ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ

Πατρὸς ἡμῶν

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΤΩΝ

Θείων λόγων

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ,

Δι' ἐπιμελείας καὶ δαπάνης ΕΡΡΙΚΟΥ τοῦ ΣΑΒΙΛΙΟΥ

ἐκ παλαιῶν δυσεξαφάνων ἐκδοθείς.

ΕΤΟΝΑΕ, *in Collegio Regali.*

Excudebat IOANNES NORTON, in Græcis &c.

Regius Typographus.

ANNO cIↃ. IↃc. XII.

ΤΟΥ ΕΝ ΑΓΙΟΙΣ

Πατρὸς ἡμῶν

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΤΑΝ

ΤΟΜΟΣ ΕΒΔΟΜΟΣ.

CATALOGVS SEPTIMI TOMI.

AD eos qui ſcandalizati fuerant propter aduerſitates quæ contigerunt, populique & multorum Sacerdotum perſecutionem & peruerſionem *oratio* j. Pag. 1

Hæc oratio proximè ſequenti poſtponenda, vti eſt ab eruditiſs. Boiſio annotatum, ad illa verba. p. 27. 42.

Quòd, qui ſeipſum iniuriâ non afficiat, à nemine lædi poſſit, oratio, ſiue epiſtola Cucuſo miſſa. *orat.* ij. 36

Epiſtolæ ad Olympiadem diaconiſſam 17. 51

Epiſtolæ ad diuerſos 243, diſpoſitę ſecundùm ordinem alphabeticum perſonarum, ad quas miſſæ ſunt. 104

Conſtantij presbyteri Epiſtolæ 5. 205

Scripta ſuppoſititia ad formam quinti & ſexti Tomi diſpoſita.

In loca S. Scripturæ Homiliæ.

Scripta ſuppoſititia.

In expulſionem Adam, & de malis mulieribus. *orat.* v. 237

In ſacrificia Cain, & in dona Abel, & de Gigantibus, & de diluuio, & de ſtellis, & de fato. *orat.* lxx. 458

In Abraam, & Iſaac. *orat.* lij. 394

In Serpentem æneum contra Iudæos, & in illud, Dedit ei nomen ſuper omne nomen, & in illud, Quia per neminem potuit maiorem iurare, iurauit per ſeipſum. *orat.* lxix. 448

In illud Pſalm. 4. In tribulatione dilatâſti mihi. *orat.* lxv. 431

In illud Pſal. 38. Fruſtra conturbatur omnis homo viuens, & de eleemoſyna. *oratio* ciij 558

In illud Pſal. 75. Vouete & reddite Domino Deo noſtro. *oratio* ix. 260

In Turturem. *orat.* x. 264

In illud 92. Pſalmi, Suſtulerunt flumina voces ipſorum, & de Seruatore in mari ambulante, & in quinque panes & duos piſces, & in protoplaſtorum tranſgreſſionem. *orat.* viij. 256

In illud Pſal. 94. Venite, exultemus Domino, & de pœnitentia, & in Nineuitas, & de eleemoſyna. *orat.* ciiij. 561

In illud Pſal. 139. Eripe me, Domine, ab homine malo. *orat.* xxxviij. 347

In Rachel, & in infantes. *orat.* xxv. 317

In Herodem & infantes. *orat.* xxvj. 318

In Iordanem fluuium. *orat.* xlj. 354

In illud, Si filius Dei es, proijce teipſum deorſum, & quòd diabolus aſſumit Chriſtum in montem excelſum valdè, &c. *orat.* xxij. 301

In illud, Cauete ne eleemoſynam veſtram faciatis coram hominib. *orat.* lxxxj. 486

In illud, Egreſſi Phariſæi conſilium ceperunt. *orat.* xxviij. 326

In decollationem præcurſoris & Baptiſtæ Iohannis, & in Herodiadẽ. *or.* xcix. 545

In ſaltationem Herodiadis, & in decollationem Iohannis præcurſoris & Baptiſtæ. *orat.* c. 546

In metamorphoſin Domini noſtri Ieſu Chriſti. *orat.* xxxiij. 339

In eandem. *orat.* xxxj. 332

In eandem. *orat.* xxxvij. 345

In illud, Quæcunq; ligaueritis in terra, erunt ligata etiam in cœlo: & de parabola centum ouium, & in illud Euangelij, Si duo conſenſerint, &c: & in illud, Quoties ſi peccauerit in me frater meus, remittam illi. *orat.* xj. 268

In ficum arefactam. *orat.* vij. 252

In parabolam decem virginum, & de eleemoſyna. *orat.* cij. 554

In illud, Pater, ſi poſſibile eſt, tranſeat à me poculum hoc. *orat.* xlix. 383

In abnegationem Petri, & in crucem: & quomodo Ioſeph typus fuerit Chriſti. *orat.* xiij. 275

In meretricem & Phariſæum. *orat.* xxix. 329
In meretricem & Phariſæum. *oratio* xlj. 357
In mulierem peccatricem, quæ Dominum vnxit vnguento, & in Phariſæum. *orat.* xlviij. 376
In meretricem & Phariſæum. *orat.* lxxxij. 490
In viſionem (ſiue oraculum) Zachariæ, & in conceptionem Eliſabet. *orat.* xxxiv. 340
In filium viduæ. *orat.* lxvij. 439
In Centurionem. *orat.* lvj. 405
In illud, Exijt ſeminans ſeminare ſementem ſuam. *orat.* lvij. 409
In parabolam Euangelij ſecundùm Lucam, Homo quidam deſcendit, & incidit in latrones. *orat.* l. 387
In eandem parabolam. *orat.* lxxxvj. 506
In Phariſæum. *orat.* xiiij. 280
In illud, Ignem veni mittere in terram, & non veni mittere pacem, ſed gladium. *oratio* lxxviij. 478
In illud Euangelij Lucæ de drachma, & in illud, Homo quidam habuit duos filios. *orat.* lx. 418
In parabolam de filio prodigo. *orat.* xcix. 539
In parabolam œconomi iniuſti, & nihil eſſe noſtrum. *orat.* lxij. 423
In Publicanum & Phariſæum. *orat.* iv. 233
In Publicanum & Phariſæum. *or.* lxxij. 462
In Zachæum Publicanum. *orat.* lv. 403
In Samaritanam. *orat.* xlvij. 374
In Samaritanam, & interpretatio Meſſiæ. *orat.* lxviij. 442
In paralyticum, & in illud, Nolite iudicare ſecundùm aſpectum. *orat.* lix. 414
In illud Iudæorum dictum: Dæmonium habes: & in illud, Nolite iudicare ſecundùm aſpectum. *orat.* xij. 272
In illud, Cùm aſcenderet Dominus in Templum in medio feſti: & in Melchiſedec. *orat.* xlv. 369
In Martham & Mariam & Lazarum & Eliam Prophetam. *orat.* xxvij. 320
In Lazarum rediuiuum. *orat.* xcij. 524
In eundem. *oratio* xciij. 528
In eundem. *orat.* xciv. 530
In illud, Coëgerunt Iudæi concilium, & dixerunt, Quid faciamus? *orat.* cj. 552

Sermones Panegyrici.

In Natiuitatem Domini noſtri Ieſu Chriſti. *orat.* xxiv. 307
In Chriſti Natiuitatem. *orat.* xliv. 367
In Natiuitatem Domini noſtri Ieſu Chriſti. *orat.* liv. 400
In S. Iohannem Theologum. *or.* xxxv. 342
In S. Iohannem Theologum, Apoſtolum & Euangeliſtam. *orat.* xxxvj. 344
In Sancta Theophania. *orat.* xxxix. 350
In Sancta Theophania. *orat.* liij. 398
In adorationem pretioſi ligni. *orat.* lxxxiij. 493
In Annuntiationem Deiparæ, & contra impium Arium. *orat.* lxxxix. 518
In Annuntiationem. *orat.* xcvij. 537
In Annuntiationem ſacroſanctæ Deiparæ. *orat.* vj. 249
In feſtum Palmarum. *orat.* xxxij. 334
In proditionem Iudæ, & in Paſſionem D. noſtri Ieſu Chriſti. *orat.* xxiij. 306
In Crucem, & de tranſgreſſione primorum parentum. *orat.* lxxxv. 502
In ſanctam Paſſionem Dom. *orat.* lxxj. 459
In reſurrectionem Domini noſtri Ieſu Chriſti. *orat.* xliij. 364
In reſurrectionem D. noſtri Ieſu Chriſti, & in mulieres quæ adferebant aromata. *orat.* lxxxiv. 500
In Aſcenſionem Dom. noſtri Ieſu Chriſti. *orat.* xxx. 330
In eandem. *orat.* lxiij. 426
In eandem. *orat.* lxxiv. 466
In Meſopentecoſten. *oratio* xlvj. 372
In Natiuitatem S. Iohann. Prophetę, prę-curſoris, & Baptiſtæ. *orat.* lj. 389
In Prærurſorem. *orat.* xcv. 531
In S. Iohannem Pręcurſorem. *or.* xcvj. 533

Tractatus varij.

De Ieiunio. *orat.* lxiv. 428
In principium ſacrorum Ieiuniorum. *orat.* lxxiij. 465
De Ieiunio. *orat.* lxxv. 469
De Ieiunio. *orat.* lxxvj. 470
In principium Ieiuniorum, & de Ieiunio. *orat.* lxxx. 483
De Ieiunio. *orat.* lxxxvij. 509
De Ieiunio, & in Dauid, & de presbyteris, & in Ioſeph, & contra Nouatum. *orat.* lxxxviij. 510
De pœnitentia. *orat.* xv. 282
Contra Iudæos, & Gentiles, & hæreticos. *orat.* xvj. 284
De Fide. *orat.* xvij. 288
De ſpe. *orat.* xviij. 293

De Charitate. *orat.* xix. 295
De Charitate. *orat.* xcj. 522
Quòd Charitas ſecundùm Deum opus ſit diuinum. *orat.* xxj. 299
De Patientia, & de conſummatione huius ſeculi, & de ſecundo aduentu, & iuſtorũ regno infinito (quod ſucceſſorem non habet) & immortali peccatorum ſupplicio, admonitioq; de confeſſione, & ad ſacrarum literarum meditationem exhortatio, & quænam ſint aſtutię Diaboli, & de bono quietis. *orat.* lxvj. 435
De Oratione. *orat.* lxxvij. 476
De eleemoſyna. *orat.* xc. 520
De Pſeudoprophetis & falſis doctoribus, & atheis hæreticis, & de ſignis conſummationis. Habuit autem hanc orationem paulò ante mortem. *orat.* j. 221
Epiſtola ad Monachos, vtilitatis & ſobrietatis plena. *orat.* ij. 225
Comparatio Regiæ potentiæ, & diuitiarum, & maieſtatis cum monacho qui in veriſſima & ſecundùm Chriſtum philoſophia viuit. *orat.* iij. 230
Hæc Oratio inter ἀμφιζητούμενα ſaltem locum tueri potuiſſet. habet enim multa non ſpernenda.
Quòd mores aſſimulatos fugere oporteat. *orat.* xx. 297
De ſiccitate. *orat.* xl. 352
In ſecundum aduentum Domini noſtri Ieſu Chriſti. *orat.* lviij. 412
Quòd oporteat eum, qui habeat gratiam quamcunq;, communicare ei, qui opus habet, & de Presbytero. *orat.* lxj. 421
Admonitiones ſpirituales. *orat.* lxxix. 481

Orationes quædam ambiguæ fidei, nuper ex Oriente, exceptâ primâ, poſt excuſum quintum & ſextum Tomum allatæ.

In illa verba Abraam, Pone manum tuam ſub femur meum, & in diuerſos martyras. *orat.* cv. 565
In Dominicam Nouam (h. e. Dedicationis) & in Apoſtolum Thomam. *oratio* cvj. 575
In Sanctum Stephanum orationes tres. *orat.* cvij. cviij. cix. 579
In Sanctam Pentecoſten. *orat.* cx. 582

Orationes quædam Chryſoſtomo in quibuſdam codicibus adſcriptæ, quæ alios tamen habent notos auctores.

Seueriani Epiſcopi Gabalorum in creationem mundi orationes ſex. 587.
Iohannis Ieiunatoris Archiep. Conſtantinop. de Pœnitentia & Continentia & Virginitate oratio. 641
Gregorij Thaumaturgi epiſcopi Neocæſarienſis in S. Epiphania. 657
Pantoleontis presbyteri Monæ Byzantiorum in exaltationem pretioſæ crucis oratio. 661

Floſculi ex Chryſoſtomi operibus hinc inde decerpti, & per Theodorum Magiſtrum, vt in quibuſdam codicibus reperio, ſiue quem alium collecti, & in locos communes digeſti.

De dilectione. *orat.* j. 665
De morum innocentia, & malorum tolerantia, & iniuriarum memoria. *oratio* ij. 673
De arrogantia & vana gloria. *orat.* iij. 682
De peccato & confeſſione. *orat.* iv. 686
De fortitudine & robore. *orat.* v. 694
De virtute & vitio. *orat.* vj. 700
De morbo & medicis. *orat.* vij. 709
De imperio, & poteſtate, & gloria. *ora.* viij. 713
Hanc orationem edidit ante aliquot annos pro Chryſoſtomica Morellus, cum merum ſit apanthiſma.
In ſanctum feſtum Palmarum. *orat.* ix. 718
De inglurie & ebrietate. *orat.* x. 720
In ſanctam Natiuitatem Chriſti. *oratio* xj. 725
De mulieribus & pulchritudine. *oratio* xij. 735
De doctrina & correctione. *orat.* xiij. 743
De eleemoſyna & hoſpitalitate. *oratio* xiv. 751
De felicitate & aduerſitate. *orat.* xv. 763
De oratione. *orat.* xvj. 767
De morte. *oratio* xvij. 775
De dolore & ægritudine animi. *orat.* xviij. 784
De futuro iudicio. *orat.* xix. 787
De pœnitentia orationes duę. *orat.* xx. xxj. 796
De odio & inimicitia. *orat.* xxij. 806
De Ieiunio & Temperantia. *orat.* xxiij. 810
De Ira. *orat.* xxiv. 814
De Iuramentis. *orat.* xxv. 818
De liberorum educatione. *orat.* xxvj. 823
Encomium in S. Paulum. *orat.* xxvij. 829
Encomium aliud in S. Paulum, ex bibliothecis

thecis Orientalibus descriptum *oratio* xxviij. 839
De Auaritia. *orat.* xxix. 847
De diuitijs & paupertate. *orat.* xxx. 852
De Prouidentia. *orat.* xxxj. 859
De silentio & secretis. *orat.* xxxij. 864
Quòd non oporteat pudere nos confiteri pretiosam crucẽ, & quẽmadmodũ per ipsam nos seruauerit Christus, & quòd oporteat in ipso gloriari, & de virtute, & quomodo (Deus) desideret salutem nostram, & de eleemosyna. *ora,* xxxiij. 864
Hæc oratio ante annos ferè 70. edita est Lutetiæ pro vero & genuino Chrysostomi fœtu.
De Humilitate. *orat.* xxxiv. 869
De Patientia & longanimitate. *orat.* xxxv. 872
De Inuidia. *orat.* xxxvj. 884
De Anima. *oratio* xxxvij. 888
De non contemnenda Dei ecclesia, & sanctis mysterijs. *orat.* xxxviij. 890
Multas nobis vias Deum dedisse, vt ne peccemus, si volumus, & quòd eum, qui assecuturus sit regnum cœlorum, omnia oportet seruare mandata: is verò qui seruat quædam, quædam transgreditur, in Gehenna cognoscet, quid sit inter se & alios discriminis. *orat.* xxxix. 896
Quòd oporteat omnia facere & conari pro fratrum nostrorum salute, & magnum esse bonum, ijs qui in nos peccant, peccata condonare, maiusq; adeò quàm ipsa eleemosyna. *orat.* xl. 900
Quòd oporteat nos imitari saltem seruos nostros, vt quæ illi propter metum nostri faciunt, nos propter Dei metum eadem faciamus, & de bonis inenarrabilibus, quæ sanctis sunt præparata. *orat.* xlj. 905
Quòd non oporteat conturbari, cùm videamus bonos in aduersis, malos in prosperis esse; & nihil differre eum qui in peccatis viuat ab olente mortuo. *orat.* xlij. 907
Quòd qui præsentia contemnit, vtraque habet in potestate: & quòd omni fimo & sordibus auaritia peior est. *orat.* xliij. 912
De compunctione, & patientia, & cupiditate bonorum futurorum, & de secundo aduentu Domini nostri Iesu Christi. *oratio* xliv. 917
De non vehementer deflendis mortuis. *orat.* xlv. 924
Quòd, etiamsi omnium peccatorum simus rei, possumus tamen per confessionem seruari, & quòd vnusquisque nostrum fidelium angelum habet custodem, & de sacerdotibus. *orat.* xlvj. 928
De non indignè accedendo ad diuina mysteria. *orat.* xlvij. 931
Quid faciet Christianus, vt hæreditate accipiat vitam æternam. *orat.* xlviij. 933

Orationes quædam Chrysostomi Latinè, à viris doctis progermanis receptæ, hucusque nobis (præter tertiam) ineditæ Græcè.

1 Quum Saturninus & Aurelianus acti essent in exilium, & Gaïnas egressus esset è ciuitate, & de auaritia. 936
2 In Ioseph, de continentia. 939
3 Cùm de expulsione ipsius S. Iohannis ageretur. 941
Extat hæc Oratio Græcè apud Georgium Alexandrinum. Tom. 8. pag. 259.
4 Post reditum prioris exilij. 943
5 De regressu S. Iohannis de Asia Constantinopolim. 944
6 De recipiendo Seueriano. 947
7 Oratio Seueriani de pace, cùm susceptus esset à beato Iohanne episcopo Constantinopolitano. 948

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

τῶ Χρυσοστόμου τὰ ἐν ἐξορίᾳ γραφέντα.

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΣΚΑΝΔΑΛΙΣΘΕΝΤΑΣ ΕΠΙ ΤΑΙΣ δυσημερίαις ταῖς ἡμετέραις, καὶ τῇ τοῦ λαοῦ τῶν πολλῶν ἱερέων διώξει καὶ ἀφαιρέσει.

Ἀγῶνα μὲν παῖδες ὅταν πυρέττοντας ἴδωσι, καὶ ἕτερόν τινα νόσημα νοσοῦντας μέλλοντα θεραπεύειν, οὐδὲν τοσοῦτον ζητοῦσι τοῦ κάμνοντας ἰδεῖν, ὅτι πόρρωθεν αὐτῷ ὄντες οὐκ ἂν δυνάμενοι τὰ περὶ ἑαυτῶν εἰσενεγκεῖν. τοιοῦτον δὴ καὶ ἡ τύχη καὶ αὐτὴ τῶν νοσημάτων ἡ φύσις ἐκείνων. ἡμεῖς γὰρ ἕνα που τὸν δοῦπον ἐσμὲν, ἀλλὰ πολλοὺς τοῦ καὶ τοὺ οἰκουμενικοὺς σκανδαλισθέντας θεραπεύειν ἐπιστάμενοι διακόσιοι ἢ διακόσιαι ὄντες τυγχάνω. οὐδὲ γὰρ εἰς οἶκόν τινος τῶν νοσούντων εἰσελθεῖν αὐτοὺς μόνον, ἀλλ' οὐδὲ ἰδεῖν ὅπως καὶ πάσχουσι μαθεῖν, ἀλλ' οὐδὲ αὐτοὺς τοὺς ἀῤῥώστους ἰδεῖν ὑπίζητοῦμεν. οὐκ ὄργανα μετὰ χεῖρας ἔχοντες, ἢ χρημάτων ποιούμενα δαπάνην, ἢ τοὺς ἰατροὺς ὠφελεῖν ἑαυτοὺς καλοῦντες τοὺς ἀθενοῦντας· ἀλλὰ καὶ ἄγνωστοι ἡμῖν ὦσι, καὶ τοὺς αὐτοὺς ἀποκεκλεισμένοι τοῦ τῆς οἰκουμένης ἑκάστης, καὶ ἐν μέσοις βαρβάροις, καὶ ἐν αὐτῷ χείμωνι τῷ τῆς ὠμότητος πυθμένι, καὶ πίπτοντες τοσαύτην πτῶσιν, ὥστε καὶ τῆς ἀναγκαίας ἀπορεῖν ζωῆς, οὐδὲν ἡμῖν τούτων τοὺς τὴν ἀσφάλειαν ἧττον κώλυμα· ἀλλ' εἰ ἱδρυμένοι χωρίῳ χωρὶς ὀργάνων καὶ φαρμάκων καὶ σιτίων καὶ ποτῶν καὶ χρημάτων καὶ μαχητῶν ἀποδημίας τὴν νόσον ἀπαλλαττόμεθα ταύτην. πῶς γὰρ τὴν ἕξιν; ὁ τῶν λόγων καταρτίζοντες φάρμακον, ὃ πάντα μὲν τὰ γινόμενα τοῖς νοσοῦσι, καὶ ἄμαπον, ἢ τὰ εἰρημένα ἄπεμπτα. καὶ γὰρ ἡ ἀρτύσις τρέφει μᾶλλον, καὶ φαρμάκου διορθῶται πλέον, καὶ πυρὸς βιοτικώτερον κεῖται, ἀλγηδόνα μὲν οὐδεμίαν παρέχον, τὴν δὲ παντοίαν λογισμῶν τὰ δυσώδη ῥεύματα ἀναστέλλον καὶ σιδήρου τομωτέρων τιμωρεῖται τὰ στασιάζοντα δυσωδῶς· καὶ τῷ τὸ ποθεῖν δαπανήσαι οὐδεμίαν ἐργάζεται χρημάτων, οὐδὲ ὑπιτρέπει πιάσαι. τοῦτο οὖν καταρτίσαντες ὁ φαρμακὸς πᾶσι προσπεμπόμενα, καὶ πάντες οἱονεὶ ὑπὸ ἀπολαύσονται θεραπείας, μόνον ἐν τοῖς λεγομένοις μὴ ἀκριβείας καὶ βιγλωσσοσιωπίας προσχοιεν.

Ἐστιν δὲ καὶ ὑπὲρ τῶν σωμάτων ὁ μακρὸς, ἀλλὰ καὶ μάλιστα πρὸς τὴν τῆς ἀῤῥωστίας ἀπαλλαγὴν

παλλαγὴν ζωντελῆ εἶναι, ὃ μαθεῖν τ̃ κάμνοντα τ̃ ἀῤῥωστίας τ̃ ὑποθέσιν (οὐ γὰρ δὴ μόνον τ̃ κατιχούσης αὐτὸν ἀπαλλαγήσει) τοσοῦτο μαθὼν, ἀλλ' ὅτι μ̃ ταῦτα αὐτ̃ ἐπιτετίμηται, τ̃ αἰτίαν γνοὺς, ἀφ' ἧς αὐτ̃ ἐπέτεινεν ἅπαξ, καὶ φυλαξιτόμβους) φέρε καὶ ἡμεῖς ὅτου ποτ̃ τὰ τοιαῦτα νοσοῦντας διδάξωμεν, πόθεν αὐτοῖς ὁ νοσημα ὅτου γέγονε καὶ σκιρτᾶν. εἰ γὰρ δὴ ὅτου μαθόντες, καὶ βουληθεῖεν φυλάξασθαι μ̃ ἀκριβείας αὐτὸν, ἀ ταύτης μόνον ἀπαλλαγήσονται τ̃ ἀῤῥωστίας, οὐδὲ ἐμοὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ ἐκεῖνος καὶ ταύτης ἕτερων πλειόνων. τοιαύτη γὰρ [καὶ] ἡ τ̃ φαρμάκου τούτου φύσις ἐστὶν, ὡς καὶ τὸ πρὸς θεραπεῦσαι, καὶ τ̃ ἄλλων ἰατρικ̃ φυλακτικόν παθῶν. οὐ γὰρ ἓν καὶ δύο καὶ τρία, ἀλλὰ καὶ πολλὰ καὶ μ̃ πρόσωπα βίου ἐστὶ τὰ σκιρτᾶν εἰωθότα τοῦτ' ἀσθενείας· καὶ τούτων ἁπάντων ὁ λόγος ἡμᾶς ἐπαγγέλλεται τοῦτ' ἀπὸ τούτων ἐλευθεροῦν, μόνον εἰ βουληθεῖεν (ὅπερ καὶ ἔμπροσθεν εἶπον) καὶ μαθεῖν καὶ φυλάξαι τὰ λεγόμενα. ποιοῦμαι δὲ τὴν θεραπείαν ταύτην οὐκ ἀπὸ τ̃ θείων μόνον γραφῶν ζωντῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τ̃ καθ' ἡμᾶς πρόσωπα βίου γινομένων καὶ συμβαινόντων διηνεκῶς· ὥστε εἴ τις μὴ προσέχοι γραφαῖς καθ' ἡμᾶς τοῦτο διορθώσει, εἰ βουληθείη (οὐ γὰρ παύσομαι τοῦτο συνεχῶς ὑπολέγων) ἀνάγκη γὰρ καὶ βία καὶ μὴ βουλόμενον οὐκ ἔτι ταύτην ποτὲ θεραπεῦσαι διὰ τὴν ἰατρείαν, καὶ τοῦτ' θείοις μὴ καταδιχόμενον ζημιοῦσθαι· καὶ σώζεσθαι, μᾶλλον δὲ πλέον σώζεσθαι, ἢ οὐκ τ̃ τ̃ πραγμάτων ἀποδιξεως. τ̃ γὰρ ὁρωμένων ἀξιοπιστότερα τὰ μὴ διορθουμένοις, ὅτι δοξάζομαι ταῦτα γράφας, οὐδὲν ἐκεῖθεν εἰς τὴν τοιαύτην κερδαίνω ὠφέλειαν. ἵνα δῶ μὴ τοῦτο πάσχω, φέρε ἀναβάλωμαι τ̃ διορθώσεως λοιπὸν, τὴν αἰτίαν εἰπόντες τ̃ νοσήματος πρῶτον.

χεφ. β. Οπ ὀπισφαλὲς καὶ παρεπάλλαξίας ἐν ἀμεσον τὸ πολυπραγμονεῖν καὶ περιεργάζεσθαι τὰ ἀπόῤῥητα τ̃ θεοῦ σοφίας.

Τίς οὖν ἡ αἰτία τ̃ ἀῤῥωστίας τ̃ τοσαύτης ἐστὶν; ἡ πολυπραγμοσύνη δὲ καὶ περιεργία γνώμης, δὲ βούλεσθαι πάντων τ̃ γινομένων εἰδέναι τὰς αἰτίας ἁπάσας, δὲ φιλονεικεῖν τὴν ἀκατάληπτον καὶ ἀῤῥητον τ̃ θεοῦ πρόνοιαν, τὴν ἀπέραντον καὶ ἀνεξιχνίαστον περιεργάζεσθαι ἀναισχύντως καὶ πολυπραγμονεῖν. κρίνατε δὴ τ̃ Παύλου σοφώτερος γένηται; εἰπὲ γάρ μοι, ὁ σκεῦος ἐκλογῆς ἐκεῖνος; ὁ πολλῶν δὲ ἄῤῥητα ἐπιτεταράσατο τ̃ πνεύματος τὴν χάριν; ὁ Χριστὸν εἰδὼς ἐν ἑαυτῷ λαλοῦντα; οὐκ ἀπορρήτων ἐκοινώνησε τ̃ θεοῦ ῥημάτων; ὑπ' ἀνθρώπου δὲ θεῖον λαλῆσαι ἔξον ἦν, μόνος ἤκουσεν ὅσιος; οὐκ εἰς παράδεισον ἁρπαγὴν; οὐκ εἰς τρίτον οὐρανὸν ἀνενεχθὴν; οὐ γλῶν καὶ γαλαξίαν ἐπεδράμομεν; οὐ βαρβάροις φιλοσοφίαν ἔπεμπεν; οὐ πολλὰς δὲ ποικίλας εἶχε τ̃ πνεύματος ἐνεργείας; ὁ δήμους ὁλοκλήρους καὶ πόλεις ἐῤῥύθμιζεν; ὁ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν εἰς χάριν αὐτῷ φέρων ἔδοκει ὁ Θεός; ἀλλ' ὅμως ὁ τοσοῦτος καὶ τηλικοῦτος, ὁ σοφὸς οὕτω δὲ δυνατὸς καὶ πνευματικὸς ἀνὴρ, ὁ τοσούτων ἀπολελαυκώς, ὅταν εἰς τὴν ἐξέτασιν τ̃ τ̃ Θεοῦ προνοίας ἐμπέσῃ, καὶ οὐδὲ ὁλοκλήρου προνοίας, ἀλλὰ μόνον ὡς μέρος αὐτ̃, ἄκρατον ὡς ἁπλότερον, πῶς ἰλιγγιᾷ, πῶς ἀποπηδᾷ ταχέως τ̃ ἀκαταλήπτου διαχωρῶν. ὅτι οὖν ἐσκοπεῖτο, οὐχ ὅπως ἀγνοῶν προνοᾷ καὶ ἐκλανθάνων ὁ Θεὸς καὶ τ̃ συμφυΐαν καὶ τ̃ σπερμάτων καὶ τ̃ ἄλλων ἀοράτων δυνάμεων, οὐδὲ πῶς ἡλίου καὶ σελήνης καὶ οὐρανοῦ καὶ γ̃ καὶ θαλάσσης, οὐδὲ πῶς τὰ ἤθη τῶν ἀνθρώπων πάντων, οὐδὲ πῶς ἀλόγων καὶ φυτῶν καὶ σπερμάτων καὶ βοτανῶν καὶ ἀέρων καὶ ὡρῶν καὶ πνευμάτων καὶ πηγῶν καὶ ποταμῶν, οὐδὲ τ̃ κατὰ φύσιν γινομένων τε καὶ αὐξήσεως καὶ διαφθορᾶς, καὶ τ̃ ἄλλων τ̃ τοιούτων· ἀλλ' ἔν τι μέρος ἀπολαβὼν τ̃ προνοίας αὐτ̃, τὸ κατὰ Ἰουδαίους καὶ Ἕλληνας (καὶ γὰρ περὶ τούτων τὰ ἀπόντα διεξέρχεται λόγος, διδάσκων πῶς μὲν οὐκ ἐξ ἐθνῶν ἐκάλεσε, πῶς δὲ ἐξ Ἰουδαίων ἀπώσατο, καὶ πῶς ἐλέῳ τὴν ἑκατέρων σωτηρίαν ἐπραγματεύσατο) ἄκουσον οἷά φησιν. ἰδὼν γὰρ πλῆθος ἀκμὴν ἀνοήτων καὶ τὸ αὐτ̃ τ̃ μέρει τούτῳ, καὶ περὶ αὐτὸ τ̃ προνοίας αὐτ̃ ταύτης τὸ βάθος διαταράξαι βουληθὲν, ὥσπερ ἐπὶ σκάφους ἐπὶ τ̃ ἀῤῥήτου τ̃ οἰκονομίας ταύτης, καὶ θαυμάσας καὶ ἐκπλα-

γὶς

γνῶς τὸ ἀφατον, τὸ ἀπέραντον, τὸ ἀῤῥητον, τὸ ἀκαταλήπτον τῆς Θεοῦ σοφίας καὶ προγνώσεως,
χ. ἀρνὶς ἀπεπήδησε σου τὰς ἀφελεῖς καὶ φωνάς, καὶ μὴ πολλῆς τῆς ἐκπλήξεως ἀναπεμφθὲν σοῦ τὰ
ῥήματα. Ω βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ, εἶπα δ' ἂν, ὅτι τὸ βάθος αὐτοῦ εἶδε, Ρωμ. ιε λγ.
πόσοι ἦ μαθηταὶ ὁδηγηθῆναι, ἐπήγαγε. Ως ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι
5 αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. οὐκ εἶπεν ἀκατάληπτα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ. καὶ
γὰρ καταλαβεῖν τις οὐ δυνατὸν, ἀλλ' οὐδὲ ἐρευνῆσαι ποτὲ ἐφικτὸν. οὕτως οὐ μόνον εἰς
τὸ πέρας τις ἐλθεῖν οὐκ ἰσχύει, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἀρχὴν ἐξιχνιάσαι τῶν οἰκονομιῶν αὐτοῦ. Εἰπὼν
δὲ, ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ, καὶ θαυμάσας καὶ ἐκπλαγεὶς,
εἰς δοξολογίαν Ⓦ λόγου καταπαύσει, οὕτως ἐπάγων καὶ λέγων· Τίς ἔγνω νοῦν Κυρίου, ἢ τίς Ρωμ. τα λδ.
10 σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; ἢ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; ὅτι ἐξ αὐτοῦ, καὶ
δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. ὃ δὴ λέ-
γει τοιοῦτόν ἐστι· αὐτὸς πηγή, αὐτὸς ἄπιος τῶν ἀγαθῶν, αὐτὸς δόγματα κηρύττων, αὐτὸς δόγματα
χ. περιεργαζόμενος γνῶσιν ἢ ζωήν, οὕτω βουλεύεται καὶ δημιουργεῖ· ἀλλ' αὐτὸς ὢν ἀρχὴ καὶ αἰτία καὶ πηγὴ πάντων τῶν ἀγαθῶν, αὐτὸς δημιουργὸς, αὐτὸς αὖ-
15 τὰ οὐκ ὄντα προήγαγε, καὶ αὐτὸς παιδαγωγεῖ τὰ διάφορα, ὡς" διατηρῆσαι βούλεται. ὃ γὰρ
ἐξ αὐτοῦ, καὶ δι' αὐτοῦ, καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, τοῦτ' ἔστι δηλωτικὸν, ὅτι ἅπαντα τῶν ὅλων αὐτὸς καὶ
δημιουργὸς καὶ διάφορα τῶν συνέχων τὰ πάντα. Εἰπὼν οὕτω πάλιν τὰ τῆς δωρεᾶς μεταδεῖς τῆς εἰς ἡμᾶς χαρμονῆς, ἀλλαχοῦ λέγει· Χάρις δὲ τῷ Θεῷ C. Κορ. θ. ιε.
ὅτι τὴν ἀνεκδιήγητον αὐτοῦ δωρεάν· καὶ πάλιν· Εἰρήνην δὲ τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν, οὐχὶ λόγου νικᾶν
20 μόνον, οὐδὲ διήγησιν ὑπερβαίνειν, ἀλλὰ καὶ νοῦ πάντος ἀνωτέραν εἶναι δηλοῖ τὰ λεγόμενα· Ἡ εἰ- Φιλιπ. δ. ζ.
ρήνη τοῦ Θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰ τοίνυν ὁ βά-
θος ἄπιστον τοῦ πλούτου καὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως, εἰ τὰ κρίματα αὐτοῦ ἀνεξερεύνητα,
καὶ αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἀνεξιχνίαστοι, εἰ ἡ δωρεὰ αὐτοῦ ἀνεκδιήγητος, καὶ ἡ εἰρήνη ἡ ὑπερέχουσα
πάντα νοῦν, οὐ Ⓦ ἐμοὶ καὶ Ⓦ σοὶ καὶ Ⓦ τοῖς λόγοις, οὐδὲ Ⓦ τοῖς Παύλου καὶ Πέτρου μόνον, ἀλ-
25 λὰ καὶ αὐτοῖς Ⓦ τοῖς ἀρχαγγέλοις καὶ τοῖς ἄνω δυνάμεσιν, ποίαν ἕξεις αὐτὸς ἀπολογίαν, εἰπέ
χ. βιαιόμενος μοι; τίνα ἢ συγγνώμην τοσαύτην κεχρημένος μανίᾳ καὶ ἀπονοίᾳ, καὶ ἀνεξιχνίαστα" πολυ-
πραγμοσύνῃ καταλαβεῖν, καὶ πάσης τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας λόγον ἀπαιτῶν; Εἰ γὰρ ὁ
τοσαύτης ἀπολελαυκὼς γνώσεως, καὶ πρόῤῥησίν οὕτως ἄφατον ἔχων, καὶ τῶν τοιούτων χαρι-
χ ἰμπεπαιμένος σμάτων" ἠξιώθης Παῦλος παραχωρῆσαι καὶ ἐξίστασθαι τῆς ὑπὲρ τὸν ζήτησιν γνώσεως, καὶ οὐ
30 μόνον θύρᾳ οὐ δυνάμενος, ἀλλ' οὐδὲ ἐρευνῆσαι τὸν ἀρχὸν (ἐπεὶ μηδὲ δυνατὸν) πῶς οὐ πάν-
των ἀθλιώτερος καὶ τὸν χαλεπωτάτου μαινόμενος μανίᾳ, ὁ τὸν σανίδιον ὁδὸν ἐρχόμενος
ἐκείνῳ; οὐδὲ γὰρ ταῦτα εἴρηκα μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλαχοῦ γνώσεώς ποτε κοσμικοῖς ὀπτικοῖς λόγοις, καὶ
δικαίοις, ὅπως, εἰ καὶ πολλὰ μεμαθήκαμεν, ἀλλ' ὀλίγην καὶ σφόδρα ἐλάχιστον μέρος γνώσεως
ἔχομεν, οὕτω πως φησὶν, Εἴ τις δοκεῖ ἐγνωκέναι τι, οὔπω οἶδε, καθὼς δεῖ γνῶναι. Εἶτα δη- α. Κορ. η. β.
35 λῶν ὅτι πολὺ λείπει τῆς γνώσεως ἡμῖν, καὶ ὃ πλέον ἐστὶ τῶν μέλλοντι τάχα μέν ἦ χρόνῳ, ὀλί-
γον δέ τι ἡμῖν δέδοται, ἐπήγαγε· Ἐκ μέρους γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν. ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα ἔστι, ἀλλὰ δεῖξαι βουλόμενος πόσον τὸ μέσον ταύτης κἀκείνης τῆς γνώσεως, καὶ ὅτι πολὺ τὸ λειπόμενον, δεῖγμα εἰκόνων
τινῶν σαφὲς τοῦτο ποιεῖ, λέγων· Ὅτε ἤμουν νήπιος, ὡς νήπιος ἐλάλουν, ὡς νήπιος ἐφρόνουν, ὡς α. Κορ. ιγ. ια.
40 νήπιος ἐλογιζόμην· ὅτε δὲ γέγονα ἀνὴρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι' ἐ-
σόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. Εἶδες πόσον τὸ μέσον; ὅσον νη-
πίου παιδὸς καὶ ἀνδρὸς τελείου, ὅσον ἐσόπτρου καὶ αἰνίγματος καὶ τῆς ἄλλης τῆς ἀσαφοῦς τῶν
παρεγκλίτων ὄψεως πρὸς σαφῆ ὄψιν. τοῦτο γὰρ ὅτι, πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. τί οὖν
μανῇ καὶ λυτᾶς τῶν κεκωλυμένων καταπολιῶν εἰκῇ καὶ μάτην; τί δαὶ οὐ πείθῃ Παύλῳ

Ρωμ. δ. α. λέγοντι, Μειοῦμαι σὺ τίς εἶ, ὦ ἄνθρωπε, ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ Θεῷ; μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, Τί με ἐποίησας οὕτως; ὁρᾷς πόσην ἀπαιτεῖ τὸν ὑπακοήν; πόσην τὴν σιγήν; οὐ γὰρ δὴ τὸ αὐτεξούσιον ἡμῶν ἀναιρεῖ, τοῦτο λέγε· μὴ γένοιτο· ἀλλὰ δηλοῖ, ὅτι Ⓦ ταῦτα ζητοῦντα οὕτως ἄφωνον εἶναι δεῖ, ὡς ἡ τοῦ πηλοῦ φύσις, ἐπειδὴ ὑπὲρ ἀνθρώπου ὁ τεχνίτης ἄγει, μὴ ἀντιτείνοντα, μηδὲ ἀντεργαζόμενον. διὰ γὰρ τῆς φύσεως ἡμᾶς ἀναμίμνησκει τῆς ἡμετέρας, ὃ πηλοῦ μέμνηται καὶ κεραμέως. καίτοιγε κεραμέως καὶ πηλοῦ ἡ αὐτὴ οὐσία. Εἰ δὲ ἔνθα ἡ αὐτὴ οὐσία, τοσαύτη ἡ ὑπακοή, ἔνθα ἀπείρων τὸ μέσον ἡ οὐσίας καὶ γνώσεως πρὸς τὴν ἄλλων ἁπάντων, ποίας τεύξεται συγγνώμης ὁ οὕτως ἰταμὸς καὶ ἀναιδής, ὥστε πολυπραγμονεῖν τὰ τοῦ ποιήσαντος αὐτὸν Θεοῦ; σκόπησον, ὦ ἄνθρωπε, τίς εἶ. τοῦτο γὰρ δηλοῖ δι' ὧν λέγει, σὺ τίς εἶ; οὐχὶ πηλός; οὐχὶ πάφος καὶ σποδός; οὐχὶ χοῦς; οὐ κοπρός; οὐ χόρτος; οὐκ ἄνθος χόρτου; ταῦτας γὰρ πάσας ταύτας εἰκόνας εἰς μέσον οἱ προφῆται συνεχῶς φέρουσι, τὴν εὐτέλειαν ἡμῖν τῆς φύσεως ἐνδεικνύμενοι φιλοσοφοῦντες. ὁ δὲ πολυπραγμονούμενος τοσοῦτος ἀνώλεθρος, ἀναλλοίωτος, ἀεὶ ὤν, καὶ ὡσαύτως ὤν, ἀναρχος, ἀτελεύτητος, ἀόρατος, ὑπερφυῶν νοῦν, πάσῃ λογισμῷ, ἀπέραντος, ἀρρητος, ἀκατάληπτος οὐκ ἐμοὶ καὶ σοὶ μόνον, οὐ προφήταις καὶ ἀποστόλοις, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἄνω δυνάμεσι, ταῖς καθαραῖς, ταῖς ἀοράτοις, ταῖς ἀσωμάτοις, ταῖς διὰ παντὸς ἐν οὐρανῷ δοξολογούσαις.

χξ. γ. Οπ᾽ οὐχ ἡμῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἄνω δυνάμεσιν ἀκατάληπτον τὸ θεῖον.

Οταν γοῦν ἴδῃς τὰ Σεραφὶμ τὰ πρεσβύτατα τοῦ θείου τοῦ ὑψηλοῦ σκήνη καὶ ἐπτέρυγα, τῇ προβολῇ τῶν πτερύγων ἀποκρύπτοντα ταῖς ἑαυτῶν ὄψεσι, καὶ * τοὺς πόδας καλύπτοντα καὶ νῶτα καὶ πρόσωπα, καὶ κεφαλὰ ἀφέντα σκιπλήξεως γέμοντα, μὴ πέρα νόμιζε καὶ πόδας καὶ πτέρυγας αὐτὰς εἶναι (" ἀσώματοι γὰρ αἱ δυνάμεις σκῆναι) ἀλλὰ διὰ τῶν εἰκόνων τούτων τὸ ἀπρόσιτον, τὸ ἀκατάληπτον τοῦ καθημένου ὅτι τοῦ θείου λογίζου. καὶ γὰρ καὶ σκέπαις ἀκαλύπτοις καὶ ἀπρόσιτος ὄντι, καίτοι συγκαταβαίνων· οὐδὲ γὰρ ὅπερ ἐν ἐφάνετο τότε. Θεὸς γὰρ οὐ κάθηται, οὐδὲ θρόνῳ πρόκειται, οὐδὲ ὕπνῳ πρόκειμαι. Εἰ δὲ καθήμενον καὶ ὅτι θρόνου ἱδρυμένον καὶ κυκλούμενον ὑπ' αὐτῶν (ἀπρόσιτα συγκαταβαίνοντος, οὐ καθημένου) οὐκ ἴσασιν ἰδεῖν, ἀλλὰ μὴ φέρουσαι τὴν ἐκείθεν σκηπτώσαι ἀστραπὴν, τῇ προβολῇ τῶν πτερύγων ταῖς ὄψεσιν ἀπεπήγζον, ἐν μέσῳ ἐδοξολόγησεν, μέσῳ ὕμνῳσεν μὴ πολλῆς τῆς φεικτῆς σκιᾶς τὸ μυστικὸν σκῆνος τοῦ ἁγιασμοῦ διαφέρουσαν μέλος· οὐκ ἀπιθάνως κατορύξεις σαυτὸν, ὦ" καταδύσῃ, τῆς ἀῤῥήτου καὶ ἀφεκτοῦ καὶ ταῖς ἄνω δυνάμεσιν ἀκαταλήπτου Θεοῦ δυνάμεως τὸν προσῳδὸν μὴ τοσαύτης ἐνεργάζεσθαι βουλόμενος τῆς ἰταμότητος; ταῦτα γὰρ σκιᾶς ὑφ' ἡμῶν καὶ πυθμένι ἀγλαΐᾳ δῆλα μόνοις ἀπόρρητα μὴ ἀκριβείας, ἑτέρᾳ δὲ σοφίᾳ. ἣν τὴν μὲν Ιωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς, ὃν δὲ Παῦλος ὁ ἀπόστολος πρὸς ἐδήλωσεν. ὁ μὲν οὖν τῆς βροντῆς υἱὸς ἣν σφόδρα ἐπέρασος ὢν τῷ Χριστῷ, καὶ τοῦτο πρόδηλον ἔχων, ὅπερ ἐν μεγίστης ἀρετῆς ἀπόδειξις· ὁ τοσαύτης ἀπολαύσαι παῤῥησίας, ὡς καὶ ὅπου τὸ στῆθος αὐτοῦ κατακλίνεσθαι, οὕτω πως λέγε· Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακε πώποτε (ὅρασιν τὴν γνῶσιν λέγων) ὁ μονογενὴς υἱὸς, ὁ ὢν εἰς Ⓦ κόλπον τοῦ πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. τοῦτο δὲ ὁ Χριστὸς" παῤῥησιᾶται δι' ἑαυτοῦ πάλαι τῷ δήμῳ τῶν Ἑβραίων" ἀγαλλόμενος φησιν· Οὐδεὶς ἑώρακε Ⓦ πατέρα, εἰ μὴ ὁ ὢν ἐκ τοῦ Θεοῦ, οὗτος ἑώρακε Ⓦ πατέρα. ὃν σκεῦος τῆς ἐκλογῆς εἰς Ⓦ τῆς οἰκειώσεως αὐτοῦ λόγον ἐμπίσων, καὶ τὰ ἀπόῤῥητα, ἅπερ ἔμαθεν" ἅπαντα βουλόμενος εἰπεῖν πῶς αὐτὰ ἔγνω, οὕτω καὶ αὐτὸς λέγε· Λαλοῦμεν δὲ σοφίαν ἐν μυστηρίῳ τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ Θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν, ἣν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν. Εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν. ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. πῶς οὖν αὐτὰ ἔγνωμεν ἡμεῖς, ὦ Παῦλε; τίς ὁ μυήσας καὶ δηλώσας καταῤῥήσας αὐτὰ, καὶ ἀῤῥητα, καὶ ἀνήκουστα,

τὰ

* μὴ πως

χ. ἀέρασι

χ. καταλύσῃ

χ καταλύσῃ

χ ὁ σφόδρα φιλόνεικος τοῦ Χριστοῦ.

χ. ἀνθρώπων χ ἀπορρήτα λέγων.

χ. σκέπη

τὰ εἰς κεφαλὴν ἀνθρώπου μὴ ἀναβαίνει; εἰπέ, ἐμοῦ ἕνεκεν τίς ὁ τοσαύτην ἡμῖν γνῶσιν χαρισάμενος; Ἡμῖν δέ, φησιν, ὁ Θεὸς ἀπεκάλυψε διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ. Εἶτα, ἵνα μή τις νομίσῃ, ὅτι ταῦτα μόνοις ἐδίδαξεν, ἃ περ ἀπεκάλυψεν ἡμῖν ὁ Θεὸς διὰ αὐτοῦ, οὐχὶ ἡ πᾶσαν ἔχει τὴν γνῶσιν, ἐπήγαγε· Τὰ γὰρ πνεύματα πάντα ἐρευνᾷ, καὶ τὰ βάθη τοῦ Θεοῦ. τίς γὰρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. ὃ ἡ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· ὥσπερ ἀνθρώπου ἀνθρωπος οὐδὲ τὰ ἑαυτοῦ, καὶ ἃ βουλεύεται καὶ ἐν διανοίᾳ ἔχει μὴ ἀκριβείας ἐδίδαξε πάντα· οὕτω καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον μὴ ἀκριβείας οἶδε τοῦ Θεοῦ τὴν ἀπόρρητον γνῶσιν ἅπασαν. Εἰπὼν τοίνυν, οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, οὐκ ἀνθρώπους μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄνω κόσμον ἅπασαν τῆς ἀκριβοῦς ταύτης ἐζήτασε γνώσεως. ἐρεῖ δὲ σοφός τις ἀνδρὶ λόγος, Χαλεπώτερά σου μὴ ζήτει, καὶ ἰσχυρότερά σου μὴ ἐξέταζε· ἃ παρέστησέ σοι, ταῦτα διανόει. πλείονα γὰρ ζωώσεως αἰνιγμάτων σοι ἐδόθη. ὃ ἡ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· οὐδὲ ταῦτα, ἅπερ ἔχεις, οἶσθα μαθὼν ἔχεις ἅπαντα, οὐδὲ ἤρκεσέ σοι ἡ φύσις παρὰ τὴν τῶν ἀνθρώπων εἴδησιν, ἀλλ' ἄνωθεν τῶν πλειόνων ἔλαβες τὴν γνῶσιν. πολλῷ γὰρ μείζονα ἴσμεν, ἢ ὥστε τῇ ζωώσει κατηφανίζειν τῇ σῇ. τί τοίνυν οἴκοθεν φιλονεικεῖς τὰ βαθύτερα ἐρευνᾶν, ὅταν καὶ αὐτῶν, ὧν οἶδας, πολλὰ ὑπερβαίνῃ σου τὴν φύσιν; καὶ ταῦτα ἐπέρωθεν ἔχεις; τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος σαφῶς ἔλεγε· Τί γὰρ ἔχεις, ὃ οὐκ ἔλαβες; εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; παύσω τοίνυν ὑμᾶς λοιπὸν τῆς τοσαύτης φιλονεικίας, καὶ ἀνέχου τῆς σοφωτάτης συμβουλῆς σκώπτης τῆς λεγούσης, Μὴ εἴπῃς, τί τοῦτο; διὰ τί τοῦτο; πάντα γὰρ εἰς χρείαν αὐτῶν ἔκτισαι.

Διὰ γὰρ τοῦτο, ὅπως πᾶσα κτίσις ἐλθοῦσα καὶ τὸν οἰκεῖον κόσμον ἀπολάβοι, καὶ τὸ πεφαρμένον τοῦτο καὶ παραδόξου καὶ πολλῆς γέμον σκοπιᾶς ἔργον εἰς μέσον παρεύχετο, ἐμέλλον ἡ πολλοὶ τῶν ἀνοήτων καὶ μανιομόρφων ὀπτασιομανεῖν τῶν ἡμερῶν· ὅθεν πῶς παραστέλλων αὐτῶν τὸν ἄκαιρον κρίσιν ὁ μακάριος Ψῆφος, εἰ ῥᾴμιατι πᾶσαι δυάμεμπτοι σὺ φραζε γλαῶπα ὁ νομοθέτης εἰπών· Εἶδεν ὁ Θεὸς πάντα, ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν. ὅπως γὰρ τὰ τοῖς ὀρωμένοις ἐοῦ καὶ φῶς μόνον, ἀλλὰ καὶ σκότος· οὐ καρποὶ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἄκανθαι· οὐ δένδρα ἥμερα, ἀλλὰ καὶ ἄγρια· οὐχ ὕπτια πεδία, ἀλλὰ καὶ ὄρη καὶ νάπαι καὶ φάραγγες· οὐκ αἰθέριοι μόνοι, ἀλλὰ καὶ ἑρπετὰ ἰοβόλα· οὐκ ἰχθύες μόνον, ἀλλὰ καὶ κήτη· οὐχ ἥμερα πελάγη, ἀλλὰ καὶ ἄπλωτος θάλασσα· οὐχ ἥλιος μόνον καὶ σελήνη καὶ ἄστρα, ἀλλὰ καὶ χειμῶνες καὶ τρικυμίαι· οὐκ ἀνέμοι μόνον πρηστῆρες, ἀλλὰ καὶ καταιγίδες· οὐ πτερωτὰ μόνον καὶ ὁρμητικὰ φύλα, ἀλλὰ καὶ ἰκτῖνοι καὶ κόρακες καὶ γῦπες καὶ ἕτερα δυσθεώρητα ζῶα· οὐ πρόβατα καὶ βόες, ἀλλὰ καὶ λύκοι καὶ προβάλλες καὶ λέοντες· οὐκ ἔλαφοι καὶ λαγωοὶ καὶ δορκάδες, ἀλλὰ καὶ συρφετοὶ καὶ ἔχεις καὶ δράκοντες· καὶ σὺ βοτάνας μὲν οὐχὶ σώτειρα μόνον φυτά, ἀλλὰ καὶ δηλητήρια, καὶ πολλοὶ σὺ τέθεινται σκανδαλίζεσθαι ἔμψυχοι διὰ αἱρέσεις πικρὰς· μὴ δυνάμενοι τὰ δυνάμενα, καὶ οἰκεῖον ἕκαστον ἀπολαβεῖν κόσμον, καὶ ἕκαστον δίκτυον δημιουργὸν ἐπαινοῦντα δι' ἃ ἐποίησε, μᾶλλον ἢ καθ' ἑαυτῶν, καὶ κοινὴν πάντα· ἵνα τοῦ σκεύους κρίσιν μαθὼν, καὶ σφόδρα τις ἰσχυρὰς καὶ ἀναλλοίωτος ᾖ, μηδὲν ἐπιτεργάζηται λοιπὸν τῶν ὁρωμένων. Διὰ τοῦτο εἶπεν, ὅτι ἐγένετο φῶς, ἐπήγαγε, Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς ὅτι καλόν, καὶ διέκρινεν ὕστερον. εἶτα ἵνα μὴ πάντα κατ' ὄνομα εἶπεν, μηκύνῃ τὸν λόγον, ὁμοῦ πως ἅπαντων ἀποφαίνεται ἁπαξαπλῶς, καὶ πάλιν λέγει· Εἶδεν ὁ Θεὸς πάντα, ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν. * Οὐκ ὅπως μὴ δυνάμενα ἔγνω ὁ Θεὸς ὅτι καλὰ δὲ γενόμενα· ἄπαγε. Εἰ γὰρ τεχνίτης αἰσθητὸς καὶ περὶ τὴν ὕλην πάντα τῆς τέχνης μαθὼν, οἶδεν ὅτι καλὰ τὰ πρὸ αὐτοῦ μέλλοντα γίνεσθαι, πολλῷ μᾶλλον ἡ ἄρρητος ἐκείνη σοφία βουλήματι μόνῳ πάντα προδιαγράψασα, καὶ περὶ τῆς ὕλης ἧδει ὅτι καλά. Οὐδὲ γὰρ αὖ αὐτὰ

χ. χαρισάμενος;

χ. ἕτερος παρεμπαίζων λόγων

χ. διανυκτερίας

χ. διαπλέοντα

χ. θηρεύοντα

χ. ἐν τῷ πῶς καθίκεσθαι τὸ αὐτὸ ποιεῖν * τῶν ἁλόντων

α. Κορ. β. ι.

Σοφ. γ. κ.

α. Κορ. δ. ζ.

Σοφ. λθ. κε. καὶ ζ. Οτι ὁ θεσπέσιος Μωϋσῆς τὴν ἀκριβεστάτην ἱστορίαν ὑποσταλῶν θεσμοῖς βαρβαρικοῖς βιβλίοις δι' ὧν ἐς αὐτὰς βήματος. Γεν. α, λα.

Γεν. α. γ. λ. λ.

πρήγαγω; Εἰ γὰρ οὕτω, πῶς οὖν ἔσχεν ὕστερον εἶπεν; Ἀλλὰ τοῦτο αἰτιῶμαι, ἵνα εἶπω. ἀκούσας τοίνυν τῆς προφήτου πρὸς σὲ λέγοντος, ὅτι ὁ Θεὸς οὐ τὰ εἰδὸς ἐπήνεσεν, μὴ ζήτει λοιπὸν ἑτέρας βάσανον καὶ ἀπόδειξιν τοῦ κάλλους αὐτοῦ· μηδὲ λέγε, πῶς καλόν; τῆς γὰρ ἀπὸ τῶν ἔργων ἀπολείψεως σαφεστέρα ἡ ἀπὸ τῆς φύσεως καὶ τῆς κρίσεως τοῦ ποιήσαντος ἀπόφασις. ἀλλά τοι τοῦτο μὲν παχυτέρᾳ κέχρηται τῇ λέξει. ὥσπερ γὰρ εἴ τις φαρμακὸς βυλλόμενος ὠνεῖσθαι ἄπειρος ὢν καλβίου πρατήρων ἔτυχεν ὠνούμενος παρὰ ἰατροῦ ταῦτα, καὶ μάθοι σαφῶς, ὅτι ἰδὼν ἐκεῖνος ἐπήνεσεν, οὐδὲν μᾶλλον ἐπέσχε τῆς τούτων ἀρετῆς ὀπίζητῆ, ἀλλ' ἀκούσας ὅτι εἶδεν αὐτὰ ὁ ἰατρὸς καὶ ἐπήνεσεν, ἐχρήσατο τῇ ψήφῳ τοῦ τεχνίτου· οὕτω δὴ καὶ ὁ Μωϋσῆς πᾶσαν προσεργάζεται ἀφαίρεσιν τοῖς ἐκλεξαμένοις βουλόμενος τὴν μετ' αὐτὰ μελλόντων ἀποκλεῖσαι τῆς κλίσεως, ἀπήγγειλε καὶ εἶπεν, ὅτι εἶδεν αὐτὰ ὁ Θεὸς καὶ ἐπήνεσε, καὶ ἐψηφίσατο εἶναι καλά, καὶ οὐχ ἁπλῶς καλά, ἀλλὰ καὶ λίαν. μὴ τοίνυν προσεργάζου, μηδὲ πολυπραγμόνει λογισμοῖς τὰ γεγραμμένα, τοιαύτην ἔχων τοῦ κάλλους αὐτῶν μαρτυρίαν. Εἰ γὰρ μὴ ἐξεκαθυὸς τῷ ῥήματι τούτῳ, ἀλλὰ βουληθεὶς εἰς ζήτησιν τῶν γεγραμμένων ἐλθεῖν, εἰς βύθειαν λογισμῶν καὶ κύματα πολλὰ ἐργάζόμενα χείμαρρα σαυτὸν ἐμβαλεῖν μέλλοις, εἰ μὴ πλέον σοῦ, ναυαγίοις γε ἐργάσῃ παντὸς χαλεπούς. Οὐδὲ γὰρ δυνήσῃ σοῦ λέγοντος ἀπαθῶς ἐκείνου τῶν γεγραμμένων ἅψασθαι, ἀλλὰ καὶ τῶν δοκούντων εἶναι σοι καλῶν πολλὰ ἀγεβοδήσεις, ἐὰν ἀγνώμονι χρησάμενος τῇ γνώμῃ. οὕτω γὰρ ἀσθενὴς τῶν ἀνθρώπων ὁ λογισμός, ὡς εἰς ἐναντία πρὸς ἄλληλα πολλάκις, καὶ οὐκ ἀγαμένους καὶ ἀλλήλων φίλους πολλοὺς εἰς τὴν περὶ τῆς κλίσεως ψῆφον. Ἐλλιπῶν μὲν γὰρ παῖδες ὢν ὁ Δαυὶδ τοῦτο ἐθαυμάσατο, ὃ μέχρι νῦν ἐκφεύγοντες οἱ Θεὸν αἰτιῶμαι. Μανιχαῖοι καὶ ἕτεροι πάλαι αἱρετικοί, ὡς μὴ ἐκ ἀγαθοῦ Θεοῦ ἔργον εἶναι φασιν αὐτὸν οἱ· ὡς δὲ καὶ τῆς ἀσπιλωτάτης μέρος, ἀλλοιωτὸν τινὶ προσπέρυσιν ὕλῃ, καὶ δυάδος ἔσχηκεν τῆς τοῦ Θεοῦ δημιουργίας οἱ. ὕστερον, ὥσπερ ἐφθάσω εἰπών, εἰ μὴ λογισμοῖς τὰ ἀγνώμονι χρήσαιτο γνώμῃ, τῶν δοκούντων εἶναι καλῶν πολλὰ ἀμβαλεῖ. τί γάρ σοι ὠφελοῦσιν ἥλιον οἱ δοκεῖ; ἀλλ' ὅμως τοῦτον ὁ Φαιδρὸς ἄστρον καὶ γλυκὺ, καὶ ὀφθαλμοῖς λυμαίνεται ἀσθενοῦσι, καὶ χλωρὰ καὶ ξηρὰ θερμοτέρας ἀφεὶς ὡς ἀκτῖνας, καὶ πυρετοὺς ποιεῖ, καὶ καρπὸν πολλάκις κατέξηρε καὶ ἐπάησεν ἄχρηστον, καὶ δένδρα ἄκαρπα εἰργάσατο, καὶ μέρος τῆς οἰκουμένης ἀοίκητον κατέστησεν ὑμῖν. τί οὖν, εἰπέ μοι; Ἀμβαλοῦμεν ἥλιον ἐξ τούτου; ἀλλὰ σοῦ λογισμοὺς ἡσυχάζειν ἄφεντες καὶ τούτων δόρυβον, ὀπτηλωμένα τῆς πίστεως σκοπὸς, καὶ τὸ ῥήσεως τῆς λεγούσης, Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς πάντα ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν· ἐπὶ καὶ αὐτά, ἃ ἀπειθημσάμενοι νῦν, καλὰ λίαν καὶ ζητᾷ. ἀλλ', ὅπερ ἔμπροσθεν εἶπον, ὅτι τοῦ ῥήσει σκοπόν· ἐπόμενα ἐξ ἀμφότερα ἐξ ἀμφοτέρου τὸ λέγειν, ἰδοὺ πάντα, ὅσα ἐποίησεν ὁ Θεὸς, καλὰ λίαν. ἀλλὰ ὁ πυθαγόρας καὶ γελᾶν καὶ σὸ πεῖθῃ οἱ, καλόν; σκόπει· ἄκουε Σολομῶντος, τοῦ πρὸ ἐμοῦ σοφοῦ ἐπελθόντος, λέγοντος, Ἀγαθὸν παρελθεῖν εἰς οἶκον πένθους, ἢ παρελθεῖν εἰς οἶκον πότου. ἀλλὰ πῶς φαῦλον; (δεῖ γὰρ σε τοῦ σώματος μεταχειρίσασθαι καὶ λέγειν) ἀλλὰ καὶ αὕτη πόνων ἀναπαυσις, φροντίδων ἀπαλλαγή, νοσημάτων ἀδεμονία, φόβων καὶ κινδύνων ἀμέριμνος αἰωνιότης· νεκροῦ πολὺς ὁ σῶμα, ἀκμάζοντα τοῦ ἀνθρώπου, ἀναπαυόμενα τοῦ σάρκα πεποποιῆσαι. ἀλλὰ ἵστασο κακοῦ; πόθεν οὖν ὁ Λάζαρος ἐστεφανώθη; ἀλλὰ πενία; καὶ πόθεν ὁ Ἰωὴβ ἀνεδοκίμησεν; ἀλλὰ θλῖψις ἐπάλληλος καὶ ζωοκτόνος; καὶ πόθεν οἱ ἀπόστολοι αἰσχυνόμενοι; ποία γὰρ ὁδὸς ἡ εἰς τὸν ζωὸν ἄγουσα; οὐχ ἡ φυὴ καὶ τὸ θλιβομένη; μὴ τοίνυν λέγε, ἀλλὰ τί τοῦτο; εἰς τί τοῦτο; ἀλλὰ καὶ ὅτι τῶν οἰκονομιῶν καὶ ὅτι τῶν κτισμάτων τοῦ Θεοῦ, ἵνα μὴ ἔχῃ σιγὴν ὁ πλοῦς τῶν κερδαινόντων, οὕτω καὶ αὐτὸς τῷ ποιήσαντί σε Θεῷ πρόσεχε, ἀνὴρ ἔμφρων.

Τίσιν φησι; οὐ βούλομαι εἰδέναι σαφῶς καὶ πιστεύω ὅτι πρόσχημα πάντων ὁ Θεὸς; καὶ μάλα

Γεν. κ. λε

χ. λαξόμβα

χ. ἐπῆλθ

χ. ἀπίναι

χ. ἄκουσον

Ἐκκλησ. ζ. γ.

χ. πεύσεσθε

χ. ε. Ὅτι δεῖ πεπεῖσθαι ὅτι πρόσχημα ἐστὶ πάντων ὁ Θεὸς, καὶ τοῖς ἀμφισβάλλουσι μᾶλλον ἢ διὰ τῆς κτίσεως ἐπόδειξις.

μάλα καὶ βούλομαι καὶ ἥδομαι, καὶ ἐπιθυμῶ σφόδρα· ὁ μὲν ἀμερὶ ἀζεσθαι τὴν ἀρετὴν, ὁδὲ πολυπραγμονῶ. Εἰ μὲν γὰρ οἶδα ἐμὲ πάντως σαυτὸν, μὴ ζήτει· εἰ δὲ ἀμφισβαλλεις, ἐρώτησον τὴν γλῶτταν, ἣ ἔφασκε, ἣ νοῦν, τὴν καλλιόπην· ἐρώτησον τὰ ποικίλα τῶν ἀλόγων ζῴων, τὰ πτερώματα, τὰ φυτὰ, τὸν ἀφώνους ἰχθύας, τὰς πέτρας, τὰ ὄρη, τὰς νάπας, τὸν βουνὸς, τὴν νύκτα, τὴν ἡμέραν. τῆς γὰρ ἡλίου καὶ τῆς ἀστρων ἡ τῆς Θεοῦ ἀρετὴ, καὶ καθ' ἕκαστον χρόνον, καὶ καθ' ἕκαστον τόπον, καὶ ἐν ἐρημίᾳ, καὶ ἐν οἰκουμένῃ, καὶ ἐν ἀοικήτῳ, καὶ ἐν γῇ, καὶ ἐν θαλάσσῃ, καὶ ὑπὸ γῆν, καὶ ἐν ἀφθαρσίᾳ

ἀμ, ἀλλ' ἔχων Ⓦ κἀμὲ τῶν παρρησίᾳ τῇ λογισμῷ περαιτέρω, ἢ ἡδονῆς τῆς ἀγάπης αὐτῶν τὸν ἄφατον παρελθών. οὐδὲ γὰρ ἀρκεῖται τοῖς τῆς φύσεως μέτροις, ἀλλ' ἀφεὶς αὐτὰ ἐπὶ τὰ παρ' ἀκοὴν πηδᾷ, καὶ ἕτερα πάλιν ποθεῖ θαυμάσια. τοιοῦτοι γὰρ ὁ φιλῶν· ἀεὶ πλείονα βούλεται δικαιοῦσθαι τοῦ ἐρωμένου· ὁ δὲ καὶ αὐτὸς ποιεῖ τοπικὴν μεταβολὴν μέγεθος δόξαν τὸ λόγου, οὐχ ἵνα πάλιν τοσοῦτον αὐτὸν νομίσῃς ὃ φίλεσεν, ἀλλ' ὅπως τοῦτο μάθῃς ὃ μέγεθος τῆς ὑπερβολῆς τῆς ἄλλων ἁπάντων καὶ γνώριμον ᾖ τοῖς ἀκούουσι. καὶ Ψαλ. ρε. ια. μὲν τοῦ Δαυΐδ φησι· Καθὼς ὕψωσεν τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τῆς γῆς ἐκραταίωσε Κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς φοβουμένους αὐτόν· καθ' ὅσον ἀπέχουσιν ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμῶν, ἐμάκρυνεν ἀφ' ἡμῶν τὰς ἀνομίας ἡμῶν· μέτρον τοῦ Ησαΐου Ησ. νε. ιι. δέ, Οὐ γὰρ εἰσὶν αἱ βουλαί μου, ὡς αἱ βουλαὶ ὑμῶν, οὐδὲ αἱ ὁδοί μου, ὡς αἱ ὁδοὶ ὑμῶν· ἀλλ' ὅσον ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς, τοσοῦτον ἀπέχουσιν αἱ ὁδοί μου ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν, καὶ τὰ διανοήματά μου ἀπὸ τῶν διανοημάτων ὑμῶν. ταῦτα δὲ ἔλεγεν, ὅπως ἀνωτέρω ταύτης ἀφέσεως ἀμύθητον ᾖ τὸ μέγεθος τῆς, καὶ εἰπών, ὅτι ὑπὲρ πολὺ ἀφήσω τὰς ἀνομίας ὑμῶν. εἶτα διηνεκῶς τοσοῦτον πολύ, ἐπήγαγε τοῦτο ὃ παράδειγμα· καὶ οὐδὲ τούτοις ἀρκεῖται μόνοις, ἀλλὰ καὶ εἰς ἑτέραν παχυτέραν καταφέρει Ⓦ λόγου εἰκόνα. ὁ γὰρ Ὦσηέ ἔλεγε, Τί σοι ποιήσω, Εφραίμ; τί σοι ποιήσω, Ιούδα; Ωσε. ια. β. ὡς ἀδαμά θήσομέν σε, ἢ ὡς σεβοείμ. μετεστράφη ἡ καρδία μου ἐπ' ἐμοί· ὁμοῦ πεφλέγηται ἡ μεταμέλειά μου. οὐ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· οὐδὲ ὃ ῥῆμα ἰσόρροπον τῆς ἀπειλῆς. καὶ αἰδεσίμως μὲν ἐξαλείφει, οὐχ ἵνα τι αἰδεσίμον ποιήσῃ τὴν ἀπειλήν, ἀλλ' ἵνα ἀπὸ τῆς παχυτέρας τῆς λέξεως θεωρεπῆ τινα ἀγάπην καὶ γνησίαν [καὶ ἀκατάλυτον] νοήσῃς. ὥσπερ γὰρ τις μανικᾶς τινος ἐρᾷ, οὐδὲ μέχρι ῥημάτων αἰρόμενα λυπῆσαι Ⓦ ἐρώμενον, οὕτω δὴ καὶ αὐτὸς φησιν· ὅπως μάθοις εἶπον καὶ ἐλύπησα τῇ λέξει, μετεστράφη ἡ καρδία μου ἐπ' ἐμοί. οὐδὲ γὰρ ἐμὲ παχυτέρας ταύτας παρῃτεῖτο εἰκόνας παρέχειν, ἵνα διὰ ταύτης ὃ φίλτερον, ὅπερ μάλιστα ἐρωντὸς ἐστι. ἐπ' οὐδὲ ἐπὶ τούτῳ ἔστη, ἀλλὰ καὶ πεπαιτέρω πάλιν ἕτερον ἐπὶ παχύτερον ἐπάγει παράδειγμα, καὶ λέγων· ὃν τρόπον ἂν θύφεται ἀνὴρ γυμφίος ὅτι νύμφη, οὕτως θύφεται σοι ὁ Κύριος ὅτι ἐμοί. καλῶς δὲ νύμφης ἐμνημόνευσε καὶ γυμφίου, ὅτι μάλιστα ἐν ἀρχῇ τούτων θερμότεροι Ⓦ ἔρωτες [καὶ ζῶντες καὶ ἀκμάζοντες εἰσίν.] ὅταν δὲ εἴρηται, οὐχ ἵνα τι αἰδεσίμον παραδείσῃ (πάλιν γὰρ ὃ αὐτὸ λέγων ἐπαύσομαι) ἀλλ' ἵνα ἐκ τούτων ὃ θερμόν, ὃ γνήσιον, ὃ σφοδρόν, ὃ περιρρωμένον τῆς ἀγάπης ἴδῃς. εἶτα εἰπών, ὅτι ὡς πατὴρ φιλᾷ, καὶ πλέον ἢ πατήρ, ὡς μήτηρ, καὶ πλέον ἢ μήτηρ, ὡς γυμφίος, καὶ πλέον ἢ γυμφίος, ὅτι τοσοῦτον ὅσον ὃ ἀφέσιμα τῶν οὐρανῶν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ πλέον ἢ τοσοῦτον· ὅτι τηλικοῦτον ὅσον ἀπέχουσιν ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμῶν, καὶ πλέον ἢ τηλικοῦτον, οὐδὲ οὕτω ἴσασι [τὴν εἰκόνων,] ἀλλὰ καὶ περαιτέρω παρίησιν εἰς ἐπίδειξιν πολλῷ παπιστέρω παραδείγματος. τῶν γὰρ Ιωνᾶ μὲν τὸν φυτὸν καὶ τῶν Θεοῦ τὸν καταλλαγὴν τὸν πρὸς Νινευίτας ἐξαπορηθέντος, ὡς οὐκ ἐλθόντων εἰς ἔργον τὴν ἀπειληθέντων, καὶ παθόντος τι δι' ὑπερβολὴν πάθος καὶ σκυθρωπάσαντος διπλάσας τὴν ἀκτῖνα θερμότερον ἀφῆκε τὸν φλόγα, εἶτα καλύβας τῇ γῇ χαλάσας αὐτῷ σκίαν ἀπὸ λαχάνου, καὶ θαλλὸς αὐτὸν μὲν παρελθὼν καὶ ἀναπαύσας, εἶτα λυπήσας πάλιν τῷ αὐτοῦ ἀφανίσας τὸν σκίαν, ὅπως ὃ μὲν εἶδεν ἀναιρεθὲν, ὃ δὲ Ιωνᾶ δ. ια. κατανοήσῃ, ἄκους τί φησι πρὸς αὐτόν· Σὺ μὲν ἐφείσω παρὰ τῆς κολοκύνθης, παρ' ἧς οὐκ ἐκακοπάθησας, οὐδὲ ἐξέθρεψας, ἐγὼ δὲ οὐ φείσομαι παρὰ Νινευὴ τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἐν ᾗ κατοικοῦσιν ἐν αὐτῇ πλείους ἢ δώδεκα μυριάδες ἀνθρώπων, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν δεξιὰν ἢ ἀριστερὰν αὐτῶν· ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· οὐχ ὕτως ἀνέπαυσά σε ἡ σκιὰ ὃ λαχάνου, ὡς ἐμὲ θύφεται ἡ σωτηρία τῶν Νινευϊτῶν, οὐδὲ ὕτω σε ἐλύπησεν ἡ ἀφαίρεσις αὐτοῦ, ὡς ἐμὲ ὁ τούτων ὄλεθρος· ὕτω πρὸς γνώμην μοι ἡ ἀπώλεια αὐτῶν ἐν. ὁρᾷς πῶς ἡ σὺ ταῦτα παραβαίνει τὸν εἰκόνα; ὁ γὰρ εἶπε, σὺ μὲν ἐφείσω παρὰ τῆς κολοκύνθης, καὶ ἐστήγησεν,

ἀλλ'

χ. ἄστε μαθεῖν ἐντεῦθεν

χ. τοσοῦτον αὐτῷ λέξῃ

χ. βαρυτέρων

χ. πάλιν φησί

χ. τὸν ἀκόλουτον

χ. ἀκατάλυτος

χ. βαρυτέρας

χ. βαθύτερον

ἀλλ' ἐπήγαγεν, "ὑμᾶς δὲ οὐκ ἐκακοπάθησατε, ἀλλὰ ἐξέδρεψας [αὐτὴν.] ὅπερ γὰρ ἐκεῖνα μάλιστα φιλοῦσι τῶν φυτῶν οἱ γηπόνοι, ταῦτα ἀπολωβῶντες πόνοις, ἅδρυναι ἐθέλουσιν ἡμᾶς καὶ τοῦτο φιλεῖ ὁ Θεὸς τῶν φιλοσόφων, τοὺς ἀεὶ διεγείροντας· εἰ γὰρ οὐ τῶν ἀλλοτρίου [ἔργου] ὕπνου δοκιμάζουσι, φησί, πολλῷ μᾶλλον ἐγὼ τὸ οἰκεῖον, καὶ οὐ ποιητὴς εἰμι. εἶτα καὶ ἀποτίμησιν τῆς κατηγορίας αὐτῶν λέγων, οἱ οὐκ ἐγνώσαν δίκαιαν ἡ ἀριστερὰν [αὐτῶν], ἀφελεῖα μᾶλλον, ἢ πονηρία πεπλημμελημένην αὐτοῦ ἀποφηνάμενος, οὐ καὶ ἔδειξε τὸ τῆς μετανοίας τέλος. καὶ ἑτέρωθι ὁμοίως ἀριθμῶν, ὡς ἐγκαταλειφθεῖσι, ταῦτα λέγει τὰ ῥήματα· Ερωτήσατέ με περὶ τῶν υἱῶν μου, καὶ περὶ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν μου ἐντείλασθέ μοι. οὐ γὰρ λέγει τοιοῦτον ὅτι· τίς πατέρα αἰτήσεται καὶ μαθήσεται, ὥστε προτρέπουσα παιδός· ἢ τεχνίτην καὶ δημιουργὸν, ὥστε μὴ ἀφανῆ ἀφεῖναι τὸν ἔργον; εἶτα ἐπ' ἀνθρώπων ἰδεῖν τὴν φύσιν καὶ τὴν τέχνην εἰς ἀπόδειξιν τῆς κηδεμονίας, ἐμὲ γὰρ οἶδε χρεία τοῦ παιδαγωγοῦτός με, ἵνα τῶν τέκνων τῶν ἐμῶν καὶ τῶν ἔργων ἀντιλάβωμαι; τοιοῦτον γὰρ ἔλεγεν, οὐχ ἵνα μὴ παιδαγωγῆσι, ἀλλ' ἵνα εἰδέναι ἔχωσιν, ὅτι τοῦ τῆς παιδαγωγίας ὁ Θεὸς τὰ ἑαυτοῦ ποιεῖ· βούλεται γὰρ καὶ παιδαγωγεῖσθαι, ὅπερ μέγα οἶδε τοῖς παιδαγωγοῦσι συντείνειν καὶ ἀρχὴ ὁ κέρδος. εἶδες πῶς σαφέστερον καὶ ἡλίου φαιδρότερον διὰ τῶν ὑποδιγμάτων τούτων τῆς ἀφάτου προνοίας αὐτοῦ ἡ ἀπόδειξις διαλάμπει; σκόπει δέ. πτήσεται εἰς μέσον ⟨ἢ⟩ πατέρα, τοῦ μητέρα, τὸ νυμφίον, τοῦ νύμφιον, ὃ διέστηκε τοῦ ἀρσενικοῦ καὶ τῆς γῆς, ὃ μέσον τῶν ἀραπελῶν προς δυσμὰς, τὸ φυτευτὴν καὶ τοῦ λάχανα ποιοῦμενον, τὸ οἰκοδόμον τὸ ἡμισυμένην, τὸ σφενδόνην ἐναντίον, ⟨ἢ⟩ ἀναχωρήσεσθαι. εἰ δὲ μέχρι ῥημάτων λυπήσεις τὸ ἐρώμενον· καὶ τοσοῦτον ἀπρόπτων ὑπομένειν διὰ πρόπτων τούτων ἔδειξε τὸ τοῦ Θεοῦ ἀγαθότητα, ὅσον ποτὲ οὐ χρηστότητος.

Καὶ τοῖς μὴ [οὖν] λυπώμενοι, ὅπερ ἔφην, ἀρκεῖ καὶ ταῦτα. ἀλλ' ὅπως ἴσοι πάλιν καὶ δυσαπάγωγοι καὶ δυσπειθεῖς καὶ αὐτόχρηκες, φέρε δὴ καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῶν ἐπιδείξωμαι αὐτὸν τοῦ προνοίας, καθ' ὅσον ἡμῖν οἷόν τε. ἅπασαι γὰρ αὐτοῦ, μᾶλλον δὲ οὐδὲ τὸ πολλοστὸν αὐτῆς μέρος παρῆσαι ῥᾴδιον. ὅταν ὅσα ἄπειρος καὶ ἄφατος, καὶ ἀφ' ἑνὸς μακρῶν δὲ ἀπὸ τῶν μεγάλων ἀπολάμψασα, καὶ τῶν ὁρωμένων καὶ τῶν οὐχ ὁρωμένων. πολλὰ δὲ ἀπὸ τῶν ὁρωμένων τίνος ποιησώμεθα τοῦ ἀποδείξεως. τοῦ γὰρ ἥλιον μισεῖν ταύτην καὶ πεφιλοτιμημένον κτίσιν δίκαιον ἕτερον ἐποίησεν, ἢ ἀφανῆ σέ. τί λέγω; ἢ κοχλίου ὄντος καὶ μεγάλου ὄντος καὶ ποικίλου καὶ πολυτελοῦς καὶ ἀφθόνου, καὶ χρησίμου καὶ πάντα γέμοντος κερδαλέας, καὶ πρὸς σώματος ἀφέλειαν καὶ σύστασιν, καὶ πρὸς ψυχῆς φιλοσοφίαν, καὶ πρὸς διαγωγοῦσαν ὁδὸν ὑπομνηστικὸν κατασκευάσασθαι ἀφ' ἑαυτοῦ. οὐδὲ γὰρ ἀγέλαι ταύτης ἐδίοντο. πῶς γὰρ ⟨ἢ⟩ τὸν ὠφελῆσθαι αὐτοῦ ὄντες; ὅτι γὰρ σκῶλοι πολλῷ ταύτης προσεύχεσθαι, ἄκουε τί φησιν ὁ Θεὸς τῷ Ἰὼβ ἀναλεγόμενος· Ὅτε ἐθήρευτο ἄστρα, ἤνεσάν με πάντες ἀγγελοί μου, καὶ ὕμνησαν φωνῇ μεγάλῃ, τουτέστιν, ἐκπλαγῆναι τὸ πλῆθος, τὸ κάλλος, τοῦ θέσιν, τοῦ χρόνου, τοῦ ποικιλίαν, τοῦ φαιδρότητα, τοῦ λαμπηδόνα, τοῦ ἁρμονίαν, τὰ ἄλλα πάντα, ἅπερ ἀκριβέστερον ἡμῶν σεσωρῶσι σκῶλοι. οὐκ ἄστρα γὰρ σκοπιὰν ἐποίησε μόνον, ἀλλὰ τὸ ἡλίου καὶ σελήνην κατακόσμησεν, ὁ μὲν ἑκατέρῳ τῷ χειρὶ πολλοῦ μᾶλλον τοῦ ἡδονῆς, πολλοῦ γε τοῦ χρείας ἕνεκα ἀμφοτέρων. τί γὰρ ὠφελοῦμεν ἡμέραν, εἰ μὴ ὑφ' ἡλίου τε καὶ σελήνης καταλαμπόμεθα, νὺξ δὲ, καθάπερ ὑπὸ ὀφθαλμῶν βολαῖς, τοῦ ἀπείρου τῶν ἄστρων πλήθους καταγάζοντος τὸ γλαῦκ, καὶ ταύτας τὰς ὁδοὺς ἀπείρους ὁδηγοὺς ἴσως διδόντος καὶ κυβερνήτας; ὁ γὰρ τῶν πλαγίων πόνων, καὶ ὅτι τῶν οἰάκων καὶ θήλυνος, καὶ κυμάτων ἐμβολαῖς καὶ ὑδάτων ἀτάκτων ῥύμῃ καὶ πνευμάτων βιαίων φορᾷ, καὶ νυκτὸς ἀσελήνου σκότῳ ἐκδίδωσιν ἑαυτὸν, τῇ θαλάττῃ ταύτῃ ὁδηγίας θαρρῶν· καὶ ὁ τὸν ὑγρὰ [χείμαρρος] ἀέρα τοσοῦτον καὶ θήλυνος ἀφεκτήματος, ὥσπερ ἐγκλεῖς καὶ πλησίον πρῶν, οὕτω μὴ ἀκριβείας χειραγωγεῖ, καὶ τοὺς λιμέναις

χ. ἰφ' ἅ

χ. ιι

χ. κεκάρ.

Ησ. μα. κδ.

χ. ἅ

χ. θεὶ λάχανα ποιούμενον φυτευτὴν

χ. ἀπιδεῖς χ. κεδὼς

χξ. ζ. Ἀπόδειξις τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας ἢ διὰ τῶν κτίσεων.

χ. ἀπὸ τῆς ἀκτῖνος

χ. νυκτὶ καὶ

νας ὁρμίζει, φωνῶν" μὴ σὺ οὐκ ἀφίεις, τῇ δ' ὄψει δικτεῖς αὐλοῖς ταῖς ὠδαῖς, ἢ τῷ θαλάσσῃ τέμνειν αὐλοῖς χορευόμενος μετ' ἀσφαλείας, κυβερνᾷς δὲ παρόδικτις, ὥστε πῶς μὴ εἶσω τὸν λιμένος κατέχει ὁ πλοῖος, πῶς δ' ἀφορμοῦσας εἰς ὃ πέλαγος ἐξάγειν, καὶ μὴ σφᾷ τῷ τῶν μέλλοντος ἀδηλίᾳ ἀπορούσης εἰς χάμαιζον ἐμπίπτουσας ἡμέρων ναυάγιον παρόδου. καὶ οὐχ ὁλοκλήρων δ' ὠραίων μέτρα μόνον καὶ κυβερνᾷς χαρακτηρίζουσιν οὗτοι, ἀλλὰ καὶ ἑκάστης νυκτὸς καὶ ὥρας καὶ ἕκαστῳ μὴ πολλῆς πρίσεως τῆς ἀκριβείας, ἢ ποιοῦσι εἰδέναι τὸν ὁρῶντας ποτὲ μὲν ὁ πλέων αὐτῆς πλήθη, ποτὲ δ' ὁ ἔλαττον παρολέλειπται, καὶ αὖ τύμπτον πάλιν· ὅπερ οὐ ναύταις μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁδοιπόροις χρήσιμον, ὥστε μὴ αὐλεῖ τῆς νυκτὸς τῆς ὁδοιπορείας ἀπολαθεῖν, μήτε ἐν κυρίᾳ τῷ πορεύσιμον οἴκοι καθεύδειν, τῶν μὲν τῶν ἀστέρων καὶ σελήνης ὁδρόμοι μὴ ἀκριβείας εἰσὶν ἐμπεπιστευμένοι. καθάπερ γὰρ ὁ ἥλιος ταῖς ὥραις τῆς ἡμέρας, οὕτω καὶ ἡ σελήνη ταῖς τῆς νυκτὸς· καὶ μοιρίζει, καὶ πολλὴν ἑτέραν χρείαν παρέχει, καὶ ἀέρος θύραθεν χύσιν, καὶ δρόσου ῥύσεσιν πρὸς τὸν τῶν σπερμάτων βλάστον, καὶ πολλὴν οἴκησιν εἰς τὴν σύστασιν τῶν αἰθερίων παρεχομένη τὴν ὠφέλειαν, καὶ μέσον τὸ χρεὼν τῶν ἀστέρων καὶ τὴς ἡλιακῆς ἰσημερίνης λαμπηδόνος· τὸ μὲν γὰρ ὄντιν ἐλάττων, τὸ δ' ἀμείνων καὶ πολλῷ μείζων. οὐ μικρὰ δ' καὶ ἐκ τῆς ποικιλίας ταύτης ἡδονὴ τοῖς θνητοῖς καὶ χρεία, ὥσπερ οὖν τυχοῦσα ἡ ὄψεσις ἢ ἀπὸ τῶν καιρῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ὡρῶν, ἢ ἀπὸ τὸ μέτρου, ἢ ἀπὸ τὸ μεγέθους καὶ τῆς βαρυτήτος, ἢ ἀπὸ τῆς διαφορᾶς τῆς ἀφάτου. καὶ μὲν γὰρ ἐλάττων, καὶ δ' μείζων ἐστὶ φαιδρότερον ὄντιν ἰδεῖν, καὶ κυ διαφόρεσις καινοὺς φαινομένους αὐτῶν πίνας. " ἡ γὰρ τοιαύτη τῆς θυμηχόου σοφίας πολλὴν πάντα χορὸν τὴν ποικιλίαν" ἐργάζεται, ὁμοῦ μὲν τῆς οἰκείας θαυματουργίας τὴν ἀπόδειξιν ὑπιδεικνυμένη, ὁμοῦ δ' καὶ" τῆς τῶν ὁρώντων παρεισούσης χρείας, καὶ πολλὴν καὶ ἄφατον τὴν ὠφέλειαν παρεχομένη, καὶ μὴ τούτων ἀπόντων καὶ τὴν ἡδονήν. τί γὰρ τερπνότερον οὐρανοῦ, πῶς μᾶλλον" ὡς σινδόνος καθαρᾶς καὶ διαυγοῦς ὑπὲρ κεφαλῆς ἁπλωμένου, πῶς δ' ὡς λάμπητος πολυμόρφου ποικιλλομένου, καὶ ἀστὴρ φαίνοντος εὐφυοῦς; ἀλλὰ γὰρ οὕτως ἡδὺ λειμῶνα ἰδεῖν ἐν ἡμέρᾳ, ὡς ἡδὺ καὶ τερπνὸν οὐρανὸν ἰδεῖν ἐν νυκτὶ μυρίοις αὐγαῖς τοῖς τῶν ἀστέρων πάντα χόρτον καταστιλβόμενον, αὐγαῖς ἀνθέμοτι μυριομόρφοις, ἀλλ' ἀκριβεστέρᾳ καὶ ὁ οἰκεῖος κάλλος ὑπιδεικνυμένοις. τί" δαὶ αὐγῆς ἡδύτερον, ὅταν τῆς νυκτὸς ἀπαλθούσης, καὶ μηδέπω τῆς ἀκτῖνος αἰσθούσης, καθάπερ κροκωτῷ τινι πέπλῳ τοῖς προσοιμίοις τῆς αὐγαπολῆς τὸν ἡλίου φοινισσόμενος καλλωπίζηται; τί δαὶ ἡλίου γλυκύτερον δῶρον ὠρανίου τροφοῦ ἀπὸ τοῦ ἕω ἐς μακρᾶς καιρὸν ροπῆς πᾶσαι μὲν γῆν, πᾶσαι δ' θάλασσαν, πᾶν δ' ὄρος ἐς κάπας καὶ βουνούς, πάντα δ' ὑφαντὸν ταῖς τῶν ἀκτίνων καταλάμποντος βολαῖς, καὶ τῆς νυκτὸς ὁ σκοτεινὸς ἀπαμφιεσπώτος [τῶν ὁρωμένων], καὶ γυμνὰ πάντα τοῖς τῶν ὀφθαλμῶν δεικνύοντος ἡμῖν; πῶς αἱ τις αὐτῶν σκηπλαγεὶς τὸν δρέμους, τὸν βυταλίδην, τὸν ἐν τοσαύταις ἐτῶν περιόδοις ἀπαθέλλακτον καὶ ἀνεμπόδιστον διακονίαν, ὁ κάλλος αὐγῶν τὸ διϊωνεχῶς ἀκμάζον, τὸν λαμπηδόνα, τὸν φαιδρότητα, τὸν καθαρότητα, τὸν τοσούτοις ὁμιλοῦσαι σώμασι, καὶ μηδαμοῦ " μολυνομένην; πρὸς δ' τούτοις, τὸν χρείαν τὸν ἄφατον, τὸν ἐν ἀέρμασι, τὸν ἐν φυτοῖς, τὸν ἐν σώμασιν αἰθερίοις, τετραπόδων, ἰχθύων, ἀέρων, λίθων, βοτάνων, τὸν ἐν γῇ, τὸν ἐν θαλάσσῃ, τὸ ἀεί, τὸ πᾶσιν ἁπλῶς τοῖς ὁρωμένοις; πάντα γὰρ αὖθ' δεῖται καὶ ἀπολαύει τῆς χρείας, καὶ " ἀμείνω γίνεται ταύτης μετέχοντα· καὶ σώματα δ' μόνον, ἀλλὰ καὶ φυτά, καὶ ὕδατα, καὶ λίμναι, καὶ πηγαί, καὶ πόταμοι, καὶ αὐτὴ τὸ ἀέρος ἡ φύσις" λεπτομερὴς καὶ καθαρωτέρα καὶ διειδεστέρα γινομένη. ἐκ δὲ τούτου καὶ ψαμμώδης τὸ κάλλος αὐ" πάλαι σαν βυλόμενος, τὸ διϊωνεχῶς φαιδρόν, τὸ ἀκμάζουσ ὥραν, δ μηδέποτε ἀπιστῆσον δῦσος, τὸν θυμορφίαν, τὸ ἀπόδειστον ἀκμήν, οὕτω πως ἔλεγεν· Ἐν τῷ ἡλίῳ ἔθετο τὸ σκήνωμα αὐτοῦ, τουτέστιν, ἐν αὐγαῖς τοῖς ἁγίοις. τοῦτο, σκήνωμα Θεοῦ λέγων, αἰτίᾳ. καὶ αὐγὴ ὡς νυμφίος ἐκπορευόμενος ἐκ παστοῦ

Ψαλμ. 18.6.

χ. πᾶσα

χ. ἐσ'ζει,

χ. παῦται

χ. ὁκ δὲ θεανσίας ἡ ἐυμήχανος Θεοῦ σοφία

χ. εἰρηκόσιν

χ. τ' τῶν ἀνθρώπων συσάσιως φρονοῦσα,

χ. δίκλω

χ. ὁ

χ. μιαρομόλυνσιν

χ. αἰαμμόσιον ἐν τῇ ὄντι ὁ τηχέτης

χ λαμπρυνομένη

χ. παρεῖσα

χ. ἀ τοξίσ.

παντὸς αὐτοῦ. Εἶτα καὶ ὁ ὄγκος τῆς Ἀθηναίας αὐτοῦ δηλοῖ ἐπήνεγκε, Ἀγαλλιάσηται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδὸν αὐτοῦ. Εἶτα ὁ Ἀθηνᾶς ἐστὶ ἀπὸ τῆς οἰκουμένης πάσης, Ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ, καὶ ὁ κατοικτήμα αὐτοῦ ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ· Εἶτα ὁ πᾶσι χρήσιμον καὶ ὠφέλιμον, Καὶ οὐκ ἔστι ὃς ἀποκρυβήσεται τῆς θέρμης αὐτοῦ. ἔξεστι, Εἰ μὴ ἀπήκαμες, μαθεῖν αὐτοῦ τὸν ποιητὴν καὶ ἐτέρωθεν· ἀπὸ τῶν νεφῶν, ἀπὸ τῶν ὡρῶν, ἀπὸ τῶν δένδρων, ἀπὸ τῶν αἱμάτων, ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ τῶν ἐν αὐτῇ ποικίλων γενῶν, ἀπὸ τῆς γῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ τετραπόδων, ἑρπετῶν, πτηνῶν τῶν ἀεροπόρων, τῶν χερσαίων, ἀπὸ τῶν ἀμφιβίων τῶν ἐν λίμναις καὶ πηγαῖς καὶ ποταμοῖς, ἀπὸ τῆς οἰκουμένης, ἀπὸ τῆς ἀοικήτου, ἀπὸ τῶν φυομένων σπερμάτων, δένδρων, βοτάνων, φυτῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις, ἐν ταῖς οὐκ ἐρήμοις, ἀπὸ τῶν βλαστόντων ἐν πεδίοις, ἐν φαράγγι, ἐν ὄρεσιν, ἐν ἄκραις, ἀπὸ τῶν αὐτομάτως φυομένων, ἀπὸ τῶν μὴ πόνῳ καὶ γεωργίᾳ, ἀπὸ τῶν ζώων τῶν ἡμέρων, τῶν ἀγρίων, τῶν ἀγελαίων, τῶν χλεσηνῶν, τῶν μικρῶν, τῶν μεγάλων, ἀπὸ τῶν ἐν χάμαι, τῶν ἐν δόρει, τῶν ἐν μετοπώρῳ φαινομένων ὀρνίθων καὶ τετραπόδων καὶ ἰχθύων καὶ φυτῶν καὶ βοτάνων, ἀπὸ τῶν ἐν νυκτὶ γινομένων, ἀπὸ τῶν ἐν ἡμέρᾳ, ἀπὸ τῶν ὑετῶν, ἀπὸ τοῦ μέσου τῶν ἐναντίων, ἀπὸ θανάτου, ἀπὸ ζωῆς, ἀπὸ τοῦ πόνου τοῦ συγκεκλημένου ἡμῖν, ἀπὸ ἀθυμίας, ἀπὸ ἀνέσεως, ἀπὸ σίτων καὶ ποτῶν τῶν διδομένων ἡμῖν, ἀπὸ τῶν ὀπτηδευμάτων, ἀπὸ τεχνῶν, ἀπὸ ξύλων, ἀπὸ λίθων, ἀπὸ τῶν ὁρῶν τῶν μεταλλικῶν, [ἀπὸ τῆς πλεομένης θαλάττης, ἀπὸ τῆς ἀπλοΐας,] ἀπὸ τῶν νήσων, ἀπὸ τῶν ὅρμων, ἀπὸ τῶν ἀκτῶν, ἀπὸ τῆς ὀπτοφθαλμείας τοῦ πελάγους, ἀπὸ τοῦ βάθους τῶν ὑδάτων, ἀπὸ τῆς φύσεως τῶν στοιχείων, ἀφ' ὧν ὁ κόσμος ἡμῖν ζωοῦται, ἀπὸ τῆς διακοσμήσεως τῶν χωρῶν, ἀπὸ τῆς διαφορᾶς τοῦ μέσου τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός, ἀπὸ νόσου καὶ ὑγιείας, ἀπὸ τῶν μιγῶν τῶν ἡμετέρων, ἀπὸ τῆς κατασκευῆς τῆς ψυχῆς, ἀπὸ τῶν τεχνῶν καὶ τῆς σοφίας τῆς ἐν αὐταῖς θαυμαζομένης τῷ τῶν δυθεόπτων νῷ, ἀπὸ τῆς χρείας τῶν ὑπηρετουμένων ἡμῖν ἀλόγων καὶ φυτῶν καὶ ἑτέρων κτισμάτων, ἀπὸ τῶν μικροτάτων καὶ βδελεσάτων ζώων. τί γὰρ μυίᾳ βεβρύτερον καὶ ἐνδιδύτερον; τί δὲ μυρμήκων καὶ τερπίνων βδελέστερον; ἀλλ' ὅμως καὶ ταῦτα λαμπρὰ ἀφίησι φανερὰ τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας καὶ δυναμέως καὶ σοφίας. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ προφήτης ὁ τοσούτου πνεύματος ἐξωμμένος ὀπτικὸν τῆς κτίσεως τὸ σῶμα, καὶ ὁλίγα ἅπαξ διεξελθών, αἰσθόμενος μετ' ἐκπλήξεως πολλῆς τὸν θαυμασίαν ἐκείνων φανερόν· Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε; πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. καὶ ταῦτα πάντα, δέσποτα, διὰ σέ. καὶ γὰρ καὶ αἴνεσιν διὰ σὲ (ὅτι γὰρ τὸν ἀρχὸν ☧ λόγον ἐπονομάζομεν πάλιν) ἵνα τὰ σώματα πεποιηκότα ῥιπίζωσιν, ἵνα ☧ ἀπὸ τοῦ βορέου μολυσμὸν, καὶ τὸν γινομένον βαρύτητα ἀπὸ τοῦ καπνοῦ καὶ τῆς καμίνου καὶ ἑτέρων ἀναθυμιάσεως διακαθαίρωσιν, ἵνα τὸν ἐκ τῆς ἀκτῖνος θερμότητα σβεννύωσιν, ἵνα τὸν ψῦχος ποιῶσι τὸ πνεῦμα, ἵνα τὰ αὐτόματα τρέφωσιν, ἵνα τὰ φυτὰ αὔξωσιν, ἵνα σοι καὶ τὸ θαλάσσιον ζωοδιπορῶσι, καὶ τὸ γῆ τῆς γεωργίας ὑπηρέτην γένωνται, ἐκεῖ μὲν βέλος ὀξύτερον τὰ πλοῖα σβεννύντες, ὕστερον τὸ πλεῖν ψῦχος καὶ θύελλα καταστυγάζοντες, τὸ ταῦτα μὴ σὲ τὰ ἄλλως αἰσθανόμενοι καὶ τὰ ἄχρια τοῦ καιροῦ διακωλύοντες, καὶ τὸν ἐκ τῆς ἐργασίας ταλαιπωρεῖν ὀπτικουφίζοντες· ἵνα σοι ☧ ἀέρες ψῦχος καὶ προσιόντα καταστυγάσωσιν, ἵνα σι καὶ ἑτέρωθεν πέμπωσι, νῦν μὲν γλυκὺ καὶ προσιὸν κατασυείζοντες, νῦν δὲ πρέμνα φυτοῖς προσβάλλοντες καὶ πάλαι δένδρων σείοντες, ἵνα σοι ☧ ὕπνον καὶ ἐγρέσεις καὶ ἀέρες ὥρας ἡδίω καὶ μέλιτος γλυκύτερον ἐργάσωνται, ἵν', ὅπερ ὅτι τοῦ δένδρων ποιοῦσι, τοῦτο καὶ ὅτι τῶν θαλαττίων νώτων ἐργαζόμενοι, ὅτι τε τῶν ποταμίων ναμάτων, καὶ τὸν ὀπτοφάνειαν αὐτῶν μετιωείζοντες, πολλὸν ὅσον οὐδὲν πρέχωσι τὸν ἀπὸ τῆς θαλάσσης τέρψιν, ἢ προσ τῆς τέρψεως ἡ ταύτης καὶ ὠφέλειαν μείζω. ἐγὼ γὰρ καὶ τοῖς ὕδασιν οὕτω καὶ ἄλλως χρήσιμοι, οὐκ ἀφιέντες διηνεκῶς ἐκεῖνα τὰ ὕδατα καταστῆναι,

ἀλλὰ

χ. ἐνδυμάτων
χ. πνιγμάτων

χ. καμίνων αἰ-
σθήσεις

ἀλλὰ δ᾽ ζωντες ἀυτὰ χαιρ᾽ καὶ ἀναρριπίζει τεαρὰ καὶ ἀκμαίζοντα καθιζῶντες, καὶ τοὺς τροφεῖ τῶν ἐν αὐλαῖς τηκομένων ζώων ὀπτηδειότερα. Εἰ δ᾽ καὶ αὐτὲω βουληθείης περιεργάζεσθαι τὴν νύκτα, ὄψει καὶ ἐντεῦθεν πολλὴν τὴν ποιητὴν τὴν τροφὴν. καὶ γὰρ δύναται σοι τὸ σῶμα πεπονηκὸς, καὶ ταῖς μέλη σοι καταπεπόμβα τοῖς " μεθημαινοῖς πόνοις ἀρίστοις καὶ χαλᾷ, ἀλλοιοῦσα καὶ τοὺς ἀκμὴν ἀφ᾽ τῆς ἡσυχίας ἐπανάγουσα πάλιν. οὐ μόνον δ᾽, ἀλλὰ καὶ τῶν μεθημεινῶν σε ἀπαλλάττει " λυπῶν, καὶ τῶν ἀχαίρων ἀρίστοις φερητέων. πολλάκις δ᾽ καὶ νοσηρῶς πυρετὸν ἔσβεσεν, ἀντιφάρμακον ὕπνον ἐπάξασα, καὶ τὴν τῶν ἰατρῶν ἀποφυσιδίλιον τέχνην εἰς " ἕδραν ὁρμίσασα λιμένα, καὶ πολλῶν ἀπαλλάξασα πόνων. καὶ τοσαύτη αὐτῆς ἡ χρεία, τηλικαύτη ἡ ὠφέλεια, ὡς καὶ τὴν ἡμέραν " πολλάκις ἀποπόλυσθαι τοῖς ἐν αὐτῇ χολάζειν ἀποτερηθῆσαι. Εἰ γὰρ τις ἀυέλοι τῷ λόγῳ τὴν τῆς νυκτὸς ἡσυχίαν καὶ τὴν ἀϋπνον καὶ τὴν ἀυσκωχίαν, δι᾽ ἧς ἅπαντα ἀναπαύονται, καὶ ψυχὴ πεπονηκυῖα καὶ σῶμα ταλαιπωρηθὲν, ἀκμαζούσῃ τῇ ἀλκυονίᾳ τῆς μὲν ἡμέρων ἐργασίας ἄπεπται, ἀλγοῦσι δ᾽ ὅλα τὰ ζῶα τοῦτο γινόμενον. Εἰ δέ τις τοσαύτην ἐκ νυκτὸς ταῖς ἡμέραις ἐγρηγορὼς καὶ ἐργαζόμενος, καὶ ἀγρυπνῶν, καὶ ὅτι πλέον τοῦτο ποιήσειεν, ἀποθανεῖται θᾶττον, ἢ εἰ μὴ τοῦτο, νόσῳ πικρᾷ " ἁλώσεται, οὐδὲν ἀπὸ τῆς ἡμέρας κερδῶν) Εἰς τὴν τῆς οἰκείας χρείας ἐπέργασαι, τῆς δυνάμεως αὐτῷ κατασβεσθείσης. " Εἰ δ᾽ καὶ ὅτι ἀπειρεῖ τῶν ἰχθύων δῆμον " ἀπλωσάμενον λέγειν, τῶν ἐν λίμναις, τῶν ἐν πηγαῖς, τῶν ἐν ποταμοῖς, τῶν ἐν τῇ πλημμύρῃ, τῶν ἐν τῇ ἀπλώτῳ θαλάττῃ, ἢ καὶ τὰ ἄφατα τῶν ὁρίζων καὶ πέδιλμα ἔθνη, τῶν ἐν ἀέρι, τῶν ἐν γῇ, τῶν ἐν ὕδασιν ὁμοῦ καὶ γῇ (καὶ γὰρ ἔστιν ἀμφίβια πολλὰ ἐν αὐτοῖς) [τῶν ἀγρίων, τῶν ἡμέρων, τῶν ἀγρίων μὴ, πηδαστικομένων δ᾽, τῶν δὲ ὅλα μηνάτων ἀγρίων, τῶν δὲ ἐδιομένων, τῶν δὲν ἐδιομένων] καὶ παρεργασαίμεθα ἑκάστου καὶ κάλλος καὶ πλεονὲ ἡ φωνὴ ὠφελίμως, ἐπὶ τε ταῖς ἀγαθοεργίαις μόνον αὐτῶν εἰ καταμάθοιμεν [καὶ ὠδῆς καὶ τραπέζης καὶ ἀγαλμάτων] καὶ ταῖς ἀγαπεύσαις καὶ ταῖς ἡδοναῖς καὶ ταῖς χρείαις καὶ ταῖς ἀγαχονίαις, ἃς παρέχεσιν ἡμῖν πάσας [ἐπελθοιμεν], καὶ τὰ μεγέθη, καὶ τὴν βραχύτητα, καὶ ταῖς ὠδίναις, καὶ τὴν ἀναγροφὴν ἐν τοῖν πολλὴν ἐν τούτοις καὶ ἀφάτων ποικιλίαν, [καὶ ὃ αὐτὸ δὴ τοῦτο καὶ ὅτι ἰχθύων ποιησάμεθα,] καὶ ἐντεῦθεν ἐλθοιμεν καὶ ὅτι ταῖς βοτάναις, ταῖς πόμασιν [τῆς γῆς] φυομέναις, ἐκάστου τι τούτων καὶ καρπὸν ἰδοιμεν καὶ χρείαν καὶ βιωσίμου καὶ ὄψιν καὶ θέσιν [καὶ φύλλα] καὶ χρῶμα καὶ σῆμα καὶ " μέγεθος [καὶ μικρότητα] καὶ ὠφέλειαν καὶ ἐργασίας ἕκαστα, ἐν φλοιῶν καὶ στελεχῶν καὶ κλάδων διαφορὰς, καὶ λειμῶνας καὶ παραδείσους, εἶτα μετέλθοιμεν ὅτι ταῖς ποικίλα ἀρώματα καὶ ἐκ τῶν πολυαπύρων τούτων αὐτῶν παρεργασαίμεθα, καὶ ἐκ τρόπους τῆς λυρέσεως καὶ τῆς ὀπτιμελείας καὶ τῆς γεωργίας, καὶ ὅτι παρὰ ἰατρείαν ἡμῖν στυπτηρίᾳ· καὶ μὴ τούτων πάλιν εἰ ὅτι ταῖς μετθηκαὶ ἐπὶ χωρήσαιμεν ὄρη, πολλὰ ἐκ ταῖς καὶ χάσματα, καὶ ὅσα ἕτερα πολλῷ πλείονα καὶ τὴν κτίσιν διερθρώσαιμεν, ποίους λόγους, ἢ τοίους ἡμῖν ἀφαρκέσει χρόνος παρὲς τὴν τούτων ἀκριβῆ κατάμαθησιν; καὶ ταῦτα ἄπαντα, ἀνθρωπε, ἀφ᾽ σέ· καὶ τί γὰρ [ἀφ᾽ σε] καὶ ὅτι τηδεύματα καὶ πόλεις καὶ χώμαι [καὶ ὕπνος ἀφ᾽ σέ, καὶ θάνατος δι᾽ σέ, καὶ ζωὴ ἀφ᾽ σέ, καὶ αὔξησις καὶ φύσεως ἔργα τοσαῦτα] καὶ τοιοῦτος ὁ κόσμος δι᾽ σὲ ἐγένετο, καὶ πάλιν ἀμείνων δι᾽ σέ. ὅλη γὰρ ἀμείνων ἔσται, καὶ τοῦτο ἀφ᾽ σέ, ἀκούσωμεν τί φησιν ὁ Παῦλος, ὅτι Καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς· τουτέστιν, ἀπὸ τοῦ τὰ φθαρτά. πῶς δ᾽ καὶ τῆς τοσαύτης ἀπολαύσονται τιμῆς δι᾽ σὲ δηλῶν ἐπήγαγε, Εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. εἰ δ᾽ μὴ μακρὰν σφόδρα καὶ ἔξω τοῦ μέσου ἐποιούμεθα τὸν λόγον, πολλὰ ἂν καὶ καθ᾽ ἕκαστα ἐφιλοσόφησα, καὶ ἐν τούτῳ μάλιστα " ἐδείκνυον τὴν σοφίαν τοῦ Θεοῦ ἐν τοῖς τοιούτοις, καὶ πολλὰ καθ᾽ φθορᾶς, καθ᾽ ἡδονῆς, καθ᾽ σκωλήκων καὶ καθ᾽ ὄφεως εἶπον ἄν, ἅπερ μάλιστα θρηνοῦσιν οἱ πολλοὶ καὶ ἀποδύρονται, [ὅτι εἰς ὄφεις, ὅτι εἰς

χόμη,

χ. κεκμηκόσι
χ. λυπηρῶν
χ. χρήσεις ἀγαγὼν τὴν χάριν ἐκ πολλῶν πολλῶν ἀπαλλάξει πόνων
χ. ἐν πολλοῖς τοῖς ἑαυτῆς χολάσειν τῆς ἡμέρας διδοῦσαν
χ. αὐτὸν
χ. ἀφῶμεν
χ. μεγέθη
χ. ἀκριβῆ ἄλλ. θεάσασθαι.
Ρωμ. η. κα.
χ. ἔδειξα

κάιν, ὅτι εἰς σκώληκας διαφθαρήσονται τὰ σώματα,] καὶ τοῦτον ἐδιδάξαμεν τὸν ἄφαντον αὐτοῦ προνοίαν καὶ κηδεμονίαν. ἀπὸ γὰρ τῆς [αὐτῆς] προνοίας, ἀπὸ [τῆς] αὐτῆς ἀγαθότητος, ἀφ' ἧς οὐκ ἦσαν ἐποίησεν, ἀπὸ τῆς αὐτῆς καὶ ἀποθνήσκειν ἐκέλευσε, καὶ τοιοῦτον ἔχειν τὸ τέλος. εἰ γὰρ καὶ διαφθορὰν τὰ γινόμενα, ἀλλὰ μιᾶς εἰσιν ἀγαθότητος*. ὅ τι γὰρ ἀπολητὸν οὐδὲν ἐστὶν τοῦτον προσβολάσθαι), ὅ τι ζῶν τὰ μίγματα [ἐστὶν τοῦτον] κερδᾶναι, τὸ ἄλλοτε ἄλλο σῶμα τὸ οἰκεῖον καρπούμενος ὠφέλειαν. ὅταν γὰρ ἴδῃ τὸν διαβάλλοντα καὶ πρὸς αὐτὸν βλασφημοῦντα, τοῦτον εἰς σκώληκας διαφθαρησόμενον καὶ εἰς ἰχῶρα καὶ τέφραν καὶ κόνιν, καὶ αὐτὸν τὸν διαβόλου τὸν ἀπόνοιαν ἔχοντα, κατανοήσει, συγχέλλει), μετανοίαν, φιλοσοφίαν παιδεύει), καὶ τὸν μητέρα τῶν ἀγαθῶν τὴν ταπεινοφροσύνην εἰς τὸν διάβολον εἰσοικίζει. οὕτως οὔτε ὁ ἁπολωλὼς τι πρόσβολον (ἀπολήψεται) γὰρ [τοῦτο] τὸ σῶμα ἀχώρητον καὶ ἄφθαρτον)· οὔτε ἐπὶ τὸ τῶν σκαμμάτων, ἀφ' ὧν οὐδὲν ἕτερος ἐβλάβη, τὰ μίγματα κερδήσας. ὁ τυχὼν διδάσκαλος φιλοσοφίας ὁ ἀναίσχυντος εἰσπέσῃ εἰς τὴν μητέρα βίου, παιδαγωγῶν τὸν διάβολον, καὶ τὰ πάθη τῆς ψυχῆς χθιζὰ, καὶ τὰ κόμματα καταγέλων, καὶ γαλιλαῖον ποιῶν. μαθὼν τοίνυν καὶ ἐκ τῶν εἰρημένων, καὶ ὅτι ἑτέρων πλειόνων, τοῦ φωτὸς τοῦτο φανερώτερον ἀφανίσαι πυσαν τὸν τοῦ θεοῦ προνοίαν, μὴ θορυβάζου τὰ θεῖα, μηδὲ ἀνίατα δίκαιος ἀπὸ αἰτίας πάντων ἀξιοῦ. καὶ γὰρ αὐτὸ τοῦτο ἐστὶ ἀγαθότητος ἡμῖν πρόσταγμα, οὐ χρείαν ἔχων ἡμῶν [τῆς δικαιοσύνης]. καὶ χρὴ θαυμάζειν αὐτὸν τῆς προσκυνήσεως οὐχ ὅτι ἐπέτρεψε μόνον, ἀλλ' ὅτι ψυχὴν ἐπεζήτησε τὸ σώμασιν καὶ λογικὴν, οὐδ' ὅτι τὰ ἄλλων ἀνθρώπων βελτίους εἰργάσατο, οὐδ' ὅτι τὴν διασυστάσαν σοφίαν τῶν ὁρωμένων, καὶ τὸ ἀξιοπίστως ἐπιτρέψαι, ἀλλ' ὅλη μηδὲν δίκαιος ἡμῶν. ὃ γὰρ δι' θαυμαστὸν τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ τοῦτο ἐστιν, ὅτι οὐδὲν χρήζων ἡμῶν τῆς δικαιοσύνης πρόσταγμα. καὶ γὰρ ἀρτίως γλύφεσθαι καὶ ἡμᾶς, καὶ ἀγγέλους, καὶ τὰς ἄνω δυνάμεις, ἵνα τὴν οἰκείαν δόξαν ἔχωσι καὶ τὴν μακαριότητα· δίκαι φιλανθρωπίαν ἡ μόνη ἡμᾶς πρόσταγμα, καὶ ἄπαντα τὰ ζῶντα ἐποίησεν δι' ἡμᾶς. [καὶ ἔτι πολλῷ πλείονα τούτων].

Διὰ τοῦτο καὶ νόμον γράψας ἔδωκε δι' ἡμᾶς, καὶ προφήτας ἀπέστειλε, καὶ θαύματα εἰργάσατο, καὶ περὶ τῶν ἀπόντων ὑμῶν πλάσας τὸν ἄνθρωπον, διδάσκαλον αὐτῷ ἐμφύτου σοφίαν δέδωκε νόμον, ὥσπερ πλοίῳ κυβερνήτην, καὶ πιόντων ὑπὸ τῶν λογισμοῖς ἡμῶν ὑπεξήσας ὕδωρ. οὕτω γοῦν καὶ Ἄβελ αὐτὸν ἔθυσεν, οὐ γράμματον ὄντων, οὐ προφητῶν, [οὐκ ἀποστόλων,] οὐ νόμου γραπτοῦ τινος ἐπηκροῶντος· ἀλλὰ ἐμφυτον ἔχων νόμον. οὕτως ὁ Κάϊν. καὶ γὰρ καὶ οὗτος ἔθυσεν. καὶ ἀμφότεροι μὲν αὐτὸν ἠδίκησαν, καὶ τὴν διασυστάσαν ἐπεγίνωσκεν, οὐκ ἀμφότεροι τὴν αὐτὸν ἦλθον ὁδόν· ἀλλ' ὁ μὲν τὴν τῆς κακίας, ὁ δὲ τὴν ἀρετῆς. καὶ ἐμοῦ θανόντος οὕτως αὐτὸν ἐγκατέλιπεν, ἀλλὰ καὶ πεσόντα καὶ σκελιθέντα ἐπηώρθου καὶ ὅπλα μελέας ἀπολαύειν ἐποίει· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ προσαιτῶν καὶ συμβουλεύων, ὕστερον ἢ τῷ φόβῳ, ἢ τῷ μισθῷ τοιούτων, παιδεύων, διδάσκων. ὅπερ ἢ τοσοῦτον προσῴδυνεν δῶρον ὁ πολλοὶ τῶν αἰσθητῶν, ἀπὸ τῆς φυσικῆς διδασκαλίας λέγω ὠφέλειαν, οὐδὲ ὅπως αὐτοῦ καταλιπεῖν, οὐδὲ πόνων λεπρία προέδωκεν, ἀλλ' ἕμπεπε δίκαι προσαγωγῆς, δι' ὑπερτασιῶν, δίκαι κολάσεων παιδεύων, νουθετῶν, δίκαι κτίσεως αὐτῆς καθ' ἡμέραν ἐργαζομένης καὶ τὴν δίκαιαν πληρώσης τὴν εἰωθυῖαν, δίκαι τῆς προσδοκίας προσδοκῶντα εἰωθότα γινομένων, δίκαι τὸ ἀρχῆς δικαίων. καὶ γὰρ ἀνδρας θαυμαστοὺς καὶ φιλοσοφίας γέμοντας ἀπὸ τόπων εἰς τόπους μετήγαγε. καὶ γὰρ καὶ Ἀβραὰμ μὲν εἰς Παλαιστίνην, μετὰ δὲ εἰς Αἴγυπτον πρόεισιν ἀπολῆψιν· καὶ Ἰακὼβ εἰς Συρίαν· Μωϋσέα πάλιν εἰς Αἴγυπτον, ὅθεν τῆς παῖδας εἰς Βαβυλῶνα, καὶ Δανιὴλ, καὶ Ἰεζεκιὴλ, καὶ Ἰερεμίαν εἰς Αἴγυπτον. εἶτα καὶ νόμον ἔδωκε, καὶ προφήτας ἀπέστειλε, καὶ ἔπλεξε, καὶ αἴτησε, καὶ αἰχμαλωσίαν προέδωκε, καὶ ἐλευθερίας ἠξίωσε, καὶ διέλιπεν ἐξ ἀρχῆς ἕως τέλους πάντα ποιῶν καὶ προσαρμοζόμενος κατὰ τὰ ἤθη τῶν ἀνθρώπων.

χξ. η. Ὅτι πολλῶν φροντίσας ὑπεδείξεις, καὶ τὸ νόμον δοὺς καὶ φυσικὸν καὶ κατὰ μέρος τοῖς ἀνδράσι προσκαλούμενος διδασκάλους ἡμᾶς διὰ τὴν ματαιότητα τὴν ὑποδεχομένων ἐδωῶν, καὶ τὸ μὴ πάντα τὸν καιρὸν αὐτὸν ἀγαθὸν χαρίσασθαι, τὸ μετοχλίζειν τὴν παρουσίαν.

τέρα. Οὐδὲ γὰρ ἠρκέσθη τῇ ἀπὸ τῆς κτίσεως διδασκαλίᾳ πρὸς θεογνωσίαν φέρουσῃ μόνον, ἀλλ' ὅπερ πολλοὶ πρὸ τοῦ οἰκείαν ἀγαθωμασιώλιν οὐδὲν ἀπώνητο, καὶ ἕτερας ἔτεμνεν ὁδοὺς διδασκαλίας, καὶ τέλος ὃ κεφάλαιον τῶν ἀγαθῶν εἰργάσατο, καὶ τὸν υἱὸν ἀπέστειλε Ⓦ ἑαυτῷ, [Ⓦ υἱὸν τὸν γνήσιον, Ⓦ μονογενῆ,] καὶ ὁ τῆς αὐτῆς φύσεως ὢν αὐτῷ ᾧ ὅπερ ἐγὼ, καὶ ὅπου γῆς βαδίζων τοῖς δι' ἀθέσμοις συναναστρέφετο, καὶ ἤσθιε, καὶ ἔπινε, καὶ πρὸς τελώνας καὶ πόρνας παρῆν, διδάσκων, νουθετῶν, θαυματουργῶν δι' ὧν προσύλεγε, δι' ὧν παρῄνει, δι' ὧν συνεβούλευε, δι' ὧν ἔπαγε, [δι' ὧν ἐπαίμενε,] δι' ὧν ἐπηγγέλλετο, δι' ὧν ἐδίδου. καὶ γὰρ τὰ μὴ ὄντα ἤδη πρόσεστι, καὶ τὰ μέλλοντα ἐπαμύσατο· ἃ καὶ ὅτι δώσει, καὶ δι' ὧν ἔπεισεν ὅτι γῆς θαυμάτων ἐργάσατο, δῆλον ἐποίησε, καὶ ἀφ' ἧς μιᾶς ταῦτα ὧν προσῆκε πάντων ἐκβάσεως. Τίς λαλήσει τὰ δυνατείας τοῦ Κυρίου, ἀκουσας ποίησει πάσας τὰς αἰνέσεις αὐτοῦ; τίς οὐκ αἰνέσαι, τίς οὐκ ἀν φείξειε τὴν ἄφατον αὐτοῦ κηδεμονίαν, ὁπόσων πῶς ὑπὲρ τῶν ἀγνωμόνων οἰκετῶν Ⓦ μονογενῆ [υἱὸν] εἰς θάνατον ἐκδέδωκε, θάνατον Ⓦ ἐπαίσχυντον, Ⓦ ἐπονείδιστον τῶν τὰ αἰσχρὰ τετολμηκότων, θάνατον Ⓦ τῶν καταδίκων; καὶ γὰρ ἐφ' ὑψηλοῦ τοῦ ἱκρίου ἀνεσκολοπίζετο, καὶ ἐσπαίρετο, καὶ ἐρραπίζετο, καὶ ὅτι κόρρης ἐτύπτετο, καὶ ἐκωμῳδεῖτο, καὶ ὑπὸ μέρει χρίτος ἐθαύπλετο, καὶ σὶμαντρα αὐτοῦ τῷ μυκήματι ἐπετίθετο, καὶ ταῦτα ἄπαντα ὑφίστατο ὑπὲρ σὲ καὶ τὴν κηδεμονίαν τὴν σὴν, ἵνα τῆς ἁμαρτίας ἡ τυραννὶς ἀναιρεθῇ, ἵνα καθαιρεθῇ τοῦ διαβόλου ἡ ἀκρόπολις, ἵνα τὸ μηθῇ τοῦ θανάτου τὰ νεῦρα, ἵνα ἀνοιχθῶσιν ἡμῖν αἱ τοῦ ἀδοκήτου πύλαι, ἵνα ἀφανισθῇ ἡ ἁρὰ, ἵνα ἡ προτέρα καταδίκη λυθῇ, ἵνα μάθῃς ὑπερορίαν, ἵνα παῤῥησίας καρτερίαν, ἵνα μηδὲν σε τῶν τοῦ πρόσκαιρος βίου λυπῇ, μὴ θάνατος, μὴ ὕβρεις, μὴ λοιδορίαι, μὴ σκώμματα, μὴ μάστιγες, μὴ ἐχθρῶν ἐπιβουλαὶ, μὴ ἐπήρειαι, [μὴ ἔφοδοι,] μὴ συκοφαντίαι, μὴ ὑπερορίας ποτηρὶ, μὴ ἄλλο τῶν τοιούτων μηδέν. διὰ γὰρ πάντων καὶ αὐτὸς ἦλθε, καὶ πάντων σοι τούτων ἐκοινώνησε, καὶ διὰ πάντων μὴ ὑπερβολὴν ἐχέτησε, παῤῥησίαν σε καὶ διδάσκων μηδὲν τῶν τοιούτων δεδοικέναι. καὶ οὐδὲ τούτοις ἠρκέσθη μόνοις, ἀλλὰ καὶ ἀνελθὼν εἰς ὑρανοὺς πνεύματος ἁγίου ἐχαρίσατο χάριν ἄφατον, καὶ ἀποστόλους ἔπεμψε· τοῦτο πρὸς τοῦτο διαγνησομένους. καὶ ἐρωᾷ αὐτοὺς τοὺς τῆς ζωῆς κήρυκας τὰ μυεῖα πάρεστας κακὰ, μασιζομένους, ὑβριζομένους, [καταπονιζομένους,] καταπονουμένους λιμῷ καὶ δίψει, καὶ ἐκάστην ἡμέραν ἀξιοῦντας θανάτοις συζῶντας καὶ θνητοῖς, πείθει δι' σὲ, καὶ τὸν κηδεμονίαν τὴν σὴν. διὰ σὲ, δι' ὃν ἔπεσε, καὶ βασιλείαν ἐποίμασε, διὰ σὲ τὰ ἀγαθὰ τὰ ἀπόῤῥητα, τὸν λῆξιν ἐκείνων τῶν ὑρανίων, τὰς μονὰς τὰς διαφόρους καὶ ποικίλας, τὸν μακαριότητα, τὸν οὐδέποτε λόγῳ ἐρμηνευθῆναι δυναμένην. τοσαῦτα δῶν ἔχων δείγματα αὐτοῦ τῆς προνοίας, τὰ ἐν τῇ κτίσει, τὰ ἐν τῇ παλαιᾷ, τὰ ἐν τῷ πρόσκαιρῳ βίῳ, τὰ ἐν τῷ μέλλοντι, τὰ ἐσόμενα, τὰ γενόμενα, τὰ καθ' ἑκάστην ἐπιτελούμενα τὸν [ἡμέραν,] τὰ δι' ἀγγέλων, τὰ ἐν τῷ μέσῳ, τὰ ἐν τῷ τέλει, τὰ διηνεκῶς, τὰ πρὸ σώματος, τὰ πρὸ ψυχῆς, καὶ πανταχόθεν φερούσας ἀπόδειξεων, ἀναχηρυττούσας αὐτοῦ τὸν προνοιαν, ἀμφιβάλλεις ἔτι; ἀλλ' ἐκ ἀμφιβάλλεις, πιστεύεις ὅτι προνοεῖ, καὶ πέπεικας σαυτὸν τοῦτο; οὐκοῦν μηδὲν περιεργάζου πλέον, εἰδὼς τοῦτο σαφῶς, ὅτι δι' αὐτὸν ἔχει πατέρων φιλοστοργότερον, καὶ μητέρων κηδεμονικώτερον, νυμφίου καὶ νύμφης ἐρῶντος ἐρωτικώτερον, οἰκείαν ἀπάντων τὸν σὸν ἡγούμενον σωτηρίαν, ἢ μᾶλλον ὅτι ταύτην χαίρουσαν, ἢ σὺ ὅτι ἀπαλλαγὴν κινδύνων καὶ θανάτων (ὅπερ ἔδειξα διὰ τοῦ Ἰωνᾶ) καὶ πόθεν εἰδὼς ἀγάπης ὑπερβολὴν μαθὼν, ὁ πατὴρ πρὸς παῖδας ἔχει, ἢ μήτηρ πρὸς ἔκγονα, ὁ ἀμπελουργὸς πρὸς φυτὰ, ὁ οἰκοδόμος πρὸς τέκνα, ὁ νυμφίος πρὸς νύμφην, ὁ νεανίσκος πρὸς παῖδάριον· καὶ βουλόμενον ἀποκτεῖναί σε τὰ κακὰ, ὅσον ἀφέστηκεν ἀνατολὴ τῆς δύσεως, ὅσον ὑψηλότερος τῆς γῆς ὁ ὑρανὸς (ἃ γὰρ καὶ τοῦτο ἀπεδείξαμεν) μᾶλλον ἢ τοσοῦτον μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλέον· καθάπερ ἐδείξαμεν Ⓦ πρὸς τούτοις κινοῦντες λόγους,

καὶ

καὶ καταπάσαντες μὴ μέλλει τῆς εἰκόνων εἶναι, ἀλλ' ὑπερβαίνειν τοὺς νόμους. ἀνέρμηνευτος γὰρ ἡ τοῦ Θεοῦ σοφία, καὶ ἀκατάληπτος αὐτοῦ ἡ κηδεμονία, ἄῤῥητος ἡ ἀγαθότης καὶ ἀνεξιχνίαστος ἡ φιλανθρωπία. ταῦτα οὖν ἅπαντα εἰδὼς, καὶ δι' ὧν ἀπεφώνατο, καὶ δι' ὧν ἐποίησε, [καὶ δι' ὧν ποιήσει,] μηδὲν σοφιστεύε, μηδὲ πολυπραγμόνει, μηδὲ λέγε, διὰ τί τοῦτο; εἰς τί τοῦτο; πῶς γὰρ ὁ μανικὸς, καὶ ἑκάστης ἀπονοίας καὶ παραπληξίας ἀνάμεστος, ἰατρὸν μὲν μηδέποτε πολυπραγμονήσει τέμνοντα, καίοντα, πικρὰ ὀδυνηρὰ φάρμακα, κἂν οἰκέτης ᾖ, ἀλλὰ κείσεται σιγῶν καὶ διατείνει ταῦτα πάσχοντα, καὶ χάριν εἰδὼς καὶ τῆς καύσεως αὐτῷ καὶ τῆς τομῆς καὶ τῶν φαρμάκων, καὶ ταῦτα ἐπ' ἀδήλῳ τῷ μέλλοντι (πολλοὶ γὰρ πολλοὺς καὶ ἀπέκτειναν ταῦτα ποιήσαντες) καὶ παραχωρήσει αὐτῷ μὴ πολλῆς τῆς ἀποστάσης ταῦτα ποιῆσαι· καὶ ὅτι ἑαυτὸν ὁ ἀνὴρ τοῦτο ποιεῖ, καὶ οἰκοδόμει, καὶ ὅτι τῶν τὰ ἄλλα ὀδυνηρὰ μεταδιώκοντων λέγω ὃ καταγέλαστον εἶναι νομίζει, ὁ ἰδιώτης καὶ ἀπειρος ἁπάντων ταύτης τῆς γινομένων ἀπορητῶν τεχνίτην, τὸν ὡς ἄφατον σοφίαν ἐκείνην, τὸν ἄφραστον, τὸν ἄῤῥητον, τὸν ἀκατάληπτον περιεργάζεσθαι, καὶ ζητεῖν διὰ τί ὃ δὲ ὃ λέγομεν, καὶ ταῦτα εὐδήλως σαφῶς, ὅτι ἀδιάβλητος ἡ σοφία αὕτη, [ὅτι πολλὴ ἀγαθότης αὐτοῦ,] ὅτι ἄῤῥητος ἡ προμήθεια, ὅτι [πολλὰ] προῖκα [ὃ] τέλος ἀπάντων ζητοῦσι τὰ περὶ αὐτὸν γινόμενα εἰς ἡμᾶς (μόνον εἰ μὴ τὰ ἡμέτερα διαφθείροιτο) ὅτι οὐδένα ἀπολέσθαι βούλεται, ἀλλὰ σῶσαι· πῶς οὖν οὐχ ὑπερβάσης μανίας πάντας σῶσαι καὶ βουλόμενον καὶ δυνάμενον περιεργάζεσθαι εἰκὸς ἐστὶν, καὶ μηδὲ τέλος ἀναμένειν τῶν γινομένων;

χ. ἐφάπαξ

Μάλιστα μὲν γὰρ ὅτι οὐκ ἐποίησεν, ὅτι μὴ ταῦτα πολυπραγμονῆσαι δεῖ. εἰ δὲ ὅτου περιέργως εἶ καὶ πολυπράγμων, ἀνάμενε τὸ τέλος, καὶ σκόπει πρὸς ταῦτα ἀπάντα, καὶ μὴ θορυβοῦ, μηδὲ ταράττου οὐκ ἐποίησεν· ἐπεὶ καὶ χρυσοῦ ἄπιστός τις ὁρῶν τὸ ἀργύριον τήκοντα τὸ χρυσὸν, καὶ τῇ τέφρᾳ αὐτὰ μιγνύοντα καὶ τοῖς ἀχύροις, εἰ μὴ τὸ τέλος ἀναμείνειεν, ἠγήσεται ἀπολωλέναι τὸ χρυσίον· ὅταν καὶ σὺ θαλάττῃ τις τηλικῇ καὶ τραφεὶς, εἶτα ἀθρόον εἰς τοῦ μεσόγειον μετοικισθεὶς καὶ ὅλον τὸν ἐκεῖ τοῦ γλίσχρου βιοτικῆς ἀπείρως ὤν, δοῦ ἴδῃ καὶ σῖτον ἀπειλούμενον καὶ φυλαττόμενον ὑπὸ θύρας καὶ μοχλοῖς καὶ κοπίδος ἀπηλλαγμένον, ἀθρόον ὑπὸ τῶν γηπόνων ἐκφερόμενον, σκορπιζόμενον, ῥιπιζόμενον, [καὶ ὅτι τῆς ἀρούρας κείμενον τοῖς πρίουσιν ἅπασι,] καὶ μόνον οὐκ ἀπηλλαγμένον κοπίδος, ἀλλὰ καὶ πηλῷ καὶ πέλμασι παραδιδόμενον, καὶ φύλακα οὐδένα ἔχοντα, οὐκ ἂν ἀπολέσθαι σῖτον νομίσειε, καὶ καταγνοίη τῶν ταῦτα ποιούντων γηπόνων; ἀλλ' ὁ τῆς τοῦ πράγματος φύσεως ἡ κατάγνωσις, ἀλλὰ τῆς τοῦ μὴ καλῶς κρίναντος ἀπειρίας τι καὶ ἀνοίας, οὐκ ἐποιμαίνων θύραις τὸν ψῆφον φέροντος. ἐπεὶ εἰ ὁ θέρος διέλιπε, καὶ εἶδε τὰ λευκὰ χαμεύνια, καὶ τὸν δρεπάνῳ ἠκονημένον, καὶ σκορπιζόμενα [καὶ ἀφύλακτον μένοντα σῖτον, καὶ σαπέντα] καὶ διαφθαρέντα καὶ τῷ πηλῷ παραδιδόμενα, τοῦτον ἐλεήσομεν καὶ πολυπλασίονα γινόμενον, ὡς ἀχριστιανὸν τὸ φαινόμενον [καὶ τὸν παλαιότητα ἀποδεδειγμένον] καὶ μὴ πολλῆς ὀργυιὰς τῆς σφοδρότητος, καὶ δορυφόρους οἷς ἔχοντα καὶ ᾠδεῖα, καὶ καλάμους ὡς ὕλης ἐλείφοντα, καὶ τέρποντα θεατὸν καὶ τρέφοντα καὶ πολὺ πλέχοντα τὸ κέρδος, τότε δὴ ὀξυπλανῆ μᾶλλον ὄντα, ὅτι διὰ τούτων ὅτι τοιούτου ἡδονὴ εὐθυμίας καὶ φαιδρότητα ὁ καρπός. καὶ σὺ τοίνυν, ἄνθρωπε, μάλιστα μὲν μὴ περιεργάζου κοινὸν ἁπάντων ἡμῶν διαπότην· εἰ δὲ ὅτου φιλόπονος εἶ καὶ πολυπράγμων, ὡς μανθάνεσθαι τοῦ μυστοῦ ταύτου, κἂν τὸ τέλος ἀναμένειν τῶν γινομένων. εἰ γὰρ ὁ γηπόνος ὁλόκληρον ἀναμένει χειμῶνα, ὁ περὶ ταῦτα ἀνὴρ ὁ σῖτος πάλαι βλέπων καὶ τοῦ ὤρας τὸ κρυμῶδες, ἀλλὰ περὶ σκάφης ὧν ἀπολωλεκὼς μικρᾶς, πολλῷ μᾶλλον καὶ αὖθις ὅτι τὸ τοῦ οἰκουμένου γεωργηθέντος πᾶσαν, καὶ ταῖς ψυχαῖς ταῖς ἡμετέραις δίκαιος ἂν εἴης ἀναμένειν τὸ τέλος· ἐγὼ γὰρ τέλος ὁ τοῦ παρόντος βίου

χ. ἀπολλύμενον

χ. φύλακος

χ. ὀργ.

χξ'. θ. Ὅτι οὐκ περιεργάζεσθαι χρὴ, καὶ ὅτι δεῖ ἀναμένειν τὰ τέλη τῶν πραγμάτων.

μόνον λέγω (πολλάκις γὰρ τοῦτο καὶ ἐρῶ ἔσται) ἀλλὰ καὶ ὃ ἐν τῷ μέλλοντι. πρὸς ἓν γὰρ βλέπει τέλος ἑκατέρων τὸν βίων· τούτων ἡ οἰκονομία, τοῦ σωτηρίου τοῦ ἡμετέρου καὶ τοῦ θεοδοκίμησιν. Εἰ γὰρ καὶ τῷ χρόνῳ διήρηται, ἀλλὰ τῷ σκοπῷ ζωοπλαγ. καὶ ὥσπερ νοῦ μιᾶ χαλκῷ, νοῦ ἢ ἔαρ, ἑκάτερα ἢ τοῦ ἑτέρου ἡ ζωὴ πρὸς ἓν βλέπει, τὴν καρποῦ τοῦ ἀκμήν, οὕτω δὴ κἀ ὁ βίος τῶν ἡμετέρων ἔοικε πραγμάτων. ὅταν οὖν ἴδῃς τοὺς ἐκκλησίαν συρπιαθεῖσαν, τὰ ἔθνη τὰ παθόσαν, ἐλαυνομένους, μαστιζομένους σὺν τὸ αὐτῇ λάμπονσας, ⟨W⟩ πρὸ ἕδρον αὐτῆς πορφυρᾶτα ἀπενεχθέντα, μὴ ζοῦλα σκέπει μόνον, ἀλλὰ καὶ ζᾷ ἐκ τύ-
Matθ. 1. κε. των ἐκκοσμήματα, σὺν μαθοῦς, ζᾷ ἀμοιβαῖς, ζᾷ βεβαίοις, τὰ ἔπαθλα. Ὁ γὰρ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται, φησιν. ὅτι μὲν γὰρ τῆς παλαιᾶς, ὅτι δὲ οὐδέπω γεγένεται ὁ τῆς ἀναστάσεως λόγος ἴσως, ἐν ᾧ πρόκειται βίῳ ἀμφότερα ἐγίνετο· ὅτι ἡ τῆς κεφῆς ἡ πάντα-
χοῦ τοῦτο, ἀλλ' ἔστι ὅσα ζᾷ μὴ λυπηρὰ ἐστοῦδα, ζᾷ ἡ χρεία ἀναιδοῦ τοῦ σωτηδεν ἡμᾶς ἀποδημίαν. ἀλλ' ὅμως εἰ ἐν οὐδενὶ ὧν βίῳ ζᾷ χρεία αὐδοῖς ἐξέβαινε καὶ πρόσῃ ζωῇ, ἡ ἐν τούτῳ μάλιστα θαυμαστὸ δ' εἶεν ⟨W⟩ τούτων μὴ ἀπολελαυκότες, ὅτι μήτε ⟨W⟩ πρὸ ἀναστάσεως σαφῶς εἰδότες λόγον, ἡ ζᾷ ἐναντία τῆς ἐπαγγελίας τοῦ Θεοῦ συμ-
βαίνοντα ὁρῶντες ὅτι τῶν πραγμάτων, οὐκ ἐσκανδαλίζοντο, [οὐκ ἐθορυβοῦντο,] οὐδὲ ἐτα-
ράττοντο, ἀλλὰ προσεχώρουν αὐτῷ τῇ ἀκαταλήπτῳ προνοίᾳ, οὐδὲ ἐκ τῶν ἐναντίως γινομένων σκανδαλιζόμενοι, ἀλλ' εἰδότες αὐτῷ ὃ δύνασθαι ἡ βυμήχανον τῆς σοφίας, ὃ τέλος ἀγνοῦμεν, μᾶλλον ἢ ἡ πρὸ τοῦ τέλους πάνυ, ὅταν εἰς αὐδοὺς ἐτολμᾶτο, ἔφερεν βυθηλείτως, ἡ ⟨W⟩ συγχωρεῖν τὰ ζοῦντα γίνεσθαι Θεὸν δοξάζοντες διετέλουν. τάχα δ' ἂν φήσ ὁ λόγος σοὶ ὑμῖν εἰ δίκαι· οὐκοῦν σαφέστερον αὐδὲν ποιῆσαι πειράσομαι.

χξ. 1. Γέγονε γὰρ ὑποῦ" ποτὲ τῷ Ἀβραάμ, ἡ πρὸς παιδοποιΐαν ἐκ τ' ἡλικίας νενεκρωμένη λοιπὸν
Οτι ἡ οἱ παλαιοὶ τὸ τέλος τῶν πραγμάτων αὐτῶν. (εἰς γὰρ ὃ γηραλέος πατὴρ, οὐδὲν ἄμεινον τ' τετελευτηκότων διέκειτο ζωῆ)" γέγονε τίνων ὀνο-
τι ᾧ δικαίῳ, ἡ σφόδρα γέροντι, ἡ τ' φυσικῆς παιδοποιΐας ἐκπεφευγυῖᾳ, οὐ ὅρους ἐκ πολλοῦ τ' ἐλείποντος, ἔγονε τῇ ἡ ζωοποιοῦσα πέτρας ἀγριωτέρα τοῦ Σάρρας, ἐπαγγελλε) πατέρα ποιῆσαι ὁ Θεὸς τοσούτων ἐκγόνων αὐτόν, ὡς πλησιάσθαι αὐτῷ ὃ πλῆθος τῶν πληθῶν τῶν ἄστρων. ὁ
ἢ* τοσούτων καλυμάτων ὄντων, τῆς ἡλικίας ἤδη εἰς ἕξαπαν γῆρας" κατενεχθείσης, [ἡ] τῆς γυναικὸς ἀπὸ τε" τῆς ἡλικίας, ἀπό τε τῆς φύσεως πεπηρωμένης (οὐ γὰρ ὃ γῆρας διεκώλυε μόνον, ἀλλὰ ἡ αὐτὴ τῆς φύσεως ἡ πήρωσις. ἡ γὰρ ἐκ νέας οὔσης ἄγονον ὃ τῆς φύσεως ἐργαζόμενον ἴσως. "στέρα γὰρ ἴσως ἡ γυνή. διὸ ἡ Παῦλος ὅπερ μαρτύρομαι τοῦτο αὐτῷ,
Ρωμ. δ. ιθ. [οὕτως] ἔλεγε, Καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας. οὐκ εἶπε τὴν νέκρωσιν Σάρρας ἁπλῶς, ἵνα μὴ τὴν ἡλικίαν ὑποπτεύσῃς μόνον, ἀλλὰ ἡ αὐτῆς τῆς μήτρας τὴν νέκρωσιν, τὴν οὐκ ἀπὸ χρόνων μόνον, ἀλλὰ ἡ ἀπὸ φύσεως γεγονυμένην) ἀλλ' ὅμως ἡ τηλικούτων, ὑπερ ἔφην, καλυμάτων ὄντων, εἰδὼς τί ποτέ ἐστιν ἐπαγγελία Θεοῦ, πῶς βυμήχανός τις ἐν βύ-
πορος, ἡ οὐ" νόμοις φύσεως, οὐ δυσκολίαι πραγμάτων, οὐκ ἄλλῳ τινὶ κωλυομένη, ἀλλὰ ἀλλὰ τῶν σωμάτων βαδίζουσα, ἡ ὃ ἐπηγγελμένον εἰς ἔργον ἄγουσα, κατεδέξατο ὃ εἰρημένον, ἐν ὑπίσευσε τῇ ὑποφέσει ἡ ⟨W⟩ δόξουσι ⟨W⟩ ἐκ τῶν λογισμῶν σοὶ κινηθεῖσα ὅλως ἀφώς, ἀξιόπιστον ἔκρινεν εἶ) (ὥσπερ οἶδεν ἡ ἔστι) "πρὸς τὸν τῆς ἐπαγγελίας πλήρωσιν τὸ ὑποφερόμενον τῷ δυνάμιν· οὐκ ἐξεπάσας, πῶς ἡ τίνι τρόπῳ ζοῦτα ἔσται, ἐν τίνος ἕνεκεν οὐκ ἐν νεότητι, ἀλλ' ἐν γήρᾳ, ἡ ὀψέ ποτε καὶ βεβαίως. διὸ ἡ Παῦλος αὖθις ἀνακηρύττει
Ρωμ. δ. ιη. μὴ λαμπρῶς τ' φωτὸς οὕτω λέγων· Ὃς παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι ὑπίσευσεν εἰς ὃ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν. τί ὅτι, παρ' ἐλπίδα ἐπ' ἐλπίδι; παρ' ἐλπίδα τ' ἀνθρωπίνην, ἐπ' ἐλπίδι τῇ τ'* Θεοῦ, τῇ παντὸς ὑπάρχοντι, τῇ παντὸς δυναμένῃ, τῇ πάντων κρατούσῃ. ἐν * ζῶντος
ὑπίσευσεν οὐκ εἰς ὃ πατὴρ ἡλικίας μόνον, ἀλλὰ ἡ ἐθνῶν τοσούτων, ὁ γέρων ἡ ἄγονος, ὁ στέρα-
Γεν. 18 ε. Ρωμ δ. 19. ἡ γεγηρακυῖαν γυναῖκα ἔχων, ἐν ὃ εἰρημένον· Οὕτως ἔσται ὃ σπέρμα σου. ἡ μὴ ἀσθενή-
κ. τα.

σας

χ. πέρας
χ. ἡ ἀπὸ

χ. ὃν

χ. ἡμέρ

χ. τῆς ἐπαγγελίας ὑπομιμνήσκει

σας τῇ πίστει οὐ καταισχύνει· ὃ ἑαυτοῦ σῶμα νενεκρωμένον, ἑκατονταέτης ὢν καὶ ἀρχὴν, καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας, ὡς ἂν τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ' ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ Θεῷ, καὶ πληροφορηθεὶς, ὅτι, ὃ ἐπήγγελται, δυνατός ἐστι καὶ ποιῆσαι. ὃ δὴ λέγει, τοιοῦτόν ἐστιν· ἀναπηδήσας καὶ ἀξιολόμβως διὰ τῆς ἀνθρωπίνης ἀθυμίας, καὶ τοῦ ὕψους ἀπαστράψαντος τοῦ ἐπουρανίου, καὶ ἐννοήσας αὐτοῦ τὴν ἀφατον δύναμιν, ἐπείσθη σαφῶς, ὅτι πάντως ἔσται ὃ εἴρηκεν. καὶ τούτῳ μάλιστα ⓦ Θεὸν ἐδόξασε, τῷ μὴ παρεργάσασθαι, μηδὲ πολυπραγμονῆσαι, * ἀλλὰ τῷ ἀκαταλήπτῳ τῆς "σοφίας αὐτοῦ καὶ τῆς δυνάμεως παραχωρῆσαι καὶ μηδὲν ἀμφιβάλλειν ὅλως περὶ τῶν εἰρημένων. ὁρᾷς ὅτι τοῦτο ἐστὶ μάλιστα [ὃ] δοξάζειν ⓦ Θεὸν, ὃ ἀεὶ παραχωρῆσαι αὐτῷ ὃ ἐστὶν ἀκαταλήπτῳ τῇ προνοίας καὶ τῇ ἀρρήτῳ δυνάμει καὶ σοφίᾳ, καὶ μὴ περιεργάζεσθαι, μηδὲ πολυπραγμονῆσαι, μηδὲ λέγειν, Διὰ τί τοῦτο; εἰς τί τοῦτο; πῶς τοῦτο ἔσται; οὐ τοῦτο ἴσμεν ὅτι ὃ βουλεται, ἀλλ' ὅτι καὶ ⓦ μόνον αὐτὸν ἐκφύγωμεν, ⓦ μονογλωσσίαν καὶ γνῶσιν, ἧς τὴν ὑπόνοιαν ταύτην ἐκβεβλήκατε καταδύσει, καὶ "ὀφθῆναι τότε ἐσκανδαλίζετο. καίτοι πολλὰ ἴσως τὰ δυνάμενα σκανδαλίσαι ⓦ μὴ πιθανότητα, [μηδὲ ἐξεταστέα·] καὶ οὐδὲν τοιοῦτον ὃ ὑπόκειται, εἰ ὁ Θεὸς τοιαύτας καταδέχεται θυσίας, καὶ παιδοκτόνους εἶναι κελεύει τοὺς πατέρας, καὶ βιαίῳ τελευτῇ καταλύειν ⓦ βίον, καὶ ἀώρῳ παραδιδόναι τοὺς παῖδας θανάτῳ, καὶ αὐτὸς χειρας γενέσθαι τῷ γεννήσαντι, καὶ αἵματι τοιούτῳ ⓦ βωμὸν αἱμάξασθαι βούλεται ⓦ αὐτῷ, καὶ δεξιὰν ὁπλίζεσθαι πατρικὴν κατὰ τοῦ μονογενοῦς παιδὸς, καὶ φονέων εἶναι χαλεπώτερον τοῦ δίκαιον· ἧς μὴν "τούτων καὶ ἡ τῆς φύσεως τυραννὶς θορυβοῦσα, καὶ σπαίρουσα, οὐκ ὀφθῆναι πατὴρ ἐῶν μόνον, ἀλλ' ὀφθῆναι καὶ φιλόστοργος, καὶ πατὴρ τοιούτων παιδὸς, γνησίου, μονογενοῦς, καλοῦ μὲν ἰδεῖν, καλοῦ δὲ νοῆσαι. καὶ γὰρ σὲ αὐτῷ τῷ ἀνθει τῆς ἡλικίας ἐῶν, καὶ αὐτὴν τῆς ἀρετῆς τὴν ἀκμὴν, διπλῆν τότε ἀπολάμπουσαν τὴν εὐμορφίαν, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν τοῦ σώματος. οὐ μικρὸν δὲ εἰς "φιλοστοργίαν *, καὶ ὃ πρὸ ἐλπίδα δοθῆναι πᾶσαν. ἴσασι γὰρ πῶς "πολλὰ τὰ τοιαῦτα παιδία, τὰ παρ' ἐλπίδα καὶ προσδοκίαν, καὶ οὐ νόμῳ φύσεως χαρισμένα, οἷος ἐκεῖνος ἦν. καὶ μὴν τούτων δὴ πάντων ὃ μάλιστα ἐκίνει προσέχειν σκάνδαλον ἡ ἐπαγγελία καὶ ἡ ὑποστασις ἦν. ἐναντίον γὰρ ἦν αὐτῇ ὃ ὑπέθηδεν. τὸ μὲν γὰρ ἐπαγγελθὲν ἦν, οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου, ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ· τὸ δὲ ὑπεταγμένον, τὸν υἱὸν τὸν μονογενῆ, ἀφ' οὗ πᾶσαν ἔμελλεν ἐμπλήσειν τὴν οἰκουμένην, τοῦτον ἐκ μέσου γενέσθαι, καὶ θανάτῳ παραδίδοσθαι καὶ σφαγῇ χαλεπωτάτῃ. ἀλλ' ὅμως οὕτως ἐσκανδαλίζετο, ὥστε ἐθορυβεῖτο ὁ δίκαιος ἐκεῖνος, ὥστε ἐπαθέ τι τοιοῦτον, οἷ εἰκὸς ἦν τινα τῶν μὴ οὕτω παθῶν καὶ χαμαὶ συρομένων. ὥστε γὰρ εἶπε πρὸς ἑαυτὸν, τί τοῦτο; ἠπατήθην ἄρα; ψευδολογίαθην; Θεοῦ τοῦτο ὑπέταγμα; ἄπαγε· οὐ πείθομαι· ὃ παιδοκτόνον με γενέσθαι "ἀμήχανον, καὶ τοιούτῳ φονεῖσαι αἵματι τὴν δεξιάν μου. πῶς γὰρ τὰ τῆς ἐπαγγελίας ἕξει πέρας; δι' ἐμοῦ ἐμέλλετο τὴν ῥίζαν, πόθεν ⓐ κλάδοι; πόθεν ⓐ καρποί; δι' ἐκείνου τὴν πηγὴν, πόθεν ⓐ ποταμοί; "αὖ ἀφανίζω ⓦ υἱόν, πόθεν μοι ὁ πλοῦτος τῶν ἐκγόνων ὃν ὡς πλῆθος τῶν ἄστρων προσήμενον; πῶς οὖν ἐπράγετο ἔτερα, καὶ σκανδαλίζεσθαι ἐνῆν; τοῦτο ἐνῆν, οὐκ εἰπεῖν, οὐκ ἐνενόησεν· ἀλλὰ πάλιν ὅτι τὴν δύναμιν τοῦ ἐπαγγειλαμένου ταῦτα καταφυγὼν, τὴν ἀφατον, τὴν βυμήχανον, τὴν ὑπερφυᾶ, τὴν ἐκ τῶν ἐναντίων ἐκπαλάμπουσαν, τὴν δυνατέραν τῶν τῆς φύσεως νόμων, τὴν πάντων δυνατωτέραν, τὴν οὐδὲν ἐγγυσαμένου τὸ δυνατώτερον, καὶ τοῦτο μὴ πολλῆς τῆς πληροφορίας τὸ ὑπέταγμα ἰῶντος, καὶ ἔσφαξε ⓦ υἱόν, ἐκ ἤμαξε τὴν δεξιὰν, ἐκ ἐφόνιξε ὃ ξίφος, καὶ δι' ὅλης "διῆρε τὴν μαχαιρα ἔπλασεν. εἰ γὰρ ἐκ μὴ τῷ ἔργῳ, ἀλλὰ τῇ γνώμῃ ταῦτα πεπράκατε ἐπλήρωσε. διὸ ἐκ Μωϋσῆς αὐτὸν θαυμάζων, οὕτως ἔφη· Καὶ ἐλθὲ μὴ τὰ ῥήματα ταῦτα, ὁ Θεὸς ἐπεῖπε ⓦ Αβραάμ, καὶ Γεν. κβ. α.
εἶπεν αὐτῷ· λάβε ⓦ υἱόν σου ⓦ ἀγαπητὸν, ὃν ἠγάπησας, τὸν Ισαὰκ, καὶ δεῦρο καὶ ἀνένεγκε αὐτὸν ἐφ' ἓν

τῶν ὀρέων, ὧν δύ σοι εἶπω. Ταῦτα τὰ τῆς ἐπαγγελίας, τὰ λέγοντα, ὅτι πλήθους ἔκγονοι ἔσῃ πατήρ, καὶ ἔσῃ ὁ σπέρμα αὐτοῦ ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ; ὅσα πῶς μὴ τὰ ῥήματα ταῦτα ἀκούσας σφάξαι Ⓜ ἐμέ, κατεδίξατο Ⓜ, ἀφ' οὗ τοῦτο ἔμαθεν ἔσεσθαι τὸ πλῆθος, τοῦτοι ἀμέλει, καὶ καταθύσας, ἐκ μέσου ποιῆσαι, καὶ ἱερέα τῷ Θεῷ γενέσθαι παρασκευῆν. καὶ ὁ Παῦλος ἡ αὐτὸν ἐπιδεῖξαι θαυμάζων πάλιν ὕστερος ἐκ φιλίου καὶ ἀνεκῥυπε λέγων· Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος. Εἶτα ἀφεὶς ἠλίκον προῆγμα ἐποίησε καὶ ἴσως ἐπεδείξατο πίστιν, ἐπήγαγε· Καὶ Ⓜ μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας δεξάμενος. ὃ ἦ λέγει, τοιοῦτόν ἐστι· Οὐκ ἔστιν εἰπεῖν, φησίν, ὅτι δύο παῖδας εἶχε γνησίους, καὶ προσεδόκα, ἀναιρεθέντος τούτου, ἀπὸ θατέρου τοῦ πλήθους ἐκείνου ἔσεσθαι πατήρ, ἀλλὰ καὶ μόνον εἶχεν αὐτόν, καὶ ἀπὸ μόνου τούτου τὰ τῆς ἐπαγγελίας ἤρτητο· καὶ ὅμως τοῦτον ἔλεγε καταθύσαι, ὥσπερ ἐν τῇ ὑποσχέσει τῆς γλυκύτητος αὐτοῦ μήτε τῇ οἰκείᾳ νεκρώσει, μήτε τῇ πικρώσει τῆς φύσεως τῆς γλυκείας κωλυθεὶς πρὸς τὸν πίστιν, ὕστερος ἐδὲ ἐν τῷ θανάτῳ πρεμποδισθείς. Προβάλε τοίνυν ταῦτα πρὸς τὰ τῶν Ἰουδαίων ῥήματα, καὶ ὁ- Χ. γνώμην,
ψὲ σου τὸν μικροψυχίαν, καὶ ὄψει τὸν ὑπερβολὴν τῶν σκανδαλιζομένων, καὶ Εἶσῃ σα- Χ. σκανδάλου
φῶς, ὅτι οὐδαμόθεν ἐπερωτᾷ σοι ὁ σκανδαλισθείς, ἢ ἐκ τοῦ μὴ προσχωρεῖν τῇ ἀκαταλήπτῳ τοῦ Θεοῦ προνοίᾳ, ἀλλ' ὁπόταν ζητῇ οἰκονομίαν ἔξοπον [πόντων], καὶ αἰτίας τῶν γινομένων ἀπαιτῇ, καὶ ἕκαστα διεργάζεται· ὅπερ εἰ ἔπαθεν ὁ Ἀβραάμ, ἔμελλε πρὸς τὸν πίστιν χωλεύειν. ἀλλ' οὐκ ἔπαθε δῆτα, ἀλλὰ πρώτων ἐπέτυχε τῶν ἐπαγγελμάτων, Χ. ὃ τὸν ἐφύ-
σατο
οὐδὲ ἐσκανδαλίζετο οὐδὲ τῷ χρόνῳ. οὐδὲ τῷ μὴ ταῦτα ὑπερβάλλεσθαι· οὐδὲ ὡς ὁμοίως κώλυμα εἶ) ὁ ὑπέρογκος τῇ προσχέσει, ὕστερ ἀναιρετικὸν εἶ) τὸν φύσιν τῆς ἐπαγγελίας, Χ. αἰσητι-
κὸν
οὐδὲ εἰς ἀπόγνωσιν ἐνέπιπτε τῆς ὑποσχέσεως, καίτοι πρὸς αὐτὸ τὸ πέρας τῶν προσγμάτων ἐλθών. μὴ γάρ μοι τοῦτο λέγε, ὅτι οὐκ ἔμελλεν ὁ Θεὸς εἰς ἔργον τὸ ὑπόγραμμα ἐλθεῖν, οὐδὲ αἱμαχθῶ ἐγὼ τῷ δικαίου τὸν δεξιόν· ἀλλ' ἐκεῖνο σκόπει, ὅτι τότων οὐδὲν ὁ δίκαιος ἦν Χ. Ἀβραὰμ
δή, οὐδὲ ὅτι ζῶντα ἀπολήψεται Ⓜ ἐμέ, καὶ ὕστερος οἶκα δὲ ὑπισχνεῖτο ἠπίστατο· ἀλλ' ἔτεινεν ὅλην πρὸς τὸν σφαγὴν τὸν ἑαυτοῦ γνωμήν. Διὰ τοῦτο καὶ οὐκ ἀδυτέρου κέκληται οὐκ τῶν ὑεκαιῶν. οὐ γὰρ εἶπεν αὐτῷ, Ἀβραὰμ ἁπλῶς, ἀλλά, Ἀβραὰμ, Ἀβραὰμ, ὡς διπλασιασμῷ τῆς φωνῆς τὸν ὑπερτεταμβώλιον πρὸς τὸν θυσίαν προσαίρεσιν" αἰείργων τε καὶ αἰαχαπίζων· ὕστερος "ὅλως τοῦ ὑπερβάγματος ἰῶ. Εἶδες πῶς ὁ πρὸ τῆς γνώμης αὐτοῦ ἐπεπλήρωτο, καὶ σκάνδαλον ἀδαμοῦ. ὃ ἦ αἴτιον, "ὃ μὴ προεργάζεται τὰ τοῦ Θεοῦ. τί δαὶ ὁ Ἰωσὴφ, εἰπέ μοι; οὐ τοιοῦτόν τι καὶ αὐτὸς πέπονθε; καὶ γὰρ καὶκεῖνῳ μεγάλη τις ὑπόθεσις ἰῶ προσῆκε τοῦ Θεοῦ δεδομῆσθαι, καὶ τὰ γενόμενα πάλιν ἀπενδυτίας τῆς ὑποσχέσεως ἐγίνετο. ἡ μὴν γὰρ ὑπόσχεσις ἰῶ ἔχει τῶν ὀνειράτων προσκυνήσειν "αὐτὸν τὸν ἀδελφοὺς· καὶ διπλῆ ὄψις τῶν ἀνεκῥυπτεν, ἥ τε ἔχει τῶν ἄστρων, ἥ τε ἔχει τῶν δραγμάτων. τὰ δὴ μὴ ταῦ" ὄψις ταύτας συμβόλα σαφεστέρα τῶν ὄψεων ἰῶ. προσῆκον μὲν γὰρ, πόλεμος αὐτῷ χαλεπὸς ὑπεστῆναι τὸν παρεῖναι οἰκίαν ἀνέρριπίζετο, καὶ Ⓜ ταῦτα αὐτῷ λύσαντες ὠδῖνας, Διαφθείροντες τῆς συγγενείας τὸν νόμους, καὶ διαρρήξαντες τῆς ἀδελφικῆς " Διαθέσεως τὰ δεσμά, καὶ αὐτὸν τῆς Φύσεως ἔχεσαλθύσαντες τοῦ θεσμοῦ, ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι καὶ λύκων ἀγελαιότεροι τὸν τ' ἀδελφὸν ἀπὸ τῶν" ὄψεων ἐκείνων ἐγένοντο. καὶ ὥσπερ θῆρες ἄγριοι καὶ αἰμοβόροι τινες ἀρνίον ὑπὸ μέσῳ λαβόντες, ὕστερον καθ' ἑκάστην ἐπιβουλθυον αὐτῷ τὸν ἡμέραν. καὶ πατὴρ τοῦ πολέμου τούτου φθόνος ἰῶ ἄλαθρος, καὶ βασκανία ἄδικος· καὶ τῷ θυμῷ ζέοντες, " φόνον καθ' ἑκάστην ἔπνεον τὸν ἡμέραν, τοῦ φθόνου τὸν" κάμινον ταύτην αἰάπτοντος, καὶ τὸν πυρὰν "ἐκαίοντος. Ὑ ὅπῃ πῶς αὐτὸν οὐδὲν ἐργάσασθαι ἠδυνατο χρηστὸν, ἔνδον" τρεφόμενον καὶ μὴ τῶν γονέων διαστείλοντα, διαβάλλουσιν αὐτοῦ τὸν ὑπόληψιν, Ὑ αἰχμὰ καταπυκάζοντες αὐτῷ δόξαν, καὶ φόνον καταφέροντες πανταχοῦ, τοῦ παῖδος τὸ φίλτρον

ταύτην

Ἐβρ. ια. ιζ.

Χ. ἀπόνοια,
Χ. σκανδάλου
Χ. ὃ τὸν ἐφύσατο
Χ. αἰσητικὸν
Χ. Ἀβραὰμ
Χ. αὐτὸν
Χ. ὅλος
Χ. ὅπῃ ὁ φθόνος
Χ. ἐργάζεται
Χ. αὐτῷ
Χ. ὀργὴν
Χ. φιλίας
Χ. ὀνειράτων
Χ. φόνον καθ' ἑκάστην ἔπνεον
Χ. καῦσιν
Χ. διαστείλοντα
Χ. αὐτοῦ

ταύτην καὶ παλδσαι βουλόμενοι, καὶ πρὸς ὀπτιονυλίαν βιαίρωτον λαβεῖν. Εἶτα μετὰ ταῦτα
λαβόντες αὐτὸν ἔξω τῶν πατρικῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἐπ' ἐρημίας βιασάμενοι αὐτοῖς κομίζονται ἐκ-
χ. τὸ σκυλμὸ φίων, καὶ εἰς ὑπόκρυφον αὐτῶν ἀφιγμένοι, οὐ τὴν αἰτίαν " τῆς ἀφίξεως ἠδέσθησαν, οὐ τὴν
τραπεζαν ἠσχύνθησαν τὴν ἀδελφικὴν, ἀλλὰ τὰ ξίφη ἠκόνων, καὶ πρὸς σφαγὴν ἠυτε-
πίζοντο, καὶ ἀδελφοκτόνοι πάντες ἐγένοντο, οὐ μικροὶ, οὐ μέγα ἔχοντες ἐγκλῆμα τῶν μέλλοντα ἁ-
ναιρεῖσθαι παρ' αὐτῶν· ἀλλ' ὑπὲρ ὧν αὐτὸν ἐφασκεσθαι καὶ ἀσεβηρύτατα ἔδοξε, φθονοῦντες,
πολεμοῦντες, βασκαίνοντες. ἀλλ' οὐδεὶς οὕτως ἀπιστρέφεται αὐτῶν τὴν ζωοποιὸν
δύναμιν· ἀλλὰ καὶ ἐν τοσαύτῃ πονηρίᾳ τὴν ἀδελφικὴν ἐπεδείκνυτο βασάνισιν. Ⓐ ὃ καὶ οὕτως
αὐτοὶ δυσελπιστήσαντες ἐπεχείρησαν· καὶ δόξαν, τόγε αὐτῶν μέρος, καὶ τὰς δόξας ἤμαρταν, καὶ τὴν ἀ-
δελφοκτονίαν ἀπήρτισαν. ἀλλ' ἡ βυθὸς χάρις, καὶ ἐν τοῖς ἀπόροις θεῖον τὸ Θεοῦ σοφία, καὶ
ἐν αὐτῷ βαθεῖ δρόμῳ, καὶ ἐν αὐτῇ τῇ θανάτου τῇ ἐπαγωγῇ, ἐκ τῶν μιαρῶν αὐτῶν ἐκείνων ἐξ-
ήρπασε χειρῶν. ζωηβούλευτο μὲν γὰρ τῶν ἀδελφῶν εἷς, ὥστε ἀποσπᾶσαι τῆς μιαιφονίας ἐ-
κείνης· ἔπεισε δὲ ὁ Θεὸς, καὶ τὴν σφαγὴν διακώλυσεν. οὐ μὴν ὁπόθεν ἐνταῦθα ἵσατο πάν-
δεινα, ἀλλὰ περαιτέρω προῆκε πάλιν. ὅθεν γὰρ αὖτ' ἐκωλύθησαν αἰδεῖσθαι, ἔζεε δὲ ὁ θυ-
μὸς ἔτι, καὶ τὰ τῆς ὀργῆς ἤκμαζε, καὶ πολὺ τὸ κλυδώνιον ἦν πάθους ἦν, εἰς ἕτερόν τι τὴν ὀργὴν
γ ματαίως- " ἀφῆκεν. ἀποδύσαντες γὰρ καὶ δήσαντες αὐτὸν, καὶ εἰς λάκκον ῥίψαντες Ⓐ ὠμοὶ καὶ ἀπαν-
κον. θρωποι καὶ θηριώδεις, οὕτω τῆς περὶ αὐτὸν κομιδῆς τραπέζης ἀπήλαυσον. καὶ ὁ μὲν ἐν
λάκκῳ ὡς τῶν ἐσχάτων δεδοικώς, Ⓐ ὃ ἐτύφων καὶ ἐμέθυον. Ⓔ οὐδὲ τοῦτο ἵσατο τῆς
μανίας· ἀλλ' ἰδόντες ἀνθρώπους βαρβάρους καὶ πόρρω τῆς αὐτῶν ἀπωκισμένους χώρας εἰς
τὴν Αἴγυπτον κατιόντας, λαβόντες ἀπέδοντο Ⓦ ἀδελφοὶ, ἕτερον θάνατον σκευάζοντες αὐτῷ
κατασκευάζοντες, μαχρότερόν τινα καὶ χαλεπώτερον καὶ πολλῆς γέμοντα παλαιπωρείας. μει-
ράκιον γὰρ ὤν, καὶ μειράκιον κομιδῇ, καὶ μετὰ πολλῆς τῆς ἐλευθερείας τὸ οἰκίας πατρῴας τραφεὶς,
καὶ δουλείας ἀπάσης ἄμοιρος ὢν καὶ τῆς τὸ δουλείας παλαιπωρείας, σύντροφόν τί ποτε ἔπαθεν,
ἀνθρώπου δούλου αὖτ' ἐλευθέρου, καὶ ξένος ἀνὴρ πολίτου γηγενοῦς, καὶ τὴν ἐσχάτην αἰχμαλω-
σίαν ὑποπεσόντων· ὑχὶ δουλείαν μόνον, ἀλλὰ καὶ πάσης μὲν καὶ τῶν αὐτῷ προσηκόντων
ἀπορρηγνύμενος, γυμνὸς, ξένος, ἄοικος, ἄπολις, νόμῳ δουλείας βαρβαρικῆς
χρώμενος τὸ διδασκάλου. τί γὰρ οὐκ ἦν αὐτῷ ἰσχυρὸν θορυβῆσαι; ὃ ἀνθρώπου, ὃ ἀπροσδόκητον,
ὃ πρὸ ἐλπίδα, ὃ ἀμηχάνητον, ὃ χαλεπὸν τῆς συμφορᾶς, πρὸ ἀδελφῶν, καὶ ἀδελφῶν
χ. παιδία ἀγαπωμένων, μὴ μικρῶν, μὴ μέγα ἐκείνοις ὑδικηκότα, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπεργεγικότα " ταῦτα
πάθῃ; ἀλλ' ὅμως οὐδενὶ τούτων διεταράχθη, ἀλλ' ἀπήγετο σὺν τοῖς ἐμπόροις ἐκείνοις
εἰς Αἴγυπτον, δουλεύων ἐκ δουλείας ἀμείβων. καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖ πάλιν ἐγένετο δοῦλος,
καὶ ὤνει βαρβαρικὸν οἰκέτην ὁ Εβραῖος, ὁ θυμὸς, ὁ διπλοῦς ἐλευθερίαν ἐλεύθερος,
χ. ἐνταῦθα καὶ τὴν τοῦ σώματος, καὶ τὴν τῆς ψυχῆς· καὶ οὐδὲ " ἐστράφη ἐταράχθη, οὐδὲ ἐσκανδα-
λίζετο πρὸς τὰ γεγονότα, τῷ ὄντως δυναμιμησκόμενος τῶν τὰ ἐσόμενα ἐπαγγελλομέ-
νων· οὐδὲ ἀπεφρόντιζεν, εἰ δύποτε ταῦτα ἔσται. καὶ Ⓐ μὲ ἀδελφοκτόνοι καὶ λύκοι καὶ θῆ-
ρες, καίτοι ταῦτα ὑδικηκότες, ὅτι τῆς πατρῴας οἰκίας τεύξονται· αὐτὸς δὲ ὁ προσδο-
κηθεὶς αὐτῷ βασιλεύειν, αἰχμάλωτος, δοῦλος, εἰς ἄλλοτε ἄλλην ἀποπεμπόμενος, τὴν ἑκάτων
ὑποστάσει παλαιπωρείαν, οὐ μόνον αὐτῷ οὐ βασιλεύσας, ἀλλὰ καὶ δοῦλος αὐτῷ γηγενόμενος,
καὶ ἐκ πολλοῦ τὸ σχεδὸν ἔχων τὰ κακὰ πάσης ὑποστάσεως παθών. οὐ γὰρ δὴ μόνον βασιλείας
ὑπὸ τοῦ ἐπέτυχεν, ἀλλὰ καὶ πατρῴδος καὶ ἐλευθερίας, καὶ τῆς τῶν γονέων ὀξέπεσεν ὄψε-
χ. καρύτερον ως. καὶ οὐδὲ ἐνταῦθα αὐτῷ τὰ τῶν ἀγώνων ἵσατο· ἀλλ' ἕτερον " βαθύτερον δώρυγα ἐτορύχθη βάρα-
θρον, θάνατον πάλιν ἔχον, καὶ σφαγὴν, θάνατον ἐποπτεύοντα, καὶ σφαγὴν αἱμοῦσαν γέμουσαν.
ἰδοῦσα γὰρ αὖτ' ἀδίκους ὀφθαλμοῖς ἡ κεκτημένη, καὶ ἀλοῦσα τῷ κάλλει τῷ νεανίσκου, ἐκ τοῦ
τῆς λαμπρᾶς αὐτῷ χλανίδος ὄψεως, καὶ αὐτὴ πάλιν δόλους ἔρραπτε καὶ ὑπεβουλεύετο. ἡ

τὰ δίκτυα τῆς ἀκολασίας πάντοθεν ἀπλώσασα, καθ' ἑκάστην ἐσκηπτῖτο τὴν ἡμέραν εἴσω τῆς οἰκείας σαγήνης τὸν νεανίσκον λαβεῖν καὶ εἰς ὃ τῆς μοιχείας ἐμβαλεῖν βάραθρον, καὶ θανάτῳ ᾠδαδιῶναι ἀθανάτῳ. καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὅπως τὸν ἄγραν ἐξήει ταύτην, ὑπὸ τῶν πάθους κεντούμενη, καὶ ὑπὸ τοῦ ἀκολάστου τούτου ἔρωτος καθ' ἑκάστην ὁπλιζομένη τὴν ἡμέραν· καὶ ποτὲ ὅπλα βαλομένη μόνον, ὅτι τὸν ἄδικον αὐτὸν ἐς βίαν εἵλκυεν οὗτος, καὶ τὸ ἄλλοτε μὲν διορύξαι κάμινον ἠνάγκαζε, καὶ τὸ σωφροσύνῃ λυμαίνεσθαι ἐπιχείρει. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ἐντεῦθεν ἔπαθέ τι χαλεπὸν ὁ δίκαιος ἐκεῖνος· ἀλλὰ καὶ ὅπλα θυμίας τυραννίδα, καὶ νέας ἡλικίας δορύβους, καὶ ἀκολάστου γυναικὸς ὅπλα βουλήν, καὶ διαπόντιος ἐφόδους, καὶ νεότητος ταραχήν, καὶ πόσα ἔοικεν ἐκ τῆς ἀφῆς ἐκείνης ἡδέσθαι, καὶ τῆς ὄψεως, καὶ τῆς μανίας, καὶ πολλῆς τῆς θυκολίας ἐκείνης, ὥσπερ τις ἀετὸς ὑψηλόν τινας ὄρη πέρων, καὶ αὐτὰ ἀποδυσάμενος τὰ ἱμάτια καὶ καταλιπὼν τοῖς ἀκολάστοις χερσὶν, ἐξῆλθεν ἱματίων μὲν γυμνὸς, λαμπρὸς δὲ τῆς σωφροσύνης ἔχων τὸ περιβόλαιον καὶ τὸ ἀλυσιτελίδος αὐτῆς περιφλεγέστερον. ἐντεῦθεν αὐτῷ ξίφος ἠκονᾶτο πάλιν, καὶ θάνατος ἐμηχανᾶτο, καὶ τὰ κύματα ὅπως ὁ μὲν ἠκόνητο
μᾶλλον ἢ πρότερον, καὶ ἡ μορία τῆς γυναικὸς τῆς Βαβυλωνίας καμίνου σφοδρότερον ἀνέπτετο. ἦν τε γὰρ ὅπλα θυμία λοιπὸν ὅπως μᾶλλον ἠγείρετο, οὗ τι θυμὸς, ἕτερον χαλεπώτατον πάθος, μετὰ πολλῆς προσεπήγετο τῆς ἀγελειότητος, καὶ φόνον ἔβλεπε καὶ ὅπλα ξίφος ἔπεχε, καὶ σφαγῆς ἦρχε πάσης μοπάτης, καὶ τὸ σωφροσύνης ἀθλητοῦ, καὶ τὸ τῆς καρτερείας καὶ ὑπομονῆς ἀγωνίσματος ἀνελεῖν ἐπεπύθει. καὶ εἰσπηδήσασα πρὸς τὸν ἄνδρα ἑαυτῆς, καὶ ἀπαγείλασα τὰ γεγονότα, οὐχ ὡς ἡ τοῦ πράγματος εἶχεν ἀλήθεια, ἀλλ' ὡς αὐτὴ τὸ δρᾶμα τῆς συκοφαντίας κατεσκεύασεν, ἔπεισεν ἅπερ ἤθελε δικαστὴν [ἐρημίαν] κατηγορήσασα· καὶ ὡς ἠδικημένη τὴν ἐκδίκησιν ἐπεζήτει, εἰς ἀπόδειξιν ὧν ἔλεγε, τὰ ἱμάτια τοῦ ἀνδρὸς νεανίσκου ἀφιέρωσα τοῖς ἀκαθάρτοις χρῆσι ἑαυτῆς. ὁ δὲ διεφθαρμένος δικαστὴς, οὐκ εἰς δικαστήριον εἰσήγαγε τὸν κατηγορούμενον, οὐ λόγου μετέδωκεν· ἀλλὰ τὸν μὲν εὐσεβέστατα δικαστήριον, ὡς ἁλωκότα, ὡς ἐληλεγμένον, καὶ μοιχὸν ἀπηρτισμένον κατεδίκασε, καὶ εἰς δεσμωτήριον ἐνέβαλε, καὶ ἀλύσει προέδωκε. καὶ ἵνα λοιπὸν ὁ τοσούτοις φθόνοις αἰαδησάμενος ἀρετῆς, μετὰ ζήτων, μετὰ τυμβωρύχων, μετὰ αὐθρωπόνων, μετὰ τῶν τὰ ἕκατα τιτολμηκότων ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν αὐτὸν τούτων ἐλύπει. ἦν ἕτερος ἐν τῷ βασιλεῖ προσεκρουκὼς κρίσει, αὐλὸς ἦν μακρὸν εἴδει ἔμπνουν χρύσιον, ὑπὸ ὧν αὐλοῦ φθόνου καὶ ἀναιρήσεσθαι ἔδει, τὸν ἑκάστην πίνων τιμωρίαν. καὶ οὐδὲ ὅπως ἐταράττετο, οὐδὲ ἐσκανδαλίζετο· οὐδὲ εἶπε, τί τοῦτο; εἰς τί τοῦτο; ὁ μέλλων ἐγὼ τῷ ἀδελφῷ βασιλεῦσι, καὶ μοῖραν ταύτην ἐξέπεσα τῆς τιμῆς, ἀλλὰ καὶ πατρίδος, καὶ οἰκίας, καὶ γονέων, καὶ ἐλευθερίας, καὶ ἀδείας, καὶ πᾶν αὐτῶν τῶν μηνύτων με προσκυνῆσαι ἀπειρέθην. εἶτα μετὰ τὸν σφαγὸν ἐπεράθην, δοῦλος ἐγνώσθην βαρβάρων, καὶ συνεχῆς ἤμελλα διασώζειν· καὶ οὐδὲ ταῦτά ἐστι μοι τὰ δεινά, ἀλλὰ πολυταχοῦ βαράθρα καὶ σκόπελοι. μετὰ γὰρ τὸν ὅπλον τὸν ἀδελφὸν, καὶ τὸν σφαγὸν, καὶ τὸν δουλείαν καὶ τὸν πρώτην καὶ τὸν δευτέραν, πάλιν μοι θανάτου ἐμελετήθη, καὶ συκοφαντία τῆς πρώτης χαλεπωτέρα, καὶ ὅπλον λή, καὶ ἔφοδος, ἐν δικαστηρίοις διεφθαρμένοις, καὶ κατηγορία αἰσχύνης ἔχουσα πολλὴν, καὶ σφαγὴν ἡμῖν ὠδίνουσα. καὶ ὅτι λόγου μεταλαβὼν, ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν, εἰς δεσμωτήριον ἀπῳκήθην, καὶ ἀλύσεσι προείκειμαι μετὰ μοιχῶν καὶ ἀνδροφόνων καὶ τῶν τὰ ἕκαλα τιτολμηκότων. καὶ ὁ μὲν ἀρχιποιμὴν ἀπηλλάγη καὶ ἀλύσεως καὶ δεσμωτηρίου· ἐγὼ δὲ μετ' ἐκείνου ἀδείας πᾶσης ἀπολαύσας δεδώρημαι· καὶ εἰς ἔργον ἐξέβην ὃ οὐ ἄρχει τὸν ἐρημωθέντα τὸν ἐμόν· ἐγὼ δὲ ἐν τοῖς αἰτηκέσιοις εἰμὶ καιροῖς. ταῦτα αἰ ὄψεις προσδήλωσιν ἔχουσαι ταῦτα τῶν ἀέρων ὁ ζοφμός; ταῦτα τὰ δράγματα; ποῦ τὰ τῶν ἐπαγγελιῶν; ποῦ τὰ τῶν ὑποσχέσεων; ἆρα ἠπατήμεθα; ἆρα προεληλιάσθημεν; ποῦ γάρ με λοιπὸν προσκυνήσουσι οἱ ἀδελφοί,

ἀδελφοί; ⓦ δοῦλοι, ⓦ αἰχμάλωτοι, ⓦ δισμοῦτοι, ⓦ μισχοὶ τῆ) νομιζόμενοι, ⓦ πρὸ τῶν ἐχόντων κτῆσιν ἀθλιώτατα, ⓦ τοσοῦτοι αὐτῶν ἀπορισμένοι; οἱ χεῖρας πάντα σκῆπτρα, καὶ ἀπόλωλεν. οὐδὲν τούτων οὐκ εἶπεν, οὐκ ὠνείδισεν· ἀλλ' ἀνέμιμνε τὸ τέλος, εἰδὼς καὶ αὐτὸς τοῦ Θεοῦ τὸ μὴ χάριτος καὶ τὴν σοφίαν τὴν ὑπερβ. καὶ μέντοι οὐκ ἐσκανδαλίζετο, ἀλλὰ καὶ ὠνεῖ-
χ.ϛ ρωτο καὶ σκανδαλίζειν τοῖς γηγενέσιν. τί δαὶ ὁ Δαβὶδ, εἰπέ μοι; ὃ μὴ δὲ χειροθέσιαν εἰς βασιλέα, ⓒ λαβὼν τὸν δίσκον τοῦ Ἐλισαίου καὶ σκῆπτρα τῆ τοῦ Θεοῦ ψήφῳ, καὶ τὸ λαμπρὸν σκῆνος ἔχοντα ἔμπαλιν καὶ τοῦ βαρβάρου, καὶ χαλεπώτατα πάντων ἔπαθε, παλε-
χ. γρ. ιδ. χ. ιϛ. μούμενος, ὑπὸ σκληθυόμενος παρὰ τοῦ Σαοὺλ, καὶ αὐτὸ δὲ ζῆν κινδυνεύων, εἰς πολέμους ἐπισφαλεῖς ἐκπεμπόμενος, συνεχῶς τοῖς τὴν ἐρημίαν ἐλαυνόμενος, ἀλήτης, φυγὰς, ἄπολις, ἄοικος, μετανάστης γινόμενος; τί δεῖ καὶ πολλὰ λέγειν; τέλος καὶ τῆς πατρίδος καὶ τῆς οἰκείας χώρας ἀπάσης ἐξέπεσεν οἰκείης, παρὰ βαρβάροις τοῖς πολεμίοις καὶ ὑποτάγοις ἀλλοτρίοις, καὶ δουλείας χαλεπωτέρας ὑποκύπτων ζυγῷ. καὶ γὰρ καὶ τῆς ἀναγκαίας ἠπόρει τροφῆς. καὶ ταῦτα ἔπαθε μὴ τὴν προῖσαν τοῦ Σαμουὴλ, μὴ τὸν τοῦ ἐλαίου χρῖσιν, μὴ τὴν τῆς βασιλείας ὑπόσχεσιν, μὴ τὰ σκῆπτρα, μὴ τὸ διάδημα, μὴ τὴν τοῦ Θεοῦ χειροτονίαν, καὶ τὴν ψῆφον τὴν ἐπ' αὐτῷ· καὶ ὅμως οὐδὲν αὐτὸν τούτων ἐσκανδάλισεν, οὐδὲ εἶπεν οὐδὲ ἔσπα, τί τοῦτο; ὁ βασιλεὺς ἐγὼ, καὶ τοσαύτης μέλλων ἀρχῆς ἀπολαύσεσθαι, οὐδὲ ἰδιώτης μὴ ἀσφαλείας τῆ) δυνάμενος· ἀλλὰ ἀλήτης γίνομαι, καὶ φυγὰς, ἄπολις, ἄοικος, μετανάστης, ⓒ εἰς βαρβάρων ἀπωικίζομαι χώρας ⓒ τῆς αἰσχίστης ἀπορίας τροφῆς, καὶ τῶν ἐχόντων ὁρᾷ καὶ ἐκείνων πικρεμαίνομαί μοι
20 ⓦ κάδιμον. ποῦ τῆς βασιλείας αἱ ὑποσχέσεις; ποῦ τῆς ἀρχῆς αἱ ἐπαγγελίαι ἐκείνης; οὐδὲν τούτων οὐκ εἶπεν, οὐκ ὠνείδισεν· οὐκ ἐσκανδαλίσθη τοῖς γηγενέσιν, ἀλλὰ μέμνηται τὸ τέλος τῶν ὑποσχέσεων. καὶ ἐτέρωθι μυρίοις ὅσοις εἰπεῖν, οἱ χαλεποῖς περιπεσόντες πράγμασιν, οὐκ ἐθορυβήθησαν· ἀλλὰ τοῦ Θεοῦ τὴν ἐπαγγελίαν κτησάμενοι, εἰ καὶ σφαττόμενα τὰς ὑποσχέσεις ἐῶ, ἀλλὰ τῆς καλλίστης ταύτης ὑπομονῆς λαμπρὸν
25 ἐδρέποντο τὸν στέφανον. καὶ σὺ τοίνυν, ἀγαπητὲ, κἀμὲ καὶ αὐτὸς ὁ τέλος (πάντως γὰρ ἀπαντήσεται, ἢ ἐν τούτῳ, ἢ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι) καὶ παρὰ χάριν πάντα χρὴ ἀναλαμβάνειν τῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας, καὶ μὴ λέγε, πῶς γὰρ τοσαῦτα κακὰ λήψεται διόρθωσιν; μηδὲ συνεργάζου τῆς τοῦ Θεοῦ παιδοτροπίας ⓦ ζήτει.

Οὐδὲ γὰρ ⓒ δίκαιον τότε σκῆπτρον ἐζήτησεν, ὃ, πῶς ⓒ τὴν ἐναντίαν ταύτην ἔσται· ἀλλὰ χεζ. ιά.
30 ὁρῶντες εἰς ἀπόγνωσιν καὶ ἀνθρώπινον λογισμὸν πάντα φερόμενα, οὐδὲ ὅτως ἐθορυβοῦντο οὐδὲ ἐταράττοντο· ἀλλ' ἔφερον ἅπαντα γενναίως, μεγίστην ἔχοντες ἀπόδειξιν τῆς ἐσομένων χρηστῶν, τὴν δυνάμενον τοῦ παντοκράτορος, καὶ ἀπὸ τῆς τῶν γηγενῶν ἀναισθησίας εἰς ἀπόγνωσιν οὐκ ἐμπίπτοντες. ἤδεισαν γὰρ σαφῶς, ὅτι ὁ μὴ χάριτος ὢν καὶ σοφὸς, δυνάμενος καὶ μὴ τὰ τοιαῦτα πράγματα ἀπαγορεύειν καὶ παραχρῆμα παῦσαι τὰ αὐτὰ μᾶλλον ἢ ἐμπεριστέλλειν, καὶ μὴ πολλῆς τῆς ὠφελείας τοῖς ἐπαγγελθεῖσιν ἀπεργάζεσθαι τέλους. καὶ σὺ τοίνυν, ἀγαπητὲ, αἴ τι σὲ τῶν παρόντων βίᾳ λάβῃ καὶ λυπήσῃ λυπεῖν, δόξαζε ⓦ Θεόν· μὴ τι εἰς δυσχερῆ καταλύσῃ, καὶ ὅπως δύνασαι καὶ μηδὲν σκανδαλίζου, εἰδὼς σαφῶς τοῦ Θεοῦ τὴν προνοιαν τὴν ἀπαιτοῦσαν ἐρημίαν ἀπαλλαγῆναι μὴ δυναμένου, καὶ ὅλη πάντως λήψεται ὁ προσῆκον ἅπαντα τέλος, εἴτε σὺ δῷ παρόντι βίῳ, εἴτε σὺ δῷ μέλλοντι. εἰ δέ τις ὁ μέλλον ἀκούων, καὶ μακροψυχῶν ἐπίστασο τοῦτο σεαυτῷ ἰδίᾳ γενόμενον, ἐφεδρεύειν ὅτι ἡ ἀληθῶς ζωὴ καὶ τὰ βέβαια πράγματα ⓒ ἀκίνητα τότε ἡμᾶς μένει. τὰ μὲν γὰρ παρόντα, ὁδὸς· οὐκέτι δὲ, πατρὶς· τὰ σεαυτῷ, αὔλησιν ἔοικεν ἑαρινοῖς· σκέτι δὲ, πίστεως ἀκινήτου· σκῆ στέφανοι ⓒ ἀμοιβαὶ τέλους οὐκ ἔχουσαι, σκῆ ἔπαθλα καὶ βραβεῖα, σκῆ χαλάσεις καὶ τιμωρίαι ἀφόρητοι τῶν τὰ τοιαῦτα κακουργησάντων. τί οὖν πρὸς σοῦ τέως

σκανδαλιζόμενος

Οτι δὲ ἀδύνατον τὴν γῆν, καὶ ὅτι οὐ ἀρχὴν εἰσαπαξ ἅπαντα ἐλήλυθεν οἱ παλαιοὶ οὐκ ἐσκανδαλίζοντο.

σκανδαλιζομένους, φησί; τί δαὶ σὺ τοὺς μιζόνως ἀμαλαμψαντας οὐ λέγεις, τοὺς ἐν τοσούτοις βλασφημίαις ἐνειλημμένους, καὶ πῶς ἐλεγχομένους, τούτους ἄγεις εἰς μέσον; οὐχ ὁρᾷς ὃ χρησίσιον καταγέλαστον; ⓦ μᾶλλον δὲ ἐλεγχόμενον; τὰ ἄγρια ἀμαχρόσωμα τοῦ σίτου; τοὺς λύκους τῶν προβάτων; τοὺς πεπλασμένους τῶν ἀληθῶς ἐν βλασφημίᾳ ζώντων; ὥστε ὅταν ἴδῃς τούτων τὰ σκάνδαλα, ἐνόησον καὶ εἰκόνα τῶν δοκιμασιῶν. ⁘ Πῶς ἐσκελίσθησάν τινες; ἀλλὰ καὶ ἔσπασαν πολλῷ πλείους, καὶ μείζονα ἑαυτοῖς μαθοῦσι ζωπύρησαν, οὔτε τῇ δυναστείᾳ τῶν ἐπιβουλευόντων, οὔτε τῇ δυσχολίᾳ τῶν χαρῶν πρόσκοπτες. καὶ ⓐ σκανδαλιζόμενοι ἢ ἑαυτοῖς λογιζέσθωσαν· ἐπεὶ καὶ ⓐ παῖδες ⓐ τῆς ἱερᾶς ἀπαναδέντες, καὶ ναοῦ, καὶ θυσιαστηρίου, καὶ τῆς ἄλλης ἁπάσης τῆς ⓨ νόμου ⁘πιμελείας, καὶ ἐν μέσῃ βαρβάρων χώρᾳ ἀπολιφθέντες, μὴ πολλῆς τῆς ἀκριβείας ⓦ νόμον διετήρησαν· καὶ ὁ Δωτὴλ ὁμοίως, καὶ ἕτεροι πολλοί· καὶ ⓐ μὴ εἰς αἰσχμαλωσίαν ⁘πενεχθέντες, οὐ προσελάβοντό τι, ἀλλοι ἢ οἴκοι ἰδιώτευον, καὶ πάντων ἀπολαύοντες τῆς ⁘πὶ τῆς πατρίδος, προσέχρουσαν καὶ κατεδικάσθησαν.

κεφ. ιϛ. Τίνος ἕνεκεν ἀφέθησαν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ ἄνθρωποι πονηροί, καὶ δαιμονες, καὶ διάβολος. Ματθ. κδ. κδ

Εἰ ἢ ζητοῦσί τινες ἕνεκεν τούτων τὰ συνεχωρήθη, ἐξὸν μὴ τοῖς ἀρρήτοις τῶν οἰκονομιῶν αὐτὸν λόγοις προσχωρεῖν, ἀλλὰ ἐμμελέτησας ἀεὶ πρόσκομα προσεργάζεσθαι, ὁδῷ προσφόρων, καὶ ἄλλα πολλὰ ἀμηχανήσεις, οἷς. τίνος ἕνεκεν ἀφέθησαν αἱ αἱρέσεις, τίνος ἕνεκεν ὁ ἀμόλολος, τίνος ἕνεκεν ⓐ δαίμονες, τίνος ἕνεκεν ⓐ πονηροὶ τῶν ἀνθρώπων καὶ πολλοί; ⁘πουσκελίζοντες· καὶ ὃ δὴ κεφάλαιον ἁπάντων τούτων, τίνος ἕνεκεν ὁ αἰώνιος προσκόπτεται, ὁ τοσαύτην ἔχων δύναμιν πρὸς ἁπάντων, ὡς ⓦ Χριστὸν εἰπεῖν, ὅτι τοιαῦτα ποιήσει, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατὸν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. ἀλλ' οὐ δεῖ ταῦτα ζητεῖν, ἀλλὰ πάντα προσχωρεῖν τῇ ἀκαταλήπτῳ τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας. ὁ μὲ γὰρ ἡμέτερος νοῦς πεπηγώς, καὶ μυρία τὰ κύματα, καὶ μυρίοι ⓐ χειμῶνες ὑπισθεν, οὐ μόνον σάλον προσκαλάσεται, ἀλλὰ καὶ ἐκμεστεύσει τῆς· ὁ δὲ ἀθεὴς καὶ ἀμαρτίαν καὶ ὀλίγωρος, καὶ μηδενὸς ἐσόμενος καταπίστει πολλάκις. Εἰ δέ τινα ὑπὲρ ζητεῖν μαθεῖν, ἄκουε τοῦ ἡμῖν γεγενημένου. εἰσὶ μὲν γὰρ καὶ ἕτεροι πολλοὶ διαφόρους καὶ ποικίλους τὰ καθ' ἡμᾶς πάντα οἰκονομοῦντες δηλοῖ· ἃ δὲ ἡμεῖς ἴσμεν, ταῦτ' ἐστὶ τέως. φανερὸν ὅτι τὰ σκάνδαλα ταῦτα ἀφέθη ὑπὲρ τοῦ μὴ ἐλαττωθῆναι τῶν ἡμετέρων τὰ βέλτια· ὁ καὶ ⓨ Ἰωὴλ διαλεγόμενος ὁ Θεὸς ἐδήλωσε, λέγων· Ἀλλως με οἴεσι σοφιστικεύεσθαι, ἢ ἵνα αἰσχυνθῶσι δίκαιος; καὶ ὁ Παῦλος δέ φησι· Δεῖ ἢ καὶ αἱρέσεις εἶναι, ἵνα ⓐ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. σὺ ἢ ὅταν ἀκούσῃς ταῦτα, μὴ νομίσῃς ὅτι κεκλεισμένων ἢ νομοθετῶν ταῦτά φησιν (ἄπαγε) ἀλλὰ τὰ μέλλοντα προαναφωνῶν, καὶ τὸ ἐκ τούτου κέρδος τοῖς πιστοῖς προμηνύων. τότε γὰρ ὑμῶν τῶν ἀνεξαπατήτων, φησί, σαφέστερον φανήσεται ἡ ἀρετή. πρὸς τούτοις, καὶ δι' ἑτέρας αἰτίας ⓐ πονηροὶ ἀφέθησαν, ὥστε μὴ προαρπασθέντας ἀποκλεισθῆναι τῆς ὠφελείας τῆς ἐκ τῆς μεταβολῆς αὐτοῖς γενομένης. οὕτω καὶ Παῦλος ἐσώθη, οὕτως ὁ ληστὴς, οὕτως ἡ πόρνη, οὕτως ὁ τελώνης, οὕτως ἕτεροι πολλοί. Εἰ ἢ πρὶν ἡ μεταβαλέσθαι αἰφνης ἀπήγαγον ἐντεῦθεν, ἐσθεὶς ἂν αὐτῶν ἐσώθη. πρὸς ἢ τοῦτο καὶ ἑτέραν φησὶν αἰτίαν ὁ Παῦλος. ποίαν δὴ ταύτην; ὅ, πᾶσαν ἐξὸν ἐντεῦθεν ἀποκλεισθῆναι τῶν Ἰουδαίων τὴν ἀπολογίαν. ποίαν γὰρ ἂν ἔχοιεν συγγνώμην, τὸν Χριστὸν μὴ δεξάμενοι, ⓐ μέλλοντες ἐκείνῳ πιστεύειν; διὰ φησιν, Ἵνα κριθῶσι πάντες ⓐ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, τοῦτ' ἔστι, τῷ Χριστῷ, ἀλλ' εὐδοκήσαντες τῇ ἀδικίᾳ, τοῦτ' ἔστι, τῷ ἀντιχρίστῳ. ὅπερ γὰρ ἔλεγεν, ἀμὰ τοῦτο καὶ πρὸ μὴ πιστεύειν, ὅπερ Θεὸν ἑαυτὸν ἔλεγε (διὰ γὰρ τοῦτό σε, φασι, λιθάζομεν ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν Θεὸν, κρίνοντα καὶ πλείονα ἀκούοντας αἰσθήσεται αὐτὸν τῷ πατρὶ, καὶ λέγοντα μὴ τῆς ἐκείνου γνώμης ἀφίστασθαι, καὶ ἀμὰ πολλὰ τοῦτο ἀποδεικνύοντα) ἵνα ἐροῦσιν, ὅταν τὸν ἀντίχριστον λέγοντα ἑαυτὸν εἶναι Θεὸν, καὶ μηδὲ μεμνημένον τοῦ πατρὸς, ἀλλὰ καὶ τοιαῦτα ποιοῦντα δέξωνται; τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς αὐτοῖς ὑπεισήγων, προῦλεγεν οὕτω λέγων·

χ. ὅτι

χ. λατρείας

χ. ἀπαχθέντες,

χ πιαῦτα

χ. πάλιν

χ

χ. δικαίων

Ἰωὴλ. γ. α. Κορ. ια. ιθ.

Ἰωαν. ι. λγ.

χ. ὁκκλ.

χ. δ

γων· Ἐγὼ ἦλθον ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ Ioan. 5. μγ.
ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήψεσθε· Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ τοῦ σκανδα-
χ. ρπμ΄. λιζομένους λέγων, ἐγὼ σοι τὸν μισζόνως ἐστοῦντα πῶς ἀγαπήσω; δείξω· καὶ πάλιν σοι τὸ αὐ-
τὸ ἐρῶ, ὅτι οὐκ ἔστι πῶς ἑτέρων ἀπορρητείας καὶ ῥᾳδιουργίας τοὺς δικαιοσύνης νόμων καὶ ἐ-
5 γκρατείας καὶ μυρίους ἐκ τούτων δύνασθαι σφόδρα ἐλαττοῦσθαι τῇ τῶν ἀμοιβῶν ἀν-
τιδόσει. οὕτοι μὲν γὰρ ἐπηρεάζεσθαι ἔμελλον, εἰ μὴ τῶν ἀγώνων τούτων ἔλαβον ἐπιθέσεις.
Ἃ δὲ ἐστοῦντο βλασφημοῦντες, ἑτέρῳ μὲν οὐδενί, ἑαυτοῖς δὲ εἶεν δίκαιοι λογίζεσθαι καὶ πλώματα
αὐτῶν, καὶ κατηγοροῖεν ἂν αὐτῶν Ἃ μὴ μόνον μὴ σκανδαλιζόμενοι, ἀλλὰ καὶ φαιδρότεροι καὶ
ἰσχυρότεροι τούτῃ γινόμενοι.

χ. ξγ. Ὅτι τοῦ νόμου τὰ μὲν σφόδρα ἐλάττω, τὰ δὲ ἐπουσιωδῆ ἦν.

10 Ποίων γὰρ ἱερέων ἀπήλαυσεν ὁ Αβραάμ, εἰπέ μοι; ποίων δίδασκάλων; ποίας κατη-
χήσεως; ποίας παιδαγωγίας; ποίας συμβουλῆς; ὅπουγε οὐδὲ γράμματα τότε ἦν, οὐ νόμος,
οὐ προφῆται, οὐκ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν· ἀλλὰ ἄπλοια ἦν πλείω θαλάττης, καὶ ὁδὸν ὥδευε
χ. ιξ ἀτείχιστον, καὶ ταῦτα καὶ οἰκίας καὶ πόλεως ἀστοῦς γεγυμνωμένος. ἀλλ' οὐδὲ αὗται ταῦτα πρέ-
σβευσαν, ἀλλὰ θεσμὸν ἔλαμψεν ἀρετῆς, ὡς ἂν μὴ μακρὸν χρόνον, μὴ προφήτας, μὴ νό-
15 μων, καὶ τοσαύτην παιδαγωγίαν, τὸν ἀφ' σημείων καὶ θαυμάτων γεγυμνωμένον ἔμελλεν ὁ Χρι-
στὸς τοὺς ἀνθρώπους παιδεύειν, ταῦτα προσλαβόντα δι' ἔργων ὑπεδείξαντο, ἀγαστὸν γνη-
σίαν καὶ θερμὴν, χρημάτων ὑπεροψίαν, τὸν πρὸς τοὺς οἰκείους τοῦ σπέρματος κηδεμονίαν· καὶ
τὸν τοῦ φόνου δὲ ἄπονα ἐπάτησε, καὶ τὸν μεγάλα καλὰ ὑμνούμενον διεκρούσατο βίον, τῶν νῦν ταῖς κορυ-
φαῖς τῶν ὀρῶν κατειληφότων μειζόνων ἀκριβέστερον ζῶν. οὔτε γὰρ οἰκία ἦν αὐτῷ, ἀλλ' ἡ
20 σκιὰ τῶν φύλλων ὄροφος ἦν δὲ δικαίῳ καὶ σεμνὸ· οὐδὲ, ὅπου ξένος ἦν, ῥᾳδιούργησεν τὸν
φιλοξενίαν ἐτίσατο, ἀλλ' ὁ ξένος τὸ ξένον ἔργῳ τοῦτο ἐποίει, ὃ διὰ παντὸς ἐν μεσημβρίᾳ μέσῃ
τοῦ πρόσω ἐκδέχεσθαι καὶ θεραπεύειν. καὶ δι' ἑαυτοῦ δὲ ἔργῳ ἄπεμψεν ἵνα, καὶ τὸν γυναῖ-
χ. λζ κα κοπωνεῖ ἐποίει τῆς καλῆς ταύτης προαιρέσεως. Οὐ γὰρ ἐκ τοῦ ἀδελφιδοῦ, καὶ
ταῦτα οὐ καθηκόντως αὐτῷ ζημιωθέντος, ἀλλὰ τοῖς προσήκουσι ὑπεπηδήσαντος οὐκ ἐποίησε,
25 καὶ ταῦτα μὴ τὸν αἵρεσιν τοῦ ἐκλεγῆς; οὐχὶ δὲ αἷμα ἔξέχεεν; οὐχὶ τοῦ οἰκέτας ἄπεμψε ὡ-
πλισεν; οὐκ εἰς φανερὸν κίνδυνον ἑαυτὸν ἐκέβαλεν; ὅτε γὰρ ἐκελεύσθη τὸν μὲν οἰκίαν ἀφέ-
ναι, εἰς γὰρ τὸν ἀλλοτρίαν ἀπελθεῖν, οὐκ ἀθρόως ὑπήκουσε, καὶ πατρίδα καὶ φίλους καὶ συγ-
γένειαν καὶ πάντας ἀφεὶς, καὶ τῷ προστάγματι πειθθεὶς τοῦ κελεύσαντος, πάντα μὲν ἅπαξ καταλιμ-
πάνων, τοῖς δὲ ἀδήλοις πολλῷ σαφέστερον, ἢ τοῖς δήλοις, προσέχων. Διὰ τὸν ὑπακοὴν τοῦ
30 Θεοῦ, ὅπερ ἦν πίστεως ὑπόστασις; μὴ γὰρ ταῦτα πάντα οὐ, λιμοῦ καταλαβόντος, πάλιν
μετανάστης ἐγένετο; καὶ οὐκ ἐδορυφόρησε, οὐδὲ ἐπαρατίθετο, ἀλλὰ τὸν αὐτὸν ὑπήκοον καὶ
φιλοσοφίαν καὶ ὑπομονὴν ἐπεδείκνυτο, καὶ κατῆει εἰς Αἴγυπτον, καὶ ὑπακούσας τῷ Θεῷ
τοιαῦτα κελεύοντι ἀφῃρέθη τὸν γυναῖκα, καθυβριζομένου ἐώρα, τόγε ἦκον εἰς Αἴγυ-
πτιον, καὶ θανάτου χαλεπώτερα ὑπέμενεν οἱ τοῖς χαριεστάτοις πλησιάζοντες; τί γὰρ βα-
35 ρύτερον ἦν, εἰπέ μοι, τῷ γυναῖκα νόμῳ γάμου ζυναφθεῖσαν αὐτῷ, μὴ τοσαῦτα κατορ-
θώματα ὁρᾶν ὑπὸ βαρβαρικῆς ἀκολασίας ἁρπαζομένῳ, εἰσαγομένῳ ἔνδον εἰς ταῖ
βασιλικαῖ αὐλαῖς, καθυβριζομένῳ; καὶ γὰρ καὶ μὴ ὃ ἔργον ἔξῆλθεν, ἀλλ' αὖθις τῶν προσ-
εδόκησε, καὶ πάντα ἔφερε γνησίως· καὶ οὔτε αἰ συμφοραὶ αὐτὸν ὑπεστέλισαν, οὔτε αἰ θύπ-
μελαι ἐφύσησαν· ἀλλ' ἐν τῇ τῶν καιρῶν διαφορᾷ ἴσον τὸν ἑαυτοῦ γνώμην διεφύλαξε.
40 τί δαί, ὅτε αὐτῷ Ἃ ἡδὺ ἐπηγγείλατο, οὐχὶ μυρία τὰ κωλύματα ἦν, τὰ ἀπὸ τῶν λογι-
σμῶν; καὶ πάντα ἐκεῖνα καταβιάσας, καὶ τὸν ἐκείνων θόρυβον ἀνέλων, ἀπὸ τῆς πίστεως δι-
ελάμφθη; ὅτε γὰρ αὐτὸ καθεῖρξαν ἐκελεύσθη, οὐχὶ μετὰ πολλοῦ τοῦ ἄχους, ὡσανεὶ μέλλων
εἰς πασάλους ἄγεσθαι καὶ νυμφαγωγεῖν, οὕτως αὐτὸν ἀνήγαγε; καὶ αὐτῆς τῆς φύσεως ἡδὺν
ὀξελθών, καὶ τὸ ἀνθρώπου εἶδος ἀπαλλαγείς, καὶ θυσίαν ἀνέφερε κριοῦ τινα καὶ προάνδ-
ξον,

ξοι, ἢ μόνος τὴν ἀθλιότητα ἠθλιωκὼς τοῦτον, οὐ γυναικί, οὐκ οἰκέτῃ, οὐκ ἄλλῳ τινὶ τῶν μετ' αὐτὸν κοπωσάλαμος; ἡδὺς γὰρ, ἡδέως φάγεται τὸν σκωπέλευτὸν ὀψαλὸν, τὸ ὀπτὸν σῶμα τοῦ ἐγκωμίου, ὃ ἀξιῶσιν ὁ μέγας. δεῦτε μόνος αὐλὸς ὑμνήσωμεν ἀνεδέξατο τοῦτον· καὶ ἐτέρπετο, καὶ ἠγωνίζετο, καὶ ἐστεφανοῦτο, καὶ ἐκηρύττετο. ποῖος ὢν τὰ αὐλοῦ ἱερεὺς ἐδίδαξε; ποῖος δὲ διδάσκαλος; ποῖος προφήτης; οὐδὲ εἷς. ἀλλ' ὅτι θυμοῦμαι εἶχε ψυχὴν, ἤρκεσεν αὐτῷ πρὸς ἅπαντα. τί δαὶ ὁ Νῶε; ποῖον ἔσχεν ἱερέα; ποῖον διδάσκαλον; ποῖον καθηγητήν; ὅτι μόνος τῆς οἰκουμένης ἁπάσης διεφθαρμένης τὸ ποιμνίον, τὴν ἀσεβῆ ἔκλιναν ὁδὸν, καὶ τὴν ἀρετὴν διετήρησε, καὶ ὕστερον διέλαμψεν ὡς ὁ τὰς ναυαγίας τῆς οἰκουμένης αὐλὸς τε διασωθείσας, καὶ ἑτέρους διὰ τὴν ἀθεοσοφίαν τῆς οἰκείας ἀρετῆς τῆς ἐπιπεπτωκότας ἁρπάσας κινδύνους; πόθεν δίκαιος ἐγένετο; πόθεν τέλειος; ποῖον ἱερατικὸν καὶ ἀρχιερατικὸν ἢ διδάσκαλον ἐχούσης; οὐδὲν δὴ εἰπεῖν ἔχοι. ἐκ μόνος ὁ τότε, καὶ τοι ἐδόκει ἔχειν διδάσκαλον διὰ συνεχοῦς, τὸ παρὸν τὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν ἀνυποληψίαν ἀποβαλόντων, καὶ τῆς διὰ ῥημάτων, καὶ τῆς διὰ τῶν ἔργων, καὶ τὴν ἀπὸ τῶν σχημάτων ἔκβασιν ὁρῶν, καὶ τὴν ἀπὸ τῆς συμφορᾶς. καὶ τὴν ἀπὸ τῆς σωτηρίας παραίνεσιν, ποιητὴς σοφὸς φιλοτεχνῶν ἐγένετο, καὶ σκωμμάδει τὸ γελοιωτάτου τὴν γύμνωσιν, καὶ ἐξεπόμπευσεν. ὁρᾷς ὅτι πάντα χοῦ ψυχῆς χρεία διαγώμενος; τί δαὶ ὁ Ἰωβ, εἰπέ μοι; ποίων προφητῶν ἤκουσε; ποίας διδασκαλίας ἀπήλαυσεν; οὐδεμιᾶς. ἀλλ' ὅμως καὶ οὗτος οὐδενὸς τούτων τετυχηκὼς, [καὶ] πάντων ἀρετῆς εἶδος μετὰ πολλῆς ἐπεδείξατο τῆς ἀκριβείας. καὶ γὰρ κοινὰ τὰ ὄντα τοῖς δεομένοις ἐκέκτητο, καὶ οὐκ τὰ ὄντα μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα. τῇ μὲ γὰρ οἰκίᾳ τὸν ὁδίτην ἐδέχετο, καὶ ἐκείνων μᾶλλον ἦν ἡ οἰκία, ἢ τῶν κεκτημένων· τῇ δὲ τὸ σώματος ἰσχὺϊ τοῖς ἀδικουμένοις ἤμυνε, τῇ δὲ τῆς γλώττης ζωούσῃ τὴν σοφίαν τὴν ἐπηρεάζοντας ἐπεσώμιζε, καὶ τὴν διαλελειμμένην πολιτείαν διὰ πάντων διαλάμπουσαν ἐπεδείκνυτο. σκόπει δέ. Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, φησὶν ὁ Χριστός. τοῦτο αὐλὸς διὰ τῶν ἔργων κατώρθωσεν. Εἰ γὰρ ἐφαύλισα, φησὶ, κρίμα θεραπόντων ἢ θεραπαίνης, κρινομένων αὐτῷ πρὸς μέ. τί γὰρ ποιήσω, ἐὰν ἐπίσκεψῆται με ποιῆσαι ὁ Κύριος; ποτέρως δὲ ὡς ἐγὼ ἐξουδένουν τὸ γαμρὶ, καὶ σκήνωσιν ἐξουδένουν; ἐξουδένουν ἢ τὸ τῇ αὐτῇ κοιλίᾳ. Μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐλὸς κληρονομήσουσι τὴν γῆν. καὶ τί πραότερον εἶναι τούτου γένοιτο, πρὸς ὃν καὶ οἱ οἰκέται ἔλεγον· Τίς δὲν δύναται ἡμῖν τὴν ἀρχὴν αὐτὸν ἐμπλακῆναι; ὥστε ἦσαν αὐτῷ σφοδροὶ ἐραισταί. Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐλὸς παρακληθήσονται. ἀλλ' οὐδὲ τούτης ἄμοιρος ἦν τῆς ἀρετῆς. ἀκούσονται γάρ τί φησιν. Εἰ δὲ ἀμύρτων ἐκουσίως διεπαίτων πολυοχλίδη λαόν, τὸ μὴ ἐξαγρεύσαι τὴν αἰσχύνην μου. ὁ δὲ ὕστερον μακαρισμὸς, οὐδηλονότι ἐπὶ αὐτὸν ἐπέβη μὴ πολλῆς τῆς ἐπιφορᾶς. Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην. ὅρα καὶ τοῦτο μὴ ἐπιφορᾶς αὐτῷ καταρθωθέν. Σιώπησον, φησὶ, μύλας ἀδικῶν, καὶ οὐκ μέσου ὀδόντων αὐτῷ ἁρπαγμα ἐξέπεσε, δικαιοσύνην δὲ ἐδιδύξατο, ἡμφιάσατό μου δὲ κρίμα ἴσα λιπλοΐδι. Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐλοὶ ἐλεηθήσονται. οὗτος δὲ οὐκ ἐλεήμασι μόνοις ἐλεήμων ἦν, οὐδὲ ἐπὶ τῷ ἐνδύειν τοὺς γυμνοὺς, καὶ τρέφειν τοὺς πεινῶντας, καὶ χρημάτων διαρθοῦν, καὶ ὀρφανοῖς παρεστάθη, καὶ πηρώμασι φύσεως παραμυθεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ αὐτῇ τῇ συμπαθείᾳ τῆς ψυχῆς. Ἐγὼ γὰρ, φησὶν, ὅτι πάντα ἀδικῶν αὐτῷ ἔκλαυσα, καὶ ἐστέναξα ἰδὼν αὐθράκα ἐπ' ἀναγκαῖς. καθάπερ γὰρ χοῦς ὢν ἁπάντων πατὴρ, οὕτω καὶ ἑκάστου συμφορᾶς, καὶ μὴ διώρθου, καὶ ἐνδρικοῦ, καὶ διὰ ῥημάτων, καὶ διὰ σχημάτων, καὶ διὰ συμπαθείας, καὶ διὰ δακρύων, καὶ διὰ πάντος τρόπου τὸ συμφορᾶς ἀνέχων, καὶ κοινὸς ὡς ἁπάντων λιμὸν γενόμενος. Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ Θεὸν ὄψονται. καὶ τοῦτο οὐχ ὡς ἔτυχεν αὐτῷ κατώρθωτο. ἀκούσονται γάρ τοῦ Θεοῦ μαρτυροῦντος αὐτῷ· Οὐκ ἔστιν ὅμοιος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, ἄμεμπτος, δίκαιος, ἀληθινὸς, θεοσεβὴς, ἀπεχόμενος ἀπὸ παντὸς ποιηροῦ πράγματος. Μακάριοι οἱ διωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι

αὐτῶν

Ματθ. ε. γ.
Ιωϛ. λα. ιγ.
Ματθ. ε. ε.
Ιωϛ. λα. λα.
Ματθ. ε. δ.
Ιωϛ. λα λδ.
Ματθ. ε. ϛ.
Ιωϛ. λθ. κϛ.
Ιωϛ. λ. κε.
Ματθ. ε. η.
Ματθ. ε. ι.

χ. κεινωνήσας;
χ. ὀρθὼ ἀδυσιν
χ. ἐ
χ. λίγυπτ

αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. Καὶ σκανδαλίζει πολλοὺς τῶν ἀγαπώντων καὶ τῶν βεβαιούντων τὸν
δαψίλειαν ἐποίησατο. οὐ γὰρ δι' αἰδημοσύνην ἡσυχάζετο, ἀλλ' αὖθις ὁ δεχόμενος δαί-
μων ὑπεστέμβετο, καὶ πόλεις αὐτοῦ τὰ μηχανήματα κινήσας, ὥστως ἦλθεν ἐπ' αὖθις, ἀπελά-
σας αὐτὸν ἐκ οἰκίας καὶ πατρίδος, καὶ εἰς τὸν κοσμίαν ἐξαγαγὼν, χρημάτων ἐκβαλὼν πόν-
των, κλημάτων, παίδων, αὐτῆς τοῦ σώματος τῆς ὑγείας, καὶ λιμῷ καταδικῆς χαλεπωτάτῃ.
μὴ τοίνυν ἐκείνου ἕνεκα τῶν φίλων τινές, ἵνα ὡς ἔτυχεν, "ἤλλοντο καὶ" αἰτίαμα αὐτοῦ τὸ ψυχρὸν τὸ ἕλκη. Matth. 5. 22.
Μακάριοί ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν,
ψευδόμενοι, ἕνεκεν ἐμοῦ. χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
ἀλλὰ καὶ τῶν μὴ πολλῆς τῆς ἀφροσύνης ἀπαρτίσαντο καὶ μανιασμόν. καὶ γὰρ καὶ οἱ
πρῶτοι αὐτοῦ τοῦτο διέβαλον αὐτὸν, ἐλάττονα ὢν ἐπλημμέλησε λέγοντες αὐτὸν τετιμωρῆ-
σθαι, μανίας κατηγορίας ἀποτίνοντα κατ' αὐτοῦ καὶ λόγους ψευδεῖς καὶ συκοφαντίας γά-
μους. ἀλλ' ὅμως καὶ τούτους αὐτοῦ" μέλλουσι καταδικάσειν ἐξέρπουσι τῆς ἡλικίας πλήρης
ὑπῆρ ἐνδεὴς τῶν εἰρημένων μηνυσιλαχήσας αὐτοῖς. καὶ σὺ οὖν πάλιν ἐκεῖνο ἐπλήρου τὸ
παράγγελμα, τὸ, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. καὶ Matth. 5. 44.
γὰρ ἠγάπησε καὶ ηὐξατο ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ τὸν ὁρκὸν τὸν Θεοῦ ἐφύλαξε, καὶ τὴν ἀμέριμναν αὐτῶν
ἔλυσε· κἂν μὴ πεισθῶσι, μὴ" βλασφημίαν, μὴ ἱερέων, μὴ διδασκάλου, μὴ ἄλλου τινὸς
ἀκούσας ὑπὲρ ἀρετῆς συμβουλεύοντος. ὁρᾷς πλείονα ἐστὶ γλυκαία ψυχὴ, καὶ πῶς ἀσκεῖ πρὸς
ἀρετὴν ἑαυτὴν, κἂν μηδεμίας ὠφελείας ἀπολαύσῃ; καὶ τοι γε πρόνοιαι ἀμοιβὴ χρηστοὺς
οὐκ ἔχει, ἀλλὰ καὶ πολλοὺ κακίας ὑπεδέξαμθρους. ἐπεὶ γοῦν τὸ πρόνοιαν αὐτὸν φησιν
ὁ Παῦλος, Μή τις πόρνος ἢ βέβηλος, ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μιᾶς ἀπέδοτο τὰ πρωτοτόκια. Εβρ. 12. 16.

Τί δαὶ, ὑπὲρ τῶν ἀποστόλων, εἰπέ μοι, ὑπὲρ μυρία τοιαῦτα εἴρηται; ἀκούσον γοῦν τί φησιν Χρυ. ἀπὸ.
ὁ Παῦλος. Οἶδας ὅτι, ὅλη ἀπεστράφησάν με ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὧν ἐστι Φύγελλος καὶ Ἑρμογένης. Ὅτι καὶ ἐπὶ τῶν
οὐ δεσμωτήρια ᾤκουν καὶ διδάσκαλοι; ὑπὲρ ἀλύσεις ἔδεξαντο; ὑπὲρ τῶν οἰκείων, ὑπὲρ τῶν ἀποστόλων
ἀλλοτρίων τὰ ἔμπαλιν ἔπαθον κακά; ὑπὲρ μετὰ ἐκείνην λύκοι βαρεῖς εἰσπεσοῦνται εἰς πολλοὶ οἱ πεπιστευμένοι,
τὰ ποίμνια; ὑπὲρ τοῦτο παρεύλεγεν ὁ Παῦλος Ἐφεσίοις εἰς Μίλητον αὐτὸν μεταπεμψάμε- καὶ διδασκάλων διδάξης
νος; Ἐγὼ γὰρ οἶδα, φησὶν, ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, καὶ αἱρέσεως τὰ χεῖρα.
μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου· καὶ ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμ- 2. Τιμ. 4. 12.
μένα, τοῦ ἀποσπᾶν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν. ὁ χαλκοτύπος γοῦν Ἀλέξανδρος μυρία Πραξ. 18. 18.
πρόσχει αὐτῷ πονηρὰ, πόνους ἐπήγαγεν ἐλαύνων, πολέμου, πυκτεύων, καὶ εἰς τοσοῦτον 2. Τιμ. 4. 14.
αὐτὸν κατέστησεν ἀγωνίαν, ὡς καὶ τοῦ μαθητὴ ἀποκλαῦσαι καὶ εἰπεῖν, Οἱ καὶ σὺ φυλάσσου·
λίαν γὰρ ἀντέστη τοῖς ἡμετέροις λόγοις· οὐχ ὁλόκληρον ἴσως τὸν Γαϊανὸν ὑπὸ τῶν" ψευ-
δαποστόλων διεφθάρη, καὶ πρὸς Ἰουδαϊσμὸν ἠτιμόλησεν; οὐκ οἶσθα τοῦ κηρύγματος
τὸς ὁ Στέφανος ὑπὲρ τοῦ πολλαπλασίονα ῥέων καὶ πόνους ὑπεστείλω, ὁ τοὺς ἀναρχίτους ἀπο-
φεύγειν Ἰουδαίων γλώττας, ὧν οὐδεὶς δύνασθαι ἴσχυσε ἀντιστῆναι, ὁ πόνους συγχύσεις τοὺς Ἰουδαϊκοὺς,
ὁ λαμπρὸν σήσας ὑπὲρ καὶ νίκην ἀπέφηνε, ὁ γλυκαίος οὗτος καὶ σοφὸς καὶ χαρίτος πεπληρω-
μένος καὶ τοσαύτην ἐκκλησίαν ὠφελῶν, οὐδὲ πολλοὺ χρόνου ποιήσας τὸ τοῦ κηρύγματος, ἀ- Πραξ. 18. 6.
θρόον ἀρπάγη, καὶ ὡς βλάσφημος κατεδικάζετο καὶ κατελύετο; "τί δαὶ Ἰακώβου; οὐκ ὀρ-
χὴν καὶ αὐτὸς καὶ ὅξ αὐτῆς, ὡς εἰπεῖν, βαθεῖδος ἀνεπαύθη, καὶ ἀποστασεῖς εἰς χεῖρα τῶν Ἰου-
δαίων ὑπὸ Ἡρῴδου ὕστατον βίον κατέλυσε, σύλλογος τοιοῦτος καὶ ἐδραίωμα τηλικοῦτον τῆς ἀλη-
θείας; πόσοι τότε ἐσκανδαλίζοντο γινομένων τούτων; ἀλλ' οἱ ἑστῶτες ἵσταντο, καὶ μᾶλλον ἵσταντο.
ἀκούσον γοῦν τί φησιν ὁ Παῦλος Φιλιππησίοις ὑπὲρ ἄλλων· Γινώσκειν δὲ ὑμᾶς βούλομαι, Φιλιπ. 1. 12.
ἀδελφοὶ, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν, ὥστε τοὺς πλείο-
νας τῶν ἀδελφῶν ἐν Κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως

Ⓦ λόγου λαμβάν. Εἶδες ἀσθρεύοντα; Εἶδες πλέοντα; Εἶδες βίβλον ψυχῆς; Εἶδες φιλόσοφον γνώμην; ἐώρων Ⓦ διδάσκαλον τὸ δεσμωτήριον καὶ ἀλύσεις συγκλείσιμον, ἀγγέλους, παιδεύοντας, καὶ μυεῖα πάσχοντα δεινά· καὶ οὐ μόνον οὐκ ἐσκανδαλίζοντο, οὐδὲ ἐθορυβοῦντο, ἀλλὰ καὶ μείζονα ἔρωτα ἐδείκνυντο, καὶ πλείονα προσεκαίετο εἰς τὸν ἀγῶνας ἐλαμβάνοντο τῶν διδασκάλων τοῖς παθήμασιν. ἀλλὰ καὶ ἐπαισύρεντο, φησι, ἕτεροι. οὐδὲ ἐγὼ περὶ τούτου ἀντιλέγω. καὶ γὰρ εἰκὸς πολλοὺς καὶ ἐπαισύρεσθαι γενομένων τούτων. ἀλλ', ὁ πολλάκις εἶπον, καὶ λέγων οὐ παύσομαι, τοῦτο καὶ παῦλα ἔρως· ἑαυτοῖς δίκαιοι τοῦτο δοκεῖν λογίζεσθαι ὕστοι, ὑπὸ τῆς τῶν πραγμάτων φύσεως. καὶ γὰρ ἀπιὼν ὁ Χριστὸς οὐ τοσοῦτον τοῦτο κατέλιπεν ἡμῖν τὴν κληρονομίαν, λέγων, Ἐν τῷ κόσμῳ θλῖψιν ἕξετε· καὶ, Ἐπὶ πᾶσιν ἐγκαινίας καὶ βασιλείας ἀληθεύσεσθε· καὶ, Ἔσται καιρὸς, ὅταν πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς, δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ Θεῷ. ὥστε πρέπει μοι οὐκ σκανδαλιζομένους πάντα τοῦ προφέρειν. ἀεὶ γὰρ τοῦτο συμβαίνει. καὶ τί λέγω τὰ τοῦ ἀποστόλου; πόσοι τῷ σαρκὶ αὐτῶν τὸν κόσμον πάντα ἐσκανδαλίσθησαν, καὶ πρὸς ἀναιρουμένοις καὶ θρασύτερον μᾶλλον ἐγένοντο, καὶ παιόντες ἐκωμῴδουν αὐτὸν, λέγοντες, Ὁ καταλύων Ⓦ ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγείρων αὐτὸν, ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν δὲ δυνάμενος σῶσαι; Εἰ μὴ ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ παῦσαι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πίστευσόν σοι. ἀλλ' ὅμως οὐκ ἂν ἔσχεν ἀπολογίαν ὅτι διὰ Ⓦ σταυρόν. ὁ γὰρ λῃστὴς ἀπάντων κατηγορεῖ τῶν τοιούτων. ἐκεῖνος ἐσταυρωμένον εἶδεν θεόν, καὶ δι' μόνον οὐκ ἐσκανδαλίσθη, ἀλλὰ καὶ ἐντεῦθεν μείζονα ἔλαβεν εἰς ὃ φιλοσοφῆσαι, καὶ πάντα ὑπερβὰς καὶ δυσθεώρητα, καὶ τῷ σταυρῷ τῆς πίστεως κρυφιαθεὶς, ἐκεῖ τῶν μυστῶν φιλοσοφεῖ. ὁρῶν γὰρ ἀνεσκολοπισμένον, μεμαστιγωμένον, ὑβριζόμενον, χολὴν ποτιζόμενον, ἐμπτυόμενον, ὑπὸ δήμου πονηροῦ χλευαζόμενον, ὑπὸ δικαστηρίου κατακριθέντα, τὸν ὅτι ἁπλῶς ἀπροσδόκητα, οὐδὲν τούτων ἐσκανδαλίσθη· ἀλλ' ὁρῶν σαφῶς καὶ ἄλλοις ἐμπεπηγότας, καὶ κωμῳδίαν τοσαύτην γενομένην ὑπὸ τοῦ πλήθους τοῦ διεφθαρμένου, τὸν ὀρθὸν ὁδὸν αὐτὸς ἐβάδισε λέγων, Μὴ θορυβεῖσθε· ἐν τῇ βασιλείᾳ σου Ⓦ κακοπραγοῦντα ἐπεσόμεθα, καὶ τὰ οἰκεῖα ἁμαρτήματα ἐξωμολογεῖτο, καὶ ἐκεῖ ἀναστάσεως ἐφιλοσόφει καὶ ζῶντας ὑπὲρ νεκροὺς ἰδὼν ἐγειρομένους, οὐ λεπροὺς καθαιρομένους, ὑπὲρ χωλοὺς δρομέας, οὐ θαλάττας χαλινωμένας, ὑπὲρ δαίμονας ἐλαυνομένους, οὐκ ἀρτύας πυράζοντας, ὑπὲρ τὰ ἄλλα, ἅπερ ἐθαύμαζον τῶν Ἰουδαίων ὁ δῆμος, καὶ θαυμάσιος ἐφαίνοντο. ἀλλ' οὗτοι μὲν ἐσταυρωμένον ἰδὼν καὶ ὁμολογήσαντα Θεὸν, καὶ βασιλείας ἐμνημόνευσεν, καὶ ἐκεῖ τῶν μυστῶν ἐφιλοσόφησεν· ἐκεῖνοι δὲ θαυματοργοῦντα θαυμάζοντες, καὶ τῆς δίκης λέγων, καὶ τῆς δίκης τῶν πραγμάτων ἀπολαύσαντες διδασκαλίας, ὑπὲρ μόνον οὐδὲν ἀπώμοσαν, ἀλλὰ καὶ εἰς ὃ ἔσχατον βαραθρον τῆς ἀπωλείας κατενέχθησαν, ὅτι Ⓦ σταυρὸν αὐτὸν ἀναβιβάσαντες. ὁρᾷς ὅτι Ⓖ μὲν ἀγνώμονες καὶ ἠμελημένοι, οὐδὲν ἀπὸ τῶν ὠφελουμένων κερδαίνουσιν· Ⓖ δὲ βυγνώμονες καὶ πόφοντες, ἀφ' ὧν ἕτεροι σκανδαλίζονται, ἀπὸ τούτων τὰ μέγιστα ὠφελοῦνται; τοῦτο καὶ ὅτι τὸ Ἰούδα, καὶ ὅτι τὸ Ἰωάννου ἰδεῖν. ὁ μὲν γὰρ Ἰούδας οὐδὲν ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ τὸ τῶν οἰκείων ὀφθώσαντος ἐσώθη· ὁ δὲ Ἰωάννης οὐδὲν ἀπὸ τοῦ Ⓦ σταυροῦ τοσούτους ἀπολέσαντος ἐβλάβη· ἀλλ' ὁ μὲν μυεῖα πάσχων κακὰ, ἐστεφανοῦτο· ἕτερος δὲ, ὁ σημεῖα θαυμάσιος, καὶ αὐτὸς ποιήσας, ὁ νεκροὺς ἐγείρας καὶ δαίμονας ἐλάσας (καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς τοιοῦτον εἴληφε τὸν ἐξορισμόν) ὁ μυεῖα τοῦ βασιλείας καὶ γέενναν ἀκούσας, ὁ τραπέζης κοινωνήσας μυστικῆς, ὁ δεῖπνον μεταλαβὼν φεισκωδεστάτου, καὶ τοσούτοις ἀπολαύσας βυνοίας καὶ προνοίας, ὅσοις Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ πλείονος (καὶ γὰρ τῆς ἄλλης ἐπιμελείας καὶ τῆς συγκαταβάσεως, ἧς μετέσχε πολλῆς, καὶ τὰ χρήματα τοῦ πιστοῦ ἐγκλειόμενα ἰδὼν) [τότε οὖν] καὶ τοσαῦτα ἐξεβακχεύθη, καὶ τὸν Σατανᾶν ὑπεδέξατο δι' τῆς φιλαργυρίας, εἰς τὸν ἑαυτοῦ Ⓓ φόνον ἐλθεῖν προθύτης, καὶ ὃ κεφάλαιον εἰργάσατο τῶν κακῶν, αἷμα τοιοῦτον πωλήσας

Ιωαν ιϛ. λγ. Ματθ. ι. ιη. Ιωαν ιϛ. β. Ματθ. κζ. μ. Λυκ. κγ. μβ.

χ. πρῶτον χ. ὅσοι χ τὰ πάθ μάτα. χ. περὶ χ. ὅτι μ μαρτύρων χ ἐφιλοσ χ. ἀ σάν χ ἀπὸ σαντες χ. νων χ τ-σεν

σας τεσσάκοντα ἀργυρίου, καὶ φιλήματι δολίῳ παραδοὺς τὸν διδάσκαλον. πόσους οἴει καὶ ὧδε
χ. ὃ τούτῳ σκανδαλισθῆναι, τῷ παρὰ τοῦ μαθητοῦ γενέσθαι τὸν παραδόσαι; τί δαί; ὁ τῆς ἐρήμου πολίτης, ὁ τῆς σείρας καρπὸς, ὁ τοῦ Ζαχαρίου παῖς, ὁ τὴν ἀγίαν ἐκείνην καὶ φρικώδη καταξιωθεὶς βαπτίσαι κεφαλήν, καὶ γενέσθαι παράδρομος τοῦ οἰκείου διδασκάλου, ὅτι δισμω-
5 τήριον ᾠκει, ὅτι ἀπετέμνετο, καὶ πορνικῆς ὀρχήσεως [σφαγὴ] μισθὸς ἐγίνετο, πόσους οἴει σκανδαλίζεσθαι τότε; καὶ τί λέγω τότε; πόσοι καὶ νῦν μὴ χρόνοι τοσοῦτοι παρελθόντες σκανδαλίζονται; καὶ τί λέγω τὸν Ἰωάννην, καὶ ὁ δισμωτήριον, καὶ τὴν σφαγὴν ἐκείνην, καὶ παρὰ τοῦ οἰκέτου μανθάνομεν, δέον πάλιν ὅπως τὸν διδάσκαλον καταφυγεῖν;

χ. αὐτ. Ὁ γὰρ σαυτὸν τοῦ Χριστοῦ, ὁ τὸν οἰκουμένην ὀρθώσας, ὁ τὸν πλανώμενον λύσας, ὁ τὸν χωλὸν χ. ιε. Οτι οἱ αὐθέντοι καὶ δεσπόται τῆς κακίας τῷ ἀγαθῷ τῷ σωτῆρι λέγω, διὰ ἃ ἡ οἰκουμένη ἐσκανδαλίσθη.
10 ποιήσας ὑγιαίνειν, ὁ τὸν θανάτου τοῦ νεκροῦ σχολάσας, ὁ τὸν ἄδην ἀληθῶς ἐργασάμενος, ὁ τὸν Ἅιδου τὸν ἀκρόπολιν καταλύσας, ὁ τοὺς δαίμονας ὅπλοις νικήσας, ὁ τοὺς ἀνθρώπους ἀγγέλους ποιήσας, ὁ βωμοὺς καταλύσας καὶ ναοὺς * αἱματεύσας, ὁ τὴν καινὴν ταύτην καὶ ξένην φιλοσοφίαν εἰς τὸν χῶν καταφυτεύσας, ὁ μυρία ἐργασάμενος ἀγαθὰ, τὰ φρικώδη ταῦτα καὶ μεγάλα καὶ ὑψηλὰ, οὐχὶ σκανδαλίζει πολλοὺς γίνεται; οὐχὶ Παῦλος βοᾷ καθ' ἑκά-
15 στην ἡμέραν λέγων, καὶ οὐκ αἰσχύνεται· Ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν Χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν χ. ἴδιον σκάνδαλον, Ἕλλησι δὲ μωρίαν; τί οὖν, εἰπέ μοι, οὐκ ἐχρῆν ἡμᾶς, τὸν σταυρὸν, οὐδὲ τὸν φρικώδη ἐκεῖνον ἀνενεχθῆναι θυσίαν, οὐδὲ τοσαῦτα τελεσθῆναι καθορθώματα, ὅπως σκάνδαλον ἐγένετο τοῖς ἀπολλυμένοις ὃ πεπήγαμεν τότε, καὶ μὴ ταῦτα, ἃ καθ' ἑκάστην τὴν χρόνον; καὶ πῖς οὕτω μανιόλυμπος, ὡς ὕστερος ἐξεστηκώς, ὡς τοῦτο εἰπεῖν; ὥσπερ οὖν οὐδὲ τοῦτο οὐ
χ. πολλὰς 20 τοὺς σκανδαλιζομένους δεῖ λογίζεσθαι, καίτοι τοσούτους ὄντας, ἀλλὰ τοὺς σωθέντας, τοὺς καθορθώσαντας, τοὺς ἀπολαύσαντας τῆς τοσαύτης σοφίας (καὶ οὐ χρὴ λέγειν, τί γὰρ πρὸς τοὺς χ. δὴ σκανδαλισθέντας; ἑαυτοῖς γὰρ δοκεῖ σκαιοὶ δίκαιοι λογίζεσθαι) οὕτω δὴ κἀνταῦθα. ὁ χ. αὖτοι γὰρ σκάνδαλον ὁ παρὰ τὴν φύσιν τοῦ σταυροῦ γέγονεν, ἀλλὰ παρὰ τὴν δόσιαν τῶν σκανδαλιζομένων (διὸ καὶ ἐπάγει ὁ Παῦλος, Αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι Χριστὸν, Θεοῦ
25 δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν) ἐπεὶ καὶ ὁ ἥλιος βλάπτεται τοὺς ἀσθενεῖς τοὺς ὀφθαλμούς. τί οὖν; οὐκ ἔδει γενέσθαι τὸν ἥλιον; καὶ ὁ μέλι πικρὸν τοῖς νοσοῦσι φαίνεται). τί οὖν; ἀφανισθῆναι ἔδει τοῦτο ἐκ τοῦ μέσου; αὖθις δὲ ὁ ἀποστολος, οὐχὶ τοῖς μὲν ἐσομένοις ἐκ θανάτου εἰς θάνατον ἦσαν, τοῖς δὲ ὁσμὴ C. Κορ. C. 15. ζωῆς εἰς ζωήν; Διὰ τοῦτο ἀπολλυμένους οὖν οὐκ ἔδει τοὺς ζωθέντας ἀπολαῦσαι τῆς τοσαύτης κηδεμονίας; αὐτὸ δὲ ἡ προτομὴ τοῦ Χριστοῦ, ἡ σωτηρία ἡ ἡμετέρα, ἡ πηγὴ τῶν ἀγα-
30 θῶν, ἡ ζωὴ, τὰ μυρία καλὰ, πόσους ἐθεράπευσε; πόσους ἀπολογίας ἀπεχέρησε καὶ συγγνώμης; οὐκ ἀκούεις τί φησι περὶ τῶν Ἰουδαίων ὁ Χριστός; Εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν Ἰωαν. 15. κα. οὐκ εἶχον· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. τί οὖν; ὥστε ἀπολόγησα αὐτοῖς γίνεσθαι μὴ τὴν προτομὴν ταύτην καὶ ἁμαρτήματα, οὐκ ἔδει αὐτοὺς παραγενέσθαι διὰ ἐκείνους τοὺς κακῶς τῷ καλῷ χρησαμένους; καὶ τίς ἂν ταῦτα εἴποι; οὐδεὶς οὐδὲ τῶν σφό-
χ. ζ 35 δρα ἐξεστηκότων. τί δαί, ἀπὸ τῶν γραφῶν, εἰπέ μοι, πόσοι ἐσκανδαλίσθησαν; πόσαι αἱρέσεις οὐ τετύφθησαν ἔπειτα ἑαυτὰς προφάσεις; ἐξαλειφθῆναι οὖν ἔδει ταῖς γραφαῖς διὰ τοὺς χ. μὴ γένοιτο· σκανδαλισθέντας; ἢ μηδὲ τὸν ἀρχὴν δοθῆναι; ἀδαμῶς· ἀλλὰ τὴν σφοδρὰν δοθῆναι διὰ τοὺς μέλλοντας κερδαίνειν τὸν ἀπ' αὐτῶν ὠφέλειαν. σκαιοὶ μὲν γὰρ (πάλιν ἃ πάσομαι καὶ αὐτὰ λέγων) ἑαυτοῖς λογίζεσθωσαν καὶ σκάνδαλα· οἱ δὲ μέλλοντες ἐξ αὐτῶν τὰ μέγιστα
40 ὠφελήσεσθαι, ἃ τὸν τυχοῦσαν ὑπερέμενον ἂν ζημίαν, εἰ διὰ τὸν ἑτέρων ἀγνωμοσύνην καὶ ῥᾳθυμίαν αὐτοὶ μέλλοντες κερδαίνειν ὧν λαβεῖν αὐτοὺς, ἀπεστερήθησαν τῆς τοιαύτης ὠφελείας. μὴ τοίνυν μοι λέγε τοὺς ἀπολλυμένους. ὅπερ γὰρ καὶ ἐν τῷ ἔμπροσθεν εἶπον λέγω, οὐδεὶς τῶν ἑαυτοῦ μὴ ἀδικουμένων ὑπ' ἑτέρων ἀδικεῖται ποτε, καὶ εἰς αὐτὸν ὁ ζημιωθεὶς κινδυνεύει.

κεφ. ιϛ'. Οπ τὸν ἑαυτὸν μὴ ἀδικοῦσι τοὺς ἐχθροὺς δυνατὸν παραλάβειν.

Τί γὰρ ὁ Αβελ ἐβλάβη, εἰπέ μοι, ὑπὸ ἀδελφικῆς καταιχθεὶς δόξης, καὶ ἄωρος καὶ βίαιος ὑπὸ μείνας θάνατον; ἀλλ' ὑχὶ μᾶλλον ἐκέρδανε, λαμπρότερον ἀναδησάμενος στέφανον; πῖ δαὶ ὁ Ιακὼβ, ὁ ζωσαῦτα παθὼν ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ, ὃς ἄπολις καὶ φυγὰς καὶ μεταναίστης καὶ δοῦλος γενόμενος, ὃς εἰς ἑξ ἑκατὸν λιμὸν καταιχθεὶς; πῖ δαὶ ὁ Ιωσὴφ, ὁμοίως καὶ αὐτὸς ἄπολις, ἄοικος, καὶ αἰχμάλωτος, καὶ δοῦλος, ὃς δεσμώτης γενόμενος, ὃς ἀπὸ τῶν ἑκατὸν κινδυνεύσας ὃς ἐν τῇ οἰκίᾳ, ὃς ὸ τῇ ἀνοσείᾳ, καὶ διαύξας ὑπομείνας ἀγχολάς; πῖ δαὶ ὁ Μωϋσῆς ὑπὸ τοσούτου δήμου μυριάκις κατεψηφισθείς, καὶ ἀπὸ τῶν εὐεργετηθέντων ὑπὸ βουλευθείς; πῖ δαὶ ἡ προφῆτις πόθεν ζωσαῦτα ἀπὸ τῶν Ιουδαίων παθοῦσα κακά; πῖ δαὶ ὁ Ιώβ, ὑπὸ τὸ ἀγχόλυ μυρίαις μὲν χηραῖς πολεμηθείς; πῖ δαὶ ἡ παῖδες ἡ τέξις; ὑῖ δαὶ ὁ Δανιὴλ πόθεν ζωῆς, πόθεν ἐλευθερίας, πόθεν τῶν ἑκατὸν κινδυνεύσας αὐτῶν; πῖ δαὶ ὁ Ηλίας ἑκάστην πτωχὰ συζῶν, ἐλαιοπόλυπος, δραπετεύων, ἅπας ἐρήμης οἰκῶν, φυγὰς ἀεὶ καὶ μεταναίστης γενόμενος; πῖ δαὶ ὁ Δαβὶδ, ζωσαῦτα μὲν ἀπὸ Σαοὺλ, ζωσαῦτα δ' ὑπέμεινεν ἀπὸ τοῦ ἰδίου παιδὸς παθών; οὐχὶ μᾶλλον διελαμπρύνατο, ἅπερ ἑκατὸν πάσχων κακὰ, ἢ ὅτε εὐημερίας ἀπήλαυε; ὑῖ δαὶ ὁ Ιωάννης ἀπὸ τμηθείς; ὑῖ δαὶ οἱ ἀπόστολοι, οἱ μὲν ἀποτμηθέντες, ἡ δ' ἐπέρασις τιμωρίας ἀπαθέντες; πῖ δαὶ ἡ μάρτυρες, ἡ διπαῖς βασάνοις τὸν ψυχὸν ἀπορρήξαντες; οὐχὶ πάντες οὗτοι ὅτε μάλιστα ἔλαμψαν, ὅτε ἐπηρεάζοντο; ὅτε ἐπιβουλεύοντο; ὅτε τὰ ἑκατὸν πάσχοντες ἡμιαίως εἰσήκουσαν;

κεφ. ιϛ'. Οπ μιμώμεθα τοὺς ἀγαθότητος καὶ ἀγαθότητος ἡ ἀπὸ Θεοῦ ὁ πανσόφος ὑπόδειγμα. Ρωμ. ε. ι.

Τῶν δ' ἡμῶν ἀμῶν διασοβούντων ἀπὸ τὰ ἄλλα πάντα ἀνυμνοῦντες, ἀπὸ τοῦτο μάλιστα ἀνυμνῶμεν, δοξάζοντες, ἐκπληττόμενοι ἀπὸ ⓦ σωτῆρι, ἀπὸ ⓦ θανάτου ἐκφύγοντι ⓦ ἐπάγοντος; ἃ τοῦτο αὖ καὶ κάτω σημεῖον ὁ Παῦλος ποιήσηται τ' ἀγάπης αὐτὸ τ' εἰς ἡμᾶς, ὃ ἀποθανὼν; ὃ γὰρ τοιούτων ἀποθανών; καὶ πῶς εἰ πεῖν ⓦ θεοῖσι, τὸν χλῶ, τὸν θάλατταν, τὰ ἄλλα πάντα, ἅπερ ἐποίησεν ὁ Χριστὸς εἰς χρείαν ἡμῶν καὶ ἀνάπαυσιν, ἀνω καὶ κάτω περιστρέφει ⓦ σωτῆρι, λέγων· Σωίζεσθε ὑπὸ τὸν ἑαυτῶ ἀγάπην ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς, ὅτι, ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς γὰρ ἡμῶν ἀπέθανε. καὶ οὐτυθῆναι ἡμῖν χρῆσιν ὑποτείνει τὰς ἐλπίδας, λέγων· Εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. οὐκ ὀπὶ τούτῳ μάλιστα καὶ αὐτὸς καλλωπίζεται, καὶ μεγαφρονῆ, καὶ σκιρτᾷ, καὶ πέταται ὑπὸ τῆς ἡδονῆς, γθάταις χαίφων ὕτως· Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι, εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ; καὶ τί θαυμάζεις, εἰ Παῦλος ὀπὶ τούτῳ σκιρτᾷ καὶ πηδᾷ καὶ καλλωπίζεται; αὐτὸς ὁ ταῦτα παθών, δόξαν ὃ τοσαῦτα καλή. Πάτερ γάρ, φησι, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα, δόξασόν σου τὸν υἱόν. καὶ ὁ μαθητὴς δὲ ὁ ταῦτα γράψας οὕτως ἔλεγεν· Οὔπω γὰρ ἦν ἐπ' αὐτοῖς πνεῦμα ἅγιον, ὅτι Ιησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη, δόξαν καλὴν τὸν σταυρόν. ὅτε δ' αὐτοῦ τοῦ ἀγάπου ἀπέρασις ἐβουλήθη, καὶ αὖθις τί εἶπε; σημεῖα; θαύματα; τερατείαί τινα; οὐδαμῶς, ἀλλὰ τὸν σταυρὸν εἰς μέσον φέρει, λέγων· Οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὅτι τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ἐν αὐτῷ, μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. καὶ Παῦλος πάλιν, Ὃς γε τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτὸν, πῶς οὐχὶ καὶ ζωὴν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίσεται; καὶ εἰς ταπεινοφροσύνην ὅτου ἀναγκάζει, σταυρὸν καταισχύνει τὸν ἀπὸ λόγου, οὕτω λέγων· Εἴ τις παράκλησις ἐν Χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τινα σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, πληρώσατέ μου τὴν χαρὰν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονῆτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες σύμψυχοι, τὸ ἓν φρονοῦντες, μηδὲν κατ' ἐρίθειαν ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν. εἶτα εἰσάγων τὸ συμβουλεύει, φησὶ· Τοῦτο γὰρ φρονείσθω ἐν ὑμῖν, ὃ καὶ ἐν Χριστῷ Ιησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε, μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώ-

μαθι

ματι ἀνδρὸς γλυκέος, καὶ ὁ σκληρὸς βύρσης ὡς ἄνδρος ἐπαπείλωσιν ἑαυτὸν, γλυκύμυθος γίνεται καὶ ἥκιστος μίσους θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. καὶ ἐὰν ἀγάπης δεηθῇ πάλιν συμβουλεύων, τοῦτο εἰς μέσον προφέρει, Ἀγαπᾶτε, λέγων, ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς, Εφεσ ε β.
καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐωδίας. καὶ γυ-
5 ναῖκας ζηλωτὰς ἀνδράσιν εἰς ὁμόνοιαν, ὅταν λέγῃ· Οἱ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ἑαυτῶν, Εφ ε κε.
καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν ἐκκλησίαν, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ αὐτῆς. καὶ αὐτὸς δὲ δείκνυσι πῶς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα προσαπύδασεν ἡμῖν, καὶ πῶς σφόδρα ἦρεν τὸ πάθος, τὸ μὲν τοῦ δεσπότου τὸ ἀποστόλων, τὴν κηπίδα τῆς ἐκκλησίας, τὸν κορυφαῖον τοῦ χοροῦ τῶν μαθητῶν, καὶ ταῦτα ἐξ ἀ-
γνοίας εἰπόντα, Ἱλεώς σοι, οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο, ἄκουσον τί ἐκάλεσεν· Ὑπαγε ὀπίσω μου Σα- Ματθ. ι. κζ.
10 τανᾶ· σκάνδαλον εἶ· τὴν ὑποδοχὴν τῆς ὕβρεως τε καὶ τῆς ἐπιθυμήσεως τὴν πολλὴν σοὶ τὸ πρᾶγμα αὐτὸ προσέδωκεν· ὁ δὲ κηπουρὸς ὁ θεῖος ἀμφότερα ἐδικαίωσεν. καὶ τὸν μὲν ἀπάγοντα λῃστὴν καὶ ὁ δεσπότης ὡς
χ. ἐν δ. πεποίηκεν, ὅτε τὸν ἕτερον αὐτῆς τὸν ἀπόστολον τῆς μὴ ταῦτα χρὴ ποιεῖν παρῄνει· τὸν δὲ σταυρὸν ἐν μέσῃ τῇ πόλει, ἐν μέσῃ τῇ ἑορτῇ, ἐν μέσῳ δήμῳ τῶν Ἰουδαίων, ἐκατέρων τὸ δικαστήριον πρὸ ὀπτῶν, Ρωμαϊκόν τε καὶ Ἰουδαϊκόν, τὴν ἑορτὴν πάσας συναγούσης, ἐν ἡμέρᾳ μέσῃ, ἐν κοινῷ τῷ οἰκουμένης
15 ἅπαντι ἐστέμενε. καὶ ὅπου οἱ πρῶτοι μόνον ἐώρων τὸν γινόμενον, ἐπέταξε τῷ ἡλίῳ κρυ-
βῆναι πάντα χοῦν τῆς οἰκουμένης ἀπαγγεῖλαι τὸ τόλμημα. καὶ τοῖς πολλοῖς, ὅπερ ἔφθην εἰ-
πών, σκάνδαλον τὸ πρᾶγμα ἐγίνετο. ἀλλ' οὐ διὰ τοῦτο παρεσκεύαζεν, ἀλλὰ τοῖς σωζομένοις, τοῖς καταρθωκόσι. καὶ τί θαυμάζεις, εἰ ἐν τῷ πρόσθεν βίῳ οὕτω λαμπρὸς ὁ σταυρὸς, ὡς καὶ δόξαν
20 αὐτὸν καλεῖν Χριστὸν, καὶ τὸ Παῦλον ἐπ' αὐτῷ καυχᾶσθαι; ἐν γὰρ ἐκείνῃ τῇ φοβερᾷ καὶ φει-
δωλίδει ἡμέρᾳ, ὅταν ἔλθῃ τὸν δόξαν ἀποδικνύμενος τὸν ἑαυτοῦ, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὅταν ὁ φοβερὸς κριτήριον, ὅταν πᾶσα ἡ τῶν αἰθερίων δυνάμεων σαλευθήσεται φύσις, ὅταν πολλαὶ καὶ χαλεπαὶ συμφοραὶ καὶ μυρίαι ἀνάγκαι ἐπίκεινται, ὅταν ἀγγέλων δῆμοι καὶ τῶν ἄνω δυνάμεων ἀθρόοι ἐκχέωνται κάτω μετ' αὐτοῦ, ὅταν βρασθῇ τὰ μυεῖα σκότος, ὅταν ὁ μὲν, ὡς ἥλιος λάμψωσιν, οἱ δὲ, ὡς ἀστέρες, ὅταν συμμοσίαι μὴ τύρων, ὅταν ἀποστόλων χορεῖ, ὅταν πρωτότοκοι παγῶσι, ὅταν γυναι-
25 κῶν ἀνδρῶν σύλλογοι πάντες εἰς μέσον ἀγωνται, τότε δὴ, τότε ἐν ἐκείνῃ τῇ λαμπρότητι, ἐν ἐκείνῃ τῇ ἀφθαρσίᾳ, αὐτὸν ἔρχεται φέρων λαμπρὸς ἀφίπται καὶ ἀκτῖνας. Τότε γὰρ, Ματθ κδ λ.
φησι, φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, τὸ γὰρ σημεῖον τοῦ σταυροῦ φανήσεται. ὦ πάθους λαμ-
πρότητος, ὦ σταυροῦ φαιδρότητος. ἥλιος σκοτίζεται, καὶ ἄστρα πίπτει, ὥσπερ φύλλα, ὁ δὲ σταυ-
30 ρὸς πάντων ἐκείνων φαεσφορεῖ λαμπρότερος, ὅλην κατέχων τὴν οὐρανίαν. ὁρᾷς πῶς ἐγκαλ-
λωπίζεται τούτῳ ὁ διδάσκαλος; πῶς δόξαν αὐτοῦ τὸ πρᾶγμα ἀποφαίνει, ὅταν ὁ ἐκείνῃ δικαίᾳ αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ οἰκουμένῃ πάσῃ καὶ τοσαύτης λαμπηδόνος;

Καὶ σὺ τοίνυν, ὅταν ἴδῃς πηρὰς ἀπὸ τῶν συμβαίντων σκανδαλιζομένους, μηδέποτε μὴν ἐ- χξ΄ ιη.
κεῖνο λογίζου, ὅτι ὄντως ἔσθηκεν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς οἰκείας ἀσθενείας καὶ σκανδάλητα. καὶ δηλήσεται Ὅτι ὑ μικρὸν
35 τοῦτο μὴ πάσχοντες. ἔπειτα σκέπτῃ, ὅτι πολλοὶ καὶ διέλαμψαν ἐντεῦθεν μαζόντως, Θεοὶ τῶν συμ-
δοξάζοντες δὲ μὴ πάσης εὐχερείας τοιούτης ἀπαυδᾶς αὐτῷ δὲ ὅτι τούτοις. "Ἀκουε μὴ σὺ σαλευ- βάντων χεὶ-
ομένοις ὄρει, ἀλλὰ καὶ σὺ παγίοις ἐοικέναι, καὶ ἀκίνητος μένειν, καὶ ταύτῃ ἰσχυροτέροις γι- ρὶ τῆς ἐκκλη-
νομένοις· μὴ σὺ θορυβουμένοις, ἀλλὰ καὶ σὺ ὀξὺ εἰρήνης πλησθῆναι, καὶ πολλῷ πλείους εἶναι τῶν σίας γίγνε-
παρόντων. Εἰ δὲ καὶ πλείους ἦσαν σκάφοι, κρεῖττον εἶς πιστὸς τὸ θέλημα Κυρίου, ἢ μύ- ται.
40 ριοι ἄπιστοι. χξ΄. ιθ.

Ἐπόησεν ὅσοι δὲ μάρτυρίου τέφρου ἀνέδυσαν. καὶ μὲν γὰρ ἐμαστιγώθησαν, καὶ δὲ εἰς Ὅτι πολλοὶ
δεσμωτήριον ἐβλήθησαν, καὶ δὲ ἀλύσεις ὡς κακοῦργοι περιέκειντο, καὶ δὲ πατείσθαι μάρτυρες ὑ-
ἐκέλευσαν, καὶ δὲ οὐσίαν ἀπώλεσαν, καὶ δὲ πρὸς τὴν ἀλλοφυλίαν μετῳκίσθησαν, καὶ δὲ ἐσφάγησαν, πὸ τῶν ἀσε-
καὶ μὲν τῇ πείρᾳ, οἱ δὲ καὶ μόνῃ τῇ γνώμῃ. δὲ γὰρ δεσμάτων γυμνουμένων, καὶ ξιφῶν ἀκούου- βούντων,

μῶν, καὶ ἀπειλῶν καθ' ἑκάστην ἡμέραν γινομένων, καὶ τῶν ὀργανικῶν θυμοὺς πνεόντων, καὶ φόνων ἐπιματευομένων, καὶ μυρίων εἰδῶν κολάσεων καὶ τιμωριῶν, οὐκ εἶξαν, οὐδὲ ἐπέδωκαν· ἀλλ' ἔστησαν ὅπι" τῆς πέτρας ἀκίνητοι, πάντα καὶ πάσχοντες καὶ παθεῖν αἱρούμενοι, ὥστε μὴ κοινωνῆσαι τῇ παρανομίᾳ τῶν τὰ τοιαῦτα τετολμηκότων· οὐκ ἄνδρες μόνον, ἀλλὰ καὶ γυναῖκες. καὶ γὰρ καὶ γυναῖκες τοῖς ἀγῶσι παρεδύσαντο τούτοις, καὶ " ἀνδράσι πολλαχοῦ μᾶλλον ἐνδρίσαντο. οὐ γυναῖκες μόνον, ἀλλὰ καὶ νέοι καὶ μειράκια κομιδῆ. τοῦτ' οὖν, εἰπέ μοι, μικρὰ τοσοῦτον δῆμον μαρτύρων καρδίαν τὴν ἐκκλησίαν; μάρτυρες γὰρ ἅπαντες οὗτοι. οὐ γὰρ δὴ μόνον ἐκεῖνοι οἱ εἰς δικαστήριον ἐλκυσθέντες, καὶ ζῦσαι κελευσθέντες, καὶ μὴ πεισθέντες, παθόντες ἅπερ ἔπαθον, μάρτυρες αὐτοὶ εἶεν μόνοι· ἀλλὰ κἀκεῖνοι οἱ ὑπὲρ ὁτιοῦν τῶν τοῦ Θεοῦ δοκούντων παθεῖν τι καταδεξάμενοι· ὃ εἴ τις μὴ ἀκριβείας ἐξεπάστειεν, οὗτοι μᾶλλον, ἢ ἐκεῖνοι. οὐ γὰρ ὅτι ἴσον ὀλέθρου τοιούτου ἡ ἀπωλείας ψυχῆς παρεστηκυίας καταδέξασθαι παθεῖν τι ἢ μὴ παθεῖν πάλιν ἢ ὑπὲρ ἐλαχίστου κατορθώματος τοῦ αὐτοῦ τούτου ὑπομονὴν τιμωρίαν. ὅπερ οὐκ οἱ σφαγέντες μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ προσκυνήσαντες δὲ γνώμῃ τοῦτο ἔποιησαν, μάρτυρες εἰσὶ τοῦ αὐτοῦ, καὶ ὃ προέφην εἶπον, ὅτι ὁ ὑπὲρ ἐλαχίστου σφαγείς, μάρτυς ὅτι ἀπηρτισμένος, ἀπὸ τῆς Παύλου φωνῆς ἀποδεξάμενος τοῦτο. ἀρξάμενος γὰρ ἀπὸ τῆς Ἀβὲλ ποιησάμενος, εἶτα προελθὼν εἰς Νῶε, Ἀβραάμ, Ἰσαάκ, τὸν Ἰακώβ, τὸν Μωϋσέα, τὸν Ἰησοῦν, τὸν Δαβίδ, τὸν Σαμουήλ, τὸν Ἠλίαν, τὸν Ἐλισσαῖον, τὸν Ἰωβ, ἐπήγαγε λέγων· Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, κεφάλαιον οὐ πάντως ἐσφάγησαν, ὅτι, μᾶλλον ἢ οὐδὲν εἰς, πλὴν δυοῖν ἢ τριῶν, τοῦ Ἀβὲλ καὶ τοῦ Ἰωαδίου· οἱ δὲ ἄλλοι πάντες οἰκείᾳ τελευτῇ τὸν βίον κατέλυσε. καὶ Ἰωσαπὴς δὲ ἀνὴρ οὐ θυσας κελευσθεὶς δὲ μὴ καταδεξάμενος ἐσφάγη, οὐδὲ εἰς βωμὸν ἀχθείς, οὐδὲ πρὸς εἴδωλον ἑλκυσθείς, ἀλλ' ὑπὲρ ῥήματος ἑνός. ὅθεν δὲ εἶπε τῷ Ἡρῴδῃ, Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ σου, δὲ ὃ δεσμωτήριον ὤφθη, καὶ τῷ σφαγεῖ ἐκείνῳ παρέμεινε. Εἰ γὲ ὁ γάμον παρανομοῦμενον ἐκδικήσας, τότε εἰς αὐτὸν ἦλθε (οὐδὲ γὰρ διώρθωσε τὸ κακῶς γεγενημένον· ἀλλ' εἰπὲ μόνον, παῦσαι ὃ οὐκ ἴσχυσεν) εἰ ποῖον ὁ μόνον εἶπεν, καὶ μηδεὶς οἰκοθεν ἢ τοῦτο εἰσηγεγκὼν, ὅθεν ἀπεκτάνθη, μάρτυς, καὶ μάρτυρων ὅτι πρῶτος, καὶ τοσαύτας σφαγὰς " παρεσδεξάμενος, καὶ οὐχὶ πρὸς Ἡρῴδην, ἀλλὰ πρὸς τὸν κεφαλοτμηθέντα τῆς οἰκουμένης ἅπασης ἀποδυσάμενος, καὶ οὐχὶ γάμῳ παρανομηθέντι, ἀλλὰ νόμοις πατρῴοις καὶ θεσμοῖς ἐκκλησίας ἐπηρεασθεῖσι παρανόμως, δὲ ἃ μὲν τῶν ῥημάτων καὶ ἃ μὲν τῶν πραγμάτων τὴν πρόρησιν ὑπεδείξάμενος, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀποθνήσκοντες, δὲ ἄνδρες καὶ γυναῖκες καὶ παῖδες, πῶς οὐκ ἂν εἶεν δίκαιοι μειλίκιοι εἰς τὸν μαρτύρων καταλεγῶναι χορόν; ἐπεὶ δὲ ὁ Ἀβραάμ, μὴ σφάξας τῇ πείρᾳ, ἔργῳ, τῇ προθέσει ἔσφαξε, καὶ φωνῆς ἤκουσεν ἀνωθεν λεγούσης· Γεν. κβ. ιβ. ὅτι Οὐκ ἐφείσω τὸν υἱόν σου τὸν ἀγαπητὸν δι' ἐμέ. οὕτω πάντα χοῦ καὶ ἡμῶμαι, ὅταν ἀπηρτισμένη ἡ ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς, ὁλόκληρον λαμβάνων δίφρον. εἰ γὰρ ἐκεῖνος μὲν φεισάμενος, οὕτως ἀνεκηρύχθη, ὅτι ἑαυτῷ μὴ φεισάμενοι, σκόπησον πόσον" λήψονται μισθόν, ὃ μίαν, καὶ δύο, καὶ τρεῖς ἡμέρας, ἀλλ' ὁλόκληρον " βίον ὑπὲρ τῆς παραδόξου ἰσάμενοι ταύτης, βασανιζόμενοι λοιδορίας, ὕβρεσιν, ἐπηρείαις, συκοφαντίαις. οὐδὲ γὰρ τοῦτο μικρόν. Εκ. ι. λγ. δὲ ὡς μέγα Παῦλος αὐτὸ θαυμάζει λέγων· Τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς καὶ θλίψεσι θεατιζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτω παρόντων γινηθέντες. τί δὴ τις καὶ εἴποι σοῦ καὶ αὐτοῦ ἀποθνήσκοντος, καὶ σοῦ τὰ τοιαῦτα ἀθλοῦντος ἀλείφαντος, * δὲ ἀνδρεῖος καὶ γυναῖκας; καλῶς δὲ αὐτοῦ καὶ θαυμάζει. καὶ γὰρ καὶ ὑσίας ἐπέδωκεν πολλοί, ὥστε τοῖς δεσμώταις καὶ τοῖς " ὀζοείσοις ἔχει πολὺ παραμυθίαν τῆς τοσαύτης ἀλγηδόνος, καὶ τὸν ἁρπαγὸν τῶν ὑπαρχόντων

χ. ἐ πίστ.

χ. ναίπαι

χ. ὑσσωπίσαντες.

χ. ἕνα ζον

χ. ἐνεκεν τοῦ

* καὶ τὸν ὑπὲρ χοντα ἀπηνωτάτα

χ. ὀζοεισμένοις

ὑπὸ ἀρχόντων ἀδίκως ἐδίξαντο, καὶ ὃ ἀποστολικὸν σκῆμα λέγει· ἕτερον, ἢ ὑπὸ παιδείας, ἢ ὑπ' αὐτῆς ἐξεβλήθησαν τῆς ζωῆς. ὁρᾷς τοίνυν τοσοῦτον πλοῦτον, τοσοῦτον κέρδος, τοσαύτην ἐμπορείαν τῇ ἐκκλησίᾳ ζωντιμάχων, τοσούτους ἡσαυρούς ἀποτιμήτους, πυρὸς στερροτέρους χαλκοῦς τοὺς τοίχους τοὺς διαπεπλεκότας, καὶ τοὺς θαλάμους τοὺς σπιλωμένους εἰς ταῦτα ἐρημίας ἐξιόντας, καὶ ταῦτα πάντα καὶ ταῦτα ὅρη ποιοῦντας ἐκκλησίας, καὶ θεσπίσιος ὄζαγγητος τῶν ἀγγέλων εἰς τὴν τοῦ κυρίου παρουσίαν μεταστάντα τὰ τρόπαια, καὶ τοὺς γραπτοὺς εἰς τὸν τοῦ γραπτοῦ πτέρησις ἔσεσθαι καὶ δύναμις, καὶ πόθεν ἡ τῆς τροπῆς θερμότητος, ταπεινότης, ἐμμέλεια, καὶ ζωάξεις ὑπερπλεωτάς, οὐκ ἐκπλήττῃ καὶ θαυμάζεις, ὅσοι ἐκ τούτου κατόρθωμα γίνεται; ὁ γὰρ δὴ μόνοι ὀρθῶς βιοῦντες, ἀλλὰ πολλοὶ καὶ τῶν ἐξ ἐθνῶν μαρτύρων καὶ ἱεραποστολίας τροπαιοῦχοι, ὑπὸ τῆς ζήλου πυρὸς στερροτέρου πυρωθέντες, πᾶσαν ἐκείνου ἀπέθεντο τὸν παλαιὸν, καὶ κατ' αὐτὸν τὸν ξιφοῦς γεγόνασιν ἐπιδυσαι, τοῖς ἀρχαίοις πτέρησιν ζόμενοι, βασάνων καταφρονοῦντες, ἀπειλῶν καταγελῶντες, δεικνύοντες ὅσον ὄντι ἀρετὴ, καὶ πῶς ἐν στερρὰ ἀποκλείσθαι, μετανοίας τὰ καὶ μαρτύρια αὐτῆς ἄφαντα τῶν ὑγιαινόντων τῆς ἀψίδος. τοσαῦτα οὖν βλέπεται ὁρᾷς, τοσούτους στεφάνους πλεκομένους, τοσαύτην διδασκαλίαν γινομένην, πόθεν, εἰπέ μοι, σκανδαλίζῃ; ἀπὸ τῶν ἀπολωλότων, φησίν. ἀλλ', ὅταν ἴδω, καὶ λέγω ὑπομνήσω, ὅτι εἰκότως λογιζέσθωσαν τῆς ἀπωλείας τὸν ἐπιθέσιν. τοῦτο γὰρ δηλοῖ ὁ λόγος ὑμῖν ἀγωνιζόμενος ἔδειξεν. εἶπε καὶ ἕτερον κατόρθωμα· πόσοι τοσοῦτοι διδασκάλων θελκείμενοι, πόσοι πεπλασμένῳ σχοτίστατα ἔχοντες, πόσοι μεγάλοι τινὲς εἶναι νομίζόμενοι, καὶ οὐκ ὄντες, ἀθεῖσι ὑπὸ τῶν πρότερον διελέγχθησαν καιρῶν, καὶ τὰ τῆς ἀπάτης αὐτῶν διέρρηξε, καὶ, ὅπερ ἦσαν, ἐφάνησαν, οὐχ ὅσον ἐπεκρίνοντο καὶ ἠπάτων; ὁ μικρὸν ἦ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ σφόδρα μέγιστον εἰς ὠφέλειαν τῶν ἐθελόντων προσέχειν, ὃ διαγνῶναι τὰς ἐχούσας τῶν προβάτων τὰς ὁδοὺς, καὶ μὴ ἀναμένειν τὰς λύκους τὰς οὕτω κρυπτομένους ταῖς ὀΐσι προβάτοις. καὶ γὰρ καὶ μικρὸς γίνεται ὁ καιρὸς ἐστὶ, τὰ χαλκοῦ ἔχοντα τῶν νομισμάτων διελέγχει, ἐν μόλιβδοι κατατίκων, τὸν καλαμοῦν καλαμῶνα, καὶ πιεῖας ὕλας ὑμενοπήγεις ἀποφαίνει. τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος σημαίνων ἔλεγε· Δεῖ γὰρ αἱρέσεις εἶναι, ἵνα οἱ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. a. Κορ. ια. 19.

Μηδὲν οὖν σε τοῦτον σκανδαλιζέτω, μὴ ἱερεὺς ναοῦ φανῆναι γεγυμνωμένος, καὶ λύκου πάντος ἀγελαιότερον ἐνδεδυμένον τὴν ἀγέλην, μὴ τῶν ἀρχόντων, μὴ τῶν κεκτημένων ὡς πολλοὶ ὠμότητα ἐκδεικνύμενος. σύνοισα γάρ ὅτι καὶ τῶν ἀποστόλων τινὲς τοῦτο κεκτημένοι. ὅ τι γὰρ κεκτῆται τοῦτο ὁ σκηπτόμενος, ὁ μυσάττεσθαι τὰς ἀμαρτίας ἐμοὶ (οὕτω γὰρ αὐτὸν ὁ Παῦλος ἐκάλεσεν) πάντ' εἶδος κακίας ἐπιλαθόμενος, καὶ πάντα ἀποκρύψας τῇ ποιμαίνῃ, ἀλλ' ὁσάκις ἔστι τὸν ἐκκλησίαν, ἔστι τῶν ἡμαρτηκότων ἐκείνους ἄνδρας ὅτι προσέλαβεν, ἀλλὰ καὶ λαμπροτέρους ἀπέφηνε· οἱ τοιεροὶ τῶν Ἰουδαίων ὅτι φαῦλοι καὶ πονηροί ἦσαν, ὡς καλυβεῖς τοὺς λαοὺς αὐτῶν τῷ βίου φθόγγῳ (Ἐπὶ γὰρ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐφησι, ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι. πάντα οὖν, ὅσα ἂν λέγωσιν ὑμῖν ποιῆσαι, ποιήσατε καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιήσατε) κεῖται τί γὰρ μεῖζον ἱερέως, ὧν ὁ ζῆλος ἀπολλύει ἐμοὶ τὸν μισθὸν τῶν μυστῶν; ἀλλ' ὅμως τοιούτων ὄντων τῶν τότε κεκτημένων, καὶ λαμβάνοντες, καὶ ζημιωθέντες οὐδὲν πλέον ἐδέξαντο, ἀλλὰ μᾶλλον ἀδοξάσθησαν. ὁ τοίνυν ξενίζεσθαι χρὴ ταῖς γενομέναις. πανταχοῦ γὰρ πιεσμοὶ τοῖς ἐνθέοις εἰσὶ πρεσβυτέροις, ἀπὸ τῶν οἰκείων, ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος τοὺς ἐνθάδε ὁρᾷ τῶν καθιώντων τοὺς ἐπαγγελίας αὐτοῖς, καὶ διδάσκων μὴ τινες τῶν μαθητῶν ὑποπτεύσωσι, γράφων ἔλεγε· Περὶ δὲ ὑμῶν Τιμόθεον εἰς ὃ μηδένα ἀσφαλῶς ὑπὲρ ἡμῶν ταῦτα. αὐτὸς γὰρ οἶδα πόσῃ εἰς τὴν κοίμιδα. ὁ δὲ λέγει τοιοῦτόν ἐστιν· ἔστι ἡμῶν ὁ βίος, αὕτη τῆς ἀποστολικῆς πολιτείας

χ. τὸ ἐκκλησίας
χ. Ζωντιμάχων
χ. λύκους
χ. πλύνει
χ. ἐνδοξότερους. ἀλ. λαμπροτέρους
χ. ὑποπτεύσωσι

Οτι καὶ τῶν ἀποστόλων τινὲς πονηρίαν ἐκέκτηντο. Ε. Θεσ. Ζ.

* τοὺς λαοὺς

Ματθ. κγ. Ε.

α Θεσ. γ. Ε.

ας ἡ ἀκηλιθία, ὃ μυρία πάσχει κακά. Εἰς τοῦτο γὰρ κείμεθα, φησι. Τί ἐστιν, Εἰς τοῦτο κείμεθα; ὥσπερ γὰρ ὅπλα εἰς τοῦτο πρόκειται, εἰς τὸ πολεμεῖσθαι, οὕτω καὶ ὁ ἀποστολικὸς βίος εἰς ὃ λοιδορεῖσθαι καὶ εἰς ὃ πάσχειν κακῶς, εἰς ὃ μηδέποτε ἀναπαύεσθαι, εἰς ὃ μηδεμίαν ἔχειν ἀνάκλισιν. ἢ ὅσοι ῥᾳθυμοῦσι, μόνοι οὐδὲν οὐτοῦσι βλάπτονται, ἀλλὰ καὶ μείζονας κερδαίνουσι. διὰ δὲ τοῦτο, μὴ ὃ μαθὼν, ὅπως ἐξήκασι γλυκαίνει, θαυμάζει. καὶ σὺ ἐπίρρωσο τὰ τοιαῦτα λέγων, ὅλη μὴ τὰ δεσμὰ αὐτοῦ καὶ τὰς ἀλύσεις ἀσφαλέστερον ἐθέλωμεν ἀφέσεως τοῦ λόγου λαβεῖν. Τί δαί; ὅτι Μωϋσέως, εἰπέ μοι; ὁ μέσῃ βαρβάρων χώρᾳ οὐκ ἀφῆκεν ὁ Θεὸς καὶ μάγους τὰ αὐτῶν ὅπλα δέξασθαι; ἢχὶ καὶ τούτῳ μέμνηται τῆς ἰσοτιμίας ὁ Παῦλος; Οὐ γάρπου ἦ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς, φησιν, ἀντέστησαν Μωϋσεῖ, ὥστε καὶ ὅτοι αἰτιῆσονται τῇ ἀληθείᾳ. ὥστε οὐδέποτε ἐπέλιπεν ὅτε τὰ σκάνδαλα, ὅτι ⓐ σφόδρα μυθοι ἦσαν τότων. τοῦτ' οὖν ἅπαντα λογίζου, καὶ μὴ τοῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅσον κέρδος ἀπὸ τῶν πραγμάτων γέγονε. καὶ σκόπει, ὅτι δὲ ἕτεροί τινές εἰσιν ἀπόρρητοι λόγοι τούτων (οὐ γὰρ πάντα εἰδέναι ἡμᾶς δυνατόν) καὶ ὅτι τὰ ζητούμενα ἀπαντήσει· μὴ τοῦτα, ἢ πλείων ἡ εὐδοξοπιία· ὥσπερ οὖν ὅτι τῷ Ἰωσὴφ ἡ μὲν ἀρχὴ δυσκολίαν εἶχε, δι' μέσου πολλοῦ πομπεύσας τὰ πράγματα, ἀπιστίας ἦν) δοκιμώτατα τῇ ὑποθέσει· ὕστερον δὲ μείζονα τῶν προσδοκηθέντων ἐγένετο. καὶ ὅτι τοῦ ζωοποιοῦ οὐκ αὐθαίρετος, οὐδὲ ὁ προσοιμιος ἢ ὁ ἀρχὴ ὁ καὶ τόρπωμα ἅπαν ἐλέγξησι, ἀλλ' ὃ μὴ σκάνδαλον προσῆκε, δι' ὀλίγα ἴσα γέγονε σημεῖα θαύματος ἔνεκεν ἢ τῆς διορθώσεως τῶν τοῦτα τολμησάντων, ἢ αὐθαίρετος ἅπαντα προέβαλεν. Εἰ γὰρ ἢ ὁ καταπάτασμα ἐχάθη τοῦ ναοῦ τότε, καὶ πέτραι ἐρράγησαν, καὶ ἥλιος ἐσκοτάθη, ἀλλὰ τοῦτα ὁ μιᾷ ἡμέρᾳ * καὶ ὁ λήθη γέγονε πᾶσι τοῖς πολλοῖς. μὴ ἦ τοῦτα βουλῆς ὁ φυγῇ ⓐ ἀπόστολοι, ὁ διώξει, ὁ πολέμους, ὁ ἐπιβουλὰς, λοιδαίνοντες, κρυπτόμενοι, διεδικότες, καταλυόμενοι, ὥστε ⓐ λόγου ἀκήρυπτοι· καὶ ὁ δυναστία πολλὴ τῶν Ἰουδαίων ὁ δῆμος, ἀγνῶτων, προσιμῶτων, ἑλκόντων, συναρπάντων τοῦ πίστιν βύσιζε. καὶ γὰρ τοῦ ἀρχοντας ἴδῃ ἑαυτῶν ἔχοντες, καὶ ἐκεῖσε ἰὼν ἦγεν καὶ προσῆγεν τοῦ ἀποστόλους. καὶ τί λέγω τῶν Ἰουδαίων δῆμον καὶ ἄρχοντας; Εἷς σκιωῤῥάφος, καὶ στόματα ἁγιοπνεύστων, ὁ Παῦλος (τί γὰρ σκιωῤῥάφου βέλτιον ἦν;) τοσαύτην ἐκέχρητο τῇ μανίᾳ, ὡς σύρειν ἄνδρας καὶ γυναῖκας καὶ παραδιδόναι εἰς φυλακήν· καὶ ὁ σαυρωτὴς ἰωδεῖτο ταῦτα ὁρῶν. ἀλλ' ὅρα πῶς μὴ ταῦτα ὕπος τι ὁ διώκτης πάντας ὑπερηκόντισε, καὶ ὅ πρᾶγμα ὑπὸ ⓐ ἥλιον διέλαμψε, καὶ πᾶσαν κατέσχε τὴν οἰκουμένην.

Εἰ δὲ λέγεις, καὶ τίνος ἕνεκεν ἦν καὶ ὁ τῇ παλαιᾷ καὶ ὁ τῇ καινῇ τοσοῦτοι κίνδυνοι, τοσοῦτοι πειρασμοὶ, τοσαῦται ἐπιβουλαὶ, μάθωμεν καὶ τὴν αἰτίαν. τίς οὖν αἰτία; παλαίστρα ὁ πρῶτος βίος ἐστὶ, γυμνάσιον καὶ ἀγών, χωνευτήριον, βάσανος ἀρετῆς. ὥσπερ οὖν οἱ σκυτοδέψαι τὰ δέρματα λαμβάνοντες σύφοισι πρήθουσι, καταπίλοισι, παίοντες καὶ "τοίχοις καὶ λίθοις "τρώσασι χρώμενοι, καὶ ἑτέραις μυρίαις θεραπείαις αὐτὰ ποιήσαντες ἐπιτήδεια πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῆς βαφῆς, οὕτω δὴ χρῆμα δὴ "κύριον ἐπαίρεται· οἱ τε χρυσοχόοι δὴ χρυσίον εἰς δὴ πῦρ ἐμβάλλοντες, τῇ βασάνῳ τῆς καμίνου πρόσωπον, ὥστε ποιῆσαι "καθαρώτατον· οἱ τε παιδοτρίβαι τὸ τῇ παλαίστρᾳ πολλοῖς τόποις τοῦ ἀθλοθέτου γυμνάζοισι, τῶν ἀντιπάλων σφοδρότερον αὐτοῖς ἐμπίπτοντες, ἵνα τὸ τῇ γυμνασίᾳ δὴ πρὸ καταρθώσαντες τὸ τοῖς τῶν διδασκάλων σώμασι, ὅτι τῶν ἀγώνων "ἀντεπεῖς ὦσι καὶ προεσκυασμένοι πρὸς τὰς λαβὰς τῶν ἐχθρῶν, καὶ ῥᾳδίως "αὐτὰς ἀναλύσωσιν· οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τὸ δὴ πρόντι βίῳ παῖς, πρὸς ἀρετὴν ὅπιτηδείαν βουλόμενος "μετασκευάσαι τὴν ψυχὴν, καὶ σύφει, καὶ χωνεύει, καὶ βασάνῳ πειρασμῶν προδίδωσιν, ὥστε τοὺς τε ἀναπεπωκότας δὴ ἀναλελυμένους "σφιγξάμενα, τοὺς τε δοκίμους δοκιμωτέρους ποιῆσαι καὶ ἀχράντους ταῖς τῶν δαιμόνων ἐπιβουλαῖς καὶ ταῖς τῆ διαβόλου παγίσι, καὶ σφόδρα ἐπιτηδείους πρὸς τὴν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ὑποδοχὴν [ἀπόλαυσιν].

χ. διαγωγὴ
χ. σεμνὴ
χ. ἐναντίας αὐτῆς
β Τιμ. γ. π.
χ. ἐλπίσωμεν
* Δὲ χ. ἦν
χ. ἐλέσθαι
χξ καὶ. Διὰ τί καὶ ὁ τῇ παλαιᾷ καὶ ὁ τῇ καινῇ πολλοὶ οἱ πειρασμοί.
χ. ξύλοις. λίθοις
χ. ἀναιρέσεις
χ. πῖμον
χ. καθαρώτερον.
χ. ἀντιπάλους
χ. παίστας
χ. καταβ.
χ. σφιγξάμενα.

πομένας]. Ἀνὴρ γάρ, φησιν, ἀπείρατος, ἀδόκιμος· καὶ ὁ Παῦλος, Ἡθλίμμενος Ρωμ. ε. δ.
κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν. Καρτερικὰς οὖν τὰς ὑπομονητικὰς πεῖραν ἔλαβον, ἀφίησι τὸ νόμισμα ἀφανισθῆναι πρότερον. Ταύτης εἶχεν τῆς αἰτίας καὶ ὁ Ἰωβ ἀφῆκε παθεῖν ἅπερ ἔπαθεν, ὥστε καὶ δοκιμώτεροι φανῆναι, καὶ ἐμφανέστερον τὸ ἀβασάνιστον τοῦτο καὶ δόκιμον ἀποδεῖξαι. Τὰ γὰρ καὶ αὐτὰ οὐ μικρά. διὸ καὶ Παῦλος ἔλεγε ζητεῖτε αἴσεσιν τοῦ ἀπαλλαγῆναι τῆς καταιγίδων καὶ θυέλλης, Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ β Κορ. ιβ. θ.
δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελεῖται.

Καὶ γὰρ ὁ μηδέπω τοῦ λόγου τοῦ χειραγωγοῦντος, ἀλλὰ πάντα μᾶλλον, ἐὰν νήφωσι, χερδαίνοντες. ἡ γὰρ ὅταν ἴδωσιν ἀδικουμένους, λοιδορουμένους, διωκομένους, ἐπηρεαζομένους, ὑπομένοντας, ἀποτιμωμένους, καὶ ὑπομένοντας, ἡ μηδενὶ τῶν δεινῶν εἴκοντας, σκέψασθε ὅσοι ἔρχονται θαῦμα τῆς ἀδολεσχίας τούτων ἀθλητὴν ἀπέρχονται ἡ οἱ τότε, ἡ οἱ μετὰ ταῦτα. ὥστε οὐ μόνον οὐκ ἐργάζεται σκάνδαλον τὰ γενόμενα τοῖς νήφουσιν, ἀλλὰ καὶ πλείονος διδασκαλίας ἀπολαύσεις ἔδωκε. διὸ καὶ Παῦλος ἔλεγεν Ἵνα τί, Οὐ μὴ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. τοῦτο καὶ ὅτι τῆς παλαιᾶς καὶ ὅτι τῆς καινῆς ἐστι θυρᾶς. σκέψασθε γὰρ τί πάσχει εἰκὸς ἐστὶν Ναβουχοδονόσορ ἀπὸ τειχῶν παίδων, δούλων, αἰχμαλώτων, διδυμῶν, πυρπολουμένων, τοσούτου γραπτοπόδου πλήθους ἠπειλημένου, καὶ μὴ δυναμένου τειχῶν ἀπολαύσασθαι σωμάτων δεδουλωμένων, ἀπορρεόντων, παιδείας ἐκπεπωκότων, ἐλευθερίας, πηλῆς, δυναστείας, χρημάτων, πόρρω τῶν οἰκείων ἀποχωρισμένων. Εἰ δὲ μὴ συνεχωρήθη ὁ ἐμπρησμὸς ἐκεῖνος, οὐκ ἂν οὕτω λαμπρὸν τὸ βραβεῖον ἐγένετο, οὐκ ἂν οὕτω φανερὸς ὁ στέφανος. σκέψασθε τί πάσχει εἰκὸς ἐστὶν Ἡρῴδην ἀπὸ δεσμώτου ἐλεγχόμενον, καὶ ὁρᾶσθαι οὐδὲν ἀπὸ τῆς λύσεως ὠφελούμενον τῇ πρόρρησίᾳ, ἀλλ' αἰσχυνόμενον σφαλῆναι μᾶλλον, ἢ πεῖσθαι τῶν καλλίστων ἐλευθερωτομένων ἐκείνων. σκέψαι τίς ὁρᾷ τοῦτα ἢ ἀκούει ἢ τότε ζώντων ἡ τῶν μὴ τοῦτα γινομένων, καὶ σφόδρα διαπεπωκώς ἐστι νοῦν δέ τινα ἔχων βραχύν, πῶς τὰ μέγιστα κερδαίνας ἄπεισι. μὴ γάρ μοι τὰ καθάρματα τῶν δικητῶν εἴπῃς, τοὺς βλάκας καὶ αὐλοσαρκικοὺς ὄντας, καὶ φύλλων καὶ φωτεινοτέρους. οὗτοι γὰρ οὐχὶ τούτοις μόνον, ἀλλὰ καὶ πολλοῖς τοῖς μεθ' ἡμῶν γενομένοις πεπαιδεύκασιν· ὡς καὶ ὁ Ἰουδαίων δῆμος καὶ μᾶλλον ἀνδρῶν καὶ ἀρετὴν ὁμοίως δυσαρεστος ἦν, καὶ ὁ Αἰγύπτιος ὤν, καὶ ἀπαλλαγεὶς Αἰγύπτου, καὶ πολλοῦ τοῦ Μωϋσέως, καὶ ἀπολλοῦντος. ἀλλ' ἐκείνους εἰς μέσον ἄγε μοι, τοὺς νήφοντας, τοὺς ἐγρηγορότας, καὶ λογίζου πόσην εἰκὸς αὐτοὺς σπουδὴν καρπώσασθαι τὸν ὠφελοῦντα, ὁρῶντας ψυχὴν ἀπειρίτευτον, φρόνημα ἀδούλωτον, γλῶτταν παρρησίας γέμουσαν, μὴ θέατρον ἔρημον πολίτου, βασιλέως πεφιλημένου, δεσμώτου καὶ οὐκ ἀθλίου, ἀποτιμωμένου καὶ οὐ σιγῶντα· καὶ μηδὲν μέγα τούτων ᾖ, ἀλλὰ καὶ τὰ μὴ τοῦτα ἀγαθὰ ἐργάζεται. ἀπέτεμεν ὁ Ἡρῴδης, ἀπέτεμεν καὶ ὁ Ἰωάννης. τίς οὖν ἐστιν ἐν τοῖς ἀνθρώποις μακαρισμοῖς; τίς ζηλωτός; τίς ἀσαλευτότερος; τίς ἐγκωμιάζεται; τίς ἐπαινεῖται; τίς θαυμάζεται; τίς μέγα σημεῖον ἐλέγχει; ὃ καὶ ἐκάστοτε ἐκάλεσεν ὁ μακάριος Ματθ. ιδ. δ.
Βοανηργές, Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ σου, ὁ δὲ φιλοτεκνότερος καὶ μᾶλλον πολυτελὴς ὅτι τῇ μοιχείᾳ καὶ τῇ πορνείᾳ καὶ τῇ θρασύτητι; σκόπει δὲ μὴ τῶν εἰρημένων, ὅσα τοῦ δεσμώτου ἡ δύναμις, καὶ τοῦ τυράννου ἡ ἀσθένεια. ὁ μὲν γὰρ οὐκ ἴσχυσε μίαν ὅτι τομίσαι γλῶτταν, ἀλλ' ἑκάστης καὶ μετ' ἐκείνης ἐπέσχε σώματα. ὁ δὲ καὶ τότε αὐτὸν ἀθέλητον ἐφόβησε μὴ τὴν σφαγὴν (ἦν γὰρ αὐτῷ ὁ συνειδὼς κατέσεισε ὁ φόβος, ὡς νομίζειν αὐτὸν τότε καὶ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα θαυματουργεῖν) καὶ νῦν δὲ καὶ ἐξ ἐκείνου πάντας τοὺς χρόνους καὶ πᾶσαν αὐτὸν ἐλεγχὴν τὴν οἰκουμένην, καὶ δι' ἑαυτοῦ, καὶ δι' ἑτέρων. ἕκαστος γὰρ ὁ θαυμάζων ἀναγινώσκων τοῦτο, λέγει, Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν

χ. κοντίρες
χ. κοντίρες
χ. τῶν,
χ. νομὰ

χξ'. κδ. Οτι τοὺς διωκομένους δικάζοντας ἢ μέσον ἢ σκανδαλίζειν, ἀλλὰ καὶ ὠφελεῖν τὰ τῶν πειρασμῶν, κἂν ἕκαστοι πάλαι ὦσιν ὄντες. β. Κορ. ιβ. θ.

τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ σου· καὶ τοῦ βαπτιστοῦ χωρὶς τὰ συλλογισμοὺς καὶ ζωουσίας, τὰς οἰκοι, τὰς τὰ ἀγροῖς, τὰς ἀποστασίας, καὶ εἰς τὴν Περσῶν χώραν ἀπῆλθης, καὶ εἰς τὴν Ἰνδῶν, καὶ εἰς τὴν Μαύρων, καὶ ὅσων ἥλιος ἐφορᾷ γῆν, καὶ τοὺς αὐτὰς ταῖς ἐκκλησίαις, ταύτης ἀκούσῃ τῆς φωνῆς, καὶ ὅλη Ⓦ δίκαιον ἐκεῖνον ἐπικαὶ νῦν βοῶντα, σκηνοῦντα, καὶ τὴν καλὴν ἐλέγχοντα τοῦ τυράννου, καὶ οὐδέποτε σιγῶντα, οὐδὲ ὅτε πληθὴ τ χρόνου Ⓦ ἔλεγχοι μαραινόμενον. τί τοίνυν ἀπὸ τῆς πλευτῆς προεβλήθη ὁ δίκαιος ἐκεῖνος; τί ἢ ἀπὸ τοῦ βιαίου θανάτου; τί ἢ ἀπὸ τῆς αἰλύσεως; τί ἢ ἀπὸ τοῦ δεσμωτηρίου; τίνας ἢ οὐκ ὤρθωσε τῶν νοῶν ἐγένετο, ἀφ' ὧν εἶπεν, ἀφ' ὧν ἔπαθεν, ἀφ' ὧν ἔτι καὶ νῦν κηρύττει ταῦτα, ἃ καὶ τότε ζῶν; μὴ τοίνυν λέγε, ἀφ' τί ἐτελεύτησεν ἀποθανών; ὁ γὰρ θάνατος ἐμοῦ, ἀλλὰ στέφανος ὁ μεγαλοφυοῦς· ὁ πλοῦτος, ἀλλὰ μείζονος ζωῆς προοίμια. μάθε φιλοσοφεῖν, καὶ ὁ μόνος οὗτος οὐκ τῶν τοιούτων βλαβῆναι, ἀλλὰ καὶ μέγιστα κερδῆσαι. τί ἢ ἡ Αἰγυπτία γυνή; ὁ κατηγόρησεν; οὐκ ἐσυκοφάντησεν; οὐκ ἔδησεν Ⓦ δίκαιον; οὐκ εἰς δεσμωτήριον ἐνέβαλεν; οὐ Ⓦ πρὸς τῶν ἐχόντων ἐπικρέμασεν αὐτῷ κίνδυνον; οὐκ αἰσχλεῖ, τόγε εἰς αὐτὴν ἦκον; ὁ ποιητὴς προεῖπεν δόξαν; τί οὖν αὐτῷ προέβλαψεν ἢ τότε ἢ νῦν; καθάπερ γὰρ πυρὸς δυσθραχὲς ὑπὸ ἀχύρων καλυφθέντος, οὕτω δὲ μὴ τὴν ἀρετὴν σκιάζεσθαι δοκοῦσιν, ἀθεῖσι δὲ φανέντες ἀπὸ ἀχύρων καλυφθέντες, δι' αὐτῶν ἐκείνων τῶν ἀχύρων ὑψηλοτέραν ἀνάπτουσι τὴν φλόγα. ὕστερον δὲ ἡ ἀρετὴ, καὶ ἐπηρεάζεσθαι δοκῇ, ὕστερον δὲ δι' αὐτῶν τῶν κωλυμάτων μείζονος λάμπει. καὶ εἰς αὐτὸν φθάνει Ⓦ θεατάς. τί γὰρ μακαριώτερον γένοιτ' ἂν τοῦ πεπεῖσθαι ἐκεῖνον διὰ τὴν συκοφαντίαν, διὰ τὴν ὑπόκρισιν, οὐ διὰ Ⓦ θεῖον τὸ Αἰγύπτῳ, οὐδὲ διὰ τὴν ἐκεῖ βασιλείαν; πόσα γὰρ τοῖς πάθεσιν αἱ δόξαι, καὶ αἱ ὑδοκιμήσεις, καὶ Ⓦ στέφανοί εἰσι συγκεκληρωμένοι. ὑχὶ καὶ τὸν πρώτης πρωτοκλησίας τὸν οἰκουμένης ἀφέλεσι; καὶ χρόνου τοσούτου πλῆθος οὐκ ἐμβάλλει αὐτὴν τὴν μνήμην, ἀλλὰ τῶν βασιλικῶν εἰκόνων λαμπρότερόν τι καὶ διαφέρεσιν αἱ τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς σωφροσύνης αὐτὴν πρωτοκλησίας τὰς οἰκουμένης διὰπεμπόμεναι εἰκόνες, ἐν τῇ Ρωμαίων, ἐν τῇ βαρβάρων χώρᾳ, ἐν τῷ ἑκάστου ζωμιδίῳ, ἐν τῇ ἑκάστου γλώττῃ. καὶ ὁρῶμεν αὐτὸν ἀπόστολον καταγόμενον, ἀγγέλλοντα, συμβουλεύοντα τῇ ἀθλίᾳ καὶ ταλαιπώρῳ πόρνῃ ταῦτα δέοντα, καὶ τὰ πρὸ ἑαυτῆς πάντα εἰσφέροντα εἰς τὴν ἐκείνης σωτηρίαν, ἐντεῦθεν τὰ αὐτῆς τὴν ἁμαρτίαν, σβεννύοντα τὴν καύσιν, χαμόθεν ὀξαρπάσαι δύναται ἐπιλεσιῶτα καλεπόν, καὶ εἰς τὴν καλιὰν ὁρμίζοντα· εἶτα ὕστερον ὁ κλυδώνιον ἐκφεύγει, καὶ ἐκφαστλον ὁ πλοῖον γένηται, ναυαγούσης ἐκείνης, φθάνοντα τὰ κύματα, καὶ ὕστερον τῆς σωφροσύνης πέτρον πεῖσται, καὶ τὰ ἱμάτια ἐν ταῖς ἐκείνης καταλιμπάνοντα χερσὶ, καὶ τῶν ταῖς πορφυρίσας πεφοβεδλημένων λαμπρότερα ἐν τῇ γυμνότητι φαινόμενον, καθάπερ ἀργυρέα τινὰ καὶ ἔμπαλιν λοχοι φαιδρὰ, ὁ ἔμπαλιν ἰσῶντα τῆς σωφροσύνης. καὶ οὐδὲ ἐν τούτοις καταλύομεν τὸν μνήμην, ἀλλὰ πειρατήριον ποιοῦντες, ὁρμῶμεν αὐτὸν πάλιν εἰς δεσμωτήριον ἀπαγόμενον, δεδεμένον, αἰχμάλωτα, πολιὸν ἐκ τηκόμενον χρόνοι. καὶ ὅλα ταῦτα μάλιστα θαυμάζομεν πάλιν αὐτὸν, μακαρίζομεν, ἐκπλησσόμεθα, ἐπαινοῦμεν. καὶ σώφρων τις ἦ, ἐπαινῶν αὐτὸν σωφρονιστὴς ἔσῃ· καὶ ἀκόλαστος, τάχιον τῷ διηγήματι πρὸς σωφροσύνην μεθίσταται, καὶ ὑπὸ τ ἱστορίας ἀμείνων καθίσταται. ταῦτα τοίνυν ἀπόστολα" αἰσθόμενοι μηδὲν θορυβεῖσθε, ἀλλὰ καὶ κερδαίνετε ἐκ τῶν γινομένων· καὶ ἡ τῶν ἀθλιωτάτων ὑπομονὴ γενέσθω καρτερίας ὑμῖν διδάσκαλος, καὶ πάντα Ⓦ βίοι τῶν γυναίων καὶ ὑψηλῶν ἀνδρῶν ὁρῶντες ἀφ' τουτῶν ὑφαιρόμενον, μὴ συγχεῖσθε, μηδὲ ταράττεσθε, μήτε τοῖς ἰδίοις, μήτε τοῖς" κοινοῖς πειρασμοῖς. καὶ γὰρ καὶ ἡ ἐκκλησία ἐξ ἀρχῆς οὕτως* ἐτράφη, οὕτως ηὐξήθη. μηδὲν οὖν ξενίζεσθε. οὐδὲν γὰρ ἀπεικὸς γέγονεν. ἀλλ' ὥσπερ ὅτι τῶν βιωτικῶν, οὐκ ἔνθα ἄγχεσι καὶ χόρτος, οὐδὲ ἔνθα ἄμμος, ἀλλ' ἔνθα χρυσίον καὶ μαργαρίται, ἐκεῖ πιέζεται καὶ κατακοπτίζεται καὶ λήζεται καὶ πι-

χωρύζει.

χ. στέμμα

χ. λοχίζουσι,

χ. ἀλλοτε

* κλυδωνίζ
μένη

χωρύχοι ζωνεχῶς εἰσοχλοῦσι καὶ ὑπερουλβύουσιν· ὕτω καὶ ὁ πλούσιος εἶδε μὲν ἰδίᾳ πλοῦτον ζωναγόμενον ⟨W⟩ καὶ ψυχλιὸν, καὶ βιοπορίαν εὐσταθῆ ὑπὸ τὴν πομφόλυγα, ἐκ δὲ μηχανήματα ἴσχυσι καὶ προσκλίσεις. ἀλλ' ἐὰν ⟨Q⟩ ὑπερουλβούμενοι πίφωσιν, ἢ μόνον οὐδὲν ἐλαττοῦνται εἰς τὸ εὖ ζῆν, ἀλλὰ καὶ μείζονα ⟨W⟩ πλοῦτον τῆς ἀρετῆς ζωναίρουσιν. ὃ δὴ καὶ πῶς λέγωμεν.

κβ΄. κγ. Ὅτι μίσητον σωμεῖον ἡ δοξοκαπηλίας καὶ ἐκκλησίας τὸ ἡμόφωνον, καὶ πολλὰς ταύτας φίλαυτον.

Καὶ μέγιστον δὴ ἓν τοῦτο σημεῖον καὶ τοῦ πλούτου τὴν καταρχὴν μάτων, καὶ τῆς αἱρέσεως τῆς ἐκκλησίας ποιήσεται. ὅτι γὰρ εἶδεν αὐτῷ ὁ πονηρὸς δαίμων ἐκ φύσεως δύο δόσεις, εὐδοκιμοδόσεις, ἐν βραχεῖ καιροῦ ῥοπῇ πρὸς ὕψος ἀνενεχθείσας, πολλῷ σπουδῷ ἐν αὐτῇ γαυρώσει, καὶ τῷ μὲν τὴν εὐδοκιμούντων ὅτι ὃ βέλτιον ὑπάδουσι, τὴν δὲ ἀμαρτίας ζώντων εἰς μετανόησιν μετάγουσι, πᾶσαι τῷ οἰκοδομείῳ ἀπὸ τῆς πόλεως ζώντες καταξυρόμενοι· πρώτα ἐκίνησεν αὐτὸς τὰ μηχανήματα, ἐμφυλίους αὐτῷ πολέμους. καθάπερ ὅτι τὸν Ἰώβ, πᾶν μὲν τὸν ἀποκολιὸν τῶν χρημάτων, πᾶν δὲ τὸν ἀπαιδίαν, πᾶν δὲ τὸν ἀῤῥωστίαν τοῦ σώματος, πᾶν δὲ τῆς γυναικὸς τὸν γλῶτταν, πᾶν δὲ τῶν φίλων ζώντες οἰκείων καὶ ζώντες σκώμματα ἐκ ζώντες λοιδορίας ἔκτισε καὶ τοῦ δικαίου, ἓν πρὸς εἶδος μηχανημάτων προσῆλθε· ὕτω καὶ ὅτι τῆς ἐκκλησίας, ἀφ' ὧν φίλων, δι' ἐχθρῶν, ἀφ' ὧν εἰς κλῆσιν τελωνῶν, ἀφ' ὧν εἰς ῥητορείαν καταλεγομένων, ἀφ' ὧν ὑπισχνουμένων πομπείαν, ἀφ' πολλῶν ἐκ πρώτων ἀπὸ τῶν προσώπων ἐκ πρὸ ἑαυτῆς ἐκίνησεν. ἀλλ' ὅμως καὶ τοσαῦτα μηχανημάτων, ὁ μόνον αὐτὸν οὐκ ἐσάλευσεν, ἀλλὰ ἓν λαμπρότερον ἐποίησεν. ὁ γὰρ ὕτω πότε μὴ σοχλουμένη πρὸς παίδευσιν, ὡς πῶν τὸν οἰκοδομείῳ διδάσκει καρτερεῖν, ἐκρατυόσθαι, φέρειν πειρασμούς, ὑπομονὴν ὑπιδείκνυσθαι, καταφρονεῖν τῶν βιωτικῶν, μηδὲν ἡγεῖσθαι πλοῦτον, καταγελᾶν πόνου, ὑποφορᾶν θανάτου, καταφρονεῖν ζωῆς, παιδεύδα προφορᾶν, οἰκείους, φίλους, συγγενεῖς, πρὸς σφαγὰς ἀποδύεσθαι πομποδαπάς, ἐκ ξιφῶν κυδιᾶσθαι, τὰ λαμπρὰ ἅπαντα τοῦ παρόντος βίου, πόνου λέγω καὶ δόξας, καὶ δυναστείαν, ἓν πυρίων, τῶν ἀϊδίων ἀγαθῶν ὑπολείψεται νομίζειν. καὶ ταῦτα οὐκ εἰς παίδευσιν μόνον, οὐδὲ δύο καὶ τρεῖς, ἀλλὰ πᾶς ὁ λαός, καὶ οὐ διὰ ῥημάτων μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ πραγμάτων, δι' ὧν πάσχουσι, δι' ὧν νικῶσι, δι' ὧν πολεμίονται τῶν ὑπερουλβούντων, δι' ὧν ἀδάμαντος στερρότερον ἓν πέτρας ἰσχυρότερον ἅπαντα στήκουσι, καὶ οὔπλα κινοῦντες, οὐ πόλεμον ἀναῤῥιπίζοντες, οὐ τόξον, οὐ βέλη ἀφίεντες, ἀλλ' ὑπομονῆς τεῖχος ἕκαστος πολιορκημένος, ἐμμονείας, πραότητος, ἀνδρείας, ὃ πάσχει κακῶς τοῦ ποιοῦντος ἐκ πολλοῦ τοῦ πολίτου καταμεμύοντες.

κβ΄ κδ. Ὅτι οἱ πάντα θαρσαλέοντες καὶ ὑπτιάζοντες ἦν ἀνδρεῖαν εἶναι.

Νῦν γοῦν ὅτι μὲ φαιδρῷ ὃ προσώπῳ, ἐλευθέροις ταῖς ὀφθαλμοῖς, παῤῥησίᾳ ἀφάτῳ κεχρημένοι, εἰς ἀγῶνα ἐμβάλλουσιν, ἐν οἰκίαις τρέφονται, πρὸς τὸν ζωάλκη ἀνδρομόλυβδον· οἱ δὲ ταῦτα ἐργασάμενοι, καθ' ἕκαστον τῶν μηχανημάτων, ὧν προσάγουσι, ἐγκαλυπτόμενοι, καὶ πονηρὸν ὕπνον ἔχοντες σιωπῆς, τρέμοντες, διδοικότες ὕτω πείσασι. καθάπερ ἐν δυσθαλατοῦντα τῶν θηρίων, μᾶλλον πρότερα καὶ δεινότερα πληγὴν στοδροτέρως ὑπισχνοῦντα ταῖς ἀγκυραῖς τῶν δεσμῶν, χαλεπωτέρα καθ' ἑαυτὸν ὠδῖς τὴν πληγὴν, ἐκ πεύματα εἰς αὐτὰ ἐκ συλλάγχα δεχόμενα, καὶ ἐκ κύματα ταῖς πέτραις ῥηγνύμενα, τῇ στοδροτέρᾳ ῥύμῃ ἑαυτὰ ἀφανίζει καὶ σκεδύει· ὕτω δὴ καὶ οὗτοι, δι' ὧν ὑπερουλβύουσιν, ἑαυτοῖς μᾶλλον, ἢ ἑτέροις ἐκ βαρυθρα ἀνορύττουσιν. οἱ μὲν γὰρ ὑπερουλβούμενοι τὸ οἰκουμένων ἐρασταὶ ἔχουσιν, ἐπαινέται, θαυμασταὶ, αἰσχηρύπτορες, σεφανῦσι, σὺν εἰδόταις, τοὺς μὴ εἰδόταις, σὺν ἀπὸ τῶν πραγμάτων, τοὺς ἀπὸ τῆς φήμης ἐκ ἐκείνων μαθαίνοντας, τοὺς στενάζοντας μυελοῦς, τοὺς ζωναγωνιζομένους, τοὺς παχεῖς ζωευχομένους αὐτοῖς πόνους· οἱ δὲ ὑπερουλβούντες τοὺς μίσους ζουσῦσι καὶ πολλοὶ πλείους, τοὺς κατηγόρους, τοὺς ἀγκαλλομένους, τοὺς ἐλέγχοντας, τοὺς καταισχύνοντας, τοὺς ἐπῳδομένους μυελοὺς, τοὺς ἐπιθυμοῦντας αὐτοὺς ἰδεῖν ἐν κολάσει καὶ πυρείᾳ. καὶ ταῦτα μὲ ἐν τούτοις· ἐκ δὲ πάσης ἐστὶ λό-

γος; Εἰ γὰρ ἕνα τις σκωμμαλίσας τοσαύτην κολάσει καὶ παιρίνεται, ὡς συμφέρειν μίλλειν χρεμμαθῶν ἑκατὸν τάλαντον αὐτῷ, καὶ καταπιεῖν παθῶν εἰς τὸν θάλασσαν· εἰπάτωσαν πόσας δώσουσιν οὗτοι δίκας ἐν τῷ φοβερῷ δικαστηρίῳ τότε ἐκείνῳ, πόσας ἀποτίσουσιν τιμωρίας, τόγε εἰς αὐλοὺς ἥκοι, τὸν οἰκουμβρίων παροξύναντες ἅπασαν, τοσαύτας δυνηθέντες ἐκκλησίας, τοσαύτην πολεμήσαντες εἰρήνην, μυρία πόλεις καὶ σκάνδαλα θέντες; ὦ ὅσῃ πῦρ ἐκείνων παθόντες, ἅπερ ἔπαθον, μᾶλλον τῶν μαρτύρων, μᾶλλον τῶν ἀποστόλων, μᾶλλον τῶν ἡμιπαίων καὶ ὑψηλοῦ ὑδρῶν γήσονται λάμπροντες ἀπὸ τῶν κατορθωμάτων, ἀπὸ τῶν παθῶν, ἀπὸ τῶν στεφάνων, ἀπὸ τῶν βεκτείων, ἀπὸ τῆς πολλῆς παῤῥησίας. καὶ ὄψονται μὲν αὐλοὺς κολαζομένους, ἁρπάσαι δὲ, καὶ μυριάκις βουληθῶσι, τῆς κολάσεως οὐ δυνήσονται· ἀλλὰ θήσουσι μὲν ἱκετηρίαν οὗτοι, σοῦ δὲ οὐ θήσουσιν. Εἰ γὰρ ὁ πέντε ἕνα τραγῳδραμῶν λάζαρον τοσαύτην ἐποίησε δίκην, καὶ σοῦ μυριάδας ἕτυχε τραγῳδίας, τί πείσονται οὗτοι, τοσούτους διώξαντες καὶ σκανδαλίσαντες; ταῦτ' οὖν ἅπαντα λογιζόμενοι, καὶ ὅσα τούτοις ἐοικότα ἀπὸ τῶν θείων συλλέγοντες γραφῶν, ἑαυτοὺς μὲν τείχος ἀσφαλὲς, ταῖς δὲ ἀδελφεστέραις ἐπὶ φαρμακα ζῶσα καταστήσατε ζῶα διηγήματα, σήκετε ἑδραῖοι, καὶ ἀμεταχίνητοι, καὶ ἀποκείμενα ὑμῖν ἀγαθὰ ἀναμένοντες. πόνους γὰρ, πόνους κείσεται ὑμῖν ἀμοιβὴ, καὶ τῶν πόνων ἴσον, ἀλλ' οὐ πολλοῦ τοῦ μείονος ἆθλος. τοιοῦτος γὰρ ὁ φιλάνθρωπος Θεός· μὴ πολλῆς τῆς φιλοτιμίας σοῦ ἀναδύσει τι ποιῆσαι ἢ λέγειν παραιτησόμενος ταῖς δωτίδοσι καὶ ταῖς ἀμοιβαῖς ἃς ἐπαγγέλλεται· ὧν ἐπιτύχοιμεν σὺν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ἴσ. ἀποκεῖται

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Λόγος, ὅτι τὸν ἑαυτὸν μὴ ἀδικεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν δύναται.

χ. Ἐπαλλαγὴ χαρᾶς καὶ κακοῦ τῆς Κιλικίας, ὅτι τὰ αὐτὰ εἰρήκει.

Οἶδα μὲν οὖν τοὺς παχυτέρους καὶ τοὺς πρόπαν κεχηνότας καὶ τῇ γῇ προσηλωμένους, καὶ ἀληθινῆς μὲν δουλεύοντας ἡδονῆς, τῶν δὲ νοερῶν καὶ σφόδρα δυσχερῶν, καινός τις καὶ παράδοξος ὁ λόγος οὗτος εἶναι δόξει· καὶ γελάσονται δαψιλές, καὶ καταγνώσονται ἡμῶν, ὡς ἀπίστοις λεγόντων οὐ προσοικείων τῆς ὑποκρίσεως. καὶ μέντοι ἴδοι τοῦτο ἀπρεπὲς μᾶλλον τῆς ἐπαγγελίας· ἀλλὰ καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον τοῦτο μάλιστα ὅπως δυνώμεθα, μὴ πολλῆς βασανιζόμενα τῆς ἀπορίας. ἀν γὰρ βουληθῶσιν οἱ ὄντως δεχείμενοι μὴ θορυβεῖν, μηδὲ παράπτειν, ἀλλὰ ἀκριβῶσαι τὸν λόγου τὸ τέλος· ἀν οἶσι ὅτι μὴ ἡμῶν ἕνεκα γήσονται, ἐς ἑαυτοὺς καταγνώσονται, ὡς ἐμπροσθεν ἀπατηλοῦ χρέος, καὶ παλιωδίαν ἄσονται, καὶ ἀπολογήσονται καὶ συγγνώμην αἰτήσονται, ἐπὰν ὧν σὺν ὀρθῷ σκοπῷ τῶν πραγμάτων ἔχοι τὸν ψῆφον, καὶ χάριν ἡμῖν εἴσονται πολλὴν, ὥσπερ οἱ κάμνοντες τοῖς ἰατροῖς, ἐπιδόντων τῶν νοσημάτων ἀπαλλαγὴν τῶν τὸ σῶμα πολυρκωμένων αὐτοῖς. μὴ γὰρ μοι τὸν νοῦν κατέχουσαν τραγῳδοὶ κρίσιν λέγε, ἀλλὰ δυάμενον καὶ τῶν λόγων τῶν ἡμετέρων σοῦ ἀγῶνας, καὶ τότε δυνήσῃ τὸν ψῆφον ἀδέκαστον ἐνεγκεῖν, σοῦδὲ ἐξ ἀγνοίας εἰς τὸ πάλιν ἐλθεῖν κρίνειν τραγῳδοποιὸς ὄλισθος. ἐπεὶ καὶ [ὅτι] τῶν βιωτικῶν τούτων πραγμάτων καὶ ἡμεῖς διὰ τοῦτο ἀμέλομεν, καὶ σφόδρα ῥέοντα ἴδωσι τραγῳδοὶ τετρεσι ῥήτορες, καὶ πάντα ἐπικλύζοντα τῇ γλώττῃ, μὴ καὶ πατέρα μὴ μακροθυμίας ἀκούσαντες τὸ πρὸς αὐτοὺς ἐπισταθμοῦ τὸν ψῆφον ἐνεγκεῖν· ἀλλὰ καὶ μυριάκις ὁ τραγῳδὸς ἐκεῖνος δίκαια λέγῃ, ἀνέπαφοι τὸν ἀκοὴν καὶ τὰ διανοήματα ἐνδύσει· ἐπαφιᾶσι καὶ αὐτὴ δικαιῶν ὅσην ἀρετὴ, καὶ πῦρ ἑκατέρων μαθόντας μὴ ἀκριβείας ἀπάσης, τότε τὰ πρὸς ἑαυτοὺς ἐπάγῃ. ἐπεὶ οὖν καὶ νῦν δυνατή ῥητορός τινος ἡ κοινὴ τῶν πολλῶν παραλῆψις καὶ ὁ ὦ μακρῷ χρόνῳ ῥιζωθεῖσα τραγῳδὰ τοῖς

τῶν

τῶν πολλῶν ἀμαθίας ζῶσα καὶ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν ῥιπτοῦσα λέγουσα· πόθεν, φησὶ, μόνῳ καὶ κάτω γέγονε, πολλῆς συγχύσεως ὁ τῶν δυνάμεων ἐμπεπλησμένος ὄχλος, καὶ πολλοὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ⓐ ἀδικούμενοι, ⓐ ἐπηρεαζόμενοι, ⓐ βιαζόμενοι, ⓐ βλασφημούμενοι, ⓐ ἀθετούμενοι μᾶλλον τῶν δυνατωτέρων, ⓐ πένητες μᾶλλον τῶν πλουσίων· καὶ ὥσπερ ῥεύματα τῆς θαλάττης οὐκ ἔστιν ἀεὶ θεωρεῖν, ὅτως οὐδὲ ὁ πλοῦτος τῶν ὑπερουλλυομένων, τῶν ἐπηρεαζομένων, τῶν κακῶς πασχόντων· καὶ ὅτε νόμων διόρθωσις, ὅτε δικαστηρίων φόβος, ὅτε ἄλλο οὐδὲν ⓦ λοιμὸς τοῦτον ἔσχισε καὶ τὸν τόπον, ἀλλὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν αὐξάνεται ὁ κακὸν, καὶ οἰμωγαὶ πάντα χοῦ, καὶ θρῆνοι, καὶ δάκρυα τῶν ἀδικουμένων· καὶ ⓐ ζημιούντες τὰ τοιαῦτα διόρθωσιν δίκας αἰ, ἀλλὰ ⓦ χάμψαι ὑπτιάσουσι, καὶ τὸν πίζαν ὑπτιάζουσι· πολλοὶ δ' οὐ τοῦτο τῶν μυοπωτέρων καὶ ἀθλιωτέρων, κατιδόντα τινὰ μανέντας μανίαν, τῆς τοῦ Θεοῦ κατηγοροῦσι προνοίας, ὁρῶντες ⓦ μὴ ὑπισχνῆ πολλάκις ἐλκόμενον, ἀποσφαττόμενον, ἀγχόμενον· ⓦ ἢ θρασὺν καὶ φοβερὸν τοῖς πολλοῖς γινόμενον, καὶ ἰσχυρὸν καὶ ἄτιμον καὶ ἔξ ἀτίμων πλουτοῦντα καὶ δυναστείαν περιβεβλημένον, μυρία προσγράφουσι τοῖς ὑπισχνουμένοις δεινά, καὶ ζοῦσα ὁ πόλεσι καὶ ὁ χώραις καὶ ὁ ἐρημίαις καὶ ὁ γῇ καὶ ὁ θαλάττῃ τολμώμενα· δύναγκος οὖν ἡμῖν ὁ λόγος οὗτος εἰσέρχεται, ἀπενδυτίας τῆς εἰρημένοις ἰσάμενος, καὶ ἀγῶνα ἀγωνιζόμενος καινὸν μὲν (ὅσαν δέχομαι εἰπεῖν) καὶ παράδοξον, χρήσιμον δὲ καὶ ἀληθῆ, καὶ τοῖς βουλομένοις προσέχειν καὶ πείθεσθαι λιστελῆ. καὶ γὰρ ἐπαγγέλλεται δείξειν (ἀλλὰ μὴ θορυβεῖσθε) οὐδένα τῶν ἀδικουμένων πρὸ ἑτέρου τινὸς ἀδικούμενον, ἀλλὰ πρὸ ἑαυτὸν τοῦτο πάσχοντα. ἵνα δὲ σαφέστερος ὁ λόγος γένηται, φέρε προθῶμεν ἐξετάζωμεν τί ἐστιν ἀδικία, καὶ ἐπὶ ποίων πραγμάτων ὕλῃ ζωϊσθαι πέφυκε· καὶ τί ποτέ ἐστιν ἀνθρωπίνη ἀρετὴ, καὶ τί ὁ λυμαινόμενον ταύτην, καὶ τί ποτε δοκεῖ μὲν λυμαίνεσθαι, ὐ λυμαίνεται δέ. οἷς (οὐ γὰρ ἐκ παραδειγμάτων σπουδὴν ποιήσας τὸν λόγον) ἔκαστον τῶν πραγμάτων ἐν ἔχει ὁ λυμαινόμενον, ὁ σίδηρος ⓦ ἰὸν, ⓦ σῆπα ὁ ἔριον. προβάτων ἀγέλαι τὸν λύκος· καὶ οὔτε μὴν ἀρετῆς βλάβη, ὁ παραπαίωσι καὶ εἰς ἐξίλεω μεταπεσεῖν· μήτος ἦ, ὁ τὸν σύμφυτον ἀπολέσας γλυκύτητα, καὶ εἰς πικροὶ καταπεσόντα χυμόν. λυμαίνεται ἦ ὁ λπίων κόμης ἐρυσίβη καὶ ἀνομος, ὁ ἀμπέλων καρπῶ ὁ φύλλοις καὶ κλήμασι ὁ ποιεῖ τὴν ἀχρίδων στρατόπεδον, καὶ ἑτέρεις δενδρεσι ἡ κάμπη, καὶ σώμασι ἦ ἀλόγοις ποικίλα νοσήματα· καὶ (ἵνα μὴ πάντα ἐπιξιόντες μακροὶ ποιήσωμεν ⓦ λόγον) τῇ ψυχῇ ἦ τῇ ὑμετέρᾳ καὶ πυρετοὶ καὶ πρήσεις ὁ ἑτέρων νοσημάτων ἐσμός. ὥσπερ οὖν τούτων ἕκαστον ἔχει ὁ λυμαινόμενον αὐτὸν τῇ ἀρετῇ, φέρε σκοπήσωμεν τί καὶ ὁ τῶν ἀνθρώπων παραβλάπτει γένος, καὶ τί ποτέ ἐστι ὁ λυμαινόμενον ἀνθρώπου ἀρετήν.

Οἱ μὲν οὖν πολλοὶ ἕτερα ἄττα νομίζοισι (δεῖ γὰρ καὶ πεπλανημένας δόξας εἰπεῖν, ὁ αἰτίας ταύτας οὕτω τὸν ὅντως λυμαινομένων ἡμῶν τὰς ἀρετὰς εἰς μέσον ἀγαγεῖν, καὶ δεῖξαι σαφῶς, ὅτι ταύτην [ἡμᾶς] οὐδεὶς δύναται ἂν ἀδικῆσαι τὸν ἀδικίαν, οὐδὲ λυμήνασθαι τὸν λύμην, εἰ μὴ αὐτοὶ ἑαυτοὺς προδοίημεν) ⓐ μὲν οὖν πολλοὶ πεπλανημένας ἔχοντες δόξας, ἕτερα νομίζοισι εἶ) τὰ λυμαινόμενα ἡμῶν τῆς ἀρετῆς· ⓐ μὲν πενίαν, ⓐ ἦ νόσον σώματος, ⓐ ἦ τὸν ὁ χερσὶ μάσι ζημίαν, ἕτεροι συκοφαντίαν, ἄλλοι θάνατον, ὁ ζῶσα ἀποδυρόμενοι καὶ θρηνοῦντες δεχόμενοι, καὶ τὰς πάσχοντας ἐλεοῦντες καὶ δακρύοντες, καὶ ἐκπληττόμενοι πρὸς ἀλλήλους λέγοισι, οἷα πέπονθεν ὁ δεῖνα; ἀνθρωποι ἀφηρέθη τὸν ὁσίαν ἅπασαν. ἕτερος πρὸς ἕτερον πάλιν· ὁ δεῖνα ἦ ἀρρωστίᾳ χαλεπῇ περιπεσὼν ἀπέγνωσαι παρὰ τῶν πρὸς αὐτὴν εἰσιόντων ἰατρῶν. καὶ ὁ μὲν τὰς ὁ δεσμωτήριον οἰκοῦντας, ὁ ἦ τοὺς τῆς πατρίδος ἐκπεσόντας, καὶ πρὸς τὸν ὑποφοβεῖν μετασάντας, ἄλλος τὰς ἐλευθερίας ἐκπεπτωκότας, ἕτερος τοὺς ὑπὸ πολεμίων ἁρπαγέντας καὶ ἠχμαλώτους αἰχμαλώτους, ἕτερος ⓦ καταποντισθέντα ἢ καέντα, ἄλλος ⓦ ὑπὸ οἰκίας καταχωσθέντα θρηνοῦσι καὶ ἐλεφύ-

χ. ὕλη

χ. κεκπεσεῖν, χ. ἰὸν τὸν

χ. τὸν ζωὴν, μᾶλλον μὲν ἐν ἀρετῇ, οὐ μὴν

χ. μεταστάντας

εσνται· τοις ὑ σὲ πονηρία ζωντας σεσθίς. ἀλλ', ὁ πθώτων ὅστ χαλεπώτερον, πολλάκις αὐτοις ϗ μακαρίζοισιν, ὁ ϗ πθώτων αἴτιόν ὅστ τῶν κακῶν. φέρε οὖ (ἀλλ' ὅπερ ἐξ ἀρχῆς πρεκάλεσα, μὴ θορυβηθητε) διίξωμθν, ὡς σεσθὲν τῶν εἰρημθίων ἀδικῆ ⓦ νήφοντα αἰθέρπον, σεσθὲ τὴν ἀρετὴν αὐτῆ λυμήνασθαι δυναμτ' ἀῦ. τί γὰρ, εἰ πέ μοι, ⓦ τὰ αὐτῆ πθώτα ἀπολωλεκότα, ἢ πρὸς συκοφαντῶν, ἢ πρὸς ληςῶν, ἢ ϗ" οἰκετῶν κακοῦργων ἀφαιρεθέντα τὰ ὄντα ἔβλαψεν αὐτὴν ἡ ζημία εἰς ἀρετὴν τὸ αἰθέρπου; μᾶλλον ὑ, εἰ δοκῆ, θρωτον ἀναλάφωμθν, τί ποτέ ὅστιν αἰθέρωσ ἀρετὴ, σὺ ἑτέραις οὐσίαις πρεσέτιθεσι ⓦ λόγοις γυμνάσαντες, ὥςε βέλτιον θεσθαι αὐτοὺς ποιῆσαι ϗ σαφέστερον τοῖς πολλοῖς. τί ποτ' οὖν ὅστιν ἵππου ἀρετή; ἆρα ὃ χρυσοῦν ἔχει χαλινὸν, ϗ τελαμῶνας ποικίλους, ϗ" γρωμάτων δεσμὸν σὺκ σπειθθν ἡματων συγκείμθνον, ϗ ταπητας ποικίλους ϗ χρυσοπάστους, ϗ φάλαρα λιθοκόλλητα, ϗ πλοκάμους χρυσοῦς θρπίοις συμπεπλεγμένους· ἢ ὃ θρομικὸν ἐϛὶ ϗ θύσκελῆ, καὶ βαδίζει θύρυθμα, ϗ ὅπλας ἔχει ἵππῳ πρεπούσας γναίῳ, ϗ αἰθρείθν χεκτῆσθαι τὸν σὺ ἀποδημίαις μαχεμῆς, τὸν σὺ πολέμοις αρμόζουσαν, ϗ δυναθσαν ϗ σὺ πθδαπάζει μὴ πολλοῦ φαίνεσθαι τῶ πθδεσήματος, ϗ ζωπῆς γλομένης σάζειν ⓦ αἰακεάτων; σὺκ θῦδηλον ὅτι ταῦτα ἵππου ἀρετὴ, σὺκ σκεῦα; πῶ ὑ, ὅταν ϗ ἡμιόνων ποίθν φαίης ἀρετὸν εἶϛ); οὐ ὃ δυναθσθαι μετ' θὐκολίας ἀναθοφορῆ, ϗ ῥαδίως ταῖς ὁδοῖς ἀναύειν, σ πόδας ἔχειν τερρότητι πέτρας μιμησθμένους; μὴ τὰ ἔξωθεν αὐτοῖς πρεικείσθω ζωτελῆ τι πρὸς τὸν οἰκείαν ἀρετὸν αὐτῶν φήσομθν; ἥδαμῶς. ἄμπελον ὑ ποίθν θαυμασόμθα; τὸν τοῖς φύλλοις κομῶσαν, ϗ τοῖς κλήμασιν, ἢ τὸν ὃ καρπῷ βεθρομθίῳ; ποίαν ὑ ἀρετὸν ἐλαίας εἶϛ) φαμθν; ὅταν μεγάλους ἔχῃ τοὺς κλάδους ϗ πολλὸν τὸν ἀπὸ τῶν φύλλων κόμθν, ἢ ὅτι ⓦ οἰκεῖον καρπὸν δαψιλῆ ϗ πθματοχρὸν διεσπαρμένον ἐμφαίνῃ; οὕτω δὴ καὶ ὅτι τῶν ἀνθρέπων ποιωμθν. διαχρινόμθν τὸν ἀρετὸν τὸν τὸ αἰθέρπου, ϗ βλάβεν εἶϛ) σκεύεσι νομίσωμθν μόνον, τὸν αὐτῆ λυμαινομένην. τί οὖν ὅστιν ἀρετὴ ἀνθρέπου; ὑ χρήματα, ἵνα πενίαν διέσῃς· σεσθὲ ὑγίεια σώματος, ἵνα φοβηθῆς νόσον· σεσθὲ ἡ τῶν πολλῶν κατάπληξις, ἵνα κατάδηλος δόξαν ποιραί· σεσθὲ ὃ ζῆν ἁπλῶς ϗ εἶναι, ἵνα φοβερὸς σοι γένηται ὁ θάνατος· σεσθὲ ἐλθυθερία, ἵνα δουλείαν φύγῃς· ἀλλ' ἡ τῶν ἀληθῶν δογμάτων ἀκρίβεια, ϗ ἡ χῦ ⓦ βίου ὀρθότης. ταῦτα ὑ σεσθὲ αὐτὸς ὁ διάβολος ἀποσυλῆσαι δυνήσετ), ἐὰν ὁ κεκτημθνος αὐτὰ μὴ τῆς προσηκούσης ἀκριβείας διαφυλάττῃ. ϗ ταῦτα ϗ ὁ ποιρόταρος καὶ ἄγγελος δαίμων σκῆνος οἶδε. διὰ γὰρ τι τῦτο καὶ τὸν οἰσίδη ἐσύλα τῦ Ιῶβ, οὐχ ἵνα πένητα ποιήσῃ, ἀλλ' ἵνα βλάσφημόν τι ῥῆμα σκαλαῦ, βιάσηται· σ ὃ σῶμα κατατιμνει, ὐχ ἵνα ἀῤῥωσία πρεσβάλλῃ, ἀλλ' ἵνα σκοσκελίσῃ τὸν χῦ ψυχὸν ἀρετόν. ἀλλ' ὅμως πθμτα αὐτῦ κινήσας τὰ μη χρήματα, ϗ πένητα αὐτὸν πλουτοποιήσας (τῦτο γὰρ ὃ" πᾶσιν ἡμῖν φιλοσόφως ⓦ δοκοῦν) αὐτὸν πολύπαιδος ἄπαιδα, ϗ καταξάνας αὐτῦ τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς σὺ διακρίσεως δημίων χαλεπώτερον (ὁ γὰρ ὅταν διῤῥήξωσιν ⓓ σκέπασον ὄνυχες ταῖς πλευραῖς τῆς ἐμπιπτόντων αὐτοῖς, ὡς κατέξαναν αὐτῦ τὸν σάρκα τῆς σκωλήκων ταῖς σώματα) ϗ ποιρεὰν αὐτῷ πρεληλυθὸς δόξαν (ⓓ γὰρ φίλοι αὐτῷ πρόντες ἔλεγον· σὺκ ἄξια ὧν ἡμάρτης μεμασήγωσαι; σ πολλοὺς" ἐπέτθνον κατ' αὐτῦ κατηγορίας λόγους) καὶ οὐχὶ τῆς πόλεως σκαλαὸν μόνον, οὐδὲ τῆς οἰκίας, ϗ εἰς ἄλλον μεταχήσας πόλιν, ἀλλὰ τὸν χορίαν, ϗ οἰκίδη αὐτῷ καὶ πόλιν καταχήσας, οὐ μόνον σεσθὲν αὐτὸν ἐλυμήναν, ἀλλὰ ϗ λαμπροτέρους, δι' ὧν ἐπιβούλθυσιν, ἀπέφηνεν· ὁ ὑ οὐ μόνον τ τῆς ὄντων σὺκ ἀφείλετο (καίτοι τοσαῦτα ἀφελόμθνος) ἀλλὰ ϗ μείζονα αὐτῷ ⓦ πλοῦτον τῆς ἀρετῆς εἰργάσατο. καὶ γὰρ πλείονος μὴ ταῦτα ἀπήλαυσε πρόρησίας, ἅτε ϗ σφοδρότερον ἀγωνισάμθνος ἀγῶνα. εἰ ὑ ὁ τοσαῦτα παθὼν σεσθὲν ἠδίκηϗ), ϗ παθὼν οὐ πρὸς ἀνθρέπου, ἀλλὰ πρὸς τῦ πθμτων ἀνθρέπων ποιητέρου δαίμονος, τίς ἕξει λοιπὸν ἀπολογίαν τῆς λεγόντων, ὅτι ὁ δῆνα με ἠδίκηση ϗ πρέσλαψεν; εἰ γὰρ

γὰρ ὁ βλάπτων ὁ τοσαύτης τιμωρίας κακίας, πρῶτα αὐτὸς κτήσας τὸ ἔργαστον καὶ πάντα ἀφεὶς τὰ βέλτιον, καὶ ἕσται λοιπὸν ἐν ἀσφαλείᾳ κακῶν, μὴ πολλῆς τῆς προσοχῆς, καὶ εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ δικαίου καὶ εἰς τὸ σῶμα κεκώσας, οὐδεὶς οὐ δύναται ἀδικῆσαι, ἀλλ', ὅπερ ἔφην, μᾶλλον ὠφελῆσαι· πῶς δυνήσονταί τινες οὐ λύσαι καὶ οὐ λῆσαι αἰτιάσασθαι, ὡς πρὸς αὐτόν, ἀλλ' οὐχ ὡς οἴκοθεν ἀδικημένοι; τί οὖν φησι, Ἀδὰμ οὐκ ἀδίκησε, καὶ παρεσκέλισε, καὶ ἐξέβαλε τοῦ παραδείσου; οὐχ οὕτως, ἀλλ' ἡ τοῦ ἀδικηθέντος ῥᾳθυμία, καὶ τὸ μὴ νήφειν, μηδὲ ἐγρηγορέναι. ὁ γὰρ τοιαῦτα καὶ τοσαῦτα παρασκευὰς μηχανήματα, καὶ τὸν Ἰωὴβ κατηγωνίσατο μὴ δυνηθείς, πῶς ἂν ἐξ ἐλαττόνων ἐκράτησε τοῦ Ἀδάμ, εἰ μὴ διὰ τῆς οἰκείας ῥᾳθυμίας ἑαυτὸν παρέδωκεν ἑκόντος; τί οὖν; ὁ συκοφάντης οὗτος πεπεισαι καὶ δημοσθενὴς τὴν οὐσίαν, οὐκ ἀδίκηται τὰ ὄντα πάντα ἀφαιρεθείς, καὶ πατρῴων ἐκπεσών, καὶ πενία παλαίων ἑκάτερ; οὐκ ἀδίκηται, ἀλλὰ καὶ κέρδανεν, ἐὰν νήφῃ. τί γὰρ, εἰπέ μοι, τοῦτο προέβλαψε τὸν ἀποστόλους; οὐ λιμῷ καὶ δίψει καὶ γυμνότητι στίνεχῶς ἐπάλαιον; καὶ διὰ ταῦτ' οὖν τοῦτο καὶ σφοδρὰ ἦσαν λαμπροί, καὶ ὑπίσημοι, καὶ πολλῷ μᾶλλον τοῦ Θεοῦ τὴν βοήθειαν ἐπεσπάσαντο. τί γὰρ Λάζαρον ἡ νόσος, καὶ τὰ ἕλκη, καὶ ἡ πενία, καὶ ἡ ἐρημία τῶν παρεστηκότων προέβλαψεν; οὐκ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν μείζονος ἐπλάτυνεν; τί γὰρ Ἰωσὴφ ὁ πατρῴαν δόξαν κλήσασθαι ὑπὲρ τῆς οἰκείας καὶ ὑπὲρ τῆς ἀλλοτρίας; καὶ γὰρ καὶ μοιχὸς καὶ ἐπαγωγὸς ἐνομίζετο. τί γὰρ ἡ ἀγάπη; τί γὰρ ὁ τῆς πατρίδος ἐκπεσών; οὐ δῆλα ταῦτα αὐτὸν μᾶλλον ἐθαυμάζομεν, καὶ ἐκπληττόμεθα; καὶ τί λέγω τὸν εἰς τὸν ἐπουράνιον μετάστασιν, καὶ πενίαν, καὶ πατρῴαν δόξαν, καὶ ἀγάπην; αὐτὸς γὰρ ὁ βαπτιστὴς τί Ἀβελ προέβλαψε καὶ βίαιος καὶ ἄωρος θανόμενος, καὶ ὑπὸ χειρὸς ἀδελφικῆς τελευτήσας; οὐ δῆλον ὅτι πάντα τοῦτ' οἰκειώσεως ἄξια;

Ὁρᾷς πῶς πλέον ἦν ἔργαστο ὁ λόγος ἀπέδειξεν; οὐ γὰρ δὴ μόνον οὐδένα πρὸ οὐδενὸς ἀδικούμενον ἀπέφηνεν, ἀλλὰ καὶ μείζονας κερδαίνοντας τοῦ ἑαυτοῦ τοὺς παθόντας. τίνος οὖν ἕνεκεν τιμωρίας καὶ κολάσεως, φησί; τίνος ἕνεκεν γέενναν; τίνος ἕνεκεν ἀπειλάς; ταῦτα, εἰ μηδεὶς μήτε ἀδικεῖται, μήτε ἀδικεῖ; τί λέγεις; τί συγχέεις τὴν γῆν; οὐδὲ γὰρ εἶπον, ὅτι οὐδεὶς ἀδικεῖ· ἀλλ', ὅτι οὐδεὶς ἀδικεῖται. καὶ πῶς ἔνι φησὶ, ἀδικουμένων πολλῶν, μὴ ἀδικεῖσθαι; οὕτως ὡς ἐδίδαξα νῦν. ἐπεὶ καὶ Ἰωσὴφ ἠδίκησαν μὲν οἱ ἀδελφοὶ, αὐτὸς δὲ οὐκ ἠδικήθη· καὶ τὸν Ἄβελ ἐπεβούλευσε μὲν ὁ Κάϊν, αὐτὸς δὲ οὐκ ἐπεβουλεύθη. Διὰ τοῦτο τιμωρίας καὶ κολάσεις. οὐδὲ γὰρ διὰ τὸν τοῦ παρόντος ἀρετὴν ἀναιρεῖ τιμωρίας ὁ Θεὸς, ἀλλὰ διὰ τὸν κακίαν τὴν πονηρευομένων πάθοι καὶ κολάσεις. Εἰ γὰρ καὶ λαμπρότεροι οἱ πάσχοντες κακῶς ἀπὸ τῶν ἐπιβουλῶν γίνονται, ἀλλ' οὐ τῆς γνώμης τοῦτο τῶν ἐπιβουλευόντων, ἀλλὰ τῆς αὐθρείας τῶν ἐπιβουλευομένων ἐστί. Διὰ τοῦτο τοῖς μὲν τῆς φιλοσοφίας τὰ βραβεῖα, ἐκείνοις δὲ τῆς πονηρίας αἱ τιμωρίαι ὑπερπίπτουσι καὶ βασκαίνουσι. ἀφηρέθης τὰ χρήματα; λέγε, Γυμνὸς ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι· καὶ πρόκειται δὲ ἀποστολικόν· Οὐδὲν γὰρ εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον· δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. ἤχθυσας κακῶς, καὶ μυρίας σε τινες ἔπλυναν λοιδορίας; διαμνημόνευε τῆς ῥίψεως ἐκείνης τῆς λεγούσης· Οὐαὶ ὑμῖν ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσι πάντες οἱ ἄνθρωποι· καὶ, Χαίρετε καὶ σκιρτᾶτε ὅταν ἐκβάλλωσι καθ' ὑμῶν ὄνομα πονηρόν. πρὸς τὴν ἐπουράνιον μετοχὴν ἔθηκεν· ἐνόησον ὅτι οὐκ ἔχεις σὺ ταῦτα πατρίδα, ἀλλ' εἰ μέλλεις φιλοσοφεῖν, καὶ τὸν γῆν ἅπασαν ξένην ἐκλήσῃ νομίζειν. ἀλλὰ νόσῳ παρεδόθης χαλεπῇ; εἰπὲ δὲ ἀποστολικόν· ἐκτὸς· Ὅσῳ ὁ ἔξωθεν ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, τοσούτῳ ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. ἀλλὰ θανάτου ἐπέκειτο; ποῖος βίαιος; ἐνόησον Ἰωσὴφ καὶ τὸν ἀποστομωθῆναι σε δυσμωτηρίῳ κεφαλίου, ὑπὲρ πίναξ σπεσθῆναι, καὶ πορνικῆς ὀρχήσεως χωμάτιον μισθόν. ἐνόησον ταῖς ἐστυφλῶσθαι ἀμοιβαῖς. ταῦτα γὰρ ἄπαθα τὰ παθήματα, ὅταν ἀδίκως πάθῃ τινὸς ἐπάγηται τινι, καὶ ἁμαρτήματα λύῃ;

ἢ δικαιοσύνῃ ἐργάζεται). ποσῦτον αὖτ᾽ ὠφελείας ὃ μέτρος ὅτι τ᾽ ἡμαγάως ἀοὰ φερόντων. ὅταν οἰῶ μήτε ζημία χρημάτ, μήτε συκοφαντίαν, ἢ λοιδορίαν, μήτε ὃ πρὸς τ᾽ ὑπόφοιδο μετας ἰῶαν, μήτε νόσοι ἢ βάσανοι, μήτε ἀὸὲ ὁ πάντων δοκῇ φοβερώτερον εἶναι, ὁ θάνατος, βλάπτειν σὺ παρίσται, ἀλλὰ ἢ ὠφελῆ μεγίστως, πόθεν ἔχῃς μοι δεῖξαί τινα ἀδικούμενον, ὅτῳ σὺ τοῦτον μηδὲν ἀδικῆτας; ἐγὼ γὰρ ὅσων τοίνυν ἀποδῶξαι πειράσομαι, ὧν μάλιστα ἀδικούμενοι ἢ ἐπηρεαζόμενοι ἢ τὰ ἀνήκεστα πάσχοντες, ταῦτα ποιοῦντές εἰσι. πῶς γὰρ ἀθλιώτερον ἡγοῖτ᾽ ἂν τὸν Καΐν, ὃν τοιαῦτα τὸν ἀδελφὸν Ἄβελ ὄντα; πῶς ἢ τῆς Φιλίππου γυναικὸς ἐλεεινότερον, τῆς Ἡρῳδιάδος Ἰωάννου ἁπτομένους; πῶς ἢ τῶν ἀδελφῶν τὸν Ἰωσὴφ τῶν ἀπεμπολησάντων αὐτὸν, ἢ τοὺς τοῦ ὑποφοίνου μεταγισάντων; πῶς ἢ τὸν Ἄβελοῦλον τὸν Ἡρῴδου τοσούτοις καταξιωθέντος κακοῖς; οὐ γὰρ δὴ μόνον τῶν ἄλλων, ἀλλὰ ἢ ὕστως οὐ τοῦτο τυχεῖν δώσει δίκην τῆς ὑπερβολῆς. εἶδες πῶς καὶ ταῦτα πλείω τῆς ὑποφάσεως ὁ λόγος ἀπέδειξεν, οὐ μόνον τὸν ἐμίαν λύμην ἀπὸ τῶν ὑπερβολῶν τούτων ὑπομένοντας τὸν ἐπηρεαζομένους, ἀλλὰ ἢ τὸ πρῶ εἰς τοῦτο τῶν ὑπερβολῶν τὸν ἀφελιμώτατον κεφάλαιο; ὑπὲρ γὰρ οὔτε πλούτου, οὔτε τὸ ἐλευθερίας εἶναι, ὅτε τὸ παιδία οἰκεῖν, οὔτε τὰ ἄλλα, ἅπερ εἶπον, αἱ θεῖαι γραφαί εἰσι ἀρεταί, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς τὰ κατορθώματα. εἰκότως ὅταν εἰς ταῦτα ἡ βλάβη γίνηται, τότε ἢ μάλιστα θερμὴν ἡ ἀβλαβείας ἀρετή. πῶς οὖν μὴ εἰς αὐτοῦτο τὴς ἀβλαβείας τῆς ψυχῆς τοῦτο φιλοσοφίαν; τότε τὰ ταῦτα, τὸ βλάβη, πρὸ ἑτέρου βλάπτεται, ἀλλ᾽ οἰκοθεν ἢ πρὸ ἑαυτῆ. πῶς οἰκοθεν ἢ πρὸ ἑαυτῆ, φησίν; ὅταν μαστιχθῇ ἀδίκως τις, ἢ τὰ ὄντα ἀφαιρεθῇ, ἢ χθεσπιῶ τινα ἑτέρου ὑποπείας ἐπήρεια βλάσφημόν τι ῥῆμα ἐξενέγκῃ, ἐλάβη μὲ τὰ ταῦτα ἢ βλάβην μεγίστην· οὐ μὴν ἀδίκως ἔ ἐπηρεάσαντος, ἀλλὰ δικαίως τῆς οἰκείας μοχθηρίας. ὅπερ γὰρ ἔμπροσθεν εἶπον, ἢ νῦν ἐρῶ· τοσοῦτος αἰδεσίμων, καὶ μυριάκις ἢ πυρὸς, τὸν ἀλάστορος ἐκείνου δαίμονος, ὃς ἀκαταπαύστως πρὸς ἡμᾶς ἔχοντος τὸν ἄβελοῦλον ποιητότερον μὲν τὴν πρόθυμον, τοσοῦτον ἀπέχει τοῦ βλάπτειν, ὥστε καὶ ὠφελεῖν. ἀλλ᾽ ὅμως ὁ χθεσπὸς οὗτος δαίμων οὐκ ἴσχυσε πρὸς τὸν ἰόμενον, πρὸς τὴν χθρίτος τοσαῦτα κατ᾽ αὐτοῦ βέλη ἢ οὕτω πικρὰ πάντα χθὲς ἀφεὶς, ὑποκελίσαι ἢ καταβαλεῖν. τοσαύτη τ᾽ ψυχῆς ὄντι ἡ εὐθυμία. πῶ ὁ Παῦλος, οὐ πάντα ἔπαθε δεινὰ, ἃ μηδὲ καταλέξαι ῥᾴδιον; δεσμωτήρια οἰκῶν, λύσεις πρόφασιν, ἀγῶνας ἢ πρόφασιν ἀγωνόμενος, μαστιγούμενος πρὸς Ἰουδαίων, λιθαζόμενος, ὐχὶ ἅπαξ μόνοις, ἀλλὰ ἢ ῥάβδοις τρὶς τοῦτο ξαινόμενος, καταπονούμενος, λῃστῶν πολλάκις πρόπειραν, ἐμφύλιον ὑποπτεύων πόλεμον, πρὸς τῶν ἐθνῶν, πρὸς τῶν ψευδαδέλφων βαλλόμενος δεινῶς ἐχῶ; μυρίας ὑπερβολὰς ὑπερβολῆς, λιμῷ ἢ γυμνότητι παλαίων, ἐπέρας πύκνας ἢ σπουδαίας ὑποπτεύων πρόσταξις ἢ θλίψις· ἢ πῶ δῆτα πολλὰ λέγω; καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν ἀποθνήσκων τὴν ἡμέραν· ἀλλ᾽ ὅμως τοσαῦτα πάσχων πρὸς τηλικαῦτα, οὐ μόνον οὐκ ἐξέκλινε ῥῆμα βλάσφημον, ἀλλ᾽ ἐχαιρεν ὅτι τούτοις ἢ ἐκαυχᾶτο. ἢ νῦν μὴν φησι, Χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου· νῦν ὃ πάλιν, Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ ἢ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν. εἰ τοίνυν τοσαῦτα πάσχων αὖθις ἐχαιρε πρὸς ἐκαυχᾶτο, τίνα ἔξεις συγγνώμην, ποίαν ἀπολογίαν σὺ ὃ τὸ πολλοστὸν αὐτῶν ὑπομένων μέρος, ἢ βλασφημῶν; ἀλλ᾽ ἕτερος ἀδικούμενός, φησι, καὶ μὴ βλασφημήσω· τὰ χρήματα ἀφαιρεθεὶς, ἀχρήστος γένομαι πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην, φησί. σκῆψις ταῦτα ἢ πρόφασις. εἰ γὰρ ὅλως τοῦτο ἀληθὲς, μάθε σαφῶς, ὅτι πηνία ἐλεημοσύνης ὃ χρῄζει κώλυμα. καὶ γὰρ μυριάκις ἢ πένης, ὃν ἂν πένητος τὸ δραχμὴ ἀλβύρου μόνον κεκτημένης, ἢ τὸ δύο μόνοι ἐχόντος ὀβολοὺς, ὧν ἑκάτερον τὸν ὑπὸν ἅπασαν εἰς τὸν δεομένους κενώσασα πρόθυμον ἐδειμάνθη, καὶ ἡ τοσαύτη πενία τῇ τοσαύτῃ φιλοτιμίᾳ τὸ γέγονε κώλυμα· ἀλλ᾽ οὕτω δαψιλὴς ἢ φιλότιμος ἡ ἐκ τῶν δύο λεπτῶν γένεται ἐλεημοσύνη, ὡς τοὺς πλουτοῦντας ἅπαντας ἐπικρύψαι, καὶ τὸν πολλοὺς σατύρους καταβαλεῖν ὑπερβαλομένην τῶν πλούτων τὸν γνώμην, ἢ τὴν περιουσίαν

τῆς

τῆς πονηρίας. ὥστε οὐδὲ οὗτοι ἠδίκησαν, ἀλλὰ καὶ μείζονας ἐκέρδησαν, δι' ὀλίγης εἰσφορᾶς τῶν τὰ πολλὰ κατηφιόντων λαμπροτέρους λαοῦ τοῦ τυφλοῦ. ἀλλ' ὅπερ, καὶ μυριάκις ἔστω εἰπεῖν, αἱ φιλοσώματοι ψυχαὶ καὶ τοῖς βιωτικοῖς ἡδέως ἐγκαλινδούμεναι, καὶ τοῖς πρόσθεν σπινθαλούσαις πορφύραις, οὐκ αἰ ῥᾳδίως ἀνάσχοιντο τῶν καταπαιζόντων αὐτῶν ἀπορρήσαι (τοιαῦτα γὰρ ἔοικε τὰ φαῦλα τούτου) ὀδὲ ἴσως ἀφίσιν ἀνέχοιτο. ἀλλ' ὁ μὲν ὑπερέχοιτο καὶ τούτων ἀντέχοι). ὁ δὲ ἐλεεινότερος καὶ ἀθλιώτερος οὐκ ἐπλείονος μὲν ἐκείνων μοίρας, τούτων δὲ ἐλαττόνως σφόδρα. φέρε δὴ τὰ προσωπεῖα ἀφελόντες τὰ φαῦλα καὶ φαυλοποιὰ τὰ αἰχμαλωτίσαντα καὶ δυστυχοῦντα τὸν παρόντα βίον, διίδωμεν τὸν ἑταιριζομένης γυναικὸς τὸν βδελυγμόν (τοιοῦτον γὰρ ἡ τοιαύτη ζωὴ, ἡ τῆς ψυχῆς καὶ πλούτου καὶ δυναστείας πορισταῖς συνοῦσα) ὃ αἰχμὴ καὶ δυστυχὴς καὶ πολλῆς βδελυγμίας γέμει, ὃ ἀηδὲς καὶ φορτικὸν καὶ πικρίας ἐμπεπλησμένον. καὶ γὰρ δὴ τοῦτο μάλιστα ἔστι τὸ πάσης ἀποστερῶ σὺν ἀληθείᾳ συγγνώμης, ὅτι καὶ ἀηδίας καὶ πολλῆς τῆς πικρίας ἐμπεπλησμένος ὁ βίος οὗτος πεφυκώς τε αὐτοῖς εἶ πεποιηκὼς ὅτι, καὶ μυρίων γέμων κακῶν καὶ κινδύνων, αἱμάτων, χρημάτων, σκηπτῶν, καὶ φόνων, καὶ φόβων, καὶ ζημιῶν, καὶ φθόνου, καὶ βασκανίας, καὶ ὀπισθουλῆς, καὶ φειδοῦς διωκτικῆς καὶ μεμψιμοιρίας, καὶ κέρδους ἕνεκεν οὐδενὸς, οὐδὲ καρποῦ τῶν τοιούτων κακῶν οὐδένα φέρων, ἀλλ' ἢ κόλασιν καὶ τιμωρίαν, καὶ ὃ διωκτικῶς βασανίζεσθαι· καίπερ τοιοῦτος ὢν ζηλωτὸς εἶ) τοῖς πολλοῖς δοκῶ καὶ πεπλάνηται· ὁ τῆς ἀνοίας τῶν ἀλισκομένων ἔστιν, οὐ τῆς τοῦ πράγματος μακαριότητος. ἐπεὶ καὶ τὰ παιδία τὰ μικρὰ πρὸς μὲν τὰ ἀθύρματα κέχηνε καὶ ἐπλήσθη), τῶν δὲ τελείων ἀνδράσι πρεπόντων πραγμάτων οὐδὲ αἴσθησιν λαβεῖν δύναται αὐτά. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν συγγνώμη διὰ τὸ τῆς ἡλικίας ἄωρον, ὅτι δὲ ἀπολογίας ἐκβεβλήκασι, τὸ ἡλίκια τέλεια παιδικὸν ἔχοντες γνώμιον, καὶ κείνων ἀνοητότεροι διακείμενοι.

Διὰ τί γὰρ ζηλωτὸν ὁ πλοῦτος, εἰπέ μοι; καὶ γὰρ ἀναγκαῖον ὀνειδίσαι πρόσεστιν, ὅπερ ὑγείας, καὶ ζωῆς, καὶ τῆς παρὰ τῶν πολλῶν εὐφημίας, καὶ χρηστῆς ἀπολήψεως, καὶ πατρίδος, καὶ οἰκείων, καὶ φίλων, καὶ συγγενῶν, καὶ τῶν ἄλλων πάντων, ὃ χαλεπὸν τοῦτο νόσημα τῶν νενοσηκότων τιμιώτερον πολλοῖς ἔδοξεν εἶναι), καὶ πρὸς αὐτοῦ αἰσθῆναι λοιπὸν τοὺς νεφέλας ἢ πυρὶ, καὶ χιόνι καὶ θαλάττῃ ἢ κύμασιν αὖθις καταλῆξαι· καὶ ὁ μὲν σείοντων τὴν φλόγα τούτων οὐδὲν, ἢ ὁ ἀναχαίτης, ἄπορος, αὐτοί τε ἢ ἀλήτης ἦσθε, οἵ τε μηδέπω ἀλήτης, ἵνα ἀλῶσι. καὶ ἔκαστον ἴδοι τις ἂν καὶ ἄνδρα καὶ γυναῖκα, καὶ οἰκέτην καὶ ἐλεύθερον, καὶ πλούσιον καὶ πένητα, τῇ δυνάμει τὸν ἑαυτῆς φορτία βαστάζοντα τὰ τῇ φλογὶ τούτῃ δι' ἡμέρας τε καὶ νυκτὸς πολλὰ πρὸς ἔχοντα τὸν ζόφον· φορτία οὐ ξύλων οὐδὲ φρυγάνων (οὐ γὰρ ἐστὶν ἡ φλὸξ) ἀλλὰ ψυχῶν καὶ σωμάτων ἀδικίας καὶ πονηρίας. ἀπὸ γὰρ τούτων ἀνάπλεως πέφυκεν αὕτη τῆς φλογὸς ἡ φύσις. οἵ τε γὰρ πλουτοποιοῦντες οὐδαμοῦ τῆς ἀτόπου ζωῆς ἴσασι) ὑπερθυμίας, καὶ ἅπασαι πρὸς ἀλλήλας ἐκβάλλονται τὸν οἰκεῖον λόγον· οἵ τε πένητες ἐπείγονται φθάσαι ἐκείνους, καὶ λύσαι τῆς ἀνίας, καὶ μανίᾳ ἀχαλίνωτος, καὶ νόσος ἀδιόρθωτος ζῶντας πάντων κατέχει ψυχάς· καὶ πάντα ἔρωτα σβεσθέντα νικήσας ὁ ἔρως καὶ πρωτοπάθειος ἐξέβαλε τῆς ψυχῆς· καὶ οὔτε φιλίας λόγος, οὔτε συγγενείας (καὶ τί λέγω φιλίας καὶ συγγνείας;) οὐ γυναικὸς καὶ παίδων, ὅ τι γλυκὺ δὴ ἀνδράσι πεφιλοτιμημένοις; ἀλλὰ πάντα χαμηλὰ ἔρριπται καὶ κατάπατα, τῆς ὠμῆς ταύτης καὶ ἀπανθρώπου τῶν ἀλήτων διανοίας ζώσης ἀπάντων καταλαβούσης ψυχάς. καὶ γὰρ ὡς διάνοια τούτων ἀπαθὴς, καὶ ὡς τύραννος ἀπιθὴς, καὶ ὡς βάρβαρος ὠμὸς, καὶ ὡς πόρνη πάνδημος καὶ πολυτελὴς, καταισχύνει καὶ καταπίνει, καὶ μυρίοις κακοῖς καὶ κινδύνοις καὶ ὠμορφίαις ἑαυτὸν ἐλεεινοὺς δουλεύειν αὐτῇ, καὶ φοβερὰ ἅμα καὶ ἀμείλικτος, ἀγρία τε καὶ ἀπίθανος, καὶ πρόσωπον ἔχουσα βαρβαρικὸν, μᾶλλον δὲ θηριώδες, καὶ λύκου καὶ λέοντος ἀγριώτερον, πρόσωπον ὃ ἐστὶ δοκεῖ καὶ πόθου καὶ μέλιτος γλυκύτερα τοῖς αἰχμαλωτισθεῖσιν ὑπ' αὐτῆς· καὶ ξίφη καὶ ὅπλα

καθεκάστω κατ' αὐτῶν χθιζὴν οὖσαν τῇ ἡμέρᾳ, καὶ βαρὰν θρα ἀνορύττουσα, καὶ ὅπλα κρημνοὺς ἄγουσα καὶ σκοπέλους, καὶ μυρία αὐτοῖς πλέκουσα κολάσεως δίκτυα, ζηλωτοὺς αὐτοὺς νομίζεται ποιῆσαι τοῖς τε ἁλωκόσιν αὐτοῖς, τοῖς τε ὀπτηυμοῦσιν ἀλόγοις. καὶ καθάπερ ὁ ἀμβρὰξ ὁ βορβόρῳ ἐγκαλινδούμενος ἥδεται ὁ τυφῶν, ἡ χθὲς ἡμέρα ἐκόπασεν ζωὴν ἀεὶ λιτοῦσα· οὕτω δὴ καὶ ἡ τῇ φιλαργυρίᾳ ἁλόντες τῶν ζώων τούτων εἰσὶν ἀθλιώτεροι. καὶ γὰρ μείζων ἡ ἐκείνων βδελυγμία, καὶ ὁ βίος ἐκείνοις δυσωδέστερος. ὁ γὰρ πεσόντες τῷ πάθει, πολλὴν νομίζουσι ἡδονὴν ὀπτᾶσθαι καὶ πεπαθέναι· ὅπερ οὐ τῆς φύσεως τὸ πρᾶγμά τοῦτ', ἀλλὰ τῆς τοῦ δαίμονος (τοῦτο γὰρ τῆς ἀλογίας ἐκείνων χάρις) ὥσπερ οὖν ὅτι τοῦ βορβόρου καὶ τῆς κόπρου, ὁ τοῦ βορβόρου καὶ τῆς κόπρου ὄντως ἐστὶν, ἀλλὰ τῆς ἀλογίας τῶν ἐμπεπλεγμένων ζώων· οὕτω καὶ ὅτι τῶν ἀνθρώπων λογίζου. καὶ πῶς ἂν ἰασαίμεθα τοῦτο; οὕτω δαιμονιώδους; Εἰ βουληθείη τις ἀνοῖξαι τὰς ἀκοὰς, καὶ ἁπλῶσαι τὸν ὀφθαλμὸν, καὶ δέξασθαι τὰ λεγόμενα. τὰ μὲν γὰρ ἄλογα μεταβῆναι τῆς ἀκεραίου δαιμονίας καὶ ἀπαγαγεῖν οὐκ ἔστι (λογισμοῦ γάρ ἐστιν ἔρημα) ὁ δὲ ἡμερώτατον τοῦτο ζῷον, καὶ λογισμῷ καὶ λόγῳ πειθόμενον, τὸν ἀνθρώπειον λέγω φύσιν, εἰ βουληθείη, ῥᾳδίως τε καὶ σφόδρα εὐκόλως ὁ τοῦ βορβόρου καὶ τῆς δυσωδίας καὶ τῆς κόπρου καὶ τῆς βδελυγμίας ἀπαλλάξαι ἐκείνης. ὀφθαλμὸν τί γὰρ ὁ πλοῦτος, αἴσθεσθε, ἀδελφοὶ ἀγαπητοὶ εἰ σοι δοκεῖ; ὀφθαλμὸν τὸν ἡδονὴν πρώτως τὸ ἀπὸ τῆς θεραπείας; ὀφθαλμὸν τὸν τιμὴν καὶ τὸν δορυφορεῖσθαι τὸν ἀπὸ τῶν [μετὰ τοῦτον] θεραπευόντων; ὀφθαλμὸν δὲ δύνασθαι τοὺς λυποῦντας ἀμύνασθαι, καὶ πᾶσιν εἶναι φοβερόν; οὐδὲν γὰρ ἂν ἐπέρας αἰτίας ἔχοις εἰπεῖν, ἀλλ' ἢ ἡδονὴν καὶ χολακείαν καὶ φόβον καὶ τιμωρίαν. οὔτε γὰρ σωφρονίζει, οὔτε σωφρονιστέρους, οὔτε ἐπιεικεστέρους, οὔτε ἐπιεικεστέρους πρώτως ὁ πλοῦτος ποιῆσαι εἴωθεν, οὐ χρηστὸν, οὐ φιλάνθρωπον, οὐκ ὀργῆς κρείττονα, οὐ γαστρὸς ἀμείνω, οὐχ ἡδονῆς ἀνώτερον· ἀλλὰ μετεωρίζει παιδεύει, καὶ συνεσταλμένους διδάσκει, οὐκ ἄλλο τι μέρος τῆς ἀρετῆς εἰς τὸν ψυχὴν εἰσάγει καὶ καταφυτεύει. ὅσῳ δ' ἂν ἔχοις εἰπεῖν ὀφθαλμὸν τούτων ἐπιεικέστερος ὅστις σοι καὶ πενιχρὸς ὄντος. ἐκεῖνος μὲν γὰρ οἶδε φυτεύειν καὶ γεωργεῖν τὴν ἀγαθὴν, ἀνατέμνει καὶ ἀποκείμενα βύρη, λυμαίνεται καὶ κωλύει καὶ καταμύραινει· ἐνίοτε δὲ καὶ ἀνάπαυσιν, καὶ τὰ εὐθυμίαν τούτων ἐπεισάγει, ἀκολασίαν ἀμύσσει, θυμὸν ἀνίησι, ὀργὴν ἀδίκει, ἀπόνοιαν, ὑπερηφανίαν, ἀμότητα. ἀλλὰ μὴ εἴπωμεν ἐπὶ τούτων. καὶ γὰρ τῇ τόσῳ ταύτῃ ἁλωκότες οὐκ ἀνάξιοι τῆς ἀρετῆς καὶ κακίας ἀκούοντες, τῆς ἡδονῆς ὄντες ὅλοι, καὶ ὀφθαλμὸν τοῦτο αὐτῆς γινόμενοι δοῦλοι, κατηγορουμένων αὐτῶν ὁμοῦ καὶ ἐλεγχομένων. φέρε δὴ τέως καὶ ἐπὶ τούτων λόγον ἀφέντες, τὰ λοιπὰ εἰς μέσον ἀγάγωμεν, καὶ ἴδωμεν, εἴ τινα ἡδονὴν ὁ πλοῦτος ἔχει, εἴ τινα τιμήν. τοὐναντίον γὰρ ἅπαν ὁρῶ. καὶ, εἰ βούλεσθε, πρῶτον τὰς τραπέζας τῶν πολυτελῶν καὶ πενομένων ἐξετάζωμεν, καὶ ἐρωτήσωμεν τοὺς ἑστιωμένους, τίνες μᾶλλον εἰσὶν οἱ καθαρὸν καὶ γνήσιον καρπούμενοι ἡδονήν· οἱ πρὸς ὀφθαλμὸν μεμεμερισμένῳ τὸν ἡμέραν ὅπου τῶν ἰδεῶν καταπλεόμενοι, καὶ τὰ ὀψάρια τοῖς ἁρίστοις σιτευόμενοι, καὶ τὸν ταρίχων ὀφθαλμὸν ἀπολαύοντες, καὶ τὰς ἀμαθήσεις πηγνύοντες, καὶ τῷ ὑπερόγκῳ τῶν ἐδεσμάτων φορτίῳ ὁ πλοῖον καταπιέζοντες, καὶ ὑπερθαύμαστον ποιοῦντες τὸν ναῦν, καὶ καθάπερ ἐν ναυαγίῳ τῷ τοῦ σώματος καταχλύζοντες αὐτὸν, καὶ πίδας, καὶ χθεσπίδας, καὶ γλωσσοπίδας ὀπτιμοποιοῦντες, καὶ ἄπορον αὐτῶν καταδεσμοῦντες ὁ σῶμα ἀλύτοις σιδηροῖς χαλεπωτέρῳ δεσμῷ τῶν τῆς μέθης καὶ τῆς τυφῆς, καὶ μήτε ὕπνον ἀφροῦσθαι γήσιον καὶ εἰλικρινῆ, μήτε ὄνειρον ἀπολλαγμένοι φοβερῶν, τῶν τε μαινομένων ὄντες ἀθλιώτεροι, καὶ αὐθαίρετόν τινα δαίμονα ἐπεισαγόντες τῇ ψυχῇ, καὶ λόγος ἀφαιρούμενοι τῷ θεατῇ τῶν οἰκετῶν, μᾶλλον δὲ καὶ πραγμάτων καὶ δακρύων ὑποθήσεις τοῖς ὀπτειχεστέροις αὐτῶν, καὶ μηδένα εἰδότες τῶν πλησίον, μήτε εἰπεῖν τι ἢ ἀκοῦσαι δυνάμενοι, ἀλλὰ φορεάδων ἀπὸ τῶν σιτεάδων ὀπτὰ τὸν κλίνην ἀγόμενοι· ἢ οἱ νηφοντες οἱ ἐγκηρεύοντες, καὶ τῇ χειρὶ ὁ μέζον ὀρίζοντες, καὶ ὀξυωπίας πλέοντες, καὶ μέγιστον ἡδυσμα

τὸ

τὸ πεινῆν καὶ διψῆν ἔχοντες ὅτι τι τῶν ποτῶν; οὐδὲν γὰρ οὕτω κ ἡδονὴ ἢ ὑγίεια ἐργάζεται, ὡς τὸ πεινῶντα καὶ διψῶντα ὕστερον τῶν προκειμένων ἀπέχεσθαι, καὶ κέρδη εἰδέναι τὴν χρείαν μόνον, καὶ μὴ ὑποβαίνειν τούτοις τὰ σκάμματα, μηδὲ μᾶζον τῆς δυνάμεως ὑπερπίνειν τὸ ἄχθος τῷ σώματι. εἰ δ' ἀπιστεῖς μου τῷ λόγῳ, κατάμαθε τὰ ἐκατέρων σώματα, καὶ τὴν ἑκάστου ψυχήν. οὐχὶ τὰ μὲν τῶν ὕστερον ἀσκητῶν συμμέτρως (μὴ γάρ μοι τὸ ἀσθμαίνειν συμβαίνοι εἰπῇς, καὶ εἴ τινες ἀθυμίας εἶεν ἐκ προσταίσεως ἐπέχοντος, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀεὶ καὶ συνεχῶς συμβαινόντων τοῖς ψηφοῦσι λάμβανε) οὐχὶ τ μὲ συμμέτρως ἐσιωμένων ὕπνους τὰ σώματα, καὶ τετραυωμένας αἱ αἰσθήσεις, τὴν οἰκείαν χρείαν πληροῦσας μ πολλῆς τῆς ὑγκολίας, ἐκείνων δ' πλησθέντες καὶ πόντος κηρῷ μαλακώτερος, κ ἐσμῷ νοσημάτων πολιορκούμενα; ἐ γὰρ καὶ ποδάγρας ταχέως αὖθις ἐφίσταται, καὶ ξῆμος ἄκαιρος, καὶ γῆρας ἄωρον, καὶ κεφαλαλγίαι, καὶ δξαπάσεις, καὶ τομαῖαι πυρώσεις, καὶ ὀρέξεως ἀφαίρεσις, καὶ διλυτκὸν δέονται ἰατρῶν, καὶ συνεχῶν τῶν φαρμάκων, καὶ καθημερινῆς τῆς θεραπείας. ταῦτα οὖν ἡδονῆς, εἰπέ μοι; καὶ τίς ἂν ἕλοιτο τῶν εἰδώτων ὅ, τι ποτέ ἐστιν ἡδονή; ἡδονὴ γὰρ ἧς τότε, ὅταν ὑπὸ θυμίας ἡγουμένης ἀπόλαυσις ἕπηται· ἀν δ' ἀπόλαυσις μ ᾖ, ὑπὸ θυμία δ μηδαμοῦ φαίνηται, τὰ τῆς ἡδονῆς οἴχεται καὶ ἀφύλακτα. ὅθεν τοι τοῦτο καὶ οἱ νοσοῦντες, κἂν οἱ σιτίων ἀπέχωνται ἐδεσμάτων, ναυπῶντες καὶ ἀσθμαίνοντες, οὕτως αὐτῶν ἀπηλλάγηται, ὅπερ ὑπὸ θυμία οὐκ ἔστιν ἡ τὴν ἀπόλαυσιν ἡδίω ποιοῦσα. οὔτε γὰρ ἡ τῶν σιτίων φύσις, οὔτε ἡ τῶν ποτῶν, ἀλλ' ἡ τῶν ἐσιωμένων ὄρεξις τὴν ὑπὸ θυμίαν πίκτειν ἐώθει, ἣ τὴν ἡδονὴν ἐργάζεσθαι πέφυκε. λέγ τοῦτο καὶ τις σοφὸς ἀνὴρ τὰ τῆς ἡδονῆς ἀκριβῶς εἰδὼς ἢ φιλοσοφῶν ζῶντα ὑπισχνεῖτο, ἔλεγε· Ψυχὴ Παρ. κ. ζ.
ἐμπεπλησμένη κηρίοις ἐμπαίζει, δηλονότι ὅτι οὐκ ἐν τῇ φύσει τῆς τραπέζης, ἀλλ' ἐν τῇ διαθέσει τῶν ἐσιωμένων τὰ τῆς ἡδονῆς ἔσπευδε. λέγ τοῦτο κ ὁ προφήτης ἐν τοῖς Αἰγύπτου θαύμασι κ τὰ ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ παλέγων, μ τῶν ἄλλων κ τοῦτο εἴρηκεν, Οτι οὐκ πίτας μέλι ἐχόρτασεν αὐτούς, καίτοιγε ὕδατι μὲν μέλι φαίνεται πίτερα αὐτοῖς αἰσθλύσασα. τί οὖν ὅτι ὁ ἐν- Ψαλ. π. ιθ.
ρυθμότερος; ὅτι πολλῷ κατεργασμένος τῷ καμάτῳ κ τῇ ὁδοιπορίᾳ, κ σφοδρῷ κατεχόμενος δίψει, ψυχροῖς τοῖς ῥάμασι προσέπεσεν, ἀπὸ ἡδύσματος μεγάλου δ διψῆν ἔχοντες; τὴν ἡδονὴν τῶν καμάτων ἐκείνων προξησαν βαλόμενος, μέλι δ ὕδωρ σκάλεσεν, οὐχ ὡς τῆς φύσεως εἰς μέλι μεταβληθείσης, ἀλλ' ὡς τῆς ἡδονῆς τὸ ὕδατος ἀμελλωμένης ἐκείνῃ τῇ γλυκύτητι. λέγ δ διψῶντας τότε προσπεσεῖν τοῦ ἀπολαυκότας αὐτῶν. ὅταν τοίνυν ταῦτα τοῦτον ἔχοι ἐ ἕπηται, κ μηδεὶς ἀπολέγῃ δυνατὸν, κἂν ἡ σφόδρα ἀναίσθητος, οὐκ βούλεται ὅτι προ τῆς τῶν πικτῶν τραπέζης ἡ καθαρὰ κ εἰλικρινὴς σφοδρὰ ἡδονή, οὐ τ ταῖς τῶν πλουσίων ἀνδία, κ βδελυγμία, κ μολυσμός; κ καθὼς εἶπεν ὁ σοφὸς ἐκφιος ἀνήρ, ἐ τὰ ἡδία πτ ευκλῆ δοκῆ.

Αλλὰ μαθεῖν προσκυλίζει σοῦ ἴσως τάχα ὁ πλοῦτος, φησί, καὶ ἐχθροὺς ἀμύναθαι μετ' ὠφελίας. λέγ τοῦτο οὖν, εἰπέ μοι, ποθὲν ἡμῖν κ ἐσιμάχητος εἶ δοκῆ, ὅτι τὰ χθεπώτατα οὐ ἡμῖν τρέφει πάθη, ὀργήν τε εἰς ἔργον ἐξάγων, καὶ τῆς δοξομανίας σοῦ πομφόλυγας εἰς μείζονα ὄγκον ἐπαίρων, κ προὺς ἀπόνοιαν ἀλεῖφων τε καὶ διεγείρων; λέγ ταῦτα μὲν οὖν μάλιστα ἀμυναρεπῆ φθέγγεται αὐτῶν χρή, ὅτι θεῖα ὄντα ἄγεια καὶ χθεπὰ εἰς τ ἀγαθὸν ἐξοικίζει τὸν ἡμετέρων, τῆς μὲ ὄντως τιμῆς τῆς προ πόντων ἀποστερῶν, τὸν δ' οὐκ ἀντὶ ἀκείνης τοῖς ἀκείνης χρώμασιν ἀναχρωννύς, καὶ ὕστερον τοῖς πατημένοις, κ πείθων ταὐτὸν ἀκείνῳ εἶ νομίζειν, οὐκ ὄντα τῇ φύσει, ἀλλὰ τῇ ὄψει δοκοῦντα εἶ). καθάπερ γὰρ τὰ κάλλη τῶν ἐπαιρομένων γυναικῶν ὑπερτέμμασι κ ἀποχρωμένων συγκέμματα, κάλλους μὲν ἀπεστέρηται, τὸν δ' αἰσχρὸν ὄψιν κ δυσειδῆ, καλὸν τι κ ἀγαθὸν εἶ ποιῆ προ τοῖς ἀπ' αὐτῆς πατημένοις, οὐκ οὖσαν καλόν· ὕστερον δὲ καὶ ὁ πλοῦτος τ

χθαρτείαν

χαλκείῳ βιαζόμενος πιμλῶ δ᾽ ἀχυρώσαι. μὴ γὰρ μοι ταῖς ὀπτασίαις τοῦ φθονερῶ δαίμονος ἀφορμὴν πονηρίας δώσημεν ἑαυτοῖς (αὗται γὰρ εἰσι τὰ χαρώματα, καὶ αἱ ὀπτασίαι) ἀλλὰ τὸ ἐκάστου ζωηδὲς τῆς τοιαύτας τι χαλκευόντων διαφωνῶν, καὶ ὅλῃ μυρίοις εἴδεσι καταδοωτῶν σου κατηγόρους, ἢ τῶν μάλιστα ἐχθρῶν καὶ πολεμίων μᾶλλον ἀποτρεπομένους καὶ μισοῦντας. καὶ εἴ ποτε ὁ ἐκ τοῦ φόβου τούτου συνεκείμενος προσωπεῖον μεταβολὴν προσλαμάτων ἐπελθοῦσα ἀφανίσῃ τι καὶ διελέγξει, καθάπερ ταῖς ὄψεσι σκιάς ἥλιος θερμότερον ἀκτῖνα ἀφεὶς, τότε ὄψει καθ᾽ ὡς, ὅτι τοῦδε πόντα ⟨illegible⟩ ἔμπροσθεν χρύσεον τὸ ἐκάστῃ μὴ τῆς ἀτιμίας τοῦδε τοῖς θεραπεύουσι, τιμῆς ἢ σώμασες ἀπολαύειν ὑπὸ τῶν μάλιστα μισούντων σι, καὶ μυρίας σε χῦ ἀχρείοιδν πλουσίων λοιδορίας, καὶ τὸ ἐκάστας σι συμφορᾶς ἐπιθυμούντων ἰδεῖν. πιμλῶ γὰρ σοὶ ὕτως εἶναι ποιῆσι, ὡς ἀρετὴ, πιμλῶ δ᾽ κατάναλκες μείων, ἢμλῶ οὐ πεπλασμένῳ, σοὶ δὲ προσωπείῳ τινὶ φαεινισμοῦ κεκρυμμένῳ, ἀλλὰ ἀληθῆ καὶ γνησίαν, καὶ σοὶ μιᾷ καιρῶ δυσκολίας ἐλεγχομένῳ. ἀλλ᾽ ἀμείνω σθαι βούλει σοὶ λελυπηκόσας; καὶ διὰ αὐτὸ μὴν οὖν τοῦτο μάλιστα, καθάπερ ἔφθιν εἶπον, φθικτὸς ὁ πλοῦτος. χῦ γὰρ σαυτῷ ὃ ξίφος ὠθῆσι σε προσκυλίζει, καὶ βαρυτέρας ταῖς σοὶ μηλωτῆ σοι καθίκησιν ὠθιώνας, καὶ ἀφορήτους παῖς ταῖς τιμωρίας. τοσοῦτον γὰρ κακὸν ὃ ἀμείνω σθαι, ὅτι καὶ Θεοῦ φιλανθρωπίαν ἀφελκύσατο, καὶ δοθεῖσαν ἤδη ἁμαρτημάτων ἀπείρων συγχώρησιν ἀκύρωσεν. ὁ γὰρ μυρίων λαῶν ταλάντων τὸν ἄφεσιν, καὶ ἀπὸ ψυλῆς προσκλήσεως τοσαύτης ἀπολαύσας δωρεᾶς, ὅλης ἑκατὸν δηναρίων ἀπαίτησιν ἐποιῆτο προσῆκε τοῦ συνδούλου, τοιαύτην, ὅλης τῶν εἰς αὐτὸν πλημμελημάτων ἀπήτει δίκης, οὐ τῆ σοὶ ⟨illegible⟩ ὁμοδούλου σφοδρότητι καθ᾽ ἑαυτοῦ τὸν καταδίκην ἐξώνεγκε. καὶ δι᾽ ἕτερον μὲν οὐδὲν, ὅλα τοῦτο ἢ μόνον ὑπὸ τοῖς βασανισταῖς προσέβαλετο καὶ ἐφρέλετο, καὶ τὰ μυρία τάλαντα ἀπαιτῆσαι ἐκελεύετο, ὑ συγχώρησις οὐδεμιᾶς οὐδὲ ἀπολογίας ἐπέλαυε, ἀλλὰ ὑπὸ ἀνάγκης ἔπαγε, κελευσθεὶς ἄπαν καταθεῖναι ὃ χρέος, ὁ προσλαβοῦσαν τοῦ Θεοῦ χωρήσι φιλανθρωπία. Ὅλα ταῦτα οὖν, εἰπέ μοι, ὁ πλοῦτος σοι προσασύδασεν, ὅπ σε εἰς τοιαύτην ἁμαρτίαν μετ᾽ ἀνοχλίας ὁδάγει; καὶ μὲν Ὅλα τοῦτο αὐτὸν ὡς ἐχθρὸν καὶ πολέμιον καὶ μυρίων γέμοντα φόνων ἀποτρέφεσθαι δεῖ. ἀλλ᾽ ἡ πενία, φησὶ, προσβιάζει δυσχεραίνειν, ὑ πολλάκις καὶ βλάσφημα ῥήματα καταβάλλειν, καὶ ἀπελθόντα προσήματα ὑποπτεύειν. Λυκ. 15. οὐχ ἡ πενία, ἀλλ᾽ ἡ μικροψυχία. ἐπεὶ καὶ ὁ Λάζαρος πένης ἦν, καὶ σφόδρα γε πένης· καὶ τῇ πενίᾳ προσῆν καὶ ἀρρωσία, πενίας ἀπάσης πικροτέρα, ἣ δὲ τὸν πενίαν ταύτην χαλεπωτέραν ποιοῦσα, καὶ τῇ ἀρρωσίᾳ ερημία τῶν προσηκόντων, καὶ ἀπορία τῶν θεραπευόντων, ἥπις καὶ τὸν πενίαν καὶ τὸν ἀρρωσίαν πικροτέραν εἰργάζετο. τούτων γὰρ ἕκαστον καθ᾽ ἑαυτὸ μὲν ἐδυνήσῃ· ὅταν δὲ μηδὲ ⟨illegible⟩ θεραπεύοντες ὦσι, παῖζοι γὰρ ὃ δυσὸν, χαλεπωτέρα ἡ φλόξ, πικροτέρα ἡ ὀδύνη, ἀηδεστέρος ὁ χυμὸς, σφοδρότερον ὃ κλυδώνιον, φλεγμαδεστέρα ἡ κάμινος. εἰ δέ πις ἀκριβῶς ὀξετάσειε, καὶ ἕτερον τούτοις τέταρτον προσῆν, ἡ τῶ πλουσίου ἐκ γλώσσων οἰκτρῶν ἄδεια καὶ τυφή. εἰ γὰρ βούλει τι καὶ πέμπτον ἄλλο εὑρῆν ὑπάρχαυμα τῆς φλογὸς, καὶ τοῦτο ὅλῃ σαφῶς αὐτῷ προσκείμενον. ὁ γὰρ δὴ μέσον ἐστύφα ὁ πλούσιος ἐκεῖνος· ἀλλ᾽ ὁ καὶ δεύτερον καὶ τρίτον, μᾶλλον ἢ καὶ πλειονάκις τῆς ἡμέρας αὐτὸν ὁρᾶν. παρὰ γὰρ τὴν εἴσοδον ἐρρίπτο, θάλπον χαλεπὸν ἐλεεινῆς προαγωγίας ὤν, καὶ τῇ ὅλῃ μέσον χ. μέση δὲ λιθίνου ἰσθμὸς καταμαλάξαι ψυχήν· καὶ ὅμως οὐδὲ τοῦτο ἐπιτασάσατο ⟨illegible⟩ ἀπόν, θερμὸν ἐκεῖνον εἰς τὸν τῆς πενίας ἐκείνης ἀντίληψιν. ἀλλ᾽ ὁ μὲν Συναριτικὸν προσεπέλετο τράπεζαν, δὲ κρατῆρας εἶχεν ἐστεμμένους, καὶ ἄκρατον ἀπλῶς ἐκχέοντον, δὲ στρατόπεδα μαγείρων λαμπρὰ, καὶ προσίτους, καὶ κόλακας ἅμα προσφοῖ, καὶ χορεῖς ἀῴδοντας, οἰνοχοούντων, γελωτοποιούντων, καὶ πρὸ εἴδος ὀπτικῆς ἀσωτίας, καὶ μεθύων καὶ κραιπαλῶν, καὶ ὅλῃ καὶ τραπέζῃ καὶ ἑτέρας πλείοσι πυφῶν ἀπόβλα διεπίλεις τὸ χρέον. τοῦτον δὲ λιμῷ χαλεπῷ

καὶ

καὶ ἀῤῥωσία πικροτάτη, καὶ πολιορκία τοσ̀ουτον ἐλκ̃ῳ, καὶ ἐρημία, καὶ τοῖς ἐκ τ̀ούτων κακοῖς ὁρᾶν καθ' ἑκάς̃ην καζατιπόμενον τὸν ἠμέραν, ὀδὲ ἐις τοσ̃ῶτ̃ον ποτε ἐβάλλετο. ἀλλ' ὁ μὲν ωδ̃ᾶσιτοι, καὶ ὁ κόλακες καὶ ὑπ̀ορ τὸν χρείαν διερρήγνυτο· ὁ δ̃ὲ πένης, καὶ ὕτ̃ω πένης, καὶ ἐν τοσ̀ούτοις κείμενος τοῖς κακοῖς, ὀδὲν ψυχῶν ἐκ τ̃ῆς τραπ̃έζης ἀπήλαυεν ἐκείνης, ἐ τ̃ῶζα σφόδρα ὑπεθυμῶν· καὶ ὅμως ὀδὲν' αὐτ̀οι τ̀ούτων πρ̃έβλαψεν, ὑ ῥ̃ῆμα πικρὸν ἐξ- ε ἐδ̀ηγεν, ὑ βλάσφημον ἐφθέγξατο λόγον· ἀλλ' ὥσπερ χρισθεὶς τ̃ῇ σφοδροτέρᾳ πυρώσει μει- χ. λαμπρὸν ζόνως καθαιρ̀όμενος λαμπρ̃ύνεται, οὕτω δὴ ἐ ἐκ̃ῖνος ὑπὸ τ̃ῶν πα̃ημάτων τ̀ούτων ἐπο- χλ̀ούμενος, πολ̀ύτων ὑ̃ψηλοτέρος ἲών, καὶ τ̃ῶν παθ̃ῶν, καὶ αὐτ̃ῶν τ̃ῶν ὀντ̃ως πολλοῖς πικτομέ- νων θορ̀ύβων. Εἰ γὰρ ἁπλ̃ῶς πένης; πλουσ̀ιώτερος ὁρᾶτ̃αι τ̃ήκόμενος τ̃ῷ φθόν̃ῳ, καὶ κα̃ζα- 10 τείνόμενος τ̃ῇ βασκαν̀ίᾳ, καὶ ὡς βίον ἂίδιον ἐ̃ῖ) νομίζοντες, καὶ τ̃ῶν τ̃ῆς ἀναγκ̃ης εὐπο- ρ̃ουντ̃ων ἐ̃ῳφ̃ῆς καὶ ὀδὲν θερμ̃ότερος ἐ̃ῳκότες· ὁ πένης ὀδ̀ὲ, ὡς ὀδὲὶς ἕτερος πένης ὢν, καὶ ὐχὶ πένης μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀσθενὴς, καὶ μηδὲν ἔχων ὡς ἐ̃ῖκὸς πολλοὺς καὶ ωδ̃ακαλέζ̃ον- τα, ἀλλ' ἐν μέσῃ πόλει, καθάπ̃ερ ἐν ἐρ̀ήμῃ κείμενος ἐρημίᾳ, καὶ λιμῷ τηκ̀όμενος πικροτά- τῳ, καὶ πρ̀ός τὰ ὁρᾶν ἐκείνῳ καθάπ̃ερ ἐκ πηγ̃ῶν ὑπορρέοντα, καὶ δι' ὅλ̃ης πένης μὲν ὀδὲ μιᾶς̃ 15 ἀπολαύων ωδ̃αμυ̃ίας, ταῖς ἐ̃ῖκ̃ῶν κακ̃ῶν γλ̃ώσσαις ἐ̃ῳκείμενος τραπ̀εζα διὼκτικὴς (ὕ- τ̃ω γὰρ ἰ̃ῶ ὁ σ̃ῶμα πρ̃έμμορος καὶ ἀ̃ῳελευμ̀ορος, ὡς μηδὲ ἐκείνοις ἀπ̃ῳζ̃ῳφ̃ῆ δὺασθαι) τί ὀκ αὖ ἔπαθεν, Εἰ μὴ σφόδρα γ̃ενν̃αῖος καὶ φιλ̃όζ̃ῳος ἰ̃ῶ; ὁρᾶς ὅτι ὁ ἑαυτοὶ μὴ ἀδικ̃ῶν, καὶ ωδ̃ὰ πρ̀ότ̃ων ἀδικ̃ηθὲὶς, ὀδὲὶ πάλ̃ι δεινὸν; πάλιν γὰρ ὡς αὐτ̀οι" ἀνθ̃ήγ̃ομαι λόγον. χ. λέ̃ῳ καὶ τί γὰρ ἡ ἀῤῥωσία; τί δ̃ῆ ἡ ἐρημία τ̃ῶν ποτηρ̀ίων; τί δ̃ῆ ἡ ἔφοδος τ̃ῶν κυν̃ῶν; τί δ̃ῆ ὁ γλυκ̀ὺ- 20 πικρὸν τ̃ῆς πλουσ̀ίου ὁ ποτηρ̀ής; τί δ̃ῆ ἡ πολλὴ" χλιδὴ καὶ ὑ̃ῳηφαν̀ία, καὶ ἡ ἀπ̀ίνοια ἐκείνη χ. χλιδὴ ὡς ἀθλητ̃ὴ τ̃ῶν πρ̃έβλαψεν; ἢ μαλακωτ̀ερον ποιεῖ τὰ ὑπ̀ορ τ̃ῆς ἀρετ̃ῆς ἐπ̀ίπονα κ̀άμματα; τί δ̃ῆ αὐτ̃ὸ τὸν θυτικὸν ἐλυμ̀ήνατο; ὀδὲὶ ὑδαμ̃ῶ, ἀλλὰ κ̃ῇ μᾶλλον αὐτ̃ὸν ἐ- πέρρωσε, κ̃ῇ μειζ̀ονα αὐτ̃ῷ εὐφρ̀οσύνην ὑπ̀ορθ̀ύσεις γ̀ένοιτ' ἄν, κ̃ῇ ποιεῖν ἀκ̃ήθεν βεβαὶοτερον, κ̃ῇ πλεονασμὸς ἀντιδ̀όσεως, κ̃ῇ μειζ̀ονων ἀμοιβ̃ῶν ὑπ̀ορθ̀ύσεις τ̃ῶν δεινῶν ὁ πλ̃ῆθος ἐκ̃ῖνος, κ̃ῇ ὁ τ̃ῶν πλουτοῦν- 25 των ὠμ̀ότης. ὑ γὰρ δὴ ἀφ' τὸν πενίαν ἐ̃ῖφανθ̃ῆναι μ̀όνον, ὀδὲ ἀφ' ὡς λιμ̀ον, ὀδὲ ἀφ' τὰ ἕλκη, ὀδὲ ἀφ' τὰς γλ̃ώσσας τ̃ῶν κυν̃ῶν· ἀλλ' ὅτι τοιο̃ύτ̃ον γ̀ένεται ἔχει, κ̃ῇ καθ' ἑκάς̃ην ὁρώμενος ὑπ' αὐτ̃ῶν τ̀ῶν ἠμέρ̃ων, ἐ ὑπορ̃ώμενος διὼκτικ̃ῶς, τ̃ῶν ἰ̃ῶ ἐγκε ἡμ̃αῖος ὡς πειρασμὸν κ̃ῇ μ̃ῦ πολλ̃ῆς τ̃ῆς καρτερ̀ίας, ἡ τ̃ῇ πενί̃ᾳ ἡ τ̃ῇ ἀῤῥωσ̀ίᾳ κ̃ῇ τ̃ῇ ἐρημ̀ίᾳ ὑ μικρ̀ὰν, ἀλλὰ κ̃ῇ σφόδρα θυτικωτ̀ατον ζωοτροφ̃ίαν τ̀ῶν φλογ̀α. τί δ̃ῆ ὁ μακ̀αριος Παῦλος, 30 Εἰπέ μοι; ὀδὲὶ γὰρ κωλ̀ύσ̀ει πάλιν ὑπομνηθ̃ῆναι τ̃ῶν λ̀ύπ̃ων. ὑχὶ μυρ̀ίας ἐδ̀ίξατο πρ̃εσβυτικὰς ἰδ̀ίας; τί οὖν ὀντ̃ως ὀδὲν ἐβλ̀άβ̃ῃ; ὀκ ὀντ̃ως μὲν οὖν καὶ μειζ̀ονως ἐ̃ῖφανῆ; ὅλ̃ι ἐλ̀ίμωττ̃ει; ὅτι κρυμῷ κ̃ῇ γυμν̃ότ̃ητι κατετ̀ήκετο; ὅλ̃ι μασ̀ιζ̃ι πολλ̀ακις κατ̃ῃ̃ξάμενος; ὅλ̃ι λίθοις ἐβάλλετο; ὅτι κατεπον̃ίζετο; ἀλλ' ὀκ̃ῖνος Παῦλος ἰ̃ῶ, φησὶ, καὶ κλητὸς τ̃ῶ Χριστοῦ. καὶ τ̀οι καὶ Ἰ̃ούδας Εἷς τ̃ῶν δ̃ώδεκα ἰ̃ῶ, καὶ κλητὸς καὶ α̃ὐτὸς τ̃ῶ Χριστοῦ· ἀλλ' ὅτι δ̃ὲ ἐ̃ῖ) τ̃ῶν δ̃ώ- 35 δεκα, ὅτι ἡ κλ̃ῆσις αὐτὸν ὤ̃ῃσεν, ὅπ̃ῃ γνώμ̃ην ὀκ Εἶχε ποιὸς ἀρετ̃ὴν πρ̃εσκθυασμένην. ἀλλ' ὁ μὲν Παῦλος κ̃ῇ λιμῷ παλαίων, κ̃ῇ τ̃ῆς ἀναγκ̃ης ἀπορ̃ῶν ἐ̃ῳφ̃ῆς, καὶ τοσαῦτα καθ' ἑκάς̃ην πάσχων τ̀ὸν ἠμέρ̃ων, μ̃ῦ πολλ̃ῆς τ̃ῆς ποιμ̃υ̃ίας τ̀ὸν εἰς ὑψηλὸν φέρουσαν ἔτερ̃ον ὁδὸν· ὁ δ̃ὲ ἐ̃ῖκ̃ῶν καὶ ποιὸς τ̀ούτ̃ῳ κλητὸς, καὶ τ̃ῶν α̃ὐτ̃ῶν ἀπολαύσας, ὥ̃ῃπ̃ερ καὶ α̃ὐτὸς, καὶ μυ- θεὶς τ̀ὸν ἀνωτ̀ατω φιλοσοφ̀ίαν, κ̃ῇ τραπ̀εζ̃ης μεταχ̃ειρ̃ὸς κ̃ῇ τ̃ῶν φειλοσοφ̃ιτ̀ατων ἐκείνων 40 λείπ̃ων, καὶ χερὶ λαβὼν τοσαύτ̃ῃ, ὡς κ̃ῇ νεκρὸὶς ἐγείρειν κ̃ῇ λεπρὸὶς καθαίρειν κ̃ῇ δαίμο- νας ἐλαύνειν, κ̃ῇ ὁδ̃ῶ ποιεῖ ἀκτημοσ̀ύνης πολλ̀ακις ἀκούσας λόγοις, κ̃ῇ αὐτ̃ῷ τοσ̃ῶτ̃ον χρ̃ήσιον συλ- λ̃ήμμενος ὦ Χριστ̃ῶ, κ̃ῇ τ̃ῶν πενήτων τὰ χρ̃ήματα πις̃ευθεὶς, ὥστε τ̃ῶ πάντας ὀκ̃ῆν ἔχειν ωδ̃αμυ̃ίαν (καὶ γὰρ κλέπ̃ῃς ἰ̃ῶ) ὀδὲ ὕτ̃ως ἐβ̃ήλ̃ετο βελτ̃ίων, κ̃ήτοι τοσαύτ̃ης συγκαλε- σάσ̃ης ἀπολαύσας. ὅπ̃ῃ γὰρ ἤδει ὁ Χριστὸς ὅτι Φιλάργυρος ἰ̃ῶ, κ̃ῇ ωδ̃ὶ χρημ̀ατων ἐ-

ρωτα

ρωτα ἐμβλεψαι, οὐ μόνον αὐτὸν οὐκ ἀπήτησε τότε δίκας τότε, ἀλλ' ὥστε αὐτὸν καὶ
παρακαλέσαι ὁ πάθος, καὶ παραχρῆμα τὰ πεπραγμένα ἀπὸ τῶν πεπραγότων ὀπίσω δοῦναι, ἵν' ἔχωσι ὅθεν χορέσωσι τὸν
φιλοχρήματον, μὴ καταπίωσιν εἰς ὃ φειδόμενοι ἐκφύγωσι βαράθρον, ἐλάττονα κακῶν ὃ μεῖζον περιασπάσωνται. ὅταν πάντα τὸν Θν μὴ ἐάσωσι μηδὲ βουλόμενον ἀδικεῖν οὗτοι ἕτεροι ἀ-
δικῆσαι δυνήσονται· Θν γὰρ οὐκ ἐθέλοντα μηδὲν παρὰ τὰ ἐαυτῶν συμφέροντα οἰκεῖν οὗτοι 5
οὐδέποτε ὠφελήσουσι. διὰ τοῦτό σοι καὶ ἡ ζωγραφία τῶν γραφῶν ἰσοτελὴς, καθάπερ ἐν εἰκόνι
τινὶ ὑψηλῇ καὶ μεγάλῃ καὶ πολὺ τὸ βάθος ἐχούσῃ τὸν παλαιὸν ἀνεγράψατο τοῦ βίους, ἀπὸ τοῦ
Ἀδὰμ μέχρι τῆς τοῦ Χριστοῦ παρουσίας ἐκτείνασα τὴν διήγησιν· καὶ δείκνυσί σοι καὶ τοὺς ὑ-
ποσκελιζομένους καὶ τοὺς στεφανουμένους, ἵνα σε διὰ πάντων παιδεύσῃ ὅτι Θν παρ' ἐαυτῷ μὴ
ἀδικούμενον οὗτοι ἕτεροι ἀδικῆσαι δυνήσονται), καὶ πᾶσα ἡ οἰκουμένη μετὰ αὐτῶν παλαίειν 10
ἀναγκάζεται πάλεμον. ὅτι γὰρ δυσκολία μεταβολῶν, ὅτι καιρῶν μεταβολαί, ὅτι δυ-
ναστευόντων ἐπήρειαι, οὔτε ὑπεβουλεύθη πώποτε, ὅτι συμφορᾶς ἴσχυσε, οὔτε πάντων τῶν ἐν ἀν-
θρώποις κακῶν συλλεγόμενος ὁ φόρτος δυνήσεται σαλεῦσαί τι καὶ μικρὸν δυνήσεται) Θν γὰρ
ναῦν, καὶ πνέοντα, καὶ ἐγρηγορότα· ὥσπερ αὖ Θν ῥᾳδίως μὲν ἀναπεπωκότα καὶ οἰκείᾳ τροφῇ
διδόμενον, κἂν μυρίαι περισάγωνται θεραπεῖαι, οὐδὲν ἀμείνω ποιοῦσι. τοῦτο γοῦν ἐν πα- 15
ραβολῇ ἡ περὶ τῶν δύο θεμελίων ἐκείνων προεδήλωσεν ἡμῖν, ὧν ὁ μὲν ἐπὶ τῆς πέτρας, ὁ δὲ ἐπὶ
Ματ. ζ. τῆς ψάμμου τὸν οἰκίαν ᾠκοδόμησε τὸν ἑαυτοῦ· οὐχ ἵνα ψάμμοι καὶ πέτραι νοήσωμεν, οὐδ' ἵνα
οἰκοδομεῖν λίθους καὶ ὄρφνας, οὐδ' ἵνα ποταμοὺς καὶ ὑετοὺς καὶ πνεύματα ἄγρια περιστήσω- λ. ὄψεται.
μεν τοῖς οἰκοδομαῖς, ἀλλ' ἵνα ζητῶμεν καὶ κακίαν ἐκ τούτων ἐκλεγώμεθα, καὶ ἐδώμεθα καὶ τοῦ-
το ὅτι Θν ἑαυτὸν μὴ ἀδικοῦντα οὐδεὶς ἀδικεῖ. ἔσχον δ' ὅτι ὁ ὑετὸς, καὶ πικρᾶς ῥᾳδίως φερό- 20
μενος, οὔτε ⏃ πολλαῖς πολλῷ ῥοθίῳ περισείουσιν, οὔτε τὰ πνεύματα καὶ ἄγρια μὴ
σφοδρᾶς τῆς ῥύμης περισάλλοντα, πόσῳ δὲ σαλεῦσαί τι τῆς οἰκίας ἐκείνης, ἀλλ' ἔμεινε καὶ Κ. ἰσχύει.
ἀκίνητος καὶ ἀκίνητος· ἵνα μάθῃς ὅτι Θν ἑαυτὸν οὐ περιδίδοντα οὐδεὶς πειρασμὸς σαλεῦσαι δυνήσεται. ἢ δὲ τοῦ ἑτέρου κατηφέρεια ῥᾳδίως, οὐ διὰ τὴν τῶν πέτρας ὑπο-
βολὴν (ἦν γὰρ καὶ αὐτῇ καὶ ἑτέρα ὃ αὐτὸ ἔπαθεν) ἀλλὰ διὰ τὴν οἰκείαν αἰτίαν. οὐ γὰρ ὅτι ἐπ- Ἰσ. ἢ γῆ
ἐμπεσε περισπάσαι, διὰ τοῦτο ἔπεσεν, ἀλλ' ὅτι ὅτι τῆς ψάμμου ἐπὶ οἰκοδομηθεῖσα,
τοιοῦτον, ὅτι ῥᾳδυμίας καὶ ποικιλίας, τοῦτο πέπονθε. καὶ γὰρ καὶ ἡ τοῦ χειμῶνα περισαλεῦσαι
ἰσχύσει, ἀσθενὴς τε ἐπὶ, καὶ περὶς ὃ πεσεῖν ἑτοίμη. αἱ γὰρ ζιζανίων οἰκοδομαὶ, καὶ μηδενὸς ἐ-
νοχλοῦντος, αὐτόματοι καταφέρονται, ὑπὸ τοῦ σαθρότητος αὐτῆς τῆς κρηπίδος καὶ παντὸς δι-
αῤῥεούσης. καὶ καθάπερ αἱ μὴ δένδρα αὐτόματοι διαπίπτουσι, μηδενὸς αὐτοῖς ἐνοχλοῦν- 30
τος, οὕτω διὰ ἀδάμας καὶ παντὸς ἀδιαλύτου λύσει· ὅτω δὲ καὶ ⏃ μὴ ἐπιβουλεύσῃ ἀδικοῦντος, καὶ ὑ-
πὸ μυρίων παίσεται, ἰσχυρότερος γένοιτο· ⏃ καὶ ἑαυτὸν περιδιδόντος, κἂν μηδεὶς ὁ ἐνοχλῶν
ᾖ, αὐτόματοι φέρεται, καὶ διαῤῥέουσι, καὶ ἀπόλλυται· ὥσπερ καὶ ὁ Ἰούδας ὁ μόνου θεοῦ
υἱὸς ἐνοχλήσαντος πώποτε τοιούτου, ἀλλὰ καὶ πολλῆς ἀπολαύσας τῆς θεραπείας ἀ-
πώλετο. 35

Βούλει σοι τοῦτον καὶ ὅτι δήμων ἐπιχείρων δείξω διαλάμποντα Θν λέγων; πόσης ὁ Ἰου-
δαίων δῆμος ἀπήλαυσε περιουσίας οὐ πᾶσα ἡ ἐρωμένη κτίσις πρὸς ὑπηρεσίαν αὐτῶν πα-
ρεσκευάζετο; καὶ χειμὼν πνεῦσις καὶ ξένος εἰσήγετο διὰ γῆς τρόπος; ὅθεν γὰρ εἰς ἀ-
γορὰν ἐξέβαλλον, καὶ οὕτω τῶν ὠνίων ἀπήλαυον, οὐκ ἀγρύπνοι καταπλέοντες, ὅθεν αὐλα-
κας ἔτεμνον, ὅθεν ἀρόσεις εἶλκον, ὅθεν γῆν ἐσταύρουν, ὅθεν σπέρματα κατέβαλλον, Κ. σπέρμα
ὅθεν ὑετῶν ἐδίοντο καὶ αἰθέριον καὶ τῶν τῆς ἑτοίμου ὥρας, οὐχ ἁλιαχῆς ἀκτῖνος, καὶ στελλουσίου δρό-
μου, καὶ φύσεως αἴρης, οὐκ ἄλλου τῶν τοιούτων ὅθεν, οὐχ ἅλωνα περιεσκύζον, οὐ καρπὸν
ἔτεμνον, οὐ πνεύματον ἔζευξον πρὸς τὸ δρέπανα ὅθεν πυρὸς τῶν ἀχύρων, καὶ μύλων ἔσχε-
φον, οὐ χλιδῶνι οἰκοδόμουν, καὶ ξύλα καὶ πῦρ εἰς τὴν οἰκίαν εἰσῆγον, οὐκ ἄρτοποιικῆς

ἐδίσκης

ἐδίοντο τίχνης, οὐ μάχελλαν μετεχείριζον, ὑ δρεπάνιον ἠκόνων, οὐκ ἄλλης τινὸς ἐδίοντο τέχνης, ὑφαντικῆς λέγω ἢ οἰκοδομικῆς," ἢ τῆς τοιαύτης ἕνεκα ἐχούσης; ἀλλὰ πάντα Εξοδ. 15.
τοῦ αὐλοῦ ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος, ἢ ἐμελέτησαν εἶναι τεχνίται ἢ ἱδρῶτι καὶ πόνῳ ἀπηλλαγμένοι. τοιαύτη γὰρ ἡ τοῦ μέλους φύσις νεαρά τε καὶ προσφατος, ἢ ὑδαμοῦ πρέπουσα
5 αὐλοῦ προσήγματα, οὐδὲ καταπίπτουσα πόνῳ. ἢ τὰ ἰάματα ἢ αὐλὸς καὶ τὰ ὑποδήματα, Δαλ. π. ἢ κθ.
ἢ αὐτὴ ἡ τοῦ σώματος φύσις τῆς οἰκείας ἐπιλαθέσθαι ἀθυμίας. ὁ γὰρ χρόνῳ οὕτω μακρῷ οὔτε ὀκτὼ ἐτελέσθη, ὅτε ⟨W⟩ πόδες αὐτῷ, καίτοι τοσαῦτα βαδίζοντι, ἐτυλώθησαν. ἰατρῶν αὐλοῖς καὶ φαρμάκων ἢ τῆς ἄλλης τῆς περὶ τοιούτων τέχνην ταυτοῦς οὐδὲ μνήμην ἴσμεν οὐ αὐλοῖς· ὅτω πᾶσα ὀκνηδὼν ἀρρωσία ἴσον. Εξήλαυνε γὰρ αὐτοῦ ὁ ἀρχηγέτης Ψαλ. ρδ. λε.
10 ἢ χρεισίμη, φησί, ἢ οὐκ ἴσον ὁ τοῖς φυλαῖς αὐτῶν ὁ ἀλάθητος· ἀλλ' ὥσπερ ⟨W⟩ κόσμοι τινὲς ἀφέντες, καὶ πρὸς ἑτέρους βελτίονα μετοικιαθέντες οἰκητήριον, ὕτως ἥδιον, ὕτως ἥπιον, ἢ ὅτε ἡ ἀκτὶς θερμοτέρα γινομένη τοῦ κεφαλοῦ ἐπλησε τοῦ ὀκείνου. διετίχιζε γὰρ τὸν φλόγα νεφέλη παντοῖαν "ἐπαμφοτερομένη, ἢ" πρὸς φορητὴ γινομένη τοῖς ἄνθρωποις ἅπασιν ὀκείνοις. ἀλλ' οὔτε ὁ νυκτὶ λαμπάδος ἐδίοντο τὸ σκότος διαφεύγοντος τὸ σκότος, ἀλλ' ἴσον αὐτοῖς ὁ φῶς Εξοδ. ιγ.
15 τοῦ πυρὸς πηγὴ φωτὸς ἀφάτου, δύο χρείας πρέχον, τόν τε ἀπὸ τοῦ φαίνειν, τόν τε ἀπὸ τοῦ καταθυμοῦσθαι αὐτοῖς τὸν ἀποδημίαν. ὑ γὰρ φωτοειδὴς μόνον ἴσον, ἀλλὰ ὁ ὁδηγὸς πάντας ἀκριβέστερον ἐχέφρονας κατὰ τὸν "ἔρημον ὀκείνην ⟨W⟩ ἄπτερον δρόμον ὀκεῖνον. ἐβάδιζον γὰρ, ὐκ Εξοδ. ιδ.
ὅπῃ γῆς μόνον, ἀλλὰ ἢ ὅπῃ τῆς θαλάσσης, ὡς ὅπῃ γῆς· καὶ τῶν ὅρων τῆς φύσεως κατεπλεμφθέντες, ὃ χθεσπὸν ὀκεῖνο πιζθύοντες πέλαγος, ὡς ἀφ' πέτρας τινὰς καὶ αὐλιτύπου τινὲς
20 ὁδοιπορεσώτες. καὶ ὅτε μὲν αὐτοῖς ὑπεστόρεσε, γῆν ἐμιμεῖτο τερπνὸν τὸ στοιχεῖον, καὶ πεδία ὕπλια, καὶ ἀρύσεως· ὅτε γὰρ ἐχθροὶ ἀπέλαβε, παθαλότητα καπιρχάζετο. καὶ αὐτοῖς μὲν ἐλθύετο ὄχημα, τοῖς γὰρ πολεμίοσιν αὐσθὺ, πάφος· σθὺ μὲν μετ' θυκηλίας ἀναπιμπάσα, σθὺ γὰρ μὴ πολλῆς τῆς σφοδρότητος καταπονπίζουσα· ἢ ἀ ἄβακτος τῶν ὑδάτων ῥύμη, ἀνδρῶν λογικὸν ὲ ⟨W⟩ νεοπαράτων θύτα ξίδη ὲ ὑπάκοιν ἐπιδείκνυτο, νεῶν μὲν φύλακες, νεῶν γὰρ
25 δημίου τάξιν ἐπέχουσα, ἢ ὁ ἡμέρᾳ μιᾷ τὰ ὀκεῖνα ἀφεῖσον ἐπιδιακυμάνη. Εἰ δὲ τις ἐίποι τὰς πέτρας, αἳ ποταμοὶς ἠφίεσαν ὑδάτων; πῖ γὰ πάντα τὴν ὀρίθων, οἳ τὰν πλῆθει τὴν σωμάτων τοῦ γλὼ ἀπίκρυψαν ἅπασαι; πῖ τὰ ὁ Αἰγύπτῳ θαύματα; τὸ πᾶ ὁ ἐρήμῳ θαλάσσης; πῖ πᾶ ὁ ὄπαια ὲ τὰς νίκας τὰς αἰωνίου τὴν ἀνθρωπείως γὰρ χορθύοντες, ὐχ ὡς πολεμοῦντες, σθὺ δύπ πίστιν τὰς ἐχέφρονας. ἢ τὴν μὲν οἰκείων διασωθὴν χωρὶς ὅπλων σκεφάσαι· τὴν γὰρ μὴ τοῦ Αἰγύπτου μαχομένων αὐλοῖς, σαλπίζοντες ὲ ἁλλόμενοι, οὕτω πρεσβύτερον. ἢ ἰσὼ χρεία μᾶλλον ἢ πόλεμος τὰ γινόμενα, μυσταγωγία μᾶλλον ἢ μάχη. ἢ γὰρ Ιησ. ς.
πρῶτα τὰ τεράστια ταῦτα ὑ σχὲ τότε ἐγένετο μόνον, ἵνα τοῦ χρείαν αὐλοῖς πληρώσῃ, ἀλλ' ἵνα καὶ τοῦ διδασκαλίας, ἰσὼ σοὶ ἔδοκει αὐλοῖς ὁ Μωϋσῆς, τῆς γνωγνωσίας ἀκριβέστερον ἁψάτηρήσωσι. ἢ φωναὶ πρωταχόθεν ἐφέροντο ⟨W⟩ διαστοῦν ἀναχηρύττουσαι. καὶ γὰρ ἡ θά-
λαττα ταῦτα ἐδόα, νεῶν μὲν πιζθυομένη, νεῶν δὲ "θάλαττα γινομένη· καὶ τὰ Νειλῶα ῥέματα ταύτοῦ ἠφίει τοῦ φωνὴν πρὸς αἵματος μεταβαλόμενα φύσιν, ὲ οἱ βάτραχοι, ἢ ὃ τὴν ἀκρίδων στρατόπεδον σκέπον, καὶ ἡ κάμπη καὶ ἐρυσίβη ταῦτα διελέγετο τῷ δήμῳ πρωτί· καὶ τὰ ὅπῃ τῆς ἐρήμου τράστια, ὃ μάννα, ὁ ὄρτυξ, ἡ νεφέλη, ἡ ὀρτυγομήτρα, τὰ ἄλλα πρώτα δὶς βιβλίου τότε αὐτοῖς ἐγένετο καὶ γραμμάτων σθὲ ποτε ἐξδημοφοιτῶν, ἔναυλοι καθ' ἑ-
κάστην ἰσὼ ἡμέραν πρεσβεύματα αὐτοῖς τοῦ μυήμου, ἢ σπηδῶτα αὐτὴν τοῦ δρόμου. ἀλλ' ὅμως μὴ τοσαύτου καὶ τηλικούτου πρεσβεύοιμι, μὴ τὰς διεργασίας τὰς ἀφάτους ὀκείνας, μὴ τὸ μέγεθος τῶν θαυμάτων, μὴ τοῦ κραδαιομένου τοῦ ἄρρητον, μὴ τοῦ διδασκαλίου τὸ διηνεκῆ, μὴ τοῦ κατάχησιν τοῦ ἀπὸ τῶν ῥημάτων, μὴ τοῦ πρόνοιαν τοῦ" ἀπὸ τῶν ἔργων, μὴ τὰς νίκας τὰς λαμπρὰς, μὴ τὰ ὄπαια τὰ πρόδοξα, μὴ τοῦ τῶν πρωτίστων

ἀφθονίαν,

ἀφροσύνῃ, μᾶλλον δὲ μανίᾳ καὶ παραφροσύνῃ τῇ πολλῇ καὶ ἀφάτῳ δόξαι, διὰ τοῦτο
Ezek. 16. ἐκάλλυνε τὴν πόλιν τῶν ἀνοσιωτάτων ἔργων, ὅπερ ἀγνώμονες ὄντες καὶ ἀναίσθητοι, μᾶλλον
προσεκαύθησαν καὶ βοὸς χαλεπώτερον ἐτραπήσαν, καὶ ἵπποις ἐπιζήτουν αὐτοὺς ἁμίλλασθαι, νεανικὰ
καὶ ὑπερμήκη τῶν εἰς Αἴγυπτον ἐκστρατειῶν ἔχοντες τὸν Θεόν, καὶ πολλῶν καὶ ἄλλων
Ioan. 7. 8. ἀπολωλυῖαν ἔπη. ὁ γοῦν τῶν Νινευϊτῶν δῆμος "βάρβαρος ὢν καὶ ἀλλόφυλος, οὐδενὸς τύπου 5 x. βαρ
μετειληχὼς, οὐ μικροῦ, οὐ μεγάλου, οὐ λόγων, οὐ θαυμάτων, οὐκ ἔργων, οὐ ῥημάτων, ὅπερ καὶ ἀλλο
δὴ τοῖς Ἑβραίοις εἶδον ἐκ παλαιοῦ διεσωθέντα οὐδέποτε αὐτοῖς συγγενόμενον ἔμπροσθεν, ἀλλὰ
τότε πρῶτον ὀφθέντα, εἰσιλθόντα καὶ εἰπόντα, Ἔτι τρεῖς ἡμέραι, ἡ Νινευὶ καταστραφήσεται)·
οὕτως ἀπὸ τοῦ φιλανθρώπου τύπου ῥημάτων μετεβάλλοντο καὶ βελτίους ἐγίνοντο, καὶ τὴν πρώτην
ἀποθέμενοι κακίαν, πρὸς ἀρετὴν ἀμοιβὰς μετανοίας ὤδυσαν, ὡς ἀπέφασιν αἰσχαλέσασαν 10
Θεοῦ, καὶ σιωπῶσι ξῆσαν πόλιν, καὶ θηλάσαι ὀργὴν ἀποκρούσασαν, καὶ πάσης ἀπαλλαγῶσαν
Ioan. 7. 1. κακίας. Εἶδε γὰρ ὁ Θεός, φησιν, ὅτι ἀπέστη ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτῆς τῆς πονηρᾶς, καὶ ἐπέ-
στρεψαν ὅπισθεν Κύριον. πῶς ἀπέστη, εἰπέ μοι; καίτοι μεγάλην αὐτῶν ἡ κακία, ἄφατος ἡ
Ioan. a. C. πονηρία, δυσίατα τὰ ἕλκη. καὶ ὅτι δηλοῖ ὁ προφήτης ἔλεγεν· Ἀνέβη ἡ κακία αὐτῶν ἕως τοῦ οὐρανοῦ,
καὶ ἔξεστήκασι τοῦ μέτρου τῆς κακίας αὐτῶν οἱ δικηβόλοι. ἀλλ' ὅμως τοιοῦτο τοσαύ- 15
την πονηρίαν, τοιοῦτον κορυφωθεῖσαν καὶ ὑψωθεῖσαν, ὡς καὶ ἕως τοῦ οὐρανοῦ φθάσαι, ταύτην ἐν
τρισὶν ἡμέραις, ἐν βραχείᾳ καιρῷ ῥοπῇ" ἀπὸ ῥημάτων ὀλίγων, ἃ πρὸ ἑνὸς ἤκουσαι αἱ Ἑβρ-
αἱ ἀγνώστου, ξένου, ναναγοῦ γεγυμνιδίου, ὅτου κατέλυσαν, ὅτου ἠφάνισαι, ὅτου ἐκπεδῶν
Ioan. 7. 1. ἐποίησαν ἕν), ὡς τοιαύτης ἀπολωλυίας φωνῆς· Ὅτι εἶδεν ὁ Θεὸς, ὅτι ἀπέστη ἕκαστος ἀπὸ τῆς
ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς, καὶ μετενόησεν ἀπὸ τῆς κακίας, ἧς εἶπεν ὁ Θεὸς παῦσαι αὐτοῖς. ὁρᾷς 20
ὅτι ὁ μὲν νήφων καὶ ἐγρηγορὼς οὐδὲν ἀδικεῖται, ἀλλὰ καὶ θηλάσαι
ὀργὴν αἰσχύνεται; ὁ γοῦν οἰκεῖον ἑαυτὸν προδιδοὺς καὶ καταλιπόντων, καὶ "μυρίων θυρισιῶν
ἀπολωλυῖαν, οὐδὲν μέγα κερδαίνει; ὅταν γοῦν οὐδὲ ἐκείνους ὠφέλησε τὰ τοσαῦτα σημεῖα, ὅσῃ
αὐτοὺς τούτους ὃ μὴ μεταχειρίσαι τύπον πρόβλαψεν· ἀλλ' ὅπερ οἰκεῖον ἦσαν θυγατέρας,
ὅπιλαβόμενοι ῥοπῆς, βελτίους ἐγένοντο, καίτοι βάρβαροι ὄντες, καὶ ἀλλόφυλοι, καὶ πόλεων ἀ- 25
νήκοοι τῶν θείων χρησμῶν, καὶ πόρρω που τῆς Παλαιστίνης ἀπῳκισμένοι. τί γοῦν τῶν παίδων τῶν
τοιούτων, εἰπέ μοι, τὸν ἀρετὸν τὰ ἐπιλήσμονα κακὰ ἐλυμήνατο; οὐχὶ ἔτι νέοι ὄντες, καὶ νέοι χρ-
μίδων, ἐν ἡλικίᾳ ἀώρῳ τὸν χαλεπὸν ἐκεῖνον ἐπῳμώσαν πυμωσίαν καὶ αἰχμαλωσίαν, καὶ
τὸν μακρὸν ἀπεδήμησαν ἀποδημίαν, καὶ πατρίδος, καὶ οἰκίας, καὶ ναοῦ, καὶ βωμοῦ, καὶ θυσι-
ῶν, καὶ προσφορῶν, καὶ ἀοιδῶν, καὶ αὐτῆς ἧς τῶν ψαλμῶν, εἰς τὸν ἀλλοτρίαν ἐλθόντες γῆν 30
ἐχωρίσθησαν; οὐ γὰρ ἡ οἰκία αὐτοῖς μόνον ἄδακρυς ἦν, ἀλλὰ καὶ πολλὰ τῆς λαμπρείας ἐν-
Ωδ. παιδῶν τεῦθεν εἶδεν. οὐχὶ βαρβαρικῆς ἐξεδύσαντο χιτῶνα, καὶ λύκοις μᾶλλον ἢ αἰ Ἑβραῖαι; καὶ ὃ
παίδων. 12. δὴ χαλεπώτατον, εἰς μακρὰν ὕστερον ἀμοιβὴν ἐκπεσόντες γῆν, "καὶ αἰχ-
μαλωσίας νόμῳ χαλεπωτάτῳ, ὃ διδάσκαλον εἶχον, ὃ προφήτην, οὐκ ἀρχήν. Οὐ γὰρ
ὅστις, φησιν, ἀρχὴν, οὐδὲ προφήτης καὶ ἡγούμενος, οὐδὲ τόπος τὸ καρπῶσαι σὲ ὠφέλιμόν σε, καὶ 35
βύρσῃ ἔλεος· ἀλλὰ ἐν εἰς βασιλικὸν οἰκίαν, ὡς εἰς σκεπάσαι πίνα καὶ κρημνὸν καὶ πέλα-
γος ὑφάλων γέμον καὶ σαπρίδων, οὕτως εἰσῆλθησαν χωρὶς κυβερνήτου, καὶ προφήτου, καὶ
ναυτῶν, καὶ ἱστίων, αἰσχαλοῦμενοι τὸν χαλεπὸν ἐκεῖνον θάλασσαν πλοῦν, καὶ καθάπερ ἐν
δεσμωτηρίῳ τῆς βασιλικῆς αὐλῆς ἐναπλημμένοι. ὅπερ γὰρ φιλοσοφοῦντες ἤδεσαν, καὶ
τῶν βιωτικῶν ἦσαν αἰώνιοι προγμάτων, καὶ ὡς τύφον ἀπόμπα κατεπάτησαν ὡς δυ- 40
δαίμονες, καὶ κοῦφον αὐτοῖς ὃ πλεῖον εἰργάσαντο, προθήκην κακῶν καὶ τὴν αὐτόθι
ἀμφιτελῆ ἐνόμιζον ἕν). ἔξω μὲν γὰρ ὄντες, καὶ ἐν ἰδιωτικῇ οἰκίᾳ πλείονος ἔμελλον ἀπο-
λαύσεσθαι τῆς ἐξουσίας· εἰς δὲ δεσμωτήριον εἰσαχθέντες ἐκεῖνο (δεσμωτηρίου γὰρ τὴν
φαντασίαν ἅπασαι ἐκείνῳ καὶ κρημνῶν καὶ σκοπέλων οὐδὲν ἄμφω ἕν) ἐνόμιζον) θᾶττον

δυσχλίδα

δυσκολίαν ἐπιφέρουσαν χαλεπώτερον. ὁ μὲν γὰρ βασιλεὺς ἐκέλευσε χιτῶνας αὐτοῖς τὰ πατρίζοντα εἶναι τὰ ἑαυτοῦ τὰ Συβαριτικῆς ἐκείνης καὶ ἁπαλῆς καὶ βεβύσσου, αὐτοῖς δὲ ἀπηγορεύθη τοῦτο, καὶ θανάτου χαλεπώτερον ἦν ἐδόκει· καὶ μόνοι καθάπαξ δρηνᾶν λύκων μεταξὺ τοσούτων ἦσαν ἀπωκλημένοι· καὶ ἀνάγκη ἦν, ἢ λιμῷ τήκεσθαι (μᾶλλον δὲ καὶ τοῦτο ὅτι θάνατον ἄγεσθαι) ἢ τῶν κεκωλυμένων ἀπογεύεσθαι ἐδεσμάτων. τί οὖν ποιοῦσιν ⸫ νέοι; ⸫ ὁ ὀρφανία, ⸫ αἰχμάλωσις, ⸫ ξένοι, οἱ δοῦλοι τῶν τῶν κεκτημένων; οὐκ ἀνόμισαν ἀρκεῖν αὐτοῖς εἰς ἀπολογίαν τοῦ αἰσχίονα, οὐδὲ τοῦ τυραννίδα τὴν τοῦ πόλιν ἔχοντος· ἀλλὰ πόλεις μὴ χωσῶσι καὶ τοιχωρύσσουσι, ὥστε τοῦ ἀμύρτιδα φυγεῖν, καὶ οἱ πάντα χεῖρον διεδύσαντο. ὅτι γὰρ χρήματα πλείω ἀδικοῦνται· πῶς γὰρ ⸫ αἰχμάλωτοι; ἢ φιλία καὶ συνουσία· πῶς γὰρ ⸫ ξένοι; ἢ δυναστία ἐκλυόμεθα· πῶς γὰρ ⸫ δοῦλοι; ἢ πλείω κεκτῆσθαι· πῶς γὰρ ⸫ τοῖς μόνοι; προσελθόντες τοίνυν πείθουσι ⸫ βιαιότερον ἐκφανοῦν λόγοις, ⸫ ταῦτα ἔχοντα τοῦ ὄρεξιν. ὅπου γὰρ βίον αὐτοῖς ἀσφαλῆ καὶ τερπνὸν καὶ ἐκ τῆς οἰκείας σωτηρίας ἀγωνιῶντα, καὶ φόβος ἀφόρητος ἐπὶ τῷ ἐκ τοῦ θανάτου κατασείων αὐτοῦ τοῦ ψυχοῦ· Φοβοῦμαι γὰρ ἐγώ, φησι, ⸫ κύριόν μου ⸫ βασιλέα, μή ποτε ἴδῃ τὰ Dan. c. 1.
προσωπα ὑμῶν σκυθρωπὰ ἐκ τῶν παιδάρια τὰ ζωηλίκια ὑμῶν, καὶ καταδικάσῃ τοῦ κεφαλοῦ μου τῷ βασιλεῖ· ἀπαλλάξαντες αὐτὸν τούτου τοῦ δέους πείθουσι δοῦναι τοῦ χάριν. καὶ ὅπου πόλεις τὰ τῶν ἑαυτῶν εἰσπεγκεῖν, καὶ ὁ Θεὸς τὰ πρὸ ἑαυτοῦ λοιπὸν εἰσέφερεν. οὐδὲ γὰρ τοῦ Θεοῦ μόνου ὁ κατόρθωμα ἐστὶν (ἐπεὶ τί ἔμελλον ἐκφανοῦν μισθὸν λαμβάνειν;) ἀλλὰ τὰ ἐκείνων γνώμης ἡ ἀρχὴ καὶ τὰ προοίμια, ἐστὶν ⸫ ἀναχώρησις γυναικὸς καὶ ἀνδράσι, ἐπεσπάσατο τοῦ Θεοῦ τοῦ ῥοπὴν, καὶ εἰς τέλος ἤγαγεν, ὅπερ ἐσπούδαζον.

Ὁρᾷς ὅτι ⸫ μὴ ἑαυτὸν ἀδικοῦντα οὐδεὶς ἕτερος ⸫ ἀναγκάσαι δυνήσεται; ἰδοὺ γοῦν ἡ νεότης ἡ αἰχμαλωσία, ἡ ὀρφανία, ἡ εἰς ἀλλοτρίαν ἀπαγωγὴ ἡ μείωσις ἡ ἐρημία τῶν προσηκόντων, ἡ ὑπόπτημα χαλεπὸν, ἡ φόβος θανάτου πολλὰ ὑπομηχανῶν ἡ βιαιότερα τοῦ ἐκφανοῦν, ἡ πενία, ἡ ὀλιγότης, ἡ τὸ ἐν μέσῳ βαρβάρων εἶναι, ἡ τὸ τῶν ἐχθρῶν ἔχειν διαπο- Ἐκουσίαν
λεμεῖν, ἡ τὸ εἰς αὐτὰς ἐκκεκόφθαι τὰς χεῖρας τὰς βασιλικὰς, ἡ τῶν οἰκείων ἀπόντων ὁ χαλεπισμὸς, ἐκ ἱερέων ἡ προφητῶν, ἐκ τῶν ἄλλων τῶν ὑπομενόντων αὐτῶν ἀλλοτρίωσις, καὶ ἀστυδῶν ἡ θειοτέρων ἐδρῶν, ἡ ναοῦ ἡ ψαλμοῦ ἀφαίρεσις, ἡ οὐδὲν τούτων αὐτοῖς προβεβλαφέναι· ἀλλὰ τότε μειζόνως βυδοκίμησαν, ἢ ὅτε τούτων ἀπόλαυον ὑπὲρ τῆς πατρίδος τῆς ἑαυτῶν. ἡ προθύμως ἤθελον ἀνύσαντες τοῦτο, ἡ λαμπρῶς ἀναδησάμενοι ⸫ στέφανον, ἡ ⸫ νόμον ἡ τὸ ἀλλοτρία τηρήσαντες, ἡ ὑπόπτημα καταπατήσαντες τυραννικὸν, ἡ φόβον νικήσαντες τῶν ἀλάστορας, ἐκ μηδὲν μηδαμόθεν προβαλόμενοι· ὥσπερ οἶκοι καθήμενοι ἡ πόλεσι ἐκείνων ἀπολαύοντες, ὅπου τὸ ἔργον ἦν ἀδείας ἀνύσαντες, ἐφ' ἕτερα πάλιν ἐκδημοῦντα σκάμματα, ἡ πάλιν ἦσαν ⸫ αὐτοί. ἡ ἀγῶνι τῷ προτέρῳ χαλεπώτερος αὐτοῖς ἐπιτίθεται, ἡ κάμινος ἀνῆπται, ἡ βαρβαρικοὶ πρὸς αὐτὴν στρατόπεδον μετὰ τοῦ βασιλέως προσπίπτει, ἡ ἡ Περσικὴ πᾶσα δύναμις ἐκινήθη, ἡ πόλεται πρὸς ἀπάτιλιν αὐτῶν ἐπετηδεύετο ἡ βίᾳ, ἡ μουσικῆς εἴδη ἀχάφορα, ἡ κολάσεων ποικίλαι ζῆποι, ἡ ἀπειλαὶ, ἡ ὅμως πόλεται οὐ φοβεραὶ, ἡ ῥήματα ὅμως φοβερώτερα· ἀλλ' ὅμως ὅπου ἑαυτὸν ἀνεῖδωκαν, ἀλλὰ τὰ πρὸ ἑαυτῶν πόλεται εἰσπεγκεῖν, οὐδὲν οὐδέ ποτε προβεβλήκασι· ἀλλὰ ἡ λαμπρότερος τῶν προτέρων ἀεδύσαντο τὸν στεφάνους. ἔδησε μὲν γὰρ αὐτοὺς ὁ Ναβουχοδονόσορ, ἡ ἐνέβαλεν εἰς τὸν κάμινον· ἀ μὲν προβεβλαφέναι, ἀλλὰ ἡ μειζόνως ὠφέλησε, ἡ ἐνδοξοτέρους εἰργάσατο. καὶ ὅτι τὸν ναὸν (πάλιν γὰρ τὰ αὐτὰ ἐρῶ) ὅτι θυσιαστήριον, ἀ πατρίδα, ἀχ ἱερέας, ἀ προφήτας ἔχοντες, ἐν ἀλλοτρίᾳ ἐν βαρβαρῷ χώρᾳ, ἐν αὐτῇ μὲν οὖν μέσῃ τῇ καμίνῳ, μεταξὺ τῶν στρατοπέδων πόλεως ἐκείνου, τῶν βασιλέως τῶν ταῦτα ἐργαζομένου θεωμένων, λαμπρῶς ἀνέσησαν τὸ ἑσπέριον, ἡ προφῆτιν ἐκάλεσε ἡ ἔγραψε, τοῦ θαυμαστοῦ ἐκεί-

νέω δὲ παραδόξοι ἀφέντες ὠδίνι, τὸ μέλλει τῶν ἐξ ἐκείνου πάθους τὴν οἰκουμένην ἀδο-
κήτως, καὶ ἀθεραπεύτως ἢ καὶ εἰς τοσοῦτον μὴ τοῦτα γένεσθαι. οὕτως οὖν ὅταν μηδεὶς ἑαυτὸν ἀ-
δικῇ, ἀνάγκη πρὸς ἑτέρου βλαβῆναι δυνήσεται. ὁ γὰρ παύσομαι συνεχῶς τὸ ἐπάδων τὸ ῥῆμα.
Εἰ γὰρ αἰχμαλωσία καὶ ἀπώλεια, καὶ μόνωσις, καὶ πατρίδος ἀποβολὴ καὶ τῶν οἰκείων ἁπάν-
των, καὶ θάνατος, καὶ ἐμπαρασμός, καὶ στρατόπεδον τοσοῦτοι, καὶ τοσοῦτος ὄντως ὠμὸς οὐκ ἴσχυ- 5
σαν παῖδας τῆς, νέους, αἰχμαλώτους, ἀλλοτρίους, ξένους, ἐν ἀλλοτρίᾳ οὕτως λυμήνασθαί τι
εἰς τὸν οἰκεῖον αὐτῶν ἀρετὴν, ἀλλὰ καὶ μείζονος αὐτοῖς παῤῥησίας γέγονε πρόφασις ἢ
ἐπιβουλή· τί τὸν νήφοντα παραβλάψαι δυνήσεται; οὐκ ἔστιν οὐδείς, κἂν πᾶσαι τὸν οἰκου-
μένου ἔχθη πολεμοῦσαν αὐτῷ. ἀλλ' ὁ Θεὸς τότε, φησί, παῤῥησίαν αὐτοῖς, καὶ ἐξήρπασεν αὐτοὺς
τῆς φλογός. μάλιστα μὲν οὖν καὶ σὺ τὰ παῤ' ἑαυτῷ πονηρὰ ἐᾶν παράσχῃς, τὰ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἔ- 10
ψεται πάντως. πάλιν ἀλλ' ἐγὼ τοὺς παῖδας ἐκείνους οὐ διὰ τοῦτο θαυμάζω καὶ μακαρί-
ζω δὲ ζηλωτοὺς εἶναι φημι, ὅτι τὸν φλόγα κατεπάτησαν, δὲ τῆς τοῦ πυρὸς ἐνεργείας κρείτ-
τονες ἐγένοντο· ἀλλ' ὅτι ἀπὸ τῆς ἀληθοῦς ἐδέθησαν δογμάτων, καὶ εἰς κάμινον ἐνεβλήθη-
σαν, καὶ τῷ πυρὶ παρεδόθησαν. ἐνταῦθα γὰρ αὐτοῖς ἄπαν τὸ δεσπαῖον ἀπήρτισαι, καὶ ὁμοῦ
κατενεχθεῖσι εἰς τὸν κάμινον σέφανος ἐπετέθη· καὶ ἀπὸ τῶν ῥημάτων ὧν ἐκείνων ἤρξατο 15
πλέκεσθαι δὲ παρὰ τῆς τῶν παραγμάτων ἐκβάσεως, ἃ μὴ πολλῆς τῆς παῤῥησίας καὶ τῆς ἐ-
Δαν. 3. 15. λευθερουτοιίας πρὸς Ⓦ βασιλέα ἀφέντες εἰς μέσον ἔλεγον· Οὐ χρείαν ἔχομεν ἡμᾶς
περὶ τοῦ ῥήματος τούτου ἀποκριθῆναί σοι· ἔστι γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν ὃν σέβομεν, ᾧ ἡμᾶς λατρεύ-
ομεν, ἰσχυὸς ἐξελέσθαι ἡμᾶς ἐκ τῆς καμίνου τοῦ πυρὸς τῆς καιομένης, δὲ ἐκ τῶν χειρῶν σου,
βασιλεῦ, ῥύσεται ἡμᾶς. καὶ ἐὰν μὴ, γνωστὸν ἔστω σοι, βασιλεῦ, ὅτι τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύο- 20
μεν, καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ, ἣν ἔστησας, οὐ προσκυνοῦμεν. Ἀπὸ τούτων οὖν τῶν ῥημάτων
ἀναπηδήσω, ἀπὸ τούτων δὲ βεβαίους τῆς νίκης ἀρπάσαντες ὅτι Ⓦ λαμπρὸν ἑώρακαν τοῦ
μαρτυρίου στέφανον, τῇ τῶν ῥημάτων ὁμολογίᾳ τὸν ὅλον τῶν παραγμάτων" προεστήσαντες. χ. προεστ
Εἰ δ" ἐμβληθέντας ἠδέσθη ὁ πῦρ αὐτῶν τὰ σώματα, οὐ τὰ δεσμὰ ἔλυσε, καὶ πέφυκε καίειν μὴ ἴσα ἡμῖν τα
ἀδείας βαθίζειν, δὲ τῆς οἰκείας ἐνεργείας ἐπελάθετο, καὶ πηγὴν ψυχρῶν ὑδάτων γέγονε τὸ 25
πυρὸς ἡ καμίνος· τοῦτο λοιπὸν τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος ὁ θαῦμα ἦν, καὶ τῆς αὐτοῦ παραδοξο-
ποιίας· "ὡς οἵ γε ἀθληταὶ, οὐ πρὶν ἢ ταῦτα γένεσθαι, ὁμοῦ τῆς φλογὸς ὑπεδύτες, καὶ ὁ δε- χ. ὑπεδύ
σπαιος ἔστησαν, δὲ τὸν νίκην ἤρεσαν, καὶ Ⓦ στέφανον ἀνεδήσαντο, καὶ σὺ οὐρανοῖς καὶ ὅτι γῆς διε-
κηρύχθησαν, καὶ ὃ λοιπὸν αὐτοῖς εἰς διδοκίμησιν ὑπῆρχεν ἦν. Ἵ οὖν σὺ ἔχεις πρὸς ταῦτα εἰ- 30
πεῖν; εἰς Ἰουδαϊσμὸν ἀπολισθάνεις, καὶ τῆς πατρίδος ἐξεβλήθης; ἰδοὺ καὶ ὅτοι. αἰχμαλωσίαν
ὑπέμεινας, καὶ ὑπὸ βαρβάροις ἐγένου" δισμώτης; ἀλλὰ καὶ τοῦτο θρήνοις τούτοις συμβαλεῖ. χ. διαπ
ἀλλ' ὑπόνοια ἔχεις" σκληροτέραν δὲ διορθούμενοι τὰ σὰ, ὑπὲρ νομοθετοῦντα καὶ διδάσκον- χ. σκλη
τα; καὶ ταύτης οὗτοι τῆς ὑπομελείας ἦσαν ἐστερημένοι. ἀλλ' ἐδέθης, ἀλλ' ἐνεπρήσθης, τα
ἀλλ' ἀπέθανες; ὑπὲρ γὰρ μοι τούτων χαλεπώτερον ἔχεις εἰπεῖν. ἀλλ' ἰδοὺ καὶ ταῦτ'
πάντων ἐλθόντες τὸ λυπηρῶν, λαμπρότερον διέκειτο τούτων ἐλπίδος τὸν μάρτυρα φερόμενοι, 35
καὶ μείζονα τὴν ἐμπορείαν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς συνήγαγον. καὶ Ⓦ οὐ Ἰουδαῖοι καὶ ναὸν ἔχον-
τες, καὶ θυσιαστήριον, καὶ ἱερεῖς, καὶ χιτῶνα, καὶ τὰ χρυσία, καὶ ὁ λαστήριον, καὶ ὁ καταπέτασμα,
καὶ ὁ ἀπόφορα τῶν ἱερείων πλῆθος, καὶ τὰς καθημερινὰς λατρείας, καὶ τὰς θυσίας τὰς ἑωθι-
νὰς, τὰς ἑσπερινὰς, καὶ ζωνεχῶς τῶν προφητῶν ἀκηκόοντες αἰσχυνοσχημόνων, τῶν ζώντων,
τῶν τεθνηκότων σοκηκοώτων αὐτῶν ταῖς ἀκοαῖς, καὶ τῶν θαυμαστῶν τοῦ μυήμου τοῦ φέροντες 40
τῶν τὸ Αἰγύπτου, τῶν τὸ ἐρήμου, τῶν ἄλλων ἁπάντων, καὶ ὅτι τῶν χειρῶν ταῦτα σκαλεύον-
τες, ὅτι τῶν φλιῶν ἔχοντες ἐγκεχραμμένα, καὶ πολλῆς τῆς τότε θαυματουργίας ἀπολαύοντες καὶ
ἑτέρας ὑπομνήσεως, οὐ μόνον οὐδὲν ὠφελήθησαν, ἀλλὰ καὶ παρεβλάβησαν, τὸ αὐτῷ δὴ ναῷ εἴ-
δωλα φήσαντες, δὲ τοῦ μοὶς αὐτῶν καὶ τὰς θυγατέρας" σφάξαντες τοῦ δένδρα, καὶ πάντα- χ. σφ
σαντες;

χοῦ

χοῦ χρεὼν τῆς χώρας τῆς ὁ Παλαιστίνη καὶ ἀθλιώτερον οἰκείας ἢ ὁναγεῖς ἐργασάμενοι θυσίας, ἢ ἕτερα ἀποπώτερα μυεῖα τολμήσαντες· ἢ πῦ ὁ βαρβαρφ μέση, ὁ πολεμία δ ἐφρᾶ γῆ, ὁ οἰκία τυραννικῆ τρεφόμενοι, πάσης οἰκείης τῆς ὑπομονείας ἱστρημένοι, ἀπαγόμενοι, καμόμενοι, ἢ μέσον ὁ τιθθὶ ὁσὲν πρὸς ἐλαφίσηται, ἢ μακρὸν, ἢ μέγα· ἀλλὰ ἢ μέχρις διέλαμψαν. Ταῦτ' οὖν εἰδότες, ἢ πὶ τούτοις ἐοικότα συλλέγοντες ἀπὸ τῶν προπυθόντων δ θείων γραφῶν (πολλῶν γὰρ ὄντι· οὐ πορφυροειδῶν ἀποδημάτων ἢ ὅτι διαφόρων προσώπων ἑτέρων) μήτε δυσχολίαν χαρεῖν ἢ προσχήματος, μήτε ἀνάγκην καὶ βίαν δ τυραννίδα τῶν δυνατευόντων νομίζοιμεν ἔρκος ἡμῖν εἰς ἀπολογίαν, ἵνα δ πληρωθῶμεν. ὅπερ γὰρ ἐρρήθημεν εἶπον, εἰς τοῦτο ἢ νῦν καταλύσω ⁂ λέγει, ὅτι εἰ τις βλάπτοιτο ἢ ἀδικοῖτο, πρὸς ἑαυτῷ πάντας τοῦτο πάσχει, ἢ πρὸς ἑτέρων, καὶ μείζοι ⁂ ἀδικουμένους ἢ ἐπηρεαζομένους ὤσιν· ὡς εἶχε μὴ πρὸς ἑαυτῷ τοῦτο πάσχει, ⁂ γλῶ ἅπασαν ἢ θαλάττιαν οἰκουμένην κοινῇ ἅπαντες εἰ ἐπήλθοιεν, ὁσὲν μακρὰν τοῦτον προσελάσαι δυνήσονται). ⁂ τὸ Κυρίῳ χρηστευόμενα ἢ νήφοντα. νήφωμεν τοίνυν, προσέχοντες, καὶ χρηστευώμεθα ἀκαπάστους, ἢ φέρωμεν πάντα ἡμερίως καὶ λυπηρά, ἵνα τῶν αἰωνίων ἐκείνων ἢ ἀκηράτων ὑπάρχειν χωρίων ἀγαθῶν ὁ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα ἢ τὸ κράτος, νῦν ἢ ἀεί, ἢ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΟΛΥΜΠΙΑΔΑ ἐπιστολαί.

ΤΗ ΔΕΣΠΟΙΝΗ ΜΟΥ ΑΙΔΕΣΙΜΩΤΑΤΗ ΚΑΙ ΘΕΟΦΙΛΕΣΤΑΤΗ ΔΙΑΚΟΝΙΣΣΗ Ολυμπιάδι Ιωάννης ὁ Κυρίῳ χαίρειν.

ΠΕρὶ δὴ *, ἀπομπλύσω σε τῆς ἀγνωμίας ὃ ἔλκος, ἢ διασκεδάσω τοὺς λογισμοὺς * σὸν ὃ νέφος τοῦτο. Σωκαλεῖς. τί γὰρ ὅστις ὁ Σωκράτης σε τιμῶ διάνοιαν, ἢ λυπῇ, ἢ ἀδημονεῖς, ὅτι ἄγριος ὁ χειμὼν ὁ τῆς ἐκκλησίας κατακλύσων ἢ ζοφώδης, ὁ νὺξ τὰ ἀστέλλωσι πάντα εἰργάσατο, ἢ καθ' ἑκάστην ἡμέραν χαρυφοῦται τινὰ ἡμῖν, πικρά τινα ὠδίνων ναυάγια, ὁ αὔξεται ἡ πάντων ἀπωλεσθρία τῆς οἰκουμένης; οἶδα τοῦτο κἀγώ, ἀδελφή, ὁ σοφὸς αὐτῆς. ἢ, εἰ βούλει, εἰκόνα σοι ἀπλατίνω τῶν γινομένων, ὥστε σαφεστέραν σοι ποιῆσαι τὴν διαγνῶσιν. Θαλασσάντων ὁρῶμεν * ἀπ' αὐτῆς κάτωθεν ἀναμεχλουμένων τῆς ἀβύσσου, πλωτῆρας τοῖς ὕδασι νεκροὺς ἀπὸ πλοίων, ἐτέρους κατερρυχίους γινομένους, ὁ σανίδας τῶν πλοίων διαλυομένας, ὁ ἱστία διαρρηγνύμενα, σὺν ἱστοῖς διακλωμένους, ὁ κώπας τῶν χειρῶν τῶν ναυτῶν ἀποπαλάσας, σὺν κυβερνήταις αὐτῶν οἰάκων ὑπὸ τῶν καταιγμάτων κατακρημνίζομένους, ὁ χεῖρας τοῖς γόνασι συμπλέκοντας, καὶ πρὸς τὴν ἀμηχανίαν τῶν γινομένων κωκύοντας ὀξέως, βοῶντας, ἀριθμοῦντας, ὀλολύζοντας, ὀλοφυρομένους, οὐκ ἀφανεῖ μένοντ, ἀ πάλαγος σαινόμενον, ἀλλὰ σκότος πάντα βαθὺ ὁ ἀφελῆ ἢ ζοφώδες ὅτι σὺν πλησίον ὑπαιτιώμενα βλέπειν, ἢ πολλὰ ⁂ πάταγον τῶν κυμάτων, ἢ θηρία θαλάττια πάντοθεν τοῖς * πλέουσιν ὑπαντῶντα. μᾶλλον ἢ μείζονά τινος διώκομεν ἀκίνητα; οἶδα γὰρ ἀν ζητήσω τῶν πρόντων κακῶν εἰκόνα, πλουσιώτερον τῶν κακῶν ὁ λόγος ἀνακωφῆ. ἀλλ' ὅμως ἢ ταῦτα εἰδὼς, οὐκ ἀπογινώσκω τῆς χρηστοτέρας ἐλπίδος,

πίδος, ⓦ κυβερνήτιν τὴν τῆς πόντου" σκοπῶν, ὃς ἂν τύχῃ παρεγένεται τῷ χειμῶνος, ἀλλὰ νοῦμα πᾶν λύειν τὸν ζάλον· Εἰ δὲ μὴ ἐκ παροιμίων, μηδὲ βύβλου ἔχεις αὐτὴν τοιαύτην, μὴ ἐν ἀρχῇ τὰ δεινὰ καταλύειν, ἀλλ' ὅταν αὐξηθῇ καὶ πρὸς τὸ τέλος ἔλθῃ, καὶ πλησίον τὸ πλοῖον ἀποχωρήσῃ, τότε ἂν ματαργῇς καὶ παραδοξοποιῇς τὸν τῆς οἰκείας ἐναντιούμενος δυνάμεως, ἐν τῷ ἐμπίπτοντι τὸν σωφρονίζων ἐξυμνάζων. μὴ τοίνυν ἀνάπεισης, παρακαλῶ. εἰ γὰρ ὅτι μόνον, Ολυμπιὰς, φοβερὸν [εἰς πέρασμος,] ἢ εἰς θεὸν ἁμάρτια· καὶ οὕτω συνεχῶς ἐπᾴδων" ὑμῖν δὲ ῥῆμα ἐκ ἐπαυτάμην· τὰ δὲ ἄλλα πάντα, μῶλος· καὶ ἐπιβουλὴ εἰπεῖν, καὶ ἀπιθείας, καὶ δόλος, καὶ συκοφαντίας, καὶ λοιδορείας, καὶ κατηγορίας, καὶ δημοσίους, καὶ ἐξορίας, καὶ ξίφη ἠκονημένα, καὶ πέλαγος, καὶ τὰ τῆς οἰκουμένης ἅπαντα πολέμων. οἷα γὰρ αὖ ἦν τοῦτα, πάντα παρέσκαπτε τὸν ὅτι καὶ ἐπέκεινα καὶ σὺ ἀκούεις τὸν ἀνόμβρια σώματι, καὶ τὸν νήφουσαν σοβεῖν παραλαλοῦντα ψυχῇ. "Δεῖ δὲ τοῦτο καὶ τῶν ζώντων, καὶ τῶν λυπηρῶν τῶν κατ' ⓦ πρόνοια βίον ὁ βύτλεος ὁ μακάριος Παῦλος δηλῶν βουλόμενος, μιᾷ λέξει ὁ πάντα ἐπέφωνεν εἰπών· Τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα. τί τοίνυν τὰ πρόσκαιρα δείκνυς, τὰ ποταμίων ῥευμάτων δίκην παῤῥέοντα; Ταῦτα γὰρ τὰ πρόντα, καὶ ζῶντα ἡμᾶς, καὶ λυπηρά. πρόφητης ἢ ἕτερος ἅπαντα τὸν δι' ὅλου τοῦ βιβλίου οὐ χόρτου, ἀλλ' ἑτέραν ὕλην βύτλεσι πρέβαλεν, ὄχλος αὐτὸν ὀνομάσας χόρτον πᾶσαν ὁμοῦ. Ὅθεν γὰρ μέρος" αὐτῆς ἔδηκεν, οἷον πλοῦτον μόνον, ἢ τρυφὴν μόνον, ἢ δυναστείαν μόνον, ἢ τιμάς, ἀλλὰ πάντα τὰ ὑπ' ἀνθρώπους δοκοῦντα εἶναι λαμπρὰ μιᾷ προσηγορίᾳ τῇ τῆς δόξης προσειλαβών, οὕτως ἐπήγαγε τὸν Εἰκόνα τοῦ χόρτου εἰπών· Πᾶσα δόξα ἀνθρώπου, ὡς ἄνθος χόρτου. Ἀλλ' ἡ δυσωμία δεινὸν καὶ βαρύ; Ἀλλ' ὅρα καὶ ταύτην πάλιν ἑτέραν παραλλομένην εἰκόνι, καὶ καταφεύγει καὶ ταύτης. Ταῖς γὰρ λοιδορίαις, καὶ ταῖς ὕβρεσι, καὶ τὰ ὀνείδη, καὶ τὰ σκώμματα τὰ πρὸς τὴν ἐμφρασιν, καὶ ταῖς ὑπουλαῖς ἰματίῳ παλαιωθέντι καὶ εἰσὶν δέκα χρόνοι πρεικάζων ἔλεγεν· Ονειδισμὸν ἀνθρώπων μὴ φοβεῖσθε, καὶ τὸν φαυλισμὸν αὐτῶν μὴ πτοᾶσθε· ὅτι ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ ἔριον σητὸς, οὕτω βρωθήσονται. μηδὲν" σε τοίνυν ταραττέτω τῶν γινομένων, ἀλλ' ἀφέσει ⓦ δῆνα καὶ ⓦ δεῖπνα παρακαλῶν, καὶ ταῖς σκιαῖς πειρᾷ χρῆν (τοῦτο γὰρ ἡ ἀνθρωπίνη συμμαχία) ⓦ Θεὸν, ᾧ λατρεύεις, ἀναπαλεῖν καλοῦσαν μόνον, καὶ πάντα σε μιᾷ κραυγῇ λύειν ῥοπῇ. Εἰ δὲ προεκάλεσας, καὶ οὐκ ἐλύθη, ἴσθι τοῦτον τῷ Θεῷ ἔθος, μὴ ἐκ παροιμίων (ⓦ γὰρ ἐμπαρέσθαι αἰσχύνομαι λέγειν) καταλύειν τὰ δεινά· ἀλλ' ὅταν κορυφωθῇ, ὅταν αὐξηθῇ, ὅταν μηδὲν ὑπολελειμμένον ᾖ τῆς τῶν πολεμούντων κακίας, τότε ἀθρόον ἅπαντα μεταβάλλειν ἐπὶ τὸ γαλήνιον, καὶ πρὸς ἀπροσδοκήτους τινὰς καταστάσεις" αὐτὰ πράγματα ἄγει. οὐ γὰρ τοσαῦτα δύναται μένον πιῆσαι χρήματα, ὅσα προσδοκῶμεν καὶ ἐλπίζομεν, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλείονα, καὶ ἀπείρως μείζονα. διὰ καὶ Παῦλος ἔλεγε· Τῷ δυναμένῳ ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ ὧν αἰτούμεθα, ἢ νοοῦμεν. μὴ γὰρ οὐκ ἠδύνατο ἐκ παροιμίων κωλύσαι τοὺς παῖδας τοὺς τρεῖς εἰς ⓦ πυρασμὸν ἐκβῆναι μὴ ἐμπεσεῖν; ἀλλ' οὐκ ἠβουλήθη, πολλῷ αὐτοῖς ὑπάγων τὸν ἔμπυρον. Διὰ τοῦτο ἀφῆκε καὶ χρῆναι αὐτοὺς βαρβαρικὰς παραδοθῆναι, καὶ τὸν κάμινον" ἑπταπλασίονα θερμανθῆναι πρὸς ὕψος ἄφατον, καὶ τὸν βασιλικὸν ὀργανον τῆς καμίνου χαλεπώτερον ἐκκαυθῆναι, καὶ χεῖρας δεθῆναι καὶ πόδας ὑπὸ πολλῆς τῆς σφοδρότητος, καὶ εἰς τὸ πῦρ ἐμβληθῆναι. καὶ ὅτε πάντες ⓐ θεωρούντες αὐτοὺς ἀπεγνωσαν αὐτῶν τὸν σωτηρίαν, τότε ἀθρόον καὶ πρὸ ἐλπίδα" ἅπασαν ἀνεφάνετο ἡ θαυματοποιία τοῦ ἀρίστου θεοῦ, καὶ μὴ πολλῆς ὀξέλαμπε τῆς καμίνου. Τὸ μὲν γὰρ πῦρ ἐδεσμᾶτο, ⓐ δὲ δεσμῶται ἐλύοντο, καὶ ναὸς ὑπαίθριος ἡ κάμινος ἐγίνετο, καὶ πηγὴ, καὶ δρόσος, καὶ αὐλῶν τῶν βασιλικῶν σμικρότερα. καὶ τὸν παμφάγον οὐσίαν ἐκείνην, καὶ σιδήρου καὶ λίθων ἀντιποιουμένην, καὶ πάσης κρατοῦσαν ὕλης τειχῶν εἶχε φύσις, καὶ χορτὸς ἴσατο πεναρμόνιος

αὐτοῖς

αὐτόθι τῶν ἁγίων ἐκείνων ἑκατέρωθι τοὺ κτίσιν εἰς τοὺ θαυμασίου τούτου καλουμένων
μνημείου, ἄδοντες, ὑμνοῦσι, εὐχόμενοι ἀπαύστως ἄντες, ὑπὲρ ὧν ἐκάησαν (τοῦτο γὰρ τῶν ἐ-
χθρῶν μέρος) ὑπὲρ ὧν πατείδος ἔξέπεσον, ὑπὲρ ὧν αἰχμάλωτοι ἠχθησαν, ὑπὲρ ὧν τοὺ ἐ-
λευθερίαν ἀφηρέθησαν, ὑπὲρ ὧν ἀπόλιδες, ἄοικοι καὶ μετανάσται γεγόνασιν, ὑπὲρ ὧν ἐν ἀλλο-
5 τρίᾳ καὶ βαρβάρων διέτελουν γῇ. τοῦτο γὰρ ψυχῆς εὐγνώμονος. καὶ ὅπως καὶ τὰ τῆς κακίας τῶν
πολεμιωτάτων ἀπήρτισα (τί γὰρ μὴ θανάτου λοιπὸν ὅπερ χρῆσαι ἠδυνήθησαν;) καὶ τὰ τῶν ἀθλη-
τῶν ἐπεπλήρωτο, καὶ ὁ στέφανος ἐπλέχθη, καὶ τὰ βραβεῖα αὐτοῖς ξυνελέγη, καὶ οὐδὲν λοιπὸν
ἔλιπεν εἰς εὐδοκίμησιν· τότε δὴ (τὰ δεινὰ λύει), καὶ ὁ τῶν κόσμων αὐλὼν καὶ τοσαύτη πα-
ρασκευὴ πίμπλησι, σοῦ θαυμαστὸς ἐπαινέτης τῶν ἁγίων ἐκείνων ἀθλητῶν γέγονε, καὶ κήρυξ
10 τῆς τοῦ Θεοῦ παραδόξου ποιήσεως, καὶ πάντα χοῦ τῆς οἰκουμένης ἐκπέμπει γράμματα
πολλῆς γέμοντα εὐφημίας, διηνεκῶς τὰ γεγενημένα, καὶ ἀξιόπιστος γενόμενος κήρυξ
τῶν τοῦ παραδόξου Θεοῦ θαυμάτων. ὅπως γὰρ ἐχθρὸς ἐκεῖνος ὁ πολέμιος, μύρια λοι-
πὸν καὶ παρὰ τοῖς ἐχθροῖς τὰ γραφόμενα ἐκεῖ. Εἶδες ὃ μὴ χρὴ τοῦ Θεοῦ; Εἶδες τὸ σο-
φόν; Εἶδες τὸ παράδοξον; Εἶδες τὸ φιλάνθρωπον καὶ κηδεμονικόν; μὴ τοίνυν θορυβοῦ, μηδὲ
15 ταράττου, ἀλλ' ἐνταῦθα διηνεκῶς ἀεὶ πάντων αὐτῷ διηγερμένου, δοξολογοῦσα, παρα-
κελεύσα, διομνύῃ, ἱκετεύουσα. καὶ μυρίοι θόρυβοι, καὶ μυρίαι ταραχαὶ ὀπίσω, καὶ καταγέλως,
καὶ πάντα ἐν ὄψει κείται, μηδέν σε τούτων ταράττετω. ὁ γὰρ παραλαμβάνει καὶ
μᾶλλον ὁ διαπόντιος ἐκεῖνος τῆς τῶν πραγμάτων δυσκολίας, καὶ εἰς ἕκαστον ὅλεθρον πάντα
κατενεχθῇ. δυνατὸν γὰρ αὐτῷ καὶ τοὺς πεπλουκότας ἐνδεεῖς, καὶ τοὺς πεπλουτικότας ὀπι-
20 σθοβάτας, καὶ τοὺς σκηπτοδαλιοδίτας διῃρῆσαι, καὶ τοὺς μυρίων πλημμάτων ἀπ-
αλλάξαι καὶ δικαίους ποιῆσαι, καὶ τοὺς νεκρωθέντας ζωοποιῆσαι, καὶ τὰ κατασκαφέντα λαμ-
πρὰ ἐργάσασθαι, καὶ τὰ παλαιωθέντα ἀνανεῶσαι. Εἰ γὰρ τὰ μὴ ὄντα ποιεῖ ὡς ὄντα, καὶ
τοῖς μηδαμοῦ μηδαμῶς φαινομένοις χρείζεται τὸ εἶναι, πολλῷ μᾶλλον τὰ ὄντα καὶ ὑβρι-
σμένα διορθώσεται. ἀλλὰ πολλοὶ καὶ πλανώμενοι, πολλοὶ καὶ σκηνοδαλιζόμενοι. πολλὰ
25 πολλάκις καὶ πόλεις τοιαῦτα γέγονεν, ἀλλ' ὕστερον τοὺ προσκύσαντος ἔλαβε πάντα διόρθωσιν,
πλὴν εἰ μή τινες ἀνιάτως ἔχοντες ἔμειναν, καὶ μὴ τοὺ τῶν πραγμάτων μεταβολοῦ. οἱ
* παρόντες καὶ ἀλύουσι, εἰ ὁ δεῖνα ἐκβέβληται, καὶ ὁ δεῖνα εἰσηνέχθη; ὁ Χριστὸς ἐφαντάζετο,
καὶ Βαραββᾶς ὁ λῃστὴς ἐζητεῖτο· καὶ ὁ διεφθαρμένος ἐβόα δῆμος, ἀνθρωφάγοι τοῦ
σωτῆρος καὶ θηριώτερον διέκειντο μᾶλλον σωθῆναι. πόσους νομίζεις ζῶντα ἐσκανδάλιζε τότε; πό-
30 σους ζῶντας τοὺς ἀπώλεσε; μᾶλλον δὲ ἀνωτέρω τοὺ λόγου ἀναγκαῖον ἀναγαγεῖν. Οὐκ ἐβούλετο
τιμᾶσθαι ὁ σταυρωθείς, μετανάστης ἐγένετο καὶ φυγάς, καὶ μὴ ἐλεγχλήρου τῆς οἰκίας τοῦ
τοὺ ἀλλοτρίου δὲ αὐτὸν τοῦ ἀπαργάνου ἀπωκίζετο χλόη. Δεῦτε καὶ ὁδοῦ ζοῦσιν εἰς βάρ-
βαρον ἀπαγόμενος χώραν; καὶ αἱμάτων ῥύακες ἐκ τῆς ἀνοσιωτάτης ταύτης ἐλίσσοντο καὶ
φόνοι ἄδικοι καὶ σφαγαί, καὶ ἡ ἄωρος ἡλικία πᾶσα, καθάπερ ἐν παρατάξει καὶ πολέμῳ,
35 κατεκόπτετο, καὶ τῶν μαζῶν ἀποπαυόμενοι οἱ παῖδες σφαγῇ προσέδοσαν, καὶ ἐπὶ τοῦ
γάλακτος ὅπερ τοῦ Φαρυσίου ὄντος ἐκ τοῦ λαμοῦ καὶ τῆς ὀρρᾶς τὸ ξίφος ἠλαύνετο; τί ταύτης
χαλεπώτερον * τῆς τραγῳδίας; καὶ ταῦτα ἐπετράπη ὁ ζητῶν αὐτὸν αἰνίξαι, καὶ ὁ μακροθυ-
μος Θεὸς ἐωρᾶτο τοιαύτης πλημμελείας τραγῳδίας, τοσούτου ῥέοντος αἵματος. καὶ ἐωρᾶτο,
κωλύσαι δυνάμενος, ἀπορρίπτων πρὸ σοφίας τοὺ τοσαῦτα "ὅπως δεικνύμενος μακροθυμίαν.
40 ὅπως ἡ ἐπομένη" ἀπὸ τῆς βαρβάρου χώρας καὶ ἡυξήθη, πόλεμος αὐτῷ πόλεως γέγονε ἀ-
νερρίπτιζετο. καὶ ἐπετίμα μὲν ὁ Ἰωάννου διεφθάρθαι τι καὶ ἐδάσκαλοι μαθηταί, καίτοιγε ἐκεί-
νου τὰ αὐτῶν διεκαθάροντος, καὶ ἔλεγον, ὅτι Ὃς ἐμοῦ μὴ σὺν πίσει τοῦ Ἰορδάνου, ἴδε σοῦ βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. Ταῦτα γὰρ ἐδασκαλιζομένων ἐκεῖ λοιπὸν τὰ ῥήματα καὶ Ioan 3. κε.
φθόνῳ βαλομένων καὶ τηκομένων τῷ πάθει. ἀλλὰ δηλοῦτο ὡς μὴ Ἰουδαίου τινὸς εἶς τῶν μαθητῶν τοῦ

τῶτα εἰρηκόσιν ἐφιλονείκει ᾗ ἐπίκτητος ᾗ περὶ καθαρσίων λόγων χινῶν, ᾗ βάπτισμα
Ιωαν. γ. κδ. βαπτίσματι προσκαλλωνται ὁ Ιωάνης τῶν ἑαυτοῦ μαθητῶν τὸ Χριστοῦ. Ελήφθη γάρ, φησι,
ὑπὲρ τῶν μαθητῶν Ιωάνου μετὰ Ιουδαίου τινὸς ζήτησις περὶ καθαρισμοῦ. ὅπερ ἢ ᾗ τῶν σημείων ἦλθε, πόσην αἰ συνηφαστίαι; ᾗ μὲν Σαμαρείτιν αὐτὸν ἐκάλεσεν ὁ δαιμονῶντα, λέ-
Ιωαν. η. μη. γοντες, ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ ᾗ δαιμόνιον ἔχεις· ᾗ δὲ πλάνον, λέγοντες· Οὐτος οὐκ ἔστιν ὑπὸ 5
Ιωαν. ζ. ιδ. τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον· ᾗ δὲ γόητα, λέγοντες, ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαι- κ. κόσμου
κ. τῆς βίβλου ζαζὰλ
Ματθ. θ. λδ. μονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. ὁ ζωοτόκος τῶτα ἐπίλεγον, ᾗ ἀντίθεον ὠνόμαζον ᾗ γα-
Λυκ. ζ. λδ. τρίμυθον ᾗ ἀδηφάγον ᾗ μέθυσον, ᾗ πορνῶν καὶ διεφθαρμένων φίλον. Ηλθε γάρ, φησιν,
ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων ᾗ πίνων, ᾗ λέγουσιν· ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος ᾗ οἰνοπότης, τελω-
νῶν φίλος ᾗ ἁμαρτωλῶν. καὶ ὅτι ᾗ τῇ πόρνῃ διελέγετο, ψευδοπροφήτιν αὐτὸν ἐκά- 10
Λυκ. ζ λθ. λουν. Εἰ γὰρ ἦν προφήτης, φησὶν, ἤδει τίς ἐστιν ἡ γυνὴ αὕτη ἡ ἁψαμένη αὐτοῦ. ᾗ καθ' ἑ-
κάστην ἡμέραν τοὺς ὁδοῦντας ἠκούομεν κατ' αὐτοῦ. ᾗ οὐκ Ιουδαῖοι μόνοι ὕστερον ἐπολέμουν αὐ-
τῷ, ἀλλ' οὐδὲ αὐτοὶ ᾗ δοκοῦντες εἶναι) ἀδελφοὶ ὑγιῶς εἶχον πρὸς αὐτόν· ἀλλὰ ᾗ ἐκ τῆς
οἰκίας ὁ πόλεμος αὐτῷ ἐνήρτιζετο. ὅσα γοῦν πῶς ᾗ αὐτοῦ ἦσαν διεφθαρμένοι, ἐξ ὧν καὶ
Ιωαν. ζ. ε. ὁ βαπτιστὴς [ἐπαγαγὼν] ἔλεγεν· Οὐδὲ γὰρ ᾗ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ὅτε ἦσαν εἰς αὐτόν. ἀλλ' 15
ὅτε σκανδαλιζομένων μέμνησαι πολλῶν ᾗ ἀπολυμένων, πόσους οἴει τὸ χαίρειν ὑπὸ τοῦ χ πλείονα
θαυμαστοῦ σκανδαλισθῆναι τὸν μαθητῶν; ὁ μὲν προέδωκεν, οἱ δὲ ἐδραπέτευσεν, ὁ δὲ ἠρνήσατο ᾗ, πάν-
των ἀναχωρησάντων, ἤγετο μόνος διδυμος. πόσους τοίνυν οἴει προσκόπτειν τὰ σημεῖα αὐτοῦ χ σκάν-
ἐργαζόμενα, νεκροὺς ἐγείροντα, λεπροὺς καθαίροντα, δαίμονας ἀπελαύνοντα, ἄρτους πε- δαλα
ραίζοντα, τὰ ἄλλα τερατα ἐργαζόμενα, σκανδαλιζομένους τὸν χαίρειν σκῆνος, θεωροῦντας 20
μένους ἀπαγόμενον ᾗ δεδεμένον, ὑπὸ βυτῆρων γραπτῶν* προσεοικιζόμενα, ᾗ ἱερέων Ιουδαϊκῶν * αὐτὸν
ἑπομένων ᾗ χορευόντων τε καὶ ἁπτόντων, τε καὶ ἐμπτόντων* μέσον ἐν μέσῳ ἔχοντας ἀπειλημμένον * ἅπτοντα
αὐτὸν, ᾗ τὸ προδότην πρᾶττα ᾗ σαθρωνόμενον τέως; τί δαὶ, ἰωΐκα ἐμαστιγοῦτο; ᾗ γὰρ εἰκὸς
πρᾶγμα πλῆθος ἀπιέναι. ἑορτή τε γὰρ ἦν ἀζύμων προσφάτως συνάγουσα, τε μηδέπω λις ᾗ
τε δράματος θαυμασίας δεξαμένη, τε καὶ μεσημβρία μέση. πόσους οἴσω οἴει πρᾶγμα τότε, ᾗ 25
σκανδαλίζεσθαι ὁρῶντας αὐτὸν δεδεμένον, μεμαστιγωμένον, αἷμα πεῤῥεόμενον, ὑπὸ πεπι-
μενικοῦ δικαστηρίου δέσπαζόμενον, ᾗ οὐδένα τῶν μαθητῶν πρᾶττα; ἰδὲ δαί, ἰωΐκα αἱ ποικίλαι
σκῆναι ᾗ συνεχῆς τε ἐπάλληλοι ἐγένοντο κατ' αὐτὸν κωμῳδίαι; καὶ ποτὲ μὲν αὐλὸν ἀχθόμενοι
ἐστεφάνουν, ποτὲ δὲ χλαμύδα περιέπτυσαν, ποτὲ δὲ κάλαμον συνεχίζον, ποτὲ δὲ πίσσοντες
αὐτὸν προσοικοῦσιν, πῶν εἶδος χλευασίας κινοῦντες ᾗ γέλωτος. πόσους οἴει σκανδα- 30 χ χλέυα
λίζεσθαι, πόσους θορυβεῖσθαι, πόσους ταράττεσθαι, ὅτε ὅλοι κόρρης αὐτὸν ἔπαιον, ᾗ ἔλεγον·
Ματθ. κς. ξη. Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστὲ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε, ᾗ ἦσαν ᾗ προσῆσαν, πᾶσαν τὴν ἡμέραν ἀνα-
λίσκοντες εἰς σκώμματα ᾗ λοιδορίας ᾗ χλευασίαν ᾗ γέλωτα ἐν μέσῳ θεάτρῳ Ιουδαϊ-
κῷ; τί δαί, ὅτι αὐτοὶ ἐῤῥάπιζον ὁ δοῦλος τῆς ἀρχιερέως; τί δαί, ὅτι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ διεμε-
ίζοντο ᾗ γραπτῶται, ἰωΐκα ὅλοι τὸν χαίρειν" ἀνιωκέτη γυμνὸς ὅλος ὕστερον ἔχων τὰς μά- 35 χ. αἰσχρὰ
στιγας, ᾗ ἀνεσκολοπίζετο; οὐδὲ γὰρ τότε ᾗ ἄγγελοι θῆρες ἐμαλάττοντο, ἀλλὰ μαστιχάτε-
ρες μᾶλλον ἐγένοντο, καὶ τὰ τῆς τραγῳδίας ἐπετείνετο, καὶ τὰ τῆς χλευασίας ηὔξετο. ᾗ ὧν
Ματθ. κζ. μ. μα. γὰρ ἔλεγον, Ο καταλύων τὸν ναὸν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγείρων αὐτόν· ᾗ δὲ ἔλεγον, Αλ-
λοις ἔσωσεν, ἑαυτὸν δ' δυνάται σῶσαι; ἄλλοι δὲ ἔλεγον· Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, καταβηθι ἀπὸ
τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομέν σοι. τί δαί, ὅτι τῇ σωτηρίᾳ χολιῶ καὶ ὄξος ποτίζοντες ἐπα- 40
ρώνουν αὐτῷ; τί δαί, ὅτι ᾗ λῃστὰς ἐλοιδόρουν αὐτῷ; τί δαί, ὅπερ καὶ ἔμπροσθεν ἔλεγον ὁ
Φειδίου σκῆνος καὶ πανδημότατον, ὅτι τὸν λῃστὴν σκῆνος καὶ τοιχωρύχον καὶ μιαίνον γέ-
μοντα φόνων, ἄξιον ἔλεγον εἶ) ἔζαιτηθῆναι μᾶλλον αὐτόν; καὶ λαβόντες αἵρεσιν πρὸ τοῦ
δικαστοῦ τὸν Βαραββᾶν προετίμησαν, οὐ σταυρῶσαι μόνον, ἀλλὰ καὶ πανταχοῦ βουλόμενοι

ᾧ Χριστῷ πειθῆται δόξαν; ἐνόμιζον γὰρ δυνάσθαι καταισχύνειν ἐκ τύπων, ὅτι τῶ
χ. ὡς λητοῦ χείρων ἐῶ, καὶ οὕτω πρόχειρος, ὥστε μήτε φιλοσοφίᾳ, μήτε ἑορτῆς ἀξιώματι
δυνάσθαι σώζεσθαι. πάντα γὰρ τὰ τότε ἔτεκεν ἐποίουν, ὥστε αὐτῶ τὴν ἐκκλησίαν ἀφα-
λῆ. διὰ δὴ τοῦτο καὶ τοὺς δύο λῃστὰς αὐτῷ συνεσταύρωσαν. ἀλλ' ἡ ἀλήθεια οὐ μόνον οὐ
συνεσκίαζετο, ἀλλὰ καὶ μειζόνως διέλαμπε, καὶ τυραννίδα ἡ αὐτῷ ἐνεκάλουν λέγοντες,
Παῖς ὁ ποιμὴν ἑαυτὸν βασιλέα, οὐκ ἔστι φίλος τῶ Καίσαρος, ᾧ οὐκ ἔχομεν ποῦ τὴν κεφαλὴν κλῖναι Ioan. 19. 12.
τυραννίδος ἐπάγοντες ἔγκλημα. καὶ ὅτι βλασφημίᾳ ἦ αὐτὸν ἐσυκοφάντουν. ὁ γὰρ ἀρ- Matth. 26. 61.
χιερεὺς διέῤῥηξε τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων, ἐβλασφήμησε· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων;
χ. ἱμάτια ὁ θάνατος αὐτοῦ οἷος; ὃν καταδίκων; οὐκ ἐφοβήθην; οὐχ ὁ αἰσχύνος; οὐκ ὁ τὴν τὰ αἰσχύνα
προσωποληψίαν, καὶ οὐκ ἀξίων ὅτων οὐδὲ ὅτι τῆς γῆς τὸ ψυχρὸν ἀφῆναι; ὃ ἦ τὸ ταφῆς
εἶδος οὐκ ἐν χαρίτος ἐπλήρου μέρει; ἐλθὼν γὰρ ἵνα ὃ σῶμα αὐτοῦ ἐζητήσατο. οὕτως οὐδὲ
ὁ θάνατον αὐτὸν ἐῶ τὴν οἰκείαν, τὴν ὑπερτεθέντων, τὴν μαθητὴν, τὴν τοσαύτης ἀπολελαυ-
χ. ἐρέδων κότων σωτηρίας, πάντων" φυγάδων ἡμομβρων, πάντων ἀπεπηδησάντων. ἀ ἦ ποιήσει ἐκεί-
χ. κεκευάσαμεν νων ἐπάνηλθε; ἐῶ" κατεσκέδασαν τῆς ἀναστάσεως εἰπόντες, ὅτι ἦλθον οἱ μαθηταὶ Matth. xii 13.
αὐτοῦ, ἃ ἔκλεψαν αὐτὸν, πόσους ἐσκανδάλισε; πόσους ἐπανεστέλισε τέως; καὶ γὰρ ἐκρέμασεν ὁ
λῃστὴς τότε, καίτοιγε πεπλασμένος ὢν ἐκ χρημάτων ἡμόμβρος ὢν τος· ἀλλ' ὅμως ἐκρέμασε
πολλοὺς μᾶ σήμαντρα καὶ σφραγίδας, μᾶ τὴν ἀναφαίνειαν τῆς ἀληθείας τὴν το-
σαύτην. οὐδὲ γὰρ οἱ τῆς ἀναστάσεως ἤδεσαν λόγον ὁ πλῆθος· ὅπου γε οὐδὲ αὐτοὶ
οἱ μαθηταὶ ἠπίστουν. Οὐδὲ γὰρ οἱ μαθηταὶ αὐτὸν ἤδεσαν, φησὶ, τότε, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ Ioan. x. 9.
χερῶν ἀναστῆναι. *ἀνῆ ὅμως ὁ μακρόθυμος Θεὸς ἐπεῖχε τῇ οἰκείᾳ σοφίᾳ ἐπορρήτως πάν-
* πάντας ὧν τα οἰκονομῶν. Εἶτα μᾶ τὰς ἡμέρας ἐκείνας πάλιν κρυπτόμενοι, λανθάνοντες, φυγαδεύό-
α οἱ κῆπος ἡμέρας ἐκεί- μενοι οἱ μαθηταὶ, δεδοικότες, τρέμοντες, τόπον ἐκ τόπου διωκόμενοι, ὅτως ἐλάν-
νας σκανδα- θανον· ἃ μᾶ πεντήκοντα ἡμέρας ἀρξάμενοι φαίνεσθαι, ἃ σημείων ἅπτεσθαι, οὐδὲ ὅτως ἀ-
λώδων δειλίας ἀπήλαυσαν, ἀλλὰ ἃ μετ' ἐκεῖνα μυρία σκάνδαλα μαζόμενοι αὐτῷ ἐγίνετο ἐν
χ. εἶπας τοῖς ἀθυρεσίοις, τῆς ἐκκλησίας ἀφεστομένης, αὐτῷ ἐλαυνομένων, τῶν ἐχθρῶν κρατυνό-
χ. πολλαχοῦ μενων" πάντα γὰρ ἦν θορυβούμενα. ὅτι γὰρ τὸν πολλὸν" ἐκ τῶν σημείων ἐκλήσαντο πρῶτη-
χ ὧν σίδη, τότε πάλιν ἡ Στεφάνου τελευτὴ διωγμὸν χαλεπὸν εἰργάσατο, ἃ πάντας διέσπειρε, καὶ
τὴν ἐκκλησίαν ἐν θορύβῳ κατέστησε. ἃ πάλιν ἐν φόβῳ τὰ τῶν μαθητῶν, ἃ πάλιν ἐν φυ-
γῇ, καὶ πάλιν ἐν ἀγωνίᾳ. ἃ οὕτω διεπάντος τὰ τῆς ἐκκλησίας ἦν ξετο· καὶ ὅτε ἦν διὰ
χ. ἐγένετο τῶν σημείων, ὅτι φαιδρὰ ἐκ προσωπείων" ἐφαίνετο, ὁ μὲν διὰ" αὐγείδος ἐλαύνετο, καὶ ὅτως
χ. δυο. ὁ ἐξέφυγε τὸν ἀρχόντος τὰς χεῖρας, τοῦτ' ἦ ἄγγελος" ἐξέβαλε, καὶ ὅτω τῶν λύσεων ἀπήλλαγ-
τε, τοῦτ' ἦ ἀγοραῖοί τινες καὶ χειροτέχναι ὑποδεχόμενοι πρὸς τῶν ἐν δυναστείαις ἐλαυνομέ-
νους, πάντη ἐλευθέρους ἔφερον, πορφυροπώλιδες γυναῖκες καὶ σκυτοβά-
φαι, πρὸς αὐτὰ οἰκοῦντες τὰς ἐσχατιὰς τῶν πόλεων πρὸ αἰγιαλοῦ καὶ θαλάσσης· πολλά-
κις ἦ καὶ τοῦδε ἐν μέσαις ἐπόλμων φαίνεσθαι ταῖς πόλεσι· εἰ ἦ καὶ αὖθις ἐτόλμων, ἀλλ'
χ. ος. ἃ ξενοδόχοι οὐκ ἐδέλμων. καὶ ὅτως ὑφαίνετο τὰ πρόσωπα διὰ πιεσμῶν, οὐ δι' αἰσ-
σεων. καὶ ἃ πρόφασιν σκανδαλιζόντες, μᾶ ταῦτα διορθοῦντο, καὶ ἃ πλανηθέντες ἐ-
πανήγοντο, καὶ τὰ κατεσκαμμένα ἀνῳκοδόμητο μειζόνως. διὰ τοῦτο καὶ Παῦλον αἰτήσαν-
τος δι' ἀνέσεως μόνης βαδίζειν τὸ κήρυγμα, ὁ πανσοφος καὶ θυμήρης Θεὸς οὐκ ἐώλετο ὅ
μαθητὴν, ἀλλὰ καὶ πολλάκις πρὸς καλοῦντος οὐκ ἐπαύσατο· ἀλλ' εἶπεν, Ἀρκεῖσοί ἡ χά- β Kor. 12. 9.
ρις μου· ἡ γὰρ δυνάμις μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται. Εἰ βούλει τοίνυν καὶ ἡμῶν λογίσασθαι,
μᾶ τὴν λυπηρὰν τὰ χρηστὰ πολλὰ ὄψει γεγυμνωμένα, εἰ ἃ μὴ σημεῖα ἃ θαύματα, ἀλλ' ἐ-
χ. ἃ πρα- οικότα σημείοις πράγματα," δείγματα τῆς πολλῆς τοῦ Θεοῦ προνοίας ἃ ἀπλήστου
γμάτια ἀφάτου. ἀλλ' ἵνα μὴ πάντα μετ' ὀκνηλίας πρὸς ἡμῶν ἀκούσῃς, τοῦτό σοι καταλιμπάνω ὃ

μέρος,

μέρος, ὥστε μὴ ἀκριβείας ᾽ ἀναλέξαι πάντα ἐξ ἁπλοῦ τοῖς λυπηροῖς, καὶ καλῶ ἀφαλειμμένη ἀχολίδη ὕτως ἀπαγαγεῖν σαυτὴν τῆς ἀθυμίας. πολλὴν γὰρ καὶ ὀντιῦθεν δεξιὰν τὴν ἁπλόκλησιν. πάντα σε ⟨W⟩ βλασφημοῦσιν οἱ κατ᾽ ἡμᾶς πολλὰ ποιεῖν πρὸς ἀπλόκλησιν. ἐρρωμένη, βλέπουσα ἀθυμοῦσαν ἀπαλοίπε, διασπᾷ μου αἱ σπλάγχνα τὴν φιλοφιλεστάτην. εἰ βούλει με μακρὰ γράφειν καὶ τοιαῦτα, κέλευσόν μοι, μὴ ἀπατῶσα μηδὲ τοῦτο, ὅτι πᾶσαν ἀπέθου τὴν ἀθυμίαν, καὶ ὀνείσει ἀφίγξ (τοιοῦτον γὰρ τῶν γραμμάτων τούτων τὸ φάρμακον, ὡς ἐξ ἀθυμίαν σοι ἐμποιῆσαι πολλὴν) καὶ ὄψει ταχέως ἐπιστέλλοντα. ἀλλὰ μή μοι γράψῃς πάλιν, ὅτι καὶ πολλὴν ἀπαμυδίαν ἔχω σὺ τῶν γραμμάτων σου (τοῦτο γὰρ οἶδα καλῶ) ἀλλ᾽ ὅλη ταυτὴν, ὅσην ἐγὼ βούλομαι, ὅτι δὲ συγχεῖ, ὅτι οὐ δακρύεις, ἀλλὰ καὶ ὀνείσει καὶ θυμία ἀφίγξ. ἔρρωσο. 10

χ. ὑγιᾶν

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ β.

ΗΡχει μὲν καὶ ἡ πρώτη ἐπιστολὴ πρὸς τὴν ἐμμέλειαν τοῦ σὺν καταστολαί σου τῆς ὀδυνῆς τοῦ φλεγμονῶ· ὅπερ δέ σε σφόδρα κατηργάσατο τῆς ἀθυμίας ἡ τυραννὶς, ἀναγκαῖον εἶ) σὲ ὁμοίσα καὶ δευτέραν πρὸς αὐτὴν τὴ πρότερα, ὥστε σε μὴ δαψιλείας πολλῆς καρπώσασθαι τὴν πρὸς κλησιν, καὶ σὲ ἀσφαλῆ σοι τὰ τῆς ὑγείας εἶ) λοιπὸν. δοῦναι δὲ καὶ ἑτέρωθεν διασκεδάσω σε τὴν ἀθυμίας τὴν κόπον. καὶ γὰρ ἀπὸ ἕλκους καὶ οἰδημάτων χαλεπῶν κόπον οἶμαι αὐτοῦ γενήσασθαι· πολὺν ἀλλ᾽ οὐδὲ οὕτως ἀμελητέον τῆς ὑπομελείας τῆς σῆς. ἐπεὶ καὶ ἡ κόπος ⟨W⟩ μὴ μὴ ἀσυνδῆς αὐτοῦ σκληίνοντα, σὲ τῷ καιρωτάτῳ μελῶν ἀπαιτῆσαι τὴν δίκην, ὃ διαδὺς τῆς κόρης φολεύσα, καὶ ὁλόκληρον διαπεφάτησα τὸ ῥαθυμοῦντος ὄμμα. ἵν᾽ οὖν μὴ καὶ σὲ ταῦτα τοῦτο γένῃ), μὴ ἀσυνδῆς πολλῆς καὶ ὃ λείψανον ἀνέλωμεν τὸ κακόν. ἀλλὰ διαναίσθητι, καὶ χάρα ἡμῖν ἔρεξον. ὅπερ γὰρ ἐπὶ τῶν ζώσωμα καμνόντων συμβαίνει ἐνίοτε, αἱ ζῶν ἰατρῶν μὴ εἰσφέρῃ), πάσχειν ἐλλιμπάνῃ, διακόπτεται τῆς ὑγείας ὁ χειρὸς· τοῦτο καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς γίνεσθαι πέφυκεν. ἵν᾽ οὖν μὴ γένηται τοῦτο, καὶ ζῶν σαυτῆς μὴ τῆς προσκούσης σοι ζωέσεως ἀσυνδάζε εἰσφέρειν ἡμῖν, ὥστε ἐκατέρωθεν πολλὴν γενέσθαι τὴν ὠφέλειαν. ἀλλὰ βούλομαι μὲν, ἴσως ἐρᾷς, οὐ δύναμαι δέ. οὐδὲ γὰρ ἀρχῶ διακρούσασθαι ὁ νέφος ὁ πυκνὸν καὶ ζοφώδης τῆς ἀθυμίας, καίτοι σφόδρα φιλοπεκῶσα. ᾽ σκῆψις ταῦτα καὶ πρόφασις. ἐγὼ γὰρ οἶδά σε τῶν λογισμῶν τὴν εὐγένειαν, οἶδα τῆς βλαβοῖς σε ψυχῆς τὴν ἰσχὺν, οἶδα τῆς ζωέσεως ὁ πλοῦτος, τῆς φιλοσοφίας τὴν δύναμιν· καὶ ὡς ἀρχεῖ σοι μόνον ἐπιτάξαι τῷ μητρομάρῳ τῆς ἀθυμίας πολέμῳ, καὶ πάντα ποιῆσαι γαλήνην. ἵνα δέ σοι τοῦτο καὶ εὐκολώτερον γένῃ, καὶ τὰ πρὸ ἑαυτῆς ᾽ εἰσίσωμεν. πῶς οὖν ῥᾳδίως δυνήσῃ τοῦτο ποιῆσαι; τὰ σὺ τὴ ᾽ πρώτερα ἐπιστολῇ αἰσθησιζομένη πάντα (ἐξ γὰρ πολλὰ ζωῆς ἕνεκεν ἡμῖν εἴρηται τῆς ὑποθέσεως σὺ σκείνη) καὶ μετ᾽ σκείνων καὶ τοῦτο ποιοῦσα, ὅπερ ἐπιζήτω νῦν ἐγώ. τί ἔστιν; ὅταν ἀκούσῃς, ὅτι τῶν σκληνῶν καὶ μὲν κατέδυ, καὶ σαλεύεται, ἐπέρα χειμερίοις πνεύμασι πλήττεται κύμασι, ἄλλη τὰ δύπλεκτα πέπονθεν, καὶ λαὸ λύκνον αὐτὴ ποιμένος λαβοῦσα, καὶ πειρατῶν δὲ τὴ κυβερνήτου, καὶ δύμνον δὲ τὴ ἰατροῦ· ἀλλὰ μὲ (οὐ γὰρ δῆτα τοιαῦτα διανοοῦμαι φέρειν) ἀλλὰ μέζον ᾽ ἐπιθῆσα τῇ λύπῃ. εἰ γὰρ σὺ οἷς ἡμᾶς αὐτοὶ πλημμελοῦμεν, καὶ ὑπὲρ ὧν μέλλομεν ζημιοῦσθαι ὑπέχειν, οὐκ ἀναγκαῖον οὐδὲ ἀσφαλές, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ὀλέθριον καὶ βλαβερὸν τὸ μὴ πολλὴν ἀλγεῖν τὸ σφοδρότητος· πολλῷ μᾶλλον ὑπὲρ τῶν ἑτέροις πλημμελουμένων τὸ καταμαλακίζεσθαι ἐξ καταχλᾶσθαι, ἀσεπτον καὶ μάταιον, καὶ πρὸς τούτοις Σατανικὸν, καὶ ψυχῆς ᾽ ὀλεθρος. καὶ ἵνα μάθῃς ὅτι ταῦτα τοῦτον ἔχει ⟨W⟩ ζήτον,

χ. σκέλλω

χ. ἀσφαλῆ

χ. σκῆψιν ταῦτα ἡ πρόφασιν

χ. ἐπιστῆσαι

χ. πρώτη

χ. ὅπερ ἐπὶ

c. Kor. c.

χ. ἐλλήρωται

που, ἱστορεῖσθαι διηγήσομαι παλαιόν. Κορίνθιός τις ἀνὴρ, τῷ ἱερῷ ἀπολαύσας ναμάτων, καὶ καθαρθεὶς ἀφ' ἧς τὸ βαπτίσματος μυσταγωγίας, καὶ τῆς φεικωδεστάτης μεταχῶν τραπέζης, καὶ πάντων ἀπαξαπλῶς τῶν πρὸς ἡμᾶς κοινωνήσας μυστηρίων· πολλοὶ δέ φασιν ὅτι καὶ διδασκάλου τάξιν ἐπέσχε· μετὰ τοῦ ἱερέως τούτου τελετοῦ, καὶ ὁ πάντων οὗτος γλυκὺς τῶν ἀπορρήτων ἀγαθῶν, καὶ τὰ τερπνότατα ἔχων ὅπου τῆς ἐκκλησίας, "ἥμαρτεν ἁμαρτήμα χαλεπωτάτου. τοῦ γὰρ γινομένου τὸ παρὸν ἀδίκημα ἰδεῖν ὀφθαλμοῖς οὐκ ἔστι μείζονος τῆς πονηρᾶς ταύτης ὑπερβολῆς, ἀλλὰ καὶ εἰς ἔργον τοῦ ἀκολάστου γνώμην ἐξήνεγκε· καὶ ἵν' ὁ τολμηρὸς οὐχὶ παρεία μένοι, ἀλλὰ καὶ μοιχεία· μᾶλλον δὲ καὶ μοιχείας πολλῷ χαλεπώτερον. ἀφ' οὗ δὴ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος ἀχθόμενος [καὶ] οὐκ ἔχων ὅπου μᾶλλον ὑπερθείναι τοὺς ἀξίους ὧν ἁμαρτήματι κύριοι, ἑτέρως ἐμφαίνει τὸ ὄγκον τῆς παρανομίας οὕτως λέγων· Ὅλως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, οἵα οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὀνομάζεται. Οὐκ εἶπεν, οὐδὲ τολμᾶται, ἀλλ', οὐδὲ ὀνομάζεται), τὸν ὑπερβολὴν δεῖξαι θέλων τῆς παρανομίας ἐκείνης. καὶ παραδίδωσιν αὐτὸν τῷ διαβόλῳ, καὶ πάσης ἐκτέμνει τῆς ἐκκλησίας, καὶ οὐδὲ τραπέζης κοινῆς ἀφίησιν αὐτὸν τινι κοινωνεῖν· Τῷ γὰρ τοιούτῳ, φησὶ, μηδὲ συνεσθίετε· καὶ πολλαχοῦ πῦρ, τὸν ἑκάστου αὐτοῦ ἀπαιτῶν δίκην, καὶ δημίῳ παρὸν "τύπτῳ" χαλκημάνος τῷ Σατανᾷ, καὶ κατακόπτων αὐτῷ δι' ἐκείνου τὸν σάρκα. Ἀλλ' ὅμως ὁ τῆς ἐκκλησίας ἀποτιμῶν Παῦλος, ὁ μηδὲ τραπέζης κοινῆς ἀφεὶς τινι κοινωνεῖν, ὁ πάντας καλύσας δι' ἐκφυγεῖν πειρᾶν (Καὶ ὑμεῖς γὰρ πεφυσιωμένοι ἐστέ, φησι, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἀρθῇ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τοῦτο τὸ ἔργον πεποιηκώς) ὁ πάντα γοῦν αὐτοῖς ὥσπερ λειμέν τινα ἀπολαύων, ὁ πάσης αὐτὸν ἀποκλείσας οἰκίας, ὁ τῷ Σατανᾷ παραδούς, ὁ τοσαύτην πρὸς αὐτὸν δίκην ἀπαιτῶν, ὅτι εἶδεν ἀληθῶς ἀνατραπέντα καὶ μεταγνόντα ἐφ' οἷς ἥμαρτεν, καὶ παλινῳδοῦντα ἀφ' ὧν ἔργων ἀφῆντο, οὕτω καὶ αὐτὸς μετεπάξατο πάλιν, ὡς ἐκείνοις οἷς ταῦτα ἐπέπαξε τὰ σώματα κλέψας. ὁ γὰρ εἰπὼν, ἐκκόψατε, ἀποτράφητε, πενθήσατε, καὶ λαμβανέτω αὐτὸν ὁ διάβολος, τί φησι; Κυρώσατε εἰς αὐτὸν ἀγάπην, μήπως τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος, καὶ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ. οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν. ὁρᾷς πῶς Σατανικὸν τὸ ἀμέτρως ἀλγεῖν, καὶ τῆς ἐκείνου παγίδος ἔργον τὸ σωτήριον φάρμακον τῇ ἀμετρίᾳ ποιοῦντος δηλητήριον; καὶ γὰρ ἦν δηλητήριον, καθάπερ καὶ παραδίδωσι, ὅταν εἰς ἀμετρίαν ἐκπέσῃ. διὰ τοῦτο ἔλεγεν, Ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ. οὗ τοῦτ' ἔστι· ἵνα μὴ ἐκεῖνος τὸ πέρας ἐμπέπλησται πολλῆς; ἠλαττώθη τῆς ἀτιμίας; ἀνέρρηγε τῆς ἐκκλησίας; ἀλλὰ διώρθωσε τὸν τρόπον, λέγων περίλυπον αὐτὸν ἐμὲ ποιεῖν οὐ βούλομαι. τοιαύτη γὰρ τῆς μετανοίας ἡ δυνάμις. γέγονε λοιπὸν τῆς πρίμνης τῆς ἡμετέρας. "ὑπεραναπαύομεθα οὖν, ὑπομένοντες τὰς χαρὰς, ἀσπαζόμεθα, ἀσπιλούμεθα, ἐνώσωμεν ἡμῖν αὐτούς. Εἰ γὰρ μὴ βουληθείημεν τοῦτο ποιῆσαι, πλεονεκτήσει ἡμᾶς ὁ διάβολος, οὐ τὰ αὐτοῦ λαμβάνων, ἀλλὰ τὸν ἡμέτερον ζηλούμενον ἀπὸ τῆς ῥᾳθυμίας τῆς ἡμετέρας καὶ διὰ τῆς ἀμετρίας τῆς ἐκείνου ἀθυμίαν καταποντίζων, καὶ αὐτοῦ λοιπὸν σκοινία εἴη). διὸ καὶ ἐπήγαγε· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν· ὅτι καὶ διὰ τὴν ὠφελούσαν πολλάκις, ὅταν μὴ δέοντας ζῶσα γένηται, οὐδὲ μὴ προσέχοντας ἀσφαλίζειν εἴωθεν. Εἰ γοῦν ὧν αὐτὸς τις ἐπλημμέλησε διὰ πλημμέλημα τοιοῦτον, οὐκ ἀφίησιν ὁ Παῦλος πολλῇ τῇ λύπῃ κατεχθῆναι, ἀλλὰ σπουδῇ καὶ ἐπείγει) καὶ πάντα ποιεῖ, καὶ προσματύει), ὥστε ἐκκενῶσαι τὸν ὄγκον τῆς ἀθυμίας, Σατανικὸν δὲ) λέγων τὸν ἀμετρίαν, διὰ διάβολον πλεονεξίαν, καὶ τῆς ἐκείνου κακουργίας, καὶ τῶν ποιηρῶν αὐτοῦ νοημάτων ἔργον· ἐπεὶ ὧν ἕτεροι πεπλημμελήκασι, καὶ ἕτεροι μέλλουσιν ὑβρίσαι ἐπ' ἐκείνῳ, πῶς οὐκ ἐκάστης ἁμοίας τι καὶ μιαρίας οὕτω κατακόπτεσθαι καὶ ἀλγεῖν, ὡς καὶ σκότος ἀφανὲς ἐπάγειν τῇ διανοίᾳ, καὶ πολὺν τὸν δόρυβον καὶ τὸν σύγχυσιν καὶ τὰ ἐσχίσθαι καὶ ζάλην ἀφανῆ; Εἰ δὲ πάλιν μοι τὰ αὐτὰ λέγεις, ὅτι βούλομαί μοι, "οὐκ ἰσχύω δὲ· πάλιν

στι'

σοι δ ἐγὼ καὶ αὐτὰ ἐρῶ, ὅτι " σκῆψις ζητοῦντα δὲ πρόφασις. καὶ γὰρ οἶδά σου τῆς φιλοσόφου ψυχῆς τὰ νεῦρα. ἵνα γὰρ καὶ ἑτέρωθεν εὐκολωτέραν σοι ποιήσω τὴν κατ' ἐμοῦ τῆς ἀθυμίας ταύτης τὴν ἀκαιρον καὶ ὀλεθρίου διάτασιν τε καὶ νίκην, * τοῦτο πάλιν, ὅπερ ἐπὶ τέλει φθάνω, ποιεῖ. ἔστιν ἀκούσῃς διηνεκῶς τινὸς τὴν πρωτοκλησίαν ταύτην, ἀποπήδα ταχέως " ἀπὸ τῶν λογισμῶν τούτων, καὶ τρέχε ὅπου τὴν ἔποψιν τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς φοβερᾶς, καὶ ἀναλογίζου πρὸ σαυτῆς ὃ βῆμα ὃ * φερικώδες, τὸν δικαστὴν τὸν ἀδέκαστον, οὐ ποταμοὺς πυρὸς οὐ πρὸ τοῦ βήματος ἐκείνου συρομένους καὶ σφοδροπάτητον χοχλάζοντας τὴν φλογά, καὶ ἀκοινωνήτους ῥομφαίας, καὶ ἀποτόμους τιμωρίας, τὴν κόλασιν τὴν οὐκ ἔχουσαν τέλος, τὸ ζόφον τὸν ἀφεγγῆ, ὃν σκότος τὸ ἐξώτερον, τὸ σκώληκα τὸν ἰοβόλον, καὶ δεσμὰ τὰ ἄλυτα, τὸν βρυγμὸν τῶν ἐδόντων καὶ τὸν χλευασμὸν τῶν ἀπολλυμένων, καὶ θέαν ἐν τῆς οἰκουμένης, μᾶλλον δὲ τὸ θέαν ἑκατέρας τῆς κτίσεως, τῆς ἄνω, τῆς κάτω. Καὶ γὰρ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται, φησίν. Matt. κδ. κθ.
Εἰ γὰρ καὶ μηδὲν " ἑαυτοῖς συνίσασι, μηδὲ μέλλοισι ὑπ' ἐχθρῶν βλάπτεσθαι, ἀλλ' ἐρῶσαι τοῦ θεοῦ ἀπάντων αἰθέριοι καὶ οὐ πίεσις δήμοις κρυπτόμενοις; οὐκ ἀδιαλείπτως ἐκ πρεσβυτέρων ἀκούσεσθε. τοσοῦτος ὁ φόβος τότε. ζητῶ τοίνυν σήμερον, εἰ οὐκ ἀφύκτους ἐλέγχους. οὐδεὶς γὰρ κατηγόρων δεῖται ἐκ βίου ὁ δικαστής, οὐ μάρτυρων, οὐδὲ ἀποδείξεων, οὐδὲ ἐλέγχων, ἀλλὰ πάντα, ὡς ἐπιστάμεθα, φέρει εἰς μέσον * παρὰ τῶν ὀφθαλμῶν τῶν πεπλημμεληκότων. ὅτι οὐδεὶς ὁ πρεσβύτερος καὶ ἀκαρπάσας τῆς τιμωρίας, οὐ πατήρ, οὐχ υἱός, οὐ θυγάτηρ, οὐ μήτηρ, οὐκ ἄλλος τις συγγενὴς, ἀ τέκνον, ἀ φίλος, οὐ ζωοπηγεῖον, ἀ χρημάτων δόσις, ἀ πλοῦτος περιουσία, ἀ δυναστείας ὄγκος· ἀλλὰ πάντα ταῦτα, ὥσπερ κόνις, ἐκποδὼν ἐλήλαται, καὶ μόνος ὁ χρηστὸς ἀπὸ τῶν αὐτῶν πεπραγμένων ἢ τὸν ἐλεήσαντα, ἢ τὸν δικαίως ἀποβάντα ψῆφον. ὅτι οὐδεὶς ὑπὲρ ὧν ἄλλος ἐστὶ λημμέλητος κρίνει), ἀλλ' ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ἕκαστος ἥμαρτε. ταῦτ' οὖν ἀπαντᾶ ζωπυρεῖσα, καὶ τὸν φόβον τοῦτον εἰσοχωτάτω καὶ ὅπου τιμᾶσα τῇ σατανικῇ καὶ ψυχολαβεῖ λύπῃ, ἵνα σὺν τῇ πρὸς αὐτὴν ἡδονῇ παραπέμψῃ· καὶ φθονεῖσα μόνον, ἀρέσκης αὐτὸν ὀλεθρίως ἐξαπατῶσαν δὲ ἀφανίσῃ δυνήσῃ. αὐτὴ μὲν γὰρ, μὴ τὸ μάταιον εἰ) καὶ πρόσκαιρον, καὶ ὀλέθριος σφόδρα καὶ βλαβερά· ἐκφύσει δὲ καὶ ἀναγκαῖος ὁ φόβος, καὶ χρήσιμος, καὶ ἐπωφελὴς, καὶ πολὺ τὸ κέρδος ἔχων. ἀλλὰ γὰρ ἔλαθον ὑπὸ τῆς τοῦ λόγου ῥύμης παρασυρείς, καὶ ἁρμόζουσάν σοι ταύτην ποιησάμενος τὴν παραίνεσιν. ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ τοῖς κατ' ἐμὲ βεβαπτισμένοις ἀμαρτημάτων πλήθη ἀναγκαῖος ὁ λόγος οὗτος (φοβεῖ γὰρ καὶ ἀφανίζει) σὲ δὲ καὶ τοσούτοις κατορθώμασι κομῶσαν, καὶ αὐτῆς ἤδη τῆς ἀψίδος τῶν οὐρανῶν ἁψαμένην οὐδὲ ἁπλῶς νύττειν δυνατὸν ἂν. διὸ πρὸς ἑτέραν μεταφέρομεν μαγωδίαν πρὸς σὲ διαλεγόμενος, καὶ ἑτέραν ἀναχρούομεν νευράν, ἐπειδὴ σε οὐκ ὁ φόβος καθικέσθαι οὐ δυνατὸν), πλείω ὅσον καὶ τῶν ἀγγέλων. μεταξώμεθα τοίνυν, καὶ δεῦρο καὶ αὐτὴ μεταστῆθι μὴ τὸν λόγον, καὶ ἀναλογίζου τῶν " καταρθωμάτων σε καὶ ἀντιδόσεις, τὰ βραβεῖα τὰ λαμπρὰ, οὐ φαιδροὺς εὐφημίας, τὴν μὴ τῶν πρώτων χορείαν, καὶ παῤῥησίας καὶ ἱερεῖς, καὶ συμφωνίαν " τῶν οὐρανῶν, τὴν μὴ τῶν ἀγγέλων λῆξιν, τὴν πρὸς συμφώνων πρῆσιν καὶ ὁμιλίαν, τὴν θαυμαστὴν διαδοχὴν ἐκείνων, τὰ ἀγαθὰ τὰ καὶ λόγον καὶ νοῦν ὑπερβαίνοντα. ἀλλὰ μή μου τῶν λόγων ὑπολάβῃ, εἰ καὶ εἰς συμφωνίαν χορῶν τῶν πρώτων σε καταλέξαμεν τῶν ἀγίων ἐκείνων τὸ χρεία βεβιωκέναι. ἤκουσας γὰρ μυρίακις καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ διαλεγομένου τινὸς πυθέσθαι τῆς πρώτης ὁ ἔρως· καὶ ὡς οὐκ ἂν κωλυθείη ποτὲ εἰς τὸ ἐκείνων καταλεγῆναι χορεύειν, μᾶλλον δὲ καὶ ἐκείνας ὑπερβῆναι μιᾷ πολλῆς τῆς περιουσίας, καὶ πολλῷ τὸ τοῖς ἀλ- 1 Cor. ζ. λδ. λοις ὑπεκδιεξαμθῆναι φιλοσοφίαν. διὰ τοι τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ὅρισι * πρώτους ἁγίους, οὐ τὸν ἀπειρόγαμον καὶ ἀπλανῆ τοῦτον ζωοποιὸν ἀνδρὸς πρῶτον ἐκάλεσεν, ἀλλὰ τὸν τὰ τοῦ Κυρίου μεμιμημένον. καὶ αὖθις ὁ " Χριστὸς δεικνὺς, ὅσῳ μείζων πρώτης ἐλεημοσύνη (ἣν καὶ σκηπτοῦχα κατέχῃς αὐτὴ, καὶ τὸ στέφανον ἀπόδησω πάλαι) ἀπ' ἐκείνου μὲν τοῦ χορεῦσαι ὃ

ἡμῖν

δ. σκήψις ταῦτα δὲ πρόφασις. * καὶ χ. ὃν χ. φρικώδες χ. πῦρ χ. τὸν ἐν

ἥμισυ μέρος ἐξέβαλεν, ὅπῃ ταύτης εἰσῆλθον χωεῖς· μᾶλλον ἢ ὅπῃ δαψιλῶς αὐτὴν οὐκ ἐκέκτητο (καὶ γὰρ εἶχον ἔλαιον, ἀλλ' οὐκ ἀρκοῦν) οὐδ' ἢ χωεῖς πρὸς νύμφας εἰσελθοῦσας, ὅπῃ ταύτην ἦσαν παρεσκευασμένοι, μᾶ πολλῆς ὑπερεδέξατο τῆς τιμῆς, ὠλογημένους τε τῷ παρ' ἐμοὶ ὀνομάζων, καὶ παρ' ἑαυτὸν καλῶν, καὶ τῆς βασιλείας τὴν κληρονομίαν αὐτοῖς χαριζόμενος, καὶ ὃν μέση ἀνακηρύττων τῇ οἰκουμένῃ· καὶ οὐ πρὴ πίσαντες, καὶ ἀγλέλεον καὶ τὸ κλίνιον πάσης πρόυσης, ἐφέρετο τε αὐτὸν καὶ ξενοδόχοις αὐτὸν παρεστιφν. ταύτης καὶ αὐτὴ ἀκούσῃ τότε τῆς μακαρίας φωνῆς, ταύτης ἀπολαύσῃ τῆς ἀμοιβῆς μᾶ πολλῆς τῆς εὐεργεσίας. εἰ γὰρ ἐλεημοσύνης μόνοι τοσαῦτα τὰ ἀντίδοσις, τοσοῦτοι ⓐ τρόφιμοι, τοσαύτη ἡ λαμπρότης, τοσαύτη ἡ παρρησία καὶ ἡ δόξα· εἰ καὶ τὰ ἄλλα τῆς ἀρετῆς ἐπελθοιμί σου μέρη, ποίαν ἂν ἔχοις συγγνώμην, ὀφείλουσα σὺ τοσοῦτον ἤδη ἑορτὴν ἄγειν καὶ σκιρτᾶν καὶ χορεύειν καὶ στεφανοῦσθαι, ὅπῃ ὁ λῴστα ἐμαίνη, καὶ ὁ λῴστα χᾶ κρημνῶν ἤλθε, καταπατοῦσα ἑαυτὴν, καὶ βύκηλον χᾶ τῆς ἀγίας σου ψυχῆς τῷ Διαβόλῳ ποιοῦσα τὸν ἔφοδον, οὐ μέχρι τῆμερον καταλλαίνουσα οὐκ ἐπαύσω; τί γὰρ ἂν ἔλθοι τὸν ἐναντίον τὸν πολυειδῆ καὶ πολύτροπον; καὶ πόσος ἡμῖν εἰς τοῦτο ἀρκέσει λόγος, πόσον ἢ ἱστορίας μέτρον, εἰ μὴ καὶ ἐκ παντὸς* ἡλικίας μέτρον τῶν παθημάτων σου καταλέξω, τὰ μὲν τῶν οἰκείων, τὰ μὲν τῶν ἀλλοτρίων, τὰ μὲν τῶν φίλων, τὰ μὲν τῶν ἐχθρῶν, τὰ μὲν τῶν ἡμῖν παρεσκευασμένων, τὰ μὲν τῶν μηδαμόθεν παρεσκευασμένων, τὰ μὲν τὴν σὺ δυναστείαν, τὰ μὲν τὸ βύτταλον, τὰ μὲν τῶν ἀρχόντων, τὰ μὲν τῶν ἰδιωτῶν, τὰ μὲν τὴν εἰς κλῆρον τελωνούντων; τοῦτον γὰρ ἕκαστον εἰ μὴ διεξίοι, ἀλλ' καθ' ἑαυτὸ μόνον ἱστορεῖν ὁλόκληρον ἱκανὸν ποιῆσαι τὸ διήγημα. εἰ δὲ μὴ καὶ τὰς ἄλλας τῆς ἀρετῆς μεταλαίη, καὶ μηκέτι τὰ πρὸ* ἑτέρων, ἀλλὰ τὰ μὲν σὺ καταβαθέντα διηγήσαιτο πάθη, λίαν λίθου, λίαν σιδήρου, ποῖον ἀδάμαντα οὐχ εὑρήσει νικηθέντα μὲν σοῦ; ἀπαλὸν γὰρ ὄντως σάρκα λαβοῦσα καὶ τευφερὰν, πάντι εἶδει τευφῆς στερεαφεῖσαν, οὕτως αὐτὴν ποικίλοις ἐπολιόρκησας πάθεσιν, ὡς μηδὲν ἄμεινον τῆς νεκρωθείσης Διακεῖσθαι νῶ· καὶ τοσοῦτον ἀνήφας σὸ σαυτῆς νοσημάτων ἐσμὸν, ὡς καὶ ἰατρῶν τέχνῃ, καὶ φαρμάκων δυνάμει, καὶ πάντα ὀπτηλείας ἐλέγξαι βέλτιον, καὶ διιωσεχέσι συζῆν ὀδυνάις. τὸν γὰρ ὅπῃ τῆς τραπέζης καρτερεῖν τι ἢ ἐγκρατεῖν; καὶ τὸν σὸν ταῖς νυξὶν εἰ τις βουληθεὶς διεξελθοῖ, πόσων δεήσεται λόγων; μᾶλλον ἢ σοὶ δὲ εἰάσας αὐτὸν ἐγκρατείαν κεκλῆσθαι λοιπὸν, σοὶ δὲ καρτερείαν ὀπῇ σοῦ, ἀλλ' ἕτερόν ὄνομα τούτοις ἡμῖν ζητητέον ταῖς ἀρεταῖς πολλῷ μεῖζον. τὸ γὰρ ἐγκρατεύεσθαι σκληρὸν φαλμὸν τὸ καρτερῆν, ⓜ τοῦ πρὸς ὀπτηδυμίας σκοχλεύοντος καὶ κρατοῦντος τούτης· σὺ δὲ οὐκ ἐγὼ ὅτου κρατήσεις. πολλῇ γὰρ τῇ ῥώμῃ σοὶ τὸν ἀρχηγὸν πνεύσασα κῦ τῆς ὁρμῆς, ἔσβεσας αὐτῆς τὰς ὀπτηδυμίας τούτους, ὑ χαλινώσασα ⓜ ἵππον, ἀλλὰ συμποδίσασα καὶ χαμαιρίψασα, καὶ ποιήσασα μῆνιν ἀκίνητον· τὸ τοτὲ μὲ ἐγκρατείαν κατορθώσασα, νῶ δὲ ἀπαθῆ λοιπόν. ὑ γὰρ διεσχλῆ τευφῆς ὀπτηδυμία, καὶ πόνον ἔχῃς ὥστε αὐτῆς κρατῆσαι· ἀλλὰ καθάπαξ αὐτὸν ἀφανίσασα, καὶ ἄβατον αὐτῇ τὸν σάρκα ποιήσασα, τοσοῦτον ἀπολαύῃ σίτου καὶ ποτοῦ τὸν μετέρα ἐπαίδοῦσας, ὅσον μὴ ἀπθανῇ καὶ δίκαιον δοῦναι. Διὰ τοι τοῦτο ὑ ἡσυίαν τοῦτο κεκλῆσθαι, ἀλλ' ἕτερόν τι τούτου μεῖζον. τοῦτο καὶ ὀπτὶ τῆς ἀγρυπνίας σου τῆς ἱερᾶς ὄστις ἰδῇ. καὶ γὰρ ἡ τοῦ καθεύδειν ὀπτηδυμία, ἐκείνης σβεσθείσης, συγκατασβέσθη. ἐφὴ γὰρ ὕπνου, σιτία. ἐπὶ ἑτέρῳ δ' αὐτὸν καταλύσας βούτῳ, ὃς ἀρχὰς μὲ ἐπ' αὐτὸν βιασαμένη τὸν φύσιν, καὶ ὁλοκλήρους νύκτας ἀύπνους Διάγουσα, ὕστερον δ' τῇ ζωοχῇ ζωηδείᾳ καὶ εἰς φύσιν ἀγαγοῦσα τὸ παράγμα. ὥσπερ γὰρ τοῖς ἄλλοις κῦ φύσιν τὸ καθεύδειν, ὅτου ζῶ τὸ ἐγρηγορέναι. θαυμαστὰ μὲν οὖν τοῦ τὰ καὶ ἐκπλήξεως γέμοντα καὶ καθ' ἑαυτά· εἰ δέ τις καὶ ⓜ κρείττω ἐξεπάσιεν, ὅτι σὺ αὐτῷ ἡλικίᾳ ταῦτα κατορθοῦς, καὶ τὸν ἐρημίαν τῶν διδαξάντων, καὶ τὸ πλῆθος τῶν σκανδαλιζόντων,

Ματθ. κα. λδ.

χ. στις

χ. σει

χ. ἐστιδεν

χ. ποικίλλων

* συν

* πῦ

σοι δ' ἐγὼ καὶ αὐτὰ ἐρῶ, ὅτι " σκῆψις ταῦτα δὲ προφασις. καὶ γὰρ οἶδά σε τῆς φιλοσόφου ψυχῆς πάνυ ὄντα. ἵνα δὴ καὶ ἐτέρωθεν δυκολωτέραν σοι ποιήσω τὴν κῆ τῆς ἀθυμίας ταύτης τῆς ἀχαίρου καὶ ὀλεθρίου δυτίσασίν τε καὶ νίκην, * τοῦτο πάλιν, ὅπερ ἐπαγάγω, ποιεῖ. ἔτσι ἀκούσης διηνεμυθίου τινὸς τὴν πρωμολεθρίαν ταύτην, ἀποπήδα ταχέως " ἀπὸ τῶν λογισμῶν τούτων, καὶ τρέχε ὅπου τὴν ἔποιδν τῆς ἡμέρας ἐκείνης τὰς φοβερὰς, καὶ ἀναλογίζου παρὰ σαυτῇ ὃ βῆμα ὃ * φερικῶδες, τὸν δικαστὴν τὸν ἀδίκαστον, τὸν ποταμοὺς τοῦ πυρὸς τὸν ποδὸ τοῦ βήματος ἐκείνου συρομένους καὶ σφοδροπάτῃ κοχλάζοντας τῇ φλογὶ, καὶ ἀκοινωνήτους ῥομφαίας, καὶ ἀποτόμους τιμωρίας, τὴν κόλασιν τὴν οὐκ ἔχουσαν τέλος, τὸ ζόφον τὸν ἀφεγγῆ, ὃν σκότος τὸ ὀζώτερον, τὸ σκώληκα τὸν ἰοβόλον, καὶ δεσμὰ τὰ ἄλυτα, τὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων καὶ τὸν κλαυθμὸν τὸ ἀπαράμυθον, καὶ ἀλλαγὴν τῆς οἰκουμένης, μᾶλλον δὲ τὸ ἀλαζὸν ἑκατέρας τῆς κτίσεως, τῆς ἄνω, τῆς κάτω. Καὶ γὰρ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται, φησίν. Εἰ γὰρ καὶ μηδὲν " ἑαυτὰς ζωίσασι, μηδὲ μέλλουσιν ὑπεχειν θυσίας, ἀλλ' ἐρῶσαν τὸ ἦθος ἀπρεπῶν καὶ ἀθεμίτων καὶ οὐ πρεπόντων δημῖν χριστιανοῖς, οὐκ ἀδίκως ἐκ πρεσπέσασι. τοσοῦτος ὁ φόβος πάντα. ζῶντα τοίνυν σπούδαζε ἐλέγχους. οὐδὲ γὰρ κατηγόρων δεῖται ἐκεῖνος ὁ δικαστὴς, οὐ μάρτυρων, οὐδὲ ἀποδείξεων, οὐδὲ ἐλέγχων, ἀλλὰ πάντα, ὡς ἐπροφάζῃ, φέρει εἰς μέσον * τοῦ τῶν ὀφθαλμῶν τὸν πεπλημμεληκότων. ὅτι οὐδεὶς ὁ πρεσβύτερος καὶ ἁρπάσων τὰς τιμωρίας, οὐ πατὴρ, οὐχ υἱός, οὐ θυγάτηρ, οὐ μήτηρ, οὐκ ἄλλος τις συγγενὴς, οὐ τέκνον, οὐ φίλος, οὐ ζωοπηγὸς, οὐ χρημάτων δόσις, οὐ πλοῦτος περιουσία, οὐ δυναστείας ὄγκος· ἀλλὰ πάντα ταῦτα, ὥσπερ κόνις, ἐκποδὼν ἐλήλαται, καὶ μόνος ὁ χρηστὸς ἀπὸ τῶν αὐτῶν πεπρεσγμένων " τὴν ἐλθερεσύνῃ, " τὴν δικαίᾳ ὑπομένει ψῆφον. ὅτι οὐδεὶς ὑπὲρ ὧν ἄλλος ἐσπλημμέλησε κρίνει), ἀλλ' ὑπὲρ ὧν αὐτὸς ἕκαστος ἥμαρτε. ταῦτ' οὖν ἀπαντα ζωγραφοῦσα, καὶ τὸ φόβου τοῦτον ὀξυγκώσασα καὶ ὀπτικήσασα τῇ Σατανικῇ καὶ ψυχολαθοῦς λύπῃ, ὅπως σὺ τῇ πρὸς αὐτὴν σπουδῇ παύσῃ· καὶ φαυλοτέρα μένει, ἀφαιρήσῃ τὴν δυκολώτερον δίκασπᾶσαν τὸ ἀφαυλίσαν δυνάσῃ. αὕτη μὲν γὰρ, μὴ τὸ μάταιος τῇ) καὶ πεπτῇ, καὶ ὀλέθριος σφόδρα καὶ βλαβερά· ἐκεῖνος δὲ καὶ ἀναγκαῖος ὁ φόβος, καὶ χρήσιμος, καὶ ἐπωφελὴς, καὶ πολὺ τὸ κέρδος ἔχων. ἀλλὰ γὰρ ἔλαθον ἐπὶ τοσοῦτον τῆς τοῦ λόγου ῥύμης παρασυρείς, τὸ μὴ ἁρμόζουσάν σοι ταύτην παυσάμενος τὴν ὠδαίτεσιν. ἐμοὶ μὲν γὰρ καὶ τοῖς κατ' ἐμὲ βεβαπτισμένοις ἁμαρτημάτων πλήθη ἀναγκαῖος ὁ λόγος οὗτος (φοβεῖ γὰρ καὶ ἀφανίζει) σὺ δὲ οὐ τοσούτοις καταρθώμασι κομᾷς, καὶ αὐτῆς ἤδη τῆς ἀψίδος τῶν οὐρανῶν ἁψαμένῃ οὐδὲ ἁπλῶς νῦν ἔτι δυνατ' αὖ. διὸ πρὸς ἑτέραν μεταφέρομαι μοι ὠφελίαν πρὸς σέ) διαλεχθήναι, καὶ ἑτέραν ἀναχρούσομαί σοι νουθεσίαν, ἐπιδεῖν σου τοῦτο ὁ φόβος καθικέσθαι οὐ δυνάμενον), πολὺ ὅσοι καὶ τῶν ἀγγέλων. μεταταξώμεθα τοίνυν, καὶ δεῦρο καὶ αὐτὸ μεταστῆναι μὴ τὸ λόγου, καὶ ἀναλογίζωμαι τῶν " καταρθωμῶν σε ταῖς ἀνταποδόσεις, ταῖς βεβαίοις τὰ λαμπρὰ, οὐ φαιδροὺς στεφάνους, τὸν μὴ τῶν πρώτων χορεύειν, καὶ παρασάδας ταῖς ἱεραῖς, καὶ συμφώνια " τῶν οὐρανῶν, τὸν μὴ τῶν ἀγγέλων λῆξιν, τὸν ποδὸς τὸν συμφώνιον πρόσοψιν καὶ ὁμιλίαν, τὸν θαυμασίων δαδουχίαν ἐκείνην, τὰ ἀγαθὰ τὰ καὶ λόγον καὶ νοῦν ὑπερβαίνοντα. ἀλλὰ μή μου τῶν λόγων ὑπολάβῃς, εἰ καὶ εἰς τὸν χορὸν τῶν πρώτων σε κατιλέξαμεν τῶν ἀγίων ἐκείνων ἐν χρείᾳ βεβιωκέναι. ἤκουσας γὰρ μυρίακις καὶ ἰδίᾳ καὶ δημοσίᾳ διαλεγομένου τοῦ παῦλου τῆς πρώτης ὁ ἔρως· καὶ ὡς οὐκ ἂν κωλυθείη ποτὲ εἰς τὸν ἐκείνων καταλεγῆναι χορὸν, μᾶλλον δὲ καὶ ἐκείνας ὑπερβῆναι μὴ πολλῆς τῆς ἀφθονίας, ἢ πολλοῦ ἐν τοῖς ἀλλοις ὑπιδιξαμένη φιλοσοφίαν. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος ἔφη * πρώτους ὑμᾶς, οὐ τοὺς ἀποστόλους καὶ ἀπαλλαγῆναι ζωοποιοῦ ἀνδρὸς πρώτου ἐκάλεσεν, ἀλλὰ τοὺς τὰ τοῦ Κυρίου μεμελετηκότας. καὶ αὖθις ὁ " Χριστὸς δείκνυσι, ὅσῳ μείζων πρώτης ἐλεημοσύνη (ἧς τὰ σκῆπτρα κατέχει αὐτὴ, καὶ τὸ στέφανον ἀνέδησε πάλαι) ἀπ' ἐκείνου μὴ τοῦ χρεοῦ ὃ

ἡμῖν

χ σκήψις ταῦτα ἢ φασις.
* ἢ
χ. ὃν
5
χ. φοβερὰ
10
Matt. xxv. 29.
χ πῶς
15
* ἢ
20
25
30
χ. χαταρθωμάτων
35
χ. τὸν ὠδὴν
40
a. Cor. ζ λδ.
* ὃν
χ. Κύριος

ἥμισυ μέρος ἀξέδωκεν, ὅπως αὐτὸς εἰσῆλθον χωρεῖς· μᾶλλον δ' ὅπως δαψιλῶς αὐτῷ σὺν ἐκάκτεινο (καὶ γὰρ εἶχον ἔλαιον, ἀλλ' οὐκ ἀρκεῖ) σὺν ᾗ χωρεῖς πρὸς ἑνίας εἰσελθοῦσα, ὅπως αὐτῷ ἦσαι εὐδοκιμώτερος, μὴ πολλῆς ἐπιδεήσατο τῆς τιμῆς, βουλομένους τε τῷ παρόντι ὁμοιάζειν, καὶ πρὸς ἑαυτὸν κελεῦον, καὶ τῆς βασιλείας τῷ κληρονομίᾳ αὐδεῖς χαρίζεσθαι, καὶ σὺ μέσην ἀνακηρύττων τὴν οἰκουμένην· καὶ οὐ πρὴν τήσαν, καὶ ἀγέλων καὶ τῆς κλίσεως πάσης προύσης, ἐφέας τε αὐτὸς καὶ ξενοδόχους αὐτοῦ πρεσβεύειν. ταύτης καὶ αὐτὴ ἀκούσῃ τότε τῆς μακαρίας φωνῆς, ταύτης ἀπολαύσῃ τῆς ἀμοιβῆς μὴ πολλῆς τῆς προθυμίας. εἰ γὰρ ἐλεημοσύνης μόνοι ἴσασι τὰς ἀντιδόσεις, ἴσασι καὶ τὰ φθόνοι, ἴσασι ταύτην καὶ λαμπρότητα, τοσαύτην καὶ τὴν φιλοτιμίαν καὶ τὴν δόξαν· εἰ καὶ τὰ ἄλλα τῆς ἀρετῆς ἐπελθοιμί σου μέρη, πόσας ἂν ἔχοις συγγνώμας, ὀφείλουσα σὺ τοσοῦτον ἤδη ἑορτὴν ἄγειν καὶ σκιρτᾶν καὶ χορεύειν καὶ εὐφραίνεσθαι, ὅπως ὁ δῆμος ἐμαίνη, καὶ ὁ δῆμος κρημνοῦ ἦλθε, καταχόωσα ἑαυτὸν, καὶ βύκλην τῆς ἀγίας σου ψυχῆς τῷ Παβόλῳ πιοῦσα τὸν ἔφοδον, οὐ μέχρι τήμερον καταλέγουσα σὺκ ἐπαύσω; τί γὰρ ὧδε ἐποίει τὸν ἀστομοῦντα τὸν πολυειδῆ καὶ πολύτροπον; καὶ πόσος ἡμῖν εἰς τοῦτο ἀρκέσει λόγος, πόσον ἂν ἰσοεῖας μέρος, εἰ μὴ καὶ σὺκ ἐφ' ἡλικίας μέχρι τοῦτων παθήματα σου καταλέγει, τὰ μὲν τῶν οἰκείων, τὰ δὲ τῶν ἀλλοτρίων, τὰ δὲ τῶν φίλων, τὰ δὲ τῶν ἐχθρῶν, τὰ δὲ τῶν ἡμῖν προσηκόντων, τὰ δὲ τῶν μηδαμόθεν προσηκόντων, τὰ δὲ τὴν σὺ δυναστείαν, τὰ δὲ τὴν βύπλων, τὰ δὲ τῶν ἀρχόντων, τὰ δὲ τῶν ἰδιωτῶν, τὰ δὲ τὴν εἰς κλῆρον τελούντων; τούτων γὰρ ἕκαστον εἰ μὴ διεξίοι, μόνα καθ' ἑαυτὰ μόνον ἰσοείδη ὁλόκληρον ἰχθὺν ποιήσαι ὃ διήγημα. εἰ δὲ μὴ καὶ τὰ ἕτερα εἴδη τῆς ἀρετῆς μεταιτᾷ, καὶ μηκέτι τὰ πρὸ ἑτέρων, ἀλλὰ τὰ μὲν σῦ καταισχυνθέντα διηγήσαιτο πάθη, λίνα λίθον, πίνα σίδηρον, ποῖον ἀδάμαντα ὐχ εὑρήσει νικηθέντα μὲν σοῦ; ἀπαλὸν γὰρ ὕδωρ σάρκα λαβοῦσα καὶ πυρφερὰν, πρωτοπλάστου πυρὸς σωτηρίαν, οὕτως αὐτὸν ποικίλοις ἐπολιόρκησας πάθεσιν, ὡς μηδὲν ἀμεινον τῆς νεκρώσεως Παχεῖαν καὶ σὲ ποιήσαι σὲ καὶ σαυτῇ νοσημάτων ἐσμοὶ, ὡς καὶ ἰατρῶν πλῆθος, καὶ φαρμάκων δυνάμεις, καὶ πολλὰ ὀπτιμελείας ἐλέγξαι βάθος, καὶ διαπαντὸς συζῆν ὀδυνάς. τὸν δ' ὅπως τῆς τραπέζης καρτερεῖν τι ἢ ἐγκρατεῖν; καὶ τὸν σὲ ταῖς νυξὶν εἰ τις βυκλητὴν διεξελθοῖ, πόσων δεήσεται λόγων; μᾶλλον δὲ οὐδὲ εἰάσας αὐτὸν ἐγκράτειαν καλεῖσθαι λοιπὸν, οὐδὲ καρτερίαν ὅπως σῦ, ἀλλ' ἕτερον ὄνομα ταύτης ἡμῖν ζητητέον τῆς ἀρετῆς πολλῷ μεῖζον. ἐγκρατεύεσθαι σκληρὸν φαίην ἂν καρτερεῖν, ἀπὸ τοῦ πρὸς ὀπτιμελείας ἐσοχλοῦντον καὶ κρατοῦντα ταύτης· σὺ δὲ οὐκ ἔχεις ὅτου κρατήσεις. πολλῇ γὰρ τῇ ῥύμῃ πρὸς τὸν ἀρχὸν πνεύσασα κατὰ τῆς σαρκὸς, ἐσβεσας αὐτῆς καὶ ὀπτιμελείας ταύτας, καὶ χαλινώσασα ἵππον, ἀλλὰ συμποδίσασα καὶ χαμαιρίψασα, καὶ ποιήσασα μύρειν ἀκίνητον· ἐκ τότε μὲν ἐγκράτειαν καταρθώσασα, νῦν δὲ ἀπάθειαν λοιπὸν. καὶ γὰρ διεσοχλεῖ πνοφῆς ὀπτιμελεία, καὶ πόνον ἔχεις ὥστε αὐτῆς κρατῆσαι· ἀλλὰ καθάπαξ αὐτὸν ἀφανίσασα, καὶ ἄβατον αὐτῇ τὸν σάρκα ποιήσασα, ἴσως τὸν ἀπολαύειν σίτου καὶ ποτοῦ τὸν γαστέρα ἐπαίδευσας, ὅσον μὴ ἀποθανεῖν καὶ δίκην δοῦναι. Παχεῖ τοι τοῦτο καὶ ἐγκράτειαν τοῦτο καλῶ, ἀλλ' ἕτερόν τι τούτου μεῖζον. τοῦτο καὶ ὅτι τῆς ἀγρυπνίας σου τῆς ἱερᾶς ὅστις ἰδοῖ. καὶ γὰρ ἡ τοῦ καθεύδειν ὀπτιμελεία, σκείνης σπεσθείσης, συγκατισπέσθη. ἐφθὴ γὰρ ὕπνου, σιτία. ἐπὶ τέρᾳ δὲ αὐτὸν καταλύσας ἔσωσε, ἐξ ἀρχῆς μὲν ἐκ αὐτὸν βιασαμένη τὸν φύσιν, καὶ ὁλοκλήρους νύκτας ἀύπνους Παχοῦσα, ὕστερον δὲ τῇ συνεχεῖ συνηθείᾳ καὶ εἰς φύσιν ἀγαγοῦσα τὸ πρᾶγμα. ὥσπερ γὰρ τοῖς ἄλλοις ἡ φύσιν τὸ καθεύδειν, οὕτω δὲ τὸ ἐγρηγορέναι. θαυμαστὰ μὲν οὖν ταῦτα καὶ σκληρήσεως γέμοντα καὶ καθ' ἑαυτά· εἰ δέ τις καὶ ἐκεῖνο ἀξιοπάσειεν, ὅτι σὲ αὐρῳ ἡλικίᾳ ταῦτα κατορθοῦσα, καὶ τὸν ἐρημίαν τῶν διδαξάντων, καὶ ὁ πλῆθος τῶν σκανδαλιζόντων,

λιζόντων, ϗ ὅτι ὁ ψυχῆ ὀξὺ ἀσεβοῖς" οἶκτ νεῦ ἀδυμολησάσῃ πρὸς τὴν ἀλήθειαν, ϗ ὅτι ὁ σώματι γυναικείᾳ τε ἄλλως ἀπαλῷ δῆλ τὴν πρόνοιαν ἐπιφύεται ϗ τὴν τεχνῶν εὑρίσκουσαν; ἆρά τοι τοῦτο τὴν ἄλλων ὀδὴ ὑπομνησθήσομαι, τῆς ταπεινοφροσύνης, τῆς ἀγάπης, τὴν λοιπῶν ἀρετῶν τῆς ἁγίας σου ψυχῆς. ϗ γὰρ μόνον, ὡς ἐμαυτὸν, τούτων ϗ ταῦτ ἐπιστεύεις εἶπον, * μυρίας ἀνέλυσεν" μοι πάλιν ἡ ἄφατος πηγή, ϗ βιάζεται καὶ τούτων εἰσῶσαι, ὡς τῆς πρώτης, καὶ ὁκ μέρους τὰ εἴδη, μᾶλλον ὅλ ταῦτ ὑποθήσεις [ὑπίσαμεν] μόνον. σκληρὸν γὰρ σφόδρα ἄπιστον ὑπιζητῆς λόγον. ἀλλ' οὐκ ἀνέξομαι, ὥστε μὴ τῆς ὑποθέσεως ὁκ πιστεῖν, ἵν προειλόμην κατορθῶσαι, εἰς ἄπιστον ἐξενεχθεὶς πέλαγος. ἐπεὶ εἰ μὴ τοῦτο προὔκειτό μοι νῦν, ὃ προὔρριζον τὴν ἀθυμίαν ἀπὸ σοῦ ἀναπαύσαι, ἁδίως τούτοις ἐνδιέτριβον τοῖς λόγοις, ϗ πέλαγος ἄπιστον ἔπλεον, μᾶλλον ἢ πέλαγος, ἐκείνης σου ἀρετῆς ὅλ πολυκλύστου ἀνατέμνων ὁδόν, ὧν ἐκείνη ὁδὸς πέλαγος ἔπηκτο πάλαι καὶ τῇ ὑποκρίσει, καὶ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ϗ ἐλεημοσύνῃ τῇ πολυειδεῖ καὶ πρὸς αὐτὰ τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα ἁπλωθείσῃ, καὶ τῇ ἀγάπῃ τῇ μυρίας νικώσῃ καμίνους, καὶ τῇ ζωσίσῃ τῇ ἀπείρῳ καὶ πολλῆς γεμούσῃ χαρίτος ϗ ὅλ μέτρα τῆς φύσεως ὑπερβαίνῃ. τὰ δ' κατορθώματα τὰ σὰ τίνα δύναιτο τις ἂν εἰ τις βούλοιτο ὑπεῖναι, ταῦτόν ποιήσει, οἷον ἂν εἴ τις καὶ τὰ κύματα τῆς θαλάττης ἀριθμῆσαι ὑπιχνεύσῃ. διὸ τὰ ἄπειρα ταῦτα παραδραμὼν πέλαγος, ϖ λέοντα ἀπὸ τῆς αὐχένος δῆξαι πειρήσομαι, ὀλίγα ἅπερ ὅλ τῆς στολῆς σου ἀναλεξάμενος, ὅλ τὴν ἁπλῶς καὶ εἰκῇ σοι προσενεχθεῖσαν ἱματίων. τὴν μὲν γὰρ ἄλλων ἔλαττον εἶδ δοκῶ κατορθωμα· εἰ δέ τις ἀκριβῶς αὐτὸ ἐξετάσειε, σφόδρα εὑρήσει μέγα τι ὑπάρχον, ϗ φιλοσόφου διάνοιαν ψυχῆς καὶ τὰ βιωτικὰ ἅπαντα καταπατούσης, καὶ πρὸς αὐτὸν ἱσταμένης ϖ ὑρανόν. διόπερ οὐκ ἐν τῇ καινῇ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ, ὅτι ἀνὰ σκιᾶς καὶ τύπου ὃν τὴν ἀνθρώπων ὁ Θεὸς ἦγε νόμος, καὶ σωματικώτερον τὰ τῆς πολιτείας ἐρρυθμίζετο, καὶ ὅλ τὴν ὑρανίων οὐδὲ τὸ οὐδὲ πω λόγος ἦν, οὐδὲ μνήματων μνήμη, οὐδὲ τῆς νῦν καταγύσης φιλοσοφίας" ἄριγμα, ἀλλὰ παχύτερόν πως καὶ ὡρικώτερον ὁ νόμος τοῖς Ἑβραίοις ἐγεώφοιτο, μὴ πολλῆς τῆς σφοδρότητος τὸν ὁ τοῖς ἱματίοις ἀπαγορεύων φιλοκοσμίαν, ταῦτα ἀνὰ τοῦ προφήτου φησί· Τὰ δ' λέγ Κύριος ὅτι ὑβρίσθησαν αἱ θυγατέρες Σιών· ἀνθ' ὧν ὑψώθησαν αἱ θυγατέρες" Σιὼν, καὶ ἐπορεύθησαν * ὑψηλῷ τραχήλῳ καὶ νεύμασιν ὀφθαλμῶν καὶ τῇ πορείᾳ τῶν ποδῶν σύρουσαι ὁδὸν χιτῶνας, καὶ τοῖς ποσὶν ἅμα παίζουσαι, ταπεινώσει Κύριος ἀνὰ ἐρχούσας θυγατέρας Σιών, ϗ ἀποκαλύψει τὸ ἐνθύμημα αὐτῶν, ϗ ἀφελῇ τὴν δόξαν τοῦ ἱματισμοῦ αὐτῶν. ϗ ἐς αἰ σοι ἀντὶ ὀσμῆς ἡδείας κοπριὰ, ϗ ἀντὶ ζώνης ὡραίας ζώσῃ, καὶ ἀντὶ τῆς κόσμου τῆς κεφαλῆς σε φαλακρωμα ἕξεις ὅλ τὰ ἔργα σου, ἀντὶ δ' τῆς χιτῶνος τῆς μεσοπορφύρου περιζώσῃ σάκκον· ταῦτά σοι ἀντὶ καλλωπισμοῦ. εἶδες ὀργὴν ἄφατον, εἶδες κόλασιν καὶ ὑμωείαν σφοδροπάτην; εἶδες ἀχμαλωσίαν ἐπιτιτραμμένην; ὁκ τούτου χαλεπώτερον τῆς ἁμαρτήματος τὸ μέγεθος. οὐ γὰρ ἂν σφοδροπάτην οὕτως ἐπήγαγε ὑμωείαν ὁ φιλάνθρωπος" ποτε, μὴ τῆς ἁμαρτίας τῆς ὑπερβαινούσης αὐτὴν πολὺ μείζονος οὔσης. εἰ δ' τὸ ἁμάρτημα μέγα, δῆλον ὅτι καὶ τὸ κατόρθωμα μέγιστον τὸ ἀπεναντίας ἑστηκὸς τούτῳ. ὅλ τοι τοῦτο ϗ βιωτικῆς γυναικὸς ὅλ ἐνθύμιος ὁ Παῦλος, ϗ μόνον τῆς χρυσοφορούσης αὐτὰς ἀπάγ, ἀλλ' οὐδὲ ἱματίοις πολυτελῆ προσκεῖσθαι ἀφίησι. οἶδε γὰρ, οἶδε σαφῶς, ὅτι χαλεπὸν τοῦτο ψυχῆς νόσημα ϗ δυσκατάγνωστον, ϗ γνώμης διεφθαρμένης δῆγμα μέγιστον, ϗ σφόδρα φιλοσόφου διάνοιαν" ψυχῆς. ϗ δηλοῦσιν οὐχ αἱ βιωτικαὶ γυναῖκες μόνον ϗ ἀνδράσιν ὁμιλήσασαι, ὧν οὐδεμία ῥᾳδίως ταύτης ἐπέσχετο τῆς προσπαθείας, ἀλλ' ϗ αἱ φιλοσοφοῦσαι δοκοῦσαι, καὶ εἰς ϖ τῆς παρθενίας πολλῷ χρόνῳ. πολλαὶ γὰρ τούτων προς τυραννίδα φύσεως ἀποδυσάμεναι, καὶ καθαρῶς ϖ τῆς παρθενίας ἁγνεύσασαι δρόμον, ϗ ἀγγελικὸν

χ. εἰκίαι

χ. μυ

χ. αὐτὸν

χ. αὐτῆς

Ησ. γ. ιϛ.

a. Τιμ. β. 3.

γελικὴν ἐν τούτῳ μιμήσωμαι πολιτείαν, καὶ ἐν ἅπασι σώμασι τὰς τῆς ἀσκήσεως ἐπιδείκνυμαι παρασκευάς (Εἰ γὰρ τῷ ἀγῶνι ἐκείνῳ, φησὶν, ἔτι γαμοῦσιν, οὐκ ἐγαμίσκοντο) καὶ πρὸς Λεκ. κ. λδ.
ταῖς ἀσωμάτοις δυνάμεις ἥκομεν τὴν ἄμιλλαν, καὶ πρὸς τὴν ἀφθαρσίαν ἐν φθαρτῷ σώματι φιλονεικοῦσαι, καὶ, ὃ πολλοῖς δοκεῖ ἀκόλουθον φορητὸν, διὰ τῆς ἔργων κατορθοῦσαι, καὶ
καθάπερ λυτῶντα κύνα καὶ ζωοχῶς ἐπιπηδῶντα τὴν ἐπιθυμίαν διακρουόμεθα, καὶ μυρίων ὑδάτων πηγὰς καταφλύσασαι, καὶ ἐν ἀγελαίοις κύμασι μὴ γαλήνης πλέουσαι, καὶ ζωγραφουμένου στοιχηδὸν τὸν πειρατὴν ἐξουσίας φερόμεθα, καὶ ἐν καμίνῳ φυσικῆς ἐπιθυμίας ἐζωσαι καὶ μὴ κατακαιόμεθα, ἀλλ' ὡς πηλὸν τοῦ ἀνθρακος τούτοις καταπατοῦσαι, ἵνα τῆς ἐπιθυμίας ταύτης ἐάλωσαν αἰχμῶς πάνυ καὶ ἐλεεινῶς, καὶ τὰ μείζονα δυνηθῆσαι ἵνα τὰ
τοῦ κατηγωνίσθησαν. Τοσοῦτον γάρ ἐστι ἡ παρθενία πρᾶγμα, καὶ τοσοῦτον δηλῆσαι τὸ πόνου, ὅτι κατῆλθεν ὁ Χριστὸς ἐξ' ὑψηλοῦ ἵνα τοῦτον ἀνθρώπους ἀγγέλους ποιήσῃ, καὶ τὴν ἄνω πολιτείαν ἐν τοῖς σώμασι καὶ ταῖς φυτείαις, οὐδὲ τότε ἐτάρρησεν ἐπιβαλέσθαι τούτῳ, οὐδὲ εἰς νόμου αὐτὸν ἄγειν ἀναγκαίου, ἀλλ' ἀποδυσάμενος μὲ ἐνομοθέτησεν, οὐ τὶ βαρύτερον ἦν τοῦτο; καὶ ἐφαίνετο δὲ διὰ παντὸς, καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐναργέστερον, παρθενίαν ἢ οὐκ ἐνομοθέτησεν, ἀλλ' ἀφῆκεν ἐν τῇ τῶν ἀκουόντων κρίσει προαιρέσει εἰπών· Ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω. καὶ γὰρ μέγας ὁ Ματθ. ιθ. ιβ.
ἔγκειται τοῦ πράγματος, καὶ ἡ δυσκολία τῶν παλαισμάτων τούτων, καὶ οἱ ἱδρῶτες τῶν ἀγώνων, καὶ σφόδρα ἀπεκρημνισμένον τοῦτο τῆς ἀρετῆς τὸ χωρίον. καὶ τοῦτο δηλοῦσι καὶ οἱ ἐν τῇ παλαιᾷ πολλὰ καὶ παραδόξαντες. καὶ γὰρ Μωϋσῆς ἐκεῖνος ὁ μέγας. τῶν πραγμάτων τὸ κεφάλαιον, ὁ θεόφιλος, ὁ τοσαύτης ἀπολαύσας παῤῥησίας, ὡς ἑξακοσίας χιλιάδας ἐπὶ θυ-
σιῶν ἡμερῶν κολάσει ἑξαπάσας θηλαστὸν πλῆθος. Τοιοῦτος καὶ τηλικοῦτος ἀνὴρ θαλάττῃ μὲν ἐπέταξε, καὶ πέλαγος ἔκρινε, καὶ πέτρας διέῤῥηξε, καὶ αἷμα μετέβαλε, καὶ τὸ Νειλῶον ὕδωρ εἰς αἷμα μετέτρεψε, καὶ βατράχων καὶ ἀκρίδων στρατοπέδοις ἐπετείχισε τῷ Φαραὼ, καὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν μετεσκεύασε, καὶ μυρία ἕτερα ἐπιδείξατο θαύματα * (καὶ γὰρ ἐξ * ἢ τὰ ἀρετῆς ἢ
ἑκατέρου μέρους ἔλαμψε) πρὸς ἣν τοῦ ἀγῶνας τούτους οὐδὲ δυνηθῆναι ἴσχυσεν, ἀλλ' ἐ- πολλὰ κατορ-
δειλιᾷ γάμου, καὶ ὁμιλίας γυναικὸς, καὶ τῆς ἐντεῦθεν ἀσφαλείας, καὶ οὐκ ἐτόλμησεν εἰς τὸ θώματα ἐκείνου
τῆς παρθενίας πέλαγος ἑαυτὸν ἐκδοῦναι, καὶ ἐκβῆναι κύματα δεδοικώς. καὶ ὁ πατριάρχης ἢ ὁ τοῦ παιδὸς ἱερεὺς τὸ μὴ τυραννικώτατον τῆς φύσεως καταπαλαῖσαι ἴσχυσε πάθος, καὶ παῖδα ἀνελεῖν ἠδυνήθη, καὶ παῖδα Ισαακ, τὸ αὐτῷ τῆς ἡλικίας τῷ ἀνθῖ, τὸ αὐτῇ τῆς νεότητος τῇ ἀκμῇ, μονογενῆ, γήσιον, καὶ πρὸς ἐλπίδα αὐτῷ πᾶσαν δεδομένον, καὶ ἐπ' αὐ-
τῷ σαλεύων μόνῳ *, καὶ τὸ ἑκάστῃ γήρᾳ, καὶ ἀρετῇ κομῶντα πολλῇ, καὶ ἀναγα- * τὴν ἐλπίδας,
γεῖν αὐτὸν ὑπὲρ ὃ ὄρος ἴσχυσεν ὑπὲρ τοιαύτην μέλλων αἰτίαν πρᾶξαι, καὶ θυσιαστήριον ᾠκοδόμησε, καὶ ξύλα συνέθηκε, καὶ τὸ ἱερεῖον ἐπέθηκε, καὶ μάχαιραν ἥρπασε, καὶ δέδε- * ἐξελῶσιν,
τὸ λαιμὸν τοῦ παιδὸς τὸ ξίφος ὤθησε, * καὶ ἤμαξεν ὁ ἀδάμας ἐκεῖνος, μᾶλλον ἢ καὶ ἀ- καὶ ἐν αὐτῷ
δάμαντος στερρότερος (ὁ μὲν γὰρ ἐκ τῆς φύσεως τὸν κέκτηται· οὗτος δὲ διὰ τῆς κατὰ πρόθεσιν αἱρέσεως φιλοσοφίας φυσικὴν ἐμιμήσατο στερρότητα, καὶ ἀπέλιπεν ἀπαθείαν διὰ τῶν ἔργων ἐπιδείξατο) ἀλλ' ὅμως ὁ τοσοῦτον καὶ τηλικοῦτον ἰσχύσας διανῦσαι ἀγῶνα, καὶ αὐτῆς
ἐξελθεῖν τῆς φύσεως, πρὸς τοῦτον ἀγῶνας τὰ παρθενίας ἀποδύσασθαι, οὐκ ἐτόλμησεν, ἀλλ' ἔδεισε καὶ αὐτὸς τὰ σκάμματα ταῦτα, καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ γάμου πρόκλησιν ἐπιπάσασαν. Βλέπει πρὸς αὖθις ὁ Ἰὼβ τοὺς εἰρημένους, ὄγδοον, τὸν ἀληθινὸν, τὸν στοχαστὴν, ἀπεχό-
μενον ἀπὸ παντὸς ποιητοῦ πράγματος; οὗτος ὁ Ἰὼβ ζωγράφος τοῦ διαβόλου τὸν ὄφιν παιόμενος οὐ παίων, ἐκόλασεν αὐτοῦ τὴν βελτίονα ἅπασαν καὶ κατοξυνόμενος πρὸς αὐτὸν ζωεχῶς, ἅπαν ὑπέμεινε πειρασμὸν εἶδος, καὶ ἕκαστον μὴ ὑποβολῆς ἀπούσης. Τὰ γὰρ δικαίως τῇ εἰ) χρὴ βίου λυπηρὰ, * ταῦτα μάλιστα πάντων ὄντι, πενία, καὶ νόσος, καὶ παίδων ἀπο- * καὶ ὅσα
βολὴ, καὶ ἐχθρῶν ἐπηρεάσεις, καὶ φίλων ἀγνωμοσύνη, καὶ λιμὸς, καὶ θρῆνος ὁδυνῶν διηνεκής,

καὶ λοιδορίαι, καὶ συκοφαντίαι, καὶ ὃ πάντων κτήσασθαι κάλλιστόν ἐστιν· καὶ ταῦτα ἅπαντα εἰς ἓν ἄξεχύθη σῶμα, καὶ μιᾶς κατεσκεδάσθη ψυχῆς· καὶ ὃ δὴ χαλεπώτερον, ὅτι καὶ ἀμεταμέλητον ὅπερ ἐπίδηλον. ὃ δὴ λέγω τοιοῦτόν ἐστιν· ὁ ἐκ πενήτων τηλικοῦτος καὶ εἰς οἰκίαν τοιαύτην παφεὶς, ἅτε γυμνασάμενος καὶ μελετήσας, ῥᾳδίως ἂν ἐνέγκοι καὶ τῆς πενίας τὸ βαρύ· ὁ δὲ τοσούτοις περιῤῥεόμενος χρήμασι, καὶ τοσούτῳ πλούτῳ κομῶν, εἶτα ἀθρόον εἰς τὸ ἐναντίον μεταπεσὼν, οὐκ ἂν εἰκότως ἀπομείνῃ τινὰ μεταβολήν. καὶ γὰρ ἀγυμνάστως ὅτι χαλεπώτερα φαίνεται ἀθρόον περιπεσοῦσα. πάλιν ὁ ἄσημος καὶ ἐξ ἀσήμων * ἡμόμενος, καὶ ἐν ᾧ διέτριβεν ἀνεστράφθαι ζῶν, οὐκ ἂν σφόδρα λοιδορούμενος καὶ ὑβριζόμενος ἐκφέροι· ὁ δὲ τοσαύτης ἀπολαύσας δόξης, καὶ παρὰ πάντων θορυφορούμενος, καὶ ἐν τοῖς ἀπάντων στόμασιν ὢν καὶ πανηγυρχοῦ μὴ πολλῆς αἰσχυνοῦ ἀναπιμπλάμενος τῆς περιφανείας, εἰς ἀπιμίδα καὶ ἀνοίκειαν καταπεσὼν, τὸ αὐτὸ δὴ πάθοι τῷ ἀπὸ πλουσίου ἀθρόον πένητι. ὁ παῖδας ἀποβαλὼν πάλιν, καὶ ἀπόνους ἀποβαλὼν, μὴ οὐκ εἰς γυναῖκας, οὐδ' λευπομένους ἔχῃ τῶν ἀπελθόντων παραμυθίαν· ἢ τῆς ὅπου τῷ πενήτι τελευτῆς τῶν παίδων λήξαντος, ἀλλ' ἡ τῶν δευτέρων περισπᾶται μὴ χρέος, τῶν αὐτῷ περιστέφειν γῆν ὁ πάθος. οὐ γὰρ ἐαυτῷ ὅτι ἔπεισι τῷ ἕλκει, ἀλλὰ καιμηθέντι ἥδη καὶ ἀφανισθέντι, ὅπερ οὐκ ὀλίγον ἐστὶ τὸ μύρεται τῆς ὀδύνης· ἔστι δ' ὁ ἀλόκλητος αὐτῷ ⟨Ⓦ⟩ χρεὼν εἶδεν ἐν μιᾷ ἀναπαυθέντα καὶ εὐρροπῇ, καὶ θεωρῷ πικροπάτῳ τελευτῆς. ἐν γὰρ καὶ βίαιος καὶ ἄωρος ὁ θάνατος ἐκεῖ· καὶ ὁ καιρὸς δ' καὶ ὁ τόπος ἀμφοτέρωθεν ἐπιφέρει τῷ πάθει παραθήκην. καὶ γὰρ ἐν ὥρᾳ συμποσίου, ἐν οἰκίᾳ τῇ τοῖς ξένοις ἀνεῳγμένῃ, καὶ τάφος αὐτοῖς ὁ οἶκος ἐγένετο. τί δ' ἂν τις εἴποι τὸ λιμὸν ἐκφυγεῖν τὸ καιρότερον καὶ ἐρημωθῆναι μηδενὸς ἀνθρώπου, Ⓦ ἀκύσιον, Ⓦ ἑκούσιον; οὐ γὰρ οἶδα πῶς αὐτὸν καλέσω· ἐπεὶ γὰρ ἐκείνῳ ὄνομα ἐπιθῆναι τῷ παραδόξῳ τῆς συμφορᾶς εἶδει. καὶ γὰρ παραχειμάσης ἀπέχετο τῆς τραπέζης, καὶ ἑρωμένων οὐκ ἠπάτελο τῶν σιτίων. τῶν γὰρ ἐκεῖ δ' σῶμα τραυμάτων ἡ δυσωδία περισαπῆναι κατέλυε τὸν ἐπιθυμίαν, καὶ αὐτὸν ἐκεπίμπλη τὸν τραπέζαν τῆς ἀηδίας. καὶ τοῦτο δηλῶν ἔλεγε· Βρόμον γὰρ ὁρῶ τὰ σῖτα μου. καὶ ἡ μὲ δυάγκη τοῦ λιμοῦ τῶν παρακειμένων ἄπεσθαι ἐβιάζετο· ἡ δὲ τῆς δυσωδίας ἀναγκολὴ τῆς ἐκ τῶν ἕλκων γινομένης ἐσίκα τοῦ λιμοῦ τὸν βίαν. Περὶ δὲ τούτου εἶπον, οὐκ ἔχω πῶς αὐτὸν καλέσω. ἑκούσιον; ἀλλ' ἐβούλετο παραγύσασθαι τῶν παρακειμένων· ἀλλ' ἀκούσιον; ἀλλὰ πρὸ τῶν σιτία, καὶ οὐδὲν ὁ κωλύων ἦν. πῶς δὲ διηγησάμενος τὰς ὀδύνας, τὰς πηγὰς τῶν σκωλήκων, τὰ ἰχῶρα τὰ καταῤῥέοντα, τὰ οἰκεῖα τῶν φίλων, τὸν καταφρόνησιν τῶν οἰκετῶν (Οὐ γὰρ ἐφείσαντό μου, φησὶν, Ⓖ οἰκέται μου ἀπὸ παρασκευῆς ἐμπυσμάτων) οὐκ ἐπεμβαίροντας, οὐκ ἐφαλλομένους; Οὓς γὰρ οὐχ ἡγησάμην, φησὶν, ἀξίους εἶναι κυνῶν ἐμῇ τραπέζῃ, οὗτοι νῦν ὑπερεπῳδῶσί μοι, καὶ κουφότερόν μου ἐλέγχουσι. οὐ δοκῶ σοι ταῦτα ἅπαντα χάριεντα εἶναι; καὶ γὰρ ὄντα χάριεντα. Εἶπον δὲ κεφάλαιον τῶν κακῶν, Ⓦ κολοφῶνα τῆς συμφορᾶς, τὸν μάλιστα ἀγνοοῦντα αὐτὸν, τὸ χαμαὶ τῶν ὀρύσσων τῶν ὑφ' ἡμῶν λεγομένων αὐτῷ; οὐδὲ μάλιστα ἦν ὁ ἀπαπίπτων αὐτὸν καὶ ἀφόρητος, τὸ ζωώδες αὐτοῦ ὃ καθαρόν. τῶν μάλιστα ἐπόει τὸν εἴδωλον ζάλιον, καὶ ἰσχύτα τὸν λογισμοῦ, καὶ τὸ κυβερνήτιον ἐταράττει. Ⓖ μὴ γὰρ ἑαυτοῖς ζωώδοτες ἁμαρτήματα πολλὰ, καὶ πάθεσί τι δεινοῖ, ἔχουσι καὶ τὸ λόγον θύρᾳ τῶν κακῶν, ὡς ἁμαρτίας ὡς ἑαυτῶν ἀναλογιζόμενοι, καὶ λύοντες τὸ ὑπὸ τῇ ἀπειρίᾳ ὡς ἐγκλῆ. πάλιν Ⓖ μηδὲν ἑαυτοῖς ζωώδοτες, ἀλλὰ ἐκ καταρθώμασι κομῶντες, ἀν πάθεσί τι τοιοῦτον, οἱ ὡς τῆς ἀναστάσεως εἰδότες λόγοι, καὶ ὡς ἀμοιβὰς ἐννοοῦντες ἐκείνας, οἴδασιν ὅτι * ἄθλοι τὰ συμβαίνοντα, ἐκ μυρίων εἰφαίων ἐπάθησις· ὅτος ἢ δίκαιος ὢν, καὶ ὡς ἀναστάσεως * ὑπισχνούμενος ὤν, τοιαύτῃ μάλιστα ἐκλυδωνίζετο, οὐκ εἰδὼς τὸν αἰτίαν ὧν ἔπαθε, καὶ τῶν σκωλήκων καὶ τῶν ὀδυνῶν, ἐπὶ τῆς ἀπειρίας ταύτης μᾶλλον κεντούμενος. καὶ ἵνα μάθῃς ὅτι τοῦθ' ὕστως ἔχει, ὅτι κατηξίωσεν ὁ φιλάν-

θρωπος

Ιωβ. ε. ζ.

Ιωβ. λ. ι.

Ιωβ. λ. κ.

* γρ. ἀπὸ γρ. γενίων

* γρ. ἀθλητὴς

* ἐκ

θεσπος Θεὸς εἰπεῖν αὐτῷ τῶν ἀγώνων τούτων τὴν αἰτίαν, ὅλιγα διεξιὼς διὰ φωνῆς ταῦτα συνεχώρησεν, οὕτως ἀπέπνευσεν, ὡς μηδὲ πεποιηκώς τι τῶν λυπηρῶν ἐκείνων. καὶ τοῦτο ἐξ ὧν ἐφθέγξατο ἐδήλωσεν. ἀπῆλθε γοῦν καὶ πρὶν ἢ μαθεῖν τὴν αἰτίαν, ὠδυνᾶτο μέν, ἔφερε δὲ ἡμερίως, καὶ μὴ τὸ πρᾶγμα ἀποκαλεῖν τὴν θυγατρὸν ἐκείνην ἀφῆκε φωνήν· Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο· ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο· Εἶπε τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον εἰς τὸν αἰῶνα. ἀλλὰ γὰρ ἔοικα ὑπὸ τοῦ ἔρωτος τοῦ ἀνδρὸς κατενεχθεὶς, παρρωτέρω τῆς ὑποθέσεως ἐληλακέναι τῆς προκειμένης. διὸ ὀλίγα πρὸς αὐτὰς ἐροῦμεν τῶν προκειμένων πάλιν. ἔστι τοίνυν ὁ τοιοῦτος καὶ τηλικοῦτος ἀνὴρ, ὁ τοσαύτας ἀνάγκας φύσεως καταπατήσας οὐκ ἐθέλησεν οὐδὲ αὖθις εἰς τὸν ἀγῶνα τοῦτον καθῆναι, ἀλλὰ τὴν γυναικὸς ἀπήλαυσεν, καὶ πατὴρ ἐγένετο παίδων τοσούτων. τοσαύτη τῆς πενθερίας ἡ δυσχέρεια, ὅσας ὑφεῖλε καὶ μεγάλας αὐτῆς ἡ ἀγάπας, καὶ χαλεπὸν ἡ ἱδρῶτας, ἢ πολλῆς διόμενος τῆς εὐτονίας. ἀλλ' ὅμως πολλαὶ τῶν προτέρων ἀγώνων τούτων ἀποδυσαμένων σαφῶς οὐ κατηγωνίσαντο τὸ πάθος, οὐ τὴν καλλωπισμοῦ τῆς περιβολῆς τῶν ἱματίων, ἀλλ' ἐάλωσαν καὶ ἐχρώσθησαν καὶ τῶν βιωτικῶν γυναικῶν μᾶλλον. μὴ γάρ μοι τοῦτο λέγε, ὅτι χρείαν ἔσχεν περιβάλλεσθαι, οὐδὲ σπειρὰ ἢ χρυσόπαστα περιβεβλῆσθαι ἱμάτια, οὐδὲ περιῤῥαντα λιτικίλλης ἔχουσι. τὸ γὰρ χαλεπώτερον μάλιστα πάντων τοῦτό ἐστι, καὶ ἐν τούτοις δείκνυσιν αὐτῶν τὸ νόσημα καὶ τὴν πάθησιν τὴν τυραννίδα, ὅτι ἰσχύσαι καὶ ἐφιλονείκησαν καὶ εἰσάσαντο διὰ βύτελων ἱματίων ἐκείνων χαρακτῆσαι τὸν καλλωπισμὸν τῶν ταχρυσᾶ περικειμένων καὶ τὰ ἱμάτια ταῖς σπειραῖς, καὶ ἐπέρασαι μᾶλλον ὀφθῆναι αὐτῶν φαιδρύναι, ὡς μὴ αὗται νομίζοιεν, ἀμβλύφορόν τι πεποιῆσαι πρᾶγμα· ὡς ὅ γε τῶν πραγμάτων Φύσις δείκνυσιν, ὀλέθριον καὶ βαρὺ καὶ βαθὺ τὸ βαρὰ θεὸν ἔχον. διὸ μείοσιν τοῦτο σπουδάζειν σε χρὴ ταύτην ἔχειν τὴν ὑποθέσεως, ὅλη ὁ πρῶτος γάμος δυσκατηγόρητον, τοῦτο τῇ ὀρθῇ ζώσῃ σοφίᾳ καὶ ῥᾳδίαν καὶ εὐκολον, ὡς αὐτὴ τὸ πρᾶγμ' ἐδήλωσεν ἀληθῆ. οὐδὲ γὰρ τὸ βύτελον ἡμφιέζω τὸ περιβολῆς μέτοχον τὸν ἅφασιν καὶ αὖθις οὐδὲ σαρκοτίζουσιν, ἀλλὰ τὸ ἀφθαρτον μᾶλλον, τὸ ἀνεπιτήδευτον τῶν περιβλημάτων, τῶν ἱματίων, τῆς βαθύτητος· ἅπερ ἅπαντα χρώματα δεῖ τῆς ἀρετῆς τὴν σεμνοπρεπεστάτην τῇ ψυχῇ φιλοσοφίαν ἐξυφῆναι καὶ ἀναζωγραφοῦσαν. Σβεννύμενος γάρ, φησι, λόγος ἐστὶν ὀδύνης, ἐὰν βουλῇ πολλὰς ἀναγελᾷ τὰς περὶ αὐτοῦ. εἰ γὰρ μὴ μὴ ἱκανὸν ἦν τὸν γεωδέστατον τῆς βιωτικῆς φαντασίας λογισμοὺς χαμαὶ ἐρρῖφαι καὶ κατεπάτησας, οὐκ ἂν οὕτως εἰς τοσοῦτον ἐξεπέδησας ἱκανοφιλίας αὐτῶν, οὐδ' ἂν οὕτω κεχήνεις τὴν χαλεπωτάτην ταύτην ἀμαρτίαν σεσῖκησαί τε καὶ ἀπηλάσας. ἀλλὰ μηδεὶς ἱκανὸν βεβαιωσάσθω τοῦτο λόγῳ, εἰ χαλεπωτάτην αὐτὴ ἁμαρτήμ' ἐκάλεσα. εἰ γὰρ ὅπου τὸ βιωτικὸν καὶ ἐγκόσμιον γυναικῶν, καὶ ὃ ἐν ἐκείνῃ ὑπὸ κυρίῳ τοσαύτην ἔφερε τὸ κόλασιν τὸ πλημμέλημα, ὅπου τὸ φιλυδοῦν τὸ πολίτευμα ἔχει τὸ ὑφαντοῖς καὶ ἀγγελικοῖ μιμεῖσθαι βίοι, καὶ τὸ χαρίτι πολιτευομένων, πῶς ἂν ἀρίστη συγχωρήσειεν τὸ αὐτὸ ὕπο τολμᾶσθαι μὴ πλείονος τὸ ἱκανοῦ; ὅταν γὰρ ἴδῃς πένθους κατακλωμένην τὸ τοῖς ἱματίοις, σύσσημα τὸν χιτῶνας, ὅπερ ὁ προφήτης ἐκεκράξει, διαῤῥηγνυμένην τὸ τῇ βαθύτητι, καὶ διὰ φωνῆς καὶ διὰ μαρτύρων καὶ διὰ τολμῆς τὸ δηλητήριον κεκραυγάσαν πανταχοῦ τοῖς ἀκροάσεως ὁρῶσι, τὸ τὰ βαρὰ θρᾶσος ὑπὸ πλοῦτος ἀφασκαθήσαν τοῖς πτῶσι, καὶ παγίδας πηξάν τὸ τοῦδε, πῶς ταύτην λοιπὸν προσοφρᾶς πτῶσιν, ἀλλ' ἢ μὴ τῶν πορθουμένων αὐτὴν ἀριθμήσεις γυναικῶν; ἢ γὰρ τοσοῦτον σκῶλαι δέλεαρ, ὅσον αὖ καὶ γόησαι, πάντα ἀθῆναι ἀναπτερώσασα τῆς ἡδονῆς τὰ πλεκά. διὰ ταῦτά σε μακαρίζομεν, διὰ ταῦτά σε θαυμάζομεν, ὅτι πάντων ἀπαλλαγεῖσα τούτων, καὶ τὸ τούτῳ τὴν νέκρωσιν ἐπαδίζω τοῦ μέρους, οὐχ ὡς ἀϊζουσαν, ἀλλὰ νεκρουμένην, καὶ καλλωπιζομένην, ἀλλ' ὁπλιζομένην. ἀλλ' ὅπως ἀπὸ τοῦ ὄγκου λοιπὸν τέως ἐλεύθερα θῶμεν, καὶ τοῦτο τὸ μέρος (οὐδὲ γὰρ τοῦτο ὀλίγοι ἐπῆλθον σε ὁ κατόρ-

θαμα. καθάπερ γὰρ ἔφθιν εἰπών, εἰς τὰ ἄπιστα τῶν ἄλλων σου κατορθωμάτων δέδοικα εἰσιλθεῖν πλάγιον· ἄλλως τε, δεῖ τὰ ἐγκώμια προσηκόντως εἰπεῖν τῆς ἁγίας σου ψυχῆς, ἀλλὰ θαμβοῦντας καὶ καταπλαττομένους φαρμακοῖ) φέρε πάλιν ἀναλάβωμεν τὰ ἐμπροσθεν εἰρημένα. τί οὖν ἐμπροσθεν εἰρήκαμεν; ἀπαλλαγῆσαι τοῦ λογίζεσθαι τί ὁ δεῖνα ἠμύρτη, καὶ τί ὁ δεῖνα ἐπλημμέλησεν, ἀπόθου σου τοῦ ἄθλου διηνεκῶς, τῆς καρτερείας, τῆς ὑπομονῆς, τῆς ἰσηγορίας, τῆς δίκης, τῆς πραότητος, τῆς ἱερᾶς, τῆς ἐγκρατείας, τῆς ἐλεημοσύνης, τῆς φιλοξενίας, τῆς ποικίλων καὶ χαλεπῶν τῶν πυκνῶν πειρασμῶν. διὰ λογίσασθε πῶς οὐκ ἐκ τῆς ἡλικίας μέχρι τῆς πρώτης ἡμέρας οὐκ ἐπαύσω τρέφουσα πεινῶντα Χριστόν, διψῶντα ποτίζουσα, γυμνὸν ἐνδύουσα, ξένον ξενοδοχοῦσα, ἀρρώστοις ὑπηρετοῦσα, προσδεδεμένῳ ξυναπτόμενος. ἐντέυθεν σε τῆς ἀγάπης ὁ πόθος, ὁ τοσοῦτον ἰσχύσας, ὡς τοὺς αὐτὰ τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα μὴ πολλῆς ἀφιστάσθαι τῆς ῥώμης. καὶ γὰρ ἡ οἰκία σου πόρρω ἐλθόντι ἰσχυρὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ πόρρωθεν γῆς καὶ θαλάττης πολλοὺς αὐτῆς ἀπήλαυσαν τῆς φιλοτιμίας δι' ἣν τῆς φιλοξενίας. ταῦτα δὲ πόρρω ξενοδοχοῦσα, πόφα καὶ θύραθεν τὴν ἐλπίδι τῶν σεφαίων καὶ τῶν βραβείων. εἰ δὲ καὶ θαυμάσιος τύπος ἐστὶ μακροθυμίας καὶ πολλῷ τούτων χαλεπώτερα ἐργασαμένοις ἐπιθυμῆσαι δίκην διδόναι ἰδεῖν, ὑφ' ἓν καὶ τοῦτο τίθεται· ἐπεὶ καὶ ὁ Λάζαρος τῶν πλουσίων εἶδεν * ἀποτινασσόμενον. εἰ γὰρ καὶ ὁ τόπος αὐτοῖς διώρισται μετὰ τὸν τοῦ βίου μεταφορεῖ, καὶ τὸ χάος αὐτοὺς διέρρηξε, καὶ ὁ μὲν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ Ἀβραὰμ, ὁ δὲ ἐν ταῖς καμίνοις ταῖς ἀφορήτοις, ἀλλ' ὅμως καὶ εἶδεν αὐτὸν ὁ Λάζαρος καὶ φωνῆς ἤκουσε καὶ ἀπεκρίνατο· ταῦτα καὶ ὑπὲρ σοῦ ἔσται τότε. εἰ γὰρ ὁ ἕνα πρὸ ἰδὼν αὐτὸν φιλοτιμίαν διδόασι μνεῖαι, καὶ τῷ σκυθρωπάσαντι πάλιν ἐναλλὰξ μύλλων ἐκκρεμασθῆναι [καὶ] τοῦ πεζοῦ, καὶ εἰς τὸν θάλασσαν καταπατηθῆναι, ἃ τοσαύτην οἰκτμῶν σκυθρωπάσαντες, καὶ τοσαύτας ἀναπτέψαντες ἐκκλησίας, καὶ πόλεις θορύβων ἐξ ἐρημίας ἐμπλήσαντες, καὶ λῃστῶν καὶ βαρβάρων ὑπήκοα ἀνθρώπων καὶ ἀπόμαχα θεσπίσαι, ἐξ ὅτου καὶ χεῖρος ἐκακοδαιμόνησε τοῦ τρατηγοῦντος αὐτοῖς Ἀβαδδών, καὶ τῶν συνεργούντων αὐτοῖς δαιμόνων· ὡς ὃ φεικτὸν τοῦτο δόγμα ἐξ ἀνοσιωτάτης γέμον καὶ τοῦ δεδοκότος ἄξιον, καταγήρασεν καὶ Ἰουδαίοις καὶ ἕλλησι ποιῆσαι, καὶ μυείας καταδύσαντες ψυχὰς καὶ μυείᾳ ναυάγια πόντου τοῦ οἰκουμένης ἐργασάμενοι, καὶ τοσαύτην αἰάφαντες πυρὰν, καὶ ὃ σῶμα τοῦ Χριστοῦ "φάγαντες, καὶ τὰ μέλη αὐτοῦ" πλανοῦ Ἀβασιέρατες· Ὑμᾶς γάρ, φησὶν, ἐξ σῶμα Χριστοῦ καὶ μέλη ἐκ μέρους'. μᾶλλον δὲ τί φιλονεικῶ θαυμάσαι τὸ μανίδιον αὐτῶν ἐρμήνευθῆναι μὴ δυναμένου λόγῳ; πόσην τοίνυν οἴσῃ κατηγόρησθαι τιμωρίαν τότε τοῦ λυμεῶνας τούτους καὶ αἱμοβόρους; εἰ γὰρ καὶ μὴ θρέψαντες πτωχοὺς καὶ Χριστὸν μὴ τὸ Ἀβαδδὼν καταδικάζονται τοῦ πνεῖ τῷ ἀσθενοῦντι, καὶ λιμῷ θανατοῦντες μυριάδας καὶ πλήθους χορούς, καὶ σαδδυμίοις γομορρώσαντες, καὶ ξένους ὄντας καὶ μόνον καὶ ξυναγαγόντες, ἀλλὰ καὶ ἐλάσαντες, καὶ ἀρρωστοῦντας καὶ μόνον οὐκ ἐπισκεψάμενοι, ἀλλὰ καὶ ἐπιπλήξαντες καὶ πολλοὺς ὄντας καὶ μόνον διδεμένους οὐκ ἰδόντες, ἀλλὰ καὶ λελυμένους εἰς δεσμωτήριον θαρσαλέως ἐμβαλόντες, ἐντέυθεν ἴσως ἐκτεισόμενα τιμωρίαν· τότε πόθεν ὄψῃ αὐτὸν ἀποτινασσόμενον, καταγομένους, δεδεμένους, τοῦ ὁδοῦ βρύχοντας, ἐλαφυραγωγουμένους, ἀνίατα λοιπὸν θρηνοῦντας, ἀνωφελῆ μετανοοῦντας καὶ ἀκερδῆ, καθάπερ καὶ ὁ πλούσιος ἐκεῖνος. ὄψονται σε δὲ οὗτοι πάλιν ἐν τῇ μακαρίᾳ λήξει ἐκείνῃ στεφανηφορουμένην, μὴ τὰ ἀγίων ἀγγέλων χορεύουσαν, τῷ Χριστῷ συμβασιλεύουσαν, καὶ βοῶσιν· πολλὰ καὶ θρηνήσεται, "μεταμεμφόμενοι ἐφ' οἷς εἰς σὲ" ἐμπεφώνησαν, καὶ "ἱκετηρίαν σοι προσπηδῶντες, καὶ ἐλέους μεμνημένοι καὶ φιλανθρωπίας· καὶ τάδε ἔσται πλέον αὐτοῖς. ταῦτ' οὖν ἅπαντα λογιζομένη ἐπάδει ξυνεχῶς σου τῇ ψυχῇ, καὶ τὸν "κτίσαντα ταύτην θαυμάσεσθαι δυνήσῃ. ὅπερ δὲ καὶ ἕτερόν τί ὅστι τὸ μάλιστά σε ὀδυνῶν, ὡς ἔγωγε οἶμαι, φέρε καὶ τοῦτο ἐν λογισμῷ καθαρεύσωμεν

χ. ἴσως

χ. τὸν μέν

χ. τὸ μέν

χ. ἀνθρώπ

χ. ἐν μέρει

χ. ἀνθρώπ

χ. ἐν μέρει

χ. ἀνθρώπ

χ. ἐν μέρει

σκευάσωμεν φάρμακον, μὴ τῶν εἰρημένων καὶ ἃ νῦν ἐροῦμεν. καὶ γὰρ οἶμαί σε ἀλγεῖν
χ ὠνίας ὑ μὲν ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον τὸ κεχωρίσθαι τῆς ὑγιείας τῆς ἡμετέρας, καὶ τοῦτο δι-
ηνεκῶς δηλοῖ σε ἐπὶ πολὺ ἄπονος λέγειν· οὐκ ἀκούομεν τῆς γλώττης ἐκείνης, οὐδὲ ἀ-
πολαύομεν τῆς ζωηρᾶς διδασκαλίας, ἀλλ' ἐν λιμῷ καταικλείσμεθα, καθάπερ ἐπέλησεν
5 ὁ Θεὸς τοῖς Ἑβραίοις τότε, τοῦτο νῦν ὑποπάσχομεν· οὐ λιμὸν ἄρτου, οὐδὲ δίψαν ὕδατος, ἀλλὰ Αμως. ν.
λιμὸν θείας διδασκαλίας. διὸ δεῦρο ἡμεῖς πρὸς ταῦτα ἐροῦμεν ὅσα μάλιστα μὲν ἔξεστί σοι καὶ ἀ-
πόντων ἡμῶν ὁμιλεῖν τοῖς βιβλίοις τοῖς ἡμετέροις· ἐπειδὴ δὲ ἡμεῖς μὲν ἀσυσκίως ποιησόμεθα, σὺ δὲ πολ-
λὰ τυγχάνων γραμμάτων φέρων, ζωηρᾶς σοι καὶ μακρᾶς πέμπειν βύβλους ἀνάγκη. Εἰ δὲ καὶ
ἐν ζώσης φωνῆς βούλει τὰ πρὸς ἡμᾶς ἀκούειν, ἴσως καὶ τοῦτο ἔσται, καὶ ἡμᾶς ὄψει πάλιν, τῆς
10 Θεοῦ ἐπιτρέποντος· μᾶλλον δὲ οὐκ ἴσως, ἀλλὰ ἐπάνω, * μηδὲν ἀμφίβαλλε. " ἀναμνή-
σομαι γάρ σε, ὅτι οὐκ εἶχεν ταῦτα εἰρηκέναι, οὐδὲ ἀπατῶντές σε ἐν ἐμβριθεῖ ὀνόματι, ἀλλὰ ἐν ἐμφανεῖ ζώσης ἀκούσῃ φωνῆς, ἃ ἐν τῷ γράμματι τούτῳ. Εἰ δὲ * ἡ μέλλησίς σε λυ-
πεῖ, ἐπίσησον ὅτι οὐδὲ αὕτη ἡ ἀνάβολὴ ἀκερδῆ σοι ἔσται, ἀλλὰ πολλῶν οἶσει μισθὸν καρ-
τερήσῃ καὶ μηδὲν ἐκφερήσῃ πικρὸν ῥῆμα, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τούτων Θεοῦ δοξάζήσῃ, ὃ δὴ καὶ
15 ἐν ἐπιθυμοῦσα ποιεῖς. οὐδὲ γὰρ μικρὸς ἐστὲ ἆθλος, ἀλλὰ ἐν σφόδρα πεμπτὴς διόμενος ψυχῆς καὶ
φιλοσόφου διανοίας, ὥστε ἀγαπωμένης ψυχῆς ἐπεγκεῖν χωρισμόν. πῆς ἐστὶ ταῦτα φησιν; Εἴ τις
οἶδε φιλόσοφος γνησίως, εἴ τις ἐπίσταται δυνάμει ἀγάπης, οἶδεν ὃ λέγω. ἀλλ' ἵνα μὴ ἀφειδῶμεν
ζητοῦμεν τοῦ γνησίως φιλοσόφου (ἐστὶ γὰρ σπάνιον τοῦτο) θεάσωμεθα ὅτι Παῦλος μακάριος Παῦ-
λος, καθάπερ ἡμῖν ἔφη, ἡλίκης ἐστὲ ὁ ἆθλος, καὶ ἡλίκης διόμενος ψυχῆς. ἐστὲ γὰρ ὁ Παῦλος,
20 ὁ τοῦ σαρκὸς ἀποδυσάμενος, καὶ σῶμα ἀποθέμενος, καὶ γυμνὴν ἑαυτὸν οἰκουμένῃ
" ἀφείσαν τῇ ψυχῇ, καὶ πρὸς πάσης ἐξοικείσας τῆς θείας, καὶ τὰ ἀσωμάτων δυνάμεων τὸ ἀ-
κήρατον μιμούμενος, καὶ τοῦ γάμου ὡς Χριστὸς ἐραστὴς οἰκεῖον, καὶ μέχρι τῶν χερουβὶμ ἐξὼν ἄνω, καὶ τῆς
μυστικῆς ἐκείνης μελῳδίας αὐλὸς κοσμικὸς, ἐμὲ ἄλλα πάντα ῥᾳδίως ἐφέρειν, ὡς ἐν ἀλλο-
τρίῳ πάσχων σώματι, καὶ δεσμωτήρια, καὶ αἰκίσεις, καὶ ἀπαγωγαὶ, καὶ μάστιγας, ἐπιβουλὰς, καὶ
25 θανάτους, καὶ ὃ καταλιθάζεσθαι, ἐπὶ ὃ καπατοπίζεσθαι, καὶ πάντων ἐλεεινότατος εἶδος· μιᾶς δὲ ψυ-
χῆς ἀγαπωμένης πρὸς αὐτὸν χωρισθεῖσα οὕτω ζωηρῶς διεπαρήχθη, ὡς θύρας ἐπὶ τῆς πό-
λεως ἀποπηδῆσαι, ἐν ᾗ ἐν ἀγαπώμενον πρόσωπον ἑώρα· ἐν ᾗ ἐν ἀγαπώμενον πρόσωπον ἑώρα· οὐκ ἔμενε. καὶ ταῦτα αὐτῷ ζωοποιὸν ἡ Τρωὰς, ἡ ἀφ' ἧς καταλειφθεῖσα πρὸς αὐτὸν, ὅτῳ οὐκ ἔμενε ὑπομεῖναι αὐτῷ τότε ἐκεῖ-
νον. Ἐλθὼν γὰρ, φησιν, εἰς Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμέ- Β. Κορ. c. ιβ.
30 νης ἐν Κυρίῳ, οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελ-
φόν μου· ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς, ἐξῆλθον εἰς Μακεδονίαν. τί τοῦτο, ὦ Παῦ-
λε; ξύλον μὲν δεδεμένος, καὶ δισμωτήριον οἰκῶν, καὶ μάστιγας ἔχων ὑπερκειμένας, καὶ πανταχό-
θεν περιῤῥεόμενος καὶ ἐμυσταγωγῆς ἐν ἁγίοις καὶ ἐνθουσιασμοῖς, καὶ ἐνὸς καὶ κατεφρόνησας
μέλλοντος σώζεσθαι· εἰς ἣν τὴν Τρωάδα ἐλθὼν, καὶ τὴν ἀνοιγομένην ὁρῶν εὐκαιρίαν
35 καὶ ἐτοίμην οὖσαν καὶ πείρασιν ὑποδέξασθαι, καὶ τὴν ἁλίσιν πεπληρωμένην καὶ πολλῶν
προσιόντων σοι τὸν σωτήριον, ἐσφύρησε ἐρριμένας ἀπὸ τῆς χειρὸς κέρδος, ὡς καὶ ἀφ' οὗτο
ἀποδημοῦμενος (Ἐλθὼν γὰρ, φησιν, εἰς τὴν Τρωάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον, τουτέστι, ἀφ' οὗ τὸ
εὐαγγέλιον καὶ σοῦ τοῦ ἀποστόλου ἐπιβαίνοντος (θύρας γὰρ μοι, φησιν, ἀνεῳγμένης) ἀπεπήδησας
εὐθέως; καί, φησι. πολλῇ γὰρ κατεχόμην ἀγωνίᾳ τοῦ πνεύματος, καὶ σφόδρα μου συνῆγε τὴ
40 ἀφάτου τοῦ Τίτου ἀπουσία, καὶ οὕτω μου ἐκράτησε ἡ ἀνειμένη, ὡς ἀναγκάσαι τοῦτο ποι-
ῆσαι. οὐ γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀγωνιῶν τοῦτο ἔπαθον, οὐδὲ ἡμᾶς δεῖ τοιαῦτα, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν καὶ
" τοῦτο μανθάνειν. καὶ γὰρ τοῦ αἰτίου τῆς ἀνεπιτρεψίας ἐπῆλθε, εἰπών· Οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν
τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὑρεῖν με Τίτον, ἀλλὰ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἐξῆλθον. Εἶδες πῶς
μέγιστος ἀγὼν ὁ δυνηθῆναι ἐπεγκεῖν * ἀγαπωμένου χωρισμὸν, καὶ πῶς ὁδυνηρὸν πρᾶγ-

μα καὶ πικρὸν, πῶς ὑψηλῆς διάνοιαν καὶ νεανικῆς ψυχῆς; τοῦτον ⟨Ϟ⟩ ἄθλον καὶ αὐτὴ δέχομαι θυσίαν νῦν. ὅσῳ γὰρ μείζονος ὁ ἄθλος, τοσούτῳ καὶ ὁ τέθμος μείζων, καὶ τὰ βασάνια λεπτότερα. τοῦτό σοι τῆς μηνύσεως ἔστω τὸ γράμμα, καὶ ὃ πάντως ἡμᾶς ὄψεσθαί σε πάλιν βούονται ὡς ὀφθῆναι μάλιστα καὶ τεθυμωμένῳ καὶ ἀνάσχυντον ἔχοντι. οὐδὲ γὰρ ἔρχεται τοῖς ἀγαπῶσι μόνον ὃ τῇ ψυχῇ συνδιάλυσις, οὐδὲ "ἔρχεται τοῦτο εἰς τὸ γράμμα, ἀλλὰ καὶ σωματικῆς διόνται πλουσίας. καὶ μὴ τοῦτο τὸ σοφὸν, ὑ μακρὰν τῆς εὐφροσύνης ἀποτέμνεται μέρος. καὶ τοῦτο πάλιν τὸ ⟨Ϟ⟩ τῆς ἀγάπης ἔθιμον ἐλθόντες εὑρήσομεν οὕτως ἔχον. Μακεδόσι γὰρ ὑπερέλλων οὕτως ἔλεγε· Ἡμεῖς μέν, ἀδελφοὶ, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, προσώπῳ, οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν· ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἅπαξ καὶ δίς, καὶ" ἐνέκοψέν ἡμᾶς ὁ Σατανᾶς. διὸ μηκέτι στέγοντες, ηὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, καὶ ἐπέμψαμεν ὑμῖν Τιμόθεον. ὡς λέξεως ἐκάστης δύναμις. τοῦ γὰρ σφοδροτέρου αὐτοῦ τῇ ψυχῇ φλέγματος τῆς ἀγάπης μὴ πολλῆς σοι δείκνυται τῆς ⟨Ϟ⟩ φιλοτιμίας. οὐδὲ γὰρ εἶπε, χωρισθέντες ὑμῶν, οὐδὲ ἀφανισθέντες ὑμῶν, οὐδὲ ἀφεστάντες, οὐδὲ ἀποπλευφθέντες, ἀλλὰ ἀπορφανισθέντες ὑμῶν. λέξιν ἐζήτησεν ἰσχνοτέραν ἐμφῆναι τοῦ ὀδυνηροῦ αὐτοῦ τῆς ψυχῆς. κεῖται δὲ τάξει παρὰ τοῖς ἅπασιν "ἄνδρες, ἀλλὰ παιδίων ὀρφανοὶ ὡς ἀώρου ἡλικίας ⟨Ϟ⟩ γνησιώτατα ἀποδεχόμενα φθέγματα ῥήματα, τοῦ ὑπερβολὴν τῆς ἀθυμίας ἐκδείξασθαι βουλόμενος. οὐδὲν γὰρ ὀδυνηρότερον ὀρφανίας ἀνδρὸς, ὅταν τῆς τε ἡλικίας πρὸς οὐδὲν αὐδῆς ἄρχουσης, τῶν τε προσηκόντων γνησίως οὐκ ὄντων, καὶ τῶν ὑπαδησομένων καὶ ὑπερβουλευόντων πολλῶν ἀληθῶς ἀναφαινομένων, ὥσπερ ἄρτοι, ὅτων εἰς μέσον προκέωνται λύχνοις πάντα τὰ θεῖα ἀσπάζονται αὐτοῦ καὶ ζαίνουσιν· οὐδεὶς δύναται προσδεχῆσαι τῆς συμφορᾶς ταύτης τῷ λόγῳ τὸ μέγεθος. διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος προελθὼν καὶ ζητήσας καὶ ἑρμηνίας καὶ συμφορᾶς χαλεπῆς ῥῆσιν ἐδιακρίνω, ἵνα παρασχῇ ὅπερ ἔπαθε τῶν ἀγαπωμένων χωριζόμενος, ταύτῃ ἐχρήσατο τῇ λέξει. Εἶτα ὑπιτίθεται πάλιν αὐτὴν διὰ τῶν ἑξῆς. ἀπορφανισθέντες γάρ, φησι, οὐ χρόνου, ἀλλὰ προσώπου καιρὸν ὥρας, ὑ χωρισθέντες ὑ διανοίᾳ, ἀλλὰ προσώπῳ μόνῳ, οὐδὲ οὕτω φέρομεν τὴν σύντονον ὀδυνήν· κεῖται γὰρ ἰσχνὸν ἔχοντα θάμβος, ὃ τῇ ψυχῇ ξυνδιάδηλον, ὃ δὲ καρδίᾳ ὑμῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ, ὃ χρὸς ὑ προσώπου ὑμᾶς ἐωρακέναι, ἀλλ' οὐδὲ τέτταρα ἡμᾶς ἀπαλλάττει τῆς ἀθυμίας. ἀλλὰ τί βούλει; ὑ ὑπιθυμῆς, εἰπέ μοι, ὑ ὑπιθυμῆς μὲν ὑπερβολῆς αὐτὴν αὐτῶν τὴν ὄψιν; περισσοτέρως γάρ, φησιν, ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν. Οὐ φῂς; ὁ ὑψηλὸς ὑ μέγας, ὁ ⟨Ϟ⟩ κόσμου ἔχων ἐσταυρωμένον ὑ τῷ κόσμῳ σταυρωθεὶς, ὁ πάντων ἀπαλλαγεὶς τῶν ἀρχόντων, ὁ ἁβδὸν ἀσώματος γινόμενος, οὕτως ἀχμάλωτος ἦν τῆς ἀγάπης ἐνόμου; * ναί, φησὶ ὑ οὐκ αἰσχυνόμεθα ταῦτα λέγειν, ἀλλὰ ὑ ἐγκαλλωπιζόμεθα. τοῦ μητέρα * τῶν ἀγαθῶν ἔχων ὃ ἐμοὶ βούονται, τοῦ ἀγάπην, ταύτα ὑπιζητῶ. καὶ οὐδὲ ἁπλῶς σωματικὸν ὑπιζητῶ πλοῦσιαν, ἀλλὰ ὃ πρόσωπον αὐτῶν μάλιστα ὑπιθυμῶ ἰδεῖν. περισσοτέρως γάρ, φησι, ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν. ὅπως οὖν ἐρᾷς, εἰπέ μοι *; ὑ σφόδρα, φησὶν, εἶδα τῶν ἀμήτων εἰκόνα ἡ ζωαγωγή. ψυχὴ γὰρ γυμνὴ καθ' ἑαυτὴν ἑτέρᾳ ψυχῇ συγγενομένη ὅτ' εἰσῆλθε, ὅτα ἀκοῦσαι δυνήσεται· σωματικῆς δ' οὐ δεῖται πλουσίας, ἐρῶ τι, ὑ ἀκούσομαι τῶν τῆς ἀγαπωμένων. Διὰ τοῦτο ὑπιθυμεῖ ὃ πρόσωπον ἰδεῖν, εἶτα ἐρῶ γλωττᾶ ὅτι φωνὴν ἀφῆσα, ὑ ἃ" εἶδον ἡμῖν ἀπαγγέλλουσα, καὶ ἀκοὴ ῥήματα διχομήν, ὑ ὀφθαλμοὶ κτήματα ψυχῆς διαζωγραφοῦντες. καὶ γὰρ τῆς ποθουμένης ψυχῆς διὰ τούτων ἀκριβέστερον τῆς ζωουσίας ὅτιν ἀπολαύσω. καὶ ἵνα μάθῃς πῶς ἐκκαίεται εἰς τὸν ἐρωτικὸν ταύτην· εἰπὲ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν, οὐκ ἠρκέσθη τῇ λέξει ταύτῃ, ἀλλ' ἐπήγαγεν, ἐν πολλῇ" ἀθυμίᾳ. Εἶτα οὐκ ἀνεχόμενος ἑαυτὸν μὴ τῶν ἄλλων ἐγκαταμίξαι, ἀλλὰ

διηκῆς

δικηις ὅτι σφοδρότερον τῶν ἄλλων φιλῶ, εἶπον ὅτι θᾶττον ἐκπυδάσαιμι ἢ ἠθελήσαιμι ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἀπέρρηξεν ἑαυτὸν τῶν λοιπῶν, καὶ μόνον εἶπας, ἐπήγαγεν· ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δίς, δικηις ὅτι πλέον τῶν ἄλλων ἐκπυδᾶν. Εἶτα ὅπερ οὐκ
χ. τόπον, ἐπέτυχε" τοῦτο, οὐκ ἀρκεῖται τοῖς γράμμασιν, ἀλλὰ πέμπει ὃ κεφάλαιον τῶν σῶν αὐτῷ,
5 Τιμόθεον, ἵνα δι' ὅτι γραμμάτων ἐσόμενον αὐτῷ. διὰ καὶ ἐπάγει λέγων, Διὸ μηκέτι ζητῶμεν. ὡς πάλιν λέξεως θύγγεια· ὡς ῥήσεως δυνάμις, τοῦ ἀκριβέστατον αὐτὸ καὶ ἀκαρτέρητον ἀγάπῃ δηλοῦσα. καὶ ὡς δὲ τις ἐμπνεύσαιμος, ὡς δὲ τις κρόμμυον καὶ ζητῶν τὸ" ἐμπνεύσαιμον
χ. ἐμπρησμὸν ἔδεσμα ἥδιον πρὸ βύρσης, πρᾶγμα καινόν· ὅτω δὲ ἔστι, διατρόμενος, ἀγγέλμενος, κρεμέλμενος, κτὶ ὃ ἐγκωμιαστικὸν τοῦ δυνατοῦ ἐπιτόπου ἔδεσμα ἥδιον. μηκέτι γὰρ ζητῶμεν, φησιν, ἐπέρ-
10 φαλμα Τιμόθεον ἵνα ᾖ φάσκοντος τὸ βιαγγήιν καὶ Σωτῆρον ἡμῶν, ὃ διαγγειλάτω μῆκος ἅπασαν τὴν γῆν ἡμῶν τῆς Σωτηρίας, καὶ λύπην ἀλλαξάμενοι λύπας. ὅτι γὰρ οὐδὲ τοῦ ἐκείνου ἀπιστίαν βιαίως ἔφερεν, ἀλλὰ διὰ τούτοις εἶλετο ὃ βαρύτατον τοῦτο, ἵν' αὐτὸς ἐδήλωσεν εἰπών· Ηὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι μόνοι. ὦ ψυχῆς μὴ ἀκριβείας πρὸς
χ. πικρ. αὐτὸν" πικρηθείσης τοῦ ἀγάπην. ὅπου γὰρ ἀδελφοῦ ἐχρείωσε εἶναι, μεμνῆσθαί φησι,
15 καὶ τοῦτο τοσούτους ἔχων μὴ ἐαυτῷ. τοῦτο δὴ Σωτῆρος μηδέτα καὶ αὐτό. καὶ ὅσῳ σοι τὸ παράγγελμα ὀδυνηρόν, τοσούτῳ καὶ κερδαλεώτερον εἶναι νομίζω βυσμείστως φερόμενον. ἐγὼ γὰρ δὴ μόνον σώματι πληγαῖς ἐπαγόμενος, ἀλλὰ καὶ ψυχῆς ὀδύνῃ ἀφάτοις φέρειν δυνάμενος ἀφάτοις· καὶ ψυχῆς ὀδύνῃ μᾶλλον ἢ σώματος, ὅταν μὴ πληττόμενοι φέρωσι βυσμείστως. ὥσπερ οὖν εἰ κα-
τάξαιμι τὸ σῶμα καὶ μαστιγευθῆναι ἡμιαίως ἔφερες θεὸν τοῦτον δοξάζουσα,
χ. τόπον 20 πολλῷ ἀπέλαβες δὴ" τοῦ ἀμοιβαῖον· ὅτω τῆς ψυχῆς τοῦτο παχύσης μᾶλλον, πολλὰς ἀναμένω τὰς ἀντιδόσεις· προσδόκα ἢ καὶ σὲ πάλιν ὀφθαι πάλιν, καὶ τῆς ὀδύνης ἀπαλλαγήσεσθαι ταύτης, καὶ τοῦ ἐκ τῆς ὀδύνης ἡμερωθῆναι ἐμποιεῖν πολλῷ ἀπολιφθεῖσαν καὶ τότε ἐμοῦ. ἀρκεῖ τοῦτό σοι πρὸς τὰ γράμματα, μᾶλλον ἢ ἀρκεῖ σοι μόνον, ἀλλὰ καὶ εἴ τις
25 φιλοσοφίας ὕψος ἐστὶ ψυχὴ τῶν ἐνθάδε καὶ τῇ φαντασίᾳ καταπατήσασα, πλείων ἡ βύθιος τῆς ἀκροπείας. δέξει δὲ καὶ τοῦτο τοῦ ἀγάπου τοῦ σοῦ ἡμᾶς, ὅτι καὶ χάριτος μεγάλου ἔχομεν πρὸς σὲ δυνάμει, καὶ τοσαύτῃ, ὅσῳ πρόσθεν. δέξεις ἢ σαφῶς, ἂν μάθωμεν ὅτι σοι γέγονέ τι πλέον ἀπὸ τῶν γραμμάτων τῶν ἡμετέρων· μᾶλλον ἢ ἀρκεῖ πλέον μόνον, ἀλλὰ καὶ τοσοῦτον, ὅσον ὑπερθυμοῦμαι· ὑπερθυμοῦμαι ἢ δὲ τῇ αὐξῇ θαρρεστέον ἐστὶ σοι,
30 ὃ ἦ καὶ αὐτὸν ἀγαπεῖσθαι ἐκέλευσεν. ἂν τοῦτο μάθωμεν, ἵνα μείνῃ καὶ αὐλαὶ τῆς ἐρημίας, ὃ ἦσθα ἐσομένη, καρπωσόμεθα τοῦ προσκλησιν. ὥστε εἰ βάλοι καὶ ἡμᾶς ὁ βυσμὸς καταξῆσαι πλείονι (οἶδα δὲ ὅτι βούλει καὶ σφόδρα ἐκπυδᾶν) δήλωσον, ὅτι πάντα τῆς ἀβυσμίας ἀπήλασας ἵνα φορυτὸν, καὶ ὁ γαλήνη τὰ σά· καὶ δὸς ἡμῖν ταῦτα τῆς πρὸς σὲ
35 εὐνοίας καὶ ἀγάπης ἀμοιβαῖον. οἶδα γάρ, οἶδα σαφῶς, ὅπως ἡμᾶς ἀναπτήσει καταρθώσα-
σα τοῦτο, καὶ μὴ ἀληθείας δηλώσασα ἵνα γραμμάτων ἡμῖν.

ΤΗ ΑΥΤΗ. γ.

40 Καὶ τὰ σώματα τὰ σφοδροῖς παλαίσασι πυρετοῖς, καὶ τὰ πληγὴν τὰ ἀγρίοις πικτθύσασι πνεύμασιν, οὐκ ἀδεῶς ἔτι ἐκφέρει τοῦ ἀπὸ τῶν πυρετῶν βλάβους, ἔτι τοῦτο τοῦ ἀπὸ τῶν κυμάτων ἀπτῖλεται ζάλου, ἀλλ' ἐρέμα καὶ μὴ μικρόν. ἐν γὰρ τοῖς σώμασι πλείστος δέδεται χρόνου, ὥστε μὴ τοῦ τῶν πυρετῶν ἀπαλλαγοῦ εἰς καθαρὰν ἐπανελθεῖν ὑγίειαν, καὶ ἀπαλλαγῆναι ἀπὸ τῆς ἀῤῥωστίας ἐκαπο-

μείνωσα

μείνωσι αὐτῆς μαλακισμοί· τὰ τῦδατα, ἢ τῶν πνευμάτων παυσαμένων, ὅτι πολὺ σάλυθρόμενα ἢ κυρύμενα μᾶλλον φερόμενά τε ὑπὸ πολλῆ πάλιν ἐπφαγόμενα τῇ ῥύμῃ, ἢ δῦσται ἢ αὐτὰ χρόνου, ὥστε εἰς καθαρὸν ἐπφυελθεῖν γαλιλαίαν. ταῦτα δέ μοι εἴρηται τὰ παρεμίμια πρὸς τὸν ζῶν βίλόμενον ὑχ ἁπλῶς, ἀλλ' ἵνα μάθῃς, ὅτι ἢ ταύτην διαγκαίως σι πέμπομεν τὸν ὄπισθεν. εἰ γὰρ ἢ τὴν τυραννίδα καταλύσαμεν τῆς ἀδυμίας, ἢ τὸν ἀκρόπολιν αὐτῆς κατασκάψαμεν ἀφ' ὧν ἔμπροσθεν γραμμάτων· ἀλλ' ὅμως πολλῆς ἔτι χρεία τῶν λόγων τῆς παρασκευῆς, ἵνα σι ἢ βαθεῖαν ἐργάσηται εἰρήνην, ἢ τὸν μνήμιον πάντων τῶν ἔξ ἐκείνης ῥυομένων ἔξαγάγωσα θορύβων λυπόν σι ἢ παλαιὰν δεῖξῃ γαλήνην, ἢ σὲ πολλῆ σε καταχύσῃ τῇ ἡδυμίᾳ. τῦτο γὰρ ἡμῖν ὃ ταυτὸν ζόμενον, ὐκ ἀδυμίας σε ἀπαλλάξαι μόνον, ἀλλὰ ἢ εὐφροσύνης ἐμπλῆσαι πολλῆς ἢ διηνεκῦς. δυνατὸν γὰρ, ἐὰν θέλῃς. "οὐ γὰρ ἐν τοῖς ἀκινήτοις τῆς φύσεως νόμοις, ὕς ἀναμοχλεῦσαι ἡμῖν ἀδυνατον ἢ μεταθεῖναι, ἀλλ' ἐν τοῖς ἐλευθέροις τῆς προαιρέσεως λογισμοῖς, ὕς μεταχειρίζειν ἡμῖν ῥᾴδιον, τὰ τῆς ἡδυμίας ἀπόκοπα. ἴσθα δοῖα, εἶτα μέμνησαι, ἢ φέρω (ἐνταῦθα γὰρ πολὺς ὁ μεταξὺ χρόνος) πολλοί μοι ἢ μακροὶ ὑπῆρ τύτων ἀνηγωνίσθαι λόγοι· ὅτι δὲ ἐν συνεχῶς ἐπίλεγον ταῖς ἱκεσίαις, ἃς εἰς μέσον ἤγον· οὐ γὰρ ἐν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων ὕ-τος, ὡς ἐν τῇ γνώμῃ τῶν αἰτησάντων τὰ τῆς ἡδυμίας ἴσασθαι πέφυκεν. ἐπεὶ δῶν τῦτο τῦτον ἔχει τὸν τρόπον, ἐν πολλοὶ τῶν πλυτῶν περιῤῥεύμενοι βίον ἀβίωτον ἐνόμισαν εἶναι), ἔτι-σι ἢ πενία συζῶντες ἑκάτερ πολλῶν "ἡδυμότερον διετέλεσαν· ἢ ἐν μὲν δορυφορίας ἀπε-λαύοντες ἢ δόξης ἢ "πομπῆς πολλάκις ἑαυτῶν ἐπηγάσαντο· τῇ ζωῇ, ἐν ᾗ ἄσημοι καὶ ἐξ ἀσή-μων ἢ οὐδενὶ γνώριμοι πολλῶ ἑαυτῶν μακαριώτερον εἶναι) ἐνόμισαν (οὐ γὰρ ἐν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων, ὡς ἐν τῇ γνώμῃ τῶν αἰτησάντων τὰ τῆς ἡδυμίας. ἢ γὰρ παύσομαι συνεχῶς τῦτο ἐπᾴδων) μὴ ἀναπείσῃς, ἀλλὰ ἐξαγάγωσι, ἢ χρεὼν ὄρεξον τῷ λόγῳ, ἢ τὸν "κηλὸν τοῦτον παράσχου συμμαχίαν ἡμῖν, ἵνα σι ὁλοχερῶς ἐξαρπάσωμεν τῆς πι-κρᾶς τῶν λογισμῶν ἀχμηρωσίας. εἰ γὰρ μὴ βουληθείης ἢ αὐτὴ τοσαύτην ταυτὸν ποιήσασθαι, ὅσην ἢ ἡμῖς, οὐδὲν ἡμῖν ὄφελος ἔσται τῆς ἰατρείας. ἢ πῶς μαστὸν, εἰ ἐφ' ἡ-μῖν τῦτο συμβαίνει; καὶ γὰρ ὁ πάντα δυνάμενος Θεὸς, ὅταν πρόθυμη καὶ συμβουλὴν, ὁ ἢ αἰνίων μὴ πεισθῆναι τοῖς λεγομένοις, οὐδέποτε ἔγνω τι πλέον, ἀλλὰ καὶ μείζονος ἔσται κολά-σεως ἐφόβησε τῦτο τῶν μὴ πειθομένων. καὶ τῦτο δηλῶν ὁ Χριστὸς ἔλεγεν· Εἰ μὴ ἦλθον, καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν· νῦν ἢ προφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐ-τῶν. ἀφ' ὧν δὴ τῦτο καὶ τὸν Ἱερουσαλὴμ ἀφίωσι τύτοις γε αὐτὸν ἕνεκεν ἔλεγεν· Ἱερουσαλὴμ, Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, πόσακις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; ἰδοὺ ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. ταῦτ' οὖν εἰδῶμεν (διάνοιά μου φιλτάτη) καὶ μισῶμεν καὶ φιλο-νεικῶμεν καὶ βιάζωμεν, τὸν ἀπὸ τῆς εἰρήνης ἔχουσα συμμαχίαν, ὀξυωπίαν καὶ ἐκβάλλω μὴ πολλῆς τῆς σφοδρότητος τοῦ παρόντος σε λογισμοὺς, καὶ θορύβου καὶ ζάλης ἐμ-ποιοῦντας σι τοσαύτην. ἀλλ' ὅπως μὴ ἐργάσῃ τῦτο, ἢ ἀνίξῃ τὸ προδοσίας τῆς ἡμετέρας, οὐδὲν οἶμαι δεῖν ἀμφιβάλλειν· διὸ δὴ σι κατασκευάσαμεν λιπὸν ξίφη καὶ δόρατα καὶ τόξα καὶ βέλη καὶ ῥομφαίας καὶ ἀσπίδας καὶ κνημίδας, ὥστε τοῖς μὲν φερόντεσθαι, τοῖς δὲ βάλλειν καὶ" καταστρώννυσθαι καὶ νεκροὺς πλέειν τοῦ ὑπεναντίου σοι τῆς προαιρέσεως λογισμούς. πόθεν οὖν σι τὰ μηχανήματα ταῦτα καὶ ταῦ σφενδόνας κατασκευάσωμεν, ὥστε μηδὲ ἐγγὺς ἀφῆναι προσιέναι τοὺς πολεμίους, ἀλλὰ ὡς πορρωτάτω μὲν πολλῆς ἀπολαύειν τῆς ὑπερβολῆς; ἀπὸ τῆς ἀδυμίας αὐτῆς, ὀλίγα" ἄνω σὲ αὐτῆς φιλοσοφήσαντες καὶ διέξοδος, ὅπως βαρὺ ὂν προσῆμα καὶ ἐπαχθὲς. ἢ γὰρ ἀδυμία ψυχῆς ὄντι βασανιστήριον χαλεπὸν, ὀδύνη ἀῤῥηκτος, καὶ δίκη δίκης ἀπάσης καὶ πυρείας πικροτέρα. καὶ γὰρ σκώληκα μιμεῖται

* ἰοβόλοι,

Ιωαν. 16 κε.

Ματθ. κγ. λζ.

* ἰσοῦλαι, ὐχὶ τῆς ζαρκὸς μόιον, ἀλλὰ καὶ αὐτῆς καθαπλουμψη τῆς ψυχῆς· καὶ σὺ ὅστι ὐχὶ ὀστέων μόιον, ἀλλὰ καὶ Δημοίας, καὶ δήμιος δίωσεκὴς, ὐ πλυρᾶς καταξαίνων, ἀλλὰ καὶ δυὰμια ψοχῆς λυμαινόμδμος, καὶ νὺξ δίωσεκὴς, καὶ σκότος ἀφεγὲς, καὶ χμών, καὶ ζάλη, καὶ πυρετὸς ἀφμὸς ἁπάσης φλεγὸς σφοδρότεραι καταιῶν, καὶ πόλεμος διακωχλὼ
5 Οδὺ ἔχων, καὶ νόσος" πολλοῖς τῶ ὁρωμδίων ὑπισχνούσα. ὅ τι γὰρ ἥλιος, ἢ τὰ τὰ ἀέρος Φύσις τότε τῶ διεδδὶς τοῖς ὕπω Δαρειμδίοις πρὸς ἐνοχλῆν δικῆ, ὐ σὲ μεσημδρία μίση νύκτα μιμῆται βαθῆαν. δῆ δὲ ὁ Γαμαάσιος παρὰ Φήτης τὸ τοῦτο δηλῶν ἔλεγε· Δύσεται ὁ ἥλιος Αμος η. δ.
αὐδὶς σὲ μεσημδρία, ὐχ ὡς ἀφμίζομδμός τῶ ἄέρος, ὐδὲ ὡς τῶ Ζωσῆρις Δαρειμδμόν ὁρόμου, ἀλλ' ὡς τῆς ἀθυμούσης ψυχῆς σὲ τῶ φμοτάτω τῆς ἡμέρας νύκτα φμταζομδμῆς.
10 ὐ γὰρ πεισθεὶς τῆς νυκτὸς ὅ σκότος, οἵα τῆς ἀθυμίας ἡ νὺξ, ὐ κῆ νόμον Φύσεως παραγομέ-νη, ἀλλὰ κῆ λογισμῶ σκότους Ζωαγομδμη, Φοβερά τις ὅσα ὐ ἀΦέρητος," ἀμείλικτον ἔχουσα τὸ παρόσωπον, τυραννῶ πάντος ὠμότερα, ὡδὶ Ζαχλὸς ἐῖκυῖα τῶ Δαλύειν αὐτὸν ὑπιχλεγώσαν, ἀλλ' ἀδάμαντος σιδηρότερον κατῆκουσα πολλάκις τὸν ἀλῆσαν ψυχόν, ὅ-τῶ αὐτὴ μὴ πολλῆ ἢ κεχρημδμη τῆ Φιλοσοφία. τί δῆ τὰ πολλὰ λέγειν οἷός τε ἦν αὐτὸς
15 ἀποφαίνδμον, πρὸς ὑπὲρ τοὺς ἀλόγως ἐλθόν, καὶ χῆσθαι αὐτῆς τὸν ἰσχνὸν ἅπασι καταμα-θῆν; μᾶλλον ἢ, εἰ δικῆ, πῶς παρέσεσι ἑτέρωθεν αὐτῆς πειστώμδμα τὸν ἀπάλειπον. ὅτι γὰρ ἥμαρτεν ὁ Αδὰμ τῶ ἁμαρτόνω ἐκείνου τῶν χαλεπῶν, ὐ ὅ κεῖνος ἁπάντων ἀνθρώπων κατιδίκασε γένος, μόχθω τότε κατιδικάζετο· ἢ ὅ μείζονα ἁμαρτόσα, ὐ ὅτω μείζονα, ὡς τῶν ἁμαρτόνω τῶν τότε πρὸς ἐκείνου συγκριτικῶς μηδὲν ἁμαρτίαν εἶ νομιζεσθαι
20 (Αδὰμ γὰρ οὐκ ἦπατήθη, φησὶν, ἡ ὅ γυνὴ ἀπατηθῆσα σὺν παραβάσει γέγονεν) αὐτὸ τοί-νυν ἡ ἀπατηθῆσα ὐ σὺν παραβάσει γενομδμη, ὐ ὅ δηλονότι ὐ ἑαυτῆ ὐ τῶ ἀνδρὶ" κεφά-σασα φαρμακον. [πλείονι] τῆ λύπη* κατακρίνεται, ὡς καθ' ὑπερβολὴν δυναμδμη τὸ μέγθος μειζόνως. Πληθύνων γάρ, φησι, πληθυνῶ σε λύπας σου ⟨Ϛ⟩ τοκετούς σου· ὲν λύπαις Γεν. γ. ιϛ.
τέξῃ τέκνα. ὐδαμοῦ πόνος, ὐδαμοῦ ὠδῖνες; ἀλλ' ἀθυμία ὐ τοκετός, ὐ
25 ἡ ὲν τοῦθον ὑμοειδὴς ὐ ποινὴ ὐ μυρίων θανάτων ἀνθρώπους ὅσα· μᾶλλον ἢ ὐ πολλῶ χαλε-πωτέρα. καίτοι πῶς ἀτυχήσει; ὐχὶ ὅ καθάπαξ τῶν ὲν ἀνθρώποις κακῶν, ὅ φοβερὸν ὐ ἀΦόρητον καὶ μυρίων ἄξιον θρήνων τοῦτο εἶ δοκεῖ; ὐχὶ παρεγομένας τῆς χαλεπω-τάτης ταύτης ἔΦησε δίκην* ὁ Παῦλος; τοὺς γὰρ ἀναξίως τῶν ἱερῶν ἀπορρήτων μυστηρίων ὐ τῆς Φρικτῆς ἐκείνης μετέχοντας τραπέζης, ταύτην ἔΦησι πίνειν δίκην, ὅτω λέγων· Διὰ α. Κορ. ια. λ.
30 τοῦτο ὲν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενῆς καὶ ἄῤῥωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. ὐχὶ ὐ νομοθέται πάντες ὁμοίς τὰ αἰτίαται πλημμελοῦσι τούτω" καταδικάζοντες τῶν ὑπὲρ τιμῶν; ὲ ὁ Θεὸς ὅ ὐ ταύ-την ἐλάττω" ἐπέλιπεν τὸν τιμωρίαν ὲν τῶ νόμω τοῖς τὰ μέγιστα πλημμελοῦσιν; ὐ Δαβὶδ τοίνυν τοῦτο Φόβου ὁ πατριάρχης ἐκφυὲς* ὐ τῆ Φύσει αὐτὸ νικήσας, τῶ γυναῖκα τοῦ ἑαυτῶ κατιδίξα-το ὑδυπαθείας ἐκδιῶσαν βαρβαρικῆς ὐ Αἰγυπτιακῆ τυραννίδι, ὐ ὅ δράμα τοῦ ὕβρεως αὐ-
35 τὸς τε κατισχύσας, ὐ τῆ γυναῖκα παρεκάλεῖ τῆ χαλεπῶν ταύτην ζωυπεκρίναζ πράγω-δίαν αὐτῶ; ὐ ὡδὶ τῆ αἰτίαν αἰσχύνης πιθεὶς τοῦ πικρώτης σκηνῆς. Εσται γάρ, φησι, ὡς αὖ ἴδω-σί σε ὅτω τῆ ὥρα λάμπουσαν, ὐ ὡς καλῆ* τοῦ ἄψεως χαρησόμενοι, ἀποκτενοῦσί με, σὲ ὑ ζωπεποιήσονται). εἰπὲ οὖν, ὅτι ἀδελφή μου εἶ, ἵνα δῦ μοι χλιν ὑ δι' σέ, ὐ ζήσῃ ὑ ψυχή μου ἕνεκέν σου. Εἶδες Φόβου; Εἶδες δῆμον καταστίξαντα τοῦ ὑψηλοῦ ἐκείνου ὐ Φιλοσόφου ψυχήν; εἶδες τοῦ
40 ἀδάμαντα Δαλυθέντα τῆ ἀγάπης; ψοῦδεται ὅ ἥλιος, καὶ ἕτερον αὐτὸ ἑτέρω ὡδὶ πίθησι τῆ γυναικὶ ὅ" παρόσωπον, ὐ τοῖς λύκοις ὐάλωτον ποιῆ τοῦ ἀμαάδα· ὐ ὁ πάντων ὅστις ἀνδράσιν ἀφορητότερον, γυναῖκα ἰδιῶν ὑβρίζουσαν, μᾶλλον ἢ ὐ κατιπθυομδμον μόνον, ὅτο αἰσχύ-ῃ ὐ ὅ τότε χαλεπώτερον. ὡδὲ γὰρ κατιφίλει, ἀλλ' ὕβριν ἔργω τολμωμδμον οὐ μόνον ὁρᾶ, ἀλλὰ ὐ ὅπως τολμηθῆσι καταισχύνει, ὐ κοῦφον αὐτῶ φαίνεται τοῦτο ὐ Φορητόν. καὶ γὰρ

πάθος

πάθης ἐκεῖνά τ' πάθοις, τῶ χθεσπρὸ δ' χαλεπώτερον, ἢ ζηλοτυπίας ἀφεκτέον θηλία θανάτου. καὶ ὁ μέγας ἦ Ηλίας ἐκεῖνος δέδοικε τοῦτο φόβον δραπέτης ἢ φυγὰς καὶ μετανάστης ἐγένετο, ἀπειλῶ μόνῳ δείσας τοριθυμβόλης ἢ σκαρδοῦ γυναικός· καὶ ὁ τοσοῦτος ἀποκλείσας καὶ τοσαῦτα θαύματα ἐργασάμενος, ῥήματος φόβον οὐκ ἰσχύσει, ἀλλ' οὕτω τὴν θερμοτάτην ψυχὴν σκέπην κατέστησεν ἡ ἀγωνία, ὡς ἢ παρρησίαν ἢ δῆμον ποσοῦτον, διὰ σοῦ τοσαῦτα προκινδυνεύσαι, κατέδυ δὲ ἀφεθῆναι, ἢ * παραφέροντα ἡμέρας ὁδὸν ὁδοῦσαι, καὶ τοὺς τὴν ἐρημίαν μετοικιοθῆναι μᾶλλον τὴν πρόσοδον ἐκείνην, μᾶλλον τὴν τοσαύτην ἐλευθερουσίαν, μᾶλλον τὴν τηλικαύτην τῆς αἱρέσεως ἐπίδοξιν. ἢ γὰρ φόβος σφόδρα τὸ πρᾶγμα τῆς φύσης. δέδοικε τοίνυν καὶ ἐκεῖνος ἡμέραν ὑπερβαίνουσα ἡμῶν ὁ ἥλιος, οὕτω καὶ ἕκαστον ἡμᾶς ἐκπλήττει νεκρὸν ἐς συγχέει ἢ συσείλει, ὡς ἀληθῶς τότε φαινόμενον. ἢ ἐπὶ ἰσχύσει εἰς ἐπιμονὴν τὸ χρόνου μάθετε, ἐπὶ ὃ καὶ ἐκεῖνος ἐν ταύτῃ γυμνάζεσθαι τῇ θεωρίᾳ, ἐπὶ ἐπαισθάνθη τοῦ χρόνου ἐν τῆς ἀθυμίας ἢ τῆς ἐκπλήξεως ταύτης· ἀλλὰ καὶ νείζει καὶ ἀκμάζει διηνεκῶς, καὶ φόβος ἀεὶ φιλοῦπα ἐρχόμενος καὶ ἐκεῖνος φέρουσα τὴν ἡμέραν· καὶ μάλα εἰκότως. ὡς γὰρ οὐκ ἀν συγχυθείη καὶ καταπέσοι, ὅταν ἴδῃ ἐπὶ ἀλλήλων ἡμέρας βαδίζοντα, ἄψυχα, φέροντα μυρία πρόβατα, οἰκίας, γυναῖκας, παῖδας, οἰκέτας, πολλάκις ἢ καὶ πόλεων ὁλοκλήρων προϊσταμένους, ἀπειλοῦντα, φονεύοντα, λύοντα καὶ δέοντα, ἐπάγοντα καὶ δεσμὰ, μυρία καὶ πόλεις ἐν χέρας ἐργασάμενον, τῶτον ἀληθῶς λίθων ἀφωνότερον κείμενον, καὶ μυρίων ἀλυόντων, καὶ τῶν φιλτάτων καὶ ἀναπολομένων, καὶ τὰς γυναῖκας καὶ ἀδρυπτομένας, πλοκάμους λυούσης, πρόσεις ξαινούσης, χεροὶ προϊσάσης θρηνητρίδων καὶ πολλῆς τῆς ὀλολυγῆς, ὕδατος αἰθανόμενον· καὶ πάντα ἐξαίφνης σκοτοδινᾷ, καὶ λογισμὸν, ἐς δέος εἶδον, ἐς ψυχὴν, καὶ ὄψεως αὐτοῦ, ἢ μελῶν κίνησιν· ἢ ἐπ' ἀτρεπῆ δέος διέβαλε, ἀφωνίαν, αἰσθησίας, φθορὰν, ἰσχνότητα, σκώληκας, τάφον, κόπον, δυσωδίαν, ἀφανισμὸν πάντα· καὶ εἰς σάρκα * εἰδεχθῆ καὶ ἄσημα ὃ πρὶν ἐπιγνώριμον καταλύσας σῶμα; ἀλλ' ὅμως ὁ φόβος τῦτο ἢ δέος τῶν προσδοκώμενον· καὶ δέος τῆς τῶν ἀγίων σκέπης διλίας, ἀθυμίας πολὺ κυφότερον. ταύτῃ γὰρ σὺν μακρὸς τύτος τῶν λόγων δέος ἐλύσας ἀνάλωσα, ὥστ' οὐδὲ διδάξαι οἶδα πόνους δίκην, καὶ ἀντίρροπον αὐτῆς, μᾶλλον ἢ πολλῷ μείζονα τῶν ἀγαθῶν ἀναμένοις τὴν ἀμοιβήν. καὶ ἵνα μάθῃς, ὅτι ταῦτα τύτου ἕνεκά σοι ἔφην, ὅτι σὺν ἀληθῶς λοιπὸν καταφθέξομαι, εἰς ὃ κἀμὲ προσθεῖναι ἠπειγόμην ἐλθεῖν. ὁ γὰρ τῶν Ἑβραίων δῆμος, Μωϋσέως ἐλθόντος καὶ ἐλευθερίαν διαγγελιζομένου καὶ τῶν Αἰγυπτίακῶν κακῶν ἀπαλλαγὴν, σὺν ἀνεχώρησαν ἰσθέλησαν. καὶ τὴν αἰτίαν ἢ τῆς ὁ νομοθέτης ἔλεγεν· Ελάλησε ἢ Μωϋσῆς τῷ λαῷ, καὶ σὺκ ἤκουσεν ὁ λαὸς Μωϋσέως ἀπὸ τῆς ὀλιγοψυχίας. ἐς ὅταν μεγάλης ἀπειλῆς τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Κύριος ἀπειλᾷ ἀνδρομίας πολλῆς, μᾶλλον τὴν αἰχμαλωσίαν καὶ ὃ ἐν ὀστέοις δέος τείοις, καὶ γῆν, καὶ θάλασσαν, καὶ σὺν λιμοὺς, καὶ σὺν λοιμοὺς, καὶ τὴν ἀνθρωποφαγίαν, ταῦτ' τὴν ἐπαγγελίαν τὴν δεινὴν λέγων· Δώσω αὐτοῖς καρδίαν ἀθυμοῦσαν, καὶ ἐκλείποντας ὀφθαλμοὺς, καὶ ταπεινώσω ψυχήν. ἀλλὰ τί χρὴ λέγειν Ἰουδαίους, δῆμον ἅπαντα ἀγνώμονα καὶ τῇ φύσει δεδουλωμένον, καὶ φιλοσοφεῖν σὺκ εἰδότα, πρὸν ἀπὸ τῶν μεγάλων ἐκείνων καὶ ὑψηλῶν ἀνδρῶν τύτων λαβεῖν τὴν ἀπόδειξιν; ὁ γὰρ τῶν ἀποστόλων χορὸς, τέλειον ἔτος συγχρόνους τῷ Χριστῷ, καὶ πολλὰ σοφὶ ἀθανασίας παιδευθεὶς καὶ τῶν ἄλλων ἀπρρήτων, σημεῖά τε ἐργασάμενοι θαυμαστὰ ἢ δόξαν, ἢ αὖθις ὅτι τοσοῦτον χρόνον θαυματουργοῦντα θεασάμενοι, ἢ πεπίστευκε αὐτῷ ἢ ὁμιλίας καὶ λόγων τοιούτων ἠξιωμένους, καὶ πάντα παιδευόμενοι ῥᾳδίως, ὅτι ῥημᾶτα ἦκουσαν ἀθυμίαν αὐτοῖς ἐμποιοῦντα, συνεχῶς αὐτοὶ κατέχοντες καὶ σκορπιζόμενοι, καθάπερ νεοσσιὰ παιδία, καὶ διηνεκῶς αὐτοὶ ἐρωτῶντες, πῦ ἐστὶν ἄγγος, οὕτω τῇ τυραννίδι τῆς ἀθυμίας ἐσοφίσθησαν ταύτης,

καὶ

Εξοδ. ς. θ.

Δευτ. κα ξη.

χ. ῥαμάτων

χ. ποσότου

χ. κωμάζειν

χ. κακή.

χ. ἀφανὲ

χ. δίζα

χ. παρεκτ. τῶν ο'

καὶ " ὄλοι τῆς λύπης ἐλύοντο, ὡς μηκέτι αὐτὸν ταῦτα " πεπονθέναι. καὶ τοῦτο
ὀνειδίζων αὐτῇς ὁ Χριστὸς ἔλεγεν· Ηκούσατε ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ ἔρχομαι Ιωαν. ιδ. δ.
πρὸς ὑμᾶς, ἀλλ' οὐκ ἀπλῶς ὑμῶν ἐρωτᾷ με, πολὺ πρὸ ἀγάπης, ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν,
ἵνα λύπη πεπληρωκὼς ὑμῶν τὴν καρδίαν. Εἶδες ἔρωτα πόσον " ἐπεσκότησεν ἀθυμίας τυραν-
νὶς, καὶ πῶς αἰχμαλώτους αὐτοὺς εἰργάσατο, ὡς αὐτὸς εἶπεν) πεποίηκεν; ὁ γοῦν Ηλίας πάλιν ἐκεῖ-
νος (οὐ γὰρ ἀπεκρίσαμην αὐτὸν τοῦτ' εἶναι) μετὰ τὴν φυγὴν καὶ τὴν ἀναχώρησιν τὴν
ἀπὸ Πολιαίτης οὐ φέρων τῆς ἀθυμίας τὸν τυραννίδα (ὡς γὰρ σφόδρα ἠθύμει. τοῦτο γοῦν
καὶ ὁ τῆς ἱστορίας γράψας ἐδήλωσε λέγων, Οτι ἀπῆλθε κατὰ " τὴν ψυχὴν αὐτοῦ) ἄκουσον τί φησιν Γ. Βασ. ιθ. Γ. δ.
βοῶντός· Ικανούσθω τὰ νῦν, Κύριε. λάβε τὴν ψυχήν μου ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐ κρείττων ἐ-
γώ εἰμι τῶν πατέρων μου. καὶ ὃ φοβερώτατον ἁπάντων, καὶ κολοφῶνα τῆς τιμωρίας καὶ
τὸ χεφάλαιον τῶν κακῶν, τὸ πάσης ἀμαρτίας ὕβριστικώτερον, τοῦτο τὸ βύσσος αἰτιᾶται τάξει, καὶ τὸ
χάριτος μέρει βούλεται λαβεῖν. οὕτω πολὺ δεινότερα " φοβερώτερα ἀθυμία. ἵνα γὰρ ἐκείνην
ἀφύγῃ, καταφεύγει ὕβρει τοιαύτῃ. τὸ δὲ σοὶ καὶ ζήτημά τι ἀμφίλυσον βούλομαι. οἶδα γάρ
σε τὴν ὠδῖνας λύσεως τῶν τοιούτων ὑπερθυμοῦντα, καὶ σφόδρα ὑπίσω μένοντα, ὅσοι σοι χαίρουσι-
μεν. τί ποτ' οὖν ὅτι τὸ ζήτημα; Εἰ θανάτου κουφότερον ἀθυμίας εἶναι) τὸ ὁμολογεῖς, ἀφεὶς τί δὲ
παιδία καὶ δῆμον, ἵνα μὴ θανάτῳ παραδῷς, καταλιπὼν ἀπίστρα; καὶ πῶς τότε αὖθις
φεύγων, πῶν αὖθις ὑπίσχνῃ; ἵνα ἴδῃς καὶ σὺ τοῦτο μάλιστα, πῶς χαλεπώτερον ἀθυμία
θανάτου. ὅτι μὲν γὰρ αὐτὸν ἐκεῖνος ὁ φόβος κατέστησε μέτοχον, εἰκότως ἅπαντα ὑπομένει, ὥστε
αὖθις ἐκφυγεῖν· ὅτῳ δ' ἐγκαθιδρύσατο αὐτὸν τὸν οἰκεῖον ἐπεδείξατο φύσιν, καταθέουσα, δα-
πανῶσα, τοῖς ὀδοῦσιν αὖθις κατεσθαλίσχουσα, ἀφορήτως αὐτῷ χαλεπή, τότε " δὲ ὁ πολύ-
των βαρύτερον κουφότερον αὐτῆς εἶναι) ὑπέμεινεν. οὕτω καὶ Ιωνᾶς ἐκείνου φεύγων, ὅτι τοῦτον Ιων. δ. γ.
κατέφυγε, καὶ αὖθις θανάτου αἰτήσας λέγων· Λάβε τὴν ψυχήν μου ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι καλόν μοι ὁ
ἀποθανεῖν ἢ ζῆν με. Ἢ ὁ Δαυῒδ ἢ, Εἴτε ἐξ οἰκείου προσώπου, εἴτε ἐξ ἑτέρων τινῶν ἀπε-
δυσωρημένων φαλμὸν γράφων, ὃ αὐτὸ τοῦτο ἐδήλωσεν. Εν γὰρ τῷ " συγχύσαι με ἀμαρτω- Ψαλ. λα. γ.
λοὶ ἐν τῷ θυμῷ μου, φησὶ, ἐκωφώθην, καὶ ἐταπεινώθην, καὶ ἐσίγησα ἐξ ἀγαθῶν· καὶ ὁ ἀλ-
γημά μου ἀνεκαινίσθη· ἐθερμάνθη ἡ καρδία μου ἐντός μου, καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθή-
σεται πῦρ· ἐκφνο δὲ πῦρ τοῦτο τῆς πυρὸς σφοδρότερον· ὃ τῆς ἀθυμίας πάθος δηλῶν. βλέ
μηκέτι φέρων ἐκ πλαγὰς αὐτῆς καὶ ἐκ ὠδῖνας, φησὶν· Ελάλησα ἐν γλώσσῃ μου. καὶ τί
λαλεῖ, εἰπέ μοι; θάνατον αἰτῇ καὶ ἐκεῖ λέγων· Γνώρισόν μοι, Κύριε, ὃ τέλος μου, καὶ τὸν
ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν μου τίς ἐστιν, ἵνα γνῶ τί ὑστερῶ ἐγώ, τίνος ἔτυχεν ἀπολειφθεὶς· ἑτέρωσι μὲν ῥή-
μασι, τοῖς δὲ αὐτοῖς νοήμασι καὶ τὰ τοῦ Ηλίου φθεγγόμενος. ὅπερ γὰρ εἶπεν ἐκεῖνος, Οτι οὐ γ. Βασ. ιθ. δ.
κρείττων ἐγώ εἰμι ὑπὲρ τοὺς πατέρας μου, τοῦτο καὶ ὧδέ φησιν· γνώρισόν μοι, Κύ-
ριε, τὸ τέλος μου, ἵνα γνῶ τί ὑστερῶ ἐγώ. τίνος ἔτυχεν ἀπολειφθείς, φησὶν, ἐγὼ δὲ ὑστερῶ, τυ-
γχάνω, ἀποκάμνω, καὶ ἐν τῷ πρόσω βαδίζειν βίᾳ, τῶν ἄλλων ἀπελθόντων; ὁ οὕτως αὖθις
ὑπίσχνῃ εἴτε αὐτὸς, εἴτε ἐκεῖνοι, ὡς ἂν τοῦ προσώπου χαριζομένου φθέγγεται, οὐκ ἂν μὴ πρόσ-
τοις τοῦ καιροῦ τῆς προθυμίας ὑπερθυμεῖ μαθεῖν. γνώρισον γάρ μοι, φησὶ, τὸ τέλος μου, ἵνα καὶ
ἐπιτείνω μείζονι καρπώσηται τὴν ἡδονήν. οὕτω τὸ φοβερὸν, πάθος ἐστὶ τὴν ἀφό-
ρητον τῆς ἀθυμίας ὀδύνην, καὶ τὸ πῦρ τὸ ἐκκαιόμενον ἐν τῇ ψυχῇ. Εν γὰρ τῇ μελέτῃ μου
ἐξεκαύθη, φησὶ, πῦρ. " Τοσαύτης τοίνυν τιμωρίας μεγάλης προσδοκᾷ τὰς ἀμοιβάς, πολ-
λὰ τὰ βεβλαβεία, ἀφάτους τὰς ἀνιδέσεις, φαιδρὸς καὶ σφόδρα ἀθυμῶν τὰς " τοσύτου ἀγῶνος
οὐδὲν ἐφρόντισε. καὶ γὰρ ὁ ποιῆσαί τι χρηστὸν μέτοχος, ἀλλὰ καὶ τὸ παθεῖν ἐν καιρῷ, πολλὰς ἔχει τὰς
ἀμοιβὰς καὶ μεγάλας τὰς ἔπαθλα. καὶ πρὸς τοῦτον ἤδη βαδίζομεν λόγον σφόδρα καὶ
σοὶ καὶ πᾶσι χρήσιμον οἶμαι, καὶ ἱκανὸν πρὸς τὸν μισθὸν ἀλεῖψαι, καὶ " πρὸς καρτερίαν διεγεῖ-
σαι καὶ μὴ ἀφεῖναι πρὸς τοὺς τῶν παθημάτων καταμηχανίζεσθαι ἱδρῶτας. ὅλη μὲν οὖν ἀπόν-

των

των τῶν ἀκανθῶν χαλεπώτερον ἀθυμία, καὶ ὁ κολοφὼν καὶ ὁ κεφάλαιον τῶν δεινῶν, τοῦτο ἰκανῶς ἡμῖν ὁ λόγος ἀπέδειξε. λείπει δὲ εἰπεῖν κατορθωμάτων καὶ παθημάτων ποιήσασθαι σύγκρισιν, ἵνα μάθῃς σαφῶς, ὅτι τὰ κατορθώματα μείζονα, καὶ τὰ παθήματα ἀμοιβαῖς χείρονα, καὶ ἀμοιβαὶ σφόδρα μεγάλαι· καὶ παθήμασιν οὐκ ἔλαττον, ἢ κατορθώμασι, μᾶλλον δέ ἐστιν ὅπου καὶ πλείονα παθήμασι. καὶ ἵνα ἀγαγὼν μάθῃς, εἰ δοκεῖ τὰ μέγιστα τῶν μοναστῶν ἀθλητῶν, τὰ ἐκατέρωθι διαλάμψαντα τούτοις, τὰ ἀδάμαντα, τὰ πέτραι, τὸ τῇ Αὐσίτιδι μὴ ῥυόμενον χάρᾳ, πᾶς ἂν τὰ οἰκουμένῳ καταλάμψαντα τῇ τῆς οἰκείας ἀρετῆς ἐπιῤῥολῇ· καὶ εἰπεῖν ἀυτὰ τὰ κατορθώματα, τὰ τὰ παθήματα, ἵνα εἰδῇς πόθεν μείζονος διέλαμψε. Ἵνα οὖν ἴῳ ἀυτὰ τὰ κατορθώματα; Ὁ οἶκός μου, φησὶ, πάντα ἐλήστευται ἰώμενος, καὶ χοῖρος ἴῳ τοῖς ὀδοιπόροις λιμαίνεται, καὶ τοῖς διαμένουσι τὰ αὐτὰ πάντα ἀφειδῶς ἐκέκτητο. Ἐγὼ γὰρ ἤμην, φησὶν, ὀφθαλμὸς τυφλοῖς, καὶ ποσὶ χωλοῖς· ἐγὼ ἤμην πατὴρ ἀδυνάτων· δίκαιον ἦν, ἴῳ οὐκ ἤδειν, ἐξιχνίασα, καὶ συντέτριφα μύλας ἀδίκων, καὶ ἐκ μέσου ὀδόντων αὐτῶν ἥρπασα ἁρπαγμα. ἀδυνάτοις ἦν, ἴῳ αἰ ποτε εἶχον χρείαν, οὐκ ἀπέτυχον, οὐδὲ ἐξηλθέ τις τὴν θύραν μὴ κόλπῳ κενῷ. Εἶδες πολλὰ φορεῖα φιλανθρωπίας εἴδη, καὶ ποικίλους ἐλεημοσύνης λιμένας, ἃ πάντων αὐτὸν βοηθοῦντα τοῖς διαμένουσι; Εἶδες πτωχοὺς ἀνέχοντα, χεῖρα διορθούμενον, ἀδικουμένων προϊστάμενον, φοβερὸν τοῖς ἐπηρεάζουσιν ὄντα; οὐ γὰρ δὴ μέχρι τῶν πολλῶν ἐπεδείκνυτο (τοῦτο δὲ τῶν πολλῶν) ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν προῤῥήσεως ἐπεδείκνυτο (τοῦτο δὲ τῶν πολλῶν) ἀλλὰ καὶ μέχρι τῶν προῤῥήσεως ὁ τέλος ὁ παράγμα ἀναγκάσῃ, καὶ μὴ πολλῆς τῆς σφοδρότητος. Συντέτριφα γὰρ μύλας ἀδίκων, φησὶ, τῇ φιλοτεχνίᾳ τῇ ἐκείνου τὸν ἑαυτῷ προστιτρώσκων. Οὐκ ἀπὸ θερμοτέρου μείζονος ἐπηρείας, ἀλλὰ καὶ φύσεως ὑπερβολῆς αὐτὸν ἔστησεν ἑαυτοῦ τὸν κηδεμονίαν, καὶ ἀπὸ τῆς μετὰ αὐτὸν τῆς τῆς οἰκείας συμμαχίας ἐπιῤῥοπὴν διορθώσεως. Ὅπου γὰρ καὶ μέλη αὐτοῖς ἀποδοῦναι οὐκ εἶχε, τοῖς πένησι καὶ ὄμματα, τοῖς χωλοῖς οὐ πόδας, ἀντὶ τῶν μελῶν αὐτοῖς ἐγίνετο· ἐκ δὲ αὐτῶν καὶ τοῦ ὀφθαλμοὺς πεπηρωμένοι, καὶ τὰ σκέλη ἐκκεκομμένοι, καὶ ὧν ἐβλέπομεν, καὶ ἃ ἐβάδιζον. τί γὰρ τούτης ἴσον ἡμῖν αἱ τῆς φιλανθρωπίας; οἶδα αὐτὸν καὶ τὸν ἄλλον ἅπαντα, ἵνα μὴ πάντα καταλέγων μακρὸν ποιήσω τὸν λόγον, τὸν ὀπτείκειαν, τὸν πραότητα, τὸν σωφροσύνην τὸν ἀκριβῆ· πῶς, σφοδρὸς ὢν τοῖς ἀδικοῦσι (ὃ γὰρ δὴ ἦν μάστιξ τοῦτο ἐστὶ) πρᾶος καὶ ἥμερος ἴῳ, καὶ αὐτὸν τὸν μέλιτος ἡδίων τοῖς τε ἄλλοις ἅπασι, καὶ τοῖς οἰκέταις τοῖς αὐτοῦ. Καὶ τὸ ἔρωτος, οὗ ἤρων ἐκείνου, μέγα ἐκφέροντες σῆμα, ἔλεγον, Τίς ἂν σῆμα ἡμῖν τῶν ἀρκῶν αὐτὸν ἐμπλησθείη; Εἰ δὲ οἰκέταις οὕτω πρᾷος ἴῳ, οὕτως ἐπιεικὴς, οἷς ἀνάγκη πολλάκις καὶ φοβερὸν εἶναι), πολλῷ μᾶλλον τοῖς ἄλλοις ἅπασιν ἀνθρώποις. ταῦτα δὴ οὖν καὶ τὰ τούτων πλείονα πρὸς ἑαυτὸν συλλέξασα, δοῦλος δὲ βάδιζε μετ' ἐμοῦ· ὅτι τῶν παθημάτων αὐτοῦ καταλέξω, καὶ ἰδωμεν συγκρίναντες πότερα λαμπρότερος ἴῳ, ὅτε ἐκφύλα καὶ πόρθου, ἢ ὅτε ἔπαχε καὶ ὠδυνᾶτο, καὶ πολλοὺς ἐπιθέντα αὐτῷ τοὺς ἀθυμίαν. πότερα οὖν λαμπρότερος ἴῳ ὁ Ἰώβ, ὅτε τοὺς οἰκέτας αὐτοῦ πᾶσι τοῖς παιδοῦσιν ἀνέῳγεν, ἢ ὅτε κατενεχθείσης αὐτῷ τῆς οἰκίας ἐφθέγξατο ῥῆμα πικρόν, ἀλλὰ εὐφήμησε τὸν Θεόν, καίτοι δὲ ὠδῦνα κατόρθωμα ἴῳ, ὃ δὲ πάθημα; πότερα φαιδρότερος ἴῳ, εἰπέ μοι, ὅτε ἔθυεν ὑπὲρ τῶν παιδίων καὶ τοὺς ὁμοίους αὐτοῦ ἐσωῄζετο, ἢ ὅτε καταχωσθέντων αὐτῷ καὶ τῶν πικροτάτων ἑστῶτος τῆς τελευτῆς καταλυσάντων τὸν βίον, μὴ πολλῆς τῆς φιλοσοφίας ἰῶντος ἦν συμβολή; πότερα μᾶλλον ἐξέλαμψεν, ὅτε ἀπὸ τῆς κουρᾶς τῶν θρίξ αὐτοῦ ἐθερμάνθησαν τῶν γυμνῶν καὶ ὦμοι, ἢ ὅτε ἀκούσας ὅτι πῦρ ἐξ οὐρανοῦ ἔπεσε καὶ κατέφαγε τὸν ἀγέλην μὴ τῶν ποιμένων οὐ διεταράχθη, οὐδὲ ἐθορυβήθη, ἀλλὰ πρᾴως ἴῳ ἔγνω τὸν συμφορὰν; πότερα μείζων ἴῳ, ὅτε τῆς ὑγιείας τοῦ σώματος εἰς τὸν τῶν ἀδικουμένων σκέλεσι προσασίδω, συντείβων μύλας ἀδίκων, καὶ ἐκ μέσου τῶν ὀδόντων ἁρπάζων ἁρπάγματα, καὶ λιμοῦ αὐλοῖς γειτόμενος, ἢ ὅτε ὁ σῶμα τοῦτο αὐτοῦ, ὁ τῶν ἀδικημάτων ὅπλον, ἐώρα

Ιωϛ. λα. λϛ.
Ιωϛ. κθ. 12.
Ιωϛ. λα. λα.
Ιωϛ. κθ. 15.
Ιωϛ. λα. λα.

ἐώρα καταδιώκων κατὰ σκολιήκων, καὶ καθήμενος ὅπου τῆς κοιλίας αὐτὸς αὑτὸν κατέξαινε
λαβὼν ὄστρακον; Τήκω γὰρ βώλακας γῆς ἀπὸ ἰχῶρος ξύων, φησί. κἂν τοιαῦτα μὲν πάν- Ιωϛ. ζ. 1.
τα καταρτώματα, ταῦτα δὴ πάντα παθήματα ἦν· ἀλλ' ὅμως ταῦτα αὐτὸν σκώπτων λαμ-
πρότερον ἀπέφηνε. τοῦτο γὰρ μάλιστα δεικνύσι τῆς παραταξέως μέρος ἦν, καὶ
χ. φιλοσοφω- 5 μείζονος διάνοιαν τῆς ἀνδρείας, καὶ ἀπονωτέρας ψυχῆς, καὶ ὑψηλοτέρας ἀφροσύνης καὶ πλείονα
τέρας πρὸς Θεὸν ἐπιμέλειαν. διὰ τοῦτο σκώπτων μὲν γεγονάσιν, εἶτα καὶ αἰσχύνων, εἶτα
χ. ἐπιμῶν πάλιν ἐπιτείνων, ἀλλ' ὅμως οὐδέποτε ὁ διάβολος, λέγων· Μὴ δωρεὰν σέβεται Ἰὼβ Θεόν; τὸν τοῦ συμβάντων, ἐγκαλυπτόμενος ἀνεχώρησε νικῶντα δοὺς, καὶ οὐδὲ αἰσχύνην ἴδιος Ιωϛ. α. 9.
ἀπιθανίας σκιὰν ἐπ' αὐτῷ ἔλαβεν παραδειχθῆναι. τοῦτο γὰρ ὁ κολοφὼν τοῦ στεφάνου, τοῦτο ἡ χρυσὶς
χ. τὴν στεφά- 10 τῆς ἀρετῆς, τοῦτο ἡ σαφὴς τῆς ἀνδρείας ἀπόδειξις, τοῦτο ἡ ἀκριβεστάτη τῆς φιλοσοφίας ἐ-
νους. χ. τὴν ἐρε- πίτασις. δηλῶν δὴ καὶ αὐτὸς οὗτος ὁ μακάριος Ἰὼβ, ὅσον χαλεπώτερον τυράννις ἀθυμίας θανά-
τοις, χ. ὅτι ὁ Κύριος, του, ἀνάπαυσιν αὐτὸν καλεῖ. Θάνατος ἀνδρί, φησιν, ἀνάπαυσις· ἐκ δὲ χαρίτος αὐτὸν αἰ- Ιωϛ. γ. 23.
τήσαι μέρει, ὥστε ἐκείνης ἀπαλλαγῆναι, λέγων· Εἰ γὰρ δόξη *, καὶ ἔλθοι μου ἡ αἴτησις, Ιωϛ. ϛ. 8.
καὶ τὴν ἐλπίδα μου δόξη ὁ Θεὸς, ἄρξαίμην ὁ Κύριος τρώσαντά με καὶ θεὶς τέλος με ἀπελύ-
σαι. Εἶτα δέ μοι ἡ πόλις μου τάφος, ἐφ' ἧς ὅτι μεγίστων ἠλλόμην ἐπ' αὐτῆς. ὕστερον πόνων
βαρύτερον ἀθυμία· ὅσῳ δὲ βαρύτερον, τοσούτῳ καὶ μείζονος ἔχει τὰς ἀπαλλαγάς. ἵνα δὲ καὶ
ἑτέρωθεν μάθῃς ὅσον τοῦ παθήματος τὸ κέρδος, καὶ μὴ δόξῃ Θεοῦ τις πάθη (καὶ μοιχὸς
ἐπιβουλὴν τοῦτο νομιζέτω) πάθη δὲ ὅμως, καὶ ἡμαίως ἐνέγκῃ καὶ φρόνως, Θεοῦ ὅτι πά-
σι δοξάζων, μεγάλων τοῦ ἀναρρήσεων τυγχάνων· ἐπεὶ καὶ Ἰὼβ αὐτὸς οὗτος οὐκ ἤδει ὅτι δόξῃ
Θεοῦ ταῦτα ἔπασχε, καὶ ὅμως διὰ τοῦτο ἐστεφανοῦτο, ὅτι οὐδὲ τὴν αἰτίαν ὅτι σὰ μέμφος ἐ-
καρτέρει ἡμαίως. καὶ ὁ Λάζαρος ἐκεῖνος ἀθανασίᾳ Φύσεως ἐπεστάθη (τοῦτο δὲ οὐκ ἴσως διὰ που
δόξῃ Θεοῦ παθεῖν) ὅτι ὅλως ἔπαθε, καὶ ἐκαρτέρησε, καὶ ἡμαίως ἴσως ἔνεγκε τὴν ἐρημίαν τοῦ
θεραπεύοντος, τὴν ἀπὸ τοῦ ἐλεεῖν ἀθυμίαν, τὴν ἀπὸ τοῦ λιμοῦ, τὴν ἀπὸ τῆς ὑπερφυ-
ίας τοῦ πλουσίου καὶ τῆς ὠμότητος, οἷα δὴ πλείστων ἀπέλαυσε στεφάνων. καὶ τοιγαροῦν κατόρ-
θωμα οὐδὲν ἔχομεν εἰπεῖν, οὐχ ὅτι πένης ἦν πλέσιον, οὐχ ὅτι ἀδικουμένοις προσέσχε, οὐχ ὅτι
ἀγαθόν τι * εἰργάσατο, ἀλλὰ τὸν τοῦ πυλῶνι τοῦ πλουσίου καταπλησσόμενον, καὶ τὸν ἀρρω-
στίαν, καὶ τοῦ κυνῶν τὰς γλώττας, καὶ τὸν τοῦ πλουσίου κατ' αὐτοῦ θρασυνόμενον ὑπερφυᾶ, ἃ-
περ τοῦ πάσχειν κακῶς ἄπονα ἦν. ἀλλ' ὅμως καίτοι μηδὲν ἡμαῖον ποιήσας, ὅτι μόνον τὸν
οὐκ ἐν τούτοις ἀθυμίαις ἐνέγκαι ἡμαίως, τοσαύτα καταρθωκότι πατειάρχῃ τῆς αὐτῆς ἐτυ-
χε λήξεως. Εἶπω δή τι μεῖζον τούτου καὶ ἕτερον, προδέδοξον μὲν εἰδὼς δεχόμενον, ἀληθὲς δέ. καὶ
ἀγαθόν τις εἰργάσατο μέγα καὶ ἡμαῖον, μὰ μεῖζον πόνων ἢ κηδεμόνα ἢ παθημάτων, ἢ πολεμοῦ-
ντα λῆψεται μισθόν. Ἑκάστος γάρ, φησι, ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ ἴδιον κόπον· οὐκ ἂν ἐκ
ὁ μέγεθος τοῦ καταρτώματος, ἀλλὰ κατὰ ἔγκλημα τοῦ παθήματος. Διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος α Κορ. γ. 8.
καυχώμενος, οὐκ ὅτι τῶν καταρτωσῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅτι
ὧν παθῶν κακῶν. Εἰπὲ γάρ, Διάκονοι Χριστοῦ εἰσι, παράφρονα λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ, β. Κορ. ια. κγ.
καὶ τὸν τῆς σύγκρισιν ὑπερβολὴν ὑφαίνων, οὐκ εἶπε, τοσοῦτος καὶ τοῖος σκήπτρα· ἀλλ' ἀφεὶς
ἅπερ καταρτώσεων, ἅπερ ἔπαθε κακῶν, ταῦτα ἐξαριθμεῖται, ὅτε λέγων· Ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλάκις, πεντάκις τεσσαράκοντα παρὰ
μίαν ὑπὸ Ἰουδαίων ἔλαβον, τρὶς ἐρραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα,
νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις
λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κιν-
δύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις· ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολ-
λάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι χωρὶς τῶν παρεκτός· ἡ
ἐπισύστασίς μου ἡ καθ' ἡμέραν. Εἶδες παθημάτων ὁρμαθόν, καὶ καυχήσεως ἀφορμάς; Εἶ-

τα ἐπάγη τὸ τοιοῦτο καὶ κατόρθωμα· ἢ ὅτι τοῦτο πάλιν ὃ πλέον τοῦ παθήματός ἐστι, δῆλον τοῦ κατορθώματος. Εἰπὲ γάρ, ἡ βαπτισθῆσαί μου ἡ καθ' ἡμέραν, τὰς ἀπαγορεύσεις λέγων τὰς συνεχεῖς, τοὺς φόβους, τὰς ἀθυμίας (τοῦτο γάρ ἐστιν, ἡ βαπτισθῆσαί μου) ἐπήγαγε· ἡ μέλημα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. Οὐκ εἶπεν, ἡ διόρθωσις, ἀλλ', ἡ μέλημα, ὅταν παθήματος πλέον ᾖ, ἢ κατορθώματος. καὶ τὰ ἑξῆς ὁμοίως· Τίς ἀσθενεῖ, φησί, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; Οὐκ εἶπε, διορθοῦμαι, ἀλλ', ἀσθενῶ. καὶ πάλιν, τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; Οὐκ εἶπεν, ἀπήλλαξα τοῦ σκανδάλου, ἀλλ', ἐκκόπτομαι τῆς ἀθυμίας. Εἶτα δείκνυσι, ὅτι τοῦτα μάλιστα τὰς ἀμοιβὰς ἔχει, ἐπήγαγε· Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. καὶ ἕτερον πάλιν τοιοῦτον ἐπάγει, τὸν φυλακὸν τὸν μετὰ τοὺς θυρεοὺς, τὸν μετὰ τοὺς ὁρμήσας, τὸν μετὰ τοῦ τείχους. τοῦτο δὲ τοῦ παθήματος καὶ κακῶς ἐστί. Εἰ τοίνυν τὰ παθήματα μεγάλας ἔχει τὰς ἀμοιβὰς, τοῦτο δὲ παθημάτων πόνων χαλεπώτερον καὶ ὀδυνηρότερον ἡ ἀθυμία, σκόπησον ὅσας σοι κείσονται αἱ ἀποδόσεις. ἢ γὰρ παύσομαι συνεχῶς τοιούτοις σοι ἐπαᾴδων τὸν ἐπῳδόν, ἵν' ὅταν ἐπεισέλθῃ σοι πειρασμοὶ, τοῦτο πληρώσω μου, ἀπὸ τῆς ἀθυμίας αὐτῆς ὑφαίρων σοῦ λογισμοὺς, σοῦ τὸν ἀθυμίαν τῆς ἀθυμίας σοι πικροτέρας. ἵνα δὲ καὶ ἑτέρωθεν μάθῃς, ὅσον ὄφελος τὸ μὴ παθήματος τι ποιῆσαι μέγα, καὶ ὅσον ἀπόδειξιν τούτου τὸ ἀποστεῖλαι τοὺς ἀδελφοὺς ὁ Ναβουχοδονόσορ ἐκφοβῶν ὁ Βαβυλώνιος τὸ σκήπτρου καὶ ἀθυμίαν ζωῆς, ἀπεστομωμένοι ποτὲ καὶ κατόρθωσε" ἔργον. μὴ γὰρ τὸ κάμινον τὸ παίδων καὶ τὸ ἀποδοχὴν τοσαύτην ἐκείνων, τὸ κήρυγμα ἀφελέσθαι τῆς οἰκουμένης, ἀλλὰ καὶ ἀθυμίαν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀθυμίαν γραμμάτων, καὶ πόντου χοῦν τῆς γῆς ἔγραψαι ὕπνα· Ναβουχοδονόσορ ὁ βασιλεὺς πᾶσι τοῖς λαοῖς, φυλαῖς, γλώσσαις, τοῖς οἰκοῦσι τὸ πᾶσαν τὴν γῆν, Εἰρήνη ὑμῖν πληθυνθείη. τὰ σημεῖα καὶ τὰ τέρατα, ἃ ἐποίησε μετ' ἐμοῦ ὁ Θεὸς ὁ ὕψιστος, ἤρεσέν μοι ἐνδεῖξαι ὑμῖν ὡς μεγάλα καὶ ἰσχυρά· * ἡ βασιλεία αὐτοῦ, βασιλεία αἰώνιος, καὶ ἡ ἐξουσία αὐτοῦ εἰς" γενεὰν καὶ" γενεάν. καὶ δόγμα ἔθηκαν ὅπως πᾶς λαὸς, φυλὴ, γλῶσσα, ἢ ὃν εἴπῃ "ῥῆμα κατὰ τοῦ Θεοῦ Σεδράχ, Μισάκ καὶ Αβδεναγώ, εἰς ἀπώλειαν" ἔσονται, καὶ ἡ οἰκία αὐτῶν εἰς ἀφέρπαγμόν. καὶ προσέθηκεν, καθότι οὐκ ἔστι Θεὸς ἕτερος, ὃς δυνήσεται ῥύσασθαι οὕτως. Εἶδες ἀπελθεῖν σε τοῖς γράμμασιν; Εἶδες φόβου; Εἶδες διδασκαλίαν; Εἶδες "κήρυκα ὑψηλὸν, καὶ πόντου χοῦν τῆς οἰκουμένης σκιρτήματα καὶ γράμματα; Τί οὖν, εἰπέ μοι, ὁ αὐτὸς τοῖς ἀποστόλοις μαθὼν λήψεται, ὅτῳ οὕτως ἀνεκήρυξε τοῦ Θεοῦ τὸν δυνάμιν, ὅτῳ τοσαύτην ἀσυδοσίαν ἐπαίσαν πόντου καταπεῖλαι ὁ λόγοι; οὐδὲ ὁ πολλοστὸν οὗ μέρος, ἀλλὰ καὶ μυρίων ἀφροδισίας ἀπάσης καὶ παιδιᾶς ἐστι, κἄτοιτι ὁ αὐτὸς ἔργον σκέπτοις ἐπαίνων. ἀλλ' ὅτῳ πόνος οὐκ ἔστι σὺν ζωῇ συνεζευγμένος, οὐδὲ" παθήματα, διὰ τοῦτο ἀποτίμηται τὰ τῆς ἀμοιβῆς. ὅτε μὲν γὰρ μετ' ἐξουσίας καὶ ἀδείας ἦν ἐκπεπτωκὼς· σκήνος δὲ κωλυόμενοι, ἐλαυνόμενοι, κοπτόμενοι, μαστιζόμενοι, καλαπορώμενοι, καταχρημνιζόμενοι, καταποντιζόμενοι, λιμῷ τηκόμενοι, καὶ ἐκεῖ ἐν ἀποθνήσκοντες τὸν ἡμέραν, τὸν ψυχὸν αὐτῶν βασανιζόμενοι, καθ' ἕκαστον τὴν ἀθυμοῦντων ἀθυμοῦντες, καθ' ἕκαστον τὴν σκανδαλιζομένων πυρούμενοι. ἢ τὴν πόνων τούτων καὶ τῆς ἀθυμίας μάλιστα ἦσαν πλείους τὰς ἀμοιβάς. Ἑκάστου γὰρ ὃν ἴδῃ μαθητὴν λήψεται, φησί, καὶ ὃν ἴδῃ κόπον. οὐ γὰρ παύσομαι αὐτοῦ συνεχῶς ὑπολέγων. ὅτῳ δὲ τοῦτο καὶ ὁ Φιλόθεος θεσπίσας Θεὸς, τὸν Παῦλον πολλάκις παρακαλέσαντος τὴν παθημάτων αὐτοῦ καὶ τῆς ἀθυμίας καὶ τῆς ὀδυνῆς καὶ τῶν κινδύνων ἀπαλλάξαι, οὐκ ἐπένευσεν· Ὑπὲρ τούτου τρὶς ὃν Κύριον παρεκάλεσα, ἵν' ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ, φησί, καὶ οὐκ ἐπέτυχεν τῆς αἰτήσεως. Τίνος γὰρ ἕνεκεν, εἰπέ μοι, λήψεσθαι λοιπὸν τὰς μεγάλας ἀμοιβὰς, εἰ μὴ ἀπροσκόπως ἐκήρυξε, πεφυσιῶσθαι καὶ σὺ τὸ θυμῷ δῆλον; ὅτι σῶμα δῆλον, καὶ γλῶσσαν ἐκίνησεν οἷος καὶ ἠθέλησε; ἀλλὰ ὅτῳ καὶ τῆς τυχόντι ῥᾳδίως ἐστὶ, καὶ τῆς σφόδρα δυσπειθοῦς, καὶ ὃν ὑγιὲς ἐξ ἀναλελυμένου ζωῆς βίου. νῦν μὲν τοι τῶν πραγμάτων,

τῶν

a. Κορ. γ. ιι.

β. Κορ. ιβ. γ.

Δαν. γ. λϛ.

τῶν θυσιῶν, τῶν δρόμων τῶν ἐκ γλῶ ⁘ θαλαττῶν, τῆς ἀθυμίας αὐτῆς, τῶν δακρύων,
τῶν ὀδυνῶν (Τελευτῶν γάρ, φησι, οὐκ ἐπαυσάμεθα νύκτα καὶ ἡμέραν μετὰ δακρύων ἕνα- Περὶ κ. λύπ.
τοι ἕνα ἕκαστον ὑμῶν, μετὰ πολλῆς τῆς πικρίας) λήψεται καὶ αἰσθήσεις καὶ οἶκτον σφοδρούς.
Ταῦτα οὖν ἐννοοῦσα ⁘ λογιζομένη ὅσον τῷ ὀδυνηρῷ καὶ ἐπιμόχθῳ βίῳ ὁ κέρδος, χαῖρε ⁘
5 βύθειόν τινα ὑπεκρεῖν καὶ μυρίων γέμουσαν σφαλῶν οὐκ ἀφῆτης ἡλικίας ὀδυνῶσα οὐδὲ,
καὶ ὅλως συνεχῶν καὶ πυκνῶν παθημάτων. καὶ γὰρ ἡ τοῦ σώματος ἀῤῥωστία ἡ ποικίλη καὶ
πολυτρόπη, καὶ μυρίων θανάτων χαλεπωτέρα οὐκ ἐπαύσατό σε συνεχῶς πολιορκοῦσα,
καὶ λοιδορίων ἢ καὶ ὕβρεων τραφάδες καὶ συκοφαντίαι οὐδέποτε διέλιπον κατὰ σοῦ ὑφαινόμεναι,
ἀθυμίαι τε ἅμα πικραὶ καὶ συνεχεῖς καὶ πολλαὶ δακρύων ἀβρόπτωτοι ῥεῦσαι τὸ χρέων.
10 τούτων ἕκαστον καὶ καθ' ἑαυτὸν ἤρκεσε τοῖς ἀκριβεστάτοις εἰς ὠφέλειαν πολλήν. ὅτε
γὰρ Λάζαρος ἀπὸ τῆς ἀῤῥωστίας μόνης τῆς αὐτῆς ἀκριβώσατο τῷ πατριάρχῃ λήξεως·
καὶ ⁘ πλουτῶν ἢ αἱ λοιδορίαι τοῦ Φαρισαίου διηνεκώλυον ἀβρόπτωτον ⁘ Φαρισαίῳ ἐ-
κόμισαι· ὅτε κορυφαῖος τῶν ἀποστόλων, ἀπὸ δακρύων ὁ ἕλκος τῆς χαλεπῆς ἐκείνης ἀμ-
πτίας διώρθωσεν. ὅταν οὖν ἐκείνῳ τῶν παρειμένων φαίνηται καὶ μόνον ἐπὶ τῶν παθημάτων
15 τούτων δεχόμενος, ἀκούσῃ πόσας αὐτὴ λήψῃ καὶ ἀμοιβάς, πάντα ἐμοὶ μετὰ πολλῆς τῆς ὑ-
περβολῆς ἀποτεμείσασα καὶ ἀβρόπτωτος τοῦ χρέους. ἔσθι γάρ, ἔσθι οὕτω λαμπρὸς ποιῆ
τὸν ζηλωτήν, καὶ μυρίων ἐμπίμπλησι ἀγαθῶν, ὡς πυρασμοῦ πλῆθος καὶ κινδύνων καὶ πό-
νων καὶ ἀθυμίας καὶ τὸ διηνεκῶς βεβουλεύσθαι, [καὶ] πρὸ ὧν ὑδατώδης ἐχρῶν, καὶ πραότερον
ἄπαντα φέρειν. ἐπεὶ καὶ ⁘ ἐπὶ τοῦ Ιακὼβ ἔσθι, οὕτως ἐποίησε μακρόθυμον καὶ ἀνδρεῖον,
20 ὡς ἡ συκοφαντία τότε ἐκεῖνο, καὶ τὸ διαμωτήριον, καὶ ἡ ἄλυσις, καὶ ἡ ὀπτικὴ ἀναισθησία.
μέγα μὲν γὰρ αὐτῷ καὶ τὸ τῆς συμφορᾶς κατόρθωμα, ὅτι τῆς Αἰγυπτιακῆς ἀκο-
λασίας ἐξεκλήθη, καὶ τὴν ἀθλίαν γυναῖκα ἐκείνου ὅτι τὸν ἄδικον αὐτὸν καλοῦσαν
ὁμιλίας διεκρούσατο· ἀλλ' οὐχ οὕτω μέγα τοῦτο, ὡς τὰ παθήματα. ποῖον γὰρ ἐγκώ-
μιον, εἰπέ μοι, τὸ μὴ μοιχᾶσθαι, μηδὲ μιαίνειν βίλιον οὐδαμοῦ τοιοῦτον ἐπιτηδεύ-
25 σαντα, μηδὲ ἀδικῆσαι ⁘ ὑπερτιθέμενον, μηδὲ αἰσχύνην ἐξενεγκεῖν τῷ πρὸς τὴν τοιαύτην
οἰκίαν; ἀλλὰ τὸ πεῖσαι αὐτὸν μέγα, ἐκεῖνο μαλίστα ἔστι, ὁ κίνδυνος, ἡ ὑπουλή,
ἡ μανία τῆς ἀκολάστου, ἡ ἐπιτεθειμένη βία, ὁ ἄφλεκτος δεσμωτήριον, ὁ θάνατος,
οἷς πρὸς αὐτὸν κατεσκεύαζεν ἡ μοιχαλίς, τὰ δίκτυα, ἃ πάντα χεῖρον ἀπειπάσατο, ἡ κατηγορία,
ἡ συκοφαντία, τὸ δεσμωτήριον, ἡ ἄλυσις, τὸ μηδενὸς τυγχάνειν τῶν δικαίων· μετὰ ⁘ τοσού-
30 των οὖν ἤθλει, ἐπεὶ οὐ σιφωνοῦσθαι ἐχρῆν, ὡς καθάπερ ἐν ⁘ βύθιον τὸ ὀχύρωμα
ἁλῶσθαι, καὶ μετὰ τῶν τὰ ἕκαστα ἡμῶν τηκόντων καταχλύζεσθαι· ὁ αὐχμός, τὸ σπάνιον, ἡ τοῦ
δεσμωτηρίου ταλαιπωρία. τότε αὖθις ὁρᾷ λάμποντα μειζόνως, ἢ ὅτε ὑπὸ τοῦ θείου τῆς
Αἰγύπτου καθήμενος, ⁘ σῖτον διένειμε τοῖς διοικέταις, ⁘ καὶ λιμὸν ἔλυσε, καὶ κρὸς λιμὸν
ἅπασιν ἐγίνετο. τότε ὁρᾷ αὖθις Φαραὼ, ὅτι αὐτὸν ἐκ πίδακος καὶ πίδακα ἐξεικάζετο, ἢ ὅ-
35 τι τὸ ἱματίοις λαμπρότερος τοῦ τοιούτου διωκτὴν ἐαυτὸν ἐξεβόησε. ὁ μὲν γὰρ πρεσβυ-
τείας ἕνα καιρὸν καὶ ἐμπορείας πολλῆς, ὁ τοῦ δεσμωτηρίου λέγω· ὁ δὲ πενθῆς καὶ αὐχμοῦ, καὶ πτω-
χείας, πολλῶν μὲν ἔχων τὴν ἡδονήν, οὐ πολὺ δὲ ὁ κέρδος. Διὰ τοῦτο οὖν οὕτως αὐτὸν μακαρίζω
τὸν μόνον ἀπὸ τοῦ παντὸς, ὡς φθονούμενον ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν, καὶ συμφοίτης ἔχοντα τοὺς
πολεμίους. καὶ γὰρ ἐκ πρεσβυτικῆς ἡλικίας οἴκοθεν χαλεπὸς αὐτῷ ἀπερρίπιζετο πόλεμος, τῶν πο-
40 λεμωτάτων ἐγκαλεῖν μὲν ἐχόντων οὐδὲν, τηκομένων δὲ διαῤῥηγνυμένων διὰ τὸ πλούσιος
αὐτὸν ἀπολωλέναι καὶ τὸ πατρὸς διαθέσεως. καὶ τοίνυν ὁ φιλόξενος ὁ νομοθέτης Μωϋσῆς οὐκ
ἔφησεν ὀξὺ ἀρετῆς τὸ παιδὸς ἔχειν τὸν ἀρχὸν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κριοῦ τῶν ὠλίων. ὅπερ γὰρ
ἡ ὕστεροι τῶν ἄλλων ἐτέκνωσι, φησὶ, καὶ σὺ ἐκάτερα γήρᾳ· πολλὰ δὲ τὰ τοιαῦτα παιδία, ἅτε πολ-
λὴν ἐλπίδα γεννώμενα· διὰ τοῦτο ἐφίλησε. Ηγάπα γὰρ αὐτὸν ὁ πατὴρ, φησὶν, ὅτι υἱὸς γήρως Γεν. κ. ζ. ε.

ιῶ αὐτῷ. ταῦτα ὁ ἀνομοθέτης ἔγραψεν, ὡς ἔγωγε οἶμαι, οὐ δι' οἰκουμένους, ἀλλὰ τῆ παρ-
ρησίᾳ τὴν σκῆψιν ἡ τὴν πρόφασιν. ὅπου γὰρ ἐώρα φθονούμενον δι' μειράκιον, πλημμυ-
ρῆσαι δι' παῖδος τὴν ἀδελφῶν βουλόμενος, ἔπλασεν ἀγάπης αἰτίαν οὐ πολιὸ πίκτουσαν
αὐτῷ τὸν φθόνον. ὅτι γὰρ οὐ τῆτο αἴτιον ἰῶ τῆ φιλίᾳ, ἀλλ' ἡ ἀκμάζουσα τῆς ψυχῆς ἀ-
ρετὴ, ἡ τῆς ἡλικίας ἀκμαιότερα οὖσα, δῆλον ὁκ τῆ Βενιαμίν. εἰ γὰρ Ἰωσὴφ ὁκ ἦν 5
ἐφίλητο, πολλῷ μᾶλλον τ' πεώτερον αὐτῷ φιληθῆναι ἐχρῆν. μῦ γὰρ τ' Ἰωσὴφ ὁκ ἦν
ἐτέρου, ὃς ὁῦτ' μᾶλλον ὑμῶν ἦν γήρως ἰῶ αὐτῷ. ἀλλ', ὅπερ ἔφην, τῆ παρρησίᾳ ἰῶ τὸ πλάσμα βα-
λόμενοι κατάλυσαι τ' ἀδελφικὴν πόλεμον. ἀλλ' ὁδὲ ὁῦτως ἴσχυεν, ἀλλ' ἐξεκαίετο σφο-
δρότερον ἡ φλόξ. ἡ ὅπερ ὁδὲν ἴσχυεν ποιῆσαι πίκρας, κατηγόρησεν αὐτῷ πατρὸς, αἰ- χ. αὐτῶ
χρᾶ πεισθέντας αἰτίας, τὴν βαρβάρων γενεᾶς πεφθάσαντες ⓐ ἀδελφοὶ, ἡ πολλῷ 10
χείρους φανέντες αὐτῆς. ἡ μὴ γὰρ εἰς ἄλλοτριον, ⓐ ὁ εἰς ἀδελφὸν ἐγένοντο ποιμενί. καὶ
ὁδὲν ὁ τοιῦτο ἔσχασαν τῆς κακίας, ἀλλ' ἐπηγανίζοντο τοῖς πεότερον ἀεὶ, ἡ λαβόντες μόνον
ὃ ἐρημίαν, ἡ ἔσφαξαν, ⓒ ἀπέδυτο, ἡ δούλων αὐτ' ἐλευθέρου ἐποίησαν, ἡ δουλείαν τὴν
ἑκάτου. ὁῦτε γὰρ ὁμοφύλοις ἐπῆν, ἀλλὰ βαρβάροις ἐπεφωνήσατο, ⓒ αὐτοῖς εἰς βαρ- χ. πατρὶ
βαρων ἀπιόσι χώρων ἐξέδυκαν τ' ἀδελφόν. ὁ δὲ Θεὸς λαμπρότερον αὐτ' ποιῶν, ἐδείκνυτο 15 πάν
τὰ τῶν γενομένων, καὶ ἐμακροθύμει καθ' ὑῶν καθ' ὑίους ἁμαρτιῶν. μῦ γὰρ τ' φθόνον χ. πῶς γρ
ἡ τ' αἰχρὰν ἀφεῖλεν, σφαγὴν πεόσωκαν, καὶ δουλείαν σφαγῆς χαλεπωτέραν. μὴν γὰρ ὁ
βδελυρὰ μὴς ἁπλῶς ὃ εἰρημένος, ἀλλ' ὑπόπτων ἡλίκην ἰῶ, μειρακίων ὑβρεῖς ὑπὸ οἰκίας πα-
τρικῆς κατφέρει μετ' ἐλευθερίας ἁπάσης, μῦ ἀγάπης πατρὸς τοσαύτης, ἀ θεῖον ὑπὸ ἀδελ-
φῶν ἀπιμπολημένων ὁδὲν ἐχόντων ἐγκαλεῖν, ἡ βαρβάροις ὁκ δοθῆναι ἐπεφωνήσατο, ἡ 20
ἦλθον ἀλλοκότοις, καὶ αὐτοβδηλίοις μᾶλλον, ἢ ἀνθρώποις· καὶ ἀπόλλυ, καὶ μετανάστην, ἡ οἰκέ-
την, καὶ ξένον αὐτ' ἐλευθέρου * ἡμέρας, καὶ τοσαύτης ἀπολαύσαντα τῆς βιημερείας πεὸς * ἡ παῖ
τὴν ἑκάτου κατηφείαν παραπορείας ἀηδίας ἀήθη ὄντα μῦ ὑποβολῆς ἁπάσης, καὶ
πικροτάτης λαβεῖν διατάξας, καὶ πεὸς ἀλλοτρίαν καὶ βαρβάρων ἀπενεχθῆναι χθῶ. ἀνὴ
ὁδὲν τοῦτο ἴσχυσε διπλᾶ· ἀλλ' ὀπτουλαὶ πάλιν ὀπτοῦλαὶ " διεδίχοντο μῦ τὰ ὠμέ- 25 χ. ἐξ
ρατα σκῆπτα τὰ μεγάλα καὶ βαθυμασά, καὶ τὴν τῶν ἀδελφῶν αὐτ' πεοσκύνησιν πεοφα-
νοῦντα. λαβόντες γὰρ αὐτ' ὅτου ⓐ ἔμποροι ἡ κατέχον, ἀνὴ ἕτερος αὐτ' πάλιν χείροσιν ἀ-
πέδοντο βαρβάροις. οἷα δὴ ἡλίκην * εἰς συμφορᾶς λάβοι, τὸ διατάξαι τοιούτους ὁκ τοι- * τῶν
ῦτον ἀμείβειν. τῆτο γὰρ δυσκολώτερον ποιεῖ τ' ἀηδείαν, ὅταν ἡ ξένοι πάλιν ⓐ κατάβωσι, ἡ
τ' πεότερον ὧσι χθονιώτεροι. καὶ γέγ ὁ Αἰγύπτιος, τῇ θυμαίχῳ τότε ἐκείνῃ ἡ μνημονίνῃ, ὅθεν 30
τὰ αἰσχύμενα τόματα, ὅθεν αἱ βλασφήμοι γλῶτται. ἡ γέγ πρὸς Αἰγυπτίοις, ὧν ἡ εἷς ἤρ-
κεσε μόνος ⓐ μέγαν Μωϋσέα δραπέτην ἡ φυγάδα ποιῆσαι. καὶ ὅπου μικροὶ ἀνίπτυσιν
ὀκῆ, τῆ φιλεῖ, δέσποτον Θεόν" τῆ τὰ πολλὰ δόξα οἰκονομιῶτος, τὸν ἄγγελον ἔθεσα τὸν ὠθοῦν- χ. ἡ
μενον αὐτὸν ποιήσαντος πεῖσαι, ὑβρίσας αὐτῷ σκάμμασι " πολλάσκυάζεται πάλιν, ἡ πά- χ. πατρὶ
λιν σάλπιγι, ἡ πάλιν παλαίσματα ἡ ἀγῶνες ἡ ἱδρῶτις σφοδρότερα τῶν πεοτέρων. ἰδοῦσα 35 ἀζοντ
γὰρ αὐτὸν ἀδίκως ὀφθαλμοῖς ἡ κεκτημένη, ἡ ᾧ κάλλει τῆς ὄψεως αὐτ' χρωθῆσα, ἡ κατὰ
κεφάτος ἀλοῦσα ᾧ πάθῃ, λέαινα δ' ὅτι γενομένης " ὑπὸ τῆς ἀηδίας ταύτης ὀπτοῦλαίας " ἐ- χ. ὑπὸ
γένετο. ἡ πάλιν ζωόντες ὁ πόλεμος ἰῶ, ὑπὸ τὴν τοῖς πεότερα τὸν ὑπὸ θεὸν ἔχων.
ὀκῆνοι μὲν γὰρ μισοῦντες αὐτὸν * ὠθέσθην, αὐτὸς ὁ ἐρᾶσα ἡ πεοσκυνούμενος τῆ νεανίσκου. ἡ ἰῶ * τῶν αὐτ
διπλοῦς, μᾶλλον ὁ τριπλοῦς ἡ πολλαπλοῖς ὁ πόλεμος ὑμῶν. μὴ γάρ, ὅπερ τὰ δίκυα 40
ὑπερῆλθον, ἡ τὸν βόθυνον διέτριψεν ὁ βραχεῖα καιρὸς ῥοπῆ, νομίσῃς καὶ ἀπροαιρέτως αὐ-
τὸν ἰωυκέναι τὸν ἀδελφὸν τῆτον. ἡ γὰρ πολιὸν τὸν ἱδρῶτα ὑπέμεινε. ἡ εἰ βούλει τῆτο
σαφῶς " ἰσῆς, ἐνόησον ὅτι νεότης, ἡ νεότητος ἀκμή. ὁ γὰρ αὐτὸς ᾧ αὐτῆς τῆς ἡλικίας " τό- χ. μαθὼν
πον ἐτύγχανεν ὤν, ὅτι σφοδροτέρα τῆς φύσεως ἡ φλὸξ ἐπίρεπαι, ὅτι πολλὴ τῆς ὀπτοῦλαίας χ. ἐπίχαρ
τότη
ἡ ζάλη,

ἀζάλη, ὅτι ἀδιείκτους μὲν ὁ λογισμὸς τὰς νεωτέρων, αἱ δὲ ψυχαὶ οὐ σφόδρα φεύγονται τῇ ζωῇσει, σὺν δὲ πολλῷ τῆς ἀρετῆς ποιοῦνται κοινωνόν· ἀλλ' ὁ μὲν χρόνος τὰς παθῶν χαλεπώτερος, ὁ δὲ τὰ πάθη κυβερνῶν λογισμὸς ἀδιείκτους. μὴ δὲ τῆς φύσεως καὶ τῆς ἡλικίας πολλὴ δὲ τῆς γυναικὸς * ἡ ἀκολασία. δὲ καθάπερ τῷ Βαβυλωνίῳ κάμινον αἱ Περσικαὶ χῶραι σκέπαι μὴ πολλῆς δεόμεναι τῆς καυσυλῆς, δαψιλῆ δὲ πυρὶ παρέχουσαι τὸν ζέφυρον, ἢ ποικίλας ἀνακτήματα ἐμβάλλουσαι τῇ φλογί· οὕτω δὴ δὲ τότε ἡ ἀθλία καὶ ταλαίπωρος σκηνὴ τοῦ καμίνου τούτης χαλεπωτέραν δεῖται τὴν φλόγα, μύρων ὄζουσα, ὀπτεμμασι πλουσία, κόσμῳ χρυσαφαῖς ὀφθαλμῷ, καταχελασμένῃ φωτί, κινήμασι, βαδίσμασι ἀφροντιδεῖ, ἱματίοις μαλακοῖς, σκιερᾷ χρυσίοις, ἑτέραις τοιαύταις μυρίαις μαλθακίαις καὶ ταλαιπωρούσα δὲ μιαρόν. ἢ καθάπερ τὰς θηρευτὰς ἰχθὺς, δυσάλωτον μέλλων χρόνον ἔσεσθαι ζῶον, ἅπαντα κινεῖ τῆς τέχνης τὰ ὄργανα· οὕτω δὴ ἡ αὐτὴ τῷ σωφροσυνῷ εἰδυῖα τὴν ἰσχύν (σὺν δὲ ἔμαθεν ὁ τοσούτῳ χρόνῳ ἀφαλέσθαι) πολλῆς σώζεσθαι αὐτὴν δεῖ τῷ ἀσκήσεως ὅτι τῷ αἰχμαλωσίαν τὴν ἰσχύν· ἢ ὄχι ὅτω πόνοι σκίπτει τὰς ἀκολασίας τὰ μηχανήματα· ἢ σὺν δὲ τούτοις ἠρκέσθη μόνοις, ἀλλ' ἢ χαμεύνη ἢ τοῦ ποτὲ ἐπιτήδευ τοῦ δεῖ τῷ θήρᾳ ὀπτεῖδευον. ἀλλὰ τοῦτο σὺν δὲ ῥᾳδίως ἀλόντα προσβάλλει, ἀλλὰ πολλῷ δυσμενεῖ χρόνῳ, τῷ ποτὲ σὺν δὲ ὀπτεῖδευμένῳ ὠδίνουσα καὶ προσβαζομένη· δεδοικυῖα μὴ τῷ ἀλλ', ἢ ταῖς ἐγκαθεζομέναις αὐτῆς ὀπτεβουλαῖς ἀλλαφύγῃ τὸ θήραμα καὶ ποτὲ ῥιφθεῖσα μόνον εἰς ὃ οἶκον ἀνακαλεῖται [βαθύτερον] λοιπὸν τὸ βαράθρον, ἢ τὰ πλεκτὰ τῆς ἡδονῆς πάντοθεν διαπεπαίσασα, ὥσπερ εἰ μέσοις δικτύοις λοιπὸν ἔχουσα ⓦ ἀεὶ, ἐπισέρχεται, ἢ μόνη μόνοις ἀπολαβοῦσα, μᾶλλον δὲ ἡ μόνη (ἢ γὰρ δὲ τῷ ἡλικίᾳ ἢ τῷ φύσει ἢ τὰ αὐτῆς μηχανήματα συμπροσπίπτοντα εἶχεν αὐτῇ) ἔλκει λοιπὸν ὅτι τῷ ἄδικον προξενεῖ πρὸς βίαν ⓦ γναίοις σκῆνος. τί τοῦ πιεσμοῦ τούτου χαλεπώτερον; ποίας τοῦτο κάμινου δὲ φλογὸς οὐ σφοδρότερον; νέον, σφενδόνη, δῆλον, ἔρημον, ἄπολις, ξένον, μετανάστου ὂν τόπου ἀκολάστου ἢ μαινομένης, ὅταν πλησμονῆς, δὲ τοσαύτῃ δυναστείαν προβεβλημένης, τὸ ἐρημία τοσαύτη (σωτηρία γὰρ καὶ τοῦτο προσὸς τῷ τοιαύτῃ ἄλωσι.) ζωσκεπασμένον καὶ σκεπάσαι τι ἢ κολασκεύασαι, ἢ προσὸς βύτιον ἄγεσθαι διαστοικίου, ἢ ζῶντα μὴ τοσούτους κινδύνους καὶ ὀπτεβουλάς. οἶδα γὰρ ὡς ⓦ πολλοὶ, ὅταν τὰ περιχθυώσι τύχωσι τοῖς δῆροις, εἶτα εἰς πυρὸν κομίζουσι), καὶ ἀέσουσι καὶ ⓦ ὑγιεῖ τοῦτον καὶ δῆλα ἐλευθερίου βίον, προθυμότεροι ὀπτεῖσιν. ἀλλ' οὐκ ἐκεῖνος ὅπως· ἀλλ' ἔμβυε δῆλα πάντων τῷ οἰκείᾳ καρτερείᾳ ὀπτεδεκνύμενος. ἐγὼ ⓦ θαύμαζον ἐκεῖνον, καὶ τῷ Βαβυλωνίαν κάμινον, καὶ τὸ δ Δανιὴλ λάκκον τὸν λεόντων, καὶ τὸν ταῦρον τὸν θαλαττίου θηρίου, εἰς ἃ ὁ προφήτης ἐνέπεσεν. θαῤῥῶν ἴσην δὲ προσίσταμαι· μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ τούτων χαλεπώτερον. ἐκεῖ μὲν γὰρ τὸ ὀπτεβουλὴς ἦν νίκη σώματος ἐν ἀπωλεία· ἐνταῦθα δὲ ψυχῆς πάμπολλα θρία, καὶ θάνατος ἀθάνατος, ἢ συμφορὰ προσαμυδίαν οὐκ ἔχουσα. ἐν ταύτῃ δὲ μόνον χαλεπὸς ὁ λάκκος σοῦτος ἦν, ἀλλ' ὅτι γε μὴ τὸ βίας καὶ τὸ δόλου καὶ πολλῆς ἔγκειται τῆς κολακείας, πολλοῦ τὸ ποικίλου δὲ πάντοθεν τὸ πυρὸς, οὐ σῶμα καίοντος, ἀλλ' αὐτὸν φλέγοντος τὸν ψυχήν. καὶ τοῦτο αὐτὸ δηλοῖ ὁ Σολομών, ὁ μάλιστα ταῦτα μὴ ἀκριβείας εἰδώς, ἀλλ' ἐν ὀλίγοις ὀξὺ ὁ γυναικὶ συλλαλῶν ἀνδρὶ ἐχούσῃ, Ἀποδύσει τις, φησι, πῦρ ἐν κόλποις, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ οὐ κατακαύσει; ἢ περιπατήσει τις ἐπ' ἀνθράκων πυρὸς, σὺν δὲ πόδας οὐ κατακλέξει; οὕτως ὁ πορνεύοντος πρὸς γυναῖκα ὑπομόχλιον, ἢ πᾶς ὁ ἀκολούθους αὐτῆς, οὐκ ἀθῳωθήσεται. ὃ δὲ λέγω τοιοῦτόν ἐστι· ὥσπερ, φησὶν, οὐκ ἐνὶ ὁμιλοῦντα πυρὶ μὴ κατακαίεσθαι, οὕτως σὺν δὲ γυναικὶ ζώντα ἀσφαλῶς ⓦ σπουδῆς ἐμπορησμόν. σοῦτος δὲ, ὁ πολλῷ χαλεπώτερον ἦν, οὐκ ἐμεινεν. οὐ γὰρ αὐτὸς αὐτῆς ἥψατο, ἀλλ' οὐκ ἐκείνης κατεῖχετο, μόνος ὑπὸ μόνης ἀπειλημμένος. καίτοι τοσούτοις δὴ κακοῖς κατειργασμέ-

νος, καὶ τοσαύτας τιτανεχυμένος ὀπτιβουλησῖς, καὶ ἀρέσεως ὀπτιθυμῶν ἐς ἀδίκας, ἀλλ' ὅμως
ἐν τοσούτοις δικτύοις ὤν, καὶ ποικίλοις θηρίοις ὀρῶν" αὐτὴ περιεβάλλου, καὶ ἀφὶ πάντων αὐτὸν χ. ὕπο
"καταξεύου, ἀφὶ τῆς ἀφῆς, ἀφὶ τῆς φωνῆς, ἀφὶ τῶν ὀμμάτων, ἀφὶ τῶν χρωμάτων, ἀφὶ χ. κατεξ.
τῶν ἐπιτειμμάτων, ἀφὶ τῆς ἐπαγγελίας, ἀφὶ τῶν χρυσίων, ἀφὶ τῶν μύρων, ἀφὶ τῶν ἱμα-
τίων, ἀφὶ τοῦ ἤθους, ἀφὶ τῶν ῥημάτων, ἀφὶ τοῦ κόσμου τοῦ περικειμένου, ἀφὶ τῆς" μειώσε- 5 χ. ἱματ.
ως, ἀφὶ τοῦ λανθάνειν, ἀφὶ τοῦ πλούτου, ἀφὶ τῆς δυναστείας, ἔχουσά τι μὴ τούτων ζωγρεῖν, ὅ-
περ ἔμπροσθεν εἶπον, τὴν ἡλικίαν, τὴν φύσιν, τὴν δουλείαν, ὃ δὲ ἀλλοτρία ἐστί), πά-
σαις εἴκησε τοῖς φλέγμασι τοῖς ἐκείνου. ἐγὼ δὲ τούτοις μὲν περιέσομαι καὶ τοῦ φθόνου τῶν ἀδελφῶν, καὶ
τοῦ μίσους τοῦ συγγενικοῦ, καὶ τῆς πρέσεως, καὶ τῆς τῶν βαρβάρων διαστάσεως, καὶ τῆς μα-
χρᾶς ἀποδημίας, καὶ τῆς ἐν ἀλλοτρίᾳ διατριβῆς, καὶ τοῦ δεσμωτηρίου, καὶ τῆς ἀλύσεως, καὶ 10
τοῦ μακροῦ χρόνου, καὶ τῆς αὐτόθι παλαιπωρίας πολὺ χαλεπώτερον ἐστί) φημι. ἐκ γὰρ πρὸ
τῶν ἐχάτων ὁ κίνδυνος ἦν. ὅπου γὰρ καὶ τοῦτον διέφυγε μὲν κίνδυνον, καὶ διέδρα μὲν πόλεμον, καὶ
ἐγλύφετο καὶ ἐσφάζετο πυθμὴν δρόσου διασυρίζον ἀπὸ τε τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος καὶ τῆς ἀρετῆς
τοῦ νέου (τοσοῦτον γὰρ αὐτῷ περιῆν" ἀπαρρησίας καὶ σωφροσύνης, ὅτι καὶ τὴν ἐκείνης μανίαν χ. ἐνυπ.
καὶ λυσσῶσαν ἐπαύσασε) πλὴν ἀλλ' ὅπου αὐτὸς ἐξῆλθεν ἀνέπαφος, ὥσπερ μὲν κεκμήκει τὴν 15
Δαν. γ. κα. Περσικὴν" διαφυγόντες φλόγα (Οὐδὲ γὰρ ὁσμὴν πυρὸς ἦν ἐν αὐτοῖς, φησι) δὲ σωφροσύ- χ. ἐκφ.
νης μέγας ἀθλητὴς ἀνεδείχθη, καὶ ἀδάμαντα ἐμιμήσατο· ἴδωμεν οἷον θύελλα ἀπέλαυσε, καὶ
πῶς ἔπαθλα διαδέχεται τὸν στεφανίτην. ὀπτιβουλεῖ πάλιν, καὶ βαράθρα, καὶ θάνατος, καὶ
κίνδυνοι, καὶ συκοφαντίαι, καὶ ὕπνος ἄλογον. ἡ γὰρ ἀθλία τότε ἐκείνη ἐπὶ τῆς χαλεπῆς
μανίας ἐκβακχευομένη θυμῷ παρεμυθεῖτο τὸν ἔρωτα, καὶ πάθος" ζωπυροῦσα πάθει, καὶ ὀπτι- 20 χ. ἀνάπ.
θυμίᾳ ἀκολάστῳ περιέπιπτον ὀργῇ ἄδικον, καὶ μὴ τὴν μετὰ χάριτος καὶ ἀνδροφόνος καὶ
πένθους θεωρίδος πολλῆς. καὶ" φόνου βλέπουσα καὶ δίκης ἐπὶ δικαστηρίου διεφθαρμένου, τὸν δι- χ. φόν.
καστὴν τὸν ἐκείνου, τὸν ἄνδρα τὸν ἑαυτῆς, τὸν βαρβαρον, τὸν Αἰγύπτιον· δὲ εἰσάγει κατη-
γορίαν ἀμύητον, καὶ οὐδὲ ἀφίσιν εἰσελθεῖν εἰς δικαστήριον τὸν ἐγκαλούμενον, ἀλλ'
"ἐρήμην κατηγορῇ τῇ τε ἀνοίᾳ καὶ τῇ θυμοῖᾳ τοῦ δικάζοντος, τῇ τε ἀξιοπιστίᾳ τοῦ οἰκείου πρε- 25 χ. ψεύ.
σώπου, καὶ τῷ δούλῳ ἐς) τὸν ἐγκαλούμενον θαῤῥοῦσα, καὶ τὰ σεσωπημένα εἰποῦσα τῶν ἠμυ-
μένων ἐκράτησε τοῦ δικαστοῦ, καὶ τὸν νικῶσαν ἔπεισε ψῆφον ὀξυτέραν ἐκφέρειν, καὶ καταδικάσαι τ'
ἀνυβρίστου, καὶ τιμωρίαν ὀπτιθεῖναι χαλεπωτάτην. καὶ δεσμωτήριον βυθίου καὶ ἀπαγω-
γὴ, καὶ ἄλυσις. καὶ μηδὲ ἰδοῦσι δικαστὴν" κατεκρίνετο ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος ἀνὴρ· καὶ ὃ δὴ χα- χ. κρι
λεπώτερον, κατεκρίνετο ὡς μοιχὸς, ὡς διαστοιχῆς ὀπτιθυμήσας βύβης, ὡς ἀλλοτρίαν διορύ- 30 ὁ διαστ.
ξας γάμον, ὡς ἀλοὺς, ὡς ἐλεγχόμενος. ὅ τε γὰρ δικαστὴς, ἥ τε κατήγορος πρὸς τοῖς πολ-
λοῖς καὶ τὸν ἀληθινὸν οὐκ εἰδότες, ἥ τε τιμωρία ἐπερρώη ἀξιοπίστως ἐποίει τὸ δρᾶμα φαίνε-
σθαι. διὰ τοῦτο τούτων" ἐθορύβησεν ἐκεῖνος, οὔτε εἶπεν, αὐτὴν" ἐνεκάτειν αἱ ἀμοιβαί; χ. ἰρίζ.
τοῦτο τῶν ὕβρεων ἐκείνων τὸ τέλος; ζωπυρεῖ τ' σωφροσύνης καὶ ἐπαθλεῖ; κρίσις ἄλογος, καὶ ψῆ- χ ἀνύ.
φος ἄδικος, καὶ ποτὲ μὲν πάλιν ἐπαίρεται; ὡς γὰρ ὑπερηφάνως ἐξεβλήθην" ἐναγχος τῆς πα- 35 χ. σεμ.
τρῴας οἰκίας· ὡς μοιχὸς καὶ σωφροσύνῃ διορύξας γυναικὸς εἰς δεσμωτήριον" εἰσάγε- χ. βάσ.
μαι νῦν, καὶ ζῶντα σὲ ἐμοὶ πάντες ψηφίζονται). καὶ οἱ μὲν ἀδελφοὶ οἱ μέλλοντές με προσ-
κυνεῖν (ἦν γὰρ τὰ ὀνείρατα ἐκεῖνα) τὸ ἐλευθερίᾳ καὶ ἀδείᾳ καὶ πυθῇ καὶ πατρίδι καὶ οἰκίᾳ πα-
τρῴᾳ· ἐγὼ δὲ ὁ μέλλων αὐτῶν κρατεῖν, μὴ τυμβωρύχων, μὴ ληστῶν, μὴ βαλλαντιοτόμων
ἀνθρώπων δέδεμαι· οὔτε μὴν ὃ τῆς πατρίδος σκῆπτρον, δορύβων" ἀπαλλαττόμενος καὶ 40 χ. ἐκπ.
πραγμάτων, ἀλλὰ καὶ ἐν ἀλλοτρίᾳ πάλιν βαράθρα ἡμᾶς καὶ ξίφη ἠκονημένα μάθ
διαδέχεται. καὶ ἡ μὲν τοιαῦτα * δράσασα καὶ συκοφαντήσασα, καὶ δι' ἑκατέρων τῶν * καὶ
τολμημάτων ἀποτυγοῦσα δίκαια, χορεύει δὲ σκιρτᾷ νῦν, ὥσπερ ὀπτιζομένοις δὲ λαμ- χ. ἐξίσ.
πρῶς ὀπτικίοις ἐστεφανωμένη· ἐγὼ δὲ ὁ μηδὲν ἠδικηκώς, τὸν ἐχάτιον τὸν δίκιον. διὰ τοῦτον

τύτων ἐκφυγὸς οὐκ εἶπεν, οὐκ ἐφεύσατο· ἀλλ' ἅπαντα ἀθλητὴς ἀφ' ἑτοιμασίας ὁδοῦ, ὕπνος ἔλαβε κ) βύθεμένετο, ὕτε τοῖς ἀδελφοῖς, ὕτε τῇ μητρυιᾷ μνησικακῶν. πόθεν τῦτο δῆλον; ἐξ ὧν αὐτὸς πρός τινα τῶν αὐτόθι διελέχθη ποτέ. τοσοῦτον γὰρ ἀπέχει "ἀπὸ ἀθυμίας ἀλῶναι, ὅτι κ) ἑτέρους ἔλυσε λύπας. ὅπῃ γὰρ εἶδέ τινας αὐτόθι τεταραγμένους * κ) ἀθυμοῦντας, προσῆλθεν βέλτιον τοῦ αἰτοῦντος εἰσόμενος· κ) μαθὼν, ὅτι ἐξ ὄφεως ὀνειράτων ὁ θόρυβος ἦν, διέλυσε τὰ ὀνείρατα. Εἶτα τὸν ἀδελφὸν ἀναμηνύσας Ⓦ βασιλέα τῆς ἀπαλλαγῆς ἐνέσχε τῆς αὐτῦ (εἰ γὰρ κ) ἡμιπαὴς κ) "θαυμάσιος ἦν, ἀλλ' ἀνθρωπος ἦν, κ) οὐκ ἐβούλετο ταῖς ἀλύσεσιν ὑπαλλαττόμενος τοῖς ἀνθρώποις) προσκαλεῖται τοῦτον μεταθεῖναι αὐτὸν πρὸς Ⓦ βασιλέα, κ) πᾶσαν ἀφεῖναι αὐτοῦ τὴν δεσμῶν, κ) ἀναγκαζόμενος καὶ τὸν ἀπόλλωνα εἶπεν, δι' οὗ ὑπεβάλλετο, ὡς κ) σκῆπτον αὐτὸν διόμενον βαστάσαντα ἔχῃ πρόφασιν τῆς ὑπὲρ αὐτοῦ ζωοτροφείας, ὑπέθετο "ἐμπεπύθυσι τῶν ἀδικημάτων· ἀλλ' ἀπαλλάξας ἑαυτὸν τῶν ἐγκλημάτων, ἔστι μέχρι τότε μένων, κ) οὐ προσέθηκε τὸν εἰς αὐτὸν πεπλημμεληκότα. Καὶ γὰρ ἐγώ, φησι, κλοπῆ σκεύεσιν ὑπὸ γῆς Ἐρεσίων, καὶ ὧδε οὐκ ἐποίησα τοῦτο, κ) σύνοιδά μοι εἰς Ⓦ λάθρα τοῦτο. κ) τίνος ἕνεκεν ὁ λέγων τὸν πάντων, τὸν μοιχαλίδα, τὸν ἀνδροφόνον τὸν ἀδελφοκτόνον, τὸν φθόνον, τὸν φόνον, τὸν πρᾶσιν, τὸν μανίαν τῆς διανοίας, τὸν ἔφοδον, τὸν ἀκολασίαν, τὰ δίκτυα, τὰ μηχανήματα, τὸν συκοφαντίαν, τὸν ἄδικον κρίσιν, τὸν διεφθαρμένον δικαστήν, τὸν πρόπομον ἀπόφασιν, τὸν καταδίκην τὸν οὐκ ἔχουσαν λόγον; ἀλλὰ τί ταῦτα σιγᾷς κ) ἀπορρίπτεις, φησὶν; ὅτι μὴ πολεμεῖν οὐκ οἶδά, φησι, διὰ ἐμοὶ ταῦτα τέφρινοι κ) βραδὺ κ) μίζονος ἐμπειρίας ὑπόθεσις. Εἶδες ψυχὴν φιλόσοφον; Εἶδες ὀργὴν καθαρὰν, κ) τῶν" ὑφῶν ὑπολοιπόμενον; Εἶδες ξυνηγορούμενα τοῖς ἀδικηθεῖσι μᾶλλον, ἢ μηνικακούμενα; ὥστε μὴ μόνον τὸν ἀδελφὸν εἰς μάχην ἀναγκαῖν, μήτε τὸν αἰμοβόρον σκεύεσιν, κλοπῇ, φησι, σκεύεσιν ὑπὸ γῆς Ἐρεσίων· κ) ὧδε οὐκ ἐποίησα τοῦτο. κ) ὑδαμοῦ" προσώπων μέμνηται, οὐδὲ τῦ λάθρα," οὐδὲ ἄλλου τινός. ἀλλ' ὅμως κ) ταῦτα αὐτὸν ὑπ' ὀργῆς διεδέξατο πυρετισμός. ὁ γὰρ τοσαύτης πρὸς αὐτὸν προσκλήσεως τυχὼν, κ) τῶν δισμῶν κ) τοῦ τότε προρρήσει ἐλευθερωθεὶς, καὶ ὅπῃ τὸν προτέρου" ἀναχληθεὶς πημονὴν, "ὅπῃ τῆς διεργασίας ἀπέλαυσεν, ἐπελάθετο κ) τῆς τῦ δικαίου ἱκετείας. κ) ὁ μὲν οἰκέτης τὸ βασιλικῶς ἦν ἀνθρώπου πολλῆς ἀπολαύων θυμηδείας· ὁ δ' ὑπὸ Ⓦ ἥλιον λάμπων, κ) ὕτω φαιδρὰς ἀφιεὶς τῆς ἀρετῆς τὰς ἀκτῖνας ἐπὶ τὸ δισμωτήριον ᾤκει· κ) σοφὸς ἦν ὁ "ἀναμιμήσκων Ⓦ βασιλέα. ἐγκρίνω γὰρ ἔτι αὐτῷ πλείονας πλακοῦντας τοῦ ἀφόμου, κ) μίζονα προσκυνεῖσθαι τὰ βραδέα. διὸ κ) μακρότερον τῶν δρόμων Ⓓ διανύει τότε ἐπήνεσεν, ἰσχνὸς μὲν τῷ Θεοῦ μόνον τὰ σκάμματα, κ) μικρὸν τέλεον ἐγκαταλείποντος· ἀλλὰ σοῦ τὸν συγχωρεῖσθαι τοῖς ὑπερβουλομένοις τὰ αὐτῶν "ὑπερδείκνυσθαι, ὅσον μηδὲ ἀφόμου Ⓦ ἀθλητὴν, μηδὲ σκαπάνην ποιῆσαι τῆς ἀρετῆς Ⓦ ἀνταγωνιστήν. Εἰς λάθρα μὲν γὰρ αὐτὸν ἐμβληθῆναι συνεχώρησε, κ) δι' ἡμέρου αἰμαχθῆναι, εἰς ὃ σφαγὴν" αὐτὸν ἐλθὼν οὐκ ἀφῆκεν· ἀλλὰ συνεβούλευσε μὴ τῦτο ὁ ἀδελφὸς, ὃ δ' ἐποίησε τῆς τῦ Θεοῦ προνοίας ἐνήμερον. τῦτο κ) ὅτι τῆς "Αἰγυπτιαχῆς συνέζευγμένος γυναικός. τίνος γὰρ ἕνεκεν, εἰπέ μοι, ὁ θερμὸς ὕτω δ' ὀργίλος * (δι' γὰρ τῦτο μᾶλλον ὑπερβολῆς ἀνδρὸς ἄνδρὶ προσῆκε δι' πάθος) οὐ ὑπέστρωσεν εἰς μοιχὸν, κ) τὴν γυναῖκα πιθανὴν τῷ ἑαυτῷ, οὐκ ἀπέτεμε μᾶλλον βύθεως, οὐδὲ πυρὶ προσέδωκεν· ἀλλ' ὕτως ἀλόγιστος ὢν ὡς οὐκ μιᾶς μοίρας ἀποφύεσθαι, κ) μηδὲ λόγου μεταδοῦναι δι' ἐγκαλυμμάτων, ὁ τῷ χειρὶ τῆς πιμελείας πολλῷ τῷ ὑπείκειν ἐπιδείξατο; κ) ταῦτα, ὁρᾶν τὴν γυναῖκα μαινομένην, λυτῆσαι, βίᾳ ἀποδυρομένην, κ) ἱμάτια διερρωγότα περιφέρεσθαι, κ) μειζόνως κ) σὺν τῷ ὄνειδος σκευωρούμενον δι' ἡδονοῦσθαι κ) ὀλοφυρομένην. ἀλλ' ὅμως τότε μὲν οὐδὲν εἰς σφαγὴν" ἐξήνεγκα. πόθεν, εἰπέ μοι; οὐκ δῆλον ὅτι ὁ τὸν λέοντα χαλινώσας, κ) τὸ κέμπον καταψύξας,

τοῦ

σοῦ καὶ τοῦ θηείου τούτου τὸ ἀμέλειαν ἐπάγειν θυμοῦ, καὶ τὸ ἄφατον ὀργὴν ἐοικέναι, ὡς χαλεπὸν συμμέτρως τὸ τιμωρίας; τὸ καὶ ὡς δεσμωτηρίῳ συμβαῖ ἴδοι τις ἄν. δεδιῶσι μὲν γὰρ αὐτὸ συνεχώρησι, καὶ μὴ τὸ κατάδικον εἶ· τὸ δὲ δεσμοφύλακος ἀπιστίας ἐξήρπασεν. οἶδα γὰρ ὅτι δεσμοφύλακε· ἀλλ' ἐκείνῳ τότε πρᾶος καὶ ἥμερος ἦν, καὶ οὐ μόνον τὰ κατέτεινεν αὐτοῦ πόνοις λύσιν, ἀλλὰ καὶ ἀρχοντα πάντων ἐποίησε τῶν αὐτοῦ· καὶ ταῦτα ὡς μοιχὸν δεξάμενος καὶ καταδίκην, καὶ μοιχὸν ὁπλίσημι. οὐ γὰρ εἰς οἰκίαν βύτελη, ἀλλὰ εἰς μεγάλην καὶ λαμπρὰν ὁρᾶμα τοῦτο τετολμῆσθαι ἐκαμίζετο. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν τούτων ἐκεῖνον ἐφόβησεν, οὐδὲ ἔπεισεν ἐκείνῳ γνέσθαι χαλεπὸν· ἀλλὰ καὶ οἱ τέφανοι ἀπὸ τῶν παθημάτων ἐπλέκοντο τῷ δικαίῳ, ἢ τοῦ Θεοῦ συμμαχία μὴ πολλῆς ἐπέρρει τῆς ἀσφαλείας. ἐβουλόμην καὶ ἕτερον παραθεῖναι τῇ ὑποτολῇ μάχης· ἀλλ' ὅπως καὶ τοῦτο μὴ πολλῆς τῆς παρρησίας οἴμαι δόξει μάζειν ἐπαρροσπνέναι, σὺ ταῦτα καθάλυσας λόγον, ἐκεῖνο παράκαλῶ σε τὴν βλάβειαν (ὅπερ ἀεὶ διετέλεσα παράκαλῶν) ἀθυμίας μὴ ἀπαλλάττεσθαι, δοξάζειν τὸν Θεὸν (ὅπερ ἀεὶ πεποίηκας, καὶ πιοῦσα δικαιοῖς) χάριτας ὁμολογοῦσαν ἐπὶ πάντων αὐτῷ τῶν χαλεπῶν τούτων καὶ ὀδυνηρῶν. ὅτω γὰρ τὰ μέγιστα ἀγαθὰ καρπώσῃ, καὶ τὸ δικαίῳ χαλεπὸν δόξειν πλῆθος, καὶ ἡμῖν πολλὴν παρέξει παράκλησιν, καὶ τῆς ἀθυμίας ὁ νέφος μὴ πολλῆς ἀφομίσαι δυνήσῃ τῆς αὐγαλίας καὶ καθαρᾶς ἀπολαῦσαι γαλήνης. μὴ δὲ καταμαλακίζου, ἀλλ' ἀνένεγκόσα ἀπὸ τοῦ καιροῦ τούτου (καιροῦ γὰρ, ἐὰν θέλῃς, ῥᾴστην διαπεδάσεις πᾶσαν τὴν ἀθυμίαν ταύτην) δεῖξον τοῦτο πάλιν ποίησον ἡμῖν· ἵνα καὶ παρρησιάσωμαι ὅτι, πολλὴν ἀπὸ τῶν τοιούτων γραμμῆς καρπωσώμεθα τὴν ὠφέλειαν.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ζ.

ΕΠεπάθη τὰ τῆς θλίψεως ὑμῖν, καὶ πλατύτερα πάλιν ἐτέθη τὰ σκάμματα, καὶ μακρότερα τῶν δρόμων ὁ διαυλος, καὶ πρὸς μείζονα φλόγα τῶν ὑποβουλευόντων ὑμῖν αἴρεται ὁ θυμός. ἀλλ' οὐ θορυβεῖσθαι σὲ δεῖ πεφίλεσθαι, ἀλλὰ δεῖ μὲν οὕτω ταῦτα μάλιστα χαίρειν ὅταν καὶ σκιρτᾷν καὶ τέφανοῦσθαι τὸν χορόν. εἰ γὰρ μὴ καθεῖας τοῖς ἔμπροσθεν ἐδώκατε τῷ διαβόλῳ τὰς πληγὰς, οὐκ ἂν ὕστερον ἠλεώθη τὸ θηείον, ὡς καὶ πρότερον πρόσελθεῖν. δόγμα τοίνυν καὶ τῆς ὑμετέρας ἀνδρείας καὶ νίκης, καὶ τῆς πίστεως ἐκείνου τῆς πολλῆς, τὸ μείζονος ἐφάλλεσθαι καὶ ὑποπτᾶν, καὶ πλείονα ὑποδείκνυσθαι τὸν ἀνταγωνιστήν, καὶ διαφιλέστερον ἐκείνῳ ἰόν. ἐπεὶ καὶ ὑπὲρ τοῦ μακαρίου Ἰώβ, ὅπως ἐν τῇ τῶν χρημάτων ἀποβολῇ πεπήδηκε καὶ τῇ τῶν παίδων ἀφαιρέσει, δόγμα τότε ἐκφέρων τοῦ χαλεπὰ πάσχειν δίκαια, ὅτι ὁ κεφάλαιον ὥρμησε τῶν κακῶν, τὸν τῆς ἁρπακῆς πολυρχίαν, τὸν τῶν σκωλήκων πηγὸν, καὶ τῶν τραυμάτων χεῦσι. χεῦσι γὰρ αὐτοὺς ἐγὼ καὶ τέφανον καλῶ, καὶ μυρίων βραβείων ἐσμόν. καὶ οὐδὲν ἐνταῦθα ἔστι, ἀλλ' ὅπως οὐδὲν ἐλάττωτον ἕτερον αὐτῷ μηχάνημα τοιοῦτον (ὡς γὰρ ἔφατον ὄφελος συμφορᾶς, οὕτω τὸν νοσεῖν ἐπήγαγε ἐκείνῳ) καὶ ἕτερα πάλιν ἐκεῖνος μηχανήματα, τὸν γυναῖκα ὁπλίζων, τοὺς φίλους προβάλλων, τοὺς οἰκέτας διεγείρων καὶ θηρίωδεις ποιῶν, καὶ διὰ πάντων τῶν τραυμάτων ἀναξαίνων· ὁ δὴ καὶ νῦν ὑπὸ χειρῶν οὐ παύεται, ἀλλὰ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς· ὡς τοίνυν ὑμέτερα σπουδὴν λαμπροτέρα καὶ μείζω καὶ φαιδροτέρα καθ' ἑκάστην γίνεται τὴν ἡμέραν· πλείων ὑμῖν ὁ πλοῦτος, διαφιλεστέρα ἡ ἐμπορία, ἐπάλληλοι καὶ συνεχῶς οἱ τέφανοι, πολλὴ δι' αὐτὴν τὴν θλῖψιν τῆς ἀνδρείας ὑμῖν ἡ προσθήκη, καὶ αἱ ἐπιβουλαὶ τῶν ἐχθρῶν ἄλειμμα τῆς καρτερίας τῆς ὑμετέρας. τοιαύτη γὰρ τῆς θλίψεως ἡ φύσις τοῖς πρᾴως αὐτὴν καὶ γνησίως φέρουσιν· αἰωτέρως ποιεῖ τὸν δόγμα, ὑψηλοτέρους

ρους

ρεις τὴν τῦ δίκαιόλυ βελῶν, ἢ παιδόν κατα φερηῖ τὴν ὀπτιοῦλων. ἐπεὶ ἢ τὰ δένδρα, τὰ μὲ σκιαρὰ φυόμενα, μαλακώτερα ἔχῃ, ἢ τοὺς καρπὸν ἥδιον ἀγκυτέρα· ἐν ἢ ἀέρων δύω μαλίστα ὠφελῶσι, ἢ πνεύματων δυσχόλωα ἐμβολὰς ἢ ἅρματων ἀκμὸς, αὐξῆ τι ἰσχυρότερα κλίνεται, ἢ τοῖς φύλλοις κεμᾶ, ἢ ταῖ καρπῷ βέλτιαι· οὕτω ἢ ὁπτὶ τῆς δαλάσσης συμβαίνει ὧδε. ⓐ μὲ γὰρ τοξότην ὀπτιβάντες πολὺς, καὶ σφόδρα ἡμιαγεῖ τῆς τύχωσι ὄντες, ὑπὸ τ' ἀπειρίας ἐκφεύξον), θορυβοῦνται σκυτόδρομοι, ἰλίγγοις κατέχον)· ⓐ ἢ πολλὰ δίκαιάντες πλέξαι, ἢ πολλοὺς ὑπομένοντες χάμψας, ἢ ὀφάλους, ἢ σκοπέλους, ἢ ἀσπλάδας, καὶ θείων ἐφόδους, καὶ πιεσθῆν ὀπτιβουλῆς καὶ καταπτήξων, καὶ στενοχωρίαν ἀναχάμψαι χάμψαν, τ' ἐπὶ γῆς λοιπὸν βαδίζοντα θαρραλεώτερον ὁπτὶ τῆς πολὺς καὶ θαλάσσης), ἐκ ἔνδοι ὧδε τὸν ὄχλον, ἀλλὰ ἐ αὖθις οἰκ ἀνόντες τοῖς τοίχοις τῆς πολὺς, καὶ ὁπτὶ τοξότας καὶ ὁπτὶ τρύμπης ἀδίκως ἱσάμενοι. καὶ ⓐ περὶ τούτω ἐπ' ὄψι μὴ πρέμνα καὶ φόβου κείμενοι, μὴ τ' πολλὴν" ὕ χάμψας πιέζοι καὶ" ἀρπία ἔλκοιεν, καὶ ἰσία ἀνάγοιεν, καὶ κατωθῶν ἄπλοιαι, καὶ πάντα χῦ τῆς πολὺς μετ' βύκολίας ἀπειτέχοιεν. μηδὲν τούτων" ὑμᾶς θορυβείτω τὴν συμπιπτόντων. Εἰς τοῦτο γὰρ" ὑμᾶς κατέσησαν ⓐ ἐχθροὶ ἄκοντες, Εἰς ὃ μὴ δυνάσθαι καλῶς παλαῖν, πάντα μὲ αὐτῶν κατώσαντες ἐκ βέλη, ὥσθ' ἢ πλέοι σὺν τῦδ' δύσαντες, ἢ ὃ καταμύειν καὶ γελᾶν, καὶ ὥσπερ κωφοὺς τῆς οἰκειοτάτης ἐχθροὺς, ὕτω πάντα χῦ φαίνεσθαι. ζῶντα τὴν ὀπτιβουλευόντων τὰ ὀπτίχθεν· τοῦτο τὴν" πολέμων ὃ τέλος. βαθεῖ, πηλίκον ὄζει ἀρετὴ καὶ τὴν πρόσθεν ὑπερφυία πεπραγμάτων. δὶ ὀπτιβουλῆν κερδαίνει, ἀφ' ὧν τὴν" ὀπτιβουλευόντων σιφανῦται, ἀφ' ὧν κακῶς ποιοῦντα ἀχλαμπεῖ μείζονος, ἀφ' ὧν ὑπὸ σύρειν ὀπτιχθονίων ἰσχυρότερος ποιῆ σὺν μετοίσεσθαι αὐτὸν, ὑψηλοτέρους, ἀχθρώτους, αἰθρίους, ὑχ ὅπλων, ὑ δρεπάνων διομόρους, ὑ τειχῶν, ὑ πάφρων, ὑ πύργων, ὑ χρημάτων, ὑ γραπτοῖδων· ἀλλὰ γρώμης" σίδρας μόνον ἢ ἀδιπτέτου ψυχῆς, ἐ πᾶσαν ἀνθρεπίνου ὀπτιβουλὴν ἐλέγχῃ. ταῦτ' οὖν, διάσοπά μοι φιλεσάτη, ἢ σαυτῇ καὶ ταῖς μὴ σοῖ ⓜ κελεῦ τῦτον ἀγῶνα ἀγωνίζομένας ἐπαίδυσα, "αἰσχρὰ τὰ φεύγοντα πάντων συγχροτοῦσα τὴν ὧδε τάξιν· ὧς διπλοῦν ἢ τριπλοῦν καὶ πολλαπλάσιον ἥμεθα, σοὶ ⓜ σφάσοι τῆς ἀρετῆς, δὶ ὧν τι αὐτὸ πάσχῃς, δὶ ὧν τι ἑτέρας Εἰς ζῶντα σὺν ἀγῆς [ἐ] πίπτουσα πάντα τραῦμα φέρει, ἢ ἀναφορὰν τὴν σκιὴν, ἢ καταφεύγῃ τῆς τὴν ἐναντίων ἀπάτης, ἐ καταπατῇ τ' πολὺν, ἢ τῦ καπνοῦ μηδένα ποιῆσθαι λόγον, ἢ ζωᾶς ἀναχας μηνομίζῃ ὑμῖν διεσχλῆ, ἐ ὧδε τελεῖ ⓜ σπάνιον χρῆτον. ζῶντα γὰρ* τῆς δυσθεσπίτης βυθμοῖας ἡ ματαιότης, καὶ τούτων ἢ βύτελέστερα. ἢ Εἰς δύ τις ῥᾳδίως Εἰκάσαι βύλοιτ' ἀκριβῶς αὐτῆς τ' ματαιότητα πρίσασαι. μὴ γὰρ τ' ὠφελείας ζῶντες ἢ μικρὸν φέρῃ ἢ βλάβειαν τοῖς φρὸς αὐτ' κεχημένοις, ὑκ ἐν ᾧ μέλλοντι μόνον αἰῶνι, ἀλλὰ ἢ ἐν ᾧ πρώτῃ βίῳ, ἢ κ' ζῶντες ταῖς ἡμέραις, ἐν αἷς δεχόμενοι αὐτοὶ ἐντυφᾶν. καθάπερ γὰρ ἡ ἀρετὴ ἢ κατ' αὐτὸν τ' κτιστὴν, καὶ ὃν πολεμῆται, σκιρτᾷ ἢ θάλλῃ ἢ φαιδροτέρα δίκην)· ὕτω ἢ ἡ κακία, ἐ κατ' αὐτὸν τ' κτιστὴν, ὧν θεραπεύ) ἢ κολακεύ), δίκαιον αὐτ' τ' ἀσθένειαν ἢ τ' πολιὸν γῆρα ἢ τ' ἄφατον κωμῳδίαν. τί γὰρ, αὐτό μοι, ὦ Καὶν ἐλεγίστερον γένηται, ἢ κεῖ αὐτὸν ⓜ κτιστὴν, καθ' ὃν ἐδόκει κρατεῖν τῦ ἀδελφοῦ ἢ σθένει γλῶσθαι, ἢ τῦ θυμῦ ἢ τ' ὀργῆς ἐμπιφορῆσαι ἐκείνης τ' ἀδίκου ἢ μανίας; τί τῆς δεξιᾶς ἐκείνης ἀκαθαρτότερον, τ' δικούσης τετυκέναι, τῆς δεξιᾶς, ἢ τὸν πλησίον ἐπάγαγε, ἢ ⓜ φόνον Εἰργάσατο· ἐ τῆς αἰχμῆς γλωττης, ἢ ⓜ δόλον ἔρραψε ἢ τὰ δίκτυα ἢπλωσε; καὶ τί λέγω τὰ μὴ τὰ ⓜ φόνον ἐργασάμενα; καὶ γὰρ ὅλον ὃ σῶμα ἐκολάζετο, τῷ τειαγμῷ, ᾧ ἔθυμο διωκεχῶς ὧδε δεδόθαι. ὦ χαρῶν πεπραγμάτων· ὦ ὧδε δόξου νίκης· ὦ ξένου τροπαίου. ὁ μὲ σφαγεὶς ἢ νεκρὸς κείμενος ἐσιφθεγγετο ἢ ἀνεκηρύττετο· ὁ ἢ νικήσας ἢ ἀδιαγωνὶ ἢ μόνον ἀσιφθέγατος" ἔμενεν, ἀλλ' ἢ δι' αὐτὸ μᾶλ' οὗτο τοῦτο ἐκολάζετο, ἐ ἀφορήτοις πρεσίδετο θυμορίαις ἢ διωκεχῆ

βασάνῳ.

βασάνῳ. ἐν τῷ κινουμένῳ ⸌δ ζῶντος ὁ πεπληγὼς ἐν πάθει, ἐν τῷ φθεγγομένῳ ὁ ἄφωνος κατηγόρει· μᾶλλον δὲ οὐδὲ ὁ πάθους, ἀλλ' ὁ αἷμα φλέον ⸌δ τοῦ σώματος χωλεύσει ἤρκεσεν εἰς τοῦτο μόνον. Τοσαύτη τῶν ἀρετῶν ἡ περιουσία ⸌δ πολυτελεστάτων· τοσαύτη τῶν πονηρῶν ἡ ἀθλιότης καὶ ζώντων. Εἰ δὲ ὁ ⸌δ σκάμμασι ξιφοῦλα καὶ βελεσῦα, οὐκ ἂν μὴ τοῦ ἀγῶνας ἐλίκρινεῖ αἱ ἀμοιβαί, οὐδ' ἂν καιρῷ τῆς ἀποδόσεως, οὐδὲ τῇ χορηγίᾳ τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων τῶν πάντα ὑπερβαλλόντων λήψει. Καὶ μὲν γὰρ λυπηρὰ, οἷα δὴ ἦν, πάντα αὐθημέρου ἐπάγει), καὶ μείζονα τῶν ὑπαφερόντων τὴν ἀπόλαυσιν· καὶ δῶρα καὶ ἀμοιβαὶ πάντα τοῦ Θεοῦ δίδοι). Διὸ καὶ τοιαῦτά ἐστιν, οἷα εἰκὸς πάντα τῆς ἀφάτου δωρεᾶς ἐκείνης ἀπόρροια. χαῖρε τοίνυν καὶ ἀφερόμου φιλοσοφοῦσα, πομπεύουσα, καὶ κέντρα τῶν ἐχθρῶν καταπατοῦσα μᾶλλον, ἢ πληγὰς ἔτι φέρουσι· καὶ δήλου συνεχῶς ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας" σε, ἵνα καὶ ἐντεῦθεν πολλὴν καρπωσώμεθα τὴν εὐφροσύνην. οἶδα γὰρ ὡς οὐ μικρὰ ἡμῖν ἐς αὖ πάντα μυθία καὶ ἐρημία καὶ θηριώδους, ὅταν συνεχῶς μανθάνωμεν περὶ τῆς ῥώσεως σῆς. ἔρρωσο.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ε.

ΑΠ' αὐτῶν αἰτίας τῶν τοῦ θανάτου πυλῶν, ταῦτα ὑπισχνοῦμαι πρὸς τὴν σὴν κοσμιότητα. διὸ καὶ σφόδρα παίζω ὅτι τῶν ἀπίστων ἐσμὲν οἱ παῖδες εἰς λιμὸν λοιπὸν ὁρμίζουσιν ἡμῖν. Εἰ γὰρ πλησμονῇ μοι σαλεύσῃ ἔτι, καὶ χαλεπὰ τῆς ἀῤῥωστίας ἐκδέχομαι κύματα ζωπυρήσαι, οὐδὲ ἀπατῆσαί μοι ῥᾴδιον ἐν τῷ σῷ βιαίῳ, χεῖρα αὐτὴν δυσχερῶς ἀπαγγέλλοντι. καὶ γὰρ ὁ χιμὼν τοῦ ζωπύρου ἡμῶν ὁ θυμὸς σφοδρότερος χάλεπώτερόν ἡμῖν καὶ τοῦ σωμάτου τὸν χιμῶνα ἐπήγαγε, καὶ νεκρὸν, οὐδὲ ἀμείνονα τῶν δύο διετέλεσε μιᾶς τάττων, ἀλλὰ καὶ χαλεπώτερον. ποσῶν γὰρ ἔζων, ὅσον ἐπαναπαύεσθαι τῷ πάντοθεν κυκλοῦντι με δίνῃ. καὶ πάντα μοι ὑπῆν, καὶ ἡμέρα, καὶ ὄρθρος, καὶ μεσημβρία μέση. καὶ διημέρευον τὴν κλίνην περισπλωσθείς, καὶ μυῖα μικρὰ ὠθοῦσα ἴσχυον τὸν ἀπὸ τοῦ κρυμοῦ βλάβην ἀποπαύσασθαι. ἀλλὰ καὶ πῦρ ἀναπτῶν, καὶ κνησμοῦ χαλεπώτατον ἀνεχόμενος, καὶ σὺν εἰ δυσπαθείᾳ καθειργμένος, καὶ μυῖα ὑπολήμματα ἔχων, καὶ μηδὲ τὴν ὁδὸν ὑπερβαίνειν παλμῷ, καὶ ἕκαστα ἔπαθον, εἰκότων τι ζωπυρούντων, κεφαλαλγίας, ἀορεξίας, ἀγρυπνίας διηνεκοῦς. καὶ γὰρ πλάγη τῆς νυκτὸς τὰ οὕτω μακρὰ ἀγρυπνῶν διετέλεσα. ἀλλ' ἵνα μὴ ὑπὲρ πλέον τοῖς δυσχερέσιν ἐκβατείσω καὶ κατίπω σε τὸν ἀλγεινὸν, πάντων ἀπηλλάγμεθα τούτων νῦν. ὁμοῦ τι γὰρ ἔπιον ὁ ἔαρ ἐν μικρὰ τῆς τοῦ ἀέρος γλώττης μεταβολῇ, * αὐτόματα πάντα ἐλύθη. ἀλλ' ὅμως ἐγὼ πολλῆς δέομαι τῆς ἀκριβείας καὶ τῆ διαιτήματος. διὰ δὴ τοῦτο κοῦφον ποιῶ τὸ σιτίον, ὥστε αὐτὸ δύνασθαι ἐν ῥᾳδίως διαπέμπειν. οὐχ ὡς ἔτυχε δὲ ἡμᾶς κατέπαυσεν ὁ φθόνος, ἐν ὃ μαθεῖν πρὸς ἐμὲ ἀγαπήσας ἐπὶ) σε τὸν κοσμιότητα· ἀλλ' ὅμως διὰ τὸ * σφόδρα μεμψιμοιρεῖν καὶ φθονεῖν καὶ σὲ, ⸌δ πρὸς τῶν γραμμάτων τῆς τιμιότητός σε ταύτης ἀπηλλάγημεν τῆς μεμψιμοιρίας, πολλῶν ἐκβάντων ἐλπιζόντων καὶ ἀπαγγελλόντων τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. καὶ τοῦτο χαίρω σφόδρα καὶ θαρρῶ, οὐχ ὅτι τῆς ἀῤῥωστίας ἀπηλλάγης μόνον, ἀλλὰ πρὸς πάντων ὅτι οὕτω γενναίως φέρεις τὰ συμπίπτοντα, μᾶλλον δὲ πάντα ταῦτα καλοῦσα. καὶ ὃ δὴ μεῖζον, ὅτι καὶ τῇ τοῦ σώματος ἀῤῥωστίᾳ ταύτην παρεισήκας τὴν πρὸς σοφίαν, ὃ ψυχῆς ἐστι γενναίας καὶ πολλῷ τῷ τῆς ἀνδρείας βρυούσης χαρακτῆρι. Ὃ γὰρ μὴ μόνον φέρειν γενναίως τὰ δυσχερῆ, ἀλλὰ μηδὲ πρὸς ἅπαν αὐτὴν αἰσθάνεσθαι, ἀλλ' ὑπορρᾶν, καὶ μὴ πολλῆς τῆς ἀναισθησίας καὶ τῆς ἀπονοίας αἰσθάνεσθαι τέθνηκε, καὶ κεκμηκυῖαν, οὐδὲ ἱδρῶσαι, οὐδὲ πρόγλωσσα ἔχουσαι, οὐδὲ ἑτέρως πρὸς ἔχουσαι, ἀλλ' ὥσπερ σκιρτῶσαι καὶ χορεύ-

σαν,

σαι, τοῦτο τῆς ἀκριβεστάτης φιλοσοφίας ἐστὶν ἀπόδειξις. Διὰ τοῦτο χαίρω, σκιρτῶ, πτόμαι ὑπὸ τῆς ἡδονῆς, οὐκ αἰσθάνομαι τῆς προύσης ἐρημίας, οὐδὲ τῶν λοιπῶν παρεισάσιων, θυφαινόμενος καὶ γανυόμενος καὶ σφόδρα κομψοπιζόμενος ὅτι τῇ σῇ μεγαλοφροσυνῃ καὶ ταῖς ἐπαλλήλοις νίκαις· οὐ διὰ σὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν μεγάλιον καὶ πολυαί-
5 θερον πόλιν οἰκεῖον, ἢ καὶ ὅτι πύργου καὶ λιμένος γέγονας καὶ τείχεις, λαμπρυνόμενος διὰ τῶν παρεσκευασμένων ἀφιεῖσα φωνῶν, καὶ ἐκπίπτουσι τὸ ἦθος ὑπὸ τοῖς παθήμασι σου παραδύουσα καὶ ἀποδύεσθαι ῥᾳδίως παρὸς τοὺς τοιούτους ἀγῶνας, καὶ καταβαίνειν εἰς τὰ σκάμματα μὴ ἀνδρείας ἀπόσης, καὶ φέρειν εὐκόλως τοὺς ἐκ τῶν τοιούτων ἀγώνων ἱδρῶτας. καὶ ὃ δὴ θαυμαστὸν, ὅτι οὐκ εἰς ἀγορὰν ἐμβάλλουσα, οὐδὲ τὰ μέσα τῆς πόλεως κα-
10 ταλαμβάνουσα, ἀλλ' ὑπὸ οἰκίσκῳ βραχεῖ καὶ θαλάμῳ καὶ ἀνθρώπων ὀλιγοις, ἀλείφεις τοὺς ἐρῶντας. καὶ τῆς θαλάττης ὕστατα μαινομένης, καὶ τῶν κυμάτων ὕστατα κορυφουμένων, σκοπίλων τε καὶ ὑφάλων καὶ ἀπλοΐδων καὶ ἀνείων πάντοθεν ἀνείων ἀναφαινομένων, καὶ νυκτὸς βαθυτάτης πάντα κατεχούσης, ὡς ὁ μασημβρία καὶ θαλάττη καὶ χεὶ τρόμεται τὸ πνεύματος ἰσταμένου, ὕστατα ἀναπεπαύσασα τὰς ἀνθρωπίνας καὶ ἱστία, μὴ πολλῆς πλείης τῆς ὀχλίας, οὐ μόνον οὐ
15 κλυδωνιζομένη ὑπὸ τοῦ χαλεποῦ τότε χειμῶνος, ἀλλ' οὐδὲ παρραπιζομένη. καὶ μάλα γε εἰκότως. τοιαῦτα γὰρ τῆς ἀρετῆς τὰ πηδάλια. ἡ ἔμπειρος μὲν, ἡ κυβερνῆται, ἡ ναῦται, ἡ πλωτῆρες, ἐπειδὴ ἴδωσι πεφυκὸς ζωδρομεῖν, ἢ ἀνείων ἀνέμων ἐμβολὰς, ἢ ὃ ῥόθιον τοῦ κύματος σφοδρότατον ζέον ἀφρῷ, εἴσω λιμένος τὰ πλοῖα κατίσχουσι· εἰ δέ που ἡ * τύχοιεν πλέοντες καὶ βιάζοντας, πάντα ποιοῦσι μηχανώμενοι, ὥστε πρὸς ὅρμον, ἢ πῆσαι,
20 ἢ ἀκτὴν προσορμίσαι τὸ σκάφος. σὺ δὲ, μυρίων πνευμάτων, τοσούτων ἀνείων κυμάτων πάντοθεν συρρηγνυμένων, τὸν βυθὸν τῆς θαλάττης ἀναστραφέντος διὰ τὸν χειμῶνος τὴν τρικυμίαν, τὸν δὲ μὲν ὑπερορυχίαν ἡγουμένων, τὸν δὲ ὅτι πλεόνων πεφυκὼς τοῖς ὕδασιν, ἑτέρων δὲ γυμνὸν ὅτι ἰσχύδων φερομένων, εἰς μέσον ἀλλομένη τὸ πέλαγος τῶν κακῶν, μῶλον ἅπαντα τὰ ζῶντα καλῆς, ὀξὺ εὐείας τὸ ἐσούτου χειμῶνι πλέουσα· ἡ μάλα εἰκότως. ὁ μὲν
25 γὰρ κυβερνῆται, κἂν μυριάκις ὦσι σοφοὶ τὸν ὀπισήμιον ἐκπίπτειν, ἀλλ' οὐκ ἔχουσι τέχνην ἀρχοῦσαν ἀντίσχειν πάντη χειμῶνι· διὰ δὲ φθόγγους πολλάκις ἢ πρὸς τὰ κύματα μάχεται. σὺ δ' ὅτι ὀπισήμη πάντος ἀνωτέρα χειμῶνος, τῆς φιλοσόφου * ψυχῆς ἡ δυνάμεως, ἣ δὲ γραπτίδων μυείων ἐστὶν ἰσχυροτέρα, καὶ ὅπλων δυνατωτέρα, καὶ πύργων δὲ τειχῶν ἀσφαλεστέρα. γραπτώτατος μὲν γὰρ ἡ ὅπλα καὶ τείχη καὶ πύργοι πρὸς σώματος ἀσφάλειαν χρήσιμα μό-
30 νον, καὶ τοῦτο οὐκ ἀεὶ, οὐδὲ διὰ πάντος, ἀλλ' ἔστι ὅτε καὶ πλῆται ταῦτα πάντα, καὶ ἐρήμοις πολὺ τῆς αὐτῶν προστασίας οὖσι καταφυγόντα. τὰ δ' ὅπλα τὰ σὰ οὐ βέλη βαρβαρικὰ, οὐδὲ μηχανήματα πολεμίων ἀνδρῶν, οὐδὲ ἐφόδους καὶ κλοπὰς τοιαύτας διελέγχει, ἀλλὰ ταῖς τῆς φύσεως καταπάτησιν ἀνάγκας, καὶ τὸν τυφῶνα κατίλυσε, καὶ τὸν ἀκρόπολιν αὐτῶν καθεῖλε· καὶ δαίμοσι πυκτεύσασι διὰνεκῶς μυείας μὲν ἥρω νίκας, * ἄπτωτος δὲ θυσαύτῃ βε-
35 λῶν πεφάδι, καὶ τὰ εἰκότα τὰ κατὰ σὲ ῥιπτούμενα πρὸς τὸν ἀφιέντα ἐπιστρέφει πάλιν. τοιαύτη σου τῆς τύχης ἡ σοφία. διὸ ὧν παθεῖν καὶ κακῶς, τοῦτο ποιοῦσα ἀμοιβὴ· διὸ ὀπισουλεύῃ, τοῦτο πολεμεῖν ἔχουσα λυπεῖς, ἐπιθέσει μεγίστῃ ἔχουσα πρὸς θυδοκιμήσεως ἀφορμὴν μείζονος, τὸν σεαυτῆς καὶ κλέος. ταῦτα δὲ αὐτὴ εἰδυῖα καλῶς, καὶ τῇ πείρᾳ τὸν ἄθλησιν ἔχουσα, εἰκότως μῶλον ἅπαντα ζῶντα καλεῖς. πῶς γὰρ οὐκ ἂν καλοίσις, εἰπέ μοι, μῶλον, ἵππον
40 σῶμα λαχοῦσα, καὶ θαλάττῃ οὕτω καταφρονοῦσα, ὡς ὁ τὸν ἀλλοτείαν ἐπιτηδεύσαντα καταλιπεῖν, καὶ πρὸς τὴν οἰκείαν ἐπιμεληθῆναι πατρίδα; ἀρρωσία συζῶσα χαλεπωτάτῃ, καὶ τῶν βιβρωσκουσῶν καὶ σφετεριζουσῶν * ὕδρῃ διαχειμάζει, οὐχ ὕφεσι καταπαυομένη, οὐ λιμοῖς καὶ δόξαις ἐπαιρομένη· τοῦτο δὲ ὅ μυείοις πολλῶν αἴτιον ἡδέσθαι κακῶν, οἳ καὶ ὁ ἱερωσύνῃ διαβεβηκότες, καὶ πρὸς ἔσχατον γῆρας ἐλάσαντες καὶ βαθυτάτην πολιὰν,

ὁπτεύθαι

σε τυθῆναι ὥλιαθοι, καὶ κηπον πεφυκοτας ταῖς βουλομένοις κομιδῆ δια ζην. ἀλλ' ἡ γυνὴ καὶ ἀραχνώδες πεφυκυῖα σῶμα, καὶ πανταχόθεν ἐπηγκυλωσα πεφοβολάς, καὶ μόνον οὐδὲν ἔπαθες τοιοῦτον, ἀλλὰ καὶ ἑτέρους πολλοὺς παθεῖν ἐκώλυσας. καίτοι μὴ οὐδὲ μίκρον πολλοῦ τοῦ ἀγῶνος πεφευγότες, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ προοιμίου ὡς βαρυσίδος αὐτῆς, ὡς εἶπεν, ἀλλόμενοι καὶ πιὼν ἐξέπεσον· σὺ δὲ μυριάκις τὸν ἑκάτον τόπον πεφευγυῖα, καθ' ἕκαστον δρόμον δὲ βεβλημένη πρόπασας, ποικίλας παλαισμάτων ὑπεδέξω μὴ ἀγώνων εἴδη. καὶ μάλα εἰκότως. οὐδὲ γὰρ σὸν ἡλικία, ὅτι σὸ σώματι τὰ παλαίσματα τῆς ἀρετῆς, ἀλλ' ὁ τῇ ψυχῇ μόνῃ ἡ γνώμη. ὅτου καὶ γυναῖκες ἐστεφανώθησαν, καὶ ἄνδρες κατεσκελίσθησαν· ὅτου καὶ παῖδες ἀνεκηρύχθησαν, καὶ γέροντες κατηγωνίσθησαν. ἀεὶ μὲν οὖν χρὴ θαυμάζειν τοὺς μετιόντας ἀρετὴν, μάλιστα δ', ὅταν, πολλῶν αὐτὴν ἀπολιπόντων, εὑρεθῶσί τινες αὐτῆς ἀντιποιούμενοι. ἀφ' ὧν τοῦτο καὶ τὸν σὸν ἐμμένειαν θαυμάζειν ἄξιον μᾶλλον κατορθοῦσι, ὅτι πολλῶν τραπέντων αἰσχρῶς, γυναικῶν, γέροντων, τῶν δεκαετῶν μείζω κατόπιν ἔχειν πρώτων ἐπ' ὄψιν χειμῶνα, οὐδὲ ὑπὸ πολλῆς πολέμιας ῥώμης, οὐδὲ ἀπὸ σφοδρᾶς τῶν ἐχθρῶν παρατάξεως, ἀλλὰ πρὸς συμβολῆς πεσόντων, πρὸς συμπλοκῆς πτηξάντων, αὐτὴ μὴ τοσαύτας μάχας καὶ παρατάξεις ὑπομένουσα, οὐδὲ ἐπειχούσης τῷ πλήθει τῶν κακῶν, ἀλλὰ καὶ νεμεσώσης μείζοσιν, καὶ τῶν ἀγώνων ἡ προαθλησις προαθλίοις σοι δίδωσιν ἰσχύος. ἡ γὰρ τῶν ἤδη κατορθωθέντων μνήμη, καὶ βύθεσμοὺς ἐς χεῖρας καὶ μείζονός σοι τῆς προθυμίας κατέθηκε. ἀφ' ὧν οὖν χαίρωμεν, σκιρτῶμεν, βύθεσμοὺς ὑφεκπώμεθα. ὑ γὰρ παύσομαι ζωηρῶς τοῦτο λέγων, ἐς ὃ πεφέρων μου πάντα χαῦ τῆς χεῖρας τὸν κατόπιν. ὥστε εἰ καὶ ὁ ἡμέτερος σε λυπῇ χειμὼν, ἀλλὰ μείζων σοι αὐτὴ τῶν κατορθωμάτων ἡ προκλησις· ἐπεὶ καὶ ἡμᾶς ἀπεκισμένους μᾶλλον τοσοῦτον ὁδοῦ, καὶ μυρίων ὄντων, ἀπὸ τῆς σῆς ἀνδρείας λέγω, καρπούμενα τὸν βύθεσμοὺν.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ς'.

ΤΙ φῄς; οὐκ ἔσησας ζόφον, οὐδὲ ἦρας νέφος λαμπρόν, οὐδὲ ἀνέδησας ἔφοδον δίλυκος ἀνθρώπῳ; ἀλλὰ * ταῦτά φησιν ἡ οἰκουμένη πᾶσα, ἡ πανταχοῦ τῆς γῆς ἀνδριάς σου τὰ κατορθώματα. εἰ γὰρ καὶ τὰ σκάμματα καὶ οἱ ἀγῶνες ὀλίγα ἐστὶν ἰδρῶτα χωρία, καὶ οἱ διαυλοί σου τῶν δρόμων, καὶ τὰ αὐτὰ ἱδρῶτος αἵματος ἐμπεπλησμένα σου παλαίσματα αὐτόθι γέγονεν, ἀλλ' ἡ δόξα τούτων ἐς ἡ βύφημία πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης. σὺ δὲ αὐτὰ μείζω βουλομένη ποιῆσαι καὶ πλείονα τὰ βεβλημένα ἐργάσασθαι, καὶ σὸν ἀπὸ τῆς ταπεινοφροσύνης αὐλοῖς πεσόντας γεφαίοις, λέγουσα τοσοῦτον ἀπέχειν τῶν ζητουμένων τούτων, ὅσον οἱ νεκροὶ τῶν ζώντων. ὅτι γὰρ ταπεινοφροσύνης τὰ ῥήματα, ἐξ αὐτῶν σε μᾶλλον ἐλέγξαι πιεσάσαν τῶν γεγυμνιδίων. ἀξίπιστος πανταχόθεν, συγγνώμη, φίλων, οἰκίας, πρὸς τὸν ἀνθρώπειαν μετίσης· ὑ διέλιπτες καθ' ἑκάστην ἀποθνήσκουσα τὸν ἡμέραν, καὶ ὃ τῇ φύσει λίαν τῇ θεοτοκίᾳ τῆς προαιρέσεως ἀναπληροῦσα. ὅπου γὰρ οὐκ εἶναι ἀληθῶς * τῇ πείρᾳ πολλοὺς θανάτους ἀποθανεῖν, τῇ γνώμῃ τοῦτο πεποίηκας. ἐς ὃ δὲ μέγιστον, τὰ μὲν πάσχουσα, τὰ δὲ πίστεσθαι προσδοκῶσα, οὐκ ἐπαύσω ἕως συγχωρησαι τοῦτα θεῷ γίνεσθαι τὸν ἀνθρώπων ἀναφέρουσα δοξολογίαν, καὶ χαρίεσσα ἕως ἀμβολὴν δίδουσα πλησμόν. ὅπου γὰρ χαρίεσσα * ἐδίξατο, ἔδωκε δι' ὧν μείζονος * προσοίσειν ὠφελίσειν. διὸ καὶ χαλεπώτερα τὰ ὕστερα τῶν προτέρων γίνεται. καθάπερ γὰρ ὁ σκορπίος, ἡ ὁ ὄφις, ὅταν βαθυτέραν λάβῃ πληγὴν, μείζονας ὃ κέντρον ἀφῆς καὶ ὃ πληχθέντος ἐξαίφνης, καὶ πολλῆς ἀλγηδόνος ἀπόδυξιν παρέχων τὸ ραγδαῖον καὶ ὃ παίοντος ῥύμην· οὕτω δὴ καὶ ὁ

ἀναίσχυντον

ἀναλάμψωσι θηρίον ἐκεῖνο, ὅπερ τὰ τραύματα εἰς βάθος ἐδίξατο· ἀλλὰ τῆς θαυμασίας σε τῆς ὑψηλῆς ψυχῆς, μυζόντως ἐπεπήδησε καὶ πλείοις ἐπήγαγε πιεσμοῖς. ἐπήγαγε μὲν γὰρ ἐκεῖνος, οὐχ ὁ Θεός, ἀλλ' ἐκεῖνος· οὐχ ὁ Θεὸς, αὔξων σε τὸν πλοῦτον, μείζονα ποιῶν τὸν ἔμπειρον, πλείονα τοξεύων τὸν μισθὸν, δαψιλεστέρων τιμῶν τὴν ἀπόδοσιν. μὴ τοίνυν θορυβοῦ, μηδὲ ταράττου. τίς γὰρ πότε ἔκαμε πλοῦτον; τίς ἔσωσε θλιβόμενος; ἀλλ' ὑψηλοτάτας ἀγόμενος δρόμους; εἰ δὲ καὶ τὰ θνητὰ ταῦτα συνάγοντες, τὰ ὑπόκωφα καὶ σκιᾶς ἀδρανέστερα καὶ δρόσου σπουδῶν μᾶλλον μεριμνῶμεν, σκιρτῶσι, χορεύουσι, πέτονται κατὰ τῆς ἡδονῆς τῆς ἐμοῦ τι φαρμάκου δὲ ἀφισταμένης δὲ ποταμίων ῥευμάτων μιμνησκόμενος δρόμου· πολλῷ μᾶλλόν σε δίκαιον, ἢ εἰ πρεσβύτερος ἦς σὺ ἀθυμίᾳ. καὶ πρόσεστι καιρὸν ἀθυμίας μεγίστης πεῖσαι θαι πρόφασιν. καὶ γὰρ ὁ θησαυρός σου, οὗ συνήγαγες, ἄσυλος, καὶ ὁ ἀξίωμα ὁ ἀφ' ὧν παθημάτων τούτων συγκροτηθὲν ἀφοδεύειν οὐκ οἶδεν, οὐδὲ αἰσθάνεται τίλος· ἀλλ' ἔστιν ἀπέραντον, οὐ δυσκολίᾳ καιρῶν, οὐκ ἀνθρώπων βουλομένων, οὐ δαιμόνων ἐφόδοις, οὐκ αὐτῇ ἀφανιζομένου τῇ τιμωρίᾳ. εἰ δὲ βούλει δὲ θηρίων, οὐδὲ ταῦτα ἐργαζομένων θηρίων, οὐδὲ τῶν κακῶν τούτων αὐθάδας, οὐδὲ κατηρεφεῖς, οἳ καὶ εἰς ὃ μέλλουσι μελλήσουσιν ἑαυτοῖς ἐθησαύρισαν πημφείσῃ, καὶ σὲ ταῦτα δίκαιον εἶδοσαι πᾶσι τιμῇ ἐφάπτειν, τοσούτων ἀποτρεφομένων αὐλοὺς καὶ πολεμίους ἡγουμένων, ἐπῳδαῖς, καταδικαζόντων. εἰ δὲ οὐκ αἰσθάνονται τούτων, καὶ σὲ τοῦτο μάλιστα εἰσὶν ἐλεεινοὶ δὲ δακρύων ἄξιοι· καθάπερ οἱ φρενίτιδι κατεχόμενοι τέσσαρα, λοιδοροῦντες μὲ καὶ παίοντες οὐδὲ ἀποκτανοῦσι δὲ εἰκῆ δὲ μάτην, πολλάκις δὲ καὶ οὐδὲ βλαπτικόν σε φίλους, οὐκ αἰσθανόμενοι τῆς μανίας, ἵνα μάρτωσι. δεῖ δὲ δρόσου τοσοῦτοι, ὅστις ἰᾶσθαι προσιέμενοι, οὔτε φαρμάκων ἀνεχόμενοι, ἀλλὰ καὶ οὐδὲ θεραπεύειν καὶ βιάζεσθαι βουλομένους τοὺς σωτηρίους ἀμείβονται. ὥστε καὶ σὲ τοῦτο ἐλεεινοὶ, εἶναι μὴ αἰσθάνονται τῆς τοιαύτης πομπείας. εἰ δὲ καὶ πρὸς τὸν ἕτερον κατάγνωσιν οὐκ ἐπιτρέφονται, τὸ οἰκείου σωμάτος ἔλεγχον ἀμήχανοι ἀφυγεῖν αὐτούς, ἄφυκτοι, ἀδίκαστοι, τὸν οὐδὲν εἰκότα φόβον, τὸν οὐ κολάσεις, οὐ χρημάτων δόσει ἀφαιρούμενοι, οὐ χρόνῳ μακρῷ μαραινόμενοι. ὁ γοῦν τοῦ Ιακὼβ υἱός, ὁ πρὸς τὸν πατέρα εἰπών, ὅτι θηρίον πονηρὸν κατέφαγε τὸν Ιωσήφ, καὶ ὃ πικρὸν σκῆνος ἐπεκρέμασθος δρᾶμα, καὶ τῷ προσωπείῳ τούτῳ τὴν ἀδελφοκτονίας συσκιάσας, ἐπιχρήσας, τὸ μὲ πατέρα πλάτησε τότε, ὃ δὲ Σωσιδὸς οὐκ ἐπάτησεν, οὐδὲ ἔπεισεν ἡσυχάζειν· ἀλλ' ἐπέμενεν αὐτὸν κατεξαμισάμενον, καταβοᾶν διηνεκῶς, καὶ οὐδὲ ποτὲ ὑπεσταλίζοντο. χρόνου γοῦν πολλοῦ μακροῦ, ὁ δὲ γαλήνιον ἀρπασάμενος ὁ τόλμημα, ὅπερ ἐτόλμησαι, ὁ μηδενὶ τῶν ἄλλων ἔξεστιν, οὐδενὸς κατηρεφοῦντος, οὐδενὸς ἐλέγχοντος, οὐδενὸς ἐφεζῶτος, οὐδενὸς καταμιμησομένου τῆς δραματουργίας ἐκείνης, κινδυνεύων τοῦ ἐλευθερίας καὶ αὐτοῦ τοῦ ζῆν, δείκνυσι ὅτι οὐκ ἐπεσταλίσθη τοῦ Σωσιδότου ὁ κατηρεφὴς ὁ ὕπτιος μακρῷ χρόνῳ, οὐδὲ κατεχώσθη, τοῦτό φησι τὸ ῥήματα· Ναὶ ὁ ἀμυρτίας γὰρ ἔσμεν τοῦ τὸ ἀδελφοῦ ἡμῶν, ὅτι κατεδίετο ἡμῶν, καὶ καθείδομεν τὸν θλίψιν αὐτοῦ καὶ τὸν ἀδυνῶν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ· καὶ νῦν ἐκζητεῖται ὁ αἷμα αὐτοῦ ἐξ ἡμῶν. καίτοι ἔτερον ἦν, ὅπερ ἐπῆν αὐτῷ ἔγκλημα, καὶ διὰ κλοσῶν ἐκείνου, καὶ ὡς ὑφελόμενος κύλικα χρυσῆν, οὕτως εἰς δικαστήριον ἦγετο· ἀλλ' ὅπερ τούτων μὲ ἑαυτὸν οὐδὲν Σωσιδότου, καθ' ὧν τούτων οὐκ ἤλγει, οὐδὲ ἔφη ταῦτα παθεῖν, καθ' ὧν ἐκείνου καὶ δίσμος ἦγετο· καθ' ὧν οὐδὲν ἐκάλει, οὐδὲ ἐδικάσθη, οὐδὲ εἰς δικαστήριον εἶλκε, μᾶλλον δὲ οὐδὲν ἦδη τοὺς τολμημάτων αὐτοῦ, καθ' τούτων αὐτὸς ἑαυτῷ ὁ ἔλεγχος καὶ κατήγορος ἦν. ἐπελαμβάνετο γὰρ ἑαυτῷ ὁ Σωσιδός. καὶ ὁ μὲ ἀδικίας τοσαύτης ὁ αἷμα ἐκχέας τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ μηδὲν παθὼν, νῦν καὶ συμπαθητικὸς ἐγένετο, καὶ τοῦ κρεμαμένου τῶν κοινωνούντων αὐτῷ τῆς μιαιφονίας κατηγορῶ, καὶ τὴν ὠμότητα πᾶσαν ἐκπαγλοῦμαι λέγων· ὅτι κατεδίετο ἡμῶν, καὶ καθείδομεν τὸν θλίψιν αὐτοῦ. ἤρκει μὲν γὰρ καὶ ἡ φύσις, φησὶ, μαλάττειν καὶ ὑπακούειν

χ. ἐκεῖνο,
χ. ὑψηλοτέρας
χ. ἀνδρόπων
χ. ἐγένετο

Γεν. κζ. 33.
Γεν. μς. κα.

πρὸς ἔλεον, οὐ χρὴ δάκρυα προστιθῆναι καὶ ἱκετηρίαν, ἀλλ' οὕτως ἡμᾶς ἐπικαμ-
ψαι· ἀλλ' ὑφηδιδοὺς τὴν θλίψιν αὐτῷ, καὶ τὴν ὀδύνην τῆς ψυχῆς αὐτοῦ. διὰ τοῦτο ἡ-
μῖν ὁ δικαστὴς οὗτος συγχαίρεσθαι, φησὶ, διὰ τοῦτο δεῖ αἵματος κινδυνεύομεν, ὅπως καὶ
ἡμεῖς εἰς αἷμα ἡμαρτήκαμεν. ὅτω γὰρ Ἰούδας οὐκ ἐλέγχου τὸ Σωκράτους τοῦ ἐλέγχου, ὅπου
βέλτιον ὥρμησε· καὶ δι' ἀγχόνης τὸν βίον κατέλυσε. καὶ ὅτι μὲν ὁ αἰσχρὸς τοῦ ἔργου συμ-
Ματθ. κζ. ιε. βούλιον ἐτόλμα, λέγων· Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οὐ δεῖ νῦν ἀκού-
ειν ἡμᾶς τοῦτο, ὅπου μαθητὴς ὢν τοιαῦτα πάσχει τὸ διδασκάλου ἐτύφλου, οὐκ ἐν ταῖς ἡμέραις
ταῖς μεταξὺ κατανύγη, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπὶ τῇ ἡδονῇ τῆς φιλαργυρίας οὐ σφόδρα ἠθάνετο
τῆς κατηφείας τοῦ συνειδότος. ὅπου γὰρ ἔφθασε τὸν ἁμαρτεῖν, καὶ ὁ ἀργύριον ἔλαβε, καὶ
ἡ ἡδονὴ μὲν ἐπαύσατο τοῦ λήμματος, ἡ δὲ κατηφεία τοῦ πλημμελήματος λοιπὸν λοιποῦ, τότε
μηδενὸς ἀναγκάζοντος, μηδενὸς βιαζομένου, μηδενὸς παραπειθοντος, αὐτόματος ἀπελθὼν
πρὸς τοὺς ἀργύριον προσέρριψε τοῖς διδαχθεῖσι, καὶ τὸν παραιτήσασθαι ὠμολόγησεν, αὐτὸν ἀκού-
Ματθ. κζ δ. σαντων ἐκείνων, λέγων· Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. οὐ γὰρ ἤνεγκε τοῦ Σωκράτους τὸν
ἔλεγχον. τοιοῦτον γάρ ἐστιν ἡ ἁμαρτία. ὅταν ἡμῶν ἁπλῶσθῶμεν, μηδὲν ποιῇ τὸν ἄνθρω-
πον, ἐπειδὰν δὲ πληρωθῇ ἡ ἁπλότης, τότε τὰ μὲν τῆς ἡδονῆς [αὐτῆς] ἐκλείπεται καὶ σβέν-
νυται, γυμνὸς δὲ ἔσχε λοιπὸν κατήφειαν ὁ Σωκράτους, δημίου τάξιν ἐπέχων, καὶ κατάξαιτο
τὸν πεπλημμεληκότα, καὶ τὴν ἐσχάτην ἀπαιτῶν δίκην, καὶ μαλίστου πάντος βαρύτερον
ἐπιτείμιος. καὶ τοιαῦτα μὲν τοῦ τοιούτου τὰ τῆς ψυχῆς, οἶδα τοῖς τοσούτοις ἐργασαμένοις πλέ-
κεται καὶ κακὰ κείσεται τότε. τούτους οὖν χρὴ δακρύειν, τούτους θρηνεῖν· ἐπὶ δὲ Παύλου οὐ-
τως ἐποίει, τοὺς μὲν ἀθλοῦσι καὶ ἀγωνιζομένοις καὶ καλοῖς πάθεσι Σωκράτους, τὸν δὲ ἁμάρ-
Β. Κορ ιβ. κα. τημονοῦντας πιθῶν. διὸ δὲ ἔλεγε· Μήπως ἐλθόντα με ταπεινώσῃ ὁ Θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ
πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀσελγείᾳ καὶ ἀκα-
Φιλιπ. β. ιζ. θαρσίᾳ, ἣν ἐπράξαν· τοὺς δὲ ἀγωνιζομένους, Χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. μηδεὶς τοίνυν σι-
γησάτω, μήτε τὴν ὑμετέραν, μήτε τὴν ἀπελθοῦσαν. οὐκοῦν καὶ τὰ πέτρας διασαλεύει τὰ κύ-
χ. γινόμενα. ματα, ἀλλ' ἔσω μὴ πλείονος προσπεσοῦσα τὴν ῥυμῆς, τοσοῦτον μόνον αὐτὰ ἀφανίζει· οὐδὲ
ἡ ἐπὶ τούτων ὀργὴ, καὶ ἐς αἰ, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ πλείων. τὰ μὲν γὰρ πέτρας οὐ διασαλεύει τὰ
κύματα, σὺ δὲ μείζονα διεσάλευσε, ἀλλὰ καὶ ἰσχυροτέραν πεποίηκε. τοιοῦτον γάρ ἐστιν ἡ κακία, τοι-
οῦτον ἡ ἀρετή· ἡ μὲν πολεμοῦσα καὶ θλίβουσα, ἡ δὲ πολεμουμένη διαλάμπει * μείζονος. καὶ ἡ μὲν * πλείονα καὶ
ἡ μὴ τὸν ἀγῶνας μείζονι, ἀλλὰ καὶ τὰ αὐτοῖς τοῖς ἀγῶσιν ἐχθρὰ βραδύνει, καὶ ὁ ἀθλητὴς ἐπαθλοῦν
αὐτὴν ἧττον· ἡ δὲ ὅταν μὴ ἰκήσῃ, τότε μάλιστα καταισχύνεται, τότε κολάζεται, τότε πολλῆς πλη- Ισχυρ.
γοῦσα τῆς ἀτιμίας, καὶ πρὸς τῆς ἐπιχειρήσεως αὐτὴν κολάσεως ἐν αὐτῷ ᾧ προπέπτωκεν ὑμω-
ρωμένη, οὐχὶ μὴ ὃ προέλαβε μένον. Εἰ δὲ ἀσαφέστερος ὁ λόγος, ἀκουσον τοῦ μακαρίου
Παύλου ταῦτα ἀμφότερα διδάσκοντος. γράφων γάρ ποτε Ρωμαίοις, καὶ ἀκριβαρ-
τοῦντι λίαν ἐκπεπονημένοις βίοις, καὶ δίκαις ἐπὶ πρὸς τῆς ὑμνωδίας ἐν αὐτῇ τῇ προέδρᾳ τῶν
τιμωρίων ἡ ἁμαρτία συγκεκληρωμένη ἔχει, μίξεων παραπομπὰς μυσαρὰς, γάμων ἀγνῶν τε καὶ
ἀνόθρων τῆς τῶν ὀρνέων φύσεως· παραπλησίστων καὶ ἐπιθυμίαν ἴσα ἀλλοκότων ἀτιμοσυνῶν,
Ρωμ. α. κε. οὕτω πως φησὶν· Αἱ γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν χ. τὴ
παρὰ φύσιν· ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἄρρενες ἀφέντες τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύθησαν αὐτῶν
ἐν τῇ ὀρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἄρσενες ἐν ἄρσεσι τὴν ἀσημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν, ἣν ἔδει, τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες. Τί λέ-
γεις, ὦ Παῦλε; καὶ μὴν ἡδονται οἱ ταῦτα τολμῶντες, καὶ μετ' ἐπιθυμίας τὴν παρὰ φύσιν
ταύτην ἐργάζονται μίξιν. πῶς οὖν αὐτοὺς ἔφης κολάζεσθαι ἐν αὐτῷ δηλονότι τούτῳ; οὐ τὴν χ. αὐτὴ
ἡδονὴν, φησὶν, οὐκ ἀπὸ τῆς ἡδονῆς τὴν ποσότητα, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς τῶν πραγμάτων ἀκ- τόπος. αὐτῆ
φέρω φύσεως. ἐπεὶ καὶ ὁ μοιχὸς καὶ περὶ τῆς ὑμνωδίας ἐν αὐτῷ τῷ μοιχεύειν κολάζεται, καὶ

ἡδέσθαι

ἥδιαθαι δοκῇ, τῷ ψυχρῷ χαίροντα ποιοῦσι καὶ φαυλοτέρους· καὶ ὁ μὲν δροφάνος καὶ ὀρνὶ ἡδικηκέναι δόξει καὶ ξίφη νεοτμήτα, καὶ δεῖσαι βιαίους τοὺς πολεμήσοντας, ὁ δὲ αὐτὸς τῷ φονεύειν ἀπόλωλε πάλαι καὶ αὐλός, φαυλοτέρους αὐτὸν κατασκευάζων τῷ ψυχρῷ. καὶ ὅπερ ὄστις ὅτι σώματος ἀρρωστία, ἢ πυρετός, ἢ ὕδερος, ἢ ἄλλο τι τῶν τοιούτων, καὶ ὅτι σιδήρου ἰός, καὶ ὅτι ἐρίου σής, καὶ ὅτι ξύλου σκώληξ, τοῦτο [καὶ] ὅτι ψυχῆς κακία. καὶ γὰρ ἀνδραποδώδη αὐτὸν ποιεῖ καὶ ἀνελεύθερον. Τί λέγω ἀνδραποδώδη καὶ ἀνελεύθερον; ἀλόγιστον αὐτὸν ἐργάζεται) ψυχρόν, τὸν μὲν λύκου, τὸν δὲ κυνός, τὸν δὲ ὄφεως, τὸν δὲ ἐχίδνης, τὸν δὲ ἑτέρου θηρίου ποιοῦσα. καὶ τοῦτο δηλοῦντες Ⓦ προεφήτευσαν, ὅτι τὸ σὺν τῇ κακίᾳ μεταβολὴν πᾶσι γνώριμον ποιοῦντες, ὁμοῦ ἔλεγον, Κύνες σύνεσιν οὐ δυνάμενοι ὑλακτῆσαι, τοῦτ' ἔστιν ὑλακτούσας τῶν δεσποτῶν καὶ λαθραίως ἐπιβουλεύοντας τοῖς λυπῆσαι τὸν κύνα δεδοικόσι. Οὐδὲ γὰρ μὴν ὑλακτῆς, ὅταν λυπῶσι, ἐπέρχεται σκύφοι, ἀλλὰ σιγῇ προσιόντες χλεύασι τὸν ὑλακτοῦντα ἐργάζονται τοῦτον ἀλόγιστον. ὁ δὲ χορτίλον σκάλει πάλιν πινὰς δι' ὑδρωπικούς· ὁ δὲ ἔλεγεν, Ἀνδρωπε σὺ τιμῇ ὧν οὐ σωπᾷς· προδοσιοβολήθη τοῖς κλαίουσι τοῖς ἀνοήτοις, καὶ ὠμοιώθη αὐλοῖς. ὁ δὲ ἀσεβέστερος προφητεύων, ὁ τῆς ἐρεμίας υἱός, καὶ ὄφεις καὶ θηρία ἐχιδνῶν προδοσίαν Ⓦ Ἰορδάνου ἐσῶς ἕως ἀνόμασεν. Τί τοίνυν ταῦτης ἐμοὶ σοι τῆς τιμωρίας, ὅταν ὁ κατ' εἰκόνα Θεοῦ γεγονὼς καὶ τοσαύτης ἀπολαύσας τιμῆς, τὸ λογικὸν καὶ ἡμερώτατον ζῶον, εἰς τοσαύτην κατάπτωσιν θηριώδη; Εἶδες πῶς καὶ περὶ τῆς κολάσεως τὸ ἑαυτῇ τὸν τιμωρίαν ἡ κακία ἔχει; μάθε πῶς καὶ τὸ τῇ ἀρετῇ καὶ περὶ τῶν ἐπαθλων αὐτὴ ἑαυτῆς ἡ ἀρετὴ ἔπαθλον ἔχει. ὥσπερ γὰρ τὸ τῷ σώματι τῷ ἡμετέρῳ (τοῦτο γὰρ κωλύει πάλιν τῷ αὐτῷ χρήσασθαι προδιδύγματι πολλῶν ἐργαζομένῳ τὸν σαφεστέρου) ὥσπερ οὖν τὸ τῷ σώματι ὑγιαίνειν καὶ θύσωματον ἐν πάσης ἀπολλαγῆναι ἀῤῥωστίας, καὶ περὶ τῆς τροφῆς" αὐτῷ τοῦτο τροφὴ, συγκεκληρωμένον ἔχει" τῇ ὑγιείᾳ τὸν ἡδονὴν, καὶ ὅτε αἴρει αὐτὸν ἀνωμαλίαι, οὔτε αὐχμὸς, οὔτε κρυμὸς, ὅτε βύτιλλα τραπέζης, οὐκ ἄλλο τι τῶν τοιούτων λυπῆσαι δυνατὸν, ἀλλ' ἐκ τούτων ἀπολαύσασθαι βελτίονα· οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς συμβαίνει εἶναι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος μακαριζόμενος, ἐλεημονόμενος, διὰ μυρία πάσχων σκληρὰ ἔλεγεν ὅτω λέγων· Χαίρω ἐν τοῖς παθήμασί μου ὑπὲρ ὑμῶν, οὐ μόνον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ἢ ἔπαθλον κεῖται τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ καὶ ἐν αὐτῷ τῷ πάσχειν. ἐπεὶ καὶ τοῦτο μέγιστον ἔπαθλον, τὸ ὑπὲρ ἀληθείας παθεῖν τι. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ χορὸς τῶν ἀποστόλων ἐπαινήσεσι ἐν τῷ Συνεδρίῳ τῶν Ἰουδαίων χαίροντες, ὅτι Διὰ τὸ βασιλείαν μόνον τοῦ θεοῦ, ἀλλ' ὅτι κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Ἰησοῦ ἀπαθεῖν. Τὸ αὐτὸ γὰρ τοῦτο καὶ ἐκεῖνο μεγίστη τιμὴ, καὶ στέφανος, καὶ βεβαίωσις, καὶ ἡδονῆς ὑπόθεσις ἀμυθήτου. χαῖρε τοίνυν καὶ σκίρτησον. οὐ γὰρ μικρὸς ὁ ἆθλος, ἀλλὰ καὶ σφόδρα μέγας ἔστ' ὁ τῆς συκοφαντίας ὄχλος, καὶ μάλιστα, ὅταν ὅτι τοιούτῳ ἐγκλήματι λίπται [μεγάλῳ], ἐφ' ᾧπερ ὑμᾶς ἐσυκοφάντησαν, τὸ δημόσιον διαπεπεῖρα Ⓦ ἐμπόρευμον ἐγκαλοῦντες. Διὰ καὶ Σολομὼν ὁ πραγμάτων ἀγώνων ἀφαιρεῖσθαι βουλόμενος, Εἶδον, φησι, ταῖς συκοφαντίας ὑπὸ τὸν ἥλιον ταῖς γινομένας· καὶ ἰδοὺ δάκρυον τῶν συκοφαντουμένων, καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς ὁ παρακαλῶν. Εἰ δὲ μέγας ὁ ἀγὼν, ὥσπερ οὖν καὶ μέγας, δῆλον ὅτι καὶ ὁ στέφανος ὅτι τοῦ τῷ στέφανος μείζων. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς κελεύει χαίρειν καὶ σκιρτᾶν τοὺς τοῦτον ἀγωνιζομένους Ⓦ ἀγῶνα μὴ τῆς προσηκούσης ὑπομονῆς. Χαίρετε γάρ, φησι, καὶ σκιρτήσατε, ὅταν ὑμᾶς εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι ἕνεκεν ἐμοῦ, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὁρᾷς πόσης ἡδονῆς, πόσου μισθοῦ, πόσης ὑφεστώσης ὑμῖν ἄφατοι Ⓦ πολέμιοι γεγόνασι; πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον, ἃ μὴ ἐδυνήθησάν σε ἐργάσασθαι σκῶληκες καὶ, ἀλλ' ὧν τὰ σώματα σε πεποιήκασι, ταῦτα" σαυτῷ διαπόνειαν; τί δ' ἐστὶν ὃ φημι; ὅτι σκῶληκες μὲν οὐ μόνον σε δεινὰ ἀπαρτῆσαι οὐκ ἴσχυσαν, ἀλλὰ καὶ ἀφορμὴν σοι πλείονα ὑφεστώσης, καὶ ἡδονῆς

ἡδονῆς ἀποθέσθαι μέθοδον· σὺ δὲ οὕτω σαυτὸν καταπίπουσα ἀπὸ τῆς ἀθυμίας, δίκαιον σαυτὴν ἀπαιτῆς, συγχεομένη, ταραττομένη, πολλῆς πληρουμένη λύπης. Ταῦτα γὰρ ἐκείνοις ἔδει ποιεῖν, εἴ γε ὀφλήμασιν ποτὲ ἠδουλήθησαν ἢ οἰκεῖα διπτυῶσαι κακά. ἐκεῖνοι πενθεῖν δίκαιοι αὖ εἶεν, θρηνῆσαι, καταδύεσθαι, ἐγκαλύπτεσθαι, κατορωρύχθαι, μηδὲ Ⓜ ἥλιον τοῦτον ὁρᾶν, ἀλλ' ἐν σκότῳ που καθαιρεῖσαντες ἑαυτὸν τὰ τε οἰκεῖα θρηνῆσαι καὶ κακά, καὶ οἷς τοσαύταις ἐκκλησίαις ἀπειλοῦμεν· σὲ δὲ ἀγαλλεσθαι χρὴ καὶ χαίρειν χρή, ὅτι σοὶ τὰ ἀγαθῶν κατόρθωται. οἶδα γάρ, οἶδα σαφῶς, ὅτι ἀπομονῆς ἴσον οὐδέν· ἀλλ' αὕτη μάλιστά ἐστιν ἡ βασιλὶς τῶν ἀρετῶν, ὁ ἀμείλιος τῶν κατορθωμάτων, ὁ λιμὴν ὁ ἀκύμαντος, ἡ ἐν πολέμοις εἰρήνη, ἡ ἐν κλύδωνι γαλήνη, ἡ ἐν ὀπτῶν λαῖς ἀσφάλεια, ἡ Ⓜ κατορθωτικὰ αὐτὴν ἀδάμαντος στερρότερον ποιοῦσα· διὰ οὐχ ὅπλα κνημίδα, ἢ θραυστὸν ἀσπίδα θραυστὸν ἀποβάλλεται, ἢ μὴ χαλκήματα περιτιθέμενα, ἢ τόξα, ἢ δόρατα ἀφιέμενα, οὐκ αὐτὸ δὴ τὸ δαιμόνιον θραυστὸν δύναται, οὐχ αἱ ζοφεραὶ φάλαγγες τῶν δυσκατορθώτων δυνάμεων, οὐκ αὐτὸς ἔστιν ὁ διάβολος μὴ πάσης αὐτὸν θραυστὸν τῆς θραυστὸν καὶ βελέμνου δυνήσεται. τί τοίνυν δέδοικας; τίνος ἕνεκεν ἀλγεῖς, καὶ αὐτὸν τὸν ζῆν μισητὸν ποιεῖσα καὶ θανάσιμον, διὰ τὴν ἀπὸ τῶν δυσχερῶν ἐλπίδα; ἕως ἂν καὶ τοῦτο, καὶ ταχέως ἕως ἂν, τοῦ Θεοῦ ἐπιτρέποντος. χαῖρε τοίνυν καὶ εὐφραίνου, καὶ σεαυτὴν φαίδρυνε τοῖς κατορθώμασι, καὶ μηδέποτε ἀπογνῷς, ὅτι σε ὠφέλησα πάλαι, καὶ τῶν ῥημάτων σε ἀναμνήσομαι τούτων.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ζ.

Οὐκ ἤμελλον ἄρα, ὅτε τῆς πόλεως ἀναχωρήσας, ἀπαλλάττεσθαι τῶν Ⓒωντεῦθεν ὀφλημάτων ἡμῖν τῶν Ⓓθείων. Ⓐ γὰρ κατὰ τὴν ὁδὸν ἡμῖν ἀπαντῶντες, Ⓐ μὲν ἐξ Ἀναπολῆς, Ⓐ δὲ ἐξ Ἀρμενίας, Ⓐ δὲ ἀλλαχόθεν πολλαχόθεν τὸ οἰκουμενικὸν, πηγὰς ἀφιᾶσι δακρύων ἡμᾶς βλέποντες, καὶ κωκυτοὺς περιτιθέασι, καὶ δι' ὀδυρμῶν πᾶσαν θραυστὸν ἀπέμπουσι μετὰ τὴν ὁδόν. Ταῦτα δὲ εἴρηκα, ἵνα μάθητε ὅτι πολλοὺς ἔχετε Ⓒωνοδοιπορεῖν ὑμῖν. καὶ μακρὰν δὲ καὶ τοῦτο εἰς θραυμασίας λόγου. εἰ γὰρ ὁ Ⓒεσπέσιος ὡς βαρὺ καὶ ἀφόρητον ὁ θεσπέσιος θρηνεῖ λέγων, Υπέμεινα συλλυπούμενον, Ⓒ οὐκ ὑπῆρξε, καὶ θραυκαλεῖσθαι, καὶ οὐκ ἔφη· δῆλον ὅτι τοῦτο πολλοῦ φέρει τὸ θραυμυθίαν, ὃ κεκτῆσθαι οὐκ ἔχει τῆς ἀθυμίας τὸν οἰκειότατον ἅπασαν. εἰ δὲ καὶ ἑτέρου ζητεῖς θραυμυθίαν, ἡμεῖς, Ⓐ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα παθόντες κακά, ὁ ὑγιεία καὶ ἀδεία Ⓓφάλαμβος, ὁ ἡσυχία πολλὴ, ἀριθμοῦντες ἡμῖν τὰ παθήματα τὰ ποικίλα καὶ Ⓒωνεχῆ, ταῖς ἐλπίσι, ταῖς ὑπτιάσεσι, καὶ τῇ μνήμῃ τούτων ὀδυρόμενοι διὰνεκῶς. Ταῦτ' οὖν καὶ αὐτὴ λογιζομένη σκέδασον τῆς ἀθυμίας τὸ νέφος, καὶ γράφε Ⓒωνεχῶς ἡμῖν θραυτὰ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. ἐπεὶ καὶ νῦν τὸν κυρίου μὲν τὸν παντοπάτορα Ἀρκεῖον ἐπεσκαλκότος ἡμῖν, ἐθαύμασα πῶς ἡ σὴ τιμιότης οὐκ ἔξειλε, καὶ τῆς κυρίας μὲν τῆς ἐλευθερίας αὐτὸν σφόδρα σοι φίλης ὄσης· συνοίδα δὲ κἀκεῖνο, ὅτι θραυτὰ τὰ χρηστὰ καὶ θραυλυπηρὰ τὸν πρόντος βίου προσδόκητα πάντως. Εἰ στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδός, ἀλλ' ὅμως ὁδός. ἀναμνήσω γάρ σε ῥημάτων, οὓς πολλάκις διελήλυθα πρὸς σέ. Εἰ καὶ πλατεῖα ἡ πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδός, ἀλλ' ὅμως καὶ αὕτη ὁδός. ἀπαλλαττέσθω τοίνυν τῆς γῆς, μᾶλλον δὲ καὶ αὐτὸν τὸν Ⓒωνδέσμου τοῦ ὅρκου, διελέγξει σε πᾶς φιλοσοφίας ὁ πλεῖστος, μηδὲ ἀφῆς ἐκεῖνο τῆς σκιᾶς ἄνω καὶ τὸν καπνὸν (τοῦτο γὰρ τὰ αἰθέρια) βαπτίζεσθαι *· ἀλλὰ καὶ ἴδῃς ἐκείνους τὸν τοσαῦτα εἰς ἡμᾶς θραυνομήσαντας, καὶ ταῖς πόλεις αὐτῶν ἔχοντας, καὶ τιμῆς ἀπολαύοντας καὶ δορυφορίας ὑπόλειπε τὸ ῥῆμα τοῦτο· Πλατεῖα πύλη,

Ψαλ. ξη. κε.

Ματθ. ζ. 14.

χ. ἀμείνων

χ. ἰώμενον

χ. ἴσχε

χ. δ

* χ. καπνὸν καὶ

ἡ πύλη, ἡ θύρα, ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπόλειαν, καὶ δάκρυα δηλοῖ τοῦτο μᾶλλον αὐτοῦ ἢ θρῆνος. ὁ γὰρ σὸν ταῦτα κακόν τι ποιῶν, εἶτα πρὸς ὃν μὴ δικαίως ἂν δίκην καὶ τιμωρίαν τοιαύτην ἀπολάσειεν, μέγιστον ἀπολύσεται τιμωρίας ἐφόδιον ἔχων τὴν τιμήν. δηλοῖ τοι τοῦτο καὶ ὁ πλοῦτος ἐκεῖνος χαλεπῶς ἀπεστηριζέτο, ὑπὸ τῆς ὠμότητος μόνης ἔνεχεν, ἕως ἐπὶ Λάζαρον ἐπεδείξατο, δίκης δίδους, ἀλλὰ καὶ τῆς βιημερίας, ἧς ἐν ὠμότητι τοσαύτῃ δικαίως ἀπολάσων, οὐδὲ ταύτῃ βελτίων ἐγένετο. ταῦτα γὰρ τοῖς ὅμοια (ὑγὰ διελεῖπομεν ταῦτα ζωγράφοντες) ἀφηλεημένη πρὸς ἑαυτὴν, δικαιοπρά μοι φιλεσάτη, ἀπόθου τὸ βαρὺ τῆς ἀγριότητος φορτίον, καὶ δεῦρο ἡμῖν τοῦτο ποίησον· ἵν', ὅταν καὶ ἐμπροσθεν ἐπίσταλκα, μάθῃ ὅτι μεῖζόν σοί τι πλέον εἰς εὐημερίας λήξει, ἢ ἀπὸ τῆς γραμμάτων τῆς ἡμετέρων, ζωγράφησον χρύσωμεν δὲ φαρμάκῳ.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ η.

ΟΤαν ἴδω δήμους ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν καὶ παίδων ὁδοὺς, καὶ οἴκους ἀθρόους, καὶ πόλεις ὁλοκλήρους ἐρήμους ἐφ' ἡμᾶς καὶ δακρύοντας, σπουδῇ σὲ πέμπω τὰ ὑμέτερα. εἰ γὰρ ὅτου νῦν πρὸς ἡμᾶς εὐμενέστερον ἔχοντες ὧδε καταπλήττονται ὑπὸ τῆς ἀγριότητος, ὡς μηδὲ ἀντέχειν ῥᾳδίως, ἀλλ' ἱκετεύοντας καὶ προσκαλουμένους καὶ συμβουλευομένους θερμοτέρας ἡμῖν δίκας δακρύων χρωμένους, δῆλον ὅτι πολὺ ὑμῖν σφοδρότερος ὁ χειμών. ἀλλ' ὅσῳ σφοδρότερος ὁ χειμών, τοσούτῳ μείζονα τὰ βραβεῖα, εἰ διαπερῶμεν ἀνδρείως ἐνεγκόντες καὶ μὴ τῆς προσηκούσης ἀνδρείας, ὥσπερ οὖν καὶ φέρετε. ἐπεὶ καὶ νυνὶ ἐρημίαι, ἀνέμων σφοδρῶν πνεόντων, ἀνὰ μέσον πολὺ πέλαγος ἔχουσαι μέσον τὰ ἴδια ἀναπεπαύκασι, καὶ ἐστὶν ὅτε ἐπέσχε τὸ σκάφος· ἀνὴρ δὲ συμμέτρως καὶ ὡς προσῆκεν, ἐθισθεῖσιν ἀνὰ μὴ πολλῆς ἀσφαλείας. ταῦτ' οὖν εἰδυῖα, δικαιοπρά μοι φιλεσάτη, μὴ ἐκλῦσαι σαυτὴν τῇ τῆς ἀγριότητος ταινίδι, ἀλλὰ κρᾶτι δὸς λογισμῷ τούτῳ τῷ χείμωνι (δυνάσαι γὰρ, καὶ μάλιστα σὺ τῆς τέχνης τὸ κλυδώνιον) καὶ πέμπε γράμματα ἡμῖν τοῦτο ἀπαγγέλοντα, ἵνα καὶ ἡ ἀλλοτρία ἀφανίσωσι, πολλὴν καρπωσώμεθα τὴν διαφερουσαν, μαθόντες ὅτι μὴ τῆς προσηκούσης σοι ζωότητος καὶ φιλοσοφίας ἐλλείψας τὴν ἀγριότητα ταύτην. ταῦτα εἰπὼν Καισαρείας λοιπὸν ἐλθὼν ἐπίσταλκά σοι τὴν ἡμερότητα.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ θ.

ΑΛλὰ καὶ τοῦτό σοι λελύσθω τὸ δέος, τῆς ὁδοιπορίας ἕνεκα τῆς ἡμετέρας. καὶ γὰρ, ὅπερ ἔφθην εἰπὼν ἐπιστείλας, τὸ σῶμα ἡμῖν εἰς ὑγίειαν καὶ πλείονα ῥῶσιν ἐπίδωκε, τοῦ τε ἀέρος καλῶς ἡμῖν κεχρημένου, τῶν τε ἀπαγόντων ἡμᾶς πᾶσαν ποιουμένων σπουδήν, ὥστε ὃ βουλόμεθα, ἀναπαύειν ἡμᾶς, καὶ ἔργον τοῦτο ποιουμένων. μέλλων δ' ἀπὸ τῆς Νικαίας ἐξιέναι, ταύτην διεπεμψάμην τὴν ἐπιστολὴν, πέμπτῃ μετὰ τὸν Ἰούλιον. γράφε οὖν σὺ ἡμῖν καὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. ἀφικνοῦμαι γὰρ σοι πρὸς τοῦτο ὁ δεῖνα τὴν μὲν Περγάμιος, ᾧ σφόδρα πεπαρρήκασι. καὶ μὴ περὶ τῆς ὑγιείας δ' μόνον ἡμῖν δῆλον τῆς σῆς, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ ἐσκεδάσθαι σοι τῆς ἀγριότητος τὸ νέφος. εἰ γὰρ μαθοιμεν ἀφ' ἑτέρων γραμμάτων τῶν σῶν τοῦτο, ἐζωγράφησεν ἐπιστείλαμεν, ὡς δυνάσοντές σε πλέον δι' ὧν γράφομεν. εἰ τοίνυν ὑπόθυμός πυκνότητος ἀπολαύειν ἐπιστολῶν, δῆλον σαφῶς ἡμῖν, ὅτι μεῖζόν τι πλέον ἀπὸ τῆς πυκνότητος, ἢ ὅλως μὴ δαψιλείας τοῦτο παρέχοντας. ἐπεὶ καὶ νυνὶ πολλῶν

πολλῶν προελθόντων ὑποπτεῦσαι τὴν δυναμένων γράμματα κομίσαι, μὴ δεξάμενος τοῦ τῆς σῆς τιμιότητος ὑπερβολὴν σφόδρα ἤλγησα.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ι.

Ὅσῳ τὰ τῶν πειρασμῶν ὑπερπίπτει, τοσούτῳ καὶ τὰ τῆς παρακλήσεως ἡμῖν αὔξεται, ὥστε χρηστοτέρας ἔχομεν καὶ τῶν μελλόντων τὰς ἐλπίδας, καὶ πολὺ ἂν κτήσαιτο ἡμῖν ἅπαντα φέρεται, καὶ δόξῃ οὐδεὶς πλέομεν. τίς οὐδεὶς; τίς ἠκούσθη; ὕφαλοι καὶ ἀπλοΐαι, τρόμοι καὶ καταιγίδες καὶ ἀρρήγνυνται, νὺξ ἀστέλλουσα, ζόφος βαθύς, χρημοὶ καὶ σκόπελοι, καὶ μετὰ τοιούτων πλέοντες πελάγεσι τῷ ὁ λιμὴν σαλευόντων ὀφθῆναι χρῄζομεν. ταῦτ' οὖν καὶ αὐτὴ λογιζομένη, διάπονα μὲν φιλεταίτατε, ὑψηλοτέρα γίνου τῷ θορύβῳ τούτων καὶ τῶν κλυδώνων, καὶ δηλωσάτω σοι καταλλάττεσθαι τὰ πρὸς τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. ἡμῖν γὰρ ἡ σὴ ὑγιεία καὶ ὁ βίος ἀμείνων. καὶ γὰρ ὁ σῶμα ἡμῶν ἐρρωμενέστερον γένοιτο, καὶ καθαρὸν αἰσθανόμεθα ἀέρα, οἵ τε ζωοποιοῦντες ἡμῖν ἐπιχορηγοῦσι τοῦτο θεραπεύουσι, ὅπου σὺν οἰκετῶν ἡμᾶς ἀφιᾶσι δηλῶσαι, αὐδὲ οἰκετῶν ποιοῦντες. καὶ γὰρ ἅρπασον ὁ ὑπόταγμα τοῦτο ἀπὸ σοῦ πρὸς ἡμᾶς ἔρωτα, καὶ δορυφορεῖται πάντα χορός, ἐκείνου αὐτὸν μακαρίζοντος ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν τούτων. εἰ δέ τι ἡμᾶς ὁ λυπεῖ, ὁ μὴ θαρρῇ, ὅτι καὶ αὐτὴ ὁ βίος ἀφῄρηται. δηλώσει δὲ τοῦτο, ἵνα καὶ τῆς ὑπούσης ἀπολαύωμεν εὐφροσύνης. καὶ τῷ κυρίῳ μὲν ὀφείλομεν τῷ ποθεινοτάτῳ τέκνῳ ἡμῶν Περγαμίῳ πολλὰς χάριτας ἴσμεν. καὶ εἴθε ἦν ἡμῖν ὑπερβολὴν, αὐτῷ πρὸς τοῦτο χρήσαι, γνησίῳ τε ὄντι, καὶ σφόδρα ἡμῖν ἀγαπωμένῳ, καὶ πάνυ ἀδυμένῳ τῶν χαρμόσυνα σε καὶ τῶν βιβλίων.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ια.

Τὴν ἀρρωστίαν φαφυγὴν, ἣν καὶ τῶν ὁδὸν ὑπέμεινα, ἧς καὶ τὰ λείψανα εἰς Καισάρειαν ἐκόμισα, καὶ πρὸς ὑγείαν ἐπιμελῶν λοιπὸν καθαρεύει, ὑπερβάλλω σε τῇ βιβλιοθήκῃ ἀπὸ Καισαρείας αὐτῆς, σὺ δὲ πολλῆς ἀπολαύσας θεραπείας ῥᾴων διεπόθην, ἰατρῶν ἀρίστων καὶ σφόδρα εὐδοκιμωτάτων, καὶ συμπαθείᾳ καὶ φίλτρῳ μᾶλλον, οὐχὶ τέχνῃ μόνον θεραπεύοντων ἡμᾶς ὑπετύχον, ὧν θᾶττον καὶ ζωοποιηθῆναι ἡμῖν ὑπῆρξεν, καὶ ἕτεροι δὲ πλείους τῶν οὐκ ἀξιώσασι. καὶ ἡμῖν μὲν πολλάκις ὑπισχνοῦμαι σοι καὶ ἡμᾶς, αὐτὴ δὲ (ὃ καὶ ἔμπροσθεν ὑπεκάλεσα) αὐθημιάκις τοῦτο ποιῇς. καὶ ἵνα μάθῃς ὅτι ῥᾳθυμίας σῆς ὄντι τοῦτο, καὶ οὐχὶ ἡ αὐθημις τῶν γραμματηφόρων τοῦτο ποιῇ, ὁ κύριος μου ὁ ἀδελφὸς ὁ μακαρίου Μαξίμου ὁ ὑπατικὸς πρὸ δύο τοῦτον ἀπάντησιν ἡμερῶν, καὶ αἰτηθεὶς παρ' ἡμῶν γράμματα, ἔφη σε μηδένα βουλήσθαι δοῦναι αὐτῷ· ἀλλὰ καὶ Τίγριον ἐπισκοπεύοντες αἰτηθέντα παρ' αὐτοῦ μὴ ἀπαγαγεῖν. ἀπακαλῶ, ὀνειδίσαι αὐτὸ τοῦτο αὐτῷ, τῷ γνησίῳ καὶ θερμῷ ἡμῶν ἐραστῇ, ὃ τοῖς ἄλλοις ὑπῆρ πᾶσι τοῖς πρὸς Κυριακὸν ἐπισκοπεῖν. τῷ γὰρ τόπου εἶχεν ὥστε σοὶ λαλῆσαι, μήτε αὐτοῖς, μήτε ἄλλῳ μηδενὶ σοχλῆσαι, διδόμεθα τοῦ χάριν. ἴσως δὲ ἠβουλήθησαν, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. δόξα τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν. οὐ γὰρ παύσομαι τοῦτο ὑπολέγων ἃ εἰ ὑπὲ πᾶσί μοι τοῖς συμβαίνουσιν. ἔστω, τοῦτο οὐκ ἠδυνήθησαν· μὴ γὰρ γεγράφεν οὐκ ἠδύναντο; πολλὰ βιάζεσθαι τὰς κυρίας μου, τὰς ἀδελφὰς τοῦ κυρίου μου τοῦ τιμιωτάτου ὑπισχόπου Περγαμίου, πολλοῦ γὰρ ἡμῶν ποιουμένας ἀσυδοῦ. καὶ γὰρ κύριοι μου Δούκα γαμβροὶ αὐτοῦ σφόδρα" κατισχύσασι πρὸς

ἡμᾶς

ἡμᾶς δέχεσθαι, ὡς σφόδρα κἀκεῖνον ἐπιθυμῆν ἡμᾶς ἰδεῖν ". εἰ). Ὁ αὐτὸς ζωντχῶς ἡμῶν
g. ἴδειν; δήλου τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, ἣ τὴν ἀγαπώντων ἡμᾶς· ἡμῖν δ' ἔστιν ἄφθονος ἴσον. Ὁ
γὰρ σὸ ὑγιείᾳ ἐσμὲν ἡ εὐθυμίᾳ, Ὁ πολλῆς ἀπολαύομεν τῆς δύσεως μέχρι τῆς σήμερον ἡ-
μέρας. ἐπιθυμοῦμεν δ' μαθεῖν περὶ τῶν χ' Κυριακὴν ⓟ ἐπίσχεν, εἰ ἀφείθησαν· ἢ
5 σοὶ τὸν ἡμῖν σοὶ σαφὲς ἀπήγειλε. ἢ τοῦτο ἡμῖν δηλώσατε. Εἰπὲ Κυριακῇ τῷ ἐπι-
χ. ἐπίσειλα σκήπτῳ, ὅτι λυπούμενος αὐτῷ σὸκ " ἐπίσειλα.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ β.

10 ΜΟλις ποτὲ ἀεπνεύσαμεν εἰς τὴν Κυκησὸν ἀφικόμενοι, ὅθεν καὶ ἐ-
πιστέλλομεν· μόλις ποτὲ διεκλέψαμεν ἀπὸ τοῦ καπνοῦ καὶ τῆς ποι-
κίλης τοῦ κακοῦ νεφέλης τὴν χ' τὴν ὁδὸν ἡμᾶς καταλαβόντων. νῦν
μὲν γὰρ, ὅπερ πολλάκις τὰ ὀδυνηρὰ, διηγούμεθα αὐτὰ τῇ εὐκαιρείᾳ
σου. ὅτε γὰρ σὺ αὖθις ἦμεν, σὸκ ἐβουλόμεν τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα μὴ
15 σφόδρα σε λυπήσω. τεσσάκοντα καὶ δύο ἢ ἡ πλείους ἡμέρας πυρετοῖς
χαλεποτάτοις διετέλεσα παλαίων, ἡ οὕτω τὸν μακρὸν τοῦτον ἡ χθεσινὴν ὁδὸν ὁδὸν,
ἡ ἑτέραις χαλεποτάταις ἀῤῥωστίαις πολιορκούμενος ταῖς ἀπὸ τοῦ στομάχου. λήσας τὰ σὺ-
τοῦθεν, σὸκ ἰατροῖν ὄντων, οὐ βαλανείων, σὸκ ὑπτιδίων, οὐ τῆς ἄλλης αἰσίως· Ισαυ-
ρικοῦ φόβου πάντα χθὲς ἡμᾶς πολιορκοῦντος, τῶν ἄλλων κακῶν, ὥσπερ ἡ δυσχολία τῶν ὁδῶν
ι. -σλίν- 20 πίκτην εἶχεν, φεγγίδος, μεσίμβης, ἀθυμίας, ἐρημίας τῶν " ἀνεκπλύτων. ἀλλὰ ταῦ-
τα μὲν ἄπαντα ταῦτα λέλυται. Εἰς γὰρ τὴν Κυκησὸν ἐλθόντες, τὴν τε ἀῤῥωσίαν ἅπασαν ἀπε-
δήμβα μετ' τῶν λειψάνων, καὶ ἐσμὲν σὺν ὑγιείᾳ καθαρωτάτῃ, τοῦ τε φόβου τῶν Ισαύρων ἀπηλ-
λάχθημεν, πολλῶν σὺν ταῦτα γραπτῶν ὄντων, ἡ σφόδρα πρὸς αὖθις " ἀνεπιτηδείων·
τῶν τε ὑπτιδίων ἀφθονία πάντοθεν ἡμῖν ὑπάρχει, πάντων μετ' ἴσης δυνοίας ἡμᾶς " ὑπο-
25 δεχομένων, καίτοι σφόδρα ἐρημοτάτου ὄντος τοῦ χωρίου. ἀλλ' ἔτυχεν ὁ διασώσας μὲν Διόσκο-
ρος σὺν ταῦτα ὤν, ὃς ἡ Εἰς Καισάρειαν ἀπίσχλευ οἰκέτην Εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἀνακαλῶν καὶ
διόμβος μὴ πρεπιμῆσαι τῆς αὐτοῦ οἰκίας ἕτερον· ἡ ἕτεροι ὄντες πλείους. ἀλλὰ ἀναγκαίως
σὺν ὅμοιος τῶν ἄλλων τοῦτον πρεπιμῆσαι. ἡ κατέζημεν σὺν τοῖς αὐτοῦ, ἡ πάντα ἡμῖν αὖθις
ἦν, ὡς ἡ καταβοᾶν αὐτοῦ ζωντχῶς δι' τὸν πολλὸν δανείλασθαι ἡ τὸν ἀφθονίαν, ἵν' βού-
30 λεται πρέχειν. δι' ἡμᾶς γοῦν ἡ μετέσχε χωρίου οἰκῶν, ὡς πάρα πᾶσαν ἔχειν τροφὴν, τὸν
τε οἰκέται ἡμῖν κατασκευάσας πρὸς χάμβα ὑπτιδίαν, πάντα πιστῶν γὰρ τούτῳ ἡ πρεσβ-
ματευόμενος. ἡ ὅλως σοὶ " ἐλλέλειπται θεραπείας ἔτερον. ἡ ἕτεροι ὄντες πολλοὶ ὑπ' ἔχθραν
ἡ οἰκοτόμει πᾶσι τὴν διασωτὴν τὴν ἑαυτὴν καλυβαθέντες δι' γραμμάτων σπουδαζόν-
των, ἕτοιμοι κτ' πάντα ἔχθραν ἡμᾶς ἀναπαῦσαι. ταῦτα ὄντα πάντα εὕρηκα, ἡ τὰ μὲν
35 ἀποδυράμεν τὰ " πρότερα, τὰ δ' εἶπον τὰ χρησά, ἵνα μὴ πρεπιτοῦς τις ἡμᾶς σὺν τοῦθεν
ἐλαίρῃ. Εἰ μὲ γὰρ ⓐ βουλόμενοι δοῦναι ἡμῖν τὸν χάρτ, κυρίως ἡμᾶς ποιεῖ τὸ εἰ) ὅπερ
βουλόμεθα, ἡ μὴ πάλιν ἕτεροι ἡμῖν μέλλοιεν ἀποκληρῶν τόπον οἳ δὴ θέλωσι, καταδέξαι τ' χάριν·
εἰ δ' ἔδωκεν ἡμᾶς " ἀφιστάντες, εἰς ἕτεροι μέλλοιεν πέμπειν τόπον, ἡ πάλιν ὁδοί, ἡ πάλιν ἀποδημί-
αι, ἐμοὶ σφόδρα τοῦτο χαλεπώτερον· πρῶτον μὲν, μή ποτε εἰς μακρότεροι ἢ εἰς χθεσινώτεροι
40 ἡμᾶς πέμψωσι χωρίον· ἔπειτα δ', ὅτι μυρίων ἄξιοι ἐμοὶ ὁ ὀδυνηρὸς χθεσινώτερος. ἡ γὰρ
Εἰς αὐτοῖς ἡμᾶς καὶ τὸν ἔγκλητον τοῦ θανάτου ταῦ πύλας ταύτης τῆς ἀποδημίας ἡ δυσχολία.
ἡ Ζαπειρόμεθα νῦν σὺν Κυκησῷ, τῇ διλωνεκῇ καθέδρᾳ καὶ ἡσυχίᾳ διακαπαύοντες ἑαυτοὺς,
ἡ τὸν σὺν τῷ μακρῷ χρόνῳ γλυκυθύμιον ἡμῖν ταλαιπωρεῖσθαι, ἡ τὰ διαστρεμμένα ἡμῶν ὀστᾶ,
καὶ τὸν ταλαιπωρηθέντα σαφῶς διὰ τῆς ἡσυχίας θεραπεύοντες. ἀπιλύτησι δ' καὶ ἡ κυ-

ρία

ρία μεν Σαβιδιανὴ ἡ δίκαιος καὶ τὴν ἡμέραν τὴν αὐτὴν, καθ' ἣν ἡμᾶς ἀπέλυσε μόνον, συντετριμμένη μᾶλλον καὶ τεταπεινωμένη, ἅτε δὴ τοσαύτην ἡλικίαν οὖσα, εἶθα καὶ κοσμίως δύσκολον· ὅμως ἡ τῇ προθυμίᾳ νεάζουσα, καὶ μηδενὸς ἐπιλαθομένη τῶν λυπηρῶν. ἑτοίμη γάρ ἐστιν εἰπεῖν καὶ ἡ Εἰς Σκυθίαν ἀποστείλασα· ἀλλ' οὐ τοιοῦτος ὁ καιρὸς λόγοις, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ ἡμῶν ἀπαθησομένων. ἑτοίμη δέ ἐστιν, ὡς φησι, μηκέτι ἀναστρέφειν μηδαμοῦ, ἀλλ' οὐδὲ ἀφεστέναι, εἶθα δὴ ὥλωλα. σφόδρα ἡ αὐτὴν ἀπεδέξατο τῆς ἐκκλησίας μὴ πολλῆς τῆς ταπεινότητος καὶ τῆς θυσίας. καὶ ὁ κύριός μου ἡ Κωνσταντῖνος ὁ βασιλεύτατος φροντίζει πάλαι δὴ καὶ σοῦ θαυμάζω. καὶ γὰρ καὶ ἐπέστειλέ μοι θαυμάσας, ἵνα δύνωμαι ἐλθεῖν· τῆς γὰρ ἐμῆς γνώμης χωρὶς μηδὲ δὴ τολμῆσαι θαρρεῖν, καίτοι σφόδρα ἐπιθυμῶ, καὶ, ὡς φησι, σοῦ αὐτοῦ μόνου δεόμενος. κρύπτεται γὰρ ἡ λανθάνει. τοσαῦτα αὐτοῦ ζωὴ καὶ, καθώς φησι. θαυμάζω τοίνυν, μὴ ἄλλως ποιήσῃς τοῦ τόπου ἕνεκεν. εἰ δ' αὖ πάλιν δοκιμασίας ἀποπειρασθῆναι τῆς γνώμης αὐτῶν, αὐτὴ μὲν οἶκοθεν μηδὲν εἴπῃς· δοκίμασον δή, ποῦ προήρηται, καὶ τὴν σύνεσιν σου· δεῖσαι γάρ. καὶ ἴσθι ὅτι πλησίον αὐτοῦ τῶν σὸ θαλάσσῃ πόλει, ἢ σὸ Κυζίκῳ, ἢ Νικομηδείας πλησίον, ἡ τοῦτο καταδέξαι. εἰ δ' ἀρα μακρότερον στῆναι, ἢ τοῦ πάντα τοῦτο μακρύνειν, ἢ τοσοῦτον ἔσον ἐκεῖ, μὴ ἔλθῃ· ἐπὶ σφόδρα τοῦτο μοιχαρὸν καὶ λεπτότατον. τίνος γὰρ πολλῆς αἰσίους σὸ ταῦθα ἀποκλαύσομαι, ὡς καὶ σὲ δύο ἡμέρας ἅπασαν τὴν ἀνδίαν ἀποτίλασθαι τὴν ἐκ τῆς ὁδοῦ γαληνιώσης ἡμῖν.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ γ.

Τί θρηνεῖς; τί κόπτεις σαυτὸν, καὶ δίκας ἀπαιτεῖς, ἃς οὐδὲ οἱ ἐχθροί σου ἀπαιτῆσαί σε ἴσχυσαν, οὕτω τῇ τυραννίδι τῆς ἀθυμίας σκληρὰν σε τὴν ψυχήν; τὰ γὰρ γράμματα, ἃ διὰ Πατρικίου ἡμῖν διεπέμψω, ταῦτα ἐδήλωσί σου τὰ πεπόνθατα τῆς διανοίας. δηλοῖ δὲ σφόδρα ἀληθῶς ὁ δυσωδίαν, ὅτι ὀφείλουσι πάντα καλῶς καὶ προσηκόντως θεῖναι, ὥστε ἀπολαῦσαί σε τῆς ψυχῆς τὴν ἀθυμίαν, εἰσέρχεσθαι σπάνιον λογισμοὺς ὀδυνηροὺς, καὶ τὰ μὴ ὄντα (τοῦτο γάρ ἐστιν) ὡς ὄντα ἀναπλάττουσα, καὶ καταξαίνουσα σαυτὸν εἰκῇ καὶ μάτην καὶ ὑπὲρ καλῶν μεγίστῳ. τί γάρ σε λυπεῖ; ὅτι Κουκουσοῦ οὐκ ἴσχυσας ἡμᾶς μεταπῆσαι; καίτοιγε ὃ σὺν μέσῃ μετέπεσας, πάντα κινήσασα καὶ προσηκόντως θεῖσα μόνη. εἰ δ' εἰς τέλος ἔργον οὐκ ἦλθεν, οὐδὲ διὰ τοῦτο ἀλγεῖν δεῖ. ἴσως γὰρ ἔδοξε τῷ Θεῷ μακροτέρας μοι τριβὰς τῶν δρόμων οὗτον δοκιμάσαι, ὥστε καὶ μακροτέρας γενέσθαι σοῦ τὰς φροντίδας. τί τοίνυν ἀλγεῖς ἐφ' τούτοις, ἐφ' οἷς ἡμεῖς διακηρυττόμεθα; δίκαιον σε σπαρτᾶν διὰ ταῦτα καὶ γοᾶσθαι καὶ στενάζειν, ὅτι τοσούτου κατηξιώθημεν προσήκοντος σθένους ἐπὶ τοσούτοις καὶ τοιούτοις ἀξίας. ἀλλ' ἡ ἐρημία σε λυπεῖ τῶν σὸ ταῦθα; καὶ τί τὸ διαφέρον τῆς σὸ ταῦθα ὕλης; νόσος, γαλιλαία, ἀθαρμοσύνη πολλὴ, σώματος εὐρωστία. εἰ γὰρ μήτε ἀγορὰ, μήτε ὠνίου ἔχει ἡ πόλις, οὐδὲν τούτων πρὸς ἐμέ. πάντα γάρ μοι καθάπερ ἐκ πηγῶν ῥεῖ. ἐκ γὰρ τοῦ κυρίου μου τοῦ ἐπίσκοπου τοῦ σὸ ταῦθα, καὶ τῆς κυρίου μου Διοσκόρου ἔχω ἅπαντα τοῦτο ποιουμένης δι' ὅλου, τῆς ἡμετέρας αἰὰ παυσι. ἐρᾷ δέ σου καὶ ὁ καλὸς Πατρίκιος, ὅπως ἀγάγωμεν σὸ θυμίαν, σὸ φροντίδα, σὸ προσοχὴν πολλὴν, τότε εἰς τὸν ἀγαπητὸν τὸν σὸ ταῦθα ἥκει. εἰ δ' τὰ σὸ Καισαρεία θρηνεῖς, καὶ τοῦτο δικαίως σε ποιεῖς. καὶ γὰρ σὺν λαμπρότεροι πάλιν ἐπλάκησαν ἡμῖν οἱ σὸ θαυμάσιοι, ὡς πάντας ἡμᾶς δυσκηρύττειν, δυσανεχθῆναι, θαυμάζειν, ἐκπλήττεσθαι, ἐφ' οἷς κακῶς πάσχοντες ἐξεβιάσθημεν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν οὐδὲ τίνες οἴδασιν, εἰ δὲ πολλοὶ αὐτὰ διαθρυλοῦσιν. ἐδή-

λωσε

λωσι γὰρ μοι ὁ κύριός μου Παμφίλος, ὅτι ⓐ προσδύσεσι αὐτῷ τῇ Φαρισαίου παρεσιν αὐθέντι, οἱ ἔφησάν ἡμῖν κρυπτῆν, καὶ μηδὲν κρυπτὸν ἔχειν πρὸς τὸν σωτῆρα, μηδὲ συγκινεῖσθαι αὐλοῖς, μηδὲ κρουσῆσαι. ἵν' οὖν μὴ διαπαίξωμεν αὐλοῖς, μηδεὶς ταῦτα εἰδέτω. καὶ γὰρ σφόδρα χαλεπὰ τὰ συμβάντα εἰς ἡμᾶς. ⓒ Εἰ μηδὲν ἄλλο ἐπεπόνθει ὁ φίλος, ἤρκει τὰ ἐκ τῶν ἡμερῶν μου μυρία μοι προξενῆσαι βάσανα. ὕστερον δὲ τῶν ἑκάστων ἡμῖν ὁ κίνδυνος γέγονε. παρακαλῶ δή, ἀπόρρητα ἔχω πρὸς σέ· καὶ σὲ βούλομαι σοί· καὶ σὲ βούλομαι σοὶ ἀπὸ διηγήσομαι, οὐχ ἵνα λυπήσω, ἀλλ' ἵνα εὐφράνω. οὕτω γὰρ μου τῆς ἐμπορείας αἱ ἀποθήκαι, ἔστι μου ὁ πλοῦτος, αὕτη τῶν ἀμυρτημάτων μου ἡ δαπάνη, ὃ συνεχῶς ἐκ τοιούτων ὁδῶν προσαμῶν, ⓒ ἐπάτασθαί μοι τούτους, παρ' ὧν ὠδάμησα προσοδέκησα. ὅπου γὰρ ἐμέλλομεν ὑπολαβεῖν τῆς Καππαδοκῶν χώρας ἀπαλλαγήτης τῶν Γαλατῶν, καὶ κεῖνοι κύριος χαλεπὸν θάνατον ἡμῖν ἀπειλήσαντος, πολλοὶ τῶν ἐδῶν ἡμῖν ἀπιόντων λέγοντες, ὅτι ὁ "Κύριος Φαρισαῖος αἰσθάνεται σε, καὶ πάντα κοσμοῦ προσέρχεται, μὴ ἀποτύχῃ τῆς συντυχίας σου, ⓒ πάντα ποιῇ καὶ προσχήματα τεύχεται, ὡς σε ἰδεῖν καὶ προσεύξασθαι, καὶ πᾶσαν ἀγάπην ἐπιδείξασθαι· καὶ τὰ μοναστήρια δώρων καὶ γυναικῶν ἐπίπλων. ἐγὼ δὲ ταῦτα ἀκούων, τῶν μὲν οὐδὲν προσεδόκων, ἀλλὰ τὰ σύμβολα ἀνέτυπων πρὸ ἐμαυτοῦ. τῶν μέν τοι ταῦτα ἀπαγγελλόντων οὐδεὶς τούτων οὐδὲν ἔλεγε. ὅπου δὲ ἐπύθου ὁ ἐμὸς ποτὲ τῆς Καισαρείας, κατεργασμένος, τεταραχυμένος, ὁ αὐτῇ τῆς φλογὸς τῇ ἀκμῇ τῶν πυρετῶν κείμενος, ἀλύων, τὰ ἔσχατα πάσχων, ἐπέτυχον καταγωγίου πρὸς αὐτῇ τῆς πόλεως τῇ ἐσχατιᾷ κειμένῳ, καὶ ἀσυνδέτῳ ἐποιούμην ὥστε καὶ ἰατροῖς συντυχεῖν, καὶ τινὶ κόμιστι ἐκείνῳ σωθῆναι. ἰὼ γὰρ αὐτῇ ἡ ἀκμὴ τῶν πυρετῶν, καὶ προσιὼν καὶ ἡ τῆς ὁδοῦ παλαιπωρία, ὁ κάματος, ἡ συντηξίς, ἡ τῶν θερμαπαδυόντων ἐρημία, ἡ τῶν ἐπιτηδείων ἀπορία, ὃ μηδένα παρῆναι ἡμῖν ἰατρῶν, ὃ κάματος καὶ θάλπει ⓒ ἀγρυπνίαις καταπονῶν· καὶ σφόδρα ἀσυνεχὴς ὢν, εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν. τότε δὴ παρεγίνοντο ὁ κλῆρος ἅπας, ὁ δῆμος, μετάζοντες, μετάσχοιοι, ἰατροί· ⓒ πολλῆς ἀπήλαυον θεραπείας, πάντων ἅπαντα ἡμῖν διακονουμένων, ὑπηρετουμένων. ἀλλὰ καὶ ὕστερον πολλῷ τῷ κάρῳ τῆς φλογὸς κατεχόμενος, σὺν ἑκάστοις ἤμελλον δεινοῖς. τέλος κατὰ μικρὸν * ἐλώφα ὁ νόσημα. οὐ Φαρισαῖος ὠδάμησ, ἀλλ' αὐέμενεν ἡμῖν τινὶ ἐξόδου, οὐκ οἶδα τί δόξαν αὐτῷ. ὅπου τοίνυν εἶδον πρέμα λωφῆσαν τὸ κακὸν, ἐβουλευόμην λοιπὸν περὶ ἀποδημίας, ὡς ἐπιλαβέσθαι τῆς Κυκυσοῦ, ⓒ μακρὸν διαπαύσασθαι τῆς τῆς ὁδοῦ συμφορῶν. καὶ σὺν τούτοις ἡμῖν ὄντων, ἀπαγγέλλονται οἱ θεῖοι Ισαυρῆσι, πλῆθος ἀπιέναι, καταπρέχοντες τινὶ Καισαρείων χώρᾳ, καὶ τινα κώμην μεγάλην ἐμπρήσαντες, καὶ τὰ ἔσχατα διαθέντες. τοῦτο ἀκούσας ὁ Τελουσσῶν, λαβὼν σὺν στρατῶται, οἷς εἶχεν, ἐξῆλθεν. ἐδεδοίκεσαν γὰρ μὴ ⓒ τῇ πόλει προσβάλωσι, καὶ πάντες ἦσαν σὺν φόβῳ, πάντες σὺν ἀγωνίᾳ, περὶ αὐτοῦ τοῦ ἐδάφους τῆς κατοικίδος κινδυνεύοντες, ὡς ⓒ αὐτὸν σὺν προσοντέρεσι τινὶ φυλακὴν τῶν τειχῶν μεταχειρίζειν. σὺν τούτοις τῶν πραγμάτων ὄντων, ἀγγέλοι κατὰ τινὶ ἕω δρομάδες μοναζόντων (οὕτω γὰρ σὺν ἔθος ἐστὶν, καὶ τῇ λέξει τινὶ μαρίδι αὐτῶν ἐδείξασθαι) ἐπέστησαν τῇ οἰκίᾳ, εἶθα ἡμῖν, ἀπειλοῦντες αὐτινὶ κακὸν, ἐμπιμπρᾶν, καὶ ἔσχατα ἡμᾶς διαθήσειν, εἰ μὴ "ἐξέλθοιμεν. καὶ οὗτε ὁ τῶν Ισαύρων αὐτὸν φόβος, ὅτε ἡ ἀρρωστία οὕτω σφοδρῶς ἐπεκειμένη, ὅτε ἄλλο σὺν ἐποίησεν ἐπεισελθεῖν αὐτούς· ἀλλ' ἐπέκειντο "τοσοῦτον θυμοῦ πνέοντες, ὡς καὶ αὐτὸν φοβηθῆναι σὺν ἐπαρχικοί. καὶ γὰρ καὶ αὐτοῖς ἐπέλοιεν πλῆγας, καὶ ἐκόμωπίζοντο, ὡς καὶ ἤδη πολλοὺς αἰχρῶς τυπήσαντες ἐπαρχικούς. ταῦτα ⓐ ἐπαρχικοὶ ἀκούσαντες κατέφυγον εἰς ἡμᾶς, πρεσβεύειν τι καὶ ἐδίοντο, ὅπως καὶ εἰς Ισαύρους μέλλωμεν ἐμπίπτειν, ἀπαλλάξοι ἡμᾶς τῶν δεινῶν τούτων. ἀκούσας ὁ ἡγεμὼν κατέδραμεν ὅτι τινὶ οἰκίαν βουλόμενος ἡμῖν βοηθῆσαι. σὺν ἐκείνου παρακαλοῦντος ἐμένοντο ⓐ μετάζοντες, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς παθόντος. ὁρῶν τοίνυν τὰ πράγματα ἐν ἀπειλῇ πολλῇ,

πολλῆ, ⸌ ὅτι τολμῶν ἡμῖν συμβουλεύσας εἰς Φοίνι Φαμενεὺς ἐξελθεῖν, οὔτε πάλιν ἔνδοι μένειν δίκαι τοσαύτην σκεῖνων μανίαν, ἐπεμψε πρὸς τ Φαρέτριον παιδαγωγὸν ὀλίγων ἐνδοιῶσαι ἡμερῶν ἀριθμὸν, δίκαι τε τ ἀρρωστίαν, δίκαι τε τ ὑπικειμένου κίνδυνον. ⸌ γὰρ ὅτως ἐμέλετό μι πλέον ἀλλὰ τῆ ἐξῆς σφοδρότερον πρ ἐξῆλθοντο, καὶ τῶν πρεσβυτέρων ἐπέλεγε τὰς ἐπολεμα παιδαγωγῶν ⸌ βοηθῆσαι, ἀλλ' αἰσχυνόμενοι ⸌ ἐρυθριῶντες (τ γὰρ γνώμην Φαρετρίου ἔλεγεν ταῦτα γίνεσθαι) ἐκρύπτοντο, ἐλάνθανον καλούμενοι πρ ἡμῶν, ὐχ ὑπήκουον. τί δῆτα πολλὰ λέγω; ⸌ φόβων τοσούτων ὑπικειμένων, ⸌ θανάτου ἀδηλον, ⸌ τῦ πυρετῦ με κατεργαζομένου (οὐδὲ γὰρ ἡμῖν ἀπαλλαγὴν οὐδέπω τῶν κακῶν τῶν ὑστέρων) μεσημβρίας μέσης ῥίψας ἐμαυτὸν εἰς ὃ λεκτίκιον ἐξηγόμην ἐκβῆναι, τῦ δήμου πάντος κωκύοντος, ὀλολύζοντος, ἐπερωμένου τῷ ταῦτα πεποιηκότι, ὀλοφυρομένων πάντων, θρηνούντων. ὅπῃ ἢ τῆς πόλεως ἐξέλθοι, ⸌ τῶν κλεικῶν ἴωσιν ἐλθόντες ἠρέμα ἡμᾶς προέπεμψαι" ὀδυρόμενοι, καὶ τίνων λεγόντων ἀκούσαντες, ποῦ αὖθι ἀπάγεται εἰς Φοινίκην θανάτου; ἵπερος ἔλεγε πρὸς ἡμᾶς τῶν σφόδρα ἡμᾶς φιλούντων· ἄπελθε, δίομαί σε, εἰς Ισαύριος" ἔμπεσον, μόνοι ἡμῶν ἀπαλλάγηθι. ὅπου γὰρ ἂν ἐμπέσῃς, εἰς ἀσφάλειαν ἐμπίπτῃς, ἀν ταῖς ἡμετέραις Διὰ φύγῃς χεῖρας. ταῦτα" ἀκούουσα ⸌ ὁρῶσα ἡ κατὰ Σελευκία[, ἡ τῦ κυρίου μου Ρουφίνου ἐλθυθέρα,] (⸌ γὰρ σφόδρα ἡμᾶς ἐθεράπευσι) πρ ἐκάλεσε ⸌ ἐδεήθη ὥστε εἰς ὃ προάστιον αὐτῆς καταλῦσαι πρὸ πάντα μιλίων τῆς πόλεως ὄν. ⸌ ζωέπεμψεν ἡμῖν ἀνδρήποις, ⸌ ἀπήλθομεν ἐκεῖσε. ἀλλ' οὐδὲ ἐκεῖ ἤμελλεν ἡμῖν ἀποστήσεσθαι ἡ βουλὴ αὐτῆ. ὡς γὰρ ἔγνω ὁ Φαρέτριος, ἐδήλωσεν αὐτῇ, καθὼς ἔλεγεν, πολλὰς ἀπειλὰς, ἐπειδὴ με εἰς ὃ προάστιον αὐτῆς ὑπεδέξατο. καὶγὼ τούτων ἤδειν οὐδέν. ἀλλ' ἐξελθοῦσα πρὸς ἡμᾶς ταῦτα μὲν ἡμᾶς ἀπέκρυβεν, ἐδήλωσε δ ὅτι ὅπῳ αὐτῆς ἐκβῶσι ὅτι πᾶσαί τε ἡμῖν διάπαυσιν παρέχειν· ⸌ εἴ τινες ἐπέλθοιεν μανίζοντες βουλόμενοι ἡμᾶς συλεῖσαι ἢ ζωπερπάσαι, ζωαγαγεῖν ἐπορεύετο πρὸς τῶν ἄλλων αὐτῆς χωρίων, ⸌ ὕτω παραπέμψασθαι πρὸς αὖθις. πρ ἐκέλευε δ καὶ εἰς τὰ οἰκίαν αὐτῆς κελεύειν ἔχουσαι ⸌ ἀχείρωτον ὕσαι καταφυγεῖν, ὥστε τῦ ὑπισχνεῖσθαι ⸌ τῶν μανιζόντων ἐκφυγεῖν ταῖς χεῖρας. ἀλλὰ τοῦτο μὲ οὐκ ἐπῃνέμην, ἀλλ' ἡμῶν οἱ ὧ προσεῖχον, οὐδὲν εἰδὼς τῶν μὴ ταῦτα κατασκευαζομένων οὐδέ μι. οὐδὲ τοῦτο αὖθις ἦρκεσεν εἰς ὃ ἀπορῶσαι τῆς καθ' ἡμῶν μανίας. εἶτα νυκτῶν μέσων οὐδὲν τούτων εἰδὼς (πολλὴ γὰρ ἐπέκειτο ὁ Φαρέτριος ἀπειλῶν σκεῖνη, καθὼς φασι, κατεπαγγέλλων, ὡῶν, ὥστε ἡμᾶς ἐκδῦναι καὶ τῶν προαστείων) ὑ φέρουσα ἡ γυνὴ τινὶ ἐπόχθισα αὐτῦ, οὐκ εἰδότος ἐμοῦ, ἐδήλωσεν αὐτῷ ὅτι ⸌ βάρβαροι ἐπέσησαν, αἰσχυνομένη τινὶ διὰ γκίαν εἰπεῖν ὧν ἐμέμψε. ⸌ μέσων νυκτῶν εἰσελθὼν πρὸς μὲ Ευήθης ὁ πρεσβύτερος, καθεύδοντά με διεγείρας, μ πολλῆς τῆς βοῆς ταῦτα ἔλεγεν· ἀνάστηθι, παιδαγωγέ, βάρβαροι ἐπέσησαν σταῦθα πλησίον. σπουδῇ τις ἡμῖν ταῦτα ἀγγέλλει. εἶτα ὡς πρὸς αὖθις εἶπον, καὶ τί δεῖ πρᾶξαι, εἰς τινὰ πόλιν ὑ δυνάμεθα καταφυγεῖν, μὴ χαλεπώτερα πάθωμεν, ὧν Ισαύροις μέλλουσιν ἡμῖν ποιεῖν, ἰωάγκαζει ἀξίωμα. νὺξ ἰῶ ἀστέλλιος, νὺξ μέση, ζοφώδης, σκοτεινή. ⸌ τοῦτο αὐτὸ πάλιν ἀπορίας διάμεσον ἰῶ ἡμῖν. ⸌ οὐδὲις ὁ πρῶν, οὐδὲις ὁ βοηθῶν. πάντες γὰρ ἡμᾶς ἐγκατέλιπον. ὅμως σὺν τῦ φόβου σωφρονισθεὶς, ⸌ προσδοκῶν βιάίως ἁρπασθήσεσθαι, Διὰ φύγες ἰῶ τὰ λαιπωρημένος, κελεύσας λαμπάδας ἀναφθῆναι. ἀλλὰ ⸌ ταῦτα ὁ πρεσβύτερος σκέλυσι σβέπυλε, μή ποτε, φησι, ⸌ βάρβαροι τῷ φωτὶ κεκινούμενοι πρὸς ἡμᾶς, ὑπιφῶσιν ἡμῖν. ἐσβέσθησαν ⸌ αἱ λαμπάδες. εἶτα ὁ Βούρδων ὁ φέρων ἡμῖν ὃ λεκτίκιον (τραχὺ γὰρ ἰῶ σφόδρα ἡ ὁδὸς ⸌ δυσχερὴς ⸌ λιθώδης) κατενεχθεὶς ὑπὸ γόνυ κατέσεγέ με ἔνδον ὄντα, ⸌ μικροῦ δεῖν ἤμηγον ἀπόλλυσθαι. εἶτα σκηνήσας, συνεμένος πρεσβύτου τινὸ Ευηθίου τῦ πρεσβυτέρου" κατοικοῦντος. κατεπόθησε γὰρ καὶ αὐτὸς τῦ τοιχίου. ⸌ ὕτω χαλεπωτέρως ἐβασάνιζον,

ἐλαύζοι, μᾶλλον δ' ἐλαύνοιτο. ὅτι γὰρ βαδίζων ἐν εἰς τοιαύτην δυσχωρίαν ἔρχῃ χαλεπὰ τὰ ὀνείδη ἀκοῦσαι. ὁπόσον πῦρ παρὰν εἰκὸς ἐν τοσούτοις στιφρὸν μένοι καλοῖς, ἢ τὸ πυρετῶδες ἀπαμβλύνου, ἢ μηδὲν εἰδότα τὴν κατασκευασμένων, ἀλλὰ διδοικότα βαρβάρους, ἢ ἡμίσπαστα, καὶ παρεσκευασμένα εἰς τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐμπεσεῖσθαι. οὐ δοκεῖ σοι ταῦτα μόνα τὰ καθ' ἡμᾶς εἶναι, εἰ καὶ μηδὲν μαι ἕτερον συμβεβήκει, πολλὰ ἡμῖν δεῖσθαι δι-
5 λύειν τὴν ἀπορημένην, ἢ πολλοῦ μοι δεῖν ἐχθρὸν βδελυκτὸν ἀφορμῶν; ὃ δ' ἄπιθι, ὡς ἔγωγε οἶμαι, πρὸς τὰς θύρας εἰσελθόντα με τὸ Καισάρεια, ⓐ τὸ ἀξιώματον, ⓐ ἀπὸ Βικαρίας, ⓐ ἀπὸ ἡγεμονικῆς, σφίγξαι, ⓐ ἀπὸ Τριβωμίων, ὁ δῆμος ἅπας καὶ ἐκάστην ἐν ὥραν ἡμέραν ἐθαύμαζον, ὅτι τὸ κόρης ἦν ὀφθαλμῶν ἐδάκνυον. ταῦτα οἶμαι ὑπακοῦσαι τὸ Φαρέτριον, ἢ ⓐ φθόνου ⓐ ἐλάσαντα ἡμᾶς ἀπὸ Καισαρείου πόλεως οὐδὲ τὰ ταῦτα ἡμῖν ἀπορεῖσθαι, ὡς ἔγωγε οἶμαι. οὐδὲ γὰρ ἀπορῶμαι, ἀλλ' ἐκπλέω. εἰ μή τις εἶπε τὰ ἄλλα τὰ τῆς τόδε, τὸν φόβους, τὸν κινδύνους, ἅπερ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀναμιμνησκόμενος αὐτὸς, ἢ * ἐλαφρότερα ἂν ἐνεγκεῖν, πέπαμαι ἐκ τῆς κλίνης, σκιρτῶ ὡς δύναμαι μέγιστα ἔχων δοκεῖν μεμενηκώς. ἢ γὰρ ἐς ἔχω, ὅτα δέχεσθαι. διὸ ἢ τὸν ζῆν ταῦτα καλῶ πρὸ ἑτέρα
25 χαίρειν ὅτι τάχιστα, θύραθεν εἶναι, σκιρτᾶν. ⓐ Θεὸν δοξάζειν ⓐ καταξιώσαντα ἡμᾶς τοιαῦτα παθεῖν. ἐ ταῦτα σαυτῇ ταῦτα καλῶ ταῦτα ἔχειν, ἢ τοὺς μηδὲν ἀξιοπίστους. εἰ καὶ πάμπολλοι ⓐ ἐπέχουσι πᾶσαν ἐμπλῆσαι τὴν πόλιν ἔχοντι, ἐ αὐλοὶ ταῦτα ἐκάστοτε καὶ δεῦρο βύσαντες πλὴν ταῦτα τῆς σῆς θυλακοειδίας μηδὲν εἰδέναι τῶν ἀλλ' ἢ καπηλεῖον τὴν λέγειν ἐστί. εἰ δ' ὅλως καὶ λύσασα τῆς κακώσεως ἀλγηδόνος, μάθε σαφῶς, ὅτι καθαρὸς ἀ-
πορῶν ἀπολλάγην, ἢ ἐρρωμενέστερον ἔχω τὸ σῶμα, ἢ αὐτὸν διατείνομαι. ⓐ ἢ κρυμὸν τὴν δέδοικας; ἐ γὰρ ἢ οἰκήματα ἐστὶ σῶμα ἡμῖν κατασκευάσαι, ἢ πάντα ἐκεῖνος μὲν Διόσκουρος ποιεῖ * παραγματεύεται, ὥστε μηδὲ μιᾶς ἐμᾶς ἅψασθαι ἡμᾶς δακνὸν ἀπὸ τὸ κρυμοῦ. εἰ δ' ὅτι ἀπὸ τὸν παραμένειν ἐκαζόμεθα, ἐμοὶ ἀπὸ ἀλλ' ἀπλοϊκὸς ἢ δοκῶ, καὶ οὐδὲν ἐλάττων Αντιοχέως. βούλεσθε δὲ βαλάνου, ποσαυτὴ ἐστὶ ἐκ τὸν αἰῶνος. σφόδρα δέ μοι ἐλοπόσους εἰπεῖν, ὅπως ἐκ τοὺς ἡμᾶς ἀνθρώπους ὡς ἀμελήσειεν. καίτοι τοὺς πολλοὺς ἀνεκρινόμην ἐπὶ τοὺς τὸν ζῆν τιμάτην, τὸν καλῶ μὴ κινδυνεύειν. ἐγὼ ἢ τὸ τοιοῦτον ἐποίουν ἐκ ἔχων, πολλῆς ἐμοὶ ἀπολαύσεως ἦν ἐκ πολλῶν ἱδρώτων ἐκ καμάτου, ἵνα ἐκμαθῶ τοὺς τὸ τοιοῦτον ἀπολογούμενος αὐτοῖς τὸ ῥῆμα. πάλαι ἢ σὺ μέσος ἐκ ἀπολελόγησαι ἐκ-
πεῖσας, ὅτι ἀπλῶς λογίζομαι τὸν, ὑπὲρ τὸ αὔξειν τὸν θλίψιν. ἀλλὰ ἐκ τοῦτο πάλιν ἐγκλημα μέγιστον, τὸ λογίζεσθαι, ὅτι ἐκ τοὺς στιφροὺς παρέχομαι τοῖς λογισμοῖς τοῦ ἁδυπαθεῖν. διὸ καὶ πόλιν σε σωθῆναι ὑπὲρ τοῦ καταλύειν τὸν θλίψιν, τὸ δόλημα τὸ ἀγαθὸν πολεῖν αὔξουσα τὸν ἀνυπόμονον. ἢ οὐκ οἶδα, ὅσοι κακοὶ ἀνυπόμονοι * τὴν ἢ Ισαυρῶν ἔσχεν ῥυσὸν δίοδον λοιπόν. καὶ γὰρ ἐπὶ τὸ ἔτρεψεν εἰς τὸν * αὐτὴν, καὶ ἐκ ἡμέρᾳ πόλιν ἐκπόνησε ἐπὶ τούτου, καὶ ὁ ἀσφαλὴς ἴσμεν, πολλῷ μᾶλλον οἱ ταῦτα ἔτι, ἢ ὅτι ὁ Καισαρείας * ἡμῶν οὐδὲν ἐλάττων ἔσχεν ῥυσὸν δίοδον. καὶ γὰρ ἀνεχώρησαν, καὶ τὸ χιόνος καὶ παλαιβόρτος εἶναι ἔοικε συγκεκλεισμένοις, ἀν' ἀρὰ λαβὰ ἐκ τὸν πεντηκοντάδων ἐξέλθωσι. πῶς ἢ λέγω γεγραμμένοι οἱ ἀπολαύειν ἡδονῆς τοῖς ἐπιμελῶς ἔχειν τοῖς, τὸν μὲν ὄλβον τῶν ἐκ-
χόντων, τὸν ἢ ὄλβον Ἀπωπίου, τὸν ἢ ὄλβον Ἀναπολίου τὸ οἰκέτου σου, τὸν ὀλυσίχους, τὸν ἢ δύο μαλίστα, φάρμακον καὶ ἀπεῖναι * πόλεως σκανδαλιζόμενοι ἐκ ἔχειν αἰδεῖσθαι καὶ τοῖς ἐκ ἔχουσιν ἐκ βουλομένοις ἀγαγεῖν. ἀλλὰ δοκεῖ σοι τῶν τοῦτο, ἀνάσχου ἐμοῦ ἔχοντος καὶ ὄλβοντος, ἢ ὅλως αὐτὸν τὸ ἡμῶν, ἢ τῆς ἰσαυρείας πεῖσαι λαβεῖν πολλῶν, ἢ ἡμῖν ἀλλοῦσθαι ὅτι χάριν σοὶ τι πλέον ἀφεῖναι. ἔχω ἢ τοιοῦτον μέλον, ἐοικῆναι αὐτοῖς, ἵνα οὐκ ἐβουλόμην πέμψαι τινὰ, σφόδρα ἀλγοῦσα, ὅπερ ἔφης, ὅτι ἢ σὺν ἄγαν μοι λογισμοῖς ἀδυπαθεῖς, ἐ τοῦτ' οὐκ ἐν-

τα

τα δυσπλάτουσα δυσάξιον σαυτῆς φθεγξαμένη ῥῆμα, ἐφ' ᾧ καὶ αὐτὸς αἰσχύνομαι καὶ ἐγκαλύπτομαι. πλὴν δυσωπῶ σε κἀκείνας, καὶ ὄχι ἐπὶ τούτοις ἐρᾷς, καὶ μνεία χάρις φιλονεικήσῃ ἀνθρώπῳ. ὅπερ οὖν καὶ Ηρακλείδου τοῦ ὀπτικοῦ ποτε ἡμῖν ἐδήλωσας, ἔξεστιν αὐτῷ, εἰ βούληθείη δωρεὰν ἔχεσιν, καὶ πρώτων ἁπάντων. οὐδὲν γὰρ ἄλλο λείπεται. ἐγὼ μὲν εἰ καὶ μηδὲν μέγα ἰσχύω, ἀλλ' ὅμως ἐδήλωσα τῇ χειρὶ μου Πενταδίᾳ, ὥστε πᾶσαι σοσυδλιὼ ὀπτικὴν δείξασθαι, εἴ τινα ὀπτικοῦ κτῆσιν ἔχω δημοσίᾳ. ἔφης δὲ τετολμηκέναι δηλῶσαί μοι τὰ λυπηρά, ὀφθῆναι δὲ πρὸ ἐκείνου κεκλυσθείσας. ποία τόλμα τοῦτο; οὔτε ἐπαυσάμην λέγων, οὔτε παύσομαι, ὅτι εἰ λυπηρά, ἀμυρτία μόνον· καὶ δὲ ἄλλα πρῶτα κόσις καὶ κακός. τί οὖν βαρὺ δεσμωτήριον οἰκῆσαι καὶ ἅλισιν ἀσκεῖσθαι; τί δὲ βαρὺ πάσχει κακῶς, ὅταν τοσαύτης ἐμποδίας ὁ πάσχει κακῶς ὑποθέσεις γένηται; ἢ δὲ ἐξορία βαρύ; τί δὲ δήμευσις; ῥήματα ταῦτα ὄντα, ἀσχημάτων ἔρημα· ῥήματα λύπης ψιλά. οὔτε γὰρ θανάτου εἶπας, ὃ τῆς φύσεως ὄφλημα λέγεις, ὃ πρώτης ὑπομιμνήσκει καὶ τοὺς μηδένας ἐπάγοντος· οὔτε ἐξορίαν εἶπας, οὐδὲ ἕτερον λέγεις, ἢ χώραν καὶ ὃ πολλὰς πόλεις ὁρᾷ· οὔτε χρημάτων δήμευσιν εἶπας, ἐλευθερίαν λέγεις, ἣ ὃ βύλυτον ἔχει. Μαρουθᾶν ⓦ ὀπίσω ποτὲ μὴ δύναμαι τοῖς εἰς σὲ ἥκουσι διαπρέπουσα, ὥστε δυσμενίσασθαι τῷ βασιλεῖ. μάλιστα γὰρ αὐτὸν δίκαιον ἡγοῦμαι τὰ ὁ Περσῶν. καὶ μάλιστα ἐπ' αὐτῷ, ἀφ' ὧν δυνατόν σοι γένηται, τί τε καὶ πόρρω) ἐκφοβεῖ αὐτῷ, καὶ τίνος ἕνεκα διαγένησε, καὶ δήλωσον ἡμῖν καὶ εἰ ἔστι δύο ὀπτικοὶ, ἃς ἔπεμψα αὐτῷ, ἀπόδοσις. καὶ μὴ βουληθείη ἡμῖν ὀπτικεῦσαι, πάλιν ὀπτικοὶ δύο αὐτῷ· ἀφ' ὧν μὴ βουληθείη, καὶ τῇ θυγατρί σε δήλωσον, εἴ τι γένοιτο πλοῦτος αὐτῷ, καὶ εἰ μέλλοι τι καταρθοῦν πάλιν καὶ πάν. ἐγὼ γὰρ διὰ τοῦτο καὶ ἐκπονῶ ἀστρολογίαν συντείνας. τὰ δὲ σὰ γνόντα· καὶ πρώτης καταχέφαλα φέρων), ὃ σαυτῆς πλήρου. ὁ γὰρ μισθὸς σὺ ἐς αἰῶνα ἀπηρτισμένος. πάνυ οὖν αὐτῷ οἰκείωσαι, ὡς ἐγχωρῇ. δεῖ καλῶ τοῦτο, ὃ μέλλω λέγειν, μὴ δεδράμης, ἀλλὰ πολλοῦ ὀπίδειξαι δεῖ αὐτοῦ σοσυδλιῶ. ἐδήλωσάν μοι ⓖ μονάζοντες ⓖ Μαρσῆς, ⓖ Γότθοι, εἴθα δὴ ἐκρύσθησαν Σαρακηνῶν ὁ ὀπίσω πος, ὅτι Μωδουαρίος ἦλθε ὁ δίκαιος ἀπαγγέλλων, ὅτι Οὐενίλας ὁ ὀπίσω τος ὁ θαυμάσιος ἐκφιος, οὗ δεῖν ἐγχειρήσασα ἡ ἔπεμψα εἰς Γοτθίαν, πολλὰ δὲ μεγάλα κατορθώσας ἐκοιμήθη· καὶ ἦλθε Φέρων γράμματα τῆς ῥηγὸς τῶν Γότθων αἰτιωμένη πεμφθῆναι αὐτῇς ὀπίσω πον. ἐπεὶ οὖν οὐδὲν ἄλλο ὁρᾷ δεῖς τιν' ἀπειλουμένου καταφρονῶν ζωντανῶν δεῖς διόρθωσιν, ἢ μέλλησιν ἢ ἀναβολὴν (οὐδὲ γὰρ δυνατὸν αὐτῇς πλῦσαι εἰς τ' Βόσπορον, οὐδὲ εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα) ὑπολαβεῖν πῶς αὐτὸν δίκαιον χλεύασμα δεῖσθαι. ἀλλὰ μὴ ἁπλῶς αὐτῇ δεδράμης. καὶ ὀρθῶμα γὰρ ὅτι μέγιστον. δύο γὰρ ὅτι, ἃ μάλιστά με λυπεῖ, εἰ γνοίητο, ὃ μὴ γνοίητο· τό τι δεῖ τοῦτον μέλλειν γίνεσθαι τὴν τοσαῦτα κακὰ ἐργαζομένην δὲ πρὸ ὧν οὐ θέμις· ὃ τι ἁπλῶς πῶς γνῶσθαι. ὅλη γὰρ οὐ σοσυδάζοισί πω γνῶναι ποιῆσαι, οἷα δὴ καὶ αὐτή. εἰ δὲ τοῦτο γνοίητο, ὃ μὴ γνοίητο, τὰ ἐξῆς ὀπίσασαν. ἵν' οὖν μηδὲν τούτων γένηται, πᾶσαν σοσυδλιὼ ποίησαι ἀφορμή. εἰ δὲ δυνατὸν καὶ λανθάνοντος ⓦ Μωδουαρίου δεῖς ἡμᾶς ἐκδραμεῖν, μέγιστα αὖ λύσεις· εἰ δὲ μὴ δυνατὸν, ἐκ τοῦ ἐγχωρουμένου τοῦ δυνατὰ γνῶσθαι. ὅπερ γὰρ ὅτι χρημάτων καὶ ὅτι τῆς χάριτος ζωῆς, τοῦτο ὅτι πραγμάτων. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνοι δύο ὀλοθεῖς καταβαλόντα πάντας ὑπῆκόντισε τὸν πλείονα καταβαλόντας, τὸν αὐτὸν πᾶσαν κεκίνησαν· οὕτω καὶ ⓖ εἰς τὰ πράγματα πάσῃ δυνάμει σοσυδάζοντες, ὃ πρῶ ἐπλήρωσαν, τοῦτο εἰς αὐτὸν ἥκειν. καὶ μηδὲν γένηται πλέον, καὶ ⓦ μωδὸν ἀπηρτισμένον ἔχοισι. Ἱλαρεῖς τὰ ὀπισθότερα πολλὰς ἔχω χάριτας. ἔγραψα γὰρ μοι ἀξιοῦν ὀπτεύσαπαν ἀπελθεῖν εἰς τ' αὐτὸν, καὶ διορθῶσαι τὰ αὐτόθι, καὶ πάλιν δεδημέναι. ἐπεὶ οὖν πολλὰ ὠφελεῖ ἡ πλουσία αὐτὸν (καὶ γὰρ βούλεσθαι ὅτι καὶ αὐτὸν ἀνεπίτρεπτος καὶ ζῆν) πρέπει καλέσαι αὐτὸν ἀπελθόντα ταχέως ἐπιμελη-

θῆναι

θῆν. ποίησον τοίνυν τὴν ἀπιστολὴν ταχέως καὶ ἀσφαλῶς αὐτῇ ἀποδοθῆναι, καὶ μὴ ἀναβάλλεσθαι. καὶ γὰρ μετὰ πολλῆς ἀπιθυμίας καὶ σφοδρότητος ἀπολύσεται τὰ παρ' ἡμῶν γράμματα, καὶ πολὺ ὠφελήσει ἡ παρουσία αὐτῆς. πάνυ οὖν φρόντισον ταύτης ἀπιστολάς. Εἰ μὴ παρὴν αὐτὴν Ελλάδος ὁ παρασύτερος, ἀλλὰ τινὸς αὖ θεράπαινάν τινα ἐγχάραλον ἐλθοῦσα ποίησον ἀποδοθῆναι τοῖς φίλοις.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ιη.

ΤΙ δή μοι παρεστάλκησας, τοσαύτην ἐκτενότητος ἀπιδειξαμένη φιλοσοφίαν, καὶ δυθεράπαινα καταπατήσασα τύφον, ἀταραχήν τινα καὶ ἀπάλεμον ζήσασα βίον; καὶ πῶς ἔνι τοῦτο; Εἰ γὰρ δυθεράπαινα αὖ θεράπαινα πυκτεύοντας μυεῖα καὶ ὁ ἀγὼν καὶ ὁ πολέμους δέχονται καὶ τραύματα, ἡ παρὰ αὐτῆς ἀποδυσαμένη τὰς δεχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, παρὰ σοῦ κεκοσμηκέναι τὸν σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου, παρὰ τὰ πνευματικὰ τῆς πανοπλίας, καὶ ἀποδυσαμένη ἡμιαίως οὕτω, καὶ τοσαῦτα ζήσασα τραύματα, καὶ ὅλον τοσούτων λυτήσασα δαιμόνια, πόθεν ἔλπισας ἡσύχιόν τινα καὶ ἀπερίμαχον βιώσεσθαι βίον; ἢ τοίνυν ἀφ' ὧν τοῦτα θορυβεῖσθαι χρὴ, ὅτι πολλοὶ πάλαι θόρυβοι, καὶ πολλαὶ αἱ παρεχαί· ἀλλὰ τοὐναντίον, εἰ μηδὲν τούτων συμβεβηκὼς, τότε θαυμάσαι ἐχρῆν. τῇ γὰρ ἀρετῇ συγκεχλήρωται πόνος καὶ κίνδυνος· καὶ ταῦτα οἶδα καὶ παρὰ τῶν ἡμετέρων γραμμάτων αὐτὴ, καὶ σοῦδὲ δεῖσθαι πρὸς ἑτέρου μανθάνειν. ἐπεὶ καὶ ἡμᾶς οὐκ ἀγνοοῦσαι διδάσκοντες, ταῦτα ἀπιστέλλομεν. ἴσμεν γὰρ, ὅτι οὔτε ὁ πατρῷος ἐκπίπτει, ὅτε ὁ χρημάτων ἀπομένει ζημίαν (τοῦτο δὲ ὁ πολλοῖς ἀφόρητον) οὐχ ὕβρεις, οὐκ ἄλλη τις τοιαύτη θλῖψις διαταράξαι σε δυνήσεται. εἰ γὰρ καὶ καινοὶ τῷ τοσαῦτα παρόντα νομίζουσι ζηλωτοί, πολλῷ μᾶλλον καὶ σὺ αὐτοῖς ὀπτοῖς. διὰ τοῦτο Παῦλος ἐφ' ἑκατέρᾳ σοῦ ἐξ Εβραίας πίστεως δυσαχρηστεῖ, λέγων· Αναμιμνήσκεσθε τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν παθημάτων, τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς καὶ θλίψεσι θεατριζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτω πασχόντων γινηθέντες. διὰ τοῦτο σοὶ ἡμᾶς μακρὰν ποιεῖσθαι τὴν ἀπιστολήν. σοὶδὲ γὰρ τὸ νικῆσαι τὰ ἔσπατα ἴσασιν ἅπαντες συμμαχίαν κομίζων, ἀλλ' ὑφηνίας μόνον. ἐπεὶ σὺν καὶ ἡμᾶς ἐγνώκαμεν, ὅσον σοὶ τὰ συμβάντα τὴν φιλοσοφίαν ἐπιδείκνυσθαι, μακαρίζομεν σε, θαυμάζομεν τῆς τε εἰς ὁ παρὸν ὑπομονῆς, καὶ τὸ ἀοίδιμόν σου τοῖς ἅπασι μυρίοις. ὅθεν ἡ ἐκ τῶν ἡμέτερα, οὗ οἶδ', ὅπη βούλῃ μανθάνειν (καὶ γὰρ μακρὰν ἐσίγησας σιγήν) τῆς μὲν χαλεπωτάτης ἀρρωστίας ἀπηλλάγημεν· λείψανα δ' ἔτι τῆς νόσου σοὶ φέρομεν, καὶ ἰατρῶν δεόμεθα ἀρίστων. ἀλλ' ὅμως ἐκ ὅτου λυμαίνεται τὴν ἀπὸ τῆς θεραπείας ὠφέλειαν ἡ τῶν ὀπτηδείων ἀπειρία. οὐ γὰρ δὴ μόνοι φαρμάκων ἐσμὲν ἀπαίδευτοι, καὶ τῶν ἄλλων τῶν δυναμένων διεργάσασθαι σῶμα πεπονηκός, ἀλλ' ἤδη δὲ λιμοὶ μαλεπώτατοι δὲ λοιμοὶ, καὶ τούτων λειπόντων ὠδίσεσι καὶ κακοῖς ἡ ζωτικὴ τῆς ληκρικῆς ἐφόδου, αἱ μέχρι παρόντος τῆς ἐδῶν ἐκχεόμεθα, καὶ τὰς ὁδοὺς ἀποτυχίζουσαι τὰς πάντα ῥοῦν ποιημένας. ἐστιδὲν πολλὰ καὶ ὁδοιπορεῖς ἐπάγουσι κίνδυνον. Αναβάσεις γοῦν, καθὼς φησι, καὶ ταῖς ἐκείνου θεοτέπτοις χερσὶ, δὲ ἀπολυθεῖς οὕτω διεσώθη. διὸ παρακαλῶ σε τὴν ἐμμέλειαν μηδένα λοιπὸν ἀποσείλλειν σοὶ τοῦτο. δίος γὰρ μὴ τῆς παρ' ἡμᾶς ἀποδημίας ἡ κατάστασις ἀφορμὴ τῷ παραγενομένῳ σφαγῆς γένηται· καὶ οἶδα, ὅσον ἡμῖν ἔστι τὴν ὁδοιπορίαν. ἀλλ' εἰ ἴσως ἐπιλάβοιο γνώσις καὶ χρείαν ἑτέραν σὺ τοῦτο ἀφορμὴν, δὶ αὐτὴν δι-

λυ τὰ ἀπὸ τῆς ὑγιείας ἡμῖν τ σῶς· ἰδιωτῶν μὲν τοι εἰς τ τοιῦτ ἀφιγμένοι, μηδὲ δίκην τιθέναι χρεών, ἀλλὰ δ δίος ὁ προφήτης φησί.

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ κ.

ΑΜφότερα τῆς ἀφάτυ τῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας, καὶ δ συγχωρῆσαι τοσαύτης ἐπάγεσθαί σοι πειρασμούς· δ ἐπαλλήλους ὕντας, ὥστε "λαμπροτέρους σοι γίνεσθαι τοὺς στεφάνους· καὶ δ ταχίως αὐτῶν" πεπαῦσθαι· τὸν μὲν ἀπαλλαγῆναι, ὥστε σε μὴ καταπίνεσθαι παλιν τῇ ἀθυμίᾳ τῶν ἐπαγομένων κακῶν. ὕτω γ τῶν ἡμετέρων ἀνδρῶν ἑκάστων, τῶν ἀποστόλων λέγω καὶ προφητῶν, ⓦ βίον διευθύνησεν δ Θεός, τοῦτο μὲν ἀφανῆς τὰ κύματα διεγείρεσθαι, τοῦτο δ' ὑπερτιθέμενον τῷ τῶν κακῶν πλήθει, καὶ ἀπὸ χαμεποῦ τῦ χαλκοῦ" λαμπρὸν ἐργάζεσθαι χάλκωμα γαληνίου. παύσας τοίνυν διακρύσασα δ καταπομφὴ τῇ λύπῃ· μηδὲ πάλιν ἐπαγάγωμά σοι δεινὰ σκόπει μόνον τὰ ἐπάλληλα γ συνεχῆ, ἀλλὰ γ τὸν ταχίως αὐτῶν ἐλθόντα εἶναι, γ τὸν ἄφατον ὑπερβαλλομένως σοι ἀμοιβὸν γ ἀντίδοσιν. ὅπερ γὰρ ὄντι ἀρέσκει, γ σκιά, καὶ καπνός, γ εἴ τι τούτων ὑπολείπεται, τοῦτ' ἔστι πάντα σοι πάρεστα δεινὰ πρὸς τὰ μέλλοντα δίδοσθαί σοι ὑπερβαλλόντως βραχέα. τί γὰρ ὄφελος πόλεως ἐκπεσεῖν, δ τόπους ἐκ τόπων ἀμείψαι, γ πολίτου ἐλαυνόμενον γ δημεύεσθαι, γ εἰς δικαστήρια προσκαλεῖσθαι, γ ὑπὸ γραπτῶν ἀπαιτεῖσθαι, καὶ ὑπὸ τῶν μελῶν βυαργατηθῆναι τὰ σώματα πῶν ὑποδημάτων, γ πάσης οἰκετῶν, γ πάσης ἐλευθέρων ἐπηρεάζεσθαι, ὅτε γ τούτων ἕκαστος ἦν, γ τὰ ἀκήρατα ἀγαθὰ ἐκεῖνα, τὰ μήτε λόγῳ ἐρμηνευθῆναι δυνάμενα, γ πίστεως οὐκ ἔχοντα, ἀλλ' ἀδιάπτωτον παρέχοντα τὴν ὀξ αὐτῶν ἀπόλαυσιν; ἀφέσα ποίαν τὰ ὑπερβολὰς, τὰ ἐπηρείας, τῶν ζημιῶν τὰ ζημίας, τὰ μετοικεσίους τὰς συνεχεῖς, τ δ' ἀλλοτρίαν ἀφηγεῖσθαι λογίζεσθαι, γ πλοῦν πάντος ὑπολείπεσθαι τοῦτο καταπατοῦσα, ἐπόμενον τοῦτ' ἐκ τούτων σοι τεκμήρασθαι δ τοῖς οὐρανοῖς ἥκουσι, γ τ ἀνάλωτον πραγματείας, γ ⓦ ἄσυλον πλοῦτον. ἀλλὰ δ σῶμά σοι κακῶς ἐκ τῶν πόνων τούτων τὰ λαμπρότερα διετέθη, γ τὰ τῆς ἀῤῥωστίας ἐπίτεκνα αἱ τῶν ἐμῶν ὑπονοίαι; πάλιν ἑτέρας μοι λέγεις ἐμπορίας ἀνάθεσιν μεγάλης γ ἀφάτου. οἶδα γὰρ, οἶδα σαφῶς, πλείστην ὅτι σώματος ἀῤῥωστίαν ἡμαῖος γ μυρίων ὠφελείας ἐργάζεται. τοῦτο, δ πολλαχοῦ εἶπον, ⓦ λάζαρον ἐστεφάνωσε· τοῦτο ὅτι τῶν ἀγώνων τῦ Ἰωὴβ ⓦ ἀγῶνα στεφάνων κατήκμασε, γ ⓦ ἀθλητὴν τῆς καρτερίας ἐκείνης λαμπρότερον ἀπέφηνε· τοῦτο γ φιλοπονίας, γ τῆς τῶν χρημάτων ὑπεροψίας, δ τῆς ἀθέσμου ἐκείνης τῶν παίδων ἀπωλείας, γ τῶν μυρίων ὅτι βυθὸν μᾶλλον αὐτὸν ἀνεκήρυξε, γ δ "αἰσχύνουσαν τὸ πονηρὸν δαίμονος ἐκείνου τόμα" εὐέφραξε μὴ πολλῆς τ σπουδῆς. ταῦτ' οὖν ἀναλογιζομένη συνεχῶς γ αὐτὴ χαῖρε γ θύφρασίνη, ⓦ μέγιστον ἄθλον ἀφιεῖσα, γ δ κεφάλαιον τῶν πειρασμῶν ὁρᾶσα φέρουσα, καὶ ὑπὲρ τούτων δοξάζουσα τ φιλάνθρωπον Θεὸν, τ δυνάμενον μὲν ἀθέσμου ἀφυίσας πόνους τὰ δεινὰ, ἀφεῖναι γ γίνεσθαι, ὥστε σε λαμπροτέραν τοῦ καλοῦ τούτου ἡμᾶς ποιῆσαι πραγματείας. ἀφ' τοῦτο γ ἡμεῖς σε μακαρίζοντες γ παυόμεθα. παθημάτων γ, ὅτι γ δικαίου ἀπαλλαγῆσα καὶ πραγμάτων οὕτως, ὡς σοι πρέπει λέγω, οὕτω τῷ πράγματι τέλος ἐπιθήκας ὃ κρ τ ἀρίστου, οὔτε ἀνάνδρως αὐτὰ προεμένη, οὐδ' αὖ καταχρῦσα πάλιν γ ἐμπίεσσα σαυτὴν δικαστηρίοις καὶ τοῖς ἐκ τούτων κακοῖς, ἀλλὰ μέσον ὁδεύσασα ὁδὸν, γ τοῦτο σοι πρέπουσαν ἐλθυθείαν κατέπαυσε μόνη, γ πολλοῦ τ ζωὴν ὑπεξαιμένη, γ τ μακαριωτέραν, καὶ τ καρτερίαν, καὶ τ ἀνδρειοτέραν, γ δ ἀτεχνῶς ἀπάντων δίκασα τῆς συνέσεως τ σῆς.

ΠΡΟΣ

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ις'.

ΤΗς σφοδρότητος ἕνεκα τῦ χλμῦος, καὶ τῆς τῦ σωμάτου ἡμῶν ἀσθενείας, καὶ τ Ἰσαυρικὴν καταδρομὴν μηδὲν ἔνεκεν ἡμᾶς μερίμνας, μηδὲ καταπτήσαι σε φροντίσαι. ὀλιγάκις γὰρ χιόνες, οὐδὲ εἰκὸς ἐν Ἀρμενίᾳ εἶναι. ὥστε μηδὲ δι' πλείονος θλῖψιν ἡμᾶς ἡ ὑμετέρα ἀγαθοπραγία παρασκευάσειεν. ταῦτα γὰρ τοῖς ἀνθρώποις πολλὰ μὲν χαρὰν πολλὴν τὸ τέλος ἐργάζεται δακρύσασι βλέπειν, καὶ πῦρ ἀνακαίουσι συνεχῶς, καὶ ὃ δωμάτιον, εἶτα καταμένομεν, πάντα χόλον ἀφεθέντες, καὶ ἐπιθυμήσαντες κλαῦσαι πολλοὶ πλείονα, καὶ ἀναπάντως ἥδιον ἐσθίουσιν· ὅπερ ὅτι μὲν ἡμῖν ἐπαχθὲς, πάλαι δι' ἐμοῦ τὸ ἐντεῦθεν κέρδος φορητόν. ἕως γὰρ ἔτι μόνον, ἡ σφόδρα καταπονοῦμαι τῷ κρυμῷ· εἰ δὲ ἀναγκαιῶμεν μακρὸν ποιήσασθαι, καὶ τὰ ἔξω ὁμιλῆσαι ἀεὶ, οὐ μικρὰν ποιήσομαι βλάβην. διὸ καὶ τὸν πιμόθεον σε παρακαλῶ, καὶ ὅσον μέγιστον αὐτῷ χάριτος μέρος, πολλὴν ποιήσασθαι ἐπιμέλειαν, ὡς τὸν τῦ σώματος σου διορθοῦσθαι ἀσθένειαν. ποιᾷ γὰρ νόσον καὶ ἀθυμία. ὅταν γὰρ τὸ σῶμα πεπονηκὸς ᾖ καὶ ἐξηντλημένον, καὶ ἐπιμελείας δεόμενον πολλῆς, καὶ μήτε ἰατρῶν ἀπολαύῃ, μήτε ἀέρων διαφόρων, μήτε τῆς τῦ ἐπιτηδείου ἀφθονίας, συνίησον ὅτι οὐ μικρὰν ἐπιτίθησι ταῦτα τῇ διαθέσει τῦ σώματος. διὸ παρακαλῶ σε τὸν τοιοῦτον ἐπὶ ἀγορᾶς ἐξαφέσεις καὶ ἐμπιέσεις, καὶ φαρμάκοις χρῆσθαι τοῖς πρέπουσι διορθοῦσθαι δυναμένοις. ἐπεὶ καὶ ἡμᾶς περὶ τούτων τῶν ὀλίγων ἡμερῶν διεσπασμένους ἡμῖν ἔχοντες τῦ σωμάτου πρὸς σοῦ ἐμέτους ἐκ τῆς τῦ ἀέρος καταστάσεως τῇ τε ἄλλῃ ἐπιμελείᾳ χρησάμενοι, καὶ τοῖς φαρμάκοις τοῖς ἀπεσταλμένοις παρὰ τῆς κυρίας μου τῆς κοσμιωτάτης Συγκλητικῆς, καὶ ὑπὸ δυσθυμίας πλέον, ἢ τι καὶ ἡμερῶν αὐτῶν ἐπιθῆναι, διορθώσασθαι αὐτὸν τὸν ἀσθένειαν. παρακαλῶ τοίνυν καὶ αὐτὸν σε χρῆσθαι τούτοις, καὶ παρακελεύσασθαι πάλιν ἡμῖν ἐξ αὐτῶν πιμοθέῳ. καὶ γὰρ πάλιν αἰσθόμενοί τινος αἰφνιδίου πάλιν αὐτῷ ἐχρησάμεθα, καὶ ὃ πάλιν διορθώσασθαι. καὶ γὰρ φλεγμονὰς καταστέλλει ταχέως ὁ βάτος, καὶ τοὺς αἱμορραγοῦντας, καὶ συμμέτρως ὅτι θερμὸν, καὶ τόνον ὀστῶν ἐντίθησι τοῖς τυχοῦσι, καὶ ὄρεξιν διεγείρει τοῖς πάσχουσι. καὶ τούτων ἀπόντων ἡμῖν ὀλίγας ἡμέρας πεῖραν ἔσχε. ποίησον τοίνυν τὸ διαστεῖλαι μοι παρακληθεῖσα τὸ αἱδεσιμώτατον Θεόφιλον τὸν Κόμητα, ὡς πάλιν ἐξ αὐτοῦ καταβιβάσαι ἡμῖν καὶ ἀποστεῖλαι. καὶ μή σε λυπείτω ὃ ἐνοχλοῦν ἡμᾶς χλιμάζων. καὶ γὰρ πολλῷ ῥᾴων ἐστὶ νῦν ἡ πεῖρα ἐκείνου. ὥστε εἰ καὶ αὐτὸν τὸν πεπονηκέναι ἐπιμέλειαν ἐποιοῦ, πολλῷ δὲ ἄμεινον διετέθης. εἰ δὲ ἐξ ἀθυμίας φῂς πεπονθέναι σε τὰ νοσήματα, πῶς πάλιν ὀλιγοψυχίας ζητᾷς παρ' ἡμῶν, μηδὲν εἰς ἀθυμίαν ἑαυτὸν παραδιδοὺς, ἀλλ' ὅπου τῇ τυραννίδι τῆς ἀθυμίας βαστασθεῖσα, ὡς καὶ ὀλιγοψυχίαν τοῦ πνεύματος; οὐκ οἶδα, ὅσους καὶ ἀῤῥωστίας κέκμηκε μιᾶς; οὐ πολλάκις σοι καὶ πρὸ καὶ διὰ ὀλιγοψυχίαν τοιαύτης ἔσχεν διάλειγμα τῆς ἀποδημίας; ἀλλ' ὅπῃ ἴσως ἡ ὀλιγοψυχία τὰ σώματα ἔχλες, ἡ αὐτὴ τῆς ἀῤῥωστίας ἡ φύσις καὶ αἰ πολλαὶ προσεταίρους οὐκ ἐᾷσι σε διαπνεῦσαι ἐλευθέρως ἔχειν τὸν ἐνεργούντων τὸν μηνίματα, ἔχουσι πάλιν τὰ αὐτὰ ἐπαγαγόντων ἡμῖν τοῖς ἕλκεσι σου τῆς ἀθυμίας. Τὰ γὰρ αὐτὰ γράφειν, φησὶν, ἐμοὶ μὲ οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ὀκνηρὸν ἴσως. τί οὖν τοῦτο λέγω καὶ γράφω; ὅτι, ὦ Ὀλυμπιὰς, τῆς σὲ ἀλγηδόνος ἕνεκα μεγάλης εἰς βεβαιοτέρας λήξεως ἴσον. ἡ γὰρ βασιλὶς τῶν ἀγαθῶν, καὶ τὸν εὐφραίνων ἡ χαρὰ, αὐτὴ μάλιστα ὅτι. ἐν καθαρῷ αὐτὴ κεῖται τῶν ἄλλων καταρθωμάτων, ὅπως ἐν αὐτῇ τοῦτο μάλιστα δεῖ εἶδος τῶν ἄλλων ὅτι λαμπρότερον. πάλαι ἀσπάζεσθε οἱ ἐν Ἱερισσῷ. ἀσπάζουσιν αὐτὸ πάντες ἀσπαζόμενοι. τί οὖν ὅτι, ὃ φημι; ὅτι δεῖ χρήματα ἀφαιρεθῆναι, καὶ πάντων τις γυμνωθῆναι τῶν ὄντων, ὅτι δεῖ ὑμᾶς ἐκπεσεῖν, οὐ δεῖ πατρίδος ἐκβληθῆναι καὶ πρὸς τὸν ἀφορ-

εἰδω ἀπειρήσω, οὐ δ πόνῳ ἡ ἱδρῶ κατατήκεσθαι, οὐ δ δισμωτήριοι οἴκῳ ἡ ἅλυσιν ἐνδεῖσθαι, ὄχι ὀνειδισμοὶ ἡ λοιδορίαι ἡ σκώμματα (μὴ γὰρ μηδὲ τοῦτο μικρὸν νομίσῃς εἶναι) καρτερείας εἶδος, δ ἡμεροῦν τὰ τοιαῦτα ἐσεγκεῖν. Ἐ δείκνυσιν Ιερεμίας ὁ τοσοῦτος ἡ τηλικοῦτος ἀνήρ, ἀχ ὡς ἔτυχεν ὑπὸ τοῦτο ἐρριφεὶς ἡ πιεσθείς) ἀλλ' ἐν βόθρῳ, ἐ παλαιῷ καὶ ἀρτιπαγεῖ, ἐχ ἑτέρῳ τινὶ τοιούτῳ ἐνδεῖ, ἐκ αὐλὸς ὁ κολοφὼν τ ἐνκειμένων ἔχῃ) λυπηρὸν, ὁ θάνατος, ὁ φόβερὸς οὔπω ἡ φειδωλὸς ἔτως ἐστί, βαρὺς, ὡς σώματος ἀῤῥωσία. ἡ ταῦτα δείκνυσιν ὁ μάγειρος τῆς ὑπομονῆς ἀθλητής, ὃς, ἐπὴ σωματικῇ ἀσθενείᾳ νόσῳ, ἀπὸ ψυχῆς τὴν κατηφείαν τῶν πολλῶν ἔχει) ὁ ὅμοιος. ἡ ὅτε μὲ τὰ ἄλλα ἔπαχθῆ ἀπόντα, ἐνδεὴς ἠθάνατος, καὶ πιεσθήσεις ἐνδόμυχος ταῖς πλευραῖς, ἡ τετυπάνου τὸν κτύπον. ἐνδεὲς γὰρ τοῦτο μικρὸν, ἀλλὰ ἡ τὸς χαλεπωτάτης τῶ πολεμιώτης αὐτῷ κακουργίας, δ μὴ νεάζοντι μηδὲ νεῶν εἰς ἐνδον ἀγῶνας καθιέναι σοφῶν, ἀλλ' ἤδη τῇ πυκνότητι τῆς ἐπιφανείας βελῶν κατεργασαμένῃς, τότε τὸν κτύπον δοκῶσαν τὸν ὑπὸ ταῖς παισὶ πλευρὸν, ἡ ταύτῃ οὕτω χαλεπῶς, ὡς ἐξ ἑκατέρας τῆς φύσεως, ἡ πόνους ἀφόρους, ἡ ἐν ὥρᾳ κλικίας, ἡ βιαίῳ τελευτῇ διαφθεῖραι, ἡ τὸ θανάτῳ ⟨illegible⟩ ἔπειτ' ἐκδέξασθαι μόροι αὐτοῖς ἐργάσασθαι πάφοι. ἐνδεὲς γὰρ εἶδεν ἐν κλίνῃ κειμένους, ἐνδεὲς ἐφίλησεν χεῖρας, ἐνδεὲς ἑκάστων ἤκουσε ῥημάτων, ἐνδεὲς πεδῶν ἥψατο ἡ γονάτων, οὐ τόμον ζωσθεὶς, ἡ καπνὸν ἐφθαλμοὺς μυόντων αὐτῶν τελευτᾷ, ἄσῳ ἡ μικρὰ εἰς ἀθυμίαν τοῖς παῖδεν χωρεῖ οἰκείοις παρεῖναι, ἐνδεὲς ἐν μὲ ἐπιμφαν ὅτι ⟨illegible⟩ πάφον, " ⟨illegible⟩ ἦ ἐπιμελῶν ὕβρεως ἀθυμίαν τῆς ἀπολύεται· ἀλλ' ἐν χειρῷ συμποσίου (συμποσίου ἡ μέθην, ἀλλ' ἀγάπεν βρύοντος) ἐν τραπέζῃ φιλαδελφίας, ὅτι εἰδὼς καὶ φίλους ἤκουσε πρῶτος κατακεῖσθαι, ἡ πρῶτος ὁμοῦ μιγῆναι, δ αἷμα, ⟨illegible⟩ οἶνοι, ταῖς κύλιξιν, ⟨illegible⟩ ὄψεσφον, τὴν τράπεζαν, τὴν κόπην, ταῖς μάζῃ τῶν παίδων. ἀλλ' ὅμως ἰσχὺς ἰσχὺν ταῦτα ἤκουε, ἡ πρὸ τούτων ταῖς ἄλλαις, ἡ αὖ ταῖς χαλεπαῖς (ἐ γὰρ ἐ σκῆνος χαλεπῶς ἀπολωλὸς ταῖς πόνοις, ἡ ὁλοκλήρους ἀλγηδόνας, ταῖς μὲ ὑπὸ πυρὸς δοθῆναι κατιεμένοις αἰπλωδῶς ἐλεγεν ὁ ποιητὴς τ τραγῳδίας ταύτης ἄγγελος, ταῖς ὑπὸ πολεμίων ὀξυφόρων ἀθέσμοις πάσαις διαρπαγῶσι ἡ κατασκαπῆναι σὺν αὐτοῖς τοῖς πολίταις) ἀλλ' ὅμως τοσαύτῃν ζάλην εἰς βεβαιότητα κατέστησε ῥοπὴν διεγερθῆσαι ὀργὴν, ὅτι τ ἀγρῶν, ὅτι τ οἰκίας, ὅτι τ θρεμμάτων, ὅτι τ παίδων, ἡ ἐπάλληλα τὰ κύματα, ἡ ταῖς ἀστραπαῖς ἀνεχῆς, ἡπ' ζόφον βαθὺν, ἡ δ κλυδώνιον ἀφόρητον, οὔτε ἀθυμία κατετήκετο, ὅτε ἠθάνατος αἱρεῖ τ γεγηθότων, πλὴν τοσοῦτον, ὅσον αὐθέντης ἰὼν ἡ πατήρ. ὅπῃ δ νόσῳ πεπεδῆσθαι ἐ ἔλκει, τότε ἡ θάνατον ἐπιζητεῖ, τότε ἡ ἀποδύρεται ἡ ἀρᾶται, ἵνα μάθῃς πῶς τοῦτο πάσχων ὅτι χαλεπώτερον, ἡ τῆς ὑπομονῆς δ ἄκρον εἶδος. ἡ τοῦτο ἐνδεὲς αὐλὸς ὁ ποιητὴς ἀγνὸς δαίμων· ἀλλ' ὅπῃ πάθος σκῆνος κινήσας ἐώσῃ ⟨illegible⟩ ἀθλητὴν ἀπαράσχῃ ἰδρῶτα ἡ ἀδρυσοι, ὡς ὅπου μάλιστ' ἄθλον τοῦτον ὠρμηκότα, λέγων· ὅτι τὰ μὲ ἄλλα πάθη φορητά, καὶ παίδων ἀποβολὴ, καὶ κτήματα,
Ιωβ. β. δ. καὶ ἄλλο ὁτιοῦν. τοῦτο γὰρ ὅτι, Δέρμα ὑπὲρ δέρματος· ἡ ἡ ψυχὴ πληγὴ, ὅταν ἐ σώματι τις δίξῃ) ταῖς ὀδύναις. δοκεῖ τοι ὅτο μὴ τ ἄθλου ὄντος ἀπηλεῖς, ἐνδεὲς χρύσεον ἔχει. Εἰ ἡ τὰ μάλιστα ἡ τὰ πρῶτα αἰσχρῶς αἰτίλεγεν, ἐ ταῖς ἰδίοις ὠφέλει ἐνδεὲς ἀναίσχυντον πλάσαν τι λοιπὸν βύβρει, ἀλλ' ἐγκαλυπτόμενος διεχώρησεν. ἀλλὰ μή νόμιζέ σοι τοῦτο ἀπολεῖσθαι εἰς ἐὶς δ ἡ αὐτὸν ὑπιθυμεῖ τελευτῆς, Εἰ ἐκεῖνος ἐπιθυμεῖ θανάτου, ταῖς ὀδύνας οὐ φέρων. ἐπὶ ὅπου γὰρ πότε ἐκεῖνος ὑπιθυμεῖ, ἡ πῶς τῶν πραγμάτων ἀφαιρεῖται· ὑ νόμῳ δοθέντος, οὐ προφητῶν φανέντων, οὐ τῆς χάριτος οὕτως ἐκχυθείσης, οὐ τῆς ἄλλης φιλοσοφίας μεταχών. ὅτι γὰρ ἡμεῖς τῶν τότε πολιτευομένων πλείονα ἀπαιτούμεθα, ἡ μείζονα ἡμῖν χρῆται τὰ σκάμματα, ἀκουσον τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Εἰ μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλέον τῶν γραμματέων ἡ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν
Matth. ε. κ.

τῶν

τῆν ἀρχήν. μὴ τοίνυν ὃ ὠχαδαγ πῶ τελευτῶν ἀπηλλάχθαι ἐγκλήματος νόμιζε· ἀλλ' ἄκουε τῆς Παύλου φωνῆς τῆς λεγούσης, Τὸ ἀναλῦσαι καὶ (σὺν Χριστῷ εἶναι), πολλῷ μᾶλλον φιλιπ. α. κζ.
κρεῖττον· ὃ δὴ ὑπεμφαίνων τῇ ἀρχῇ, ἀναγκαίως ἔχει δι' ὑμᾶς. ἕως γὰρ ἂν ὑπτιάσωμαι τὰ τῆς θλίψεως, τοσοῦτῳ πλείονα ζημιοῦμαι· ὅσῳ ἂν πυρωθῇ ὁ χρυσίον, τοσούτῳ καθαρώτερον γίνεται· ὅσῳ μακρότερον ἀνθλῆται πέλαγος ἐμπορίας, τοσούτῳ πλείονα (σὺν ἀγάπῃ) τὰ φορτία. μὴ τοίνυν τοιούτοις μεταρρύσει παρακαίεσθαι πῶ ἄθλοις, ἀλλὰ πάντων ὧν (σὺν μεθήκης) ὑψηλότερος, (σὺν) ὑπὲρ τῆς τοῦ σώματος ἀρρωστίας λέγω. ὁ γὰρ ὃς Λαζαρὸς (εἰ γὰρ καὶ πολλάκις τοῦτο εἴρηκα κορεσθήσομαι, τοῦτο κωλύει ὁ πῶ εἰπεῖν) ἦρκεσε τοῦτο εἰς σωτηρίαν. ὁ τοῦ κοπιῶ πῶ οἰκίαν τοῖς πρώτοις κεκτημένου, ὁ μετὰ μάστιγος (ἀνεκῶς γὰρ ὠμοῦ) ἀφ' ὧ τοῦ Θεοῦ παρεσκεύασμα, ὁ (σὺν) ὑπὸ καθαφάξαντος, (σὺν) γήσιον, (σὺν) μονογλῶ, (σὺν) ὁ ἑκατὸν γῆρα δόξαντα, ὁ μετὰ τούτων πεπομπὰς εἰς τοὺς κόλπους ἀπῆλθε, ὅπῳ ἰώσηκαν βύκολος πτηνὸν δὲ ἀρρωστίαν ὁ πὰ τῆν παρεσκευασμένων ἐρημίαν. ποσῶν γὰρ ὅτι ἀγαθὸν τοῦτο τοῖς ἀνδράσι φέρουσιν, ὅτι καὶ τὰ μέγιστα κατορθώματα ἐνταῦθα ἔδειξαν, ἀκαλάπτει τὸ βαρυπάτου τῆν ἀμβροσίαν φορτίου· καὶ καταφρονοῦσα ὁ δίκαιον ὄντα, οὐ μικρόν, ἀλλὰ ὁ σφόδρα μεγίστην παρρησίας ἔχειν παρασκευήν. ὁ γὰρ δὲ σεφανὸς ὅτι λαμπρὸς ὅπου τῶν δικαίων, ὁ (σὺν) ἥλιοι μὲν (σὺν) σελήνης λάμπων, ὁ καθαρώτερον μέγιστον ὅτι τῶν κατορθωμάτων. ἔχει τι τοῦτο τὸν διορύξαντα γάμον παρῶσαι, ὁ πλὴν εὐτελῆ ἔχοντα τὸν σκεῦος, εἰς ὅλεθρον τῆς ἀρχῆς παρέδωσιν ὁ Παῦλος, τούτῳ καθαίρων αὐτὸν τῷ ζήτῳ. ὅπου γὰρ καθάρσιον τὸ μνημονεῦον ἐν τῆς τοσαύτης κηλῖδος, ἄκουσον αὐτοῦ λέγοντος· Ἵνα δὲ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὁ ἑτέρωθι ὁ ἐγκαλῶν "Φειδωλιτάτῳ ἐτέρωθι ἀμυρτίαν, τοῖς τῆς ἱερᾶς τραπέζης δολερίας ἀποκαλύπτων, (σὺν) ἀπορρήτων μυστηρίων ἐκείνων, ὁ λέγων, ὅτι Ὁ τοιοῦτος ἔνοχος ἔσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ Κυρίου· ὅρα πῶς δὲ αὐλοῖς φησι καθαίρεσθαι τῆς χαλεπῆς ταύτης κηλῖδος, οὕτω λέγων· Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι. εἶτα δείκνυσι ὅτι οὐ μόνον τῆς ὠφελείας ταύτης ἕνεκεν τὰ ἐκείνων, ἀλλ' ἔστι τι ὁ κέρδος ἀπὸ τοῦ παράγματος. πῶ δὴ θαυμάζων τὸ ὅτι τῇ ἀμυρτίᾳ ταύτῃ ἀπαλλαγῶ ἐπάγω. Εἰ γὰρ ἑαυτοὺς ἐκείνομεν, οὐκ ἂν ἐκεινόμεθα· νῦν ὁ κρινόμενοι (σὺν) τοῦ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ (σὺν) τῶν κόσμῳ κατακριθῶμεν. ὅπου ὁ δὲ Ⓟ τὰ μεγάλα κατορθώσας ἐστενάζων πολλὰ καρδάροισιν, ἀπὸ τὸ τοῦ Ἰωὸ δῆλον μᾶλλον ἐστενάζων λάμψαντος, ἀπὸ τὸ τοῦ Τιμοθέου, ὃς οὕτω καλὸς ὢν, ὁ τοιαύτῃ διαίκησιν ἐγκεχειρισμένος, ὁ συμπαθεῖν παθήματος Παύλῳ πῶ οἰκουμένῳ, σὺν δύο καὶ τρεῖς ἡμέρας, σὺν δέκα δὲ ἔτεσιν καὶ ἑκατόν, ἀλλὰ πολλὰς ὁ συνεχῆς ἐν ἀρρωστίᾳ ἔζη, τοῦ σώματος αὐτοῦ μὴ πολλῆς τὸ σφοδρότητος ἀξιαθυμοῦντος. ὁ τοῦτο δηλῶν ὁ Παῦλος ἔλεγε, Οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸ στόμαχόν σου, ὁ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. ὁ ὃ διόρθωσιν αὐτοῦ τὸ ἀσθενεῖν ὁ νεκροὺς ἐγείρων, δὴ ἀφῆκεν εἶναι ἐν τῇ καμίνῳ τῆς νόσου, ὥστε μέγιστον αὐτῷ ὁ στοῦν (σὺν) ἀγαθὸν παρρησίας πλοῦτον. ὧν γὰρ ἄλλος ἀπολέλαυκε πῶ τοῦ διαπόντου, ὁ ἀπερέπαυδοῦμεν πῶ ἐκείνου, ταῦτα καὶ (σὺν) μαθητῶν ἐδίδαξεν. Εἰ γὰρ καὶ μὴ ἀρρωστίας ἐνεπίπλει, ἀλλ' ἀρρωστίας οὐκ ἐλάττης πειρασμοὶ αὐτὸν κολαφίζοισι, ὁ πολλῶν ὀδυνῶν ὑπὲρ φέρουσι τῇ σαρκί. Ἐδόθη μοι γάρ, φησι, σκόλοψ τῇ σαρκί, ἄγγελος Σατανᾶ, ἵνα με κολαφίζῃ· ταῖς πληγαῖς λέγων, τοῖς δισμοῖς, ταῖς ἀλύσεις, τοῖς δισμωτηρίοις, ὁ ἀγανᾶς, * ἀποκοπαῖς, καταπίπτειν [καταπίπτειν] μάστιξιν (σὺν) δημίων πολλάκις. δὴ καὶ μὴ φέρων ταῖς ὀδυνίαις ταῖς ἐστενάζων τῇ σαρκὶ παρεγινόμενας ἔλεγε· Τρὶς τοῦτο τοῖς (σὺν) Κύριον παρεκάλεσα, τοῖς ἐστενάζω ὁ πολλάκις λέγων, ὥστε ἐλευθερωθῆναι τοῦ σκόλοπος τούτου. Εἶτα ὅπῳ οὐκ ἐπέτυχε, μαζὼν τοῦ παράγματος ὁ κέρδος, ὁ ἡσύχασε ὁ πάθη τοῖς γνωμίοις. ὁ σὺ τοίνυν κἂν οἰκεῖ μάσης ὁ τῇ κλίνῃ παρασπλωσθῇς, μὴ νόμιζε ἀργὸν βίον ζῆν. πῶ γὰρ (σὺν) δημίων ἐλκωμένων, ἀποκοπομένων,

φιλιπ. α. κζ.

α. Κορ. ε. ε.

α. Κορ. ια. κζ.

α. Τιμ. ε. κζ.

β. Κορ. ιβ. ζ.

β. Κορ. ιβ. θ.

ἀπαρεπιμόρων, τεπομόρων, τ̃ τὰ ἕξαπα παχόντων χαλεπώτερα. ὑπομενῶμεν, δ̓ μίαν διωνεχῆ
[ἡ] ζωὴν ἔχουσα τῆς ἀῤῥωστίας ταύτης τ̃ ὑπερβολήν. μὴ τοίνυν μήτε πλουτῆς ἐπιθυμήσωμεν, μήτε ἀμέλει θεραπείας. οὐδὲ γὰρ τοῦτο ἀσφαλές. δῆλον τοῦτο ἡ Τιμοθέῳ παραινεῖ σφόδρα ἐπιμελεῖσθαι ἑαυτ̃ ὁ Παῦλος. τῆς μὲν οὖν ἀῤῥωστίας ἔστιν ἀρκεῖ ταῦτα εἰπεῖν· εἰ δ̓ ὅ κεχωρίσθαι ἡμῶν ποιεῖ σοι τὴν ἀθυμίαν, παρασδῶμεν τὴν τούτου λύσιν. ἡ τοῦτο ὑχ ἵνα παῤῥησιάσωμαι, εἶπον μόνον, ἀλλ̓ οἶδα ὅτι πάντως ἔσῃ. εἰ γὰρ μὴ ἔμελλεν ἔσεσθαι, πάλαι ἄν, ὡς ἔγωγε οἶμαι, ἀπηλλύχθη σὸ τοῦτο, τὴν ἧκεν εἰς σὲ ἐπενεχθεῖσαν μοι πειρασμόν. ἵνα γὰρ τὰ σὰ Κωνσταντινουπόλει πρῶτα πάντα, μ̃ τὴν σὴν ἔξοδον ἔξεσι μαθεῖν ὅσα μ̃ τὴν ὁδὸν τὴν μακρὰν ταύτην ἡ χαλεπήν, ὧν τὰ πλείονα ἰσχυρὰ ἦν θάνατον τεκεῖν, ὑπομεμένηκε, ὅσα μ̃ τὴν σύνοδον ἄφιξιν, ὅσα μ̃ τὴν μετάστασιν τὴν ἀπὸ Κουκουσοῦ, ὅσα μ̃ τὴν εἰς Ἀραβισσὸν ἀναπομπήν. ἀλλὰ πάντα ταῦτα διαφύγομεν, ἡ νῦν ἐσμεν εἰς ὑγίειαν ἡ ἀσφάλειαν πολλ̃, ὡς καὶ Ἀρμενίους πάντας ἐκπλήττεσθαι, ὅτι εἰς οὕτως ἀσθενεῖ σώματι ἡ ἀναχώρησις ὕπνος ἀφόρητον φέρω κρυμὸν, ὅτι ἀναπνεῖν δυνάμην, τ̃ ἡδέως τ̃ χιόνος οὐδὲ τυχόντα σύνοδον παχόντων. ἀλλ̓ ἡμᾶς ἐμείναμεν ἀλλαχοῦ μέχρι τῆς σήμερον, ἡ λῃστῶν χεῖρας ἀναφυγόντες πολλάκις ἐπιλοίποντο, ἡ ἀπορίαν ἀναγκαίων συζῶντες, ἡ μηδὲ βαλανείου χρῆσθαι δυνάμενοι, καίτοι ἰδίοις αὐτοῦ διατρίβοντες ζωνεχῶς τούτου διόμενοι. νῦν μόνον τοι σὲ τοσαύτην ἔξω κατέσχημεν, ὡς μηδὲ ὑπομεῖναι τῆς σύνοδον παρασκευῆς, ἀλλὰ καὶ ὑγιεινότερον αὐτὴν ἡγεῖσθαι. ἡ ὕτε αἴρεσις δυσχολία, ὑ τόπων ἐρημία, σὐκ ὠνίων στενοχωρία, ὑ τῶν θεραπευόντων ἐρημία, σὐκ ἰατρῶν ἀμαθία, ὑ βαλανείων ἀπορία, ὑ τὸ δἰ ὅλου καθάπερ σὲ ἐν δεσμωτηρίῳ σὲ οἰκήματι καθειρχθῆναι, ὑ τὸ μὴ κτᾶσθαι ὅπερ ἀεὶ ζωνεχῶς ἐδιέμεμεν, ὑ τὸ καπνῷ καὶ πυρὶ διηνεκῶς ὁμιλεῖν, ὑ λῃστῶν φόβος, ὑ πολιορκία διηνεκὴς, σὐκ ἄλλο τῶν τοιούτων ἡμῶν ἀφειλήφασι, ἀλλ̓ ὑγιεινότερον ἀναπαίμασα, ἢ αὐτοῦ ἡμῶν, πολλ̃ μᾶλλον χεχρημένοι τ̃ ὑπομονῆς. ταῦτα οὖν ἄπαντα λογιζόμενοι, δέχεσθαι τὴν κατέχουσάν σε νῦν ὑπὲρ τούτων ἀθυμίαν, ἡ μὴ σαυτὸν ἀπαίτει δίκης ἀφέσεως καὶ χαλεπάς. ἐπιμελά σοι, ἅπερ ἔγεγραφα ἀφίλη, ὅτι ⓦ ἑαυτὸν σὐκ ἀδικοῦντα σοῦ εἰς ἔτερος παῤῥησίαν δυνήσεται, καὶ τοῦτο ἡγαπήσατο ⓦ ἀγάπα ὁ λόγος, οὐ ἀπέσαλκέ σε τ̃ ἡμετέρᾳ νῦν. ζωνεχῶς δὴ αὖθι ἐπ̓ ἔχου. εἰ δ̓ ὑγιαίνοις, καὶ ὅπῃ γλώττης φέρει. ἱκανὸν γὰρ ἔσαι σοι φάρμακον, ἐὰν θέλῃς· εἰ δ̓ φιλονεικοίης ἡμῖν, καὶ μήτι θεραπεύοις σαυτὸν, μήτε μυελὸς ἀπολαύουσα παῤῥησίας τι ἡ συμβουλῆς βουληθείης ἀνενεγκεῖν σὐκ τῶν πλημάτων τῆς ἀθυμίας, οὐ ῥᾳδίως σοῦδὲ ἡμεῖς ὑπακουσόμεθά σοι παῤῥὺ τὸ πυκνὰς καὶ μακρὰς σοι πέμπειν ὑπισολάς, εἰ μηδὲν μέλλοις σὸ τοῦδε καρδαίνειν εἰς εὐθυμίαν. πῶς οὖν εἰσόμεθα τοῦτο; σὐκ ἐὰν λέγῃς, ἀλλ̓ ἐὰν δ̓ τῶν πραγμάτων δῆλος· ἐπεὶ καὶ νῦν ἔφης μηδὲν τῶν ἄλλων, ἀλλὰ τὴν ἀθυμίαν σοι τὴν νόσον ἐργάσασθαι ταύτην. ἐπεὶ οὖν αὐτὴ τοῦτο ὡμολόγησας, δ̓ μὴ τῆς ἀῤῥωστίας ἀπαλλαγῆς, ἡ πεισόμεθα, ὅτι καὶ τῆς ἀθυμίας ἀπήλλαξαι. εἰ γὰρ αὕτη ὅτι ἡ τ̃ νόσον ποιοῦσα, καθὼς ἡ αὐτὴ ἐπῖσα λέγει, δῆλον ὅτι λυθείσης αὐτῆς καὶ ἐκείνη ζωνδιαιρεθήσεται, καὶ τῆς ῥίζης δἰ ἀσασασθείσης ἡ ⓦ ταύτης ζωαπόλλυται κλάδοι, ὡς ἐὰν μὴ θέωσιν δ̓ ὁμοίως τες ἀκμάζοντες ἡ καρπὸν φέροντες ⓦ οὐ πρίν πεντα, ἡ δυνάμεθα πεισθῆναι, ὅτι τῆς ῥίζης ἠλευθέρωσας. μὴ τοίνυν μοι ῥήματα, ἀλλὰ πράγματα δεῖξον. καὶ ὑγιαίνῃς, ὅλῃ πάλιν ὑπισολὰς πεμπομένας ζοι λόγων ὑπερβαινούσας μέζον. μηδὲ μικρὸν νόμιζέ ζοι παῤῥήκλησιν εἶ), ὅτι ζῶμεν, ὅτι ὑγιαίνομεν, ὅτι σὺ τοσαύτας παραμ̃ ὄντες πρεσβείας νόσε ἡ ἀῤῥωστίας ἀπηλλάγμεθα· ὃ σὺ ἐχθροὺς ἡμῶν, ὡς ἔγνων, σφόδρα λυπῇ καὶ ὀδυνᾷ. ἀκόλουθον οὖν ἡ ἡμᾶς μεγίστην ταύτην κτᾶσθαι παῤῥήκλησιν, καὶ κεφάλαιον παῤῥησίας. μὴ κάλει τὴν ζωοδίαν σε ἔρημον, τὴν νῦν μείζονος σὸ ὑ-

ερημοῖς

ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΥΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ.

Ρωμ. ε. δ.

εγὼ δὲ ἐπεδυσώπησα ὑπὲρ ἐμαυτοῦ ἀξίκαστα. χαῖρε τοίνυν καὶ εὐφραίνου δι' ὑπερ σαυτὸν καὶ ὑπὲρ τὴν μακαρίαν πλουτήσασαν πενιχρόν· οὐκ οἰκίαν δὲ λίθων δεδὶ σοι οἰκίαν, ἀλλ' οἰκίαν ἀγγέλων καὶ ἀρχόντων ἐξ οὐρανοῦ. ἐφίεμαι γοῦν ἐγὼ τῶν σῶν ποιεῖσθαι, καὶ δάκρυε. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο ἄξιον τῆς σῆς φιλοσοφίας. ὅπως δὲ καὶ τῆς τοῦ σώματος ἡμῖν ὑγιείας βούλει μαθεῖν, ἀπὸ τῆς ἀγρυπνίας τοῦ φίλου ἐκχλύσης ἡμῖν ἔρωσίας, καὶ ῥᾷστα μαθήσῃ τοῦτο, πλὴν εἰ μὴ πάλιν ἐπιλάθοι ὁ χρόνος λυμαίνεται ἡμῖν τὰ τοῦ σώματος πάντα· ἢ τὴν ἱστορίαν ἴσθι ἐκ πολλῆς καὶ ἀκριβοῦς ἀσφαλείας.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΠΡΟΣ ΔΙΑΦΟΡΟΥΣ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ.

α. ΑΓΑΠΗΤΩ.

Ολλοὶς δὲ συνεχῶς ἱδρῶσι ἱδρῶσι ὁ κύριος μου ὁ θυμασιώτατος καὶ τιμιώτατος πρεσβύτερος Ελπίδιος, τὸν ὃν ὄρος οἰκοδομῶν, ὃ Αμαλὴκ λέγω, ἀπουδάζων ἀπαλλάξαι τῆς καταχούσης αὐτὸν ἀ- χ. ιδ΄ σεβείας· καὶ ἀπήλλαξε, καὶ μετέθηκεν ἀπὸ τῆς πλάνης, καὶ ἐκκλησίας ᾠκοδόμησε, καὶ μοναστήρια συνεστήσατο. καὶ ἔξεστι ταῦτα τῇ θυμηδίᾳ σου καὶ παρ' ἑτέρων μανθάνειν. ἐπεὶ οὖν οἶδα ὅτι τὸν θυμασιὸν ἀνδρα καὶ ἡμεῖς σφόδρα ἀεὶ μεγάλως ἐφάσκομεν, ἐπίδοις ὅτι καὶ μεγαλύνομεν, γνώσεσθαι ποιῶ σε ταῦτα καὶ παρ' ἄλλων. ὁμοῦ καὶ παρεστήσω σε δι' ἐκείνης τῆς φάσεως ἐπιτρέπουσ, 30 παρεστήκασι ταῦτα τὰ γράμματα, τίνι τι ὀφείλομεν ἀποδιδόναι, καὶ ὃν ἀν- χ. κέ δρα παρακαλῶ σε τῇ θυμηδίᾳ. ἴδοι τοίνυν αὐτοῦ, ὡς σοι πρέπει ἔστι, διασώσατά μου σι. ἡμῶν τὰ θαυμασιώτατα, δεῖξον αὐτὸν ἀφ' ὧν ἔργων, ὡς οὐ μάτην οὐδὲ εἰκῇ ταῦτην ἤλθεν ἔχων παρ' ἡμῶν τὸν ἐπιστολέα, ἀλλ' ἵνα σε ταῦτα τὰ γράμματα πολλῆς αὐτὸν ποιήσῃ ἀπολαῦσαι θυσίας τε καὶ ἀγάπης. οὕτω γὰρ καὶ ἡμᾶς μᾶλλον ὁμολογήσομεν 35 τῇ εὐθυμίᾳ τῇ σῇ, ὅτι καὶ ἐκ τούτου καθήψαμοι ἀφελήματος ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς δι' ὧν ἀπολαύειν· ὧν εἷς οὗτος ἔστι, σφόδρα ἐρασὴς ὢν σου τῆς κοσμιότητος. διὸ καὶ μὴ πολλῆς τῆς ἀπουδῆς ταύτην παρ' ἡμῶν ἤτησε τὴν ἐπιστολέα.

40

β. ΤΩ ΑΥΤΩ.

Οἶδά σου τὸν ἀγαπητὸν τὸν γνήσιον καὶ θερμὸν, τὸν ἄδολον καὶ εἰλικρινῆ, καὶ οὐτε πράγματι ὄχλῳ, ὅτι χρέους πλήθει, ὅτε ὁδοῦ μήκει μεταμέλεται. οἶδα καὶ ὅ-

πως

πως ὑπομνήσῃς δὲ αὐτοὺς ἡμᾶς ἡσσᾶσθαι, καὶ τῆς κρείττονος ἀπολαύσαι συνουσίας. ἀλλ' ὅπως τοῦτο τῶν ἐργάσῃ καὶ διὰ τὸ τῆς ὁδοῦ μῆκος, καὶ διὰ τὴν τοῦ ἔτους ὥραν, καὶ τὴν τῶν Ἰσαύρων φόβον, τὴν διὰ τῶν γεγραμμάτων πρόσχαρη ἡμῖν εὐφρόσυνον, συνεχῶς δηλονότι τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, καὶ τῶν οἴκου σου πάντων. αὐτὰ γὰρ τοιαῦτα διηγήματα συνεχῶς γράμματα τῆς σῆς εὐημερίας καὶ θαυμασιότητος, ἃ τὴν τυχοῦσαν καὶ τὸ ἐρημικὸν διαπερῶντες καρπώσομεθα τὴν παράκλησιν. καὶ γὰρ οὐκ ἀγνοεῖς ὅπως ἡμῖν περιαπτύδαστον τὸ περὶ ὑγιείας σου εἶναι, διὰ τοσοῦτο μᾶλλον ἀδιστάκτως καὶ θαυμασιώτατα.

γ. ΤΩ ΑΥΤΩ.

ΕΙ καὶ πολὺς μεταξὺ χρόνος, ἐξ οὗ τῆς θαυμασιότητος ἐχωρίσθημεν τῆς σῆς, καὶ τῆς ἐν σοὶ αὐτῆς πολὺ τὸ μέσον τὸ διέρχον ἡμᾶς, ἀλλ' ὅμως τῇ ἀγάπῃ συνδιέμενε σοὶ καὶ πλησίον σου διατέλουμεν· μᾶλλον δὲ τὸ αὐτῇ σοὶ ἔχομεν τῇ ἀρχαίᾳ, πάντα χρὸν ἐκφέροντες ὑπὲρ τοῦ σοῦ. οὕτω τὸν φίλον καὶ ἐξ ἀρχῆς σοὶ πρὸς ἡμᾶς γνησιώτατον φιλίᾳ, τὸν θερμὸν καὶ γνησίαν, τὸν σφοδρὰν καὶ ἀκλινῆ ἐγκολάψαντες ἡμῖν ἔχομεν ἐν συναυδοπῇ καὶ αἰχμάζουσαν τὸν σὸν σοὶ διάθεσιν ἀδιστάκτως καὶ θαυμασιώτατα, οὐδὲν ἀπὸ τοῦ πλήθους τοῦ χρόνου, οὐδὲ ἀπὸ τοῦ μήκους τῆς καὶ τὸν ὁδὸν ἀφιέντες αὐτὸν ἀδιανοήτως γνώσθαι. διὰ καλὸν τοίνυν, ἰσοίκα δὲ ἔζῃ, γράφειν ἡμῖν συνεχῶς μὴ καταπαύσῃ σοὶ τῆς ὑγιείας τὸ σῶς. εἰδὼς γὰρ ὅπως αὐτὸς δύτι χρόνῳ, καὶ πλείστῳ ἡμῖν χρείᾳ χάριν, τοιαῦτα πρὸς ἡμᾶς διαπεμπόμενος γράμματα.

δ. ΑΔΟΛΙΑ.

ΤΟ μὲν διαγνώσαι ἴσως ἐργῶδες διὰ τὸν τοῦ σώματος ἀθόλωτον. οὐδὲν γὰρ ἔτι σχῆμα κώλυμα. διὰ γὰρ τῶν λησῶν πάντα πέπαυται. ὃ δὲ γράφειν, ποῖον ἔχῃ πόνον; ἢ γὰρ δὴ τὸ σὸν ἐκεῖνο καταφυγεῖν ἔχῃς. ταῦτα δὲ λέγω, ὅτι ἔκτιλεν, ὡς ἔγωγε οἶμαι, ταύτῃ διαπεμφάμενος τὸν ἀπιστολέα, δύο μόλις ἡμέρας διελθούσας διὰ τὴν ὑγιείαν τῆς σῆς. πλὴν ἀλλ' αὖτε γράφῃς, ἀνάγκη σιγᾶς, ἡμᾶς διὰ σεαυτὸν ποιούμενος ἢ διαλιμπάνοιμεν. οὐ γὰρ δυνησόμεθα ἀπολαθέσθαι σου τῆς ἀρχαίας ἐκείνης γνησίας φιλίας, ἀλλ' ἀνθοδοσαι αὐτὴν διηνεκῶς διαπεμπόμενος, ἢ ἰσοίκα αὖ ἔζῃ, γράφομεν. ὅπῃ δὲ σφόδρα μεμεμνήμεθα τὰ σά, σφόδρα ἀπιθυμοῦμεν καὶ γράμματα παρὰ σοῦ δέχεσθαι περὶ τῆς ὑγιείας ἡμῖν διαγλιζόμενα τὸ σῶς. μὴ δὴ ταύτης ἡμᾶς ἀποστέρει τῆς παραμυθίας· ἀλλ' εἰδὼς ὅσον χρείζῃ, καὶ ὁπόποτέ σοι ἢ ὃ γράφειν, δὶ ἡμᾶς τὸν σφόδρα σε ἀγαπῶντας καὶ τὸ πρὸς καταδέχου ποιεῖν, καὶ δύλου τὰ περὶ τῆς ῥώσεως ἡμῖν τῆς σῆς σφόδρα ἐπιθυμοῦσι καθ' ἑκάστην ἡμέραν περὶ τούτου μανθάνειν.

ε. ΤΗ ΑΥΤΗ.

ΟΤΙ μὲν ἠρρώστησας ἐγνώμεν, καὶ ὅλη χαλεπῶς ἠρρώστησας, καὶ πρὸς βραχὺ πλῆθος τοῦ θανάτου καὶ πύλας· ἀλλ' ὅτι καὶ ἀπέστεγκες ἐκ τῆς ἀρρωστίας, καὶ τοῦ κινδύνου λοιπὸν ἀπαλλαγεῖσα πρὸς ὑγίειαν ὁδεύεις. ἀλλ' ὑ πρὸ τῶν σῶν γραμμάτων ἔμαθόν τι τοιοῦτον. δεῖ καὶ σφόδρα ἔπληξα, ἀλλ' ἑτέρωθεν καὶ πρὸς ἑτέρων. πλὴν ἀρκεῖ εἰς παραμυθίαν ἡμῖν ὃ τῆς ἀρρωστίας ἀπαλλάξαι σου τὸν βύλευμαν. ὑ μὲν, ὅπῃ ἀρκεῖ, φαίνως φέρομεν τὸν μακρὸν σου τοῦτον σιγόν. βουλόμεθα γὰρ, καθάπερ καὶ αὐτὸ οἶδας, καὶ παραμυθεῖσθαι σε τοῦτο ἰδιῶν.

ἰδεῖν. ἢ γὰρ εἰ μὴ ἡ ἀῤῥωσία πᾶσι εἴπετο, οὐ κωλύον σοὶ ἦν. ὅτι γὰρ χλωμὸν ὁ σὸς ἔρως, ἔαρ ἡμερώτατον τέως μιμεῖται, τῷ τι Ἰσαύρων ἡ Λιβύη ἀπήλλακται. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν ἀναγκάζομαι, οὐδὲ βιαζόμενος μὴ βουλομένῳ σοι τῆς σῆς ἔρωτος ἀφίστασθαι. ἀλλ' ὥσπερ ὅτε Ἰσαύρων φόβος, οὔτε χλωμὸς σφοδρότης, οὐδὲ οὐ νῦν θαλαττεία, ὅτε ἄλλο οὐδὲν κωλύει, τοῦτο αὐτοῦ μόνον, σιωπᾷς; ἡμῖν τὰ τῆς ἀρχῆς γράμματα τῆς ἐκείνης σε καὶ γνησίας ἀπαθέστως. ἵνα γὰρ τούτων ἀπολαύωμεν συνεχῶς ἀπαγγέλλοντες ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας καὶ τῆς εὐθυμίας τὰ σῆς, ἃ πάντα τυχοῦσαι καὶ σὺ δεῖ καρπώσασθαι δύνασθε. σπουδάσατε τοίνυν, ἀλλήλοις ἡμῖν χαρὰν χαρίν, μὴ κατάκριτα τοῦτο ποιῆσαι. οἶδα γὰρ ὅπως αὐτερώμενά σε τῆς εὐθυμίας, καὶ ὅσον ἀεὶ περὶ πάντα σπουδάζεται ἐπιδειξάμενα τὸ ἀγάπησον.

ς. ΤΗ ΑΥΤΗ.

ΗΜᾶς, καὶ αὐτὴ ἀσθμαίνοις ὑπερέλλης, ἃ παύσομαι, ὅσάκις ἂν ὑπερίδωμαι τὸ σὸν εὐθὺ εἰκῆ ἀφικνουμένων, γράφοντες πρὸς πάντα εὐθυμούμενα πάντα σοῦ· ἐβουλόμεθα μὲν γὰρ καὶ σοὶ παραθυμουμένῳ ἰδεῖν, καὶ σφόδρα πάντα τὸ ἐπιθυμοῦμεν. ἀλλ' ὅμως τῶν ἐναλλαγῆς ἴσως κατεφθάρη σε τῇ εὐθυμίᾳ (καὶ γὰρ τὴν Ἰσαύρων πέπαυται πάντα τελῶν) πάντα γοῦν ἀπὸ τοῦ γράφειν συνεχῶς τῇ μετοχῇ σοῦ παύσασθαι οὐ παύσομαι πρὸς ἔχοντες ἑαυτοῖς. εἰ γὰρ ἴσασις ἂν ὑπερτύχωμεν γραμμάτων φορᾶς ἐκεῖσε πρὸς παθόντος, οὐ πάντα τυχοῦσαι καρπούμενα θύφεσιν ὑπερίλλοντες σε τῇ μετοχῇ. ταῦτ' οὖν εἰδυῖα, κυρία μου κοσμιωτάτη καὶ εὐλαβεστάτη, καὶ αὐτὴ ἀσυδλὼ ποίησα πρὸς παθόντος τοῦ συνεχῶς ἡμῖν ὑπερίλλειν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς καὶ τῆς εὐθυμίας. ὥσπερ γὰρ τῆς ἀποδημίας ἔνεκεν οὐδὲν ἐγκαλῶμεν πρὸς ὃ "δίξαι δυσκολίαν ἔχειν τὸ πρᾶγμα· ὅτων τῆς σιγῆς εἶχεν τὸ μακρᾶς οὐ παυσόμενα αἰτιώμενοι πρὸς ὃ σφόδρα ὑπεύθυμοι συνεχῶς μανθάνειν περὶ τὸ ῥώσεως τῆς σῆς καὶ τῶν οἴκου σου πάντος.

ζ. ΤΗ ΑΥΤΗ.

ΤΙ λέγεις; πάλιν ὑπερουλᾶς εὐθύρη, καὶ διπὰ πεπεῖσθαί φῆς; καὶ τί ὃ κωλύον, εἰπέ μοι, εἰς γαλιόν" καὶ πλεῦσαι λιμένα, καὶ τότων πάντων ἀπηλλάχθαι τῶν κυμάτων; οὐ θαῦμά σοι ἔδοξε πάντος ἐπάδων τὸ χρέους ἀφαιρεῖσθαι; καὶ οὐδέ ποτε ἡμῶν ἀμελῆσαι ἠθέλησας, ἀλλὰ καὶ σαυτῇ μυεῖα τὰ καὶ ἀπὸ τοῦ πλοῦ τὰ παραγγέλματα τούτων παρέξεις, εἰς τέλματα συνεχῶς ἐμπίπτουσα, καὶ ἡμῖν ἐκ τοῦ θαῦμα ἀναπαύῃ λύπας ἐπάγουσα συνεχεῖς καὶ πυκνάς; ἢ μικρᾶς οἴει μεταῦ ἀχυμεῖν ἀκούσαντα θαῦμα, ἅπαξ ἐπίσης λυπᾶς, ἔτι πρὸς τοῦ οἰκείων, ἤπερ ξένων (ὑμᾶς γὰρ σε χρὴ σπουδῇ εἶς ῥήμασι) πρὸς δόσεις ἀναπομενόντας καὶ πραγματείας χαλεπάς; μέχρι τίνος τῷ καπνῷ πρὸς σεσηρυθρᾶς, ὃ διευδὲς σε τὸ καὶ ψυχῆς ἔμματος ὑπερουλοῦσα; μέχρι τίνος οὐκ ἐλεύθερος σαυτῆς ἀκροπάτης δουλείας; τί δαὶ καὶ τὸ κωλύον σὲ θαῦμα πρὸς ἀθυμεῖσθαι, καὶ πρὸς τούτων ἡμᾶς κοινῇ βουλεύσασθαι; καὶ γὰρ ἔφης μηδ' ὅλως αἰσθήσειν τούτων λαθεῖν, εἰ τῦτο γένοιτο. ἐγὼ "σφόδρα ἐκπλήττομαι καὶ θαυμάζω, καὶ αἰτῶμαι σοὶ εὐθυμίαν βυείσκω τῷ σε ὑπὸ τοσῦτον ἡμῶν ὑπολαφθῆναι, ὑ[ε]ράθυμίαν καὶ ὄκνον μόνον. καὶ γὰρ τῆς ὁδοῦ τὸ μέσον ὀλίγον καὶ ἡ τῶν ἐτῶν ὥρα πρὸς ἀποδημίαν σφόδρα ὑπερδεία, οὔτε κρυμῶν, οὔτε θάλπει λυπῦσα. ἀλλὰ πάλιν ἴσως ἡ πάντων σε μήτηρ ἀεὶ τῶν καλῶν ἡμοιρῶν, λέγω δὴ τῶν βιωτικῶν ἡ Φερενίκη, αὕτη καὶ τῶν κόλυμα ἔχει. ἐγὼ μὲν οὖν καὶ παθαθυμοῦν χάριν ἔχω πολλήν, καὶ μὴ παθαθυμοῦν οὐκ ἐγκαλῶ, ὅτι δυσχεραίνω· ἀλλ' ἔχω μὲν τὸ ἀγάπησον, ἵνα ἀεὶ πρὸς τὸ σὸν ἐμμένῃ ἐπιδειξάμενα,

μῶν, ἀκμάζουσι· ἀλλ᾽ ὦ σφόδρα καὶ ὀδυνᾶσθαι καὶ ἀκούειν ἕλκη μυρίοις ἐστὶν ἐμπεπλέχθαι πράγμασι βιωτικοῖς καὶ Φερετίδου φορτίοις. Εἰ δὲ μὴ ἡμᾶς ἡ τῆς ὀξυρείας ἀνάγκη πιέσασα σὸ τοῦτο κατίσχει, οὐκ ἂν ἔσχυλά σου τὴν βλασφήμιαν· ἀλλ᾽ εἰ καὶ τῆς ἀθυμίας ταύτης, ἣς ἔχω νῦν, ἀθυμότερον εἶχον, αὖθις ἂν ἐζέδραμον, καὶ οὐκ ἂν ἀπέστην πρὸς ἐμὲ ποιούμενος, ἕως ἂν σε τῆς ζάλης ταύτης καὶ τοῦ θορύβου καὶ τοῦ φορυτοῦ τοῦ μυρίου ἀπαλλάξω κακοῦ. ὅπερ ὃ τοῦτο οὐκ ἔστι, βουλόμενον ἀφθονωτέρου καὶ τύπου ἡμῖν ἀναπαύσασθαι. Εἰ δὲ μηδὲ τοῦτο βούλει, ἀλλ᾽ ἐργάδες, οὐ παύσομαι ἀφ᾽ ἑκάστου γραμμάτου ἀφθονώτερος καὶ συμβουλεύων καὶ ἀκούων, ὥστε ἀφελέσθαι σε τὰ ἀκανθώδη, ἀφελκύσαι σε τὰς πλευτούσας, ἀφαιρεῖσθαι σε τὰς πόας τῆς σῆς ψυχῆς, καὶ μὴ ἐλευθερίας καὶ βαθυλίας βασίζειν πολλῆς. ὅτε γὰρ ὁ μὲν τὸν σὸν θεράποντα βιαίως καρπώσῃ, ἀλλ᾽ ἡ θεραπεία μὴ πολλῆς λήψῃ τῆς βαθυλίας, ὧν μέλλῃς μακρὸν ὕστερον τοῦ καιροῦ τῆς σοτιδῶν ἀποδημίας ἄκουσα ἀφίσασθαι, τῶν εἰκόνων πεπίμφασα εἰς σὸν ἀσυλήτους θησαυρούς, καὶ ἀφ᾽ ὑπάρχων σοι σὸν ἀκηράτους σκήνους καὶ μηδέποτε μαρασμοῖς ἀπαραλήπτοις ἐφθάρτους.

ιη. ΤΗ ΑΥΤΗ.

Πολλάκις μὲν ἐπισκήπτεσθαί σε πρὸς τὴν εὐλάβειαν. ὀκνῶ δὲ οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο ὃ πολλάκις ἡμῖν, ἀλλ᾽ ἐβουλόμεθα μὴ καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν τοῦτο ποιεῖν. οἶδα γὰρ ὅπως ἀμελούμενα σοὶ τὴν ἐμμέλειαν τὴν σήν. ὅπερ ὃ τοῦτο οὐκ ἔστι, νίκα δὲ ἀξίᾳ, ἡμῖν αὐδοῖς τὰ μέγιστα χαριζόμενοι τὴν ὀφειλομένην ἀπὸ πλεονεξίαν προσρησιν, ζωοτόκος καὶ διηνεκὴς βασιλεύσομεν μεμνῆσθαι καὶ σοὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς καὶ τῆς θυμηδίας. παρακαλῶ τοίνυν, εἰδυῖα πλίνκα ἡμῖν χαριεῖται τοῦτο ἀπισίλλουσα, ἔργον ποιήσασθαι τοῦτο παρακληθεὶς ὁ ζωοτόκος ἡμῖν τοῦτο ἀπισίλλει. ἐπεὶ δὲ νῦν ὑγιὼς ἔτυχον πλυνήσασθαι, ὅπερ ἀνδρὸς πᾶσι, ὡς εἰκὸς, γνωρίμου δὲ ἡμῖν ἀγαπητοῦ μέλλοντος σὸ τοῦτο παραγίνεσθαι, τὸ κυρίου μου τοῦ τιμιωτάτου Λιβανίου, οὐκ ἐπίσχλας ἡμῖν, ἀγνοήσασα μὴ ἴσως· πλεῖον ἀλλ᾽ ἢ δι᾽ αὐδὸς τοῦτο ἀλγοῦμεν, ὅτι ἀγνοῆς σὸν σκῆνος παρὸν ἡμᾶς ἱκετεύοντες. ἡμᾶς γὰρ οὐ παύσομαι ἐνεργαζόμενοι καὶ πολυπραγμονοῦντες σὸν σοτιδῶν παρὸν ἡμᾶς παραγινόμενος, ἵνα ἀξίᾳ δι᾽ ἑκείνων ἡμῖν τοῦ ὀπτηυμένου τοῦ ἐκατοντάπλασιον ἀποδῶσι. αὕτη δ᾽ ἐστὶ, ὃ ζωοτόκος ἀπισίλλει παρὸν τοῦ ζῆν ἐμμέλειαν.

κ. ΤΗ ΑΥΤΗ.

Καὶ ταύτην σοι τὴν ἀγάπην ἐπιδείξας τὴν γνησίαν καὶ θερμήν, ὅπερ καὶ σὸ ἀρρωσίᾳ ὕσα, ὕτω ζωοτόκος ἡμῖν ἀπισίλλει. ἡμᾶς δὲ ὀπτηυμεθα τῆς τε ἀρρωσίας σοι ἀπαλλαγῆναι, καὶ σὸν σκῆνος παραγενόμενον, ὅταν ἀξίᾳ, θεάσασθαι· καὶ τοῦτο οἶδα καὶ αὐτὴ, κυρία μὲν κοσμιωτάτη καὶ βιλαβεστάτη. ἐπεὶ οὖν, ὅπερ καὶ ἔμ᾽ ἔμαθεν ἐπίσχλακα, νῦν σὸ φροντίδι μείζονι καθεσήκασιν (καὶ γὰρ ἀπὸ τῆς γραμμῆς ἐστοχασάμεθά σου τῆς ἀρρωσίας τὸν ἀκριβολόγον) ἀφ᾽ οἷς τοῦτο ἰώικα αὖ παρὸν ὃ βέλτιον ὀπτεύῳ σοι ὃ σῶμα, ἀφαιρεῖσθαι, ὡς βούλει, δηλώσαι ἡμῖν παρακληθεὶς τοῦτο αὖθις, ἵνα βαρυτάτης ἡμᾶς ἀνειδῶν ποιήσῃς Φερετίδος. ὅπερ γὰρ [καὶ] νῦν οὐκ ἐν μακρᾷ καθεσήκασιν ἀθυμίᾳ τῆς ἀρρωσίας ἔνεχει τῆς σῆς, οὐδὲ αὐτὴ ἀγνοῆς. Εἰδυῖα τοίνυν τὴν Φερετίδα, ἐν ᾗ νῦν ἐσμεν, ὅπερ παρεκαλέσαμεν ποιῆσαι, ἀπούδασον· Εἰ δὲ τὰ μάλιστα οὐδὲν σοι εἰς τοῦτο ἀφ᾽ παρακλήσεως, ἀλλ᾽ ὧν οἶδ᾽ ὅπ ὅσων αὖ ὀπτύχῃς γραμματηφόρων, ὃ παύσῃ δι᾽ ἑκάστου ἡμῖν ὀπισίλλουσα.

ΑΕΤΙΩ.

ι. ΑΕΤΙΩ.

ΗΜᾶς σε τῆς ἀγάπης οὐδέποτε ἐπιλήσθαι δυνάμθα τῆς θερμῆς τ γνησίας καὶ πικρωμθούσης, τῆς εἰλικρινοῦς τ ἀδόλου· ἀλλὰ διυσκολῶ ὅτι ζ ἀφείς σε οὕτω φέρομθ, τ ἔχομθ ἐγκεκλεισμένον ἡμῖν τῷ ζωγράφῳ. τ ἐκαλέσθα μθ τ ὁρᾶν σε συνεχῶς· ὅπερ ἐ τοῦτο ποιοῦσι οὐχ εἷς ἐστι, ζ διὰ τῶν γραμμάτων τιμᾶν ἐπιθυμοῦμθ τὸν ἑαυτῶν πληροῦμθ, τιμᾶν ὀφειλομθίως ἀδυνατοῦντες ἀποδιδόντες σε τῇ βουλήσει· καί σε οὐδαμοῦ καλοῦμθ τ αὖθις ζωγραφεῖσθαι παρακαλοῦμθ. εἰ γὰρ τ ἀπὸ τ ἐρημίας ζ ἀφ' ἑστίας πολλῆς, καὶ ἐπὶ φύσεως λήξαν πολυρρυθμίαν, τ ἀπ' ἀρχῆς τυγχάνομθ, ἀλλ' ἐμὲ δεξιώμθα γράμματα παρ' ὑμῶν βυθμιείας τῆς σῆς ἀναγελίζόμθα· ἡμῖν γὰρ τῆς ὑγιείας σου, πολλῷ καὶ ἀπ' ἀλλοτρίας ὄψεως καρπωσόμθα τὴν παράκλησιν. θεὸς οἶδεν ὅσῳ πλείονα ἡμῖν χαρὰν τ ὅσον ἡμῖν πρέξεις τὴν βυθμισίαν, καὶ φθονήσας ἡμῖν τῆς τοσαύτης ἡδονῆς· ἀλλὰ καὶ σὺ δάζε ἡμῖν ζωγράφοις ὑπογράμμασιν. πολλῷ γὰρ ἀντιδώσει καρπωσόμθα τὴν ἡδονήν.

ια. ΑΚΑΚΙΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

ΟΟὗτος θερμὸς ἡμῶν ἐραστής, ὁ ὅτι σφοδρῶς περὶ ἡμᾶς ζ διακείμενος, οὐδὲ γραμμάτων ἡμῖν μεταδίδωσι τῶν σῶν. καίτοιγε πάνυ ἐπιζαλοῦμθ τ ἄπαυστ τ δίς, ἀλλὰς τ ἀκριβέστερος περὶ τούτου γένηται. ὅπου τοίνυν πλείονα ἡμῖν χρείαν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας σου δηλοῖ, μᾶλλον τῶ πολλοῦ τῶ πάνυ ἡμῖν γράμμα παρακληθῆναι. πολλῷ γὰρ καρτούμθα παράκλησιν, ζ περὶ τῆς ὑγιείας ὑμῶν τῶν ἀγαπώντων ἡμᾶς μεμνῆσθαι τοιούτων.

ιβ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΚΟΡΙΝΘΟΥ.

ΟΙσθα τ ἀγάπην, ἣν ἐπιδειξάμθα περὶ τ σὴν τιμιότητα, τ πῶς ὀλίγα σοι συγγενόμενοι, συνεδέθημέν σε τῷ πόθῳ. διὸ τ σφόδρα ἐθαυμάσαμεν ὅτι σὺ οὕτω χρόνῳ μακρῷ οὐδὲν ἄπαξ ἡμῖν ὑπεστείλω κατιδίξω. τ οἶδα μὲν ὅτι γραμματηφόρων περιβαλεῖν ἀνάγκη· τ ὑδὲν ἀπίθανον. εἰ γὰρ τ πολλοὶ οἱ σκάφει ἀφικνούμενοι, ἀλλ' ἔνθα καὶ ἡμεῖς ἐσμεν, οὐδεὶς δῦ ταχέως παρελήλυθε τῶν σκάφει ἐρχομένων. πλὴν ἀλλ' οὐκ ἀρκεῖ τοῦτο ὑμῖν εἰς τὸ μηδὲν ἄπαξ δίξαι γράμματα· ἐπεὶ τ ἡμεῖς εἰς ταὐτὸν ἔχοντες διαχωρῆσαι τὴν πρόφασιν, οὐδὲ οὕτως ἐσπεύσαμεν· ἀλλὰ ⟨Θ⟩ κύριέ μου ⟨Θ⟩ τιμιώτατον τ βέλτιστον προσφώνησαντες ὑπεμνήσαμεν, ὥστε τ τῇ σῇ σωτυχίᾳ τιμιότητι, τ ταὐτὸν ἡμῖν τὸν πρόσπαιδα ἀποκτείναι, τ μαθεῖν περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, περὶ ἧς σφόδρα περιαυτούμθα ἡμῖν μαθάνειν. ἰδοὺ τοίνυν αὖθις μετ' βοίας τ ἀγάπης τ τῆς προσηκούσης φιλοφροσύνης ὡς μέλος ἡμέτερον, ἰωίκα αὖ ἐπιμνήσῃ, ζ περὶ τῆς ῥώσεως σε δηλώσαι ἡμῖν μὴ κατοκνήσῃς. μεγίστη γὰρ ἡμῖν ἀπὸ τῶν γραμμάτων καὶ ἡ ἐρημία καθεζομθοις πρέξεις τὴν παράκλησιν.

ιγ. ΑΛΥΠΙΩ.

ΑΥτὸς μὲ ἔδυσας μὴ δῦ περιτρέχειν ὑπιπτεύσας τοῖς παρ' ἡμᾶς γράμμασι περιττίας μέμψῃ περιπίσῃς (αὐδεῖς γάρ σε χρήσομαι τοῖς ῥήμασι) ἐγὼ δέ σε τοσοῦτον ἀπέχω τούτου γράφαν, ὅπ τ ῥᾳθυμίας ἐγκαλῶ τ βραδυτῆτος ἔσεσθαι, τ μειζόνως αἰτιάρυξα φρόνιμον

τερον ἐπέσταλκότα. καὶ τοῦτο λέγω, αὐτῆς πάλιν σου τῆς ψήφου εἰς ἀπόδειξιν τούτου χειρουμένους. ἔφης γὰρ τοῦτο μάλιστα φιλοσοφίας εἶναι, ὃ καὶ σιωπῶντας προσιπεῖν. ἐπεὶ οὖν τὸ τε δέος σοι τῆς προστασίας δυήρηται, ὅπερ ὑ διόντως ἐδεδοίκεις, τοῦτό τε μειζόνως ἀποδέδεικται σημεῖα ἀγάπης, πέμπε λοιπὸν ἡμῖν τὰς φάδας γραμμάτων. " οἶδα γὰρ ὅπως ἐκ διεπόθημεν, καὶ διακείμεθα πρὸς τὸν κύριον ἐμμελέως. καὶ γὰρ εἰς ἐρημότατον τοῦτο χωρίον ἀπενεχθῶμεν, καὶ εἰς αὐτὰ τὰ οἰκειότατα καὶ τέρματα, τῆς διλίψεως σου ψυχῆς, τῆς ἐλευθέρας, τῆς ἁπλότου, τῆς εἰλικρινοῦς ἀγάπης ἐκ δόλου σὸν ἐχούσης οὐδέποτε ἐπιλαθέσθαι δυνάμεθα· ἀλλὰ καθ' ἑκάστην σε τὸν ἡμέραν φέρομεν διακαπλεύμονι, καὶ ἀρεσκόμεθα τῆς ψυχῆς διὰ τὴν μνήμης ἁπλότητος. καὶ ἐβουλόμεθα μὲν συνεχέστερον ἐπιστέλλειν· ὁπόταν δὲ τύχῃ ἐρῶντες ἡμῖν τοσοῦτον ὑμῶν ἀπῳκισμένοις, ὑμῖν δὲ ῥᾴδιον, ἀδιακλείστως συνεχῶς ἡμῖν ἐπιστέλλειν καὶ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς καὶ πάντος ὑμῶν τοῦ οἴκου. οὕτω γὰρ ἐκ ἂν ἀλλοτρία διακείσοιτις πολλὴν χαρπωσόμεθα τὸν παράκλησιν.

ιδ. ΑΛΦΙΩ.

Μακάριος καὶ τρισμακάριος εἶ, καὶ πολλάκις τοῦτο, τοιαῦτα ἐργαζόμενος καὶ τοιαύταις ἐπιτέχων προαιρετικαῖς, αἳ πάλιν ἐκ οὐρανοῦ προαποτίθενταί σοι Θεὸν θησαυρόν. οὐδὲ γὰρ ὡς ἔτυχεν ἡμᾶς ἠνέπαιρώσας, πάχη Θεὸν καὶ μὴν Ἰωάννην Θεὸν πρεσβύτερον ἀπαιτήσας, ὅτι πολλῷ ἐποίησω σπουδῇ ἀναζῆσαι αὐτὸν καὶ ἐκπέμψαι εἰς τὸν Φοινίκων. ὅπου καὶ καλοῦσιν αὐτῷ διδοκας, αὐτὸς μᾶλλον ἐσίγησας, καὶ τοῦτο πρέπον τῇ βιλαβείᾳ σου ποιῶν, ἡμᾶς δὲ οὐκ ἔλαθες· ἀλλὰ καὶ τοῦτο ἔγνωμεν, καὶ τὸ διαφίλευμα, ἵνα πλέῖας. [καὶ] διὰ τοῦτό σε θαυμάζοντες καὶ μακαρίζοντες διαπαύομεθα, ὅτι σὸν οἷς διὰ πλουτεῖς, σὸν τούτοις πλουτεῖς· καὶ σε παρακαλοῦμεν συνεχῶς ἡμῖν ἐπιστέλλειν. εἰ μὲν γὰρ δυνατὸν ἦν καὶ κατ' ὄψιν σε ἰδεῖν, πολλοῦ δὲ ἐφειμάμεθα τοῦτο· ἐπεὶ δὲ τοῦτο τῶν οὐκ ἔστι, γράφε συνεχῶς ἡμῖν, περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς βιαγγελιζόμενος καὶ τὸ οἴκου σου πάντος. οὐ γὰρ τὸν τυχοῦσαν χαρπωσόμεθα παράκλησιν ταῦτα μανθάνοντες. εἰδὼς οὖν κλίκα ἡμῖν χρείαν, μὴ ἀποστερήσῃς ἡμᾶς " τοσαύτης εὐφροσύνης.

ιε. ΑΛΦΙΩ.

Ἐγὼ μὲν ἐβουλόμην συνεχέστερον ἐπιστέλλειν· ἡ δὲ τῶν γραμματηφόρων σπουδὴ οὐκ ἀφίησι τὸν ἐπιθυμίαν ταύτην εἰς ἔργον ἐλθεῖν. καὶ γὰρ ἡ τῆς " χωρίου τούτου ἐρημία, καὶ ὁ τῶν Ἰσαύρων φόβος, καὶ ἡ τῶν χιμάρων σφοδρότης οὐκ ἐπιτέπει συνεχῶς τινας ἡμῖν ἐπιχωριάζειν· ἀλλ' ὅμως καὶ γεφύροντες καὶ σιγῶντες τὸν αὐτὸν ἀεὶ περὶ σὲ διάθεσιν διατηρῶμεν, τὸν προθυμίαν σου καὶ τὸν σπουδὴν σου μανθάνοντες, ἵνα τῆς ὠφελείας τῆς σῆς ἕνεκα ψυχῆς, τύς τε τὸ βιλαβείᾳ ζῶντας ἀναπαύειν ἐσπουδακώς, καὶ τὸν καλὸν τοῦτον προαιρετικὸν πόθος προαιρετέον. παῦτ' οὖν εἰδὼς, κύριέ μου τιμιώτατε καὶ βιλαβέστατε, συνεχῶς ἡμῖν ἐπιστέλλε περὶ τῆς σῆς ὑγιείας καὶ τοῦ οἴκου σου πάντος. οὕτω γὰρ καὶ τὸ ἐρημία ὄντες πολλὴν ἔξομεν τὸν εὐφροσύνην, " εἰ τοιαῦτα παρὰ τῆς σῆς τιμιότητος " δεχόμεθα γράμματα.

ις. ΤΩ ΑΥΤΩ.

ΗΜῆς, εἰ δὲ πόῤῥω σε κατῆμεν, ἀλλ' ἀκούοντές σε τὰ κατορθώματα, δὲ τὴν πολλὴν μεγαλοψυχίαν, ἣν περὶ τοὺς δεομένους ἐπιδείκνυσαι, σκιρτῶμεν, εὐφραινόμεθα, χαίρομεν. καὶ ἐβουλόμεθα ἂν καὶ καθ' ἕνα σωτυχεῖν σε τῆς τιμιότητος, καὶ πολλὰς πρότερον παρόντες ὁμολογῆσαί σοι χαρίτας. ὅπερ ἐπεὶ τοῦτο τοῖς οὐκ ἐστι, τῷ πάντων ἰσαγγελικὰ ἐπιτηδεύσαντι πλέον, καὶ πᾶσαν ἀποτινυχθαι τὴν ὁδὸν (οἶδα γὰρ οἶδ' ὅτι, εἰ μὴ τοῦτο ἦν, καὶ αὖθις πρεσβεύσαι, καὶ πολλὴν ἐποίησε σπουδὴν δραμεῖν ἕως ἡμῶν) ἀλλ' ὅπερ τοῦτο τοῖς οὐ δυνατὸν, καὶ γεγράφαμεν καὶ παρακαλοῦμεν σωτυχεῖν, καὶ νίκης αὖ ὄζειν, ἐπιζήλου ἡμῖν, καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας σου δὲ τοῦ οἴκου σου πάντες ἡμῖν εὐαγγελίσασθαι. ἡδὺ γὰρ τὴν τυχοῦσαι, καὶ σὺ οἶδας καὶ ἡμεῖς, ἀπὸ τῶν τοιούτων γραμμάτων τῆς σῆς τιμιότητος καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν.

ιζ. ΤΩ ΑΥΤΩ.

ΟΘεός σοι δῴη μισθὸν ἀντὶ τοῦ παρόντος βίου, καὶ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος τῆς γνησίας καὶ θερμῆς περὶ ἡμᾶς ἀγάπης, τῆς εἰλικρινοῦς καὶ ἀνυποκρίτου, τῆς ἀκαπαύστου καὶ ἀνεκτρέπτου. ἡδὺ γὰρ μικρὰ διάγραμμα τῆς περὶ ἡμᾶς διαθέσεως καὶ τοσοῦτον καὶ τηλικοῦτον ἀπόσημα τοσούτου ἐπιδείκνυσθαι, κἂν εἰμὶ τιμιώτατε δὲ εὐλογέστατε, ἀλλὰ δὲ πολλὰ καὶ μεγάλα. διὰ τοῦτό σοι καὶ χαρίζεται ἴσμεν, καὶ συνεχῶς ἐπιζήλου βουλόμεθα, ἀλλ' ἃ δυνάμεθα, τοσαῦτα φιλοῦμεν· καθόσον δὲ βουλόμεθα· καθόσον δὲ δυνώμεθα. οἶδα γὰρ καὶ τὴν ἀπὸ τῶν χιλίων, καὶ τὴν ἀπὸ τῶν ληστηρίων ἐφέδραν γινομένην σε ταῖς ὁδοῖς δυσχολαίνουσαν. μὴ τοίνυν νομίσῃς ῥᾳθυμεῖν ἡμᾶς, ὅταν μικρὰν σιγήσωμεν σιγήν· ἀλλὰ τῇ ἀσθενείᾳ τῶν γραμμάτων τούτων λογίζου, μὴ τῇ ὀλιγωρίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ. ὡς ἐπὶ δυνατὸν ἦν συνεχέστερον ἐπιζήλου, οὐκ ἂν ὠκνήσαμεν πυκνὰ πέμποντές σοι γράμματα. ἡμῖν γὰρ ἑαυτοῖς εὐαγγελιζόμεθα τὰ μέγιστα, τὴν ὀφειλομένην σοι θεράπαιναν συνεχέστερον ἀποδιδόντες. ταῦτ' οὖν εἰδὼς, γεράφε ἡμῖν συνεχῶς καὶ αὖθις τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. ὅπερ ἔφης ἀπεστάλκεναι ἡμῖν, τοῦτο σοὶ ἐκόμισεν οἶδεν, ἀλλ' ἐπέστρεψεν ὁ ἔχων διὰ τὴν ληστῶν φόβον. πλὴν παρακαλοῦμέν σε μὴ ποιῆσαι τοῦτο, μηδὲ δυσχολίας σεαυτῷ πρόφασιν καὶ πρόσκομμα. τὰ γὰρ μεγάλα σε δῶρα, δ γνήσιον σὸν καὶ θερμὸν τῆς διαθέσεως· ἃ διηνεκῶς ἀπολαύοντες ἐντυφόμεθα ἀεὶ τῇ μνήμῃ τῆς σῆς ἀγάπης.

ιη. ΑΜΠΡΟΥΚΛΗ ΔΙΑΚΟΝΩ.

ΕΔεξάμην μὲν πρότερον μὲν ἔφης δεύτερον ἐπιστολὴν ἐπεσταλκέναι, διάπυρά μου πρὸς μίωσιν καὶ κοσμιώτατα. καὶ τὰ αὐτὰ πάλιν λέγω. μὴ κάλει τολμηρὰ, δ πρότερον τοῖς πρὸς ἡμᾶς ἐπιπεδῦσαι γράμμασι, μηδὲ ἁμάρτημα νόμιζε δ μάλιστα ἐγκώμιον. ἀγάπης γὰρ ζεούσης καὶ θερμῆς τοῦτο δεῖγμα τοιούμεθα, καὶ τῆς γνησίας καὶ εἰλικρινοῦς σου διαθέσεως τῆς φλεγούσης θερμοτέρας. ταῦτ' οὖν εἰδῶς, ὅπερ ἐπιδαψίλευε τοῦτο ἡμῖν ἀεὶ χάριν συνεχῶς, πρὸς τὰ ὑγιείας ἡμῖν δηλοῦσα τῆς σῆς, καὶ πέμπε τὰ φάσκας ἡμῖν γράμματα τοῦτο ἀπαγγέλλουσας. ἐγὼ γὰρ ἅπαντα μᾶλλον πρὸς τῶν ἀγαπώντων ἡμᾶς ὅλη σου εὐθυμία καὶ σὺ ὑγιείᾳ καὶ σὺ ἀσφαλείᾳ καθεστῶτα, οὐ μικρὰν δεχόμεθα τὴν σὺ ἀλλοτρίαν διαταράττοντα παράκλησιν· ἀλλὰ καὶ μᾶλλον καρπωσόμεθα θυμηδίαν, κἂν τοῦτο ἐκ πόλεως ἐρημίαν οἰκοῦντες.

της. λογισαιμὴν τοίνυν ὅσων ἡμῖν ἐργάσηται τὴν ἑορτὴν, μὴ φθονήσης ἡμῖν τῆς καλλίστης ταύτης βὐφροσύνης· ἀλλ' ὡς ἂν ἐγχωρῇ, καὶ οἷόν τε ἦ, διαγελίζου διηνεκῶς ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ῥώσεως τῆς σῆς.

ιθ. ΑΜΠΡΟΥΚΛΑ ΔΙΑΚΟΝΩ, ΚΑΙ ΤΑΙΣ ΕΝ αὐτῇ.

Μακρῷ μὲ διέχισμαι τῆς μήκει τῆς ὁδοῦ τῆς ὑμετέρας πιμότητος, ἵνα ἢ ἀνδραγαθίας ὑμῶν καὶ ἵνα ἀρίστειας τὴν πρόθυμον οὐκ ἔλαθον. Ἐ σφόδρα ζηλῶ ὑμῖν τὴν ἀνδρείας, τῆς ἀτρομίας, τῆς ἀπερίτρεπτου γνώμης, καὶ τὴν ῥᾳδιαν καὶ ἀδαμάντινης διανοίας, τῆς ἐλευθεροστομίας, τῆς παῤῥησίας. Διὰ ταῦτα μακαρίζω ὑμᾶς οὐ παύομαι, ἵνα δὲ τὴν πρόθυμον, ἵνα δὲ τὴν μεγάλην ὑμᾶς ἀποδέξασθαι ἀγαθῶν ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι, τὴν ἀπορρήτων ἐκείνων καὶ πνευματικῶν καὶ λόγου ἀφράστων. σφόδρα δὲ ὑμᾶς ἐλύπησας οὐκ ποσάκις καθημέρας διαστήματος, ὥσθ' ὁπτεῖλαι καταδέξασθαι. καὶ οἶδα λίαν ὅτι οὐκ ἐκ ῥᾳθυμίας τῶν γέγονεν (ὁπτίσαιμι γὰρ Ἐ γραφούσης ἡμῖν καὶ σιγώσης τὸν θερμὸν καὶ γνησίως ἀγαπῶν, τὸν ἐλικρινῆ Ἐ ἄδολον, τὸν ἰσχυρὸν Ἐ τέρραν) ἀλλὰ δέ τι δήποτε εἰ) ὡς ἔοικε γραφέντα. πλὴν ἀλλὰ καὶ ὕστερον ἐγχειρῶ τῇ ἐγχειρίᾳ σου γλώττῃ ἡμῖν ὁπτεῖλαι καὶ τῇ χειρὶ τῇ σῇ. σφόδρα γὰρ ἀντεχόμεθα, καθάπερ καὶ αὐτὴ οἶδα, τῆς διηνεκῶς ὁπτέλεσθαι παρὰ τῆς βὐλαβείας τῆς σῆς, ὥστε καὶ ἐκεῖθεν ἡμᾶς μεμνῆσθαι ἡμᾶς καὶ ἐνταῦθα τῆς ὑγείας τῆς σῆς, καὶ οὐ μικρὰν τῆς τοσαύτης ἐρημίας καὶ τὴν ἐκεῖσε ἀπειράσιον παρὰ κλησιν ταύτην ἔχομεν. Εἰδυῖα τοίνυν, δέσποινά μου τιμιωτάτη καὶ βὐλαβεστάτη, ὅσην ὁπτιθυμίαν ἔχομεν τούτου, μὴ διαλείπῃς τὸν καλὸν ταῦτον ἡμῖν χαρίζομένη χάριν. καὶ γὰρ πολλοὶ πολλαχόθεν ἐκεῖθεν ἦλθον· ἀλλ' οὐκ ἐγκαλῶ ἐκείνοις ἔνεκεν, διότι μὴ γράμματα ἡμῖν ἐκόμισαν παρὰ τῆς σῆς κοσμιότητος. Εἰκὸς γὰρ αὐτοὺς ἀγνοεῖσθαι παρὰ τῆς βὐλαβείας τῆς σῆς. νῦν μὲν τοι, ὅτι ἐξῶν μετ' εὐχαριστίας πάσης ὁπτεῖλαι, καὶ μάλιστα τοιούτων γεγραμμένων αὐτόθι, σφόδρα ἐπιθυμῶν δέξασθαι γράμματα, ἀνάκτησαι τοίνυν τὸ ἐν τοῖς πρόσθεν χρόνοις ῥᾳθυμηθέν, καὶ πυκνότητι καὶ πλάτει ὁπτεῖλαι τὸ μῆκος τῆς ὑμετέρας ἡμῖν παραμύθησαι σιγῆς.

κ. ΤΗ ΑΥΤΗ, ΚΑΙ ΤΑΙΣ ΕΝ αὐτῇ.

Τὰ κύματα τῆς πίστεως περισκηνούμενα, ἐκείνας μὲν οὐδὲν μικρὸν διέσαλεύσαι δύναται, ἑαυτὰ δὲ μᾶλλον καὶ ῥᾳδίως τῆς ῥύμης διαλύονται ἀφανίζει· τοῦτο δὲ ἐφ' ὑμῖν ἔστιν ἰδεῖν νῦν, καὶ τὴν ὁπτικουλθούντων ὑμῖν ἐνίκησε καὶ μάτιον. ὑμῖν μὲν γὰρ καὶ ἡ παρὰ τοῦ Θεοῦ παῤῥησία, καὶ ἡ παρὰ ἀνθρώποις δόξα πλείων ἐστὶν ἢ ἐκείνοις δὲ κεῖται καὶ ἀσχημία καὶ ὄνειδος. ἐπεὶ καὶ τοιοῦτον ἀρετή, καὶ τοιοῦτον κακία· ἡ μὲν καὶ πολεμουμένη μᾶλλον ἀνθίησι, αὐτὴ δὲ καὶ πολεμοῦσα ἀσθενεστέρα ἢ ἦν, καὶ ταύτῃ μάλιστα καταλύεται). μεγίστω τοίνυν ἔχουσαι παρρησίαν τὴν γεγενημένην τοῦ ἐπανελθεῖν, χαίρετε καὶ εὐφραίνεσθε καὶ κεφαλαιοῦσθε. ἴστε γὰρ ἐφ' οἷς ἀπεδύσασθε ἐπάθλοις εἰς τῆς ἀνδρείας ταύτης ἀγῶνα, καὶ πόσα ὑμᾶς καρτερούσας καὶ εὐγενείτως φερούσας τὰ συμπίπτοντα ἀναμένει ἀγαθὰ, ἃ οὔτε ὀφθαλμὸς εἶδεν, οὔτε οὖς ἤκουσεν, οὔτε ὅτι καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη. καὶ ταῦτα μὲν λυπηρὰ τοιαῦτα πρόσκαιρα καὶ ὀλίγα καὶ πρόσκαιρα συγκαταλύεται βίῳ, τὰ δὲ στεφάνων ἐπάθλα ἀθάνατα μένει· καὶ τοῦ τῶν ἐπάθλων δὲ ἐκείνων, ἃ μικρὸν καὶ στεφάνων καρποῦσθαι ἡδονὴν, τῇ ἐλπίδι τῶν χρηστῶν

Ϲωιδότος, καὶ τῆϲ δοχίας τῶν ϛιφάνων ἐκείνων τεθέμθα. Ταῦτα οἶδα ὅτι καὶ τοὺϲ τῶν ἡμετέρων οἶδα γραμμάτων. Ἀλλ' ἵνα μᾶλλον ποιήϲωμθ τὴν ὑπόθεϲιν, ἀξίωϲιν ἵνα τὴν παράκληϲιν. εὖ γὰρ οἶϲθ' ὅτι σφόδρα ἡμῶν τῶν γραμμάτων ἐρᾶϲ, καὶ μᾶλλ' ὑπερβολὴν σφόδρα· καὶ τοῦτο οἶμαι αἴτιον εἶναι τοῦ συνεχῶϲ ἡμῖν ἐγκαλεῖν, ὅτι μὴ πολλάκιϲ ἐπιϛέλλομθ. οὐ γὰρ δυνάμεθά ϲε χορέϲαι τὴν ὑπόθεϲιν, κἂν καθ' ἑκάϲτην πέμπωμθ γράμματα, ἀλλ' ὃ σφόδρα κεκρέμαϲθαι τῶν ὑπόθεϲιν. ὁ Θεὸϲ ϲοι μαθεῖν δῴη, τὴν ἀμοιβὴν τοϲαύτην παρ' ἡμᾶϲ ἀγάπην καὶ ἐν τῷ παρόντι βίῳ, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι. ἡμεῖϲ μὲν οὐ διαλιμπάνομεν διὰ τῶν ἐμπιϛόλων ϲυνεχῶϲ ὑπιϛέλλοντεϲ. ἡμῖν γὰρ αὐτοῖϲ τὰ μέγιϲτα χαρίζεϲθαι τοῦτο ποιοῦντεϲ, τῇ ϲῇ ψυχῇ ϲυνεχῶϲ διὰ τῶν γραμμάτων προϲαναπαύοντεϲ. Ἓν γὰρ τὸ ἀγάπην, ἣν ἐπέθηκάϲ μοι ἐξ ἀρχῆϲ, ταύτην αἰτοῦμαι ἔχειν, ἀκμάζουϲαν διατελεῖϲθαι μᾶλλον, καὶ πλείονα τούτου παρ' ἡμῶν χρέοϲτον. τοιαύτην οὐτοῦθεν αὕτη ἀμοιβὴ ἐϲτίν. ἐν γὰρ διαιτᾷ πόντα χρόνον ἐκδέχεϲθαι ὑμᾶϲ, ἐκπληττόμενοι δὲ ἀπειτιϲτοῦντεϲ ὑμῖν τῆϲ γνώμηϲ ἐν τῷ πολλῷ διαλύϲαι γράφε δὲ ἐν αὐτῇ ϲυνεχῶϲ ἡμῖν περὶ τῆϲ ὑγιείαϲ τῆϲ ϲῆϲ εὐαγγελιζόμθα ἐν τοῖϲ οἴκοι ϲου πάντεϲ, ἵνα πολλῷ ἐν ϲοὶ διαθεῖν καρπωϲώμεθα τὴν παράκληϲιν.

κα'. ΑΝΑΤΟΛΙΩ ΕΠΑΡΧΙΚΩ.

Οὐδὲ μὰ ὑπιϛέλλω ἐν βεβαίοιϲ ποιεῖϲ τὴν ϲὴν διάθεϲιν, πολλοῦ ἀλλ' οὐ ῥᾳθυμίᾳ τοῦ ϲιγᾶν ἐποίηϲα τοῦτο, ἀλλ' ἀρρωϲτίᾳ μακρᾷ· ὡϲ τῇ γε ἀγάπῃ διὰ ϲυνεχῶϲ ϲοι ϲυνδεδέμεθα, ὃ γνήϲιόν ϲου τῆϲ ἀγάπηϲ ἐϲτὶν ἔνδειξιϲ, ὃ ἐλεύθεριον τῆϲ γνώμηϲ, ὃ ἁπλαϲτον ἐϲ ἐϲίλαριν ἐκϲ. κἂν οὐκ ἐπαυϲάμεθα ποιεῖϲ ἀπόμναϲιν ἀνακηρύττοντεϲ τὴν ἀλήθειαν, ἧϲ ϲυνεχῶϲ ἀπελαύϲαμεν παρὰ τῆϲ ϲῆϲ διαθέϲεωϲ, καὶ πρότερον μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπίντεϲ. οὐδὲ γὰρ μετὰ τὴν ἀποδημίαν ἔλαθεν ἡμᾶϲ, ὅϲα καὶ ποῖα καὶ λέγων ἐτύγχανεν ἡμῶν ἐϲτοχάϲαϲ. ὁ Θεὸϲ ϲοι δώῃ μαθεῖν τῆϲ ϲαυτοῦ ϲτοχάϲεωϲ, καὶ ἐν τούτῳ, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι. ἵνα μὴ πλείονοϲ ἀπολαύωμθ ἡδονῆϲ, μὴ γράφοντεϲ μόνον, ἀλλὰ καὶ γράμματα διὰ χειρὸϲ μαθεῖν τῆϲ ἐμμελείαϲ τῆϲ ϲῆϲ, ὑπιϛέλλει ἡμῖν παράκλητοϲ εἶναι τῆϲ ὑγιείαϲ τῆϲ ϲῆϲ διαγλυκάζοντοϲ· ἵνα ἐν τῇ ἐρημίᾳ ταύτῃ καθεζόμθοι, πολλῷ καρπωϲώμεθα τὴν παράκληϲιν. δι' ὧν δὲ δέζωμθα ὑπιϛολῶν τῆϲ ἀγάπηϲ ϲου, τὰ εἶναι τῆϲ ῥώϲεωϲ ἡμῖν ἀπαγγελλούϲηϲ τῆϲ ϲῆϲ καὶ τῶν ϲὺν ϲοὶ πάντων ἀπόντων, πολλῷ καὶ ἐν ἀλλοτείᾳ διατρίβοντεϲ γνῶ δεξόμθα παράκλητιν.

κϐ. ΑΝΑΤΟΛΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΑΔΑΝΗϹ.

Ἐγὼ μὲν ἐϲ ϲυγγνώμαθαι ἐπιθύμουν ϲε τῇ ἡμιότητι, παρὰ πολλῶν ἀκούων θερμὸν ἔρωτα, ὃν εἶϲε ἡμᾶϲ ἔχειν, καὶ ταῦτα μὲν ϲυνιϲτόμενοϲ ἡμῖν ἐλπὶϲ ἡμέραν διορθώϲαϲθαι τῇ τῶν γραμμάτων ὁμιλίᾳ χεῖρα ἑαυτῷ πλέκοντα μείζω. Εἰ γὰρ καὶ ἐρημότατον χωρίον, εἴϲ ὃ τῶν ἀπωλειῶν ἦλθεν, ἡ Κουκουϲὸϲ, καὶ κινδύνων γέμων πολλῶν, καὶ φόβου διέπειϲε τῶν λῃϲτῶν πολιορκούμθων, ἀλλ' οὐδὲν τούτων ἡμᾶϲ ἐπτόηϲε, οὐδὲ παρεῖλε τῆϲ ὑμετέραϲ ἀπολαύϲαϲ ἀγάπηϲ· ἀλλὰ εἰ καὶ τῷ ϲώματι διεϲπειϲμθμεν, τῇ γε ψυχῇ ϲυνδεδεμθμεν μᾶλλον τῆϲ ϲφοδρότητοϲ ὑμῶν, τὸν ὑμέτεραν μᾶλλον, τὸν ἀπέραντον καὶ ἀπόλεμον, ἢ τὸν Κυκκυϲὸν οἰκεῖν δοκοῦμθ, ἀεὶ μὲν ὑμῶν ὄντεϲ τῇ ἀληθείᾳ, καὶ ὁ πυνθάνου δὲ ὧμθο, ὅτι ἀληθείαϲ ϲε ἀπειφέρομεν.

κγ'. ΑΝΘΕΜΙΩ

κζ. ΑΝΘΕΜΙΩ.

Ἄλλοι μὲν σε τῇ θαυμαστότητι τῆς τέχνης καὶ τῇ ἐπιτηδειότητος (ωνόησαν)· ἐγὼ δὲ αὐτὰς ταῖς ἀρχαῖς ταῖς σαῖς ἔνεκεν μεγαλοπρεπείας. οὐ γάρ σε κατεκόσμησαν, ἀλλὰ κεκόσμηνται παρὰ σοῦ. ὅπερ ἦν ἴδιον τῆς ἀρετῆς· οὐκ ἔξωθεν δεομένη τῶν ἡμῶν, ἀλλ' αὐτὴ ἐν ἑαυτῇ περιφέρη τὸν μισθόν, ἡμῖν τοῖς ἀξιώμασι τύπτεις παραχρῆμα, οὐκ αὐτὴν πρὸς ἐκείνων λαμβάνουσα. Διὰ δὴ τοῦτο καὶ πεφιλοτήκαμεν τῷ φίλτρῳ σου ὦ πρὸς σέ. οὐδὲν γὰρ ἂν μᾶλλον ἐποίησε πλέον· οὐδὲ ὑπάρχον καὶ ὑπάτους ἡμᾶς φιλοῦμεν, ἀλλὰ διὰ τοῦτο μὲν ἡμερώτατον Ἀνθέμιον, διὰ πολλῆς μὲν (ωνέσεως, πολλῆς δὲ γέμοντα φιλοσοφίας. διὸ σε καὶ μακαρίζομεν, οὐχ ὅτι πρὸς θεὸν ἀνέβης τοῦτο, ἀλλ' ὅτι παρὰ φιλτέραν ἔλαβες ὕλην εἰς τὸ τοῦ (ωέσιν σε καὶ τὸν φιλανθρωπίαν ἐπιδείξασθαι· καὶ τοῖς ἀδικουμένοις πᾶσι (ωνδόμενα, καὶ πλατύνον σε λιμένα τῆς ψυχῆς ὁρῶντες μυεῖα δυνάμενον λῦσαι καὶ ἀνάγκας, καὶ σὸν εἰς ἕκαστον κλυδωνίου κατιέντα, παραπομπὰς ἐξ ὑγείας πλεῖν. διὰ ταῦτα σκιρτῶμεν, διὰ ταῦτα χαίρομεν τὸν σὸν ἀρχικὸν καιρὸν ἑορτὴν τῆς ἐπιτρεπομένων εἶναι νομίζοντες, ἧς δὲ αὖ καὶ σοῦ καταρξαμένου τὸ μέγεθος.

κη. ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΑ.

Ἐδεήθημεν τοῦ ὑμετέρου εὐλαβοῦς μὴ τοῖς ῥήμασι τῆς εἰρηκότων παραπέπεσθαι τὸν διάνοιαν, ἀλλ' ἐν τῷ πλήθει τῆς ψεύδους μὴ πολλῆς τῆς σκέψεως ἀνιχνεύειν τὸν ἀλήθειαν. Εἰ γὰρ ἄπιστα τὰ θρυλλούμενα ἀληθῆ ἐποιοῦντο, κἀμοὶ πιστεύσειν ἂν ἄπιστος· Εἰ δὲ κρίσει καὶ νόμοις ἀνιχνεύεται καὶ λανθάνοντα, κριτήριον ἂν ἐγὼ πρὸς ὑμᾶς ἐπιζήτησα, Εἰ μή τις ἑτέρα αὖθις ὅπλα συκοφαντίας μοι ὑπιπτεύσει. δέδοικα γὰρ, δέδοικα λοιπὸν μὴ σκιὰς καὶ τὰ φαντάσματα, ὅπερ αὖθις ἐδικαιώσατε ὄντως. Φίλοι τὸν φιλίαν ἠρνήσαντο, Πλησίον ὄντες πόρρωθεν ἔστησαν, καὶ πόρρωθεν ὄντες τὰ βέλη τῆς συκοφαντίας ἀποτοξεύουσιν· ἐν μέσῳ δὲ τῶν λιθῶν ὄντα μὴ ναυάγιον ἐπομβρίαν ἐποίησατε. ἀλλ' Εἰ καὶ τῆς πόλεως ἐκβάλλομαι, καὶ τῆς ἐκκλησίας ἀπείργομαι, πείθομαι πρὸς πᾶσαν ἀποδύσασθαι τιμωρίαν. κέκριται γάρ μοι φιλοσοφεῖν, καὶ φέρειν γενναίως τὰ δυσχερῆ. οἶδα γὰρ, οἶδα σαφῶς τὸν ἐρημίαν εὐτυχεστέραν εἶναι τῆς πόλεως, καὶ τὰ θηρία τῶν ἀγρῶν τῶν φίλων ἡμερώτερα. ἔρρωσο.

κθ. ΑΝΤΙΟΧΩ.

Ποτὲ μὲν ὑπὸ λαθοῦς δυνάμενα τῆς γλυκείας σου καὶ θερμῆς διαθέσεως, τῆς γνησίας καὶ εἰλικρινοῦς ἀγάπης, τῆς ἐλευθέρας γνώμης καὶ ὑψηλῆς, τῆς πεπερασμένης ψυχῆς; καὶ γὰρ πρὸς ἀμφοτέρους ἀπέλθωμεν τοὺς ἑκατέρας τῆς οἰκουμένης, πάντα παρ' σε φέροντες ἀπαντᾷ, ἡμῶν ἡμῖν ἔρως ἐστὶν καὶ σφόδρα ἡμῖν τῶν τῆς ἀγάπης νόμων (ωδεδεμένος. διὸ καὶ πρὸς αὐτὸν τὸν ἐρημίαν τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἀπτοιημένοι, τὸν Κουκουσὸν λέγω, καὶ οὐ ῥᾳδίως ὑπερτυχόντων τὰ γεγραμμένα διαχωμιζόντων δυνάμενοι, πολλὰ ἐποιησάμεθα καὶ ἀσυδόλως ὑπιζήτησάν τε καὶ βύρσῃ (ωμὸν τὸν ὑπισταλῶν διαχωμιζόντα, ὥστε σε πρεσπεμφθῆναι τὸν θαυμαστότητα, καὶ τὸν ὀφειλομένων πρόσρησιν ἀποδοῦναι τῇ μεγαλοπρεπείᾳ τῇ σῇ. ὅπερ καὶ αὖθις, ἐξ ὧν ἤδη πεποίηκας, οὐ δέησε

τῆς πρὸ ἡμῶν ἐπιμελήσεως εἰς ὃ ζωηχῶς ἡμῖν ὑπιστέλλει, καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς εὐαγγελίζεται θεὸν οἶμαι δεῖν ἀμφιβάλλειν. καὶ γὰρ ἡ τῶν τυχόντων καρπωσόμεθα παράκλησιν, ὅταν πρὸ ὑμῶν τῶν ὑπὸ σφοδρᾶ ἡμᾶς ἀγαπώντων δεχώμεθα γράμματα περὶ τῆς ῥώσεως τῆς ὑμετέρας δηλοῦντα, καὶ τὴν ἀγάπην ἣν τῶν ὑπισχνῶν συνεχῶς ἀναπεμπόντων, καὶ τὴν προθυμίαν τῆς ὑμετέρας ἀγάπης ποιοῦντα φανταζεσθαι. δέχει γὰρ πυκνότης ὑπισχνῶν, ὅταν παρὰ γνησίων φέρηται, καὶ τῆς προθυμίας ἐφίσασθαι τὴν ἡδονήν. 5 χ. τὴν ὑμ.

κς. ΑΝΥΣΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ.

Οὐκ ἐμὲ γὰρ βραδέως ἐπεσκάλκαμεν σε τῇ ἀγάπῃ· ἀλλ' οὐχ ἑκουσίως ἡμῶν ἡ μακρὰ αὕτη σιγὴ γέγονεν, ἀλλὰ διὰ τὴν τοῦ χωρίου ἐρημίαν, ἐν ᾧ κατειργόμεθα, ἣν διὰ τὴν ῥᾳθυμίαν τὴν περὶ τὴν ὑμετέραν ἀγάπην. πῶς γὰρ ὑπισχνούμενοι τὸ κυρίου μὲν τὸ τιμιώτατόν τε καὶ βλαβερώτατον προσευτέρᾳ, τὴν πάλαι ὀφειλομένην ἀποδιδόναμεν προσόρησιν τῇ τιμιότητί σου, χαρίζεσθαι πολλὰς ὁμολογησώτης σου τῇ βλακείᾳ, ὑπὲρ τῆς ἐξετάσεως καὶ τῆς ἀνδρείας τῆς ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν; δεξάμενος τοίνυν αὖθις, διανοπάμεν τιμιώτατε, ὡς σοι πρέπει ὄντι, καὶ τὴν προσοκνοῦσαν περὶ αὖθις φιλοφρονησιώλιν ὑπιδεξάμενος, μὴ ἀποκάμῃς τὰ συντελεσθέντα τῇ κοινῇ διορθώσει τῶν ἐκκλησιῶν ποιῶν καὶ προγραμματιζόμενος. εἰδὼς γὰρ τὸ κατορθώματος τὸ μέτρον, καὶ ὑπὲρ ὅσων ἐκκλησιῶν ✠ καλὸν τοῦτον ἀγῶνα ἀνεδέξασθε, καὶ ὅσοι ὑπὲρ τῆς κοινῆς εἰρήνης πονουμένοις * ἀπέκειται παρὰ τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ ✠ εὐφήμοι. 10 15 20 * ἀπέκειται

κζ. ΑΝΥΣΙΩ, ΝΟΥΜΕΡΙΩ, ΘΕΟΔΟΣΙΩ, ΕΥΤΡΟπίῳ, καὶ πᾶσι τοῖς κατὰ Μακεδονίαν ὀρθοδόξοις ὑπισκόποις.

Πολλὴν μὲν ὑμῶν τῆς ἀγάπης καὶ ἐμπεφυκέναι ταυτὸν, καὶ χαρίζεσθαι ὑπὲρ τούτων ὁμολογοῦμεν, ὅτι ἐν ὕτω χρόνῳ μακρῷ ἔσπευδε μὴ τῆς προσηκούσης ὑμῖν αἰδοῦς, μηδενὶ ἐῖκοντες τῶν ζωοπαθῶν ὑπιλελησμένοι. πάλαι γὰρ ὀφείλομεν ἡ καὶ ὁ τέλος ὑπιθῆναι, οὐ προσῆκεν ὄντι. ἔσῳ γὰρ πλείονα τὰ τῶν καμῶν ὑμῖν, μείζονα καὶ τὰ τῶν ἀποδόσεων ἐς αἰ τῶν ἀμοιβὰς πάλαι τὸ φιλανθρώπου Θεοῦ. καὶ ὑπιθυμοῦμεν μὲν κατ' πρόσωπον ὑμῶν γενέσθαι τὴν τιμιότητα· ἐπεὶ δ' ἀπὸ τῆς ἀξιοῦσιας δισμὸς τοῦτο ἡμᾶς πρεῖλετο, καὶ τὸ ἐνὶ καθίρξε χωρίῳ, ✠ κύριόν μου ✠ τιμιώτατον καὶ βλαβέςατον προσύτερον ἀπιςάλκαμεν, καὶ δι' αὐτὸ τὴν τοῦ ὀφειλομένου προσόρησιν ἀποδιδόαμεν, ὡς δηλοῦμεν, ὅτι χαρίζεται πολλὰς καὶ μεγάλας ὁμολογησώτης ὑμῶν τῇ θεοσεβείᾳ καὶ διαλιμπάνομεν, καὶ ἀξιοῦντες ὑπὲρ τῆς μακρᾶς σιγῆς τῆς ἐμπεφυκέναι συγγινώμην ἡμῖν ἔχειν. οὐ γὰρ διὰ ῥᾳθυμοῦντες ὑμῶν, οὐδὲ καταλιγωροῦντες τοσοῦτον ἐσιγήσαμεν χρόνον, ἀλλ' ὅπως ποῦ πρῶτον βύσομεν ✠ δυνάμενον ἐκβοᾶν ἀκολούθως, ἔνθα διατελέσετε ποῦ, καὶ τὰ παρ' ἡμῶν διαπεμπόμενα γράμματα. δεξάμενοι τοίνυν αὐτὸν μεθ' ὑπούας καὶ διαθέσεως γνησίας, τὰ περὶ τῆς ὑγιείας ὑμῶν δηλοῦντα ἡμῖν πρὸς ἡδονὴν ἥξοντα. μεγίστου γὰρ ἀπὸ τοιούτων γραμμάτων καὶ ἐρημίᾳ κατηφοῦντες ἔχομεν παραμυθίαν. 25 30 35 40

κη. ΑΡΑΒΙΩ.

Οἶδά σε τὸν ἀγαπητὸν· οἶδά σε τὸ φίλτρον, τὸ θερμὸν, τὸ γνήσιον, τὸ εἰλικρινὲς, τὸ ἀμιγὲς· καὶ ὡς ὅτι δυσκολία πραγμάτων, ὅτι ὄχλος φερομένων, ὅτι περισπάσεων

σεων πλῆθος, ὅτε χρόνου μῆκος, ὅτε ὁδοῦ διάστημα δυνάται ταύτην ἀμβλυτέραν ποιῆσαι. διὰ τοῦτο καὶ σφόδρα ὑπεύθυμον ζωογραφῶ διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης σοι, διεγείρομενα σε εἰς τὴν ὑγιείαν τὴν σήν. καὶ ἐγκαλῶ μέν, οὐχ ὡς ῥᾳθυμοῦντι ἐγκαλοῦμεν, ἀλλ' ὡς πλείονα ἐρῶντι ὑπισχνοῦμαι τοιαῦτα. ταῦτ' οὖν εἰδὼς, δίκαιος μὲν ἡμῶν τὰ μάλιστα ἐστὶ, δίδωμι ταύτην ἡμῖν τὴν χάριν, κούφην τινὰ οὖσαν καὶ βάσταν, καὶ πολλὴν ἡμῖν καὶ εὐερμήνευτον καὶ ἡδυφώνοις πρέπουσαν τῇ φιλοσοφίᾳ.

κθ. ΑΡΑΒΙΩ.

ΤΗι καμπτὸς τῆς ἀθυμίας, ἢ ὑπὸ τῆς ψυχῆς ἀναφέρεις χάριν τῶν εἰς ἡμᾶς γεγραμμένων, σαφέστατα ἐδίδαξεν ἡμᾶς ὁ γράμμα ὁ σὸν, καὶ περὶ τούτου μὴν ὑπισχνούμενος. οἶδα γὰρ δυνησόμενα ὑπὸ λαθέσθαι τῆς πηγῆς τῶν δακρύων, ἢ σὺ δέχῃ τὴν κακὴν ταύτην ὑφαιρομένων ἡφίεις. πλὴν ἀλλ' ἡ ὑπισχνουμένη τῶν δακρύων οὐκ ἔλαττον καὶ τὴν ὀδυρμὸν ἐκείνων ἀπεκάλυψεν ἡμῖν τὴν φλέγα τῆς λύπης τῆς ἐν τῇ καρδίᾳ τῇ σῇ. τυραννεῖ σοῦ τὰ μισθώματα τὰ ἀμοιβὰς τῶν τῆς φιλανθρώπου Θεοῦ. ἔστι γὰρ ἡ λύπης μισθὸς ἡ μέγας ἡ πολύς. ἐπεὶ καὶ ὑπὲρ τῶν Ἰουδαϊκῶν κακῶν ἦσαν λύπαι, εἰ τὰ γενόμενα παρ' αὐτῶν διορθώσασθαι μὴ οἷόν τε ἦν, ἔστιν ἡ μόνον ἡ ἐνδιδόασιν, καὶ τοσαύτην ἐκαρπώσαντο τὴν ἀμοιβὴν, ὡς, τὴν ἄλλων ἁπάντων ἀπολλυμένων καὶ πάντων ἀπολλυμένων, ἐκείνους διαφυγεῖν τὴν ὀργήν. Δέος γάρ, φησι, μὴ σπουδὴν ὑπὲρ τῶν ἐναζόντων ἡ ὀδυρομένων. καίτοιγε οὐκ ἐκώλυσε τὰ γενόμενα· ἀλλ' ὅμως ὅπερ κύριοι ἦσαν, ἐποίουν, ἔζεον, ἐνδιδόασι τὰ γενόμενα, μείζω σεαυτῷ τὴν ἀσφάλειαν ἐκτήσαντο. μὴ οὖν διαλείπητε ἡ ὑμεῖς, δίκαιοι μὲν, ἔστε τοιαῦτα, ἐπὶ τῇ φιλανθρώπῳ Θεοῦ παρακλήσεως δυνῶσαι λύσαι τὴν κοπὴν τῆς οἰκουμένης ναυαγίαν. ἔστι γάρ, ἔστι σαφῶς, ὡς πολλὰ θορύβων καὶ ἐναγχος πεπλήρωται· ἡ οὐχ ὑπὲρ Κωνσταντινουπόλεως μόνον παρακλῆσαι, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης· ἐπιδιδόασι σεαυτῷ ὀρξάμενοι ὁ κακὸν, καθάπερ ῥεῦμα πανταχόθεν ἐκχυθὲν πολλαχοῦ τῆς γῆς, ἅπαν ἐκκλησίας λυμήσεται. ὅταν ἡ ἡμᾶς παρεκάλεσας, τοῦτο καὶ αὐτὸς πρὸ ἡμῶν παρακλήσῃ, ἕως ἂν ὑμῶν ὦσιν κεχωρισμένοι τῷ σώματι (τῇ μὲν ψυχῇ ἀεὶ, καὶ τῇ σῇ εὐγλωττίᾳ, ἡ τῷ οἴκῳ σε ζῶν δεδέμενα) συνεχῶς ἡμῖν ὑπισχνοῦ ἀεὶ, καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας σε εὐαγγελίζεσθαι. οἶδα πλείονα ἡμῖν δώσεις τὴν χάριν. ὑπὲρ ὧν ἐκάλυσας ἡμᾶς ἐν τοῖς σοῖς καταζῆσαι, καθὼς ἐμάθομεν ἐξελθεῖν, οὐκέτι ἐδόξεν ἡμᾶς εἰς Σεβάστειαν ἀπενεχθῆναι, ἀλλ' εἰς ἐρημότατον χωρίον τῆς Ἀρμενίας τὴν Κυκκόν, ἡ ἐρημότατον ἡ σφοδρότατον τῆς τῶν Ἰσαύρων ὑπερβολῆς ἕνεκα. χάριν μέντοι ἴσμεν τῇ εὐγενείᾳ τῇ σῇ, καὶ δεδέγμεθα τὴν παῤῥησίαν, ὅπερ καὶ ἀπόντων ἡμῶν ἐφείπησας, ὡς καὶ ὑπεσχόμην ἡμῖν, ἐν τῷ παρακαλέσαι σε τοὺς σοὺς ἡμᾶς κατασχεῖν. ἀλλ' ἐθέλοις εἶν σοι φίλοι τῷ τὴν Κυκκὸν, ἐκείνοις ὑπὲρ φίλων παρακλήθητι.

λ. ΑΡΜΑΤΙΩ.

ΤΙ τοῦτο; ἵνα μὴ εὐπαθείας ὑπόνοιαν τοῖς σοῖς παρασκευάσω δεσπόταις, ἐν οἷς δὴ δεινῶσθαι, πολλὴν πρόφασιν τὴν ἐξουσίαν οὐ μάλιστα ἐδόμενα, τούτου ἡμᾶς ἀπαγορεῦσαι, τὴν χαμευνίαν λέγω τὴν σὴν, τὴν περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς ἡμῖν ἀπαγγελλόντων. οὐκ οἶδα ὅτι τοῖς μάλιστα φιλοῦσι γνησίως τοῦτο προσαποδόσασον ἡ ποθοῦσιν, καθάπερ οὖν ἐστὶ ἡμῖν νῦν; εἰ τοίνυν βούλει ἡμῖν χαρίσασθαι, δίκαιος μὲν ἥμιστα, ἀφεὶς δὲ κελεύω τοῖς σοῖς αὐθένταις θεραπεύειν ἡμᾶς ἐν ταῖς χρείαις ταῖς σωματικαῖς (ὑδατος γὰρ διόμεθα τυ-

ται,

των, ἀλλὰ πάντα ἡμῖν ὡς ἐκ πηγῶν ὑπερρύη) αὐλὸς ἀφ' ἑφθῆς μακροῦ καὶ μέλαινος τῷ μεγίστην ἡμῖν παρέχειν χάριν, καὶ ἧς μάλιστα ἀπολαῦσαι ὑπεθυμοῦμεν. αὕτη δέ ἐστι ὁ συνεχῶς ἡμῖν γράφειν περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς καὶ τὸ οἴκοι σε πάντος. εἰ μὲν γὰρ δυνατὸν ἦν καὶ συγγενέσθαι ἡμᾶς ἀλλήλοις, καὶ ἀσπάσασθαί σε οἴκοθεν, καὶ ἐν μεγίστης ἥπτησα χαρίτος μέρει ἂν θερμόν σε ὕστως ἑφεστηκέναι ἡμῶν ὄντα ἰδεῖν καὶ κατ' ὄψιν αὐτόν. ἐπεὶ δὲ πυγὸ ὁ τῶν Ι- 5
σαύρων διεχώλυσε φόβος, τὴν γενομένων ἀπὸ τῶν γραμμάτων ἡμῖν ἐφεστηκέναι μοι δοκεῖ φιλῶς, καὶ ὃ πάνυ ἀπεκλήφαμεν.

λα. ΑΡΤΕΜΙΔΩΡΩ.

10

ΠΟλλῆς ἐνόμισεν ἀπολαύσεσθαι εὐνοίας ὁ κύριός μου Αντίοχος, εἰ μὴ γραμμάτων ἡμετέρων φανείη τῇ ἐμμελείᾳ τῇ σῇ. δείξον τοίνυν, δέσποτα τιμιώτατε, ὡς οὐ τηλίκως ζαύτὸν ἐνόμισε καὶ δικαίως αὐτὸν μὴ τοσαύτης εὐνοίας, ἣν ἂν δίκαιον νο- ισ. καὶ
μίζῃ καὶ λόγου ἔχει, ἕτοιμόν σεαυτὸν αὐτῷ παρασχεῖν παρακλήσεσι, καὶ δόξαν δόξῃ τῶν ἔργων αὐτῷ, ὡς οὐ μάτην, ἀλλ' εἰκῇ ζαύτὸν ἦλθε φέρων πρὸς ἡμᾶς τὸν ὑπατικόν. ἀλλὰ γε- 15
νέσθω πλέον αὐτῷ εἰς εὐνοίας καὶ συμμαχίας δίκαιας λόγου ἀπὸ τῶν γραμμάτων τῶν ἡμετέρων. ὕστως γὰρ ἀπολαύσεται μὲν τῆς εὐεργεσίας ἀνθρ, καρπώσεται δ' ἐγὼ τὸν τιμὸν, δι' ὧν ἀνθρ τῆς εὐεργεσίας ἀπήλαυσε.

λβ. ΑΣΕΛΛΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ. 20

ΟΙδα μὲν, ὅτι ἀνδρὶ ὑμῖν ἀφ' γραμμάτων εἰς ὃ δέομαι τυγχάνω καὶ ἀπολαβέσθαι τῆς διαρθώσεως τῶν ζαὶ ἐκκλησίας τῆς ἀνατολῆς καταληφότων κακῶν. καὶ τοῦτο δι' ὧν πεποίηκατε ἐπιδείξασθε, αὐτοὶ παρακληθέντες τοσαύτην παρασχόντες σπουδήν. ἀλλ' ὑπὲρ 25
τὰ κακὰ ἐπὶ μᾶλλον ἀδιάρθωτα δέομαι τὴν ἀμοιβὴν τῶν τοσαῦτα παρειμενσάντων, ἀναγκαῖον εἶναι νομίσαμεν παρακαλέσαι ὑμᾶς τὴν εὐλάβειαν, ὥστε μὴ ἀποκαμεῖν, μηδὲ" παρακα- χ. ἀπο
κῆσαι, ἀλλ' ἀκμαζούσῃ χρήσασθαι τῇ προθυμίᾳ, καὶ τὰ πρὸ ἑαυτῶν πάλιν ἀπάντα εἰσενεγκεῖν. ὅσα γὰρ ἀδιάφορα νοσοῦσι καὶ τοὺς τὰ ἐκκλησιῶν κατάσχοντας ταράζοντες, τοσού- χ. κἀκεί
τῳ" κἀκείνοις πλέον ὅτι ὃ κρίμα, ἐν ὑμῖν τοῖς μὴ ἀποκάμνουσι λαμπρότερος ὁ μισθός, καὶ μείζους αἱ τιμαί. 30

λγ. ΑΣΥΓΚΡΙΤΙΑ.

ΟΙδα ὅτι σὺ πολλῇ θλίψει καθέστηκας νῦν. ἀλλ' ὥσπερ τοῦτο οἶδα, οὕτω κἀκεῖνο ἐπί- στα μαι, ὅτι πολὺς σε [ἐκ] τῶν θλίψεων τούτων" μέγα μέρος μισθός, καὶ μεγάλη ἀμοιβὴ 35 χ. αὐτῶ
καὶ ἀντίδοσις κεῖται. εἰ γὰρ καὶ ἀθυμία, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν ὠφελοῦσα, καὶ πολλὰ τὰ βραβεῖα παρέχουσα. ταῦτ' οὖν εἰδυῖα καὶ λογιζομένη, μείζων ἐστὶν καρπὸς τὴν παράκλησιν, μὴ ὃ ὠδυνήσω μόνον ὁρῶσα τῶν θλίψεων, ἀλλὰ καὶ ὃ ἐκ τούτων ζωαγόμενον κέρδος. καὶ γράφε ζωνεχῶς ἡμῖν περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς· ἐπεὶ καὶ ἡμῶν ὡς ἔτυχεν ἠλγήσα- μεν, ἀκούσαντες σε ἀῤῥωστεῖν. δεῖ καὶ σφόδρα ὑπερζητεῖσθαι μανθάνειν μὴ πολλοῦ τοῦ τάχους, 40
εἰ ῥᾴδιόν σοι διετέθη τὰ τῆς ἀῤῥωστίας, ὥστε τῆς ὑπὲρ ταύτης φροντίδος ἀνεῖσθαι.

λδ. ΤΗ

λη. ΤΗ ΑΥΤΗ.

ΕΜοὶ μὲν πρέπει πάσαις ὑμῖν ὑπισχνεῖσθαι τὸ συνεχῶς ὑμῖν ὑπισχνεῖσθαι. τὸ γὰρ διαβεβαίωσιν ὑμῶν καὶ τὸ αἰδοῦς καὶ τῆς τιμῆς, ἵνα ἀεὶ πρέπει ἡμᾶς ἐπιδείξασθαι, ὅταν περ αὖ ἀφικώμεθα, ὑπισχνεῖσθαι, οὐ δυνάμεθα· ἀλλ' ἔχομεν ὑμῶν διὰ παντὸς τινὰ μηνύειν ἀκμάζουσαν πρόνοιαν πρέπει φέρειν. εἰ δὲ μὴ ἐστάκεις ἐβουλόμεθα ἐπιστάλλειν, ἀλλὰ σωφρονίσεις, τοῦτο οὐ τὸ ῥᾳθυμίας τὸ ἡμέτερον, ἀλλὰ τὸ τῶν πραγμάτων ἀνάγκης, καὶ τὸ τῆς ὁδοῦ ἄβατον εὐδιπόρους εἶναι ποιῶν. ταῦτ' οὖν εἰδυῖα, κυρία μου κοσμιωτάτη καὶ εὐλαβεστάτη, καὶ γράφοντων ἡμῶν καὶ σιγώντων, ὁμοίως διάκεισο πρέπει τῆς διαθέσεως, ἵνα ἀεὶ πρέπει ὑμᾶς ἐπιδείξαμεθα.

λε. ΑΣΥΓΚΡΙΤΙΑ.

ΚΑΙ ἔμπροσθεν ἐπέστελλα σοι τῇ πιστῇ, ὅλῃ καὶ σὲ μετὰ τῶν διαλημμένων ἀριθμὸν καὶ τῆς ἀγάπης λόγῳ· καὶ νῦν ὁ αὐτὸς λέγομαι, ὅλῃ τῇ γνώμῃ διαγένεσθαι. εἰ δὲ ἡ ἀσθένεια τοῦ σώματος διεκώλυσε, καὶ οἱ γόνυσι τὸν Ἀμενίαν κατειληφότες, ἡμᾶς ἀπὸ τῆς γνώμης καὶ τῆς προαιρέσεως τῆς αὐτῆς πρὸς τῆς διαθέσεως σου ψηφοῦσθαι ἔχομεν, ἣν περ καὶ ἔμπροσθεν. μὴ τοίνυν καταφρονήσῃς σιγῆς ἡμῖν ὑπισχνῇ, καὶ εἴ σοι λέλυται τὰ τῆς ῥώσεως, καὶ πρέπει τὴν ὑγείας σου δηλοῦν. ἐπεὶ καὶ νῦν σφόδρα ἐλυπήσαμεν ἀκούσαντες σε ἐν ἀῤῥωστίᾳ εἶναι. ἵν' οὖν μὴ μεμεμψόμεθα πρέπει τούτου διὰ τάχους ἡμῖν δηλῶσον, εἰ πρὸς ὑγείαν σοι τὰ τῆς ἀῤῥωστίας μεταβέβληκεν.

λς. ΑΣΥΓΚΡΙΤΙΑ, ΚΑΙ ΤΑΙΣ ΕΝ ΑΥΤΗΣ.

ΟΙδα τὸν ἀγάπην ὑμῶν καὶ τὸν διάθεσιν, ἣν πρέπει ἡμᾶς ἔχειν ἐπαυδάκατε, διὰ συνεχῶς ἐβουλόμην ὑπιστέλλειν· ἀλλ' ὁ τῶν Ἰσαύρων φόβος, πᾶσαν ἀποτειχίσας ὁδόν, οὐκ ἀφίησι θύραθεν τὸν πρὸς τοῦτο διάκενσιν ἡμῖν. πλὴν γοῦν αὖ ὑπιτύχωμεν τούτων, τὸν ὀφειλομένην ἀποδιδόαμεν ὑμῖν πρόνοιαν, τὰ συνήθη προσκαλοῦντες ὑμᾶς, μηδὲν θορυβεῖσθαι, μηδὲ τὰ εὐπρεπῆ τοῦ τῶν συνεχῶν τούτων καὶ ἐπαλλήλων πιεσμῶν. εἰ γὰρ ἔμποροι καὶ ναῦται φορτίων ὀλίγων ἔνεκεν οὕτω μακρὰ διαβαίνουσι πελάγη, καὶ τοσούτων καταπλήττουσι κυμάτων, καὶ τραπέζαις ἢ καὶ αὐτῆς κατα φρονοῦσι τῆς ζωῆς χάριν ὑπισχνοῦμαι καὶ βεβαίως μεθοῦ, καὶ ζῶντες μὲν καὶ λιμῷ μάχονται πολλάκις, καὶ διηνεκῶς ὑπὸ τῆς ἀλλοτρίας διάκεινται, ὕδασιν ἢ καὶ ἄνδρων καὶ βίαιοι πολλοὶ τούτων ἐναπομένουσι θάνατον, τοῦτ' ἐστὶ πεῖθε, οὐ μικρὸν, οὐ μίαν καρπωσάμενοι· ὅτῳ οὐ κακὸς ἆθλος προκεῖται, καὶ μὴ τὸν τηλικοῦτον μείζων ἡ ἀντίδοσις καὶ πολλῷ πλείων, πόσας τολύξονται συγγνώμης καταμαλακιζόμενοι, καὶ μὴ καὶ αὐτῆς καταφρονοῦντες τῆς ζωῆς; ταῦτ' οὖν ἅπαντα λογιζομένη, καὶ ὅτι καιρὸς τὰ πρόβατα καὶ σπαρ, καὶ πᾶσα ἀνημερία ἀνθρώπων ἐστὶν ἀμείνων ἀγρίων θηρίων, γενομένων τε ὁμοῦ καὶ μετανοούντων εὐθέως, ὑψηλοτέρα πάντων τῶν τοιούτων γίνου βελῶν. ἔξεστι γάρ, ἐὰν θέλῃς, καὶ τὸ βιωτικὸν καταπατῆσαι φαντασίαν. ἓν σκόπει μόνον, ὅπως μὴ πολλῆς τὸ ἀπουδῆς τὸ τεθλιμμένην ὁδὸν διακῦσαι διωκθῆς τὸ πρὸς αὐτὸν ἀνάγουσαν.

λζ. ΑΥΡΗΛΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΚΑΡΘΑΓΕΝΗΣ.

ΒΑΒαί, ἡλίκον ἐστὶ γυναῖα ψυχὴ, καὶ πολλῷ βρύουσα τῷ τῆς ἀγάπης, καὶ τῷ τῆς βλακείας καρτῷ· ὅπου γὰρ οὐδὲ τοσοῦτον ἡμῖν ἀπρόσκοπος ὁδὸς μῆκος, ὡς παρὼν

ρών καὶ μὴ ἡμῶν, οὕτως ἡμᾶς εἶλες καὶ ἐχθρώσω; τὸ γὰρ ἀγάπης σε δέρμα καὶ τὸ παῤῥησίας τὸ τε βλαβείας ἡ βώσια μέχρι καὶ ἡμῶν τῶν ὑπὲρ τὰ οἰκεῖα πάθη φίλων ἔφθασε. Διὰ ταῦτα σοι χάριτας πολλὰς ἴσμεν, διὰ ταῦτά σε μακαρίζομεν τὴν βλάβειαν, ὅτι πολὺν πλοῦτον καὶ ἱδρῶτα ὑπὲρ τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην ἐκκλησιῶν ἐλόμενος μηδέποτε ἑαυτῷ παρέκτω φιλοθέσῳ θεῷ περιπόθητον σεαυτὸν ἐφάνοις. καὶ σὲ μὲν καλὸν μὴ [γὰρ] μέγα καὶ καλὸν τοῦτο ἀγῶνα ἀγωνιζόμενον. οἶδα γὰρ τὰ σὰ τοῦδε βεβαῖα. Εἰ γὰρ ἕνα τις ἀδικούμενον καὶ παροιμούμενον αἰσχύνει, ἀφατον ἔχει παρὰ τοῦ Θεοῦ μισθόν· σὺ πόσους, ὅσον αὖθις λήψῃ τὸν ἀμοιβόν, ἐκκλησίας τοσαύτας παρακαλούμενον διὰ τῆς καλῆς ταύτης ἀπουδῆς ἀπαλλάττειν μὴ δορυφόρων δὲ παρόντων, εἰς ὃ γαληνὸν λιμένα εἰρήνης ὥρμισας ἐπαπουδακώς.

λη. ΑΦΘΟΝΙΩ, ΘΕΟΔΟΤΩ, ΧΑΙΡΕΑ, ΠΡΕσβυτέροις καὶ μονάζουσι.

Ε βουλόμην καὶ αὖθις παρακαλούμενος ὑμᾶς ἐνταῦθα ἰδεῖν· ἀλλ' ὅμως πολλὰ τὰ κωλύοντα, τὸ μὲν ὑπὲρ τὸν πόλεμον ἐν ἀπαιτήσει· ἀξιῶ δὲ καὶ πόρρωθεν οὔσας τὰς ἀπὸ τῆς παῤῥησιασμένων εὐχὰς ὑμῶν πρὸς ἐμὲ συμμαχεῖν ἡμῖν (αὐτὴ γὰρ οὔτι χρόνῳ μοιραίᾳ) ἡ βοήθεια, ὅτι τὰ ὁδοῦ μήκει διείργει). ἀλλ' ὅπερ αἱ ἀφάτου παῤῥησίαν πρὸς τὸν Θεὸν ἔχουσι, καθάπερ οὖν καὶ ὑμᾶς, δυνατὰ καὶ τὰ τοῦδε πόρρωθεν οὔσας ἐντεῦθεν τὰ μέγιστα ὠφελεῖν· μὴ δὲ τὴν εὐχὴν καὶ γράμματα ὑμῖν πρὸς ἐμὲ συνεχῶς περὶ τῆς ὑγιείας ὑμῶν * εὐαγγελιζόμενα. Εἰ γὰρ καὶ πολλὰ τὰ πάντα χρόνου ἡμῖν περιεστοιχισμένα κύματα, καὶ ἐρημία τόπου, καὶ πολιορκία, καὶ Ἰσαύρων ἔφοδος, καὶ καθημερινὸς θάνατος (θνήσκομεν γὰρ συζῶμεν δηπεκεῖ, καθάπερ ἐν δεσμωτηρίῳ, τῷ τῶν φρουρίῳ τούτῳ συγκεκλεισμένοι, καὶ σώματος ἀσθενείᾳ παλαίοντες χαλεπῇ) ἀλλ' ὅμως εἰ καὶ πολλαὶ αἱ περιστάσεις, ἀμηχανίαν τῶν κακῶν τούτων τὴν ὑμετέραν ἔχομεν ἀγάπην. Εἰ γὰρ καὶ ὀλίγα ὑμῖν ζωογονούμεθα, ἀλλὰ πολλῷ πλείονα ὑμῶν τῆς ὀλιγοστίας εἰλήφαμεν τῆς γνησίας καὶ θερμῆς καὶ μέλιτος γλυκυτέρας, τῆς ἀπείρου, τῆς ταπεινοφρονούσης καὶ πεπηγυίας, ἣν καὶ πρότερον καὶ ἀπόντες ὑπεδείκνυσθε. ὀλίγα ταῦτα καίτοι πόρρωθεν ὑμῶν ὄντες, καὶ τοσούτοις ζωογονούμενοι δήποις, ὥσπερ ὁ λιμὸς τῆς ὑμετέρας ἀρετῆς ἐπομαπαυόμεθα, θησαυρὸν μέγιστον τὴν ὑμετέραν ἀγάπην εἰ νομίζοντες. τῆς μὲν οὖν χρείας ἀρρωστίας ἀπηλλάγημεν, τὸν χειμῶνος πρὸς ἐλάττονος, καὶ ἐπιτείνοντος τὸν ἰατρόν· ἐπὶ δὲ τὰ λείψανα αὐτῆς περιφέρομεν, ἅπερ ὑπιτείδιον τὴν Ἰσαυρικὴν θορύβων ἡ σωτηρία. ταῦτ' οὖν εἰδότες καὶ πόρρωθεν ὄντες μεμνῆσθαί τι ἡμῶν διηνεκῶς μὴ καταπαύσητε, καὶ γράφειν ἡμῖν συνεχῶς, νικήσει αἱ ὄξη, τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας εὐαγγελιζόμενοι.

λθ. ΑΦΘΟΝΙΩ, ΘΕΟΔΟΤΩ, ΧΑΙΡΕΑ, ΠΡΕΣΒΥΤΕροις μονάζουσι, καὶ πᾶσι τοῖς τῆς συνοδίας ὑμῶν.

Φέρει μὲν πλέον εἰς παῤῥησίας λόγον τοῖς ἀγαπῶσι καὶ ἡ σωματικὴ πρὸς τὴν ἀγαπωμένων· ἐπεὶ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, ὁ διηνεκῶς, μᾶλλον δὲ διηνεκῶς, τὴν οἰκουμένην ἅπασαν τῶν πιστῶν ὑπὸ τῆς αὐτοῦ ἀγάπης περιφέρων, καὶ δεσμὸς ἐν παῖς ἀλύσεσιν, δεσμὸς ἐν τοῖς δεσμοῖς καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ ἀνεπαίσχυντος αὐτοῖς ἀπολογεῖται (ὅπερ καὶ δηλῶν ἔλεγε, Διὰ τοῦτο ἔχω με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἐν τε τοῖς δεσμοῖς μου, καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου) μὴ πολλῆς τῆς ἀπουδῆς καὶ τῆς τοῦ σώματος ἐπιζητεῖ παῤῥησίας, ὅτου

ὕπω λέγω· Ἡμᾶς ἡ ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πεὸς καιρὸν ὥρας, πεοσώπῳ, οὐ καρδίᾳ, a. Θεσ. ε. ιζ.
πεοιεστάτως ἐσπουδάσαμεν τὸ πεόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν· ὃ δὲ καὶ ἡμᾶς πάσχομεν νῦν, τὴν τε
ὑπερεκτὸν ἡμᾶς, τήν τε ὑπερεκτὸν μὴ πολλῆς τῆς σπουδῆς ὀπιζητοῦντες τὴν παρου-
σίαν. Ἀλλ' ὅπερ τοῦτο τίνος ἕνεκα ἐστι (κωλύει γὰρ ἡ τῆς ὁδοῦ τὸ μῆκος, καὶ ἡ τῶν ἐτῶν ὥρα, καὶ
ὁ τῶν ληστῶν φόβος, καὶ τὸ μὴ ῥᾴδιον ὑμῖν εἶναι, ἐκ τούτων χωρεῖς καθεσθῆναι οἴκοθεν ἡ μακρὰς ἀπο-
δημίας ἀποδημῆσαι) ὅτι ὡς δύτερον πλοῦν πλοιῶ, τὴν τῶν ὀφθαλμῶν ἀποδιδόντες ὑ-
μῖν πεόσοψιν, ἡ πεὸ τούτου ἀπολαλοιῶτες καὶ ἐν μέρει μεγίστης αἰτιῶτες χάριτος τὸ δι-
ηνεκὲς ἡμῶν ὑπὲρ ὑμῶν μεμνῆσθαι, καὶ τῷ φιλανθεώπῳ Θεῷ πεοσεύχεσθαι μὴ πολλῆς
τῆς ἐκλείας ἐκ τῆς δακρύων ἀπορῆς τῆς ἀποστάσεως τῆς ἡμετέρας. ὡς γὰρ ὡς ἔστιν
τῆς βιωτικῆς ἀποφυγόντες πραγμάτων, καὶ τὸ καπνοῦ καὶ τῆς ζάλης τὸ ἐν τῷ μέσῳ κα-
κὸν ἀπαλλαγέντες, καὶ καθάπερ εἰς λιμένα τινὰ εὐδίαν καὶ ἀκύμαντον, τὴν ἁγίαν ταύτης
φιλοσοφίας ὅρμον, ταῖς ἑαυτῶν ὁδηγήσαντες ψυχαῖς, καὶ ταῖς νύξὶ ταῖς ἱεραῖς πόνους ἡμέ-
ρας ἐργαζόμενοι, καὶ φανερώτερον ἐν ταύταις ὁρῶντες, ἢ ἐν ταῖς ἡμέραις ἔστι σοι, δίκαιοι δὲ εἶ-
ναι καὶ ἡμῖν τῆς ἀπὸ τῶν ὠφελῶν ὑμῶν μεταδιδόναι συμμαχίας. δυνατὸν γὰρ ἐκ τούτου
καθαιρέσεως ἀπολαῦσαι τούτων, καὶ τόπος εὐδίας ἔστι, ἐνθα χρόνος, ὁ τὴν ταύτην δυνάμενος ἀφελῆσαι βοήθειαν. συμμαχήσατε τοίνυν ἡμῖν καὶ χρεία ὀρέξατε ἀφ' ὧν
εὐχῶν τῶν ὑμετέρων. τοῦτο γὰρ μάλιστα μέγιστον ἀγάπης εἶδος ἐστι. καὶ μὴ τῶν εὐχῶν καὶ
τὰ περὶ τῆς ὑγείας τῆς ὑμετέρας δηλοῦν ἡμῖν μὴ κατοκνῆτε, ἵνα καὶ τοῦτο μείζω διχόμοιρα τὴν παραμυθίαν. ἐντυφώντες γὰρ ὑμῶν τῇ ἀγάπῃ, καὶ ὡς πρώτας ἐν ἅπασι
φιλοτιμούμενοι (δυνάται γὰρ ἡ εἰκὼν τοιαύτας ἐπιγράφειν ὁ γνησίως φιλῶν) καὶ ἐν
χαλεπωτέρᾳ ταύτης τύχωμεν ὄντες ἐρημίᾳ, πολλῶν ἐπιτυχεῖν καρπωσόμεθα τὴν παρακλησιν.

μ. ΒΑΛΕΝΤΙΝΩ.

Ρίτην ταύτην πέμπω ἐπιστολήν, ἐπειμένον αὐτὸς δεξάμενος παρὰ τῆς μεγαλοπρεπείας τῆς σῆς. Ἀλλ' ὅμως μὴ πολλῆς βύφεσιν ἐδίξω ἡμῖν τὰ γράμματα, καὶ ὡς ἐγχειρίσαντα ταῦτα τῆς σοι πεοσηκούσης ἐπιμέλειας ἀπολαῦσαι ὑμᾶς, καὶ τὰ περὶ σαυτὸν πάντα εἰσωνέγκας, ὧν οἷς ἐδέησε σε τῆς δυνάμεως, ἔγνωμεν, καὶ ἐπέστειλεν ἡμᾶς τάχιον ἔλαθεν· ἐπιστολὴν ἡ ἐπιμέλεια ἐκομισάμεθα. καὶ εἰ μὴ ἄλλος τις ἐκ τῶν ὑποφόρων ἡμῶν ὁ σωπήσας τοσοῦτον, ἐκομισάμεθα ἂν αὐτὰ πεόφασιν εἰς ἀπολογίαν εἶναι τῶν πεαγμάτων ὡς ἔχει. ὅπερ δέσε τὸ ὑψηλὸν τῆς μανίας ἴσμεν, τὸ θερμὸν τῆς ἀγάπης, τὸ γνήσιον, τὸ εἰλικρινές, τὸ ἀληθινόν, τὸ μόνιμον, οὐκ ἂν δεξάμενα ταύτην τὴν ἀπολογίαν, ὑπὲρ αὐτὸ μὴ σκῆψιν ἀφιτέλειαν σε τὴν ἀμεριστότητα. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ ἐγνώσθημεν. ἀλλ' ἐνὶ μόνῳ καρπωσόμεθα τῆς μακρᾶς σιγῆς παραμυθίαν, εἰ βουληθείης εἰς τὸ ἑπτὸν τὸ προφθὰν σε ὧ πρελθόντι χρόνῳ αἰσχύνεσθαι, καὶ πέμψαι ἡμῖν φάσας γραμμάτων ἡμῖν ἀπὸ τῆς μυρρεούσης γλώττης τὰ περὶ τῆς ὑγείας σου καὶ τῆς ἀσφαλείας δηλωτῶν. Εἰ γὰρ ἡ ἐν ἐρημίᾳ καθήμενα, καὶ πολιορκίᾳ χαλεπῇ, καὶ μυρίοις περιεστοιχίσμεθα δεινοῖς, ἀλλ' ὅμως οὐ παυόμεθα μεμνῶντες τὴν σὴν ἁγιωσύνην, καὶ καθ' ἑκάστην ὥραν πωθανόμενοι ἐν ἡσυχίᾳ ἁγίᾳ τὰ σά. ἵν' οὖν μὴ πρὸς ἑτέρων, ἀλλὰ καὶ παρὰ τῆς γλυκείας καὶ ποθητοτάτης ἡμῖν ἀγαθότητος ταῦτα μαθήσωμεν, γράφε ἡμῖν καὶ περὶ τῆς ῥώσεως τῆς σῆς· ἐν ᾧ πρῶ ἀπειλήφαμεν, ἵνα δεξώμεθα ἐπιστολὰς ταύτας φερούσας ἡμῖν τὰ διαγγέλματα.

μα. ΒΑΛΕΝΤΙΝΩ.

μα. ΒΑΛΕΝΤΙΝΩ.

Τί τοῦτο; Εἰδὼς ὅπως σου χαίρομεν τοῖς ἀγαθοῖς ἡ σκιρτῶμεν ἐπὶ ταῖς σαῖς βιδοκιμήσεσι, καὶ πρὸ πάντων ὀφείλων ἡμῖν δηλῶσαι τῆς τιμῆς τὸ μέγεθος, εἰς ὀλιγωρίαν ἔπεμπας πρὸς ἑτέρους ἡμᾶς πρέσβεις μαθεῖν τοῦτο; καὶ δ' ὁρμίζεις δηλοῦσθαί σοι πολλῆς εἰς τοῦτο ἀπολογίας, ὅτι ἰσχύομεν, τὸ γὰρ σὸν μέρος, τοσοῦτον χρέος ἡμᾶς ζημιώσας εὐφροσύνης μέγεθος τηλικοῦτον; Οὐ μὴν γὰρ ἀξιῶμά σε ὁ ἀληθὴς, καὶ ἡ μεγίστη σου ἀρχὴ, τῆς ψυχῆς σοῦ ὅτι ἡ ἀρετή· ἀλλ' ὅπως καὶ τούτοις τοῖς βιωτικοῖς εἰς τὸν ἐκείνης ὠφέλειαν χαρῆσθαι μεμηχάνησαι, καὶ ὅσῳ δυνατώτερος, τοσούτῳ λιμιλῶ εὐρύτερος τοῖς δεομένοις καθίσασαι, διὰ τοῦτο νῦν χαίρομεν, σκιρτῶμεν· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀφίεμέν σε τοῦ τῆς σιγῆς ἐγκλήματος. πῶς οὖν ἡμῖν ἀπολογήσῃ καλῶς; τῇ πυκνότητι τῶν ἐπιστολῶν, καὶ ὃς συνεχῶς τὰ περὶ τῆς ὑγιείας ἡμῖν δηλώσεις τῆς σῆς, καὶ τοῦ οἴκου σου πάντος. ἐπεὶ οὖν σε καὶ Ⓦ ἔφην τῆς ἀπολογίας ἐδιδάξαμεν, περιττὴ διὰ παντὸς σαυτοῦ λοιπόν. Εἰ γὰρ καὶ μὴ τῶν ἐπιστολῶν ταύτην μένεις σιγῆν, χρὰ φόμενός σε ῥαθυμίας πολλῆς, καὶ ἀληθόσομεν. οἶδα γὰρ σαφῶς ὅτι πικροτάτην ταύτην ἡγήσῃ διδοῦναι δίκην, ὃ ἀλγεῖν ὅτι τύπτεις ἡμᾶς, ὅπως οἶδα πῶς καὶ φιλεῖ ἡμᾶς γνησίως καὶ θερμῶς ἐκπυδαχας.

μβ. ΤΩ ΑΥΤΩ.

Οἶδά σου τὸν φιλότιμον ψυχὴν, Ⓦ ἔρωτα Ⓦ θερμὸν, οὐ πρὸς ὀλίγα τῶν πενήτων ἔχεις προθυμίας, τοῦ ἐπιθυμεῖν, ἵν' ἀεὶ πρὸς τὸν καλὸν ζῶντον ἐπιδείκνυσαι προθυμίαν, καὶ πρόχειρον, καὶ μὴ ἡδονῆς τοῦτο ποιῶν, ἀλλ' ἁπλοῦν σοι Ⓦ τέφθαι Ⓦ τῆς φιλοθεσπίας καὶ λαμπρότερον καθίσας, ἀλλὰ τῇ δαψιλείᾳ, καὶ τῇ γνώμῃ, ἀφ' ἧς ἡ δαψίλεια γίγνεται. ἐπεὶ οὖν ἐδήλωσεν ἡμῖν ὁ τιμιώτατος πρεσβύτερος Δομετιανός, ὁ τῶν χηρῶν καὶ πρόθυμον τὸν προθυμίαν ἔχων, ὅτι χρέος ἐν λιμῷ καθεστήκασιν, ὥσπερ εἰς λιμένα, ταῖς σαῖς καταφυγόντες χερσὶ, ὥστε τοῦτο λῦσαι τὸν λιμὸν ὁ ναυάγιον. δέομαι οὖν σου, καὶ σφόδρα δέομαι, μεταπεμψάμενος Ⓦ πρεσβύτερον, ὅσον δυνατὸν ἐπιχορηγῆσαι παρακλήθητι. τῆς γὰρ ἐν ἄλλῳ καιρῷ ἐλεημοσύνης ἡμῶν πρεσχομένης πολλῷ πλείονα πρέχει τὸν ἀμοιβὴν, ὅσῳπερ ἐν χαλεπωτέρῳ χειμῶνι καὶ ζάλῃ καθεστήκασιν Ⓐ δεόμενοι λαβεῖν, οὐ τῆς εἰωθυίας ἀπολαύοντες ἀφθονίας. ἐννοήσας τοίνυν καὶ τὸ πρόγματος τὸ κέρδος, καὶ τὸν ἀπὸ τοῦ καιροῦ γινομένην προθυμίαν, ταῦτα σαυτοῦ ποιῆσαι πρόκλησιν. Οὐδὲν γὰρ οὕτω πλέον εἰσφέρει πρὸς φιλοθεσπον οὕτω καὶ ἡμερωτάτην χρέα φορεῖν ψυχὴν. οἶδας γὰρ ὅτι καὶ [σπάνιος ἐφόδια] σπουδαῖα ἡμῖν χρεωστεῖς. ἀλλ' ὅμως τὰ ἐκείνων ἔτεκνα εἰς τοῦτό σοι προσφιλούμεθα. καὶ χρέα γὰρ ἡμῖν πρόκλησιν, ὅτι ἐπείθυσας ἡμῶν τῇ αἰτήσει, τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς διαγγελιζόμενος, καὶ πάντος τοῦ εὐλογημένου σου οἴκου.

μγ. ΒΑΣΙΛΕΙ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Εἰ καὶ τῆς κατ' ὄψιν σου ζωτυχίας οὐκ ἀπελαύσαμεν, ἀλλὰ τοῦ ἀρετοῦ σου τῆς ψυχῆς ἀκούοντες, καὶ Ⓦ ζηλοῦμεν, οἱ ἔχοντες κτῆσιν τῶν ἐλλιπόντων, καταλύων αὐτῶν τὸν σκληρόν, καὶ πρὸς ἀλήθειαν χειραγωγῶν, ὡς πρέπει καὶ συμβεβηκότες Ⓐ πολλοῖς σοι ζωηφανέντες χρέον, οὕτω σε αἰδούμεθα καὶ τιμῶμεν. διὸ καὶ πρότεροι ἐπιπηδήσαμεν τοῖς πρὸς σὲ χράμμασι, μακαρίζοντές σε ἐπ' ὧν κατορθοῖς, καὶ θαυμάζοντες, καὶ αἰτιώτιος καὶ αὖθις ἡμῖν

ὑπιστέλλειν,

ὑπερέλλειν, ἰσότιμα φιλοῦσαι. Εἰ γὰρ καὶ τῷ σώματι χωρίζεσθε, ἀλλὰ τῇ ἀγάπῃ σοι συνδεδέμεθα, σπουδάζοντες τὴν σὴν εὐλάβειαν. Ταῦτ' οὖν εἰδὼς μὴ κατόκνει συνεχῶς ἡμῖν ὑπερέλλειν καὶ τὰ κατορθώματα τὰ σὰ δηλοῦν, ἵνα καὶ ἡ ἐρημία διαπεφοιτῶσα πολλὴν ἀντιδῷ καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν.

μη. ΒΑΣΙΑΝΗ.

Αὐτὴ μὲν [γὰρ] μακρὰν ἐσίγησας χρόνον, καὶ ταῦτα ἔχουσα τὸν κύριόν μου τιμιώτατον καὶ εὐλαβείᾳ τοῦ Θεοδότου διανάλωμον ῥᾳδίως εὐείσκειν τὸν ἐκφράζειν σε τὰ ἀφικνούμενα· ἡμᾶς δὲ οὐδὲ σοῦ πιστεύομεν σε τὴν ἀγάπην, ὡς ῥᾳθυμοῦντα μνημονεῖον παρ' ἡμᾶς. πολλὰ γὰρ αὐτοῦ πυνθανόμενοι καὶ διὰ πολλῶν ἐπιστολῶν, καὶ ἐγνώσθη αὐτοῦ ὁ θερμὸς καὶ ἐπιλήψιμος, ὃ γνήσιον τῆς ἀγάπης ἴδιον. διὸ καὶ γράφῃς, καὶ σιγᾷς, ὁμοίως διακείμεθά σε παρὰ τὴν εὐνοίαν, καὶ θαρροῦμεν παρὰ τῆς διαθέσεως τῆς σῆς, ὡς ἀκριβοῦς καὶ ἀκριβοφοροῦς ὑμνούσης. ἀλλ' ὅμως καὶ ὕστερον διακείμενοι, σφόδρα βουλόμεθα συνεχῆ γράμματα δέχεσθαι παρ' ὑμῶν εὐαγγελιζόμενα· περὶ τῆς ὑγιείας τὴν ὑμετέρας, καὶ ὅτι οὐκ ὑμῶν πάντως· ὅθεν καὶ σφόδρα ταύτης ὀπτῶμεν καὶ ἀνεχόμεθα, καθάπερ καὶ αὐτὴ οἶδα. Ταῦτ' οὖν εἰδυῖα, κυρία μου κρατίστη καὶ εὐγνωμονεστάτη, χαρίζου τὴν χαρὰν ἡμῖν ταύτην, κοῦφόν τι δοῦσα καὶ ῥᾴδιον καὶ εὔλογον, καὶ πολλὴν ἡμῖν καὶ ἡ ἐρημία καθημένοις παρέχουσαν τὴν παραμυθίαν.

με. ΒΑΣΣΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Τί τοῦτο; ὁ τοσαύτην περὶ ἡμᾶς ἀγάπην ὑπεδεξάμενος, καὶ ὁ τῷ ἐμπεσεῖν χρόνῳ καὶ ἐναγχος ὁ Κωνσταντινουπόλει ἀκούσας ἐκ γλώττης τῆς σῆς τιμιότητος, οὗτος γράμματων ἡμᾶς ἠξίωσας. οὐκ οἶδα ὅπως διακείμεθά σε περὶ τὴν εὐλάβειαν, καὶ ὅπως συνδεδέμεθά σε τοῖς τῆς φιλίας δεσμοῖς; ἐγὼ μὲν γὰρ προσδέχομαι σε καὶ ἥξειν ἐπὶ ταῦτα, καὶ παρακαλέσειν ἡμᾶς ἡ ἐρημία τοσαύτη καθεζομένους. τί γὰρ ἂν γένοιτο ἐρημότερον Κουκουσοῦ, μετὰ τῆς ἐρημίας καὶ τοσοῦτος τοῖς τῶν Ἰσαύρων πολιορκουμένης ἐφόδοις; ἀλλ' ὅμως εἰ ἔστο ἐργώδες διά τι αὐτὴν τὴν λῃστῶν φόβου, διά τι τῆς ὁδοῦ τὴν δυσκολίαν, χαίρειν ἡμῖν μὴ κατόκνει καὶ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς εὐαγγελίζεσθαι, ἵνα καὶ ἡ ἀπουσία διαπεφοιτῶσα, πολλὴν ἀντιδῷ καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν.

μς. ΒΕΝΕΡΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΜΕΔΙΟΛΑΝΩΝ.

Τὴν ἀδρείαν ὑμῶν, καὶ τὴν παρρησίαν, καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἐλευθεροστομίαν καὶ περίεργον μὲν ἅπαντες ἠδέσαν· ἔδοξε δὲ ἀκριβείᾳ τισὶ * ὁ περὶ ὧν καιρὸς τὴν φιλαδελφίαν, τὴν ἀγάπην, τὴν εὐλάβειαν, τὴν πολλὴν συμπάθειαν ὑμῶν, τὴν κηδεμονίαν τὴν ὑπὲρ τῶν ἐκκλησιῶν. ἐπεὶ δὲ κυβερνήτην ὁ χειμὼν μάλιστα δείκνυσι τῆς θαλάσσης, καὶ ἰατροὺς ἄριστοι τὰ χαλεπὰ τῶν σωμάτων νοσήματα· οὕτω καὶ ἡ εὐλάβεια ζημίαν ἀπουδακόντα, καὶ πολλοὺς ἔχοντα αἰδέσεως ἡ τῶν καιρῶν δυσκολία. ὃ δὴ καὶ ἐφ' ὑμῶν γέγονε, καὶ τόγε ὑμέτερον μέρος ἅπαντα διώρθωται, καὶ οὐδὲν ἐλλέλειπται. ἀλλ' ὅπερ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις πολλάκις τισὶ πίπτοντες καὶ πίπτοντες εἰς τοῦτο ἦλθον ῥᾳθυμίας, ὡς μὴ μόνον μὴ ἐγκαλύπτεσθαι τοῖς παρεστῶσι, ἀλλὰ καὶ ἐπαγωνίζεσθαι ἐκείνοις, παράκλησιν καινὴν πρώτας ὑμᾶς ἐρρωμενεστάτην χρήσασθαι τῇ παρουσίᾳ, καὶ μὴ καταλῦσαι τὴν τοσαύτην ἀπουσίαν, ἀλλὰ καὶ παρεστάναι

μειζόνως, κἂν μυρίαν δυσχολίαν προσπίπτωσιν. ὁ γὰρ μὴ πλουτῶν ἱδρώτων καὶ πόνων μέγα ἡγησάμενος κατορθοῦν τὴν ῥᾳδίως καὶ μετ' ἀνέσεως τοῦτο ποιοῦντων πλούσιον λήψεσθαι νομίζει. Ἑκάστος γάρ, φησὶν ὁ μακάριος Παῦλος, τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. μὴ τοίνυν τὰ πολλὰ κεκμηκέναι ποιήσῃ ὑμᾶς ἀπαγορεύειν, ἀλλ' αὖθις δὴ τοῦτο μᾶλλον διεγείρεται. ὅσῳ γὰρ ἂν προσθήκωμεν λαβεῖν τὰ τῆς περιουσίας, τοσούτῳ μᾶλλον αὐξόμεθα τὰ τῆς ψυχῆς, καὶ πλουτίζει τὰ ἀνάλογα τῶν καλῶν τούτων ὑμῖν ἀγώνων ἐπεκείμενα βραβεῖα.

a. Kor. γ. ιι.

μζ. Εἰς Βρυσωνι.

Τί τοῦτο; αὐτόθι μόνοις ὑμῖν μυεῖται τὰ παρ' ἐμοῦ λεγόμενα; ἀπανταχοῦ, καὶ τῇ πόλει πάσῃ, μᾶλλον δὲ τῇ οἰκουμένῃ καταπλήσω τῆς ἐμῆς φιλοσοφίας, ἣν ἐπεδείξασθε, μὴ σιγῶν αὐτὴν κατέχων, ἀλλὰ δι' ἐμαυτοῦ τῶν ἔργων, δι' ἐμαυτοῦ τῶν ῥημάτων, πάντα χρὸν ἐπιδεικνύμενος· ἵνα ἔλθωσι δὴ πρὸς ὑμᾶς ἐπιστολαὶ παρ' ἐμοῦ, καὶ τὴν σφοδρὰν ἀνάγκην ἐπιδείξω, καὶ ταῦτα σφόδρα ἀνάγκην τῶν ἐπιστολῶν τῶν σῶν, καὶ τὴν χαμαιτυπικὴν ἐπιθυμοῦσιν. οὐκ οἶδα τί ἂν ἐγὼ ἐμέλλομεν καρποῦσθαι παράκλησιν, τῆς ὕστερον γενομένης ψυχῆς, τῆς ὕστερον θερμῆς φιλίας ἐγγόνια διαλεγόμενοι γράμματα; καὶ ταῦτα οὐκ ἐγκαλῶν λέγω (οἶδα γὰρ ὅτι καὶ γράφων καὶ σιγῶν ἀκριβάζεσθαι δι' ἑτέρης τινὸς παρεῖ ἡμᾶς δι' ἑαυτῆς) ἀλλὰ σφόδρα ἐπιθυμῶν σου τῶν ἐπιστολῶν. καὶ μὴ γράφοντος μόνου, οὐ παύομαι σὸν ὄνομα ἀφικνουμένους ἐρωτῶντις παρεῖ τῆς ῥώσεώς σου καὶ τῆς εὐθυμίας, καὶ σφόδρα χαίρομεν ἀκούοντες ἅπερ ἐπιθυμοῦμεν. ἀλλὰ βουλόμεθα καὶ παρ' ἐκείνης τῆς γλώττης τῆς σῆς, καὶ παρὰ τῆς δεξιᾶς τῆς σῆς ταῦτα μανθάνειν. εἰ τοίνυν μὴ βαρύ, μηδὲ ἐπαχθὲς ζητοῦμεν, τῶν γοῦν ταύτην ἡμῖν παρέχου τὴν χάριν, μεγίστην τε οὖσαν καὶ ἡδίστην, καὶ πολλὴν ἡμῖν φέρουσαν τὴν ἡδονήν.

χ. αἰτοῦμεν

μη. Εἰς Βρυσωνι.

Ἑβδομήκοντα σχεδὸν ἡμέρας διαγώσαντες καὶ τὴν ὁδὸν (ὅσην λογίζεσθαι ἔξεστι τῇ φαυλοτάτῃ σου, ὅσα καὶ ἡλίκα πεπόνθαμεν κακὰ) φόβῳ τε Ἰσαυρικῷ πολιορκούμενοι πολλαχοῦ, καὶ πυρετοῖς ἀφορήτοις παλαίοντες, ὁπότε ποτὲ ἀπλωτήσαιμεν εἰς τὴν Κουκουσὸν, ὃ πάσης τῆς οἰκουμένης ἐρημότατον χωρίον. καὶ ταῦτα λέγω, οὐκ ἀξιῶν εὐσχλῆσαί τινα, ὡς ἡμᾶς μεταπῆσαι σπουδῇ (ὃ γὰρ χαλεπώτατον διανύσαιμεν, τῆς ὁδοῦ τὴν ταλαιπωρίαν) ἀλλ' ὑμᾶς χαρὰ αὐτῷ ὃ συνεχῶς ἡμῖν ὑπισχνεῖτο, μηδὲ ὑπὲρ προῤῥωτέρω μετοικίσθημεν ὑμῶν, καὶ ταύτης ὑμᾶς ἀποστερῆσαι τῆς ἡδονῆς. ἴστε γὰρ ὅση παράκλησις ἡμῖν ἔσται, εἰ καὶ ἡμέτερα σὺν θλίψει καὶ ἀνίαις, ὅταν ἀκούωμεν τὰ παρεῖ τῆς ὑγιείας ὑμῶν τῶν ἀγαπώντων ἡμᾶς, ὅτι σὺν εὐθυμίᾳ ἡ ὑγιεία ἐστὶ καὶ ἀδεία πολλῇ. ἵν' οὖν σπουδῆς πολλῆς ἀπολαύωμεν τῆς εὐφροσύνης, γράφε ταῦτα συνεχῶς ἡμῖν. ὑγὰ γὰρ ὡς ἔτυχεν ἡμᾶς ἀνάπαυσον, ἀλλὰ πολλῆς ἡμᾶς παρασπονδήσεως ἀπολαῦσαι τῆς παρεμπλοκῆς. καὶ γὰρ οὐκ ἀγνοεῖς ὅπως χαίρομεν τοῖς σοῖς ἀγαθοῖς.

μθ. ΓΑΛΒΙΩΝΙ.

ΟΤι μὲ ἡμᾶς ἀγαπᾷς, καὶ γράφῃς, καὶ στηρᾷς, οἶδα σαφῶς. οὐδὲ γὰρ δυνάσαι λαθεῖν ὅτι σφοδρὸς ἡμῖν ὢν ἐφάνης, ἀλλὰ πότερα τοῦτο ἀδεισι, ἢ πολλοὶ πρὸς ἡμᾶς ἀφανεῖμφοι τὴν ἀρμὴν σε ἐποίησαν ἡμῖν ἀπαγγέλλοισιν ἀγάπην. ἐβουλόμην δ' ἂν καὶ γράμματα σευεχῶς δέχεσθαι παρὰ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, καὶ τὰ ὑγιείας τῆς σῆς δηλοῦντα, καὶ τὰ διατρίβης μεν τὰ ἐλευθέρας σε, καὶ ἃ οἶκε σου πάντος. οἶδα γὰρ ὅτι ἡμῖν τοῦτο ἀδιαπτύδαστον. ταῦτ' οὖν εἰδὼς, δίκαιος μὲν ἡμιώτατε, εἰ καὶ ἐρῳῶδις ὅπερ αἰτοῦμαι λοιπὸν λέγειν τὴν τῆς χάριτος ὥραν καὶ δοκιμάζεις ἡμῖν ἴσως ὑπερχωρεῖζειν, ὅτι μὴ ἔξῃ, γράφειν ἡμῖν μὴ κατέχει, ταῦτα δηλοῦν ἅπερ ἠτήσαμεν. τὴν γὰρ ὑγίειαν τὴν ὑμετέραν καὶ τὴν ἀσφάλειαν, ἡμέτεραν εἶναι νομίζομεν πλοῦτον καὶ εὐφροσύνην, καὶ πολλοῦ ἥδιστον. μὴ δὴ τοσαύτης ἡμᾶς ἀποστερήσῃς ἡδονῆς, ἀλλὰ χαρίζου τοῖς σφόδρα σε ἀγαπῶσι τὴν διὰ τῆς τοιούτων γραμμάτων πρόκλησιν, πολλοῦ ἡμῖν κομίζουσαι τὴν πρόφασιν.

ν. ΓΑΥΔΕΝΤΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΒΡΥΞΗΣ.

ΟΥδὲν ἡμᾶς ἔλαθεν τῶν σῶν, ἀλλ' ἔγνωμεν σαφῶς, ὡς πρόντες, τὴν ἀστυδλίαν σου, τὴν ἀγρυπνίαν, τὴν φερπίδα, τὸν καμάτους, τὸν πόνους, ὧς ὑπὲρ τῆς ἀληθείας ἐπεδείξω. καὶ σοι χαρίζεται πολλὰς ὁμολογοῦμεν, καὶ σὲ τοσαύτην καὶ δηλοῦμεν ἐρημίαν μεγίστην ἔχομεν πρόκλησιν, τῆς ἀγάπης σου ὃ χαρμὸν καὶ γνήσιον· ἧς πρόφασιν τὸ τοῦδε λαβόντες, ἐγνωρίσαμεν αὐτὴν ἀκριβέστερον καὶ σκέψαι, τὸ δοκεῖν ὅτι παρ' πλήθη τοῦ χρόνου, ὅτι παρ' μήκει τῆς ὁδοῦ κατεμέρησεν. διὰ τοῦτό σοι χαρίζεται ἴσμεν πολλὰς, καὶ σε πρόκαλεῖσθαι μᾶλλον τὴν αὐτὴν ὑπὲρ ἡμῶν ἀστυδλίαν. οἶδας γὰρ ὅσων σκληρῶν ὑμῖν ὁ ἀγὼν προκείμενος, καὶ πλίκην ἐστὶ τὸ κατορθώματος ὁ μισθός. ταῦτ' οὖν σπουδῇ, δίκαιος μὲν πλεῖστα καὶ βλαβέρα, ὑπομένειν τὴν αὐτὴν ἀστυδλῆσαι πρόκλησιν. ὅτω γὰρ ὀλίγα καμόντες, ἀθάνατα ἑαυτοῖς περικτήσασθε ἐν τοῖς ἀγαθοῖς τῆς καλῆς τούτων ἀγώνων καὶ βραβέα.

να. ΓΕΜΕΛΛΩ.

ΒΑβαί, πλίκην ὀδύνην ἡμπαίσα καὶ πολλὴν ψυχὴν, οὐκ ἐξωλόν ποθεν, ἀλλ' οἰκοθεν καὶ πρὸ ἑαυτῆς καὶ τὴν πόλιν καὶ τὴν ἀσφάλειαν καρπουμένην, ἐν ὃ δὲ θαυμασίῳ, ἀπὸ πραγμάτων τοῖς πολλοῖς φοβερῶν καὶ σφαλερῶν εἶναι δοκούντων; ὃ γὰρ μὴ μόνον μὴ θορυβεῖσθαι μηδὲ ἀλγεῖν μισθόν ποθεν πολλοῦ, ἀλλὰ καὶ καθωπλίζεσθαι ὅπως τούτου, καὶ μὴ καθωπλίζεσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐλεεῖν τοὺς μισοῦντας καὶ ὑπομένειν αὐτοὺς μεταβάλλεσθαι καὶ γλυκάνειν χρηστούς, πόσης μὲ ζωότητος, πόσης δ' αὖ ἕξεως φιλοσοφίας; ἀρχὰ ταῦτα σε ἐπαινοῦμεν καὶ θαυμάζομεν, δίκαιοτα θαυμασιώτατε καὶ μεγαλοπρεπέστατε· ἀρχὰ ταῦτα καὶ αὐλοὶ σκιρτῶμεν μεγάλα, ὥσπερ ὑπὸ σιφόρῳ λαμπρῷ, τῇ φιλίᾳ τῆς σῆς συμπνέοιμεν μεγαλοπρεπίας. ὅπερ ἂν καὶ ἐκ βίβλων σοι πρὸ ἡμῶν ἀπαρτὰς ἀρχὰ τῶν γραμμάτων, μάθοις ὅτι καὶ πρὸ τῶν γραμμάτων τούτων οὐκ ἐπαυσάμεθα βιβλίοις, τὴν μεγάλην οὕτω καὶ φιλόσοφον ψυχὴν ἰδεῖν πλουμηλίῳ ταχέως τὴν ἱερὰν πελετὴν, καὶ τῶν ἱερῶν σκείνων καὶ φεικτῶν κα-

ταξιωμάτιον μυστηρίων. καὶ τούτων ἀπολαύσωμεν μεταλαβόντες τῆς εὐαγγελίας, καὶ τῆς ὁμοιότητος ἀπηλλάγμεθα ταύτης, καὶ τῆς ἐρημίας ἀπολελύσμεθα, καὶ τῆς σωματικῆς ἀθυμίας, ἣν παλαιόμεθα νῦν, ἀπολυθερώμεθα. καὶ οἶδα μὲν ὅτι σοὶ σπουδὴ, διὰ σπουδῆς μᾶλλον ἀναμασώτατε, καὶ ἐπιθυμία μεγάλη τῆς ἡμετέρας βραχύτητος τῶν ἀπόντων τούτων καταξιωθῆναι ἀγαθῶν· καὶ ἡμῖν δή, ὡς αὐτὸς οἶδας, τοῦτο σπουδαστόν. ἀλλ' ἐὰν μέλλῃ καὶ ἡμέτερα, τοῦτο μὴ διριᾶσαι ἐχέτω μέλλησιν. πολύτιμος ὑπόρρησις, καὶ ἡμῶν ἀπόντων, αἰδοῖ σφόδρα ἡμῖν γνησίων διαμφίσαι σε ἐπὶ ταύτην ἀγαγεῖν μυσταγωγίαν. καὶ τοῦτο μὲν ἡμῖν, τὴν αὐτὴν ἔξομεν ἡδονήν, ἣν περ καὶ ἡμεῖς διηκονησάμεθα τῇ δόσει τῆς ἐπουρανίου δωρεᾶς, ἐπιδήπερ καὶ ἡ χάρις ἐστὶν ἡ αὐτή.

ιϛ. ΤΩ ΑΥΤΩ.

ΤΙ τοῦτο; ὅτι ἡ τοσαύτη καὶ τηλικαύτη πόλις ἑορτὴν ἄγει λαμπρὰν (τοῦτο γὰρ τὴν ἀρχὴν καλῶ τὴν ζωὴν) τότε ἡμᾶς τὸ πλεῖστον κατέσχασας κατηφείᾳ, μακρὰν ὅσον σιγήσας σιγάν; καὶ εἰ μὴ ἄλλος τις ἐκ τῶν πολλῶν ὁ τοῦτο πεποιηκώς, καὶ τὴν αἰτίαν ῥᾳδίως ἂν εὕροις. Τίς δ' ἐστὶν αὕτη; Εἰώθασιν οἱ πολλοὶ τῶν μὲν δεσποτῶν, ἰσχὺν μὲν μείζονος ἀρχῆς ἐπιλαμβάνεσθαι, τὸ δὲ ὄγκῳ φρονήματος γίνεσθαι μείζονι. ἐπεὶ δὴ τῆς σῆς μεγαλοφρενείας φιλοσοφὴν εἰδυίας, καὶ ἀκριβῶς διεσκεμμένης τὴν ἐπιχείρησιν τούτων καὶ ῥᾳστώνην πραγμάτων τὴν φύσιν, καὶ οὐκ ἀπατωμένης τοῖς ἐπιτείνμασι καὶ ταῖς ὑποψυχραῖς, ἀλλὰ γυμνὰ τῶν προσωπείων καὶ πράγματα καταμανθανούσης, τὴν αἰτίαν οὐ δυνάμεθα τῆς σιγῆς εὑρεῖν. ἀλλ' ὅπως μὲν ἡμῶν ὁμοίως ἐρᾷς καὶ νῦν, ὥσπερ καὶ ἐμπροσθεν, μᾶλλον δὲ μείζονος νῦν, ἢ ἐμπροσθεν, οἶδα σαφῶς. τίνος δ' ἕνεκεν οὕτω μακρὰν σεσίγηκας χρόνον, εἰπεῖν οὐκ ἔχω. ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ μὲν τοῦτο μάλιστα ἀπορῶ. λύσον δὴ ἡμῖν τὸ αἴνιγμα δι' ὀπτασολῆς, εἰ μὴ βαρὺ μηδὲ ἐπαχθές· ἢ παρὰ τῆς ὀπτασολῆς δὲ ἐκείνης τὸν αὐτὸν σοι κομίζουσαν τὴν ὀπτασολίαν, λέγω δὴ τὸν κύριον μὲν καὶ τιμιώτατον καὶ βελτίστοις τοῖς προσβύτεροι, καὶ τὸν σὸν υἱὸν αὐτῷ διδάξον, ὅπερ καὶ ἡμεῖς πεπείσμεθα, ὅτι ῥᾳθυμίας τέως ἐστὶν ἡ σιγή. ἔρχεσθαι γὰρ τοῦτο εἰπεῖν εἰς ὃ τυχὸν αὐτὸν φιλοφρονούμενον καὶ τῆς σῆς ἀναμασότητος.

ιγ. ΓΕΜΕΛΛΩ.

ΕΡημον μὲν οἰκοῦμεν χωρίον τὴν Κουκουσὸν, καὶ πάσης τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐρημότατον· πλὴν καὶ πρὸς αὐτὰ τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα ἀπενεχθῶμεν, ὀπτασθῆναι σε τῆς ἀγάπης οὐ δυνάμεθα· ἀλλὰ καὶ τὸ ἀλλοτρία, καὶ τὸ ἐρημία μᾶλλον ἐπιτείνοντες, καὶ ἔτι λείψανα ἀῤῥωστίας προσφέροντες, καὶ φόβῳ λῃστῶν πολιορκούμενοι (οὐ γὰρ ἀφίσανται τὰς ὁδοὺς ἀποτειχίζοντες, καὶ πάντα αἰμῷ σπλησιῶντες ὁ Ἰσαῦρος) διὰ παντὸς σε ὀπτασίας προσφέρομεν, τὴν αἰδῆμονα σε, τὴν παῤῥησίαν, τὴν γλυκυτάτην καὶ γνησίαν μᾶλλον ἐπ' ἑαυτοῖς αἰσπλάττοντες, καὶ τούτων τῶν λογισμῶν σπερχόμενοι τῇ μνήμῃ. γράφε δὲ καὶ αὐτὸς ἡμῖν συνεχῶς, δίκαιον γὰρ ἀναμασώτατον, τά τε περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, καὶ πῶς σοι τὰ θερμὰ ἐχέτω, καὶ ὁπόσοι ὁρμῇ τὰ σὰ νῦν· ἵνα καὶ παῤῥησιαζώμεθα ὄντες, μηδὲν ἔλαττον ἔχωμεν τῆς ἀεί σοι συνήθους εἰς ὃ σαφῶς εἰδέναι τὰ σά. οἶδα γὰρ ὅπως ἡμῖν σπουδαστὸν περὶ τῆς ῥώσεως τῆς σῆς μαθεῖν, διὰ τὸ σφόδρα σε ἐρᾶν καὶ συναδικεῖσθαι μὴ ἀκριβείας τῇ μεγαλοφρενείᾳ τῇ σῇ.

νη. ΓΕΜΕΛΛΙΩ.

Ἀλλὰ μὴν τῇ ἀναισθησίᾳ σου ζημιοῦται τῆς ἀρχῆς· ἐγὼ δὲ τῇ πόλει καὶ τῇ μεγαλοπρεπείᾳ δὲ τῇ σῇ, οὐ διὰ τὸν ἐπιδόντα τιμῶν (ὑψηλότερος γὰρ τῶν τοιούτων μεμελέτηκας εἶναι)· ἀλλὰ διὰ τὸ λαοῦ ἀφορμὴν τοῦ πρέπουσαί σοι μὴ πολλῆς τῆς ἀδείας καὶ τοῖς πολλοῖς δόξαι τοῦ ζημιοῦσθαι σε καὶ τὸν ἡμέτερον, καὶ τὸ ἐκεῖθεν κέρδος ζημιωσάμενον. οἶδα γὰρ οἶδα ὅτι καὶ σὺ σφόδρα τῇ γῇ προσπλωμένους, καὶ πρὸς τὰ οἰκεῖα τοῦτα κεχηνότας, λέγω δὲ τὸν διὰ τῶν πολλῶν δόξαν, παιδεύσας διωνῆσαι, ὅτι οὐκ ἐν τῇ χλιδᾷ τῇ ζωῇ, ὅτι ἐν τῇ φωτὶ τῶν κηρυγμάτων ὁ ἀρχὼν, ἀλλ' ἐν ᾧ τὰ πεπατηκότα δυάκλαστα, καὶ ταπεινῶς ἔχοντα διορθοῖ, καὶ κολάζων μὲν ἀδικίαν, μὴ συγχωρῶν δὲ ὑπερδυνασείας ὃ δίκαιον ἀπολαμβάνεσθαι. καὶ γὰρ οἶδά σε τὸν παρρησίαν, τὸν ἐλευθεροστομίαν, καὶ ἀναισχυντίαν ὃ ὕψος, τὸν τῶν βιωτικῶν ὑπερφρονοῦντα, ὃ μισοπόνηρον, ὃ ἥμερον, ὃ φιλάνθρωπον, οὗ μάλιστα ἄρχοντι δεῖ. διὰ καὶ καὶ οἶδα σαφῶς ὅτι λιμὸν ἔσῃ τὸ ναυαγοῦντας, βακτηρία τῶν ὀρθῶν γόνυ κλίνοντας, πύργος τῶν ὑπὸ δυναστείας ἀδίκου πολεμουμένων. καὶ ἔσῃ ταῦτα ῥᾳδίως. σὺ δὲ μὲν πόνου ζητεῖς, σὺ δὲ ἱδρῶτος, σὺ δὲ χρόνου μακροῦ εἰς τὸ κατορθοῦν ταῦτα. ἀλλ' ὥσπερ ὁ ἥλιος ὁμοῦ τε φαίνεται, καὶ πάντα λύει ζόφον· ὅτω καὶ αὐτὸς ὅτι τοῦ θείου φωτὸς εἶ, οἶδ' ὅτι καὶ τῆς παρούσης ἡμέρας τοὺς τε ἀδικεῖν ἐπιχειροῦντας ἀνίσχυλας, τούς τε ἀδικουμένους καὶ πρὸν εἰς τὸ δικαστήριον εἰσελθεῖν, πάσης ἐπιορκίας ἀπήλλαξας· καὶ ἥρκεσεν εἰς τοῦτο τούτων διορθώσει ἡ τῆς φιλοσόφου σου ψυχῆς ἐπανόρθωσις. διὰ ταῦτα καὶ τοι σὲ ἐρημία καθήμενος καὶ πολλαῖς ζημιώμενος πρεσβείαις, πολλῆς γέμων τῆς εὐφροσύνης, ἡμετέραν ἡδονὴν τοῦ τῶν ἀδικουμένων συμμαχίαν ἠγεύμενος.

νε. ΓΕΡΟΝΤΙΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Καὶ ἥδη μὲν ἐπέσταλκά σοι πρὸς τοῦ βούλεσθαι, νομίσας σε τὸ Φοινίκη εἶναι· καὶ νῦν δὲ ἑτοίμως ἔχω, ἂν δὲ ἔμπροσθεν, ὅτι νῦν μάλιστα πάντα ἐξ ποιεῖν δὲ πάρεστι, ὥστε μὴ καταλιπεῖν ἔρημον τοῦ κλήρου ὑμῶν γεωργίαν, μηδὲ ἀφέσιμαι διαφθαρῆναί τινα τῶν ἤδη κατορθωθέντων. καὶ γὰρ καὶ πειρᾶσθε ὅταν ἴδωσι πολλοὶ πάντα τοῖς πρόσθε τοὺς ἑτεροδιδασκάλους λύμας, τότε μάλιστα ἀγρυπνοῦσι καὶ διεγείρονται, καὶ σφοδρότερον μετακλείονται, καὶ τῇ ἄλλῃ κέρδεσιν τὴν ζημίαν, ὥστε πᾶσαν τῆς ἀλγηδόνος ἀπελάσαι βλάβην. εἰ γὰρ πρόσθε τὰ ἄλογα πίστις θυμοῦ ὁ Ἰακὼβ, ἔτη δεκατέσσαρα διετέλεσε δουλεύων, καὶ θαλπει δὲ ψυχὴ ζηλοτυπούμενος καὶ ἀγρυπνία πολλῇ, καὶ τοῦ ἑκάστου ἐθρέψατο ἐθνῶν, σκέψαι ὅσα καὶ πόσα δεῖ σὲ πρόσθε τὰ λογικὰ ἑκάστου ἐθνῶν ὑπὲρ τοῦ μηδὲν αὐτῶν ἀπολέσθαι. ἀπόκαλῶ τοίνυν σε τοῦ εὐλάβειαν, ὅσῳ μείζων ὁ χειμὼν, δὲ πλείονα τὰ κακὰ, καὶ σφοδρὰ τὰ κύματα, καὶ πολλοὶ οἱ ἑτεροδιδασκαλοῦντες, τοσούτῳ μᾶλλον καὶ αὐτὸν ἀγωνιᾶν, καὶ ἐπέρχεσθαι ἀπάγκαλέσαι ζωεφάφασθαι σοι τῆς κλήσεως ταύτης πρόνοιας, καὶ μὴ πολλοῦ τοῦ πάσχειν ἐπιλήθεσθαι [καὶ] ἀπαγγέλλεσθαι ἐκείνοις. καὶ γὰρ καὶ τῆς ἀποδημίας αὐτῆς ὁ μικρὸν ἔξεστι μαθεῖν. εἰ δὲ τῆς ἀποδημίας, πολλῷ μᾶλλον εἰ τῶν ἔργων ἄλλο, καὶ ταπεινοῦ πολλοῦ ὑπερδεῖξαι. τοῦ γὰρ δεῖξαι καθῆσθαι πολλῷ βέλτιον καὶ χρησιμώτερον ὃ τοιαύτας ἀποδημίας ἀποδημεῖν. ἐκεῖ μὲν γὰρ ὄντα καὶ ταῦτα ὅσα ἔχει, ἃ νῦν ἔχεις, τοῦ ναοῦ, τοῦ ἀγρυπνίας, τοῦ ἄλλου φιλοσοφίαν· οἶκοι δὲ καθήμενοι οὐκ ἔστι κερδᾶναι, ἂν δὲ ἐκεῖ καθήμενοι ὅσα κερδῆσαι, ψυχῶν σωτηρίαν τοσούτων, καὶ ἀπὸ τῶν κινδύνων μισθόν, τοῦ ἀπὸ τῆς τοσαύτης προθυμίας ἀμοιβήν. ἔστι γὰρ ἡ προθυμίας ἀμοι-

ζή. σπουδῶν τοίνυν ἁλίκους σαυτῷ παρασκεύασον τοὺς φόβους, μηδὲν μέμψησης, μηδὲν ὑποφθῆ· ἀλλὰ ῥαΐσας, σὺν τούτοις πᾶσι τῆς ἀποδημίας ἄφασθαι παρακλήθητι, μηδὲν φερωνίζων τῇ χρείᾳ ἕνεκεν. πρώτα γὰρ εἶπον τῷ κυρίῳ μου ὃν πιστότερον ἡγοῦμαι καὶ εὐλαβέστερον παρεσυτέρου Κωνσταντίου, εἶτα εἰς οἰκοδομὰς ἀνάγκασον δίον, εἶτα εἰς χρείας ἀδελφῶν, μὴ πλείονος παρακαλεῖν ὑμᾶς τῆς ἀναγκαίας, ἢ μὴ πλείονος ἦν. ἔχων τοίνυν ἐκ τούτου ἀφορμὴν εὐκολίαν, καὶ παρὰ πάντων ὃ παρῆκα ποιεῖν δέοιτο Θεοῦ, πρώτα ἔχειν ἐκκοπὴν ἐπιχειρῶν ταχέως παρακλήθητι· καὶ ἵνα μὴ τοῦτο δήλωσον, ἵνα μὴ τὸ ἐρημίας ὅτις χαλεπὴ πολλῷ σὺν τούτοις καρπωσώμεθα τὴν παράκλησιν. εἰ γὰρ μάθοιμεν ὅτι ἀποδημήσας σκαιὸς μὴ τῆς γνώμης σκαιᾶς πρώτα ποιήσας ἢ παιδὶ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν αὐτοῦ ψυχῶν πρεσβευσάμενος, οὐδὲ ἐρημίαν ἡγησόμεθα οἰκεῖν ἀπὸ τῆς τοσαύτης ἡδονῆς. Ἐπιθυμοῦμεν γὰρ καὶ παρηγορεῖσθαι σε ἰδεῖν· ἀλλ' ὅπῃ τοῦτο, ὅπερ εἶπον, ἀναγκαιότερον, καὶ δίος μή ποτε ὁ χρόνον ἀποκλείσῃ σοι τὴν ὁδὸν τὴν σύντομον, σκαιὸς ἀφ' τοῦτό σε ἐπιτρέπομεν ἢ παρακαλοῦμεν ταχέως ἐπιχειρῆσαι.

ιϛ. ΔΑΝΙΗΛ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Εὐλογητὸς ὁ Θεός, ὁ πολλῷ μείζονα τῶν θλίψεων παρέχων τὴν παράκλησιν, καὶ ἡμῖν τοσαύτην δίδους τὴν ὑπομονήν, ὡς ἐκ μὲν πολλῆς εὐφροσύνης φέρειν τὰ συμπίπτοντα λυπηρά. τοῦτο μάλιστα διδασκάλους ὑμᾶς μανθάνει, ὃ δὲ φέρειν, καὶ μὲν χαρᾶς φέρειν· τοῦτο καὶ ἡμῖν πολλῷ πλέον τὴν παράκλησιν, ὅταν ἀκούωμεν τὴν ἀνδρείαν ὑμῶν, τὴν πρόνοιαν, ὃ ἀκριβέστερον τῆς γνώμης, τὴν εὐτονίαν, τὴν ὑπομονήν, τὴν καρτερίαν, καὶ ζηλοῦν καὶ πύρωσθαι θερμότερον. ἀφ' ὧν τὰ καὶ ἐρημίας καταθήλυνοι, καὶ φόβου λῃστῶν πολιορκούμενοι, καὶ τῇ τῶν χειμῶνος ὥρᾳ λοιπὸν καταπονούμενοι, οὐδενὸς τούτων αἰσθανόμεθα ἀφ' ὃ μεγέθος τῆς ὑμετέρας εὐδοκιμήσεως· ἀλλὰ καὶ σκιρτῶμεν καὶ χαίρομεν ἐπὶ μεγαφρονοῦμεν ἐπὶ τῇ τοσαύτῃ ὑμῶν καρτερίᾳ. εἰ οὖν διηνεκῶς χαίρωμεν ταῦτα ἀκούοντες, διηνεκῶς ἡμῖν καὶ διηνεκῶς ἀπαγγέλλετε, αὐτά τε ταῦτα, καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας ὑμῶν εὐαγγελιζόμενοι. μεγίστη γὰρ ἡμῖν πρόξενος εὐφροσύνην σύντονον καὶ ἡδονήν.

ιζ. ΔΙΟΓΕΝΕΙ.

Τὸ γήσιόν σε τῆς ἀγάπης τῆς περὶ ἡμᾶς ἠδέσμεθα καὶ ἐπεστράφθημεν· πολλῷ γὰρ πλέον ἐγνωσθημεν, ὅτι τοσούτῳ τῷ χειμῶνος ἐρρύντος οὐ μόνον οὐδὲν ῥᾳθυμότερος, ἀλλὰ καὶ πολλῷ σπουδαιότερος περὶ ἡμᾶς γέγονας, μείζω τὴν ὀργὴν ἐσπούδακε. διὰ ταῦτά σε θαυμάζομεν, διὰ ταῦτα καθ' ἑκάστην ἡμέραν διακηρύττοντες καὶ παινοῦμεν. καὶ μὲν γὰρ ἄφατον τύπτων μισθὸν λήψῃ παρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ τοῖς ἀποδόσεσιν ἐκ πολλοῦ τοῦ περιόντος νικῶντος ἀεὶ τὸν ἀγαθόν τι ποιοῦντας ἢ λέγοντας. ἡμεῖς δέ σε, οἷς ἔχομεν ἀμφιέσμεθα· θαυμάζοντές σε, ἐπαινοῦντες, μακαρίζοντες καὶ διαλιμπανόμεθα, φιλοῦντες, αἰδούμενοι, ἡμῶντες, ὁ διαφορὰ πάντα τοῦ περιφέροντος, ἰσωμένοι σοι καὶ συνδιδόμενοι ὃν τῆς ἀγάπης νόμον. ὅπου γὰρ σε τὴν σφοδροτάτην αἰεὶ γεγόναμεν ἐρασταί, οἶδα καὶ αὐτὸς σαφῶς, διαστοπάμενοι αὐδὲ σιμπαθοῦντι ἐκ θαυμασιώτατε. διὸ παρακαλῶ τὴν ἀπλουστέραν ἕνεκα μηδὲν ἀλλῆσαι περὶ ἡμᾶς. τυγχάνοντες γὰρ καρπωσάμενοι τὴν ἐξ αὐτῆς τιμὴν, αὐτὰ ἀπολαύομεν, οὐκ ἐξ ὀλιγωρείας, οὐδὲ ἐκ τοῦ μὴ θαρρῆσαι σε τῇ ὑγιείᾳ, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ καθυστέραι τὸ χρεία· ὃ δὴ καὶ ἐφ' ἑτέρων πολλῶν πεποιήκαμεν. καὶ γὰρ καὶ ἑτέροι πολλοὶ, καὶ τῆς σῆς ὑγιείας ἄξιοι, καὶ σφόδρα ἡμᾶς ἐκκαλούμενοι, ὡς ἔξεστί σε τὴν θαυμασιότητα μαθεῖν,

ὃ

ἡμῖν

δὲ αὐδὲ δι' τῦτο πεπιπήκασι· ϗ ἤρκεσι πρὸς αὐδεις· * αὕτη ἡ ἀπολογία, ὡ δὲ αὐδὶ πρόσθαι πρὸ καλοῦμθρ. Εἰ γὰρ δὶ κατασαίπομθρ σὸ χρυία, μὴ πολλῆς ἀπαιτήσομεν, καθάπερ ὀξ ἰδίων, τῆς παῤῥησίας· ϗ τῦτο ἔνι διὰ τῆς πείρας αὐτῆς. διὸ αἰθος πίνων αὐτὰ, φύλαττε μὴ ἀκριβείας, ἴν', Εἴ ποτε χαλεπὸς καλέσαι, μὴ τῦ θαῤῥῆ αὐτὰ ἀπαιτήσωμθρ πρὸ τῆς σῆς ἡμιστιχίος.

ιι. ΤΩ ΑΥΤΩ.

ΜΕπὶ δ γράφαι πίνων πρότερον ὀπισολίων, ἰδὼν ⟨W⟩ πιμώτατον ϗ βύλαβέστατον ΑΦρικατίνων πρεσβυτέρων ἡμῖν, ὃς δκ ἀνέχόμενος οὔτε ἀπάρας σπεύδειν, ϗ ἀπιλαιῶτα μήτε γράμματα δέχαθαι πρ' ἡμῶν, Εἰ μὴ λάβοιμι τὰ ἄπρα λέγτα, ἐπέθηκε τύτοις τῷ πρεσβύτῃ σφόδρα χαριζομένοις τῇ βυλήσει σου, ϗ διαπαύσοντά σε τίνων ἐμμέλειάν· ὃν πρὸς αὐτὸν μαθὼν κέλθυσον αὐδὶ ἀφίκεσθαι ἡμᾶς καλῆς ταύτης οἰκονομίας. οἶδα γὰρ ἡλίκην ἔς αι τῦ πρέγματος τὸ κέρδος ϗ ὅσα δι' τῆς πρόσεως τύτου τῆς εἰς τίνων Φοινίκων, ϗ ὅσα δι' τῆς φιλοτιμίας τὸ σῆς μεγαλοπρεπείας. ϗ ἀμφοτέρων τύτων αὐτὸς λάβῃ τὸ μισθὸν, ἅτε τοσαύτων δαψιλῶν ὀπιδεικνύμθρος πρὸς σὸν ἐν τῇ Φοινίκῃ κατηχουμένους ἐλλόγους, ϗ πρὸς τίνων οἰκοδομίαν τῆς ἐκκλησίας ἐσπουδακότας, ϗ ἀνδρα τοιοῦτον αἰσχύνας ϗ πίμψας εἰς πρόκλησιν αὐτῶν, ϗ μάλισα πῶς ἐν τοσαύτῃ δυσχολίᾳ καθεσηκότων, ϗ πρὸ πολλῶν πολεμουμένων. ἐνοήσας πίνων τὸ χαροπώματος ⟨W⟩ ὄγκον, μὴ ἀφῆς μηδὲ μικρὸν αὐτὸν διαβαλέσθαι, ἀλλ' ἀμύνῃ τῆς ὁδοῦ ταύτης ἄψασθαι πρὸ σκυάσαν, πολλῶν σαυτῷ δι' τῆς καλῆς ταύτης ἀσπιδῆς, δίσσοτα γαμμισώτατε, πρὸ ἀποτιθέμθρος πρὸ τῷ φιλοθεοτάτῳ Θεῷ τίνων ἀμοιβίων.

ιθ. ΔΙΟΓΕΝΕΙ.

ΠΟλλοῦ δ' ἐσπουδάμθρ ἰδεῖν σε τίνων ἐμμέλειαν, δίσσοτά μου γαμμισώτατε, ϗ τῦτο οἶδα ϗ πρὸ τῶν γραμμῶν αὐδὸς· ὅπως δὲ ὃ φίλτατος οἶδα σαφῶς, ὃ πρὸ τίνων σὸν ἔχομθρ γαμμισότητα. ἀλλ' ὅπως τῦτο δκ ἔνι (ϗ γὰρ τῆς ὁδοῦ πολὺ ὃ μέσος, ϗ σὺ δὲ χύμοι κινεῖσθαι, ὅσπερ αἱ ἐλάτομθρ, ἐσμεν, ϗ τῶν Ισαυρικῶν ἐφίππων καθ' ἑκάσην ἡμέραν ὁ φόβος ἀκμάζει) πρόσκαλός σε τίνων βυλήσεων, ὅσπερ μάλισα ἡμῖν εἰς πρόμηθίαν ὄντι ϗ τῆς ἐρημίας τῆς σὺ ταύτης, ϗ τῆς ἁλαισπερείας ϗ τῆς ἄλλης πάσης θλίψεως, ὃ συνεχῶς γράμματα δέχαθαι διαγγέλλοντα ὁμθρα τίνων ὑγιαινόντων τίνων σῶν, ϗ τὰ οἴκοι σε πάντος. τῦτο χρείζεσθε ἡμῖν συνεχέστερον ϗ ὃ ἐγχωρεῖν. οὐδὲ γὰρ τῦτο ῥᾴδιον μὴ πολλῆς ἡμᾶς ἔχειν τῆς δαψιλείας, ὥ μηδένα ταχέως ἐκφύγειν τὰ ταύτης ἀφικνήσας. ἀλλ' ὅμως, Εἰ ϗ ἐργώδης ὅσπερ ἠτήσαμθρ, ἀλλ' ὡς δι' οἷς τε ἦ, ἀσπάσιον ποιήσασθαι πρόκλησιν, ϗ συνεχῶς πέμπειν ὁπισολὰς ἀπαγγέλλούσας ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ῥώσεως τῆς σῆς. ἵνα δ ϗ τὰ ἡμέτερα εἰδέναι ἔχῃς, ἀπροσχημοσιώτως ἀπολαύομθρ, ἡσυχίας πολλῆς, ἀβυχῆς τῆς γαλιλαίας, ὑγιείας συμμένθσι, "τῦτο θορυβούμθροι μόνον, τῷ χαροποιὰς ὑμῶν τῶν ἀγαπώντων ἡμᾶς. ἀλλ' ἰσχὺν ἡ ζωὴ σε ϗ τῦτο πρόμηθήσασθαι, ⟨W⟩" ἔφην, ἵν Εἶπον. δίδου δὲ ταύτων ἡμῖν τίνων χάριν, ὥσε ϗ σὲ τοσύτων ἡμᾶς καθημέρους λόγισμάτος δωρεὰς σπεύδειν ϗ ταύτῃ τῇ γλυκείᾳ σε ϗ θερμῇ ϗ γνησίᾳ ἀγάπῃ.

ξ. ΔΙΟΓΕΝΕΙ.

Ερημοι μὲν ἡ Κουκυσὸς χωρίον, καὶ ἄλλως εἰς οἴκησιν σφοδρὸν, ἀλλ᾽ ἐκεῖσε φόβος τῶν ληστῶν πολιορκοῦμβρον· σὺ δὲ αὐτοῦ καὶ ἀπὸν τῆς ἀγάπησεν ἐπεδείξω πεποίηκας. ὅταν γὰρ σε ζῆλον ἀκούσωμεν πολιοῦ, τοῦ ἀγάπου τοῦ σοῦ ἡμᾶς, τοῦ γνησίου καὶ θερμοῦ (σοῦ γὰρ ἡμᾶς λανθάνει καὶ σὺ μένοις καθημένους ἀφεστήκατε) ὡς ἦσαν ἐν μέσοις ἔχοντες καὶ πλοῦτον ἄφατον τοῦ δέξασθαι σου τῆς ἐπιμελείας, καὶ σὲ ἀσφαλεστάτη καὶ σὲ ἀβλαβεστάτη πόλει δέξασθαι ἡμῦμβα, ἐκεῖθεν τῆς τοσαύτης εὐφροσύνης πλεσούμβροι, καὶ μεγίστην ἀπόκλησιν σὲ τοῦδεν καρπούμβροι. ἵν᾽ οὖν καὶ ἑτέρα προσθήκη γένηται ἡμῖν ἡδονῆς, ἀπόκαλῶ, καὶ γράμματα ἡμῖν χορίζου περὶ τῆς ὑγιείας σε δηλοῦντα. εἰ γὰρ καὶ ἐργῶδες τοῦτο ἀπὸ τῆς ὁδοῦ μῆκος, καὶ ὁ σφόδρα ἀπορία τῆς δημοσίας τυπὴ ὁ χωρίον ὁδοῦ, ἀλλὰ τῷ ὄντι φιλοῦντι, ὡς αὐτὸς οἶδα φιλῶ, καὶ χαλεπὰ εὐκόλα γίνονται. σὲ τοίνυν τοίνυν ἠλίκον ἡμῖν χορὸν χορὸν τῆ πυκνότητι τῶν τοιούτων γραμμάτων, πλεῖστα καὶ σὺ τοῦτον ἡμῖν τοῦ εὐφροσύνου. ἐγὼ γὰρ σφόδρα ἀλγοῦμβρ, ὅτι δεύτερον ἐπισκόπους πόλη, οὐδὲ ἕν παρ᾽ ἐλπίδα γράμματα τῆς σῆς ἐμμελείας.

ξα. ΔΟΜΝΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Καὶ τὸ πέμψαι ὑμῶν τοῦτον προσθύτερον εἰς ὀφθαλμὸν ἡμᾶς, καὶ τὸ γράψαι πολλὰς ἔχω χορίτας τῇ εὐλαβείᾳ τῇ σῇ, δίκαιος τιμιώτατε. ἀμφότερα γὰρ γνησίας ἀγάπης καὶ θερμῆς ἀφθόνως. ἀφ᾽ ὧν καὶ ὁ ἐρημίας ἀφικόμην, πολλοῦ σοῦ ἐδέξαμεν τοῦ ἀπόκλησιν. ὃ γὰρ τοιούτους ἄνδρας ὅτι σφοδροὺς ἐρασὰς ἔχει, ὅ τοῦ τυχοῦσαν φέρει τοῖς ἀγαπωμένοις ἀπόμενδα. καὶ ἐβουλόμην μὲν κατ᾽ ὄψιν συντυχεῖν τῇ βλαβείᾳ τῇ σῇ, καὶ ἐμφορηθῆναι τῆς ἡδίστης σε ἀφθόνως· ἀλλ᾽ ὅπερ τοῦτο οὐκ ἦν (ὅτι γὰρ ἡμῖν δυνατὸν, ὅτι τῇ τιμιότητι σου ῥᾴδιον ἀφ᾽ τοῦ τῆς εὐκλησίας τῆς αὐτοῦ ποιοῦμβρ) ὅπερ πολὺ ἀναγκαιότερον ἦν ὁμῶν, τοῦ ἀπὸ τῶν γραμμάτων ἀπολαῦσαι ἑαυτοῖς χορίζόμβροι. οὐ γὰρ μικρὰν καὶ ὑπερβολὴν δυνάμει ἀγάπην ἀναχορίζεσθαι ἐπὶ τοῦ ἀπόκλησιν τῶν τῷ σώματι κεχωρισμένων. ἵν᾽ οὖν ταύτης ὑμᾶς ἀπολαύσωμεν τῆς ἀπόλαυσις, ὁσάκις ἂν ἔχῃ, καὶ δυνατὸν ᾖ, γράφειν ἡμῖν καὶ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς μὴ κατόκνει. καὶ γὰρ ἦσαν ἐν μέσοις καὶ πλοῦτον ἄφατον ἀγαθῶν κεκτήμβα τοῦ ζῆν ἡμῖν ἐν φιλίᾳ· καὶ ζῆν τοιούτων ἀπολαύσωμβρ ἀγαθῶν, κἄγων τῶν γραμμάτων, οὐδὲ τὰ σὰ ταῦτα ἐρημίας ληφόμβα αἴσθησιν, ἀπὸ τῶν ὑπὲρ σῶν πολλοῦ καρπούμβροι τοῦ ὠφελεσιμοῦ.

ξβ. ΕΛΛΑΔΙΩ.

Ὀλίγα μοὶ σοι ζωεγκώμβα, πολλοῦ δὲ πεῖρον σου τῆς γνησίας καὶ θερμῆς ἐπιλήφαμεν ἀγάπης. καὶ γὰρ αἱ γνῶσαι ψυχαὶ σὺ βεβαίᾳ καιρῷ χρεωῶσαι τοῦ συντυχόντας· ὃ δὴ καὶ αὐτὸς πεπόνηκας, σὺ ὀλίγῳ σφοδροὺς ἡμᾶς ποιήσας ἐρασὰς τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. ὅθ᾽ καὶ ὑπερέλλομβρ, καὶ τὰ καθ᾽ ἡμᾶς αὐτοὺς δηλοῦμβρ, ὅτι σὺ ἡσυχία καὶ ἀπραγμοσύνη διήγομβρ πολλῇ, πάντων ἡμᾶς σὺ ταῦτα θεραπευόντων μὴ ἀσυδῶς, καὶ μὴ πολλῆς ὀρώντων τῆς βυσίας. ἵν᾽ οὖν καὶ ὑμεῖς μανθάνοι-

τες

τῆς διαφερούσης, συνεχῶς ἡμῖν ἐπιστέλλειν μὴ κατάκαμε, ἢ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς διαγγέλλεσθαι· ἵνα κἀκ τούτου πολλοῦ χαρπωσώμεθα τοῦ παρόντος, τοιαῦτα παρὰ τῆς σῆς διηγήσεως διηνύσματα.

ξϛ. ΕΛΠΙΔΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

ΗΜᾶς μὲν ἐβουλόμεθα συνεχῶς ἐπιστέλλειν τῇ βιλαβείᾳ τῇ σῇ· * οἶδα τοῦτο καὶ αὐτός, διάπυρα τιμιώτατε. ἀλλ' ὅπῃ τοῦτο ἡμᾶς παρῄρηται ὁ μηδένα συνεχῶς ἡμῖν ἐπιχωριάζῃν (ἤ τε γὰρ ἐρημία τοῦ χωρίου τούτου, ὅ τε τῶν ληστῶν φόβος ταύτην ἐπιτείνων, λοιπὸν οὐκ ἐᾷ ἡ τῶν ἐτῶν ὥρα ταῖς ὁδοῖς ἀποτιχίζουσα πᾶσι ἄβατον ποιεῖ τὴν Κουκουσόν) ἀλλ' ἡνίκα μὲν ἐπιτύχωμεν γραμματηφόρων, πλεονάζομεν ἡμῖν τὴν ἐπιθυμίαν, ἡμῖν αὐτοῖς τὰ μέγιστα χαριζόμενοι. οὐ μὴν ἐκ πολλοῦ πεποιήκαμεν, διὰ τῶν κυρίων μου τῶν τιμιωτάτων πρεσβυτέρων τὸ τε ὀφειλόμενον ἀποδιδόντες τῷ σώματι τῇ φιλοστοργίᾳ σου, καὶ παρακαλοῦντες, ἡνίκα μὲν ἔχῃ, καὶ αὖθις ἡμῖν ἐπιστέλλῃν, καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας δηλοῦν τῆς σῆς. ἐγὼ δὲ ἀγνοῶ, διάπυρά μου τιμιώτατε καὶ βιλαβέστατε, ὅπως ἡμῖν περιαπούδαστοι ἀεὶ περὶ ταύτης μανθάνῃν. εἰ γὰρ καὶ περὶ αὐτοῦ ἀπορρίπτομεν τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης τὰ ἐσχατιάς, ἀλλ' ὅμως τῆς ἀγάπης σου τῆς γνησίας καὶ θερμῆς, τῆς εἰλικρινοῦς καὶ ἀδόλου ἐπιλαθόμεθα, ἐδυνάμεθα· ἀλλ' ὅπου γὰρ ἂν ἀπίωμεν, περιφέροντες αὐτὸν ἀπίμεν, μείζω σοι τὸν θησαυρὸν κομίζοντες τοῦ παμφίλου.

ξζ. ΕΛΠΙΔΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

ΟΙδα ὅτι ὀλιγάκις ἐπιστέλλω τῇ τιμιότητί σου, ἀλλ' οὐκ ἐκὼν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν παρημμένων ἀνάγκης κατηγόρημαι. καὶ γὰρ ἡ τῶν ἐτῶν ὥρα, καὶ ἡ τοῦ χωρίου ἐρημία, σὺν ᾧ καθαίρεσθαι δεσμωτηρίου χαλεπώτερον, ἢ τῶν ὁδῶν ἀπαγορευόντων πάντως, καὶ ὁ μηδὲ αὐτὸ τὸ ὀλίγον πρώτων γνησίων ἐπιτυγχάνειν, ἐπὶ ᾧ καὶ τῆς σώματος ἀρρωστία σφοδρὰ ἡμᾶς κατειργασμένη, καὶ πολλὰ τὰ χαιμαδία τῇ κλίνῃ περισπλώσασα, τοῦ μακρὸν τούτου σιγὴν ἐποίησεν· ἀλλ' οὐ τοῦ ἀπὸ γνώμης, ἀλλὰ τοῦ ἀπὸ γλώττης. μηδὲ νομίζε τοσαῦτα δίχεσθαι ἐπιστολὰς, ὅσας διεπεμψάμεθα, ἀλλὰ πολλῷ πλείους. ἠγνόει ἂν τοῦτο, εἰ μὴ ἐξ ἑτέρου καὶ μόνος μάθοι, ἀλλ' ἐκ τῆς ἀπὸ ξενίσεως ἀριθμῆς. ἐν γὰρ τῇ ξενοδοχείᾳ συνεχῶς ἐπεστάλκαμεν, ἐν αἷς σοι συνεπόμεθα, καὶ οὐδεὶς οὐδὲ τὸ ὀλίγον ὁ μηχανὸς, οὔτε ἐν χρόνου τὸ πλῆθος, οὔτε αἱ τῶν γραμμάτων ἐπεισάσεις τοῦ περὶ τοῦ σοῦ τιμιότητα ἐμφῆναι ἡμῖν ἀμαυρότερόν ἐποίησεν, ἀλλὰ μᾶλλον ἀκμάζουσαν αὐτὴν διατηρούντων, καὶ τὴν σφοδρὸν ἡμῶν ἐν θερμοῖς ἐρασμοῖς, καὶ εἰς ἐρημότερον τοῦτον χωρίον ἀπέλθωμεν, πάντα χοῦν ἐπιφέροντες ἀπίμεν ἐγκαλύπτοντες ἡμᾶς τὴν ξενοδοχείαν. τοιοῦτον γὰρ ὁ γνησίως φιλῶν. οὐ χρόνῳ, ἢ τόπῳ, οὐκ ὁδοῦ μήκει, οὐ γραμμάτων ἐπεισάσει ἐξίτηλον γίνεται. ἐν τούτῳ οἶδα κἀμέ, ὅπου ἐν γνησίως οἶδα φιλῶν.

ξη. ΕΛΠΙΔΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

ΓΛώττῃ μὲν ὀλιγάκις, γνώμῃ δὲ πολλάκις ἐπιστάλκαμέν σε τῇ θεοσεβείᾳ, καὶ καθ' ἑκάστην σοι συνεπόμεθα τοῦ ἡμέτερου. καὶ ταύτης οὐκ ἰσχύει τῆς ξενοδοχείας ἡμᾶς ἀποχωρῆσαι ἐν χρόνου πλῆθος, οὐκ ὁδοῦ μῆκος, οὐ γραμμάτων ἐπεισάσεις. τοιαύτη γὰρ τῆς ἀγάπης ἡ φύσις· οὐδεὶ τούτων ἔοικεν, οὐδὲ χωρεῖ, ἀλλ' ἔσηκε πάντων ὑψηλοτέρα γινομένη.

μὴ

μὴ τοίνυν ὦ τῶν ἐπιστολῶν ἀριθμῷ, διανοηθῆναι μὲν πιμώτατε καὶ βλασφήσατε, μήτοι ὁ φίλτρον, ὁ πρὸς τὸν σὸν ἔχοιμι ἐμπέλειαν· ἀλλ' εἴδως ἡμῶν τὸν γνώμιον καὶ τὸν ἀγάθεσιν, ἵν' ἀεὶ πρὸς τὴν βλάβειαν ἐπιδιξάμενα τὸν σὸν, μενῶν ἀπὸ τῆς μακρᾶς ταύτης σιγῆς ἀποστῆθι. ἐπεὶ καὶ ἡμᾶς ὀλιγάκις δεξάμενοι γράμματα πρὸς τῆς σῆς ἀγάθεσως, οὐδὲν ὑστεῦθεν ῥᾳθυμότερόν σε πρὸς ἡμᾶς γεγονῆναι νομίζομεν· ἀλλ' ἴσμεν σαφῶς καὶ πεπιστεύκαμεν, ὅτι μᾶλλον ἀνεπτέρωσεν τὸν πρὸς ἡμᾶς ἀγάθεσιν, ἢ μόνον οὐκ ἀναπτέρωσεν ἐκ τῆς ζωηρείας τῶν ἐπαγγελμάτων δυνᾶν, ἀλλὰ καὶ σφοδρότερος γενόμενος πρὸς ἡμᾶς· ἐκ τούτου σοι χάριν ἴσμεν πολλήν. ὅτῳ δ' οἶδ' ὅτι καὶ τὰ ἡμέτερα βούλει μανθάνειν, ὑγείας ἀπολαυόμεν πολλῆς καὶ ἡσυχίας *, καὶ τὸ ἀσφαλεία ἀγάλλομεν, τῆ Ισαυρικῆν τέως ἀπηλλαγμένοι ζορύβων. τὸν γὰρ χάμμα λοιπὸν τὸν Αριθμίας φέρειν ἐμελέτησα, βλασφέμμορος μὲν ἡρέμα βλάβιον, ἔσιν εἰκὸς οὕτως ἀθενῆ σώματι κεχρημένον, πρὸς ἡμόμενος δ' ὅμως διὰ παντὸς οἴκοι καθακλᾶσθαι, ὅταν ἀφορητος ὁ χρυμὸς ᾖ, καὶ ὀλιγάκις τῶν πρὸ θύρων προκύπτειν· ὡς τῶν γε ἄλλων ὡρῶν τῆς ἔτους σφόδρα ἡδίων ἀπολαύκαμεν, ὡς διαπνεῖν ἀβλαβῶς καὶ τὸν ἐκ τοῦ χάμμος ἐγκοπιάζοντα ἡμῖν διορθώσασθαι ἀρρωσίαν. * ἡ ἀφ γμονίας

ξς'. ΕΛΠΙΔΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Καὶ τοῦτο σοὶ, τοῦτο νηφοντος καὶ ἐγρηγορότος κυβερνήτου, ὃ μηδεὶς ποσῶς ἀρκάντως τοῦ χάμμος αἰσθήσειν, ἀλλ' ὀπιμάθειν ἐπ φερτίζοντα καὶ μεμνῆσθαι, καὶ κῦ ὁ ἐγχωρῶ σοὶ ἑαυτῷ πάντα εἰσφέρειν, πάντα χορὸν ἄγειν τῶν γραμμῶν πρακτέον, τὸν εἴγνύς, τὸν πόρρωθεν συγκροτοῦντα, διεγείροντα, ἀλάφοντα, πρεπυσθίζα μηδένα τῷ κλυδωνίῳ πρασυρῶναι, ἀλλ' ἑστάναι καὶ νήφειν, καὶ μυεῖα τούτων ὀλίγη χαλεπώτερα κύματα, καὶ σὲ ἐνὶ ἱδρυμένον πάντα πάντα χορὸν ἄγειν τῆς πρασπίστεως ἴσασθαι. οὐδὲν γὰρ ἡμᾶς ἔλαθε τῶν σῶν, καίτοι σὺν τοσούτῳ καὶ θημόνος διαστήματος. διὸ καὶ μακαρίζομεν καὶ θαυμάζομεν σου τὸν βλάβειαν, καὶ τὸν διεγηγορότα ψυχὸν, καὶ τὸν ἀπείρεστον γνώμιον, καὶ τὸν σὸν, τοσούτῳ χήρᾳ πλέζουσαν πρόθυμίαν. καὶ οὐδὲν ἀπικές. ὅταν μὲν γὰρ τὰ προκείμενα τῆς τοῦ σώματος δίπτᾳ ῥώμης, κώλυμα ἐαυτῷ τὸ χῆρας ᾖ· ὅταν δ' ἡ ψυχὴς ἅπαντῃ φιλοσοφίαν, οὐδὲν ἡ πολιὰ πῖς καταρθώμασιν ὀπίσω τῆν ἐίωθεν. οὐ τοίνυν οὐδὲ ἐπισκήτησει· ἀλλ' ἀπάμενα πρὸς τῆς σῆς βλαβείας εἰσενίσκεται. ὅτι δ' καὶ καρπὸν δώσει ἄφθονον πρόσκηρα ὁ πόνος οὗτος ᾖ ἡ τοσαύτη ἀγρυπνία, οὐδὲν οἶμαι δεῖν ἀμφιβάλλειν. ὅπῃ δ' μὴ τῆς οἰκουμβόνης ἀπάσης καὶ πρὸς ἡμῶν μεμνῆσαι καταδίζω ἀπὸ τὸν πολλὸν στυ καὶ θαμινὸν ἀγάπην, καὶ μαθεῖν ὀπθυμεῖς" οἷ ἀγαπείομεν, καὶ σὲ τίσιν ὁρμαῖ τὰ ἡμέτερα, καὶ τίνες ἄφθονοι ἡμῖν, καὶ μαθεῖν ὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ὥστε καὶ χάριν ἀνδεῖς εἰδέναι· ἡμεῖς μὲν γὰρ τῆς τοσαύτης ἀγάπης οὐ παυσόμεθά σε διαχηρύττοντες, στιφανοῦντες, πρὸς πᾶσιν διαγορεύοντες, χάριτας ὁμολογοῦντες πρὸς τοῖς ἐντυγχάνουσι καὶ συγγινομένοις ἡμῖν. αὐτὸς δ' ἅμα μείζονας ἀμοιβὰς καὶ μείζους τῶν ποίων διάμενε πρὸς τὸ φιλανθρωπότου Θεοῦ τὸ ταῖς διπλόσεσιν ἐκ πολλοῦ τὸ πρείττονος νικᾶντος σὸν ἀγαθόν τι πτίσῃ ἢ λέγῃ ἐκπυθακόσας. ὥστε δ' σε καὶ ἐπίρωθεν παθεῖν μαθόντα τὰ ἡμέτερα, πρὸς ὃ ἐρημότατον χωρίον ἀνεφιλάνθρωπον τὸν Κουκουσόν. πολλὴν ἐρημίαν οὐδεμίαν ἀμάθησιν ἔχοιμεν· τοσαύτης ἀπολαυόμεν ἡσυχίας, τοσαύτης ἀδείας, τοσαύτης πρὸ πάντων θεραπείας. πάντα τε γὰρ λείψανα τῆς ἀρρωσίας διώκαμεν ταῖς σαῖς ἀποθέμμασι, καὶ σὲ ὑγείᾳ ἀγάλλομεν πᾶν τοῦ τε φόβου τῶν Ισαύρων ἀπηλλάγημεν, ὃ σὲ ἀσφαλείᾳ κατέσημεν, ἀπερασμοσμένοι σὺν τοῖς φώντες πολλῆ. πρὸς ἡμῶν δὲ εἰσιν ὁ πιμώτατοι εὐλαβέστατοι πρεσβύτεροι Κωνσάντιος καὶ Εὐπάθιος· προσδεχώμεν δ' ἡ ἑτέρους ταχέως ἀφίξεσθαι, ὃς εἰς ὃ πρὸν τὰ δισμὰ

κατὰ χὺ

κατεῖχεν. ἀλλὰ πολλάκις ἀφείθησαν, ἡδὺ οἶδ' ὅτι" πάσχοντας πρὸς ἡμᾶς. μὴ δὴ Διαβολίπης βύχαριθμος ὑπάρχωμεν τῷ σφόδρα σὲ ἀγαπῶντι, δίκαιοτα αἰδεσιμώτατε καὶ φιλοφιλέστατε, καὶ συνεχῶς ὑπισέλλων, ἵνα καὶ δι' ὀξέος, καὶ ἀπὸ τῆς ὑγείας δηλαδὴ τῆς σῆς. οἶδα γὰρ ὅπως ἡμῖν πρεσβεύσεις καὶ ἐκάστοτε, εἰ οἷόντε, ἡμέρᾳ πρὸ ταύτης μανθάνειν ⓦ διακονίαν μὲν ⓦ τιμιώτατον καὶ βελτίστην τῶν πρεσβυτέρων Ἀσυγκρίτου μὲν τῷ γλυκυτάτῳ αὐτοῦ παίδων, καὶ πόλλα σου τῆς γλυκείας ⓦ κλίνειν πολλὰ πρὸ ἡμῶν πρεσβευτικῶν ἀδελφοῦ.

ξζ. ΤΩ ΑΥΤΩ.

Ἡμᾶς ὅτι ὑπερορᾷτε ὅτε ὀλιγωρεῖτε σὺν τῆς ἀγάπης, ⓦ ἐμπρεπῶς ἰσχυρίσασθαι μὴν χρέος, ἀλλὰ τὰ πρέποντα ἡμᾶς διὰ τὸν μακρὸν τοῦτον σιγὴν ἐπίστασθε. ὁ γὰρ σὸς εἰμὶ ἰδρύμενος χωρίς, ἀλλὰ πῶς μὴ τοῦ Κυκκουσοῦ, * πῶς δ' ἂν φαραγγὰς καὶ τοιαύτης ἐρημίας πρέποντος ἐμπολυσμόν. ὅταν πόρρω γοργύνων ἐμπίπλησθαι, καὶ ταραχῆς, καὶ πύρ καὶ σίδηρος πόντα διαπεμᾷ, καὶ σώματα, καὶ οἰκοδομήματα. ἤδη δ' ἡ πόλις ἀνεσκάφθησαν αὐτόμβροι, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ζωντανοὶ βαδίζοντες φήμαις μετημαίνεσθαι γινόμεθα, χάριν τινὰ καὶ κενὴν δόξαν ὑποφαίνοντες ἔχειν, καὶ καθ' ἡμέραν θάνατον προσδοκῶντες. οὐδὲ γὰρ ἐν τῷ Φρουρίῳ, καθάπερ ἐν δεσμωτηρίῳ, πῶν ἀποκλειόμενοι, ἔχομεν θαρρεῖν, ἀφ' ὧν ἡ πολιτικὴν τὴν σὴν ἰσαύριος καταπολμᾷν. προσετίθη δ' ἡμῖν καὶ ἀπρωσία χαλεπὴ, ἧς μόλις πῶς ὁ χάριεν ἐπιστήσειν ἀφυγόντες ἐπὶ τὰ λείψανα αὐτῆς ἀφικόμεθα· ἐν ὥσπερ ἐκ πόντου τινὰ ὑπὸ πελάγους ἀπλώτου κυκλουμένου ἀποκαθέντες, ὅτως ὑδαμόθεν ἐνθένδε ῥᾳδίως ὁρᾶν δυνάμεθα, πάσης ἐδοῦ τοῦ φόβου τῶν θορύβων τούτων ἀποτετμημένης. προκαλοῦ τοίνυν συγγνώμην ἡμῖν, δίκαιοτα μὲν τιμιώτατε καὶ εὐλαβέστατε (οἶδα γὰρ τὸν ἀγάπην, ἣν αἰωνίαν καὶ ἐξ ἀρχῆς ἀφ' ἡμᾶς ἐπεδείξαμεθα εὐλαβοῦμεν) καὶ μὴ Διαλιπεῖν εὐχόμενοι ὑπὲρ ἡμῶν. ὅτι γὰρ, εἰ ῥᾳδίως ὑπετύχομεν τῶν πρὸς τὰ γράμματα ὑπαντητικοῦμεν, οὐδὲ ὑπομήσεως δεῖσθαι πρὸς τὸ ὑπισέλλειν ἡμᾶς ζωντανοὺς ἀφ' ἡμῶν τῆς ὑγείας τῆς σῆς, σφόδρα θαρροῦμεν. καὶ ἡμεῖς δή, εἰ" λωφήσει ταῦτα τὰ δεινὰ, καὶ πρεσβεύσαι τῷ δεσμωτηρίου τούτῳ δυνηθείημεν, καὶ ἀναπνεύσαι μικρὸν ἀπὸ τῆς κατεχούσης πολιορκίας ἡμᾶς, οὐ Διαλείψομεν ζωντανοὶ ὑπισέλλοντες πρὸς τὸν σὸν τιμιότητα. ἡμῖν γὰρ αὐτοῖς τοῦτο ποιοῦντες, τὰ μέγιστα χαριούμεθα.

ξη. ΤΩ ΑΥΤΩ.

Πολλὰς ἔχω χάριτας ὦ κυρίε μου ὦ πολιοπάτερ * Λιβυκοῦ, ὅτι καὶ οἴεσθαι αἰσχύνομαι, ἐπὶ σοὶ ταῦτα πεπόνηται, καὶ πάλιν πρὸς τὸν σὸν βούλεσθαι ἀφίκετο· καὶ τούτῳ μάλιστα χάριτας αὐτῷ οἶδα. ἐμοὶ γὰρ πᾶσα ἀσυδὴ πᾶσης σε ἐπιστίας ἀπολαύειν ἀπάσης πρὸ πόντων· οὐκ ὀπτῷ αὐτῷ σοι τοῦτον δῶ, ἀλλ' ὀπτῷ τοῦτο συμφέρει ταῖς ἐκκλησίαις ταῖς τε χειμαζομέναις, ταῖς τε ἀχθομέναις." ἀποδεξάμενος τοίνυν αὐτοῦ τῆς εὐνοίας, δίκαιοτά μὲν τιμιώτατε καὶ φιλοφιλέστατε, καὶ πόντα πρὸ αὐτοῦ μαθὼν μὴ ἀκριβείας, πάντα δὲ ἀπροχείας, ἐπὶ τὰ ἡμέτερα (καὶ γὰρ καὶ ταῦτα ἐρᾷ, ὀλίγου μὲν ἡμῖν συγγενόμενος χρέος, μαθὼν δ' ὅπως ἀγάγωμεν,) ἵκτιρμοι αὐτοῦ χαίροντα καὶ σωφρονόμενον. καὶ γὰρ καὶ τῆς θεοσεβείας ἐκκρίματα πάντα τῆς σῆς, καὶ ἡμῶν σφοδρὸς ὄντι ἐραστής. τὸν δικαιότατον μὲν τὸν πολιώτατον καὶ τιμιώτατον Ἀσυγκρίτου τὸν πρεσβύτερον πρὸ ἡμῶν πρεσβευτικῶν μὴ τῷ πολιωτάτῳ αὐτοῦ τέκνων, καὶ πόλλα σου τὸν κλίνειν, ὃν ἐπαίδευσας ὁ βραχὺς τὸν σὸν πρὸς ἡμᾶς

μιμνῆσθαι

μιμήσθαι ἔρωτα. Οὐδὲ γὰρ τοῦτο ἡμᾶς ἔλαθεν, ὅσον περὶ ἡμᾶς διατελεῖ τὴν ἀγάπην, καὶ πῶς πρώτα καὶ μᾶλλον, ἃ ποιήσας τοῦτο ἔσχεν προκεκυρωμένους εἰσί. τοῦτο γὰρ ὅλον κατόρθωμα τῆς θεοσεβείας τῆς σῆς.

ξθ. ΕΟΡΤΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

ΕΓὼ μὲν ἐπεθύμουν καὶ γράμματα δέξασθαι τῆς σῆς τιμιότητος, τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς ἡμῖν δηλοῦντα. οἶδα γὰρ ὅπως ἀεὶ περὶ τὴν σὴν διατεθήμεν εὐλάβειαν, δίκαιον τιμώτατε. ἀλλ' ὅπως τοῦτο ἴσως τὸ γράμμα τιφόρων ὑμᾶς πρέπειλετο ἡ ταυτότης, ἡμᾶς ἐπιτυχόντες τοῖς περὶ τὴν σὴν εὐλάβειαν ἀφικνουμένοις, τοῖς γράμμασιν ἐπιπηδήσαμεν τοῖς περὶ τὴν σὴν ἁγιότητα· καὶ σε προκαλούμεθα, πέμπε δὴ ἐξ ἧς, καὶ αὖθις συνεχῶς ἡμῖν ἐπιστέλλειν, καὶ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς δηλοῦν. οἰκοῦμεν γὰρ χ. χώραν ἐρημοτάτην, καὶ πάσης τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐρημοτέραν. πολιορκούμεθα γὰρ καὶ φόβῳ ληστῶν, καὶ πολλαχῶς ὡς ἐν ἀλλοτρίᾳ καὶ ἐν τοσαύτῃ ἐρημίᾳ θλίβεσθαι κατοικοῦντες. πλὴν ἐάν ὑμῶν τὴν σφοδρὰν ἡμᾶς ἀγαπώντων πυκνῶς ἐπιτυγχάνωμεν γράμμασι περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας δηλοῦντων, πολλὴν καὶ ἐν τοσαύταις θλίψεσιν ὄντες καρποῦσθαι τὴν παράκλησιν. οἶδα γὰρ ὅσον ἀγάπης δύναμις, καὶ ὡς ἡ πρόνοια τῶν φιλούντων μόνον, ἀλλὰ καὶ γράμματα πολλὴν φέρει τὴν παραμυθίαν. ταῦτ' οὖν εἰδὼς ἐπιδαψίλευσαι ταύτην ἡμῖν τὴν εὐφροσύνην, συνεχέστερον περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς δηλῶν, ἧς μάλιστα θεασόμεθα ἡμῖν μεμελημένης.

ο. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ.

ΚΑὶ ἡ καταλαβοῦσα τὰς ἐκκλησίας τὰς ἐν τῷ ἀνατολίῳ τάραχή, σφοδροτάτη καὶ ποικίλη· ἡ δὲ πρὸς τῆς βλασφημίας ὑμῶν εἰσπεσοῦσα εἰς τὴν διόρθωσιν· ταύτης ἀσυνδετή, πολλὴ καὶ δαψιλής. Εἰ δὲ μηδὲν μηδέπω γέγονε πλέον, σὺν μὲν διάτα τοσούτῳ τάχει καὶ μὴ διορθωθέντας ταλαιπωροῦμεν· ὑμᾶς δὲ θαυμάζοντες καὶ μακαρίζοντες οὐ διαλιμπάνομεν, ὅτι μὴ τοσοῦτον χρόνον τῶν πραγμάτων ἀδιορθώτων μενόντων ὑπὸ ἀπιστίαν μετέπεσε, οὐδὲ ὕπτιοι γεγόνατε, ἀλλ' ὑπείκειτε ἐπὶ ἀκμαζούσῃ τῇ προθυμίᾳ τὴν πρὸς ἑαυτὸν εἰσφέροντες συμμαχίαν, εἰς κρίμα μὲν τῶν οὐκ ἐθελόντων ὑμῖν διαχέεσθαι, εἰς στεφάνους δὲ τῆς ὑμετέρας ἀσυνδέτου καὶ βεβοσκημένης πολλά. ἔχει τοίνυν ὑμᾶς καὶ ἡμᾶς καὶ πάντες οἱ κατὰ τὸ οἰκουμενικὸν ἀνακηρύττουσι, στεφανοῦσιν, ὅτι οὐκ τοσοῦτος καὶ τηλικοῦτος ἀγὼν ἡμάτων καὶ τῆς ὁδοῦ ὁ μῆκος, καὶ τοῦ χρόνου ὁ πλῆθος ῥᾳθυμοτέρους ἐποίησεν· ἀλλ' ὡς πλησίον ὄντες τῶν γλυκυθύμων, καὶ αὐταῖς ὄψεσιν ὁρῶντες καὶ γλυκυθύμους εὐφροσύνας, ὕτως ἐρρωμενεστάτην προθυμίαν καὶ πρὸς ἑαυτοὺς εἰσφέρειν ἐσπουδάκατε. Εἰ δὲ μήπω τὴν ἄκραν φιλονικίαν καὶ ἀλήθειαν πόλεμον καταλύειν βούλεσθε· ταῦτα ἐξ ἀρχῆς τεκόντες καὶ κακά, μηδὲν ὑμᾶς τοῦτο θορυβείτω, μηδὲ ἀποκάμνειν ποιείτω. ὅσῳ γὰρ αἱ πλείονι ὁ πόνος ὑμῖν ἐκκλήπται, τοσούτῳ καὶ μείζων ἔσται ὁ στέφανος, τοῦ Θεοῦ σὺν ἀρρήτοις ὑμῖν καὶ ἀφάτοις ἐκείνας καὶ λόγων ὑπερβαινούσας ὀφείλοντος ἀμοιβάς.

οα. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ.

ΚΑὶ ἰδίᾳ ἑκάστῳ, καὶ κοινῇ πᾶσιν ὑμῖν πολλὰς ὀφείλομεν χάριτας· οὐχ ἡμᾶς δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ κατὰ τὸν ἀνατολικὸν ὑπάρχοντι, κλῆροι διαφόρων πόλεων, λαοὶ ποικίλως

ποικίλως ἐλαυνόμενοι, ὅπου πατρικὰ σπλάγχνα ὑπολαβόμενοι σωπλήσατε, ἔσητε γυμνάσιον, τὰ πρὸς ὑμᾶς αὐτῶν πάντα εἰσωνέγκαντι. Διὰ ταῦτα πάντες ὑμᾶς ἀναχηρύττουσι, τεφαύσιν, ὅτι τόματος φέρουσιν ὑμῖν τὰ καταγώγια. Εἰ δὲ καὶ ἀνθρώπων τοιαῦτα αἱ τιμαί, σκοπήσατε καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ πόσαι ὑμῖν αἱ ἀντιδόσεις. Ταῦτ' οὖν εἰδὼς, διέστειλα μὲν τιμωρήσασθε, καὶ ἀγρυπνοῦντες τὰς ἐκκλησίας αἰτιάτα νοσοῦσι, μὴ παύσασθε τὴν πρὸς ὑμᾶς αὐτὴν εἰσφέροντες διεξοδίαν. ὅσῳ γὰρ αἱ πλείονα τὰ κωλύματα ᾖ, καὶ πλείων ἡ δυσχολία, τοσούτῳ δὲ μείζων ὑμῖν ὁ μισθός. Εἰ γὰρ ποτὲ τὰς ψυχρὸν ὑπεδέξατο σὺν ἄμισθον ἔξει τὴν βραχεῖαν φιλοφρόνησιν, καὶ τοσαῦτα καὶ ποιήσαντας καὶ παθόντας ἐλόμενοι ὑπὲρ ἐκκλησιῶν διεκόπτοντας, σκοπήσατε πλίκιλων λήψεσθε τὴν ἀμοιβὴν, καὶ πόσα ὑμᾶς αἰσχύνει τῶν κόπων τούτων ἀγῶνα τὰ βραχέα.

οβ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ.

Ου διαλιμπάνομεν χάριν ὑμῖν ὁμολογοῦντες διηνεκῶς. Εἰ γὰρ καὶ πολλὰ διαγενόμεθα πρὸς τὴν ἐλπίδα, ἀλλ' ὅμως πολλῆς πρὸς ὑμᾶς ἀπολαύσαμεν τῆς συμμαχίας, διὰ φιλοῖς τῆς ἀγάπης, γενναίας φιλοφροσύνης, θερμοτάτης σπουδῆς. καὶ ταύτην μὲν μακρὰν πρόσκλησιν καὶ τῆς χαλεπωτάτης ἀξιοῖς, ἐν ᾗ κατεχόμεθα, καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἐπιτεθέντων ἡμῖν δεινῶν ἔχομεν. δι' ἃ καὶ παρακαλοῦμεν ὑμᾶς τὴν βλασφημίαν ὑπομεῖναι τὴν αὐτὴν εἰς ἡμᾶς ὑπολαμβάνοντας δίκαιόν τι καὶ σπουδαῖον. Οὐδὲ γὰρ εἷς ἡμᾶς ἔσεται ὃ γινόμενον μόνοι, ἀλλὰ καὶ εἷς ὃ κοινὸν τῶν ἐκκλησιῶν διαβόητα. οὐ γὰρ μία καὶ δύο καὶ τρεῖς πόλεις, ἀλλ' ὁλόκληρα ἔθνη πάντα χθὲς τῆς γῆς παρέπεται. καὶ τοσαύτην πρὸς ὑμᾶς ὑπολαμβάνειν δίκαιοι σπουδὴν, ὅσην εἰκὸς ὑπὲρ τοσούτων ψυχῶν ἐσπουδακότας καὶ κινδυνεύοντας ὑπολείπεσθαι. Εἰ δὲ πολλὰ πεπόνθατε, ἀλλὰ πρὸς ἑαυτοὺς εἰσενέγκατε, ἴσμεν τοῦτο καὶ ἡμεῖς, καὶ θαυμαστοῦντες ὑμῖν οὐ παυόμεθα. ἀξιοῦμεν δὲ μὴ διαλιπεῖν τοῦτο ποιοῦντας. ἡ γὰρ καρτερία ὑμῶν καὶ ἡ ἀνεπαμονὴ καὶ ἡ θύραθεν γνώμη δωνήσεται καὶ σὺν σφόδρα φιλονείκως διακειμένους καὶ δοίατα νοσοῦντας ἀποξῆναι τῆς κατεχούσης αὐτοὺς νυνὶ παραφροσύνης. Εἰ δὲ ὑπομένουσι καὶ ὕπνος αἰσάτως ἔχοντες, ἀλλ' ὑμῖν ἀπηρτισμένος ὁ μισθὸς ἔσται, καὶ πλήρη τὰ τῆς ἀμοιβῆς, καὶ ὁλόκληρος τῶν κόπων τούτων ποιῶν ὁ στέφανος.

ογ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ.

Ημᾶς μὲν ἐποδύρεσθε καὶ ταῖς τοῦ σώματος ὄψεσιν ὑμᾶς διαπαίειν· ὅπερ δὲ τοῦτο οὐκ ἔνι, ὦ τῆς ἀγάπης δεσμῷ κατεχόμενοι ἡμῶν, τοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς ἀγάπης ὑμᾶς καὶ ἐκεῖσε φαντάζόμενα τὴν ἡμέραν, καὶ ἐκπνευστόμενα, καὶ κροτοῦντες καὶ θαυμάζοντες οὐ διαλιμπάνομεν, ὅτι τοσαύτην ἀγρυπνίαν καὶ σπουδὴν ἐξ ἀρχῆς μέχρι νῦν μεμηνήκατε ὑπολευκύνοντες ὑπὲρ τῶν τῆς αἰχμαλωσίας ἐκκλησιῶν· καὶ διὰ τοῦτο ἄξιον τὸ παροιμίαν ὑπολείπεσθαι ὁ πόνος. Εἰ γὰρ καὶ ὁ πρῶν παράξαντες καὶ θορύβων ἐμπλήσαντες τοσαύτην χάριν εἰσενεγκάμενοι τῇ φιλονεικίᾳ, πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς σὺν τὰ κακῶν γνώμῃ διορθοῦν ἐσπουδακότας πολλῇ δίκαιοι χαρᾶναι τῇ ἀνεπαμονῇ καὶ καρτερίᾳ σὺν τὸ τοιοῦτον σπουδῆς. ὅπου γὰρ πλείων ὑμῖν ἐστιν ὁ μισθὸς καὶ μείζων ἡ ἀμοιβὴ, ὅταν καὶ πολλοὶ κωλύματα γινόμενα μὴ ἀναχωρήσατε, ἀλλὰ μένητε, τὴν τῶν πραγμάτων δυσχολίαν τὸν πρὸς ἑαυτοὺς ὑπολαμβάνοντες ἀγωνίαν τε καὶ σπουδῆς.

οδ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ.

Βοᾷ μ πάντα χοῦ καὶ αὐτὴ τῶν πραγμάτων ἡ φύσις, σάλπιγξ λαμπρότερον ἀφῖσα φωνὴν, ⁂ καλλίστην ὑμῖν ζῆλον καὶ τὴν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας προθυμίαν, ἣν οὐχ ὁδὸς μῆκος, οὐ χρόνου πλῆθος, οὐ τῆς ἡλίκης τοσαύτην ἡ μάλιστα φιλονεικία, οὐκ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδὲν κατέλυσεν, οὐδὲ ἀμαυρότερον ἐποίησε. καὶ ἡμῖς γ᾽ ὑ ἀλλαχοῦ πανόμεθα τῶν ὑπὲρ τοῖς καλοῖς τούτοις ἀγῶσιν ἀποκειμένων ὑμῖν στεφάνων πρὸς τ Φίλωνα, θεράποντα Θεοῦ· καὶ ὑπερθυμοῦμεν ὑμᾶς ἡ κατ᾽ ὄψιν ἰδεῖν. ὅπερ γ᾽ τοῦτο οὐκ ἔστι δυνατὸν ἐν τ ἀξιοχρέοις διεσμῷ πεπεδημένους, ὑπὸ λαβόμενοι τῆς κυρίας μου τῆς πρωτίστης καὶ βελτιστέρας προσδυτέρας, δι᾽ αὐτῆς γράφομεν, καὶ τὴν ὀφλημένην προσῆκον ἀποδιδόασιν, ὑμῖν δηλοῦντες, ὡς ἅπασαι ἀπορρήσασθε τῷ πόθῳ τῶν ἀναπολῶν, καὶ σφόδρα ὑμῶν κατεσχήσασθε ἐραστάς, καὶ μείζονες ἔχετε τὸν ζηλωτὴν ἀκούοντες ὑμῶν τὴν δικαίαν ταύτην ἀγωνίαν ὑπὲρ τῆς γενομένης ἀδικίας· καὶ παρακαλοῦμεν τὴν αὐτὴν ὑπερδέξασθαι μέχρι τέλους προθυμίαν. ἴσμεν γὰρ ὅσους καρπώσεσθε στεφάνους, ἀπὸ τῶν προκαίρων τούτων πόνων καὶ ἀθανάτους ὑμῖν μὴ πολλῆς ἀμελείας παραπεπλεμένοις παρὰ τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ ἀμοιβάς.

οε. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ ΕΛΘΟΥΣΙΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΔΥΣΕΩΣ.

Καὶ ἐμπροσθεν μὲν ἐξεπλησσόμεθα ὑμῶν τὴν ἀπονοιαν, τὸν προθυμίαν τὸν ὑπὲρ τῆς διορθώσεως τῶν ἐκκλησιῶν γενομένην, τὸν στερρὰν καὶ γενναίαν ἀνδρείαν καὶ ἀπείρατον γνώμην, τὴν καρτερίαν, ἣν ὅτι ποσῶν ἐπιδείξασθε χρόνον· μᾶλλον δ᾽ ἐξεπλάγημεν ὧν τ πολλὰ ὑμῶν τοῖς ὅτω μακρὰν καὶ ἀπροσπόητοι ἀποδημίαν ἐληλυθόσιν, καὶ πόνων καὶ ἱδρώτων γέμουσαν, ὑπὲρ τῶν τῆς ἐκκλησίας συμφερόντων. καὶ ἐβουλόμεθα μὲν καὶ ὅπερ ἐξελλεῖν ζωηχῶς, καὶ τὴν ὀφειλομένην τῇ βελτίστῃ ὑμῶν ἀποδιδόναι προσῆκον· ἀλλ᾽ ὅπερ τοῦτο οὐκ ἔστι (ῥᾴδιον γὰρ ἅπασιν τοῖς πολλοῖς οἰκεῖόν χρεῖον ἐρημίας πάντα λέγειν τετειχισμένον, ὧν ὑπολαβόμενοι τὸ κυρίου μου τὸ πρωτίστου καὶ βελτιστέρου προσδυτέρου, προσαγορεύομεν ὑμῶν τὴν ἀγάπην, καὶ παρακαλοῦμεν τοῖς προοιμίοις συμβαίνοι ὑπερθῆναι τέλος. ἴσμεν γὰρ ὅσους ὑμῖν ἕξει τῆς ἐντεῦθεν ὁμιλίας, καὶ ὅσην παρὰ τῷ φιλανθρώπου Θεοῦ ἡ ἀντίδοσις ὑπὲρ τῆς νῦν ἐπὶ πονουμένοις καὶ τοσούτοις ἀναδεχομένοις ἀγῶσι.

οϛ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ ΕΛΘΟΥΣΙΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΔΥΣΕΩΣ.

Ου μικρὰν καὶ ὑμῖν αὐτοῖς στεφάνων ὑπόθεσιν, καὶ ἡμῖν παρακλήσεως ἀφορμὴν ἀπὸ τῆς καλλίστης ὑμῶν ταύτης ἀποδυῆς καὶ τῆς πόνων καὶ τῶν ἱδρώτων κατεσκευάσατε. διὰ καὶ οὐκ ἔσθ᾽ ὅτε καθήμενοι διαπήματος ἀνακηρύττομεν ὑμᾶς, χαρίεσσα ὁμολογοῦμεν, στεφανοῦμεν, μακαρίζομεν. καὶ ἐβουλόμεθα μὲν καὶ ὅπερ ἐξελλεῖν (καὶ γὰρ μεγίστη ὑπόθεσις αἱ ἐκ ταρπωσάμεθα παραμυθίαι) εἰ τῶν τὰ γράμματα διακομιζόντων ἐπιτυγχάνομεν. ὅπερ γ᾽ ῥᾴδιον ἡμῖν ὅτι τοῦτο πρὸς αὐτὰς ἰσχνὰς τὰς οἰκείας ἀπορισμένοις, καὶ σθένος ἡμῖν ταχέως ὑπερχωλαίζειν δυναμένου, πῶν [οὖν] ὅτε ἐπιτύχομεν τοῦ κυρίου μου τοῦ πρωτίστου καὶ βελτιστέρου προσδυτέρου, τὴν ὀφειλομένην ἀποδεδώκαμεν προσῆκον. καὶ παρακαλοῦμεν ὑμῶν τὴν βελτίστην, συνοσωθῆς τοῦ καταρθώματος ὃ μέγεθος (εἰ καὶ πολ-

λοὶ

λις ὁ παρελθὼν ἀνηλώθη χρόνος, καὶ ὅτι ὃ χθὲς τῶν σπουδαίων αὔξεται ἡ φιλοτιμία, καὶ μέσοις ποσοῦσιν ἀνίατα) τὰ γεγονότα πρὸς ὑμᾶς μὴ ἀφαλεῖν εἰς διόρθωσιν τῶν γεγενημένων εἰσφέρομεν. ὅσῳ γὰρ πλείων ἡ δυσχολία, τοσούτῳ μείζων ἔσται καὶ τῶν καλῶν τούτων ἀγώνων ὑμῖν ἡ ἀμοιβὴ παρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ.

οζ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ ΕΛΘΟΥΣΙΝ ΑΠΟ ΤΗΣ ΔΥΣΕΩΣ.

ΟΥ μικρὰν ἔχομεν παραμυθίαν τῶν κατειληφότων τὰ ἐκείθεν κακῶν, τὴν ὑμετέρας σπουδῆς ὁ μέγεθος. ἱκανὰ μὲν γὰρ ἃ καὶ ἔμπροσθεν πρὸς ὑμᾶς γεγράμμεθα, ἡ ἀγρυπνία, καὶ ἡ σπουδή, καὶ ἡ τοσαύτη φροντὶς, πολλὴν ἡμῖν παρέχειν τὴν παράκλησιν. ὧν οὐ νῦν πεισθήσατε, ὃ μακρὰν ἄπωθεν ἀποδημίας εἶναι ἀπὸ τῆς τοῖς ἐκκλησίαις συμφερόντων, σφόδρα πεμπόντας ἡμᾶς αἰσπευσαν πεποίκε· καὶ χαίρειν πόρρωθεν ὑμῖν χαρίζεσθαι ἐμελετῶμεν πολλάς· ἀπὸ τῆς τοσούτων πόνων καὶ ἱδρώτων καὶ τῶν καλῶν τούτων ἀγώνων, καὶ μακρὰν ὄντας ὑμᾶς οὐ παρελιμπάνομεν τῆς καλῆς ταύτης προθυμίας τι καὶ σπουδῆς. διὸ καὶ νῦν κύριοι μου παρακαλοῦμεν τιμιώτατον καὶ εὐλαβέστατον πρεσβύτερον παρακαλέσαι ὑμᾶς ἔως ὑμῶν. δεξάμενοι τοίνυν αὐτὸν μετὰ τῆς ὑμῶν προπύσης φιλοφροσύνης, ἄξιον τοῖς παρ' ὑμῶν ὄντα τίλος ἐπιθεῖναι παρακλήσεως. εἰ γὰρ καὶ αἰσθανόμεθα τοσούτοις χειμῶσι καὶ πολέμοις ταῖς ἐκκλησίας ἐρασαμένους, [τοσοῦτον] παραμένειν μὴ ἐκείνους καὶ δακρύειν χρὴ, ὑμᾶς ὃ ἐκπλήττεσθαι καὶ ἀθυμεῖν, ὅπου καὶ τῶν κακῶν αὐξομένων μείζονα ἀεὶ παρεῖναι τὴν χάριν τὰ τοιαῦτα διεργάσασθαι σπουδῆς ἐπιδείκνυσθε.

οη. ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΕΛΘΟΝΤΙ ΑΠΟ ΤΗΣ ΔΥΣΕΩΣ.

ΟΤαν ἐννοήσω ἐκκλησίαν ἱδρῶτα, ἐν ἱδρῶσας καὶ οἴκοι καθήμενος, καὶ μακρὰν ὄντων ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας συμφερόντων πραγμάτων, καὶ περὶ τῶν τίλους σε ζητούσων, καὶ θορυβούντων, ἐκ μακρὰν οὐ παύομαι. δύο τι γὰρ γίνεται τὸ τελεσθὲν ἀπὸ τῆς ὑμετέρας σπουδῆς, διάστασιν μὲν τιμιώτατε, δύο τι ὅτι τῆς αὐτῆς μᾶλλον φιλοτιμίας ἀφορμὰς παρὰ τοῦ δεσπότου ἐμβαλόντος, ἀνίατα νοσοῦντες, ὑμῖν ὁ μισθὸς ὅστις ἀπηρτισμένος ἀπὸ τῆς γνώμης καὶ τῶν ἐκ πρὸς ἑαυτὸν ἁπάντων εἰσιτέον. ἀφ' ὧν τοῦτο ὑμᾶς μακαρίζομεν, θαυμάζομεν, χαίρειν ὑμῖν ὁμολογοῦντες καὶ παραμιμνάνομεν. καὶ ἐθελήσαιμι μὲν ἐκ συνεχέστερον ἐπιστέλλειν· ἐπεὶ ὃ τοῦτο ἡμᾶς πρὸ εἵλετο ἡ τῶν χωρείου τούτου, ἐν ᾧ καθείργμεθα, ἐρημία, νῦν ὅτι ἐπιτυχόντων τῶν κυρίων τῶν πανταχοῦ καὶ βλαβερώτατον πρεσβυτέρου, καὶ γράφομεν, καὶ τῶν ὀφειλομένων ὑμῖν ἀποδιδόασιν πρόσοψιν. γνώμη μὲν γὰρ καὶ διαθέσει πολλαχοῦ ἐσμεν καὶ πανταχοῦ, χαρᾷ δ' ἐν μόναις τοῖς νοῦν, ὅπου καὶ νοῦν τοῖς ἐκκλησίας ἀφικνούμενον εὑρήκαμεν. δεξάμενοι τοίνυν αὐτὸν, ὡς ὑμῖν πρέπον ἐστὶ, καὶ τῶν προσήκουσαν αὐτὸν ὑπεδεξάμενοι ἀγάπην, δότε σπουδὴν ὑμῶν τῇ διαθέσει. ὁ γὰρ μικρὸν ἔξω τῆς τοσαύτης παλαιπωρίας τῆς κατὰ τὴν ὁδοιπορίαν παραμυθίαν καὶ παράκλησιν, ὃ τῆς θυσίας ἀπολαῦσαι τῆς ὑμετέρας. ὅπου γὰρ τὸ ἐρρωμενέστατον χρήσασθαι σπουδῇ τῶν ταῖς ἐκκλησίαις ἐνεχει συμφερόντων οὐδὲν δεήσεσθε τῆς ἑτέρων ὑποθήκης, ἐπείξατε δὲ τῶν πραγμάτων αὐτῶν.

οθ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ ΕΛΘΟΥΣΙ [ΜΕΤΑ ΤΩΝ] ΑΠΟ τῆς δύσεως ἐλθόντων.

ΕΘαυμάσαμεν ὑμῶν τὴν ἐμπροσθεν ῥᾳθυμίαν τε καὶ ἀπραγμοσύνην, διὰ τὴν τῶν ταῖς ἐκκλησίαις συμφερόντων ἐπιδίξασθε. ἐπειδὴ δὲ καὶ μακρὰν οὕτως ἀποδημίαν προσεδέξασθε, καὶ πόλλα ὄκνον ἐκβαλόντες μὴ τῆς προσηκούσης ὑμῖν αἰδρείας τοσαύτην ὁδὸν ἐστείλασθε, οὐχ ὡς ἔτυχε καὶ ἁπλᾶ τὴν ὑμᾶς ἐκπλητόμενα, καὶ βυζηστοιοῦντες οὐ διαλιμπανόμεθα διὰ γραμμάτων ὑμῶν, διὰ χειρὸς γραμμάτων· οὐχ ἡμᾶς μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντες ὅσοι τὴν ἀνατολὴν θαυμάσονται, καὶ κήρυκας ὑμῶν γενήσονται διὰ πάντων τὴν φερομένην τῆς θερμῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀκριβεστέρου γνώμης· καὶ οὔτε ὁδοῦ μῆκος, οὔτε θαλασσοπορείαν ἀποδημίας ὑπόνοιαν τι βαρὺ λοιπὸν καὶ ἐπαχθὲς εἶναι τὸ δραμεῖν καὶ ἰδεῖν ὑμῶν τὰ τοσαῦτα κατορθώματα. διὸ δὴ καὶ ὁ κύριος μὲν ὁ τιμιώτατος καὶ βλασφεμώτατος πρεσβύτερος, καὶτοιγε ἀσθενεῖ κεχειρωμένος σώματι, πολλὰ τὰ εἴλετο παθεῖν ὑπὲρ οὗ ἐγλυκόμενος τὸ κατ' ὄψιν ἀποκλεῖσαι ὑμῶν. δεξάμενοι τοίνυν αὐτὸν μετὰ πολλῆς ἀγάπης, καὶ ὅλῃ μᾶζον αἴρηται καὶ δεινά, μὴ καταλείπετε μὴ κατοχήσαι διηρθρωμένους αὐτά, ἀλλ' ἄξιον τῆς προοιμίου ἐπιδείξασθε τὸ τέλος. ἔστι γὰρ ἡλίκος ὑμῖν ἔσται ὁ μισθὸς παρὰ τῷ φιλανθρώπου Θεοῦ ὑπὲρ τοσούτων ἐκκλησιῶν τὰ ἐσπομένων ποιουμένοις, καὶ πόλλα ποιοῦσιν, ὥστε εἰς βύθιον αὐτὰ ὁρμίσαι λιμένα.

π. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ ΕΛΘΟΥΣΙ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΑΠΟ τῆς δύσεως.

ΚΑὶ τὰ ἔμπροσθεν μὲν τῆς τιμιότητος ὑμῶν γεγυμνάσθαι μεγάλα, τὸ δικαίου καὶ πρέπουσαν ὑμῖν ἀγωνάκτησιν ὑπὲρ τοσαύτας ἐκκλησίας καταπληφθέντων κακῶν ἀγανακτῆσαι, τὸ συναλγῆσαι, τὸ μὴ μέχρι τότε σῆναι μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ πρὸς ἑαυτὸ αἰσθέσθαι· πολὺ δὲ μᾶλλον καὶ τὸ τῶν γεγυμνασμένων μᾶλλον τὴν ἀγάπης ὑμῶν, τὸ ἀναζῆσαι ἕκαστον ὑμῶν οἴκοθεν, τὸ μακρὰν οὕτως ἀποδημίαν στείλασθαι, τὸ διατείνειν ἐπ' ἄλλοτρίας, καὶ τοῦτ' ἀπὸ τῆς μακρᾶς ἀποδημίας ἀντιμένειν καμάτους ὑπὲρ τῶν τῆς ἐκκλησίας συμφερόντων. διὰ ταῦτα ὑμῖν βυζηστοιοῦντες οὐ παυόμεθα, θαυμάζοντες, μακαρίζοντες, ὅσους ἑαυτοῖς ὑπὲρ τούτων μὲν καὶ τῶν φιλανθρώπου Θεοῦ προσαπέφηνε τοὺν μισθούς. καὶ ὅπῃ οὔτι συγγενέσθαι ὑμῖν δυνατὸν νῦν ἀπὸ δύσεως καταχωρίσαι, ὅτι ζωηρὸς ὅπισθεν ὁ μὴ ταχέως ὑπορθῆν γραμματηφόρων (ἢ γὰρ δή, ἢ φάσας ἐπιμεμφθαι γραμμάτων) τὸν κύριόν μου τὸν τιμιώτατον καὶ βλασφεμώτατον πρεσβύτερον, καὶ αὖθις οἴκοθεν ἱρμημένον ἐλθεῖν καὶ ἐπισκοπεῖν τὴν εὐλαβείαν τὴν ὑμετέραν, πρὸς ἐκαλέσαμεν, ὥστε καὶ τῆς πρὸς ὑμᾶς γραμμάτων ὑπιτυχεῖν, καὶ αὖθις καὶ ζῶντα ὑπολαβοῦσαν τῆς ἀγάπης τῆς ὑμετέρας. δεξάμενοι τοίνυν αὐτὸν, ὡς ὑμῖν πρέπον ἐστὶν, ἰδίκα δὴ ὄζῃ, καὶ ἡμῖν διηνεκῶν μὴ κατοχεῖτε τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας. σφόδρα γὰρ ἡμῖν περισπούδαστον τοῦτο μαθάνειν, καὶ οὐ μικρὰ τῆς ἐρημίας, ὃ ἡ καθημένη, τοῦτο ἡμῖν ἔσται παράκλησις.

πα. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ ΕΛΘΟΥΣΙ ΜΕΤΑ ΤΩΝ ΑΠΟ τῆς δύσεως.

ΧΑεπν ὑμῖν ἴσμεν πολλῷ τῆς τοσαύτης εὐτονίας καὶ ἀσπουδῆς καὶ φερεπόδος καὶ τῶν πόνων καὶ τῶν ἱδρώτων, καὶ τῆς μακρᾶς ταύτης ἀποδημίας, ἵνα μὴ τῶν συμφερόντων

φερόντων τὴν ἐκκλησίαν πεποίηκε. ὅσῳ γὰρ τοῖς παροῦσιν ἅπαντα μείζω τὸ κρίμα, τοσούτῳ καὶ ὑμῖν πλείων ὁ μισθὸς τοσαύτην χειροτονήσασι καὶ σπουδὴν εἰς διόρθωσιν τῶν κακῶν παρ' ἑτέρων μεγίστην. καὶ ἐβουλόμεθα μὲν καὶ πρότερον τοῦτο ποιῆσαι σωτηρίαν ὑμῖν τὴν βλαβερὰν. ὅπερ ὃ τοῦτο ἀφηρήμεθα ἀπὸ τῆς τοῦ ξυρέως ἀνάγκης, ἐνίοτε μὲν ὀλίγους ἐπιτυχόντας τοὺς ὑμᾶς ἀφικνουμένους, τοὺς κυρίους μὲν τοὺς τιμιωτάτους δὲ βλαβερωτάτους πρεσβυτέρους, διεπεμψάμεθα τούτοις τὰ γράμματα, τοῦ τε ὠφελεῖσθαι ὑμῖν ἀποδιδόντες προφάσεις, καὶ βουλευσομένους ὑπέρ τε τῶν προσηκόντων, ὑπέρ τε τῶν ὑμῶν, ὑπέρ τε ὁλοκλήρου τῆς διορθώσεως τῶν κακῶν. καὶ γὰρ μηδὲν ἄλλο πλέον, ὑμᾶς ὁ ὑμέτερος πεποίηκεν. δεῖ καὶ ἀπηρτισμένον ἔχειν πρὸς τοὺς φιλανθρώπου Θεοῦ τρόπου μαθόντα, τοσαύτην καὶ σπουδὴν καὶ προθυμίαν πρὸς ὃ τὰ κακῶν μεγίστην ἰάσασθαι δεῖ πάντας ζηλωτὰς γενέσθαι τοῦ χρείττονος.

ϛ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ ΚΑΙ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙΣ ΤΟΙΣ ἐν τῇ Φυλακῇ.

Δεσμωτήριον οἰκεῖν καὶ ἅλυσιν περικεῖσθαι, καὶ μετὰ τῶν αὐχμηρῶν καὶ ῥυπώντων εἶναι καὶ κεκακωμένον· ἐν τί ἂν γένοιτο μακαριώτερον ὑμῶν, τούτων ἕνεκεν; τί γὰρ τοιοῦτον στέφανος χρυσοῦς κεφαλῆς περικείμενος, οἷα ἅλυσις δόξα περιπλεκομένη δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ; τί δὲ τοιοῦτον οἰκίαι περίφαντοι καὶ μεγάλαι, αἷς δυσμενέστερον ζόφου καὶ ῥύπου τίμιον, καὶ πολλῆς τῆς ἀνέσεως, καὶ τῆς θλίψεως δεῖ τοῦ αὐτοῦ ἐπόψεσι δεῖ τούτοις σκιρτᾶν, ἀγαλλεσθαι, στέφεσθαι, χορεύειν· ὅτι πολλῆς ἐμπορείας ὑμῖν ἐπόψεις τὰ συμβαίνοντα λυπηρά. τοῦτο σοφὸς ἄνθρωπος περιαφανῶς ἄφατον· τοῦτο παλαίσματα νίκων ἔχοντα καὶ βραβεῖα· τοῦτο πλοῦς ἐμπορίαν πολλῶν πρόξενον. τούτου οὖν ἅπαντα ἀπολογισάμενοι, κύριοι μὲν τιμιώτατοι καὶ βλαβερώτατοι, χαίρετε, βίβεσθε, μὴ δεδιότες Θεὸν τὸ πᾶσι δοξάζοντες, καὶ χειρὸς τοῦ δεδουλωμένου διδόντες πλησμονὴν, καὶ πολλῷ εὐσεβῶς τὸ τοῖς θείοις προσπεπλεγμένοι τοῦ ἀμείνονος. οὐ γὰρ ἄξια τὰ παθήματα τῆς νῦν χαρᾶς πρὸς τὸ μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλύπτεσθαι εἰς ὑμᾶς. γράφειν δὲ καὶ ἡμῖν συνεχῶς. σφόδρα γὰρ ὀπτῶμενοι γράμματα δέχεσθαι παρ' ὑμῶν δεδεμένων δεδεμένου Θεοῦ διδασκόντων, τὰ παθήματα ὑμῶν ἀπαγγέλλοντα· καὶ πολλῷ αὐτοῦ δεῖν καὶ τὸ ἀλλοτρία μαστίζοντες καρπωσόμεθα τοῦ παρακλῆσαι.

ϛγ. ΤΟΙΣ ΕΝ ΧΑΛΚΗΔΟΝΙ ΕΓΚΕΚΛΕΙΣΜΕΝΟΙΣ ἐπισκόποις καὶ πρεσβυτέροις.

Μακάριοι καὶ τῶν δεσμῶν ὑμῶν, καὶ τῆς γνώμης, ὧν ἧς φέρετε τὰ δεσμά, ἀποστολικὴν ἀνδρίαν τὸ τὰ τοῖς ἐπιδεικνύμενοι· ἐπεὶ καὶ κἀκεῖνοι μακαρισμοῦ, καὶ ἐλεεινοὶ ἦσαν, καὶ δεσμούμενοι, ἀλλὰ πολλῆς τούτου ἔφεσιν τῆς ἡδονῆς· ἀλλὰ καὶ τὰ αὐτῷ ἐποίουν τὸ παῖς ἀλύσεσιν ὄντες, καὶ τοῦ οἰκεῖν μόνον μεμιμούμενοι ἅπασαν. δεῖ δὲ παρακαλεῖν καὶ τοῦ ὑμετέραν ἀγάπην μηδὲν ὑστερεῖσθαι ἐλπίδος, ἀλλ' ὅσῳ πλείων ἡ ὀδύνη ἧς ἐξ ὧν πάσχετε, πλείονα καὶ τοῦ προθυμίαν ἐπιδείκνυσθαι, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν μεμνῆσθαι ὑπὲρ τῶν τοῦ οἰκουμένου ἐκκλησιῶν, ὅπως μὴ γένοιτο τῆς διορθώσεως προσκόπτουσα· μηδὲ ὀλιγωρεῖτε ὑμῶν ἀπιδόντες, καὶ ὃ δεῖ ἐλπίσασθαι πάντα ἔχειν, ὑπὲρ πάντων γένεσθε. διὸ ὧν γὰρ πάσχετε, μείζονα παρὰ τῶν Θεοῦ προῤῥησίαν κτώμενοι, πλείονα δῆλον ὅτι καὶ τοῦ δύναμιν ἕξετε. χρήσασθε τοίνυν εἰς καιρὸν τῇ προθυμίᾳ, καὶ δι' ἑαυτῶν, καὶ δι' ἑτέρων, ὧν μὴ

οἵ ὀντι ἡ, ταῦτα καὶ πρᾶξαι καὶ εἰπεῖν ἀναγκάσατε, ἵνα ὃ κατήχοι κλυδώνιον κατασείλαι δυνήσητε. μάλιστα μὲν γὰρ ἐς αι πλέον ἀναγκάζοντων ὑμῶν· εἰ δὲ ἆρα μηδὲν ἡμῖν πλέον, τῆς προθυμίας καὶ τῆς γνώμης ἕξετε πρὸς τὸ φιλανθρωπον Θεοῦ Ⓜ μιαθόν.

πδ. ΤΟΙΣ ΑΠΟ ΔΥΣΕΩΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ.

ΜΑκάριοι καὶ τετιμαμένοι, καὶ πολλάκις τοῦτο ὑμᾶς, τῶν καλῶν τούτων ἱδρώτων καὶ ἀγώνων, τῶν μόχθων καὶ πόνων, καὶ τῶν κοπιώντων, ὧν ἕνεκα τῶν ἐκκλησιῶν τῶν κατὰ τὴν οἰκουμένην" κεκμηκότων ἀναπαύσασθε, λαμπροὶ μὲν ὁ γῆ, λαμπροὶ δὲ ὁ οὐρανοῖς καὶ διὰ τούτων ἡμόμενοι. καὶ γὰρ ἀνάθεμα πάντες Ⓜ νοῦν ἔχοντες αἰσχυνθήσονται ὑμᾶς, τεφανοῦσιν, ἐκπληττόμενοι τὴν" βιοτολμίαν ὑμῶν, τὴν ἀνδρείαν, τὴν καρτερίαν, τὴν παρρησίαν· ὅ τι φιλάνθρωπος Θεὸς, ὁ μείζονας ἐκ πολλοῦ δ' εἰκότως λαβὼν αἰεὶ τῶν πόνων τὰς ἀμοιβὰς, τοσούτοις ἀμείψεται ἀγαθοῖς, ὅσοις ἀμείβεσθαι Θεῷ πρέπει τὸν ὕτω ἡμπαίως ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τῆς κατὰ τὴν οἰκουμένην εἰρήνης ἅπασι. διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ὁ παυόμεθα μακαρίζοντες ὑμᾶς, ἐπευφωνοῦντες ὑμῖν τῇ μνήμῃ, διὰνεκὰς ὅτι διὰ ἀγαθοίας ἀφιέντες, εἰ καὶ πολλῷ διαχείμεθα τῷ τῆς ὁδοῦ μήκει. ὁ μὲν θεῖος τιμιώτατος Κυριακὸς ὁ ἀββάκονος οὐκ ἠδυνήθη νεῶ ἐκπλεῦσαι διὰ τὸ πολλῷ καταπεπονῆσθαι πόνῳ· Ⓜ μοναχοί τοι κύριοι μου, ὁ βουλομένως ἀπεδύτερος Ἰωάννης, καὶ ὁ τιμιώτατος Παῦλος ὁ ἀββάκονος, ἐλαττωθέντες πόνοις ἐκλύθησαν, ἐκ μηδαμοῦ ἔχοντες, μηδὲ λαθεῖν ἔχοντες, ἀναγκαίως ἐκέμισαν καταλαβεῖν ὑμῶν τὴν ἀγάπην, ἐκ αὐτόθι μᾶλλον ὑμῶν ἔτι). δεξάμενοι τοίνυν αὐτοὺς μετ' ἀγάπης, τὴν πρέπουσαν ὑμῖν εὐνοιαν πρὸς αὐτοὺς ἐπιδείξασθε.

πε. ΤΟΙΣ ΕΝΚΕΚΛΕΙΣΜΕΝΟΙΣ ΕΠΙΣΚΟΠΟΙΣ, πρεσβυτέροις τε καὶ διακόνοις.

ΜΑκάριοι τῆς διαμονητηρίου, ἐκ τῆς ἀλύσεως, καὶ τῆς τῶν δεσμῶν ἀποθέσεως, ὑμεῖς μακάριοι, καὶ τετιμαμένοι, καὶ πολλάκις τοῦτο· * πᾶσαι αἰσχύνεσθε τὴν οἰκουμένην τὴν ἐπὶ ὑμᾶς φίλτρῳ· ἐφεῖσας ὑμῶν καὶ τὸν παῤῥησίαν οὗτος πεποίηκατε· πόνων καὶ θαλάττης ἀδεπὰ ὑμῶν τὰ κατορθώματα, ἡ ἀνδρεία, ἡ ἀπερίτρεπτος γνώμη, ὁ ἀδούλωτον φρόνημα. σοὶ ὑμᾶς" κατέπληξε τῶν δεχομένων ἔτι) λόγων· ὁ δικαιοπάριος, ὁ δίμιος, οὐ βασάνων ἰφάδες, οὐκ ἀπειλαὶ μυρίων γέμουσαι θανάτων, ὁ δικαιὸς πῦρ ἀπὸ τοῦ σώματος ἀφιείς, οὐκ ἐμφοβοὶ" θήγοντες σὺν ὀδόντας, καὶ μυρία εἴδη κτεινόντων ὀπτεσουλῆς, οὐ συνεφάπτουσαν τοσαῦται, οὐκ ἀναίσχυντοι κατηγορίαι, ὁ θάνατος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν καὶ ἐκάστου ὑμέων φαινόμενος· ἀλλ' ἥρκεσεν ὑμῖν εἰς ἀπόκλισιν τῶν ἠμυθμένων ἡ ἀποθέωσις. διὰ ταῦτα φιλανθρώπως μᾶλλον πάντες ὑμᾶς τεφανοῦσι καὶ ἀναχηρύττουσιν, οὐ φίλοι μόνοι, ἀλλὰ καὶ ἀὐλοὶ Ⓜ ἐμφοβοὶ" καὶ ταῦτα καταισχυνόμενοι· εἰ καὶ μὴ φιλανθρώπως, κἂν τις αὐτῶν αἰσθάνεται ὁ ζωφόρος, πολὺ καὶ παρ' ἐκείνοις ὑμῶν εὑρήσει ὁ θαῦμα. τοιοῦτον γὰρ ἀρετή· καὶ παρὰ τοῖς πολεμοῦσιν" αὐτὸν θαυμάζεται. τοιοῦτον κακία· καὶ παρὰ τοῖς μετιοῦσιν αὐτὸν κατανικώσκεται. καὶ τὰ μὲν ὀπταῦθα πιαῦτα· τὰ δὲ ὁ ἀγαθοῖς τὶς παρακρίσει) λόγος ἐπίγεγραπται ὑμῶν τὰ ὀνόματα ὁ βίβλῳ ζωῆς, μετὰ τῶν ἁγίων καὶ ἀριθμεῖται μαρτύρων. οἶδα ταῦτα ἐγὼ σαφῶς, οὐκ εἰς Ⓜ ἀγαθοὺς αἰδοῦς, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτῶν μαθὼν χρησμῶν. εἰ γὰρ ὁ χαμὼν παρακρουσμένως παρῆκας, ἐκ μηδὲ διορθώσας δυνηθεὶς τὴν παρανομίαν, ἀλλ' ἐλέγξας αὐτὴν μόνον, ὁ τῆς ἐρήμου πολίτης, ὅπερ ὀπὸ τοῦτο ὁ δεσμωτήριον

τήσει ὡχήσει ϗ ἀπιστμήθη, ϗ μάρτυς ϗ μαρτύρων ὁ ϖρῶτός ὅστις ὑμᾶς ⓐ τόμοις πατέρων ἐ
δεσμοῖς παρεβαθῆσι ϗ ἱερωσυνῆ ἐπηρεαζομένῃ ϗ παρανομουμένῃ παρεσκάντες, καὶ τοσαῦ-
τα παθόντες ὑπὲρ ἀληθείας ϗ τῆ λύσαν συνηφασμένους ὕπνους, ἐγκόψατε ἡλίκ-
κιλιω λήψεσθε τὴν ἀμοιβήν. Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα Φιλίππου τὸν ἀδελφοῦ σου, Ματθ. ιδ. δ.
5 Εἶπε τότε ὁ γραπτὸς ἐκεῖνος ϗ ὑψηλὸς λόγῳ, ϗ ἤρκεσεν αὐτῷ ϖρὸς πρόφασιν ἄφατον. Εἶ-
πατε ϗ ὑμεῖς· ϖρόκειται ἡμῖν τὰ σώματα κολάσεσι, πυρώσεις, βασάνοις· ἀνάλυσε, δα-
πάνα, "θυμώρει, εἰ βούλῃ· συνηφάσμεθα γὰρ οὐκ ἀφεστήκαμεν, ἀλλ' ἀποθήσκειν μυριάκις. ἀλλ'
οὐκ ἀπιστήσαντι· ἀλλὰ" πολλῷ χαλεπώτερα πεπόνθατε. ὁ γὰρ ὄντως ἴσον τὸ βρα-
χείᾳ κεφαλῇ ἐφῆ κεφαλὴν ἀποθέσθαι, ϗ τοσαύτας ὅπου τοσούτῳ χρόνῳ παλαίᾳ ὁδεύσας,
10 φόβοις, ἀπειλαῖς, δεσμωτηρίοις, δημίων χερσὶ, συνηφασμένῃ μαινομένοις γλώσσαις, ἐπεί-
σθη, λοιδορίαις, σκώμμασι. Τὸ γὰρ ϗ τοῦτο μέγιστον" ἆθλον εἶδες, καὶ πάθησιν αὐτὰ ἐν
πάσῃ μεγάλῃ ἀγῶνι ὁ μακάριος Παῦλος ὅτε λέγων· Ἀναμίμνησκεσθε τὰς ϖρότερον Ἑβρ ι. λϛ.
ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων. Εἶτα λέγων τὴν
ἄθλησιν, τοῦτο τίθησιν ὅτως Εἰ πάντ' ὁ μακάριος Παῦλος· Τοῦτο μὲν ὀνειδισμοῖς ϗ θλίψεσι
15 θεατιζόμενοι, τοῦτο δὲ κοινωνοὶ τῶν οὕτω παρόντων γινηθέντες. Εἰ δὲ ⓐ κοπωνήσαντες ἤθλη-
σαν, πολλῷ μᾶλλον ⓐ ὑπομείναντες. Οὐδὲ γὰρ ἓνα ϗ δύο ϗ τρεῖς, ἀλλὰ πολλοὺς ὑπομεμενήκατε θαυμάτους τῇ γνώμῃ, Εἰ ϗ μὴ τῇ πείρᾳ. "χαίρετε τοίνυν ϗ σκιρτήσατε. τοῦτο
γὰρ ὁ τῶν ἀγαθῶν διασώτης ἐκέλευσι, μὴ μόνον μὴ ἀλγεῖν, μηδὲ καταπίπτειν, ἀλλὰ καὶ
σκιρτᾶν ϗ πηδᾶσθαι, ὅταν δ' ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἐκβάλλωσιν. Εἰ δὲ ὅτι συνηφασμένοις Λκα. ϛ. κϛ.
20 χαίρειν δεῖ, ὅταν ϗ τοσαῦται ϖρὸς τὴν συνηφασμένοις πληγαὶ, βάσανοι, ξίφη ἠκονημένα, δε-
σμωτήρια, ἀλύσεις, ἀπαγωγαὶ, * ἐξόρων εἶφη τοσαῦτα, ἐγκόψει ἡλίκος ὁ μισθὸς, ποῦ κο-
ρυφοῦσθαι τὰ τῆς ἀμοιβῆς. χαίρετε τοίνυν, σκιρτᾶτε, ἁγαλλιᾶσθε, κεκραγάτω πᾶσι, ἐγκόψατε πᾶσιν ἡλίκος ἐστὲ, ὅσων φρυγμάτων ἀνέφησατε, πόσους ἐγκεκέντρισθε σαλευομένους,
ϗ πρόσωπα, ἀλλὰ δὲ ἀπόστασι, ϗ ἀφ' τῆς ὁμιλίας ὧν ἐποιήσασθε, ἀλλὰ δὲ ἀφ' τῆς
25 ἀκοῆς μόνης δὲ ἐδὲ πόρρωθεν δὲ μέγιστα ὠφελήσαντες, ζωηρῶς ἐκεῖνο ϖεφέρεται ὃ ἀπο-
στολικὸν, Ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ ϖρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκα- Ρωμ. η. ιη.
λυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. ϖροσδοκᾶτε γὰρ ϗ τὸν ἀγαθὸν τῶν πεισασμῶν λύσιν ϗ τελείαν
ἀπαλλαγὴν, ϗ οὐχὰ ζωηρῶς ὑπὲρ ἡμῶν. Εἰ γὰρ ϗ πολλῷ διωκίσμεθα ὑμῶν δὲ μήκει τῆς ὁδοῦ, ϗ ὅτι πολὺν ἐχωρίσθημεν ὑμῶν χρόνον, ἀλλ' ὡς ϖρόντες ϗ ζωόντες ὑμῖν, ὅ-
30 τως ὑμᾶς ϖεριηυσόμεθα, ὅπως ὑμῶν ἐκείνου τοῦ φίλου κἀκεῖ φιλοῦμεν κεφαλήν, ὑπλί-
αις χερσὶ * ϖεφαίνεις διηχούμενοι, ϗ μέγιστον ϗ σὺ τοῦτο ϖροσδεχόμενος ἡμῖν ἔσεσθαι κέρ-
δος ἀπὸ τ πολλῆς ϖρὸς ὑμᾶς ἀγάπης. Εἰ γὰρ δὲ ἀγαπῶντας ὑμᾶς πολὺ ἀμείβεσθαι δεῖ
τ μισθὸν, ἐννοήσατε ἡλίκα ὑμῖν τὰ τ ἀντιδόσεως τοῖς ὑπὲρ τοσούτοις διακαθάμενοις ἀγῶσι.

ϖϛ. Ἡρκουλίῳ. Ἡρκούλ. 35

ΜΗ χάμνε ζητῶν ἀπολογίαν τῆς μακρᾶς σιγῆς, δίκαιος μὲν θαυμασιώτατε καὶ
μεγαλοφρεπέστατε, καὶ ὅτι τὸν ἀσφῆ τῶν γραμματηφόρων καταφθάνων. ἡμεῖς
γὰρ ϗ γράφοντός σου καὶ σιγῶντος ἀκίνητον τὸν ϖρὸς τῆς ἀγάπης σου ψῆφον ἔχομεν, ἵν' ὅρᾳ
τῶν ἔργων ἐπιδείξω ὅτω σαφῶς, ὡς πᾶσαι εἰδέναι τὸν πόλιν ⓜ θερμὸν ἡμῶν δὲ μαι-
κὸν ἐραστήν. πολλὰ ἀλλὰ καὶ ὅτω ὀφείλομεν σφόδρα ὅτι θυμούμεθα ζωηρῶς δίκαιοι
γράμματα ϖρὸς τῆς σῆς θαυμασιότητος, τὰ ϖρὸς τῆς ὑγιείας δηλοῦντα τῆς σῆς. ὥσπερ
γὰρ ἄνθρ μεγίστην ἔχει ϖρόφασιν ψυχὴν τοσούτου χωρισμοῦ ὃ ϖρὸς τῆς ὑγιείας τῆς ἡμετέρας
μεμηνέναι (ϗ οἶδα ἡλίκην τοῦτον ἀνδρὶ φιλεῖν ἐπίσταμένῳ, ὅπερ ϗ φιλεῖν οἶδα καλῶς) ὅ-

τω

τω ὑμῖν πρεσβυτάτην τῦτο. χρείζου δὲ ταύτης ὑμῖν τὴν χάριν, ἵνα ὑ ἐρημία τοσαύτη καὶ θήμωοι, πολλῶ σὺν τῦτο καρπωσώμεθα τὴν παράκλησιν.

ωζ. ΕΥΗΘΙΩ.

ΕΙ καὶ τῷ σώματι κεχωρίσμεθά σου τῆς βυλήσεως, ἀλλὰ τῇ ἀγάπῃ συνδεδέμεθά σου τῇ ψυχῇ. τοιαῦτα σὺν ἔχουσα φιλίας ὑμῖν σύναπτου, πολλῶ πρὲ ὑμᾶς τὴν θεραπείαν καὶ τὴν διάθεσιν ὑπεδεξάμενος αὐτόθι. ὅμως τῦτο ὅπουπερ δὴ ἀφικώμεθα, οὐ παυόμεθα χάριτας ὁμολογοῦντες τῇ βυλήσει τῇ σῇ, καὶ σε παρακαλοῦμεν συνεχῶς ὑμῖν καὶ αὖθις ὑπιτέλλειν, καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγείας τῆς σῆς βύαγγελίζεσθαι. ὑμεῖς γὰρ τὴν ὁδὸν ἄπασαν ἀπερισπάστως καὶ μετ' ἀσφαλείας διανύσαντες σὺν τῇ Κυκλάδι διατρέχομεν, σύντυφοῦντες τῇ ἡσυχίᾳ τῦ χωρίου καὶ τῇ ἀπερισπασία, καὶ πολλῆς ἀπολαύοντες θεραπείας τε καὶ βοηθείας. ἵν' οὖν καὶ περὶ τῆς ῥώσεως τῆς ὑμετέρας μανθάνοντες βύφραινώμεθα, πυκνὰ καὶ συνεχῶς πέμπειν ὑμῖν τὰ γράμματα σπουδάσατε βύαγγελιζόμενα ὑμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγείας σου, καὶ τῦ οἴκου σου πάντος. οὕτω γὰρ μείζω σύνεσθε καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν.

ωη. ΕΥΘΑΛΙΑ.

ΚΑν ἐλάττους δίδωμεν ὑπερολὰς περὶ τῆς χρησιότητος τῆς σῆς, ὧν αὖθις πέμπω πρὸς τὸν Σὸν ἐμμέλειαν, σὺκ ἀποστήσομεν συνεχῶς γράφων. ἐμφανῆ γὰρ χρείζομεν τῦτο ποιῶν, πρὸς ψυχὴν οὕτω γησίως περὶ ἡμᾶς διακειμένην ὑ θερμῶς, συνεχῶς ὑπιτέλλων. πλὴν ἀλλ' ὅμως σφόδρα ὑμῖν πρεσπουδάστεον μανθάνειν σὲ πάσιν ὁρμῆς τὰ σά, συνεχῶς ὑ γράμμασιν ὑπιμιμνήσκοντα ἀπολαύειν· ἵνα μανθάνοντες διὰ παντὸς, ὅπερ ὑπιθυμῦμεν, ὅτι σὲ βύθυμία καὶ ἀσφάλεια διάγεις πολλή. τύτων γὰρ ἀπολαύοντες, ὅτι πολλὴν ποιῆ τῆς ψυχῆς τῆς σῆς ὑπιμέλειαν, καὶ τῆς βιωτικῆς ἀναφορᾶς, τὴν εἰς ⟨W⟩ θεὸν ὁδὸν βαδίζεις, σὺδὲν οἶμαι δεῖ ἀμφιβάλλειν. οἶδα γὰρ σε τῆς ψυχῆς τὸ βύθμιον, καὶ ἐλεύθεριον, καὶ ἀπερισπασίας γέμον, καὶ τῆς βιωτικῆς ἀπαλλαγμένον φροντίδος. σὺνοῦσα τοίνυν ἡλίκα ὑμῖν χρείζη τῦτο ποιῆσαι, ἵνα οἰκία δὴ δέξῃ, καὶ δυνατὸν ᾖ, συνεχῶς ὑμῖν ὑπιτέλλειν, καθάπερ προεμηκάμεν, παρακλήσει· ὥστε πολλὴν ὑμᾶς καὶ σύνεσθε τῆς ἐρημίας ταύτης, σὲ ᾗ διατρέχομεν, λαβεῖν παραμυθίαν. τὰ γὰρ ὑμᾶς τῆς ἀγαπώσης ὑμᾶς γράμματα, ὅταν συνεχῶς φέρηται πρὸς ὑμᾶς, τὰ περὶ τῆς ὑγείας ὑμῶν δηλοῦντα, καὶ τῆς τυχούσης ὑμᾶς ἐμπίπλησιν βύφροσύνης, ἀλλὰ τοσαύτην ὑμῖν ἐμποιεῖ τὴν ἡδονὴν, ὡς μηδὲ μικρὰν αἴσθησιν τῆς ἐρημίας ταύτης, σὲ ᾗ διατρέχομεν, λαμβάνειν.

πθ. ΕΥΘΑΛΙΑ.

ΣΦόδρα γησίας καὶ θερμῆς ἀγάπης αἰσθανόμενος αἰ σε τὰ γράμματα, εἰλικρινοῦς καὶ ἀδόλυ διαθέσεως. διὰ τῶτό σοι πολλὰς χάριτας ὁμολογοῦμεν, καὶ ὅτι γράφεις, καὶ ὅτι τῆς γησίας σε φιλίας τῆς πρὸς ἡμᾶς μάλιστα δῆγμα ἐκφέρεις. ὁ Θεός σοι ⟨W⟩ μισθὸν δῷ τῆς τοιαύτης διαθέσεως καὶ σὲ τῶν, καὶ σὲ ᾧ μάλλον αἰῶνι, καὶ τυγχάνειν σε καὶ φρυρήσεις, καὶ σὲ πάσῃ κατασήσειεν ἀσφαλείᾳ καὶ βύθυμίᾳ. οἶδα γὰρ καὶ αὐτὴ, κυρία μου σεμνοτάτη, ὡς σὺ μικρὰν ἡμῖν βύφροσύνην φέρει, σὲ τῶτα σὲ ἐρημίας καθημένοις, ὃ συνεχῶς ἀκούειν καὶ ῥοῦν σοι τὰ πράγματα φέρεσθαι. τῶτα δὲ δῆλον συνεχῶς ἡμῖν, καὶ μὲ διαλίπῃς πρὸ

εἰ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς εὐαγγελιζομένη· ἵνα καὶ ἡ ἐρημία καὶ θλίψεις, πολλὴν ἐντεῦθεν καρπωσώμεθα τὴν πρόκλησιν.

4. ΕΥΘΥΜΙΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Μηδεὶς ὑμᾶς λυπείτω ὁ τῆς ἀρλῆς ἀχεσμός· ἀλλ' ἐπισκοπῶμεν ὅσον καὶ ἐντεῦθεν ὠφεληθῆναι ☧ μαθόν, καὶ πῶς αὔξεται τὰ τοῦ Θεοῦ ὑμῖν, χαίρετε καὶ εὐφραίνεσθε ὑπὲρ τῶν παθημάτων τούτων καὶ τῶν ἐπιβουλῶν. πολλὴν γὰρ ὑμῖν ζημίαν ταῦτα τὴν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἐμποιεῖ, καὶ λαμπροτέρους ποιεῖ, καὶ μείζονα καθίστησι τὰ βραβεῖα. Στενὴ γὰρ καὶ Matth. 7. 14.
τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν. Ἐκ πείρας ὁ συνεχῶς ἐπιζήλους τὰ ὧδε τῆς ὑγιείας τοῦ σώματος μὴ κατέχει. οἶδα γὰρ ὅπως σπουδάζομέν σου τῇ ἀγάπῃ, καὶ πῶς, ὑπερπερ δύω, ὅτι Θεοῦ εἶ φέρω, ἀεί σου θερμὸς ἐμνήσθην ἱκέτης, πολλῷ ὁ πολλῷ θερμότερος, ἔσω καὶ λαμπρότερος ἀπὸ τῶν παθημάτων γένηται.

4α. ΕΥΛΟΓΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Ἡμᾶς καὶ πρὸς αὐτοὺς ἀφικόμεθα τῆς οἰκουμένης ὅλης ἐφάπτας, ὅτι λαθεῖν σου τῆς ἀγάπης οὐ δυνάμεθα, ἀλλὰ πάμπολυ ὀφείλοντες ἀπιθι· οὕτως ἡμᾶς ἔθελες καὶ ἐνθρώσω, δέσποτά μου τιμιώτατε καὶ εὐλαβέστατε. ἐπεὶ καὶ πάνυ τὸ Κουκουσῷ καὶ ἡμῖν, ὃ πάσης τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐρημοτάτῳ χωρίῳ, καὶ παύεσθαι διϊσχυρὰ τοῦ χειμῶνος, τοῦ γλυκύτητα, τοῦ τῶν ὕδατων ἐπιτείνειν, ὃ γένοιτο τῆς Θεότητος, ὃ πυρωμένον, ὃ σφοδρόν, ☧ ζητεῖν ☧ φλογὸς σφοδρότερον, τοῦ ἄλλων ἅπασάν σου ἀρετοῦ ἀναλογίζόμενοι, καὶ τῷ λογισμῷ τούτων τὴν μνήμην ἐντυφοῦντες, καὶ πρὸς ἅπαν αἰσχρύνοντες ὃ φέρει σου τῆς γνώμης, ὃ ἀπείπερ ἐπιδύω πρὸς τὸν πολεμῆσαι τῆς ἐκκλησίας, καὶ τοσούτων σκανδάλων τοῦ οἰκουμένου ἐμπλῆσαι, εἰ καὶ τὰ μάλιστα τοῦτο οὐ δεῖται τῆς ἡμετέρας γλώττης. σάλπιγξ γὰρ λαμπροτέρα αὐτὸς πᾶσι τοῖς κατ' ἀνατολήν, καὶ παῤῥησιαστὴς οὖσι, δι' ἃ τῶν ἔργων αὐτῶν ἀνεβόησας. ὑπὲρ τούτων χάριτας ὁμολογοῦμεν, * θαυμάζομεν καὶ πρόκλησιν ☧ αὐτοὶ πρεμεῖναι ζητεῖν ὑπεδεικνύμενοι. σὺν γὰρ ἴσον ὅτι κατ' ῥοῦν τῶν πραγμάτων φερομένων ὀρθότητα ὑπεδείκνυσθαι, καὶ πολλῶν ὄντων τῶν ἐπιχρωμότων καὶ καθ' ὕδατος τοῦ ἐκκλησίας, μηδὲν ἐκ τοῦ πρόκλησιν, ἀλλὰ μένειν ἀκλινῆ, τούτους ἀποστρεφόμενοι μετὰ τῆς προσηκούσης ἀνδρείας. οὐ γὰρ μικρὰ αὐτὴ, ἀλλὰ καὶ σφόδρα μεγάλη τῶν καθ' ὅλου διόρθωσις. ὅπου ὁ τῆς σῆς εὐλαβείας ὕπνος ἐκκαιμένης, πάντες ☧ τοῦ Παναγίου κύριοί μου τιμιώτατοι καὶ εὐλαβέστατοι ἐπίσκοποι ἔψονται σου τοῖς ἴχνεσιν, ὅπου ἂν μόνον ἀμφιβάλλειν. οἶδα γὰρ σαφῶς, ὅτι τὸ τοῖς τοιούτοις καθορθώμασιν, ὥσπερ σῶμα στενοχὲς κεφαλῇ, ὅπως αὐτὸς τῇ γλυκύτητί σου τῆς ἀγάπης ζωῶσας, καὶ ζωοδιδάσκαλος πρεσβεύσας· ὅπερ καὶ τοῦτο μέγιστον δεῖγμα τῆς σῆς ἀρετῆς.

4β. ΗΣΥΧΙΩ.

Ἡμᾶς " ἐπιθυμοῦμεν καὶ πρόκλησιν σε ἀσπάσασθαι, καὶ τῆς γλυκείας καὶ ἡδίστης σου ἀπολαῦσαι συνουσίας. ἀλλ' ὅτῳ τοῦτο ἐργώδες καὶ δύσκολον τοῦ τῆς ὁδοῦ δυσχολίαν, καὶ δι' αὐτὸν τῶν πραγμάτων ἀργολίαν, καὶ τοῦ τοῦ σώματος ἀσθένειαν, τοῦ ἀπὸ τῶν γραμμάτων ζητεῖν πρόκλησιν, ἵν' ὅτι σώματος ἀῤῥωστία, ὅτι ὁδοῦ τραχύτης δι' ἀκωλύσας διὰ-

πολλῷ

πολλὴν ἡμῖν κομίζουσαν τὴν ἡδονήν, καὶ οὐ μακρὰν τῆς ἀθυμίας τῆς ἐκ τοῦ σώματος ἐκείνου χωρισμοῦ ἀποτεμνομένην. διὰ γὰρ ταύτης ἀπολαύσωμεν τῆς παῤῥησίας, καὶ πλησίον ἡγησόμεθα εἶναι, καὶ ἀεὶ μετὰ τῆς τιμιότητός σου. ἀρκεῖ μὲν γὰρ καὶ ἀγάπη τοῦτο ποιῆσαι· πλείονα δὲ αὐτὴ ἡ φανταστικὴ λαμβάνει παῤῥησίαν, ὅταν καὶ τὴν ἀπὸ τῶν γραμμάτων ἔχῃ συμμαχίαν. χ. αὐτῇ

47. ΗΣΥΧΙΩ.

Λυποῦμαι μὲν συνεχῶς ἀξιοῖς τυχεῖν ἐκεῖνα τοῦ μὴ παῤῥησιάζεσθαι τὴν ἀῤῥωστίαν παρεκαλοῦμενος· ἐγὼ δὲ σε καὶ φιλῶ καὶ ἀναχηρύττω τῆς γνώμης, ἀφ' ἧς καὶ παῤῥησίας, καὶ τῶν ἐλθόντων ἕνεκεν ἐλαττονεχθῆς πρὸς ἡμᾶς καὶ τῆς ἀγάπης λήγειν. ἱκανὸς γὰρ ὁ Θεὸς καὶ τῆς κατεχούσης σε ἀπαλλάξαι ἀῤῥωστίας, καὶ πάλιν καθαρὰν ὑγίειαν ἐπιμηχανήσασθαι, ἵνα σε καὶ τῆς κατ' ὄψιν ἀπολαύσωμεν ζωοτυχίας. καὶ γὰρ σφόδρα ἐπιθυμοῦμέν σε ἰδεῖν, καὶ περιπύξασθαι, καὶ τὸν φίλιον ἡμῖν φιλῆσαι κεφαλήν. ἕως δ' ἂν ταῦτα τὸ παῤῥησιάζεσθαι σε τὸν βλέπειν, καὶ ἡ τοῦ ἔτους ὥρα ἀμαχωλύτη, παυόμεθα συνεχῶς ἐπιστέλλοντες σε τῇ τιμιότητι, καὶ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν αὐλὸν παῤῥησιαζόμενοι ἡδονήν.

48. ΗΣΥΧΙΩ.

Ἐγὼ μὲν σε καὶ ἰδεῖν ἐπεθύμουν, καὶ οὐκ ἂν με ἐκώλυσεν ὅτε ὁ τοῦ Ἰσαύρων Φόβος, οὔτε ἡ τοῦ σώματος ἀῤῥωστία, ἐθέλοντα ἐπ' ἐμοὶ ὃ κατέχεσθαι, ὅπου περ ἐβουλόμην, ἔκειτο. σὲ δὲ καὶ νῦν καίριον ὄντα τότε οὐδὲ ὅτως ἔλαχον, οὐδὲ δυνατὸν οἶκόθεν παρακαλοῦντα καὶ παρ' ἡμᾶς δραμεῖν, ἀλλὰ καὶ τῆς ὥρας τοῦ ἔτους τὸν ὀπωρινὸν ἐπιτεμούσης, καὶ τῆς ἀποδημίας δι' ὀλίγου σοι γινομένης (οὐ γὰρ πολλῷ διειργόμεθα τῷ μέσῳ) ὅμως ἐκωλύσαμέν σε μὴ ἐλθεῖν τὸν ἀπὸ τοῦ Ἰσαύρων Φόβου· παρακαλῶ δὲ συνεχῶς ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας ἐπιστέλλειν τῆς σῆς. οὐ γὰρ δήπου καὶ παρὰ τοῦτο κώλυμα τὴν λῆξιν ἕξαι σοι ἡ καταδρομή. δίδου δὲ ταύτην ἡμῖν τὴν χαρὰν ῥᾳδίαν τε οὖσαν, καὶ βάκελον, καὶ πολλοῦ πρόκειμένην ἡμῖν τοῦ φέρεσθαι. οἶδα γὰρ ἥλικα ἡμῖν χαρεῖσαν, ταύτην παρὰ ἡμᾶς ὑπερφυῶς τὴν φιλοτιμίαν.

49. ΗΣΥΧΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ [ΣΑΛΟΝΩΝ].

Εἰ καὶ πολλῷ διειργόμεθα τῷ τῆς ὁδοῦ μήκει τῆς τιμιότητός σου, καὶ παρὰ αὐτὰς ἐσμεν τῆς οἰκουμένης ταύτας ἐσχατιὰς ἀπεφκισμένοι, ἀλλ' ὅμως ἐν τῇ ἀγάπῃ παρόντι χαίρομεν, καὶ φῶς τε ὄντι καὶ παῤῥησίας ταύτας τοιαύτας ἀποδημίας ἐργαζομένῳ, πλησίον τε σοῦ ἐσμεν, καὶ συνεσμὸν σοι, καὶ τὴν ὀφειλομένην ἐκ τῶν γραμμάτων ἀποδιδόασιν παρέσρησι, καὶ σε παρακαλοῦμεν τὸν παροικοῦσαν ἡμῖν τῶν ἐκκλησιῶν τὴν καὶ τὸν διάπτολιν ποιήσασθαι σπουδήν. οἶδα γὰρ ἥλικος ὄντι ὁ μισθὸς ἐκκλησίας πονουμένοις χάρα ὀρέγειν, καὶ παρακαλεῖν τοσαύτην εἰς γαλήνην μεταθεῖναι, καὶ πόλεμον ὕτω σφοδρὸν καταλῦσαι, καὶ ταῦτα οὐχ ὡς διομόρους ὑμᾶς τῆς πρὸς ἡμᾶς ἐπομνήσεως παρακινοῦμεν (καὶ γὰρ καὶ παρὰ τῶν ἡμετέρων γραμμάτων τὰ πρὸς ὑμᾶς αὐτοὶ πεποίηκά τι) ἀλλ' ὅπως τὰ δυνατὰ λέλυται, ἀλλὰ καὶ ἀκμάζει, ἀξιοῦμεν ὑμᾶς μὴ ἀναπαύειν, μηδὲ παρακαθῆσαι· ἀλλ' ἕως ἂν μόνη τὰ ἕλκη τὸ σῶμα τῆς ἐκκλησίας ζωτείνοντα, καὶ τὰ πρὸς ὑμᾶς φάρμακα ὑπιλάσκεται. καὶ γὰρ ὅσῳ μὴ πλέοσιν ποσὶν αὐτὰ) τὰ παρακείμενα, τοσούτῳ πλείονα ὑμῖν κείσεται καὶ ὁ μισθός.

49. ΗΣΥ-

μς. ΗΣΥΧΙΩ.

ΤΙ τοῦτο; οὕτως ἡμῶν σφοδρῶς ἐρᾷς (οὐδὲ γὰρ ἐλαθες ἡμᾶς· ἐπεὶ πῶς οὐδὲ δυνατὸν ἐκ τοσούτου παντὸς σφοδρὸν λαθεῖν ⟨Ⓜ⟩ ἐρώμενον) γραμμὴν ἡμᾶς οὐκ ἠξίωσας, ἀλλ' ἰδέσθαι σιγῇ κατέχει ⟨Ⓜ⟩ ἔρωτα; Τί ποτε ἄρα ὁ αἴτιον, ἐγὼ μὲν εἰπεῖν οὐκ ἔχω· σὺ δὲ εἰπὲ μοι τὸ λύσαι τὴν σιγὴν, καὶ τὴν αἰτίαν εἰπεῖν ἡμῖν τῆς σιγῆς. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ τοῖς τοῖς τὴν σὴν θυγάτερα ἐπεπιστεύκαμεν γράμμασιν, ἵνα μηδὲν εἰς τοῦτο σοι καταφυγεῖν ἐξῇ. γράφε δὴ συνεχῶς ἡμῖν, διαστήματα αἰδιμώτατα καὶ θυγάτερα, καὶ πλήρους τὴν ἐπιθυμίαν ἡμῶν. καὶ γὰρ ἄτακτοι ὄντες ἀπὸ φήμης μόνης, καὶ στενοχωρούμενοι τῇ θυγατρί, οὐδ' ἂν αὖθις σιγᾷν δυνηθείημεν λοιπὸν, οὔτε σὲ σιγῶντες ἀνέχεσθαι· ἀλλὰ μυρία σοι πρὸς ἐροῦμεν γράμματα, εἰ μὴ συνεχῶς καὶ πυκνὰς ἡμῖν πέμποις τὰς ἐπιστολάς, τῇ πυκνότητι τῶν γραμμάτων τὴν ἐκ τῆς φύσεως σοφιζόμενος κένωσιν.

μζ. ΗΣΥΧΙΩ.

ΕΓὼ μὲν ἐπεθύμουν ἡ μὴ γράψας πρὸς τὴν σὴν ἐμμέλειαν πρότερος δέξασθαι ἐπιστολὴν (τοῦτο γὰρ μᾶλλον ἐρασιοῦ σφοδροτέρου ἐστὶν) οὐκ ἀνεμείναμεν ἂν ἡμᾶς τὰ σὰ γράμματα, ἀλλὰ πρότερα τῇ γραφῇ ἐπιπηδήσαμεν, ⟨Ⓜ⟩ θερμὸν ἔρωτα, ὃν πρὸς τὴν σὴν ἐμμέλειαν ἔχομεν, καὶ τούτῳ διακρούσης. πλὴν ἀλλὰ καὶ τούτῳ σοι χάριν ἴσμεν. οὐ γὰρ οἶσθ' ὅτι οὐκ ἐξ ὀλιγωρίας, ἀλλὰ σὺν τῷ σφόδρα μετρίαζειν τοῦτο πέπονθας. δείκνυε τοίνυν λοιπὸν μὴ ἀδείας τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην, νικάδας ἡμῖν πέμπων ἐπιστολῶν, δηλούσας καὶ πρὸς τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. ἐὰν γὰρ ταῦτα δέξωμεθα γράμματα, καὶ πρὸς αὐτὰ τῆς οἰκειοτέρας τὰ τέρματα ἀπενεγκώμεθα, καὶ εἰς ἐρημότερον τόπον χωρήσωμεν, πολλὴν ἀπὸ τῆς ἀγάπης ὑμῶν καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν. οὐδὲν γὰρ οὕτω ψυχὴν ἀνίσχει δυναστικὸν ὡς ἡ πολλὴ καὶ θεία φιλία, ὡς ὁ φιλῶν ἡ φιλοῦσα γένοιτο. ἡ τοῦτο οἶδα μᾶλλον πάντων αὐτὸς, ἢ σὲ μᾶλλον πάντων ἡ φιλοῦσα οἶδα.

μη. ΘΕΟΔΟΣΙΩ ΑΠΟ ΔΟΥΚΩΝ.

ΟΛΟΝ τὸ μάλιστα τὴν ἐπιστολὴν ἀνέχεσθαι, μᾶλλον ἢ τὸ μάλιστα αὐτὴν ἠδέως πεποίηκας. ὃ μὲν γὰρ ὅταν ζωηρότερον ὁμιλήσῃ τοῖς ἀπολαύουσιν αὐτοῦ τῆς γλυκύτητος, οὐκέτι ὁμοίως ἡδὺ φαίνεται, τὸ χαροποιὸν τὴν ἐφεστηκυῖαν τῆς ἡδονῆς καταλύοντος· τὰ δὲ γράμματα τὰ σὰ τὴν σὴν ὑγίειαν ἡμῖν διαπελαζόμενα τὴν σὴν, τοσοῦτον ἀπέχει τοῦτο παθεῖν, ὅλον καὶ ἐπιτείνει τοῦτο μᾶλλον ἡμῖν τὴν εὐφροσύνην, ὅταν ζωηρότεροι πέμπηται. σὺ μὲν οὖν τὴν ἐπιστολὴν πρεσβεύω τὴν ἐμὴν· ἐγὼ δὲ αὖθίς σε ⟨Ⓜ⟩ κατέχω τῆς ἐπιστολῆς ἡ πρεσβεύσαμεν καὶ πρεσβεύσαιμεν ἄμφω τὼ χεῖρε, καὶ ὥσπερ πραχήλῳ περιχυθεὶς καὶ τὴν φίλην ἐμοὶ φιλήσας κεφαλὴν, πολλὴν ἐκαρπωσάμην τὴν παράκλησιν. οὐδὲ γὰρ ἐπιστολὴν ὡρώμην σὴν ἐπιστολὴν μόνον, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν πρόσωπον ἡμῖν καὶ συνουσίαν ἐποιούμην· τοσοῦτον ἴσχυσε τῆς ἐπιστολῆς ἡ δύναμις. τοιοῦτον γὰρ τῆς γνησίας ἀγάπης ἡ φύσις. καὶ διὰ γραμμάτων αὐτῆς πρεσβεύει τὰ ναύματα, αὐτὴν τὴν πηγὴν τῶν γραμμάτων φαντάζεσθαι παρασκευάζει· ὃ δὴ καὶ ἡμεῖς πεπόνθαμεν. καὶ οὔτε χρόνου πλῆθος, ὅτι ὀλίγου μήκους, ὅτι γραμμάτων πλεῖστα, ὅτι ἄλλο οὐδὲν πρὸς τοῦτο

τῦτο κώλυμα γέγονεν ἡμῖν. ταῦτ' οὖν εἰδὼς, δίκαιος ἂν μᾶλλον ἀπολλύειν ἡμῖν συνεχῶς μὴ κατόκνει, περὶ τῆς ὑγιείας σου, καὶ τῦ οἴκου σου πάντος, καὶ τῆς εὐθυμίας δηλῶν. οἶδα γὰρ ὅπως ἡμῖν ταῦτα περιασπούδαστα μεμαθήκατε.

ιθ. ΘΕΟΔΟΣΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΣΚΥΘΟΠΟΛΕΩΣ.

ΤΩ μὲ τόπῳ μακρὰν ὑμῶν διεσπάκαμεν· τῇ δ' ἀγάπῃ ἐγγὺς ὑμῶν ἐσμεν καὶ πλησίον, καὶ αὐτῇ ζωοδεσμῶμεθα ὑμῶν τῇ ψυχῇ. τοιῦτον γὰρ ὁ φιλῶν· οὐ κωλύεται τόπῳ, οὐ διείργεται ὁδοῦ μήκει· ἀλλὰ πᾶσαν ῥᾳδίως ἀπείρατα τὴν οἰκουμένην καὶ συνάπτει τοῖς ἀγαπωμένοις. ὃ δὴ καὶ ἡμεῖς ποιῦμεν νῦν, τὸ δίκαιον ὑμᾶς ἀπιφέροντες. ἐκ παλαιοῦ γὰρ ὑμᾶς, καθάπερ καὶ ἔμπροσθεν ἐποιήσατε, κοσμοῦντες τὴν ἑαυτῶν, καὶ ταῖς ἐκκλησίαις ἀσφαλιζόμενοι, οὕτω καὶ νῦν ποιήσατε, καὶ σὺν τοσαύταις παρακλήσεσι εἰς τὴν οἰκουμένην ἅπασαν, καὶ ταῖς ἐκκλησίαις ἀμφιπαρέξοντας ἀπερίφραστον μὲν τῆς προσκύσεως ὑμῶν αἰδρείας. τῦτο γὰρ ἐκ τῆς λύσεως τῦ χάους, τῦτο ἀσφάλεια ταῖς ἐκκλησίαις, τῦτο τῶν κακῶν διόρθωσις, ὅταν σὺν τὰ τοιαῦτα ποιησάμενοι ὑμᾶς ὑγιαίνοντες ἀπεργάσηται, καὶ μηδὲν κοινὸν ἔχητε πρὸς αὐτούς. σπουδὴν τοίνυν τῦ πράγματος τὴν ἀπίδοσιν, καὶ σὺν σπουδῇ χειμάῤῥους σιφαίνης, τὴν προσκύσαι αἰδρείαν ἐπιδείξασθαι, προσκληθῆναι εἰς τὸ αὐτό, καὶ ἡμῶν τῶν ἀγαπώντων σε μεμνῆσθαι διὰ παντός, τὰ μέγιστα ἡμῖν χαριζόμενος.

κ. ΘΕΟΔΟΤΩ ΔΙΑΚΟΝΩ.

ΟΙδα καὶ αὐτός, ὅτι σὺν δι' ἡμῖν διὰ γραμμάτος ζωγραφῶν, εἰ καὶ προῖσιν ἐζῶν· ἀλλὰ πάντα ἀφεὶς, μᾶλλον ἡμῶν ἡμᾶς εἶ), εἰ μὴ κώλυμα ἦν, καὶ κώλυμα μέγιστον, καὶ ἡ τῦ ἔτους ὥρα, καὶ τῶν πραγμάτων ἡ δυσχολία, καὶ τῶν σὺν ταῦτα ἡ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐπιτροπὴ πρὸς τὸ χαίρειν ἐρημία· καὶ σοὶ δοκῶ τῦτο πάντα σοῦ μανθάνω. ὅτι γὰρ ἔγνων ἄπαξ ὅτι σφοδρὸς ἡμῶν ἐραστὴς εἶ, ἔγνων καὶ τῦτο καλῶς. ἡμεῖς μὲν οὖν καὶ μὴ ἀναμνήσαντός σου πρὸς πάντα δι' ἀπειράλκαμεν· ἐθαυμάσαμεν δὲ καί σε καὶ ταύτης τῆς περὶ ἡμᾶς φιλοστοργίας, ὅτι καὶ τῷ τέλει τῆς ἐπιστολῆς παρέκλησιν ὑπὲρ τύτου προσέθηκας. τῦτο γὰρ ψυχῆς σφόδρα μεμελημένοις καὶ ἡμέτερα, φερεπτζούσης, κηδεμόνος, γνησίως ἀγαπᾶν ἐπισταμένης. τοῖς μὲν οὖν ἄλλοις ἅπασιν ἐπίσταλκα· ὅπῃ δὲ τῇ κυρίᾳ μου Καρτερίᾳ προσῆκεν ἡμᾶς ἐπιστέλλειν, ἔγνωμεν δὲ αὐτὴ μὴ διατελεῖν σκαιοῖς, ἀλλὰ μακρὰν ἐδοὺ ἀποδεδημηκέναι, εἰ μὲν οἴοντε σκοπεῖν τὰ γράμματα τὰ ἡμέτερα σκαῖ, καὶ τῦτο γνώσεται, ἐὰν δοκιμάσῃ. εἰ δὲ μὴ δύναται, τοῖς γε ὠὸν κυρίοις μου τοῖς τιμιωτάτοις καὶ θυγατρικοῖς τοῖς περὶ Μαρκελλιδιὰν ζωτυχὼν ἐγκελεύσηται, ὥστε αὐτῇ, εἰ ποτε ἐπιστέλλοιεν, ἀποδεχήσασθαι ὑπὲρ ἡμῶν, ὡς σὺκ ἐῤῥαθυμηκότων, σὺδὲ τ' μεταξὺ χρόνον σεσιγηκότων, ἀλλ' ὑπὸ τῆς μακρᾶς αὐτῆς ἀποδημίας κωλυθέντων ζωγράφειν ἐπιστέλλειν πρὸς αὐτήν.

κα. ΘΕΟΔΟΤΩ ΔΙΑΚΟΝΩ.

ΤΑχέως ἡμῶν ἐπελάθου, ᾧ χαρισμῶ σε σφόδρα λυπρῷ ἡμῖν γεγυμνασμένῳ καὶ τὴν ἀπὸ τῆς σιγῆς τῆς μακρᾶς πρόφασιν ἀθυμίαν. καὶ σὺδὲ εἰς χρόνου γενομένας ἔχῃς καταφυγεῖν. ἱκανοὶ γὰρ τῶν ἡμερῶν ὁ πλῆθος πολλὴν ὁδοιπορῶν παρέχειν εὐκαιρίαν πρὸς ἐπανόδον. ἀλλ' σὺδὲ ταῦτα Ἰσαυρικὰ πρόφασιν ὑπολαμβάνομεν ἂν, ὅπῃ σφόδρα σε φιλοῦμεν. καὶ γὰρ πολλοὶ ἀφ' ἑκάστην μὲν τὴν σὴν ἀποδημίαν σὺ ταῦτα παρηγορούμενοι. τί

οὖν

οὖν ὅτι τῆς σιγῆς ὁ λιμὸς ὄκνος ἡ ῥᾳθυμία. ἀλλ' ὅμως ἀφίεμέν σοι τὴν ὀπτὴ τῇ πρωτίρᾳ ὁλιγωρίᾳ ἐγκλημάτων, καὶ βυλησῆς εἰς ὁ ὀπτιόν τῇ πυκνότητι τὴν γραμμάτων διορθῶσαι τὸ πρόφθν. οἶδα γὰρ ὅπως ἡμῖν χαριῇ, ζωτικῶς ἡμῖν ὀπτιάλλων τὰ πρὸς τὴν ὑγιείας τὸν ὄνν.

ρβ. ΘΕΟΔΟΤΩ ΑΠΟΚΟΝΣΟΥΛΑΡΙΩΝ.

ΤΟσὸν πατὴρ, ὁ μὴ μόνον μὴ δυσχεραίνων τὴν παιδὸς τὴν ἀληθῆ φιλοσοφίαν φιλοσοφούντος, ἀλλὰ καὶ ζωνδεδεμένην καὶ πόνοις πολλοῖς, ὅπως εἰς ἄκρον αὐτῆς ἀφίκοιτο· καὶ μηδὲν τῶν πόρρωθεν εἰ) καὶ πατρίδος καὶ οἰκίας καὶ τῶν σῶν ὀφθαλμῶν βαρυνόμενον· ἀλλὰ καὶ μᾶλλον αὐτὴν ἡγιάσθαι πλησίον ἔχων, ὅτε αὐτῷ τὰ τῆς ἀρετῆς ἐπιδίδωσι. Ἀλφὸ ζωὴ τὰ σὰ καὶ ἡμεῖς πολλὰς χάριτας ἴσμεν καὶ τεθαυμάκαμεν, πῶς τοιοῦτον ἡμῖν δῶρον διδασκάλου ὠνόμ, ἐκόμισας δῆν σοι ἡ ξενία εἰς ἡμᾶς ἡμετέρα. τὴν μὲν οὖν ἡμῖν τὴν ἐκ τῶν πεμφθέντων ἐδρεψάμεθα· αὐτὰ δ' ἀνταποστελλόμεθα, οὐχ ὑποροῦντές σου τὴν βύλησιν (πῶς γὰρ τὸν οὕτω σφόδρα ἡμῶν ἐρῶντος;) ἀλλ' ἡσυχάζομεν καὶ εἰ) τούτων τὴν ἀπόλαυσιν διώκαν, ὧν σὺ χρεία οὐ καθεστήκαμεν. ὁ μὲν τοι καλὸς Θεόδοτος ὁ ἀναγνώστης ἐβουλόμεθα μὲν πρὸ ἑαυτοῖς κατέχειν, ἡ πλατύνειν. ὅπερ δ' ἂν πάντα τὰ σὺν ζωῇ φόων, ταραχὴς, αἰμάτων, ἐμπαρασμῶν ἐμπεπλησμένα, τῶν Ἰσαύρων πάντα σιδήρῳ καὶ πυρὶ δηϊσαμένων, καὶ τόποις οὐκ τόπων ἀμειβομένων καθ' ἑκάστην ὥραν μετανιστάμενοι τὴν ἡμέραν, ἀναγκαῖον εἰ) ἐνομίσαμεν οὐκ πέμψαι αὐτὸν, πολλὰ προσειπόντες τῷ κυρίῳ μου τῷ βλεσιστάτῳ Ἀλφονσίῳ Θεοδότῳ ὑπομνῆσθαι αὐτὸν διὰ παντὸς, καὶ πολλῶν αὐτὸν ποιῆσθαι πρόνοιαν. τὸν δὲ καὶ αὖθις καταρτισθῆναι σπουδάσαι τῷ παιδὶ, καὶ πάντως ἡμῖν ἐπιμέλειαν τὴν συμβουλίων, καὶ πολλῶν εἶναι τῆς παραπέτασιν ταύτης χάριν ἡμῖν.

ργ. ΘΕΟΔΟΤΩ ΔΙΑΚΟΝΩ.

ΑΓαπᾶς μὲ, καὶ μάλα ἡμῶν ἀκριβῶς καὶ βλεσιστάτῳ τῷ γνησίῳ σου Ἀρεθμίᾳ ἀπηλλάγης καλῶς· ἡμᾶς δὲ μὴ τὸν σὸν τοῦτον θορύβων, μᾶλλον δὲ τὸν θανάτων τὸν καθημερινῶν, οὐχ ὡς ἔτυχε λυπεῖ· ὃ τῆς σῆς καρδίας γλυκύτητος καὶ τῆς γνησίας καὶ εἰλικρινοῦς ἀγαθότητος. γέγραπται δὲ καὶ ἑτέρα λύπης· ταύτης προσθήκη, ἡ μάχαιρά σου τῆς ἐρημίας σιγή. ὀξὺ γὰρ ἀπιστοῦσι ἀπῆγες, δευτέραν ταύτην ἐδέξαμεθα μόνον ὑπιστολήν. καὶ ταῦτα οὐκ ἐγκαλῶν λέγω, ἀλλὰ ἀλγῶν. ὅτι μὲ γὰρ ἄδακρυς ὁδοιπορεῖς ἡ σὸν τοῦτον φέρουσα ὁδὸς, σαθρὸς ἀγρός· ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἰς ἀπολογίαν σὴν ἀποχρῶν δὲν εἴη, εἰς δὲ ἡμετέραν παραμυθίαν ὑδαμῶς· ἀλλὰ καὶ δι' αὐτὸ μὲ οὖν τοῦτο μάλιστα ἀλγοῦμεν, ὅτι καὶ τὴν λειπομένην ἡμῖν προψυχὴν τῆς ἀποδημίας τῆς σῆς καὶ ταύτην ἀφηρήμεθα. ἐπεὶ οὖν τοῦτο λυθῆναι τέως οὐκ ἐν τῷ ἄπορον, ἀλλ' ὑπτίαν καὶ ἑκάστην ἡμέραν τὰ δεινὰ, ἑτέρῳ δ' ἑτέρῳ τὸν ἐκ τῆς μαχαίρας σιγῆς ἀθυμίαν ἐκπομφύειν ἡμῖν προσαμηθῆναι προσκληθῆναι, μεμνημένος τὴν ἡμῶν δεινοεκῶς, καὶ ἐνίοτε δὲ γράφης, μακροτέρας ποιῶν τὰς ὑπιστολὰς, καὶ τοῖς περὶ τῆς σῆς ὑγιείας τὴν εὐθυμίαν καὶ ἀσφάλειαν ἐσόμενον διηγήμασιν. οὕτω γὰρ δυνήσῃ τὸ λιπὸν ἡμῖν ἐκ τοῦ χρόνου, ἐκ τοῦ μάκους προσαμηθῆναι τὴν ὑπιστολῶν.

ρδ. ΤΩ ΑΥΤΩ.

ΚΑὶ τοῦτο σὺ τῷ θερμοτάτῳ καὶ σφόδρα ἡμῶν ἐρασθέντι. μὲ γὰρ ὁ τὸν πρωτίραν ἀναγραφὴν ὑπιστολὴν, ἐδέξαμέν καὶ δευτέραν, ἐν μιᾷ ἀμφοτέρας ἡμέρᾳ, καὶ σφόδρα

δρα παθών. Εἰ γὰρ τι πλέον ἡ δευτέρα, οὐχὶ ῥήματα σὰ μόνον, ἀλλὰ καὶ γράμματα σὰ ἡμῖν ἐπιδεικνύσα· ὃ καὶ προσαθλίως ἡμᾶς ἐποίησεν ἡδονῆς, ὅτι μὴ τῆς ψυχῆς σε μόνον τὸ θερμὸν δὲ γοητείας, ἀλλὰ καὶ τῆς δόξης μᾶλλον ἀφιλείας τὸν εἰκότα ἐνεδείξαμεθα. ποίαν γὰρ τοῦτο συνεχῶς, καὶ τὴν προθυμίαν, ὧν ἀεὶ ἡμῖν καὶ τοῦτον ἐπιτάξας Θεὸς, μᾶλλον ἀφιλείας πεῖχε. σὺ γοῦν γὰρ σε ἐλάνθανεν λοιπὸν ἡ τολμηρία· τοσαῦτα τῆς Αρμενίας τὰ κακὰ, καὶ χιὼν ἕτερος ἄπονα διεδέξατο. ὅπου γὰρ δὴ τις ἀφίκηται, χιμάρρους αἱμάτων, πλῆθος σωμάτων νεκρῶν, οἰκίας καταπεσαμένας, πόλεις ἀνῃρημένας ὄψεται. ἡμᾶς γὰρ δοκεῖμεν τὸ ἀσφαλὲς τοῦ, ὥσπερ τὸ δεσμωτήριον χαλεπώτατον, τῷ Θεμελίῳ τούτῳ καταπεκλεισθῆναι. καὶ μὴν ἀδείας ἀπολαύειν δυνάμεθα μᾶλλον τοῦ καὶ ἡμέραν φόβους; μᾶλλον τοὺς φόνους τοὺς θανάτων γεμούσας, μᾶλλον τὴν συνεχῆ προσδοκωμένην τῶν Ισαύρων ἔφοδον, μᾶλλον τὴν τοῦ σώματος, ἢ μᾶλλον ἵνα προσαπολώμεθα, ἀθάνατοι. ἀλλ' ὅμως τὸ τοσούτοις ὄντας κακοῖς, καὶ μικρὸν καὶ τὸ τοσοῦτον ἀπεισάσειν καρπούμενα προθυμίαν, ὅταν πάντα τῆς ὑγιείας τῆς σῆς διαγγέλλωμεν διηνεκῆ γράμματα.

ρε. ΘΕΟΔΟΤΩ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ.

ΜΗ κάμνε ζητῶν ἀπολογίαν τοῦ μὴ γράφειν· ἀπόδειξον, καὶ ὅτι τὴν τῶν ὀφθαλμῶν ἀσθένειαν, ἢ ὅτι τὸν κρυμὸν καταφύγων, καὶ τούτοις λογιζόμενος συν τὴν ἀποδημίαν. ἡμᾶς γὰρ σε καὶ πρᾶξαι καὶ μὴ ἡμῶν τοῦ οὐκ ἔλαττον, ἢ καὶ ἐμπροσθεν λογιζόμεθα καὶ τὸ τῆς ἀγάπης λόγου, καὶ προσδοκῶμεν καὶ τῆς κατ' ὄψιν ἀπολαύσεσθαι πάντα Σωτυχίας. μηδὲν οὖν σε τούτων θορυβείτω. Εἰ γὰρ οὐκ τῆς Αρμενίας ἀπήγαγέ σε ὁ χειμὼν, ἀλλὰ τῆς ἡμετέρας ψυχῆς οὐκ ἐξέβαλεν· ἀλλ' ὅτι μᾶλλον διὰ σε προφέρομεν διλωσεχῶς. καὶ εἰ μὴ ὁ τῶν Ισαύρων πόλεμος πᾶσαν ἀποτειχίσας ὁδὸν τὸ αὐθένει κατέσχεν ἡμᾶς τὰ γράμματα διακομίζοντας, καὶ νικᾶδας σε πολλάκις ἐπέμψαμεν βαστολῶν· νῦν μὲν τοι τῇ γλώττῃ τὸ πρόθυμον στοιχήσαμεν χρόνοι, τῇ γνώμῃ ὃ ὑδαμῶς· ἀλλ' ἀεί σε καὶ τὰ σὰ μεμνήμεθα, καὶ πότε ἡμέτερον μέρος συνεχῶς ἐπεκαλέσαμεν. τοῦτο οὖν εἴδως, μᾶλλον ἡμῶν τι εἰ νόμιζε, τὸ συνῆμεν τὸ Αρμενίας διατείνων· καὶ ὡς βασταλεύειν ἐπιχείρῃ καὶ κακῶς ποιῆν, ὑψηλότερος γίνου τῶν ἐπιόντων βελῶν· ἐπισύρει οὐ τὸ πάσχειν κακῶς, ἀλλὰ τὸ ποιῆν κακῶς, τοῦτ' ἐστὶ τὸ πάσχειν κακῶς. ἡμᾶς γὰρ σε καὶ διὰ τοῦτο μειζόνως θαυμάζομεν, καὶ τὴν περίστασιν σου καὶ τὴν ἀνδρείαν ἐπαινοῦμεν, ὅτι καὶ τοσαύτης σε ζάλης ἀδιατλούσης ἔσηκας, ἀνώτερος τῶν ἐπιόντων θορύβων γινόμενος. μᾶλλον δὲ μὴ πολλῆς τῆς ἡδονῆς τὸ γαλιωὸν τοῦτο καὶ ἀκύμαντον πλέων πέλαγος· καὶ μὴ θαυμάσῃς, εἰ σε πολλῶν βασταζουλῶν μεμνημένου, ἐγὼ τὸ πέλαγος ἀκύμαντον καλῶ. οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς τῶν ταραττόντων γνώμης, ἀλλ' ἀπὸ τῆς κατ' ἀρετὴν ἡσυχίας ταύτην φέρω τὴν ψῆφον. τί δέ ἐστι ὄφελμι; ὁ μέγας σοῦ καὶ ὑψηλὸς βίος καὶ πρὸς τὸ ἑαυτὸν τεταμένος, τῇ μὲν φύσει τῶν πραγμάτων δυσχερὴς ὡς εἰ δοκεῖ· τῇ δὲ ἀνδρείᾳ τῶν μεπόντων καὶ τῇ προθυμίᾳ εὔκολος σφόδρα γίνεται. καὶ τὸ θαυμαστὸν τῆς φιλοσοφίας ταύτης τοῦτο μάλιστά ἐστιν, ὅτι τῆς θαλάττης μεγαλυνθείσης, ἐξ ὑγείας πλοῦς τε μὴ πολλῆς τῆς γαλιώσης ὁ γοητείας αὐτὴν μετιὼν καὶ θερμὸς· καὶ ὅτι πολλῶν πολλαχόθεν θορύβων ἐγκρατομένων ἡσυχίαν καρπούται καθαρὸν, καὶ μυρίων πνιγαχόθεν πεμπομένων βελῶν ἔσηκεν ἄπρωτος, δεχόμενος μὲν τὰ ἀκόντια, πάσχων δὲ οὐδέν. ταῦτ' οὖν εἰδὼς καὶ διλωσεχῶς σὺ τούτοις φιλοσοφῶν, καρπὸν τὴν ἀμβραίτου ἡδονὴν, ἀναιθρῶν τοῦ οὐκ τῶν καλῶν πάντων τούτων κειμένους σοι πρὸ τῷ Θεῷ στεφάνους, καὶ γράφε συνεχῶς ἡμῖν, ἴσως ἂν ἔχῃ, τὰ περὶ τῆς ὑγιείας σου διλῶν τῆς κατὰ ψυχὴν, καὶ τῆς κατὰ τὸ σῶμα, καὶ τὴν θαλίαν ἅπασαν εἰς τὸν τῶν θείων ἀναλίσκε γραφῶν ἀνάγνωσιν, τοσοῦτον αὐ-

τῆς

ταῖς ὁμιλίαις, ὅσον καὶ ἡ τῶν ὀφθαλμῶν ἀσθένεια δέχεται ἐπιτείνειν, εἴ ποτε ἡμῖν καιρὸς ἡμῖν καὶ τὰ νοήματα αὐτῶν εἰσηγήσασθαι τῇ βουλομένῃ σου ψυχῇ, μὴ πολλῆς τοῦτο ποιήσωμεν τῆς βλακείας. οὐ γὰρ μικρὸν εἰς τοῦτο δυνήσεταί σοι συντελέσαι τὸ μαθεῖν τὰ ἐγκείμενα γράμματα, ἰδίᾳ ἂν μέλλῃς τὰ ἐν τούτοις νοήματα ἐτασθήσεσθαι.

ρϛ. ΘΕΟΔΟΤΩ ΔΙΑΚΟΝΩ.

ΠΑύσαι κατηγορῶν ἡμῶν βραδυτῆτος, μὴ σαυτὸν πρότερον ἕλκε ἐγκλήμασι. τοσαῦτα γὰρ ὑπισχνούμενος δέξασθαι πρὸς ἡμᾶς, ὅσας ἐπέστελλες, πλείω μιᾶς, ὥσπερ ἡφάδας πέμπων γράμματων, ὅτου ἔφης τῇ γνώμῃ συνεχεῖς ἀναπέμπειν ἡμᾶς πρὸς σὲ γράφειν [οἰόμενος]. ἔστι δὲ οὓς καὶ μὴ γράφοντα φίλει, πλείω δὲ ἐγὼ καὶ γράφων οὐ διέλιπον, καὶ φιλῶν οὐ παύομαι. ἀλλὰ καὶ χρόνος ἦν μακρότερος ὁ μεταξὺ τοῦ χωρισμοῦ τοῦ ἡμετέρου, καὶ εἰς ἐρημότερον ἀπενεχθῆναι χωρίον, ὅτε ἐκάλει σε τῆς ψυχῆς δυνάμενα, ὅτι μὴ διϊσχυε· ἀκμάζουσαι δέ σε ἐπέθεσαν. ταῦτ' οὖν εἰδὼς γράφε συνεχῶς ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. πλείων γὰρ ὑμῖν ἡ βύκολία τούτου, ἢ ἡμῖν. εἰ γὰρ ἡ τοῦ ἔτους ὥρα μαλακωλύει, καὶ τῶν Ἰσαυρικῶν κακῶν ἡ σφοδρότης, εἰδότες σου τὸν γνώμιλον, ὡς περὶ ἡμᾶς ἔχεις, ἀρκοῦσαι τὰς μακρὰς σιγὰς ἐξομεν συγγνώμην.

ρζ. ΘΕΟΔΟΤΩ ΔΙΑΚΟΝΩ.

ΟΥ μικρὰν εἶχον συγγνώμην ἐν ἐρημίᾳ τοσαύτῃ, σὲ συνεχῶς δυνάσθαι ὑπιστέλλειν σε τῇ γλυκύτητι. ἀλλ' ἡ τοῦτο ἡμᾶς πρὸς εἵλετο τῶν Ἰσαυρικῶν κακῶν ἡ ἔπαυσις. ὑπισχόντος γὰρ τοῦ ἔαρος, ὡς θησι καὶ τῆς οἰκείων ἐφόδου, καὶ πάντων γὰρ τῶν ὁδῶν εἰσὶ συνεχυμένοι, πᾶσιν ἀβάτους ποιοῦντες καὶ λεωφόρους. ἤδη γοῦν καὶ γυναῖκες ἐλῄλυθασι, καὶ ἄνδρες ἐσφάγησαν. διὸ παρακαλῶ σε γενναίως φέρειν ἡμῖν μὴ συνεχῶς γεγραφηκέναι. ὅπως δ' ἂν οἶσθ' ὅτι παρασκευάσασθαι καὶ μανθάνειν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας ἡμῶν, διπλασιάσαντες χαρακτῆρας καὶ πολλοὺς ἐλλοίτα χάρτας, ὀλίγοι αἰλουρίγκαμεν, καὶ διαπεραθέντες πάλιν τῇ αἰωμαλίᾳ τὸν ἄερος (ἐν γὰρ καὶ νῦν χειμὼν σὺν τοῦτο ἀκμάζων) ὅμως παρασκευάζομεν τὰ λείψανα τῆς ἀρρωστίας ἀποθέσθαι, καθάπερ οὖν φοιτητὸς τὸν ἔρεσιν. σώζει γὰρ ἡμῶν τὸ σῶμα ὅτου λυμαίνεται, ὡς χρυμῶν, ὅτι ἐπίπνοι, ὡς ἔρεσ καὶ ἡ τοῦ θαλπιεῖν παρασκευή.

ρη. ΘΕΟΔΟΤΩ ΑΠΟΚΟΝΣΟΥΛΑΡΙΩ.

ΠΟλλὰ μὲν τὰ ἀγαθὰ ἡμῖν ἐστιν, ὅτι καὶ ἐγὼ μὴ τοσαύτης ἐπαναδείξω ἡμᾶς. τοῦτο γὰρ αὐτὸς ἡμῖν ἐδήλωσε καὶ οὐκ ἔκρυψεν, ὁμοῦ τε τὸν πρὸς καὶ πατέρα βουλόμενος ἀναπαῦσαι πόνων καὶ ἡμᾶς πολλῆς ἐμπλῆσαι βουλόμενος ἡδονῆς. ἐπεὶ καὶ ἡμετέρᾳ διπλῆν ἠξιώμεθα εἰ) τὸν ἡμῖν, τῷ τε ἡμᾶς αὐτοῦ καὶ πεποιθέναι νομίζειν, ἅπερ δὴ σφόδρα οὐ πάθῃ, τοῦ τε καὶ ἀπὸ τῶν γραμμάτων τῶν ἡμετέρων πολλὴν αὐτῷ ἡδέσθαι τὸν πρὸς αὐτοῦ τοιοῦτοι τῆς βύσσας. μόνε δή, δέσποτα μακάριε καὶ βούλησαι τε, διαπτύων ὁ καλὸν τοῦτο φυτόν. τίς δέ ἐστι τῆς διαπτείας ὁ τρόπος; ἵνα καὶ ἔρωτα τῆς καλλίστης ταύτης φιλοσοφίας, ἵνα μάτιον ἡμῶν, τρέφῃς σὺ αὐτοῦ διϊσχυῶς, καὶ ἀκμάζειν δυνασθῇς. ὅτε γὰρ καὶ τοῦ ταχέως ἡμῖν οἴονει σὺν καρποῦ. αἱ γὰρ ἡμέραι ψυχαὶ καὶ μιμοῦνται τὸν βραδυτῆτα τοῦ

τε παντὶ τῷ φυτῷ τῷ τοῖς κόλποις τῆς γῆς ἐνδεκαταπτεμβρίου, ἀλλ' ὑμῶν τι φυτεύοι) ἐν τῇ κοπίᾳ τῆς ἀρετῆς ταύτης ὑπομονὴν, καὶ εἰς αὐξησιν ἀναπέμπεται τῷ θεῷ, καὶ τοσαύτην ἐπιδείκνυται τῶν καρπῶν τὴν φορὰν, ὡς ἅπασι ἀνεκρύπτειν πλουτεῖ καὶ τῇ δαψιλείᾳ καὶ τῇ φύσει. ἡ γὰρ τῶν πρώτων συγκαταλύεται βίᾳ, ἀλλ' ἐν τοῖς τὴν μέλλουσαν ἡμῖν ζωὴν ἐνδημοῦσι ζωῇ.

ϛθ. ΘΕΟΔΟΤΩ, ΝΙΚΟΛΑΩ, ΧΑΙΡΕΑ, ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙΣ καὶ μοναζουσι.

Υμᾶς μὲν τῶν Ισαύρων αὐτὰ ἄθε τὴν καταδρομὴν τῆς ἀπιστίας τῆς ὑμετέρας· ἐγὼ δὲ ὑμᾶς καὶ πρὸ ἡμέρας φημὶ καὶ ζῶντας ἡμῖν εἶναι, καὶ οὐδὲ οὐδὲ σκυθρωπάζειν ἡμέλεια κώλυμα ἐστὶ τοῖς τὴν ἀφιξιν ὑμῶν. ζημίαν γὰρ τῆς ἀγάπης τὰ τοιαῦτα· ἀδρεῖον δὲ μὴ πολλῆς βωμολοχίας πρόφασιν παρέχειται, καὶ μοιχεία τὰ κωλύματα ἦ. εἰ δὲ καὶ τῆς σωματικῆς ὑμῶν ἀπειρηκυίας προθυμίας, μὴ ἀφαιρεῖται τὴν ψυχὴν, καὶ δώσει καὶ ταύτην ὁ φιλάνθρωπος θεός. ἐπεὶ καὶ αὐτὸς διῳκισμένος ὑμᾶς ἡ ἀποστασία παρεφέρων, οὐχ ὡς ἔτυχε καὶ τῆς κατ' ἐμὲ ἐρωτος ζωντυχίας, καὶ δὴ οἶδ' ὅτι καὶ αὐτὴ ἔσται, μὴ σκυθρωπάζοντων ἀνδρικωτάτων δυνάμεων πρώτα λῦσαι χιμαῖρα, καὶ εἰς γαλήνην λιμένα ἄπρηκτα ἀγαγεῖν. ἵνα δὲ καὶ ἡμεῖς μαθόντες θυμεικάθε, πολλῆς ἀπολαύωμεν ἡσυχίας καὶ ἀπερισπασμοσύνης. ὃ σῶμα ἡμῖν, κἂν πολλῶν ἕνεκεν τῶν λυμαινομένων αὐτὸ τὴν ὑγίειαν (καὶ γὰρ καὶ ἰατρῶν ἀσθένεια, καὶ φαρμάκων ἀπορία, καὶ ἀναγκαίων ἀπορία (οὐδὲν γὰρ ὅτι οἶνον ἐστὶ ταῦτα, καὶ φαρμάκων βοήθεια) καὶ ἀέρος δυσκρασία (τὸ χρυμῶδες γὰρ οὐκ ἔλαττον ἡμᾶς ὃ θέρος λυπεῖ, ἀπειρασίας τὸ χρυμῶδες μεμιάνθαι τὴν σωφροσύνην) καὶ πολιορκία χαλεπὴ καὶ διῳκισμὸς, καὶ συνεχὴς καὶ ἐπάλληλοι φόβοι τῶν Ισαυρικῶν ἐφόδων) τὸν τοῦτον τρόπον καὶ ἑτέρων πλειόνων ὄντων τῶν διαφθειρόντων τὴν ῥῶσιν, τέως τὸ μὲν κινδυνῶδες τοῦ χαλεποῦ καὶ τῆς τοιαύτης ἀπηλλάγημεν ἀρρωστίας, ὑγιαίνομεν δέ τινα ὑγίειαν συμμέτρου. μὴ δὴ διαλίπητε καὶ αὖθις συνεχῶς ἡμῖν ὑπιστέλλοντες, καὶ διὰ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας εὐαγγελιζόμενοι. καὶ γὰρ παράκλησιν μεγίστην καὶ παραμυθίαν καὶ θησαυρὸν πολλῶν γέμοντα ἀγαθῶν, τὴν ὑμετέραν ἀγάπην εἶναι νομίζομεν. καὶ ὅταν τὴν διάθεσιν ὑμῶν τὴν γνησίαν καὶ ὁ ἀσβίτσπλοις τῆς γνώμης καὶ τὴν ἀκλινῆ καὶ στέρραν ὑμῶν σύνοισωμεν ἀγάπην (ἀεὶ δὲ αὐτὴν σπουδάζοντες καὶ παρόμοια) ὥσπερ εἰς πνα λιμένα εὑρεῖαν καὶ ἀκύμαντον ἀπὸ τῶν πολλῶν καταπλέομεν θλίψεων.

ρι. ΘΕΟΔΟΤΩ ΔΙΑΚΟΝΩ.

Οὐ δὲ αὖθις ἀγνοῶ, ὅτι πάλαι μὲν ἡμᾶς ἐμίσησε τοῦ Ισαύρων ὁ φόβος διεπίπτειν. ὁ γὰρ σὺν χρυμῷ πνεύσας καὶ χιόνι τοσαύτῃ δραμὼν σὺν ταῦτα διαφόρως, πολλῷ μᾶλλον τὸν θέρος φοβεῖτος, καὶ πολλῆς τῆς χιόνος ἐστὶν ἀέρα γαλήνης ὄντος, οὐκ ἂν ἀνάσχου μὴ εἰπεῖν αὐτὸ τοῦτο οἶδα γὰρ ὃ γλυκὺ, καὶ θερμόν σου τῆς διαθέσεως, ὃ εἰλικρινές, τὸ πολλῆς γέμουσαν ἐλευθερίας ψυχῆς. διὰ καὶ αὖθις, οὐχ ὡς ἔτυχεν, ἀξιῶ, ὅπως σὺν τῇ ὥρᾳ τοῦ ἔτους ὥραν χάριτα καὶ τυχόντα ἡμῖν ἐπάγῃς ἀδυμίας, τοσοῦτον ἡμῶν χωρὶς ὁλόθρος χρόνον. καὶ ταῦτα λέγω οὐχ ἕλκων σε εἰς ταῦτα, καὶ μυριάκις αὖθις ἐθέλης (πολλῶν γὰρ ἅπαντα πολέμων ἐμπεπλησμένα, καὶ τοῦτο εἶσῃ διὰ τῶν σὺν τοῦθεν ἐκφοβουμένων) ἀλλ' ἵνα μάθῃς ὅτι οὐδὲ ἡμεῖς, καίτοι γε ἡσυχίας καὶ ἀπερισπασμοσύνης πολλῆς ἀπολαύοντες, ἀλύπως εἶναι δυνάμενα εἰς ταῦτα, τῆς σῆς ἐκχωρισμένοι ἡμιότητος. καὶ τοῦτο μαθὼν, συνεχῶς ἡμῖν ὑπίστελλε, μὴ μόνον διὰ τῶν πρὸς ἡμᾶς ἐκφοβερχομένων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἐκείθεν ἀπομενόντων τὴν ὁδοῦ καὶ τῆς εἰς ταῦτα ἀφίξεως. πολλὴν δὲ σοι χάριν ἴσμεν, δεόμενοι μὴ ἡμιώτατα, καὶ τῆς φρενίτιδος καὶ τῆς μελέμνης, ἣν ἔχεις ὑπὲρ τῶν σὺν ταῦτα

ταῦθα θορύβων. καὶ γὰρ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὀπτανόμενος τὰ τῆς παλιωρκίας τῆς ἐν Ἰουδαίοις, ὡς ὁ παιδίσκος τῷ Φευγελίῳ τύπτει καὶ θηλύδα. πόλις γάρ ἐστιν ἐν μέσῳ νυκτὶ τῇ ἐλπιδοφόρῳ καὶ προσδοκίμῳ Ἰσραὴλ τεσσαράκοντα τὸν πόλιν ἀπέχουσα μίλια, καὶ μικροῦ δεῖν καὶ ἡμᾶς ἐπῆλθεν. ἀλλ' ἡ τοῦ Θεοῦ χεὶρ ταχέως ἀπέδραμε καὶ μὴ ἀφεθῆναι ἡμῶν ἀπέστρεψεν, ὡς μὴ μόνον τῷ κινδύνῳ, ἀλλὰ καὶ τῷ φόβῳ ἐκτὸς γενέσθαι, καὶ ἡμᾶς γνόμενος τότε μαθεῖν τε καὶ συμβαίνειν. ἀλλὰ ταῦτα χαίρειν καὶ εὐφραίνου, καὶ μὴ παύσῃ τὸν Θεὸν παρακαλῶν, ὥστε σε ἀσφαλῆ ἡμᾶς καταστῆσαι πάσης, καὶ ἀπαλλάξαι καὶ τῆς ὀπτανομένης ἀρρωστίας. εἰ γὰρ καὶ τὸ σφοδρῶς ἔχειν ἐληλύθαμεν, ἀλλ' ὅμως μόνοι ἔτι λείψανα τῆς ἀρρωστίας ἡμῖν, συνεχῶς τῆς ἀρρωστίας αἰσθανόμενοι. ταῦτα ἐπιστέλλω, ἵνα λυπηθῇς, ἀλλ' ἵνα σε ἀσυνδέτως ἔχειν πρὸς τὸν Θεὸν ἡμῶν διευθύνωμεν εὐχαί. τὸν κύριον μου τὸν ἁμιώτατον τὸν ἀναγνώστην Θεόδοτον ἀσπάζομαί σε τῇ εὐλαβείᾳ, ὥστε καὶ τὸ δυνατὸν σε πᾶσιν αὐτοῖς ἀσπάζεσθαι λιμένα. πολλὰ γάρ ἐστι, ὡς ἴσμεν, καὶ λυπούμενα αὐτόν.

ρια. ΘΕΟΔΟΤΩ ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ.

ΤΙ φῂς; πλείονά σοι τῶν προσδοκηθέντων καὶ κύματα ἐπήμειψεν, καὶ ἀφ' ἑτέρου ἄλλης; ἀφ' ἑτέρου μὲν οὖν τοῦτο χαίρειν· ὁ σκῶλος· ἐπὶ δὲ ὁ μακάριος Παῦλος οὕτως ἐποίει, ὧν μὲ λέγων, Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν· ὧν δέ, Ὅτι χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν· ὅσῳ γὰρ δὴ μείζων ἡ παρὰ τοῦ Θεοῦ ἐπιχορηγία ἐγένετο (ἐπὶ πᾶσι γὰρ ἡμῖν), τοσούτῳ πλείων ἡ ἐμπορία, λαμπρύνουσι τῆς στεφανίτου τὰ θεσπέσια, πολλὰ τὰ θεσπέσια. ἐπεὶ καὶ αὐτός, σοῦ μὲ ἔνεκεν, θαρρῶ (οἶδα γὰρ σε ὃ ἀσθενέστερον καὶ ἀκλινὲς καὶ στερρόν) τῷ ὑπὲρ τῶν λυθέντων ἔνεκεν ἀλγῶ καὶ δακρύω, ὅτι οὐκ ἔχει τὸ πάσχειν εἰς τῶν θεραπευόντων, τὰ τῶν ἐμφρόνων ἐπιδείκνυται. εἰ μὲ λυπεῖ μόνον, ὃ τοῖς τῶν ὀφθαλμῶν σε ἀσθενείας, ὧν δὲ σφόδρα ἀξιῶ πολλοῦ σε ποιεῖσθαι λόγου, ἵνα θεῖός τι ἀφελεηθῇς, καὶ τὰ σαυτοῦ σωσισφέρητα· ὡς τῶν τι θλίψεων τῶν ἐπαγομένων σοι, ὅπερ καὶ ἐμοὶ πρέπειν εἶπον, αὖθις τι χαίρειν ἀξιῶ, καὶ ἐγὼ δέ σοι συνήδομαι. οἶδα γὰρ ἴσως σὺ τοῦτο πικραίνει σοι τὸν καρπὸν μηδὲ θεῖόν σε θορυβεῖτω, μηδὲ ταράττεσθω τοῦ πρεμπιπτόντων. εἰ γὰρ χαλεπόν, ἀμύρτια μόνον· ὡς πάσι ἄλλα πάθη ἀγρυπνοῦσί σοι καὶ ἡφοῦσι καὶ καρδίαν ὑπόθεσις ἐς αἰ μεγίστη, καὶ τὰ ἀπόῤῥητα σὺ καὶ ἀγαθὰ πάσι σε εὐφραίνοις μὴ πολλὴν οἴεσι σοι τὴν δαιμονείαν. τοιαύτην τοίνυν καθ' ἑκάστην ἡμέραν προσμαθεύοντος προσματεύοντα, χαῖρε καὶ εὐφραίνου καὶ συνέχως ἡμῖν ὑπισχνοῦ μὴ κατοκνεῖν· ἡμᾶς μὲν γὰρ σε βουλόμενα καὶ μὴ ἡμῶν εἶ· ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ θέρους ἐμοίως ὄντι ἐπαχθής. ἐδιάσαμεν εἰς ἀέρων σε δυσκρασίαν ἐμβαλεῖν, μάλιστα ἀφ' ὧν τῶν ὀφθαλμῶν πάθος. ἔρχει τοίνυν πομπαίμενος, ὃ πολλοὺς τοὺς προσαγορεύοντας ὑπομένειν, καὶ σοὶ τοῦτο πίπτει· μὴ σιωπῶμεν· ἵνα δὲ σε τοσοῦτο καθήμενοι ἀφεστήκοτες, πολλὰ καὶ σοὶ τοῦτο καρπωσόμενα τοῦ εὐφρονεῖν.

ριβ. ΘΕΟΔΟΤΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

ΕΙ μὴ οἶδα σε καὶ ἐλθεῖν καὶ προσπαλύξασθαί σου τοῦ βλάβους δεῖσαι δὲ σοῦ φῆσαί σου τῇ ἀγάπῃ ἀφ' ὧν προυσίας αὐτῆς, μὴ πολλῆς μὲν τοῦτο ἐποίησα μὴ τῆς ἀσυνδέτου καὶ τοῦ πάσχειν. ὅπερ ὃ τοῦτο ὀφείλω ἐφ' ἡμῖν κεῖσθαι νῦν, ἀφ' ὧν γραμμάτων τοῦτο αὖθις πληροῦμεν. καὶ γὰρ πρὸς αὐτὰς ἐξαπίνας τῆς οἰκουμένης ἀπενεχθῶμεν, ὅπλησθέντα σου τῆς ἀ-

γάπης οὐ δυνάμθα τῆς γησίας ⸗ θερμῆς ⸗ εἰλικρινοῦς ⸗ ἀδόλου, τῆς τε ἄνωθεν ⸗ ἐξ ἀρχῆς, ἰῶ τι ἐπιδύξω ιω. ⸗ σὺν γὰρ ἔλαθεν ἡμᾶς ὅσα ⸗ εἰσφρῆσα ⸗ ποιῆσαι ⸗ ἐαυτὴν ἡμῖν ἐασυνδασας, διασυτὰ μὴ τιμιώτατα ⸗ θεοφιλέςατε. εἰ ⸗ μηδὲν γέγονε πλέον, ἀλλὰ ⸗ θεὸν ὀφιλέτιν ἔχεις τῆς ασυνδῆς ⸗ τῆς ⸗ προθυμίας, ⸗ μαθὸν ἀπηρτισμένον, ⸗ ἡμᾶς οὐ παυόμθα χαίρη εἰδότες σου τῇ ὁσιότητι, ⸗ πρὸς ἄπαντας ἀναχηρύτοντές σου τὸν βλέπειν, καὶ ⸗ δεκαλοῦντες τὸν αὐτὸν ἀγάπην ⸗ ἀφαπώντος ἀκμάζουσαι ⸗ ἀφατηρῆ. ⸗ γὰρ τὸν τυχόσαι καὶ ⸗ ἐρημίας ⸗ ἡμῶμθα, ⸗ ἀλλὰ ⸗ ἐν ⸗ ἀγρίαις ⸗ θησαυρὸν καὶ πλοῦτον ⸗ ἀπεχείμθοι ἔχωμθα, τῆς ἐγκηγορίας ⸗ ἡμῶν ψυχῆς τὸν ἀγάπην.

ριζ. ΘΕΟΔΟΥΛΩ ΔΙΑΚΟΝΩ.

ΕΙ καὶ χαλεπὸς ὁ χειμὼν ⸗ πρὸς ὕψος ἐγήγερ) μέγα, καὶ ⸗ βουλόμενοι λυμήνασθαι ταῖς ἐκκλησίαις ⸗ εἰς Γοτθίαν πολλὴν ποιοῦνται ασυνδιὰ, ⸗ πάντα χῆ ⸗ διατέχοντες, ἀλλ' ὑμᾶς μὴ ⸗ ἀφαλίπητε τὰ πρὸ ἑαυτῶν ⸗ εἰσφέροντες. καὶ γὰρ μηδὲν δύσκητε πλέον, ὅπερ οὐχ ἡσυχῆμεν, ἀλλ' ὅμως τῆς γνώμης καὶ τῆς ⸗ προθύσεως ἀπηρτισμένοι ἔχετε ⸗ διὰ τὸν φιλάνθρωπον θεὸν ⸗ μαθόν. μὴ τοίνυν κάμνης, ἀγαπητὲ, ασυνδάζων, μεμνῶν, φερτίζων ⸗ ἐμὲ σαυτὸν καὶ δι' ἑτέρων, ⸗ ὧν δύνῃ τι ⸗ ἧς, ὥστε μὴ ⸗ ἡμέλη ⸗ διαπρᾶσαι αὐτὸν ⸗ ἐν ⸗ θορύβοις. ⸗ δὲ ⸗ πάντων βύλεσθε, καὶ μὴ ⸗ ἀφαλίπητε σκοπὸν διόμθοι τὸν φιλάνθρωπον θεὸν καὶ ⸗ μὲ ⸗ τῆς ⸗ προσκύσης ασυνδῆς, ἵνα λύσῃ τὰ κατέχοντα ⸗ ἐμὲ κακὰ, καὶ πολλὴν ⸗ παράκλησιν καὶ ⸗ βαθεῖαν ⸗ ταῖς ἐκκλησίαις εἰρήνην. τέως μὲν τοι, ὅπερ καὶ ἔμπροσθεν ἐπέσταλκα, ⸗ πάντα ποιήσατε, ὥστε ἀδιάκοπόν τινα ⸗ ἡμέλη τῷ ⸗ προσώπατι. καὶ ⸗ γράφε ⸗ ἡμῖν συνεχῶς, ἕως ⸗ ἂν ⸗ ἧς αὐτόθι.

ριη. ΘΕΟΔΩΡΑ.

ΑΝηλώθημεν, ἐδιαπονήθημεν, μυρίους ⸗ ἀπειθούμενοι ⸗ διαπάτας. καὶ ⸗ ταῦτα ἴσασιν ἀκριβέςερον ⸗ ἀπαγγεῖλαι ⸗ τὰ γράμματα ⸗ ἐγχειρίζοντες, καὶ ⸗ ταῦτα βεκχεῖν ⸗ ἡμῖν ῥοπὴν συγγενόμενοι· ⸗ πρὸς οὓς σὺν ⸗ ἐδιαλεξάμθαι ⸗ ἠδυνήθθεν ⸗ διὰ τὴν ⸗ συνεχῆ πυρετὴν καταβεβλημένος, οἷς ⸗ ἔχων ⸗ ἐν νυκτὶ καὶ ⸗ ἐν ⸗ ἡμέρᾳ ὁδοιπορῆν ⸗ ἠναγκαζόμθν, ⸗ θάλπει πολιορκούμθος, ⸗ διὰ ⸗ ἀγρυπνίας ⸗ ἀφθυερούμθος, ⸗ διὰ τὴν τῶν ⸗ ὄπι τηδίων ⸗ ἐρημίας ⸗ ἀπολλύμθος ⸗ τῆς τῶν ⸗ προσησμάρων ⸗ ἀπειλῆς. ⸗ γὰρ τῶν τὰ μέταλλα ἐργαζομθόων ⸗ τὰ δεσμωτήρια οἰκουμένων χαλεπώτερα ⸗ πιπόθαμθν, ⸗ πάχρομθν. ⸗ δέ ποτε ⸗ πόλις ἐπέτυχον τῆς Καισρείας, ὡς ⸗ ἀπὸ χειμῶνος ⸗ εἰς γαλιλαίαν ⸗ εἰς λιμθῶνα ἐλθών. ἀλλ' ⸗ ἐνθὲ ⸗ λιμὴν ⸗ ἔχων αἰσχύνασθαι ⸗ ἀπὸ τὸ κλυδωνίου κακά. οὕτω καθίσαλξ ἡμᾶς ⸗ ἔμπροσθεν χρόνος κατειργάσατο. ἀλλ' ὅμως ἐλθὼν εἰς τὴν Καισάρειαν μικρὸν αὐέψυξα, ὅτι ὕδατος ἔπιον καθαροῦ, ὅτι ἄρτου σὺκ ὠδωδότος, ⸗ ἐνθὲ κατισκληκότος μετέλαβον, ὅτι σὺκ ἐπὶ σὺ τοῖς κλάσμασι τῶν πίθων ἐλευόμθν, ἀλλ' εὗρον βαλανεῖον οἷ δήποτε, ὅτι συγκαχώρημα τέως τῇ κλίνῃ ⸗ προσπλωθναι. σὺτω ⸗ πλείονα τούτων εἶπον, ἀλλ' ἵνα μὴ συγχέω σε τὸν ⸗ ἀφήσιν, μάλιστα τούτων ἵσημι ⸗ λόγοι, σκῶλο ⸗ προσιδεῖς, ὅτι μὴ παύσῃ ὀνειδίζουσα τοῖς ἀγαπῶσι ⸗ ἡμᾶς, ὅτι τοσούτους ἔχοντες ἔρωτας καὶ τοσαύτην δυώαμιν πεπελεκεβολημένους σὺκ ἐτύχομθν ⸗ τυγχάνουσι ⸗ καλῶδίκοι, ὥστε εἰς ⸗ ἀμερώτερόν ⸗ ἐγγύτερόν ⸗ σε καταικιαθῆναι τόπον· ἀλλὰ ⸗ τῷ σώματος ⸗ ἡμῶν ⸗ ἀπαγρυόντος, ⸗ τῷ φόβου τῶν Ισαύρων πολλὰ πολιορκοῦντος, τῆς μικρᾶς ταύτης ⸗ βύτηλους σὺκ ἐπετύχομεν χρίτος. δόξα ⸗ θεῷ ⸗ ἀφ' ⸗ τούτου. οὐ παυόμθα γὰρ αὐτὸν ὑπὲρ πᾶσι δοξάζοντες. εἴη ⸗ ὄνομα

αὐτοῦ

αὐτὴν εὐλογημένον εἰς τοὺς αἰῶνας. πολὺ γὰρ ἐξεπλάγην τὸ σὸν, ὅτι πεταρτῖνον ὑπόστολιον ἢ τὴν πέμπτην ἐπέσπασας τῇ Ἀφθόσει σου τῇ κοσμιότητι, μίαν ἐδεξάμην μόνην· καὶ τοι τοῦτο δυσχερείας οὐκ ἦν, τὸ ὑποστέλλειν ἀνεχόμενον. καὶ ταῦτα οὐκ ἐγκαλῶν σοι λέγω (οὐ γὰρ τῆς ἀγάπης οὐκ ἔστιν ἀπάγχης, ἀλλὰ περιαιρέσεως) ἀλλὰ σφόδρα ἀλγῶν, ὅτι ἀ-
πέμπτα 5 θεὶς ἐξέβαλες ἡμᾶς τῆς ἀξιοίας τῆς σῆς, οὐ οὕτω χρόνῳ μακρῷ μίαν ἡμῖν σύλλαβε ἐπιστολήν. εἰ τοίνυν μηδὲν φορτικὸν μηδὲ ἐπαχθὲς αἰτοῦμεν, τοῦτο ἡμῖν πρόσεχε, οὐκ ἐν εἶ, καὶ ὃ ὅτι σοί κεῖται. τῶν γὰρ ἄλλων ἔνεκεν οὐκ ἐσοχλοῦμεν, ἵνα μὴ πρὸς τῷ μηδὲν ὠφελῇ, καὶ φορτικοί τινες δόξωμεν καὶ ἐπαχθεῖς εἶναί σοι.

10 ριε. ΘΕΟΔΩΡΑ.

ΓΡάφομεν ὀλιγάκις τῇ κοσμιότητί σου, ἀφ' ὃ μὴ ῥᾳδίως ὑπέτυχόν τῶν κομιζόντων τὰ γράμματα· μέμνημαι δέ σου οὐκ ὀλιγάκις, ἀλλὰ καὶ διηνεκῶς. ὃ μὲν γὰρ ἐφ' ἡμῖν κεῖται, ὃ δὲ οὐκ ἐφ' ἡμῖν· ἀλλὰ τὸ μὲν μεμνῆσθαι διηνεκῶς αὐτοῖς κύριοι, τὸ δὲ κομίζειν
15 τὰ ὑποστολάς οὐκ ἔπι. Ἀφθόσει τὸν ὃ μὲν ἀεὶ ἔχω, ὃ δὲ, ἰσίκα αὐ ὄζῃ. τὰ μὲν οὖν ἄλλας ὑποστολὰς περίσρησιν ἐχούσας ἐπέμπομεν, ταύτην δὲ καὶ χρείτος αἴτησιν. τίς δὲ ἡ χρεία; σοὶ τὴν πρέσβειραν μᾶλλον, ἢ ὦ διηνεκῶς ὁ κέρδος φέρουσα, καὶ περὶ τὸν λαμβάνοντος ὠφέλησιν διδοῦσα ὠφελοῦσα. καὶ γὰρ ἦλθεν εἰς ἡμᾶς, ὅτι δὴ Εὐσάθιος τῶν περισκεπτοτάτων ὄντι τὴν μνότητί σου, καὶ τῆς οἰκίας τῆς σῆς οἰκέτης, καὶ ἀπ' ὄψεως γέγονεν. ὅπως μὲν οὖν ἔχει τὸ πρά-
20 γματος ἡ Φύσις, καὶ τίνος ἕνεκεν τοσαύτην κατέλυσεν ὀργήν, εἰ πεῖν οὐκ ἔχω (σκοπὸς γὰρ ἐγνων μόνον) ἃ δὲ χρή σε πρὸ ἡμῶν ἀκοῦσαι τῶν σφόδρα σε τῆς σωτηρίας ἀντεχομένων, ὅσα ταῦτα. οἶδα ὡς ὁσίου ὁ πρὸ ἐμοῦ βίος, ἀλλ' αἰδὼ μιμεῖται ἐκεῖνα, καὶ σκιὰς ἀδρομῆς, ἐπεμ-
ενέτω ὅστις ἀπάτη· καὶ ἀληθῆ πράγματα καὶ πεπηγότα καὶ ἀμετακίνητα, τὰ μὴ τινὸ
25 ὑποτίθεσθαι ἀποδημίαν ἡμᾶς Ἀφοδοξόμενα ὅσα. ταῦτα καὶ πρὸ ἡμῶν πολλάκις ἤκουσας, καὶ οἶκοθεν φιλοσοφοῦσα Ἀφαπλῆς. διόπερ οὐδὲ μακρὰν ποιούμεθα τὴν ὑποστολήν, ἀλλ' ἐκφέρομεν· εἰ μὲ ἀδίκως τινὲς ἐπηρεάσαντες ὄζέβαλον, αἰδουμένου τὸ δικαίου τὴν Φύσιν, διόρθωσον ὃ γεγυμνάσθαι. εἰ δὲ δικαίως, σὺν τῆς φιλοσοφίας πρώσας ἡμᾶς, ὃ αὖθ'
30 ὑπὸ τοῦτο πάλιν ποίησον, ἵνα καὶ αὐτὴ ὃ πλέον καρπώσῃ μᾶλλον, ἢ ἐκφέρος. ὥσπερ γὰρ ὁ τὴν ὁμόθυλον ἀπαγὼν τὰ ἑκατὸν δηναρία οὐκ ἐκεῖνον τοσοῦτον ἔβλαψεν, ὅσον ἑαυτῷ κα-
κείνῳ ἔδωκε τὴν πληγήν, διὰ τῆς πρὸς τὸν ὁμόθυλον ἀκριβολογίας μυρίων τὰ λοίπων συ-
χώρησιν ἀπατεύσας· ὅπως ὁ πρὸς ἐχων τὰ τῶν πλησίον ἁμαρτήματα, ἠμερωτέρας ἑαυτῷ
35 ποιεῖ τὰς ἐφ' ἑαυτῷ μέλλοντι θεοδικίας· ἐφ' ὅσῳ δὲ μείζονα τὰ ἁμαρτήματα ἀφῇ, τοσούτῳ καὶ αὐ-
τὸς πλείονος τύχῃ τῆς συγχωρήσεως. ὃ τοίνυν μόνον ὅστι ὃ Ἀφόεσις, ἀλλὰ καὶ τῶν δουλικῶν διδόντα χάριν, δεσποτικῶν λαμβάνειν δωρεάν. μὴ τοίνυν μοι λέγε, ὅτι ὃ καὶ ὁ αὐτὸς πεπλημμέληται. ὅσῳ γὰρ αὖ δείξῃς χαλεπώτερα τὰ γεγυμνάσθαι, τοσούτῳ τῆς συ-
χωρήσεως μᾶλλον ἀναγκαιοτέραν ἀπὸ φαίνεις τὴν πρόφασιν· ἐπεὶ ὑπὲρ πολλῷ πλείονα φιλαν-
θρωπίας ὑπὸ τῷ μέλλοντι προσαποθήσεις σαυτῇ τὴν κατάλυσιν. λύσον τοίνυν τὴν ὀργήν, καὶ δικαίᾳ ἦ· δάμασον τὸν λογισμὸν, φιλοσόφως τὸν θυμὸν· ἀνενέγκας τοῦτο θεσίᾳ ὦ Θεῷ χάρισαι τε ἡμῖν ἀγαπῶσι, τε δεῖξον πῶς καὶ ἀπὸ βραχείας ὑποστολῆς τοσαύτην ἔχουσι δυνάμιν. χάρισαι καὶ σαυτῇ τὰ μεγάλα ταῦτα, ἅπερ εἶπεν ἐγώ, ὃ" ἀγέγραπται· ὃ ὀξοικίσαι τῆς ψυχῆς τὸν σκοτοῦσθαι βόρυβον, ὃ μὴ πολλῆς πρήσεως ἐντοῦσθαι αἰτεῖν πρὸς τὸ φι-
λανθρωπου Θεοῦ τὸ εἰς τὸ βασιλείαν εἴσοδον. καὶ γὰρ μέγα καθάρσιον μεγάλων ἁμαρτημάτων, ἢ εἰς τὸ πλησίον φιλοφροσύνη. Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις, φησὶ, τὰ παραπτώματα αὐ- Matt. vi. 14.
τῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. ταῦτ' οὖν ἅπαντα λογισάμενος, πέμψον

ἡμῖν

ἡμῖν ὑπισχνεῖται δηλοῦσαι ὅ, τι ἰώμενος τὰ γράμματα ἡμῶν. Ὃ μὲν γὰρ ἡμέτερον ἀπήρξαμεν, καὶ πεπείκαμεν, ὑπὲρ ἐσμὲν κύριοι, παρεκαλέσαμεν, ἐδεήθημεν, χάριν ἠτησάμεθα, συνεβουλεύσαμεν ἅπερ ἐγχείρει· πᾶσα δὲ ἡμῖν ὑπέστη τὸν σὸν λοιπὸν ἀσπασμόν. ἡμῖν μὲν γὰρ ὁ μισθός, ἂν τε γένηται τι πλέον, ἂν τε μὴ γένηται, τῆς προθυμίας τοῦτης ἀπηκείσεται (ἔστι γὰρ καὶ ῥημάτων λαβεῖν ἀμοιβὴν) ὁ δὲ κάματος ἡμῖν ἅπας, ὥστε μηδὲ ὑπὲρ τοῦ σὲ ἐργάσασθαι τὴν σὴν καρδίαν κεκμηκότα, καὶ ἀπὸ τῶν παρόντων καταφρονήματα τὰ μέλλοντα καὶ ἀθάνατα ἀγαθὰ μὴ πολλῆς καρπώσασθαι τῆς εὐκολίας.

ριε. ΘΕΟΔΩΡΩ ΚΟΝΣΟΥΛΑΡΙΩ ΣΥΡΙΑΣ.

Αγνὸς μὲν ἔφης σπουδὴν ποιεῖσθαι μάγιστον τὴν ἀμελεῖν ἡμᾶς τῶν σῶν, "Εἰ δὲ ὑστέρει μετὰ τοῦ ὑστέρειν ὑπισχνεῖται" ἦλθοι πρὸς τὸν σὸν λαμπρότητα πρὸς ἡμῶν. ἡμεῖς δ' Εἰ τῶν Εἰς τοῦτο ζηλωτοσυμβούλων ἡμῖν βύποεδιδῶ, νικάδας ἂν ἐπιμελοίμεθα γραμμάτων πρὸς ἄνδρα οὕτω χρηστὸν καὶ ὑπευχῆ καὶ σφοδρὸν ἡμῶν ἑταῖρον, καὶ μετὰ τοσαύτης ὑπομνήσεως δεῖσθαι ἡμᾶς τῆς ὑπισχνείας. Ἀλλ' ὅπερ τοῦτο οὐκ ἔνι, πρὸς καλὸν μὲν σου τὸν λαμπρότητα μὴ τῷ τῶν ὑπισχνουμένων ἀριθμῷ μετρεῖν ἡμῶν τὸν ἀγάπησιν, ἀλλὰ καὶ σιγῶντων καὶ γραφόντων, ὥσπερ ἐν ἐμπροσθεν εἶχες πρὸς αὐτὴν ψῆφον, τοιοῦτον αἰεὶ πρὸς ἡμᾶς διατηρεῖν, λογιζόμενον ὡς τὸν σιγῶντα ἡμῖν μακροτέρων ἀφ' ἡμῶν ἡ τοῦ ὄντος ῥᾳθυμία, ἀλλ' ἡ τοῦ τόπου καὶ κατασκευάζει ἐρημία.

ριζ. ΘΕΟΔΩΡΩ.

Εθαύμασα πῶς ποτὲ ἑτέρων ἔμαθον τὴν ῥᾳθυμίαν Σοφρονίου τοῦ πρεσβυτέρου. καὶ γὰρ ἐγνωρίσθη μοι ὅτι μάλις πέντε ὁμιλίας εἶπεν ἕως Οκτωβρίου μηνός, ἐν ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Θεόφιλος ὁ πρεσβύτερος, ὁ μὲν ὄγκος, ὁ δὲ διυλία τὸ πρὸς ἀλλοίοις τῇ Σωάζει. Ἀλλὰ Θεοφίλῳ μὲν σφοδρότερον ἐπίσχλα καθαλάμενος αὐτὸ· Σοφρονίου δ' ἔνεκεν τῆς σῆς ὑπισχνουμένου τιμιότητι, ὅτι οἶδα πῶς αὐτὸ σφοδρὸς ἐραστὴς εἶ, καὶ σφόδρα χαίρω καὶ ὠφελοίμην ὑπὲ τούτου. καὶ ἀλλαχοῦ πρὸς τὸν σὸν τιμιότητα, ὅτι μοι οὐκ ἐποίησας τοῦτο δῆλον, δέον καὶ διεργῶσαι· αὐτὸς δ' οὐδέτερον τούτων ἐποίησας. νῦν γοῦν πρὸς καλὸν, καὶ σαυτῷ καὶ ἡμῖν χαριζόμενος τὰ μέγιστα, διέγειρον αὐτὸν σφοδρότερον, καὶ μὴ ἐᾷ αὐτὸν καθεύδειν, μηδὲ ἀργεῖν. εἰ γὰρ μὴ νῦν ἐν τῷ χλιαρῷ τῶν γραμμάτων τούτων καὶ τῇ ζάλῃ τὸν πρεσβύτερον ὑπεδείξατο αὐθρείαν, πότε αὐτὸ διηγησόμεθα ὕστερος, ὅταν γαλιὸν γένηται καὶ Εἰρμίνη; πρὸς καλὸν τοίνυν, ἐπὶ σαυτῷ πρέπουσα ποιεῖ, καὶ αὐτὸν καὶ πολύζωμον διεγείρας εἰς τὸν σπουδὴν καὶ τὸν αἰτίαν τοῦ χλιαζομένου λαοῦ, ὃ ἐν τῶν ἡμετέρων γραμμάτων οὐ εἰσὶ, ὅτι οἰκοθεν [ἐν] πρὸς σαυτὸν ποιεῖς.

ριη. ΘΕΟΔΩΡΩ ΙΑΤΡΩ.

Αγνὸς μὲν εἰς τὸν τῶν γραμμάτων ἀφορμὴν καταφύγῃς, καὶ ἀπολογίαν σεαυτοῦ ὑφαίνεις τοῦ μὴ πρόσθεν γεγράφθαι· ἐγὼ δ' οὐδὲν οἶμαι δεῖν τούτων σε δέεσθαι τῶν λόγων. καὶ γὰρ πρόθυμίας, καὶ τῶν ἀφικομένων πρὸς ἡμᾶς οὐδὲν ἔλαττον ἔχεις καὶ τῆς ἀγάπης λέγω. ἀπὸ γὰρ τῆς γνώμης σε αἰσχυνόμενοι ὁμοίως ἐκείνοις, εἰς οὐδὲν πρώτους σε τῶν φίλων ἐλέγεφόμεθα, καὶ σοὶ χαρίζεσθαι ἴσμεν, ὅτι ὀλίγα συγγραφόμενος ἡμῖν, πολλὰ δὲ ὀλίγα, τῶν πολλῶν ἡμῖν σεσωσταφέντων χρόνον οὐκ ἐλάττονα πρὸς ἡμᾶς ὑπεδείκνυσας ἔρωτα.

πα. ἀφ' ὧν τοίνυν σοι χάριτας ἴσμεν πολλὰς, καὶ σε παρακαλοῦμεν συνεχῶς ἡμῖν ἐπιστέλλειν. ἐπιθυμοῦμεν γὰρ αὐτοῦ πυνθάνεσθαι. ἀλλ' ἵνα μὴ πολλοῖς ἀδικήσωμεν σὸν καὶ τῶν χειρῶν τῶν σῶν, καὶ τῆς γλώττης διορθούσης τὰ σὰ, καὶ τοσοῦτον αὐτοῖς παρεχώσωμεν λιβὸν, ὃ τολμῶμεν σοὶ ζητοῦντά σε ἐλκῦσαι· ἀλλ', ὡσαύτως μὲν ἔχῃ, παρακαλοῦμεν συνεχῶς ἡμῖν ἐπιστέλλειν, καὶ τὰ περὶ τὴν ὑγιείας τὰ σὰς διαγελίζεσθαι. οὕτω γὰρ καὶ πόρρωθεν ὄντες πολλοῦ καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν, αὐτοὶ οὕτως διεχόμενα παρὰ τὰς σὰς ἐμμελείας ἐπιστολάς.

ριθ. ΘΕΟΦΙΛΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Οὐχ ὡς ἐπιλαθόμενοί σου τοῦ μὴ γράφειν, δεῖξαι ὡς οὐχ ὁ ἔκπυος ἐποίει τὸ μὴ γράφειν σιγῶν, ἀλλὰ τὸ μὴ ἡμᾶς ἀναμεῖναι λαβεῖν τὰ γράφειν τοῦ σὲ ῥῆσαι· καὶ πέμπειν φάδας ἡμῖν γραμμάτων τοῦ σὲ διαγελώντων ἡμῖν εὐδοκίμησιν. οἶδα γὰρ ὅπως αὐτῆς δύτεχόμεθα. μηδὲ ἀφῇς τῆς ἀθυμίας τοῦ τυφλίδα εἰς σιγῶν σε ἐμβαλεῖν, ἀλλὰ πάσης ἐράχης αὐτοῦ εὐκλώστερον δρασάσας φαίνου λαμπρὸς ὑπὲρ τῆς παῤῥησίας, τῇ πολλῇ παῤῥησίᾳ καὶ ἐλευθερίᾳ συγχώρει σὸν σωστῆρα. πῶς γὰρ "ὅτι καιρὸς εὐδοκιμήσεως καὶ ἐμπορείας πολλῆς. σὺ δὲ ἐμπορεῖς τὸ λιμένι καθήμενος τὰ φορτία συνάγειν" δυνατὸν ἂν, ἀλλὰ μακρὰν ἀφεστηκὼς πελάγη, καὶ χειμῶν καταπολεμῶν, καὶ λιμῶν καὶ θηρίοις τοῖς τὸ πελάγη πυκτεύων, καὶ πολλὰς ἑτέρας ἀνομένων δυσκολίας. ταῦτ' οὖν καὶ αὖθις λογιζόμενος, ὡς ὁ τὸν δεσπότην καιρὸς ὅτι τὸ ἐμπορείας ὅτι καιρὸς καὶ πολλῆς εὐδοκιμήσεως καὶ μισθῶν ἀφάτων, ἀναίσχυντον σου τὸ πλεῖον τῆς ἀσκήσεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀθυμίας ἀποπαιξάμενος μὴ πολλῆς τῆς εὐκολίας πᾶσαν ἀφίετε τοῦ φάλαγγα, συγκροτῶν, ἀλείφων, ἀποδύων διεγείρων, ῥώννυσι, ἀσυδιαστέρους ποιῶν· καὶ ταῦτα ἡμῖν δηλῶν ἀφ' ἑαυτοῦ τῶν σῶν, μηδὲν ὑφορώμενος, εἰ καὶ πρᾶγμα μέλλεις αὐτὸς ἀπαγγέλλειν τὰ σά· ἀλλ' ὡς ὁτιοῦν ἄγαλμα ἡμέτερον δούσῃ, χαρίζου ταύτην ἡμῖν τοῦ εὐφροσύνην, ἵνα καὶ πόρρωθεν ὄντες πολλὴν καρπωσώμεθα τοῦ παράκλησιν ταῦτα ἀκούοντες παρὰ τῆς σῆς εὐλαβείας, ἅπερ ἐπιθυμοῦμεν μανθάνειν.

ρκ. ΘΕΟΦΙΛΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Καὶ τοῦτο τῆς σῆς ὑγιαινούσης καὶ τῆς ὑπερφέροντος σου γνώμης, ὃ μηδενὸς ἀπολείπεσθαι τούτων, οἷς σε παρακαλοῦμεν, ὃ πάνυ ἀπιλπίζειν νομίζειν ἀπὸ τὴν ἡμετέρας προθυμίας. ἀλλ' ἡμεῖς σὺν ἀρκεσθησόμεθα τούτῳ· ἀλλὰ καὶ ἐν ὀλίγῳ μὲν Θεοδώρῳ τῷ ἐπισκόπῳ τῷ ἀγαπητῷ ἡμᾶς εἰς τοὺς Κουκουσοὺς πολλὰ ταύτης ἕνεκεν διελέχθημεν τῆς ἀναπαύσεως, καὶ πολλοῖς ἐπιστέλλοντες καὶ ταῦτα ἐπεσκαλεσάμεθα. δῶ τι οὖν ἡμῖν ἢ ἀπὸ τῶν γραμμάτων πλέον τῶν ἡμετέρων, δῶ τι γράμματα μόνη μόνον τὰ γράμματα, μηδὲν ἀνύσαντα παρὰ τοῖς ἀναπαυομένοις αὐτά, ἀφ' ἃ ταχέως ἡμῖν δηλώσαι ἀσυδιάσουσι. καὶ γὰρ "ἐν τούτῳ μάλιστα τοῦ ἀγαπᾶν σε θαυμάζομεν, εἰ τὸ θαῤῥεῖν ἡμῖν τοῦτο μᾶλλον ποιούμενα σημεῖον, ὃ καὶ παρὰ τούτων ἡμῖν ἀφελέσθαι. δήλωσον τοίνυν ἡμῖν, δῶ τι ἡμῖν ἢ πλέον, δῶ τε μηδὲν, ἵν' ἂν μὲν ὃ πρότερον ᾖ, χαρίζου ὁμολογήσωμεν τοῖς τοῦ ἑαυτῶν ὠφελημένοις ψυχὴν (ἑαυτοῖς γὰρ μᾶλλον ἢ σοὶ χαριοῦνται τοῦτο ποιοῦντες) ἂν δὲ δεύτερον, ἑτέραν τινὰ ὁδὸν ζητόμενοι καὶ βουλοτέραν ὑπονοήσωμεν, δι' ἧς πρώτως πάσης ἀπολαύσῃ παρὰ μυρίας, ὡς ὁ μηδεμιᾶς εἰ) συνοχωρείας. ἡμῖν γὰρ αὐτοῖς τὰ μέγιστα χαριούμενα, τῆς βύσσου σου καὶ ἐλευθέρας ὑπὸ φερομένης ψυχῆς, καὶ γράφε συνεχῶς τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς καὶ τῆς εὐδοκιμήσεως εὐαγγελιζόμενος.

ρκα. ΘΕΟΦΙΛΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Φίδρα ἤλγησα ἀκούσας, ὅτι καὶ σὺ καὶ Σαλούστιος ὁ πρεσβύτερος οὐ συνεχῶς πρὸς τὸν συναξιν προσκάλλεται· καὶ οὐχ ὡς ἔτυχέ με τοῦτο ἐλύπησε. προσκαλῶ τοίνυν, εἰ μὴ ψεῦδος τοῦτο, δηλωσάτω μοι σαυτὸν διὰ γράμματος, ὅτι μάτην ἐσυκοφάντηται· εἰ δὲ ἀληθές, διορθώσασθαι τὸν τοιοῦτον παρακαλῶμεν. ὥσπερ γὰρ μέγιστος ὑμῖν ὅδε ἐστὶν ὁ μισθός, μάλιστα ἐν τῷ πρόσεχειν ἀσφαλῶς ὑπὲρ ἀκριβείας τοῖς ἀναξίοις, οὕτως ὁ τυχὸν ἐς κρίμα ἐκβαίνει τοῖς ἀναξίοις καὶ ἐφ' ἑαυτῷ οὐκ εἰσφέρεται. ἵστε γὰρ ὅτι πέπεισται ὁ δεσπότης καταχώσας ὃ εἶχεν, ὡς οὐδενὸς ἕτερον ἐγκαλοῦντος, ἀφεὶς τοῦτο μόνον ἐκολάζετο καὶ ἀπροσδιόριστον εἶδεν δίκην. σαυτὸν οὖν ἀφεὶς ἐλευθεροῦσαι μετὰς φερομένους. ὥσπερ γὰρ πολλῶν μοι φέρει προσκλησιν καὶ προσμονήν, ἐὰν μὴ ἀκούσω ὅτι μετὰ πάσης ἀπόντα χλευάζουσι λαοὶ συγκροτεῖται· ὅταν ἐὰν δὲ μάθω ὅτι τινὲς ῥᾳθυμοῦσιν, οὐχ ὡς ἔτυχεν ἀλγῶ καθ' αὐτῶν τὴν ῥᾳθυμοῦντων. τὸν μὲν γὰρ καλλίστου ἀγῶνος ἐκείνου ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις καὶ ἐκ τοῦ συγκροτεῖν τὸν ἡμέραν, καθάπερ ἐν ὑμῖν ἀφ' ὧν ἔργων αὐτῶν ἔγνωτε· ἡ ῥᾳθυμία τὰ πρὸς ἑαυτὸν ἐλλιμπάνοντας, οὐ μικρὰ ἑαυτοῖς ἀφ' ἧς ῥᾳθυμίας τοιούτοις συναίρεσι κρίματα.

Μετὰ κε.

ρκβ. ΙΝΝΟΚΕΝΤΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΡΩΜΗΣ. [ΤΩ ΔΕΑΠΟΤΗ μὲν ἐξ αἱρέσεως πατρὶ καὶ θεοφιλεστάτῳ ἐπισκόπῳ Innocentio πρεσβύτερος ὁ Κυρίῳ χαίρειν.]

Καὶ τοῦ τῶν γραμμάτων μὲν οἴμοι τῆς ἡμετέρων ἀκηκοέναι τὸν εὐλάβειαν ὑμῶν τὸν δικαίων τὸν τοιαῦτα τολμηθέντων. ὃ γὰρ μέγεθος τῆς δικῆς ταύτης μέρος μόνον ἐστὶν ἡ οἰκουμένη ἀφῆκεν ἀνήκουν εἰς τὴν χαλεπὴν ταύτης τραγῳδίας. καὶ γὰρ εἰς αὐτὰς τὰς γῆς ταύτας ἐξαπατᾷ φέρουσα ἡ φήμη τὰ γεγονότα, πολὺν πόνον τοῦ θρήνου ἐξ ὁλοφυρμοῦ εἰργάσατο. ἀλλ' ὅπου οὐ θρήνου δεῖ μόνου, ἀλλὰ καὶ διορθώσεως, ἐξ σκοπεῖν ἔπεσι δεῖ ὁ χαλεπώτατος ἐστὶ τῆς ἐκκλησίας σαίνει χειμών, ἀναγκαῖον εἶναι ὁμοίως ἅμα τοὺς κυρίους μου τοὺς τιμιωτάτους καὶ εὐλαβεστάτους ἐπισκόπους, Δημήτριον, Πανσόφιον, Πάππον, καὶ Εὐγένιον πεῖσαι ταῖς τε ἑαυτῶν ἀφέσεσι, καὶ πελάγεσι κατατολμήσασι τοσούτοις, ἐξ μακρὰν ἀποδημίαν στείλασθαι, καὶ πρὸς τὸν ὑμετέραν αἰδέσιμον ἀγάπην, ἐξ πάντα σαφῶς ἀναδιδάξαι ταῖς τοῦ ἐξ ἀρχῆς ἀσκήσασι γνέσθαι τὸν διορθώσιν· οἷς καὶ τοὺς τιμιωτάτους ἀγαπῶ τοὺς, καὶ ἀδελφοὶ Παῦλον καὶ Κυριακὸν Ζωσιμᾶν· καὶ αὖθις ὡς ἐν εἴδει ἐπιστολῆς, ἐν βραχεῖ διδάξομεν ὑμῶν τὸν ἀγάπην τὰ γεγονότα. ἐγὼ γὰρ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ τὸν παρεδρίαν ἐγχειρισθεὶς Θεόφιλος, ἐν τυχοῦσιν πισὶ τῷ βυσιεσάτῳ βασιλεῖ καὶ αὐτῷ, κελευσθεὶς ἀφικέσθαι μόνος, συναγαγὼν μὲ ἐκεῖ πλῆθος Αἰγυπτίων ἐπισκόπων οὐκ ὀλίγων, προσῆκεν, καθάπερ ἐκ παρεσκευασμένων δεῖξαι βουλόμενος, ὅτι εἰς πόλεμον καὶ παράταξιν ἀφῖκται. εἶτα τῆς μεγάλης καὶ θεοφιλοῦς Κωνσταντινουπόλεως ἐπίσκοπος, οὐκ εἰς ἐκκλησίαν εἰσῆλθε κατὰ τὸ εὐαγγέλιον καὶ τὰ παραδεδομένα ἡμῖν ἔθη, οὐκ ἠνέσχετο, οὐ λόγου μετέδωκεν, οὐκ ἠξίωσε, οὐ κοινωνίας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ πλοίου, καὶ τὰ παρόντα τῆς ἐκκλησίας προσέταξεν, ἔξω τῆς πόλεως ἀπελθὼν ἠυλίζετο, καὶ πολλὰ προσκαλεσάμενον ἡμᾶς καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν προσομοίοις πρὸς ἡμῖν καταχθῆναι (καὶ γὰρ ἅπαντα ἡμᾶς ἐπίστευ-

καὶ

ἢ καταγώγια, ἢ ὅσα εἰκὸς ἦν) οὔτε ἐκβῆναι, ὅτε αὐλὸς ἐωίγατο. ταῦτα ὁρῶντες ἡμᾶς, οἱ ἀπειρία ἡμῶν πολλῇ, μηδὲν τῶν αἰτίας δικαίως ἐχόντων τῆς ἀδίκου ταύτης ἀπειθείας θύραι. ἀλλ' ὅμως τὰ πρὸ ἑαυτῶν ἐπληρώσαμεν, ὃ παρέπεμψεν ἡμῖν αὐτοῖς πρωϊωτέροις, ἢ ζωντες αὐτὸν ἀδεκαλήθωτες συγγενέσθαι τὰ ἡμῶν, ἢ εἴ τῳ δή τινος ἔτυχεν τοσοῦτοι ὄντες οὐκ ἀφοιρέωσι αἰσχρῶς πολέμιοι, ἢ τηλικαύτῃ διεσκέδασε πάλιν. ὡς ἢ οὐδὲ αὐτὸς ἠβούλετο λέγειν τῶν αἰτίαν, οἵ τι κατηγορῶτες αὐτῷ ἐπέκειντο, καλέσας ἡμᾶς ὁ εὐσεβέστατος βασιλεὺς ἐκέλευσε Πέρσαι, εἶτα φιλοτιμίαν, ἀπειλαῖς, ἢ τ κατ' αὐτὸν ἀκούειν ἐπωδήσατο. καὶ γὰρ καὶ ἔφοδοι καὶ σφαγαὶ ἢ ἔπειτα ἐκεκάλεσο μυρία. ἀλλ' ἡμᾶς ἢ οὐδὲ νόμος τῶν πατρῴων εἰδότες, καὶ Ⓦ ἀ ὄφρα αἰδούμενοι καὶ τιμῶντες, καὶ αὐτὸ ἢ τὰ γράμματα ἔχοντες τὰ δηλοῦντα μὴ δεῖν ἐπορεύεσθαι ἔλκεσθαι τὰς δίκας, ἀλλ' ἐν ταῖς ἐπιχωρίαις τὰ τῶν ἐπιχωρίων γυμνάζεσθαι, ὃ καταδεέστερα δικάσαι, ἀλλὰ καὶ μὴ πολλῆς ἀπηνεστέρα τῆς σφοδρότητος. ὁ ἢ ὥσπερ τῆς προτέρας ἐπαγωνιζόμενος, τ' ἀρχιδίδασκον καλέσας τ' ἐμοὶ, ὀξὺ αὐθεντίας πολλῆς, ὥσπερ δὴ χαρεύσης τῆς ἐκκλησίας καὶ οὐκ ἐχούσης ὅπισθεν, δι' ἐκείνου Ⓦ κλῆσιν ἅπαντα τοῖς ἑαυτοῦ μετέσχεν. καὶ αὐάζεται αἱ ἐκκλησίαι ἐλθοῦσα, ἀπαγορεύων τῷ ἐξέχειν κλητικῶν, καὶ ὠδασκύαζομένων λιβέλλους διδόναι καθ' ἡμῶν, καὶ τοῖς κατηγορεῖν ἀλειφομένων. καὶ ταῦτα ποιήσας, ἔπεμπε καὶ ἐκάλει ἡμᾶς εἰς δικαστήρια, μηδέπω ταῖς καθ' ἑαυτὸν ἀποδυσάμενος αἰτίας, ὁ μάλιστα ἢ ὠδὲ χαρίσας ἢ ὠδὲ πάντας τοῦ νόμου ἰών. ἀλλ' ἡμεῖς ζωστοὶ ὅτι οὐ τοῖς δικαστηρίοις ἀφικόμεθα (ἦ γὰρ ἂν μανίαις πρὸς ἐλήλυθα) ἀλλὰ τοῖς ἐχθροῖς ἢ πολέμιοι, καθάπερ πάντα γεγράφθαι καὶ τὰ μὴ ταῦτα ἐδήλωσεν, ἀπεκάλεμεν τοὺς αὐθεντοῦντας, Ⓦ Πιτυοῦντος Δημήτριον, Ⓦ Λαπαμείας Εὐλβύσιον, Ⓦ Ἀπαμείας Λυπαρίωνα· πρεσβυτέρους ἢ, Γερμανὸν ἢ Σλῆγρι, μὴ τῆς τοσαυτικούσης κρίσιν ὑπεικαίας ἀποκρινόμενοι ἢ λέγοντες μὴ ὠδὲ ἐτοῖσθαι χρῆσθαι, ἀλλ' ἐχθροὶ τοῖς δηλονότι ἢ πολέμιοι φανερῶς. ὁ γὰρ μηδέπω λιβέλλους δεξάμενος, ἢ παυσάμενος ἐκ τοσούτων ποιήσας, ἢ ἀπαρρήξας ἑαυτὸν ἐκκλησίας, χαιρωνίας, εὐχὰς, ἢ καταγορεύσεις ἀλύφων, ἢ κλῆσιν μίσιτας, ἐς Ⓦ ἐκκλησίαν ἐρημῶν, πῶς ἂν ἦ δίκαιος ὅτι Ⓦ τῷ δικαστοῦ δεῆσαι δύναιμεν οὐδαμόθεν αὐτῷ τοσοῦτον; οὐδὲ γὰρ ἀκόλουθον Ⓦ ἐς Αἰγύπτιον τοῖς ἐν Θρᾴκῃ δικάζειν, ἐς τοῦτον ἀπαθύθωσιν αἰτίας ὄντα ἢ ἐχθροὶ ἐς πολέμιοι. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν τούτων αἰδεσθείς, ἀλλ' ἅπερ βεβούλθω πληρῶσαι ἐπιχειρῶμος, ἡμῶν δηλωσάντων, ὅτι ἕτοιμοί ἐσμεν ἢ ἑκατὸν ἢ χιλίων ὄντων ἀποδύσασθαι τὰ ἐγκλήματα, καὶ δεῖξαι οἵους καθαροὺς ἑαυτοὺς, ὥσπερ οἷοι καὶ ἐσμεν, οὐκ ἠωίγετο· ἀλλὰ ἀπέκτων ἡμῶν, ἢ ζωόδει ἀποκλῃσμῶσι, ἢ κείσι ἀποζητοῦντι, ἐς οὐκ ἀκούσασι φθεγξάντων. ἀλλ' ἀπεδείκνυ φανερῶς, [ἢ] καταγόρους ἐδίκατο, ἢ τοῦ πρὸ ἐμοῦ χρημοθύρας ἀκοντικτῆς ἔλυε, ἢ πρὸ αὐτῶν ἐκείνων ὑδίπω τὰ ἐγκλήματα ἀποδυσαμένων λιβέλλους ἐλάμβανε, ἢ ὑπομνήματα ἐφέρετο, ἅπερ ἅπαντα πρὸ ἀγεσμοῦ ἢ χαρόσιον ἀκολουθήσω ἦ (ἢ τί γὰρ δεῖ πολλὰ λέγειν;) ἢ καπίσῃ πάντα ποιῶν ἢ τοσαμαλθυόμενος, ἕως ἡμᾶς μὴ δυναστείας ἢ αὐθεντίας πάσης ἢ τῆς πολέως ἢ τ ἐκκλησίας ἐξέβαλε. ἢ τοῖς ἑαυτοῦ βαθῆναι ὑ δήμου πάντος ἡμῖν ὑπισχνούμενος, ἐλκόμενος ὑπὸ τῦ "χυνειώσω τῆς πόλεως ἐν μέσῃ τῇ πόλει ἢ τοῖς βίᾳ συνελθόμενος κατηγόρμιν ἐς εἰς πλοῖον ἐσεβαγόμιν ἢ ἀπὸ νικτὸς ἔπλεον, ὅπῃ ζωόδει ἢ δικάσῃ ἀκροάσειν ἐπικαλύμιν. τίς ταῦτα ἀδακρυτὶ, καὶ λιθοῖον "ἔχη καρδίαν, ἀκούσειε; ἀλλ' ὅπῃ, καθάπερ ἔφθην εἰπών, ὑ ἀριστοῦ μόνοι τὰ κακῶν χωόμενα, ἀλλὰ ἢ ὀρθρίων ὁ ἐς ὠδὲ καλῶ τὸν ὑμετέραν ἀλάστων ἀφανεστῶσαι ἢ ζωαλῆσαι ἢ πάντα πεῖσαι, ὥστε ἐμὲ "ταύτη τὰ κακά. οὐδὲ γὰρ ὁ ταῦτα τὰ τῆς ὠδαιμονίας αὐτοῖς κατέλυσεν, ἀλλὰ ἐς μὴ ταῦτα τοῖς προτέροις ἐπαπόδυτο. ὅπῃ γὰρ ἀθεοσεβέστατος βασιλεὺς ὅπισθεν ἐσαν αὐτὸν τῇ ἐκκλησίᾳ δυσμενῶς ὀξέβαλε, ἢ πολλοὶ τῶν πρότερον ὑπισχνοῦντο ἰδόντες αὐτῷ

τὸν

τὴν ἀδικομένην εἰς ταῦτ' αὐτὴν ἀνεχώρησαν, τὴν ἔφοδον αὐτῶν ὥσπερ πυρὰν πάντα ὑπεμορμύρουσι φθάνοντες, ἡμᾶς μὲν πάλιν εἰς τὴν πόλιν ἐκάλυψαν, καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ὡς ἀδίκως ἐξελήλυθεν, ὑπισχνοῦντο τὰ ἡμᾶς πλείονα ἢ τετάχατο εἰσαγαγεῖν, καὶ τῆς θεοφιλεστάτης βασιλίσσης ποιήσειν εἰς τὸν ἀποστάλαντες· ἐκεῖνος δὲ ἐδραπέτευσεν βουλόμενος. τίνος ἕνεκεν καὶ ἀφ' ἡμῶν εἰσιόντες * προεκαλοῦνται θεοφιλεστάτην βασιλέα συμοδοι 5 *3
συναγαγεῖν εἰς ἐκδικίαν τῶν γεγονότων. συνοδὰς τοίνυν ὁ Θεόφιλος ἄνδρας ἔδρασε, καὶ ἔλεγχον δεδικαίκε, καὶ γραμμάτων βασιλικῶν πομπαχοῦ ἀφανεστάτην φθόνου πάντοθεν πομπὰς συναγόντων, λέβηρα μέσον νυκτὸς εἰς ἀκάνθου ἑαυτὸν ἐμβαλὼν, ὕστερος ἀπέδρα, χ. νυκτὸς
τὸν μὲν ἑαυτοῦ πομπὰς ἐπαγόμενος. ἀλλ' ἡμᾶς οὐδὲν ὕστερος ἔσημεν, ἀφ' ὧν δὲ συνοδὸν θαρρῶν ἡμετέραν, τὰ αὐτὰ πάλιν προεκαλοῦντο βασιλέα· ὃς καὶ πρεσβύτερος αὐτὸν ποιῶν τῇ βασιλείᾳ, ἐπεμψε πρὸς αὐτὸν πάλιν, καλῶν αὐτὸν ἐξ Αἰγύπτου καὶ τὸν μετ' αὐτὸν πομπὰς, ὡς δοῦναι λόγον τῶν γεγονότων, καὶ μὴ τὰ ἀδίκως ὕστερος ἐκ μιᾶς μοίρας δὲ ἀπόντων ἡμῶν τολμηθέντα δὲ πρὸς τοσούτους χωρὰς νομίζειν δεχεῖν εἰς ἀπολογίαν ἑαυτῷ. ὁ δὲ οὐδὲν τῶν βασιλικῶν ἰωτάχθη γραμμάτων, ἀλλ' ἔμφυτον οἴκοι, προσδοκώμενος σάσιν τῷ δήμῳ, καὶ σπουδὴν ἄκαιρον ποιῶν δῆλον αὐτὸν χορηγίων αὐτῷ· καὶ τοῦτο πρὸ τῶν γραμμάτων τῶν βασιλικῶν αὐτὸς ἔστ' ὁ δῆμος μωρίας αὐτὸν ἐν πλούτου λοιδορίας.
ἀλλ' ἃ ταῦτα πραγματεύομαι νῦν, ἀλλ' ἐκεῖνο δεῖξαι βουλόμενος, ὅτι κακουργῶν ἀπελήφθη, ταῦτα εἰρήκαμεν. πλὴν οὐδὲν μᾶλλον ταῦτα ἡμᾶς ἠσυχάσαμεν· ἀλλ' ἐπεκείμεθα ἀξιοῦντες δικαστήριον γενέσθαι καὶ πάσιν καὶ ἀπόκρισιν. ἕτοιμοι γὰρ ἦμεν ἐλέγχεσθαι δεῖξαι ἑαυτοὺς τὰ δυνατὰ ὄντας, ἐκείνους δὲ τὰ ἔργα τὰ δεινὰ πεπραγότας. καὶ γὰρ ὑσταίαν ἡμέραν Σύρων τὴν τότε μετ' αὐτὸν πρῶτον τοῦτο ἀπολαφθέντες, οἱ χειμῶν μετ' αὐτὸν ὁ πρῶ ἔδρασαν. καὶ ἐπὶ πολλῷ ἕτοιμοι δικάζεσθαι, καὶ πολλάκις ἐκάλεσαμεν ἐπὶ τούτῳ, ἀξιοῦντες τὰ ἐγκλήματα ἡμῖν δοθῆναι, ἢ λυβέλλους κατηγόρων, ἢ φύσιν ἐγκλήματων γραφεσθῆναι, ἢ αὐτοὺς τοὺς κατηγόρους· ἃ οὐδενὸς τούτων τετυχήκαμεν, ἀλλὰ πάλιν ἐξεβλήθημεν τῆς ἐκκλησίας. πῶς δὴ τὰ ὑστεροῦντα δικησάμενοι λοιπὸν, πᾶσαν ἐπαγαγόντα πραγῳδίαν; τίς αὐτὰ προσήσει λόγος; ποία χορεὶς φείσηται ἀκοή; ἡμῶν γὰρ ἐπὶ τούτοις, καθάπερ ἔμπροσθεν εἴπομεν, προσευξόντων, ἀνθρώπων γραπτικὸν πλῆθος, αὐτοῦ δὲ μεγάλῳ καθάπερ, προσεκαίετο λοιπὸν τὰ ἡμέτερα ἐπεισελθόντες, τὰς ἐκκλησίας ἐπεισελθόν, τὰ κλῆθρα ἅπαντα τοῦ ἡμῖν προσβίᾳ ἀνοίξαντες, καὶ ὅπλοις δὲ βῆμα προεισελήλυθεν, καὶ γυναῖκες τῶν βιβλιοθηκῶν οἴκων προσδοκίαν ἀποδυσάμεναι, κατ' αὐτὰ τὰ κρημνοὶ γυμναὶ ἐφυγον ἀπὸ τοῦ φόβου τῆς χαλεπῆς ταύτης ἐφόδου, οὐδὲν τῶν πρέπουσαν γυναιξὶν βιαζομενοῦσιν συγχωρούμεναι προσβάλλεσθαι· πολλαὶ δὲ τραύματα δεξάμεναι ἀνέβαλλοντο, καὶ αἵματος αἱ χλυμῶσθαι ἐπλησμῶντο, καὶ τὰ ἱερὰ ἀπὸ τῶν αἱμάτων ἐφοπίσαντο τάματα· καὶ οὐδὲ ἐν ταῦτα εἰρήκει ὁ λεγών· ἀλλ' ἔνθα τὰ ἄγια ἀπέκειντο, εἰσελθόντες γραπτὸν, ὧν ἔνιοι, καθὼς ἐγνώσθη, καὶ ἀμύητοι ἦσαν, πομπὰ τι ἑώρων τὰ ἔνδον, καὶ ὁ ἁγιώτατον αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὡς ἐν τοσούτῳ θορύβῳ, εἰς τὰ τῶν προειρημένων γραπτῶν ἱμάτια ἐξεχύθη, καὶ ὡς ἐν αἰχμαλωσίᾳ βαρβαρικῇ πομπὰ ἐτολμᾶτο· καὶ ὁ δῆμος πρὸς τὸν ἐρημίαν ἠλαύνετο, καὶ ἅπας ὁ λαὸς ἔξω τῆς πόλεως διέτελεν, καὶ κατὰ ἐν ἑορτῇ τοιαύτῃ τῶν λαῶν αἱ ἐκκλησίαι ἐγίνοντο, καὶ πλείους ἢ τεσσαράκοντα ὑπίσχνουν κοινωνοῦντες ἡμῖν, μὴ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ κλήρου εἰκῇ καὶ μάτην ἠλαύνοντο· καὶ ὀλολυγαὶ, καὶ οἰμωγαὶ, καὶ κωκυτὶ, καὶ θρῆνοι, καὶ πᾶσαι δακρύων πομπαχοῦ μὴ ταῖς ἀγρεσίς, μὴ ταῖς οἰκίαις, μὴ ταῖς ἐρημίαις, καὶ πομπὴ τῆς πόλεως μέρος τῶν συμφορῶν ἐπλημμύρα τότων. ἀφ' ὧν γὰρ τὴν ἐπιβολὴν τῆς δεινομίας, οὐχ οἱ πάροντες μόνον, ἀλλὰ δὲ οἱ μηδὲν τοιοῦτον ἐπιβάροντες συνήλγουν ἡμῖν· οὐχ οἱ ὁμόδοξοι μόνον, ἀλλὰ καὶ αἱρετικοὶ, καὶ Ἰουδαῖοι, καὶ ἕλληνες, δὲ ὡς τῆς πόλεως μὴ μέρος ἀπολούσης,

λύσης, ὥστως ἐν γοργύροις ἡ ζαρεχαῖς ἢ ὀλολυγαῖς ἅπαντα ἰῶ. ἡ ταῦτα ἐτολμᾶτο ἂν ἐν γνώμῃ τῆ βασιλέως, νυκτὸς καταλαβούσης, ὑπισχνουμένων αὐτὰ κατασκυτάζοντων, ἢ πολλαχοῦ γρατηγιώντων, οἱ οὐκ ἠξιοῦντο καμπιδούκτορες ἀντὶ Ἀφρικάνων προηγουμένοις ἔχοντες. ἡμέρας ἦν ἡμισφαίρου, πᾶσα ἡ πόλις ἔξω τῶν τειχῶν μετεκίνετο, κατὰ
5 δένδρα ἐν ἅπασι, καθάπερ στέφανα ἀνεσταυρωμένα, τῇ ἑορτῇ ὑπιτελοῦντες. ἔξεστιν ὑμῖν ἐν οἴκῳ μένειν καὶ ταῦτα λογίσασθαι λοιπὸν ἅπαντα. ὥσπερ γὰρ ἔφθην εἰπών, οὐκ οἶδα πόθεν ἐπιλήψῃ τοῦ λόγου καὶ καθήκασιν γένωμαι. καὶ ὁ μὲν χαλεπὸν, ὅτι τὰ ἐσταυρωμένα ἐν τηλικούτοις κακοῖς οὐδέπω καὶ πω λύσιν ἔλαβεν, ἀλλ' οὐδὲ ἐλπίδα λύσεως· ἀλλ' ὑπιτείνει καθ' ἑκάστην ἡμέραν ὁ λιμὸς, ἡ γέλως γελασόμεθα τοῖς πολλοῖς· μᾶλλον δὲ γελᾶ μὲν οὐδείς,
10 κατὰ μεσάκις δὲ γέλωτος ἦν, ἀθρήσουσι δὲ πάντες, ὅπερ ἔφην, ⟨W⟩ κολοφῶνα τῶν κακῶν, τὸ καιρίαν ταύτην πληγὴν. τί δῆτα ἂν εἴποι τις ἀπὸ τῶν λοιπῶν ἐκκλησιῶν ἀπολογούμενος; οὐδὲ γὰρ ἐν ταύτῃ ἔστι τὸ κακὸν, ἀλλὰ ἡ μέχρι τῆς νῦν ἔφασε. καθάπερ γὰρ ἀπὸ κεφαλῆς πατρὸς ῥεύματος ἐκχυθέντος τὰ λοιπὰ σώματα μέρη, ὅπου δὴ ἡ πνοὴ, ὥσπερ ἐκ πηγῆς, τῆς μεγάλης ταύτης πόλεως τῶν κακῶν ἀρξαμένων, οὕτω τὰ τῶν γοργύρων πάντα χεῖ-
15 ται, καὶ ⟨Ω⟩ κλειστὰ πάντα ἀπομένει [ὑπισχνούμενοι, καὶ ὑπισχνούμενοι] ὑπισχνούμενοι, καὶ λαοὶ ⟨Ω⟩ μὲν διεχάθησαν, ⟨Ω⟩ δὲ μέλλουσι, καὶ πάντα χοῦ τῶν κακῶν ὠδῖνες, καὶ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ἀναβέβηκε. μαθόντες ταῦτα ἅπαντα, κύριοί μου τιμιώτατοι καὶ βελτίστατοι, τῇ σπουδαίᾳ ὑμῖν ἀνδρείᾳ καὶ σπουδῇ ὑπισχνίσασθε, ὡς τοσαύτῃ ἐπεισελθοῦσαι ταῖς ἐκκλησίαις αἰσχύνῃ. εἰ γὰρ τοῦτο κρατήσει ὃ ἔθος, ἢ ἐξῆν ἦν ἡμῖν τοῖς βελτίοσιν εἰς ἀλλοτρίας ἀπιέναι πατρίδας ἐκ τούτων ἀφορμῆς, ἢ ἐκβάλλειν, ὡς
20 δή ἐβούλοντο, κατ' ἐξουσίαν ἰδίαν τοὺς ἀγοράζοντας, ἅπερ αὐ ἐβούλοντο, ἵνα ὅτι πάντα οἰκήσεται, ἢ πόλεμος ἦν ἀκήρυκτος πᾶσι ὑπισχνουμένοις τὴν οἰκουμένην, πάντων πάντας βαλλόντων ἢ βοηλατούντων. ἵνα δὲ μὴ τοσαύτη σύγχυσις καταλάβῃ τὴν ὑφ' ἥλιον πᾶσι, ὑπισχνοῦμαι πρᾶγμά τι ἐκ τούτων ἅπαντα ἀφορμὴν ἡμῖν ἀγαθὴν ἐπίπονον ἡμῖν, ἢ οὐκ ἀπὸ μιᾶς μοίρας, ἢ ὑ ἀφορμὴν ἐσομένην
25 ἡμῶν κρίσιν, μᾶλλον δὲ ἔχει ἰσχύν, ὥσπερ ἦν ἐν τῇ οἰκείᾳ φύσει· οὐδὲ γὰρ τοιαῦτα παρανομήσαντας, ἐλεγχομένους δὲ ὑπομένειν καταβαλλέσθω τὸ ἐκκλησιαστικὸν νόμον· ἡμᾶς γὰρ οὐδὲν ἂν ἀλόντας, οὐκ ἐλεγχομένους, οὐκ ἀποδειχθέντας καταδίκους, τῶν γραμμάτων τῶν ὑμετέρων δότε ἀπολαύειν σιωπῶντας, ἢ τῆς ἀγάπης, ἢ πάντων τῶν ἄλλων, ὥσπερ καὶ ἔμπροσθεν. εἰ δὲ βούλεσθε ἢ ἡμῖν ⟨Ω⟩ τὰ τοιαῦτα ἀφορμήσαντες, τὰ ἐγκλήματα γυ-
30 μνάζειν, ἐφ' οἷς ἡμᾶς ἀδίκως ἐξέβαλον καταμεμφόμενοι ἡμῶν ἃ δόλιστα. ἃ λιβέλλων, ἃ κατηγόρων φασίτων, δικαστηρίου καθίσαντες ἀδικάσου ἢ δικασόμεθα ἢ ἀπολογησόμεθα καὶ ἀποδειξόμεθα ἑαυτοὺς ἀδόλωτους τῶν ἐπαγγελιῶν ἡμῶν, ὥσπερ οὖν καὶ ἐσμεν. τὰ γὰρ ἡμῶν γεγυμνάσθω πρὸ αὐτῶν, πάσης ἐκτὸς ὕστω αἰσχύνης, ἢ πάντος νόμου ἢ καιροῦ ἐκκλησιαστικοῦ. ἢ τί λέγω καιροὺς ἐκκλησιαστικοὺς; οὐδὲ τοῖς ἔξω μὲν οὖν δικαστηρίοις πιαῦτα ἐ-
35 τολμήθη ποτὲ μᾶλλον ἢ οὐδὲ τοῖς βαρβαρικῷ δικαστηρίῳ, οὐδὲ Σκύθαι, οὐδὲ Σαυρομάται οὕτως ἂν ποτὲ ἐδίκασαν ἐκ μιᾶς μοίρας κρίνοντες, ἀπόντος τοῦ αἰτιωμένου, οὐδαμοῦ ἢ κρίσιν, ἀλλ' ἀπόντα, καλουμένου δικαίας μοίρας, αὐδύνητον ἑαυτὸν εἰ λέγοντος, ἢ τῆς οἰκουμένης πρόφασιν ἀποδύσασθαι ταῖς αἰτίαις, ἢ δεῖξαι ἑαυτὸν ἀπασιν ἀθῷον ὄντα. ταῦτ' οὖν ἅπαντα λογισάμενοι, ἢ ⟨Ω⟩ τῇ κυρίων μου τῶν βελτιστούτων ἀδελ-
40 φῶν ἡμῶν τῶν ὑπισχνουμένων ἀφέξεσθαι ἅπαντα μαθόντες, τοῦ πρὸ ἑαυτῶν εἰσενεγκεῖν σπουδὴν ⟨Ω⟩ σκληθῆτε. ὥστε γὰρ ἐκ μιᾶς μοίρας χρηναι, ἀλλὰ ἢ τῶν κοινῶν τῶν ἐκκλησιῶν, καὶ ⟨W⟩ ⟨Ω⟩ τῇ Θεοῦ λήψασθε μισθὸν, τῇ ⟨Ω⟩ τοῦ τῶν ἐκκλησιῶν εἰρηνεύοντος πάντα ποιοῦντος διώνεκεν. [ἐρρωμένος ἐν Κυρίῳ μοι, δέσποτα τιμιώτατε ἢ ὁσιώτατε.]

ρκγ. ΤΩ ΑΥΤΩ.

Το μὲ σῶμα ἡμῖν ἐκ ἑνὶ ἱδρυται χωρίῳ, τῆς δ' ἀγάπης ὁ πόθος πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης ἐκπέπταται. ὅθεν κ' ἡμεῖς ἐσμὲν τοσούτῳ διεχισμένοι μήκει, πλησίον τῆς βασιλείας ὑμῶν ἐσμεν, ἐκ καθ' ἑκάστην ὑμῖν συγγινόμεθα τὴν ἡμέραν, ὀφθαλμοῖς τοῖς ἐκείνης βλέποντες ὑμῶν τὴν ἀνδρείαν τῆς ψυχῆς, ὃ γησίοις τῆς διαθέσεως, ὃ εἰρῆναι, ὃ ἀπειλοῦντες τοῖς πολλὴν ὑμῶν ποιοῦσι τὴν ἀθυμίαν τῆς διαθέσεως, ὃ μόνιμον. ὅσῳ γὰρ τὰ τῆς κυμάτων ὑπὲρ πλέον ἄρεται, κ' πλείους ὕφαλοι κ' ἀπλαδὸς φύονται, κ' πολλαὶ αἱ καταγίδες, τοσούτῳ κ' ἡ τῆς ἀγρυπνίας αὔξει τῆς ὑμετέρας· κ' οὐκ ὁδοῦ μῆκος τοσοῦτον, οὐ χρόνου πλῆθος, κ' δυσχολία ἀπεργάζεται ἀπλοίους ἡμᾶς ὑμᾶς προσκυνῆσαι, ἀλλ' ἰδόντες μιμούμενοι τὸν ἀρίστης τῶν κυβερνητῶν, οἳ τότε μᾶλλον διεγείρονται, ὅταν ἴδωσι τὰ κύματα κορυφούμενα, τὴν θάλασσαν ὑπὲρ μῆκος φερομένην, πολλῷ τῶν ὑδάτων τὸν πάταγον, βαθυτάτην τὸ νηνεμίας νύκτα. διὸ κ' χαρίζεσθαι ὑμῖν ἴσμεν πολλάς· κ' ὑπομνήσεις μὲ κ' νηφάλιος ὑμῖν πέμπειν γραμμάτων, ἡμῖν αὐτοῖς τὰ μέγιστα χαριζόμενοι. ἀλλ' ὅπερ τοῦτο ἀφορμὴν ποιοῦμαι τῆς τοῦ τόπου ἐρημίας (οὐδὲ γὰρ μόνον τῶν ἐκτὸς ἀφικνουμένων, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς οἰκουμένῃ ἁπάντων δυνατὸν αὐτοῖς ῥᾳδίως ἡμῖν συγγενέσθαι) διὰ τὸ πόρρω κ' τοῖς αὐτοῖς ἐκπαπαῖς κεῖσθαι τὸν χωρίον, ἐν ᾧ καθείργμεθα, κ' διὰ τὰς λῃστρικὰς φόβους πᾶσαν ἀπειλοῦντα τὴν ὁδὸν, παρακαλοῦμεν ἐλεῆσαι μᾶλλον ἡμᾶς τῆς μακρᾶς σιγῆς, μὴ ῥᾳθυμίαν ἀντὶ δόξης καταγνώσεσθαι ἡμῶν. ὅτι γὰρ οὐκ ὀλιγωρούντες ἐσιγήσαμεν, ἐπιλαβέσθω διὰ πολλοῦ τοῦ χρόνου νῦν τὸ πρωτάτην κ' ἀγαπητὴν Ιωάννου τὸν ἀρεσβυτέρου, κ' Παύλου τὸν ὁμόκοινον, καὶ γράφοιμεν, κ' βιαζόμενοι ὑμῖν ἀ ὀφειλήσομεν, ὅτι πατέρας φιλοσόργους ἀπεκρύψατε τὴν σὴν ἡμᾶς βίαιον τε κ' ἀσυνήθη. κ' ὃ μὲ εἰς τὴν βλάβην ἦκεν τὴν ὑμετέραν, τὴν σφοδρύνουσαν διόρθωσιν εἰλήφει ἅπαντα, κ' ὁ φόρτος τῶν κακῶν κ' τὰ σκάνδαλα ἀνῄρηται, κ' αἱ ἐκκλησίαι εἰρήνης ἀπήλαυσαν καὶ λιμὴν γαλήνης, καὶ πάντα κύματα φέρεται, καὶ καταφρονηθέντες ἐξεδικήθησαν νόμοι, καὶ θεσμοὶ πατέρων ἐβεβαιώθησαν. ἐπεὶ δ' ὅτι τῶν ἔργων αὐτῶν οὐδὲν τούτων γέγονε, τῶν τὰ σφέτερα τολμησάντων τοῖς σφετέροις ἐπαγωνιζομένοις ἔτι ἐπιδημήσασιν, ἅπαντα μὲ κ' πρὸ αὐτῶν μὲ ταῦτα γεγραμμένα καθ' ἕκαστον διηγήσασθαι πρόκειμαι (καὶ γὰρ ἱστορίας ἐπιβαρεῖ μέγεθος, οὐκ ὀλίγης μόνον, ἡ διήγησις) ἀκριβῶς δὲ ἐπιμελῶ τὴν ἀγρυπνον ὑμῶν ψυχὴν, καὶ πάντα θορύβων ἐμπλήσαντες ἀμετεώρων νοσῶσι καὶ μάταια, αὐτὴν θεραπεύσας, ταῦτα ἐλομένους μὴ ἐπισκήψας, μηδὲ ἀπαγορεύσας, ὃ μέγεθος τῆς κατορθώματος ἐποίησαν. καὶ γὰρ ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ὁ πόνος ὑμῖν ἀγὼν ἐπέκειται, ἐπὶ ἐκκλησιῶν εἰς γόνυ κατενεχθεισῶν, ἐπὶ λαοῦ διεσπαρέντων, ἐπὶ κλήρων πολεμουμένων, ἐπὶ ὀρθοδόξων φυλαττομένων, ἐπὶ θεσμῶν πατέρων ἐβεβαιωμένων. διὸ δὲ παρακαλοῦμεν ὑμῶν τὴν ἐμμέλειαν καὶ ἄπαξ καὶ δὶς καὶ πολλάκις, ὅσῳ πλείων ἡ ζάλη, τοσούτῳ πλείονα ἐπιδείξασθαι τὴν ἀσυνήθη. προσδοκῶμεν γὰρ καὶ ἔσεσθαί τι πλέον εἰς διόρθωσιν. Εἰ δ' ἄρα μὴ τοῦτο γένοιτο, ἀλλ' ὑμεῖς ἀπηρτισμένοι ἔχετε τὰ σφόδρα πρὸς τὸν φιλόθεον Θεὸν, καὶ τοῖς ἀδικουμένοις ἡ μικρὰ τοῦτο ἔσται παράκλησις, τῆς ὑμετέρας ἀγάπης ἡ ἔκτασις. ἐπεὶ καὶ ἡμᾶς τελεῖται ἔτος τοῦτο τὸ ὄγδοον διατελοῦντας, λιμῷ, λοιμῷ, πολέμοις, πολιορκίαις ζωοκτόνοις, ἐρημίᾳ ἀφάτῳ, θανάτῳ καθημερινῷ, μαχαίρᾳς Ισαυρικῆς ἐκδιδόμενοι· οὐχ ὡς ἔτυχε παρακαλῶ καὶ παραμυθοῦμαι ὁ διηνεκὴς καὶ μόνιμον ὑμῶν τῆς διαθέσεως, τῆς πρόρρησις ὁ ἀκλινὴς, ὁ δαυμαστὸς καὶ γνησία, ὅτων ἐκτενῶς ὑμῶν τὴν ἀγάπην. τοῦτο ἡμῖν τεῖχος, τοῦτο ἀσφάλεια, τοῦτο λιμὴν ἀκύμαντος, τοῦτο θησαυρὸς

μυρίων

μωείων ἀγαθῶν, τοῦτο ὠφελησώμεθα, καὶ πολλὴν ἡδονὴν ἀποθησόμεθα· καὶ εἰς ἐρημότερον τόπον πάλιν ἀπενεχθῶμεν χωρίον, ἵνα μικρὸν τούτου ἔχοντες τὸ διάλειμμα τοῦ παθήματος ἡμῶν, ἀπέλθωμεν.

ρκδ'. ΙΤΑΛΙΚΗ.

ΕΠὶ μὲν τῶν ἔξωθεν πραγμάτων, ὥσπερ τῇ φύσει, οὕτω δὲ τῇ προαιρέσει δὲ τῇ μεταχειρίσει διήρηται ταῦτα τὰ γένη, ἀνὴρ λέγω δὲ γυνή. τῇ μὲν γὰρ οἰκουρεῖν νενόμισται, ἢ δὲ τῶν πολιτικῶν δεῖ τοῦ ἀγορᾶ πραγμάτων ἀπέχεσθαι. ὅτι δὲ τοῦ τοῦ Θεοῦ ἀγῶνος ἡ τῶν ἐκκλησίας πόνων οὐκ ἔστι τοῦτο· ἀλλ' ἔστι καὶ γυναῖκα ἀνδρὸς ἐρρωμενέστερον τῶν καλῶν τούτων ἀντέχεσθαι, ἀγώνων. καὶ τοῦτο δηλοῖ ὁ Παῦλος ἐν τῇ πρὸς τὸν πατέρα τὸν ὑμέτερον ἐπιστολῇ πολλὰς ἀναχωρούσῃ γυναῖκας, λέγων αὐτὰς οὐ μικρὰ πεποιηκέναι ἐν τῷ καθῶρας διορθοῦν, καὶ σαφῶς ὅτι τὰ πρόσφορα. τίνος ἕνεκεν ταῦτα φημι; ἵνα μὴ νομίσητε ἀλλότριον ὑμῶν εἶναι τὸ τῆς ἀσυδίας ἀπέλεσθαι καὶ τῶν πόνων τῶν εἰς τὸν ἐκκλησιαστικὸν διορθώσεως ζωπυρωτῶν· ἀλλ', ὡς πρέπον ὑμῖν ὄντι, καὶ δι' αὐτῶν καὶ δι' ἑτέρων, ὧν οἷόν τε ἦ, τὸν πρόσφορον εἰσενέγκητε ἀσυδίᾳ εἰς τὸ λῦσαι τὸν κοπὸν ζάλης καὶ παραχῶν τὸν τῆς ἐκκλησίας τῆς αἰσθολῆς καταλαβούσης. ὅσῳ γὰρ χαλεπωτέρα γέγονεν ἡ ζάλη καὶ βαρύτερος ὁ χειμών, τοσούτῳ δὲ ὑμῖν πλέον ἐστὶν ὁ μισθὸς τοῖς πόνοις πρέξαι καὶ παθῆν αἱρομένοις ὑπὲρ τῆς τοῦ δόγματος ἐκβιῶσαι εἰρήνης ἐπιμαχαγῆν, καὶ ἐν καταστάσει τῇ πρὸς σκύφῳ ἀσυδίαν καταπῆσαι τὰ δόγματα ἐκβιῶντα ἄπαντα.

ρκε'. ΙΟΥΛΙΑΝΗ ΚΑΙ ΤΑΙΣ ΣΥΝ ΑΥΤΗ.

ΟΣῳ χαλεπώτερον τὸ κρίμα γέγονεν τοῖς τοιαῦτα πράγμασι, τοσούτῳ πλέων ὑμῖν ἔστω ὁ μισθός, τοῖς τοσαύτας πράγμασι λύειν ἀσυδίαν, καὶ τοσοῦτον ὀδυνηρῶν πόνων καμάτων. οὐδὲ γὰρ ἔλαθεν ἡμᾶς τῆς ὑμετέρας διαθέσεως ἡ ἄνοια καὶ ἡ ἀσυδία, ἣν δὲ εἰς τὸν προσκαιρίων ἐπιδείξασθε, καὶ εἰς τὸν φιλοφρόνων τῶν πρὸς ἡμᾶς ἐκφορὰ ἀφιγμένων. διὸ καὶ χάριτας ὑμῖν ἔχομεν, καὶ πραγκαλοῦμεν τῇ αὐτῇ ὀδυνηρῷ προθυμίᾳ, καὶ ἐρρωμενεστέραν ὀδυνηρὰν ἐπιδείξασθαι βύσσον τε καὶ πορφύραν. ἴσχει γὰρ ἡ λίχνη τὸν καταρτώματος ὁ μέγας, καὶ ὅσον λήψεται ὁ μισθὸς, τοσαύτην τοσοῦτον κύματα ἄγελα, τόγε εἰς ὑμᾶς ἥκει, καταγέλουσα, καὶ τὸν προσκαιρίων εἰς τὸν τῶν γεγηπυρῶν κακῶν εἰσφέρουσαν διορθωσιν.

ρκς'. ΙΩΑΝΝΗ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΙΕΡΟΣΟΛΥΜΩΝ.

ΑΠεκλήθημεν μὲν εἰς τὸν Κουκουσὸν, τῆς δὲ ἀγάπης τῆς ὑμετέρας ὁ μετεκλήθημεν. ὃ μὲν γὰρ ἐφ' ἑτέρῃς ἔκειτο, ὃ δὲ ἐφ' ἡμῖν. διὸ δὴ καὶ σπεύδοντες διαπεῖσαι, καὶ σκοτοῦντα διαπεπλεγμένοι διαστήματος, καὶ ὑπεκλιθόμεθα, καὶ πραγκαλοῦμεν ὑμῖν τὸν ἀγάπην, τὸν ἀδρότητα, ἕως ἔξαρχῆς ἐπιδείξασθε ἀπεγραφέντες τὸν τῆς ἐκκλησίας τοσοῦτον δορυφόρων ἐμπλήσαντες, ταύτην καὶ πᾶν διατηρῆν, καὶ ἄξιον τῶν προσοιμίων, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ λαμπρότερον προθεῖναι τὸ τέλος. καὶ γὰρ μακρὸς ὑμῖν ἐστὶν ὁ μισθὸς, ὅταν τὸν τοσοῦτον χάμμα ἐργασαμένοις, καὶ τὴν οἰκουμένην φόβον ἅπασαν τοσοῦτον ἐμπλήσαντες σκανδάλων, ὡς πρόσφορον ἐστὶν ὑμῖν, ἀπεγράφητε, καὶ μηδὲν κοπὸν ἔχητε πρὸς αὐτούς. τὴν ἀσφάλειαν τῆς ἐκκλησίας, τὸ πῖσος, τὴν ὑμέτερον σῴζουσι καὶ βεβαιοῦσα. ταῦτ' οὖν εἰ-

δως, δίκαιον μὲν τιμιώτατε καὶ βλαβέστατε, καί τι ἐκκλησίας ἀσφαλίζου τούτῳ τῷ ὄντως ὄντι, μᾶλλον δὲ οὐδενὶ τρόπῳ ἀποδοκῶν ἀπόδοσιν, ἡμῖν τὴν σφόδρα ἀγαπώντων τὸν σὸν βλάβεσθαι καὶ ἐκκρεμαμένων σοι τῆς ἀβλαβείας διὰ παντὸς μέμνησο. ἴσμεν γὰρ, ἴσμεν καὶ ἡμᾶς ἀγάπων ὑπερβαίνουσαν, διὰ τὰ πράγματα αὐτῶν μαθόντες.

ρκζ. ΚΑΛΛΙΣΤΡΑΤΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΙΣΑΥΡΙΑΣ.

Ἐγὼ μὲν σε τὸν βλάβεσθαι δὲ ἐνταῦθα προαιρούμενον ἐπῃνούμην ἰδών, ὡς ἐστεφανωσάς σε τῇ σωφροσύνῃ, καὶ ἀπολαύσας σε τῆς γνησίας καὶ θερμῆς ἀγάπης· ὅτῳ γὰρ τοῦτο τίνος οὐκ ἔνι δίκαιόν τι τὸν τὸ ἑτέρου ὠφελεῖν δὲ τῆς ὁδοῦ μῆκος, τὸν διὰ τῶν γραμμάτων ὀφελεμένων σοι παρόντι ἀποδίδωμι, καὶ χαίρων ἔχω σε τῇ βλαβείᾳ, ὅτι καὶ παρόντες τοῖς περὶ ἡμᾶς ἐπιπόνοις γράμμασι. θερμῆς γὰρ τοῦτο δὲ γνησίας φιλίας. καὶ οὐ μόνον οὐκ ἀπεικότως ἔπραξας, ἀλλὰ δὲ σφόδρα σοι προσῆκόντως. χρείζου δὲ τοιούτων συνεχῶς ἡμῖν τὸν χαίρω, καὶ πυκνότερον ἡμῖν δηλοῦν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. αἱ γὰρ καὶ δυνατὸν γένηται τῇ βλαβείᾳ τῇ σῇ σκυλίσαι ἕως ἡμῶν, τὰ μέγιστα ἡμῖν χρεῖη, καὶ πολλῆς ἡμᾶς ἐμπλήσεις εὐφροσύνης. ἐποίησας πίνων ὡς καὶ ἡμᾶς ὑπῃνούμενον ἰδεῖν σε τὸν βλάβεσθαι, καὶ ὡς ὁ πρᾶγμα οὐ σφόδρα ἐργώδες, εἰ γένοιτο καμὲς ὑπερπήδιος πρὸς ὁδοιπορίαν, μὴ" χωρήσῃς ἡμᾶς τῆς συντυχίας τῆς σῆς. ἕως δὲ αὖ τοῦτο γένηται, τῇ πυκνότητι τῶν γραμμάτων τὸν ἐκ τῆς προσίας ἡδονὴν σοφίζεσθαι," προσκλήσεως. χ. ἐπιπόνοις

ρκη. "ΚΑΝΔΙΔΙΑΝΩ.

Πολὺ τῆς ὁδοῦ τὸ μέσον διέρρηγε ἡμᾶς· ἀλλ' οὐδὲ ὁ χρόνος βραχύς, ὃς οὐ τῆς θαυμασιότητος ἐχωρίσθη τῆς σῆς· καὶ τῶν πραγμάτων ἡ πολὺς ὁ παρεστὼς ἡμᾶς ὄχλος, ἐρημία χωρίου χαλεπωτάτη, πολιορκία ἀφόρητος, ἔφοδοι, καταδρομαὶ ληστῶν, ἐτέρα στενοχωρία, καὶ ἡ τῆς" σώματος ἀρρωστία. ἀλλ' ὅμως οὐδὲν τούτων ῥᾳθυμοτέρους ἡμᾶς περὶ τὸν ἀγάπων τὸν σὸν πεποίηκεν· ἀλλ' ἀκμάζουσαι αὐτὸν καὶ ἀνθοῦσαι διὰ τῆς σιωπῆς, ὅτι τῆς θαυμασίας σε παρεφέρομεν, ὅπου δὲ αἱ ὦμεν, καὶ ἀληστόν σε τὸν μνήμονα ἔχοντες, καὶ δὲ εὐχῆς σε τῆς ψυχῆς, δὲ ἐλευθέριον, δὲ" ἀπείρεπτον, δὲ ἀκλινῆς τῆς γνησίας ἀγάπης, δὲ θερμὸν τῆς θαυμασίας ἐγκολάψαντες ἡμῶν τῇ θαυμασίᾳ, ὅταν ἐνταῦθα δέχεσθαι μεγίστων παρεμβάλλῃ τῆς τοσαύτης ἐρημίας τὸν μνήμονα τῶν σῶν κατορθωμάτων ἔχοντες. χαίρε δὴ καὶ αὐτὸς ἡμῖν συνεχῶς, δίκαιον μὲν θαυμασιώτατε καὶ μεγαλοφρεπέστατε, καὶ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς εὐαγγελιζόμενος. οἶδα γὰρ πῶς αὐτῆς ἀντιλαμβάνομαι. καὶ γὰρ περιασπάζεσθαι ἡμῖν περὶ ταύτης μεμηνέναι, καὶ ὅπου διπλοῦν καρπωσόμεθα τὸν εὐφροσύνην, τῷ τε ὑπερβάλλειν αὐτοὶ, τῷ τε τοιαῦτα δέχεσθαι γράμματα παρὰ τῆς μεγαλοφρεπείας σου.

ρκθ. ΚΑΡΤΕΡΙΑ.

Καὶ πολλάκις, καὶ ὀλιγάκις ὑπερβάλλῃς, ἡμᾶς, ὥσπερ δὲ ἐρωτικὸς ἐρωμένου φῶτος περὶ τῆς ἀγάπης σου, ταῖς τῶν ἀκινήτων διακειμεθα. ἴσμεν γὰρ ὅτι καὶ γράφουσα, καὶ σιγῶσα, ὁμοίως περὶ ἡμᾶς διακεῖσθε καὶ ἐσπουδάκατε. ὁ Θεός σοι ταχὺς ὢν παρέχοι τὸν ὑγίειαν, καὶ πάσης ἀπαλλάξειε ἀῤῥωστίας. καὶ γὰρ, οὐχ ὡς ἔτυχεν, ἐν φερνῇ καθεστήκαμεν, περὶ τῆς ἀῤῥωστίας τῆς σῆς ἀκούοντες. διὸ καὶ παρακαλοῦμέν σε τὸν ἐμμένειν, πάντα

αι

δὲ ἔξη, ζωνεχῶς ἡμῖν δηλοῦν τὰ περὶ τῆς ῥώσεως τῆς σῆς, καὶ εἴ τινα πρὸς ὃ βέλτιον ἐπίδοσιν ἔλαβέ σε τὸ σῶμα. οἶδα γὰρ καὶ πῶς ἀληθεύομεν ἀκούοντές σου τὰ ἐν ἀῤῥωσίᾳ τῇ σῇ, καὶ πῶς διαφερόμεθα καὶ περιύμεθα ἐπὶ τῶν ἡδονῶν, ἐπειδὰν ἀκούσωμεν σε ὑγιείᾳ σε κεχρῆσθαι. ταῦτ' οὖν εἰδῶμεν, κυρία μὲν κοσμιωτάτη καὶ βιωφελεστάτη, ὁσάκις δὲ δυνατὸν ᾖ, γράφειν ἡμῖν μὴ κατόκνει καὶ δηλοῦν τὰ περὶ τῆς ῥώσεως τῆς σῆς. ἡ γὰρ τοῦ τυχεῖν ἡμῖν χαρᾶς χάρις, ζημίαν πέμπουσα ἡμῖν ὀπτικὴν ἀφῃρημένην.

ρλ. ΚΑΡΤΕΡΙΑ.

Καὶ τοῦτο τῆς ἀγάπης τῆς σῆς, τῆς μεμεμνημένης ψυχῆς τῆς σφοδρῶς περὶ ἡμᾶς διακειμένης, ὃ μὴ μόνον ἀποφιλῶ ὁ πολύαρχος, ἀλλὰ καὶ σκήπτομαι ὅπως δὴ γένοιτο χρήσιμον, πρεσβεῖά τι αὐτῷ τό, τε παρόντος καὶ ὁ γλυκὺς ἥλιος, διηρθρωμένα αὐτὰ τοῦ ἀπὸ τῆς μακρᾶς ἀποδημίας ξηρότητα· καὶ ὃ αὐτοῦ ἕνεκα κατασκευάσας τοῦτο, καὶ μὴ ἐτέρας ὑπηρετήσας, καὶ μὴ τῆς ταχύτητος ἡμᾶς, ἀλλὰ τὰ ἡμᾶς ἀσφαλῶς ἀνύσαντα αὖθις, καὶ τοῦτο μάλιστα ἐκπλήττεσθαι ἡμᾶς τοῦ ἀφθόνου τοῦ περὶ ἡμᾶς πεποίηκε. ἀφ' ὧν σοι χαρίζομαι ὁμολογοῦμεν, ἓν μόνον ἐγκαλοῦντες, ὅτι ὃ μάλιστα περιασπάσασθαι δεῖ ἡμῖν, τοῦτο οὐκ ἔπεμψας ἀφ' ἧς χρὴ γραμμάτων, τὰ διαπύλια λέγω τῆς σῆς ὑγιείας. καὶ ὡς μὲν οὐ φερτοῖς καθεστήκαμεν, οὐκ εἰδότες εἰ τὰ τῆς ἀῤῥωσίας ἔσχε τῆς σῆς, οὕτως δὴ ἀφειδέστερον ἡμῖν πέμψεις γράμματα ἀπαγγέλλοντα ἡμῖν, ὅτι λέλυται τὰ τῆς νόσου, τὰ μέγιστα ἡμῖν χρήσιμα. εἰδῶμεν τοίνυν ὅπως σφόδρα ὀπτὴν μοῦμαι μαθεῖν ὅτι δὴ οὐκ τῆς ἀληθείας ταύτης αὐτοεγγύας, χρεία ἡμῖν ταύτην τὴν βεβαίωσιν, οὐ τῇ χαλεπωτάτῃ ταύτῃ ἐρημίᾳ τε καὶ πολιορκίᾳ οὐ μικρὰν εὐσυμβόλως ἡμῖν προσκλησιν.

ρλα. ΚΑΡΤΕΡΙΑ.

Τί φῂς; αἱ συνεχεῖς ἀῤῥωσίαι οὐ συνεχώρησάν σοι προσλαβέσθαι πρὸς ἡμᾶς; καίτοι καὶ προτέρους, καὶ μᾶλλον ἡμῶν εἶ, καὶ ἀπὸ τῆς γνώμης σου ὃ πάνυ ἀπιλήφαμεν, οὐδὲν σοι ἐλάττων τούτων ἀπολογίας δεῖ. ἔρρωσαι γὰρ ἡ θερμή σου καὶ γνησία ἀγάπη οὕτως ἀκμάζουσα διὰ παντὸς, ἀντὶ πολλῆς εὐφροσύνης ἡμῖν γινέσθαι. ἀλλ' ὅπως οὐκ εἰς τὸν τυχόντα σαυτὸν φροντίδα ἡμᾶς ἐνέβαλες, πρὸ τῆς ἀῤῥωσίας τῆς σῆς εἰπούσα, εἶτα ταύτης ἀπαλλαγείσης (ἰσχυρὸς γὰρ ὁ Θεὸς ἀπαλλάξαι σε, καὶ πρὸς ὑγίειαν καθαρὰν ἐπάναγαγεῖν) ἔξ αὐτῆς ἡμῖν δήλωσον, ὥστε ἡμᾶς ἀπαλλαγῶναι τῆς φροντίδος. ὅπερ γὰρ ἀεὶ γράφων ἐδήλωσα, τοῦτο καὶ νῦν δηλῶ, ὅτι ὅσουπερ ἂν ὦμεν, καὶ εἰς ἐρημότερον τόπον χωρίον ἀπενεχθῶμεν, σὲ καὶ τὰ σὰ μεμνῶντες οὐ διαλιμπανόμεθα. τοιαύτα ἡμῖν σύνεχε τῆς θερμῆς καὶ γνησίας σου ἀγάπης σπαπίδου, ἅπερ οὐδέποτε σβεσθῆναι δυνάται, οὐδὲ καταμυδωθῆναι ταῖς χρόνῳ, ἀλλὰ καὶ πλησίον σε ὦμεν τῆς εὐθυμίας, καὶ πορρωτέρω, ἀεὶ τοῦ αὐτοῦ διαφυλαττόμενοι ἀγάπην, εἰδότες δὲ γνήσιον καὶ εἰλικρινὲς τῆς ἀληθείας τῆς σῆς, ἧς ἀπαθοῦς ἀπολαυσόμεθα τοῦ χρόνου.

ρλβ. ΚΑΡΤΕΡΙΑ.

Εἰ σαφῶς ἤδεις ὅσον ἡμῖν δίδως χαρὰν καὶ γράφουσα, καὶ συνεχῶς γράφουσα, καὶ τὸ μέλιτος σου τῆς ἀγάπης διαχεομένη τὰ γράμματα, πάντα δὲ ἐπαίνοις, ὥστε δυσωπεῖσθαι καθ' ἑκάστην ἡμέραν πέμπειν ἡμῖν ὀπτικάς. οὐκ ἔστι δὲ κουφισμὸν οἰκεῖν νομίζο-

μῶν, οὐδὲ ἐν ἐρημίᾳ δέχῃ, τοσαύτην ἀπὸ τῶν γραμμάτων σου τὴν τῆς γνησίας ἀγάπης χαρπούμενος τὴν εὐφροσύνην. Ὃ δ' μὴ μόνον ὑπισχνεῖς πέμψαι, ἀλλὰ καὶ Ⓜ κύριός μου Ⓜ παρακάλεσον ἀδελφὸν ἡμῶν Λιβάνιον πέμψαι ἀναγκαῖόν τι ὀφθῆναι δὲ τὴν ἀποδημίαν φιλαθαι ταύτην, πόσης δέχεσθε εὐθέως ὅτι; πόσης κηδεμονίας; δέχεται ταῦτα σκιρτῶμεν καὶ εὐφραινόμεθα. ἀγάπης γὰρ γνησίας ἴσον οὐδέν. καὶ αὐτὴ μὲν ἀξιοῖς τὴν αὐτὴν ἡμᾶς δέχεσθαι δέχεσθαι, ἵνα δὲ ἀρχῆς ἐπιδέξαμεθα τὴν σὴν ἐμμέλειαν· ἡμεῖς δ' οὐκ ἀνεχόμεθα ὅτι τῷ μὴ δοῦναι μάθειν τοῦτον, ἀλλὰ καὶ ἑκάστην ἡμέραν προσθήκας ὑπιζητοῦμεν τῆς σῆς δέχεσθαι φιλοτιμίας, ἡμῖν αὐτοῖς τὰ μέγιστα χαριζόμενοι. οὐ γὰρ δέχελιμπάνομεν συνεχῶς πρὸς ἑαυτοὺς φέροντες τὸ εὐθυμότατόν σου τῆς ψυχῆς, τὸ ἁπλοῦν, τὸ ἐλευθέριον, τὸ φιλικόν, τὸ γνήσιον, τὸ αὐτοπρόσωπον· ἡ μεγίστη ἀπὸ τῆς μνήμης τῶν λογισμῶν τούτων καρπούμεθα τὴν εὐφροσύνην. δέχεσθε προσκαλοῦμεν, θαρρήσαντες ὑμῶν τῇ ἀγάπῃ, μηδὲν ἀλλήσαι ὑπὸ τῶν ἀποστολικῶν τῆς σῆς τιμιότητος, ὅπου δὴ ταῦτα ἀπεπέμψαμεθα. τῇ μὲν γὰρ δέχεσθαι καὶ ἠσπασάμεθα, τὰ ἀπολαύσαμεν αὐτῶν. ὅπως δὲ οὐ χρεία καὶ προσκαλεῖσθαι μᾶλλον, ἐδηλώσαμεν αὐτὰ τερφθαι πρὸς τῇ σῇ εὐθυμίᾳ. καὶ ποτὲ καταστῶμεν οὐ χρεία, ὄψει μᾶλλον ὅσης παῤῥησίας καὶ τοῦ θαῤῥεῖν χρώμεθα, ὥστε ἡμῖν ἀποστολικῶν, καὶ τοῦτο τὸ σὸν φυλάσσοντες ῥῆμα. πρὸς γὰρ τὸν πλείω τῆς ὑπισχνοῦς ἔφης· δεῖξον, ὅτι καταξιοῖ σου ἡ θεοσέβεια θαῤῥεῖν ἡμῖν, καὶ τοῖς ἡμετέροις, ὡς ἰδίοις, χαίρειν. Εἰ τοίνυν οὕτω βούλει φιλεῖσθαι ἡμᾶς, ὥσπερ οὖν καὶ βουλόμεθα, οὐ τοῖς σοῖς ὡς ἰδίοις χαίρειν, ἵνα καὶ ὑπισχνῇ, τότε πέμπε. τοῦτο γὰρ ἴδια αὐτὰ νομίζει, τοῦτο μέγιστον ὅτι σημεῖον, ὅ, ἵνα καὶ ἐγὼ βουληθῶ, τότε αὐτὰ πέμπεσθαι, ἀλλὰ μὴ τότε, ὅτε καὶ δέομαι. δέξου τοίνυν καὶ τοῦτο τὸν γνήσιόν σου ἀγάπην καὶ φιλίαν, καὶ τὸν αἰδῶ τὸν πρὸς ἡμᾶς, πῶς καὶ σὺ τοῦτο πρὸς ἡμῶν ἀναγκάζῃ, καὶ πέμψαι ταχέως ὑπισχνοῦ ἀπαγγέλλουσαι ἡμῖν ὡς οὐκ ἤλλησας." αὖ γὰρ μὴ τοῦτο ποιήσῃς, σὲ διωκήσομεν καὶ δίκας αἰτήσομεν ἡμᾶς μέλλεις. οὐ γὰρ παυσόμεθα μεμψιμοιροῦντες, μή ποτε ἐλυπήσαμεν. πολὺ γὰρ τῆς ἀγάπης σου δυνατόν καὶ τοῦ δυνάμενον σε τὸν θυμὸν ἀναπαύειν. ἐπεὶ οὖν ἱκανῶς ἀπολελογήμεθα, δήλωσον ἡμῖν, ὡς ἐδέξω τὴν ἀπολογίαν ἡμῶν. καὶ γὰρ ἔξεστί σοι μαθεῖν τῇ ἐμμελείᾳ, ὅτι πρὸς μὲν ἄλλους τὸ αὐτὸ δὴ τοῦτο ποιηκότας καὶ σφόδρα γνησίους ἡμῖν οὐκ ἐδείκνυεν ἡμῖν ἀπολογίας, ἀλλ' ἤρκεσε τὸ δέχασθαι καὶ πεμφθέντα· ὅτι δ' ἡ τῆς σῆς τιμιότητος δέ ἀπολογούμεθα, καὶ προσκαλούμεθα μηδὲν ἀλλῆσαι, καὶ οὐ πρότερον ἀποστησόμεθα συνεχῶς ταῦτα λέγοντες, ἕως ἂν ἡμῖν δόλον ποιήσῃς, ὅτι οὐκ ἤλλησας. δύο γὰρ τοιούτων ὅτι τυχόντων γραμμῶν, διπλασίονα καὶ τριπλασίονα καὶ πολλαπλασίονα τῶν ἀποστολείων ἡγούμεθα" δεδίδαχας. ἱκανὰ γὰρ μάλιστα τοῦτο δέξαι τὸν αἰδῶ καὶ τὸν τιμόν, ἵνα ἔχῃς πρὸς ἡμᾶς.

ρλγ. ΚΑΡΤΕΡΙΩ ΗΓΕΜΟΝΙ.

Ερημότατον μὲν χωρίον μᾶλλον ὑπόλοιπος ἡ Κουκυσός· πλὴν ἀλλ' οὐχ ὕστως ἡμᾶς τῇ ἐρημίᾳ λυπεῖ, ὡς βλάψειν τῇ ἡσυχίᾳ καὶ τῷ μηδαμόθεν ἡμῖν προσφοίτησιν πρόσεχειν. διὰ καθάπερ εἰς λιμένα τινὰ, τὸν ἐρημίαν ταύτην ἀπλωτηκότες, οὕτω καθήμεθα, ἀπὸ τῆς κατὰ τὴν ὁδὸν κακοῦ δυσπνοούντες, καὶ τῇ ἡσυχίᾳ ταύτῃ τῆς ἀρρωστίας καὶ τῶν ἄλλων κακῶν, ὧν ἐπεμείναμεν, τὰ λείψανα διορθούμενοι. καὶ ταῦτα εἰρήκαμεν πρὸς τὸν σὸν λαμπρότητα, ὅπως σφόδρα ἴσμεν χαίρουσά σε τῇ διαίτῃ τῇ ἡμετέρᾳ. ἐπεὶ καὶ ὁ αὐτοδίδακτος πεποίηκας, οὐδέποτε ὑπολαβεῖν δυνάμεθα, σὸν προστάς σκαιοὺς καὶ ἀλογίστους δυσχεραίνειν δοκοῦσι, καὶ πάντα ποιῶν ὥστε ἡμᾶς ἐν ἀδείᾳ καταζῆσαι, καὶ τὰ σαυτοῦ πληροῦν. καὶ ταῦτα πρὸς ἄπαντας, ὅπερ καὶ αὐτὸ ἀφικόμεθα, αἰσχυνόμεθα, πολλάς σοι χάριτας εἰδότες, δι' ἃ σοῦ μὲν θαυμασιώτατε, τῆς τοσαύτης κηδεμονίας. ἵνα δὲ μὴ μόνοι σὲ τοῦ φιλεῖσθαι προσδέ-

σθαι,

σῦ, ἀλλὰ ἓξ ἐκ τῶ γραμμάτων ἀπολαύειν τῆ σῶν τῆ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς σημαινόντων παλιῶ καὶ πιστεύομεν τὲν θεὸν σωθῆναι δίδομι καὶ ταύτην ἡμῖν τὲν χάριν. οὐ γὰρ τὲν τυχοῦσαν δεξιὰν καὶ ἐν ἀλλοτρίᾳ διαπεύσαντες ἀπεκλήσαμεν, εἰ τοιαῦτα γράμματα δεξαμένοι παρὰ τῆς θαυμασιότητός σου.

ρλη. ΚΑΣΤΩ, ΟΥΑΛΕΡΙΩ, ΔΙΟΦΑΝΤΩ, ΚΥΡΙΑΚΩ πρεσβυτέροις Ἀντιοχείας.

ΟΥ θαυμάζω ὅτι τὲν μακρὰν ἡμῶν ἀπιστολὲν βεβαιοῦν ἐκαλέσατε. πιστὸν γὰρ ἐρῶντες οὐκ ἴσασι κόρον, ἀ δίκαιαι πλησμονάν· ἀλλ' ὅσα μὲν λόγων παρὰ τῶν ἐρωμένων, πολλάκις ἀπῄτησαν. ἀφ' ὅτου τοίνυν εἰς ἐμὲ παρῆλθεν, οὐκ αὖ παύομαι ὃ τῆς βεβαιότητος διέφυγεν ὄνομα· ἀλλὰ καὶ αὐτὸ μακρὰν αὖ ἐκλαβεῖν, μᾶλλον δὲ οὐκ ἐκλαβεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ μακρὰν ἀπ' ἐμοῦ ἐφάνη. ἐπεὶ δοκῶ καὶ ἡμᾶς, ὥσπερ ἀπ' ἀρχῆς ἀφίκεσθε, φιλεῖν τοὺς ὑμᾶς, οὐδὲ αὖθις χάριν λαμβάνομεν, ἀλλ' ἀεὶ παρόντας ἀπῄτησθε παρ' ἡμῶν τὸ φιλεῖν, καὶ ὃ χρέος τῆς ἀγάπης, ὃ ἀεὶ μὲ ἐκτίνυμεν, ἀεὶ δὲ καὶ ὀφειλόμενον (Μηδενὶ γάρ, φησι, μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν) καθ' ἑκάστην ἡμῶν ἀπαιτοῦσθε ἡμέραν, ἀεὶ μὲ αὖθις μὴ πολλῆς λαμβάνοντες τῆς ἀσφαλείας, οὐδέποτε δὲ ἀπεπληρώσατε τὸ παρ' ἡμῶν ὀφειλόμενον. μὲν δὴ παύσασθε καθ' ἡμῶν τὸ καλὸν τοῦτο ὄφλημα καὶ πολλάκις ἔχον πόνου. οἵ τε γὰρ καταβαλλόντες, οἵ τε ὑπομένοντες, τὲν ἴσην καρτεροῦσι διάθεσιν, ἐπεὶ δ' ὑπὲρ ἀμφοτέροις τῆ καταβολῆ ὁμοίως γίνεται θάρρος, ἀπὸ τῆς τῶν χρημάτων οὐκ ἔνι· ἀλλ' ὁ μὲ καταβάς, πικρότερος ἐστὶ τῆ ψυχῆ, ὁ δὲ ὑπομείνας θαρραλεώτερος. ἀλλ' οὐκ ἔστι τὸ συμβολαίου τῆς ἀγάπης ὑπὲρ συμβαίνειν ἐθέλειν. οὐδὲ γὰρ ἀφίκεσθε ἔρημοι καταλύοντα, ὥσπερ ποιῆ τὰ δεχόμενοι τρὸς ὑπομένοντας μεταιτᾶν, ἀλλὰ πάντε μᾶλλον αὖθις θαρραλεώτερον καθίκασιν, ὅταν αὐτὲν καταβάλλῃ. ζῶντ' οὖν εἰδότες καὶ μαινομένω ταῦτα ἡμᾶς βλασφήσαντα, μὴ ἀφαλίπητε διὰ παντὸς ἀκμάζοντας τρὲ ἡμᾶς τὲν ἀφθαρσίαν ὑπολαμβάνοντες. εἰ γὰρ ἔστι μηδὲν δεόμενοι εἰς τοῦτο τῆς πρὸ ἡμῶν παρακλήσεως, ἀλλ' ὅτῳ σφόδρα ἐρῶμεν ὑμῶν τῆς ἀγάπης, καὶ μὴ διαμένοντες ἀναμιμνήσκωμεν τούτου ποτέ, ἢ τῆ συνεχῶς ὑπομένειν, ἢ τῆ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας δηλοῦν. εἰ γὰρ μηδὲ τούτου χάριν ἀφικόμενοι ἀναμένοντες, ἀλλ' ἡμᾶς ἐξ ἄρτι, ὅτῳ σφόδρα περιπονοῦσιν ἡμῶν, οὐ παυσόμεθα διὰ συνεχῶς πρὸ ὑμῶν ὑπομένοντες. ὅτι μὲ γὰρ ἐργάδες τοῦτο λοιπὸν ἢ ὄχλον τὲν τοῦ ἔτους ὥραν, ἢ ὄχλον τῆς ὁδοῦ δυσχολίαν, ἢ πολλῶν φαντασιῶν τῆ ὁδοιπορίαν τῆ περὶ τούτου διακινουμένων ὑμῖν, οὐδὲ ἡμᾶς ἀγνοοῦμεν. πολλὰ ἀλλ' ὡς ἔνι, ἢ οἷον τὸ ὄρος, ἢ αἱ θέσεις τῆ χωρίου δυσχολίαι συνεχῶς ὑπομένειν παρακαλοῦμεν, ἢ παρὰ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης ταύτην αἰτούμεθα τὲν χάριν. ἢ τῷ κυρίῳ δέ μου τῷ θεοφιλεστάτῳ πρεσβυτέρῳ Ῥωμανῷ, καθὼς ἐκελεύσατε, ἐπιστείλαμεν, ἢ τοῦτο χάριν ὑμῖν εἰδότες πολλὰ ἐπεὶ ἢ τοῦτο σφόδρα ἡμᾶς ἀγαπῶντας ὅτι καὶ μὲ ὑπερβολῆς φιλοῦντες, τὸ τηλικοῦτοις ἀνδράσι καὶ ὄχλον τῆ γραμμάτων πιέζοντα καὶ πολλὰ ποιοῦντας ἀπουσιῶν ἀκριβέστερον ζητεῖσθαι ἡμᾶς. δεξάμενοι τοίνυν ἡμῶν τὲν περὶ αὖθις ὑπομονὲν καὶ δοῦναι παρακληθέντες, καὶ χωρὶς τῆς ὑπομονῆς πρόσκειται αὖθις πάλιν ἐξ ἡμῶν. καὶ γὰρ οὐχ ὡς ἔτυχεν αἰτοῦμεν καὶ ὀρθῆς ἐφιέμεθα αὐτῆ σφοδρότατα. καὶ τοῦτο μανθάνετε ἀπὸ τῆς γλώττης τῆς ὑμετέρας, ὅτι τὲν αὐτὲν ἀγάπην ἡθροικὸς ὀλιγωροῦντες, ἡμῖν αὖθις τὰ μέγιστα χαριζόμενοι· καὶ ὅτι τὲν μεταξὺ σιγὲν οὐραγωγίαν ποιοῦνται, δηλαὶ τὸ τὰ γράμματα ἀναμένειν δέχεσθαι παρὰ τῆς εὐλαβείας αὐτῆ. ὅτῳ γὰρ πρεσβύτερος ἡμᾶς ἠτήσατο ὑπομεῖναι, ἰδοὺ καὶ τοῦτο ποιοῦμεν, καὶ παρακαλοῦμεν [καὶ] αὖθις συνεχῶς τοῦτο πρὸς ἡμᾶς ποιῆ.

ρλε. ΚΑ-

ρλε. ΚΑΣΤΩ, ΟΥΑΛΕΡΙΩ, ΔΙΟΦΑΝΤΩ, ΚΥΡΙΑ-κῷ πρεσβυτέροις [Ασπονδίας].

ΡΑγδαῖόν τι χρῆμα καὶ βίαιον ἡ ἀγάπη, καὶ δάκνει σφοδρὸν βιαιότερον. ὑ-δὲ γὰρ ὕπνος ἐκφύσει σὺν τοῖς χρήμασι ὀφιλέτας αὐτοῖς ἀγχόντες ἀπαιτοῦσιν, ὡς ὑμᾶς τῆς ἀγάπης τὸν ἄλεσιν πρὸς τὸν τῶν ὑπερόλων ἡμᾶς ἔκπτωσιν κατεπείγατε, καίτοι πολλάκις τοῦτο καταδήλως ὁ ὄφλημα. ἀλλὰ τοιοῦτα τοῦτα τῷ χρέους ἡ φύσις· ἀεὶ καταπίπτει, καὶ ἀεὶ ὀφείλεται. διὰ τοῦτο καὶ ὑμᾶς πολλάκις δεδάμθυοι γράμματα, ὑ χρόνου δε. καὶ γὰ καὶ τοῦτο ἐκόντος ὁ πλεονέκτημα καὶ μιμῆται τὸν θαλάσσαν, ἢ μυρίων πάμπολλα δέδεται εἰς αὐτὸν ῥεύσαντα ποταμῶν οὐκ ἐμπίπλαται. τοιοῦτον καὶ τῆς ἀκρῆς ὑμῶν ὁ πλάτος. διὰ τοῦτο ὅσῳ αὖ πλείονα ἐμβάλωμεν, τοσούτῳ μειζόνως τὸν φλέγα τῆς διαθέσεως ὑμῶν ἐγείρομεν. μὴ τοίνυν νομίσητε ὑποπεύσαντα ὑμῶν τὸν φιλίαν βραχὺ τοῦτον σιωπᾶσθαι χρόνον. καὶ γὰ τοιαυτὸν ἄπαν ἐπάγομαι αὖ, εἶτα ὑποπεύσαιμεν, καὶ πλεοναχοῦ δὴ ἐπεσάλκαμεν. ὥσπερ γὰρ οὐ χρείαν ἔχοντες ἀφέντες, οὕτως ἰσχύοντες ἀφέντες, καὶ ἀναπαυόμενοι πολλῆς δίκτυα τῆς θηρατικῆς. εἰ τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἠθυμήσαμεν χολωθέντος ὑμῶν τῆς διαθέσεως, οὐκ ἂν ἡμελήσαμεν καὶ πρὸ ἑαυτῶν εἰσφέροντες, ὥστε αὐτὸ ἀναπαῦσαι μειζόνως. ὁ γὰ σφόδρα ὑμῖν θαρρεῖν καὶ ἀδίκως σαφῶς, ὅτι καὶ δεχόμενοι, καὶ μὴ δεχόμενοι γράμματα, παλαιόν, ἀκίνητον, μόνιμον, ἄτρεπτον, ἀκλινῆ, ἀκμάζουσαν καὶ ἀνθοῦσαν αὐτὸν διὰπαντὸς διατηρῆτε, οὐκ ἀναγκαίας εἰς τοῦτο ἡγούμεθα ἡμῖν καὶ ἐπιστολάς, ἀλλ' εἰς ὁ διαθέσεως ἀποδοῦναι ὄφλημα· ἐπεὶ καὶ τῶν οὐ χρείας, ἀλλὰ φιλίας ἔνεκεν ἐπιστέλλομεν. ὅπου γὰρ καὶ πολλοὶ πολλαχόθεν καὶ χιλίαις φύονται, καὶ μυρία πρὸς ὕψος ἐπαίρηται κύματα, οὐδὲν ἡμᾶς βλάψαι δύναται ἂν ἐμβάλῃ εἰς ὁ τῆς ἀθυμίας κλυδώνιον, ἰσθμὸς ὁ πρόθυμον ἔδειξε χρόνος. ὑ τοίνυν ὡς πρὸς διορθώσεις τῆς ὀστέου πάλαι καλήσεως ἐπιστέλλομεν, ἀλλὰ δηλοῦντες ὅτι χαίρομεν, σκιρτῶμεν, φρατόμεθα, πλεονεκτούμεθα ὑπὸ τῆς ἡδονῆς, τοσαύτης καὶ οὐ τοσούτου διαφέροντος ἀγάπης πρὸς τῆς ἐμμελείας ὑμῶν ἀπολαύοντες. ὅτι δ' οἶδα ὅτι πολλὴν ὑμῖν φέρει τὸν εὐφροσύνην ὁ μαθεῖν τὰ ἡμέτερα ὑπὸ τίνι ὁρμῆς, ἀπηλλάγμεθα τῆς τοῦ πολέμου ἀθυμίας, ὑγιαίνομεν. οὐδὲν ἡμᾶς ὅτι πολιορκίαι, ὅτι ἔφοδοι ληστρικαί, ὅτι ἐρημία χωρίου, ὅτι μυρίων πρόσταται ὄχλος, ὅτι ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδὲν συσκιάζει καὶ θορυβεῖ· ἀλλ' ἀδίκως ἀπολαύομεν, ἀπροσχημοσύνης, ἡσυχίας πολλῆς, καθ' ἑκάστην μεμεμφότες τὰ ὑμέτερα, ὑπὲρ τούτων πρὸς σὺν εἰσιόντας, πρὸς ἡμᾶς ποιούμενοι λόγους. τοιοῦτον γὰρ ὁ φιλῆν γνήσιον. ὅπου γλυκύτης ἀεὶ σὺν πορρωμένοις ἔχειν πρόσκυσιν ἀζει· ὃ καὶ ἡμεῖς ποιοῦμεν, ὅπου σφόδρα φιλοῦμεν· ὃ τοῦτο ἴστε καὶ ὑμεῖς. ταῦτ' οὖν ἀπόντα λογιζόμενοι, μὴ νομίζετε ἐρραθυμηκέναι ἡμᾶς, μηδὲ ὀλιγω-ρεῖσθαι τῷ χρόνῳ γεγηθέναι πρὸς τὸν διάθεσιν τὸν ὑμετέραν. ἡ γὰρ ἀγάπη οὐδέποτε σι-πᾶσθαι· ἀλλὰ καὶ χρόνος πρόεισι μακρὸς, καὶ πραγμάτων αὐχηρότης δυσκολία, καὶ μακροτέρα τῆς ὁδοῦ μῆκος διαγράμματα, οὐδὲν τούτων αὐτὴ διακόπτεται, οὐδὲ ἐξίτηλος γίγνεται, ἀλλ' αὐθις μειζόνως ἐπιδίδωσιν.

ρλς. ΚΑΣΤΩ, ΔΙΟΦΑΝΤΩ, ΟΥΑΛΕΡΙΩ, ΚΥΡΙΑΚΩ πρεσβυτέροις Ασπονδίας.

ΟΤΙ μὲν ἡμᾶς ἀπέλιπεν ὁ κύριος μὲν ὁμιλητὰς καὶ βελτίστους πρεσβυτέρους Κων-σάντιος, ἀλγῶ· ὅτι δ' ὑμᾶς ἀπείληφε, χαίρω· καὶ μειζόνως χαίρω, ἢ ὀπίσω ἀλγῶ.

βῦ

Αὖ γὰρ οἶσθ' ὅτι εἰς ἀκύμαντον ὁρμὴν λιμένα, τὸν ὑμέτερον ἀγαπῶν. καὶ γὰρ μυρίας παντα-
χόθεν ἐξεπίκωπτο τρικυμίας, ἡ πολλὰ ἐγείρουσα κύματα, ἀλλὰ τοιαῦτα καὶ ὑμέτερα,
ὡς καὶ ὁ χειμὼν γαλήνης ἀπολαύειν λυπῆς, διὰ τὸν" παρεσχῆσαι ὑμῖν ἀνδρείαν, καὶ τὸν
ἀκλινέστατον ἀγάπῃ καὶ διαθέσει. ἰδόντες τοίνυν αὐτὸν, ὡς ὑμᾶς πρέπει δῆτα, πάντα
5 αὐτῷ γνώσεσθαι παρεκλήθητε. ἴστε γὰρ ὅσους ὑμῖν κείσεται μισθοὺς ἔχειν καὶ μάτην ἐπηρεάζο-
μένοις ἀνέκαθεν ἀσυνδίκοις. σὺν δὲ γὰρ ἡμῖν ἄλλος ἢ ζητοῦμεν, ἀλλ' ὥστε μηδὲν" αὐτὸν παρὰ
τὸ δίκαιον ἐπηρεασθῆναι, μηδὲ ἔχειν καὶ μάτην ἀγωνᾶσθαι καὶ ἀναγκάσθαι ἐπὶ δικαστηρίοις
ἀπαρεσκόμενον, ὑπὲρ ὧν εὐφρανοῦσθαι αὐτὸν καὶ ἀναπηρύττεσθαι ἔδει. καὶ γὰρ μὴ τούτου
ἕνεκα τὰ αὐτῶν· ὑπὲρ ὧν ἡμῖν αὐτῶν, ὥστε ζωπυρεῖν ἡμῖν ἐπιστέλλειν, καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγείας
10 τῆς ὑμετέρας διαγελίζεσθαι. εἰ γὰρ καὶ πολλῷ διειργόμεθα τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, ἀλλ' ὅμως δ'
παντόμβα διϊωνεκῶς ὑμᾶς ὅπου δίκαιος" φέρεντες, [ἐ πλησίον ὑμῶν ὄντες,] καὶ καθ' ἑκάστην
ὑμῖν συνεπόμβοι τὸν ἡμέρου. τοιοῦτοι γὰρ ⓐ τῆς ἀγάπης ὀφθαλμοὶ τὸ γνησίως εἰδότων φι-
λεῖν. καὶ τοῦτο ἴστε καὶ αὐτοὶ σαφῶς, ὅπως καὶ φιλεῖν ἴστε γνησίως.

15 ρλζ. ΚΑΣΤΩ, ΟΥΑΛΕΡΙΩ, "ΔΙΟΦΑΝΤΗ, ΚΥΡΙΑΚΩ
πρεσβυτέροις Ἀντιοχείας.

ΤΗ γλώττῃ μὲν ὀλιγάκις ὑμῶν ἐπέσχεν τῇ εὐλαβείᾳ, τῇ γνώμῃ δ' ζωηρότερον καὶ
πυκνότερον. "μὴ δὲ τοσαύτας εἶναι νομίζετε ἡμῶν τὰς ἐπιστολὰς, ὅσας ὑπεδέξασθε
20 δι' ἀγγέλου καὶ μόγις, ἀλλ' ὅσας ἐπεθυμοῦμεν ὑμῖν διαπέμψασθαι. εἰ γὰρ οὕτω βουλη-
θείητε δικαίως, νικᾶσθε γραμμάτων πρὸς ἡμᾶς ὑπὸ ὑμῶν. εἰ δ' οὐδὲν ὁ
μαχόμενος, ἀ τῆς ἡμετέρας ὀλιγωρίας, ἀλλὰ τῆς τῶν" πραγμάτων δυσχολίας ἀ σιγὴ
δηλοῖ. ζητῶ δ' εἶναι, ἵνα καὶ γραφέντων ἡμῶν καὶ σιγώντων τὸν αὐτὸν" περὶ τῆς ἡμετέρας
ἀγάπης τῆς περὶ ὑμᾶς φέρητε λόγον. ἡμεῖς γὰρ ὅπου δ' ὦμεν, ἐγκολάψαντες ἡμῶν
25 τῇ διανοίᾳ τὸν μνήμονα τὸν ὑμέτερον, πάντα χρὸ περιφέρομεν· καὶ νῦν δ' γράφομεν ὑμῖν ὀλίγα
πολλοῖς, ὅτι ⓦ καλὸν μισαγωγὸν καὶ μὴ τῆς παρεπιδήμου ὑμῖν εὐνοίας ἐπιδείξασθαι, καὶ τὸν βου-
λομένους ἀκάρπως περὶ αὐτοὺς φιλονεικεῖν ἡμερωτέρους πεποιήκατε. οὐκ ἄρα μάτην ἔλε-
γον, οὐδὲ κολακεύων ὑμᾶς, ὅτι καὶ μυρία" πάντα χάριν ἐγείροντα κύματα, ἐν γαλήνῃ τὰ
ὑμέτερα. ⓐ γὰρ οὕτω ῥᾳδίως ἑτέρους ναυάγια περιλύοντας, εὐδηλον ὅτι πρῶτον τὸν κλυδω-
30 νίων ἐρήκατε. γράφετε δ' ζωηρῶς ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας. ἴστε γὰρ ὅπως ἡ-
μῖν περιασπάσασον τοῦτο μαθεῖν. τοσαύτην γὰρ ὑμῶν ἐχομεν ἔχθρα τὰ γράμματα τὰ τὸν
ῥᾳστον ὑμῶν ἡμῖν ἀπαγγέλλοντα, ὅτι ἐ τοσούτοις περιεστηκόμενοι δεινοῖς, πολέμοις, λοιμοῖς,
ταραχαῖς, θανάτοις καθημερινοῖς, ἐοίκαμεν ἀν' ἑσπέραν ὑμῶν δοξάζειν τὰς ἐπιστολὰς, ἐ ἀ-
ναπαυόμεθα ὑπὸ τῆς ἡδονῆς, καὶ μᾶλλον ἐστιν ὅτε καρπούμεθα τὸν" πόθον αὐτῶν.
35 τοιοῦτον γὰρ ὁ φιλεῖν γνησίως, ὡς ἀν διὰ γραμμάτων δύνασθαι τὴν τοιαύτα εὐαγγελια
ἐχόντων τοῦ τῶν σώματι κεχωρισμένους αἰσθάνεσθαι ῥᾳδίως.

ρλη. ΚΑΣΤΩ, ΟΥΑΛΕΡΙΩ, "ΔΙΟΦΑΝΤΗ, ΚΥ-
ειακῷ πρεσβυτέροις Ἀντιοχείας.

40

ΚΑΙ ὁ γράφας, ἀ ὁ πρεσβύτερος ὑπαπαδῆσαι τοῖς πρὸς ἡμᾶς γράμμασι, ἐ ὁ γράμ-
ματα πρὸς ἡμῶν αἰτῆσαι, ἐ ὁ κελεῦσαι ὑπαγορεῦσαι μᾶλλον ὑπὸ ἐπιστολῆς, ἐδίδαξε τοῦ ἀ-
χαρέστους ἀ μανικοὺς ἡμῶν ἐφεξῆς. τοῦτο τὸν ἑρμηίαν, ὃ ἢ διαπέφοιμεν, οὐκ ἀφίσιν ἐ-
ρημίαν φαίνεσθαι· τοῦτο τὰς ποικίλας ἀ συνεχεῖς" ἡμῶν πρόσοδους πρεσβεύειν. ἡ γὰρ
ἀγάπης

ἀγάπης ἴσον; οὐκ ἔστιν οὐδέν. αὕτη γὰρ ῥίζα καὶ μήτηρ καὶ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν ὅλων, ἀρετὴ πόνου οὐκ ἔχουσα, ἀρετὴ ἡδονῆ συγκεκληρωμένη, καὶ πολλοὺς φέρουσα τοὺς γνησίως αὐτὴν μεταδιώκοντας τὴν εὐφροσύνην. Διὰ ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵσμεν πολλοὺς, ὅτι οὕτω γνησίως διετηρήσατε τὴν πρὸς ἡμᾶς ἀγάπην. καὶ ἡμεῖς γε, ὅσον περ ἀφ' ὧμεν, καὶ νῦν πρὸς αὐτὰ τῆς οἰκουμένης ἀπενεχθῶμεν τὰ πέρατα, καὶ εἰς ἐρημότερον τόπον χωρίον, πρὸ φέροντες ὑμᾶς ἀπάντων, ἐγκολάπτοντες τῇ διανοίᾳ, καὶ ταῖς ζωγραφίαις σφόδρα θέλοντες. καὶ οὔτε τῆς ὁδοῦ ὁ μῆκος, οὔτε τὸ χεῖμα ὁ πλῆθος, οὔτε ὁ τῶν πρὸς ἀπαντώντων ἰὸς, ῥᾳδιουργότερος ἡμᾶς πρὸς τὸν ὑμετέραν ἐμμένειν πεποίηκεν· ἀλλ' ὡς ἔδει καὶ πρόσθεν ὑμῖν συγγενόμενοι, μᾶλλον δὲ ὡς ἀεὶ μεθ' ὑμῶν ὄντες, ὥσπερ οὖν καὶ ἐσμεν, οὕτως ὑμᾶς ἐρῶμεν καὶ φαντάζομαι τῆς τῆς ἀγάπης ὀφθαλμοῖς. τοιοῦτον γὰρ ὁ φίλος. οὐ διείργεται ὁδῷ· διαστήματι, οὐ μεγάθει τῆς ἡμερῶν πλήθη, οὐ νικᾶται θλίψεων πρόσκοπος· ἀλλ' εἰς ὕψος αἴρεται διὰ πάντος, καὶ φλογὸς μιμεῖται δρόμον. καὶ τοῦτο ἴστε μάλιστα πάντων, ὅπερ καὶ φίλοι μάλιστα πάντων ἐπίστασθε. διὰ καὶ σφόδρα ὑμᾶς μακαρίζομεν. εἰ γὰρ καὶ ἡμεῖς οἰκοῦμεν τὸν αὐτὸν πλοῦν, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἰσχυροὺς ὑμῖν δοὺς τοὺς τῆς ἀγάπης τούτους μείζονα τὴν ἀμοιβὴν, καὶ πολλῷ πλείονα. καὶ γὰρ οὐκ πολλοῦ τοῦ πρέποντος ἀεὶ πρὸς τοὺς ἀποδόσεις τὸν ἀγαθόν τι ποιοῦντας ἢ λέγοντας. ἐγὼ μὲν οὖν ἐβουλόμην καὶ αὐτοὺς ἰδεῖν ὑμᾶς, καὶ τὸν κοινὸν πρόσωπον ἀπολαβοῦσαν ζωηρότητα, καὶ ἐμφορηθῆναι καὶ τούτου τοῦ βότρυ τῆς ἀγάπης ὑμῶν· ὅπερ ὃ τοῦτο οὐκ ἔστιν, οὐ διὰ ὄκνον καὶ ῥᾳθυμίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀνάγκην τῆς ἐξουσίας πεπιδῆσθαι, καὶ ζῆν δούτερον ἡμᾶς μὴ ἀποστερήσοντα πλοῦτον, ἀλλὰ πέμπειν ὑμῖν νικφάδας ἐπιστολάς, καὶ πρὸ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας δηλοῦντας. εἰ γὰρ πάντα διαλάμπει γράμματα στενοχωροῦμεν, πολλῷ καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν, καὶ ταῦτα ἐν ἀλλοτρίᾳ διατρίβοντες. εἰδότες οὖν ηὐλίκα ἡμῖν χαρὰ γενήσεται, καὶ ἐν ὅσῃ καταστήσετε ἡμᾶς θυμηδίᾳ, μὴ φθονήσητε τῆς τοσαύτης ἡμῖν ἡδονῆς. ὁμιλήσουσι γὰρ ὑμῖν τοῖς γράμμασιν, ἀντὶ ὑμᾶς ἡσυχάσομεν ἐνταῦθα πρᾶγμα, καὶ πανηγύρει ἐντεῦθεν τῆς παρουσίας ὑμῶν λήψόμεθα τὴν φαντασίαν.

ρλθ. ΚΑΣΤΩ, ΟΥΑΛΕΡΙΩ, ΔΙΟΦΑΝΤΩ, Κυριακῷ πρεσβυτέροις.

Ὁ συμβαίνει τῷ χρυσίῳ βασανιζομένῳ πολλάκις ἐν τῷ πυρὶ, τοῦτο καὶ ταῖς χρυσαῖς εἰώθασι παρεγγυᾶσθαι ψυχαῖς ἐν τῷ πειρασμῷ. ἐκείνου τε γὰρ τὴν ὕλην λαμπροτέραν πολλῷ καθαρωτέραν ἡ τῆς φλογὸς ἀποφαίνει φύσις ὁμιλήσασα αὐτῷ χρόνον τοσοῦτον, ὅσον αἱ ὁ τῆς τέχνης ἐπιτρέπει νόμος, ὁμοίως τε τῇ χρυσίῳ καὶ διανοίᾳ ἐοικυῖαν ἀνθρώπου, χρυσίου πάντος φαιδροτέρους καὶ πολυτελεστέρους μὴ πολλῆς τὴν οὐσίας ἡ τῶν ἐπαλλήλων πειρασμῶν ἐργάζεται κάμινος. διὰ δὲ τοῦτο οὐκ τοσοῦτον καὶ θλίβομαι διαστήματος, ὅ παυόμενα διηνεκῶς μακαρίζοντες ὑμᾶς. ἴστε γὰρ, ἴστε σαφῶς ὅσον τῶν τοιούτων ὀφθαλμῶν ὁ κέρδος, καὶ πῶς ἡ τοῦ πρώτου βίου εὐημερία ὅπερ μόνον ὄντι φλοιὸς, σκιάματος ἔρημον, καὶ ὃ μέλλοντα ἀγαθὰ πεπηγότα, ἀκίνητα, μόνιμα, ἀθάνατα. καὶ ὅ τοῦτο μόνον ὄντι ὁ θαυμαστὸς τῆς ἀρετῆς, ὅτι ταῦτα ἡμῖν καὶ ἐπαθλα πρόκειται, ἀλλ' ὅτι καὶ τῶν ἐπάθλων καὶ ἀγῶνες αὐτῆς ἔπαθλα γίνονται· καὶ ὅ μόνον τοῦ θεάτρου λυσιτελοῦντος τὰ βραβεῖα τοῖς νεικηκόσιν ἔρχεται φέρουσα, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ μέσῳ τῷ σκάμματι λαμπρεύεται τοὺς ἀγωνιζομένους πλείστου δεῖν θεραπεύειν. διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος οὐκ ὅτι ταῖς ἀποδόσεσι τῶν θλίψεων χαίρει καὶ βραβεύειν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐπ' αὐταῖς ταῖς θλίψεσι καλλωπίζεται, οὕτω λέγων· Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσι. εἶτα ἀριθμήσας ὁρμαθὸν τῶν βραβείων τῶν θλίψεων, φησὶν· Ὅτι ἡ ὑπομονὴ αὕτη πίστει τὴν μητέρα τῶν ἀγαθῶν, καὶ ἀκύ-

Ρωμ. ε. γ.

μαντα

μαστιν λιθίνα, τὴν ἐν γαλιλαίᾳ ζωὴν, τῆς πίστεως ἰσχυροτέραν, τὴν ἁπλοῦν πομπὴν δικαιοπρεπεστέραν, ἢ τὴν ἐν ἀσφαλείᾳ. αὕτη γὰρ καταρχὴν ἔσχε δοκίμους καὶ γνησίους ποιῆσαι τοὺς αὐτῆς ἐφιεμένους, καὶ μηδὲ ὑποβολῆς ἀχρήστους. διὰ τοῦτο γὰρ ἀφίησι τὴν προσωποπλάστων θορυβεῖσθαι λυπηράν, οὐδὲ ὑποστέλλεσθαι· ἀλλ' ὥσπερ ἡ πίστις ὅσῳπερ μᾶλλον ὑπὸ πλειόνων παίπτει κυμάτων, αὕτη μᾶλλον ἐκκαθαίρεται μείζονος, οὐδὲ μᾶλλον κινουμένη, τὴν ἐν προσηλυμένων αὐτῇ ἔγκοιλον ὑδάτων ἀφανίζει ῥᾳδίως· οὕτω δὲ καὶ ὁ δόκιμος ἐξ ὑποπτοτέρας γνώμενος, πάσης ἀνωτέρω ἐφάνη βιβλιοδουλίας· καὶ ὃ δὴ θαυμαστὸν, ἔτι ἰσχυρότερος γίνεται, οὐ διὰ ποίαν κακῶν, ἀλλὰ τὴν παρὰ κακῶν διὰ ποιοῦτον ἀνάλυσιν ῥᾳδίως. ταῦτα οὐχ ὡς δεομένοις ὑμῶν μαθήσεως ἐπέστειλα. οἶδα γὰρ ὑμᾶς τὴν ζωὴν, ἣν ἔχετε ἐν Χριστῷ, καὶ ἐπεδείξασθε. ἃ γὰρ ἔσχε ῥημάτων ἐφιλοσοφήσαμεν ὑμῖν ὑμᾶς, ταῦτα ὑμᾶς δι' ὧν ἐπάθετε αἰσχυνόμενος. οὐ τοίνυν ὡς δεομένοις μαθήσεως παρ' ὑμῶν ταῦτα ἐπέστειλα, ἀλλ' ὅπως μακρὰν ἐσιγήσατε χρόνον, μᾶλλον δὲ καὶ μακρὰν ἐσιγήσαμεν σιγὴν, ἐδεδιότες καὶ τὴν βιβλιολυσίαν ἡμᾶς ἀθλητὰς δὲ ὑποφέροντα ἡμῖν βιβλιοφθορίαν ἐπί τινος ἑτέρου διαβάλλεσθαι ἐχρῆν, ἢ παρὰ τούτων, δι' ὧν οὕτως ἀνεφάνη λαμπρὸς καὶ δόκιμος; ἀλλ' οὐδὲ ἐν τούτῳ ἴσασι τῆς ἀθλήσεως ὁ καρπὸς, ἀλλὰ πρὸς ἐμὲ πεφιτίμηκε βρύων. Ἡ γὰρ δοκιμὴ, φησὶν, ἐλπίδα πίκτει, ἐλπίδα πρὸς τοῦτο βεβαιοῦσαν, οὐ κρίνουσαν τὸν δεσπότην τούτων, "ἣν κρίνει πᾶς, ἃ πολλάκις τοῖς πόνοις τοῖς πρὸς αὐτὸν κεχρηκότας οὐκ ἔχουσι τὸν καρπὸν ἀποδοῦναι τῶν πόνων αἴτιοι, ἀλλὰ μὴ τῆς ζημίας καὶ αἰσχύνης καθάπαξ ἀπελθόντες αἴτιοι. ἀλλ' οὐκ αὐτὴ τοιαύτη, ὅπερ οὐδὲ "ἐν δεσπότου. ὅπερ ἐπὶ ῥήματι δηλοῖ ὁ Παῦλος, ἔλεγεν· Ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει. οὐ γὰρ δὴ μόνον οὐ ζημιοῖ τὰ τοιαῦτα ἀγωνιζόμενον, οὐδὲ οὐ μόνον καταισχύνει, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλείονα καὶ πλοῦτον καὶ δόξαν αὐτῷ τῶν πόνων καὶ τῶν ἱδρώτων ἔρχεται φέρουσα. τοιαύτη γὰρ ἡ ἐλεημοσύνη χαὶρ τούτων τῶν πόνων ἐστὶ καὶ ἀμοιβή. ταχὺ γὰρ ἐπιβήσεται ὁ μέλλων τῆς βιβλιολυσίας· ἀλλ' οὐ πρὸς ὑμᾶς τοὺς οὕτω στοιβροὺς ὑμῶν ἐρεῖται. οὐ γὰρ βιβλιοκλοπημάτων χαμαιμάτων νόμῳ, ἀλλὰ θεσμῷ φιλίας, τὰ τοιαῦτα κρίνοντος, ὃν οἶδ' ὅτι καὶ βεβαίαν ἔχει) ταύτην ἠγήσασθε τὴν βιβλιολυσίαν. ἀλλ' ὅμως εἰ καὶ βεβαίαν ὑμῖν ἔχει) δικαίαν, οὐ παύσομαι καὶ ταύτης ἅπαξ ὑμᾶς ὑπομιμνῄσκων· οὐ δὲ φιλοσοφῶ πρὸς ὑμᾶς (οὐ γὰρ ἀφανὲς εἰς τοῦτο οὐδὲν ἀπαρτήσαντος, οἴκοθεν ἀνὼ καὶ κάτω πολλῆς ἀεὶ τῆς διαφιλείας καὶ καλῆς πηγάζοντος καὶ φιλούσης) ἀλλὰ δὴ πρὸς ἀπολογίαν ἡμῖν. οἶδα γὰρ ὅτι ἔστιν εἰς τὸν ἕτερον τινὰς ἡμῖν δυσμενεστέρους ὑμᾶς. ἀλλὰ τίς ὁ μισθός; ὃν δηλονότι ἡμῖν ποιήσομαι ὅτι σκιρτᾶτε, ὅτι χαίρετε καὶ θάλλετε, καὶ ὅτι οὐδὲν τῆς ἐπιτεχθείσης ὑμῖν πεπόνθατε ἀδικίας, ἀλλὰ πλείονος ἀδεοῦς ὑμῖν ἐπιδήσεως αἱ βιβλιοδουλαὶ γέγονται. διὰ γὰρ δεξιώματα βιβλιολυσίαν ταῦτα φέρουσαι ἡμῖν τὰ διαγγέλια, καὶ ἐρημίας, καὶ λιμοὺς, καὶ λοιμοὺς, καὶ πολέμων ἰσαυρικῶν, καὶ ἀρρωστίας ἁπάσης, οἷς ἅπασιν ἐκδεδόμεθα πᾶσι, ἔστιν ἡμῖν προθέσεις τοιαῦτα χαμαίματα, καὶ φαρμάκια, καὶ ἰατρεῖα. οὕτω οὖν τοίνυν ἠλίκα ἡμῖν χαμαὶ δῆθεν, καὶ βιβλιδάρια προσκλήθητε, ἵνα ἡμᾶς καὶ ἐκ τούτου καθημάρους ἁγιασμάτος πολλῆς ἐμπλήσητε τῆς θυσιώσης.

ρμ. ΚΛΑΥΔΙΑΝΩ.

Τί τοῦτο; ὁ θερμὸς ἡμῶν ἐραστὴς, ὁ μανικὸς, ὁ τοσοῦτος πρὸς ἡμᾶς ἀπολωλὼς ἀγάπης, ὁ διὰ παντὸς ἡμῶν ζωοδιδάσκαλος, οὐδὲ χαμαὶ ἡμᾶς οὕτω χρόνῳ κακῷ νοσήσαντας· ἀλλὰ καὶ ἐν ὀλίγῳ σιγήσαι σιγὴν οὕτω μακρὰν; τί ποτε ἄρα τὸ αἴτιον; ἆρα μὴ ἐκ ἀποδημίαν ἐξέδοσαν ἡμᾶς τῆς ἀγαθοῦ τῆς σῆς, καὶ ῥᾳθυμότερος πρὸς τὴν ἡμετέραν γέγονας ἀγάπην; οὐκ ἔγωγε οἶμαι. μὴ γὰρ ποτε τοῦτο ἡμᾶς ἀπὸ φιλίας οὕτω ψυχῆς καὶ θερμῆς,

μῆς,

μῆς ζοσεότιν ἡμῖν ἡδέως μεταζολιῶ. ἀλλ' ἆρα μὴ ἀῤῥωσία σε κατέχει; ἀλλ' οὐκ ἠδύνατο αὕτη ἡμῖν ἀζολὴν κώλυμα τῦ γράφειν. ἐπεὶ οὖν ἀγωνοθέτην τὸν αἰτῶμεν, μὴ τῦ λόγου τὸν σιγὸν ἢ τὸν αἰτῶμεν ἐπὶ τῆς σιγῆς, ἢ πέμπε ταχέως ἡμῖν ὀπτζολιῶ ζὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῦ σῶς εὐαγγελιζομένου ἡμᾶς. ὕτω γὰρ ζὰ μέγιστα ἡμῖν χορηγῆ, ἢ τῆς ἐρημίας πολλὴν παρέξῃς τοῖς δεξομένοις, αὐζιαῦτα δεξώμεθα γράμματα. ἀλλὰ μὴ ῥᾳθυμήσῃς. εἰ γὰρ ἢ μὴ τὸν ὀπτζολιῶ ζαύτην μάθῃς σιγῶν, οὐκέτι σοι συγγνώμην δώσομεν, ἀλλὰ γραψόμεθά σε τῆς ἐκάτης ἀγνωμοσύνης. οἶδα ἢ, ὅτι πάσης ζημωρίας τῦτο πικρότερον. χ. ὑμᾶς μή

ρμα. ΚΥΘΗΡΙΩ. χ. Lat.

ΗΜὲν ζωοποιὰ ἡμῖν ἡ αὐτόθι βεκχεία γέγονε περὶ ὑμᾶς· ἡ ἢ ὀντως θεῖα ἀγάπη, μεγάλη ἢ ὑψηλὴ ἢ ἀγγελική. τοῖς γὰρ γνησίως εἰδόσι φιλεῖν ἡδὺ καὶ εἰς τῦτο χρόνου μακροῦ, ἀλλὰ ζὲ ὀλίγου βεκχεῖ δυνατὸν κατορθῶσαι ζὸ πᾶν· ὃ δὴ ἢ ἐφ' ἡμῖν γέγονε· ἢ γὰρ ἀγάπη ὑμῶν ἐκρίζωσε πάντας ὡς περὶ πολλοῦ συγγνώμονας τῦ χρόνου. ὅθεν δὴ ἢ ὀπτζέλλομαι, ζὰ καθ' ἡμᾶς δηλοῦντες, ὅπως τε ὑγιαίνομεν, ἢ ὡς ἡσυχία ἢ ἀπροσκλησία διάγομεν. ἴσμεν γὰρ ὅτι χαίρετε ζωῦτα ὑμῖν ἀπαγγέλλοντες, ἢ τὰ παρ' ὑμῶν αἰτῦμεν γράμματα ζὰ αὐτὰ ἡμῖν βραβεῖα κομίζοντα. μὴ δὴ καθοκνήσῃς γράφειν ἡμῖν συνεχῶς, ἢ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας ὑμῶν βραβεύζεσθαι. ὕτω γὰρ τὰ μέγιστα ζὲ ὠφελοίσεσθε χαίρειν ὑμᾶς, ζωῦτα ὀπτζέλλοντες, ἅπερ συνεχῶς ὀπτθυμῦμέν σε μαθεῖν.

ρμβ. ΚΥΡΙΑΚΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Ο διάκονος μου Σώπατρος, ὁ τῆς Αρμενίας ἀρχῶν, Αρμενίας ζαύτης, ζὸ ἢ πᾶν ἐσμεν κεκλημένοι, ἦρξε μὲν Αρμενίας οὐ πατρὶς, ἐπεδείξατο ἢ περὶ ἡμᾶς θερμοτέραν πολλῷ πατρός. ζαύτης αὐτῷ τῆς βύσεως ἀποδυσάμενον τὸν ἀμοιβὸν ἀσυνδάζων τε ἢ ζητῶ, βύρκαίαν μοι δοκῶ κομίζεσθαι ὁδὸν, τὸν μεμεμνημένον σε ζ' ἀγρύπνοις ψυχαῖς, δι' ἧς δυνήσομεν αὖθις ἀμείβεσθαι. πῶς ζ' ἂν τῦτο; ὁρᾷς ὅτι αὐτῷ βαπτεύσαντι αὐτόθι χρόνον ὅλον πολλῷ ὀπτὸν λόγον κτῆσαι. τῦτον ἐὰν ἀσυνδάσῃς μὴ περιυμίας ἰδεῖν ἢ τῆς σοι θρεπούσης ἀγάπης, ἢ ποιήσῃς ἀπολαῦσαί τινος τῶν χρειῶν, ὃ πᾶν ἐσόμεθα σκυτικότες. ποίαν ἢ τῦτο, ζ' καθίσῃ γνώσεσθαι αὖθις ἢ τοῖς σὸν τέλει, τοῖς ἢ σοὶ γνωρίμοις, ἢ δυναμένοις αὐτῷ τὸν ἀλλοτρίαν ἡδίως τῆς σωγκούσης ποιῆσαι. ὕτω γὰρ χρείᾳ μὲν σκεύους, χρείᾳ ἢ ἐμοὶ, χρείᾳ ἢ σαυτῷ, ἀδρα χρήσει ἢ φιλάνθρωπον ἢ κτήσει τὸν πεντῶ λιμένα ὅλῳ ἢ παμδὸς ὠφελῶν.

ρμγ. ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΣΤΑΛΕΙΣΑ ΑΠΟ ΤΗΣ ΕΞΟΡΙΑΣ περὶς Κυριακὸν ὀπίσκοπον ὅτε καὶ αὖθις ἡ ἐξορία.

ΦΕρε δὴ πάλιν ἀπομνήσω σε τῆς ἀθυμίας ἣν ἔδοκες, καὶ διασκεδάσω σῶν λογισμοὺς σῶν· τὸ γὰρ ὄφος τῦτο σεισιχθῆναι. τί γὰρ ὄστιν, ὦ λυπῆ καὶ ἀθυμεῖς; ὅτι χαλεπὸς ὁ χειμὼν, ζ' πικρὸν τὸ ναυάγιον τὸ τῶν σκαλησίων καταλαβόν; τῦτο οἶδα καγὼ, καὶ σοθεὶς ἀντερῶ. ἀλλ' εἰ βούλει καὶ ἐκεῖνα σοι ἀναπλάττω τῶν γενομένων, θαλάττας ὁρῶ μεγενομένας, ἀπ' αὐτῆς τῆς αἰῦνος κάτωθεν αἱματοχλυσμένας, σῶν ναῦται δυτὶ τῶν οἰάκων καὶ τῶν κωπῶν ζαῖς χερσὶ τοῖς γόνασι περιπλέξαντες, καὶ πρὸς τὸν ἀμηχανίαν τῦ χειμῶνος ἀπορηθέντες, σὐκ ἔρεμον βλέποντες, ἀ πέλαγος, οὐ ξηρὰν, ἀλλ' ὅπῃ τῶν ῥωμάτων κειμένους καὶ ὀλοφυρομένους καὶ κλαίοντας. ζ' ζαῦτα μὲν ὅπῃ τῆς θαλάσσης ὕτω συμβαίνει· νῦν ἢ ὅπῃ τῆς

τῆς ἡμετέρας θαλάσσης χείρων ὁ δρυμός, καὶ χείρω τὰ κύματα. Ἀλλὰ βοήθησόν μοι τὸν δεσπότην ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὃς οὐ τέτηχεν ἀπειλῇ τὸ χάος, ἀλλὰ θυματι λύει τὸν ζάλλιν. Ἀλλ' εἰ καὶ πολλάκις προσκάλεσας, καὶ οὐκ εἰσακούσθης, μὴ ὀλιγωρήσῃς. διὰ τοῦτο γὰρ τῷ Θεῷ ἔθος τὸν σωτηρίαν ἡμῶν ἀναβαλλόμενον. μὴ γὰρ οἷόν τε ἦν ἐκεῖνος σοῦ τρεῖς ἀδὰς ἐκείνοις λυτρώσασθαι, ἵνα μὴ εἰς τὸν κάμινον τοῦ πυρὸς ἐμπέσωσιν; Ἀλλ' ὅτι ἠχμαλωτεύθησαν, ὅτι εἰς βάραθρον χώρας ἀπερρίφησαν, καὶ τῆς πατρῴας κληρονομίας ἐξέπεσον, καὶ ἀδὰ πρώτων ἀπιγνώσθησαν, καὶ οὐδὲν λοιπὸν οὐκ ἀπελείπετο, τότε ὁ ἀληθινὸς καὶ ἀψευδὴς Θεὸς αὖθις τὸν θαυματουργίαν εἰργάσατο, καὶ διεσχόρπισε τὸ πῦρ ἀπὸ τὸν κάμινον τῶν Χαλδαίων· καὶ λοιπὸν οὐκ κλησία αὐλὸς ἦν ἡ κάμινος, καὶ πᾶσαν τὸν κτίσιν ἀναστενάζουσαν, τὰ τε ὄρεσι καὶ τὰ ἀόρατα, ἀγγέλους τε καὶ δυνάμεις, καὶ οὕτω πρώτα συλλαβόμβοι ἔλεγον· Εὐλογεῖτε πρώτα τὰ ἔργα Κυρίου Κύριον. ὁρᾷς πῶς ἡ Δαν. γ. κζ.
ὑπομονὴ τοῦ ἀγίου καὶ τὸ πῦρ εἰς δρόσον μετέβαλε, καὶ τύραννον ἐδυσώπησε, καὶ πάσης τῆς οἰκουμένης ἐκπέμπει γράμματα. Μέγας ὁ Θεός, φησι, Σεδράκ, Μισάκ, καὶ Ἀβδεναγώ. καὶ ἰδὲ πόσην ἀποτομίαν ἐπέθηκεν. Εἴ τις, φησι, λόγον εἴπῃ κατ' αὐτῶν, Δαν. γ. ξσ.
οἶκον αὐτὸν διαμυέσθαι, καὶ τὰ ὑπάρχοντα αὐτὸν διαρπάζεσθαι. μὴ οὖν ἀθυμήσῃς, μηδὲ ὀλιγωρήσῃς. καὶ γὰρ ἐγὼ ὅτι ἐξηλαυνόμην [ἀπὸ] τῆς πόλεως, οὐδεὶς τότε οὐκ ἐφοβήθη, ἀλλ' ἔλεγον πρὸς ἐμαυτόν· Εἰ μὲ βάλεται με ἡ βασίλισσα ἐξορίσαι, ἐξορίσατω με· Κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. καὶ εἰ βούλεταί με ἀρίσαι, ἀρισάτω με· τὴν Ψαλ. κγ. α.
Ἡσαΐαν ἔχω ὑπογραμμόν. Εἰ θέλει εἰς τὸ πέλαγος ἀκοντίσαι με, Ἰωνᾶν ὑπομιμήσκομαι. Εἰ θέλει εἰς κάμινον ἐμβάλῃ, τοὺς τρεῖς παῖδας ἔχω τύπον πεποιῆσθαι. εἰ με θέλει τοῖς θηρίοις βαλεῖν, Δανιὴλ ὑπόκειται τοῖς λέουσι βεβλημένος ὑπομιμήσκομαι. Εἰ θέλει με λιθάσαι, λιθασάτω με· Στέφανον ἔχω ἀπὸ τοῦ μάρτυρα τοῦτο πεπιστεῦσθαι. Εἰ θέλει τὸν κεφαλὴν μου λαβεῖν, λαβέτω· γυμνάσιον εἰς τοῦτο ἔχω Ἰωάννου Βαπτιστοῦ. Εἰ θέλει καὶ ὑπάρχοντα λαβεῖν, λαβέτω· Γυμνὸς ἐξῆλθον οὐκ ἰσχύ- Ἰωβ α. κα.
23 λιας μηδὲν μου, γυμνὸς ἀπελεύσομαι. ἐμοὶ βοηθεῖ ὁ ἀπόστολος, Πεποίθαμεν δὲ θεόν- Γαλ. β. ε. α.
που ὁ Θεὸς οὐ λαμβάνει· καὶ, Εἰ ἔτι ἀνθρώποις ἤρεσκον, Χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἤμην. καὶ
ὁ Δαβὶδ καθοπλίζει με λέγων, Ἐλάλουν ἐν τοῖς μάρτυρίοις σου ἐναντίον βασιλέων, καὶ οὐκ Ψαλ. ριη. μθ.
ἠσχυνόμην. πολλὰ κατ' ἐμοῦ ἐσκευάσαντο, καὶ λέγουσιν ὅτι πῶς ἐκοινώνησα μὴ τοῦ φαγεῖν
αὐτούς. καὶ εἰ μὴ τοῦτο ἐποίησα, ἐξῆν ἐφεῖναι τὸ ὄνομά μου ἐκ τῆς βίβλου τῶν ζητούντων, καὶ
30 μὴ ἐγγραφεῖναι ἐν τῇ βίβλῳ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως· ὅτι ἰδοὺ ἐμὲ τοιοῦτον ἐγὼ ἐποίησα, καὶ
ἀποβαλεῖ με Χριστὸς ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ. Εἰ δὲ ἄπαξ καὶ τοῦτό μοι λέγουσι καὶ φιλονεικοῦσι, καθελέσθαι τὸν Παῦλον, ὃς μὴ τὸ ἀσπασάσθαι ὁλόκληρον τὸν οἶκον ἐβάπτισε· καθελέσθαι καὶ αὖθις τὸν Χριστόν, ὃς μὴ τὸ ἀναπαῦσαι τοῖς ἀποστόλοις τὸν χιτωνίσκον ἔδωκε. λέγουσιν ὅτι μὴ γυναικὸς ἐκοιμήθην. ἀποδύσατέ μου τὸ σῶμα, καὶ θρήσατε τὸν νέκρωσιν
35 τῶν μελῶν μου. Ἀλλὰ ταῦτα πρώτα ἀπὸ τοῦ φθόνου ἐποίησαν. Ἀλλὰ πάντως λυπῶ, ἀδελφὲ Κυριακέ, ὅτι ἐκεῖνοι τὴν ἡμᾶς ἀποσυναγώγους ποιήσασθαι, καὶ πλῆθος ἀκολουθήσει δορυφόρων. Ἀλλὰ πάλιν ὑπομιμήσθητι τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου, ποῖος μὲν ἐν τῷ τοῦ αἰῶνος ἐθλίβη, ποῖος δὲ ἀπέλαυσε. τί ἔβλαψεν αὐτὸν ἡ πενία; οὐχὶ ὡς ἀθλητὴς καὶ νικητὴς εἰς τὸν κόλπους τοῦ Ἀβραὰμ ἀπῆρεν; τί δὲ ὠφέλησεν ἐκεῖνον ὁ πλοῦτος, τὸ
40 ἐν πορφύρᾳ καὶ βύσσῳ αἰσχυνόμενον; ποῦ οἱ ῥαβδοῦχοι; ποῦ οἱ δορυφόροι; ποῦ οἱ χρυσοχάλινοι ἵπποι; ποῦ θρόνοι, ἢ ἡ βασιλικὴ τράπεζα; ἀλλ' ὡς λῆρος διεδιώκετο ἀπ' αὐτῶν τὸ μνήματι, γυμνὸν τὸν ψυχὴν ἐκ τοῦ κόσμου ἐκφέρων, καὶ κεκραγὼς καὶ τῇ φωνῇ, Πάτερ Λκ. ιϛ. κδ.
Ἀβραάμ, πέμψον Λάζαρον, ἵνα βρέξῃ τὸν ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ, καὶ καταψύξῃ τὸν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ; τί πάτερ καλῶς Ἀβραάμ, οὗ τὸν βίον

οὐκ ἐμιμήσω; σκῆπτρον πάντα αὐθεντοῦντες εἰς Ⓦ οἶκον αὐτῶν εἰσῆλθε, σὺ δὲ οὐδ' εἰς τὸν πτωχὸν φειδῇ οὐκ ἐποίησω. οὐκ ἔστι πεινῆσαι καὶ κλαῦσαι, ὅτι ὁ τοσοῦτον πλοῦτον ἔχων σταγόνος ὕδατος ἄξιος οὐκ ἐγένετο; ὅπερ γὰρ ψυχρὸν οὐ μετέδωκε τῷ πτωχῷ, σταγόνα ὕδατος οὐ λήμψεται. τῷ χαμαὶ οὐκ ἔσπειρεν ἔλεος, ἦλθε τὸ θέρος, καὶ οὐκ ἐθέρισε. καὶ τοῦτο τῷ διαστάντι οἰκειομία, ὅτι ἐξ ὁσιότητος ἐποίησε τὸν κόλασιν τοῖς ἀσεβέσι εἰς τὸν ἀποδοσιν τοῖς δικαίοις, ἵνα βλέπωσιν ἀλλήλους, ὅπως καὶ ἀλλήλοις γνωρίζωσι. καὶ γὰρ ἕκαστος τότε μάρτυς Ⓦ ἴδοι τὸν ἑαυτοῦ ἀπιγνώσεται, καὶ ἕκαστος τύραννος Ⓦ ἴδοι μάρτυρα, ὃν ἐκόλασε. καὶ οὐκ ἐμὰ Σοφ. ε. α. ῥήματα· ἀκούσει τῆς σοφίας λεγούσης· Τότε, φησὶν, ἐν πολλῇ παῤῥησίᾳ ἕστηται ὁ δίκαιος κατὰ πρόσωπον τῶν θλιψάντων αὐτόν. ὥσπερ γὰρ ὁ ἐν καύματι κεκοπιακὼς, πίνει βύρη καθαρὰν πηγὴν τὴν δίψαν φλεγόμενος· ἢ ὥσπερ τις λιμῷ ζωννύμενος κατεσθίεται μὴ πεπεσὼν δεῖπνα φέρουσι ἐσθίσματα, κατὰ τινος ὃ δυνατώτερον κωλύει μὴ ἅψασθαι τοῦ ὀπτοῦ τραπέζης, καὶ σφοδρὰν ἔχει τὸν ὀδυνῶν καὶ τὸν κόλασιν ὅτε θλίψων, ὡς μὴ δυνάμενος τὸ δίψαν καταστέσαι, καὶ ὁ πεινῶν, ὡς κωλυόμενος ἀπολαῦσαι τῶν ἐδισμάτων· οὕτω καὶ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως βλέποντι τοὺς ἀγίους θυμαποιοῦντας οἱ ἀσεβεῖς, καὶ τὸ βασιλικῆς τραπέζης ἀπολαῦσαι οὐ δυνάμενοι. καὶ γὰρ εἰς Ⓦ Ἀβραὰμ ὁ Θεὸς κολάσαι βουλόμενος, ἐποίησεν αὐτὸν ἐξ εὐσεβείας τὸ κατὰ δίκας ἐργάζεσθαι τὸν νόμον, ἵνα καθ' ἑκάστην ὥραν βλέπων ἐκεῖνο ὃ πολλοὶ χρόνοι, ὅθεν ἐξῆλθεν, ἔχει πάντοτε τὸν ὀδυνῶν ἐν τῇ ψυχῇ. Εἰ δὲ καὶ ὧδε ἀλλήλοις μὴ ζωντύχωμεν, ἀλλ' ἐκεῖθεν ὁ κωλύων ἡμᾶς τότε μετ' ἀλλήλων ἀφήγειν· ἀλλὰ καὶ ὁμόθεν τοῦ ἐξοίσειν ἡμᾶς, ὥσπερ ὁ Λάζαρος Ⓦ πλουσίου, καὶ Ⓐ μάρτυρες τοῦ τυράννου. μὴ Ησ. να. ζ. οὖν ἀδυμεῖ, ἀγαπητὲ, ἀλλὰ μνημόνευε τοῦ προφήτου λέγοντος, Μυκτηρισμοὺς * ἀνθρώπων μὴ φοβεῖσθε, καὶ τῷ φαυλισμῷ αὐτῶν μὴ πτοᾶσθε. ὥσπερ γὰρ ἔριον σητὸς σπὸς, ὕπνος βρωθήσονται, καὶ ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται. κατανόησον γὰρ Ⓦ διαστολὴν καὶ ποιητὴν τῶν ἀπάντων, πῶς εὐθὺς ἀπὸ τῶν ἀναρχημάτων αὐτῶν ἐδιώκετο, καὶ εἰς βαρβάροις γλῶσσαν ἀπερρίπτετο ὁ Ⓦ κόσμοι κατέχων τὸ τῇ χειρὶ, τύπος ἡμῖν γινόμενος τοῦ μὴ σκληρὸν τοῖς πειρασμοῖς. " ἀνάμνησαν δὲ πάλος τοῦ σωτῆρος, καὶ ὅσας ὕβρεις δι' ἡμᾶς ὑπέμεινεν. Ⓐ μᾶλ 25 γὰρ αὐτὸν Σαμαρείτιν σκάλωμα, Ⓐ δαιμονιοῦται καὶ γαστρίμαργος ὁ ψευδοπροφήτης. Λευκ. ζ. λδ. ἔλεγον γὰρ, Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, καὶ, Ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. τί δὲ, ὅτι ἤγειρεν αὐτὸν κρημνίσαι, καὶ ὅτι εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐπέπτυσεν, καὶ ῥαπίσματα αὐτῷ ἐδίδουν; τί δὲ, ὅτι ὄζος καὶ τὸν χολμὸν αὐτὸν ἐπόησεν, ὅτι τῷ καλάμῳ τὸν κεφαλὴν αὐτοῦ ἔτυπτον; τί δὲ, ὅτι τὸν χλαμύδα αὐτῷ περιέθηκαν, καὶ ὅτε ἀκάνθινον 30 αὐτὸν ἐστεφάνωσαν, καὶ προσεπίπτουν αὐτῷ ἐμπαίζοντες καὶ πολὺν εἶδος χλεύης αὐτῷ ἐπάγοντες, καὶ ὅτε προῆγεν αὐτὸν Ⓐ αἱμοῤῥοοῦσαν σκάφην κύνες, καὶ ὅτε ὅπου ὁ πάθος ἤγετο γυμνὸς, καὶ πολῖται αὐτὸν κατέλιπον Ⓐ μαθηταὶ, καὶ ὁ εἷς μὲ αὐτὸν ἠρνήσατο, εἷς δὲ προέδωκεν, Ⓐ δὲ ἄλλοι ἐδραπέτευσαν, καὶ μόνος εἰσῆκει γυμνὸς ἐν μέσῳ τῶν ὄχλων σκεύων; (ἑορτὴ γὰρ ἦν ἡ ἀπόνιζε ζωοποιοῦσα τότε) καὶ ὅτι ὡς πονηρὸν ἐν μέσῳ κακούργων αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ ἄζαφος ἐκρέματο, καὶ ὅτι κατεμύκησαν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἕως ὅτις αὐτὸν ἐζήτησατο ἵνα αὐτὸν θάψῃ, καὶ ὅτε ταφῆς οὐκ ἠξιώθη, καὶ ὅτι ψύχει πονηρὸν κατ' αὐτὸν ἀπεφθέγγετο ὅτι οἱ μαθηταὶ, αὐτὸν ἔκλεψαν αὐτὸν, καὶ οὐκ ἀνέστη; ἐπομνήσθητι δὲ καὶ τὸν ἀποστόλους πάλιν, ὅτι πονηρὰ λόγον ἐδιώκοντο, καὶ κατηχοῦντο τὰ ταῖς πόλεσι μὴ δικαίοις φρονοῦσι· πῶς ὁ Πέτρος πρὸς Σίμωνι τὸν βυρσεῖ κατηχοῦτο, καὶ ὁ Παῦλος πρὸς τὴν πορφυροπωλίδος τὴν Λυδίαν· ὅτι οὐκ εἶχον πρὸς τοὺς πλησίους παῤῥησίαν. ἀλλ' ὕστερον πάντα " ὁμαλὰ ἐγένετο αὐτοῖς. ὅτε καὶ σὺ, ἀδελφὲ, μὴ ἀθυμήσῃς. ἦκουσα γὰρ κἀγὼ πρὸς τοῦ λήρου " ἐρωτικὸν ἐκείνου, ὃν ἐκάθισεν ὁ βασιλιστὰς ἐπὶ τοῦ θρόνου, ὅτι ἐθλίβετο τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τοὺς πρόγονους, μὴ " θελήσαντας αὐτῷ κοινωνῆσαι. πολλοὶ δὲ αὐτῶν διὰ ἐμὲ καὶ ἐπὶ τῇ φυλακῇ ἀπέθανον. ὁ γὰρ προ-

βατοφάγος

καταδημας σκῆφος λύκος, ὁ σῆμα μὴ ἔχων ὑπισχνᾶται, μισθὸς ἢ ὑπαρχων. ὡς γὰρ ἡ γυνὴ μισθὸς χρηματίζει, ἡ ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς ἑτέρῳ ἀνδρὶ συναφθεῖσα, ὥσπερ καὶ ἔστι μισθὸς ὄντι, καὶ ὄφελος, ἀλλὰ πενθήματος. ζῶντος γὰρ ἐμοῦ ἥρπασέ μου ⟨Ϟ⟩ θρόνον τῆς ἐκκλησίας. ἐκ ταύτης σοι ἐπέσχηλα ἀπὸ Κυκλάδων τῆς Κιλικίας, ὅπου σε ἐκέλευσεν ἡμᾶς ἡ βασίλισσα ἀξιοπιστηναι. πολλαὶ γὰρ θλίψεις κατὰ τὴν ὁδὸν συνέβησαν ἡμῖν, ἀλλ' οὐδεὶς ἐφείσατο ἡμῶν. ὅτε δὲ ἤλθομεν πρὸς τὴν χώραν τῶν Καππαδόκων, καὶ εἰς τὴν Ταυρικιλικίαν, πολλοὶ χορεὶ ἡμῖν συνέβησαν πατέρων ἁγίων ἀνδρῶν, καὶ μεθ' ἁλὸς καὶ πλήθη μοναχῶν καὶ παρθένων, καὶ ἀθανάτους πηγὰς τῶν δακρύων ἐκχέοντες, καὶ ἔκλαιον σφόδρα θεωρεῖσθαι ἡμᾶς ἐν τῇ ἐξορίᾳ ἀπερχομένους, καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτούς· συνέφερεν ἵνα ὁ ἥλιος συνέσχε τοῦ ἀκτῖνας αὐτοῦ, ἢ ἵνα ὁ κόσμος ἰσαίνῃ ἐσιώπησε. ταῦτά με ἐθορύβησε καὶ ἐθλιψεν, ὅτι ἔβλεπον πόλεις κλαιούσας πρὸ ἐμοῦ· ἐπὶ τῶν ἄλλων πόνων, ὅσα δι' ἐμὲ συνέβη μοι, φειδόμενος οὐκ ἐποίησα. πόνου δὲ ἡμᾶς ἐδόξωσατο ὁ ἐπίσκοπος τῆς πόλεως ταύτης, καὶ πολλῇ ἀγάπῃ ἐδέξατο εἰς ἡμᾶς· ὥστε, εἰ δυνατόν, καὶ ⟨Ϟ⟩ θρόνον αὐτοῦ παρέχωρησεν ἡμῖν, εἰ μὴ ⟨Ϟ⟩ ὄφελος ἐφυλάττομεν. διόμεθα καὶ δι' ἐπιβολῶν καὶ τῶν γονάτων ἀπόμεθα τῶν σῶν, ἀπόρρηκτον δὲ πένθος τῆς ἀθυμίας σου, ὑπὲρ ἡμῶν μείζονα ἔχειν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ δυσωπεῖσθαι ἡμῖν παρακαλοῦντα.

ρμθ. ΚΥΡΙΑΚΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

ΤΑλλα αἰσχρὰ, ταῦτα φορτικὰ οἶδα, καὶ καὶ σκιαὶ ἀπολογίας ἴχνη ἐν τῇ τοσαύτῃ ἀθυμίᾳ, ἐν ὅτε χρόνῳ μαχροῦ, ἐν τοσούτῳ θορύβῳ καὶ ταραχῇ, ἐν τοσαύτῃ συντελείᾳ καὶ βλασφημίᾳ καθεστῶτι ἡμῖν, οὐδὲ ἅπαξ ὑπισχνεῖσθαι ἡμῖν κατεδίξω· ἀλλ' ἡμᾶς μὲν καὶ ἅπαξ καὶ δὶς ἐν πολλαῖς ἀπεσάλκαμεν, σὺ δὲ σιγᾶς χρόνον ὅτε μακρὸν, καὶ νομίζεις ὃ τυχὸν ἡμαρτηκέναι ἁμάρτημα· ὅτως ἀγνώμων πρὸς ἡμᾶς γεγονὼς, ἐμὲ εἰς πολλὴν ἀπορίαν κατέστησας. οὐδὲ γὰρ δυνάμην τῆς σιγῆς τοῦ αἰτίου θύραν, ὅτῳ σπουδάσω σε τοῦ θερμοῦ ἀγάπου καὶ γνησίας, ἵνα ἀεὶ πρὸς ἡμᾶς ἐπιδείξω. ὅτι γὰρ ῥᾳθυμίαν λογίσασθε ἔχω (οἶδα γὰρ σε τοῦ ἄγρυπνον ψυχὴν) ὅτε ἀμελίαν (οἶδα γὰρ σε τοῦ ἀνδρείου) ὅτε ἄσχολον (οἶδα γὰρ σε ὃ διεγηρηκότα ἐν σπουδαῖς) ἀλλ' οὐδὲ ἀρρωστίαν. καίτοιγε οὐδὲ αὕτη ἱκανὴ ἴσως σε κωλύσαι. πλὴν ἀλλὰ μανθάνω παρὰ τῶν ἐκεῖθεν ἐρχομένων, ὅτι ὑγιαίνεις καὶ ἔῤῥωσαι. τί οὖν ἐστὶ ὃ αἴτιον, εἰ μὴ σὺ ἔχω, ἀλλ' εἰ μόνον, ἀλγῶ καὶ ὀδυνῶμαι. πολλὰ ἐποίησεν, ὥστε ἀπαλλάξαι ἡμᾶς καὶ τῆς λύπης καὶ τοῦ ἀπορεῖν. ἐπὶ εἰ καὶ μὴ ταῦτα γράμματα ταῦτα μὴ μὴ πολλοῦ τοῦ ταχέως ἡμῖν βουληθείης ὑπισχνεῖσθαι, ὥστε ἡμᾶς ἔχειν λυπῆσαι, ὡς πολλοῦ δεινοῦ" χρόνου εἰς ὃ ἀναπαῦσαι ἡμῶν τοῦ ἀθυμίαν.

ρμε. "ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

ΤΗ τετάρτῃ τοῦ παρόντος μηνὸς μέλλων ἀπὸ τῆς Νικαίας ἐξορμᾶν, ταῦτα ἀπέπεμψα γράμματα πρὸς τὸν Ζηνόδοτον, παρακαλῶν, ὅπερ ἀεὶ παρακαλῶν οὐκ ἐπαυσάμην, καὶ χαλεπώτερος τοῦ νῦν κατέχοντος ἦπται ὁ χειμὼν, καὶ μείζονα τὰ κύματα, μὴ δέξαιτο σε αὐτοῦ τὸ πλοῖον τὰ εἰς τὸν οἰκονομίαν, ἧς ἐξ ἀρχῆς ἤρξω· λέγω δὲ τοῦ ἰλλιωσμοῦ τὸν καθαίρεσιν, τῶν ἐκκλησιῶν τὰ οἰκοδομὰς, τῶν ψυχῶν τὸν ὠφελίαν· μηδέ σε ὕπνον ποιεῖσθαι τῶν παρόντων ἡ δυσχολία. οὐδὲ γὰρ κυβερνήτης ὁ πέλαγος ὁρῶν μαινόμενον καὶ ζάλης ἀναπίμπλαται τῶν οἰάκων· ἀλλ' οὐδὲ ἰατὸς ⟨Ϟ⟩ κάμνοντα βλέπων τῇ νόσῳ χεῖρα τοῦ μὴ χωρήσει τῆς θεραπείας, ἀλλὰ τότε μᾶλλον ἔχεται τοῦτων τῇ τέχνῃ χρήσεται. καὶ σὺ τοίνυν, δίκαιος μὲν ὑμνῶν καὶ θαυμάζεσθαι, πολλῇ πρὸ

χρήσαι τῇ παρρησίᾳ, μηδὲ ὕστερον πείσῃ σε τὰ συμβαίνοντα. οὐ γὰρ ὑπὲρ ὧν πάσχουσιν ἡμᾶς ἕτερα κακὰ λέγειν δώσομεν, ἀλλὰ ἃ μαθὸν λυπήσομεν. εἰ δὲ αὗται τὰ περὶ ἑαυτῶν μὴ εἰσπέπραγμεν, ἀλλὰ ῥᾳθυμήσαμεν, οὐδὲν εἰς τοῦτο ἡμῶν προήσεται ὁ τῶν παλαμῶν δόρυβος. ἐπεὶ καὶ Παῦλος δεσμωτήριον οἰκῶν καὶ τοῦ ξύλου προσδεδεμένος τὰ ἑαυτοῦ ἐπέτει, καὶ Ἰωνᾶς ἐν τῇ γαστρὶ τοῦ θαλαττίου θηρὸς φερόμενος, καὶ ⓜ παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ βαπτιζόμενοι, καὶ οὐδένα τούτων τὰ ποικίλα δεσμωτήρια τοῦτα ῥᾳθυμότερον πεποίηκε. ταῦτ' οὖν ἐννοῶν, δέσποτά μου, καὶ Φοινίκης, καὶ Ἀραβίας, καὶ τῶν κατὰ τὴν ἀνατολὴν μὴ παύσῃ προτρέπων ἐκκλησιάζειν, εἰδὼς ὅτι πλείονα λήψῃ ⓜ μισθὸν, ὅσῳ καὶ τούτων ὄντων τῶν κωλυμάτων τὰ πρόθυμα σαυτοῦ εἰσφέρεις· καὶ γράφειν ἡμῖν συνεχῶς μὴ κατόκνει, ἀλλὰ καὶ πυκνότατα. ὡς γὰρ ἔγνωμεν ἡμεῖς, οὐκέτι εἰς Σεβάστειαν, ἀλλ' εἰς τὴν Κουκουσὸν ἐκελεύσθημεν ἀπελθεῖν, ὅπου σοι καὶ εὐκολώτερον ὑπαντιάζειν ἡμῖν. γράφε τοίνυν ἡμῖν, πόσας τὰς ἐκκλησίας ἐπ' ἔτους ᾠκοδομήθησαν, καὶ τίνες ἄνδρες ἅγιοι μετῆλθον εἰς τὴν Φοινίκην, καὶ εἰ' ὧν πλείων γέγονε προκοπή. καὶ γὰρ ἀπὸ Νικομηδείας βιαίως μονάζοντα ἐγκεκλεισμένον, ἔπεισα ἀμοὶ ἐλθεῖν πρὸς τὴν ζωὴν βαλέσθαι, καὶ ἀπελθὼν εἰς τὴν Φοινίκην. εἰ δὲ γέγονεν οὕτω, δηλώσαί μοι σπούδασον. τῶν Σηλευκιωτῶν ἔνεκεν, χωρίου τῆς κατὰ τὴν Τύρου καιμένου, τῆς ἐπαρχίας τῆς αἱρέσεως τῶν Μαρκιωνιστῶν πολιορκουμένου ὑμῖν διειλεγμένος οἷς ἐχρῆν, καὶ παρθησιασάμενος ὅ πρέπον, ἀλλ' ἔφθην ἐκβληθείς. εἰ ποιεῖν μάθοις ⓜ κύριοί μου Κυριακοὶ ⓜ ἐπίσκοποι ἐπὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως βαπτίσειαν αὐτῷ τοῦτο ἔνεκεν τῆς ἐπαρχίας, ἐν ὅ πρέπον ἀνῦσαι δυνήσονται. πρέπει σε, καὶ μάλιστα οὖν πρὸς ⓜ Θεὸν παῤῥησίαν ἔχοντα, παρακαλεῖν πολλῇ κεχρῆσθαι τῇ εὐχῇ, πολλῇ τῇ ἐκτενείᾳ, ὥστε ὅ τὴν οἰκουμένην τῶν ναυαγίων παῦσαι. ἀφόρητα γὰρ τὰ τῆς Ἀσίας κατειλήφασι κακὰ, καὶ ἑτέρας μὲν πόλεις καὶ ἐκκλησίας· ἅπερ, ἵνα μὴ δοκῶ διεξοδικὸς εἶναι, ἀφεὶς ὅ καθ' ἕκαστον λέγω, ἐκεῖνο μόνον ἐρῶ, ὅτι εὐχῶν πολλῶν χρεία καὶ δεήσεων ἐκτενῶν.

ρμς'. Κωνσταντίῳ.

Θαύμασα πῶς οὕτω σφοδρὸς ἡμῶν ὢν ἐραστὴς, καὶ πάντα καὶ παιδιᾷ καὶ λέγειν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ πάσχειν προεσκευασμένος (οὐδὲν γὰρ ἡμᾶς ἔλαθεν. οὐδὲ γὰρ ἐπὶ φιλοπωτάτῃ γενησόμενος λαθεῖν) οὐδὲ ἅπαξ ἡμῖν ἐπέστειλας, ἐν τούτοις πλησίον ἐλθοῦσιν ὑμῶν, καὶ τὸ τιμιώτατον μοι καὶ εὐδοξοτάτου ἀδελφοῦ Λιβανίου σὺν αὐτοῖς ἀφικνουμένου. καὶ ταῦτα οὐκ ἐγκαλῶν, ἀλλ' ἄλλων λέγω. ὅπως γὰρ σφόδρα ἀγάπημαι παρὰ τοῦ εὐλαβείας ὑμῶν, δι' ἑτέρων μοι οὐδεὶς, ὅτι δέ σοι τῆς ψυχῆς μέλει τῆς σῆς μετὰ πάσης ἀσφαλείας, καὶ λιμένι' εἰ κοινὸς πατὴρ ἁπάντων ὤν, πάντα χαρὰν σφόδρα σοι ἐρῶ, καὶ γράμματα συνεχῆ παρὰ τῆς σῆς βαλαβείας δέχεσθαι ἐπιθυμῶ. δίδου δὴ τούτῳ ἡμῖν τὴν χαρὰν, καὶ ἔμπλησον ἡμῶν τὴν ἐπιθυμίαν. οὐ γὰρ τοῦ τυχόντος καρπωσόμεθα παράκλησιν, καὶ ταῦτα ἐν ἐρημίᾳ ἀγαπείοντες, ἀν' τῆς παθεινῆς σου καὶ ψυχῆς καὶ γλεῶς δεξώμεθα γράμματα τὰ περὶ τῆς σῆς ἀπαγγέλοντα ὑγιείας καὶ τῶν οἴκου σου πάντος.

ρμζ'. ΛΕ.

ρμζ. ΛΕΟΝΤΙΩ.

ΤΗς μὲν πόλεως ὑμῶν ἀπηλλάγημεν, τῆς δὲ ἀγάπης σου οὐκ ἀπηλλάγημεν. Ὃ μὲν γὰρ ἐφ' ἑτέροις ἔκαιτο, Ὃ μηδεὶς αὐτόθι, ἢ ἐκβάλλεσθαι· Ὃ δή, ἐφ' ἡμῖν. διὸ καὶ δεῖ ἡμᾶς αὖθ' ἁφελέσθαι δυνήσεσθε· ἀλλ' ὅπερ ἂν ἀπώμεθα, πάντα χρὴ ἀφέρεσθαι σου τὸ μέλι τῆς ἀγάπης, καὶ σπουδάζομεν τῇ μνήμῃ τῆς εὐημερίας τῆς σῆς, ἐρωτᾶ σε δεῖ ἡμᾶς, τοῦ κοσμεῖν, τοῦ ζωγρεῖν, τοῦ φιλοφρονεῖσθαι, τοῦ φιλοξενεῖν, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ζωπυροῦντες, καὶ τοῦ εἰκόνα ἀμαυρότητος τῆς σῆς ἀρετῆς. ἐπεὶ οὖν οὕτως ἡμᾶς εἶλες καὶ ἐκράτησας, ὡς δὲ τῆς πλουσίας σου σφόδρα ἐπιθυμῶ, τοῦτο μὲν οὐκ ἔστι γνώναι πω, τοῦ δὲ ἀπὸ τῶν γραμμάτων πάντα παραμυθίαν ἡμῖν. δυνήσῃ γὰρ τῇ πενιχρότητι τῶν ἐπιστολῶν σοφίσασθαι τοῦ οὐκ τῆς πλουσίας κόσμου, τοσαύτην κακοσμημένος ζωὴν σεσι.

ρμη. ΛΟΥΚΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

ΕΙ καὶ πολλῷ τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ διεσπάκαμεν τῆς βλασφημίας τῆς σῆς, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἔλαθεν ἡμᾶς ὃ μισοπόνηρον σου τῆς γνώμης, καὶ πῶς ἤλγησας ὅτι τοῖς τηλικαῦτα πλημμελήσασι, καὶ τοσούτων σκανδάλων ἐμπλήσασι τοῦ οἰκουμένου. Διὰ τοῦτό σοι χαρίζομολογούμεθα, καὶ θαυμάζοντές σε καὶ μακαρίζοντες ὑπαινίττομεθα, ὅπως τοσούτῳ φορτίῳ κακῶν τοσούτων καὶ χρημάτων φερομένων καὶ σκηπτόντων, αὖθις τοῦ ὀρθοῦ ὁδοῦ οὐκ ἐπαύσω βαδίζων, ἀπτώμενός τε τὰ γαληνιῶντα, ἀποστρεφόμενός τε τοὺς ἐργαζομένους, ὡς σοι πρέπον ἔστι. διὸ δὴ καὶ πλημμελοῦμεν ὑπομένειν τὴν καλὴν ταύτην προθυμίαν, καὶ μείζονα ὑποδύεσθαι ζῆλον. οἶδα γὰρ πλίκης ὑμῖν ἔσται ἀμοιβὰς, οἷα καὶ βεβαίως, πλίκοι καὶ σφαροί, ὅταν τοσούτων ὧν τε παρεσπόντων αὖθις τε σκηπτόντων φέρηται, μείζω τοῖς πλουσίοις κακοῖς ἐστιν διδόντες τοῦ διόρθωσιν. ὅπου γὰρ, εἰ βουληθείητε σῶσαι γναίως, καὶ ὀλίγοι ἀριθμοί ἐστε, πλείστους τῶν πλειόνων τῶν ὑπὸ κακίας καλλωπιζομένων, σωθείς δώτερος. ἀρετῆς γὰρ ἰσχυρώτερον σοῦ, ἢ τὸ ζῶπυρ ζητεῖ, ἃ τιτρώσκει καὶ ἐκκλησίας. ἔχοντες τοίνυν τοῦ γνώμου ἀρκούσας ὑμῖν εἰς ὃ πολλοῦ δεῖ τὸ Θεοῦ ῥοπὴν ὑπεραθῆναι, καὶ πρὸ ἑαυτῶν εἰσενεγκεῖν δυνάμενοι, τεῖχος μέγιστον ταῖς πάντα χοῦ τῆς οἰκουμένης ἐκκλησίας διὰ τῆς γνώμης ταύτης γενέσθαι.

ρμθ. ΜΑΓΝΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

ΕΙ καὶ αὖθις ἡμῖν οὐκ ἐπέσχηκας, καίτοι τῶν χειρόνων μου τῶν προσφυτέρων δυσχερειῶν, ἀλλ' ἡμᾶς τῆς τε φιλίας σου φιλίας μεμνημένοι, καὶ τοῦ τῶν ἔργων σου θαυμάζοντες ὅτι ἐκείνου, καὶ τοῦ τῆς ψυχῆς εὐδρείας, εἰδότες ἢ καὶ ὃ φίλτρον, ὃ ἀεὶ δεῖ ἡμᾶς ἐπιδείκνυσθαι, προτρέποι τοῖς προσὼ τοῦ σὺν ἐμμελείᾳ ἐπιπνεύσασθαι χαρίτων, χαριτάς τί σοι ὁμολογοῦντες τῆς διαθέσεως, διὸ δεῖ ἡμᾶς ὑπιδείκνυσθαι (οὐ γὰρ ἔλαθεν ἡμᾶς τοῦτο, καίτοιγε σὺ τοσοῦτον καὶ τηλικοῦτος διαφέροντος) καὶ θαυμαλογοῦντες, ἵνα καὶ δόξῃ, καὶ γράφειν ἡμῖν συνεχῶς, καὶ τὰ δεῖ τῆς ὑγείας τῆς σῆς εὐαγγελίσασθαι. ὅταν γὰρ ἀκούσωμεν σοῦ σφοδροὺς ἡμῶν ἐρασὰς, καὶ γναίους οὕτω καὶ διεγηγερμένους,

νήφοντας τε καὶ ἐγρηγορότας περὶ τὴν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πολιτεύματος, τὴν ὑγιείαν" δέξηται πολλὴ δοκῶ μοι, καὶ ἀστεῖον καρπούμεθα τὸν περὶ ἀλλήλους. τοῦτ' οὖν εἰδότες, διασώσατε μὲν πάντως καὶ βλαβείσατε, μὴ κατάσχῃ συνεχῶς τοῦτ' ἡμῶν δηλοῦν. οὕτω γὰρ καὶ τοὺς αὐτοὺς ἀπενεχθῶμεν τῆς οἰκουμένης τὰ ἔσχατα, πολλῷ καρπωσόμεθα τὸν περὶ ἀλλήλους, τοῦτο συνεχῶς ἀπολαύοντες τῆς ἀγάπης. 2

ρι. ΜΑΛΧΩ.

Μήτε ἀθύμει, μήτε ἁμαρτίας λογίζου τὸν καλλίστην ἀποδημίαν τῆς μακαρίας θυγατρός σου. Εἰς γὰρ ἀκύμαντον κατέπλευσε λιμένα, καὶ τοὺς ζοφεροὺς ἦλθε μηκέτι πόρους ἔχουσα· καὶ τῷ ΧΡΙΣΤΟΥ πρόσφατα βίου κυμάτων ἀπαλλαγεῖσα, ἔσχηκε δὴ τῆς πέτρας, ὅσα σωτήρια ἀγαθά, ὥσπερ ἐν ἀσύλῳ λιμένι ἔχουσα θησαυρῷ. καὶ διὰ χαίρειν ἐστὶ τούτων, καὶ σκιρτᾶν, καὶ βυθίζεσθαι, ὅτι τὸν ἐκείνης ψυχὴν καθάπερ γαμετὴν ἀρίστος καρπὸν ὠφέλιμον τῷ κοινῷ πάντων πρέσπασας δεσπότῃ. τοῦτο, ἐὰ τὰ ὀκ τῶν τοιούτων λογισμῶν" ἐπιτηδεῖς φάρμακα ἐν σαυτῷ, καὶ τῇ κυείᾳ μου τῇ κοσμιωτάτῃ μητρὶ αὐτῆς, πλεῖσταζε ΘΕΟΥ· ἐκ γὰρ τούτων ἀποκείμεθα ὑμῖν μισθοί· ἵνα μὴ μόνον τῆς καλλίστης δύσεως, ἀλλὰ καὶ τῆς φρένων καὶ βυσσείσης ἐπεγκῇ τὸν καλλίστην τούτου αὐτῆς ἀποδημίαν, πολλὴν ἐκ τῆς φιλανθρώπου Θεοῦ λάβητε τὴν ἀντίδοσιν.

ρια. ΜΑΞΙΜΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Οτὰν σὲ ἴδω σὺν πάσης ὑμῶν καὶ σὺν ἱδρῶτας σὺν ὅτι μακρῷ χρόνῳ γεγυμνάσθης, καὶ τὸν τυχοῦσαν, ἀλλὰ καὶ μεγίστην καρπουμένην ἐκ θλίψεως, ἐφ' οἷς αὖθις πέπονθα παρανόμως, τὸν ὑμετέραν ἀγάπην τὸν οὕτω θερμὴν καὶ γνησίαν, τὸν ἐκκλησιαστικὴν τὸν εἰλικρινῆ, τὸν ἀγρυπνίαν τὸν ὑπὲρ τῆς διορθώσεως τῶν γεγυμνασμένων τὸν ὑπὲρ ταπείνωσιν, μείζω ἔχων ἐκ θλίψεως. καὶ γὰρ οὐκ ἠτυχοῦσα γέγονέ μοι ἐκ ψυχῆς ὁ λογίζεσθαι, ὅτι οὐ τοσοῦτο καὶ θήλυμοι ἀξιώματος, οὐχ ἑωρακότες ἡμᾶς ποτε, οὐκ ὀφθέντες πρὸ ἡμῶν, καὶ λόγων ἡμῖν κοινωνήσαντες, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐκ θλίψεως τῶν τολμηθέντων καθ' ὑμῶν ἐπιδείξασθαι περὶ ἡμᾶς ἀγάπην, ὅσην πατέρες περὶ παῖδας· μᾶλλον δὲ καὶ πατέρας ἀπεκρύψατο τοσαύτην κηδεμονίαν. καὶ τοῦτο χαρίζεσθαι ὑμῖν ἴσμεν τὴν βλασφημίαν, ἐκ θλίψεως μακαρίζομεν, μακαρίζομεν, ἐκ θλίψεως δοκιμάζομεν ὑμᾶς αὖθις τὰ ἑαυτῶν" μιμήσασθαι, καὶ ἐν ὀλίγοις ἐπιδείξασθαι περὶ ἡμῶν, τοσοῦτον εἰς τέλος ἀγαπᾶν. καὶ γὰρ μηδὲν ἦν πλέον εἰς διόρθωσιν τῶν γεγυμνασμένων, οὐ μικρὸν ἐκ θλίψεως ἡμῖν, ὅπερ ἔφθην εἰπών, τοσαύτης ἀπολελαυκέναι καὶ ἀπολαύειν ἐκ τῆς πρώτης τῆς ὑμετέρας, [τῆς] ἀγάπης.

ριβ. ΜΑΡΗ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Καὶ ἰδοὺ καὶ πρόφασις εἶχεν ὁ χρόνος ὁ τὸν ἐκκλησιῶν λύσας, οὐκ ἔλαθεν ἡμᾶς ὃ ὀρθὸν καὶ ἀποδεκτὸν σοὶ τῆς γνώμης· καὶ νῦν ἦ, ὅτι ἠυξήθη τὰ κακά, ἐγνώμεν πάλιν τὸν βλασφημοῦντα τὸν σὸν τοῖς αὖθις ἐπιμένοντα. διὸ καὶ οὐκ τοσοῦτο καὶ θήλυμοι ἀξιώματος, καὶ τὸν ὀφθαλμοῦν ἀποδιδόασθαί σοι πρόσρησιν, καὶ μακαρίζομεν δὲ θαυμάζομεν, ὅτι τῶν πλείονα ἑαυτὸν καταχρημάτισαι τῶν εἰς τὰ ἐκκλησίας πεφιλονείκησαι, αὐτὸς τὸν ὁδηγοῦντα τοῖς ἄλλοις ἦλθες ὁδόν, τοὺς τε τοῦτο τολμήσαντας ἀπεστρέφεσθαι, καὶ ὅτι τῆς σοι πρεπούσης μείνων ἐλευθερίας. οὐσοῦν τοίνυν ἀλίκῃ τῷ κατορθώματος τούτου ὁ μέγεθος,

γήθης, ἢ δ' μὴ ζωὴ παρὰ ταῖς παρθενικαῖς, ἢ αὐτὸ δὸς ἐς αἰῶνα ἢ τὸ σύμπαν τῆς τοῦ κακοῦ διαφθορᾶς ἡ ἀποξένωσις ὑμῖν αὐτὴ γένοιτο καὶ ἀκλαυτὶ, αὐτός τε, ὃν τρόπον ἔστι, ζῶν ἡμέρως τοῦ βλακεύεσθαι, τοῖς τε ἄλλοις, ὡς ἂν αἴσθηται; ἀλλ' ὅμως. ὅταν δ' ἀρκέσῃ εἰς συμμαχίαν ἡμῖν αὐτὴ ἡ τοῦ θεοῦ τιμὴ γνώμην ὑπὲρ ἀποδεικνύντι τὸν σὺν τοσαύτῃ συγχύσει τὰ ὀρθὰ ἐλομένοις, ἢ τὸν τῆς ἀληθείας πρόμαχον ἐροῦμεν.

ρξ. ΜΑΡΙΑΝΩ.

ΤΟῖς μὲν ἄλλοις ἅπασιν δῆλον ἔστω ὅτι τὸν ὄλεθρον τῆς γῆς δῆθεν καλλωπίζῃ, καὶ πόνται δάκρυσι λιβάδας ἐμοί, ὅτι μὴ τοῖς ἐμοῖς συγγενέσι δι' ἀγαμίαν βιοκολίδα πρέπει πολλά. ἐβουλόμην μὲν γὰρ ἂν αὐτὰς ὄψεσιν ὑμᾶς θεορῆν· ὅπερ δ' τοῦτο οὐκ ἔστι, ὅσον ἔστι μὴ πολλὰς ποιῶ τῆς προθυμίας διὰ γραμμάτων ὑμῖν ὁμιλῶν. καὶ οὐκ ἄτοπα ταῦτα καὶ πλωτῆρες μὲν ἡδοῖτο ἂν θαλάττια τέλεσι νοσήματα φεύγοντες τὸν ἔτους τῆς ὥρας ἐπιστάσης, ὡς ἐγὼ καὶ λέγεσθαι καὶ χρὴ τὸν καὶ μέλλω μεταχειρίζομαι, μᾶλλον ἐπισφάλλῃ ὑμῖν τῇ ἐμμονῇ. ἀλλὰ μὲν γὰρ τὸ χάλκεος κρεῖττον τοῦ χρυσοῦ πάντα πεπονώτος καὶ τῆς ἀφάτου χάριτος ἂν ὁδοῦ ἀποτυχούσης, ὅτε ἐξωθοῦμεν ἡμῖν ἐπιχωριάζειν ἰωνίχαρον, ὅτι σὺν τοῦδε αἰσθησόμεθα ἰῶσαι. δίκαιον καὶ ἡμᾶς, καθάπερ οἱ δισμωτῆρες τοῖς ἐν τῷδε δεσμωτηρίοις καθήμενοι, καὶ ὥσπερ τὴν γλωσσοπόνον καταχύσαντες, τὴν τῶν γραμματοφόρων ἀπορίαν, ἐξ ἄκοντος τὸν μοχθηρὸν ἐσιγήσαμεν σιγήν. ὅπερ δ' λοιπὸν ἀνέῳξε ταῖς λεωφόροις τὰς ὁδοιπορίας ὁ χειμὼν, καὶ ἡμῖν τὰ δεσμὰ τῆς γλώσσης ἔλυσε, τὸν ζῶν ἡμῖν παρασύντεμον σὺν τοῦδε δράσῃσαντες ἀπεσάλπισμεν πρὸς τὸν ὑμετέραν εὐθήνιαν, εἰσόμενοι τὰ περὶ τῆς ὑγιείας ὑμῶν. δεξάμενος τάχιον ἀλλὰ, δίκαιος ταῖς μακαριώτατε, καθὼς σοι πρέπει ὄντι, καὶ ἰδὼν μὴ τῆς ἐπιστάσης ἀγάπης, ἰωνίκα αἱ ἐπιμιξίαι, ταῖς περὶ τῆς ὑγιείας σου δηλώσαι ἡμῖν παρακαλήσῃς. οἶδα γὰρ ὅπως ἡμῖν περιποιήσεσθε ταῖς τοιούτοις μαθήμασι.

ρπ. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΩ.

ΜΑκρὰν μὲν ἐσιγήσαμεν ἀμφότεροι σιγὴν πρὸς ἀλλήλους, τῆς δὲ ἀγάπης σου τῆς ἀρχαίας καὶ γνησίας οὐκέτι οὐκ ἐπιλελήσμεθα, ἀλλ' ἀκμάζουσαν αὐτὴν διατηροῦμεν, καὶ ὅσον ἂν δύνωμεν, αὐτὴν προφέρομεν, μεγίστην οὐσίαν κεκτήμενοι τὴν παράκλησιν. διὸ δὴ καὶ τῶν ἐπιτυχόντων τι πρὸς τὴν σιγὴν ἀνθήμασι ἀφικνουμένων, τὴν τε ὀφλημένην ἀποδιδόαμεν πρόσρησιν, καὶ δηλοῦμεν, ὅτι καὶν πρὸς αὐτοὺς ἅπαξ διῶμεν τὰς εἰκουμένης ταῖς ἐχάπας, ἔχοντές σε ἄπιμεν τὸ μέγεθος ἐγκεχαλκευμένον ἡμῖν τῆς Σωφδόπι. ἀλλ' ὅπερ τοῖς ὕστερον μέλουσιν οὐ τὸ γράφειν μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ δέχεσθαι γράμματα παρὰ τῶν οὕτω φιλουμένων πολλὴν φέρει τὴν ἡδονὴν, διπλασίασον ἡμῖν τὴν ἀφέλησιν, δίκαιος τιμιώτατε, καὶ ἰωνίκα αἱ ὄζη, γράφε συνεχῶς ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς δηλῶν. οἶδα γὰρ ὅπως ἡμῖν περιποιήσεσθε ταῖς τοιούτοις μαθήμασι, καὶ ὅσον καὶ τὸ ἀλλοτρίως διακείμενον σὺν τοῦδε καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν.

ρνε. ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΩ.

ΕΙς μὲν αὖθ' ὁ πάντων ἐρημότατον χωρίον ἀπῳκήμεθα τὴν Κουκουσόν· πλὴν ἔτεσιν τισὶν ἀγάπῃν ὑμῶν τὴν φιλεωτάτην ἡμᾶς ἐποιησόμεθα, μεγίστην καρπωσόμενα παράκλησιν, τὸ ἐρημίᾳ πλουτοῦντες. σὺν γὰρ ὁ τυχὼν ἡσυχάσεις, αἱρεῖ ἐπιτυγχάνων

χάριν γνησίως φιλῆν εἰδότων. ἀγαπῶ δὴ τοῦτο, κἂν μὴ τῷ σώματι παρῶμεν ὑμῖν, τῇ ψυχῇ συνδιδόμεθα, τῇ τῆς ἀγάπης ἀλύσει σφιγγόμενοι· ὅθεν δὲ ὀπτιζόμεθα οὐκ ἔστιν ἀφηγήσασθαι, καὶ τὴν ὀφειλομένην ἀποδιδόαμεν παρόρησιν. ὅτε γὰρ εἰς τοὺς παρόντας σε τῶν ἐφεξῆς ἐπεκαλέσαμεν τῆς ἡμετέρας, οὐδὲ αὐλὸς ἀγορᾶς, διαστὰς μεγάλης ἐθαυμάσιώτατο. διδοὺ δὴ καὶ αὐτὸς τοῦτον ἡμῖν τὸν λόγον, δι' οὗ συνεχῶς ἡμῖν ὀπτιζόμενος παρῆς τῆς ὑγιείας τῆς σῆς διαγγελιζόμενος· ἵνα δὲ τῆς γραφῆς καὶ τῶν δήλων τοιούτων ὀπτιζομένων πολλῶν καρπωσώμεθα τὸν παράμυθίαν καὶ ὠφελησώμεθα, καὶ μείζονα δὲ ἐν ἐρημίᾳ διατρίβοντες ἀπολαύσωμεν παράκλησεως.

ριϛ. ΜΑΡΚΙΑΝΩ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΩ.

ΕΒουλόμεθα μὲν ὑμᾶς, σφοδρᾶς ἡμῶν οὔσας ὕπας ἐφιεμένας, καὶ πρόσωπα ἰδεῖν· ἀλλ' ὅμως τοῦτο οὐκ ἔστι (τὸ τί γὰρ τῆς ὁδοῦ μῆκος, ἢ τί τοῦ χειμῶνος ὥρα, δὲ ὁ τῶν ληστῶν φόβος ἱκανὰ διατειχίσαι τὴν ἀποδημίαν) οὐδ' οὕτω διὰ γραμμάτων κομίζοντας πρὸς ἡμᾶς περὶ ὑμᾶς ὀπτυγχάνειν, ὡς δυνάσθαι μὴ διαφιλείας πληρῶσαι τὴν ὀπτυμίαν τὴν ἡμετέραν. ἀλλ' ὅμως καὶ τοῦτο πρεῖλεν ἡμᾶς ἡ ἐρημία τοῦ χωρίου, ἐν ᾧ διατρίβομεν, καὶ ὁ σφόδρα αὐτὸ ἀναχίσθαι τῆς δημοσίας ὁδοῦ, παρακαλῶ, μὴ συνεχῶς τοῦτο ποιοῦμεν, συγχώμην * νέμειν, καὶ γραφάτων καὶ σιγώντων ἡμῶν τὸν αὐτὸν ἔχειν περὶ τῆς ἀγάπης τῆς ἡμετέρας ψῆφον, λογιζομένους ὅτι τὸν σιγὸν ἡμῖν πολλάκις μακροτέραν ἡ ἐρημία τοῦ τόπου, ἢ κατὰ τοῦ τόπου ὀλιγωρία, ἐργάζεται.

ριζ. ΜΑΡΚΙΑΝΩ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΩ.

ΑΡκοῦσαι ἔχειν παράμυθίαν τῆς ἀθυμίας, ἧς ὑπομένετε, καθὼς ἐπίστασθε, τὸν φιλόσοφον ἡμῶν γνώμην καὶ ὑψηλὸν, τὸν ἀπερίτρεπτον καὶ ἀκλινῆ διάθεσιν. ὥσπερ γὰρ ἀνδρῶν καὶ διαλελυμένων οὐδὲ γαλιὴν δεῖ ῥοῦν φέρεσθαι ὠφελησάμενον τι μέγα δυνήσεται· ὕπαν τὸν φέρον δὲ συγκεχρωτισμένον καὶ πόρρωθεν χειμῶνι χρησάμενον πανὶ, ἀλλὰ δὲ λαμπρότερον ἐργάζεται. τοιαύτην γὰρ τῶν πιεσμῶν ἡ φύσις· τοῖς γενναίως αὐτὸν φέρουσι πολλὰ χαρίζεται καὶ βεβαίαν καὶ λαμπρὰν καὶ ἀφθόνους. ταῦτ' οὖν εἰδότες, κύριοί μου τιμιώτατοι καὶ ἀγαπητοί, καὶ ἀρκοῦσαν ἐν τοῖς παροῦσι ταύτην ἔχοντες τὴν παράμυθίαν, μήτε θορυβεῖσθε ὅλως τῶν γινομένων, μήτε διαλείπετε ὑμεῖς ἡμῖν ὀπτιζόμενοι. ἐβουλόμεθα μὲν γὰρ καὶ πρόσωπα ὑμᾶς ἰδεῖν καὶ ἀπολαῦσαι· ὅμως ὅ τοῦτο τέως οὐκ ἔστι, ἀλλὰ πολλὰ τὰ κωλύοντα, συνεχῶς ἡμῖν ὀπτιζόμενοι μὴ κατοκνεῖτε, καὶ περὶ τῆς ὑγιείας διαλεγόμενοι τῆς ὑμετέρας. ἴσως γὰρ ἥδιον ἡμῖν χαρίσασθε τοῦτο ποιοῦντες, καὶ ὅσης ἡμᾶς ἐμπίπλατε τῆς ἀφθονίας.

ριη. ΜΑΡΚΙΑΝΩ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΩ.

ΩΣ καλὴν ὑμῖν ἡ ξενιτεία καὶ σφόδρα ἡμῖν πρόφασιν, οὐ νόμῳ φύσεως μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀγάπης σφοδροτάτης ἀλύσει συνδεδεμένοι; ὅθεν καὶ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ὑμῖν τὴν φιλίαν καθαρωτάτην καὶ ὀπτυμίαν καὶ τῆς κατ' ὄψιν συντυχίας μεταδεῖν. ὅμως ὅ τοῦτο τέως οὐκ ἔστι, ὅπερ ἔστι, ποιοῦμεν· γράφομεν συνεχῶς, μεμνήμεθα διηνεκῶς, ὅτι ἀγαπᾶς ὑμᾶς πάντα χρὸν πεφέρομεν, ὅπου περ ἂν ὦμεν, οὐδὲ μακρὰν ἡ μῆκος τῆς ὁδοῦ διαιρεῖ μεθα τῆς ἐμμελείας τῆς ὑμετέρας. τοιοῦτον γὰρ τῆς ἀγάπης τὸ πλεονέκτημα· καὶ ὁδῶν διαστήματα

βιαίως

βιάιως περᾶν, ἢ τοσαῦτα τὸν ἐξιάσεως ὑψηλότερον ἵζ. διὸ δὴ ἡμᾶς, καίτοι πολλαῖς ζωοχόμοις θλίψεσιν, ἐρημίαις, πολιορκίαις, ζωοχόσι φόβοις λῃστρικοῖς, ὅμως τούτων ῥᾳδιούργοις τοῖς ὑμᾶς διαπρῶμεν Διάθεσιν. διὸ καὶ παρακαλοῦμεν ζωοχέστερον ἡμῖν ὑπισχνεῖσθαι, καὶ τοῖς τῆς ὑγείας τὰ ὑμετέρας εὐαγγελιζομένοις. ἴστε γὰρ καὶ αὐτοί, ὅσον ἐστὶν ἡδὺ καρποῦσθαι καὶ τὸ ἐρημίαν καὶ θήμασι τὸν παράκλησιν.

ριθ. ΜΑΡΚΙΑΝΩ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΩ.

ΤΙ τοῦτο; οὕτως ἡμῖν ἐρῶντες (οὐδὲ γὰρ ἐκ τοσούτου καὶ θημάσιος ὑμᾶς διαστήματος ἔλαθεν ἡμᾶς ὁ ἔρως, διάπυρος δὲ σφόδρα εἶ καὶ πεπυρωμένος) καταδέξασθε σιγᾶν; ἢ οὐδὲ ἅπαξ ἡμῖν ἐπιστείλατε, ἀλλ' ἄπιστα τοῦτο ἡμῖν πεποίηκε; οὐδὲ γὰρ ἀρκοῦσα πρόφασις, ἵνα σιγήσατε ὑπισχνούμενος τοῖς ⟨Φ⟩ κυρίοις μου ⟨Φ⟩ βλασφήσασθαι πρεσβύτερον Κωνσάντιον. πλὴν ἀλλ' οὐδὲν ἀκριβολογησόμεθα· ἀλλ' ἕως ὅτου οὕτως ἔχειν, ἢ καὶ δι' ὅτου τὴν σιγὴν ταύτην εἰς τὴν αἰτίαν. ἰδοὺ καὶ αὐτὴ ὑμῖν διήρπαται, καὶ πρὸς τοῖς πρὸς ὑμᾶς ἐπιπεπλεγμένοις γράμμασι· χάριν σοί τινα ὑμῖν ὁμολογοῦντες τῆς γνησίας ἀγάπης, ἵνα οὕτως ἀκριβάζουσαι πρὸς ἡμᾶς διατηρῆτε, καὶ παρακαλοῦντες, ἵνα ἐκ ἄρχῃ, καὶ ὑπισχνεῖσθαι ἡμῖν ζωοχῶς. ὅπου μὲν γὰρ καὶ ἡμᾶς διαθήσεσθαι οὐκ ἂν ὀκνήσατε, εἰ μὴ τὰ εἰρημένα κωλύματα παρὰ τῆς κοσμιότητος ὑμῶν ἦν, οὐδὲν ἀμφιβάλλω· μᾶλλον δὲ ἀπὸ τῆς γνώμης καὶ πρεσβεύεσθε. ἀλλ' ὅπερ τοῦτο τῷ ἔργῳ πληροῦσαι πάσης ἔνι, τὸν ἀπὸ τῶν γραμμάτων ἡμῖν πρὸς ἔχετε παράκλησιν, καὶ περὶ τῆς ὑγείας ὑμῶν καὶ τοῦ οἴκου πάντος βιαγγελιζόμενοι. εἰ γὰρ τοιαῦτα δοξάζομεν ζωοχοῦντα πρὸς ὑμῶν γράμματα, καὶ ὁ χαλεπώτερα ταύτης ἐρημίας καὶ θήματα, πολλῷ ἀπὸ τῶν ὑπισχνουμένων ὑμῶν καρποῦμεθα τὸν παράκλησιν.

ρξ. ΜΑΡΚΙΑΝΩ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΩ.

ΕΛύσατε ἡμῖν τὸ ἄπιστον. ὅπου γὰρ οὐκ ἦρκει εἰς ἀπολογίαν ἐγκειμένη τότε πρόφασις, ἀλλὰ νῦν ἐλύσατε, μὴ δοξάζοντες γράμματα, ἢ πρότερον δι' γράφων ὑπισχνούμενοι. τοιαύτη γὰρ τῆς ἀγάπης ἡ φύσις· οὐκ ἀνέχεται σιγᾶν, ἀλλὰ καὶ θρασύτερος μᾶλλον χρίνεσθαι, ὃ αὐτῆς πλησίον. ἡμεῖς δὲ τοσοῦτον ἀπέχομεν τοῦ γράφεσθαι ὑμᾶς διὰ τὸ προτέρους ὑπισχνεῖσθαι, ὅπερ ἐφοβούμεθα τάχα καὶ διακηρύττομεν, ἐν νῦν μᾶλλον σὺν γνησίοις ἡμῖν ἐγνωμεν ἐρεῖς, οὐκ ἀπὸ τοῦ γράφειν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ προτέρους γράφειν. ἱκανὸς δὲ ὁ Θεὸς καὶ τῆς ἀρρωστίας ἡμᾶς ἀπαλλάξαι, καὶ πρὸς καθαρὰν ὑγίειαν ἐπιστρέψαι, καὶ δοῦναι ὑγιαίνειν πολλοὺς καὶ τοὺς κατ' οἶκον ἡμῖν ζωοτοκίας. ἱκανὸν μὲν γὰρ καὶ νῦν καρποῦσθαι παράκλησιν, ἀπὸ γνησίας ὅτων ψυχῆς διηνεκῆ γράμματα· ὑπομένομεν δὲ καὶ ἐκείνης τὴν ζωτυχίας, ἧς ἡδοίατο μὴ πολλοῦ δεῖν ἡμᾶς ἀπολαῦσαι, ὡς τὸ μεγάλως ἡμᾶς ἀγαγεῖν ἑορτήν.

ρξα. ΜΑΡΚΙΑΝΩ ΚΑΙ ΜΑΡΚΕΛΛΙΝΩ.

ΤΟῦτο καὶ ἡμῖν τῆς μακρᾶς σιγῆς αἴτιον ἵζ, ὃ καὶ τῇ βουλήσει τῇ ὑμετέρᾳ· ἀλλὰ σιγῆς δὲ τῆς κατὰ τὸν γνώμην, ἀλλὰ τῆς κατὰ τὸν γλῶτταν· ὡς τῇ διανοίᾳ καὶ ὑπισχνούμεθα καὶ προσφωνοῦμεν ζωοχῶς, μᾶλλον δὲ διὰ νεκῶς, τῇ βουλήσει τὸν καὶ ἐμμελεστάτην ὑμῶν

μῶν ψυχὴν, καὶ ἐγκαλέψαντες ὑμᾶς τῷ Ζωοδότῃ, πάντα χρῦ προφέρομεν. Οἰοῦτον γὰρ ὁ φιλῶν γνήσιος. Ταῦτ' οὖν εἰδότες, κύριοί μου ποθητότατοι καὶ ἀγαπητότατοι, ὑπισέλλετε μὴ, ἵνα ἀκριβῶς, τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας διηγησώμεθα· θαρρεῖτε γὰρ ὅτι καὶ σφόδρα ὑμῶν τὴν αὐτὴν περὶ τῆς ἀγάπης ὑμῶν ψῆφον οἴσομεν, ἵνα καὶ γραφόντων, ἀπὸ τῆς γνώμης ταύτης ψηφιζόμενοι τῆς ὑμετέρας.

ρξϛ. ΜΑΡΚΙΑΝΩ.

Μακάριος εἶ καὶ τρισμακάριος καὶ πολλάκις τοῦτο, ὁ οὕτω χήρᾳ χαλεπῷ καὶ τοσαύτῃ τῶν πραγμάτων ζάλῃ τοσαύτην ὑπιδεικνύμενος τὴν διάνοιαν μεγαλοψυχίαν. οὐ γὰρ ἔλαθεν ἡμᾶς τῆς φιλοθεΘρησίας σου τὸ μέγεθος, ὅτι κοινὸς ἅπασι γέγονας λιμήν, ὀρφανοῖς πρόσφυγμα, χήραις πάντων καταφύγιον, δυσχερῶν αὐτῶν τὴν πικρίαν, διορθούμενος τὴν σωφροσύνην, σοὶ αἴσθησιν ἀφιεὶς λαμβάνειν τῆς διοικονομίας ταύτης, ἀλλ' αὐτὴ πάντων αὐθαίρετος γινόμενος, καὶ δεῖπνον ὁλόκληρον ἀπαρτέφων σίτῳ, καὶ ἐλαίῳ, καὶ οἴνῳ, καὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν. ὁ Θεὸς σοι ἀμοιβὴν δῴη, ὅτι σὺ τῇ παρούσῃ βίῳ, καὶ σὺ τῷ μέλλοντι αἰῶνι, τῆς μεγαλοψυχίας ταύτης, τῆς φιλοτιμίας, τῆς φιλοπονίας, τῆς φιλοψυχίας, τῆς γνησίας ἀγάπης. καὶ γὰρ σὺ ἅπασι τούτοις βρύεις ὡς κρήνη, μέγιστα σαυτῷ περιποιούμενος βεβαίωσιν τὸν μέλλοντα αἰῶνα. Ταῦτα καὶ ἡμεῖς μανθάνοντες, τὴν ἐρημίαν τοσαύτην καθημένοι, καὶ πολλοὺς κυκλούμενοι περιστάσεις (καὶ γὰρ Ἰσαυρικῆς φόβου πολιορκία, καὶ χωρίου ἐρημία, καὶ χειμὼν σφοδρότης ἡμᾶς θλίβει) ἀλλ' ὅμως ταῦτα ἀκούοντες περὶ τῆς ὑμετέρας, ὑπὲρ αἴσθησιν τούτων λαμβάνομεν τὴν λυπηρὰν· ἀλλὰ καὶ πολλὴν καρποῦμαι τὴν παράκλησιν, σκιρτῶντες, θυμούμενοι, χαίροντες ἐπὶ τοῖς τοιούτοις σου κατορθώμασιν, ὑπὲρ τῷ πλούτῳ τῷ ἀφάτῳ, ὃν ὁ θεὸς Ζωὰς σε ἔσωσε. εἰ οὖν καὶ τὸ ἑτέρῳ θυμούμεθα, γράφειν ἡμῖν συνεχῶς μὴ κατόκνει, τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς διαγελιζόμενος. σφόδρα γὰρ ὑπιδυόμεθα ἀκούειν τὰ περὶ τῆς ῥώσεως τῆς σῆς· καὶ τοῦτο οἶδα καὶ αὐτός, ἐπειδήπερ καὶ ἐμὲ οἶδα, ὅπως ἀεὶ τῆς ἀγάπης τῆς σῆς ἀντιλαμβάνομαι.

ρξζ. ΤΟΙΣ ΜΟΝΑΖΟΥΣΙ ΓΟΤΘΟΙΣ ΤΟΙΣ ΕΝ ΤΟΙΣ ΠΡΟΠΟΝΤΟΙ.

Ἔγνων καὶ περὶ τῶν γραμμάτων τὴν ὑμετέραν, ὅσην ἐπεμνήσθητε θλῖψιν, ὅσας ὑπισχνεῖσθε, ὅσους πειρασμούς, ὅσας ἐπηρείας· καὶ διὰ τοῦτο μᾶλλον ὑμᾶς μακαρίζω, ὅτι σοι δέδωκεν ὑμῶν ἐποικοδομεῖν φιλίους, τὰ βεβαίωσα, τὰ ἔμπαθα. ὥσπερ γὰρ ὁ ὑπισχνούμενος ὑμῖν καρπώσασθαι ὑμᾶς, χρῖμα καὶ ἐαυτῷ χορηγεῖ ὑπὲρ φέρεσθαι, καὶ ὁ τῆς γεέννης πῦρ ἑαυτῷ κεφάλαιον ὑπισωρεύει πῦρ, οὕτως ὑμᾶς ὁ ταῦτα παρέχοντες, πολλῆς ἀπολαύσεται τῆς ἀμοιβῆς, πολλῆς τῆς ἀποδόσεως. μὴ δὲ θορυβεῖσθε, μηδὲ ταράττεσθε τὸ τυχόν, ἀλλὰ χαίρετε καὶ σκιρτᾶτε, ἀποστολικὸν φρόνημα ἀναπτερούμενοι· ὃ λέγω· Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασι μου. καὶ πάλιν· Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλῖψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμήν· δοκιμῇ δὲ τοίνυν γινόμενοι καὶ ὑπερωρίσει τὴν ὑπερείδον τὴν ἐν ἡμῖν, καὶ χαλεπώτερα τούτων πάθημα, μᾶλλον ἀγαλλεσθε. Οὐ γὰρ ἄξια τὰ παθήματα τῆς νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλύπτεσθαι εἰς ἡμᾶς. οὐδὲ γὰρ ἔλαθεν ἡμᾶς ἡ ὑπομονὴ ὑμῶν, ἡ ἀνδρεία, ἡ καρτερία, ἡ γνησία καὶ θερμὴ διάθεσις, ἡ ἀκλινὴς ὑμῶν τῆς γνώμης, ἡ ἀπειρίτρεπτος, ἡ ἀκίνητος. διὸ καὶ ἡμεῖς ὑμῖν πολλὰς ὁμολογοῦμεν χάριτας, καὶ ζωοδιδόμεθα ὑμῶν ταῖς ψυ-

χαῖς

χαῖς διωνεκῶς, καὶ τῆς ὁδοῦ ὃ μῆκος οὐδὲν ῥᾳδιουργήσας ἡμᾶς πρὸς τὸν ἀγάπτιον τὸν ὑμετέραν ἐργάζεται. χαίρει ὑμῖν ἔχων καὶ τῆς ἀσυδοῦς, ἵνα ἐπιδείξασθε, ὑπὲρ τοῦ μηδένα θόρυβον ἡμᾶσθαι ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τῇ τοῦ Γότθων, ἀλλ' εἰς ἀσάλειαν ὃ πρᾶγμα ἐμπεσεῖν. καὶ οὐ μόνον οὐκ ἐγκαλῶ, ὅτι οὐδένα ἐπέμψατε, ἀλλὰ καὶ ἐπαινῶ καὶ θαυμάζω. ἐκεῖνο γὰρ πολὺ τοῦτου πρεσβύτερον, ὃ πολλοὺς ἡμᾶς εἰς τὸν ὑπόπτων τοῦτον ἀφελεῖσθαι. μηδὲν ἀφαλίπητε τὰ παρ' ὑμῶν αὐτῶν εἰσφέροντες καὶ δι' ὑμῶν αὐτῶν, καὶ δι' ἑτέρων, ὡς, ἂν οἷόν τε ᾖ, ὡς ὑπάρξειεν ὃ πρᾶγμα ἡμέας. ἀλλὰ τί γὰρ δύσοιτό τις, εἰ τι μὴ, τὰ μαθόντα ἀπηρτισμένον ἔχετε τῆς γνώμης καὶ τῆς προθυμίας.

ρξδ. ΜΟΝΤΙΩ.

Προῤῥωμένους καθήμεθα τῇ πίστει τοῦ σώματος, εἰ καὶ τῇ ἀγάπῃ τῆς ψυχῆς, καὶ συνεσμεν σοι καὶ συνεπλέγμεθα καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ θερμὴν σε ποιεῖ ἡμᾶς ἔρωτα, καὶ τὸν φιλοξενίαν, τὸν φιλοφροσύνην, τὸν τοσαύτην ἀναπαύσεως καὶ ἀσυδοῦν, ἣν ἀφ' ἑτέρων ἐπιδείξασθαι, καθ' ἑαυτοὺς ἀναλογιζόμενοι, καὶ ἀνατυφούσης τῇ μνήμῃ τῆς ἀγνείας τῆς σῆς, καὶ πρὸς ἅπαντας ἀκαταπαύστους σε τὸν εἰλικρινῆ ἀγάπην δείκνυσι δόλον οὐκ ἔχουσαν. διὸ καὶ γράμμασιν ὑπομιμνῄσκεσθαι τῆς εὐχῆς τῆς σῆς, καὶ σε παρακαλεῖν ἡμῖν ἀντιγράφειν, καὶ περὶ τῆς ὑγείας τῆς σῆς εὐαγγελίζεσθαι· ἵνα καὶ ἐκ τούτου πολλὴν καρπωσώμεθα τὴν παράκλησιν, μᾶλλον δὲ ἀκούοντες καὶ περὶ τῆς ῥώσεως τῆς σῆς. πάνυ γὰρ ἡμῖν τοῦτο πρὸς ἀσυνδύαστον εἰδέναι. μὴ τοίνυν ἀποστερήσῃς ἡμᾶς τούτης τῆς εὐφροσύνης, ἀλλ' ὁσάκις ἂν δύνῃ, γράφε τοῦτο ἡμᾶς εὐαγγελιζόμενος.

ρξε. ΜΟΥΣΩΝΙΩ.

Καὶ ἥδη ἐπεσάλπισμεν σε τῇ εὐχῇ, δίκαιον μὲν ἡμιώτατι καὶ εὐλαβέστατι, καὶ νῦν δὲ αὖθις πάλιν ποιοῦμεν, καίτοι μηδὲν ἄπαξ σε ἐπεσαλκότος ἡμῖν. ἀλλ' ὅμως ἡμᾶς οὐ παραλείπομεν συνεχῶς ὑπομιμνῄσκοντες καὶ ὃ ἡμῖν αὐτοῖς πρέπειν ποιοῦντες. οἴδαμεν μὲν γὰρ καὶ πυκνότερον τοῦτο ποιῆσαι· ὅπερ ἂν καὶ ἐρημία πολλὴ χωρίου ἀφορτέζομεν, καὶ ὁ τῶν λῃστῶν φόβος πολιορκῆ τὴν πόλιν, καὶ ἡ τῶν χειμώνων ὥρα ἀποτειχίζει τὰς ὁδούς, καὶ γοῦν τὰ παραπεμπτικὰ οὐκ ἀφίησι πολλοὺς ἡμῖν ὑπαχωρεῖν ἐπιστολάς· ἀλλ' ὅμως ἐν γράμμασι φόρῳ ὑπομιμνῄσκομεν, τὸν ὀφειλόμενον πρέσβυν ἀποδιδόντες σοι τῇ εὐλαβείᾳ. ἴσμεν γὰρ σε ὃ γνήσιον τῆς ἀγάπης, τὸν θερμὸν ἀφθονίαν, ὃ ἀποτελεστικὸν τῆς γνώμης τῆς ἀληθείας ὃ αὐτοπάρεδρον. διὸ καὶ ὑπομιμνῄσκομεν σε διὰ συνεχῶν πρεσφέρομεν, ὅπως καὶ ἂν ὦμεν, καὶ ὑπαναθῆσθαι σε τῆς ἀμελείας δυνάμεθα. ἵνα δὲ μὴ ὧδε γράφῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ παρ' ἑκάστου γράμματος τὴν ὑγείας τῆς σῆς ἀκούωμεν εὐφραινόμεθα, πάμπολυ συνεχῶς ἡμῖν τοιούτους ὑπαναλῶς. ὅτων γὰρ καὶ παῤῥωθῇ ὄντες πολλὴν καρπωσόμεθα ἀπὸ τῶν τοιούτων γραμμάτων παράμυθίαν, ὅταν ἀκούωμεν ὅτι ὑμᾶς ὁ σφοδρὸς ἡμῶν ἔρασται καὶ θερμὸς, αἰωνίαν καὶ ἀσφαλείαν ἔχοντες.

ρξς. ΜΩΥΣΗ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Οἰκτιρμῶν μηδὲν γράμμασι σε ἀφθονεῖν τῶν ἡμετέρων εἰς τὸν τοῦ ἐπισκοπεῖν ἀνδρεῖον ὑπιδείξασθαι, καὶ ἀποστραφῶσι τοὺς τοσούτους καὶ ἀργασαμένους τῆς ἐκκλησίας, καὶ τὸν οἰκουμενίου τοῦ συνόδου ἐμπλήσαντας. ἀκὴ γὰρ ὧν ἐτοίμασας, ἐδήλωσας. ἀλλ' ὅπως συνεχῶς

ἐχᾶς ϗ δι' ἐκείνης τὴν σφοδρότητα τῆς σφοδρότητος, οὐ τὴν βούλησιν ἐμοὶ διαπυθόμενοι, ϗ τὰ αὐτὰ ἅπερ καλῶ, ὥστε αὐτοί τι τῇ προσκούσῃ ἀνδρείᾳ χρήσασθαι εἰς ὃ ἀπεστράφεσθε ἐκείνους, ἵνα τι ἄλλοις ἀπόντας εἰς τοῦτο ἀλείφειν. οὐ γὰρ μακρὰς ὑμῖν χαίσεται ὁ μισθός, εἰ τὸν χειμῶνα τοσοῦτον ἀναλαβόντες ϗ πόνῳ ἐμπλήσαντες μυρίων σκανδάλων μέλλοιτε ἀποστρέφεσθαι," ὡς εἰκός ἐστι. ϗ γὰρ μεγίστη σύστυξιν τὰ πρόγματα λήψεται διόρθωσιν· ϗ ἡμῶν ἢ τῶν ἀγαπώντων σε σφόδρα διὰ παντὸς μεμνᾶσθαι προσκαλούμεθα. οἶδα γὰρ ὅπως διατίθησθέ τε ϗ θλιβόμενα ἀεὶ πρὸς τὸν σὸν βούλεσθαι. 5 χ. ὡς ἐπὶ τὸν ϗ

ρξζ. ΜΩΥΣΗ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ*.

Ἡμῖν ὑπερβολὴ τῶν ἐγκωμίων τῶν τοῖς γράμμασιν ἐγκειμένων τῆς σῆς τιμιότητος σφόδρα ἡμᾶς ὑποβαίνει τὸν ἀθάνατον. διὸ τοῦτων ἀφέλιμος, μὴ θαλίπης βύσμα ὑπό τε τῶν κατὰ τὴν ἐκκλησίαν, ὑπό τε τῆς παπιπώσεως τῆς ἡμετέρας, ϗ Φιλόθεε, θεσπέσιε προσκαλοῦ Θεὸν δοῦναι λύσιν τοῖς καταλαβοῦσι τὸν οἰκουμβόλιον κακοῖς. βύσσῃ γὰρ μᾶλλον ϗ πρόσκομα δύναται προσκόμματα, ϗ βύσσῃ μάλιστα τῶν ὑμετέρων, τῶν πολλῶν προσκόμων Θεὸν πεπροικισμένων κεκτημένων. μὴ θαλίπητε τοῦτο ἐκτενῶς ποιούμενοι, ϗ ἡμῖν ἦ, ἰσχὺν δὲ ἔχῃ, ἕως ἂν ἀναπνεύσωμεν. οὐ γὰρ πολὺ τῆς ὁδοῦ ὁ μῆκος. σφόδρα γὰρ ἐπιθυμοῦμεν μανθάνειν περὶ τῆς ὑμετέρας ὑγιείας, ἐπείπερ ὑμῶν ἡ ὑγίεια πολλοῖς σημεῖόν ἐστι ϗ πρόσκλησις τοῦ. ἀεὶ μὲν γὰρ ὑμῶν χρεία τῆς ζωῆς, μάλιστα δὲ νῦν ἐν τοσούτῳ χειμῶνι ϗ ζόφῳ· ἵν' ὥσπερ καθαρεῖ φωστῆρες φαινόμενοι λάμπητε τοῖς χειμαζομένοις ϗ κλυδωνιζομένοις. ἵν' οὖν καὶ ἡμεῖς εὐθυμῶμεν, πυκνὰ πέμπετε ἡμῖν γράμματα περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας εὐαγγέλιόν μοι· ϗ οὐ μικρὰν καρπωσόμεθα πρόσκλησιν, αἰεὶ ταῦτα συνεχῶς μανθάνοντες" πρὸς τῆς τιμιότητος τῆς ὑμετέρας. 10 χ. ὡς 15 χ. ἐν

ρξη. "ΝΑΜΑΙΑ.

Ἰ αὐτάρκη ἀπολογίαν ζητοῦσα, ϗ συγγνώμην αἰτοῦσα, ὑπὲρ ὧν ἡμᾶς οἱ τιφανοῦντες ϗ μωκηρύττομεν, ὅτι μὲ ἔγραψας ἀποδεχόμενοι ϗ μωκηρύττοντες, ὅτι ἢ ὀφλὶ ϗ βραδέως, ἐγκαλεῖ ἔχοντες; ὥστε εἰ νομίζεις μεγάλα τετολμηκέναι τῷ γράψαι, τοῦτο ἄφεσιν πρὸς ὃ ἔγκλημα τῆς βραδυτῆτος μάθετε ϗ συγγνῶναι τὸν ἀπολογίαν. ϗ γὰρ ὅσῳπερ δὲ λίγης ϗ πρόσθεν ϗ ἀπόντας ἠγαπηκέναι γνησίως, τοσούτῳ μᾶλλον αὔξεις τὸν κατηγορεῖν. εἰ μὲ γὰρ τῶν ἁπλῶς πρὸς ἡμᾶς διακειμένων ἦσθα, σοὶ ἀπεικὸς μακρὸν χρόνον οὕτω σιγῆσαι. ὅπερ ἢ οὕτω γνησίαν καὶ θερμὴν πρὸς ἡμᾶς ὑπεδείκνυσθαι ἀγάπην ἔφης, ὡς μηδ' ἂν ἐλθεῖν προσπήσασθαι ὁδὸν ὕτω χαλεπὴν, ϗ φόβου λῆξαν * πολιορκημόνιον, εἰ μὴ τὰ τῆς ἐρωσίας διέκοπτεν, ἕν σοι λειπὸν ἀπολογίας λείπεται εἶδος, ὃ πιφάσας ἡμῖν πέμπειν γραμμάτων δυναμένων τὸν ἐκ τῆς μακρᾶς σιγῆς προσκαθήσασθαι αἰτίαν. τοῦτο δὴ ποίει, καὶ ὃ πρῶ ἀπολήψεσθε· ἐπεὶ ϗ αὐτὴ χρονία ἐλθοῦσα ἡ βραδυτὴ, ὅπερ θερμῆς ἔπεται τῆς ἀγάπης, ϗ τὸ πρὸ ἐλθόντος χρόνου ὃ χρεὸς ἀπέτισε. πλὴν ἀλλ' αἱ λοιπαὶ μὴ μιμείσθωσαν τὸν τούτης βραδυτῆτα. οὕτω γὰρ ἂν αὕτη δυνήσεται σῴζεσθαι, ὅτι οὐ δι' ὄκνον, ἀλλὰ σχολὴ δίος μάταιον, καθὼς ϗ αὐτὴ ἔφης, χρονία προσκαθήσει, εἰ αἱ λοιπαὶ μὴ τάχος ϗ πολλῆς προσθήσονται τῆς συνεχείας ἡμῖν. 20 25 χ. Νααμ 30 35 40 * πολιορκημόνιον

ρξθ. ΝΙΚΟΛΑΩ.

ρξθ. ΝΙΚΟΛΑΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Σὲ Φόβος ἡμᾶς ἀπεστέρησε, καὶ πολλῆς ἐνέπλησας τῆς ἡδονῆς, δηλώσας ὅτι σοι πολλὴ φερομένης τῆς Φοινίκης ὄντι, καὶ οὐκ τοσούτου καθήμενον ἀφεστήκατος ἀφ' ἁρμονίας ἀλεύφεως τοῦ αὐτόθι, ζηλοῖ πληρῶν ἀποστολικόν. ἀφ' ὧν δὴ σε θαυμάζοντες καὶ μακαρίζοντες ὑ ἀφαλιμπάνομεν, ὅτι καὶ τοσούτου ἐστὶ μετασχεῖν τῶν μετασχόντων ἐπιμέλειας, καὶ ὅτι πῶν ἐκ τοσαύτης δυσκολίας τοσαύτην ὑ μόνον οὐ τοῦ ὄρους ἀπήγαγες, ἀλλὰ καὶ μέσην ἐκέλευσας, ἀρίστου κυβερνήτου καὶ ἱκανοῦ ἡμῖν πρᾶγμα ποιῆσαι. καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἕκαστος, ὁ ἓν ὅταν ἴδῃ τῶν κύματα ἐγειρόμενα, τότε μᾶλλον πολλῷ διπλασιάζεται τὸν ἀσυδλῶ· ὁ δ' ὅταν πυρετὸν ὅτι μείζονα φλόγα διεγηρθέντα, τότε πολλῇ κέχρηται τῇ τέχνῃ. καὶ αὐτὸς τοίνυν, κύριε μου τιμιώτατε καὶ βουλησόμενε, ἄξια τῆς αὐτοῦ πεποίηκας ἀρετῆς, ὅτι τὰ πρόσφατα οὕτω δεινὰ καὶ σφοδρὰ ὄντα, τότε μάλιστα ὑπηλθομεν τοῖς ἐκεῖσε ἀφεστηκόσιν, ὡς μὴ λίαν ταχέως, ἀλλ' ἐπιμελῶς, καὶ τὰ πρὸς ἑαυτὴν εἰσενεγκεῖν. τὰ σαυτοῦ τοίνυν μιμούμενος, τοῦ τε κυρίου μου τιμιώτατον Γερόντιον πρεσβύτερον, εἰ ῥᾴδιον ἦν καὶ πρὸς καθαρὰν ὑγίειαν ἐπανελθοῦ, βιάσεως κατέσχον τῆς ἐκεῖ ἄψασθαι ὁδοῦ. ὑπεμνήσθημεν γὰρ αὐτὸν ἡμῶν καὶ ἐν τοῦδε τοῦ μέρους ὄντα· ἀλλ' ὅμως καὶ τὰ χύτρας καὶ πολλῆς ἀφῆται τῆς ἀνεσπερίας τὰ ἐκεῖσε πρᾴγματα, ὡς μὴ πολλῷ ἐν τῇ ὁδῷ ἀφανεσθῆναι χρόνῳ, καὶ τὸν χιλίαρχα ὑπισχνούμενα ἀποκλεῖσαι· αὐτὸ τὸν ὁδὸν, πάντα καταλύσαντα καὶ τὸν ἡμέτερον τὰ ἐν ῥαισάντα ἐπιξαι ἀπελθεῖν, τόν τε γλυκύτατον καὶ πολιτικώτατον Ἰωάννην πρεσβύτερον πρᾶγμα σκυθράσαι ζωφερὰ φαθαι τῆς ἀποδημίας αὐτοῦ. οἶδα γὰρ καὶ αὐτὸς ὅτι τοῦ μάλιστα τὰ αὐτόθι πολλῶν ἀφῆται τῆς διορθώσεως ἐνδεᾶ, ὅσῳ ὅτι μᾶλλον ἤρτηται τὰ κακά. ταῦτ' οὖν σπουδῶν καὶ εἰδὼς ἠλίκον ὅσον σωτηρία ψυχῆς, καὶ οἷα κατορθοῦται σὺ τῇ τιμιότητι ἀφ' ἧς ἐμπεφυκὼς εὐσυδῶς, πάντα ποιῆσαι καὶ ἀφ' σαυτοῦ, καὶ δι' ἑτέρων, ὧν ἂν οἷός τε ᾖ, πρόσχλη-σον, ὡς τὰ διορθωθέντα μᾶλλον ἀκίνητα, ἑτέρου τινὸς αὐτοῖς πολλῷ πλείονα ἡμέλης προσθήκης. αὐτὸς μὲν γὰρ τὸν σὸν αὖθις ἐλθόντων οὐκ ἔλαττον ἡμᾶς ὠφελήσεις. τῇ μὲν γὰρ γνώμῃ καὶ προθυμίᾳ, καὶ τοῖς τῆς ἀγάπης σου ὀφθαλμοῖς καὶ μὴ παρόντα σωματικῶς ἡμᾶς καθ' ἑκάστην ὁρᾶσθαι τὸν ἡμέτερον, ὅτι τῆς ὀρθοδόξου πίστεως ἕνεκα διωκόμενος· ἐς αὖ ἴσως ἡ κατ' ὀλίγον* σωτηρία, ὅταν ὁ καιρὸς ὑπαγάγῃ· ὡ πῶ γε καὶ ἡμῖς, καίτοι σφόδρα ὑπομένοντες ἰδεῖν τὸν ἀγάπην σου ἡ προσλύξασθαι, ἀναγκαίαν εἶναι νομίζομεν τὸν αὐτόθι σου μονήν. θεῖ γὰρ οἶσθ', ὅτι ὁ παύσῃ πάντα ποιῶν καὶ πραγματευόμενος, ὡς ἐμπλῆσαι τὸν Φοινίκων ἡγεμόνα αἰδοῦς, καὶ τοὺς τε ἐκεῖ μαθητὰς σφόδρα πλέον, ὡς μὴ ἀφ' ὧν τὰ αὐτόθι ἐπιμελεῖσθαι, τοὺς τε πλησίον οἴκους διάζοντας, ἡ μετὰ πολλῆς ἀκρίβειαν τῆς προθυμίας, πᾶσί τε κέρδος γινόμενος μέγιστον, τοῖς τε ἐπεῖσι, τοῖς τε μακρὰν, καὶ τὸν τῆς ἀρωμάτων μυρεύθρου φύσιν, ἄνθρ ὁ τόπον μόνον ἐπιδεικνύμενον αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ ἀφεσηκότα ἀέρα πολλῆς ἐμπίπλησι τῆς ὠδῆς.

ρο. ΝΙΚΟΛΑΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Καὶ τοῦτο τῆς γνησίας σου καὶ θερμῆς ἀγάπης, ὃ οὐκ τοσούτου καθήκοντος ἀφεστήματος ἀπειτρέπειν ἡμῶν τῆ σωτηρίᾳ. πρόθυμοι μὲν οὖν τόποις οὐκ τόποις ἀμείβοντες, ἐν αὐτῇ τοῦ χιλίαρχος τῇ ἀκμῇ, πῶ μὲν ἐν πόλεσι, πῶ δὲ φαράγξι καὶ ναπαῖς διατελοῦμεν, οὐδὲ τῆς τοῦ Ἰσαύρου ἐφόδου πάντα χόρτον ἐλαιούμενοι. ὀλὶ δέ ποτε λωφησάντων μικρὸν τῶν κακῶν" καλῶ, ὡς ἐρημίας ἀφίστης, ὅτι τὸν Ἀρχίσιον καταδράμωμεν, ἀσφαλίσεσθαι

μὴ τῶν ἄλλων χωρίων ὃ ὸ αὐτῇ φεύγειν βούλεται (οὐδὲ γὰρ ὸ τῇ πόλει ἀφέλιμον, ἐπιδὴ πῦρ οὐδὲ τοῦτο ἀσφαλές) διαμωτηρίου ἢ πόρνης χάριν ἀναμένοντες οἴκησιν. μᾶ γὰρ τῶ καθ' ἑκάστων, ὡς εἶπεν, τὸν ἡμέραν ὅπῃ θύραις ἡμῖν ἐπ) ᾠδὴ θάλαττα, τῶν Ισαύρων πολύτα ἐπιόντων, ᾗ πυρὶ ᾗ σιδήρῳ ᾗ σώμασι ᾗ οἰκοδομήμασι ἀφανιζόντων, ᾗ λιμὸν διδασκόντων, οὗ ἡ γενομένη, ᾗ ὃ πλῆθος τῶν ὸ τοῦτο Σωδραμόντων πεῖσαι ἀπιέναι. ᾗ ἀρρωστίαν ἢ μακρὸν τὸν ἀπὸ τῆς χλιμνος ᾗ τῆς Σωεχοῦς φυγῆς ἐγγενομένου ἡμῖν ὑπομείναντες, τῶν ὃ μὴ χαλεπὸν αὐτῆς ἀπαφθήναμεν· ἀλίγα ἢ αὐτῆς πεφέρομεν λείψανα. ἀλλ' ὅμως ᾗ ὸ τοσούτοις ὄντες κακοῖς ᾗ πολιορκούμενοι πεῖσαι, μεῖς τὸν καρπὸν τὸν ἀδημονίαν ὸκ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης τῆς θερμῆς, ὲ γνησίας, καὶ ἀπαρεμπόδιστου. Ταῦτ' οὖν εἰδότες, Σωεχῶς ἡμῖν διαγελίζεσθαι περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας μὴ καταπαύσητε. Εἰ γὰρ ὲ ὸκ τοσούτῳ καθήμεθα ἀχθήματος, ἀλλ' ὅμως τῇ τῆς ἀγάπης ἀλόσει μᾶ πολλῆς ὑμῖν Σωδιδάμεθα τῆς ἀκριβείας. χάριν ἢ ἔχω σοι πολλὴν τῇ ψυχρότητι, ὅτι καὶ τῶν ὸ Φοινίκην πεφυγμᾶ, καὶ ὸ τοσούτοις ὦν πεφυχαῖς, πολλὴν πολὺ δίδωμι. αὖ οὖν τι πλέον ὀκνήσει ἀπαγγεῖλαι, δηλώσατε ἡμῖν μὴ κατοκνήσητε. ἡμῖν γὰρ οὐδὲν οὐδαμοῦ ἔσται χαλεπὸν ἐπιχειρεῖν ἀνέχεται, τῶν ὁδῶν πολυπραγμονεῖν τῶν ἐνταῦθα φερούσῃ ἀποτιτιμησομένων. ἀλλ' ὅμως εἰ καὶ ἐργῶδες ὃ πέμπειν πρὸς ἡμᾶς, Σωεχῶς, ἵνα ἀεὶ ἔχῃ, τοῦτο ποιεῖ, ᾗ τι ὀκνεῖν πολύτα δηλοῖ, καὶ πρὸ τῆς ὑγιείας ὑμῶν γραφίζει, πρὸ ἓς σφόδρα περιασπούδαστον ἡμῖν μανθάνει.

ρος. ΝΙΚΟΛΑΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

ΕΒουλόμεν καὶ αὖθις καὶ σφόδρα ἐπιθύμουν καὶ ἰδεῖν σε τὸν ἐμμέλειαν καὶ περιπλύξασθαι· καὶ τοῦτο οἶδα καὶ πρὸ τῶν ἡμετέρων γραμμῶν. φιλεῖ γὰρ ὁ Θεὸς γνησίως, καὶ σὺ γνησίως φιλεῖν πρὸς ὀλιγωτόκεν ὑπέρασας. ἀλλ' ὅμως τοῦτο ὀκ ἔνι, ὅπερ ἐνὶ ποιεῖν, τοῖς γράφω, πρεσβεύω, γράμματα ἀπαιτῶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς ἡμῖν πυκνότερον δηλοῦντα. χρεία οὖ δὲ τούτου ἡμῖν τὸν χάριν. Εἰ γὰρ καὶ μὴ δι' σοι πρόσκλησιν εἰς τοῦτο, οὐ παυσόμεθά σε αἰσχυνηρὸν ὄντες πρὸς τοῦτο. οὐ γὰρ μικρὰ πρόσκλησις ἡμῖν καὶ παρηγορία καὶ τῆς ἐρημίας καὶ τῶν φόβων τῶν καθημερινῶν τῶν ἀπὸ τῆς ἐφόδου γινομένων τῆς ληϊστικῆς, καὶ τῆς τῶ σώματος ἀῤῥωστίας, καὶ τῶν ἄλλων περιστάσεων, ὃ μανθάνει πρὸς τῶν ἀγαπώντων ἡμᾶς ὑμῶν, ὅτι δὴ καὶ ἐῤῥωσθε καὶ ὑγιαίνετε καὶ χαίρετε ὑμῖν ἅπαντα φέρεται, καὶ μνείαν ἡμῖν λέγης χάριν. πῶς καὶ τίνι τρόπῳ; ὅτι οἱ τὸν γυναῖον καὶ ἐγκήπευτὰ καὶ ῥάφυτα, καὶ εἰ τὰ ἐκπομπὴν πεφυγμάτων πολλὴν ἐξ οὐσίας πλεῖν, ὡσαύτως καὶ τὸν χώραν καὶ αἰσθητῶς ὄντα καὶ κείμενον ὕπλιον, καὶ εἰ γαλήνην ἀφθαρσίαν καὶ θορυβεῖσθαι.

ρος. ΟΝΗΣΙΚΡΑΤΙΑ.

Φόβρα πλησάσθω καὶ ἡμῖς, ἀκούσαντες περὶ τῆς μακαρίας θυγατρός σου. ἀλλ' ὅμως εἰδότες ὃ φιλόσοφόν σε τῆς ἀφροσύνης καὶ ὃ ὑψηλὸν τῆς γνώμης, πάνυ θαῤῥοῦμεν, ὡς αὐτὸς ἐκ τῶν τοιούτων κυμάτων. μὴ λυπεῖσθαι μόν γὰρ ἀνήκεστον πρόσκλησιν καλοῦμεν ὃ συμμέτρως τοῦτο ποιεῖν, εἰδῶμεν ὃ ὑπέκεινεν τῶν ἀνθρωπίνων πεφυγμάτων, καὶ ὡς κοινὰ τοῦτα πᾶσι τὰ πάθη, καὶ ὡς φύσεως νόμος κοινός, καὶ τῶ πάντων ἡμῶν διατάττα Θεοῦ ἐπίφασις. οὐ γὰρ δὴ θάνατος τοῦτο,

τοῦτο, ἀλλ' ἀποδημία καὶ μετάστασις ἀπὸ τῶν χειόνων πρὸς τὰ βελτίω. Ταῦτ' οὖν ἅπαντα λογιζόμενοι φέρετε γενναίως τὸ συμβὰν, καὶ βαστάσατε τὸν φιλανθρωπον Θεόν. Εἰ γὰρ καὶ χαλεπώτερα ἡ πληγὴ γέγονε τοῖς τὸν πατρῶνα οὕτω τιμῶσι, ἀλλὰ καὶ λαμπροτέρους σοι ὁ στέφανος τῆς ὑπομονῆς, καὶ μείζω τὰ βραβεῖα μετ' εὐχαριστίας καὶ δοξολογίας φερούσῃ τὸ πάθος. ἵν' οὖν καὶ ἡμεῖς μὴ σφόδρα ἀλγῶμεν, ἀλλ' εἰδῶμεν σαφῶς, ὅτι γέγονέ σοί τι πλέον ἀπὸ τῶν γραμμάτων τῶν ἡμετέρων, μὴ κατοκνήσῃς ἡμῖν γράψαι τοῦτο αὖθις δηλοῦσα, ὅπως σοι τῆς ἀθυμίας διεσκέδασαι τὸ νέφος, καὶ τὸ πολὺ τῆς ὀδύνης τοῦ ἕλκους ὑπετέτμηται. Εἰ γὰρ ταῦτα μαθοιμεν, ὑ παυσόμεθα νηφάλιας ὕπτιολῶν πέμπειν σοι. καὶ γὰρ οὐχ ὡς ἔτυχεν ἀντιλαμβάνομαι σου τῆς ἀθυμίας, γνησίας αἰεὶ καὶ εἰλικρινοῦς καὶ τιμῆς καὶ αἰδοῦς καὶ ἀγάπης ἀπολαύουσαν πρὸς τὸ σῆς χρεμέτιστος· ὧν ζωηρῶς μεμνημένοι ἀκμαίζουσαν τὴν πρὸς σὲ διάθεσιν διατηροῦμεν, καὶ πρὸς αὐτὴν ἀφικόμεθα τῆς οἰκουμένης ταύτης ἐσχατιάς.

ρογ'. ΟΥΡΒΙΚΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

ΕΙ καὶ πολιὰ ἔχω γένεια μὴ συνεισέρχεσθέ σοι τῇ βλασφημίᾳ, ἀλλ' οὐδὲν ἀνεπίδεκτον ῥᾳθυμότερος πρὸς τὸ φιλεῖν γέγονα. τοιαύτη γὰρ τῆς γνησίας ἀγάπης ἡ φύσις· ὑ χρόνῳ μακρῷ μαραίνεται, ὑ δυσχολίᾳ πραγμάτων ἀμαυροῦται· ἀλλὰ μᾶλλον διαπύρως ἀκμαίζουσα. διὸ δὴ καὶ ἡμεῖς καὶ ἐν πολλαῖς ἀνειλήμμεθα γενόμενοι, καὶ πᾶν εἰς τὸ ἐφάπτεσθαι τὸ οἰκουμένης ἐρημίας ἀπειρήκοντες, καὶ φόβῳ συζῶντες διηνεκεῖ τῆς τῶν λῃστῶν, καὶ πολιορκίᾳ κειμένῃ (καὶ ἐκεῖσε γὰρ ἡμέρᾳ ἡ Κουκουσὸς πολιορκεῖται, ὡς ἴσθι τῶν λῃστῶν ἀσπαζομένων) σοῦ μὲν τὰ γένεια μᾶλλον ῥᾳθυμότερα πρὸς τὸ φιλεῖσθαι· ἀλλὰ καὶ χεῖρον, καὶ τὸ ὀφειλόμενον ἀποδιδόναμεν πρόσορθον, καὶ σε πρὸς καλοῦμεν, εἰ μὴ βαρύ, μηδὲ ἐπαχθές, καὶ αὖθις ἡμῖν ἐπιστέλλειν. ὕτω γὰρ καὶ ἡδονὴν πολλὴν καρπωσόμεθα πρὸς ὑμῶν τῶν οὕτω γνησίως ἀγαπώντων ἡμᾶς διηνεκῶς γράμματα, καὶ διὰ τούτων τὸν προσοφείλομεν φανταζόμενοι τὸν ὑμέτερον.

ροδ'. ΠΑΙΑΝΙΩ.

ΦΟβρα με ἀπεσπείρωσας καὶ σκιρτᾶν ἐποίησας, ὅτι τὰ λυπηρὰ ἀπαγγείλας τούτοις ἐπέθηκας τὸ ῥῆμα, ὃ πᾶσι τοῖς συμβαίνουσιν ὀπτιλέγειν χρὴ, εἰπών, δόξα δὲ τῷ Θεῷ πάντων ἕνεκεν. τοῦτο τὸ ῥῆμα καὶ ἡ διὰ τοῦ διαβόλου πληγὴ, τοῦτο μείζων τοῦ λέγοντος ὁ πάντα κινδυνεύων ἀσφαλείας καὶ ἡδονῆς ἐπάθησεν. ἅμα τε γὰρ τῆς ἐφθέγξατο τοῦτο, καὶ σκεδάννυται ἀθρόως τὸ ἀθυμίας τὸ νέφος. μὴ δὴ παύσῃ τοῦτο αὖθις τε λέγων, καὶ σὺν ἄλλοις παιδεύων. οὕτω δὲ ὁ χειμὼν ὁ καταλαβὼν, καὶ τραχύτερος γένηται, εἰς γαλήνην μεταπέσεται· οὕτω καὶ οἱ χειμαζόμενοι πλείονα καρπώσονται τὴν "ἀμαράντου μυ" τοῦ καὶ τῶν σῶν ἀπαλλαγῆναι. τοῦτο ⟨Ϟ⟩ Ἰωβ ἐφθέγξατο, τοῦτο τὸ ῥῆμα ⟨Ϟ⟩ Διάβολον ἐπέφατο δὲ ἐγκαλυπτόμενον λυπαχωρῆσαι πεποίηκε, τοῦτο θορύβου πάντος λυτήριον. ἰσθι δὴ τοῦτο ἐπᾴδων τοῖς χειμαζομένοις ἅπασι· τοῦτο γὰρ ἔχει μηκέτι λοιπὸν μηδὲν ἐνοχλεῖν. Εἰ γὰρ καὶ ἔρημον χωρίον ἡ Κουκουσὸς, ἀλλ' ὅμως δὲ ἡσυχίας ἀπολαύομεν ἐνταῦθα, καὶ οὐ δὲ τυχὸν ἐκ τῆς ἀδειείας τῆς τοῦ ὁδοῦ ἡμερώμεθα ἡμῖν διὰ τῆς οἴκοι καθέδρας τῆς διηνεκοῦς διορθῶσαι ἰσχύσαμεν. δι' ἣ μέλλοντα πάλιν ἡμᾶς ἀναγκάζειν τόπους ἐκ τόπων ἀμείβειν, ἐκ ἔχοντα πεισόμεθα, καὶ μάλιστα, τῶν χειμώνων ὀπὶ θύραις ὄντων. μηδὲν τοί-

νεω φορτικὸς, μηδεὶς μηδὲ ἑπαχθὴς γινέσθω τούτης ἕνεκεν τῆς ὑποθέσεως· ἀλλὰ γράφε ἡμῖν συνεχῶς τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, καὶ τῆς διατριβῆς τῆς αὐτόθι, καὶ τῆς εὐδοκιμήσεώς σου, καὶ τῆς εὐθυμίας. οὐ γὰρ τοῦτο τυχοῦσαν καὶ σὲ ἐρημίαν τοιαύτην διατρίβοντες καρπωσόμεθα παράκλησιν, τοιαῦτα παρὰ τῆς σῆς διανοίας δεχόμενοι γράμματα.

ροε. ΠΑΙΑΝΙΩ.

ΧΑλεπὰ τὰ γελώμενα· ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ τῶν παθόντων καὶ αὐτῶν γνησίως, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ποιησάντων θρηνῶν ἀναγκαῖον. καθάπερ γὰρ τὰ δυσθάνατα τῶν θηρίων πολλῷ τῷ θυμῷ ταῖς ὀργαῖς τῶν δεσμῶν ἐμπίπτοντα, πρὸς τὰ βαθύτερα τῶν σπηλαίων χωρία ὠθοῦσι τὰ ξίφη· οὕτω δὴ καὶ ὁ τὰς ἀνομίας ταύτας τολμήσας, ὁ χαλεπὸν τῆς γεέννης πῦρ καὶ τὴν ἑαυτῶν ψυχαγωγοῦσι κεφαλήν. Εἰ δὲ ἐγκαλλωπίζονται οἷς ποιοῦσι, καὶ θρήνου μᾶλλον ἄξιοι· εἰσὶ γὰρ θρηνῶν καὶ πλειόνων ἄξιοι δακρύων, ὅτι καὶ ταῦτα πλατύνοντες, καὶ τύπτοντες ἐγκαλλωπιζόμενοι, χαλεπωτέρας ἑαυτοῖς τὰς βασάνους κατασκευάζουσι. τούτοις οὖν δεῖ θρηνῶν διὰ παντὸς· τοῖς δὲ πικρῶς οὕτω σφαττομένοις ὑπ' αὐτῶν ψυχῶν δεῖται τῶν βελτίων, τῶν ζηλούντων τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀποκειμένων, καὶ ταῦτα μεγίστην ποιεῖσθαι καὶ σπουδὴν ἀποδεικνύντων τῆς χαρᾶς τὸ ἀβέβαιον πλήθους. Εἰ γὰρ μὴ χαρᾶς αὐτοῖς ἐδίδοτο, οὐκ ἂν τοσοῦτον ἐπεθύμησε θρήνων τῶν παρόντων αὐτῶν. ταῦτ' οὖν ἅπαντα ἐννοῶν, διάσωσόν μου θαυμασιώτατα, μεγίστην δίκην παράκλησιν, καὶ γράφε συνεχῶς ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, καὶ τῆς διατριβῆς τῆς αὐτόθι, καὶ τῆς εὐδοκιμήσεώς σου καὶ τῆς εὐθυμίας. οὐ γὰρ τοῦτο τυχοῦσαν καὶ σὲ ἐρημίαν τοιαύτην διατρίβοντες καρπωσόμεθα τοῦτο παράκλησιν, τοιαῦτα παρὰ τῆς θαυμασιότητος δεχόμενοι γράμματα.

ροϛ. ΠΑΙΑΝΙΩ.

ΟΤαν ἐννοήσῃς, διάσωσόν μου θαυμασιώτατε καὶ μέλιτος ἡμῖν γλυκύτερε, ὅτι βαρὺ καὶ ἐπαχθὲς ὁ χειροήθης ἡμῶν, λογιζόμενος οἷς περάγμασι μεταχειρίζεις, καὶ ὅτι πολλὴν ὀλόκληρον καταρροῖς, μᾶλλον δὲ οἰκουμενικὴν ὁλόκληρον διὰ τὴν πόλεως ἐκείνης, σκίρτα καὶ θύφεσίου. μὴ γὰρ τὴν ὠφελείας πολλοῦ ἔξεσί σοι καρπώσασθαι καὶ τὴν ἡδονήν. εἰ γὰρ χρήματά τινες συλλέγοντες, τὰ τὴν ἀπολλύμενα καὶ ἀπολλύτα αὐτοῖς, τοσαύτης ἐμφορεῖται θύφεσύτης, καὶ οἰκιῶν καὶ γυναικὸς καὶ τέκνων καὶ πάντων τῶν περισκόπων ὅπου πολλοὺς χρεωλογήσαντες χρόνον· τίς δὲν παράσχοιτε λόγος τὴν ἡδονὴν καὶ πλοῦτον, τὴν τοσούτων θησαυρῶν, ὧν καθ' ἑκάστην ψυχαγωγῆς ἡμέραν καὶ φαινόμενος αὐτόθι μόνον; καὶ γὰρ δὴ καλαχεύων σε τοῦτο λέγω (καὶ ἴσασιν ὁ καὶ ἀπιόντος σε τοῦτο πρὸ ἡμῶν ἀκούοντες τὸ τοῦθα) ἀλλ' ἡδόμενος σφόδρα δὲ χαίρων καὶ περιευθύμως ἐπὶ τῆς θύφεσιώσης. ἐρεῖς γὰρ καὶ φαινόμενος πολλοῖς ὀρθῶσαι τὴν αὐτόθι, σπείξαι, ἀλεῖψαι, συγκεστῆσαι. οἶδα ἐγὼ τὴν ἀρίστην τὴν ἐμὸν, οἶδά σου τὰς ἀνδραγαθίας τὰς αὐτόθι, τὴν ζῆλον, τὴν ἀγρυπνίαν, τὸν δρόμους, τὴν πόνον τῆς ψυχῆς, τὴν παρρησίαν, τὴν ἐλευθερίαν, μεθ' ἧς καὶ ὑπισχνοῦντα καὶ τελοῦντα ἐποίησας, τὸ καιρὸν τοῦτο ἀπαιτοῦντος, μὴ τὸ περιόντος μόνον τοι μέρος. καὶ ἐγκαυχῶμαί σοι ἐπὶ σοὶ ἐκείνοις· πολλῷ γὰρ πλέον ἐγὼ, ὅτι ὁ μηδενός σοι παράσιτος αὐτόθι, ἀλλὰ τῶν μὴ φθονούντων, τῶν ἐλαττουμένων, τῶν χρυσωλουμένων, μόνος ἔσχας ὑπὲρ τῆς παρόδου, ὃ μέτοχοι αὐτῆς κατακοσμῶν, καὶ οὐδένα ἀφεὶς ἡμέρα, λειποτάκτην, ἀλλὰ καὶ σὺν μιᾷ τῶν σὺν αὐτῶν τεταγμένης τῇ ἐμμελείᾳ σου καθ' ἑκάστην ἡμέραν μίσας. οὐ δὴ ταῦτα ἂν θαυμάζω μόνον, ἀλλ' ὅτι καὶ σὲ ἐνὶ ἱδρυμένος χωρίῳ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν μεμέμνησαι, τὰ σὲ Παλαιστίνην, τὰ σὲ Φοινίκην, τὰ σὲ Κιλικίαν, ὧν καὶ μάλιστα φέρειν ζημίαν

ὀφείλεις.

ὀφείλεις. Παλαιστινοὶ μὲν γὰρ, ἢ Φοίνικες, καθὼς ἔφην σαφῶς, οὐκ ἐδίξαντο τὰς τῶν ἐναντίων ἀπειλὰς ἐκφοβεῖν, οὐδὲ ἀπιθάνους αὐτοὺς ἠξίωσαν· οὐδὲ αἰχμὴν, ὡς ἔφην, καὶ ἑταιρεῖαν μετ' ἐκείνων ἔστησαν. ἡ δὲ Γαβάλων ἐκκλησία ἐδήλωσέ πῃ τὴν τῶν ἀνδρῶν φίλων, ὅλη ἀναγκάζουσι αὐλοὶ καὶ ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως τὴν διαμονὴν αὐτῶν ζημιοῦσθαι, καὶ τέως ἀνέχουσι. πολλῆς τοίνυν σοὶ δεῖ τῆς μακεμισθίας, πολλῆς τῆς ἀλγεινίας, ὥστε καὶ τοῦτο διεργάσασθαι τὸ μέρος, τῷ διαπρεπεῖ μου γεγάνασι τῷ αἰσχύνῃ σε τῷ κυρίῳ δὲ ὑπισχνουμένῳ Θεοδώρῳ. ἐπὶ γὰρ Φαρίτοις λυπηροῖς μὲν καὶ σφόδρα αἰσχροῖς· πλὴν ἀλλ' ὅμως ἐπιεικέσι τοῖς ἐκείνοις οὔτε ζημιώσαντες τοῖς ἑαυτῶν, ὡς φῂς, οὔτε αἰσχυνθέντες αὐλοῖς κοινωνήσαντες, ἀλλ' ὡς λέγουσιν, ἔτι μεθ' ἡμῶν ἐσκήνωσαν, μηδὲν τούτων κοινωνήσαντες τοῖς αὐλοῖς, ἐπὶ ἃ ἐπαίνοις εἰς ἡμᾶς ὁ Φαρίτιος, οὐδεμίαν ἔχει συγγνώμην. ὁ μὲν τοι κλῆρος αὐτὸν πᾶς καὶ πλῆθος ὠδύρετο καὶ ἐθρήνει καὶ μεθ' ἡμῶν ὅλος ἦν τῇ γνώμῃ. ἀλλ' ἵνα μὴ τέτταρας ποιήσωμεν ἀποπηδήσαντας καὶ τραχυτέρους ἐργασώμεθα, μαθὼν ἅπαντα τὰ τῶν ἐπιτηδείων, τὰ σαυτῷ κάτισχε, καὶ μὴ πολλῆς ἡμερότητος αὐτοῖς προσφέρου (οἶδα γὰρ σε ὃ οἰκονομικὸν) καὶ λέγε ὅτι καὶ ἡμεῖς ἠκούσαμεν, ὅτι σφόδρα πλήττει ὑπὸ τοῖς ἡμετέροις, καὶ ὅτι ἕτοιμος ἦν πάντα παθεῖν ὑπὲρ τοῦ διεργάσασθαι πάντα τὰ κακῶς τολμηθέντα. τὸ σῶμα ἡμῖν ἐν ὑγιείᾳ πολλῇ, καὶ τὰ λείψανα τῆς ἀῤῥωστίας ἀπειλήμμενα. ὅταν δὲ σύνοιδεν ὅσα σοι καὶ τοῦτο φέρωμεν, οὐ μικρὰν ἐν τούτῳ ὑγιείας ἡμῖν ὑπόθεσις γίνεται, ὅτι οὕτω σφόδρα ἐσμέν ἐσμεν ἔχομεν. ὁ Θεός σοι τῆς τοιαύτης ἀσυνδέτου, τῆς ἀγάπης, τοῦ ζήλου, τῆς ἀλγεινίας δῴη καὶ ἐν πρόσοντι βίῳ, καὶ τῷ μέλλοντι αἰῶνι, καὶ τυγχάνειν καὶ φθάνειν σε καὶ ἀσφαλίσασθαι καὶ καταξιῶσαι τῶν ἀῤῥήτων ἐκείνων ἀγαθῶν. δεῖν δὲ καὶ ἡμῖν ταχέως ἰδεῖν σου τὸ πρόσωπον, ἀπολαῦσαί σε τῆς γλυκείας ψυχῆς, καὶ τὴν καλλίστην ταύτην ἑορτὴν ἀγαγεῖν. οἶδα γὰρ ὅλη καὶ ἑορτὴ ἡμῖν ἡ παρουσία σου, ἐὰν καταξιωθῶμεν τῆς ἡδίστης καὶ πολλῶν ἀγαθῶν γεμούσης συνουσίας σου [καὶ ταύτης] ἀπολαῦσαι πάλιν.

ρος. ΠΑΙΑΝΙΩ.

ΑΝεπνεύσαμεν, ἐσκιρτήσαμεν, ἐκάμψαμεν ἀλλοτρίαν, οὐδὲ ξένην οἰκεῖν ἠγούμεθα, τῆς σῆς φιλανθρωπίας τοσοῦτον ἐπιλαμπούσης πόλιν. ποῖος δὲ ἡμῖν τὴν τοσαύτην ἡδονὴν ἢ τὸ σὲ πλησίον ἀπολαῦσαι ἡμῶν. ἡ γὰρ σὴ ψυχὴ, τῆς ἡμετέρας οὖσα ἡ ἀρετὴ, καὶ ὅτι ἐμὲ προσεῖδές σε τῆς αὐτῆς ἀφελείας ἰσχύσει, καὶ ὅτι πάνυ ἀπολιδόμενε. πῶς γὰρ τὴν μὴ ἀφαιρεθῆναι; σκιρτῶμεν δὲ ὅτι μείζων προσκλησις τοῖς ἐλαυνομένοις, τοῖς στρατιωμένοις, τοῖς δεδιωγμένοις εἰς τὴν πόλιν ἐκείνην εἰσελήλυθας, κοινὸν ὄφελος, καὶ λιμένα θορυβάτατος τῶν ἀπάντων ἡδονῶν. καὶ γὰρ οἶδα χαρδαπὴν ἀχαρδαπὴν χρή. γράφεις δὲ λοιπὸν ἡμῖν τὴν καταρθωμένην σε ὁ μέγας, καὶ λέγε σαφῶς πόσους καινοὺς ἐδείξασας, πόσους κατὰ πρόσωπον ἐδώρθωσας, πίνας σκληροὺς ἐξήλειξας, πόσοι πεποιήκασιν ἐν τῷ μακρῷ τούτῳ πολέμῳ πρόσκλησις, πίνας ῥαθυμοῦντας ἀσυνδέτους ἐποίησας, πίνας ἀσυνδέτους ὄντας ἀσυνδετοτέρους εἰργάσω, καὶ πάντα ἁπλῶς καθ' ἕκαστα καὶ ὅπως τῆς προσκλήσεώς σε ταύτης ἀνδραγαθήματα. οἶδα μὲν γὰρ ταῦτα καὶ ἐκ τῶν γραμμάτων τῶν σῶν, ὅλῃ καὶ τὴν ψυχὴν οἶδα τὴν σὴν, καὶ ὅλον ἠγωνισμένον ἀθλητὴν, καὶ ὅλον ἀνδρικὸν ἀθλητὴν, καὶ ὅλον πανοπλίαν ἀρετῆς. ἀλλ' ὅμως βούλομαι ἐκ τῶν παρὰ τῆς πολιούχου μοι γλώττης ταῦτα μαθεῖν. δίδου δὴ ταύτην ἡμῖν τὴν αἴτησιν. οἶδα γὰρ ἡδέως ἡμῖν χαριῇ χάριν τοῦτο ποιῶν.

ροη. ΠΑΛΛΑΔΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ*.

ΥΠὲρ μὲν τῶν καθ' ἡμᾶς αὐτὸν οὐδὲν διόμεθα προσκλήσεως (ἔρχεται γὰρ ἡμῖν εἰς παρακλησιν ἡ τῶν γεγραμμένων ἀνάπαυσις), θρηνοῦμεν δὲ ἐπὶ κοινῇ τῶν ἐκκλησιῶν χήρᾳ·

να, ἐ ὁ τὴν οἰκουμένην καταλαβὼν πανάγιον· ἢ πάντας ὑμᾶς παρακαλοῦμεν βοηθῆσαι, ὥστε τὸν πόνον λειφθῆναι ταύτην λυθεῖσαν ποτε, ἢ εἰς λαμπρὸν ἀπόνοιαν μεταδῆσαι γαλήνην. τοῦτο γὰρ ποιοῦντες μὴ λιμπάνετε. λειψάνοντες γὰρ καὶ κρυσταλλούμενοι, πλέονα χαλινὸν ἔχετε τῶν πεσκαρτερῶν ταῖς ψυχαῖς ἢ μετὰ θλιβομένης λιμένος. ἢ μικρὸν ἂν τέρψαι τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ πεισθέντες. μὴ λιμπάνετε οὖν τοῦτο ποιοῦντες, ἵνα καὶ ἀφῇ, ἢ χαρῆτε ἡμῖν συνεχῶς. Εἰ γὰρ ἢ πολλῷ πλείονι τῆς ἐμπειρίας ὑμῶν ἀπορούμεθα, ἀλλ' οὐ παυόμεθα καθ' ἑκάστην ἡμέραν μεμνώντες τὰ ὑμέτερα, ἢ σὺν σκέπῃ ἀφικνούμενοι, Εἰ καὶ τούτων ἀσυνηθείας ὑπαντυγχάνοιμεν, ἐρωτῶντες ἢ πεζεργαζόμενοι. ἵν' οὖν σαφέστερον πάντα εἰδότες ὦμεν, ὅταν ἐγγίσῃ, πρέχατε ταύτην ἡμῖν τὴν χάριν, περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας διαγγέλλοντες ἡμᾶς· ἵνα ἢ ἐν ἐρημίᾳ διατρίβοντες, πολλὴν καρπωσώμεθα τὴν παράκλησιν.

ροθ. ΠΕΛΑΓΙΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Οἶδά σου τὸ φρόνιμον, τὸ ὑπομονητικόν, τὸ χρηστόν, τὸ γλυκύ, τὸ θερμὸν τῆς ἀγάπης, τὸ γνήσιον τῆς διαθέσεως τῆς περὶ ἡμᾶς. διὸ ἐ παρακαλῶ σε τὸν πιστότατον μετὰ πολλῆς τῆς παρρησίας, ἢ δῦλον ποιῶ, ὅτι ὅπου ἂν ὦ, ὅτι διαφορᾶς σε ποιοῦμαι. παρακαλῶ τοίνυν ἵνα ἐ ἑτέρων διαχωρίζωμεθα τὸν ὑφεστῶτα, μὴ μόνον ἀπὸ τῆς χάριτος, ἀλλὰ ἢ ἀπὸ τῆς μεμνήσθαί σου περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. δῦλα ἡμῖν τὰ αὐτὰ συνεχῶς. καὶ γὰρ εἰς χαλεπωτέραν ταύτης ἐρημίαν ἀπενεχθῶμεν, διαπέμποντες τοιαῦτα πρὸς ὑμᾶς τὰ ἀναπαύοντα ἡμᾶς γράμματα, πολλῆς ἀπολαυσόμεθα τῆς ὑφεστώσης.

ρτ. ΠΕΝΤΑΔΙΑ ΔΙΑΚΟΝΩ.

Ἐγώσου τὸν ἀγαπητόν, ὃν περὶ ἡμᾶς ἔχεις, ἦλθον μὲ ἐ ἔμπροσθεν δι' αὐτῶν μαθητῶν τῶν περιγραμμάτων· ἔμαθον ἢ σαφέστερον παρ' αὐτῶν, ὧν ἐπίστασθε ἡμῖν. ἢ διὰ τοῦτο μᾶλλόν σε θαυμάζομεν, ἢ διὰ ὃ χρέος μόνον, ἀλλὰ ἢ διὰ ὃ ἀπαγγεῖλαι ἡμῖν πρότερα τὰ γεγονότα. τοῦτο γὰρ ἢ παρρησίαν ἡμῖν ἢ μεμνῆσθαι ὅτι τὰ ἡμέτερα. διὰ ταῦτα σκιρτῶμεν, χαίροντες, ὑφεστῶτα, μεγίστην τὴν παράκλησιν ἢ ἐν ἐρημίᾳ τοσαύτην καὶ θλῖψιν τὸν αὐθρείαν ἔχοντα τὸν σῖτον, τὸν ἔνστασιν, τὸν ἀπείρατον γνώμην, τὸν ζωὴν τὸν πολλὸν, τὸν ἐλθυθερόστομον, τὸν πρόπολον τὸν ὑψηλὸν, δι' ἧς κατήχησας μᾶλλον ἐπανάστασιν, καμεῖσθαι ἢ διδάσκας τῷ ἀφανεῖ πλήθει, πλεῖστας ἢ ἐν ἐπαρ τῆς ἀληθείας ἀγωνιζομένους, καθάπερ ἄρτι δὲ ἡμῖν ὁ πολέμιος ἔπαυσα λαμπρῶν, ἢ νίκην ἀραμένων φανεράν. ἢ ἡμᾶς ἢ τοσαύτης εὐπλοίας ἡδονῆς, ὡς νομίζειν μήτε εὐλογεῖα εἶ), μήτε ἐν ξένῃ γῇ, μήτε ἐν ἐρημίᾳ, ἀλλ' ἐκ ἔστι πρόφασιν ἢ μὴ ὑμᾶς εἶ), ἢ ἐντυφᾶν σε τῇ τῆς ψυχῆς ἀρετῇ. χαῖρε τοίνυν ἢ ὑφεστῶτου τοιαύτην ἀραμένη νίκην, ἢ ταύτης ὕπνος βύκολος ὑπεστεμένος. θήσας, ἢ ἃς αἰσχύντης αὐτῶν ἐμφράξασα γλώττας, ἐ λυσιτῶντα ἀποῤῥάψασα στόματα. τοιοῦτον γὰρ ἡ ἀλήθεια μᾶλλον ἧς ἠγαπήσω, καὶ ὑπὲρ ἧς ἐσφάγης πολλάκις· ἐν ἕξαχίσι ῥήμασι κρατεῖ τὴν συκοφαντουμένων· ὥσπερ οὖν ὁ ψεύδης, καὶ μυρίους ἐξελάλησαν λόγους ἀμύητοι, διαῤῥεῖ ἢ καταπίπτει ῥᾳδίως, καὶ ἀράχνης ὑπὸ αὐθρεμέστερον. χαῖρε τοίνυν ἐ ὑφρόνου. ἢ γὰρ παύσομαι συνεχῶς ταῦτα λέγων τὰ ῥήματα, αὐθρίζου ἢ κεκραυμοῦ ἢ καταγέλα πάσης ἐπαγομένης σοι πρὸς αὐτὴν ὑπεροχάς. ὅσῳ γὰρ αὖ χαλεπώτερον ἀγωνίσῃ, τοσούτῳ βαθυτέρας καθ' ἑαυτὴν ταῖς ἴλιγγας ὑπορύξεις· σὲ μὲν οὐδὲ μικρὸν ἀδικοῦντες, ὥσπερ οὐδὲ τὸν πέτραν τὰ κύματα, ἑαυτοὺς

ὃ

ὁ Ἀβαλύσιτος ἡ ἀθεσίφρως ποιοῦντες, ἡ ὑπερηφανούσας καθ' ἑαυτῶν σωβιοντες ἐπὶ πίστεως. μηδὲν τοίνυν διάδηλα τῶν ἀπιλευμάτων, καὶ σὺν ὁδύναις βρύχωσι, καὶ θυμῷ πολλῷ μαίνωσι, καὶ φόνου βλέπωσι, εἰς ἀγελαίοτητα θηρίων ὑπὸ τῆς πονηρείας ἐκπιπτόντες. ὁ γὰρ μέχρι σήμερον ἐξαρπάσας σε τῶν ποικίλων αὐτῶν ἐν Ἀφθόροις ὑπεβουλαῖ, ἐξ' οἷς
χ. ἀνίστι 9 ἡ εἰς ὃ μέλλοι αἰδρίζομένοις σε ἀσφαλείᾳ καθαιρεῖ πολλῇ· καὶ ἐρεῖς ἡ αὐτὴ, βέλος ἐπίκον ἐνηλάθησαν αἱ πληγαὶ αὐτῶν, ἡ ἐξηδάνησαν ἐπ' αὐτὸν αἱ γλῶσσαι αὐτῶν· ὅπερ ἡ γίνοιτο ἡ ἐς αἰ, ὥστε καὶ σε μείζονα καρπώσασθαι μισθὸν, ἐν λαμπροτέρεσι στεφάνοις λαβεῖν, ἐκείνοις τε ἀμετρήτοις τοσούτοις μείζοσι ἐνδεδόξωσαι κλάσει. τί γὰρ σοὶ λοιπὸν ὑπεβουλῆς; ποῖον ὄφιν μηχανημάτων σὸν ἐκίνησαν, ὑπερχρονίοις ὑπεβαλεῖν τῇ
10 στερρᾷ σε ἡ ἡμερωτάτῃ ψυχῇ; κατήγαγον εἰς ἀγρὸν τὸν ἀκλησίαν ἡ θαλάμου πλέον εἰδύλλιον σὸν· ἀπ' ἀγροῦ εἰς δικαστήριον, ἀπὸ δικαστηρίου εἰς δεσμωτήριον· ψευδομαρτύρων ἠκόησαν γλώσσας, συκοφάντην ἔρραψαν αἰσχιστον, φόνους ἐνεργάσαντο, ἡ χαμαίρροις αἱμάτων ῥεύσαις ἐποίησαν, ἐν πυρὶ ἡ σιδήρῳ σώματα νέων ἀπάλωσαν, ἄνδρας τοσούτους ἡ τοιούτους πληγαῖς, ἀρισμοῖς, μυρίαις τιμωρίαις ἀπείλησαν· πάντα ἐκίνησαν, ἵνα
15 δυνηθῶσιν ἀναγκάσαι σε ἡ βιάσασθαι ἐν φόβῳ ἐκστῆναι τοῦ σκοποῦ τῆς ἡδυπαθείας· καὶ καθάπερ ἀετὸς ὑψηλὰ πετόμενος, ὕστω διαῤῥήξασα αὐτῶν τὰ δίκτυα, πρὸς τὸ σοὶ πρέπον τῆς ἐλευθερίας ἀνέδην ὕψος, οὐ προσαλισγηθεῖσα πρὸς αὐτῶν, ἀλλὰ ἡ συκοφάντας αὐτοὺς ἀποφύσασα, ὅτι τῷ ἐγκλήματι τούτῳ τῆς ἐμπρησμοῦ, ἐφ' ᾧ μάλιστα ἐδόκουν μεγαφρονεῖν ἐν ἀθλίοις ἡ ταλαίπωροι. σὺ γοῦν σὺ τοίνυν τὰ πρελθόντα ἅπαντα, πόσα κύματα, ἐν χειμῶνά σοι
20 σὺν ἐνεργάσατο· πόση ζάλη, ἡ κλυδώνιον σὺκ ἐποίησεν, ἀλλ' ἐν μέσῃ μεσημβρίᾳ θαλάττῃ μὴ γαλήνης ἔπλευσας, προσδοκᾶ ταχέως καὶ λιμένα μὴ πολλοῦ τῶν σταδίων. ὅπου ὁ ἡ σὲ ἡμῶν βούλει μανθάνειν, ζώσιμε, ὑγιαίνομεν, πάσης ἀπαλλάγμενα ἀῤῥωστίας. εἰδὼ ἡ ἀῤῥωστούμεν, ἐκμὲν ἡμῖν φάρμακον εἰς ὑγίειαν τῆς σῆς εὐλαβείας ἡ ἀγάπη ἡ γενοῖτο ἐν θερμῇ ἡ στερρᾷ ἡ ἀπείρεστος. ἐπεὶ οὖν ὑ τίνι τυχοῦσαν ἡμῖν εὐφροσυνίαν φέρει ὁ συν-
25 εχὼς μανθάνειν τὰ περὶ τῆς ῥώσεώς σου ἐν τῆς ἀσφαλείας ἁπάσης, παρακαλῶμεν, ὁ ἡ χωρὶς παρακλήσεως εἶναι σε ποιεῖν, ζωογόνον ἡμῖν ὑπάρχειν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας σου καὶ τοῦ οἴκου σου πάντος καὶ τῶν προσηκόντων σοι. οἶδα γὰρ ὅπως καί σε ἡ εὐλογημένον σε οἶκοι πάρεστα μεμνῶμεν.

ρπα. ΠΕΝΤΑΔΙΑ ΔΙΑΚΟΝΩ.

Μακεὶ ἐσίγησας σιγλῶ, κἀγὼ πολλοὶ ὄντων τῶν ἐκεῖθεν ἀφικνουμένων πρὸς ἡμᾶς. τί ποτ' οὖν αὖ εἶπ ὁ ἄμποι; τῶν πραγμάτων ὁ δόρυβος; ἀπαστ. τοῦτο σὺκ ἀν ἄμπαιμι. οἶδα γὰρ σε τὸν μεγάλων ἡ ὑψηλὸν ψυχὴν, τὸν ἡ ὃ πολλοῖς κλυδωνίοις δυνα-
35 μένῳ ἐξ οὐσίας πλεῖ, καὶ ὃ μέσοις κύμασι γαλήνης ἀπολαύειν λυσιτελῆς. καὶ τοῦτο δὶ αὐτῶν τῶν πραγμάτων ἔδειξας, καὶ πρὸς αὐτὰ τὰ ἐκατὸν τῆς οἰκουμένης ἤλθεν ἡ φήμη τὰ σὰ φέρουσα κατορθώματα, καὶ πάντες ἀνακηρύττουσιν, ὅτι καὶ ὃ ἐν χωρίοις ἰδρυμένοις, καὶ σὸν παῤῥησίαν ὄντας ἀπὸ τῆς εὐλαβείας τῆς σῆς διεγείρεις, καὶ προθυμοτέρους ποιεῖς. τίς οὖν αἰτία τοῦ σιγᾶν; ἐγὼ μὲν εἶπεῖν σὺκ ἔχω· παρακαλῶ δέ σε τὴν ἐμμέλειαν ἀφ' ὧν γράμ-
40 ματα ἐγχειρίζοντός σου τῇ εὐλαβείᾳ, δι' αὐτῶν δηλῶσαι ἡμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς καὶ τῆς εὐθυμίας καὶ τῆς ἀσφαλείας καὶ σε καὶ τοῦ οἴκου σου πάντος· ἵνα καὶ ἐκ τούτων χαθήμενοι ἀφηήματος, καὶ ἐν ὕστω χαλεπωτάτῃ ἐρημίᾳ ἀφιτείσοντες, πολλὴν ἀπὸ τῶν τοιούτων γραμμάτων καρπωσώμεθα πρὸς παράκλησιν.

ρσβ. ΠΕΝΤΑΔΙΑ ΔΙΑΚΟΝΩ.

Τῶν μὲ τεφλόσοφοι μαχαιρίζω, οἷς ἀνέδησε δι' ἐμοῦ διὰ τῆς αἱρέσεως, πῶρον ἐλεμβόπαιδι διὰ τῆς ἀληθείας. διὰ τοῦτο ἡ τῶν Θεῶν διαφανίζουσα συνέχει μὴ πολ- 5
Στιρ δ. λα. λῆς τῆς σφοδρότητος. Εως γὰρ ἀναίτιον, φησὶ, ἀηδόνισας διὰ τῆς ἀληθείας, καὶ ὁ Κύκλος πολεμήσει διὰ σοῦ, ὅπερ ἡ γέγονε. μάχεται γὰρ τοσοῦτον δραμοῦσα καὶ λοιδοροῦσα, πολλὰ ἀνόητα ἐπιτάσσουσα καὶ βεβλαβῆσα. τοῦτο μὲν οὖν ἔνεστι χαίρω. ὅπερ δ' ἔγνων ὅλη βουλεύει πρὸς ἀποδημίας, καὶ μεταξῆναι ἐκεῖθεν βούλει, παρακαλῶ σε τιμιότητα μηδὲν τοιοῦτον ἐνθυμηθῆναι, μηδὲ βουλεύσασθαι· πρῶτον μὲν διὰ αὐτὸ τοῦτο, ὅτι δημήγυμα τῆς πό- 10
λεως εἶ τῆς αὐτόθι, καὶ λιμένι ὁμοῦ, καὶ βακτηρία, καὶ τεῖχος ἀσφαλὲς τοῖς καταπονουμένοις. μηδὲ τοσαύτην ἀπὸ τῶν χρεῶν ἐμπεσεῖν ῥίψης, μηδὲ τοσοῦτον πρᾶγμα κέρδος, τοσούτους καθ' ἑκάστην ἡμέραν ζημιώσασα θησαυροὺς ἀπὸ τῆς προαιρέσεως τῆς αὐτόθι. οἵ τε γὰρ ἐρῶντες, οἵ τε ἀκούοντές σου καὶ καταρθώματα οὐ μικρὰ κερδαίνοιεν. οἶδα δ' ἡλίκην τὴν φέρει σοι τὴν μισθόν. πρῶτον μέν, ὅπερ ἔφην, διὰ τοῦτο πρέπει μένειν αὐτόθι μᾶλλον. ἡ γὰρ πίστις ἡ μικρὰν δέδωκας τὴν ὠφελείαν, ἵνα πρόσχῃς διὰ τῆς αὐτόθι μονῆς. ἔστω δ' οὖν καὶ ἡ τοῦ ἔτους ὥρα ὀλιγοχρόνιος τοῦτο. οἶδα γὰρ σου τὸ σώματος τὴν ἀσθένειαν, καὶ πῶς οὐ ῥᾳδίως ἔχειν σε χρυμῷ τοσούτῳ καὶ χειμῶνι. πρὸς τούτοις, ὡς ἀκούομεν, καὶ τὰ Ἰσαυρικὰ ἀνθεῖ. πρόσεχε τοίνυν τοῖς τὰ λυσιτελοῦντα, ὡς σωτηρίαν μᾶλλον τοῦτο ἔχειν καταδείχνυ, καὶ μὴ τοῦτο χαλάσῃς ἡμῖν διὰ ταχέων πρόσκλησιν, καὶ μὴ τῆς ὑγείας σωτηρίως ἀπόλυσιν τῆς σῆς. ἐπεὶ καὶ νῦν ἀλγήσαμεν μὴ δεξαμένου σε τῆς τιμιότητος, καὶ τὸ φορητὸν καθιστάμενον μήποτε ἀῤῥωστίαν τοῦτο διεκώλυσεν. ἵν' οὖν καὶ τούτων ἀπέλαχης ἡμῶν τὴν φροντίδα, καὶ χάριν ἡμῖν πέμψον ὑπισχνούμενον τοῦτο δηλῶσαι.

ρσγ. ΠΟΛΥΒΙΩ.

Ἄλλος μὲν ἄλλως ἀφόρητον κρυμὸν τοῦτο, τὴν πολλὴν ἐρημίαν τοῦ χωρίου, τὴν χαλεπωτάτην ἀῤῥωστίαν (καὶ γὰρ καὶ ἀῤῥωστία συνέβη προσπεσεῖν ἡμῖν) ἀπωδύρατο ἂν ἐνθρηνήσων· ἐγὼ δὲ τοῦτο ἀφείς, χωρισμὸν ὀλοφύρομαι ὑμέτερον, ὃν καὶ ἐρημίας καὶ νόσου καὶ χαλεπὸς βαρύτερον ἐμοὶ, καὶ τῆς αὐτῆς χαλεπώτερον, ἢ πρότερον, ἐποίησεν ὁ χειμών. καὶ γὰρ ἐκεῖνον μόνον εἶχον παραμυθίαν τὸ πικρότατον τοῦτο χωρισμοῦ, τὸ διὰ γραμμάτων ὑμῖν ὁμιλεῖν, καὶ τοῦτον ἐπιλῦσαι ἡμᾶς ἀφιλέτερον, καὶ ὁδοὺς ἀποκλείσας τῇ πολλῇ τῆς χιόνος φορᾷ, καὶ ὅτε ἔδει ὑμᾶς παραμυθεῖσθαι καὶ συγχωρεῖσθαι ἡμῖν, ὅτι σπουδὴν αἰτησάμενοι καὶ ἀποδημήσαντες πρὸς ὑμᾶς ἀφεῖς. καὶ νῦν δ' οὐκ ἔλαττον τῶν Ἰσαύρων ὁ φόβος, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλέον· τὸ αὐτὸ δὴ τοῦτο ποιεῖ, τὴν ἐρημίαν ὑπερτείνων, πάντα ἑλκυόντων, φυγαδεύων, μετοικίσας πανταχοῦ. οὐδεὶς γὰρ οἴκοι λειπόμενος μένει δοκεῖ τι, ἀλλ' ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ ἀπολιπὼν ἀποπηδᾷ· καὶ αἱ μὲν πόλεις εἰσὶ λειπόμενοι τοῖχοι καὶ οἴκοι, αἱ δὲ φάραγγες καὶ αἱ ἄκραι πόλεις. καὶ καθάπερ τὰ ἄγρια τῶν θηρίων, παρδάλεις καὶ λέοντες, τὴν ἔρημον τῶν οἰκουμένων πόλεων ἀσφαλεστέραν αὐτοῖς εἶναι νομίζει· ὅτου δὲ τὴν Ἀρμενίαν οἰκοῦντες ἀνθρωποι· καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν τόποις ἐκ τόπων ἀναγκαζόμενα μεταπηδᾶν, Ἀμαζονίων καὶ Νομάδων τινῶν βίον ζῶντες, καὶ ὑδάμασι χιόνας θαῤῥοῦντες. ὅταν πάντα τὰ τοῦ θορύβου γέμει καὶ ταραχῆς. καὶ σὺ μὲν τῇ προαιρέσει σφάττουσι, καίουσι, δούλους αὐτὰ ἐλευθέρους ποιοῦσι· σὺ δὲ τῇ φήμῃ δραπέτας ἐργάζονται, καὶ ἀπόλιδας, μᾶλλον δὲ καὶ ἀναιρεῦσιν. ὅσοι γὰρ νέοι χειμῶνι, ἐν μέσῃ νυκτὶ πολλάκις καὶ κρυμῷ πάντα πεπωκότι, ἀθρόοι

τῆς

τῆς οἰκίας ἐκπηδῆσαι λύκος, καθῆσαι, ὥσπερ πρὸς κρηνοῦ, τῷ φόβου τῆς φήμης αὐτοὺς ἐλαυνόντος. Οὐκ ἐδεήθησαν μαχαίρας Ἰσαυρικῆς εἰς ὃ καταλῦσαι τὸν βίον, ἀλλ' ἐν τῇ χλόῃ παγέντες οὕτως ἀπέπνευσαν· καὶ γέγονεν αὐτοῖς τῆς τοῦ θανάτου φυγῆς ἡ προφάσις, θανάτου προφάσις χαλεπωτάτη. ἐν τούτοις τὰ ἡμέτερα. ἐγὼ τὰ εἰρήκειμεν, οὐχ ἵνα σε λυπήσωμεν (οἶδα γὰρ οἶδ' ὅτι καθάπτεταί σου τὰ εἰρημένα) ἀλλ' ἵνα τινὸς αἰτίαν εἴπωμεν τῆς μακρᾶς ταύτης σιγῆς, καὶ τί δήποτε οὐκ ἐκ βραδέως ἐπεσκάλκαμεν. ὅτε γὰρ πάντες ἡμᾶς ἀπέλιπον, ὡς μηδὲ θύρεῖν τινα ἐκεῖσε ἀφικνούμενον, ἀλλὰ ἀναγκαδίως ζωοῦντα ἡμῖν προσδύτερα δυσχεῖναι τὰ σὰ θέλοντα, καὶ πέμψαι πρὸς τὸν ἡμέτερον θαυμασιότητα. δέξασθε τοίνυν αὐτὰ, ὡς σοὶ πρέπον, ταχέως ἡμῖν ἐκπεμφθησόμενον τὴν ὑγίειαν τῆς σῆς ἐμμελείας. οἶδα γὰρ ὅπως ἡμῖν προσεπιδώσει τοῦτο μεμαθήκειν.

ρπδ. ΠΟΛΥΒΙΩ.

Τοῦδε ἐδάφους καὶ τοῦ τείχους τῆς πόλεως ἐκβεβλήμεθα, τῆς ζώσης πόλεως οὐ μεταναστάντες. Εἰ γὰρ ὑμεῖς ἡ πόλις, μεθ' ὑμῶν ἐσμὲν ἀεὶ καὶ ἐν ὑμῖν, οὗπερ καὶ ἐστὲ ὑμεῖς ἐκεῖνοι τῇ πόλει οἰκοῦμεν ἐκεῖνοι. ἐπεὶ γὰρ ἐν ἁγίαις πόλεσι ψυχαῖς, οὐκ οἶδ' ὅτῳ, καὶ ὅπερ ἂν ἀπώμεθα, πεφύκασιν ὑμᾶς ἐν σφοδροῖς ἡμῖν ἐρασταῖς ὄντας ἀφιέντες ἀπιμεν. τοῦτο ἡμᾶς οὔτε τινὸς ἐρημίαι τοῦ χωρίου τούτου (καὶ γὰρ πάσης τῆς οἰκουμένης ὅδε ἐστὶν ἔρημότατον) οὔτε τινὸς πολιορκίαι τῶν λησταῖν (καὶ γὰρ καθ' ἑκάστην πολιορκεῖται τὴν ἡμέραν) οὐ τὸ ἐντεῦθεν πικτόμενοι λιμὸν ἀφίκοιτο ὁρᾶν· ὅπερ δὲ μὴ σῶμα ἡμῖν ἐκεῖθεν ἵδρυται, ἀλλ' ὅπερ ταῖς οὕτω διακειμέναις πολιτικὴ σφόδρα καὶ ἀσιτοπότους καὶ ἀσώματικὴ πρόνοια, καὶ λυτὸς μὴ γινομένη, τοῦτο ἔστιν ὅπως ἀληθεύεται οὐκ ἔστι, εἰ μὴ ἐν αὐτῇ φαρμακεῖ μέγιστον, ἡ δι' ἀλλήλων συνουσία. ἣν ἐχέτω ταύτην ἡμῖν διαφυλάττως, καὶ ταύτης ἀπολλαγώμεθα τῆς ἀθυμίας. ἱκανὸς γὰρ σὺ, διάπυρα θαυμασιώτατε, καὶ διὰ γραμμάτων σοφίζεσθαι πρόνοιας ἡδονήν.

ρπε. ΠΟΡΦΥΡΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ.

Οἶδά σου τῆς ἀγάπης τὸ φερόμενον, τὸ ἀποδεκτικὸν, τὸ ἀκλινές· καὶ ὡς εὐθυμία προαγομένων δυσκολία αὐτὸν προδιαλεῦσαι δυνατὰ δύο. τοῦτο διὰ τὴν ἐργασίαν ἔδειξας. διὰ τοῦτο δὲ ἡμεῖς, καίτοι σὺ ἀρρωσίᾳ καθεζομένῳ, καὶ εἰς ὃ πάσης τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐρημότατον χωρίον ἀπενεχθέντες, τὸν Κυκισσὸν, καὶ ὑπὸ τῆς τῶν Ἰσαύρων ἐφόδου πολιορκούμενοι, δὲ σὲ πολλαῖς ὕστερον ἀποδεικνύμενον προσφορὰν τῇ βλαβείᾳ τῇ σῇ, τῷ σώματι μὲν διεσηκότες, τῇ ψυχῇ δέ σοι ζωοδεδειμένοι, δὲ μείζω ἐντεῦθεν καρπούμεθα τὸν προσκλησιν. Εἰ γὰρ δὲ πολλὴ τῆς ἐντεῦθεν διατελοῦσης ἡ δυσχολία, ἀλλ' ἓν τοῦτο μέγιστον ἐντεῦθεν καρπούμενοι, ὃ σὺ γνόντων ὑμῖν ἔσῃ, καὶ ζωηρῶς δυνάσθαι, ὀλίγου τοῦ μέσου τῆς ὁδοῦ ταύτης ὄντος, καὶ ὑπερέλλειν πρὸς τὸν ὑμέτερον βλέπειν, καὶ δέχεσθαι πρὸς ὑμῶν γράμματα. καὶ γὰρ ταύτης ἀπολαύομεν τῆς ἑορτῆς. ἑορτὴν γὰρ ἐγὼ τοῦτο τίθεμαι, καὶ πομπήν ἐστι, καὶ πολλῆς ἡδονῆς ὑπόθεσιν. οὐδὲ μακρὰν ἀπῆν τῆς ἐρημίας δὲ τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀγωνίας ληψόμενα.

ρπς. ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΕΝ ΦΟΙΝΙΚΗ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥΣ καὶ μοναζούσας διὰ κατηχούμενα διὰ ἕλλειψας.

Οι κυβερνῆται ἐπειδὴν ἴδωσι τὸν θάλασσαν κυμαινομένην καὶ ἐγηγερμένην, καὶ πολλὰ χειμῶνα καὶ τὸν ζάλην, οὐ μένουσιν ὅλην ἀφιᾶσι τὸ πλοῖον, ἀλλὰ καὶ τότε πλέουσι τῇ σπουδῇ καὶ μείζονι τῇ προθυμίᾳ καὶ αὖθις ἡφεῖσι, καὶ τὸν ἄλλους διεγείρουσι· καὶ ἰατροὶ πάλιν ὅταν ἴδωσι πυρετὸν ἐληλάκοτα καὶ σφοδρὸν γινόμενον, οὐ μένουσιν ὅλην ἀπολιμπάνουσι τοσοῦτα, ἀλλὰ καὶ τότε καὶ αὖθις πάντα ποιοῦσι καὶ δι' ἑαυτῶν, καὶ δι' ἑτέρων, μείζονι κεχρημένοι τῇ σπουδῇ καὶ τῇ προθυμίᾳ, ὥστε λῦσαι τὸ κακόν. τίνες ἔνεκεν ταῦτα λέγω; ἵνα μή τις ὑμᾶς ἀπατήσῃ διὰ τὸν ταραχὸν τὸν γεγενημένον καταλιπεῖν τὸν Φοινίκην, καὶ ἀναχωρῆσαι ἐκεῖθεν· ἀλλ' ἴσως πλείους αἱ δυσχολίαι, καὶ χειμῶνες καὶ κύματα, καὶ μείζων ἡ ταραχή, τοσούτῳ μᾶλλον ἐμμένετε σπουδάζοντες, γηφοντες, ἀγρυπνοῦντες, πλείονα προθυμίαν ἐπιδεικνύμενοι, ὥστε μὴ τὸν οἰκεδομοῦντα ὑμῶν τὸν κοπιῶντα κατενθυμῶμαι, μηδὲ * τοσοῦτον πόνον ἀνωφελῆ γενέσθαι, μηδὲ τὸν γεωργίαν ὑμῶν ἀφανισθῆναι. ἐγκαυθὸς γὰρ ὁ Θεὸς καὶ τὸν ταραχὸν λῦσαι, καὶ τῆς ἐπιστροφῆς ὑμῖν δοῦναι καὶ μισθόν. οὐδὲ γὰρ τοσοῦτος ὑμῖν ὁ μισθὸς, ὅτι μετ' εὐκολίας καὶ προθύματα ἰοῦσιν, ἴσως ὅσον ὑμῖν νῦν, ὅτι πολλὴ ἡ δυσχολία, πολλὴ ἡ ταραχὴ, πολλοὶ καὶ σκανδαλίζοντες. ἐπισοῦντες τοίνυν καὶ τὸ κάματον, ὃν ἐκάμετε, καὶ καὶ πόνον, ὃν ἐπονέσατε, καὶ τὰ κατορθώματα, ἃ κατορθώσατε, καὶ ὅτι χάριτι Θεοῦ τοσοῦτον κατελύσατε μέρος τῆς ἀσεβείας, καὶ εἰς προκοπὴν τὰ προθύματα τῆς Φοινίκης ἦλθε, καὶ ὅτι πλείων ὑμῖν ὁ μισθὸς, καὶ μείζων ἡ ἀμοιβὴ, καὶ ὅτι ταχέως ὁ Θεὸς καὶ τὰ κωλύματα λύσει, καὶ πολλὰς ὑμῖν τῆς ἐπιστροφῆς δώσει τὰς ἀντιδόσεις, παθεμώθετε, εἰδῆτε. οὐδὲν γὰρ ὑμῖν ἔλλειμμα οὐδὲ ἓν· ἀλλὰ τῆς αὐτῆς ἀφθονίας καὶ δαψιλείας ἀπολαύσει ὑμᾶς ἐκέλθουσα, εἴτε σὺν δύναμιν, εἴτε σὺν ἐπιστάμενοι, εἴπε ἐν ἀγαθοφανείᾳ τῶν ἀδελφῶν. εἰ δ' ὑμεῖς εἰ τοσαύτῃ θλίψει ὄντες, καὶ πρίσασθαι καὶ ἐρημία, οἰκοῦντες τὸν Κουκουσὸν, τοσαύτην ποιοῦμεν φροντίδα τῆς κατορθωμάτων τῆς ὑμετέρων, πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς ἐν πολλῇ εὐπορείᾳ ἀπολαύοντας (καὶ τὸν χρείαν λέγω τῶν ἀναγκαίων) τὰ πρὸ ἑαυτῶν σωτηρίας φέρειν. παρακαλῶ τοίνυν, μηδεὶς ὑμᾶς φοβείσῃ. καὶ γὰρ καὶ τὰ προθύματα χρηστοτέρας ἔχει ἐλπίδας, καὶ δυνήσεσθε τοῦτο μαθεῖν ἀπὸ τῶν ἀμπελάφων τῶν ἀποσταλέντων παρὰ τοῦ κυρίου μου τοῦ βασιλεσάτου πρεσβυτέρου Κωνσταντίου· καὶ ἐὰν παραμείνητε, καὶ μικρὰ ἢ τὰ κωλύματα, πάντων ἀπηλλάσεσθε. οὐδὲν γὰρ ἐπιμονῆς ἴσασι καὶ καρτερείας. πέτρα γάρ ἐοικεν· αἱ ὑπὸ ταραχαὶ αὗται καὶ αἱ ὑπὸ βουλαὶ, αἱ κατὰ τὸν ἐκκλησίαν γινόμεναι κύμασιν ἐοίκασι προσρηγνυμένοις τῇ πέτρᾳ καὶ διαλυομένοις εἰς οἰκεῖον ἀφρόν. σπουδάσατε ὅσα μακάριοι ἀπόστολοι ἔπαθον καὶ παρὰ οἰκείων, καὶ παρὰ ἀλλοτρίων, καὶ ὅτι πάντα χρόνον τὸ κηρύγματος διὰ πειρασμῶν, διὰ κινδύνων, δι' ὑπουλῶν διώξασι, εἰς δεσμωτήρια, καὶ ἀλύσεις, καὶ ἀπαγωγὰς, καὶ μάστιγας, καὶ λιμοὺς, καὶ γυμνότητας διαπεμπόμενοι. ἀλλ' ὅμως καὶ ἐν αὐταῖς τοῖς δεσμωτηρίοις οἰκοῦντες, τῆς εὐγλωττίας αὐτοῖς οἰκονομίας οὐκ ἀφίσαν. ἀλλ' ὁ μακάριος Παῦλος καὶ δεσμωτήριον οἶδεν, καὶ μεμαστιγωμένος, καὶ αἵματι περιρρεόμενος, καὶ ξύλῳ προσδεδεμένος, καὶ τοσαῦτα πάσχων, καὶ ἐμψυχαγώγει ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, καὶ δεσμοφύλακα ἐδίδαξεν, καὶ τὰ πρὸ ἑαυτοῦ πάντα ἐποίει. ταῦτ' οὖν ἀπόντα, καὶ τὰ τοιαῦτα λογιζόμενοι, καθάπερ ὑμῶν πρεκάλεσα τὸν ἀγάπην, γίνεσθε ἑδραῖοι, ἀμετακίνητοι, περίεργα πάντοτε, τὸν τοῦ Θεοῦ ἐλπίδα ἀναμένοντες καὶ τὸν σωτηρίαν, ἥς ἴσον οὐδὲν· καὶ ἀπόλαυσιν ἡμῖν ἐκεῖ πάντων ἀπολαβεῖν ἐξ αὐτῆς. δέομαι γὰρ τοῦτο καὶ Ἰωάννου βουλεύσασθαι πρεσβύτερον εἰς τοῦτο ἀπεστάλημεν, ὥστε παρακαλέσαι ὑμῶν τὸν καρδίαν, καὶ μὴ ἀφεῖναι τινὰ μηδενὸς παρασαλευθῆναι. ἐγὼ δὲ ἐμαυτοῦ πεποίηκα, καὶ λόγοις παρακαλῶν, καὶ συμβουλαῖς ἀνορθῶν, καὶ τῶν χρεῶν τὸν ἀφθονίαν πρίχων, ὥστε ἐν μηδενὶ ὑμᾶς

μας ὑστερηθῆναι. Εἰ δὲ μὴ βουληθείητέ μοι διαχέεσθαι, ἀλλὰ ταῖς ἀπαιτήσει ὑμᾶς καὶ ἀναπειρῶσι φαθῆναι, ἐγὼ αἰδήμων ἔσομαι· ἐκεῖ δὲ ἡ κατάκλησις αὐτὴ καὶ ἡ ζημία ὅτι τινα ἔρχεται. Ἵν' οὖν μηδεὶς τοιοῦτον γένηται, ὦ διακαλῶ, διάχεσθέ μοι τὸ σφόδρα ὑμᾶς ἀγαπῶντος, καὶ ἐκεῖνον δὲ ἀναπείσατε ἡμῖν, ὃς βουλόμενος ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ὑπ' ὑμῶν ὑστερηθεὶς κατέμεινεν.

ρπζ. ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙΣ ΡΩΜΑΙΟΙΣ ΕΛΘΟΥΣΙ ΜΕΤΑ ΤΟΥ ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ.

Πολλὰ μὲν ἂν μακαρίσαιμι πάντως καὶ ἄλλως τὴν ἀδελφότητα τὴν ὑμετέραν, πολλῷ δὲ μᾶλλον ἐπὶ τῷ βίῳ ᾧ διαπρέπετε καὶ τοῖς ἐπιτηδεύμασιν, ἀλλ' οὐχ ὑπὲρ τῶν βιωτικῶν ἀγαθημάτων, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν τῆς ἐκκλησίας συμφερόντων, ὑπὲρ ὧν καὶ πολλῷ μείζονα τῶν πόνων λήψεσθε τὰ βραβεῖα παρὰ τοῦ φιλοπόνου θεοῦ. οὐ μικρὰ πόνου καὶ ὑμῖν καὶ ἡμῖν ἔστιν ἡ παράκλησις, ὁ πόνος ὑμῶν, καὶ ἡ ἀπουσία· ἡμῖν δέ, ὅτι ὑπὲρ εἰρήνης ποιούμενοι τὴν παράκλησιν ὁ καλὸς οὗτος ἀγών, ὅτι πολλῷ μείζονα στεφάνους ἡ ἀποδίδωσιν αὐτῶν· ἡμῖν δέ, ὧν ποιούμεθα τὴν ἀπουσίαν ὑμῶν ἀγάπης, καὶ παρὰ ποσότητα ἐκ τηλικούτου διαστήματος πολλῆς τυγχάνομεν τῆς ἀπουσίας, καὶ ὃ σῶμα τοσοῦτον διαχισμένης ὁδοῦ μῆκος τῇ τῆς ἀγάπης ἀλύτῳ ὑμῖν αὐλοῖς συνδέσαντι μὴ πολλῆς τῆς ἀκριβείας. ἀλλὰ ταῦτα χαρίζεσθε ὑμῖν ἡμεῖς πολλάς, καὶ διαπρυσίοντες ὑμῶν τὴν πολλὴν εὔνοιαν οὐ παυόμεθα. βοᾷ μὲν γὰρ αὐτὴν καὶ αὐτὴ τῶν γραμμάτων ἡ φωνή· οὐ ἐξαλλαττόμεθα δὲ ἡμεῖς ἀλλ' ἡμετέρας ἔργα ἐργαζόμενοι ὑλοτόμης. εἰ δέ τινα παρ' ὑμῖν ἐπιστάλκαμεν, οὐκ ἀπορραθυμίας, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ τὸν ἑρμείας ἔργα πεπονθέναι μάλ. νεῦρα γὰρ διατηροῦσθαι τὸν κυρίου μου τὰ πιστότατα καὶ βελτιστότατα πρεσβυτέρου ἀξιοῦντος οἱ ἀξιώματα, τὸν ὀφειλομένου ὑμῖν ἀποδιδάσκειν πρόσωπον, καὶ παρακαλοῦμεν ὑμᾶς μὴ τῆς πρεπούσης ὑμῖν ἀγάπης αὐτὸν ἐκπεσεῖν, ἐπιστάμενοι τὰ περὶ τῆς ὑμῶν ἡμῖν ὁλοσχερείας τῆς ὑμετέρας, περὶ ἧς σφόδρα περιπεπόθηκεν ἡμῖν μανθάνειν. ἐπεὶ γὰρ τὸν πρόσκαιρον ἀπουσίαν διαδέξασθαι θέλει τὸν τοῦ παρόντος ἐπιτήδειον, θέλει ἐὰν ἔτι ἀφημερόφοι, οὐδὲν οἷμαι διάφορα τῶν βιαίων ὑμῶν τῆς ἑτέρωσε ἐκτομῆς. καὶ τάλλα πεπόηκε διὰ τῆς ἀπουσίας, ἐὰν διὰ πάντος ἐπιδείξασθε τὸ χρέος.

ρπη. ΠΡΟΒΗ ΄ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΕΝ ΡΩΜΗ.

Εἰ καὶ πολλῷ διαχώμεθα τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ, ἀλλὰ τῆς γνησίας καὶ ἐκ βαθέος ἀγάπης, ὡς πρόσεστι καὶ πάντα τὰ σταυροῦντες, οὕτως ἀκριβῶς πεῖσαι θέλω ὑμᾶς, τὸν ἐκεῖθεν ἀφικνουμένων πρὸς ἡμᾶς ἀπαγγέλοντα περὶ τῆς ὑμῶν εὐημερίας ταῦτα, ἅπερ ἐπιθυμοῦμεν μανθάνειν. Διὰ τοῦτό σοι χαρίζεται πολλὰς καὶ μεγάλας, ἐκ καρδίας καὶ καλλωπιζόμενα ὅτι τῇ διαθέσει τῆς εὐημερίας σου. ὃ τὴν ἀγαπητὸν, καὶ εὐλογώτατον πρεσβύτερον Ἰωαννίκιον, καὶ τίμιον διάκονον Παῦλον διακατηφημεῖ σου τὴν κοσμιότητα, ὡς ἐκ λιμένος, ἐκεῖσε ἀπὸ τοῦ πέμποντες χαίρειν. ἰδοὺ πέμπω αὐτούς, ὡς σοι πρέπον ἦν, διακονησόμενον μὲν τιμιωτάτῳ καὶ εὐλογεστάτῳ, διακληθῆναι (οἶδα γὰρ ὅσος ἐς αἰ σοι τῆς φιλοφρονήσεως ταύτης ὁ μισθὸς) καὶ ἱκανὸν δὲ ἔξειν, ἕως ἂν ἐκεῖθεν τὰ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς, περὶ ἧς σφόδρα περιπεπόθηκεν ἡμῖν μανθάνειν, ἐπιτυχόντες καὶ σφόδρα αὐτῆς ἀντιλαβόμενοι.

ρπθ. ΠΡΟ-

ρπθ. ΠΡΟΚΟΠΙΩ.

Ολίγα μὲν ζῶ συνεζήμεθα αὐτόθι, διαστὰς μὲς ἡμῶν μεσιτεύσατι πολλὴν δὲ σὺ πεῖραν τῆς γνησίας εἰλικρινοῦς ἀγάπης, ἀπερίγραπτος ψυχῆς, καὶ τῆς γνησίας καὶ ἀληθοῦς ἀγαθότητος. διὸ καὶ πρὸς αὐτὰ τῆς οἰκουμένης ἀποκαθάντες τὰ τέρματα, ζ πρὸς αὐτὴν τὴν ἐσχάτην ἐρημίαν ἀπενεχθέντες, ἀλλ' ὃ πάντα χοῦ σε περιφέρη, ὅπερ καὶ ἀπίσω μὲν, καὶ ἔχει ἐγκεχλιμένον τῷ ζωφόρῳ, καὶ τῆς γραφομένης οὐ τοσοῦτο ἀφεστήματος, καὶ τῆ ὀφειλομένῃ ἀποδιδόναι μὲν πρόσκοπον. καὶ σὺ μὲν ἀγαλλόμενος τῆ ἐμμελείᾳ, εἰ μὴ βαρύ, μηδὲ ἐπαχθὲς, καὶ αὖθις ἡμῖν τοιούτων πρέχειν τὸν χάρτην, καὶ τὰ περὶ τῆς ὑγιείας διαγλίζεσθαι ἡμᾶς τὸ σῶς. μανθάνομεν γὰρ αὐτὰ καὶ μὴ γραφέντος, τὸν ἐκεῖθεν ἀφικνουμένους ἐρωτῶντες, ὅπως ὃ σφόδρα περιασπάζεται ἡμῶν εἰ) εἰδέναι τὰ περὶ τῆ ῥώσεως τὸ σῶς καὶ τῆς διαθέσεως. βουλόμεθα γὰρ καὶ τῆς γλυκύτητος τῆς σῆς, καὶ τῆς χλεύης τῆς σῆς τοῦτο δηλοῦσθαι, ὥστε διπλοῦν ἡμᾶς καρποῦσθαι τὸν ἡδονὴν, ἀπό τε τῆ γράφειν, ἀπό τε τῆ γράμματα δέχεσθαι παρὰ τῆς διαθέσεως τῆς σῆς. δίδου γὰρ τοιούτων ἡμῖν τὸν χάρτην, ἡδίστων τε ὄντων, καὶ εὐλήπτων, καὶ πολλὴν ἡμῖν πρέποντων τὴν εὐφεστιότητα.

ρκ. ΡΟΥΦΙΝΩ.

Βουλόμην μὲν συνεχέστερον ἐπιστέλλειν τῇ ἐμμελείᾳ σε, ἐπειδὴ σε φιλῶ, καὶ σφόδρα φιλῶ, διαστὰς μὲς αἰδεσιμώτατε καὶ ἀγαπητότατε. καὶ ἀμφότερα τοῦτο οἶδα καὶ αὐτός. ἀλλ' ὅπῃ δὲ μὲ ὁ ἡμῖν καιρὸς, δὲ γε οὐκ ὀλίγος ἡμῖν, ὃ μὲ φιλῶν ἡμᾶς κύριος, ὃ γε συνεχῶς ἐπιστέλλειν οὐκέτι, διὰ τὴν ὁδὸν τὴν δυσκολίαν, καὶ τὸ ἔθνος τὸν ὠμὸν, ἐκφεύγειν μὲ δίκαιος ποιοῦμαι, τοῦτο γε ἵνα μὴ ἔξῃ· μᾶλλον γε καὶ ὑπὸ διὰ συνεχῶς. εἰ γὰρ καὶ μὴ μόνον ἡμεῖς ἡ χάρις συνεχῶς ἐπιστέλλομεν, ἀλλὰ γνώμη καὶ διάνοια. τοιοῦτον γὰρ τὸ φιλῶν γνήσιον.

ρκα. ΡΟΥΦΙΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Ηλθον εἰς ἡμᾶς, ὅπου πάλιν ἀνήφθη τὰ τὸ Φοινίκη κακὰ, καὶ ἡ τῶν ἑλλιμένων ἠυξήθη μανία, καὶ πολλοὶ τῶν μεταχωρῶν, ἃ μὲ ἐπλήγησαν, ἃ γε ἀπέθανον. διὰ τοῦτό σε μείζονος ἐπείγει μὴ πλείονος τῆ πάχους ἀναθαι τῆς ὁδῶ, καὶ ζῶσαι ὑπὲ τῆς παρεπιξέως. οἶ γὰρ οἶδα ὅτι φρονεῖς μόνον ἐφικτὸν σὸν ἐὰν εὐσπλοίας, [καὶ] ἀνοχὴ καὶ ὑπομονὴ καὶ καρτερία καὶ ἐὰν μονὴ τῆ ζωῆς κεχρημένος ἀνδρεία, ζ κεκαλύσεις αὐτῶν τὴν μανίαν, καὶ σὸν μὲν ἡμῶν ὄντας ἀνακτήσῃ, καὶ πολλὰ ἐργάσῃ τὰ ἀγαθά. μὴ τοίνυν μάλλε, μηδὲ ἀναβάλλου, ἀλλὰ πλείονι κέχρησο τῷ πάχει, ζ ταῦτα τὰ ἀπαγγελθέντα προθυμότερόν σε ἐργαζέσθω. σὺ γὰρ, εἰ οἰκίαν ἐκίνδυνεν ἀναστομοῦσθαι, ἀνεχώρησας ἂν, ἀλλὰ τότε καὶ μείζονος ἐπέθη, ὥστε ζ προκαταλαβεῖν τὴν φλόγα, καὶ δι' σαυτοῦ, ζ δι' ἑτέρων πολλὰ ἂν ἐποίησας ἐὰν τῆ σθένους ὁ κακὸν. καὶ νῦν τοίνυν ὅπῃ τοιαύτη ἀνήφθη πυρὰ, ἀμέλητι ταῖς αὐτόθι καταλαβεῖν ἀσυνέσεσιν· καὶ πάντας ἐς αἰ τι χρησαι, ζ πολλὴ τούτων διόρθωσις. τὸ μὲν γὰρ σὸν ἡσυχία καὶ γαλήνη καὶ μηδενὸς πολεμιώτερος κατηχεῖν τινας, *τῶν τυχόντων ὄντι τοῦ ὄντα τῆ ἀληθοῦς" λυμαινομένου, καὶ τῶν δαιμόνων ὁπλιζομένων, ζ ἵνα ἡμεῖς καὶ ἁρπάσαν σὸν μετ' ἐκείνου πεπαγμένους τῆ αἱρέσεως, καὶ σὸν ἄλλους κωλῦσαι εἰς ταῖς ἐκείνου

χεῖρας

χῆσαι ἐμπεσεῖν, τοῦτο ἀνδρὸς ἡμιν ἀρέσκοντος, τοῦτο τῆ φύσεως ψυχῆς, τοῦτο τῆς σῆς ἀγαθοίας τῆς ὑψηλῆς καὶ διεγηγερμένης, τοῦτο μυείων τῶν φάσεων ἄξιον, τοῦτο βεβαίων ἀφάτων, τοῦτο ἀποστολικὸν κατόρθωμα. ἐνοήσας τοίνυν, ὅτι ὁ καιρός σοῦ βδελυκτός σοι καιρὸς ὄντι, καὶ μυείας ἐμπορίας καὶ περιγμάτειας ἀποθέσεις, καὶ πάσαν τὴν περὶ τὸν πλοῦτον, καὶ πολλὴν τὴν περὶ τὴν δόξαν ἀθετῆσαι τῷ Δεσπότῃ, καὶ ἀγαπητὸν ἡμῖν βλέπειν σε, ἐπαιδεύθημεν ἀπὸ τούτου. αἰ γὰρ πυθόμενοι μόνον, ὅτι τῶν ὁρίων ἐπέβης τῆς Φοινίκης, ἀμέσως ἐμοὶ ῥοπὴν ἔσχεν, ἀναπαύεσθαι, οὐ διὰ ἀγάπην. πάντα δὲ ἐξῆς ἴσμεν, ὅτι καθάπερ ἔρις δεινὸν ἀνδράποδον εἰδώς, ὕστερον ἀπόντος ἐπιλαβοῦσα, τὸν μὲν χαμόθεν ἀνεγείρει, τὸν δὲ ἐγρηγορότα ἐδράζεται καὶ πήγνυσι, τὸν δὲ πλησιοῦντα ἐπομένη, καὶ τὸν ἀπολωλότα ἀναζητεῖ καὶ θορύβων, ἅπασι τὸ Δεσπότου συγκόπτων τὸν Φάλαγγα. οἶδα γάρ, οἶδα σαφῶς τὸ ἄγχιστόν σε τῆς ψυχῆς, τὸ μεμεμνημένον τῆς ἀγαθοίας, τὸ ζωστὸν, τὸ ἐμμελές, τὸ σεσοφισμένον, τὸ ἀνδρῶδες, τὸ εὔτονον, τὸ καρτερικόν. γράφε τοίνυν ἡμῖν ζώσεχάς καὶ φρὶν ἢ τὸν Φοίνικα ἰδεῖν ἀπὸ τῆς ὁδοῦ πυκνὰ πέμπων γράμματα, ἐπεὶ κἀγὼ ἐμαυτόν σοι ἔπεμψα, ὡς τῷ σῷ θείῳ μου βλαβείσῃ περὶ Θεόδοτον πρεσβύτερον ἀδελφιδοῦν ὄντα ἐπισκήψας. εἰ δὲν μὴ πάλιν ἀλγαλμὸν μὴ δεχόμενοι γράμματα τῆς σῆς ἡμιότητος, εἰ οἶστι, καθ' ἑκάστην ἡμῶν πέμπε πρὸς ζωσεχᾶς βπισολάς, ἵνα μανθάνωμεν, πόσον σε ἀπέχεις τῆς ὁδοῦ, καὶ εἰ σπλησίον γέγονας τῷ μέρει σκιάσεως. πάνυ γὰρ μεμεμνήμεθα καὶ φροντίζομεν καὶ βουλόμεθα ταῦτα καθ' ἑκάστην ἡμέραν μανθάνειν. ταῦτ' οὖν εἰδὼς, κύριέ μου πάμπατερ, χάρισαι τῶν τὸν ἡμῖν μεγίστην τὸν χάριν, καὶ φρὶν ἢ ἀπῆχθαι, καὶ ἐπειδὴ ἀπέλθῃς, συνεχεῖς πέμπων βπισολάς, καὶ πάντα ἡμῖν δηλοῦν, ἵνα εἰδῶμεν κατορθώματα ἢ, χαίρωμεν καὶ θυφαπώμεθα· εἰ δὲ κωλύματα, πάμπαν ἔσπασαι καὶ πάσῃ σπουδῇ σπεύσῃς ἀνύτα" ἀνελφὲ, ἐγὼ γὰρ ἐσπάσομαι, καὶ δι' ἑαυτῶν, καὶ δι' ἑτέρων, ὧν ἂν οἷός τε ὦ, τοῦτο ποιοῦντες· καὶ μυείαις καὶ εἰς τὸν Κωνσταντινούπολιν ἀποστέλλει δῆ, ὡς τάχιστα σοι ποιῆσαι τὸν βιβλίαν, ὃν ἐγὼ ἀπαιτησόμεθα. ταῦτ' οὖν εἰδὼς, ἃ μὲν σαυτῷ παρέχε ἡμῖν, τὸν ἀγρυπνίαν, τὸν σπουδήν. καὶ ἀδελφοῖς δόξαν ἀποκαλύψας, καὶ τοῦτο ἀπόλυσον ἡμῖν· καὶ τῶν λειψάνων ἐγέκεν τῶν ἁγίων μαρτύρων ἀμέμπτως ἔσο. καὶ γὰρ εὐθέως" ἀπίσχλασ τῷ κυρίῳ μου τῷ βλαβέστατον βπίσκοπον τὸν Ὀτζηνίου τῷ Ἀσκληπιαδῆ. αὐλὸς γὰρ ἔχθ ἐς αἱμαφισβήτητα καὶ πολλά· καὶ ἔσω ὀλίγων ἡμερῶν ἀποστελοῦμέν σοι" αὐτὰ εἰς τὸν Φοινίκιον. μηδὲν τοίνυν ἐλλιμπανέσθω τῶν τῆς σῆς ἡμιότητος. τὰ γὰρ πρὸ ἡμῶν ὁρᾶς μὲν ὅσης πεπλήρωται τῆς σπουδῆς. ἀπίδοσι, ἵνα τοῦ ἡμῶν θυμοῦ δυνηθῆς καὶ ἀγιωτάτης ἐκκλησίας ἀπόστασιν.

ρμβ. ΡΟΥΦΙΝΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ [ΡΩΣΟΥ].

Οἶδά σε τῆς ἀγάπης ὁ στόμα. ὀλίγα μὲν σοί ποτε ζωσηγόμεθα ὁ Ἀντιοχεία, διασοβᾶ μου τὴν μιότητα καὶ βλαβέστατε· πολλῶν δέ σε πιέσαι τῆς βλαβείας καὶ τῆς ζωότητος εἰληφότες, καὶ τῆς σῆς ἡμᾶς ἀγάπης, ἧς ἐκείνου, κἀγὼ πολλοῦ μεταξὺ γηρομένου τε χρόνου, τὸν σὲ σὲ ἀγαπῶν ἀκμάζουσαν ἡσκημένομεν, καὶ ὡς ἧς καὶ σοφῶν σε ἐωρακότες, ὅτι σε φαντάζομεθα τὸν προεστῶτα. δεῖ δὲ βπισήλομεν ὁ Δεσπότης μεμνῆσθαι ἡμῶν διηνεκῶς. ἀπῆχθημεν εἰς χωρίον τῆς καθ' ἡμᾶς οἰκουμένης ἐρημότατον, τὸν Κυκουσόν, καὶ καθ' ἑκάστην τὸν ἡμέραν ἐπὸ τῆς τῶν Ἰσαύρων πολιορκούμεθα ἐφόδου. ἀλλ' ὅμως ὁ σὸ τοσαῦτας ὄντες θλίψεσι, ἵνα θαῤῥῶμεν σοῦ τῆς ἀγάπης τῆς ὑμετέρας, καὶ ἴσμεν σαφῶς ὅτι γνησίας ἀπολαύομεν ἀγαθίσεως, οὐ τὸν τυχοῦσ ὁ σὸ ταῖς θλίψεσι ταύταις καρπωσόμεθα τὸν Δεσπότην.

ρξγ. ΡΩΜΑΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Οἶδα δὲ αὐτός, κύριέ μου πρεσβύτατε, ὅτως αἰεὶ σὲ τὸν σὸν βλέπω Ζωὴν διεπόντισθε, ἢ ὅτως αἰεὶ στενοδυθμοῦσι σοι ἐν ὁμῷ τῆς ἀγάπης διεπλέοντες θαυμάζοντές σε τὸν τῆς ἔργων ὀπτικὸν ὀπτικώτερον, καὶ ἐκπληττόμενοι τῆς ἀρετῆς σου τὸν σύμμορφον, δι' ἧς πάντας τοὺς ἐντυγχάνοντας χαίρειν. ἀλλὰ δὴ τοῦτο ἢ ὀκ μακρὰν καθήκει ἀφεστήκατος, αἰεὶ σε ὀπτὶ τῆς ἀφροίας ἀπεφέροντο, ἢ ὅπου πέρ δὲ ἐρημίας ἀπεκρύβητε, ὀπτὶ λαθεῖν σε τῆς ἀγάπης οὐ δυνάμεθα· ἀλλ' ὡς πάρεστι καὶ πλησίον ὄντα, οὕτω ἢ ὁρῶμεν καὶ φθαπτόμεθα τοῖς τῆς ἀγάπης ὀφθαλμοῖς συνεχῶς, μᾶλλον ἢ διωνεχῶς σε βλέποντες, ἢ τοῦς ἀπόντας ἀνακηρύττοντες σε τὸν βύλαβέσατον. πεῖσαι μὲν δὴ ἢ αὐτὸν μεμνῆσθαι ἡμῶν διωνεχῶς, ἢ τὸν ἀγάπην, ἣν ἐξ ἀρχῆς αἰεὶ ἡμᾶς ἐπεδύξω, ταύτην ἢ πᾶν ἀκμάζουσαν ἐξετηρῆς, ἐ βύχεσθαι μὴ πολλῆς ὀκτασίας τοῦ τῆς καταφώσεως τῆς ἡμετέρας, ἢ ὀπτιτίλλειν ἡμῖν, οἷόνπερ ἂν ἔζῃ, ἐ τὰ αἰεὶ τῆς ὑγείας τῆς σῆς διλεῖν· ἵνα ἢ ἐν ἐρημίᾳ καθήμενοι πολλὴν καρπωσώμεθα τὴν παράκλησιν, τῆς δοθείσης ἡμῖν εὐχῆς σου συμμαχίας ὀκ τοσούτου ἀπολαύοντες διαστήματος.

ρξδ. ΡΩΜΑΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ [ΚΑΙ] μοναζοντι.

Ημᾶς τῇ μὲ ἀγάπῃ Ζωοδεικνύεσθαι, ἢ τῇ διαθέσει, ἢ ὡς πάρεστι σοι ἐνταῦθα, οὕτως ὁρᾶσθε. τοιοῦτοι γὰρ τῆς ἀγάπης οἱ ὀφθαλμοί· ὀχ ἑδὸς διακόπτονται, οὐ χρόνῳ μηδαμοῦ. ἐβουλόμεθα ἢ ἢ Ζωνεχέστερον ὀπτιστέλλειν τῇ βύλαβείᾳ σου· ἀλλ' ὀβδὲν τοῦτο ὀκ ἔστι ῥᾴδιον διὰ τὴν τῆς ὁδοῦ δυσκολίαν, ἢ τὴν ἀπορίαν τῶν ἐδοιπόρων, ἵνοικα ἂν ἔζῃ, παρασυμβουλεύεσθαί σου τὴν τιμιότητα, ἢ δηλοῦν σοι ποιεῖσθαι, ὅπι διωνεχῶς ὀπτὶ μιᾶς μνείας σε ἔχομεν, ὁ τῇ ψυχῇ τῇ ἡμετέρᾳ αἰεὶ φέροντες, ὅτε καὶ πέρ δὲ ὦμεν. δηλοῖ τοίνυν ἢ αὐτὸς ἡμῖν Ζωνεχέστερον τὰ αἰεὶ τῆς ὑγείας τῆς σῆς, ἵνα ἢ τῷ σώματι κεχωρισμένοι, μανθάνοντες Ζωνεχῶς τὰ αἰεὶ τῆς ῥώσεως τῆς σῆς, βύβυμότερον ἡδυπαθῶμεν, ἢ πολλοῦ ἢ ἐν ἐρημίᾳ καθήμενοι διαφέρωμεν τὸν παράκλησιν. ἢ μικρὸν γὰρ ἡμῖν βύφροσύνην καρπίζεται ὁ ἀκούειν αἰεὶ τῆς ὑγείας τῆς σῆς· ἢ ὅτε καὶ πάντων βύχεσθαι ὑπὲρ ἡμῶν παράκλησιν.

ρξε. ΡΩΜΑΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Ου μόνον τῆς Αριθμήσεως μόνον, ἀλλὰ τῆς Καππαδόκων χώρας, ἀλλὰ ἢ πόρρωτέρω, τῆς ἀγάπης σου ἐ τῆς διαθέσεως, ἣν αἰεὶ ἡμᾶς ἐπεδείξω διωνεχῶς, σάλπιγγος λαμπροτέρων ἡ φήμη παράγγελλε. διόπερ ἢ ἡμεῖς στοργὰ καλλωπιζόμεθα ὀπὶ τῇ διαθέσει σου τῆς βυλαβείας, καὶ μακαρίζοντές σε οὐ διαλιμπάνομεν, ἢ σὲ διόμεθα συνεχῶς ὀπτιτίλλειν ἡμῖν αἰεὶ τῆς ὑγείας τῆς σῆς. Εἰ γὰρ ἢ ἐν ἐρημίᾳ καθήμεθα, ἐ πόρρω ὑμῶν ἀπωκίσμεθα, ἀλλ' ὅμως τῇ τῆς ἀγάπης ἀλύσει συνδεδέμεθά σοι, ἵνα ἐξ ἀρχῆς διαθέσιν αἰεὶ τὸν σὸν τιμιότητα ἐπεδυξάμεθα, ταύτην, μᾶλλον ἢ καὶ πολλῷ πλείονα ἢ θερμοτέραν τῶν ἐχόντων. οὐδὲν γὰρ ἡμᾶς οὔτε τὸ χρόνου ὄκνος, οὔτε τῆς ὁδοῦ ὁ μῆκος ῥᾳθυμοτέρους εἰς τοῦτο πεποίηκεν, ἀλλὰ ἐ σπουδαιοτέρους. ταῦτ' οὖν εἰδὼς, διασπᾶ μὲν τιμιώτατε ἢ εὐλαβέσατε, ἢ λογισάμενος ἡλίκην ἡμῖν χαρὰν συνεχέστερον ὀπτιστέλλων, χάρισαι τὰ αἰεὶ τῆς ὑγείας τῆς σῆς, ἢ παρηγορήσεως διωνεχῶς ἐν ταῖς ἀγίαις σου μνημονίαις εὐχαῖς

ἵνα

ἵνα καὶ ὀκ τοσούτου καταδήμωσι διαβήματος πολλοὶ καὶ σπουδῆ καρπωσώμεθα τὴν συμμαχίαν.

ρμϛ. ΡΩΜΑΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Καὶ τοῦτο σὸν, καὶ τῆς μεγάλης σου καὶ ὑψηλῆς καὶ φιλοσόφου γνώμης, ὃ μηδὲ σὲ χλευάζειν τοσούτων ἀναγκάζειν ὑπολαμβάνειν τῆς ἡμετέρας ἀγάπης, ἀλλὰ μᾶλλον αἰτεῖσθαι καὶ ἀκμάζουσαν διατηρεῖσθαι τὴν πρὸς ἡμᾶς φιλανθρωπίαν. τοῦτο γὰρ ἔγνων μὲν καὶ πρότερον ἐκ τῶν ἀφικνουμένων σαφῶς, ἡδέως δὲ καὶ πρὶν ἢ παρ' ἑτέρων μαθεῖν. οἶδα γάρ σου τὸ γενναῖον καὶ ἀπερίτρεπτον τῆς διανοίας, τὸ πεπηγὸς καὶ ἀκίνητον τῆς γνώμης. διὰ καὶ πολλὰς ἔχω χάριτας τῇ φιλοσοφίᾳ τῇ σῇ, καὶ προκαλοῦμαί σε τὴν βλάβην ἡμῶν, καὶ τὸ μεγίστης αἰτίαν χάριτος μέρος, τὸ συνεχῶς ἡμῖν ἐπιστέλλειν, καίπερ ἀπὸ ὁδῆς. οἶδα γὰρ, ὅσων διαρρήδην προκλησιν καὶ τὸ ἀλλοτρία διατείνοντες, ὅταν γράμματα δεξώμεθα παρὰ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς *διαγελῶμεν. σφόδρα γὰρ ἐπιθυμοῦμέν καὶ ἐρρῶσθαι καὶ ὑγιαίνειν τὸν ἅγιον προσέτι καὶ ἐπειδήπερ ἡ ὑγίεια ἡ σὴ πολλοῖς σημειοῦται καὶ λιμένι καὶ βακτηρίᾳ τυγχάνει, καὶ μυρίων κατορθωμάτων ἀνάπαυσις.

ρμζ. ΡΩΜΙΛΩ ΚΑΙ ΒΥΖΩ ΜΟΝΑΖΟΥΣΙ.

Ἐγὼ μὲν ἐβουλόμην ὑμᾶς καὶ ὀφθῆναι προθυμουμένους ἐμοί. ἀκούων γὰρ ὑμῶν τὸν βίον ἐθαύμαζον, σφόδρα ὑμῶν τὴν ἄσκησιν ἐζήλουν, τοῖς τῆς ἀγάπης ὀφθαλμοῖς ὑμᾶς θαυμάζων. ἐπεὶ δὲ τοῦτο τοῖς ὄντως οὐκ ἦν καὶ διὰ τὸ τῆς ὁδοῦ μῆκος, καὶ διὰ τὸν τῶν χειμάρρων ὥραν, καὶ διὰ τῶν Ἰσαύρων φόβον, διὰ τῶν γραμμάτων ἐπιποθοῦσα ὑμῖν συγγενέσθαι τῇ πενιότητι, δηλῶν ὑμῖν ποιῶν τῶν διαθέσεων, ἵν' ἔχητε καὶ τὸν βλάβειν τὸν ὑμέτερον. ἔστι γὰρ καὶ σὺν παῤῥησίᾳ ὄντας καὶ μὴ ὀφθέντας φιλεῖν. τοιαύτη γὰρ τῆς ἀγάπης ἡ δύναμις· οὐ διέργεται ὁδοῦ μήκει, οὐδὲ μαραίνεται χρόνου πλήθει, οὐδὲ πίπτει πειρασμοῖς ἐπαγωγαῖς· ἀλλὰ τοῦτα πάντα νικῶσα, ἀνωτέρα πάντων γίνεται, καὶ πρὸς ὕψος ἄφατον αἴρεται. διὰ δὴ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ὅτι σφόδρα περὶ ὑμᾶς διακείμεθα, οὐδενὶ τούτων παραπεσόντες ῥᾳδιουργήσομεν, ἀλλὰ καὶ γράφομεν καὶ προκαλούμεθα ὑμᾶς καὶ περὶ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας δηλοῦν ἡμῖν. οὕτω γὰρ καὶ ἐν ἐρημίᾳ διατείνοντες πολλὴν καρπωσόμεθα τὴν παράκλησιν, ὅταν ἀκούωμεν ὑμᾶς οὕτω βιοῦντας, καὶ τὸν γενναῖον ταύτην καὶ τεθλιμμένην ὁδεύοντας ὁδόν, ὑγιαίνοντας καὶ ἐῤῥωμένους.

ρμη. ΣΑΛΟΥΣΤΙΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

Ὄγχως ἔτυχεν, ἤλγησα ἀκούσας, ὅτι καὶ σὺ καὶ Θεόφιλος ὁ πρεσβύτερος ἀνέπεσετε. ἔγνων γὰρ ὅτι ὁ μὲν ὑμῶν πέντε ὁμιλίας εἶπεν ἕως ἐκτῶν ἐλαίου μίλιον, ὁ δὲ σὸς ἡμίσου· καὶ τῆς ἐρημίας μοι τῆς σὸν ταῦτα ἦν τὸ γέγονε χαλεπώτερον. βουλήθητι τοίνυν, εἰ μὴ ψεῦδός ἐστιν, ἀληθῆ σαυτῷ μοι· εἰ δὲ ἀληθές, διορθώσασθαι καὶ ἀλλήλους διελθεῖν. ἐπεὶ σφόδρα με ἔλαβε λυπῆσαι, καὶ τοι μεθ' ὑπερβολῆς σφόδρα ἀγαπῶντα ὑμᾶς· καὶ δὴ καὶ χαλεπώτερον, ὅτι καὶ προκατὰ τοῦ Θεοῦ πολὺ καθ' ἑαυτῶν ὑπεστάσατε τὸ κρίμα ἀργίᾳ τοσαύτῃ συζῶντες καὶ ὄκνῳ, καὶ τὰ πρὸς ἑαυτῶν οὐκ εἰσφέροντες. ποίαν γὰρ χρείαν συγγνώμην, ἑτέρων διωκομένων, ἐξοπλιζομένων, ἐλαυνομένων, ὑμᾶς

μηδὲ τὴν ἀπὸ τῆς οὐσίας ὑμῶν ἢ τῆς διδασκαλίας εἰσφέρητε τῷ χιμαζομένῳ λαῷ ταυτηλῶς;

ρξθ. ΣΕΒΑΣΤΙΑΝΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

ΕΙ καὶ σώματι κεχωρίσμεθά σου τῆς κοσμότητος, ἀλλὰ τῇ ἀγάπῃ σοι συνδεδέμεθα, καὶ ὅπου περ ἂν ὦμεν, ἐπιφερόμεθά σου τὴν ἔννοιαν διὰ μνήμης, καὶ εἰς συλλογὴν τῆς οἰκουμένης ἀπιόντες θῶμεν τὰ πέρματα. ὅπου γὰρ καὶ αὐλὸς ἅλλεται ἔχεις τὴν μνήμην ἡμῶν, ἐκεῖ καὶ εἶμεν ἡμεῖς ἀμφίβολλε. οἶδα γάρ σου τὸ γενναῖον τῆς ἀγαθότητος, τῆς ἀγάπης τὸ γενναῖον, τὸ ἀνεξίτηλον τῆς γνώμης. διὸ καὶ θαρρῶν καλοῦμαι συνεχῶς ἡμῖν ἐπιστέλλειν, καὶ πάντων τῆς ὑγιείας τῆς σῆς διαγγελίας. σφόδρα γὰρ ἡμῖν περιπαύδαστοι περὶ ταύτης μανθάνειν, καὶ πολλῷ μᾶλλον ἐρημίᾳ ἀφιστάμενοι ἀπὸ τῶν τοιούτων γραμμάτων καρπούμεθα τὴν ἀφέλειαν.

σ. ΣΕΒΗΡΙΝΗ ΚΑΙ ΡΩΜΙΛΗ.

ΕΙ μὴ σφόδρα τὴν γνησίαν ὑμῶν ἀγάπην ᾔδειμεν καὶ τὴν ταυτηλῶν, ἵνα ἀεὶ ἐκεῖ ἡμᾶς ἐπιδείκνυσθε, καὶ ῥᾳθυμίαν πολλὴν ἐνεκαλέσατε τῆς μακρᾶς ἔχειν ταύτης σιγῆς, ἵνα ἐπιζητᾶτε καὶ ταῦτα πολλά καὶ γὰρ ἡμῖν δεῖ γράμματα. ἀλλ' ὅμως οἶδα ὅτι καὶ σιωπῶσαι καὶ γράφουσαι, ὁμοίως ἐκεῖ ἡμᾶς ἀγαπᾶτε, τοῦτο γὰρ ἐγκαλῶ· οὐκ αἰσχρὸν ἀλλὰ καλὸν τῆς σιγῆς ἔνεκεν, εἰ δὲ σφόδρα ἐπεθυμεῖτε πυκνὰ περὶ ὑμῶν δέχεσθαι γράμματα ἐκεῖ τῆς ὑγιείας ὑμῶν ἀληθῶς. ἐκεῖ γὰρ ἔχετ' ἂν καταφυγὴν εἰς τὸ μὴ συνεχῶς ἐπιτυγχάνειν γραμματηφόρου. ὁ γὰρ ποθεινότατος καὶ γλυκύτατος ἀγαπητὸς ἡμῶν Σαβῖνος οὐ οἶδεν ὅτι πρὸς τοῦτο ὑμῖν ἐξεκενίσαμεθα πάντων. ἀλλ' ὅμως ἐκεῖ ὅτως ὑμῖν ἐγκαλῶ, ἀλλὰ τὸ σφόδρα θαρρεῖν ὑμῶν ἐκεῖ τῆς ἀγάπης. αὐλὸς μόνον, ἵνα κἂν ὀλίγη, συνεχῶς ἐπιστέλλων οὐ παύσομαι. οἶδα γὰρ ὑμῶν τὸ γενναῖον καὶ θερμὸν τῆς ἀγαθότητος.

σα. ΣΕΥΗΡΑ.

ΕΓὼ σε τὴν εὐλογίαν εἶδον μὲν ἐκεῖ ποτε τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς, τοῖς δὲ τῆς ἀγάπης πάντων μᾶλλον ἐθεασάμην, ἐπιφανέστερον καὶ πολὺ τὸ μέσον ἢ τῶν ἀφασμένων, ταύτην [δὲ] ἐκεῖ ποτε διέρχῃ τὴν θεωρίαν. ὁ γὰρ κύριος μου ὁ ποθεινότατος Λουκίνιος ὑπογράφων ἡμῖν ☧ ζῆλον τῆς σῆς εὐλογίας ☧ ὑπὲρ τῆς ὀρθῆς πίστεως, καὶ τὴν ταυτηλῶν, σφόδρα ἡμᾶς αἰσθέρωσε. διὸ καὶ μηδέποτέ σε ἐωρακότες ἐπιπεπόθημεν πάντοτε τοῖς ἐκεῖ τὴν σὴν εὐλάβειαν γράμμασι, πάνυ καλοῦντες καὶ αὐτὴν ἡμῖν ἐπιστέλλειν, ἵνα κἂν ὀλίγη. εἰ γὰρ ἔλθοι πάλιν τῆς σῆς ἐρημίας ἐπιστολή ἀπαγγέλλουσα ἡμῖν τὰ ἐκεῖ τῆς ὑγιείας σου καὶ τὰ οἴκου σου πάντος, μείζων ἂν καὶ ἡ ἀλλοτρία ἀφιστάμενος ἐπαύσθην καρπούμενος τὴν ἀφέλειαν. ἀγάπης γὰρ ἐκεῖνοι εἰσιν.

σϛ. ΣΕΒΗΡΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

ΗΜᾶς μέν, καίτοι χωρίοις ἐρημοτάτοις οἰκοῦντες, καὶ ἐπιστάλκαμεν πολλάκις τοῖς ἐκεῖ σὺν ἐμμελείᾳ, καὶ σὺν ἐκφανεμένοις δὲ παρρησίᾳ συνεχῶς ἐρωτῶντες ἐκεῖ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. αὐλὸς δὲ οὐκ οἶδα εἰ δ' ὅτι μεμικὸς ἡμῶν ὅτως ἐραστὴς ὤν, καὶ πολλὴν βιοκολίαν

λίαν

λίαν ἔχοντ' ἐν τοῖς ἐπαίνοις ἀφαιρεῖσθαι τὰ γράμματα, σιγᾶς οὔτα μᾶλλον σιγῶ. ἀλλ' ἡμᾶς ὁ θερμὸς οὗτος, ὁ γνήσιος, ὁ εἰλικρινὴς τῆς ἀληθείας, ὁ ἀεὶ σοὶ πρὸς ἐπιδείξω, σιωπῶντας, καὶ ἐν τῇ σιγῇ τῇ μακρᾷ μᾶλλον καρτερεῖν. πλὴν ἀλλὰ βουλόμεθα καὶ γράμματα σὺν τοῖς ἄνω παραλαβεῖν τὴν σὴν παρὰ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς ἡμῖν ἀπαγγελλόντων, καὶ ἃ πρὸ ἑτέρων μανθάνομεν, ταῦτα καὶ διὰ τῆς γλώττης τῆς σῆς καὶ τῆς χειρὸς ἐκμαθεῖν. ποῖον δὲ τούτων αἱρῶμεν, διακωλύει μὲν οὐδέν. οἶδα γὰρ ἡλίκην ἡμῖν χαρὰν ὡς ἡμεῖς καὶ γράφοντες, καὶ μὴ γράφοντες ἀλλὰ παύσασθαι μεμνημένοι, καὶ τὴν ἀγάπην, ἣν ἀεὶ σοὶ τὴν σὴν ἐπιδείξασθαι βουλόμεθα, σχεῖν ἐφιέντες, ὅπως ποτὲ δῶμεν. ἡμῖν γὰρ αὐτοῖς τὰ μέγιστα χαρίσασθαι τοῦτο ποιοῦντες.

σγ'. ΣΤΟΥΔΙΩ ΕΠΑΡΧΩ ΤΗΣ ΠΟΛΕΩΣ.

Οἶδα μὲν ὅτι Σωστὸς ὢν καὶ φιλόσοφος εἶδώς, καὶ πρὸ τῶν γραμμάτων τὴν ἡμετέραν ἐρᾷς οἵτινες τοῦ μακαρίου ἀδελφοῦ τῆς μεγαλοψυχίας σε τὴν ἀπόδημίαν. οὐ γὰρ δὴ αὐτὴν καλέσαι μανθάνατον. ὅπως δὲ καὶ ἡμᾶς ἀναγκάζει καὶ τὰ πρὸ ἑαυτῆς εἰσηγεῖσθαι, διακελεύσει τὴν φαυλοτάτην, διάπυρα μεγαλοψυχίζασθαι *, καὶ ἐν τοῦ καιροῦ τούτου δεῖξαι σαυτόν, ὡς ὧδε μὲν ἀλγοῦσι (τοῦτο γὰρ ἀνάγκη, δι' ἃ πρὸς καὶ συμπεπλεγμένοι, καὶ τοιοῦτον ὄντες φιλόσοφοι καὶ ἀδελφοὶ) ἀλλ' ὡς μὴ δεῖσθαι ὑπὸ θρήνων τὴν λύπην. οἶδα γὰρ τὴν ἀρετὴν ἣν ἐπῄνεσας, καὶ ὅτι ποταμίων ῥευμάτων μιμεῖται φύσιν τὰ πάθη, καὶ ὡς ἐκείνους μόνους χρὴ μακαρίζειν τοὺς μὴ χρησμὸς ἐλπίδος καταλύοντας παρόντα βίον. οὐ γὰρ ὅτι θάνατον ἔρχονται, ἀλλ' ὅτι τῶν ἀγώνων ὅτι καταβαίνουσι, ὅτι τῶν παλαισμάτων ὅτι τοὺς στεφάνους, ὅτι τῆς πανηγύρεως θαλάσσης ὅτι λιμένα ἀκύμαντον. ταῦτ' οὖν ἐποδὼν πρόκειται σαυτόν· ἐπεὶ καὶ ἡμεῖς οὐχ ὡς ἔτυχεν ἀλγοῦντες, μᾶλλον τῆς ἀληθείας ἕνεκεν ἔχομεν πρόφασιν, τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρός, ὧν καὶ αὐτοὶ σοὶ μᾶλλον οἰκείαν φέρειν πρόκλησιν. Εἰ μὲν γὰρ ποτὲ ὃς ὧν ὁ ἀπολωλὼς, καὶ κακίας γέμων, ἔσῃ θρηνῶν καὶ ὀλοφύρεσθαι τότε χρή. ὅπου δὲ τοιοῦτος καὶ οὕτω βεβιωκὼς, ὡς ἅπασα οἶδεν ἡ πόλις, μετ' ἐπιεικείας, μετὰ χρηστότητος, ὃ δίκαιον ἀεὶ τιμήσας, παρρησίᾳ τῇ πρὸς τὸν κρείττονα χρησάμενος, ἀλήθειᾳ, ἀνδρείᾳ, οὐδὲν τὰ πρόντα ἡγησάμενος, ἀλλ' ἀλλότριος τοῦ βιωτικοῦ ἡδόμενος φαντάσεσι, ἀγαλλέσθαι χρὴ, καὶ εὐφραίνεσθαι, τῇ τοῦ βασιλέως τῇ σῇ, ὅτι τοιοῦτον πρεσβύτην ἀδελφὸν, ὃν ἀσύλῳ λιμένι θησαυρῷ, ἅπερ ἔχομεν ἀπόλλυσι, ἔχοντας καὶ ἀγαθά. μὴ τοίνυν αἰσχρόν τι σαυτὸν λογίσῃ, διακωλύει μὲν οὐδέν, καὶ ἀκλαύτους ἡμᾶς ἐκείνῳ· ἀλλὰ δόξει σαυτὸν καὶ τοῦ παρόντος καιροῦ, καὶ δηλώσει ἡμῖν πρόκλησιν ὅτι γήρᾳ σοί τι πλέον καὶ ἀπὸ τῶν γραμμάτων τῶν ἡμετέρων, ἵνα καὶ χαρᾶς ὁπόσον κεκτήμεθα ἀφάτου καὶ ἀλλοτρίωσιν ὠφέλῃ, ἀπὸ ψυχῆς ὑπερβολῆς πολὺ τῆς ἀθυμίας ταύτης ἀποτέμνεσθαι δυνηθέντος.

σδ'. ΣΥΜΕΩΝΙ ΚΑΙ ΜΑΡΙ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΙΣ
[καὶ] μοναζούσαις τῇ χώρᾳ ἀπαμείων.

Εἰ καὶ πολλῷ διειργόμεθα τῷ τῆς ὁδοῦ διαστήματι, καὶ οὐ χαλεπωτάτη κεκτήμεθα ἐρημία, ἀλλ' ὅμως μανθάνοντες ὑμῶν τῆς ψυχῆς τὴν ἀρετὴν, καὶ τὴν πολλὴν φιλοσοφίαν, δι' ἣν τὸν αὐτόθι πάντας καταλάμπετε, σφοδροὶ γεγόναμεν ὑμῶν ἐραστάι. καὶ ὅπως τῆς κατ' ὄψιν ὑμῶν Σωτυχίας τέως ἀπολαύσαι οὐκ ἦν, ἀλλά τι τοῦ τὸ χεῖμα ὦσαι, ἀλλά τι τῆς ὁδοῦ τὸ μῆκος, διὰ γραμμάτων συγγενέσθαι ἐσπουδάσαμεν ὑμῖν, καὶ διακελευόντες ὑμῖν τοῦ

βιλήσεται εὔχαθαί τι ὑπὲρ ἐμοῦ· ὑπὲρ τῆς λύσεως τοῦ τιμίου ἐκκλησιαστοῦ κεκτιλημένου κα-
λοῦ, καὶ πάσης ἕνεκα τῆς διεγείρει μὴ πολλῆς τῆς προθυμίας, ἡμῖν τι, ἰσίκα αὐ ἔχῃ, ζωο-
χάτερον ἐπιστίλλειν περὶ τῆς ὑγείας τῆς ὑμετέρας· ἵνα δὲ πάρρησιαν ὑμῶν ὦτες, δὲ παρὰ αὐ-
τοῦ τῆς ἐκκλησίας τοῦ ἐχαπας ἀπεκδεχόμενοι, πολλὰν δὲ ἐποιοῦμεν καρπωσάμενα τὸν πα-
ρόκλησιν, ζωοτερέστερον τοῦ περὶ τῆς ῥώσεως ὑμῶν μαθόντες. σφόδρα γὰρ ἡμᾶς ὤφελ- 5
λεν ὁ πολιότατος δὲ γλυκύτατος Ἰωάννης ὁ πρεσβύτερος, ὁ ταυτὶ χειροῦ δυσκολίᾳ ἰλό-
μβρος οἰκῆσαι λάρνακος ἴσως, καὶ ἅλλασθαι τῆς ὅτι τοῦ Φοινίκων ἀπολιμίας. πλὴν ἀλλὰ
τοίνυν, ἐποησάντες τὸ κατορθώματος ἡλίκον ὄ μέτρος, εἴ τινας εὕρετε ἡμῖν ἀνδρας
δυναμένους αὐτῷ συμπαρέξαι περὶ τοῦ κατορθωμάτων τούτων ὄ μέτρος, πολλῇ τῇ
προθυμίᾳ ζωοποιῆσαι αὐτῷ πρόσκλησιν, ἐποιοῦμεν ἂν ἐντυχεῖν καρπώσασθαι 10
ἡμᾶς.

σε. Συμμαχιῳ πρεσβυτερῳ.

Οὐδὲν χαρὸν, οὐδὲ ἀσφαλὲς τοιαῦτα μεμιμνῆσθαι, τοιαύτην γὰρ ἔφυσεν
ἡ φύσις· πάντων γάμῃ καὶ ἱδρώτων, ὅπου βουλῶν καὶ κηδεμόνων. ἀλλ' οὐδὲν ἔστι πάντων ὁ ἐστιν-
δεν, σίφωνοι, βρεγμὸς, ἐπόρρητα ἀγαθὰ καὶ πύλης οὐκ ἔχοντα. τούτοις τοίνυν σαυτὸν
παράκαλει. καὶ γὰρ ἡ δόσις καὶ ἡ θλίψις τῆς πρώτης ἀπαλλάττει βίου, καὶ αὐτῷ τῷ βίῳ
συγκαταλύεται. μηδὲν οὖν μηδὲ ἐκείνων φυσάτω, μηδὲ τούτων καταπαυέτω καὶ συγκλεί-
τω. ὁ γὰρ ἄριστος καὶ ἐρρητὸς ὕπνος οὐ γαλιοῦ χαμεύνου, οὔτε ὀ χλιδῶν παρέπεται. ταῦτ' 20
οὖν εἰδὼς παράκαλει σαυτὸν, παραμυθοῦ ὁ ἐστὶν καιρὸν τοῦ μετόπου, καὶ γράφε συ-
εχῶς ἡμῖν περὶ τῆς ὑγείας τῆς σῆς. Εἰ γὰρ καὶ πολλῷ τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ διειργόμεθα, καὶ
πολλοῦ σου τῆς ἐμμελείας ἀπελείφθημεν χρόνου, ἀλλ' οὐ τῆς ἀγάπης, ἀλλ' ἄλλοτε ἀεὶ
αὐτοῦ περιφερόμεθα καὶ ἀκμάζουσαν, ὅπου γὰρ ἂν ὦμεν, ἐπίσης τοιαύτη τοῦ φιλοξενίου
ἡ φύσις. 25

σϛ. Τιμοθεῳ πρεσβυτερῳ.

Ἡμᾶς μὲν σοι καὶ πρώην ἐπεσκέψαμεν, καὶ τὰ κυρίᾳ μου τῷ τιμιωτάτῳ
τελώνῃ Μαρκιανῷ· αὐτὸς δ' οὐ τὰ παρ' ἐκείνου γράμματα ἡμῖν πέμ- 30
ψαντα προεκόμισας, οὔτε αὐτὸς ἡμῖν ἐπεσκέψω. ἀλλ' ὅμως ἡμᾶς
ἑαυτοῦ μεμνῆσθαι καὶ ποιούμεθα διὰ γράμματος ὑμῶν μεμνημένοι, καὶ ἐπι-
στέλλοντες, ἰσίκα αὐ ἔχῃ· ὁ δὲ καὶ ὧν πεποιήκαμεν, χαρίζεσθαι ὑμῖν ὁμο-
λογοῦντες μᾶλλον ἢ ὑπὲρ τῆς ἀσπουδῆς, ἧς ἐπιδεικνυσθε, καὶ τῆς κα-
δεμονίας, οἷς ὑπομένετε, καὶ μακροθυμίας ὑμᾶς. οὐ γὰρ μικρὰς ἐστὶν ὑμῖν παραπο- 35
πλῆσθαι σίφωνος, παρὰ ἐλάχιστα μὲν ἐλλείποντος, ἀλλ' ἀμοιβὰς τὸ τοῖς εὐεργέταις παρ-
ακολουθεῖν ἀσχαλάζοντας ὑμῖν, καὶ πολλῷ μείζονα τῆς ἱδρώτων τάττειν. οὐ γὰρ κέρδη ἐστὶ πλήμματα
τοῦ πρὸς τὸν μέλλοντα δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς.

σζ. Τραγκυλλινῳ επισκοπῳ. 40

Τὸν κυρίᾳ μου ἁγιώτατον ἐπίσκοπον Σίλβανον οἶδεν μὲν ὁ θεὸς ἡμᾶς ἀνέκαθεν
πόθος· ἐστοργὴ δὲ ὁ τῆς σῆς ἀγάπης ἔρως οὕτως αὖθις καὶ ὁ χλιδὼς κατεπολέμησαν καὶ
δυσκολίας ὁδοῦ, καὶ ἀῤῥωστίας χαλεπωτάτης ἀνέπτυσεν. ἐπαρέσας τοίνυν αὖθις, διανοεῖ-

μαι

μεν πμιώτατε, τῦ φίλτρου τῆς ασωμάτου, ἀπόδος αὐτὸ πλὴν ἀμιλλᾶ τῆς μακρᾶς ταύτης
ταλαιπωρίας, πλὴν ἔτι ζῶμεν ἐπὶ ἀλλὰ ἀγαπᾶτε ἢ νεκροὶ ὄντες ἐγείρομεν. ἐπεὶ γὰρ ἡμᾶς ὡς
εἰς λιμένα ἄλυπον ἀκύμαντον [εἰς] ταῖς σαῖς προσευχαῖς χεῖρας, εἰδότες σε τὸν πολ-
λὸν φιλόθεον σπουδὴν, ἢ τὸν γνήσιον ἀγάπησον, τὸν ἀρμιλλᾶ, ἢ ἄλλον, ἢ ἀεὶ τρέπε.
κὰν ἀφικνῆται τῆς ἐκλύσεως, ἢ ῥᾳδίως ἡμῖν, ἢ ὑπὲρ ἡμῶν ἀγωνίζῃ ἐν ταῖς
ῥώσεις σου. Εὐλόγησον γὰρ εἰς ὃ πρὸς σὲ ἀφικόμεθα. δεῖ σὲ μαθεῖν ἃ δεδώκαμεν μα-
θεῖν, ὡς ἐφικτὸν ἐκείνοις πρὸς τὸν ἡμῖν ὑπερβάλλον, ἀγαθὸν μαθητὰς ἐν θεοῦ φανέν-
τας. Τοῦτ' οὖν εἰδότες, ἐκείνῳ τι, ἀπερδὶ ἐκείνῳ πρέπον ἡμῖν ἀπολωσαι, ἐ εἴ τι πλέον ἡμᾶς γνω-
ναι αὐτὸν ἐγεῖραι, τὸν χρεῖον γνῶσιν ἡμῖν ἐν ἐκκλησίᾳ ἢ ἐν ἀεὶ τῆς ὑγιείας ὑπομνῆσαι τῆς
σῆς, τῆς σφόδρα ἡμῖν ἀδιαπονδήτου, ἐ ἵνα ἦς ἀεὶ μεμνημένοις, καὶ μανθάνειν ἐ-
πιθυμοῦμεν.

ση. Τραϊανῷ.

Τὰ μὲν ἄλλα πάντα ἐκεῖνα ἐχρῆν φέρειν ἢ ἐν χαρᾷ παλαιοῦσθαι ἢ γενναίως, ἐ σω-
φρόνως δοῦναι, ἢ οἰκοδομεῖν καλλίω, ἐ λειμῶνες, ἢ ἐνδύσεις, ἐ τὰ ἀπὸ τῆς ἀπάν-
των· μόνη ἡ ἀγάπη τοῦ σώματος διέφυγε βλάβας, ἢ οὐ μόνον ἀδάπανος χρόνου πλήθει,
ἀλλ' οὐδὲ αὐτὴ ἀφ' ἑαυτῆς ἐπιδεής. ἀφ' ἧς τὴν ἡμέραν, ἐν ᾗ μακρὰν ἀπελείφθη-
μεν χρόνον τῆς ἐμμελείας τῆς σῆς, ἀλλ' ἀκραιφνοῦσαν αὐτὸν ἐν ἑαυτῇ φυλάττομεν· καὶ γλυκεῖαν μὲ
νῶν, χρεώμεθα δ' αὐτῇ ἐν ἑαυτοῖς ἐπεσπλήκεμεν σου τὴν θέλησιν. ὅπως δ' ἡμῖν παρασκευάσασιν
μανθάνειν, οἱ δὲ τῆς ὑγιείας ὁρμῆς τῆς σῆς (οἶδα γὰρ ὅπως αὐτῆς ἀπτόμεθα) εἰ δυνατὸν
ἡμῖν, καὶ ῥᾳδίως ἐπιτύχοις τοῦ ἀφ' ἑαυτοῦ σώσαι ἡμᾶς τὰ γράμματα, πάσαν τὴν πρέ-
πουσαν παιδιὰν, ἐλθὼν τὸν ποθούμενον ἐν ἐκκλησίᾳ. τὰ γὰρ καθ' ἡμᾶς, τὰ τε ἐν Ἀρμενίᾳ,
τὰ τε ἐν Θράκῃ, διηγησόμεθά σοι τῇ γενναίᾳ ἢ θαρρεῖ ἀγαπητὰ δὲ γράμματα ἐγχεῖζων.

σθ. Ὑπατίῳ.

Γ' παύομαι μακρεῖζων σου τὸν ἀμιότητα, τῆς ἐκτομῆς, τῆς δο-
ρυάλας, τῆς καρτερίας τῆς πολλῆς, ἐω ἐπιδείξω ἐ ὑπὸ ἀκύλας ἐν
τοῖς πλησιάσοις. ἐ τοῦτο ἢ ἀφ' ἧς τοσούτους ὑπὸ τολμᾶς ἐνάλωσα,
ὑπὸ ἀηδόνες ἢ πτερύλοις ὅτι ὁ μιλτὸς ἐκεῖ τοῦτον ἀπὸ τῶν κῆπα, ὑ-
πὸ τι ὧν αὐλοῦ πατεῖτον τιμῆτητα ὑπὸ ἀκύσας, ἢ ἐπέρας εἰς
αὐλοῦ ἀγλῆς ζῶλον, ὃν γὰρ ἄντικα βαθὺ πατεῖτον τοσούτου μίας ὑπο-
δυκνύμενος ἐκεῖ τῆ δικαιοσύνῃ λαοῦ. ἢ ἐν ὁλομέλειᾳ μὲ ζωοῖς ὑπὸ ἀλλοτρίου ἐκ τῆ ἐν
μύστῃ. ὑπὸ δ' τοῦτο ὃν ἀκόλου ἀφ' ἑαυτὸν τὸν τὸ χαμαὶ μενος ἐκεῖνος, ἢ ἐγὼ τῶν λιπῶν
φόβου, ἢ τὸν τῆ χρείου ἐρημίας, ὃν ᾧ κατ' ἐμὲ· ἐωίκα δ' ὄζῃ, καὶ πρὸς ἀγρυπνοῦσθαι σε τ
εὐλάβειαν, καὶ αὐτῆ μὲν ζωοῖς ἡμῖν ὑπὸ ἀλλοτρίου, ἐν ἐκ ἐκεῖ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς εὐαγγε-
λίζεσθαι. σφόδρα γὰρ ὑπὸ ἐμοῦ μὲν ἐκ ἐκεῖ τούτης μανθάνειν. μακρεῖζομεν δ' καὶ
τοῦ ἡμιτελῶς πρὸς ἐκείνους. Εὐτύχει καὶ λάμπε ἐν τῷ τοσούτου ἐκ ἐκεῖ τοῦ διωγμοῦ.
ἵνα γὰρ πλίκαι τοιοῦτοι τότε ὑμῖν ἀπάλαπται, καὶ ἔστε ὁμιλοῦ, καὶ ἐστὶ ἡ ἀντίδοσις. Τοῦ-
τοῦν εἰδότες μόνοι ἐρημίας ἀματαχίνητοι τῆς τηλικαύτης ἐκτομῆς δικαίῳ μιλοῦν ὑ-
μῖν ὁ Θεὸς ἀποδοῦναι, καὶ ἐκ πρὸ πολλοῦ λύειν ὑμᾶς. χαίρετε δ' ἡμῖν ζωοῖς ἐκ
ἐκεῖ τῆς ὑγιείας τῆς ὑμετέρας· ἡμῖν εὐαγγελιζόμενοι, ἐκεῖ ἧς σφόδρα ἐκείνου δύασιν ἡ-
μῖν μανθάνειν.

σι. Ὑπα-

σι. ΥΜΗΤΙΩ ΑΡΧΙΑΤΡΩ.

ΟΥ παυσόμεθά σε καθ' ἡμέραν θαυμάζοντες, ὡς ἀνδρα χρηστὸν, καὶ ὡς ἰατρὸν ἀριστον, καὶ ὡς φίλον εἰδότα γνήσιον. ὅταν γὰρ ἡμῖν ὁ λόγος ἀεὶ τῆς ἀρετῆς ἡμῶν γένηται λόγοι, ὀφείλομεν καὶ αὐτὸς ἐπεισέρχη τοῖς διηγήμασι τούτοις· ὃς τῆς πολλῆς σου καὶ βαθείας καὶ εὐσταθείας πεῖραν λαβόντες, οὐ δυνάμεθα σιγῇ σου τὰς εὐεργεσίας καταχεῖν, ἀλλ' εἰς ἅπαντας ἀναπεμπόμεθα, ἡμῖν αὐτοῖς τὰ μέγιστα χαριζόμενοι. τοσοῦτον γὰρ ἡμῖν φίλτρον ἐνέθηκας, ὅλα, καίτοι γε ὑγιαίνοντες, πολλοῦ δεῖν ἐπιζητοῦμεν σὸν εἶναί τε ἐλεύθερον, ὡς σε μόνον ἰδεῖν. ἀλλ' ὅτι μὲν τοῦτο ἐργώδες καὶ ὄχλου πολλοῦ τῆς ὁδοῦ δυσχολίαν, καὶ ὅτι τῶν Ἰσαύρων φόβον, τοῦτο μὲν οὐκ ἀποχαιρόμεθα τοῖς· ἀξιοῦμεν δὲ συνεχῶς ἀπιέναι. δυνήσῃ γὰρ ἡμῖν πολὺ οὐκ τῆς παρουσίας ἀφελιμώτερος χαρίζεσθαι τῇ συνεχείᾳ τῶν γραμμάτων, ταῖς μόνοις σου τοῖς ἔπεσι τὰ γράμματα" αἰτιώμενοι.

σια. ΥΜΗΤΙΩ ΑΡΧΙΑΤΡΩ.

ΕΙ μὲν συνεχῶς ἐπεστέλλομεν τῇ παρούσῃ σοι, ἀλλὰ συνεχῶς σε ὑπὸ μονῆς φέρομεν, ὥσπερ σε τῆς σφοδρότητος, τῆς ἀνευδαίας, τῆς γνησίας φιλίας πολλοὺς ὀλίγας ἡμέρας λαβόντες. ὅτι τοῦτο * ἐν κύκλῳ μὲν τὸ παρόντι ὑπισχνοῦν Σίλβιχι ὡς εἰς λιμένα, καὶ σὰς καθικετεύειν χεῖρας. ἡ γὰρ ὑπὸ βοηθὸς πολεμεῖται χαλεπωτάτης, διὸ καὶ τὸ ἔτος ὥρα σφοδρότερον ὑπισχνεῖται καὶ χαλεπωτέραν ποιεῖ. κατανοῶν τοίνυν, δίκαιόν μοι φαίνεται, τῷ νοσήματος τὴν φύσιν, ἐξαρπάσαι αὐτὸν τοῦ κλυδωνίου" σπεύσαντι, τῇ τῆς ἀρρωστίας βολίδι τὸν ἀπὸ τῆς ὑπερτάσεως τῆς σῆς ὑπερτιχίστως δυνάμει, ὃς πολλοὺς πολλάκις καταδυνεύσαντας ὑπὸ τῶν τοιούτων κυμάτων ὑποβρυχίους ἠρείσας τῷ ναυαγίῳ ταχέως ἀπήλλαξας.

σιβ. ΥΠΑΤΙΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

ΟΙδας καὶ αὐτὸς, κύριέ μου τιμιώτατε, ὅσον ὑμῖν φίλτρον μεθ' ὑμῶν τὰ πρὸς τὸν Θεὸν πεπήγασι, πλείονα βεβαίως, οἷος τις φαίνει. μηδὲν οὖν σε θορυβείτω τὴν γνώμην· ἐστὶν γὰρ σὸν ποιμνίῳ τὰς κακῶς φρονοῦντας. ἔκφυσι γὰρ εἰσὶ θηρίων καὶ τῆς ἐκκλησίας ἐπισωρεύοντες κύματα. αὐλὸς τοίνυν, καθὼς σοι πρόπαλαι ἔδοξε, τῇ παρεσκευῇ καὶ ἐκ μόνου δώρεᾶς, δράκοντας ὑπολείπειν πρὸς τὰ ἐκείνων μηχανήματα καὶ τοὺς ὑπὸ τοῦ λόγου, καὶ τὰς ἀφ' ὑμῶν πρὸς τῆς ὑγιείας τὰς σὰς διαγελῶντας. πολλὴν γὰρ δόξαν παρέχειν καὶ ὁ ἀλλοτρίως διατιθέντες, ὅταν τὰ παρὰ τῆς τιμιότητός σου διχόμηνα γράμματα.

σιγ. ΦΑΥΣΤΙΝΩ.

ΑΦικόμενοι εἰς τὸν Κυκυσὸν ὑγιαίνοντες (ἐστὶ δὲν γὰρ παρεσκευάσμεθα, ὅλον τὸν αὐλὸν ὑπὸ θορύβου ἀρχομένου ἀκοῦσαι τῆς ὑπισχνῆς) εὑρομεν χωρίον θορύβων κενὸν, καὶ πολλῆς μὲν ἀπεσχημένους πολλῆς δὲ γάμων ἡσυχίας, καὶ σὺν θεῷ σωζομένους, σὺν δὲ ἀπολαμβάνοντα ἔχον. καὶ τί θαυμαστὸν εἰ ἐν τῇ πόλει τούτῳ, ὅπου γε ἐν τῷ ἐρημοτάτῳ οὐδὲν ὑπισχνῆς ὑπῆρξεν, τῷ ἔκφυσι σὺν θεῷ φεύγοντα,

ἀφίκως

ἀδιαλ ἢ ἀπερισπάστως δηλῶμεν, πλείονος ἀπολαύσαντες ἀσφαλείας, ἢ ὅτε ταῖς θύραις μεμυθήκαμεν τῆς πόλεως. τούτων τοίνυν ἡμῖν τὴν εὐαγγελίαν δίδου Θ μισθόν, ζωοποιὸν ἡμῖν ὑπομένειν τὴν ὑγιείας τῆς σῆς. ἢ γὰρ ὅσα ἡσυχάζοντες ἐκτῶν ἔργων, διὰ τοσούτων ἀπολαύσομεν σε τῆς ἀγαθοῖς ὧν εὐφρανθείημεν, ὧν φιλήκοοι, ὧν παῤῥησιασάμενοι, ἅπαντα τὸν ἀρετὸν σε Θ λειμῶνα. ἢ ἐπτυφλώμεθα τῇ μνήμῃ, ὅσον ἂν δυ ἀπέχωμεν, πόθου ἀκόρεστοι σε ὄντες ἀφορολήπτως ἐκκαιόμενοι τῷ φίλτρῳ τοῦ σὲ ἰδεῖν. διὸ ἢ ὑπερθυμούμεθα καὶ ἐκτῶν ἔργων σε ἀπολαμβάνοντες ἰδεῖν. ὅπερ ἢ τὸν ἐργάδιν, ὅτι Θ δύ τινες ἐρχόμενα πλοίων, ἢ τὸν ἀγαθῶν ἀντιλαμβάνονται. καὶ γὰρ μείζων ἀπολαύσις ἡμῖν ἐστιν, ὅ τε συνεχῶς δέχεσθαι ὑπὸ σοῦ, εὐαγγελιζομένους ἡμῖν σὲ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς.

σιδ. ΦΙΛΙΠΠΩ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩ.

ΕΘαύμασα πῶς ἐν οὕτω χρόνῳ μακρῷ ἡμῖν οὐκ ἐπέστειλας· ἀλλ' ἀγάπην μὲν σὲ ἡμᾶς ὑπεδείκνυσαι καὶ ἀποστολὴν πολλήν, χάρτην δ' ἡμῖν οὐ μετέδωκας τῶν σῶν. ἵνα οὖν ἡμῖν χάρμα μὴ κατοκνήσῃς, τὰ σὲ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς δηλῶν· ὡς ἡμᾶς γε, καὶ μὴ χαίροντός σου, τὰ σὰ σὲ ἐργαζόμεθα, ἢ ἐγνωμεν ὅτι καὶ τῆς σχολῆς ἀξιολήπτου, τὸν ὑμῖν πρέπουσαν πῤῥησίαν ὑπεδιξάμενοι. τοῦτο ὑμῖν μισθός, τοῦτο σεμνότητα εὐσχήμων, τοῦτο εὐφημος ἀκήρατος, τοῦτο βασιλείαν πλῆθος. ταῦτ' οὖν ἅπαντα λογιζόμενοι, ἡμεῖς φέρετε καὶ συμπαθήσατε. ἐκμὲν γὰρ ὁ Θεὸς ἢ σὸν σωφρονισμοὺς λύσας τούτους, καὶ ταχίστην ποιήσας καλιὼν, ἢ τῆς ἐπανόδου ὑμῖν ταύτης πολυὸ ἐν ᾧ πρόσθι βίᾳ, ἢ ἐν ᾧ μέλλοντι αἰῶνι δοῦναι Θ μισθόν.

σιε. ΦΙΡΜΙΩ.

ΕΙς μὲν τὸν σωτηρίαν σε μεγάλα ἡμᾶς ὁ ἀῤῥωστῶν σε ἐζημίωσεν, εἰς ἢ τὸν ἀγάπην σὸν μικρὸν πρόβλαψεν. ἤρκεσε γὰρ ἡμῖν ἢ ὁ ἄπαξ σοι συγγενέσθαι εἰς ὁ ἠμέλθαι σε σφοδρὸς ἐρασάς. τοῦτο ἢ αἴτιος αὐτὸς, ὅτως ἐκ προσοιμίων σφοδρὸν καὶ μανικὸν σὲ ἡμᾶς ὑπεδέξαμενος ἔρωτα, καὶ σὸκ ἀφεὶς διελθεῖν τῆς ἀπὸ τοῦ χρόνου πτίρας, ἀλλ' ὁμοῦ τε φθάσεις, ἐκ ἐλαῶν, ἢ μὴ ἀκριβείας σαυτὸν προσδόσας ἡμᾶς. ἀφ' ὧν δὴ τοῦτο ἢ ἡμᾶς χαίρομεν, ἢ ὅπερ ὑπεδυμεῖς ἀκούσας, δηλοῦμεν. τίνα ἢ ταῦτά ἐστιν; ὑγιαίνομεν, ἀδιαλ τὴν ὁδὸν διανύσαμεν, σὺν τῇ φόβῳ τοῦ θεοῦ ἢσυχίᾳ καὶ ἀπερισπάστῳ πολλῇ, πολλῆς δὲ πάντων ἀπολαύομεν βυσίας, ἄφατον χαρπούμενα προθυμίαν· ὧν οὐδὲ ὁ ἐλαιὼν σὺν ταῦτα, οὐδὲ διηγήσαιτο. καὶ τί θαυμάζεις, εἰ σὺν τῇ πόλει, ὅπου γε ἐκ τὴν ὁδὸν μετ' πολλῆς ἐκύσαμεν τὰ ἀδεία; δήλου δὴ καὶ αὐτὸς ἡμῖν τὰ σά, ἵνα ὥσπερ σε τούτοις ἴσαμεν τοῖς διηγήμασι, οὕτω καὶ αὖθις πολλῆς ἀπολαύσωμεν τῆς βυφεσύπης, τὰ σὲ τὰ ὑγιείας τῆς σῆς μαθήσοντες. οἶδα γὰρ ἡλίκην ἐσπούδησε τὸν ἠδελφὸν τοῖς φιλοῖ ὑπισαμβόοις γησίοις, ὃ χρησόν τι σὲ τὸν ἀναπαυμβόων μαθήσει.

σις. ΧΑΛΚΙΔΙΑ.

Οἶδα τὸν ἀγάπην, ὃν ἔχεις σὲ ἡμᾶς αἰῶνα καὶ ὃς ἔρχεις, καὶ ὅλη ἀκμάζουσαν αὐτὸν ἀγαπητῆς, καὶ ὅτι αὐτῇ καὶ προθύμως ἐργάζῃ· καὶ ὃ μέσον οὐδὲν αὐτὸν ἔασας ἀμφισβητεῖσθαι ἠμέλθαι ἀπὸ τοῦ χωρισμοῦ ἐκ τοσούτου χρόνου, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον αὐτὸν θαύπεις. οἶδα ὅτι καὶ μετ' πολλῆς δέχῃ τῆς βυφεσώσης τὰ πρὸ ἡμῶν γράμματα, καὶ ὅλη καὶ γράφουσα καὶ σιγῶσα ὁμοίως σὲ ἡμᾶς διακείσῃ, πολλὰ

λὰ

λίω τῦ πραγματος ἐν πολλῷ τῷ χρόνῳ τὴν πρᾶξιν ἐληφώς. διὸ δὴ παρακαλοῦμεν τὴν τιμιότητά σου ἐπὶ πλεῖστον ἡμῖν ἀποδημῆσαι. πολλὰ γὰρ ἐστὶ χωρία σὺν τῆς γνησίας ἀγάπης ἐχόμενα, πολλὰ νήσων μήκη. διὸ καὶ τῇ ψυχῇ σου διὰ παντὸς παρέφερεσθε, ἐγκαλοῦντες ἡμῖν τῇ ἀμελείᾳ, καὶ τὴν μακρὰν σου ἄλυπον ἔχοντες, καὶ μὴ διὰ παντὸς χαίροντες, διὰ τὴν ἀσθένειαν τῶν γραμματοφόρων ἐγκοπτόμενοι. ταῦτ' οὖν εἰδυῖα, κυρία μου κοσμιωτάτη καὶ βελτιστάτη, χαῖρε καὶ αὐτὴ διὰ παντὸς ἡμῖν παρεῖ τῆς ὑγιείας τῆς σῆς. ἡμεῖς γὰρ, καὶ μὴ δεχόμενα γράμματα, σὲν ὅλῃ ἐρχομένους διὰ παντὸς ἐρωτῶμεν τῦτο. βουλόμεθα δὲ καὶ παρὰ τῆς κοσμιότητος τῆς σῆς διὰ παντὸς ἀκούειν ὑπὲρ ἡμῶν εὐαγγελιζομένας ἡμᾶς παρεῖ τῆς ῥᾳστώνης τῆς σῆς.

σιζ. ΧΑΛΚΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΥΓΚΡΙΤΙΑ.

Οἶδα ὅτι σφόδρα ὑμᾶς διεπάραξε τῶν ἐπαγγελιῶν πειρασμὸς ἡ συνέχεια τῶν ἐπενεχθέντων τῷ κυρίῳ μου τῷ τιμιωτάτῳ καὶ βελτιστάτῳ πρεσβυτέρῳ. ἀλλὰ μηδὲν ὑμᾶς τῦτο θορυβείτω. ὁ γὰρ διὰ τὸν Θεὸν ταῦτα πάσχων, ὅσῳπερ ἂν τὰ χαλεπώτερα πάθῃ, μείζονων ἀπολαύει τῶν φώτων. ἰσχυρὸν τοίνυν ἔχουσα τὸν τῦτον τὸν πόλεμον, φέρετε γενναίως καὶ εὐχαρίστως τὰ συμπίπτοντα, δοξάζουσαν τὸν Θεὸν ἐφ' ἅπασι τοῖς συμβαίνουσιν. οὕτω γὰρ καὶ ὑμᾶς χίονος γενήσεσθε τὰ ἀπαχθέντα αὐτῷ μᾶλλον δὲ τῶν φώτων, ὅταν ὦν γενναίως καὶ φρονίμως ἐνέγκητε τὰ συμβαίνοντα. ἴστε γὰρ ὅτι ἐὰν ὁ τῆς ὠὴς βίος, δι' ὃν ζημιοῦται αὐτὸς καὶ τὰ λυπηρὰ προσδέχεται· καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῦ Θεοῦ· καὶ ὅτι στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὸν ζωόν. παρακληθῆσαν οὖν καὶ διὰ τῦτον, καὶ διὰ τῆς προθυμίας αὐτῦ, ἣν πάντα ἀγωνίας διασκεδάσατε νέφος, χαίρουσαι, εὐφραινόμεναι ἐπὶ τοῖς τῦτο παθήμασι. καὶ γὰρ ἄφατος αὐτῷ ἀπόδοσις· κεῖται ὁ καρπὸς καὶ ἀκήρατος.

σιη. ΧΑΛΚΙΔΙΑ.

Ἐγὼ μὲν σφόδρα ἐπιθυμῶ συνεῖναι ὑμῖν εἰς τὸν διακονίαν μου τὸν ἀμώμητον πρεσβύτερον. εἰ δὲ παρακληθέντα αὐτὸν τῦτο οἶδα λειτουργὸν, πρεσπεμπα τῆς ἐκείνου προθυμίας τὸν ἀδελφὸν αὐτῦ καὶ τῆς ἐπιχειρήσεως ἀπαλλαγῶναι βραχέως. μὴ τοίνυν νομίσητε αὐτὸν κωλύεσθαι παρ' ἡμῶν, εἰ βούλοιτο ἀποδημεῖν. ἡμεῖς γὰρ ἑαυτῶν τὸν ἀδελφὸν ἐπιτρέψομεν, καὶ οὐ σφόδρα τῆς τῦ πράγματος φύσεως ἀπαιτούσης αὐτὸν τὴν παρουσίαν, καὶ διδοικότες μήποτε εἰς τὰ τῶν Ἰσαύρων ἐμπέσῃ χεῖρας. εἰ δὲ οὕτως ἀναγκαῖον αὐτὸν παρακληθῆναι, καὶ παρακαλοῦμεν καὶ παρεπόμεθα ἀναθεῖναι τῆς ἀποδημίας. καὶ γὰρ καὶ σώματι κεχωρισμένοι ὦμεν, ἀλλὰ τῇ τῆς ἀγάπης ἀλύσει μεθ' ὑμῶν ἐσμεν συνδεδεμένοι. μηδέν σε θορυβείτω, παρακαλῶ, τῶν συμπιπτόντων καθ' ἡμέραν. ὅσῳ γὰρ πλείους αἱ θλίψεις, τοσῦτῳ σοι μείζων ἡ τῶν γραμμάτων, καὶ πλείων ὁ μισθὸς καὶ ἡ ἀντίδοσις παρὰ τῦ φιλανθρώπου Θεοῦ, ἂν εὐχαρίστως φέρῃς καὶ γενναίως τὰ συμβαίνοντα. οὕτω γὰρ καὶ ταῦτα δικαταγώνιστα ἔσται, καὶ ὁ σὺν τῆς τῦτων ἀνατομῆς σοι πλατύμισθος καρπὸς ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀναφανὴς ἔσται, καὶ πολὺ μείζων τῶν παθημάτων.

σιθ. ΧΑΛΚΙΔΙΑ.

Οὐχ ὡς ἔτυχεν ἠλγήσαμεν, μαθόντες σὲ τοσαύτη σε ἀῤῥωστίᾳ ἔχ). οἴδαμεν γὰρ ὅπως καὶ τὴν ὑγιείας, κοινὸν μὲν κοσμιώτατον ἁπάντων ἀγαθῶν. ἵν' οὖν μὴ καταπεπτώκαμεν τῇ φερομένῃ, ἀλλὰ πρὸς τὸ ἐναντίον ἀναφέρωμεν, τοῦτο αὐτὸ δηλώσαι ὑμῖν ἀναγκαῖον. εἰ δέ σοι πέπαυται τὰ τῆς ἀῤῥωστίας λοίπια, καὶ πρὸς κάματον ἐπανῆλθες ὑγιάζων. σὺν γὰρ τῷ τυχεῖν καιρίου θεραπείας καὶ ἡ ἐρημία τοσαύτη κεκτήμενον, ὅταν ὑμᾶς τὴν ἀγαπητὸν ἡμῖν γνοίσῃ σὲ τῆς ὑγιείας ἔ εὐθυμίας μεμνῆσθαι. εἰ-
10 δὼς τοίνυν ἠλίκα ἡμῖν χαρίζῃ τοιαῦτα πέμπουσα ὑπὲρ σοῦ, μὴ μέλλῃς, μηδὲ ὀκνήσῃς, ἀλλ' εὐθέως τὸν πεῖσαι ἀδελφὸν ἵν', ὥσπερ ναῦν ὑπὸ τῆς εὐθυμίας ἔχωμεν ἡμᾶς, τὸν ἀῤῥωστίᾳ ἐπόδισα, οὕτω καὶ ὑγιείᾳ ἀπαγείλασα τὸν ἔλεον, πολλῆς ἡμᾶς ἐμπλησθῆναι τῆς ἡδονῆς.

σκ. ΧΑΛΚΙΔΙΑ.

Ὁ θεός σοι μαθὼν δῷ ἢ σὺ ταῦτα, ἢ ὁ τῷ μέλλοντι ἀρῶν, τῆς σὲ ἡμᾶς ἀξίους ἢ τιμῆς ἢ γνησίας ἀγάπης. σὺν γὰρ τῷ μένειν, ἀλλὰ ἢ αὔξειν ἢ ἐξ ἀρχῆς εἶδε σαφῶς, ὅπως σὲ ἡμᾶς ἀγαπᾶν ἐκανώσαμεν. ἀφ' ἑαυτοῦ ἢ ἐκ τοσούτου κεκτημένος
20 ἀγαθήματος, ἢ πολλῷ τῷ τῆς ὁδοῦ ἐπιρρέοντος μέσου, ἢ σὺ πολλαῖς ἐν σεαυτῷ θλίψεσι, ἀφ' ὧν τὸν ἐρημίᾳ τὸ χωρίον τοῦτο, ἀφ' ὧν σὺν σταυχῆς κινδύνους ἢ τοὺς ἐπαλλήλους τῶν ληστῶν ἐφόδους, ἀφ' ὧν τῷ ἰατρῷ σοῦ, σὺν οἷς τούτων κωλύομαι μεμνῆσθαι σου διὰ λιμοχώρου τῆς ἐμμελείας, ἀλλὰ τὸν ἀγαθὸν, ἐν ᾧ ἐξ ἀρχῆς ἢ καὶ ὅτι, ἔ καὶ ὃ οἶκόν σου ἔφηκα, ταύτῃ ἀκμάζουσαν ἀφ' ἑαυτῆς ἢ νῦν, σὺν οἷς σὺν ἐπὶ τὸ χρεών, σὺν ἐπὶ τὸ
25 μήκιστος τῆς ὁδοῦ μεμνῆσθαι αὐτὸν ἀφεῖς. πιστὸν γὰρ ὄντι ὃ ἀγαπᾷ γνῶσις. καὶ ὅτι ἀδελφὸν ἐν τῷ ζωοῦντι σου ἢ τῷ βιβλείῳ φέρει ἐν σιμπαθείᾳ ἀπόνῳ ἡμῖν ἀφελείας. οἶδα γὰρ ὅτι ἐκ πρώτης ἡλικίας ἄχρι τοῦ νῦν, ἀφ' οὗπερ λαλεῖν ἢ πάντοθεν ἀπὸ τοῦ ἀδύνατον ἐδίδουσας πιεσμοῦ, ἢ διώκουσαν μετ' εὐκολίας ἔ τῆς ἐπιστήμης ἀδελφὸν ἀγωνίζεσθαι, ὥσπερ οὖν ἢ ἠγόνισας πολλάκις, ἢ λαμπρεσιᾶ ἐπ' αὐτῷ τῷ παραπτῆναι σὲν ἐξ-
30 φάνεις. εἰ δὲ μείζων ἐστὶ τῶν προελθόντων, ἀλλὰ ἢ ὁ σὸς φασὶν πλείων. μηδὲν οὖν σε παραπέτω τῶν ἐπαγομένων ὀφλῶν· ἀλλ' ὥσπερ ἀὲ αὔξηται τὰ κίνδυνα, καὶ μείζονι γίνηται ὁ κλυδώνιον, προσύτερα μείζονα αἰάμβρα τὸν ἐμπορίας, ἢ πολλῷ πλείονα τὰ ἐπαθλα τῶν ἰσφώτων, ἢ μείζονα ἢ λαμπρεσίτερα. Οὐ γὰρ ἄξια τὰ παθήματα τούτων καιρὸς πρὸς τὸν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλύπτεσθαι εἰς ἡμᾶς. ὁδὸς γὰρ τὰ πρῶτα, ἔ τὰ χρῆσα καὶ λυ- Ρωμ. η. ιη.
35 πηρὰ τοῦ βίου τούτου, καὶ ἐκάτερα ὁμοίως προσδύεται, ἔ σὺν αὐτῷ πάλιν, σὺν πεπηγὸς, ἀλλὰ μιμῆται τὸν φύσιν, ὁμοῦ τὰ φαινόμενα ἔ τὰ δοκοῦντα. καθάπερ ἄλλο ὁδῖται ἢ ὁδιπόροι, αὖ τὰ ἀφ' λειμώνων ἀδύοσιν, ἀλ' τὰ ἀφ' φαράγγων, σὺν μᾶλλον ὅτε ἐστὶν ὕδωρ κερασοῦται τὸν ἡδονὸν, ὅτε ἐκφλὸν ἐστὶν λύπην (ὁδῖται γὰρ εἶσιν, ἀχὶ πολῖται, ἐκάτερα προσερχόμενοι, καὶ πρὸς τὸν πατρίδα τὸν ἑαυτῶν ἐπιγράφοι) ἵ-
40 τω γὰρ προσκαλῶ ἢ ὑμᾶς, μήτε πρὸς τὰ φαιδρὰ τῶν πρόσθεν κεχηνέναι βίου, μήτε ἐπὶ τῷ λυπηρῷ καταπλήττεσθαι· ἀλλ' ἐν μέσῳ στῆναι, ὅπως ἐπὶ τὸν κοινὸν ἀπάντων ἡμῶν πατρίδα μὴ πολλῆς προσλήψησθε τῆς ἀῤῥωστίας, ἐπειδήπερ τοῦτο ἔστι δ' μόνον καὶ πτηνὸς καὶ ἀθάνατον ἀγαθόν· τὰ ἢ ἄλλα πάντα, πλοῦτος, χόρτος, καὶ κάπνος, καὶ εἴ τι τούτων εὐτελίστερον.

σκα. ΧΑΛ-

σκα. ΧΑΛΚΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΥΓΚΡΙΤΙΑ.

ΟΥδὲν ὑμῖν ἀπολογίας δεῖ πρὸς τὸ μὴ ἀθυμεῖσθαι. ἐμοὶ γὰρ ἀπὸ τῆς γνώμης παρεκαλέσατε, καὶ οὐδὲν ἔλαττον ἔχετε πρὸ ἡμῶν τῶν ἀφικομένων σύ ταῦθα. δεῖ δὲ ἡμᾶς ὑμῖν ἔχω πολλὰ, τὸ γνησίαν ὑμῶν εἰδέναι διάθεσιν, καὶ ὅταν τῆς ἀπουσίας πολλὰ ἔχω συγγνώμην, δεῖ τε τὸ τοῦ σώματος ἀῤῥωστίαν καὶ τὸν τῆς ἔτους ὥραν καὶ τὴν λῃστῶν φόβον. γράφειν δὲ μὴ κατοκνῆσαι σωτῆρος ἡμῶν, τὰ περὶ τῆς ὑγείας ὑμῶν διαγελίζόμενος. καὶ γὰρ πάρρω καθήμενοι μεριμνῶμεν τὰ ὑμέτερα· καὶ μαθῶμεν, ὅτι θορύβων ἐκτός ἐστε καὶ τρικυμίας, καὶ τὰ περὶ τῆς ῥώσεως ὑμῶν, οὐ τὸν τυχόντα καρπούμεθα θυμηδίαν. ταῦτ' οὖν εἰδέναι σωτῆρος, ἡμᾶς διαγελίζεσθε ταῦτα, ἅπερ ἐπιθυμοῦμεν μανθάνειν, ἵνα καὶ ἐν ἐρημίᾳ δεῖ τείχοντες πολλὴν ἐκπυδῶν καρπωσώμεθα τὴν παράκλησιν.

σκβ. ΧΑΛΚΙΔΙΑ ΚΑΙ ΑΣΥΓΚΡΙΤΙΑ.

ΜΗδὲν ὑμᾶς ταράττετω τῶν συμβαινόντων, μηδὲ τὰ ἐπάλληλα τῶν πραγμάτων κύματα θορυβείτω ὑμῶν τὴν διάνοιαν. τοιαύτη γὰρ ἡ φύσις καὶ τοιαύτη ἐστὶν ἡ θλιβερὰ ὁδὸς, πολλὴν ἔχουσα τὴν δυσκολίαν, πολλοὺς κόπους καὶ ἱδρῶτας καὶ πόνους. ἀλλὰ ταῦτα μὲν παρῳδεύεται, καὶ τῷ παρόντι συγκαταλύεται βίῳ. καὶ γὰρ φύσις ἡ ὁδὸς, ἀλλ' ὁδὸς ὅδε· τὰ δὲ ἐκ τούτων φέρει πρᾶον καὶ ἡμερώτερον, βεβαίαν διάνοιαν καὶ ἀθάνατα, καὶ πολλῷ μείζονα τὸν ἱδρῶτον. ἐπιστήσας τοίνυν καὶ ὁ ὑπέρτερος καὶ ὁ προσκαίρου τῆς θλίψεως, καὶ ὁ διανοίας καὶ ἀθανάτου τῶν ἀμοιβῆς, φέρετε πάντα ἡμερώτερον, μηδενὶ τῶν συμπιπτόντων δυσχεραίνοντες καταπόμενοι. εἰ γὰρ ὅδε λυπηρὸς, ἀλλὰ μέτρια μέντοι· τὰ δὲ ἄλλα πάντα, ἄνεσις, δημεύσεις, ἀπαγωγαὶ, ὑπάτων λαὶ, καὶ ὅσα τοιαῦτα, σκιά πίς ὅδε καὶ κενὸς καὶ ἀφανὴς, καὶ εἰ μὴ τύπων ὑπερλίσερον. ἅτε οὖν καὶ ὁ κύριος ἡμῶν ἔμπροσθεν χρόνου πολλοῦ μελετήσας φέρειν πειρασμοὺς, καὶ πᾶν τὸ ἀρμόσθουσαν ὑμῖν ὑπεδείκνυσθε νουθέτημα. αὕτη γὰρ ἡ ἀσφάλεια καὶ ἀδεία καὶ γαλήνη πολλὴ καταπέμπουσα ὑμᾶς δυνήσεται, καὶ δοκιμωτέρας ποιῆσαι. καὶ γράφειν σωτῆρος ὑμῖν τὰ περὶ τῆς ὑγείας τῆς ὑμετέρας, δῶ ἴσως εὑρητε δι' ἑαυτῶν χρεῶν πληρωθησόμενοι σύ ταῦθα. ἴσθι γὰρ ὅπως αὐτῆς ἀντεχόμεθα, καὶ ὡς βουλόμεθα πυκνότερον περὶ ταύτης μανθάνειν.

σκγ. ΧΡΩΜΑΤΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΑΚΥΛΙΑΣ.

ΗΧησε μὲν ἡμῶν ἡ μεγαλόφωνος τῆς θερμῆς σου καὶ γνησίας ἀγάπης σάλπιγξ, μεγάλη δὲ διωλύγιον ἐκ τοσούτου πυθόμενα τὸ διάστημα, καὶ πρὸς αὐτὰ ἀφικομένη τῆς γῆς τὰ πέρατα. καὶ τῷ πρόντων οὐκ ἔλαττον ἴσμεν ἡμᾶς τοσοῦτον ἀπέχοντας ὁδοῦ μῆκος ὁδοῦ τὸν σφοδροπάτερον σου καὶ πυρὸς γέμοντα ἀγάπης, τὸν εἰλικρινῆ καὶ ἀληθείας πολλῆς καὶ παῤῥησίας ἐμπεπλησμένην γλῶτταν, τὸν ἕνα σαν τὸν ἀδάμαντα μιμούμενον. δεῖ δὲ σφόδρα ὑπομνῆσαι καὶ τῆς κατὰ πρόσωπον ἀπολαῦσαι σου ζωτυχίας. ἀλλ' ὅμως δὲ τοῦτο ἡμᾶς ἡ ἐρημία αὕτη πρείλετο, ἐν ᾗ νῦν ἐσμεν πεπεδημένοι, θύοντας καὶ μεγάλῃ καὶ τιμιώτατον καὶ θυσιαστέριον προσφέρειν, καθὼς ἔνι, τὸν ὑπὲρ ἐμοῦ πλουτοῦντα τὸν ἑαυτῶν, γράφοντες, καὶ παρακαλοῦντες, χαίρειν ὁμολογοῦντες ὑμῖν πολλὰς καὶ τῆς ἀπουσίας, ἵν' ἐκ πάντος τοῦ μακροῦ τούτου χρόνου καὶ πολλῆς ἐπιδείξασθε τῆς εὐτονίας· καὶ παρακαλοῦμεν, ἵνα καὶ ἐπάνοδον, καὶ τούτου ὑμεῖς ἐκ τῶν ἐμπιπτόντων γραμματηφόρων, εἰ γένοιτο εὑρεθείη καὶ πρὸς τὸν ἐρημίαν ταύτην ἀφικνούμενοι, τὰ περὶ τῆς ὑγείας

ὑγιείας ἡμῖν ἐπιτέλλειν τῆς ὑμετέρας. οἶδα γὰρ ὅσον ὀφθῆναι καρπωσάμενα τὴν ἡδονήν, ἧς ὕστερον θερμῶς αὖθις ἡμᾶς ἐφιμείψεσθαι τὴν ὑγείαν πυνθανόμενοι εὐαγγελιζόμενοι.

σχολὴ ΧΡΩΜΑΤΙΩ ΕΠΙΣΚΟΠΩ ΑΚΥΛΗΙΑΣ.

ΤΗς θερμῆς σου ἐμφύσεως ἀγάπης σάλπιγξ μόγις ἡμῖν καὶ διωλύγιον ἀφ' ὑμῶν πνεύσασα τὸ διάστημα, καὶ πρὸς αὐτὰ ἀφικομένη τῆς γῆς τὰ πέρατα. καὶ τὴν παροῦσαν οὐκ ἐλάττονι ἴσμεν ἡμᾶς ἢ τοσούτοις ἀπομετρουμένοις μήκεσιν ὁδοῦ, τὴν ὀφοδροπάτιλον καὶ πυρὸς γέμουσαν ἀγάπην, τὴν ἐλπιδοφόρον ἐλευθερίας πολλῆς καὶ παῤῥησίας ἐμπεπλησμένην γλώττης, τὴν ἔνστασιν τὴν ἀδάμαντα μεμαθήκαμεν. διὸ καὶ σφόδρα ἐπεθυμοῦμεν τῆς καθ' ὑμᾶς ἀπολαῦσαι σου Χρυσοστόμου. ἀλλ' ὅπερ καὶ τοῦτο ἡμῖν ἡ ἐρημία αὕτη προὐξένησε, τὸ μὴ τῶν ἴσμεν πεπεδημένοις, θυμοῦντες καὶ χαλεπὸν μοι καὶ τιμιώτατον καὶ βιλτιόστατον πρεσβύτερον, καθὼς ἔπι, τὴν ἐπιθυμίαν πληροῦσθαι τὴν ἑαυτῶν, γράφοντες καὶ παρακαλοῦντες, χαρίζεσθαι ὁμολογοῦντες ὑμῖν πᾶσιν ὑπὲρ τῆς ἀσυδίας, ἵν' ἀφ' ἑνὸς τοῦ μακροῦ χρόνου μὴ πολλῆς ἐπιλείξασθε τῆς βιτοπίας. καὶ παρακαλοῦμεν, ἵνικα αὖ ἐπανίῃ, καὶ τότε ἡ χαρὰ ἀφ' ἑνὸς ἐμπιπλάτω γραμματηφόρου, εἰ γὰρ ἴσως εὑρεθεῖεν ἐπὶ πρὸς τὴν ἐρημίαν ταύτην ἀφικνούμενοι, καὶ αὖθις τῆς ὑγιείας ἡμῖν ἐπιτέλλειν τῆς ὑμετέρας. οἶδα γὰρ ὅσον ὀφθῆναι καρπωσόμενα τὴν ἡδονήν, ἧς ὕστερον θερμῶς αὖθις ἡμᾶς ἐφιμείψεσθαι τὴν ὑγίειαν πυνθανόμενοι εὐαγγελιζόμενοι.

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΟΥ ΠΡΕΣ-
ΒΥΤΕΡΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
ἴσες.

α. ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΜΗΤΕΡΑ.

Ὁ δὲ μήτηρ φιλόστοργος καὶ φιλόπαις, ὃ, ἵνικα αὖ δέῃ τι τοῦ δέοντος, ἐπιζητῇ τοῦ παιδὸς καὶ ἐλαιώδη αὐτὸν οἴκοθεν καὶ θεραπαίνας φέρειν καὶ χαρίσια, καὶ πολλὰς εἰδέναι τῆς ἀποδημίας. κατέλυσας αὐτὸν τῆς φύσεως τὸ τυραννίδα, κελεύσασα ἡμᾶς ἔρημον ἐπὶ ἀλλοδαπῆς πόλεως, καὶ φόβου ἰσαυρικοῦ ἀδείας, καὶ τὰ χαρίσια ἡμῶν τὰ συνουσίας τὰ μὲν ὑμῶν, ὥστε μηδὲν ἀναγκαῖον ἀθῶαι ποιῆσαι τῶν μὴ παρόντων. διὸ καὶ ταῦτα οὐ πολλὰ χαρίζεσθαι ἴσμεν, καὶ οὐκ ἐπὶ ἔτυχες, ἀλλ' ἐπὶ ὕπνος αἰδοῦς, καὶ τοῦτο γενοῦ μήτηρ, οἵαν γένεσθαι χρή. ὡς αἰ γὰ τῶν παθῶν καταμαλακιζόμεθα, καὶ παρὰ τὰ συμφέροντα τῶν παίδων τὴν προῖσιαν αὐτῶν ἐπιζητοῦσαι, ὦ μητέρες,

ἀλλὰ παῤῥησίαι δικαίως ἀν' ἡμῶν ἐληλύθει. ἀλλ' ὥσπερ σὺ τοῦτο αὐδρεία γέγονας καὶ σιδηρᾶ τις ῥώμη, ἄφατον τὴν πρὸς τὸν φίλον Θεὸν ἀγάπην τοῦτον παρασκευάσασα σοι μαθεῖν· ὕστε καὶ ἡμᾶς καλοῦμεν, καί σε διδάσκομεν καὶ σὺ τοῖς ἄλλοις ἅπασι τὸν αὐτὸν ἐπιδείκνυσθαι φιλοσοφίαν, καὶ εἰδέναι, ὅτι μία μόνη ὄντι συμφορὰ, ἁμαρτία μόνον, τὰ δ' ἄλλα πάντα μῦθος, δόκησις ἡγεῖσθαι, καὶ δόξαι, καὶ τιμαὶ αἱ παρὰ ἀνθρώπων, καὶ ἡ πρὸς τὸ θεῖον ἀγχιστεία ἀγγέλοις ὁδὸς αὕτη μάλιστα ἡ δοκοῦσα τῶν ἀλιτηρίων ὄντι. Διὰ γὰρ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν, φησὶν, εἰς τὸν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ· καὶ πάντες οἱ ἅγιοι, οἱ τε ὑπὸ τὴν παλαιὰν, οἵ τε ὑπὸ τὴν καινὴν, ταύτην ὥδευσαν τὴν ὁδὸν, ὀπτοῦλυθόμενοι, ζωοχῶς ἐλαυνόμενοι, φυγάδες καὶ μετανάσται γινόμενοι, ἀπόλιδες, ἄοικοι, θανάτους ἀώρους ὑποδυόμενοι καὶ πρὸ ὧν μάλιστα ἠδαμῶς ἐχρῆν. τί γὰρ ὀδυνηρότερον, εἰπέ μοι, ἢ χαλεπώτερον τοῦ παρὰ δόξαν ἀδελφικῆς καὶ τοιᾶσδε λύσαι, καὶ ἄωρον καὶ βίαιον ὑποστῆναι πάλιν φυγάδα καὶ ἄπολιν γενόμενον, καὶ δοῦλον, καὶ τὰ ἀλλοτρία ἐνθυμεῖσθαι, καὶ τοῦ ἐμφύτου δεδοικέναι φόβου· αἳ δὴ Ἰωσὴφ παρῆσαν, καὶ ἀγαθύσασθαι, καὶ διδάσκαλα ἔτη τοσαῦτα, καὶ μυρία παθήματα ἀλγεινά· αἳ δὴ Μωϋσέα, καὶ τοσαῦτα παρὰ τῶν Ἰουδαίων παθόντα κακά. τὰ γὰρ τῶν * * οὐδὲ παρεῖσαν ἐπὶ τοῦ λόγου. ταῦτ' οὖν ἅπαντα ζωαγαγοῦσα, καὶ λογιζομένη τῆς ὑποστάσεως μισθὸν, θυσίαν ἀνέσεγκε τῷ Θεῷ, ὃ ἡμιτόμως ὑπεσχῆσθαι τὰ συμπίπτοντα, καὶ ἀμεταμέλητος αὐτὸν δοξάζειν· ἐπεὶ δὲ ὁ Ἰὼβ ἀπὸ τῶν τοιούτων ἐστεφανώθη ῥημάτων. ἀλλ' ἄμεινον δὴ καὶ τὸν ὅπως ὃ χρηστότερον μεταβολὴν, καὶ μὴ ἀμελίπτως Θεὸν ὑπὲρ τούτου παρακαλοῦσα, καὶ γράψαι ἡμῖν ἀσυδάσαι, ὅπη γέγονέ τι πλέον ἀπὸ τῶν ἡμετέρων γραμμάτων εἰς εὐθυμίας σοι λόγον, εἰ γε μὴ βάλοι βαλεῖν ἡμῖν τὸν βύφεσσιόν. ἡμᾶς γὰρ σὺ ταῦτα πολλῆς ἀπολαύομεν ἡδονῆς, σὺ συμφωνίαν τῇ ζωοποιᾷ τοῦ ἀγωνιστοῦ ὑπισχόμενος, καὶ τῇ ἡσυχίᾳ τοῦ χωρίου τούτου· τῇ πολλῇ ἀπορεμμοσιώνῃ. καὶ δὴ ὁ τῶν Ἰσαύρων πέπαυται φόβος, καὶ χαμαὶ οὐδὲν ζωελαύνοντες εἰς τὸν αὐτῶν. μὴ δὴ τοσαύτην ὀλιγωσῆς ἡμῖν ἡδονὴν. εἰ γὰρ ἔλθοι γράμματα παρὰ τῆς σῆς ἡμιότητος δηλοῦντα ἡμῖν, ὅτι ὡς σοι πρέπον ὄντι, καὶ ἀξίως τῆς ὑψηλῆς σου γνώμης τὰ συμπίπτοντα φέρεις, καὶ σύντονον πολλῷ καρπωσόμεθα εὐθυμίας παρασκεύην. ἐπεὶ γὰρ ἡμᾶς ἀνέκτησαν ἡ ἐπιφελὴς ζωοποιὸς τοῦ ἀγωνιστοῦ ὑπισχνοῦντο, ὡς ἄλλως αὐτ' ἄλλων κρεῖττον ἐργάσασθαι, καὶ μὴ συγχωρῆσαι μηδὲ αἰσθῆσαι τῆς ξένης λαβεῖν· τοσαύτη ἡμᾶς παρεισρέπει ἀγαθῶν εὐφροσύνη, καὶ πλοῦτος ἡμᾶς πέρας πνευματικὸς, καὶ θεοὶ ἀεὶ ταῦτα διηνεκῶς δοξάζοντες παυόμεθα.

Πρεσϐ. ιϑ. κϛ.

β. ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΑΔΕΛΦΗΝ ΑΥΤΟΥ.

Συναγάλλομαι ἡμᾶς εἰς ἀγάπην καὶ φύσεως νόμος, καὶ ὃ λῦσαι ταῖς αὐταῖς ὠδῖσιν. ἡμᾶς δὲ οὐκ οἴντινα μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐτέρωθεν, καὶ ὅλον μάλιστα χρὴ, καὶ αἰδουμένη καὶ φιλοῦσάν σε τὴν τιμιότητα, ὅτι σοι τῶν παρόντων λόγος οὐδείς· ὅτι πανοῦ ἥλασας, καὶ τὸν κόπον ἐσθέσας, καὶ πηλὸν καταπάτησας, καὶ κυφὸν σοι γέγονε τὸ πλεῖον πρὸς τὸν ὁδὸν τὸν

τὴν εἰς ⸗ ὑγιεινὴν φέρουσαι, καὶ οὔτε ἀνδρὸς μέλημα, οὔτε παιδοτροφίας φροντὶς, οὔτε οἰκίας ἐπιμέλεια, οὔτε ὁ σὺν θεῷ πλοῦτος δορυφορεῖν ἰσχύσει σοι ⸗ ἀποσκελίσαι σοι ⸗ δρόμον, καὶ βραδύτερον ἐργάσασθαι· ἀλλ' αὐτοῖς δὴ τούτοις τοῖς δοκοῦσιν εἶναι κωλύμασιν εἰς πλοῦτον πάντας πίστεως κέρδησαι, καὶ σὺν θεῷ καὶ σὺν ἡμῖν ἁπάσης ταπεινοῦσα ἀνδρας (Πενία γὰρ, φησὶν, ἀνδρα ταπεινοῖ) ἰσχυρὰ σε κατεργάσῃ, ἀλλὰ καὶ ὑψηλοτέραν εἰργάσατο. τοιοῦτον γὰρ ἀρετὴ, σὺν θεῷ τὰ ἀναγκαῖα τούτων ἐμποδίζειν, ἀλλὰ δι' ἁπάντων αὐτὰ βιαιοτέραν καὶ ἀράχνης ταύτης, κέρδος σὸ τοῦτο συναγαγοῦσα πολύ. ταῦτα οὐχ ἁπλῶς ἐπιστάλκαμέν σοι τὴν τιμιότητα, ἀλλ' ὅπως ⸗ ἀναζώμεθα καὶ τῇ ἀποδημίᾳ τῇ ἡμετέρᾳ, ὃν τρόπον θορύβῳ τὸν αὐτὸν παρέχομεν σφόδρα σε διαπεφάσθαι καὶ ἀλύειν, τούτῳ χάρᾳ γεγεφαμμένῃ σε τῇ εὐλαβείᾳ, ἵνα ἐννοήσασα ὅτι οὐδὲν ἐστὶν μὴ ἡ τῆς ἀρετῆς, πλατεῖα ἦ ἡ τῆς κακίας, μήτε σὺν μὴ ἁμαρτημάτων βιαιοτέρῳ ζηλώσῃς, ἀλλὰ διακρύσῃς μειζόνως (ἐφόδιον γὰρ αὐτοῖς τῆς τιμωρείας ἡ βιαιοτέρα ἐστὶ) μήτε σὺν τῷ ἐναντίῳ ὀδυνήσῃς ταλαιπώρως, ἀλλὰ τὰ μακαρίσῃς μειζόνως, αὐτὰ μετ' ἀρετῆς ὀδυνῶσι. καὶ γὰρ καὶ τούτοις ἐφόδιον καὶ παραθήκη πιστὴ ἡ στεφανοῦν μὴ τῆς ἀρετῆς καὶ ἡ συνοχωρεία ἐστὶ τῶν παρόντων. ἐπεὶ καὶ ὁ πλούσιος ἐκεῖνος οὐ διὰ τοῦτο μόνον ἀπωλάσθη, ὅτι ὠμὸς καὶ ἀπάνθρωπος ἦν, ἀλλ' ὅτι ἐν πλούτῳ πολλῷ· μᾶλλον δὲ ψυχῇ παρανήμονος πράγματος· ὁ γὰρ Λάζαρος διὰ τοῦτο ἐστεφανοῦτο, ὅτι μὴ πολλῆς τῆς χαρτερείας ⸗ χαλεπὸν τὸν ἐλκῶν ἤνεγκε πόλεμον, τὴν πεῖναν, τὴν ἐρημίαν τῶν παρεπιδημούντων, ὃ ἀπορίφθαι, ὃ καταφρονεῖσθαι, ὃ παρκεῖσθαι πράγματα παῖς τῶν κυνῶν γλώσσαις. ταῦτα γὰρ πάντα εἰς ἦ παρὰ τὴν ἡμετέραν ὑπόσασαν γραμμάτων, ἀλλὰ διαγνῶναι ἐστὶ) νομίσαντες καὶ πρὸ ἡμῶν σε διαμεμνῆσκεσθαι, ἐπιστάλκαμεν, ὥστε μὴ τῇ τοῦ σώματος τῆς ἀθυμίας δουλοῦσθαι. εἰ γὰρ καὶ μὴ βουλόμεθα πάντα εὐθέως τοῖς γράμμασιν, οἶδα σαφῶς ὅσα ὑμᾶς παρεμύθησε λυπηρά, καὶ διὰ τοῦτο παρεσπάσθημεν τὸν ὑπογραμμόν. ἵν' οὖν καὶ ἐν ἀλλοτρίᾳ διατρίβοντες πολλῆς ἀπολαύσωμεν τῆς ἡδονῆς, πέμψον ἡμῖν γράμματα δηλοῦντα ἡμῖν, ὅπως ἔχουσιν ἡμῶν αὗται αἱ παρεμβάσεις ὡς ἐβουλόμεθα καὶ ἐπεθυμοῦμεν. οὕτω γὰρ κἀγὼ πάρρω καθήμενος πολλὴν ἐντεῦθεν καρπωσόμεθα τὴν εὐφροσύνην. ἡμᾶς γὰρ καίτοι τοσαῦτα πεπονθότες σὺν θεῷ ἀναπνέομεν, ὅταν τε μαθοῦν ἐννοοῦντες, ὧν ἐπάθομεν, καὶ ταχίστην ὅπως τὰ βέλτιον μεταβολὴν τὰ παρόντα παρασδεχόμενοι λήψασθαι, ὡς καὶ αὐτὰ τὰ παρόντα δείκνυσι. ταῦτ' οὖν καὶ αὐτὰ λογιζομένη, μηδὲν κατακαλαχιαθῆς παρὰ σὺν τῆς ἀνομοιότητος ἰδρῶτας, ἀλλὰ τῶν τε ἄλλων σε παιδίων ὑπομενοῦν (πλείων γὰρ σοι νῦν ὁ μισθὸς) καὶ τὸν καλὸν Ἐπιφάνιον καὶ τῷ Θεῷ δοκοῦν ἀνατρέφειν ἀσφάλεια. οἶδα γὰρ ὅσης παιδοτροφίας μισθός. οὕτως ὁ Ἀβραὰμ εὐδοκίμησε μὴ τῶν ἄλλων, καὶ ἐντεῦθεν ὁ Ἰωὴλ ἐστεφανοῦτο, καὶ τοῖς γονεῦσι τοῦτο ζωογόνος ὁ μακάριος Παῦλος ὑπαπάπει λέγων· Ἐκτρέφετε τὰ τέκνα ὑμῶν ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου. ἔχεις σχολὴν ἱκανὴν ἀπαγαγεῖν σε τῶν παρόντων καὶ ἀχάρων φροντίδων καὶ τῆς ἀνοήτου λύπης· σχολὴν πολλὴν φέρουσαι κέρδος, μεγάλως τῶν τῆς ἀρετῆς διωγμῶν βρύειν καρπῶν, εἴ γε βουληθείης ἔργον τοῦτο ποιήσασθαι. παρὰ γὰρ τῆς διανοίας μου τῆς μικρᾶς, σὺν θεῷ οἶμαι δεῖν σὺν θεῷ ὑπερέλλειν· ἐπιδύσασθαι σὲ ζωοδόκον μὴ τῶν ἄλλων καὶ τοῦτο ὃ καὶ πόρρω μακρὰν, καὶ ⸗ ἄφατον ἐντεῦθεν καρπὸν, ἢ ὅτι παιδίσκην ἄπασαν ὑπερηκόντισας ἐν τῇ παρὰ αὐτῶν θεραπείᾳ. ἀλλ' ἔμως ὅπως πρέπον ἐν ἐμοὶ καὶ παρὰ τούτου δέχεσθαι, ἀκούσον τοῦ μακαρίου Παύλου λέγοντος, Τιμᾶν σὺν γονέας, καὶ παρεστῶτος, ἤ τις ὄντως ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ. καὶ οὕτω σαυτὸν ἄγῃς, πολλῶν μὲν σαυτῇ παραποθήσῃ σὺν στεφάνων, πολλῶν δ' ἡμῖν ἐργάσῃ τῶν ἡδονῶν· καὶ σὺν θεῷ πεποιθέναι μὲ τούτων κηπεύομεν, ὧν πεποίθαμεν, καὶ δέχεσθαι τοῦτο· ἀλλὰ τῶν ἔγκλησιν τῆς εὐφροσύνης τὸν σῶν ἀγαθῶν παρεχόμενοι καὶ εἰς τὰ οἴκοθεν εἶναι καὶ μεθ' ὑμῶν δέχεσθαι καὶ τῇ ῥοπῇ ἡμῖν ἅπαντα φέρεσθαι κηπεύομεν.

Παροιμ. ι. δ.

Ερ. ς. δ.

Ερ. ς. ς.

Γ. ΠΡΟΣ ΟΥΑΛΕΡΙΟΝ ΚΑΙ ΔΙΟΦΑΝΤΟΝ
πρεσϐυτέρους.

Μαλιστα μ̃ὲν ἀ μὴ γράφαιν γράφαι ἐχρῆν. τοιοῦτος γὰρ τῆς ἀγάπης ὁ νόμος· οὐκ αἰσχύνεσθαι ἐλαττοῦσθαι, ἀλλ' ἀεὶ φιλονικεῖν καὶ σὺν ἀγαπωμένοις τῇ ἐξουσίᾳ τὸ φιλεῖν. καὶ γράφαντα δ' καὶ ἄπαξ καὶ δὶς σὺν οὕτως ἠξιώσατε τὴν ὑμετέρων γραμμάτων, ἀλλ' ἐσιγήσατε σιγὴν οὕτω μακρὰν πρὸς μὲν ἕκαστον ἐπιθυμοῦντα δίκαια καὶ φάδας γραμμάτων. καὶ ταῦτα οὐκ ἐγκαλῶν λέγω (οὐχ οὕτως ἀνοσίως μοι τὰ πράγματα) ἀλλ' ἀθυμῶν ἀδυνώμενος. ὅσῳ γὰρ μὴ πολλῆς τῆς ἐπιβολῆς ἐπιθυμῶ τὴν γραμμάτων, τοσούτῳ καὶ πλέονα τὴν ἀδυνάτου ἀποστερούμενος αὐτὴν ἐπανορθοῦμαι. μικρᾶς οἴεσθε πρόφασιν ἡμᾶς ἕξειν μὴ ὄφις ἐκπεπτωκέναι, χρὴ τοσούτων γνησίων οὐ δυναμένους βλέπειν, ἐρημίαν οἰκοῦντα πάσης ἐρημίας χαλεπωτέραν Ἰσαύρων, φόβῳ πολιορκούμενον μὴ τὴν ἐμὴν, καὶ τὰ κοινὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀκούοντα κακὰ πάντα χοῦ τῆς οἰκουμένης βλασφήμοντα, ἃ καθ' ἑκάστην ἡμέραν μὴ προσήκης ἀξιόμισθα, καὶ χαλεπά τινα ὠδίνοντα ναυάγια; εἶδε μοι δυνατὸν ἦν πρᾶξαι τὰ λόγῳ τῆς ἀγωνίας τὴν τυραννίδα, τότε δ' ἂν καὶ μὴ λεγόντων ἡμῶν αὐδὶ δ' μετέγνωτε ὅτι τῇ σιγῇ. λυπεῖ δέ με πρὸς τούτοις ὃ μήτε εἰς γραμματηφόρων ἀσθένειαν ἔχοντας καταφυγεῖν τοῦτο ποιῆσαι· ἔστιν σημεῖόν ἐστιν. ἀλλ' ἐγὼ μ̃ὲν ὑμῖν δ' εἰπεῖν δυσχερές, ὑμῖν δ' καταλιμπάνω εἰδέναι, εἰ μὴ πολλῆς ἐστὶ τὰ ὀλιγωρείας καὶ τῆς καθ' ἡμῶν ὑπερφυΐας. ἀλλ' ὅσον μοι τοῦτο μόνον, καὶ καταφρονῆτε, καὶ ὑπερορᾶτε τῆς ἡμετέρας σμικρότητος· ἓν ὀπίσω πάντων μόνον, ὅπως δ' μαθήσεσθε, τὰ γράμματα τῆς θεοσεβείας ὑμῶν τὰ πολλὰ ἔχοντα πρὸς ἡμᾶς. καὶ γὰρ εἷς ἡ δεύτερος πολλάκις ἀφίκοντο πρὸς ἡμᾶς, ὧν ὁ κύριός μου ὁ τιμιώτατος ἀδελφὸς Λιβάριος, καὶ οὐκ ἠξιώσατε ἡμᾶς τῶν ὑμετέρων γραμμάτων. μὴ δὴ πρόσθετε, πρόσκαλῶ, τῇ ἀθυμίᾳ μου ἀθυμίαν ἑτέραν. εἰ γὰρ μηδὲ μ̃ὲν τὴν ὀπισθίαν ταύτην βουληθείη τιμὴν ὀπίσειλαι, ἢ ὄκνος, ἢ ῥᾳθυμία σύδοντες, ἡμᾶς οὐ παυσόμεθα καὶ γράφοντες, καὶ μὴ τὸ γράφειν ἡ ὀλοφυρόμενοι καὶ ἀθλιωσῶντες διὰ τὴν σιγὴν τὴν ὑμετέραν. "τοῦτο γὰρ ἐσμεν κύριοι. ὁ μικρὸν ἦν ἡμῖν εἰς πρόκλησιν, μᾶλλον ἢ δ' "τοῦτο χρείας, ἢ μεγίστη ἡμῶν παραμυθία, ὃ μέχρι τῆς ἐρημίας αὐτῆς καὶ τῶν περάτων τῆς γῆς (πρὸς γὰρ αὐτὰ τὰ πέρατα χεδοὶ ἐσμεν νῦν) φήμην ὑμῶν διαδοθῆναι λαμπρὰν καὶ μίζουσαν ὑμᾶν τὰ κατορθώματα. πάντες γὰρ ὑμᾶς ἀνακηρύττουσι, θαυμάζουσι, σεβασοῦσι, μακαρίζουσι τῆς ἀνδρείας, τῆς σερρότητος, ὧν διὰ τῶν ἔργων ἐπιδείξασθε, ὃ γραφικὸν σκεῦος πληρῶσης, Σαρ. δ' λα. Ἕως θανάτου ἀγώνισαι πρὸ τῆς ἀληθείας, καὶ Κύριος πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ. ἰδοὺ γοῦν, τοσούτων κυμάτων ἐπενεχθέντων, τοσαύτης ζάλης διαπασάσης, ὅτε θορυβῆσαί τις ὑμᾶς ἴσχυσεν, ὅτε εἰς ὀπισθοῦ πρόκλησαν, ἀλλὰ καὶ μείζονα ὑμῖν ἐγκωμίων ἄρτιτε γεγόνασιν, ⓐ κακῶς ὑμᾶς ποιῆσαι βουλόμενοι, αἴτιοι. διὰ ταῦτα χαίρετε, πρόσκαλῶ, καὶ εὐφραίνεσθε, καὶ ⓦ Θεὸν ἱκετεύοντες μὴ διαλίπητε, τὸν ποιοῦντα καὶ μεγαλυνόμενα· ποιήσει γὰρ Εφ. Γ. κ. ταχέως ὑπὲρ ἐκπεδιασμοῦ ὧν αἰτούμεθα, ἢ νοοῦμεν, διὰ τὴν οἰκείαν ἀγαθότητα.

Δ. ΠΡΟΣ ΚΑΣΤΟΝ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΝ.

Πῶς διαλάμπει σαφῶς καὶ λαθεῖν δ' δύναται ψυχὴ θερμὴν ἀγάπην ἔχουσα; ὅπως ὑπὸ τῆς σῆς γέγονε διμιότητος. σὺν γὰρ εἰδὼς ὅτι ἐπεσάλκαμβά σε τῇ εὐλαβείᾳ, καίτοιγε ἐπεσάλκαμβα, ἔμως αὖθις τὰ πρὸς σαυτὸν πεποίηκας. γράφατε ἡμῖν, καὶ τὴν διάθεσιν

ἀγάθωσι σε τὴν γνησίαν καὶ ἐκ τούτου ὑπεδέξαμένος, καὶ πολλῆς ἡμᾶς ἐμπλήσασι τῆς εὐφροσύνης καὶ τῆς παῤῥησίας. ἵν' οὖν συνεχῶς ταύτης ἀπολαύωμεν τῆς ἡδονῆς, καὶ εὐφραινώμεθα, συνεχῶς τοῦτο ποιεῖν παῤῥησιάζεσθε, ἵνα κἀμὲ δι' ἄλλης. οἶδα γὰρ ὅτι ὃ πεζὸν δύσκολον τῷ μὴ ῥᾳδίως πρὸς τοῦτο παῤῥησιάζεσθαι. καὶ γὰρ ἡ τῆς οἰκουμένης ἐρημία τοῦτο χωρίον τοῦτο ἐστιν. ἀλλ' ὅμως τοῖς ἀγαπῶσι καὶ τὰ δύσκολα εὔκολα γίνεται. εἰ γὰρ βουληθείης ἀδιαφόρως διακεῖσθαι καὶ πολυπραγμονεῖν, μὴ ἐκεῖθεν κτῆσαι χρείας ἰδίας ἀφορμὰς εὐπρόσοδους εὑρήσεις, καὶ ὅλως οὐδὲν ὑπολείψει τῷ ζητεῖν καθόλου. τοῦτ' οὖν εἰδὼς, διὰ παντὸς μὲν ἡμῶν μέμνησο, συνεχῶς ἡμῖν πέμπε ἐπιστολάς. τό τε γὰρ πεζὸν δυσκολίαν ὑπομένει· ἔχει, ὅ τε πόνος· ἡ δὲ ἐξ αὐτοῦ ὑφροσύνη πλεῖστα ἡμᾶς ποιεῖ, καὶ πολλῆς παῤῥησίας γέμομεν.

ε. ΠΡΟΣ ΚΥΡΙΑΚΟΝ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΝ.

Καὶ σὲ τούτῳ ἐθαύμασά σου τὴν ἀγάπην τὴν θερμὴν καὶ γνησίαν καὶ ἀκλινῆ, δι' ἧς ἔδειξας, ὅτι οὐ πρόσκαιρον ἡμῶν, ἀλλὰ καὶ ἀΐδιον, πολλῷ ποιεῖς λόγῳ. οὕτως μὲ γὰρ ἔφης μηδὲ ἐπιλαθέσθαι ἡμᾶς τῆς τιμιότητός σου, καὶ οὐκ ἐλλιπὲς τοῦτο ἐμποιῆσαί σοι σιγήν, ἀλλὰ καίτοι νομίσας ἡμᾶς σεσιωπηκέναι, τρεῖς ἐπιστολὰς ἐπέμψας πρὸς ἡμᾶς· ἡμεῖς δὲ καὶ ἄκων καὶ δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις ἐπιλελήσμεθα. καὶ ἀμφότερα ἐδείχθη καλῶς, καί τε ἀγάπη σὴ μὴ διηνεκῶς τῶν γραμμάτων ἡμῶν, καί τε βαρυθυμοσύνη ἡ ἡμετέρα. ἐπεὶ οὖν οἶδα ὅπως ἀγαπᾷς ἐκεῖ τὴν τιμιότητά σου, ὅτι τῷ καθαλείῳ τῶν ἀγαθῶν βρύεις, τῷ συνδέσμῳ τῆς τελειότητος, ὑπεδαψιλεύσω τοῦτον ἡμῖν τὸν θησαυρόν.

ὅσας γὰρ δὶς λέξωμεν ὑπιστολὰς, καὶ πολλαὶ ὧσι δὶς ἀριθμῷ,
ὑ λαμβανόμεν κόρον, ἀλλ' ὃ σφόδρα ἀγα-
πᾶσθαί σε ἐκεῖ τ' ἡμιότητα.

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΩ

ΕΠΙΓΡΑΦΟΜΕΝΑ.

ΝΟΘΕΥΟΜΕΝΑ ΔΕ, ΩΣ ΟΙΜΑΙ,

ἐπιαὶξ δ' ὡς ἔτυχε τηῦτα δέ.

ΠΕΡΙ ΨΕΥΔΟΠΡΟΦΗΤΩΝ ΚΑΙ ΨΕΥΔΟΔΙΔΑΣΚΑ- Λογ. α.
λων, ἢ ἀθέων αἱρετικῶν, καὶ σημείων τῆς ἀντιχρίστου. ἐρρέθη δὲ, μᾶλλον τοῦτ' ἐκδημεῖν ἀπὸ τοῦ σώματος.

Διατί ποτὲ ὁ λόγος, καθάπερ ἡ ἔγκαυσις οὐ μόνον ἀλγεῖται, ἀλλὰ καὶ πολλῆς χαρᾶς γέμει. ἀδυνατῶ μέν, ὅτι οὐκ ἔστι κωλῦσαι πάντας ὑμᾶς· πολλῆς δὲ χαρᾶς γέμω, ὅτι ἐφίστηκέ μοι ὁ καιρὸς" ὡς δ' ἀναλύσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, καὶ (καθὼς ἔθος τοῖς ἁγίοις) Οὐκέτι κωλύσω πάντας ὑμᾶς. ἐπὶ δὲ λαλήσω τὸ ἀδυνατῶ καρδίας, οὐδὲ τὴν ψευδηγορίαν, καὶ ψευδοδιδασκαλίαν, καὶ ἀθέων αἵρεσιν· οὐδὲ ὧν ὁ ἀπόστολος ἔλεγε, Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσι ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι· οὐδὲ ὧν πολλαχοῦ "ὑμᾶς μεμνήσομαι. πολλοὶ γὰρ λόγοι ἐποιησάμην," χαρίζεσθαι Χριστῷ, ὡς καὶ ἐπιφανῆναι φιλόθεοι· καὶ χαίρω τοῖς λόγοις οὐδὲ τούτων ἕνεκα ἐρωτῶ, εἰ ἄρα μέμνησθε τῆς ἐμῆς εἰρηνίδος. οἶδα δὲ ὅτι μέμνησθε, καὶ μάλιστα οἱ φιλόπτωχοι καὶ φιλοθεάμονες καὶ φιλόχριστοι. ὁ γὰρ φιλόθεος δικαίως ἂν κληθείη φιλόχριστος, καὶ ὁ εἰρηνίδων τοῦ διαπαντὸς τοῦ Χριστοῦ· ὅτι ὁ ἀγαπῶν με, ὁ τοῦ νόμου μου μελετήσει ἡμέρας καὶ νυκτός· δηλονότι ἐν ᾧ ἀναγνώσεται, καὶ ἐν ταῖς λιπαῖς ἀγίων γραφαῖς. ἀνέξαλειπτον ἔχει ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τὸν ὅρον τοῦ θεοῦ μνήμην, ἀπεκδεχόμενος ἐκ τῆς ὀργανῆς, καὶ ἀεὶ τηρῶν τὸν ὅρον τῆς αὐτοῦ προθεσίας, πότοτε εἰ χρὴ αὐτὸν κατέχειν ἢ ἱερὰς βίβλους· καὶ οὐκ ἐπιλήσεται" ἐκείνου τὴν φοβερὰν βιβλίων, οὐδὲ ὧν γέγραπται, ὅτι Κεκτήσει σκάληξ, καὶ βίβλοι ἰοκοποῦσιν. ὁρᾷς πόσον κέρδος ἐστὶ τὸ ἐρευνᾶν τὰς θείας γραφάς, ὡς καὶ πολλάκις ἀκούσατε. τί δέ ἐστιν ὁ λέγομεν ὑμῖν; ὅτι οὐδὲν ἔλειπτε, οὐδὲ πρέσκοπτε τὴν συμφερόντων ὑμῖν ἡ θεία γραφή, ἀλλὰ πάντα καλῶς κεκόσμηκε τὰ πρόσφορα, καὶ ἀκόλουθα, καὶ αὐτὸ τὸ διαπαντὸς τὸ ὅλον, παραλαμφθοῦσα καὶ παρασφαλίζομένη, ὡς μήτηρ φιλότεκνος τὰ ἴδια τέκνα φιλοῦσα παρακαλύπτεται, καὶ ἀποκρύπτει, οὐδὲ τὴν πτωχείαν, καὶ οὐδὲ τὴν ἀσέλγειαν, καὶ οὐδὲ τὴν μοιχείαν, μηδὲν παραδραμοῦσα (ὡς παρεῖρη) τὰ ἡμῖν συμφέροντα· καὶ γὰρ οὐκ ἐν κρυπτῷ λαλοῦσα, Ex Ma. Cæsareo: Isaiæ. 18. λ. 2. Tim. 3. 13.

λαλεῖσα, οὐκ᾽ μὴ προφητεύσω, ἀλλὰ πάντα χρὸν ποιῶ καὶ δικαίωμα κράζουσα διὰ τὸ νόμου, καὶ προφητῶν, καὶ ἀποστόλων, καὶ αὐτοῦ τοῦ διαπαντὸς τῶν ὅλων. διὰ μὲν γὰρ Ησαΐου τοῦ προφήτου λέγει· Ανεβόησον ἐν ἰσχύι, καὶ μὴ φείσῃ, καὶ ὡς σάλπιγξ ὕψωσον τὴν φωνήν σου. καὶ πάλιν λέγει, Ἐπ᾽ ὄρους ὑψηλοῦ ἀνάβηθι ὁ εὐαγγελιζόμενος Σιών· καὶ προσιὼν λέγει, Ὑψώσατε, μὴ φοβεῖσθε. καὶ Δαβὶδ λέγει· Ἐκοπίασα κράζων, ἐβραγχίασεν ὁ λάρυγξ μου. Ησ. νη. α. Ησ. μ. θ. Ψαλ. ξη. δ. 5

Ιωάννης ὁ θεολόγος ἐν τῇ καθολικῇ λέγει, Βλέπετε ἑαυτούς. Παῦλος δέ τι; Βλέπετε πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε. ὁ δὲ κύριος· Ἐγὼ πρόρησιν ἐλάλησα τοῖς κόσμοις, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. καὶ ἀλλαχοῦ ὁ εὐαγγελιστὴς περὶ αὐτοῦ, ὅτι Εστηκεν ὁ Ιησοῦς, καὶ ἔκραξε λέγων· Εἰ τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς μέ, καὶ πινέτω. ὁρᾷς πόσος ἀγών, πόση σπουδή, πῶς παῤῥησίᾳ καὶ γραφὴ κράζει, καὶ οὐδεὶς ὁ ζημιοῖ; καὶ πάλιν ὁ μακάριος Παῦλος· Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν· βλέπετε πῶς περιπατεῖτε, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι· καὶ ὁ Ιωάννης· Βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ εἰργάσασθε· ὅτι πολλοὶ πλάνοι ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον. καὶ πολλαχοῦ ὅτι τοιοῦτα τὰ τῆς γραφῆς παλαιᾶς τε καὶ καινῆς διδάσκει, βοᾶντα καὶ διϋπνίζοντα ἡμᾶς ἐκ τῆς ῥᾳθυμίας ἡμῶν· ἡμεῖς δὲ σαλεύειν ποιοῦμεν, καθὼς λέγει Ησαΐας ὁ προφήτης, Οτι τοῖς ὠσὶν αὐτῶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν. ὦ πόσων καὶ πηλίκων γραμμάτων ἀκούοντες δὲ Χριστοῦ μου; ὅταν δὲ ἀναπολήσητε ἐσόμενα τὴν ἡμέραν τῆς ἀναγνώσεως, ὅταν ἔλθῃ φωτίζων τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερὰ ποιῇ βουλὰς τῶν καρδιῶν, ὅταν εἰς ὃ κριτήριον καθίσῃ, καὶ βίβλοι ἀνοιχθῶσι, ἃς νῦν ἀκούοντες χλευάζομεν, καὶ δὲ παραδιάγομεν. ἕκαστος γὰρ τὴν ἰδίαν ὁδὸν ἐπλανήθημεν, καὶ καταλιπόντες τὴν εὐθεῖαν ὁδόν, καὶ ἐπλανώμεθα ὡς ὃ ἀπ᾽ ἀρχῆς, ὅτι οὐκ ἤρξας ἡμῶν, Κύριε, ὡς φησιν ὁ προφήτης. καὶ ἀληθῶς εἰς ἡμᾶς ἐπληρώθη ἡ προφητεία Δαβὶδ λέγουσα, Καὶ ἐμίγησαν ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἔμαθον τὰ ἔργα αὐτῶν. διὰ τοῦτό ἐσμεν καταπεποιοὶ ἐν πάσῃ τῇ γῇ, διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ εἰς ἡμᾶς κατέπιπτε τὰ τέλη τῶν αἰώνων, ὡς γέγραπται, καὶ οἱ πομφόλυγες λύκοι, καὶ τὰ προβατα ζωντα ἐμεμια, καὶ ὁ λιμὸς ὅτι βραχὺς, οὐ λιμὸς ἄρτου, ἀλλὰ λιμὸς τοῦ ἀκούσαι λόγον Θεοῦ. μηδεὶς οὖν τῶν ἐλπιζόντων ὅτι Κύριον ἀπογινωσκέτω. μὴ οὖν ἀθυμήτε, προορώντες πάντες εἰ ποτε, ὅτι μετ᾽ ὑμῶν εἰμι· χαρσεῖτε οὖν. Οὐ γὰρ λιμοκτονήσει Κύριος ψυχὰς δικαίου. πρὸς τοῦτο λιμοῦ λέγει Κύριος διὰ τοῦ προφήτου· Καὶ ἐξαποστελῶ τὸν λιμὸν ἐπὶ τὴν γῆν, οὐκ᾽ λιμὸν ἄρτου, οὐδὲ διψῶν ὕδατος, ἀλλὰ λιμὸν τοῦ ἀκοῦσαι λόγον Θεοῦ· καὶ περιφαμιοῦνται ἀπὸ τῶν ἀνατολῶν ἕως δυσμῶν ζητοῦντες τὸν λόγον τοῦ Κυρίου, καὶ οὐ μὴ εὕρωσιν. ὁρᾷς ὅτι οὐ περὶ ἄρτου ἔλεγεν; ὦ λιμοῦ δεινοῦ καὶ ψυχοφθόρου, βλασφεροῦ, τῆς αἰωνίου κολάσεως προοξένου. διὰ τοῦτο ὁ λιμὸς ὄντως ὁ χερσὸς πάντος πονηροῦ προάγματος· διὰ τοῦτο ὁ λιμὸς ὄντως ὁ ἄγονος πάντος καλοῦ· τοῦτον δὲ λιμὸν προθεωρήσας ὁ προφήτης Δαβὶδ ἐρχόμενον, προκαλεῖται Θεὸν λέγων· Ο Θεός μου, μὴ σιωπήσῃς ἀπ᾽ ἐμοῦ. καὶ περὶ τῶν ἀσυνδέτων πιστῶν προφητεύσει λέγων· Ρύσασθαι σκ θελήσει τὰς ψυχὰς αὐτῶν, καὶ διαθρέψαι αὐτοὺς ἐν λιμῷ. καὶ ἀλλαχοῦ λέγει· Καὶ ἐν ἡμέραις λιμοῦ χορτασθήσονται. καὶ πάλιν· Ελεήμων καὶ οἰκτίρμων ὁ Κύριος· τροφὴν ἔδωκε τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. ταῦτα προφητεύει Δαβὶδ περὶ τῶν ἐρωτώντων τὰς γραφάς, ὅπως μὴ πειράσωσιν. ἐρωτήσωμεν τὰς γραφάς, ἀδελφοί, ἵνα μὴ πειράσωμεν, ἐλθόντος τοῦ ψυχοφθόρου λιμοῦ· ἐρωτήσωμεν, ἵνα μὴ πλανηθῶμεν καὶ περιφερώμεθα πάντοτε ἀνέμῳ. διὸ φησιν ὁ Κύριος τοῖς τὸν ἀμπελῶνα· Πλανᾶσθε, μὴ νοοῦντες τὰς γραφάς. ἀληθῶς γὰρ πεπλανημένοι πλανῶνται. πόθεν ὁ ψυχικὸς ἐπῆλθε λιμός; ἀρχὶ σκ τοῦ μὴ ἐρωτᾶν τὰς γραφάς; ὦ πόσων ἀγαθῶν ἑαυτοὺς ἐστερήσαμεν, καταλιπόντες τὰς θείας γραφάς; διαυτοῦ γὰρ τὸ προσταγμα, ἐρευνᾶσθε· ὅτι μάτην ἐρευνᾶσθε καὶ ζητεῖτε, καὶ εὑρήσεις πολλοὶ καὶ ἀρεῖσθε πλοῦτον, Ησ. νη. α. Ησ. μ. θ. Ψαλ. ξη. δ. Ιωαν. ιη. κ. Ιωαν. ζ. λ. Φιλιπ. γ. β. Εφ. ε. ιε. β. Ιωαν. ζ. η. Ησ. ε. ι. Ησ. ξγ. ιθ. Ψαλ. ρι. λδ. α. Κορ. ι. ια. Παροιμ. ι. γ. Αμως. η. ια. Ψαλ. κζ. α. Ψαλ. λβ. ιθ. Ψαλ. λς. κ. Ψαλ ρι. δ. Ματθ. κβ. κθ.

τον,

του, ἓ ζητοῦσι κεκρυμμένον ἐν τῷ ἀγρῷ. ἀγρὸν νοήσεις τὴν θείαν γραφήν. ἐρεύνησον, καὶ εὑρήσεις· καὶ εὑρών, πάντα, ὅσα ἔχεις, πώλησον, καὶ ἀγόρασον Ⓦ ἀγρὸν ἐκεῖνον, τὴν κρίσιν τῶν ἀγίων γραφῶν, ἐν αἷς κέκρυπται ὁ υἱός, ἡ ἀληθὴς σοφία τοῦ παντός, "ὃν εὗρεν μα- Παροιμ. Ϛ. ιϛ.
κάριός ἐστι, καθὼς γέγραπται, ὅτι Μακάριος ἀνθρωπος ὁ εὑρὼν σοφίαν. ἐρεύνησον, ἀγαπητὲ
καὶ πλούσιος τυγχάνῃς, εἴτε πένης, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύθερος, εἴτε ἄρσεν, εἴτε θῆλυ, ἐρεύνα τὰς γραφάς. ἀλλ' ὅτι ὁ πονηρὸς ἐπεμελήθη. ἐκεῖ γὰρ ζωοτελείας ὁ λόγος, ἡ ψευδοπροφητῶν ἡ ψευδοδιδασκάλων, ἡ ἐκεῖ ἀθέων αἱρετικῶν ἢ χαμαίρρου δίκην ὑπικλυσάντων πάμπολυ, καὶ πλανώντων πολλούς. καὶ πόθεν ὅτι συμβέβηκε, δῆλον· ἐκ τῆς ἀγνωσίας καὶ ἀπειρίας τῶν ἰσταμένων. ὅπου γὰρ ἀπειρία παιδίων, ἐκεῖ πρόφασις λύκων, ἓ πονηρία
10 παντὸς ἀπώλεια. τί οὖν; εἶπον πρώην περὶ τῆς συντελείας ἡμῖν, ἢ τῶν ἀθέων αἱρετικῶν φλυαρίαν καὶ βέβηλα δόγματα; εἰ ἴσως καμοῖς, εἶχον αὐ θριαμβεύσαι ἡ δημοσιεύσαι αὐτῶν τὰ βέβηλα δόγματα. ἀλλὰ μέγας ὁ στίβος, καὶ πολὺς ὁ λόγος, τὰ τότε γυμνάσαι ἡ θριαμβεῦσαι ἀκαθάρτα δόγματα. πλὴν πρὸς ὃ πρὸ μικροῦ διαγνῶναι ὅτι πολλοὶ ἐσπούδασαν ἐκ τῶν ἁγίων γραφῶν τοῦτον ὡς εὑρεῖν τὸν Χριστόν, καὶ λύκοις τῆς αὐτοῦ ποίμνης παν-
15 ταχοῦ ἐλαυνομένοις, καὶ ἐκβαλλομένοις ἔξω τῶν τοῦ Χριστοῦ πολιτῶν. δεῖ ἡ λύκοι δικαίως ἐκλήθησαν ὑπὸ τῶν προφητῶν, καὶ αὐτὸν τὸν διαπαντὸς τῶν ὅλων, καὶ τῶν μακαρίων ἀποστόλων· καὶ οὐ μόνοι λύκοι, ἀλλὰ ἡ" λιμοί, καὶ ἀστοχῆς, καὶ αἰτιδικοι, καὶ ἐχθροί, ἡ ὑπικοῦλοι, καὶ βλάσφημοι, καὶ ὑποκριταί, καὶ κλέπται, καὶ λῃσταί, καὶ βδελυκτοί, ἡ ψευδοπροφῆται, καὶ ψευδοδιδάσκαλοι, καὶ ὁδηγοὶ τυφλοί, καὶ πλανῆται, καὶ πτωχοί, καὶ αἰτή-
20 χειροι, καὶ σκώληκες, καὶ ὑοὶ τοῦ πηλοῦ, καὶ ζιζάνια, καὶ ἄλκοι, καὶ πνευματομάχοι Ⓓ βλασφημήσαντες τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οἷς οὐκ ἀφεθήσεται οὔτε ἐν τούτῳ αἰῶνι, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι· Διὸ ὅς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται. πρὸς ἡ τούτοις, καὶ τέκνα τοῦ διαβόλου· καθὼς ἔφησεν ἀνθρώπους ὁ Κύριος, Οπ ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστέ. διὸ ἡ πάλιν ὁ λόγος· Φαμὲν καὶ τέκνα τοῦ διαβόλου. διὸ οὖν πρώην περὶ τούτων ἀρκετὰ εἰρήκαμεν,
25 καὶ πρὸ περὶ τῆς συντελείας λαλήσαντες, καὶ καταπαύσαντες Ⓦ λόγοις. ἐπὶ δὲ οὖν ἐπὶ ἡμᾶς καὶ τέλη τοῦ αἰῶνος ἔφθασεν (ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος) καὶ ἐπέστησαν Ⓓ χαλεποὶ καιροί, καὶ ἡ ἀποστασία ἐπλήθυνθη, καὶ ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν ἐψύγη, καὶ Ⓓ πλανῶντες πολλοί, καὶ Ⓓ πλανώμενοι πλείονες· φέρε, μὴ ἀπολύξωμεν καὶ ἱερεῖς βίβλους, ἐν αἷς ἐρευνῶντες τὴν ὁδὸν τῆς ἀληθείας, βαδίσωμεν, ἀκατέχοιτες ὅτι τὰ ἄγια ὄρη, πρὸ φῆτας λέγω καὶ ἀποστόλους, ὅπως
30 μὴ πλανηθῶμεν ἡ πρὸ φερώμεθα πάντη δρέμμα τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδίαν τῆς πλάνης. μὴ" καταμείνωμεν, ἀλλὰ ζωοφυλλήσωμεν τοῖς ἁγίοις μαθηταῖς ὅτι ὁ ἱερὸς ὁ μακάριος, καὶ ἀκηράσωμεν τὸ ἡμέτερον καλὸν παιδὸς λέγοντος, Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε, Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πάντα χοῦ ὃ βλέπετε. καὶ Ἰωάννης τὰ ὅμοια λέγει· Βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ εἰργά-
35 σασθε. καὶ ὁ Παῦλος λέγει, Βλέπετε τὸν κύνας· Βλέπετε πῶς περιπατεῖτε. δεῖ ἦ, βλέπετε, ὁρᾶν ἕτερόν ἐστιν, εἰ μὴ πρὸς ἡμέτερον ἀσφάλειαν εἰρηνεύοντες περὶ τῶν πλανώντων Ⓦ κόσμου, καὶ τῶν λύκων ἐπικρυπτόντων, καὶ ἀπατώντων τοὺς ἀμελεστέρους. πολὺ ἦ" ἀναγκαῖον· πάντα χοῦ εἴρηται τὰ ταῖς γραφαῖς δεῖ, βλέπετε, καὶ ὁρᾶτε, καὶ γρηγορεῖτε, καὶ προσέχετε, ὑμῖν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ καὶ πάντι τῷ ποιμνίῳ. ὁρᾶτε πρεσβύτερος τῶν
40 χρησίμων ἡμῖν ἡ θεία γραφή. ἐμοὶ ἦ δακρύειν ἐπέρχεται, ὅταν ἀκούσω ἀπὸ τῆς ἡμετέρας ἐκκλησίας τινῶν λεγόντων, μὴ εἰρᾶσθαι δεῖ τὰ τὰς θείας γραφάς· καὶ τοῦτο ὑ μόνον πρὸς λαϊκῶν, ἀλλὰ ἓ πρὸς τῶν δοκούντων εἶ ποιμένων, καὶ τόπους ἐπεχόντων ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ἀλλ' οὐ βήτορες· πρὸς οὓς οὐκ ἔχω τι εἰπεῖν, οὐκ ὑμῖν, οὐδὲ τυφλοί, Ⓓ ἀμαθεῖς καὶ ἀσθενικοί, Ⓓ ἰματίων κολλωπισταί, ἓ οὐχὶ βιβλίων, Ⓓ καταλιπόντες Ⓦ λόγον

τοῦ

τῦ Θεοῦ, ⁊ τῇ χαρᾷ ἀγαλλιώμενοι, ὧν ὁ Θεὸς ἡ χιλία, ⁊ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰχμάλω αὐτῦ, ④ ὃ γάλα ⁊ ὃ ἔλεος ⁊ ἡ ταραχὴ τῆς πίμνης καταχρώμενοι, ὡδὲ ⁊ τῶν προβάτων οὐ φειδόμενοι· ὡδὲ ὧν λόγων ὀφείλετε ἐν τῇ μεγάλῃ ἡμέρᾳ. πῶς ἐκφεύξεται τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; ἐγὼ ⁊ παρθεὶς τῷ λόγῳ, Εἰς μέσον ἐπάξω τοιαύτας μάρτυρίας, ἀποδεικνύων ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν, εὐαγγελίων τε καὶ προφητῶν καὶ ἀποστόλων, Χριστοῦ κηρύττοντος, ὅπως ἐκφύγῃ τὰ μαλθάκια ἀδικα, τῶν ⁊ πολλοὺς ἀσφάλεια. Ἀρξώμεθα ⁊ λέγειν πόθεν, ἢ ἐκ τῦ εἰπόντος, Ἐγώ εἰμι ἡ ἀρχὴ ⁊ ὁ τέλος; ὑπίσασιν. Ὃς ⁊ ἕκαστος ④ νῦν ἑαυτῷ, ἀποδείκνυσι πᾶς βιωτικὴν μέριμναν. εἶπεν ὁ Κύριος· Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, ὅτι ἐγώ ἐιμι ὁ Χριστός, ⁊ πολλοὺς πλανήσουσι. ⁊ πάλιν, Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες. ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε, φησί· τουτέστιν, οὐκ τῶν λόγων, οὐκ τῆ ψευδοπροφητείας, οὐκ τῆς ὑποκρίσεως αὐτῶν, οὐκ τῆς κακοδοξίας αὐτῶν, οὐκ τῆ βλασφημείας αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. ⁊ γὰρ δύναται δένδροι σαπρὸν ποιῆι καρποὺς καλούς. πῶς δένδροι γὰρ οὐκ τῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· ὕτω ⁊ ὑμῆς οὐκ τοιούτους οὐκ τῶν καρπῶν τῶν ἰδίων ἐπιγνώσεσθε. ⁊ ἐπιγνόντες, μὴ προσλαμβάνετε αὐτοὺς εἰς οἰκίδιν, καὶ χαίρειν αὐτοῖς μὴ λέγετε, μὴ ὑποκύπτητε, μὴ ἀξιώσητε λόγου, μηδὲ βάλητε αὐτοῖς μάργαρίτας ὑμῶν ἐμπροσθεν αὐτῶν τῶν χοίρων, ἀλλὰ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης αὐτῶν, ἤγουν τῆς αἱρέσεως. μηδεὶς δὲ ὑμῶν ἀποκρινέσθω, ἢ πρόφασις ἀκούσεται· Θεὸς γὰρ ὁ λαλῶν. ἀκούσατε ④ ποιμένες καὶ φωνὰς τῦ ἀρχιποιμένος· ἀκούσατε πῶς ἀποκαλύπτει ⁊ θριαμβεύει αὐτοὺς κρυφίους λύκους· ἀκούσατε, ⁊ προσέχετε ⁊ ἑαυτοῖς ⁊ παντὶ τῷ ποιμνίῳ· βλέπετε αὐτοὺς κλέπτας. Ὁ γὰρ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ⁊ λῃστής. ⁊ πάλιν πρὸς αὐτοὺς λέγει· Ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ, κατ' ἐμοῦ ἐστι. ⁊ πάλιν πρὸς αὐλοὺς ἔλεγεν· Ὑμεῖς ἐκ τῦ πατρὸς ὑμῶν τῦ διαβόλου ἐστέ. Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων. αὐτοὶ γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν. ⁊ ἀλλαχοῦ πάλιν· Ὑμεῖς οὐκ ἐστὲ ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν. ὁρᾶς πῶς πανταχῦ ὁ διαστολὴ σηλιτεύει ⁊ θριαμβεύει τοὺς ἀσεβεῖς, ὅπως ἡμεῖς μὴ πλανηθῶμεν; ὧ τῆς ἀφάτου φιλανθρωπίας, ὧ τῆς ἀφράστου συγκαταβάσεως, ὧ τῆς ἀνεκλαλήτου ἀγαθότητος. τί ἀνταποδώσομεν τῷ Κυρίῳ ὡδὲ πάντων τούτων; τί ἀντιλογησόμεθα τῷ ἀρχιποιμένι; ὦ ποιμένες ⁊ συμποιμένες (ἰδοὺ γὰρ ὀλίγα ἐκ τῶν πολλῶν) πῶς πανταχοῦ ἀσφαλιζόμενος ὁ διαστολὴ διὰ τῶν ἀγγέλων εὐαγγελίων βοᾷ, βλέπετε, γρηγορεῖτε, προσέχετε, ταπεινοῦσθε, ἀγωνίσασθε; ⁊ οὐ μόνον διὰ τῶν εὐαγγελίων βοᾷ, ἀλλὰ ⁊ διὰ τῶν θεοφόρων προφητῶν, ⁊ τῶν θεολόγων μαθητῶν τὰ ὅμοια φθέγγεται. ἐν πᾶσι γὰρ λαλῆ ὡς βούλεται, καὶ μάρτυρες μοι Παῦλος λέγων· Τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ. δεῦρο τοίνυν, προσαγάγωμεν εἰς μέσον τὸν θεολόγον, ⁊ ἀκούσωμεν ἐξ αὐτῶν τί ὡδὲ τῶν ἀθέων αἱρετικῶν ἀπαγγελοῦσιν ἡμῖν. Εἰπέ, μαχαίρι Πέτρε, ᾧ ἐμαχαίρισεν ὁ Κύριος ⁊ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· Εἰπὲ ⁊ ἡμῖν ὡδὲ τῶν πλανώντων ⁊ μωρόντων ἀπατᾷ τὴν τῦ Χριστοῦ ποίμνην, ἣν σοι παρέδωκε ⁊ ὑπίσχυσεν ὁ ἀρχιποίμην ⁊ ὑπίσχυσε τ ψυχῶν ἡμῶν. Εἰπὲ ὅσα σοι ὁ πνεῦμα ὁ ἅγιον ἐχορήγησε, ⁊ ἐνίσχυσε σε τὸν ποίμνιον. δῆξον ἡμῖν τοὺς κρυφίους λύκους, καθὼς καὶ ὁ καθηγητής σε Χριστὸς ὁ Κύριος. Πόθεν εἶπε, Τοῦτο προέγνω γινώσκετε, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ὁ ἐμπαιγμῶ ④ ἐμπαῖκται, κατ' ἰδίας αὐτῶν ὑπιθυμίας πορευόμενοι. ⁊ πάλιν λέγει· Καὶ ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι· ⁊ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν

Απκ κα ς.
Λκκ κα η.
Ματθ. ζ. ιε.
Ιωαν. ι α.
Ματθ. ιζ λ.
Ιωαν η. ιδ.
Ματθ. κ ιβ. ιδ.
Ιωαν ι κς.
C. Κορ. ιγ. γ.
C. Πετρ γ. γ.
C. Πετρ. β. α. ιδ.

αὐτῶν πῆς ἀσελγείας, οἷς ὁ κρῖμα οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάζει· καθάπερ
τέκνα, καταλιπόντες τὴν εὐθεῖαν ὁδόν. Ταύτα Πέτρος ἐφθέγξατο, Πέτρος ὁ μακάριος ἀ-
ληθῶς, Πέτρος τῆς πίστεως ἡ πέτρα, ἐφ' ἣν ᾠκοδόμησεν ὁ Χριστὸς τὴν ἐκκλησίαν· Πέτρος
ὁ καὶ κλεῖς τῆς οὐρανῶν κατέχων, Πέτρος ὁ κύματων περιζεύσας, ὁ θερμὸς ἑκάστης τῶν δεκαό-
5 των Χριστῶν· ὁ Σίμωνα μάγον ἐν τῇ Ρώμῃ ῥίψας, ὡς καρυφαῖος ὁ προφητοκάτης προ-
φήτην λῃστὴν ὁ κλέπτην, καὶ μαθητὴν τὸν Ἀγαθόλαν ἐν ταῖς αἱρέσεσιν. Ἰωάννης εἶπε, a
Φανερά ἐστι τὰ τέκνα τοῦ Ἀγαθόλα. ὁρᾷς πῶς ἐν πᾶσιν αὐτοῖς ὁ Χριστὸς λαλεῖ. ὁ γὰρ ἐν a. Ioan. γ. ι.
τοῖς εὐαγγελίοις ἅπαξ εἶπε πρὸς αὐτόν, ὅτι Υἱὸς ἐκ τῆς παρθένου ὑμῶν ὁ Ἀγαθόλας ἐστί. οἶ- Ioan. η μδ.
δα πολλοὺς λέγοντας, ὅλη ἡ αὐτὸς ὁ Θεὸς ἔπλασε· χωρεῖς γὰρ Θεοῦ, λέγοντες, ἐγλύφετο ὑδὲν μὴ
10 τοσοῦτος μήτε ἀ λέξαι, μηδὲ ἅπαξ πίστει Ἀγαθεβαιοῦν). ὅπ μὲ ἔκτισεν ὁ Θεὸς, συμφημι κἀ-
γώ· ἀλλ' ἔκτισεν ἐν ἔργοις ἀγαθοῖς, ἵνα ἐν αὐτοῖς ἐξακολουθήσωμεν, ἐ ἠρώϊδα τέκνα
Θεοῦ ἀγάπης τῆς ὀρθῆς πίστεως. ἀλλ' ὅτι ὁ προχείμενον ἐπιμελῶμεν. Ἰωάννης εἶπε,
Καὶ πῶ αὐτὴ χρεῖσι πολλοὶ γεγόνασι ὁ πάλιν, Βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσητε ἃ εἰρ- a. Ioan. β. ιη.
γάσασθε· ὅτι πολλοὶ πλάνοι εἰς τὸν κόσμον ἐξῆλθον. Ἀγαπητοὶ, μὴ παντὶ πνεύματι πι- β. Ioan. η. ζ.
15 στεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐστιν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆ- a. Ioan. δ. α.
ται εἰς τὸν κόσμον ἐξεληλύθασι. ὁ πάλιν λέγει· Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, ὁ ταύτην β. Ioan. ι.
τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, ὁ χαίρειν αὐτῷ μὴ
λέγετε. ὁ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίρειν, κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς. ὁ πάλιν· Πᾶς ὁ β. Ioan. θ.
προάγων, ὁ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, Θεὸν οὐκ ἔχει. Ταῦτα ἡμῖν Ἰωάννης
20 προεῖπε, Ἰωάννης ὁ υἱὸς τῆς βροντῆς, ὁ ἐπὶ τὸ στῆθος ἀγίοις ἠναπαυμένος, ὁ σπείρας τὸν
λόγον πεφάτων τῆς οἰκουμένης ἐκκλησίαν, ὁ ἐμφερέξας τὰ τοῦ αἱρετικοῦ σώματα. Ἰά-
κωβος εἶπεν· Ος ἐὰν δοκῇ φίλος αὐτοῦ εἶναι, ἐχθρὸς τοῦ Θεοῦ καθίσταται. ἀκούσατε πάν- Iακ. δ. δ.
τες ὁ τοῖς αἱρετικοῖς ζωσεσθέντες, ὀδυνηρὰν ἀπόφασιν· ὅτι τοῦ Χριστοῦ ἐχθροί ἐστε. Οὐδὲ γὰρ
ὁ τοῖς ἐχθροῖς τοῦ βασιλέως συμφιλιάζων, δεύεται τοῦ βασιλέως φίλος εἶναι· ἀλλ' οὐδὲ ζωῆς
25 ἀξιοῦται, ἀλλὰ ζωὴ τοῖς ἐχθροῖς ἀπόλλυται, ἣν ὁ τὰ χείρονα νοσοῦμεν. Ἰούδας Ιακώβου
εἶπε, Παρεισέδυσάν τινες ἄνθρωποι ὁ ἔκπαλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρῖμα, Ιουδ. ι.
ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν χάριν μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον δεσπότην καὶ
Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνούμενοι. ὁ πάλιν λέγει· Ἐπ' ἐσχάτου τοῦ χρόνου ἔσονται Ιουδ. ιη.
ἐμπαῖκται, ὁ κατ' ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. οὗτοί εἰσιν ὁ ἀ-
30 φόβως ἑαυτοὺς ποιμαίνοντες· νεφέλαι ἄυδροι, πνεύμασι παραφερόμεναι· ἀστέρες πλα- Ιουδ. ιϛ. ιζ.
νῆται, οἷς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς τὸν αἰῶνα τετήρηται. Ταῦτα ὁ πλείονα τούτων ἀπαγ-
γέλει Ἰούδας ὁ" καθὼς ὕστερον λοιπὸν Παῦλος ὁ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς. Εἶπε ἡμῖν κατὰ τὴν χά-
ριν τὴν δοθεῖσαν σοι ἀπὸ Θεοῦ, εἶπε ἡμῖν ἐπὶ τῶν ἐσχάτων καιρῶν ἔσεσθαι ἐμπαῖκτας Πετρ. γ. γ.
35 τῆς τοῦ Θεοῦ. Παῦλος εἶπεν· Ἐγὼ οἶδα ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἄφιξίν μου λύκοι βαρεῖς Πραξ κ. κθ.
εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου τοῦ Χριστοῦ. ὁρᾷς ἀποστόλων ἅμα καὶ προφητῶν φω-
νάς· ὁρᾷς πάντα χοῦν ἀπολόγους συμφωνοῦντας ἐπὶ διδασκάλῳ ἐπὶ τῇ ἀθέων αἱρετικῇ,
κυνὰς αὐτοὺς καὶ λύκους προσαγορεύοντας, καθὼς καὶ ἄλλαχοῦ φησιν ὁ Παῦλος· Βλέπετε Φιλιπ. γ. β.
τοὺς κυνὰς, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας· Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ Κολ. β. η.
40 τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης· Βλέπετε ἀκριβῶς πῶς περιπατῆτε, ὅτι αἱ ἡμέραι πονη- Εφ. ε. ιε. ιϛ.
ραί εἰσι. τίς ἔξεστιν ἀπολογίαν ἀμελήτως, ἀκούων ταῦτα καὶ τοσαῦτα παραγγελίας; καὶ
ἀλλαχοῦ πάλιν· Μὴ ψευδάδελφοι αἱρετικὸν ἀδελφὸν μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν. ὁ Τιτ. γ. ι.
πάλιν λέγει, Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσιν ὅτι ὁ χείρων, πλανῶντες καὶ πλα- β. Τιμ. γ. ιγ.
νώμενοι. καὶ ἀλλαχοῦ· Τοῖς δὲ μεμιασμένοις καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν. ἀκούσατε πάλιν Τιτ. α. ιε.

ⓓ τύπων ἀγάπας τῆς ὀργῆς τοῖς ἐπιρρεμβόροις ἐπ' αὐλοῖς. πῶς οἱ τύτοις συμμιαιφόμδροι ὦ
βρώσῃ, ἢ ὁ πόσῃ, τολμᾶτε προσελθεῖν τοῖς θείοις μυστηρίοις; ἢ οὐκ ἀκούετε τῦ μακαρίου
a. Kop. i. 22. Παύλυ βοῶντος, Οὐ δύνασθε πίνειν ποτήριον Κυρίου καὶ ποτηρίου δαιμονίων· οὐ
ποιοῦντες τοῖς δαιμονίοις τραπέζας; βλέπετε, ἀδελφοί μυ, βλέπετε· καὶ πάλιν βλέπετε,
καὶ ἀφοβείσθητε, καὶ ἀκαθάρτυ μὴ ἅπτεσθε. ἆρα δυσωπήσομεν ὑμᾶς ὁ τύτοις; ἆρα πεί-
σομεν ὑμᾶς, ἢ εἰς κενὸν κοπιάσομεν, καὶ εἰς ἀέρα λαλήσομεν; πάλιν ἀπὸ τῦ θέλοντος ἀ-
κούειν ⓜ λέγει καὶ ποιεῖ, οὐκ ἀποκακήσω, οὐκ ἀποκνήσομεν τῶν ῥημάτων Παύλου, ἀλλὰ
β. Kop. v. 18. πάλιν τὰ αὐτὰ ἐρῶ· ἀκούσατε. Μὴ γένεσθε ἑτεροζυγοῦντες ἀπίστοις. τίς γὰρ κοινωνία
φωτὶ πρὸς σκότος; ποῦ δὲ εἰσιν ὧν ⓓ θρασύτομοι καὶ κενοὶ θεολόγοι, ⓓ λέγοντες μὴ εἶ-
ναι τῶν τοιῦτον τὸ τοῖς θείοις γράφοις· ὡς ὁ Θεὸς μ' χιλία, καὶ μ' δόξα τὸ τῇ αἰχμῇ αὐτῦ, οἱ
τὰ ὑπτίλια φρονοῦντες; τοιῦτο ὁ Παῦλος προσηγόρευσε, καὶ διδάσκει, καὶ προσαγορεύει Παῦλος ὃ σκεῦ-
ος τ ἐκλογῆς, ὃ ἐρχόμενος τ ἐκκλησίας, ὁ πολύαθλος καὶ γλυκύτατος Παῦλος, ἢ θεόφθογγος λύρα, ὁ
χερουβικὸς ἡνίοχος, ὁ συζυγαφθεὶς τ δόλιχ, ἢ σάλπιγξ τ λόγυ, ὁ ῥήτωρ τ οἰκουμένης, ἢ τ ἐθνῶν σαγή-
νη. καὶ οἱ μὴ μακάριοι θεολόγοι τοιῦτο καὶ πλείονα τύτων προσεῖπον τὸν ἀθλητὴν ἀπίστως· ἐφθέγξαντο· εἰ
δὲ προσῆλθεν] προσηυθέμενοι ἐκπαλαι τὰ ὅμοια ἐφθέγξαντο. ἀναγκαῖον γὰρ καὶ τύτυς εἰς
Ψαλ. ε. ι. μέσον προφέρειν. Εἶπε γὰρ ὁ προφήτης Δαυίδ· Οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἀ-
Ψαλ. ρλη. κ. λήθεια. καὶ πάλιν λέγει· Κύριε, τοὺς μισοῦντάς σε ἐμίσησα, καὶ ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς σου ἐξετη-
Παροιμ. α. ι. κόμην· τέλειον μῖσος ἐμίσουν αὐτούς, εἰς ἐχθροὺς ἐγένοντό μοι. καὶ ὁ σοφὸς Σολομὼν εἶ-
18. πεν ὅτι δυσωπούμενος ὑπερκρούεται εὐσέβειαν. καὶ πάλιν λέγει· Υἱέ, μή σε πλανήσωσιν
ἄνδρες ἀσεβεῖς, μηδὲ πορευθῇς ἐν ὁδῷ μετ' αὐτῶν. Εἶπεν Ησαΐας ὁ προφήτης, μᾶλλον δὲ
Ησ. α. β. ὁ Κύριος διὰ τ προφήτυ· Υἱοὺς ἐγέννησα καὶ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. πάλιν Ησαΐας
Ησ. μη. κβ. λέγει· Οὐκ ἔστι χαίρειν, οὐκ ἔστι χαίρειν τοῖς ἀσεβέσι, λέγει Κύριος. ἆρα ἀρκεῖ ταῦτα, ἢ προ-
σάγω εἰς μέσον καὶ πλείονας τῶν προφήτας ὅμοια λέγοντας; ἀλλὰ ἀρκεῖ ταῦτα πρὸς τὸν ἀ-
κούοντα θέλοντας. ὁ γὰρ τοῖς ἐρημένοις μὴ προσέχων, οὐδὲ τοῖς πλείοσι πειθήσεται]. ἀλλ' ἐπὶ
μακρὸν ἐκδιατείνωμεν τοῖς τῦ προφήτυ Δαυὶδ ῥήμασι, καὶ ἴδωμεν πῶς σκληρύνει καὶ βρι-
Ψαλ. ε. ι. αμβεύει ⓜ κεκρυμμένοις αὐλοῖς δόλοις, καὶ λέγει· Οὐκ ἔστιν ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἀλήθεια, ἡ
καρδία αὐτῶν ματαία· καὶ τὰ ἑξῆς. ὅρα δὲ τὴν τῦ προφήτυ ζωώσεν, πῶς δημιουργεῖ καὶ
τὰ ἑξῆς, καὶ ἀποκαλύπτει καὶ βριαμβεύει τὸν κακοδόξως, ἵνα μὴ ἡμεῖς πλανηθῶμεν. ἀκού-
σατε ⓓ ὀρθοδόξοι, καὶ τοῖς αἱρετικοῖς μὴ συγκαταβαίνετε. ἀκούσατε ποιμένες, καὶ φείδεσθε, καὶ
μὴ σιγήσατε, ἀλλὰ κηρύξατε ⓜ λόγον· μὴ δότε θήραν τοῖς λύκοις· μιμήσασθε ⓜ μα-
καρίους ἀποστόλους. πῶς τὸ τῇ Ρώμῃ, τῦ τεσσαρακοστάτυ Σίμωνος βλασφημοῦντος, καὶ
λέγοντος ἑαυτὸν εἶ] τὴν δύναμιν τῦ Θεοῦ, οὗτος καὶ πρὸς ὥραν ἐσιώπησεν, ἢ ἀνεβόησεν,
ἀλλ' ἐλέγξας, καὶ ψυχὴν αὖθις ἀποδείξας καὶ λησὴν καὶ ἀνόητον, ῥίψας αὖθις τῇ ἀπωλείᾳ πα-
ρέδωκεν; ὁμοίως δὲ καὶ ⓜ τότε ἦν, μᾶλλον δὲ καὶ τῦ σήμερον, Μοντανὸν ⓜ μαρὸν καὶ ἀ-
κάθαρτον καὶ ἄθεον, μετ' ὀλίγον, καὶ τὸν δύο μαινομένην, καὶ πολλὴ ὁ ἅγιος ἀπόστολος Παῦλος ἐλέγ-
ξας, καὶ ἄθεον ἀπέδειξε, καὶ ψευδοπροφήτην, ἐφίμωσε καὶ ἐσίγησε τὸ
μαρὸν αὐτῦ στόμα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ, μὴ μακροθυμήσας, μηδὲ ἀναβαλλόμενος
ὅτι τότε βλασφημία. οὕτως οὖν ποιῶμεν καὶ ὑμεῖς ποιμένες, καὶ μὴ συγχωνεύσητε τοῖς ἔργοις
τοῖς ἀκαρπίοις τῦ σκότυς, μᾶλλον δὲ ἐλέγξατε, ὥσπερ οἱ ἀπόστολοι καὶ ὁ πατὴρ Δαυὶδ
τοῖς αὐτῶν πολλοὺς μύθους κατεβάλλετο, καὶ πολλοὺς ἀγῶνας, ἐλέγχων καὶ ὑπτιάζων, καὶ
Ψαλ. ϟγ. γ. σκληρύνων αὐλοὺς, καὶ τῷ Θεῷ ἐντυγχάνων, κράζων ⓜ λέγοντα, Εως πότε ἁμαρτωλοὶ, Κύριε, ἕ-
Ψαλ. πβ. ιβ. ως πότε ἁμαρτωλοὶ καυχήσονται; Διασκορπίσεις αὐλοὺς ἐν τῇ δυνάμει σου· Δὸς αὐλοῖς, Κύ-
Ψαλ. κζ. ε. ριε, κατὰ ἔργα αὐτῶν. Κύριε, ἐν τῇ πόλει σου τὸν ἔχοντα αὐτῶν ἐξουδενώσεις· ὅτι ἂν σὺ
Ψαλ. ο. ι. γ. κατηρτίσω, αὐτοὶ καθεῖλον, καὶ πάλιν προσκαλοῦ ὁ Δαυὶδ, καὶ δέησις προσάγων τῷ δε-

σπότῃ,

αὐτὴν, ὅπως αὐτὸς δι' αὐτῆς καταλυθὼν ποιήσῃ τὸ αἴτημα αὐτῆς, ἔλεγεν· Κύριε, χλῖνον Ψαλ. μη. ς.
οὐρανοὺς, καὶ κατάβηθι, ὡς μὴ χρείσῃς· Ταχὺ προκαταλάβοιτωσαν ἡμᾶς οἱ οἰκτιρμοί σου, Ψαλ. οα. ιβ.
Κύριε. καὶ ὁ Φιλάνθρωπος Θεὸς, ὁ πάντας ἀνθρώπους θέλων σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν
ἀληθείας ἐλθεῖν, ὁ ἐγκλεῖς πᾶσι τοῖς ὑπερβαλλομένοις αὐτὴν εἰ ἀληθείας, οὐ προήκουσιν, οὐδὲ ὑ-
περβῆναι δύνασι τὰ ἀγαθὰ, ἀλλ' ἔλλειψιν εὐφυοῦς καὶ κατάβασιν, καὶ πάντα οἰκονόμησε πρὸς σωτη-
ρίαν τῶν ἡμῶν ἡμῶν, καὶ πάντα ὑπέδειξε ποιῶν καὶ διδάσκων. εἶτα θέλων" δεῖξαι ἵνα θέλων οἱ
μέλλοντες πείσεσθαι τὰ ἐκκλησιῶν, ὅτως ἐκδικήσουσι τὸν αἱρετικὸν, ἐπίπονα φερεχέλλιον ἐκ
χοϊκῶν, καὶ εἰσελθὼν πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, καὶ ἀπάντας, καὶ ἐξεδίωξε λέγων· Οἶκός μου, Matθ. κα. ιγ.
οἶκος προσευχῆς ἐστιν· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν ποιεῖτε. ἀκούσατε οἱ πατέρες οἱ προϊ-
στάμενοι τῶν ἐκκλησιῶν. ὑμῶν γὰρ ἕνεκεν ἔδειξε τὸ κακὸν, ἵνα ἐξαναλύσωμεν τοῖς ἔργοις
αὐτῶν προσέχοντες ἀκριβῶς πάντα χρόνον, καὶ τοὺς λύκους ἐκδιώκοντες, καὶ τὸν ποίμνιον
φυλάττοντες. εἶτα ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, δηλονότι τοὺς τὰ ὁμοιώματα φερομένους λέγων· ἰδοὺ,
ἀφίεται ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. ὁρᾶς πῶς οἱ λῃσταὶ ἔργον ἐλθόντο. οἱ γὰρ ἐχθροὶ τὸ ὑπεναντίον τὸ Matθ. κζ. λθ.
ἐκκλησίας, ἦλθον οἱ αἱρετικοὶ, καθ' ἑκάστην ἡμέραν πάντα δόλον), καὶ τὸ τοῦ Κυρίου
λέγον, ὃ ἄρχει, ὅτι πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου, ἐκριζωθήσεται). καὶ γέγονεν. Matθ. ιε. ιγ.
οὕτως γὰρ ὅτε πρῶτον ἐπίστευσε καὶ ὑπέδυσεν· μὴ γὰρ τὴν αὐτὴν εἰς ἑαυτὸν ἀπάλλῃ, οἱ μακάριοι ἀ-
πόστολοι παρέδοξαν κατ' αὐτῶν. μὴ γὰρ τούτους τὰ δόγματα τούτων διδάγματα, καὶ οἱ τῆς ἐκκλησίας
διδάσκαλοι, καὶ οὐχὶ καιροὶ ἡμῶν ἄγιοι ζωοδοτοῦντες τούτους ἀμετανοήτους ἔχοντες ἐκριζώ-
σαντες, τῇ ἀπωλείᾳ παρέδωκεν, καὶ ὁ γεγραμμένος, Οτι ἀπὸ μὲν πάντα τὸν λαλοῦντα τὸ Ψαλ. ε. ι.
ψεῦδος. οὐχὶ πάντες ἐξέλιπεν καὶ ἀπόλοντο δίχα τῶν αἰωνίων αὐτῶν; ποῦ γὰρ εἰσὶν οἱ πρὸ
τῶν ἐκκλησιῶν πολεμήσαντες βασιλεῖς καὶ ἄρχοντες, ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς, σοφοὶ καὶ δυνάσται;
οὐχὶ διεσκορπίσθησαν, καὶ διελύθησαν, καὶ ἀπώλοντο, καὶ εἰς ᾅδου ἐλήλυθεν; ποῦ δὲ γαυριάμα
καὶ ἡ θρασύτης τῶν Ἰουδαίων; ποῦ Σίμων ὁ μάγος, καὶ Κέρδος ὁ αἱρέσεως, ὁ μαθητὴς τοῦ
διαβόλου, καὶ πρόδρομος τοῦ ἀντιχρίστου· καὶ ὁ κακὸς" τοῦτο γλύμμα, καὶ τῆς τούτου μανίας
καὶ ἀστοργίας Δοσίθεος Μοντανὸς, ὁ τῶν κακῶν ἔξαρχος, μετὰ τῶν δύο μοιχαλίδων, καὶ τὰ
τούτων λεγόμενα μυσαρὰ μυστήρια, καὶ βαθείας σιωπῆς ἄξια, τὰ βδελυκτὰ καὶ ἀκάθαρ-
τα, ἃ καὶ ὠκνοῦν ὁ ἀπόστολος ἐλέγειν, Τὰ γὰρ κρυφῆ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν, αἰσχρὸν ἐστι καὶ Ep. ε. ιβ.
λέγειν; ποῦ Μαρκίων; ποῦ Οὐάλης; ποῦ" Μετάφρης; ποῦ Βασιλείδης; ποῦ Νέρων; ποῦ
Ἰουλιανός; ποῦ Ἄρειος; ποῦ Εὐνόμιος; ποῦ Νεστόριος; ποῦ ἅπαντες ⓐ ὅσοι παρανόμοι τῆ
ἐκκλησίᾳ, ἃ καὶ ὠκνοῦν εἶδεν ἡ ἐκκλησία, καὶ ἔλεγεν, Οτι ἐκύκλωσάν με κύνες πολλοί, συνα- Ψαλ. κα. ιζ.
γωγὴ πονηρευομένων ἐκύκλωσάν με; οὐχὶ πάντες ἐξέλιπον δίχα τῆς ὁμοίας αὐτῶν, διεσκορ-
πίσθησαν δίχα τῆς βλασφημίας αὐτῶν, καὶ ἐξεδιώχθησαν ὥσπερ λύκοι; εὗρεν γὰρ τοὺς
ἀπαγωνιστὰς, καὶ γνησίους πολεμιστὰς καὶ ὅτως ποιμένας, τοὺς παρεσπαμένους πάντα τῶν
ἐκκλησιῶν, τοὺς μακαρίους ἄνδρας. ἀλλὰ πολὺ τὸ διάφορον καὶ διάφορον ὁρᾷ τῶν τό-
τε ποιμένων τοὺς" τῶν νῦν. ἐκεῖνοι πολεμισταὶ, οὗτοι φυγάδες· ἐκεῖνοι ἀγωνισταὶ, οὗτοι
ἀπαταλισταί· ἐκεῖνοι βιβλίων κήρυκες καὶ δογμάτων, ὅτοι ἱματίων καὶ γελῶν· ὅτοι
ὡς μισθωτοὶ ἀφίεσι τὰ πρόβατα, καὶ φεύγουσι, σκεῦος τοῦ ψυχροῦ αὐτοῦ ἔδειξεν ἐπὶ
τῶν προβάτων, μιμησάμενοι ⓑ ποιμένα ⓒ καλὸν, ⓓ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. ὧν
τῶν μακαρίων ἐκείνων ἀνδρῶν, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς· ὃς ἐφείδετο δαίμονες, καὶ
ἐβασάνιζεν" αἱρετικοί. ἐφείσατο τόμα λαλοῦντων ἄδικα. φθέγξομαι τοίνυν κατὰ πάντα Ψαλ. πη. μθ.
πλῆσιον τοῦ Δαβὶδ, ὃς ἀποδυόμενος ἔλεγε· Ποῦ εἰσὶ τὰ ἐλέη σου τὰ ἀρχαῖα, Κύριε;
εἶπω γὰρ κατὰ τὸ δάκρυσι· ποῦ ὅτι ὁ μακάριος χορὸς ἁγίων τῶν ὑπισχνουμένων καὶ διδασκά-
λων, οἵτινες ἔλαμψαν ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ, λόγον ζωῆς ἐπέχοντες; τί δὲ κωλύει καὶ εἰς
μέσον τούτους" ἀναγαγεῖν, ἐκ τῶν πολλῶν ὀλίγους; καὶ γὰρ ὁ μνημονεύσας αὐτοὺς ἀγιασμός ἐστι

ψυχῆς. ποῦ Εὐόδιος ἡ διαδοχὴ τῆς ἐκκλησίας, ἢ τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἀξιόλογος; ποῦ Ἰγνάτιος ὁ τοῦ Θεοῦ εἰκονικὸς; ποῦ ὁ Διονύσιος ὁ πεντωνὴν τὸν ὕμνον; ποῦ Ἱππόλυτος γλυκύτατος ἐκ βιούσατος; ποῦ Βασίλειος ὁ μέγας, ἢ μακρὸς ἀφ' τῶν ἀποστόλων ἰσόρροπος; ποῦ ὁ Ἀθανάσιος ὁ ἅγιος, ἢ πλεονέκτης τῶν ἀρετῶν; ποῦ Γρηγόριος ὁ θεολόγος θεολόγος, ἢ ἀήττητος τοῦ Χριστοῦ ϛρατιώτης, ἢ ὁ τούτοις συνώνυμος; ποῦ Ἐφρὰὶμ ὁ σπλὴς, ἡ ϖδμυθία τῶν ἀθυμούντων, ἡ παιδαγωγία τῶν νέων, ἡ χλεσηγορία τῶν μετανοούντων, ἡ κῆ τῶν αἱρετικῶν ῥομφαία, ὁ δοχεῖον τοῦ πνεύματος, ὁ σκεῦος τῶν ἀρετῶν; ὁρᾶς πόσοι ὁ μέσος, ἢ πόση διαφορὰ σκιᾶς τῶν μακαρίων ἢ ἁγίων ἀνδρῶν ϖδὲ τῶν ἐμῶν; ἔχω ἢ ἄλλους πολλοὺς διδασκάλους· ἀλλὰ ἄρχομαι ϖρὸς ὃ" ϖρὸν τέως. εἰκῆ οὖν τὴν ψυχὴν ἐθηκα ὑπὲρ τῶν ϖροβάτων· "αὐλοὶ γὰρ ἀφέντες τὰ ϖρόβατα ἔφυγον. σαφῶς δεικνὺς ὅτι οὐ χρήμασι ἢ κτήμασι ἢ ἵπποις, ἐκ ἡμιόνοις, ἢ ἁρμασι, ἐκ ποιμνίοις, ἐκ μαγείροις, ἢ λαμπρᾶς τραπέζης. πολὺς ὁ λόγος ϖερὶ αὐτῶν καὶ δεήσει ἡμέρας ἢ νύκτα· ϖερὶ ἧς τῆς λοιμικῆς τοίμυκος λόγος ϖάλις, ϖερὶ ἧς λόγοι ἅπαντα δώσουσι τῇ μεγάλῃ ἡμέρᾳ κρίσεως. εἶπα ἀναίδεις ἐρωτήσεις αὐτῶν ϖερὶ βιβλίων, ἀποκρίνονται λέγοντες· ϖλουσίους εἶναι, ἢ οὐκ εὐπορεῖ βιβλίοις κτήσασθαι. εἶτα" ϖροσέρχονται ἢ χὶ ὡς ϖλουσίοις, ἀλλὰ ῥάκια φορέσασι παλυταῖς ἐκ ἐκ λίνου, ἢ ἐγχειρίδια ἕως τῶν δακτύλων· βαλάντια ἀδρά, ἢ τράχηλοι ὡς ϖδ σίτων ϖώρων· μαθηταῖς πλῆθος ὑπισυέμενοι, μᾶλλον ἢ" μαγείρων· ϖρὸ μὲν αἰσχρὸν ὄντι ἢ λέγειν. ϖᾶν γὰρ τὸ ϖερίεργον πλοῦτος ζωσιφάνους ἰχθῦς ϖροφάσει αἰσθανόμενον. ὦ τῆς βαθείας ἀγνοίας· ὦ τῆς κακῆς ὑπούλου· ὦ τῆς ϖικρᾶς φιλαργυρίας· ὦ τῆς ἀπλήρωτου χαρᾶς. λοιπὸν σκάνδαλα, ϕθονερισμοί, ἐνεδρισμοί, λοιδορίαι, ὀργυροί. εἶτα ἐγκαλοῦμαι ἀποκρίνεται, οὐκ αἰδικῶ τινα· ἔξοιδα ἐμαυτῷ ἔχων τῶν ἐμῶν. εἶπα ἐγὼ τῆς τῶν ἀθλίων αἰρετικῶν ϖδμφημῆ λαλιᾶς" διεγραμμένα, ὅτι ῥ ἀοπλέγων οὐδεὶς· ϖλούτης ϖλουτὸν, ϖλούτης σιωπηρὸν, ϖλούτης ϕυγάδας. ὦ τῆς αἰσίας· ὦ τῆς κακῆς ῥίζης ϖλούτου τῶν κακῶν τῆς φιλαργυρίας. ϖῶ τοῦ ϖλουτεῖν βούλεσθε σωθῆναι; ἀλλ' Εὐκοπώτερόν ἐϛι κάμηλον διὰ τρυπήματος ῥαφίδος εἰσελθεῖν, ἢ ϖλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. πτωχοὶ ἐκ ἐϛὲ μετεωριζόμενοι βούλεσθε ϖκαὶ ϖρὸς αἱρέσεις; ἀλλ' ὑμεῖς ὦ πτωχοὶ ἢ μετεωριζόμενοι. ϖῶς ἄλλοις ϖροσλείξετε τὸν καλὸν ϖλοῦτον τοῦ Χριστοῦ τὸν δι' ὑμᾶς ϖλουτήσαντος, τοῦ σὺν τῷ ϖατρὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Μὴ ἔχετε χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας; οὗτος ϖλουσιάσθω, μὴ νοσοῦντας ἀλλὰ χαρᾶς. οὐκ ἀκούετε τοῦ Κυρίου λέγοντος, Οτι μακάριοι ὦ ϖλούσιοι τῷ ϖνεύματι; ἢ ϖάλιν, Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς ϖλουσίοις. ὦ ϖάλιν, Μὴ θησαυρίζετε θησαυροὺς ὅπου τῆς γῆς. οὐ ϖλοῦτος ὑμῖν ἐϖλημμέλησεν, ἢ ὁ λόγος ὑμῶν ἐξέλιπεν; ἀλλὰ ἱμάτια ὑμῶν ϖϖόβρωτα γέγονε, ϖερὶ ὧν λόγον δώσετε τῷ ἀρχιποίμενι Χριϛῷ. ὑ" γὰρ ὅτι ἕκαστος ὑμῶν ϖερὶ ἑαυτῷ λόγον δώσει τῷ Θεῷ· ὑμεῖς ὁ ἢ ὑπὲρ αὐτῶν, ἢ ὑπὲρ τῶν ϖροβάτων· ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς ἢ διάκονοι, ἕκαστος καθὼς ἕϛηκε θύειν. ἀλλ' ὁρᾶτε μὴ" ϖλημμελήσητε τῶν ἁγίων. ϖροσέχετε" ἀϖὸ ἑαυτοῖς ἢ ϖαντὶ τῷ λαῷ, τῷ ϖοιμνίῳ. βλέϖετε μὴ ἀϖολείψῃ ϖρόβατον ἐκ τῆς ϖοίμνης. τοῦτο γὰρ ἐϛι γινώσκοντες, ὅτι ϖρόβατον ἐὰν ἀϖολείψῃ, θλιόμενοι θρεϖτάλωσον ἐξ ὑμετέρας ἀμελείας, ϖᾶν βίον ὑμῶν καταλύσει. ὃ γὰρ αἷμα αὐτοῦ ἐκ τῆς ὑμετέρας" καρδίας ἀϖαιτήσει ὁ Θεός. ἀλλὰ ϖάντα μὲν λοιπὸν, κηρύξατε ϖᾶν λόγον, ἀϖερρίψατε ϖᾶσαι βιωτικὴν μέριμναν· βλέϖετε ἀκριβῶς ϖῶς ϖερϖατεῖτε· βλέϖετε, λέγω, ἐκ λέγω οὐ ϖαύομαι ϖάλιν, ὅ, βλέϖετε, ἢ βλέϖετε, ἐκ βλέϖετε. βλέϖετε ϖὼν κυνῶν, βλέϖετε ϖὼν λύκων, βλέϖετε ϖὼν κλεϖτῶν· βλέϖετε ὅτι ϖολλοὶ ϖλάνοι ἐξῆλθον εἰς ϖᾶν κόσμον. ἀγρυπνεῖτε ἢ νήφετε ὦ ὃ διαϕορικὸν χάρισμα καὶ ϖαρὰ ϖίϛεως θηρῶντες, ἢ χρηματρεῖτε, ἢ τὴν ϖρὸς τὴν ϕοβερὰν τηρεῖτε, ὅταν ἔρχηται ϖϖάραι λόγον μὲ' ὑμῶν, οἷς ὀφείλετε ϖὼ ϖάλιν. ϖαῦτα νῦν ἢ νοῦν ἔχετε, ἀγαπητοί· ποιμάνατε

μάρτυς δὲ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ Χριστοῦ, ὡς λέγει ὁ ἀπόστολος, μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἑκουσίως· μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· μηδὲ ὡς κατακυριεύοντες αὐτῶν, ἀλλὰ μᾶλλον τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου. καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποιμένος, κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. πάλιν οὖν τὰ ὅμοια λέγω· ἀκούσατε ἱερεῖς Κυρίου, βασιλεῖς τῆς γῆς, ἡγεμονικοὶ δὲ πρόκριτοι, προσκύτερα μὴ νεωτέρων· ἐνωπισθε πάντες καὶ κατακοσμοῦντες τὸν οἰκουμβρίνον, καὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι, εἴτε ἄρσεν, εἴτε θῆλυ, ὅπερ ὁ αὐτὸ πλάσιος καὶ πένης· προσέχετε τοῖς λεγομένοις, διὰ κελεύω. βούλομαι γὰρ ἀποδεῖξαι καὶ πληροφορῆσαι ὑμᾶς ἐκ τῶν θείων γραφῶν, ὅτι οὐ πάντες καὶ λεγόμενοι χριστιανοί, χριστιανοί εἰσι· ἀλλὰ μᾶλλον ὁ ὄνομα καλούμενοι χριστιανοί, φρεναπατοῦντες ὑπολήψει τῆς προσηνείας. ὃν μὲν λέγω πολλοὶ χριστιανοί, ὃν δὲ τρόπον οὐ λίγοι καὶ σπάνιοι· ὃν σημαίνω ὡς χριστιανοὶ, καὶ ὡς Χριστοῦ μαθηταί, ὃν δὲ τρόπον προδόται· ὃν λέγω εὐσεβεῖς, ὃν δὲ τρόπον ἀσεβεῖς, τοῖς δὲ ἔργοις ἐμφανοί, καθὼς εἶπεν ὁ προφήτης Δαυίδ· Καὶ ἐμίγησαν ἐν τοῖς ἔθνεσι, καὶ ἔμαθον τὰ ἔργα αὐτῶν· καὶ ἀληθῶς ἐπληρώθη ἡ προφητεία ἐν ἡμῖν. ὅθεν πολλοὶ χριστιανοί, ὡς Ἰουδαϊκοῖς καὶ ἑλληνικοῖς προσέχοντες μύθοις, καὶ γενεαλογίαις, καὶ ματαιολογίαις, καὶ ἀφροληγίαις, καὶ φαρμακείαις, καὶ φυλακτηρίοις, καὶ ὀρνέων φωναῖς, καὶ πτηνῶν λυχνοπώλων καὶ ἀπολυόμενοι, καὶ παρατηρήσεις ἡμερῶν καὶ ἐνιαυτῶν, καὶ κληδονισμοὶ, καὶ οἰωνισμοὶ, καὶ συναντήματα παρατηρούμενοι, καὶ εἰδωλόθυτον ἐσθίοντες, καὶ αἷμα πνικτὸν καὶ θηριαλώτων, καὶ ὀρνεοπάρακτα, καὶ πολλὰ ἕτερα τοιαῦτα; καὶ πῶς χριστιανοὶ εὑρεθήσονται οἱ τὰ τοιαῦτα πράττοντες; ποία δὲ παῤῥησία τολμῶσιν ἑαυτοὺς ὀνομάζειν χριστιανοὺς; καὶ πῶς τολμῶσιν εἰσιέναι θεῖν τοῖς θείοις μυστηρίοις, οἱ χαίροντες τῇ ἑλληνικῇ ὑπάρχοντες; πάλιν ἀκούσατε, ποτὲ μὲν χριστιανοὶ, οἱ τὰ τῆς ἐθνικῆς ἡμέρας πράττοντες, ἀφάτισμοὺς προσώπων, ἢ ὀπτασίας, ἢ ὀρχήσεις, ἢ κρότους χερῶν, ἢ σολισμὸν γλώσσης ἐν ἐκστάσει; τοῖς τοιούτοις πράγμασιν οὐδὲν ὄφελος τοῦ καλεῖσθαι αὐτοὺς χριστιανούς. ὥσπερ ἡ κόρη ἡ παρθένος, ἕως ὅτου φυλάττει τὸ παρθενεῖον αὐτῆς, ἀληθῶς καὶ ἀξίως παρθένος καλεῖται καὶ ἔστι· ἐπὰν δὲ ἁπατηθῇ ὑπό τινος, καὶ φθαρῇ, καὶ τὸ παρθενεῖον ἀπολέσῃ, οὐκ ἔτι ἐστὶ παρθένος· οὕτω καὶ ὁ καλούμενος χριστιανός, ἐὰν τοῦ στόματος ἁμάρτῃ καὶ ἐπιορκήσῃ, καὶ λόγοις τοῦ κυρίου διαπέσῃ, καὶ τὰ τῶν ἐθνῶν πράξῃ, οὐδὲν ὄφελος τοιοῦτον καλεῖσθαι χριστιανόν, καθὼς προείρηται. Σωπήσατε πάντες, ἀγαπητοί, ὅτι δι' ὀλίγων ῥημάτων ἀπὸ πάντων ἐκείνων ἀπιστα ἀξιόμισα λέγοντες, ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ Σατανᾶ, καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ. Εἶπες, πᾶσιν. ἀπόκρισιν τί εἶπες· βλέπετε τί σωπᾶτε, οὐκ ἀπέλθω, οὐ βασιλεῦ ὀπαγίου, οὐκ ἀρχοντι αἰῶνος τούτου, ἀλλὰ τῷ βασιλεῖ τῶν βασιλευόντων, καὶ ἀρχοντι τῶν ἀρχόντων· αὐτοῦ σωπήσου καὶ ὠμολόγησας καὶ σωπάξω ὅτι πολλῶν μαρτύρων. λοιπὸν σὺ τῇ χάριτι αὐτοῦ συνεῖ καὶ λόγισαι σύ· λοιπὸν προσδέχου αὐτὸν ἐρχόμενον ἐκ τῶν οὐρανῶν. ὅρα οὖν, ἀδελφέ, καὶ φύλαξον τὸ λοιπὸν ἀπὸ τῶν ἐθνικῶν πραγμάτων. ἀκούσατε τοῦ ἀποστόλου λέγοντος, Τοῦτ' οὖν λέγω, καὶ μαρτύρομαι ἐν Κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, ἐσκοτισμένοι τῇ διανοίᾳ· ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν Χριστόν. προσέχετε τοῖς λεγομένοις, ἀγαπητοί, καὶ μὴ συνομοιοῦσθε τοῖς τοιούτοις πράγμασι. πολλοὶ γάρ εἰσι τῆς ἀπωλείας μαθηταί, καὶ ἕλκουσι πληθυνθήσονται. βλέπετε οὖν αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσι, καὶ ὁ καιρὸς τοῖς ἰδίοις ὑπηρέταις προσκαίζεται· καὶ μὴ θαυμάσῃς ἐὰν οἱ ποιμένες λυκοὶ γένωνται. πρὸς γὰρ ὑπόσκηπτις καὶ προσευτέρεις ἀλαλητόμβα, ὥσπερ καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγε· Εἰσὶν ἐξ ὑμῶν αὐτῶν ἄνδρες λαλοῦντες διεστραμμένα. ὥστε μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς, ἔχων ἔξωθεν ἀγγελικὸν σχῆμα, καὶ ἔσωθεν ὁ ἀγαθολικόν. ἀλλὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος ἔλεγε· Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες· καὶ γὰρ ἐγὼ τὰ ὅμοια ἐρῶ· βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ, μήτε ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, μήτε ἀπὸ τῶν ἔσωθεν, μὴ ὑπόσκηπτος, ἢ προσευτε-

ρος, ἢ ὀξύκοτος, ἢ ἀμαγώγης, ἢ ἄρχων, ἢ πλούσιος, ἢ πένης. Εἴ τις δὲ εἴη λαλῶν διεγραμμένα, αἰσθήσεται ἔργω. Εἴ τινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἁρπαγες· Εἴ τινες ἔχουσι μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἠρνημένοι· ὑμεῖς, ἀγαπητοὶ, μὴ πλανᾶσθε, ἀλλ' οἱ προσλάβετε Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐν αὐτῷ πεπατήτε, ἐν ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ' ὑμῶν. καὶ πρὸ μὲν τούτων ἐπιζητᾶ ἀποδώσομεν λόγον, μικρὸν δὲ ἀφαλεστέρας πρὸς σημείου τὴν ζωντελείας. φέρε μοι ἐπέρχεται, ἐν ὀξέως μνήμη. πόσα μὲν τὰ τοῦ Θεοῦ, θαυμαστὰ, μεγάλα, ἐν φοβερὰ καὶ ἔνδοξα· ὅ δὲ τῆς συντελείας ἐν τῆς δευτέρας αὐτοῦ παρουσίας μυστήριον, ὑπὲρ νοῦν δὲ λόγον ἐν ἔννοιαν ὑπερβαίνει πᾶσαν διήγησιν, ἐν καταπλήττει πάσαν ἀκοήν. μέγας δὲ ἀγὼν ἐν πολὺς πόνος τῷ μαθητῇ, ἀκούειν πρὸς τὸ διδασκάλου σημεῖα περὶ τῆς συντελείας. ὡς γὰρ πολλάκις ἠκούσατε τοῦ εὐαγγελίου λέγοντος, ὅτι καθημένου τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες κατ' ἰδίαν· Εἰπὲ ἡμῖν τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. ὁρᾷς τὸ Χριστοῦ ἐν σοφοὶ τῶν ἁγίων μαθητῶν· ὅτε μέγα τι ἐβούλοντο ἐρωτῆσαι, πότε ὁμοῦ προσήρχοντο, ἀλλὰ κατ' ἰδίαν, καί φασι, Εἰπὲ ἡμῖν, δέσποτα, καὶ σὺ, Εἰπὲ ἡμῖν, καρδιογνῶστα, Εἰπὲ ἡμῖν ὁ γινώσκων τὰ ἕκαστα τὰ ἀρχαῖα, Εἰπὲ ἡμῖν ὁ εἰδὼς τὰ πρὸ τῆς ἡμετέρας αὐτῶν, ὁ ποιητὴς τῶν ἀπάντων, ὁ πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος, Εἰπὲ ἡμῖν, ὅταν μέλλῃς ἔρχεσθαι τὸ κρῖναι ζῶντας καὶ νεκροὺς πάσης τῆς οἰκουμένης, ὅταν καταργήσῃς πᾶσαν ἀρχὴν καὶ δύναμιν, ὅταν καμφθῇ πρὸ σοῦ ἑπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων· Εἰπὲ ἡμῖν τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, ὅπως ἡμεῖς διδαχώμεθα πάντα τὰ ἐξῆς τὰ ἔνδοξα παρουσίαν. ὁ δὲ Κύριος εἶπεν ἀκριβῶς, Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε. πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός. βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ· ὅτι ὁ καιρὸς ἐγγὺς ἐστιν, πρὸ ὀλίγου ἔστηκε, ἐν πάντες θεωρεῖτε. ὁρᾷς πόση σπουδὴ διδάσκει τοὺς ψευδοπροφήτας ἐν ψευδοδιδασκάλους, ἵνα ἀπογυμνώσας ἐν δείξας πᾶσι τὰ κεκρυμμένα τοῦ ἀκριβῶς δόλου. δεῖ δὲ προσέχειν σημεῖον· τὸ τῇ ἐπερωτήσει τῶν μαθητῶν τύπος προτάττω, ὡς λύκους τοὺς ποίμνης, ἐν ἵνα ἀντιχείρου προδρόμους εἶτα τροφὴν τὰ ἀκολουθοῦντα, πολέμους ἐν ἀκαταστασίας, ἔθνος ὅτι ἔθνος, ἐν βασιλείαν ὅτι βασιλείαν, ἅπερ ὁρῶντες ἵνα ζωὴν ἐμβλέποντες εἰς τόπους πολέμους, ἐν φόβητρα, σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ, ἐν τὰ λοιπὰ ἅπερ εἴρηκε. τότε, φησὶ, σκανδαλισθήσονται πολλοὶ, ἐν ἀλλήλους παραδώσουσι. ἐν διὰ τοῦτο οὐκ ἔστι προδοσία; πόσοι φιλοῦσι προδόται γινώσκει, καὶ μισοῦσι ἀλλήλους· ἐν τοῦτο πεπλήρωται καθὼς ὁρᾶτε. οὐχὶ πόσοι κατ' ἀλλήλων γογγύσασι; ἔθνος ὅτι ἔθνος, ἐν βασιλεὺς ἐπὶ βασιλεύς, ἀρχόντες κατ' ἀρχόντων, ἐπίσκοποι κατ' ἐπισκόπων, πρεσβύτεροι κατὰ πρεσβυτέρων; διὰ τοῦτο ἡ πληθυνθεῖσα τοῦ ἀνομίᾳ, ψυγήσεται τῶν πολλῶν ἡ ἀγάπη; διὰ τοῦτο προφητεύει ὁ διδάσκαλος· Ἐρυθριᾶτε γὰρ γραφάς, καὶ οὐ μὴ πλανηθῆτε. ἕτερον δὲ σημεῖον προσέθηκε λέγων· Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσι τοῖς ἔθνεσι· καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. καὶ βλέπετε πάντως ὅτι οὐκ ἔστι τόπος ἔξω οὐρανοῦ, ἢ ἔθνος, ἔνθα οὐκ ἐκηρύχθη τὸ εὐαγγέλιον. λοιπὸν οὖν προσδέχου τὸ τέλος, προσδέχου ἰδεῖν τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, ἐν ὑοὶ τῆς ἀπωλείας. διὰ γὰρ ὑπόστασιν θλῖψις μεγάλη, οἵα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου. καὶ πάλιν λέγει· Ἐγερθήσονται ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, ἐν δώσουσι σημεῖα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατὸν, ἐν τοὺς ἐκλεκτούς. ὅρα πῶς μοι κἀκεῖ τοὺς ψευδοπροφήτας καὶ ψευδοδιδασκάλους ἐν ψευδαποστόλους τοῦ ἀντιχείρου, ὁμοῦ τῆς ἀπωλείας· οἵους διὰ τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων προχειρίζόμενον, προδρόμους γίνονται τοῦ ἀντιχείρου ἐν τοῦ ἀντικειμένου, καὶ διὰ τῶν ἰδίων δογμάτων ἀπατήσουσι λαὸν ὅτι πλεῖον προσδοκῶ τοῦ ὁμοῦ τῆς ἀπωλείας. διὰ τοῦτο ἡ θεία γραφὴ μοι κἀκεῖ κράζει, ὅτι πολλοὶ πλά-

Ματθ. κδ' γ.

Ιω. ε. λθ. Ματθ. κδ'. θ.

τοι ἔρχηλοι εἰς ℞ κόσμοι. διὰ τοῦτο καὶ ὁ διαπύρητος ἐπήγαγε δέ; Ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν· ἐὰν Matth. κδ. κα.
προλαβοῦσα ἔρχῃ ὑμᾶς, ἀσύγκριτος ὅτι· ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν· βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· μὴ ἄλλοι ψευδόχριστοι δέξασθε αὐτὸ ἐμοῦ τοῦ ἀληθινοῦ. Πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Χριστὸς, καὶ πολλοὺς πλανήσουσι. καὶ ὅτι ψεύστης ἐστὶν ἵνα μὴ δι' ὧν προβλήθη ὑπίσω αὐτῶν. ὁρᾶτε πόσος ὁ λόγος ἐκ τῆς θείας γραφῆς λέγων περὶ τῶν τοιούτων. Διὰ τοῦτο πολλάκις ὑμᾶς κατέμνησα διὰ τῶν ἀθλίων αἱρετικῶν, καὶ τὰ νῦν παραγγέλλω μὴ συγκαταβαίνειν αὐτοῖς ἐν τῷ προσώπῳ, μήτε ἐν βρώμασι, μήτε ἐν ποτήμασι, μήτε ἐν φιλίᾳ, μήτε ἐν χρείᾳ οἱᾳδήποτε, μήτε ἀγάπῃ, μήτε εἰρήνῃ. ἐὰν δὲ τύχοις ἀπατώμενος καὶ συγκαταβαίνων αὐτοῖς, ἀλλ' ὅτι ἐκ νοὸς καθίστησι τὰς ἁγίας καθολικῆς ἐκκλησίας. ὁ γὰρ ἀληθινὸς καὶ ἄδολος μαθητὴς τοῦ Χριστοῦ, μὴ πρόφασις χρῄζει· Εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω· καὶ τὰ τοῦ Δαβὶδ ψάλλει Γαλ. α. 8.
λέγων, Κύριε, τοὺς μισοῦντάς σε ἐμίσησα, καὶ ἐπὶ τοὺς ἐχθρούς σου ἐξετηκόμην. Φείδεται καὶ Ψαλμ. ρλη. κα.
ἐμαίζατο ℞ τοὺς ἀγάπας μετ' αὐτῶν ποιοῦντες, καὶ διορθώσατο, ἵνα μὴ συναπόληται τῇ ἀσεβείᾳ αὐτῶν. ἁρμόζει δὲ καὶ τοῦτο δέ, Ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν. ἀλλ' ὅτι δὲ προκειμένου ἐπιμελῶμεν, τὸ περὶ τῆς συντελείας διαπληροῦντες. καὶ ἵνα συντόμως εἴπω, πάντα προφητικὰ σημεῖα ἐπληρώθησαν· χρὴ ἕτοιμον εἶναι καὶ προκαθαιρόμενον, καὶ μὴ πολυπραγμονεῖν πλέον τῶν γεγραμμένων. πολλοὶ ἀμαθεῖς καὶ ἀγύμναστοι γεγόνασι, ℞ στρεβλοῦντες τὰς θείας γραφὰς ὅρα γὰρ σὺ μὴ τις βύσσος αὐλοῖς· ἀλλ' ὥσπερ ἔλαβες ℞ Κύριον τὸν μόνον Ἰησοῦν Χριστὸν, οὕτω κράτει. πολλὴ κακία, πολλοὶ χυδαῖοι, πολλὴ πονηρία ἐκκέχυται ἐπὶ τῆς γῆς, πολλὰ σκάνδαλα· βλέπε γὰρ σὺ μὴ ἁπατηθῇς. μὴ σκληρὸς εἰς τὰ δόγματα, μήτε εἰς τὰ ἀγαπητά, ἀλλ' ὁδῷ βασιλικῇ βάδιζε. ἔχεις πολλοὺς πιστοὺς, ἀγάπησον, εἰ καὶ μὴ ὅτι γῆς, ἀλλ' ὡς ἀγγέλους, μᾶλλον δὲ πολλάκις καὶ ὑπὲρ ἀγγέλους. ἔχεις σὺ πολυμύθους ἀπίθανον, ἔχεις πατέρας ἀρχαῖς, ἔχεις προφήτας, ἔχεις ἀποστόλους καὶ εὐαγγελιστάς· καὶ εἰς τὸ μοναδικὸν βίον ἀναστρέφασθαι, πλῆθος πολὺ, ὧν τὰ ὀνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς. τούτους παθήσει, τούτους μίμησαι, τούτων μὴ χωρίζου, τούτων τοῦ μυήματος ἔχε ἀεὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου, νύκτα καὶ ἡμέραν, πάντοτε τὰς ἱερὰς βίβλους τούτων κατέχων, καὶ τὸν βίον αὐτῶν ἀναγινώσκων, ὅπως κέρδος πολλοῦ ὠφέλειαν. γίνου ἔμπειρος λόγου δικαιοσύνης, ἵνα δυνήσῃ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν, καὶ τοὺς μυθολόγους ὑπερβαίνειν, καὶ τοὺς αἱρετικοὺς ὑπισχνίζεσθαι, καὶ τοὺς παραπαίοντας ἰσχυροῖς καὶ ὑπερφέρειν. ἐρρωμένως τὰς γραφάς· ἵνα ἐάν ἴδῃς ἀκαταστασίας ἐν σύγχυσιν, μὴ καταπέσῃς, ἀλλ' ὑπὲρ τὸν θεῖον γραφὸν καταφύγητε. ὁρᾶτε γὰρ ὑμᾶς μὴ χωνευθῆτε, μηδὲ σαλευθῆτε ἀπὸ τοῦ τόπου οὗ ἔφικτε· ὅταν ἴδητε πολλοὺς ἀσυνετευομένους, μὴ ξενίζεσθε. δεῖ γὰρ ταῦτα γενέσθαι. ὅταν ἴδητε πολλοὺς ψευδοπροφήτας, κατανοήσατε τοῦ διαπύρου λέγοντος, Οὐ Matth. κδ. κδ.
ἐλθήσονται ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται. ὅταν ἴδητε πλανολόγους, κατανοήσατε τοῦ προφήτου λέγοντος, Οὐαὶ τοῖς γραφεῦσι τοῦ πονηροῦ. ὅταν ἴδῃς τοὺς βλασφήμους καὶ σοφοὺς Isa. ι. α.
ἑαυτοῖς, τοὺς δὲ σοφοὺς καὶ ἀλαζόνας καὶ προπετεῖς καὶ πόρρω προσχαριζομένους, ὑπομνήσθητε τοῦ ἀποστόλου λέγοντος, Οὐ πονηροὶ ἄνθρωποι καὶ γόητες προκόψουσι ἐπὶ τὸ 2. Tim. γ. 13.
χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι. ὅταν ἴδῃς τοὺς ἀγάπας γραφὸν βδελυχθῆναι κατὰ τῶν δοκούντων εἶναι χριστιανῶν, καὶ τοὺς λαλοῦντας λόγον τοῦ Θεοῦ μισητοὺς κατανόησον τοῦ Κυρίου εἰπόντος, Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν· εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν. ὅταν ἴδῃς ἄλλους βλασφημοῦντας τοὺς τοῦ μυθολόγους καὶ φυλακτηράφους καὶ γλυπτολογίας καὶ μαντείας καὶ διδασκαλίας δαιμόνων, καὶ ἐπερωτήσεις δὲ, δεήσεσιν ἀκαθάρτοις· μὴ θορυβηθῇς, μηδὲ καταπέσῃς. καὶ ἐκ τῶν δοκιμώτατον εἶναι πειρώντων ἴδῃς τοιαῦτα προσαγούσας, μὴ ἀπογνώσῃς, ἀλλὰ δακρύσας κατανυ-

α Τιμ. δ. α. αθλη τῦ ἀποστόλυ λέγοντος, Ολι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλάνοις, καὶ διδασκαλίαις δαιμόνων ἀναβαίνοντι. καὶ πάλιν λέγει, Ολι ἔσται καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσι διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν· καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοὴν ἀποστρέψουσι, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. ὅταν ἴδητε ἀρίστα πολυτελῆ, καὶ δεῖπνα, καὶ τρυφὴν, καὶ ἀπάτην, καὶ θορύβους, καὶ ἀκάκτους φωνὰς, ἐπομνήσθητε τῦ Κυρίου λέγοντος, Οὐαὶ οἱ πεπλησμένοι, ὅτι πεινάσετε. ὅταν ἴδητε παίζοντας, ἢ χορεύοντας, ἢ κιθαρίζοντας, καὶ τὰ ἀσματα τῶν δαιμόνων καταλέγοντας, συνάξατε καὶ κλαύσατε, καὶ δακρύσαντες ἐπομνήσθητε τῦ Δαυὶδ λέγοντος, Ολι οὐκ ἔγνωσαν, οὐδὲ ζυνῆκαν, ἐν σκότει περιπατοῦσι· καὶ τῦ προφήτυ Ησαΐου εἰπόντος, Οὐαὶ οἱ ἐγκεκλημένοι ὄρθρον, καὶ ὄξος σίκερα διώκοντες, οἱ μένοντες ὄψε. μετὰ γὰρ κιθάρας καὶ ψαλτηρίου ὄινον πίνουσι· καὶ τὰ ἔργα Κυρίου οὐ βλέπουσι, καὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν αὐτῦ οὐ κατανοοῦσι. καὶ ἁπλῶς πρὸς σκάνδαλον γεγενημένοι γνώμονι, ἐπομνήσθητι τῦ διαστολῦ λέγοντος, Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων. ἀνάγκη γὰρ ἐστὶ μὴ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται. ἀλλά τί φασιν οἱ βαρυκάρδιοι, οἱ ζητοῦντες ὃ φάγωσι; οὐκ ἔστι καιρὸν τῦ μεριμνᾶν λέγοντος· καὶ λέγετε, τί γὰρ βλάπτει ἡ κιθάρα, ἢ τὰ λοιπὰ μουσικὰ ὀργανα; ὡς τῆς ἐσχάτης ἀνοίας· ὡς τῆς πονηρᾶς ὑπονοίας τῦ διαβόλυ. ἡμεῖς πόθεν; καὶ μαχαίρας, καὶ τὰ Κυρίῳ δὲ τὰ παράδοτε· ὁ ἀληθῶς διακόνυ τῆς πόρνης οὐκ ἐπέλιπεν μηδὲ ὅλως μετανοεῖν ἐᾶσαι· καὶ σὺ λέγεις, τί βλάπτει ταῦτα; ναὶ οἱ λέγοντες τὸ πικρὸν γλυκὺ, καὶ τὸ γλυκὺ πικρὸν· οὐαὶ οἱ πλήρεις τὸ σκότος" φῶς. Εἰ πάντως ἢ ἡμῖν οἱ ἀστασίδοτοι, οὐκ ἐκείνας χρεὼν ἦν ἐξαιρεῖσθαι δύναν), ὅτι χρὴ καὶ χριστιανὸν ποιῆν ταῦτα τὰ πράγματα. ποία βίβλος τῶν ἁγίων, ποῖα διαγγελία ἐδίδαξεν ὕστως ἀναμιγνύειν τοὺς χριστιανούς; ἰδοὺ ἡ καθολικὴ ἐκκλησία ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν, ἀπὸ περάτων τῆς οἰκουμένης, κεκράζει καὶ διδάσκει καὶ πᾶσαν αἵρεσιν τόμον, καὶ προφητῶν, καὶ ἀποστόλων, καὶ αὐτοῦ τῦ διακόνυ· καὶ ἁδαμοῦ τι εὑρεῖν, ὅτι ἐπιτρέπει χριστιανὸν ποιῆν ταῦτα τὰ πράγματα. πόσοι βασιλῆς, καὶ δυνάσται, καὶ σοφοὶ, καὶ εὐγενῆς, καὶ ἔνδοξοι, καὶ νομικοὶ, καὶ δοῦλοι, καὶ ἐλεύθεροι, καὶ πλούσιοι, καὶ πτωχοὶ, καὶ πρεσβύτεροι, καὶ νέοι; τίς ἐκ τούτων δυνάσαι) ἀποδύξαι, ἢ κατηξίωσεν, ὅτι ἐπιτρέπει χριστιανοῖς κιθαρίζειν, ἢ ὀρχεῖσθαι, ἢ ἄλλο τοιοῦτόν τι ποιῆν, ὧν εἰρήκαμεν, ὅτι οὐδὲις δυνάται κατηξίωσεν; μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς. οὐκ ἔστι ταῦτα χριστιανῶν· ταῦτα ἀλλότρια· ὅτι τῆς καθολικῆς ἐκκλησίας, ταῦτα τὰ πόρρω καὶ ἔξω τῦ κόσμου· ὅτι ζητῆ μηδεὶς, ἀδελφοὶ, πλανάτω ὑμᾶς· ὅσοι δὲ "τούτῳ σπουδάσατε, τὸ χρήμα ἐξεπίσατε· Χριστὸς οὖν ὑμᾶς ὠφελήσει. ἐπανέλθωμεν ἢ πάλιν ὅτι τινὸ κατέχει καὶ κρατεῖ ὁμολογίαν, εἰς ἣν ἐκλήθημεν, καὶ ὡμολογήσαμεν οὐρανοῖς πολλοῖς μάρτυρας, ὅτι ἀγγέλων καὶ αὐθεντῶν, καὶ τῦ κτίσαντος τῶν ὅλων. αὐλὸς γὰρ ἢ ὁ γραμματεὺς τῆς ὁμολογίας ἡμῶν καταχθὲν τοῖς οὐρανοῖς· ὃ δὲ διαφέρων ἔρχεται ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ καθὼς ἐποίησεν καὶ ἐφύλαξε τινὰ ὁμολογίαν. ἑκάστου γὰρ ἡμῶν γεγραμμένα εἰσὶ καὶ αἱ σεμναὶ χαὶ, καὶ ὁμολογίαι, καὶ ἡ τῦ ἀμνοῦ ἀποκαλυφὴ, καὶ ἡ προς Χριστὸν ζωταξις, καὶ τὰ ἔργα ἡμῶν, καὶ αἱ προξεις, καὶ τὰ λόγια, καὶ τὰ εὐθυμήματα, καὶ μετανοισμοὶ, καὶ τὰ γιλθία· καὶ πάντα γεγραμμένα ἔχων ἔρχεται. τί βούλει λοιπόν; ψεύσασθαι αὐτόν; ἀλλ' οὐκ ἔστι δυνατὸν, ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτῦ σύ καὶ τὰ λόγια σου. ἀλλὰ βούλει κρυβῆναι; οὐκ ἔστι δυνατὸν, ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτῦ καὶ πρόσωπα τῆς γῆς, καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτῦ. Εὐρ. δ. ιγ. Πάντα γὰρ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῦ. ποῦ λοιπὸν "κρυβῆναι καὶ φυγῆς ἀπὸ τῦ ὀφθαλμῦ αὐτῦ; ἐὰν εἰς τὸν οὐρανὸν ἀναβῆς, αὐλὸς ἐκεῖ ἐστιν· ἐὰν καταβῆς εἰς τινὰ ἄβυσσον, ἐκεῖ πάρεστι. γεγραπται γὰρ, Οτι πάντα, ὅσα ἠθέλησεν ὁ Κύριος, ἐποίησεν ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, ἐν ταῖς θαλάσσαις, καὶ ἐν πάσαις

τοῖς

τῆς ἀδύσεως. τί οὖν ποιήσωμεν, ἀδελφοί; ἵνα ἡμῖν πέμπτος γένηται· λαβεῖν οὐκ ἔστιν· ἀλλὰς γὰρ γινώσκει τὰ κρύφια τῆς καρδίας ἡμῶν, ὃ ἐξεπάζει καρδίας ὁ πφήτης. φυγεῖν οὐκ ἔστιν. οὐ γὰρ ἔστιν ὃς ἐξέφυγεν ἐκ τῶν χειρῶν αὐτοῦ. κρυβῆναι ἀδύνατον. κατέχει γὰρ ἡ γῆ τὸν ἐγκρυπτόμενον τῆς γῆς, ἢ τὸν κατοικοῦντα ἐν αὐτῇ, ὡσεὶ ἀκρίδας. ἀποκρυβῆναι οὐκ ἔστι λοιπόν, καθὼς γέγραπται· Οτι σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ἀντιστήσεταί σοι; ἀλλὰ γὰρ διασώζει τῶν ἐπιγραφέων καὶ τῶν ὑπεύθυνον καὶ καταδίκων, ὁ μέλλων καταργεῖν πᾶσαν ἐξουσίαν καὶ δύναμιν. ἀπολογία οὐκ ἔστι, οὐδὲ ἀφορμή, ὅτι ἔπεισα. Διὰ τοῦτο ἀπὸ περάτων ἕως περάτων τῆς οἰκουμένης ἡ θεία γραφὴ βοᾷ καὶ ἀδιαπτῶς ἐν ἐλέγχῳ καὶ παιδεύσει καὶ μαρτύρεται. διὸ φησὶν ὁ διδάσκαλος ἡμῶν, ὁ διδάσκαλος Ἰησοῦς Χριστός· Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ, καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος, ὃν ἐλάλησα, κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. καὶ πάλιν λέγει· Εἰ μὴ ἦλθον, καὶ ἐλάλησα αὐτοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσι περὶ τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν. ἠκούσατε ὅτι οὐδεὶς ἔχει πρόφασιν. ὥστε, ἀδελφοί, ἵνα ἡμῖν πάντοθεν. ἀλλὰ πάντως ἀποκρίνεταί τις πρὸς αὐτὸν λέγων, ὅτι ἱκανῶς καλῶν διεγράψατο ἡμῖν διὰ τοῦ λόγου, καὶ τὰ σκυθρωπὰ ἐπέξῆς, καὶ τὰς κλήσεις ἐπεμήκυνας, καὶ τὰς ὠφελείας διεγράψω· καὶ πειστῶς κατέπληξας, καὶ ἐφόβησας. καὶ οἶδα ἀληθῶς, ὅτι ὄντως ἐστὶν ἀληθῶς, ὡς εἶπας· καὶ οἶδα ὅτι ἱκανὸς ὑπὲρ αὐτοῦ λόγον δοῦναι τῷ Θεῷ, καὶ ἱκανὸς φείσασθαι ὁ σωτήρ, καὶ ἱκανὸς ὃ ἴδιον φορτίον βαστάσαι. ἀλλ' ὡς ταῦτα ἐπηγγείλω, καὶ εἰς μέσον ἤγαγες, καὶ κατέπληξας, καὶ ἐφόβησας, ἐπόδωξον ἡμῖν καὶ τῆς σωτηρίας Ⓦ δεῖξον, δὸς καὶ τῆς πλανῆς πιεῖν ἵασιν· καὶ ὥσπερ εἶπας τὰ κατακλυσμικὰ καὶ σκυθρωπὰ καὶ λυπηρὰ, εἰπὲ καὶ τὰ χαροποιά. ἰδοὺ σωθῆναι θέλω. τί ποιήσω; πῶς σωθῶ; ποίᾳ δεῖξόν μοι; πρὸς τίνα καταφθίξομαι; πολλὰ γὰρ ἥμαρτον καὶ ἐν λόγοις, καὶ ἐν ἔργοις, καὶ ἐν διδασκαλίαις, καὶ ἐν νυκτὶ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ ἐν πάσαις ὥραις. τί οὖν ποιήσω; πῶς σωθῶ; ἐγώ σοι λέγω πρὸς τίνα καταφύγῃς. ὁ μακάριος Δαυὶδ ἐπέδειξε πρὸς ὃν δεῖ καταφεύγειν, εἰπών· Ὁ Θεὸς ἡμῶν καταφυγὴ καὶ δύναμις. τοῦτον ἐπέδειξε καὶ Ἰωαὴς ὁ μείζων πάντων τῶν πφητῶν, λέγων· Ἰδὲ, ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. τοῦτον ἀπῄτησαν ὁ ἄγγελος, λέγων· Αὐτὸς γὰρ σώσει Ⓦ λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. καὶ πάλιν ὁ πφήτης Δαυΐδ· Κύριε, πρὸς σὲ καταφύγω. πρὸς τοῦτον καταφυγὲ καὶ σύ, ἀγαπητὲ, Ⓦ Εἰπάτω, Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν· Ⓦ Εἰπάτω, Οὐ χρείαν ἔχουσιν Ⓦ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' Ⓦ κακῶς ἔχοντες· Ⓦ Εἰπάτω, Μετάνοειτε, ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· Ⓦ λέγετε, Δεῦτε πρός με πάντες Ⓦ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς· Ⓦ Εἰπάτω, Ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἁμαρτίας· Ⓦ λέγετε, Οτι Ⓦ ἐρχόμενον πρός με οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω· Ⓦ Εἰπάτω Διὰ τοῦ πφήτου, Ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος, ὅτι οὐ βούλομαι Ⓦ θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς ὃ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν· Ⓦ Εἰπάτω, Οτι ποιήσει πᾶν ἐκδίκησιν τῶν βοώντων πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ ἡμέρας· Ⓦ Εἰπάτω, Χαρὰ γίνεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι· πρὸς τοῦτον καταφυγὲ μετάνοιαν καὶ δάκρυα. μετάνοησον, ἀγαπητὲ, καὶ μὴ διαχρίθῃς· μετάνοησον, καὶ μὴ ἀδυμάσῃς· μὴ ἀποπνίγῃς ἑαυτὸν ἔχοντα σωτήρια. τὸ γέγραπται, σὺ μετάνοιαν, ἢ σὺ ἀδυμᾷς; ἄγγελοι σωτῆρσι, καὶ σὺ νυστάζεις; δέχεται σὲ καθαίρεσθαι ὁ ἰατρὸς τὴν ψυχὴν, καὶ σὺ δὲ τὴν μανίαν κρύπτεις; ἐκφυσᾷ βοᾷ, ὑπισχνεῖται πρὸς μὲ ὑοὶ τῶν ἀνθρώπων· δεῦτε πάντες πρός με, λέγει· καὶ σὺ ἀναυδιάζεις, ἀλλ' ἀμβλύς; ἢ ἐκφυσᾷ κελεύει· Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν· χαροποιεῖ οὖν, ἁμαρτωλέ, ἢ μὴ ἀδυμήσῃς. σὲ γὰρ ἦλθε καλέσαι ὁ ταμιεῖον ὁ καλός· διὰ σὲ ἔλυσεν ἑκατὸν, ἢ κατέβη, λέγων· Δεῦτε πρός με πάντες Ⓦ κοπιῶντες, ἢ γὰρ ἔζης. ὅτε μὴ

Ησ. μ. λε. Ψαλ. οα. ζ. Ιωαν. ιε. μη. μζ. Ιωαν. ιβ. κε. Ψαλ. μα. α. Ιωαν. α. κθ. Ματθ. α. κα. Ψαλ. ρμε. ια. Ματθ. θ. ιγ. Λυκ. ε. λα. Ματθ. γ. ε. Ματθ. ιε. κβ. Ματθ. θ. ς. Ιωαν. ς. λζ. Ιεζ. ιγ. λζ ιε. Λυκ. ιε. ζ. Λυκ. ιε. ζ. Ματθ. θ. ιγ. Ματθ. ιε. κβ.

μὴ ζημιωθῆς ὅπερ τῷ λόγῳ. ἄκουσον τίνι αὐτὸ ἄφατον φιλανθρωπίας. οὐ γὰρ μίσει τὸν κλῆσιν ψιλὴν εἴρηκεν, ἀλλὰ προσήκατο, εἰς μετάνοιαν. οὐκ ἦλθον, φησὶ, καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν· οὐκ εἰς γαλεῖα, ἀλλ' εἰς δάκρυα· οὐκ εἰς ἀργολογίαν, ἀλλ' εἰς ἀξιολογίαν· οὐκ εἰς ἄρισα, καὶ λῆρον, καὶ μάθιον, ἀλλ' εἰς πενθεῖν καὶ ἀγρυπνίαν· οὐκ εἰς χορεύματα, καὶ καθαρισμούς, καὶ τὰ λείγματα, ἀλλ' εἰς πένθος, καὶ θλῖψιν, καὶ στοναχείαν. λέγει γάρ, Μακάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. ἄρξαι οὖν, ἀδελφέ, τὸν μετάνοιαν· βάλε ἀρχὴν μέτοι, καὶ ὁ Θεὸς τῶν μετανοούντων συνεργεῖ σοι, καὶ σπεύδει σοι, καὶ βοήθειες χαρὰν πολλὴν, καὶ γλυκασμὸν σὺν σοὶ μέλι καὶ κηρίον. πολλαὶ ὁδοὶ βίου, καθὼς γέγραπται, καὶ πολλοὶ τρόποι τῆς σωτηρίας. οἷ θέλεται σωθῆναι μόνον σωθήσεται. ἐὰν ἔχῃς, ἐλέησον· εἰ δὲ οὐκ ἔχεις, οὐ ζητεῖ ὁ Θεὸς ὃ οὐκ ἔχεις. οὐκ ἔχεις ἄρτον; ἀλλ' ἔχεις ἱμάτιον. κλῖνον τὰ γόνατα, τύψον δὲ στῆθος, καὶ γάγγλα δάκρυα, καὶ αἶξον, πάθησον, ἵκτιρον τὰς χεῖρας σου εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἔσται τὸ ὅμμα πρὸς τὸν διαστολὴν, ἧς θύσον, ἀγρύπνησον. ταῦτα ἔχει πᾶς μὲν δεσπότης, καὶ δρήσασθαι οὐ δύνασαι· ταῦτα παρὰ δάσκαλον προσαγαγεῖν τῷ Θεῷ πάντοτε. ἀλλὰ καὶ ταῦτα μετὰ σκοπὸν δεῖ ἀμαρτίσεως δεῖ ποιεῖν, ἵνα μὴ εἰς κενὸν τρέχῃς, καὶ μάτην κοπιᾷς. ταύτας οὖν τὰς ἀρετὰς προσφέρωμεν τῷ Θεῷ, τὴν μετάνοιαν σου τηρήσωμεν ἀκριβῶς· καὶ ἐρεύνησον ἑαυτὸν, μήποτε ἔχῃς ἔνδραν μετὰ ἴσως, καὶ ὁμοίως σου πᾶς εἰς κενὸν γένοιτο. ἀλλὰ (καθὼς εἶπεν ὁ ἀπόστολος) Μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν κατεργαζώμεθα, καὶ τηρεῖντες τὴν τοῦ Κυρίου ἐντολὴν τὴν λέγουσαν, Ἐὰν ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τὰ παραπτώματα ὑμῶν. ἐὰν οὖν προσέρχεσθε τῷ Θεῷ ἐν ὅλῃ καρδίᾳ, καὶ μὴ χλευάζοντες καὶ μετεωριζόμενοι, τηρήτε αὐτοῦ τὴν ἐντολήν. ἐὰν βούλῃ ἀφαιρεθῆναί σοι τὰ ἴδια παραπτώματα, ἄφες καὶ σὺ τοῦ πλησίον σου τὰ παραπτώματα. ἐὰν δὲ σὺ οὐκ ἀφῆς, οὐδὲ ὁ πατὴρ ἡμῶν ὁ οὐράνιος ἀφήσει τὰ παραπτώματα ἡμῶν. οἴδαμεν πάντες ὅτι ἀληθεύεται. ἀληθὴς γὰρ ὅτι καὶ πιστὸς ἐν πᾶσι τοῖς λόγοις. γίνου οὖν ἕτοιμος καθ' ἑκάστην ἡμέραν πρὸς τὸν ἀπαντησόμενόν σοι τὴν ψυχήν. μὴ σήμερον μετανοήσῃς, καὶ αὔριον ὅπερ λάθῃς· μὴ σήμερον κλαύσῃς, καὶ αὔριον χορεύσῃς· μὴ σήμερον πιστεύσῃς, καὶ αὔριον μεθύων προσέλθῃς, προσφερόμενος καὶ ἐμπαιζόμενος ὑπὸ πολλῶν· καὶ μὴ σήμερον ἀγρυπνήσῃς, καὶ αὔριον ἀναπέσῃς· ἀλλὰ γνησίως μετανόησον, ἵνα καὶ σωφανωθῆς. καὶ ἔστε μνημονεύσῃς τὴν ἑορτὴν, μὴ προφύγῃς τὸ κόπον, ἵνα μὴ στερηθῇς τῶν στεφάνων· μίσησον πᾶσαι χαρὰν τοῦ κόσμου τούτου, καὶ τὴν δόξαν αὐτοῦ· ἐὰν εἴπῃ μοί τις ἀγάπησον τὸν Δαβὶδ, Ἀδικίαν ἐμίσησα καὶ ἐβδελυξάμην, τὸν νόμον σου ἠγάπησα, καὶ οὐκ πάσης ὁδοῦ πονηρᾶς ἐκώλυσα τοὺς πόδας μου. ταπείνωσον πάντοτε ἕτοιμος εἶ), ἵνα ἐλθὼν ὁ ἀπαντῶν σε τὴν ψυχὴν, εὕρῃ σε ἕτοιμον εἰς τὴν μετάνοιαν· καὶ γὰρ ἐγνώσμησέ σε, ὅτι οὐ μή σε χωρίσῃ ἀπὸ τῶν σωζομένων. τήρησον ἀεὶ τὴν τοῦ Κυρίου ἐντολὴν, δι', γρηγορῆτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. καὶ πάλιν λέγει, Γίνεσθε ἕτοιμοι· ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε, ὁ Χριστὸς ἔρχεται. ἄκουσον καὶ τοῦ ἀποστόλου βοῶντος, Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε· τουτέστι, πάντοτε, καὶ ἐν πάντι καιρῷ, καὶ ἐν νυκτὶ, καὶ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ ἐν ἑσπέρᾳ, καὶ ἐν μεσημβρίᾳ, καὶ κατὰ πᾶσαν ὥραν, καὶ ἐργαζόμενος, καὶ ὁδεύων, καὶ πλοιαρῶν, καὶ ἀριστῶν, καὶ κοιμώμενος, καὶ ἀνιστάμενος. μὴ διαμείνῃς κυριακὴν, ἢ ἑορτὴν, ἢ τόπον διαφορεῖ. οὐ γὰρ ἐν τόπῳ προσηγάφεται ὁ θεὸς. ἐν γὰρ τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ τὰ πέρατα τῆς γῆς. διὰ τοῦτο ὁ προφήτης Δαβὶδ καθ' ἑκάστην ἡμέραν καὶ νύκτα προσευχόμενος, οὐκ ἀμείνειν ἡμέραν, ἢ τόπον διαφορεῖ, ἀλλὰ δακρύων ἔλεγε πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν· Ἐν πάντι τόπῳ τῆς διαστάσεώς αὐτοῦ βούλομαί ἡ ψυχή μου τὸν Κύριον. καὶ σὺ, ἀγαπητὲ, μὴ διαμείνῃς ὥραν ἡμέραν, ἢ τόπον διαφορεῖ· ἀλλὰ (καθὼς εἴρηται) ἐν πάντι τόπῳ, καὶ ἐν τῷ οἴκῳ σου ὢν προσεύ-

χου,

χα, ἡ ὁ τῇ ἐκκλησίᾳ θλιβόμενος προσβύχου· ἡ ὅπου δ' ἂν τυγχάνῃς, προσβύχα, ὁ πάντοτε τῆς διαστολίας αὐτῦ. σκωπίσαθε πάντες ⸓ κατοικοῦντες τ' οἰκουμβρίαν, ὅτι ὁ αὐτὸ πλούσιος ἡ πένης. εἴτε ἄρχοντι, εἴτε ἄρχοντες, εἴτε μικάδες, ἀκύσατε ὁ μεγαμυθρον· εἴτε νεανίσκοι ἡ πρέσβεις, βασιλῆς ἡ πάντες κριταὶ γῆς. ὁ κύριός ζωντανλιθρος ὅστι, ἵνα ἡ ⸓ ἄρχοντες ὦσιν. ἀρνησώμβα τὰν ἀσέβειαν ἡ τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας· σωφρόνως καὶ δικαίως ⸓ εὐσεβῶς ζήσωμβεν ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, προσδεχόμβοι τὰν μακαρίαν ἐλπίδα, καὶ ἐπιφάνβαν τῆς δόξης τῦ μεγάλυ Θεοῦ ⸓ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησῦ Χριστῦ. μάμπαθέ μυ πάντες ἀδελφοί μυ, ἡ κατάστητε τὰς παραδόσις, ἃς ἐδιδάχθητε ἡ παρελάβετε παρ' ἡμῶν μακαρίων ἀνδρῶν, προφητῶν ἡ ἀποστόλων, ἡ ἐσίων πατέρων, ἡ τῦ διαστύλυ τῶν ἑλλήνων. ἀπόλυμμα δ' τῆς κακοπαθείας ⸓ τῆς μακροθυμίας, ἔχετε σὺν προφήτᾳ τῆς ὑπομονῆς, ⓦ Ἰὼβ· τῆς σωφροσύνης, ⓦ Ἰωσήφ· τῆς ἀγαπρίσεως, ⓦ Δαυὶλ· τῆς ἀγάπης, ⓦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησῦ Χριστῦ, ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν· ⸓ μετανοίας, ⓦ προπάτορα Δαβὶδ ἔχετε. ἐκ γὰρ τύπος μετανοίας ἡμῖν γέγονε, παράκλησιν ἡμῖν, καὶ παράκλησιν· Δῦτε, τέκνα, ἀκύσατέ μυ, καὶ γὰρ ὑμῖν ὑποδείξω ⓦ ὁδὸν τῆς σωτηρίας. ὅπερ κἀγὼ ποτε ἐποίησα δι' ἀλίθειαν· ἀλλὰ δεῖ τῆς μετανοίας ἄνεξιν, ἡ γνώσκω τὰν τῦ διαστύλυ φιλανθρωπίαν· οἶδα πῶς σὺν μετανοοῦντας, ὁ ταῖς χερσὶν ὑποδέχεται. ἀδυνάτον γάρ ὅστι ⓦ ἐμὲ διαστύλλειν ψεύσασθαι. ἤκυσα γὰρ αὐτῦ λέγοντος, Ὅτι πᾶν ἁμάρτημα ἐκ τῶν χειλέων μυ οὐ μὴ ἀθετήσω. ὑμεῖς ἡ ἡ γῆ παρελεύσεται· ⸓ τὰ λόγοι μυ οὐ μὴ παρέλθωσιν. ἅπαξ ὤμοσα ἐν τῷ ἁγίῳ μυ; ζῶ ἐγὼ, ὅτι οὐ βούλομαι ⓦ θάνατον τῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι ⸓ ζῆν αὐτόν. ἠκύσατε, καθ' ἑαυτὸ ὤμοσεν ὁ φιλάνθρωπος. ἀφῶ τῦτο προεῖπόμβν πρώτως· δῦτε, τέκνα, ἀκύσατέ μυ. ⸓ ὡς χρεὼν ἦν ἡμᾶς, ἐξυπνίσωμβεν πρὶν ἐλθῆν τὰν ἡμέραν Κυρίου τὰν μεγάλαν ἡ ἐπιφανῆ. προετοιμάσωμβεν ἑαυτούς, προφθάσωμβν ὁ προέσωπον αὐτῦ ἐν ἐξομολογήσι. δῦτε, προσκυνήσωμβν ⸓ προπέσωμβν αὐτῷ, ἡ κλαύσωμβν ἐνώπιον Κυρίου τῦ ποιήσαντος ἡμᾶς. αὐτὸς οἰκτιρήσῃ ἡμᾶς, ἡ ῥύσεται ἡμᾶς, ἐπιφανῆ ὁ προέσωπον αὐτῦ ἐφ' ἡμᾶς, ἡ ἐλεήσει ἡμᾶς. αὐτὸς γὰρ ὅστι ὁ Θεὸς τῶν μετανοούντων, αὐτὸς προσδέχεται ἡμᾶς μετανοοῦντας· αὐτὸς ποιμάνῃ ἡμᾶς εἰς τὰν αἰῶνας, αὐτὸς τηρήσει ἡμᾶς ἡ τὰς καρδίας ἡμῶν, ἡ ἀξίους ἡμᾶς ποιήσει τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἀπολαῦσαι, διὰ Χριστῦ Ἰησῦ τῦ Κυρίυ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα εἰς τὸν αἰῶνας. Ἀμήν.

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΠΡΟΣ ΜΟΝΑΧΟΥΣ ΩΦΕΛΕΙΑΣ ΠΑΣΗΣ ἡ πάλιν μετά. Λογ. β.

ΗΣυ ὁ θεῖος ἀπόστολος· Ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε, χωρὶς ὀργῆς ἡ διαλογισμῶν. ἡ καλῶς εἶπεν ὁ ἅγιος, χωρὶς διαλογισμῶν· πᾶς γὰρ διαλογισμὸς χωρίζων ⓦ νοῦν ἀπὸ τῦ Θεοῦ, εἰ ἡ δοκεῖ ἀγαθός ἐστι, ἀλλ' ἄλλος διάβολός ὅστιν, ἵνα μὴ εἴπω τὸ διάβολον ὅστιν. ὅλως γὰρ ὁ ἀγὼν τῦ διαβόλυ τῦτο ἔστι, ἵνα ἀποχωρίσῃ ἡ ἀπομυκτήσῃ ⓦ νοῦν ἀπὸ τῦ Θεοῦ, ⸓ εἰς τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας φαντασίας ἡ ἡδονάς· ἡ στολὴς ἡ βυπαίας ὑπαγορβύει ἐσωθεν ἐν τῇ καρδίᾳ, ἡ ἄλλας πολλὰς βυπαρωτέρας, ἢ μᾶλλον ἀλόγους ἐπιθυμίας, αἷς οὐ προσέχειν ὅλως προσήκει. ὅλως γὰρ ὁ ἀγὼν τῆς ψυχῆς ὅστι, τὸ μὴ χωρίζειν τὸ νοῦ ἀπὸ τῦ Θεοῦ, μηδὲ συνδυάζειν ἡ συμφέρῃ τοῖς ἀκαθάρτοις λογισμοῖς, μηδὲ προσέχειν, οἷς ἐνέπεσεν ἡ ἁμαρτία ἐν τῇ καρδίᾳ ὁ πολυτρόπως ἡ παλαιὸς ζωγράφος διάβολος. ποτὲ μὲν τύπους, ποτὲ δὲ σχήματα, ἡ χρώματα, ⸓ προσώπατα μὲν ταῦτα πάντα ὁ διάβολος ἀπομορφοῦται· ἡ ὁ ἄθλιος αἰθέριος εἶναι τόπῳ ἐκτὸς, νομίζει

ἀλλαχοῦ

Ex Mſ. Cæſarco emend. ex alio Mſ. a. Τιμ. β. π.

ἀλλαχοῦ που [ποτε] ἐῇ, ἀπατεώνας, καὶ δικῆ βλέπειν πικρὰ, καὶ πορνόφθαλμος, καὶ πλεονέκτης" ὅτι ἀφροσύνης. χρὴ οὖν ἀσφαλίζεσθαι καὶ χ. καὶ
ἐνισχύειν τοῦτο, καὶ χαλιναγωγῆν αὐτὴν, καὶ πόλεμα λογισμὸν καὶ πᾶσαν τὴν πονηρὰν ἐνέργειαν κολάζειν διὰ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· καὶ ὅπου τὸ σῶμα ἔσται, ἐκεῖ καὶ ὁ νοῦς ἔσω, ἵνα μέσον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς καρδίας μηδὲν ἕτερον εὑρίσκηται ὡς μεσότοιχον, ἢ ὡς φραγμὸς ἐπισκοτῶν τὴν καρδίαν, καὶ χωρίζων ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. εἰσὶ δὲ καὶ ποτε ἁρπάζειν τοῦτο, διὰ τοὺς λογισμοὺς ἐγχορεύειν· ἵνα μὴ ἡ συγκατάθεσις τῶν λογισμῶν εἰς πρᾶξιν αὐτῷ λογισθῇ ἐνώπιον Κυρίου ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ὅτε κρινεῖ ὁ Θεὸς τὰ κρυπτὰ Ρωμ. Β κ.
τῶν ἀνθρώπων. φυλάσσετε τοίνυν ἀκατάπαυστος, καὶ προσμένετε τὸν Κύριον Θεὸν ἡμῶν, ἕως οὗ οἰκτειρήσῃ ἡμᾶς· καὶ μηδὲν ἕτερον ζητήσατε, ἢ μόνον ἔλεος παρὰ Κυρίου τῆς δόξης, ζητοῦντες ἢ ἔλεος, ἐν ταπεινῇ καὶ ἐλεεινῇ καρδίᾳ ζητεῖτε, καὶ βοᾶτε ἀπὸ πρωΐ ἕως ἑσπέρας, εἰ δυνατόν, καὶ ὅλῳ τῷ νυκτὶ, ὦ, Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ, ἐλέησον ἡμᾶς· καὶ βιάσασθε νοῦν ὑμῶν εἰς τοῦτο ὃ ἔργον ἕως θανάτου. πολλῆς γὰρ βίας" χρήζει ὃ ἔργον τοῦτο, Ματθ. ιβ.
ὅτι στενὴ ἐστιν ἡ πύλη, καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς, ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ βιαζόμενοι εἰσέρχονται ἐν αὐτῇ. βιαζων γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μὴ χωρίζετε ταῖς καρδίας ὑμῶν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ προσμένετε καὶ φυλάττετε αὐτὴν μετὰ τῆς μνήμης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ πάντοτε, ἕως οὗ ἐμφυτευθῇ ὁ ὄνομα τοῦ Κυρίου ἔσω ἐν τῇ καρδίᾳ· καὶ μηδὲν ἕτερον ἐννοῆτε, ἢ ἵνα μεγαλυνθῇ ὁ Χριστὸς ἐν ὑμῖν. παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, καθ' ἑκάστην ταύτης τῆς προσευχῆς μηδέποτε καταπαύσατε, ἀλλ' εἴτε ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε ἐσθίετε, εἴτε τι ἄλλο ποιεῖτε, ἀδιαλείπτως κράζετε· Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ, ἐλέησον ἡμᾶς· ἵνα αὕτη ἡ μνήμη τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἑρεθίσῃ πρὸς πόλεμον τὴν ἐχθρὸν. πάντα γὰρ διὰ τῆς μνήμης ἔχει θύραν ἡ βιαζομένη ψυχὴ, εἴτε ἀγαθὰ, εἴτε πονηρά. πρότερον δὲ τὰ κακὰ ἔχει ἰδεῖν ἔσω ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ τότε τὰ καλά· ἡ γὰρ μνήμη ἔχει αὐτὸν παπτιώσας, ἡ μνήμη ἔχει ἐλέγξαι τὸν ἐν ἡμῖν οἰκοῦντα ἀμαρτίαν, καὶ ἡ μνήμη ἔχει αὐτὸν διαπτύσαι· ἡ μνήμη ἔχει κτῆσαι πᾶσαν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ ἡ μνήμη ἔχει αὐτὸν νικῆσαι καὶ ἐκβαλεῖν ἔσω μέρος. καταβάλλουσι γὰρ ὃ μέρος τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς βυθὸν τῆς καρδίας, καὶ ἰὸν δράκοντα καὶ κεραστὴν τὸν καὶ νόμας τὸν ἀσφοῖ· τὸν δὲ ψυχὴν σώζει καὶ ζωοποιεῖ. ἀδιαλείπτως τοίνυν προσμένατε ἐν τῇ καρδίᾳ ὃ ὄνομα τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ κράζοντες, ἵνα καταπίῃ ἡ καρδία Κύριον, καὶ ὁ Κύριος τὴν καρδίαν, καὶ γένηται τὰ δύο εἰς ἕν. ὃ δὲ ἔργον τοῦτο οὐκ ἔστι μιᾶς ἡμέρας, ἢ δύο, ἀλλὰ χρόνος πολλὸς καὶ καιρὸς, καὶ ἀγὼν καὶ πόνος χρεία, ἕως ὃ ἐκλεληθῇ ὁ ἐχθρὸς, καὶ οἰκοδομηθῇ ὁ Χριστός. Οὐκ ἔστι γὰρ ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, Εφ. ιβ.
πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας, ὡς φησιν ὁ ἀπόστολος. ὅταν δὲ βιάζώμεθα βιάζεσθαι, ὡς ὅλῳ αὐτῷ συναγαγόντα καὶ συντείνοντα τὸν καρδίαν, καλῇ Θεὸν μετὰ ἐκπυρωθείσης ψυχῆς· καὶ μηδὲ μακρὰς ἀποτείνοντα λόγους, μηδὲ εἰς μῆκος τὴν ἱκετηρίαν ἐκτείνειν, ἀλλὰ ὀλίγα καὶ ψιλὰ λέγε ῥήματα. οὐ γὰρ ἐν τῷ πλήθει τῶν ῥημάτων, ἀλλ' ἐν τῇ πίστει τῆς καρδίας κεῖται ὃ ἀγωνοθετῶν. καὶ τοῦτο ἀπὸ τῶν καὶ τοῦ τὸ Σαμουὴλ μητέρα τοῦ Ἄννας ὅτι ἰδεῖν. δεῖ τοίνυν βιάζεσθαι μὴ μακρὰς ἀποτείνειν λόγους, καὶ ἐνεχῶς βιάζεσθαι" βιαστὰς ὁ Χριστὸς παρὰ Παύλου ἐκάλεσεν, ἐξ ὀλίγων παραλειμμάτων. διὰ γὰρ εἰς μῆκος ἐκτείνης λόγον, ὀλιγωρήσαι πολλάκις, πολλοῦ ἐδεήσας τῆς παρούσης τοῦ ἀδιάλειπτον προσελθεῖν καὶ ἐκποσιελίσαι σε, καὶ τοῦ παρόντος ἀπαγαγεῖν τῶν λογισμῶν. διὸ δεῖ συνεχῆς καὶ πυκνὰς πιεῖν τὰς εὐχὰς, τόν τε καιρὸν ἅπαντα τῇ πυκνότητι παραλαμβάνειν, δυνήσῃ τὰς εὐχὰς μὴ πολλῆς ποιεῖν τῆς νήψεως. βούλει μαθεῖν ἀ-

γρυπνίαν,

χρυσοῦ λίθῳ, ἢ τὸ ἀργύριον· ἀκήκοας τοῦ Ἀποστόλου· ῥαδιουργίαν ἐνόησεν ὁ κύριος. Ἀνέκραξαι, φησι, πάντες διὰ τῆς προσευχῆς· καὶ οὐδεὶς ἐκείνων ἐπήκουσεν· ἐξέστην, καὶ ἐφοβήθησαν. ὅθεν μανθάνομεν ἡμεῖς διὰ τῆς προσευχῆς καὶ δάκρυον, καὶ σφοδρὰν τὴν ἔντασιν ἀπαιτεῖσθαι. ἐγὼ γὰρ ἐν τοσαύτῃ πληθύϊ δακρύων· καὶ οὐκ ἔστιν ὅπως ἐκφύγῃ μεγάλου ἀφῆκε φωνὴν, ἀλλὰ τοῦτο, "ἵνα ὑμῶν μεγάλη γένηται τῶν καρδιῶν ἡ ὁδός. Τὴ φωνὴ γὰρ αὐτῆς οὐκ ἀκούετε, φησι, καὶ ἐπίστευσεν αὐτῆς ὁ Θεός. οὐδὲ γὰρ ἔστι φωνῆς χρεία, ὡς ἀλλοτρίας, ὥσπερ οὐδὲ ἐκπόνου χρεία, ὡς σεσηπυίας ψυχῆς· τοῦτο γὰρ σήματος, ἀλλὰ φερημίας. καὶ γάρ ἐστιν ἐκπληξίας ἡ κραυγὴ, καὶ ἔστιν ἀκοῦσαι λέγει· κύριε ἤκουσα σου καὶ ἐλεήσατέ με, καὶ οὐ μὴ κλαύσῃ τὰ χείλη, ἀλλὰ τῇ ἀληθείᾳ βοᾷ· καὶ σπουδάζει ὁ Θεὸς ἀκοῦσαι τοῦτον, ἢ ζητεῖται τοῦτος, ἢ μᾶλλον ἀκούειν σπουδάζει. ἀλλ' ἐρώτησόν με, ὅτι διὰ Ἀγγέλου, καὶ μέσου Μωσῆς φησὶ λαλεῖ· καὶ λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Θεὸς, Τίβοας πρὸς μέ· καὶ σὺ πόθεν ἔτι μᾶλλον ἐπιτηδείως ἔχεις σοι, ὅτι Θεὸν κατέφυγε, Θεὸν δεσπότην ἐκάλεσεν. μὴ γὰρ δὴ δεσπότης ἦν, ἵνα ἀπαιτῇς ἐξ ἴσου· ὁ Θεὸς καὶ ἐχθρὸς ἦν. ἐπεσύ λαλοῦντος ἐμοῦ, ἰδοὺ ἥκομεν. τοσοῦτον πόλεως πλοῦτος, καὶ αὐλὸς τοῦ αἰτεῖσθαι δίδωσι. ἐὰν γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ ἔχῃς τὴν ἀκρίβειαν τὴν ἀκριβῆ καρδίαν, καὶ ἐὰν ἀγρᾷ ᾖς, καὶ ἐὰν οἴκῳ, καὶ ἐὰν θαλάττῃ, καὶ ἐὰν πανδοκεῖ χάριν, καὶ ἐὰν ὁπουδήποτε ὦν, δύνασαι τὸν Θεὸν καλέσαι ἐπιτυχεῖν τῆς αἰτήσεως. πολλάκις, φησι, ἤτησα, καὶ οὐκ ἔλαβον. πάντως ὅτι κακῶς ἤτησας, ἢ ἀπίστως, ἢ ἵνα μὴ συμφέρῃ σοι. ἐγὼ γὰρ συμφέροντα πολλάκις ἤτησα, ἀλλ' ἐπέτεμνεν. γέγραπται γάρ· Ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς θλίψεώς σου ἐπικάλεσαί με, καὶ ῥύσομαί σε, καὶ δοξάσεις με. καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐκ τῆς ἁμαρτίας ἐκείνης ἐκάλεσε τὸν Πέτρον· καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκάλεσε τοὺς ἁλιεῖς· καὶ ἐν τῷ τελώνιον ἐκάλεσε τὸν Ματθαῖον· καὶ ἐν τῇ πορνείᾳ τὴν Σαμαρεῖτιν· καὶ ἐν τῇ μοιχείᾳ τὴν ἁμαρτωλὸν ἐκάλεσε· καὶ ἐν τῇ ἀσωτίᾳ τὸν ἀσωτον· καὶ ἐν τῇ ἀπιστίᾳ τὸν Θωμᾶν· καὶ ἐν τῇ ἀρνήσει τὸν Πέτρ

Ιωαν. ιζ. κα. δύωνται εἰ) δίξασθαι, μηδὲ ὃ ἄγιον χωρῆσαι πνεῦμα διεμέρτυρεν. Πάτερ γάρ, φησι,
Ιωαν. ιδ. ιζ. δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, καὶ, Τὸ πνεῦμα ἡ τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν. λυθείωμεν οὖν ἀφ' ἡμῶν τὴν δισμὸν τῆς προσκαιρίας τοῦ βίου τούτου ἀληθινῶς τῷ Θεῷ ἀκολουθῆσαι μέλλοντα. τοῦτο γὰρ πάντελεῖς ἀναχωρήσεως καὶ λύσης τῶν παλαιῶν ἐθῶν κατορθοῦται. τοῦτο γὰρ ποιήσαντες πάσῃ φυλακῇ τηρῆσωμεν τὴν ἑαυτῶν καρδίαν, μήποτε τὴν πρὸς Θεοῦ ἔποιθον σκυβαλεύσῃ, ἢ τὴν μνήμην τῶν θαυμασίων αὐτοῦ φαντασίας τῶν ματαίων καταρρύπωσιν· ἀλλὰ δεῖ τῆς διηνεκοῦς ἢ καθαρᾶς μνήμης στετυπωμένην ἔχειν τὰς ψυχὰς ἡμῶν, ὥσπερ σφραγῖδα ἀνεξάλειπτον, τὴν οὐσίαν τοῦ Θεοῦ ἔποιαν. οὕτω γὰρ πρὸς ἡμᾶς ἡ πρὸς Θεὸν ἀγάπη, ἅμα τε διεγείρουσα πρὸς τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου, καὶ ἐν αὐτῷ πάλιν αὖτη ζωτηρευομένη, πρὸς ὃ δέχεται ἐξ ἀλλ-
Ιωαν. ιδ. κα. ἀπάστωτον. ἐξ τοῦτο δείκνυσι ὁ Κύριος, ὅτε τί φησὶ λέγων, Ἐάν ἀγαπᾷ τίς με, τὰς ἐντολάς μου
Ιωαν. ιε. ι. τηρήσει τε· καὶ ὅ, Ἐὰν τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου. καὶ ἐπὶ δυσωπητικώτερον· Καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. ὁ δὲ σαφηνίζων ἐν τῇ ἐργασίᾳ τῶν ἀκριβειῶν τῆς ἐντολῆς, δῆλός ἐστι περὶ τὴν μνήμην τοῦ Θεοῦ ἀσκῶν. ζωτικὴ γὰρ ἐν ὃ ἀμετανόητον τῇ ψυχῇ, ἐν ὃ ἰδιάζει καὶ τὴν οἴκησιν. ὃ γὰρ ἀναμιμνήσκων ἔχει τὴν ζωήν, βλαστάνει. σκόλοψ ἵνα μὴ δι' ὤτων, ἢ δι' ὀφθαλμῶν ἐρεθισμοὺς δεχώμεθα, καὶ ἵνα διανηθῶμεν ὑπομένειν τῇ προσοχῇ, ἀπιδέχεσθαι προῆται καὶ τὴν οἴκησιν. οὕτω γὰρ καὶ τοῦ παγκόσμου ἔθους περιγινώμεθα, ἐν ᾧ ἀλλο-
Ματθ. ιε. κδ. τείως ἐζόντα μὴ τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ. καὶ ὅ, Εἴ τις ἔρχεται πρός με, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, πότε αὖ τις εἰ τούτων πληρώσαι δυνηθείη; χρὴ γὰρ ἡμᾶς ἀπαρνησαμένους ἑαυτοὺς, καὶ ἀραντας ☧ σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ, οὕτως ἀκολουθεῖν αὐτῷ. ἀρνησις δέ ἐστι ἑαυτοῦ, ἡ πάντελὴς τῶν προσηκόντων λήθη, καὶ ἡ τῶν θελημάτων αὐτοῦ ἀναχώρησις. ἐὰν δέ τι ἐντολικὸν παραλιπώμεθα ἑαυτοῖς μνήμης γένοιτο ἐν ὑσίᾳ τινὶ φθαρτῇ, ἐν τούτῳ τοῦ νοὸς οἷ εἴη βορβόρου κατορυχθέντος, ἀνάγκη τὸν ψυχικὸν ἀθέατον εἶ) Θεοῦ, καὶ πρὸς ὑπομιμνήσκων τῶν οὐρανίων καλῶν, καὶ τῶν ἀποκειμένων ἡμῖν ἀγαθῶν ἐν ἐπαγγελίαις, ἀκίνητον. ὅλως δ', μηδὲ πρὸς τῶν ἀναγκαίων αὐτῶν μεμνῆσθαι συγκεχώρηται, οἷς, ζωῆς ἐν σώματος, "ὥστε, οἷς ἀναγκάζεσθαι πονηρᾶς ταῖς οἰκείαις τοῦ κόσμου, τῆς πρὸς τοῦ γεωργοῦ τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἐγκαλλωπιζούσης καρποφορίαν ἐμποδιζούσης τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Ματθ. ιζ. κε. Χριστοῦ εἰπόντος· Οὗτοι δέ εἰσιν ☧ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόντες, οἱ τὸν μεμωνᾶν, καὶ πλοῦτον, καὶ ἡδονὴν τοῦ βίου συμπνίγοντες, ἐν οὐ τελεσφορεῖσθαι. ὅτε γὰρ ἁμαρτίας χαρίσηται ἡμῖν δώσειν, ὅτε τῷ ἐχθρῷ τόπον τῆς καρδίας ἡμῶν καταλείψομεν, ἀπὸ τῆς συνεχοῦς μνήμης ἔνοικον ἔχοντες ☧ Θεόν. καὶ ἡ προσοχὴ ἡ τῆς ἀγαθοείας, ἐν ᾗ "τοῦ μετανοεῖσθαι ἐνδισμός, εὐκόλως δι' ἀπὸ τῆς ὀρθῆς ἀναγωγῆς ταῖς τοιούτοις παιδίοις εἰσήγοιτο, εἰ πρὸς τῶν ὑπερτατωτάτων συνεχῶς διαχρήσιτο, παρ' ἑαυτοῖς τὸν ἔποιθον, καὶ τὴ τρέφοιεν τοῖς λογισμοῖς. ὃ γὰρ ἁπλοῦν τῆς ἡλικίας καὶ ἄδολον, ἐν πρὸς ὃ ψεῦδος ἀνεπιτήδειον, ἐξαναρθοῦσι μὴ εὐκόλως ἐκ ἀπόρρητα τῆς ψυχῆς· ὥσπερ ἡ τῷ μὲν συνεχῶς ἐγκαταλαμβάνεσθαι, τοῖς ἀπαναρθιώτοις, οἱ τοιοῦτος φεύγει αὖ τοῦ τῶν ἀτόπων ἐποίας, τὸν ἐκ τῶν ἐλέγχων αἰσχύνην φοβούμενος.

* * * * *

Γεν. α. κζ. καὶ Εἶπεν ὁ Θεός, Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, ☧ ἔσω ἄνθρωπον λέγει. ἀλλ' ἐρεῖς σύ, ὃ λέγει ἡμῖν πρὸς λογισμόν· ☧ δὲ ἄνθρωπον εἶπε κατ' εἰκόνα Θεοῦ, ὁ δὲ λογισμὸς πῶς ἄνθρωπος; ἄκουε ὃ ἀποστόλου λέγοντος· Εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. δύο λοιπὸν γνωρίζω δὴ ἀνθρώπους, ἕνα τὸν
Β. Κορ. δ. ιζ. φαινόμενον, καὶ ἕνα τὸν ἀποκεκρυμμένον ἐν τῷ φαινομένῳ. ἔσω τοίνυν ἔχομεν ἄνθρωπον ἐν διπλοῖ τινές ἐσμεν· ἐν τότε ἀληθῶς λέγομεν, ὅτι ἔνδον ἐσμὲν ἄνθρωποι, ὃ δ' ἔξω οὐ,

ὃ

ὃ τέλειον ἐν τῷ λογισικῷ τῆς ψυχῆς ἔχοντες. ὥςτε ὃ μὲ σῶμα ὄργανόν ἐςι τῆς τοῦ ἀνθρώπου ψυχῆς· αὐθεντικὸς ἢ κυρίως, ὃ κατ' αὐτὴν τὴν ψυχήν. ἐκ ὃ, ἀρχέτωσαν, τοίνυν ἀρχὴ σώματι, ἢ λογισμῷ; ἐν ψυχῇ ὃ ἀρχικόν, ἢ ἐν σαρκί; ἀλλ' ἐν τίνι ὃ ἀρχικόν, ἢ ἐν τῇ τοῦ λογισμοῦ περιουσίᾳ; ὅσῳ γὰρ λείπεται τῇ δυνάμει τοῦ σώματος ὁ αὐθεντικὸς, τοσούτῳ περίεσι τῇ τοῦ λογισμοῦ κατασκευῇ. ὑχὶ ποιήσωμεν κατ' εἰκόνα ἡμετέραν εἶπε, ἐκ ὑμνήθησαν. οὐ γὰρ ἐκ παθῶν πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ εἰκόνα προῆλθον, ἀλλ' ὁ λογισμὸς, τῶν παθῶν διαφορᾶς. ἐδόθη σοι ἀρχὴ τῶν ἀλόγων, ὥςτε τοῦ ἀλόγου πάθους κρατεῖν. εἰ οὖν τῶν θηρίων ἀρχὴς, ἆρα τί καὶ τῶν ἔνδον θηρίων ἐκ ἀρχὴς; εἰ τῶν ἔξω ἀρχὴς, ἆρα τὰ ἔνδον ἀδιαίρετα κατὰ λιμπανόμενος; ἀρχὴν τοίνυν ἐκπάθης· μὴ μόνον λογισμοὺς ἔχε μετρίους, μηδὲ κενόφρονα ἔσο καὶ ἄφρονας τῇ ἀγαθοίᾳ. ἄτοπον γὰρ, εἰ τὰ πετόμενα μὲν ἔξω καταβάλλεις, σαυτὸν δὲ κενόφρονα ὄντα καὶ μετέωρον ὑπαιρόμενον καταβάλλεσθαι. μὴ οὖν τυφωθῇς ὑπαρθεὶς ὑπὸ ἐλάττονος καὶ μείζω φρενίσῃς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως· μηδὲ ἐπαιρούμενος φιλοσοφήσῃς, μηδὲ δόξαι βλέπε, μηδὲ μέγα τι σεαυτὸν εἰ νομίσῃς· ἐσκεμμένοι ὡς πολλοὶ ἀσθενήκασι, ὧδε καὶ σὺ φείδου. ἀρχὴ τῶν ἐν σοὶ λογισμῶν, ἵνα μὴ πάντων κύριος. ἡ γὰρ διδομένη ἡμῖν ἀρχὴ τῶν ζώων ῥυθμίζειν ἡμᾶς ὀφείλει πρὸς τὸ ἑαυτοῦ ἡμᾶς ἄρχειν. ὥσπερ οὖν ὄφελος οἰκίας, οὐ πόλεως, οὐ χώρας, ἐὰν μὴ ὦσι Φυλάττοντες, ἐκ εἰδότες πότε μὲ κλέπτειν, πότε δὲ λύειν· ὕτως οὖν μεταχὺ τῶν ἄλλων καταφρονημάτων ὄφελος, ἂν μὴ λογισμὸς ἢ χώρας τῶν αὐτοῦ βουλευμάτων, τὴν κλῆσιν καὶ τὴν λύσιν τῆς καρδίας μὴ ἀκριβείας καὶ πολλῆς ἐπιστήμης ἐπιτετραμμένος, ἐκ εἰδὼς πῶς μὲ ἐκφέρειν δεῖ, πῶς δὲ εἰσάγειν. κἂν τις λογισμὸς ἐκκλίνηται, ἀποπέμψαι αὐτὸν εἰδὼν χρεὼν, καὶ μὴ ἐᾷν εἰς λόγους ἐκφέρεσθαι, ἀλλὰ ταύτην ἀναζητεῖν τὴν ῥίζαν, καὶ ἀσφαλῆ τὴν θύραν ἔχειν καὶ ἀκριβῆ τὴν φυλακὴν, καὶ τὰ ποτὲ βουλεύματα μὴ ἐᾷν πίπτειν, καὶ πίπτοντα ἀποπέμψαι. διὸ καὶ ὁ Θεὸς ἔνδον αὐτὸν τὸν ποτὲ λογισμὸν ἀναιρεῖ λέγων· Ο ἐμβλέψας γυναικὶ πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι, καὶ τὰ ἑξῆς. ὁρᾷς πῶς οὐκ ἀφίησιν αὐτοὺς βλάπτειν, οὐδὲ λαβὴν δέχειν; οὐκ ἐπιθυμίαν, οὐκ ὀργήν; λέγει γάρ· Ο ὀργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. ἔσωσαι αἱ θύραι κεκλεισμέναι, φησί, καὶ οἱ ποτοὶ λογισμοὶ ταχέως χρωσθήσονται). οὐκ ἀναμένει γὰρ καὶ ἐπιθυμίας πρῶτον ἁμάρτημα γενέσθαι τῇ ψυχῇ. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Δαβὶδ εὔχεται πρὸς Θεὸν λέγων, Μὴ ἐκκλίνῃς τὴν καρδίαν μου. ψαλμ. ρμα. ϛ. ὑχ ὅτι ὁ Θεὸς ἐκκλίνει αὐτὴν (μὴ γένοιτο) ἀλλ' ὃ λέγει τοιοῦτόν ἐςι, μὴ ἀφῇς ἐκκλιθῆναι, ἢ πρόσταττε σῶσαι εἰς ποτὲ οἰκοίας. ἐκφέρει γὰρ ἡ πηγὴ τῆς καρδίας ἢ τῆς ποτείας. ὥσπερ γὰρ ὀφθαλμῷ προσαγομένῳ στενοχῶς, ἢ πῶ μὲ πρὸς τὸ πλάγια προφέρομένῳ, πῶν ἢ πρὸς τὰ ἄνω ἢ κάτω πυκνὰ στρεφομένῳ, ἰδεῖν ἀναγκαίως ὃ ἀναγκαίμενον ὑχ οἷόν τε, ἀλλὰ χρὴ πρὸς σπουδὴν ταύτην γνώμην ἔχοντα ἀμέλειαν ἀληθῆ ποιεῖσθαι τοῦ ἄλλου· ὕτω καὶ ἡμῶν ἂν ἀφέντων ἀνθρωπίνων φροντίδων περιεχόμενον, ἀμήχανον ἀναγκαίως ἀπατῆσαι τὴν ἀληθείαν, καὶ ἕτοιμον εἶναι ἀνοίξαι τὴν καρδίαν καὶ ἐκ τῆς θείας διδασκαλίας ἐκπίπτομεν ἀγνωσίας ἐκ ποτὲ ζωῆς θείας προσκαίρους· αὐτὴ διδάσκαλος. ἄλλως γὰρ ἐπίσταται ἐν τῇ ψυχῇ τὰ θεῖα οὐκ ἔστι, μὴ τὰ ἐξ ἄλλης προελήλυθε αὐτῆς ἐξελέγχει. τοῖς γὰρ μὴ σκεδαννυμένοις ὅτι τὰ ἔξω, μηδὲ ἀπὸ τῶν αἰσθητηρίων ὅτι κόσμου ἀγκαλούμενος, ἐπιθείσει μὲ πρὸς ἑαυτὸν, δι' ἑαυτοῦ ἢ πρὸς τὸν πρὸς Θεὸν ἔποιδα ἀναβαίνει· καὶ ἐκεῖνο ὃ κάλλει προσλαμπόμενός τι ἐ ἐλλαμπόμενος, καὶ αὐτῆς τῆς φύσεως λήθην λαμβάνει, μήτε πρὸς ἔνθεν φροντίδα, μήτε προσοχλοῦσι μέλειν τοῦ ψυχοῦ καθελκόμενος· ἀλλὰ χρὴ τὸν ἀπὸ τῶν γήινων φροντίδων ἄγων, τοῦ πᾶσαι ἑαυτῷ ἀπαιτεῖν ὅτι τοῦ κτήσει τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ὅτι ἀφήσει· ὧν γένοιτο ἡμᾶς ὅτι τυχεῖν ἐν Χριστῷ τῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ.

Λογ. γ. ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ ΒΑΣΙΛΙΚΗΣ ΔΥΝΑΣΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΛΟΥ-
του καὶ ὑποδοχῆς, πρὸς μοναχὸν συζῶντα τῇ ἀληθεστάτῃ καὶ κατ' Χριστὸν
φιλοσοφίᾳ.

Exedt. Basil. 1527. emend. ex Ms. Palatino.

ΟΡᾶν ἐγὼ τοὺς πολλοὺς τῶν ἀνθρώπων τὰ δοκοῦντα εἶναι καὶ μᾶλλον ἀγαπῶντας τε καὶ θαυμάζοντας, ἢ τὰ φύσει χρηστὰ καὶ ὡς ἀληθῶς ἀγαθά· ἀναγκαῖον εἶναι νομίζω καὶ ἐκατέρων βραχέα ποιήσασθαι λόγους, καὶ παραθεῖναι τοῖν ἀλλήλοις τά τε καταῤῥαθυμηθέντα παρὰ πολλοῖς, τά τε πολλῆς τυγχάνοντα σπουδῆς, ἵνα μαθόντες ὃ διαφέρει ἑκατέρων, τὰ μὲν ὡς ἄξια σπουδῆς καὶ σωτηρίας καὶ πολλῆς ποιησώμεθα, τῶν δὲ καταφρονῆσαι παιδευθῶμεν ὡς οὐδενὸς ἀξίων. ὑπάρχει μὲν γὰρ πολλοῖς ἀγαπητὰ μὲν πλοῦτος, καὶ δυναστεία, καὶ ἀρχή, καὶ δόξα, καὶ μακαρίζεσθαι οἱ πολλοὶ τοὺς ἐν ταύταις ἀρχοντας, καὶ φερομένους ὅπῃ λαμπρῶς ἔχει μετ' ἐξουσίας, καὶ κηρύκων βοῆς ἀπαλαύοντας καὶ δορυφορίας πολλῆς· καταφρονεῖται δὲ τοῦ φιλοσοφωτάτου βίου, καὶ τοῦ μοναχικοῦ διαγωγήματος ἠρημωμένου. καὶ ἔξεισι μὲν φαινόμενος, πρὸς ἑαυτὸν ἐπιστρέφοισι δῆμον· ὅταν δὲ φαίνηται, οὐδενὸς ὀφθαλμοὺς ἢ κωμῳδοῦντι ὀλίγων πρὸς ἑαυτὸν ἕλκυσεν. καὶ τούτων μὲν οὐδεὶς δὲ ὀπτῆσαι μόνοις γλίσχεται ὁμοίως, ἐκείνων δὲ ἅπαντες· κεῖται δυναστείαν μὲν κτήσασθαι, καὶ ἀρχικὸν ἔθνος λαβεῖν, χαλεπόν τι καὶ τοῖς πολλοῖς ἀδύνατον, καὶ πολλοὶ αὐτὴν διαθεῖναι χρημάτων· ἐκ τῆς ἀρχῆς ἐφικέσθαι· ὁ δὲ μοναχοῦ βίου ἐλέσθαι, καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ λατρείᾳ συζῆν, πᾶσιν ὁμοίως ὑπόκειταί τι καὶ ῥᾴδιον. καὶ τῆς μὲν ἀρχῆς ἡ κτῆσις ὦ βίᾳ τούτῳ στενοδιαφθείρεται, μᾶλλον δὲ καὶ ζώντως ἀπολιμπάνει τοὺς ἑαυτῆς ἐρασάς· ἤδη δέ τινας καὶ εἰς κίνδυνον μέγαν ἢ ἀδοξίαν καθεῖκε· ὁ δὲ μοναχοῦ βίος καὶ τὰ πολλὰ ἀγαθὰ ἐμπίμπλησι τοὺς δικαίους, καὶ μετὰ τὸν τοῦ βίου τελευτὴν λαμπρούς καὶ χαίροντας ὅτι δικασταὶ ἀγαθοῦ Θεοῦ καὶ σωτῆρες, ὅτι τῶν ἀρχόντων πλείους μεγαλίων ὀφθήσονται δίδοντες τὴν βεβιωμένην τοῖς δίκαιοις. φέρε δὲ παραθέντες ἀλλήλοις τά τε τῆς φιλοσοφίας ἀγαθά, τά τε δοκοῦντα εἶναι χρηστὰ τῆς ἐν τῷ πλούτῳ βίᾳ δυναστείας καὶ δόξης, καταμάθωμεν ὃ διαφέρουσιν ἑκατέρων τῶν ἀγαθῶν. παραλλήλως γὰρ * εἰς αὖ φανερώτερα. μᾶλλον δή, εἰ δοκεῖ, τοῦ καρποῦ τῶν ἀγαθῶν, τοῦ βασιλείου λέγω, τῇ φιλοσοφίᾳ παραθέντες, θεωρήσωμεν ἑκατέρας κτήσεως τοὺς καρποὺς, καὶ μαθόντες ἀκριβῶς, τίνων μὲν ὁ βασιλεὺς, τίνων δὲ ὁ φιλόσοφος ἄρχει. ὁκοῖόν ὁμὲν βασιλεὺς πόλεσι καὶ χώραις καὶ πολλοῖς ἐφέστηκεν ἔθνεσι, καὶ στρατηγοῖς, καὶ ὑπάρχοις, καὶ στρατόπεδα, καὶ δήμους, καὶ βουλάς, τοῖς ἑαυτοῦ νεύμασιν ἄγων· ὁ δὲ Θεῷ δεδωκὼς ἑαυτὸν, καὶ μοναχὸν βίον ἠρημωμένος, θυμοῦ, καὶ φθόνου, καὶ φιλαργυρείας, καὶ ἡδονῆς, καὶ τῶν ἄλλων ἀρχῶν κακῶν, σκοπῶν ἀεὶ καὶ φροντίζων, ὅπως ἂν μὴ συγχωρήσειε τῇ ψυχῇ ὑπὸ τοῖς αἰσχροῖς γενέσθαι πάθεσι, μηδὲ δουλωθῆναι λογισμοῖ τυραννίδι πικρᾷ· ἀλλ' ἀεὶ τοῦτο πάντων ἀεὶ τοῦ ὁσίου ἔχει, τὸ τοῦ Θεοῦ φόβου ὑπερίσχυσαι τοῖς πάθεσι. τοιοῦτον μὲν οὖν ὁ βασιλεὺς, τοιοῦτον δὲ ὁ μοναχὸς ἀρχοῦ καὶ δυναστείας κέκτηται· ὥστε δικαιότερον ἂν τις τοῦτον βασιλέα καλέσειεν, ἢ τὸν ἀλουργίδι καὶ στεφάνῳ λαμπόμενον καὶ καθήμενον ὑπὸ θείῳ χρυσοῦ. βασιλεὺς γὰρ ὡς ἀληθῶς, ὁ θυμοῦ καὶ φθόνου καὶ ἡδονῆς κρατῶν, καὶ πάντα ὑπὸ τὸν νόμον ἄγων τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸν νοῦν ἐλεύθερον τηρῶν, καὶ οὐκ ἐῶν σκοτωθῆναι τῇ ψυχῇ τοῦ διαστοῦ τῶν ἡδονῶν. τὸν τοιοῦτον ἡδέως μὲν ἔδοι καὶ δήμων καὶ γῆς καὶ θαλάσσης ἄρχοντα καὶ πόλεων καὶ δήμων καὶ στρατοπέδων. ὁ γὰρ τοῖς πάθεσι τῆς ψυχῆς τὸν λογισμὸν ὑπερίσχυσας, ῥᾳδίως μὲν ὑπερισχύει καὶ αἰσθήσεως μετὰ τὸν θείων νόμων, ὥστε εὐλόγως ὁ παθὼς πάσχει τοῖς ἐρχομένοις ἔξω, μετὰ πάσης ἡμερότητος ὁμιλοῦντα ταῖς πόλεσι· ὁ δὲ αἰσθήσεως μὲν ἄρχει δοκοῦν, θυμῷ δὲ καὶ φιλαρχίᾳ καὶ ἡδοναῖς δουλεύων,

λύων, πρῶτον μὲν καταγέλαστος ἔσῃ) δόξεις δὲ τοῖς ἀρχομένοις, ὅτι σίφωνι μὲν φορᾷ λιθοκόλλητον, ἢ χρυσοῦν, σωφρονοῦντι δὲ οὐκ ἐσθῆτα φύσωσαν, καὶ ἀλευρηρὸν μὲν ὅλον τὸ σῶμα καταλάμπεται, τὴν δὲ ψυχὴν ἀκόσμητον ἔχῃ. ἔπειτα δὲ οὐδὲ ὅπως μεταχειρίσασθαι τὸν ἀρχικὸν ἐπίσταται. ὁ γὰρ ἐαυτῷ μὴ δυνηθεὶς ἄρχειν, πῶς ἂν ἑτέρους δυνηθείη κατευθύνειν τοῖς νόμοις. εἰ δὲ βούλει καὶ πόλεμον ἑκατέρων ἰδεῖν, βάρβαρος μὲν δαίμοσι μαχόμενον, καὶ κρατούμενος ὑπὸ νικωμένου, καὶ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ σταυρωθέντος (μὴ γὰρ τῆς θείας φωνῆς ὅτι τὸν πόλεμον ἤρξε), ἀγαθοῖς πεφραγμένος ὅπλοις, ὥστε ἀνάγκην τοῦτον ἡττᾶσθαι τὸν κρείττω) τὸν δὲ βασιλέα βαρβάροις μαχόμενον. ὅσῳ δὲ τῶν ἀνθρώπων οἱ δαίμονες φοβερώτεροι, τοσούτῳ λαμπρότερος ὁ τούτων κρατῶν τοῦ νικῶντος ἐκείνους. εἰ δὲ καὶ τὸν αἰτίαν ἑκατέρου πολέμου καταμαθεῖν βουληθείης, πολὺ ἂν εὑρήσεις ὂν ἴσον. ὁ μὲν γὰρ εὐσεβείας καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ λατρείας πολεμεῖ τοῖς δαίμοσιν, ἡ πόλεις, ἢ κώμας ἐκ τῆς πλάνης ἁρπάσαι ποθῶν· ὁ δὲ μάχεται βαρβάροις ὑπὲρ τόπων, ἢ ὅρων, ἢ χρημάτων ἁρπαθέντων, ἢ πλεονεξίας καὶ ἔρωτος, ἀρχῆς ἀδίκου πρόφασιν λαβὼν ὅτι τὸν μάχιμον· ἔνθα δὴ πολλοὶ πολλάκις βασιλεῖς τῶν μιξοβαρβάρων ὑπηγωνίσαντο, καὶ ἐπὶ πρεσβύτας ἀπώλεσαν. τὸν μὲν οὖν ἀρχὸν καὶ τὸν πόλεμον τοσοῦτον ἀλλήλων διαφέρειν ἔοικεν, τὸν τε βασιλέα, καὶ τὸν ἐπουράνιον τῆς τοῦ Θεοῦ λατρείας συζῆν· χρὴ δὲ λοιπὸν αὐτοῦ ἀκριβῶς, τὸν βίον ἑκατέρου καὶ τὰς πράξεις καὶ τὰς ἡμέρας σκοπῶν. θέλει γὰρ δεῖν ὡς ἀληθῶς τὸν μὲν ὁμιλοῦντα πρὸς Φῆστον, καὶ τῇ Παύλου σοφίᾳ τὸν ψυχὸν κοσμοπλέοντα, μεταπηδῶντα συνεχῶς ἀπὸ μὲν Μωϋσέως πρὸς Ησαΐαν, ἀπὸ δὲ τούτου πρὸς Ιωάννην, ἀπὸ δὲ τούτου πρὸς ἕτερον· τὸν βασιλέα δὲ συνεχῶς ὁμιλοῦντα ταῖς ἀρχαῖς καὶ δορυφορεῖς. οἷς δέ τις ὁμιλεῖ συνεχῶς, τούτοις ἀφομοιοῦται τὸ ἦθος. σκοπεῖ δὲ μὲν μοναζόντων πρὸς ταῖς τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν ἤδη σκηνοῦντα τὸν γνόμιλον· ὁ δὲ βασιλεὺς πρὸς ταῖς τῶν στρατηγῶν καὶ δορυφόρων καὶ ὑπασπιστῶν, ἀνθρώπων οἵων ἀναλγεστάτων, καὶ ἡδονῆς ἀφειδοῦντων, καὶ ὃ πλέον τῶν ἡμέρας ἀφαιρεῖσθαι τῶν πότων, οὐδὲν χαίρειν, ἢ καλὸν ἡγεῖται τὸ οἶνον ὑπερβαλλόντως πίνειν. οὕτως ἄρα καὶ ἀφ' ὧν τὸν μὲν ἤρεμον βίον πρασπάσεσθαι μᾶλλον, ἢ τὸν ἐν δυναστείᾳ καὶ βασιλείᾳ καὶ σκηπτούχοις. εἰ δὲ καὶ τὸν νικῆσαι τὸν χρόνον ἐκπαίζειν βουληθείημεν, τὸν μοναχὸν μὲν ὁ φόβος τῆς τοῦ Θεοῦ λατρείας καὶ ταῖς θύραις κοσμούμενον, πολὺ πρόπυργον ἅπαντα τῶν ὁρισθέντων, ἀγγέλοις συμβιοτεύοντα, Θεῷ λαλοῦντα, τῶν θείων ἀγαθῶν ἀπολαύοντα· τὸν δὲ πολλοῖς ἔθνεσιν ἐφεστηκότα καὶ δήμοις καὶ στρατοπέδοις, καὶ πολλῆς μὲν γῆς, πολλῆς δὲ ἄρχοντα θαλάττης, ὅτι τῆς κλίνης ἀνατεταμένον καὶ ῥέγχοντα. καὶ ὀκνῶν μὲν γὰρ τοσούτοις πτίφεται σιτίοις, ὅσα οὐκ ἂν ἀπαιτήσειε τὸν μοναχὸν ὕπνον βαθύν· τὸν δὲ ἡ πυρὴ καταχειμάζει, ἢ ὁ πότος μόλις ἡμέρας αὐτῆς ἐν τῇ κλίνῃ κατίσχει. ἔτι τοίνυν τῷ μὲν μοναχῷ καὶ ἀμπεχόνη καὶ τράπεζα μετέωρα, καὶ σύσσιτοι τῆς αὐτῆς ἀρετῆς ἀδελφοί· τὸν βασιλέα δὲ, λίθους τε ἀνάγκη καὶ χρυσοῦν κοσμοπλέεσθαι, τράπεζάν τε πρόκαθῆσθαι λαμπρὰν, καὶ χρῆσθαι συνεδροις, εἰ μὲν ἄφρων εἴη, τῆς ἑαυτοῦ κακίας ἀξίους· εἰ δὲ νοῦν ἔχει καὶ σωφρονοῖη, χρηστοῖς ἴσως καὶ δικαίοις, πολὺ δὲ λειπομένοις τῆς ἐκείνου ἀρετῆς. οὕτω καὶ φιλόσοφον βασιλέα, οὐδὲν κωλύει μικρὸν ἐγκλεῖν ἐλθεῖν τῆς τοῦ μοναζόντος καλοκαγαθίας δυνήσεται. καὶ γὰρ ἐν ὁδοιπορίαις βαρὺς ἐστι τοῖς ὑπηκόοις, καὶ πολιν οἰκῶν, καὶ εἰρηνεύων ἀπολαύων, καὶ πολέμων ἀπρόμαχος, φόρους τε εἰσπραττόμενος, καὶ στρατεύματα συγκροτῶν, καὶ αἰχμαλώτους ἄγων, καὶ νικῶν, καὶ ἡττώμενος, τῶν οἰκείων κακῶν ἀναπίμπλησι τοὺς ἀρχομένους. ἢ νικῶν ἀφόρητος τοῖς κεκτημένοις τε τοῖς ἐχθροῖς καὶ μέγα φρονῶν, καὶ τοῖς στρατιώταις πρέχων ἄδειαν ἁρπάζειν, συλᾶν, τοὺς ὁδοιπόρους ἀδικεῖν, καὶ πόλεις ἐν τῇ καθέδρᾳ πολιορκεῖν, καὶ τῶν πεπτωκότων πορθεῖν οἰκίας, τοὺς ὑποδεξαμένους εἰσπραττέσθαι καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἃ μηδεὶς ὑπερέπτηκεν, ὅτι πρόφασιν ἔνοις ἔχοις ἀρχαίου, πρόσταγμά τε καὶ ἀδίκου. καὶ

τὴν μὴ ἐλλαφαν σὺν ὁ βασιλεὺς τοῖς τοιούτοις κακοῖς, τὸ πενίαν ἢ σκάκωσιν, ὥσπερ ὡς ἀληθῶς αἰχμωτόμβους σὺν θυτόρεις. οὐ μὴν ὅγε μοναχὸς οὕτως· ἀλλ' ἅμα τε ὤφθη, καὶ πλουσίων καὶ πενήτων χάριν ἅπαντα χρημάζων ἦλθε καὶ τούτοις κἀκείνοις ὁμοίως, εἴδηλ μὴ εἰ ζητῆς χρώματος, ὕδωρ ἢ πίνων ἡδίον ἢ ἄλλο μαστὸν οἶνον, ὑπὲρ ἑαυτῷ μὴν σὺν ἐμίσθου, οὔτε μισεῖν, οὔτε μείζω χάριν σὺν τῶν πλουσίων αἰτῶν, ὑπὲρ ἢ τῶν ἐν ἐνδεία πολλὰς τε καὶ συνεχεῖς ἀμφοτέρεις λειτελοῦσας τοῖς τε πρέχουσι καὶ τοῖς κομίζεσθαι μέλλουσιν. οὕτω καινὸς ἐστὶν ἰατρὸς καὶ πλουσίων καὶ πενήτων ὁμοίως, σὺν μὴν ἁμαρτημάτων ἐλευθερῶν δηλ τῆς ἀγαθῆς βουλήσεως, τοῖς ἢ λύουσι τὴν ἔνδεσιν. βασιλεὺς ἢ ἄλλος τις εἰσφορεὺς κουφοτέρας τῆ ἐλευθίαι, σὺν πλουσίους μᾶλλον, ἢ τὴν πενίαν ὠφέλησι, καὶ ἀνδρία ποιῆ, σὺν μικρὰ κεκτημένους ἔβλαψε. ὁ μὴ γὰρ πλούσιον ὀλίγα αὖ βλάψειεν ἡ χαλεπότης τῶν εἰσφορῶν, ἄλις ἢ τῶν πενήτων οἰκίας ὥσπερ χειμάρροις σὺν δασύρει, οἰμωγῆς πιμπλῶσα ἄλις κώμας· καὶ ὅτι γῆρας ἐλεεινὸν τοῖς εἰσπραττομένοις σὺν φόρους, ὅτι χρεία γυναικῶν, σὺκ ὀρφανία παίδων, ἀλλὰ κωμάζουσι πόλιται ὁ χρόνοι, κοινοὶ ἅπασι πολέμιοι τῆς ζωῆς, ἅπερ σὺκ ἀξιώσεγκεν ἡ γῆ, ταῦτα σὺν γεωργεῖ εἰσπραττόμενοι. φέρε δὴ κἀκεῖνο ἀξετάσωμεν, τί μὴν ὁ μοναχὸς, τί ἢ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἀκινήτοις χρῆζεται. σίτου μὴν ὁ μὲν χρυσοῦ, ὁ ἢ πνεύματος χάριν· καὶ ὁ μὲν ἔλυσε πενίαν ὅταν ἡ χρησὸς, ὁ ἢ ψυχὰς τυραννουμένας ὑπὸ δαιμόνων ἠλευθέρωσε πνευσυχαῖς. καὶ συμβῆ τινα τοιαύτας χαμάζεσθαι συμφορᾶς, ὁ βασιλέα μὴν ὥσπερ ἁ ἄψυχα πρέρχεται, ὅτι ἢ τὴν τῶν μοναχῶν οἰκίαν καταφύγῃ, ὥσπερ ὁ λύκοι ὑποφύγων, καταφεύγων ἢ ἐπ' ἀνδρα θηρὸς τὴν ξίφος σὺ τῇ χειρὶ φέρηται. ὅπερ γὰρ ὦ θηρὸς τῇ ξίφος, τοῦτο πνευσυχῶ μοναζόντι. οὐ γὰρ οὕτω φοβεροὶ τοῖς λύκοις ὁ ξίφος, ὡς τοῖς δαίμοσιν αἱ πνευσυχαὶ τῶν δικαίων. οὐ τοίνυν μόνον ἡμᾶς πνευσὺν σὺν ἁγίους μοναχοὺς ἐν ταῖς χρείαις καταφύγειν, ἀλλὰ καὶ ὁ βασιλεὺς αὐτὸν πνευσὺν τούτους καταφύγοιεν ἐν καιροῖς φοβεροῖς, ὥσπερ ὁ πνευχθέντες ἐν λιμῷ πνευσὺν ταῖς τῶν πλουσίων οἰκίας. εἰπέ γάρ μοι, σὺκ Αχαὰβ ὁ τῶν Ιουδαίων βασιλεὺς, ἐν λιμῷ καὶ σιτοδείᾳ τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας εἶχεν ἐν ταῖς Ηλίου πνευσυχαῖς; σὺκ Οβδίας τὸν αὐτὸν ἔχων δεσπότην καὶ δυνασείαν, νοσῶν καὶ μέλλων τελευτᾶν, ἐφεσηκότα τὸν θάνατον ὁρῶν, ὅτι ὁ αὐτὸν πνευφήτην καταφυγὼν, ὡς δυνατώτερον, καὶ ζωῆς χορηγὸν καὶ μὴν καὶ πολέμου καταρράκτου τοῖς Ιουδαίοις ποτὲ καὶ τῆς Παλαιστίνης σὺκ βαθέως αὐτῶν διαπαθοῦσαν κινδυνευούσης, ὁ τῶν Ιουδαίων βασιλεὺς ἀφέντες τὸν τραπεζὸν καὶ πιζοὺς, καὶ τοξότας, καὶ ἱππέας, καὶ στρατηγοὺς, καὶ ταξιάρχους, ὅτι ἅλις Ελισαίου πνευσυχὰς κατέφυγεν. κηδεμόνα γὰρ αὐτῆς αὐτὸν πολλῶν μυελαίδων ἔσεσθαι τὸν θεράποντα τοῦ Θεοῦ. ὃ δὴ καὶ τοῦτο καὶ Εζεκίας ἐποίησε. τοῦ γὰρ Περσικοῦ πολέμου συσαίντος, καὶ τῆς πόλεως πνευσὶ τῶν ἐδαφῶν αὐτῶν ἀγωνιώσης καὶ εἰς κίνδυνον μέγιστον πνευελθούσης, καὶ τὸ ὅτι τῷ πεζῇ τρεμόντων καὶ διδοικότων, καὶ σιωπώντων, καθάπερ ὁ πνευσδοκία βεβαίτης ἢ σεισμοῦ πάντα κινουμένου, ἅλις Ησαΐου πνευσυχὰς ὁ βασιλεὺς ἀντέσησε ταῖς πολλαῖς τῶν Περσῶν μυριάσι, καὶ σὺκ ἐψεύσθη τῆς ἐλπίδος. ἅμα τε γὰρ ὁ πνευφήτης ἅλις χεῖρας ἦρεν εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ τοῖς ἔξ ὑρανοῦ βέλεσιν ὁ Θεὸς τὸν Περσικὸν κατέλυσε πόλεμον, παιδεύων σὺν βασιλεὺς, κοινὸς τῆς ἡλικίας σωτῆρας σὺν ἑαυτὸν θεράποντας, ὅπως δὴ παιδευθεὶς ὁ πνευκαλούμενος πνευὸ τῶν δικαίων ὅτι πᾶσαι πνεξὶ ἀγαθὴν καὶ φιλάνθρωπον αἰδεῖσθαι ἅλις συμβουλίας καὶ πείθεσθαι ταῖς ἀγαθαῖς βουλήσεσι. οὐ πίνω σὺκ τύπον μόνον ὅτι ὁ διάφορον ἰδεῖν ἀμφοτέρων, ἀλλὰ καὶ σὺκ πιστεῖν συμβῆ καὶ τὸν τοιοῦτον καιρὸν, καὶ τὸν ἐν τῆς ἀρετῆς, τὸ ἢ τῆς βασιλείας στερεθῆναι, ὁ μὴ ῥᾳδίως δὴ ἑαυτὸν γνοίη, καὶ ταχέως δηλ πνευσυχῆς καὶ δακρύων καὶ πόθοις καὶ θεραπείας πίστεως ἅλις ἁμαρτίας ἀποτειμάμενος, πάλιν ῥᾳδίως ὅτι τὸν πνευτέρων ἀρχὸν" ἀναπείσῃ· βασιλεὺς ἢ σὺκ πιστὸν, πολλῶν μὴν δὴ δεῖ-

δεῖ

θὴν συμμαχῶν, πολλῶν ἢ ὁπλιτῶν καὶ ἱππέων καὶ ἵππων καὶ ἅρματος καὶ κινδύνων· καὶ ὁ μὲν ὅλως ἐν ἐτέροις ἔχει τὴν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας, ὁ δὲ τῇ βουλήσει καὶ τῇ εὐτυχίᾳ καὶ τῇ μεταβολῇ τῆς γνώμης ἐποιήσατο ἔξει τὴν σωτηρίαν εὐθέως. Ἡ βασιλεία γάρ, φησι, τοῦ Λυκ. ιζ κα.
θεοῦ ἐστὸς ὑμῶν ἐστι. καὶ μὲν ὁ θάνατος, τοῦ μὲν βασιλέως φοβερός· τῶν φιλοσοφούντων δὲ ἄλυπος. τὰ γὰρ ὑπάρχοντα πλούτου καὶ ἡδονῆς καὶ τρυφῆς, ὧν ἕνεκα ζῆν ἐπιθυμοῦσιν οἱ πολλοί, καὶ τὴν οἰκουμένην μετάσασιν ἀνάγκη ῥᾳδίως φέρειν. Εἰ δὲ καὶ σφαγὴν αὐτὸν συμβαίη καρτερεῖν, ὁ μὲν ὑπὲρ εὐσεβείας ἀρπασθεὶς κινδύνους, ἀθάνατον ζωὴν καὶ θεοῦ μᾶλλον ἀπολαύσεται τοῦ μαρτυρήσαντος *· βασιλεὺς δὲ τύραννος ἔξει σφαγὰς καὶ τῆς ἀρχῆς ἐκπεσεῖται, ἐλεεινὸν θέαμα καὶ δικαίῳ μὲν τῶν σφαγέων γινόμενος· μοναχὸν δὲ ἰδεῖν ὑπὲρ εὐσεβείας ἐσφαγμένον ἡδὺ καὶ σωτήριον θέαμα. καὶ ὁ μὲν τῶν ἐχθρῶν τῶν οἰκείων ἀγαθῶν μιμητὰς ἔξει, καὶ μαθητὰς πολλοὺς εὐχομένους αὐτῷ φθονεῖσθαι τὴν ἀπόλησιν· ὁ δὲ πολλοὺς ἂν ὁσιωτάτους ἀναλώσειε λόγους, διδάσκων τὸν Θεὸν μηδένα φονεῦσαι τῆς βασιλείας ἐραστήν. καὶ τὸ μὲν σῶσαι δύνασθαι τολμήσειεν, εἰς τὸν Θεὸν ἀποβλέψας ἠγνοημένος, εἰ τὸν τοιοῦτον ἀφέλοι· ᾧ δὴ πολλοὶ σφαγεῖς ἐφεστήκασιν ἑαυτοὺς τυραννίδος. ὅθεν ὁ μὲν φεύγεται γραμματεύς, ὁ δὲ πόλεως τοῖχος ἐστὶ καὶ πᾶς εὐνοῦχος θεῖον διδάσκαλος· ὁ δὲ βασιλεὺς ἀεὶ φόβῳ συζῇ καὶ προσδοκίᾳ σφαγῆς. καὶ ὁ μὲν ἡδὺ τὸ ἐπικίνδυνον ἔχει πλεονεξίαν, ὁ δὲ ἀσφαλῆ σωτηρίαν. ἆρ' οὖν μᾶλλον τὴν ἐν τῷ παρόντι βίῳ προτιμᾶν ἱκανῶς εἰρῆσθαί μοι δοκῶ. Εἰ δὲ καὶ τὸν ἀγῶνα τὸν μέλλοντα βουληθείημεν ἐξετάζειν, τὸν μὲν ὀφθῆναι λαμπρὸν καὶ περίβλεπτον ἁρπάζοντα ἐν ἐφέλκοις εἰς ἀπόκτησιν τοῦ Κυρίου εἰς ἄεσα, καὶ τὸν ἡγεμόνα καὶ παντελῆ τοῦ σωτηρίου τούτου βίου καὶ πάσης ἀρετῆς· ὁ δὲ βασιλεὺς, ἐὰν μὲν δικαίως φονεύσῃ ἢ φιλανθρώπως δικαιώσας τὸν ἀρχὸν (πολὺ δὲ τοῦτο σπάνιον) ἐλεήμονος ἔσται σωτηρίας τῆς ἐν ἡμῖν. ἃ γὰρ ἔστιν ἴσασι, οὐκ ἔστι βασιλεὺς τις χρηστὸς, ἐν μοναχὸς ἄκρως τὴν τοῦ Θεοῦ λατρείαν συζῶν. Εἰ δὲ φονεὺς πονηρὸς καὶ σκαιὸς, πολλῶν καθ' ἑαυτοῦ πλακῶν τὸν ψυχὴν, τίς ἂν εἰπεῖν δυνηθείη τὰς συμφορὰς, αἷς ὀφθήσεται συνεχόμενος, πυρὶ καιόμενος, μαστιγούμενος, τρεχόμενος, τιμωρίαις παίζων, ἅπερ οὕτω λόγῳ ῥητὰ, τοῦδὲ ἔργῳ φορητὰ ἐστί; ταῦτα πάντα δεῖ λογιζομένους καὶ μανθάνοντας, μὴ τοῦ πλουτοῦντας θαυμάζειν. ὁ γὰρ τούτων διαφυγὼν πόνων τοῦδὲ κακῶν ἐκφεύξεται ἐλθεῖν δυνάμενος τῆς τοῦ μοναχοῦ ἀρετῆς. ὅταν οὖν ἴδῃς πλουσίους ἐσθῆτι κεκοσμημένους, χρυσῷ καλλωπιζομένους, ἐπ' ὀχημάτων φερομένους, ἀξιόθεας ἐξίοντας λαμπρᾶς, μὴ μακαρίσῃς τὸν ὄλβον τοῦτον· τροφαὶ γὰρ ὁ πλοῦτος, ἡ δὲ λοιπὴ τῷ βίῳ τούτῳ (ὠδὶ ἀφθείρει). μοναχὸν δὲ ἰδὼν βαδίζοντα μόνον ταπεινὸν ἐν τραπέζαις ἐν ὑστέραις ἐν ἥμεσι, ζήλωσον τὸν ἄνδρα, φαίνεται μιμητὴς τῆς ἐκείνου φιλοσοφίας, θύραις γενέσθαι τῶν δικαίων προσπλήσιος. Αἰτῆσαι γάρ, φησι, καὶ δοθήσεται ὑμῖν. ταῦτα γὰρ ὡς ἀ- Ματθ ζ. ζ.
ληθῶς καλὰ καὶ σωτήρια ἐν μόνοις ἔχει τοῖς τοῦ Χριστοῦ φίλοις καὶ θεράπουσι καὶ πρέπουσι, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΕΛΩΝΗΝ ΚΑΙ ΤΟΝ ΦΑΡΙΣΑΙΟΝ. Λογ. δ.

Ἐπορεύθησαν τοὺς λιμένας θεασάμενοι, ποικίλλει μὲν βλέπεσι τὴν ἀλήθειαν τοῦ τερπνότητα· τότε δὲ αὐτὴν δὲ τερπνοὶ γενόσχοισιν, ὅταν πλησίον γένωνται, τὰ δὲ δὴ τῆς χρυσῆς αὐτὴν φιλοφρόνησιν. τοιαύτην μοι νέοι, ἀγαπητὲ, τοῦ τῆς ἐκκλησίας κατάστασιν, ὅλη, καθάπερ δὴ ἀμελέγματα, προκείται τοῖς βουλομένοις τὰ τῆν θεοπνεύστων γραφῶν ἀναγνώσματα. ἴδοι γὰρ δὴ τις ἐν τοῖς πνευματικοῖς παραδείσοις προφήτας χορεύοντας, ταξιαρχοῦντας ἀποστόλους, προσεύχοντας μάρτυρας, συμμαχοῦντας

Ex Ms. Regio Lut. emend. ex alio Ms.

συμμαχοῦσας ἀγγέλους, διδασκάλοις ἀγωνιζομένοις Ⓜ τῆς εὐσεβείας ἀγῶνα, ἄφθονον τὴν τοῦ πνεύματος χάριν, αἵματι διαστικτὸν λογικὰ σφάγια, ὁμόνοια πίμπλια, καὶ ὃ μέσον τῶν εἰρημένων, τὸ τῶν ἀγαθῶν κορυφαῖον, τὸν τῆς ἐλπίδος βεβαιωσιν, τῆς πυρφῆς ὃ καφάλαιον, τὸν τῆς χαρᾶς τελειότητα· λέγω δὲ τὰ τοῦ Χριστοῦ εὐαγγέλια, ἐν οἷς ἀπόκειται τῆς ἡμετέρας ζωῆς τελείωσις. δεῦρο οὖν, θεωρήσωμεν Ⓜ διαστολὴν Χριστὸν πᾶσιν ἀπολείποντα τοῖς ἑαυτῷ χαριζόμενον δούλοις· ἐν οἷς βλέπομεν φυσαδδόμενα πάθη, ἐπιφερόμενα θάλασσαν, ἀνέμους ἀντιπνέοντας, ὑπτιημώμενον πλοῦν, σκυλδόμενον ἄδην, ἐξομολογούμενον τὸν δεσπότην, ὑπτιρρέοντας ἀμύρτωλοὺς πρὸς Ⓜ ἴδιον διαστολήν. ταῦτα γὰρ ὁ Χριστὸς ἐν τοῖς θείοις εὐαγγελίοις προτέθηκε παραδείσματα· ἐν οἷς τοὺς δικαίους δείκνυσιν ὑπὸ Ⓜ ἥλιον λάμποντας, μὴν πνεύμασιν νευρούμενα, χλιαφόρους πνεύμασι τοὺς τρέχοντας, τελώνας λαμπομένους εὐαγγελικῶν ἀξιώματα, λέγει ὡς κόκκον σιναπόμβολον τελέμαλον, πυρετὸν ἐπιτιμήσαντα τῇ φωνῇ τοῦ δεσπότου, νεκροὺς ζωὴν εὐκόλως λαμβάνοντας, παῖδες ἀπολύοντας πρὸς ζωὴν ὡς ἐκ ὕπνου, φαρισαίου καπνοῦ μέγα ὕψος, τελώνου ὑψόμβολον καπίνωσιν. τοῖς γὰρ τοιούτοις χορευθεῖσι καλοῖς " δικαίως λοιπὸν ἡ ἀφ' τῶν ψυχῶν δόξωσις. πέπεισμαι δ', ὡς ἐγὼ συνῳδὸς ζωὴν καὶ αὖθις τῶν ἡμετέρων ἐπακούσητε λόγων, τῇ πλησμονῇ τῶν " προκειμένων ἀγαθῶν τὰ τῶν ψυχῶν ταμεῖα πληρώσαντες. οὐκ δεῖν ὑπὲρ καὶ ὑμᾶς ζῶν βιβλεῖα Θεοῦ τῆς πτωχικῆς τραπέζης ἀνέχεσθε, καὶ γὰρ πάλιν τῷ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης ζέσει καταθαρρήσας, τῷ διδασκαλικῷ ζυγῷ Ⓜ τῆς ψυχῆς αὐχένα ἐπέθηκα. φέρε τοίνυν ὁ ἔναγχος αἰσχυνθὲν πρόσθησον ὑμῖν. πᾶσι γὰρ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις ὁ πλοῦτος ἑστάτηρ ἐλήλυθε, ὃ τῆς λόγου συμπέσοι συγκυρίᾳ. Ἀνθρωπέ, φησι, δύο αἰῶσιν εἰς ὃ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. φαρισαῖος ὁ κρεμπώδης, ὁ τῆς δικαιοσύνης ἐργάτης· φαρισαῖος, ὁ θεῖσας ἄνωθεν τῶν καρθαμάτων ὃ λύτον, ὁ πλέον ἀλαζονείας πλοῦτον, ἢ τοῖς χρήμασιν, ὁ ἀφανεῖ φυσήματι πνάξας τῶν ἀρετῶν Ⓜ καρπὸν, τῆς ὑφηφανίας ὁ κλέπτωρ, ὁ τῆς φύσεως ἀπάσης κατήγορος, ὁ ἀφιλάνθρωπος ἔλεγχος, ὁ ἀσυγκώμων ἀνειδισμὸς, ἡ πραυμία τῆς τοῦ τελώνου δίκης. καὶ μοι μηδεὶς Ⓜ λόγῳ ὡς φιλανθρώπῳ διχάσθω· ἀλλ' αὐτῷ ἐπακούσας τῷ τοῦ φαρισαίου ῥημάτων, χωρισθέτω ἀληθῆ τὰ λεγόμενα. Ὁ Θεός, φησιν, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμὶ, ὡς Ⓜ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων. πρόσεχε ἑαυτὸν κρίνεις δικαιότερον; οὐκ εἰμὶ, ὡς Ⓜ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων. τί ποιῆς, φαρισαῖε; μὴ ὄμνυε κατὰ τῆς φύσεως ὀνόματι προσέχε. ἀτρεμῶς λέγεις ὁ φιλάνθρωπος, ἀνθρωπος. καὶ ἐκβιάσω σοι ἀναπόσας, τὰ ἀλαζονικὸν ῥημάτων καθαίρεθη. Εἰπὲ καὶ, ὡς πίνες τῶν ἀνθρώπων, καὶ μὴ, ὡς Ⓜ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί. πρόσεχε ἅρπαγες, πλεονέκτης, φαρισαῖε; πρόσεχε ἄδικοι, σὺ δ' μόνος τυγχάνεις δίκαιος; πρόσεχε μοιχοί, σοὶ δ' μόνῳ ὃ τῆς σωφροσύνης ἐστὶ ἀρχὴ καὶ πόρθμα; οὐκ εἰμὶ, ὡς Ⓜ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί· ἢ δὲ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. νεῦρον ἤρξατο πλεονεξίας ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἀφέσεια· νεῦρον πνάσαι τῆς ψυχῆς πρὸς εὐσεβῆ ὃ πλεονέκτην. τί καταπαίζεις ἄνδρα τῇ τῶν ῥημάτων βαρύτητι, κωλύων ἀναπλῶσαι τὸν ἐξομολόγησιν πρὸς Ⓜ φιλάνθρωπον; τί καταπελεβάνεις τῷ χειλῷ; τί ὑπτιοκαίζεις ὑπὸ πῦρ αὐτὸ ζύλης; τί κατηγορεῖς τοῦ ἀνενδότως τυπτόντος τὸν ζωοδόσιον; ἢ ᾗ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. Οἶδας γὰρ εἶδος, ἀνθρωπε, Ⓜ τελώνου ποιοῦντα; λῃστὴν ὄντα; σὸν ἀλλοτρίους πόνους συλῶντα; τὰ ἀλλότρια λιϊζόμενον; ἀνεῖζοντα, ἃ πὴρ σὸν ἔπαιρε; ζωπάγοντα ὄφιν ὑ διασκόρπισεν; ἁπλοῦντα τοῖς ὁδοιπόροις ὃ δίκτυον; σὺν τοιοῦτον τεθέασαι, ὦ φαρισαῖε· ἀλλ' ὁρᾷς ἡμᾶς ἐλεεινὸν, οἰκτρὸν ἢ βοηθείας ἄξιον. κεῖται γὰρ ὑπὸ προσώπου, βαστάζει ὃ ἥδος, ὡς τῶν κακῶν ἐργαστήριον, ἐστάραι σὸν ὀφθαλμοὶς πρὸς ὑψηλὸν ὑ τολμᾷ. ἔλαχε ᾗ πὴρ αὐτὸν τῶν αἰτήρων κατηγείαν ἐκδίκησιν, ἢ μᾶλλον νομίζει τῶν πλημμελημάτων ὃ πλῆθος γε-

γεάφθαι

διατίματι γράφῃ σε τῷ στρατιώτῃ· πόρρωθεν ἑαυτὸν ὡστεὶ " δικαιοῦν τῷ ἱερῷ ἀπόστασι· ὃ ἐλείπετο κέκραγμαι, ὡς ἤδη καταδικαζόμενος. οὐκ αἰτίαν ὃ γραμματεὺς, ὅτι μὴ πρόφασιν ὀργῆς Συρ. ιδ.
ἄνδρα τὸ ἀπρεπὲς αὐτοῦ; ἀπρεπές ἐστι, πεμπαζόμενον σκύλωσιν αὐτοῖς καὶ λογισμοί. ἀντὶ τοῦ πλήθους τῶν κατηγόρων, ἐζήτησεν τὴν δόξαν τοῦ Συνιέναι καὶ τοῦ φόβου μᾶζον ζεῦ-
5 σαι· καθ' ἑαυτὸν ἑαυτὸν ἀπεφαίνετο δίκαιον. οὐκ ἐπικρίνεται σε τέκνον; οὐκ ἐρεθίζει σε τοῦς συμπαθεῖν τοῦτ κάτω νεύοντα τὸ πρόσωπον; οὐ μαλάττει ζου τὴν ἀπαθῆ καρδίαν, μὴ τολμᾷν εἰς ὑστερικὰ ἀναβλέψαι; ὅτι μὴ γὰρ ἐτόλμησεν, ἐζήλου σε ζαὶ τοιαύτας κατ' αὐτοῦ ἀπαδοῦσαν φωνάς. πρέπει γὰρ αὐτῷ τότε οὐ μόνον πᾶσά σε, ἀλλὰ καὶ πᾶσα
10 πόντος ἀναδύεσθαι. ὅτε μὲν τοι τὴν οἰκείαν κατίγνω κακίαν, ὅτε θεωρήσας ζα τραύματα τῆς ψυχῆς, ἔδραμε τοῦς ἰατροὺς τοὺς ἀμαθεῖς θεραπεύοντα, ὅτι τῶν πλημμελημάτων μνημονεύσας ὃ ἀμνησικάκως διαιωνίζων τοσοῦτος φυγὰ, τότε ἀδιαστόλως αὐτῷ κατεπιμβάσεις, ὦ Φαρισαῖε; οὔτε ὡς σοῦ ὁ τελώνης. μὴ γὰρ οὐκ εἰσὶν ἄλλοι πολῖται μήπω τὸν γλυκασμὸν τῆς μετανοίας ἀγαπήσαντες, θρηνῶν; εἰ πόθος ζοι πολεῖς κατηγορῆ ἁμαρτωλῶν, ἐσ' ἐκείνους τρέψον τὴν ζωὴν γλαφυρὸν, σὺν ἔτι ταῖς δικτύοις τῆς πλεονεξίας ἐνειλημμένους·
15 τοῦς τοῦτον μόνον ἀστεῖόν σε ἡ δυσμένεια. οὐ μόνον γὰρ τὸν αἰθέριον βλάβας οὐ δυνάσας, ἀλλὰ καὶ πλέον τὸν διαπόντιον ἐρεθίζεις, ὥστε ζωοτροφεῖσθαι " πεῖσαι θαι τοῖς αὐτοῦ τὴν συγχώρησιν. ὁ δὲ τελώνης, φησὶ, μακρόθεν ἑστώς, οὐκ ἤθελεν οὐδὲ σὺν ὀφθαλμὸν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι. τὴν τῶν Μαναασσῆ πάντως καὶ αὐτοῦ φωνὴν ἀπεφθέγξατο· Οὐκ εἰμὶ ἄξιος
20 ἀτενίσαι καὶ ἰδεῖν τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἀδικιῶν μου. πολλὰ γὰρ ἴσως τότε τὸ τῆς ψυχῆς τοῦ τελώνου ζωειλεγμένα κακὰ, ὑπερθυμία χρημάτων ἀχόρευτος, τοῦθος ἀδικίας μὴ δεχόμενος πέρας, ἁρπαγὴ τόλμης οὐκ ἔχουσα κοινὸν τῇ φύσει τῶν ἀνθρώπων τελώνης κακὴ, νόμος ἄδικος, ἁρπαλὺς ἀκατηγόρητος, ἄφοβος κλέπτης, λῃστὴς ἀνέγκλητος, δύσφθικτος βλάβη, λύκος τῶν λογικῶν προβάτων, θηρίον ἀνθρωπόμορφον. ἐξ ὧν τοιούτων ἀπήλθεν ὁ τελώνης εἰς τὸ ἱερὸν κακόν. ὅτι γὰρ πάντα ζοῦ τὰ εἰργάσατο ζοῦ δεινά, καὶ
25 βαρὺ καὶ τοσκύβαλον τὸ τῶν πλημμελημάτων φορτίον τῇ ψυχῇ, ὅτε λοιπὸν τὸν ἀυχένα καλέκλασεν, τότε ἐζήτει τὴν βάσιν ἐλαφρυνθῆναι· καὶ οὐκ ἔιχε τὸ πῶς τὸ φορτίον ἀποπνάξεται. εἶτα γοργὸν ἔχει ἔννοιαν, εὗρεν εἶδος ἐλευθερίας. ἐμνημόνευσε γὰρ τῆς φωνῆς τοῦ διαπόντου τοῦς τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐκδούσης, Δεῦτε τοῦς μὲ πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ Ματθ. ια κη.
πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ζαύτης τῆς φωνῆς μνημονεύσας, ἐξ τοῦ φόρτου
30 τῶν κακῶν ὅτι ὃ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ πρόσειπεν. ἀζύγησας ἤ λοιπὸν, οὐ μηκέτι φέρειν δυνάμενος, βυθὺς ὅτι τοῦ στόματος ἔπεσε, καὶ τοῦς οἱ διαπόντιοι ὃ, Ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, ἔλεγε. ἔρημός, φησι, πάσης ἐργασίας τυγχάνω, τοῖς ἐμοῖς τοῦ κακοήμοις δικαίοις, ὑπὲρ ἀριθμὸν ψάμμου θαλάσσης " πληθυνθήσαι αἱ ἀνομίαι μου, " μεγέθη γὰρ ζοι τείχας τῆς κεφαλῆς μου. ἱκοῦ πᾶσά τοῦ ἐμοῦ πρὸ ἐμοῦ κλιμηθρῶν ἤδη ὁ σὸς δικαστήριον καταδυ-
35 νάμενος· τοῦ τ' ἀνθρώπων σε, διάπονα, βίβλους ἀνεῳγμένας τιθέσθαι ἀκήκοα, ἐν αἷς πάντες οἱ ἐμοὶ γυναικοὶ τ' οἰκέται ὑπερέφθησαν. οὐκ ἔστιν εἶδος ἀδικίας, ὃ τ' σὸν ἀδίκασεν ἀφ' ἑσπέρου ἕως πρωΐ· ἀπολογίας μοι χωρὶς οὐ τοῦσεσι, φυγῆς μοι τόπος ὑ ἀνελέλειπται. τοῦς ἀνθρώπους οὐ τολμῶ ἀναβλέψαι, δίδυμα καὶ τὸν ζωὸν ὡς ἰδοῦσαι ζοῦ τοσάξεις μου. τὸ γὰρ σφόδρα ἁμαρτωλοῦ κατηγορῆ καὶ τὰ ἄψυχα. δεῦ τοῦς σὲ τὸν πάντων διαπόντιον δραμεῖν,
40 ζαύτην μόνον θύραν εἰς βοήθειαν τὴν ἱκεσίαν. ὁ Θεὸς, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. πολεῖ ὁ κηλεφὼν τῶν κακῶν μου· ἀλλὰ τί τοῦς ὃ πίστος τῆς σῆς ἀγαθότητος; ὃ ἐμὲ σωθῆναι πᾶσά αἰθερίοις ἀδύνατον, ἀλλὰ πᾶσά σοὶ, διάπονε, πάντα δυνατά. εἰ μὴ γὰρ δικαίως ὑπὸ γῆς πᾶσα πίστις, πανὸς ὃ τελώνιον βδελυξάμενος ζῶναῦ σε τοῦσ-

ἑδραμον.

ἑδραμον. Εἰ γὰρ τῷ ἀμαρτωλῷ πολύμυθος λόγος, μᾶλλον δὲ ἀλόγως τῇ κτίσει συνδήσας, μὴ λείξῃς μου τὰς ὑπὸ σοῦ ἠλπισμένας ἐλπίδας· ἀλλὰ τῷ συντετριμμένῳ μου καρδίᾳ θεράπευσον, νενεκρωμένοι με τοῖς θεοπρεπέσι ζωοποίησον. ἥψατό σου πόρνη, καὶ ῥύπου τοῦ παλαιοῦ ἔπαυσε· ἔχεσπες πῖς τῷ γυναικὶ τὸ κεφάλαιον, καὶ λίμνας αἱμάτων ἔξήρανας· ἐπλησίασας τῷ ἀλύτῳ κειμένῳ, καὶ τῆς κλίνης ἐργάτιν ἀνέδειξας· Εἶδες τὸν θεῖον τυφλόν, καὶ τῇ ὄψει ἀπέδωκας τὴν διορατικήν· ἐγερσίου μοι λόγου τὸ λεπρὸν τοῦ σώματος, πηλῷ δὲ οὐκ πηλοῦ διορθωσάμενος σκῦβος· ἰῶσαι ἦλθε φωτὶ τὸν ἔμφυτον, δείξας δὲ ἀναθέσεως τὸν ἄδην μαθήσας, ἐξήγαγες σκῦλα τοῦ Λάζαρου, ὥσπερ ἐκ σώματος λέοντος ἁρπάσας τὸν θανάτου καὶ ἀναθέσπιν· ἐλεήσας σου τὸν ἀποπίπτοντα θανασάμενος ἄνδρα δι' τῆς ἀπαιδίας ναναγίῳ ἐοικότως βυθιζόμενον, ἐπεκάμφθης εὐθὺς τῆς ἱκεσίας, καὶ κέκληκας τὸ χαρίσιον. σοῦ γὰρ φωνήσαντος, ἀνέστη μὲν ἡ κόρη, ὁ δὲ θάνατος πέφευγε. ἐδόκησε γὰρ τὸ σὸν Χαναναία γυνὴ τὸ οἰκεῖον θυγάτριον βλέπουσα ὑπὸ δαίμονος ἀπαιρεπόμενον, καὶ βοήσασα δὲ, ἐλέησον, τῷ ἐλπίδι οὐκ ἀπέτυχε. τὴν γὰρ πίστιν αὐτῆς ἀποδεξάμενος, τὸ θεράπαινα λύσιν ἐδίωξας, καὶ λυσιτῶν ἀπήλασας ἔοικεν· τῷ χαρισίῳ χαρισάμενος πῆμα, τῆς μὴ ἔξ τὸν θρίωσι κατέπαυσας. μικροῖς ἄρτοις πλῆθος τὸ ἐρήμῳ διέθρεψας. λιμώττω κἀγὼ δικαιοσύνης λιμόν, μακρὸν τῆς σῆς φιλανθρωπίας ψιχίον δέομαι· ὡς ἔνα κἀμὲ τῷ μνημονευθέντων ἐλέησον. κεκτήσημαι τὸν ψυχικὸν, ὡς τοῦ τῆς μετανοίας ἡ πόρνη· βδελυκτὸς εἰμὶ πᾶσι, ὡς τοῦ τῆς θεοπτείας ἡ αἱμορροῦσα νομιζομένη ἀκάθαρτος· παρειμένος εἰμὶ τὸν ψυχικὸν, τὸ σώματος τὸ ἀλύτου μείζονος· πεπήρωμαι σὺν τῆς ψυχῆς ὀφθαλμοῖς, καθὼς ὁ ἐκ γενετῆς τυφλὸς τὸ σώματος· νενέκρωμαι τοῖς θεοπαθήμασι συγκεκλεισμένον ἔχων σε τῷ σώματι τὸν ψυχικὸν, καθὼς ἔχει ὁ τάφος τὸν Λάζαρον· τὰ πάντων ἀεδὲν ὀπτιφέρομαι δίπα· ἀλλ' ὁ πάντας ἐλέησας, κἀμὲ τοῦ σπλάγχνα τὰ οἰκτίρμονα. ὁ Θεὸς ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. τί οὖν ὁ φιλάνθρωπος δικαστὴς, ὁ φιλότιμος ἀγωνοθέτης τῶν τρεχόντων τὸν τῆς μετανοίας δρόμον; ἢ τὸ Φαρισαίου μεγαλαυχιῶντος ἀνείχετο, ἐξ ὧν τελώνης μετανοοῦντος ἐτέρπετο. ὅθεν ὁ μὲν τοῖς ῥήμασι, ὥσπερ ἀνέμοις σφοδροῖς, τῆς ψυχῆς τὸν καρπὸν ἀπεπνάξεν, ὁ δὲ συντείνας ἑαυτὸν οὐκ ἀξεδέχετο ἄλλοι κατήγορον, ἑκατέρῳ δὲ τοῦς ἀξίαις ἀπένειμα. τὸ μὲν γὰρ τελώνιον ἑαυτῷ γνησιώτερον κατήγορον, ἐλεύθερον ἀφῆκε τὸ καταρίστως· τὸν δὲ Φαρισαῖον εἰς μέσον τοῦ θύτα τὰ κατορθώματα, πενέστερον τὸ τελώνου ἀπέφηνεν. ἀμφοτέρους ὁ δεσπότης, ὦ μακάριε, ὑπόθεσις πενίας εἰς πλοῦτον· ὦ δὲ, οὐκ πλοῦτος εἰς πενίαν ὀλίσθημα. τί γὰρ φησιν ὁ διαστὴς; Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἢ ἐκεῖνος. ὦ πόσον κακὸν τῆς ὑπερηφανίας τὸ νόσημα; κατάκομος ἀπῆλθεν ὁ Φαρισαῖος, ὥσπερ δένδρον, τοῖς κατορθώμασι τεφανούμενος· ξηρανθεὶς τούτῳ ὁ τελώνης πάσης ἀπολογίας γυμνός. ἀλλ' ὁ μὲν βυκάρως ἑαυτὸν ταπεινώσας, ὑψώθη· ὁ δὲ τοῦς ἄκαιρον ὕψος ἀκοντίσας ἑαυτὸν, κατέπλαγεν ὑπέμενε γύμνωσιν. οὐκ ἰοῦ βέλτιον ὑφυμνάων χρήσασθαι τὰς φωνὰς; οὐκ ἰοῦ χρῆσιν τῆς προφητικῆς ἀκουσαι φωνῆς λεγούσης, Ταπεινώθητε ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς; οὐκ ἰοῦ μᾶλλον συμφέρον κεκτῆσθαι τῆς γλώσσης, ἢ φυλάξαι τὸν πλοῦτον, ὃν πόνοις πολλοῖς ἐκτήσατο; ἂς γὰρ ἐν χρείᾳ συνήγαγε, ταύτας ἐν ἀκαιρῷ ῥοπῇ τῇ φωνῇ διεσκόρπισεν. οὐκ ἔγνω τάχα ὁ Φαρισαῖος τὸ γεγραμμένον, Ὅτι ἀκάθαρτος ἐνώπιον Κυρίου πᾶς ὑψηλοκάρδιος· οὐκ ἐδιδάχθη τὸ κύριος Εἰρηνάρχου, Ὁ ποιῶ ἡ δεξιά σου, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου. τάχα γὰρ ἔγνω ἀμφότερα, ἀλλ' ἠχθὺς τῆς κενοδοξίας ἐσίκησεν. ἡμᾶς οὖν τὸ πλεῖόν τινὸ ταπεινώσωμεν κτησώμεθα, καὶ τῶν ἁμαρτημάτων τὸ βαρὸς ἀποθώμεθα· ὑπερηφανίᾳ

Παροιμ. ιε. ε.

Ματθ. ε. γ.

φωνήσῃ μισήσωμεν, διὰ τῆς ὁ φαρισαῖος τὸν πλοῦτον τῶν ἀρετῶν ἀπώλεσεν. Ὑπερφαίοις Ψαλ. γ. λδ.
γὰρ ὁ Κύριος ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΞΟΡΙΑΝ ΤΟΥ ΑΔΑΜ· *ΚΑΙ ΠΕΡΙ πνευματικῆς γεωργίας. Λογ. ε.

ΠΑρακαλῶ ὑμᾶς, ἀγαπητοί, πνευματικὴ τράπεζα ἐκ τῶν θείων γραφῶν πληρωθῆναι, τῶν πλήρης ἀγαθῶν, οὐκ ἐδεσμάτων ἀπολλυμένων, *Ex Mss. Regio Lat. emend. ex Mss. Bavar.*
ἀλλὰ πνευματικῶν τροφὴν παρεχούσης τῆς ἀληθείας διδάγματα· οὐκ ἄρτον φέρουσα παρέσκαμεν, ἀλλὰ νοημάτων αὐλὼν καὶ ψυχὰς ἐκτρέφουσα, οὐκ οἶνον μεθῦον ἐργάζόμενον, ἀλλὰ ζέοντα πνεύματος τὴν καρδίαν ἀναφλέγουσα· οὐ κρεῶν ἀπολυμένων, ἀλλὰ χαρᾶς πάλλουσα ἡδονὴν ἐπουρανίων· οὐ χιτῶνας, ἢ αὐλοὺς αἰωνίους, ἀλλὰ ψυχὰς καὶ ὕμνους θεοτρεφῆ μεγαλύνουσα· οὐ πορνικοῖς ὀρχήμασι τοῖς αἰσθητοῖς ὀφθαλμοῖς τὴν θεωρίαν ἐκλύουσα, ἀλλὰ καρδίας καὶ ὀφθαλμοὺς πρὸς πόθον τῆς βασιλείας διεγείρουσα· οὐ μίμων καὶ κωμῳδῶν ἀδόρων ἄηχους θορύβους, ἀλλὰ πνευματικὰς σάλπιγγας, καὶ ὦτα τῆς διανοίας ἡμῶν πρὸς διδασκαλίαν ψυχωφελῆ διεγηγερμένους· οὐ τέρψεως αἰσθητῆς ποιεῖς ματαιασμοὺς καὶ γέλωτας, καὶ ἀκολασίας ἐμβάλλουσα βάθη, ἀλλὰ τὸν ἔνδοθεν πρὸς θεογνωσίας ἀνάπτουσα ἔρωτα· καὶ τῶν βιωτικῶν ἀπάντων ἀπριουμένη τὴν ζωώδη τε καὶ σύγκρισιν, πρὸς μίμησιν τῆς τῶν βασιλέων ὁδὸν ἀναβαίνειν τὴν ἀείζωον. καὶ διὰ μὲν τῆς αἰσθητῆς τραπέζης, καὶ βρωμάτων ἡδίστων μεταλήψεις, καὶ χιλίας ἀλγηδόνας, καὶ διὰ σιτίδια πλησμονὴν βλάβην οὐ τὴν τυχοῦσαν κατεργάζεται· ὅτι καὶ τῆς πνευματικῆς τὸ ἐναντίον. ἐὰν γὰρ αὐτὴν ἀπλήστως σιτευφήσῃς, δυνήσῃ καταρθῶσαι καὶ πρὸς ἔξιν θεάρεστον καὶ βίον σεμνὸν καὶ ὅσιον· καὶ πλείονα πτερυγίζειν, ποιότητα πρὸς πλείονα πόθον σαυτὸν ἐπεγείρεις. πάλιν οὖν ὅτι τῆς πρώτης τραπέζης, ἐὰν οἴνου εἰς κόρον μεταλήψῃς, καὶ τῶν ποδῶν ὁ βάδισμα κωλύει, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ μὴ προσήκοντα θεωρῆς, καὶ τῇ γλώσσῃ τὰ μὴ βουλήματα λαλῇς, καὶ συχνοὺς ἐρεθισμοὺς σὺν καταπότῳ ἤθους ἀναφέρεις, καὶ τοῖς φίλοις καταγέλαστος δείκνυσαι, καὶ τοῖς δούλοις δίκαια φερόμενος, ὡς ὁ οἶνος καὶ φρένας ἀπολέσας. ὅτι καὶ τῆς δευτέρας τραπέζης, ἐὰν ἀπλήστως ἀπολαύσῃς αὐτῆς τὰ νοήματα, ὀργὴν καὶ τείσεις πορεύσῃ πρὸς πάσας ὁδοὺς, ἃς προέλαβες τοῦ Κυρίου, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς ἀφρούρας τὰ αὐλὰ καταπλήσεις, καὶ σὺν τῇ βάρει τῆς καρδίας σου λήσῃς ἀγαθοὺς ἐξεβύλιξε καὶ τὸν προφήτην τὸν λέγοντα, Ἐξηρεύξατο ἡ καρδία μου λόγον ἀγαθόν, καὶ τοῖς φίλοις καταχεόσμενος Ψαλ. μδ. α.
ὀφθήσῃ, καὶ τοῖς οἰκέταις βύσσινος καὶ πρᾶος ἀναδειχθήσῃ. ἵδωμεν οὖν τῆς πνευματικῆς τραπέζης τὰ κέρδη· ἀναπλήξωμεν αὐτῆς τὰ νοήματα τὸν βυσσοπέπλιδα· καρυκεύσωμεν αὐτῆς εἰς κόρον τὸ γλυκύχυμον τὸ ἀγάλλωτον, τὸ ἀπταίστους ἐξ αὐτῆς, ἀκχύσωμεν αὐτῆς τῶν ὑμνων καὶ τῶν ᾠδῶν· ἧς ὁ ὕμνος δαίμονας πτοεῖ, καὶ αἱ ᾠδαὶ τὸν ἄρχοντα τοῦ σκότους ἀποστρέφουσι· Σαλπίσωμεν τὸ νεομηνίᾳ σάλπιγξι, τὸ βυσσίνῳ ἡμέρᾳ ἑορτῆς ἡμῶν. τροπαία Ψαλ. π. γ.
πρήξῃ ὁ Σωτὴρ τῶν ἀγγέλων, τροπαία πρήξῃ ὁ τῶν προφητῶν μήτηρ, τροπαία πρήξῃ ὁ τῶν ἀποστόλων φίλη, τροπαία πρήξῃ ὁ τῶν μαρτύρων καλλονή, τροπαία πρήξῃ ὁ τῶν ὁσίων καύχησις, τροπαία πρήξῃ ὁ τῶν μοναζόντων Σωτὴρ, τροπαία πρήξῃ, ἐν ᾧ αὐλὸς ὁ Κύριος * τὸ σαρκὶ προσλαβὼν ἐφύλαξεν. αὐτῆς τοῦ ὄφεως, καὶ, εἰ θέλεις, ἀγαπητὲ, ἀκχύσωμεν αὐτῆς τὰς ἀρετείας. τροπαῖα Ἀδὰμ μὴ φυλάξας, ἐξόριστος γέγονε τοῦ παραδείσου, καὶ γλῶ ἀκαθαρσίαν φόρεσε ἐργάζεσθαι σκελεύθη· τροπαίων μὴ φυλάξαντες ὃ ὅτι τοῦ Νῶε δώ-

δεκατοι,

θεσπι, τῆς θεϊκῆς ἀγαναχτήσεως ὁ πεῖρα γεγόναση, ὁ καταχλυσμοῦ παγκοσμίου δίκιω ἐκώλυσαν. προφείαν τοὺς ὀλίγον Νῶε "καταλιπών, θρίαμβος ἢ γυμνὸς τοῖς ἰοῖς αὐτοῦ "προέκειτο· προφήτου μὴ φυλάξας Ησαῦ, τῶν πρωτοτοκίων τὸν τιμιον ἀπώλεσεν, ἢ τῆς πατρικῆς βύζης ἄλλότριος "γέγονε· προφείαν μὴ ὑμνήσαντες ἰοὶ Ισραὴλ, τῆς ἐπουρανίου "τροφῆς ἢ τῆς χαρίτος τῆς θεϊκῆς ἐξέπεσον. ἔμαθες τοῦ μὴ τιμήσαντας αὐτὸν οἷα σκληρὰ καθέσχηκε; γνώσεσι ἢ τοῦ φυλάξαντας αὐτὸν οἵας ὑμῖν καὶ χαρίτος ἀξιοῖ. προφείαν κολοβωσάμενος Μωϋσῆς νόμον ἐδίξατο, καὶ δημαγωγὸς τοῦ Ισραὴλ ἄξιος ἀνεδείχθη· προφείαν κολοβωσάμενος Ηλιοὺ δι' ἅρματος πυρίνου εἰς οὐρανὸν "ἀνελήφθη, δι' οὗ καὶ ὁ πρόπιμος μηλωτὴ ἐπὶ βασιλικοῦ παρφυρίδα τιμιωτέρα ἀνεδείχθη· προφήτου δὲ λάκκῳ Δανιὴλ κτησάμενος, καὶ ἄγρια θηρία φιμώσας, ἀλώβητος τῆς τούτων βορᾶς γέγονε· προφήτου ⓐ τοὺς παῖδες "ἀγκαλισάμενοι, τοῦ κάμινου τοῦ ἀξαφθῆσαν ἐπλατάσεως κατισχύσαν, ἢ ὃ πῦρ ἐποίησαν ὡς πνοὴν δρόσου διαφυσιζοι· προφείαν ἀπατησάμενος Ιωνᾶς, μείζων τὸ προφήτας ἀνηγορεύθη, ἢ ⓦ Κύριον τῆς δόξης κατηξιώθη βαπτίσαι τὸν Ιορδάνη. ὁ τί προφήτας ἢ δικαίους εἰς μέσον "παράγω; προφείαν ἢ ὁ Κύριος ἀπατησάμενος, ⓦ ἐμπρὸς κατέβαλε, ἢ ἡμᾶς "θεωρητὰς αὐτοῦ γενέσθαι κατηξίωσε. διὰ τούτων ἐπαδεξώμεθα, ὃ τιμιον δῶρον, ὁ "ἅγιον χειμήλιον, ὃ τῆς ἀληθείας ἴνδαλμα, τῆς εὐσεβείας ὃ κεφάλαιον, ⓦ τῆς πνευματικῆς διδασκαλίας συνήγορον, τῶν παθῶν τοῦ νέκρωσιν, τῆς ἀμαρτίας τοῦ αἵρεσιν, τῆς κακίας ⓦ ἀντίπαλον, τῆς πλάνης "ὃ ὁμόδοξον, τῶν δαιμόνων τοῦ ἀφωμίχλιον, τὸ ἀμαθόλυ τοῦ βαπτίσμασι, τῶν εἰδώλων τοῦ καθαίρεσιν, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ εὐωρίπτειαν, τῶν βασιλέων ὃ κράτος, τῶν ἱερέων ὃ ἐγκαθήκισμα, τῶν ἀνδρῶν τοῦ φρόνησιν, τῶν γυναικῶν τοῦ σωφροσύνου, τῶν πτίων "τοῦ παιδαγώγησιν, τῶν δούλων τοῦ "ἄνεσιν, τῶν φωτῶν τοῦ ἀδεκμυθίαν. τίς προφείας ἀπατησάμενος, οὐκ ἐδοξάσθη; τίς τούτων φυλάξας, οὐκ ἐμεγαλιώθη; τίς τοῦ θεσμοὺς αὐτῆς ζωτηρίσας, οὐκ ἐμακαρίσθη; τίς τούτων κτησάμενος, οὐκ ἐπίκησε πειρασμούς; τίς ἀκούσας τούτων τοῦ ἐπαγγέλου, ἢ πῶς ἀνθρώποις μόνον ἐτιμήθη, ἀλλὰ ἢ τοῦ Θεοῦ ἀγαναχτήσεως ἢ ὀργῆς ὑπεξέπεσε; ἢ πῶς Αχαὰβ τούτων ὁπλισάμενος, θηλάσατε ὀργῆς ἐρρύσθη; ἢ ὁ τοῖς ὀρέοις εἰς βρῶσιν δοθεὶς ὁ τοῖς θηρίοις (Καὶ ὅπου τοῦ αἵματος αὐτοῦ, φησι, αἱ πόρκες λύσουσιν) διὰ ἀστῆς ἀπειλάγη τοῦ θανατικοῦ κινδύνου, καὶ ὑπὸ προφήτου δυνατωτέρα ἐδείχθη; ἢ πῶς τούτων ⓐ Νινευῖται φυλάξαντες, ἀνθρωποι ἢ τὰ κτήνη, τῆς τεσσαρακονθημέρου ἀπωλείας ἀνηρπάγησαν, ἢ τοῦ προφήτου Ιωνᾶ ὁ ῥῆμα ἀνέργει ἐλήλυθε; ἢ πῶς τούτων τηρήσαντες ⓐ προφῆται, θεωρεῖαι καὶ ὁπτασίαι Θεοῦ πάντοτε ἀξιόλογοι μέλλοντι γενήσαι, ἢ τὰ μέλλοντα ὡς ἐνεστῶτα προεθεώρησαν ἢ ἐθέασαν; ἢ πῶς καὶ ⓐ ἀπόστολοι "τούτων ὁπλισάμενοι, πάντα χοῦ κύκλῳ τῆς "γῆς διέδραμον ὁ φθόγγος αὐτῶν, ὁ Εἰς τὰ πέρατα τῆς "οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν; ἢ πῶς ⓐ μάρτυρες αὐτοῦ "ἐστηρισάμενοι, ναοὺς καὶ βωμοὺς καὶ κίονας τῶν εἰδώλων κατέβαλον, ἢ ⓦ θυμὸν τῶν τυράννων εἰς ὑδὼρ ἐλαύσαντο; ἢ πῶς ⓐ ὅσιοι αὐτοῦ ποθήσαντες, κατέλιπον ⓦ κόσμον ἢ τὰ τοῦ κόσμου πάθη, ἢ ὁ ἐρημίας, καὶ ὄρεσι, καὶ σπηλαίοις, ἢ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς, ὧν ⓦ ἀπόστολοι Παῦλον, οἰκήσαντες, αὐθαιρεσώπους ⓦ δαίμονας κατέβαλον, ἢ τὰ τούτου στρατεύματα; τούτων ἢ ἡμεῖς φυλάξωμεν, τῶν ψυχῶν τοῦ γαλιούλου, τῶν σωμάτων ὁ ἰατρόν, τῶν λογισμῶν τοῦ εἰρωνίου, τῶν ἐπιθυμιῶν τοῦ νέκρωσιν, τοῦ ⓦ ἀλλότριον ἁρπάζων πλοῦτον κωλύσαι, τοῦ ὀρφανοὺς μὴ καταδικομένων ἀδικῆσαι, τοῦ χήρας μὴ ἐπάγουσαν πένθος ζημίας, τοῦ μεσίμναις μὴ "ἀφελέσθαι ἡμᾶς συγχωρέσθαι βιωτικῆς, τοῦ βασιλείας αἰωνίου μετόχους ἡμᾶς ποιοῦσαν, τοῦ ἀγγέλοις ὁμοδιαίτους τοῦ βοσκοὺς ἐργαζομένου, τοῦ ⓦ τῆς Κυρίου νόμου ἡμέρας ἢ νυκτὸς μελετᾶν ἀδιαλείπτως. φησὶ γὰρ προφητεύων Ζαχαρίας

ἀεὶ

χ. ἐγκαταλοιπόν, χ. παρέκτασιν χ. ἐνδεᾶ χ. πρὸς χ. ἀνελήφθη χ. ἐπαγγέλου σαφῶς χ. παρακάτω ἴσ. δικαίους χ. ἐχθρὸν χ. πάθους χ. ἀπὸ τοῦ χ. τὸν ἁγίου χ. πάθους χ. ἀπὸ τοῦ χ. ἀπὸ τοῦ χ. ἀπὸ τοῦ

περὶ" ταύτης, ϗ προσώπων τὴν δόξαν αὐτῆς" ἀναπρύτῶν ἀφανπυρσίως βοᾷ· Τὰ δ' λέ- Ζαχ. ιδ.
γᾷ Κύριος παντοκράτωρ· ἡ ἡμέρα ἡ τετάρτη, ϗ ἡμέρα ἡ πέμπτη, ϗ ἡμέρα ἡ ἑβδόμη ἔσται)
ἐφ' οἷς ἰδὼν Ἰώδα εἰς χάρμα, ϗ εἰς εὐφροσύνην, ϗ εἰς ἑορτὰς ἀγαθάς. Εἴδετε πάντες,
πῶς ἀμοιρίᾳ τῶν ἑορτῶν τὴν κατάθεσιν ἢ ἡμέραν; ἐμάθετε πῶς προσώπων αὐτῆς καταλ-
γήσαι ταῖς ἁρμονίαις ϗ ταῖς χλέαις; γνωρίζετε πῶς ὑμῖν αὐτὴ ὡς Ⓦ πόδας Ⓦ" πατερικὸν
τὸν εἰσδεχομένους αὐτήν; βούλεσθε παφεστέραν αὐτὴν τ' κατάθεσιν μαθεῖν; ἀνοίξατε τὰ
ὦτα τῆς ἀκοῆς ὑμῶν, ϗ δέξασθε τοῖς λογισμοῖς ὑμῶν τὰ πνευματικὰ ἀσμάτα, τὰ βρύ-
οντα ἐκ τῆς πηγῆς τῆς ἀθανασίας ἀέρρυτα ῥεύματα. τί λέγῃς, προφῆτα; ποῖον ἰσραὴλ
πρωτοπλάστην; Ⓦ ἔρχεται, ἢ Ⓦ νοεῖται ὁρώμενον Θεόν; Ⓦ ἐνδεδυλυγμένον ἀπὸ τὰς ἀκα-
θέκτους ὑγρασίας, ἢ Ⓦ ἐπισπασθέντα ἀπὸ τῆς τῶν ἀποστόλων διδασκαλίας; τὴν αἵματος
κρίσιν καὶ ταύρων θυσιάζοντα, ἢ Ⓦ αἰσχύνης Θεὸν θύοντα Ⓦ αἴσχιστα τὴν ἀμώμητον
αὐτῆς κόσμου; τὸν" παθόντα δυτὶ Θεοῦ τοῖς γλυκυθύμοις, ἢ τὸν ἀπὸ τῶν βωμῶν ϗ θυσιῶν ϗ
ζωαίων ὄζαρπαζόμενα, ϗ εἰς ὀσφρησίν πνευματικὴν ἀναχεόμενα; δῆλον ὅτι [τὸν νέον]
τ' ἀκεύθιον * λαὸν, τὸν ἐν ὕδατι ϗ πυρὶ" ἀναχαϊρόμενον. ϗ γὰρ ἀφ' Ἡσαΐου τῦ προφήτυ
ἀναφανδὸν βοᾷ· Τὰς νεομηνίας ὑμῶν ϗ τὰ σάββατα ϗ ἡμέραν μεγάλην οὐκ ἀνέχομαι· Ησ. α. ιδ.
ἡσυχίαν ϗ ἀργίαν ϗ τὰς ἑορτὰς ὑμῶν μισεῖ ἡ ψυχή μου. προσέχετε. Ⓦ ἀκροᾶται λαὸς
προσκαλεῖται ἀφ' ὧν προφήτυ τῆς ἡσυχίας τὸ δῶρον καταβοώσας. οὐ γὰρ τ' Θεοῦ ἀπο-
βαλλομένου αὐτῶν τὴν ἡσυχίαν ϗ τὴν ἀργίαν ϗ τὰ σάββατα, ἀλλ' ὅτι πλή-
ρεις αὐλοὶ ἀφ' ὧν προσέχειν αὐτῶν τῶν ποιητῶν κατέλιπον Ⓦ Θεοῦ, ϗ Ⓦ ἐκλεκτὸν λαὸν
τὴν τοῦ πλουσίου τὴν ἰσοῦ αὐτῦ τὸ μισηθυμένους προσκαταβεβλῆσθαι αὐλοὶ ἀδίκως δυάζλον, ὅτι
μὴ ξυλίνῳ ὑρίσι, οἷς ὃ σὸς λαός" βορβόρῳ κατήχησεν. ϗ τί προφήτας λέγω; αὐλοὶ γὰρ τ' Ματθ. κα. λη.
ἑαυτῶν διαστόλων ὡς καταδίκοι ἑαυτοῖς ἐγένοντο ϗ δυάζλοι, λέγοντες· Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος·
δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν *. βλέπεις τὴν ἀλλοτρίωσιν, ἵνα ἀλλοτριώσωσιν ἑαυτὸν ἀφ'
ὧν ἔργων τῶν αὐτῶν; ϗ γὰρ αὐλοὶ ὁ Κύριος * αὐτοῦσατο, ἀλλ' αὐλοὶ ἑαυτὸν ξένης τῆς προ-
γνωτικῆς πνεύματος" ἀπειργάσαντο. ταῦτα Ⓦ οἱ Ισραὴλ ἐμελέτησαν· ὕστως ὁ ἐκλεκτὸς
τῦ Κυρίου λαὸς ἐφρυάξατο κατ' τὸν προπάτορα Δαβὶδ τὸν βοῶντα, Ἵνα τί ἐφρυάξθη ἔθνη, ϗ Ψαλ. β. α.
λαοὶ ἐμελέτησαν κενά, ϗ τὰ ἑξῆς. ὁρᾶτε πιστοὶ τῆς ἡσυχίας τὴν χάριν; βλέπετε αὐτῆς τὰ
βεβαῖα, ἃ προσξενῆ τοῖς ἀπ' ἐπέρων γνώμην αὐτῶν κεκτημένοις; κατάνοησον τὸν" ἀφορι-
σμὸν τῶν" τὰς νομοθεσίας, οἷα σκληρὰ ϗ πρόχυδα δείκνυ)· ῥομφαία ὄντως ὁ λόγος ὁ
ὁ προφήτης τ' Θεῦ βασιλείας ἰσταμένη, ϗ ἀναμαζῦσα τὸν μὴ μετ' ὀρθοπραξίας ϗ ὁσιό-
τητος αὐτῶν εἰσδεχομένους. πάλιν γ' νῶτα δίδωσι προσώπως πᾶσι τοῖς μετ' καθαρᾶς συν-
ειδότος αὐτῶν προσλαμβάνουσι, προσ' ἄλυπον βίον ϗ χαρὰν ἄλυπον ϗ ἀμοιβὴν ἡ πυ-
ρινὸν αἰῶνιον χορηγοῦσα, μυρίων ἀγαθῶν ἀπεχορηγοῦσα. ϗ εἰ θέλεις, ἐκ τ' πολλῶν
ὀλίγα συλλέξαντες εἴπωμεν. τίς ἡσυχίαν κτησάμενος μεμιμῶν βιωτικῶν ἐκόλασέ ποτε;
τίς αὐτὸν ἀναλισάμενος οὐκ ὀρθοῖ τὰς ὁδοὺς τῦ Κυρίου διώδευσε; τίς" ταύτην φυλάξ-
ξας, ϗ ῥᾳδίως τὸν πλοῦν τῶν γνίων ἐπέρασε; τίς αὐτὸν ἐχθρὸς, ὀρφανὸν ἢ χήραν ἠδίκησε;
τίς αὐτὸν μεθύοντα," ἡδονὰς ἵνα ἀέρος ἐκ τοῦ πλησίον ἁλλοιώσῃ; τίς ταύτην ἀσπασάμενος,
οὐκ ὑπέπεσεν ϗ θλίψεσιν Κυρίου κατηξιώθη; τίς αὐτῇ γλυκυθυμηθείς, διέλιπε μελετῶν
τὸν νόμον Κυρίου ἡμέρας ϗ νυκτός; ὁρᾶτε αὐτῆς τὸν προφήτην; ὁρᾶτε καὶ τὸν" ἀξίαν; ὁ-
ρᾶτε δὲ τ' τιμὴν, ἵνα προσεύξηται); πῶς δὲ ἀρχῆς κόσμου διασῴζει τ' θυσιῶν; πῶς τὰ μέτρα
αὐτῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου τετήρηκε); πῶς δοξάζει τὸν πέμψαντα αὐτὸν, ϗ τὸν μὴ φυ-
λάσσοντας ὀξουθυμεῖ; ϗ καθὼς ἀνώτερον [τῦ λόγου] εἴρηται, τ' προφήτου αὐθεντοῦ μὴ φυλάξ-
ξαντα τὸν ἡσυχίαν ὁ ὀπτιμίους ϗ ἑκάστῃ πλωχείᾳ καθεζῶτα, ϗ πάρρω τῦ πλάνου διέσυρε γε-
γονότα διὰ τὸν ταύτης καταφρόνησιν;

Ακούσωμεν

Ακούσωμεν ἐξ ἀρχῆς τ' ἱστορίας, ἵν' ὁ Νόστης Μωϋσῆς τοῖς μετέπειτα ῥηθεῖς "ἐξηγήσατο, μᾶλλον δ' ὁ διασώστης τῶ Μωϋσέως, ὡς πατὴρ φιλόστοργος, ἡμῖν ἀπεκάλυψεν. ἀκριβῶς προσέχετε, φησὶ καλῶ, τοῖς λεγομένοις. ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς ⓦ οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. ἡ δὲ γῆ ἦν ἀόρατος καὶ ἀκατασκεύαστος· καὶ σκότος ἐπάνω τῆς ἀβύσσου· καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπιφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος. καὶ εἶπεν ὁ Θεός· γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς· καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, ὅτι καλόν. εἶδες, ἀγαπητέ, τὴν γραφὴν, πῶς ἡμῖν σαφεστέραν τὴν λύσιν χαρίζεται; καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, ὅτι καλόν. πρὸ τοῦ γὰρ "ἐλθεῖν τὸ φῶς εἰς τὸν κόσμον, ἐγίνωσκε τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ὅτι καλόν ἐστι· ἀλλὰ ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς ἐγείρων πρὸς τὴν τοῦ κατασκευάζοντος δύναμιν καὶ σοφίαν. εἰ μὴ γὰρ ἦν καλόν, οὐκ ἂν αὐτὸς ἐποίησε, καὶ τὸ σκότος ἀπ' αὐτοῦ διεχώρισεν. εἰ μὴ ποθητὸν ἦν, οὐκ ἂν ἐκάλεσεν αὐτὸ φῶς. καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα, ἵνα ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ πορευόμεθα, μὴ "ἐν ταῖς ὑπνοδυσίαις αὐτοῦ ἀπολεχήσωμεν. ἡδυπαθοῦσι γὰρ ὁ Θεὸς εἰκὸς λόγῳ μιᾷ ῥοπῇ πάντα, ἃ ἐποίησεν ἐν ταῖς ἓξ ἡμέραις, ὡς εἰ ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ δημιουργήσας. ἀλλ' οὐκ ἔδωκε χώραν τοῖς μετέπειτα ἡμωμένοις ἕλλησι λέγω καὶ τοῖς σοφοῖς, οἱ ἐμωράνθησαν ἐν τῇ σοφίᾳ αὐτῶν. τὸν γὰρ νόμον αὐτοῦ οὐκ ἐφύλαξαν. διὸ καὶ ἡ σοφία αὐτῶν εἰς ἀσωτείαν κατηγώνθη. τὰ γὰρ ὑπὲρ ἡμέρας δημιουργηθέντα οὐκ ὠκνησαν ⓓ τοῖς κλίσιν μυθολογοῦντες εἰπεῖν ἀδυμάτως γηράσθαι, καὶ ⓦ ὑρανὸν καὶ τὴν γῆν, ἥλιον δὲ σελήνην, καὶ πάντα τὰ ὁρώμενα. εἰ δὲ μιᾷ ὥρᾳ ταῦτα ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ ἐποίησε, τί οὐκ ἂν πρὸ φασιν δυσχερείας προσδέσθαι εἶχεν; ἀλλ' αὐτὸς ὡς προφητικὸς σκώλυσεν αὐτῶν τὰς ἀδίκους γλώσσας καὶ ἰοβόλους τὰς κατὰ τοῦ ποιητοῦ ἐκπαιδευθείσας, καὶ τὴν κτίσιν λατρευούσας παρὰ ⓦ κτίσαντα. ἀλλ' ὅπερ ὀφείλομεν ἐπιμέλεσθαι μᾶλλον, ⓦ εἰρμὸν τῆς διηγήσεως ὅπερ ὀφείλοντες. εἶπεν ὁ Θεός, γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς· καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς, ἡμέραν, καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ ἡμέρα μία. καὶ εἶπεν ὁ Θεός, γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τοῦ ὕδατος· καὶ ἔστω διαχωρίζον ἀνὰ μέσον ὕδατος καὶ ὕδατος. καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ στερέωμα, οὐρανόν. εἶδες ἔργον ἀγγέλων βεβαίων ἐκπλῆξαι, ὅτι δύο φύλων, δύο μοχλῶν τὸ δημιούργημα τοῦτο ζωοστηκὲ μένει ζωτηρίας αἰώνιος; ὡς θαυμαστὰ τὰ ἔργα Κυρίου, καὶ τίς ἐκθήσεται ἐξιχνιάσαι αὐτά; Καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ ἡμέρα δευτέρα· καὶ εἶπεν ὁ Θεός· συναχθήτω τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ ὑρανοῦ εἰς "συναγωγὴν μίαν, καὶ ὀφθήτω ἡ ξηρά. καὶ συνήχθη τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ ὑρανοῦ εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν, καὶ ὤφθη ἡ ξηρά. καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὴν ξηρὰν, γῆν, καὶ τὰ συστήματα τῶν ὑδάτων ἐκάλεσε θαλάσσας. καὶ εἶπεν ὁ Θεός· βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπεῖρον σπέρμα κατ' ὁμοιότητα, καὶ ξύλον καρπίμων ποιοῦν καρπόν. ταῦτα τῷ ῥήματι τοῦ προστάσσοντος ἀρδῶν παίζεται· εὐθὺς ὑποκρύπτει ὁ κολούων, εὐθὺς ὁ πλεμποδίζων. καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωὶ ἡμέρα τρίτη. ὁρᾷς τὴν γραφὴν διωκικῶς ἀγωνίζουσαν "ἡμῖν τὴν ἀξίωσιν πρὸς τελειότητα. ποῦ εἰσιν ⓓ λέγοντες, ὅτι ὁ καρπὸς πικρός, αὕτη ἡ βοτάνη δηλητήριον "ἐπάγεται; τοῦτο τὸ ὄρειον ἀρκοῦσόν τί ἡμῖν καλὸν προξενεῖ; ἄλλο χρέος θάνατον ἀπειλῇ, ἕτερον φωνῆσαι χάμαι σημαίνει, ἄλλο πέτασαι συμφορὰν ἡμῖν προεισάγει. πολλῶν γὰρ "ἥκουσα ταῦτα φιλονεικούντων δὲ λιπροδοκούντων, οὐκ ἔστι "τοῦτο προγραφὴν χειρισμοῦ. ἃ γὰρ ὁ Θεὸς ἰδὼν εἶπε καλὰ λίαν, σὺ αὐτὰ μὴ κακούργει. καὶ εἶπεν ὁ Θεός· γενηθήτωσαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ ὑρανοῦ εἰς φαῦσιν "ὅπερ τῆς γῆς, καὶ εἰς διαδοχὰς τῆς νυκτός. καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς ⓦ φωστῆρα ⓦ μέγαν, ἄρχειν ⓦ ἡλίου, εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας, καὶ ⓦ φωστῆρα ⓦ ἐλάσσω εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτός, καὶ τοὺς ἀστέρας. καὶ ἔστωσαν εἰς σημεῖα καὶ εἰς καιροὺς καὶ εἰς ἡμέρας καὶ εἰς ἐνιαυτούς.

Γεν. α. α.

Γεν. α. γ.

Γεν. α. η.

Γεν. α. ιδ.

χ. ἐξηγ-λατο

χ. ἐλθεῖν

χ. ἀλλὰ ἐαυτοῖς ἐγείρων πρὸς τὴν τοῦ κατασκευάζοντος δύναμιν καὶ σοφίαν.

χ. ἐν τοῖς ὑπνοδυσίαις αὐτοῦ ἀπολεχήσωμεν.

χ. ποῦ εἰσιν οἱ λέγοντες, ὅτι ὁ καρπὸς πικρός, αὕτη ἡ βοτάνη δηλητήριον ἐπάγεται; τοῦτο τὸ ὄρειον ἀρκοῦσόν τί ἡμῖν καλὸν προξενεῖ; ἄλλο χρέος θάνατον ἀπειλῇ, ἕτερον φωνῆσαι χάμαι σημαίνει, ἄλλο πέτασαι συμφορὰν ἡμῖν προεισάγει.

χ. ἐν τοῖς ὑπνοδυσίαις αὐτοῦ ἀπολεχήσωμεν.

χ. ἐκθήσεται

χ. ἐξιχνιάσαι

χ. πῶς ἡμῖν σαφεστέραν τὴν λύσιν χαρίζεται;

χ. ἐπὶ τῆς γῆς

χ. ἐπὶ τὴν γῆν

τί τοίνυν θαυμάσομεν ⓐ ἄν θεσπροι; τῦ ἡλίου τὸ ὕψος τὸ ἀνείκαστον, " τὸ μέγεθος, ϗ σφοδρότητα, τῦ φωτὸς τὸ ἀμέτρητον, ἢ τῆς θέρμης τὸ ἀκατάσχετον; πῶς γὰρ μιᾶς, θρυαλλίδος ϗ σμικρᾶς οὐσίας τοσαῦτα πρόσωπα κατηγλαϊσμένα, ϗ δρόμου ἀύσπετος καταπλήττοντα νοῦν ϗ ἐννοίαν; πῶς δὲ μιᾶ ἡμέρᾳ ἀπὸ ἀνατολῆς φαινομένους, ϗ πρὸς δύσιν ἐρχομένους, τόπος ὑποδέξεται " ἀποκρύψεται τῆς θέρμης αὐτῦ; πῶς τῶν Περσῶν τὰ τέκνα ⓐ θρησκεύοντες αὐτὸν ὡς Θεὸν, εἰ ⓐ κλιτὸν καταλιπόντες, ϗ κτίσματι αὐτῦ τιμὴν προσάγουσι; ϗ οὐχὶ αὐτὸς ὁ " ἥλιος ἀεπαίως καθ' ἡμέραν ⓐ αὐτῦ δρόμου ἀμαπλεῖ τὴν φύσιν μεγίστου ϗ θαυμαστῆς; καὶ ποτὲ μὲν νέφεσι κρυπτόμενος, ποτὲ δ' ἑαυτὸν πυθόμενος τὰ ἀκτῖνας σμικρύνοντος ἔστι σοι ὁ ἥλιος, εἰς ὃν ὑμεῖς πεποιῆσθε " τὴν λατρείαν προσάγετε; πάντα καλὰ λίαν τὰ Κυρίου τὰ ἔργα, ϗ φοβερὰ, ϗ ἐξαίσια· ἀλλὰ πρὸς ὑπηρεσίαν ἡμῖν καθεστήκασιν, οὐχὶ διαστολὴν. πῶς δὲ ϗ ἡ σελήνη εἰς διαδοχὴν τῆς νυκτὸς τῷ προστάγματι τῦ ποιητῦ πρέπουσα; καὶ ποτὲ μὲν αὔξησιν εἰσδέχεται, ποτὲ δὲ μείωσιν ὑπομένει· καὶ ποτὲ μὲν λάμπουσα μυρίους μύριάδας φωτὸς " ἐπαφίησι, ποτὲ δὲ λήγουσα αὐτῆς τὰ μικρὰ ἀποδιασάλυτα φυλάττει μέχρι τῶν ἀφώρων τοῦ πολυαριθμήτου χοροῦ. ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀκολουθίαν τῦ λόγου ἥξωμεν.

Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, ϗ ἐγένετο πρωΐ ἡμέρα τετάρτη. ϗ εἶπεν ὁ Θεός· ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχὰς ζώσας ϗ πετεινὰ " πετόμενα ϗ τὸ στερέωμα τῦ οὐρανοῦ. ϗ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰ κήτη τὰ μεγάλα. καταμάθε ἀκριβῶς τὸ ῥῆμα τῦ πάντα σοφοῦ· πόσα ἦν ἐν ὕδασι τὰ σὺν τῇ θαλάσσῃ πρέπει, ϗ πόσοι δῆμοι πετεινῶν σὺν ᾧ ἀεὶ προσκυβᾶσι, τὰ μικρὰ, τὰ μείζονα· καὶ θαύμασον αὐτῦ τῆς σοφίας τὸν ὑπερβολὴν, πῶς εἶπε λόγῳ τὰ πάντα πρέπειν. Καὶ ἐγένετο ἑσπέρα, καὶ ἐγένετο πρωΐ ἡμέρα πέμπτη. καὶ εἶπεν ὁ Θεός· ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὰς ζώσας ϗ ἦλος, τετράποδα, καὶ ἑρπετὰ, καὶ θηρία, τὰ πάντα κτῆνος ϗ ἦλος καὶ καθ' ὁμοιότητα. ὦ τῆς μεγίστης σοφίας· ὦ τῆς ἀνεκδιηγήτου ἀγαθότητος. πάντα τὰ κτίσματα ϗ τὰ θηρία σὺν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἐποίησε, λέοντας, καὶ δράκοντας, ϗ ἄρκτον, καὶ βοῦν, καὶ ἵππον, καὶ ὅσα τοῖς ἀνθρώποις πρὸς ὑπηρεσίαν προσαναύδαστα καὶ ἀγώνισμα. ὁρᾷς τὴν δημιουργὸν τοῦ ζωάσου; πάντα ἐποίησεν ὁ ἐξ ἡμέρας, φῶς, στερέωμα, γῆν, θάλασσαν, ἥλιον, σελήνην, ἄστρα, ὄρη, βουνοὺς ϗ πεδιάδας, θηρία ϗ κτίσματα, ἰχθύας, κήτη, τὰ σὺν τῇ θαλάσσῃ, τὰ σὺν τῇ χέρσῳ. ὅλον ἡμιουτέρᾳ βυλῇ καὶ ἔργοις μέγιστοι θαύμασι " κατηργάσατο ὁ πατὴρ τῶν φώτων, ὁ ὤν, καὶ ὁ ἰών, ὁ ὢν, ὁ ἀόρατος, ὁ ἀθέμιτος πρὸς τὸ μονοθμῆ, ὁ ἀθνήσας πρὸς τὸν ἐξ αὐτῦ ἀθνητότατα ἀρρήτως, τὸν υἱὸν, τὸν λόγον, τὴν σοφίαν τοῦ ἀκαταλήπτου, θεοπρεπῆ καὶ μυστικὸν βυλὴν ἐπεισάγων λέγων· Ποιήσωμεν ἄν θεσπροι κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, καὶ καθ' ὁμοίωσιν. καὶ ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, ϗ τῶν πετεινῶν τῦ οὐρανοῦ, ϗ τῶν κτηνῶν, ϗ πάσης τῆς γῆς, ϗ πάντων τῶν ἑρπετῶν τῶν ἑρπετούντων ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς. ϗ ἵνα μὴ διΐζῃ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀλλότριον τῆς δημιουργίας, ἐνεφύσησεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῦ πνοὴν ζωῆς, καὶ ἐγένετο ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Εἶδες ἐξαίρετον πλάσμα τῆς τῦ Θεοῦ δημιουργίας; εἶδες βασιλέα τῆς κτίσεως " καθεστῶτα τὸν Αδὰμ; εἶδες τιμὴν ὑπερβάλλουσαν, τὸν δὲ τῇ χειρὶ δημιουργηθέντα; μάθε αὐτῦ ϗ τὰ χρείσματα, ἃ πρέπει αὐτῷ ὁ Θεὸς μετὰ τῆς πλάσεως. Καὶ ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν Εδὲμ κατ' ἀνατολὰς, ϗ ἔθετο ἐκεῖ τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἔπλασε. ϗ ἐξανέτειλεν ἐκ τῆς γῆς πᾶν ξύλον ὡραῖον εἰς ὄρασιν, καὶ καλὸν εἰς βρῶσιν, καὶ ὃ ξύλον τῆς ζωῆς ἐν μέσῳ τῷ παραδείσῳ, καὶ ὃ ξύλον τῦ εἰδέναι " καλὸν ϗ πονηρόν. βαθαὶ τῆς τιμῆς τῦ Θεοῦ τῆς εἰς ἡμᾶς γνωμάτης· βαθαὶ τῆς φιλανθρωπίας, ἧς ἐπεδείξατο ὁ θεὸς τῷ ἀνθρώπῳ· βαθαὶ τῶν ἀρρήτων ἀγαθῶν, ὧν μετέσχηκεν ὁ Αδάμ. ὑπερβάλλουσα ἡ ἄφατος αὐτῦ κηδεμονία. ἐκ τοῦ μὴ ὄντος ἐποίησεν· ἐκ χοὸς βασιλέα τῆς κτίσεως ἐχειροτόνησεν· ἀπὸ γῆς ὑπερτίμου ἀγλέ-

λοις ἀπέδλιξεν· ἐκ τῆς ἀψύχου ἔμψυχον ἴδαλμα ἐποιήσατο. ποίαν δ' ἑτέραν ἐπεδείξατο ὁ Ἀδάμ, ὅτι τοιαύτην ἀμοιβὴν αὐτῷ ἐχαρίσατο; ποίους ἀγῶνας καὶ ἱδρῶτας ὑπέμεινεν, ὅπου τοιούτων ἐφάνη ἐπέτυχε; ποίαν δοξολογίαν ἀνήνεγκε τῷ ποιήσαντι, ὅτι μέσον τοῦ παραδείσου οἰκίζει αὐτὸν ἀπέδλιξε; ποίαν ἔργον ἔνδοξον ἀπετέλεσεν, ὅτι ἄμοιβον βίον ἐπετέλεσε; ποίαν δυσεύρετον θυσίαν προσήνεγκε, ὅτι τοιαύτης ἀπήλαυσε δωρεᾶς; ἀλλ' ὅμως ὁ φιλάνθρωπος τοιούτοις ἐκόσμησε χαρίσμασι τὸ πλάσμα· ὅθεν καὶ τοῖς ἀγγέλοις ἐγένετο χαρὰ καὶ ἀγαλλίασις, καὶ ἄλλων ἐργασίας ἐπεδείξατο. Ἐπίδωμεν γάρ, φησι, ὁ Θεὸς ἔκρινεν ὅτι τὸν Ἀδάμ, καὶ ὕπνωσε. Καὶ ἔλαβε μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ, καὶ ἀνέπλασε γυναῖκα. ὦ τῶν θαυμασίων καὶ ἔργα Κυρίου· οὕτως ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ. ὁ γὰρ ἠρκέθη τὸν Ἀδάμ ἀπὸ χοὸς γλυφάναι ἄνθρωπον, καὶ τὸ παράδεισον τῆς τρυφῆς ἀπλαγύναι καλλύσας· ἀλλὰ καὶ βοηθὸν αὐτῷ ἐποίησε. πόσων χαρὰν ἴσως τότε εἰληφώς ὁ Ἀδάμ, ὅτε ἐθαύμασε ἀπὸ τοῦ ὕπνου παράκλησιν αὐτῷ τὴν γυναῖκα; πόσης ὑφέσεως αὐτοῦ ἡ ψυχὴ ἐνεπιμπλᾶτο, κοινωνὸν θεωροῦσα τὴν γυναῖκα, καὶ ὁμόδουλον καὶ ὁμόδοξον αὐτὴν καθιστῶσαν; πόσης θυμηδίας καὶ προφητείας ἠξιώθη τὸ τῷ θαύσαντι τὸν Ἀδὰμ [Εὔαν] τοῖς αἰσθητοῖς ὀφθαλμοῖς ἀοράτου μορφὴν ἰδίαν καὶ χαρακτῆρα ἄπτιστος παρεκτυπώσαι; ὅθεν ἐν ἀληθείᾳ ψυχῆς προφήτευσεν ἀναφανδὸν τὴν ἀλήθειαν. φησὶ γάρ· Τοῦτο νῦν ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστῶν μου, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου. αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς ἐλήφθη. εἶδες προφήτην τελειότατον προλέγοντα τὰ μετέπειτα γινόμενα; εἶδες πνεύματος ἁγίου χαρίσματα καὶ χάριτος, ἧς ἠξίωσε ὁ Ἀδάμ; εἶδες ἀξιάρεστον λόγον τοῦ μὴ πολλὰς γνώμας, καὶ ἕως τῶν ἑκατὸν βεβαιούμενον; ἀλλ' οὐκ ἴσχυσε τὸν μεγίστων πνεύματος χορηγὸν ὁ σκληρότατος δράκων· οὐκ ἔφερε τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ θεωρεῖν τὸν τιμιον καὶ τὸν χαρακτῆρα τοῦ πλάσματος, ἵνα εἰληφὼς τὴν τοῦ δημιουργοῦ· ἀλλ' ἅπερ ἐμελέτησε, τοῦτο καὶ κατειργάσατο. βύρσαν γὰρ ὄργανον τῆς ἑαυτοῦ σκαιωσίας καὶ κακοβουλίας, ὄφιν, στυγερὸν ποιᾷ τῆς αὐτοῦ κακίας. καὶ οὐκ ἐπλήμμησε τοῦ Ἀδὰμ εἰσιλθεῖν, ἀλλὰ τοῦ σαθρῶσαι καὶ ἀπαλώτερον τοῦ φρονήματι, καὶ τῇ τοῦ ἕξει. καὶ μηδὲν τὸν δημιουργίαν τοῦ Θεοῦ μέμψηται. ὥσπερ γὰρ τὸν Ἀδὰμ ἐποίησεν ὁ Θεὸς, οὕτω καὶ τὸν Εὔαν· αἰσχροδόμησε, τοῖς αὐτοῖς κεράμοις, τοῖς αὐτοῖς φυράμασι, τῆς αὐτῆς ἕξεως, τῆς αὐτῆς ἕξεως. ἀλλ' ἡ βουλὴ τοῦ δυσκεράστου ἐποίησε σαθρὸν καὶ τὸ σῶμα καὶ τὸν φρένα τῆς Εὔας. ὁ γὰρ ἐκ γῆς χοϊκὸς γλυφόμενος ἀθάνατος, καὶ τὸν ἀξίαν τῆς ἁπλαστίας εἰληφὼς χάριν τοῦ πνεύματος ἐκπεσόντος, καὶ ὁ τῆς ἀνθρωπίνης ἐπιθυμίας ἀφ' διαστοτίκης ἀξίας προσλαβὼν ὄνομα, καὶ ὁ μὴ τὴν ἄξιος πρόσοψεως, ἀκούσας ταῦτα, καὶ τὸν τοῦ ἕξιν εἰληφὼς, εἰς ἀνότητος ἀξίαν τὸν νοῦν ἑαυτοῦ ἀπεπέρωσε, καὶ κατὰ τοῦ πλάστου αὐτοῦ ἐπέρηνε ὁ ἄθλιος ἐπῆρε. καὶ ὅπως, ἀκούε. ὁ γὰρ κακόβουλος ὄφις προσελθὼν τῇ γυναικί, φησι· Τί ὅτι εἶπεν ὑμῖν ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ καρποῦ τοῦ γινώσκειν καλὸν καὶ πονηρὸν μὴ φαγεῖν; ἢ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἔσεσθε ὡς θεοὶ γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν. βλέπεις, ἀκροατὰ, τοῦ ἐχθροῦ τὸν δόλον; βλέπεις τοῦ πλάνου τὰ σκάνδαλα; ὁρᾷς οἷος πολύπλοκος ὤν, οἷον ῥήματων εἰδιλέασε τὸν Εὔαν; ἢ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε· ἐκ τοῦ ἀπηρθυμμένου ζύλου, διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἔσεσθε ὡς θεοὶ γινώσκοντες καλὸν καὶ πονηρόν; ὦ τῆς κακοβουλίας τοῦ πλάνου· ὦ τῆς ἀπιστίας, ἧς προσάγει διὰ δολίων ῥημάτων τὸν γυναῖκα· ὦ τῆς εὐέδρας, δι' ἧς καταβάλλει εἰς ᾅδου πυθώδα καὶ εἰς ὕψος ἀναβάντα τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας. καὶ οὐ γυμνὸς προσέρχεται τῇ Εὔᾳ ὁ δόλιος, ὡς ἴσως αὐτοῦ ἡ ἀξία· ἀλλὰ τὸ εὐδύμαπτον τοῦ ὄφεως προσομιλεῖ τῇ γυναικὶ πρὸς ὃ διλεάσαι αὐτόν, καὶ ἀκουπαθῶαι τούτου τοῖς ῥήμασιν εὐπιθῆ. εἰ γὰρ ἤλθεν ὡς ἴσως μεμορφωμένος, βύθιος ἡ Εὔα ἀπεπήδα, καὶ πρὸς ἄνδρα ἀπέτρεχεν. ἀλλὰ τοῦ τοῦ ὄφεως μορφοῦ εὐδυσπάθητος ὁ πανοδρηγὸς, τοιούτους λόγους

πρὸς

πρὸς αὐτὴν ἐπικτείνατε. προσελθοῦσα ἅψαι τῦ ξύλου, οὗ σε ἐπέλαβεν ὑμῖν ὁ Θεὸς μὴ φαγεῖν. πρόσχες εἰς ἐμέ. ἀγαθὸν εἰς ὄρασιν τοῖς ὀφθαλμοῖς σε πρόκειται, ϗ καλὸν εἰς βρῶσιν τῷ σώματί σε γλυκάσειται. ἰδοὺ γὰρ φοβερὰ τοῖς θηρίοις ϗ τοῖς πετεινοῖς καθέστηκας· φοβερωτέρα μὴ τὴν γλῶσσαν αὐτοῖς ὀφθῆναι. ἀρτίως μορφὴν ἀνθρωπίνην σε πε-
5 ενεπνεύσαμεν λαμπρύσει· νυνὶ δὲ γλῶσσαν ἔχεις τῦ ξύλου, θεότητος μόρφωσιν παρεδάλεσθε, ϗ ἔσῃ γινώσκουσα καλὸν ϗ πονηρόν. σοφὸν ἀπὸ τῦ ὀφθαλμῦ ὑμῶν ἀποκρυβῆσεται, σοφὸν δὲ οὐ τῆς ἀκοῆς ὑμῶν μακρὰν ἔσται πρόσταγμα· ἀλλὰ πάντα τὰ ὁρατὰ ϗ τὰ ἀόρατα σε ὑμῖν γλυκάνει εὐδηλα ϗ φανερά. εἶτα διελεάζεται τῦ πλάσου τοῖς λόγοις ἡ γυνή. ἄρχεται τὴν
10 ἐπαγγελίαν τῦ Θεοῦ εἰς τοῖς ἑρπετοῖς ἐκλέγειν, ϗ κῦ τῦ πλάσου ἐπαίρειν πλέριαν. εἶτα πρόσεισι τῷ ἀνδρὶ τοιαῦτα ἀπαγγέλλουσα τὰ πικρότερα χολῆς ῥήματα, καὶ φησι· τί ὅτι ἐπέλαβεν ἡμῖν ὁ Θεὸς τῦ μὴ φαγεῖν τῦ ξύλου τῦτο; ἢ δὴ δῦ ἡμέρα φαγώμεθα, ἀγνοι-χθήσονται ἡμῶν τὼ ὀφθαλμοί, ϗ ἐσόμεθα ὡς θεοί, γινώσκοντες καλὸν ϗ πονηρόν. ὦ συμβο-
15 λίας κακίστης· ὦ λόγοι χολῆς πικρότεροι. οὐχ ἑώρακε τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτῆς ὃ ἀληθινὸν φῶς; οὐχ ὑπακούουσι τοῖς ὠσὶν αὐτῆς τῆς ζωῆς τῦ ἀκρόασιν; οὐκ ἠγάλλυνε τῷ σώματι τῦ γλυκύτητα τῦ φιλανθρώπου; οὐκ ἐψηλάφησε ταῖς χερσὶν αὐτῆς τῦ φωτὸς τῦ πύλου; πρὸς τῆς στυγνοφείας, ζέσει ⓦ ἀνδρὸς τῦ Θεοῦ ἐποίησε· πρὸς τῆς εὐσπλαγχνίας, πίνει-
20 ται ⓦ βασιλέα καθίστησι· πρὸς τὴν τεκνογονίας, τοῖς τέκνοις τὴν καταρὰν ἐπικτείνατο· πρὸς δὲ τικτῦ υἱῆς ϗ θυγατέρας, ἐξοείδη τοῖς ἐκγόνοις ἐπεισήγαγε· πρὸς τὴν συμβιώσεως τῦ ἀνδρὸς, ζέσει τὸ πρωτεῖον αὐτὸν ἐποίησεν. ὦ τῆς κακίας· ὦ τῆς ἀφεγγείας· ὦ τῆς ἀπάτης. πεῖσαι τὸν
25 ἀνδρα τοῖς λόγοις αὐτῆς, ϗ λαβοῦσα ἐκ τῦ καρποῦ προσφέρει τῷ ἀπατηθέντι. καταγλυκαίνει ἄδου πυθμένα ⓦ ὑψηλὸν θηρίοις ϗ πετεινοῖς φαρόμενον· καταβάλλει τὸν φρένα τὸν πάντος τῆς ἐκτὸς τῆς ὀρεκτῆς ἀκρατεστέρας· σκοτοῖ δὲ φῶς τῶν ὀφθαλμῶν τῶν καθ' ἑκάστην ⓦ θεοῦ ὁράσεων· ἐμφαίνει διαλείαν ταῖς φρεσὶ τῦ ζωοποιοῦντος Θεοῦ ἐντυγχάνοντος· πρὸς τὰ χεῖρας τὰ εὐλογησάσας τὰ πετεινὰ τῦ ὀρεκτοῦ ϗ τὰ θηρία τῆς γῆς, ϗ
30 τύτοις τὸν ἐπωνυμίαν ὀπτησάσας. ἦν ὁ βασιλεὺς πᾶσι, ὁ πλούσιος πρὸς σοφίαν, ὁ φιλάνθρωπος τῷ ζωοποιῷ τῷ Θεῷ· ἐμβαλεῖται, ὡς κλέπτης ὑπὸ δένδρον κρυπτόμενος· ὁ ἄρχων, οἰκέτης· ὁ καθαρὸς τῇ καρδίᾳ, ῥύπτωμένος ὅλος· ὁ τῇ ψυχῇ· πρόβλημα πρὸς σκοτεινὸς καθίσαται· ⓦ ὡς ἥλιον λάμποντα, ἐξοφωμένοι ἅμα, ⓦ φοβερὸν τοῖς δαίμοσιν, ὡς παίγνιον προκείμενοι, ⓦ ἐλεύθερον πλανᾶσθαι, ὡς δοῦλοι κρυπτόμενοι, τὸν εἴσοδον ϗ ἔξο-
35 δον, ὡς ἄδοξοι ϗ δυστυχῆ καταλείποντες. διὸ, φιλοχρεάμενοι, δόξαν φθαμώσαντες τὸν ἰσοείδη τῦτον, ἐδόμεν τῆς γραφῆς τὸν ἄκυρον, τὸν εἰρμὸν δὲ διηγήσεως ἐμφάροντες. Καὶ εἶδεν ἡ γυνὴ ὅτι καλὸν εἰς βρῶσιν, ϗ ὅλι ἄρεστόν ὅστι τοῖς ὀφθαλμοῖς ἰδεῖν, ϗ ὡραῖον Γεν. 3. 6.
ὅστι τῦ κατανοῆσαι. ἔλαβοῦσα ἡ γυνὴ τῦ καρποῦ αὐτῦ ἔφαγε, ϗ ἔδωκε ϗ τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς, ϗ ἔφαγεν ⓦ δύο. ὁρᾷς ἔγκλιμα γινόμενα προξενοῦσαν; ὁρᾷς ἔγκλιμα εἰς ἀδίκων
40 ἐκπίπτουσαν; ὁρᾷς γλῶσσαν πρὸς διάσου ποιοῦσαν ξένον τὸν μετανοίαν; ϗ μηδὲις τῶν ἀκεραίοτερον ἐχόντων τὸ τοιῶδε ξύλῳ τὸν μέμψιν προσαγάγοιτο, ἀλλὰ τῷ μετανοοῦντι. ὥσπερ γὰρ τὸν βασιλέα γραπτὸν αὐτὸν πρὸς βασιλέως μὴ εἰσιέναι τινὰ τῶν ἀρχόντων ἔνδοθεν τῦ βασιλικῦ χειτῶνος, εἰ μὴ ἄρα προσάξῃ τῦτο, ϗ μυσήσει αὐτὸν ὁ βασιλεὺς μηδένα τῶν ἔξωθεν αὐτῦ μαθεῖν πλὴν αὐτῦ μόνου, ἐκείνου δὲ ἐξελθόντος, καταδύναι πάν-
45 τα τύτῳ ⓦ λόγοι, οἷς αὐτὸν ἐθέλῃ ϗ βούληται· εἶπέ μοι, ὁ τοιοῦτος ἆρ' οὐκ ἂν εἴποις δίκαιον, ὅτι βασιλικὸν καταφεύγοντα κρίτην; τοιοῦτο δὲ ὅτι τῦ Αδὰμ ἐκαρουργήθη. πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς εἰς βρῶσιν ἐξ ἀπάλασιν, τὰ φυτὰ, τὸν καρπὸν, τὰ ὕδατα, τῦ παραδείσου τὸν περιπότητα, ⓦ ἥλιον, τὸν σελήνην ϗ τὸν ἀστέρας· ἑνὸς δὲ μόνου ξύλου δέδωκε φυλάσσειν, ἐπάδιγμα διαστατικὸν εἰκονίζων ϗ ἐντολὴν πρὸς ἐπακολῦθον τῦ πλάσου. αὐ-

ζος ὃ μήτε τὸ τῶν τῆ ἐφεσμάτων ὀντος ἠμόμβος, μήτε τῆς ἀξίας τὴν ἐπβολὴν τιμήσας, μήτε τῶ κρότους αὐτῆ τὴν ἐλθυθερίαν φυλάξας, τῆ παρανόμω ἡ ἐμφρῶ τῆς ἀληθείας ἐπικρατήσαν, ἡ ἥφαν τὴν παρακοὴν· ἡ γέγονεν ὁ ἀθάνατος θνητὸς, ὁ ἀρχὴν τῶ παραδείσου γυμνὸς τῆς τότε οἰκήσεως, ὁ τείβους τῆς ἀληθείας ὁδοὺων τῆ δαιμόνων ὑπόχθρμα· γέγονεν ὁ πνεύματος ἁγίου ἐμπεπλησμένος πνεύμ᾽ πονηρίας πεπληρωμένος, ὁ τῆ φιτείας ὅλως ἠγλαϊσμένος μηδὲ ἑαυτὸν γνωρίζων ὁποῖος ἰῶ, ἀπρ παθείσης τῆς παραχῆς λοιπὸν τῆς ᾽ψυχοφθόρου. θνασάμβνοι ὃ ὁ Αδὰμ ἡ ἡ Εὔα, ὅτι γυμνοὶ ὑπῆρχον, δι᾽ τῆς παραβάσεως ἐγνώσθησαν τὴν γύμνωσιν αὐτῆ. ὅτε τὴν θεοκόσμητον στολὴν τῆς ἀθανασίας ἦσαν ἠμφιεσμένοι, τὴν ἑαυτῆ γύμνωσιν οὐχ ἑώρων· ὅτι ὃ ἦλθεν ἡ παράβασις, ἡ ἀπηρτίσθη ὃ ἔργον τῆς παραχῆς, τότε ἐθνάσαντο τὴν ἀγνωσύνην αὐτῆ. Εἶτα ἤκουσαν, φησι, τῆς φωνῆς Κυρίου περιπατοῦντος ἐν τῷ παραδείσῳ ὃ δειλινὸν, ἡ ἐκρύβησαν ὅ τι Αδὰμ ἡ ἡ γυνὴ αὐτῆ ἀπὸ προσώπου Κυρίου τῦ Θεοῦ. περιεκόπη τῆς παρρησίας ἡ προφασις. ἦλθεν ἡ παράβασις, ἐ κρύπτονται ἀπὸ τῦ πανοπτικοῦ θεοῦ. Γιοὶ τοί εἰσιν ὧ ἐν ἀμαρτίαις περιβεβλημένοι. ὅταν γὰρ τις πορνεύσῃ, ἢ μοιχεύσῃ, ἡ ἐξέλθῃ ἐκ τῆς ὁδοῦ τῆς πόρνης, ἡ ἀπανθρωπήσῃ καὶ᾽ ἀνδρα, καὶ᾽ γυναῖκα ζωντυχίας ἰδίας αὐτῆ διηνυμένους, ὁ ποιήσας τὴν ἁμαρτίαν νομίζει, ὅτι ἡ σωτυχία δι᾽ αὐτὸν καθίσται· ἡ ἐρυθριᾷ ἡ ἐντρέπεται, τ ἁμαρτίας αὐτὸν ἔνδοθεν διελεγχούσης. τῦτο πέπονθε ἡ ὁ Αδὰμ ἡ ἡ Εὔα. πολλάκις γὰρ τῦ Κυρίου περιπατοῦντος ἐν τῷ παραδείσῳ, ὠσὶ ποτε αὐτοῖν ἠδύναντο, ἢ ἐστεγάπησ᾽· ἀλλ᾽ ὅτε ἀπετελέσθη ὃ ἔργον τ ἁμαρτίας ἡ τ παραχῆς, τότε κρύπτονται ἀπὸ προσώπου τῦ Θεῦ τ ἐφορωντος, καρδιογνώστ τι περισσοτέρως. ἀλλὰ μὰ τὴν αὐτοῖς καθέστηκεν ἡ φύσις αὕτη. διὸ ὡς μὴ ἔχοντες παρρησίαν ἢ ἀπολογίαν περὶς ⓦ κρυφιογνώστ, αὐτὸς ὁ ἐπάζων καρδίας ἡ νεφρὺς φησὶ περὶς τ Αδὰμ· Αδὰμ, ποῦ εἶ; περὶ φασιν ἀπολογίας αὐτοῖς χαρίζόμβος. ποῦ εἶ; ἰδοὺ ἡ τ ξύλου ἔφαγες, ἡ τ ὀπῆς ἐντολῆς οὐκ ἐπέτυχες· ἰδοὺ ἡ τ παράβασιν ἐποίησας, ἡ τ θνώσεως ἐξέπεσας. Αδὰμ, ποῦ εἶ; ὁ δ, Τῆς φωνῆς σ ἤκουσα περιπατῦντος ἐν τῷ παραδείσῳ, ἡ ἐφοβήθην" ὅτι γυμνός εἰμι, ἡ ἐκρύβην. ἐρᾷς τῆς ἁμαρτίας τὴν ἐν τῷ ποιήσει; ἐρᾷς τῆς παραβάσεως τὴν αἰσχύνην; ἐρᾷς ὃ δικαιότερον ὃ ἔνδοθεν γεγυμνῶσθαι τῷ Αδὰμ ἡ κατηγορεῖν τὴν αὐτῆ ἐκ τῦ Θεοῦ ἀλλοτρίωσιν; ἡ εἶπεν ὁ Θεός· τίς ἀνήγγειλέ σοι ὅτι γυμνὸς εἶ, εἰ μὴ ἀπὸ τῦ ξύλου, ὃ ἐνετειλάμην σοι τότε μόνου μὴ φαγεῖν, ἀπ᾽ αὐτῆ ἔφαγες; ἀφῆκας ἐμὲ ⓦ πλάσαντα, ἡ ᾧ ἐμφρῶ περιέπλεξ; ἐάσας ἐμὲ ⓦ δημιουργήσαντα, ἡ ᾧ πλάσῳ συγκατέβης; ἐγώ σοι ἐνετειλάμην τῦ μὴ φαγεῖν, ἡ σὺ τῷ διαβόλῳ σύμβουλος γέγονας; Καὶ εἶπεν ὁ Αδὰμ· ἡ γυνὴ, ἣν ἔδωκας μετ᾽ ἐμοῦ, αὕτη μοι ἔδωκεν ἀπὸ τῦ ξύλου, ἐ ἔφαγον. ὦ περίφασις εὐλόγου μὴ ἐχούσα· ὦ ἀπολογίας μὴ ὠφελούσας ⓦ λαλεῖσθαι· ὦ λέξεως πικρᾶς μὴ διασωζούσης ⓦ ἐγκαλεῖσθαι. τὴν γυναῖκά σοι ἔδωκα βοηθὸν, οὐκ αὐθεντῆσαι· συμπαθεῖν, οὐ διαπονεῖν· ὁμόγνωμον, ἡ διδάκτειλον· σύζυγον, οὐκ ἄρχουσαν· ὑποχείριον, ἡχ ὑψηλοτέραν· συγκύπτουσάν σοι, οὐ καθαιρεῖσθαί σε. ὅθεν, ὡς τῷ ἐμφρῶ ἀκροασάμβνος, ἡ ἐμοῦ παρακούσας, δέχου τελείαν τ ὀπτήμησιν, ἕως ἡ παραλύσωσι μακροὶ αἰῶνες, ἕως οὗπερ ὑποστῇ τότε τὸν ὅρκον, ὃν ὁ σῶμα φορῶν ἐ ἐλθὼν εἰς τ κόσμον ἡ περάσῃ τὸν ὃ πάλαιρος. ὅρα Αδὰμ· Οπ ἤκουσας τ φωνῆς τ γυναικός σε, ἡ ἔφαγες ἀπὸ τ ξύλου, ὃ ἐνετειλάμην σοι τότε μόνῳ μὴ φαγεῖν, ἀπ᾽ αὐτῆ ἔφαγες, ὀπτὸς πάστος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σε· ἐν λύπαις αὐτὴ φαγῇ πάσας τὰς ἡμέρας τ ζωῆς σε. ἀκάνθας ἡ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι, ἐ φαγῇ τ χόρτον τ ἀγροῦ. ἐν ἱδρῶτι τ προσώπου σε φαγῇ τ ἄρτον σε, ἕως ἀποστρέψαι σε εἰς τ γῆν, ἐξ ἧς ἐλήφθης· ὅτι γῆ εἶ, ἡ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. ὦ τῆς κατάρας ταύτης τοῖς ὁσίοις ἐ ἀοράτοις τρέμειν ποιησάσης· ὦ τ λέξεως, ἣν οἱ ἄπειροι αἰῶνες ἡ προσαλυθῇ· ὦ τ ὀπτημήσεως, δι᾽ ἧς ὁ πολυχρόνιος κόσμος αὐτὴν

τῳ οὐκ ἐπαλγίωσιν· ὦ τ̃ ῥήματος, ὁ βασιλ̃ς ϗ ἄρχοντες, πλούσιοι ⸌ πένητες φείδοισι ϗ διδοίκασι. Καὶ ὄξέβαλε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ ϗ τὴν γυναῖκα αὐτ̀ ἐκ τ̃ παρα- Γεν. γ. κδ.
δείσου τ̃ς τυφ̃ς, ἐργάζεσθαι τὴν γ̃ν, ὅθ̃ν ἐλήφθη. ϗ ἔταξε Κύριος τὰ χερουβὶμ
ϗ τὴν φλογίνην ῥομφαίαν φυλάσσειν τὸν Εδὲμ παραδείσου, ἀδύνατον ⸌αὐτ̃ς τηρ̃σαι
τὴν εἴσοδον, ἵνα μή τις τ̃ σάρκα φορύντων ϗ τὴν παχύτητα τ̃ σώματος ⸌εἰκαιμψίων
διέλθῃ ⸌αὐτὴν τὴν πύλην. ϗ ὁ διασυρτικὸς ῥ̃μα τίγρεως ἀμώμου ῥ̃γον, ϗ ἡ ἀποφασις αὕτη
θάνατον εἰς ⓜ κόσμον εἰσήγαγε. ϗ βασιλ̃ς ⸌αὐτὴν τὴν φωνὴν διδοίκασι, ϗ ἄρ-
χοντες τρέμουσι ὃ ῥ̃μα τοῦτο· ϗ πλούσιοι "τὴν ἀποφασιν ⸌αὐτὴν ἔ̃κτηνται, ϗ πτωχοὶ, ὡς
χρέος, τοῦτο ἐκδέχονται· ⸌ πένητες βεβαιοῦσι, ὡς τ̃ς φύσεως μετοχοὶ, ⓜ θάνατον ἐκδέχονται.
τί γὰρ ⸌ἐρωτᾷ ὁ Ἀδὰμ ἔξω τ̃ παραδείσου καὶ θήλυμος; ἵνα σκάπτων μ̀ κλαυθμοῦ, ἐρ-
γαζόμενος μ̀ στεναγμοῦ, ἱδρῶτι ⸌εἰρρεόμενος πολλῷ, ἀχθοφορῶ, τ̃ ἡλίου ⓜ καύσωνα
μὴ φέρων, πεινῶμενος τ̃ τ̃ς νύκτος παλίντῳ· ϗ κλαίων οὐκ ἐπαύετο, ἕνεκα "πόσης
τυφ̃ς ἐστράφη. στεναγμοῖς ἐκέχρητο ἐκ καταστάσεως, λύπης ὀδυνηρ̃ς ἐξηρθύγετο
ὃ σῶμα αὐτοῦ. ⸌ πρὸς τὸν Εδὲμ δὲ ὀφθαλμοὺς αἰαπιτάζων, τὴν καρδίαν κινῶν "ὧδε
κἀκεῖσε, χερσὶ ἀπωδύρετο, ϗ σὺν κλαυθμῷ ἀναβαμυθήτῳ "ἔκραζε φωνῇ μεγάλῃ· ὦ
πόσων ἀγαθῶν τ̃ σῶν ἀλλοτρίωμαι, πανόλβιε παράδεισε; ὦ πόσης θεωρίας ἐκ-
πεπλάτημαι ἡ ψυχή θεωρητ̃ς σου ὃ κάλλους; ὦ πόσης ἀγαλλιάσεως ἀπήλαυον ἔνδοθέν
σου καθήμενος; πῶς πυρπολοῦμαι ἐκ τ̃ς ὀσμ̃ς τ̃ σῶν θείων σου; πῶς παρέκειτό μοι ἡ τρά-
πεζα ἡ ἄμωμος; πῶς ἀνέκλυζέ μοι ἐκ τοῦ ἀείζωος; πῶς ἐνέδυσέ μου ὃ πνεῦμα ἡ
τ̃ ἀγγέλων πολιτεία; πῶς ⸌ἐστέλεπτό "με ὃ φῶς ὃ ⸌ἀπρόσιτος; πανόλβια τὰ παι-
δεύματα ὡς βασιλ̃ς τὸν τιμιόν μοι ⸌ἐπεστέφεσαν· πᾶσι τοῖς θείοις φόβοις καθισάμην·
πᾶσι τοῖς πετηνοῖς, οἷς ἤρχον, ⸌ἐπεστάτουν· πᾶσα ἡ κτίσις ὡς διαπαντὸς ⸌ἐπεστέλλετο. ἀ-
πηλλοτρίωμαι τόπου, ὡς ⸌ἐξεβλήθην· ἀξιοπαθῶ τ̃ σῆς σου, ὡς ἀδραπέτου· ἐδιώχθην
τ̃ χερσ̃ς σου, ὡς ⸌ἐξόμοσε· ἀπηλλάχθην τ̃ κατοικίας σου, ὡς δραπέτης. τί κλαύσω ⸌ἔτι;
τ̀ γέροντα τ̀ κάλλος σου; τ̀ χρυσὸν τ̀ ἄλικτον; τ̀ ἀμέριμνον ζωήν; τὴν ἀκήρατον δόξαν;
τ̃ ἀγγέλων τὴν ἀλλοτρίωσιν; τὴν τ̃ ἀρχαγγέλων γέρωσιν; τ̃ς βασιλείας τὸ κλέος; τ̃
δίκαιόν σου τὸν θεωρέτικαν; τὸ φῶτός σου τὴν λαμπαδουχίαν; τὴν μυρμυρυγμὸν τὴν ἀ-
κήρατον; τὴν γύμνωσιν, ἵνα ⸌εἰκείμην; τ̃ς ἀκηλωσιώτης τὰ λείψανα; ⓜ ὀνειδισμὸν τ̃
ἀγγέλων; τ̃ θείων τὴν ἀνυποταξίαν; * τὸ Θεοῦ τὴν φιλανθρωπίαν; τὸ πνεύματος
τὴν ἀλλοτρίωσιν; * ποῖον κρατὸν κόψομαι; ποῖον κλαυθμὸν θρηνήσω; ποίαν ⸌ἀπεύνωσιν
ἀπασάμην, ϗ ποίαν τραγῳδίαν ἄρξομαι; ποίαν ὀδυρμὸν καταπαύσω; τὴν ἀρτίως πρέ-
σβεσιν; τὴν μ̀ ταῦτα; τὴν ⸌ἐν τοῖς καθαροῖς; τὴν "ἐν ἱδρῶτι τ̃ προσώπου; τ̃ ἀ-
κηράτου τὴν βλάστησιν; τ̃ς γ̃ς τὴν ἐπιτίμησιν; * ϗ φέρω τ̃ς λύπης τὰ λείψανα· οὐ
φέρω ⓜ στεναγμοί· ϗ φέρω ἀπείρατα τ̃ς τυφ̃ς σου καθήμενος βλέπειν σε. ξένος γὰρ
γέγονα τ̃ς σ̃ς δικαιοσύνης· ξένος τ̃ς σ̃ς κατοικίας· ἀλλότριος τ̃ ἀϊδίου ἀπολαύσεως.
ξένοι ἐμαυτὸν κατέστησα τ̃ Θεοῦ μου "ἐκουσίᾳ βουλῇ. ξένος ἀπ̀ τ̃ ἡμετέρας τ̃ς σ̃ς θέας.
οὐκέτι σε τὸν τυφλὸν θεωρῶ· οὐκέτι τ̃ς μακαριότητός σου πανόλβιος· οὐκέτι σου τ̃ς θέας
ἀπολαύω· οὐκέτι τ̃ς μυρμυρυγ̃ς σου ἐλλαμφθῶ· οὐκέτι τ̃ς σκιωδοῦς "σου σκέπ̃ς γε-
νήσομαι. πόθεν στεναγμοὶ γέγονε· πόθεν μοι πρ̃ηλθον ὡς σκιά· πόθεν δίκη ὡς ὄναρ
πόθεν ἡφανίσθησαν ὡς ἀνὴρ ⸌ἐκ ἀπ̀ τ̃ ἐφθαλμῶν μου. εἰ διώκασι, καὶ σὺ ⸌ἐκδί-
κησαι ⓜ πλάσιν, ὅπως μὴ χωρισθῶ τ̃ σωτηρίας σου· καταλαμψον τὰ δίδραγμά σου,
⸌ ⸌ἐπέστωσι ⓜ βύσπλαγχνον· τρέχω σε τ̃ φύλλων ἀνάσχεξον σὸ ἰσχύι. πανόλβιος
γέγονας καλθίσματι τ̃ ποιητ̃ · μυρόπνοος "πίφιλας ⸌ἐσθήματι τ̃ δικαιοσύνης. πρ̃-
ρησίαν γὰρ ἔχεις ὡς οἶκος τ̃ Θεοῦ ἡμῶν. ἀρον, ὥσπερ ὀφθαλμοὺς, τ̃ καρπῶν σου τὰ ἐ-

δη, ϗ ὥσπερ τόμα βύλλει, τὴν τῶν φυτῶν βύσσιν· ἵνα μείνῃς διεφθαρμένος τῷ σι ἀγαπήσαιτη. ἰδοὺ γὰρ ὁ τόμα μὲν κεῖσθαι ἐκοπίασεν· ἰδοὺ ϗ ἡ γλῶσσά μὲν λαλῆν ἀπεπαύσατο· ἰδοὺ καὶ ὁ λάρυγξ μὲν συγῆ καταδέδεται. ὡς ⟨Ϣ⟩δαῖος καὶ ἐχθρὸς μὴ, ὡς ἄθλιος γεγύμνωμαι, ὡς ἄσπορος ἐκβέβλημαι, ὡς γῆτος τῇ γῇ πρεσβύτης. ὅθεν ἐξῆλθον, αἰαλύω· ἐκεῖσε σε θεωρῶ τὸ κάλλος τὴν ὡραιότητα. Εἶτα γραφὴς ⟨Ϣ⟩ὸς τὴν γυναῖκα ὀνειδισμοῖς ἐκέχρηκε, ϗ τὸ πικρὸν ψυχῆς ἀνέκραξε· τί μὲ τὴν ἀθανασίαν ἐτύγησας, γύναι; τί ⟨Ϣ⟩ ὑφηλὸν ἐποίησας ⟨Ϣ⟩αῦσαι; τί ⟨Ϣ⟩ πρωταρχῶν ἐποίησας ὡς ⟨Ϣ⟩οσαύτην; τί ⟨Ϣ⟩ βασιλέα τῆς κλίσεως δοῦλον κατέστησας; τί σὸν ὀφθαλμοῖς μὲ σὸν φωτοφόρους ἐτύφλωσας; τί τὴν σοφίαν, ἵνα σὸν ὀξύφρονας, ὀξέδυσας; τί ⟨Ϣ⟩ ὑφηλὸν τῇ γνώμῃ ϗ τῇ καρδίᾳ ἐποίησας ἐπάρσιον; τί τὴν ἀθανασίαν μὲ ἐθέλουσας; τί τὸ τιμιόν μὲ ἐφθόρησας; τί ὁ κάλλος μὲ ὃ ἀρχέτυπον ἠμφίεσας; τί ζωὴ ⟨Ϣ⟩οσαγερθεῖσα θανάτου μοι γέγονας; τί τῶν ἀγγέλων ἀπαλλοτριώσασα, τοῖς δαίμοσι συγκατοικίζωσας; τῆς βασιλείας ξενίσασα, εἰς ἄχρηστον πῶχείαν κατέῤῥιψας; τί τὰ ὦτά μὲ τὰ τῆς φωνῆς τοῦ Θεοῦ ἀκούοντα διηνεκῶς ἀπέφραξας, ὡς ἀσαῖς βύσσα, ἵνα σὸν εἰσακούσηται φωνῆς ἐπᾳδοντος; ϗ φέρω τὴν ἐπιτίμησιν. ⟨Ϣ⟩ὸς τῆς ζωαφείας τὴν λύσιν ὀπίζητῶ· ⟨Ϣ⟩ὸς τῆς καθαιρέσεως τὸ διαχώρησιν μελετῶ· ⟨Ϣ⟩ὸς τῆς συμπλοκῆς ⟨Ϣ⟩ωνισμὸν μεθέμην· ⟨Ϣ⟩ὸς τὸ ⟨Ϣ⟩αῤῥησίαν ἀπὸς ἰῶαι ἀπὸ σοῦ δυσωπῶ*. [ἀπὸ τι ἀ᾽ ἐμοῦ, γύναι. πότε τὴν γλῶ ἐργάσομαι ζυγῶ; πότε τελόλους ἀθάτλᾳ μοι;] πότε σῖτον ὠνίμου θείσω; πότε ποιήσας ἄλθυσιν ἄρτον καθαιρεύσω; πότε καθίσας ἀμείμπτως τάγον ἑστιάσομαι; πότε δωωδεκώρους περιπάτω; πότε τὸ σώματός μου ἀφελῶ τῆς συχῆς τὰ φύλλα; πότε τὴν ἀχημοσύνην τῆς ⟨Ϣ⟩ρκός μου ἀναλύω; πότε τοῖς ποσί μου περιδήσομαι ⟨Ϣ⟩ὸς ὃ μὴ καθαπτᾶσθαι τὴν θείαν ἀνατείλασάν μοι ἀχαθὴν; πότε σκέπασμα ποιήσω ⟨Ϣ⟩ὸς ὃ ασυγκρίσας ⟨Ϣ⟩ίδρωτα τὸ ⟨Ϣ⟩οσώπου μου, ὃν μοι ⟨Ϣ⟩εξέπησας ὀξὺ ἀφεδρῶνος, γύναι; σὺ ἀίεργες μὲ ὅσα ὐχ ὁρᾷς τὴν συμφορά. ἐπεὶ τὴν ἢ τίξης τίκτον, τότε τῆς ἀποφάσεως ἡ δίκη ϗ ὀπτὶ σοὶ ἀνατελεῖ. ὅτε δὲ ἔπλοιον ἀπὸ τῆς χειλίας σου μέλλει ἐξέρχεσθαι, τότε μνησθήσῃ τὸ ῥημᾶτός μου. ὅτε σὸ ὀδυνῇ σὺν πόνῳ ὑπομένῃς, τότε τὸ ἀποφάσεως ὁ χαμὲς σοι ἐξαυθήσει. ὅτε σε καθαγιάζουσιν ὠδῖναι, ὃ Θεὸς τὸ καθαρὰς μεμεμβύσεις. ταῦτα ϗ τὰ τύπος ὅμοια ὁ Ἀδὰμ πρὸς τὸ ὁμόζυγον ἐν πικρίᾳ ψυχῆς προσεφώνει. τύποις τοῖς λόγοις κατὰ πλῆθος τὸ Εὔου καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, ἀ⟨Ϣ⟩αμούθητον τὸ ὠδῖνι ἐπαγώδει. τύπτων τὸ θλίψεων ὁ ⟨Ϣ⟩οτόπλαστος κακτημόνος, τὸ θηλατον ὀργίλου πολυμίξθους ὀξυπλήξου. ἠκούσατε, ὦ τέκνα, τὸ Ἀδὰμ τὸ ⟨Ϣ⟩λάσιν; ἐγνώκατε αὐτοῦ τῆς τιμῆς τὸ ἀξίαν; ἐμάθετε αὐτοῦ τὰ χαρίσματα τὰ ὐκ Θεοῦ αὐτῷ δοθέντα; ἐθαύσατε δὲ ϗ τῆς ⟨Ϣ⟩αράσεως τὴν ὀξέωσιν; ἐκλαύσαιμι μετ᾽ αὐτοῦ τὴν ἀ⟨Ϣ⟩αμούθητον τραγῳδίαν, ἐβλέψατε δὲ τὸν ἀπόνομον τὸ ⟨Ϣ⟩αραδείσου ϗ κατοφῆ γεγενῆσθαι. τοσοῦτον μέτρον τοῦτο ⟨Ϣ⟩ λόγον, ἢ διηγησόμεθα, ἅπερ ἡμῖν ἡ Εὔα κληρονομίαν ἐλπὶς ἐν καταλίπῃ τοῖς μετέπειτα γενεαῖς; ἀναγκαῖον μικρὸν ⟨Ϣ⟩ λόγον ⟨Ϣ⟩οιήσασθαι ἀπὸ τῆς καταράς ἣν ὅθεν ἠμοιβαίαν ἀγαπάκτησιν, πῶς βδέλλες ἡμῖν ἡ δίκη γέγονε, ϗ σὸν ὄρεσι αὐτὸς μέλεσι αἰῶνος Σωτηρ, ϗ ὃ τοῦ Θεοῦ ἀψευδὲς τόμα ὃ ἀποφθεγάμενον αὐτῷ, Πληθύνων πληθυνῶ σε λύπας σε ϗ ⟨Ϣ⟩εναγμοί σε, βεβαιοτέραν τὴν λέξιν φανερουμένην τοῖς ἡμεαῖς ταύταις. καθάπερ γὰρ θυγάτηρ μητρὸς εἰκονίζει, εἴτε διὰ ὀφθαλμοῦ, εἴτε διὰ ⟨Ϣ⟩οσώπου, εἴτε διὰ ἡλικίας, τοιοῦτον ϗ νῦν μέλεσι αἰῶνος εἰσῆλθε κοσμικὴ δίκη, ϗ ἕως τῆς Σωτηρίας αὐτῆς τὰ μέτρα ὑ ⟨Ϣ⟩αραβληθήσονται. ἀλλὰ τὸ νῦν ὑμῶν δύο πεπασαντες, ⟨Ϣ⟩ὸς τὴν τῆς διηγήσεως ὀξέωσιν ἐμφιλοχωρήσατε· ϗ τὰ τῆς ἀληθείας διηγήματα σὺ ταῖς διανοίαις ὑμῶν ⟨Ϣ⟩ειθέντες, ἀσμένως ταῦτα ἀκούσατε. οὐ γὰρ ⟨Ϣ⟩ειθὲς σωφρόνων ϗ δικαίων γυναικῶν ἡμῖν ὃ διαφέρειν τὸ λόγου αἰσχύνηται, ἀλλὰ ⟨Ϣ⟩ειθὲς πονηρῶν ϗ ἀκολάστων ϗ βεβήλων ὁ λό-

Ψαλ. ν. 8.

Γεν. γ. 15.

* *

γης τὴν δίκησιν αἰσθήσει. ποίαν τάξιν αὐτ̃ ὁ λόγος ποιήσει; τ̃ν πρώτων, τ̃ν αἱρεσιν καὶ τὴν ἀγροικιώτων; τ̃ν δὲ γάμων ἐξεληλύθοτων, ἢ τεκνολογίας μητέρας δυσωνύμους; ἢ τ̃ν καταλιμπανομένων ἐν χαραῖς, ⁊ Θεοῦ φόβοι μὴ καταρωμένων; ἀλλὰ πρώτως τὴν ἀρχαίαν ἡλικίαν δίκαιοι ἢ ὅσιοι ὄντι ὀξεπάσας, ἢ ὕστερον τὰς μετέπειτα ἀξίας ἐπεισιλθών. φέρε δὴ τ̃ν πολλῶν τὸ πάγμα μέσοι πρεισάξωμεν, τῶν ἀδικουμένων τ̃ πρώτου γένους, ἢ ἐγκαταχωμένας τῇ ἀγνείᾳ αὐτ̃ν, τ̃ λόγου ποιήσωμεν. τί αὐτ̃ν ποιῶτοι εἶπω; τὰ σήματα; ὁ ἦθος; τὴν ζωὴν; πῶς ἀγρεύουσι τὸν νέον τοῖς δικτύοις αὐτ̃ν καὶ τοῖς δελεάσμασι, μάλιστα τὸν εἰς ἀκρασίαν ἢ κάλλει νεωτέρους, ἔτι τιθεῖς ἢ φρένας ἢ τὰ λοιπά, κάλλει τ̃ν νεωτέρων, μάλιστα ὅταν αὐτ̃ν θερμὴν καρὸς τὴν ἔκκαυσιν τῆς ὥρας ὑβρίζουσαν; αἰδεσθεῖεν γὰρ ἂν. ἀλλ' ὑπολείπομεν, ἀδιδόφοι, καιρὸς τὴν κρίσιν τὴν ἀδέκαστον ἢ τὰ ἀπόκειμενα ἀγαθὰ, εἰ ἢ νέοι ἢ εὐθρόμοι ἐσμεν καρὸς τὴν ἀμαρτίαν, ἢ ἐν τύποις τοῖς αἰσχροῖς καταγόμασι τ̃ ἀκολάστων γυναικ̃ν τύπων ἡ δηλαζώμεθα. ἀκουσον ἢ τὰς ὑπουργίας τ̃ τοιούτων γυναικ̃ν. πολλάκις γὰρ ἐν τοῖς κοσμοκλείοις αὐτ̃ν διερχόμεθα, τόποι ἐκ τόπου δρασσέρχοισι, πόδες ὧν βαδίσματα κτύπον ἀποτελοῦσι, μειδήσμασιν ἀσημόνοις θορύβων ἢ κρότων τὰς ἀκοὰς τ̃ νεωτέρων διηχοῦσι, ἢ μάλιστα τ̃ εὐπροθυμούντων εἰς τὴν ἀμαρτίαν. ἀλλ' ὅμως πρώτως ὅτι ἀπατῶσιν ὡς αἰδεσθεῖεν. ἢ πάλιν ἐκ θυρίδος εἰς θυρίδα ἀπατεῶσασαι τὰς χεῖρας, πρώτως ὥσπερ λέαιναι ἢ δράκοντες, μέλεα σίριον, δολομήτως αὐτὰς ὑπολιδᾶσι νεύμασι Σατανικοῖς ὑπερπηδῶσαι τοξεύσει τ̃ ἀκολάστων τὰς ὄψεις, χρεῖσιν ὑπὸ ὄγκου ⁊ τῶν ὠτίων ἢ τοῖς μετώποις φέρουσαι, ζωσρίοις ἐπιλεκομβώσι ζωσθῶσιν, ἐκβαζούσας πρώτως αἱ ταπειναὶ, μὴ πατῆσαι εἰς τὸν γλίσχρον· δακτύλια ἐν πᾶσι χερσὶν ἑαυτῶν ἀνελκεβληκυῖαι ἐκ μύρμηκος τῶν ὑακίνθων. τὸν τῆς εἰκόνος μορφὸν ἀλλοιοῦσι, ἢ τῷ προσώπῳ ἀνεπιτρόπως ἐπιδόμεναι ψυδόμενοι ὁ φυσικὸν κάλλος, ψιμυθίῳ ἢ ἑτέρῳ ἐρυθρῷ τὰς πρίμας ἀνεπιτρόπους· ⁊ ὧν πάχηλα σιλβούσας, καθάπερ ἄψυχος σήλη, ὥρᾳ καθ' ὥραν, ἢ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας τὰς τείχας ἀνεπλεκούσας, ἢ μίσγει τὸ μετόπου δίκαστιβαζούσας, ἢ ἐν ταῖς ὑδρίοις ὑπεσκιαζομένας, ἢ τὰς ὀφρύας ἐν μέλαν χρίσασι ἀλλ' καὶ κηλῖδι προσέξεως. ἢ τῶν τὰ πρόπτα ποιοῦσι αἱ ταπειναὶ ἀπατώμεθα. ἢ λοιπὸν, ὡς προείρηται, ὅσους ἐν πρήσει ἡ δωρεαὶ διλεάσαι αὐτ̃ν αἱ ἀκόλαστοι γυναῖκες, κρυφίως ἑαυτ̃ν τὰ τόξα καὶ τὰ βέλη ὑπεπίοισι, καθάπερ ἡ Εὔα ⟨Ϛ⟩ Αδὰμ ἀποκρύφως ἐδελέασε. πολλὰς γὰρ αὐτῶν ἀκήκοα ἀλλ' τυμαλιᾶς σανίδος ἀνεκλεπούσας καὶ θεωρούσας τὸν ὑπὸ τῆς πλατείας ἀνεπαύτου τῶν, καὶ μάλιστα ἐν μορφωτάτους ὄντας καὶ εὐειδῆς, μικροὺς τε ἢ μεγάλους· καὶ τ̃ν μὲν τὴν ὁδὸν καταγώσας, τὸ δ' τὴν ἡλικίαν σπιλοῦσας, τ̃ν δ' τὰς τείχας καὶ τὴν σωλῆνα ἐμπαίζουσας, ἢ δικαζούσας, ὅτι, φασὶν, ὁ δῆμα κάλλιόν ὅστι, καὶ ἐν μήκης, φασὶν, ὠσὶ κυπρίοσος. ἄλλη πάλιν, ἀγλί· ἀλλ' ὁ ἄλλος ὁ δῆμα εἰ καὶ τὴν ἡλικίαν μικρός ὅστι, ἀλλ' ὀπτιμότερός ὅστι ἢ ἐν μορφωτάτους, καὶ αἱ τείχας αὐτ̃ν ὡς ὁ χρυσός. καὶ ὧν λοιπὸν ἰδῆ αὐτὰς ὁ τύπον καθαζούσας, ἢ μηχανώσας, καὶ ἀπατώσας ἡμέραν καθ' ἡμέραν τὸν ζωγραπαζομένης αἰδεσθεῖεν, ἢ μάλιστα τὸν νεωτέρους, τὸν θερμὸς καὶ ἀνοιτέρους. ἐγκύπτατε ὁ τοῖς πάφοις, θυγατέρες Σιὼν, ἢ τῆς ἁγίας χλιμιδὸν θρας τέκνα, καὶ θεάσασθε τὴν μορφὴν τῆς εἰκόνος ἐν κοσμοπλάσθη, καὶ ταῖς ἀνεφελῆς καὶ ἀκαίρεσι φθοραῖσι ὑπὸν ⁊ τὰ σήματα, πῶς πρόπτα κόσις, πῶς πρόπτα ὁ πικρόπλαστος θάνατος μύραμι, πῶς πρόπτα τέφρα, πῶς δυσωδίας πεπλησμένα· ⁊ μὴ μὰ ὁ τ̃ν γυναικ̃ν σύστημα καταδοάπως αὐτὰς καταγρεσῶτος. ἐγὼ γὰρ ἐμπεσεῖν τὸ λόγῳ εἶπον, ὅπ οὐ πρὸς ζωσπὸν ὁ λόγος σὸν γένηται, ἀλλὰ πρὸς πορνᾶν, ἀσυνέταν ἢ ἀφρόνων. πολλάκις γὰρ ἐγὼ εἶδον γυναῖκας σώφρονας ἢ ἀγαθὰς, καὶ ἐν σωφρόσυνῃ πεπατούσας· καὶ ὁ ἀπόστολος ἐμνημόνευσεν ἐν βίῳ ζωῆς. ἀλλὰ φέρε καὶ τ̃ν ἄλλων ⟨Ϛ⟩ δῆμον

δῆμον αἰσχρήσωμεν. τειῶν γὰρ ζημάτων εἰκόνας τῇ ὑμῶν μεγαλειότητι ἀπηγγείλαμεν φεύσας· πλήθων, τῶν δὲ συζυγίας, καὶ τῶν δὲ χρυσᾶ ὄζεπαζομένων." ὅθεν ζαὶ πλήθους ὀλίγων ἐν τῶν πολλῶν τῇ ἀγάπῃ τῇ" ἡμετέρᾳ πεισθήσομεν. πόσας γὰρ γυναῖκας εἶδον τοῖς ἑαυτῶν συζύγοις θανάτου αἰφνίδιον πεσούσας; πόσας ἐπίσαμεν τοῖς ἑαυτῶν σπουδαίοις μὴ δυναμένας θανάτῳ ἀπαλλαγῆναι," ζέοντας καὶ τρέμοντας, τὴν ζωὴν ἑαυτῶν ἀφ' ἡμῶν καθαιρεθείσας ἀφορμὴν" ἐκπεπτώκασι· καὶ ὁπόταν ὡς ζᾶ ζοῦσα τὴν ἡμέραν ἀνθρώπους πεσοῦσιν· ἀλλὰ καὶ πλουσία ἐπὶ πενίᾳ, ἐγκαταλειφθεῖσα δὲ πλούτῳ αὐτῆς ἡμέρας καὶ νυκτὸς ζῆν ἐν εἰρήνῃ ⟨W⟩ ὁμόζυγον οὐκ ἐᾷ. καὶ πῶς ἡ, διερχομένη ἀπὸ τόπου εἰς τόπον, ἢ ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν, μάχας ἀνεγείρει, ὑμοῖς ἀναρριπίζει, τείχας λοιπόμενος καθ' ἑκάστην πεσοῦσα, οὐκ ἐῶσα δὲ αὐδρὶ αὐτῆς, ὅτι μὴ γείτονος, ὅτι μὴ γνωρίμου εἰρήνην ἔχειν· ἀλλὰ πόλεις ὑβρίζει, πάντας διακόπτει, πάντας ὑποπτεύει, πάντας θορυβοῦσα, ἢ ἐν δεχαῖς αὐτομολοῦσα ἀναιχμώτους, ἢ ἐν δικαστηρίοις εὐεισχημόνη, ἢ ἐν βαλανείοις πολυλογοῦσα, ἐν ἐκκλησίαις συντυχίας ἀχαίρους πεσοῦσα, ἢ τοιαῦτα φλυαροῦσα· ἐγὼ τὰ βία μου ἡ αὔξησις, ἐγὼ τῶν δούλων ἡ παιδαγωγία, ἐγὼ τῶν ξυφῶν ἡ μεμψιμοιρία. μάτην ὁ σύζυγός μου τὰ πρεσβεῖα φέρει. ἐσθίοις πρεσβύτερος φερωνύμως μου ἐστὶ ἀρχή· ἢ γινώσκει τί ἐν τῷ οἴκῳ μου ὀπτηλῶ, εἰ μὴ ⟨W⟩ ἄρτον οἶδεν ὀπὸ τῆς τραπέζης, ἢ ὃ πᾶς ὅπερ πίνει μὴ γινώσκων. ὦ ἀναισχυντίας πεσούσης. δικαίως ἡ σοφία βοᾷ· Μὴ πρόσεχε φαύλῃ γυναικί. μόλις γὰρ ἀποσάζῃ ἀπὸ χαλεπῶν αὐτῆς, ἢ πρὸς κρείττονα λιταίνει σὴν Παροιμ. ε. γ. φαρύγγα, ὕστερον μόλις τοι πικρότερον χαλῆς εὑρήσεις, ἢ ἀκοπωθήσον μᾶλλον μαχαίρας δίστομος. ἐὰν ὀφθῇς ἐν γράμμασιν ἢ μεμαθηκέναι, διπλοῦν ὃ κακόν. πόσας γυναῖκες ἀπέκτειναν τὸν ὁμόζυγας ἀφ' γραμμάτων; πρόσερχονται γὰρ ταῖς ἐκκλησίαις πρόφασιν πρόσευχῆς, ἢ ὁμονοίσει χῆ τῷ σώματος τῷ ἀχράντῳ ἢ τῷ αἵματος τῷ ἰοῦ τῷ Θεοῦ, εἶτα ἢ χῆ τῆς αὐτῆς μὴ ἔχε, ἢ δὲ καπά τινος ἀγίου· πολλαὶ γὰρ δὲ ὀπὶ τῷ ζωοποιοῦ ξύλου, τῷ μὴ ἀφεῖσαν ταῖς μυσεραῖς αὐτῶν πρόξεσι, ἀλλὰ ταῖς ζωοποιαῖς αὐτῶν βεβαίαις κατέχειν ἢ ἀσφαλούσας. ὦ πανοπλία· ὃ φοβερὸν ὄνομα τοῦ Θεοῦ ζωοποιὸς ποιῆς τὰ μοιχείας, ἄφεσιν ἢ ἄνους; τὸν πρῶ- θηλον ἢ θεοτόκον Μαρίαμ, τὴν ἀμίαντον, ζωοποιὸν καθὼς ἄς τῷ πατρῷ σου βουλεύματος; θηλείαν ἀπέμεσεν ἢ κόσμος ἐαθίων σάρκας ἀθώους, τῶν ἀγίων σῶν οἴκους" ληστήριον δὲ αἵματος χύσιν σὸν χος ἀποτιλῆς; ἀλλ' ὁ ναὸς Κυρίου ὁ ἄμωμος δὲ καθαρὸς ἢ μολυνέται· σὺ ἡ τῆς ἀφεσιώνης σου σῶν καρπὸς τυγήσῃς τὸ χαιρῷ ὀπτηδείῳ, κῆ ⟨W⟩ βοῶντα ἀπόστολοι· Εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ Θεός. ὁ γὰρ ναὸς τοῦ Θεοῦ ἅγιός ὅστι. βούλεσθε δὲ ἕτερα λέξομεν πρὸς τὴν αὐτῶν γνώμην; αὕτη γὰρ καὶ γείτονας ἔχῃ σώφρονας, ἡμέρας δὲ ἡμέρας αὐτὰς σκοπεύει, ὀπτηρεῖ, καὶ τινας τῶν γνωρίμων δὲ τῶν συνήθων θεάσηται εἰσερχομένους εἰς ταῖς οἰκίας αὐτῶν, αὐταῖς τὰ ἑαυτῆς κακὰ πρόσωπα φωνοῦσα, μυκαλίδας ἢ μαινάδας ἀποκαλεῖ, ταῖς ἐλευθέρως ἢ τῷ σώματι ἢ τῷ πνεύματι. βλέπε μοι τὴν Αἰγυπτίαν τὴν καταπλέξασαν τὸν Ιωσήφ, καὶ τὸν ἄνδρα αὐτῆς εἰς θυμὸν δὲ μάχας ἐγείρουσαν, τελευταῖον ἢ δὲ θανατῶσαν ἠπείλει τὸ δίκαιον, εἰ μὴ ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμὸς προέφθασε ἢ ἐξέλαβε αὐτὸν ἐκ τοῦ πικροῦ θανάτου. ἴδε μοι ἢ τὴν Ηρωδιάδα τὴν τοῦ Βαπτιστοῦ Ιωάννου ἀποκτείνασαν. τί ἢ καὶ ἡ Δαλιδάς; ὑπὲρ τὸ ἀσεβέστατον καὶ δυνατὸν Σαμψὼν ὅπλα μοιχείαν ξυρίσασα ἢ δήσασα, ταῖς ἀλλοφύλοις παρέδωκε ἢ ἐθανάτωσε; ὅθεν Κύριος ὁ Θεὸς ἐκαπάσας ὑμᾶς ἐκ τῆς πλάνης ταύτης ἢ τῆς αἰχμῆς ἢ τοῦ ὀνειδισμοῦ, ἢ σωφροσύνη ὅμοιόν ὑμᾶς, ἢ καθαρῷ συνειδότι πρὸς σὸν συζύγους καὶ τέκνα καὶ σὸν δούλους καὶ τοὺς πλησίον βιοτροσηφῆς καὶ ἱλαρεῖς καταργάσαιτο· ὅπως καὶ τῆς βασιλείας τῶν ὑρανῶν ἀξιωθήσεσθε συμμέτοχοι γενέσθαι. ἀλλ' ὅθεν καὶ τέλος πάντα ἐπιγλωλάβωμεν λέγειν, ὃ τῆς χρωσοστόμου, τοῦτο καὶ ποιήσωμεν, καὶ μικροῖς καὶ ζωΐοις λόγοις ὑποτείσωμεν.

χάρας

χήρᾳ γυναῖκα καὶ τὴν ἀπόστολον, τὴν αὐτὴν χεῖρα ἔχῃ· τὸν ὀρφανὸν, τὸν ἀγαθὸν μιμούμενος καὶ ξένους τὸν ἀγαπήσῃ σκηνῇ, καὶ μὴ ὑπερέχῃ ὁ ὑποδεόμενος τὸν ἑαυτοῦ λογισμῶν. φησὶ γὰρ ὁ Σοφὸς βολὴν ἐλεημοσύνη καὶ ἅλα ἰὸν ὕδατος αὐτὸ χιλῶσα χαρασσήσῃ, καὶ κατσμευγμένη πᾶσι τοῖς ἤθεσι δικαιοῦται, ἄγγελον θεῖον τὸν προέξεσι ὑπαρχῇ· καὶ κατ' οἴκους διερχομένη, ῥήματα τὰ μὴ πρέποντα προσκαλλει λέγουσα· πλουτῶ ὑπαρχω χήρα καὶ ἀπείρατος· πλοῦτος πολλὰς ὑπῆρξέ μοι εἴ τι ἀγρῶν, ἐν οἴκοις, καὶ τῆς ἀποδοσις καὶ ἱματισμοῖς, καὶ ὁ σίζυγός μου ἀμήτος ὢν τέχνης κοσμικῆς, αὐτὰ κατεναλωσε. πρὸ ἔτους πολυτελῆς ἔχοι ὅσα αὐτοῦ ἐλάβετο, οὐχ ὑπῆρχεν· ἀλλὰ τῶν ἰδίου φερήματος, καὶ μὴ ἅλουσα, ζωὴν ἔσωσε ὑπαρχουσα. σῶόν μοι κατέλιπε. καὶ οἱ ζῶντα ἀπαίζειν ἠναγκαλίζετο, τοῦτον μὴ θάνατον θριαμβοι τοῖς φίλοις καὶ τοῖς γνεύσοι ἐποίησε. πόσους γὰρ ἐώσακα δούλους, διαπρεπεῖς διὰ φιλοδοξίαν καὶ χάθων τοιούτων γυναικῶν ἠμοιβούς· καὶ τὴν ἐλευθέρου ἰδὼν παῖδας μὴ φόβου καὶ δέρμα παρεσῶσαι αὐτοῖς· καὶ ταῖς χεῖρας αὐτῶν τὸ τοῖς στέρνοις αὐτῶν διδυμόας ἐχούσας, καὶ μὴ θάνατος, καὶ τὸν ἀσυρωνήτους, σπειροφόρους, καὶ χρυσοφόρους, καὶ χρυσοζώνους ὑπαρχεῖν ἐκούσατο φιλόξενοι τὴν λόγου τοῦ ἐξήγησιν· ἐγνωρίσατο τοῦ ἀποδοσιν τῆς ἱστορίας, διηγησάμενον τῶν γυναικῶν τῶν ἀκολάστων καὶ ἀφεθῶν τὰ ἔθνεσι. τούτους τὸν ἔθνους ἡ Εὔα ἐδίδαξε, ἢ ἡ ταύτης ὑποτίμησις καὶ τῆς ἀπάτης ἡ λύσις. ἀλλὰ τῶν σωφρόνων, καὶ εὐδόξων γυναικῶν μνημονεύσαντες ὀλίγων, καὶ λόγων καταπαύσωμεν. ἴδε μοι γυναῖκα σωφρονα τοῦ Σαραφθίαν, τοῦ καὶ προφήτου Ἠλίου θρέψασαν τὸ χαρῷ λιμῷ. ἴδε μοι τοῦ Σωμανίτου, ὅτις ἐφιλοξένησε καὶ Ἐλισσαιέ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς, εἰς ὃν ἐὰν καὶ ἡ αὐτὸς αἰσχύνεσεν. ἴδε μοι τοῦ Ἄννα τοῦ τῆς ὑφάσεως δισμὰ ἀπολύσασαν, καὶ πίξασαν καὶ Σαμουὴλ ἀφ' προσευχῆς καὶ δήσεως. ἴδε μοι τοῦ Σάρραν καὶ τοῦ Ῥεβέκκαν τοῦ καταφαὶ καὶ ἀμείλικτον αὐτῶν ζωοίκησιν, ὥσπερ ἐπεδείξατο ὦ πατριάρχη. ἴδε μοι τοῦ Σωσάνδα τοῦ ἀφ' σωφροσύνης καταχρίσασα ἀδίκως πρεσβυτέρους ὦ θανάτῳ. ταύτας ταῖς γυναῖκας ζηλώσατε· τῆς μὲ, ὃ ἀμίαντον· τῆς ἢ, τοῦ προσευχοῦ· ἄλλης ὃ φιλόξενον, ἑτέρας τοῦ σωφρονίου, ἄλλης ὃ ἀγαθὸν· ἵνα καὶ τῆς βασιλείας τὸ Θεοῦ ἀξιωθῶμεν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπάρχειν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τὸ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΝ ΤΗΣ ΥΠΕΡΑΓΙΑΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ. Λογ. ς.

Βασιλικῶν μυστηρίων ἑορτὴ ἑορτάσωμεν σήμερον, ἡ συμπάσα ἡ κτίσις ἀγάλλεται σκιαζθεῖσα. εὐφραίνεται δὲ ἀγγέλων ἐχθεσαγωγὴ τοῦ εἰς τὴν πρόνοιαν ἀνθρώπων· γῆ δὲ τὴν πομπὴν εἰς τὴν προσκύνησιν ἔτρεχεν. Ἡσαΐας χορὸν προφητείας τῷ βήματι ἐβάδιζεν, ἵνα καὶ τοῦ δείξῃ τὴν πρόνοιαν τοῦ Θεοῦ· Ἱερεμίας παρεστήκειν, ἀλλ' ὅμως ἐβάδιζεν, αὖθις δὲ διαπορῶν καὶ ἀφανίζων αὐτὸς τῆς προνοίας, λέγων· Οὔπω ὁ Θεὸς ἡμῶν· Ζαχαρίας χορὸν Φέρων τοῖς παρθένοις κατέτρεχε, διασπορὰς προσίας ἐμφανίζων τὸ πρόσταγμα· Χαῖρε, λέγων, θύγατερ Σιών· ἰδοὺ γάρ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται σοι πρᾶος, ὑποζύγιον καὶ πῶλον νέον. Μαρία καὶ Ἰωσήφ, ὡς ὁ προφήτης πολυτίμητον μαργαρίτην προσέφηκαν· οἱ μάγοι ἰδόντες καὶ θαυμαζόντες ὅτι τῷ κάλλει τῆς φύσεως, τοῦτον τοῦ Ἡρῴδη ὡς ἄξιον βασιλέα ἐμιμήσαντο. ὁ δὲ ἀκούσας, καὶ δόλῳ κρύψας θανατηφόρον προσκυνήσῃ, τοῦ ἰδίου μαργαρίτου ἐστερήσατο· ἀλλ' ὅπερ ἀνάξιος ἦν, τοῦ πολυτιμήτου ἀπέτυχε. καιρὸς

ὡς

Ex Ms. Regio Lut. emend. ex 3. codd. Cæsareis.

Zach. 9. 9.

a Tim. 2. 1.

ὡς ἐμπαιζθεὶς, ἐσκέπτετο" τῇ παρᾴξει. ἄγγελοι ἦ ἀσωμάτων φύσεων ὁ τῇ πομπηγύρει χο-
Λυκ.β.13. ρεύοντες ἔλεγον· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη. ὦ τοῦ ξένου δὲ παραδόξου θαύ-
ματος. πᾶσαι γλῶτται" καὶ πᾶς ἑορτὴς ἡ ἐνταῦθα," τοῦ εἰπόντι τὰ τῆς Μαρίας ἐγκώ-
Λυκ.α. κη. μια, πρὸς ἣν ἄπρακτα λείει ὁ ἄγγελος ἐκεῖνα· Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ. ἢ ἦ δίκαι-
ον ἆρα, πλαγίῳ τῷ ὀφθαλμῷ" λέγοντα ἐπισκήπτουσι. καὶ ἐπὶ μὲν τῇ θέᾳ τῆς ὄψε-
ως ἐξενίζετο· τοῦτο ἦ λόγοις ἐν τῇ ἑαυτῆς διανοίᾳ ἐτάμιζε, ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς
οὗτος, λέγουσα· ὦ ξένε," ξένῃ φωνῇ ξενίζεις φθεγγόμενος. ἢ ἀγνοεῖς τὴν τῶν προσηγορευόντων
ζωηφόλον, ἢ δοκιμάζεις με, εἰ βάλλοντος τυγχάνω. ὃ μὲν, χαῖρε, πάντων τῶν προσα-
γορευόντων κοινόν· ὃ ἦ, κεχαριτωμένη, ξένον, μάλιστα παῖς ἐπαγγελλομένοις θεοσέβειαν ἐν
σεμνότητι βίου. ὅθεν αὐχηρὸν τῷ προσώπῳ καὶ ὀργίλον τῶν βλεμμάτων" ἐπαπειλησαμένη,
ἐδίωξεν τὸν" εἰπόντα· ἄπιθι, ἄπιθι μὴ θεοπτεῖ, ἐκ προθύρων ἐμῶν. ἐκ προοιμίων ἐλπί-
λυδας," οὐκ ἀρέσκεις μοι νομίζων. συλλαγωγῆσαί με θέλεις, ὡς Εὔᾳ τῷ ἐκ γῆς ὁρμώμενε
μητέρα. οὐ νικήσεις κάλλος ἐμῆς ὄψεως, ἃ ζωειδήσιν, ἐν ἔχω πρὸς πίστιν" μητέρα ἐ-
μοί. πρὸ τοῦ ἐλθεῖν" ὁ γέρων, τὸ οἰκεῖον μου ἀπόδραθι. καταλιπὲ καὶ σεαυτὸν, μὴ" αἰτιά-
σηταί σε ὁ παρεσύτης· ζηλότυπος γὰρ ἐστιν. αἰσχρὸν σοι συμφέρει σοι. ἐάν γὰρ ἴδῃ σε λα-
λοῦντα, ἢ ἐπαγγελλόμενόν μοι τὰ τοιαῦτα, καὶ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει ἀχάριτα, καὶ σαυτῷ
προξενήσεις θλῖψιν, καὶ ἐμοὶ πένθος καὶ δάκρυα. ὁ ἦ, ὃ, χαῖρε κεχαριτωμένη, ἀπαραίτητος
ἐφάνη. θεωρήσασα ἦ ἡ πρόνοια τοῦ ἐπιμελοῦς τοῦ πρόντος, προεφήπλωσε τοῦ ἀκου-
οῦ, ἀκριβέστερον βουλομένη μαθεῖν τοῦ" εἰπόντος τοῦ ἀσυδιοῦ καὶ ὃ, χαῖρε κεχαριτωμένη,
ἀκούσασα, μὴ ζῶντα ἐζεδέχετο. οὐ ἐπάγη, Ὁ Κύριος μετὰ σοῦ. μᾶλλον ἦ ἤκουσεν ἡ πρόνοι-
νος ὅ, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, ἐσώτερον ἐκάλει ὁ πάχος" εἰπόντα. τί Κύριόν, φησι, ἐλιώοχας
μετὰ σαυτῆς, ἐσώτερον εἰσελθὼν, καὶ δι' ὅ παραπέμπεις, ὁ πάχος διήγησαι. καὶ ὁ ἄγγελος· Ἰδοὺ συλ-
λήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξεις υἱὸν, καὶ καλέσεις ὄνομα αὐτῷ Εμμανουήλ· οὗτος ἔσται μέγας,
Θεοῦ ἰσχυρὸς, ἀρχὼν εἰρήνης, ἔξουσιαστὴς, πατὴρ τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. καὶ ἡ πρόνοια· ὕπνω
γαμοῖ, ὕπνῳ συμφωνεῖ· καὶ ἤδη ὁ τοκετὸς, οὐκ ἐγγὺς, ἢ παρέρχεται. εἰ χρὴ ζῆν ὡς ὦ ξένος, λαθεῖν πειρῶμαι, καὶ μὴ ἀκαίρως ὃ οὐκ οἶδας προφήτευε. ὅμως εἰ δὲ συλλήψομαι
ἐγὼ, πάντως οὐκ τοῦ Ιωσήφ. καὶ ὁ ἄγγελος, μὴ ἀπατῶ. ἔσται μέγας. καὶ ἡ πρόνοια· ποῖος μέγας; ὁ μητρὸς μὲν πένης ὑπάρχει, καλῶς λέγει πάντως· κτήματα δὲ οὐκ ὑπάρχει
μοι· χρημάτων ὑπερυμνῶμαι· ὃ ἐμοὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μὴ ζῶντα εἰς ἀπογραφὴν ἐλκύ-
σωμεν. "πάντως ὁ σεσωσμένος ζωτελέσει τὰ δίδραχμα· καὶ λέγεις, ἔσται μέγας; παῦσαι,
παῦσαι τοιαῦτα ὑπερηφυσθμος. καὶ ὁ ἄγγελος· ἃ πιστεύεις τῷ κτίσαντι; ὃ μᾶλλον, κἂν μὴ θέ-
λῃς, καταδέξαι· ὑὸς ὑψίστου κληθήσεται). καὶ ἡ πρόνοια· ἆρα* τὸ οἰκεῖον μου ἔκελθε, μὴ
ἀκούσῃ ὁ Ιωσήφ, καὶ ἀναπέλῃ τοῖς ἱερεῦσι," καὶ ὁ σεισοκόμβος συζυγίας σκευοφόρον ἀποτίμῳ
τῷ ἀχλύι σου, ὅπως ἐγείρῃ μου λαλοῦσα καὶ τὸ προθύμιον κέλλης ἐμῆς. ἐξ ὑρμοῦ νυμφίον
ἐπαγγέλλῃ μοι φέρειν; καὶ ποία φύσις τὸ ὑρμῷ ἐπιθυμητικὴ γάμου ἐστί; πάντα τὰ ἐνυδρεία
πνεύματα, ἀσώματα ὑπάρχει. πῶς οὖν τὰ ἀσώματα μιγήσεται σώμασι; καὶ ὁ ἄγγελος·
" οὐ σώματος καὶ ἀσωμάτου υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται. καὶ ἡ πρόνοια· πόθεν οὖν ἕξει πατέρα,
ὡς λέγεις, ὁ ἐξ ἐμοῦ μέλλων πίπτεσθαι; καὶ ὁ ἄγγελος· τοῦτο γάρ ἐστι, πρόνοια, ὃ λίαν παρά-
δοξον, ὅτι αὐδρὸς οὐ γνώσῃ, καὶ τέξῃ οἷς λέγω σοι, καὶ ὀρφανὸς ὁ παῖς οὐχ εὑρεθήσεται." καὶ
οὐκ μήτρας σῆς ἐξελεύσεται, καὶ ὃ πυλῶνα παρθενεῖα, ἐὰν ὃ τεῖ) παρθένος οὐκ ἀπο-
λέσεις, καὶ ἡλαθσις ὃ οὐκ σῦ γνωσθήσῃ, καὶ ὁ ἀγκάλας βασάσεις ὃ βρέφος. καὶ ἐπὶ τῶν
Ανκ.α λς. χερουβὶμ αὐλὴν καθεζόμενον" βλέψῃ. τοῦτο οὐκ σῦ γνωσθήσῃ δώσει Κύριος ὁ Θεὸς ὃ θρό-
νοι Δαβὶδ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει ἐπὶ οἶκον Ιακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασι-
λείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. καὶ ἡ παρθένος· " ὡς ὃ θέλεις, κἀγὼ πέπεισμαι. ὃ σὸν σῶμα

σε κατηγορῶ, ὃ τὰ χείλη σε ϖ̃ γλῶσσά σου ἔλεγχος. ϖ̃ βεβηλέος γλῶσσα ἔλεγες, ὑὸς ὑψίστου κληθήσῃ ὁ ἡμιώλιός· ϗ ἀρτι λέγῃς, ὑὸς Δαβὶδ ; τίς ὁ λόγος οὗτος ; ὅταν ϑλίβῃς, τὴν ἰμιλιὰν ἀμφίβολα εἰς ὑράνους ἀνάγῃς· ὅταν ϑ βουλὴ πάλιν, εἰς τὴν γῆν καταίγῃς. ποίῳ πνεύματι ϖ̃ ῥήματι ; τῷ ϖ̃ σοφῷ, ἢ τῷ δευτέρῳ ; λέγῃς γάρ, δώσει Κύριος αὐτῷ ϖ̃ ϑρόνον Δαβὶδ τὸν πατρὸς αὐτοῦ, ϗ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. ϖ̃ θεὸς βασιλεύων ὑπάρχει ἀθάνατος, ϖ̃ θεὸς ϑ ϖ̃ κοινὸν τέλος ἐξέφυγε. πρὸς μαθηταὶ θανάτου, ὡς δικαστὴς· πρὸς λογοθετῶν ϖ̃ σκώληκας. ϖ̃ θεὸς βασιλεὺς ϖ̃ τὸν ᾅδου πυλῶνα διέφυγε. πρὸς κριτήν, πάντας ὁ ϖ̃ φοβερός. ϖ̃ θεὸς ἐκείνου ὑπερήλατο δίκτυα, ϖ̃ θεὸς ϖ̃ ἐκείνου παγίδας ὄλεθρον ἔφυγε· ὁ Σαοὺλ ὁ ϖ̃ προφήτης ἐγκαρτέρησε τὸ τῆς βασιλείας ἁμάρτημα· οὐ Δαβὶδ ὁ ὑπερέχειτος φανερωθείς ·· ὁ Σαμουὴλ ὁ τὸν βασιλέα πατήρ, ὁ δι' ἐλαίου γνωρίζων ϖ̃ ἄξιον, ϗ ἀποδυόμενος ϖ̃ ἀναξίου· ὁ γὰρ Σολομὼν ὁ σοφώτατος, ὁ ϑ δίκαια μαχαίρας ἐλέγξας τῆς πόρνης τὰ ψεύσματα· οὐκ Ἐζεκίας, ὁ δάκρυσιν ἀμαρτήματα θανάτου ἀπείργων. ϗ ϖ̃ ὡς ὁ ἐμὸς ὑὸς βασιλεύσει εἰς τὸν αἰῶνας ; ϗ ὁ ἄγγελος· ὅτι γάρ ὅτι, Μαρία, τὸ ξένον μυστήριον, ὅτι πάντας ἀπέθανεν, ϗ ὁ σὸς ὑὸς νικήσει ϖ̃ θάνατον, ἐκ χρόνου ἑτέρου, ϗ θανάτῳ ϖ̃ θάνατος λύσεται, μνημεῖα ἀνοίξει, πολλὰ ϖ̃ τὰ κεκοιμημένων ἀναστήσει. οὐ γὰρ ἀθανάτου ὁ ἀθάνατος ϑμητὸς θανάτου ϖ̃ θάνατον ὀλεῖ· ὃ οἰκείου θανάτου. διὸ μηκέτι ἀπιστήσῃς, ἵνα μὴ ϖ̃ τὸν ἔγκλημα ϖ̃ ϑμῆς. ϖ̃ εἰ δὲ γὰρ λέγω σοι, πῶς εἰς τὸν ϖ̃ σὸν κοιλίαν ὀλίγης τῆς σῆς ἀκοῆς εἰσεπήδησε, τῆς σῆς γαστρὸς ὑπερπηδῶν τὰ ἐγκύμονα. ϗ ἡ προφήτης ἵνα τούτοις ϖ̃ σωθῶμεν, ὃ ϖ̃ τὸν με πληροφόρησον, πῶς ἐγὼ ὑὸς ὑψίστου, ϗ ὑὸς Δαβὶδ ὁ ἐξ ἁγνῆς μέλλων, ὡς λέγῃς, πεπαθὼς ϗ ὑπερήφανος ἀπάτορος ; ἢ πῶς σὺν δύο πατράσι σκήπτρας ; ϗ ὁ ἄγγελος· ϖ̃ θεὸν μὴ ϑθῇς, ϖ̃ ὅτους ἀπόλεσε· ὅταν σοι εἴπω, ὑὸς ὑψίστου, ϖ̃ θεὸν ἀμώμων ἀπαθῶς ϑμνηθέντα σὺν τῷ πατρὶ ἐμίλυσα· ϗ ὅταν σοι εἴπω, ὑὸς Δαβὶδ, ϖ̃ τί σε εἰ σὺν πατρὶ Δαβὶδ εἴρηκα. λαβοῦσα οὖν τὴν πληροφορίαν, σὺν λόγοις μου φύλαττε. ϗ γὰρ ἐγὼ δοῦλός εἰμι σκεύους, οἱ μέλλεις ἅπτειν. ταῦτα εἰπὼν ὁ ἄγγελος τῇ προφήτῃ κατέλειψεν αὐτόν. ϗ παρ' ἑαυτῆς διελογίζετο λέγουσα, ἀναγγελῶ ϖ̃ Ἰωσὴφ, ἢ κρύψω μᾶλλον τὸ μυστήριον ; εἰ ἐψεύσατο ὁ ἄγγελος τάχα, καϑ' ἑαυτῆς ἐρεθίζω τὴν γλῶτταν τοῦ γέγωτος. ϗ ὡς ταῦτα ἐσκέπτετο ἡ παρθένος, ἡ κοιλία ὀγκουμένη ϖ̃ προέκοπτε, ϗ τὸ βρέφος ἔνδον ἐχόρευε. Μαρία δὲ ϖ̃ ἐν τούτῳ ἐσκέπτετο, ϗ μυεῖα ϖ̃ ϖ̃ ἐπαισμάτων τῇ χαρᾷ ὑπεραλεύουσα, ϖ̃ Ἰωσὴφ λαθεῖν ἠβούλετο. ἀλλ' οὐκ ἠδυνάτο κρύψαι πάλιν ἐπιθυμῶν ἔργοις καιριφίοις. ϖ̃ Ἰωσὴφ ἔνυξεν ἡ δεῖξις τῆς κοιλίας, ϗ λοξῷ ϖ̃ ὀφθαλμῷ τὴν πρηνῆ τοῦ κοιλίαν ἐσκόπευε. ϗ ὑπέζευ ἦλε, ϗ σιωπᾷν ἰωάγγιζετο· ὑφίζευ ἦλε, τὰς πτοεσκεύας τῆς πρηνοῦς κειμήλια· ϗ ὁ ϖ̃ θεὸς βίος διεκύλυε. λοιπὸν τοῦ ἰδίου ψυχοῦ πᾶς ϑλίψιν διασώζω, οἴμοι λέγω, τί ποιήσω ἐγώ ; ἢ ὅλως πρηνοῦ, ἢ κατάσκιος πρηνοῦ, ϖ̃ ὀφθαλμοὶ πρηνοῦ, ὁ ϖ̃ γέλως πρηνοῦ· ϗ ἡ κοιλία οὐ πρηνοῦ, ἀλλὰ μηδὲν ὁ λόγος πρηνοῦ. οἴμοι, οἴμοι· ϗ φέρω λοιπὸν ὀρῶν. δημηγορήσω λοιπὸν ὃ ϖ̃ σῶμα, ἐλέγξω τὴν Μαρίαν. ἡ γὰρ αἰσχύνη κοινή. βούσω μὴ κρυβῆς· μήπως τὸ ἀπαθὲς παιδὸς κλῆσαι πατήρ. σὺν τῆς χορῆς κατήγορος, ὅπου οὐκ ἔχῃ ὁ κυοφορήσας ϖ̃ παιδοτορήσαι. τάχα μοι ϗ ὃ σιωπᾷν καὶ ὃ λαλῆν ὅτι ἐπικίνδυνον. τί οὖν ποιήσω ; κἀλέσας ἐρωτήσω, ἢ ϖ̃ ἐμὲ ῥητέσεως δίξω ; ἀλλ' ἡ γραφὴ ϖ̃ μάρτυς. ἐλέγξω μᾶλλον. μὴ οὐκ ἐποίησε ; κἀλέσας οὖν αὐτὸν αὐτηρῷ ὃ ϖ̃ σώσῃ, κριτὴς τῶν κοιλίᾳ κεῖται ἐκλέξαι. λέγε μοι, φησι, μὴ ἀκριβείας ὃ γέγωός σοι· μὴ κρύψῃς με τὸ συμβαῖνον. ὁ δὲ ἦν τὸν ϑλον ἀκριβαστής. οἶδα φυλάττων μυστήρια. σὺν δὲ μου ἅπτει τὸ ϖ̃ σπέρμα· ῥῶσόν με πληροφόρησον. πόθεν τοῦτο ἐν σοὶ ἀρχὴ τὸ ϖ̃ ὁρώμενον ἐν σοί ; ϖ̃ τίνα πατέρα ἔσχες μοι, κἀ

ἐλθὼν ὁ

ἐλευθεροῦσι τὸ πάθος. συνιώμεν γὰρ ἀξιωθῆναι, ὡς ἐπιθυμία ἐκπληθεῖσα γυνή. καὶ ἡ παρθένος πρὸς αὐτὸν ἀπεκρίνατο· Εἰ πατέρα τοῦτον ζητεῖς, εὑρήσεις οὐδέποτε. εἰ δὲ καὶ ὀρφανὸν νομίσεις, καὶ τοῦτο ἀπέτυχες. καὶ ὁ Ἰωσὴφ· οὐδὲν φύσαθαι, Μαρία, διέδυσπας. πῶς γὰρ δυνατὸν ὀρφανὸν μὴ εἶναι, τὸν πατέρα μὴ ἔχοντα; καὶ ἡ προφήτης· Εἰ δὲ ζητεῖς τίς, Ἰωσὴφ (ἀγνοεῖς γὰρ) ἐὰν εἴπω σοι τὸ ἀληθές, οὐ πιστεύομεν. χιλίαι βλέπουσι, καὶ τὸν κρυπτόμενον Κύριον οὐχ ὁρᾶς. χαῖρε καὶ σκίρτα, καὶ οὐ λογίζῃ ὡς οὐχ χαρᾶς πρὸς εὐσφόρευσιν οὐκ παρεῖς γλυκύτητα, καὶ σὺ ἐμοὶ αὐλίζου μόνον. Εἰ εἴπω σοι, ὅτι εἶπέ μοι ὁ ἄγγελος, ἔρεις, ὅτι ἑαυτῇ μαρτυρεῖς, καὶ ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. καὶ ὁ Ἰωσὴφ· Φέρε δὴ ἀκηκοέναι, δὸς δὴ πρεσβεῦσαι, ἄγαγε ἀληθεύουσαν μάρτυρα. καὶ ὁ προφήτης ἔφη· Εἰ ζητεῖς τὰ ζητεῖς, εὑρήσεις οὐδέποτε. εἷς γὰρ δι' ὅλου πρὸς μίαν ἀπεσταλμένος· Ἀφ' ἡμῶν καταμόνας ἐλάλησεν. οὐδεὶς πλέον, ἐπεὶ οὐδεὶς ἐμβλέπει τῷ πικτοειδοῦς πατρί. ὡς δὲ ἐπεσκέπτετο ὁ προφήτης, ὑπονοήσασα λοιπὸν εἰς ἕτερον λογισμὸν ἦλθε Μαρία, λέγουσα· ἠγάπησε με πρὸς ὁδόν, ὁ παῖς μου κατηγορεῖ τὸ χιλίαρχόν μου. τί οὖν καθ' ἑαυτὴν ὅτι πλέον ἐρεθίζω τὸν Ἰωσήφ; πείθω τὴν σιωπὴν τὰ χείλη μου, καὶ πρὸς ἄγγελον αὐθέντας διακόσμει. ποῦ τὰ νῦν ὑπάρχει ὁ τὸν χαῖρε χαρεῖσα μάτην φθεγξάμενος; τὸ ποίοις τόποις αὐλίζῃ, εἰπέ, ἵνα σκῆψιν εὕρωμεν, καὶ χρεμαθῶ τῶν τραχήλων σου, μέχρις ἐλθὼν πληροφορήσεις τὸν Ἰωσήφ, ὅτι ὁ ἐμὸς χειλίαρχος κυτοῦσα σκιρτοβατεῖ. οὐ φέρω πρεσβεύτην ὑπάνδρευτα, γενόμενον· καὶ σὺ ποίῳ τόσῳ χρονίζεις, ἄγαγε. ἐλθέ, καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ διαμολόγησαι. ταῦτα τῆς Μαρίας λεγούσης, ὁ πάλιν ὁ ἄγγελος πρὸς τὸν Ἰωσὴφ παραγίνεται, καὶ πληροφορήσας ὃ ἐκάλεσε τὸν προφήτου σκώλυε, μὴ φοβηθῇς, λέγων τῷ Ἰωσήφ, παράλαβε Μαρίαν τὴν γυναῖκά σου. οὐ γάμου χατωνίδιον, ἀλλὰ θείου μυστηρίου οἰκονομίαν σοι λέγω. ἀλλὰ πατὴρ οὐκ ὑπάρχει. σὺ γὰρ πατέρα μὴ ζητήσῃς, μήτε σὺ θρεπτοῖς μητέρα. πάσης ὀρφανίας ἡ φύσις ἀπήλλακται. μόνος γὰρ οὐκ μόνου καταμόνας πρὸς αἰῶνα· ὑπάρχει· τῶν μόνος οὐκ μόνης, ὡς οἶδε μόνος. μὴ ὀλιγωρήσῃς τὸν Μαρίαν, μὴ λυπήσῃς δὲ τὴν Μαρίας· μὴ ζητήσῃς δὲ πῶς, μήποτέ σε ἀδικήσῃ· ὁ βρέφος· μὴ παρεργάσῃ τὸν θηλυν, μήποτε ζημιωθῇς τὸν σὺθήκιον. ἀμόλυντον δὲ σκεῦος, ἄσπιλον δὲ κειμήλιον, ἀδόλωτος ὁ ἀλάβαστρος, ἄσπορος ὁ τόκος, ἀνύμφευτος ἡ κόρη, ἄθαλάμευτος ἡ πρόθεσις, ἀλατόμητος ἡ πέτρα, κεκλεισμένος ὁ κῆπος, ἡ πηγὴ ἐσφραγισμένη, ἄσπορος ἡ χώρα, ἀφύτευτον δὲ κλῆμα, ἀνεπίσκεπτος ὁ τοῖχος. Εἰ δὲ ἀπιστεῖς μοι τῷ λέγοντι, τὶ χαίρεις τῆς κυήσεως ἔκδοξα. καὶ ἐὰν δακρύσῃ ἡ σπαράξῃ ἡ Μαρία, ὡς αἱ λοιπαὶ γυναῖκες, ἀνέλεγκτος ὄφει, καὶ ὁ Θεὸς, ὁ σὺ Μαρίας γλυκύθυμος. καὶ ὁ Ἰωσὴφ εἶπεν· Εἰ ταῦτα ὕπνος ἔχει, καθὼς προεῖφης, ὦ ἀρχάγγελε, ἵνα τί ἐφρύαξεν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; καὶ ὁ ἄγγελος εἶπεν· Εἰ θέλεις μαθεῖν, ὃ ταῦρος διδάξει σε. ὅτι Κύριος εἶπε πρὸς τὸν γλυκύθυμον, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε· ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ψαλ. β α. Ψαλ. β. ζ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΞΗΡΑΝΘΕΙΣΑΝ ΣΥΚΗΝ.*

Λογ. ζ.

Ex Ms. Regio Lut. emend. ex Ms. Bauar.

Ὀφθαλμὸς μὲν ὁρᾷ ἡ δίυδρον ἀνθοφόρον, ἡ πηγὴν ὑδροτόκον, ἐπ' αὐτῆς τῆς θέας ἕλκεται, καὶ τῆς καρδίας τοῦτο μεταρρέφει ἔκφ. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ ὦς ἀκούσει λόγου πρὸς ἀξίας καὶ ἱστορίας, πρὸς ἐκείνας τρέχει τὴν διήγησιν αἰτιώμενος, ὡς ἐπὶ τοιούτου δὴ μόνου σώματος τὸ πρόσωπον τούτου, τῆς δὲ ἀξιοῖ, ἔνθα ὁ λόγος τῆς ἱστορίας διαγράφει τὸ πρᾶγμα. τοιοῦτόν τι καὶ τῶν ἐμοὶ συμβεβηκέναι, ὦ ἀγαπητοὶ, ἀκούσατε τὸ θαυμαστὸν τῆς ἀγγελίας

ἀγγέλιον διηγουμένου τὰ εἰς Βηθανίαν ἀπὸ τῆς Χριστὸς τὰ κατὰ τὴν συκῆν γεγονότα πράγματα. ὧδε μὲν ἐγὼ ἀφ' ἑαυτοῦ σώματι, τῇ δὲ ἀληθείᾳ ἐμαυτὸν οὐκ εἰδὼς φαντάζομαι, καὶ οἴομαι τῶν ἀγγέλων ἀφ' ἑαυτοῦ διανοίᾳ Ἰησοῦ, καὶ ὁρᾷ τὴν συκῆν πρὸ μὲν τοῦ διανοητικοῦ πραγματος ἀνθηρὰν καὶ κατάκομον, μετὰ δὲ τὸ κυριακὸν πρόσταγμα ξυνηραν καὶ κατάξηρον.

5 Πρωΐας γὰρ, φησὶν, ἐπανάγων ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν πόλιν ἐπείνασε, καὶ ἰδὼν συκῆν, ἦλθεν ἐπ' Matth. xx. 18.
αὐτὴν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐπ αὐτῇ, εἰ μὴ φύλλα μόνον. εἶτα λέγει αὐτῇ, μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ἐξηράνθη. τοῦτο γὰρ ὑμῖν ἀρτίως ἀπηγγέλθη, εἶτα ἐκπλήττει με τὸ θαῦμα, μεμάθεις αἰμὶ ἡ Ἀθηναία. ὅταν γὰρ βουληθῶ τὰς ἱστορίας διηγήσασθαι πρόχειρα, βιάζεται μετὰ τῆς ἱστορίας τὰ θαύματα πρὸς ἑαυτὰ ἕπεσθαι. καὶ
10 ὥσπερ ὁπόταν δῶ τις ἴδῃ χάλκοι χρυσῷ ἔχουσαν ἔνδον λίθους τιμίους φέρειν τὰ αὐτῇ ἐγγεγραμμένα μυχεῖα, θέλει μὲν ὁρᾷν τὸν χάλκον διὰ τὸν τῶν ἔνδοθεν λίθων (ἀπύδει γὰρ καὶ ὁ τῶν λίθων πρόσταγμα κάλλος, καὶ τὰ ὑπὸ αὐτοῖς ἐγκεχαραγμένα μυχεῖα γράφει) ὡσαύτως κἀγὼ, ὁρῶν μὲν τὸν τῆς γραμματος ἱστορίαν λαμπρὰν καὶ πρόσφορον τυγχάνουσαν, ἐκεῖ κατέχομαι νοῦν· διέλκομαι δὲ πάλιν ἀπὸ τῆς τοῦ πνεύματος θεωρίας μείζονά μοι τῆς ἱστορίας ἐπαγγελλομένης διηκύειν τὰ θαύματα. πρωΐας γὰρ, φησὶν, ἐπανάγων ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασεν. ὦ αἰσχρᾶς καὶ ἀνεκδιηγήτου μυχείου. ἐπείνασεν, ὁ τρέφων τὴν οἰκουμένην, ὁ ἐκ πέντε ἄρτων πέντε χιλιάδας εἰς κόρον ἐκορέσας; ἐπείνασεν, ὁ εὐνοίᾳ μόνῃ τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταβαλών; ἐπείνασεν, ὁ ἐκ πηλοῦ ζωῆς ὀφθαλμοὺς ἐργασάμενος; ἐπείνασεν, ὁ ὀπτὴν ἄχλης τὴν
20 κυμάτων πρεσπατήσας, καὶ οὐδὲν πόδας εἰς ὕδωρ μὴ βάψας; ἐπείνασεν, ὁ ψυχὰς ἐκ τῶν σκληρωμάτων αὐτῶν ἀνακαλεσάμενος, καὶ πολλὴν εἰσοικίσας λήμην; ἐπείνασε; καὶ πῶς λέγει Ησαΐας, Ησ. μ. η.
Θεὸς ὁ πρεσαιώνιος καὶ πεινάσῃ, καὶ διψήσῃ; Χριστὸς γὰρ, ὅτι Θεὸς, πάλιν πρόδηλον τῷ πάσῃ βύσσῃ τῇ γραφῇ λεγούσῃ· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν Ioan. a. a.
ὁ λόγος. πῶς οὖν ἐπείνασεν ὁ Θεός; ἀλλ' ἐπείνασεν ἡ τοῦ δούλου μορφή· διέρρεψε γὰρ πεν-
25 ταχιλίους ἢ ὁ αὐτὸς τῇ διακόσῃ βουλῇ. ἦλθεν ὅτι τὸν συκῆν ὁ ὁρώμενος ἀνθρωπος, ἦν γὰρ πάλιν πάντα χῇ ὁ αὐτὸς νοερὰ ἡ θεότης. εἶδε συκῆν ἄκαρπον ὡς ἄνθρωπος, ἐξήρανεν αὐτὴν ὡς Θεὸς εἰπών, μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ὃ ἔργον ἠκολούθησε τῷ ῥήματι, καὶ θέλοντος ἡ συκῆ ἐξηράνθη. ὃ ῥῆμα ἀνθρώπινον, ὃ δὲ ἔργον θεϊκόν. ἀλλὰ πολυζήτητος ἡμῖν, ἀγαπητοὶ, ἡ θεωρία ἡ περὶ τὴν συκῆν, καὶ πολλοῖς μὲν ἐρμηνευομένη, ὡς ἐμοί γε δοκεῖ, οὐκ ἀκριβωμένως. πλὴν τά γε τούτων ἐγὼ δηλώσω λύσις, καὶ τὰς ὑμῖν παροικοδομὰς προχειριῶμαι. δύσληπτος ὁ περὶ τῆς ἱστορίας τοῦ χαράγματος χείμαρρος τοῖς, πολλῷ τῷ βάθει ἔχων κεκρυμμένην τὸν τοῦ μυχείου σιλβότητα. τί γὰρ ἀναλαμβάνω τῷ λόγῳ ξηραίνεσθαι τὴν συκῆν, καὶ μὴ λόγῳ τοιούτῳ καρποφορῆσαι; ὁ γὰρ ῥήματι ξηράνας αὐτὴν, ἠδυνάτο καὶ ῥήματι ἐγκαρπον αὐτὴν ἀναδεῖξαι. τί δ' ἂν ἤμυρτεν ἡ
35 συκῆ, εἴπερ τις ἀν, ὁπότε οὐκ ἦν αὐτῆς ὁ καιρὸς, Μαρκὸς τοῦ διαγγελιστοῦ λέγοντος, οὐ γὰρ Mark xx. 13.
ἦν σῦκα (τί δ') κατ' ἐκείνου τοῦ καιροῦ; καὶ εἰ μή τι ἦν μυχεῖον· ἀνθρώπου τὸ αὐτὴν τιμώρημα, θύρεθήσεται ὁ Κύριος καὶ μὴν ἕνα τρόπον ἐπαινετὸς, καὶ δεύτερον μεμπτός· ἐπαινετὸς μὲν δὴ, ὅτι λόγῳ αὐτὴν ἐξήρανε, μεμπτὸς δὲ, ὅτι ἀδίκως αὐτὴν κατηράσατο. ἀλλὰ δὴ νοῦν, ἀγαπητοὶ, τίνος ἕνεκεν εἶχεν ἡ συκῆ. οὐ γὰρ ἦν ὁ τοῦ Χριστοῦ νομόθετον πρᾶγμα, ὃ οὐκ
40 εἶχε μυχεῖον τοῦ ἀνθρώπου τιμώρημα. ὅλως οὐδὲν ἦν πρὸς αὐτὸν γινόμενον ἔργον, ὃ μὴ σφόδρα ὠφέλιμον*, οὐδὲν, ὃ μὴ πρὸς τὴν τῶν ἀνθρώπων διδασκαλίαν*. τοιοῦτον δὲ συκῆν οἱ πολλοὶ τῶν ἱρμηνευτῶν εἰρήκασι, τὴν τῶν Ἰουδαίων συναγωγὴν προφασμένην εἶναι, ἐφ' ἣν ἦλθε, φησὶν, ὁ Κύριος ζητῶν ἐν αὐτῇ καρπὸν πίστεως, καὶ οὐχ εὗρεν, εἰ μὴ μόνον λόγους

τῶν φητῶν ἢ νόμοις καθάπερ φύλλοις κομῶσαν· διὸ καὶ ἐξυφάνει αὐτὴν λέγων, μηκέτι ἐκ σῦ καρπὸς γλύπτα εἰς τὸν αἰῶνα. ἐγὼ γὰρ τῇ ἑρμηνείᾳ ταύτῃ πειρασμὸν ἐπιλέγλι, ἀγαπητέ. " οὐ γὰρ ἔγνως οὕτως ἀκριβῶς τὸ νοήματος, πῶς αὐ κατεφάτο ὁ Κύ- Ισ. ιι
Ρωμ. ιϛ. ιϑ. ριος, ὁ λέγων, Εὐλογητὸς, καὶ μὴ καταφάθῃς; πῶς δὲ καὶ τὴν συναγωγὴν κατεφάτο δὲ
Λευκ. ιϑ. ι. καὶ ἐξήρθμει, ὁ λέγων, Οὐκ ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀπολέσαι, ἀλλὰ ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός; Εἰ δέ τις ἔτι ἀπλέγλ καὶ φιλονεικεῖ, λέγων τῇ τῶν Ιουδαίων Συναγωγῇ παρεκασμένῃ εἰ τὸ συκῆν ἀκριβῶς, λεγέτω, πῶς ἡ ἀποριζωθεῖσα ξηρανθῆσα Συναγωγή, τοιοῦτον ἔγκαρπον ἐβλάστησε κλάδον, ὃν γλυκύτατον Παῦλον. πολλοὺς δὲ καὶ ἄλλους ὑπερέβαλλε τῆς ἐγνωμένης ἐκ τῆς τῶν Ιουδαίων Συναγωγῆς. ἢ γὰρ ἦν ὁ Στέφανος ὁ λιθαζόμενος ὑπὸ τῶν Ιουδαίων ἐξ ἐκείνης τῆς Συναγωγῆς ἐτύγχανεν, Ακύλας ἢ Πρίσκιλλα, ἢ πολλοὶ ἄλλοι, ὧν ἐν καταλέγειν τὸν ὀνόματων νῦν διὰ τὸ πλῆθος τῶν λέξεων ἀναγκαῖόν ἐστι λέγλι; ὅτι δὲ πρωτελῶς ἀπώσατο ὁ Θεὸς ἐν λαὸν τῶν Ιουδαίων, μάρτυρέτω μοι Παῦλος λέγων· Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; μὴ γένοιτο. καὶ γὰρ ἐγὼ Ισραηλίτης εἰμὶ, ἐκ γένους Αβραὰμ, φυλῆς Βενιαμίν. οὐκ ἀπώσατο ὁ Θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ· ἀλλὰ
Ρωμ. ιϛ. ϛ. γὰρ ἢ σωτηρία τῶν λαῶν ἐκείνῳ ἐπ' ἐκάτων τῶν ἡμερῶν ἐπαγγέλλεται ἐν τῷ λέγλι· Οτὲν
Ρωμ. ιϛ. κϛ. ἢ τὸ πλήρωμα τῶν ἐθνῶν εἰσέλθῃ, τότε πᾶς Ισραὴλ σωθήσεται. Εἰ γὰρ ἢ ἐχθροὶ γεγόνασιν Ιουδαῖοι τοῦ Θεοῦ, δι' ἡμᾶς γεγόνασιν, ἵνα τῇ ἐκείνων ἀπιστείᾳ ἐλεηθῶμεν, ὡς μάρτυρῆ μοι Παῦλος λέγων· Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, φησὶν, ἐχθροὶ δι' ὑμᾶς, κατ' ἐκλογὴν δὲ ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα, ἢ ἡ κλῆσις " ἀ- χ. ιϑ. ιϛ
γία. ζητητέος τοίνυν, ἀγαπητοὶ, ὁ τρόπος τῆς συκῆς λόγος, πῶς ἔφερεν εἰκότα. ἀλλ' ἐάν σύ
ὁ Αδὰμ μιμηθῆς ὁ ἐν τῷ παραδείσῳ γυμνωθείς, ποίου δένδρου φύλλα λαβὼν ἢ συρράψας ἑαυτῷ περιζώματα ὑφανας, " ὄψῃ πῶς δικαίως ταύτην ἐξήρανεν. ἢ γὰρ οὐχὶ φύλλα χ. ιϑ
συκῆς λαβὼν τὸν ἑαυτῆς αἰσχύνην ἐκάλυπτεν; ἦλθεν οὖν ὁ Κύριος, ἢ τὸν ἐπὶ σὲ σοὶ αἰσθῆσαν συκῆν, τὰ τῆς αἰσχύνης καλύμματα τῷ λόγῳ ἐξήρανεν. ἦρέ σε τὸν πενίαν, ἢ ἔδωκέ σοι ὃν πλοῦτον· ἦρέ σε τῆς αἰσχύνης καλύμματα, καὶ ἔδωκέ σοι χιονοφεγῆ στολὴν ἐξ ὕδατος ἢ πνεύματος " ὑφανθεῖσαν, ἐξήρανε τὰ φύλλα τῆς συκῆς, ἢ ἔδωκέ σοι τὰ σύλα τῆς ψυχῆς. χ. κϛ. ιϛ
ποῖα σύλα; ἃ ὄφις ἐσυλαγώγησεν ἐν τῷ παραδείσῳ, τὸν ἰσαγγελον ζωὴν, τὸν τῆς παραδείσου τρυφὴν, τὸν τῆς ἀφθαρσίας στολήν. ἀλλ' ἐπεμελήθη μου πρὸς τὸ κεφάλαιον. περὶ γὰρ, φησὶν, ἐπεμελήθη ὁ Ιησοῦς, ἐπίνασε. περὶ, μὴ τὸν τὴν νύκτα τῆς πλάνης παραδραμεῖν, ἢ ὃν ὄρθρου χειρὶ τὸ τῆς ἀναστάσεως φέγος ἀνάσας τῷ κόσμῳ. ὄρθρος γὰρ ὁ Χει-
Ωσ. ϛ. γ. στὸς, καθάπερ φησὶν ὁ προφήτης, Ως ὄρθρου ἕτοιμος " εὑρήσομεν αὐτόν. περὶ γὰρ ἐπεμελήθη ὁ Ιησοῦς. περὶ, μὴ τὸ ὃν " σχετικόμορφον θανάτου ὃν φωτὶ τῆς δόξης ἀφανισθῆναι, ἢ ἵνα χρυσοειδῆς ἀκτῖνας τὸ τοῦ ἰσοστομίου καρδίας σκληρύνας. περὶ, μὴ τὸν ἵνα θερμὰς ἀκτῖνας τῆς θεότητος ἐκπετάσας, ἢ ἵνα πετερωμένας ὑπὸ τοῦ παγόλου ψυχὰς ἐκθερμάνῃ. οὐκ ἔστι γὰρ, ὃς ἀποκρυβήσεται τὸν θερμὸν αὐτοῦ. τῇ γὰρ ψυ- χ. λέγει κ. κατακρίνει
χροτάτῃ ἀμαρτίᾳ ὁ παγόλος ἵνα τοῦ ἀνθρώπου καρδίας ἐπάγωσιν. ὅθεν ὁ προφήτης
Ψαλ. κε. β. ἐπιβύχεται λέγων· Πύρωσον τοὺς νεφρούς μου καὶ τὴν καρδίαν μου. κρυμὸν γὰρ ἀσεβείας πᾶσα ἡ ἀνθρωπότης ἐδίδετο. διὸ πάντες ὁ προφήται ἤνυσσον πρὸς ὃν Θεὸν λέγοντες·
Ψαλ. ρκε ϛ. Ἐπίστρεψον τὸν αἰχμαλωσίαν ἡμῶν, ὡς χειμάρρους ἐν τῷ νότῳ, τουτέστιν, ὥσπερ νότος θερμὸς ἐπιπνεύσας παγωθέντα ὕδατα εἰς τὸν προτέραν φύσιν τοῦ ὕδατος ἐπανάγλ, ὡσαύτως καὶ ἡμᾶς τοὺς ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ τῆς παγόλου νεκρωθέντας, ὡς νότος θερμὸς ἐπιπνεύσας ἐπὶ τὸν ἀρχαίαν φύσιν τῆς ἀφθαρσίας ἀναγκάζει. ταύτην τὴν " θερμὴν ἐπιπνοιαν τοῦ νότου χ. ἐπιπνοια
ἡ καλὴ νύμφη Χριστοῦ ἐκκλησία προσκαλεῖται ἐν τοῖς ᾄσμασι τῶν ᾀσμάτων λέγουσα·

Ἐξεγείρου,

Ἐξεγείρου, βορρᾶ, καὶ ἔρχου, νότε. Διαπνευσάτωσαν ἀρώματα. Ασμ. δ ις.
φησί, ἐπομάγων ὁ Ἰησοῦς. καλοῖ δὲ τὸ ἐπομάγων, ἵνα σημαίνῃ, ὅτι ℣ ἐκ τῆς παλαιᾶς ἐκπεσόντα Ἀδὰμ
ἐπί πάλιν ἐλθὼν ὁ Κύριος ἐπομάγων ὅπου τὴν πόλιν. νῦν ἀκούσας, μὴ κατὰ τὸ ἐλλείπον,
ἀλλὰ πρὸς τὴν αἴσθησιν ἐξέλαβε, πρὸς τὸ ὑγιαῖνον χωρήσας· καὶ γὰρ τὸ πολίτευ-
μα ἡμῶν ἐν οὐρανοῖς ἐστιν ἄρχῃ. περὶ ὁ Ἰησοῦς ἐπομάγων ὅπου τὴν πόλιν, ἐπίπασεν· ἐπίπα-
σεν, ὡς τῷ ἐφίλιππον τῷ μὴ θεμένῳ, ἀλλὰ τῷ ζωὴν τῷ μὴ θεμένῳ. Εμὸν γάρ ἐστι βρῶμα, ἵνα Ιωαν. δ. λδ.
ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με· ἵνα πιστεύσωσιν εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. ὁ γὰρ πιστεύων εἰς αὐτὸν,
καθὼς εἶπεν αὐτός, καὶ μὴ ἀπολαίνῃ εἰς ℣ αἰῶνα. περὶ ἐπομάγων ὁ Ἰησοῦς ὅπου τὴν πόλιν ἐ-
πίπασεν, καὶ ἰδὼν συκῆν ἦλθεν ἐπ' αὐτήν. Εἰ γὰρ πετέδραμε τὴν συκῆν, εἶχεν ἂν ὁ
τῇ συκῇ τὴν καλιὰν αὐτοῦ ὁ ὄφις θανατῶν. ἀλλ' ἦλθεν ὅπου τὴν συκῆν, ἐκ ταύτης ἐξήρα-
νεν. ἐπὶ τὴν συκῆν ἔπτα ℣ Ναθαναὴλ εἶδεν ὁ Κύριος. Πρὸ τοῦ γάρ σε Φίλιππον Ιωαν. α. μη.
φωνῆσαι, ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε. ταύτην τὴν συκῆν δὲ ἰδὼν ὁ θεοφόρος
μέλλων ἀκαρπον ἤδη, ἔλεγεν· Ἀναβήσομαι εἰς γῆν προικίας μου, δίψῃ συκῆ καρ- Δευτ. γ. ιβ.
ποφορήσει. ὅτι τοιαύτην συκῆν ἀπέβη ὁ Ζαχαῖος ἰδὼν τὸν Κύριον, πρὸς ὃν ἔλεγε, Σπεύ- Λουκ. ιθ. ε.
σας καταβηθι. χθὲς οὖν τοῦτο ὁ διαγελιστὴς λέγει συκομορέαν τὴν ὅπου τοῦ Ζακχαίου, ἵνα
σημάνῃ ὅτι ἡ πλατεῖα καὶ βύρυχωρος ὁδὸς πυμφεία συμπλέκεται, ὅθεν τίκτεται ὁ κάκιστος
μόχθος. ἦλθεν ὅπου τὴν συκῆν ὁ Κύριος. αὕτη ἡ συκῆ εἰκόνα ἔφερε τῆς πλατείας καὶ βυ-
ρυχώρου ὁδοῦ. πλατὺ φύλλον γάρ ἐστι τὸ φύλλον τῆς συκῆς, καὶ χλημώδες ἐστὶν ἡ ἁμαρτία
διὰ τῆς πλατείας καὶ βυρυχώρου ὁδοῦ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν. γλυκύπατός ἐστιν
ὁ καρπὸς τῆς συκῆς καὶ γλίσχρος. γλυκερὰ ἐστιν ἡ ἡδονή, εἰς ὀλισθον ἁμαρτίας σὺν ἐπι-
ζοίσῃ αὐτῇ καταρρήγνυσα. φεῦγε αὐτῆς τὴν γλῶσσαν, ὦ ἀγαπητέ. γλυκερὰ γάρ ἐστι
τῇ γλώσσῃ, πικρὰ δὲ μετὰ τὴν θέξιν. Μέλι γὰρ ἀπιστάζει ἀπὸ χειλέων γυναικὸς Παροιμ. ε. γ.
πόρνης, ἡ δὲ ὑσταίρα λιπαίνει σου φάρυγα, ὕστερον δὲ πικροτέρα χολῆς βυρσεῖς, καὶ ἡ-
κονημένον μᾶλλον μαχαίρας δίστομος. πόρνη ἐστὶν ἡ ἡδονή. γλυκερά σοι ὁμιλεῖ τὰ τῆς ἁμ-
παρτίας, καὶ λαθραίως πυρεμβάλλουσα τῇ ὁμιλίᾳ τὸ πικρὸν τοῦ θανάτου. τοιοῦτος ἰοῦχος ὁ ὄφις,
γλυκὺς μὲν ᾧ λέγω, πικρὸς δὲ ᾧ ἄθλῳ· γλυκὺ μὲν τὸ βρῶμα, πικρὸν δὲ τὸ πῶμα.
Φεῦγε οὖν, ἀγαπητέ, τὴν πόρνην, τὴν γλυκερά σοι ὁμιλοῦσαν, καὶ πικρὰ πνεύματα ἐμ-
φίεσυσαν. Φεῦγε τὴν ἡδονήν, ὡς Ἠλίας τὴν Ἰεζάβελ. ἦλθεν οὖν ὁ Κύριος ἀπὸ τῶν
οὐρανῶν· ἐπίπασε τὴν ζωὴν τῶν μὴ θεμένων βυρσᾶσθαι· βύρσε τὴν πλατεῖαν καὶ βυρύχωρον
ὁδὸν τοῦ βίου ἐκείνου· ἦλθεν ἐπ' αὐτήν, εὗρεν αὐτὴν φύλλοις κεκομῆσαι, τουτέστι, δόγμασιν
ἁμαρτίας αὐτὴν αἰσθόμενον, μὴ ἔχουσαν δὲ αὐτὴν καρπὸν θανάτου. διὰ τί; ὅτι οὐκ ἦν καιρὸς
τοῦτο γὰρ προσέθηκεν ὁ διαγελιστής. Οὐ γὰρ εἶχε, φησί, καιρόν· ἡ γὰρ ἦν καιρός.
πῶς γὰρ ἠδύνατο ἔτι θάνατον καρποφορῆσαι, Χριστοῦ βδελυρίσθου καὶ θύσαντος ὑπὲρ
κόσμου κηρύττοντος; οὐκ ἔτι ἦν αὐτῆς καιρὸς καρποφορεῖν θάνατον. Ἐβασίλευσε γὰρ ὁ θά-
νατος ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι Μωϋσέως, τουτέστι, τοῦ νόμου. οἶδε γὰρ ἡ γραφὴ τὸν νόμον λέγειν Μωϋ-
σέα, καὶ τὸν προφήτας, οὐδὲ ἕτερον. Καὶ εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς αὐτήν, μηκέτι ἐκ σοῦ
καρπὸς γένηται εἰς ℣ αἰῶνα· τουτέστι, μετὰ τὴν ἐμὴν προῖσιάς σε καρποφόρησας θάνατον. Ρωμ. ε ιδ.
ἰδοὺ ἐγὼ πεδαγόγησα, αὐτὴ ἡ θύσασα ἐμοῦ βδελυρισθέντος, μηκέτι σὲ καρπὸς γένηται
εἰς ℣ αἰῶνα. καὶ θυθέως ἐξηράνθη ἡ συκῆ, καὶ ἐπληρώθη ὁ γεγραμμένον· Κατεπόθη ὁ α. Κορ. ιε. νδ.
θάνατος εἰς νῖκος. ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον; ποῦ σου, ᾅδη, τὸ νῖκος; πῦ δὲ ἐπ χλωρὸν λέγει τὸ
ὁ διαγελιστὴς ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ, εἰθὰ ἡ συκῆ τοῖς φύλλοις ἐκόμα; ἢ πάντως ἐπιτηδείως,
ἐπὶ τῆς ἁμαρτίας δηλοῦσης, ἵνα ℣ διαβολικὸν χλωρὸν ὑπεκείμενον πάσῃ δυσθεσπο-
τίᾳ δηλώσῃ. πρὸς γὰρ τὴν τοῦ ἐπιτιμήσαντος προῖσιν πικίλοις πθύμασι τῶν δυσθέ-
πων ἐκλογεῖτο ὁ ὄχλος, πρὸς εἰδωλολατρείας καὶ αἱμοχισίας καὶ κώμους καὶ ληστείας ἐλαυ-

νόμιμον· ἐλθὼν ὁ Κύριος ἡμῶν κατέσβεσε τὰς τῶν ἐναντίων πονηρίας τὰς ἐκπούσας τὸν τότε τὸν βίον τῶν παθῶν ἀλμυροφόρον θάλασσαν, καὶ τὰ ἀφροφόρα τῶν ἡδονῶν κατέσβεσεν κύματα, καὶ ἐξήρανε τὸν συκῶν, τὸν τῶν σαρκῶν πίστιν "ἀθήτησας, καὶ ζωὸν πᾶσιν ἀσφάλιας. σαρκὸς" γὰρ ῥίζαι εἰς γλῶ ἐπέβησαν, καὶ τὰ φύλλα κέκραται, καὶ ὁ ἄθλος ἀμβρόσιον, καὶ ὁ καρπὸς ἀθάνατος· ὡς καὶ ὁ Δαβὶδ μέμνηται ξύλου λέγων, καὶ ἔσται ὡς ξύλον τὸ πεφυτευμένον παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων, ὃ Ⓦ καρπὸν αὐτοῦ δώσει τὸ καιρῷ αὐτοῦ, καὶ τὸ φύλλον αὐτοῦ οὐκ ἀποῤῥυήσεται. τοῦτο τὸ ξύλον μέμνηται καὶ ἡ σοφία λέγουσα· ξύλον ζωῆς ἐστὶ πᾶσι τοῖς ἀντεχομένοις αὐτῆς. τοῦτο τὸ ξύλον προφητικοῖς ὀφθαλμοῖς θεωρῶν ὁ Ἱερεμίας μέλλοντος τοῦ Χριστοῦ πλεκήσεσθαι, εἰς πρόσωπον τῶν Ἰουδαίων" ἀνέφθεγξατο λέγων αὐτοῖς· δεῦτε, καὶ ἐμβάλωμεν ξύλον εἰς Ⓦ αὐτοῦ αὐτοῦ, καὶ ἐκτρίψωμεν αὐτὸν ἐκ γῆς ζώντων. ξύλον ὁ σταυρὸς, αὐτὸς τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. λαβὼν γὰρ αὐτὸν ὁ Κύριος εἶπε, Τοῦτό μού ἐστι τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. ὅτι τοῦτο τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ αἰσθόμενος ὁ Κύριος ἡμῶν, καὶ χεῖρας ἐκπετάσας, καὶ τὸ παλαιὸν πτερώματος δυνάμεις ἀξιλάσασθαι, ἀνεμπόδιστον ἡμῖν τὴν εἰς οὐρανοὺς πορείαν βύπερίζει, καὶ μαχαίρᾳ ἡμῖν τὴν πίστιν ἀπὸ γῆς εἰς ὕψος" διατείνας. καὶ ὃ παράδοξον ἐν ἀκόσμῳ, ἀγαπητοί, ἔστι τὸ δένδρον τοῦ σταυροῦ, καὶ ἐφηπλώθη τὸ αὐτῷ ἡ ἀληθινὴ ἄμπελος ἡ λέγουσα, Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἀληθινή. καὶ ἐγήγερται μὲν τῷ Παραδείσῳ ἀναδένδρας θανατηφόρους, ἡμῖν δὲ ἀναδένδρας ζωηφόρους, Ⓦ καύσωνα τῶν ἁμαρτημάτων ἡμῶν ἀναζέλλουσα, καὶ σκιὰν ἡμῖν ἀναπαύσεως δωρουμένη. ὁ καθίσας ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ, λέγει τοῦ Σολομῶντος λόγιον· Ἐν τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύμησα καὶ ἐκάθισα, καὶ γλυκὺς ὁ καρπὸς αὐτοῦ τῷ λάρυγγί μου. τὸ τοιοῦτον τῇ σκιᾷ θαῤῥήσας ὁ μακάριος Δαβὶδ ἔλεγε, Καὶ τὸ τῇ σκιᾷ τῶν πτερύγων σου ἐλπιῶ. ἕως πότε, φησὶν; ἕως οὗ παρέλθῃ ἡ αἰσχύνη. ὦ θαυμαστοῦ προσώπου καὶ μυστηρίου κρείττου. ἡ παγὴ ὅτι τὸ δένδρον ἐπῆκται, καὶ ὁ σταυρὸς ὑπ' αὐτῆς ἐποτίζετο. ῥυτὶς γὰρ λόγχη τὸν πλευρὸν αὐτοῦ ἄμμα καὶ ὕδωρ ἀξιπεμψία, ᾧ μὴ αἵματι Ⓦ σταυρὸν πορφυρίζων, ᾧ δὲ ὕδατι ἀρδεύων αὐτοῦ τὰς ῥίζας, ἵνα καρπὸς ἀθανάτους τοῖς πιστοῖς θαλλίσῃ. ὦ δένδρον μακάριον, ὃ βασιλεῖς ὑμνῶσι, καὶ ἱερεῖς καὶ προφῆται σέβονται, ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες, καὶ πᾶσα φύσις καὶ κτίσις αἰνεῖ· θεόφυτον φυλακτήριον κέκτησαι, ὃ δαίμονες φεύγουσι, καὶ ἄγγελοι ὑμνοῦσι, καὶ Ⓐ οὐρανοὶ βλέπουσι, καὶ ἐκκλησίαι συμπνέουσι Ⓦ ἐπ' αὐτῷ σταυρωθέντα Χριστόν." ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓ. Η. ΕΙΣ ΤΟ ΡΗΤΟΝ ΤΟΥ ΕΝΝΕΝΗΚΟΣΤΟΥ ΚΑΙ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΨΑΛΜΟΥ, Ὃ, Ἐπῆραν Ⓐ ποταμοὶ φωνὰς αὐτῶν, καὶ πρὸς τὸ θαλάσσῃ προσπαιτοῦντος τοῦ σωτῆρος, καὶ εἰς τοὺς πίνητας ἄρτους τοὺς δύο ἰχθύας, καὶ εἰς τὴν προπλάσεως καὶ τῆς προβάσεως.

Ψαλμ. 45. β.

Ψαλμ. 45. γ.

Ἐκ τοῦ ἁγίου ἡμῶν προφητικοῦ καὶ τοῦ κατὰ Ματθαῖον εὐαγγελίου καὶ ἀφορμὰς λαβόντες τὸ τῆς θαλάσσης πεκυμία, καὶ τῆς τοῦ Κυρίου θαυματουργίας, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὀλιγοψυχίας, εὐχόμεθα λέγειν ἡμᾶς τὰ ὑπὸ προφήτου· Ἐπῆραν Ⓐ ποταμοί, Κύριε, ἐπῆραν Ⓐ ποταμοὶ φωνὰς αὐτῶν, ἀπὸ φωνῶν ὑδάτων πολλῶν· θαυμασταὶ Ⓐ μεταρσιασμοὶ τῆς θαλάσσης. τίνες Ⓐ μεταρσιασμοὶ τῆς θαλάσσης; ἢ τοῦ Κυρίου θαυματουργία, ὅτι πεύματι μόνῳ τὸν πραχυοειδῶν θάλασσαν χαλινώσας πρεσκεύασε. τίνες δὲ Ⓐ ἐπάραντες φωναὶ τῇ θαλάσσῃ ποταμοί, ἀλλ' ἢ Ⓐ μαθηταὶ

παὶ τῦ Κυρίυ πάντως; ποταμοὶ γὰρ, ⓜ ἀπόστολοι, ὡς ἐκ τῆς ἀπαύστου πηγῆς Χριστῦ προελθόντες καὶ ὃ φάσκει ῥητὸν, Ο πιστεύων εἰς ἐμὲ, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. Ἐ ὁ μὲ Κύριος ἦν μαρτυρῶν ἐκ ἐπαύετο· ⓜ ἀπόστολοι τῆς δικαιοσύνης οὐκ ἀφίσαντο, ἐν τῇ θαλάττῃ κυμαινόμενοι. τὸν Κύριον γὰρ πεταρτῃ φυλακῇ τῆς νυκτὸς βαδίζοντα καὶ νῶτα τῆς θαλάσσης καταπατήσαντες, ἔδοξαν φαντάσμα εἶναι). ποῖον φάντασμα; ἡ δούλη τῦ διαπόντιυ ἐγνώρισεν, ᾗ ⓜ μαθηταὶ τῦ διαπόντιυ οὐκ ἐγνώρισαν; ἔχοντες αὐτὸν τοιοῦτον δεσπότην ἦν μετ' αὐτῶν, ἀμφιβάλλοι, καταπατήσαντες αὐτῦ τὰ νῶτα τῆς θαλάσσης χρεῖα τοιούτυ; ὐχὶ ἄνδρες ἰουδαῖοι τῆς Μωυσαϊκῆς βακτηρίας τὸ βύθιον κόλπον γαμετώσας, ᾗ σὺν ὑοῖς Ισραὴλ κεκοπακότες πολὺ πρόσθεν καὶ ἀναβάσας; ἔδοξαν φάντασμα εἶναι), ᾗ ἐφοβήθησαν. ὕτως ἐφοβήθησαν φίλον, ὃ οὐκ ἦν φίλος. ἐφοβήθησαν γὰρ, τὸ λιμένα τῦ ζωῆς καταπατήσαντες πλησιάσαντα. πάντων ἦ φοβηθέντων ὁ Πέτρος πλησιάσας, ἔφη πρὸς τὸν Κύριον· Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σὲ ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ ᾗ Κύριος πρὸς αὐτὸν, ἐλθέ. Εἶτα πρὸς τὸν μαθητάς, Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. σὺ φαντάζῃ, ἀλλ' ἀληθεύω. ἐγὼ γὰρ ἡ ἀλήθεια σὰν ἦλθον θεραπεῦσαι, ἵνα σὸν φόβον ἐξέλθω καταργήσω. ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. Τί δοκεῖτε τῇ τῶν ἀνέμων ἐμπνεύσει; ᾗ σεῖσμὸν ἔλεγε ὃ φάσκει ῥητὸν, Ο ἐξάγων ἀνέμους ἐκ θησαυρῶν αὐτῦ; ᾗ νῦν τὸν ἀνέμους ἐξέκαλεν, ὐχ ἵνα καταξέω ὑμᾶς, ἀλλ' ἵνα σπείξω. Ταῦτα τῦ Κυρίου λέγοντος, πάλιν ὁ Πέτρος πεισπνεύσας, ὡς θερμὸς τῇ πίστει, ἀπεκρίνατο λέγων· Κύριε, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ τοῖς ῥήμασι γνωριζόμενος, ᾗ τοῖς πράγμασιν ἀμφιβαλλόμενος (οὐδὲν μὲν γὰρ σε καπνισθέντα μὴν τὴν θαλάσσαν πεζεύοντα) εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σὲ ἐπὶ τὰ ὕδατα. ὁ ᾗ Κύριος πρὸς αὐτόν· ἐλθέ, ἐπὸ ἔχρις πίστιν βαστάζουσάν σε. σὺν γὰρ εἰρωνείᾳ χρείζομεν. εἰ μὴ πιστεύεις, ὑ βαδίζεις· τῦ ᾗ Πέτρυ καταπνεύσαντος πρὸς τὴν τῦ Κυρίου ἐπαγγελίαν, ἤρξατο χρεῖα τῦ θαλάσσην, ἔχειν τὴν πίστιν ἀκλυδώνιστον. ὡς ᾗ πρέπον μικρὸν; ὅπῃ μὲν θεσπέσιος ἰὼν ἔξει, ᾗ ὅπῃ δουλεύων, ὡς μὲν θεσπέσιος κλονούμενος, ἐδίσασι, ἐνεχομένων, ᾗ πρὸς ἑαυτὸν ἤρξατο λέγειν· ἄπιστον ὃ φαινόμενον. τὴν θάλασσαν πέζεύω, ἡ ὑγρὰ κάπ ἐκβάλλει. ὁ τάτῳ τῦ Πέτρυ διαζόντος ἡ σύνδουλος θάλασσα, ὡς ὅτι ἀπίστου δούλου, ἤρξατο κυματοῦσθαι, ἐ παδοῦσι τ σύνδουλον, ᾗ καταποντίζειν ⓜ ἄπιστον. ὅθεν ὁ Πέτρος κατεμόησας, ὅτι ἡ μὲ πίστις τὴν βάσιν παρέχει, ἡ ᾗ ἀπιστία κλυδώνιον ἔφερεν, ἔκραξε λέγων· Επισάτα, σῶσον, ἀπόλλυμαι. τί λέγεις, ὦ Πέτρε; ὅτι κλυδωνίᾳ, τότε γνωείζεις ⓜ διαπόντιον; τί δῶ ὁ Χριστός; ᾗ καταλιμπάνω σε τῷ βυθῷ, ἐκτείνω τὴν χεῖρα. Τὰ γὰρ πάντα ἐν τῇ χειρὶ βαστάζω. ἐκτείνας ᾗ τὴν χεῖρα, φησὶν, ὁ Κύριος ἐπιλαβόμενος αὐτῦ, ᾗ λέγει αὐτῷ, ὀλιγόπιστε, Εἰς τί ἐδίσασας; "πολλὴ τῆς ἀποστόλων ἡ δισσότης. πρὸ τῆς διακρίσεως ἐκλυόμενοι· μετὰ τὴν διάκρισιν ἐν βεβαίοις καρπωσάμενοι, ἀνεβεβαιάλυτοι τῇ πίστει γενόμενοι. ὅτι ᾗ πρὸ τῆς διακρίσεως ἐκλυόμενοι πολλαῖς ἀμφιβολίαις, ἦκυες δεσπίους, πῶς ὀφίας γυμνόμενος πρεσπλθον ⓜ ἀπόστολοι τῷ Κυρίῳ λέγοντες, Απόλυσον ⓜ ὄχλον, ὅτι ἔρημός ὅστιν ὁ τόπος, ὅπως ἀπελθόντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας, ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. ὅρα μοι ᾗ ἐνταῦθα, πῶς ἄπιστον ὃ ἀγαπητόν. ᾧ σωτῆρι πρεσπλθον λέγοντες, Απόλυσον ⓜ ὄχλον, ὅτι ἔρημός ὅστιν ὁ τόπος. ὁ ᾗ Κύριος πρὸς αὐτούς· Απόλυσον ⓜ ὄχλον; τί μοι ἀδοξίαν πρεσάπτετε; τί καταψηφίζεσθε τῦ διδασκάλυ; Απόλυσον τὸν ὄχλους, ἵνα ἀγοράσωσι βρώματα; ᾗ τί ἐρεῦσιν ⓜ πρεσάγοντες αὐτοῖς τὸν ἄρτους; ὅτι ἐμοῦ πρόντος ὔτοι ἄρτους ἀγοράσουσιν. Εἰ μὴ ἦμεν ἄρτος, καλῶς ὁ Απόλυσον ἐπετίπτετο· νῦν ᾗ ἄρτος ὢν ἄρτον, πῶς Απόλυσον πιστεύεις τὸν πρεσμένοντά μοι; ⓜ ὄχλοι πρεσμένοντες, κἀγὼ τὸν πρεσμένοντα ἀπολάσω; ποῖος ποιμὴν προβάτων πιστὸς τάτο; ἐγὼ δὲ Δαυὶδ εἰ δὲ λευκῷ λάκκῳ τὸν Αμβακοὺμ φακοφόρον πρίπεμψα·

ἐγὼ τοῖς ἰδίοις Ισραὴλ ὅτι ἔτη πολλὰ εἰχόμην ὑμῶν ὁ μόνος ἐχρήσω τοῖς ἀλλοτρίοις, καὶ σὺ τοῖς ἀλλοτρίοις λιμαγχόνησω; ἀμὴν λέγω, οὐδαμοῦ. ⁂ δὸς τι ὑμεῖς αὐτοῖς φαγεῖν. ⁂ ἦ ἀπόστολοί φασι, δῶμεν αὐτοῖς ἡμεῖς φαγεῖν; πόθεν δῶμεν" τοῖς ὅπου παγίδι μηδὲν ἄρειν εἰς ὁδόν; πλεῖον πάντα ἄρτων καὶ δύο ἰχθύων οὐκ ἔχομεν τι πλέον. καὶ τί εἰσι ταῦτα εἰς πεντακισχιλίους ἄνδρας ἄνευ γυναικῶν καὶ παιδίων; ὁ ⁂ Κύριος φησι πρὸς αὐτούς· πόθεν δῶτε, ἔχετε ὃ Ματθ. ιζ. ιε. ζητοφυλάκιον τῆς πίστεως. οὐκ εἶπεν ὑμῖν, ὅτι Εἰ μὴ ἔχετε πίστιν, ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ γενήσεται· ἢ ἵνα μίσησωσι, καὶ ἄρτοι καὶ πληθυνθῶσιν; δὸς τι αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. τὴν ⁂ ἀπιστίαν θέλων, καὶ πρὸς τὴν δόσιν ἀληθῶτων, ὁ Κύριος πρὸς αὐτοὺς· διακλίνατε τοὺς ὄχλους· ἐγὼ τῇ ἀφθονίᾳ σύλλογμαι. ἵνα καὶ ὑπηρετῶμεν τοῖς δούλοις ὑπηρετῶν. ἄρχομαι γὰρ μὲν τοῦτο ὃ ὑπισχνοῦμαι. ἐγὼ δὲ Ἀδὰμ ιι. ιβ. ὑπηρέτησα εἰς δὲ ⁂ παραδείσῳ. ὃ οὐκ ἠπιλθον, καὶ ὧδε ὑ ⁂ παρτῶμαι. ἔστι ⁂ πόντος εἰ- * * πεῖν πᾶν, ἐς ποτὲ ὁ Θεὸς τὸν Ἀδὰμ ἐξεκενίδω μετῆλθεν. ἄκρως σπουδαῖος. καλὸν γὰρ ἀπο- * * δοῦναι τῆς σὺν τῆς ἡμέρας τῆς πλουτοῦς τὸ Θεοῦ δημιουργίας, εἰ μὴ τὸν ἐπαγγελίαν ἐπιτελέσωμεν. ἀφ' ὧν γὰρ καὶ τῷ Ἀδὰμ μόνῳ ὁ δημιουργὸς ὑπηρέτησεν, ὁμοῦ καὶ δημιουργὸν, καὶ χαριεῖται αὐτὸν λαμβάνων τῶν ἑαυτῷ κτισμάτων. ἵνα πῶς ὅτι ⁂ παρ- ιβ. δείσῳ ἐδημιουργὸς καθῆκας τὸν Ἀδὰμ ὅτι ὑψηλοῦ τόπου, πρόσταγμα αὐτῷ ἔκαστον τῶν ζώων. ὁ διαστὰς δὲ ἔχει καὶ πεπήρτισαν δούλῳ ὑπηρετῶν, ὃ ἰδίῳ κτίσματι· ἀφ' ὧν καὶ ἐν ⁂ παραδείσῳ ὑπὸ βαπτιζόμενοι οὐ πεπήρτισαν ὑπηρετοῦσαν τοῖς δούλοις, ἀπέκλινεν αὐτοῖς ὅτι χόρτον, καὶ λαχανα τοῖς ἀρτύσι ἔκλασεν, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς πρόσφερειν, πέφυκε, πληθύνων, θαυματουργῶν, ἃ δίδοται χορηγῶν. ἀφ' ὧν καὶ ἐν τῷ ⁂ παραδείσῳ τῆς ἀρ- ιδ. χαίας δημιουργίας φέρον τὸν ἀγαθότητα, καθίσας τὸν Ἀδὰμ ὅτι ὑψηλοῦ πόπτου, παρῆλθεν ἕν ἕκαστον τῶν ζώων ὁ δημιουργὸς, ἵνα εἴ τι βούληται ὁ Ἀδὰμ, τοῦτο αὐτὸ καλέσῃ, κτισμάτων λαμβάνων τῶν ἑαυτῷ κτισμάτων· ὅπερ ἡ γραφὴ πρέπει Γεν. β. ιθ. λέγουσα, Καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς ἔτι ὠκ τῆς γῆς πᾶν θηρία τοῦ ἀγροῦ, καὶ πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἤγαγεν αὐτὰ πρὸς ⁂ Ἀδὰμ ἰδεῖν τί καλέσει αὐτά. μάθωσιν, ὅτι ἀφ' ἑαυτῶν πλάσθησαν. τὸν ἐμὸν δίκαιον οἰκειοῦμαι. μὴ τοσοῦτον ὅτι ἀγέλαν, ἢ ὅτι ἄλλης κλίσεως, ὅτι ὅτι τοῦ αἰθέρος; ὅτι ἀλλὰ μόνον ἰδίαις χερσὶ ἔπλασεν, αὐτῷ μόνῳ ὑπηρέτησεν ὁ δημιουργὸς, τοῦτο μὲν, τῇ τῶν ζώων ⁂ παραγωγῇ, τοῦτο δὲ, διὰ τῆς τῶν ὀνομάτων καλλονῆς. ἀφ' ὧν καὶ διὰ τῆς ὀνομάσεως μόνον τοὺς ἑαυτῷ μαθητὰς, ἤρξατο νίπτειν αὐτῶν τοὺς πόδας, τῆς ἀρχαίας δημιουργίας τὸν ἔμφασιν παιζῶν. τοῦ δὲ Πέτρου ἀπὸ βλασφημίας ⁂ παιτ- ιε. μόνου τὸν τῶν ποδῶν νίψιν, ὁ Κύριος πρὸς αὐτὸν, Ἐὰν μή σε νίψω σοῦ τοὺς πόδας, οὐκ ἔχεις Ιωαν. γ. ιγ. μέρος μετ' ἐμοῦ. ἐγὼ εἰμὶ ὁ τῷ Ἀδὰμ ὑπηρετήσας, τοῦτο μὲν, ἃ ζῶα ⁂ παραγαγὼν, τοῦτο δὲ, τὸν τῶν ὀνομάτων καλλονὴν, ἀφ' ὧν καὶ ὁ ἐμὸν δι' ἑαυτῷ αὐτῷ προσάγων. ἀφ' ὧν δίκαιον, φίλε, ὅπως ὁ αὐθέντης οὐ κλίσεσιν ἀσύγκριτον καὶ ἀρέτου ἔργων τοῦ Θεοῦ· ἀφ' ὧν καὶ αὐτὸν μόνον γέγραπται, Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' Γεν. α. κζ. εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν. πολλὴ ἀρέτης Θεοῦ πρὸς ⁂ ἄνθρωπον. καὶ ὁ μὲν δημιουργὸς τοσαύτης δόξης ⁂ Ἀδὰμ ἠξίωσεν, οἵας ἄλλη κλίσις καθάπαξ οὐ μετέχει· ὁ δὲ Ἀδὰμ ὀλιγωρήσας, ἀφωλίσθησαν εἰς ⁂ τοῦ ἅδου πυθμένα, ἀπὸ βασιλείας πεωχίσθησαν, ὡς γίνεσθαι ⁂ διαστῆναι ἐδούλου, ⁂ πάντα ἀρχὴν πρόσταγμα, τὸ βαρέπιπαν ἡμφιεσμένον, μήτε ῥᾳδίως ὑπερθυμῶντα, ⁂ φιλακὴ σωτηρίᾳ καὶ ἑκάστῳ τῷ Θεῷ σωζόμενον, ὡς κλέπτειν, ἀπὸ δένδροι κρυπτόμενον, ⁂ δοξάζοντι τὸν ⁂ παράδεισον ὑπόλαιπα, ἀφέσεσι τὸ ⁂ παράδεισον γίνεσθαι, καὶ κατ' ἀγαθοῦ τὸ ⁂ παράδεισον παρασχόμενον· ἵνα βλέπων τὸν ζημίαν τοῦ ⁂ παραδείσου, μὴ παύσηται μεμφόμενος τὸν ματαίαν συμβουλίαν. τί γὰρ ἕτερον ἔπαθεν ὁ Ἀδὰμ, ἔξω τοῦ ⁂ παραδείσου τὸν κατοίκησιν ἔχων, σκάπτειν, κάμνειν,

κάμνων, μεταλλεύων, βωλοτροφῶν, ἱδρῶτι πόνου τὸν ἄρτον καταλυόμενος, ἢ σπείρει μεγάλῳ σώματι τὴν γαμετὴν, φάσκων ὅτως· ἴδε σὺ τὰς συμβουλίας ⸓ κέρδη· ἵνα σὺ τῷ ὄφει περιπαίζῃς, ἐγὼ τῆς τοῦ Θεοῦ δωρεᾶς ἠλλοτρίωμαι; οὐχ οὕτως ἔχουσι μοι λέγουσα, γύναι, ἐὰν γεύσῃ τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ, γνώσῃ μαχαίρας; ὁ Θεὸς με ποιεῖ ἐπηρεάλω μὴ τὴν βρῶσιν τοῦ ἀπηγορευμένου καρποῦ; πῶς οὖν ὁ Θεὸς σκαφὰς ἀνελεήμων, ὁ μαχαίρας τεισάμενος θύραθεν; σὺ ἀσφαλὴς, κἀγὼ μαίνομαι. τὸν πλησίον ἀπώλεσα, καὶ βοηθὸν οὐχ εὕρηκα. οἴμοι, γύναι Εὔα, θανάτου μήτηρ, ἀπάτης γενέτειρα, παραβάσεως ἐκλήτειρα, δράκοντος αὐτομάτου ἀγαπήτειρα, ἀβρολίκνου μηχανημάτων ὑποτύπωσις ὀργάνου. ἄπιθι, γύναι· τί μοι τὴν ἀθανασίαν ἐθήρευσας; τί μοι τὴν βασιλικὴν στολὴν ἔφυρας; ἰοῦ οὐχ ὑφάνας, διέῤῥηξας. τί μοι φύλλα συκῆς ῥάπτειν ἐδίδαξας; τί μοι καρπὸν παγίδευτικὸν περιήγαγες, γύναι γενητόν με, λέγουσα, δίξαι, φάγε τοῦ φθονηθέντος σοι καρποῦ; ἢ δ' ἂν γὰρ ἡμέρᾳ φάγῃ, διχοτομηθήσεταί σε ⸓ ὀφθαλμοὶ, καὶ ἔσῃ ὡς Θεὸς γινώσκων καλὸν καὶ πονηρόν. οἵ ἐπερράξας, γύναι; ἐτυφλώθην, οὐ βλέπω. ὃ κακὸν ἐποίησα, τὸ καλὸν ἀπεπήδησεν. ὥσπερ ἡ ἀκτὶς μοχθῶ, οὐχ ὡς Θεὸς αὐξηνθῶ. ἄπιθι, γύναι, οὐκ οἶδας τίς εἶ. περὶ τοῦ ζωοφθορῆσαι τὸν λύσιν ζητῶ. οὐ φέρω ⸓ κόπον, σὺ ἀμέλιμνος μὴ οὖσα, οὐκ αἰσθάνῃ τῆς ὀδύνης. ὅτι τάχα πλησιάσεις, τότε τῆς ἀποφάσεως ἐπιμνησθήσῃ. ἄπιθι, ἀφορήτων μοι κακῶν ἐγένου περίξενος, γύναι, τὸν γλυκὺν περιστάντων ἐργάσασθαι, ὃν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου τὸν ἄρτον ἐσθίειν· ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἡ γῆ ἀνατέλλειν μοι προστάττει. ταῦτὰ μοὶ τὸν ἀπόφασιν ἔλεγον. τί ποιήσω; πότε δίκελλαν χαλκεύσω; πότε ἄροτρον κατασκευάσω; πότε βοῦς ζυγῷ πιέζεσθαι διδάξω; πότε πλάκας ἐγείρω; πότε σπέρμα ῥίψω; πότε σάκκον περιβάλλω; πότε δρέπανον ὀξύνω; πότε δράγμα θερίσω; πότε ἅμαξαν γεμίσω; πότε ἅλωνα καθαρίσω; πότε βοικόλιον χοράζω; πότε πλοῦτον συμπήξω; πότε ζύμιον ἐγκρύψω; πότε ἄρτον σχηματίσω; πότε ὀπτῆρας ἐκκαύσω; οὐ φέρω τὸν ὀδυνῶν. μετὰ πόσων μόχθων ἐδρώτων ἐσθίω ⸓ ἄρτον; ἴδε πόσων κακῶν γέγονάς μοι περίξενος, γύναι, ζωὴ περισωρευθεῖσα, καὶ θανάτου λυθεῖσα; ὅσσων θανάτων περίξενος ἡ γυνὴ, ἔκστοτε, καὶ νῦν. καὶ μή μοι τόπον λέγητε περὶ γυναικὸς κατασιασέντα τὸ τῶν γυναικῶν σύστημα, ἀποδιῶναί με τὸ ἔλκημα, εἰ θέλουσιν ἀποδίξασθαι. μὴ ἐμοὶ ὀργιζέσθωσαν, ἀλλὰ τῷ χειροφόρῳ Παύλῳ. εἰ τολμῶσιν ὑβρίζειν, ἐκεῖνον ὑβριζέτωσαν. ἡμεῖς ὡς ἐκείνου μαθηταὶ, τὰ ἐκείνου παρεγυμνώμεθα ῥήματα, οὐχ ἡμέτερα κατηργάσμεθα. ἀκουσάτωσαν Παύλου διὰ ἡμῶν βοῶντος, Ἡρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ. φοβοῦμαι δὲ μήπως ὡς ὁ ὄφις ἐξηπάτησεν Εὔαν, καὶ ὑμᾶς ἀπατήσῃ. ὁρᾷς ὅτι οὐχ ὁ ἀνὴρ ἐξελίθη, ἀλλ' ἡ γυνὴ ἠπατήθη; τίς ἡ ἀπατηθεῖσα; τίς ἡ τῷ ὄφει περιπαίξασα; ἡ ὀφιόστομος καὶ ἰοβόλος γυνή. τίς περισπείρας τῷ ὄφει; ἡ διεμπτώματα μηχανῶσα. σὺ δὲ ἰοῦ σὺ τῷ ἐκδύσῃ, πλὴν αὐτῆς καὶ τοῦ ἄνδρος αὐτῆς· μὴ μέντοι τὸν μόσχον, μήτε ἄλλο τι φοβηθῇς, εἰσέρχεται πλαζόμενον, ῥεμβόμενον, ποῦ τρέχειν θέλει, περὶ τῆς ζωοφθορᾶς τὸν γάμον τὸν μυριοπαθείαν μηχανῶσα. Εἰ περὶ τῷ ἀνδρὶ, οὐκ ἂν ἐπλησίαζεν ὁ ὄφις τῷ ὄφει. ἔχω τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἄῤῥητε, καὶ ἐδιδάξατο. γυνὴ γὰρ νομίμῳ ἀνδρὶ αἰεὶ ζωοῦσα, ἄχρι θανάτου φθορεὺς οὐχ εὑρεθήσεται, κἂν θέλῃ, οὐ δίκαιον, μοιχείαν οὐκ εἰσπράξεται. χωρισθέντος δὲ τοῦ ἀνδρὸς, καὶ μετ' ἀπέλευσιν ἡ ζωοδοτοῦσα, εὐεπιρράστως ἔχει. πρὸς ἄλλαχοῦ αἱ ζωοφθορᾶς περάξεις ἐπιτηδεύουσιν αἱ τῶν νομίμων ἀνδρῶν χωρίζεσθαι γυναῖκες, εἰ μὴ ἐν τοῖς μάρτυρίοις, περὶ φάσει τῆς ἰκεσίας, τοῖς χαμαιλεύταις ζωοφθορήσασθαι, καὶ αὐτῶν τῶν μαρτύρων καταφρονοῦσαι; πολλάκις γὰρ ἡ κατὰ τῶν μαρτύρων ὀμοῦσι μὴ ἀληθήσαι καὶ ἀληθεύσεις. ὦ πόσων κακῶν Εὔα διδάκτρια, τῶν ἀγαθῶν ἀφαίρεσις; ἐπὶ πᾶσιν μὲν γυναῖκες

γυναῖκες

γυναῖκες αἱ σωφρονισθῶσιν ἐρῶσαι σφοδρῶς καὶ ἀνδρείας (πολλὴ γὰρ ἀσθένεια καὶ ἡ γυναικεία, ὡς καὶ ἡ ἀνδρεία, ὡς καὶ ἡ ἀγγελικὴ) καὶ ὅσαι γυναῖκες σωφρονισθῶσιν ἐρῶσι, τῇ πρώτῃ ἀκολουθοῦσι, τῷ Σωσάννῃ πολοῦσι, τῷ Σάρρᾳ ἀπαίζονται, τῷ Ρεβέκκᾳ πειστοῦνται· ὅσαι δὲ σωφρονισθεῖσαι ἐπὶ τοῖς εἶσι, ὡς ἡ Εὔα, πλανῶνται, ὡς ἡ Αἰγυπτία συνεφέρουσιν, ὡς ἡ Δαλιδὰς ξυρῶσιν, ὡς Ἰεζάβελ τὸν ἀθῶον φονεύουσι. καθολικὸς ὁ λόγος, οὐ μερικὸν τὸ ἀπόγραμμα· μὴ πάλιν ἡμῖν τὴν ἀθῶον σφαγὴν λέξῃς δεξάμενοι, ἀρξώμεθα τὰς ἀκοὰς διακρούεσθαι εἰς Δαλιδὰς ἡμᾶς εὐτρεπίζοντες. ἡμῖν τοίνυν λόγος σοφὸς· ἀποστολικὸς ὁ λόγος. Δαλιδᾷ τῷ Εὔᾳ τὸ ἀπόγραμμα. ἐξ ὧν δὲ τῇ σωμασταίᾳ σφειδόμεθα τὰ αὐτὰ ἀναχεφαλαιούμεθα, μάρτυρα τῶν λεγομένων Παῦλον παραλαμβάνοντες Εἰρηκότα, Ἁρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἑνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἁγνὴν παραστῆσαι τῷ Χριστῷ· μή πως ὡς ὁ ὄφις ἐξηπάτησεν Εὔαν, γυναῖκα Ἀδάμ, τὰ σφάλματος τοῦ αἰτίαν". καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ἀπόστολος, Ἀδὰμ, φησὶν, οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ τοῦτο γυνὴ Εὔα ἀπατηθεῖσα ἐν παραβάσει γέγονε. σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἁγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης, οὐ μετὰ ἀκολασίας. εἶπε, σωθήσεται διὰ τῆς τεκνοποιίας, οὐχ ὡς ἡ Εὔα Καὶν ἔτεκεν, ἀλλ' ὡς ἡ πρῶτος Χριστὸν ἐκυοφόρησεν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος ἅμα τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Β. Κορ. ια. β.

α. Τιμ. β. ιδ.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟ, ΕΥΞΑΣΘΕ, ΚΑΙ ΑΠΟΔΩΤΕ ΚΥΡΙΩ ΤΟΝ ΘΕΟΝ ΗΜΩΝ.

Λογ. θ.

Ψαλμ. οα. ιβ.

Ex Mss. Regio Lut. emend. ex Mss. Cæsar.

Ἐμὲ τὸν κόσμου τοῦτον διδάσκαλον ποιεῖς τοῦ τῶν γραμμάτων γνῶσιν τοὺς παῖδας ἀναγνῶναι· ἐμὲ δὲ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλον ποιεῖς τοῦ τῶν καθηγουμένων πλείονας τοὺς μαθητὰς ἐκδιδάσκειν. καὶ ἔστιν, ἀγαπητοί, καταμαθεῖν ἀκριβῶς ἐκ τῶν ἀρτίως ἡμῖν ἐπομαγωνισθέντων τὸ ὄφελος τοῦ τῶν Εἰρηναίων ἀκριβέστατον ἀληθές. τί γὰρ νῦν ἔλεγεν ὁ τῶν πνευμάτων προφήτης, ὁ μεγαλεγράφος Δαυΐδ; Εὔξασθε, καὶ ἀπόδοτε Κυρίῳ τὸν Θεὸν ἡμῶν. οἷς ὡς ἡ μακαρία Ἰουδὶθ, τὸν Βαβυλωνίου ποτὲ Ὀλοφέρνου μετὰ τοῦ ἰδίου στρατοπέδου τοῦ Ἱερουσαλὴμ περικυκλώσαντος, καὶ πάσας τὰς ἐν τῇ πόλει εἰσαγούσας ὑδροποσίας πηγὰς ἀφανισάντος, λιμῷ δὲ ὕδατος ὀλιγωρίους τοὺς Ἑβραίους" ἑτοίμους εἶδε) ἑαυτὴν τε καὶ τοῦ πόλιν παραδιδόναι τῷ τοῦ ἀνάγκης αὐτοῖς ἐπιλαβούσῃ· προελθοῦσα δὲ ἡ μακαρία σκηνῇ μὲν ἀνθρώπῳ φερομένῳ δὲ πνεύματι βουλήματι διεκώλυε τὴν πόλεως τοῦ παράδοσιν γίνεσθαι. ἑαυτὴν δὲ δεξαμένη τοῖς τηλικούτοις στρατοπέδοις μάχεσθαι καὶ πολεμήσασα, δὲ ἐκδικήσασα τὸν ἴδιον γένος, καὶ τὴν πόλιν ἀνεσώσασθαι βουλομένην, Θεῷ πίστις βύσασα, τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ ἑαυτὴν τοῖς τῶν ἐναντίων πόλεμοι ὑπέδωκεν ἕλεγε τοῖς ἱερεῦσι καὶ πᾶσι τοῖς πιστοῖς ἀνθρώποις· Εὔξασθε, καὶ ἀπόδοτε Κυρίῳ τὸν Θεὸν ἡμῶν. ἡ καὶ ἐξελθοῦσα τῆς πόλεως, ἐπέρας ἤδη καταλαβοῦσης, μιᾶς ἡμερῶν παρεπιδήμου, ὑπεστρώτο τὰ λαβοῦσα μεμαντευμένα τῇ πίστει (ἃ γὰρ ἐβούλετο τοῖς Ἑλληνικοῖς ἀπεχρᾶσθαι βρώμασιν Ἰουδαία τυγχάνουσα, καὶ ὑπὸ τὸν νόμον κωλυομένη) ἐμοιμήσατο δὲ Ὀλοφέρνη, ὡς προσφυῶς, τὸν τολμηρὸν καθαρᾷ καὶ κόσμῳ γυναικείῳ θυμηδίᾳ, ἐξανδραποδίσασα καὶ ἀλλόφυλον τῇ ὑπερθυμίᾳ τῇ πρὸς γυναῖκα, ἑαυτὴν μὲν διεφύλαξεν ἀχρεῶντον· τῇ γὰρ σωφροσύνῃ οὐκ ἐμιάνετο. νήπιος γὰρ τοῦ στρατοπέδου καθεύδοντος, καὶ τοῦ Ὀλοφέρνου οἴνῳ πολλῷ κεκαρωμένου, λαβοῦσα θύραθεν τὸν ἐστερημένον αὐτὸν μαχαίρᾳ ἀπεκεφάλισεν αὐτόν." δῆλον Θεοῦ ἐνδυναμοῦντος τὸν δοῦλον

Ἰουδ. ιγ. ιε.

ἀπὸ τῆς νεμνίδος. ἐν αὐτῇ γὰρ τῇ νυκτὶ, ἐν ᾗ ὠδραγάθησε, νικηφόρος ὅπλα τὴν πόλιν ἀναδραμῶσα, καὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῆς ἀφ' τῶν τείχους καλάσασα, θρίαμβον αὐτοῖ πᾶσι τοῖς ἀλλοφύλοις ἐδείκνυεν· ὡς τῇ ἐπαύριον θεωρήσαντας τοὺς ἀλλοφύλους ⓜ ἑαυτῶν στρατοπεδάρχην ἀπὸ μιᾶς γυναικὸς αἱρεθῆναι, δειλίᾳ πολλῇ καὶ φόβῳ πολλῷ πιαθέντας φθύφθ ἀπὸ προσώπου τῶν Ἑβραίων, καὶ πληρωθὲν ὃ γεγραμμένον, Πῶς διώξει εἷς χιλίους, καὶ δύο μετακινήσουσι μυριάδας; εὑρίσκεται γὰρ ὁ μὲ ἀνδρειότατος Σαμψὼν μόνος χιλίους διώξας, καὶ ἀνδρειοτάτη Ἰουδὴθ μία τῆς ἰδίας θεραπαινίδος ταῖς μυριάδας τῶν ἀλλοφύλων μετακινήσασα. ὁρᾷς πόσον ἐστὶν ἀγαθὸν τὸ βύξασθαι, καὶ ἀποδοῦναι Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν; Ἐζεκίας γὰρ ὁ βασιλεὺς πιστὸς ἀνὴρ ἦν τῷ ἀρχῇ, καὶ πιστὸς μᾶλλον καὶ εὐχῇ, ἣ ὅπλοις [ὡς] καὶ γραπωτικῇ δυνάμει ὑπερμαθόμενος, πρὸ ἐλπίδα ἐποίει τὰ τῶν πολεμίων νικήματα. ἀμέλει γοῦν τὸν Σεναχαρὶμ μὴ πολλοῦ ὄγκου βαρβάρων ἐπιλαθόντες, καὶ τὸν Ἱερουσαλὴμ ἀπειλήσαντες, καὶ ἀπειδίζοντες Θεὸν καὶ σὺν πιστεύοντας εἰς αὐτὸν ἀνθρώπους, ὕβρεις γὰ ἐγλεφάρους πέμψαντος τῷ Ἐζεκίᾳ καὶ Θεοῦ ᾧ αὐτὸν, δεξάμενος ὁ βιβλίον ὁ Ἐζεκίας, καὶ ἀναγνοὺς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἤνυξατο καὶ ἀπέδωκε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. ὅθεν ἀνδρεῖον μὲν τὸ βεβιέχοντες αὐτὸν καθεύδοντα ἠλθύθερωσε. οὕτως ἀληθῶς καὶ θαυμαστῶς τὸν ἀνδρὰ Θεοῦ βοηθεῖν ἐλάμβανεν. εἷς γὰρ ἄγγελος ἀπὸ ὑψηλῶν ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ χιλιάδας τῶν ἀλλοφύλων· ἀνῄρει, μηδενὸς αὐτῷ ἰσχύοντος πρὸς τὸν τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ ὁρμὸν ἀντιστῆναι, ἵνα παιδευθῶσι τὰ τῶν ἀλλοφύλων ἡμῖν τοῦ Θεοῦ γλαῦκα βλάσφημον μὴ ὀξύνειν. Τοσοῦτον ἀγαθόν ἐστιν, ἀγαπητοί, τὸ εὔξασθαι, καὶ ἀποδοῦναι Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. Δαβὶδ γὰρ ὁ σοφώτατος, ὅτι Σαοὺλ τὸν βασιλέως Ἰσραὴλ, τῶν ἀλλοφύλων ὑπεραλγοπαθούντων καὶ τὸν Ἰσραηλιτῶν ἡμῶν, καὶ ἕνα προβεβλημένου πρὸς μονομαχίαν ἄνδρα τῆ τοῦ σώματος ῥώμῃ γίγαντα, τῇ τῆς φρονήσεως γνώμῃ ὑπὸ γίγαντα, μεγάλα λαλοῦντα, καὶ μεγάλα ἐπαγγελλόμενον (οὗτος γὰρ ὡς οἶμαι Γολιάθ· οὗ δὲ μέγεθος Ἑβραίων παῖδες θεωρήσαντες, δειλίᾳ καὶ φόβῳ πιαθέντες πολλῷ συνείχοντο, τὸν τοῦ πολέμου συμβολὴν ἀποφυγόντες) γοῦν ὁ ἀγχίνους Δαβὶδ, ὅτι οὐδὲν ἰσχὺν πρὸς νίκην ὁλκὴ σώματος, ὅτι ὅπλων καὶ ἵππων ἀνδράποδον (Οὐ σώζεται γὰρ βασιλεὺς ἐν πολλῇ δυνάμει, καὶ γίγας οὐ σωθήσεται ἐν πλήθει ἰσχύος αὐτοῦ. ψευδὴς ἵππος εἰς σωτηρίαν· ἐν δὲ πλήθει δυνάμεως αὐτοῦ οὐ σωθήσεται) λαβὼν πέντε λίθους, σύμβολον τῆς τοῦ Θεοῦ διδομένης αὐτοῖς πίστεως τοῦ, ὁ μικρὸς, ὁ νεώτερος, ὁ τοῦ τοῖς ἰδίοις καὶ τοῖς ἀλλοφύλοις ἀξιουδοκιμούμενος, μιᾷ λίθῳ βολῇ καὶ τῷ μετώπῳ τύψας, ὅτι σώματος ἔφερε ⓜ ὑπερήφανον γίγαντα. ἐστὶν, ἀγαπητοὶ, ζητήσεως ἄξιον, πῶς καὶ τῷ μετώπου λαβὼν ὁ Γολιάθ, οὐκ εἰς τὰ ὀπίσω ἐπέστρεπτο, ἀλλ' ὅτι πρόσωπον ἐρρήγνυτο. ἢ δῆλον, ὅτι δι' ἡμᾶς, ὅτι ἀγγέλου ἡμῶν ἐχθρὸς ὅπλα τῷ θεομαχίᾳ, ὅτι πρόσωπον αὐτοῦ ἀχαρίζων. ὅτως ἀγαθόν ἐστὶ τὸ εὔξασθαι καὶ ἀποδοῦναι Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. Μωϋσῆς γὰρ ὁ μεγάλειος ⓜ τῶν Ἑβραίων λαὸν ἐκ τῆς Αἰγύπτου μετθμαγάγησε, καὶ ἐλθὼν πρὸς τὰ ῥεῖθρα τῆς ἐρυθρᾶς θαλάσσης, καὶ τῶν Αἰγυπτίων μὲν ὄχλου ἰσχυροῦ καὶ πολυαρίθμου ὑπεδραμόντων, τῶν δὲ Ἑβραίων μὴ δυναμένων μηδὲ τῷ πολέμῳ ἀντιτῖναι, μηδὲ διὰ τῆς φυγῆς τὸν ἑαυτῶν σωτηρίαν ἀξιοπιστάσθαι (ἐμπεφράχθει γὰρ αὐτοῖς θάλασσα ἄπλωτο φυγεῖν κωλύουσα, καὶ ὅπισθεν ὁ τῶν Αἰγυπτίων σκυτινὸς λαὸς ξιφήρης αὐτοῖς ἐπισείετο) καὶ ὅσον ἀδιαλήπτως ἦσαν ⓜ Ἑβραῖοι ὅτι τῇ τῶν πεφοβημένων ἐποίᾳ, ὁσοῦτον ἀληθῶς θεωρήσαντες ⓜ Φαραὼ σὺν Αἰγυπτίοις, τῷ φόβῳ ζωωθέντο, καὶ ἠλαυνόντο χύδην ταῖς φρονήσει, "ὅπερ ἀλαυνόμενα θάλασσα σφοδρῶν πνευσάντων ἀνέμων εἰς αὐτὸν· ὡς καὶ" ἀποτελμήσαντες ἀπὸ τὸν ὑπερβολὴν τοῦ φόβου λέγει πρὸς ⓜ Μωϋσέα· ὁρᾷς ὅσον καὶ ἐστ' αὐτὸν ἦκαι τὰ πρόβλητα τὸν τελθυκὸν, καὶ ὥσπερ εἰς τὰς ψυχὰς ἡμῶν ἐλυσσᾷ) ὁ φόβος; ἤδη γὰρ

γὰρ ἡμᾶς ἀπαλλᾶσιν ὀρνέων ζοίνιων ἡμέαθαι. ζωνιέντις ὡς εἰς ἑκάτιων ἵκαμθν, καὶ ὅτι πθμτάπασιν ἀποβάσι τὰ καθ' ἡμᾶς. τί μέλλεις, Μωϋσῆ; βέλτιον ἰῶ σὲ Αἰγύπτω τιθτάναι ἡμᾶς, ἢ σὲ ζωῦθα ὀζελθόντας ἰδεῖν τὰ ἱπία ἡμῶν ὑ ζαὶ γυναῖκας ὑ ἡμᾶς αὐτὸν ὀρνέων ζὲ χερσαίων ζοίνιων ὑ ἀπαρέγματα γιγνομένοις. τύτοις γὰρ μάλιζα πις βύσας ὁ Φαραὼ ὀδυνᾶς γέμει, ὑ ὡς σὸ χερσὶ ἔχων τὸ χῦρος, αἰθαδιάζεται, ζὲ τοὺς αὐτὸν τ Θεὸν θρα-
Εξοδ ιδ 13. συσμῷ. τότε Μωϋσῆς τοὺς αὐτὸν τί φησι; Μὴ φοβεῖσθε, μηδὲ δηλιᾶτε. βύξασθε καὶ ἀποδῶτε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ὑ ὄψεσθε τὸν τὸν σήμερον τὸν Θεὸν βοηθήσαν ὑμῖν δισσὸν ἡμῖν. Κύριος πολεμήσει ὑπὲρ ἡμῶν, ὑμεῖς δὲ σιωπήσατε. τῆς δὲ τοιαύτης βύλῆς τοὺς Θεὸν αἰσθομένους, αὖθις ἡ ὑγρὰ θάλασσα εἰς ξηρὰν μετισρέφετο, καὶ διέρχεσθαι αὖθις" καθυσθρ- χ τὴν ἐ
γή. καὶ ἰῶ ἰδεῖν, ἀγαπητὲ, θαυμαστὸν θέαμα, τὸν ποτε" ἀφεσμορφωμένους ἁλ- ιε γίνετα
λεσθν τότε ὀχλοῦντα, καὶ τάχος διώκειν, κυανίζοντα, μυκτίζοντα, ἀρρατῆς ἐκατέρωθεν τῷ Ισραὴλ τοὺς φεσπόμενον. καὶ ὅπου τοσοῦτον ἀπῆρτο χρεμαμένη τὸ ὕδωρ," ἕως τὸ Ισραὴλ (ὡς ὅτι δι' ἑνὸς ῥήματος ζὲ βάδην πορευόμενος) τὸ τῆς θαλάσσης ἐπῆρχετο πλάτος. ὑ αὖθις μὲν ὥσπερ ζῷα χλεπτόφορον πεδίον ἑώρασιν χαίροντες, ὧν ἦ ἐμποροὶ αὐτῶν Αἰγύπτιοι ὡσὶ μόλυβδος ἐπεβορύχοιν ἐπονπίζοντο. ὅτως ὅτι ἀγαθὸν τὸ βύξασθαι ὑ ἀποδοῦναι Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. ἢ γὰρ ὑχὶ ὑ σὺ τῇ ἐρήμῳ ὕδατος καὶ ἄρτου σπάνις" ἡμόμεθα; πῶς γὰρ οὐκ ἔμελλον σὺ τῇ ἐρήμῳ ὑστερῆσθαι ἄρτου ὑ ὕδατος, ὅπου γε οὐκ ἄρουρα, οὐκ ἄμπελος, ὑ δένδρον, ὑ βοτάνη, ὑ σπόρος, ὑ θέρος; ἀλλ' βύλὴ ἁγία ζὲ θεσπὶ αὖθις μεμνοδοτῆν ἰῶσιν, ὑ ἀέρα χρεοδοτῆν, ὑ πέτρα" ἀκροτομηθέντα νάματα βλαστάνειν ἠτοίμαζεν. ἐπὸ γὰρ τῶν τειῶν τύτων στοιχείων ἐπηρετοῦντο, ὑ θεσπὸν, ἀέρα, καὶ πέτρας. ὑ θεσπὸς μὲν γὰρ αὖθις χιονόχροον τὸ ὕδωρ ἐκόχλαζε, καὶ ἀὴρ σεσιτυμβόλιν αὖθις τὸν ὀρτυγομήτρων ἀκαμάτως φεσέφερε. καὶ ὑπολείπει μοι διηγεμθέν καὶ ὁ τῆς ἡμέρας χρόνος ζὰ τῶν πατέρων, φεσφητῶν τε καὶ βασιλέων δι' εὐχῆς φαρ' ἐλπίδα γεγλυμμένα νικήματα, ζὰ σὺ νόσοις καὶ κινδύνοις καὶ πῖς ἄλλοις χαλεπωτέρεσι φεσήμασι δι' βύλᾶς γεγλυμμένας ἀγαθὰς ζὲ ζωοφόρᾶς ἐκβάσεις. ζοῦτον γὰρ ὅτι τὸ βύξασθαι ὑ ἀποδοῦναι Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. Εἴ πις ὑμῶν ἐν νοὶ φεσήμασι φῶν ἀνθρώπις ἀπειλημμένῳ ἐσέχεται, ἢ ὑπὸ ἀνάγκης νόσις ἢ κινδύνου πεπίεσται, μεμνημένος τὰ ζωὴν τῆς γραφῆς, βύξάσθω ὑ ἀποδότω Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ζὲ βρήσει τῆς ἀγαθῆς διδασκαλίας τὸ ζωοφόρον ζὲ μακάριον τέλος. Εἰ δέ πις βάλεται, ἀγαπητὲ, ὑ ἄλλως ἐκλεξῇ ⓦ σὴν τῆς γραφῆς, ὑ λέγω, ὅτι τὸ βύξασθαι ὅσι τὸ ἐπαγγείλασθαι, ζὲ ὕστερος ἐστὶν ὁ λόγος ὠφέλιμος. πολλαχῶς γὰρ φῶν τῇ γραφῇ ἤνεγκεν τὸ βύξασθαι ἀντὶ τῦ, ἐπαγγείλασθαι· ὡς φησὶν ἡ σοφία, Καλόν ἐστι τὸ μὴ εὔξασθαί σε, ἢ βύξάμενον μὴ ἀποδοῦναι· τυτέστι, τὸ μὴ ἐπαγγείλασθαι Θεῷ μᾶλλον, ἢ ἐπαγγειλάμενον φεύσασθαι. διὸ ὁ φῶν γέλλει, Καὶ μὴ φθύσῃ λέγειν ἐνώπιον τῦ ἀγγέλου σου. ἤνεγκε τὸν ὑγατέρα σου ἢ ⓦ υἱὸν σου ἀπὸ νόσου βαρείας ὑγιαίνοντα ἀπολαμβάνοντα, Θεῷ ἀφιερωμένον; μὴ φθύσῃ λέγειν ἐνώπιον τῦ ἀγγέλου σου. ἀλλ' ὡς ἡ μακαρία Αννα τοιέρα ὖσα ὁ πρὶν, εὐ-
χ. β' ξαμένη," ὃ δὴ γνῶσει, Θεῷ ἀφιερωσαν, ὑ τῦτο ποιήσασα, αὐτὴ μὲν γέγονεν βύλογίας αἰωνίου κληρονόμος· ὁ δὲ αὐτῆς υἱὸς Σαμουὴλ, φεσφῆτης ὑ ἀκολελεγμένος ἐν τοὺς φεσφήτας λελόγισται, ὑ τοσῦτον φῶν Θεῷ ἐτίμησε, ὡς μὴ Μωϋσῆ αὖθις ὑ Ααρὼν συγκαταριθμηθῆναι. Μωϋσῆς γὰρ ὑ Ααρὼν ἐν τοῖς ἱερεῦσιν αὖθ, ὑ Σαμουὴλ ἐν τοῖς ἐπικαλυμμένοις
Ψαλ ζη 6. τὸ ὄνομα αὐτῦ. φεσῆσιν ἀγαθὸν ὅσι τὸ εὔξασθαι, τυτέστι, τὸ ἐπαγγείλασθαι· ζαχέως ἀπο-
C. Κορ. θ. ζ. δοῦναι μὴ ἱλαρᾶς ὑ ἀγαθῆς φεσαιρέσεως. Αγαπᾷ γὰρ ὑ ἱλαρὸν δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. ὅτως Αβελ Θεῷ εὐπρέσησεν, ὅτι ἐξ ἱλαρᾶς καρδίας ὑ ἀγαθῆς φεσαιρέσεως ζὰ δῶρα ζῷ Θεῷ φεσετκόμισε· Καὶ ὃ ἀπήρεσε Θεῷ, ὅτι οὐκ ἐξ ἱλαρᾶς καρδίας, ἀλλ'

ὡς

ὡς ἐκ λύπης ⁘ ἀνάγκης ἀλλ' ἑκοῦσα" τῷ Θεῷ προσφέρει, ὅτι τὴν τοῦ ἀδελφοῦ εὐδοξίαν λυπηθείς. Λυπεῖ ⁘ οὖν τὸν φθόνον ἐν τῇ καρδίᾳ ἀνακινήσας περὶ δολοφονίαν ἐξεργάσετο, ἀλλ' οὐκ ἔδει μιμησάμενον αὐτὸν τὸν τοῦ ἀδελφοῦ φιλόθεον ζῆλον, ἰσόρροπον τῷ ἀδελφῷ τὸν πρὸς τὸν Κύριον καταβαθῦναι· πῶς γὰρ μὴ τὸ ὁμοφυλον καὶ συγγενὲς ἐπιδῶν, μὴ ⁘ θεὶς ἐφραγμὸν τῇ ἑαυτοῦ ἀγριότητι προσέξεως ἀφισάμενος, λόγοις ἀπατηλοῖς ⁘ πεισθεὶς ὅτι ὁ πρὸς ἐλευθέρας, ὁ φιλόδωρος ποιμὴν τοῦ Θεοῦ τὸν φόνον διέλυσεν· οὐ ⁘ τῆς ἀδελφοκτονίας ἐφρόντισεν, οὐ ⁘ τὸν χαλεπὸν ἐμίανε, οὐ ⁘ πύλας ἁγιάτου ἰοβόρου ἀνέῳξεν. οὔπω γὰρ ἐν ἁγίοις ἁγιάτου γλῶσσα ἐνέπεσεν, εἰ μὴ Καὶν ἀφ' ἑαυτοῦ ⁘ φόνον ἑαυτῷ. Ἰὼ γὰρ σε ἐλεεινὲ Καὶν, ἡ τοῦ Ἄβελ ζωή, ἢ τί σε ὠφέλησεν ἐκείνου ὁ θάνατος; ἢ γὰρ οὐχὶ μᾶλλον ἡ ἐλεημοσύνη; ἰδοὺ γὰρ, ὡς ἔοικας, τὸν ἐμὸν, ὃ ζῆν ἐξετέλεσας. ὦ φθόνε ⁘ ἀνεπιχείρητε ἀδελφέ, πόλεμε δημιουργέ, φόνου εὑρετὰ, δρακόντων πατρίκιε, θανατόπνοον μύδος. τί μαίνῃ σφόδρα φθόνε; ἀλλ' οὐδὲν. τί δ' ἡ σὴ πνοὴ θανατοῖ; ἀλλ' οὐδὲν ἕτερον, εἰ μὴ φθόνος, καθὼς λειτουργεῖται ἡ γραφὴ λέγουσα· Οὐκ ὁ θεὸς θάνατον ἐποίησεν, οὐδὲ τέρπεται ἐν ἀπωλείᾳ ζώντων· φθόνῳ δὲ τοῦ διαβόλου θάνατος εἰσῆλθεν εἰς ⁘ κόσμον. ἐμοὶ δοκεῖ, ἀγαπητοὶ, ⁘ φθόνον εἶναι τὸν δράκοντος καὶ ἀμύγδαλον· ὅτι ἐκεῖ μὲν φθόνος, ἐκεῖ μὲν ὁ ὄφις ⁘ συμπνοίαν ἐν λοξότητος, ἡ δὲ καρδία ἐκείνου ⁘ ἐν Εἰς τὸν τῆς ἀληθείας καρδίαν ἐκκλίνει ⁘ φθόνον. ὅπου γὰρ Εἰς τὸν αὐτὸν τῆς ὄψεως ἔζη ἡ διάνοια ὁ φθονερὸς ἐκεῖνος· Εἶδεν ⁘ φθονερὸν; Εἶδεν ⁘ ὄφιν· λαλεῖ σοι ὡς φίλος ἔγωγε, καὶ μεταβαίνει ⁘ πρός σε ἵνα σὲ ὑπὸ τοὺς ὄφεις ὑπ- ὀργήσῃ. ⁘ προσέρχεται ὁ ὄφις τῇ Εὔᾳ ὡς φίλος, γλυκεῖα ῥήματα αὐτῇ μαγεύων, πικροὺς δὲ τοὺς καιροὺς αὐτῇ παραδιδούς· ὅτι σύμφυτος φθόνῳ ὁ ἰὸς, ἐν τῇ καρδίᾳ κρύπτεται ὁ ἔχιδνα· τὸν κεφαλὸν ἀπολέσῃ ὑπὸ χειρὸς ἁλόντα τοῦ σὲ λαβόντος. ⁘ προσέρχεται τῷ Ἄβελ ὁ Καὶν ὡς φίλος ⁘ λαλεῖ, ὡς ἑταῖρος, ὡς πολεμικός· ὁ δόλος ὅτι σύμφυτος αὐτῷ ἐφέρετο, καὶ ὁ φθόνος ἐν τῇ καρδίᾳ κοίτην ἐσκάζετο. ⁘ προσέρχεταί σοι ὁ φθονερός· " λαλεῖ σοι τὰ " ἴδια, λόγοις ἀπατηλοῖς ⁘ γέλωτι χλιαρῷ ⁘ προσδιαλεγόμενός σοι ὁ ⁘ προσωπεῖον σοφαίνεται τὸν ἀγαθόν σου αἰσθόμενος, ἵνα τὸν ἐγκεκρυμμένον ὑπὸ δόλου τῆς ἀγαθότητός σου ἐκκενώσῃ. μανθάνει ⁘ μυστήρια σου λέγειν, ⁘ προσφέρει ⁘ χρηστά σοι ὅτι πάντων καὶ ὑπεκκαίων τῶν ἐν ἀνθρώποις, ὄχι ἐπὶ γῆς, ὄχι ἐπὶ μεσουρανήσεσι ⁘ προσέρχεται ὁ ⁘ προσέρχεται ὁ ἀλλ' ἐπὶ τὰ ἄνω ἀεὶ καὶ ἐπὶ τὰ κάτω, καὶ πατρολῴας, καὶ μητροκτόνος, εἰς πᾶσαν τὴν πονηρίαν ἀναπεπλεγμένος, ἡ τοῦτο γέγονε. ἐὰν δὲ συμπονεῖ τι σοι λαλῇ, ἐκεῖνος ⁘ ὅπως ἀπάτῃ, ἄνω ἐάν σε λαλῇ ⁘ ἐπὶ σοῦ, ἐκεῖνος ἄλλας λόγους " ἐρεύγεται ῥαπίσαι ⁘ προσωπεῖον τὸν ἀγαθόν σου, ἵνα μανθάνῃ σε ἀνθρώπους ⁘ προσφέρειν. τί παραφρονεῖς φθονερέ; ἀλλ' ἑαυτόν. ⁘ τοῖς ἰοβόλοις ἐκείνοις ἐπιβαθρεύεται ὁ πονηρὸς ἐαυτὸν ἀναπλάττει τὸν ἐπιθανάτιον, ὑβρίστην ⁘ τὸν " φθορέα ⁘ ποιμένα. πῶς γὰρ ζῶσα ἀγάπη ⁘ ἐμοὶ ἐκείνῳ ἡ φθονερὸς ⁘ ἀδελφὸν κατὰ μισεῖ, ἡ τὸν τοῦ φονέως. ⁘ κέκραγε ⁘ Ἠλίας ὁ θεσβίτης, ἡ ⁘ ἀδελφοὶ ⁘ Ἰωσὴφ ὑπὸ φθόνου πεπράκασιν εἰς Αἴγυπτον. ὁ ὄφις τῷ φθόνῳ τοῦ Εὔαν ἐπάτησεν, ἡ Καὶν ⁘ Ἄβελ ὑπὸ φθόνου ἐφόνευσεν. ὁ πᾶσι ⁘ ἰὸς ἐν τῇ ἑκάστου ἕξει, Σαοὺλ ὁ ὑπὸ φθόνου ἐδίωξε ⁘ Δαβίδ. οἱ λοιποὶ ⁘ δικαιοπραγήσαντες, οἱ ἡ Ἰουδαῖοι † Χριστὸν ὑπὸ φθόνου ἐξανῄρουσαν. ἐφ' ἁπλοῖς καταπλαγῆναι ἡμᾶς χρεών ἐστιν, ⁘ ἡ φθονερὸν βύθιον πλέον ἐξαπατᾷ. ἀλλ' ἵνα μὴ δολερὸν, ἀγαπητοὶ, ὑπολοιπόμενοι ἡ ἔξω βαλῇ τῆς ἀρτίως ἀπαγγελθείσης, ἐπιμελῶς ἀκούσωμεν ὑπὸ ⁘ προσέχωμεν. βλέπετε καὶ ὑμεῖς οἱ φθονοῦμενοι, ἵνα μὴ ὑπὸ τοῦ φθονεῖσθαι πεπόνθατε τι τῆς ἀποκειμένης, μετὰ τῆς αὐτοῦ τοσημέρτι ἐκπέσητε. Ὁ γὰρ δοκῶν ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ. βλέπετε δὲ ὑμεῖς οἱ φθονεικαῖοι, ἵνα τὸν

α. Κορ. ι. ιβ.

τὸν ἐν τῷ δράκοντος ὀξυμέσαντις, ὁ καθαρῷ τῷ μάρτυρίᾳ τῆς Ζωοδόκου τὸν ὑφεκτὸν αὐτὸν ἐπιδείξασθε. βύξασθε, ἡ ἀποδῶτε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. πολλὰ ἰσχύω, ἀγαπητοὶ, βύχη, ἃ πολλοὶ οὐ θεσπίοις ἀδυνάτα, δυνατὰ καθίστησα. ἔβυξατο Μωϋσῆς, ὁ τὴν θάλασσαν ὀξύσατε, καὶ τὸν Ἐξεκίαν ὡς ὀξὺ χαλκοφόρου πεδίου διήγαγε. ἔβυξατο Ἰησοῦς
Ψαλ. ρλ. ε. ὁ τοῦ Ναυῆ, ἡ τὰ Ἰορδάνια ῥεύματα ὀπίσω, ἡ ἁπλῶν τὰ τεταγμένα, Τί σοί ἐστι, θάλασσα, ὅτι ἔφυγες; ἡ σύ, Ἰορδάνη, ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπίσω; ἔβυξατο Ηλίας ὁ ἁρματηλάτης, ὁ ὀμβροτόκους νεφέλας ἐχαλίνωσε, ἡ τοὺς πάλαι δι' εὐχῆς αἰσχύνει. ἔβυξατο ὁ αὐτὸς Ηλίας, ἡ τῇ πτωχᾷ χήρᾳ τὸ ἄλευρον ἡ τὸ ἔλαιον καθ' ἑκάστην ἡμέραν πίστει μεμετρημένον ἐπλήθυε. ἔβυξατο ὁ τούτου μαθητὴς Ελισσαῖος, ἡ ὁ Σωμαλίτης τῇ ἐλπίδι ἐβόσκετο τὸ ὄρος, καὶ ἐλπίδας ἔθρεψε. ἔβυξατο Δανιὴλ, ἡ τὸν Βὴλ κατέσφαξε, ἡ τοὺ δράκοντα ἀπέκτεινε, ἡ τοὺς λέοντας ἀναζωπύρητον εἰς ὄρεξιν ἐπαναγάγετο. ἔβυξατο οἱ τῆς παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ, ὁ ἡ παρανάλωσις φλὸξ τοὺς καμίνου ἐρέμνου. ἔβυξατο Ἐζεκίας, ἡ τὸν ἑαυτοῦ ἀῤῥωστίαν ἰατρικὸν θαλασσαν ἔλυσε, ἡ πεντεκαίδεκα ἐτῶν χρόνου ζωῆς ἀπελάμβανεν. ἔβυξατο Ἰωνᾶς, καὶ τοῦ κήτους πύρωσιν, ἡ ἐν τριημέρῳ φλὸξ ἐν αὐτῷ ἐπίδαξεν, ἵνα δηχθῇ ὅτι τοῖς ἀγίοις καὶ ἐν βυθοῖς θαλάσσης ξηρὰ εὐεπίκτητα. ἔβυξαν ὁ εὐσεβέστατος Τωβίας τυφλὸς ὢν ἀρχὰς, ἡ ὡς χρεὼν ἀπήλαυε τοῦ φίλου ἐλεήμονες. ἔβυξατο Σαῤῥὰ ἡ τοῦ Ραγουὴλ ἐν Ἐκβατάνοις, ἡ πολυδρόκτονον δαίμονα ἰχθυοφάγου ἔπνιξε. ἔβυξατο Σιλᾶς ἡ Παῦλος ἐν τῇ φυλακῇ ὢν ἀρχὰς, ἡ ἡ γῆ ἐξέμασξεν, ἀνοίγουσι φυλακῆς λυσιῤῥαθεῖς, αἱ σιδηραῖ ἀλύσεις τὸ δεσμῶν ἀπέπιπτον, ἡ πόρτις οἱ βεβηλοὶ ἔσχοι ἐλευθέροι ἀνεδείκνυντο. ἔβυξατο Πέτρος, ὁ τὸν Ταβιθὰ ὡς νεκρὸν ὀξανέστησε. ἔβυξατο ὁ αὐτὸς Πέτρος ὁ Βαρμᾶ, καὶ πεπαιδευμένον Σίμωνα ὃν αἰρεῖς κατέβαλε, ἡ ἐμπαίζειν ἀφῆκε τοῖς Ρωμαίοις ὁ ζωοχόρτου σκιᾶς. βύχη νεκροὺς ἀνεγείρει, δαίμονας φυγαδεύει, νόσους ἰᾶται, θανάτους σκεδάννυσι. ὦ βύχη, ζωῆς χορηγὴ, ὑγιείας εὐφυΐα, ἐλπιδοφόρε δρόμος. βύξασθε ἔτι ξένοις, ἀγαπητοὶ, ἡ ἀποδῶτε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν ὅτι αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. ι. Ψαλ. ργ. δ. *Ex Mss. Regio Lut. emend. ex alio Mss.*

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΡΥΓΟΝΑ*.

Τρυγόνι φιλέρημος, ἐπὶ σὺ ὕλαις συγκοιμιζομένη κελεύῃ ὁμιλεῖν, μᾶλλον κελεύεις ἐμὲ κολάσεως ἀπηλλάσθαι, ἡ ἑαυτὴν ἄῤῥενα πρὸς ὕδατι πεμόμενον θέλξασα, ἡ τοῦτον πεπεισμένον ἀφῆναι τὴν πάτριον ποίησασθαι· ὁμοφώνῳ γὰρ μοι δοκεῖ, πρὸς ἐρημίων ἐρήμιον τὴν καλιὰν αὐτοῦ πήξασα, ἡ ἀφόβως ἐπαλλάζουσα, τοὺς νεοσσοὺς ἑαυτῆς ἐκκλίνει πετάλοισι. φασὶ γοῦν τὴν τρυγόνα φιλάνδρου εἶ ἡ φιλάνορον· ὥστε κἂν τύμβου ᾖ τοῦτο ἄῤῥενα ἐπὶ αὐτῷ καθίζειν θέλουσα, ἢ ἐπὶ ἐξόδου θηρευθῆναι, τοῦτον ἕτερος ἀνὴρ μὴ ὑπομείνασθαι, ἀλλ' αὐτὸν πρὸς αὐτοῦ ἀναλωθῆναι, ἡ τῇ τούτου μνήμῃ ζωὴν ἀπενεγκεῖν. ἀκούσατε γυναῖκες, οἷα σωφρονοῦσιν ὀρνέοις βδελύσεται, ὅσαι ταῖς τῆς μοιχείας τὸν σῶμα φέρετε, τὴν τοῦτο σωφρονοῦσαν μιμήσασθε. ταῦτα ὅτι ἡ πολύσπορος ἐκκλησία. τὸ γὰρ ὕδωρ αὐτῆς Χεὶς ὕφαιμον τοῦτο καὶ εἰς ὄρεξιν αἰσχρὰν, ἕτερος ἀνδρὶ οὐκ ὑπομένουσα· ἀλλ' αὐτὸν πρὸς αὐτοῦ ἀναλωθῆναι, ἡ τῇ τούτου μνήμῃ ζωὴν ἀπενεγκεῖν. ἀλλ' ἵνα μὴ δέξωμαι, ἀγαπητοὶ, ἔξωθεν εἰ τὴν γραφὴν μνημονεύσαντες τρυγόνος, φέρε αὐτῶν τὴν γραφὴν μνημονεύσωμεν. μάρτυρες ὁ Δαυὶδ ὁ μακάριος, ἡ λέγων· Καὶ γὰρ στρουθίον εὗρεν ἑαυτῇ οἰκίαν, ἡ τρυγὼν νοσσιὰν ἑαυτῇ, οὗ θήσει τὰ νοσσία ἑαυτῆς. ἡ ποῖον λέγει στρουθίον; ἢ πάντως
Ψαλ. ργ. ε. ὃν θεσπίσιον. Ἡ γὰρ ψυχὴ ἡμῶν, ὡς στρουθίον, ἐῤῥύσθη ἐκ τῆς παγίδος τῶν θηρευόντων. ὁ δὲ

γε Κύριος βουλόμενος ἀφεῖναι τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς, πόσων ἀλλοτρίων ἀγωνίσηται ἀφαιρεῖσθαι, λέγει πρὸς αὐτούς· Μὴ φοβεῖσθε· πολλῶν γραυδίων ἀφαιρεῖται ὑμᾶς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σολο- Matth. κα.
μὼν ἔβοα λέγων· Ἵνα σώσῃ, ὥσπερ ὄρνιθας ἐκ βρόχων, καὶ ὥσπερ ἔριφον ἐκ παγίδος. Καὶ πάλιν Παροιμ. ε.
ἡ ἁγία φωνή, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπει- Λουκ. ιγ.
ρεν ἐν τῷ ἰδίῳ ἀγρῷ, ὃ μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων, ὥστε ἐλθεῖν πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. Καὶ γὰρ ἐν τούτοις πολυαρίθμητα γέμει τῶν ἀνθρώπων ἁρπαγαί· πτερύγιά ἐστι. καὶ γὰρ γραυδίον εὑρεῖν ἑαυτῷ οἰκίαν, καὶ πτηνὸν νοσσιὰν ἑαυτῇ, οὐ φησὶ τὰ νοσσία ἑαυτῆς· τοιγαροῦν γεμούσης κλάδους τοῦ σαγηνοῦ ἐκπεφούσης τὰ πτερυγώτατα τέκνα. Ταύτης δὲ τῆς πτηνοῦς μέμνηται καὶ Ἱερεμίας λέγων· Τρυγὼν καλιὰν ἀγρεῦσε, γραυδία καὶ τέτριγεν ἐπὶ καιρῷ ὠδῖνος αὐτῶν, πτηνὰ λέγων τοῦ πονηροῦ ἐκκλησίας, καλιάν φησι φιλέρημον Ἰου- δαϊκόν, τέτριγα δὲ εὐλαβῆ Παῦλον, καὶ τῆς ἐκκλησίας αὐλήν. Καὶ ταύτης τῆς πτηνοῦς ἐστέλλεται ὁ Κύριος ἐν Ἀβακούμ· Λάβε μοι δάμαλιν τριετίζουσαν, καὶ κριὸν τριετίζοντα, καὶ Γεν. ιε. θ.
ἔριφα τριετίζουσαν, καὶ ἀσκιρτᾶν, καὶ πτηνά. Ταύτης τῆς πτηνοῦς μέμνηται καὶ ἐν τοῖς ᾄσμασι Ἀσμ. β. ιε.
τῶν ᾀσμάτων ἡ γραφὴ λέγουσα· Φωνὴ τῆς πτηνοῦς ἠκούσθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν. Καὶ φωνὴ τῆς πτηνοῦς ταύτης, ὃ ἀρχαιότατον· ὁ Χριστὸς ἀνατολὴν ἐκάλεσεν, ἡμᾶς σημαίνων. Καὶ φωνὴ ἡ πτηνοῦς ἠκούσθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν σήμερον. Ἀλλ' ἀκούσωμεν τοῦ φωνοῦντος τῆς πτηνοῦς ταύτης, ποῖα μέλη κελεύῃ. Μέλαινά εἰμι καὶ καλή· θυγατέρες Ἰερουσαλήμ, μὴ ἐμβλέψητέ Ἀσμ. α. δ.
μοι, ὅτι ἐγὼ μεμόλυσμαι εἰμί, ὅτι παρέβλεψέ με ὁ ἥλιος. μέλαινά εἰμι καὶ καλή· μέλαινα, διὰ τὸ ἐκ σαλάσματος πόθου· καλή, διὰ τὸ ἐκ βαπτίσματος φέγγος. μέλαι- να εἰμὶ καὶ καλή, θυγατέρες Ἰερουσαλήμ. θυγατέρας λέγει τῆς Ἱερουσαλήμ, διὰ ἀγάπας τῶν πατέρων ψυχάς. μέλαινά εἰμι δὲ καλή, ἡ ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησία. μὴ βλέψητε ὑμᾶς αἱ ἄγαν ψυχαί, μὴ ἐμβλέψητε εἰς ἐμέ, ὅτι ἐγώ εἰμι μεμολυσμένη, ὅτι παρέβλεψέ με ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης διὰ τοῦ πειρασμοῦ μου πλάνου. ποῖος ἥλιος παρέβλεψεν αὐτόν; ὁ πάντως καὶ ὃν λέγει ὁ τῆς Ἐκκλησίας, Ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, καὶ δύνει ὁ ἥλιος, καὶ εἰς τὸν τό- Ἐκκλησ. α. ε.
πον αὐτοῦ ἕλκει, ἀνατελὼν γὰρ ἡμῖν ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, Χριστὸς ἐκ Μαρίας, ὃν ἔδυ σάρκα, ἀνατολὴν ὄνομα αὐτῷ. ἔδυνε πάλιν, ὅτε ὑπὲρ τοῦ σαγηνοῦ καὶ εἰς τὰ καταχθόνια κα- τῆλθεν. ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, καὶ δύνει ὁ ἥλιος, καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἕλκει. ὅτι εἰς ἀρχαιοτά- την ἀνῆλθε, ὅτι ἡμᾶς εἵλκυσεν. Ὅταν γὰρ ὑψωθῶ, πάντα ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. Ἰωαν. ιβ. λε.
Καὶ τούτου τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης καὶ Ἡσαΐας φθέγγεται λέγων· Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀνατελεῖ ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἴασις ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτοῦ. ἐλθόντος γὰρ τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης Χριστοῦ, ἡ αἱμορροοῦσα ἀφαιμάξατο τοῦ πτερυγίου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ καὶ πηγὰς τῶν αἱμάτων ἐξήρανε. μέλαινά εἰμι καὶ καλή, θυγατέρες Ἰερουσαλήμ. Εἰ τίς ἐστιν ἐν ἁγίοις ἐσπιλωμένη ψυχὴ ἁμαρτίαις μεμολυσμένη, μὴ φοβείσθω· μένοντα μετανοείτω, καὶ λεγέτω, μέ- λαινά εἰμι καὶ καλή. Εἰ καὶ πρὸς ἑκάτερα δυσπρόσιτον τυγχάνεις, εἰ καὶ πρὸς ἑκάτερα Ψαλμ. κθ. ε.
ἄφωνος εἶ, μὴ φοβείσθω· μετανοείτω μοι κλαυθμός. Ὃ γάρ; Ἐὰν σταγὼν ἀνελιθήσῃ κλαυ- θμὸς, καὶ εἰς ὃ πρωὶ ἀγαλλίασις. μίμησαι Ἐζεκίαν τὸν βασιλέα, ὃς δέησιν ἐποιήσατο καὶ κατέκλυσε δάκρυσι κλίνης. ἀκούσας δὲ Ἡσαΐου λέγοντος πρὸς αὐτόν, Τάξαι περὶ τοῦ οἴκου σου Ησ. λη. δ.
(μέλλεις γὰρ σὺ τελευτᾶν, καὶ οὐ ζήσῃ) γράφεις πρὸς τὸν τοῖχον, δάκρυσι μετανοίας τὸν κλί- νην ἐβρόσιζε, καὶ ἥλιον ἐπεπόδιζε καὶ πεντεκαιδεκαέτη ζωῆς χρόνον προσεχρημάτισε καὶ ἐλάμπα-

τὸν ἰὸν τῦ δράκοντος ἐξεμέσαντες, ὁ καθαρῷ τῷ μύρτυρίᾳ τῆς Ζωοδόκου τὸν ὑγιεῖνον ἄρτον ἐπιδείξασθε. Βύξασθε, ἡ ἀποδῶτε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν. πολλὰ ἰσχύει, ἀγαπητοὶ, βύσσα, ἃ πολλοὶ ἀθεράπευτοι ἀδυνάτα, δυνατὰ καθίστησα. ἤυξατο Μωϋσῆς, ὁ τὴν θάλασσαν ἐξέρασε, καὶ τὸν Ἐβραίους ὡς ἐξ ὁδοῦ χλοηφόρου πεδίου διήγαγε. ἤυξατο Ἰησῦς
Ψαλ. ριζ. α. ὁ τῦ Ναυὴ, ἡ τὰ Ἰορδάνια ῥεύματα ὑποπόδιον, ἡ ἐπλήρωθη τὰ γεγραμμένα, Τί σοί ἐστι, θάλασσα, ὅτι ἔφυγες; ἡ σύ, Ἰορδάνη, ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπίσω; ἤυξατο Ἠλίας ὁ ἁρματηλάτης, ὁ ὁμοεργατόκοις τεφέλαις ἐγκαλινδῶσα, ἡ τοὺς πάλαι δι' εὐχῆς αἰτήσας. ἤυξατο ὁ αὐτὸς Ἠλίας, ἡ τῇ πενιχρᾷ χήρᾳ τὸ ἄλευρον ἡ τὸ ἔλαιον καθ' ἑκάστην ἡμέραν πίστει μεμετρημένον εὗρεν. ἤυξατο ὁ τύτε μαθητὴς Ἐλισσαῖος, ἡ ἡ Σωμανῖτις τὸν ἐκ νόσου τὸ σῶμα, πρὸς ἐλπίδας ἔγκυος. ἤυξατο Δανιὴλ, ἡ τὸ Βὴλ κατέσρεψε, ἡ τὸν δράκοντα ἀπέκτεινε, ἡ τοὺς λέοντας ἀναλίσκοντα εἰς ἀφανισμὸν ἐπαναγάγετο. ἤυξαντο οἱ τρεῖς παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ, ὁ ἡ παφλάζουσα φλὸξ τοὺς καμίνου ἐφύπνου. ἤυξατο Ἐζεκίας, ἡ τὴν ἑαυτῦ ἀῤῥωστίαν ἰατάλμως θεάσατο· ἴλυσε, ἡ πεντεκαιδεκαετῆ χρόνοις ζωῆς ἀπελάμβανεν. ἤυξατο Ἰωνᾶς, καὶ τὸ κῆτος ἡμέρωσε, ἡ ἐν τριημέρῳ φιλοξενήσει αὐτὸν ἐναύλισε, ἵνα ἀναχθῇ ἐπὶ τοὺς ἁγίους καὶ ἐν βυθοῖς θαλάσσης ζωὴν εὐεξίαστον ἐκδύσασθαι. ἤυξατο ὁ εὐσεβέστατος Τωβίας τυφλὸς ὢν τὸ πρῶτον, ἡ σὺν χρεῶν ἀπηλλαγμένος τὸ φίλτρον ἐναμείψατο. ἤυξατο Σάῤῥα ἡ τῦ Ραγουὴλ ἐν Ἐκβατάνοις, ἡ τὴν ἀνδροκτόνον δαίμονα ἐφυγάδευτο. ἤυξατο Σίλας ἡ Παῦλος ἐν τῇ φυλακῇ τὸν ἄρχοντα, ἡ ἡ γῆ ἐξέμεσεν, ἀχύροις τὰ φυλακῆς ἐνισχυθῆναι, αἱ σιδηραῖ ἀλύσεις τὰ δεσμὰ ἀπέντες, ἡ πρότερον οἱ δεσμῶται ἔχοντες ἐλεύθεροι ἀνεδείκνυντο. ἤυξατο Πέτρος, ὁ τὴν Ταβιθὰ ὑπὲρ νεκρῶν ἐξαίσιον. ἤυξατο ὁ αὐτὸς Πέτρος ὁ Βαρμᾶ, καὶ πεπαίδευτο Σίμωνα δεξιᾶς καταλύσαι, ἡ ἐμπαίζειν αὐτὸν τοῖς Ρωμαίοις ὑπὲρ Ζωοδόκου θεωρίᾳ. βύσσα νεκροὺς ἀνεγείρει, δαίμονας φυγαδεύει, νόσους ἰᾶται, θανάτῳ σκιὰν ἐπάγει. ὦ βύσσα, ζωῆς χορηγὲ, ὑγιείας εὐθηκη, ἐλπιδοφόρε λόγος, βύσασθε, βύσασθε ἀδιόξεμπτοι, ἡ ἀποδῶτε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν, ὅτι αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΡΥΓΟΝΑ*.

Λογ. ι.

Ψαλ. πγ. δ. Ex Mſ. Regio Lat. emend. ex alio Mſ.

Τρυγὼν ὁ φιλέρημος, ὅτι ὁ ὅλως συγκοιμώμενος ὄμβρῳ καὶ χαλάζῃ ἡ ὁμόζυγος, μεθ' ἡδονῆς καὶ ἀλκυόνας τοὺς χειμάδας θεσπίσας, ἡ ἑαυτὸν ἄῤῥενα πρὸς ὕδωρ πεμόμενον θάλασσα, ἡ τύτον πετάσασα τοῦ ὕδατος ἰσχύειν τὸν τοῦπον ποιήσασθαι· ὁμοφώνως ἀγωνιᾷ ὅλη, τὴν γεγραμμένην φρένησιν τὴν καλιὰν αὐτῶν πήξασα, ἡ ἀφόβως ἐπαναζεύσασα, τοὺς νεοσσοὺς ἑαυτῶν ἐκφῦναι πεπίζωσι. Φασὶ γοῦν τὴν τρυγόνα φιλανδρον εἶναι ἡ φίλαγνον· ὡς καὶ αὐτὴν ἡ ταύτης ἄῤῥενα τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος θεωρεῖν, ἡ τοῦ ἑβδόμου ἡμερολογίου, ἐν τῷ ἑτέρῳ δένδρῳ μὴ ἐπιμίγνυσθαι, ἀλλ' αὐτὸν πόθῳ, αὐτὸν δυάμενον, ἡ τῇ τύτου μνήμῃ ζωοποιεῖσθαι. ἀκούσατε γυναῖκες, οἷα σωφρονοῦσι τὰ ὀρνέα βύελόκεται, ὅσαι τοίνυν τὴν μορφὴν τῆς τρυγὸς τὸ ὄνομα φέρετε, τὴν τούτης σωφροσύνην μιμήσασθε. τοιαύτη ἔστω ἡ σώφρων οἰκουρία. τὸ γλυκὺ ὕδωρ αὐτῆς χεῖρ ἡ χαμερπὴς καὶ εἰς ἀφανισμὸν αἰσθητὸς, ἑτέρῳ ὑδρεῖ οὐκ ἐπιμίγνυται· ἀλλ' αὐτὴν πόθῳ, αὐτὸν αἰσθάνεται, ἡ τῇ τύτου μνήμῃ ζωοποιεῖται. ἀλλ' ἵνα μὴ δέξωμαι, ἀγαπητοὶ, ἔζωσε τῷ τῆς γραφῆς μνημονεύσαντες τρυγόνος, φέρε αὐτῶν τῷ γραφῇ μνημονεύσωμεν. μάρτυς ὁ Δαβὶδ ὁ μακάριος, ἡ καλῶς λέγων· Καὶ γὰρ στρουθὸς εὗρεν ἑαυτῷ οἰκίαν, ἡ τρυγὼν νοσσιὰν ἑαυτῇ, οὗ θήσει τὰ νοσσία ἑαυτῆς. ἡ πῶς λέγει στρουθὸς; ἢ πάντως
Ψαλ. πγ. δ. ὁ θεῖος. Ἡ γὰρ ψυχὴ ἡμῶν, ὡς στρουθίον, ἐῤῥύσθη ἐκ τῆς παγίδος τῶν θηρευόντων. ὁ δὲ

γὰ Κύριος βουλόμενος ἁγίαν ποιῆσαι τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς, πόσων ἄλλων τὸ ἀγωνιῶν ἀφαιρεῖται, λέγει πρὸς αὐτούς· Μὴ φοβεῖσθε πολλῶν γρυλλίων ἀφαιρεῖται ὑμᾶς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Σολομὼν ἔλεγεν· Ἵνα σώζῃ, ὥσπερ δορκὰς ἐκ βρόχου, καὶ ὥσπερ ὄρνεον ἐκ παγίδος. Καὶ πάλιν ἡ θεία φωνή, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἰδίῳ ἀγρῷ, ὃ μικρότερον μέν ἐστι πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων, ὥστε ἐλθεῖν πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. καὶ γὰρ ἐν τούτοις τὰ πολυαρίθμητα ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων ἁμαρτήματα πρὸς ἴασιν. καὶ γὰρ γρυλλίον εὑρεῖν ἑαυτὸ τὰ οἰκεῖα, καὶ πυγὼν νοσεῖν ἑαυτήν, οὐ δήπου τὰ νοσεῖα ἑαυτῆς. πυγόνι πρέπει καὶ τὴν πάνσεμνον ἐκκλησίαν ἀφ' ἑαυτῆς ποικίλλειν τῆς σοφίας χαρίσματα. ἀλλ' ἡ ποικιλία, ὅτι τῷ Δαβὶδ ἀκουσθῆναι λέγεται· Πᾶσα ἡ δόξα τῆς θυγατρὸς ἔσω τοῦ βασιλέως ἔσωθεν ἐν χρυσωτοῖς περιβεβλημένη, πεποικιλμένη. καὶ γὰρ γρύλλιον εὑρεῖν ἑαυτὸ οἰκεῖα, καὶ πυγὼν νοσεῖν ἑαυτήν, οὐ δήπου τὰ νοσεῖα ἑαυτῆς· τουτέστιν, ὅταν ἐν τρεμούσαις κλάδοις τὸ σαρκῶδες ἐκπερίφουσα πτηνοφώνησα τέκνα. Ταύτης δὲ τῆς πυγόνος μέμνηται καὶ Ἱερεμίας λέγων· Πυγὼν καλιὰν ἀγρευθεῖσα, γρυλλία καὶ πτήσεις ἔχουσα, κυρίευσε τῶν οἴκων αὐτῶν, πυγόνα λέγων τὴν πάνσεμνον ἐκκλησίαν, καλιὰν δὲ Φιλέρημον Ἰωδαΐτου, πτῆσιν δὲ εὐλαβῆ Παῦλον, καὶ τὴν ἐκκλησίας αὐλήν. ἐπεὶ ταύτης τῆς πυγόνος ἐστέλλεται ὁ Κύριος ὃν Ἀβραάμ· Λάβε μοι δάμαλιν τριετίζουσαν, καὶ κριὸν τριετίζοντα, καὶ ἔριφον τριετίζουσαν, καὶ ἔριφον, καὶ πυγόνα. Ταύτης τῆς πυγόνος μέμνηται καὶ ἐν τοῖς ᾄσμασι τῶν ᾀσμάτων ἡ γραφὴ λέγουσα· Φωνὴ τῆς πυγόνος ἠκούσθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν. ἡ φωνὴ τῆς πυγόνος ταύτης, ὃ ἐφικτὸν ἐστὶν ὁ Χριστὸς ἐφικτὸν ἡμῖν ἐπιδείκνυσθαι ἡμῖν σημαίνει. ἡ φωνὴ τῆς πυγόνος ἠκούσθη ἐν τῇ γῇ ἡμῶν σήμερον. Ἀλλ' ἀκούσωμεν τῆς φωνῆς τῆς πυγόνος ταύτης, ποία μοῦσα καλεῖ. Μέλαινά εἰμι καὶ καλή· θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, μὴ ἐμβλέψητέ με, ὅτι ἐγὼ μεμόλυσμαι εἰμί, ὅτι πρόβλεψέ μοι ὁ ἥλιος. μέλαινά εἰμι καὶ καλή· μέλαινα, διὰ τὸ ἐκ βαπτίσματος πένθος· καλή, διὰ τὸ ἐκ βαπτίσματος φέγγος. μέλαινά εἰμι καὶ καλή, θυγατέρες Ἱερουσαλήμ. θυγατέρας λέγει τὰς Ἱερουσαλήμ, ἐκ μιᾶς τῶν πατέρων ψυχάς. μέλαινά εἰμι ἐκ καλή, ἡ ἐξ ἐθνῶν ἐκκλησία. μὴ βλέψητε ὑμᾶς αἱ ἄλλαι ψυχαί, μὴ ἐμβλέψητε εἰς ἐμέ, ὅτι ἐγώ εἰμι μεμολυσμένη, ὅτι πρόβλεψέ μοι ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης διὰ τὸ πρεπέσαι μοι πλησίον. ποῖος ἥλιος πρόβλεψεν αὐτῇ; ὁ πάντας πρὸς ὃ λέγει τὸ τοῦ Ἐκκλησιαστοῦ, Ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, καὶ δύνει ὁ ἥλιος, καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἕλκει, ἀνατολὴ γὰρ ἦν ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, Χριστὸς ἐκ Μαρίας, ὃν κατὰ σάρκα, ἀνατολὴν ὄνομα αὐτῷ. ἔδυνε πάλιν, ὅτι ὑπὲρ τοῦ σαρκὸς καὶ εἰς τὰ καταχθόνια κατῆλθεν. ἀνατέλλει ὁ ἥλιος, καὶ δύνει ὁ ἥλιος, καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ ἕλκει. ὅτι εἰς ὑφηλοὺς ἀνῆλθε, ὅτι ἡμᾶς εἵλκυσεν. Ὅταν γὰρ ὑψωθῶ, πάντα ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. πρὸ τούτου τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης καὶ Ἡσαΐας φθέγγεται λέγων· Ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀνατελεῖ ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἴασις ἐν ταῖς πτέρυξιν αὐτοῦ. ἐλθόντος γὰρ τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης Χριστοῦ, ἡ αἱμορροοῦσα ἁψαμένη τοῦ πτερυγίου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἔσχε πηγὰς τῶν αἱμάτων ἐξήρανε. μέλαινά εἰμι καὶ καλή, θυγατέρες Ἱερουσαλήμ. Εἰ τίς ἐστιν ἐν ὑμῖν ἐσκληκὼς ψυχὴ ἁμαρτίαις μεμολυσμένη, μὴ φοβείσθω· μόνον μετανοείτω, καὶ λεγέτω, μέλαινά εἰμι καὶ καλή. Εἰ καὶ πρὸς ἑκάστην ἀνάπαυσιν τυγχάνεις, εἰ καὶ πρὸς ἑσπέραν ἔρχῃ, μὴ φοβείσθω· μετανοείτω μόνον καὶ σωθήσῃ. Ὃ γὰρ, Ἑσπέρας αὐλισθήσεται κλαυθμὸς, καὶ εἰς ὃ πρωὶ ἀγαλλίασις. μίμησαι Ἐζεκίαν τὸν βασιλέα, ὃς δέρρωσιν ἐκπεσοῦσαν κατέκλαυσεν ὅτι κλίνης. ἀκούσας ἡ Ἡσαΐου λέγοντος πρὸς αὐτὸν, Τάξαι πρὸς τὸν οἶκόν σου (μέλλεις γὰρ οὐ τελευτᾶν, ἀλλ' οὐ ζήσῃ) γραφεὶς πρὸς τὸν τοῖχον, διὰ χρόνου μετανοίας τὸν κλαυθμὸν ἐδρόσιζε, καὶ ἥλιον ἐπέδιζε καὶ πεπληρωκέναι τῆς ζωῆς χρόνοι προσχεῖμα ἐλάμβα-

νεν. Εἴ τίς ἐστιν" σὸ σῶμα κατηγούμενος, μετανοείτω, προσερχέσθω τῷ Θεῷ, τῷ ὕδατι βαπτιζέσθω, τῷ βλέμματι φωτιζέσθω. Εἴ τίς ἐστιν σὸ δακρύων ὁ σῶμα" λυέτω, καὶ τῷ ἐλαίῳ τῆς εὐπαιδίας τὸν ψυχὸν λαμπρυνέτω. ἐὰν οὕτω σαυτὸν κατηχήσῃς, ἐὰν τῆς καταρτώμασιν αὐτὸν ὠφελήσῃς, ἐρᾷ σε ὁ ἅγιος λόγος, ἀ-
Ασμ. β. ε. πλεταί σε τῆς Δαμιοίας, προσέσθοι Θεοῦ ἐξέλκει. λέγει καὶ σύ, Οἴμοι τετρωμένη ἀγάπης ἐγώ. καθάπερ γὰρ βέλει τῇ ἀγάπῃ λιτρώσκεται αἱ τῶν ἀγίων ψυχαί. θέλεις ἀκοῦσαι αὐτῶν τῶν βέλεων λαλούντων; ἀκούσατε Ⓦ Ησαΐου, καὶ ἐν αὐτῷ εὑρήσεις πῶς λαλεῖ τὰ βέλη.
Ησ. μθ. β. Καὶ ἔθηκέ με ὡς βέλος" ἐκλεκτὸν, ὁ Θεὸς λόγος λέγει, καὶ ἐν τῇ φαρέτρᾳ αὐτοῦ ἔκρυψέ με.
Ιερ. ιζ. κ. τοῦτο τῷ βέλει τὸν προφήτην Ιερεμίαν ἔλεγε πρὸς αὐτόν· Ἐγὼ οὐκ ἐκοπίασα κατ' ἀκολουθῶν ὀπίσω σου, καὶ ἡμέραν οὐ θέλησας οὐκ ἐπεθύμησα. τοῦτο τῷ βέλει τὸν δεδομένον προ-
Ψαλ. ξβ. ια. φήτῃ Δαβὶδ ἔλεγε πρὸς αὐτόν· Ἐκολλήθη ἡ ψυχή μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ ἀντιλάβετο ἡ δεξιά σου.
Ρωμ. η. λε. τοῦτο τῷ βέλει τῷ προφήτῃ ὁ Παῦλος καὶ Χριστοῦ Ἰησοῦ ἔλεγεν, Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; τοῦτο τῷ βέλει τῷ προφήτῃ ἡ πάνσεμνος ἐκκλησία ἔλεγεν, Οἴμοι τετρωμένη ἀγάπης ἐγώ, τραυματίας" ἐν μέσῃ τῆς καρδίας βλυσταίνει φιλόχριστα νάματα. ὦ τραυματίας Ⓦ θεσπίσιον νυμφίον Χριστὸν πρὸς ἑαυτὸν ὑπεπτερωμένη. Διὰ τοῦτο αὐτὴ λέγει·
Ασμ. α. α. Φιλησάτω με ἀπὸ" φιλήματος στόματος αὐτοῦ. μεμνῆσθαι μου τὸν θεσπέσιον νυμφίον διὰ νόμου τῶν προφητῶν, ἐγὼ ἡ ἐκκλησία ἡ ἐξ ἐθνῶν μεμνῆσθαι βούλομαι". οὐκ ἐθέλω βούλεσθαι διὰ Μωϋσέως, οὐδὲ διὰ Ησαΐου, οὐδὲ διὰ Ιερεμίου, καὶ τῶν λοιπῶν προφητῶν, ἀλλ' αὐτὸς ἐλθέτω. βούλομαι στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι αὐτῷ. ἀλλὰ ἥκετω, φιλησάτω με ἀπὸ φι-
Ιερ. ιζ. β. λημάτος στόματος αὐτοῦ. ἄκουε Ιερεμίου λέγοντος πρὸς αὐτόν, Βαθεῖα ἡ καρδία αὐτοῦ παρὰ πάντας, καὶ ἀνθρώπου ἐστὶ, καὶ τίς γνώσεται αὐτόν; αὐτὸν πάλιν, αὐτὸν ἱκετεύω· φιλησάτω με
Αμως ζ. ζ. ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ. ἀκούω τοῦ Αμὼς λέγοντος· Ἰδοὺ ἄνθρωπος ἐστὼς ἐπὶ τείχους ἀδαμαντίνου, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἀδάμας. αὐτὸν ζητῶ, ἱκετεύω, φιλησάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ. καὶ ὥσπερ γυνὴ φιλάνδρος, ἐπίτηδες τὸν ἄνδρα, παρακινήσασα δι' ὑποψίαν αὐτὸν ἀπελέπεται, αὐτὸν ἀπεισέρχεται, καὶ κατὰ τὸν χῶν, καὶ κατὰ τὸν θάλασ-
σαν καὶ ἴδῃ πλοῖον ἐρχόμενον, εὐθὺς ἐαυτῆς ὑδρα φαντάζεται· καὶ ἰδὴ ὁδοιπόρους ἐρχομένους πορρώθεν, εὐθὺς Ⓦ ἑαυτῆς ὑδρα λογίζεται εἶ· πολλάκις" γὰρ αὐτῆς ζωγραφήσασα ἐπερωτᾷ πρὸς ὑ ἰδίου ὑδρός, εἰ πατέ μοι, ποῦ αὐτὸν" ἑώρατε, τὸ ποίᾳ πόλει ἡ χώμη, τί λέγοντα, ἢ τί ποιοῦντα, ἢ πότε ἐρχόμενον; Ⓦ αὐτὸν δῆπεν καὶ ἡ πάνσεμνος ἐκκλησία φιλήματι ἀγίῳ καὶ ἀγάπῃ συνεχομένη, πάντας τοὺς προφήτας ἐπερωτᾷ λέγουσα· ἴδητε αὐτόν; ἆρα ἔρχεται; ἆρα οὐκ ἔρχεται; ἆρα τὸ οὐρανῷ ὄντι; ἆρα τὰ" ἀπλάνητα πορεύεται καὶ ἑστηκυῖα παιδεία τὸ οὐρανῷ νέμει, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ πεπλανημένον πρόβατον; εἴπατέ μοι πού ποιμαίνει; πού κοιτάζει οὗ ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου; ἐπερωτάσθω ὑμᾶς Ⓦ προφῆται, εἴ εἰς φιλήσεται Ησαΐου καὶ λέγουσι· Εἴδομεν αὐτόν· ἀλλ' εἰ σχῆμα σχήματι, εἴδομεν αὐτόν, καὶ οὐκ εἶχεν ὥστε τὸ εἶδος αὐτοῦ, ὅτι τὸ κάλλος· ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον καὶ ἐκλεῖ-
πον παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. ἀποκρίνεται ἡ πάνσεμνος νύμφη ἐκκλησία, σχῆμός ἐστιν, αὐτὸν ποθῶ, αὐτὸν ζητῶ, ἱκετεύω, φιλησάτω με ἀπὸ φιλημάτων στόματος αὐτοῦ. ἀποκρίνεται πρὸς αὐτὸν Ησαΐας· Εἰ αὐτός ἐστιν, ἔρχεται, καὶ μὴ ἰχνος πολλῆς ἔρχεται. Κύριος, Κύριος ἔρχεται, καὶ ὁ βραχίων αὐτοῦ μὴ Κυρίας. ἰδοὺ ὁ μισθὸς αὐτοῦ, καὶ ὁ ἔργον αὐτοῦ ἐναντίον αὐτοῦ· καὶ τῇ χειρὶ αὐτοῦ συνάξει βραχίονας, καὶ τοὺς τὸ ταχὺ ἐκύσας παρακαλέσει.
Ησ. μ. ια. ἀκούει αὐτὴ, ὅτι ἀκριβῶς τὰ περὶ αὐτῆς διηγεῖται Ησαΐας, καὶ λέγει αὐτὸν ποιμένα· Ὡς ποιμένα ποιμανεῖ ὁ ποίμνιον αὐτοῦ, καὶ τὸ τῇ χειρὶ αὐτοῦ συνάξει βραχίονας, καὶ τοὺς ταχὺ ἐκύσας παρακαλέσει, καὶ λέγει αὐτῷ· ποῦ ποιμαίνει; ποῦ κοιτάζει οὗ ἠγάπησεν ἡ ψυχή μου; πέμπει αὐτῇ Ησαΐας πρὸς Ιωάννην, καὶ λέγει αὐτῇ Ιωάννης, φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· Ετοιμάσατε

τὴν

τὴν ὁδὸν Κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. ἀπέρχεται εἰς τὸν ἔρημον πρὸς
Ἰωάννην, καὶ φησὶ αὐτῷ, ἐπερωτᾷ, εἶπέ μοι, εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός; ἀπεκρίνατο Ἰωάννης, Matθ. ΙΓ.
οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός· ἀτάσω μὲν ἔρχεται, ἀξιόχρεως μοῦ ἐστιν· οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος ἵνα Ioan. a. κ.
μόνον τοῦ λύσματος αὐτοῦ λύσω. ἐπὶ βαπτιζομένου αὐτοῦ, ἔλεγεν αὐτῷ· οἶμαι τηνικαῦτα
μόνον ἀγάπης ἐγώ. πάλιν πρὸς αὐτὸν Ἰωάννης· μὴ ταράζου, παῦσαι, μόνον ὑπάρχεις ὀ-
λίγον. ἵνα μὴ Ἰωάννης προσερχόμενον Κύριον, φησὶ λέγων αὐτῷ· παῦσαι, μηκέτι ταράζου.
προφανῶς αὐτοδεικνύει τὸν δάκτυλον ἐκτείνας, καὶ λέγων· ἴδε, οὗτός ἐστιν, ἴδε, ὁ ἀμνὸς τοῦ Ioan. a. κθ.
Θεοῦ, ὁ αἴρων τὸν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου. ἀκούσασα αὐτὴ ἀμνὸν μὲν τοῦ Ἰωάννου, καὶ ποιμένα
τοῦ Ἡσαΐου, ἀμφιβάλλει λέγουσα ἐν ἑαυτῇ· πότερα πιστεύσω; ἆρα τούτῳ πιστεύσω, ἢ
Ἡσαΐᾳ; ἵνα μὴ ὁ διαπορῶν, ὅτι ἀμφέβαλλε· χαρίζεται λέγων, Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. Ioan. i. ια.
λύει αὐτῆς τὸν ἀμφιβολίαν ἐκ τοῦ ῥήματος. προσέρχου, ἐγκείμενον τῷ νυμφίῳ, ἐντυγχάνουσι
αὐτοῖς, καὶ φιλοῦσιν αὐτόν. καὶ πληρούται ὃ ἐν τῷ Δαβὶδ γεγραμμένον, Ἔλεος καὶ ἀλήθεια Ψαλ. πδ. ια.
συνηντήσαν, δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη κατεφίλησαν. ἵνα μὴ ἐντραπείσης μάθωμεν ὅτι νυμφὴ τῷ
νυμφίῳ ζωὴ ἔστιν, γάμος ἐγένετο πνευματικὸς, καὶ αὐλὸς ὑπῆρχε γάμιος. ἀδεῖ αὐτὸν ὁ Ἰω-
άννης τῷ λέγει· Ὁ ἔχων τὴν νύμφην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ ἑστὼς καὶ ἀκούων τοῦ φωνὴν αὐτοῦ, χαρᾷ Ioan. Γ. κθ.
χαρᾷ διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι. χρεία ἐστὶν ὡς
ἐν γάμῳ καὶ δῶρα γράφεσθαι τῇ νύμφῃ· ἔδει χάρτην ζητηθῆναι, καὶ γραφέα, καὶ
κάλαμον. ὁ χάρτης διὰ Ἡσαΐου εὐείσκεται. ὑπεζώσατο τὸ γραφὲν τὸ πνεῦμα Ησ. ιι. α.
τὸ ἅγιον καὶ λέγει, Λάβε μοι τόμον χάρτου μέγαν, καὶ γράψον εἰς αὐτὸν γραφίδι
ἀνθρώπου. ἐζητήθη ὁ κάλαμος, εὑρέθη διὰ τοῦ Δαβὶδ. λέγει γὰρ περὶ αὐτοῦ, Ψαλ. μδ. β.
Ἡ γλῶσσά μου κάλαμος γραμματέως ὀξυγράφου, ὡραῖος κάλλει διὰ τοῦτο ἐμοὶς
τοῖς ἀνθρώποις. τοιοῦτον τὸν ἐκκλησίαν ὁ Δαβὶδ νυμφοτολῇ· αὐλὸς αὐτὸν καλ-
λωπίζει, αὐλὸς αὐτὸν νουθετῇ, καὶ διδάσκει ὡς νυμφοστόλος, ἤ, ὡς ἔθος ἐστὶ λέγειν τοῖς
ἀνθρώποις, διὰ νύμφος. διαγγέλλει τῇ νύμφῃ, βλέπε τίκτον· Ἀκουσον, θύγατερ· καὶ Ψαλ. μδ. ιε.
ἴδε, καὶ κλῖνον τὸ οὖς σου, καὶ ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου, καὶ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός σου, καὶ ἐπιθυμήσει ὁ βα-
σιλεὺς τοῦ κάλλους σου. μὴ νομίσῃς ὅτι ὀλίγῃ· αὐτῇ ἴσον αὐτῇ ἐστί. ἄκουσον, θύγατερ, καὶ ἴδε· καὶ
κλῖνον τὸ οὖς σου, καὶ ἐπιλάθου τοῦ λαοῦ σου· καὶ ἐπιθυμήσει ὁ βασιλεὺς τοῦ κάλλους σου. ὅτι αὐ-
τός ἐστιν ὁ Κύριός σου, καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ θυγατέρες Τύρου ἐν δώροις. ἐὰν μὲν ἀκούσῃς,
θύγατερ, ὃ προσώπου σου λιτανεύσουσιν οἱ πλούσιοι τοῦ λαοῦ τῆς γῆς. ἔδει λοιπὸν γραφῆ-
ναι καὶ τὰ πρὸς ἑκάστου αὐτῶν διδόμενα. δούλους καὶ παιδίσκας. διὰ μὲν τοῦ Χριστοῦ, δούλους·
διὰ δὲ τῆς νύμφης, παιδίσκας. ἐὰν δούλους δίδωσιν ὁ Χριστός. ἔρχονται Παῦλος καὶ Σι-
λουανὸς καὶ Τιμόθεος δουλεύοντες Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἀπαντῶσι καὶ διὰ τῆς νύμφης παιδίσκας.
ὁ Δαβὶδ ἐναγρυπνεῖ· Ἀπεκρεμάσαντο τῷ βασιλεῖ πρόβατοι ὀπίσω αὐτῆς, αἱ πλησίον αὐ- Ψαλ. μδ. ιε.
τῆς ἀπενεχθήσονταί σοι. γίνεται ὁ γάμος· ἔρχεται ὁ Κύριος μυστικῶς εἰς Κανὰ τῆς Γαλιλαί-
ας. Καὶ ἦν ἐμπεπλησμένη κρίσις Θεοῦ. κρίσις ἦν τοῦ Θεοῦ ὁ πᾶς κόσμος. ὧδε ἐν γά-
μοις τελεῖται ἐν πνευματικοῖς· ἔρχεται εἰς Κανὰ τῆς Γαλιλαίας καὶ συνάγεται ἐκεῖ πᾶς
ὁ τῶν ἀγίων χορός. καὶ τὸν οἰκεῖον δυνάμει προσφέρεται τῇ νύμφῃ τὰ δῶρα· ἕκαστος
καὶ τὴν οἰκείαν δυνάμιν· ὡς εἰς γάμον, Ἀβραὰμ μὲν μόσχον, ἡ τότε γενὴ Σάρρα ἐν
ἐγκρυφίαις, Ἰσαὰκ τὰ ξύλα, Ἰακὼβ ἐν ἐλαίοις, Ἰωσὴφ σιτοδοτῇ, Μωϋσῆς λαμπαδου-
χεῖ, Ἡσαΐας ᾄδει, καὶ Δαβὶδ χορεύει· καὶ ὅτι ἔδει καινὰς ἁγίας παρεῖναι εἰς τὸν τι- Εξοδ. ιε. α.
οὗτον γάμον, κἀκείνας ᾄδειν· ἔρχεται Ἐσθὴρ, Ἰουδὶθ σαλίζεται, κυμβωπίζεται· καὶ Μαρία ἡ
τοῦ Μωϋσέως ἀδελφὴ, λαμβάνει τὸ τύμπανον καὶ λέγει· Ἀσωμεν τῷ Κυρίῳ· ἐνδόξως γὰρ
δεδόξασται. καὶ ὅτι ἔδει ὡς εἰς γάμον τοιούτου καὶ ἐπαφᾶσθαι ἐπαίνους, Παῦλος ἐπαινεῖ Εφ. ιβ. δ.
γάμον λέγει· Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσι, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος. ὅτι δὲ περὶ Χριστοῦ λέγει

Ερισ. ε. λα. ἐ τῆς ἐκκλησίας αὐτὸς ἑαυτὸν ἐρμήνευσάτω. Τί γάρ, φησι, γέγραπται; Ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος Θν πατέρα, καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ἐ ἔσονται Ⓖ δύο εἰς σάρκα μίαν. τὸ μυστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς Χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. ὁ οὖν ἐκεῖνος ἐρμηνεύει, ἡμεῖς μὴ ἀμφιβάλλωμεν. ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐ κενεία ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ ἁγίῳ πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. ιδ. Ματ. ιη. ιη. Ματ. ιη. ιϛ. Ματ. ιη. ιθ. Ματ. ιη. κα.

ΕΙΣ ΤΟ, ΟΣΑ ΕΑΝ ΔΗΣΗΤΕ ΕΠΙ ΤΗΣ ΓΗΣ, ἔσται δεδεμένα καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ πάλιν τὸ ἀναβολῆς τὸ εἰκοστὸν προσθέτου καὶ εἰς τὸ ῥητὸν τοῦ εὐαγγελίου, Ἐὰν δύο συμφωνήσωσιν, καὶ ἐὰν ἕξῃς· καὶ εἰς τὸ, Ποσάκις ἐὰν ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ;

Ex Mſs. Regio Lut.

Μίαν ἔχουσα ἡ πηγὴ τοῦ ὕδατος τὴν φύσιν, πολλοῖς καὶ διαφόροις ἐμψύχοις τὸ ἴαμα τῆς δίψης χορηγεῖται. καὶ γὰρ μηδὲ βουκόλια, καὶ ποιμνίων ἀγέλαι πρὸς αὐτὴν καταστρέχουσαι, πάντα λαμβάνουσι, καὶ τετραπόδων ζωόδους καὶ κυκλοφόρων θηρίων ποικιλόμορφα γένη πρὸς αὐτὴν ἐπιχώριμα, ἐκείθεν ὑδρεύονται, καὶ πετεινῶν πολυαρίθμων πλῆθη πρὸς αὐτὴν καταπέταμα καὶ τὸ ὕδωρ ἀντλοῦσα, τὰς δίψας Θν κατέσανα ἐκείθεν ἐκλύουσι. καὶ ὁ μέσον ἡ πηγὴ τοῦ τῶν ἀλόγων χορεύει πλῆθει, ἀλλὰ γὰρ καὶ λογικῶν ἀνθρώπων τοῦ τόπου πλοισίοις χερσὶν ἐκ παντοίων βλαστάνει· καὶ πᾶσα φύσις ἑρπετῶν καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ λογικῶν ἀνθρώπων ἐκ μιᾶς πηγῆς ἀντλουμένη τὸ ὕδωρ χορταίζεται. τοιαύτη ἐστὶν ἡ τῶν θείων γραφῶν διδασκαλία, ἀγαπητοί. μία τυγχάνουσα, ὅλην γὰρ καὶ ἐκ μιᾶς τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας τοῦ ἀποῤῥοιὰν ἔχει, πολλοὺς δὲ καὶ διαφόρους τῶν ἀνθρώπων καρδίας σοφίζει. καὶ ἐκεῖθεν Ⓖ διδάσκαλοι σοφίζονται, Ⓖ μαθηταὶ ῥυθμίζονται, αἱ ἐκκλησίαι μυείζονται, Ⓖ διψῶντες ποτίζονται, Ⓖ ἐσκηπεμβόλοι φωτίζονται. ὅτι δὲ ταῦτα οὕτως ἔχει, ἐκ τῶν ἀρτίως ἡμῖν ἀναγνωσθέντος εὐαγγελίου ῥᾴδιόν ἐστι τὸ προκείμενον μαθεῖν. τί γὰρ εἶπεν ὁ Κύριος; Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ. μία ἐστὶν ἡ φωνὴ, καὶ πολυαρέτως πρὸς τὴν ἐκείνου χρείαν ἐ ὠφέλιμα μεριζομένη· μία ἐστὶν ἡ φωνὴ, καὶ ἀρτίζει γένεσιν καὶ νεωτέρεις, καὶ γναφεῖ καὶ πλύνει, καὶ ἀνθράκι, καὶ μαθητὰς ἐ διδασκάλους. ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. σὺ δέδεκται τὴν ἀξίωσιν τοῦ δεσμεῖν καὶ λύειν. σεαυτὸν ἔδησας τῇ σειρᾷ τῆς φιλαργυρίας, σεαυτὸν λύσει τῇ στολῇ τῆς φιλοπτωχίας· σεαυτὸν ἔδησας ᾧ οἴνῳ τῶν ἡδονῶν, σεαυτὸν λύσει τῇ σωφροσύνῃ· σεαυτὸν ἔδησας τῇ Εὐνομίου κακοπιστίᾳ, σεαυτὸν λύσει τῇ τῆς ὀρθοδοξίας εὐσεβείᾳ. Ⓖ διδάσκαλοι, δήσατε τὰ Εὐνομίου, ἐ Ἀρείου, καὶ Μαραθωνίου μαθήματα, καὶ λύσατε ἡμῖν τὰ τοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἐ ἁγίου πνεύματος σοφὰ ἀγγελίοις νοήματα· δήσατε σὺν τοῖς πιστῶν στρατευομένοις δαίμοσιν ταῖς πρὸς Θεὸν ὑμῶν ἱκεσίαις, ἐ λύσατε σὺν ἐκ ἐθνῶν ὑπηρέτοις τὸ ᾧ βαπτίσματι, καὶ σπεύσατε τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῶν ἀφαρπάσαντες· δήσατε ἀφορισμῷ σὺν μὴ ὸ βαπτίσματα ἁμαρτόντας, καὶ λύσατε αὐτοὺς πάλιν μετανοοῦντας, ὡς ἀδελφοὺς αὐτοὺς προσδεχόμενοι. ἀληθὴς γάρ ἐστιν ὁ λόγος· Ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα καὶ ᾧ οὐρανῷ. τοῦτο γὰρ Ⓖ ἐπέστειλεν ἑαυτοῖς. ἔδησέ ποτε Παῦλος Θν τὸν Κορίνθῳ πορνεύσαντα, καὶ πάλιν ἔλυσεν αὐτὸν ἐκ καρδίας μετανοήσαντα. ἔδησε καὶ Πέτρος Θν μὴ ὸ βάπτισμα βουληθέντα ἀφ' ἑαυτοῦ κτήσασθαι τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ πάλιν ἔλυσεν αὐτὸν ἐκ καρδίας αὐτῷ προσποιούμενον. λοιπὸν ὃ πολλοὺς καὶ ἀμετανόητα ἁμαρτήσαντας ἔδησαν, ἄλλους ὃ μετανοήσαντας

ται ἔλυσαν. ἔδησε Πέτρος Ανανίαν σὺν Σαπφίρῃ πιέζοντα τὸ πνεῦμα Κυρίου, καὶ ἔλυσε τῆς Ταβιθᾶ ται ὠδῖνας τοῦ θανάτου, ἐκνεκρὰ ἀνιστὺν ἀφεῖσας. ἔλυσε Κορνήλιον ⓦ ἑκατόνταρχον πίστα θύσαντα, καὶ ἔδησε Σίμωνα ⓦ Μάγον ἐν Ρώμῃ ταῖς μαγείαις ἐμπαίζοντα. ἔδησε καὶ Παῦλος Ελύμαν ⓦ μάγον δίκαι λόγου αὐτὸν τυφλώσας, καὶ ἔλυσε τὴν παιδίσκην τοῦ πυθωνίου δαίμονος αὐτὸν δίκαιον ἐξελθεῖν. ἔδησε ἑαυτὸν Ιούδας ὁ ἀρχιερεὺς τῆς προδοσίας, καὶ ἔλυσε τὸν ἑαυτοῦ ἀπόστολον μετάνοιαν. ἔδησε καὶ Παῦλος ἑαυτὸν διώκειν τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλὰ πάλιν ἔλυσεν ἑαυτὸν ἐπιγνοὺς ἐν τῇ ὁδῷ τὸν ὁδὸν τῆς ἀληθείας. πολλὰ γὰρ ⓦ προφῆται ἔδησαν, καὶ ἔλυσε. ἔδησε Ηλίας ὁ Θεσβίτης ται ὀμβρητικὸν ἀφίλας, μὴ δίδοντες τὸ ὑετὸν τοῖς ἀσεβέσι, καὶ ἔλυσεν αὖται πάλιν τοῦ βασιλέως αὐτοῦ Αχαάβ προαποστόντος. ἔλυσε καὶ ὁ τούτου μαθητὴς Ελισσαῖος Νεεμὰν ⓦ Σύρον τῆς λέπρας αὖται ἀφεζούξας, καὶ ἔδησε ⓦ Γιεζὶ ἀφ' ἑρπάματα ψυσάμενον, τὸν λέπραν αὐτοῦ ἀρασάμενος. ἔλυσε Δανιὴλ τὸν Ναβουχοδονόσορ ὁ σύμπιον, καὶ ἔδησε χάρας ξιφήρεις Χαλδαίων κατ' αὐτὸν ὁπλισαμένας· ⓒ ἔλυσε ⓦ ναὸν τῶν Εἰδώλων, ⓦ Βὴλ καταγρίψας καὶ τὸν δράκοντα κτύπας, ⓒ ἔδησε τόματα λέοντων αἱμοβόρων. ἔδησαν καὶ ⓖ πρὸς παῖδις τὸν πυρὸς τὸν δυνάμιν μὴ καίντις ὑπ' αὐτοῦ, καὶ ἔλυσαν τοῦ βασιλέως τὸ δόγμα τὸν εἰκόνα αὐτοῦ μὴ προσκυνήσαντες. ὑπὲρ γὰρ τύπος πρὸ ται ὁ Κύριος ἡμῶν Ιησοῦς Χριστὸς ἔδησε ⓒ ἔλυσεν. ἔλυσε τὸν μεταξὺ ἡμῶν καὶ τοῦ Θεοῦ χαλεπὸν ἔχθραν, ⓒ ἔδησε ⓦ ἀρχὰς καὶ ὄφιν, δι' οὗ ἡ ἔχθρα γεγένηται. ἔδησε πρὸ ται τοὺς κατὰ τὴν ἀνθρώπων στρατευομένους δαίμονας, καὶ ἔλυσε πρὸ ται τοὺς ὑπ' αὐτῶν ἰχλευθέρους ἀνθρώπους. ἔδησε τὸν καθ' ἡμῶν προφορμένον φλογόνον ῥομφαίαν, καὶ ἔλυσε τὸν ὑπὸ τοῦ φανερὸν δεδεμένον λῃστὴν, εἰς παράδεισον ἀφεθέντα εἰσκομίσας. ἔδησε τὸν ἀδελφοκτόνον Κάϊν ζῆμος αὖται ζωνείλησας, καὶ ἔλυσε τοῦ ἀδελυπτοῦ τοῦ ζῆμος ται μέλλον αὐτὸν διορθώσας. ἔλυσε τὸν Ισαὰκ ὑπὸ τοῦ Αβραὰμ συμποδιζόμενα, καὶ ἔδησεν αὐτὸν αὐτοῦ κριὸν τὸ φυτῶν σαβὲκ καταχάρμον. ἔδησε τὸν Ιούδαν ἀργύρια φιλήσαντα, καὶ ἔλυσε τὸν ἀρχιπλώνιον Ζακχαῖον τὰ χρήματα αὐτοῦ τοῖς πένησι διαδώσαντα. ἔδησε τοὺς Ιουδαϊκοὺς χοίρους τοῖς δαίμοσιν ὀπτίσεψας, καὶ ἔλυσε τὸν διδυμῆον ὄντα ⓒ τὸν πῶλον, τοῦ μαθηταὶ αὐτοῦ πίμψας. ἔδησε τὸν πικροφόρον συκῆν, ται ῥίζας αὐτῆς ξηράνας, καὶ ἔλυσε τὸν συγκύπτουσαν γυναῖκα, εἰρηκὼς αὐτῇ, Θάρσει, θύγατερ· λέλυσαι ἀπὸ τῆς ἀσθενείας σου. Matt. 9. 8.
ἔλυσε Πέτρον διδεμένον ἀλύσεσι, καὶ ἔδησε τὸν φονικὸν Ηρῴδην τὰ μέλη αὐτοῦ τοῖς σκώληξι σαπήσας. ἐστήρισε τὸν ὑπὸ τῆς τρεῖς πίστας ἡμμωθεῖσαν ὀρθόδοξον ἐκκλησίαν, καὶ ζωέλυσε τὸν ὑπὸ τῆς αἱρέτου ψάμμιν οἰκοδομηθεῖσαν ἑτερόδοξον σκιώλιν. ἔδησαν καὶ Ιουδαῖοι Χριστόν. ἀλλ' ἔλυσεν αὐτὸν Χριστὸς ⓦ ναὸν, καταστρέψαι αὐτὸν τὸν Ιερουσαλὴμ, πρέλυσεν αὐτὸν τὰ νόμιμα· κηρύσσων αὐτὸν ται πρεσβύτομας, διέλυσεν αὐτῶν ται ζωαγωγὰς· ἀφήρπασεν αὐτὸν ⓦ νόμον καὶ τὸν προφῆται, καὶ αὐτὸν ἀχρόνου δίκαιον ἅπασαν πόλιν καὶ χώραν ἐλίκμησεν. ἔδησε καὶ ὁ Ἀβαδδὼν ⓦ Κύριον, ὅτι ⓦ φανερὸν αὖται ἀπακομίσας· ἀλλ' ἐπέρρηξεν αὐτὸν Χριστὸς τὸν ἀχρήστου χιλίας, στυπέλυσεν αὐτὸν τὸν Ορκοφάγους ὁδόν ται. τῇ τριημέρῳ αὐτοῦ πίτρᾳ συγκλάσας πρέλυσεν αὐτὸν ται ὕδωρ, ζωέπεισε αὐτὸν τὸν σοφὸν, καταίσχυνε αὖται τὸν χόμην, θρῶσι ⓒ πάθος σκοτωσὶ ἐπέρριψεν αὐτῷ αἰώνιον, ἀνθ' ὧν ⓦ τὸ χάρᾳ ἐσῶτα ἀνθρώπων εἰς πάθος ἀμαρτημάτων κατήγαγε. ἐξέσβεσεν αὖται τὸν λιαυδῆς ὀφθαλμὸν, κατήχμωσεν αὖται τὸ ἄπιμον πρόσωπον, ζιδύσας ὀξέσι ἐλεγχοβόλησεν αὖτὸν, τειτόμῳ ῥομφαίᾳ κατιχέντησεν αὖτὸν, διεσχόρτισε ται ἐλπίδας αὖται, ἐξηρύθησε ται κεκρυμμένας δέξιας αὖται κοπάς, καὶ ἐλίκμησε πνοῇ αἰσμῷ ται σὺν θήκας αὖται. ἠδάφισε τὰ ἀνέλεη τοῦ δαιμόνου αὐτοῦ τέκνα καὶ ἔκγονα, κατέκαυσε πυρὶ ἀσβέστῳ τὰ χερσοίκια αὖται ξόανα, ἐβάσανίσθησε τὸν χρωμένων αὖται, διέρρηξε τὰ σκοτεινὰ αὖται ταμεῖα, ἀνεπέτασε ται πύλας

τῆ ἄδου καὶ πόλεις τοῦ ὄρους ἀλλοῦ διὰ τὸ λύσας καὶ μὲ ἐαυτῷ λαβεῖν, εἰς ὑψηλοὺς τοὺς
Ψαλ. ιη. ε'. τὸν πατέρα ὡς γίγας ἀπέδραμε, καθά φησιν ὁ προφήτης· Ἠγαλλιάσατο ὡς γίγας δραμεῖν τὴν ὁδὸν ἀλλοῦ. ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ, καὶ ὁ κατάντημα αὐτοῦ ἕως ἄκρου τοῦ ὑράνου, καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβήσεται τὴν θέρμην αὐτοῦ. ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδὸν αὐτοῦ. ἠγαλλιάσατο, ὡς ἀρπάσας ἡκούετο τὸ τῷ διαγγελίῳ, ἀφ' τὴν ὕβριν τῆς ἀπολωλότος εἰνὲς προβάτου. εἶδεν γὰρ τὰ ὀγδοήκοντα ἐννέα πρόβατα μὴ πεπλανημένα, τουτέστι, τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεις ὅτι τὰ ὄρη, τουτέστιν, ὅτι τοὺς ὑράνιους, καὶ ἤλθεν ὅτι ὁ πε-
Ψαλ. ριθ. ρος. πλανημένον προβατον ὁ βοσὴ καὶ λέγει· Ἐπλανήθην ὡς πρόβατον ἀπολωλός· ζήτησον τὸν δοῦλόν σου, ὅτι τὰς ἐντολάς σου οὐκ ἐπελαθόμην. τὴν τοιαύτης φωνῆς ἀκούσας ὁ πεπλανημένος πρόβατον, ἐκλιπεῖν οὐρανοὺς, καὶ κατέβη, καὶ ἦλθε ζητῆσαι τὸ πεπλανημένον πρόβατον, καὶ εὑρὼν ἠγαλλιάσατο. ἀγαλλιάσεται ὡς γίγας δραμεῖν ὁδόν. ἔδραμε τὴν ἀπ' οὐρανῶν ὅτι γῆν ὁδὸν ἀγαλλιῶν, εἶτα ἀπὸ γῆς ὅτι τὰ κατοχθόνια ἔδραμεν. εἶτα σὺν πάσας τὰς ψυχὰς τοῦ ἅδου κατοχθρὰς ψυχὰς λύσας, εἰς γῆν κατέδραμε, καὶ πάλιν ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανοὺς τοὺς πατέρα, ὡς γίγας ἀνέλαβε. καὶ οὐκ ἔστιν, ὃς ἀποκρυβήσεται τὴν θέρμην αὐτοῦ. θέρμην ἀκούων Χριστοῦ, τὸν ἅδου ἥλιον δικαιοσύνης. καὶ οὐκ ἔστιν ὃς ἀποκρυβήσεται τὴν θέρμην αὐ-
τοῦ. τίς γὰρ τῶν ψυχοπάτων θανάτων νεκρωθεὶς, ἀποκρυβήσεται τὴν θέρμην αὐτοῦ τοῦ πνεύ-
α. Κορ. ιε. νε. ματος, καὶ ὑχὶ πάντες ἀναστήσονται; Σαλπίσει γὰρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἄφθαρτοι. Εἶτα ὃ ἐξῆς λέγει, ἀγαπητοί; Εἰ καὶ ὀλίγα ἀπὸ πολλῶν εἰρηκότες, εἰς ὃ, ὅσα ἐὰν λύσητε ὅτι τῆς γῆς, ἔσται λε-
Ματθ. ιη. ιθ. λυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, εἰς ἓξ στόμα δύο ἢ τριῶν συνηγμένων εἰς τὸ ὄνομά μου, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν, ὅτι ἐὰν δύο συμφωνήσωσι ὅτι τὸ αὐτὸ περὶ παντὸς πράγματος, οὗ ἐὰν αἰτήσονται, δο-
θήσεται αὐτοῖς. Ἀβραὰμ συμφωνήσας μετὰ Σάρρας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ὁ μὲν εἰς τὰς βόας δραμὼν, ἡ δὲ τὸν ἄρτον ὅτι ἀπούσασα, πρᾶγμα παράδοξον ὅτι γῆρας ἐδέξατο, τόκον λαβεῖν κερπωσάμενοι παῖδα. Ἰακὼβ ὁ πατριάρχης ὁμονοήσας μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ βουλῆς αἰσίου δέδεκται καρπόν. Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν συμφωνήσαντες, ἄλλον Ἄγγελον ἐξ-
επόρθησαν, ὃ τῶν Ἑβραίων ἐλευθερώσαντες λαόν. Ἰησοῦς καὶ Χαλὲβ ὁμονοήσαντες μόνοι τὴν τῆς ἐπαγγελίας ἐκληρονόμησαν γῆν. Δεββόρρα μετὰ Βαρὰκ συμφωνήσασα ἅμαξαν ὠμάτων ἐλίκησαν τύραννον. Ἰουδὶθ μετὰ τῆς ἰδίας θεραπαινίδος ὁμονοήσασα ἀλλόφυλον ἐλίκησαν Ὀλοφέρνην. Τωβίας μετὰ τοῦ ἀγγέλου ὁμονοήσας διὰ δρακόντειον δαίμονα τῆς-
δίας γαμετῆς στυγνόν ἐστι, καὶ τοῦ παραχρῆμα αὐτοῦ ὀφθαλμοὺς κεκλεισμένους ἰώσατο. Ἐζεκίας καὶ Ἡσαΐας ὁμοφώνως εὐξάμενοι, ἐκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδας ἀνομοφύλων κατέξρωσαν. Παῦλος καὶ Σίλας ὁμοφώνως τὸ τῶν δεσμωτηρίων ἐξέλυσαν, τὰ θεμέλια τῆς φυλακῆς συ-
αθλοῦσαι ἐποίησε. ἔστι δὲ καὶ ἄλλως νοῆσαι τὸ γράμμα, ἐὰν δύο συμφωνήσωσιν ὅτι ὃ αὐτὸ περὶ παντὸς πράγματος, οὗ ἐὰν αἰτήσονται, δοθήσεται αὐτοῖς. ἐὰν τὰ δύο ταῦτα πολλοὺς δι-
σταζοντας καὶ φιλονεικοῦντας συμφωνήσωσι, τουτέστι, σὰρξ καὶ πνεῦμα, καθ' ὅτι ἡ σὰρξ ὀρθυμεῖ τῷ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα τῆς σαρκός· ἐὰν συμφωνήσωσι τὰ δύο ταῦτα, ἵνα τὸ μὴ κυοφορήσῃ, τὸ δὲ τέκῃ· τὸ δὲ μὴ σωφρονήσῃ, τὸ δὲ μὴ ἀνοπλίσῃ, ὅτι ὁ Κύριος ἐν μέσῳ αὐτῶν ψυχῆς καὶ σαρκός· καὶ περὶ παντὸς πράγματος, ὃ ἐὰν αἰτήσωνται, δοθήσεται αὐτοῖς. πολλοὶ γὰρ τῶν ἀσκησάντων εἰσηκούσθησαν, ὡς Ἠλίας ἐν τῷ ὄρει, καὶ Δανιὴλ ἐν τῷ λάκκῳ, καὶ Ἰωνᾶς ἐν τῇ κήτει, καὶ Ἐζεκίας ἐν τῇ κλίνῃ τῆς ἀῤῥωστίας αὐτοῦ, καὶ Πέτρος ἐν Ἰόππῃ, καὶ Κορνή-
λιος ἐν Καισαρείᾳ. πολλαὶ δὲ καὶ μόναι γυναῖκες εὐξάμεναι εἰσηκούσθησαν, ὡς Σάῤῥα τῆ
Ματθ. ιη. κα. Ραγουὴλ ἐν Ἐκβατάνοις, καὶ Ἰωσὴθ ἐν τῷ φρέατι, καὶ Σωσάννα ἐν τῇ κρίσει τῶν δικαίων. Τότε προσελθὼν, φησιν, ὁ Πέτρος εἶπε τῷ Κυρίῳ, ποσάκις ἀφήσω τῷ ἀδελφῷ μου εἰς ἐμὲ ἁμαρτήσαντι; ἕως ἑπτάκις; ὁ δὲ Κύριος φησι πρὸς αὐτόν; Οὐ μόνον, λέγω σοι, ἕως ἑπτάκις,

ἀλλ'

ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ὅπερ γὰρ ἔκρυνεν τῶ Κυρίου εἰρηκότος, ὅσα ἐὰν λύσητε ὧδε τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ὧδε τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, ἐπεργάζεται τὸν ἐπαγγελίαν τῶ Κυρίω, βουλόμενος ἅμα μοχθῆν, καὶ πόσον ὄφελος ἡ τοιαύτη τῶ Κυρίω φιλανθρωπος χάρις. Εἶπες ἡμῖν, ὅσα ἐὰν λύσητε ὧδε τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ὧδε τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα καὶ ἐν τῷ οὐρανῷ. ποσάκις οὖν ἐὰν ἁμάρτηση εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; ὁ δὲ Κύριος σκοπήσας τὸ φιλάνθρωπον αὐτῶ τῆς ὧδε ἕνεκεν πλησίον φιλανθρωπίας, Εἶπε, λέγει σοι, οὐ μόνον, λέγω σοι, ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. σὺ μὲν γὰρ ὡς ἄνθρωπος πένης, πενίαν ἤτησας· ἐγὼ δὲ ὡς Θεὸς μεγαλόδωρος, πλουσίως τὴν χάριν διδώρημαι· ἃ μόνον ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ἄλλα μυστήριον ἔχει ὁ λόγος ἀπόκρυφον. ἐὰν μὴ ὁ γεωργὸς τὸν σπόρον εἰς τὸν γῆν βαθυνῇ, οὐκ καρπὸς ὃν ὧν μέλλοντι χαρῷ ἐκφύεται ἐπιτηδείως· ὕστερον ἡμᾶς, ἐὰν μὴ τοῦτον βαθυνώμεθα εἰς ὃ χαράμματα, τὸν κατορυμμάτων τῶ πνεύματος θησαυρὸν οὐκ εὑρίσκομεν. ποσάκις ἐὰν ἁμάρτηση εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; Εἶπεν, ἕως ἑξάκις, ἢ ἑξάκις, ἢ δεκάκις, ἀλλ' ἕως ἑπτάκις; ὅτι ὁ Θεὸς ἐποίησε τὰ σύμπαντα ἐν ἓξ ἡμέραις, καὶ τὴν ἡμέραν τῇ ἑβδόμῃ κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ. μυστήριον ἐπιρωτᾷ ὁ Πέτρος τὸν Κύριον, βουλόμενος μαθῆν ἐκκλησιαστικὴν κυβέρνησιν· ὅτι, ἐὰν ἁμάρτηση εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου ἐν πάσαις ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἐν τῇ τελευταίᾳ ἡμέρᾳ τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ὅτι, Εἰ ἐν τῇ ἑβδόμῃ μετανοήσῃ, ἀφήσω αὐτῷ; ὁ δὲ Κύριος ἐπέτρεψε λέγων· ἃ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ ἀφήσεις αὐτῷ τὰ ἁμαρτήματα, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι συγχωρήσεις αὐτῷ, μακροτέρᾳ ἐστὶν ἀρχοντι ταῦτα τοῦτον τὸν αἰῶνα ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ἀληθὴς γὰρ ὄντως ὁ εἰπών· ὅτι ὅσα ἐὰν λύσητε ὧδε τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. ἀλλ' ἔτι βαθύτερον ἐπιρωτᾷ τὸ νόημα. ποσάκις ἐὰν ἁμάρτῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ὧδε εἰς σὲ Θεὸν, ἀλλ' εἰς ἐμὲ, ἀφήσω αὐτῷ; ὁ δὲ Κύριος ἐπέτρεψεν αὖθις, ἃ μόνον ἐν ἐμὲ ἕως ἑπτάκις ἁμαρτήματα συγχωρήσεις, ἀλλὰ καὶ ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ἀληθὴς γὰρ ὄντως ὁ εἰπών, Οτι πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ τοῦ ἁγίου πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται οὐδὲ ἐν τῷ νῦν αἰῶνι τούτῳ, οὐδὲ ἐν τῷ μέλλοντι. χάρις δὲ τῷ Θεῷ, ὃν ἡμᾶς ταύτην τὴν ἁμαρτίαν οὐ φοβούμεθα. οὐ γὰρ βλασφημοῦμεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀλλὰ προσκυνοῦμεν καὶ δοξολογοῦμεν. ἀλλ' ἐπ ξένων ἐστὶν λόγων. καὶ γὰρ χρυσὸς χωνευόμενος, σιλβότερος γίνεται· οὕτω καὶ γραφὴ ξεομένη τῆς δυσεργείας φύεται. ποσάκις ἐὰν ἁμάρτῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; ὅπερ ἤδει ὅτι ὁ νόμος συγχωρεῖ τοῖς ἀνθρώποις τὰ ἁμαρτήματα ἐν τῇ ἑβδομάδι τοῦ αἰῶνος τούτου· ἃ γὰρ εἶχε τὴν ὀγδόην ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως. ὅπου γὰρ ἐν ἁμαρτήμασιν ὁ Χριστὸς, ὁ ἔχων τὴν ἀναστάσιμον ἡμέραν. ὅθεν καὶ Δαυὶδ ὅπερ νόμου ἦρχεν, ἑπτάκις αἴρει τὴν Θεὸν τῇ ἡμέρᾳ. λέγει γάρ, Επτάκις τῆς ἡμέρας ἤνεσά σοι· οὐκ ὀκτάκις. οὔπω γὰρ ἦλθε μοι Χριστὸς, ἡ ὀγδοὰς ἀναστάσεως ἡμέρα. ἐλεύσεται νόμου, ὑπὸ νόμον δουλεύσων σοι· ἐλεύσεται παιδίσκης εἰμὶ γὰρ, τῆς ζωναγωγῆς· οὔπω γὰρ ὤκτω τῆς ἐλευθέρας γεγένημαι· διὸ λέγει, Εγὼ δοῦλος σὸς, καὶ γὼς τῆς παιδίσκης σου. τῆς γὰρ τῇ χάριν ἀναγεννήσαντων χριστιανῶν ἡ μήτηρ ἐλευθέρα ἐστὶ, καθὰ λέγει ὁ ἀπόστολος· Η δὲ ἄνω Ιερουσαλὴμ ἐλευθέρα ἐστὶν, ἥτις ἐστὶ μήτηρ πάντων ἡμῶν. ποσάκις οὖν ἁμάρτησει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; οἰονεὶ ἔλεγε, καλῶς συγχωρῆσαι τὰ πλημμελήματα τοῖς ἀδελφοῖς μου, ὡς ὁ νόμος; (τοῦτο γὰρ ὄντως, ἕως ἑπτάκις) ἢ πλέον τι; ὁ δὲ Κύριος ὑπερπλεονάζει τὴν χάριν λέγων· οὐ μόνον ἕως ἑπτάκις, ἀλλ' ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ὅσον γὰρ ὁ λόγος τοῦ νόμου ὑπερέχει, τοσοῦτον καὶ ἡ χάρις τοῦ νόμου. οὐ γὰρ ὁ λόγος Θεὸς ὢν τοῦ νόμου, ἀλλ'

Ψαλμ. ριη ξζ.

Ψαλμ. ριε. ε.

Γαλ. δ. κε.

Ματθ. ιβ. λα.

ἀλλ' ὁ νόμος ἐκ τῆς λήξεως. καὶ ἔστι μαθεῖν, ἀγαπητοὶ, τίνι ὠφέλιμόν ἐκ τῆς λήξεως· ἵνα μάθῃς πόσῳ μείζων ὁ λόγος τοῦ νόμου. ὁ νόμος δίκας λήξεως δίδωσι τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ οὐδέν ὠφέλησεν· ἡμῖν δὲ ὁ Θεὸς ἕνα λόγον διδαχῶν, οὐδὲ πρόσταξιν δι' αὐτοῦ αἰτήσωσιν. ἀλλ' ἐπὶ σκάλλομεν τὸ γράμμα τοῦ πνεύματος. ὁ γὰρ θησαυρὸς ἡμῶν ὀρύξας οὐ μόνον χρυσὸν καὶ ἄργυρον λαβὼν ἀπέρχεται, ἀλλὰ καὶ λίθους τιμίους ἐκ τοῦ βάθους ἐξορύξας. ποσάκις ἐὰν ἁμάρτῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; μυστήριόν ἐστιν, ἀγαπητοὶ, ἐπικεκρυμμένον ἐν τῷ γράμματι, καὶ πολλοὺς λέληθε. σὺ δέ μοι ἀκριβῶς προσέχε τῷ νοήματι. λεπτὸν γάρ ἐστι σφόδρα, πετεινοῦ ἐξύπερθεν, ῥᾳδίως διαπέμψαι τὸ ὄμμα τῆς διανοίας προδραμόν, καὶ τοῦ σφόδρα ἐξυδρχιῶσαι. ποσάκις ἐάν εἰς ἐμὲ ἁμάρτῃ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ; ἑπτάκις; ζητήσεως γὰρ ἄξιον, διὰ τί εἶπεν ἕως ἑπτάκις ὁ Πέτρος, καὶ ὁ Κύριος οὐδαμῶς ἀπεκρίνατο ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. ἀλλ' ὁ Πέτρος προσέσχε τὸ τοῦ φόνου ἔγκλημα, ὅτι βαρύτατον καὶ δεινόν ἐστι· καὶ βούλεται μαθεῖν εἰ μυστηρίῳ κεκύφασι σκληρότητες, εἰ ἄρα κελεύει αὐτῷ ὁ Κύριος συγχωρεῖν ἐν τῷ βαπτίσματι τὸ τοῦ φόνου ἔγκλημα. προσεσχηκὼς γὰρ ὅτι ὁ Καὶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ δόλῳ ἐφόνευσεν, καὶ ἑπτὰ ἐγκλήμασιν ὑπέπεσεν. πρῶτος γὰρ ἐφόνευσεν ἐν αἰθρίοις, πρῶτος ὑπεκρίθη, πρῶτος ἐψεύσατο, πρῶτος αἵματι τὴν γῆν ἐμίανε, πρῶτος πύλας θανάτου ἐωράκει. οὔπω γὰρ τὸν θάνατον γευσάμενος ἀνθρώπου, εἰ μὴ Καὶν τὸν φόνον ἐκύησε. προσεσχηκὼς οὖν Πέτρος ὅτι τοῦ Καὶν ὁ φόνος ἑπτὰ ἐγκλήμασιν ὑπόκειται, προσέρχεται τῷ Κυρίῳ μυστηριωδῶς ἐπιρωτῶν, ποσάκις ἐάν ἁμάρτῃ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; τουτέστι, κελεύεις ἐν τῷ βαπτίσματι καὶ τοῦ ἀδελφοκτόνου Καὶν ἐγκλήματα ἀφήσω αὐτῷ; ὁ δὲ Κύριος οὐ φησὶ πρὸς αὐτόν· ἃ μόνον τοῦ Καὶν ἑπτάκις σὺ τῷ βαπτίσματι ἀφήσεις, ἀλλὰ καὶ τοῦ Λάμεχ ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά, σὺν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟ ΛΕΓΕΙΝ ΤΟΥΣ ΙΟΥΔΑΙΟΥΣ, ΔΑΙΜΟΝΙΟΝ ἔχεις, καὶ εἰς τὸ, Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν.

Λογ. ιβ, Ιωαν. ζ. κ. Ιωαν. ζ. κδ.

Ex Ms. Regio Lut.

Σπερὶ τὴν φαεσφόρον σελήνην καὶ τὴν νυκτὸς ἀμφιφαῆ λευκαίνουσαν, τοῖς τε χθαμαλοῖς καὶ θαλαττίοις πλωτῆρσί τε καὶ ὁδοιπόροις τὸ κάλλος διαδυομένην, ἀμεμπτότητι ἑκάστῳ τὴν πορείαν κατεργάζεται· οὕτω καὶ ὁ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλος δίκην σελήνης ἐστὶ τῆς θεογνωσίας λαμπηδόνας διὰ λόγων αὐγάζων, τοῖς τε ἐν τῷ πελάγει τοῦ βίου τούτου τὴν ἀλμυρίδα τῶν ἡδονῶν διαπτέχουσι, καὶ τὴν χειμαφόρον ὁδὸν βαίνουσι, ὅτι τὴν ἀληθῆ Χριστοῦ διαπέμπει. οἶδε γὰρ καὶ ἡ θεία γραφὴ τοὺς τῆς ἐκκλησίας διδασκάλους καὶ ἐν σεμνῇ πολιτείᾳ βιοῦντας, ἐν εἰκόνι σελήνης καὶ ἀστέρων ὀνομάζειν, ὡς φησὶν ὁ προφήτης Δαυίδ· Σελήνην καὶ ἀστέρας, ἃ σὺ ἐτοιμάσω. σαφέστερον δὲ ὅτι τοὺς τοῦ ἀποστόλου ῥητοῦ ἰδίαν τὴν διαφορὰν τοῦ ἡλίου ὅτι πάσχει καὶ σελήνης καὶ ἀστέρων ὀνομαζομένου. Ἄλλη δόξα, φησὶν, ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· καὶ ἀστὴρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. διὸ τοίνυν καὶ ἡμεῖς δίκην ἀστέρος βραχυτάτην ἐπολαβόντες, τὰς ἀστραπὰς τοῦ εὐαγγελικοῦ νοήματος σαφῶς ὑμῖν ἐπιδείξωμεν. Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, φησὶ, τῷ Κυρίῳ· δαιμόνιον ἔχεις. ὁ δὲ, Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε, ὦ Ἰουδαῖοι. ἐμὲ λέγετε δαιμόνιον ἔχειν· συγκείσθε τὰ ἔργα καὶ ἐμὰ τοῖς ὑμετέροις, καὶ ἐν τῷ γνώμονι τῆς συνειδήσεως ὑμῶν διερευνήσαντες, εἴπατε, τίς ἄρα ἔχει δαιμόνιον, ἐγὼ, ἢ ὑμεῖς; μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν

Ψαλ. ιη. δ.

α. Κορ. ιε. μα.

Ιωαν. ζ. κ.

τ̃ δικαίῳ κείσει κρίματι. ὑμεῖς δὲ ἀκούσαντες ἐρυθριᾶτε, ἢ δὲ καὶ χλευάζετε πεδὶ ἡμῶν διελθόντες, ἢ ὡς τῇ ἐρήμῳ τὸ ἀφεσίφῳ γλυκάσματος μεταπεσούμεθα εἰδέναι τὸ ὕδωρ ὃ πίνετε, ἢ ὃν μέσοι ἀέρος ὀρτυγομήτραν περιπατοῦμεν, ἢ μὴ πλείονα τοσούτων καὶ πλείονα ἄλλων ἀγαθῶν πεπονθότες, Μωϋσέως εἰς ὄρος ἀναβραμόντος, μακροπαθήσαντες, τῷ λεγομένῳ τ̃ δαιμόνιον περιστικτήσατε· ἐγὼ γὰρ ἐλθὼν ⳩ λεγεῶνα τ̃ δαιμόνια ἀπὸ τῆς αἰθερίου τάξεως ἀπήλασα. τίς οὖν ἔχει δαιμόνιον, ἐγὼ, ἢ ὑμεῖς, εἴπατε; μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὸν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. ὑμεῖς δὲ γονεῖς ὑμῶν καὶ ἃς θυγατέρας τοῖς δαιμονίοις θύετε, ἐγὼ γὰρ ⳩ ἐκ τῆς χέρας καὶ τὸν θυγατέρα τ̃ ἀρχισυναγώγου τεθνεῶσαν ἀνέστησα. τ̃ ὠδὶ λατρεύοντα καταχείμενον ἀφῆκε χεὶρ, τ̃ ἰαματικὸν δυνάμεων περὶς τ̃ εἴσοδον κείμενοι ἐκπίπτοντες, ὑγίασα· τὸν δ', ῥήματι ἐκ θανάτου, ὡς ἐξ ὕπνου, ἤγειρα. τίς οὖν ἔχει δαιμόνιον; ἐγὼ, ἢ ὑμεῖς; μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. ὑμεῖς πλανεῖς ῥήμασι τῆς Ἰεζάβελ ⳩ Ναβουθὲ ἀποκτείναντες, ⳩ τῆς εὐφεσσίνης γλυκύτερα ⳩ ἀμπελῶνα ἀνασκάψαντες, λαχανοφόρου ἀρούρου ἐποίησατε, ἀθεσμοτάτων βρωμάτων, ὡς φησὶν ὁ ἀπόστολος. Ὁ γὰρ ἀθέσμων λαχάνων ἐσθίειν. ἐγὼ δὲ τὸν ἄκλητον λαχάνων χρῆσιν ἀναλαβὼν, τὸν τῆς ἀρρωστίας καταπεπτόκοτα, τὸ ῥιπὴ ὀφθαλμοῦ ὑγιάσας καὶ ὑγιοποίησας, ἄρτου ἐσθίειν βρῶσιν μετέδωκα, καὶ πάλιν εἰς τὸν αὐτὸν ἄκλητον ἀγαλλίασιν ἀναώρησα, λέγων· Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος, καὶ ὑμεῖς τὰ κλήματα. τίς οὖν ἔχει δαιμόνιον, ἐγὼ, ἢ ὑμεῖς, εἴπατε; μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τ̃ δικαίαν κρίσιν κρίνατε. ὑμεῖς τ̃ Ἡσαΐαν ξυλίνῳ πρίονι πρίσαντες, διχάσατε· ἐγὼ δὲ τ̃ ἐκ καλυθείσαν ⳩ θανάτῳ δι' εὐθετότητα, τῇ μετοικίᾳ τ̃ ξύλου τ̃ σωτηρίου συναρμόσας ἀνέστησα. τίς οὖν ἔχει δαιμόνιον, ἐγὼ, ἢ ὑμεῖς, εἴπατε; μὴ κρίνετε καθ' ὄψιν, ἀλλὰ τ̃ δικαίαν κρίσιν κρίνατε. ὑμεῖς Ἱερεμίου τ̃ προφήτου εἰς λάκκον βορβόρῳ βεβόρῳ βεβηκότος ἀπεπνίξατε· ἐγὼ τ̃ ὲν ⳩ βορβόρῳ τ̃ κόπρου ὑμῶν ἀποθανάτου τ̃ προφητικὴ λόγῳ ἀπέσπασα, καὶ τὸ τ̃ ψυχαῖς τ̃ ὑπηκόων μου σέβδρυσα. τίς οὖν ἔχει δαιμόνιον; ἐγὼ, ἢ ὑμεῖς, εἴπατε. μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνετε. ὑμεῖς Ζαχαρίαν τὸν μεγάλου μεταξὺ τ̃ ναοῦ καὶ τ̃ θυσιαστηρίου ἀπεκτείνατε (Ζαχαρίας δὲ ἑρμηνεύεται, μνῆμα Θεοῦ) ἐγὼ δὲ ἐλθὼν, τ̃τον τὸν Ζαχαρίαν, τὸν μνήμιλον τ̃ Θεοῦ, τὸν μεταξὺ τ̃ ναοῦ καὶ τ̃ θυσιαστηρίου ὑφ' ὑμῶν ἀποκτανθέντα, τ̃τέστι, μεταξὺ σώματος καὶ ψυχῆς (ναὸς γὰρ ψυχῆς σῶμα, ὡς καὶ θυσιαστήριον Θεοῦ ψυχή, ἐν ᾗ προσφορὰ τ̃ς λογικ̃ς λατρείας καὶ θυμιάματα τ̃ν προσευχ̃ν ἀναπέμπεται) ταύτην τὸν μνήμιλον τ̃ Θεῦ ζωοποιήσας, τὰ τ̃ς καρδίας τ̃ν αἰθερίων σοφίσας, προὸς ὃ πάλιν τὸν δεξιὸν ἱερατεύειν Θεῷ. τίς οὖν ἔχει δαιμόνιον; ἐγὼ, ἢ ὑμεῖς, εἴπατε. μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνετε. μεμνήσθαι δὲ καὶ ⳩ μαθηταὶ τ̃ Κυρίου τ̃ ῥήματος τούτου. ὅτι γὰρ τὸν τ̃ν γραμματέων καὶ Φαρισαίων σύστημα λαλοῦντα μὴ διδάσκειν τὸ τῷ ὀνόματι τ̃ Χριστοῦ (Οὐ γὰρ εὐαγγέλια πρηγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ὅτι ⳩ ὀνόματι τ̃ Ἰησοῦ, ἢ ἴδου ἐπληρώσατε τὴν Ἱερουσαλὴμ τ̃ς διδαχ̃ς ὑμῶν;) τοῦτο ἀποκρινόμενοι, τὸν μιμησόμενοι ἅμα ὃ κρίνει ἀδίκως, ἢ λέγοντες· Εἰ δίκαιόν ἐστιν ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον, ἢ τ̃ Θεοῦ, κρίνατε. ὅσα δὲ ⳩ προφήτου, ἀγαπητὲ, τὸ ⳩ ἀρτίως ἡμῖν τὸν φαλτήρι ψαλμῷ φανερώσαι λέγοντα περὶ τ̃ς τ̃ Κυρίου τὸν σαρκὸς προσκυνήσεως, ἢ τ̃ μὴ κρίνειν ἀδίκως. Ὁ Θεὸς ἔστη, φησὶν, τὸ συναγωγῇ θεῶν, τὸ μέσῳ δὲ θεοὺς διακρίνει. ἢ τίς αὖ ἐστὶν ὁ Θεὸς ὁ παρὼν τὸ συναγωγῇ θεῶν, ἢ πάντως ὁ Χριστὸς, ὁ παρὼν τὸ τῇ συναγωγῇ τ̃ν Ἰουδαίων, τ̃ν ποτε ὄντων θεῶν; προὸς ὃς ἀπεκρίθη, Ἐγὼ εἶπα, θεοί ἐστε. ὅσοι γὰρ ὅτι τῇ τ̃ Θεοῦ φιλανθρωπίᾳ, θεοὺς αὐτὸν ὠνόμασεν· ὅστις δὲ τὸ τῇ ἑαυτ̃ν κακίᾳ, ὡς ἀνθρώποι ἀπέθανεν, ἢ ὡς εἷς τ̃ν ἀρχόντων ἔπεσον· ἀρχόντων δὲ, ἃ τ̃ν ὀπτασίαν, τ̃ν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τ̃ν ἀγγέλων ἀφίσαν καταπεσόντων, περὶ ὧν λέγει ⳩ Παῦλος· Οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη προὸς αἷμα ⳩ σάρκα, ἀλλὰ προὸς

Ρωμ. ιδ. ϛ.

Ιωαν. ιϛ. ϛ.

Πραξ. ϛ. κϛ.

Πραξ. δ. ιθ.

Ψαλμ. πα ϛ.

Εφεσ. ϛ. ιβ.

τὰς

ται ἀρχαί, πρὸς ταῖς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τ σκότους τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τ πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. Ὁ Θεὸς οὖν ἔφη ἐν Συναγωγῇ Θεοῦ, ἐν μέσῳ δὲ θεοὺς διακρινεῖ. θεοὺς ἀπὸ τ ποτε θεοῦ διακρινεῖ Ἰουδαίων. καί φησι πρὸς αὐτοὺς ὁ πνεῦμα ὁ ἅγιον· Ἕως πότε κρίνετε ἀδικίαν, καὶ πρόσωπα ἁμαρτωλοῦ λαμβάνετε; καὶ ὁ Κύριος φησι· Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τ δικαίαν κρίσιν κρίνετε. εἶτα πάλιν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Κρίνατε ὀρφανῷ καὶ πτωχῷ. ἔρα μοι πῶς πρὸς Χριστοῦ πόντα εἰσηκοῦται, πόντα διδάσκει, βουλόμενος ἀναλαβεῖν τ πρὸ αὐτ γενομένην ἀδικίαν. κρίνετε γάρ, φησι, ὀρφανῷ καὶ πτωχῷ, ταπεινοῖ καὶ πένητα δικαιώσατε. ἀλλ' ἴσως ἐρεῖ τις τ ἀκριβῆ καὶ ἀπορεῖν ἡμᾶς δύνασθαι, τ, ὅτι ὀρφανὸς ἀκήκοεν ὁ Κύριος. τὸ μὲν γὰρ πτωχεῖν, ῥᾴδιον ἐστι καταμαθεῖν ἐκ τ τ ἀποστόλων ῥημάτων· Ὃς δι' ἡμᾶς ἐπτώχευσε πλούσιος ὤν. ἀλλὰ πῶς δῶ εἶη ὀρφανός; ἢ πόντως ὁ μήτε πατέρα ἔχων, μήτε μητέρα. ἄκουε γοῦν τ ἀποστόλου λέγοντος περὶ τ Χριστοῦ· Ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος. ἀπάτωρ ὅτι τ γῆς καὶ τ αἰθερίου πότητα ὁ Κύριος, καὶ ἀμήτωρ ἐν οὐρανοῖς καὶ τ θεότητα. κρίνατε ὀρφανῷ καὶ πτωχῷ, ὃν δι' ἡμᾶς πτωχεύσαντι. Τοῖς πᾶσι γὰρ τὰ πόντα γέγονε πλείονι τ ἀποστόλου, ἵνα τοὺς πόντας κερδήσῃ. ταπεινοῖ καὶ πένητα δικαιώσατε. Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πραΰς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ. ἀλλὰ τί φησι; οὐκ ἐγνώσαν, οὐδὲ συνῆκαν· ἐν σκότει διαπορεύουσι. οὐκ ἐγνωσ τ Θεοῦ λόγου σάρκα γεγενῆσθαι δι' ἡμᾶς. ὁ λόγος γὰρ σὰρξ ἐγένετο, καὶ τς ἀπείς, ἀλλὰ καθὸ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν. οὐκ ἐγνωσ τ αἴδιον τ θεότητος μορφὴν ἐν τῇ τ δούλου εἰκόνι· οὐκ ἐγνωσαν. εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τ Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν. ἀλλ' οὐδὲ συνῆκαν. καὶ συνῆκαν γὰρ τῶν θαυματουργημάτων αὐτοῦ τὴν δυνάμιν, ὅσων εἶχε συμβόλων εἰκόνας· οὐ συνῆκαν τὸν ἐν τῷ ἀγρῷ κεκρυμμένον θησαυρόν, τοῦτον, τὸν ἐν σαρκὶ ἀποκεκρυμμένην θεότητα, καὶ ἐν ὄρεσιν συναπτομένου τὸ ὅτι τῶν Λαζάρου γεγενότα· καὶ συνῆκαν ὡς λίθον τὸν ἀποκυλισθέντα τοῦ μνήματος, ὅτι τ ἡλίθιοι καρδίαν τῶν ἀνθρώπων ἀποκινεῖσθαι ἔλεγον· οὐ συνῆκαν αὐτὸ τὸ μνῆμα, καὶ τὸν ἔνδοθεν ἀποκείμενον Λάζαρον τετραήμερον, τίνος ἐστὶν τύπος, ὅτι ἐν εἰκόνι σώματος ὁ σάφος ἐστὶν εἰκόνα ἔνδοθεν τὸν νοῦν ἐναπθαυσότα καὶ νεκρωθέντα. ὄντως γὰρ σάφος ἐστὶν ὃ σῶμα ἡμῶν τοῦ τῆς τοῦ Χριστοῦ προνοίας, καθὼς φησιν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ· Τάφοι κεκονιαμένοι. ὄντως ἦμεν τάφοι μεμεστωμένοι νεκρῶν ἁμαρτημάτων, ἔχοντες ἔνδοθεν τὸν νοῦν τεθανατωμένον τοῖς ἡδοναῖς, τὸν τετραήμερον καὶ ἤδη ὄζοντα, τὸν ἐκ τεσσάρων ὑλικῶν ἀρετῶν συνεστῶτα νοῦν, φρονήσεως, δικαιοσύνης, ἀνδρείας, σωφροσύνης. ὁμοίως καὶ τὸ σῶμα ἐκ τεσσάρων στοιχείων συνέστηκε, θερμοῦ, ψυχροῦ, ὑγροῦ τε καὶ ξηροῦ. οὐκ ἐγνωσαν, οὐδὲ συνῆκαν. Χριστὸν γὰρ μὴ δεξάμενοι τὸ φῶς, ἐν σκότει περιπατοῦσιν. Καὶ τὸ φῶς γὰρ ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβε. Σαλεύθητωσαν πόντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς· οὐ "τὴν παντελείαν, ἀλλὰ πρὸς τὴν λέγει, Ὅτι γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. θεμέλιος γὰρ σώματος ἡ ψυχή· ἧς ἐξελθούσης, καθάπερ θεμελίου ἐστὶ χωρήσαντος, ὁ οἶκος τῆς σκηνώσεως ἡμῶν καταπίπτει. σαλευθῆτωσαν πόντα τὰ θεμέλια τῆς γῆς, τουτέστι, μεταχωρήσωσιν αἱ ψυχαὶ ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας εἰς τὴν θεογνωσίαν. Εἶτα, Ἀνάστα ὁ Θεός, φησι, κρῖνον τὴν γῆν. ἀνάστα ὁ σταυρωθείς, ἀνάστα ὁ τὰ ἁμαρτίας ἡμῶν τὸ εἰκὸς ἀχθῶν ὅτι τῆς ἑαυτ κεφαλῆς ἀναδησάμενος, ἀνάστα ὁ Θεὸς, κρῖνον τὴν γῆν. τὴν γῆν εἶπεν, οὐ τὸν θεατόν. μὴ φοβηθῇς, ἀγαπητέ. εἰ ἀναπεμφθήσεται ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, θεατὸς εἶ. Οἱ γὰρ εἰς Χριστὸν βαπτισθέντες, Χριστὸν ἐνεδύσαντο. Οἷος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι. ἀνάστα ὁ Θεὸς, κρῖνον τὴν γῆν, ἐπὶ σὺ καταλήψεσθαι τὰ πάσι τοῖς ἔθνεσι· σὺ ὁ Χριστὸς, ᾧ δέδωκεν ὁ πατὴρ ἐξουσίαν πάντων, ἐξουσίαν πάντας κρίνειν. Καὶ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα. πᾶσαν γὰρ τὴν κρίσιν δέδωκε τῷ υἱῷ, ἵνα τιμῶσι τὸν υἱὸν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. σὺ καταλήψεσθαι

τὰ

Ψαλ. πα. ιϛ. Ησ. α ιγ. Βασ. Κορ. α ϛ. Εβρ. ζ. ϛ. α. Κορ. β. ιϛ. Ματθ. ια κθ. Ματθ. κϛ κϛ. Ιωαν α. ε. Ψαλ. πα. ε. Γεν. ϛ. κ. Ψαλ. πα. ιβ. Ιδ. ϛ. κϛ. α. Κορ. ιε μα. Ιωαν. ε. κϛ.

ὁ πᾶσι τοῖς ἔθνεσι. σοὶ γὰρ εἶπεν ὁ πατήρ, Αἴτησαι παρ' ἐμοῦ, καὶ δώσω σοι ἔθνη τὴν κληρονομίαν σου, καὶ τὴν κατάσχεσίν σου τὰ πέρατα τῆς γῆς. Ὧ Θεῷ οὖν δόξα μόνῳ δόξα ὁ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Ψαλ. β. ε.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΝΗΣΙΝ ΠΕΤΡΟΥ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΤΑΥΡΟΝ· καὶ πῶς ὁ Ἰωσὴφ τύπος ἐγένετο τοῦ Χριστοῦ. Λογ. ιγ.

Ναγνῶσι τῷ πρώτῳ κεφαλαίῳ τοῦ Ἰωσὴφ ἀπέπεσαν, καὶ ὁ λύκος τὸν σαυρὸν μέλισσαν. σήμερον ὁ Ἰωσὴφ τεθαύμαται, καὶ σαυρὸς φυτεύεται· σήμερον ὁ Πέτρος δέδρεται, καὶ ὁ λησὴς θυμοῦται· σήμερον καὶ ὁ τόμος πλουτεῖται, καὶ ὁ προφητευθεὶς Χριστὸς δοξολογεῖται· σήμερον κυρίως πληροῦται τὰ φάσκοντα ῥητῶς περὶ τοῦ Κυρίου θανάτου, Εἰς τὴν παγίδα αὐτῶν συνελήφθη ὁ ἀμὴν τοῦ λόγου· ὁ τίς ὁ ἀμὴν τοῦ λόγου; ὁ τῆς ἀμήνου εὑρετὴς ἀγγέλους. ὁ τίς ὁ ὑπ' αὐτῶν καταστραφεὶς πάντας; ὁ σαυρός, καὶ οὐδὲν ὕστερον. αὐτὸς γὰρ ἠθέλησε παῖδας Ἰουδαίων πλεκῆσθαι τῷ σαυρῷ, δόξα σοφίζεσθαι τῷ ἀσόφιστον, καὶ τοῦ θανάτου σκεδάλλειν τὸ τοκετοῦς ἐλεύθερον, μὴ ζωιδίων ὁ θηλότερος, ὅπου ὁ σαυρὸς τὸ κέντρον τῆς ἀμήνου ἀμβλυνῶ, καὶ τὸ κεφάλαιόν τῆς ἀληζονείας αὐτοῦ ζωθλάσω, ὁ τὸ σῶμα τῆς βλασφημίας αὐτοῦ ἐμφράξω, καὶ τὰ πέρυσι τῆς αἰπήσεως αὐτοῦ ἐκπλήξω, καὶ ἐρήμων καὶ ἀπροσπέρητος ἀποδείξω. σήμερον τὸ προφήτου Δαβὶδ πληροῦται τὸ λόγιον, μάρτυρον τὸ τοῦ Ἰωσὴφ, τουτέστι, ὁ Κύριος τὸν τοῦ Ἰωσὴφ προεμιζωγράφετο, ἃ ἔμελλεν ἐν ἑκάστῃ τῶν ἡμερῶν ἐφίστασθαι. πολλὰ γὰρ τὸν τοῦ Ἰωσὴφ προδιεπλάσατο τὸ διαστοῦ θυσιαστήριον. ἵνα τί λέγω. ὁ Ἰωσὴφ ἐπεβουλεύετο ὑπὸ τῶν ἰδίων συνθρωπῶν, ὁ Ἰωσὴφ ἀπέδυ τὸν ποικίλον χιτῶνα· ὁ Κύριος, ὃν εἶχε τὸν αὐτοφυᾶ χιτῶνα, λαβόντες οἱ στρατιῶται διεμερίσαντο. Διεμερίσαντο γάρ, φησί, τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. ὁ Ἰωσὴφ πρὸς τὸν πατέρα διελέχθη· ὁμοίως καὶ ὁ Κύριος πρὸς τὸν πατέρα ἐστυκοφαντήθησαν, οἱ μὲν Ἰουδαῖοι ὑπὸ τῶν τέκτονος υἱὸν λεγόντες· πάλιν δὲ οἱ τῶν Ἰουδαίων προδόσιοι, αἱρετικοὶ παῖδες, ἑτεροῦσιον αὐτὸν δογματίζουσιν. ὁ Ἰωσὴφ τοῖς Ἰσμαηλίταις ἐπρατεύθη, ὁ Κύριος ὑπὸ Ἰούδα τοῖς Φαρισαίοις· ὁ Ἰωσὴφ εἰς χιτὼν λεύκην ἐμβληθεὶς ἀπλῆν ἀτραυμάτιστος, ὁ Κύριος εἰς κοινὸν μνημεῖον ταφεὶς, δυσὶ τεταμένοις. τί γὰρ μακρολογῶ; ὁ Ἰωσὴφ τὸν Αἰγυπτίων ἐσκλίτθυσεν, ὁ Κύριος τὸν στεναγωγὸν ἐδημοσίευσεν· ὁ Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς ἀσεγωρείθη, ὁ Κύριος μετὰ τῶν αἰάσασιν τοῖς μαθηταῖς σεφθμίσθη· ὁ Ἰωσὴφ φυλακιαδικοῖς ζωοδυσὶ θυσούχοις τὰ οἰκεῖα ἀντικρίνοντα ἐμήνυσε, καὶ ὁ εἷς μὲν αὐτῶν ὀρεόδρωτος ἐγένετο, ὁ δὲ ἕτερος εἰς τὸν ἴδιον πατρίδα ἀποκατασταθήσεται· ὁ Κύριος μετὰ δύο λῃστῶν σαυρωθείς, τὸν μὲν ἀπιστοῦντα βρώμασι πίστεως προσεπιμφθέντα ἀπιστοῦντα ἀρχιπολίτην τῆς ἀδελφότητος κατέπεσεν· ὁ δὲ Κύριος τὸν πρόπαλον ἁρμα τῶν θυγατέρων τῶν πατρὶ ἐγκωμίσεν· ὁ δὲ ληστὴς ἐπιστρέφος ἐμιμήσθη, καὶ ὡς βασιλεὺς ἐκηρύχθη· ὁ Κύριος ὡς κακοῦργος ἐσταυρώθη, καὶ ὡς Θεὸς ἐδοξάσθη. ἄκουε δὲ καὶ ἑτέρου προφητείαν ζωοτεύουσαν εἰς τὸν σαυρόν· Ἀναβὰς εἰς ὕψος ἠχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν, καὶ δέδωκας δόματα τοῖς ἀνθρώποις. τί δὲ ὕψος; τίς ὁ ἀναβάς; τίς ἡ αἰχμαλωσία; τί τὰ δόματα τοῦ ἀνθρώποις; ὕψος, ὁ τίμιος σαυρὸς ἀφ' οὗ ἀκατάληπτοι μυστήριοι· ὁ ἀναβάς, ὁ διαστοτὸς Χριστός. Ὁ γὰρ καταβὰς, αὐτὸς ἐστὶ καὶ ὁ ἀναβάς. τί δέ ἐστιν, ἠχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν; τουτέστι, τοὺς προκατεχομένους ὑπὸ τῆς ἁμήνου ἕλκει ὁ Κύριος ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς χάριτος ἀνεπλάσατο, δοὺς δόματα τοῖς ἀνθρώποις. ποῖα δόματα; τὴν ἄμηνον τὴν ἄφεσιν, τὴν υἱοθεσίαν τὸ χάρισμα, τὴν βασιλείαν τὴν κληρονομίαν, τὴν ἀθανασίαν τὸ μεμύημα, Ψαλ. θ. ιε. Ψαλ. κδ. ιθ. Ψαλ. ξζ. ιθ. Ephes. δ. ι.

μίνυμα, καὶ τῆς σὰρ δεξιᾶς καθέδρας ὁ σοὶ χυρος. καὶ ὡς ὁ τότε μάρτυς· αὐτὸς ὁ Κύριος
Ιωσ. ιζ. λζ. λέγων· Οταν ὑψωθῶ, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν· τοῦτο, ὅταν σταυρωθῶ, τότε πάν-
τες εἰς ἐμὲ πιστεύσουσιν. ἤκουες ἀρτίως ἄλλου· σφοδρότερον μάρτυρείαν ζητοῦντος εἰς
Ησ. νβ'. ζ. ☧ σαυτόν, Ησαΐου τοῦ φήτου βοῶντος καὶ λέγοντος· Ως πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤ-
χθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος. Τί δὲ πρόβατον; τίς ὁ ἀμνός; τίς ἡ
σφαγή; τίς ἡ χοῦρωσις; τίνες αἱ σφαγεῖς αἱ καὶ χοῦραι; πρόβατον καὶ ἀμνὸς, ὁ διαυτὸς
Χριστὸς τυπικῶς· πρόβατον δηλ. ☧ πάσχει τὸ βαπτίσματος, ἀμνὸς δηλ. τὴν ἐπαρχὴν θυ-
σίαν. σφαγὴ, ἡ τῆς πλθυσμοῦ τῶν πλθυσμῶν ἰώμενος. τίνες οἱ σφαγεῖς αἱ, καὶ χοῦραι;
σαδδουκαῖοι καὶ φαρισαῖοι. πρόβατον γὰρ πρὸς συῤῥῆσαι τὴν βλασφημίαν, ἐπὶ οὗτος ἐ-
φέβυσαι τὴν βασιλείαν. ὥσπερ γὰρ ὁ τῆς πρόσοδον, ἀν δεσπότης ὁ χοῦρωσόμενος, ἢ δούλ-
νος μόνον, καὶ ὡραιόμορφος εὑρίσκεται· οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς τὴν σπηλαίου δεσπόσων ὡς κυ-
ριὸν ἐδέξατο, οὐδενὸς μὴ ὄντος μείους, καὶ τὴν εὐμορφίαν τῆς φιλανθρώπου μιλούσας. πε-
Ψαλ. μδ'. ζ'. ρὶ αὐτοῦ λέγασθαι, Ωραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. Ζωοῦται δὲ καὶ τὸ
Ησαΐου Ιερεμίας ἐφθέγξατο εἰπών, Εγὼ ὡς ἀρνίον ἄκακον ἤχθην τῷ θυτηρίῳ· ἀρνὸς ἀ-
Ιερ. ια. ιθ. ναγκαίως προσηρτύθη, ὡς μὴ σπασάσας τοῦ πάθος, ὡς μὴ λακτίσας τὸν τοῦ σφα-
γέως. ἀλλ' εἰ καὶ "ὡς Ιουδαῖοι ἔσφαξαν, ἡμεῖς δὲ ὠφελησάμεθα· κακείνων μὲν ὁ ἔγκλημα,
ἡμῶν δὲ κατόρθωμα· ἐκείνων τοῦ ῥάκισμα, ἡμῶν δὲ ἡ ἐλευθερία· ἐκείνων ἡ τιμωρία,
καὶ ἡμῶν ἡ εὐλογία. ὁ φὼς προλέγεται, ὁ Χριστὸς μνημονεύεται. σήμερον πλησθέν-
Ψαλ. ξη κζ'. τας καὶ ὁ τοῦ Δαβὶδ προφητικὸς λόγιος ἀρμόζον εἰς ☧ πρόσωπα φωνῆ· Εδωκαν εἰς
τὸ βρῶμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπότισάν με ὄξος. φέρε οὖν σὺ μνήμην, ἀ-
γαπητὲ, ὡς ὁ Κύριος χρεμασθεὶς τοῦ ξύλου ἐδίψησε λέγων, διψῶ· καὶ δίψας εἰς δραμὼν
καὶ πλησθεὶς ἀσήμου ὄξους καὶ χολῆς, προσήνεγκε τῷ Κυρίῳ. καὶ τί δήποτε ὁ Κύριος τὴν
δίψαν ἐβάλετο, ὁ τὴν ἀκρότομον πέτραν λιμνάσθαι παρασκευάσας; ὅπως ἐν ἐκπλη-
ρωθῶσι γραφαὶ, ἔδει καὶ πληρωθῆναι, ἔδωκαν εἰς τὸ βρῶμά μου χολήν, καὶ εἰς τὴν δίψαν μου ἐπό-
Δευτ. λβ. λε. τισάν με ὄξος. τοιαῦτα τῆς Ιουδαϊκῆς ἀμπέλου τὰ κτήνολώια. Εκ γὰρ ἀμπέλου Σο-
δόμων ἡ ἄμπελος αὐτῶν, καὶ ἡ κληματὶς αὐτῶν ἐκ Γομόῤῥας. ἐκείνων γὰρ τὰ κτήνολώια,
ὄξος δὲ πικρία· ὁ δὲ ἡμέτερος τρυγητὸς, γλυκύτης καὶ ἀθανασία. δηλ. καὶ προεπόμνη-
Ψαλ. λγ. π. σεν ὁ προφήτης ἔλεγε, Γεύσασθε καὶ ἴδετε ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος. τί οὖν λοιπὸν ὁ ζητούμενος; ὁ
Ματθ. κ. λα'. Κύριος προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, εἶπε πρὸς αὐτοὺς καὶ σιωπῶν· Εἰ τῇ
νυκτὶ ταύτῃ σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοί. γέγραπται γὰρ, παταξω ☧ ποιμένα, καὶ διασκορ-
πισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. ὁρᾶς πῶς μεμαρτυρημένα εἰσί; πῶς πρόβασι βέ-
βαια; πῶς ὑπὸ ὀργῆς; πῶς ὑπὸ ἀπροσεξίας; πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοί. γέ-
γραπται γὰρ, παταξω ☧ ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. ὦ
τῆς ἀκριβείας τοῦ ἁγίου πνεύματος. Εἰ γὰρ ἐν ὁ προφήτης εἶδεν, ἀλλ' ὅμως ὁ πνεῦμα
ἐσαπηρθρωσε τὸ ῥῆγμα. οὐκ εἶπε, παταξω ☧ ποιμένα, καὶ ἀπώλωνται τὰ πρόβα-
τα· ἀλλ' εἶπε, καὶ διασκορπισθήσονται, τουτέστι, πρὸς ὀλίγον σκανδαλισθήσονται, μετ' ὀ πα-
λὺν δὲ τῆς πίστεως κρατήσουσι. ποιμένα τὸν Κύριον καλεῖται, ὅπερ αὐτὸς ὁ ποιμήν· ὁ καλὸς
ὁ καταλιπὼν τὰ ἐνενηκονταεννέα πρόβατα, καὶ ἐλθὼν ὅπου τὸ πεπλανημένον· τουτέστιν, ὁ κα-
ταλιπὼν τὰς ἐπουρανίους δυνάμεις, καὶ ἐλθὼν ὅπου πεπλανημένον Αδάμ. πρόβατα δὲ καὶ
☧ ἀπόστολοι προσηρτύθησαν, ὡς πυθόμενα τὴν σωτηρικὴν βακτηρίαν καὶ χλαζόμενα ὁ
Κυριακὸν σῶμα, καὶ μασθρυόμενα εἰς τὰ πεδία τῆς τοῦ ὑψίστου βασιλείας. ὥσπερ γὰρ
ὁ τῷ πρόσθεν χωρήσαντες λύκοι εἰς ἀετίλλων καὶ πρόβατα ἁρπάσαντες, τὰ λοιπὰ πρόβατα
διασκορπίζονται, ἀπαπηδῶσι, καὶ φθύγγονται· ἐὰν δὲ μέσον ἀκούσωσι τοῦ ποιμένος συρίζοντος,
πάλιν τρέχουσι καὶ ἀλλήλοις ζωάπτονται· οὕτω καὶ ☧ μαθηταὶ τοῦ Κυρίου, ὡς λύκοι ☧ σαυ-

ρωθέν-

ἐν θεωρήσαιτε, ἀπέφυγεν, ἀπεπήδησαν· μόνον δὲ ἤκουσαι τῆς διακονητρίας τὸν αὐλάρχην, θύρᾳ πρεσέδραμον, ⁊ ἐγνώρισαν, ⁊ τῆς μαθήτρας τὴν θρασύτητα οὐκ ἠλλοτρίωσαν. ζητοῦσι οὖν τὸν Κύριον λέγοντος πρὸς αὐτὸν ἑαυτοῖς μαθηταί, ὅτι πρώτης σκανδαλισθήσεται τῇ νυκτὶ ταύτῃ ὑπ' ἐμοί, ὁ Πέτρος" ἀλλ' ηὐρέσιας, ὡς θέλει αὐτοῖς ἀρέσθαι, ⁊ τὴν λοιπὴν μαθητῶν φιλοδιακονίαν εὑρεθῆναι, μᾶλλον δὲ φιλοδεσποτίαν ἐν τούτῳ, δημοσιεύσας τὸν ἑαυτοῦ ἀρνησιν, πρὸς Ⓦ διακόνιον ἔφη· τί λέγεις, διάκονε; πρώτης σκανδαλισθήσομαι ὅτι σοί; ⁊ μὴ πάντες καὶμὲ συνεληλύθασιν; οὕτω μοι θαρρεῖς τῇ ταπεινότητι; κἀγὼ ἀπαρνήσομαί σου, ὁ τὴν θαλάσσαν πεδιπατήσας; ὁ τῆς ὄρους μεταμορφώσεως ἀξιωθείς; ὁ ἀγγέλων δαμόνων φυγαδεύων; ὁ πάσης πάθος θεραπεύων; οὐχὶ ἐγώ σε πρὸ πάντων ἐγνώκα καὶ ἀνέδειξα, σὺ δὲ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος; διὰ τί δὲ δεδοξάκασί με τὸν μάρτυρα, ⁊ μακαρίσασι, ⁊ πέτραν τῆς ἐκκλησίας πρεσηγόρευσας λέγων· Σὺ εἶ Πέτρος, Ματθ. ις. ιη. ⁊ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὸν ἐκκλησίαν, ⁊ πύλαι ᾅδου οὐ κατακύσουσιν αὐτῆς. ἐγὼ οὖν σε ἀπαρνήσομαι, ὁ κηρυφαῖος τῶν ἀποστόλων; ὁ σύλλος τῆς ἐκκλησίας; διὰ τί θαρρεῖ ἐμοῦ τῷ βοῦ, καὶ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἐγὼ οὐ σκανδαλισθήσομαι. ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτὸν· τί λέγεις, ⁊ διὰ τί λέγεις, Πέτρε; τοῖς ῥήμασι διαβάλλεται Θεῷ; ψευδολογεῖσθαί με βύρες; ὁ πρόγνωσις σκεπάζειν, ἀλλ' ἐπαγγέλλη μὴ σαλεύεσθαι; οὐχὶ ἡ αὐτὸ σε θερμότης πολλῷ πρεσκύασι χαίρω; ταύτην σε τὴν πρόπετειαν ⁊ ὅτι τὸ θαλάσσης βαδίζων ἐπέδειξα, εἰ μὴ θαῦμα ἐγὼ τὴν χεῖρα ἐξέτεινα. οὐχὶ ⁊ τὸ ὄρους τῆς μεταμορφώσεως ἤμβρτες σὺ ἐμοί, τρεῖς σκηνὰς χαλκεῦσαι βουλόμενος, ⁊ τοῖς" φίλοις συνατῆσαι ἐμὲ Ⓦ διακόνιον; οὐ πρεκάλεσε μὴ ἀνελθεῖν με εἰς Ιερεσόλυμα, μὴ φέρων τὴν ἀπειλὴν τῶν Ιουδαίων; ἐγὼ μὲν, Πέτρε," ἤλεγόν σε δημοσιεύειν· σὺ δὲ πρεσεκρούσω Ⓦ πρεγνωστικὸν τῆς θεότητος μου ὀφθαλμόν. ἴδε, σοὶ λέγω ἃ μέλλεις ἀγνοεῖσθαι, ὅπως ὁκ ἐν ⁊ καθ' ἑαυτοῖς γνῷς ὅσις εἶ. Αμὴν, ἀμὴν λέγω σοι, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσεις με. ὁ δὲ Πέτρος πάλιν κλαπτὶς τὴν Θεότητα, μὴ συνειδὼς ὃ πρεσεθέν τῆς ἀνθρωπίνης ἕξεως, ἀπεκρίνατο πρὸς Ⓦ Κύριον λέγων· τί μοι φοβεῖς; οἶδα θανάτου καταφρονεῖν, ⁊ ὑ μή σε ἀπαρνήσομαι. ὁ δὲ Κύριος πρὸς Ⓦ Πέτρον· καλῶς εἶπας συνατάξω, ἀλλ' οὐ μετ' οὐ πολὺν χρόνον. ὁ γὰρ καιρὸς ὀπίσω ὑμᾶς, ὅπως φανερωθῇ ἡ σὴ συνάταξις, ⁊ ἐμὴ πρόληψις. τί οὖν ὁ πέτρας τῆς λόγου; ἢ ἑτέρα γὰρ ὑπόκειται. τῷ γὰρ Κυρίῳ κρατηθέντος, ⁊ εἰς τὸν αὐλὸν τοῦ ἀρχιερέως ἀχθέντος, καὶ πάντων τῶν μαθητῶν σκορπισθέντων, ὁ Πέτρος μόνος ἠκολούθει εἰς τὸν αὐλὸν τοῦ ἀρχιερέως," ὡς δὴ μέλλει ποιεῖν τὰ συναχθέντα. τοῦ γὰρ Κυρίου ἐνδότερον ἀσφαλισθέντος, ὁ Πέτρος ἐν τῇ αὐλῇ τῇ ἐξωτέρᾳ ἐκαθέζετο, θάρσει λέοντος, ἀκαμπὴς, ὡς δὴ τὸ τοῖχος ἀπειτεγκέλθρος. τί οὖν; ὅτι πολὺ καταζόμενον αὐτὸν, μήτε ξίφος" θρασύθυμος ἐζωσμένον, μήτε στρατιῶται πρεκειμένους, μὴ δήμιοτε ἐπαγγελλόμενον, μήτε ἐξορίαν ὑπτιγκαφομένην, μικρὰ γὰρ παιδίσκη ἀγρυπνοῦσα, θύπολὴς πρεσελθοῦσα ὃ Πέτρῳ λέγει· τί ποιεῖς ἐν τούτῳ, ἀνθρωπε; ποῦ ἡ δύναμις τοῦ διδασκάλου σου; ἴδου συγκέκλειται αἱ ἔνδον, ἴδου μέλλει σαυρῷ παραδίδοσθαι. ὁ Πέτρος ἀπατηθεὶς τῆς μυήμης τοῦ πρήσεως, ἀπεκρίνατο λέγων· τί με πρεσδοκοῦσιν, κυρίαι; οὐκ οἶδα Ⓦ ἄνθρωπον. ὦ τῆς πρεγκλήτου. ὁ λέγων, καὶ δὶς μὲ σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, ἄρτι ἀπαρνεῖ; τοιοῦτος οὖν τῆς ἀρνήσεως πρόφασις γυμνόμυος, θορυβηλὶς ὁ Πέτρος, ὡς ἀπὸ πυρὸς, τῆς αὐλῆς ἐξεπήδησεν, ἔξω τοῦ πυλῶνος πρέχων. ⁊ τί; πάλιν ἑτέρα παιδίσκη συνατῶσιν αὐτῷ. ὦ τῆς πρεγκλήτου. ὑδαμοῦ γραπώστης, ὑδαμοῦ ξίφος, ἀλλ' εὐπιλὴς καρδίαι συνατῶσι τῷ Πέτρῳ. δυτέρωσε πρὸς αὐτὸν λέγουσα, τί θορυβῇ, ἄνθρωπε; ποῦ ἀπιδοῖς; τί ἀγωνιᾷς; οὐχὶ παντοῖ σε ἐγνώρισεν ἡ τοῦ Γαλιλαίου πεδιπατοῦντα; πῶς οὖν ἐξελθὼν τοῦ πυλῶνος πέχεις; ὁ δὲ Πέτρος λοιπὸν οὐκ ἔτι ἀπεκρίνατο, ἀλλὰ μὴν ὅρκου λέγει· οὐκ οἶδα

Ⓜ ἀδ. δεσπον. Εἶδες Θεοῦ προῤῥησιν, καὶ ἀδ. δέσποτα ὁλιθον; Εἶτα τῆς δευτέρας ἀρνήσεως πληρωθείσης, ἡ τρίτη ἀρνησις ἐπεισῆλθεν. μὴ μαφὼν προσπλήττοντες Ⓜ πρεσβύτας Εἶπον τῷ Πέτρῳ· ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. καὶ γὰρ καὶ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. ὁ δὲ Πέτρος ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν, ὅτι οὐκ οἶδα Ⓜ ἀδ. δεσπ. ποῦ ἡ ἀνθρώπινος τοῦ Πέτρου ἐπαγγελία; ὁ πρότερον εἰρηκώς, σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος, ὧδε λέγει, οὐκ οἶδα Ⓜ ἀδ. δεσποτον τοῦτον; ἵνα ὁ Πέτρος ἄκων ἐκεῖ πλειόν λέξῃ ἑαυτοῦ ἐγκωμιάσῃ. οὐκ εἶπεν, οὐκ οἶδα Ⓜ Θεὸν λέγει, ἀλλ' εἶπεν, οὐκ οἶδα Ⓜ ἀδ. δεσποτον τοῦτον. ἐκεῖ ὃ ὁρώμενον προσέκοψεν, ἐνταῦθα ὃ νοούμενον. διὸ καὶ ὁ Κύριος προσῳδὸς ἔλεγε, πᾶς ὅστις εἴπῃ βλασφημίαν εἰς Ⓜ υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ. τί οὖν ὁ Πέτρος; οὐκ οἶδα τὸν ἀδ. δεσποτον τοῦτον· καὶ βούλεσθαι ἀληθῶς ἐφώνησεν, ὁ ἀπειλεγαφος τοῦ Πέτρου κατήγορος, ὁ προφανοφωνητὴς τῆς διαπτοικῆς ἀποφάσεως ζωντορεὺς, ὁ τῆς ἀρνήσεως δημοσιευτὴς, καὶ τῆς προγνώσεως ἐμφανιστὴς, καὶ τῶν μετανοητικῶν δακρύων ἐπομνηματιστής. ἃ ζῶντα μὴ ἀρκούντως εἰρήκαμεν.

Τοίνυν τῆς ἐλεημοσύνης λόγον γυμνάσωμεν, παιδευόντες τὸν ὑμετέρων ἀγαπᾶν, καὶ λέγοντες ὡς ὁ τῷ βαγγελίῳ εἶρηται, Ποιήσατε ὑμῖν φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας Λεκ. ιϛ. θ. ἵνα, ὅταν ἐκλείπητε, δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς. καλῶς εἶπεν, αἰωνίους. ὁ τοῦδε μὲν γὰρ, καὶ λαμπρὰν ἔχῃς οἰκίαν, ἀπολεῖται πάντως φθαρεῖσαν τῷ χρόνῳ· μᾶλλον δὲ, καὶ πρὸ τῆς κοινῆς χρόνου φθορᾶς θανάτου ἐμπεσὸν ἐκβάλλει σε τῆς λαμπρᾶς ταύτης οἰκήσεως· πολλάκις δὲ καὶ τοῦ θανάτου, πραγμάτων πικρῶν δυσκολίαι, καὶ συκοφαντῶν ἔφοδοι, καὶ βιαιουλαὶ ἐκπίπτειν αὐτῆς παρεσκεύασαν. ἐκεῖ δὲ οὐδὲν τούτων ὄντων ἀναπίπτουσι, οὐ φθορὰν, οὐ θάνατον, οὐ καταπάτησιν, οὐ συκοφαντῶν ἐπήρειαν, οὐκ ἄλλο οὐδέν, ἀλλ' ἀκίνητος καὶ ἀθάνατος ὄντως ἡ οἴκησις. διὰ τοῦτο αἰωνίους αὐτοὺς ἐκάλεσεν. ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας. ὁρᾷς πόσην φιλοσοφίαν τοῦ διδασκάλου; πόσην χρηστότητα καὶ ἐπιείκειαν; οὐ γὰρ ἁπλῶς ταύτην ἐποιήσατο τὴν προσαθήκην, ἀλλ' ὅπου πολλοῖς πλουσίοις πλουσίους συνέλεγεν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ πλεονεξίας. κἀκῶς μὲν, φησὶν, οὐκ ἐχρῆν οὕτω συλλέξαι χρήματα, ἀλλ' ὅπου συνέλεξας, ἔνθα τῆς ἁρπαγῆς καὶ τῆς πλεονεξίας, ἐκ χρήσαι εἰς δίον τοῖς χρήμασιν, οὐ λέγω ἵνα ἁρπάζων ἐλεῇς, ἀλλ' ἵνα τῆς πλεονεξίας ἀπῇς, πρὸς ἐλεημοσύνην καὶ φιλοσοφίαν ἀπὸ χρήσῃ τοῦ πλούτου. εἰ γάρ τις μὴ παύσῃ ὃ τῆς ἁρπαγῆς, οὐδὲ ἐλεημοσύνην ἐργάσηται· ἀλλὰ καὶ μυρία καταβάλλῃ χρήματα εἰς τὰς τῶν δεομένων χεῖρας, ἐκ ἑτέρων ἁρπάζων ἐκ πλεονεκτῶν, τοῖς δυσφορίοις δὲ ἴσου λειτουργεῖ τῷ Θεῷ. διὰ χρὴ πλεονεξίας ἀπηλλάχθαι πρότερον, οὕτω τοὺς δεομένους ἐλεεῖν. πολλὴ γὰρ τῆς ἐλεημοσύνης ἡ δυνάμις. ἀλλὰ μηδεὶς τὸν σπουδὴν τῆς κοσμικῆς κατηγορίαν ἡγείσθω τῶν ἀκουόντων. καὶ γὰρ ὁ τοῖς ἀγῶσι σκοπὸς τῶν δρομέων διατίθησι Ⓜ θυμὸν, οὓς ἂν εἰδῶσιν ἐλπὶς τοῦ βραβείου γυμνάζοντας, καὶ πολλὰς τῆς νίκης ἐλπίδας ἔχοντας. καὶ ἐγὼ τοίνυν ὅπου μὴ πολλῆς ἀεὶ προθυμίας ὁρῶ τοὺς ἐκεῖ ἐλεημοσύνης διηγουμένους λόγους ὑμᾶς, διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς συνεχέστερον τὸν περὶ τούτων κηρὸν παρείσπεσον. οἱ ἵνα δῶσι τὴν ψυχὴν ἡμῶν εἰσὶν Ⓜ πένητες, ἀνέργαστα, καὶ προσάπτα. καὶ γὰρ πανοῦργον δίδως, ὅταν λαμβάνῃς. δίδως ἀργύριον, καὶ λαμβάνῃς βασιλείαν οὐρανῶν· λύεις πηλὸν, καὶ καταλλάττεις σεαυτὸν δεσπότῃ. ὁρᾷς ὅτι οὐκ ἴσον ἡ ἀντίδοσις. ἔνθα μὲν γῆς, ἐκεῖνα εἰ εὐτυχῇς· ἔνθα δὲ ἀπόλλυσι, ἐκεῖνα ἐνταῦθα· ἔνθα φθείρει, ἐκεῖνα πάσης ὄντως αἰωνίους ἀπωλείας. διὰ τοῦτο καὶ πρὸ τῶν θυρῶν τῶν βασιλείων ἑστῶσαν τὸν πτωχὸν οἱ ἡμέτεροι πατέρες, ἵνα καὶ Ⓜ νῦν θεάσωνται καὶ ἀπόντα, δεσπότου αὐτὸν τῶν πτωχῶν ἡ ὄψις πρὸς ἐπανόρθωσιν ἐγείρῃ τῆς ἐλεημοσύνης. ὅταν γὰρ εἰσέλθῃ χρεῶν λεγόντων συγκεχυφότων, ῥάκια περιεβεβλημένων, αὐχμῷ ῥυπῶντων, βακτηρίας ἐχόντων, μᾶλλον ἐπιζεῖσθαι δυναμένων, πολλάκις δὲ καὶ ὁ τοῦ ὀφθαλμοὺς ἐσκεκομμένων, καὶ δι' σώματα ἀπαπηρῶν,

πηρωσι, τίς οὕτω λίθινος, τίς ὕτως ἀδάμας, ὡς ἐν τῆς ἡλικίας, ἐν τῆς ἀθενείας, ἐν τῆς πηρώσεως, ἐ τῆς πενίας, ἐν τῆς βιπλαίας, ἐν πάντα ἁπλῶς τὰ εἰς συμπάθειαν ἐπικλώντα αὐτῷ, μὴ τοιοῦτος ὢν, καὶ μύριαι τὰς ἄπαντα ταῦτα δυνάδτως; Διὰ ταῦτα τοίνυν τὴν φυρὰν ἡμῶν εἰσήκεσι πάντες τοῦ λόγου δεόμενοι διὰ τῆς ὄψεως ἐπιστώμενοι τὰς φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ. καθάπερ γὰρ κρίνους εἰ τὰς αὐλαίας τῶν βιπτηρίων οἴκων τεκμήραι, ἵνα οἱ μέλλοντες βῆναθαι τῷ Θεῷ τοῦτον ἀπονιπτόμενοι ταῖς χεροὶ, οὕτω ταῖς βύραις εἰς αὐλὰς ἀνατείνωσι· οὕτω καὶ τοὺς πέπλους ἀπὸ πετρῶν καὶ κρίνων ἔχουσι οἱ πατέρες τὰς φυρὰς, ἵν, ὥσπερ ὕδατι ταῖς χεροὶ ἀπονίπτωνται, οὕτω φιλοσοφίᾳ τὴν ψυχὴν ἀποσμήχοντα τοῦτον, οὕτως βύχωνται. οὐκ ἐν γὰρ ὕδατος φύσει ἔστιν ἀπονίπτειν ψυχῆς ἀκαθαρσίας σώματος, ὡς ἐλεημοσύνης δύναμις ἀποσμήχει ῥύπον ψυχῆς. ὥσπερ οὖν ὁ πλημμυρὰς ἀνίπτοις χερσὶ εἰσελθὼν βύξαθαι, κἂν ἔλαθεν ὁ ἔγκλημα ἐκφύγοι, οὕτω μηδὲ χωρὶς ἐλεημοσύνης ἐπὶ εὐχὴν ἔλθῃς ποτέ. καὶ τοι καθαρὰς πολλάκις ἔχοντες τὰς χεῖρας, ἀλλ' μὴ τοῦτον αὐτὰς ἀποπλύνωμεν ὕδατι, οὐκ αἰατείσθε εἰς εὐχήν· τοσοῦτον ἐστὶν ἡ Συνήθεια. τοῦτο τοίνυν ἐν ὅπου τῆς ἐλεημοσύνης ποιῶμεν, κἂν μηδὲν ἑαυτοῖς ὦμεν Συνειδότες, Διὰ τῆς ἐλεημοσύνης. πολλὰ δὲ τῆς ἀγορᾶς ἐπιπαίσω ἔνεστι· ἐμπρὸς πλώξωσι, δίκαις ἰσάγκασί τι ποιῆσαι τῶν ὑ τοιούτων πραγμάτων. ῥήματα πολλάκις ὀξέα λαλεῖ πόρνα· φίλος ἐδυσώπησεν ἐργάσασθαί τι τῶν ἀμύτων ἐχόντων, ἕτερος τοιοῦτόν τι πολλά, εἶα εἰκὸς αὖ, δεῖται εἶναι τοιούτοις χρῆσθαι τὸ ἀγορᾷ τρεφόμενον, δικαστηρίοις προσεδρεύοντα, τὰ τῆς πόλεως πράγματα. Διὰ τοῦτο ἀπόντων εἰσέρχομαι Θεὸν αἰτήσων συγχώμην, καὶ ἀπολογησόμενος. καθάλλε τοίνυν ἀργύριον εἰς ταῖς τῶν πενήτων χεῖρας, καὶ ἀπόσμηξον ταῖς κηλῖδας σκεύους· ἵν ὕτω μὴ παῤῥησίας καλέσῃς Θεὸν δυνάμενον σοι ἀφεῖναι ταῦτα τὰ ἁμαρτήματα. δὺ τὸ Συνηδία κατασίσῃς σεαυτὸν μηδέποτε χωρὶς ἐλεημοσύνης τῶν ἱερῶν τούτων προθύρων ἐπιβαίνειν, οὐδέποτε οὔτε ἐχὼν, οὔτε ἄκων, ὑσερήσῃς τῆς καλῆς ταύτης ἐργασίας. ἰσοῦτον γὰρ ἡ Συνηδία. καὶ ὥσπερ ὑδὲ, ἀν ὁπουοῦν ᾖμεν, χερσὶ ἀνίπτοις ἐπιστώμεθα εὔξαθαι, ὅπῳ κατίσης εἰς Συνηδίαν ἄνω ἄξ, ὕτω καὶ ὅπῃ τῆς ἐλεημοσύνης αὖ τοῦτον σαυτῷ δήσῃς Θεὸν νόμον, ἔ ἐχὼν καὶ ἄκων καθ' ἑκάστην αὖθις ἀναπληρώσεις ἡμέραν, ἐπὸ τῆς Συνηδίας ἐλκόμενος. πῦρ ἐστιν ἡ βύχη, μάλιστα ὅταν ἀπὸ ἡφυσῆς ἡ διεγηγερμένη ἀναπέμπηται ψυχῆς. ἀλλὰ τὸ πῦρ τοῦτο ἐλαίῳ δεῖται, ἵνα αὐτὸ τ εὐσκίνητον ἀψίδων ἄψηται. ἔλαιον ἡ τῶν πενήτων ἐστὶν ἕτερόν ἐστιν, ἀλλ' ἡ ἐλεημοσύνη. ἐπίχεε τοίνυν τὸ ἔλαιον δαψιλές, ἵνα ἀνέχεσθαι δύνῃ καταῤῥώμενος, μὴ παῤῥησίας πλείονος ἡ προθυμίας μείζονος ταῖς βύραις ἐπιπλῆς, ὥσπερ γὰρ μηδὲν ἑαυτὸν Συνειδότες ἀγαθὸν, οὐδὲ βύζασθαι μὴ παῤῥησίας δύνανται· οὕτως οἱ καταῤῥώμενοι, ἐν μὴ τῶν δικαιοσυνῶν ἐπαύσωνται ἐπὶ τ βύχαις ἐρχόμενοι, τῇ μνήμῃ τῶν καταῤῥωμάτων ἀνέχεσθαι, μὴ πλείονος τῆς προθυμίας ποιούμενοι τὴν ἱκετηρίαν. ἵ δὲ μὴ τοῦτο συμπαίσῃ ὑμῖν ἡ εὐχὴ γίνεσθαι, χαίνουσιν ὑμῖν τὰς Διρσίας ἐκ πᾶς δίψεσιν ἀπὸ τῆς τῶν καταῤῥωμάτων μνήμης μὴ τῆς ἐλεημοσύνης ἐπὶ ταῖς εὐχαὶς ἐρχόμενα, ἐν μνημονεύσωμεν μὴ ἀκριβείας ἁπάντων τὰ ἐρημένα· ἐν περὶ τῶν ἄλλων ἁπάντων, ἐκείνων τὴν ἐικόνα τηρῆσαι δίνεικεν, καθ' ἣν ἔστιν ἐκ πέπλας περὶ τῶν φυρῶν ἐσάσας τῶν εὐκτηρίων οἴκων, ταύτην ἐπὶ τῆς ψυχῆς ἀναπλησώσωμεν τὴν χρείαν, ἵνα ἐπὶ τῆς τόμητος ἡ κρίνων. διὰ τοῦτο μὲ δίνεικεν μεμνημένοι, συνεχῶς ἀπονιπτώμεθα λογισμῶν, καθαιρούσης μὲ δυνησόμεθα ταῖς εὐχαὶς ἐπιπλῆξαι, πολλὴν ἡ ἐπιπαῤῥησίαν παρὰ τοῦ Θεοῦ τὴν παῤῥησίαν, ἐν τῆς βασιλείας τῶν ὑρανῶν ἐπιτυχεῖν, χάριτι ἐν φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ἐν μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν ἐν ἀεὶ, ἐν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λεγ. ιδ΄.
Λυκ. ια΄ λζ΄.
Ex Mss. Regio Lut.

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΦΑΡΙΣΑΙΟΝ.

Σπερ πατὴρ φιλότεκνος πρὸς σμικρὰ τοῖς ἑαυτῦ φιλοπαίσι κατὰ τὴν οἰκείαν ἀγάπην ἐλκόμενος, καὶ ὄντων νηπίων μὴ δυναμένων ἀκούειν τελείων ῥημάτων διὰ τὴν νηπιόδη τῆς ἕξεως, ὁ πατὴρ ὑποδιαλέξας τὰ φωνὰ, καὶ ὁ ἔγκλημα τῆς βδελυκτίας ἀποθέμενος, ψελλίζει αὐτοῖς ἄρχεται, ὡς τὰ λέγειν καὶ ἀκούειν πρὸς μείζονα ῥημάτων κατάληψιν τὸν φιλόπαιδα ἑαυτῦ σοφίαν· οὕτω καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν διὰ πολλῶν τὰ ὧδε ὁ ἴδιος πλάσμα ἀγαθὸν Θεὸς λόγος ὑπῆρχεν, δι' ἀνθρώπινον λόγον διδασκαλεῖν ἐλήλυθε πρὸς ἡμᾶς, ἵνα ὡς τὰ ὁμιλεῖν αὐτὸν ἐξοικειωθέντες, ὑψηλοτέρων ἀποκαλυφθῆναι δυνώμεθα, ὅπερ τὰ νῦν ὑφήκασι, τοῦτο, τὰς ἐλπίδας, ἡμᾶς ὁδηγήσῃ. κεκλῆσθαι μοῦ Εἰς ἄριστον ὑπό τινος Φαρισαίου, ὡς ἀρτίως ἀκούσαμεν τὸ θαυμασίου κηρύσσοντος, καὶ οὐκ ἀποῤῥίπτεται καλεῖσθαι. οὐ γὰρ ἦλθε ὁ ἀξίωμα τῆς ἀνθρωπότητος αὐτὸ δέξασθαι, ἀλλὰ τὸ πεπτωκὸς ἀνθρωπότητα ἐκ τοῦ καταβόθρου ῥύσασθαι. κεκλῆσθαι Εἰς ἄριστον ὑπό τινος Φαρισαίου, ἵνα καὶ διδαχθῆται, ἵνα καὶ πλουσίοις παιδεύσῃ μὴ ὑπερορᾶν τοὺς πτωχούς, καὶ διδασκάλοις διδάξῃ μὴ ἀναπαύεσθαι τοὺς ἀμαρτωλούς. πολλοὶ γὰρ πρὸ ἑαυτοῖς εἶναι δοκοῦντες δίκαιοι, καταπαύουσι τοὺς ἁμαρτωλούς, καὶ ὁ πλούσιος τοῦ πτωχοῦ. βουλόμενος γὰρ ὁ Κύριος ποιῆσαι εἶναι φιλοπάτορες, φιλαδέλφους, ἀγαπητικούς, ταπεινοφρονας, διὰ τοῦτο ἄρχεται τοῦ ἔργου, ἵνα καὶ τοῦ ποιῆσαι διδάξῃ. διὸ λέγει, Μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ. σὺ δὲ ὁ ὁ βδελυκτὸς ἀσεβούμενος, ὁ πάσης κληθῆς ὑπὸ ἰνὸς ἁμαρτωλοῦ, μὴ ἀναπαύου. καὶ οὐδείς ποτε λέγοντος, διὰ τί μετὰ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει; δύτα πρὸς αὐτοὺς λέγων· Οὐ χρείαν ἔχουσι οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ, ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες. δίκαιος γὰρ εἰμι, οὐχ ἵνα δικαίους σώσω, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς ὑποστρέψω. καλεῖται Εἰς ἄριστον ὁ Κύριος, καὶ οὐ καθαίρεται· ὁ ὢν πάντα ἄρτων πάντι χιλιάδας εἰς κόρον διαθρέψας ἐν τῇ ἐρήμῳ, ὁ τοὺς ἀπόρευτοι καταξηραίνας θαλάσσαν, καὶ καθάπερ διὰ χλανφόρου πεδίου τῆς θαλάσσης τὸ Ισραὴλ διαγαγών, ὁ ἐνεκόθεν αὐτοῖς τὸ μάννα ἐπομβρίσας, καὶ ὅλην τοὺς ἡμέρας ἐκ τῆς λαμπρότητος τὸ μάννα χάνας· καλεῖται Εἰς ἄριστον ὁ Κύριος, καὶ οὐ καθαίρεται, ὁ τοῖς ἄρτοις τὰ ἄρτια τῶν μαθητῶν τὸν καλεσάντα αὐτὸν ἐκδιδάσκων. ἀπέρχεται γὰρ Εἰς ἄριστον, οὐχ ἵνα τοῦ Φαρισαίου βρωμάτων ἐμφορηθῇ, ἀλλ' ἵνα ὁ Φαρισαῖος τῶν τοῦ Κυρίου διδαγμῶν ἐμπλησθῇ. καλεῖται Εἰς ἄριστον, καὶ ἔρχεται Εἰς οἶκον τοῦ Φαρισαίου, καὶ λύσῃ τὸν ῥύτητος φύγῃ ἐκ τοῦ οἴκου ὁ καλέσας διασπάσῃ. Εἰσέρχεται Εἰς τοῦ Φαρισαίου οἶκον, ὁ ὑφήκοος βασιλεὺς πρὸς ἀγκαλάσαι, καὶ καλύψῃ ὁ βασιλικὸν ἀξίωμα ὃ δημοτικῷ καταφράκτῃ τῆς σαρκὸς· ἵνα μὴ θεωρήσας τὸν ὑφήκοον βασιλέα φοβηθῇ ὁ ἀγκαλάσαι, καὶ εἰς γῆν καταδύσῃ. Εἰσέρχεται Εἰς τοῦ Φαρισαίου οἶκον ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης ζωὴ χρυσαυγάζουσας τὰς ἀκτῖνας λαμπηδόνας καλύπτων τῇ νεφέλῃ τοῦ σώματος, ἵνα μὴ θεωρήσας ὁ δεσπότης ὑπολείσῃ τοῦ ὄφεως. Εἰσέρχεται Εἰς οἶκον τοῦ Φαρισαίου ὁ ὑφήκοος πτωχός· ἐάσας ὅτι τῶν ὀρίων τὰ ἀπεπηγυτα πρόβατα, ἔρχεται ὅπου ὁ ἀπολωλὼς, Εἰσέρχεται εἰς τὸ μνῆμα αὐτοῦ καλύπτων τὸ πτωχικὸν ὃ δὴ ἀρτίως τοῦ σώματος. οὐ βακτηρίαν ὅπλοφόρου, οὐ ῥάβδον ἀπειλοῦσαν τὸ πρότερον πλανώμενον, ἵνα μὴ διηλιάσῃ τὸ πλανᾶν ὁ πρόβατον πάλιν ἀποδράσῃ τοῦ ἰδίου ποιμνίου· ἀλλ' εἰσέρχεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρισαίου, οὐχ ὡς Θεὸς, οὐχ ὡς βασιλεὺς, οὐχ ὡς ἥλιος δικαιοσύνης, ἀλλ' ὡς ἄνθρωπος πρὸς ἀν-

ϑρωπον,

λεγει, ὡς ἄριστον πρὸς ἄριστον, συνδιαιτᾶται αὐτῷ, συνήμεται, συγκλίζεται· εἰσέρχεται, συναναπίπτει. ὅπου πολὺ τὸ ἀμύρισμα, ἵνα ἐν τῷ συναναπεσεῖν αὐτῷ τὸν πεπωκότα συναγείρῃ. καὶ εἰσῆλθεν εἰς ἐβραΐδα καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἦν ἐν τῇ πόλει ἁμαρτωλός. καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου. τοῦτο γὰρ ἐποίει καὶ δύο ἕνεκεν, ἵνα δείξῃ ἀφορμὴν τῷ πεσόντα τῷ λαβεῖν πρὸς τὸν πεπτωκότα ἔπη ἢ καὶ δόγμα Ἰουδαϊκὸν κατὰ λύσῃ, καὶ βεβαιώσῃ τὸ μαθητικόν. εἶδε γάρ, φησιν, ὁ Φαρισαῖος, καὶ ἐθαύμασεν, ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη, οὐκ ἐπαρώνησε, οὐ διελέξατο, ἀλλ' ἀπρόσδοκητον γενόμενον, οὐκ ἐπαρώνησε, ἀλλὰ κρίνων. καὶ λοιδορῶν ἐφ' ἑαυτῷ, ἀγαπητὸν ἦν ζωοπλαστῶν τὸν τῶν πλασμάτων κρυπτόμενον, καὶ τὸ καρδίας ἐπὶ τοῦτο πεδὸν διορθούμενον. ὅτι ἔπαιρε ὁ Φαρισαῖος μὴ θεωρῶν τοῖς κρυπτοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς καρδίας τὸ ἐνδόσιμον τῶν ἀγγέλων τὸ ἐξίλεων. ἐὰν γὰρ εἰλατο τοῦτον, προσέπιπτον αὐτοῦ τοῖς γόνασι, καὶ ταῖς δάκρυσι πλυνεῖ αὐτῶν τοὺς πόδας, καὶ ἔλεγε, ἱλάσθητί μοι ὁ ἁμαρτωλός. ἔλεγε γάρ, σὺ εἶ ὑπὲρ ἐμὲ ὁ εἰς τὰ πάντα ἀθεράπευτος, ὃν σὺ λόγῳ οἱ ἄγγελοι ἐθεράπευσας, καὶ ὃν πάθημα ὃν σὺ αἱ δυνάμεις αὐτοῦ αὐτόματοι. σὺ συνάγεις ὡς εἰς ἀσκὸν ὕδατα θαλάσσης, πηγὴς δὲ θησαυρεῖς ἀβύσσους, ἀπὸ οὗ φοβεῖται πᾶσα ἡ οἰκουμένη. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ὑπὲρ ἀσυνέσεως, ὑπὲρ ἀρπαγῆς, ὑπὲρ τοῦ διαστεῖλαι· ὁ δὲ Κύριος προφασιζόμενος διδάσκει, ὥσπερ ἐκεῖνο τὸ Σαμαρείτιδι αἰτήσασα παρ' αὐτοῦ ὕδωρ, ἔδωκε καὶ ἐκείνη ὑπὲρ αἰτήσασα παρ' αὐτοῦ ὃ ἀρέσιον ὕδωρ· ἄρχεται δὲν ὁ Κύριος ῥήματα ἀπιστεῖσθαι ὃ προέβαλε, καὶ ἀπὸ τῆς πλάνης ὅτι τὸν ἀληθῆ αὐτὸν χειραγωγῇ. Ἆρα γὰρ ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι πλύνετε τὸ ἔξω τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος· ὃ δὲ ἔσωθεν γέμει ἁρπαγῆς καὶ δόλου· τυτέστιν, ὑμεῖς μὲν σῶμα καλλωπίζετε, ὑμῶν δὲ ψυχὰς κακίζετε. πῶς δὲ καὶ πόρνη, χρυσοῦν δὲ ἡ ποτήριον, ὅταν ἔσωθεν ἔχῃ θανάτου φόβον ποτόν; καὶ οὐχὶ διαῤῥαγῆναι αἱ πόραι; καὶ οὐχὶ αὐτὴν ταῖς χρώμασιν αἰσχύνασαι, καὶ ψυχὰς ἀφανίζουσιν. ἡ γὰρ οὐχὶ καὶ ὁ ἐξ αὐτῆς φαίνεται ἐρυθριάσουσα, εἰδυῖα τῆς μοιχούσης αὐτὴν καὶ τὸν δι' ἀκοῆς φλογὸς οἰκείοις δακτύλοις ἐργαζόμενος; διὸ καὶ τῷ αἵματι τοῦ Ἰησοῦ καὶ καρδίας ῥαντίζει, μᾶλλον δὲ ῥοδίζει, καὶ τῷ πνεύματι καὶ καρδίας αὐτὴν λευκαίνει· ἵνα δὲ ἄνθος τῆς ψυχῆς ἀγράπτοις καθαρὸν τὸν ῥόδον ἐκείνῳ μεμιγμένον ὑπάρχῃ. τοῦτο δὲ καὶ ὁ ἐξ αὐτοῦ ἐκφλογίζοντι, ἵνα καὶ τὴν τοῦ καρδίας πρὸς μαρίαν ἐλκύσωσι. καὶ ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι δὲ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος πλύνετε, ὃ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας· ὥσπερ ἔλεγε. Λῆρε τί ὃ μὲν σῶμα ἔξωθεν λούετε, τὰ δὲ πλάσματα ἐν τῷ πνεύματι οὐ λούετε; πλὴν γὰρ εἰ τοῦτο, ἀγαπητὲ, ὀφείλητε αὐτὸν θεραπεύειν, καὶ ὃ σῶμα πλύνη, ἐὰν μὴ πνεῦμα ἔχῃ συνέργον, καὶ συνδρομεῖ τὸν ἐλεημοσύνην. ὥσπερ γὰρ ποτήριον καὶ ἔξωθεν πλύνει καὶ ἔσωθεν, μὴ ἔχει δὲ ποτὸν, οὐκ ἀφ' ἑαυτοῦ τῷ διψῶντος τὸν ἐπιθυμίαν, ὁμοίως δὲ καὶ πινάκιον· οὕτω καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ θεραπεύει, καὶ ἔσωθεν τὸ πλυμμυρίδος καὶ ἔξωθεν, ἐὰν μὴ θρέψῃ ὁ Κύριος, ἐὰν μὴ συνδουλεύσῃ. διὸ ἐπιφέρει ὁ Κύριος καὶ λέγει· Πλὴν τὰ ἐνόντα, λέγει, δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστι. πλὴν τὰ ἐνόντα λέγει. οὐκοῦν τὴν τοῦ πολυχρύσου προσχημάτισιν τρέπεται, ὅσον τὴν τοῦ ἀβδάλου αὐτοπρεπείαν προσφορᾶς. μὴ ζητήσῃς σὺ ὁ πένης, ὅτι οὐκ ἔχεις χρυσὸν καὶ ἄργυρον, τοσοῦτο δὲ ἐκλάβας· ῥίψον εἰς τὸ γαζοφυλάκιον ὃ ἔχεις, καὶ δύο λεπτὰ δίκαιον. μάνθανε δὲ τῆς χάριτος ἐκείνης, ὅτι ἐδικαιώθη παρὰ τὸν πολυχρύσους. ὁ γὰρ Θεὸς χρήματα οὐκ οἶδε καθαίρει, ἀλλὰ συνείδησιν δοκιμάζει. ἡ ἐλεημοσύνη ἀπώλειαν ψυχῶν ἀποκόπτει, καὶ μισθοὺς ἀγαθῶν θησαυρίζει· ἡ ἐλεημοσύνη ψυχῆς ζωτικὴ χορηγία, ἡ ἐλεημοσύνη ταῖς ψυχαῖς ἐκλύτρωσις, ἡ ἐλεημοσύνη, ψυχῆς πρόῤῥησις, κλῆσις γρατηγία, ῥίψατε χρυσὸν, καὶ λάβετε Κύριον· δότε ἀργύριον, καὶ λάβετε ὃ ἄγιον σκηνώσατε χαλκὸν, καὶ συνεξελεύσεται αὐτοῖς ὁ ἰὸς τῆς ἁμαρτίας· δροσίσατε τὸν κάμινον, καὶ δότε ἱμάτια, ἵνα λάβητε ἱάματα, τὸ χεῖρος τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λουκ. ια. μβ.

Λογ. ιε.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ.

Ex Mſ. Regio Lut.

ΣΤεφάνῳ χρυσοκάμους ἀνθέσι πεπλεγμένῳ τὴν φιλόκαλον κεφαλὴν δοξάσωμεν βασιλέως, ἐκ τῶν ἀκηράτων λειμώνων Χριστοῦ δικαίους, ἄνθρωπον ἀστεμφῆ τῇ ὑπομονῇ, ἀγέλους ὑμῖν συνεργῶν πνεύματι θείῳ παρεσκευάζοντας. ἄξιος γὰρ ὄντως ὁ τοῦ Θεοῦ λαὸς, μᾶλλον δὲ ἁπάντων, τοιούτου στεφάνου διὰ δόξαν θεοῦ· ὅστις μάλιστα μὲν ἁπλῶς ἐν ἀμώμοις τοῦ Θεοῦ ἐφυλάξατο, παρθενίαις κάμνων ἐν τῷ ἐμφύτῳ μύρῳ ἀρίστῃ καὶ ἐν τῷ σκότει ψυχῆς· εἰ δὲ ἐκλελάμψηκέ τινος ὁ φόβος τῆς εὐσεβείας εἰς ἔργα. χαλάσατε οὖν οἷς χεῖρας ἀγάπης, ἐν καθαρᾷ συνειδήσει τὸν ἀγῶνα, ὅτι ὁ θυμὸς τοῦ φωτὸς τῆς ἐλπίδος· ἐὰν τοῦ ἁμαρτεῖν ἀπέχηται. ὅστις δὲ ἀπὸ ἐγκρατείας τοῖς πόνοις ἁγίοις τοῦ Θεοῦ διεφθάρητε, μὴ εἰς τέλος ἐκτὸς ἀπελπίσητε, ἀλλὰ διὰ τῆς μετανοίας τοῦτον πάλιν ἀναλάβετε. ὥσπερ γὰρ ἀνὴρ φεύγομεν, ὃν ἐξ ἁμαρτίας ἑαυτῷ ὄντα δεσπότην ἐν διαφθορᾷ, εὐσυνάμως ἀπωθούμεθα ἐλεύθεροι ἀναπτῆναι, ὃς θεὸν ἀδὸν ἀπολιμπάνεσθαι ἐξ ἀρχῆς ἀναγκαζόμενον οἶκτον· ἑαυτοῦ τὸν οἴκοις τῆς ψυχῆς ἀμφιβολοῖς τοῦ πᾶς ἁμαρτίας διολισθήσασαν ἐν πτώσεως ψυχῇ. μετανοίας γὰρ τοῦ πτώσεως ψυχῇ αἰσχρᾷ, τοῦ ἀπαλλοτριωθῆναι Θεοῦ πάλιν φίλων κρίσεως· μετανοίας τοῦ ὑπισυρισάσαν τῇ ψυχῇ σκοτομηνίαν ἀπωσθεῖ, ἐν τῷ ὑγρῷ ἀπελαύνει μετανοίας τοῦ κατηφεμένου ψυχῇ αἰσχίστου, τοῦ χωλεύσαν ἀορδοῖ, τοῦ ζωπυρεμένου ἰᾶται, τοῦ τοῦ ἁμαρτήσεως ὑγιάζει. δραμώμεν πρὸς τοῦ μετανοῆσαι, τοῦ τῆς βασιλείας πρόξενον, τοῦ τῶν ἀμώμων ἀξιολόγησιν, τοῦ τῆς σωτηρίας μητέρα. μετανοίας, ἀφορμὴ λύσεως διωγμοῦ, δαιμόνων σκελισμός. ὦ μετανοίας, ὃν διὰ Ἡσαΐας ὁ προφήτης ἐφυλάξω ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ, ὡς ἰσομοίρου φῶτος Θεοῦ θαυμαστὴν ἀνάτειλασα, ἐν τῷ κήρυκι τῶν θαυμάτων μύρῳ ἐναλείψασα. σὺ γὰρ ἐπανορθώσασα τὴν τοῦ Θεοῦ βουλὴν καὶ τὴν Νινευϊτῶν ἀποφάσει, αὐτὴ μὴ ὀκνήσασα, νῆσις ἡ Ναθὼ πηγὰς ζωῆς ἀφθόνως ἐξωμβρεύσασα. μετανοίας μὴ διαχρύσων πρὸς ἀπώλειαν Θεοῦ, Ἐζεκίᾳ τῷ βασιλεῖ αὐτὴ θανάτου ζωὴν ἐπραίσατο. ὦ μετανοίας ἀπὸ γῆς ἐν οὐρανοῖς ἀναπτέρυσα, καὶ ἀγγελικὰς δυνάμεις ὑποζεύγνυσα, καὶ τῷ ἰσομοίρῳ πνεύματι Κυρίου προσκλίζουσα θεῷ, καὶ Θεῷ συνόμιλος γεωμορεῖ καθάπερ ἐξ οἰκείων θησαυρῶν, τῶν τοῦ Θεοῦ θησαυρῶν τὸ ζῆν λαμβάνουσα, καὶ τοῖς ἐχθροῖς μὴ πρᾶξαι δωρουμένη. ὦ μετανοίας τῶν παθῶν ἰατρὲ, καὶ ἀπωλείας πρόξενος, καὶ τὸ πῦρ καταβεβυκυῖα τοῦ θυμοῦ, καὶ ὀργὰς χαμίζουσα, καὶ φιλίας λαμπάδας ἀσβέστους φρυαγμένη. ὦ μετανοίας ἐν καρδίᾳ ἀνθεστῶσα πεπυρωμένη, καὶ ἀναζεῦξαι ἐπὶ ἑκατοὶ αὐλιζομένη. σὲ εὗρηκὼς ὁ μακάριος Δαβὶδ, τοῦ ὅτι τῆς δυσὶ ἁμαρτήμασι, φόνου λέγω καὶ μοιχείας, αἰωνίας πυρείας ἐξέφυγε δίκην. ὦ μετανοίας, ἐν δεσμοῖς τῶν ἁμαρτημάτων ἀναλύουσα, καὶ ἐσφιγμένας ψυχὰς ἀναπάζουσα. μετανοίας ἐκ μέσης καρδίας τεναγμὸν ἀναπέμπουσα Θεῷ δυσωπῆς· μετανοίας δάκρυον θερμὸν ἀπὸ ὀφθαλμῶν δροσίζουσα, καὶ ἐκπλωμάδας ψυχὰς ἐν βαπτίσματι ἐκλαμπρύνει. ὦ μετανοίας, ἐκ ἀπὸ τοῦ ἀνθεστῶς ἡδύσμους φαρμακεῖ ἀθανασίας πρεκίκη. σὲ ἔχουσα ψυχὴ λέγει· Μέλαινά εἰμι, καλὴ δέ· μέλαινα, διὰ τὸ τῆς ἁμαρτίας πάθος σκυθρωπή, καλὴ διὰ τὸ ἐκ τῆς μετανοίας φίλος ἀγαθόν. ὦ μετανοίας Πέτρου ζωπύρησις, καὶ Παύλου ἐπανόρθωσις ἐν σωτηρίᾳ δίκης. σὲ εὗρηκὼς ὁ ζηλωτὴς τῶν Φαρισαίων, ζηλωτὴς θεοῦ Γαλιλαίοις ἐγένετο. μετανοίας τοῦ κατηφραγμένου ψυχῇ μεταλλάσσουσα, τοῦ ἀκμηνοφόρου καρδίᾳ ἀϋλὺς μεταβάλλει. Φασί τινες ἀετὸν γηράσαντα, εἰς ὕψος μετάρσιον ἐπτερῶσθαι, εἰς διαδεξάμενον πηγὴν ἑαυτὸν

ἑαυτὴ χαλάσουσα ἀναχωρῆσαι. τοιαύτη ἐστὶν ἡ μετάνοια. τὴν γὰρ ἔχουσα αὐτὴν καρδίαν εἰς ὕψος μετάρσιον ἐπαίρουσι, τῇ πτερῷ τῆς διακρίσεως τὴν κουφότητα τῶν ἀμαρτημάτων ἀποσκήψαι, τὸν τῆς κατανύξεως τοῦ πνεύματος ἐπιδῦναι. διὰ γὰρ τὸ πνεῦμα πρὸς τὴν τῶν μετανοίᾳ οὖσαν ψυχὴν λέγει ὁ Ἀπόστολος· ὡς αὐτῆς κρείττης οὔσης. Ζαὶ τὴν εἰ- Ρωλ ρβ. α.
δὼς ὁ μέγας τῆς ψυχῆς ἰατρὸς τὴν ἰατρείαν τὴν ἀρετὴν ἐπιτηδεύσει, συμβουλεύει λέγων· Μετανοήσατε. ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. προστίλβουσι τῇ μετανοίᾳ λαμπάδες. Ἐμολέψατε εἰς ἀρχαίας ἡμέρας, ἢ ἴδετε, ὡς ὀπίσω ἦσαν τοῦ Κυρίου, ἢ κατηχοῦντο, ἢ ὡς Σοφ. β. ι.
ἐπίστευον τὸ τοῦ φίλου αὐτοῦ, ἢ ἐγκαταλέφθη, ἢ ὡς ἐπεκαλέσατο αὐτόν, ἢ ἐπακήκοεν αὐτοῦ· ὅτι οὐκ ἴδρυσεν ἢ ἐλεήμων ὁ Κύριος, ἢ ἀφῆκεν ἁμαρτίας, ἢ σώζει τὸ χειρῶ θλίψεως. ἢ, μὴ αἰσχυνθῆς, τέκνον, ὁμολογῆσαι τῷ ἁμαρτίας σου. ἔστι γὰρ αἰσχύνη ἐπάγουσα ἁμαρτίαν, ἔστι αἰσχύνη δόξα καὶ χάρις. ἡ δὲ τῷ θεῷ μετανοοῦσα ψυχὴ καυχᾶται τῷ ἀφεσει τῶν Ψαλ. ρ. ι.
ἁμαρτημάτων. Ἐπὶ γὰρ τῷ ἀφεῖναί τίς ἐξομολογήσεται τῷ Κυρίῳ ἐν τῷ εἰπεῖν αὐτὸν τὰς ἁμαρτίας σου, ἵνα σωθῇς. Ὅταν γὰρ, φησὶν, ἀπογραφῇς ἐπ' ἐσχάτου, τότε σωθήσῃ. Λέγει σοι, φη- Ρ.σ. λ. ιη.
σὶ, τὰς ἁμαρτίας σου, ἕνεκεν δὲ δικαιωθῇς ἐκ τῶν λόγων σου, καὶ κατηγορῇς ἐκ τῶν χειλέων σου Ησ. μγ. κε.
σου, λέγε τὰς ἁμαρτίας σου. Ἁμαρτίας πάσατε μου, καὶ ἀγοίας μου μὴ μνησθῇς. Ψαλ. κδ. ζ.
καλὸν ὁ ἔλεός σου μνησθητί μου σὺ ἕνεκεν τῆς χρηστότητός σου, Κύριε. προέστηκε ὅτι ὁ βίος σοῦ ἐστιν ὡς σκιὰ ἐπὶ τῆς γῆς ἐρχομένη. πρὸ εἶσι αἱ ἀπολαύσεις τῆς πολυτελοῦς τροφῆς; πρὸ ἡ μέλισσα ἡ χειμῶνος; πρὸ αἱ θλίψεις; πρὸ αἱ ἀνάγκαι; οὐχ ὡς ὁμίχλη γάρ ἐστε λαμπρὸν εἶσαι· ἀπολεῖσθε; καὶ πάλιν ἀφέξομεν. μὴ μόνον βλέπεσθε εἰς τὸν ἐντῶτα βίον, Ζαφ. ζ. λθ.
ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν μέλλοντα. Μιμήσεσθε, φησὶ, τὸν ἁγαθόν σου, καὶ εἰς τὸν αἰῶνα οὐκ ἁμαρτήσεις. ἐπὶ τῶν πλείστων ἡ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ἐξόδου, οἷος θέλεις ἢ ὅτι κρίσις βέβουλευμένος ἢ ἀδιάλειπτος, μὴ ἔχοντι ἑαυτῷ τινὰ βοηθῆσαι. ὄφις τὰς κύκλῳ σου κατεστοχάζει φίλους, γνῶσεις, συγγενεῖς, ἀδελφούς, οἰκείους· πάντες ὁμοῦ μαλθακοὶ ὀλοφύρεσθαι, δακρύσαντες ἅπαξ ῥᾳστα, ὀδυρόμενοι ἐφ' ἑαυτοῖς ἅμα τὰ τέκνα ἐκλιπόντα, ἢ τὸν βίον ἐν φωλεῷ σπα- Ιερ. ζ. κθ.
νίῳ ὄντες πτῶσιν, κλαυθμηρίζοντα, ἢ μὴ ἀκούσαντά σε, ἢ χαμαὶ πάλιν καταδύσεις. τὸ θανατηγλυκερὸν ἢ τοῦ σοῦ ἔργου ἐστί· ἀγλαΐας φοβερὰς ὁ δάμαρ τῆς ψυχῆς σου ἀπαστικάσας. ἐὰν μὴ ἢ τιμὴς ἄξια πυρπνεύματα ἢ ψυχὴ, ὑπὸ τῶν ἀγλαΐων φθορυφορηθῇ· ἐὰν δὲ ἢ φιλαίσχυς τοῖς τῶν ὁμοφύλων πίπτουσι φιλάπτασφοῦσα, φιλίαις κατακριθῇ. Ἡ γὰρ κρίσις, φησὶ, φιλίᾳ Ιακωβ. β. ιγ.
ὡς δὲ μὴ πιπράσκῃ ἔλεος. ἐστάλη εἰς ὃ ζημιοῖ τὴν ψυχὴν σου· ἡδονὴ θανατικὴ τῷ κατὰ σὺ πτῶσιν· ἀντάλας πάλαμά σου τοῖς φαύλοις. καὶ ἐὰν ἴδῃς ὅτι ὑπερβάλλει τὸ φεῦγε, χῶρει αὐτὸ τῆς βιοπείρας, ὡς μέλλων αὐτὸν σοῦ πᾶν θεωρεῖν σου τὰ ἁμαρτήματα. ἔφη μοι ἡ σκώληξ ὁ ἀκοίμητον, ἢ ὁ χάος ὁ ἀφεγγές, ὁ πῦρ ὁ ἄσβεστον, ὁ φοβερὸν, τὸ κατὰ ὕδατος μὴ σβεπόμενον, ὑπὸ τῆς μετανοίας ἰσχύουσιν. ὦ μετάνοια, τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον ἢ αἰώνιον καταβεβηκυῖα, ἢ τὸν σκώληκα τὸν ἀκοίμητον ἐκδαφίζουσα, ἢ τὸ χάος τὸ ἀφεγγὲς ἐξομαλίζουσα ἢ φωτίζουσα. ὦ μετάνοια, τῆς ψυχῆς ἀρραγὴς, πόλις παμπρέπεστον, οὗ ἡ πατὴρ ἢ γῆς ἢ ἄγγελοι πεδιμβαπλῶν, ὦ μετάνοια, ἡ τὸ κέντρον τοῦ θανάτου λύσασα, ἢ τὸν δράκοντα ὑπὸ πόδας φέρουσα, καὶ τὸν δράκοντα ἀφιερεῦσα, ἢ τὸν Χριστὸν ἀνυμνοῦσα, καὶ ζωὴν ἐξαντλοῦσα. ὦ μετάνοια, ἡ σὺ τῷ πόθῳ χερσὶ ἀναβαλλόμενα, ἢ σὺ τοῖς δάκρυσιν ἀκαλλωπίστως, καὶ ἐν δακρύοις ἢ αἰώνια δάκρυα φέρουσα. ὦ μετάνοια, ἡ σὺ δάκρυσι σπιέζουσα, καὶ σὺ ἀγαλλιάσει θεΐζουσα. ὦ μετάνοια, ἡ σὺ τῷ σπόγγῳ τῶν ἐξαστράπτουσα τολμᾷ Χριστοῦ μὴ ἐνοῦσθαι. ὦ μετάνοια, ἡ τὸ ξύλον τοῦ Καλβαρίου τῆς καρδίας ἐπανιοῦσα, καὶ τὸν τόπον ἢ χθὲς τῆς ἁγίας ἐμβαλλόμενα. ὦ μετάνοια, ἡ τῶν δυσωδίαν τῶν ἁμαρτημάτων ἀπαστμήσασα, ἢ τὸν εὐωδίαν τῶν χαρισμάτων πολίζουσα. ὦ μετάνοια εἰρήνης ζωοποιὸς, φιλίας ὁμόσκηνε, ἀγάπης ἡμέζυγα, ἐλπίδος πόθου ἄνθος. σὺ ὦ πεμόνοι λόγου ἐσόμενοι

ἄνδρες

ἄνδρες πορφύρεα σκηπτόμενοι τῆς τιμῆς ἐρευνῶνται. Ἀλλ' ἵνα μὴ μακρύνωμεν τὸν λόγον, δέξωμεθα ἐρεσχελῆσαι, καὶ ταῦτα τοῦ βαλλαντίου τὸν λόγον ἡμῖν σφραγίσαντος, ὅτι τὸν θείκτην λαμβάνομεν ὑμᾶς παιδεύσοντες· ἐν οἷς εἰσι τὰ καλλίστου δίδυμα τῶν δογμάτων τιμᾶται, ἃ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ πατρὸς εἰς ἐσχάτου τῆς ἐκκλησίας ὑμῖν κατεφύτευσε διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος ζωοποιῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. ις. ΠΡΟΣ ΙΟΥΔΑΙΟΥΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΑΣ ΚΑΙ αἱρετικούς.

Ex Ms. Regio Lat. emend. ex Ms. Cæsareo.

Οἱ νεοττοὶ τῆς χελιδόνος καλοῦνται ὅταν τῇ καλιᾷ προσδιημῶσι τὸν τῆς γονέως πρόσοδον φερόντων αὐτοῖς τῶν ἐσθιόντων· ἐπὰν δὲ ἴδωσιν αὐτοὺς ἐρχομένους, κύφῳ τῷ πέρᾳ τῆς ἀμοιβῆς πτερυγῶνται. ὁμοίως δὲ καὶ ἐγὼ μέλλων ἐγκεῖσθαι τῇ καλιᾷ ταύτῃ τῇ πνευματικῇ προσαναφωνῶ δοξάζων τὸν Θεόν, ὅτι τοιαῦτά μοι τέκνα δέδωκε φιλόστοργα. ἀλλὰ μοῦ ὅτι τῆς χελιδόνος, ἀπὸ στόματος εἰς στόμα δίδοται ἡ τροφή, ὅτι ὑμῶν οὐκ ἔστιν οὕτως· ἀλλ' ἀπὸ στόματος εἰς ἀκοήν. ἐκεῖνα γὰρ εἰς φθορὰν προσχωρεῖ, ταῦτα δὲ εἰς ἀφθαρσίαν· ἐκεῖνα σώματα πέφυκε, ταῦτα δὲ ψυχῶν πλάσματα. ταῦτα δέ μοι πολλὰ οὐκ ἁπλῶς ὅτι εἴρηται. ἀλλ' ὅπως τὸ διαγγέλιον τοῦ σήμερον * ἀναγνωσθέντος μὴ ἀθετηθῇ εἰς ταύτην ἡμᾶς τὴν διδασκαλίαν χειραγωγῆς, ἀναγκαίου ἡμᾶς παιδοῦσαι. Ἐκλήθη, φησίν, ὁ Ἰησοῦς εἰς γάμον. Ἀλλὰ συντείνατε ἑαυτούς, παρακαλῶ, προσοχῇ τοῖς λεγομένοις. ἐπειδή τινες προφασίζονται γάμον, ἄλλοι τέκνα, ἄλλα πραγματείαν, ἄλλοι ἐμπορείαν, ἄλλοι τέχνην, ἄλλοι δουλείαν, ἄλλοι πλοῦτον, ἄλλοι πενίαν, ἢ ἄλλα τινὰ ὅσα δεῖ· βούλομαι οὖν ὑμῖν δεῖξαι, ὅτι οὔτε πλοῦτος ἐμποδίζει, οὔτε πενία, οὔτε πραγματεία, οὔτε ἐμπορεία, οὔτε γάμος, οὔτε τέκνα, οὔτε δουλεία, οὔτε τέχνη, οὔτε τι τῶν τοιούτων ἐστίν. ἐκλήθη ὁ Ἰησοῦς εἰς γάμον. ἀπῆλθεν, εἰ οὐκ ἀπῆλθεν; δῆλον ὅτι ἀπῆλθεν. εἰ δὲ οὖν ἀπῆλθε, πῶς ὁ γάμος κακός; μὴ ἔχεις ἀπολογίαν; ἐγὼ δὲ μόνον λέγω, ὅτι ἀπῆλθεν, ἀλλὰ καὶ δῶρα προσεκόμισε· τὸ γὰρ ὕδωρ εἰς οἶνον μετέβαλε. μὴ τοίνυν προφάσιζε γάμον. ὁ διάβολος σε προλαβέσθω εἰς γάμον, καὶ ἐδέξατο γάμον, καὶ σὺ ἀναιρεῖς γάμον, καὶ λέγεις ὅτι ἐμπόδισμά ἐστιν ὁ γάμος; οὐδὲν ἐμπόδισμα πρὸς θυσίαν. βούλει μαθεῖν, ὅτι οὐδὲν προβλάπτει ἔχειν γυναῖκα καὶ τέκνα; Μωϋσῆς οὐχὶ γυναῖκα καὶ τέκνα εἶχεν; Ἠλίας οὐχὶ πρότερος ἦν; οὐχὶ Μωϋσῆς μακρὰ κατέγραψεν ἐκ τοῦ θείου; οὐχὶ Ἠλίας πῦρ κατήγαγεν ἐκ τοῦ θείου; οὐχὶ Μωϋσῆς ὀρτυγομήτραν ἐξεπέτασεν; οὐχὶ Ἠλίας τῷ λόγῳ τοῦ θείου ἔκλεισεν; οὐχὶ Μωϋσῆ ὁ Θεὸς ὡμίλει; οὐχὶ καὶ Ἠλίᾳ Θεὸς ὡμίλει; οὐχὶ Μωϋσῆς θαλάσσαν ἔτεμεν καὶ διῆγε τὸν λαόν; οὐχὶ Ἠλίας ἐν ἅρματι πυρὸς ἀνελήφθη; μήτι προβέβληται οὖν ἡ προφητεία; μήτι προεπόδισε τὸ γυνὴ καὶ τὰ τέκνα; εἶδες Ἠλίαν τὸν αἰῶνος ἰούσης; εἶδες Μωϋσέως τὸν θαλάσσης ὁδοιπορήσαντος; βλέπει καὶ Πέτρου, τὸν φύλακα τῆς ἐκκλησίας, ὅτι καὶ αὐτὸς γυναῖκα εἶχεν. οὐ γέγραπται, ὅτι Πέτρος γυναῖκα εἶχε· πόθεν οὖν δῆλον ὅτι γυναῖκα εἶχεν; ἐγὼ λέγω. Εἰσῆλθε, φησίν, ὁ Ἰησοῦς πρὸς τὴν πενθερὰν Πέτρου καὶ ἐκράτησε χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἤγειρεν αὐτήν, καὶ ἐφυλάξατο ὁ πυρετὸς αὐτήν, καὶ διηκόνει. ὁρᾷς ὅτι καὶ Πέτρος γυναῖκα εἶχεν; ὅταν γὰρ πενθερὰ, δῆλον ὅτι καὶ γυνή. ὁρᾷς ὅτι καὶ Πέτρος γυναῖκα εἶχε, μήτι διαβάλλεις γάμον. ταῦτα δὲ λέγω, ἵνα μή τις προφασίσηται μήτε γυναῖκα, μήτε τέκνα, μήτε πραγματείαν, μήτε ἐμπορείαν, μήτε τέχνην, μήτε δουλείαν, μήτε πλοῦτον, μήτε πενίαν. ταῦτα προφάσεις, ταῦτα σκέλη, αὗται ὑπόζωσαι τὸν διάβολον. πραγματείαν προφασίζῃ, καὶ λέγεις, ὅτι πραγματικός εἰμι, καὶ ἡ δύναμις βλασφημεῖ;

ὁ ἕκαστος τοιοῦτος

ὁ ἐκ τοῦ παρῆς; οὐχὶ γραπτὸς ἐστιν; καὶ λέγει τῷ Ιησοῦ, Οτι οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὸν στέγην εἰσέλθῃς· ἀλλ' εἰπὲ λόγῳ, & ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. καὶ θαυμάσας ὁ Ιησοῦς λέγει· Αμὴν, ἀμὴν, λέγω ὑμῖν, ὅτι οὔτε ἐν τῷ Ισραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. μήτι ἐκπόδιστέον αὐτῷ ἡ στρατεία; ἀλλὰ τί ἐστί; χιλιοστύαρχος ἐστί; καὶ Παῦλος, & σκυλευτὴς τῆς ἐκκλησίας ἐστὶν, καὶ μετὰ ταῦτα γέγονε κήρυξ καὶ ἀπόστολος. ἀλλὰ τί ἐστί; πλούσιος; καὶ Αβραὰμ, καὶ αὐτὸς γυναῖκα εἶχε καὶ τέκνα, Καὶ ἐπίστευσε, φησὶν, Αβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος Θεοῦ ἐκλήθη. μήτι ἐκποδίστεον αὐτῷ ὁ πλοῦτος καὶ ἡ γυνὴ, ἢ τὰ τέκνα; μὴ ἔχῃς ἀπολογίαν; ἰδοὺ ἅπερ ἐκεῖνος ἔσχε, καὶ γυναῖκα καὶ τέκνα καὶ πλοῦτον. ἀλλὰ τί ἐστί; δοῦλος; καὶ Ονήσιμος. καὶ χαίρων Παῦλος Φιλήμονι ἔλεγε· Ονήσιμον ⓜ ποτέ σε ἄχρηστον, νῦν δὲ καί μοι καὶ σοὶ εὔχρηστον. ἀλλὰ τί ἐστί; βασιλεύς; καὶ Δαυΐδ· καὶ εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν Νάθαν ὁ προφήτης, καὶ ἤλεγξεν αὐτὸν περὶ τῆς ἁμαρτίας, ἣν ἐποίησε. μήτι ἐντραπήσεται ὁ βασιλεύς; μήτι ἀπεφώνατο κατὰ τοῦ προφήτου; οὐχί· καὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν δουλείαν ὠμολόγει, καὶ φησι, Ἡμάρτηκα Κυρίῳ· καὶ ὁ προφήτης ἰδὼν τὸν μετάνοιαν αὐτοῦ, λέγει αὐτῷ· Ο Κύριος ἀφῆκέ σου τὸ ἁμάρτημα σου. οὕτω καὶ μετάνοια, οὕτω καὶ συγχώρησις. μὴν προσέχει ἑαυτῷ ὁ βασιλεύς, καὶ εἶπεν, ὅτι βασιλεύς εἰμι, πορφύραν περιβέβλημαι, καὶ ζώνην περίκειμαι, & ἔχω τόξα καὶ βέλη & ἀσπίδας καὶ χεῖρα καὶ γραπτὰς ὑποφασείας· καὶ τούτων ⓜ πέπτωκα φοβούμαι, καὶ οὐ φονεύω αὐτὸν, ἀλλὰ αἰτοῦμαι αὐτόν; ἀλλ' οὐδὲν τούτων εἶπεν. ἀλλ' εἰ καὶ βασιλεύς ἐστιν, ἤδει ὅτι ἥμαρτε, καὶ ζητεῖ τοῦτο μετανόησαι, ὅπως ἡδέως ὅτι χαλεπὸν ἁμάρτημα ἐποίησε. μήτι ἐκποδίστεον αὐτῷ ἡ βασιλεία; ἀλλὰ τί ἐστί; παῖς; καὶ ὁ Δαυὶδ λέγεται ἐφίμωσε, καὶ δράκοντα διέρρηξε, ⓜ Βὰλ κατέσφαξε, καὶ ὄνον ἀγριόνομον κατέκρινε, τίνι δὲ Σωσάνδρᾳ ἔσωσεν· καὶ ὁ ἁπλότης τῆς νεότητος οὐδὲν ἐκποδίστεον τῷ τοσούτῳ ἀγαθῷ. ἀλλὰ τί ἐστί; φιλάδελφος; καὶ Ιωσήφ· καλόν τινος πόσῳ φιλοσοφίαν ἐπεδείξατο, καὶ σωφρονισμὸν ὅτι τῆς Αἰγυπτίας; ⓜ χιτῶνα αὐτοῦ εἶχεν, τίνι δὲ πίστιν αὐτοῦ οὐ διέρρηξε· τίνι δικαιοσύνην αὐτῆς ἐδίωξεν, τίνι δὲ ὑπομονὴν αὐτῆς οὐκ ἐπλήρωσεν. ἀλλὰ τί ἐστί; * πόρνη; καὶ Ραὰβ, ἥτις ἔκρυψε τοὺς κατασκόπους, καὶ μετὰ τοῦ πολέμου τοῦ ὑπὲρ τοῦ Ισραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. καὶ ὁ λαλήσας τὴν ἐπαγγελίαν ἐσώθη καὶ αὐτὴ καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς καὶ ὁ γῆρος αὐτῆς. ἀλλὰ τί ἐστί; πόρνη; καὶ ὁ Λάζαρος, καὶ ἐν τῇ πενίᾳ πόσην φιλοσοφίαν ἐπεδείξατο καὶ ὑπομονὴν, καὶ οὐκ ἐδυσανάκτησεν ἐν τοσαύτῃ δυσαγχίᾳ ὤν; ἀλλὰ τί ἐστί; φιλοχρήματος; καὶ Σαμψών. Εἰ γὰρ καὶ προεδόθη ὑπὸ γυναικὸς, ἀλλὰ τίνι δὲ ἐκδικίαν παρέσχεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, καὶ ἐξεδικήθη ὑπὸ τῶν ἀλλοφύλων. ἀλλὰ τί ἐστί; φιλότεκνος; καὶ Ιακώβ. ὁρᾷς πόσοι ἐσώθησαν; ἔχεις πίστιν, πάντα ἔχεις. οὐκ ἔχεις πίστιν, βασιλεὺς εἶ ἐστί, οὐδὲν σοι ὠφελεῖ ἡ βασιλεία. ἀλλὰ τῆς ὑπερβάσεως οὐκ ὀκνήσω λέγειν. ἐκλήθη οὖν ὁ Ιησοῦς εἰς γάμον. Παρακληθομένου δὲ αὐτοῦ οὐκ ἦν οἶνον. λέγει αὐτῷ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, οἶνον οὐκ ἔχουσι. λέγει αὐτῇ ὁ Ιησοῦς, ὕπαγε γύναι· οὔπω γὰρ ἥκει ἡ ὥρα μου. καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ Ιησοῦς λέγει, γεμίσατε ταῖς ὑδρίαις ὕδατος. & ἐγέμισαν ταῖς ὑδρίαις ὕδατος, καὶ ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ τί δὲ εἶπε, γεμίσατε ταῖς ὑδρίαις ὕδατος; ἆρα ὁ λόγῳ τὸ θεῖον ποιήσας, & τίνι χλῷ δὲ μελιώσας, καὶ πάντα ταῦτα ἐν αὐτοῖς, οὗ τὸ βλέμμα ξηραίνει ἀβύσσους, ὃν φείδεται καὶ τρέμει πᾶσα ἡ κτίσις ἐπουρανίων τε καὶ ἐπιγείων * οὐκ ἐδύνατο ταῖς ὑδρίαις λόγῳ γεμίσαι, ἀλλὰ λέγει, ἀντλήσατε ὕδωρ; Καὶ τί, ἐγὼ λέγω. ἵνα, ἐὰν ἀρέσηται, αἱ χρεῖς αὐτῷ αἱ ἀντλήσασαι, καὶ ⓜ ὦμοι αὐτῷ ⓜ βαστάσαντες τὸ ὕδωρ ἐλέγξωσιν αὐτοὺς· ἐπὶ δὲ ὅτι τῷ Λαζάρῳ τὸ αὐτὸ ἐποίησε. πρὸς τὸ προσηλύσθαι ὅτι τὸ τόπον λέγει τοῖς μαθηταῖς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται. ἐπορεύθη ὡς ἦλθον αἱ ἀδελφαὶ τοῦ Λαζάρου, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, ὅτι Λάζαρος ἀπέθανε, λέγει αὐτοῖς· Ποῦ τεθείκατε αὐτὸν; αἱ δὲ φασιν, ἐλθὲ καὶ ἴδε. ὦ καιρῶν & προδόξων πραγμάτων. πρὸς μικροῦ ἔλεγες

Ioan 6. γ.

Ioan. ια. ια.

Ioan. ια. λδ.

ἔλεγες τοῖς μαθηταῖς ὅτι Λάζαρος ἀπέθανε, καὶ νῦν λέγεις ποῦ τεθείκατε αὐτόν; τοὺς θανατῶν τοσοῦτος τοῖς μαθηταῖς σε, καὶ τοὺς τόπους οὐκ οἶδας; ἦλθε, ἀλλὰ μετὰ τῶν Ἰουδαίων ἔλεγεν, ὅτε ἀγνώμονες ἦσαν. ὥστε δὲ εἰπεῖν, ποῦ τεθείκατε αὐτόν, οὐκ ἀγνοίας ἦν ἐπεὶ καὶ
Γεν. γ. θ. τῷ Ἀδὰμ ἔλεγε τῷ Ἀδὰμ, Ἀδὰμ, ποῦ εἶ; ἆρα οὖν οὐκ ἤδει ποῦ ἦν; ἀλλ' ὅτε ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ μετέωλος, ὅτι τὸ ἡ ἀμὴ ἡμέρα φάγεσθε ἀπὸ τοῦ ξύλου τούτου, ἔσεσθε ὡς θεοὶ, ὑπερελάμβανον οἱ μαθηταὶ ὅτι μέλλουσι γίνεσθαι θεοί. καὶ μετὰ τοῦτο ἔλεγεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, Ἀδὰμ ποῦ εἶ; ἀφ' οὗ ἔφαγες, καὶ ἔμφυτος ἀνθρωπος; μετὰ τοῦτο ἔλεγεν αὐτῷ ὁ Θεὸς, Ἀδὰμ ποῦ
Ιωαν. ια. λθ. εἶ; οὕτω καὶ ὅτε τοῦ Λαζάρου ἐποίησεν. ἐπίστασε δὲ μνήματι λέγει τοῖς Ἰουδαίοις· Ἄρατε τὸν λίθον οὐκ τοῦ μνήματος· καὶ ἤκουσε. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ Λαζάρου· Κύριε, ἤδη ὄζει. ἰδοὺ γὰρ τετραήμερος. καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ λέγει, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. καὶ ἐξῆλθε κειρίαις δεδεμένος. ἆρα οὖν ὁ μετανοῶν τὸ καρδίαις θαλασσῶν οὐκ ἠδύνατο λέγειν λίθοι κινῆσαι; ὁ τοὺς κείρετα τοῦ θανάτου καταλύσας, ὁ τοὺς θύρας τοῦ ᾅδου συντείψας, οὐκ ἠδύνατο καὶ τὰς κειρίας διαρρῆξαι; καὶ λέγει αὐτοῖς, Λύσατε αὐτόν. διὰ τί; ἵνα, ἐὰν ὀρνήσωνται, αἱ χεῖρες αὐτοῦ καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ ἐλέγξωσιν αὐτούς. διὰ τοῦτο εἶπε, λύσατε αὐτόν. καὶ τὸ ὃ γάμῳ τὸ αὐτὸ ἐποίησεν, ὅτε εἶπεν αὐτοῖς, γεμίσατε τοὺς ὑδρίας ὕδατος, καὶ ἐγέμισαν τοὺς ὑδρίας, καὶ ἐποίησε τὸ ὕδωρ οἶνον. διὰ τοῦτο οὖν πάντα χρόνον ἀσφαλίζεται αὐτοῖς. ἀεὶ γὰρ ἀγνώμονες ἐγένοντο οἱ Ἰουδαῖοι καὶ αἰσχρῶν. θέλετε μαθεῖν πόσα πρέπει αὐτοῖς ὁ Θεὸς, καὶ ἀμνήμονες ἐγένοντο; μάθετε· ἀλλὰ ζωτεινάτε μοι ἑαυτοὺς, ἀγαπητοὶ, προσέχετε τοῖς λεγομένοις. βούλομαι γὰρ ὑμῖν διεξελθεῖν ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ἀγνώμονες ἦσαν οἱ Ἰουδαῖοι. ἐδουλεύθησαν καὶ πέντε ψυχαὶ κατέβησαν εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐγένοντο ἑξακόσιαι χιλιάδες. ἐτελεύτησεν Ἰωσὴφ, καὶ μετ' αὐτοῦς ἕτερος βασιλεὺς, ὃς οὐκ ἐμνήσθη τοῦ Ἰωσήφ· ἔθλιβε γὰρ τοὺς ἐκ τοῦ Ἰσραὴλ σφόδρα. ἐβόησαν οὖν πρὸς τὸν Θεὸν λέγοντες, Κύριε, σὺ ὤμοσας τοῖς πατράσιν ἡμῶν, ὅτι δώσεις δὲ σπέρματι ὑμῶν γῆν ῥέουσαν γάλα καὶ μέλι· καὶ νῦν, Κύριε, μνήσθητι τῆς ἐπαγγελίας, ἧς εἶπε τοῖς πατράσιν ἡμῶν, καὶ ἔξελθε ἡμᾶς ἐκ χειρὸς Φαραὼ βασιλέως Αἰγύπτου, καὶ ἐκ δουλείας τῶν Αἰγυπτίων. ἤκουσεν οὖν ὁ Θεὸς τῆς φωνῆς αὐτῶν, καὶ ἐπεμνήσθη τῆς Μωϋσῆ τοῦ παιδὸς αὐτοῦ*. ἀλλὰ ζωτεινάτε μοι ἑαυτοὺς, ἀγαπητοί. λέγει δὲ Μωϋσῆς ὁ Θεός· Λαβὲ δρέπανον ἄμωμον σιδηροῦν τοῦ τοπεῖν, καὶ θύσεις, καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ χεῖσεις ἐκάστης εἰς τὸ θυρεόν· ἵν', ὅταν ἔλθῃ ὁ ἄγγελος ἔχων ἐκπασμὸν τὸν ῥομφαίαν, καὶ ἴδῃ ὅτι τὸ αἷμα κέχρισται εἰς τὸ οἴκους ἐκείνους, παρελθὼν ἐὰν ἴδῃ ὅτι οὐκ ἔστι, εἰσέρχεται καὶ πατάξει ὀλοθρεύσῃ. ἐποίησεν οὖν ὁ Μωϋσῆς οὕτω, καὶ ἔδωκε τῷ λαῷ, καὶ λαβόντες ἐκείνοι, ἔκαστος ἔχρισε τοὺς θύρας αὐτῶν. τὸ ἤρχετο ὁ ἄγγελος ἔχων ἐκπασμὸν τὸν ῥομφαίαν αὐτοῦ, καὶ ἔβλεπε τὸ αἷμα τὸ ταῖς θύραις, καὶ παρῆλθε. ὅπου δὲ οὐκ ἔβλεπεν, εἰσήρχετο, καὶ πατάξας ἀφῆλε. ταῦτα δὲ πάντα οὐκ ἁπλῶς ἐγίνετο. ἀλλ' ὅτε ἐμέλλομεν δι' αἵματος καὶ ξύλου σώζεσθαι, διὰ τοῦτο εἶπεν ὁ Θεὸς, ὅτι χεῖσει ἕκαστος τὸ αἷμα εἰς τοὺς θύρας. διὰ τί οὐκ εἶπε, χεῖσον τὸ αἷμα εἰς τὸν τοῖχον; ὅτι οὐκ ἤμελλον σώζεσθαι, εἰ μὴ διὰ ξύλου. "ὀξέβαλεν οὖν αὐτοῦ ὁ Μωϋσῆς ἐκ τῆς Αἰγύπτου, καὶ "ἐπάγει αὐτοὺς εἰς τὴν ἔρημον, καὶ λέγουσι τῷ Μωϋσῇ· Διὰ τὸ μὴ εἶναι μνήματα ἐν Αἰγύπτῳ, "ἐξήγαγεν ἡμᾶς εἰς τὴν ἔρημον θανατῶσαι; Εξοδ. ιδ. ια. ὑ καλῶς ἡμῖν ἐποίει ἐν Αἰγύπτῳ, ἐπὶ ἐπεγαμβρεύειν τοὺς σικύας καὶ πέπονας καὶ τὰ κρόμμυα καὶ τὰ σκόροδα; εἶδες ἀγνωμοσύνην; αὐτοὶ ἔλεγον τῷ Θεῷ, αὐτοὶ ἐξίουν, ὅτι ἐξάγαγε ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἰγύπτου· καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν ἔρημον ἠγρίωσαν. εἶδες ἀγνωμοσύνην αὐτῶν; ἀλλὰ μάθετε δὲ μᾶλλον καὶ ἐξαίρετον πρᾶγμα. πανταχόθεν ἔστι ἐπαινεῖσαι τὸ τὴν ἐρήμου. θριξὶ αὐτῶν οὐκ ἤυξησεν, ὅτε οὐδὲ ἱμάτιον αὐτῶν οὐκ ἐρρυπώθη· ὑπόδημα αὐτῶν οὐκ ἀπετρίβη· οὐκ ἔκαμον, οὐκ ἔσκαψαν· βόας οὐκ ἔζεύξαν, ἀρότρου οὐκ εἴλκυσαν, αὔλακας οὐκ ἐμέτρησαν, ἀκάνθας οὐκ ἐξέτασαν, σπέρματα οὐ κατεβάλοντο, καὶ ἤμερωσαν οὐκ ἀνέμιξαν,

ἡλίου

ἡλίου θερμας ἀκτῖνας ὑπομεμενηκασι, χειρὶ θερισμῷ ὑποπεσεῖν θελουσι, δρεπανίῳ οὐκ ἠκόνησαν· οὔτε ἐθέρισαν, οὐκ ἔδησαν στάχυας καὶ ἐβάστασαν, οὔτε εἰσήγαγον εἰς ἅλωνα καὶ ἐμάλησαν, οὔτε ἐλίκησαν οὔτε ἐκαθάρισαν, οὔτε ἐφύσησαν ἄλυρα, οὔτε ὤπησαν καὶ ἐποίησαν ἄρτους, ἀλλ' οὐδὲ τῆς τοιούτων οὐδὲν· ἀλλὰ ἄρτον ἀχειρεργάργητον ἔτεροι ἔφαγον· αὐλεδία πρόβατα πεπιέσθαι αὐλῆς· τῇ ἀπαθείᾳ σου αἱ ἕλυες ἐμιμοῦντο· ἡ φύσις τῆς οἰκείας ἀθυμίας ἐπελάθετο. ὁ μὴ τοσαύτας βυθεργασίας ἔλεγεν τοῦ Ἀαρών· Δὸς ἡμῖν θεοὺς, οἵτινες προπορεύσονται ἡμῶν· Μωϋσῆς γὰρ οὗτος, ὃστις ἐξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ τῆς Αἰγύπτου, οὐκ οἴδαμεν τί γεγόνῃ αὐτῷ. ἃ ἐποίησαν βέλτιον μεγάλιον τοῦ Ἀαρών. ἐκεῖνος ἰδὼν ὅτι σκληροκαρδίοις ἦσαν καὶ ἀπειθέσι μόνοι, λέγει αὐτοῖς· περιέλεσθε τὰ χρυσᾶ ὦτα ὑμῶν, καὶ βάλετε εἰς πυρί· καὶ εἴ τι δώσει θεός. καὶ δώσει δὲ βουκέφαλον. εἰς ζῶα μοι αἱρετικὰ ἀγνώμονα, καὶ πρόσωπον Ἰουδαίου λέγοντα, ὅτι ἐγλύπτου θεὸς, καὶ ῥῦσιν οὐκ ἔμπνεε. ἐφθαρμένε, ἄθλιε, καὶ παλαίπωρε, ταῦτα ὅτι θεοῦ οὐκ ἐπλημμέλησας; ἀλλ' ἡμεῖς οὐχ οὕτω (μὴ γένοιτο) ἀλλ' ὅτι ἐγλύπτου πατὴρ ἐστὶ, μένε μένον, θεὸς θεοῦ, τέλειος τέλειον. ταῦτα γὰρ φερνίσματα χριστιανῶν. ὅπως δεῖ δοκῇς καὶ σὺ πρεσβεύειν, τὰ σαυτῆς, εἰ δοκῇς εἶναι, φησὶ μοι· πῶς, βληθέντων τῶν χρυσαφίων εἰς τὸ πυρὶ, δύσεν δὲ βουκέφαλον; χαλκότυπος οὐκ εἰργάσατο, χωνευτὴς οὐκ ἦν· πῶς δύσεν δὲ βουκέφαλον, τολμᾷς εἰπεῖν; ἃ καὶ κάτω οὐκ οἶδας, πῶς καὶ ἄνω πρεσβεύῃ; ὁ παῖδια μὴ ἐπισταμένος, πῶς καὶ ἀλλότρια πρεσβεύῃ; καὶ πρόσχετόν ἡμῖν διαγελάσιον φωνὴν αὐτὴν τοῦ λέγοντος τοῖς μαθηταῖς· Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς ἐστε τὰ κλήματα, ὁ πατήρ μου γεωργός ἐστιν. ὁρᾷς, φησὶν, ὅτι εἰργάσατο ὁ υἱόν. ἐὰν γὰρ μὴ ἐργάσηται γεωργὸς ἄμπελον, οὐ δύναται χρῆσιμος εἶναι· καὶ νομίζουσιν, ὅλα μέγα τι καὶ σεμνὸν λέγειν. ἀλλὰ συντόμως τί μοι ἐαυτὸν, πρόσκαλε. εἶπον πρὸς τοὺς ἀγνώμονας Ἰουδαίους· ἄφες, εἶπον καὶ πρὸς τοὺς δυσχεμύτους αἱρετικούς· δύνασαί μοι εἰπεῖν, ἀγνοῦσι καὶ ἀναίσχυντε αἱρετικὲ, ὅτι ὁ γεωργὸς ὁ πέφευε ἀπὸ τῆς ἀμπέλου; ἀπὸ τοῦ ὅπλου σου χειρουμένου. ὥσπερ δεῖ ὅτι γεωργὸς ἐργάζεται ἅμπελον, οὕτως καὶ ὁ πατὴρ εἰργάσατο τὸν ἴδιον υἱόν. ἴδωμεν δεῖ, πῶς ἐκ τοῦ πέφευε, ἡ ἄμπελος ἐκ τοῦ γεωργοῦ, ἢ ὁ γεωργὸς ἐκ τῆς ἀμπέλου. καὶ σὺ ὁ πατὴρ ἀπὸ τοῦ υἱοῦ ἔχῃ ὃ εἶ). οὐκ ἔστι γὰρ γεωργὸς μὴ τροφόμενος ἐκ τοῦ ἔργου αὐτοῦ. τί δεῖ; ὁ υἱὸς πέφευε τὸν πατέρα; ἀχὶ, μὴ γένοιτο. ταῦτα γὰρ ἑκάστης αἰσίας. ἄμεινον λέγε, ὥσπερ γεωργὸς χαίρει ἐπ' ἀμπέλῳ, οὕτω καὶ ὁ πατὴρ χαίρει ὅτι ἐπὶ τὸν υἱόν. οὐ γὰρ εἶπεν, ὅτι ὁ πατὴρ μου ὁ ἐργασάμενός με· ἀλλ', ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός. ἔχαιρε γὰρ ὅτι τῷ υἱῷ. οὐκ ἠκόνησας αὐτὸν λέγοντος, Ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα, ὅτι ἔπηκτι εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα ῥῆθρα; μὴ εἶπεν, ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱός μου, ὃν ἔκτισα, ἢ ὃν ἐποίησα, ἀλλ' εἶπεν, ἐν ᾧ ηὐδόκησα. μὴ τὸ φωνίον πρόσχεσθαι; καὶ πάλιν λέγε, καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα τὸ ἐμὸν θέλημα ποιήσω, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός. πῶς ἔλεγεν; πάντως τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτε ἔλεγεν αὐτοῖς, ὅτι ἐστὶν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός, καὶ ὡς ἀνθρώπῳ αὐτῷ προσέχον, διὰ τοῦτο εἶπεν, ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. καὶ ὅτε αὐτήκοοι αὐτοῦ ἔλεγεν, διὰ τοῦτο ἔλεγεν αὐτοῖς, ὅτι οὐκ ἦλθον τὸ ἐμὸν θέλημα ποιῆσαι, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός. ὅτε ἐδόκει τὸ πατέρα ἡμῶν, αὐτὸν ἦν ὑποτεταγμένον, διὰ τοῦτο συγκατέβαινε τῇ ἀθυμίᾳ αὐτῶν. ἐπεὶ πῶς ἀπίσταλη ὁ πάντα πληρῶν; ὁρᾷς δεῖ ὅτι διὰ τοὺς Ἰουδαίους εἶπεν, ὅτι καταβέβηκα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. μὴ τί ἑαυτὸν εἶπε; μὴ ἔχεις ἀποδεῖξαι; ἀλλὰ ἐπάγουσιν ἡμῖν ἄλλην μαρτυρίαν τοῦ ἀποστόλου λέγοντος, Εἷς θεὸς ὁ πατὴρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς, δι' οὗ τὰ πάντα. λέγεις, ὅτι ἄλλος θεὸς καὶ πατὴρ οὐκ ἔστι. κἀγώ σοι λέγω, ὅτι ἄλλος Κύριος καὶ υἱὸς οὐκ ἔστι. τί δεῖ φιλονικοῦμεν; ἀχὶ· μὴ γένοιτο. ἴδωμεν δεῖ πῶς διελέγετο ὁ Παῦλος, καὶ διὰ τίνας τοῦτο εἴρηται. ἀλλὰ πρόσχετέ μοι

Ἐξοδ. λβ. α.

Ἰωαν. ιε. α.

Ματθ. γ. ιζ.

Ἰωαν. ε. λ.

α. Κορ. η. ς.

μεν μετ' ακριβείας τ῀ λόγω. ὅπῃ Ἕλληνες πολυθεΐαν εἰσέφεροντο, ⸀Ἰουδαῖοι δ' μοναρχίαν, ἵνα δ' ⸂ἐκ τ῀ πολυθεΐας⸃ ἀνέλῃ ⸂ἐκ τ῀ μοναρχίας⸃, διὰ τοῦτο ἔλεγεν· Εἴτε γὰρ εἰσὶ θεοὶ πολλοὶ κ῀ κύριοι πολλοί, εἴτε ὁ οὐρανῷ εἴτε ὅπῃ γῆς· ἀλλ' ἡμῖν εἷς Θεὸς ὁ πατήρ. κ῀ εἰ πῶν δ', εἷς, ἀφεῖλε τ῀ πολυθεΐαν. ὅταν γὰρ εἷς, οὐκ εἰσὶ πολλοί. κ῀ εἰ πῶν πατέρα, ἀπῆλε τ῀ μοναρχίαν. ὅταν γὰρ πατήρ, δῆλον ὅτι ⸂ἐκ⸃ υἱός. διὰ τοῦτο γοῦν εἶπεν, εἷς Θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, κ῀ εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα. ὁρᾷς ὅπως ἕλληνας ⸂κ῀ Ἰουδαίους⸃ ἀπεδίδυσκεν ὁ Παῦλος. διὰ τοῦτο εἶπεν, εἷς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δι' οὗ τὰ πάντα, ὅπῃ ⸂κ῀ πάντα διὰ τ῀ υἱοῦ γεγένηται⸃ ὁρᾶτε, κ῀ τὰ ἀόρατα. ⸂ἐκ⸃ κουε Ἰωάννου λέγοντος· Εἰ ἀρχ῀ ἦν ὁ λόγος, κ῀ ὁ λόγος ἦν πρὸς Ⓦ Θεόν, ⸂ἐκ⸃ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. οὗτος ἦν ἐν ἀρχ῀ πρὸς Ⓦ Θεόν. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, κ῀ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδέ. ὁρᾷς ὅτι οὐκ ἔστιν ὁ τ῀ν ἁπάντων δημιουργός. μὴ ταλαιπώρει μοι διὰ ταῦτα ὅτι ὁ υἱὸς σεαυτ῀ τοῖς πᾶσιν ἀριθμεῖται; ἀλλ' ἀγωνῶμεν, ἕως πότε παρεπιχεόμεθα καὶ γραφὰς ἀνθολογοῦντες, ἵνα πῶν Ⓦ υἱὸν εἴπῃτε κτίσμα κ῀ ποίημα; θέλετε μαθεῖν; ἐὰν ἀκούσωσι παρ' ὑμ῀ μόνου ῥῆμα, ἵν' θεοφρεπῆ, μιμήσονται· νομίζουσι ὅτι κοπρίδιόν τις βάλλει εἰς τὸ στόμα αὐτῶν. βούλομαι ὑμῖν ⸂παράδειγμα εἰπεῖν⸃. ὥσπερ ἐν τῇ ἀρρωστίᾳ κ῀ φυρετοῖς πολλοῖς φλέγηται, ὀλίγην δ' αὐτ῀ τὸ ἀνέσει ἐλθόντες παρατίθουσι Ⓦ ἰατροὶ μόνην παρηγορεῖσθαι τὸ στόμα αὐτοῦ· πιόντι δ' ὕπνον καθὼς παρατίθουσι Ⓦ ἰατροί. ὅτι μόνου δ' τ῀ ἀρρωστοῦντος ⸂ἐκ τ῀ν ὑπηρετ῀ν⸃, νομίζει ὁ ἀρρωστῶν, ὅτι πικρόν ἐστι τὸ μέλι· κ῀ λοιπὸν λέγουσι Ⓦ πρεσβῦται, μόνον ἐστί, κύριε, καλόν ἐστι, παρατίθεμαι Ⓦ ἀρρωστοῦντα. πικρὸν δ' φαίνεται τὸ μόνον εἰς τὸ στόμα τ῀ ἀσθενοῦντος, οὐχ ὅτι πικρόν ἐστι τὸ μόνον. τί γὰρ γλυκύτερον μέλιτος; ⸂ἀλλὰ οὐ διὰ⸃ τὴν φύσιν τ῀ μόνου, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀσθένειαν τ῀ μὴ ⸂ὑγιαζομένου⸃. οὕτω κ῀ ὅπῃ τούτων ἔχῃ. ἐὰν ἀκούσωσιν ὁμοούσιον, νομίζουσι πικρόν" ἀποκλείεσθαι, κ῀ οὐ διὰ Ⓦ λόγον τ῀ λέγοντος, ἀλλὰ διὰ τ῀ ἀσθενῆ ἀκοὴν τ῀ μὴ ⸂ὑγιαζομένου⸃. ὁ πατὴρ υἱὸν καλῇ, οἱ ἀπόστολοι ὁμοίως, κ῀ ὅτοι κτίσμα κ῀ ποίημα. πῶς κτίσμα; ὃ γὰρ κτίζει κ῀ ὃ κτίζῃ ὃ αὐτό ἐστι. πᾶς ὁ γεννῶν κτίζει, ⸂κ῀ πᾶς ὁ κτίζων γεννᾷ⸃, θεώρησον πάντα τὰ κτίσματα ἕνεκα τυγχάνοντα τ῀ Θεοῦ. ὅπῃ γὰρ πάντα διὰ τ῀ υἱοῦ γεγένηται, οὐκ ἴδιά κτίσας αὐτὰ καὶ ἐγέννησεν. ὁρᾶς ὅτι ἕνεκα τυγχάνουσι τ῀ Θεοῦ, καθὼς σὺ λέγεις. ἕως πότε ἀγωνῶμεν, ἀπάτορ μοι, κ῀ τίνα ἔχομεν ἡμᾶς τὸν υἱόν; ὅπῃ υἱὸς λέγεται; ἡ σύ. ἀλλὰ πῶς; ὅπῃ Θεός; ἡ σύ. ἀλλ' ἴδε μοι εἰπεῖν, σκῆνος ⸂περίκειμαι, σὺ δ' ὁμοίως⸃. εἰ ⸂περίκειμαι, οὐκοῦν υἱός⸃. ὁρᾷς, ὅτι τὸ στόμα σου ἐλέγχει σε, μήτε κτίσμα, μήτε ποίημα. σκῆνος γὰρ φύσει υἱός ἐστι, σὺ δ' προσηγορίᾳ. σκῆνος δ' ἀϊδίου πατρὸς ἐγένηθη, σὺ δ' ἐξ ⸂οὐκ ὄντων⸃ ὕλης ἐποιήθης. ταῦτα δί μοι εἴρηται πρὸς Ἰουδαίους κ῀ ἕλληνας κ῀ αἱρετικούς. ἀλλ' ἡμεῖς δοξάσωμεν πατέρα ⸂κ῀ υἱὸν κ῀ ἅγιον πνεῦμα⸃ εἰς τοὺς αἰῶνας τ῀ν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. ιζ. ΠΕΡΙ ΠΙΣΤΕΩΣ.

Ex Mſ. Regio Lut.

Πατρὶ ἔοικεν ὁ τ῀ς ἐκκλησίας διδάσκαλος, πολλοῖς κ῀ ποικίλοις παθήμασι καὶ κακοπαθείαις, κ῀ ἑκάστῳ τ῀ν ἀρρωστούντων κατὰ τὸν τ῀ παθους χρεὼν διδοὺς τὸ μάθημα. οἱ, ἦλθόν τινες πρὸς τὸν ἰατρεῖον τ῀ς ἐκκλησίας ⸂ἀπὸ τ῀ οἰδήματος τ῀ς πάθους τ῀ς ἀφηφυΐας⸃ ἁλισκόμενοι λαβόντες δὲ ἔμπλαστρον τ῀ς ⸂ἀπωτοφεγγοῦς πάθους τ῀ς οἰδήματος ἀφηφυΐας⸃ ἰάσαντο. ἄλλοι παρεστήκασιν ⸂ἀπὸ ὀργ῀ς σκληρότητος⸃ ἐνοχλούμενοι· καὶ λαβόντες κ῀ ὅτοι ⸂ἀπὸ τ῀ν τ῀ς ψυχ῀ς⸃ * * τ῀ν ἀρρωστίαν κατέσβεσαν. ἔτεροι δ' ⸂ἀπὸ τ῀ν τ῀ς σαρκὸς παθῶν⸃ πρὸς λαγνείαν οἰστρηλατούμενοι παρεστήκασιν· κ῀ ὅτοι λαβόν-

τες

τῆς δ' ἐμπλαστρον τῆς συφορουσης, τῇ ἀγαπῃ ἐαν σὺν ἀπεισφηξας. δδε τι ποιω, ἀγαπητὲ, ἐστυδηπερ ὁ παῦλος διδασκαλος, ἵνα τὴν ἀρρωστουσαν ψυχὴν τῇ περιπλοκῃ πίστεως ἐνεκεντρωσῃ, καὶ ἡμεῖς τοῖς σκοπὸν ἔχουσι ἀκολουθησωμεν. οἱ μεν γὰρ πολλοὶ τῶν σωθῆναι ἐθελουσιν βουλεσθαι ἀκοντες πίστεως, οὐχ ὅτι αὐλοὶ χρήζουσιν (ὑγιαίνουσι γὰρ) ἀλλ' 3 βουλόμενοι δι' αὐτῆς σὺν ἀρρωστουντες ἐνεκεντρωσαν. πολλοὶ γὰρ εἰσιν ὑγιαίοντες μὲ αὐλοὶ, καὶ δυναμενοι σὺν κακῶς ἔχουσι ἐνεκεντρωσαν δι' ἑαυτῶν. διὸ, ἀγαπητοὶ, καὶ τοι πεποιθησιν ἔχων ὁ ἀρτίως σε τῷ διαγγελίῳ εὐαγγελισθεὶς ὑμῖν χαρμα ζωοτελεσαι, καὶ αὐλὸ ὁ πνεύματι σὺν πρόσωπα ποτισας, τὸν μὲ ἐκφοβήσῃ ποιῶ ὁ σκοπὸ ὅπερ ἐπιτελεσμενω. δεῖ γὰρ μεμνῆσθαι ἀεὶ ἡμᾶς τῶν ἀποστόλου, Τοῖς πᾶσι τὰ πάντα γεγενῆσθαι, ἵνα σὺν πάντας 10 κερδήσωμεν. παρακαλῶ δ', καὶ σφαλλομένω σε ταῖς λέξεσι, συνηκόμενω ἡμῖν ἀκοινώνητοι μαθῃ. ὁ γὰρ ἐξ αὐλοκαδίου λέγοντες, πολλάκις σφάλλονται, τῶν νοῦ μὴ ἐπακουοντος τῶν γραφῶν διωρθωσαν, τῶν ὡς λόγῳ κοσμῆσαν. ἐ αὐλοὶ δ' ὑμεῖς ὡς ἔνδοθεν ὑμῶν αὐθεντῶν τῆς καρδίας παρασκευασατε τὰ δικαιώματα, ἵνα ἕκαστος ὑμῶν μὴ μόνον τ' λεγομένων ἀκούῃ, ἀλλὰ καὶ βλέπῃ, ἐ ἐκείς ὑ προσμανες μεμθαίνῃ τῶν δυνάμεων. προσεχετε οὖν 15 ὅτι πίστις ἡ πρὸς Θεὸν, πρᾶγμα ἀκαταλήπτον, ἀψηλαφητον, ἀθεώρητον, ἀκατανόητον, σωφρονῆ τιμῶμενοι καὶ προσκυνοῦμενοι. πίστις δὲ πᾶσ μὲ ἄρχεται, ὅπῃ γὰρ δ' ἄρχεται, ἐκεῖ δ' πνεῦμα πληροῦται. πίστις ὕδρα ψυχῆς, θαμάλιος ζωῆς, ἀθανατος ῥίζα. πίστεως δ' ῥίζα ζωοῦται, ὁ πατὴρ· κλαδὸς ἀμάραντος, ὁ υἱός· καρπὸς ἀθανατος, ὅ πνεῦμα ὅ ἅγιον τελείας ἁπλῆ, ἀσαθῆς, ἀδιέφθορος, ἀδιήγητος, ἀδιαίρετος καὶ συμφωνίαν, καὶ δυναμεσ, 20 κατ' ἐνέργειαν, καὶ θειότητα, καὶ μεγέθη, ὁ ὑποστάσεσι καὶ ὁμοιαν διηρημενῃ, ὁ προγνωσεσι καὶ δυνάμεσιν ἰσωμενῃ· τελείας προ αἰώνων ὑπαρχουσα, οὐκ ἀπ' ἀρχῆς ἀρξαμένη τῶ αἰ), ἀλλὰ ἀνάρχος, ἄχρονος, ἀγήρατος, ἀθάνατος, ἀτιλεύτητος, οὐκ αὐξουσα, ἢ λήγουσα, οὐ γηρασκουσα, ἀλλὰ ἀκαταλυτος ὖσα· ὡσαύτως τυγχάνουσα τελείας, οὐ ἰσῶ διαφερῆσα ὅ προσκυνεσθαι, ἀλλ' ἀπὸ αἰώνων ὑπὸ ἀγγέλων ὁ ἀνθρώποις προσκυνουμένη, 25 ὑπὸ πατέρων ὅπῃ γῆς δοξαζομένη, ὑπὸ προφητῶν ὑμνουμένη, ὑπὸ ἀποστόλων κηρυττομένη, ὑπὸ ἐκκλησίας μέχρι τῶ μεγαλυνομένη. ἡ ἀρξώμεθα, ἀγαπητοὶ, ἀπὸ τῶν ὑρανῶν· ἀρξώμεθα δ' ἀφ' ὧν τελεῖ τῆς τελεότης μίαν κυριότητα, ὁ προσκυνήσιν ἡ μεγαλότητα. πρῶτοι ὁ ὑπέρτατοι ἄγγελοι, ὁ δυνάμεις, χερουβεὶμ ἡ σεραφὶμ, τὸ, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἀκαταπαύστως σώματι μελῳδοῦντα εἰς μίαν κυριότητα χορηγοῦσι τ' δόξαν. τῆς 30 ἀγγέλους Αβρααμ ὁ πατριάρχης τυγχάνων ὑπὸ τῶν δρυὸς τῶν Μαμβρὴ ὁ τῇ σκιᾳ ἐνωρήσας, μίαν κυριότητα, ἰσότητα τελειότ τῶν ἀγγέλων ἀπέφηνε. τῆς δ' ἀγγέλοι, ἡ δρυς ἡ σκιὰ ἡ Αβρααμ, ἡ φανερὸς ὁ ἐκκλησία ἡ σπέρμα αὐθεντῶν. αὐτὸς Αβρααμ ὁδὸν τελείαν ἡμερῶν ἐπορεύθη ὅτι "τῶν γὰρ αὐτὸν Ισαακ εἰς ὁλοκαρπωσιν ὦ Θεῷ ἀνενεγκῃ· τελείας δ' ὁδὸς ἡ Ισαακ ὁλοκαρπούμενος, τελείαν ἀφ' ἑαυτοῦ ὁ παῖδος τῶ μονογε- 35 νῆς. ὅτι δ' τῶ Χριστοῦ μυστηρίων Αβρααμ ὁ τῷ Ισαακ ἐνώρᾳ, ὁ Κύριος μάρτυρ λέγων Ιωαν ὁ λε. Αβρααμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιάσατο, ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμὴν· ἡ εἶδε, ἡ ἐχάρη. τελεῶν ἡμερῶν ὁ Μωϋσῆς παρεύρεται ὅτι" τῷ θύσαι τῷ Θεῷ. λέγῃ οὖν τῷ Φαραώ, Οδὸν Εξοδ. γ. ιη. τελεῶν ἡμερῶν παρελευσόμεθα ὅτι τὸ θύσαι Κυρίῳ ὁ Θεῷ ἡμῶν. τελεία μέτρα στομιδάλεως ὁ Σάρρα λαβοῦσα, τὸν ἐγκρυφίας ἐποίησε. τελειοῦται δ' στομιδάλεως, ὁ Σάρρα, ἡ ἐγκρυ- 40 φίαι, τέλειος πίστις, ἡ ἐκκλησία ὁ τῷ κρυπτῷ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων φυλαττομένη. τῆς ῥάβδου Ιακὼβ λαβοῦσι ὁ ὧ ὕδατα ἐμβαλῶν, τὰ πρόβατα τῶ Λάβαν ἐποίμαινε· τῆς ῥάβδου ἡ ὕδωρ ἡ πρόβατα ποτιζόμενα, τελεία ἡ βάπτισμα ἡ λαὸς φωτιζόμενος. τῆς ἡμέρας ἡ τῆς νύκτος Ιωνᾶς ὁ τῷ κήτῃ πεποίηκε. τῆς δ' ἡμέρας ὁ νύκτος, Ιω- 44 νᾶς, ἡ τὸ κῆτος, τῶ μονογενοῦς ὁ τῷ ᾅδῃ. ἡ ὅτι ταῦτα οὕτως ἔχῃ, λεγέτω· Οι δ' ἐπτα Matθ. ιβ μ.

Ιωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους πεπαίκε τὸ ἡμέρας καὶ νυκτός, οὕτω δὲ καὶ ὁ Θεὸς ἐν τῷ ἅδῃ τοῦ σπόρου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς πεπαικὼς τρεῖς ἡμέρας καὶ νυκτός. τρεῖς ἡμέρας καὶ Νινευίται μετανοήσαντες ἔζησαν. τρεῖς ἡμέρας, καὶ τρεῖς; καὶ Νινευῖται ζῶντες, τρεῖς φωτοφόρος καὶ ἑσπερινὴ καὶ ἑῴα καὶ κόσμου ζωή. τρίτον Ηλίας ὁ προφήτης ὅτι τοῦ φόβου τοῦ καὶ μέλη καὶ βοὸς ὃ ὕδωρ ἐβάπτισεν, πῦρ ἐρεύγεται ἐπ' αὐτὰ κατάγαια. τρισσὸν ἦν ὕδωρ ἡ φόβος καὶ μέλη βοὸς καὶ πῦρ ἐρεύγεται, τρίπλοκον βάπτισμα καὶ φανερὸς καὶ μέλη Χριστοῦ καὶ ἐρεύγεται φόνος. τρίτον τῆς ἡμέρας καὶ Δαυὶδ ἐκ γενεᾶς τοῦ οἴκου αὐτοῦ αἰσθάνεται κλαυθμὸν ὀρθρινὸν μένος, τὸ αἰτήματος ἔτυχε, διδάσκοντος ἡμᾶς τοῦ ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς αἰσθάνεσθαι, πατρὶ καὶ ὑφ' ἡμῶν πνεύματι καὶ ἀπατηλὸς ὁ τυγχάνει. τρεῖς παῖδες ἄφθορεν ἐν τῇ καμίνῳ τοῦ πυρὸς ἐμβληθέντες, ἀλλὰ μὴ τοῦτο ἔπαθον, εἰσὶν καὶ Χαλδαίους ὁπτύεσαν. τρεῖς παῖδες ἄφθορεν καὶ κάμινος καὶ Χαλδαῖοι, τρεῖς ἄφθαρτος καὶ κρίσις καὶ δαίμονες ἀπολλύμενοι. τρεῖς ἀρετὰς ὁ μακάριος Παῦλος τῇ ἐκκλησίᾳ παραδίδωσι λέγων Πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη· πίστις εἰς Θν πατέρα, ἐλπὶς εἰς Θν υἱόν, καὶ ὁ πλήρωμα τοῦ νόμου ἀγάπη. Ο γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη. τρὶς καὶ αὐτὸς Παῦλος παρεκάλεσα Θν Κύριον λέγων· Ὑπὲρ τούτου τρὶς Θν Κύριον παρεκάλεσα. ἐπειδὴ σοφίαν ἀνδρὸς οὐ βούλεσθε παρρήσιαν ζωοποιημένου. οὐκ εἶπε, τρὶς Θν Κύριον παρεκάλεσα, ἀλλὰ τρίς. πατὴρ, υἱὸς, καὶ ὃ ἅγιον πνεῦμα. τρὶς ὑποστάσεις, μία δὲ κυριότης. καὶ τρεῖς, φησὶ, ἐρραβδίσθην· τρισὶ, τρὶς μὲν ὑποστάσεις ὡμολόγησα· εἰσαπαξ δὲ τὸν πίστιν τῆς τριάδος τὸ λίθῳ τῆς ὁμολογίας τρὶς εἰς μίαν συμφωνίαν τῶν ψυχῶν μου ἐφίλωσα. Καὶ τρίς, φησὶν, ἐναυάγησα· τρισὶ, Θν φόρτον τῶν Ἰουδαϊκῶν ἁμαρτημάτων ἐν ὀνόματι παρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ἐν τῇ πηγῇ τοῦ βαπτίσματος κατεπόντισα. τρία σάπια ἀλεύρου, καὶ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ὁμοιωθῆσα· ζύμην λαβοῦσα, ἐς μικρὸν ζύμιον ἐγκρύψασα, ἕως ὃ φύραμα ἔζυμα. τρία ἦσαν ἀλεύρου, ἡ μικρὰ ζύμη, καὶ ζύμην ζυμοῦσα, ἡ Σοφία δὲ ἀφ' τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ πᾶσαι τὴν δεσποτικὴν εἰς τὸν τῆς τριάδος πίστιν μεταχειρίσουσα. τοιούτοις πᾶσι τοῖς μυστηρίοις οἱονεὶ σφραγῖδα λαβὼν ὁ Κύριος ἡμῶν, ὁ τοιοῦτος καταδύσεσι τοῦ σώματος εἰς βάπτισμα τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς παραδίδωσι, λέγων, Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ παρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. "μίαν δεσποτείαν ἐπιμένων δεσποτείαν ὁμολογῶ· μιᾶς δὲ ἐνεργείας παρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος δεσποτείαν κηρύσσων, ἀναγκαῖον καὶ μίαν εἶναι πίστιν θεολογῆσαι. ὧν γὰρ ἡ ἐνέργεια μία. ἐξωλίθα τοίνυν λέγει τὴν εἰς κοσμοποίας, τὴν εἰς οἰκονομίας, τὴν εἰς ἀληθείας, τὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς συστάσεως, καὶ ἁπλῶς τὴν πάντος ἔργου καὶ τῶν ἄλλων τῆς ζωῆς ἡμῶν χρεῶν ἀφορμὰς ὁ παρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ὀπτιλαμβάνεσθαι. ἀρξώμεθα ἀπὸ τῶν πρώτων, καὶ ἐλθωμεν ὅπου τὰ δεύτερα, εἶτα οὕτω καθεξῆς τὰ λοιπὰ ἡμῶν" ἀκριβώσωμεν. τὸ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν ὁ πατὴρ οὐκ ἄνευ λόγου καὶ πνεύματος. Τῷ γὰρ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. πᾶς τὸ οἰκουμένην ἐπλήρωσεν ὁ πατὴρ, ὡς γέγραπται· Τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὴν γῆν ἐγὼ οὐκ πληρῶ, λέγει Κύριος. ἐπλήρωσε καὶ ὁ υἱός. Πάντα γὰρ δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδέν. ἄκουε τῆς σοφίας λεγούσης περὶ τοῦ πνεύματος· Πνεῦμα Κυρίου ἐπλήρωσε τὴν οἰκουμένην. τί δέ; τὸ μέγιστον τῶν κτισμάτων, ὁ ἄνθρωπος, οὐχ ὑπὸ παρὸς μόνου γεγένηται, ἀλλὰ συνεργοῦντος τοῦ υἱοῦ, συμπληροῦντος τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ποιήσωμεν γὰρ, φησὶ, ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν. ποιήσωμεν, οὐ ποιήσωμεν ἐγὼ, ἢ ποιήσης σὺ, οὐ ποιήσῃ οὗτος, ἀλλὰ, ποιήσωμεν. Εἰ γὰρ εἶπε, ποιήσω σὺ, ἐδύκουν Θν συνεργὸν· ὃ δὲ ὁμότιμον διδάσκει λέγων, ποιήσωμεν αὐθέντην. κἂν λέγωμεν, κἂν ἀκούσῃς, κἂν καὶ ὃ πλάσμα. ὅτι ὁ πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα πεποίηκε Θν αὐθέντην,

Λογ. ιζ. Ιωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους πεπαίκε τὸ ἡμέρας καὶ νυκτός, οὕτω δὲ καὶ ὁ Θεὸς ἐν τῷ ἅδῃ τοῦ σπόρου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς πεπαικὼς τρεῖς ἡμέρας καὶ νυκτός. τρεῖς ἡμέρας καὶ Νινευῖται μετανοήσαντες ἔζησαν. τρεῖς ἡμέρας, καὶ τρεῖς; καὶ Νινευῖται ζῶντες, τρεῖς φωτοφόρος καὶ ἑσπερινὴ καὶ ἑῴα καὶ κόσμου ζωή. τρίτον Ηλίας ὁ προφήτης ὅτι τοῦ φόβου τοῦ καὶ μέλη καὶ βοὸς ὃ ὕδωρ ἐβάπτισεν, πῦρ ἐρεύγεται ἐπ' αὐτὰ κατάγαια. τρισσὸν ἦν ὕδωρ ἡ φόβος καὶ μέλη βοὸς καὶ πῦρ ἐρεύγεται, τρίπλοκον βάπτισμα καὶ φανερὸς καὶ μέλη Χριστοῦ καὶ ἐρεύγεται φόνος. τρίτον τῆς ἡμέρας καὶ Δαυὶδ ἐκ γενεᾶς τοῦ οἴκου αὐτοῦ αἰσθάνεται κλαυθμὸν ὀρθρινὸν μένος, τὸ αἰτήματος ἔτυχε, διδάσκοντος ἡμᾶς τοῦ ὀφθαλμοὺς τῆς ψυχῆς αἰσθάνεσθαι, πατρὶ καὶ ὑφ' ἡμῶν πνεύματι καὶ ἀπατηλὸς ὁ τυγχάνει. τρεῖς παῖδες ἄφθορεν ἐν τῇ καμίνῳ τοῦ πυρὸς ἐμβληθέντες, ἀλλὰ μὴ τοῦτο ἔπαθον, εἰσὶν καὶ Χαλδαίους ὁπτύεσαν. τρεῖς παῖδες ἄφθορεν καὶ κάμινος καὶ Χαλδαῖοι, τρεῖς ἄφθαρτος καὶ κρίσις καὶ δαίμονες ἀπολλύμενοι. τρεῖς ἀρετὰς ὁ μακάριος Παῦλος τῇ ἐκκλησίᾳ παραδίδωσι λέγων· Πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη· πίστις εἰς Θν πατέρα, ἐλπὶς εἰς Θν υἱόν, καὶ ὁ πλήρωμα τοῦ νόμου ἀγάπη. Ο γὰρ καρπὸς τοῦ πνεύματος ἐστὶν ἀγάπη. τρὶς καὶ αὐτὸς Παῦλος παρεκάλεσα Θν Κύριον λέγων· Ὑπὲρ τούτου τρὶς Θν Κύριον παρεκάλεσα. ἐπειδὴ σοφίαν ἀνδρὸς οὐ βούλεσθε παρρήσιαν ζωοποιημένου. οὐκ εἶπε, τρὶς Θν Κύριον παρεκάλεσα, ἀλλὰ τρίς. πατὴρ, υἱὸς, καὶ ὃ ἅγιον πνεῦμα. τρὶς ὑποστάσεις, μία δὲ κυριότης. καὶ τρεῖς, φησὶν, ἐρραβδίσθην· τρισὶ, τρὶς μὲν ὑποστάσεις ὡμολόγησα· εἰσαπαξ δὲ τὸν πίστιν τῆς τριάδος τὸ λίθῳ τῆς ὁμολογίας τρὶς εἰς μίαν συμφωνίαν τῶν ψυχῶν μου ἐφίλωσα. Καὶ τρίς, φησὶν, ἐναυάγησα· τρισὶ, Θν φόρτον τῶν Ἰουδαϊκῶν ἁμαρτημάτων ἐν ὀνόματι παρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ἐν τῇ πηγῇ τοῦ βαπτίσματος κατεπόντισα. τρία σάπια ἀλεύρου, καὶ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ὁμοιωθῆσα· ζύμην λαβοῦσα, ἐς μικρὸν ζύμιον ἐγκρύψασα, ἕως ὃ φύραμα ἔζυμα. τρία ἦσαν ἀλεύρου, ἡ μικρὰ ζύμη, καὶ ζύμην ζυμοῦσα, ἡ Σοφία δὲ ἀφ' τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ πᾶσαι τὴν δεσποτικὴν εἰς τὸν τῆς τριάδος πίστιν μεταχειρίσουσα. τοιούτοις πᾶσι τοῖς μυστηρίοις οἱονεὶ σφραγῖδα λαβὼν ὁ Κύριος ἡμῶν, ὁ τοιοῦτος καταδύσεσι τοῦ σώματος εἰς βάπτισμα τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς παραδίδωσι, λέγων, Πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ παρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. "μίαν δεσποτείαν ἐπιμένων δεσποτείαν ὁμολογῶ· μιᾶς δὲ ἐνεργείας παρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος δεσποτείαν κηρύσσων, ἀναγκαῖον καὶ μίαν εἶναι πίστιν θεολογῆσαι. ὧν γὰρ ἡ ἐνέργεια μία. ἐξωλίθα τοίνυν λέγει τὴν εἰς κοσμοποίας, τὴν εἰς οἰκονομίας, τὴν εἰς ἀληθείας, τὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς συστάσεως, καὶ ἁπλῶς τὴν πάντος ἔργου καὶ τῶν ἄλλων τῆς ζωῆς ἡμῶν χρεῶν ἀφορμὰς ὁ παρὸς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος ὀπτιλαμβάνεσθαι. ἀρξώμεθα ἀπὸ τῶν πρώτων, καὶ ἐλθωμεν ὅπου τὰ δεύτερα, εἶτα οὕτω καθεξῆς τὰ λοιπὰ ἡμῶν" ἀκριβώσωμεν. τὸ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν ὁ πατὴρ οὐκ ἄνευ λόγου καὶ πνεύματος. Τῷ γὰρ λόγῳ Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν. πᾶς τὸ οἰκουμένην ἐπλήρωσεν ὁ πατὴρ, ὡς γέγραπται· Τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὴν γῆν ἐγὼ οὐκ πληρῶ, λέγει Κύριος. ἐπλήρωσε καὶ ὁ υἱός. Πάντα γὰρ δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδέν. ἄκουε τῆς σοφίας λεγούσης περὶ τοῦ πνεύματος· Πνεῦμα Κυρίου ἐπλήρωσε τὴν οἰκουμένην. τί δέ; τὸ μέγιστον τῶν κτισμάτων, ὁ ἄνθρωπος, οὐχ ὑπὸ παρὸς μόνου γεγένηται, ἀλλὰ συνεργοῦντος τοῦ υἱοῦ, συμπληροῦντος τοῦ ἁγίου πνεύματος. Ποιήσωμεν γὰρ, φησὶ, ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν. ποιήσωμεν, οὐ ποιήσωμεν ἐγὼ, ἢ ποιήσης σὺ, οὐ ποιήσῃ οὗτος, ἀλλὰ, ποιήσωμεν. Εἰ γὰρ εἶπε, ποιήσω σὺ, ἐδύκουν Θν συνεργὸν· ὃ δὲ ὁμότιμον διδάσκει λέγων, ποιήσωμεν αὐθέντην. κἂν λέγωμεν, κἂν ἀκούσῃς, κἂν καὶ ὃ πλάσμα. ὅτι ὁ πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα πεποίηκε Θν αὐθέντην,

θεσπιν, Δαβὶδ μοι μάρτυρεῖ λέγων πρὸς Θεόν· Αἱ χεῖρές σε ἐποίησάν με καὶ ἔπλασάν με. οὐ σύ με μόνος πεποίηκας· οὐχ ἡ χείρ σου μόνη πεποίηκέ με, ἥτις ἐστὶν ὁ μονογενής σου· αἱ χεῖρές σε ἐποίησάν με, τουτέστιν, ὁ λόγος καὶ τὸ πνεῦμα. ὡσπερεὶ ἔλεγεν· ἡ μὲν τοῦ λόγου σοφία ἔπλασέ με, ἡ δὲ τοῦ πνεύματος ζωώσεως ἐποίησέ με, σοῦ συμπληρωσάντος. ὡσαύτως δὲ καὶ Ἰὼβ λέγει πρὸς Θεόν, Αἱ χεῖρές σε ἔπλασάν με, καὶ ἐποίησάν με. καὶ γὰρ Ἰωβ.ι.ιι.
ἡ θεϊκαὶ καὶ ἡ δυνάμεις τοῦ θεϊκοῦ δι' αὐτοῦ γεγόνασι, Δαβὶδ μὲν λέγοντος, Τῷ λόγῳ Ψαλ.λε.ς.
Κυρίου οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, καὶ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ πᾶσα ἡ δυνάμις αὐτῶν· ὁ δὲ τῷ προφήτῃ Ὡσηέ, Οὗ αἱ χεῖρες ἔκτισαν τὸν οὐρανὸν τοῦ θεϊκοῦ. καὶ γὰρ ὁ τοῦ θεοῦ λόγος καὶ πνεύματος καὶ λόγῳ σημαίνει τὸν τοῦ θεϊκοῦ οὐρανὸν κεκτίσθαι. ποιήσωμεν δὴ ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν· οὐ κατ' εἰκόνας ἡμετέρας, ἀλλά, ποιήσωμεν αὖ ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν. ὃ μὲν, ποιήσωμεν, πληθυντικῶς, ὃ δὲ, κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, ἑνικῶς. καὶ ἵνα μή τις ἕτερον λάβῃ οὐκ τὸν τοῦ θεοῦ εἰκόνα μόνον γεγενῆσθαι ὁ αὖ θεσπις, ἐπήνεγκε δὲ, ἡμετέραν. ἐν ᾧ τοῦτο, ὅπερ ἐστὶν ἡ εἰκὼν ἡ θεοτελὴς τοῦ Ἀδὰμ τῇ τοῦ Δαβὶδ σαρκὶ ἐνῳκείωσε καὶ ἐδόξασε καὶ ἐδιήθη ἀναχρισμοῦ ἢ καθάρσεως, οὐκ ἐν ὀνόματι παθεῖν μόνον ἐν ᾧ βαπτίσματι ἀναχρίζεται, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος, ὅπερ καὶ ἐξ ἀρχῆς ὕστερον ἐλθεῖν. ἀμέλει γοῦν σφραγίζει ὁ πατὴρ ἐν τῷ βαπτίσματι, καθὼς Παῦλος λέγει· Ὁ δὲ καὶ 2.Κορ.α.κβ.
βεβαιώσας ἡμᾶς εἰς τὸν αὐτὸν Θεὸν, καὶ χρίσας ἡμᾶς καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς. σφραγίζει δὲ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Μὴ λυπεῖτε γὰρ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε Ἐφισ.δ.λ.
εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. σφραγιζόμεθα τὸν παθόντα καὶ πνεύματος ἁγίου καρδίας ἡμῶν, οὐκ εἰς δύο εἰκόνας μεταμορφούμενα, ἀλλ' εἰς μίαν τὴν τοῦ ἑνὸς αὐτοῦ. οὐκ ἂν τοῦτον σωθείημεν, ὃ, εἰς μίαν, εἰ μὴ παθὼν καὶ ἑνὸς καὶ ἁγίου πνεύματος. σφραγιζόμεθα πᾶς καρδίας ἡμῶν, σύμμορφοι τῷ ἑνὶ γενόμενα, καὶ εἰκὼν Θεοῦ, ὡς βοᾷ Παῦλος λέγων· Ἀνὴρ 2.Κορ.ια.ζ.
μὲν γὰρ οὐκ ὀφείλει κατακαλύπτεσθαι, εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων. πολὺ μᾶλλον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον εἰκὼν ὅτι τοῦ Θεοῦ. μέγας ὅτι καὶ ἁγιαστὴς ὅτι καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Μέγας ὁ Κύριος ἡμῶν, καὶ μεγάλη ἰσχὺς αὐτοῦ (Χεὶρ γὰρ Θεοῦ δύναμις) καὶ τῆς Ψαλ.ρμζ.ι.
συνέσεως αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἀριθμός· τουτέστι, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῦ Θεοῦ, πνεῦμά ἐστι σοφίας καὶ συνέσεως. καὶ Εἰρήνη ὁ πατήρ. Ἰδοὺ ἐκκλίνω πρὸς αὐτὴν, ὡς ποταμὸν εἰρήνης. εἰ- Ησ.ξς.ιβ.
ρήνη γὰρ ὁ υἱός, ὡς Παῦλος λέγει· Αὐτός ἐστιν Εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἕν. Εφ.β.ιδ.
Εἰρήνη καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματος, φησὶν, ἀγάπη, εἰρήνη. πηγὴ Εφ.ε.β.
ὁ πατὴρ, Ὅτι παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς· πηγὴ καὶ ὁ υἱός· Ἐμὲ γὰρ ἐγκατέλιπον πηγὴν ὕδατος Ψαλ.λς.ι.
ζῶντος. Εἰ μὴ ἦν πηγὴ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἂν ἔλεγεν ὁ Παῦλος, Καὶ πάντες Ισ.ξ.ιγ.
ἓν ἐσμὲν αὐτῷ πνεύματι ἐβαπτίσθημεν. σὺν τοιούτοις δέ ἐστιν οὐκ ἐν τῷ Κυρίου ῥήματι καταμαθεῖν, ὅτι πηγὴ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον πρόκειται. ἐλέγετο γὰρ ὁ Ἰησοῦς ἑστηκὼς καὶ λέγων· Εἴ τις Ιωαν.ζ.λζ.
διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με, καὶ πινέτω ὕδωρ· καὶ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφὴ, ποταμοὶ οὐκ τῆς χειλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. τοῦτο δὲ ἔλεγε περὶ τοῦ πνεύματος, οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν. Φῶς ὁ πατὴρ, Ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ἐστι. φῶς καὶ ὁ υἱός, Ἐγὼ α.Ιωαν.α.ε.
γὰρ εἰμὶ τὸ φῶς τοῦ κόσμου. Φῶς δὲ τὸ πνεῦμα. οὐκ ἂν ἔλεγε γὰρ ὁ Παῦλος, Τὸ πνεῦμα Ιωαν.δ.ε.
μὴ σβέννυτε. ἀλλ' ὅπερ ὡς βεβαιασόμενον τοῦτο παρὰ υἱοῦ τυγχάνει, ὁ Δαβὶδ ἰδίως λεγέτω· α.Θεσσ.ε.ιθ.
Ἐν τῷ φωτί σου ὀψόμεθα φῶς, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἐλθέτω ὁ πατὴρ τοῦ δεδουλωμένου Ψαλ.λε.ι.
τῇ ἀμαρτίᾳ· ἐλθέτω ὁ υἱός. ἔλεγε γὰρ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, Ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθε- Ιωαν.η.λς.
ρώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροί ἐστε. ἐλθέτω δὲ τὸ πνεῦμα· Οὗ γὰρ πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθε- 2.Κορ.γ.ιζ.
ρία. ὁ νόμος τοῦ πνεύματος ἐλευθεροῖ· Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ἐλευθερώσεως ἀπὸ τοῦ θανάτου Ρωμ.η.2.κα.
τοὺς φθορεῖς. ἀγαθὸς ὁ πατὴρ, ἀγαθὸς καὶ ὁ υἱός· Εἶ, φησὶν, ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ὅτι, ὅλη ἐγὼ ἀ- Ματθ.κ.ιε.
γαθὸς εἰμι. ἀγαθὸν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Τὸ πνεῦμά σου τὸ ἀγαθὸν ὁδηγήσει με ἐν γῇ εὐθείᾳ. Ψαλ.χιε.ιϛ.

ὕπου θέλει ὅστι ὁ πατὴρ (οὐκ ἔχει γὰρ ᾧ ὑποτίτακται) ὅπου θέλει ὅστι ⸂καὶ⸃ ὁ υἱὸς (ἐλθὲ γὰρ ὅστι) ὅπου θέλει ὅστι καὶ τὸ πνεῦμα. Τὸ γὰρ πνεῦμα ὅπου θέλει πνῇ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτῶν ἀκούεις· ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται, καὶ ποῦ ὑπάγει. πάντα ⸂ὑπερέχει⸃ ὁ πατὴρ, πάντα ⸂ὑπερέχει⸃ καὶ ὁ υἱὸς, πάντα ⸂ὑπερέχει⸃ καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Δαυὶδ γὰρ λέγει, Ποῦ πορευθῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός σου; καὶ ἀπὸ τοῦ προσώπου σου ποῦ φύγω; πάντα δυνάμεως ὁ πατὴρ, Ιωβ. μζ. 5. πάντα δυνάμεως ὁ υἱὸς, ὡς λέγει τῶν δυναστευόντων ὁ Θεὸς βυαγγελίῳ. Τῷ πιστεύοντι, φησι, πάντα δυνατά. πάντα δυνάμεων καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. Ἔστι γάρ, φησιν, αὐτῶν ἡ τοῦ Θεοῦ δύναμις τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, πνεῦμα νοερὸν, ἅγιον, πολυμερὲς, λεπτὸν, εὐκίνητον, τρανὸν, σαφὲς, ἀπήμαντον, ὀξὺ, ἀκώλυτον, εὐεργετικὸν, φιλάνθρωπον, βέβαιον, ἀσφαλὲς, ἀμέριμνον, πάντα δύναμον, καὶ πάντα ἐπίσκοπον. οὐ μόνον δὲ πάντα ἐπίσκοπον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀλλὰ γὰρ καὶ ⸂ἀνθρώπους⸃ ποιεῖ· ὡς μάρτυρές μοι Παῦλος τὰ τοιαῦτα λέγων, Περισσεύετε ἑαυτοῖς καὶ πάντι τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς ἔθετο ὑμᾶς ἐπισκόπους τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ἀπέστειλε προφήτας ὁ πατὴρ, ἀπέστειλε προφήτας ὁ υἱὸς, ἀπέστειλε καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ὡς ἐξ ἑνὸς τῶν προφητῶν Ησαΐας ἀναφθέγξεται, λέγων· Καὶ νῦν Κύριος, Κύριος ἀπέσταλκέ με, καὶ τὸ πνεῦμα αὐτοῦ. ⸂ἀπὸ τοῦ⸃ γὰρ ὑμᾶς ἀποστέλλω, ὡς προβατα ἐν μέσῳ λύκων. ⸂ἐξεπέμφθησαν δὲ⸃ ἀπὸ πνεύματος ἁγίου, ὥς φησι τὰ τοιαῦτα. Οἱ μὲν οὖν ἐκπεμφθέντες ⸂ἀπὸ τοῦ⸃ πνεύματος τοῦ ἁγίου κατῆλθον εἰς Σελεύκειαν. προσκαλέσατο ὁ πατὴρ τοὺς ἀποστόλους, προσεκαλέσατο καὶ ὁ υἱὸς τοὺς ἀποστόλους, ὁμοίως καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον προσεκαλέσατο αὐτούς. Λειτουργούντων αὐτῷ τῷ Κυρίῳ πίστει τῶν ἀποστόλων· Εἶπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ἀφορίσατε δή μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Παῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. ἀφορίσατε ὑμεῖς, ἀφορίσατέ μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Παῦλον. λέγω ὡς δεσπότης, ὑπακούσατε ὡς δοῦλοι νηστευόντων αὐτῶν καὶ λειτουργούντων τῷ Κυρίῳ. προσέχε, καὶ τὸν λειτουργούντων. ποῦ εἰσιν οἱ λέγοντες λειτουργικὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον; εἰ λειτουργικὸν ὅστι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, εἰ ὅστι τῶν ἀγγέλων καὶ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. Ο πιστὸν γὰρ τοῦ ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα. ἀλλ' οὐ λειτουργικὸν τὸ ἅγιον πνεῦμα, ἀλλὰ λειτουργούμενον. λειτουργούντων αὐτῷ, φησιν, εἶπε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀφορίσατε δή μοι. ἀλλὰ διαστάντι φωνῇ. ἀφορίσατέ μοι Βαρνάβαν καὶ Παῦλον εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. νῦν ὑμᾶς ἀφορίσατέ μοι Παῦλον καὶ Βαρνάβαν· ἐγὼ γὰρ ἤδη ἀφώρισα αὐτούς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῶν. καὶ ὅπως ⸂ἀπὸ τοῦ⸃ πνεύματος ἁγίου ⸂κληθῇ⸃ Παῦλος, ⸂ἀπὸ τῶν⸃ ἀποστόλων ἀφωρίσθη εἰς τὸ βυαγγέλιον, ⸂καθὼς⸃ καὶ προφητικῇ βοῇ λέγει· Δοῦλος, κλητὸς ἀπόστολος, ἀφωρισμένος εἰς βυαγγέλιον Θεοῦ. ἀλλὰ νῦν ἀδελφοὶ, ἀγαπητοὶ, τῇ βλασφημίᾳ προσέχοντες, μὴ ὡς ἔδει προσέχειν τῇ θείᾳ γραφῇ, καὶ γνώσεσθε τὸν Κύριον καὶ τὸ λεγόμενον, Οτι προσέχατε καὶ γνῶτε ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ Θεός, νῦν ἄλλο ἐπερώτημα βλασφημίας βύεσι, καὶ ἐπερωτῶσιν ἡμᾶς λέγοντες· ὅτι θεῖον ἔχει ὁ πατὴρ; καὶ λέγομεν, ναί, Ολοι ὁ Θεὸς ὅτι θείου ἁγίου αὐτοῦ. ἔχει, θεῖον καὶ ὁ υἱός; λέγομεν ναί. γέγραπται γὰρ ὅτι τοῦ υἱοῦ, Ο θρόνος σου ὁ Θεὸς εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. ἀλλὰ θεῖον ὅταν ἀκούσῃς Θεοῦ, θεοπρεπῶς νοητέον θεῖον, τιμὴν, ἐξουσίαν, βασιλείαν, κυριότητα. ἡμῖν γὰρ ἡ γραφὴ, ὡς δὲ θεοῖς λαλεῖ. ποῦ γέγραπται γὰρ, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔχει θεῖον, ἵνα ἐκ τοῦ θείου νοήσαντες τὸ ὁμότιμον, τὴν κυριότητα ἀποδῶμεν; μάλιστα μὲ προσὸς τοιαύτην ἐπερώτησιν οὐκ ἔδει ἡμᾶς ἀπερίνοητα εἶναι τοῖς πιστοῖς. Εἰ γὰρ καὶ δοῦλοι καὶ οὐκ ἐκ γῆς γεγενότες, ἀπόστολοι λέγω δή, ὅτι θεῖοι ἠξιώθησαν καλεῖσθαι· Ματθ. ιθ κθ. ἴδε ὑμῖν καὶ δώδεκα καθίσεσθε ὅτι θεῖοι κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ισραήλ· πολλῷ μᾶλλον τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. προσὸς ὅτι τοιαύτης ἐπερωτῶσι, πῶς τὸ πνεύματος ἡ δόξα; δοξάζει ὁ πατὴρ,

ὁ πατὴρ, δοξάζεται ὁ υἱός. πῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ζητῶσιν ⓐ ἄπιστοι; λεγέτωσαν οἱ ἄπιστοι, καὶ Ησαΐας μαρτυρείτω, Εἶδον τὸν Κύριον ὅτι ἐφέστηκε τοῦ θρόνου ὑψηλοῦ (ὡς τὸ πνεύματος λέγων, ὃς μετ' οὐ πολὺ ἀποδειχθήσεται)) καὶ ἐπλήρωσε τὸν οἶκον τῆς δόξης αὐτοῦ. καὶ στραφήσεται ἐφήκεσαι κύκλῳ αὐτοῦ. ἓξ πτέρυγες τῷ ἑνὶ, καὶ ἓξ πτέρυγες τῷ ἑνί· καὶ ἐκέκραγον, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος σαβαὼθ, πλήρης οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης σου. πρόσεχε σεαυτῷ, καὶ τῷ θρόνῳ, καὶ τῇ δόξῃ. Καὶ εἶπε Κύριος πρὸς μὲ, πίνα ἀποστελῶ, καὶ τίς πορεύσεται πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον τὸν Ιουδαίων, καὶ ἐρῶ αὐτοῖς· ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ μὴ συνῆτε; ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν αὐτῶν βαρέως ἤκουσαν, καὶ τὰ ἑξῆς. ἔρχεται Παῦλος μὲν πολλὰς ἐπὶ πρόσοδους τῆς προφητείας, ἦλθε δὲ καὶ Ρώμην, ἀλλ' οὐδὲν ἧττον πρὸς Ιουδαίους συμβιβάζων αὐτοῦ εἰς τὸν τοῦ μονογενοῦς πίστιν. οἱ δὲ ἀπειθοῦντο, καὶ ἠπίστουν. τότε μέμνηται ταύτης τῆς προφητείας, ὅλη παρ' ἑπτακλήρωτο. καὶ τί πρὸς αὐτούς; Καλῶς εἶπε πρὸς ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ Ησαΐου τοῦ προφήτου, ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ τὰ ἑξῆς. ἰδοὺ ὃν ⓐ Κύριον σαβαὼθ ὁ Ησαΐας λέγει ὅτι θεοῦ ὑψηλοῦ καθήμενον, καὶ ὑπὲρ ἀγγέλων δοξαζόμενον, ὁ Παῦλος λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι. τίς ἔτι μέμψεται ἀμφιβάλλειν, ὅλη παρ' ἑπτακλήρωτο Κύριος καὶ Θεὸς καὶ πνεῦμα λελυτρῶται, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων; Ἀμήν. Πρᾶξ. κη. κε.

ΠΕΡΙ ΕΛΠΙΔΟΣ. Λογ. ν.

Πάντες μὲν θεοφόροι φύσει βύμηχμοι, διὰ τὸ φύσει τὸν λογισμοὺ διαχριτικόν τε καὶ νοερὸς. ἕκαστος γὰρ τούτων πρὸς γεωργίαν καὶ ὁδοιπορίαν καὶ πόλεως ἐστί. ἄπαντες γὰρ καμάτους καὶ ἱδρῶτας, κινδύνους τε καὶ θλίψεις προθυμίᾳ ὑποφέρουσι διὰ τὴν τῶν μελλόντων ἀγαθῶν προσδοκίαν. καὶ ὁ μὲν γεωργὸς τὴν ζιζανιοδῆ τῶν ἰουδαίων καὶ μελῶν κυρτώσας τὰ νῶτα, ἄμφω τὰς χεῖρας ὁπλίσας δόρατι καὶ δρέπανῳ, τὸν ἐκ τῶν χαιμάμυος χρυμοὺς, καὶ τοὺς ἐκ τῆς βώλου καὶ τῶν ἐγκειμένων ἀκανθῶν αἰκισμοὺς προθύμως ὑποφέρει, τῇ μελλούσῃ τῶν καρπῶν προσδοκίᾳ τὸν πόνους ἀμελῶν δυσθύμους. ὁ δέ τι ὁδοιπόρος τὰ ταῖς δυσβάτοις καὶ προσαντέσι ὁδοῖς ἐπίβας, αὐτὸν τυπούμενος τὸν φερεοδέα φόβαρος τοὺς ὑπερκειμένους, ἱδρώτων πολυχύτους σταγόνας ἐκ κροφῆς μέχρις ὀνύχων [κοχλάδων] ἀναζέων, καύσωνας τε ὑδάτων λιμοὺς, καὶ ὑπὸ ἐνδύμου ἡλιακοὺς ὑποπόρους, ἀλλὰ τὸ ἐκ τῆς ὁδοιπορίας αὐτῷ ἐλπιζόμενον κέρδος. ἰατρὸς δὲ τὸν ἐκτομὴν τῶν οἰδαινόντων πταυμάτων, τινὰ δυσωδίαν ὑπιφέρουσι, γαστέρων καύσεις, καὶ χαπόνων χυμῶν ἐκχύσεις ἐκ χειρὸς δεχόμενος, ἐκ ἀναίνονται διὰ τὴν τῶν ἀθυμούντων ὑγίειαν, καὶ διὰ τὴν οἰκείαν ὑποπεδυομένων ἀνάγκης ἐλπιζομένην. οἱ δὲ πελάγιοι πλωτῆρες γλῶν λείποντες, καὶ τὰ τῆς θαλάττης ἁλμυρὰ καὶ κυμαίνεα τῶν πόντων τεμνοντες, πάλιν ἔμπων πνοιῶν βίας καὶ τὰς ἐκ χαλᾶς αἰσχύσεις ὑποφέροντες, ὀρινίων δὲ πολυπλόκων διὰ πάσης, ἱστίων δὲ καὶ ἀνέμων πεισμοὺς φοβερούς, κυμάτων δ' ἀγρίων ὀρυγμοδρόμους καταδύσεις διηνεμοῦς φοβερούς διὰ τὴν ἐκ τοῦ πλοὸς ἀνάγκης ἐλπιζομένην σωτηρίαν καὶ εὐπορίαν. ἅπαντες δὲ οὗτοι καὶ οἱ τούτων πλείονες καμάτους τε καὶ κινδύνους ὑποφέροντες διὰ τὴν πρὸς ὀλίγον φαινομένην ἐλπίδα· πολλῷ μᾶλλον τὸ φιλόθεον τῆς χρηστιανῶν, ἀνδρῶν δὲ λέγω καὶ γυναικῶν (οὐ γὰρ μόνον τὸ ἄρρεν ἐστράτηται τῷ θεῷ, ἀλλὰ καὶ τὸ θῆλυ) οὐ τὴν τοῦ σώματος ῥώμην, ἀλλὰ τὴν τῆς ψυχῆς ἀνδρείαν διαγωγούς τε καὶ λιμοὺς, ἀτιμίας τε καὶ ἀγρυπνίας καὶ χαμευνίας, καὶ τὴν ἄλλων αἰσχυνηλιγήτων θλίψεων ἀμφοτέρωθεν ὑποφέρουσι διὰ τὴν ἀκήρατον καὶ μακαρίαν Ex Ms. Regio Lut.

μακαρίδν σὲ οὐρανοῖς ἐλπίδα. ἕκαστος οὖν σπεύδετω, τῷ ἰδίῳ ἔργῳ, καὶ τῇ ἐλπίδι τουτούτῳ. ὁ γεωργὸς τῆς πνευματικῆς ἀρούρας ἐμοῦ ἐστι τῆς διδασκαλίας τὸ ἄλεκτον εἰς τὸ δεκτὸν τῆς ψυχείας χωρίον· εἶτα μὴ τῶν ἐγκαταληθέντων τῶν αἱρετικῶν σπερμάτων, ὃ βλάσφημα ἔξελε τῶν Ιουδαϊκῶν καὶ ἑλληνικῶν σοφισμάτων· ἵνα σπαθάρας τὸν ψυχικὸν, ὑπαπείρῃς τὰ τῆς πίστεως ἄγια σπέρματα, τὰ τῆς ἐλπίδος ἀγαθήματα, τὰ τῆς ἀγάπης γλυκάσματα. οὐ γὰρ μόνον τῷ Ιερεμίᾳ ἔδωκεν ἐξουσίαν τοῦ καθαιρεῖν καὶ χάσσειν, ἀλλὰ καὶ φυτεύειν καὶ κρείττονα, ἀλλὰ καὶ σὺ, ὁ τῷ λέγει· Ιδοὺ δέδωκα σοῦ λόγους μου εἰς τὸ στόμα σου· ἰδοὺ κατέστησά σε σήμερον ἐπὶ ἔθνη καὶ βασιλείας, σκεδάζειν καὶ καθαιρεῖν, καὶ ἀπολλύειν, καὶ οἰκοδομεῖν, καὶ καταφυτεύειν. σκεδάζει τοίνυν τὰ ἄγρια τῆς λαγνείας κινήματα, καὶ καταφύτευε τὰ ἄγια τῆς ἀγνείας μιμήματα· καθαίρεσε τοῦ πονηροῦ φυτείαν, καὶ καταφύτευε τὸν τοῦ Χριστοῦ πολιτείαν· ἀπόλλυε τὰ φθαρτὰ τῶν διδαγμάτων, καὶ λίτευε δὲ τὰ ἀσυδαῖα τῶν ῥημάτων. οἰκοδόμει καθαίρων καὶ καλῶς οἰκοδομηθήσῃ· ἀπὸ τῆς τοῦ ἀγαθοῦ μηχανῆς σὸ παῖς τῶν δαιμόνων ψυχὰς ἐδάλμασι, καὶ οἰκοδόμει ναὸν τοῦ Θεοῦ, ὑλὰς θαμέλιον ἐν Χριστῷ ἀκρογωνιαῖον, ἐφ' ὃν οἰκοδομήσῃ σὲ τῆς δικαιοσύνης κληρονόμημα. θῶτα σπείρων, καὶ θλίβῃ, μὴ ἀπόκαμνε· καὶ διώκῃ, μὴ ἀπόκαμνε· καὶ λιμοκτόνῃς, μὴ ἀπόφθιτε· ἀλλὰ πάντα ὑπόμενε σπουδαίως διὰ τὸν ἐλπιζομένην σὲ τρυφὴν τοῦ παραδείσου αἰώνιον. οὐδαμοῦ γὰρ ἐν Χριστῷ λέγονται, Καπρίσσαι τὰ διαβήματά μου ἐν ταῖς τρίβοις σου, ἵνα μὴ σαλευθῶσι τὰ διαβήματά μου· φεῦγε τὸν πλατεῖαν καὶ εὐρύχωρον ὁδὸν τὸν ἀπάγουσαν εἰς τὸν ἀπώλειαν. λαμβάνε τὸν βακτηρίαν τοῦ πνεύματος δύο παραξεῖς ὑπαπειλοῦσαι, τὸν τε ἐγκαθήμενον ἐν τῇ ἐδῷ σχολιὸν δράκοντα ἀποκτείνουσαι, καὶ σὲ ποτὲ ἐν τοῖς πειρασμοῖς σκανδάλοις καὶ καταπίπτοντα διαβαστάζουσαι. φέρε * Χριστὲ πειρασμὸν παρασφερόμενον. καὶ "δίψῃς, ὑπὲρ τοῦ ἀθανάτου "πίσιν Χριστὲ διάτρεχε. καὶ "πεινᾷς, Χριστὲ ἄρτον τὸν ζῶντα ὑπόστηθι, ἵνα μὴ ἀποκάμῃς, μηδὲ εἰδῶς χαυνούμενος ταῖς ἡδοναῖς, ἀλλ' ἐνδυναμοῦ ἀποβλέπων ὃ τέλος τῆς ὁδοῦ, ἐλπίζων τὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ἰσάγγελον ζωὸν. οἰαδήποτε τῶν ψυχῶν ἔκπεμε τῇ μαχαίρᾳ τοῦ πνεύματος καὶ εἰδαίνουσα ἡ ἠλκωμένα πάθη τῆς ἀσωφρωσύνης, ἀπόπλυνε τὸν βόρβορον τῶν ἡδονῶν ὡς ὕδατι τῆς διδασκαλίας, ἀναπάδνε ταῖς ἐκ τῆς ἁμαρτίας ὀπτιτηθείσαις πληγαῖς ταῖς ψυχαῖς τῶν δαιμόνων, οἴνῳ καὶ ἐλαίῳ χρώμενος καὶ τὸν Κυρίου. οἴνῳ σύφε παρὸ μηκέτι χαυνούμενον ἐνδιδόναι ταῖς ὀπιθυμίαις· ἐλαίῳ δὲ "λύων τὸν πόνον τῆς ψυχῆς, [καὶ] τῶν παρημπτημένων φλασμάτων τὸν συγχώρησιν χαρίζου αὐτοῖς ἐπαιρόμενος. μὴ παρὸς τὰ χρηματικὰ κέρδη ἀποβλέπων πρίδῃς τὸν πέντε, μηδὲ πάλιν διὰ τὸν καπάθυσιν πλοῦτον πρίδῃς τὸν πλούσιον, ἀλλὰ πέντε καὶ πλούσιον ὁμοῦ παρακάλει σωφρονίσαι. μηδένα ἀπέλπιζε, μηδὲ τὸν ἄγαν ἁμαρτωλὸν, ἵνα μὴ τέλεον εἰς τὸν βυθὸν τῆς ἁμαρτίας "αὐτὸν ῥίψωμεν· ἀλλὰ δίδου χώραν τῷ πεπονθότι λέγων· οὐκ ἠλθεν Κύριος σῶσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλούς· ἵνα παρόμοι γλυκάνωμεν, σκυλίσαντες ἀπὸ τοῦ κακοῦ ποιήσωσι τὸ ἀγαθὸν καὶ σωθῶσι. πάντα παράπεμπε διὰ τὸν τῆς ἀσθενούσης γλώσσης, περφόλυβος τῇ ἐλπίδι τῶν σωζομένων, καὶ τῇ παρὰ Θεοῦ ἐλπιζομένῃ ἀγαλλιάσει. ὡς ἀθλητὴς, νομίμως ἀθλήσει. Οὐδεὶς γὰρ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ. Οὐκ ἔστιν πάλη παρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ παρὸς τὰς ἀρχὰς, παρὸς τὰς ἐξουσίας, παρὸς τὸν κοσμοκράτορας τοῦ σκότους * τούτου, παρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. τὸν ἀσκητικοὺς πόνους στέργε, τὸν διαβολικοὺς βρόχους φεῦγε. ἴδε Παῦλον καὶ πρέχοντα καὶ πυκτεύοντα καὶ παλαίοντα. Οὕτω πρέχω, φησὶν, ἵνα καταλάβω· οὕτω πυκτεύω, οὐχ ὡς ἀέρα δέρων· ἀλλ' ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα, μήπως ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος ἔσωμαι. πρέχε τοίνυν ἵνα καταλάβῃς, πύκτευε καὶ πάλαιε, ἵνα νικήσῃς τὸν ἐχθρόν. ἀλείφου τῷ τῆς

εὐσεβείας

εὐσεβείας ἱλαίῳ. ἔχῃς παλαίσματα καταλειφθέντα σοι ὑπὸ τῶν ἁγίων πατέρων. λάμβανε τὸν αἰχμητὴν τὸν Μωϋσέως, τὸν Ἰησοῦν τὸν σωφρονιστὴν, τὸν Δαβὶδ τὸν πραότητα, τὸν Ἠλίαν τὸν ζηλωτὴν, τὸν Ἐλισσαῖον τὸν μητέρα, τὸν Ἡσαΐου τὸν ἀκτημοσύνιον, Παῦλον δὲ Πέτρου τὸν πίστιν. Χριστοῦ τὴν ἀγάπην· ἵνα σὺ πᾶσι καλῶς ἀγωνισάμενος, τὴν νίκης τὰ βραβεῖα ἐκ χειρὸς Θεοῦ ὑποδέξῃ. πειμὸν δὲ τῶν λογικῶν προβάτων τοῦ Χριστοῦ, τὰ πρόβατα μαίδρυε, τὰ πιπλαμπιδύα ὀπίσρεφε, τὰ στωνταμμένα ὀπίδυε, τὰ λυκάδικτα ἰθῦ, τὸν λύκους ἀπίσρεφε, τοὺ κυνὰς τοὺ ὑπὲρ τοῦ πειμνίου. οὐ γὰρ ὑποδύεται, ἀλλ' ὑπερτοδύεται ὁ λαθροφορβὸς εἰς τὸ διαστὸν τὸ πείμνιον. τύπος ἀπίλαιτε. πὶν ἐκ τῆς Μαρίας ἀνθρωπῆναι βλαστῆσαι χλόην ὑποδύνε, πὶν ἀβαίνατον πηγὴν τὸ βαπτίσματος σύμφε, ὃ ἐκπλωσθὲν προβάλοι τῷ ὕδατι τὸν δακρύων ἀπίσμηγε· πάντα ποίει καὶ κάματον ὑποπόμενε, ἵνα, φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποιμένος Χριστοῦ, δέξῃ ⟨Ⓦ⟩ ἀμάραντον τῆς δόξης στέφανον. προβάλοι εἰ; πίθου τῷ ποιμένι σε, πὶν μανάδρυε μὴ φύγε, πὶν πίστιν ὑπέρτε, πὶν ῥάβδον τοῦ ποιμένος μὴ ἐγκλίπῃς. οὐ γὰρ παίσαι σι, ἵνα ἀποκτείνῃ, ἀλλ' ἵνα ἀπὸ τῆς πλάνης σε ὀπισρέψῃ. ὃ ἐκ τῆς Ἰεσσαὶ ῥάβδου βλαστῆσαι δῶρος ἡμῖν ἀδιακρίτως, πὶν ἐκ τῆς ἀκροτόμου πέτρας κολάδοι βλαστάνουσαι πηγὴν ἀβαίνατον προχέει· ἵ' ὑποτύθῃ εἰς τὸ μανδρᾶσαι τῆς τευφῆς ** μὴ ζώνας πλοῦτον, μᾶλλον ὁ ⟨Ⓦ⟩ πλοῦτον μὴ ἀγάπα· χρημάτων φερτίδα φύγε· τὰ δίγματα μὴ ζώνε· τὰ χρήματα μὴ ζώνυσι, δι' ὧν φύεται τὰ ἐγκλήματα, ἀλλὰ σεαυτῷ πλουτίσεις πὶν θεοφιλῆ πάντα πάντοτε, ἐλπίζων λάβοις καὶ πάντοτε ὁ δράγμα θερίσαι τῆς ψυχῆς. ὁ πόνος μὴ ὀλιγοψυχῇ, μὴ ἀποκλείσῃ πὶν ζωὴν, μὴ βλασφημήσῃς· ὃν δ' ὀφείλῃς, ὑπόμεινον ὁ ὀλιγοχρόνιον τῆς πτοίας ἱμάτιον, ὑπόλεπε εἰς ⟨Ⓦ⟩ γνώμονά σε Λάζαρον, καὶ ἐλπίδι σὸν δυναμοῦ. τύχῃ γὰρ καὶ αὐτὸς τῶν Ἀβραμιαίων τῆς ἀναπαύσεως κόλπων· ἔνθα καὶ αὐτὸν ἡμᾶς ὁ πάντων διαστὸς Θεὸς ἀξιώσειε διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΗΣ. Λογ. ιθ.

Ὀφείλει οὖν εἶναι ἡ ἀγάπησις κατ' ἀξίαν ἐπιτεταμένη, ὡς τὸ μὴ εἶναι αὐτὸν ὑπόληψιν, ἀλλ' ἐναργείαν. οἷμαι δ' ἐγὼ τὴν τῶν ἀγγέλων γλῶτταν ἀδυνατεῖν πρὸς τὴν τούτης ἀκριβεστάτην ζήτησιν, ἐπειδήπερ ὁ αὐτὸς τῆς τοῦ Θεοῦ μεγαλοσύνης ἀπαύστως πρόκειται. ἀρα οὖν ἐπιδυνατεῖ ὅτι ἀγγέλων, οὔτε δὲ θέντων γλῶσσαν ἰσχὺν πρὸς τὴν τούτης ἀκριβεστάτην ἐξήγησιν, ἀποκτησόμεθα ἡμεῖς; ἀλλὰ μηδαμῶς· δεῖ δὲ Θεοῦ ἐκ τῶν πολυπραγόρων παμμεγεθῆς προσφορεῖν θυσίαν· ἀνὰ ἐν τῶν ἀνυποκρίτων μου γνώμων ἱλαρᾶς, καὶ σφόδρα βεκτάτης τυγχάνουσα, ὡς ἐκ τῆς χάριτος ἐκείνης τῆς βοηθούσης τὰ δύο λεπτὰ εἰς τὸ γαζοφυλάκιον προσφορεῖν τῷ ⟨Ⓦ⟩ πολυχρύσῳ θαρθόνι. ἐν ἡμῖν τὴν ἐλπίδα ὑπὲρ ⟨Ⓦ⟩ Κύριον θάλπει ἀρετὴ ἐν ὀρθῇ τὴν λειτουργῶν, προθύμως καρδίᾳ τὰ δύο δίνάρια τῆς ἀγάπης εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τῆς ἁγίας ἡμῶν βασιλείας. ταῦτα γὰρ οἷμαι ἐστὶ τὰ δύο δίνάρια, ἡ δύο ὁδοπλοῖς, ἐξ ὧν ὁ νόμος ὅλος κρέμαται καὶ ⟨Ⓦ⟩ προφῆται. εἴρηται γὰρ τῷ Κυρίου ἐν εὐαγγελίοις, Ἀγαπήσεις Κύριον ⟨Ⓦ⟩ Θεόν σου ἐξ ὅλης καρδίας σου, καὶ ⟨Ⓦ⟩ πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὁ νόμος καὶ ⟨Ⓦ⟩ προφῆται. ἀγάπη πρὸς Θεὸν, καὶ ἀγάπη πρὸς ⟨Ⓦ⟩ πλησίον, δύο ἐντολαὶ ἀλλήλων ἐχόμεναι. ὁ ἔχων μίαν τούτων, τὴν ἑτέραν οὐκ ἔχει, οὔτε θεοῦ, ἐὰν δοκῇ ἔχειν, κέκτηται. ὡς γὰρ ψυχὴ ἄνευ σώματος

Ex Mss. Regio Lut.

Ματθ. κβ. μ.

ματος

μα τος οὐ καλῆται αὖ θεσπος, οὐδὲ αὖ πάλιν σῶμα ἄνθρ ψυχῆς· οὕτως οὐδὲ ἀγάπη πρὸς Θεόν, ἐὰν μὴ ἔχῃ ἀκόλουθον ἡ τὴν πρὸς Ⓦ πλησίον ἀγάπην, οὐ τυγχάνει ἀγάπη· οὐδὲ αὖ πάλιν ἡ πρὸς Ⓦ πλησίον ἀγάπη, ἐὰν μὴ ἔχῃ τὴν πρὸς Ⓦ Θεόν, οὐ καλῆται ἀγάπη. διὸ ἀσφαλὲς ὄντι θύρᾳ τελείαν ἀγάπην. ἔλλιπες ταύτην ἀγνοοῦσι, καὶ δοκῶσιν εἰς ἀλλήλους ἔχειν ἀγάπην· ἢ Θεὸν ἀγνοοῦντες, ταύτης ξένοι τυγχάνουσιν. Ιουδαῖοι καὶ πρὸς 5
ἀλλήλους ἔχουσι ἀγάπην, μισοῦντες ἢ Κύριον τὸν νόμον λέγοντες, Αγαπήσεις Κύριον Ⓦ Θεόν σου ἐξ ὅλης καρδίας σου, αὐτὸ δὲ τὸ ἀγαπήσεις μῖσος ἐσκοτισμένοι, ἢ Κύριον τῆς
Ψαλμ. ρη δ. δόξης ἐσταύρωσαν, καθά φησιν ὁ τῶν προφητῶν· Καὶ ἔλυπε μῖσος δὲ τὴν ἀγαπήσεώς μου. Ταύτην τὴν ἀγάπην οὔτε Ⓖ λέγοντες Ⓦ εἶναι τοῦ Θεοῦ κτίσμα, ἢ ποίημα, κέκτηνται, καὶ ἔχουσιν εἰς ἀλλήλους ἀγάπην. πῶς γὰρ ὁ ἀγαπῶν Ⓦ Θεὸν, τοῦτον λέξῃ κτίσμα 10
ἢ ποίημα τὸν τοῦ Χριστοῦ, καὶ οὐχὶ προσκυνήσει; ἢ πῶς Ⓦ ὃν λέγει ἀγαπᾶν, ὁ φάσκων εἶναι τοῦτον κτίσμα, ἢ ποίημα; καὶ Ⓦ πατέρα λέξῃ ἀγαπᾶν, Ⓦ ὃν μὴ ἀγαπῶν, ἐξέρπει
α. Ιωαν. β. κζ. τῆς πρὸς Ⓦ πατέρα ἀγάπης, ὡς φησιν ὁ ἀπόστολος· Ο μὴ ἔχων Ⓦ υἱὸν, οὐδὲ Ⓦ πατέρα ἔχει. Ταύτην τὴν ἀγάπην Ⓖ τὸ πνεῦμα κτίσμα, ἢ ποίημα λέγοντες οὐκ ἔχουσι, καὶ δοκῶσι πατέρα ὁμολογεῖν καὶ ἀγαπᾶν. Εἷς γὰρ πνεῦμα οὐκ ἔχει Χριστοῦ, οὗτος οὐκ ἔ- 15
στιν αὐτοῦ. ὅσοι τοίνυν ὀρθοδόξως φρονοῦσι περὶ πατρὸς καὶ υἱοῦ ἁγίου πνεύματος, καὶ τὴν εἰς ἀλλήλους φυλάττουσιν ἀγάπην, ὅτι κέκτηνται τὸ πλήρωμα τῆς ἀγάπης. ἀγάπη πατέρα ὁμολογεῖ, υἱὸν προσκυνεῖ, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον δοξολογεῖ· ἀγάπη τὴν συμφωνίαν τῆς τριάδος διαμένει. ὦ ἀγάπη, ἀγλέλων σύμβιος, πατέρων ζωὴ θεοφόρος, προφητῶν σύσκιος, 20
μαρτύρων ζωσθένος, ἀποστόλων σύγχορος, ἐκκλησίας ζωοδόμος. ἀγάπη πόλεμον οὐκ οἶδεν, ἔριν οὐκ ἔχει, εἰρήνην βραβεύει. ἀγάπη φυσικὰς θυμοὺς προσκύνει, λογικοὺς λαοὺς συμφυεῖ. ἀγάπη, ἡ σὲ τῷ κόσμῳ μὴ χωρεῖσα, καὶ σὲ ταπεινὴ καρδία κατοικοῦσα. ἀγάπη μέλιτος καὶ γάλακτος γλυκυτέρα, οὐ μόνον σὲ τῷ στόματι ὃ γλυκὺ ἔχουσα, * * 25
ἀλλὰ καὶ σὲ τῷ βάθει τῆς καρδίας κεκτῆσθαι. ἀγάπη "πάντων ἁρμόζει· δι' ἧς ζωοῦται κε. πάν-
κε μὲν ζωὴ ὑπάρχει, αὔξεται τὰ ἐπουράνια. ἀγάπη, δι' ἣν ὁ Θεὸς Ⓦ ἐκλεξάμενον ὑὸν ἀπέστειλε
Ιωαν. γ. ις. εἰς Ⓦ κόσμον. Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς Ⓦ κόσμον, ὥστε τὸν ὑὸν αὐτοῦ Ⓦ μονογενῆ ἐ- 30
δωκεν εἰς τὸν κόσμον ὑπὲρ ἡμῶν. ἀγάπη ζωὴ ἐν κινδύνοις καὶ ἐν γέλωτι ἡ θάλασσαν διαπορθμεύει ἐδίδαξεν· ἀγάπη μάρτυρας τελείους, μακαρίους, σοφοὺς. ἀγάπη τὸν πλησίον, ὡς ἑαυτὸν, ὁρᾷ, καὶ ζωὴ ἴδια πᾶσι κοινὰ κτῆται. ἀγάπη τὴν ἐναντίαν τῷ πλησίον ἰδίαν οὐκ ἔχει. ἀγάπη κοινὸν τράπεζαν πᾶσιν ἑτοιμάζει, σοφῶν τε καὶ ἰδιωτῶν. ἀγάπη τὸ 35
πεπικραμμένον ψυχὴν γλυκαίνει, τὴν τεθλιμμένην θεραπεύει, τὴν ταπεινωθεῖσαν ἀναθάλλει. ἀγάπη ἀσβέστου λαμπάδα τῆς προφητείας προσφέρει, καὶ τοῦ ἰδίου προσαργάζεται ζητοῦσα. ἀγάπη ζωὴ τῆς βασιλείας θύρας ἀνοίγει, καὶ τὴν προφητείαν τελεσφορεῖ εἰσάγει, καὶ τοῦ σὺν σεμνῷ γάμῳ βιοῦν ζωὴν εἰσιλθεῖν οὐ κωλύει. ἀγάπη τὴν ἐλεημοσύ- 40
νην φιλεῖ, καὶ τῷ αὐτῆς γεωργῷ τελείους χρυσαυγεῖς ἑτοιμάζει. ἀγάπη ὑπερηφανίαν οὐκ οἶδε, ταπεινοῖ δὲ δοξάζει. ἀγάπη κακολογίαν φεύγει, εὐλογίαν δὲ σπείρει. ἀγάπη ἄνδρας καὶ γυναῖκας γάμῳ ζωαφόροις ὁμονοίᾳ συμβιοῦν λαβεῖν, χωρίζεσθαι δὲ ἀπ' ἀλλήλων οὐ ποτε θέλει. ἀγάπη τοὺς πατέρας φιλεῖ τὰ τέκνα προσκεῖσθαι, καὶ τὰ τέκνα δου- 45
λεύειν ὡς δεσπόταις τοῖς γεννῶσιν. ἀγάπη τοὺς δεσπότας ἐλεήμονας εἶναι προσκαλεῖ τοὺς τοὺς οἰκέτας, καὶ τοὺς οἰκέτας ὑπουργεῖν τοῖς δεσπόταις ἀδόλως προτρέπει. ἀγάπη Ⓦ φό-
α. Ιωαν. δ. ιη. βον ἔξω πίπτει, καὶ τὸν πρὸς Ⓦ Θεὸν προσκλισιν ἐκτρίβει. Η γὰρ τελεία ἀγάπη, φησὶν, ἔξω βάλλει Ⓦ φόβον. ἀγάπη τὸν θεοφόρον τοῦτον τῶν πατέρων ἐπλεξεν ἡμῖν, καὶ ὁ τέλεχος τῆς ἐλπίδος γλυκὺ καρποφόρον ἔδρυσεν ἡμῖν. ἀγάπη ὁ ποίμνιον εἰς τὸν μάνδραν τῆς ἐκκλησίας εἰσάγει, καὶ τὸν χλοηφόρον τῶν προβάτων νέμεται "πυθμ. ἀ- χ. δ
γάπη

γάπη τὴν πάντων ἡμῶν ἀναλώσει εἰς μίαν φιλησίαν δόξαν θήσει, ἐρρύθμισεν, καὶ τὸ ἡμέτερον γλῶσσαν ἐπλάτυνεν. ἀγάπη τὸ σῶμα παιδεύει, τὸ πνεῦμα θερμαίνει, τὸν ψυχὴν λευκαίνει. ἀγάπη τοὺς τῶν ἀσκητῶν πόνους σεμνύει, καὶ τοὺς τῶν ἁγίων ζήλους ἀμοίβει· εἰς οὓς καὶ ἡμᾶς ὁ πάντων δεσπότης ἀξιώσειε, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΟΤΙ ΕΠΙΠΛΑΣΤΟΝ ΣΧΗΜΑ ΦΕΥΓΕΙΝ ΧΡΗ. Λογ. κ.

Ex Ms. Regio Lnt.

Ἀληθῶς μεταχειρισάσθαι ἡμᾶς τὸν εὐαγγελικὸν σάλπιγγα, καὶ τὸ τοῦ Κυρίου παραίνεσιν πρὸς ὑμᾶς ἐκφάναι. Προσέχατε γάρ, φησιν, ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσι λύκοι ἅρπαγες· ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. ἐλέγχῃ γάρ, φησι, ἐπιπλαστον σχῆμα πάντα τὸν καθ' ἑκάστην προσποιούμενον. ἀπὸ γὰρ τῆς προαιρέσεως αἱ πράξεις· ὃ σεμνὸν σχῆμα τὴν προαίρεσιν οὐκ ἀλλάττει. Ματθ. ζ. ιε.

μάταιος οὖν καὶ τοῖς σοφοῖς ὁ δοῦλος τοῖς δυναμένοις αὐτὸν θεραπεύειν ἀπὸ τῶν καρπῶν καὶ καταμανθάνειν, ὅστις ὢν ὁποῖος φαίνεται. τί οὖν κρύπτεις ἐν ἀλλοτρίῳ σχήματι σαυτόν; τί καταχρύπτεις τῇ δορᾷ τοῦ προβάτου λύκον; ἐκφαίνει γάρ σε μικροῦ ὕστερον ἡ ἀλήθεια· καὶ φθάνων ἀλήθειαν ἀλώσῃ ἔλεγχθείς τῆς ἀληθείας. τί προβάλλῃ λόγους χρηστότητος; ὃ πικρὸν ἦθος κατακαλύπτων, ὑ λαθεῖν πικρὸς ὤν, καὶ πάνυ γλυκὺς εἶ προσποιούμενος. τί φιλίας ἐπενδύῃ σχῆμα, πολέμιος ὤν; οὐκ ἐν σκότει ζῶμεν· ἐκφαίνεται τὰ κρυπτά, καὶ διελέγχεται ὁ μισος, ὅπερ ἐκρύπτες. τί προσποιῇ τὸν φιλίαν; τί κολακεύεις μὴ φίλων; μισοῦσι σε, καὶ ὃ τῆς κολακείας γένηται βλαβερόν, ὡς μὲν ἐχθρόν, φέρων, οὐκ ὠφέλειαν, ὡς δὲ φίλον. ἐπαιρίζεις γάρ καὶ τὰ φαῦλα κολακείας ἕνεκα. οὐχ οὕτω δ' αἰσθάνεται ὁ κολακευόμενος. μισῶν γὰρ ὀφείλει ὅτι τοῖς ἁμαρτήμασιν ἐπαρωγὸς εἶ. τί διχόθυμε κακὸν καὶ σώφρονος ὑποφαίνεις σε ἀδικήμασιν ὤν, καὶ κολακείας περιπλοῦ; τί καλύπτεις ὑπερφανὲς σχῆμα, ἐν ῥήματι ταπεινώσεως ἡ εὐλαβείας ὑποκρίνῃ φθόνον; Οὐκ ἔστι κεκαλυμμένον, ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτόν, ὃ οὐ γνωσθήσεται. Ματθ. ι. κε.

μωμος πατρὸς αἱρετικοῦ, ψεῦδος. φύγωμεν τὸ ὑπὸ τῷ ψεύδει σκοτεινόν. μὴ ποιήσῃς ἄπιστον τῷ φίλῳ σαυτὸν, ἵνα μὴ, καὶ ὅταν λαλῇς ἀλήθειαν, οὐκέτι πιστεύσῃ. ὁ γὰρ σὲ εἰδὼς εὑρετὴς ψεύστης, οὐκ ἔτι ὄντι ἄξιος πιστευθῆναι, οὐδὲ ἂν ἀληθεύσῃ ποτέ. Ὡς ὃ λαλῶν δικαιοσύνην, φησί, καὶ ἀληθεύων ἀρέσκει τῷ Θεῷ μᾶλλον, ἢ θυσιῶν αἷμα. δῶρον δικαίου Θεῷ προσίσεις πίστις καὶ ἀλήθεια. εὐχαλινώτως δὲ αὐτῷ σοι τὰ ὄντα λαλῶν, καὶ μὴ τὰ μὴ ὄντα πλάττων. οὐδὲ καμὼς βιαζόμενος ὁ ψεύδος εἰς ἀλήθειαν, οὐδὲ ἀποστάσεις μηδὲν λέγων οἰκεῖον σαυτῷ· ὅλως μὴ σύμφωνος ὁ ψευδὴς λόγος πρὸς ἑαυτόν. οὐκ αἰσχυνθήσῃ ψευσάμενος ἄλλους, σὺ τὸν ἀλήθειαν φυλάξαι. ὅρκου κρείττονα τὸν λόγον οἱ φίλοι κρίνουσι, καὶ πάσης ἐνόρκου μαρτυρίας ἰσχυρότερον τὸ ῥῆμα τὸ σόν. δικαίαν καὶ ἀναμφισβήτητον καταδείξεται σε μαρτυρίαν, ἀπὸ τοῦ μαρτυρήσης παρελθών, δόξαν μὲν σαυτῷ καλλίστην ὑπὸ τοῦ ἀληθοῦς, σωτηρίαν δὲ κινδυνεύσεσι, καὶ ἀδικουμένοις ὠφέλειαν τὸ δικαστήριον προξενῶν. Χείλη δὴ δικαία, φησί, κατορθοῖ μαρτυρίαν δικαίαν· Παροιμ. ιβ. κ.

ὁ δὲ μάρτυς τῶν ἀδίκων, δόλιος. ὄψεταί σε δικαστὴς ἀσυμφώνως ἀπαλλάττοντα τῆς πρὸς τὸν δίκαιον ζητήσεως. ἀλλὰ γὰρ ἴδωμεν τὸ ἐπαινετὸν παρὰ Κυρίου τὴν ταπεινοφροσύνης κατόρθωμα, καὶ διωκηθῶμεν κατορθῶσαι. πολλοὶ μὲν δὴ κατορθώσαντες τι ἀγαθὸν, ἑαυτοὺς σμικρωσύνῃ βάλλονται παρὰ τὸν δόξαν, ψεύδεσθαι καθ' ἑαυτῶν βουλόμενοι μᾶλλον. ἐγὼ δέ σοι λέγω, πρὸς τὸν δόξαν ταπεινοφρόνησον αἰθέριε· εἰς ἀκοὰς Θεοῦ λαλεῖ σεαυτῷ

Γεν. πγ. αὐτὸ ταπεινά, ὡς ὁ Αβραὰμ ἔλεγε· Ἐγὼ δέ εἰμι γῆ καὶ σποδός· ὡς Παῦλος ἔλεγε,
α. Κορ. ιε. δ. Ἐγώ εἰμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, ὃς οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος,
διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ. ὁ πάλιν ὁ ἀληθεύων ἐπήγαγε, Χάριτι
δὲ Θεοῦ εἰμὶ ὅ εἰμι. τούτων δὲ οὕτω τῶν ἡμετέρων διδασκαλίαν τῶν χειμένων, πόθεν παρόντες φύγωμεν τὸ ὑπέρπλαστον ἁμάρτημα. τί τῶν σωμάτων ἑαυτοῖς περιπλάσωμεν μὴ ὄντες τοιοῦτοι, οἵους ἑαυτοὺς ὑπολειπόμεθα, τὸν μὲν χοῦν τῆς γῆς ἕλκοντες τὸ ἁμάρτημα ἀλλότριον, Ⓦ δὲ ὅπου ἀγαθωμένοι· τὸν λόγον δὲ τὸν σὸν ἄλλον, τὴν δὲ γνώμην ἐν
α. Βασ. ις. ζ. τοῖς ἔργοις ἀπαιτοῦσι θεσπίσεις; σὺ λισμὸς οὐκ εἰσακούσῃ εἰς βασιλείαν ὑράνιον, ἀλλὰ ἔργα δι-
καιοσύνης. Οὐχ οὕτως ὁ ψηλαφῶν ὡς ὁ ὁρῶν Θεός. ὁ μὲν θεσπίσας μόνον εἰς πρόσω-
Ψαλ. ζ. ι. πον ὁρᾶται, ὁ δὲ Θεὸς εἰς καρδίαν. Ἐτάζων γάρ, φησι, καρδίας καὶ νεφρεῖς ὁ Θεός. * * ἐν
δὲ Ⓦ ἐρημώμενοι ζωαγωγεῖ τὸν λογισμοὺς τῶν ἀσεβῶν. πάντα γὰρ γυμνὰ καὶ πε-
Ψαλ. ιη. ζ. τραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ. οὐκ ἔστι ἀποκρυβῆναι τῆς ὄψεως αὐτοῦ. ἔξει κρυβῆς,
ὅτι δὲ σεσώπηκεν τῷ ῥίψας γυμνὸς εὑρεθήσῃ, ὃς τότε ἔσῃ ἀγνυμφὸς ὀφθῆναι τῷ προσώπῳ τοῦ Θεοῦ, ὡς ὁ Ἀδὰμ οὐκ ἔπεσεν. οὐκοῦν οὐκ ἔστιν ἁμάρτημα ζητῆσαι, ἀλλὰ ἔργα. ὧδε μὲν γὰρ πολλάκις πλανώμεθα καὶ ἁλισκόμεθα Ⓦ ἐλεγχοι, ἐν ἁλὶ τοῦ σιτοῦ ἁμαρτήματος φανούμεθα ὡς δίκαιοι, καὶ πολλάκις μακαριζόμεθα· οὐκοῦν οὐκ ἔστιν εἰπεῖν ψεύσασθαι. οὐκοῦν τὰ ἔργα ζητῆσαι, οὐκέτι τὸ σιτοῦν ἁμάρτημα. μᾶλλον δὲ μείζονα τὴν κόλασιν καὶ τὸ κατάκριμα ἐξομεν, τὸ μὲν ἁμάρτημα τὸ σιτοῦν φορέσαντες, τὰ δὲ ἔργα τοῦ ἁμαρτήματος μὴ ποιήσαντες. ἄκουε
Ματθ. κγ. ε. σωτῆρος τῶν Ἰουδαίων μὴ λέγοντος, φρύς ἡμᾶς δὲ διδασκαλίαν προτείνοντος· Πλατύνουσι γάρ, φησι, τὰ κράσπεδα, καὶ σὺ τὰς πλατείας προσεύχονται, ὅπως φανῶσι τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι· ὅταν δὲ λέγονται τοιαῦτα κεῖται. ὑπομνήσω τὸ σιτοῦν ἁμάρτημα, καὶ τὸ ὄνομα τοῦ χειρισμοῦ ἐπὶ πάντας; μὴ ἵνα τοῦτο ἀποφύγῃς, ἀλλ' ὡς ὁμολογήσας Θεῷ, ἀπόδος τὴν ἐπαγγελίαν τῇ τοῦ ἔργου ὑπερβολῇ. τί προπετὴς εἰς τὴν ἐπαγγελίαν, μὴ
Ψαλ. οε ιβ. ἔργοις βεβαίωσαι αὐτήν; χρὴ οὖν καὶ εὔχεσθαι μετ' ἀσφαλείας, καὶ ἀποδιδόναι τὸ χρέως τῆς εὐχῆς μετ' ἀκριβείας. Εὔξασθε γάρ, ἐν ἀπόδοτε Κυρίῳ τῷ Θεῷ ἡμῶν· ἀγνὴ πολιτεία ὀφθῆναι αὐτῷ, τυπτόμενοι, σώματι καὶ πνεύματι καὶ ψυχῇ. μὴ τι ὑφέλῃς τῆς ἐπαγγελίας, ἵνα μὴ πάθῃς τὰ Ἀνανίου καὶ Σαπφείρας. σκῆπτρον γὰρ νοσφισάμενοι ἐκ τῆς τοῦ ἐπαγγελθέντος κτήματος τιμῆς, θανάτῳ κατεδικάσθησαν. ἐν ἡμᾶς χρὴ τοῦτο φοβεῖσθαι. δεῖ γὰρ εἰδέναι, καὶ μὴ ἀγνοεῖν, ὅτι ἃ ἐπαγγελλόμεθα τῷ Θεῷ, οὐκέτι λοιπὸν ἡμῶν ἐστιν, ἀλλὰ Θεῷ ἀναφέρα, Θεοῦ κειμήλιόν ἐστιν ἡ ἡμετέρα ἐπαγγελία· καὶ ἐὰν ἀπὸ τούτων σύρωμεν, οὐκ ἔτι τὰ ἡμέτερα ἐσμεν λαμβάνοντες, ἀλλ' ὡς τὰ τοῦ Θεοῦ ἱεροσυλοῦντες κειμήλια, καὶ ὅπως ὡς ἱεροσυλήσαντες κριθησόμεθα. ἡ δὲ ἐπαγγελία ὑμῶν μένει χρημάτων ὄντων, ἀλλὰ καὶ μέχρι λόγου ἡ προαιρέσεως.
Ματθ. ιθ. λς. Τῷ πάντα, φησί, λόγῳ δεῖγμα ἀποδώσεις λόγον τὴν ἡμέραν κρίσεως. ὃ γὰρ θέλει ἡ μεγαλοψυχία οὐκ ὅτι χρήμασιν ἔχει τὸν ἐπαίοντα, ἀλλ' ὅτι προαιρέσει τελείᾳ, καὶ τῇ πρὸς Θεὸν πίστει. πάντες γὰρ ἐπηγγειλάμεθα, καὶ πάντες ἐπαγγελίας ἐσμὲν χρεωστοῦντες. ὥστε ἀνάγκη ἀποδιδόναι, τὸν μὲν πρῶτον, τὸν πρῶτον, ὁποῖόν τε ἐπηγγείλατο· Ⓦ ὁ ἐγκρατῆ, τὸν ἐγκρατεύεσθαι· Ⓦ ὁ σώφρονα, τὸν σωφρονοῦντα καὶ τὸν πρὸς ἀλλήλους ἀγαπῶντα. ὅπως γὰρ πρῶτον εἴπῃ, ἢ ἐγκρατεύεσθαι δεῖ χρείας ἐπαγγέλλεται, ψεύσηται ὁ τὸν ἐπαγγελίαν, καὶ
α. Τιμ. ι. ις. Εἰς γάμον μετενεχθῇ, κρῖμα ἔχει ὅτι τὸν πρῶτον πίστιν ἠθέτησεν. εἰκότως ὁ ἐν ὁφειλούτερος ὀφείλει ἀποδοῦναι τὸν ἱεροσυλίαν βαρύτερον, καὶ ὁ ἁλόντος τὸν ἁλόντα ἀμείνων, μὴ κλοπὴν φορῶν καὶ τὴν ἁλόντος· ἵνα μὴ καταχρίθῃ, ὡς ὁ Ἰούδας, πολλῶν οὖν ἀκεκοιμένα τὰ τοῦδε χρέα, μή που τις ψεύσηται Θεόν, μὴ ἀποδιδοὺς σῶαν τὴν ἐπαγγελίαν· μᾶλλον δὲ τὸν πρῶτον ἀκούσωμεν, ἑνὸς δὲ ἕκαστος ἡμῶν ἐπηγγειλάμεθα, οὐκ ἔτι ἡμέτερόν ἐστιν, ἀλλ' ὄντως ὀφείλομεν λογίζεσθαι, ὅτι" πρῶτον πρῶτα Θεοῦ ἐλάβομεν· ἐν

ἵνα μὴ προσοχῆς φυλάξαντες ἀμύητοι τοῦ ἐπαγγέλματος τοῦ θείου μείνωμεν καὶ φοβεροῦ βήματος Χριστοῦ· ἵνα μὴ ὡς ἀγνώμονας ἡμᾶς ὁ ἀποφασισμὸς καταλάβῃ, καὶ ὁ τοῦ διαβόλου λιμὸς Ἀπαντήσῃ. Οὐκοῦν σὺ τοῦτο πολλῆς ἀσφαλείας χρῆμα· μὴ ἐν τῇ πλάνῃ, μήτε ὑφιέμενος τῆς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ μᾶλλον ἀκριβείας ἀπτόμενος τῆς ἐπαγγελίας κατορθώσωμεν. μὴ ἄρα τῶν ἀμήτων τοῦ πνεύματος ἐσμὲν ἢ τῶν ἐκλεκτῶν, μηδὲ τούτου προκρίνοι ἂν ἀπομείνωμεν, ἀλλὰ τῇ τοῦ ἔργου βεβαιώσει ἀληθείας καὶ δικαιοσύνης οἰκεῖοι γενόμενοι, τῷ ἐπομένῳ τῇ δικαιοσύνῃ θλῖψιν πτοούμενοι τοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΟΤΙ ΘΕΟΠΡΕΠΕΣ ΕΡΓΟΝ Η ΚΑΤΑ ΘΕΟΝ ἀγάπη ὅσι. Λογ. κα.

Ex Ms. Regio Lat.

Γάπιω τ' ὑραιοκλήμακα λόγις ὁσὸις κατ' ἀξίαν ὑμνῆσαι δυνάται· ἀγάπη τοῦ παθόις ζωὴ θεγίος ὅστι, ἀγάπη τὰ ὀπτήλα ζωὴ ὡς ἐρὸς τὰ οὐράνια· πόσις γλῶτται οὐκ ἐπαρκέσει, οὔτι νόις ἐξευρήσει ἐπαξίως δοξάσαι. Ὃ γὰρ ἔργον αὐτὸ δικαιοῖ ἡτιμιὰ ἀξ τ' ἀρίστης πολιτείας τοῦ ἀγάπιω. τῇ γὰρ δημιουργίᾳ τοῦ Θεοῦ αὐτὴ πολείαν ἐδιδάλλει ὁ ἀρετιάν· αὕτη τὴν πολλὰς εἰς ἑνότητα παραδάγουσα, ἡ τοὺς ὁμοιότητα τοῦ εἰνὸς ἢ τοῦ ἀγίου· κάλλος τὰ τῶν πλήθη τῶν αἰθερίων ἐξεικονίζουσα ἀγέλαις καὶ δυθεότης. μία γὰρ οὖσα μορφὴ πᾶσαι λογικαὶ φύσει μορφοῖ εἰς τοῦτο τοῦ Θεοῦ ὁμοιότητα· οὐ τοῖς αὐτοθουσιουμένοις ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοῖς ἐν αὐτοῦ ἡμπεσοῦσοις καὶ συγκεκερασμένοις ἐπθυμαπαύεται. "πλείους μὲν ὄντες εἰς μίαν ᾗ πνοὴν τις πνευκόπις συμφωνῆσι, καλλιστόν τι καὶ τερπνὸν ἐφ' ἑαυτοῖς ἁρμονίαν ἐκφαίνουσι· οὕτω τοι ἀληθὲς τοῦ ἁγίου πνεύματος πολλὰ καὶ διάφορα ἐνεργήματα, ἑνὸς μίαν καὶ ἀγαθοῦ ἀμφεσσύλιον ζωαγάλμα, θεοειδέστατον καὶ θεοτερπέστατον κάλλος ἐκφαίνει, ὑμνοῦσι τοῖς Θεῷ καὶ τῆς ἁγίας εὐφεσσύνης ἄξιον τῆς τοῦ παντὸς δημιουργοῦ. διὰ τοῦ ἁγάπιω τοῦ ἑνὸς καὶ θεοπρεπεστάτου κόσμου ἐποιήσεν ὁ Θεὸς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ μὴ τὴν αἰθέριον ζωὴν ἐκτίσεν, οὐκ ἐν ἀπορρύτῳ καὶ ἀφωνοσμένῳ, καθάπερ ἐκείνοις, ἀγιάσματι ἐνοικουμένοις, ἀλλ' ὁμόκοσμον δυθεότητα εἰς ὁμοιότητα καὶ ζωοδοτεῖον ἡμετέραν κατοικίαν· ἵνα εἰς τοῦ ἑνὸς πνεύματος οἰκειότητα πρὸς ἓν ἐκ πολλῶν ἁγίασμα, ὥσπερ εἷς σῶμα καὶ εἷς πνεῦμα καταστῶμεν. ἐπαναρέως οὖσα τοῦ Κυρίου, ἐκ τοῦ πνεύματος ἐπουργὸς ἡ θεία ἀγάπη, τὰ διεσπασμένα ζωάγει, τὰ ἀπηλλοτριωμένα οἰκειοῖ. ὦ Χριστοῦ θαυμάσιον ἔργον, ἡ ἀγάπη· ὦ κόσμου σωτηρίας μυστήριον. διὰ ἀγάπιω ἀπεστάλη ὁ πατὴρ καὶ Θεὸς εἰς τὸν κόσμον τὸν ἰδίου μονογενῆ. Ὁ Χριστὸς γὰρ, φησὶ, ἠγάπησε τοὺς ἐκκλησιάσμους, καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς. ἀγάπη δὲ τὸν πλησίον πόσους οὐδεὶς φέρει, διὰ ἀγάπιω δοῦλοι ἀλλήλων ἐν θελευόμεθα. Διὰ γὰρ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. ἀγάπη ἰδίας εἰσὶ κτήσεις, χρῆσαι ἀπόντων ἐργάζεται. ἀγάπη δείκνυσι τὸν πλησίον, ὡς ἑαυτόν· καὶ φέρει ἀμοιβὴν μᾶλλον, ὡς καὶ τὰ ἑαυτῆς. ὀλίγα μὲν ὀργισθήσῃ, πλῆξαι δὲ μακροθυμήσεις. διὰ ἀγάπιω αὐξάνεται ἡ τιμὴ τοῦ Χριστοῦ· ἀγάπη φοινικοῖς τοὺς αὐτῆς θυμοὺς, ὅπλα πολεμίων ἀμβλυοῖ, καὶ λιθίνων πολεμίων σοφίζεται ἀπόντων, ἐκ τοῦ εἰρηνικοῦ πολιτεύματος Χριστοῦ τῷ κόσμῳ εἰσάγει. Οὐ λήψεται γὰρ ἔθνος ὅπλα ἔθνος μαχαιρεῖται, καὶ οὐ μὴ μάθωσιν ἔτι πολεμεῖν. Διὰ τοῦτο αἰωνίζει, φησὶν, ὁ τοῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη καὶ πλῆθος εἰρήνης, ἕως οὗ ἀντιμαρεθῇ ἡ σελήνη. λαμπρὸς γὰρ καὶ ὁ τύπος τῆς εἰρηνικῆς πολιτείας. ὧν τῆς μαχαιρείας εἰρήνης ἀρχηγὸς ἀγάπη, ἡ τοῖς ἐμφρόνοις καὶ πολεμίοις ὁ δυθεότατος ἀπειλημένους δαίμονα, διὰ ἧς τινὰ μὲν ὁ ἀγγέλους ἐπὶ δυθεότατος εἰρηνικοῖς· ζωηδοτεῖ δ' ἄγγελοι τοῖς ἑαυτῶν

αυτῶν εἰρωνείας εἰκόνα ὁ θεῖος ἔρως. φαιδροὶ πρὸς ἀλλήλους ἡμᾶς ἐσμεν, καὶ πάσης ὑψηλίας μείζονι ἀδελφὸς ὀφθεὶς ἀδελφῷ. " ἐδεήκαλέσατο γὰρ ὅτι ταῖς θλίψεσι,
a. Κορ. ζ. 5 φησὶν ὁ Παῦλος, ὅτι τῇ παρουσίᾳ Τίτου. ὅτε γὰρ ἦν ἀπὼν, οὐκ ἔχων ἀνεῖπεν τῷ πνεύματι. ἀγάπη Θεοῦ, καὶ ἀδελφῶν ἀγάπη, δύο ἀφορμὰς. Καὶ ταύτην, φησὶν ὁ Ἰωάννης, ἐπολλοὶ ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν, ἵνα ὁ ἀγαπῶν Ⓜ Θεὸν, ἀγαπᾷ καὶ Ⓜ ἀδελφὸν
Ιωαν. κα. 15. αὐτοῦ. τοῦτο γάρ εἶπε καὶ τῷ Πέτρῳ· Εἰ ἀγαπᾷς με, βόσκε τὰ πρόβατά μου, τουτέστι, δεῖξον τὴν πρὸς Ⓜ πεμφθέντα ἀγάπην, τὴν πρὸς ἀνθρώπους ἀφ' ἁπλότητος προηγουμένως. ποῖον οὕτω τεῖχος ἄῤῥαγές, ἁρμονίας λίθων βιαίων ἰσχυροτέρων καὶ πολεμίων ἀποτειχίσαι ἐφόδους, ὡς ἀγάπης σύγκλημα ἡρμοσμένον ταῖς τῆς ἀγάπης διεξόδοις, καὶ τὰ τοῦ ἀμνοῦ πίστεως; τίς ὑπὸ φυτὴν βυσσόπτερα τοιαύτη κηὶ στέγει πτερυγισμόν, ἢ ἐραταῖς βυσσόμενος ζώνταξις τὸ κόσμῳ καὶ ταῖς βυσσεπῆ προσίοσα; τοῦτο γὰρ πρέπει τέρμα· τερπνότερον ἢ κ' ὑδύτερον πνεῦτον, τὴν τὸ ἀγάπη ζωπυρωμένων ἀλλήλοις ἢ κ' τὸν φυσικὸν ἀριθμὸν εὐφράσθαι. αὐτὴ γὰρ τὸ ὀφθαλμοῖς Κυρίου σεμνὸν κ' ἔντιμος φαίνεται. ἄκνει τῷ Δαυΐδ, μᾶλλον ἢ τῆς χρήσεως τοῦ ἀγίου πνεύ-
Ψαλ. ρλϛ. α. ματος· Ἰδοὺ τί, φησὶ, τί καλὸν, ἢ τί τερπνόν; οὐδὲν ἕτερον, οὐδὲν ἄλλο τὴν ὅτι τοὺς γῆς, ἀγ ἢ ὃ καταφὺν ἀδελφοὺς ὅτι ὃ αὐτό· ὡς μύρον ἐκκενωθὲν ὅτι κεφαλήν. ἄγγελοι τὸν ἡμετέρους χορεὺς ἀειχορεύουσι, κ' βυφεφήνονται ἐφ' ἡμῖν, ὅτι τὴν αὐτὴν ἀγγελικὴν μιμεῖ-
Λεκ. κε. ζ. σθαι. Εἰ γὰρ ἐφ' ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι χαρὰ ἐν οὐρανῷ ἔσται, κ' Ⓜ τῶν Κυρίων λόγων, πολλῷ μᾶλλον ὅτι ἑσμὸν πλήθη σωζομένων. ἡ γὰρ τῶν μέλλοντος αἰῶνος βυφεσύνη ἀπεντεῦθεν φαίνεται, τῷ μὴ ἀγαθόν πόθος, δαιμόνων λοιμητήριον. ὅτι χρεὼν Ⓜ ζωσεχθέντας ἀλλήλοις, ἐν μιᾷ ψυχῇ κ' μιᾷ γνώμῃ πρὸς ὑμνῳδίαν Θεοῦ τὴν πάνυ μόνιον τῶν χορευτῶν ἐν μεγαλοδόξοις μιμεύμενα μέλη ῳδίας. ὥσπερ γὰρ ἐκεῖνα ἐκ ἀγαθῆς ἐν τοῖς πρὸς ἀλλήλους ἀγαθύνεται, Ⓜ τοιαύτην ἀδοῦσι ὕμνοι· οὕτω κ' ἡμεῖς εἰς Ⓜ ἐκείνων τύπον δύο χορεῖς συνιστάμενοι, ἐν ἀγαπῶντες ἀλλήλοις, τὴν πνευματικὴν ἀνάμεσον μέλη ῳδίας. θαῦμα τοῖς ἔξωθεν, ὅτι θυμητὸν τοῖς ὁρῶσι, κ' πόθος τοῖς ἀκούουσιν ἐγγίνεται, κ' θεία ἐνέργεια ἀγάπησις ἐν ἡμῖν εὐείσκεται· διὸ ἧς αἰσθανόμεθα ἐκριζωμένων ἐξ ἡμῶν πάντων τῶν κακῶν ἐνεργείας κ' ἀγαθύνεσιν αἰτιῶν. πάντες δὲ ἡμᾶς δοξάσουσι Ⓜ Θεὸν, πα-
Φιλιπ. β. β. λιτιόμενον ὅτι γῆς ὁρῶντες ἐφάνημεν. ἀγαθὸν τοῦτο πάντως ἡμᾶς ἐν φανῆναι κ' ὃ αὐτὸ λέγει ὁ Παῦλος ἐδίδασκε· ἀγαθὸν τοῦτο Χριστὸς ἀποστέλλων ζωὴν πέμπει τὸν ἀποστόλοις, μᾶλλον τὴν γενναιοτέραν εἰσηγεῖται τὸν ἐμφερεστάτην· ἵνα μηδὲ Ⓜ τῶν πρώτων σύλλογοι ἄμοιροι
Φιλιπ. κ. β. τοιούτης τῆς ἀγγελικῆς μιμήσεως καταστῶσι. ἀγαθὸν τοῦτο λέγει, Εὐοδίαν παρακαλεῖ τὴν Συντύχην τὸ αὐτὸ φρονεῖν τὸ Κυρίῳ· ἀλλήλοις ἐπαφιέναι τὰς ἡδονὰς ἐκείνας, παρὸ μὴ ἀγαθύεσθαι, τῇ φιλοτιμίᾳ, μᾶλλον δὲ τῇ κατορθώσει· ἄλλων τὸν πλείω παρεχομένους τοῦ πλησίον ἐπιμελεῖσθαι, κ' ζυπκεῖσθαι. σημεῖα δὲ ἔσται τὰ καθ' ἡμᾶς, κ' ὡς ἀληθὲς ἐπιτήδευμα ἐκ τῆς ἱερᾶς κ' θείας ἀγάπης· ἴδωμεν δὲ κ' ἐκ τὸ τοῦ νόμου διδασκαλίας. κ' γὰρ αὐτὰ συμφερόντως διδάσκειν. ἐκ ἐπαρόλλ, φησὶ, τὸν σάκκον, μετὰ δύσεις δὲ θλιβομένῳ. ἀπολαύσει τῶν παρόντων ὁ πένης· κ' τῆς θεσμοῦ τὰ λείψανα ἐκ τῆς τρυγητῆς πρὸς ἔρφανὸν ἔξει ὁ πένης· ἐδόθη δὲ ἕτερ κ' ὁ δοῦλος εἰς ἐλευθερίαν ἀφεθήσεται, πεντηκοστῷ δὲ ἕτει ἄπαν χρέως λυθήσεται, κ' Ⓜ πεπρακότες ἐκ τῆς κτήσεως ἐπανακλήσει
Δευτ. κδ. ε. μὴ ἀποδόντες τὸ τίμημα. τέκνον οὐκ ἀπαιτήσεις, οὐκ ἐνεχυράσεις μόλις, οὐδὲ ὅτι-μόλιον, οὐδὲ τῆς πένητος ἐνεχυράσεις ἱμάτιον, οὐδὲ μέλλοντα ἐπιστελεῖν βιαίως λαβεῖν ἐνέχυρον. οὐκ ἐγκαταλείψεις πρὸς ζύγιον τῆς πλησίον σου, κ' δὲ ἐλθὼν τυγχάνῃ· ἐπαμάξεις δὲ αὐτῷ κ' ζῶσι πλανώμενον, κατοικτίρεις ὡς φίλος γινόμενος, κ' ἀγαλύσει τὴν ἐξ ἁρμονίας ἐμπεσοῦσης πρὸς φάσεως. ταῦτα δὲ πάντα τὰ παραγγέλματα δι' οὐδὲν ἕτερον, ἀλλὰ

ἀφ'

ἀλλὰ πλεῖστον ἐργάζεται ἡ πολυπόθητος τοῦ Θεοῦ ἀγάπη. ἐπὶ γὰρ εἰς τοῦτο καὶ διαγελᾶται παροιμίαι καθάπτεται. μὴ γὰρ τὸ πολλὰ εἰπεῖν πληροῖ τὴν ἐντολήν; Καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, ἐν ἅπασι γὰρ τούτοις ἐπιδείκνυται τὴν ἀγάπην. χρείαν ἔχομεν πολλῆς ἡμῖν ἡ ἀγάπη ἐγκαλύπτει, καὶ μηδέποτε πληροῦσθαι. φησὶ γὰρ ὁ Παῦλος, Μηδενὶ μηδὲν ὀφείλετε, εἰ μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν. ὥσπερ γὰρ τοῖς ὀφείλουσι καὶ ἐκατὸν δηνάρια τοῦτο ἡμέραν, καὶ ἐκεῖνος ἐπιδεικνύμενος χρηστότητα ἀπαιτήσει ἡμᾶς τὸ μὴ καθ' ἑκάστην τοῦτο πρᾶξαι, ἀλλ' ὅταν λήξῃ τῆς φύσεως ἀπαιτούμενος ὡς χρέους ὀφείλομεν· ὅταν δὲ ὀφείλωμεν τὴν ἀγάπην ἀεὶ τοῦτον φυλάττωμεν. Οὐ πλησθήσεται, φησὶν, ὀφθαλμὸς τοῦ ὁρᾶν, οὐδὲ οὖς τοῦ ἀκούειν. γλυκὺ τοῖς ὀφθαλμοῖς τὸ φῶς, καὶ ἡδὺ ἑκάστῳ ὁρᾶν τὸν ὀφθαλμόν, καὶ ἡδὺ ἑκάστῳ ἀκούειν τοῖς ὠσὶ· ὅταν καὶ τὸ τῆς ἀγάπης ἐράσμιον ἐργάζηται ἀκόρεστον ἐπιτελεῖν ὀφείλοντα, καὶ οὐδέποτε κορέννυσθαι. ὕδωρ γὰρ πολὺ δύναται σβέσαι πῦρ ἀγάπην. Μᾶλλον γὰρ, φησὶ, τὰ τρία ταῦτα, πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη. ὥσπερ γὰρ ἐν ἀρχῇ, ὅταν μὲν εἷς αἰῶνα φυλάττηται· ἢ ἐξακολουθοῦσα ἡμᾶς ἦλθε τὴν αἰώνιον ἀγαθὴν ἐπιτυχεῖν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ex Mt. Regio Lut. emend. ex Mss. Ducaei.

Ps. 16. 15.

Exod. 33. 20.

Rom. 13. 8.

1 Cor. 13. 13.

ΕΙΣ ΤΟ, ΕΙ ΥΙΟΣ ΕΙ ΤΟΥ ΘΕΟΥ, ΒΑΛΕ ΣΕΑΥΤΟΝ ΚΑΤΩ· Λοι. κϛ.

καὶ ὅτι πάλιν ὁ Διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ τὰ ἑξῆς. Matth. 4. 5.

ΗΛιος μὲν γὰρ γῆς ἀνέτειλας, καὶ πρὸς ἡμᾶς ἐξῆλθας ἐπὶ σωτηρίᾳ, μετοικίσῃ σύκινα, τὸν ἐντεῦθεν ἐγείρῃ, καὶ πάλιν ἔργοις θεοσεβείας τὸ φίλτρον ἐκκαύσῃ ἐν ψυχῇ, λογισμοὺς ἀνελαμπεῖς, καὶ πρὸς ὄρος ἀναβῆναι. καὶ τοῦτο μᾶλλον ἡμῖν, ἢ πλοῦτον ὑπερλάμπει· εὐκτήριον. πλοῦτος γὰρ καὶ μὲν βλέπων τις ζήσεται (ζῇ δὲ ὁπόσους ἀκμὴ γηρώσκων πλοῦτος) ἀνήλωσε· ἢ θεοσεβὴς ψυχὴ πρὸς ἀεὶ ὧν καὶ ἀποπλεύσεται ζῇ· ἐκεῖ ὧν καὶ ὁ διάβολος φησὶ· Ἄφετε τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς. ἀλλ' ὁ τῆς νεκρώσεως παλαίσας λιμένει, ἐκατέρας ἀξιάλεκτος βίου νεκρώσεως. διὰ γὰρ ἐκεῖ ἡμᾶς ἡ νεκρότης· ἡ μὲ φύσει προσγινομένη θνητὴ, ἢ ἐγκράτειας ἀποκοπὴ· φυσικὴν (ἀγνοεῖ γὰρ Θεοῦ νεκροποιὸς ἀναθησίας ὁμοίωμα) ὧν ἀμφοτέρων ἐργάτης ὁ Διάβολος· οἰκεῖα ἀρράξας Χριστὸς ἦλθε ἐξ ἀμφοτέρων τὸ φύσει νεκρότητα, τὴν δὲ ψυχὴν δόγμασι ζωοποιοῖς ἀνορθώσας, δράξασθαι ἢ θνητὸν αἰώνιον ποιεῖ. τὸν γὰρ ὠθοῦντας πίστεως, ὃ ὠθοῦμενον ἔσεται, καὶ ὁ τῆς πάλης τὸ βίῳ καταλείψας πάλης, ὅπως ἡ Φύσις εἰς σχῆμα ὁρᾶσα ῥοπῆς· ποῦ δὲ πάλης; εἰς τὴν ἔρημον βαλεῖν. ἐκεῖ γὰρ αὖθις ἡ χάρις ἀνέῳξεν εἰκὼν τυραννοκτόνος, καὶ κατ' ἐρήμους φοιτῶσα τυραννοσκάλμασι μὴ ὁρωμένη τὴν ἐρημίαν, χάρις ἢ Διαβόλου πλατυνθεῖσα τοῦ Κυρίου τὴν πτῶσιν παλαίσματα ἢ τρία, τὰ τέσσαρα ἀπείρους. τοῦτο γὰρ πάλαι, πάλαι πατεῖσθαι, ἢ ὁ τῆς πάλης ἀριθμὸς ἐπλήρωσεν. Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς ἐπλήρωσεν ἀρετὴν. Matth. 4. 1.

γωσται. ζωνύναλεν ἐν τούτοις ὁ Διάβολος τὸν διαπύστην. ὁ Χριστὸς ἢ ὡς αὖθις· Οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σου. ἐλύσεν ἡ λέξις ὃ κεφάλαιον. Τάδε πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. δεῦτε τὸν τῆς πλάνης παλαιστὴν, ὃν ἡ κεφαλὴ τρίλις ἀθλητὴς ὁ διάβολος ἐξαπάλαι δύσει ἐξω τὸ σκάλμα τοῦ Διαβόλου ἔρριψεν. Ὑπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ·

γέγραπται Κύριον ☩ Θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. ἰδοὺ τοῦ παλαιοῦ, παλαίειν διδάσκῃ· ἡμοῦ τῆς πάλης ὁ ἅγιος μαθητής. ἡ πρώτη τοῦ Κυρίου πρὸς ☩ διάλογοι πάλη, ὃ καὶ τὴν ἡδονὴν διδάσκει σε πάλαισμα. πείνη γὰρ ἰῶ ἡ τῶν ἀγώνων ἀρχή· πείνη, ὃ τυραννικὸν ὑπηνύσμημα, πείνη, τῆς ἡδονῆς ὁ κεφάλαιον. ὑπηνυμία γὰρ ἐγκρῆς, ἀγαλλίωσις ἔρως. ὁρᾷς γὰρ ἡ γαστὴρ ἡδονῶν ἀπόβασιν, καὶ ταύτῃ πολλοὶ διαπεσοῦσαι μὴ ἰσχύσαντες, εἰς τοῦ τῆς προαιρέσεως ἐζώκνησαν αἴρησιν, ὡς οὐκ ὄντος Θεοῦ φειδομένου τῶν πτωχούντων. πρὸς τοῦτο καὶ ὁ ☩ Χριστὸς ὁ ἀγωνοθέτης ὠθεῖ, ὡς ἂν δεξιοὶ τῇ πείνῃ κατάλληλοι γενόμενοι καὶ πολεμήσωμεν καὶ νικήσωμεν. τοῦ γὰρ τῆς ἡδονῆς οὐκ ἔστι συναφεῖναι. οὐ γὰρ ἂν ὡς τροφὴν προσῆλθε ἡδονῇ, ὁ τὴν εἰκαίαν μὴ πτοηθεὶς ὑπερηφανίαν φύσιν, οὐδ' ἂν γευσάμενος Θεὸν πρὸς ἔδοξε διελέχθη. ἀλλ' ὡς ἂν δεξιοὶ βλέπωμεν, ὡς πρὸς ἂν δεξιοὶ φθάσωμεν, εἰ υἱὸς εἶ Θεοῦ, εἰπέ, ἵνα ☩ λίθοι ὦσι ἄρτοι γένωνται. ὑποτάσσει δοκιμασίᾳ μὴ ζητούμενος, ἔδοξε φειδωνίᾳ βλασφημούσης λιμῷ, τοῦ οὐκ ἰσχύσαι ὃ προσῆλθε ποιῆσαι κατίδῃ, πῶς κατὰ τοῦ ὄρεξις, διακρίνων τοῦ ἐρήμου πλοῦ λίθους οὐκ ἔχουσαι, ἵνα ὁ τῆς πείνης τόπος τοῦ τῆς ἔδοξε ἀπήγωσιν αὐξήσας, σάλον παρεμβάλῃ τῇ ψυχῇ δυσπιστίας, ᾗ τοῦ ἡττᾶσθαι λύσῃ. ἀλλ' ὅτι ☩ σφοδρῶς ἀποβλέπωμεν, ᾗ ταῖς τῶν φωνῶν παγίσι κατιδώμεθα. Εἰ υἱὸς εἶ, φησι, τοῦ Θεοῦ, εἰπέ, ἵνα ☩ λίθοι ἄρτοι γένωνται. υἱός, φησι, πρὸς σκάλην βαπτιζόμενος, ᾗ λειτουργίας τῆς φωνῆς ἀκροώμενος, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα. ἐλέγχει ἂν τοῦ προσηνείαν, τὴν ἔρωτα, τοῦ ἀΐδιον χλεύην, τοῦ φιλοῦ ἔργου τιμιόν· σοὶ ἂν πάντα καθ' ἡδονὴν ὁ ῥηθὲν ἰῶ, ᾗ πιστεύεις, ὡς ἀληθὴς ἀγαπώμενος, ᾗ θαρρεῖς, ὡς ἐν εὐεργέτῃ τεταγμένος, ἐξ χαίρεις, ὡς Θεῷ προσπαίζων. ποῖος πατὴρ σφόδρα τῷ παιδὶ οὐ φειδεῖται; τίς οὐ τρέφει προστάτης ☩ προσφυγὰ σύ; ἢ πάντα ἐκ τοῦ ἡμέρας ἐντολῆς καταπέμπεις, καὶ πεινῶντός σου πατὴρ οὐ φειδεῖται; καὶ λιμοῦ προφάσει πολυημερεῖ; ποῖος φιλόπαις πατήρ, ὃς ἄρτου οὐ χορεῖσαι τέκνῳ; καλὸς υἱὸς ὁ λιμῷ πρὸς πατρὸς μὴ στρεφόμενος; δείξῃ τοῦ ἀγαπᾶν, χορτασθήσῃ ἄρτου· θρέψῃ ☩ γὰρ ὁ ἐρήμου σφόδρα. δύνασαι λίθους μεταβαλεῖν εἰς ἄρτους· αἴτησαι τὸν πεινῶντα. καὶ πρὸς ἔδοξε ἰσχὺν τοῦ χλεύης, ὡς υἱὸς καλλωπίζου· φρὴν ἡ τοιαύτη λαβεῖν, μὴ χλευάζου τῇ κλήσει, ὁ τιμᾶς ἀπὸ πρὸς ἔδοξε φιλοπαίδευτος, ὁ συμπαθείας πρὸς ἔδοξε πικτότοκος, ὁ χρηστομαθείας ὁλεθρίου, ᾗ ἀληπτηρίου γλυκαίζοντος. Εἰς ἀπιστίαν ὁ λιμὸς ἐρεθίζει, καὶ πρὸς αὐτοῦ ἐγκαλεῖται βρωμάτων· οὐχ ἵνα θρέψῃ πεινῶντα, ἀλλ' ἵνα δειλιάσας πρὸς αἴτησιν, αὐτοῦ μὲν ὡς ἄπιστον συγχεύσῃ πρὸς ☩ Θεόν, ὅτι ἢ πρὸς τὸ Θεοῦ ψευσάμενον, τοῦτ' ἔστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ὃν ἐγὼ ηὐδόκησα. Τί οὖν ὁ διάκονος Χριστός; οὐκ ἐκκαλύπτει ☩ κεκρυμμένον Θεοῦ, ἵνα μὴ φυγαδεύσῃ τοῦ θείου· ἀλλ' ὡς ἂν δεξιὸς φιλοφθίσεται. Γέγραπται γὰρ, φησι, οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ δεξιός, ἀλλ' ἐν παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ. οὐ ζωίζει μὰ, φησι, τῆς βρωμάτων ἡ αὐσύις, οὐ ζωοποιεῖ ὁ πεινῶν ἐν ἐρήμῳ, οὐκ αὐτῷ τοῦ, ἐκ λίθων ἄρτοποιίαν. πολλαὶ γὰρ αἱ τῆς θείας χαριτοποιίας ὁδοί, ᾗ πολὺ ἔστι προσαισθέσθαι. δίδυσκε μὲν γὰρ ὁ δεξιὸς τοῦ ἐκ βρωμάτων ἔρωτος, ᾗ τῆς ἐρήμου ὁ αὐγασέστατος βρόμος· χάραγμα δέ μοι προσεδίδαξε θέσει τῶν φύσεως ὄρεξις ☩ Θεὸν ὑποβαλέσθαι. μείζονος θείας φωνῆς κεκραγυίας ὁ δεξιός, μὴ διδύσας πεινῶν, ἔσθ' ὅτε φειδοῦς ἡ Θεός. μιᾶς φειδοῦς πεινῶντος, ᾗ τοῦ ἐρήμου εἰς ἀπήγωσιν ξηρύοντος· καὶ δίδου Θεός, καὶ μὴ ἀπόστασον ἄρτου. ἔστι γὰρ ᾗ ἀμὸν ἔδοξε ζωοποιὸς ὁ Θεός, ᾗ ζῶντας σαρκὸς εὐθὺ βρώματος, ᾗ ζῆν αὐτῷ προσταῖον Θεός. ὕτω γέγραπται, φησι, ᾗ πᾶς θύμα θείοις πθαρρήκασι ῥήμασι, ᾗ τοῦ ἐκ τοῦ ἔδοξε μόνῳ οὐκ ἀναμφίβολον ζωοῦ. δι' ὧν προσέκρουσεν ὁ Ἀδάμ, ὁ Χριστὸς κατεδικαίωσε. ὅπερ γὰρ ἐξ ἀπιστίας Ἀδὰμ ἐξ βρώματος ἐξέπεσεν (ἐ πεισθεὶς γὰρ ᾧ Θεῷ, ᾗ φαγὼν κατεκρίθη) ἐλθὼν ὁ Χριστὸς, ἀναστήσας τοῦ

φύσιν,

Matt. γ. ιζ.

Mat. δ. ιβ.

φύσει, ἀλλ' ἐγκρατείας καὶ πίστεως ἀρχέται. ὃ γὰρ οὖν αὐτῷ προσωλυπόνει ὑφίσταται πολεμῶν ὁ διάβολος. προὶ τὸν τόκον γάρ, φησι, δι' ὑπονοίας μοιχείαν ὁ τόκος" ἐπιβουλεύσειν. ἀπιστῶν τῇ ἐλπίδος, δι' Ηρῴδην πεῖραν" ἀπηρεύειν δυνάμενον· πεπηδηκὼς διαμάχῃ, δι' ἐμαυτὸν πολεμήσω. ὦ φιλοτεκνίας ὑπερφυοῦς· βρέφους ὄντος πεπηδηκὼς, καὶ ἀνδρωθέντι συμβάλλει; προσελθὼν, καὶ ἀνδρωθέντος, ὦ διάβολε, γράψας, μάθε τίνι τὰ ἐμοὶ οὐκ ἀδυτέρα. ἤδη μὲν γὰρ πεινῶντι προσελθὼν καὶ πρᾶγμα (ἐν ᾧ τὸ πλήρωμα ἀκηκόατε ἔνιοι) ἀναιρήσασθαι ὃ προσδοκήσας τίνι πεπαι, διπλασιάζει ὁ πόλεμος. ὡς γὰρ ἐψεύσθη τὸ προφάσεως, καὶ πτωχῷ προσελθὼν οὐκ πάτησε, δοῦπος ἐστὶ φέρει καὶ χύρωμα. ἀπροσκοπος μοί, φησιν, ἡ παλαιὰ μηχανὴ· τῇ ῥιψάσῃ ἐν Αδὰμ ἀποπάτορμαι τέχνῃ· ὃ τῆς ἐσφῆς ἀποπήδημα δίλεαρ. ἔοικε γὰρ ἡδονῶν βασιλεύειν. ὁ γὰρ ἡδοιπὸς ἔσφῆ μὴ χαιρούσθμος, ἀ ζητῇ ἄρτον" οὐ πολυημέρῳ· μὴ πειζόμβος πείνῃ, τῆς οὐκ ἔρχος ἀπαρεάδικτος μάχης. βεβάλθυμαι ἢ ἄλλου παλαίσματος τέχνασμα. ἔχω τι γλυκύτερον ἀλλ' ἰσχυρὸν, γλυκὺ θηκτὸν δόξῃ. ἡδὺς τῆς κεκοδοξίας ὁ βρόχος· οὐκ ἡδὺς ἢ μέτοι, ἀλλ' ἀπλεκτος. τῇ κεκοδοξίᾳ γὰρ ὃ τῆς ἀπονοίας συμπεφύσηται πάθος. ὁ γὰρ δόξης ἐρασθείς, πρὸς κομπωδίαν ῥέπει· τούτῳ ἢ πρᾶξις τὸ πάθους ἡ προφάσις. ἴσως φρονῇ τι πλέον ὡς ἐκ θυτὰς πολυήμερος. γραμματίζω πρὸς κόμπον, προσελθὼν ὡς δικαίῳ φρονιώτερον ῥήσει ψαλμῳδῶν, ὡς ἐπ' αὐτῷ προῤῥηθείσῃ, ἐρωτήσει δολερᾷ δολερώτερον. ἔστω δέ μοι κρημνὸς τῆς ἐρωτήσεως τόπος. πρὸς ὃ πλερύγιον συλλαβὼν δ' ἑλκύσω, καὶ τὸ ὕψος λαβομένῳ προτείνω, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω. γέγραπται γὰρ, ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, καὶ ὅτι χερσὶν ἀροῦσί σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. πρόπους ἢ δίξεται τὸν ῥῆσιν, ἢ φεύξεται. εἰ μὲν οὖν δίξεται, ἀπουδάζων, ὡς δίκαιος, πρὸς τὸν τοῦ πλώματος συγκατατεθεῖται προθέσιν. ῥίψει μὲν αὐτὸς ἐκ τοῦ ὕψους ὃ σῶμα· ἐγὼ δ', ἂν μὲν πεσὼν ἀποθάνῃ, καταγελάσω νεκροῦ· ζήσαντα δὲ τὰς τῆς κεκοδοξίας ἐπαυμάτισα πάθη, πείσας πρὸς ἴδιδιξιν ἐμὲν ἑαυτὸν καταῤῥίψαι. εἰ δὲ δικαιοπράγμων ἰδιοῦμαι, προσκρούσω πρὸς Θεὸν, ὡς Ἰὼβ, ἀγαθάλλων δωρεᾶν ὑστέρου οὕτω ῥῆσιν αὐτῷ" πρὸς σὲ γεγραμμένην αἰτίαν, ἐπαγγελίᾳ εἶ ποιεῖ τῆς σωτηρίας τῆς σῆς, καὶ ῥίψαι πρὸς βάθος ἐτόλμησε· δῆλον ὅτι μὴ θαῤῥοῦσιν οἷς ἐπίσταται. πῶς οὖν τὸν ὕστερον ἀπιστεῖ, ὑὸν προσηγόρευσας; οὐκ ἔλαθε δὲ τὸν διάβολον τὸ βάλθυμα, καὶ δίδωσιν ἑαυτὸν εἰς πρόκλησιν, ὡς δὲ θεσπέσιος δὲ θεσπέσιον ζωγρεῖ πόλεμος. ὁ δὲ διάβολος προτείνει τὸ βάλθυμα, Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω. ἀποκρινόμεθα δὲ ἀγαθόλῳ προτείνοντι· Εἰ τῶν κρίνεις ἀνδρὸς πατέρα τὸν Θεὸν κεκτημένου, τὸ μέγιστον βλάβεσθαι ἀλλαγὴν, ἔχεις, ὧν προτείνεις, ἀπόδεξιν. αὐτὸ γὰρ τοῦτό τῆς ὑότητός ἐστιν, ὦ διάβολε, δεῖξις, ὅτι συμπαθεῖς τοῖς πρὸς τὸ κρημνὸν οὐκ ὠθεῖς, οὐ σὺ πολλοὶ καταῤῥίψαι ἀπουδάζουσι. ἀλλ' ἔστι σοὶ ἕτερον, ἢ τοῦτο, ὅτι θαῤῥαλέον, ἄκων ὑ πίπτεις, φησί; καὶ ἐκὼν κατανεύσῃ βάλε σεαυτὸν κάτω. γέγραπται γὰρ, ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου." ὅπερ ἢ ζητοῦντα δείκνυσιν, ὡς Θεὸν" ἐξαιρεῖσθαι. εἰ γὰρ Θεὸν ὁ αὐτὸν παλαίων ἔγνω, οὐκ ἂν τὸν ἐξ ὕψους αὐτῷ προσέταξεν ἔκπλωσιν. ἤδει γὰρ, ὡς ὅτι ὕψους ὁ Θεὸς χαλεπώτερος, ὅτι ἐλλιπέστερος πλάστης· ἀλλ' ὑψηλοῖς ζωογονούμενος συμπληρῶται πλάστου. ἤδει προσκεκμηκὼς τὸ θεῖον ἐλεύθερον. αἰθεσπίσων γὰρ παθῶν, ἃ Θεὸς, ἐ προσκόπτων. ὅτι μὲν οὖν ὑχ ὡς Θεῷ διέκειντο, μάρτυρες ἅγιοι καὶ ῥήματα. ἀκούσωμεν ἢ καὶ τῶν ῥημάτων τοιῶν. προσεμικρὸν, φησι, ἔφης, γέγραπται, οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσει) αἰθεσπος, δηλονότι πρωτοῦ ῥήματι οὐκ περιβαλομένῳ σῶματος Θεοῦ, καὶ τὸ ζῶν εἰς τὸ θεῖον ἀνευφήμησα πίστιν· ἀλλ' ὅπερ ῥῆσίς ἐστιν ἑτέρα Θεοῦ λέγουσα, ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου, δόξοι ὡς ῥήματι πιστεύων Θεοῦ, ἐ καθῆς σεαυτὸν,

ἀδιαβόλως" ἐκπεσόμβος. χρήσαι τῷ κριμῳ τύτῳ δικαιῃ τῆς ὑότητος, χρήσαι τῷ πλώ-
ματι τῆς θείας κηδεμονίας ἐλέγχω. ἀν γὰρ ὁ τοιῦδε πεισθῇ ὀξυμαχῆς ἀδιαβόλε, ἀληθὴς
ἢ ῥηθῆσά σοι τῆς ὑότητος κλῆσις. τῦτο γάρ σοι προϋπηχῆτο Θεός, ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτῦ
ἐντελεῖται περὶ σῦ, τῦ διαφυλάξαι σε ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς σε. ὀξ ὄζοντες σκύβους μύρων
προβάλλῃ, διάβολε, ἰσοείδη παλαιαὶ ἀναπεπλασμένας. λέων τις ὅτι Σαμψὼν αἱρεθῆ, ὃς 5
κηρίον μέλιτος ὅτι σώματος ἔσχεν, ἐρρίπτο δυσώδης· ἢ σὺ λεοντῶδες γραφικὸν σάζεις διά-
βολε μέλι, ἢ κείμβος θειάσῃ, τῇ τῦ διαπύτυ καταπεισθεὶς ἀπωκείσει. Γέγραπται γάρ,
φησιν, οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον ὁ Θεόν σε. ὅτι ῥίπτειν ἑαυτὸν ἐρήτατο, ὅτι μὴν συνκα-
τέθετο. ῥίψαι μὲ γὰρ ἑαυτὸν ἐρητοάμβος, ἔδωκεν δὲ τῷ διαβόλῳ λαβεῖν, ὃς οὐ θαρρῶν
τῷ Θεῷ, τῇ ἢ τῦ πλώματος προπάσει" ζωηδόμβος, κομπώδης δὲ ἔδοξεν, ἢ προὲς ἐνδειξιν 10
εὐκλεὲς. " οὐ συνκαπάθεσιν, οὐκ αἴρησιν ἔχουσαν, οὐκ ἐκπειράσεις Κύριον τὸν Θεόν σε,
" τῦτο προὲς ὁ διάβολον λέγων, ἐμὲ τὸν σὸν οὐκ ἐκπειράσεις διαπύτιν. οὐ γὰρ δὴ τοῦτο
μαζῶν, ὡς δὴ θεφτῷ μὴ ζῶντα προσελθὼν ἐσθιοῖτο, Ταῦτά σοι πάντα ζωὴ δώσω, ἐὰν
πεσὼν προσκυνήσῃς" μοι. δίχομαι μὲν τὴν φαλμῳδίαν, ὡς ἀληθῆς, ἢ φωνάς, προσῆσάν
ὑπισχνεμένῳ καὶ πιστεύω Θεῷ. ἀπέλεις ἐστὶν αἰθεφτὸν ἐντελλόμβος οἶδα· ἀλλ' οὐκ ὀ- 15
πτὴν εἰς χρημάτων κυβισῶσιν, οὐχ ὅταν θαλάττῃσιν ἐκόντας, οὐχ ὅταν αἰθὶ χειρὸς πιεράζωσι.
τῦτο δῶν δεύτερον πειρᾷ ὁ διάβολος, εἰς τρίτιν διαβίσας πειρᾶν. ἀλλὰ τῆς τρίτης
* * ὁ λόγος ὀφειλέτης ἐκβαίνει, ἢ πᾶσιν" ὑμῖν ἀπιστον τὸ χρέος χρεόγραφον. γλυκὺ γὰρ τὸ χρ-
εόγραφον τῦτο, ἢ μόνῳ τῷ διαβόλῳ πικρόν. οὐ γὰρ τὴν αὐτὴν τῷ μισθῷ τιμὴν ἀπόδοσιν
ἔχει δύο μὲν δῶν πίστισμα τὸ τῆς ὑποχρέωσεως χρεόγραφον καταβολὰς εἰ). Εἰς λω- 20
βάδα δέ μοι πρέπει τὸ χρέος, ἣ παντὸς οἶμαι δ' ἀν δυσφορώτερον. ζᾷ λοιπὰ γὰρ τὰ χρέους,
τοῦτ' ἔστι τὰ διαβόλου πονηρύγματα· τὸ τρίτον τῇ τάξει, ὃ μεγέθη ἢ προῆκεν· τῶν τῆς πλά-
νης ἀριθμῶν τελευταῖον, τῇ ἢ τῆς τέχνης κακουργίας προτροπόν. ζᾷ μὲν γὰρ προῆκα φορ-
τὸς ποικιλόμβος ἰών. ἢ ἐκ Θεοῦ γὰρ φαμερῶς ἀποστάσῃ οὐκ ἤτει· ἀλλὰ τῇ θείᾳ καλα- 25
χρώμβος μυήμῃ, καὶ ὅ, εἰ ὑὸς εἶ τῦ Θεοῦ, προὲς αὐτὸν ὀνομάζων, εὐσεβῆ προσώπῳ
" θρομάχῃ ἐκμάπτει πέτρῳ. ἐν τῇ τρίτῃ ἢ πείρᾳ, γυμνὴ τῆς ποπείας ἡ λύσπα, ἀσκέ-
παστον δὲ καὶ οἱ φαρικύπλοι. προσκύνησι γὰρ ὁ προσκυνούμβος ἤτει, ἀφ' ὧν ἤκουσε,
φάντασθείς τὸν προσκύνησιν. ὅπῃ γὰρ εἶδε μὴ πίστεως πάντα χρὴ ὁ διαπύτιν φιλ-
ούμβον, ἢ Θεὸν μὴ πειράζειν εἰπόντα, ὁμόσαι διαπύτιν εἰς πίστιν εὐάγωγον, ἐ
προὲς τὸν ζῶντος μὴ πολυπραγμονεῖν βάσανον. ἢ δὴ μετ' ὀλίγον προστέρχεται ἡμέρ- 30
τος, ὡς ἐκπλήξῃ τῇ θέᾳ. Παραλαμβάνει γὰρ αὐτὸν ὁ διάβολος, φησιν, εἰς ὄρος ὑψη-
λὸν λίαν, ἢ δείκνησιν αὐτῷ πάσας ζᾷ βασιλείας τῦ κόσμου, ἢ τὸν δόξαν αὐτῶν. σκιογρα-
φήσας γὰρ" ἀέριον ἢ καταψυσάμβος ζᾷ τὸ ἀέρος μορφώσεις, ἢ στιγνὰς κοσμογρα- 35
φίαν ἀσιώπητον, ἢ πλασιγραφείσης βασιλείας τι χρησάμβος κάλλη, ἤλπιζε τῷ τ φαν-
ταστικὸν λαμπρῷ δ τῦ διαπύτυ προὲς πίστιν εὐλαβὲς ἐναρθήσεσθαι. νικᾷ ἢ καθ' ἑαυτῦ
φιλονεικῶν οὐκ ἀμβλύνεται, ἢ προὲς τοσαύτην ἐπιχειρήμβος πλῶσιν. ἵνα μὴ πίσῃ, ζᾷ τὸ
κόσμου δωρεὰς" ἐναντίους; ζωὴν τὰ πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. ὁ Παῦ-
λῳ μὴ πιστεύων, ὅτι εἰδωλολάτης ὁ πλεονέκτης, ἀκουέτω τῆς τῶν εἰδώλων παρὰ ὁμο-
λογουμένως ζᾷ Παύλου· τῷ προσκυνοῦντί μὰ, φησι, ζᾷ ἀλλότρια δώσω. οὐκοῦν προσ-
φυὲς διάβολε, τὴν ἀλλοτρίων ὀκλησπορ. αὐτὸς γὰρ τὴν ἀλλοτρίων ὑπισχνῆται τὸν δόσιν, ζη-
μιῶν τοῖς χρείσμασι, ἢ δι' ὧν δίδωσι κλέπτων. ἔστ' αὖτῳ ἢ τῆς προὲς διαπύτιν φιλο-
τιμίας ὁ νοῦς, ἐναντιλέγειν προὲς τὸ μὴ δωρεὰν ἐναντρέσει. ἡδονὴν, φησιν, ἔστ' βρωμῦ
ἀχαΐνωτος, κενοδοξίας ἀγλαγάλιτος πάθη. ζᾷ δύο" ὁμῦ διέκλασε ζᾷ μαχμῆλα τὰ βέ-
λη· ἄλλο μοι βέλος ἰχνεῦν ζητητέον. φιλαρχίας γὰρ ἅπασιν ὄρεξις, εὕρεσις κέρδους ἀπά-

κὰ παρ' ἐλπίδα· πλεονεξία πάντας, ὡς ἔπος εἰπεῖν, πεφύμαται. ζωὴν ἐκβαλὼν μὲν τῆς φαρέτρας ἐκπέμψω. ἀλλὰ ποῦ τοξεύων λήσω; πῖς σωεργήσει μοι τόπος; εἶδε μοι σοὶς ἔρεις ὑψηλὸν σεωλόφον· ἐπὶ τοῦτο ἀναπλεύσω. εὐθεῖα δὲ ἐξ ὕψους τῶν χωρῶν καὶ εὐφορίας· ἡδονὴ δὲ ἐκ' ὄψει θησαυρὸς βασιλέως· πλέγσπα δὲ εἰς ἅπαν τὸν ἔνδοξον τῦ βίου λαμπρότητα, τὰ μὲν ἄντως ἐλκύσει, τὰ δὲ τύχη φαντάζων. δύ, δεσπότου δὲ φύσις εὐσαγήνευτος λήμψεσθε. αὐ δὲ ἡ τῆς γῆς καὶ φαιδρὰ, σεσοδραμέτω τῇ κλίνσει· ἁρπάζει ⓦ δίκην ἀετὸν πλοῦτον, τῦ τοσῦτον ἐφαπλοῦντι κτήσεων· ἀλλ' ἥδε τὸν σκιὰν ὑποσπάθυσι, πιστεύσει τοῖς ἀφανεσάτοις εὐθύς. πάντα γὰρ ὑπὲρ δύναται πίστις. εἶπεν, ἄρτον ἄγησον, καὶ σὺ ἐπέμψατο τῦτο, πιστεύων ὡς πέφυκε καὶ χρεὼν ἄρτῳ Θεῷ. εἶπεν, ῥάβδε κάτω τὸ σῶμα, καὶ ὃ ῥηθὲν διεκρούσατο, μὸ ὀλίγα λέγων τὸν Θεὸν ἐκπιεράζειν· μετ' ἀνδρὸς τοῦτον αὐτῷ σεσεισμένε σχήματος. πιστεύσει γὰρ ἀπατηθεὶς ἐμοὶ, ὡς Θεῷ πιεσθεὶς "ἐξεστὶ τοῦτο, καὶ πολυσεσχημόνως ὄχ ὧν πιστεύσει· αὐτὸς δὲ καταβήσας αἰχμάσω. ζωὴν δὲ εἰδὼς ὁ Χριστὸς ἐμὲ ὀνοίας, εἰς ὄρος ὑψηλὸν σεωλόφον ἐκ τῆς τύχης ἐξάγουσαν ἤρξατο, παιχνίδιον τοῖς ὄμμασι σεσπλὰς φαντασίαν. ὁ διαπότης ὁ τὸν τύχην ὄχ ἁλίσκεσθαι, ἀλλ' ὡς ⓦ δόλον ὄχ εἰδὼς ἁλῶναι· ὁ δὲ κεκρατῆσθαι τῇ τῆς φαντασίας ἐκσωσθέντο τύχῃ, ἐξ ἧς καλλει τὴν φάλαγγα εἰληφέναι· ἐξ ὡς δόξαις λοιπὸν ἐσόμενος πάντα κρατῶν ἐχῆς· τὴν σεσπλὰν ῥᾴστις· Ταῦτα πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν σεσκυνήσῃς μοι. ὀχ ὁρᾷς, φησὶν, ἀνθρωπε τὸν κόσμον ὃ μέγεθος; οὐ θεωρεῖς ὃ τύτου πολύκτητον; οὐ φείδῃ ζωῆς μυριοπλάσιος ζωὴν ἐν αὐτῷ βασιλείας; τύτων ὁ διαπότης ἐγὼ· δόματα ζωῆς πᾶσι ἐμοὶ τοῖς ἀνθρώποις κατ' ἐμὲ ἕκαστον ἀφαίμεται κρίσιν. σὺ δὲ πάντων πᾶσι ἐμοὶ σεσπμάτισες, ἐξ μόνος δίκαιος τῶν ἐξ ἧς βασιλεύσει. ἀνδράσιν δὲ πᾶσι ἐμοὶ ὃ παγκόσμιος κρίτης, ἐξ σεσκυνήσει λύτῃ τὴν τῶν ἀνθρώπων. ζωὴν δὲ πάντα σοι δώσω, ἐὰν πεσὼν σεσκυνήσῃς μοι. ἐξ ἡμισείας σεσφιτιεῖς ἄχου, ἀγαθολε. παραδώσεις σὺ μὲν ⓦ κόσμον, ὃν κακῶς ἐδουλώσω, ἀλλ' ὐ σεοσκυνήσω σοὶ, ἀλλὰ μαστιγύμενος, μὴ γὰρ οἴῃ τῷ Ἀδάμ ἀγαθέγαλλ· ἐξ γὰρ τῷ Ἀδὰμ ἐδουλέασεν ἔπεσεν, ὡς ἐξ αἱ Θεὸς, ἐξ πείσας κατεδούλωσεν. ὑπεσχημένος ἐξ νῦν πάντα σοι τὸν τειρόνα Χριστῷ, τῷ τῆς ἐλπίδος ὕψει σεφαντεῖν ἐλπίζων. ἀλλ' ἀξίας ἀποκρίσεως ἄκουσον· Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· γέγραπται γὰρ, Κύριον ⓦ Θεόν σου σεοσκυνήσεις, ἐξ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. ὕπαγε, Σατανᾶ. καλῶς ὁ ζωῦσα τῷ Σατανᾶ σεσεῖπεν ὄνομα· καθαρ [γὰρ] τις διαπότης ὑπερυπερβάλλων δούλοις καλῶν ἐξ ὀνόματος, δικαίως ὡς ὐδὲ ἐλαθεν. ὕπαγε· ἀπειληπτικὸν οἶμαι τὸ τῦ ῥήματος σχῆμα, ὥσπερ ἐμβριμωμένου σεὸς ἀνδρὶ τῷ διαπότῃ. ἔκαμες τὸν ὑποκρισιν κρύπτων, ἐξ ⓦ σχηματισμοὶ ἀπεγύμνωσας· ἀπέγνως πάντα νικᾶν, & c κολακείας με δώρεις; πᾶσι μοι σεσχηματισμένα πάντα σεσόντα; πᾶσι ζῶ τῷ σεσόντι πορεύῃ μοι σύμφωνα. * * ἄνωθεν ἐμβλέπουσας, ὦ ἀγαθολε, σεσόντι, μαίνου σε ⓦ Συνηγάκτιον Ἰουδᾶν. ὕπαγε νῦν, ⓦ φιλοχρήματε· ὕπαγε νῦν, ὄχ ἀνθρώπους με. νῦν ὕπαγε, τήρησόν σε ὃ σεοδότη τὰ δῶρα. νῦν δὲ σοι τοσῦτόν φημι, Κύριον ⓦ Θεόν σου σεοσκυνήσεις, ἐξ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. μὴ σὺ μεῖζον τῷ Θεῷ σεῦ αἰδεσθῆναι. αὐτῷ γὰρ μόνῳ χρεωστοῦσι. Τόσα, φησὶν, ἀφίησιν αὐλὸν ὁ ἀγαθολε. μεγάλη τῆς πλάνης τῆς ἐχάτης ἡ νίκη. καθάπερ γάρ τις ἀθλητὴς γλυκαίος, σεὸς ὕψος ⓦ αἰτίαν ἄρας, ὄκ ματαιώσει καταῤῥήξασι πλώματος· ὕπως ὁ διαπότης Χριστὸς εἰς ὄρος ⓦ ἀγαθολὸν ἄρας, ἐξ μετεωρίσας ἀερίοις ἐλπίσι, ἀφ' ὑψηλῆς ἐλπίδος καταῤῥάξει· ἐξ ὃ τῆς νίκης ἦθμα σεῦ ἀγγέλους ἐκπλήξαν, σρὸς πᾶν τὸ ἰσχνὸν δρυφορεῖν ζωήκασιν. Ἰδὼ γάρ, φησὶν, ἄγγελοι σεσῆλθον ἐξ διακόνουν αὐτῷ. ἰσάγγελον δὲ ἐξ ἡμᾶς σεδεκώμβα τῷ διαπότῃ πᾶν δυνατὸν· "ἀρίσωμεν ἀέρινοις, ἀγκοινάν ἐξ γῆ πλησιώτες ἀγγελικὸν, ταῖς ἀπτήτοις πᾶν ψυχῶν ἀπορῶμεν ἀγκάλαις,

℣ τῆς πεσούσης φύσεως ἀνορθωτὴν ἀγαπήσωμεν, ℣ τὸ κοινὸν δυσμενῆς ἐκνευρωτὴν ἀσπασώμεθα, διδοξασμένοι τὴν πίκτην δρυφορήσωμεν μνήμην, ἐπιμελῶς μὲν χαρᾶς πλήσαι τι, καὶ τὴν αἰσχύνην τοῦ κεφαλῆς καταπατῆσαι παμφώνοις ἐμελοποιήσωμεν τόμοις. Κύριον ℣ Θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ζ

Λογ. κγ. ΕΙΣ ΠΡΟΔΟΣΙΑΝ ΤΟΥ ΙΟΥΔΑ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟ πάθος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὴν ἁγίαν πεμπτήν.

Ex Ms. Regio Lut.

Τυχὸν τὴν ἐκκλησίαν ὁρῶ, σκυθρωπάζουσαν μορφὴν τὴν τοῦ κείνου ὑφ' ὃν παραδοθῆναι σημαίνουσαν. διπλοῦν γὰρ ὁ μισητὴν, καὶ φόνος ὁ καταισχυνάμενος, καὶ κριτὴς ὁ τῶν πάντων νεκρῶν καὶ ζώντων ἐφέτης. ὁ μὲν πρώτων διπλότερος, ἀφιλοχρήματός τε καὶ ἀπλοῦς· ὁ πρὸ μικροῦ μαθητὴς καὶ ἑταῖρος· ἀ δεσπότου, ἀπιστότατος φωτὸς ὁ ἀπόστολος, τῆς διαπύρου ὁ ὕλης αὐγμηφόρος, τῶν ἑνδεκα μαθητῶν ὁ δωδέκατος. καὶ τί μὴ λέγω τὸ ὄνομα, ἵνα μὴ πᾶσιν ἐπάγω τὸ ὕβρεως τοῖς Ματθ. κ. ιδ. ἀποστόλοις, ἀποκρύπτων ℣ αὐτόν; Πορδυλεύς, φησι, εἷς τῶν δώδεκα. τίς ὁ λεγόμενος Ἰούδας. καὶ ἄλλο, ἵνα μὴ ὁ ἀμαρτὼν ἀποκρύψῃ ℣ αὐτόν· εὐλόγως γὰρ τῶν ἀποστόλων καὶ ἑτέρῳ τῷ αὐτῷ κεκλημένῳ ὀνόματι. Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης, φησίν. Εἷς πορδυλεὺς τῶν δώδεκα. οὐκ ἔτι σὺν εἷς· εἷς γὰρ μᾶλλον ἑαυτῷ ℣ ἀχάριστος γέγονεν. οὐδὲ πορδυλεὺς τοῦς ἀρχιερεῖς εἶπε· Τί θέλετε μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; εἶπε μοι σὺ τοῦτο, Ἰούδα, τὸν τοῦ κόσμου διαπύστιον καὶ ἑαυτῷ διδάσκαλον εἰς πρᾶσιν προσδοκώμενος, τὴν ἀξίαν τοῦ μαθητοῦ σε ποίᾳ καταλιμπάνεις τιμῇ; τί δέσι κατόμαγκάς σε προδότην τοῦ ἑαυτῷ βασιλέως φρατύεσθαι; ἵνα πρεπίμησι εἶδες τῶν λοιπῶν συμμαθητῶν καθ' οὓς γινόμεθα, ἵνα τοιοῦτον τινὰ ἄρομεν βυλὴν ὑμῖν μηχανήσας; ὃς οἶδας πρὸς σὲ ὁ τοῦ ἑνδεκα ἀπόστολος τοῦ δι- Μαρκ. θ. λα. δασκάλου βοήσαντος, Εἴ τις θέλει σὸς ὑμᾶς εἶναι πρόσωπος, ἔστω πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων ἄσχετος. ἆρα δ' οὖν τοῦτο προῦπε, τινὰ σὴν βουλὴν ἀναστέλλων; καὶ ἀσχοινίσας σε τοῖς πρόσθεν ῥήθεισι, ἵνα μὴ σύνωσ ἕκαστος ἀδικῶν πόσῳ κακίων· καὶ σκυάσης τὸν δόλον; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐστὶν ἀρχὴ χρεμῷ ἐκτὸς τοῖς Ἰουδαίοις τὸ προδόσιαν δωρούμενος, ἀν' ὑπόλαβεν ἀν' ἄθεσπος, ὅτι ἄδικόν ἃ ὑποσᾶς, πρὸς τὸ ἀδικήσαντος ἐχάρησας ἄμυνον· ὃ γὰρ λέγει σι προφανῶς, τί μοι θέλετε δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν, δηλεῖ τὸ σὸν δολίευτα. Οἱ δ' ἔσης αὐτῷ τεταχότα ἀργύρια· καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν, ἵνα αὐτὸν παραδῷ. τί φράσῃς, Ἰούδα, τεταχότα συμφωνήσας ἀργύρια τὸν τῆς τοῦ ἀπιμήτου πρόσεως μὴ γλίτου; ἐξαριθμήσοι πρῶτοι, ἆρ' μόνῳ ᾧ λέγω ἐδημιούργησεν ἄρα, καὶ πότε λέγω [τὸν λόγον] παραδοῦναι μηδέτησον. ἐζήτει εὐκαιρίαν, ἵνα αὐτὸν παραδῷ. αὐτὸς τὸν χρόνους καὶ τὸν αἰῶνας Ματθ. κς. κ. ἐποίησε, καὶ κατ' ἐκείνην ἐζήτει καιρὸν τὸ ἑαυτῷ προδοσίας ἁρμόδιον Ὀψίας δ' ἡμέρας, αἰσχίστης μὲν τὸ δώδεκα μαθητῶν, καὶ ἑαθιόντων αὐτῶν εἶπεν· Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με· ὁ κατ' ἐμοῦ καὶ ὑμῶν αἰσληθὴς, καὶ μαθητὴς ἀ φυλάξας τὸν ἄγιον. καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξατο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος αὐτῶν, μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε; πόθεν ἐκεῖνο ὃ ῥηθὲν εἰς ἀκριβῆ τὸ ζωοδότου ἐρεύνησιν, οἷς καθαρὰ καὶ τῆς καρδίας κρύφια ἀπεκρίθη λέγων Ματθ. κς. κγ. ὁ Ἰησοῦς· ὁ πάντων ἐλάττων ὃ τὸ προδότην σκοφαντῆσι ἐγχείρημα; Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὸ τρυβλίον τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει. ἄκων ἀποδεικνύει αὐτὸν πρὸ τοῦ * * δράματος λέγει. καὶ μὴ θέλω, ὄνομα κεκτῆσθαι τοῦτο ἐμοῦ, ἕως ἂν εἴπῃ ἐφ' ὑμῶν καὶ ἀπ' αὐτοῦ κατ' ἐμοῦ μηνύματα. ἀποκριθεὶς δέ, φησιν, ὁ Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐ-

τὸν,

θυ, εἶπε· μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββεί; λέγει αὐτῷ, σὺ εἶπας. ἠλευθέρωσας τὸν ἔνδικα, τῶν ἀδίκων σε προκαθημένων τότε ἀθέων πολιτῶν. δίκην γὰρ ἄλλην ἐκτίσειν, ὧν μέλεις τοσαύτην φιλαργυρίας. Εὐθὺς οὖν αὐτῶν, φησὶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς ἄρτον, εὐλογήσας ἔκλασεν, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, καὶ εἶπε· λάβετε, φάγετε· τοῦτό ἐστι τὸ σῶμά μου. καὶ λαβὼν τὸ ποτήριον, εὐχαριστήσας ἔδωκε λέγων, λάβετε, πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· τοῦτο γάρ ἐστι τὸ αἷμά μου τὸ τῆς καινῆς διαθήκης, τὸ ὑπὲρ πολλῶν ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. λέγει δὲ αὐτῷ πέτρος· καὶ σύ, φησὶν, ὁ προδότης τῆς αἰωνίου μετέχου ζωῆς. καὶ ἐὰν μὲ ἐμμείνῃς σὺ αὐτῇ, καὶ τοῖς Ἰουδαίοις συγχαίρεται σοι σύμφωνα ἐὰν ἢ τὰ ἐμά· [μὴ] ἀπατεύσῃς ὁρμεῖν, ἵνα θεὸς ὁπαίσω διαπαντὸς πτωχεύσεις φιλάργυρον. ὁ δὲ τῆς διανοητικῆς βιασπλαγχίας μὴ ἀνασχόμενος, πρὸς Ἰουδαίους δραμὼν ἀγχι εἰς ἔργον δὲ μελετηθὲν κατεπείγετο. Καὶ ἰδού, φησὶν, Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα ἦλθε, καὶ μετ' αὐτοῦ ὁ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. ὁ δὲ προδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων· ὃν ἐὰν φιλήσω, αὐτός ἐστι, κρατήσατε αὐτὸν· τοῖς ἐμοῖς προσέχετε χείλεσι· ἄλλως γὰρ ὁ λύκος προδιδῷ οὐ δύναται. Καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ Ἰησοῦ εἶπεν αὐτῷ· χαῖρε, ῥαββεὶ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. ὦ φιλήματος, οἰκειωμένης εἰρήνης αἱρέσεως, μᾶλλον δὲ, φιλαληθοῦς εἰπεῖν, τοῦ κοσμικοῦ πολέμου καταλύσεως· καὶ εἰ μὴ τούτῳ ἀκολουθοῦσι σωτῆρι ὁ Ἰούδας τιμωρίαν ἐπάλμησεν. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, ἑταῖρε, ἐφ' ᾧ πάρει; ἐμοὶ δὲ φίλημα δέδωκας, σὺν πρεσβύταις τὰ ἀμφωτα πληρῶσαι. τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. ἀπῆλθε δὲ ὁ προδότης τῶν ἀποστόλων ἀλλότριος, καὶ ὁ τῆς ζωῆς ἀρχηγὸς τοῖς Ἰουδαίοις προσηνέχθη εἰς θάνατον· κατεσκυθρώθη γὰρ ἐξ, καὶ πάφος οἰκοδομεῖται εἰς ζωήν· ᾧ νεκροὶ ἐπαμείρονται, καὶ εἰς ᾅδου Ἰούδας πορεύεται· σωφρονεῖται μὴ λησῶν ὁ σωτήρ, καὶ πάντας καλῶς πρὸς μετάδοσιν. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΝΑΝΘΡΩΠΗΣΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Λογ. κδ.

Ἐμπάθειν τῷ Θεοῦ, καὶ ὑποφαίνειν, ὁ μελῳδὸς ἐμαρτύρησε Δαβίδ. οὐκ ἐξ οἰκείας φύσεως ἐμαρτύρατο, ἀλλ' ἐξ ἁγίου πνεύματος τοῦ Θεοῦ ἐκελάδησεν· οὐχ ἁπλῶς ἐμνημόνευσεν, ἀλλὰ καὶ σαφῶς ὁ Δαβὶδ ἐλιτάνευσεν· οὐκ ἀπὸ χλεύης μόνον ἐμέμνητο, ἀλλὰ καὶ ἡ καρδία εἰδίδαξεν· οὐκ ἐν νυκτὶ ἡ ἡμέρα ἐπελαθάνετο ὁ Δαβίδ, ἀλλὰ καὶ ταῦτα αἰτῷ καὶ πᾶσαι ὧραι ἐμέμνητο. καὶ ἵνα μάθῃς ὅτι ἀληθὴς καὶ οὐ ψευδὴς διήγησις ἐστὶν, ἀπ' αὐτῆς τῆς ἐγκεφάλου ἱστορίας τὰ μεγαλεῖα τοῦ ἁγίου πνεύματος πεγνώσῃ. Ἐμπάθειν τῷ Θεῷ, καὶ ὑποφαίνειν, εἶπεν ὁ Δαβίδ. καὶ θέλεις γνῶναι ἀληθῶς, ὅτι καὶ ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ ἐμέμνητο ὁ Δαβὶδ τοῦ Θεοῦ, καὶ μνημονεύων ὑποφαίνετο; μετὰ πολλῆς φιλοκαλίας πρόσεχε τὰ λεγόμενα. Ἐμπάθειν σοι ἐν νυκτὶ τὸ ὄνομά σου, Κύριε, καὶ μνησθῆσομαί σου ἐν πάσῃ ψυχῇ καὶ γλώσσῃ· Μεσονύκτιον ἐξεγειρόμην τοῦ ἐξομολογήσασθαί σοι, Κύριε· Ἐν τοῖς ὀρθρισμοῖς ἐμνήσθην σοῦ, καὶ ἐστέναξα, καὶ ἐμελετήθην· καὶ μεσημβρίας διηγήσομαι, καὶ ἀπαγγελῶ· Ὁ Θεός, ὁ Θεός μου πρός σε ὀρθρίζω. καὶ πάλιν, Τοῦ διαπέλλειν ὄπισθεν τὸ ἔλεός σου, καὶ τὴν ἀλήθειάν σου ἐν νυκτί. ὁρᾷς ὅτι οὐκ ἔστιν ὥρα ἀργή, ἐν ᾗ ἐπελαθάνετο; οὐκ ἐνθυμῇ, ἢ νυκτερινῇ. Εἶτα θέλεις μαθεῖν ἀληθῶς, ὅτι οὐχ ἁπλῶς ἐμνημόνευσε τοῦ Θεοῦ ὁ Δαβίδ, ἀλλὰ μετὰ ζωηρᾶς καρδίας, ἄκουε· Ἐκ βαθέων ἐκέκραξά σοι, Κύριε, Κύριε ἐξομολογήσομαί σοι ἐν εὐθύτητι καρδίας. καὶ ἵνα πασῶν τῶν ὡρῶν

Ex Mt. Regn. Laur. Ψαλ. οθ. γ.

Ματθ. κς κε.

Ματθ. κς. μζ

Ματθ. κς. ν.

Ψαλ. ριη. νθ.

Ψαλ. ριη. ξϛ.

Ψαλ. ξϛ. ζ.

Ψαλ. νδ. ιθ.

Ψαλ. ξϛ. α.

Ψαλ. ϛα. ϛ.

Ψαλ. ρκθ. α.

ρῶν" πέρας ἐπάγῃ ὁ Δαβίδ, εἶτα λέγει, Ὡς ἠγάπησα σου τὸν νόμον σου, Κύριε; ὅλην τὴν ἡμέραν μελέτη μού ἐστιν. ἰδοὺ ὡς ὅλην τὴν ἡμέραν μελετᾷ τὰ "λόγια Κυρίου & μεμνημένος τοῦ Θεοῦ" πρὸ ἑκάστου, ποίας ἀπέλαβε χάριτας ἀξίωμα· αὖρα "ὅτι γῆς καὶ ἀμοιβὰς ἠχλπώσατο; οἶμαι δὲ * αὐτὸν ἡ χειροτονία καὶ βασιλεύειν [ὑπηγάγεν]· ὧδε σὺν ἐχθροὺς ὑποπίπτοντα, καὶ τοὺς ἀλλοφύλους ὑπηκόους ὄντας· ὧδε τῆς ὑπηγείου βασιλείας τὴν πορφύραν φορέσαντα, καὶ ἐκείνης τὸ ὑψηλὸν βασιλείας τὴν δόξαν ἀπαστράψαντα· ὧδε τῆς "εὐφωνίας καὶ φωνὰς καὶ παλάμην ὑμνοῦντα [τὰ ἁγίου πνεύματος], καὶ τὴν πνευματικὴν σοφίας καὶ μύρμαρυγας καταγάσαντα. καὶ ταῦτα μὲν μείζονος ἐστὶ γραφοῦ. τούτων δὲ πάντων "ὁ κρείττων ἐκληρώσατο. ὡς γὰρ εἶδε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ζωηρῶς τῷ Θεῷ ᾠδὴν ὁ Δαβίδ" ὑμνοῦμενον ὅτι γῆς, λοιπὸν εἰς ὕψος * [τὸ ἅγιον πνεῦμα] ἐχώρησεν εἰς τραπέζειαν λέγει· Κύριε, ἐφ' ἑκάστῳ ὁ Δαβὶδ μνημονεύει σου, καὶ μνημοσύνων δίφρος ἦν· καὶ αὖθις αὐτὸ μανθάνει, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ λέγει· μανθάνει, Κύριε, τὸν Δαβίδ, καὶ πάσης τὴν τραπέζης αὐτοῦ. λοιπὸν ἀποκρίνεται ὁ φιλάνθρωπος Θεός· ὅτι ζωηρῶς καὶ ζωηρῶς μνημονεύει μου ὁ Δαβίδ. καὶ γὰρ ὅτι πάντων κηρύττω τὸν ἐμὸν τροπὸν ἐκεῖνος ἔλεγεν. ἀγαπῶ· τοὺς ἁγίους καὶ ἀγγέλους καὶ δοῦναι μοι μεγαλωσύνην [ὅτι τῆς γῆς]. τί λέγει; Ἦλθεν Δαβὶδ τὸν ὄλεθρόν μου, ἀνδράχθη τῷ καρδίᾳ μου, καὶ ἐταράχθη, ἐπορευόμην αὐτοὺς ὑψηλοὺς ὡς τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ τοὺς ἁγίους αὐτοῦ ὡς τὰς ἡμέρας τοῦ οὐρανοῦ. τοῦτο δὲ εἰκότως ἑαυτοῦ ἐδογμάτισεν ὁ Δαβίδ. ὁρᾷς ὅτι μέγα κέρδος τοῦ ἀγαθοῦ τὸ μνημονεύειν τοῦ Θεοῦ; ἐμνήσθην τοῦ Θεοῦ, εἶπεν ὁ Δαβίδ, καὶ ἐτύφθη ἡ καρδία μου. αἱ μὲν γὰρ ἄλλαι βλάσφημοι ἔξω τοῦ στόματος εἰσέρχονται, καὶ ἔξω τοῦ ἀφέδρωνος μεθοδεύονται· "ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ βλασφημία," ὡς πηγή, μυλλίρρυτα ῥήματα τὴν καρδίαν βλύζει, ὥστε λέγει & ἡδύνθη, Ὡς γλυκέα τῷ λάρυγξί μου τὰ λόγιά σου; ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου. ὁ γὰρ τοῦ Θεοῦ μνημονεύων πάντα τὰ ἀγαθὰ τῆς βλασφημίας ἔχει ἐν τῇ καρδίᾳ φωλεύοντα. ἐκεῖ πηγὴ βρύουσα ἀγαθά, ἐκεῖ μέλι καὶ κηρίον καὶ λύχνος ἀπόλυμνος· ἐκεῖ θησαυρὸς κρυπτόμενος τῆς ἁγίας πειλάδος. λοιπὸν ὁ πατὴρ καὶ ὁ υἱὸς καὶ τὸ ἅγιον πνεῦμα ἔρχονται, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ λαμβάνουσι, καὶ λοιπὸν οὐκ ἔτι γῆς αἰθέριος κατηξιώμενος, ἀλλ' ἀγγέλου θεοφορούμενος. ὅπου οὖν τοιαύτης χάριτος κατηξίωται ὁ δοῦλος, καὶ τοιαύτης βλασφημίας ἀπολαύσας ἠυφραίνετο ὁ Δαβίδ, καὶ ἡμεῖς τῆς τοῦ Θεοῦ βλασφημίας ἀπολαύοντες συνεχῶς μνημονεύσωμεν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τῶν αὐτῶν ἀγαθῶν ἀπολαύσωμεν· φέρε οὖν τῆς πλουσίας τοῦ σωτῆρος καὶ ἀρετῆς μεταλεύσωμεν, καὶ τὴν ὑπήλιον αὐτοῦ πρόνοιαν ὡς τὴν ἡλίου" πρωΐαν ὑμνήσωμεν· ὅπου ἤκουσε τῶν γλωττῶν τῶν ᾠδομένων Ἰουδαίων "βλασφημίας τὰ κίνδυνα, & ὅπου ἀπιστοῦσι καὶ χαφᾶς, ἃς δυσλύσεις δυσαγωνίσχουσι, καὶ δυσγωνίσχουσι δὲ μυστήριον. δὲ γὰρ ὅτι ἐκ πρόνοιαν ἐπέσχεν ὁ Κύριος, τὸ αὐτὸν σκανδαλίζονται, φησὶν, & ἄθλιοι καὶ παμπόνηροι. ὦ τῆς αἰσίας, ὦ τῶν ᾠδῶν φύσεως ᾠδομένων. ποία γραφή, ἢ ποῖος θεοφόρητος δὲ σαλπίζει τοῦ Κυρίου ταύτας καὶ χαρίτας; θεοῦ τὸν πρόνοιαν ὁ Σολομὼν ἐμακάρισεν, ὁ τῆς μεγάλης σοφίας ἰσόσχος, λέγων· Μακαρία ἡ χεὶρ ἡ ἁμίαντος, ἥτις οὐκ ἔγνω κοίτην τὸ ᾠδαπλώματος. χεῖρα γὰρ λέγει τοῦ τὸ ὑπισχνισθὲν δὲ πνεῦμα δὲ ἅγιον, καὶ τοῦ τὸ αἰθήσαι & ἄλλην. οὐκ ἔγνω κοίτην τὸ ᾠδαπλώματος, ὅτι μὴ αἰδρὸς δὲ ἐμίλησεν. ὅτι γὰρ ἤκουσε τῆς ἀμιάντου χείρας Ἡσαΐας ὁ τίμιος· βύθυς τοῦ σοφοῦ τὸ ῥητὸν ἐκσαργάνωσε, καὶ τῷ αὐτῷ ἐμαλώδησε· σύ, φησὶ, εἶπας χεῖρα ἀμίαντον, κἀγὼ λέγω, Εὐφράνθητι, χεῖρα ἡ δὲ τίκτουσα· ἕως γὰρ νῦν οὐκ ἔτικες· ἀπὸ τοῦ νῦν εὐφράνθητι, ὅτι οἱ οὐ χωρεῦσι & ἔρημοι, δίκαιαι * κατηξίωσαν. ὡς δὲ & δύο μάρτυρες ταῦτα ἐκήρυττον, ἐζήτουν καὶ ἄλλον ἕτερον μίξαι εἰς δὲ μυστήριον, ἵνα ἐπὶ τριῶν μαρτύρων σταθῇ " ἀσφαλὲς δὲ ζητούμενον. ὡς δὲ ταῦτα διεσωῶτο, ἐκήτησε δοῦναι Δαβὶδ τῆς μελῳδίας τὸ ῥήτορα, καὶ ὑπομιμήσκων αὐτὸν τὸ οἰκτιρμίας

τοῦ

a. Bασ. βʹ. ιδ. Ψαλ. σπ. κθ. Ψαλ. ρκδ. ιε. Σοφ. γ. ιγ. Ησ. νδ. α.

ζα μέλλεται. ὡς γὰρ ἤκουσε ὁ μυσήριον, σάλπιγξ φωνὴν ἀντιφώνησιν· ἰδοὺ ἐκάτεροι πρὸς τὴν ἑτέραν εἰρήκασι. Περὶ τί οὖν εἰρήκασι πρὸς τὴν ὸδὸν κύησιν; βούλεσθε νοῆσαι Ησαΐας ὁ Θεσβίτης, αἰνιττόμενος τοῖς ῥήμασιν· Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν. καὶ ὁ Σολομὼν ἐδίδαξε τέρασιν, Ἕξει καρπὸν ἐν ὀπισθοπῆ ψυχῶν. Ταῦτα ἀκούσας Δαβὶδ ἔφησε πρὸς ἀδοάς· ἰδοὺ εἰρήκασι ὅπου τέξεται· ἐν ποίῳ τόπῳ; ἐν πόλει, ἢ ἐν ἐρήμῳ, ἢ ἐν χώρᾳ; λέγουσι πρὸς ἀδοάς· σὺ πρὸ τοῦ τόπου ἢ τῆς πόλεως ἐρμήνευσον. πρὸ ἀστέρος γὰρ χάριτος ἠξίωσας. τότε Δαβὶδ, τῷ πνεύματος εἰπόντος αὐτῷ τὸν ἐργάτην μεγαλοφώνῳ κραυγῇ ἐσκιλίτευσε· ὑμῖν, φησὶ, τὸ κρυφῇ διατυποῦται· ἐγὼ ὑψηλῇ τῇ φωνῇ ἀνυμνήσω τὸν κύησιν. Ἰδοὺ ἠκούσαμεν αὐτὸν ἐν Εφραθᾶ, εὕρομεν αὐτὸν ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ δρυμοῦ. Ψαλ. ρλε. ε. ἢ Ζωὴς ὅτι τύπος τοῖς δόγμασιν, ὅπου βαθὺ τὸ αἴνιγμα; ἐζωγράφησεν· ἰδοὺ ἠκούσαμεν αὐτὸν ἐν Εφραθᾶ, εὕρομεν αὐτὸν ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ δρυμοῦ, τουτέστιν, ἐν Βηθλεέμ. Εφραθὰ γὰρ ὀνομάζεται. ἠκούσαμεν αὐτὸν ἐν Εφραθᾶ, ὅπου ἔγκυός ἐστιν. ἐκεῖ γὰρ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ, ὅτι ἔγκυός ἐστιν ἡ παρθένος. τότε γὰρ εὕρομεν αὐτὸν ἐν τοῖς πεδίοις τοῦ δρυμοῦ, εἰς τὸ σπήλαιον, ὅπου τὸ φῶς ἐφαίνετο. ὧδε ἠκούσαμεν αὐτὸν ἔγκυον, ὧδε ἐκεῖ λόγος ἀκολούθως ἐδοξάσθη. ἐκεῖ μητέρα τοῦ Κυρίου εὑρήκαμεν. ἰδοὺ ἐκ τῶν σῶν τεῦξις σοι προεφήτευσαν μάρτυρας τὸν δόξαν τῆς παρθένου κηρύττοντας· οὐχ ὅτι μόνον τούτοις εὑρήκαμεν (ἀπόστολος γὰρ ἀδὼν ἐν προφήταις εὐρακότες ἐλπίζουσι) ἀλλ' ὅτι πεισὼν μάρτυρων ἐστὶν ὁ δίκαιον. ἐγὼ γὰρ ὅτι τῶν πεισὼν οὐ πράκτεύω· ἀλλὰ ὁδὸς μείζονα πιστότατον μάρτυρα λέγοντα ψεύδεσθαι ὁ μυσήριον, ἢ ὁδὸς λόγος ἀποκυήσας τὸν παρθένον· ἢ τοῦτο ἀπόδειξον, ὅπως ἐρεῖς ὡς ἀνοήτων προσκύνησον· ἢ δεῦτε ἐν ἡμῖν σωτῆρα τὸ ζάφῳ καὶ σαρῷ κατεχόμενον, ἢ ἐγὼ σοι δείκνυω τὸ δεῖξαι τῷ παῖδι καθεζόμενον. οὐ γὰρ ἐξ ἀλλοφύλων, ἀλλ' ἐκ τῶ σῶ λαοῦ προσφέρω μάρτυρα λέγοντα· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου· πρὸς τὸν Ιουδαίων λέγω. οὐ γὰρ ἄλλος ἐστὶν ἐχθρὸς, εἰ μὴ ὁ σωτὴρ ἀρνούμενος. ἀλλ' ἐγὼ ἐάσας τὸν θεομαχὴν ζωναγωγὸν πρὸς τὸν θεόπνευστον ἐκκλησίαν ζωπέρωμεν. ἐρεῖ σοι εἶπεν Ιουδαῖος, εἶπε πῶς ἐλήμψεται ἡ παρθένος δίχα ἀνδρὸς, εἶπε αὐτῷ ἐκ σύ· πῶς ἔτεκε τὸν Εὔαν ὁ Αδὰμ δίχα γυναικός; πῶς ἔτεκεν ἡ παρθένος δίχα σπορᾶς; πῶς ἐξελώσθησεν ἡ γῆ δίχα σπέρματος; πῶς ἐλήμψεται ἡ παρθένος; πῶς ἔβρυσεν ἡ παρθένος τὸ ὕδωρ ἐκ ἀκροτόμως; πῶς ἔτεκεν ἡ παρθένος; εἶπε πῶς τῇ Ααρὼν ἡ ῥάβδος ἐβλάστησε; πῶς ἔτεκεν ἡ παρθένος; εἶπε πῶς ἐγκύησε τὸ μήλα; πῶς ἐπλησθύσετο ἡ ὑδρία; πῶς ἐκ τῆς ῥίζης Ιεσσαὶ ἐβλάστησε τὸ ἄνθος; πῶς Ελισαιέου τὸ ἔλαιον ἔβρυσεν εἰς τὸν κεράμεις; πῶς ἐλήμψεται ἡ παρθένος; εἶπε πῶς ὅτι Γεδεὼν ὁ πόκος ἀπέλυσε δρόσου; εἶπε πῶς ὅτι τῷ Σαμψὼν τὸ ὀστέον ἔβρυσε τὸ ὕδωρ; εἶπε πῶς ἐφύλαξεν ἡ κάμινος τοὺς παῖδας; εἶπε πῶς ὅτι Μαιωὶ ἀνήφθη ἡ πέτρα δίχα ὕλης; εἶπε πῶς ἐκαίετο ἡ βάτος, καὶ οὐ κατεκαίετο; εἶπε πῶς οὐ κατεφλέχθη Ηλίας ἐν τῷ ἅρματι τοῦ πυρὸς; εἶπε πῶς ὁ Μωϋσῆς εἰσῆλθεν εἰς τὸν γνόφον, καὶ πάλιν ἐξῆλθε; πῶς ἐλήμψεται ἡ παρθένος; πῶς Ησαΐας τὸ Κυρίου καθήμενον ὅτι θεοῦ ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου ἐθεάσατο; εἶπε πῶς Δανιὴλ ἐφανέρωσε τὸ κεκρυμμένον σὺν πιον τῷ Ναβουχοδονόσορ; πῶς Ιεζεκιὴλ ἐφ' ἅρματος χερουβὶμ καθήμενον εἶδε τὸν ἀόρατον; πῶς ἔτεκεν ἡ παρθένος; πῶς Ιερεμίας ἐκ μήτρας ἡγιάσθη προφήτης; εἶπε πῶς τὰ νεκρὰ τῶν προφήτων ὀστᾶ ἔζησαν νεκροὶ ἤγειραν τότε; εἶπε πῶς ἡ ἐρυθρὰ ἐπατεώθη ῥάδῳ; εἶπε πῶς ὁ Ιορδάνης ἀνεπόδισε τὸ ῥεῦμα; εἶπε πῶς τὰ δένδρα σὺν καρποὺς ἐγκυμονῆσι; εἶπε πῶς ἡ ἄμπελος φέρει τὸν βότρυν; εἶπε πῶς ἐλήμψεται ἡ νὺξ τὴν ἡμέραν; πῶς ἐλήμψεται ἡ παρθένος; εἶπε πῶς ὁ φωστὴρ τοῦ ἡλίου θερμαίνει τὸν κόσμον; εἶπε πῶς ὁ οὐρανὸς σὺν ἀστέρας ἐκφαίνει; καὶ ὅτι τούτων οὐσὶ μυσήρια ἄρρητα, κεκρυμμένα

Ησ. ζ. ιδ. Σοφ. γ. ιγ.

Ψαλ. ρμδ. α.

Δευτ. η. ιε.

Ψαλ. ρθ. α.

* * μβρα ϗ ἀκαταλήπτα σ᾽ ὑφηνοῖς. εἰ ταῦτά μοι ἐρμηνεύσῃς ὁ τῶν Ιουδαίων ἐκσκέπτωρ, οἶδα ὅτι καταλαμβάνεις τ᾽ τιμὴ κίνησιν τῆς πρ᾽ θείου. ἀλλὰ σὺ ὢν ὑτερος εἰ καὶ κείνων καὶ τούτων τῶν μυστηρίων· ἡμᾶς ὄ ϗ ταῦτα φιλοφρονούμθα, καὶ κείνα πιστεύομθ. ἑρμήνευσον σὺν προφήταις, τ βλέπει τῆς προθέσεως σου ῥήτορας. τεφανούσθω τὸ κήρυγμα. ὅσα ἐπόησε, ϗ ἔπαθε, ταῦτα ⓦ προλαβόντες προ τοσούτων χρόνων ἐζωγράφησαν. προφῆτος ἐκατθύμ Δαβίδ᾽· Κύριε, κλίνον οὐρανούς, ϗ κατάβηθι· ϗ ὁπτυχὼν τὰς αἰτήσεως θυαγγελίζεται καὶ λέγ᾽· Ελλιπεῖ οὐρανούς, ϗ κατέβη. ϗ ὁπῶ᾽ ὡς παιδίον εἶχε φανῆναι, λέγ᾽ Ησαΐας, Παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν. ὅτι ὄ ἤμελλεν ἆραι αὐτὸ ϗ φεύγ᾽ εἰς Αἴγυπτον, Ιδοὺ ὁ Κύριος καθηται ὅπι νεφέλης κούφης, τ ἥξει εἰς Αἴγυπτον, ϗ σιαθήσ᾽ τὰ χειροποίητα Αἰγύπτου. νεφέλιον κοῦφον εἰκότως ὁ λόγος τὸν πρόσω σκάλεσιν, ὅτι μὴ θεοποιοῦ σαρκὸς βαρὸς οὐκ ἐδύνατο. ὅτι ὄ ἤμελλεν ὁ Ιορδάνης βαπτίζεσθαι, λέγ᾽ Ιερεμίας· Πῶς ποτίσῃς τὸ φρύαγμα τοῦ Ιορδάνου; καὶ τί κατ᾽ εἶδος ἀριθμοῦμθ; φέρε δὴ ὅλας ὁμοῦ ταῖς προφητείαις εἰς ἕνα φωστῆρα Ζωγράφος. "ἰδοὺ τῆς ἑρμηνείας Γαβριὴλ" λέγ᾽, Ιδοὺ ἀποστέλλω ⓦ ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσ᾽ τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. ϗ πρὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀπάντησις ϗ τοῦ Βαπτιστοῦ Δαβὶδ λέγ᾽, Ελεος τ ἀλήθεια ζωλώτησαν· καὶ πρὸ τοῦ ἀσπασμοῦ τῆς Ελισάβετ πρὸς τὴν ἀγάπην ϗ ἀγάπὴν ϗτοτόκον, Δικαιοσύνη ϗ εἰρήνη κατφίλησαν. καὶ πάλιν πρὸ τοῦ Ιωαννου ϗ πρὸ τοῦ Κυρίου λέγ᾽· Αλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνέτειλεν, ϗ δικαιοσύνη ἐκ τοῦ οὐρανοῦ διέκυψε. ϗ πρὸ τ ἀποστόλων λέγει· Εγὼ εἶπα, θεοί ἐστε. ϗ πρὸ τ μαρτυρίας τ ἀνωθεν Δαβὶδ λέγ᾽· Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. καὶ πρὸ τῶν νοσούντων λέγ᾽· Απέστειλε ⓦ λόγον αὐτοῦ, ϗ ἰάσατο αὐτούς. ϗ πρὸ τῶν ἁμαρτωλῶν λέγ᾽· Αὐτὸς γὰρ ἁμαρτίας ἡμῶν φέρει· καὶ πρὸ τῶν ἐγκρύπτων νεκρῶν, Αναστήσονται ⓤ νεκροί· ϗ πρὸ τῶν καταχθονίων ψυχῶν, Καὶ ⓤ σὺ σκότει καθήμενοι, φῶς ἀνέτειλεν ὑμῖν. τ πρὸ τῆς Καϊάφα ϗ Ηρῴδου λέγ᾽· Αρχοντες λαοὶ συνήχθησαν ἐπὶ τὸ Θεοῦ Αβραάμ, ϗ πρὸ τοῦ Ιούδα, Ο ἐαθίων ἄρτους μου ἐμεγάλυνεν ἐπ᾽ ἐμὲ πέρισμόν· ϗ πρὸ τῆς συναγωγῆς τῶν Ιουδαίων ϗ ἀρχιερέων, Ηξει Κύριος εἰς κρίσιν μετὰ τῶν πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ· ϗ πρὸ τοῦ φωτός, Δοὺ τὶ ἐμβάλωμθ ξύλον εἰς ⓦ ἄρτον αὐτοῦ· ϗ πρὸ τοῦ λησοῦ τοῦ ἐκ δεξιῶν, Δεξιὰ Κυρίου ἐποίησε δύναμιν· ϗ πρὸ τοῦ ζάφου, Εἴντό με ὁ λαός μου ἐν λάκκῳ καταπάτου· καὶ πρὸ τοῦ τεφάνου τοῦ ἐξ ἀκανθῶν, Η ἄμπελός μου αὐτὴ βοτρύων ἀκάνθας ἐβλάστησε· καὶ πρὸ τοῦ πιερασθῆναι ὑπὸ τοῦ πονηροῦ, Ἐχθρὸς ὠνείδισε ⓦ Κύριον· καὶ πρὸ τοῦ κλινθῆναι ἐπὶ δεξιῶν του, Καὶ ὅπι ἐπὶ σοὶ ὀνειδισμοὶ κατέπεσαν ἐπ᾽ ἐμέ· καὶ πρὸ τῆς ταφῆς αὐτοῦ, Καὶ δώσουσι τοῖς πονηροῖς μνῆμα τὴν ταφὴν αὐτοῦ· καὶ πρὸ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου, Εξεγέρθητι, ἵνα τί ὑπνοῖς, Κύριε; καὶ πρὸ τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ, Ανέβη ὁ Θεὸς ἐν ἀλαλαγμῷ· καὶ πρὸ τῆς δώδεκα καθέδρας, Καθίσῃ ἐκ δεξιῶν μου. καὶ τί πολλὰ λέγω; ὅλας γὰρ ταῖς προφητείαις ὅσαι ⓤ ῥάβδοις ἐξαπίλλουσι ταῖς πρὸ τῆς χρίσεως τοῦ Χριστοῦ ἀδρομάσι. θέλεις γνῶναι "καλῆς ἰσορείας ἀσφάλειαν; ὅτι [πρὸ] τῶν κτίσιν ἀληθῶς ἡ παλαιὰ ἐζωγράφησε, ϗ τὰ ὧδε οἰκονομούμενα, ἐκ* σκιογραφούμενα; βλέπει μοι αὐτὸν ἐκ εἰς τὸν σκηνὸν τοῦ Αβραὰμ μετὰ δύο ἀγγέλων παραγινόμενον, ϗ ὧδε μετὰ δώδεκα μαθητῶν εἰς ⓦ οἶκον Ζακχαίου εἰσπορευόμενον· βλέπει μοι αὐτὸν ἐκ δύο ἀδελφοὺς εἰς ἱεροσυλίαν καλέσαντα, ϗ ὧδε δύο ἀδελφοὺς εἰς ἀποστολὴν ἐκλεξάμενον. Μωϋσῆς ϗ Ααρὼν σὺν τοῖς ἱερεῦσιν αὐτοῦ, ϗ Πέτρος καὶ Ανδρέας σὺν τοῖς ἀποστόλοις αὐτοῦ. βλέπει μοι αὐτὸν ἐκ ⓦ ὑπὸ τῆς χεῖρας παρὰ Ηλίου ἐπιρριπτόμενα, ϗ ὧδε τῆς χεῖρας ⓦ μονογενῆ δι᾽ ἑαυτοῦ ἐπιφερόμενα· ἐκ δὲ Ελισαίου ⓦ Νεεμὰν καθαριζόμενον, τ ὧδε δι᾽ ἑαυτοῦ ⓦ λεπρὸν" ἀπολύοντα· ἐκ τὸν Μαριὰμ ἀδελφὸν τῶν ἁγίων προφητῶν ἐμβοάζοντα, ϗ ὧδε τὸν αὐτὸν προσηγείσθαι ἀδελφῆς τῶν ἁγίων

ἀποστόλων

ἀποστόλων ἐποιμάσαντα· ἐκ δὲ τῶν προφητῶν πολλοὺς μεγαλύναντα, καὶ ὧδε Ⓦ ἀριθμὸν πλατυσμὸς διαγγελίας σημειούται. ἐκ δώδεκα προφήτας ἑπτὰς ἐτύπωσε, ὃ ὧδε δώδεκα Ⓦ ἀριθμὸν ἀποστόλους ἐκάλεσεν. ἐκ τοῖς μεγάλοις προφήταις ἐπαγρυπνεῖ δέδεικται, καὶ ὧδε τοῖς ἀποστόλοις ἑβδομήκοντα ** Θαδδαῖος ἐτύγχανε. τοίνυν ὁ θεοπάτωρ Ⓦ Αβγαρος. ἐκ Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυὴ τὸν βασιλέα τῆς Παλαιστίνης ἐπαίδευσεν, * * ὧδε Ἰησοῦς ὁ ἀληθινὸς Θεὸς τὸν βασιλέα τῆς οἰκουμένης ἐδόξασεν. ἐκ δώδεκα πηγὰς ὁ Ἐλὶμ βρύουσιν, ὧδε δώδεκα μαθητὰς ἐκ τοῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης βάσιμα πηγάζουσι. ἐκ ἑβδομήκοντα φοίνικας εὗρεν Ἠλείμ, ὧδε ἑβδομήκοντα μαθητὰς τῶν ἀποστόλων ἐδείξατο. ἐκ τὸ πικρωθὲν ὕδωρ ξύλον ἐγλύκανε, καὶ ὧδε τὸ πικρώτατον τῆς ἁμαρτίας εἰς γλυκασμὸν χαρισμάτων πηγὴν τοῦ σωτῆρος τὸ ξύλον μετέβαλε. ἐκ ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἡγιάσθη, ὧδε ἡ σκηνὴ τοῦ παναγίου ἐδοξάσθη. ἐκ Δαυὶδ ἐμελῴδησε τοὺς ὕμνους, ὃ ὧδε Παῦλος ἐκαλλιέπησε καὶ διδασκαλίας· ἐκ Ἠλίας ἐκ τῶν προφητῶν αἰετὸς ἐλέγετο πτερώτης, καὶ ὧδε ὑμεῖς Ἰωάννης ἐκ τῶν ἀποστόλων πτερώνες. ἐκ Ἠλίας ὁ τὰ ἅρματα ἐκάθησε τῷ πυρίνῳ, καὶ ὧδε Ἰωάννης ὅτι ὁ ζῆλος αἴτιος τοῦ Κυρίου. Ὁ γὰρ Θεὸς ἡμῶν πῦρ κατανάλισκον ἐστι. Εβρ. ιβ. κθ.
ἐκεῖ τῆς αἰωνίου ἐλπίδος μεγάλοι, ἔχοντες τὸ σωτῆρος ὃ ὄνομα, τῆς ἀοιδοῦ πειθοῦς δηλωτῆτις τὸν χαρακτῆρα. Ⓐ πεῖς ἅγιοι δυνατοί (οὐ γὰρ ἁπλῶς ἦσαν τῶν τυχόντων, οὐδὲ τῶν ἀγαθῶν) Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ἰωσεδὲκ ὁ μέγας ὁ ἱερεύων· ἔπειτα Ⓐ πεῖς ἀξιόπιστοι μάρτυρες τὸν ὑπερχρονίου σημείωσις τῆς ἁγίας πειθοῦς. ἔλκεται δὲ μὲν ἀληθῶς ἡ δίκαιος ὃ εἰς ἕτερα ἐκπεπόνησαν, εἰς σωτήριον πίστιν. οὐ γὰρ ἀφίσαμεν τὸ προφήτου λέγοντος, Ε- Αρμ. δ. ιε.
μπάλευ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὑφεράθευ, "ὅτι ἡ πολυάρετος σοφία ὁ τῆς ἄσμασιν ἀναπαύεται. Ἔξεγείρου, βορρᾶ, καὶ ἔρχου, νότε, διάπνευσον κῆπόν μου, καὶ ῥευσάτωσαν ἀρώματα. ἆρα τίς ἐστιν ὁ βορρᾶς, ἢ ὁ νότος; ἢ τίς ἐστιν ὁ κῆπος; ἢ τίνα ἐστὶ τὰ ἀρώματα τὰ ῥέοντα; ἐγὼ τοῦτο εἶμι, ὡς ἱερεμίου βύβλος ἡ γραφή, βορρᾶς εἶ τοῦ ἁγίου πνεύματος· νότος, τὸ σωτῆρος τοῦ κόσμου· φυτὰ, οἱ ἅγιοι μάρτυρες καὶ ἀπόστολοι· πηγὴν ἄρδευσαν τὸν κῆπον, ὃ βαπτίσμα τοῦ σωτῆρος· φύλακα τοῦ κήπου, τὸν σταυρὸν τοῦ σφεγγίδα· ἀρώματα εἶναι, ἐστὶ ἰάματα καὶ ἐστὶ χαρίσματα τοῦ σωτῆρος. τοῦτο οὖν ἐστι, ἀξιοπίστου βορρᾶ, τουτέστιν, ἡ πνοὴ τοῦ ἐκ τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἔρχου νότε, διέρχου, Χριστὲ, ἐκ τοῦ ὄρους ἀπὸ μεσημβρίας, καὶ ἐκπνεύσατε εἰς τὸν ἅγιον πνεῦμα· διάπνευσον εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἀξιόπιστοι ἔστωσαν ἅγιοι μάρτυρες, καὶ ἀπόστολοι, καὶ ῥευσάτωσαν τὰ ἀρώματα ὅπως ἔστωσαν ἀδιάφθοροι καὶ πολυμερῆ. ἔστω τὰ ἀρώματα εἰς ἀφέσεως πήγνυται χαρίσματος, καὶ εἰς τοὺς ἀσθενοῦντας ὑγείας τὰ ἰάματα, τοῖς πεπληγμένοις ἐπιτροφῆς ἔλεγχος, τοῖς αἰχμαλώτοις λυτρωτὴς, τοῖς δικαίοις βοήθημα. πῶς οὖν ἐπαξίως ὑμνήσωμεν τῶν ἰαμάτων τὰ ἰάματα; τίνι ζωοποιοῦντι ἐλπίδα; τίνι ὑπάρχοντι ζωῆς; τίνι ὑγείαν σωτηρίαν; πῶς ἐμβλέπει κόσμῳ, ὅτι ἔστω ἔρρεον τὰ ἀρώματα; πῶς ἡ πάλαι ἡ γῆ ἔφερε τὰ ἴδια δυσιάματα; καὶ ὃ διαστήμα μὴ φύσεως προσφέρουσα ἔλεει· σύ, φησι, δίκαιον, πρόσχες τὰ ὑρώια ἀρώματα, καὶ τὰ ὑπάρχοντα τῶν δυσιαμάτων προσφέρω τῇ ἀληθείᾳ. σὺ δίκαιον, μνείζεις μοι πάντα τοῖς ἁγίοις σου καὶ πολυαγαπήτοις ἔχεσι, κἀγὼ μύρα σκιρτῶσα προσφέρω σοι. εἰ τοῦ ἀμφοτέρους τοὺς τοῖς ἅπασι θεοφρονοῦσι ἡ γῆ προσέτι ζωοδότην ἅπασαν κτίσιν ἴδοι· δεῦτε, ζωοποιηθῆτε πάντες Ⓐ ἐγγενοί μου, καὶ ἴδετε ὅτι γῆς τὸν ὑρανοῖς δεξαζόμενον· δεῦτε, βλέπετε ὃν ἀγγέλων χεροὶ βαστάζουσιν, τὸν ὅτι τῶν χερουβὶμ καθεζόμενον· δεῦτε, ἴδετε γαστρὶ παρθένου χωρούμενον, καὶ ἐν σπαργάνοις μὴ χωρούμενον· δεῦτε, ἴδετε σῶμα μὴ ἐξ ὀφθαλμῶν λαμβάνοντα, τὰ πάντα ὁρῶντα ὀφθαλμοῖς· δεῦτε, ἴδετε διδασκάλου παιδευόμενον, τὸν διδασκάλων παιδευτὴν· δεῦτε, ἴδετε ἐπὶ ἀνθρώπων πρόσωπον θεάσασθαι, τὸν ὑπὸ ἀγγέλων δεξαζόμενον.

λθυσι· δεῦτε, ἴδητε εἰς τ̃ οἶκον Ζαχαΐου εἰσερχόμενον, τ̃ ὑπεράνω τ̃ ὑρανῶν καθεζόμενον· δεῦτε, βλέπετε μ τ̃ Χαλδαίας δξαλεγόμενον τ̃ ἐπὶ τ̃ χερουβικῆς λειτουργίας αἰνιττόμενον· δεῦτε, ἴδητε ἐπὶ γυναικὸς ἁμάρτωλον σωτερχόμενον ⓦ ἐν δόξῃ τ̃ πατρὸς καθεζόμενον· δεῦτε, ἴδητε ⓦ ἐπὶ τ̃ ἀσθενούσης γυναικὸς τοῖς χαμαικέδοις ψαυόμενον, ⓦ ἐπὶ τ̃ ἀσωμάτου φύσεως τ̃ν δυνάμεων προσκυνούμενον· δεῦτε, ἴδητε ἡμιπλήντα ὡς ἄνθρωπον, τ̃ ἐπ' ἀρχοντα τ̃ν ἀγγέλων πομπεύοντα· δεῦτε, ἴδητε πταίζοντα ⓦ πρὸς καταβολῆς κόσμου ἐπ' ἀρχοντα· δεῦτε, ἴδητε ἐπὶ χειρέων πιεραζόμενον, ⓦ ἐπὶ ἀγγέλων δορυφορούμενον· δεῦτε, ὅλα τὰ κτίσματα ⓦ κτίσαντα βλέποντα· καὶ ὡς ἔστι ἡ ζωὴ ὅτι γῆς, πόντες ζήσατε· δεῦτε, πόντες θεοφορηθῆτε· δεῦτε, μικροὶ μ τ̃ν μεγάλων ζωνέλθετε, ⓐ πέντες μ τ̃ν πλουσίων, ⓐ δοῦλοι μ τ̃ν κυρίων, ⓐ ἁμάρτωλοι μ τ̃ν δικαίων, ζαὶ ἑρπετὰ καὶ τὰ τετράποδα μ τ̃ν πετεινῶν, καὶ βλέπετε ⓦ τὸν ζωὸν χειροτάμενον. ⓐ χαρὰ τ̃ χάμηλος ἐν τ̃ φθινοπώρου ἀλλάγητι, καὶ ὡς φύσει καρποφορήσατε, καὶ ζαὶ ὀπὶ καρπίας ἑαυτ̃ν προσκομίσατε τ̃ν ἐγκυμόσαντα ὑμᾶς ὸν καρπόν. πόρρω ποιήσατε, καὶ μυρίσατε τ̃ θειότητα. ἢ τὰ ὑμέτερα προσαγάγητε θυσιάματα, ἢ πρ̃ ἐκείνην τυγήσατε ζαὶ ὁλοκαυτώματα. ὡς ὃ ὸ πᾶσι τούτοις πρ̃ωρέχθη τοῖς ἐκλογεῖσι ἡ γ̃ῆ, ἰδοὺ πόντα, καθὼς εἶπε, ζωνέστεχεν, καὶ οἱ ἔρημοι τόποι ἐκλάμψουσιν, καὶ πολλὴν ὠδὴν ἐδιξάμενο· ἵνα τὴν προφητείαν Ησαΐου τελέσωσι τὴν μελῳδήσασαν· Αγαλλιάσθω ἡ ἔρημος, καὶ αὐλείτω ὡς κρίνον, καὶ ὐλοχαρήσει καὶ ὠδιάσει τὰ ἔρημα τ̃ Ιορδάνου. τούτων οὕτω προτεθυμῶν καλῶς, λοιπὸν καὶ ἡ θάλασσα αὐτὴ ἐπιθύμησε τ̃ς ὠδῆς ἀπολαῦσαι, καὶ ἤρξατο δημοσίᾳ ἑαυτ̃, καὶ τ̃ γ̃ῇ λέγουσα ἀντέβαλλεν· καί μοι λοιπὸν τ̃ Κύριον ὕδατι χώρησον. μὴ γὰρ μίαν σός ἐστιν ὁ δεσπότης, ὅτι ὅλης αὐτὸ προσδέχε τ̃ θειότητος τὸν χεῖρα, ὥστε χάλεσον αὐτὸν ἐλθεῖν πρὸς μέ· μήποτε ἐγὼ ἐρχομένου πρὸς αὐτόν, ὅλον σε ἐκλαφίσω ὃ προσωπον. Εἰ μὴ γὰρ ἐπίγνωσι αὐτόν, καὶ ἐδιδάκει ⓦ ἐμὲ σφηκίσαντα καὶ πιδήσαντα ἀλύτοις δεσμοῖς, πάλαι ἂν ἐλθοῦσα ἔκαμψά σε τὰ πέρατα. ἢ οὐκ ἔγνως, ὅτι προτιμότερα ὲ προσφιλέστερα σε κεχώρηκα; πρὸ τ̃ γὰρ σε Φαντῶναι, ἐγὼ σὲ τ̃ς ἀβύσσους ἐχώρουν. ἀπόδος μοι ⓦ δικαστὰ τὸν ⓦ ἰδεῖν, καθὼς ὁ προφήτης εἶπεν, Οτι αὐτ̃ ὅστιν ἡ θάλασσα, καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτὸν· καὶ τότε ἐπήγαγε, ὲ τὸν ξηρὸν αἱ χεῖρες αὐτ̃ ἔπλασαν. σὺ οὖν ὕστερον ἐπλάσθης. ἔξηραμμένη, μήτηρ κονιορτ̃, ἀκόρεστε, καὶ πάφ ἐνεκρῶν αἱμ̃, δολίων καὶ ἁμαρτημάτων οἶκος, ἵνα τυραννῆς τὸν προσδυπόδα σε, καὶ μόνη κατέχῃς ⓦ Κύριον; ἀπόδος μοι λοιπὸν αὐτὸν, ἵνα πληρωθῇ τὸ Εἰρημένον, Εν τῇ θαλάσσῃ αἱ ὁδοί σε· ἀπόδος μοι ⓦ ἰδεῖν πλαστουργὸν, ἵνα καὶ ὸν ἐμοὶς κόλποις πληρώσῃ τὸ χωρίν. καὶ οὕτω ζωνεχώρουν ὡς τ̃ς θαλάσσης ἡ γ̃ῆ, ὃ αὐτ̃ νάματι, κοσμοφυσῶσα ἐπόμπευε λέγουσα· μή γὰρ σε χείρων ἐπ' ἀρχω, ἐρημωθῇ, καὶ καθαιρωμένη, καὶ ἀχρεωμένη, καὶ ἀσατῦσα, καὶ συρίζουσα, ὀπὶ κεφρύπτῃ, ὲ χαλεραὶς πάσαις ἰοβολίαις, καὶ ἀχρειωμένη βίου, ἀλμυρεσιάματι, καὶ δυσοδόχητι, πορείας ἀνεπίβατα, καὶ παγίδος σύμφυλε, πτερυγίμητι τοῖς λαίλαψιν· εἰ οἶδα, ὡς σὺ ἔφης, προτιμότερα [ⓦ εἶ], ὲ σὲ σὺ ὥστον ἂν ἐσκήνωσε ὁ δεσπότης. πῶ ὃ ὲκ τούτου φαίνεταί μοι ὸ ἀξίωμα, ὅτι σὺ ἐπ' ἀρχω ἐπῆρέχουσα, ὅτι ὲ ἐμοὶ πρ̃ωτον ζαὶ αἰχμῆς ἀπέλυσε τ̃ θειότητος. ζοσυπὸν σε προτιμότερα καθέστηκα, ὅσῳ ἐγὼ μήτηρ λόγου θεόπτου, ὲ σὺ ἑρπετ̃ν· ἐγὼ τ̃ ἁγίας πλ̃ήθους μήτηρ εἰμί, ἧπερ ⓦ δεσπότην ἀξίωσε· σὺ ὃ τ̃ πατρὸς δράκοντος, ὅστις ἐμπαίζει ζαὶ ζωά σε. ἐγὼ εἰμὶ μήτηρ πρ̃ωφητ̃ν, καὶ ἀπόστολον, καὶ ἁγίων ἀνδρῶν· σὺ ὃ ἀγελείων καὶ πορνῶν μήτηρ ἑρπετ̃ν, καὶ δυσπλοσιώτων θλοερά. ἐγὼ πρ̃ωφάνησα καὶ ὀπὸκαρπος ἔχουσα λόγου ἐν ἐμοὶ σώματι· σὺ ὃ ἀνίμους καὶ λιμφάδας καὶ ἀταξίας. εἰ ὧν ὸν ἐμοὶ τ̃ κατέχῃ τ̃ Κύριον, ὃν δὲ παρεληλύθαμεν αὐτὸν πρὸς σὲ πρ̃ωχώρησα. ὡς ὃ, τ̃ πανικαλὰ ἀντιπροσωπίστων τ̃ στοιχείων τοῖς νόμοις, ὁ πάντα πληρῶν, καὶ πάντα εἰκονομῶν Κύριος πρὸς αὐτὸν τ̃ θαλάσσαν πρ̃ωχώρησε,

Ιν. αὐτὸν

8

10

15

Ησ. λε. α.

20

25

Ψαλ. ζθ'. ι.

30

Ψαλ. οτ'. ιθ.

35

40

νεσι, τοῖς ἀγίοις ἰσχυσι δοξάσαι καὶ τιμῆσαι τὴν ὑδάτων τὸν πάντων βουλόμενος, λοιπὸν ἡ θάλασσα τὸν κάλπους ἀπλώσασα μὴ πολλῆς χαρᾶς τὸν Κύριον ἐπεδέξατο λέγουσα· δῶ τε πάντα τὰ ζῶα τὰ μικρὰ μὴ τὴν μεγάλων, ὡς ἀλλήλοις τὰ ὑπὸ βάθεσι, ἐπαναπλεύσατε ⁂ δὲ δεχῆς ὑμᾶς ὁ δεσπόσαντα, καὶ ὃ ζητεῖτε εὑρήσετε. πάντα τὰ ἐναντία τὴν χειμῶνος φιλοσοφήσατε πάθηματα, ἡ τὴν πρόοτος φέξατε τὸν θαύματα. πᾶσαι αἱ καταιγίδες, θαύλασσαι, ἠσυχάσατε τὴν δυναστείας ὁ μεγέθος· πόντος ⁂ ἀέριοι ἡ χειμῶνες συσάλητε, ἡ πάντα τὰ κύματα ἠρεμήσατε, καὶ γαλήνιάσατε, καὶ ⁂ Κύριον τὴς ζωῆς καὶ τὸ θανάτυ μὴ χαρᾶς ἐπαναδέξασθε. ὡς δυναστεύομαι σήμερον, ὅτι πάλαι τὸν ἐγὼ ὅτι τὸν Κύριον· μεγαλυνθήτω ὑπὸ σήμερον, ὅτι χαρᾶσα ἐγνώμην καθέδρα, ἡ στεφανίς τις ἐδόθας αὐτῷ· ὅτι τὸ σκῆ καθεζόμενον ὧδε ἐγὼ βαδίζοντα· τὸ ὅτι σφενδόνην ἀέριον ἐστὶ ἄνθρωπος, ὃ τὸ πίστις ἔχω τὸ ἀλλόμενον· τὸ ἐπάνω τοσύτων ὑψηλῶν ἡ μετεώρων τερετίσματων ὑψούμενον, ὅτι τὴς ἐμὴς ἀγάπης ὁ χάρις τῦτο ἐγὼ πιζεύοντα. νῦν οὐκέτι περάσω τὸν θάλασσα, ἀλλὰ κολυμβήθρα ὑδάτος· νῦν ἐγνώμην λύχνος, σφόδρα ἀγαπήσας ὑδάτος· νῦν ἐγνώμην πηγὴ ἁίματος βρύουσα· νῦν ἐγνώμην πόλις ἀκτῖνας αὐγάζυσα· νῦν ἐγνώμην ὑδάτος μαργαρίτας ἀποβάλλων, οὐ τὰ τὴς φύσεως ἐπανοβάλλυσα, ἀλλὰ τὰ μάτια τὴς χάριτος βρύουσα. ὡς ἡ πᾶσα κτίσις ἠναλλετο, ὁμῶ ἡ γῆ ἐβόα ἐπὶ τὸν ὑδάτος ἐφαιδρύνοντο χάριτι. ⁂ γὰρ πόλεμοι ἐπέτρεφον, ⁂ ἀνθρωποκτονίαι μετενόουν, ⁂ ἀσεβεῖς βύσιβοῦν, ⁂ τοσοῦτοι ὑγίειαν μετελάμβανον, ⁂ νεκροὶ εἰς ζωὴν ἠργάζοντο, ⁂ ζῶντες εἰς θεότητος προέβαινον. ὡς ἡ ⁂ δαίμονες ἐδιώκοντο, ἡ ἡ νόσος ἐμαράνετο, ἡ ὁ θάνατος κατῃσχύνετο, λοιπὸν ἡ ⁂ τὸ τὴς ᾅδυ ἐπὶ τὸν ἐχθρὸν κατηχούμενοι ἀκολύθως τοῖς αὐτὸ δοξάζομεν, ἐδοῦ τὸν δόξαν ἐπαυόμενοι, ἡ λυθῆναι τὴν δυσμῶν ἱκέτευον. ὡς ἡ εἶδεν ὁ τὴς ἀπωλείας προφήτης ὁ ἀρχὴν τὸ σκότους ἡ ὦδε αὐτὸν καταρξάμενα, ἡ ἕτοιμον παρῆσαν τὰ τὸ ᾅδυ βασίλεια, πρὸς τὸν ἐκῆ φερυσφώτας ὁ ποιητὴς ἠτομόλησαι δαίμονας λέγων· ὅτι ἐπανω καὶ τὰ τὴς γῆς ἔρχεται ὁ ἐπανω κάτω τὸ ᾅδυ ⁂ σωφερήσας, τὰ πύλας τὰ ἔρχεται συλλῦσαι, ὃ αἰχμαλωτῦσαι ἡμῶν τὰ παμφάγα τὰ ᾅδηλα. ἀποκριθέντες ἡ λέγουσι πρὸς αὐτὸν ⁂ ἀλάστορες· ὃ τὶς ὅστι σὺ ἰσχυρότερος; πρὸς ἔλεγας, οὐκ ἔστι μὴ δυνατώτερος ὁ ἐμοὶ ἀμύτητα πατόμενος; τίνων ἐδειλίασας πρὸς σκεύη λαφύσσοντα; τίνας πτέρυσιν πολεμῆσαι; ἀλάστορι, ἡ βύρσεις αὐτὸν κτῆ πάντα πεπώμενοι. ὁ ἡ, ἐπέρασά, φησι, ὃ ἐδοκίμασα, ἡ πάντοθεν μὴ τὰς δυναστείας σκεπάτησον· εἰς τὸν ἔρημον αὐτὸν ἐπολέμησα, ἡ ἔρημοι μὲ πάντοθεν ἀπέδειξεν· ὅτι πρὸς τὸν μηδὲν τὰς αὐτὸν ἴσχυσα. τὸν αὐτὸν γὰρ δόξαν καὶ κείνοις ὑπάρχει. ⁂ ἡ πρὸς αὐτὸν· τίνες εἰσὶν ἐσωθεν, καὶ τὰς χάλκας πύλας ἀπέκλεισεν, ὃ τὸν σιδηρᾶς μοχλὸς καταρρῶλίδα, ἡ τὰ βέλη ἡμῶν ὑπερπίσωμεν. ταῦτα ἡ τὰ τοιαῦτα χαλάσοντων τὴν κοπρῶν, ἰδοῦ δὴ ἡ ὁ Κύριος μὴ πυροφόρων γραῶν ἀδρανῶν· Ἀνοίξατε μοι πύλας ⁂ τὴν δαιμόνων ἀρχοντες· εἰσελθὼν Ψαλ. κδ. ζ.
σεται γὰρ ὁ βασιλεὺς τὴς δόξης· ⁂ ἡ ἐνδοθεν ἐπανω ἀρχοντες ἐπάλμων, ἡ ἀποκριθέντες, τίς Ψαλ. κδ. η.
ὅστι τοῦτ ὁ βασιλεὺς τὴς δόξης; Κύριος χραταιὸς καὶ δυνατὸς ὁ πολέμων. ὁ ἡ γραπτὴς τὴν δαιμόνων ἔλεγξιν αὐτοὺς ἐνδοθεν· οὐκ εἶπον υἱοῖ ὅτι χραταιὸς ὅστι ἡ δυνατὸς ὁ πολέμων, ὃ ἰσχυρὸς ὁ ἰσχύι; ⁂ ἡ ἀγγέλοι ἐπαυόμενοι ἀράτε πύλας, ταρὶ αὐτὰς ζωντελῆσωμεν, ἡ τὸν μοχλοὺς καταζώσωμεν· μετ εἰρήνης ἀνοίξατε, ταρὶ μετ ὀργῆς εἰσελθωμεν. ἀράτε πύλας ⁂ ἄρχοντες τὴν ᾅδυ, ἡ εἰσελθέτω ὁ βασιλεὺς τὴς δόξης. ⁂ δὲ θέλω στενεχωρῆσαι ὡς ἀμφιβόλου ῥήματι, τίς ὅστι τοῦτ ὁ βασιλεὺς τὴς δόξης; αὐτοὶ ἀπεκρήναντο, Κύριος ὅστι τὴν δυνάμεων, τὴν ἄνω καὶ τὴν κάτω διεκόσμης. ἡ ὡς ἑταιρίζοι μὴ ἀνοίξοντες ἔμοι" παιδολύομαι, ἡ μάτην τὴς θύρας εὐθέως ἀνέπαλιν ζωντελῆσαι, καὶ ⁂ μοχλοὶ καταζήσαι, ἡ ἐπληρώθη τὴς προφητείας ὁ κήρυγμα· ὁ πρὸ τοσούτων χρόνων

Ψαλ. ρς. ιε. σαλπιζόμθοι, ἵνα Σιὼν τειχίσθ τὰς πόλεις Ἰούδα. Εἶτα ἐν ἀπειλῇ ἡμόμθοι τῆς λοιδορίας ἐρχόπαι, εἶπαι· ἄρομαι, ἔχοντες τὰ βέλη ἐν ταῖς ῥομφαίαις, ἐφορμήσωμθ αὐτῷ· ὁ δὲ τὰς πόλεις συγκλείσας, καὶ εἰρήνην Σιὼν τειχίσθ, καὶ ἐμπλήρωσι τὰς δύο χηρευούσας προφητείας· Κύριος Σιὼν τειχίζων πολίτας, Κύριος ὁμόνοια

Ψαλ. οα. γ. αὐτῷ. Εἶτ' Σιὼν τειχίσθ καὶ κατὰ τὴν τάξιν, ὅπλοις ἐν ῥομφαίᾳ καὶ πολίταις· ὡς ἂν εἶδόν ἐν καταλύσει τὸ φῶς τῆς αἰδίου ζωῆς, ἀφεδόσαι λέγοντες· Φωνῇ μου πρὸς τὸν

Ψαλ. οα. δ. ὄρεα ἐκάλεσα τὰ τοῦ ἄδου στρώματα. εἶτα εἰρήθησαι πάντες ἐν ἀσυλίᾳ τῇ καρδίᾳ, τουτέστι, ἐξέστησαι ἐν ἀγελαίοις ἀρχηγοῖς· Ὑπνώσαι ὕπνον αὐτῶν, καὶ οὐχ εὗρον οὐδέν. ἀπεστερήθησαν γὰρ ἀπὸ τοῦ Κυρίου, καὶ ἃ εἶχον ἐν ταῖς χερσὶ αὐτῶν ἀπώλεσαι, καὶ οὐχ εὗρον οὐδέν. Ἀπὸ ἐπιτιμήσεώς σου, ὁ Θεὸς Ιακὼβ, ἐνύσ ἄρμα καὶ ἐπιβεβηκότες τοῖς ἵπποις. ἵπποις λέγ τὰς ψυχὰς τῆς κατηχουμένων, καὶ ἐπιβάτας τοὺς πονηροὺς δαίμονας, δαίμονας τοὺς ἀνελεημόνως παιδεύοντας τὰς τῶν ἀθέων ψυχάς. οὓς ἄρμα καὶ ἀπεστερήθησαν. τότε ὡς εἶδον τὴν ψυχὴν τὴν σωτηρίαν, καὶ τὴν ἰδίαν ἀπώλειαν, τὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν, καὶ τὴν ἑαυτῶν δουλείαν· αὐτοὺς ἀπολυομένους, καὶ ἑαυτοὺς ἀλύτοις δεσμοῖς κατηχουμένους, ἀφεδόσαι μὴ ἰσχυρᾶς κεκτῆσθ· σὺ φοβερὸς εἶ, καὶ τίς ἀντιστήσεταί σοι τῇ πρόσωπον; [μισητοὺς τὰς ψυχὰς] ἐκ τῆς ὀργῆς ἐπέστησας κρίσιν ἐφ' ἡμᾶς δικαίαν. καὶ γὰρ

Ιωὴλ. β. ιγ. ἐκείνομθ δικαίως. ἀλλὰ τῶν κρεμμύδων, ἀλλὰ τῶν φακῶν καὶ τυγχάνομθ. Ἀνίλεως γὰρ ἡ κρίσις ᾧ μὴ ποιήσαν τι ἔλεον. καὶ τίλλουσι αὐτοὺς αἱ τὰ ἁμάρτια τοῦ ἄδου, ἐκ τοῦ σώματος δρακόντων κολαζομένους, δήσασ αὐτοὺς δεσμοῖς ἀλύτοις. λαβοὶ γὰρ τὰς ψυχὰς πᾶσας ζωῆς

Ισ. ξζ. ια. ὁ Κύριος, καὶ τὴν προφητείαν Ιερεμίου ἐπλήρωσι· Σιωπήσαι πάρεδρος αὐτοῦ οὐκ ἔτιτεν. ἀς γὰρ ὁ ἐχθρὸς κατήχηθ εἰς ᾅδου, ταύτας ὁ Κύριος ζωοποίησε· ἃς οὐκ ἔπεισεν ὁ Διάβολος, μᾶλλον διεσκόρπισε, ταύτας σωσήχθ ὁ Χριστός. καὶ ἀσπασι, εἶπεν ὁ Κύριος, καὶ φάλ-

Ισ. ξ. ε. λωμθ εἰς τὰ ὑράνια. τῶν γὰρ ὅλων γέγονε πληρωτὴς τῆς προφητείας ὁ αἴτιγμα, Ἀνάστα, καὶ ἀναλωμθ εἰς ὃ ὄρος, τουτέστι, εἰς τὸν ὑπερκόσιον Ιερουσαλήμ. αἱ κάτω πύλαι ἰσάζησαι, μᾶλλον δὲ ζωοποιήσαι· ἀνάγκη λοιπὸν ἀνοιχθῆναι καὶ τὰς ἄνω πύλας τοῦ ὑπερκοσίου, καὶ γὰρ καὶ τὰς ἄνω πυλωροὶ ἀγγελικῶπες ἀνοίγουσι. ὡς γὰρ κατῆλθον, οὐκ ἐγίνωσαν· ἀλλὰ τῶν ἀνερχομένων αὐτοὺς οὐκ ἐγνώρισαν, καὶ τίνος πρωτείου ἐπιτυχόντες (εἶχε γὰρ μὴ ἐκεῖ τὰς ψυχὰς ὁ Κύριος, ἃς ἐλυτρώσατο, καὶ ἁγίζει, μᾶλλον δὲ μαθητεύει) λέγοντες· τίς ἐστιν ὁ μὴ τοσαύτης προσδοκίας ἐρχόμενος; ἀλλὰ παραχαλάσατε ἄγγελοι ἐσήμηνον τῆς θεότητος τὸ ἀξίωμα· ἀλλὰ οὐκ ἐπείγοντο, ἀγνοίᾳ πεπλανημένοι. εἰ δὲ ὁ Κύριος ἐστὶν ἀνερχόμενος, πῶς οὐκ ἐγνωρίσθ ἄνω ἐρχόμενος; μὴ γὰρ ἐν ἄλλοτε ἐν κατάβασι, καὶ τὸν χιτῶνα διεπάξαν ὅτι τῦ Νῶε; ὅτι τῦ Αβραὰμ εἰς τὸν σκηνὰς παρεμένετο, ὅτι τῦ Ιακὼβ ἐν τῇ κλίμακι, ὅτι τῦ Ἰὼβ ἀλλὰ λαίλαπος καὶ νέφους ὁμίλησι, ὅτι τῦ Μωϋσέως εἰς τὸ ὄρος Σινᾶ, ὅτι Ἰησοῦ εἰς Ιεριχὼ, ὅτι Ηλία εἰς τὸ πνεῦμα· καὶ οὐκ ἔστι γένεσι, ὅπου ἐν κατάβασι, καὶ οὐκ ἔλαθον ἡμᾶς. καὶ πῶ, ὡς λέγετε, εἰ ὁ Κύριος πάρεστι ἀνερχόμενος, πῶς οὐκ ἐγνωρίσθ αὐτοῖς κατερχόμενος; ἀπιστήσαν ἐν ἀπειθοῦντες· αὐτὸς ἐστὶν ὁ τότε κατερχόμενος, ἵνα μὴ γνωρισθῇ ἀνερχόμενος· δουλικῶ εἶχεν ἐφόβησι, ἵνα μὴ γνῶτε διαστολικῶ μεγαλοπρεπῶσαι. καὶ μαθητὰ διαστολικὴ μυστήριον, καὶ σόφισμα Κυριακὸν, καὶ κωλύοντες φιλανθρωπίας προφῆσι; εἰ γὰρ ἐγνώκατε αὐτοὺς ἐν ἁπιστοῦσι πολλῇ κατερχόμενον χρῄζοντα τῶν πλασμάτων, οὐκ ἂν ἐκωλύετε τὸν καθέλκοντα ἐν ἀπειρχῆτε τῆς σωτηρίας ἐν ἀνθρώπου, καὶ δῆλα τῆς ἄνω βασιλείας λοφούμθον. πῶ αὐοίξατε, γενηπετήσατε. εἶτα ἀποκρίνεται καὶ αὐτός· Εἰ μὴ φωνῆς αὐτοῦ ἡλίας ἀκούσομαι, οὐκ ἂν ἀνοίξομθ. οὐδὲ γὰρ

Ψαλ. ρις. ιθ. ἁγιάζει ὕδωρ ἀκάθαρτος. Αὕτη γάρ, φησι, ἡ πύλη τοῦ Κυρίου· δίκαιοι εἰσελεύσονται ἐν αὐτῇ. τότε ὁ Κύριος φωνῇ τιμίᾳ ἐλάλησε, ἐγώ εἰμι ὁ ζωοπάρθρος, Ανοίξατέ μοι πύλας

δικαιοσύνης.

δικαιοσύνης. Εἰσελθὼν εἰς αὐτὰς ἐξομολογήσομαι τῷ Κυρίῳ, τουτέστιν, ἃ ἐποίησα καὶ πάσχω, ὅσα ἐποίησα καλὰ, ἢ ἁπλῶς κακά. ἀπαγγελῶ τοῖς δικαίοις τὰ τεκμήρια, τοῖς ἱκέταις τὰ χρήσιματα, τοῖς πρᾶξεων τὰ κατορθώματα. ἀνοίξατέ μοι πύλας δικαιοσύνης· Εἰσελθὼν εἰς αὐτὰς ἐξομολογήσομαι τῷ Κυρίῳ. τότε γνόντες τοῦ ἀγαθοῦ φωνὴν διασαφικὴν (α) τοὶ πύλας κατέχοντες μὴ φθόνου εἰς προσκύνησιν ἐξήλθοσαν· οὐκ οἶδα μὲν σε, δίκαιοι, κατεργάζομαι, προσκυνοῦμέν σε ἀνεργάζομαι. εἶτα αὐτὸς πρεσβύτερος ἀναπρῴρητος, ἢ (α) ἀκόλουθοι. (α) ἢ τοῦ ἕπεσθαι εἰσπορευόμενος ἐκώλυεν λέγοντες· αὗται αἱ πύλαι τοῦ Κυρίου· δίκαιοι εἰσελεύσονται εἰς αὐτάς. μὴ καὶ ἄδικοι; ὧδε μισθοὶ ἢ τελῶναι ἢ ἁρπαγές. ἵνα τί τοῦτο προσέθετο πρὸς τῆς σῆς ἀγιότητος; Ἐπὶ τίσι τὰς πύλας σὺ ἐκύρωσας, σὺ πυλωρεῖς ἡμᾶς κατέστησας, σὺ νόμον ἡμῖν ἐδογμάτισας· ὅτι αὗται αἱ πύλαι τοῦ Κυρίου· δίκαιοι εἰσελεύσονται εἰς αὐτάς. ὑπὲρ λέλεκται πρὸ σοῦ, Οπ προστάγμα ἔθετο, ἢ οὐ παρελεύσεται; Εἶπας καλῶς, μόνοι δίκαιοι εἰσελεύσονται· μὴ δὲ ἄδικοι; ὧδε μισθοὶ ἢ τελῶναι προσάγονται, ὧδε μάγοι ἢ λησταὶ δὲ ἁρπαγὴς εἰσέρχονται. καὶ πρότερον δικαίους εἰσάγαγε, δὲ κατόπιν ἁμαρτωλοὺς χλευάζησον. ἔοικε ὅτι πολλοὺς τούτους εἰσάγεις· δῆλον ὅτι μετενόησαν. τοῦτο ἢ (α) λήσῃ ὃ τί προ πολλῶν εἰσάγεις εἰς τὰ αἰῶνα βασίλεια; πρὸ μετάγω; ποῦ μετενόησαν; ἢ μίαν ἡμέραν ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν διεπράξατο, ἢ τι καλὸν πέπραχε ποτε· ἀλλ' οὖν ὅμως μίαν ἐχάρησεν εἰς μετάνοιαν. ἰδοὺ δὲ ἁμαρτήματα αὐτοῦ ἐγκεφαλῶς κατέχομεν, ἃ μὲ ἐν μετανοίᾳ οὐκ ἐξήλειψε, ἢ παράγετον αὖθις εἰς τὰ δόλια δῶσι πρωτοτύπων τοῖς δικαίοις εἰσφέρεις; ὁ σωτὴρ· ζητεῖτε αὐτοῦ, φησι, τὰ ἁμαρτίας, ἵνα ἐγὼ πρὸ πρώτων ἐξήλειψα; δέγησεν αὐτοῦ τὴν ἁμαρτίαν ὃ ἐγκεφαλῶν, ὅτι ἡ πίστις αὐτοῦ ἀπήλειψεν αὐτό. λυέσθω τοῖς ἀδικήμασιν αὐτοῦ ἡ συγκεφαλὴ τῇ καλῇ ὁμολογίᾳ. οὐ μετενόησε πρὸ καιροῦ, ἀλλὰ ζωῆκεν εἰς (α) καιρόν· πρὸ τοῦ θανάτου δίκα πίστεως ἐσώθη γυμνός, ἐν τῷ θανάτῳ ἡ πίστις αὐτοῦ τῆς θαλάσσης τὴν πλημμυρίδα ἐσίκησεν· ἐν καιρῷ ἀπίστεως οὐκ ἔγνω, ἀλλ' ἐν καιρῷ ἀνάγκης ἐπέγνω ὃ δίκαιον. ὅτι οἱ μαθηταί μου ἀπέφυγόν με, τοῦτ' προσέφυτί μοι· ὅτι Πέτρος ἔλεγεν, οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον, τότε τοῦτ' βασιλεία οὐρανῶν ὡμολόγησεν· ὅτι ἱερεῖς ἐθανάτουν με, τότε τοῦτ' ζωῆς ἐκάλεσε Κύριον· ἐμοὶ ὃ ἔργον τῆς μετανοίας τιτλεσαι, τοῦ τοῦ προθυμεῖν· ἐμοὶ τῆς ἐκουσιότητος ὃ δικαίωμα πέπραχε), εἰ δὲ εἰς ὃ ἀγαθὸν τὸ καρδίας κλίναντος. ἀλλὰ τὸ πλουσίως Ἀδὰμ τοῦ πρόβλωσιν ἀπέκλεισεν, τοῦτ' ἐν τῇ ὁμολογίᾳ ἀνοίγεται τοῦ τῆς φλογίνης ῥομφαίας πυλῶνα φρουρούμενον. μὴ ζητήσατε αὐτοῦ τοῦ ἁμαρτίας, ἵνα οὐχ εὑρήσετε. ἀλλὰ τοῦτο Δαυὶδ πρὸ τοσούτων ἐτῶν προεφήτευσε, Ζητηθήσετ) ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ. λοιπὸν ὁ σωτὴρ ἀπλῶς ἱκέτευσε πᾶσαι ἐξουσίαν καὶ δύναμιν, καὶ πᾶσαι αἱ γραφαὶ τοῦ ἀγγέλων ἀπιστοῦσαν, καὶ ὡς δικαστὴ προσεκύνησαν, καὶ πᾶσα χερουβικὴ τάξις καὶ στρατιὰ λειτουργία προσεκύνησεν αὐτῷ καὶ τῷ πατρὶ ᾧ ἐμίσησαν. ὅτε τὸ πατρὶ προσελάβετο ἢ τῆς ἐκ δεξιῶν καθέδρας ἐκάθισεν ὁ μήποτε γυμνώσας τοῦ πατρικὰς κόλπους. Εἰ γὰρ δὲ κατῆλθεν ὅτι γῆς ἐξ φιλανθρωπίαν, ἀλλ' οὖν ἢ δεσπότου οὐδαμοῦ κατελείφθη· Εἰ ἢ γέγονεν ἀνθρωπος τέλειος οἰκονομικῶς, ἢ δαιμονὰς ἐκτισεν ἐκτέμνει τῆς οἰκείας φυσικῆς ἰδιότητος. οὐ γὰρ ἐκ προκοπῆς ἀνθρώπου γέγονε Θεὸς ὁ Χριστὸς (μὴ γένοιτο) ἀλλὰ Θεὸς ὢν γέγονεν ἄνθρωπος, ἵνα (α) ἄνθρωποι σώσῃ. ἐξ οὐκ ἄνθρωπον ἀποδειχθέντα κηρύξομεν, ἀλλὰ Θεὸν ὄντα ἀνθρωπήσαντα ὁμολογήσωμεν. καθὼς ὁ θεσπέσιος ἔφησε Παῦλος· Διὸ πᾶσα δεχὴ ἢ ἐξουσία ὑπετάγησαν αὐτῷ, ὡς ὅτι πρὸ πάσης κτίσεως, μᾶλλον ἢ πρωτοτόκου πάσης κτίσεως, ἢ συμβασιλεύοντα ᾧ ἀρχαίτῳ αὐτοῦ πατρὶ, ἢ τῷ ζωοποιῷ πνεύματι εἰς τοῦ αἰῶνας, Ἀμήν. αὐτὸς γὰρ ἔστι ὁ μέλλων κρίναι τοὺς οἰκουμένους, ἢ τοὺς οὐρανοὺς πᾶσαι, ἢ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ ἃ ἔπρα-

ἔωρακε. Τίς οὖν τῆς φιλοθεΘπίας λαλήσει Ⓦ ἔλεον, ἢ τῆς δυναστείας αὐτοῦ τὸ μέγεθος; τίς αὐτοῦ τῆς ἀγαθότητος ἐκφοβήσει τὸν ζωόν, ἢ τῆς δυνάμεως τὸν μεγαλειότητα; τίς τῆς βασιλαγχίας αὐτοῦ τὸν οἰκτιρμὸν διηγήσεται, ἢ ὀξυχιάσει τῆς ὑποβολῆς τὸ ἀξίωμα; ὅτι μὴ καταλιπὼν ταῦτα, δι' ἡμᾶς ὑπὸ γῆς κατῆλθεν· ὅτι ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἐξουσίαις λαθὼν, εἰς ἄρρητον παρθένου μήτραν ἐχώρησεν· ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων ἔλαθε χορούς, καὶ δι' ὅλης μορφῶν ὑπεδύσατο, ἵνα σώσῃ τὸν κατ' εἰκόνα αὐτοῦ θεοφόρον φθορεὺς καὶ θανάτου. καὶ ἀπέθανε τῇ σαρκί, ἵνα ἡμᾶς τῆς ἀθανάτου φύσεως αὐτοῦ κοινωνοὺς ἀναδείξηται. καὶ τί ἀνταποδώσωμεν αὐτῷ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκεν ἡμῖν; ποίας εὐχαριστίας, ἢ ἱκεσίας; ὅλη αὐτῷ πόντια ἡμῶν τὰ μέλη φωνὰς ἀναλάβωσιν, καὶ αἱ τρίχες ἡμῶν λαλιὰς ὀξάγωσι, καὶ πᾶν τὸ ὄργανον ἡμῶν μελῳδίας πληρωθῇ, ἵνα ἀξίως ἀνυμνήσωμεν δωρηθῶμεν τὸν αὐθις περὶς ἡμᾶς ἡμοιμθέων συγκαταβάσεως βασιλαγχίαν καὶ μεγαλειότητα. Ἀλλ' ἔστιν χωρεῖμεν, ἀνυμνοῦμεν Ⓦ μόνον ὑποφάλαιον, περιφητικὸν παῤῥησιαν ἐκπληρεῖωντες, Ὁ, Εμπαθὲς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀνυφεκτὸν. Διὰ ταῦτης γὰρ παιδοῦ δίδωσι καὶ τὰ σωτῆρος μεγάλα καὶ παράδοξα θαύματα, ἵνα καὶ ἐκεῖσε μνημονεύων ἀφεκτόμεν· εἶτα ἀξίως τῇ μνήμῃ ἐχωρήσαμεν, καθὼς ἔπρεπεν. Ἀλλ' εἴτι περιφάσει, εἴτι ἀληθεία Θεὸς καταβεβηκεν· διὰ τοῦτο τὸ περιφητικὸν λέγωμεν, Εμπαθὲς ὁ Θεοῦ, καὶ ἀνυφεκτόν. ὁ γὰρ Θεὸς τὸ δυνάμεως, ὁ φιλανθρωπίᾳ καὶ πολλῇ ἀγαθότητα δοὰδιξάμενος, ἡμῶν τὴν ἀθένειαν καὶ ταῖς θύραις προσδιχόμενος χαρίτι, καὶ εἰς κρείττονα ἀγαθὴν περίοικον ἀγαγὼν, αὐτὸς ἡμῶν τῇ ῥύσει τὸν ψυχικὸν ἀκηλίδωτον, ὃ σῶμα ἀπέλυσεν, ὃ πνεῦμα ἀρρύπωτον, τὸν ζωὴν ἀπερισκίωτον φυλάξειε, τὸν πίστιν ἀσύλωτον, τὸν φιλαδελφίαν ἀνύβριστον, τὸν πρὸς ἀλλήλους ἀμέμπτον, τὸν φιλίαν ἀθρύλλητον, τὸν ἀγάπην ἀνυπόκριτον, τὸν ἀρετὴν ἀκλυδώνιστον, τὸν δικαιοσύνην ἀνεμπόδιστον, τὸν πίστιν καρποφορίαν. Καὶ πύλας ἡμῖν τῆς παραδείσου ἀνοίξειε, καὶ φλογίνου ῥομφαίας καταβύσαι, καὶ τὸν θύραν τῆς βασιλείας ἀνοίξειε, καὶ τὸν ἀκήρατον ἀπόλαυσιν δωρήσειε, καὶ σὺν δόξαις χρίσειε, καὶ τῇ δόξᾳ σου φανώσεις τῇ φιλανθρωπίᾳ τῆς αὐτοῦ ἀγαθότητος· ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα, τῷ πατρὶ, καὶ τῷ υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. κε. Ματθ. β. in.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΡΑΧΗΛ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΝΗΠΙΑ.

Ex Mss. Regio Lut.

Ὥσπερ Ⓦ τοὺς νήστεις καρποὺς τῶν ἀκροδρύων λαμβάνοντες, ἁμοῦ τοῖς χλαύδοις καὶ τοῖς δένδρεσι τοὺς ἐπαίνους δίδασι Ⓦ αὐτοὶ δὲ ἔφημεν καὶ ἡμεῖς, ἀγαπητοὶ, τοὺς καρποὺς τῶν λόγων παρὰ τοῦ λαβόντος διδασκάλου λαβόντες, ὁμοῦ τι αὐτῷ καὶ τοῖς πατράσι τὸ γέρας δίδαμεν. ὥσπερ γὰρ ἐκ τῆς τῶν δένδρων πιότητος εἰ γλυκεῖα πίστις τοῖς καρποῖς παραπέμπεται· οὕτω καὶ ὁ τοιοῦτος ἀνὴρ ἐκ τῆς τοῦ πνεύματος χαρίτος τὸ γλυκὺ τοῦ λόγου ἀναπέμπεται. καρποσοφοῦμεν τοίνυν τῶν λόγων τοὺς νήστεις καρποὺς, καθάπερ φοίνικας γλυκεροὺς ἐκ τῆς "διχαίας ῥίζης τῶν πατέρων τὸ γλύκασμα κεκτημένους· καὶ τὸ μὲν γλυκὺ τοῦ λόγου τῇ Ἁγιότητι ἡμῶν παραπέμπομεν, τὸ δὲ νῆστις εὐχαριστίας τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἀποτίνομεν. Τὸ γὰρ τῶν πατέρων γέρας ἐκ τῆς τῶν υἱῶν εὐχαριστίας ζωύσηκε· μᾶλλον δὲ Ⓦ τῶν υἱῶν σέβουσι ἐκ τῆς τῶν πατέρων εὐδοξίας κοσμοπίζονται. Ἀλλ' ὅπερ ἀπὸ τοῦ ἀναγνώσματος τοῦ σταυμοῦ τῆς Ραχὴλ, καθάπερ ὑπὸ χεῖρα, "ὑποβάλλομαι παρὰ αὐτοῦ ἀποτρέπομαι· λέγε μοι, ὦ Ραχὴλ, λέγε Ⓦ σὺ τῷ σταυμῷ σου κρυπτόμενοι πόθεν. ὕτω γὰρ τὸ σκάφος τῆς Ἁγνοίας σου, τὸ ὑπὸ τῆς λύπης βαρυνόμενον, κουφισθήσεται. παραφερομένων δὲ τῶν λόγων ἐκ τῆς καρδίας σου σημαινόντων Ⓦ

Ⓜ πόσοι, Συνεξέρχεται τοῖς ῥήμασι ᾗ τὸ βαρὺ τῆς λύπης. λέγε μοι τοίνυν, Ραχήλ, τί κλαίεις; ὁρῶ γὰρ σε καὶ δάκρυα ἀεὶ τοῖς προφήταις ποταμηδὸν ὑπορρέοντα, καὶ τὸ πνεῦμα πικρὸς ἀεὶ τὴν καρδίαν Ἑλκύμενον, καὶ ἀφ' ἧς μυκτῆρων ἀτάκτως φερόμενον. τί λύεις σεαυτὴν κόμας, καὶ τοῖς Ⓜ προσφέρεις, ἃς δεῖ σε κρύπτειν; τί τὴν ἀδιόρθωτον γνώμην τῷ σχήματι μιμῇ τοῦ σώματος; ἐκπομπεύεις νικωμένη τὸ τῆς ἀγάμου μανίας; οἴμοι, οἴμοι Ραχήλ· λαλοῦσι λοιπὸν οἱ πτερνισταὶ ψυχῆς συνεχόμενοι· ᾗ τί εἶπας; βούλομαι ἐκ καρδίας προσφέρειν Ⓜ λόγον, ἐπάλληλα ἀκατάσχετος, τὴν αἰτίαν τῆς κακῆς τῆς μανίας συμφοιτῶσα· οὐκ οἶδα ἐσκηνωμένον ὑβριστὴν εἰς Ηρῴδην τὸν διδάσκαλον τῶν μετὰ φόνου, ᾗ ἄρχοντα Ⓜ ἑαυτῷ νόμου ἀκουσθέντος· ὃν οὐδεμίαν οἶμαι βασιλέα ἔχειν τῆς δυναστείας, ἔσοπτρον τῆς ἀταξίας ὁρῶντα, ἀτάκτως καὶ ἀθέσμως ἐργαζόμενον. ὦ μεγάλης ὕβρεως. εἶτα φόνοι ποιοῦσι βασιλεῖς ἐπὶ θανάτῳ κατὰ τῆς γῆς, καὶ Ηρῴδης ποιεῖ τοὺς φόνους ποιοῦσι, βασιλεὺς ὀνομάζεται; Ⓜ μὴ γένοιτο ἐξ οἰκείων ἀπαυρωμαι Ⓜ τοῦ ἐμοῦ τοῦ φιλεῖν τὸν ἐμὲ ἀφ' οὗ λαμβάνει τῆς γῆς καθαρθῇ Ⓜ τὸ πρᾶγμα ῥᾴστου· ὁπότε καὶ βλάπτουσιν Ⓜ ἀφ' ὧν τοῦ φιλεῖν τὸν ἔρωτα τοῦ σώματος σημαίνουσι, τότε δὴ τοῖς χθὲς καὶ πρώην ἐπιπλήττουσιν ὀξεῖα δρεπάνη τὰ λήια τοιοῦτον. Ηρῴδης δὲ τὰ τῆς ἐμῆς κιθάρας ἡμιτόνια μόνα τὰ αὐθεντικὰ τῆς πλοκῆς κατατάσσεται, μόνον τὴν ἐκφωνοῦσαν τὴν ἀφεῖναι· ἰδοὺ ἐκεῖ τοῖς πρώτοις ἀκατάσχετος, ὀξεῖα μου χεὶρ τὴν ἐμὴν λαιμοτόμον τὸν χθόνιον ἀπεμέρισεν οἶμοι, οἴμοι, τὸν κηλίδα μου ἐμὰ κλαίω· ᾗ τὰ αἰθεντικά τῆς καρδίας μου μέσον· ᾗ ψυχή μου ἀπορραγεῖσα τῆ καρδίᾳ, οὐ σιωπᾷ. ἐγὼ γὰρ τὸν ἀγαμον τύμφιον Μαριάμ σου τὰ ἐπονόμαζον, ᾗ Ⓜ οὐ φάτνη κρυπτόμενον λόγῳ. μήπω τοῦ ἐμοῦ βόσκησις, τὴν αἰθεντικὴν τῆς ῥάχης ἐρηκὸς ἐκ σοῦ δονάκα φιλισταίους ὁρᾷ. οἴμοι, οἴμοι, ὥσπερ * * σπαμένη χεὶρ μὴ πόνου βασάσασα ἰδίᾳ φύσει ὠδίνας ποιήσασα ἔτεκε, τύπτει ἀώρως μιᾷ σπλάγχνῳ μου χαίρης σπαρθεῖσα ὁρᾷ. οἴμοι, ὦ Ηρῴδη Μαριάμ ὅλη τῆ μητρί, ἀνόσια σύ γε ἐποίησας, σὺ Ⓜ κτεῖνε τὴν μητέρα σὴν εἶδας. Εἰ γὰρ ἤδεις, ἀκουστὰς ἂν. ὅπως ἐβασάνισε, ὅπως ἀπέκτεινε, ὅπως Ⓜ θεσμοὶ λόγοι σε τὴν ἀγάπην τῆς μητρὸς σου ἐξέπεσας, ὅπως δὲ ἐγένου ὁδὸς τῇ οἰκουμένῃ ἐκλιθῆναι. ἀλλὰ δόλον λοιπὸν, καὶ μανίαν ἀφίεσο, ἀλλὰ παῦσον τὸν πόθον, Ραχήλ. Ηρῴδης τὸν σὸν πτοεῖς υἱὸν γῆς ἀπέκτεινε, ἀλλὰ τύπτεις Θεὸς ἐν σώματι φανεὶς φῶς· Ηρῴδης τοὺς σοὺς παῖδας τῷ σπαθίῳ φωτὸς ἐστέρησεν, ἀλλὰ τύπτεις σὺ σεαυτῇ τὸν ἴδιον φωτὸς ἐμπλήσεις. οὐχ ὁρᾷς αὐτὸν ὅτι γῆς ἀλλοφάνας, ἀλλὰ τοῦ ὕψους, ᾗ χάριτος ὁρῶσα τύπτεις οὐ δρεπανίσας σεαυτὴν ἀλλὰ τοῦ παιδίου. τοῦ λυπῆ οὐχ ὁρῶσα τύπτεις ὅτι ἡσυχίης χεῖρας ἐπείποις ἂν, ἀλλὰ τὸ τοῦ ὕψους, ᾗ χάριτος ὁρῶσα τύπτεις κατ' ἀγγέλων εὐαγχομένους Ⓜ ὑράνιον ἄρτον. τοῦ λυπῆ οὐχ ὁρῶσα τύπτεις κολαδιοῦσαν, ἀλλὰ τοῦ ὕψους, ᾗ χάριτος, τύπτεις τὴν πηγὴν Ⓜ χεῖρ, ἄκαιρε χελιδὼν εὐαρμοστε, σὺ τοῦ καθαιρέσεως Χριστοῦ ἀνύμνουσα. ὅλη γὰρ ὅτε σὺ Φύτης ἐλεγες, Εἰς τόματος πηγὴν ᾗ ἐπλάζετο κατηρτίσω αἷμα, τοῦ ἐλεγεν ὁ τὴν πηγὴν χεὼς Ψαλ. ιζ. ὑμῶν ὑπηκόους Χεῖρ ᾗ ἑτοιμάζων, Ⓜ τὸ σὸν Φύτης λόγῳ πλησθεὶς, ὃ, ὡς τόματος πηγὴν ἐπλάζετο κατηρτίσω αἷμα. ἀλλὰ ταῦτα μὲν, ἀγαπητοί, πάσης ψυχῆς τέρψιν ἐφήκαμεν· λοιπὸν γὰρ ὅτι τὸν ἄπαντα τῷ διαγγέλῳ τὰ πρῶτα. Ἀκούσας γὰρ, Φησὶν, Ματθ. β. Ηρῴδης ἐταράχθη. τί ἀκούσας; ὅτι ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων ἐγεννήθη. ὅρα μοι, ἀγαπητὲ, τὸν Ἀλεξόλεοντα τὸν Ηρῴδην ἐρασθέντα μόνου, ᾗ τοῦτο λίαν. ὁρᾷ τὸν πειρασμὸν ἡμῖν διὰ τὸ λοιπὸν, ᾗ τοῦτον κρυπτόμενον τὸ Φάτνη, ᾗ τὸν ἰσχυρὸν βακτηρίαν τῶν πνευμάτων τὸ τῆς χερὸς κατέχοντα, ᾗ ζῶν τὸν ὁρῶντα ἐγείρειν λίαν. ὁρᾷ ὁ δράκων ὁ διλεὲρ τῶν σωμάτων, ὃ τὸν πτίον καθαρὸν σκώληκα ἔρπειν (Ἐγὼ γὰρ εἰμι σκώληξ, καὶ οὐκ ἄνθρωπος) ᾗ κα- Ψαλμ. κα. ε. χμὸς ἐπέρχεται, ᾗ θεωρεῖ ἐνδον τὸν ὑράνιον λόγον ἐν τῇ Φάτνῃ, κατὰ ὃν ἀγκίστρου, κρυπτόμενον, ᾗ τοῦτον θεωρῶν τὸν ἀπάτης λίαν. ὁρᾷ τὸν κάκιστον τῶν σπάπτων ὅτι τῆς γῆς ἐλπιδοῦται, καὶ

χλάδους ἐκπέμπουσα ἁπαλούς, καὶ μέλλουσα δηλοῦν ἀφθονίαν καρπῶν· ἐπειδὴ τὰ φύλλα τῆς σωτηρίας σημαίνεσθαι, καὶ τοῦτο ὁρῶν ὁ μισόκαλος δαίμων τοῦ ἐχθροῦ λίθου. ὁρᾷ τὸν σοφίαν ὑπὸ γῆς ἁπλουθοῦσαν, καὶ λαβοῦσαν τὸν μισητὸν ζυμὸν τοῦ σώματος, καὶ μιγνύουσαν εἰς τὰ τρία μέρη τοῦ ἀλεύρου, εἰς ψυχὴν, καὶ σῶμα, καὶ πνεῦμα, καὶ μέλλουσαν πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς ἑαυτὴν πίστει συνάγειν ζυμοῦν, καὶ ταῦτα θεωροῦσα καὶ ἐκπέπληται λίαν. ὁρᾷ τὸν λεγεῶνα τοῦ δαίμονος ὑπὸ τῆς ἀνθρωπότητος ἐκβαλλόμενον, καὶ εἰς ἄβυσσον ἀπερχόμενον, καὶ ταῦτα ὁρῶν καὶ ἐκπέπληται λίαν. ὁρᾷ τὸν κλῆρον τοῦ ἄδου ζωντανούμενον, καὶ τὸν Ἀδὰμ πάλιν εἰς τὸν ἀρχαῖον ἀπέρχεσθαι οἶκον, καὶ ἐκπέπληται λίαν. ὁρᾷ πάλιν Εὔαν ἀντὶ Μαρίας σωζομένην, καὶ τὸν ὄφιν, ὃν ἡ μαλίστα ἐλάττονα, καὶ πτωχεύοντα, καὶ ταῦτα ὁρῶν ἐκπέπληται λίαν. ὁρᾷ δὲ ξύλον τῆς ζωῆς φυτευόμενον, καὶ ταῦτα ὁρῶν ἐκπέπληται λίαν. καὶ βλέπουσα μὲν ἀγαπητὸν, διηγουμένου δὲ χάριτας τὸν ἐκβεβληκότα τὸν ἰσχυρὸν· λοιπὸν μετὰ δεήσεως τοῦ Κυρίου ἐρωτᾷ, ἵνα τῶν πτηνῶν καὶ ἀπὸ τῆς βορφοῦς παῖδας καταστήσῃ· καὶ πῶς καταστρέφει; ἀπὸ ἀνθρώπου καὶ καταστρέφει. πῶς γὰρ ἡ πεπλανημένη ὑπὸ τοῦ ἀπατεῶνος, καὶ τῆς πεπλανημένης ὑπὸ τοῦ ἀπατεῶνος ὁδὸν αὐτὴ Ραχὴλ, ἡ δὲ ἀνθρωπότης ἐκείνη, τύπος τυπωθεῖσα τὸν Φανὲν αὐτῆς ἀκολουθήσῃ εἰς Ραμᾶ, τοῦτ' ἔστιν, εἰς ὕψηλα. οὐκ ἐκ δεύτερου Ραμᾶ μέλλει ἔσεσθαι ἡ Ιερουσαλήμ· ἐκ δὲ ὑψίστης Θεοῦ ἡ πρώτη πᾶσα ἀνθρωπότης, καὶ τὸν ἐκ τῆς παρθένου καὶ ζωοποιὸν πνεῦμα, εἰς τὸν ἀφθαρσίας τῆς αἰώνιον. Ἀμήν.

Λογ. κς. ΕΙΣ ΤΟΝ ΗΡΩΔΗΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΝΗΠΙΑ.

Ex Mf. Regio Lut.

Θέλει ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ὁ σωτὴρ ἡμῶν μαστιγῶσαι ἀφηγεῖσθαι λόγῳ πάθους Παύλου τοῦ λέγοντος, Πεθυμαστιγίας πεθυμανικὸς πηγνύμενος ἁπάσαις ἐπιθυμίαις χρώμεθα ἀποφαίνομεν ἑαυτοὺς ἐν τούτοις ἐν ἐπιθυμίαις ἀκαθάρτοις. οὐκ εἰδὼς ὅπως τοῦτο συμβαίνει σαφὲς εἶναι, ἵνα μὴ χρείας μὴ ἀπαλλάσσῃς ἐπιθυμίαν τινὰ ἐμοὶ πονηρὰν εἶναι δόξῃ· τοῦτο δὲ πλέον ἐν τοῖς πεθυμαστικοῖς δύναται μᾶλλον ἐπιτελεῖν ἐκεῖνος ὁ ὄφλημα. ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀποδύσομαι, ὦ φίλοι, ἀλλὰ πλοῦν ἐγκαλλωπίσω. πλουσίαν γὰρ διαποντοβίβλου δούλος εἶναι μὴ συγχωρῶν οὐκ αἰσχύνομαι· ἔχω γὰρ τὸν λεγεῶνα τοῦ Θεοῦ, καὶ λέγοντα, Ἀνοίξω τὸ στόμα σου, καὶ πληρωθήσεται εἰδὼς, οὐ δεῖ τοῦ τὸν λαλοῦντος ἀξίου, ἀλλὰ δεῖ τοῦ τὴν ἀκουούσης διάνοιαν φιλοκερδεῖν.

Ψαλ. π. ιε.

Ματθ. γ. ιε. Ματ. ς. ιε.

Ἐκεῖνος γοῦν τὸν βιαστὴν τοῦ Ματθαίου λόγου· Ἰδὼν ὁ ἀβασιλεὺς Ἡρῴδης, ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων ἐμμανὴς λίαν ἐγένετο, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ὄντας ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσε παρὰ τῶν μάγων. ταῦτα δὲ τῆς Σαρκὸς ἐλθούσης τὸ Χριστοῦ. ἀκμὴν δὲ πῶς ἂν πολλοὶ τῶν χρόνων ἐπεκτείνετο. ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ Ἱερεμίου τοῦ καὶ Φανὲ λέγοντος· Κραυγὴ ἐν Ραμᾶ ἠκούσθη, Ραχὴλ κλαίουσα ἐπὶ τέκνα αὐτῆς. ὁρᾷς πῶς ἐπὶ πόσον ἠθροίσθη καιρὸν ὑπὸ Ἡρῴδου ἐν ἑκάστῃ τῇ ἡμέρᾳ μανία; Ἀποστείλας γάρ, φησὶν, ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ὄντας ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς. ὦ τῆς Ἡρῴδου μανίας, μᾶλλον δὲ τῆς τοῦ ἀβασίλευ κακίας. αὐτὸς γὰρ ἦν τὸ ἔργον· ἀλλὰ ὑπῆλθε τὸ Ἡρῴδου πρόσωπον. ἀλλ' ὅμως καθ' ἑαυτὸ τὸ ξίφος τῆς βορφοκτονίας ἦφε. πολλὰ γὰρ ὁ Ἡρῴδης μηχανησάμενος οὐκ ἀνεῖλεν Ἰησοῦν, οὐδ' εἶδεν. ἡ τοῦ Ἡρῴδου ἀπορία, τοῦ ἀβασίλευ τυραννία. Ἰδοὺ, φησὶν, ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλε πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ὄντας ἐν Βηθλεὲμ, καὶ ἐν πᾶσι τοῖς ὁρίοις αὐτῆς. ὦ Ἡρῴδη, ἵνα σωφρονίσῃς θυμοῦ-

σαι;

σαι; ἢ ὁπλίζη κατ' αὐτῶν πατέρα; ἐκεῖνον τὸν μάγειρον εἰς παῖδας, ἢ τὸν βρέφη φονεύτην; μὴ γὰρ ἂν βρέφη τοσοῦτον μάγειρος ἀνάγκησεν ἀσεβῆσαι ἂν ἄλλοις ἐμέλλησεν ἢ παιδοκτονῆσαι. τὸν αἴτιον οὖν μὴ θεὸν ἀλλὰ τοξεύσῃς, ἢ βρέφη φονεύτης; ἢ δεῖ τὸν βασιλέα ἐπαλέσθαι, ἵνα κατ' ἀληθείαν τὸν ἰχθὺν ἐκβάλῃς. πονηρὸς πολεμεῖς, Ἡρῴδη; μιαιφόνος ἀνταγωνίζῃ; ἵνα ζῇς ξηραίνεις; ἀγκάθας καὶ ἀκάνθας πτῆξαι; χαμαιζῆλα ὠδυνήσας, θριόδη πλαδώσεις; δότε δίκτυα ἢ κατὰ πῦρ αἰτεῖς ἐκβρέφη, ἔχεις γὰρ καὶ ἐμπύρης τὸ ξίφος. τῶν δὲ οὐκ ἔστι φονοκτονῆσαι, ἀλλὰ πυρὶ καταμῆσαι. δότε ἔχειν αὐτοῖς πατεῖν τὸ ξίφος· ἐὰν φονεύσῃ τὸ ἀλίσκεται φόβῳ. τὰ πόστρατα ζῇ, ἀπὸ ἢ ἐλαιρεμάνδρα φονοδρόμου τὸ ξίφος, ἢ καταφύεις τὸ ξίφος τοῖς ἀπεσφαγμένοις αὐτοῦ ξίφεσι χαμάζωσε. Ἡρῴδη, μιτηλθῇ τὸ σωτῆρος φονεῦσαι παῖδα; πῶς; ἐκεῖ ὁ ὅλως πρόπαππος, ἐκπαιδεύσῃ ὅλον, οὐ μάγοις μετασχολεσαι πῆ φύσει τὸ ἄλλο, τὸ Γαλιλαῖον φιλόσοφον, ζῶν ἀποφθέγξ ἀνάκεσον, μιτίλεσι πρόπαππον ζητεῖν. ἐκεῖνον ἐκλαθῇ, τὸ ἀπὸ ἀνατολῆς τὸν Χριστὸν θεασθαι. ἢ δεξολογεῖς, ἀλλὰ ζητῇς τὸ πρόβατον τὸ ἀπολωλὸς διαπαντὸς βιωπλῶν· τὸν βασιλέα τοῦ γλυκέος πολυπραγμονῆς καὶ ἐπὶ τῶν ἀλλοτρίων τὸν ἀγαθὸν ἐπιγνῶναι; ἢ ἐλλιαῖς ἐλλαι τὸν ἴδιον ἐπιγνῶναι οὐ δύνασαι; ἀλλὰ χαῖρε πλουτηγλύκεσι τοῦ ἀγαθοῦ ἐπιγνώσεως. μὴν θεοσέβεσι· ἐπὶ δὲ Ἡρῴδη, ὁ ὅλα πάλαι τὰ χρόνων βασιλεῖς ἐπιγνῶναι τὸν θεὸν ἐκ ὑπάρχει. ὡς πάντα καταφρονεῖς ἐκεῖνον· πολὺ τὸν Λοξιαῖμπαλ φοβεῖσθαι ἢ τὸν θεὸν τὰ μόνον τὸ Ἀσσυρίου πάλαι ἐμπεφόβηκε· ἀλλὰ χὲ τὸν Ἀλλάμβηλον ἐμπορεῖς. ἀλλὰ ἐκ ἔστι τὸν ἀληθῆ ἐπιγνῶναι. ἀπὸ δὲ τῶν ἐμφύτων, Ἡρῴδη, ἐμμένεις· ἀπὸ τῶν ἔξω ἐκβάλλεις τὸν θεόν. ἢ ἐπαίρεσι φαρμακεῖα θεοῦ τὴν ἐπιφάνειαν· ἐπὶ δὲ ἐκ ἔστι φαρμακεῖα τὸ ἄρρενα τὸν ἐξ Ἐσσαίων πενταμορφίδην τεθνηκέναι, ἢ ἀπὸ Βηθλεὲμ τὸ ἄρρενα τὸν Ἰουδαίων βρέφη φονεύτης; τοσοῦτος; ἢ φονεῦσαι θέλεις ἵνα ἐκ ἀποκτανθῇ χριστός; ὁ ὀμοθλαστὲς πατρία. μᾶλλον δ' ἔδει τὸν ἀληθῆ ἐπιγνῶναι θεόν. Ἡρῴδη τοῦ φαρμακοῦ πολὺ δυσεπίγνωστος. σεαυτὸν ἢ Φαρμακοθέσεσι Ἡρῴδην ἔθου· ἐπὶ τὸ φαρμακεῖον πολὺ χαμαιπετῆς. ὁ Φαρμακὸς ἀπὸ Αἰγύπτου πατὴρ τὸν Ἰουδαίων βρέφη φονεύτης ἔδειξεν; ἀλλ' ὅμως ὡς ἀληθῶς ὁ τὸν χαρακτῆρα τοῦ ἀληθοῦ πατρὸς ἐπιγνῶναι τὸν ἐκ Μαριαμμήτης υἱόν. ἢ πρόδηλον τὸν Αἰγυπτίδιον. φεῦ τὸν Αἰγύπτιον ὡς Ἰουδαϊκὸν πάλαι ἀσεβεστέρως· ἢ δὲ φόβου πλεῖον, ὦ ἄθλιε φρενοπλήκτη· πότε γὰρ ὁ φαρμακὸς τὸν Ἡρῴδου φίλον ἐπέστησε; ἐκ ἐπὶ τὸ θεοσεβεῖν ἀλλὰ ἐπὶ τὸ ἀσεβεῖν ἢ ἀπόστασις. μόνον γὰρ εἶδε τὸν Μωϋσέως τὸ ἰσχὺν τοῦ ποταμοῦ φερεῦμον, λύσιλαον τὸν ἀπὸ τῆς γαλήνης ἄλυτ', ἐ μόνον ἐκ ἐφόβησεν, ἀλλὰ καὶ εἰς ὕδωρ αἷμα τρέψας, φειδοῖ τὸν βρέφος τὸν νόμον καταλύσας. ἢ λαλῇ, Ἡρῴδη; φαρμακὸν τὸν Μωϋσέα ὀνομάζῃς, ἢ σὺ πάλαι διακωλύειν Χριστὸν μιτηλθῇ προπέμψας; ἐκεῖνος τὸν μέλλοντα τὸν Αἰγύπτιον φονεύειν ἐκώλυσεν, ἢ σὺ τὸν σώζοντα τὸν οἰκουμένου φονεῦσαι θέλεις; ὕτω πάλιν ἢ τῶν ἀδρυφορεῖν τὸν Ἡρῴδην ἐκ ἐπαισχυνῇ τὸν φαρμακεῖα; οἱ βλέπομεν ἅ μαθὼν τὸν βρέφος βεβηκὼς ἐπὶ τὸν ἄρρενα τὸν Ἐσσαίων, κἀμαθὼν τὸν φιλόστοργον χαίρουσαν, ἢ τὸν Αἰγύπτιον τὸν ἀπὸ τοῦ ὄρους ἐλθόντα ἐπὶ τὸν ἐκ ἀνάγκης ἀλλ' ἑκόντα μόνον ἐπὶ τὸν ἀπὸ τῆς ἐρήμου βρέφος βιαίως ἐπανάγκησιν ἐπιθύμησαν. ὃς ἐπὶ λαὸν ἐπὶ τὸν μείζονα βασιλεὺς Θεὸς ὢν παῖδα ἐκ ἐπεδείξατο. οὐ Ἡρῴδης ἐκ ἐπὶ ἄλλο ἔθνος τὸν τέκνα ἐπεδείξατο, ἀλλ' ἐπὶ τοὺς οἰκείους τοὺς ἑαυτοῦ λαοῦ πεῖραν ἐποιεῖτο. ἢ Φαραὼ μὲν τὴν Αἰγύπτιον μόνην ἐλύμηνατο. ἢ δὲ ἑαυτοῦ Ἡρῴδης ἢ οὐ μόνον ὁ Βηθλεεῖ, ἀλλὰ ἓξ ὁπόσοι τοῖς ὁμοίοις αὐτοῦ τὸν χλευασταὶ πᾶσαν τὴν βρέφων ἐπέστεξε. ὁπόσα ἀλίκου δόγματος ἐκεῖνον, τὰ δ' ἐφεξῆς ἐπιστομιαρεθέντα τοῖς τὴν πόλιν ἢ κώμας ἢ ἀγροὺς καὶ ῥύμας. ὅσα ἐν πολυκρύπτοις αἱ μητέρες τὰ τέκνα. ἐξωγρεῖ τὴν μητέρα λύκε-

λῶν

λαὶ μᾶλλον οὐκ ἰωύχοντο. Εἰ δέποτε μήτηρ ἠξιώθη κρύψαι ὃ ἤθελεν τέκνον, " ἐκείνη ἠν. ἐλάθ
κλαθμῶν ἐκλαυσε πρεσβεύσα, τῇ παρεὸς τὸν μαζὸν φιλία τὸν θηρίον ἐφελκόμενον. ὥσπερ γὰρ
ἰχθὺς ἔξω τοῦ ὕδατος ζῆν οὐκ ἠδύνατο· οὕτω δὲ βρέφος μητέρος μαζῶν στερηθὲν οὐκ εἰς
μακρὸν τὴν ἀγαθοεργὸν ἔτεινε. ὥστε καθολικὴν θρηνῳδίας ἐκείνης. ἐγὼ βούλομαι πῶς ἀγαγέ- ἠν. ἀλλ
σθω τῶν μητέρων ὀδυρμὸν τὰ γένη πάντα. Εἰ βάρβαρον ἔφοβε ἐτηρεῖτο, καὶ φόνος ἦν ἀπὸ Ἡρ. ἀπὸ
μητέρος τὸ ὀδυνᾶσθαι ἔφερεν· συμφορὰ γὰρ μείζονι μητρὸς τίκτειν οἶδε λαχεῖν τὸ πέ-
χοντα. οὐκ ἦν βαρβάρου ἔφοδος, ἀλλ' ἐμφύλιος πόλεμος. διὰ τοῦτο ἐστυγνάζομεν, παρανομία τῶν νόμων ἔχουσα ζωπυρεῖσθαι. αἱ μητέρες ἔκλαιον, ἡ δὲ ἀκούσα σκληρῶν· τὰ βρέφη λύπη θηρίοις, ἡ δὲ ἔλεος οὐ παρῆν. Ὦ μαζοὶ φιλοστοργίας τίνων χάριν ἐστάθητε, καὶ ὁ Ἡρῴδης μᾶλ- Ἡρ. ἄλλα
λον ὡς λίθος ἐπεπάγη. ὠμότερον τῶν βασιλέων Ὦ δορυφόροι, ἄλλοι ἄλλας ἐκ βρέφη μη- ἠν. ἄλλα
τήρχοντο, τὰ μὲν αὐτῶν ἀπὸ τοῦ τοίχους ἀποβάλλοντες, τὰ δὲ ὑπὸ τὴν πέτραν ἐδάφιζοντες,
τὰ δὲ ξίφεσι μακρόπτερα καταλαμπόμενοι. ἐθορύβει γὰρ αὐτοὺς τῶν παιδίων δράματος ἐρ-
γοδιώκτης ἀγέλη. ὑπὸ τούτοις οὖν τοῖς ἀδιηγήτοις πάθεσι αἱ μητέρες πάθεσιν ἠθέσιον, ἐκ τῆς πάλη
μελλούσης τῆς θυγατρικῆς οὐκ ἐφρόντιζον. τὸν χιτῶνα διερρήνυον, τὰς πλοκὰς τῶν
ἀέρι διέρριπτον, τὸν ὀφθαλμὸν κρύπτεσθαι μαζοῖς ἐδημοσίευον, ὃ τῆδος λίγυς καὶ τε- 11
ραστὸν, τὰ πυρικαῦς ὡς δίμιτι καπνίζειν; Ὦ ὠμοὶ εἰς σπλάγχνα πρότερον ἐλεήσαντες.
τοιαῦτα ἐποιοῦντο πρὸς Ὦ τὸν ὄλεθρον τὸν διαπόντιον, λήθοντες· πῶς ἡ ποσὶν τὸν βα-
σιλέως ὠμότης, διαπτᾶσα ὁ τοῖς σοῖς σπλάγχνοις πλαύσασα ἀλγηδόσι; οὐ δὲ μεμι-
μήσασθε, σπλάγχνα καταφάγετε οὐ παιδοκτόνα, σπλάγχνοις ἐλεεῖτε. ἀλλ' ἡ γὰρ
ἄρρενας ἐτόκουν, εἰ δέ που τῶν ἀρρένων πάρεσθ' ὁ θάνατος· εἰ σὺν ὃ προσέταγμα, ἡμᾶς οὖν 20
τοῖς ξιφοπόνοις χάλαζον· εἰ δὲ τὸ Ὦ μὴ ἐμοὶ βασιλεῦ ὃ ἐγχείρημα ἡ προσταγμα, τί
θάπτει αὐτοὺς ὁ μητέρων; ἀλλ' εἰκὸς μὲν τοῖς μητέρας τὸν τῶν παίδων ἀκοσμήσας θάνατον
βοᾶν, μὴ εἰδυίας ὃ συμφέρει τοῖς αὐτῶν τεκνίοις. πῶς κακοσκότιστε λέγ' Ὦ διαπό-
ντιον Χειτὼ ὑπεβουλευσάμενοι μᾶκιστοι τὸν κοινὸν παίδων ὑπὸ τοῦ ὑπὸ τῶν ἰσφά- 13
ζοντα μόνοι, ἀλλὰ καὶ ὡς αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἐφοβήθη· ἔστως εὐκαίρως εἶπεν πρὸς τοῖς μητέ-
Λυκ. κγ. κα. ρας ὃ τῶν Κυρίου ῥητὸν, Μὴ κλαίετε μητέρες, μὴ κλαύσατε ἐπὶ νεκροῖς ὀλίγῳ τοῦ ὑμετέρου
κόλπου ἐζημίωσαν, ἀλλὰ τοῦ Ἅδου τοὺς κόλπους ἐπλήρουσαν· μὴ κλαῦτε μη-
Ματθ. ιθ. ιδ. τέρες, μὴ κλαίετε· μηδὲ κωλύετε τὰ νήπια ἔρχεσθαι πρὸς ἐμέ, τοιούτων γάρ ἐστιν ἡ βα-
σιλεία τῶν οὐρανῶν, ὁ Χριστὸς ἐλπὶς τῶν Κυρίου ἡμῶν, ἐν ᾧ δόξα καὶ ὃ κράτος εἰς τοὺς αἰῶ- 19
νας τῶν αἰώνων.

Λογ. κζ. ΕΙΣ ΜΑΡΘΑΝ ΚΑΙ ΜΑΡΙΑΝ, ΚΑΙ ΛΑΖΑΡΟΝ, ΚΑΙ Ηλίαν Ὦ προφήτην.

Ex Mſ. Regio Lut.

ΟΙ τῆς διαπύρους ἀναστάσεως ἔρωτα φέρετε, τῆς ἄνωθεν ἀναγεννή- 35
σεως κέρδυτείας ὃ φιλόχριστοι μύροι γένεσθε. πόθεν γὰρ
Μαρία μυείζει, ἡ ἡ ἐκκλησία εὐωδιάζεται; ὅθεν ὃ ἀλαβάστρου
κεῖται, καὶ ὃ θυσιαστήριον θυμιάσεως πλήρουται· Μαρία μυείζει,
Μάρθα ἀγαπᾷ, ἐν ὁ ἐκ τεκρῶν τοῦ Κυρίου ἀνεκλαλήτως. ἔνθεν γὰρ
ὃ τῶν ἀνδρῶν ἦθος, ὅτι ἀνὴρ κατ' εἰκόνα Θεοῦ ὑπῆρξεν, ἡ γυνὴ ἐκ 40
τῆς εἰκόνος τοῦ ἀνδρός, Ὦ ἐξ ἄνδρα δοξάζουσα, Ὦ ἡ Χειτὼ ὁ χθαμαλοποιήσασα. καὶ τίς
α. Κορ. ια. τοῦτον μύστης, ἵνα μὴ μέμψωμαι καρποσώμβα; ἄκουε τοῦ Παύλου βοῶντος· Ἀνὴρ μὲν γὰρ οὐκ
ὀφείλει τὴν κεφαλὴν κατακαλύπτεσθαι, εἰκὼν καὶ δόξα Θεοῦ ὑπάρχων· γυνὴ δὲ δόξα
ἀνδρός ἐστι. γυνὴ δὲ δόξα τοῦ ἰδίου ἀνδρός. οὐ γὰρ τῶν ἀλλοτρίων· ὁ δὲ θεὸς δοξαίδη
ματαιοσυμβούλιδη,

μαπροσυμβουλίαν, ἀλλ' ὑφὸ τὴν πλουσίαν γνησίαν τιχοσοφίαν. αὕτη γὰρ τὴν γυναῖκα τῆς καπάρας ἀπήλλαξεν ἡ γνησία τιχοσοφία. καὶ τίς τούτων μᾶρτις; ὁ αὐτὸς ἀπόστολος βοᾷ, Ο Αδὰμ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα εἰς παράβασιν γέγονε· σωθήσεται δὲ πάλιν ὑφὸ τιχοσοφίας. ἐρᾷς ὅτι ὑφὸ τῆς τιχοσοφίας σώζεται ἡ γυνή; οὐχ ὅτι Εὔα Κ Καὶν ἐξέφερεν, ἀλλ' ὅτι ἡ ἔνδοξος παρθένος Μ Ιησοῦν ἐκύησεφόρησε. Μαρία τοίνυν μωΐζει, Μαρθα δὲ κόπτεται, ⁊ ὁ Λάζαρος ὁ Κυρίου ζωοδωρούμενος, καθὼς ἀρτίως ἠκούσατε. Μαρία τὴν ἐκκλησίαν εἰκονογραφεῖ· αἰσχλίπεις γὰρ τῆς ἐκκλησίας ὁ μόχθος. Μάρθα δὲ τὴν συναγωγὴν ἐπαινεῖ· ὀλιγόπιστος γάρ, ⁊ τὴν ἀρτιγένειον φίλην. Λάζαρος ὁ σκῆπτρον τῆς αἰχμαλώτου βαστάζει, ὡς ἠκούσατε ἀρτίως τοῦ θεολογικοῦ βοᾶντος, Ηλθεν Ιωαν. ια. 10 ὁ Ιησοῦς εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν ὁ Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, ⁊ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν τῶν συνανακειμένων αὐτῷ. ἡ οὖν Μαρία λαβοῦσα λίτραν μύρου ναρδοῦ πιστικῆς πολυτίμου, ἄλειψε τοὺς πόδας τοῦ Ιησοῦ, καὶ ταῖς θριξὶν αὐτῆς ἐξέμαξεν· ἡ δὲ οἰκία ὅλη ἐπλήσθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. εἶδες γυναικὸς ἐργασίαν, ⁊ τρόπος τὴν ἐκκλησίαν περιεικονογράφησεν; ἡ Μαρία ταῖς πολλαῖς τῶν γυναικῶν ἀπει- 15 σόδησεν ἐκ τῆς κακεργασίας αὐτῶν, ⁊ ἐδίδαξε λίτραν μύρου βαστάζειν, καὶ μὴ καθεζομένου Βασιλικοῦ ἀποτίμωνειν Μ Κύριον μωΐζειν, ⁊ μὴ τὴν Ιουδαϊκὴν συγκλείπειν· ταῖς τείχας ἐκλύειν, ⁊ μὴ ταῖς ἀμύρτιας συσφίγγειν· ἀδελφὸν Λαζάρου προσαγορεύεσθαι, ⁊ μὴ θυγατέρα τοῦ Δραβόλου φημίζεσθαι. ταῦτά μοι Δρᾷ τὴν ζωοδόχον Ιουδαίων εἴρηται, τὴν Μ Κύριον μὲ μωΐσασαν, ἀλλ' ὄχος ⁊ χαλινὸν ποιήσασαν, τὴν αἱμάτων φίλην, τὴν 20 ἀεὶ ἐναντίως τοῦ διαστόλου Χριστοῦ Δραπροσαποδύουσαν, τὴν ἀπουδάζουσαν Μ Λάζαρον θανατῶσαι, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ⁊ τίς ἄρα πιστικώτερος; ὁ Κύριος ἐγείρων, ἢ ἐκφοβοι ἀποκτείνοντες; ὡς ἀρτίως ἠκούσατε τοῦ θεολογικοῦ λέγοντος, Εγὼ ὄχλος πολὺς τὴν Ιουδαίαν, ὅτι ἐκφ' ὅσον Ιησοῦς· ⁊ ἦλθον οὐ Δρᾷ Μ Ιησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ Μ Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν· ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον τὴν Ιουδαίων, ⁊ ὑπίστευον εἰς Μ Ιησοῦν. εἷ- 25 δες τὴν τῶν Ιουδαίων ζωαγωγόν, πῶς αἱ θεοπτόκτονος προφητοκτόνος, ὥστε εἰς χυλιοκτονίαν ἐλθεῖν· ⁊ ⁊ αὐτὸς ὁ Κύριος αὐτοπροσώπως, ὡς φιλοφόνως ⁊ ληστρικῶς ἔλεγεν· Ιερουσαλήμ, Ματθ. κγ. λζ. Ιερουσαλήμ, ἡ ἀποκτείνουσα τοὺς προφήτας, ⁊ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ἕως ποτὲ φοινῶσῃ, ⁊ οὐκ ὑπεστρέφεις; μάθε μαθοῦσα μὴ οἰνοποτοῦσα, ἡ αἱμάτων φίλη; εἰ ἵνα μάθῃς, ὅτι οὐ κόμπος τὰ ῥήματα, ἄκουε τοῦ Κυρίου λέγοντος Δρᾷ τὸν προφήτου· 30 Ακούσατε τοῦτο πρῶτα Ⓐ ἡγούμενοι οἴκου Ιακώβ, καὶ Ⓐ καταλοιποὶ τοῦ Ισραήλ, Μιχ. ⅁. ϐ. Ⓐ βδελυσσόμενοι κρίμα, καὶ πρῶτα τὰ ὀρθὰ Δραστρέφοντες, Ⓐ οἰκοδομοῦντες Σιὼν ἐν αἵμασι, καὶ Ιερουσαλὴμ ἐν ἀδικίαις. καὶ πάλιν, Εαν ἐκτείνητε τὰς χεῖρας Ησ. α. ιε. ὑμῶν πρός με, ἀποστρέψω τὸ πρόσωπόν μου ἀφ' ὑμῶν· καὶ ἐὰν πληθύνητε τὴν δέησιν, οὐκ εἰσακούσομαι. αἱ γὰρ χεῖρες ὑμῶν αἵματος πλήρεις. τί οὖν ὁ θεολογικὸς 35 ἐκεῖνος; περὶ ἑξαημερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ιησοῦς εἰς Βηθανίαν. ὁ εἰς Βηθανίαν ἐλθὼν Κύριος, αὐτὸς ⁊ ὧδε πρέσβυς. ὧδε γὰρ χυλιοκτονίας Βηθανία ὁ πρῶτον οἶκος ὠνομάζετο· ἐπεὶ Βηθανία οἶκος εἰρηνικὸς λέγεται, οἶκος δὲ εἰρηνικὸς ὁ πρῶτον τοῦ Κυρίου οἶκος, εἰς ὃν ἡμᾶς οἰκήτορες καθ' ἑκάστην ὧν ἡμέραν πρὸς τὸν οἰκοδεσπότην βοᾶμεν· Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, ⁊ ἐπὶ γῆς εἰ- Λκκ. β. ιδ. 40 ρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. ὁ εἰς Βηθανίαν ἐλθὼν, αὐτὸς ⁊ ὧδε προσγένεται· προσγένεται δὲ οὐχ ὡς μὴ πρῶτον, ἀλλ' ὡς ὤν, ⁊ πρῶτον, ⁊ ἐρχόμενος. τοιοῦτον τὸν τοῦ Κυρίου ἔλεεινον ⁊ ὁ προφήτης προθεωρήσας ἐλεγεν, Ιδοὺ Κύριος μετ' ἰσχύος ἔρχεται, ὁ βραχίων αὐτοῦ μετ' Ησ. μ. ι. ἰσχύος. ἰδοὺ Κύριος μετ' ἰσχύος ἔρχεται. ἀληθὴς ὁ λόγος, μετ' ἰσχύος ὁ Κύριος ἔρχεται. πῶς μετ' ἰσχύος; ὡς τὸν ᾅδου σκυλεύσας, ὡς τὸν Λάζαρον τῆς αἰχμαλωσίας λύσας, ὡς μυρίας βιοεργασίας τὸν κόσμον ἐμπλήσας. ἰδοὺ Κύριος μετ' ἰσχύος ἔρχεται. τίς γὰρ ἰσχυρότερος

τοῦ

τῦ Εἰ πόντος, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω; ἰδοὺ Κύριος μὴ ἰσχύος ἔρχε) · ἔρχε) ὁ μὴ ἀπών. ἔ-
χουσας γὰρ, ἀξέλθωμεν εἰς ἀπάντησιν τῦ προέντος καὶ ἐρχομένου, οὐ γλῶ βαδίζοντες τῇ τῇ
ποδῶν μεταστάσι, ἀλλὰ ταῖς ψυχαῖς καθαίροντες τῇ τῇ ζέπων βελτιώσι. ἀξέλθωμεν
εἰς ἀπάντησιν τῦ προέντος· εὐχαριστοῦντες ποιήσωμεν ὃ ἐποίησι ἡ ἀδελφὴ Μωϋσέως δρα-
στικωτέρας σκεπτικὰς φωνὰς βάλωμεν, ὅπῃ ἡ χαλεπώτερος τῦ Φαραὼ ὁ τῇ λίμνῃ τῦ ὕ- 8
δατος καταποντισθεὶς ἀχάλινος. ἀσπάσωμεν οὖν τὰ τῆς νίκης σύμβολα, οὐ τύμπανα χά-
ρακτήρματα, ἀλλὰ ἡ βαΐα φοινίκων βλαστήματα. βοήσωμεν μὴ τ ὁμοπίστων ἀδελφῶν,
ἅπερ ἀρτίως ἠκούσαμεν, Ωσαννα, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ὁ βασιλεὺς
Matth. κα. 9. τῦ Ισραὴλ. ταῦτα τὴν βασιλικὴν τῦ Κυρίου ἔλεσιν Ησαΐας ὁ προφήτης προηγο-
Ησ. μ. ι. ρεύσας ἔλεγε, καθὼς προέφην, Ἰδοὺ Κύριος μὴ ἰσχύος ἔρχε), ὡς νεκρὸν ἐγείρας· ἡ γὰρ οὐχ 10
ἁπλῶς νεκρὸν, ἀλλὰ σεσηπότα, δεδαρρυέγα, ἰχῶρα τήσαντα, τετραυπισμένα, τετα-
ταῖον τὸν Λάζαρον ἐκ τῆς ᾅδου ἀναστάσας, ὡς ἄκρως τῦ εὐαγγελισοῦ λέγοντος, πρὸ ἓξ ἡ-
μερῶν τῦ πάσχα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. τί
τοιοῦτον Μωϋσῆς ἐποίησεν, οἷς ὁ διαστάτης ἡμῶν Χριστός; Μωϋσῆς μὲ ἐξαναστάσεως· οὐ γὰρ ἐ-
ζωοποίησεν. αἰχμωτίσθωσαν λοιπὸν Ἰουδαίων παῖδες, ὃς τὸν Μωϋσῆν ἐγκωμιάζοντες, καὶ 15
τὸν διαστάτην Χριστὸν λοιδοροῦντες. ἀλλ' εὐθέως Ἰουδαῖος προεκπηδᾷ λέγων· ἡ πῶς ἡμῖν
οὐκ ἀίδηλον νεκρός; οὐκ ἤγειρεν Ηλίας ὁ προφήτης τὸν τῆς Σαρεπτίας χήρας υἱόν; ἀϊδηλος
ἦν ὁ Ηλίας. πῶς οὖν ὅτι τῦ διδασκάλε ὑμῶν μεγαλοφροσύνη, θεοδυναμίαν αὐτῷ
μαρτυροῦντες, ὅτι οὐκ ἤγειρε Λάζαρον ἐκ νεκρῶν; τί λέγεις, ὦ Ἰουδαῖε; συγκρίνεις τὸν Ηλίαν, ἢ Ἰωάννου
τὸν διαστάτην Χριστόν; ἄλλο παιδεία ἀγαθὴ, ἡ ἄλλο ἐξουσία θεϊκή. Εἰ μὴ γὰρ ἔγνως 20 ἀλλ
πρῶτον τὸν ὑπὲρ τῆς ἀναστάσεως, ἡ μὴ ζωοποιῆς τὸν λόγον τῆς θεϊκῆς ἐξουσίας. ἄκουε συν-
ετῶς. ὁ ὅτι τῦ Ηλίᾳ νεκρός, ὁ υἱὸς τῆς Σαρεπτίας χήρας, Εἰ καὶ θαυμάτῳ προεδόθη, ἀλλ'
ὅμως ἡ ἀφ' τοῦ φυσικοῦ ἔκλειψιν, ἀλλὰ ἀφ' παιδείας ἡ θλίψεως τῦ Ηλίᾳ, πρὸς ὃ
κατεμφθῶσι τὸν Ηλίαν ἐκ τῆς σκληροκαρδίας εἰς συμπάθειαν. ὀργισθεὶς γάρ ποτε
ὁ Ηλίας, καθὼς ἴστε σαφῶς, τῷ οἴκῳ Αχαάβ, καὶ τῷ Ισραηλιτικῷ λαῷ ἀφ' τοῦ 25
Deut. κ. α. ἀπειλῆσαι τῆς Ιεζάβελ, μὴ ὄφον ἀπεφώνατο λέγων, Ζῇ Κύριος ὁ Θεὸς, Εἰ ἴσται τὰ ἔτη
ταῦτα δρόσος, ἢ ὑετὸς ὅτι γῆς, Εἰ μὴ ἀφ' στόματός μου. ταύτῃ τῇ ἀνύδρῳ ἀπειλῇ τῦ
Ηλίᾳ ὁ τῶν ὅλων Θεὸς οὐκ ἠρίθη, πληροῖ τοῦ τῦ δούλου ἀπόφασιν. ἤθελε γὰρ αὖθις
τὸν λαὸν τοῦτον ἐκ πλάνης τῦ εἰδώλου, θαῦμα λυθῆναι τοῦ συμφε- Iacobi
ρόντως τῆς ἀνυδρίας. ὁ δὲ Ηλίας ἠπροσέδετο τῇ ἀφελείᾳ. ἄλλως γὰρ ὁ Θεὸς ἀπλαγχνί- 30
ζεται, ἄλλως ἀϊδηλος σκληρύνεται. ὁ Κύριος οὖν ὅτι τῇ σκληρίᾳ τῦ δούλου ἤθελε
ἀνακαλέσαι τὸν δοῦλον, ἵνα δείξῃ τῇ γῇ ὑετὸν ἀφ' τῦ λόγου. ἀνοίκειον γὰρ τῷ Θεῷ τὸ
ἀϊδηλον ἀνακαλέσαι· διὸ καὶ ὡς Θεὸς ἄλλως μετῆλθε παραμυθίας. ποῖον τοῦτον;
ἄκουε συντόμως. τῆς ἀδεσχίας τοίνυν ὅπερ ἐπομένης, ὅτι ἔτη τρία ἡ μείωσεν ἐξ ἐκ
* * ὠγκώθη πρὸς ὄμβρων τάχος νεφέλη. ἤρξατο οὖν ὁ Ηλίας ὀλιγωρεῖν τῇ δίψῃ, ἀλλ' ὅ- 35
μως ἐκαρτέρει βαστάζων τὸν ἔνδειαν, ἐκ φιλονεικίας τῦτο ποιῶν. ἤθελε γὰρ καὶ αὐ-
τὸς ἐκτελεῶσαι, ἢ ἀφελληνῶσαι τῷ οἴκῳ Αχαάβ. τί οὖν ὁ Κύριος; σοφίζεται
γ. Βασ. ιζ. γ. ἰδίαν δοῦλον, ἡ ἀνακαλεῖν, ἀλλὰ λέγων· Ἀνάστηθι ἀπόπορεύθητι εἰς χει-
μάρρουν χορὰθ τὸ ὅτι προσώπου τῦ Ιορδάνου, καὶ πίεσαι ὕδωρ ἐκ τῦ χειμάρρου, καὶ
τοῖς κόραξιν ἐντελοῦμαί [τῦ] ἀφαγεῖν σε ἐκεῖ. ταῦτα ἦ ἔφη ὁ Κύριος, οὐχ ἵνα 40
ἀφίλῃ Ηλίαν, ἀλλ' ἵνα ὑγιείσῃ· οὐχ ἵνα λιμόσῃ, ἀλλ' ἵνα ἀφ' τῆς ἐφυβρίστου
γαστρὸς εἰς συμπάθειαν αὐτοῦ ἐλκύσῃ. ἀνοίκειον γὰρ ἰῷ προφήτῃ ἀφ' ἀσε-
βούντων παφίλαν, ἡ χρεοφόρον αὐτῷ παράσχαι ἀπαθῆναι τῶν ἐξ ἀρχῆς ἀσκητι-
κῶν πόνων ἀφαιρούμενον. ἴσχυε γὰρ ὁ Κύριος ἐν ἀφ' ἑτέρων φίλαι προφήτην δίκαιον, ἐν ἀφ'

τῆς

τῆς τῦ μάννα δόσεως, καθ' ὁμοιότητα τῆ ἐφ' Ισραὴλ, ἡνίκα ἔβρεχε πλησίον τῦ Δαμὰσκ Φαρφὲρ καὶ Ἀβδανὰ ποταμοὶ Δαμάσκου. ἔχων ὁ Κύριος & Ἠλίαν σημειώσεις διαφόρους, ὅπως ἢ ἐν ἄλλῃ κεφάλῳ σημεῖος αὐτὸν διέθρεψεν. ἐνίκα γὰρ ἄλλοτε Ἠλίας φεύγων τὴν Ἰεζάβελ ἔρημον κατέλαβε, & ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐκαθέζετο ἐν πολλῷ τῷ λιμῷ ἐν τῇ διψῇ, ὅτε πολλὴ ἡ τῆς φυγῆς ὁδός, πέμπει θεὸς ὁ Κύριος πρὸς κεφαλὴν αὐτῦ ἄρτον καὶ ὕδωρ, & αἴθις γύρωθεν τῦ πλευροῦ αὐτῦ, ἐν ὧν ἄλλο μέρος. διὰ τί; ἄκουε Χρυσοστόμου. τὸν πλευρὸν αὐτῦ γύρωθεν, ὅπου ἀπεκλείσθη πλευρᾶς ἔφυγε. ἐν πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος· Ἠλία, ἀνάστηθι, ἐν φάγε, καὶ πίε, ὅτι πολλὴ ἀπὸ σῦ ἡ ὁδός. ἀναστὰς ἦν ὁ Ἠλίας ἐν φαγὼν, ἐν πιὼν ἐπορεύθη ἐν τῇ ἰσχύι τῆς βρώσεως ἐκείνης τεσσαράκοντα ἡμέρας, ἐν τεσσαράκοντα νύκτας, ὐχ ὡς πεινῶν, ἀλλ' ὡς ἔμπειρος πλοηγέως. τοιαύτη γὰρ ἡ ἀοδύρητος φρόνησις. ὁ ἐκφυγὼν τοίνυν γηραίους ὀφθαλμοὺς, ἴσχυσε ἐν ἐν ἡμέραις ἐγερτοῦ αὐτὸν ἀφθαρσίαν· ἀλλὰ πρίσπου αὐτῦ αἰσχύνην τεράπτεται, ὅπως ἀφ' ἧς ἐφυλάττετο φθορᾶς καὶ μοφθῇ πρὸς συμπάθειαν ἐν εἴκτον. ὁ ἐν ἔρημον ἀκαρπίας. διὸ γὰρ τὸν Ἠλίαν ἀκούσαντα τῦ Κυρίου λέγοντος, Πίσσαι ὀκ τῦ χειμάρρου, ἐν ἵνα κόραξιν ἐντελοῦμαί σε ἐκεῖ, πρόσταγμα, ἐκατόβασις, ἐν ἐπῆλθεν, Μηδαμῶς, Κύριε· οὐδέποτε εἰσπλεῖ εἰς ὃ τόπον μὴ πρῶ κοινὰ & ἀκέραιον. κόμαξί μοι πρὸς ἃς ὁ ὑπηρέτης τῦ Νεὼ χρυσοφόρει τεράπτεται, ὡς ἐθνικῷ ἐν ἀλλοφύλῳ, ἀσκηπτοῖς ἔθνεσι δέδωκε χάριτας πρὸς εὐσεβείαν; ἴδιον ταῦτα τῆς θεοκρατικῆς τῶν Ἠλίαν προσαγορεύσεως ῥήματα· ἀλλ' οὐδὲν τύπον τὸν Ἠλίας. ἤδει γὰρ, ὅτι ἐν ἐν ἁρπασθῇ τεῦ ἀοίκειον τεράπεζαν, ἐρῇ πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος, τί λέγεις, ὦ Ἠλία; οὐ κατεδέχθη πρὶν ῥυπῶν ὕδωρ, ὑπὸν μὴ ἐάσας κατιλθῇ· ἐπορεύθησας γὰρ τεῦ γεῦ τῦ Ισραήλ. ὀκ ἔστι βύρσῃ σταγὼν ὕδατος ὁ φρέαρ, ὅτι ἐκ πηγῆ ποτίδα. ὁ θεὸν ἐπόθησας, κατάδεξαι. οὐ πρὸς δέχῃ χρυσοφόρει κοσμίκιον θεοφιλές; ὀκ ἔστι βύρσῃ ἄρτου, ὀδὲ σίτου, ὀδὲ χλωροφόρει λαχάνου, μήποτε ὄμβρου, μήτε δρόσου πεσούσης ὑπὸ τῆς γῆς τῇ σῇ τῦ σώματος κληθρώσει. ὀδὲ ὅτι βύρσῃ, Εἰ μὴ κρέα μόνα, ἐν ζῶλα πεπεμμένα, τῶν ζώων τελευτησάντων τῇ ἐκλείψει τῶν θεοφόρων. τί θεὸς ὁ προσδέχῃ τεῦ τραπέζαν τῶν ὧν κτημάτων; ὅπως θεὸς μηδὲν τύτων ἀκύσῃ ὁ Ἠλίας, κατεδέξατο τεῦ οἰκοῦντος τράπεζαν. εἶλκετο γὰρ μᾶλλον ἀπορροίαις βασάνου πολυχρόνιον, διὰ τὸν ὀμβροφόρει δίψαν λέγω. τί θεὸς ὁ πρόνοφος Κύριος; ὡς εἶδεν αὐτὸν προσμένοντα τῇ σκληρίᾳ, ἄλλον προσκαταπέμπει μετόχοντα ἰκμαργυρίαν τῆς προφήτης. ποίαν ταύτην; ξηραίνει τὸν ποταμὸν, συρίζει τὸν κόραξας, βάλλει φιλίαν πρὸς αὐτὸν· Πορεύου εἰς Σαρεπτὰ τῆς Σιδωνίας. ἰδὲ ἐντέλλομαι γυναικὶ χήρᾳ τῦ Δαπτέφθαι σε ἐκεῖ. ὁρᾷς πῶς ἔσπευδε εἰς συμπάθειαν αὐτὸν κλίναι ὁ Κύριος; οὐ γὰρ ἀπίσχλει αὐτὸν εἰς οἶκον ἀρχοντικὸν, ἢ εἰς βασιλικὸν, διὰ εἰς βύπορνόν τινα γυναῖκα, ἀλλὰ πρὸς χήραν ὀδυσώδη· ὅπως κἀν τύτῳ κεμφθῇ πρὸς συμπάθειαν. ὁ ἢ ἐν ὕτως ἀκεραίως ἔρρωτο. διὸ γὰρ αὐτὸν ἀκούσαντα τῦ Κυρίου λέγοντος, πορεύθητι εἰς Σαρεπτὰ τῆς Σιδωνίας· ἰδὲ ἐντέλλομαι γυναικὶ χήρᾳ τῦ Δαπτέφθαι σε ἐκεῖ, πρόσταγμα, βούλευμα, ἱκετεύσας, ἐν εἰπῇ, μὴ καταγάγῃς με εἰς ταπείνωσιν, ὦ δίκαιος Σιδωνίοις μὲν ἀδαπτέμπτοις, & γυναικὶ χήρᾳ πρεσχλῇ με προσαπτῆς, ἧς ὁ ἄρτος δακρύων τὴν πλημμύραν, ἢ τράπεζα στεναγμῶν ἀνάμεστος, διὰ κλίνῃ καταφεύγει προσκεφάλαιον ἔχουσα; ἀλλ' οὐδὲν τύτων ὁ Ἠλίας. ἔγνω γὰρ ὅτι ἐκεῖ ἀδαπτέπτους τὰς χήρας τεῦ τραπέζαις, ἐρῇ πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος· τί λέγεις, ὦ Ἠλία; ἀδαπτῇ τῆς χήρας τεῦ τραπέζαν, ἃ πάσαι τεῦ γεῦ Ισραὴλ σφόδρα πρασεβάσας, χήρας αὐτὸν ἐργασάμενος, εἶεν, ἐν ἄτεκνοι, καρπὸς μὴ πάτεσαι, ἐν αὐ ἀδαπτῇ τῆς χήρας τεῦ τραπέζαις; ὅπως θεὸς μηδὲν τύτων ἀκύσῃ ὁ Ἠλίας, δίκαιος ἐφίλατο τεῦ ὅτι Σιδωνίας ἀδαπτέμπτους, ἢ σὺν θεοσεβείᾳ, ἢ σὺν πονηρίᾳ ἔθνους. ἤκουσε ἐν πρὸς τύτα. ξενιθεὶς ὁ Ἠλίας κατὰ τῆς χήρας δύρει ἀδαπτέμπτοι τράπεζαν,

γενοίμην,

γησίου, ἀρμόδιον, ἀσκητικὸν, ὕδωρ, καὶ ἔλαιον, καὶ ἄλευρον, καὶ δύο ξυλάρια. Τί γὰρ οὖν; δύο ξυλάρια μόνα εἶχεν ἡ χήρα; ναί. πῶς; ἄκουσον, καὶ ἐρῶ σοι. αὕτη ἡ μνημονευθεῖσα χήρα εἰκόνα τῆς ἐκκλησίας ἔφερε. διὰ τοῦτο αὐτὴν ἀπεστάλκει ὁ προφήτης. εἰσελθὼν πυνθάνομαι ὁ προφήτης εἰς Ⓦ οἶκον τῆς χήρας, βλέπει ὡς ἀληθῶς τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν τὸν οἰκίσκον· βλέπει ὕδωρ, ἔλαιον, καὶ ἄλευρον, καὶ δύο ξυλάρια. ὕδωρ, ὃ βάπτισμα· ἔλαιον, ὃ χρῖσμα· ἄλευρον, ὁ ἄρτος· δύο ξυλάρια, τὸ σταυροῦ ὃ κατόρθωμα. ἰδοὺ γὰρ καὶ τὸν χήραν βοᾷ ὁ Ἠλίας· Ὁ καμπτόμενος τῷ ἐλαίου οὐκ ἐλαττοῦται, καὶ ἡ ὑδρία τοῦ ἀλεύρου οὐκ ἐκλείπει. ἀνθρώπου γὰρ ἡ χεὶρ τῆς ὀρθοδόξου πίστεως. βλέπων οὖν ταῦτα ὁ Ἠλίας τὸν ἀδάπανον πάπυζον τῆς χήρας, ἠνέῳξεν, ἠγαλλιάσατο, λέγων πρὸς ἑαυτόν· ὧδε θήξω τὸν λοιπόν, ὧδε χρηστοτελέσω, ὧδε Ⓦ ἄσηπτα μυστήρια χρέος δέξεται. ἁρμόδιον γὰρ τὸν πάπυζον βλέπειν· οὕτως μοι λέγουσι τοῦ οἴκου Ἀχαάβ, καὶ τοῦ λαοῦ Ἰσραήλ, καὶ τῆς μάνδρας τῆς Ἰεζάβελ· ἐκπίπτουσι κληρονομίαν, τὸν ἀδελφόν. ἐγὼ γὰρ τοῦτο οἶδα· ὅλως χωρίζομαι, ταῦτα λέγων ὁ Ἠλίας πρὸς ἑαυτὸν εὐφραντικῶς λογιζόμενος, μὴ στυγνῶς ὡς ἄθεσπις, ὅτι ἐν τῇ εὐφροσύνῃ τὸν ὀδυνῶν ἐμνήσθη εὐλόγει. ἴσως δὲ πάντως, πῶς ἡ χήρα δύο παῖδας ἔχουσα γησίους καὶ ὁμηλίκους, ὧν θεοῦ τῆς κλίνης διεγερθείσης, θεωρεῖ Ⓦ ἐπὶ αὐτῆς ἡβαιὰν τὴν διαδοθεῖσαν. οἶδα πέφυκε χήρα ὑπτιάζουσι ὀπὶ τέκνῳ ἄρρεν τελείᾳ πλουτοῦσι, ἐπεὶ ὑμῶν ἀγνοῶ. ἐνδοξοτέρα γὰρ ἡ λαῖτα τὸν τοῦ τέκνου ζηλοῖ· ἐκεῖ πάντα Ⓦ πλουτεῖ τὸ κόσμου. οὐ γὰρ προσετέθη τῇ Εἰωθὼς τῷ νεκρῷ ἡ χωνὴ, ἵνα ἀναδύσει, ὅτι πρὸς τὸν ἔξοδον ἠχολήθη· ἀλλὰ καταλιποῦσα αὐτὸν Ⓦ νεκρὸν, τῷ Ἠλίᾳ κατέθηκατο, χαριτώσα, φιλάγουσα, ὀχλοποιοῦσα, κραζούσα ὀπὶ πάντων, Τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, ἄθεσπι τοῦ Θεοῦ; ἦλθες πρὸς με τοῦ ἀναμνῆσαι τὰς ἀμαρτίας μου, καὶ θανατῶσαι Ⓦ υἱόν μου; τυτῖσι, σὺ αὐτὸν ἐθανάτωσας. Εἶδες πῶς ἡ εὐφροσύνη τοῦ Ἠλίᾳ εἰς ὀδύνην μετῆλθεν; ὡς φωνὰς κατέχεπε. οὕτω γὰρ ἔλεγεν ἡ χήρα, τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, ἄθεσπι τοῦ Θεοῦ; εἰσῆλθες πρὸς με τοῦ ἀναμνῆσαι τὰς ἀμαρτίας μου, καὶ θανατῶσαι τὸν υἱόν μου; σὺ αὐτὸν ἐθανάτωσας· ἡ σὴ εἴσοδος πρεσβύσατο τὸ. μὴ εὗρες τὸν παῖδά μου ἀθυτεωμένα; μὴ ἐρρώσησεν ἡμέρᾳ μίᾳ; ἡ σὴ εἴσοδος τὸ θανάτου τοῦ υἱοῦ μου πρέσβα. τί μοι ἄλευρον ἐχρείσω, τοῦ ἐσθίοντος μὴ πτόντος; δὸς μοι τὸν υἱόν μου. σὺ αὐτὸν ἐθανάτωσας κληρονομίαν τοῦ οἴκου μου βουλόμενος. δέξαι σὺ τὸ ἄλευρον, καὶ δὸς μοι τὸν υἱόν μου. ἐμὲ στεύεις, καὶ τὸ τέκνον μου φονεύεις; κεῖ ἰδίων λιμώξω, καὶ μὴ μεῖ ξένων πλουτήσω. τί ἐμοὶ καὶ σοὶ, ὦ ἄθεσπι τοῦ Θεοῦ; εἰσῆλθες πρὸς με τοῦ ἀναμνῆσαι τὰς ἀμαρτίας μου, καὶ θανατῶσαι Ⓦ υἱόν μου; σὺ τὸν υἱόν μου ἐθανάτωσας, σκληρός μοι ὡς Φαίη· οὐκ ἔστιν ἡ εἴσοδός σου εὐθεῖα. τί διαστρέφω, ἀπαίδευτόν μοι. μὴ ἔφυγες τὸν Θεὸν σου; μὴ τοῦ Ἰωνᾶ διαστρέφω στρόμβαλος; πραχὺς μοι τις Φαίη. πῦρ πνέεις, φόνον ἔρδων, ἀθεμίστων βασανίζῃς, πανυπερτάτας καπνοὺς ἐκπνέεις. ἐγνώσθη μοι γὰρ οὖν τοῦ κατὰ σὲ. οὐκ ἀρκεῖ σοι ὅτι τοὺς ὁμοφύλους σου ἔπνιξας, ἀλλὰ καὶ ὧδε ἀναγκάσας τὰ ἐμοὶ διαστρέφειν; πολλοὺς ἔπαιξας, ἐμὲ δὲ παίξεις. δὸς μοι Ⓦ υἱόν μου. τί οὖν ὁ Ἠλίας; συνεκάμφθη εὐθέως. ἔγνω γὰρ τὸ Κυρίου ὃ σφύγμα. διὰ μέγα ἀνάξας ὡς ἀπηθὴς, ἐβόησε λέγων· Οἴμοι, Κύριε, ὁ μάρτυς τῆς χήρας, μὴ ἧς ἐγὼ οἰκεῖ μετ' αὐτῆς, σὺ σκάκωσας τὸ θανατῶσαι τὸν υἱὸν αὐτῆς· σὸν ὃ ἔργον. ἐπέγνων γὰρ, δίκαιος. ἰδοὺ τοῦ χήρας βιάζομαι. ἀεὶ γὰρ σκληροπάτης γυναιξὶ προσπέμπεις με. τὸν Ἰεζάβελ ἔφυγα, καὶ εἰς τοῦτον ἐκπέπτωκα. πολλὰς τοιαύτας ἐν ἐμοὶ, τοῦτος ἢ τὸν γλωσσὸν βασάνου οὐ δύναμαι. σὺ εἶ ὁ εἰρηκώς μοι, δίκαιος, πορεύθητι εἰς Σαρέπτα τῆς Σιδωνίας. ἰδοὺ σοι τελοῦμαι γυναικὶ χήρᾳ τοῦ διατρέφειν σε ἐκεῖ· ἰδοὺ διατρέφει· οὐ γὰρ διαπτέφει. ὡς φωνὰς κατέχεμαι, καὶ κλαυθμὸς κατέχομαι· ἀθέσπιος γὰρ εἰμὶ ὁ τοιαῦτα τὸ εἰσόδου μου. πῶς οὖν ἀθέ-

ως

ὡς ἀνάπτω πῦρ εὐθέως, οὐκ οἶδα. λύτρωσαί με, Κύριε, τῆς ὀκλήσεως ταύτης. Διὰ τοῦτο μὴ ἐξίστημι, ἀσχημίζω μὴ σεαυτὸν ποιῶν, ἵνα μὴ πολλοῦ ἐπιτύχω. δὸς τῷ ψυχῷ, ἃ ἐπέχω τῷ σώματι· πλήρωσον τῷ χρόνῳ, & ἀφάνισον τῷ χρόνῳ· δὸς τὰ παρόντα παλαίωσον, ἵνα καὶ τῶν μελλόντων ἀπολαύσω. Ταῦτα μόνον τὸν Δεσπότην ἐξιλεώσατο τὸν Λάζαρον παρεγορήσαν, & τὸν τῶν Ἰουδαίων ἀντιλογίαν, ὅτι ἄλλως διατοῦτο αἰτεῖ, & ἄλλως διαλυτεῖ χειρί. Ἠλίας δὲ ἐλεγε μόνον, ἀλλ' ὅμως οὐκ ἠνύτησεν. ὠδύνησε γὰρ πολλὰ, & ἐβόησε, & φόβου ἔπεσεν ὅλος ἐδόκουν οἱ παρεστηκότες λέγειν, οἵμοι. ἀπὸ γὰρ οἵμοι, ἐκαρδόκουν ψυχὴν ἀνακληθῆναι· ἀπὸ δὲ ἀλλαχοῦ εὑρόντες τὸ παράφορον ὀδυρόμενον & λέγοντα· Οἵμοι, ὅτι ἐγκαταλέλοιπεν ὡς στεναγμὸν καὶ λαῖλαπα ἐκ ἀμπώτεως, & ὡς ὄπτιλλίδα ἐκ πηγῆς. & πάλιν ἕτερος παρεφώνησε, Οἵμοι, οἵμοι ἐκ ἡμέρας, ὅτι ἐγὼ ἡμέρα Κυρίου, καὶ αὐτὴ ἐκ ἐναντίας. & πάλιν ἄλλος, Οἵμοι ὅτι ἀπώλωλεν ἀπὸ τῆς γῆς. πάντες γὰρ ἐδόκουν ὃ εἶμεν. οὕτω & Ἠλίας ἐκ ἔλεγεν οἵμοι, Κύριε, ὁ μύρτες τὰς χήρας, ἐπαίδωσε τὸν ἀναπαυόμενον· & ἐν αὐτῷ & ἀναφύσησε παιδαρίῳ τέτρι. ὅρα οὖν ἐκ τούτου, πῶς ἐστὶ νεκρὸς τῆς χειρὸς ὁ μαθητὴς ἐπισπεύσας. ὁ γὰρ, ἐκ ἐφύσησεν ἐπ' αὐτὸν, τῆς ἀδιαφθόρου τελευτῆς τὸν ἔξοδον παρεσκεύασεν. Καὶ ἐπεκαλέσατο Θεὸν, & ἔλεγεν· ἐπιστράφητι ἐπ' ἐμὲ, Κύριε, ἡ ψυχὴ τοῦ παιδαρίου ἐς αὐτόν. καὶ ἐγένετο ὕτω. τί λέγεις, ὦ Ἰουδαῖε; μόνη τοῦτο ἡ Κυρία, & Ἠλίας; μόνη τοιαῦτα Ἠλίας, & ὁ Κύριος; μὴ γὰρ ἐκ ἦν ἡ Κυρία γένος ἐπιτήδειον τοῦ τοιούτου χαρίσματος; (πάντες γὰρ πάσαις παρεσπυχὴ ἀναπεμπόταις) φείδου ἀφύσησον, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω, εἰς ἀναστάσεως ἀγῶνα καλεῖ. τί θέλεις, ἐξέλθωσι δοῦλος ἐκ αἰσχύνεται τὸν δεσπότην τελεσθῆναι, οὐκ ἀνέμενεν ἐκεῖνος, ὅσον ἐγκεῖσθαι τὸν ἥλιον τοῦ τάφου, οὐδὲ ἀνέμενεν αἰτηθῆναι ἀναστῆναι· ἀλλὰ μᾶλλον κατεπλάγησεν. ἐνδὸς ἔδωκε ἔργον. & Λάζαρε ἦδη τέσσαρας ἡμέρας ἐν τοῖς ἰδίοις χωρίοις πλοῦτον χόδρα ἐληλύθατε, εἰς ἀγκαλιφωνίαν πάφος, λοιπὸν αἰμάσσεσθε ἐκ. αἱ κάτω δυνάμεις οὐκ ἔθηκεν ἐπιτιμίους, ὡς Λάζαρος ἦδη ἐκ ἐκράτησαν λοιπόν. ὡς ἂν θεὸν ἐκ ἐπιστεύσαμεν φωνὴ ἐν τῷ τάφῳ κατελθοῦσα ζωὴν φορτικὴν πάλιν, ἤρξατο δαίμονι ταῦτα λέγειν τὸν Λάζαρον αὐτὸν φυτεῦσαι τῇ σοφίᾳ, & μέλλει αὐθημαίζειν τῇ κατάρᾳ, ἵνα φυλάξῃ τὸν μίσθον πρὸς ζωικὸν κατεδιαίτησε αἷμα, κατεπλάγησαν αἱ κάτω δυνάμεις πρὸς ἀνθρώπους βροτοὺς· ἵνα τοῦτ' ὁ κελεύσας τοῦτ' ὁ αὐθεντῶν, ὃς ὁ ἁπλάστων ἀγγέλων μόνων χεῖρ· πῶς ὁ ὄζυπρίζων τεχνίτης ἐκ ἐξύπνου; πῶς ὁ ἀδαμαντίνας πύλας συνρήσσων; πῶς ὁ βροντὴ, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω; ὁ φωνὴ & ἀνθρωπόφθογγος, καὶ ἡ δυνάμις ἀνεκδιήγητος. ὃς ὁ κελεύσας; οὐκ ἔστιν ἀνθρώπου. & μὴ ἐμοὶ ἀνθρώπου, ἀλλὰ φωνὴ Θεοῦ. ἀκούσατε, ὦ Λάζαρε, ἔξω ἀφορίσωμεν, μὴ κατέλθῃ ἐκεῖ ὁ κελεύσας αὐτὸν, μείνωμεν ἐνταῦθα ἐκεῖ κατέλθῃ ἐκαλεῖ. ἤρξατο σαλεύεσθαι & νεκροὶ ἐκ κοσμῷ. ἐπιζητῶ θαλάσσης, φησὶ, & μὴ ἀφήκατε ἀποπλεῖσαι. ὕστερος ὁ Λάζαρος ἐξεπόδησεν ἐκ τῆς κλίνης τοῦ ᾅδου αἰσθητῶς & ἀλαλήτως & δοξάζων & Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. ἐκ τούτου & λέγω σφεγγίσωμεν, τὸ βάπτισμα τῆς Φοινίκων ἀναλεγώμενοι εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου ἐξιόντες βοῶντες, & λέγοντες, Ὡσαννὰ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. ὡσαννὰ ἐν δόξαις & ἐν ὕψεσι εἰς τὸν αἰῶνας.

ΕΙΣ ΤΟ, ΕΞΕΛΘΟΝΤΕΣ ΟΙ ΦΑΡΙΣΑΙΟΙ ΣΥΜΒΟΥ- Ματθ. ιε. 12
λιον ἔλαβον.

Ex Ms. Regio Lut.

Σει τῦ Ηλία μαθηταὶ τυγχάνετε, τῦ τὰ πυγχάν πράττειν τὰς χάρας μὲ ἐξουσιάσαντος, πᾶν ἡμῖν αὐλίδητε. τοιαύτη γὰρ ἡ πρὸς ἡμῶν λόγων μετοχὴ τοῖς μαθηταῖς πράττειν, ἵνα ἄρτον ἔχωσιν ἐν αὐτοῖς· οὐχ ὅτι ὁ μόλος ἐλέπτωσε, ἡ χῆρες ἐμάγησαν, ἡ πῦρ ἐπλείωσεν, ἀλλ' ὅτι πᾶσιν ἄρτους ἀρθῆναι δρέπειν ἐπέρμασεν λῦθοι, ἡ σπυρὶς ἐπλείωσεν, ἡ πατὴρ ἐπλείωσεν, ἐ διὰ τῦτο ἄφθη τῦ ἄρτου ἐπιτυχεῖν. τῦτο ἄρτον Μαρία μὲ ἐλάβοσεν, ἃ σὰ πολλὰ ἡ τὸν ἐδίξατο, τοῖς καὶ ἐκείνου ἡμέρᾳ ὑφ' ἡμῶν ἐαθεῖς; καὶ ἐ διαπόντος ῥάβει. τῦτον ἡμῖν ἄρτον ὅτι τῆς μετοχῆς μὴ πραπίζε ὅτι θεὶς, ἡ ἐυλαβείαν τῆ σιωπῆ ὁ τῆς γλώττης μὴ ὄργανον ἀδιαφθόρως ἐδιαφύλαξαι· ἀλλὰ ἡ τῶν Ἰουδαίων τῆς τῦ σωτῆρος ἡμῶν ῥαπτωρθῆν ὅτι ἐυλος ἐπίδρα, ἡ τὸν λῆστὴν Matth. 18 18. λαλῆν ἀναγκάζει. τί γὰρ πεύσονθε ἀρχιερεῖς αἰτιάζεσθε μόθοι; Καὶ ἀγελθόντας, φησὶν, Φαρισαῖοι, συμβούλιον ἔλαβον κῆ τῦ Ἰησῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι. ἡ τίς κακία, διαβολὴν ἀπολέσαι Κύριον; ὅτι ἐκ ἡμέρα σαββάτων ἀφ' ἑαυτῶν ἐνομοθέτησι, ἡ τ' ἀγγελῶ ἡ ξηρὰν χῆρα ἐκ ἡμέρα ἀργίας ποιῆς ὑγιᾶ ἀπέστησε. τὸ δὲ αὐτὸ ἐδόκει Ἰουδαίων τοῖς μὴ τοιούτων, ὅτι ἔδει τὸν ἐν τῆ σαββάτου ἀδικεῖν χαῖρα τῦ Λαβὶδ, ἀλλ' ἀληθῶς τῦ ξύλου, ἐκ ξηρανθῆναι τῆ ἰσχῦι αὐτῦ, ἐκ ἔδει πλέον ἐκ τῦ ἰδίου κερδαίνειν αὐτὸν πλουτῆναι· ἢ ὅτι ἔδει τὸν ἐκ τῦ σαββάτου ἀργὸν τὸν τῆ ἀθίου Θεὸν ἀμυχανίαν ἀδικῆ ἀσπλωθῆναι, ἀλλ' τῦ ἰδίου δημιουργοῦ πάλιν λαμπρῶν αὐτὸν ἀπεργάζεσθαι· ἀνὰ λυπεῖσθαι ὅτι θεραπείαν δὲ, ἀργίαν ἡ σπουδὴν ἐνομοθέτησε, ἡ τὸν ἀργίαν ἐ σαββάτου διδάσκοισι, τὸν ἡ ἀπὸ ματαιολογίαν τῦ Ἰησῦ ἀφεῖσθαι. ἀλλὰ τί γὰρ, ὦ Φαρισαῖοι, οὐκ ἐλυπήθητε, ἢ τοιῶτα οὐκ ἐμελετήσατε κῆ τῦ Μωσέως, ὃς τὸν Ησαΐαν σπείρειν, ὅτι τὸν ἰρεῖς ὑμῶν ἡ τοὺ ἡγεμόνας ἐνεύειν τοὺς ἀδικμένους, καὶ τὸν οἶκος τῦ Θεῦ πλήρη Εἰδώλων κελίδρυσε; ἀλλὰ τί τοιῶτον βουλὴν οὐκ ἠκάσατο κῆ τῦ Ηρώδου, ὅτι τὸν πηβὸν ἀδίκως ἀπόφαξε, ἡ μητέρας πένθησεν; ὅτε ἰωάνθη ἀλλὰ ἀκάνθαι ἀώρως τὸν πηβὸν κατακαμένους τὸ μιᾶ ὥρᾳ σιδήρου, μήτε κόπον τῆς καρδίας τρέψ ἔχειν, μήτε μὴν τὸν ἀγλεικὴν τῶν τειχῶν κλύσαι, ἀλλ' τὸ αὐτῆ τῆ ἀπαλεπτάτῃ τῦ γάλακτος ἐφῆ τυγχάνοντας, βιαίᾳ ἡμῶν χαράξαι τὸν Ηρώδη φονοκτόνον ἔτι εἰ μὴ τὰ κῆτοὶ αἰδρογμῶν τὸ παῖς τῆς πόλεως πλατείας, ἡ ῥύμης ἀκύονται; ὅθεν πατέρων λυσιφρένων, ἡ μητέρων λιτομόρων λοιπὸς ὀλοφυρμόν ὅτι τῆ τῶν ἀώρων τέκνων ἀλάστου σφαγῆ; ὅτε τοῖς τῶν πηβῶν αἵμασιν ἡ Βηθλεὲμ ἐφοίνισσε, ἡ ἀώρων βοτρύων γλεῦκος ἄφορον τοῖς τῶν χηρῶν δακρυσὶ κῆ τοῖς τῶν ὀρφανῶν ἐπεκράτησε; ὅτε ὅλις πατέρων ἀλαλυγμῶ διεστέφετο, ἡ μητέρων κολάγγαι τοῖς πόνοις θελίσσοντο, ἐ γαλακτοφόροι πηγαὶ μαζῶν τῶν τοκέων ἐξηνεμόοντο; ὅτε ὁ τοῖς τῶν μητέρων τόκοις ὁ πνεῦμα τυχόντας ἐλυθρόν, ἐδὲ τὸν μητέρας ἀπάκτας ἐφέρετο; ὅτε πατέρων ἡ μητέρων ὀφθαλμοὶ πηγαὶ ὑδάτων ἐμιμοῦντο, ἡ ἀργυροχλόους ταλαίνας δακρύων κατέχλαζον ἀπὸ πρεσβῦ ὅτι ἔδαφος ἔρριπτον; ὅτε πέλαγος γυναικῶν τοῖς αὐτῶν ὄψεσι τῶν πολλῆς ἀνοίας πνῦ ἀναφλεγμῶ κατεξαίρετο, ἡ ἐς ἔδαφος κρύπτειν σπλοκάμους, τύτους τῆ μάθη τῆς λύπης ἐπεμπέδων; ἀλλὰ τοὺς ἀστίον φραμῶτας, τοὺς ἀμπίον ἡ ποιῆτὰ· ἡ τὸν μὲ φονῆς ἡ τῶν θυμῶν ἡμᾶτε ἀφίετε, τὸν δ' ἀθῶον ἡ Εξοδ. κγ. ζ. δικαίους κολάζετε, τῦ ἐμὲ λέγοντος, Αθῶον ἡ δίκαιον οὐκ ἀπακτενῆς. ὁ τάξις ἀτακτος, ἐ νόμος ἀνόμος, σὰ δὲ δικαιόλυτε πεπεπόνθνες, σὰ δὲ δαιμόνιον χαλεφόμενος, τῶν τῦ Ιουδαίων μέχρι τῦ τῶν φυλακτόμενος. ποῖος τοῖς νόμος, ὃ τοὺς μὲ φονῆς ἀθεσπίζεσθαι, τῦτον δ' ἀθῶον τοῖς φονθῆσι τὸν ζωὸν χαριζόμενον ἀπόλλυσθαι; ἀγὼ γὰρ Βαρραββᾶν ὅτι φασὶν ἡ φόνῳ εὑρηθέντα ἠξίωσαν Πιλάτου ἀπολυθῆναι, ἀδ' ἡ Ιησοῦν ἀδ' τοὺς ἐπὶ τῦ δικαίου

φονθῆναι

φοιβεῖσθαι ζωοποιῆσαι τὰ ἀξίωσαι σταυρωθῆναι. καὶ ἐξελθόντες, φησὶν, Φ. Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. ὦ γνώμης ἀγνώμονος, καὶ βουλῆς ἀβουλίας μεμεστωμένης. ἡ πηγὴ τῶν ἀγαθῶν ποταμηδὸν αὐτοῖς τὰς εὐεργεσίας ἐκένιζεν, Φ. ὁ καὶ ἀντλοιῶντες τῇ χάριτι, φονοκτόνος βουλὰς ἐν καρδίαις ἐρρύοντο. Φ. τὰ πεπλάσματα αὐτῶν ἔχοντες, ἰωμένου τὴν ὀδωδυῖαν ἀπηλλάττοντο· ἔχειροι ὄντες τὰ σώματι μὴ ἔχοντες πεπλάσματα, ἀνάπηρα τὴν φρένα χειροτεκνήμονες ὠδωδυῶντο. Φ. πιστεύοντες αὐτῷ ἐν ἐρημίαις ἐξ ὑποψίας ἐτρέφοντο· κακόφρονες δὲ θαυμασίας πίστεως ἀνάξιοι ἀπιστίας ἐφύλαττον. ὃ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταβαλλόμενον· κακόπιστοι τὸν οἶνον μὴ γλυκάναντες, ὃν φθόνῳ μύσαντες ἀπεφύσησαν. εἶδον τῆς αἰμορροούσης ἁλείσας καὶ τὸ αἷματος ῥύσεις· κακόπιστοι τῇ βασκανίᾳ τυφλούμενοι κατίσχουσι. Φ. δαιμονιζόντες αὐτῷ, τῷ δαιμόνιον ἐλευθερώσαντι ἐσωφρόνισεν· κακόπιστοι ἀνάξιοι τῆς φρενὸς κινώμενοι χλεύνως τῷ δαιμονιώντως ἐμέμφοντο. Φ. τυφλοὶ αὐτῷ ὀφθαλμὸς μὴ ἔχοντες ἐφώτιζον· κακόπιστοι ὀφθαλμοὺς ἔχοντες ἰσχνὸν ἐζήτουν. τὸ κωφὸν, ὡς ἀρτίως κηρύσσομεν, ὁ ἀκοὴν τῆς ἀκοῆς ἰώσιτο. κακόπιστον ἡ καρδία ἰλλυομένους βουλὰς φόνου ἀπέφρεεν. ἡ θάλασσα τὰ ἑαυτῆς κύματα καταξύλασα, ὡς ὑδρίζουσα ἑαυτὴν τῷ δημιουργῷ ἠποίμωσεν· κακόπιστον ἡ καρδία κύματα λογισμῶν θανατηφόρα δι' στόματος ἔφριξε. βαρύπαται δύεμοι τὴν βιαίαν τοῦ πνεύματος θύελλαν εἰς ἀσφάλειαν ἀπέκτησαν ἐναλίωνα ζῶα· κακόπιστοι τῇ ζάλῃ τοῦ φθόνου κλυδωνούμενοι, σαπρὸν χεῦμα ἐσύριζον. ὦ φθονερίζα θανάτου, ἡ πολύπλοκος νόσος καρδίας, ἐξύπατε κλέπτιος γὰρ κλὴς ὀξύπατος ὕπνωσε τὰ, ὡς ὁ φθόνος τὴν ἔχουσαν αὐτὸν καρδίαν πέπωκε; ποία ἡ ἴσος οὕτω ὁ τῆς ὄψεως κάλλος ἀφανίζει, ὡς ὁ φθόνος ὁ τῆς ψυχῆς καλλίπνοον ἄνθος, τὸν ἀγαθὸν, μύραται; ὁ πῦρ ὕδωρ σβέννυσι, Φ. ὁ φθόνος μυρίαν πηγὴν διδασκάλων οὐ παύουσι. μία ἀκοὴ τὸν ἰὸν τοῦ σιδήρου ἀπεσμήχθη, οἱ δὲ πέντε λίθοι τὸν Δαβὶδ Φ. φθόνος δὲ τὸν Σαοὺλ πλῆσον ἐζήλωσεν. λέγεται εἶδος ἡ σαύρα χλωρά· ἀλλ' οὐκ ἔστι τῶν φθονερῶν χλωρότερα. ὥσπερ γὰρ σκώληξ τὸν καρδίαν τοῦ δένδρου κατεσθίων μέρος ἐκτρώγων ξηραίνει, ὡσαύτως ὁ φθόνος τὸν καρδίαν τοῦ ἔχοντος αὐτὸν κατεσθίοντος μαραίνει. καὶ ὅσα δὲ εἶπωμεν, ἀγαπητὲ, περὶ τοῦ φθόνου, ὕπνου πρὸς μικρὰ λέγειν αὐτὸν τὸν κακόν. καὶ γλῶσσαι ῥήτορων, καὶ λόγοι φιλοσόφων, καὶ ῥήσεις διδασκάλων, κεῖνται· οὐκ ἰσχύουσι. πλήρωμα δὲ λέγομεν ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ λόγου, καὶ πλήρωμα φόνου ὅτι ἡ κακία τοῦ φθόνου. ὦ φθόνε, πλοῖον πανουδὲς, ταρταρῖνον, ναυαγοφόρον. σὸς ναύκληρος ἔστιν ὁ διάβολος, κυβερνήτης ὁ ὄφις, καὶ Κάϊν πρῳρεύς. τὸν γὰρ σὸν ἀδελφὸν σὺ τῷ κακῷ ὁ διάβολος ἐδωκεν, ὁ ὁ ὄφις κυβερνήσας τὸν Ἀδὰμ εἰς ναύαγιον θανάτου κατέσπευσε. Κάϊν δὲ πρῳρεύς, ὅτι διάβολός ἐστι, φθόνε, πρῶτος αὐτὸς Φ. φόνον εἰργάσατο. σὸν ἴσος ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ πρωτόπλαστος ἡ τῷ ζύλῳ πρόσκειται, σὰ χοῖνικες εἰσὶν αἱ σειραὶ τῶν ἀμφορέων, σοὶ ὀπίσω δὲ εἰσὶν Φ. φθονερεῖς, ταῦτα Φ. δαίμονες, κώπαι Φ. δόλοι, αὐχὴν ἡ ὑπόκρισις, πρόκειται Φ. φθονερεῖς. ὦ πλοῖον μυριοφόρον κακῶν. ἐὰν ζητήσῃς ὑπόκρισιν, οὐχ εὑρίσκεται· ἐὰν δόλον, οὐχ ἁλιᾶται. φθόνος οὐχ πολιτεύεται, ἔριδας, μάχας, ἀπάτας, φιλαυτίας, λοιδορίας, κακολογίας, βλασφημίας, καὶ ὅσα αὖ εἴπωμεν, ἢ ὅσα δὲ παραλείπωμεν, ταῦτα πάντα ὁ ταρταρῖνος πλοῖος τοῦ φθόνου βαστάζει. τοῦτο δὲ πλοῖον τοῦ φθόνου καταπλυσμὸς μὲν βυθίσαι οὐκ ἴσχυσεν, Ἰησοῦς δὲ αὐτὸ σὺν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος, σὺν τῇ πηγῇ τοῦ βαπτίσματος κατεπόντισεν. εἶτα τοῦτο δὲ πλοῖον καὶ ἀγκύρας σιδηρᾶς, ἀλλ' εἰς σὲ ἦλθες τοῦ Χριστοῦ ἐχωνεύθησαν. εἶτα τοῦτο δὲ πλοῖον καὶ ἱστὸν, ἀλλ' ὁ διάβολος λαβὼν αὐτὸ σαυτῷ ἐπιλέκισεν. εἶτα τοῦτο δὲ πλοῖον καὶ κοῖλα, ἀλλὰ ταῦτα λαβὼν Ἰούδας ἀπήγξατο. εἰς τοῦτο δὲ πλοῖον ἐμβάντες Φ. Ἰουδαῖοι, τὴν πίστιν παρακρούσαντες τοῦ τὸν πίστιν σεσωκότος. διὰ τοῦτο μένει τοῦ τῶν Φ. Ἰουδαίων τὸ τῆς βυθοῦ τῆς ἀγνωσίας σκότος. πλὴν ὅσοι αὐτῶν δὲ ἐμβάσῃ τῆς χειροφόρου ὀλκάδος κρατήσαι, διασώζονται· Φ. ὁ ἄλλοι ἀλμυρῷ θανάτῳ

ἀπιστίας ἀπόλλυται. ἢ Εἶδε καὶ ὁ τοῦ βυθοῦ ὢν ἀρχοντας πρὸς Ἰωνᾶν Εἰς ὃ κῆτος
ἐξέπεσον. ἴσως γὰρ ἂν πρὸ αὐτοῦ μαθόντες τὸν ὁ Χριστὸς θυσιάζεται, ζωντες μὴ τοῦτο,
ὡσπερ τὸ κήτος ὁ Νινευὶ ἐξέρρηξαν. νῦν δὲ σὸν ὀφθαλμὸς τῆς καρδίας καμμύσαντες,
ὅτι Ⓦ λαμπρᾶς φόρεσι τῆς εὐσεβείας ἐν μέσῃ τῇ γῇ ἑστῶτα, ἢ τὸν πίστιν ἀγραπόποτα ὁρῶν-
τες, πρὸς αὐτὸν κατα φθύσουσι· ὅτι πρὸς τὸν τῆς μετανοίας κήρυκα Ἰωαπτίσιν καὶ φθάνου- 5
τες ζῶσι. Ⓒ ἐξελθόντες, φησὶν, Ⓐ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι.
ἢ ἐξελθόντες, φησὶν, Ⓐ Φαρισαῖοι. πόθεν; οὐκ ἐκ τοῦ φθόνου, ἀλλ' ἐκ τοῦ νόμου. Εἰ μὴ
γὰρ ἐξῆλθον ἐκ τοῦ νόμου, οὐκ ἂν Ⓦ τῷ νόμῳ νομοθέτην ἐνύβριζον. ἢ ἐξελθόντες Ⓐ Φαρι-
Εξοδ. κζ. ζ. σαῖοι. πόθεν; ἐκ τοῦ νόμου τοῦ λέγοντος, Λιθῶσει ἢ δίκαιον οὐκ ἀπόκτενεῖς. ἢ ἐξελθόντες Ⓐ
Φαρισαῖοι. πόθεν; ἐκ τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ τῆς φωτιζούσης σὸν ὀφθαλμὸν τῆς καρ- 10
διας. Η γὰρ ἐντολὴ Κυρίου τηλαυγὴς, φωτίζουσα ὀφθαλμούς. Ⓒ ἐξελθόντες Ⓐ Φαρι-
Ψαλμ. ιη. θ. σαῖοι συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι. ἢ ἐξελθόντες Ⓐ Φαρισαῖοι. πόθεν;
ἐκ τῆς ἐντολῆς, ἐκ τοῦ νόμου, ἐκ τῆς ζωῆς. Ⓐ γὰρ ἄλλῳ θανάτῳ μαγειπάντες, αὐτὸν προ-
ῆγον τῆς ζωῆς ἀπολείποντα φέγγος. ἢ ἐξελθόντες Ⓐ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον. ἢ
οὐκ εἶπεν ὁ γράψας πόθεν τις, Ⓦ ἡμέτερον νοῦν δράκοντι προς τὸν ζήτησιν. Ⓒ ἐξελ- 15
θόντες Ⓐ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον. πόθεν τίνες; ἴδε δῆλον ὅτι πόθεν τοῦ δεξιᾶς ἀν-
θρώπου πεκτόνης ἀμβλύνει. ἢ ἐξελθόντες Ⓐ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν ἀπο-
λέσωσι. ὅ, ὅπως, ποῖον ἔσχεν; ἆρα πέτρα; ἆρα μαχαίρα; ἆρα πυρί, ἢ ὕδατι; ὁ δὲ
σύμβουλος αὐτῶν ἀμβλύνας ὃ ξύλον ὃ δεξιᾶς, δι' ὃ Ⓦ Ἀδὰμ ἐθανάτωσεν, εἰς αὐτὸ πάλιν καταφθείρει, ἢ συμβουλεύει ξύλῳ σωτηρίῳ Ⓦ Ἰησοῦν. γνοὺς δὲ ὅτι ἐμβλ- 20
λειν σκῆπτρον ὃ ξύλον ἢ τοῦ δεξιοῦ τὸ ξύλον ἀμβλύνασι πρὸς τὸν ζωὴν τοῖς ἀν-
θρώποις θανατῶσαι. ἢ ἐξελθόντες Ⓐ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσω-
σιν. ὦ συμβουλία κακίστη ἀμβλυωπίας, Ⓒ ἀμβλυωπίας ἐλεγχοιδίη· ὦ ματαία
βουλή· ἀγνοοῦσι γὰρ, ὅτι Θεὸς οὐκ ἀπόλλυται. τὸν μὲν γὰρ ὀστέινον λύχνον τοῦ σώματος
ἀμβλύνουσι, τὸν δὲ ἄσβεστον αὐτοῦ λαμπάδα τῆς θειότητος σβέσαι οὐ δυνάμενοι. ἐξελθό- 25
τες δὲ Ⓐ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. ὦ θαυμασοῦ προσώπου,
ἢ μυσαρᾶς κεφαλῆς. ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς ἀναζητῶσαν ἢ σῶσαν ὃ ἀπολωλός· καὶ ὄλοι τὸν τῶν
ἀπολωλότων θυρίτην ἀπολέσαι ζητοῦσι. ἀλλὰ ποῖαν αὐτὴν, Εἶπατε ἡμῖν, ὦ Ἰουδαῖοι, κατ'
αὐτὴν ἰσαῦρα βουλεύεσθε; ἀλλ' ὀκνοῦσι μὲν αἰσχυνόμενοι λέγειν· ἡμεῖς τὸν αὐτῶν αἰσχύνη
πᾶσαν ταχὺ σηλιτεύσωμεν. Διὰ τί γὰρ, φησι, νεκροὺς ἐγείρει; ἢ διὰ τί ἀθετοῦντας ἰᾶ- 30
ται; διὰ τί καλὰ λαλεῖ; διὰ τί καλὰ ποιεῖ; διὰ τί καλὸ διδάσκει; διὰ ταῦτα πάντα
τὰ ἐγκλήματα βουλεύονται αὐτὸν ἀπολέσαι. ὅταν ἐξέρχονται νήπιοι παῖδες βαΐα λαμβά-
νοντες, διὰ τῶν βαΐων τὸν νίκην αὐτῷ προμαφυνοῦντες, ἢ ὡς τῇ εὐφημίᾳ αὐτῷ λέγοντες,
Ματθ. κα. θ. Ωσαννὰ ὡς τοῖς ὑψίστοις, ὀκνοῦσι ἀπὸ τῶν ζηλούντων σφαπέμθαι οἱ ὑπὸ τὸν φθόνον κεκτημένοι.
Ⓐ γὰρ ἔπαιροι τῶν φθονημάτων βέλη εἰσὶ τῶν φθονούντων. ἢ προσέρχονται ᾧ Ἰησοῦ, 35
Ματθ. κα. ις. ἢ λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἀκούεις, τί ὅτοι λέγουσι; ἢ οὐκ ἐγίνωσκον ὅλῃ προφητικῶς ἐπληρῶτο
Ψαλμ. η ζ. τὸ γεγραμμένον, τὸ, Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον. ὅτι Ἰεζάβελ κὴ
ὃ Ναβουθὲ τὰ πλαστὰ ἐποίησε γράμματα, ἰδίως διέγραψε· ὅτι Πιλᾶτος γράφει ὅτι τῷ τί-
Ιωαν. ιθ. κα. τλῳ τὰ χρηστὰ γράμματα, ἀγράμματοι ὄντες, ἢ κωλύετε γράφειν. τί γὰρ λέγουσι; Μὴ γράφε,
ὅτι ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. " μὴ γράφε, αἰτὶ τοῦ, διὰ τὸ ἀληθὲς, τοῦ, μηδεὶς ὠφελή- 40
σθω, μηδεὶς ἄρπος ἔστω πρὸς εὐσέβειαν. πρώτως ὑπὸ ὅτως ἠναγκάκτησαν κτὶ τῶν τὰ δρά-
ματα τῶν ἀρχόντων γραφόντων, ὑσὶ δὲ ἔτι ἢ νῦν Ⓐ πολλοὶ τὰ τῶν δαιμόνων " ἀκούσι
ἀσματα. ἢ πρὶ μὲν ἐκείνων οὐκ ἀληθοῦσι, πρὶ δὲ τῶν ἀκόλουθα διδαγμάτων ὅτι γράφε-
ται πονοῦσι. ἢ ἆρα οὐκ ἔστι πρωτος κακοῦ ὑπάρτεσι, ὃ ζῆ μὲν μωσθολογίας φιλοπόνω-

τοις γραφεῦσι; ζῆς ἡδέως λογίας, ἵνα ἐκ γραφέως, δι' ὧν εἰς ὑφεσιν ὁδηγεῖται; εἰ δὲ
καὶ ἐμοῦ τις ἀρα διδασκάλου, ἰδιώτης ὢν λογος, ὅμως ἦν τὰ τοῦ Θεοῦ λέγων, οὐ μᾶλλον ἄρα βέλτι-
ον ἐστὶ τότε γραφεῦσι ἐκ τῶν ἐκείθεν δαιμονικῶν μυθολογίας; συμφέρει γὰρ
τοῖς τοιούτοις ἐκ τῶν ῥητῶν τὴν ἀλήθειαν διδασκάλοις κἂν ἰδιωτικοῖς τυγχάνωσιν, ἐμμόγφ-
2 δοῦσι παιδεύεσθαι, ἢ μανθάνειν ἐχουσι φρόνημα, ἢ μὴ ὑπὸ τῶν δαιμόνων διδασκαλίαις ὑ-
ποβαλλομένους εἰς ἀκολασίαν ἀπεκρίνατο; μὴ γραφεῖσι γὰρ ὑμᾶς βλέπω;
πόθεν δ' ὑμῖν χρήματων ἀπόρων ἡ τῆς ἀληθείας γραφή; ἄλλος τῇ προθυμίᾳ τῶν γρα-
φόντων ὅτι πλέον τοῦ χρέους, τάχιστοι τοῦ τέλους ἐγένοντο. ἀλλ' εἰ καὶ φαρισαῖοι ζητοῦσι τὰ
λεγόμενα πρὸς Πιλάτον, ἐκ ἀκόντων ἐδέξατο γραφεῖν ἐκ τῶν ἀληθείας γράμματα· οὐ δὲ καὶ
τὸ ἐθνικὸν ὑπ' ἀρχὴν ἔλκει πρὸς ὠφέλειαν. Ω γέγραφα, γέγραφα. ἁρμόζει γὰρ ἡμῖν αὐτὴ ἡ Ιωαν. ιθ. κβ
διδασκαλία· ἵνα ὅταν ⸗ αἱρετικοὶ ἡμᾶς συκοφαντῶσι μάτην ἀφ' ὑπὸ τῆς δίξης, λέγωμεν
πρὸς αὐτούς· ὃ γέγραφα, γέγραφα. ἐβουλεύσαντο ⸗ φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον,
ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· γνοὺς, οὐκ ἀπὸ ἄλλης μα-
θὼν, ἀλλ' ἀφ' ἑαυτοῦ ἐγνωκώς. κεφάλαιον γὰρ τοῦτο, ἐστὶ, καθὼς ἡ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς
15 φησὶ λέγων· Οὐ δὲ χρείαν εἶχέ φησιν, ἵνα τις θάνῃ ὑπὲρ τοῦ ἀνθρώπου. γνοὺς δὲ ὁ Ἰη- Ιωαν. β. κε
σοῦς ἠθέλησεν ἐκφυγεῖν, ἢ τὸν θάνατον φοβούμενος; ἀλλὰ τὸν καιρὸν τῆς σαυτοῦ ἐκδημίας.
ἤδη δὲ αὐτὸν ἐπεζήτουν πολλοὶ ἀνελεῖν, ἀλλ' οὐκ ἐᾶ ἐκεῖνος ἰσχύειν, παιδεύων πολλοὺς ἐμπλῆ-
σαι, πολλοὺς δὲ εἰς τέλος πίστεως ἐλθεῖν, ἢ τότε ἐλθεῖν τὸν κρείττονα θάνατον, μᾶλλον δὲ θά-
λασσαν. ἴδωμεν καὶ αὐτοῦ τὴν σοφίαν· ὁ ζητῶν θανατῶσαι τὸν σωτῆρα, ἢ τότε θερμῶς πιστεύ-
20 σαντα τοῦτον ἐκ ὧν αὐτὸς κατεσκεύασε κινδύνων ῥύεται. γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν.
τοῦτο δόλος [ἐ] φαίνεται, φεύγει τὸν φθόνον τῶν πολεμίων, ἀναχωρεῖ ὅπου ἀγαπᾶ πλείονες,
ἢ ὁ πατὴρ, ἢ ὁ υἱὸς, ἢ τὸ ἅγιον πνεῦμα αὐλίζεται. πλείονάς τοίνυν, ἀγαπητοί, τῶν σε-
σωλεκότων ἀγάπατε, μὴ γλισχραίνεσθε ἀπάνθρωποι, ἀλλὰ παλαίσμασι ἐργασίαις ἵνα μὲν ἡμῖν
ὁ Ἐμμανουὴλ, ᾧ ἡ δόξα ἡ νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΡΝΗΝ ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΦΑΡΙΣΑΙΟΝ. Λογ. κθ.

Μαρκ. ιδ γ. Ex Mſ. Regio Lut.

Ἡ μὲν ὁ φαρισαῖος εἰς ἄριστον ⸗ διακοτέων ἐκάλεσεν, ἡμεῖς ὑ-
βρεως κεφάσασα ἡ πόρνη αὐλὸν τῇ πίστει εἰσήγαγεν. Οὗτος γὰρ αὐτὸν ἐν
τῇ οἰκίᾳ τοῦ Σίμωνος, ἰδοὺ γυνὴ πόρνη. μαινόμενον χῆμα, γυνὴ πόρνη
ἐν τῇ πόλει, ὁ ἐστὼς λοιμὸς πόλεμος, ὁ ἀσυμφορητὸς βέλος, ὁ τῶν νέων
ἰὸς, ἡ τῆς ἐπιθυμίας ἄκανθα, ἡ τῶν παθῶν ἐξύπνισμος, ἡ κατάπλεια
τοῦ σώματος, ἡ αὐθαδείας ἐφαπλεία, ἡ ὕβρεως πρόξημος, ἡ ἐν
τῇ πολυθρύπτῳ τῶν ἀγοραίων πηδήματι πεπηγυῖα, ὁ τῆς νεότητος δίκλινον, ἡ ἀσέλγειας
παγίς· ὀφθαλμὸς γὰρ πόρνης παγὶς ἀμαρτωλοῦ· ἡ τῆς ἀκολασίας σύμμιξις, ἡ ἑαυτὸν
πολέσαι, ἢ τὸν ἀγοραῖον ἐπὶ δουλαγωγίαν ἐλκύσαι, ἡ πολυκέφαλος λαῖλαψ, ἡ δυσαλία τῆς πό-
λεως, ὁ λοιμὸς ὁ κατὰ πᾶσαι ἔρπων· αἰσθήσεως, ὁ τῶν ὀφθαλμῶν ἀγκιστρον, ὁ ἀξιοφεύκτως
θάνατος, ἡ ἀγρεία τῆς ζημίας, ἡ ἐπιθυμία τῆς ἀπωλείας, ἡ τῶν θανατηφόρων ὁσμὴ, ἡ πολύσπ-
πλος χάλαμα. ἰδοὺ γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ὁ λοιμὸς τῶν οἰκετῶν, ἡ τυραννὶς τῶν γαμετῶν, ἡ ἀ-
ναξιοπρεπὴς τῆς σωφροσύνης, ἡ τῶν ἀνδρογύνων μάχη, ἡ κακοδαιμονοῦσα πρόπολις, ἡ τῶν βακχευ-
τῶν κύνωσις, ἡ τῶν χρημάτων ἐκροὴ, ἡ τῶν καμάτων ἀπώλεια, ἡ τῶν κληρονόμων λύσις,
ἐνὸς λυσσῶντος πάντων ἐπιτροπεύσαντος τὴν ἑαυτοῦ γύμνωσιν ὠρχήσατο. ἰδοὺ γυνὴ ἐν τῇ πόλει, κλῆ-
δων ἀμαρτωλός. ἀλλ' ἡ ἀμαρτωλὸς ἐκείνη τῇ διορθώσει παρεσύρησε, ἢ ὡς ἐν πυρὶ ἀ-
χθεῖσα ἐκ ἀμαρτίας ἀνέλκυσεν· ὁ θρυμὸς ἀνθρώπους γήγησε, ἡ λέαινα θρίσι, ἡ δυσω-

δια μύρου, ἡ ἀπώλεια θησαυρός, ἡ κορώνη ἔλεγχος, ἡ πόρνη πόθος, ἀδελφὴ Χριστοῦ, νύμφη τοῦ λόγου. ταῦτα γὰρ ἅπαντα τοῦ Ἰησοῦ ἡ τῶν ἁμαρτωλῶν μετάνοια, δάκρυσι τοὺς πόδας ἔβρεξε, καὶ ταῖς θριξὶ ἐξέμαξε, καὶ τοῖς χείλεσι κατεφίλει τὰ ἴχνη, καὶ μύρῳ πολυτίμῳ ἤλειφεν. ὅλως τὰ ὅπλα τῆς ἁμαρτίας τῷ βασιλεῖ προσάγουσα, εἰρηνεύει αὐτῷ· καὶ τὴν πανοπλίαν τὴν κακὴν τοῖς ποσὶ τοῦ διδασκάλου προσφέρει. καὶ ὥσπερ πύλας ἰσαγγελισμένους δάκρυσι πολλοὺς εἰς πάθος ἐξέλυσεν, ἀλλ' οὐκ ἐπὶ τῶν δάκρυσι διαπύλων δυσωπήσασα, ἑαυτὴν ἀπέλυσε· καὶ ἡ τοῖς τείχεσι κατομαχήσασα πλέξασα, καὶ ἀσύμφυτος πυργώσασα τοῖς θριξὶν, ὡς ὁρᾷς, τοῦ Χριστοῦ τοὺς πόδας ἐξέμαξεν, οὐ διαπύλου λιθοκόπου, ἀλλ' ἑαυτὴν ἀγιάζουσα. ἔξωμολογήσω γάρ φησι τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀνέστρεψάς με εἰς ἀπάτην πλίθων· καὶ μύρῳ ἤλειφε πολυτίμῳ. φησὶ; καὶ πόλεις μακροχρόνιος πολλὰς ἐδαφίζουσι. ὁμοίως καὶ τοῖς ἁμαρτήμασι κακῶς χρησάμενοι, εἰς κύνας μεταπλάττουσι τὸν ἄνθρωπον. καὶ ὁ τῷ μύρῳ καλῶς χρησάμενος, ὁ τῇ ἀλαβάστῳ δὲ μύρου κατασκευάζων, τὰ σατανικὰ μυσήματα ἀπέφυγε. Εἶτα εἷς ὁ Κύριος αὐτοῦ προσδέξασθαι τῶν προϊόντων, ὁ Σίμων ἐβδελύζετο, διαπύλους ἀναθέντας λογισάμενος. λέγει αὐτῷ ὁ διαπύλης· Σίμων, ὁ θεὸς τιμῇ καλέσας με, καὶ ἀτιμάσας με, εἰς τί προσεδέξατο· δίχρεως ὀφειλέτης ἦσαν δύο ἐμοὶ καὶ σοί, καὶ μοὶ χαρίσατο, οὐ τὸ ὀφειλόμενον, ἀλλὰ χαριζόμενος, διπλοῦν μου δίδωσι τὸν μισθόν· ὅτε καὶ ὁ φιλῶν δύο ἐστὶ, καὶ τὸν νόμον τὸν πεφάλαιον λαβόντες, εἰς ἀμφότερα τὴν ἐντολὴν πληροῦμεν. ὁ δὲ ὀφειλὴς δύο μόνα, τὰ ἑπτὰ καὶ ἑβδομήκοντα, οὐ ὁ φαρισαῖος, ὁ βαρύτερα καὶ πλείονα ἔχων τὰ ψυχικὰ ἁμαρτήματα. διὸ καὶ πλείονας καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· ὅτι ἡ πόρνη πιστεύουσα, ὁ τελώνης τὸν πόρνης τύπος. μὴ ἐλέγχου δὲ αὐτὴν ἀποδυομένην ἀπὸ καταθυμάτων κλαυθμοῦ προσέχειν, ἀμφοτέρως ἐχρείαστο πάσης λύσεως, καὶ χάριτος τὸ χειρόγραφον. Εἶπέ, τίς αὐτοῦ πλέον ἀγαπήσει; Εἶτα ὁ φαρισαῖος, ὑπολαμβάνει, ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. καὶ δικαίως ἑαυτῷ ὁ τελώνης ἐλάλησε, καὶ τὸν διδάσκαλον ἐπαινέτην εὐθέως λέγει· ὀρθῶς ἔκρινας. ἄκουε λοιπὸν· βλέπεις τοῦτον τὸν γυναῖκα τὸν ἐλεήτορά σε χρεωστήσασαν, καὶ πλείονα ζῆσαι ἢ δοῦναι προσκεῖσθαι; βλέπεις τοῦτο ἡ γυναῖκα τὸν πολλὰ ἁπολέσαν ἡμῶν θρέμματα; διὰ ἐμψυχοι τοῦτοι; διὰ σωζόμενοι ἀπάτην; εἰσπλήσει σε εἰς διὰ οἶκον· ὕδωρ, τὸ εὔωνον καὶ πᾶσι προσκείμενον, ὅτι σὺ τοὺς πόδας μου οὐκ ἐβρέξας· αὕτη ἡ πηγὰς δακρύων ἐξ ἀμελάτων τοῖς ποσί μου προσενέγκασα. φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη ἡ τοῖς χείλη αὐτῆς τοῖς ἐμοῖς ποσὶν ἐπιστρέψασα. ἔλαιον τὸν κεφαλήν μου, ὃς ἔλαιον εἰς κεφαλήν μου, οὐκ ἤλειψας· αὕτη ἡ μύρῳ τὸ σῶμα, τῇ ἡ πίστει τὸν ἀπάντων μου ἀμύρασα. ὃ χάριν λέγω σοι, ἀφέωνται αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι αἱ πολλαί· ἵνα πληρωθῇ τὸ ὑπὸ Ψαλμοῦ εἰρημένον, Ἀφῆκας τὰ ἀνομίας τοῦ λαοῦ σου· καὶ τὸ ὑπὸ Ἰωνᾶ κηρυχθὲν, Ἰδὼ ἁμαρτὼν τῷ Θεῷ ὁ αἴρων τὰν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΛΗΨΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ ΙΗΣΟΥ Χριστοῦ.

Ὁ τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς ἁμαρτίας ἀπείρατος τέχνημα. τέχνημα γὰρ τῆς ἁμαρτίας σαυτὸς, ἡ τὸ σῶμα θνητὸν σεαυτοῦ ἀναμάρτητον. γέγονε δὲ ὁ σαυτὸς τῇ σαυτοῦ θελήσει ἐργάτης εἰς ὑστάτην ἐπίδοσιν μαθήματος, ἡ τὸ σὸν τῆς ἁμαρτίας ῥιζὸν μεταβάλλειν. σαυτὸς γὰρ ὁ Παῦλος ὑπῆντησε, Ἡ ἁμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέ με, καὶ δι' αὐτῆς ἀπέκτεινε· καὶ ἵνα ὁ τῆς δικαιοσύνης

σωμεν δ' ἡμεῖς μηχανήματα φρένων. ὁ γὰρ διαφανὴς ἀφροσύνην λήθην δ' ἀληθείας ἐξ-
πεμπεν αὐτὸν ἡ ἀπώλεια. ὅτι ✠ Παῦλος ἐκπλήττει, ὡς ὅλως ἐν φωνῇ σφακίσαι,
Μέγα δὲ τῆς εὐσεβείας μυστήριον. ἀνάστασις γὰρ σὺ τοῦ σταυροῦ κεκρυμμένη, ἡμῖν δ' a. Τιμ. γ. 15.
ἀληθῶς ζωῆς, ἀληθινὸν ἀνήκοον τεκμήριον ἐξ ἄνω σοὶ ἀποθέσεως ὁ βασιλεύς.
ἀλλ' ἵνα μυστήριον πλουτήσωμεν. πῶς οὖν γενοῦ δ' μυστήριον; Φανερώθη, φησὶν, ἐν σαρκί.
ἡ γὰρ ἀφάνεια ἐδικαιώθη δι' ἀτιμίαν. πῶς δ' τῆς διαφανείας τεκμήριον; ὃς ὤφθη
ἀγγέλοις. ἔνεφανε πλησίον, φησὶ, τοῦ φανῆναι ἀξίαν· ἀπεκάλει ἡ δικαίου αἰτίαν.
ἀξιόπιστοι μὲν, Παῦλε, τῆς διαφανείας οἱ ἀκοαὶ, ἡ τοῦ Κτίσου σημαίνουσι δύνα-
μαι. λέξω δὲ δ' Θεότητος τῆς ἰσχύος τῆς ἑαυτοῦ σημεῖον. Ἐκαρύχθη, φησὶ, ἐν ἔθνεσι, ἐπίσ-
μοι λόγοι τοῦ ἀοράτου θεολόγοι ἡ ζωῆς ἀπὸ πάντων ἐμπεδοῦντος· ἐπὶ πλατεῖαι δὲ πανδύ-
μων πέρυσμα. πῶς δὲ ἐπίστευσεν αὐτῷ ὁ κοσμοῦμενος ὅλος, ἡ ἐκηρύχθη ἔθνεσι ζωὴν τοῦ
ἀπόστολοι λόγος; ἐκαρύχθη, φησὶ, ἡ ὑπερεύθη ἐν κόσμῳ. ἐπίστευθη δὲ πάντων ἐκπλήσσοντος Δη-
μοῦς ἀκάλυπτα, ἀνελήφθη, φησὶν, ἐν δόξῃ. ἐκαρύχθη ἡ τῆς ἀναλήψεως ἡμῖν, μαθόντες ἡ
πάσης ἀρετῆς τῆς εἰκονιζούσης ὑπόκρισις. τοιοῦτος τῆς δ' ἀληθείας φάσεως ἐνθύμιος, ἡ σώ-
ζεσθαι δὲ δ' Θεότητος ἀναλήφθησαν. τὸ γὰρ δὴ τὸ λόγιον μετ' ἀνθρώπων μετεσκήνωσε. καὶ
μοι σώσαι ζωὴ τὰ λοιπὰ τῶν ἀληθῶν ἐν Θεοῦ πρωτόλεως, ἡ τῆς ἀναλήψεως αἰρόντες δυ-
νάμεως. ἐξ ἑνὸς ἀνθρώπου ἔθνη πάντα ἐποίησε κατοικεῖν ἐπὶ παντὸς προσώπου τῆς γῆς Λιδύης· μακρᾷ σὺ μάτην ἔθνη
κατοικεῖ τὸ Καὶν· ὅρκῳ πῦρ ἐγενῶς, ὡς σπιλάδα τῆς γῆς, κατοικεῖ ζῶν τὸ Σόδομα· μᾶ-
πλατεῖαν τοῦ γῆλον γενὸ δρόμος ἀδικαιοσύνης νόμου. αἰῶ Εἰς δόμος ὁποῖα a. Καρ. ι. ιβ. ιβ.
μόλις Φαρισαίου ἀδίκων τὰς ζωφερὰς, ὡς ἐρημώσῃ διηνεκῶς. Ἐπαίρεται, φησὶ, Θε-
ὸν, ἐ ὑπὸ τῆς ὄφεως ἀπώλετο. Ἐγκύπτει, φησὶ, ἡ ἀπώλετο ἀπὸ τοῦ ὅλου θρόνου. Ε-
πορθεῖτο, φησὶ, ἡ ἔστησεν αὐτῷ μιᾶς ἡμέρᾳ ἕλκον ἐξ χιλιάδες. Ἐλογεῖ, φησὶ, Κύριος β. Βασ. κδ. ιε.
δόκιμον ὅτι ἐστρατεύσατο ἀνθρώπου, ἡ ἐκ αὐτοῦ ἀφῆκεν, ἡ ἀνεβίωσαν ἐξ ἡμέρας χιλιά-
δες ἑπτά. τί δὲ ἐστὶ τὸ Θεοῦ πανταχοῦ βασιλείας τόπου ἐκπορεύεται ἐκκλησίας; Τὰ β. Βασ. κδ. ιε.
γὰρ λεγόμενα Κύριος, φησὶν ἄγγελος σωτῆρι τελεῖται λιμὴν ἀπὸ τοῦ γῆς, ἵνες ἐξ
ἐν καταβάσεις ἐν, ἐ ἐρεῖς ἡμέρας δόκιμον ὁ τῇ γῇ ἐστὶ. πλησιάζουσι
τοῦ τῶν παλαιῶν χρόνων κακοποιημένων, καὶ πλουσιωμένη ἀμετρίᾳ, ἐξ ἐλπὶ ἐκπορεύ-
σεως, πολυτρόπου λιμοῦ, συμφορᾶ ὅλης ἀρχῆς πνεύματος, αἰῶνες ἐκφυλλίς ἐκχύσεως, κύμασι
πολέμων ἐπαλλήλων. ὅτι ἐν τοῖς τοῦ ὕσσωπος ἐν γῆς ἀφανισθῆναι, ὅτι ἐλαίων, ἐν
βαρβάροις, ὅτι ἰουδαίους Θρήκων. ἤρθη γὰρ Θ Θρήκων ἐπὶ τὸν καὶ ἐν
τῷ μυστηρίῳ· ἐν Παῦλός φησιν· Λύσις ἐστὶ Θρήκων ἡμῖν, ἡ κωλύσεως τοῦ ἐμοῦ Ep. C. ιδ.
ἐν τῷ ἐμοὶ αὐτοῦ. ποῦ νῦν Σαδδουκαῖοι ἀστραγάτεμοι ἐν πόρῳ ἐλθεῖν ὁ ἀήρ, ἐν δ' ἐμοὶ,
ἐν ἀκοῇ. ἐλθεῖν γὰρ Θ τῆς Θρήκων ἐν ἑαυτὸν μυστήριον ἐν δ' τοῦ δ' Θεότητος ἀπο-
κρύφων ἦρε. ποῦ τῆς ἐκ τοῦ Νοεμβρίου μυθολογήσεις ἐν κατακλυσμὸν πάντες ἐν ὁ-
λίγοι ψυχαί. ποῦ τῆς Καὶν ἀνειλικρινείας ἡμῶν τῆς τοῦ Καὶν ἐλθεῖν ἐ πεφρά-
κασι ὁ Θεός. ἔστιν γὰρ προέχωθη πρὸ ὑμῶν, ἀπὸ τοῦ Ζῶν Θεοῦ ἐλθεῖν ἐκκλησίαι,
ἐκκλησίαι· ἔστιν τῶν κόπων ἡμῶν δῆ πρόσωπον, ἡ ἀμαρτίαν δ' Θεότητα βλέπων ἐν
δεξιᾷ δυσωπεῖται· ἔστιν ποῦ τοῦ ὀργίου ἐ κόπου πεπληρωμένου ἡλίου, ἐν τοῦ Θ
ἡμῶν ἐ τῶν ἡλίου ἀνίσχειν ἀνίσχει Θεόλογος. τοιοῦτος Παῦλος γυμνὸν, Χριστὸς, φησὶν, ἐν τῇ Ρωμ. ι. λΔ.
δεξιᾷ Θεοῦ, ἡ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἐν χρεώστῃ ἐκκλησίαν φησὶν (ἐκ βασι-
λείαν γὰρ ἐπλήρωσε Κυρίου) ἐν ἐλπίδι, ἀλλ' ἐν τοῦ τῆς ἀληθείας τοῦ ἀπολαῦσαι ἐν ἐν-
τυγχάνει ἐκκλησίαν Παῦλος τοῦ ἡμέτερα ἐκβιάζουσι. ὦ τῆς φρενῆς σήμερον ἡλικίας
τοῖς δαίμοσι. φρενῶν γὰρ αὐτοῖς ἡλικίαν ἐκβαλεῖν, ἐν δ' ἐστὶ τὸ φανερωθῆναι φῶτα, ἐκ-
πορεύεται, ὑψηλοτέρα ἐν αὐτῶν ἐκκλησίαν, ἐν αὐτῶν ἐκκλησίαν ἐκκλησίαν. ἀλλ' ἐκκλησίαι

μ

Πεξ. α. ια. μὶ ἔχειν, ἄγε δὴ καὶ τοὺς μαθητὰς παρόντας τοῦ λόγου ἐπιδεῖν. Οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανὸν, οὕτως ἐλεύσεται, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. Ὁ τῆς ἀναλήψεως καιρὸς ἀπαρέμφατον. ἐκάθισε γὰρ οἱ μαθηταὶ μετὰ τοῦ διδασκάλου καὶ ἐπὶ τὸ ὄρος τὸ τῶν ἐλαιῶν ἦλθον καὶ ἐπὶ τὴν ἀνάληψιν τὴν ἐκείνου ὑψηλοτέρας τῶν ἀφθαλμῶν ἠκολούθησαν, ἐσώζοντο λογισμοῦ τὴν ἀπειρίαν. ἀνδρεῖον, φησὶ, ὃ θεωρούμενον σώζει τάχα σχήματος ἁπλῶς ἡ ἀπάλληλις ἐστὶ καὶ φαιδρότητος δία; πάχα πλατὺ ἐστι μᾶλλον μὴ βλέμματος; ἢ πλατύτερον μὲν ἡμεῖς οὐκ ἐπιστάμεθα, εὐπαθέστερον δὲ ἴδιον τὸ σῶμα, ἢ φύσει οὐκ ἔχει λοιπὸν τοῖς ὅπου γῆς ἀφορῶσι; πάχος τοὺς ὁρῶντας εἰς οὐρανὸν ἀπειρίας ἔκλυσιν τῶν ἀπίστων

Πεξ. α. ια. ἔλαφος. Ἀνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; τί βούλεσθε, φησὶν, ὑμῖν ἀκέραιος ὄψις; τί δὲ βλέμμα πρὸς οὐρανὸν ἀνατείνετε; ζητεῖτε πλούτου τὸ τοῖς οὐρανοῖς. εἰσφέρει τὸν Ἰησοῦν παιδεία. Εἰ πάλιν τις αὖθις ἐσόμενον ἐλπίσει εἰσαῦθις βεβαίαν ἀμφοτέρων διαρρῆξαι. τὸν γὰρ νῦν εἰς οὐρανὸν ἀναφθῆναι, ὃν πάλιν ἐλεύσεσθαι, ὃν ἔχομεν θεάσασθαι αὖθις παρόντα εἰς τὸν οὐρανόν. ἀλλ' ὅτε πάλιν τῆς γλυκύτητος ἡ πύρα μὲν ἀπέδυσε, ῥᾳδιούργημα γλυκὺ τὸ ἦθος, ἀνθεῖ κερασκίᾳ καθαρότητι· δάκρυσι δὲ τοῖς λευκοῖς καθαίρεται ἀκρόδρυα, κρατίστου πλοῦ ἀναλήψεως ἀφορμαὶ φόβου τε καὶ χαρᾶς πάθη τῶν αἰσθήσεων δηλοῦσι, Μέγα ὄντως τὸ τῆς ἀναλήψεως μυστήριον· ὡφθη καὶ ἐπίστευσε τὸν κόσμον· ἀνελήφθη τὸν δόξῃ. καὶ ἡ δόξα εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ μυστηρίου. Ἀμήν.

a. Τιμ. γ. ιϛ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΝ ΤΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ.

Ex Mſ. Regio Lut.

ΕΔΤΕ φίλοι, σπάσατε τὴν διαγλυκάδα καὶ πάντες ἀφανίσθητε θησαυροί, ἵνα ἐκπλυνόμενοι ἀφθονώτερον πλουτήσητε ἀφθόνως. μεσίζει μεθυσμὸς ἀνδρὸς σόβη ἐκπλυνόμενος δακρύοις σβέσῃ τὴν πυρσοφόρον ἐπιλοιδόρησιν, ἐκ πάλιν ἀκολουθήσαντα μόνον Λουκᾶν, ἐν Ἰδωμαίᾳ Χριστὸν εἰς ὄρος ὑψηλὸν ἀναβαίνοντα καὶ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ

Λκκ. θ. κθ. Ἰακώβου μετὰ μεταμορφούσης ἀστραπὴν μάρτυρας. Παρελάβετο γάρ, φησι, τὸν τὸν Πέτρον, εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν· ὄρος ὑψηλὸν, ἐπὶ ᾧ Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας ἀλλήλων τῷ Χριστῷ ὄρος ὑψηλὸν, ἐπὶ ὃ τόμος καὶ προφῆται συνωμίλουν τῇ χάριτι· ὄρος ὑψηλὸν, ἐπὶ Μωϋσῆς ὁ τὴν πέτρα τὸν ἀκμὴν τοῦ φλιὰς τῶν Ἑβραίων ῥαγίσας· ὄρος ὑψηλὸν, ἐπὶ Ἠλίας πῦρ οὐρανίου βάσεως ἐπιστείλας, καὶ δίυδατος ὑσίαν ἐπιπεμψάμενος· ὄρος ὑψηλὸν, ἐπὶ Μωϋσῆς ὁ ἀνοίξας καὶ κλείσας τὰς ἐρυθρᾶς θαλάσσης τὰ σεσήματα· ὄρος ὑψηλὸν, ἵνα μαθητὰς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον,

Φιλιπ. β. ι. ὅτι ἀνὴρ ὅστις, ὃ πρὸ γένους κέρδη ἐπιγνώσεως καὶ ὑπτιγείου καὶ κατὰ βροτοὺς. τῆς γὰρ μάτης ἀφελεῖσθαι, καὶ πλοῦτος ἀφελεῖσθαι, καὶ πλοῦτος καταφρονῆσαι, οὐ φθονήσας τοῖς ἄλλοις τῆς δόξης, οὐκ εὐτελεστέρους κλίνας (δίκαιος γὰρ ὢν, δικαίως τοῖς πρώτοις διέστη) ἀναλαβὼν ἕρμος πρώτους, καὶ τοὺς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης καὶ μεσίζοντας λύσασα. ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἰδίας ἐλεύσεως καὶ τῆς φοβερᾶς ἐκείνης ἐπιφανείας ὁ μέλλων ἡμᾶς κρίνειν προδείκνυσι Ἰουδαίοις τοῦτο χάριν καὶ τοῦ ἄλλους καταφρονῆσαι, ἵνα καὶ μὴ μόνον καταφρονηθῇ πρὸς ἀναλαμβάνεσθαι ὕστερον· ἀποκαλύψῃ, καὶ τοὺς μεταμορφώσεως τοῦ τῆς αὐταρκείας καὶ τὸν τόμον ὅτι ἀναίσχυντος μάρτυρας, τὸ ἀδοξίας καὶ ψυχῆς καὶ τοῦ λοιποὺς ἐκφέρεται. ἀλλὸς γὰρ φησι, Φύλαξαι σὺν, πάτερ δίκαιε, ἵνα ᾖ οὗτοι ἓν ὦσι, καθὼς καὶ ἡμεῖς ἕν ἐσμεν. ὁρᾷ γὰρ ὁ Ἰούδας τὸν ὄρος Ἀνδρέαν, Θωμᾶν, Φίλιππον, καὶ τοὺς λοιποὺς ἀλλ' ἐτέλουν μετ' αὐτὸν, καὶ τοὺς ζηλοῦντας, οὐκ ἀγαπαχτοῦντας, ἀ λοιδορουμένους, ἀλλὰ χαίροντας, καὶ καὶ τὴν ἄνω χά-

Ιωαν. ιϛ. κα.

εἰν

ευ ἐωλοῖς ἢ τοῖς ἀποδυσι ψαφίζοντας, ἀναπολόγητος πάντελως ἔσται ἔχει, εἰς οὐδὲν οὐδέποτε τῶν χαμαὶ προσηλῆς, ἀλλὰ εἰς τὸ γλωσσόκομον εἶχε, ἢ τὴν τοῦ μύρου ἀναπίωσε βασταίρει, εἰ καὶ διδάσκαλον τοῖς ἐχθροῖς τελμηρῶς προσηδώ. ἢ τί φησι; Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, ἢ ὤφθησαν Μωϋσῆς ἢ Ἠλίας συλλαλοῦντες αὐτῷ. ἀλλ' ὁ Πέτρος, ὡς ἀεὶ τοῖς πάντα θερμὸς, ὄμμασι διχνοίας, οἷς οὐκ οἶδέ ποτε, θεωρήσας συλλαλοῦντας αὐτῷ, ἢ πολὺ μετεώσας τὸ χαῦμα, ἢ τὸ προσδόξοι μετεώσας τῆς ὕλας ἑλαφρίας, καλὸν ἐκάλει καὶ ἔρημον τόπον. σκηνοποιὸς ἐξ ἀλιέως προσέκοπε, τῷ σωτῆρι βοᾷ· Ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, μίαν σοι, ἢ μίαν Ἠλίᾳ, ἢ μίαν Μωϋσῇ, οὐκ εἰδὼς ὃ λέγει. ἀλλ' ὦ τῶν μαθητῶν κηρύφαιε! προσῆτο πέτρε; τί ταπεινὰς οἰκίας προπυθέσθαι θέλεις, ἢ λογισμοῖς δυσθεσπίτοις καθυβρίζεις τὰ θεῖα, ἢ τρεῖς ἐναίρων τὸ ἑρήμου λέγεις; ὁμόπτυον τοῖς δούλοις σεαυτὸν διατάττεις; ἢ τῷ Χριστῷ μίαν σκηνῶ, ἢ τοῖς δυσὶν ἐξ ἴσου οἰκοδομεῖν ἐπιτηδεῖς; μὴ γὰρ ἐξ ἀγίου πνεύματος, ὡς ἔοικε, ζωνελήφθη Μωϋσῆς; μὴ γὰρ πρόδηλος ἦτον Ἠλίᾳ, ὡς τῶν ἡ πάντα γῆρας πρόδηλος Μαρία; μὴ γὰρ ἔμπυρον ἦν μάντεως ἐπίγνω Μωϋσέα, καθάπερ τύπον ὁ προδρόμου; μὴ γὰρ οὐρανίας ἐμήνυσεν Ἠλίᾳ τὸν ἥλιον; ἢ μᾶλλον προσκύνησαι Μωϋσέως τὰ ἀπάργανα; μὴ γὰρ Μωϋσῆς ἢ Ἠλίας εἰργάσαντο τοσαῦτα χαύματα; ἢ ἀπλησίᾳ αἱρεσπίῳ ἀπέλαυεν πνεύματα; Μωϋσῆς γὰρ ὠργίσθη ποτὲ, ἢ ῥάβδῳ παταξας δῦλθε τὸ πέλαγος· οὐ σὸς διδάσκαλος Ἰησοῦς τὸ θαλάσσης πυζοῦσαν ζωῇ τῷ Πέτρῳ βατὸν ἐποίησε βυθόν. ὁ Ἠλίας ἱκετεύσας ἐπλήθυνε τῆς χήρας τὸ ἄλευρον, καὶ ζωὴν ἐν νεκροῖς· ὁ δὲ σὸς μαθητὴς ἐξ ἁλιέως λαοῦ, ἐπ' ἀλίγοις ἄρτοις χιλιάδας ἐκόρεσε, καὶ ἀδίκως ἐσκύλευσε, ἢ ἁρπάσας τὸν ἀπ' αἰῶνος καθυδούσας. μὴ τοίνυν λέγε, Πέτρε, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς· μηδὲ, καλὸν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, μηδὲ σὺ θεσπίσον, μηδὲ ταπείνου, μηδὲ γήϊνον, μηδὲ χαμαιρπές. ἃ σὺ φρόνει, τὰ ἄνω ζήτει, ὡς ὁ Παῦλος ἐμιμοῦνε, μὴ τὰ ὄντα γῆς. πῶς γὰρ ἡμᾶς καλὸν τὸ ὧδε εἶναι, ὅπου ὁ ὄφις ὑβρίσας προπέπλακεν καὶ ἔζλασφε, ἢ προδόσει ἔκλεισεν; ὅπου ἀρτίως τὸ ἱδρῶτι τοῦ προσώπου ἐσθίειν ἠκούσαμεν; ὅπου γῆνε τρέμει ὄντι τῆς γῆς ἀφ' προσκυνῶ ἐμαθόμεν; ὅπου πάντα σκιά; ὅπου πάντα προπελεύσεται ῥοπῇ; πῶς οὖν ἡμᾶς ὧδε εἶναι καλόν; εἰ τὸ ζῶν τὰ Χριστὸς καταλίμπανεν ἡμᾶς, τίνος χάριν ἐκποιήσειν αἵματος ἢ σαρκός; εἰ τὸ ζῶν τὰ Χριστὸς καταλίμπανει ἡμᾶς, τίνος χάριν συγκατάθου τῷ πιστόν, ἢ καίπερ ἡμῖν ἄχρει; εἰ καλὸν ἐστὶ ὄντι τῆς γῆς, εἰς μάτην ἐκλήθημεν τῶν ὑπερῴων κλεισθέντες. πανταχοῦ γὰρ λοιπὸν χρήσιμα τῶν ὑπερῴων αἱ κλῆς; ἐπεὶ τί ἔργον τοῦτο παθεῖν, ἀναπαύσου λοιπὸν ὑρμοῖς· εἰ σκιᾶς ἐγείρει θέλεις, προσῄτησαι τὸ ἐστὶ τῆς ἐκκλησίας θεμέλιος. μεταμορφοῦται γὰρ Χριστὸς, οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ἵνα ἡμῖν ἀποδείξῃ τὸ μέλλουσαι τὸ φύσεως μεταμόρφωσιν, ἢ τὸ ἰσομοίρου ὄντι τῶν τεφελῶν τὸ φωτὸ ἀχαλίνωτον δεσπότου σωτῆρον ἔλυσιν. αὐτὸς γὰρ ὄντι ὁ τὸ φῶς ὡς ἱμάτιον περιβαλλόμενος, χριτὸς ἀπ' ἀρχῆς ζώντων ἢ νεκρῶν· ὃν τοι Μωϋσῆν ἢ Ἠλίαν εἰς μίζιν πήναγε, τῶν ἀρχαίων ὅρων προσῄτησαι τὰ σήματα. ἐ τί φησιν ὁ μέγας χαφδός; Ἐπ αὐτῷ λαλοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη φωτινὴ ἐπεσκίασεν αὐτοῖς· καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα, οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. ἔτι, φησί, τοῦ Πέτρου καλοῦντος αὐτὸ λέγει ὁ πατήρ· τί, Πέτρε, καλὸν ἐστὶ λέγεις, μὴ εἰδὼς ὃ λέγεις; οὔπω παιδαγώγησας, οὔπω τοῦ ἀσφαλῶς γεῶσαι τῆς ἰότητος ἔμαθες, ὁ λέγων, σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. τοσαῦτα χαύματα κατεῖδες, βαρὺ ἰσπᾶ, ἢ ἐπὶ Σίμων ἀρχῆς; οὐρανῶν σε κλειδοῦχον κατέσησε, καὶ τῆς ταυπλάκος ἐπὶ τὸ ἰδιάτιον οὐκ ἀπέδυ; ἰδοὺ τὸ τέτον δυθέσασα τῇ τοῦ σωτῆρος βουλῇ, μὴ εἰδὼς ὃ λέγεις. εἶπε γὰρ σοι, ὅς με παθῇ, ἢ λέγεις, Οὐ μὴ ἔσαι σοι τοῦτο. εἶπε πάλιν, Πάντες σκανδαλισθήσεσθε, ἢ λέγεις, Εἰ πάντες, ἐγὼ

Λυκ. θ. λε. Ματθ. ιζ. ε. Ματθ. ις. κε. ἢ κς. λα

ἐγὼ ὑμῖν οὐκ ἀνδραλιθήσομαι. ἰδοὺ γὰρ πάντων ἐγείρεται θέλεις τῷ Χριστῷ, τῷ αὐτὰ ἐμοὶ θαμιλιώσαντι τὸν γλῶν, τῷ αὐτὰ ἐμοὶ συζήσαντι τὸν βάλσαμον, καὶ ἱερεῶμα πήξαντι, αἰθέρα πυρώσαντι, καὶ πάντα ἁπλῶς ἐμοὶ τοσοῦτον αὐτὸν δημιουργήσαντι, σκηνὴν τῷ ἐξ ἐμοῦ, σκηνὴν τῷ ἐκ ἐμοῦ καὶ μὴ ὑμῶν, σκηνὴν ᾧ ἀπάτορι Αδὰμ, σκηνὴν τῷ ἀμήτορι Θεοῦ τόκῳ, σκηνὴν τῷ λαβόντι σκηνὴν, ἵνα ἠρετήσατο, ταχέως πᾶν ἀνακαίνιον. Οὐκοῦν ὅπως σὺ τοῦτο σκηνὰς ἐγείρειν βούλῃ, μὴ εἰδὼς ὅπερ λέγεις, ἐγὼ δὲ φέλῃ φωτοχυσίαν χρησάμενος, σκηνὴν καὶ τὸν πρόπατορας φυλάξας, ὅτι τὴν ὑψίστην θεόν, ὅτι ὅστις ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα. οὐ Μωϋσῆς καὶ Ηλίας, ἀλλ' ὅστις οὐκ ἄλλος, καὶ ἄλλος, ἀλλ' ὅστις, εἷς, καὶ ὁ αὐτός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. Μωϋσῆν ἐθικαίωσα, ἀλλ' ἐν τούτῳ ἠυδόκησα· Ηλίαν ἀπέλαβον, ἀλλ' ἀ τοῦτον ἀπέστειλα οὐκ ἀπῆλθεν εἰς αὐτὸν ἀλλ' οὐρανόν. Οὐδεὶς γὰρ, φησὶν, ἀνέβη εἰς οὐρανὸν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς. ἐκεῖ τοίνυν κατῆλθεν, ὅτι τῆς γῆς, ἐκεῖ ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβών· εἰ μὴ, μίτρας ὁ ἰῶν, τίνος ὑπερέσμεν, εἰ μὴ ἔσωσε καθ' ἡμᾶς, δι' ἡμᾶς ἐσταυμένος, καὶ τῷ οἰκείῳ αἵματι τὸν κόσμον ἠγόρασεν, ἀρχεῖ οἰκονομία, καὶ εὗρε ζῶ παλαιὰ τῶν προφητῶν ἀβέβαια ῥήματα. ἀλλὰ παύσω, Πέτρε, καὶ μὴ τὰ τοῦ ἀνθρώπου φρόνει, ἀλλὰ τὰ τοῦ Θεοῦ. σοῦ γὰρ ὅστις ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ ἠυδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. διὰτῆν γὰρ τῆδε αὐδὴν κέχρημαι φωνῆν, ὅτι μὴ ὑμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, ὅπου ἦ Ιωακεὶμ ἐν τῷ Ιορδάνῃ ποταμῷ· ἵνα ὁ πάλαι προφήτης ἀληθεύσει βοήσας, Θαβὼρ, καὶ Ἑρμωνιὴλ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται. ποίῳ ὀνόματι ἔστ' ὅστις ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός. ἐγγέλισατο γὰρ ἄνομα ὃ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα. ἀλλ' ἐρεῖς πάντως, ἀγαπητὲ, τί ὅστι, Θαβὼρ καὶ Ἑρμωνιὴλ ἐν τῷ ὀνόματί σου ἀγαλλιάσονται; μαθήματι ποιῶν σωτηρίων. ὃ Θαβὼρ, ὅτι ἐστὶ τὸ ὄρος, ἔνθα μελέτας μετεμορφώθη Χριστὸς, καὶ ὑπὸ πατρὸς ἐμαρτυρήθη, ὡς ἀρτίως ἠκούσατε. τὸ δὲ Ἑρμωνιὴλ ὄρος ὅστι μικρὸν ἐκ γῆς Ιορδάνου, ὅλον ἀμελήθη Ηλίας, καὶ ὅτινες πλησίον ἐν τοῖς μέρεσι τοῦ Ιορδάνου βουληθεὶς ἐβαπτίσθη Χριστὸς, καὶ υἱὸς πάλιν ἐμαρτυρήθη. ἐν τούτοις τοῖς δυσὶ ὄρεσι ὁ ἀληθὴς πατὴρ βεβαιοῖ τὴν ὑιότητα, καὶ πότε καὶ πῶν ἐκ δυσὶ τέσυ βοᾷ, ὅτος ὅστι ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. ὁ γὰρ αὐτοῦ ἀκούων, καὶ ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὃς ἂν ἐπαισχυνθῇ αὐτὸν, καὶ τὸν αὐτοῦ λόγους, καὶ ἐμὲ ἐπαισχυνθήσομαι ἐν τῇ δόξῃ μου καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων. αὐτοῦ ἀκούετε, ἁπλάστως, ἀκάκως, ἀδόλως ἁπλῶς πίστει ζητοῦντες, ἀλλ' οὐ γλώττῃ μείζονες· πίστει δικαιούμενοι, ἀλλ' οὐ λόγοις καὶ λόγοι ἁμιλλώμενοι. ἁρπάζων γὰρ Παῦλος ὁρήτωρ χαλινῶν καὶ ἀδιέργητον, καὶ πάντα διδάσκων ἐνεδιάτως, βιᾷ· Ὦ βάθος πλούτου τε καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ· ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. λβ.

ΕΙΣ ΤΑ ΒΑΙΑ.

Ex Ms. Regio Lut. emend ex Ms. Cantabrig.

Ηδη τῆς πνευματικῆς πανηγύρεως τὰ χορεύματα· ἤδη τῆς πανευφήμου ἑορτῆς τὰ [σήματα· ἤδη τῆς αὐλῶν συμφύτου πανηγύρεως τὰ] μελεύματα· ἤδη τῆς καθολικῆς διαστάσεως ῥάβδους δεξάμενος Λάζαρος τῷ Κυρίῳ αἰάκειται· ἤδη τῆς δωρεᾶς τὸ μέγεθος τοῦ [βαπτίσματος] πανηγύρεως χορηγεῖ εὐωδίαν· ἤδη τῶν βασιλέως φίλων φυλακὰς τῶν μεγάλων πόλεων κατέλαβον· ἤδη ὁ πιστὸς λαὸς εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου προσδραμὼν βοᾷ λέγων· Ὡσαννὰ τοῖς ὑψίστοις, καθὼς ἀρτίως ἠκούσατε· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ισραὴλ· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος, ὁ ἀεὶ ἐρχόμενος, καὶ ὢν μὲν ἡμῖν, καὶ ἔξω τῶν

τὴν πᾶσαν μηδαμῶς γαὶ μὴν ὅπως ὁ ὄχλος ἐκεῖνος βασιλικὸν ἐγκώμιον δυνάμει ἐ-
θεσθαι. ὥσπερ γὰρ οἱ τοῖς ἀρίστοις καιρικῶν βασιλέως ὑπερατενίσαντες τοῦτον, καὶ
μὴ τὰς ἐκπεπτωκότας, πάντες ὁμοπαθῶς τὴν τῆς πόλεως ἐναντίωσιν, αἰδοῖ βα-
σιλέως, ἀπαντες πλάσαντες, ἐγκώμιον τὸν πλοῦτον ἐμιμήσαντο (ἀγνὴ γὰρ οὐσία τῶν ἐκ-
τὸς ἀδοξίας ἔρως, ἀεὶ ἐπαίνους ὕμνει ὁ πόθος) τὸν αὐτὸν δὴ τοῦτον τρόπον ὁ διδάσκαλος Χριστὸς, ὡς
τὸν βασιλέως ἔπαινον ἔχων, ἅπαν τὸ πολίτευμα ἐκ τῆς λύπης, ἐπὶ τὴν βαΐων ἐμελῴδησεν, ὅτι
πανταχοῦ ὁ εὐλογημένος, μᾶλλον ἢ ὅτι Θεὸς ὁ γαοχὸς ὄνομος. Θεὸν γὰρ μὴν ἀρμόζει αἰ
φῆσαι, ἀ τὸν βλάβησα, ἐ τῶν ἐναντίων ἔθνη μεγαλυνόμενος, Ὡσαννὰ ἐ
τῶν ὑψίστων, τουτέστι, σῶσον δὴ ὁ ἐν τοῖς ὑψίστοις. ὕπου γὰρ ἐμελῴδουσαι τὴν βροτείαν φωνὴν
ὁ, Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις, ὡς ἄλλο σωτηρίας ἢ κόσμου φιλανθρωπία. ὁ ὄχλος λοιπὸν αἰ-
γολιπὴς ἀγαπήσας μετεχόμενος. γλυκαινόμενος γὰρ, ἐ θεῖον χαρισμάτων,
ὅθεν ἐξεπί-
μβησε, καὶ τὴν αὐτὸν μετὰ τῶν μετὰ χλάδων Ἰησοῦ, τὸν πάσης ἀγαθοῦ γεμίσαντα, ἐ χειρὶ αὐτοῦ ἐρ-
γασίαν κοσμικὴν τὸν ἀγοραῖον, ἐ ἀποστολὴν τὸν ἀλιευτικὸν. ἐκλιπὼν ἐ ὅσον, ἐν Πέ-
τρῳ, τὸν ἀποστολικὸν ἐδέξατο. ἅπαξ γὰρ ὁ κηρυκτὸς τὴν ἀποστολὴν οὐκ ἐξεπέλασε
μάθητας, ἀλλ' ὅτι ἦσαν ἀποστολικῶς ἔλεγε πρὸς Κύριον; Σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ
ζῶντος, καὶ ὁ Κύριος ἐπῄνεσε, ὅτι οὐκ ἐξ αἵματος ἀποκαλύψας, μακαρίζει αὐτὸν ὡς ἀπόστολον. Matθ. ιϛ. ιζ.
Σίμωνα Βαριωνᾶ, ὅτι οὐκ ἐξ αἵματος οὐδὲ σαρκὸς ἀποκαλύψας, ἀλλ' ὁ πατὴρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὁ αὐτὸς δὲ ὁ ὄχλος ἀπὸ-
δοκιμασθεὶς φανερῶς ἀποστολικὸν ἀποκάλυψιν, ἐπὶ τὸν Κύριον λέγει Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις·
εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. ἐπεὶ ἦ πάντως εἶπεν
ἐν ἑαυτῷ, τίς ἡ πολυθρύλητος ἀποδοκιμασία, ἐπὶ Ἰσραηλίτῃ ὄχλος αὐτὸν ἐλέγετο τὸν ἀποκα-
λύψαντα; πόθεν δὲ φανερῶς ἐπαινεῖται; ἐξ αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ῥημάτων. Ἴδοντες γὰρ, φη- Matθ. κα. ιι.
σὶν, ἐν ἱερεῖς ἐν γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησε, καὶ τοὺς παῖδας κραζόντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας, Ὡσαννὰ
τῷ υἱῷ Δαβὶδ, ἠγανάκτησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ Ἰησοῦ· ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσι; ὁ δὲ Ἰησοῦς λέ-
γει αὐτοῖς, ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε, ὅτι ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον; ἐ
οὐκ ὀνειδίσων ἢ τὴν τοῦ Κυρίου ῥημάτων ἀγνοίαν, ἀλλ' ἐ ἐκ τῆς παιδικῆς τῆς ὄχλου συγκρούσης,
ἐ ἀπροσπάθειαν ἐκ τῆς ἔργων ἀνεπιστημοσύνης, οὐμόνον κρίζοντος, ἀλλ' ἐ ἐκ τοῦ κλάδους τῆς ἐλαι-
ᾶς ἢ τὰ βαΐα τῆς φοινίκων κατέβοντας, ἐ ταῖς χερσὶ φέροντας, ἐ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐκστρωννύντας, ἐ σωτῆρα ἐ βασιλέα ἐ Κύριον προσαγορεύοντας. ἆρα πάντα ταῦτα δῆλον, ὅτι
ἀνάγκη ἐδέξατο τὸν ἀποκάλυψιν. Εἰ μὴ γὰρ αἰσθητὴν ἐδέξατο, πόθεν ἐγκώμιον ὁ ὄχλος
βασιλέα ἐν Κύριον; οὐκ ἐφόρει ἐμάτιον βασιλικὸν κοσμικῶν, ἢ τι ἐνεβεβλήκει ἀλυρ-
γίδα; οὐκ ἐπὶ φέρετρον πλῆθος στρατῶν, οὐ προσέπεσεν αὐτῷ ἵππος, καὶ ἅρματα ἐ ἀσπίδες
χρυσοκόλλητοι, οὐκ ἐπωλεῖτο ἅρμασι πορφυρογρώτου βασιλικοῦ· πάλιν ἐ ἐπικήδειον ἀλ-
λοτρίου μικροῦ, διόπερ μεθ' ἡσυχίας μόνης ἐπαγόμενος. πόθεν οὖν ἔγνω ὁ ὄχλος αὐτὸν βασι-
λέα τοιγαροῦν, εἰ μὴ ἀνωθεν ἔλαβε τὸν ἀποκάλυψιν; ἀλ' οὐκ ἐζήτησε διὰ τοῦ Κυρίου
ἐμάτιον κοσμικόν· ἔγνωσαν γὰρ αὐτὸν ἀναρχον βασιλεύοντα. οὐκ ἐζήτησε ἀλυργίδα· ἐνώρησε γὰρ αὐτὸν ἀναδεδυόμενον φῶς, ὡς ἱμάτιον. οὐ προσελέπετο πλῆθος
στρατιωτῶν, πεπαίδευτο δὲ εἰρηνικὴν προσφέρειν· Μύριαι μυριάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ, καὶ
χίλιαι χιλιάδες [ἀρχαγγέλων] παρίστασαν αὐτῷ. οὐκ ἐπεζήτησεν ἵππους ἢ ἅρματα·
ἐγνώρισεν γὰρ ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ τὸν Ἠλίαν ἐν ἁρματι πυρὸς ἀναλαβὼν ἢ τὸν βιαγγελιστὴν,
καὶ ἀντὶ ἵππων προδρομικῶς αὐτῷ γαυσκόντων, πεπαίδευτο δὲ εἰρηνικὴν προφήτην Ζαχα- Ζαχ. ϛ. β.
ρίας ἢ ἔστ' ἐστὶν ὁ εἰπὼν, ὅτι Ὀπίσω αὐτοῦ ἵπποι λευκοὶ, καὶ πυρροὶ, ἢ ποικίλοι, ἢ φαιοί.
λευκοὺς ἵππους Ματθαῖος, ὡς τὰ τῆς ὁδοῦ θεωρήσεως τοῦ Κυρίου σαφέστερον ἐκθέμενος.
φαιοὺς ἵππους ὁ Μάρκος, ὡς θεωρήσεως δὲ βιαγγέλιον ἔγραψε. ποικίλους ἵππους ὁ Λουκᾶς,

χῆς, ὡς βίγλιστοπόρους ἢ πτελέας ἐν τῷ Κύριον ἐπαίνους. πυρὸς ἱπτάμενος Ἰωάμης, τὴν ἀκτῆμα τοῦ Χριστοῦ, καθάπερ ἀετὸς πτερύγεσσιν ἐποπτεύει τὰ ἐλάφια. Ἐν ἀγίῳ ἐλέησε, ὁ λόγος ἐν τοῖς Θεὸν, ἢ Θεὸς ἐμὲ λόγος. [ἵππους ὑπὸ ἁρμάτων ἐν πᾶσιν τὴν γῆν ὃ διάβολον κατέσπασεν, ἢ ὁ ἐν Φῶτις Ἀμβακούμ τὸν ἀποστόλους ἀπόμασι λέγων· Καὶ ἐπεβίβασας ἐπὶς ἀγροῦ σου ἵππους σε· ἡ θάλασσά σου τοῖς ὕδασι πολλοῖς· ἃ πάντα κόσμοι κελεύσας. Οὐκ ἔγνωμεν ὅτι τῆς Κυρίου ἔθνεσι ἀληθείας, πορφυρογεννήτοις βασιλικοῖς ὅπλοις ἐνδυσάμενοι· πάντων δὲ τὰ χαλκᾶ, τὰ σιδηρᾶ φῶτα ἐν πέτραις λαμπάδας, ὄχημα κατεπάλτην, τὰ ἅγια τῆς ἐκφύτου· Ὁ καθ' ὕδωρ ὅτι τῶν χαρισμάτων φαύλη.] ἀλλὰ τίνων ὁ Ἱερουσαλημικὸς ἐκεῖνος πίστις ὀχλοστάσιον ἀποκαλυπτόμενος, οὐκ ἐσκιρτήσαν λίθοι ἐπὶ τὴν πόλιν πόλεμον, ἀλλ' ἐπεδημασθῆ τὸν τῶν ἀπίστων πρόσωπον. Πρὸς ὃς μόνον ἐλέησε Κύριον· ὑπὸ σκότος τοῦ πόνου ἀδίκως τῶν Φαρισαίων ἀπερρίφησαν ἀδίκως, ἀφ' ἁγίας ἐκκλησίας βαία τῶν φοινίκων λάβετε ἀπὸ ἀνθρώπων ὡς ὀχλοστάσιον τί· πρὸ ἀνθρώπων, καὶ οὐκ ἐπερρίφησαν ὡς ἀπίστους· τοῦ φοίνικος, ἀφ' ἁγίας τῶν φοινίκων, ὁ καρπὸς ἀπὸ γλυκασμάτος ἡ ἀμασίας πάρος· τὸ φύλλα αὐτῆς τῶν ἐκκλησίας ἁγίας τὸ τέλος ἐστὶ [τυπικὸν, τὸ ξύλον ἔστι ἐγκαρ.] τῶν κοσμουμένων σταυρείας· ἐκ ἔστιν ἐν τῷ ἀληθείᾳ πίστις· ἀπίστους τὸς ἐμοῦ οὐδὲ σπέρματος τοῦ ἅγιον ἐν ἀναστάσεως βασιλείας. Ἀπίστους δὲ τῶν φοίνικα, καὶ τὸν τῶν χαλδαίων τὸν ἐπὶ ἀληθείαν τὸν ὁ θεὸς ὀχλοστάσιον, ὡς φοίνικα τοῦτο, ἢ ὡς βασιλεῖα καὶ ταῦτα ἀποδόμενα. Τοῦτο τὸν ὀχλοστάσιον λεγόμενον ἐν τῷ Κύριον διαφημίσαι, ὁ ἀρχιερεὺς ἢ Φαρισαῖοι δὲ μετὰ τὸν πρόφρα ἐπεὶ τὸν ὀχλοστάσιον λεγόμενον τὰ πρῶτα τὰ μαρτυρολογίαν· ἐπεὶ τὸν ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τὸν ἐπὶ ἐπιστρέφουσι τὰ βασιλεῖα τοῦ πιστοῦντες. Κύριον ἀνομάζεται ὁ μὲν ἐλέησε τὸν πολλὰ Φαρισαῖος κλῆσις· βασιλεῖς δὲ τὸν· καὶ περιβάλλεται τὸν ὅλη πόλις· ὅτου κε δηλοῦσι· ἀλλὰ ἐκ τὸν μὴ μαρτυρίας· πρὸς ὃν οἱ παῦσαι ἐπιστρέφουσι, ἐὰν μὴ ἐκ τὸν γὰρ ἀποστολῶν, ἐπὶ τὸν ἐπὶ ἐπιστρέφουσι· ἐπὶ τὸν ὑμῖν ἐπιστρέφοντες σημαίνουσι ὀλίγος τὸν πόλιν ἀποστόλου θεοῦ. Τοῦτο μὲν κύοντες ὁ ὀχλοι τὸν ἀρχιερέων λεγόντων, οὐ κακῶς ἐποίησαν, ὡς ἀπεκρίνατο ὁ πρὸς αὐτὸς τῆς ἀληθείας ἐπιστρέφοντες· μάρτυρα δὲ ἡμῖν, Φαρισαῖοι, ἢ πάντων ἡμῶν ὁ πιλάτος ὡς βλασφημίαν ἐπιστρέφουσι· ὅτες κελεύσαντες ἄξιοι· ὑμῖς οἱ τὰ γραφὰς ἀγνοοῦντες, ἢ μὴ γινώσκοντες, ἢ ὑμῖς ὁ ἀκούοντες ἢ κελεύοντες· σφηνόμεθα βαία τῶν φοινίκων ὁ Κυρίῳ ἀποστρέφοντες· οὐκ ἀκούει ὅτι ὁ τῆς δικαιοσύνης φοίνιξ ἢ ἀπὸ αὐτὸ κέρας ὁ ἀποστόλος*, Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει· οὐκ ἀκούει· ἢ θησαυρὸν τῶν φυλακτῶν ἀράβλεψω· ἢ χαλεῖς· ἢ ὁ ἐρημίαν ἀκώλυσιν ἐξελοῦσιν· ἢ ὁ θάλασσαν τὸν βαστάζει κλίνας βαστάσας ἐπάτησεν· οὐ ὁ τὰ ταπεινὸν λαζάρου ἐζήλωσε· οὐκ ἀκούετε· ἢ ἐκ ἔγνωτε βούλεσθε ὁ λαζάρου πάλιν ἀπόκτεινας· ἐκ ὑμῖς ὁ λίθοι ἀπεκυλίσατε, καὶ τῇ αἰσθήσει, ὡς λίθοι σκληρώσθε· ἐκ ὑμῖν ἐπέτρεψα λύσαι τὰς κειρίας, ἵνα μὴ ὡς ὅτι τὸν ὀκνηρὸς τυφλῶ, ἄλλοι δὲ ἄλλα πάθου ἀναπτύσσεται ψευδολογήσατε· αἰὼ ὑμῖς πῶς καλεῖς βλασφήσετε, ὦ Φαρισαῖοι, ἢ τῷ πλήθη τῆς δόξης σεσωπῶσθε. Διὰ τὸ τοῦτο πάλιν τὸν λάζαρον ἐβουλεύσασθε φονεύσωσιν, ἵνα τὸν ὄχλον τὸν πίστιν ἀκούσητε. Εἰ γὰρ φονεύσητε τὸν λάζαρον, τί; οὐ δύνατε πάλιν αὖθις ἀναστῆσαι; ἴδωμεν πῶς κρατοῦσιν, ὑμῖς φονεύοντες, ἢ ὁκνηρὸς ἐγείρων; ὑμῖς ἔργῳ ἢ κόπῳ φονεύετε, αὐτὸς λόγῳ λύσησι. πῶς μᾶλλον κρατοῦσι; οὐχ ὁ λόγος τοῦ ἀναστῶντος κρυφτέρος; σφαλλόμεθα, ὦ Φαρισαῖοι, ὅτι ὡς βασιλεῖ ἐσελθόντι ὦ Κυρίῳ; τὸν πῶλον ἀναβαίνοντες μᾶλλον ἐπεδωκαμεν. διὰ τὴ βασιλεία κεκραγόν· ὡσαννὰ ὁ ἐρχόμενον τὸν ὀνόματι Κυρίου· ἵνα μάθητε Σαυτοῦς ὅτι οὐχ ὑμῖς σφηνόμεθα, ἀλλ' ὑμῖς πλανᾶσθε. ἔχετε τὸν φοίνικα Ζαχαρίαν· τότε τὸν λό-

χθὲς ἀναπύξατε· φοβήθητε αὐτὴ ὃ δρέπανον τῆς ἐκδικήσεως. ὅτι πολλαὶ γὰρ τῶν χρόνων τῆν Ἰουδαίαν διαγελῶμενος ἐκέκραγε, Χαῖρε σφόδρα, θύγατερ Σιών· ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραΰς, καὶ ἡμένος ἐπὶ πῶλον ὄνου, υἱὸν ὑποζυγίου. μὴ σφηνώμεθα τῇ γραφῇ ἀναγινώσκοντες, καὶ τὴν βασιλείαν γνωρίζοντες, καὶ ἑαυτὸν εὐεργετοῦντες, καὶ τὸν ἀμφιβάλλοντας ἐπιτρέφοντες; τὸν προφήτην κατίδετε, καὶ τὴν προφητευθεῖσαν νοσφὶ καὶ ἤλεγξε; ἀποχήσατε τοιαῦτα, ὦ Φαρισαῖοι. ὅσον ἡμῖν ἐπείκεσθε, τοσοῦτο μᾶλλον τὴν πόθον ἡμῶν διεγείρετε Ⓦ ζήλου. διὸ οὐ πλανώμεθα βοῶντες, ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις; εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. γνωρίζομεν ὃ ἔστιν, ὦ Φαρισαῖοι. τοῦτο ὃ ὄνομα τῆς Αἰγύπτου ἡμᾶς ἠλευθέρωσε, καὶ τὸν θάλασσαν ἡμῖν βατὸν ἐποίησε, καὶ τὸν ἔρημον ἐπόλισε, καὶ εἰς γλυκὺ ῥέουσαν πάλαι καὶ μέλι ἐφύτευσε· τὸν προφήτην βοᾷ πρὸ ἐσκύασε· Γινώσκω σε, ὅτι ὄνομά σου, Κύριος· σὺ μόνος ὕψιστος ὁπὸ πᾶσι τὸν γῆν. ὃν μὲ ὁ ὄχλος θαυμάζῃς, οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀπιθεῖς, ἄκουε τῶν βλασφημούντων. Καὶ συνεβουλεύσαντο Ⓦ ἀρχιερεῖς, ἵνα καὶ Ⓦ Λάζαρον ἀποκτείνωσι, ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον ἀπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς Ⓦ Ἰησοῦν. Εἶδες τὸν ἀρχιερέων τὸν μισθόν; ἵνα ἐκκόψωσι τὸν πίστιν τῶν πλήθους, ἐζήτουν καὶ Ⓦ Λάζαρον ἀποκτεῖναι λέγοντες πρὸς ἑαυτούς· ὅλα ἐὰν Ⓦ Ἰησοῦν μόνον ἀποκτείνωμεν, καταλείψωμεν καὶ Ⓦ Λάζαρον ζῶντα, οὐδὲν ὠφελοῦμεν. τοῦτον γὰρ ὁρῶντες εἰς ἐκεῖνον πιστεύουσι. ὅπως οὖν μὴ καὶ αὐτὸν θάνατον πρόσκομμα ἡμῖν γένῃ), τὸ πιστεύειν τινὰς εἰς Ⓦ Ἰησοῦν, ἀποκτείνωμεν Ⓦ Λάζαρον, ἵνα πάντα τὸν μισθὸν αὐτὸν ἐξαλείψωμεν. Οὗτα δὲ καὶ ἕτερα ἔλεγον Ⓦ ἀρχιερεῖς, ὡς αἱ θεοῦ τροι μανιόφρονες, μὴ εἰδότες ὅτι ὁ Κύριος εἶλλων τὸ ἐκούσιον θάνατον καταδέχεσθαι ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ἀθανασίας, οὐκ ἐμέλλε Ⓦ Λάζαρον μόνον καὶ τὸν τότε ἔγρον τῷ κόσμῳ εἰς μνήμιον καταλιμπάνειν, ἀλλὰ καὶ Ⓦ ἀκαταμάχητον σαυτὸν· οἱ οὔτε δυνήσονται οὔτε προθήσονται, οὔτε κρύψαι, οὔτε μαραναθᾶ, ἀφ' ἁπάσης τῆς οἰκουμένης δικαιούσης τῆς ἐνεργείας αὐτοῦ τὸν δύναμιν. πῶς γὰρ οἷός ὅστις ὁ μὴ ἔχων "τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, δαιμόνων καὶ δαιμόνια, καὶ φυλακτήριον ψυχῶν ἐστὶ ἀρχοι; [ποῖον πλοῖον τὸ μὴ πηδαλιουχούμενον ὑπὸ τοῦ σταυροῦ; ποία πόλις ἡ μὴ ἔχουσα Ⓦ σταυρὸν φρούριον; ποῖος βασιλεὺς ὁ μὴ ἀναδησάμενος Ⓦ σταυρὸν; ποία πρόβατος ἡ μὴ ἔχουσα βακτηρίαν Ⓦ σταυρόν; ποία ἐκκλησία ἡ μὴ τῷ σταυρῷ τετειχισμένη; σταυρὸς ἐστὶ πυκτὶ φωτίζει, καὶ ἐστὶ ἡμέρας λαμπαδοῦχος· χειμῶνα συμφορᾶς ἄρα καλεῖ καὶ λύπης ἐπίσταται· συζυγίαν συσφίγγει· φιλίαν αὔξει· δι' ἀπάντων τὴν ἀγαθὴν ἄρχει.] τί οὖν ὁ θαυμάσιος; [καλῶν γὰρ καὶ τὸν κεφαλὴν τῆς πίστεως Χριστὸν ψηλαφῆσαι. ἤκουες ἀρτίως τοῦ θαυμασίου λέγοντος,] Πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. Ἐ ποία αὕτη ἡ πρὸ ἓξ ἡμερῶν ἡμέρα; ποία αὕτη; ἡ παροῦσα ἡμέρα ἡ Ⓦ προδρόμου Ἰωαννίου χειραγωγοῦσα. ὥσπερ γὰρ Ἰωάννης πρόδρομος τοῦ Κυρίου, οὕτω καὶ αὕτη πρόδρομος τῆς ἀναστάσεως. ᾗ ὥσπερ ὁ Ἰωάννης δακτυλοδεικτῶν τὸν Κύριον ἔλεγεν· Ἰδοὺ ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου· οὕτω καὶ αὕτη δακτυλοδεικτοῦσα τὴν μέλλουσαν κυριακήν, ἐκέκραγε λέγουσα· ἰδοὺ ἡ μήτηρ τῶν βαΐων ἀναβαίνει, πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα. ἀκούσατε τὴν ἡμέραν. οὐ γὰρ ἁπλῶς κεῖται ὁ πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα· ἀλλ' ἵνα μάθῃς καθαρίσαι ἑαυτὸν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος. πρόκαθαρσιν γάρ ἐστιν αὕτη ἡ ἡμέρα, ἵνα ἑαυτὸν καθαρίσῃς ἀπὸ πάσης κηλῖδος, ἵνα λύσῃς ἔχθραν, καὶ παύσῃς ὀργήν, ἵνα σβέσῃς βασκανίαν, ἵνα συσφίγξῃς ἀγάπην, ἵνα πλατύνῃς φιλοπτωχείαν· ἵνα μὴ μόνος σὺ ἑορτάσῃς; ἀλλὰ καὶ ὁ ἐνδεόμενος συνεορτάσῃ σοι. ἐὰν γὰρ μὴ μεταδῷς τῷ χρείαν ἔχοντι, σκεῦος ὀργῆς εἶ, καὶ σὺ ἑορτάζεις, "σκέπει μὴ ἦν σοι τὸ ὅτι σοῦ ἡ τῶν πλουσίων σκεύη δόντα πόδοσις, ἵστις εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς τῷ Λαζάρῳ σκ τῶν ψιχίων οὐ μετέδωκε· μεταδοὺς γὰρ τῆς τραπέζης τῷ χρείαν ἔχοντι

ἔχοντι, ἢ βὐπείσῃσι τὸν διοῦμόν, ὅπως ἢ σὺ ὀλιγόψυχος ἐορτάσῃς, ἢ ὁ πένης ζημιωθήσῃ. [εἰ γὰρ σὺ μὴ βὐπείσῃς εἰς τ' ὁμόδοξόν σου πένητα, τ' χρεῖαν τῆς μισθαποδοσίας ἔχοντα, ἆρ' ἵνα ὑπὸ ἀνάγκης τῆς σῆς μὴ βιάσηται, ἀφήσει σε φίλον θεοῦ πένητος. πᾶς γὰρ αἱρετικὸς καθυφαιρεῖται τὴν πενίαν τοῦ πένητος.] τί οὖν ὁ βὐαγγελίστης; περὶ ἓξ ἡμέρας τοῦ πάσχα, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν ὅπου ἦν Λάζαρος, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. ὢ τῆς τοῦ Κυρίου σοφίας. ἤγειρε Λάζαρον, ἵνα ἐρεθίσῃ Ἰούδαν. ἄκουε ὀλιγοψύχου. ὡς εἶδε ὁ Ἰούδας τὸν Κύριον βοήσαντος, Λάζαρε δεῦρο ἔξω, καὶ πάντα τὰ καταδέσια ἀφειλυθέντα, ἢ τὰς κάτω δυνάμεις μὴ ὑποφερούσας κρατῆσι, καὶ ὅτι ὡς βασιλικοῦ προστάγματος καταπιμφθέντος, μᾶλλον ἢ ὡς φιλικῆς βουλήματος ἐνεργουμένης, αἱ μὲν τείχος Λαζάρου ἀνέῳξαν ἐρρίζωντο, τῶν δὲ νεύρων αἱ ἀγλύσεις ἐκωφίσθησαν, τῶν δὲ σφιγκτήρων αἱ μείωσις ἀνεπληρώθησαν, τῶν δὲ ὀστέων ὁ χωρισμὸς συνηρμόζετο, τῶν δὲ ἰχώρων τὰ ῥεύματα ἐκωφίλλετο, ὁ δὲ πνεῦμα ὁ ζωτικὸν ἐπανεισῆρχετο, ἢ δὲ διάπνοια ψυχὴ τὸν προτέρων ἢ ἀρχαίαν μονὴν προσήμειωσε· ὡς εἶδε ταῦτα καὶ τὰ ἀνάπλασα γενόμενα, θορυβηθεὶς ὁ ἐναγὴς ἠνέῳξε τὰς αὐτοῦ δυνάμεσι λέγων, ἀνάπαξαδε, κρατεῖσθαι, τὸν ἐμὸν βασιλέα μὴ προδῶτε. "ὢ τῆ πέπεισθε; καταλύεται ὁ κόσμος τοῦ θανάτου, ὅπερ ἀφ' ἧς ἁμαρτίας ἐπτοήμεθα· ὅπερ εἶχον πάσαρες ἡμέρας κρατῶν, νῦν ἀποδιδῶσι μεγάλῃ· συμφορᾷ ἀπεπάλωσα· ἡρξάμεθα ἀζεμίας ὀσμὴ κατέπιον. οὐκ ἀφ' οὗ τὸν Λάζαρον μόνον κλαίω, ἀλλὰ φοβοῦμαι μὴ καὶ τοὺς ἄλλους, οὓς κατέχω ὑπὸ Ἀδὰμ μισθοῦ τοῦτο, ἀπολέσω· ἀσυνδέτως μοι χρεία, ἢ πολλῆς ἰσχύος· εἰ μὴ προσκαταλέσω τὸν ᾅδην λόγῳ συλωσάμενος με, πάσης μου τῆς ἐξ ἀρχῆς" κτίσεως ἀποδύσει. εὗρον τί προσάξω, ἔγνων τί ποιήσω· ἔχω τοὺς Ἰουδαίους συνδρόμους μαθοῦσαν τὸν Ἰούδαν ἀπ' ἐμοῦ τοῦτ' κακῶς" ἐπανυρεῖ· φιλάργυρος γὰρ ὤν, προσιλούσης γυναικὸς ὃ μύρου τελικοσίων δηναρίων διεπρήσατο, κόσμος πρίζων αὐτῇ· ἢ ὃ μὲν μύρου διεθρήσατο τελικοσίων δηναρίων· τὸν δὲ διακόσιον τοῦ μύρου τελάκοντα δηναρίων ἐπώλησε. πολλῆς μοι οὖν ἀσυνδέτως χρεία σωρὸν κατασκευάσαι. αὐλὸς μου τὸν Λάζαρον ἐκλαβεῖν, ἐγὼ δὲ" αὐτὸν ὧδε κἀκλαύσω, ἢ τοῖς νεκροῖς συναθροίσω, ἵνα μάθῃ κἀκεῖ μείζονος μὴ κρατεῖσθαι. αἱ δὲ κάτω δυνάμεις προὔλαβον· ὅλον τὸν Ἰησοῦν ὧδε καταπιοῦσαι βούλῃ; βλέπε μὴ κἀκεῖ ἑαυτῇ κάμῃς. ἔχεις αὐτὸ πιεῖσαι. ἐπάλαισας αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ· οὐχὶ τεῖτον προσῆλθες, καὶ τελεσθὲν ἔπεσας; ἐὰν δὲ κατέλθῃ, τί μέλλεις προσάπειν; ταῦτα βουλευσάμενος ἐκ τοῦ προφήτου τούτων ὁ ἀγγέλους, τὸν Ἰουδαίους εἰς μείζονα φθόνον διήγειρε, ἢ ἀρέξιστ θαυματοῦσαι τὸν Λάζαρον ἐκ νεκρῶν ἀναζήσαι, καὶ σωρὸν τῷ Κυρίῳ" κατασκευάσαι, ἵνα ἡδύπαθῃ ἡ καταρὰ βύλεγία, ἢ ὃ ξύλον τὸ σωροῦ τοῖς πᾶσι σωτηρία. ἀφ' οὗ γὰρ τῆς τοῦ Λαζάρου ἀναστάσεως ὁ μὲν ἀγγέλους ἐθαυμάζθη· ὁ δὲ φαρισαῖοι συνεχώθησαν· ἡ Μαρθα ἐπληροφορήθη· ἡ Μαρία ἐδοξάσθη· ἡ ἀνάστασις" προσημειώθη· ὁ μαθηταὶ κρατούμενοι ἐγένοντο, καὶ πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων πιστεύσαντες εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἐπανῆλθαν αὐτῷ μετὰ κλάδων καὶ βαΐων κράζοντες καὶ λέγοντες· ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ· αὐτῷ ἡ δόξα, καὶ ὃ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. λγ.

ΕΙΣ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Μιχαὶς

ΗΚυες τοῦ διαστότου Χριστοῦ ἀρτίως λέγοντος· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστώτων, οἳ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι ⓦ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. Εἶδες ὅλη μία δόξα παθῶν καὶ πόνου; μετὰ βραχέων ἔλεγε, Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ· ἐνταῦθα, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ, ὡς εἰς τὴν τοῦ Χριστοῦ βασιλείαν. πῶς τοῦτον ἄχαιρις τὰ ἀχάριστα; πῶς ζυγοστατεῖ τὰ ἀζυγοστάτητα; πῶς πολυσφάλμονες ⓦ παντῶν κόλποι; πῶς μεμηνὼς μεῖζον νοῦν καὶ λόγον καὶ πνεῦμα; ἀμὴν λέγω ὑμῖν, Εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστώτων, οἳ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι ⓦ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. τινὲς τῶν πάλαι ἐρμηνευσάντων, οὐκ οἶδά τι σκοπήσαντες, τοῦτα τὰ ῥήματα τοῦ Κυρίου Εἰς τὴν δευτέραν ἔνδοξον αὐτοῦ παρουσίαν ἐξέδοσαν. ὅθεν καὶ ἐνεβαίωσαν ⓦ βαπτιστὴν Ἰωάννην θανάτου μὴ μεταλαχεῖν, ἀλλὰ συμμόρφῳ τοῦ Κυρίου ἔνδοξον παρουσίαν, ἀλλὰ ὃ εἶπεν ⓦ Κύριον, Εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστώτων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἕως ἂν ἴδωσι ⓦ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ. εἰ γὰρ οὕτω τὸ ῥητὸν, ἵνα μὴ φαυλίζωμεν, ἀλλ' ἀληθεύῃ, καὶ μᾶλλον τοῦ ζητεῖν. ἐνταῦθα οὖν, οὐ περὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ παρουσίας τῆς ἐνδόξου λέγει, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐν ὄρει μεταμορφώσεως. καὶ γὰρ ἐν ὄρει μεταμορφωθεὶς μικρόν πως ὁ δεσπότης Χριστὸς ἔδειξε τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς τῆς ἀθανάτου θείας αὐτοῦ βασιλείας τὴν δόξαν. ἀλλ' ἵνα μὴ ἐργασώμεθα τὸν ἀρβυλοκοπὸν περιφέροντες γλαῦκα· καὶ εἰ ἀθάνατός ἐστιν ἡ θεία τοῦ Θεοῦ λόγου δόξα, πῶς ἐπέδειξεν αὐτὴν τοῖς ἀποστόλοις; ἡ γὰρ ὄρασις οὐκ ἀθάνατος. ἄκουε ζώντως ἐνταῦθα. ὁ δεσπότης Χριστὸς τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς ἐπέδειξε τῆς ἀθανάτου βασιλείας τὴν δόξαν, καὶ οὐκ ἐπέδειξε, τὸ μὲν πληροφορῶν, τὸ δὲ φειδόμενος. πληροφορῶν μὲν ἔδειξεν αὐτοῖς τῆς ἀθανάτου βασιλείας τὴν θείαν δόξαν, οὐχ ὅσον ἦν τῷ, ἀλλ' ὅσον ἠδύναντο ⓐ σωματικοὶ ὄφθαλμοὶ περιφέροντες· φειδόμενος δὲ αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐφορῶν, οὐκ ἔδειξεν αὐτοῖς τῆς ἀθανάτου βασιλείας τὴν πᾶσαν θείαν αὐτοῦ δόξαν, ἵνα μὴ σὺν τῇ ὁράσει καὶ τὴν ζωὴν ἀπολέσωσι. καὶ τούτου μάρτυς ὁ τῶν ὅλων Θεός, λέγων πρὸς Μωϋσῆν πολιτεύεσθαι αὐτὸν θαρσαλέως, καθά φησι θεῖον λόγιον· Τότε Μωϋσῆς, φησι, ἀποκριθεὶς πρὸς ⓦ Θεὸν ἔφη· εἰ εὗρον χάριν ἐνώπιόν σου, ἐμφάνισόν μοι σαυτὸν, ὅπως ἴδω σε γνωστῶς πρόσωπον πρὸς πρόσωπον. τί οὖν ὁ Θεὸς πρὸς αὐτόν; σφάλλῃ, Μωϋσῆ, τοῦτα ζητῶν. οὐ φθονῶ σοι τῆς ὁράσεως, φείδομαί σου τῆς σωτηρίας. οὐδεὶς γὰρ ἄνθρωπος Θεὸν ἰδὼν ζήσεται. διὰ τοῦτο οὖν οὐκ ἔδειξε, καὶ οὐκ ἐπέδειξε, τὸ μὲν πληροφορῶν, τὸ δὲ φειδόμενος. Ἐξοδ. λγ. α.

Ὅπου δὲ περὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ παρουσίας, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐν τῷ ὄρει μεταμορφώσεως εἶπε, καὶ οὐ περὶ Ἰωάννου, ἀλλὰ καὶ περὶ Πέτρου καὶ Ἰακώβου (οὐ γὰρ μωαδιχῶς, ἀλλὰ πληθυντικῶς ἐξεφώνησεν, εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστώτων. οὐκ εἶπε, τις, ἀλλά, τινες) ἄκουε τῶν ἐξῆς. καὶ γὰρ ἐνεμυήσαν, καὶ διδάξαι. Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην ⓦ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν, καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο λευκὰ, ὡς τὸ φῶς. καὶ ἰδοὺ φωνὴ λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, εἰς ὃν εὐδόκησα, αὐτοῦ ἀκούετε. ὁρᾷς ὅλη ἡ περὶ τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἐνδόξου παρουσίας, ἀλλὰ περὶ τῆς ἐν ὄρει μεταμορφώσεως εἶπε; τί οὖν ὁ Κύριος; ἀκριβολογίαν προσθῶμεν, ὅπως τὸ μετὰ ἓξ ἡμέρας διὰ χαρᾶς τὸ προκείμενον μὴ ἐκπίσωμεν. καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην. διὰ τί ἐστιν εἰπεῖν καὶ διὰ τί τοῦτο δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ ὁ δεσπότης Χριστὸς ἐποιήσατο μεθ' ἑαυτοῦ, καὶ ἀνῆλθεν εἰς τὸ ὄρος, ἀλλὰ Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην; διὰ τί; ὅτι οὐκ ἦν ἄξιος ὁ Ἰούδας τοῖς τῆς προδοσίας

Ex Mſ. Regio Lut.

Matth. ιϛ. κζ.

Matth. ιϛ. κη.

Matth. ιζ. α.

ὀφθήμοις θεάσασθαι τοσαύτην τοῦ Κυρίου δόξαν. ἀλλ' οὐθέως ἐρῶσί τινες, ἢ εἰ καὶ τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, ἀλλὰ τί τοὺς Ἰουδαίους οὐ κατέλιπε μόνον κάτω, ἢ ὅσον ἐνδέκα σταδίους ἀπέχει, εἰ τοῦτο ἦν ὃ αἰώνιον, φησίν; ἀλλ' οὐκ ἐσμὲν σοφώτεροι τοῦ διαστάντος Χριστοῦ. Εἰ γὰρ σωίζειν τὸν Ἰούδαν κατέλειφθη μόνον κάτω, ὅσον ἦν λοιπὸν ἐνδέκα σταδίους ἀνελθόντας ἐπὶ τὸν ὄρος τῆς αὐτῆς θέας ἀπολαῦσαι, εἰκὸς λέγειν τινάς, ὅτι τότε χεὶρ ὁ Ἰούδας ὡς πονηρὸς ὑπὸ τοῦ πονηροῦ δαίμονος καὶ κυνηγετηθεὶς ἔφθασεν. ἵνα οὖν μηδεὶς τοιοῦτον πρόφασιν λέγῃ, μήτε πρὸς ἐκείνου προφασισθῇ, τότε χεὶρ ἔπαυσε λοιπὸν καταλιμπάνει κάτω· ἵνα μὴ πᾶς, ἅτε πληροφορηθέντες, δοξασθῶσιν, ἀλλ' ὀλίγοι καὶ ὀλίγοι πίστεως μακαρισθῶσιν. ὅθεν καὶ ὁ Κύριος τοὺν ἀπὸ πίστεως μακαρίζων ἔλεγε· Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες. ἄλλως δέ, τοὺς πᾶς μόνους αἰνίσσεται, Πέτρον, καὶ Ἰάκωβον, καὶ Ἰωάννην, ἵνα πληρωθῇ τὸ φάσκον· Ἐπὶ δύο ἢ τριῶν μαρτύρων σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. τριῶν μέν, Πέτρου Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου, τῆς ἀδιαστάτου τῆς θυσεβείας τριπλόκου στιβάδος· δύο δέ, Μωϋσέως καὶ Ἠλίου, τῶν ἀκλινῶν τοῦ νόμου φύλων. ἦκουες γὰρ ἀρτίως τοῦ εὐαγγελιστοῦ λέγοντος, Καὶ ὤφθησαν αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας συλλαλοῦντες αὐτῷ. τίνος οὖν χάριν Μωϋσῆ καὶ Ἠλίᾳ τὸ τοῦ ὄρους μετέσχηκε, καὶ τοσαύτη ἡ μεταμόρφωσις γέγονε; ἵνα φέλη ὑπισχνίζωσα φωτινὴ, καὶ ἡ παρουσία φωτὸς βεβαιοῦσα; τίνος οὖν χάριν; ἐπειδήπερ ὁ ἀπόστολος ἐδόκουν τοῦ διαστάντος Χριστοῦ, ὡς ψιλὸν ἄνθρωπον λαλοῦν, ἀλλ' οὐχὶ ὡς Θεὸν τὸν Σωτῆρα. ὅθεν καὶ νομίζοντες αὐτὸν λιτὸν ἄνθρωπον τὰ ἀρχὴν ἀφῆ τὰ οἰκονομικὰ δάκρυα, καὶ τὴν Ἠλίου, καὶ τὰς προσευχὰς, καὶ τὴν ἀνάπαυσιν, συχνῶς ὁ ἀπόστολος ἀνεπλήσσετο. ἵνα οὖν τῆς τοιαύτης αὐτῶν ὑποψίας ἐκκόψῃ, αἰσθέγκας αὐτῶν τὸ τοῦ ὄρους, καὶ μικρὸν ἀναοίξας τὴν θύραν τῆς θεότητος, ἐδείκνυε σαφῶς, πόση τις ἦν αὐτοῦ κεκρυμμένη δόξα. ἄλλως δέ, καὶ ἐπληροφόρει τοὺς ἀποστόλους, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ τῶν ἐπουρανίων, καὶ ἐπιγείων, καὶ καταχθονίων δεσπότης. διὸ καὶ τὸν Ἠλίαν ἵξευε, καὶ πάλιν ἦν τὸν Μωϋσέα ἀγκίστρευε, ἐκ τῶν ἐπιγείων ἦν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην πλέξησον. ἀπὸ γὰρ τῶν ἄκρων τὸ πᾶν γνωρίζεται. ὅθεν ὁ Πέτρος θεασάμενος τὴν τοσαύτην δόξαν, Μωϋσέα τε καὶ Ἠλίαν ἀνθρώπους ὄντας, οὐκ ἐπὶ ἐπιπλήττων, Ματθ. ιζ. λ. προσκυνῶν ἦν ὁ μακαρίζων λέγων, καθὼς ἀρτίως ἤκουες, Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ μὴ ἀναβαίνειν εἰς Ἱεροσόλυμα. ὡς Πιλάτος καὶ Καϊάφας θαλάττην πίστεως τὸ τοῦ Μωϋσῆ καὶ Ἠλίου ἀράσσειν μιαίνοντες. Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· καὶ, Εἰ θέλεις, ποιήσωμεν ὧδε τρεῖς σκηνάς, μίαν σοι, καὶ Μωϋσῇ μίαν, καὶ Ἠλίᾳ μίαν. ἀλλ' ὦ μακάριε Πέτρε, τί τῷ φόβῳ κατηχούμενος, καὶ τῇ θείᾳ λαμπρότητι κλονούμενος, ἀλλοκότους σκηνὰς λυγδοπλίκτῳ ἐπείγῃ, καὶ διαστάντι τοῖς θείοις σκήνωσιν; οὐ πέφηνε δορυφορεῖν, τάχα καλύβην χορήσαι οὐ δυνάμενος. πλήρης γὰρ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ, τοῦ παντὸς, καὶ τοῦ ὅλου, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΧΡΗΜΑΤΙΣΜΟΝ ΖΑΧΑΡΙΟΥ, ΚΑΙ Εἰς τὴν σύλληψιν τῆς Ελισάβετ.

Λογ λζ.

Ex Mss. Regio Luc. Mluds Septemc. κγ. Ψλ. ρμη. τ. Ψδ ο, κγ.

Ὀργὴν τοῖς δεσποτικοῖς ἀνυπόταικτον ὄφις. πολλὰ γὰρ ἔχει καὶ δουλικὴ θεῖα παραγγέλματα. Πρόσταγμα γάρ, φησίν, ἔλαιο, καὶ ἀπελούσατο. ὁ γὰρ λόγος τὸν ἀρχὴν τὸ πᾶν συνεσάμενος, καὶ αὖθις δυνάμενος ποιήσαι τὰ ποιήματα λόγῳ. Εἶπέ ποτε τὸν ἄνδρον πέτρον γλυφθαι καὶ παῤῥυτον· ἡ δὲ ποταμὸς ὕδατος θεόθεν ἐρεύγεται. Ἐπάταξε γὰρ πέτρον, καὶ ἐῤῥύησαν ὕδατα, καὶ ποταμοὶ κατεκλύσθησαν, καὶ ξηρὰ πέτρα τὸ πρὶν καὶ ἄβυσσος ὑδάτος, πηγὴ ποταμῶν καὶ μήτηρ ὑδάτων ἐγένετο. Σοὶ γὰρ

ἀρχὴ

ἀρχὴν λέ ἄγιον, ὧν ὁ πατὴρ Θεός. ὁ τότε τοίνυν τὸν ἅγιον πέμψω μεταδιδοὺς εἰς λίμνην, καὶ τοῦτό φησι Ελισάβετ παιδοτροφοῦσα ἐκέλευσεν ἀναδήσασθαι μητέρα, καὶ τὴν ἄκαρπον καταίκαρπον ἐδειξε, καὶ τὸν τῷ γήρᾳ βεβαρημένον, ὡς νέον ἅμα κόρῳ. ὅτε πρὸς πάθον ἐπείγετο, τότε πρὸς τοκετὸν ὑπεζεπίζετο· ὅτε τὸ σῶμα τὸ γῆρας ἐμάρανε, τότε τὸν μήτραν ὁ Θεὸς ἀνέκαινισε· καὶ ὅσαν ☧ χρόνον ἀπέδαγε, ☧ πλάττων ἀνέλαβε· καὶ ὅπερ ἡ φύσις ἀπώλεσε, τοῦ γῆρας ἀπῄτησε. ὅτε γαίτων ἐλύετο τῷ θανάτῳ, τότε παιδὸς ὠδῖνας ἔτεκε μήτηρ, ἐκ τῆς μάμμης ἐπαναβαίνουσα χρόνους, εἰς μητρικὸν εὐπρεπῶς ἐφεστῶσα· καὶ βρέφος ὅτι τῆς ἀγκάλης ἐβάσασιν ἡ βαχτηρίας δίχα· ὁ γῆρας πρὸς ὑπόβασιν χρῄζουσα, ἐκ παρατόκου ἡ γραῦς ἐφηλίφα παιδίον, καὶ χεῖρα παιδίδος ἐλάμπουσι, ἵνα πρῶτον τίκτουσα παρὰ φύσιν πίστευθῇ. ἀμφότερα καινὰ καὶ παράδοξα, χεῖρα, καὶ πρῶτον ἀπεσβεσμένη μητέρες. τότε ἡ τῆς παραδόξου τοκετοῦ μιμνητὴς ἐν γαστρὶ Ζαχαρία. ὁ ἀρχάγγελος ἐπέμφθη Γαβριὴλ· καὶ σας ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου ὤφθη αὐτῷ. Καὶ ἐταράχθη, Λυκ. α ια.
φησὶ, Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. Εἶδε γὰρ, ὅπερ οὐκ εἶδέ ποτε, πῦρ φλεγόμενον, ἀσώματον αἰθέριον, ἀψηλάφητον ἄϋλον, ἀσυγκατάβατον θέαν, ὅλῳ ἀσύγκριτον, ἀειφανὲς ἀστραπόμορφον· καὶ ἰδὼν, ἐταράχθη. ἰδὼν ὁ αὐτὸν ταραττόμενον ὁ ἄγγελος, χρὴ σε μὴ ἐπαγγελίας φυλαττοῦσι τὸν φόβον· μὴ φόβου, Ζαχαρία, δέησις εἰσηκούσθη σου, καὶ ἡ γυνή σου Ελισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην· καὶ ἔσῃ χαρά σοι, καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ὅτι τῇ γεννήσει αὐτοῦ χαρήσονται. μὴ φόβου, Ζαχαρία· ὁ φόβος ὑπόσιόν ἐλήλυθα, ἀλλὰ χαρᾶς σοι μιμνητὴς παράγγελμα. ποίας χαρᾶς; Λυκ. γ. ιε.
ἡ γυνή σου Ελισάβετ γεννήσει σοι υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. ἔστ ὡς ἐνδοξότερος ὑπάρχουσι τῷ κόσμῳ, καὶ τὸ σκότος τῆς ἀγνωσίας διώξει, τὸν τῆς δικαιοσύνης ὑπέκλαμψας ἥλιον. Ο ὀπίσω γάρ μου ἐρχόμενος, ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι ἐκ ἐμοῦ ἰσχυρὸς λῦσαι Λυκ. γ. ιϛ.
τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. καὶ, Αὐτὸς προελεύσεται ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ηλίου. Λυκ. α. ιζ.
τὸ πνεῦμα τοῦ Ηλίου κατέπεσεν ἐπὶ τὸν Ἰωάννην. Πνεύματα γὰρ προφητῶν προφήται ὑποτάσσονται. καὶ ἀρδὸν τὸ πᾶσι θυσίασμον ὅμοιον τῷ Ηλίᾳ τὸν Ἰωάννην. ἐκεῖνος τὸ ὄρεσι διῆλθε, καὶ οὗτος τὸ τῇ ἐρήμῳ διέτριβεν· ἐκεῖνον κόραχες ἔτρεφον, καὶ οὗτος ἀκρίδας βοτάνην ἤσθιεν· ἐκεῖνος μηλωτὴν περιεβάλλετο, καὶ οὗτος τρίχας καμήλου· ἐκεῖνος αὐστηρὸς λίαν καὶ ἐλεγκτικός, καὶ οὗτος ὅμοιος· ἐκεῖνος ☧ Αχαὰβ ἤλεγχε ☧ βασιλέα τῆς Ἰουδαίας, καὶ Ἰεζάβελ τὸν γυναῖκα αὐτοῦ (Σὺ εἶ, φησὶν, ὁ ταράττων τὸν Ισραὴλ, καὶ ὁ οἶκος γ. Βασ. ιη. ιπ.
τοῦ πατρός σου) καὶ Ἰωάννης τὸν Ηρῴδην καὶ Ηρωδιάδα. Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ Μαρκ. ϛ. ιη.
ἀδελφοῦ σου. Καὶ ἀνὴρ προπορεύσεται ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ηλίου ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα. Λυκ. α. ιζ.
τί ἐστιν, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα; ☧ πατέρες τῆς Ἰουδαίας, ὁ Αβραὰμ καὶ Ισαὰκ καὶ Ιακὼβ, καὶ ☧ δώδεκα πατριάρχαι, καὶ πάντες ☧ δίκαιοι ὁρῶντες φιλαμπρτήμονα ☧ λαὸν, καὶ ἑτοίμως ἐκπορευόμενα εἰς ἀλλοτρίους θεούς, ἀπιστρέφοντο αὐτοὺς ὡς τοιούτους· ἀφ' οὗ ἦ Ἰωάννης ἐκήρυξε τὸ βάπτισμα τῆς μετανοίας, πολλοὶ ἐπιστράφησαν πρὸς τὸν Θεόν. ὁρῶντες ☧ πατέρες αὐτῶν ὑπιστρέφοντας αὐτοὺς πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ αὐτοὶ ἐπέστρεψαν τὰς καρδίας αὐτῶν πρὸς αὐτούς. καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, ἑτοιμάσαι Κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον, ἀπειθοῦσιν· ἀφ' οὗ Δαυὶδ ὁ προφήτης προεκήρυττε λέγων, Αὕτη ἡ γενεὰ ζητούντων τὸ πρόσωπον τοῦ Ψαλμ. κγ. ϛ.
Θεοῦ Ιακώβ. ἐπὶ τὸν γέροντα Ζαχαρίαν ἡ χάρις τοῦ παιδὸς ἡ παράδοξος ἐκπλήττει· ἔτι πρὸς τὸν ἀπρεπῆ τοκετὸν δυσχεραίνει, μὴ λογισάμενος ὅτι ὁ κεραμεὺς τῆς γαστρὸς δύναται τὸν πεπαλαιωμένον ἀνακαινίσαι μήτραν. δὶ ὃ πρὸς τὸν τῆς ἀπιστίας ἐξεκυλίσθη κρημνόν. τοῦτο γὰρ ἀπίστου λέγοντος, Ιδοὺ ἡ γυνή σου Ελισάβετ τέξεταί σοι υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην, ὁ Ζαχαρίας ἀπομάχεται τῷ λόγῳ, καὶ φησι· τί γινώ-

σομαι τοῦτο; ἐγὼ γὰρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. πόθεν μοί, φησι, ὃ ἀσφαλές ἐστιν ἄρξει; ποῖόν μοι τῆς ἐπαγγελίας δύνασαι προσῆσαι τεκμήριον; δός μοι καὶ ἐγὼ παρ' ὧν ἀκούω, ὡς ὅτι Ἀβραὰμ τῷ ἀρχιερεῖ, αἰδήσασαν, καὶ τότε πιστεύσω, ὅτι καὶ γῆρας δύναται καρποφορῆσαι παιδίον. ἐγὼ γὰρ εἰμὶ πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. τὰ ῥήματά σου ζητῶ, ὃ δὲ ἐπάγγελμα δύασαι. παῖδά μοι προξένησ, μετ' ἐλπίδος ἐλπίδα· ὁ τῆς ἀκμῆς μου πρελάλυθε χρόνος, καὶ τῆς νεότητος ἀκαρπῶς κατεναλωσα βίον· ὅτι ὡς ξύλον ἐνομίμην ξηρὸν, τότε καρποφορῆσαι ἀναλογίζεις με; κυρτοσαρκῶ τὸν ἀγρόν σου εἰσέρχομαι, οὐκ ἔτι πρὸς εὐθηνοῦν δυνάμενον ἰχνῶ, πρὸς τὸν συνήθειαν γλῶν καταφύρει με ὁ γῆρας. γῆ γάρ εἰμι, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσομαι. μόλις ὁ βῆμα τῆς πόδης μεταφέρω· οὐκ ἐρχόσιν καὶ δύο μοι πρὸς ὀλίγασιν πόδες· δύο τεῖτα πόδες βακτηρίαι βαστάζω. χήραν γὰρ μέλει νῶν οὐκ ἐπέρησα τέκνου. τάφος εἰμὶ κινούμενος, καὶ νεκρὸς ὁδοιπόρος. πῶς οὖν ἀπὸ τῶν ἐμὲ τέκνον ὀνομάσει πατέρα; ἐγὼ γὰρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. ὅτε τῷ τάφῳ ὁ γῆρας με προσάγῃ, τότε συμφυῆς ὑπολόγισμαι κοίτης; καὶ παῖδα φυτεύσω, τῶν τῆς νεότητος μοι διδυκότος ἡλίου; καίγω ἀληθῶς γέρων ὀξίτηλος, καὶ τῆς Ελισάβετ ἡ μήτρα γενέκρωται. τί οὖν γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γὰρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ· Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς καιρὸν αὐτῶν. καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι. βούλεμαί τι ποιῆσαι, καὶ πῶς ἐρωτᾷς; θαυματουργῆσαι παρήρημαι, καὶ τέχνοι ζητεῖς; ὅλως ὁ περιεργάζῃ τὸν ἐμὸν ἔργων τὸν ἀρχιλόν; μὴ ἀδυνατεῖ παρὰ τῷ Θεῷ ῥῆμα; εἶπέ μοι, πάλαι ὁ Ισαὰκ ἐτέχθη, ὄχ Αβραὰμ αὖθις ἐλπίσει ὁ πρεσβύτης, καὶ Σάῤῥαν τὸν στεῖρον ἐκάλεσε μητέρα; εἰς τὸν αὐτὸν ἐμπίσωι προσδοκίαν, ἀνθ' ἧς σὺ ἐμοὶ, ὡς ἐκεῖνος, ἃ παρεδέξω λόγοις; δεδέσῃ σιωπῶν, καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου. δώσω σε τὸν γλωσσαν, τὸν πρὸς ἄτακτον κινηθῆσαι ἀπόκρισιν. ἐν ᾧ τὸν ἀμαρτίαν ἐλύπησας ὀργάν, ἐν αὐτῷ καὶ παιδεύθητι. δι' ὧν γὰρ τις ἁμαρτάνει, ἀνθ' τούτων καὶ κολάζεται. δεδέσῃ σιωπῶν, καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου. τοῖς ῥήμασί μου λαλοῦσι οὐκ ἐπίστευσας, σιωπῶν σοὶ λόγους δώσομεν, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς καιρὸν αὐτῶν. Τὰ γὰρ παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατα, παρὰ τῷ Θεῷ δυνατά· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Λυκ. α 19.

Λυκ. ιη. κζ.

Λογ. λε. ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΑΓΙΟΝ ΙΩΑΝΝΗΝ ΤΟΝ ΘΕΟΛΟΓΟΝ.

Ex Mi. Palatino. Μηνὸς Δεκεμβ. κζ.

Σ υνεκάλεσεν ἡμᾶς, ἀγαπητοὶ, ὅτι τὸν αὐτὸν ὁ ἁγιώτατος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος καὶ φίλος Χριστοῦ, οὐχ ὅτι ἡδυπάθειαν ῥᾳθυμίαν ἐκλύσας ἡμῶν ἀφαιτίλας, ἀλλὰ πνευματικὴν πατέρων ἐπὶ ἀρετὴν ἡμᾶς ὁδηγήσας. τούτων ἡ αὐξησία καὶ βύσεως ἐστιν ὁμολογία, καὶ τῆς ψυχῶν ἡμῶν σωτηρία. ποῖον, εἶπέ μοι, ῥόδον ὕστερον τοῖς φύλλοις κεκόσμηται, ὡς ὁ ἁγιώτατος Ἰωάννης τῷ θεοφρεπεῖ τῶν ἁγίων στεφάνῳ διαδόξας αι; ὃ μὲν γὰρ ῥόδον τὸν χρυσανγάσαι αὐξησίαν ἔσωθεν ἀποστίλαι· ὁ δὲ ἁγιώτατος Ἰωάννης τὸν ἀρωματίζουσαν πολιτείαν τῆς πανσόφου παιδαγωγίας ἡμῖν καὶ διδασκαλίας ἐξ αὐτῆς τῆς τοῦ θεοῦ

θεὸν καρυφῆς καὶ χερὸς ἐκλάμπει. ὦ Ἰωάννη, διὰ σὲ καὶ ἡμεῖς τοῖς προπεπαιδευμένοις μεμνημεθα, καθ' ἡμέραν δὲ τοῖς Ἐφεσίοις συμπολιτευόμεθα. ὦ Ἰωάννη, ὡς πρωτόμυς ὑψηλὸς ἐπὶ τόδε τὸ ἱερὸν ὄρος προλάμπεις, οὐ χρήματα τοῖς πολίταις σου δωρούμενος, ἀλλ' ἴαμα τοῖς αὐτοῦ σε χρεμζόμενος. ὦ Ἰωάννη, τὴν μετοιμάχον δράκοντα Ἀρτέμιδι τῇ ἐπαίῳ διὰ σοῦ κατήραξας, καὶ τὴν μετάγαμον νύμφιον Χριστοῦ, τὴν ἐκκλησίαν, τῇ δυνάμει διὰ σοῦ κεκαταῤῥωσας. ὦ Ἰωάννη, ℣ πατέρα σε Ζεβεδαῖον ὅτι τὸ πλοῖον κατέλιπες, καὶ ℣ διαπότην σε Ναζωραῖον ὅτι τὸ ζῆλος ἠγάπησας. ὡς δύο ὄρη, τὸν δύο μαστοὺς ἐπωφελῆ, ὧν μέσον ἡδέως ἀναπαυσάμενος, ℣ ἐκ μέσου δύο ζώων γνωσθεὶς ἐθεολόγησας. Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς ℣ Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. καὶ μετὰ τὸ ἀναπαῦσαι τὸν ἀποστολικὸν στῆθος. γλῶσσα βρύει ὁ μὴ ζωὴν εἰς γλῶσσαν, καὶ ὁ βρύων μέλιτα ὅτι ἰαματικόν, καὶ ὁ κατούμενος οὐκ ἐκκαυθήσεται τῷ ζέοντι. ἀρά τις ἡ αἰτία, τίς ἡ ἐνέργεια, ἐκ ἂν ἡμῖν εἴποι; ἀμεταβλητα γὰρ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ τὰ χαρίσματα, καὶ ἀνέκλειπτα τοῦ ἁγίου τὰ ἐνεργήματα. ὦ Ἰωάννη, ὁ ὅπλον τοῦ αἰτεῖσθαι, ἡ ἄτυπος θυσιῶν ὁμολογία, καὶ πρώτων αὐλῶν ἀποφυγή, ἡ πρὸς Θεὸν καταφυγή. ὃ γὰρ ὅτι λιμὸν τοῖς χρηματίζομένοις * * τῶν ὁ Θεὸς τοῖς καταπονουμένοις. σημεῖον ἡμῖν ὁ ἁγιώτατος Ἰωάννης, τῆς οἰκείας ἀρετῆς ὁ κάλλος ἐκλάμπων (αὐλὸς γὰρ ἡμῖν ἐκ παραδόξου αἰγὸς) ὥσπερ ἀπὸ βασιλικῆς εἰκόνος τῆς βίβλου τῆς ἀρχαίας ἐκλάμπων τῷ οἰκείῳ θυσιαστηρίῳ. Ἰωάννης, ἡ κλητὴ τῆς πίστεως ἀρχή, ἡ θύραλλὶς ῥίζα, ἡ ἀνέκλειπτος πηγή, ὁ σὺ πᾶσι ἔθηκεν οὐ κατ' ἐκεῖνο μόνον χαρᾶς τόμος, ἀλλ' εἰς ἀεὶ ὁ πιστὸς ὁ σημεῖον τῆς θυσιαστικῆς ἐπαγγελίας, ὁ πρῶτον τῆς πίστεως ἀκροθίνιον, ὁ πᾶσι τῆς θυσιαστικῆς τὰ ἴχνη ἀπλώσας, ὁ ζηλωτὴν ἡμᾶς τὰ κάλλιστα τῆς ἀγάπης χαρίσματα παιδεύσας. βλέπομεν γὰρ ℣ θαλάσσιον τῆς πρώτης, καὶ ἀειπλουτοῦμεν τῶν πηγῶν τοῦ ἁγιάτου. λοιπὸν ἐξωμεν ἢ ἵνα ℣ πρὸς τὸ φωτὸς λέγει. Φῶς ὁ πατήρ, φῶς ὁ υἱός, φῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. φῶς ὁ πατήρ, ὅθεν Θεὸς ἀληθινός· φῶς ὁ υἱός, ὅθεν ἐκ τοῦ πατρὸς ἐξέλαμψε· φῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὅθεν ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, καὶ ἀπ' αὐτοῦ τὸ Θεὸς ἀληθινός. ὁ ἀπόστολος μαρτυρήσει μοι λέγων, Ὅτι Θεὸς φῶς ἐστί, Ἦλθεν Ἰωάννης, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, Καὶ ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς ℣ κόσμον, τουτέστιν, ἐρχόμενος εἰς τὸν ἀληθῆ. καὶ ὁ υἱός, Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν· καὶ, Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμέν. ὅτι δὲ ὁ υἱὸς φῶς ἐστι καὶ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, καὶ ὁ προφήτης βοᾷ· Φωτίζου, φωτίζου Ἰερουσαλήμ. ἦκει γάρ σοι τὸ φῶς, καὶ ἡ δόξα Κυρίου ἐπὶ σὲ ἀνατέταλκε. καὶ πρὸς τοῦ ἁγίου πνεύματος ὁ ψαλμῳδὸς ᾄδεται, ὅτι Παρὰ σοὶ πηγὴ ζωῆς. ἐν τῷ φωτί σου ὀψόμεθα φῶς, τουτέστιν, ἐν τῷ υἱῷ ὁμολογοῦμεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, φῶς διὰ τοῦ φωτίζεσθαι ἡμᾶς, καὶ ἕως σήμερον φωτιζόμεθα καὶ καρδίας ἡμῶν. Φῶς ὁ πατήρ, ὅθεν ὁ Θεὸς ἀληθινός· φῶς ὁ υἱός, ὅθεν ἐκείνου τοῦ φωτὸς ἀπαύγασμά ἐστι· φῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐκπορευόμενον. Οὐδεὶς γὰρ οἶδε τὰ τοῦ Θεοῦ, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τὸ ἐν αὐτῷ. φῶς οὖν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ἀληθινόν, ὃ ἐν τῷ ἀληθινῷ φωτὶ θεωρεῖται καὶ ποιεῖται. μάθετω οὖν ἡμῶν, ἀδελφοί, ἡ πίστις ἀῤῥαγής, ἀχώριστος πρὸς. καὶ γὰρ ὁ μακάριος Σολομὼν λέγει, Ὅτι τὸ ἴνιον ταχέως διαῤῥαγήσεται. ὁ γὰρ Θεὸς ἀγαπᾷ, φωτίζει, ζωοποιεῖ, ἐλευθερεῖ, καὶ τὰ πλείονα τούτων. καὶ ὁ υἱὸς ὡσαύτως· πάντα γάρ, ὅσα ὁ πατήρ, ποιεῖ. καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὡσαύτως ἁγιάζει, φωτίζει, ζωοποιεῖ, ἐλευθερεῖ. ἠλευθερώθημεν γὰρ καὶ ἡγιάσθημεν καὶ ἐφωτίσθημεν καὶ ἀνεζήσαμεν, βαπτισθέντες εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Αμβ. γ. β. Ιωαν. α. α. Ιωαν. α. ε. Ιωαν. α. ζ. Ιωαν. α. θ. Ιωαν. η. ιβ. Ιωαν. ι. λη. Ησ. ξ. α. Ψαλ. λα. ι. α. Κορ. β. ια. Εκκλησ. δ. ιε.

ΕΙΣ

Λογ. λϛ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΙΩΑΝΝΗΝ ΤΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ ὁ θεολόγον.

Ex Ms. Palatino. Μιωὸς Δεκεμϐ. κϛ.

ΜΑλιπ ὁ ἡμέτερος Ιωάννης, ὦ Ἐφέσιοι, μᾶλλον ὑπὲρ πάσης τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος τὴν πνευματικὴν σαλπίγγων ἐξήπλωσε, καὶ πάντας ἡμᾶς ἐκ διαφόρων τόπων συνήγαγε. οὐκ ἵνα αὐτὸν χρυσοῖς ῥάβδοις τιμήσωμεν, ἀλλ' ἵνα αὐτὸν ἀγαθοῖς ἔργοις καὶ δικαίοις στεφανώσωμεν. πάλιν τὰς πνευματικὰς αὐτοῦ πηγὰς ἐπισκάσατο, οὐχ ἵνα ἀργυρίου διψῶντας ποτίσῃ, ἀλλ' ἵνα λογικοῖς κρυπτῶς τὰς ψυχὰς τρέφῃ. πάλιν εἰς τὸ ἱερὸν δρόμον εἰσκαλεῖται ὁ δεύτερος μετὰ Πέτρον, οὐχ ἵνα ἐνα χωλὸν θεραπεύσας ἀφαλλεσθαι ποιήσῃ, ἀλλ' ἵνα πάντας ἡμᾶς τῇ εὐσεβείᾳ ὑπερρώσας, εἰς οὐρανοὺς τὸ πολίτευμα ἔχειν ἀναδιδάξῃ. οὐκ ἔλιθόβολεῖται ὁ Κυριακὸς στέφος δικαίως, ἀλλ' εἰς ἕνα ἕκαστον ἡμῶν δρακλίνας, ἀπάντας ἡμᾶς ἰσοτίμους ἀδελφάδους, κέρδος ἰδίων τῷ Θεῷ παρεστήκῃ, καὶ ὕστερον κέκραγε λέγων· Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία, ἃ μοι ἔδωκεν ὁ Θεός. παιδία, ποῖα; ἃ ἡ χάρις ἐλάφησεν, καὶ τῆς τῶν οὐρανῶν βασιλείας κληρονόμους ἀπέδειξεν. ὅσους ποτὲ ἐσυλαγώγει ἡ Ἄρτεμις, τούτους πλείονας ζωαγωγεῖ ὁ Ἀπόστολος. ἐκείνη κύνας τρέφουσα, θηρεύουσα, τὴν πλάνην κατέσπειρεν· Ἰωάννης πίστεως οἰκονομῶν καὶ λαοὺς συγκροτῶν, τὸ θεογνωσίαν ἐπέσπειρεν. ἐκείνη παμπληθεῖς εἰδώλων καὶ αἱρέσεις ἐσκόπησεν· Ἰωάννης μυρίους ἁγίους τῇ Ἀσίᾳ ἐφώτισεν. Αἴγυπτος μεμνημένους τὰ Μωϋσέως θαύματα, Ἔφεσος ἐξαγγέλλει τὰς Ἰωάννου ἐνεργείας. Μωϋσῆς δίκην πληγῶν τοῖς Αἰγυπτίοις ἐμαστίγωσεν· Ἰωάννης ὑπὲρ τῷ θεοπνεύστῳ διαγγέλίῳ Ἐφεσίους κατεκόσμησε, μᾶλλον δὲ πόλεις πλείστας. Μωϋσῆς μὲν ῥάβδου τὴν θάλασσαν ἔτεμεν, Ἰωάννης δὲ σαυρὸν τὸν Ἄρτεμιν κατέσφαξε. τῆς θαλάσσης σχισθείσης φαιδρῶ καὶ τὰ ἅρματα αὐτοῦ καταποντίσθησαν, τῆς Ἀρτεμίδος καταπισούσης οἱ ἱερεῖς αὐτῆς καὶ τὰ βδελύγματα ζωοτελέσουσι. ἐκδημεῖται ὁ Δαβὶδ καὶ λέγει, Ἡ θάλασσα εἶδε, καὶ ἔφυγε· σήμερον ἡ ἐκκλησία τὸν αὐτὸν ζῆπον βοᾷ καὶ λέγει, Ἡ Ἄρτεμις εἶδε καὶ ἔπεσεν· εἶδε τὸν θεολόγον καὶ θεοκήρυκα, εἶδε τὸν θεοφόρον, καὶ ἔπεσεν ἡ ἀμύρτωλος, ἡ ἀλίτιμος, εἰς τὸ ἔδαφος. εἶδεν οἱ ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς, καὶ μόνον οὐκ ἴσχυσε. τί σοί ἐστιν, Ἄρτεμις, ὅλι ἔπεσες; εἶδον τὸν υἱὸν τῆς βροντῆς, καὶ κατέῤῥαγη μου τὸ ἱερὸν τῆς μαντείας· εἶδον τὸν θεῖον φίλον, καὶ διελύθην· εἶδον τὸν ὑπὲρ τὸ θεῖον στέφος ἀναπαυόμενον, καὶ κατενέχθην ὅτι τὸ εἰδωλικόν μου στέφος. θαυμαστὸς ὁ Ἠλίας, ἀγαπητοί, ὅτι τὸν Βάαλ κατέσφαξε· θαυμασιώτερος ὁ Ἰωάννης, ὅλι τὴν Ἄρτεμιν ἐξώλεσεν. Ἠλίας τετρακοσίους καὶ πεντήκοντα ἀπέκτεινε· Ἰωάννης τὸν ὑπὲρ τὸ κίονος φοινθρίνην ἱερέα ζωοποιήσας τῷ Χριστῷ ἀνέπεμψεν. ὦ τοῦ θαύματος, σύλλογος λίθινος τὸν ἰσόλιθον ἐθανάτωσεν ἱερέα, ἡ δὲ τῆς χάριτος ἐζωοποίησεν ὁ Ἰωάννης. ἁρπάσαντες χλοὴ αὐτὸν, φησί, τὸ σῶμα βασάζοντες ἐνέγκαι, θέντες παρὰ τὸν θρόνον τοῦ Ἰωάννου· καὶ οἱ οὐκ ἤθελες ζωὴ θεωρῆσαι, τὸν ἀποθανόντα ἐπιζητεῖ, ζωὴν καὶ πίστιν αἰτούμενος. οὕτω ποτὲ καὶ τὰ παμπόνηροι Ἰουδαῖοι ἐποίησαν. ζῶντα τὸν Χριστὸν ἀπηρνήσαντο, καὶ ἀποθανόντα υἱὸν Θεοῦ ὡμολόγησε. ἀπηρνήσαντο αὐτὸν ὅτι ὑπὸ τυφλοῦ εἰπόντος, Ἡμεῖς τοῦ Μωϋσέως ἐσμὲν μαθηταί· τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. ἀτέλεσφόρητος ὁ τυφλὸς, καὶ ἰσχυρὰν ὁ ἀσύνετος λαός. υἱὸν Θεοῦ ὡμολόγησαν ὅτι τοῦ σαυροῦ, ὅτι κλίνας τὸν κεφαλὴν ἀφῆκε τὸ πνεῦμα, καὶ λόγχη τὸν ἀοίδιμον αὐτοῦ ἐξεκέντησαν πλευρὰν, καὶ ἐξῆλθε πλῆθος αἵματος καὶ ὕδατος· ἔκραξον δὲ μεγάλῃ τῇ φωνῇ Ἰουδαίων παῖδες, καὶ ἔλεγον, ἀληθῶς Θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. Ἰωάννης, ὁ ζωὴ, ὁ κήρυξ τῆς θεογνωσίας, ὁ πνεύματος ἁγίου χάρις λαῶν, ὁ ῥήτωρ τῆς ἐκκλησίας, ὁ φωστὴρ τῆς εὐσεβείας, ὁ ὀφθαλμὸς τῆς Ἀσίας, τὸν μὲν δαίμονα Ἀρτεμιν κατέσφαξε· τὸν δὲ Θεὸν λόγον

ὡ

ὁ ἅλως τῷ κόσμῳ μεγαλοφώνως ἐκήρυξεν· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς Ioan. a. a.
Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. ἐρωτήσωμεν τὸν ἁλιέα τὸν ἰχθύων, καὶ συλλεκτρίαν τῶν ἀγίων εὐαγγελίων, τίς αὐτὸν ταῦτα ἐδίδαξε; ποῖος πατὴρ τοῦτο ζωσεβούλευσεν ἀποφθέγξασθαι; εἰς ποίαν βίβλον ἐγκύψας εὗρε καὶ ἐξεφώνησεν; ἀλλ' οὔτε τίς ἐδίδαξεν αὐτὸν, οὔτε εἰς βίβλον ἐγκύψας εὗρε καὶ ἐξεφώνησεν· ἀλλ' εἰς ὃ διαπονικὸν ζῆλος τοῦ σωτῆρος αὐέπεσε, καὶ εἰς ὃ βάθος τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως τοῦ θεοῦ φωλιαδὶς ἐδύσεν, τὸ Ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. Τί πλέον τῆς γεγραμμένης ἔχω εἰπεῖν; ἤκουσας ὅτι τὸ Ἀρχῇ ἦν, τοῦτέστι, τὸ πατρὶ, καὶ ζωὴ πατρὶ, καὶ Θεὸς ἦν οὐκ ἄνευ τοῦ Θεοῦ καὶ πατρὸς ἀῤῥήτως καὶ ἀπαθῶς γεγεννημένος πρὸ αἰώνων· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΜΕΤΑΜΟΡΦΩΣΙΝ. Λογ. λζ.

Ἅλιος μίαν ἔχων τὰς οἰκείας ἀκτῖνας εἰς πάντα κόσμον ἐκτείνει· ἡ τοῦ δι- Ex Mi. Palatino.
καίου Χριστοῦ ἡ κατ' σάρκα ἡμέθλιος ἀνατολὴ, τοὺς αὐτῆ μαθητὰς, ὥσπερ τινὰς ἀκτῖνας, εἰς τὴν οἰκουμένην ἅπασαν ἐξέπεμψε. διὰ τοῦτο καὶ τὴν μεγάλην φωστῆρα δίκαιον ἦν τοῦτο λαμπρύνοντα σὺν αὐτῷ Πέτρον, τὸν Ἰακώβου, καὶ Ἰωάννην, ἀπὸ τῆς ἁλιείας σαγηνεύσαι, καὶ τῶν πτελαιημιφύων πρέμνων εἰς ἀνθρωποάλιεις ἁλιεῖς, ἀπὸ μὲν καλάμης, τῷ σταυρῷ χρωμένους, ἀπὸ δὲ ἰμαντίας, τῇ περιπλόκῳ ὁμολογίᾳ τὸν λογικὸν δύο ἀσπόντας ἰχθύας ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς κακίας· ἀπὸ τῶν ἀνεκλαλήτων μυστηρίων τοῦ διδασκάλου καταπονουμένους, καὶ τῶν ἀῤῥήτων καὶ ἀπαθῶν παθημάτων αὐτοῦ πίστει καὶ αὐτοπτικοὺς ἡμένους. Πέτρος ὁ μέγας τὴν πίστιν πέτρα κληθεὶς, καὶ ἐφ' ἑαυτῷ τῆς ἐκκλησίας διέχων τὴν οἰκοδομήν· Σὺ Matth. 16. 18.
γάρ εἶ, φησὶ, Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. ἀλλὰ ἴδωμεν, εἰ δοκῇ, μέγα τινὰ καὶ παίδων αἰτίαν τούτου τυγχάνει τοῦ ἐπαθλου ὁ χρυσοῦς. ἐρώτα ποτὲ τὸν μαθητὴν ὁ σωτὴρ τίνα αὐτὸν ἐκεῖ αὐτοῦ ἔχειν δόξαν. τὴν οὖν ἄλλων τινῶν σιγώντων, προπηδήσας ὁ ἡμέτερος οὗτος φησιν. Σὺ εἶ Matth. 16. 16.
Χριστὸς, υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. Σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ ἕτερα σε οὐκ ἐκλείψουσι· καὶ μέντοι ταύτην τὴν ὁμολογίαν λαμβάνει τὴν ἀρχαίαν τῶν Ps. 96. 11.
λῆς. Ὅσα γάρ, φησὶν, δὲν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὅσα ἂν Matth. 16. 19.
λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὦ τῆς δόξης καὶ φύσει ἐμφαινούσης τὸ ἀξίωμα. ἐπὶ γῆς βαδίζων νόμους ταῖς οὐρανίοις ἐξέπεμπε δυνάμεσι, καὶ τούτους ἐκείναις ἐφύλαττον. καὶ κατὰ μὲν ἐκεῖνος τὰ δικαιοῦντα ἐπανήρθρει, καθὼς ὁ Θεὸς τὸν ψῆφον τῆς λεγομένης ἐκέκαινον. ἐμανθάνετο ποτὲ Ἰωσὴφ ἐκεῖνος, τὰ σιτοδοχεῖα πίστει λυθεὶς τοῦ Φαραώ. πῶς οὐ ζηλωτὴς ἦν πεισμανέστερος ὁ Πέτρος, τὸν θησαυρὸν πίστει βυθισθεὶς αὐτῶν τῶν ἐργασιῶν; ἀλλ' οὐχ ὅτι τὸ δεσμεύειν ἔλαβε τὸν ἀξιοπίστου τοσούτου μανθάνω, ὅτι ὅλη καὶ σκιὰ τῶν ἱματίων αὐτοῦ προσκυνήσαι τόσους ἤλπισεν, ὅτι ὅτι τὸν Ταβιθὰ ἐκ νεκρῶν ἀνέστησεν ἐκπλήττομαι (ταῦτα γὰρ τοῦ ἐνεργοῦντος πνεύματος ἐστιν ἐκ τοῦ πλείονος τὰ ἐλείσματα) ἐγὼ δὲ Πέτρου μανθάνω ἐκεῖνος τῆς ἀληθοῦς ἔτεχεν ὁμολογίας τῆς ἀπὸ πάντων τῶν θεσπεσιωτάτων. σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. ὃ δὲ φανούμενον ὁμολογῶ, σὺ εἶ ὁ Χριστός. " τοῦτο τῆς μὲν παρὸν σεσυμπτώσεως τὸ μυστήριον. ἰδωμεν δὲ, εἰ δοκῇ, καὶ τοῦ πεισμανεστέρου Ἰωάννου τὰ ἰσχύοντα πλεονεκτήματα· ἐκ ἀφ' ὧν τῆς θείου πηγῆς ἐκοπίασε Πέτρος (" σὺ μὲν γὰρ τῷ λέγοντι, Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ Πραξ. Γ. 6.
ὑπάρχει μοι, καὶ τῇ σιωπῇ τὸν συγκαταθέσιν ἐμιμήσατο) ἀλλ' ὅτι εἰς τὰ ἔσχατα τὰ διακονι-

κὰ

πχὰ πισῶν, ἐκφῦναι ἐχάλκευσε τὴν ἱερὰν ἐκείνην καὶ μεγαλόφωνον σάλπιγγα, δι' ἧς, ἃ μὴ ἐξὸν εἰπεῖν ἀνθρώπῳ, μὴ ὑπερῆσαι ἀγγέλοις, μὴ τὴν λοιπὴν εὐαγγελιστῶν τις κατέλαβε, μόνος
Ιω. α. α παλμηρᾶ καὶ πιστὴ ἐφθέγξατο γλῶσσαν. Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. τίνος οὖν ἕνεκα, καὶ ἐκ ποίων αἰτίων, πρὸ τῶν λοιπῶν εὐαγγελιστῶν, ἕκαστος ἔγραψε τὸ εὐαγγέλιον, ἀναγκαῖον ἐστὶ τοῦτο ζητῆσαι. Ματθαῖος μὲν τὴν τῶν Ἑβραίων γλῶσσαν τὰ εὐαγγελικὰ συνέταξε θαύματα. Μάρκος δὲ Πέτρου μαθητὴς γενόμενος, τὰ ἐκ τοῦ διδασκάλου Χριστοῦ συμβεβηκότα πεζῇ ἀφήκε, λέγω δὲ τὴν ἄκρατον γνῶσιν, τὴν ἀμέμπτου φιλοσοφίαν, τὰ παράδοξα σημεῖα, καὶ Ἰουδαϊκὸν φρόνημα, ὃ σωτήριον πᾶσι, καὶ ζωοποιὸν ἡμῖν θάνατον, τὴν ἐκ' ἀφθαρσίᾳ ἀπάτησιν, τὴν πρὸς καὶ πατρικὴν κέλευσιν ἀνάληψιν. ὁμοίως δὲ καὶ Λουκᾶς, Παύλου τυγχάνων μαθητὴς, τὴν αὐτὴν τοῖς πρὸ αὐτοῦ ἔτεμψε ὁδόν. Ἰωάννης τοίνυν μόνος, ὡς ἀληθῆ τις ἐξ ἀποστόλου καὶ μαθητὴς, καὶ ἑτέρων ἀληθεστάτων θεατὴς γενόμενος, ὡς εἶδεν αὐτὰ τῆς γνώσεως ὁ κεφάλαιον πάντα ἐκφεύγει, μεταχειρίζεται καὶ ἀληθινὸν τοῦ εὐαγγελίου κάλαμον, καὶ ἐξ αὐτοῦ καὶ ζηλοτύπως ἐμοὶ δοκεῖ θεηρεύει, καὶ τοῦτον ἀποφαίνεται τοῖς πιστοῖς πιστοφανέστερον, Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος. οὐκ ἀφ' οὗ Μαρία, φησὶν, ἀνόμασθεῖσα μήτηρ, ἀρχὴν ἔλαβεν ὁ Χριστός· οὐκ ἀφ' οὗ Ἰωσὴφ πατὴρ αὐτοῦ ἐχρημάτισεν, τὴν ὑπαρξιν ἔσχε· οὐδ' ἀφ' οὗ Μωϋσῆς, οὐδ' ἀφ' οὗ Ἀβραάμ, ὁ πρὸ τούτων πάντων πατήρ· ἀλλ', Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος. ἀρχαὶ μὲν γὰρ ἦσαν ἀρχαιότεραι, ἀρχαὶ οὐδὲν πρεσβύτεραι. πάντα ποίημα ἄρχεται, καὶ ἔστιν ἐκεῖνα ἀρχή. πάντων μὲν ἀρχὴ γῆς, καὶ πάντων ὅσα ὡς ποιητὴς, ἀρχή. πάντα τῇ ἀρχῇ" προσλαμβανόμενοι, τουτέστιν· μόνη δὲ τὰ πρεσβεῖα τῆς ἀϊδιότητος κατέχει ἡ ἀρχή. ἀλλ' ἴδωμεν δίκαιον [ὁ λόγος] Ἰάκωβον. Εἰ γὰρ καὶ τὴν τοῦ δικαίου ὑπόκλησιν ἄξαιρετον ὁ ἄλλος Ἰάκωβος ἔλαχεν, ὁ χρηματίζων Δίκαιος, ἀλλ' οὐ φθονήσει τῷ τοιούτῳ γέρως τῷ συναποστόλῳ. πολλοὺς τοίνυν καὶ ὁ υἱὸς Ζεβεδαίου πλουτεῖ τοῖς τοῦ εὐαγγελίου κατορθώμασιν. ἀρκεῖ μὲν ὁ πρὸς εἰς ἐγκωμίου λόγου, ὁ ὑπὲρ τοῦ διαπρύσιος φίλτρου πάντων τὴν κεφαλὴν ἀποτμηθέντα. τοῦτον γὰρ Ἡρῴδης, ὡς ὁ Λουκᾶς ἐν ταῖς πράξεσιν ἱστορεῖ, ἀναιρεῖ. οὗτοι τῆς βυσσείας ἁπλῶς ἀθλητὴς, οὗτοι τὸ εὐαγγελικὸν κηρύγμα οἱ πρῶτοι. ἀλλ' ἕνα μὲ ἐξ Ὀλυμπιακῶν ἐπάνελθόντα στεφανίτην δῆμοι καὶ πόλεις ἰδίοις στόμασι τερπόμενοι, καὶ ταῖς φύλλοις δάφνης ἐστεφανωμένοι ἡμεῖς δὲ, ὑπὲρ ἅπαν, ἀλλὰ τῆς ἀγωνίσας, ὑπὲρ τοὺς ἀγωνίσας, ὑπὲρ τοὺς ἀθλήσαντας καὶ στεφανωθέντας, πρὸς ἡμᾶς πανηγυρικὴν ἐλεάσωμεν συνδρομὴν πανδαίμονα. καίτοι τὰ μετρίων καταπλήσσει πᾶσα γλῶσσα, ἑνὸς τούτων οὐκ ἐπαρκοῦς διεξιέναι πειρωμένη, καὶ ἰλιγγιᾷ ἡ διάνοια, θαλάσσης δρεπτὸν κοτύλῃ σκοπεῖν βιαζομένη. ἀλλ' ὅμως ἐπιχειρήσωμεν, τὴν εὐγνωμοσύνης ἐπιδεικνύμενοι τοῖς πατράσι καρπὸν. πρὸ δύο ἡμερῶν ἡμεθ' ἑορτὴν τοῦ παμβασιλέως Χριστοῦ πανηγυρικὴν διανύσαντι· εἰκότως τοιγαροῦν λαμπροὶ ἀγῶνες ὅτοι εἰς πλοῦν τῆς διαπρυσίου ἡμῖν ἐστὶ τὴν πεπαθλωκόσι ἀγωνιστὴν ἐξεπιλέξησθαι. τοῦτο καὶ ὅπερ ἔξωθεν συμβαίνει εἶναι. τὰς γὰρ βασιλικὰς ἡμῖν ἑορτὰς τὰς πόλεσιν ἄρχοντες πομπεύσιν· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν, ὁ γενικοῦ σκιᾶς καὶ προσκαίρου χαρᾶς ἐπεύχησιν ἡδονῆς· τοῦτο δὲ ἀθάνατα τοῖς στεφανίταις τὰ βραβεῖα, αἰωνίζοντες στέφανοι, ἀμαρ' ἀγγέλων χαρᾷ, καὶ μετὰ τῶν ἁγίων ἐν τῇ ἀναστάσει λαμπρύνεται. ταῦτα τούτοις ἐπίκειται τοῖς ἀγωνίσμασι τὰ προνόμια· ὧν τοὺς πρεσβείαις καὶ ἡμεῖς ἀφυλαξιδείημεν, καὶ ὁ καλὸς ἐξ ποιμὴν εἰς πολλοὺς δεκάδας ἡμῶν ἑαυτῷ χειροθετήσῃ τὸ Χριστῷ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟ, ΕΞΕΛΟΥΜΕ, ΚΥΡΙΕ, ΕΞ ΑΝΘΡΩΠΟΥ πονηροῦ.

Λοιδ. λη. Ψαλμ. ριθ. ιε

Θαυμάζω τί ἦποτε ὁ προφήτης οὐκ ἤυξατο ῥυσθῆναι ἀπὸ δαιμόνων, ἢ λεόντων, ἢ δρακόντων, ἀλλ' ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ. δῆλον οὖν ὅτι χαλεποί εἰσιν οἱ πονηροὶ ἀνθρωποι τῶν λεόντων. οἱ μὲν γὰρ λέοντες Δαυὶδ εἰς ἀπήσαν, Ἰουδαῖοι δὲ τὸν Κύριον ἐσταύρωσαν· οἱ καθεῖλκον τὸν Ἠλίαν εἰς τὸ ὄρος διέτριφον, τὸν δὲ Ἰωσὴφ οἱ ἀδελφοὶ πιπράσκοντες ἔτρωσαν, οὐ μὴν διέθρυψαν ἐκεῖνον γὰρ αὐτῶν ὁ παῖς τῆς μὴ προσηκούσης τοῖς ἀλλοφύλοις. οἱ δὲ τῇ ἀπορρόλῃ τῆς ὠμότητος τῶν ἰκετῶν αὐτῶν ἀπορρόδην, εἰ οὕτω ποτὲ δὴ ἠλικίαν ἠλέησαν, ὅτι καὶ ἀνάγκα ἀδελφικὴ ἠδέησαν, ἀλλ' οὐ πρὸς αὐτοῖς εἰσέπεσε, εἰ μία ἡδεῖα χάρις ἐβλάστησεν· ἀλλὰ τῇ ἀπορρόλῃ τῆς ὠμότητος τὸν βλωμένα τὸν μὴ ἀδελφὸν ὡς βλωτὸν ἐπιπροσῆκαν. Ἐξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ. μάλιστα ἄγεται τὸν Ἰωακεὶμ ὁ τῇ ἐρήμῳ ἔτρεφεν, Ἡρῳδίας δὲ αὐτὸν ὁ ἀρίστῳ ἀπέτεμε. δράκοντες μὲν καὶ ἀσπίδες τὸν ἀνδρα ἠκόντησαν, γαῖαι δὲ πονηροὶ τὸν προφήτην οὐκ ἔφριξε. Δαυὶδ δὲ Βαζυλαῖοι τὸν δράκοντα ἔκλεπτε· Δανιὴλ δὲ τὸν Βὴλ τὸν φθόνον ἀπήσαν οὐκ ἴσχυσεν. ὁ μὲν Ἰὼβ μύσεσι πατρικοῖς· ὁ δὲ Καὶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ δόλῳ ἐφόνευσεν. ὁ κύων Καὶν μαζὸς ἐμοὺς τῷ διαφόρῳ ἐπαναστάντας· Ἰούδας δὲ τὸν τεφέλωμος τὸν διαφόρων πρέσβεσιν. Ἐξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ· οὐκ ἀπὸ θηρίων. Τὰ μὲν γὰρ θηρία πρὸς φωνὴν τὸν ποιμένα κέκτηνται, οἱ δὲ πονηροὶ ἀνθρωποι κρύπτουσι τὸν ποιμένα τῷ ἀφίματι τῆς ἐπιεικείας. καὶ ὥσπερ οἱ τὰ δηλητήρια φάρμακα διδόντες, μέλιτι πολλάκις ἐπιχρίουσι τὸν πικρίαν τῇ γλυκύτητι, ὅτω καὶ οἱ πονηροὶ ἄνθρωποι τὸ μὲν γλυκὺ τῶν λόγων ἐν τῷ στόματι φέρουσι, τὸ δὲ πικρὸν τῶν ἔργων ἐν καρδίᾳ κατέχουσι· τὸ μέλι ἐν τῇ γλώττῃ βαστάζουσι, τὸ δὲ ξίφος ἐν τῇ χειρὶ χαλκεύουσι, ἄλλοι ἔξωθεν φαιδρόμενοι, καὶ ἄλλοι ἔνδοθεν κρυπτόμενοι· ὅτως οὖν χαλεπώτερός ἐστιν ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος τοῦ θηρίου. καὶ πῶς, ἄκουε· τὸ μὲν θηρίον οὐκ ἔχει φρόνησιν, διὸ εἰκῆ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου (οὐδὲ γὰρ λογίζεται, οὐδὲ γὰρ τὸν ἐπαναβρύουσαν αὐτῷ φρόνησιν· καὶ τὸν δόλον) ὁ δὲ πονηρὸς ἄνθρωπος κεκτημένος τὴν φρόνησιν, καὶ χρῆται αὐτῇ πρὸς τὸν πονηρίαν, καὶ ὅταν μὲν βούληται, θήραν ἐξ αὐτῆς τῆς φρονήσεως ἐξευρίσκει. ἔξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ, οὐκ ἀπὸ ἀγγέλου πονηροῦ. Εἰσὶ γὰρ καὶ ἄγγελοι πονηροί· ὡς ὅταν λέγῃ Δαυίδ· Ἐξαπόστειλον εἰς αὐτοὺς ὀργὴν θυμοῦ αὐτοῦ, θυμὸν καὶ ὀργὴν καὶ θλῖψιν ἀποστολὴν δι' ἀγγέλων πονηρῶν. ὡδὲ ποίησε τρεῖς τὴν ὀργὴν αὐτοῦ. χείρων δὲ ὁ πονηρὸς ἀνθρωπος τοῦ ἀγγέλου τοῦ πονηροῦ. ὁ μὲν γὰρ πονηρὸς ἄγγελος τὰ προστεταγμένα φυλάττει· ὁ δὲ πονηρὸς ἄνθρωπος τὰ προστεταγμένα παραχράττει. ἡ πονηρὰ πρὸς τοῦ ἀγγέλου· ἀλλ' ὅμως φθονήσας τῷ Ἰὼβ, οὐκ ἐτόλμησεν αὐτῷ προσελθεῖν ἄνευ προστάγματος λαβών. ὁ δὲ πονηρὸς ἄνθρωπος ἀκούσατε, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, ἵ μήτοι οὐκ ἀγαπᾷ τοὺς ἐχθροὺς, ἀλλ' ἵνα καὶ τοὺς διεστραμμένως μισεῖ, ἵνα τούτους φονεύῃ, ὡς ὁ Σαοὺλ ἐποίει τὸν Δαυίδ. ὁ μὲν γὰρ τὸν ἀντίδικον αὐτοῦ Γολιὰθ σφενδονήσας ἀπέκλεισε, καὶ τὴν φόβον ἀπήλασεν· ὁ δὲ τὸν δολοφονίαν κατ' αὐτοῦ ἀνέπνει. τὸν δαίμονα αὐτοῦ πάλιν τῇ ψαλμῳδίᾳ αὐτοῦ ἀπήλαυνεν, ὁ δὲ ξίφος κατ' αὐτοῦ ἀκονήσας ἠκόντιζε. τοιοῦτος γάρ ἐστιν ὁ πονηρός. ὅσοι θέρμετρα, τοσοῦτοι μᾶλλον τοὺς φθόνοι ἐκκαίεται. ὕλη γὰρ φθόνου ἰσχὺς τῷ θερμοτέρῳ πονηρῷ ἀνθρώπῳ τυγχάνει. ἔξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ· οὐκ ἀπὸ δαιμόνων. οἱ μὲν γὰρ δαίμονες τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ ἀπολλύονται, ὁ δὲ πονηρὸς

ἀνθρωπος

Ex Mi. Palatino.

Ψαλμ. οζ. νδ.

ἀὐ θεφπος αὐτῷ τῷ Κυείῳ αὐπαάσεπαι. ὁ μὲν τοι Παῦλος ῥήμαπ τὸν δαίμοναις ὀξεδίω-
Β. Τιμ. δ. ιδ. κει, Αλεξάνδρου ὁ τὸ χαλκέως τὶω ποπειόν νικῆσαν τὸν ἴαμοπ. φησὶ γὰρ, Αλέξανδρος
ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξαπο· ἀποδῴη αὐτῷ ὁ Κύειος. ὀξελοῦ με, Κύειε, ὀξ αὐ-
Ματθ. ιϛ. λε. θεφπου ποπεσῦ. τὸν ὀξ αὐθεφπου ἀγαθόν. Ο μὲν γὰρ ἀγαθὸς αὐθεφπος ἐκ τοῦ ἀγα-
θοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας προφέρει πὰ ἀγαθά· ὁ δὲ γε ποπεσὸς ἀὐ θεφπος ἐκ τοῦ πο- 9
πεσοῦ θησαυροῦ προφέρει τὰ ποπεά· ἢ ὥσπερ ἀπὸ τινος ῥίζης, τῆς καρδίας ἕκασος αὐ-
τῶν προφέρει πὰ βλασήματα, ὁ ἀγαθὸς τὶω ἀγαθόπηπα, ἢ ὁ ποπεὸς τὶω ποπειόν. καὶ
ὥσπερ τῆς πικρᾶς ῥίζης ὁ μὲν κλάδοι καὶ πὰ φύλλα καὶ πὰ ἀὐθη ἐσὶ κακὰ, ὁ κάρπος ὅσι πᾶρος· ὅπω ἢ
τοῦ ποπεσοῦ ἀὐθεφπου τὸ βάδισμα καὶ τὸ βλέμμα καὶ τὸ ἦθος καὶ αἱ χεῖρες ποιηραί εἰσι.
προεί γὰρ ποδῶν, ὡς ὅπαν λέγῃ τις σοφία· Εκκλινον ἀπ' αὐτῶν καὶ προσπλαξον· ὁ γὰρ 10
Παροιμ. δ. ιϛ. πόδες αὐτῶν ὅπι ποπειόν πρέχουσι. προεί δὲ χρῶν, ὡς ὅπαν βιαζόμενος λέγῃ ὁ προφήπης·
Ψαλμ. ο. ιδ. Ρῦσαί με, Κύειε, ἐκ χειρὸς ἁμαρπωλοῦ, ἐκ χειρὸς παρανομοῦντος καὶ ἀδικοῦντος. προεί δὲ
ὀφθαλμῶν ποπεσοῦ, ὡς ὅπαν ὁ Κύειος βοᾷ, Εἰ ὁ ὀφθαλμός σου ὅσι ποπεὸς, ὅπι ἐγὼ ἀγα-
Ματθ. κ. ιε. θός εἰμι; ὀξελοῦ με, Κύειε, ὀξ αὐθεφπου ποπεσοῦ. ὁ τοιοῦτος δῆλος πλέκει, ὑποκρίσεις
μηχετᾶς, φθόνον ἐκ καρδίας χαλκεύει. ὀξ αὐθεφπου ποπεσοῦ, ἐκ ὀξ αὐθεφπου δικαί- 15
ου. Δίκαιος μὲν γὰρ οἰκτείρει ψυχὰς κτηνῶν, καθὼς γέγραπαι· ἄδικοι δὲ καὶ τὰ
Παροιμ. ιϛ. ι. σπλάγχνα αὐθεφπων ἀφανεροῦσι. δίκαιος οἰκτείρει ψυχὰς κτηνῶν, ὡς ὁ Μωϋσῆς ἐκ τοῦ ὄρους ἀναδρα-
μὼν τὰ πρόβαπα Ιωθὸρ δι-ῶντα ἐπότισεν· ὁ δὲ ἄδικος Φαραὼ πὰ πρωτότοκα τῶν Εβραί-
ων εἰς τὸν ποπαμὸν ἔρριπτε. καὶ ὁ μὲν δι' ὕδαπος προβάπα ἐπότιζει· ὁ δὲ δι' ὕδαπος αὐθε-
φπας ἀπέκτεινε. χρὴ οὖν φεύγειν τὸν ποπειόν καὶ τὸν ἄδικον, ὡς ἠδυνάμεις· μὴ μόνον 20 Δ. Ια
δὲ φεύγειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀδικουμένους ἐκ χειρὸς τῶν ἀδικούντων ῥύεσθαι, ὡς ὁ Αβραὰμ ἐρ-
ρύσαπο τὸν Λὼτ αἰχμαλωσισθέντα ἐκ χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων· ὡς αὖθις ὁ Λὼτ τοὺς ἀγ-
γέλους ἐρρύσαπο ἐκ τῆς τῶν Σοδομιτῶν παρανομίας. Εἰ γὰρ καὶ ἡ φύσις τῶν ἀγγέλων
* * ἀσεπίδικτος, ἀλλ' ἕνεκα τῶν ἀὐθεφπων προσέχρης. ὡς ὁ Μωϋσῆς τὸν Εβραίων λαὸν
ἐρρύσαπο ἐκ χειρὸς τῶν Αἰγυπτίων· ὡς ὁ Δαυὶδ τὸν Σαοὺλ ἐρρύσαπο ἐκ τῆς βίας τοῦ 25
δαίμονος· ὡς τοῦ τῆς παιδὸς ἐκ τῆς κοιλίας τῆς κυοφορησάσης αὐτὴν ἀγγέλου·
ὡς τὸν Δανιὴλ ἐκ τοῦ λάκκου τῶν λεόντων ἡ πίσις· ὡς τὸν Ιωνᾶν ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους ἡ μετάνοια· ὡς τὸν Ιερεμίαν ἐκ λάκκου βορβόρου Αβιμελὲχ ὁ εὐνοῦχος· ὡς Δαυὶδ ὁ Βασιλεὺς ἐκ τῆς κρίσεως τῶν προσόντων τὸν Σωσάννα· ὡς ὁ Κύειος πᾶσαν τὴν ἀνθρω-
πόπηπα ἐκ χειρὸς τοῦ Διαβόλου· ὡς καὶ ἀπόστολοι τοὺς ἐνοχλοῦντας ἀπὸ πνευμάτων καὶ νόσων. 30
ἀλλ' ὑμῖν ὁ λόγος ἄνδρας νομοθετῆσαι τοῦτο πιθῆναι, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας διδάσκειν. πολλαὶ γὰρ
γυναῖκες ἐρρύσαπο πολλοὺς ἐκ θανάτου καὶ κινδύνων, ὡς Σάρρα τὸν Αβραὰμ ἐρρύσαπο ἐκ
χειρὸς Αβιμελὲχ, ἀδελφὸν αὐτῆς οὖσαν συμφισαμένη· ὡς Ρεβέκκα τὸν υἱὸν αὐτῆς Ιακὼβ ἐκ χει-
ρὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ησαῦ, τὸν φυγεῖν αὐτὴν συμβουλεύουσα· ὡς Ραχὴλ τὸν πατέρα ἐκ
τῆς εἰδωλολαπρείας ἐρρύσαπο, ἄψυχα εἴδωλα κλέψασα (ἔκλεψε γὰρ τὰ δι' ἄλλο, ἵνα ἵνα 35
τῆς εἰδωλολαπρείας ῥύσηπαι τὸν πατέρα) ὡς Ραὰβ ἡ πόρνη τοὺς κασκόπους ἐρρύσαπο ἐκ
χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων, ὡς τὸν λοιπὸν λαὸν αὖθις καπαφύγασα· ὡς Μελχὸλ τὸν Δα-
βὶδ ἐκ χειρὸς Σαοὺλ, τὸ μνῆμον αὐτὴν ἀπαγγείλασα· ὡς Αβιγαὶλ τὸν Ναβὰλ ἐκ θανά-
του, τὸν Δαβὶδ παρανοῆσαν· ὡς ἡ τοῦ Μωϋσέως μήτηρ ἐκ χειρὸς Φαραὼ τὸ νήπιον εἰς
φέλιον ἐμβάλουσα· ὡς Μαρθα καὶ Μαρία τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν Λάζαρον ἐξ ᾅδου, τῷ 40
Κυείῳ παρακλαύσασαι· ὡς αἱ χῆραι τὸν Ταβιθὰ ἐκ θανάτου ἐρρύσαπο, δυσωπήσασαι
Πέτρον· ὡς καὶ πίσις τὸν Αἰμορροοῦν, καὶ πολλὰ τοιαῦπα τὸν Ναυῆ τὰ. ὀξελοῦ με, Κύειε, ὀξ αὐ-
θεφπου ποπεσοῦ, καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ῥῦσαί με. ἰδοὺ μὲν ἀπὸ τίνων ὁ προφήπης ηὔξαπο
ἰδικῶς ῥυσθῆναι. καὶ γὰρ ἀὐθεφπος ποπεὸς ὁ Δανὶκ, καὶ αὖπε ἄδικος ὁ Σαοὺλ. ὁ μὲν οὖν

Δαβὶδ

Δαβὶδ δὲ ἀποσώπα Σαοὺλ ἕως φθάνων εἰς Νομβᾶ τὴν πόλιν τῶν ἱερέων, κἀκεῖθεν Ἀχιμέλεχ ὁ ἱερεὺς ἔδωκεν αὐτῷ τὸν ἄρτον τῆς προθέσεως καὶ τὸν ἀλλοφύλου τοῦ Γολιὰθ τὴν μάχαιραν. τότε Δωὴκ ὁ Ἰδουμαῖος, ὁ ὅτι τῶν ἡμίσεων τοῦ Σαοὺλ, πρόβατα δὲ ὁρῶν καὶ γινόμενα, ἀπελθὼν διέβαλε Δαβὶδ καὶ Ἀχιμέλεχ τὸν ἱερέα λέγων· Χθὲς ἦλθεν εἰς Νομβᾶ τὴν πόλιν, κἀκεῖ Δαβὶδ, καὶ Ἀχιμέλεχ ὁ ἱερεὺς ἔδωκεν αὐτῷ ἔφιππον, καὶ τὸν ἄρτον τῆς προθέσεως, καὶ τὸν ἀλλοφύλου τοῦ Γολιάθ τὴν μάχαιραν. τότε Σαοὺλ θυμωθεὶς καὶ ὅλης τῆς ὀργῆς γενόμενος, λέγει τοῖς παρεστηκόσιν αὐτῷ γραμματεῦσι· σφάξατε τοὺς ἐν τῇ Νομβᾶ τῇ πόλει ἱερεῖς. οἱ δὲ τὸν ἐπάλμησαν χεῖρας ἐπιενεγκεῖν ὅτι τοὺς ἱερεῖς, φόβῳ Θεοῦ χαλεπωθέντες καὶ χεῖρας, παρὰ τὰς χεῖρας καὶ γνώμας. τότε εἶς τοῦ Δωὴκ Σαοὺλ ἀποστρέφων φησὶ· σὺ ἀπόκτεινον τοὺς ἱερεῖς Κυρίου θανατώσων, καὶ μὴ φείσῃ, μὴ πρεσβύτερον, μὴ νεώτερον, μὴ γυναῖκας, μὴ παῖδας, μὴ νήπιον, μὴ θηλάζοντας. ἕως οὗ καὶ κτήνη καὶ μόχθου πᾶσαν ἀπέκτεινεν εἰς ἐξάλειψιν. τότε ἀποστρέψας ὁ Δωὴκ, καὶ διελὼν τοὺς ἱερεῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀγδοήκοντα λαὸν τριχὶ, καὶ τοὺς μὲν τὰς πόλεις κυκλῶσαι πεποίηκεν ὅπως μηδεὶς φεύγῃ, καὶ τὴν σωτηρίαν ποιήσασθαι, τοὺς δὲ εἰς τὴν πόλιν πῦρ βάλλειν παρελθόντες· αὐλαί τε, καὶ πᾶν λέων πρόβατα εἰς βορὰν, ὥρμησαν κατ' αὐτῆς ὡς τὴν πόλιν, καθάπερ καὶ μεμαθηκότων, ἐν ἴσῳ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τελεσθείσας πεντήκοντα ἱερεῖς αἰγίδας ἐφοδεῖ, καὶ οὐκ ἐφείσατο γέροντος, οὐ νεωτέρου, οὐ πρεσβύτου, οὐ γυναικὸς, οὐ νηπίου θηλάζοντος, καὶ ἀπὸ πρεσβύτου ἕως μόχθου καὶ οἴου καὶ τὴν πόλιν κυκλώσας πυρεύσαντες ὅπως μηδεὶς φεύγῃ, καὶ τὴν σωτηρίαν ποιήσασθαι, τοὺς δὲ εἰς τὴν πόλιν πῦρ βάλλειν παρελθόντες· αὐλαί τε, καθάπερ λέων πρόβατα εἰς βορὰν, ὥρμησαν κατ' αὐτῆς ὡς τὴν πόλιν, καθάπερ καὶ μεμαθηκότων, ἐν ἴσῳ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τελεσθείσας πεντήκοντα ἱερεῖς αἰγίδας ἐφοδεῖ, καὶ οὐκ ἐφείσατο γέροντος, οὐ νεωτέρου, οὐ πρεσβύτου, οὐ γυναικὸς, οὐ νηπίου θηλάζοντος, καὶ ἀπὸ πρεσβύτου ἕως μόχθου καὶ οἴου καὶ τὴν πόλιν σὺν ἅπαντι πυρί. τότε Δαβὶδ ἡσυχάσας τοῦτο, φθάνων ἔλεγεν· Ἐξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ, ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ῥῦσαί με. ἰσχὺς γὰρ ἀληθῶς ἰδίᾳ ὠμότατα πρόγματα, τά τε νέων αἵματα καὶ τὴν πίστιν συμπεφυρμένα, καὶ πίστιν φορμᾷ ἄχρι τοῖς τῶν μητέρων μαστοῖς προσπεπηδήκασι, καὶ ἀναγκήκασι πρὸ χειρῶν τιμωρεῖν, καὶ ταῖς * * πρὸ χαροῦ θεριζομένοις, καὶ βότρυας μήπω πεπαικόσαις, ὑμῶν χαλάζης φονευομένοις, γυναικείων πλοκάμων, ὧν ἔδει κρύπτεσθαι, ὁ σεμνὸν μυστήριον πομπεύει. τὸ γὰρ λιτὸν ὑπὸ τῆς κεφαλῆς χιτωνίσκου περιῤῥηγνύμενον, γυμνοῖ τὸ κρύπτον τῆς κόμης διεδίκνυτο, τὰ δὲ ὅλα γυμνούμενα, τὰ δὲ ὅλα ἰδίᾳ ἀναχωνύμενα, καὶ παιδάγωγα, ἃ καὶ αὐτὴ ἡ φύσις καλύπτειν ἐδίδαξε. καὶ τίς αὖ τότε ἡμοιβὴ αἰσχύνης ἐντεῦθεν ἐξεχύσεν; ἐπεὶ οὖν τοιαῦτα ὁ πονηρὸς αὖθις καὶ ὁ ἄδικος ἀνὴρ διαπεράπωται, μὴ παυσώμεθα πρότερον ἐκτενῶς δεόμενοι τοῦ Θεοῦ καὶ λέγοντες· ἐξελοῦ με, Κύριε, ἐξ αὖθις πονηροῦ, ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ῥῦσαί με. μὴ μόνον δὲ τοῦτο αἰτῶμεν εὐχόμενοι, ἀλλὰ καὶ διέργειαν ἀγαθῶν ἐνεργείας ἀξίους ἡμᾶς ποιεῖς τοῦ εἰσακούεσθαι τοῦ δόντος ἡμῖν δυνατεύσασθαι. οὕτω γὰρ προσκαλεσώμεθα Θεὸν εἰσακουσθησόμεθα, καὶ ῥυσόμεθα ἐξ αὖθις πονηροῦ καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ἐξελοῦται καὶ ῥύσεται ἡμᾶς, ἀλλὰ δὲ οὐ τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν ἡμῶν λυτρώσεται ἡμᾶς, καὶ ζωὴν τοῖς ὑπηκόοις ἀγαθοῖς καὶ τῶν αἰωνίων αὐτὸν ἀξίωσει ἀγαθῶν. ἐλαφρότερος ἡ τοῦ εἰς ἀλλήλους ἀγάπη ἅδολον καὶ εἰλικρινῆ φυλάξωμεν, καὶ οἰκεῖον κέρδος τοῦ εἰς τὸν πλησίον γινομένου προκόπτειν λογισώμεθα. ὁ τούτου γὰρ μιμηταὶ Θεοῦ τε ὁ δυνατὸν δι' ἡμᾶς γινόμεθα. καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν ἀγάπην ὅτι τε καὶ ὀνομάζεται· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ ὁ κράτος, ὦ πατρὶ, καὶ τῷ υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ἀὐ θεφπος αὐτῷ τῷ Κυείῳ αὐπαύεπαι. ὁ μὲν τοι Παῦλος ῥήματι τὸν δαίμονας ἐξεδίω-
Β. Τιμ. β. ιδ. κεν, Αλεξάνδρου ἢ τὸν χαλκέως τὸν ποπειόν νικήσαν τὸν ἴχνος. φησὶ γὰρ, Αλέξανδρος
ὁ χαλκὸς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδώσει αὐτῷ ὁ Κύριος. ἐξελοῦ με, Κύριε, ἐξ αὐ-
Ματθ. κ. λε. θεφπου πονηροῦ. οὐκ ἐξ αὐθεφπου ἀγαθοῦ. Ο μὲν γὰρ ἀγαθὸς αὐθεφπος ἐκ τοῦ ἀγα-
θοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας προφέρει τὰ ἀγαθά· ὁ δὲ γε πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πο- 8
νηροῦ θησαυροῦ προφέρει τὰ πονηρά· καὶ ὥσπερ ἀπὸ τινος ῥίζης, τῆς καρδίας ἕκαστος αὐ-
τῶν προφέρει τὰ βλαστήματα, ὁ ἀγαθὸς τὴν ἀγαθότητα, καὶ ὁ πονηρὸς τὴν πονηρίαν. καὶ
ὥσπερ τῆς πικρᾶς ῥίζης οὐ φύλλα καὶ τὰ ἄνθη καὶ ὁ καρπὸς ὄξος πάρος· ὅτω καὶ
τοῦ πονηροῦ ἀνθρώπου τὸ βάδισμα καὶ τὸ βλέμμα καὶ τὸ ἦθος καὶ αἱ χεῖρες πονηραί εἰσι.
οὐαὶ γὰρ ποδῶν, ὡς ὅταν λέγῃ ἡ σοφία· Ἐκκλινον ἢ ἀπ' αὐτῶν οὐ γὰρ μάλοι· οὐαὶ γὰρ 10
Παροιμ. λ. ιδ. ποδὲς αὐτῶν ὅτι πονηρίαν τελέουσι. οὐαὶ ἢ χεροὶ, ὡς ὅταν βιαζόμενος λέγῃ ὁ προφήτης·
Ψαλμ. ο. ε. Ρύσαι με, Κύριε, ἐκ χειρὸς ἁμαρτωλοῦ, ἐκ χειρὸς παρανομούντος καὶ ἀδικουμένου. οὐαὶ ἢ
ὀφθαλμοὶ πονηροὶ, ὡς ὅταν ὁ Κύριος βοᾷ, Εἰ ὁ ὀφθαλμός σου ὀξύς ἐστι πονηρὸς, ὅτι ἐγὼ ἀγα-
Ματθ. κ. ιε. θός εἰμι; ἐξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ. ὁ τοιοῦτος δόλους πλέκει, ὑποκρίσεις
μηχετᾷ, καὶ φθόνον ἐν καρδίᾳ χαλκεύει. ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ, καὶ ἐξ ἀνθρώπου δικαί- 15
ου. Δίκαιος μὲν γὰρ οἰκτείρει ψυχὰς κτηνῶν, κἂν ὦσι γήγραοι· ἄδικοι ἢ καὶ τὰς τῶν ἀν-
Παροιμ. ιε. ι. θρώπων ἀφαιρεῖται. δίκαιος οἰκτείρει ψυχὰς κτηνῶν, ὡς ὁ Μωϋσῆς ἐκ τοῦ ὄρους ἀναβαί-
νων τὰ πρόβατα Ιωθὸρ διψῶντα ἐπότισεν· ὁ ἢ ἄδικος Φαραὼ τὰ πρωτότοκα τῶν Εβραί-
ων εἰς τὸν ποταμὸν ἔρριπτε. καὶ ὁ μὲν δικαίως ὕδατος πρόβατα ἐπότιζεν· ὁ ἢ δικαίως ὕδατος ἀνθρώ-
πους ἀπέκτεινε. χρὴ οὖν φεύγειν τὸν πονηρὸν καὶ τὸν ἄδικον, ὡς ἡ δυνάμις· μὴ μόνον 20 Ἰώβ
ἢ φεύγειν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἀδικουμένους ἐκ χειρὸς τῶν ἀδικούντων ῥύεσθαι, ὡς ὁ Αβραὰμ ἐρ-
ρύσατο τὸν Λὼτ ἀχμαλωτισθέντα ἐκ χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων· ὡς αὖθις ὁ Λὼτ τοὺς ἀγ-
γέλους ἐρρύσατο ἐκ τῆς τῶν Σοδομιτῶν ἀνομίας. Εἰ γὰρ καὶ ἡ φύσις τῶν ἀγγέλων
* * ἀνεπίδεκτος, ἀλλ' ἐκ ματαίων ἀνθρώπων πείχεος. ὡς ὁ Μωϋσῆς τὸν Εβραίων λαὸν
ἐρρύσατο ἐκ χειρὸς τῶν Αἰγυπτίων· ὡς ὁ Δαβὶδ Σαοὺλ ἐρρύσατο ἐκ τῆς βίας τοῦ 25
δαίμονος· ὡς τοὺς υἱοὺς τῆς παιδὸς ἐκ τῆς καμίνου τῆς καιομένης ὁ συγκαταβὰς ἄγγελος·
ὡς Δανιὴλ ἐκ τοῦ λάκκου τῶν λεόντων ἡ πίστις· ὡς Ἰωνᾶς ἐκ τῆς κοιλίας τοῦ κήτους ἡ μετάνοια· ὡς Ἱερεμίου ἐκ λάκκου βορβόρου Αβιμελὲχ ὁ εὐνοῦχος· ὡς Δανιὴλ ὁ Βαβυλῶνι ἐκ τῆς κρίσεως τῶν προφητῶν τὸν Σωσάνναν· ὡς ὁ Κύριος πᾶσαν τὴν ἀνθρω-
πότητα ἐκ χειρὸς τοῦ Διαβόλου· ὡς καὶ ἀπόστολοι τοὺς ἐχομένους ἀπὸ πνευμάτων καὶ νόσων. 30
ἀλλ' ἵνα μάθοις ὁ λόγος ἄνδρας νομοθετῆς τοῦτο ποιῆσι, ἀλλὰ καὶ γυναῖκας διδάσκει. πολλαὶ γὰρ
γυναῖκες ἐρρύσαντο πολλοὺς ἐκ θανάτου καὶ καθυβρίσεως, ὡς Σάρρα τὸν Αβραὰμ ἐρρύσατο ἐκ
χειρὸς Αβιμελὲχ, ἀδελφὸν αὐτῆς ὄν) σοφισαμένη· ὡς Ρεβέκκα τὸν υἱὸν αὐτῆς Ιακὼβ ἐκ χει-
ρὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ Ησαῦ, τὸν φυγεῖν αὐτὴν συμβουλεύουσα· ὡς Ραχὴλ τὸν πατέρα ἐκ
τῆς εἰδωλολατρείας ἐρρύσατο, ἄψυχα εἴδωλα κλέψασα (ἔκλεψα γὰρ ἢ δι' ἄλλο, ἢ ἵνα 35
τῆς εἰδωλολατρείας ῥύσηται τὸν πατέρα) ὡς Ραὰβ ἡ πόρνη τοὺς κατασκόπους ἐρρύσατο ἐκ
χειρὸς τῶν ἀλλοφύλων, εἰς τὸν λινοκαλάμινον αὐτοὺς κατακρύψασα· ὡς Μελχὰλ τὸν Δα-
βὶδ ἐκ χειρὸς Σαοὺλ, τὸ μωρήσιον αὐτῷ ἀπαγείλασα· ὡς Αβιγαὶλ τὸν Ναβὶ ἐκ θανά-
του, τὸν Δαβὶδ παρασπεῖσα· ὡς ἡ τοῦ Μωϋσέως μήτηρ ἐκ χειρὸς Φαραὼ τὸ νήπιον εἰς
θάλασσαν ἐμβαλοῦσα· ὡς Μαρία καὶ Μαρία τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν Λάζαρον ἐξ ᾅδου, τῷ 40
Κυρίῳ προσκλαύσασαι· ὡς αἱ χῆραι τὴν Ταβιθὰ ἐκ θανάτου ἐρρύσαντο, δυσωπήσασαι
Πέτρον· ὡς ἡ πίστις τὸν Αἱμορρόου, καὶ τὴν εἶα τοῦ Ναβιτᾶ. ἐξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀν-
θρώπου πονηροῦ, καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ῥύσαι με. ἰδωμὲν ἀπὸ τίνων ὁ προφήτης βοήθειαν
ἰδικῶς ῥυσθῆναι. καὶ γὰρ ἄνθρωπος πονηρὸς ὁ Δοὴκ, καὶ ἀνὴρ ἄδικος ὁ Σαοὺλ. ὁ μὲν οὖν
Δαβὶδ

Δαυὶδ ἀπὸ προσώπου Σαοὺλ ἐφύγαν εἰς Νομβὰ τὴν πόλιν τῶν ἱερέων, καὶ ὁ Ἀχιμέλεχ ὁ ἱερεὺς ἔδωκεν αὐτῷ τὸν ἄρτον τῆς προθέσεως καὶ τὸ ἄλλο φυλάττειν καὶ ὑπεδέξατο. τότε Δωὴκ ὁ Ἰδουμαῖος, ὁ ὢν τῶν ἡμιόνων τοῦ Σαοὺλ, πρῶτος ἐν ὁρᾷ τὰ γινόμενα, ἀπελθὼν διέβαλε τὸν Δαυὶδ καὶ Ἀχιμέλεχ τὸν ἱερέα λέγων· Χθὲς ἤμην ἐν Νομβὰ τῇ πόλει, καὶ εἶδον Δαυὶδ, καὶ Ἀχιμέλεχ ὁ ἱερεὺς ἔδωκεν αὐτῷ ἐπισκοπεῖν, καὶ τὸ ἄρτον τὸ ἄλλο φυλάττειν. τότε Σαοὺλ θυμωθεὶς καὶ ὅλης τῆς ὀργῆς γενόμενος, λέγει τοῖς παρεστηκόσιν αὐτῷ τραπέταις· σφάξατε τοὺς ἐν τῇ Νομβὰ τῇ πόλει ἱερεῖς. οἱ δὲ οὐκ ἐπάλμησαν χεῖρας ἐπιβαλεῖν διὰ τὸν ἱερεῖς, φόβῳ Θεοῦ καλυπτόμενοι καὶ χεῖρες, ποδῶν τε καὶ χειρῶν καὶ γνώμας. τότε τοῖς τοῦ Δωὴκ Σαοὺλ ἀποστρέφων φησὶ· σὺ ἄπελθε καὶ τοὺς ἱερεῖς Κυρίου θανάτωσον, καὶ μὴ φείσῃ, μὴ γεροντέρου, μὴ νεωτέρου, μὴ γυναικός, μὴ πρεσβύτου, μὴ παιδίου, μὴ θηλάζοντος. ἕως οὗ καὶ αὐτὸς καὶ μόνον πόρρωθεν ἀπέκτεινεν εἰς ὀκτακοσίους. τότε ἀποστρέψας ὁ Δωὴκ, καὶ διελὼν τὸν αὐτῶν ἀγρὸν ἐθανάτωσε λαὸν τηλικοῦτον, καὶ τοῦ μὴ τὴν πόλιν κυκλῶσαι πρεσκευάσατο ὅπως μηδὲν φεύγῃ, καὶ τὴν σωτηρίαν ποιήσατο, τοῦτον εἰς τὴν πόλιν πορβάλλειν παρεκέλευσε· αὐτός τε, καθάπερ λέων προθυμίας εἰς βορρᾶν, ὥρμησε κατ' αὐτῶν ἐν τῇ πόλει, καθάπερ καὶ μεμανθρωμένων προσβάτων, ἐν ἴσῳ δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τετρακοσίους καὶ τεσσαράκοντα ἱερεῖς ἀπέκτεινε ἐφοδεύσας, καὶ οὐκ ἐφείσατο γέροντος, οὐ νεωτέρου, οὐ πρεσβύτου, οὐ γυναικός, οὐ παιδίου θηλάζοντος, καὶ ἀπὸ προβάτου ἕως μόχλου καὶ βοὸς καὶ τὴν πόλιν ἐκάρμησε πυρί. τότε Δαυὶδ θεασάμενος ταῦτα, φεύγων ἐλεγεν· Ἐξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ, ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ῥῦσαί με. ἰδοὺ γὰρ ἀληθῶς ἰδὼν ὠμότητα προσέγραψε, τὰ τε νέων αἵματα καὶ τὴν παιδίων συμπεφυρμένα, καὶ παιδία σὺν μητρὶ ἄκλαυτα καὶ τοῖς τῶν μητέρων μαστοῖς προσηρτημένα, καὶ ἀναιρουμένους προσκεφαλαιδίους, καὶ σάκκους * * προσγεγραμμένους θεωροῦντα, καὶ βόστρυας μήπω πεπεισμένους θυμὸν χαλάζης φονευομένους, γυναικείων πλοκάμων, ὧν ἔδει κρύπτεσθαι, ὁ σεμνὸν μυστήριον πομπεύοντα. τὸν γὰρ λιτὸν ὑπὸ τῆς κεφαλῆς χιτωνίσκον διερριπτομένων, γυμνοῦ δὲ κειμένου τῆς κόμης διεδίκνυτο, ἐν ἕρμα γυμνούμενα, τὰ δὲ ὄψια πλήρη ἰδίου αἵματος ἐρυθριώμενα, καὶ παιδάρια, ἃ καὶ αὐτὴ ἡ φύσις καλύπτειν ἐδίδασκε. καὶ τίς αὖ τότε θρομβῶν αἰσχύνη ἐπεσχέθη; ἐπεὶ οὖν τοιαῦτα ὁ πονηρὸς αὖθις καὶ ὁ ἄδικος ἀνὴρ Δαυὶδ ἐφαντάζετο, μὴ παυσάμενα πώποτε σκυτικῶς δίκαιον τῷ Θεῷ καὶ λέγει· ἐξελοῦ με, Κύριε, ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ, ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ῥῦσαί με. μὴ μόνον δὲ τούτων ἕνεκα εὐχόμεθα, ἀλλὰ καὶ διὰ ἕτερα ἀγαθῶν ἐπαύσεις ἀξίους ποιεῖς ὁ εἰσακούεσθαι τοῦ δίκαιον ἡμᾶς ἐπισκοπῆσαι. οὕτω γὰρ προσκαλούμενοι Θεὸν εἰσακουσθησόμεθα, καὶ ὑ μόνον ἐξ ἀνθρώπου πονηροῦ καὶ ἀπὸ ἀνδρὸς ἀδίκου ἐξελούμεθα καὶ ῥυσθησόμεθα ἡμᾶς, ἀλλὰ δὲ καὶ τῶν αἰωνίων ἐκείνων ἡμᾶς λυτρώσεται ἡμᾶς, καὶ ζωὴ τοῖς ὑπηκόοις ἀγαθοῖς καὶ τῶν αἰωνίων αὐτὸ ἀξιώσει ἀγαθῶν. ἐκλαμπρότως δὲ τοῦτο εἰς ἀλλήλους ἀγάπην ἄδολον καὶ εἰλικρινῆ φυλάξωμεν, καὶ οἰκεῖον κέρδος τοῦτο εἰς τὸν πλησίον γινόμενον προσκοπὴν λογισώμεθα. ὁ γὰρ μιμητὴς Θεοῦ καὶ δικαίου ἀνθρώπους γινόμεθα. καὶ γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν ἀγάπην ὅτι τις καὶ ὀνομάζεται· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν πατρὶ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΑ ΑΓΙΑ ΘΕΟΦΑΝΙΑ.

Ex Ms. Palatino. Mluvδε Ianuar. 6.

Ἡ πηγὴ τῶν θαυμασίων διδαγμάτων ἀνεφγυῖαι ἦσαν τὸν οὐρανὸν, καὶ εἷς ἐξ ἁγίων πάντων ἐξ ἐκείνης τῆς πηγῆς, καὶ ζωοποιεῖται. ζωοποιεῖται δὲ ἡ ἁγία πνεῦμα ἐκ τοῦ νάματος τοῦ σωτῆρος, ὑπὲρ θεοσεβείας οἶσα ἀγῶνος. ἀκόρεστος γὰρ ἡ γλυκύτης τῶν πνευματικῶν λογίων. οὐ γὰρ θεραίνει κοιλίαν, ἀλλὰ καρδίαν, καὶ λογισμοὺς θεοειδῶν εἰς φιλοθεΐαν ἄγει. ἦκεν γὰρ δεῦτε ὁ τῆς θεαγγελίας τοῦ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου βοῶντος πρὸς ὃ ζωοποιοῦντα πάντα χρῆναι καὶ βαπτιζόμενον τὸν τῶν Ἰουδαίων πλῆθος· Ματθ. γ. ια. Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς εἰς ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἰσχυρότερός μού ἐστιν. ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος· ὀπίσω, διὰ τὴν τοῦ σταυροῦ τοῦ ἡμετέρου τάξιν. ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, ἰσχυρότερός μού ἐστιν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι. καὶ ποῖα ὑποδήματα βασιλέως ἐπεφέρετο ὁ Κύριος, ὅπου ἔλεγεν, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι; ἐν ἄλλοις τὰ ὑποδήματα, τὰ τῆς οἰκονομίας μυστήρια λέγει. ὑποδήματα γὰρ ἡ σὰρξ ἐν ἀνθρώποις τοῦ Κυρίου προσαναβύεται. καὶ τούτου μάρτυς ὁ Κύριος διὰ τοῦ προφήτου κράζων, Ψαλμ. ρθ. θ. Ἐπὶ τὴν Ἰδουμαίαν ἐκτενῶ τὸ ὑπόδημά μου. διὰ τοῦτο καὶ ὑποπόδιον ἦκεν ἡ τοῦ Κυρίου σάρξ, ὡς φησὶ γῆς ὀφθῆναι, καὶ τὸ θέρμα τῆς γῆς καταλαβοῦσα. ὅπερ δὲ ὁ προφήτης ἐκ τῶν ἐκατέρων τὴν ἐμφάνειαν προϋμήνυσεν ἐκέκραγεν· Ὑψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, καὶ προσκυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἐγὼ μὲν βαπτίζω ὑμᾶς εἰς ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μού ἐστιν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· ὃ τὸ πτύον ἐν χειρὶ αὐτοῦ, καὶ τὴν μὲν σῖτον συνάξει εἰς τὸν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. ταῦτα τοῦ Ἰωάννου προεῖπόντος, καὶ τῶν ἰσχυρότερον Κύριον σαλπίζοντος, τί ἐν αὐτῷ βαπτιζόμενοι ἀντέβαινον τῷ Ἰωάννῃ λέγοντες· ἔχεις ἰσχυρότερόν σοῦ ἴσα, ὦ προφῆτα; τί σεαυτὸν συνοφαντᾷς; σὺ τοῦ μεγάλου Ζαχαρίου υἱός, σὺ δὲ θεοπρόπους παθὼν, καὶ θεῖος φοβερός· ἔχεις ἰσχυρότερόν σοῦ τινα; τί ἀδολεσχεῖς; οὐκ εἶσι σου ἰσχυρότερος. σὺ καθ' ὑπαγγελίαν ἐτέχθης, σὺ ἐπὶ Γαβριὴλ ἐμυήθης, σὺ ὁ θυσιαστηρίῳ ἐφωνερώθης, σὺ τὸν γλωσσῶν τὸ ἡμύσαντός σε διῆρσαι ἐπὶ τοῦ Γαβριὴλ διέλυσας, σὺ Ἰωάννης κέκλησαι, ὃ χωρὶς Θεοῦ ἐρμηνεύεται. τί τοίνυν συνοφαντεῖς ἑαυτόν; οὐκ ἔχεις τὸν ἰσχυρότερόν σου. ὁ δὲ Ἰωάννης, ὡς ἄλλος ἐπὶ τοῦ διαύτου μάρτυρος, πολλῷ αἰδοῖ σφετεισάμενος μὴ καταδεξάμενος, ἀντιβολᾷ τοῖς αἱρεσιώταις ὄχλοις λέγων· ὑμεῖς ὃ οὐκ οἴδατε λέγετε, ἐγὼ δὲ οἶδα μάρτυρα. ἰσχυρότερός μου ἔρχεται, ἐγὼ δὲ ἀσθενής, σκῆνος ἐκ γῆς· ἐγὼ ἐκ γῆς, σκῆνος ἐκ πηλοῦ· ἐγὼ γραπτώτης, σκῆνος βασιλέως· ἐγὼ πεζόβρομος, σκῆνος ἀέριος· ἐγὼ τὸ πνεῦμα διδάσκοντος, σκῆνος ζωοῦ πρόκλησιν πᾶσι δαίμοσι· ἐγὼ μετανοίας κήρυξ, σκῆνος ἰσχύος δωτήρ· ἐγὼ βαπτίζω ὑμᾶς εἰς ὕδατι, προσκαθαίρει ὑμᾶς ὡς σκύβη ῥυπτομένα ταῖς ἀμέτραις, σκῆνος ἐμβαλὸν τὸ μῦσος τῆς χάριτος. αὐτὸς βαπτίσει ὑμᾶς εἰς πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί, ὃ καυστικῷ, ἀλλὰ ἁγιαστικῷ. ἐγὼ τοιαύτης γλώσσης κακὸς, ἐκεῖνος διακρισίας πλήρης βασιλεύων, καὶ τοὺς μὲν δικαίους, ὥσπερ σῖτον ὡραῖον εἰς τὴν ἀποθήκην τοῦ ἱεροῦ δύνεγκει· τοὺς δὲ ἀμέτρους καὶ μὴ μετανοήσαντας, ὡς ἄχυρα τῷ ἀσβέστῳ πυρὶ παραδώσει. ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μού ἐστιν. σκῆνος προσομοίωται, πρὸ σκείνου δὲ τέλειον δίξασθαι βάπτισμα. ἐγὼ λύχνος εἰ μέρει, σκῆνος ἥλιος πάντα χρόνον. ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μού ἐστι. ταῦτα τοῦ Ἰωάννου προεῖπόντος καὶ προδιαπλάσαντος τούτων, καὶ εἰς αὐτοῦ βαπτισθέντες ὄχλοι προσιόντες αἰτιώμενοι πρὸς ἀλλήλους καὶ λέγοντες,

λέγητε· καρτερήσωμεν καὶ ἰδωμεν τίνι μέλλουσιν ἀφεθήσεσθαι βασιλείαν ἢ φλογα σίαν. ἐφόρτωσεν ὑμᾶς ταῖς ἀκοαῖς Ἰωάννης καταπληκτικοῖς λόγοις· ἰσχυρότερον αὐτοῦ φησὶν ἀθανμάσθαι λέγει, πῦρ καὶ πνεῦμα φέροντα. ἐν τούτοις τοῖς ὄχλοις καὶ ἐκδικουμένοις κοσμικῆς βασιλείας προσοίσας, εἶτα ὁ τῶν ὅλων διακονητὴς καὶ Θεὸς ἵσως ἀφήσει. διὰ τοῦτο ὁ Κύριος τῇ ὕλῃ τὸ ἔργον, θεμελίοις, μόνοις, λίθοις, μετοχίτοις, ὡς εἰς τὸν ὅλον ἀνθεμέλιον, ὅτι τὸν Ἰορδάνην φάσας προσέκλινε τοῖς καθαλικοῖς τοῦ Ἰωάννου θέλων ἐπ' αὐτοῖς βαπτισθῆναι. ταύτην τοίνυν τὴν παιδαγωγίαν τῆς τοῦ Χριστοῦ βαπτίσεως ὁ βαπτιστὴς Ἰωάννης ἀφεὶς πολλὴν προσδοκίαν διασάλμους, ἀλλοίασιν, ἀπορησιν, καὶ ἀξιολόγησιν. τόπος φυγῆς προεβλέπετο, θέλων δραπετεῦσαι, εἰ οὐκ ἤνρησεν (ἀοράτως γὰρ ἦν κεκρυμμένος καὶ σεσωσμένος) ἐδόα πρὸς τὸν κεκρυμμένον Κύριον λέγων· Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με; τί ποιεῖς, διάκονε; τί προσδίδως μοι τοῖς ὄχλοις εἰς θάνατον; νῦν ὡς ψυδόλογον ὄχλον λιθάσουσιν. ἐγὼ μεγάλα σοὶ σὺ κήρυξα, καὶ σὺ ὡς λίτος καὶ ξένος ἀφανίζεις. τί ποιῇς, διάκονε; ὁ ἄνω υἱὸς βασιλέως, καὶ κάτω υἱὸς βασιλέως, ὁ ὑδαμῶς σκάνδαλον βασιλικόν; δεῖξόν σε τῇ ἀξίαν. τί μάτος καὶ λίτος ἀφανίζεις; ποῦ σου τὸ τῶν ἀγγέλων σίφος; ποῦ τὸ τῶν ἀρχαγγέλων πάγμα; ποῦ σου ἡ ἐξαπέρυγος τῶν χερουβὶμ λειτουργία; ποῦ τὸ πῦρ; ποῦ σου τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον; Μωϋσῆν ἐδόξασας, νεφέλῃ φωτεινῇ πρέπουσας, σύλον πυρὸς πορεύεσθαι αὐτῷ προσκύασας, τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀγγελικῇ δόξῃ περιέστραψας. τὸν δοῦλον τοσαύτῃ δόξῃ ἡμφίασας, καὶ σὺ ὁ διακονητὴς τὸ ἰδιωτικῷ χήματι ἀφανιζόμενος τοῖς καθαλικοῖς; αἰδέσθητι, καθαλικὲ πρώτων ἀρχῆς· δεξιοῦ ὄπιρ εἶς. ἔδυξας τὰ ταπεινά, δεξιοῦ καὶ τὰ ὑψηλά. βάπτισον τὸν πρόδρομον, καὶ πρὸ πρώτων ἐμέ. Ἵνα βαπτίσῃ θέλων; ὁ Ἰορδάνης οὐ δέχεται· ἐγνώρισέ σε τὸν πρωτεῖον, ἀνέστρεψε τὰ ῥεῖθρα εἰς τὰ ὀπίσω, οὐ προβαίνει εἰς τὰ ἔμπροσθεν, δείσας τὸν ταξιάρχην. τὰ πνευματικὰ γνωρίζουσι, καὶ ἐγὼ μὴ γνωρίσω; εἰ θέλεις βαπτισθῆναι, ἑαυτὸν βάπτισον. σὺκ ἐπιτίνω τοῖς χερσὶν· δέομαι τοῦ Σωτῆρος, ταρχῶσι, συστέλλονται· ἐ σὺκ ἐδιδάχθησαν κεφαλαῖα, σὺκ ὅτι δίκαιοι. ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός μέ; οἶδά σε τίς εἶ, καὶ γνώσεις ὅτι οἶδά σε. Ἵνα με κρύπτεις τὰ εἰδότα σε; ὁ τὴν δυὶ τῆς μητρός μου ἐν ἀρχῇ κατισφαλισμένος, καὶ πρὸ καιροῦ τοῦ ἐξοδεῖ μὴ εὐρίσκων, μέσον ἐθασάμιλλόν σε φερόμενον ὑπὸ τῆς ἁγίας σου φερούσης· ἐγνώρισά σε, καὶ τὰ λαλῶ μὴ εὐρίσκων, ὁ τῆς μητρός μου χρησταίμονος τόμος, ἐδόησα δι' αὐτῆς τὰ ἐμὰ λέγων· Πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ Κυρίου μου πρός με; ἰδοὺ γὰρ ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου ἐγένετο εἰς τὰ ὦτα μου, ἐσκίρτησε καὶ ἐσφάλη τὸ βρέφος ἐν κοιλίᾳ μου. Luc. 1. 43. καὶ σὺ ἐπιγνώσκεις; ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός μέ; ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτὸν, καθὼς ἀρτίως ἤκουσε, ἄφες ἄρτι. οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. ἄφες ἄρτι· σὺκ οἶδας ὃ λέγω, ἐγὼ οἶδα ὃ πραγματεύομαι. τὸν δόξαν τῆς θεότητός μου ζητεῖς ἀποκαλυφθῆναί σοι; σὺκ ἔχει ὁ καιρός· πρῶτα καλὰ τὸν καιρὸν αὐτοῦ. σὺ ἀληθεύεις, ἀλλ' οὐ πιστεύῃ. ἄπιστον γὰρ τὸ τῶν Ἰουδαίων ἔθνος. οὐ γνήματα ἐχιδνῶν αὐτοὺς προσηρεύσατο; πῶς οὖν τούτοις ἀπεκαλυφθῆναί με θέλεις; ἃ δίκαιόν σε τὸν ἐμοῦ μάρτυρα εἶναι· ἐπιτρέπουσί σε δέχα ὁ ὑπόπλοι, ὡς εἶπεν προδρομεῖ. ἄφες ἄρτι· μείζονα ἀμήτριδα δίκαιον. ἄφες ἄρτι· οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. ὁ δὲ Ἰωάννης λέγει πρὸς αὐτόν· πῶς, διάκονε; καὶ ὁ Κύριος πρὸς αὐτόν· ὥσπερ πρέπει μέσον ἵνα τὸν τόμον πληρώσω, βαπτίζομαι ἵνα τὸν χέρνιβα κυρώσω. ἐὰν μέσος πληρώσω, καὶ μέρος καταλείψω, κολοβὸν καταλιμπάνω τὸν οἰκονομίαν. δεῖ με πρῶτα πληρῶσαι, ἵνα μὴ ταῦτα γράψῃ Παῦλος, Πλήρωμα νόμου Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. ἄφες ἄρτι. οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. ἄφες, Ἰωάννη, τὸν τῆς ὕδατος φύσιν ἀγιασθῆναι· δεῖ με πρῶτα πληρῶσαι. εἰ μὴ ἐγὼ ὑπὸ σοῦ Rom. 10. 4.

οὖ βαπτισθῶμεν, ἵνα καὶ ἡμεῖς δέξηται βασιλεὺς ὁ τοῦ ἱερέως πλοκοῦ βαπτισθῶναι. ἄφες ἄρτι· ἄφες ἀνῶμεν τὸν πατέρα ὀπίσω ποσί, τοῦτ' ἔστιν ὁ υἱὸς μὲν ὁ ἀγαπητός· ἵνα μὴ ἄρχωμαι λέγειν Ἰουδαῖοι λέγουσιν υἱὸν τῷ τέκτονι, ἀλλὰ τῷ ἐπουρανίῳ πατρί. ἄφες ἄρτι· μὴ ἀντίβαινε ὁ Ἀδάμ. δοῦλος πρὸς Ἀδὰμ γέγονα, τὸν ἐκείνου ῥύπον τὸν πλημμελημένον ἐκπλύναι θέλων. εἰ μὴ ἐγὼ βαπτισθῶ, πῶς ἁγνὸς καθαρισθήσομαι); δέχε γὰρ τοῦτο· τελείωσιν ἐν τῷ βαπτίζομαι, τὸν ἐκείνου χρέους ἐκδεχόμενος· ἵνα τῷ ἐκείνου ὀφθῶ ἐμοὶ κυρωθῇ. ἄφες ἄρτι, ἵνα πληρωθῇ

Ψαλμ. κα'. ὃ ῥηθὲν δέχε τὸ προφήτου· Φωνὴ Κυρίου ἐπὶ τῶν ὑδάτων. ἐγὼ μὲν ἰδὼν περιστερὰν φερομένην ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην ἐβάπτισα· ἀλλὰ γὰρ ἐκεῖνος ἐβάπτισεν ἐν πυρὶ καὶ Πνεύματι ἁγίῳ, καθὼς πάλιν ἄγγελος ὁ ἡμέτερος· πνεύματος γὰρ χάρις ἐν εἴδει περιστερᾶς τῇ τοῦ βαπτιστοῦ κεφαλῇ προσφοιτήσασα, τὸν τοῦ Ἰωάννου δεξιὸν πρωθεῖτο. Εἰρήκαμεν γὰρ ὁ πλῆθος ἀπροσεύλυθμον ἐπιπλέον, ἤγουν, τὸ, πᾶς ἐστι τοῦτο, πρὸς ἀλλήλους λαλοῦσι. Εἶπα ὡς ἀπηκριβάμεθα

Ματθ. ιζ'. τοῖς πλήθεσι, Οὗς ἐστιν οὗτος, πρὸς ἀλλήλους ζητοῦσι, ἐλέσθαι ὁ πατὴρ, λέγων· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. βοᾷ τῷ Εἰς Θν υἱὸν ὁ ὑψιπέτων φιλοτεχνήσαντα, ἵνα μάθῃς τὸν τῆς κτίσεως πρὸς Θν κόσμον δέχεσθαι, ὅτι τοιοῦτον ὑπὲρ τῶν τοιούτων δούλων υἱὸν ἀπέδωκεν, ὑπὲρ ἀσυνειδήτων Θν πεπονθότα, ὑπὲρ ἀμαρτωλῶν Θν δικαιωθῆναι, ὑπὲρ ἀδόξων Θν εἰσδέξαι. δοξάσωμεν οὖν Θν ὑπερφυέντα δικαιοῦντα Θν τὸν πατρὶ, καὶ Θν υἱὸν, ᾧ ὁ ἅγιον πνεῦμα, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. μι.

ΠΕΡΙ ΑΥΧΜΟΥ.

Ex Ms. Palatino.

Ἰερ. θ. α.

Τίς δώσει τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρύων; ὑπόδαφιλυέτω μοι ὁ τὸν λόγον προοίμιον, ὁ τῶν προφητῶν συμπαθέστατος. ἀλλ' ἁγνὸς μιᾶς πόλεως τῆς Ἱερουσαλὴμ τὸν ἐρημίαν ὠδύρετο· ἐγὼ δὲ πάσης τῆς οἰκουμένης τὴν ὁρᾶν τὸν ἐπλήθυσε μάσιγα, εἰς θρήνους κατάγομαι καὶ δάκρυα. ἐκλείπει γὰρ ὁ γέμων ἡμῶν ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν, καὶ τῇ πλησμονῇ τῶν κακῶν φλεγμονῇ αἱ κεφάλαι, αἱ σοὶ φρύγιοι, ὡσεὶ φρύγιαι· αἱ τὸ ὑδάτων ἀπεξηραμμένον πηγαὶ, καὶ πᾶσαν μὲν ἀπαλὸν ἐξέλιπε ῥεύματα· ἡ δὲ γῆ πυρακτωθεῖσα τῷ καύσωνι τοῦ ὀργῆς αὐτοῦ δεινῶς καρποὺς ἀπαιτήσεται. φθὰν τὴν ἡμετέραν κακίαν. καὶ αὐτὰ γὰρ τὰ ἄλογα ζῶα κλαυθμυρίζεται ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ἡμῶν. ἀπεξηράνθη ἡ γῆ, καὶ ὁ χέρσος αὐτῆς, μᾶλλον δὲ οὐκ ἐλείφθη, καὶ τῷ λειμῶνι ἐφθάρησαν. καὶ βοῖς μὲν ἐλεεινῶς μυκῶνται, καὶ οἷς ὑπεναντίον τὰ δὲ ποίμνια βληχᾶται χέρσῳ τῷ βληχήματι, ὡς φλεγόμενα κραυγῇ, τὸν τῶν ὑδάτων πόσιν ποικιλοειδῶς ἀναθρῶν, καὶ ποιμένες τὰ λοιπὰ ξηραινόμενα· ὡς

Ἰωηλ. α. ιη. νῦν ὁ ἡμῖν· Ἐλάσσων βυκόλια βοσκῆς, ὅτι οὐκ ἔστι νομὴ αὐλῆς· καὶ ποίμνια τῶν προβάτων ἠφανίσθη, ὅτι ἐξηράνθησαν ἀφέσεις ταμάτων. τοσοῦτον τὰ ἡμέτερα πλημμελήματα τὸν ἵλεων τὸν Θεοῦ φύσιν καὶ ἥμερον Θν εἰς ὀργὴν θυμοῦ παρεκίνησαν. καὶ ὅπερ καθ' ἑκάστην οὐ παυόμεθα ὃ πῦρ τῆς ἁμαρτωλοφάγου ἐπάπτοντες, εἰκότως αἰχμῷ ἐν καύσωνι ὑμωρούμεθα. ἔλαχε πῦ καὶ ἡμᾶς ὁ προφήτης βοᾷ· Πορεύεσθε τῷ φωτὶ τοῦ πυρὸς ὑμῶν, καὶ τῇ φλογὶ ἧ ἐξεκαύσατε. τοῖς μὲν οὖν Ἰσραηλίταις ἅμα τὸ προφήτου ἐπήγγελτο ὁ Θεός, εἰ φυ-

Ἰωηλ. β. κζ'. λάττοιεν ἅμα αὐτοῦ ἐντολὰς, Ἐπιῤῥίξω Θις ὑμᾶς ὑετὸν πρόϊμον καὶ ὄψιμον· καὶ πλησθήσονται ὑμῶν αἱ ἅλωες σίτου, καὶ αἱ ληνοὶ οἴνου. ἡμῖν δὲ ἡ ἐπαγγελία αὕτη Θις τὸν ἀνθρώπινον με-

Δευτ. κη. κγ. τέρασπαν· μᾶλλον δὲ ἡμᾶς ἡ τοῦ Ἱερεμίου κατάρα κατέλαβεν. Ἔστω σοί, φησὶν, ὁ ὑπὲρ τὸν κεφαλὴν σου ὄρανος χαλκοῦς, τὸν πνευματικὴν ξηρασίαν καὶ ἀπόλειψιν τῶν ὑδάτων τῆς ἀπειλῆς τοῦ λόγου σημαίνοντος. ἢ οὐ τοῦτο ἡμῖν ἀκριβῶς πεπλήρωται; ἡ μὲν γῆ ἐξηραμμένη ἀσχμῷ, καὶ

οἷς

οὐ ἀπολήψεσθαι τὸν μισθὸν τῶν γεωργῶν Ⓐ πόνου" ἡμᾶς δίδωσιν, οὔτε τὸν ἀροτῆρα τὸν διχοῦντα, οὔτε τὸν σπείροντα· τὰ δὲ λήια μαρανθέντα ἐκλείπουσιν, καὶ ἡδονὰς καὶ ἐλπίδας τοὺς ἐργαζομένους, περὶ ὧν ἐγκαυχῶνται τὰ ἄστατα, ἀπιόντα ἁρπάζει τὸ ψεῦδος. μόνη δὲ λέλειπται τῇ ἀμπέλῳ καὶ φύτευσις καὶ * *
πτέρωσις, ἵνα καὶ αὐτὴ τὸ μετ' ἐλπίδων ἐσόμενον μυρισμὸν ὑπομφαίνουσα. τοιοῦτος τῷ ἀμπελουργῷ ὁ καρπὸς, τοιαῦτα τῆς κακίας καὶ ὀργὰ, δι' ὧν οὐκ ἐπορθήσθημεν οἱ παῖς ὁδοῖς αὐτοῦ, οὐδὲ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ταῖς πτερυγίαις ἐνηλλοιώμεθα πρὸς ἄλληλα, ἀλλήλων φθονοῦντες, τὸν ἐλαττώσεων κατεπαγόμενοι, ἐπιθυμοῦντες κορεσθῆναι τῶν ἀλλοτρίων, χαίροντες τῇ δυστυχίᾳ τοῦ γείτονος, ἀλλήλοις καταδίκοντες τὴν συκοφαντίαν, αὐτόκωπες ἐπιθυμίαις δουλαγωγούμενοι, ἵπποι θηλυμανεῖς γεγενῆσθε, ὁ φησι γραφὴ, Ⓒ λύκοι ἁρπαγες, καὶ μυσιχαίρουσιν ὡς κέρδεσι, οὐκ ἐλεοῦντες τὸν πένητα, οὐ συμπαθοῦντες τοῖς πάσχουσι, ἀμελοῦντες τῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ στενάζεσι, καὶ φθονοῦντες τῶν ἀγίων, καὶ μνήμας αὐτῶν μὴ σεβόμενοι, φθάνοντες τοῦ ἐξομολογήσει," ὡς οὐκ ἐρεῖ πολλάκις τὸν θεράποντα. Ⓓ ἱερεῖς κακοὶ γεγόνασι τῷ λαῷ, ὑβρίζοντες, μυσιχαίρουτες, ἐξαιρούμενοι, ἐπιβουλεύοντες, εἰς πρόσωπα βλέποντες, οὐκ ἐλέγχοντες καὶ διορθοῦντες τὸν παῖδα, ἀλλὰ τῇ σιωπῇ κοινωνοῦντες τῆς ἀδικίας, ὡς ὁ παλαιὸς ἐκεῖνος Ηλεῖ. Ⓔ λοιποὶ ἀφέντες καὶ ἑαυτῶν, ἕκαστος εἰς ἐκπτῶσιν καὶ τὴν ἰερέων" ἀπελαύνονται, καὶ διαφθείρονται. ἆρα οὐκ ἀληθῆ λέγω; ἢ τούτων ἔμπλεως τῶν κακῶν ἡ πόλις ἡμῶν; καὶ οὐ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ταῦτα μαρτύρομαι; οὐκ ἐκόπιασα χρῄζων, τὸν ὅρκον ἀπέχεσθαι; οὐ παρέλεγον, ἢ πρόφασιν Κύριος ὁρᾷ ἵνα καὶ φθονοῦμεν ὁ ἱερεὺς διαβάλλοι; καὶ ταῖς πλουσιοκτησίαις χαίροι καθαρῶς καὶ ἀνυποστόλως κεχρήμεθα; κόμιζε τοίνυν τὸν καρπὸν ἢ ἀγρὸν, τὸν οὐκ πλουσίας κλιθήσεσθε," ὡς οὐδὲ καὶ καταβληθέντα πρόσχει σπέρματα· ἀλλ' οὐδὲ τὰ ἀμπελῶνα πτυχήσεις, οἱ πλουσιοκτήσας ἀφήρπασας. ἀλλὰ τοῖς Ιουδαίοις πάλαι διὰ Μιχαίου ἠπείλησεν ὁ Θεός, ταῦτα νῦν πεπλήρωκεν ἐν ἡμῖν. Συ σπερεῖς, καὶ μὴ ἀμήσῃς· σὺ πίεσαι ἐλαίαν, καὶ ἡ μὴ ἀλείψῃ ἔλαιον· καὶ οἶνον ἡ μὴ" πίεις. τί οὖν, ἐρεῖπερ τις ἴσως. καὶ μέλι οὐ πάντες πλουτοῦμεν, οὐδὲ πάντες ὀπώρκοι. πῶς οὖν ὀλίγων ἀμαρτημάτων κειμένων πᾶσι κατέσχεν ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ὁ ἀφόβητος; ἐχρῆν γὰρ μόνοις τοῖς κακοῖς ἐπιτρέπειν τὸν κόλασιν. ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνὸς σώματος, ἐπεῖπερ ἐν εἰ μορίοις ῥύματος ἐπισύρουσι ἕλκη, ὁ πᾶν σῶμα ἐν δόξῃ καθαίρεσιν· οὕτω καὶ ἐφ' ἡμῶν, ὅλῃ ἓν σῶμά ἐσμεν, καὶ μέλη πάντες τοῦ Χριστοῦ, ἑνὸς μέρους νενοσηκότος, κοινωνοὶ τῆς ἀλγηδόνος πάντες γινόμεθα. ὅτου ποτὲ τοῦ παιδὸς Σαοὺλ ἁμαρτήσαντος, ἅπαν ὁ γραπτὸν ἐμαίνετο, καὶ ἡ Δαβὶδ πρὸ ὁ δικαίου τοῦ Θεοῦ Ⓕ λαοὶ ἀριθμήσαντος," κοινῶς ὅλες ἔθνος ἐπισείσθριον. τοῦτο δὲ καὶ ἡ ἐξωθεν παιδεία φησὶν, ὅτι πολλάκις ἐπὶ σύμπαντα πόλις ἑνὸς ἀνδρὸς κακίας ἀπέλαυσεν. Διὰ τοῦτο τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ ὁ ποτήριον κεκέρασται ἡμῖν ἄκρατον. Ποτήριον γάρ, φησι, ἐν χειρὶ Κυρίου πλῆρες κεράσματος οἴνου ἀκράτου. ὁρᾷς πῶς ἡ τοῦ ποτηρίου τούτου φύσις πρόσληλακται. Εἰ γὰρ ἄκρατόν ἐστι, πῶς πλῆρες κεράσματος; ὁ γὰρ κεκερασμένον οὐκ ἄκρατον· ἀλλὰ ταῦτα ὁ ἀμφότερα λέγει· καὶ ἄκρατον μέν, ὡς ἀμιγὲς θείου οἴκτιρμοῦ τοῖς ἀδιόρθωτα πταίουσι, διὰ ὁ τῆς κρίσεως δίκαιον· κεκερασμένον δὲ, ὡς οὐκ διὰ φόβου μαστίγων καὶ πληγείων, ἀλλ' ἐλεῶν κολάζειν Θεὸς τὸν μὲν ἀπειθοῦντος ἡμοιβοὺς κακοῖς. ὥσπερ γὰρ ἔφην Ⓖ τὰ τῶν σωμάτων αἰσχύνοντες τόνους, καὶ τὸ δυνάσθαι διεγείρειν τοῦ πτῖσαι ἐξησκηκότες, τὰ τῶν πταισμάτων δυσαλθῆτότερα θερμοῖς ὕδασι καὶ δριμέσι φαρμάκοις ἀποκαθαίρεται, καὶ τῆς ὀσφύος" αὐτῆς ἀκεσθαρσίας ὁ παῖς ἀπολεπιώσεσι τοῖς ἐκ τῆς τέχνης ἐπικρήμασιν· ὅτου καὶ ὁ τὰ πόντα γινώσκων Θεὸς, τὸν αἰσχύντως ἔχοντα πληγαῖς, ἵν βέλτιον αὖ" ἔπῃ σωθῆναι φαίνεται πρὸς τῆς πίεσις τοῦ ἔλεους. τί οὖν ἐποιῶμεν πρὸς τὰ ἐπαχθέμενα; δικαία ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ, μᾶλλον δὲ καὶ πολὺ τῆς δικαίας ὀργῆς ὁ φιλάνθρωπος διαπύστης τοῦ

Isa. 5. 11.

Mιχ. 6. 15.

Hesiod. 27. a.

Psal. 74. 9.

τιμωρίαν ἐκούφισεν, οὐχ ὅσον ὧν ἐσμεν ἄξιοι, πεῖραν λαβοῦσι, ἀλλ' ὅσον αὐθησεν λαβοῦσι, ὧν ἡμάρτομεν. σκόπει γὰρ τὸ Θεοῦ ὃ μακρόθυμον. ἡμάρτομεν ἡμεῖς, καὶ ζῶ τοιχεῖα κολάζεται· πλάσμεν, καὶ ἡ γῆ τιμωρεῖται· φαῦλοι βίοι ζῶμεν ἡμεῖς, καὶ μαστίζεται ζῶ ἄψυχα· ὑβρίζομεν Ⓦ πλάστην λέγω τὴν αἰχρῶν ἡμῶν προσέξεων, καὶ δίκεται τὴν πληγὴν ζῶ μηδὲν ἁμάρτησαντα· ὥσπερ ἂν εἴ τις τὸ παιδὸς σφήνητος, καὶ τὸ δούλου σκάφεσι τὴν βάσανον. τοιοῦτον ἔχομεν ἀγαθὸν διδάσκαλον, ὅτως ἡμᾶς τοῦδε τῆς, ἐπὶ τὴν διόρθωσιν· καὶ τείνει μὲν ὁ τόξοι τῆς ἀπειλῆς, ἐπὶ γῆ ὃ βέλος τῆς ὀργῆς. οὐ γὰρ βούλεται Ⓦ ψυχὰν ἡμῶν θάνατον, ἀλλὰ τὴν ἐπιστροφὴν αἰτεῖται καὶ τὴν μετάνοιαν. Γενώμεθα οὖν, ἀδελφοί, εὐ ἀγαθοῖσι τῷ φείσαντος, ἱλεωσώμεθα τὸ φιλανθρωπον Κύριον, μὴ χείσεως ὀφθῶμεν τῶν Νινευϊτῶν. ἐκεῖνοι ἐθνικοὶ ὄντες καὶ ἄπιστοι, ὅτι ἐπὶ τὸ προφήτε τὴν κήρυγμα φόβῳ τῆς πόλεως ἔμαθον, τοσαύτην ἐπιδείξαντο μετάνοιαν, ὡς καὶ τὰ ἱπποι καὶ τὰ κτίνη πεινῆν ἀναγκάσαι, καὶ σποδὸν καὶ σάκκον περιβάλλεσθαι, ἕως ὕτω τῆς δικαίας ὀργῆς τοῦ Θεοῦ ἀπαλλάγησαν. διακρύσωμεν οὖν καὶ ἡμεῖς, ἵνα μολογησώμεθα ἕκαστος τὰ ἴδια πλημμελήματα, προλημψώμεθα τοῦ Θεὸν μισίας τῶν ἁμαρτίων, τύς τε ἄλλους, καὶ κατ' ἐξαίρετον τὴν ὑπάρχοντα δέσποιναν, τὴν τὰ χάριτας προσασίαν ἁμαρτίων. προσαπώσωμεν αὐτῇ, μὴ διακρύων δεόμενοι· κυρία δέσποινα, ἡ Θεοῦ λόγου σὸ μαστρί σου χωρήσασα, ἡ τὴν φύσιν ἡμῶν τῷ σῷ τόκῳ ἡνώσασα, ἡ Θεῷ καὶ δούλοις τῷ τόκῳ σου μεσιτεύσασα, ἐλέησον Ⓦ λαόν σου καὶ τὴν κληρονομίαν σου· ἀπαλλαγείσθω ὀλοτὴ τῇ πόλει σου, τῇ ἐν τῷ σῷ κευχωμένῃ ὀνόματι μεσίτευσιν ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἀναξίων δούλων σου· δυσώπησον Ⓦ μονογενῆ σου υἱὸν ὅτι τοῖς ἡμετέροις μακροθυμήσαι πλημμελήμασι, καὶ λύσαι τὴν κατ' ἡμῶν τοῦτον δικαίαν ὀργήν, καὶ τῆς νεφέλαις ὑπεπάξαι Ⓦ ὑετὸν ἐπομβρῆσαι στειρώσεως, καὶ Ⓦ αὐχμὸν ἀναλῦσαι, ἐ τῆς γῆς δροσῆσαι Ⓦ καύσεσι. ναί, δέσποινα, δέσποινα, ἡ τοῦ κόσμου ἀοίπλημψις, ἐλέησον, θήλεσι καὶ ἄρρεσι, γέρουσι κεκμηκόσι, πάππους πεφρυγμένους· μὴ ἐάσῃς ἡμᾶς ἀπολέσθαι τῇς ἁμαρτίαις ἡμῶν· ἡμάρτομεν, ἐνομήσαμεν, Ⓦ καθαιρεῖ τὸ βαπτίσματος χαρίσμα κατηρύπωσαμεν, καὶ διαστοιχεῖ σὸ τολμᾶς ἠθετήσαμεν. ἀλλὰ καὶ ἐλεοθαίνωμεν, σὸκ ἐπιπάσαιμεν καὶ χάρεσι ἡμῶν τοῖς Θεοῦ ἀλλότριοι, ἀλλ' εἰς Ⓦ μονογενῆ σου υἱὸν Ⓦ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, τ' σὺν πατρὶ καὶ ἁγίῳ πνεύματι προσκυνούμενον καὶ συνδοξαζόμενον, νῦν ἐ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας.

Λογ. μα. ΕΙΣ ΤΟΝ ΙΟΡΔΑΝΗΝ ΠΟΤΑΜΟΝ.

Ex Ms. Palatino.

Διὰ τί ποτὲ πάντες τοῦ ὅτι γῆς ποταμὸς ὅτι τοῦ Ιορδάνου ποταμοῦ ὅτιπλεῖ Χριστὸς ὁ μυσήριον τοῦ βαπτίσματος; ἀναγκαῖον ἱστορῆσαι τοῦ ποταμοῦ τὴν φύσιν, ἵνα ἐξ αὐτοῦ μάθῃς τὴν τῆς μυσαγωγίας ἀκολουθίαν. ὁ Ιορδάνης ποταμὸς πάντες τοῦ ποταμοὺς δύο ῥίζας ἔχει πηγῶν. οὐ γὰρ ἀπὸ μιᾶς πηγῆς προέρχεται ὁ Ιορδάνης. ἔχει δὲ τὴν μὲν μίαν πηγὴν εἰς τὴν πρώτην λίμνην, τὴν δὲ ἄλλην πλησίον τῆς πρώτης λίμνης. καὶ ἡ μὲν μία πηγὴ καλεῖται Ιόρ, ἡ δὲ ἄλλη Δάν· καὶ κατ' ὀλίγον προερχόμεναι μείζονται ἀπ' ἀλλήλων αἱ πηγαί, καὶ κατά τινα τόπον συνέρχονται ἀλλήλαις, καὶ ἓν ἀποτελοῦσι ποταμόν. ἀπέδωκαν δὲ αὐτῷ Ⓐ ἀρχαῖοι ὄνομα πρὸς τὰς ῥίζας, Ιορδάνης. ὁ ἀπὸ τῆς Ιὸρ καὶ τῆς Δὰν τιθεὶς ποταμὸς πάντα τὰ ἀρχὰς ἀναλαμβάνει "ἔχοντας ῥίζας καὶ ὅτι τέλει συναπολαμβάνει. πάντα πάλιν τοῦ ποταμοὺς τοῦτ' εἰς ζῶσιν θάλασσαν οὐ τρέχει, καὶ ὕδωρ αὐτοῦ θαλάσσης ζωὴ οὐ δίκεται· ἀλλὰ δίκεται αὐτοῦ ἡ νεκρὰ θάλασσα. τοῦτ' μόνος πάντα ποταμὸς τοῦ ποταμοὺς νεκροῖς καὶ ἀργοῖς ὕδασι συναπτεται. ἔστ δ' ὁ Ιορδάνης τῷ

τῶ ἡμετέρω ζητῶ γλῶσις τύπος, ἢ ὅπως ἄκουε. ἀπ' ἀρχῆς ὁ γλῶς ὁ ἡμέτερος δύο ἔχει ῥίζας, Ⓦ Ἀδὰμ ἐκ γῆς πλασθέντα, τὴν Εὔαν ἀπὸ πλευρᾶς προελθοῦσαν. ἢ οὐκ ἔστιν εἷς τόπος ἢ εἷς τρόπος τῆς κατασάσεως. ὁ μὲν γὰρ ἀπὸ γῆς ἐπλάσθη, πηλὸν ἔχων τὸν γλῶ· ὁ δ' ἀπὸ πλευρᾶς ἐγένετο, ῥίζαν ἔχουσα τὸν πλευρόν. ἄλλη ἀρχὴ ἐκείνου, ἢ ἄλλη τούτης. ἢ ἦσαν ἀπ' ἀλλήλων τῶν μεμιγμένοι χεῖ Ⓦ τρόπον τῆς ἁγιαπλάσεως. συνῆλθεν εἰς ζωόφυταν γαμικὸν, ἀπετελέσθη ὁ εἷς ἀμφοτέρων ἓν σῶμα, ἢ οὐκέτι οἱ πλευρώμενοι ἀπὸ πλευρᾶς, ἀπὸ γῆς, ἀλλ' ἀπὸ ζωογονίας ἐπίκτητο. Ἔσονται γάρ, φησι, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. τοῦτο γοῦν ὁ ἡμέτερος πλάσμα. Ἤρξατο μὲν ἡμῶν ὁ πλάσμα ἀπὸ γῆς, ἢ ἔληξεν εἰς θάνατον· ἢ ἐδίξατο ὁ πλάσμα τοῦτο ἡ νεκρὰ θάλασσα, ὁ βαθὺς, ὁ καταβόθιος, ἡ ἄβυσσος τῶν νεκρῶν. ὁ γὰρ ὅτι νεκρὰ θάλασσα τοῖς ζῶσιν ὕδασι, τοῦτο ἔστιν ὁ ᾅδης τοῖς ἀποθνήσκουσι. διὸ λέγει Παῦλος· Μὴ εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, τίς καταβήσεται εἰς Ⓦ ᾅδου; τοῦτ' ἔστι, Χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν; ὡσεὶ τοῦτον οὖν Ⓦ Ιορδάνην Ⓦ ἀπὸ ζωῶν πηγῶν προερχόμενον, ἢ εἰς νεκρὰν θάλασσαν καταλήγοντα πᾶσα ἡ τοῦ Θεοῦ ἐπιτελέσῃ φιλοσοφία, ἵνα μηκέτι ὁ ζῶν ὕδωρ τρέχῃ πρὸς θάνατον. τέλειον αὐτὸν Ⓦ Ιορδάνην διέκρινεν ὁ Θεὸς, ὡς μηκέτι αὐτῷ τὴν ἀκηλωσίαν δῷ εἰς τὴν νεκρὰν θάλασσαν, ἀλλ' ἀνατρέχῃ ὅπου ταῖς ἀρχαίαις ῥίζαις ταῖς ζώσαις. ἐτιμήθη ὅτι Ἰησοῦ τοῦ Ναυῆ· ἐτιμήθη καὶ ὅτι Ἠλία, ὅτε τὴν μηλωτὴν αὐτοῦ ἔτιμεν· ἐτιμήθη καὶ ὅτι Ἐλισσαίου, ὅτε καὶ στρέφων ἔτιμεν αὐτόν. πρῶτος Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ ἔτιμα Ⓦ Ιορδάνην· καὶ ὅπως ἐτίμων, ἄκουε. Οὐκ ἔσπευσε τὰ ῥεῖθρα τοῦ ποταμοῦ, ἀλλ' ἀπέστρεψε τὸ ὕδωρ εἰς τὰ ὀπίσω, ὡς μὴ τυφλὸς ὁ ψαλμῳδὸς λέγων· Τί σοί ἐστι, θάλασσα, ὅτι ἔφυγες; καὶ σύ, Ἰορδάνη, ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπίσω; τὰ δὲ ὀπίσω ἦσαν αἱ πηγαί. ἀναχαιτίζων τοίνυν ὁ σωτὴρ τὸν ἡμέτερον τὸ τρέχειν εἰς θάλασσαν, ποιεῖ μηκέτι τρέχειν εἰς θάλασσαν, ἀλλ' ὅπου ταῖς ἀρχαίαις ῥίζαις ταῖς ζώσαις ἐπιμένειν, οὐκ εἰς τὴν νεκρὰν θάλασσαν καταλήγειν. ἀπεκδῦσα τοίνυν ἡ ζητὴ φύσις εἰς τὸ ἀρχαῖον ἀνῆμα· οὔτε εἷς ἢ φαίνεται τιμῶν Ⓦ Ιορδάνην ἄνευ τινὸς συμβόλου. Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ ἔχων χιλωτὸν ἔτιμεν· Ἠλίας ἔχων μηλωτὸν Ἐλισσαῖος ἔχων πάλιν τὸ μηλωτὸν τοῦ διδασκάλου ἔτιμεν. ὅλως γὰρ ἡ ζητὴ φύσις οὐκ ἤρκει καθ' ἑαυτὴν εἰπεῖν ὃ ῥεῖθρον, εἰσέρχεται Ἰησοῦς πρῶτος φέρων μὲν τὸ διαστατὸν τοῦ προφητείου, ἐπαγόμενος ἢ μὴ ἑαυτῷ τοῦ χιλωτοῦ, ὃ σύμβολον τοῦ διαστατικοῦ σώματος. ἢ φαίνεται ὁ Ἰορδάνης οὔτε Ⓦ Ἰησοῦ τιμήσας, τὸ ψιλὸν ἄνθρωπον σχῆμα, λέγω τὸν Ναυῆ, ὅτι τοῦ Ἰουδαίους αἰδεῖται, ὅτι τοῦ ἱερᾶς ὀστρακίνης. ἢ ἵνα δείξῃ ὅτι ὁ ὃ λαῷ ὑποχωρῇ, ἀλλὰ τὸν χιλωτὸν αἰδεῖται, λέγει Ἰησοῦς Ἰδοὺ ἡ χιλωτὸς ὁ κυριεύων πάσης τῆς γῆς διέρχεται τὸν Ἰορδάνην. ἢ ἔσται, ὅταν εἰσέλθωσιν οἱ πόδες τῶν ἱερέων τῶν βαστάζοντων τὸν χιλωτὸν, ὁ Ἰορδάνης σκληρύνῃ, ὁ τοῦ ἱερᾶς αἰδοῦμενος, ἀλλὰ τὸν χιλωτόν. καὶ πόθεν τοῦτο, ἄκουε. ἐρωτᾷ αὖθις ὁ Δαυὶδ λέγων· Τί σοί ἐστι, θάλασσα, ὅτι ἔφυγες; ἢ σύ, Ἰορδάνη, ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπίσω; τοῖς τοῦτο ἀποκρίνεται ἡ δημιουργὸς λέγουσα· Ἀπὸ προσώπου Κυρίου ἐσαλεύθη ἡ γῆ. προσώπου ἢ Κυρίου τοῦ, ὃ ἄημα τοῦ χιλωτοῦ. ὁ γὰρ νῦν ὁ χιλωτὸς τῷ νόμῳ, ἢ ταῖς πλαξὶ, ἢ τῇ ῥάβδῳ, τοῦτο ἦν τῆς ἀκατοδήπου ἡλικίας ἡ σὰρξ ἡ διαστατική, ὡς τὸ χιλωτῷ φέρουσα τὸν ἡλικίαν. ὡσεὶ τούτης τῆς ἁγίας χιλωτοῦ ἔλεγεν ὁ μακάριος Δαυίδ· Ἀνάστηθι, Κύριε, εἰς τὸν ἀνάπαυσίν σου, σὺ καὶ ἡ χιλωτὸς τοῦ ἁγιάσματός σου. καὶ ὄφελε τί ποιεῖ; ὅτι ἔζηρεν ὁ Ἰορδάνης, οὐκ ἀπέλεσε τὰ ῥεῖθρα, ἀλλ' εἰς τὰς ἀρχαίας ῥίζας ἀνεπόδισας, ἐπῆρε, φησιν, Ἰησοῦς ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου δώδεκα λίθους μεγάλους, ἢ ἔστησεν αὐτοὺς πέρα τοῦ ποταμοῦ· ἔδωκε ἢ ἀντ' αὐτῶν ἄλλους δώδεκα λίθους ὁ τῷ ποταμῷ. τί βούλεται τοῦτο εἶ) ὁ ὠφελημένων δώδεκα λίθους, ἢ τιθῶσι ἀντ' αὐτῶν ἄλλους δώδεκα; ὅτι, ὡς ἔφθην εἰπὼν, τὸν ζητὸν φύσιν

ἀνεχαίτιζε.

Μαθ. ιθ. ε.

Ρωμ. ι. ζ.

Ψαλμ. ργ. α.

Ψαλμ. ργ. α.

Ψαλμ. ρλα. α.

Ιησ. δ. α. θ.

αἰτεχαίτιζε· μᾶλλον ἢ βούλεται δῆξαι, ὅλη ἀναπαῦσαι τὴν αἰσθητότητα ἐκ τῶν βυθῶν, ἢ ἀπάγη εἰς τὸ ὑγρόν. τοὺς γὰρ λίθους τοὺς μηδέποτε θαλασσιδρύτους ἡλιακὴν ἀκτῖνα, μήτε φωτὸς δεξαμένους ὄψιν, πέπλωκεν εἰς φῶς, ἢ ἦσαν εἰς χλόην ἐκ βυθοῦ ἀναπαυόμενος. διὰ τί ἢ δώδεκα λίθους ἔλαβεν ἐκεῖθεν; ὅτι διὰ τοὺς δώδεκα ἀποστόλων ἔμελλεν ἀναπαύειν τὴν ἀπὸ τῆς ἀπιστίας φύσιν. ἔστω ἢ, τοὺς ὅσους κάτω λίθους ἔθηκεν, ἵνα διίξῃ τὸ ἡλίῳ καὶ τῷ φωτὶ, καὶ τοῖς μὴ τοῦτο αἰσθητοῖς ὑπάρχῃ· ἔφη, πῶς διέβησαν τὸν Ιορδάνην. καὶ γὰρ καὶ τὴν αἰτίαν ἐσήμανεν. Ἐὰν ἐρωτήσῃ τις, φησὶν, ὁ υἱός σου, λέγων· τί εἶπον οἱ λίθοι οὗτοι; εἰπὲ αὐτῷ, ὅτι ὅτε ξηρᾶς διέβημεν τὸν Ιορδάνην, κωλύσαντος τοῦ Θεοῦ τὸ ὕδωρ τοῦ προσώπου ἡμῶν. ἀλλ' ἔστω, οἱ ἀνειλημμένοι λίθοι ἐτέθησαν, ἵνα φθογγὸν τοῖς μὴ τοῦτο· οἱ δὲ πεπηγότες διὰ τί αὐτοῦ ἔθησαν; ἔλαβεν ἐκ τῶν βυθῶν τοὺς βεβυθισμένους, καὶ ἔδωκε τῷ βυθῷ πάλιν σύνοχα σωτηρίας. οἱ πεπηγότες λίθοι σύνοχα, οἱ λιφθέντες ἀσφάλεια. καὶ πολλὴ ἡ τούτων ἀκρίβεια, καὶ διὰ τί ἐτέθησαν λίθοι, ἢ διὰ τί ἀπεμνημόνευσαν λίθοι. Χριστὸς καὶ λαμβάνει, ἢ δίδωσι. ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ αἱρέλαβε τὸ σῶμα τὸ ἡμέτερον, δεδωκὼς ἐμοῦ τὸν ἐαυτοῦ δυνάμει. διὰ τῶν ἀποστόλων αὐτοῖς τοῦ ποταμοῦ, δώδεκα λίθους σύνοχα σωτηρίας, καὶ ἀρραβῶνα τῶν μελλόντων. ὁ γὰρ δεδωκὼς πρὸ τοῦ εἰς τὸ ἀπόγαμα, συνοχεύει αὐτοῖς εἰς τὸ μέλλον. ὅπερ οὖν ἔμελλε τοῦτο τὸ ὄνομα πάλιν αὐτοῖς τηρεῖσθαι, ὅτε ἔμελλε βαπτίζεσθαι ὑπὸ Ἰωάννου, προλαβὼν ἀπέδειτο τὰ σύνοχα τῆς ὑπερφυΐας, καὶ ἔστησε τοὺς λίθους, οὓς μὲν ἔλαβεν ἐκεῖθεν, τοὺς πατριάρχας, οὓς ἦγαρε τότε· οὓς ἢ αὐτὸς ἔθηκε, τοὺς ἀποστόλους, οὓς ἔδωκεν αὐτὸς ἐκείνων. Αὐτὸς γὰρ τῶν πατέρων σου ἐμνήσθησάν σοι υἱοί. οὕτω διέβη τὸν Ιορδάνην, καὶ ἦλθεν ὁ Ιορδάνης Ἰησοῦ τοῦ τοῦ Ναυῆ ἀρχὴν τοῦ καταχέσεως τῆς γῆς. ἕως ὅτε πέπληθε τὸν Ιορδάνην, οὐκ ἐκληρονόμησε τὸ ἐπηγελμένον γῆν· ἕως ὅτε Χριστὸς πέπληθε τὸν Ιορδάνην, οὐκ ἤρξατο κηρύσσειν τὴν βασιλείαν. ἀρχὴν τοῦ καταχέσεως τῆς γῆς ὁ Ιορδάνης, ἀρχὴν τοῦ καταχέσεως τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ὁ Ιορδάνης. διὰ τοῦτο ὁ προφήτης λέγει· Μὴ θύσεμαί σε, Κύριε, ὃν γῆς Ιορδάνου. μνήμη γάρ ἐστιν ἀνεξάλειπτος. ὁ μὲν Ἰησοῦς οὕτω διέβησε τὸν Ιορδάνην, τὸν χιλιοστὸν αὐτοῦ διίξας· Ηλίας ἢ τῇ μηλωτῇ ἔτεμε, διῄρμασε νεκρῷ, καὶ ζωπυρὰ ὕδατα τῇ νεκρώσει τῆς μηλωτῆς κατήχυσεν. ἔτεμεν Ηλίας τῇ μηλωτῇ τὸν Ιορδάνην· καὶ οὕτω διέβη ὅτε τὸν ἀνελήφθη εἰς τὸν οὐρανούς. ἐπέστρεψαν ὁ μακάριος Ελισσαῖος λαβὼν τὴν μηλωτὴν τοῦ διδασκάλου, ὡς ἄξιον αὐτὸν λέγων· Τὸ πνεῦμα τοῦ ὅτι σοὶ ῥῄδω διπλοῦν ἐπ' ἐμοί, λέγει αὐτῷ, σκληρὸν ᾔτησας· πλὴν ἐὰν ἴδῃς με ἀναλαμβανόμενον, ἔσται σοι αὐτὸ τοῦτο κατ' ἀξίαν διπλῆν ἔχειν τοῦ ἁγίου πνεύματος τὴν ἐνέργειαν. Εἶτα ἀνελήφθη. ἐμετεωρίσθη ἡ μηλωτὴ, καὶ ἐπέπεσε τῷ μαθητῇ. ἔλαβε τὸ σύνοχον, καὶ ἔφασεν ὅτι τὸν ποταμόν· ἐπιέρασε τιμαῖν τὸν Ιορδάνην, καὶ οὐχ κατήχυσε τὸ ὕδωρ. ἀπορία λιφθεῖσα ὁ Ελισσαῖος λέγει· Ποῦ ὁ Θεὸς Ηλία αὐτῷ; καὶ μὴ ὁ εἶπεν, ἐπάταξεν ἐκ δεξιτέρας τὸ ὕδωρ, καὶ ἐμερίσθη ὁ Ιορδάνης. διὰ τί οὐ κατήχυσεν αὐτὸ τοῖς ὕδωρ; ἵνα μὴ νομίσῃ ὅτι διὰ τὴν προτέραν αὐτοῦ ἀξίαν, ἣν εἶχε, διὰ τοῦτο κατήχυσεν· ὅτι μὲν τοι ἐκάλεσε τὸν Θεὸν, καὶ λέγει, ποῦ ὁ Θεὸς Ηλία αὐτῷ; διὰ τί δὲ εἶπε, ποῦ ὁ Θεός; οὐκ ἤδει ὁ προφήτης, ὅτι ὁ Θεὸς ἐν ὑρανῷ καὶ ὅτι γῆς καὶ πανταχοῦ ἐστι; ἀλλ' ὅτε εἶπεν αὐτῷ ὁ Ηλίας· Ἐὰν ἴδῃς με ἀναλαμβανόμενον, ἔσται σοι.

Ιησ. δ. ε. ζ.

Ψαλμ. ιη.

δ. Βασ. β. ιδ.

δ. Βασ. β. ιδ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΦΑΡΙΣΑΙΟΝ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΡΝΗΝ.

Λογ μϛ.
Λκ. ζ. λς.

ἐλέχθη τῇ ἁγίᾳ ϗ μεγάλῃ τεσσάδι.

Ex Mr. Augustano.

ΑΠας μὲν χριστὸς πάντι βουλομένῳ τοῖς μετανοοῦσι ἐπιτήδειος. ἔξεστι γὰρ ἑκάστῳ ὡγλίσαντι καὶ σὺν τῷ ἁγίῳ βλαστῆσαι τὸν βίζωίαν, ϗ σὺ θέρει ζωάξαι τὰς σωτηρίας ϗ δράγματα, ϗ σὺ φθινοπώρῳ τὸν βλάβιον τὸν τῆς ψυχῆς φθορέα καταδῦσαι, καὶ σὺ χειμῶνι ✠ χειμῶνα τῶν ἁμαρτημάτων φυγεῖν, καὶ σὺ πάσῃ ἐσπέρᾳ τερπνὰ τοῖς ὕπνοις τὸν βέλτιστον ἔστιον, καὶ σὺ νυκτὶ τὸν νύκτα τῆς ἁμαρτίας σκυλίσαι, καὶ σὺ ἡμέρᾳ πρὸς τὸ φῶς τῶν καθαρῶν ζωντανὸς δραμεῖν, καὶ πρὸς ✠ πλάσαντα ἀναδραμεῖν. οὐ πρὸς ἅπαντας δὲ κρηνὴ ἐγκεφαλίας ϗ πηγὴ ἀφειμένος πρὸς μετανοοῦσι ἐπιτηδειότερος, ἀλλ' οὐ πᾶσι. μόνοις γὰρ οἶδε λέγειν ἡ φωνὴ, ἐν τοῖς πρέπει πρὸς μὲ, καὶ γὰρ λαοὺς αὐτοῦ τῷ κηπῷ πρέποντας ἀγαγὼν δημιουργῶ. πιστεύσωμεν οὖν ἑαυτοὺς τοῖς τῆς πίστεως καὶ τοῖς τῆς μετανοίας τρόποις, ϗ θελήσωμεν ἀναπλῶσαι πρὸς ✠ ἡμέτερον ποιητὴν, καὶ ἡμᾶς, ὡς πρόπαλοι τῆς ἐκκλησίας γενοί, καὶ ὑμᾶς, ✠ καθάπερ ἔμβρυα ὡς ὁ παῖς λαχόντες τῆς ἐκκλησίας πρόλοχθυόμενοι, καὶ πεφυωμένοις ταῖς μακαρίοις καὶ αἰωνοβίοις ὠδῖσι ἀπαύσασθαι, καὶ γλυφάσθαι τέκνα τοῦ παλαμήσαντος ἡμᾶς. ἀναγκαία γὰρ τῆς πίστεως ἡ χάρις καὶ ὑμῖν τοῖς ἀπολαύειν μέλλουσι τῶν αὐτῆς ἀγαθῶν. ἡμᾶς δὲ, ἵνα ✠ χιτῶνα ✠ βασιλικὸν, οἱ φορέσαντες ἱμαλιώσωμεν, ἀπομήξωμεν δάκρυσιν· ὑμᾶς δὲ, ἵνα δειπνῆτε τὸ τοῦ πρεσβεύεσθαι, ϗ φυλάξαι χρείττονα ῥύσιν πάντος. ἀλλὰ γὰρ πίστεως εἱλαρινοῖς οὐκ ἔστι σύνεσις τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ἐπιτυχεῖν. Σωτὴρ μὲν τῷ λόγῳ πρὸς ἄλλους μυρίους ἐκείνη πόρνη ἡ τῆς πίστεως, καὶ τῆς μετανοίας, καθάπερ δύο λαμπάδας κρατήσασα, ϗ προσδραμοῦσα τῷ ἐκείνῳ νυμφίῳ, ϗ γλυκυφόρῳ νύμφη Χριστοῦ ὡς μιᾷ ἡμέρᾳ. ἀλλ' ὅπως τῆς μακαρίας πόρνης ἐμπλησθῶμεν (λέγω γὰρ αὐτῆς τοὺς τὸ ἐπαίσχυντον πόμα) ἵνα γοῦν μὴ τῆς οὔσης πρόπεσῃ, τί γέγονεν ὕστερον, βούλομαι ταύτην εἰς τὸν ἁγίου ἐκκλησίαν ἀγαγεῖν· ἵνα μάθωμεν ἡμεῖς παρ' αὐτῆς, πῶς ὀφείλωμεν τοῦ Χριστοῦ πρόσοψιν, ϗ λαβεῖν τὸν τῶν ἁμαρτημάτων ἀπόπλυσιν. τὰ γὰρ παρ' ἐκείνης γεγονότα, τῶν ὀφλημάτων αἰεὶ γένεσθαι παρ' ἡμῖν, διδασκαλία σαφὴς ἐστὶ τῆς σωτῆρος πρὸς ἐκείνον διάλεξις, τὰ ἁμαρτωλὰ ἔχει παρεκκλησις. τίς γὰρ ἀκούων, ὅτι γυνὴ μυρίας κηλίδι κατάσκεπος, ἵνα προσφύγῃ μόνοις αὐτοῦ, καὶ τοῖς ποσὶν αὐτοῦ ταγέως ὀλτικὴν δακρύων ὑγρασίαν, πᾶν ῥυπάσματος χλευασμὸν ἐδέξατο; ✠ αὐτὸν ὑπολείξασθαι ἔδοκει, ὡσεὶ ✠ αὐλὸν πτυγήσαντα καρπόν. τίς γὰρ λογίζεται ἔλεος τὸν ἐκείνης μεταβολὴν, καὶ τὸν ἀμοιβὸν, ὃ τὸν αὐτὸν ἀσκήσει γνώμην, ὡς τὸν ἴσον βύρσον ἀποδοσαι; τί γὰρ ὄφελος πόρνη, ἢ ἀμφόδευσις, ἢ προφανὴς ὕβρις τῆς φύσεως, ἢ τῶ ἥλεως ἦλθος δημόσιος θρίαμβος, λώβη σωμάτων τε καὶ ψυχῶν, λοιμὸς πέρυσι κεχρημένος, ἰὸς κακοπαθὲς, ἀδὺ ἀκατάσχετον καὶ ἀκόρεστον σῶμα, θανάτου κακοήθως πεσμένοι προπύλαιον, πορνικὸν δηλητήριον, ἀνάιδια πρόρρησις ὀφθῆ, αἰσχύνη αἰσχυμένης, βύτος ἰόσπορος ὅλης θεοῦ, τῶν ἀσελγῶν μηχανῶν δίλεαρ, τῶν νέων ἴξος, κάπηλος τῶν οἰκείων μηνῶν, ἀπελείας βυθὸς, ναυάγιον ἀγαπώμενον, κοινὸν συμφορὰ πάσης ἁμαρτίας, ἵνα μὴν ἐργαστήριον, πάσης ✠ δαιμονίας διδάσκαλος, τῆς πρὸς ✠ Θεὸν ἔριδος δημιουργὸς, ὕλη τῆς γεέννης τοῦ πυρὸς τοῦ αἰωνίου· ἀλλ' ὅμως ἡ τῶν τοιούτων καὶ τηλικούτων κακῶν ἀρχήσασα ἐπιστρέπει, ὅπως ✠ δὲ Σωσθῆναι σωφροσύνης ἠράσθη, πᾶς βίβλοις τῶν θαυμασίων ἐγκέχρατται. ταύτας οὖν ἀναπτύξαντες καταπυθησώμεθα τῆς κατ' αὐτὸν ἱστορίας, ὥσπερ οὖν κατηχήσωμεν αὐτὴν τοῦ Χριστοῦ. Ἡρώτησέ τις τῶν Φαρισαίων ✠ Ἰησοῦν, ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ, ϗ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρισαίου, Λκ. ζ. λς.

Φαρισαίου, αἰσχλίθη. τίς εἶδε βασιλέα ῥᾳδίως γραπτὸν καλούμενον; τίς εἶδε διαπότην ῥᾳδίως δούλον πεφόμενον; τίς εἶδε τοσοῦτον ὕψος εἰς τοσαύτην ταπεινότητα κατερχόμενον; ὧν τῆς ὑπερεχούσης εἰκόνος, ὧν τῆς θείας συγκαταβάσεως. οὐκ εἶπε πρὸς Μ καλέσαντα Φαρισαῖον· σὺ κάθησ ἐπ' ἀρίστου ἐμέ, Μ κάθημαι ἐν πόλει δυσεβῶν εἰς Μ ὑγιαίνοντι ἀρίστου; σὺ κάθησ ἐπ' ἀρίστου ἐμέ, Μ πότε τὰ ἀρτύσ δύναμαι ὁλόκληρον χορτάσαι; σὺ κάθησ ἐπ' ἀρίστου ἐμέ, Μ διδόναι θεραπαίνῃ θρέμμα; οὐκ εἶπε τοῦτον οὐδὲν ὁ σωτήρ· ἀλλὰ σιγῇ καθίσας εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρισαίου εἰσῆλθε. ἤδη γὰρ ποῖον ἄριστον ἔμελλεν ὄρεξαι· ἤδη πῶς ἤμελλε προσφέρειν αὐτῷ ἡ πόρνη, ἢ σώζεσθαι· ἢ τῷ βλέμματι παύσαι χολὴν πρεπόντως, τὸν δεσπότην προσκυνῶν, ἢ μετανοοῦσι πρὸς θεὸν ἀναπεμπόμενος βοᾷ· ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν, τὸν σωτηρίαν τῆς μνηστῆρος προσιέναι μοιχευομένης. τὸ ἐμὸν γὰρ βρῶμά ἐστιν, ἵνα τοῦ δεσπότου ὑπηρετῶ· τὸ ἐμὸν ἔργον, ἵνα τοῦ ἐμοῦ δούλου ζωὴν· τὸ ἐμὸν βοτάνη, τὸν ἀμαρτωλὸν μεταμέλειαν· τὸ ἐμὸν τέρψις, τὸν κατακρίτου λύσις· τὸ ἐμὸν ἔστασις, τὸν αἰχμαλώτου λύτρωσις. ὧν ἐκ τῶν σωτῆρος ὑπὸ τῆς γυναικὸς λαλουμένων τῷ βλέμματι καὶ τῷ ῥήματι, ἰδοὺ, φησι, γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἐστὶν ἁμαρτωλός. ζωύδριον τῷ σκηπτῷ τοῦ ὑρκανίου βασιλέως ἡ ἄγρα· ὁ θηρατὴς θυτερπὴς διεκέκλιτο, ὁ δὲ θήραμα τοῖς Μ θηρατοῦ κατεπίγετο. ὁ ἰδοὺ γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἐστὶν ἁμαρτωλός· δύο χθαμαὶ κακίας γνωρίσματα. εἶπε μὴν, διάγγελιστά, τὸν προσηγορίαν αὐτῆς, χαίρουσι δὲ ὄνομα τῆς γυναικὸς, μάθωμεν πῶς ὀνομάζεται. προσηγορίαν εἶχε τὴν ἁμαρτίαν, καὶ δὲ ὄνομα δὲ πονηρόν. αὐτὴ ἰδοὺσα, ὅτι αἰσχρὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ δὲ Φαρισαίου ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν ἐν ἑαυτῇ· ἔνδον ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ὁ βρύων φιλανθρωπίαν, ἡ πάλαι οἰκτιρμός· ἔνδον ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ὁ λόγῳ καὶ δίδοις ἰάσεις, ἡ φιλοτιμούμενος θεραπείας· ἔνδον ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ὁ ῥᾳδίως τὸ ἀπέλεων ὑμνούμενος, ἡ τοῖς ἀνθρώποις ἐνδεχομένως, ὡς εἷς ἐξ αὐτῶν· ἔνδον ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ὁ τῷ πατρὶ ζωὴ θεϊκὴ τῷ Φαρισαίῳ ὁμορροφίου· ἔνδον ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ὁ τρέφων ἄπονα τῇ θεότητι, ἡ τρεφόμενος τῇ ἀνθρωπότητι· ἔνδον ἐστὶν, ἡ Φαρισαϊκῆς παρέζης ἀνέχεται, ὁ πᾶσαι πρόπτας πλησίον πάντας ἀγαθοῦ· ἡ ὅλως κατεξίωσεν εἰς τὸ τοῦ Φαρισαίου σκηνῶμα εἰσελθεῖν, ὅλως ἰσχύετο ζωννύναι τῷ ἁμαρτωλῷ ὁ ἀναμάρτητος. χρῆσας ἔχω τοῦτο τὸν ἐμὸν κακὸν ἐλπίδας. ὁ γὰρ τοῦ Μ Φαρισαῖος τιμιόδοξος φανείς, πάντως ἐς αἰ ἡ τοῦ ἐμοῦ χρηστὸς ἡ φιλάνθρωπος. εὕρεσι, ὡς ἠβουλόμην, τὸ κοινὸν ἱλαστήριον· εὕρεσι τὸν εὐεισχυῆτα τοῦ ζητοῦντας αὐτὸν, εὕρον τὸν ὑπερζητοῦντα τοῦ πολιοῦντας αὐτὸν, εὕρον τὸν ὑπερέχοντα τοῖς ὑπερέχουσι ἡ προσαπόντωτα τοῖς προσιοῦσιν αὐτῷ, εὕρον ζωναγωγὸν ὁλομέρειαν καὶ τὸν καιρὸν ἡ τὸν τόπον. εἰσελθὼ τοίνυν τὸν καθαρὸν πηγὴν ἡ βεβορβορωμένην τῇ ἡδυπαθείᾳ· μὴ δέχεται ἐπ' ἐρήμου πίνειν, πιαίνεται φανείσης πηγῆς· λούσομαι δωρεὰν ἐν ἑαυτῇ. οὕτω γὰρ βούλεται ἡ πηγή. εἰσελθὼ τοίνυν ὃ αἴδεται φῶς, εἰ ἡ ταῖς ἡμέραις, ὡς νυξὶ κεχρημένη. ἴδω τὸ ὑράνιον φῶς ὃ φωτὶ, εἰσελθὼ τοίνυν τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης, ἡ τῆς ἀδίκιας τὸν ζόφον ἐπαγόμενον. τίς γὰρ φωτὶ τοῦ σκοτίλου εὐμεταλαμβάνει φωτός; εἰσελθὼ τοίνυν τὸν βασιλέα τοῦ ὑρκανίου, τὸν δι' ἐμὲ τοῦ ἐμὲ παραγινόμενον, ὃ τοῦτον καταλαμβανόμενα τὸν οἶκον, καὶ πάλαι τὸν ἐμὸν, ὡς ἔοικε, ταμιεύοντα τοῦ σοδόν. εἰσελθὼ τοίνυν τὸν ὑράνιον ἰατρὸν, ἡ τοῦ πάντων ἀπιγνωσμένον· εἰσελθὼ τοίνυν τὸν ὑράνιον ἰατρὸν, ἡ ὃ ὑγιᾶ νοσοῦσα. ὕστερον γὰρ με ἰδὼν, δυνάσται τοῖς ἐμοῖς πάθεσιν ὑπιδεῖναι φαρμακεῖον, πᾶσαι ὀδυνῶν κοιμίσαι δυνάμενον. προσδραμοῦσα τῷ εἰδότι πάντα ἔλκη, ἡ λαβοῦσα τὸ φαρμακεῖον. εἰσελθὼ τοίνυν τὸν μέλιτο ζωὸν, ἡ ἀφ' ἧς τὴν φαυλοτάτης ζωῆς ἐμαυτὸν ἀπεχρισάσα τῆς ζωῆς· εἰσελθὼ τοίνυν τὸν φιλάνθρωπον δικαιοῦντα ἡ κατάκριτος. τοῦτον ὃν τεκροῦ ἀναστάσεως λύσω ζωὴ ὠδῖνας, τοῦτον τῆς φοβερᾶς κρίσεως ἀφυγοῦσα τὸν κρίσιν, τοῦτον τὸ φρικτὸν βῆματος ἀποκλέψω ζωὴ μάσιγας. προσῆλθε Μ

Χριστῷ

Χριστὸν δικαιοῦσθαι ἀποφαινόμενον, ἴδωμεν φιλοτίμως ἀγωνιζομένους· πρὸ τοῦ θορύβου κολάζοντα, κολασθέντων πρότερα. οὐ πρέπει τοῖς περὶ αὐτὸν ὁμιλίαν τολμᾶν· ὅδε ἡ ἄλλη, ὡς ἔοικεν, γυνὴ Σαμαρείτις, ἐν τόμῳ παρόμοιος, ζηλώτυπος ὅτι τῆς πηγῆς τῇ πηγῇ, καὶ ἀπήλθε διαγνωσόμενα αὐτὰ πάντα. ἡ πάλαι ἑτέρα λοιμὴ τῶν Ἑβραίων ἥρως, τὸ καθ' ἑαυτὴν ἡ δουλικὸν ἀσέβημα τοῦ ἐλθεῖν βλέπει μα, ἐν ὀστρίᾳ εἰσπλοῦσα καὶ δαίμονος τυραννοῦσα αὐτῆς τοῖς μισογύνοις, δοξάσει μὲν λαβοῦσα τοῖς ἐξουσίαις καὶ τοῖς δαίμοσιν, ἐξ ἡγήσεται ἡ μήτηρ τῇ θυγατρὶ ἰᾶσθαι, ἐξ ὁ δαίμων ὁ ἀπὸ τοῦ ἡ βαρβαρος, οὐκ ἐτόλμησεν οὐκ ἐπισπασαμένη τὴν κόρην, φοβηθεὶς τὸ τοῦ Χριστοῦ φωνῆς ὃ ἐπίταγμα. μιμησόμεθα τοίνυν καὶ ἡμεῖς ἑαυτοὺς, καὶ ἡλώμεθα πάντα χρείαν ὄμενοι καὶ δυνάμενοι καὶ ἐλόμενοι· χρήσωμεθα τῇ ζωοποιΐᾳ τῆς αἰωνιότητος πρὸς ὃ ἐμοὶ συμφέρον· ὑπίσχνουμαι ὃ σωτῆρι εὐχωλὴν ἀντάξιον, καὶ θεῖον πόλιν ἐκ πολλῶν δυσχερῶν ἐρυσαμένην μορφῶ· λύσω σοι κόμας, καὶ θριξὶν τοῦ ἐρωτῆς ἀθλίστατα· χαλάσω τὸ πολύπλοκα δίκλυα, ἵνα θεραίσω ἔλεος ἀφειδῶς χορηγοῦντα· κλαύσω κακῶς ἄτακτα, καὶ κλαύσασα πολλάκις καιρῶν· κλαύσωμαι ὅτι τὸ φιλῶν, θεόπτης κριτὴς, ἵνα μὴ κλαύσω ὃ τελευταῖον δόξαι· θρηνήσω τοῦ ὀλίγον, ἵνα μὴ θρηνήσω τότε πολλά· καθαιρύσω τοῦ Χριστοῦ τοὺς πόδας τοῖς δάκρυσι, ἵνα μοι ἀποκλύσῃ σοι ἁμαρτίας τοῖς ῥήμασι· ἀποτάξω τοῖς πλοκάμοις τὰ δάκρυα, ἵνα μοι σφραγίδα τις ὦ τούτου ἐ τούτοις ἁγιασμός· καταφιλήσω σοι ἄχραντα ἴχνη, ἅπερ καὶ τὸ πέλαγος κατεφίλησεν, ἵνα τοῖς σώφροσι φιλήμασι ἀποπλύσω τοῦ ὠκεανοῦ τὰ ἀσεβημάτων ἰόν· ἐκπλύσομαι τὰ θεῖα μέλη, τὰ πρόθυμα, τὰ οὐκ ἀπρόθυμα, ἵνα τοῖς ἐμοῖς μέλεσι τοῖς κατακρίτοις ἐξ ἐναίων τῶν ἁγίων μύρων ἐπιχυθεῖσα δικαιοσύνης ἀγάλμα ᾖνά. ὑπακμάσθησον) πρὸς ταῦτα ὁ βύσσαλγος ἐλέησε προσπίπτουσι, τὴν ἀμαρτάδα ὃν οὐκ ἐκόλασεν· ἐλέησε γενητὴν ἔργον, τὴν ἀπαλὴν χερσὶν ἐργατῶν διετύλωσεν· ἐλέησε σωθῆναι βλεμένην, τὴν ἀπολλυμένην θηρὶν ἕφερε φαῦλος. οὐ φέρει δάκρυα γένοιτο πρόδηλα, οὐ δύναται καὶ ἐμὲ μὴ φανῆναι, ὅπερ πέφυκεν, βύσσαλγος. μεγάλα δύναται πρὸ αὐτοῦ ἐκ τοῦ βάθους τῆς ψυχῆς ἀναβλύζοντα μεγάλη πρόρροιαν ἔχει πρὸς αὐτὸν ἡ μετάνοια. λελύσθω πάντως καὶ πρὸς ἐμὲ ἡμερόν τι καὶ γαληνὸν, καὶ πρέπον αὐτῷ τῇ θεότητι. ταῦτα ἐμιμήσατο ἡ σοφὴ, ταῦτα ἐπροξένει ἡ πιστή. καὶ ὃ γυναικείῳ πρεβολαίῳ τολμήματος, πρόθυμος, ἀλλ' οὐ πορνικῶς, καὶ οὕτω κρύψασα πᾶσαι αὐτῆς τὴν μορφὴν τὸν πρὸς τοῦτο πᾶσι προκειμένου, ὡς ὁ θεάτρου, ἐ προσκυνήσασα πάντα τόλμαν ἀσφαλῶς, ἵνα μὴ τὸ ῥῆμα πορνικὸν ζωοποιήσῃ αὐτῇ πρὸς Κύριον καταπεσοῦσα αὐτὸν, εἰσίδρυμεν εἰς ὃ τῶν Φαρισαίου δωμάτιον, ἐ τοῖς διανοητικοῖς πρόσασα ποσὶν, ἁπλήρου τὸν προμηνυθησόμενον βουλέα. Κομίσασα γὰρ, φησὶν, ἀλάβαστρον μύρου, καὶ στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω, κλαίουσα ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι, καὶ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσε, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἤλειφε τῷ μύρῳ, λαβοῦσα τῇ σιωπῇ, καὶ βοῶσα τῇ σιγῇ, ἐ φθεγγομένη τῇ ψυχῇ πρὸς Κύριον εἰδότα ψυχῶν ὁδηγοῦντα ἀκούειν, καὶ μὴ φθεγγομένων σαφῶς, τοιαύτην ἱκεσίαν, ὡς εἰκὸς, τοῖς δάκρυσι γράφουσα· ἐρρύμφθην ὡς πρόβατον ἀπολωλός· ἀλλ' ἐπίγνωσόν σε δικαστὴν, Κύριον ἐμὸν ποιμένα, καὶ Κύριον ἐγκόμιον θεοπάλωτος βουλῆσαι, ἀλλ' ἔλθοι ἀμάθησι σκοτίᾳ τὴν πικρὸν δεσμάτων τῆς λύπης· σκανδάλησα πολλάκις ἐθέλουσα, ἀλλ' ἐσώθην σκ τῆς ναυαγίου, κρατήσασα τὸν σὸν πρόσταγμα, ὡς ἰσχύσει. ἀλλ' οὐκ ἔχω πρόρροιαν (ἀπρόρροιαστος γὰρ ἅπας ἁμαρτωλὸς) οὐκ ἔχω δικαιολόγημα σοὶ μόνῳ (ἀδικαιολόγητος γὰρ ἅπας ἁμαρτωλὸς ἐ πρόσκομος) οὐκ ἔχω φωνὴν (ἄφωνος γὰρ ἅπας καὶ πικρὸς) ὁ πόθεν ζωοποιὸς ἐμφορήσει μου τὸ σῶμα, ὁ διέφθορεν ὁ διεφθαρμένος μου βίος. ἀγγὴ τὸν γλωσσάρχην ὁ κατήγορος πλοῦτος ἁμαρτωλὸς ἔσωθέν μου βοᾷ, σκ ἀποκλείσει σε τὸν λόγον τοῖς χείλεσι· σῶμα ἁμαρτωλῶν πρὸς προσευ-

χὴν

δν ἀπρηπίαστοι, ϗ γλῶσται καὶ πάκριτοι πρὸς ἱκεσίδν αἰαρμοστοι, καὶ λῆρες κίδηλοι πρὸς
ἄπτησιν οὐκ εὐπρόσωποι. σιγῶσα διδάσκω τὰ κατ' ἐμέ σε τὸν ἐπιστάμβοι ῥήματα· τῇ ὄψει
λαλῶ, βοᾷ τῇ μορφῇ, τοῖς ὀφθαλμοῖς κηρύττω τοῖς ἀνομίας, τοῖς δάκρυσιν ἐξαγορεύω τὰ
πλημμελήματα, τοῖς στεναγμοῖς ἐξαγγέλλω σοι τὸν μόνον κρύπτεσθαι μὴ δυναάμβοι. ὡς
ἀγκάλωτος μὴ πρόσχῃς τῷ ἐμῷ ὅπλῳ ἐπιπίπτω σοι, τῷ βασιλεῖ τῶν οὐρανῶν· ϗ 5
πρόσπτα μοι τὰ μέλη, δι' ὧν ἐστρατευσάμβν καὶ σοί, μᾶλλον δὲ καθ' ἑαυτῆς, σοι περιφέρω,
φιλάνθρωπε. ἐλέησον τὸν κεφαλήν σου τοῦτον, ὅτι αἱ ἀνομίαι μου ὑπῆρξαν τὰ κεφάλαιά
μου· ἐλέησον σου τοὺς τοίχους τούτους, οὓς ἐδημιούργησας· ἐλέησον τοὺς πηλοὺς τούτους, οὓς ἐμὲ
κύριος ἐμόρφωσας, ἐγὼ δὲ τῷ κόσμῳ κατηχρησάμβν εἰς ἀκοσμίαν ἄμορφοι. ἐλέησον τὸν εἰκόνα τοῦ σοῦ, εἰς ὃν ὁ πολε- 10 Ιω. ιδ.
μος ἐπαίξεν, ὡς ἠθέλησεν· ἐλέησον τὸν φίλον τοῦ σοῦ, ὃν ὡς ἀδίκαστον ὁ σὸς ἐχθρὸς ἐβάστασε· δέξαι ὡς λύτρα τὰ δάκρυα, ϗ λύσον ὡς ἀγαθὸς τὰ ἐγκλήματα· θλῖψον μόνον, ϗ λέλυμαι· νῦσον μόνον, ϗ λελύτρωμαι· πρόσαξον, ϗ ὃ πεπούθμβν ἤνυσαι. ὃ θέλεις σύ, θέλεις· καὶ ὃ λῆρες ὁ σός, ἔργον ὄντι. λέγω τὸν ἀλήθειαν ὃν τῶν ἀχράντων ποδῶν σου, 15
ὡς ἔκλεψαν ἐκ τῶν σῶν κεφαπέδων τὸν ἴασιν ἡ αἱμορροοῦσα· σοῦ ἅπτου κλαπῆναι θέλησαντος, ῥήμαμαι διήγημα τοῖς μετ' ἐμὲ τῆς σῆς φιλανθρωπίας καγώ· πρόσπεμψον ἐμέ, καὶ τὰ κατ' ἐμὲ τῆς ὑστέρας θλιβῆς κάλυν ὑπόμνημα τῶν σῶν οἰκτιρμῶν. λεγέτωσαν ἅπαντες
ὅτι πόρνη ποτὲ πρόσκομος ϗ κατάκειτο, προσελθοῦσα τῷ Ἰησοῦ ἐδικαιώθη πρὸ αὐτοῦ· ϗ 20
καθορῶντες ἅπαντες ζῶν ἐμοὶ προσίστωσαι, ϗ ζῶν σας ἁρπαζέτωσαν δωρεάς. κεῖται δίκαιε καὶ φιλάνθρωπε, καὶ τοῖς κατακρίτοις ἅμα πολλὴν φιλανθρωπίαν ζωναστρεφόμενος, ὧδέ σοι προσπλθον, ὡς κεῖτῃ, ὧδέ μοι τὸν συγχώρησιν ὑπαγόρευσον. μὴ θριαμβεύσῃς τὰς ἐμὰς ἁμαρτίας ὅτι πάσης τῆς κτίσεως, μὴ δημοσιεύσῃς τὰς ἀνομίας μου ἐν τῷ μέλλοντι κελτηείῳ· μὴ πέμψῃς με ἐν αἰωνίῳ πυρὶ, ἐν ὕλῃ κεκτημένῳ τὸν τῶν ῥαθύμων ζωήν. Ἰησοῦ Χριστὲ, υἱὲ τῆς παρθένου Μαρίας, καὶ δημιουργὲ τῆς παρθένου, ἅμα τὸν παρθένον, καὶ μετέρχου σύν, καὶ πάλιν παρθένον, ἀράκτησας ἐξ ἧς τὰ αἵματα ἐκείνης ἐμὸν τὸν σάρκα, ϗ ποίησον θυγατρί. ἐκ γυναικὸς ἐπλάθης καὶ σύ, ὡς σὺ μόνος ἔπλασας, καὶ γυνώσκεις τὸν τῶν ἀνθρώπων ἀσθένειαν. τοιαῦτα λαλούσης ἐν ἑαυτῇ τῆς πιστῆς γυναικὸς καὶ διαμιᾶς, ἐγγὺς ὢν ὁ σωτὴρ ἐδίδαξε τῇ πολυόψῃ τῶν πόνων καταπτυφᾶν, καὶ τοὺς πόδας ἐγκλείσαι ἐκείνης πρὸς ἀπόλαυσιν ἄπλησον, ὅτι τῆς σιαάδος ὢν, καὶ καταπτυφὼν τὸν ἐκείνης κλαυθμόν, ϗ Ισ. ξε. ιδ. ιε.
βυωχούμβνος τοῖς τῆς μετανοίας δάκρυσι, καὶ πιπτῶν τὸ δίψος τῆς διψώσης τὸν ἔλεον. συ- 30
τρέχουσι ⓐ φαρισαῖοι πρέμα ἐμβλύζοντες πρὸς ἀλλήλους λέγοντες· τί τοῦτο τὸ ξένον καὶ παράδοξον ῥῆμα; τίς τὸν τόλμαν ταύτην ἐδίδαξε σωφρονεῖν; τίς τὸν ἐκκλησιάσαι πρὸς ἀρχὰς ἀδείας ἐπεισε τοιαῦτα φρονεῖν; οὐχ αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς ἡμετέρας πόλεως ἐπίσημος οἰκία; οὐχ αὕτη ἐστὶν ἡ τῶν ἀμβουλομβνων γυνή; οὐχ αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς ἁμαρτίας ἐκείνου κατήγορος; οὐχ αὕτη ἐστὶν ἡ τῆς σωφροσύνης ἔρημος, καὶ τῶν νομίμων γάμων τοιχωρύχος; οὐχ αὕ- 35
τη ἐστὶν ἡ μὴ κολακείας ληρούσα τοὺς ἀνθρώπους; πῶς οὖν ἐκ τοιαύτης τοιαύτη ἡμέρα στᾶσα; πῶς ἡ φιλοτέλεως καὶ φιλοτιμοπόνος, φιλόδακρις ἐφάνη καὶ φιλοπενθής; πῶς ἡ ἄσωτος, καὶ πρόκριτος, καὶ τῇ μορφῇ, καὶ τῷ βλέμματι, καὶ τοῖς σχήμασι, καὶ τοῖς περιέργοις βαδίσμασι, καὶ πᾶσι τοῖς μέλεσι πόρνης μαστευομένη θανάτου, ὅτι τὸ σωφρονεῖν τοῦτο σχῆμα καὶ πρόσλημα μετέπεσεν; ὦ τῆς ἀπροσδοκήτου μεταβολῆς, ὦ τῆς ξένης μετοικεσίας. ⓐ 40
μὴ οἰκέται τοῖς τοιούτοις λόγοις ἐκέχρηντο· ὃ δὲ καλέσας τὸν Ἰησοῦν φαρισαῖος βλασφήμους
Λουκ. ζ. λθ. λογισμοὺς τίκτων ἐν τῇ ἰδίᾳ ψυχῇ, ἔλεγε· Οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς ἡ πο-
τοπὴ ἡ γυνὴ, ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν. ἁπλῶς, φησι, καὶ ὡς ἔτυχεν, οὐδὲ προφήτης λέγει· ἀπατηθῆναι καγὼ μὴ τῶν ἄλλων, τοῦτο ὡς τῶν ἀδήλων ἐξετασὴν εἰσ-

ἀγαγὼν

ὑπερβολὴν εἰς τὸν τῆς ἀρετῆς ἔρωτα. Ἐπὶ δὲ τοῦ Φαρισαίου, καὶ σφόδρα ἐστὶ μέμφεσθαι τὸν
ἀνδρα, καὶ πολλοὶ τῶν ἐπαινούντων οὕτω ἔχουσιν, ὅταν ἕνα λάβωσι τῶν ἁμαρτημάτων, πῶς αὐ-
χοῦσιν ἀκριβῶς φαρισαΐζειν· καὶ οὐδὲν ἀπολαύουσι πόρρωθεν τῶν ἐκείνου κατορθωμάτων· ἀλλὰ
καὶ πολλοὶ τῶν ἐκείνου ἁμαρτημάτων, ὑπὸ τῶν ἐπαινούντων γέγονται· καὶ οὐδὲν μέμφεται
ὁ Φαρισαῖος ἐν τούτοις ἀλλ' ἢ τὸ μὴ ἐπιγνῶναι τὸν ἄνθρωπον. εἰ δὲ ἐπέγνω, οὐκ ἂν ἐμέμψατο.
ἀλλὰ καὶ ἐπέγνω, ἀλλ' ἐκεῖνος ἐπέγνω τὸν ἑαυτοῦ ἐξουθενητήν. ἡ δὲ γυνὴ ἐπέγνω μὲν τὸν Ἰησοῦν εἶπε
μόνον· οὐδὲ ἐπὶ τούτῳ ἐθαυμάσθη· ἐπὶ δὲ τῷ μὴ λέγειν μηδὲν, οὐδὲ ἐφθόνησεν οὐδείς· οὐδὲ
ἐβουλήθη κατηγορῆσαι ἐπὶ τούτῳ τῆς γυναικός· διὰ τοῦτο καὶ ἐπαινεῖται μᾶλλον· οὐδὲ βαρὺ πρὸς τὸ
ἐγκαλεῖν ἦν ἐκείνῃ τὸ μὴ λαλεῖν· ἀλλ' ἐκείνου πολλὰ λαλήσαντος, ἀνήγορεύσατο τὴν γυναῖκα· καὶ τὸ σιγῆσαι
αὐτῆς καὶ τὸ δακρῦσαι, καὶ τὸ ἅψασθαι τῶν ποδῶν, καὶ τὸ ἐκμάξαι τοῖς θριξὶ, καὶ τὸ φι-
λῆσαι, καὶ τὸ μύρου ἐπιχεῖν, καὶ τὸ ἀλαβαστρίσκην ἀνοῖξαι, καὶ τὸ φειδομένην τοῦ μύρου
ἐπιχεῖν, ὡς ἅπαντα δηλοῦντα ἀνθρώπου ἐπιστρέφοντος ἑαυτὸν πρὸς τὸν Θεόν· καὶ τὸ μὴ ἀπο-
στῆναι τῶν ποδῶν, καὶ τὸ μὴ ἀπαλλαγῆναι τοῦ μύρου, καὶ τὸ μὴ ἀποκρίνασθαι τῷ Φαρισαίῳ
ἀπὸ τοῦ παρόντος, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐπιμεῖναι τῷ ἔργῳ, καὶ τὸ μὴ ἀποκρύψασθαι τὸ κατόρθωμα τῆς
ψυχῆς· ἅπαντα ταῦτα ἐπαίνου καὶ θαύματος ἄξια· ἐκείνου δὲ οὐδὲν τοιοῦτον· ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῷ
ἐλέγχειν ἐκείνην ἐπαινεῖται· ἐπὶ τῷ μὴ ἐλέγχειν δὲ οὐδὲν ἐπαινεῖται· ἐπὶ τῷ μὴ ἐλέγχειν δὲ οὐδὲν
ἐπαινεῖται· ἐπὶ τῷ μὴ ἐλέγχειν δὲ οὐδὲν ἐπαινεῖται· ἐπὶ τῷ μὴ ἐλέγχειν δὲ οὐδὲν ἐπαινεῖται· ἐπὶ τῷ
μὴ ἐλέγχειν δὲ οὐδὲν

ἐστολισμένοις, ὅλη ἡ δ πλείων ἐκείνου. τῇ σορῷ αὐτοῦ ἐπιστὰς ἀρῶς ἔκλαυσε. διὰ τί ἔμμεσον οἷς ἐδίκησας ποιεῖς τοὺς φίλους; ἡ γραφὴς ποῦ τὸν γαμβρὸν τοῦ Σίμωνος λέγει, βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; ἐγὼ οὐκ ἔτι πολὺν χρόνον, τὸν φίλτατον μοι τῶν σωμάτων καὶ δ ὄνομα. βλέπεις ταύτην τὴν γλυκεῖαν, ἣ ἀσθενοῦσαν ἐπεσκέψω ἐκείνην, ἣ ὀπτασίαν ἑώρακεν ἀγγέλου, ἣ ἀσπάζεται ἀρχαγγέλου ἐκ τοῦ στόματος, τὴν ἀδελφὴν τῆς ἐμῆς θεσπεσίου ὁδοῦ; τὴν πομπὴν τῆς διακονίας, τὴν διδάσκαλον τῶν μετανοίας, τὴν ἔργῳ τὰ πράγματα διδάξασαν, τὴν ἄπαυστα κλαίουσαν, τὴν ἀμέριμνον τῆς ἀμφιτολῶν, τὴν πόθῳ τῆς ἐμῆς διακονίας, τὴν ἐκκλησίαν ἣ σὺν αἵμασι πήξασαν, τὴν μόνῃ μόνῳ προσδιαλεχθεῖσαν, τὴν δι' ὄνειρου βδελυρόσαν ἣ ὡς θεὸν ἱκετεύσασαν, μὴ δαιμονῶσαι, μὴ βάρβαρα δικαιῶσαι, ἣ ὡς πρεπόντως μὲ ἠνυπετύσαν· τὴν κεφάλαιον προσκυνοῦσαν; βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα, τὴν ἀκήμονα, τὴν ἀρχὴν τῆς ἀγαθῆς, τὴν ἀφ' ἣ τὸν πλοῦτον ἔστης ἣ τὴν δικαίαν ἀφάρπασιν ἑαυτῇ τὴν τῆς ἀδικίας φολὴν, τὴν προσεύχουσαν ἀφ' ἑαυτῆς τὴν φολὴν ἀφ' ἑαυτῆς, τὴν ἁπλῆν ὡς οὐδὲν ἔχειν ἴδιον, ἁπλουστέραν ὡς εἶς ὃ ἁμίλλης μακαριζόμενος; τὴν ἡδέως ὑπὸ σοῦ, καὶ ἡδέως τὰ γεγραμμένα παρ' αὐτοῦ, καὶ τεθνεῶσαν ἀμφὶ τῷ σοὶ τεθνεῶσαν. ἐκ μὲ ἣ σὺ διαμείνας τὴν ὑπόσχεσιν τὴν ἐργασίαν αὐτῆς, εἰσφθὴ τοῖς ἐμοῖς οἰκτιρμοῖς. ἐσπλήσθη ἂν τὸν οἶκόν σου ἐγὼ ὁ Χριστὸς, ὁ σὸν ἔκλαυσε ἣ πλατὺ χαρεὶς ὁρᾷ σὲ ὧδε ὄντα ἐκ βλέπουσι, ἣ τῇ πρόνοιά μου πεπιστευκότα σε, ἣ ὃν εἶκε σὺ ἐμὲ ὕδωρ ἐκαὶ τῶν ποδῶν μου οὐκ ἔβαψας. σὺ δ' ἐδάκρυσε, δ' ἐμύρισε, δ' ἐφίλησε τοὺς ἐμοὺς ποσὶ οὐκ ἐπίχρισας· αὕτη ἣ ἡ ὧδε σὺ λουδρεμένη τοῖς δάκρυσι ἔφιξέ μου τῶν ποδῶν, ἃς οὐκ ἔβαψε ἐλαίῳ τῆς ἁμαρτίας ἐκούδαπε ἣ ἐκ τοῦ κόσμου. βλέπεις ξένῃ ἀγάπῃ τοῖς ἐμοῖς ποσὶ ἐπιχρίουσαν· βλέπεις βεβηλοῦ τὴν ὀδόξαν, οὐκ ἐκ τῆς πόθῳ φερομένην, ἀλλ' ἐκ τῆς τῶν γυναικῶν ἐμμανίας τὴν ἐπιτρεφθεῖσαν. ποίαν πηγὴν ποιῶν δακρύων ἐκαμάτων, οἵων αὐτὴ δακρύων; ποίαν κρείττονα βλύζουσα ποσοῦ ἐκ ἐλέγχεται; αὕτη τοῖς δάκρυσι ἔφιξέ μου τῶν ποδῶν, ἣ τῇς θριξὶ αὐτῆς ἐξέμαξε, ἣ ξένην λέπτον ἐκ τείχους αὐτῆς κατεσκεύασε, ἣ ὧδε ὄδοξεν ἐκαμαγμένη τὴν ἐμὴν πόδων ἐκ πλοκάμου αὐτῆς ἐπέτηξε. φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας σύ· ἀ χείλη τὰ σὰ τοῖς ἐμοῖς χείλεσι συνθερμάσας ἣ κατεξίωσας· αὕτη ἣ, ἀφ' οὗ εἰσῆλθε, ἣ διέλειπε καταφιλοῦσά μου τῶν ποδῶν. ὦ τῆς ἐμαλῆς προσοχθρίας, ὦ φιλημάτων θείων· ὦ φιλημάτων πνευματικῶν ἀπολαυσαμένων ἐκ τῆς προτέρου ἀσεπλοκίας. ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας. ἣ τὴν μύρου μέρος τῷ σώματος οὐκ ἐπότισας ἐλαίῳ μύρῳ· αὕτη ἣ ἐλαίῳ μύρου ἤλειψέ μου τῶν πόδων. τί δῶν σοι δόκει; ἀπεγραφὼ τὴν τοιαῦτά μοι φέρουσι ξένια; ἀποστίσομαι τὰ φίλτρα μου δῶρα; μὴ ὀπτὰ πῶ τοιούτην ἣ τοσαύτην ἀγάπην; μὴ ὀπτὰ πῶ πίστι ἐμοῦ ὑψηλοτέραν πεῖδω ταύτην ἣ τοσαύτα κακά; πεῖδω ἐλεημοσύνας γυναικείους; ἀλλ' οὐ πίφυκε τοιούτης. πεῖδω τὴν τῆς δακρύων κρουνούς; ἀλλ' οὐ δυνάμην. πεῖδω τὴν διδακρυμβρίου μυρφήν; μᾶλλον φιλαπεθανίας ἔλαβεν τὴν τῶ δούλῳ μορφήν. ἀφήσομαι ἐμαυτὸν ἀφ' σέ; μισήσω τὴν ὕπω με γενέσεως πολλάκις; ἀπολέσω τὴν ὕπω εὐεπλεκτημένην μὲ τοῖς ποσί; ἀποδιώξω τὴν ἱκέτην μὲ τυχοῦσαν ὧν ἤλπισε; πληρώσω τῶ ἀφαλοῦ ὄβολλημα; χρείσομαι τῇ πολεμίᾳ ὃ θέλημα; πέμψω πάλιν τὴν ἐμὴν ἀδελφὴν πρὸς τὸ ἰδεσθαι; μὴ οἰκτίρω τὴν σὸν ἔτερον λέγουσι, Εἰ μὴ μόνη, ἐλέησόν με; μὴ ἐλέησα τὴν ὕπω φυγοῦσαν ἣ ἀφάλειαν, ἣ προσφυγοῦσαν ἐμοί; τί δῶν κατέλθῃ ἐκ τῆς ἐρήμου; τί ἣ ὃ φαρισαῖον ἀδελέλημαι σῶμα; ἢ ἣ τῆς σῆς οἰκίας ἐλημόμλυσε σοῦ; τὴν φαρισαῖον ἣ ἵνα ἀλῶσι βεβλωμένην Εἰ ἔμβλητε ἀπλησίων, ἀφ' τί ἣ τόπου τῆς ἵνας κατέλαβον; ἀλλ' οὐκ ἦλθε καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. οὐ χρὴ λέγω σε, ἀ-

φίωται

φέωνται αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησε πολύ. ὁ δὲ ὀλίγον ἀγαπῶν, ὀλίγον ἀγαπᾷ). Τοῦτο πρὸς τὸν Φαρισαῖον ἔλεγεν ὁ Χριστὸς μεταδοκῶν τῇ γυναικὶ μύρων καὶ δακρύων καὶ βλέμματος καὶ φθέγματος ἡμέρου καὶ πρᾴου, καὶ πρὸς τὸν κατανενυγμένον καὶ διορίζων μικρὸν ἑαυτὸν ὑπερβάλλειν, μετίδωκεν αὐτῇ τὸν πολυμυθούμενον ἀπόφασιν, ἔχουσαν τὴν ἀμφοτέρων ἄφεσιν. ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι. δίξαι λοιπὸν, ὦ γύναι, τὴν δακρύων ἐπαγγελματοφόρον τὸν δίνον· δίξαι τῆς πίστεως τὸν δυνάστην· δίξαι τῆς βυπτιβίας καὶ ἁμαρτίας· δίξαι τῆς βυσιβείας καὶ δωρεᾶς· δίξαι τῆς μετανοίας τὸν σίφανον· δίξαι τὴν πικρῶν συναγωγὴν καὶ γλυκύπατον καρπόν· δίξαι τὸ σωτήριον ἀσπασμὸν ὃ γλυκύπατον ἦρος. ἐπαίρεις τὸ δάκρυσιν, τὸ ἀγαλλιάσει λέγουσι. ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. διέρρᾳγησαν αἱ τῶν καρδιβίου συνοχαί· διελύθησαν αἱ τῆς πονηρίας ἁλύσεις· ἀπηλλάγης τῶν ἐγκλημάτων καὶ τῶν βυθιῶν· ἔφυγεν τὸν ἄσβεστον κάμινον τὸ πυρός· ὀλίγοις δάκρυσι φλόγα βασανίζουσαν κατέβεσας· καταπάτησας τὸ πονηροῦ ἐχθροῦ τὸν καφφλεῖον· εἰσῆλθας εὐφαιδῶς τὸν δυτὸν παλαι. θάρσει, θύγατερ· Θεὸς ὁ δικαιῶν, τίς ὁ κατακρινῶν; ἐγὼ ὁ κριτὴς γίνομαι τῆς ἀφέσεως ἐγυητής. τίς ἔτερος τὸν ἐμὸν ὑπέρτιμον αἰσχύνεται; ἐγὼ ὁ δικαιῶν ἀπολύω· τίς ἕτερος καταδικάσει, θάρσει, θύγατερ· λόγισαι ἐξαίφνης πῶς ὑφώθης· πῶς ἦλθες ὡς καταχρίστης, καὶ τὰ κατακείσεως ἐλυθέρωσε θλῖψαι καταξιώθης, ἡ θύγατερ ἡμέτερη ἐμοῦ ὑὸς βασιλέως τὰ ὑπερῶα. ἦλθες ὡς τέρας ματαιομανὲς φάρμακον λαβοῦσα, καὶ βασιλικὸν, ὡς βασίλισσα, ἐφόρεσας σίφανον. ἀνεζωπυρήθης δύο μήτρας, ἀνεπλάσθης δύο πηλοῦ, διεχωρίβης δύο πυρός, ἐκαθαρίσθης δύο κολυμβήθρας. σὺ σεαυτὴν ἐκ τῶν σῶν δακρύων κολυμβήθραν ἐκίρασας· ὃ ῥῆμά μου βάπτισμά σου γενήσεται· ὁ λόγος ὁ ἐμὸς φωτισμός σου πρόσωπον σου. θάρσει, θύγατερ, ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. ὡς ὑπὲρ θυσίας, λύτρωσαι· ὡς ἐπόθησας, ἔλαβες· ὡς ἠθέλησας, ἐβασίλευσας. πρόεχυσας δίκην τοῦ σώματος, καὶ φωτὸς ὅλη γέγονας ἔμπλεος. ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. πίστις γάρ σωτηρίας ἀρχή· πίστις, ἀθανασίας πρόοιμον· πίστις, θεογνωσίας καθαρὸς ὀφθαλμός· πίστις τὰ ἀόρατα καθορᾷ. ἡ πίστις σου σέσωκέ σε. Εἶδε καὶ Ἰουδαῖοι τὸν σὸν πίστιν ἐμιμήσαντο, εἶδε καὶ ἕλληνες τὸν σὸν γνώμιον ἐζήλωσαν, εἶδε πόλις ὅλη σοι πιστεύειν μάθοιεν πῖς θέλει ὡς σύ. πορεύου εἰς εἰρήνην. ἐπεὶ δὲ ἤκουσάς μου, ἔξεις με διηνεκῶς μετὰ σοῦ καὶ σὺν σοί· ἐὰν ὕτω μείνῃς ἀγνὴ, οὐδέποτε χωρισθησόμεθα τῆς σῆς βασιλείας· ἐὰν φυλάξῃς τὸν καθεστῶτα τούτου ἀμόλυντον, ἀεί σοι συνοδεύσω· ἐὰν μείνῃς νυμφὴ παρθένος, ἔσομαί σοι νυμφίος παρθένος, νυμφίος ἀφθαρσίας φερυεγής· ἐὰν μὴ ἀθετήσῃς τὰ μεταξὺ ἡμῶν σήμερον συνταχθέντα πρακτέα, οὐκ ἀναχωρήσω τῆς σῆς συνοικεσίας· ἐὰν μὴ περιβύσῃς εἰς ἐμέ, οὐκ ἐκβάλλω σε τῆς ἐμῆς οἰκειότητος· ἐὰν μὴ ἐπαγάγῃς μοι μοιχὸν λογισμὸν, ὡς ὑγιὴς μνηστὴρ τὰ ὑγιῆ σοι δωρήσομαι· ἐὰν τηρήσῃς ἀπερωτῶν τὸ πρὸς ἐμὲ συνοδὸς, ἀπολαύσεις τῆς ἐμῆς βυσίας βασπόντος. πορεύου εἰς εἰρήνην· μέμνησο τῆς παρούσης ἡμέρας, ἐν ᾗ τῆς ἐλυθερείας ἀπήλαυσας· μέμνησο τῶν καλῶν τούτων δακρύων, δι' ὧν κατέβης εἰς τοσαύτην φαιδρότητα· μέμνησο τῆς μετανοίας ταύτης, δι' ἧς ὁ τῆς θυγατρὸς ὦρες ἀξίωμα. πορεύου εἰς εἰρήνην. κατηλλάγην σοι βασιλεῦ παντοκράτορ, πρὸ τούτου λυπούμενος πρός σε βασιλέα. μὴ λύσῃς τὸν καλὸν εἰρήνην πρᾶξαι πονηρᾶς· μὴ πάλιν βασιλεῦ τῶν σῶν μοι πολεμήσῃς μέλεσι· μὴ πάλιν πλέξῃς, ὡς Σατάναν, τὰς κόμας· μὴ χειμάσῃς, ὡς τοῖχον, ὃ πρόσωπόν σου, μὴ τιχάσῃ κόσμου ἐπέργον καὶ ὀλέθριον· μὴ πρόσθῃς, ὡς ἡ ἀγορά, τὸν ὄφιν σου τῆς ἐμπορείας τὰ ἀχρεῖα πράγματα· μὴ πίμπλῃς σὸν ὀφθαλμὸν, ὡς θηρατὴς, τῶν ἰχθυσίων ἀργυρωμάτων· μὴ χρῶ τοῖς χείλεσι, ὡς βέλεσι, τὰ πτερωτὰ μέλη πόλεως· μὴ ποίησον ὃ σῶμα σου θέατρον· μὴ καταχρίσῃς τὰς χεῖρας ἀσήμοις πρᾶξεσι· μὴ καταδικάσῃς τοὺς πόδας ἀργοῖς μὴ διατρέψῃς τὸν καλόν σου δρόμον δρόμοις κακοῖς· μὴ σκορπίσῃς τὰς ἀγυιάς σου μυρα-

ρίζας, ὅς ἀπίστως ὀξέλεξας· μὴ γένῃ πάλιν φθορᾶς ἐργαστήριον· μὴ παλινδρομήσῃς πρὸς τὴν ἀρχαίαν σου ἀπάτην· μὴ τὴν προτέραν ἀναλάβῃς σκηνήν· μὴ οἰκοδομήσῃς κακῶς ἃ κατέλυσας καλῶς· μὴ δίξῃ σύμβουλον Ⓦ ὄφιν, ἵνα μὴ γυμνωθῇς ὡς ἡ Εὔα· μὴ καταλείπῃς ἡδονὴν τὴν πνιγὴν τῆς πίστεως, ἵνα μὴ ῥίψῃ κατὰ σοῦ Ⓦ ἰὸν ὁ δράκων ὁ πολύμορφος· μὴ χειμαθῇς τῆς ἡδυπαθείας Ⓦ ὕπνον, ἵνα μὴ κτίσῃς καθ' ἑαυτῆς Ⓦ δίκημα μεθυμίαι· μὴ μὴ τοσοῦτον μῦσος, βόρβορος ἐπιχέῃς ἑαυτῇ· μὴ γένῃ πάλιν ὄνος· ἄπαξ ἐχαθαείσθης, ἅπαξ ἐχαυδύθης· μείνον σωφροσύνης ἄγαλμα νεύρινον, ἵνα μὴ χαυδυθῇς πυρί· πορφύρου εἰς εἰρμοὺς· ἀπάγγελλε τοῖς ἀπομύσταις, πῶς ἀγαθός εἰμι ὁ φιλάνθρωπος· ὑπόδειξον τοῖς ἀγνοοῦσι Ⓦ ἀποσμήξαντά σου Ⓦ ῥύπον· γυμνὸν λοιπὸν σαγήνης ζωῆς. ἕως τῆς προύσης ἡμέρας σὺ νέος πρὸς ἀπώλειαν ἤγρευες· ἀπὸ τῆς προύσης ἡμέρας πρὸς ζωὴν αἰθέσθης πρὸς σωτηρίαν ἀλίβου· βέα πρὸ τοῦ Παύλου, ὡς πρὸ τοῦ Παύλου σαγηνευθῆσα· Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρώτη εἰμὶ ἐγώ. Ταύτης τὴν μετάνοιαν ζηλώσωμεν ἅπαντες, ἵνα τὴν ἴσην παῤῥησίαν κτησώμεθα· λύσωμεν ταῖς ἀδικίας, ὡς ἐκείνη ταῖς τέχναις· τοιαῦτα δάκρυα ῥαίνωμεν, ἵνα τοιαῦτα φάρμακα λάβωμεν· οὕτω φιλήσωμεν τὸν διαστολέα, ἵνα οὕτω φιληθῶμεν παῤ αὐτοῦ· κρατήσωμεν καὶ ἡμεῖς πίστεως χαρᾶς τὸν ἡδέως κρατοῦντα, καὶ μηδέποτε καταλείπωμεν αὐτὸν, ἕως ἂν αὐτοῖς τοῖς πράγμασιν εἴπῃ καὶ πρὸς ἡμᾶς, ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἁμαρτίαι. θαρσεῖτε, τέκνα· ἡ πίστις ὑμῶν σέσωκεν ὑμᾶς· καὶ τὴν πίστιν ἐκείνης ταῖς ἡμετέραις εὐτοίαις ἐγγράψωμεν, δόξαν ἀναπέμποντες τῷ πατρὶ, καὶ τῷ υἱῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

a. Τιμ. 1. 9

Λογ. μγ. ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΡΙΗΜΕΡΟΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ex Mf. Angustano.

Νέσῃ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ζωὴν τῷ κόσμῳ δωρούμενος· καὶ ἰδού τινες τῆς κωμοπόλεως ἐλθόντες πρὸς τοὺς Ἰουδαίους εἶπον· ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός. καὶ λέγουσιν Ⓐ ἀγνώμονες Ἰουδαῖοι πρὸς τοὺς γραμματέας, διὰ τί οὐκ ἐκρατήσατε αὐτόν; λέγουσιν Ⓐ γραπτέον, ὑμᾶς κρατήσαντες αὐτὸν πῶς ἐκρίνατε κέρδος, εἰ μὴ τὴν ζημίαν τῶν ψυχῶν ὑμῶν; ἐκεῖνος γὰρ εἶπεν, ὅτι δεῖ με ἀποθανεῖν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι, καὶ ταῦτα πεπλήρωκε, μὴ πολλῆς δόξης ἀναστὰς ἐκ τῶν νεκρῶν. λέγουσιν Ⓐ ἀχάριστοι Ἰουδαῖοι· ὑμᾶς χρήματα ἐλάβετε πρὸς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ παρεδώκατε αὐτοῦ τὸ σῶμα. καί φασιν Ⓐ γραπτέον· ὑμᾶς τοιαύτην ἀπιστίαν ἔχετε, πρὸς τίνομαι; ἐκείνῳ οὐκ ὀπισθύσατε λέγοντι, ὅτι δεῖ με ἀποθανεῖν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι· ἀλλ' ὑμεῖν, Ⓐ Ἰουδαῖοι, ὅτι νῦν ἰδοὺ ἦλθε, καὶ οὐκ ὀπισθύσατε αὐτῷ, διὰ τοῦτο ἐλήλυθεν, ἵνα πληρωθῇ πᾶσα γραφὴ περὶ αὐτοῦ λέγουσα. ὅτε γὰρ ἦλθεν ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ πάλιν παρουσίᾳ, τί ποιήσετε πρὸς τίνομαι; πῶς δὲ καὶ κρατήσαι αὐτὸν ἀδυνατήσετε, νεκροὶ γεγενημένοι ἐκ τοῦ φόβου τῆς δόξης αὐτοῦ; ἐν τῷ γὰρ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐσείσθη ὁ τόπος ἐκ θεμελίων, καὶ ἀγγέλων αἱ γραπταὶ ἐκύκλωσαν αὐτοῦ τὸ ἅγιον μνῆμα· καὶ παρεστηκὼς εἷς ἄγγελος ἀπεκύλισε Ⓦ λίθον ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ μνημείου· καὶ ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς, ὡς νυμφίος ἐκ παστοῦ, καὶ ὡς ἀγραπτὸν λάμπων. καὶ ἠκούσαμεν τοῦ ἀγγέλου λέγοντος ταῖς γυναιξὶ, Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γάρ, εἶπε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε· ἰδοὺ εἶπα ὑμῖν τὸν Γαλιλαίᾳ ὄντα. Εἰ δυνατόν ἐστι, ἀπελθόντες κρατήσατε αὐτόν. ἰδοὺ εἶπα ὑμῖν τὸν

Ἰω. κα'.

τῶν ἀληθείαν, ἐὰν μόνον τὸ ἀγγέλου πιστεύσωμεν. Ⓐ Οἱ Ἰουδαῖοι πάντα ἀκούσαντες τὸν ῥημάτων, ὡσπερ νεκρὸν κατὸ τῶν εἰδώλων καὶ τῆς συμπλοκῆς γεγόνασιν· οἱ δὲ μαθηταὶ πρὸς ἑαυτοὺς ἀργύρεια ἔχοντα ἐδανείσθησαν τοῖς στρατιώταις, καὶ πρὸς ἐκείνους αὐτοῖς λέγοντες· Εἴπατε ὅτι Ⓐ ἐκλάπησαν αὐτὸν νύκτος ἐλθόντες ἐκλεψαν αὐτὸν, ἡμῶν κοιμωμένων· καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν, καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. ὦ παράνομοι Ἰουδαῖοι, Ⓦ κόσμον ὅλον τοῖς πείθητε; ἀλλ' ὑμῖν, ἄθλιοι, οὐκ ἐξὸν ἐλθεῖν ἐπὶ βάλλειν ποιήσει· ὅτι τέκνα ἐκλήθητε, καὶ κύνες γεγόνατε. οὐαὶ ὑμῖν, σκληρότερα λίθων καὶ ἀσύνετα μᾶλλον, ὅτι λαὸς Κυρίου ἐκλεκτὸς κατ' ἀρχὰς, λύκοι γεγόνατε, καὶ ἐξὸν ὁδοῦ ζωῆς κτῆσαι τὸν ἀμνὸν τοῦ Θεοῦ, καὶ ξένοι τῆς δόξης αὐτοῦ γεγόνατε. οὐαὶ ὑμῖν ἀγαπώμενοι, ὅτι ἠγαπήσατε Ⓦ ᾅδην, καὶ ὃ αἰώνιον πῦρ. ὁ γὰρ ᾅδης μὴ ὃ ἐξελθεῖν ἐστὶν ὅταν τοῖς θησαυροῖς αὐτοῦ, ὑμᾶς αὐτοῦ ἀκαίρως ἐκδέχεται λέγω· μὴ ἀναπαύεσθε, πρὸς τὸν Εὐφράτην, ὅτι ἐκεῖ τὸν Χριστὸν ζῶντα χεῖρες ἐζήτησαν, καὶ ἐμὲ ἀχμάλωτον ἐποίησαν; Εἰμὶ γὰρ ἐκεῖσε ἐκλεκτὸς καὶ τοῦ Κυρίου, οὐκ ἂν ἐγὼ τοιαῦτα ἔπαθον. ὅταν ἀναδέξωμαι αὐτὸν, καταξιῶ αὐτὸν εἰς ζωὴν κατοικεῖν μου μέρη, ὅσα ὅτι ὁ πατὴρ αὐτῶν ὁ Διάβολος κατάκλειστος ὅτι τοῦ πνεύματος τοῦ αἰωνίου, καὶ τοῦ ἀκοιμήτου σκώληκος· ἵνα μάθωσι μὴ ὁπλίζεσθαι κατὰ τοῦ Κυρίου τῆς δόξης, μηδὲ λαλεῖν κατὰ τοῦ Θεοῦ ἀδικίαν, μηδὲ ἐπαίρειν εἰς ὕψος τῆς ἀσεβείας ὁ χάρας. οὐαὶ ὑμῖν, ἄθλιοι Ἰουδαῖοι, ὅτι ὁ φῶς ἀφέντες, ὁ σκότος ἠγαπήσατε. περὶ ὑμῶν γὰρ εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης, Οὐαὶ Ⓐ ἡδύτης ὁ φῶς σκότος, καὶ τὸ σκότος φῶς· Ⓐ λέγοντες τὸ πικρὸν γλυκὺ, καὶ τὸ γλυκὺ πικρόν. Ησ ε. κ. οὐαὶ ὑμῖν, ἄθλιοι Ἰουδαῖοι, ὅταν βλέπητε τὸ ξύλον, ἐφ' οὗ Ⓦ Κύριον ἐσταυρώσατε, κατὸ τοῦ κόσμου προσκυνοῦντες, καὶ τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως καὶ δόξης αὐτοῦ προσοχθίσατε ἐρχόμενοι τὴν Κύριον ὅτι τὴν νεφελῶν τοῦ ὄρους, κατὰ ἄγγελον φοβούμενοι, καὶ ὑμᾶς καταισχύνοντα. οὐαὶ ὑμῖν, Ἰουδαῖοι, ὅτι ἐβουλεύσασθε βουλὴν πονηρὰν, δικαιῶσαι τὸν ἀδίκαιον· αὐτὸς ὁ ζῶν εἰς τὸν αἰῶνας, καὶ ὑμᾶς τὴν ἀπιστίαν ἀπιθάνετε, καὶ τοῦτο τῷ μακαρίῳ Παύλῳ ἐπίθησθε λέγοντι· Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος κατ' ἡμῶν κατάρα. διὰ Γαλ. γ. ιγ. ἡμᾶς ἐλάσαντες τὸν κακόφρονας καὶ ἀπίστους Ἰουδαίους, ἐλθωμεν πρὸς τὸ φῶς τὸ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης, καὶ τοῦ δικάσαι τὸν Κύριον μετ' εὐφροσύνης κατοδεξώμεθα. ἀνέστη τοίνυν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ κατοικτίσαι αὐτὸν δύο γυναῖκες, τουτέστι, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, ἥτις ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰακωβ, καὶ προσκυνῆσαι αὐτῷ. τί οὖν ἀδεῖς; Μὴ φοβεῖσθε, ἀλλ' ὑπάγετε, φησὶ, εἴπατε τοῖς ἀδελφοῖς μου καὶ ᾧ Ματθ. κη. ι. Πέτρῳ, ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται. ἐδείξατε τοίνυν αὐτῇ αἱ γυναῖκες πρῶται πρὸ αὐτοῦ τὸ χαίρειν, καὶ κηρύξαι τοῖς ἀποστόλοις τὸν αὐτοῦ ἀνάστασιν ἐπαισυδεν καὶ ἀπέλθωσιν εἰς τὸ ἴδιον λαβοῦσαι τὴν χάριν πρὸ τῆς διαστάσεως τῆς πίστεως. καὶ Μαγδαληνὴ Μαρία πάλιν ὅτι ὁ μνῆμα ἦλθε· καὶ μὴ θεωροῦσα αὐτοῦ, φωνῆς ἤκουσεν ἀγγελικῆς δεσποτούσης, ἃ καὶ πρὸς τοῦ Κυρίου ἤκουσε, πρεσβεύει αὐτοῦ τὸ τῇ Γαλιλαίᾳ· καὶ ὑποστρέψασα ὁρᾷ Ⓦ Κύριον λαλοῦντα αὐτῇ. δοκοῦσα ὁ Ⓦ κηπουρὸν εἶ) αὐτοῦ, ἐπερώτα εἰ ὅπου ἔθηκαν πρὸ ὁ Κύριος μετετέθη. ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτῇ· Μαρία, τί κλαίεις; ἵνα ζητῇς; παύσαι, φησὶ, τῆς δακρύων, τὴν χαρὰν δέξαι μου. ὅπου χαρὰ, ἀπέδρα τὸν δακρύων ὁ φυγαδεύει· ὅπου χαρὰ, φεύγει τὸ πένθος καὶ τὸ φόβος· ὅπου χαρὰ, λύπη οὐ πρόεστι· ὅπου χαρὰ, εὐφροσύνης σύμβολα. ἐγώ εἰμι ὁ υἱὸς τῆς πρὸ θεὸς, ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ νικητὴς τοῦ ᾅδου, ἐγώ εἰμι ὁ νικήσας Ⓦ κόσμον, ἐγώ εἰμι ὁ σκυλεύσας Ⓦ ᾅδην, ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ τοῖς νεκροῖς ἀναβιώσεως ἐλπίδα εὐαγγελισάμενος, ἐγώ εἰμι ὁ σωτὴρ ἐκουσίως κατὰ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας κατοικίσας, ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὁ ἐκ τῶν νεκρῶν τεθνηκὼς ἀναστὰς, καθὼς προεῖπον, καὶ ὅ, χαῖρε. πρὸς ὑμᾶς φλεγξάμενος. Οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, Ⓐ ὁ Ματθ. κδ. λ.

λόγοι μὲ μὴ πρόελθωσι. ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὁ τῶν βασιλειῶν σύλεκτος. διὰ τί Παῦ-
Γαλ. κζ. λος κέκραγεν· Οἱ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὁ τῶν φωταδόκων νυμφαγωγός· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὁ τῆς ἐκκλησίας· ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς, ὁ τῆς εἰρήνης δοτήρ, καὶ τῆς εὐφροσύνης χορηγός. παύσασθε τῶν δακρύων, καὶ τοῦ γόου ἐνδύσασθε· παύσασθε τῆς ὀδύνης, καὶ τοῖς ἀποστόλοις εὐαγγελίσασθε. αὕτη ἡ ἡμέρα, ἣν ἡ ἀφθαρσία δάκρυον ἀπὸ πάντος προσώπου· αὕτη ἡ ἡμέρα ἐκείνης τῆς τοῦ θανάτου, καὶ ζωὴ πᾶσι ὁ ἀδύ. αὕτη ἡ ἡμέρα, ἐν ᾗ προσέτασεν ὁ τῶν νεκρῶν αὐτὸς, καὶ χαρὰν τῷ κόσμῳ πρόσειπε· αὕτη ἡ ἡμέρα, ἐν ᾗ τῷ Πέτρῳ καὶ τοῖς λοιποῖς ἀποστόλοις δι' ὑμῶν δηλοῦσι τῆς ἐμῆς ἀναστάσεως τὴν εὐαγγελία. ἀπηλθόντες γὰρ εἴπατε τοῖς ἀδελφοῖς μου καὶ τῷ Πέτρῳ, ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδοὺ ὑμῖν ἀπήγγειλα διαπαντός· οὐδέποτε τῶν μαθητῶν ὅσον μου εἶπεν, εἰ μὴ τῷ Πέτρῳ. λέγε τί, ὦ Κύριε, τοῦτο μόνου ὃ ὅσον μου εἶπας; λέγε τί; ἄκουσον λέγε· οὐ σοὶ μόνῳ ἐκέλευσα λέσαι. ὅλῳ δὲ τοῖς λοιποῖς οὐκ εἰρήκασιν, Ἐὰν δὲν ἡμᾶς ζῶν ζῇ ἀποθανεῖν, ἵνα μὴ σε ἀπαρνήσωμαι· οὐδὲ ἦ εἰρηκὼς, πρόσωπόν μου πεῖς, καὶ μεταμεληθεὶς ἔκλαυσε πικρῶς. μᾶλλον δὲ φοβηθεὶς ἐλθεῖν εἰς πρόσωπόν μου, νομίζων μὴ λελύσθαι τὸ ἁμάρτημα. λέγε τοῦτο αὐτῷ, ὦ Πέτρε, ἵνα αὐτοδυάσῃς μετὰ τῶν λοιπῶν μαθητῶν μου ἔλθῃ. καὶ ὄψεταί μου. εἶπατε τῷ Πέτρῳ μηδ' ὅλως ἀμελήσαι. οὐ γὰρ ἀπόλωσά σε τοῦ χορεύειν τῶν ἀποστόλων. εἰ καὶ Ἰωάννῃ ἀγαπῶ, καὶ τούτῳ, ὡς ἀγνῷ, προεξέμιλον ὅτι τοῦ σαυροῦ τέλος ἐμοὶ μαθητὴς· ἀλλὰ καὶ σοὶ δέδωκα τὰς κλεῖς τῆς
Ματθ. ις. ιθ. βασιλείας τῶν οὐρανῶν. μηδὲν οὖν δυλιάσῃς ἐλθεῖν πρός μέ. Ὁ γὰρ ἐὰν δήσῃς ὅτι τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. μὴ φοβηθῇς, Πέτρε· οὐ μετάνοιά σε τῆς προαιρέσεως τῶν συμμαθητῶν σου. ὃ γὰρ ἐπηγγειλάμην σοι, καὶ πληρῶσω. ὅτι γὰρ τῇ πίστει σου πίστει οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. σὺ τὰ μανθάνε μου τὰ πρόβατα, σὺ βοσκήσεις μου τὰ ἀρνία, σὺ ἔσῃ ἐν δεξιᾷ μου ὡς ταξιάρχης. μὴ φοβηθῇς ὅτι ἠρνήσω με. Εἶδόν σου τὰ δάκρυα, καὶ ἀφῆκά σου τὸ ἁμάρτημα. καλῶ δὲ καὶ τὸν Ἰούδαν τὸν διδυκόπτην με, εἰ μετανόησε, καὶ μὴ ἀπήγξατο. τῶν γὰρ μετανοούντων ἐγώ εἰμι Θεός. λέγε τοῦτο καταλλήλοις ὅτι τῆς γῆς, ἵνα μετανοήσωσι τοῦ κόσμου χαρίσωμαι. πολλῶν δὲ πορνῶν τοσοῦτον πλῆθος ἁμαρτημάτων ἐχαρισάμην, καὶ σὺ οὐκ ἀφίεσαι; ἐγὼ τὸν μετανοοῦντα φιλῶ. μνημόνευσον ὅτι εἶδέκρυσα ὅτι Ἰούδα, καὶ οὐκ ἠθέλησα αὐτὸν ἀπολέσθαι. καλῶ δὲ αὖτις, ὅτι τὰ ἀργύρεια ἔρριψεν ὁ τῷ ταῷ, εἰ μετενόησε, καὶ οὐκ ἀπήγξατο. ἀλλ' ὅλῳ ἁμετανόητος ἔμεινε, λέγε τοῦτο αἰωνίως κολάζεται. σὺ δὲ μὴ φοβηθῇς. Εἶδόν γὰρ σου τὰ δάκρυα, καὶ ἀφῆκά σοι τὰ ἁμαρτήματα. ὦ Δαβὶδ δύο καὶ ἐργασάμενος, μοιχεύσας καὶ φόνον, ζωωχόρησα, καὶ εἰς τὴν ἀρχαίαν τάξιν τῆς προφητείας ἀνήγαγον· καὶ σοὶ δὲ καταλιπόντι πολλὰ ὅσα ἐπέκτησο δεῖ ἁμάρτημα δὲ συγχωρῆσαι; Πέτρε, ἐ-
Λουκ. κβ ζ. γώ εἰμι ὁ εἰπών, Χαρὰ ἔσται ἐν οὐρανῷ ὅτι εἷς ἁμαρτωλὸς μετανοοῦντι· ἐγώ εἰμι ὁ εἰ-
Ματθ. ια. κη. πών· Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. καλῶ δὲ καὶ Ἰούδαν, εἰ προσέλθῃ, καὶ μὴ δι' ἀρχὴν τῆς ἀγχόνης προσεπλάκη, ἐαυτὸν ἀπώλεσε· καὶ δι' ἑκείνου ἁμάρτημα τῷ σαυρῷ προσήλωσα ἐμαυτῷ. ἑαυτῷ οὖν αἴτιος γέγονεν. ἀλλ' ὁδοὶ κατηργάσαμεν αὐτοί· μᾶλλον δὲ ὁμοίως τὰ ἄλλα καὶ τοῦ ἑκείνου πόδας ἔνυξα, καὶ τὸ αὐτὸ αὐτοῖ, καὶ τὸ ποτηρίου μετέδωκα, ἐξ οὗ καὶ αὐτὸς ἐφάγεσα, εἴ πως ἔλθῃ εἰς μετάνοιαν· καὶ οὐκ ἠβουλήθη ἐλθεῖν πρὸς ὁλόγνωσιν τῶν ἰδίου ἁμαρτημάτων. σὺ δὲ μετανόησας, μὴ φοβηθῇς ὀφθῆναί μοι μετὰ τῶν συμμαθητῶν σου. τοσοῦτον οὐκ ἀπώλεσά σε, ὅτι καὶ ἡ σκιά σου μόνη ἔχει τὸν ἀσθενῆ ἰάσθαι. καὶ σκότος Θεοῦ φιλεῖ, θεωρεῖται, καὶ ὅπως δι' ὧν γεννᾶται τὸν μαθητὰς εὐαγγελίζεται, καὶ ὃ μάλιστα ἦθος ἀνομάσθη, διὰ τοῦ τῆς Εὔας παραλόγου, εἰς τιμὴν ἄγαν καὶ χρηστὰς ἐλπίδας. Εἶδέτι ὅσους ἠξιώθησαν τι-

μῆς

μὲν αἰχμωτίκας δίχα τὴν προσδρίαν. μιμησώμεθα τούτων τὸν ζῆλον καὶ ἄνδρες, καὶ γυναῖκες, ἡ πυκνοτέρᾳ καὶ δυσὶ καὶ ἡμῖν τὴν τῆς ἀναστάσεως ἡμέραν. καὶ καθάπερ αὐτὰ παρίμφαν ἀφανταπερβούσας μέχρι τῆς κυριακῆς τὰς ἀναστάσεως, καὶ ἡμῖς ὑπερπηδήσωμεν οὐχὶ μίαν καὶ δευτέραν αἰῶνα βαστάζοντες, ἀλλὰ τὴν ἀπὸ τῆς προσευχῆς τῶν ἁγίων καὶ τῆς ἀρίστης πολιτείας βιωσίμην ὑπιφέροντες, ὑχὰς ἐκτενεῖς, ἀκόμη λόγους τῶν ἡμῶν τινῶν, καθάπερ γὰρ εἶπε μακάριος ὁ τῆς ἄνωθεν ἐλλάμψεως ὁ περὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων κατάκριτα ἡγησάμενος ἀλλοτ μὲν τὴν αἰσχύνην, καὶ τὸν πόδας καταφιλῆ, καὶ προσκυνῆσαι· οὕτω καὶ ἡμῶν ἐκάστῳ ἔξεστι, εἰ βουληθείημεν, οὐ μόνον πόδας καταφιλεῖν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ ἀλλήλων· μόνον ἐὰν προλαβόντες ἐκκαθαίρωμεν τὴν ὄψιν ἡμῶν πάντος λογισμοῦ βιωλυκοῦ, καὶ τὸν ῥύπον τῶν ἁμαρτημάτων ἀπομηξάμενοι ἀφ' ὧν δακρύων, δι' ἐλεημοσύνης, οὕτω μὴ φθόνου καὶ φειδοῦς καὶ τὴν ὥραν ἐκείνην μάλιστα τὴν φοβερὰν τραπέζῃ προσιόντες, πάντα δόρυβον καὶ παραχὴν ἀπαλλάξαντες τῆς ἑαυτῶν ἡμῶν οἰκίας, καὶ εἰρηνεύοντες μὴ πάντων, οὕτω προσέλθωμεν τοῖς θείοις μυστηρίοις, μηδεὶς τούτων προσιὼν πονηρὸς ἔστω ἐχέτω λογισμούς, μηδὲ δολιευέσθω τὸν πλησίον αὐτοῦ. μηδεὶς πόρνος, μηδεὶς πόρνος, μηδεὶς λοίδορος, μηδεὶς μισόδιλφος, μηδεὶς φιλάργυρος, μηδεὶς μοιχὸς, μηδεὶς μέθυσος, μηδεὶς πλεονέκτης, μηδεὶς ἁρπακοίτης, μηδεὶς φθονερὸς μηδεὶς κλέπτης, μηδεὶς ὑπόκουλος, ἵνα μὴ κρίμα ἑαυτῷ λήψηται. ἀλλὰ καλὸν τούτων πάντας ὑμᾶς πολλὴν τὴν ἀγάπην, πολλὴν τὴν φιλοφροσύνην, πολλὴν τὴν κατανύξιν ὑποδύεσθαι· ἵνα δὲ μισθὸν μὴ ἁμαρτίας κομισώμεθα, καὶ δυνηθῶμεν μὴ μόνον τοὺς πόδας καθαρᾶναι, καὶ τὰς χεῖρας, ἀλλὰ καὶ τὴν κεφαλὴν ἀφ' ἧς ἡ ἀπολαύσεως τὸ φῶς τὸ ἐκεῖθεν καὶ ἀπορρήτων μυστηρίων· μόνον ἐὰν μὴ καθαρῶς συνειδότος τῶν ἀγαθῶν μυστηρίων μετέχωμεν. καὶ οὕτω τοῦτο ἁπλῶς καὶ καθαρῶς βιώσωμεν, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ δυνησώμεθα ἰδεῖν αὐτοὶ μὴ τῆς ἀπορρήτου δόξης ἐκείνης, καὶ τῶν ἡμῶν τῶν ἀγγέλων ἐρχόμενοι, εἰ βουληθείημεν ἤμεθα καὶ φιλάδελφοι εἶ· καὶ οὐχ ἁπλῶς ὁ φόβος αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ναὸς αὐτοῦ ἡμεσώμεθα, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος· Ὅτι ἐποίησεν τὸ αὐτοῖς, καὶ ἐμπεσπάτησεν, καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεὸς· καὶ ὑμεῖς ἔσεσθε μοι λαὸς ἅγιος αὐτοῦ, χαίρετε, καθάπερ ταῖς γυναιξὶν εἶπεν, ἀλλὰ καὶ τὰ τῆς βασιλείας ἄξια ῥήματα· Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· ὧν γένοιτο πάντας ὑμᾶς τυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἀδὶτ κε. ιϛ.

Ματθ. κε. λδ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΙΝ. Λογ. μδ.

Τῆς δικαιοσύνης δύε τὴν λαμπρὰν σήμερον ἥλιος, καὶ τὰ πρὶν ἀνατέλλοντα ἐκάλυψαν· ἐλυπεῖτο γὰρ τὸν σκότος, καὶ οὐ φέρων ἐκλείπειν· ἐπιζῆν μοι δοκεῖ πάλιν ὁ φῶς, καὶ ἀμαυρώμενον φόβος· καὶ τρέχει ἀγάλλομαι, καὶ ὕπτιος ἐκπίπτομαι· νέφη πηγὴν προϊόντα ὁρῶ, καὶ δρόσους πλημμύρουσαι· βρέφος εἶδον τικτόμενον, καὶ οὐρανὸν κλινόμενον εἰς τὴν τούτου προσκύνησιν· μητέρα τίκτουσαν, καὶ μήτε ὠδῖνα μὴ ὠδίνουσαν· παιδίον τὸν ἴδιον σφίγγοντα κόλποις· ἡμνήτορα δὲ ἄνδρα, καὶ γονέα ἀπάτορα· σωτῆρα ἰατόμενον, καὶ αὐτῆρα κτιζόμενον· ἀσπαρήμενον ὑπτίον, καὶ βαστάζον ** τὸν ἅπαντα· ** Φάτνῃ ἐκτυπωθέντα εἰς θρόνον ἐπουρανίου, καὶ κτίνα ἀπεικάζοντα χερουβικὸν ὄχημα· φωτῆρα φαινόμενον, καὶ ὄνομα φθεγγόμενον· ἀγγέλους προαναβοῶντας, καὶ ποιμένας προφητεύοντας· μάγους θεολογοῦντας, καὶ ἱερεῖς θεομαχοῦντας· Ἡρῴδου πίπτοντα, καὶ βαίνοντα θρηνοῦμενον· Ἀδὰμ λυόμενον, τὸν Εὔαν χαίροντα, καὶ ὄφιν πενθοῦντα· αἰχμαλώτους

Ἐκ λίτ. Λειτουργικοῦ. Νικῶν Διακ. κα.

ἀχμηλωτὰς ὡς ἀφίσει ἡμερώσεις, ἢ τυφλοὺς ὡς καλέσει· βρέφος γαλακτόμενον, ἢ τέλειον ἄνδρα τὴν ἡλικίαν· χρηστὸν ἀπεργάσεται, ἢ φέρειν τὰ τὴν φύσιν· τὸν κτίσαντα ὑπερασπίσεται, καὶ τὴν φύσιν ἀλλάξασαι. ὅθεν κἀγὼ ἀξίωμαι τῷ θαύματι, τέμνων ὁ μυστήριον. θαῤῥήσω τῷ Γαβριὴλ, ἢ φυγαδεύω μου Ⓦ φόβον. Τὰ πρὸς Μαρίαν ῥήματα, ἑρμηνεύοντα θαύματα. ποῖα ταῦτα; ἢ φησί· Χαῖρε κεχαριτωμένη, οὐρανίου στόχους ἀβλεπτους ἀρρήτους. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἀλληλῆς ἀμπέλου ἀψευδὴς μήτηρ βότρυος. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἀτρέπτου θεότητος σταγὼν ἀδιαβλήτου. χαῖρε κεχαριτωμένη, τῆς ἀχωρήτου φύσεως χωρίον θυρύχωτον. χαῖρε κεχαριτωμένη, τῶ χερουβὶμ τὸν κόσμον νυμφίε, τὸν ἀπλήστου. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἡ τῇ κλίσει ὑφαίνουσα ἀχλὺν πλοκὴν σέφανον. χαῖρε κεχαριτωμένη, πυρὸς ἄγιον οἰκητήριον. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἡ τῆς φυγάδος οἰκουμένης ἐπάνοδος. χαῖρε κεχαριτωμένη, τῆς λιμωττούσης κλίσεως ζᾶμα ἀδαπάνητον. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἡ χλόης ἡ ἀπέρατος τῆς ἀγίας πλήθους. χαῖρε κεχαριτωμένη, πολλῶν ἀρετῶν κεκοσμημένη λαμπαδηφόρε, ὁ ἄσβεστον, ἢ τὸν ἡλίου λαμπρότερον ὡς. χαῖρε κεχαριτωμένη, τοῦ νοητοῦ ἀγκίστρου ὁ δίλεαρ. χαῖρε κεχαριτωμένη, νοερὰ τῆς ὀδζης κιβωτέ. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἡ ζάμυος ἡ ζευσῆ, ἡ ὁ ὑετίσιον ἔχουσα μάννα. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἡ τὴν γλυκείαν πόσιν τῆς ἀεπάου πηγῆς τοῦ διψῶντας ἐμπλήσασα. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἡ νοερὰ θάλασσα, ἢ Ⓦ ὑετίσιον ἔχουσα μύρον ἐν τῷ Χριστῷ. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἁγνὸς ὑετίσιος, ἡ Ⓦ ἀχώρητον τὸν ὑετίσιον ἐν ἑαυτῇ ἔχουσα Θεὸν ἀχώρητον ἢ ἀκατοχώρητον. χαῖρε κεχαριτωμένη, εὐλογημένη, εὐφέλη, ἡ Ⓦ Θεὸν ἔχουσα Ⓦ ἐν τῇ ἐρήμῳ καθοδηγήσαντα Ⓦ Ἰσραὴλ. τί εἶπω, ἢ τί λαλήσω; πῶς μακαρίζω τὴν ὑπερῤῥέουσαν δόξαν; ὅτι, χωρὶς Θεοῦ μόνου, πάντων ἀνώτερα τὰ ἄγγελα. ἢ ἵνα ὅτι τῷ λόγῳ διεταράχθη, ἢ ὦ βλέμματι φεύγουσα, τῷ σώματι ἴσται, ἵνα ἐν τύπῳ ἰσοείας τυπῶσα τὴν θεὰν, ἀμφιβόλοις ἢ ποσὶ παίσατο δρ ἀγγέλου, μήτε φυγῇ τολμῶσα, μήτε ἵσαθαι θαῤῥοῦσα. ὁρῶσα Ⓦ ἀσώματον ἰσάμενον, ὡς ἀνθρωπον, ἐνανθρωπήσαντα, ὑμνῶσα τὸν πρῶτον· ἐρωτᾷ· Σὸν ἐπόλμα * * Ⓦ ἀνόμοιον. ἢ ἰὼ ὁ φόβος ἔσωθεν τῆς παρθένου προελθοῦσα ὁ προσωπον, λέγουσα ἐν ἑαυτῇ· πόθεν ἐπὶ ὁ ἀσπασμὸς οὗτος; ἢ τίς ὁ ἀσπασάμενός με; ὑπαγαστράψει ἥλιον, ἐπηλῷ ἁμαλέτῃ; ἐξ ὑετίου κατόπτρου, ἢ κόρῳ ἀστράζεται· ἢ ἐνδιέβλητα σῶμα, ἢ γαυριᾷ παίσατα, ὡς ποσὶ ταῖς περυξὶ ἐνδιαπαῦσθαι τῆς γῆς. τί ζητεῖ πρὸς τὸν ἐκ γῆς; ἄγγελός μοι φάνεται, ἐξ ὡς αὐθρωπος φθέγγεται. ἐξ ἀσωμάτων ἀγίων φωνὴ μοι προσβάλλεται. φωσῆρος φωτεινότερον κεκαλλώπισται πρόσωπον· χιτὼνα προβέβληται· ἡσαΐσκιν ὁρῶ σάρκα μὴ ἐνδεικνύμενον, πατοῦντα ὄφιδος, ἢ ἴχνος μὴ ζωγραφοῦντα· γλῶσσάν μὴ κεκίνηκεν, ἢ ὅ, χαῖρέ μοι κεχαριτωτὰ· χείλη μὴ σαλεύοντα, ἢ χαρεὶς μοὶ προφητεύοντα. ἐκ οἶδα τί λογίσωμαι τὸ ἔμφικτον ὄφασίν. εἰ τὸ πνεῦμα νοῶ, πῶς γνώσομαι τὸ πέμψαντα; εἰ ὁ μείζων φοβερός, ὁ μείζονος φοβερώτερος· εἰ οὕτως ἀπαγαστράτηται ἡμῶν Ⓦ νοῦς, ποίῳ σώματι κρύψω δικαιοσύνης Ⓦ ἥλιον; εἰ ὃ κτίσμα θεοῦ με, πῶς ἐνέγκω Ⓦ κτίσαντα; εἰ Ⓦ δοῦλον ἐπόησμαι, Ⓦ δεσπότην πῶς τίξομαι; εἶπε ἢ αὐτῇ ὁ ἄγγελος· μὴ φοβοῦ, Μαρία μου· ἢ οὐ σελίζῃ ὥσπερ ἡ Εὔα. ὀξ ἐκείνης ὁ θάνατος, ἐκ δέ σου ζωὴ ἀθάνατος· ὀξ ἐκείνης καιρὸς νεκρώσιος, ἐκ δέ σου καιρὸς ζωοποιός· ὀξ ἐκείνης ἀπάτη, ἐκ δέ σου ἀλήθεια· ὀξ ἐκείνης τοῖς δυσθεσποῖς ὁ ὄφις θεοῦ χωρισμός, ἐκ δέ σου θεοῦ ἢ βροτὸς συμπλοκὴ αἱρμιλλώδης· ὀξ ἐκείνης ὁ σκοτεινὸς ὕπνος τοῦ ἄδου, ἐκ σοῦ φωτεινὸς λύχνος τοῦ κόσμου· ὀξ ἐκείνης κατάρα, ἐκ δέ σου βλεγία· ὀξ ἐκείνης ἡ ἀπόφασις, ἐκ δέ σου ἡ συγχώρησις· ὀξ ἐκείνης ἡ θλῖψις, ἐκ δέ σου ἡ πίστις· ὀξ ἐκείνης τὰ δάκρυα, ἐκ δέ σου ποταμοὶ ὕδατος ζῶντος· ὀξ ἐκείνης Ⓦ ἱδρῶτες, ἐκ δέ σου ἡ ἀνάπαυσις· ὀξ ἐκείνης ἡ ὀδυνηρὰ πληγὴ, ἐκ δέ σου τελειόδος ζωή· ὀξ ἐκείνης μισανθρωπία, ἐκ δέ σου φιλανθρωπία· ὀξ ἐκείνης κε-

παλυσμός,

πακλυσμός, ἐκ δέ σε λουζῃ ἀθανασίας· ὀξ ἐκείνης Ⓐ φονῆς, ἐκ δέ σε ἀναζώπησις· ὀξ ἐκείνης ζώντων σφαγαί, ἐκ δέ σε ἐκ νεκρῶν ἔγερσις· ὀξ ἐκείνης δωδεκάφυλον μισητόν, ἐκ δέ σε δώδεκα ἀπόστολοι ἀγάπῃ ζωϊωσάμενοι· ὀξ ἐκείνης ὁ θάνατος Ⓦ κόσμοι ἀφῃρέθη, εἰς σὲ ὃ προσμόναι πεπίτακ· ὀξ ἐκείνης ὁ πόλεμος, ἐκ δέ σε ἡ * *
5 εἰρήνη. μὴ φόβου, Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ· καὶ ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ Ⓦ ἐν πατρὶ ἢ ἐν σαρκί· ἡ τίξη υἱὸν τοῦ Ἀδὰμ ἀρχαιότερον, τίξη υἱὸν ἐμοῦ πα- * *
λαιότερον, τίξη υἱὸν οὐρανοῦ ὑψηλότερον, τίξη υἱὸν τῶν χερουβὶμ αἰώτερον, τίξη υἱὸν τῶν αἰώνων δημιουργόν, τίξη υἱὸν Σωσάρχου τῷ πατρί, τίξη υἱὸν συναΐδιον Ⓒ πνεύματι, τίξη υἱόν, οὗ τὰ πάντα ἐστὶν ἀρχή, τίξη υἱόν, ὃν ἡμεῖς μὴ καλοροῶμεν· τίξη υἱόν, οὗ ἡ μορφὴ λαμπαδεύει με· 10 τίξη υἱόν, ᾧ πρίσαμεν ἐν ζωῇ. ἡ ἐπλησθησαν αἱ ἡμέραι τῆς τικτοῦς αὐτοῦ, ἡ ἔτικε Ⓦ υἱὸν αὐτῆς Ⓦ πρωτότοκον, ὃν οὐκ ἐφύτευσεν ἀνήρ· ἔτικε Ⓦ υἱὸν αὐτῆς, ὃν οὐκ ἐβάπτισε πατήρ· ἔτικε Ⓦ σάρκα, ὃν οὐκ ἔπλασε σῶμα· ἔτικε δημιουργὸν γλυκάζοντα δῶρα θεοπρεπῆ· ἔτικεν ὁ ἀπλαίφ, ἡ ὁ Περσίδι ἐφάνη. Τοῦ δὲ Χριστοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἰδοὺ Ματθ. β. α.
15 μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα λέγοντες· ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ποῦ ἐστιν ὁ μὴ ἀπαρεὶς ἡ τεχθείς; ὁ πρὸ ἑαυτοῦ Ⓦ ἑαυτῷ ἀπορεῖ λαὸς ἀτενές; ποῦ ἐστιν ὁ ἀεὶ ξένος ἀκτῖνος ἔλκων ἡμᾶς πρὸς φῶς ἀγνοούμενον; ποῦ ἐστιν ὁ ἀμετρήτῳ παλάμῃ τεχίζων τὸν οἰκουμένην; ποῦ ἐστιν ὁ πάντα ζοῦν φαιδρύνων, ὃ ἐν σαρκὶ κρυπτόμενος; ποῦ ἐστιν ὁ λύσας ἡμᾶς τῆς πλάνης, ἡ ἰδηγῶν πρὸς τὸν χάρην; ποῦ ἐστιν ὁ φανεὶς ἀπὸ τοῦ δρυὸς εἰς πεδάδα ἀγέλαων; ποῦ ἐστι τὸν βάτον μὴ φλέξας, ἡ τὸν μητέρα μὴ φθείρας; ποῦ ἐστιν ὁ ἐκ παρθένου μὴ ὁρώμενος, ἡ μητρὸς κατοικούμενος; ποῦ ἐστιν ὁ ξενεσθεὶς τὸν ἐρυθραῖ θάλασσαν, ὃ γαῖα ποτιζόμενος; ποῦ ἐστιν ὁ παταξας τὸν Φαραὼ, ἡ Ἡ- * *
ρῴδου κρυπτόμενος; ποῦ ἐστιν ὁ τὴν δράκοντα δύσας, ἡ ὃν ἀπαργάνοις κείμενος; ποῦ ἐστιν, οὐκ εἰδὼς ἀρχαΐζειν, ἡ γεωργοῦσιν ἀθρόοι; Καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ, οὗ εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προῆγεν Ματθ. β. θ.
αὐτοὺς, ἕως ἐλθὼν ἔστη ἐπάνω, οὗ ἦν τὸ παιδίον· ἡ προσκυνήσαντες, προσήνεγκαν αὐτῷ δῶ-
25 ρα, χρυσὸν, ἡ λίβανον, ἡ σμύρναν. ὃ χρηματισθέντες μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρῴδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν. τῷ γὰρ γνησίῳ Χριστῷ τῷ Θεῷ ἡμῶν ὑμνοῦμεν, ἡ δοξάζομεν, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν ἡ ἀεὶ, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟ, ΟΤΕ ΑΝΕΒΗ Ο ΚΥΡΙΟΣ ΕΙΣ ΤΟ ΙΕΡΟΝ Λογ. μεσ.
30 μεσούσης τῆς ἑορτῆς, ἡ Εἰς τ' Μελχισεδέκ. τῇ μεσοπεντηκοστῇ. Ιωαν. η. ιδ'

Ex Mr. Augustano.

Ποῦ, ἡ μῆλον, ἡ φοίνιξ, καὶ Ⓐ λοιποὶ τῶν ἀκροδρύων καρποὶ Ⓦ τῶν σώματος ἡδυώσεσι φαρυγγὸς· ἤθροι ἡ λόγοι ἀγίων διδασκάλων ἀγάπῃ κεκαρασμένοι, τῇ ἀκοῇ τῆς διδασκαλίας προσπεμπόμενοι, τὸν τῆς
35 ψυχῆς γλυκασμοῖσι λαφυγγα. ἡ ὥσπερ ὁ τὸν καρπὸν τῶν δένδρων τευχήσας, τὸ τῇ τῶν καρπῶν μεταλήψῃ ἐπαίνοις τοῖς δένδροις ἀποδίδωσιν· ὡσαύτως ὃ ὁ τὰ ἡδέα λόγια τῶν διδασκάλων τὸ τῶν καρπαλλῳ τῆς ἀκοῆς ἐντυγήσας, εἶτα δὲ νῷ προσπέμψας, ἡ τὸν τῶν λόγων γλυκύτητα γλυσαίδμος, τῷ διδασκάλῳ ἐπαίνους ἀπέπεμπτον ἐκ χειλέων λέγε· Ὡς γλυκέα τῷ λάρυγγί μου τὰ λόγιά σου; ὑπὲρ μέλι ἡ κηρίον τῷ στόματί μου. ἡ ὁ σοφώτατος ἡ Σολομὼν τοὺς καλοὺς λόγους χηρίοις μέλιτος προεικάσας φησὶ, Κηρία μέλιτος λόγοι καλοί. ὥσπερ γὰρ ὁ λά- Παροιμ. ιϛ. κδ.
ρυγξ τὰ βρώματα γλυκάζομεν, οἵδε τὰ καλὰ ἀπὸ τῶν φαύλων διακρίνει· ὡσαύτως καὶ ὁ τοῖς τῆς ψυχῆς τὰ χρηστὰ ῥήματα οἵδιν ἀπὸ τῶν φαύλων διακρίνειν, ὥσπερ φησὶν ὁ ὁσίος Ἰώβ· Λαρύγξ μὲν γὰρ οἶδε γεύεται, νοῦς ἡ ῥήματα διακρίνει. ὃ μηδεὶς νομιζέτω ἐγκλημὰ τοῦ Ἰωβ ιϛ. ια.

οἰκειοῦσθαι τὸν

οἰκοδιαπόντιων ἐν τῷ ἰδίῳ ἀδελφείσῳ δένδρα ἀμάφορεα, φοίνικας λέγω, ἢ μῆλα, ἢ ἐλαίας, οἱ δὲ Κύριοι ἐν τῷ ἰδίῳ ἀδελφείσῳ τῆς ἐκκλησίας μὴ ἔχει ἀμάφορεα τελέχη τῶν πατέρων, ἕκαστον δὲ τῶν οἰκείων χρηστότητα πρὸς τὸν τῶν ἐναντιομάχων ἀπόλαυσιν οὐ βάλλοις τὰς καρδίας τῶν καρπῶν τῶν λόγων προσφέρουσα. ὁ μὲν γάρ τίς ἐστιν αὐτῶν, ὥσπερ ἐλαία θυμήνις, τοῖς φύλλοις τῆς πίστεως καταίκομος, καὶ τοῖς ἔργοις τῆς δικαιοσύνης καρπόκαρπος· ἄλλος δέ ἐστιν ὥσπερ φοίνιξ τοῖς βαΐοις τῆς δικαιοσύνης νίκης κατεστεμμένος, ἢ τὸν γλυκύτατον καρπὸν τῆς βυσσίας τοῖς πέπλοις προσδημούμενος· ὧν οὖ φησιν ἡ γραφή, Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει. ἕτερος δέ τίς ἐστιν, ὥσπερ μῆλον, δύο τέρψις πρόκειται τοῖς ἀνθρώποις, τὸ τε ὀσφραίνεσθαι φημι, καὶ τὸ γλυκύτητα τῷ φαρυγγὶ καὶ τοιοῦτον ἐγκωμιάζουσα τὸ τοῖς ἀσμασι τῶν ἀσμάτων ἡ νύμφη ἐκκλησία τί φησιν; Ὡς μῆλον τὸ τοῖς ξύλοις τοῦ δρυμοῦ, οὕτως ἀδελφιδός μου τὸ μέσον τῶν υἱῶν Ισραήλ. καὶ φησιν, τὸ τῇ σκιᾷ αὐτοῦ ἐπεθύμησα καὶ ἐκάθισα, καὶ καρπὸς αὐτοῦ γλυκὺς τὸ τῷ λάρυγγί. τί οὖν ποιήσω, ἀγαπητοί, ἐγώ, ὁ ὀλίγος ὢν φυλλάδα λογίων καὶ καρπῶν κεκτημένος, μήτι οὖν καυσαμένους ἀναψύξαι ἰσχύω, μήτι οὖν πεπωμένοις τοῖς καρποῖς τῶν λόγων ὠφελῆσαι δυνάμενος; κἀγὼ γὰρ μικρὸν μοῦ ὑμῶν μανθάνειν ἐπιθυμῶ τῶν ἁγίων πατέρων διδάγματα. ἀλλ' ὅπως Φόβος Θεοῦ καὶ ὁ πόθος ὑμῶν πρὸς τὸ λέγειν ἡμᾶς διεγείρῃ, δύο ἢ τρεῖς λόγους τοῦ γλυκυτάτου εὐαγγελίου λαβόντες καθάπερ φοίνικας, καὶ ἀποβύσαντες ὑμᾶς διεγείρωμεν. ὅτω γὰρ προθύμως ὅπως τὰ κοπιῶντα δένδρα τῶν ἁγίων πατέρων ζέοντες τῷ πνεύματι ἐπιζητήσατε. ἑορτίως ἠκούσαμεν τοῦ εὐαγγελίου λεγόντος, Μεσαζούσης τῆς ἑορτῆς ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκεν. οὐ πρὶν ἦλθεν ὁ λόγος τοῦ εὐαγγελίου, ὅπως σύσχηται ὁ τῆς ἑορτῆς χαρακτήρ, πρέπουσα τοῖς πράγμασιν ἡ τοῦ εὐαγγελίου ἀνάγνωσις, ἁρμόζουσα τῇ ἡμέρᾳ ἡ δίηγησις. ἀδελφὴ γάρ ἐστι τῆς σεσῳσμένης ἑορτῆς ἡ τοῦ λόγου δύναμις. μεσαζούσης τῆς ἑορτῆς ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν· τελεσθείσης γὰρ τῆς ἑορτῆς, οὐκέτι ἀναβαίνει εἰς τὸ ἱερόν, ἀλλ' εἰς Ⓜ ἡμέρας ἀνατέχει· μεσαζούσης γὰρ τῆς ἑορτῆς ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν. ἑορτὴς γὰρ λέγει, οὐ τὰς πρὸ ἔλλιπεῖ καὶ Ἰουδαίους γινομένης, ἔνθα μέθαι καὶ κῶμοι καὶ ἀσματα πορνικὰ, καὶ θέλγητρα καλλιφωνίας, καὶ ὀρχήσεις πολύτροφοι, ἀλλ' ἑορτῆς ἁγίας πρεπούσης χαρισαμένοις· ἔνθα οὐ μέθαι καὶ κῶμοι, ἀλλ' εὐχαὶ καὶ ὑμνῳδίαι καὶ ἱκεσίαι· ἔνθα οὐκ ἀσματα πορνικὰ οὐ λύοντα σώματα, ἀλλ' ἀσματα θεϊκὰ ψυχὰς εὐφραίνοντα· ἔνθα οὐκ ὀρχήσεις πολύτροφοι, ἀλλὰ ψυχῶν ἁγίων τὰ ἀγαλλιάσεις σκιρτήματα. Εἰ δὲ θέλεις ἰδεῖν τοὺς παρ' ἡμῖν ἀδοντας καὶ ὀρχουμένους καὶ σκιρτῶντας οἷοί εἰσιν, ἴδε μοι τὴν Ησαΐου ᾠδὴν καὶ λέγοντα, Ἄσω δὴ τῷ ἠγαπημένῳ ᾆσμα τῷ ἀγαπητῷ μου τῷ ἀμπελῶνί μου. βλέπεις καὶ χορεῖα ἁγίων γυναικῶν, Μαρίαν τὴν ἀδελφὴν Μωϋσέως, μετὰ καὶ ἄλλων γυναικῶν Ισραηλιτῶν, ὕμνους τῷ Θεῷ ἀδούσας καὶ λεγούσας· Ἄσωμεν τῷ Κυρίῳ· ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται. "ᾧ μέμνηται καὶ Δαβὶδ τὸ ὕμνοις λέγων, Εν μέσῳ νεανίδων τυμπανιστριῶν τὸ ἐκκλησίας εὐλογεῖτε Ⓜ Θεόν. καὶ ὁ αὐλὸς μακάριος Δαβὶδ οὐκ ἐπαισχύνεται ἐμπεσὼν τῆς θεοφόρου χιδωτοῦ ὀρχήσασθαι, ὡς ἔστιν ἀκοῦσαι λέγοντος· Καὶ παίξομαι, καὶ γλιάσομαι, καὶ ὀρχήσομαι ἐνώπιον Κυρίου. ὁ γὰρ βρέφος τῆς Ελισάβετ Ἰωάννης, θεωρήσας Ⓜ θεοφόρον βότρυν τὸ τῇ ἀγάμῳ μήτρᾳ ἐπιχρυπτόμενον, τὸ τῇ λιπῇ τῆς γαστρὸς χαρᾶς ἐσκίρτα. μεσαζούσης δὲ τῆς ἑορτῆς ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν. ἱερὸν δέ ἐστι Θεῷ μόνῳ οἰκητήριον. λήθουσι γὰρ ἐλλίπεις, ἔχοντα ἱερόν, ἀγνοοῦντες ὅτι σκῆνος οὐκ ἔστιν ἱερόν, ἀλλὰ μιαρόν. ὅταν γὰρ αἱμάτων ἔκχυσις καὶ ἀποιδῶν, καὶ χείλεσι εἰδωλικοῖς, καὶ πλεπαῖς δαιμόνων, σκῆνος οὐκ ἂν εἴη ἱερόν, ἀλλὰ μιαρὸν τῶν δαιμόνων. μεσαζούσης δὲ τῆς ἑορτῆς ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν. ἱερὸν δέ ἐστι μόνῳ Θεῷ οἰκητήριον ἀνακείμενον, ἔνθα ἀγάπη καὶ εἰρήνη, ἔνθα πίστις καὶ σωφροσύνη ἀνύλιξεται. ἀφ' οὗ καὶ Ⓜ ἱερεῖα τῷ Θεοῦ Ⓜ ἱερουργοῦσα τῷ Θεῷ εἰρηναῖον δῆ τὴν καὶ γηγενῆ, ἄκλοπον, ἄδολον, ἀφιλάργυρον, ἵνα

πρὸς τὸν

Ιωαν. ζ. ιδ.

Ησ. ε. α.

Εξοδ. ιε α. κα.

Ψαλμ. ξ. κζ.

β Βασ. ς. κδ.

ἐ θεότητος Θεὸς ὁ τῆς τε ψυχῆ καὶ τοῦ σώματος ἑνὸς τοῦ ἐκ νεκρῶν ἀναστάντος. Εἰ-
κότως μετὰ ῥητὸν ἀνθρώπου. Διὰ τοῦτο ἱερὸς λέγεται ὁ ἐκ παρθένου ἀνθρωπος ὁ ἐκ τῆς
ῥίζης Ιεσσαί. Οὗτος γὰρ ὁ τοῦ Δαυὶδ πατὴρ, ἐξ οὗ ἡ ἁγία Μαρία ἐλέγετο. ἐφ' ἑαυτὸν ἡ ἐθνῶν ἐλπιοῦσιν. Ησαΐ. κε. 10.
πρὸς μαθητὰς ἔφη ὁ Κύριος, Εἰπὲ μοι, τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; Κολ. β. 6.
ἐ τοῦτο ἔφασαν οἱ μαθηταὶ, ἄλλοι μὲν Ἠλίαν, ἄλλοι δὲ Ἱερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. Εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Κύριος, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Φιλ. β. 9.
ἐ ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπε, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς αὐτὸν, Μακάριος εἶ Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέ σοι, ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Κἀγὼ δέ σοι λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. Καὶ δώσω σοι τὰς κλεῖδας τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν οὐρανοῖς· καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν οὐρανοῖς. Ματθ. ιϛ. 13.
ἐ Ἐν τούτοις τοῖς ῥητοῖς ὁ θεῖος Μελχισεδὲκ ἐλπιζόμενος, ἐπὶ τὸν ἐκ παρθένου ἀνθρωπον ἀναφέρεται, καὶ ἐπὶ τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα. Ἐπὶ μὲν γὰρ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ἐλέγετο, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀναστάντος ἐκ νεκρῶν, Καθίσου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. Ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ἐλέγετο, Ἐξαποστελεῖ κύριος τὴν ῥάβδον τῆς δυνάμεώς σου ἐκ Σιὼν, καὶ κατακυρίευε ἐν μέσῳ τῶν ἐχθρῶν σου. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀναστάντος ἐκ νεκρῶν, Μετὰ σοῦ ἡ ἀρχὴ ἐν ἡμέρᾳ τῆς δυνάμεώς σου ἐν ταῖς λαμπρότησι τῶν ἁγίων σου. Ἐκ γαστρὸς πρὸ ἑωσφόρου ἐγέννησά σε. Ὤμοσε κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. Ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ἐλέγετο, Ἐν τῷ ἐκλιπεῖν τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ τὴν διαθήκην μου ταύτην, καὶ τὰ κρίματά μου οὐκ ἐφύλαξαν, ἐπισκέψομαι ἐν ῥάβδῳ τὰς ἀνομίας αὐτῶν, καὶ ἐν μάστιξι τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀναστάντος ἐκ νεκρῶν, Ἐὰν ἐγκαταλίπωσιν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ τὸν νόμον μου, καὶ ἐν τοῖς κρίμασί μου μὴ πορευθῶσιν, ἐὰν τὰ δικαιώματά μου βεβηλώσωσι, καὶ τὰς ἐντολάς μου μὴ φυλάξωσιν, ἐπισκέψομαι ἐν ῥάβδῳ τὰς ἀνομίας αὐτῶν, καὶ ἐν μάστιξι τὰ ἁμαρτήματα αὐτῶν. Ἔλεον δὲ μου οὐ διασκεδάσω ἀπ' αὐτοῦ, οὐδὲ μὴ ψεύσωμαι ἐν τῇ ἀληθείᾳ μου. Ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ἐλέγετο, Ἐν ἀρχῇ, πρὸ τοῦ τὴν γῆν θεμελιῶσαι, καὶ πρὸ τοῦ τοὺς οὐρανοὺς ἑτοιμάσαι, ἐγὼ ἤμην παρ' αὐτῷ. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀναστάντος ἐκ νεκρῶν, Ἐγὼ ἤμην παρ' αὐτῷ ἁρμόζουσα, ἐγὼ ἤμην ἐφ' ἡμέρᾳ εὐφροσύνης. Ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ἐλέγετο, Ἐν τῷ ἐξαίφνης ἐλθεῖν τὸν κύριον εἰς τὸν ναὸν αὐτοῦ, ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐλεύσεται ἄγγελος διαθήκης, ὃν ὑμεῖς θέλετε. Ἐπὶ δὲ τοῦ ἀναστάντος ἐκ νεκρῶν, Ἐξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐλεύσεται ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ, καὶ ἐν ἑνὶ ἑκάστῳ ἐν ᾧ ἂν εὕρῃ αὐτὸν ἐν τούτῳ κρινεῖ. Ἐπὶ μὲν οὖν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ἐλέγετο, Ἐν τῷ ἐλθεῖν τὸν κύριον ἐν τῷ ναῷ

ἐστιν, ἵνα ὁ ἐκ τίνος, καὶ ἐκ τοῦ θανάτου, καὶ ἀναλύσεως εἰς τὴν ἀρχαίαν ἐπάνοδον ἐπανέλθῃ. Καὶ ἐπειδὴ ἐπὶ τοσοῦτον ἐκράτησεν ἡ ἁμαρτία, ὥστε καὶ τὸν ἀθάνατον ἄνθρωπον θνητὸν ἀπεργάσασθαι, καὶ τὸν ἐν παραδείσῳ ἐν τῇ γῇ ποιῆσαι διάγοντα, καὶ τὸν ἐν οὐρανοῖς ἐπὶ τὴν γῆν καταβιβάσαι· ἐπειδὴ

ἑορτῆς μεσούσης. Τί μεσούσης τῆς ἑορτῆς, εἰπέ, Ἰωαὴν; Ἡρῴδης γὰρ χθὲς ἐπέβαλε; συμβούλιον ποιεῖ ὁ τῶν Ἰουδαίων συνεχέστατος δῆμος; πάλιν ποιεῖς περὶ σεαυτοῦ Ἰούδας; οὐχί, φησὶν· ἀλλὰ τί; μένων ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, ἐδίδασκε. Τὰ αὐτὰ ποτε τῷ Χριστῷ τῶν βαπτιστικῶν τῷ Χριστῷ, τὸν αὐτὸν ἁρμόζουσαι αὐτοῖς περιττὴν περιτιθοῦσαι. ἔρχει γὰρ λόγου τὸ λαλεῖν, καὶ διδασκαλία ὁ διδάσκειν, καὶ Χριστοῦ τὰ τῆς ὠφελείας τοῖς ἀκροωμένοις περιέσθαι ῥήματα. αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκεν. ὦ τῆς ἀυτηρολήπτου φιλανθρωπίας. ἵνα καὶ μικρὸν ἐλαλάζετο, ἐκ τῆς τῶν λόγων διδασκαλίας τὸν λιθάζοντα ἐπλήτιζεν. αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκεν. ἵνα τὰ Μωϋσέως ἀνεγινώσκετο τόμια, ἐκ τῆς τῶν χαρίτος προφητῶν διδάγματα, οὐ καταργῶν τὸν νόμον, ἀλλὰ πληρωτὴς τοῦ νόμου γενόμενος. αὐτὸς γὰρ καὶ τοῖς εὐαγγελίοις αὐτὸς ἔφη, Οὐκ ἦλθον καταλῦσαι Ματθ. ε. ιζ.
τὸν νόμον, ἀλλὰ πληρῶσαι· καὶ Παῦλος λέγει τάσσεται ἔχων διατάττειν Φιλιππησίους, Τέλος γὰρ νόμου, φησὶ, Χριστὸς εἰς δικαιοσύνην. ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς Ρωμ. ι. δ.
εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκε, πάντας τῆς προσευχῆς ἐκδιδάσκων τὸν τόπον· ἐκ δὲ τοῦ τῆς καταλύσεως ποιούμενος λόγου ὡς λόγος, ἔστι καὶ τὸ παρευθὺ μέλλον ζωοδρομεῖν θεῖται. ὁ δὲ τὴν τάξιν Μιχαὴλ δίκαιος ἱερεὺς ἀνέβη εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκε, πολλοὶ μὲν ἀκούοντων, οὐδενὸς δὲ τῶν Ἰουδαίων μανθάνοντος. ἔδει αὐτῶν γὰρ ὁ προφήτης παραχρῆμα εἶδεν, Ὀφθαλμοὺς ἔχουσι, καὶ οὐ βλέπουσι· ὦτα ἔχουσι, καὶ οὐκ ἀκούουσι. ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκε, τὸν τῶν Ἰουδαίων ἀφιλόμαχον ἀφειδῆ καὶ λοιπόν. ἀνέβη εἰς τὸ ἱερὸν, ἵνα τῆς εὐσεβοῦς διδασκαλίας αἰσθησάμενος τὰ δίκτυα, λογικὸν ἐξ ἀνθρώπων ποιήσωμεν θήραν. ἀνέβη εἰς τὸ ἱερὸν ὁ Ἰησοῦς· αὐτὸς ἦλθεν, ἀλλ' Ἰουδαῖοι καὶ τῶν τῆς πίστεως. ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης, ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ ἐδίδασκεν. ἐθαύμαζον οὖν Ἰουδαῖοι λέγοντες· πῶς οὗτος οἶδε γράμματα, μὴ μεμαθηκώς; ἐθαύμαζον, ἀλλ' οὐκ ὀρθῶς ἔνιοι· κατεπλήττοντο τὴν τῆς σοφίας ὑπερβολὴν, ἀλλ' οὐ μετῆσαν τὴν τῆς κακίας πεπληρωμένοι δυσοτηρ. ἐθεώρουν ἰατροὶ περιπόλους τὰ φάρμακα, καὶ νοσοῦντες τὴν θεραπείαν οὐ περιεδέχοντο. ἔβλεπον ῥοιζηδὸν, καὶ τὴν αἰχμαλωσίαν ἐφίλουν· ἔχοντες τὸ μέσον τῶν ἀγαθῶν λήμμα, τὰ ἀχθήσας ζωέλεγον· τῶν λιμένος πρόποτος, σεαυτὸν ὦ δῆμοι· σοφίας περιουσίας τὰ ἴδια διδάγματα, τῶν φόνων ἀποπλυνάσθαι βεβήμου οὐκ ἤθελον. Χριστοῦ τὰ πέργαμα τῆς φιλανθρωπίας ἀπλουστάτους, σκέπτεσθαι οὐκ ἠνέσχοντο τῶν ἐχιδνῶν τὰ ῥήματα. Ποσάκις γὰρ, φησὶν ὁ τοῖς εὐαγγελίοις, ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα ὑμῶν, Ματθ. κγ.
ὡς ὄρνις τὰ νοσσία ἑαυτῆς, καὶ οὐκ ἠθελήσατε; ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, πῶς οὗτος οἶδε λ.
γράμματα, μὴ μεμαθηκώς; ὦ, τῶν παραγμῶν νόμου ἀγνοοῦς, Ἰουδαῖε· καὶ ἀγνοεῖς τὰ τοῦ νόμου παιδεύματα; λέγε, πῶς οὗτος οἶδε γράμματα, μὴ μεμαθηκώς; Εἰπέ μοι, ὦ τῆς ἀληθείας ἐχθρέ, πῶς ὁ Ἀδὰμ, γράμματα μὴ μεμαθηκώς, πᾶς θεῖος προφορᾶς τὰς ἐπωνυμίας ἐπέθηκε; δοῦλον οὐκ ἐρωτᾷς, καὶ διατάττειν λαμβάνεις λέγει, πῶς οὗτος οἶδε γράμματα; Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν· ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός. καὶ πάλιν, Ἰωαν. ζ. ιζ.
Πότε Θεὸς ἐκ μεθόδου ἀποστέλλει τόπον; πότε δὲ ὁ τὰ πάντα πληρῶν ἔθνη πρέσβεις; ἔρχεται πρὸς σὲ Ἰουδαῖος ὁ λόγος, οὐ πρὸς σὲ ὀπίσω μανθάνων εἰδότας ῥήσεις. ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός, ὃς μοι καὶ Ματθ. γ. ζ.
τὸ ἐξ οὐρανοῦ μαρτυρεῖν ὑπὲρ πάντων ὑμῶν προεβάλετο λέγων, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός. καὶ ἐμοὶ καὶ Ἰωάννης ἀνέκραξεν, Ἰδοὺ ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ Ἰωαν. α. κθ.
κόσμου. ἀμνὸς γὰρ ἀληθῶς ὁ Χριστὸς, ὁ φθάσας ἀνελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν, καὶ τὸν τῆς ἀληθείας φανεὶς ὁ Ἰωάννης ἐπ' αὐτῷ προεβάλετο. φωνὴ γὰρ ὢν, διάπυρος λόγου ἐκπεμπόμενος λύχνος ὤν, τοῦ ἡλίου τὰς λαμπάδας ἐφείσατο· ὡς πρόδρομος, ἐμιλύνου καὶ ἐρημίᾳ οὐ ὡς αὐχμὴ, τὸν ὄρθρον ἐκήρυξεν· ὡς κραταιότατος, τὸ τοῦ βασιλέως ἐδημοσίευσεν ὄνομα. ἰδοὺ ὁ

ἀμνὸς τῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τῦ κόσμου· ἀμνὸς, ὃν ἀμνὰς μὲν πλῆθος ἀσόφως συλλαβοῦσα, ἀφθόρως ἐλήψεται, ἢ φάτνη· ἢ, ὡς χλεναφόρῳ, παιδίον αὐλὴ ὑποδέξατο, ἔλαυσε δὲ ὁ Ιορδάνης, ὁ Ἰωάννης ἐβάπτισεν, Ἰούδας τοῖς Ιουδαίοις ἐπέλησεν, ἔσφαξε Πιλᾶτος, ὁ ταῦρος προσέθηκεν, ᾧ ἡμεῖς ὡμοπόσαμεν, ᾧ τῆς πάλαι γυμνοὶ ὄντες ἐκ τῆς παραβάσεως τῦ Ἀδὰμ τὸν πόλεμον ἡμφίασεν. αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τὸν αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 5

Λογ. μζ. Ιωαν. δ. ε. ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΝ. ΤΗ ΗΜΕΡΑ΄ τῆς μεσοπεντηκοστῆς.

Ex Mf. Augustano.

ΙΔΕρε τόπων σήμερον, ἀγαπητοί, καθὼς δὴ ἡ θεία χάρις δίδωσι, τοῖς θ- 10
αγγελικοῖς θησαυροῖς ἐγχρήσωμεν. κοσμεῖ γὰρ ὃ νῦν τοῦτο φιλομαθὴς ταῖς ψυχαῖς, ᾧ τὴν γνῶσιν ἐκπέμπει πρὸς οὐρανὸν ἔξω. ὃ γὰρ φιλομάθεια τὴν ἁγιμασίαν ἐκείνην Σαμαρείτιν ἐξ ὑδροφόρε κατασκιάσασα ἔθηκεν. ὑπεδύσατο γὰρ μεθέματον θησαυρὸν πλέθραμε· μᾶλλον δὲ οὐχ ὑπῆρξεν, ἀλλ' ὑπῆπται. οὐ γὰρ ἀνέβαρε Χει- 15
σὸς ταῖς τῆς διανοίας αὐλαίαις πεσεῖσθαι ἀνοσιάς, ἀλλ' αὐτὸς ἐφ' ἑνάστης ὠδῖνι βοηθείας. συνείχετο μεμνημένη σωτηρίας, στεναλγῶν τοῖς πυρέθοισι, τὰ τῆς τυφλῆς οἰκειούμενος, τὴν ὅτι τοῖς λεπροῖς ἀδελφὸν φερνίσθα, πέμπων εἰς διαμοιβὴν τῶν βοηθείας, σκηπλοῦσι ἐρρυπωμένας ψυχὰς ἀπηρτίσθαι, ὑδροφορήσας διδάσκαλος. τότε γὰρ ἐκ τῆς ὀδυνηρείας κε- 20
Ιωαν. δ. ε. κοπιακὼς πέπεκαθέζετο τῷ φρέατι. Ὁ γὰρ Ἰησοῦς, φησι, κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορείας ἐκάθητο οὕτως ὅτι τῇ πηγῇ. ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη. ἐπάλληλος ἀπλησία φίλαν, θερπίας. ποθῶν μὲν, ὅτι κεκμηκὼς τῆς Σαμαρειτίδος ἀπύδων ποθουμένην σωτηρίαν· δύτερον, ὅτι ἐκαθέζετο, μόνον σωθῆναι φάσασα· τρίτον, ὅτι ⳩ τῦ θρίσου κατεῖ εἰς τὴν ὑπ' αὐτῆς ποθουμένην ἀνάπλασιν. ὥρα ἦν, φησι, ὡσεὶ ἕκτη. Εἰ γὰρ ᾔδει, Θεὸς ἦν, ἀλλ' ὃ φανόμενον τοῖς τῆς Φύσεως τέκνοις ἐδεδόξαστο πάθεσι, ἀληθινόμενος κόπτω, ὑποκείμενος ὕπνῳ, διψαλύμενος πτύσι, πᾶσιν ἔχων ποθὲν ἡμᾶς, πλὴν ἁμαρτίας, συμπαθείαν. εἰσῆκε ὅμως ὁ αὐτὸς τῆ σωζοιθρέσι ὁ πόθος τῆ τῦ σώματος κόπω. ἐδεήθη μᾶλλον τῦ "κοπιάσαι ἢ χρήζησαι, ᾧ ὁ μὴ χρήζων προῆλθεν. ἐφλέγετο τῷ τῆ μεσημβρείας αὐχμῷ, ᾧ τῆ τῦ σωθησομένης προσοίδῃ ἐκαιροτήρει. ἐκαθέζετο γὰρ, φησι, ὅτι τῇ πηγῇ, οὐκ ἀναπαλόμενος τὴν ὁδὸν ἀνέμενεν, ἀλλ' ὠδῖνα ποθουμένων σωτηρίαν, ὃ ἑτοίμῳ τῇ Σαμαρειτίδι ποθητοποιάζετο. ἢ ᾗ γέ πως ἔχα τῆς οἰκίας ἐξηλάκει μικρὸν ποσὶ ὁδοῦ, γυναικὸς χερωμένη βαδίσμασιν, ἀσειμένη, τὴν ὑδρίαν ἐπαγομένη ποδὸς καρπὸν ὡς ὃ ἀχρεῖ θεωρίας, ἰσαμένη πολλάκις μετ' αὐτῦ τῦ βαδίσματος. ὁ κατάσκοπος ἄοκνος ᾗ ἀφανὴς, ἀηρυτὸς ὑπεσήμων, κρύφας ᾗ ⳩ ὑπεργέτιν, ὡς ὁ δεὶς ἐμφανίζεται. λέγει γὰρ, φησι, ὁ Ἰησοῦς· γύναι, δός μοι πεῖν. αὐτίκα τὴν φωνὴν, ὡς κόκκον ῥεμβομένην ἀθεσίᾳ. δός μοι πεῖν. ὑποκρίνεται δῆλα ὁ ἐλθὼν αὐτῇ καθέδρας σωτηρίας ποτήριον· μᾶλλον δ', εἴ τις λεπτότερον τὸν φωνὴν μετηνθύη, ἀληθὲς τῦ διαπόντου ὃ δίψος. ἐδίψα γὰρ τὴν αὐτῆς σωτηρίαν, ᾧ δικαίως πρὸς αὐτὸν ἐρόα, δός μοι πεῖν. ἔχε, φησὶ, σὺ ἑαυτῇ κεκρυμμένην βύθιον μυστικὸν πηγὴν· ἀπ' ἐκείνης μεταλαμβάνασα γαμίσασα πότισον. ἀλλ' οὐκ ἠδάκετο τὴν ἀπιγμάτων ὃ γύναιον, ψιλῇ δ' φωνῇ προσέχουσα, πῶς σὺ Ιουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς, οὖσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; μὴ ὁδοιπορείας κόπου δίκη τῷ Χριστῷ δογμάτων ἀπιστότητι· ἀλλ' ἄπαξ ἐλαμφόρα τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς διαδίδαθαι, φορτικὰ συμβαίνοντα. Διὰ τοῦτο ᾗ τὴν ἐκ Σαμαρείτιδος ὑπεσήμηνεν Φέρει. ἵνα γὰρ κατίδοι τῆς ἀξίας, ἵνα τῆς ἁμαρτωλοῦ βυθιλείας διαλάγῃ τῆ ψυχῆ. ἁμαρτωλὴ ἦς εὐθέλεια τὴν Σαμάρειαν κατέσχε, πορικῶ ἐρρυπάρετο βίῳ, ἐσ-

γυνὴ δὲ ἐρασθεῖσα μετὰ λήθης ἔλαβε, γάμοι εἶχε τοῦ ἔρωτος χρόνοι, ὑπανδρος ἦν ἐρασθείς νύμφη, χήρα τις ἦν πρώτου ἢ τελευταίου· μᾶλλον δὲ οὔτε χήρα καθαρῶς, οὔτε νύμφη. οὔτε γὰρ θυγάτηρ τοῦ πατρὸς ἐκείνου ἐστὶν, οὔτε γάμοις νομίμοις τοῖς δευτέροις συνέπεσεν. τοῦτο μάρτυς πρὸς αὐτὴν ὁ διαύστης. Καλῶς, φησὶν, εἶπας ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω. πέντε γὰρ ἄν- Ιωαν. δ. κζ.
δρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνήρ. τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. ἀλλ' ἵνα μάργαρίτης βορβόρῳ φυρήμενος, καὶ πιστὸν οὐκ ἔλαθεν ἔμπορον. τῆς γὰρ ψυχῆς τοῦ αὐγὰς ἐδύκησε τοῖς ῥήμασι. πῶς σύ, φησὶν, Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πίειν αἰτεῖς οὖσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος; πῶς σύ; καὶ ὅ, σὺ, θυμομαχῶν. πῶς ζητεῖς παρ' ἐμοῦ πιεῖν; εἰ μὴ ὡς ταῦτα μοι φρονῶν, ἔσωμεν τοῦ πρὸς τὴν αἴτησιν ἔπιμος. εἰ δὲ τοῦ Ἰουδαίου παθεῖν μὴ ζητεῖ παρ' ἀλλοφύλου δέξασθαι· μὴ δῶρον, ὅπερ ἀποφεύγει, αἰτεῖτε. ἐνόμιζεν ἡ Σαμαρεῖτις ἀπὸ τοῦ τῆς πίνης αἰτήσεως, Κύριον Σαμαρικὴν ἐγνωκέναι λατρείαν. οὐκ εἰδὼς δισσοῦ τὴν ῥήσιν. ἐδίδου γὰρ τῇ πρὸς Κύριον ἀποκρίσει, μᾶλλον δὲ πρὸς τὸν Κύριον πρὸς αὐτὴν φωνάς· Εἰ ἤδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, δός μοι πιεῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτὸν, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν. ἐπειδὴ μὲν, φησὶ, λαμβάνεις τὴν δίψαν, καὶ καλῶς Ἰουδαῖον πρὸς ὑμᾶς ἀκηκόατε, μαθητὰς τῆς ἐπ' ἐμοὶ σφοδρᾶς δεκτικοὺς ὄντας. οὐκ οἶδάς μου τὴν ἀληθῆ γλῶσσαν, οὐκ οἶδας τὴν παρ' ἐμοῦ φιλοτιμίαν οὖσαν πολλήν, οὐκ οἶδας οἷα βύθεια τῆς πηγῆς παρ' ἐμοί. εἰ γὰρ ἤδεις, ἤτησας ἄν. νῦν δὲ ἃ μοῦσαι οὐ μέμφομαι, αἰτησάσῃ δίδωμι. πρὸς ὄρεξιν δίψης τὴν μὴ διψῶσαν κτᾶσθαι, πρὸς χρείαν τοῦ πολλῆς χρῄζειν τὴν πολίζουσαν γρῖφον· τέτρωται γοῦν τοῖς λόγοις ὁ γυναικεῖος, καὶ τῶν τοῦ ὕδατος παθῶν ἥλω. πρὸς αὐτοῦσα γὰρ πρὸς Κύριον ἔλεγε, Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. ὁ δὲ ῥητὸν ποιεῖ τὸν ἐξωμολογημένων ἀξιοῖ πιαθῆναι. αἱ γὰρ βύθμιαι γνῶμαι βυθίων τυγχάνουσι· οἷα μὲν ἐν τῆς μανίας τοῦ τῆς Σαμαρίτιδος γνώμη, οἷος ὁ ζῆλος καθαρμὸς ἀγαθῶν ἀπιστίας, οὐκ ἔχων Ἰουδαϊκὴν βασανίσαι. αὕτη γὰρ μετὰ πρόσδοκῶσα, καὶ τυχοῦσα τῆς αὐτοῦ θείας διδασκαλίας, ὑπὲρ Ιωαν. δ. κδ.
ζωῆς ἐνθουσιᾷ εἰλικρινῶς· καὶ οὐ μόνη δὲ δῶρον κατέχει, ἀλλὰ καὶ τὸν ἑαυτῆς πολίτας ἔπεισε πρὸς αὐτὸν δραμεῖν, ἀποστολικῶς κηρύξασα· Δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα, ὅσα Ιωαν. δ. κθ.
ἐποίησα. μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; ὦ γυναικὸς σοφοῦ· ἠπίστατο ὅτι γυνὴ ἀπόδεικτος ἐστὶν εἰς μαρτυρίαν. διὰ τοῦτο τὸν ἄνδρας τῆς πόλεως αὐτὸς ὑπαντᾶται μάρτυρας, ἵνα πολλῶν πρόξενος σωτηρίας γένηται. Φησὶν οὖν ὁ εὐαγγελιστὴς, Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης Ιωαν. δ. λβ.
πολλοὶ ὑπῆρξαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν, διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης, ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. καὶ πολλῷ πλείους ὑπῆρξαν οἱ πιστεύσαντες διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ· τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον, ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν. ἡμεῖς γὰρ ἀκηκόαμεν καὶ οἴδαμεν, ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου ὁ Χριστός. εἶδες, ἀγαπητὲ, τὸ Χριστοῦ τὸν δίψαν, καὶ πῶς βρῶμα καὶ πόμα τὸν σωτηρίαν εἶχε τὸν πίστιν ἐπ' αὐτῷ; Ἐμὸν γάρ, φησὶ, βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός, καὶ τελειώσω Ιωαν. δ. λδ.
αὐτοῦ τὸ ἔργον. τότε χαρὰν δίψαν ποτίζει τὴν Σαμαρείτιν ὕδωρ, ἀνθήσασα ἡ αὐτὴ ἐπίδοκα δαψιλῶς τοῖς πολίταις αὐτῆς ἀφθόνως τοῦ τοῦ Κυρίου δωρεάν. δίψᾷ ταύτης ὁ τοῦ Αβρααμ δῆμος Σαμαρικῆς γνώμης δυσμαθέστερος. τοῖς μὲν γὰρ οὐδὲ τὰ πρῶτα καλῶς ὠφέλει μαθήματα· τῇ δὲ καὶ ἡ πρώτη τὸ φρέαρ δίψᾷ λέξις ὠφέλει. πειρώμεθα τοίνυν τοῦ τῆς Σαμαρείτιδος εἰς ἑαυτοὺς χαλάσαι, ζῆλον οἰκειωσώμεθα θεῖον, φιλομαθῆ πρόθεσιν βυθώμενα ἡμᾶς. καὶ ὁ ἐκκλησίας διαλεγώμεθα τοῦ θεοῦ, νομίσωμεν δὲ πρὸς ἡμᾶς λέγεσθαι τὸ πρὸς ἐκείνην πρὸς τὸν διαύστην Χριστοῦ, Τοὺς προσκυνοῦντας τῷ Θεῷ, ἐν Ιωαν. δ. κγ.

πνεύματι ϗ ἀληθείᾳ δῆ προσκυνῶσι· αὐτῷ ἡ δόξα ϗ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Λογ. μη. Λυκ. ζ. λς.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΥΝΑΙΚΑ ΤΗΝ ΑΜΑΡΤΩΛΟΝ ΤΗΝ ΑΛΕΙΨΑΣΑΝ Κύριον μύρῳ, ϗ εἰς Φαρισαῖον. τῇ ἁγίᾳ ϗ μεγάλῃ Δ. 5

Ex Mſ. Collegii Novi Oxon.

Καιρὸς ἡμᾶς προθύμως ἐφυμναγώγησεν ὁ Χριστὸς τοὺς τοῦ Ζακχαίου ἑστιωμένους. ὅπου γὰρ Χριστὸς ἑστιᾶται, ἐκ τῆς δυσθέρμους συνόδου κλίνεται, ϗ τόπου ἐκ πραπέζης ἀπολαύει τῆς ἡμετέρας, πόθεν ἔρως τοῦ τῆς εὐφροσύνης μετάσχῃ λόγου. πῆς γὰρ πλουσίου, ἢ πορνῶν, ἢ τελωνῶν, ἢ τῶν ἁμαρτωλῶν ἐργασαμένων δεινά, τ' ὠραῖα ϗ γῆς ποικίλα *** ἐν ἑορτῇ πανηγύρει πλουσίου βλέπων, ϗ τὴν τῶν χαλκῶν δοτῆρα αὐτὸν δυσθέρμους μὴ χρῆσαι λαμβάνοντα, ϗ τῶν βοτρύων χορηγὸν τῇ χυμικῇ τοῦ πότου τοῦ λιμοῦ βλαπτόμενα, μὴ ἑορτὴν ἐκ πανηγύρεως θέσθαι τὸ πρᾶγμα διαφώσιεν; αὕτη ἀληθῶς ἑορτή, αὕτη ἀληθῶς ἀγελικῆς ἑστιάσεως εὐφροσύνη, ὃ διαπτύειν μὴ δύναμαι, θεῖον μὴ δυσθέρμων, δικαίως μὴ τῶν ἐναθυμίων ὁρᾶν καινὸν ἀπολαύοντα πραπέζης. διὰ τοῦτο γὰρ ὅτι γῆς ἦλθεν, οὐκ ἔρημοι καταλιπὼν ὑρεμίαι, ἐκ δυσθέρμος γέγονεν, οὐκ ἀπόδυς ὃ εἶ Θεός, ἵνα ϗ τὸν θαλασσαῖον πλέων, τοὺς εἰς ὃ βιωτικὸν χμαζοιδόρους πέλαγος ἐκ τοῦ βυθοῦ ἀνασύρῃ τῆς ἁμαρτίας, ϗ κώμας ἐκ πόλεις θεῖων, γινώσκεις τε ϗ ἀπείρους ϗ δρόμους θεοπτέχων, τοὺς δὲ ταῖς τειχώδεις πλημμυρίσιν, ὡς ἀπείμαντα πέλαγα, ὅπῃ τὸν ἰδίαν ἐπομαγάγηται ποίμνιον. αὐτὸς γὰρ ὅστις ὁ τὸ ἀπολωλὸς πρόβατον ὅπῃ ζητῶν, ὁ τὰ ἀπεικότα σπέα καταλιπὼν, ϗ πρὸς τὸν τοῦ ἑνὸς προβάτου ζήτησιν. ἐζήτει γὰρ ὃ ἓν, οὐτε τῶν πολλῶν καταφρονῶν, ὅτε τοῦ πλήθους ὃ ἓν προκρίνων· ἀλλὰ τὰ μὲν ἀπεικότα σπέα καταλιμπάνει (εἰδὲ γὰρ ἀσφαλῶς αὐτὰ ἐν τῇ μάνδρᾳ αὐλίζεται) ὃ δ' ἓν πρόβατον ἐζήτει, ἵνα μὴ λοιπὸν τῷ πλανόλῳ γένηται. πρόβατον γὰρ ἀπείμαντον θηρσὶν ἕτοιμον δεῖπνον· ϗ ψυχὴ ἀσφαλίστου, δαίμοσιν εὐεπιβούλευτος. ὅθεν πρὸς τὸν Ζακχαῖον, ὡς πρόβατον ἐκ σώματος λύκου, ἀφίρπασε, ϗ τῇ μάνδρᾳ συνέμιξε, ϗ σφραγῖδος κέχρωσεν. ὡς γὰρ ποιμὴν πρόβατον ἀπολωλὸν θηρσὶν ἁρπασθὲν θηλῶν, γλεφίσιν ζωοῖ ἐᾷ, ἵν' ἀπολύτως τεμόμενον ὃ ἀποπνεῦσαι ἑλκύσῃ θήραμα· ὅτω δὲ ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος τὸν Ζακχαῖον, ἐκ τῆς πλάνης ἀνέλκυσεν, ὡς πρόβατον σὺν τομῇ, ἐν τῇ πραπέζῃ Ζακχαίου ἀφῆκεν, ἵνα τῷ χρηστῷ τῆς ἑστιάσεως νόμῳ ἑλκύσας αὖθις πρὸς σωτηρίαν, λαθραιότητα τῇ οἰκείᾳ συζυγίᾳ ποίμνῃ. ἀλλὰ τοῦτο μὴ σωιέντες οἱ Φαρισαῖοι ἐγόγγυζον, ὁρῶντες αὖθις μὴ τελωνῶν ἑαθέντα· ἀλλ' ἐκεῖνοι μέν, ὡς ἀσκὸς παλαιὸς, ἁρπαγὴν ἔδωσαν (οὐ γὰρ δυνάμενοι νέον τῆς διδασκαλίας οἶνον δέξασθαι) ἡμεῖς δ' ϗ κατόπιν τοῦ φιλανθρώπου βαδίσωμεν ποιμένος. ὁ γὰρ Ζακχαῖος τελώνιον τῶν ἀποστόλων σωτῆρας ποίμνη, αὐτὸς ϗ τὸν πρώην τὸν ἁμαρτωλὸν, τὸν μυρίων κακῶν ἐργάτην, ἐκ τοῦ φάρυγος τοῦ δράκοντος, ὡς ἀμνάδα, ἑλκύσας, τῇ ἀεπηρεάστῳ ἀπέδωκε μάνδρᾳ. ἵνα δὲ γνῶτε ϗ τοῦ Χριστοῦ φιλανθρωπίαν, ϗ τῶν Φαρισαίων τὴν ἀλαζονείαν, ἐκ τῆς ἁμαρτωλοῦ τὴν παλινῳδίαν, αἰσθῆ ὑμῖν ἐκ βιαγελικῆς προθυμηθησόμεθα ῥήσεις. ἐὰν γὰρ τὸν *** ὕφος τὸ ἀναγνώσματος ἐπανακύψητε, ῥᾳδίως ϗ τῆς ἐρημωσίας τὴν ἔποιαν ἀναλάβητε. Ἠρώτα δέ, φησί, τις τῶν Φαρισαίων Ἰησοῦν, ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ· ϗ εἰσελθὼν εἰς οἶκον τοῦ Φαρισαίου, ἀνεκλίθη. ὦ χάριτος ἀφράστου, ὦ φιλανθρωπίας ἀῤῥήτου· ϗ Φαρισαίῳ συνεσθίεται; ϗ τελώναις ὁμοτραπέζεται; ϗ πόρναις προσδιάκειται; ϗ Σαμαρείταις ὁμιλεῖται; ϗ Χαναναίοις λόγου ἀξιοῖ; ϗ

Λυκ. ζ λς.

ἐν τῇ αἰμορροούσῃ ὁ πρὸ αὐτοῦ θεραπεύσας ἐμέμψατο· καὶ ἐνταῦθα γέγονεν, πολὺ τὸν ἐφαπτόμενον τῆς πηγῆς, ἵνα πολλῶν ἀφέληται, πολλῶν τῶν ἀγαθῶν, ἀμοιρήσεις τῶν μελλόντων. ὅθεν τῶν παρὰ τοῦ Φαρισαίου κληθεὶς, εἰσέρχεται εἰς οἰκίαν τὸν τοῦ μεγάλου κακοῦ. ὅπερ γὰρ Φαρισαῖος, ἐκεῖ πανηγύρεις ἁρμόττουσι, καὶ μέθαι καὶ παροινίαι, καὶ τρυφαὶ καὶ ἀσωτίαι. ἀλλ' ἐκεῖ ἔνθα αὐτὸν ἤγαγεν ἡδονὴ τῆς οἰκίας, οὐκ ἀπῆλθεν ὁ Κύριος· καὶ εἰκότως. εἰ γὰρ ἅλες οὐ κατελήφθησαν, βορβόρῳ ἂν ἡ οἰκία ἀκάθαρτος ἦν καὶ ἄλλως· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸν σκώληκα ἀπέματτεν, μενοῦν αὐτ * * ἐξόμνυες· ἔστω καὶ ὁ Κύριος, ὡς ἅλες δικαιοσύνης, πολλὰ σαπρὰ καθεῖλεν τόπον καταλαβεῖν, ἢ πολὺ δυσωδῆ ἀμβρόσιον τὰς ἀκάθαρτος αὐτοῦ τῆς ἀγαθότητος ἀναλίσκει, οὐχ ὅλως, οὐ μόνον, ἀ μολυσμὸν ἐνεμβάλῃ καὶ τὸ ἥττητος λάβῃ. ὅθεν ἐπιθυμεῖ εὐκόλως ὁ Φαρισαίου καλέσαι, ἐρεμβῆ, σκηπτὸν ἀναζέλεγκτον αὐτοῦ βίου ἀφεῖς· ἐκεῖνος ἐδὼ ἵνα ἀγάλλῃ τὸν κληθέντα, καὶ λέσαι, τῆς οἰκίας ὁ σύστημα, τῆς πολυτελείας ἐμβρύμησε ἐπίλοιπος ἀφεῖναι, ὡς οὐ φαρμακεῖον ὄντα θεραπείας, ἀλλ' ἐμβάσεως, τῆς ἀκολασίας, τῆς βρώσεως, τῆς πόσεως, ἢ τρυφῆς δαπάνης· ἄλλως ἦ, ὅπερ ἔμβηγε ἡ πόρνη ἐκείνη, ἢ ὁ ἅλμυρὸς ἐκβάλλει τὸ ἀκάθαρτον τῆς μετανοίας διεκπαίσας θέρμη, διὰ τοῦτο καλεῖται τοῦ Φαρισαίου ἐλπεύει τὸ χεῖρος· ἵνα * * γραμματέων ἢ Φαρισαίων τὰ οἰκεῖα ἐκτραχηλιάσας καιρὸ, διδάξῃ αὐτὸν, πῶς δεῖ τοὺς ἁμαρτωλοὺς ὅτι ταῖς ἁμαρτίαις ζημιοῦσθαι ἀβλαβεῖς ἔσθαι ὁ Θεοῦ. ἴδε γὰρ, φησὶ, γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἦν ἁμαρτωλός· γυνὴ, ἡ * * ὁ μὲν τοῦ διδάσκειν τὸ ἀμελεῖν, ἢ τῆς πλάνης εἰσαγωγή· ἢ τῆς ἀβλαβείας διδάσκαλος, ἢ βοηθὸς τοῦ ἁμαρτεῖν ἢ ἀναδιεβλήθησα, ἢ ἁμαρτὼν ἐν Φύσει καλῇ, ἐκ ἀπεγωρίσθη ἢ ἀποδιεβλήθησα καιρὸ, ἢ ἀναπαύσεως, ἢ ὁ κάλλος τῆς ξύλου δείξασα, ἢ ὅλον ἀβλάβησαν ἀπολέσασα. Καὶ ἴδε γυνὴ, φησὶ, ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἦν ἁμαρτωλός, τὰ τῆς Εὔας φέρουσα βαρη, ἢ πολλοῖς κακοῖς βεβλαμμένη. ἐρεῖ ἢ αὐτὸς τὸν ἀπείρων κακῶν πλεῖον δαιμόνων; ἵνα γνῶτε αὐτὸς πλεῖον πολυτελῶν. Ὁ Θεὸς ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ Ἀδὰμ ὀστοῦν λαβὼν, ἢ τύπον ἐργάσας τῆ Εὔᾳ εἰργάσατο, ἵνα ἢ γυναῖκα καλέσας, ἔδωκε βοηθὸν τῷ Ἀδάμ. ἀλλὰ μὴ τὸ ἁμαρτεῖν, ἢ ἀβλαβῆναι τὸν νόμον, ἢ ἀκολουθῆναι τὸ ἀβλάβησαι, ἢ θανάτου τὸ ἀπαθὲς λαβεῖν, ἵνα μὴ τοῦ θανάτου δαπανώμενον ἀρθὲν τὸ ἧλος ἀπόλλυται, γάμον ἐπίφρατον ἀθανάτου· ἢ ὁ μὲν σωτὴρ, ὁ δὲ θηρίζη· ὁ μὲν τίμιον, ἢ βλαφθὲν. ἢ ὅτι μὴ τὸ ἀκολουθῆναι τοῦ θανάτου, ἢ τὸ γάμου ἐδόθη χάρις, δῆλον ἐκ τοῦ τὸν Ἀδὰμ μὴ τοῦ ἐξοδιάσαι τὸν ἀβλάβησαι ἀφθῆναι τῇ Εὔᾳ. γέγραπται γὰρ, ὅτι Μετὰ τὸ ἐξελθεῖν ἐκ τοῦ ἀβλάβησαι, τότε ἔγνω Γεν δ. α. Ἀδὰμ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ. ἐκ τῆς ἁμαρτίας ἄρα ἦν, ἵνα ἐκ ἁμολυντὸν τρῦσα τὸν χιτῶνα τῆς φύσεως· μὴ ἢ τοῦ ἀβλάβησαι, μὴ ἢ τοῦ θανάτου ἀπόφασιν, ἀγάμους αὐτὸν ἀφῆσαι, ἵνα ἀθάνατον τὸν θανάτου ἰσχὺν βρύων, ἢ τεγάσας τὴν φύσιν, ἐπὶ ἄλλῳ ὅτι ἀγαθὸν ἢ ἀγαθὸν τὸ ἥλου ἢ ὅτι αὐξήσει τῆς φύσεως ὁ τοῦ γάμου ἐδόθη νόμος, τῷ δὲ θεοστυγοῦντι ἰσότιμον ἐποίησεν· ὑχ ἵνα ἐπαισχύνῃ ἐκ ἐμίξεις ἀριθμήσῃ, ἀλλ' ἵνα ἐπίμονος ἐκ γάμου ἀποστήσῃ. ἴδε ἢ ἐν ἔνθεσμος τοῦ γάμου μίξις, πρεπία τῷ Θεῷ, ἢ ἢ ἐκ χάριν τὴν ἀδικοῦσα ἀκατάλυτον, ἀθανάτου ἀποβέλῃ. Τίμιος γὰρ ὁ Εβρ. ιγ. δ. γάμος ἢ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους ἢ ἐν μοιχοῖς κρινεῖ ὁ Θεός· καὶ ἄλλῳ γὰρ παιδοποιίας ἕνεκα τοῖς ἀνδράσι μιγνύμεναι ἀνέγκλητοι ἦσαν, ὥσπερ ἡ Σάρρα, ἢ ἡ Ρεβέκκα, ἢ ἡ Ραχήλ, ἢ εἴ τις ἄλλη ἀπ' αὐτῆς· καὶ ἢ λόγῳ ἡδυπαθείας τοὺς ἐκ ἀκολασίας διεγείρουσα, ὡς φθείρουσα τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, παραδίδου) φθορᾶ· (Εἴ τις γὰρ, φησὶ, φθείρῃ τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ, α. Κορ γ. ιζ. φθερῶ τοῦτον ὁ Θεός) ὡς ἐ αὐτὴ μία λύσις, ἡ μὴ χάριτος ἀμάρτωλος. τὸν γὰρ φύσει καταλύσασα, ἢ πῶς ἀνέτως βλαφθῆς ἐκ πορνεῖς φανήσῃ, ἢ τίκτει μαζιοῦν φαινόσῃ καλὴ, ἐὰν πάντες ἐκ ἀκολασίαν ἀσκήσωσι, * * αὐτὸν εἰς ὃ τῆς πορνείας ἀπο-

κλαύσα βαρέα δεῖ. Ζῶν τι λέγει ὁ κωμῳδῶν αὐτόν, ἐφ' οἷς ἔφαγεν φησί, ἀλλ' ἐπαρᾶται αὐτόν, ἀφ' οἵων οἷα γέγονεν ἄφιλο. λέγω γὰρ πίων, ἵνα δύξω, τί γέγονε πάλιν. λέγω αὐτῆς τῆς ἁμαρτίας τὰ πλάσματα, ἵνα δείξω τῆς μετανοίας τὰ κατορθώματα. ἀλλ' ἐστὶν ἡ πρὸ σώματος ἀμέλεια χρυσαμβὴν ὁ φησι, σὺν ᾧ δὲ ἀφ' βοερύζει σκληρύνουσα, σὺν ᾧ ἀφ' δακρύων φαρμάττουσα, σὺν ᾧ δὲ ἀλείμματος γεντάνουσα, πάντας ᾧ πάντα δεῖ βάρος τῆς ἀκολασίας περιπαγῆναι, ᾗ ἀρχὴ αὐτῆς ἡ ὕδατος δεῖται εἰς ἦθος καὶ ἐστιν ἑκάστου μεταβάλλει φίλτρον. ὡς εἶδε γὰρ Ἰησοῦν, ἐστὶ μὲ ἀδίκως τῇ Σαμαρείτιδι ἀφ' ἁλιεύθησαν, καὶ ᾧ τὸν Χριστιανὸν περιπίπτουσι, ἄλλοτε τῆς ἁμαρτούσης διαχειρίζεται χλοσίων, ἐς πῇ μὲ πλώσας σωτηρίαν, πῇ ᾧ τὴν φαρισαίαν σὺν οἷς καταλαμβάνεται, ἐλογίσατο εἰ πόρας, ἐς πλώσας ᾗ ἀμαρτωλοὺς περιέπτη, μᾶλλον πότε ἀκριβῶς εἰ ἐρώσα ὁ τῆς ἁμαρτίας πέλαγος ἀπλοῦ; ἢ μόνον τὰ, ἢ εἴδεν καλῶ. πάντα γὰρ πλήρη ᾖ, πάντα μεμιασμένα, ᾗ αὖθις ᾗ χρῖσα, ᾗ τὴν περιστᾶσαν τὰ κάλλη. τί οὖν πάθω ἀφ' οἷς ἔδρασα; πάλη γὰρ ὁ τῆς γέενης πῦρ ὁρῶ· πάλη μοι τὴν ψυχὴν μετήρσας λαμβάνει, ἐπ' ὀλέθρῳ τῆς νέας βιαζομένη φιλτάτων καὶ ὁ τῆς ἀγωγῆς τῆς πόλεως, ὁ τῆς ἀγορᾶς, ὁ ἀμφόδους ἅπτεται, εἶκτον μὲ σὺν πόδας ἔχουσα, ᾗ σκληρὸν τ' ἀλεῖσθαι. ὦ πάντες πολίσεις κατέλαβεν, βλέπει ἀναιδίας βλίμμα σθεναφέρουσα· ὅπη λύμη γὰρ τ' ἠθῶν αἰσχίονα, πῇ μὲ πολυπλόκοις σπειρῶν τ' κεφαλαίων ἐπάγειν; πῇ ᾧ ἰσμαίδας πλεκόμων ἐκ κορυφῆς εἶναι χρῆ μετὰ τοῦ πλαισάλλ; ἄλλοτε ᾧ ζωὴ πᾶσας ἐφοίνιξα, ᾗ σὺν ὀφθαλμῶν κατόρυγα φέρει, ᾗ ἄλλοτε δακρύων λιβάδας ἐφίησι, τῇ κλαυσαίᾳ ἐκτραχηλίζουσα τ' ψυχήν. πῆς ὑδατὶ τύπος ἡμῶν μεγ; ἵνα ἰαθῶ βίον τ' ἀπείρων πάντων πηγῶν; ἐάν τὸ θεοῦ πῆς ζωὴ τοῦ ἐμῶν τῶν εἶπεν, αἰῶν φελῆς μοι γένηται τῆς ἀδιαφθόσιος ὁ ζέφυρος, ἀλλὰ καλύψαι τὰ κακά; ἀλλ' οὐ δύναμαι λαθεῖν. πῶς γὰρ λαθῶ, ᾗ λαθεῖν μὲ δύναιτ' ἂν; πρὸ οὗ φύγω, πῶς ἀχρὶ τὸν δικαίου βυσίσουσα, τ' μὲ φαιόλιθοι ὦ, πῶς ἀχρὶ διελέγχεται μοι ἡ κακία; μία μοι σωτηρίας ὑπολέλειπται ἐλπίς, ᾗ μοι ἐφῶδον προκείται ζωῆς, ὁ τ' Ἰησοῦν ὑπηρωῆσαι, ἐς αὐτῷ προσδραμεῖν. ὁ γὰρ πλούσιος προσδιχόμενος, οὐκ ἀπέναρε τὴν πόρτα ὁ φαρισαῖος ἐκκλεῖσαι, οὐ μὴν ἀπὸ τῆς ἁμαρτωλοῦ τὰ δάκρυα. ἐπεὶ οὖν ἴγνω, ὡς μὴν Σίμωνι φαρισαίῳ κατάγεται ἀνδρὶ λεπρῷ ᾗ ἁμαρτωλῷ, θραμεῖσα τρέχει αὐτοῦ. ἀλλὰ τί αὐτὴν προσπλοῦσα; ὀφθαλμοὶ ὁρῶσαι; ἀλλὰ προκαρσεῖς ἡ χεῖρες. τοῦτ' ἀπαλλαγμὶ; ἀλλὰ μικρὸν τὸ κατόρθωμα. ὁ γὰρ ῥυπὸς δηλαπὸς τῶ πηγῆντος ὅτι βαρύτερος. πολὺ τὸ πῆξαι τὸ τ' σώματος, τὸ τῆς ψυχῆς ὑπιζητῆσαι μιαρά. μίαν γὰρ διείσπου λύσιν τῆς ἐπηρμένου κακῶν, ἐὰν μὴ δικαίῳ εἶδω, ἐὰν προσλάβω τῆς κολάσεως μὴ κρεῖττον. μιμήσομαι Ῥαὰβ τὴν πόρνην, γυναικὸς μὴ σὺ αἱρετὸν μετανοίαν ζῆλον. σὺν γὰρ πρὸ ἡμῶν βάλει πᾶς Θεὸς, ἢ γνώμης σὺ ἀλλαγμὸν. Ζῶν τι βίου ὡς ὑπῆρξα ἀναίδην, καὶ τὴν ἀφοσίαν προσῆς πίστιν ἐπαλίψασα ἐπὶ σὴν χαρὰν πᾶς Ἰησοῦ, ἅπαν ἀλέκτο, τὴν προτέρων αἰσθάνεσθαι εἰς ἐπανόρθωσιν πᾶσης ἀκούσα. ᾗ λέγει μὲ σοὶ· οὐ γὰρ ἐπλυμα. ἦλθε γὰρ, ὡς ὁ τῆς λογισμοῦ ἔφορος οὐ λῆμα λόγων. τί γὰρ εἶπῃ εἶχε τὸ πότε εἶδε τι; ὅτι ἁμάρτυς; ὅτι πολλοὶ καὶ σὺν ἐρασταὶ γέγονεν; ὅτι ἐράσθη ᾗ ἐρωμένη τὴν παίδημον ἡδονὴν ἐλεεῖ τάσι; Ζῶν τι Θεῷ δῶλα τῇ, οὐ προπόλημα μόνη, ἀλλὰ ᾗ σὸ τῷ ἀφθόνῳ τῆς ψυχῆς βουλήτριαν γοίημα. Εἰ * * * ὡς πάντα οἶδε, ᾗ λαθεῖν αὐτὸν δύναιτ' ἂν τὸν, ᾗ μὲ τὴν γλῶσσαν, λαλῇ τοῖς δάκρυσι. σὺ σα γὰρ, φησι, σὺν πόδας αὐτοῦ, κλαύσουσα, ἤρξατο βρέχειν σὺν πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσι. ἀλλ' εἰκῇ μὲ γλῶσσαν ἐλάλει, ἀλλὰ στεναγμοῖς ἀλαλήτοις ἐφθέγγετο, ὃ ζωτερμὸν τῆς καρδίας ἀναλύπουσα, ὃ πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν θραμβάουσα, σὺν ἀπόπνοις λογισμοῖς, ζωὴ σεαγῆς σὺν μύσεις, ζωὴ βαθέλους πρόξεις, ζωὴ ᾗ δυσώδεις ὁμιλίας ἐκπομπεύουσα. σὺν γὰρ ᾗ τ' πανοικτικὸν

αὐτῇ

αὐτῇ κακόν, ὁμὴ δάκρυσι δέεσθαι αὐτό. εἶδε γὰρ ὅτι ὡς ἀμελοῦσά τὴν ἀμυτίδα ἐλάμ- Ψλ. 7 α. ε.
βανεν. Εἶπα γὰρ, φησι, ἐξαγορεύσω καὶ ἐμὴ τὴν ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ· καὶ σὺ ἀφῆκας
τὴν ἀσέβειαν τῆς καρδίας μου. καὶ μόνον ἀναλήπτως ἐφθέγξατο τοῖς σπαραγμοῖς τῆς καρδί-
ας δυσωπουσα Κύριον, ἀλλὰ καὶ γράμματα τὰς μετανοίας διέγραφε κάλλος. ἐδάκρυε
μὲν, ὡς πολλὰ γαλῶσπασα, τοῖς καλοῖς δάκρυσι τὴν κακὴν ἐκπλύνουσα γάλωσσαν, ταῖς δὲ ῥα-
ύσι τὸν ὀφθαλμὸν τὸν φθαρτὸν ἐκπλύνουσα ῥύπον, ἵνα ἐν οἷς ἥμαρτε, ἐν τούτοις καὶ
δοξολογήσῃ), ἐν οἷς ἠσέλγησε, ἐν τούτοις τὸν τοῦ μολύνειν ἐξιλεώσηται. ὥσπερ γὰρ τὴν χεί-
ρίλα, τὸ ἐκβάσεως ἐμίανε συμπλοκὴ, δάκρυσιν ἀπέπλυνεν ὁ Δαβίδ (Λούσω γὰρ, φησι, Ψλ. 5. ε.
καὶ ἐκάστην νύκτα τὴν κοίτην μου, ἐν δάκρυσί μου τὴν στρωμνήν μου βρέξω) οὕτω καὶ αὕτη,
διὰ τῶν ὀφθαλμῶν πολλοὺς τοὺς πάλαι ἐκ ἀνομήσεσι μολυσμοὺς ἐκπλύσουσα, δακρύων ἀφθόνων πηγὰς, τὸ
δύσλυτον τ̃ ἁμαρτίας ἀπέπλυνε ῥύπον, κἄτη ἑαυτῇ λοιπὸν μετανοίας περιβαλλομένη
τὸ δάκρυα. τὰ μὲν γὰρ δάκρυα, τὸ ὕδωρ, τοῦτο πρόφασις, τὴν τ̃ ἄφεσιν αὐτῶν τοῖς τοῦ
Χριστοῦ ἐκπορίσῃται· ἀλλὰ μὴν ἡ τ̃ Αβισὰμ τάχα οὐ μιμησαμένη μόνον, ἀλλὰ νικῆσαι,
τοὺς πόδας ἀπέπλυνε τ̃ Χριστοῦ. ὁ μὲν γὰρ πιπράσκων τοὺς ὑδατοπαπέπλυνε, ἡ λευκὸν κα-
τέμαθεν· αὕτη δ' οὐχ ὕδωρ ἀπλύσασα, ἀλλὰ κρυσταλλοειδῆ δάκρυον ἀφῆσα, τοὺς πόδας ἀπέ-
πλυνε τ̃ Ἰησοῦ. Φησὶ μὲν γὰρ ἡ μὴ δάκρυσιν ἀμβροσίοις ἀλοιφαῖς ἐνδρίσῃ πόδας, ὃ τὸ τεῖχος
κάλλος, ὡς λέγεται ὑποβαλλόμενα, ἀπέμαρανε τοὺς πόδας. ἡ δὲ ἐβρέξατο δι' ὅλης τ̃ γνώσεως
τοῦ θεραπεύσαντος τ̃ Ἰησοῦ κεκμηκότος. Ἐγὼ μὲν γὰρ ὀφθαλμοὶ ἀνῶγον, ὡς κρίναι, δακρύων
ἔπαυτον ὀχετούς· ἡ δὲ ψυχὴ, ὥσπερ πατέρα, ἐπεκαλεῖτο, ἐμὲ ὁπὸ τῶν ποδῶν ἀπτομένη ζούσας
ἐδέχετο ῥοιδίας. ἡ πλόκαμοι ἀπόμαγμα, λοιπὸν ἐπληρώθη τὸ ῥῆμα· αἱ δὲ χεῖρες τὸ
ἀλαβαστρον τὸ μύρου κατέχουσαι, τοὺς ἱεροὺς πλανῶσι πόδας, μύρῳ τὸ μύρον ἐπιῶσαι. Μύρον Λσμ. α. ε.
γὰρ, φησι, ἐκχεωθὲν ὄνομά σου. αἱδὲς τῶν οἰκούντων τὴν ἀγαρίστων τὴν Ἰουδαίων γεώμετρον γυ-
νὴ ἁμαρτωλὸς, ἡ ἔθνων ἀμοιρος νόμου. ἡ μὲν γὰρ λέπρᾳ αὐτ̃ ἔδοξεν, ἡ δὲ τῆς φιλοδοξίας ῥύ-
πος μύρον. διὸ Ἰουδαῖοι μὲν, ὡς ἀχρεῖον, ὡς ἀσύμφορον ἡγεώμενοι, κακοῖς ἠμείψαντο τ̃
εὐεργέτιν, λέπρᾳ τ̃ ἀκαθαρσίαν φιλοδοξούσῃ νόμου λέπρᾳ· ἡ μύρῳ ἤλειφε τοὺς πόδας τοὺς
μέλλοντας δι' αὐτ̃ πᾶσι μύρον ἔσεσθαι τ̃ ἱερωσύνης ὕστερον. ἡ πῶς λέγω ὅτι τ̃ ἀχάριστον Ἰου-
δαίων οἰκίαν δῆμον, ὅταν τὸ ὄλεθρον τὴν ἀγίαν κατορύξαντα τὸν χοῦν; ἔλαβε γὰρ χάριν, ἵνα
ἡ ἐλθοῦσα βασιλὶς, ἧς ἔτυχον δωρεᾶς; Βασιλεῖς γὰρ Θαρσεῖς, ἡ νῆσοι δῶρα προσ- Ψλ. οα. ι.
άσουσι, ἡ προσκυνήσουσιν αὐτῷ πάντες βασιλεῖς τῆς γῆς. Ἐδὲ κ̃ ἐφθέγξατο
Καὶ ἔδωκαν τὰ δῶρα, ἡ παῤῥωσαν προσκυνήσασαι. ἀλλ' οὐδὲ αὐτὴν τοὺς πόδας τ̃ Ἰησοῦ ἐ-
φίλησε. πῶς γὰρ ἦλθε μάτην, λαβοῦσα ἀρχὴν τ̃ Ἰκασίας σύμμαχον; ἀλλὰ παῤῥωσία ἐ-
δημοφόρησε, τ̃ οἰκείας ζώσεως ὃ μέγα γεώσκουσα. Οὐρανὸς γὰρ μοί, φησι, θρόνος, Ησ. ξς. α.
ἡ γῆ δὲ ὑποπόδιον τ̃ ποδῶν μου. ἐπαρκάθω πάντων ἡ γενεὰ, ὡς ὅλης τ̃ γῆς τὴν ἀ-
μβλυωπίαν ὑποδεξαμένης· πολλοὶ ἀχρεῖοι, ὧν χρεῶν ἔθνη ἡ πατρικὴ λαίλαπι, ἥψατο πο-
δῶν ἀχρεῖοι· ἐμαίνοντο ποδὸς Ἰωάννου τὸ Χριστοῦ τὸ σῶμα. ὁ μὲν γὰρ βαπτ̃ τὴν ἀλή-
θειαν ἀλήθειαν (λούω γὰρ ἐν ὕδατι διδασκαλίαν ὑποτιμάσασθαι ἡμᾶς) ἡ δὲ τοῦ ὑπὲρ ἡμῶν βαδίζον-
τος πόδας ὑπέλαβεν. ἀλλ' ὁ Χριστὸς μὲν ὁ μὴ τὴν ἁμαρτίαν κρίνων, ἀλλὰ τὴν μετάνοιαν
ἐπαινῶν, ὁ μὴ τὰ πρόσκαιρα καλλύνων, ἀλλὰ τὰ μέλλοντα δοκιμάζων, ἀμνηστίαν πρόκει-
ται τοῖς ἁμαρτάνουσι καὶ ἀναλαβόντα αὐτὸς κακὰ, πρὸς τὴν γενεάτην, ἡ ἑταιρεῖν τὴν μετάνοιαν, δικαίοις τὰ
δάκρυα, ἡ σφοιῖ τὴν ἀγάπην· ὁ δὲ Φαρισαῖος ὁρᾷ τὸ γεῦμα, πλήθεσι τὴν ἀγάπην,
ἡ φθόνῳ βασάνιζόμενος ἀ ἀγαθύνεται τὴς γυναικὸς τὴν μετάνοιαν· ἀλλ' ἡ τὴν ὕπε-
ρογκον Κύριον ὑπερβαπτίζῃ τ̃ λοιδορίᾳ, ἐ τὸ πυκνότητος ἐκφεύγει τὸ ἄξιωμα, ἄγνοι-
αι αὐτὸ κατὰ φιλοφιλούμενος. ἰδὼν γὰρ, φησὶ, ὁ Φαρισαῖος, ὁ καλέσας αὐτὸν, εἶπεν ἐν ἑ-
αυτῷ· οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς ἡ γυνὴ, ἥτις ἅπτεται αὐτ̃, ὅτι

ἁμαρτωλὸς

ἁμάρτωλός ὅστι. ὦ ἄφρον καὶ ἀσύνετε, καὶ τοῦτο λέγων, ὑπὸ τῆς γυναικὸς διελέγχῃ; μὴ τοῦτο, ἀλλὰ τῆς ἰδίας κατηγορῶ προαιρέσεως, ἀγωνιῶ αὐτὸν λέγων τίς ποτε ἁπτεται μου; οὐκοῦν ὑχ ὡς Θεὸν πάντα γινώσκοντα τῇ κλίνῃ ἐτίμησας; οὐκοῦν ὦ λαμπρὲ καὶ τίμιε καὶ συνοφθέντα, καλῶς μὲ αὐδᾳ, ὡς Θεὸν καὶ βλέποντα δυνάμενον, καὶ πάσας ἁπλῶς αὐτῇ, ὡς αὐθέντου καὶ μόνου γὰρ ἡμᾶς εἰδότος; σὺ δέ, φησι, εἰ ἰδοὺ προφήτης. καὶ πόσοι σε βελτίους, ὦ Φαρισαῖε, οἱ τῆς Σικήμων γυναῖκες, οἱ μὴ προφήτου εἰδῆμα, καὶ ὅτι προφήτης οὗτος σαφῶς ὁμολογήσασι λέγουσαι; Κύριε γάρ, φησι, ὁρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. πόσῳ δὲ θαυμασιωτέρα καὶ αὕτη ἡ ἁμάρτωλος, ἢ τοῦ μὲ ἁμαρτάνειν ὁρᾷς, τοῦ δὲ μετανοίας ἀβλέπεις, ἀλλὰ δὲ καθαίρεις, ἵνα ὁ κριτὴς δικαιοῖ, καὶ μέμψῃ καὶ ψόγῃς, ἵνα ὁ Θεὸς ἀποδέξαιτο σε φαιδρὸν, ὅτι ἐδίδους τῷ σοὶ Θεῷ ὃ σὸν δεσπότου μορφῇ καθαιρόμενον, ἐγὼ δὲ ἐτίμησα, καὶ τῆς ψυχῆς ὀκνηλύφασα πάθεσι, λέγων· Εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν καὶ τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνή, ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ. ἄθυμε, ὅτῳ τὰ σὰ οὐκ ἤλεγξε κακά, ἄγνοιαν αὐτοῦ καταψηφίζῃ; ὅτῳ τοῦ πολλοῖς κακοῖς βεβαρημένου σε εἶναι ὑπῆλθε, θεραπεῖς αὐτοῦ τοῦ νοσοῦντος; ὅτῳ κἀγὼ σωθῆναι μετὰ σοῦ, καὶ χαίρειν ὑπέλαβε τοῖς ἐδίσμασι σου ἐπιθυμῶ καὶ οὐκ ἀπεζίωσεν, ἵνα τὴν πολλὴν ἀμοιβὴν ἀξίως ἂν ἀπολάβω ξενοδοχήσας Θεόν, ἢ πεπαῦσαι ἂν ἐθελήσας τὸ ἐνοχλεῖσθαι σε πεπαῦσαι σε ἐρήμου; ἀλλὰ φιλάνθρωπος εἶ, καὶ πρηνίσαιτο καὶ ἐπὶ τῶν σῶν οἰκετῶν πόνοις καὶ στένουσι συναλγῆσαι. τί οὖν αἰτιᾶσαι φιλάνθρωπον δεσπότου, ὦ φαρισαῖε, καὶ ὁμοίως εἰς πηγὴν τὸν τῆς χρηστότητος ζυγὸν ταλαντεύοντα; τί δὲ τὸν κάτω τῆς γυναικὸς δουλίζον, τοῦ κἀμοῦ τῶν οἰκείων κακῶν καταπύθεσθαι ὅτι σὲ μὲν μακαρίζομεν εἰς τὸν Θεοῦ βουλὴ, ὅτι τοιοῦτον ἐπέστησε; τί δ' ἀλλοτρίους ἐγκλήμασι προξενοῦσι τὸν δικαίου, ὅτι τοῖς οἰκείοις συνῳκείωμεν αὐτῷ; τί ζωοφωνοῦσι σὺ καὶ Ἰούδας περὶ σοῦ τοῦ Κύριον; σὺ μὲ γὰρ, ὡς καθαρὸς ὢν ῥύπου, ὅτι τοῖς ἁμαρτήμασι βαθυρρύτου τοῦ αὐθέντου, ἄγνοιαν καταψηφίζῃ Θεοῦ· ὁ δὲ, ὡς φιλόπλουτος ἀναχαιτῶν λέγων· Τίς ἡ ἀπώλεια τοῦ μύρου τούτου; ἠδύνατο γὰρ πραθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι πτωχοῖς. ὦ τῆς ἀγωμένου γνώμης, ὦ τῶν ἀγαθείων ζώπυρε· ἀπώλειαν τίθησι, Ἰούδα, τοῦ θεραπεῦσαι τὸν Χριστόν, ἢ μάταιον ἀνάλωμα καλεῖ, ὃ εἰς τιμὴν προσχωρῆσαι Θεοῦ; πόσοι ἐδυνάμεθα, ὧν ἐλαβόμεν; λογισώμεθα αὖθ' ὑπὲρ ὁ κόσμος αἰσθάνεται, πόσοι πρὸς τῆς αὐτοῦ φύσεως ἐλέους ῥέουσι ποταμοὶ, καὶ οὐ λογίζεται ὁ Θεὸς ζημίαν τοῦ ἀφθονίου. πόσας ἡ γῆ βιοτὰς βλαστάνει; πόσας ῥόδων ἢ κρίνων; καὶ σύ-ρεται ἢ ναρδοῦ ἢ στοιχάδων, ἢ πάλλα, ἀφ' ὧν ὁ καλὸν καπνίζεται μύρου; καὶ οὐ λογίζεται ὁ Θεὸς ἀπώλειαν· καὶ ἵνα μικρὸν ἀλάβαστρον μύρου τοῖς ποσὶ τοῦ Χριστοῦ ὀπτηχθῇ, γογγύζεις; μὴ οὖν προσῆκε αὐτὸ ἔλαιον, ἵνα γευσώμεθα; ἔλαιον μύρου, καὶ ἐδήχθη μετάνοιας ἕξιν· ἔλαιον δάκρυα, καὶ ὄσμην πηγὴν ἀμάρτημα. ποία οὖν ὅστι ἀπώλεια, εἰ ἐσώθη ἡ γυνὴ, δι' ἣν ὁ σωθῆναι ἀπεκλείσθη, δι' ἣν Ἀδὰμ ζωοξοανίσθη; ἀλλὰ ἐλύπησε τοῦτο Ἰούδαν. εἰκότως. καὶ γὰρ ἡ ἀφόβου ἐλύπησεν αὐτὸν ἡ σωτηρία. εἶδε γὰρ δι' αὐτὸν λοιπὸν ὁ ἦθος προσῆκε μετανοίαν μεταδιηθούμενον· καὶ δάκρυσι, καὶ αἰτήσει, οὐκ ἔχων λοιπὸν δίκτυον, δι' οὗ θηρεύσει ἀνθρώπους· ὅθεν καὶ σε εἷς ὁ γογγύσας προῄρμησεν. εἰς τί, φησι, ἡ ἀπώλεια αὕτη; ἠδύνατο γὰρ πραθῆναι πολλοῦ. ἦδη προῆσε, Ἰούδα; ἦδη προδοσίας μισθὸς καιρὸν *** ἐχρῆ; ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς οὐκ ἐλέγχει αὐτοῦ τὸν νόσον, οὐ γομοῦν ὃ φιλάργυρον, ἵνα μὴ τοῦ μέλλουσαν προδοσίαν ἀνακρύψῃ· Χριστὸς γὰρ ὅτι πάντων λέγει. Τί κόπτεις πρέχετε τῇ γυναικί; τί προσλοιδορεῖσθε καιρίοις κακοῖς καὶ κλίζετε τοῦ ἀνδρὸς αὐτοῦ; αὐτάρκως ἔκαμε ὃ τῆς γυναικὸς ἦθος· μηδεὶς ἐκ αὐτῆς τῆς σωτηρίας ἐμποδίζετο· μηδεὶς σχοινίον τοῦ λύσαντος μύρα σὺν πόδας, σὺν γὰρ αὐτὸς βαδίζοντας, ὅτι

γῆς·

γῆς. Τοῦ πλουσίου γὰρ ἔλεγε μὴ ἑαυτῷ· λάβετε ἢ καὶ μὲ τὴν πλοῦτον. δι' ὑμᾶς γὰρ ἐπλούτησα πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐμῇ πτωχείᾳ πλουτήσητε. ἀναρπάζει με, ἡ οὐκ ἐγκαλεῖ· σπαφιάζει με αὕτη, ἢ γογγύζετε; βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον ἐπὶ τὸ σώματός μου, πρὸς τὸ σπαφιάσαι με ἐποίησεν. οὐκ αἰδῇ οὖν, Ἰούδα, ὅτι αὐτὴ μὲν ἁμαρτωλὸς οὖσα μύροις με τιμᾷ, σὺ δὲ ἀπόστολος ὢν πρασεῖ με καὶ ὑβρίζεις; καὶ ἡ μὲν γυνὴ τὸ πρὸς τάφον ἐτοιμάζει, ὁ δὲ μαθητὴς τὸ ζωὴν τοῦ σώματος. ἁμαρτωλὸς ὅτι ἡ γυνή, οἶδα· ἀλλ' οὐδὲν εἶχέ μοι χαρίσασθαι, ἢ πηλὸν δακρύων· πηγὴ τὸν πηλὸν ἐξεργαζομένη, ἀκτήμονι διδασκάλῳ ἄλλοις ἁλιεῦσι πρεσκομίζουσα. ἀλλὰ καὶ δοκιμάζεις, ἄθυμε, ὃ μύρου τριακοσίων δηναρίων ἄξιον εἶ λέγων; δοκιμάζεις δέ, οὐχ ἵνα αὐτῆς τὴν μεγαλοψυχίαν ἐπαινέσῃς, ὅτι ὅλον τὸν κακῶν ζωγραφούμενον πλοῦτον εἰς τιμὴν μύρου κατεμάλωσεν, ἀλλ' ἵνα γογγύζων δείξῃς, ὡς ἀπροκρίτως ἐπιτρέπεις κακῶς, τοσοῦτον ζημιωθείς. ἀλλ' οὐ μέγα, εἰ τριακοσίων δηναρίων ζημιωθεὶς ὠδύρου· ὅταν τριάκοντα λάβωσιν ἀπὸ τ῀ Κυρίου. Τί γάρ, φησί, θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; ὁ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. τριάκοντα ὁβολοὺς ἄμισθος ἰατρεύει πολίτην; ἰατρεύει, τυφλὸς ὀμματοῦντα, χωλὸς ποδηγοῦντα; ταῦτα λέγω, ἵνα σε κατηχήσω τὸ δηνάριον. τί κοινωνεῖ τῇ γυναικί; ὅτι τὸ νεκροῖς ἐλυθήσῃ, ἢ ποδὸς θανάτου, ὡς νεκρὸν ἐνταφιάσῃ; οὐ δηνάριον μύρου, τὸ ταφῆς καὶ τὸ ἀναστάσεως τὸ χάριν ποιεῖται; ἀλλὰ σὺ μὲν καιρὸν τὸ πρὸς δόσιας ζητεῖς ἔχειν· ταύτης δὲ ἡ μνήμη, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον, ἀνεξάλειπτος ἔσται. Εἶπε, καὶ γέγονε τὸ ἔργον οὕτως· ὅπου τὸ τοῦ Ἀαρὼν, τὸ τῆς Ἐλεάζαρ πέπαυται μέσης, καὶ τὸ κέρας ἤρησε, τὸ δὲ ἀλάβαστρον ταύτης πρὸ τῆς αἰωνίου ἐπικρίσεως, ἀκήρατον ἔχον τῆς μνήμης τὴν εὐωδίαν. ἀλλὰ πρὸς μὲν Ἰούδαν ἅτα, πρὸς δὲ τὸν Φαρισαῖον γογγύζοντα ὁ Χριστὸς ἅτα λέγει· Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὦ γραπτὰς ἀφεσέως, ὦ φιλαν῀θρωπίας ἀῤῥήτου. Θεὸς καὶ ἄνθρωπος χρηματίζεται, καὶ πρεσβύτου πρόσωπον, καὶ χρῶνται φιλανθρωπίας, ἐκλύων αὐτοῦ τὴν ὑποψίαν. Σίμων δέ, φησίν, ἔχω σοί τι εἰπεῖν, ὃ μηδενὶ τῶν παλαιῶν εἴρηται, ἢ πατριάρχῃ, οὐ προφήτῃ, οὐ νομοθέτῃ. ὅτι μὲν γὰρ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ὀφθαλμοῦ, ὀδόντα αὐτοῦ ὀδόντος ἐζήτησεν, ὃ δίκαιον ἅπαντες· ἀλλ' ὅτῳ οὐ δυνάμεθα φέρειν τὸ δίκαιον, χάριν αὐτοῦ ποιήσωμεν τῷ νόμῳ, ἀλάλητον ἔχοντι μυστήριον ἔρως. ὁ δὲ Φησι, διδάσκαλε, εἰπέ. Δύο χρεωφειλέται ἦσαν εἰς ἀνήρ. ὄρα Θεοῦ σοφίαν. ἀποσιωπᾷ τὴν γυναῖκα, ἵνα μὴ καταργήσῃ τὴν ἐπίκρισιν. ὁ εἷς, φησίν, ὤφειλε δηναρίων πεντακόσια, καὶ ὁ ἕτερος πεντήκοντα. φοβερὸς τῷ δικαίῳ ὁ ἔρωτος. γραμματεῖοι ὅτι ὁ ἡμέτερος βίος, ἀόρατος γράφοι καὶ λογισμοί, καὶ πράξεις, καὶ ὀφθαλμῶν ῥεμβασμοί, καὶ ψυχῆς κινήματα. ἀλλὰ λύει ὁ φόβος ὁ φιλανθρώπου δικαστοῦ, ὁ τὰ χειρόγραφα ἀῤῥήκτων τῆς ἁμαρτίας, καὶ μένει ἀῤῥήκτων, ἀλλὰ καὶ λαβαίνων τοῖς ὕδασι τοῦ βαπτίσματος, ἵνα μὴ ἴχνος στοιχεῖον συλλαβοῦς ἀπομείνῃ τὸ μνημεῖον τῶν πεπραγμένων κακῶν. μὴ ἐχόντων οὖν, φησι, αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. Εἶδες φιλάνθρωπον δεσπότην, πῶς δανείζει μέ, οὐκ ἀπολαμβάνει δέ; πῶς ὁ ἀγοραστὴς μόνος ἰσχύει, ἀλλ' ἅπλωται αὐτὸν τοῖς ἀνθρώποις καὶ χείρ; Μὴ ἐχόντων, φησίν, αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. ἀφῆκα μὴ ἐχόντων, οὐχὶ, μὴ θελόντων. ἕτερον γὰρ μὴ ἔχειν, καὶ ἕτερον μὴ θέλειν. οἷόν τι λέγω. Θεὸς

Ματθ. κε. ιδ.

οὐδὲν

οὐδὲ πρὸ ἡμῶν ζητεῖ, ἢ μετανοοῦσιν· ὅθεν βλέπει ἡμᾶς χαίρων ἀεὶ καὶ προσεχόμενον τῇ μετανοίᾳ. ἐὰν οὖν θελήσωμεν ἡμῶν μετανοῆσαι, ὁ πλοῦτος τῆς ἀμαρτίας ἄπορον τὸν μετανοοῦντα ἡμῶν δείξει, ὥστε μὲν ὃ μὴ θέλει, ἀλλὰ μὲν ὃ μὴ ἔχει, οὐκ ἐκπιπτόμεθα τοῦ χαίρειν. διὰ τοῦτο οὖν λέγει, μὴ ἐχόντων αὐτῶν, ἵνα δείξῃ, ὅτι ἰδὼν αὐτοὺς βουλομένους μὲν διὰ μετανοίας ἀποδοῦναι τὸ χρέος, μὴ δυναμένους δὲ ἢ διὰ τὸ πλῆθος τῆς ἁμαρτίας, ὡς φιλάνθρωπος αὐτοῖς συνεχώρησεν, οὐκ ἀπὸ προσῆξεως, ἀλλ' ἀπὸ προαιρέσεως ἐλευθερώσας τὸ ὀφειλόμενον. μὴ ἐχόντων οὖν αὐτῶν ἀποδοῦναι, μὴ κατίσχυε, μὴ τρεβλώσαι, μὴ ὕδρει προέδωκε, ἀμφοτέρως ἐχρήσατο. τίς οὖν αὐτῶν ὀφείλει πλείονα ἀγαπήσει; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν· ὑπολαμβάνω, ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. βλέπε τὸ φαρισαίου τὸ δικαιοῦν· ὡς εἶδεν ἑαυτὸν τῇ λήθῃ ὕδατι τῆς ἀληθείας ἀποκλυόμενον, τὸ, ὑπολαμβάνω, πάθος, φοβούμενος τελείαν τὴν ἀπόκρισιν δοῦναι. ὁ δὲ Κύριος ὑπὲρ τὸν γογγυσμὸν αὐτοῦ οὐ διέλεγξεν, ἀλλὰ τὴν ἀπόκρισιν ἀρπάσας, λέγει αὐτῷ· Ὀρθῶς ἀπεκρίθης. καὶ γραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη· βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; μὴ σοι μὴ ἀπεκρίθη, ἐμοὶ δὲ σωζομένῳ; εἰσῆλθον εἰς σε· οἶκόν σου (σὺς γὰρ οἶκος, καὶ οὐκ ἐμός, ὁ λοιδορίας μεστός) ὕδωρ ὅτι σοῦ πόδας μου οὐκ ἔδωκας, πόδας σοῦ διὰ σὲ κοπιάσαντας, σοῦ κόπον ὑπομείναντας, ἵνα κόπων σοῦ καταπαύσω καὶ προφορτισμένους ἐλευθερώσω· δάκρυσίας δὲ ἐμοὶ προσήνεγκας, τὰ μὲν δώρων θαυμάσας, τὰ δὲ κατόδυνα μὴ θεραπεύσας. ἀλλὰ σὺ μὲν ὕδωρ εἰς σοῦ πόδας μου οὐκ ἔδωκας, αὕτη δὲ πηγὰς δακρύων ἐκ τῶν βλεφάρων ἀφῆσα, τῆς ἁμαρτίας αὐτῆς ῥύπον ἀπέσμηξε. σύ μοι φίλημα οὐκ ἔδωκας, ὡς ἔθος μήτε Ἰούδας ὁ φιλήματι τὸν προδόσιον ἐργασάμενος· αὕτη δέ, ἀφ' ἧς εἰσῆλθεν, οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας. Ἔλαιον γὰρ ἁμαρτωλοῦ μὴ λιπαίνει τὴν κεφαλήν μου. πῶς γὰρ εἶχε τὴν κεφαλὴν ἀλεῖψαι, ὁ ποδῶν ἅψασθαι; αὕτη δὲ καὶ σοῦ πόδας προφθάσασα ἤλειψε μύρῳ. Μύρον γάρ, φησίν, ἐκκεχυμένον ἔστιν σοι· ἐκκεχυμένον, οὐκ ἐκχυθέν. ὅπερ γὰρ [ὁ σκύλος] ὁ σκύλος τῆς Ἰουδαϊκῆς γνώμης ὑπέσυρε θέλων, διὰ τοῦτο ἐκ τῆς ἀληθεστροφικῆς ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας μου ἐξεκενώθη ὁ μύρον· ἵνα δι' ἐμοῦ εἰς σὲ ἔλθῃ μετοχθισθῇ τῆς θυσίας ἡ χάρις. ᾗ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αὐτῆς αἱ ἁμαρτίαι αἱ πολλαί· ὅτι σύ μὲ οὐκ ἐφίλησας, αὕτη δὲ

ΕΙΣ ΤΟ, ΠΑΤΕΡ, ΕΙ ΔΥΝΑΤΟΝ, ΤΟ ΠΟΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥΤΟ ΠΑΡΕΛΘΕΤΩ ΑΠ' ΕΜΟΥ. ΤΗ ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ. Λογ. μθ. Ματθ. κζ. λθ.

Ex Mss. Oxon. emend. ex Ms. Regio Lut.

ΟΤΙ δὲ ἀπροίκους τὰς ἐκκλησίας διδάσκαλοι μητρὶ φιλοτέκνῳ, πολύπλοκοι ἡμῖν οἱ λόγοι· καταμηνύουσι δὲ τοῦτο τῶν φιλοτέκνων τέκνων δύο ἀδελφοί, ὡς γὰρ ἐκεῖνοι τὸν μεγάλον κατεῖχον, τοῦτο τὸ γάλακτος ἀκάματον ἀδελφοῖς φιλοπάτωρ πλέκει· ὡσαύτως καὶ ὁ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλος τοῦτο τὸ θαῦμα τῶν ἀγαθοεργιῶν προδηλοῦσθαι τοῖς παροῦσι τῆς ἐκκλησίας παθὼν ψυχῆς ὠφέλησεν ὃ γάλα τὸ λόγον ἀδολον. καὶ ὥσπερ ἡ μήτηρ μὲν τοῦ ἐκ τοῦ γάλακτος δύο ἀδελφοὺς ἀγαγομένου, καὶ τὸν διάδρυτον ἄρτον ἀγαλλούσης, καὶ τὰ λοιπὰ καὶ βρώματα ἀρτύσασα ποικίλα, καὶ πυκνὰ τελειώσασα, ὑπηρέτης τῆς ζωῆς τῶν οἰκείων τέκνων γίνεται· τὸν αὐτὸν τρόπον καὶ ὁ διδάσκαλος μὲν τοῦ κατέχειν τὸν θεῖον λογίων, καὶ οἱονεὶ μὲν τοῦ γάλακτος ἀδόλου, καὶ τὸν δυσπρομύθητον ἄρτον τὸ λόγου τῇ μαχαίρᾳ τοῦ πνεύματος ἀγαλλόμενος, καὶ τὰ ποικίλα καὶ ἀγαθοεργὰ ἐρμηνείᾳ καὶ θείῳ χαρίσματι εἰς μίαν κεφαλαίου διδασκαλίας ζωογονίαν, πάσιμον τὸν λόγον τοῖς ἐπ' αὐτὸν πεφορημένοις παρασκευάζων. διὸ δὴ καὶ ἡμᾶς, ἀγαπητοὶ, οἱ ταῖς προλαβούσαις ἡμέραις τοῖς εὐθυλύτοις λόγοις ὑμᾶς γαλακτοθρέψαντες, νῦν ἐπὶ διδαγμάτων θεοπνεύστων ἀγωνίᾳ τῷ ἁγίου πνεύματος, ἑστιᾶν ὑμᾶς τὸν λόγον τῆς διδασκαλίας ἀρτύοντες. ἔστι δ' ἡμῖν παρασκεύασμα ὅτι τῆς τοῦ χαρίσματος τραπέζης ὁ ἄρτος τοῦ λόγου τυγχάνει, ἀφ' οὗ τί ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ζωῆς ἐλπιδοτόκα δοκιδεξάμενος, ὃ παθὼν ἐν θανάτῳ, ἐλθὼν ὅτι τὸν ἀοίδιμον φωνὴν λέγει, Πάτερ, εἰ δυνατὸν, ὃ παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ· Ματθ. κς. λθ. πολλοὶ γὰρ μὴ ὑποστάντες τὸν στόμιον τῆς σοφίας, καὶ τὸν κεκρυμμένον θησαυρὸν ἐν ῥήματι, μὴ προσεγκότες, δυσλίαις αὐτὸν καταγελῶσιν. ἀλλὰ δοῦλος ἐν ἡμῖν, ἀγαπητοὶ, τοῖς πρὸς αὐτὸν, ὥσπερ νήπιοι διαλεγόμεθα· ἵνα τὰ ὑπ' ἐκείνου ἡμῖν νοήματα, ὡς παιδὸς, διαπορθμεύσωμεν. εἰ πουθὲν τοίνυν πρὸς αὐτὸν, οὐχ ὥσπερ τέλειοι, ἀλλ' ὡς νήπιοι· ὅτως ἔτεκεν, Κύριε, ἐλθὼν τὸ παιδίον ἀφ' ἡμῶν, ἐλθὼν τὸ σταυρωθῆναι, δυσλιᾶς δ' οὖν λέγωμεν πάτερ, εἰ δυνατὸν, ὃ παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ· εἰ ἐκεῖνον ἐπέκεινα μαρφὴν δούλου λαβὼν, μηδενὸς σε ἀναγκάσαντος, τί πρὸς ἄλλοι ἀξιοῖς δ' λέγεις, πάτερ, εἰ δυνατὸν, ὃ παρελθέτω; ἡ μᾶλλον ἀκούσωμεν, δ' ἔστιν ὃ παρελθέτω τοῦτο. ἔλεγες γάρ, Βάπτισμα ἔχω βαπτισθῆναι· καὶ πῶς ἀκούσωμεν, ἕως ὅτου τελεσθῇ; ἡ ὁ σταυρούμενος ἐν ἀνθρώπῳ τῷ τοιῷ αὐτῷ; * ἀλλὰ τί ἡ λέγεις, πάτερ. εἰ δυνατὸν, ὃ παρελθέτω τοῦτο; μὴ γὰρ ἡμᾶς, ὅτι ἤκουσας ἐπαισθάνει; ἡ μᾶλλον σὺ ἔλεγας, Ὅτι ὃς ἐὰν ὑμῶν ὁ μέγας Ματθ. ιζ. κα. θέλῃ πρῶτος γενέσθαι, ἡ σταυρωθῆναι, δ' τῇ τοιᾷ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. τί οὖν ἐλθὼν ἐκεῖ τὸ σταυρωθῆναι λέγεις, εἰ δυνατὸν, ὃ παρελθέτω· καὶ εἰ τοῦτο ἐκωλύθη, ἵνα τῷ σῷ μαθητῇ Πέτρῳ κωλύσῃ τὸ ἐπαπειλῆσαι; ἔλεγες γάρ, Δεῦ με ἐν τοῦ ἀπο- Ματθ. ιζ. κβ. θανεῖν σταυρωθῆναι δ' ταφῆναι ἐν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. ἔλεγε δ' ἐν Πέτρος· Ἱλεώς σοι, Κύριε, ἐν μὰ ἔσται σοι τοῦτο. καὶ εὐθὺς ἀναπαλαίσας ἔφης, Ὕπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ· σκάνδαλόν μου εἶ, ὅτι ἐν φρονεῖς τὰ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. Εἰ οὖν ἐκεῖνο ἐπετίμησας τότε, ὡς ἀνθρώπινα φρονοῦντα, τί νῦν ὅτι ζητεῖς, ὃ τότε ἐκεῖνος ἐκώλυσε, λέγεις, πάτερ, εἰ δυνατὸν, ὃ παρέλθετω; σὺ κλῖσον τὸν ὁρισμὸν ἐν μὴ ὁρισμὸν μαθητευθῇ εἶ. καὶ γὰρ τότε ἀφῆκες ἐλεγχθέντας, καὶ τεκρὰν λελυμένα σώματα ἀφ' ῥήματος ἔπηξας, καὶ πηγὰς αἱμάτων κεκαπηδώσας ἐμάτιον ἔβλυσας, ἐκ πέντε ἄρτων πεντακισχιλίους ἄνδρας εἰς κόρον διέθρεψας, ἀκμὴν καὶ θαλάσσης ἐπεπήμησας,

&c

ἐ πνόπα σοι ὑποκύσαι δόμω· ἢ ὁ τοιούτων θανμάτων δημιεργὸς, καὶ θανάτου λυτήριος, νῦν θάνατον φοβῇ, καὶ λέγῃς, πάτερ, εἰ δυνατὸν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω; καὶ εἰ σὺ θάνατον φοβῇ, ἐκ τίνι λοιπὸν ἔχομεν τῆς ζωῆς καὶ ἐλπίδας; καὶ εἰ φοβῇ θάνατον, πῶς λέγῃς,
Ιωαν. ια. κε. Ἐγώ εἰμι ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις; ζωὴ γὰρ καὶ ἀνάστασις θάνατον οὐδέποτε φοβεῖται. τί δέ ὅτι καὶ ὁ λέγῃς, πάτερ, εἰ δυνατὸν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω; ἆρα ἀγνοῶν, ὁ εἰδὼς τὰ πνεύματα καὶ τὰς ψυχὰς ἀκριβῶς αὐτῶν; ἀγνοῶν, πόθεν δυνατὸν ὅτιν, ἢ ἀδύνατον παρελθεῖν τὸ ποτήριον; καὶ πῶς ἔλεγεν, οὐδεὶς γινώσκει ⓜ πατέρα, εἰ μὴ ὁ υἱός; καὶ τοὺς μὲν πατέρα ὑπερνινώσκειν, ἑαυτὸν δὲ μείζονα οὐδὲν ὅτι, τοῦ ποτηρίου, εἰ δυνατὸν ὅτι παρελθεῖν, ἠγνόησεν; πῶς δὲ ἢ καὶ ὁ Παῦλός φησιν, Οτι οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ; καὶ πάλιν, Ζωὴ γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργὴς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διϊκνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, ἐ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας. Εἰ οὖν οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ ἐ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πῶς σὺ νῦν, ὡς ἀγνοῶν, λέγῃς, πάτερ, εἰ δυνατὸν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ, ἐὰν μὴ τῇ ἀποκεκρυμμένῃ μυστηρίου ἐν ᾧ λόγῳ; ἃ πρέπει σοι, Κύριε, ὁ λόγος οὗτος. Θεὸς γὰρ εἶ, Θεοῦ υἱὸς, λόγος, σοφία, δύναμις, φῶς, ἥλιος δικαιοσύνης, πηγὴ ἀθανάτου, ζωὴ αἰώνιος, ἀνάστασις ἡμῶν τῶν ἀμαρτίαις πεθανατωμένων. πάτερ, εἰ δυνατὸν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. ὦ πῶς δυσέφικτός ὅτιν ὁ λόγος ἐ δυσθεώρητος καὶ δυσδιάκριτος; ὦ πῶς ξένος ὅτι καὶ τεθλιμμένος ἁπλῶς πολλοῖς δοκεῖ τοῖς; διδάξοι ἡμᾶς, Κύριε, τὸ μυστήριον τοῦτο τὸ λόγου σοῦ. σοῦ γάρ ἐσμεν, κατὰ τὸ "ὑπετάγημεν. μὴ ἐπαιρέσθω ὁ γέρας ἐν τῇ βλασφημίᾳ αὐτοῦ Εὐτόμιος, μηδὲ ὑπολαμβάνετω παρεμβολὴν Κυρίου Ισραὴλ. ἐκφοβεῖ μὲν γὰρ ὑμᾶς ὑπολήψει· ἐν σὶ ὃ ⓜ διανοεῖται ὑμῶν διαπτέσῃ ἡ ὕλεις. ἐξέλεγεν ⓜ τὸ τῆς καρδίας ὑμῶν ἐγκείμενον τοιοῦτο, καθάπερ ⓜ προφήτου Δαβίδ. δὸς ὑμῖν ἵνα "λόγον λίθου, ἵνα δι' αὐτοῦ σφενδονήσαντες, τὸ κεφάλαιον τῆς δυσπιστείας αὐτῶν ἐξαλύσωμεν· ἵνα γοῦν πᾶσα ἡ παρεμβολὴ σημάνῃ, ὅτι σὺ εἶ Κύριος ὕψιστος μόνος ὅτι πᾶσαι τὴν γῆν. πολλὴ ὑμῖν ὁ αἱρετικὸν ὑπάκειται σύλλογος, τί λέγει; ὁρᾷς πῶς φοβεῖται καὶ διλιᾷ; ὁρᾷς πῶς θύχεται τῷ πατρὶ λέγων, πάτερ, εἰ δυνατὸν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω; νῦν Εὐτόμιος χαίρει, νῦν Αρειος θύφεσίπεται, ὡς ῥήματα βλάσφημα καὶ τῆς ἀληθείας συνέχοντα. ἀλλὰ μὴ θύφεσιθείητε πρόθυμοι ⓜ ἀλλόφυλοι. ζωντεῖόν γὰρ ὁ ζυγὸς ὃ παίοντος ὑμᾶς μᾶλλον ἢ ἡμᾶς ὁ Θεός· γνῶτε, ἔθνη, καὶ ἥσσασθε. ἐγὼ γὰρ πάλιν ἰσχύσω, πάλιν κτήσωμαι, καὶ ἐν ᾧ βουλῇ βουλεύσασθε, ἀθετηθήσεται Κύριος. ὃ γὰρ σῶμα Κυρίου ἐκάλεσε ζωῦσα· πάτερ, εἰ δυνατὸν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. ὦ ποτήριον ζωῆς καὶ ἀθανασίας μεμιγμένον! ὁ λοιδόρτις Εὐτόμιος καὶ Αρειος, τῇ εἰκείᾳ "κακοπιστίᾳ ὑπεθολώσαντες, ποτίζουσι "τοὺς πλησίον δόλῳ ξυπλεῖ θολεροῖς, ⓜ τιμὰ ὃ αὐτοῦ γλυκάσμα κρίσιν τοῦ ποιμάτων πικρὰν ἐ
Αμος. ϐ. ιι. τομίζοντας, καὶ μέτα τοῦτο, οὐαὶ, φησὶν, οἱ φοβούμενοι, λεγούσης τῆς γραφῆς, Οὐαὶ τοῖς ποτίζο-
Ησ. ε. κ. κα. τι "ὃ πλησίον αὐτοῦ δόλῳ ξυπνῶν θολεροῖς. Οὐαὶ οἱ λέγοντες τὸ πικρὸν γλυκὺ, καὶ τὸ γλυκὺ πικρόν· ⓜ πλοῦτος τὸ φῶς σκότος, καὶ τὸ σκότος φῶς! Οὐαὶ ⓜ ζωντοὶ τὸ ἑαυτοῖς, καὶ ὀνόμιον ἑαυτοῖς ὑπεσήμενος. ἡμεῖς δὲ, ἀγαπητοὶ, λοιδόρτις τὸ ποτήριον τοῦ Κυρίου ἡμῶν, τιμὰ ὃ αὐτοῦ γάριτος ἀπολαύσεως πόθῳ ψυχῆς ἀρυσώμεθα. πάτερ, εἰ δυνατὸν ὅτι, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. οὐχ ὡς σὺ νομίζεις, Αρειε· ἆρα ἀλλ' ὁ Κύριος ἡμῶν, ἢ φοβούμενος ⓜ θάνατον ἔλεγε λέγων; πῶς γὰρ ἂν ἐφοβήθη, ὁ ἐξουσίαν ἔχων θεῖναι καὶ μὴ θεῖναι;
Ιωαν. ι. ιη. λέγων γάρ· Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. Εἰ μὲν γὰρ ἀναγκάζετο ὑπό τινος, καλῶς ἔλεγεν ἂν τοῦτο διλιῶν· νῦν δὲ αὐτὸς λέγει, ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· τοῦτ' ἔστι,

οὐκ

οὐκ ἀναγκάζομαι ὑπὸ τινος, ἐπεὶ κ ἐλεγξαι, ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχήν μου, κ ἄξουσίαν ἔχω λαβεῖν αὐτήν· ἀλλ' ὥσπερ ἐμαυτὸν ἐκένωσα, μορφὴν δούλου λαβών, μηδενὸς με ἀναγκάζοντος, κ ἐμαυτῷ τὸ σῶμα ᾠκοδόμησα (Η γὰρ σοφία ᾠκοδόμησεν ἑαυτῇ οἶκον) Παροιμ. θ. α
Ⓦ αὖθις ἔρχομαι δυνάμει κ λυθὲν μου τὸ σῶμα θανάτῳ τῷ τῆς ζωῆς ἐκείνου. ἐγὼ γάρ
9 εἰμι ὁ λέγων, Λύσατε Ⓦ ναὸν τοῦτον, κ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. ὥστε οὐκ ἀ διλιῶ, Ιωαν. β. ιθ.
ἀλλὰ φοβούμενος τὸν θάνατον, ζῶα λέγω, πάτερ, εἰ δυνατόν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω, ἀλλ' ἀποκρύφου μυστηρίου λόγον παραβαλλόμενος. τοῦτο τὸ ῥῆμα δήλεαρ ἐστὶ τῷ διαβόλῳ· διὰ με αὐτὸν τοῦτον τὸν ῥήματος ἀγκυρεύσας. εἶδε με ὁ διάβολος πολλὰ σημεῖα ποιοῦντα, ὅτι νόσους ἀφῆκα ἐλεεῖς ἐλεεῖσθαι, ὅτι λεγεῶνας δαιμόνων ῥήματι ἐφυγάδευσα, ὅτι λεπροὺς καθαρίζω σώματα, δίκαιον τοῦτον, τῷ λόγῳ ἀπίξεσα, ὅτι τυφλοὺς βλέλυθρα χάματα φωτὶ ἔπηξα, ὅτι ἀνέμοις κ θαλάσσῃ ἐπετίμησα, κ πάντα μοι ὑπήκουσαν ὅσα μόνον. κ ἐξ αὐτῶν τῶν θαυμάτων θεωρήσας με εἶναι υἱὸν Θεοῦ, εἶπεν, ὅτι ἐὰν ἐγὼ σωθῶ, ἐκεῖνος ἀπόλλυται· ἐὰν ἐγὼ καταβῶ εἰς τὰ καταχθόνια, τὸν μοχλὸν αὐτὸν τὸν σιδηροῦν συντρίψω, κ τὰς πύλας αὐτὰς τὰς χαλκᾶς συνθλάσω· κ ταῦτα θεωρήσας, φοβούμενος φθύγγεσαν τὸ πολυτίμητόν μου τὸ ὄνομα τῶν σωθῆναι· πῶς οὖν ἐγὼ ποιῶ; ὡς σοφὸς ἀλιεὺς ὑποκρίνομαι δειλίαν, ὑποκρίνομαι φοβερὸν τὸν θάνατον, κ λέγω· πάτερ, εἰ δυνατόν, τὸ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω· ἵνα ἐκεῖνος ἐκ τοῦ ποιεῖν ταπεινὰ μου ῥήματα νομίσας με ἄνθρωπον εἶναι δειλόν, φθόγγεσθαι τὸν θάνατον, καὶ σὺν τῷ μέσῳ τῆς γῆς φθέγγεσαν τὸ ξυλοπαγὲς μυστήριον τοῦ σταυροῦ, ὡς νομίζῃ, καὶ ἐμοῦ. ὃ δὲ με οὕτω ὡς σοφὸν ἀλιέα τηρήσας κατ' αὐτὸν, δείκνυμι τὸν σωτῆρα ἐπὶ τῷ πάντων ζωῆς. εἰ γὰρ ἐκεῖνος ἐπτήξασεν ἐξ ἀρχῆς τὸν τοῦ Ἀδὰμ ἀπωλείας, πολλῷ μᾶλλον ἐγὼ πτήξασομαι ὑπὲρ τοῦ πάντων σωτηρίας. ῥήμασι δουλεροῖς πάντων τὸν Ἀδὰμ, ῥήμασι δουλεσίοις ἀπατηθεὶς ὁ δουλερός. πάτερ, εἰ δυνατόν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ. ἐὰν μὴ ὁ ἀλιεὺς, ὅτι χαλᾷ τὸ ἀγκίστρον εἰς τὴν θάλασσαν, ποτὲ μὲν σὺν τῷ ἀγκίστρῳ, ποτὲ δὲ ὡς φθόγγεσθαι δείξῃ τὸν σκώληκα, τῇ χρείᾳ ὠφελῶν, Ⓐ ἰχθὺς οὐκ ἐφάλοιτο. ἐνεὶ θεῖναι τῷ ἀγκίστρῳ μου τῆς ἁλότητος Ⓦ σκώληκα τοῦ σώματος· ἐχάλασα τὸ ἀγκίστρον κεκρυμμένον σὺν τῷ σκώληκι τοῦ σώματος εἰς Ⓦ βυθὸν τοῦ βίου τούτου· ἐὰν μὴ ὁ σκώληξ, ὡς σκώληξ, κινηθῇ, ὁ ἰχθὺς ὁ ἀγκίστρου θεῶν οὐκ ἐπέρχεται τῷ ἀγκίστρῳ. ὃ δὲ με τοῦτον ὡς σκώληκα σχηματίσασθαι, κ λαλῆσαι, ἐγὼ γάρ εἰμι σκώληξ, κ οὐκ ἀνθρωπος, ἵν' ἐκεῖνος ὑπιδράμῃ τὸ ἀναβατὸν τῷ ἀγκίστρῳ, κ ἑλκυσθῇ ὑπ' ἐμοῦ· τὸ πληρωθῇ τὸ γεγραμμένον ἐν τῷ Ἰωὴλ, Ἀξιοῦσι δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ. γίνομαι ὡς Ιωὴλ α κ.
ἀνθρωπος δειλιῶν, γίνομαι ὡς φθόγγεσθαι Ⓦ θάνατον· εἶπεν, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως Ματθ. κϛ.
θανάτου· εἶπον, πάτερ, εἰ δυνατόν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. ἀκούσαν ἐκεῖνος τούτων λθ.
τῶν ῥημάτων, χαίρει κ θυμοῦται. σοφὸν γὰρ ἐν ἰχθύσι τὸ δόλιον μου τοῦ σώματος. ἐτόμ ἀκούσῃ, πάτερ, εἰ δυνατόν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω, θυμοῦται· κ τί λέγει ἐν ἑαυτῷ; κ τοῦτ'
21 ἀληθὲς ὅτι· κατέπιον Ⓦ Αβραὰμ, Ⓦ Ισαὰκ, Ⓦ Ιακὼβ, τοὺς πατριάρχας ἐν τῷ παραδείσῳ· κατάπιον κ τούτους. ἰδοὺ γάρ, ὡς ἀληθὲς, δολιεῖ. ἀληθὲς ὅτι· καταπίω αὐτόν. καταπίῃ με ὡς ἀληθὲς, κ θύρσει με ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ, ὡς Θεὸν ἀργαζόμενον. πάτερ, εἰ δυνατόν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. καταπίῃ τὸν ζυγὸν τοῦ σώματος, ἐ θύρσει Ⓦ ἀνθρακιὰν τοῦ ἀδόκητον τῆς ἁλότητος, δικῶς αὐτὸν ἐποδήσαν καταχθονίους.
49 Πόρρω γὰρ ἦλθον βαλεῖν ὀπὴν τὸν γλῶν. πάτερ, εἰ δυνατόν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. Λυκ. ιϛ. μθ.
λαλήσω, ὡς ἀρνίον, οὐ θέλω βλέπειν αὐτὸν τὸν σιλλοῦσαν μαχαίραν τῆς θεότητος, ἵνα μὴ φύγῃ ὁ λύκος. καταπίῃ με ὡς ἀρνίον, κ τοῦτο τῆς ἐποδήσεως τὸν μάχαιρας, καταπαντήσῃ). Οὐκ ἦλθον γὰρ εἰρηνοποιὸν βαλεῖν αὐτὸν, ἀλλὰ μάχαιραν. πάτερ, εἰ δυνατόν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. κρύπτω τὸν πρωτόπλαστον Θεὸν ὑπὸ τὸν ἀρνίον τοῦ σώματος. οὐ Ματθ. ι. λδ.

θέλω φθερῶσαι τὸν πειρασὴν Θεὸν, ἵνα μὴ φύγῃ ὁ λύκος. ἐὰν ἴδῃ τὸν ποιμένα, ἀφίσα) ὁ λύκος. λαλήσω ὡς θρίον. πάτερ, εἰ δυνατὸν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. λαλήσω ὡς θρίον μὴ ἔχον ποιμένα. ἐθηρίωσεν γάρ, ὡσεὶ ἄνθρωπος ἀζωήτος. καταπίῃ με ὡς θρίον, ἐὰν τὸν ἐνδεδυκότα ποιμένος τῇ βακτηρίᾳ τοῦ σωτῆρος σωθῶ). μασήσεται τὸν κόκκον τοῦ σπάρτου, ἢ θύρσοις τοῦ δριμύτητος τῆς θεότητος δικαίως αὐτὸν βασανίζουσι· μασήσεται με ὡς ἄνθρωπον, ἢ θύρσοις τοῦ τριβόλου πέτρα σφοδρῶς τὸν ὀδυνᾷ αὐτὸν συγκλώσαι· ἵνα μάθῃ μηκέτι ἄνθρωπος μασάσθαι· ἢ πληρωθήτω) ὃ γεγραμμένον, Ὁ ἢ Θεὸς ζωωθήσεται τὸν ὀδυνᾷ αὐτὸν ἐν ᾧ τόμῳ αὐτόν. πάτερ, εἰ δυνατὸν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. Εἰ ἤδει ὁποῖον ὄντα ὃ ποτήριον τοῦτο, ὅπερ ἐγὼ εἰρωνείᾳ ἀπέδωκα, εὐκρινὲς ἂν ἔπιεν παρελθεῖν. κατ' ἐκείνου γάρ ὄντα κατατήριον, τοῖς ἡμῖς σωτήριον. ὅταν με καταπίῃ, τότε αἰσθήσεται), οἵαν κατέπιεν· ὅταν ἐν ἴδῃ δι' ἐμὲ ἥλιον ἀφανιζόμενον, μέρον σκοτιζομένου, τότε ἢ αὐδὸς πτοηθήσεται)· ἐ πληρωθήτω) ὃ γεγραμμένον, Ὁ ἄδης κάτω ἔτρεξεν ὑπαντήσαι σοι. πάτερ, εἰ δυνατὸν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. μὴ οὖν σκανδαλίζετω ὑμᾶς τὰ τοιαῦτα ῥήματα ὡς σοφίᾳ λεγόμενα· σκανδίζασθε ἢ ὅταν ἴδητε τὸν ἔκβασιν τῶν λόγων μου, ἢ τότε θαυμάσητε τὸν σοφὸν τῶν ῥημάτων μου. νομίζει μωρόν μου ὃ τοιοῦτον εἶναι· ἐ οἶδεν ὅτι Τὸ μωρὸν τοῦ Θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί· νομίζει σκληρὸν τῶν τοιούτων ῥημάτων ἀθετίσαι τὸν εἶναι· ἢ οὐκ οἶδεν ὅτι ὃ ἀθετῶν ἢ Θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστί· οὐκ οἶδεν, ὅτι ἐγὼ μὲν πίνω ὃ ποτήριον, ἑκὼν ἢ ἐθυσιάσθην) ἢ σκηπανθήσομαι), ἵνα ἢ ἐμοὶ ἐξυπνισθήσονται ἢ ἐγερθήσονται. νῦν χαίρω ἀκούων τῶν τοιούτων μου ῥημάτων, πάτερ, εἰ δυνατὸν, ὃ ποτήριον τοῦτο παρελθέτω. ὅταν μὲν καταπίῃ με, ὅταν ἴδῃ πτῶσιν σχοινίσας ἢ τὰ μυημεῖα ἢ τοὺς τάφους ἀναῤῥηγνυμένους, καὶ κἀμὲ αὐδὸν ῥαχίζοντα, ἐ τοὺς νεκροὺς ἀναπηδῶντας ἢ ἐπὶ οὐρανοὺς ἀναδυομένους, τότε μετανοήσει ἢ πεισθήσεται ἐφ' οἷς *. νῦν χαίρει. οὐκ οἶδεν, ὅτι, ἐὰν ἰσχὰς παγίδα, ἑαυτὸν ἰσχᾷς, ἢ αὐδὸς ἐμπεσεῖται, κἂν ὁ γεγραμμένον· Λάκκον ὤρυξε, καὶ ἀνέσπασεν αὐδὸν, καὶ ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον, ὃν ἐποίησεν. οὐκ οἶδεν, ὅτι ὃν μέλλει ἰσχᾶν σαυτῷ, ἐμοὶ μὲν ἐστὶ πατὴρ, ἐκείνῳ ἢ σαυτῷ· ἐμοὶ μὲν ἐστὶ θάλασσα, ἐκείνῳ ἢ θάνατος. ὦ ποτήριον, ἀγαθὸν λαὸν κατατήριον, δαιμόνων φυγαδευτήριον· ἀλλήλων λαμπτήριον, ζωῆς ἐργαστήριον, ἀμβροσίας ἐλαιστήριον, ἀθανασίας ποτήριον. πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. ἔγνω ὁ δύστηνος, ὅτι ὅσα ἔπαθον, ἐθέλων· ἐκὼν σε μὴ λέγοντος, Εὐχαριστῶ σοι, πάτερ, ὅτι ἤκουσάς μου· ἐγὼ ἢ ἤδειν ὅλη ψυχῇ σου ἀκούειν. νῦν ὅτι ἐξαίρεσιν παρελθεῖν ὃ ποτήριον ἢ θανάτου, ἵνα μὴ νομίσητε ἐξ' ἧς βύζης με ἡττῆσθαι ὃ ποτήριον, χαῖρε γέγηθα ὅτι ὃ παρελθὸν τοῦ σώματος, τῆς βύζης μου τὸν ἔκβασιν ἀμφίβολον ποιεῖ, ἢ λέγω, πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. τῷ πατρὶ μου προσαιτῶ τὸν θάνατον τὸν ἑκούσιον· καίτοι αὐδὸς ἑκούσιον ἔχω θάνατον τὸν ψυχικόν μου, ἢ ἑκούσιον ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτόν. κρύπτω ὃ θεϊκόν μου ἀξίωμα πεπάλαις λογικαῖς· κρύπτω πὲ ἑκούσιόν σου μου τῆς θεότητος λόγοις ἀνθρώπινοις· λέγω, οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. οὐκ οἶδεν ὁ τυφλὸς, ὅτι τὸ ἐμὸν θέλημα ἐ ὃ τοῦ πατρός μου ἐστί. Πίστευσον γάρ ἔσα ἔχει ὁ πατήρ, ἐμά ἐστι· ἢ, Ἐγὼ ἢ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν. πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. πρεμάσει Ⓜ κάκιστον τοῦ σίτου, καὶ ὅταν καταπίῃ με, ὄψει αὐδὸν ὑπὸ τοῦ ἐπιτείου χαλκοῦ δικαίως ἀπαγχόμενον. ἀλλ' ἴσως ἐρεῖ τις τῶν ἀκουόντων· καὶ πρὸς τί ὁ Χριστὸς οὕτω παίζει ᾧ Διαβόλῳ; ἔδει ἵνα ἐμπαίζει αὐτῷ ὡς πρὸς ἄνθρωπον, ὅπ αὐδὲν γεγωθὼς ζηλοφάες, καὶ βύρσοις αὐδὸν Ⓜ πατέρα λέγοντα πρὸς Μωϋσέα· Ὁρᾷς πόσα ἐμπέπαικα τοῖς Αἰγυπτίοις; παίζομαι καὶ ὁ Κύριος σου παίζει ᾧ Διαβόλῳ καὶ τοῖς δαίμοσι. ἔδει γάρ αὐδὸν ὡς κόφινον χλωναθλεῦσαι Ⓜ μεγαλορρημονοῦντα, * * Ει τῇ ἰσχύι μου ποίησα, καὶ σὺ τῇ ζωῇ σου τὴν χάριν μου ἀφελοῦ ἅπαν ἐθνῶν, καὶ τὸν οἰκουμένην ὅλον, ὡς

ποσπαὴ

πολλὰ καταλήψομαι, καὶ ὡς καταλελειμμένα ὑπ' ἐμοῦ, καὶ οὐδὲν εἰς αὐτὸν ἔσται, ὃς αὐτίκα μοι. ἔδει αὐτὸν τοιοῦτον ἐμπαιχθῆναι, καὶ τοὺς δαίμονας· ἵνα ἀποδυθῇ τοὺς τοιούτους καὶ ψυχωφελεῖς καὶ παιδίων ἕνεκεν προνοητέους. διὰ οὖν τι ἔγνωσαν ὁ ἐπίουσιος. Εἰ γὰρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὴν Κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν. προσωφέλει καὶ ὁ προφήτης περὶ τοῦ δράκοντος τούτου, ὅτι ἐμπαιχθήσεται, λέγων· Δράκων οὗτος, ὃν ἔπλασας ἐμπαίζειν αὐτῷ. ἀλλ' ἵνα μὴ ὅτι πολὺ μικροὶ ὄντες λέγωμεν, δόξωμεν ἐμπεδίζειν τοῖς μὴ ἡμᾶς βουλομένοις φαυλότερον τῆς γραφῆς τὸ νόημα προσδιδόναι, εἰδὼς σιωπᾷ λέγωμεν· φιλοῦμεν. προσέχωμεν γὰρ εἰσαεὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ κεφάλαιον, οὐχ ὡς δυνάμενοι ἀπροσκαιρίως εἰσαεί, ἀλλὰ κατὰ τὸν ἑαυτῶν δυνάμει διηγήσασθαι, καὶ ἀφορμὴν διδόναι τοῖς φιλομαθέσι. Δίδου γὰρ σοφῷ ἀφορμήν, καὶ σοφώτερος ἔσται. καὶ ὑμᾶς δέ, ἀγαπητοί, ἐκ τῶν γραφῶν ἀναλεξάμενοι πρὸς σύνεσιν τῶν εἰρημένων, μικρῶν λυχνίᾳ τὸ δυσθεώρητον νόημα. οὐ γὰρ ὀψίλιας ἕνεκα ὁ Κύριος ἡμῶν, καθὼς προεῖπαμεν, ἀπέδυσε τὸ ποτήριον τοῦτο τὸ θανάτου, ἀλλ' οἰκονομίας θείας· ἵνα ἐκ τῶν ἐμῶν ἐλαχίστων ῥημάτων τὰ μείζονα μάτων, καὶ ἐκ τῶν ὑμετέρων λόγων δόξα Χριστῷ ἀναπεμφθῇ, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Παροιμ. ϑ. ϑ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΟΥ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΠΑΡΑΒΟΛΗΝ ΛΕΓΟΥΣΑΝ, Ἀνθρωπός τις κατέβαινε, καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν.

Λογ. ν. Λουκ. ι. λ.

ΟΝτας, φησὶν ὁ Ἰησοῦς ἀπόστολον, Οἱ τὸ σαββάτῳ τρέχοντες, πόθεν τρέχουσιν, εἰς ἢ λαμβάνουσι τὸ βραβεῖον. ἔδραμε σπουδαίως ὁ ἱερεύς, ἔδραμε καὶ Λευίτης, ἀλλ' ὁ Σαμαρίτης μόνος ἔλαβε τὸ βραβεῖον. τοῦτο γὰρ περὶ αὐτοῦ ἐλθόντος καὶ ἐσπουδάκοτος ἀκόπως σφαγὴν προεπήγγειλεν. ἃ γὰρ ὁ νόμος μαθὼν οὐκ ἐποίησεν, ταῦτα κατώρθωσεν ὁ ἀλλόφυλος. ὁ μὲν γὰρ ἰδόντες τὸ ἑτέρῳ τινὶ πονηρὸν οἰκείαν κτῆσιν θέσθαι φύσει, τὰ παλαίσματα ἀπέκλεισαν τῆς συμπαθείας, καὶ τοῦ ὀφθαλμοὺς καμμύσαντες, ὡς φησίν, ἐπορεύθησαν, ὡς καί ποτε ὁ πλούσιος περὶ τῆς θυρᾶς αὐτοῦ ἐρρίμμενον Λάζαρον· ὁ δὲ ἄπιστος Σαμαρίτης, πιστότερος μᾶλλον καὶ τῶν ἱερέων, τῆς οἰκείας ὑπερεθύμησε φύσεως, καὶ τὸν ἀνθρώπου ἐπιστάσης αὐτῷ χρείας ὑπερεθύμησε, καὶ τὸν ἀναπείρας τὸ πεπληγότος ἐπέιγατο, καὶ τοὺς νόμους οὐκ εἰδώς, ἐπλήρωσε, πόθεν πεπαιδευμένος τὰ τοῦ νόμου. Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα, φύσει τὰ τοῦ νόμου ἐργάζωνται, φησὶ, νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσὶ νόμος· οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γεγραμμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων. τί οὖν ὁ εὐαγγελιστὴς φησιν; Ἀνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἰερουσαλὴμ εἰς Ἰεριχώ, καὶ λῃσταῖς περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες, ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. καὶ συγκυρεῖν ἦν ἱερεῖ τινα κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης γενόμενος καὶ τόπον, ἐλθὼν καὶ ἰδὼν, ἀντιπαῆλθε. Σαμαρίτης δέ τις ὁδεύων, ἦλθε κατ' αὐτὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη, καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον. ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἤγαγεν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. καὶ ἐπὶ τῇ αὔριον ἐξελθών, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια, ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ· ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅτι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. μαθὼν οὖν τίς ἐστιν ἡ Ἰερουσαλὴμ, καὶ τίς ἡ Ἰεριχὼ, καὶ τίνες οἱ λῃσταί, οἷς περιέπεσεν, καὶ τί τὸ ἔνδυμα, ὃ ἀπέδυσαν αὐτὸν, καὶ τίνες αἱ πληγαί, ἃς ἐπέθηκαν τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ τί ἀπῆλθον ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα,

Ex Mſ. Collegij Novi Oxon. emend. ex Mſ. Regio Lut.

a. Cor. ϑ. xϑ.

Ρωμ. ϛ. ιϑ.

Λουκ. ι. λ.

τυγχάνοντα, ἢ τίς ὁ ἱερεύς, ἢ τίς ὁ Λευίτης, ἢ τίς ὁ Σαμαρείτης, ἢ τί ὃ ἔλαιον, ἢ τίς ὁ οἶνος, ἢ τίνες ⓖ ὑπόδεσμοι, ἢ τί ὃ κτῆνος, ἢ τί ὁ πανδοχεῖον, ἢ τίς ὁ πανδοχεύς, ἢ τί τὰ δύο δηνάρια, ἢ τί τὸ περισσευόμενον, ὃ περισσότερον ἔλαβεν παρὰ τῶν δηναρίων, ⓒ τίς ἡ ἐπάνοδος τοῦ Σαμαρείτου. τίς οὖν ὁ καταβαίνων ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἰεριχώ; ἢ Ἱερουσαλὴμ ὅτι ὁ παράδεισος, ἢ Ἰεριχώ, ὁ κόσμος ὅλος· αὐθέντης γὰρ ὁ καταβαίνων ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἰεριχώ, ὁ πρωτόπλαστος ὅτι Ἀδάμ. ἐκπεσὼν γὰρ ἐκ τοῦ παραδείσου κατῆλθεν εἰς Ἰεριχώ, τουτέστιν, εἰς ⓦ κόσμον τοῦτον. καὶ ἐλήσθη, ληϊσταῖς περιέπεσε, τουτέστι, ταῖς πονηραῖς δαίμοσι ταῖς φοινικοπάτοις· οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν τὸ ἔνδυμα τῆς ἀθανασίας, ὃ περὶ τὴν ἀμαρτίας ἐφόρει, ἐποίησαν αὐτῷ φύλλα συκῆς. Διὰ τί φύλλα συκῆς; ὅτι πρόχειρα εἰσὶ καὶ πικρά. ὅπερ ἦν μετὰ τὴν ἁμαρτίαν, πρόχειρος" περιεγίνετο αὐτῷ περίμετρον καὶ πικρία πολλή, Διὰ τοῦτο ἐποίησαν φύλλα συκῆς. καὶ πληγὰς ἐπιθέντες, τουτέστι, ταῖς βιωτικαῖς ὀδύναις, τὸ, Ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ ⓦ ἄρτον σου, καὶ, Ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι ἡ γῆ, καὶ, Ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα, ταῦτα αἱ πληγαὶ τῆς ψυχῆς. Καὶ ἀπελθόντες ἀφέντες αὐτὸν ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. ὅτι γὰρ τὸ ζῆσαι ἐν παραβάσει τοῦ ἐντολίου τοῦ Θεοῦ ὁ Ἀδὰμ, οὐδὲ τελείως" ἐξεχρώθη, τῷ μὴ τελείως ἁμαρτῆσαι ⓦ Θεόν. καὶ συγκυρίαν ὁ ἱερεύς τις καταβαίνει ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ. καὶ οὐκ εἶπε, καὶ συμπτωχίαν· ἀλλά, καὶ συγκυρίαν. καὶ ζωοτυχίαν γάρ ἐστιν, ἀπροόπτως καὶ ἀπροσδοκήτως, ὅταν ὀξ αὐλομάτου τις παραγένηται· καὶ συγκυρεῖν δέ ἐστιν, ὅταν τις καὶ προνοῇ Θεοῦ τι ποιήσῃ. ἐν τούτοις οὖν καὶ προνοίᾳ Θεοῦ καταβαίνει ὁ ἱερεὺς ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαῆλθεν. ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης. τίς ὁ ἱερεύς, καὶ τίς ὁ Λευίτης; ἱερεὺς μὲν ἐστιν ὁ Μωϋσαϊκὸς νόμος, Λευίτης δὲ ὁ προφητικὸς λόγος. ὅτοι μὲν δὴ καὶ προνοίᾳ μὲν Θεοῦ ἦλθον ἐπὶ τὴν θεραπείαν ὧν τετραυματισμένον ὑπὸ τῶν ληστῶν. μὴ δυνηθέντες δὲ θεραπεῦσαι αὐτὸν, ἀντιπαῆλθον. τί οὖν ὁ μὴ ἰσχύσαντων αἰσθέσθαι τὸν κείμενον, ἔρχεται Σαμαρείτης, ὅς ἐστιν ὁ διασώστης Χριστὸς, ὁ φυλακτὴς τῶν ἡμετέρων ψυχῶν. Σαμαρείτης γὰρ ἑρμηνεύεται φύλαξ· διὰ τοῦτο οὖν εἶπε· Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθε· καὶ οὐκ εἶπεν, ὅτι ἦλθε πρὸς αὐτὸν, ἀλλ' ἦλθε κατ' αὐτὸν, τουτέστι, φορεῖον ἢ κατ' αὐτὸν, παθὼν σωματικῶς" συμπαθὴς κατ' αὐτὸν δυναμένης τύπος. καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ προσελθὼν κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον. τίνες ⓖ ὑπόδεσμοι, καὶ τί ὃ ἔλαιον, ⓒ τίς ὁ οἶνος; ὑπόδεσμοί εἰσιν αἱ παραγγελίαι τοῦ Χριστοῦ, τὸ ἔλαιον, τὸ χρίσμα τὸ ἄγιον, οἶνος δὲ τὸ μυστήριον τῆς πίστεως. Διὰ τί δὲ τούτων ⓒ ψυχικὰ ἡμῶν θεραπεύεται τραύματα. ἴσασιν ⓖ μεμνημένοι τὰ λεγόμενα. ὑπεδήσατο δὲ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἰδίου κτίσαντος, ἤγαγεν εἰς πανδοχεῖον. ἴδιον κτίσμα ὁ Χριστὸς, ὁ ὑπὲρ ἡμῶν ἀνέλαβεν ἐκ τῆς ἀγαθότητος πρόνοιαν. ἀνέβασεν οὖν ὑπὸ τὸ ἴδιον κτῆνος ⓦ τετραυματισμένον ὑπὸ τῶν ληστῶν· ὅπερ καὶ ⓦ προφήτης Ησαΐας, Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἀνέλαβε, καὶ τοὺς πόνους ἐβάστασε. καὶ ἤγαγεν εἰς πανδοχεῖον, τουτέστιν, εἰς τὴν ἁγίαν ἐκκλησίαν, ἐπεμελήθη αὐτοῦ τὸ προστεθὲν αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ. ὑπὲρ τὴν αὔριον ἐξελθὼν, τουτέστι, μετὰ τὴν ἀνάστασιν, ἐκβαλὼν δύο δηνάρια, δίδωκε τῷ πανδοχεῖ. τίς ἐστιν ὁ πανδοχεύς; ⓒ τί τὰ δύο δηνάρια; ὁ πανδοχεὺς Παῦλος ὁ ἀπόστολος ἐστιν, ὁ προκληθεὶς" τὴν ὀξ ἐθνῶν ἐκκλησίαν· πανδοχεὺς ὃ ἐκλήθη, ὅτι τὸ πανδέχεσθαι δέχεται, ⓒ πανδόχευε ἔλκει εἰς σωτηρίαν. ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ὁ Χριστὸς μετὰ τὴν ἀνάστασιν, τὴν τε παλαιὰν καὶ καινὴν Διαθήκην, ἔδωκε τῷ πανδοχεῖ, εἶπεν αὐτῷ· ὑπομελήθητι αὐτοῦ σοῦ, φησι, ⓦ παραδίδωμι ὀξ ἐθνῶν λαῷ, ⓦ τετραυματισμένον ὑπὸ τῶν ληστῶν τῶν φοινικοπάτων· μόνον ὑπομελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὅ τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ὅταν ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. τί οὖν προσεδαπάνησε Παῦλος τοῖς δηναρίοις; ἓξ δέκα τάλαντα ὑπερέβαλε, ἃς διεπέμψατο τοῖς ἔθνεσι. τί ὅτι τὸ, ἐγὼ ὅταν ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι·

ὅταν

ὁ τῆ δευτέρα μου παρουσία, ὅταν ἔρχωμαι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς· ἐγὼ ὁ τῆς ἐπιφανείας μου, ἀποδώσω σοι, ἃ προσεδόκησας, καθὼς ὁ αὐτὸς ὁ Παῦλος λέγει· Τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. β. Τιμ. δ. ζ.
καλὴν ἀγώνισμαι, δρόμον τετέλεκα, πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν ἀπόκειταί μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ὁ ἐκείνη τῆ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής· οὐ μόνον
5 δὲ ἐμοί, ἀλλὰ πᾶσι τοῖς ἠγαπηκόσι τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ. τῶ τοιούτῳ οὖν, ἀδελφοί, στεφάνου ὄντος καὶ ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν πρόθυμα, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ σὺν τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα καὶ κράτος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

10 ΕΙΣ ΓΕΝΝΗΣΙΝ ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟ- Λογ. να.
ΦΗΤΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΚΑΙ ΒΑΠΤΙΣΤΟΥ.

Ἐκ Μ. Ὀξων. ἐμεν. ἐκ Μ. Παλατ. Μιλῶδ. γυν. κδ.

Ἑορτὴν ἡμέρα ἑορτῆς καὶ πανήγυριν χαρᾶς, τὴν ἐπέτειον τοῦ Γαβριὴλ τιμὴν λειτουργίαν καὶ τὴν Ζαχαρίου τὴν ἱερατείαν, ἣν οἶνον καὶ ἀφωνίας κατάκριμα θεῖται τῇ ἀπιστίᾳ. ἥκουσατε γὰρ τοῦ ἀγγέλου τοῦ Λυχνᾶ, τοῦ μὴ οἴνου πιεῖν σήμερον τὰ ψυχοφελῆ ἰατρεύοντος. ἰατρὸς γὰρ ὢν καὶ τῇ τέχνῃ ὁ θαυμάσιος Λυχνᾶς· ἀλλ' ὅτι μὲν σωμάτων θεραπευτὴς, πᾶσι δῆλα πεποίηται καὶ ἀναμφίβολος. τέχνη τέχνῃ κατάλληλος καὶ ἀναμφίβολα ἀναμφίβολα διεδίξατο. τί οὖν ὁ Λυχνᾶς, ὁ θαυμάσιος ἰατρὸς, ἀκούσατε αὐτοῦ ἀρτίως λέγοντος, Κατὰ τὸν ἐνιαυτὸν, φησὶ, τῆς ἱερατείας, ἐν ᾗ ἔτυχε τὴν θυμίασιν. Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Λυκ. α. θ.
ναὸν τοῦ Θεοῦ Ζαχαρίας, καὶ ἅπαν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενοι ἔξω τὴν ὥραν τοῦ θυμιάματος· ὤφθη δὲ ἄγγελος Κυρίου ὢν. Ἦν αὐτὸς ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδὼν, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. εἶπε δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος· μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, διὰ εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου· καὶ ἰδοὺ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. ὡς τὸν προφήτου καὶ μυστικοῦ θαύματος τρόπον, δίκαιος ὁ Ζαχαρίας· ὥσπερ γὰρ ἄγγελος. ἄλλων προφητῶν ἐπεύξατο, καὶ ἄλλων ἐλάβοσαν. ὁ μὲν γὰρ τοῦ λαοῦ προσηύχετο, καὶ τέκνου πατὴρ γενέσθαι ἐσπούδαζε· συγγενικῶν πλημμελημάτων ἔξωθεν, καὶ ἀγόνου μήτρας ἐπαγγελίας ἐδέχετο. θέλησει γὰρ ὁ Ζαχαρίας καὶ ψυχὰς τῷ ἀμέμπτως ἱερατεύειν, καὶ πλοῦ κιλλίας τῆς Ἐλισάβετ ὀγκωθείσης. δικαίως ὁ Ζαχαρίας ἐταράχθη φόβου συμπλοκῆς. δῶρον γὰρ ἐκ θεοῦ τὴν ἀγαθὴν ἀγέλαστον, καὶ ἱερατικὸν ἀξίωμα ἀπειλοῦντος. εἶπε δὲ ὁ Ζαχαρίας θαῤῥῶν μᾶλλον· ὡς εἶδε ἄγγελον· ἔξωθεν τοῦ ἀνδρὸς· βαπτιστὰ· ἔξωθεν τῆς ῥημάτων ἡ ἐπαγγελία. πῶς οἶδα, φησὶ, τοῦτο, ἐγὼ γὰρ πρεσβύτης εἰμὶ, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις αὐτῆς; πῶς οἶδα, τοῦτο, ὁ τὴν θαρρεῖν μὲν ποιῶν τὸν ἱερατεύειν βεβαιῶν; πῶς οἶδα, ὁ ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος· πρεσβύτης; πῶς οἶδα, ὁ ἀλλομόρφου χάριν μορφῆς ἀξίαν γράφων; πῶς οἶδα; οὐκ οἶδα μὲν ἀνδρὸς τὸν ἱεροπρεπῆ, καὶ αὖ πάλιν πεπειθὼς δῶρον θεοῦ πρόμορφον. τίς οἶδα, ὁ φόβου τὴν ἐμὴν ψυχὴν ἀπείρων; τίς οἶδα, ὁ φωσφόρος ἀπὸ τόματος, καὶ λειτουργὸν τῶν χιλίων λαλῶν μεγάλα; πῶς οἶδα, ὁ τῆς ἐμῆς ἐφηβείας ἐφεδρεύσας; τίς οἶδα, ὁ τῆς ἐμῆς ἀρισθείας ἐμποδίσας; ἔξωθεν τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ ἀπειλοῦσί με προσδυκόμενον, ὡς τὸν βασιλέως τὸν ἐπιφανίου δύπλεκα φέα· καὶ οἶδα ἔνδον κατέχει με. δι' ἐμὸν δέησις ἐπιδοκᾶται τοῦ βασιλέως, συγγνώμην αἰτουμένης, ὡς πλημμελήσασης. ταῦτα δὲ ἔγνωμεν ἔστοργα φιλῶν, ἵνα τοῦ λαοῦ τὴν ὑπομονὴν χαμίσου, ἵνα τῆς ἐφημερείας μου τὴν ἐργασίαν ὑπιδείξω. παύσαι πάλιν ὅστις εἶ ὁ ἐκφοβῶν με. εἰ ἦς θεόπεμπτος ἄγγελος, ἀνεβάλλου ἂν τὸ χεῖμα μου, ἀνέπαθες τοῖς ἔξω δακρύοισι, συνεθλίβου τοῖς θλιβομένοις. ἀπόκριναι πάλιν· τίς εἶ ὁ ἐκφοβῶν με; τοιοῦτός μοι λόγος παιδὸς τί μοι τέκνου ἐπαγγελίαν σημαίνεις; τί κέρδος τῷ λαῷ, ἐὰν ἐγὼ τέκνοι ἔξω; τί ὄφελος, ἐὰν

Ελισάβετ παιδίον θηλάσῃ; τί κέρδος, ἐὰν ἐγὼ κληρονόμων τὸν βίου καταλείψω; ἀπίθι τοίνυν ὁ ἀκροβῶν με, ὅσις ἂν εἶ· ἀπίθι τοίνυν ἀπ' ἐμοῦ. προσδοκήσατε ἐσομένῃ· πλήθυ ὀχληρὸς τῆς ἀσωτείας· ἐνδείαθη τὸν γάμον ἡ ἐπιθυμία· ὁ χρόνος τὸν ἁρμὸν κατήμυξεν· ἡ φύσις τὸν καρπὸν ἀρνήσατο· ἡ φύσις πρὸς ἑαυτὸν ἐστασίασε· τιθήκαμεν ἀμφότερα ἓν μέρει τῆς μίξεως. οὐκ ἠνέσχησε, πῶς γῆρας βλαστήσει; ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὁ Ζαχαρίας εἰκότως. ὁ δὲ ἄγγελός φησι πρὸς αὐτὸν, καθὼς ἀρτίως ἤκουες· μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, μηδὲ λογισμοῖς ταράττου. ἄγγελός εἰμι φωτὸς, καὶ οὐχὶ σκότους· Γαβριὴλ εἰμὶ ἐγὼ, εἷς τῶν δεηθέντων τὸν ὑπερκόσμιον βασιλέως· πρόσταγμα κομίζω, οὐκ ἐξουσίαν καλύπτων. ἀπεστάλην μιλῆσαί σοι, καὶ εὐφράναι σοι. ἆθυμα πρόβλημα, οὐχὶ ὁ γυμνὸς τῇ οὐσίᾳ σοι φαίνομαι. φείδεται γάρ σου τῆς ζωῆς ὁ ἀποστείλας με. μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία. ἀπεστάλην λαλῆσαί σοι, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι, οὐχὶ ὁ θαμβῶσαί σε. ὃ γῆρας προβάλλῃ, καὶ τὸ ἄγονον πολιόν, καὶ τὸ ἄσπορον μήτρας. καὶ τίς θέλων γυμνᾷ; Θεοῦ δῶρον μὴ καὶ ἀνθρώπου ὄνειδος; οὐκ ἤκουσας τοῦ Κυρίου λέγοντος, Ἐγώ εἰμι ὁ ποιῶν ἄρρεν, καὶ θῆλυ, καὶ πλάσσων τὸ ἄρρεν πρὸς μαῖαν; ἀπιστεῖς, Ζαχαρία; πῶς ὁ Ἀδὰμ ἐπλάσθη; πῶς ἡ Εὔα ἐπλάσθη; πῶς ὁ Ἰσαὰκ ἐγεννήθη; ἀνακύψας Ἀβραάμ, οὐκ ἔσφαλε· καὶ σὺ ἱερεὺς ὢν ἀπιστεῖς; μὴ ἀδύνατόν σοι δοκῶ θεὸν πρὸ ῥήματος, Ζαχαρία; ἀλλ' ὁ γῆρας ἀπολέγῃς, ὦ πρεσβύτα; σαπροπαλαιὸν τέκρωσιν δρασιχωρήσει σεῖς θεοῦ; Εἰ μὴ εἶδες Ἀβραάμ, καλῶς ἀμφιβάλλεις. φρονεῖν ἀδύνατον προβάλλῃ, καὶ ἀπλῆς ἐπαγγελίας πρόβασιν οὐ πιστεύεις, ἀλλ' ἀμφιβάλλεις καὶ φιλονεικεῖς; μικρὰ αὐτῷ, καὶ μεγάλα λαμβάνεις· καὶ ὡς ζημίαν ἀπορρίπτον κερδαίνεις, Ζαχαρία; ὑπὲρ τοῦ Ἰουδαϊκοῦ λαοῦ μένει προσευχή· ἐγὼ δὲ ὁ εὐαγγελίζομαί σοι, εἰς πάντα καὶ ἔθνη σωτήριον τὸν σωτηρίαν. ὁ δὲ Ζαχαρίας τοῦτο ἀκούσας, καὶ μικρὸν τὸν ὅλον ἀπιστήσας, ἀναπείθεται πρὸς τὸν ἄγγελον ἔφη· τί λέγεις, ὦ ἄγγελε; καὶ γαμῶ μὲν ἡμῖν; τί γάρ; ὅλως τοῦτο προσδοκᾶμεν, ἢ τούτου ἕνεκεν ὁ θυμίαμα μακρὰν τῆς ἐφημερείας, ἵνα τὸν καρπὸν ἐπαγγελίας δῷ λαῷ ὑπεδύξω; σωγησόμεθα ἀμήτρητα ἀγνοῦ· μὴ γὰρ λύσει στείρωσις ὑπόπτωσιν; τέως ζωαγγελῶ* κυοφοροῦσαν γαστέρα· μὴ γὰρ τὸν Ἐλισάβετ ἐγκυμονοῦσαν ψυχὰς πνεύματος σωτηρίας καλλοίαν θεῶν· μὴ δὲ μαζοὺς ἐκπεπληγότας γαλακτουργὸς ἡδέαν; τί λέγεις, ὦ ἄγγελε; ἢ γαμῶ μὲν ἡμῖν; ἐκ τί τὸ κέρδος τοῦ ἔξω προσπυγμόνων; ἆρα οἱ ἀκούσαντες οὐ λυτρώσει με, λέγοντες, ὅτι μὴ ὑπὲρ αὐτὸν ἡ τοῦ κόσμου φελεῖς ἔσχεν σωτηρίας καθίσας μίαν ἀρχιερέως; δὴ ἐαυτῷ μόνον; ἢ ὅτι ἡ λόγου, ἀλλὰ γένου ἐδόξαμεν; σοὶ δὲ μοι λόγος πρὸς τεκνογονίας. ἄπαγε, τοῦτο ἡ βούλομαι· ὅπερ ἠυχόμην, οὐκ ἔλαβον· καὶ τῶν ἕτερα δοὺς ἑτέρων μοι γονεῖζεις; σοὶ δὲ μοι λόγος πρὸς παιδοποιίας. "γέρος σφρώσεως γέγονε. μὴ γὰρ χρόνος "τὸν ὀπιθυμίαν ἐλέσει, καὶ ἡ ἀδύνεια τὸ φύσεως, καὶ τὸ μίξεως; σοὶ δὲ μοι λόγος νῦν πρὸς τεκνογονίας. λαὸν βακτηρίας βαδίζειν ἡδυνάμεθα, καὶ "πῶς τεκνογονίας ἀρχαῖος καλυδόμεθα; ὃ γῆρας τὸν φύσιν ἠρνήσατο· "πίστεως ἔξω τὸ πρόσταγμα· πάφος πρὸς βλεπόμεθα, καὶ ἔφθη ἀρραβωνισόμεθα; σοὶ δὲ μοι λόγος πρὸς τεκνογονίας. τὸ λαοῦ τὸν σωτηρίαν ζητῶ, καὶ τὸ ἔθνος τὸ βδελυγμοῦ, τὸ ἐμβρῶν τὸ αἰχμαλωσίας, καὶ ἡ λαὸς τὸ θυμηδίας, οὐχὶ ὁ κλαυθμυρίσματα καὶ ἀσπάργανα καὶ τιτθίους ἔφας. ἡδὺς μοι λόγος πρὸς τοῦτο. πῶς παῖδ γενοῦ παιδὸς βρεφοθήσομαι; τὸ γῆρας ἀπωθοῦμαι τὸ πίστιν, ἔξω φύσεως λοιπὸν τὸ πρόσταγμα, ἀμελέλυπται τὰ ἡμετερικὰ μέλεα. ῥᾴδιον ὡς ἅπασι κατίσχυε ὑπεράρω, καὶ μετογαμίας μοι πεῖραι "ἀναλύεις, ὅτι πάφος τὸ πρῶ σῶμα γέγονε; καὶ τί γνώσομαι τοῦτο; φησίσι μοι, ὦ μέγιστε Γαβριὴλ. ἀναγκαῖον γὰρ τοῦτο ἐκ τῶν ἀγγοούντων γνῶναι. ὅπερ Γαβριὴλ, Θεοῦ ἀνδρὸς ἑρμηνεύεται. Εἶπε, καὶ τί γνώσομαι τοῦτο; ἰδοὺ τρέμοντά μου τὰ μέλη· ἰδοὺ τὸ γῆρας ἀμφοτέρων ἡ εἰς γλῶ ὁρώτων. Εἰ μέγας εἶναί σε, ἐκ μέσης ἐπιπαλαίωτο, μικρὰ τῆς ἐλπὶς ἐκ τοῦ λεγομένου· νῦν ἑκατέρωι τὸ σῶμα σιτανάνδρωται. τοῦτο ἕτερον προσμένομεν, εἰ μὴ

μὴ τὸ δρέπανόμοι τῦ θανάτυ, ὡς φάγχες πέτραι τοῖς θεομοῖς. Εἰ ἦ ἔλως ἀληθεύεις, δίκαιόζα Γαβριὴλ, ὃ λέγῃς, "ὅδε δὴ ἄλλο προσοδεῦσαι σημεῖον, ἀρραβωνά μοι πίστευσιν τῆς ἐπαγγελίας τὴν θαυματυργίαν. καὶ πῶ γνώσομαι τῦτο; ὁ Ἀβραὰμ οὐκ ἐπίστευσεν, εἰ μὴ κριὸς ἐνέθησε· Μωϋσῆς οὐκ ἐπλησφορήθη, εἰ μὴ ἡ χὴρ αὐτῦ ἐλευκώθη· Γεδεὼν οὐ ζωῆκεν, εἰ μὴ ὅλη ⟨ϖ⟩ πόκος γέγονεν ἡ δρόσος· Ἐζεκίας οὐκ ἐπίγνω, εἰ μὴ ὁ ἥλιος ἀνεπόδίσθη. καὶ πῶ γνώσομαι τῦτο; δὸς σὺ σημεῖον, καὶ χορδύνω τεθνηκέ. δὸς σημεῖον, ἵνα μὴ Ἐλισάβεθ προπετῶς γελάσῃ, ὡς ἡ Σάρρα. καὶ πῶ γνώσομαι τῦτο, ἀρχάγγελε μέγιστε; πόθεν μοι δῶρα ταῦτα; οὐκ ἐμοὶ ῥηθήσεται; Εἰ δούλης Ἀβραὰμ φαίνομαι, ἀρκεῖ μοι τὰ τῦ Ἀβραὰμ ἰδιώματα· ἔστελλε τὸν θεμάτιόν μου, καὶ πίνω τὰς πόδας σε ὁδιπορίας εἰλκύω, ⟨ϖ⟩ θεσπίσω σοι τράπεζαν μυστηρίου πεπληρωμένην· ἀλλὰ ἐγὼ πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου Ἐλισάβετ προβέβηκυῖα. ζήτει μόχθον, ἵνα δωρήσῃ χάριν. καὶ πῶ γνώσομαι τῦτο [ὁ καλὸς βιαγγέλιστὴς ἀνέκραγεν ὅτι γῆς ἡμῖν φέρεις;] τί μοι τῆς παιδὸς ὄνομα, ἄγγελε, προλέγῃς; καὶ τῆς μὴ πρότερον ἐν ἀρεταῖς ἀριθμῆς; ἀνέτειλε μοι ὁ ἐν φύσει, ἵνα πίῃ βύσσον ὁ θεὸς φύσει. ἐὰν ὁ ἀρεταῖς ἀναπαύσηται, καὶ ἐγὼ αὐτὸν ἐάσω· ἐὰν ἡ θάλασσα μεθῇται, καὶ ἡ γυνή μου Ἐλισάβετ μεθῇται· ἐὰν ὁ ἥλιος καταλάμπῃ); ⟨ϖ⟩ ἔχει μὲν αὐτὸν χάλαζα ῥύσεως· ἐὰν ἡ στάλιξ ἀναχαλίζηται, καὶ ἡ ξηρὰ μήτρα ἀναζείσῃ. καὶ πῶ γνώσομαι τῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. ὁ ἄγγελος πρὸς ⟨ϖ⟩ Ζαχαρίαν· "Θεὸν ἐπέχεις ἀπιστῆς; ἀθέτει μὲ βεβαιοτέραν τῆς διαπύρου ἐπαγγελίας ὁρίζῃ; ⟨ϖ⟩ διαγγελιάσαι σοι κομίζομαι ἀνεπίκριτον οὐ δέδοικας; καὶ πῶ γνώσομαι τῦτο, λέγῃς, ὦ Ζαχαρία; μὴ γὰρ εἰς Αἴγυπτον ἀποστέλλῃ, ἵνα φοβηθῇς τὸν Φαραώ; καὶ πῶ γνώσομαι τῦτο, λέγῃς, ὦ Ζαχαρία; ὡδὶν ὑπὲρ φύσιν ὁ Θεὸς ἐργάζεται; φύσεως ἀκολουθίαν ζητῆς, καὶ οὐκ εἶδες ἀνοτήτος πάσης; εἰπέ μοι, Ζαχαρία, τῆς γῆς ⟨ϖ⟩ γύλοι πῶ πεπήγασι; ἢ ἀέρια ἢ ὁ κύτος πῶ κατήρτισαι; νεφέλαι ἢ αἱ κύται πῶ βυείσιον); ἀστέρες ἢ σταγόνες πῶ σημαίζουσι); βάλλει ἢ χιὼν πῶ λατομίαν); πλίνθ ἢ δρόμοι τὰς πηλοχαΐ; σιγλητὴς ἢ μείωσιν τὰς ὠφελητάς; "ἀρίθμησις πλῆθος τὰς ἀριθμήσεως; θάλασσα ἢ μαγειρεῖον πῶς ἁλμυρὸν αἰδεῖται; πυραμὶς ἢ θερμορρύτας τῶς συρίγγων); ὁμιχλὴς ἢ σκότος πῶς ὀζυφαῆ διανθρώπος ἢ ὁ μήτρα πῶς ἀγαπλάτης); ἢ πῶ ἄρρενος ὁ θῆλυ πῶς λειότερον βυείσκει); θεμέλιος ἢ ψυχὴ πῶς ἀθέσει ὁ τῷ σώματι βυείσκεται; καὶ πῶ γνώσομαι τῦτο, λέγῃς, ὦ Ζαχαρία; φύσεως ἀκολουθίαν ζητῆς, ὅστε ἀνοτήτος ἐργασίαν; τί τὸ τεῖρες ἀπιστῆς ἐλθόντα; καὶ οὖν ἐὰν ἀκούσῃς πρέσβυν πίκτυσαι ⟨ϖ⟩ δαδόξως; καὶ εἰπὸ ὁ ἀπιστῶν εἰς πίστιν προγυμναζόμενον; ἔνθεν γὰρ καὶ ὅτι τῆς τεῖρας τῶν ἀπιστίαν κολάζει), ἵνα τὸ ὅτι τὸ πρέσβυν θαυματυργίαν μὲ ἀμφισάλῃς. ἔσῃ, φησί, σιωπῶν, καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι. ὧν τῆς φιλανθρώπυ ἡμερείας, δίκαιόν μᾶλλον ἐργάζονται. αὐτίκα γὰρ ὁ ἄγγελος τὴν σφίγξαι φωνὴν σωφρονίζει, αὐτίκα χάριν τὴν τολμήσασαν γλῶσσαν. ἰὼ γάρ, φησί, ζαχαρίου αὐτοῖς, ⟨ϖ⟩ διέμπε χωρίς. καλῶς ὁ εὐαγγελιστὴς ⟨ϖ⟩ ὃ, διέμπε, ⟨ϖ⟩ ἐνεγκάμενος. πρὸ αὐτῦ γὰρ ἡ σιωπὴ τὴν πικτομβρίαν φωνὴν, ὁ Ζαχαρίας ⟨ϖ⟩ Ἰωάννην, ὁ πρεσβύτης ⟨ϖ⟩ παῖδα, ὁ ἱερεὺς ⟨ϖ⟩ προφήτην. ἐπ οἷς λέγει ὁ ἄγγελος, "ὅτι σὺ ὡς ἄπιστος σημεῖον πρὸς θεοῦ ζητῆς, ἐπ τοῖς ἰδίοις μέλεσι ὃ μαστιγοφόρος" προσδέχει σημεῖον. ἔσῃ γάρ, φησι, σιωπῶν, ⟨ϖ⟩ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα. ὅστε γὰρ τῆς ἀλαλαγίας ὁ ὅρος γέγονεν, ἐκεῖ καὶ τῆς ἡμερείας ὁ προστάγμα· ὅστε τῆς προπετείας ὁ θράσος, ἐκεῖ ⟨ϖ⟩ τῆς παιδείας ὁ χαλινός· ὅπου ἡ ὕβρις ἐλάκλυσεν, ἐκεῖ τῆς ἐπιστήμονος ἡ ἀπόφασις. ἤγειρε μὲν ὁ Θεὸς, Ζαχαρία, κήρυκά σε τῶν τοιούτων θαυμάτων γενέσθαι. τραπεζοφόρος γὰρ τῦ ἐν τῷ παραδείσου βασιλέως δίκτυ), καὶ τῆς κοσμικῆς τῶν ἀμαρτημάτων λυτρώσεως" προκήρυκτος. ὅπερ ἦ τὸν ἀθέσει τοῦ σώματος βεβαιοτέραν τῆς ἐπαγγελίας ἐποίησε τοῦ διαπύρου,

τε,

τω, ἀλλὰ τῦτο ἔσῃ σιωπῶν, ἕως μὴ διαλάμψας λαλῆσαι ἄγγελος ἡμέρας ἡμῖν ταῦτα, ἀλλ' ὧν οὐκ ὄπτις ἦσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. ὁρᾷς ὅλη πίστεως ἀνάγκη τὴν διάνοιαν κορυφοῦται. μόνον ἤκουσεν ὁ Ζαχαρίας τὰ ῥήματα ταῦτα, βλήσας ἐξῆλθεν εἰς τὸν ναόν, μαθὼν ἀπιστίας τὴν φίμωσιν βασάζων. ὦ τῦ θαύματος. ἄλλως εἰσῆλθεν ἐλαθερώσας, καὶ αὖθις ἐξῆλθε κατακεκριμένος· ὁ θυμιατήριον λειτυργικὸν βασάζων, πλοῦν ἐξοδίας ἀπεφέρετο. ὁ λαὸς ἀπεμένε μὴ ἀναθὼν ἀκύσας παρ' αὐτῦ, καὶ εἶτος διέλυσε, μηδεὶς μοι πλησιάσῃ, μηδὲς μοι ἐρωτήσῃ· διαπορίας ἀναπλήσεως φείκιον βασάζω. ὦ τῆς παραδόξου προαιρέσεως. Ζαχαρίας φιμῦται, καὶ ἡ Ελισάβετ βιώσεται· ἀκατομῦται γλῶσσα, καὶ ὀγκῦται μήτρα· ἡ βύλεται γλῶσσα ῥυθμίζει, καὶ ἡ ἄκαρπος [τριάς] τῆς μήτρας. μετοικεῖται ὁ πάθος τῆς μήτρας εἰς τὴν γλῶτταν· ἡ φωνὴ χαλᾶται, καὶ ἡ γονὴ ἐλαθεροῦται. Ζαχαρίας σιγᾷ, καὶ ὁ Ἰωάννης σκιρτᾷ. μόνον γὰρ εἶδεν ἡ τριὰς τὸν πρόδρομον, κατανόησεν ὁ ἑωσφόρος τὸν ἥλιον, καὶ ἐσκίρτησεν μᾶλλον ὁ Ἰωάννης ἐν τῇ μητρικῇ κοιλίᾳ, τὴν βεβιασμένην τῆς φύσεως αἰτιώμενος. διαπορῶ, φησί, κήρυξ εἰμί· καὶ πῶς τοῖς ὁμοδούλοις ὁμοίως πεπόνθαμεν δεσμοῖς; [παραλαβὼν χρόνον τῆς κινήσεως.] οὐ παρεμβαλῶ τάχει, μὴ ἀπολείσω δρόμον· μὴ διαπορήσῃ τὸν παρὰ τὰς ὠδῖνας εἰλυμένον δοῦλον· μὴ γλῶσσαν τῆς φύσεως ἡ ἀκαλυθία παρανομία τῆς τάξεως. ἐπίγνωσιν τὸν πρόδρομον, καὶ σιωπᾷ· οὐκ ἀνέχομαι· ἐπίγνωσιν τὸν παραπορεύεσθαί με τοῦ παρασώσαντος αὐτὸν προβῆναι, ἑτοιμάσαι τὴν ὁδὸν αὐτοῦ ἔμπροσθεν αὐτοῦ. σαλπίζω τὰ δεσμὰ τῆς φύσεως. κηρύττει γὰρ ἐπίγνωμεν. ὦ τῶν παραδόξων παραγμάτων καὶ θαυμάτων. ἄπερ ἠγνόησαν οἱ οὐράνιοι ἄγγελοι, ἐγνώρισεν ὁ Ἰωάννης κυοφορούμενος, καὶ ἔλεγε τῇ μητρὶ αὐτοῦ· ἔρχομαι ἔλαθε, καὶ τοι σὸ μήτερ Θεὸς ὑπεδέξω· ἡ πρόδρομος. κυριότητας ἔκρυψε, καὶ τῷ σὸ γαστρὶ ὃ τῆς οἰκονομίας μυστήριον ἀπεκάλυψε· καὶ ὅπερ ἐλήλυθεν ὁ ἀρχάγγελος τῇ θεοτόκῳ κομίζων εὐαγγέλιον, εἰσῆλθεν ὃ ἔμβρυον ἀλλόμενον ἐπεγνώρισεν. ὑπεδέξατο γάρ, καθὼς ἀρτίως ἠκύσατε, ὁ τὸν ἡμέτερον ἡμῶν λυτρωτὴς πρὸς τὸν ἑαυτῦ φίλον Ἰωάννην ἀφίκετο κυοφορούμενος παράδεγμα. καὶ ἰδοῦ ἰδοῦ τὸν φίλον φευγόντων ἀσπάζόμενον τὸν πλοῦν, τὸν βασιλέα ἐν τῷ τῦ γραπτῶν σκιμπόδιον αὐλίζόμενον, τὸν διαπότην εἰς ὃ τῦ δούλου δωμάτιον ἀφιγμένον. οἵ ἐν μήτρᾳ τὸ μήτρα θεασάμενος ὁ Ἰωάννης, τῆς φύσεως ὁρμὴς παράδρομον ἐπεχείρησεν, οὐκ οἶδα, λέγων, φύσεως ὁρμὴν κύριον, οὐκ ἀναμένω κινήσεως χρόνον· τὸ γαστρὶ ἐναμνιωτίου τόκος οὐκ ἀναγκαίος ἐμοί· οὐ χρήζω ταύτης τῆς ἐκκρίσεως, εἰς ἰῶνας ἐγκάκλεισμαι. καὶ τί οὐ θεραπεύω τὰ δεσμά τὰ κατέχοντά με; ἐξέλθω, κηρύξω παράδοξον πραγμάτων ἰώτομον γνῶσιν. σήμερον ἐν εἰμὶ φωνὴ πρόσοισις· σάλπιγξ εἰμὶ τῆς τῦ Θεοῦ λόγου σαρκώσεως. σαλπίσω, καὶ παρακινῶ γλῶσσαν βύγλωττήσω λαλῆσι. σαλπίσω, καὶ μητρικῶν νεκρωθῆσαι μήτραν ζωώσω. βλέπετε τὸ μυστήριον· ὃ ἔξεστι· ὅπως γλυάται, καὶ τοῖς σκιρτήμασι φλέγεται· οὕπω φαίνεται, καὶ ἀπιλὰς ἀποστέλλει· οὕπω βοᾷ συγχωρῆται, καὶ δι' ἔργων ἀκούεται· οὕπω μανθάνει τὸ βίον, καὶ τὸ Θεοῦ προκηρύττει· ὅπω βλέπει τὸ φῶς, καὶ γνωρίζει τὸ ἥλιον· ὅπω πίκτει, καὶ προτρέχει ἐπαύγει. ὃ γὰρ φέρει τὸ διαπότην ἐλάτης παράκλησις· οὐκ ἀνέχει παρελθεῖν τὸν τόκον τῦ ὄρους, ἀλλὰ ῥῆξαι φιλονεικεῖ τὸ γαστρὸς δεσμωτήριον, καὶ προμηνύσας σωτηρίαν ἐρχόμενον, [χαίρων τοῖς ἄλμασιν]· ὁ λύων τῦ δεσμὸς πρεσβεύεται, καὶ τί ἐγὼ δεδεμένος κατέχομαι; ἦλθεν ὁ λόγος καταπαύσας τὰ σύμπτωματα, καὶ τί ἐγὼ παρεμβάλω τῦ ὄρους τὸ φύσεως; ἐξέλθω, προδραμῶν, κηρύξω, βοήσω τοῖς πᾶσι· ἴδε ὁ ἀμνὸς τῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὰ ἁμαρτίας τὸ κόσμου. καὶ ταῦτα μὲν τὰ τὸ Ἰωάννου [σκιρτήματα, μᾶλλον δὲ ῥήματα.] Τῆς δὲ Ελισάβετ ἐπληρώθη, φησίν, ὁ χρόνος τῦ τεκεῖν αὐτὸν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. ἐκ ἤκυσε μὲν συγγενὴς αὐτῆς, ἐκ μὲν παρεῖσαν, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. ἀλλὰ τί δὲ εἴρηται, ἕτερα καὶ ἐγέννησεν; ὅτι

Ιωαν. α. 29.

Λυκ. α. 57.

ὅλη δ μ̄ φύσεώς ἐστιν ἔργον, τὸ δ' ὑπὲρ φύσιν. καθ' ὁ μὲν ὑ μ̄, ἔτικε· καθ' ὁ δ' πνεύματος ἁγίυ χάρις ἐπέστη, ὑπὲρ φύσιν ἐνήργησεν. ἄλλο γὰρ φύσεως προϊόν, ⁊ ἄλλο χάριτος ἔργον. ξαῦμα γὰρ ἐν τῷ γινόμενον ὑπὲρ Ιωλάνν· ἡ δ' τοῦτον ἐκ τῆς πατρικῆς τάνν, ὅσον τῆς ἡλίυ τάνν. ἡ τάντυ μάρτυς αὐτὸς ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ λέγων πρὸς Ζαχαρίαν· Ιδὼ γὰρ σε γνήσει ὑόν σοι, ⁊ πνεύματος ἁγίυ πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῦ, Λυκ. α. ιγ.
καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ισραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ Κύριον Θεὸν αὐτῶν· καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ηλίου. "ὡς ἄλλης προφήτης φύσεως ὁ τόκος τῦ παιδός. [ἢ προφήτου, καὶ ὑ φυσικός.] ὁ γὰρ γνησίως ζῶν ἡδονῆ γνησᾶ, ἢ δ' ἔκτυσα ἐν λύπαις ἔκτυε. ἐπὶ δὲν Ζαχαρίας ἠπίστησεν, ἢ δ' Ελισάβετ οὐκ ἀμφέβαλε, Θ ἐψήφισεν πρὸ ἐλπίδα δεχομένη παῖδα, τάτυ χάριν, ἔκτιεν ἡ γνησία προσαγορεύεται, ὃ μὲν ἀφ' τῆς φύσεν, ὃ δ' ἀφ' τῆς πίστεν. ὁ γνήσιος γὰρ, καθὼς προέφην, ζῶν ἡδονῆ γνησᾶ· ἢ δ' τίκτυσα, ἐν λύπαις τίκτει. ποία δ' λύπη ὅτι τῆς Ελισάβετ; ὅπυ πνεύματος ἁγίυ πρόεισία, ὑχὶ δ' μάχας ἀπείρυ πρόδρομα· ἰωΐκα τῆς χάριτος ὃ ἔργον, ⁊ τῆς φύσεως ὃ βαρύς. ⁊ πῶς, ἄκυε. οἰκ ἐᾷς ἐν ὁ πόνος πρὸς σύγκρισιν τῆς χαρμοσύνης. ⁊ γὰρ μὴ τὸ γνησιῶσαι ὁ Ιωάννης τὴν χάριν ἐδίξατο, ἀλλ' ἐξ αὐτῆς τῆς μητρικῆς ὠδύνς τῶν τοκίων τῦ ἁγιασμῦ" δεξάμενος, στρατηγὸς προάδρομος γέγονε, καθὼς ἔφη ὁ ἄγγελος· πνεύματος ἁγίυ πλησθήσεται ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῦ, ⁊ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτῦ ἐν πνεύματι ⁊ δυνάμει Ηλίου. τίς τίνος προελεύσεται; Ιωάννης τῦ διασώτυ Χριστῦ· ἀφ' ὕτο πρόδρομος ὀνομάζε· ὡς ἔστιν αὐτῦ τῦ Ιωάννυ ἀκυῦσαι λέγοντος πρὸς τὰ σπτῆρας· Ἐρχεται ὀπίσω μῦ ἀνὴρ, ὃς ἔμπροσθέν μυ γέγονεν· ὀπίσω ἀφ' Θ χρόνυ, ἔμπροσθεν ἀφ' Θ θεότυ. ἀφ' τί δ' ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ηλίου ὁ Θεσβίτης ὁ Γαβριὴλ † Ιωάννῃ προϊππάζειν τῦ βασιλέως Χριστῦ ἔλεγεν; ἄκυε Σωτῆρος. Ηλίας, Θεὸς ἁρμενεύεται. ἐπὶ δὲν ὁ Ιωάννης Θ Θεὸν ἔσχεν ἐν ἑαυτῷ (πνεύματος γὰρ ἁγίυ ἐπλήσθη ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτῦ) τὸ δ' πνεῦμα ὁ Θεὸς ὅτι (πρὸς αὐτὸν γὰρ ἔλεγεν ὁ Κύριος ἀφ' τῦ προφήτυ ἐκ πολλῶν τῶν χρόνων, Ιδὼ ἐγὼ ἀποστέλλω Θ ἄγγελόν μυ πρὸ προσώπυ συ, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν συ ἔμπροσθέν συ, ⁊ πολλοὺς ὑπιστρέψει ἀπὸ τῆς πλάνης εἰς τὴν ἀλήθειαν) τάτυ χάριν ἐν πνεύματι ⁊ δυνάμει Ηλίου ὁ Ιωάννης προοδεύει τῦ Κυρίυ· ὅπῃ ⁊ πολλὰ πρόσπλάσια τῦ Ηλίου ἔσχεν ὁ Ιωάννης. ἀμφὶ δ' βρέφος τίκτεται, ⁊ ἡ φωνὴ" τῷ πατρὶ ἀποδίδοται. ἐρωτώμενος γὰρ, φησὶν, ὁ Ζαχαρίας, ὃ τί ἂν θέλοι ὃ παιδίον κληθῆναι, ᾔτησεν πινακίδιον, ⁊ ἔγραψε λέγων· Ιωάννης ὄνομα ἐστὶν ἀὐτῦ. ὁ μὴ πιστεύσας τῦ ἀγγέλυ τοῖς λόγοις, νῦν ὑναγκάσθη γράψαι τὴν ὁσπασίαν, ἐλευθέρως κηρύξων· ὁ μὴ δεξάμενος τότε τῇ ἀκοῇ τὰ λεχθέντα, νῦν νομοθετῇ τῇ χειρὶ τὰ γενόμενα γράφων. ⁊ τὴν προσηγορίαν ἀποδὺς τῷ παιδὶ, ἀπέλυσε τὴν φωνήν· Οἶκτι, φησὶν, ἐθαύμασαν πάντες. ἀνεῳχθη γὰρ προφητικὸν τὸ στόμα αὐτῦ, ⁊ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώττης αὐτῦ, ⁊ ἐλάλει εὐλογῶν † Θεόν. ὧ τῦ προδρόμυ ⁊ ξένυ θαύματος. ὄνομα γράφεται τίκτει, ⁊ στόμα παρὸς χωρὶ ἀνοίγεται· Ιωάννης καλῆται, ⁊ ὑ καλοῦντος ἡ γλῶττα ῥυθμίζεται. ὁρᾷς ὡς ὑ διημάρτη, Θ ἡμῖς ἀπρεμποδίστως εἰ πάντες τὴν πρέπυσαν ἐξήνεγκεν, ὑ ἀφαμάρτομεν; Ιδὼ γὰρ αὐτῦ τῦ δικαίυ τὸ ὄνομα στόμα σιωπῆς ἀφανοῖ, ⁊ γλῶσσαν δυσκίνητον διεγείρει. ὕτω γὰρ δίκαιυ βοῶσα ἡ Ιωάννυ φωνὴ, ὅτι Θ αὐτὸ τὸ ὄνομα φωνῆς σύεργόν ἐστιν. Ἐγὼ, φησὶ, φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ· ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν Κυρίυ, εὐθείας ποιῆτε ταῖς τρίβοις αὐτῦ. ὦ τῦ θαύματος· λόγος ὑπάρχει, ⁊ φωνὴ προκηρύττει· διακόνυ ἔρχεται, ⁊ δόλος προαποστέλλεται· βασιλεὺς προάγεται, καὶ στρατιώτης προετοιμάζεται. χαίρωμεν οὖν ⁊ εὐφραινώμεθα, ὅτι ἡ Ελισάβετ ἐκύησεν, καὶ ὁ Ζαχαρίας ἐλάλησεν· ὅτι σφὲ ἔτικε, ⁊ ὁ" προσβύτης ἐβόησεν, ὅτι πινακίδιον κηρόχυτον ἐζητήθη, ⁊ γλῶσσα ἱερατικὴ ἐλύθη, ⁊ ἡ φωνὴ ἐπεμπλήθη· ὅλη πρόδρομος" ἐφάνη, ⁊ ὁ κόσμος

Μιχ. γ. α.

Λυκ. α. ξζ.

Ματθ. γ. γ.

σμος ὅλως ἐχθρὴ. Ἀλλ' ὁ Θεῶδωρος μὴ ἐδίστασε παλύσαι ☩ λόγον· ὁ συγχωρήσ Ζαχαρίας
Λυκ.α.ξη. βοᾶν, Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τῦ Ισραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ
αὐτῦ. ὦ τῆς παραδόξου σοφίας· τί λέγει ὁ Ζαχαρίας; σοφίτιν φωνὴν μὴ τὴν
ἀνάστασιν ὁ Ζαχαρίας ἐδόησεν, εὐλογητὸς Κύριος. τί οὖν; τέθνηκεν ὁ Ζαχαρίας, καὶ ἀνέστη; ὁ
τέθνηκε φυσικῶς· παράπλησια γὰρ ἔμεινε τῷ θανάτῳ. οἴκοθεν γὰρ, ὥσπερ ἐξ ὕφους, τὴν
σιωπὴν εἶχε, καὶ ἀπαργμένοις κατεδέθη, τοῖς γλωσσίοις δεσμοῖς. ☩ βίον μετῆλθε, μὴ τὴν ἀνα- Ισ.ουκ
πέων τὴν ἱερωσύνην· καὶ θηλῶσι γὰρ ἔμεινε, τὴν τῦ λαοῦ συγγένειαν. ἱερεὺς γὰρ ἐρχομέ- ρ.ων
νος, τῷ πλήθει κατέπιπτον πρόμοι ☩ μετὰ βυθμοῦ. σοφίτιν φωνὴν ταύτην ἐδόησε μὴ
τὴν ἔμπνουν ταύτην ἀνάστασιν ὁ Ζαχαρίας· εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τῦ Ισραήλ. ὦ
Ζαχαρία, εἰ μὴ ☩ πνευματικὴν ταύτην κατέδυς, ☩ νοητὴν γεωργὴν οὐκ ἐγνώρισες· εἰ
μὴ τὸ δῶρον ἀπέλαβες, ☩ δοτῆρα οὐκ εὐλόγησας. Ἀλλ' ἀξίαν ᾠδὴν τῷ δώρῳ ὁ Ζαχα-
ρίας προφητικῶς τῷ Θεῷ ᾔνεσε. κράζωμεν καὶ ἡμεῖς, εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τῦ Ἰσρα-
ὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησε λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτῦ· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεὶ,
καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. ιϛ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΒΡΑΑΜ ΚΑΙ ΙΣΑΑΚ.

Ex Aristeo.

Ποιχίζει ὁ Θεὸς ☩ δίκαιον Ἀβραὰμ ἐκ τῶν συγγενῶν αὐτῦ, καὶ πάντων
τῶν ἰδίων, καὶ ἰδίτου ἀλλοδαπῆς ἐγκαρτέρησε τοῖς δεινοῖς, τὴν τῆς ὑ-
ποχρέσεως ἐμμένων ἐλπίδα. βάσανος δὲ σοφὰ ἡ πολλὴ τῷ πα- Ισ.κεφ.
τριάρχῃ, δι' ἧς ἡ βεβαιότης ἡ πρὸς Θεὸν ἐδείχθη· χρόνος διέδη πολ-
λὸς· ἡ νεότης ὡς ἀνθοῦσα λοιπὸν ἐμαραίνετο· ὁ γῆρας ὑπεδύετο· ἡ φύ-
σις ὁ ἴδιον πάσχουσα ἐπήρατο, πρὸς γῆρας καμπτομένη· ἀπιστοῦσα
δὲ γῆρας ἅμα τῇ ὁμοζύγῳ ἡ πρὸς παιδοποιΐαν ἰσχύς τε καὶ δύναμις· τὸ σῶμα τῷ πατρὶ Ισ.κεφ.
ἐκ τῆς φύσεως τῆς νεότητος αὐτοῖς προσυπεμαλώθησε. Ἀλλ' ἡ πρὸς Θεὸν ἐλ-
πὶς ἐν αὐτοῖς ἀκμάζουσα, οὐ μόνον ἀγήρως ἦν, ἀλλὰ καὶ ἀνήβητος. ἔθεν καὶ πρὸς ἐλπίδα ἔπε-
σε ☩ Ισαὰκ, ὃς τύπον ἐν ἅπασιν ἔφερε τῦ διαδόχου. ὁ φύσεως νόμος ἔργοις συλλαβεῖν μήτραν
νεκρὰν, καὶ μαστοὺς ξηροὺς γάλα προσαγαγεῖν ᾧ Ισαὰκ· ὁ φύσεως νόμος ἔργοις ἀνδρὸς συλ-
λαβεῖν τὴν πρόθυρον Μαρίαν, καὶ ἀνδρὸς φθορᾶς τυχεῖν ☩ σωτῆρα τῶν ὅλων. τὴν Σάρραν ἐ-
ποίησε μητέρα ἐν ᾧ γήρᾳ, καὶ Μαρίαν παῖδα ἔτεκε μὴ τὸν πρόθυρον· ἄγγελος ἐν τῇ σκιωῇ εἰ-
πὶ ᾧ πατριάρχῃ, Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἔσται τῇ Σάρρᾳ υἱός· ἄγγελος ἐν Βηθλεὲμ ἔφη πρὸς
τὴν Μαρίαν, ἰδοὺ τέξει υἱὸν ἡ καταξιωμένη. ἐγέλασεν ἡ Σάρρα τὴν γείρωσιν βλέπουσα,
τὴν νέκρωσιν ἰδοῦσα, ᾧ λόγῳ ἀπιστοῦσα, πῶς, φησιν, ἔσται τοῦτο, ἐμοῦ καὶ τοῦ Ἀβραὰμ παντε-
ντῶν ὄντων πρὸς τὴν καρποφορίαν· ἠπόρει καὶ Μαρία πρόθυρον ὁρῶσα, καὶ ταύτης ἐξ
Λυκ.α λδ. σφαγίδας ἀλύτους κατέχουσα. Πῶς γάρ μοι ἔσται τοῦτο ἀνδρὸς μὴ γινωσκούσης; ξένη γὰρ τῆς
φύσεώς ἐστιν ἡ ὑπόσχεσις· Ἀλλ' ὁ θεὸς πρὸς ἐλπίδα τῇ Σάρρᾳ τὸν Ισαὰκ, αὐτὸς ἐκ τ πρ-
θύρου ἐτέχθη καὶ σαρκὸς. ἐμπαρεσχημένης ἦσαν ἡ Σάρρα καὶ ὁ Ἀβραὰμ πεθέντος τῦ Ισαὰκ, καθὼς
εἶπεν ὁ Θεός· ἐμπαρεσχημένης ἦσαν Μαρία καὶ Ιωσὴφ πεθέντος τῦ Ἰησῦ, καθὼς εἶπε Γα-
βριήλ. δαψιλῶς ἐπέρρεον ἀπὸ γάλακτος πηγαὶ ἐκ τῆς πρὸ ἡλικίαν ἐν στόματι Ισαάκ·
δαψιλῶς τῆς πρὸ θύρου ☩ μαστοὶ ἐπήγαζον γάλα τῷ πάντων ἀληθέστατι. τίς
εἴποι τῷ Ἀβραὰμ, ὅτι θηλάζει Σάρρα υἱὸν ἐν τῷ γήρᾳ, ἐδόησεν ἡ γραῦς; τίς εἴποι τοῖς
ἀνθρώποις, ὅτι πρόθυρός εἰμι, καὶ τεκοῦσα θηλάζω, ἔλεγεν ἡ Μαρία; οὐ γὰρ ☩ Ισαὰκ
ἐγέλασεν ἡ Σάρρα, ἀλλὰ γὰρ ☩ ἐκ τῆς Μαρίας πεπλάσμενον· καὶ ὥσπερ Ιωσὴφ γὰρ τοῦ
σκιρτήματος, καὶ γελάσασα ἡ Σάρρα τὸν χορὸν ἐμιμήσατο. ἰωδρώθη δὲ παιδίον, καὶ τὸν

τῦ

τὴν μεσσείαν ἀλικίαν αὐθῆται. Φαιδρὸς ἰῶ ἡ ὡραῖος, ⁊ τῆς ψυχῆς ἀρέσκα τῷ κάλλει τῦ σώματος ζωαύξων ἐφ' ἑκάστης, ἡδὺς ἰῶ τοῖς γονεῦσιν. ὅσοι παῖδας ἔχετε, τῦτον ἐκμιμήσασθε. πῶς ἤδιτον ὁ πατὴρ ὁρᾷ παῖδα ἡσάζοντα; πῶς ᾗ χαίρει καθορῶν περικάθηντα τὸν παῖδα, ἢ ἀσυδεύως ἔχοντα πρὸς τὰ μαθήματα; ἀλλ' ὅτι ταῦτα βλέπων ἔχαιρεν ὁ Ἀβραάμ, πειρασμὸς ᾗ βάσανος αὐτῷ βαρεῖ παρῆλθε· ἵνα δῆλος ᾖ πᾶσι, τίνι πλέον νίμη, τῇ τῆς φύσεως ροπῇ, ἢ τῷ πρὸς Θεὸν πόθῳ. ὃ ἀπέτρεμον ταῦτης τῆς πείρας, ἀγαπητοί, ἐγὼ διηρεύνημος, φείδεσθαι ᾗ ἐκπλήττομαι. χρῆμα πέζει γὰρ πάλιν ὁ Θεὸς τῷ Ἀβραάμ, καὶ προσκαλεῖται αὖθις ὀξ ὀσμάτος, λέγων· Λάβε τὸν μονογενῆ σῦ σὺ Ἰσαάκ, ὅντερ σὺ ἠγάπησας, ᾗ ἀνένεγκε αὐτὸν θυσίαν ἀφ' ἑαυτῦ ἐφ' ἓν τῶν ὀρέων, ὧν ἄν σοι ἐγὼ εἴπω. ὅτι ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ, Ἀβραάμ, Ἀβραάμ, προθύμως ὑπήκουσεν, χρηστότερον προσδιδοὺς προσθήκην τῆς χάριτος, πόσῳ τὸ ἐκδεχόμενος ἢ χαμαὶ ζωαρμόσαι, ἢ πῆξαι θαλάμους, ἵνα εἰς πέρας ἔλθῃ ἡ ὑπὲρ τῆ ἀπείρατος βύλησις ⁊ πληθύς, καθὼς ἐπηγείλατο. ἀλλὰ καταμάθωμεν τὸν προσδήκην τῦ λόγῳ. λάβε τὸν μονογενῆ σὺ τὸν ἀγαπητὸν σὺ σόν. ὁρᾷς κέντρα τῦ λόγου; πῶς κεῖται τὸν πατέρα, ᾗ πῶς ἀπαρρήσκιζει τῆς φύσεως τὸν φλέγα; πῶς ἐγείρει τὸ φίλτρον τῦ πατρὸς πρὸς τὸν παῖδα, μονογενῆ προσωπῶν ἅμα ᾗ ἀγαπητόν, ἵνα ἐκ τοιῦτων ἑκατέρων ὁ φίλτρον πρὸς αὐτὸν ἀναζέσῃ δεκαπλάσιον τὸν γνώμιον; ᾗ ἀνένεγκε αὐτὸν εἰς ὁλοκάρπωσίν μοι ἐφ' ἓν τῶν ὀρέων, ὧν ἄν σοι ἐγὼ εἴπω. ἆρα τί πεπόνθατε ζῶντα ἀκηκοότες; πῶς οὐκ ἰλιγγιάσατε ὑπὸ τῦ δεινώματος, ὅσοι πατέρες ἐστέ, καὶ τὸν ὐκ τῆς φύσεως τοργὸν πρὸς σὸν ὑμοῖς σπλῶν ἐδιδάξαθητε; οἴδατε γὰρ, οἴδατε τὸ, πῶς πατὴρ ἀνὴρ ὑπὸ δεκτὸν σφαγὸν μονογενοῦς ὑοῦ. Εἰς οὐκ ἂν ἐξεπλάγη πρὸς τὸν ζωαυτῦ φονέα; πῶς οὐκ ἂν ἀπέστρεψεν ὀφθαλμοὺς τὸ σφάγιον; Εἰς ὐκ ἂν ἔλαθε θύρας ᾧ προσάγματι μᾶλλον ἀπαθαίρῃ, ἢ ᾧ λόγῳ δέξασθαι; ἢ Εἰς πρὸς αὐτὸν οὐκ ἂν ἐδικαιολογήθη, τὸν φύσιν σωιπέρας οὕτω προσκτησάμενος; τί ταῦτα προστάξας ἠμέλησας, ὦ δίκαιος; τί ᾗ τὸν ἀνυπόκριτον ταυτὸν ἀφῆκας φονέα; Ἀφ' τῦτο πατέρα ἐθέλησας ποιῆσαι, ἵνα παιδικτόνον ἀθέσμου ἀφγάλῃ; Ἀφ' τῦτο ἐγλυκάνας τὰς γλυκείας ὠδῖνας, ἵνα μόνον με πάντι τῷ κόσμῳ σοφὸν ἔχῃς; ταῖς χερσὶ ταῖς ἐμαυτῦ καταφάζω ⓜ παῖδα; ⁊ συγγενίας αἵματος μολυνάς τὸν δεξιόν, παιδικτόνος ἠκόμην; οὕτω ταῦτα καλθύνας, ᾗ οὕτως ὑπετίρπῃ ταῖς τοιαύταις θυσίαις; προσφάτοις ἀποκτήσας ⓜ φίλτατον ὑόν, ὑφ' οὗ προσοδύκησα ζωὸ Σάρρᾳ καθήσεσθαι; τοιοῦτον αὐτῷ πῆξαι ⓜ θάλαμον, εἶπέ μοι; τοιαύτην ὑφεσσιώνην γάμῳ ἐδαπάνασας; ἀνάγλαφ τι ἐστ' αὐτῷ οὐ λαμπάδα πυρφόρος, οὐ φῶτα χερμοσυνούς, ἀλλὰ πῦρ ἐσάφκη; ἆρα σιφλωσόμαι; ἆρα παιδοποιήσομαι; ἆρα χορηγὸς οὐσίας ὑπὸ τούτοις ἐσόμην; ἆρα πατὴρ ἔσομαι, ὥσπερ εἶπας, τῶν ἐθνῶν, ὁ μὴ ἀξιούμενος μηδὲ τῦ ἑνὸς παιδός; ἀλλ' οὐδὲν τῶν τοιούτων αὐτῷ ἦν ὁ δίκαιος· ἀπαίκης ᾗ γεγενὸς, σφοδρότερον τῆ πυρᾷ ἀντῆλε τὸν ἀγαπητὸν, ὀξύτερον τῆ ξίφους ἐπείπετ ⓜ πόθοι. ὁ αὐτῷ γὰρ ἔτεμε σὺν δίσμοις τῆς φύσεως, καθάπερ τι παῖδος, ὃ ἄχθος τῆς συμπαθοῦς ἀφῃρέθεως λοιπὸν ᾗ ἀσθενοῦς ἀριθμός· ὅλοι ἑαυτὸν προθύμως ἐκδώσει, ᾗ τῆ προστάγματος ἰῶ καταφάξαι ⓜ ὑόν. ἀλλ' οὐδὲ τῇ γαμετῇ πρὶ τῦτο τι εἶπεν, οὐκ ἀνεκαιώσατο, σφόδρα χρησίμως παιδὸ· ἀμαξιέπτην γὰρ ᾗ ἀσύμφορον αὐτῷ εἰς συμβουλίαν· ὃ δῆλον ἀφ' ἑαυτοῦ ἀριθμός. οὐδὲ γὰρ συμβύγκει, ἀλλὰ ᾗ κατίδωκε τὸν Ἀδὰμ δεξάμενον τὴν συμβουλὴν τῆς Εὔας. ἢ διὰ τοῦτο πάθη γυναικῶδες ἡ Σάρρα, μάτην, ὡς μυστέρια θεῖκὰ, ὀδυρομένη, ὃ σφοδρὸν ᾗ ἀκέραιον τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης ὑπεκλάσῃ σὺ αὐτῷ, ἔστινες λαθεῖν αὐτὸν. ποίᾳ γὰρ θρηνῳδίᾳ οὐκ ἐχρήσατο Σάρρα, ἢ πρὸς αὐτὸν τὸν παῖδα, ἢ τὸν τούτου πατέρα; τί ᾗ οὐκ εἶχε δρᾶσαι, τὸν ἑαυτῆς ὑὸν βλέπουσα πρὸς τὸν σφαγὸν βιαίως ἑλκόμενον; πῶς οὐ προσεχύθη, τῆς ἑαυτῆς ἀγκάλαις σφοδρῶς περιπλακεῖσα, ἀνθέλκε πρὸς ἑαυτόν; ὅπως ἢ

αὖ

δὴ ἐχρήσατο λόγοις πρὸς τὸν Αβραάμ, ὃ ὀλοφυρόμενον γέροντα ἀνέκραξε; φείσαι, φείσαι τῆς φυσεως, φείσαι παιδός, ὦ Αβραάμ, φείσαι· μὴ γλὼν τῶν βίᾳ ποιήσῃ δίκημα· μογγικός μοι ὁ τόκος, σὺν μοι πρὸς τὸν ἀρχὴ, ἀλλὰ πρὸς ὕστερος τὸ ὠδῖσιν ὁ Ισαάκ. μὴ τάμῃς τὸν ἕνα βότρυν, ὃν σκαρποφορήσαμεν, ὅτι λοιπὸν σὺν τῇ ὀργῇ ἐξάμπελοι γενήσομαι· μὴ θερίσῃς ἕνα στάχυν, ὃν σκαρποφορήσαμεν, ἀποτομίας δρεπάνην, τὸν ἐξ ἡμῶν βλασήσαντα" τῆς ἀφ' ἡμῶν γενεᾶσεως. μὴ ζωστείλῃ βακτηρίαν, ἐφ' ἧς στηριζόμεθα· μὴ κλάσῃς ἡμῶν τὸν ῥάβδον, ἐφ' ἧς ἀναπαυόμεθα· μὴ τυφλώσῃς τὸν ὀφθαλμὸν, ὃν ⓐ δύο κακτήμεθα· μὴ ἀρῇς ὃ μνημόσυνον ἡμῶν ἐκ τῆς πρὸ ὑμῶν· μὴ τὸν ἀρνα, ὃν ἐγεννήσαμεν, καταστράξῃς ὡς πρὸ ἓξ ἔτων· μὴ ἄρῃς τὸν χαρὰν ἡμῶν, ἢ πλήρωσιν ἡμᾶς θρίνου, τίνα ὅτι τῆς τεκνίζης μὴ τοῦτον ὠνόμασα; τίς ἀναμάσει μητέρα; τίς ἀναπύσει ὃ γῆρας; τίς προσεύξεται ζωὴν; τίς ἀφῶ χώσει ὃ σῶμα; τίς σώσει ὃ μνημόσυνον τῶν ἀτέκνων λοιπόν; ὁρᾷς ὃ κάλλος τῆς νεότητος· ὅπερ ἐκ ἐμοῦ βλέπων, πόθῳ σε κατηλέησας. σὺν μοι τῆς μοχθερᾶς βύζης ὁ καρπὸς ἀποδίδοται· σὺν τῆς ἀλγεδόνος ὁ κλάδος ἀναλέλειπται· σὺν τῶ ἡμέρᾳ λείψανον· σὺν γήρεως βακτηρία· σὺν μόνος ἐλπὶς ὅτι τῆς ἀνελπισίας ἡμῶν. Εἰ μέλλεις ὠθεῖν τὸ ξίφος εἰς τὸν λαιμὸν τῶ φιλπάτορ, ἐμὲ πρῶτον ἀπόκτεινον. μαγείρων μοι χεῖρι δίδως· κοπὸν ἡμέαθω τὸ χῶμα, ἢ ὃ μνημόσυνον ἅμα κοπόν· χεῖρι κόνις καλύψατω τῆς ἀμφοτέρων ὃ σῶμα· κοπὸς θανάτος ἡμέαθω τῆς ζωῆς ἢ τῶ ἐξ αὐτῆς· χεῖρι ζῶλη διηνεκέαθω τὰ πάθη τῆς ἀμφοτέρων. μὴ ἴδῃ Σάῤῥας ὀφθαλμὸς τὸν Αβραὰμ παιδοκτόνον, μηδὲ παιδοκτονούμενον χαρὰ πατρὸς τὸν Ισαάκ. Ζωῦται ἢ ζωϊαῦτα ἐποίησεν δὴ ἡ Σάῤῥα, εἰ ἔγνω τὸ φίλπατον μέλλοντα σφαγιάζεσθαι. δέχεται ὁ Αβραὰμ τὸν τὸν εἶπεν αὐτῇ, ἵνα μηδὲν ἐμποδίσῃ τὸ ἐν χαρᾷ. ἐπέθηκε δὲ παιδὶ ζωῇ χάλκαχος τὸ ξύλων· ὅπερ ἢ ὁ σωτὴρ τὸ ζωῆς ἐβάστασε. μέλλοντος τὸ Ισαὰκ ἔρχεσθαι πρὸς τὸ σφαγὴν, ἠκολούθει ὁ ὄρος καὶ ⓐ παῖδες ⓐ τούτου· καὶ μέλλοντος τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸ πάθος ἔρχεσθαι, ἐπίσω ὅπου πολλοὶ, δηλαδὴ τὴν ἐθνῶν τὸν κλῆσιν· ἠκολούθουν ἢ αὐτῷ ἢ ⓐ μαθηταὶ αὐτοῦ ζωὴν βεβυθισμένα χειτωνίσκια, ἢ ὠσαννὰ κράζοντες. βαστάζων ὁ Ισαὰκ τὰ ξύλα, ἀνήρχετο εἰς τὸ ὄρος τὸν θυσίαν· εἰς ἀγῶνα ἀκάνθων· βαστάζων ἢ ὁ σωτὴρ τὸν σταυρὸν ἐξήρχετο εἰς κρανίου τόπον, ὡς ἀμνὸς ὑπὲρ ἡμῶν. τὸν μάχαιραν θεωρῶν σύνοιδεί μοι τὸν λόγχην· τὸν βωμὸν κατεμῶν, σκέπει μοι τὸ κρανίον· ὃ ζωὴ χάλκαχος βλέπων, κατεμοῦσι τὸν σταυρὸν· καὶ τὸ πῦρ θεωρήσας, λογίζου μοι τὸ πάθος. βλέπει ἢ τὸ πρόβατον ὑπὲρ τὴν δύο κεράτων κατέμνουσι τὸ φυτὸν τῷ λεγομένῳ σαβέκ· βλέπει μοι ἢ τὸν Χριστὸν, τὸ ἀμνὸν τὸ τῦ Θεοῦ, ὑπὲρ τὴν δύο χεῖρων κατεμνόμενον τὸ σταυρῷ. τὸ φυτὸν τὸ τῦ σαβέκ ἄφεσιν ἑρμηνεύει (ἀφῆκε γὰρ τῆς ἁφαγῆς τὸ παῖδα τῦ γένους) τὸ σταυρὸν προσημαίνει τὸν ἄφεσιν τῷ κόσμῳ ζωὴ ἀμύρτιας αὐτῷ, ὃ ζωὴν προσφέρεται. ὁ χριὸς ὃ τῷ φυτῷ κρεμάμενος τῦ σαβέκ, μυστικῶς τὸν Ισαὰκ μέσον ἐλυτρώσατο· ὁ ἢ ἀμνὸς τῦ Θεοῦ κρεμασθεὶς ὃ τῷ σταυρῷ, ἐρρύσατο τὸν κόσμον ὃν θανάτου ἢ ᾅδου. ἀπεπαύσατο Ισαὰκ ἀπὸ τῶν τεκνων αὐτῦ, μέλλων ὅτι τὸ ὄρος ἐρχεσθαι εἰς θάνατον· ἀπεπαύσατο ἢ Χριστὸς ὃν τὴν μαθητὴν αὐτῦ, μέλλων ὅτι τὸν σφαγὴν ἔρχεσθαι ὑπὲρ ἡμῶν. κατέλειπε σὺν παῖδας ὁ δίκαιος Αβραάμ, ἵνα μὴ τις πρὸ αὐτὸν ἔσται ἀνδραποδισμὸς πρὸς τὸν ἱερουργίαν· ἢ λαβὼν τὸ Ισαὰκ, μόνος μόνον ἀνάγει, πῦρ, μάχαιραν, ἢ ξύλα ζωσπυρεύμενος. ἀλλὰ πῶ ὁ Ισαὰκ, τῇ γλυκυπάτῃ φωνῇ προσκαλεῖται τὸ λέγει· εἶπε, φησὶν, ὦ πάτερ, ἰδοὺ τὸ πῦρ ἢ τὰ ξύλα, ποῦ ὅτι τὸ πρόβατον τὸ εἰς ὁλοκάρπωσιν; πάλιν φωνῇ τῦ παιδὸς δριμυτάτῃ σπλάγχνα πατρός· πάλιν ἄλλος πλασμὸς ἔχει αὐτὸν φόβερός· πάλιν ἄλλη βάσανος ζωσπυρεῖ τὸ δίκαιον σὺν ἐλάττων τῆς πρώτης, σὺν φιλάνθρωπος πατήρ. ἢ πῶς δὴ τὸ κατοπλάγη δάκρυσιν ὁ Αβραὰμ, μηκέτι προσδεχόμενος λοιπὸν πατὴρ ἀκοῦσαι; οὐ λέγει τι γέρων, ὃ θρηνῳδὸς φθέγεται· ἀλλὰ πρέμει τῇ ψυ-

χῇ,

χῆ, ἢ ἀνακαλέσηται ἐκ τῆς ἐξορίας τὸν παῖδα τὸν ἀγαπητόν, καὶ δοῦλα ποιήσεται, καὶ
ἀθλίως ἀπολεῖται. Ὁ Θεὸς ὅμοια, τέκνον, ἐβουλήθη θύσαι ἐμοὶ θυσίαν. Εἶτα τὸν θεμελιώδη τὸν
παῖδα τέτηκεν, εἶτα καὶ ἀναστάσεως ἐπιλανθάνεται ὁ Ἀβραάμ. ἐκ δὲ τοῦ φθάσαι ἀπουσῆναι τὸν
παῖδα τὸν ἀγαπητὸν ἔστιν, οἰκειοῦται τὴν βουλὴν, καὶ θυσιαστὴν αὐτὸν ἐπιμαζεῖ, μαχαίραν δὲ ὀξύνει, καὶ
ἐ τὸν ἀγαπητὸν ἀπατᾷ πατέρα. ἀλλ' ἐπεὶ ἀκούσεται τοῦτο τοῦ ὁ πατὴρ, καὶ συ-
δὴν ἐνταῦθα ἀπαλλάττεται ἡ φύσις τοῦ κακοῦ μέρους. ἐξέδυκεν ἑαυτὸν ὁ Ἰσαὰκ τῷ πατρὶ, ἵνα μὴ δόσιν
αὐτῷ κατὰ τῆς βουλήσεως. τίνα τοίνυν ἀπολογησώμεθα, ἢ τίνα καταπλάττω; πόθεν ἔτι φι-
φήσομαι πλέξω τὴν ἐγκωμίων; τὸ ὅτι τὸ φιλόπαιδα χεῖρας ὑπερβαλόντως ἔδειξε τοῦ πρὸς τὸ
Θεὸν ἀγάπην καὶ εὔνοιαν, ἢ τὸν μέλλοντα θανάτου πατρὶ προσαγόμενα, καὶ ἑρμίνοντα σφαγὴν πρὸ
αὐτοῦ διηγήσωμαι; ὁ μὲν γὰρ τῆς φύσεως ἐκβὰς ἐνίκα, τῷ Θεοῦ πρὸς συναλλαγὴν τῆς φύσεως
προσιών· ὁ δὲ μέλλων θανάτου προσάγεσθαι τῷ πατρὶ, χεῖρας θανάτου ἐδίδους τὸ λυπῆσαι
πατέρα· ἐκ πάντων ὁ Ἀβραὰμ χαλεπὸν ἀγῶνα ἀγωνίζεται, ὃν πατρὸς τοῦ χεῖρα, ὃν ἔζησε τοῦ
φονέως, ὑπακοὴν δὲ τοῦ τέκνου τοῦ παιδὸς ἔχει. Εἰ γὰρ μὴ ἰσχυρὰ ἀδιάρρηκτος προῆλθε,
σφαγὴν μὲν τὴν τοῦ γήρως ἂν ἔφθασε λαβεῖν τὴν ἀγαγωγὴν τῆς ἱερείας ταύτης θαφῆς κατόψεσθαι, πλησίον * *
ἀγωνίσατο τῷ θυσιαστηρίου ὁ Ἰσαὰκ, ὃς πατρὸς ὅτι μὴν ἐκλάσας, ἀπενηνθρας τὸ ἔχων εἰς
πεποίθησιν τοῦ χεῖρας, κατέστησε τὸν Ἀβραὰμ τοῦ ἀγκυλίου παυσάμενον. Εἶτα τῇ μιᾷ χειρὶ
τοῦ κόλπου μὲν ἀφῆκε τὸν παῖδα ἀναλάσας, ὑπεκύσθη πρὸς αὐτὸν, καὶ βλέπει ὁ πρό-
σωπον τὸν Ἰσαὰκ πρὸς αὐτὸν ἐλεεινῶς βλέποντα, καὶ τοῦ πληγὴν αὐτὸν
σπαράττει ἔχων ὃν ξίφος τοῦ ἀδύτου κατὰ δυσμὰς τοῦ σφαγίου, ἀπολέσαι τὸν σῶμα τὸν.
πρὸς ὃν φαντασίαν ἡ ἀκμὴ τὸν ξίφους ἐδέησεν τοῦ μαχαίρᾳ καὶ τοῦ αὐλαγγόνων
αὐτοῦ, καὶ πάντα δὲ λοιπὸν ἡ φωνὴ ἐλάπτα, τοῦ ὀργάνου ἐπισχούσης, καὶ ὃ ἔργον κωλύουσα. Ἀβραὰμ Γεν. κε. ιϐ.
γὰρ, Ἀβραὰμ, μὴ ἐπιβάλῃς, φησὶ, τὴν χεῖρα τῷ Ἰσαὰκ, μηδὲ ποιήσῃς αὐτῷ κακόν· νῦν γὰρ ἔγνων ὅτι
σεμνὸς· νῦν γὰρ ἔγνων ἀληθῶς, ὅτι φοβῇ τὸν Θεὸν, καὶ οὐκ ἐφείσω δι' ἐμὲ τοῦ σοῦ ἀγαπητοῦ.
ἰδοὺ κριὸς δέδεται ἐν ὄρει φυτῷ τραγίσκος· λαβὲ καὶ ἀνένεγκε αὐτὸν ἀντὶ τοῦ Ἰσαὰκ, φησὶν, ὅπως
πλήσῃ Φορηθῆς ὅτι προσεδέξαμεν ἐγὼ τὸ θυσίαν, τὴν θερμὴν προαίρεσιν. ἐθαύμασαν ἄγγελοι, ἔκστασις καὶ ἐξουσίαι, θρόνοι, κυριότητες, καὶ πᾶσαι αἱ στρατιαὶ· ἔξέστησαν οὐρανοὶ,
ἥλιος ἔστη, καὶ ἀστέρων χορεία ὅτι ἐν τοσούτῳ χρόνῳ. ὁ Θεὸς ἐπιδημῶν τῇ
προαιρέσει τὸ πιστότατον ὄντως καὶ ὁσίου Ἀβραάμ· καὶ ἔφησε πρὸς αὐτὸν, εὐλογῶν εὐλογήσω, Ρωμ. ιϛ. α.
καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε ἀπείρως σε ὅτι τὴν γῆς, ὡς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι ἐπή-
κουσας τῆς φωνῆς μου καὶ ἐμοῦ, καὶ ἐποίησας πλήρωσιν τὸ πρόσταγμα τὸ ἐμὸν, καὶ ἔδωκεν ὁ
Θεὸς πρὸς σὲ ὃν τῆς πίστεως αὐτοῦ τοῦ παιδαρίου, πλέον τοῦ ἐμοῦ. οὐ γὰρ ἤδει ὅτι Θε-
ὸς ὅτι νεκρὰ ἐμοὶ θυσία ἀλλὰ κεφαλῆς καὶ κρεῶν προσαγομένη αὐτῷ, ἀλλὰ ἐμοὶ ζῶσαι, ἁγί-
αις, ἀμώμητον, τὸν λογικὸν λατρείαν ὑπὲρ ἡμῶν, καθὼς ὁ ἀπόστολος φησὶ πα-
ρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐπίσκοπος τοῦ ἀμώμητον τῷ Θεῷ. οὐ γὰρ ἤλεων ὁ Θεὸς παιδοκτονίαν ποιῆσαι τὸν
Ἀβραάμ, ἔλεγεν ἀνενεγκεῖν τὸν υἱόν, ἀλλ' ἵνα δείξῃ πᾶσι τοῖς τοῦ κόσμου οἰκοῦσιν, ὅτι σφόδρα
ἠγάπα τὸν Θεὸν ὁ Ἀβραάμ, ὅτι οὐκ ἐφείσατο δι' αὐτὸν τοῦ Ἰσαὰκ, καὶ ταῦτα μισούμενος ἔχων τὸ
παιδάριον. διὸ καὶ μυστήριον ἐπέδειξεν ὁ Θεὸς ὡς φίλῳ τῷ Ἀβραάμ μέγα καὶ ἔνδοξον. ἔδει
γὰρ θυσίας ἱερᾶς ἐπέμπειν, ἐν ᾧ τὸν σωτῆρα αὐτοῦ προφητεύειν ἐποίησε· καὶ ἐγνώρισεν αὐτῷ ὁ Θεὸς
ἔνθεος, ὅτι μέλλει ὁ αὐτὸς τὸν μονογενῆ υἱὸν δίδοσθαι· καὶ τοῦ κόσμου, ἵνα σώσῃ ἐκ τῆς πλά-
νης τὸν ἄνθρωπον τὸν ἀνθρώπου Θεὸς ἐκ Θεοῦ πάσης. τοῦτο γὰρ ἐσήμηνεν, αὐτὸν Ἰσαὰκ δίδω-
κεν σφαγῆναι ἐκ τοῦ σωθῆναι τὸν ἄνθρωπον εἰς θυσίαν. ὅπου γὰρ ἔμελλον ἐνδύσασθαι ἀνθρω-
πον ἐπιστεῖν τῷ τοκετῷ τῆς αἰχμῆς πλάνου, ὃ πῶς ἂν ἠδύνατο δίχα κοίτης ἀνδρικῆς χορ-
φαῖσαι υἱόν, ὡς ἀμήχανον ὄν, διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως προῆγαγε τὸ κριὸν, ἵνα τὸ ἔνδοξον
ἐκ τούτου χαρίσηται, ἀλλ' ὑπὲρ βουλήματος τῆς αὐτοῦ θεότητος πρὸ τοῦ προτιθέμενον θύσας

ὑφίσαται. ὡς οὖν ἐκεῖ ὁ λόγος προέβαινε ὑπίσω, οὕτως ἐν τῇ πρώτῃ ὁ λόγος ἐαρξὲ ἐ-
γκύεθ· ἐν ᾧ καιρῷ δὲ προέβαινε ἐν ᾧ φυτῷ ἐδίδυ, οὕτως ὁ μονογενὴς ἐν σαρκὶ κατηλεύθη.
Ησ. νγ. ζ. Ἰωαν. α. νϛ. καὶ τοῦτο ἐβόα ὁ Ησαΐας λέγων· Ὡς σπέρμα ἤμελλον ὀπίσω σφαγὴν ἄφωνος. πάλιν ὁ Κύριος
Ἰουδαίοις ἔλεγε· Ἀβραὰμ ἐπεθύμησε τὴν ἡμέραν μου ἵνα ἴδῃ, καὶ εἶδε καὶ ἐχάρη, τουτέστι τοῦ πάθους
δηλαδὴ ἐν τῷ τύπῳ Ἰσαάκ, ἐν ὄρει δὲ ἁγίῳ. βέλεται ὁ Θεὸς ἡμῖν παρασκευάσαι πρὸς
τὰς ἑορτὰς σωτήρια ἐν ταῖς ἁγίαις γραφαῖς, καὶ ἐλθὼν ἐπλήρωσι τὸν λόγον τὸν προφητῶν, καὶ
ἀνῆλθεν ἐν δόξῃ πρὸς τὸν αὐτοῦ πατέρα, ἵνα ἐν παντὶ τόπῳ προσκυνῶμεν τῷ πατρὶ ζῶν
ἐν ᾧ καὶ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Λογ. νγ. ΕΙΣ ΤΑ ΑΓΙΑ ΘΕΟΦΑΝΙΑ.

Ex Mſ. Collegij Nouæ Oxon. Μιωὰς Ἰανουαρ. ε.

Ὀρτάσαι λαὸς ἀγαπητοί, καὶ πανηγύρισαι βούλεται. ἡ γὰρ ἁγία
τῶν φώτων ἡμέρα, καὶ σφαγὴς ὄντι ἑορτῆς, καὶ θύεται πανηγύρεως.
σφαγιάζει μὲν τὸ σπήλαιον τῆς Βηθλεέμ, ὅπου δὴ ὁ παλαιὸς τὸν ἡμε-
τέρων εἰς παιδίον ἐστομάζετο κατάκριτον· ἀνοίγει δὲ τοῖς πη-
γὰς τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου πάλιν σὺν βαπτίζεται μὲν τὸν ἁμαρτωλόν,
ἐκβάλλει δὲ τὸν ἀχρεάντων αὐτοῦ μολυσμῶν ἄφεσιν ἁμαρτιῶν ἐν κόσμῳ θεραπεύ-
ων ἔθνος. ἀλλ' ὅπου μὲ ὅτι χθὲς αὐτὸς προῆλθεν ἐκ μήτρας, ταῖς πατρίοις εἰς πάτριος, τοῖς ἀνθρώ-
Ἰωαν. ι. ιϛ. ποις ὡς ἄνθρωπος, τῇ μητρὶ εἰς υἱός, τοῖς παιδίοις ὡς παῖς ἐφάνη παιδίον. Ἐγὼ γάρ ἐ-
μι ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς ὁ θεὶς τὴν ψυχήν· ἐκ τῆς περιβάτου, φησὶν ἡ θεία γραφή. πῶς
δὲ τοῖς τοῦ Ἰορδάνου μέλλει καταλαμβάνειν πηγάς, τελειῶν ἐν ἁμαρτωλῶν τὸν ἐκ αὐτῆς
ἁμαρτίας ἀποπλύναι βουλόμενος. καὶ τὸ μέγα τῆς τοιαύτης πανηγύρεως θαῦμα Παύλος
Τιτ. β. ιβ. ὁ σοφώτατος βοᾷ λέγων· Ἐπεφάνη ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ ἡ σωτήριος πᾶσιν ἀνθρώποις· ἐν πᾶ-
σα τῷ κόσμῳ πλεονάζει φιλοτιμία. χαίρει ὁ ὑρανὸς θεοῦ τὸν εὐσπλαγχνόμενον τὸν καταδυσμὸν
φωτὸς, ἀπὸ ἀνατολῆς καθημαξεύοντα τὸ πνεύματος, ἡ τῶν ὑδάτων φύσις ψυχὰς μὲν σω-
μάτων ἀποσμήχει ἁμαρτίας. ἐν πᾶσα μὲν ἡ κτίσις μέλπει ἑορτὴν ἐπιτέλει χορείαν· μόνος
ἐπέστη ὁ διάβολος, ὁρῶν κεκλυμένον θηρὸν βύσσεπιζόμενον, τὸν αὐτὸν ἀποπάγεσαι μόνον. τί
Ματθ. Γ. ιγ. γὰρ φησι; Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἐκ τῆς Ἰορδάνης ἐπὶ τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι
ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων· ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι,
καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; ὡς εἶδε διακονίαν οἰκέτου παρεισάγων; τίς εἶδε βασιλέα γραπτὸν
τὸν κεφαλὴν ὑποκλίνοντα; τίς εἶδε παιδαρίου ὑπὸ προβάτου σφαγιάζομενον; τίς εἶδε
ἀγαθοδότην ὑπὸ ἀδικητοῦ βαπτιζόμενον; ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι. δὸς
αὐτὸς μοι, φησὶν, ὦ δίκαιον, ὃ μέλλεις ἐν κόσμῳ χαρίζεσθαι, βάπτισμα· ἐγὼ χρείαν ἔχω
ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, ὅτι ὑφ' ἁμαρτίαν πατρῴαν συνεκλείσθην, τὸν ἐν σκότει τοῦ
ὄφεως. ἐγὼ χρείαν ἔχω τῆς δεχαίας ἀναβάσεως ἀποπλύναι τὸν πάλαι· αὐτὸς δέ, φησι,
ὑπὲρ παίων ἁμαρτιῶν ἐλήλυθας· ὅτι τὸ βάπτισμα; ἔχεις προφήτην ὑπὲρ σοῦ μαρτυροῦ-
Πσ. νγ. θ. τα, Ὃς ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ. πῶς ὁ παρέχων τοῖς
ἁλισμοὺς, ζητεῖς ἀπολύτρωσιν; ἔθος τοῖς βαπτιζομένοις ἐξομολογεῖσθαι τοῖς ἁμαρτίας αὐ-
τῶν· αὐτὸς δὲ τί ἔχεις ἐξομολογήσασθαι, ὁ πάντων ἀρχὴν ἀναμάρτητος; τί δὲ ἐγὼ
ζητῶ, ὅπερ οὐκ οἶδα; ζητῶ σου κατανοῆσαι τὸ μυστήριον· οὐκ οἶδα πῶς ἀποπλύνει φῶς
ἥλιον δικαιοσύνης λούει· οὐκ ἔκτισαμεν· οὐ φωτίζει τὸν ἡμέραν ἡ νύξ, χρυσὸς οὐ λαλίαν
μολίβδου, πηγὴ οὐ βορβορῶσαι πηλὸς, θάλασσα τὸ πηγῆς οὐ δύνεις ῥεῦμα, πρασ-
μὲς οὐκ ἐκπίπτει ῥαφίδος· ἐκ ῥύπου τὸ καθαιρεῖ οὐ καθαίρει, καπνὸς κεῖται οὐκ ἀ-
πολύει. ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι. νεκρότης τὸν ζωὴν οὐκ ἐγείρει, ἰατρὸς

σὰς

σὺ οὐ θεραπεύει. γινώσκω μου τῆς φύσεως τὴν ἀτέλειαν. οὐκ εἰσὶ γὰρ μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. ἐμοὶ μὲν φόβου τὰ χεῖρα γυμνεῖμαι οὐ προσέρχομαι, ἐμοὶ τὰ στεφάνι κεκωφότα τὸ τελεσίγραφον ἀβοᾷ, ἐγὼ δὲ θεῖον τὸ σῶμα οὐ κέκτημαι, ἐμὲ τοῖς μάγοις ἀστὴρ οὐκ ἐκήρυξεν, ἐγὼ φωνὴν οὐκ ἔχω δημιουργοῦσαν τὰ σύμπαντα.

3 Μωϋσῆς ὁ θεράπων ἐδέησε τὰ ὑπόδημα λῦσαι, ἡ πῶς ἐγὼ ἀξιόπιστος φανῶ, τολμήσω; τί ὑπερβαίνομαι ἐπιτρέπεις μοι; οὐκ ἔχω παλαμῶν θεὸν βαπτίσαι δυνάμενον. ἐγὼ χρείαν ἔχω τοῦ σὲ βαπτισθῆναι. ἐκ εἰρᾶς γεγύμνωμαι· ἀλλὰ σὲ κεκαλυμμένον, οὐκ ἀτιμάζει ἡ φύσις. ἡ ὅτι μὲν ὅτι τῆς ὑποστάσεως οἰκῶν χωρίον, ἡ λαλῆσι κωλυόμενος ἔπι, τῆς ἐμῆς μητρὸς ἐδημιούργησε μόνον τὰ χείλη· πῶ δὲ πῶς ἀπολογήσομαι τοῦτο ἐγὼ, οἱ πρόγονοι κιβωτὸς ἐχώρησε; μὴ τῶν Ἰουδαίων πεπύρωμαι τὸν φρένα; οἶδα ὅτι δικαιότης ὢν μορφὴν δούλου ἠθέλησες, ἵνα ἰατρεύσῃς μορφήν· οἶδα ὅτι ἐφάνης ὁ σώζειν· οἶδα ὅτι πίστις πίστεως γέγονας, ὁ πλέπων. ἀλλ' οὐκ ἐμπορεύζομαι τοῖς ἐρωμένοις, τὰ τοιούμενα βλέπων. ἐγὼ γὰρ ἤκουσα, σὺ δὲ Θεὸς ἀθάνατος· ἐγὼ σὰρξ εἰμί, ἀλλὰ σὺ σὰρξ πρόπλασου. πρόγονος εἰμί, ἀλλὰ σοῦ μετ' ἐμὲ μείζων οὐκ εἰμί. προέλθοι κηρύξαι, ἀλλ' ἐβαπτίσατο τοιοῦτον. ἔγνων σε τὸν κεκρυμμένον πρὸς τὸν ῥίζαν ἀξίνην· ἐγνώρισα τὸν ὀλετόμον τὸν ἀκάρπου τῆς Ἰουδαίων φυτείας· εἶδον τὸν δικαίων ἐκλίζοντα δρεπάνην· εἶπον γέεννα πυρὶ τῆς ἀσεβείας. ἵνα γὰρ τοῦτον ἄμοιρον βρώσεως τῆς σῶν τεκνίων· λεπρεῖς καθαίρουσας λόγῳ, αἱμάτων πηγὴν ἀφῆκε καθαρὸν ἐξήρανας, μόνῃ κελεύσει τὸν δάκτυλον ἔσφιγξας, τῷ σῷ δακτύλῳ τὰ ψυχία τῆς Χαναναίας δαιμόνιον ἐξέβαλε, πηλῷ τυφλὸν σωματώσας, ἡ πῶς τὴν πρὸ ἐμοῦ χρεωστούμενον αἴτησε; ἐγὼ χρείαν ἔχω τοῦ σὲ βαπτισθῆναι. Ὁ ὑπολέπτων ὅτι τὸ γλυ, ἡ πιεῖν αὐτὸν τρέμει· ὁ ὅτι τὸν ὑδάτων ὡς ἐπ' ἐδάφους πίζειν· ὁ πέρην τὸν χωρήσας ἐκμάξαι σὸν πόδας σὸν σύς, ἡ ἄφεσιν αἰῶνος πιεῖν δωρησάμενος. πῶς τολμήσω τὰς σιαγόνας σου ἅψασθαι κορυφῆς, ὁ πολλάκις σὲ τῶν κηρύττειν βοήσας, Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου Μαρκ. α ζ. ὀπίσω μου, ἡ οὐκ ἰκανὸς εἰμὶ λῦσαι τὸν ὑποδήματος αὐτοῦ; παῦσαι μου, ὦ δέσποτα, τῆς σῆς συγκαταβάσεως τὸ ὄμβρον· ὅτι πολὺ γὰρ ἀφέρω καὶ κλυζόμενος. τί δέφησι πρὸς αὐτὸν ὁ Χριστός; Ἄφες ἄρτι. οὕτω γὰρ πρέπον ἡμῖν ὅσι πληρῶσαι πᾶσι δικαιοσύνην. ἄφες ἄρτι. ὡς φωνὴ, τὸν πρότερον τῷ λόγῳ· ὡς δοῦλος, δεσπότην τὸν σύργησον· ὡς γραπτὸς βασιλῆ· ὡς πηλὸς κεραμεῖ. μὴ φοβοῦ τὸ ἐπίταγμα, ἀλλὰ χάρσει, βαπτίσαι με σύ, ἵνα ἐγὼ ἐλευθερώσω τὸν κόσμον. χαιρέτω τὸ δεδίδυμος, ἵνα τὴν φύσιν κρυφθῆσαι ζωώσω. σὺ μὲν κελεύσεως ἐκτὸς εἶ τῆς τὴν χεῖρά σου, Ἰουδαῖον δὲ μετ' ὀλίγον βαπτιζόμενον μὲ ἡ παρήσουσι. ἄφες ἄρτι. οὕτω γὰρ πρέπον ἡμῖν ὅσι πληρῶσαι πᾶσι δικαιοσύνην. τὸν ἐμὸν τὸ αἰῶνα ὥσπερ φιλεῖ, δεσπότην λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων· ἀΐ, δεσπότης λύει τὸν αὐτοῦ δεσπότην γέγονε. τί μέγα, εἰ ἡ ὑὸς τὸν δεσπότην· ὅτι δὲ βάπτισμα ἐδεχόμην; ἡ γὰρ πρῶδες τὴν χεῖρα μου τὸ ποίημα· οὐκ ἐπηκολούθησε δὲ γεωδὲς τὴν φύσιν. ὁ γὰρ ἥμιλυ, γέγονα ὅπερ οὐκ ἦμιλυ, ἀμεταβλήτου μεπάσης τῆς φύσεως. ἄφες οὖν ἄρτι. ὁ τὸν ὕδατος ἐχθρὸς τὴν θεσπίσιον ἐρρίφη, τὴν γῆτεν ἐδώρησι· ἐμφωλεύει λοιπὸν ἐν τῇ τῶν ὑδάτων φύσει. ἀλλὰ καὶ οὗτος αὐτὸν φυλαδεύσας ἐδάκησε, τὸν πρόπτην βοῶντος, Σὺ ζωοτρεφὲς τὸν καθαρὸν τὸν δράκοντος ὅτι τὸ ὕδατος. ἄφες ἄρτι. ὡς ἀληθῶς Φλογ. ιδ. πρέπει μοι πρόσπλεν ὁ πιεῖζαι, ἡ φέρω, ἵνα τὸν τότε ἐλλιπὲς ἀθύμαν. ἐρῶ δὲ αὖπαλ, Οὐκ ἐκπιεσάσεις Κύριον Θεόν σου. ὦ κενῆς θαύματος, ὦ χρήτος ἀφεκτός. ὁ Χριστὸς Ματθ. δ. ζ. ἀγωνίζεται, κἀγὼ τὰ βραβεῖα βαστάζω· αὐτὸς τὸν ἀγῶνα μάχεται, κἀγὼ τὸν ἡ τὸ ἀγωνοθέτου νίκην ὑπισχνέομαι· αὐτὸς τὸν τὸ δράκοντος καθαρὸν ἐκβάλλει ὅτι τὸ ὕδατος, κἀγὼ ἐνοικίζομαι ἀθλητὴς σωθῆναι· αὐτὸς βαπτίζεται, κἀγὼ ῥύπον ἀποτίθεμαι· ἐπ' αὐτῷ τὸ ἅγιον ἔρχεται πνεῦμα, κἀγὼ μου τὸν τὴν ἁμαρτημάτων ἄφεσιν χρείζεται· αὐτὸς

μάρτυρεῖται· ἐπὶ τῷ παῤῥησίᾳ ἀγαπητός, καὶ ἐπὶ γνώμῃ υἱὸς Θεοῦ δι' αὐτόν. Ⓐ ὑφανοί
γὰρ αὐτῷ ἐωρᾶσθησαν, ἵνα φωνὴ τοῦ βαπτιζόντος ἐποικτήσιον, καὶ φωνὴ τοῦτο παρεικὴ μάρ-
Ματθ. γ. ιζ. τυρῶν λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα, αὐτοῦ ἀκούετε. αὐτῷ πρέ-
πει ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. νδ'. 5

ΕΙΣ ΤΗΝ ΓΕΝΝΗΣΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ex Mſs. Collegij Nouæ Oxon. Mense Decembr. xx.

ΠΟτὲ μὲν ἐκ χιόνος κρυερῆς θερμοὶ ἀὴρ ἐκλάμψῃ, ὅτε καὶ ἡ γῆ χλοερὸν πέπλον περιβάλλεται, καὶ τὰ δένδρα ἀνθοκόμοις φύλλοις ὡραΐζεται, ἐπὶ ὁ ἀὴρ ἡλίῳ καταλαμπόμενος ἀγλαΐζεται, καὶ πᾶς ὀρίθων χορὸς αὐλεῖ Ⓦ ἀῒ ἐκ πετάλων, τῆς μουσείας κλαγγάζει. τότε καὶ Ⓐ ὁ τοῖς ὄρεσιν οἰκοῦντες βουκόμοι τὰ ἐπὶ μάνδρας τῶν καλυβῶν ἐξέρχονται, τῷ τοῦ ἀέρος κάλλει τὰς ἑαυτῶν μεταῤῥυθμίζοντες, καὶ ταῖς τῶν καλλιφώνων ὀρνέων κλάγγεσι πολυφθόγγοις δόναξιν ἁρμόζοντες, τὰς τῶν ἀλόγων περιβάτων αἰσθήσεις κηδεύοντες, ὅτι τῶν πέραν τοῦ ἄρκτου παῤῥαλίῳ βήματι φέρονται. ὅτε δὲ γεωργὸς τὸν δρεπανώδη ἐν τῇ σκηνῇ θήξας πρὸς τὸν πόνον, ὅτι Ⓦ ἀμπελῶνα παρυδρεύσας τῆς ἀμπέλου τὸ ἄγριον κλῆμα. τότε καὶ πελαγίοι πλωτῆρες, ἅλα τὸν ὀρώρυγα τὸ πέλαγος, τῶν χέρσον λιπόντες, ξύλῳ καὶ ὕδατι καὶ πνεύματι τὰς ἑαυτῶν ψυχὰς καταπιστεύσαντες, τοῖς τῆς θαλάσσης εὐπαρίζοντες νότοις, ἀφέσεως ἐφίπτανται. καὶ ἀπαξαπλῶς, ἵνα μὴ ἐν ᾧ πελάγῳ μακύνω Ⓦ λόγον, πᾶσα τέχνη, καὶ πρὸς ὁπωσοῦν μα πρὸς τὸν χρεῖαν τῆς ζωῆς τοῖς ἀνθρώποις παυσιμήρου, τὸ θαλίνου ἀέρος ἐκλάμψαντος, ἀκάλπτον ἔχει τὸν κίνησιν πρὸς τὸν τῆς ἐργασίας ὁρμήν. δῆλον τοίνυν, ὅτι ἐπὶ ἡμῖν ὁ ἐαρινὸς Χριστὸς ἐκ πρωϊκῶν λαμπήνων λοιπόν, καὶ τὰς ψυχὰς ἐζαλώσας ὁμίχλας τοῦ ἁμαρτάνου διεσκέδασε, καὶ τὰς καθυδατώσας τῶν ἀνθρώπων καρδίας τῆς πίστεως αὐτοῦ ἀκτῖσι ἐκ τοῦ καρποῦ τῆς ἀγνωσίας διύπνισεν· ὅτι τὸν οὐρανὸν καὶ μακαρίαν δόξαν, τὸν νοῦν ἡμῶν προξενώσθω. ἀλλ' ἐς ἄμαν τὸν ἀρχὴν τῆς γλώττης ὁ Χριστοῦ λόγος, λοιπὸν ἀπαρχίπουσα, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ὑπιστάται. ὅταν γὰρ ἴδω ἐμαυτῷ ἀγαγὼ τὸ βρέφος τὸ ἐκ τῆς πρθένου τεχθέν, καὶ τὸν κυήσασαν πρθένον ἄνευ ἀνδρὸς, καὶ μὴ τόκον πρθένοι τυγχάνουσαν, πολυπραγμονῶ τὸ ἔργον, καὶ μὴ θεϊσκὸν τοῦ ξόανον, τῇ πίστει σφραγίζω πρᾶγμα. πῶς γὰρ οὐκ ἔστι θαυμαστὸν ἀληθῶς καὶ πᾶσαι ὑπερβαῖον ἔννοιαν, τὸ πρθένον γεννῆσαι, καὶ πρθένον διαμεῖναι μετὰ τόκον; καὶ ὅτι ἐγέννησεν, τὸ κυηθὲν βρέφος ἔλεγχε· καὶ ὅτι μετὰ τὸν κύησιν πρθένος ἐτύγχανεν, ἡ οἰκεία αὐτῆς τοῦ σώματος φύσις ἐδίδασκεν. ἰδοὺ οὖν μυστήριον ὁρατὸν καὶ ἀόρατον, κατανόημον καὶ μὴ κατανόημον, ψηλαφώμενον, καὶ μὴ ψηλαφώμενον. τίς γὰρ οὐκ εἶδεν καὶ ἐκράτησε καὶ τὸ βρέφος καὶ τὸν μητέρα; τίς δ' οὐκ ἐθεάσατο τὸν μητέρα πρθένον, καὶ τὸ βρέφος πρθένου τέκνον, τὸ μυστήριον πολυπραγμονῶ δέξασθαι; ὦ μυστηρίου ἀληθῶς, ἐπουρανίου καὶ ἐπιγείου, κατανοήτου καὶ μὴ κατανοήτου, ὁρωμένου καὶ μὴ φαινομένου. τοιοῦτος γὰρ ἐστὶν καὶ ὁ ἡμέτερος Χριστὸς σήμερον, οὐράνιος καὶ ἐπίγειος, κατανόημος καὶ μὴ κατανόημος, ὁρώμενος καὶ ἀόρατος· οὐράνιος μὲν τὸν τῆς θειότητος φύσιν, ἐπίγειος μὲν τὸν τῆς ἀνθρωπότητος πάθη, ὁρώμενος μὲν τὸν σάρκα, ἀόρατος δὲ πνεῦμα, κατανόημος μὲν τὸ σῶμα, ἀκατάληπτος μὲν Ⓦ λόγον. ἀλλὰ Χριστὲ μὲν Θεὸς ὢν πάντοδυνάμος, ὡς ἐβούλετο, τῷ ἰδίῳ κόσμῳ τεχθεὶς ἐπεφάνη. ἐκπλήττει δέ μου πλοῦς Ⓦ νοῦν ἡ τῆς πρθένου ὠδίν, ὅτι πρθένος οὐκ ἐξ ἀνδρὸς κατέλαβεν, ἀλλ' ἐκ πνεύματος Δαβὶδ ὁρωμένη, οὐκ ἐκ πνεύματος τυγχάνουσα, ἀλλ' ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς συνιστῶσα,

ἐλαιῳ ἐλήμμεθα· καὶ ὁ ὄγκος τῆς χάριτος κατηγόρει τῆς παραβάσεως, καὶ ὁ τῦφος ἐνόμιζε βρέφους εἶναι· οὐκ ἐφαίνετο· οὐρανὸς γὰρ κατοικῶν, καὶ βρέφος ἐν τῇ πηλαίᾳ πηδῶν μειζόνως ἐπλανᾶτο καὶ ἐμωραίνετο. Διὰ τῆς φύσεως ἐπίπτετο, καὶ αἱ μήτραι ἐφωλεύουσι, καὶ τὸν ἅγιον φόβον, ὁ βρέφος, καὶ τὸν θρόνον ὡς ἐν ἄλλοις γεγράφηται οὐχ ὑπέμενον. Θεὸς γὰρ ἦν ὁ ἐν τοῖς σπαργάνοις. ὦ βάθος τῆς Θείας Μυήσεως ἐν τῷ ὄρει ἐμορφώθη, καὶ μὴ κατεφρονήθη· πῶλος Μαρία, ἡμίονος, καὶ μὴ φλεγμαίνη. ὦ λίθε, ὦ Θεία δύναμις ἐπὶ ὄρεσι περιόλμοις ἀνθυψηλεῖς ἀνδρεῖα τύπος. ὁ πῶλον βρέφους πῶλος μήτηρ, καὶ τίκτει ἱερὸν μήτρας ἀνύμφευτε. πῶς φιλοτεχνήμονες; λεγέτωσαν ἡμῖν, πῶς ὁ πῶλος ἄνευ ἀνδρὸς ἐλήμπσι βρέφος, καὶ ἡμίονος οὐκ ἐφθάρη. Εἰ δὲ ἀνεξερεύνητος ὁ τρόπος, ἀλλ' οὐκ ἀνθρώπου ὁ γάμος, πολλῷ μᾶλλον ἀνεξιχείαστος ἡ σὰρξ τοῦ λόγου ἄφθαρτος ἔμεινε. ἀλλὰ σὺ μὴ πίστευε, ἀπίστησον· ἀλλ' ὅτι ἔλημπσε καὶ ἐφθάρη· ἀλλὰ Θεὸν κατηγορεῖς λέγων· εἰ ὁ ἄφθαρτος πατὴρ ἐλήμπσε τὴν ἑαυτοῦ καὶ τὴν Εὔας ἄνοιαν ἐφθάρη, πολλῷ μᾶλλον ἡ φθαρτὴς φύσεως ὕστερα πῶλος ἐλήμπσασα αἷ ἐφθάρη. Εἰ δὲ σὺ ἄλλος μάρτυρας τὰ παρόντα ἐλήμπσασαι μὴ φθαρῆναι, πολλῷ μᾶλλον τίκτουσι τὰ ἄφθαρτα πατέρα ἐλήμπσαντα τὰ ἄφθαρτα ἐν μὴ φθαρῆναι. ἀκούσατε τῶν ματαιολόγων, ὅτι τὸν θεολόγων κήρυκας ἀπατεῶνας. τῷ γὰρ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐλημπθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, ἀναγκαίως ὁ εὐαγγελιστὴς σημειοῦται καὶ τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον, ἵν' ὁ ἀπίστων τὸν Σάρκα ἐλήμπσι τοῦ σωτῆρος, ζητήσας τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον, εὑρὼν τὸν ἀληθείας τὸ παράδειγμα. ἐν μὲν γὰρ χρόνοις, ἐκ τῶν Ἡρῴδου δέλτων τῶν χρονογράφων ἐγκύλας, καὶ ὁ τόπος, ἐκ τῶν τοῦ Βηθλεὲμ σημασίας ζητήσας εὑρήσει. Εἰ γὰρ ἐν τοῖς κοσμικοῖς συμβολαίοις καὶ ὑπάτοι γράφονται, καὶ μῆνες ἀριθμοῦνται, καὶ ἡμέραι δηλοῦνται, καὶ τόποι ἐκτίθενται ποιῶν ἕνεκεν ἀκριβείας τῆς λεγομένης· πόσῳ μᾶλλον ἐν τῇ τοῦ κόσμου σωτηρίας τὰ χρόνοις, καὶ τοῖς εἰς ὕστερον γενομένοις τὰ τότε καὶ τῷ κατ' ἐμὲ ἀκρίβειαν. καὶ Ματθαῖος μὲν τὸν καὶ Σάρκα ἐλήμπσι τοῦ Κυρίου οὕτω διηγεῖται· Λουκᾶς δὲ ἔνεκεν τοῦ τὰ χρόνου ἀκριβείας παρεσήθησι, καὶ τὸν τότε παρόντα γαμοῦμεν ἀπογραφήν. λέγει γὰρ οὕτως· Ἐγένετο παραγενόμενος ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ Καίσαρος Αὐγούστου, ἐξῆλθε δόγμα ἀπὸ Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. αὕτη ἡ ἀπογραφή, πρώτη. αἴρει δὲ ἡ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ τῆς Ἰουδαίων ἐκ πόλεως Δαβὶδ, ἥτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαβὶδ, ἀπογράψασθαι σὺν Μαρίᾳ τῇ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικὶ οὔσῃ ἐγκύῳ. σημειοῦται ἡ Λουκᾶς τὸν πρώτην γενομένην ἀπογραφὴν, ἵνα μὴ τὸ χρόνοις ἀκριβάζῃ, καὶ μυρίοι μάχοιτο ἐκ τῶν ἐμφανοῦς ἀφορμὰς κατεκφαίνων. λέγει γὰρ πρώτην ἡ βιαίαν ἀπογραφὴν, ὅταν ἐλήμπσαι καὶ ἀνθρώπου. Χριστοῦ γὰρ ἐλημπθέντος, καὶ ὡρῶν λοιπὸν ἐνεστώσων ἐκ τῆς ἐμφανοῦς ἀφορμῆς, καὶ ἡμέρας ἐνεστώσης, καὶ τῆς ἀληθείας ἐκφαινούσης, καὶ τῶν ἀγγέλων ἐκ τῶν ἀγγελομένων, καὶ ἀστέρος λαμπροῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν ἀνατείλαντος, καὶ τῶν μάγων ἐκ τῶν ἐθνῶν ἐλθόντων, καὶ τῶν ἀνθρώπων ἐκ

δημον, ἡ διεκύν ὃ πολυάριθμον βρέφος. ἡ Ματθαῖος μὲν μάγων μνημονεύει ἐξ ἀνατολῶν
Λουκ. β. ἐλθόντων· Λουκᾶς δ' ἀγγέλων. λέγει γάρ· Καὶ ποιμένες ἦσαν ἀγραυλοῦντες, ἡ φυλάσσοντες
φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὸ πρόβατον αὐτῶν. ἡ ἄγγελος Κυρίου ἐφίστη αὐτοῖς, ἡ δόξα
Κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, ἡ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. ἡ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, μὴ
φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, ὅτι
τέτεχθή ὑμῖν σήμερον Χριστὸς Κύριος ἐν πόλει Δαυίδ. ἡ τοῦτο σοὶ τὸ σημεῖον· εὑρήσετε βρέφος
σπαργανωμένον καὶ κείμενον ἐν φάτνῃ. καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ
πλῆθος οὐρανίου στρατιᾶς, αἰνούντων τὸν Θεὸν καὶ λεγόντων· δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ
γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία. Χριστὸς ἐγεννήθη, τὰ ἐπίγεια τοῖς οὐρανίοις συμπέπλεκται, ἄγγελοι σὺν τοῖς ποιμέσι δοξολογοῦσι, παιδιὰς ἀγραυλούσης, καὶ μάγοι προσκυνοῦσι, ῥάβδος λαμπαδευούσης, καὶ ἡ γῆ τὸν κύριον αὐτῆς λαμπρὸν ἐπὶ φάτνης βαστάζει. ἡ ἐπλανήθη τότε ὃ ἐπὶ τῇ γῇ γεγραμμένος, Ὃ, Ἀλήθεια ἐκ τῆς γῆς ἀνέτειλεν. ἀλήθεια γὰρ
Ψαλ. πδ'. ιβ. Χριστὸς ὁ λέγων, Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια. ἐκ τῆς γῆς, τουτέστιν, ἐκ τῆς σαρκὸς ἀνέτειλε
Ιωαν. ιδ'. ς'. Χριστὸς ἐκ Μαρίας. ζητεῖ δὲ πάλιν ὁ μάγος ἐκεῖ τὸν ἀστέρα διδαχθέντος, ἵνα
ἐγερθεὶς ὁδηγῇ αὐτοὺς πρὸς τὸν τῆς ζητουμένης παιδίου εὕρεσιν. ἦν γάρ, ὡς τινες ἐφαντάσθησαν,
πλανώμενος ὁ ἀστὴρ καὶ τὸν μάγους μὴ ἀγαθὸς παιδιὸν ἐπιζητῶν. πῶς γάρ, εἰ
πλάνος ἦν ὁ ἀστήρ, τίνι ἀληθείᾳ Χριστὸν ἀνεδείκνυεν; ἕως γὰρ ἐκείνου φαίνεται, ὅτε τὸν ἥλιον. πῶς δὲ ἡ μάγοι, εἰ ὄντα ἀγαθὸν ἀστέρα, τοιαύτας ἀπὸ προφορᾶς ἐκ τῶν
οἰκείων ἐκόμιζον πόνους, μεμνημένους τὸν αὐτοῦ θάνατον ἡ ἀνάστασιν, ἐξ ὧν προφητῶν
Ψαλ. α. ιβ. πληρώσας, τὸ, Ζήσῃ, ἡ ἀδήσει αὐτῷ ἐκ τῶν χρυσοῦ τοῦ Ἀραβίας; νῦν δὲ πάλιν, ὡς μὴ μάγοι φασὶν ἀστέρα καθ' ἕκαστον τῶν γενεθλίων ἀναπέμποντα· οἵτινες οὐκ ἐφρόντισαν ἕλληνι μυθευομένῳ ἀστρολογίᾳ ἐπαγαγεῖν. ἀλλ' ἆρα καὶ αὐτὸν οἱ τοῦτον χριστιανοὶ νομίζουσι πρὸς ὃν ἐρῶσιν· ὦ φιλόσοφοι, εἰ τοῦτο μὲν, ὃ ὑμεῖς λέγετε, ἐδύνατο γενέσθαι, τῶν τὰ Ἀδάμ ἡ τῆς Εὔας δύο μόνοι ὄντων, ἀνθρώπων ὄντων, ἀστὴρ ἐπανέλθοντα ἀστέρων; ἡ κατακλυσμοῦ γενομένου, ἡ πάντων τῶν ἀνθρώπων ὕδατι θανόντων, ἀστὴρ ἂν ἦσαν ἀστέρες μὴ πιστεύοντες, ἡ τῆς αὐτῆς τῶν ἄστρων χειρίας τυγχάνουσας μόνος ὁ Νῶε μὴ τῶν πεισθέντων ἡ γεωργῶν; ἀλλὰ δὴ σοφιστὴς πᾶς γεγένηται, ἡ νοῦν τὰ μυστήρια. Βαλαὰμ μὲν γὰρ τὸν σοφὸν, ὃν μετεκαλέσατο ὁ βασιλεὺς τῶν Μωαβιτῶν λαός· ὃ ἀστὴρ Ἰσραὴλ ἐξέστη ἐκ γῆς Αἰγύπτου καὶ περιέστη (ὅπερ ὡς ἂν εὐλογήσῃ, εὐλογήσεται, ἡ ὡς ἂν κατηράσηται, κατάρατος) ἡνίκα δὲ ἐλθὼν ἐπὶ τὸν ἀκρωτήριον τοῦ ὄρους, θεωρήσας ἀστέρα Ἰσραὴλ πρεσβευτικόν, ἀνάγκασεν αὐτὸν τὸν ἀστρολόγον, σὺν τοῖς σοφιστεύσασι, εἰπεῖν· Ἀνατελεῖ ἄστρον ἐξ Ἰακώβ, καὶ ἀναστήσεται ἄνθρωπος ἐξ Ἰσραὴλ
Αριθ. κδ'. ιζ'. καὶ συντρίψει τοὺς ἄρχοντας Μωάβ, καὶ προνομεύσει πᾶν υἱὸν Ἀμμών. ὅτι οὖν ἡ μάγοι ἐκ τῆς ἡλικίας τοῦ Βαλαὰμ τοῦ σοφοῦ ἀνεμάθοσαν, καὶ πάντα ἀναπτύξαντες αὐτοῦ τὰς βίβλους, καὶ τὰς προφητείας, καὶ ποιήσαντες, ὅτι ὅτι ἀνατελεῖ ἄστρον, πάντα ἀναπέτασαν καὶ ὁ ἄνθρωπος, ἀνθρώπου βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἔστιν ὁ μόνος τοῦ ἀρχηγὸς Μωάβ συντρίψει, ἀλλὰ καὶ πάσας τοῦ ἀρχαίου τοῦ βασιλείας λεπτύνων καὶ λειμαίνων. ἡ Δανιὴλ, πρεσβύτερον ἡ χειροτονήσαντες ἀστέρα ξένον τοῦ τοῦ ἄλλους ἀνατολῆς ἀπέστειλαν ἀνδρῶν τὸν πάλαι προφητευθέντων, καὶ κατακολουθήσαντες, εὑρόντες τὸν παιδίον, ἐπέγνωσαν τὸν πάλαι προφητευθέντων εὑρόντες τὸν ἔκβασιν. σὺ δὲ μοι πάσης, ἀκροατά, τοῦ μάγους τὴν τοῦτους τὸν ἐκ τῆς ἀστρολογίας τῆς πλάνης ὑπεξαγαγόντων ἐπιστήμην, ἡ πλάνον φαντασθήσῃ, ἀλλ', ὅσοι ἀπαναισχύντως φωτὸς ἦλθε Ἰουδαίοις, ὡς δὲ ἀστέρες, πρὸς τὸ ἐκεῖ παρόντα Χριστὸν ὁδηγοῦντες. ὅσα γάρ μοι ἡ ἀστέρα ἄγει τὸν παιδίον ἐλθόντα, ἡ καθόντα τὸν ῥάβδον. ἡ γὰρ Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀστέρες, ὧν κηρύγματα ἐπαναλαμβάνων ἐπανέλθετε Χριστὸν λέγων,
Ιωαν. α. κθ. Ἰδοὺ ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὰς ἁμαρτίας τοῦ κόσμου, ἐπικείσεται τὸν δρόμον. Εἰρηκὼς γάρ,

Ἐκφων

Ἐφ' ὃν δὴ ἀξιόπιστος ὁ μισθὸς ἐκκρεμάσθω. Καὶ ἐλθόντες, φησὶ, καὶ μάγοι εὗρον τὸ παιδίον σὺν τῇ μητρὶ αὐτοῦ· ἡ πίστις τοίνυν ἐκείνων ἀπόδειξις ἐστιν. Οὐ γὰρ ἂν ἐκ τοσούτου διαστήματος ἐπὶ τὸν Χριστὸν ἐβάδισαν, εἰ μὴ τὸ ἀπὸ τῆς ἀστρικῆς ὑποσχέσεως ὕψος ἐπεκρότησε τὴν διάνοιαν, ὥσπερ ἀπὸ γῆς ἐγειρόμενος, πρὸς τὸν οὐρανὸν ἤρθησαν τὸν Χριστοῦ ὁμολογοῦντες, εἰ μὴ ὄντως αὐτὸν μίσει, πρὸς τὸν ὑφαίνοντα αὐτὸν ἀνέτρεχον τὴν ἀλήθειαν. Ἡ καὶ ξαστὴρ τὸν θησαυρὸν αὐτῶν, προσκυνοῦσι αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν, καὶ λίβανον, καὶ σμύρναν· χρυσὸν, ὡς βασιλεῖ· λίβανον, ὡς Θεῷ· σμύρναν, ὡς πεπονθότι δι' ἡμᾶς. Καὶ ἐλήλυθε Χριστὸς τὰ δῶρα, οὐχ αὑτὸς χρῄζων, ἀλλὰ τὸν φιλοῦντα ὠφελῶν. χρυσὸν μὲν δι' ἐνθέου, φιλαργυρίας αὐτὸν ἀπείρατος· λίβανον δι' εἰδώλου, θεοστυγίας ἀπάλλαττε· σμύρναν δὲ ἐκ μιζύνθου, τὸν πικρὸν αὐτῆς ἀποσμήχων τῆς ψυχῆς. Εἰ γὰρ δῶρα ἕτερα μυσάττεται θεοπρεπῆ, καὶ μισητὰ δι' ἀκρίβειαν. χρυσὸν δὲ λίβανον καὶ σμύρναν προσφέρειν κρίνει δίκη. Διὰ τοῦτο καὶ αὐτὰ γεγραμμένα δι' Αὐτοκράτορα πᾶν γένος ἐπευφημεῖν καὶ βασιλεύειν ἐκκαλεῖται, ὡς πᾶς προσφορᾶς ἀνεπίδεκτος ὁ μὴ λιπὼν τὸ χρυσοῦν διὰ τοῦτο ἀγγέλων δεξιολογίαν, ὡς τὸν λίβανον τὸν τῆς θεότητος δοξάζειν γεγενημένον, ὡς τὴ σμύρνῃ, τὴν ἐξ ὧν ἀμοιβὴν κατηργάσατο τὸν ἀκούσιον. Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς ἀξιοῦμεν δι' ἐκπομπῆς τῆς ἀπὸ τῶν ἀστέρων, πρὸς τὸν Χριστὸν ἐλθεῖν, ὡς Φιλανθρωπότατον, πίστει, ἐλπίδι, ἀγάπῃ, ἀνοίξαντες ἡ τῶν θησαυρῶν τῆς καρδίας, προσκομίζοντες πίστιν, ὡς χρυσὸν ἀκήρατον· ἐλπίδα, ὡς λίβανον εὐωδιάζουσαν· ἀγάπην, ὡς σμύρναν συσφίγγουσαν τὸ μέλος τῆς ἑνώσεως. Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρῴδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὸν χῶρον αὐτῶν. ἐκεῖσε γὰρ οὐκέτι προσελεύσεται Χριστῷ, μὴ τὰς ἀρχὰς ἔχουσι τῆς ἀνοσίου ἀναλύσεως· ἀλλὰ τὸν ἀγγέλου ἐξασκήσαντες πίστιν καὶ προσέχοντες. Οἱ δὲ πάντες ὅσοι θλίβονται, ἀναχωρῶμεν εἰς παρουσίαν Χριστοῦ· αὐτὴ γὰρ ἐρήμου δόξα εἰς τὸν αἰῶνα τὸν αἰῶνος. Ἀμήν.

Ioan 7. x. Matth C 12.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΖΑΚΧΑΙΟΝ ΤΟΝ ΤΕΛΩΝΗΝ.

Λογ. ιε. Luc. 18.

Ex Mss. Cæsareo.

Ὁ τῶν καλῶν ἐραστὴς, καὶ τῶν ἀπόντων τῶν ἀνθρώπων, ἀγαπητοί. ἐσοφὸν γὰρ ὑπῆρχε διείσπεσον τὸ ζωτικὸν μέλος, ζοῦσαν πᾶσι τὴν ἀθανασίαν ἐπαγγέλλεται. Ἐπιλωρᾶται φιλοζωίας τὰς πανουργίας, ὡς διψῶντες πηγὰς· καὶ ἡμεῖς γενώμεθα τῶν ἐπὶ τὸν ἀνθρωπάρεσκον, ἡμᾶς τὸ λυκαυγὲς ἐξεγείραν, ζητοῦντες τὴν τῶν καρδιῶν πόθῳ μένα. Ἡ ὥσπερ ἐδιπόρει τὸ ὄρος καλοῦσας τὸν ἄνδρα γλῶσσῃ ἐρημηζούσῃ, ἐπὶ τῆς διψώσης πεδιάδος, ἡ ζωῆς πηγαῖς ἐκβλύσασα, ὡς πολλάκις ἡ ὑπὸ βυσσοὺς ἀδαπανήτους ἀνεπήγασε· αὐτὸν ὑπερπηδᾷ· παρίδωσι αὐτὸν παρόδιαι, χαίρουσι, ἡ ὑπεντέρνα τὸν πρὸς αὐτὸν ἀπαύδοντες. Ἔζε ἐλήλυθε ὑπὲρ πηγῶν, τὸν τὸ διψῶν ἐν ὕδατι πεσεῖν· ποθεῖ δίψα ⓜ φιλόζωοι ἄνδρες· ἐν γὰρ τῇ ἡμέρᾳ ⓜ πλουτήσομεν ἀνδρὶ Χριστῷ ἐρῶντες ἀγαθοῖς ἐπιζητοῦσι, ἡ ὁ πικρὸ δι' ὀλίγου προσφιλῶσι αὐτοῖς, ἐν οἷς ὕπνος μετ' αὐτοῦ βημετίζει φαντάζοντας. Ἐ ἐκεῖ ἐν ἐρήμοις αὐτὸν ἴδιον πάρεδρον, χαίροντας καὶ ἀγάλλοντας, ὥσπερ ⓜ διψῶντες, ὅταν ἴδωσι ἐπὶ πηγὰς· ἡ πάλιν ὑπὸ πόθου πηγὰς ἡ ὑπὸ δίψης ἐλθόντες, ἵνα τῇ αὐτῇ ὑπαπαντῶσι ὕπνοις ἐκτενέσι. ποθεῖ δὲ ἡ Ζακχαῖος, ὁ ἀρετῆς ὑμὴν ἐπὶ τῷ θυμελῶν ἀμφιπεσόντος. ὃς γὰρ μὲν ἐπὶ τῆς γῆς, ἡ πάθη φαντάζεται ἐν ὕδατι, ἡ ὅτι ὁ πλοῦτος ἀμέλειαν, ἡ ἡσυχίαν ἐκβλύσασα, ὅτως ἴδῃ τὸν ζωοφόρον πηγὴν. Θεωρήσας ἡ Ζακχαῖος ⓜ Κύριον, τὸν ἐν ἄκρῳ αἰῶνος, τὴν καρδίαν πλέον ἐπὶ πόθῳ ἐξέκαυσεν. Ἐπελθὼν δὲ φησὶν, ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεριχὼ, διορχεῖται τὴν νῦν ὕδωρ ὀνομαστὴ Ζακχαῖος ἡ οὗτος ἐν δέχεται πλούσιος, ἡ ἐν τῷ πλούσιος ἡ ἐπιμελητὴς ἦν

Luc. 18. a.

ⓜ

Ⓐ Ιησοῦ, ἐπὶ σοὶ ἡμᾶς διέρχεσθαι. ὄρεγομαι πόθου ἀνεξερέτου, ἀγαπητέ. Καὶ οὐκ ἠδυνάμην βλέπειν ἀπὸ τοῦ σχλου, ὅτι μαρὸς ἐν τῇ ἡλικίᾳ. ἐν παραλαβὼν εἰς τὰ ἴδια παιδία, ἀνέβη ὅπου συκομωραία ἦν, ἵνα ἴδῃ Ⓐ Ιησοῦν, ὅτι σοὶ ἡμᾶς διέρχεσθαι. Ζακχαῖος ὁ τῇ ἡλικίᾳ τοῦ σώματος μικρὸς, τῇ δὲ φρονήσει τοῦ πνεύματος μέγας, ἐζήτει ἰδεῖν Ⓐ Ιησοῦν, ἐπεθύμει ἰδεῖν τὸν Θεὸν ὁ καὶ ἀνθρώποις τὰ ἀνθρώπινα χαριζόμενον· ἐζήτει ἰδεῖν Ⓐ τὸν ἀγελαῖον ποιμένα, ἐν τῇ ἐρημίᾳ ἐν τῷ ἀφρείῳ φωτὸς λαμπαδηφόρον βάκτρον ἀνθρώπινον ἀπτόμενον· ἐζήτει ἰδεῖν Ⓐ τὸν ἀγελαῖον ποιμένα, τὸν ὑπὲρ τῶν προβάτων τὸ σῶμα καθηλούμενον, τῷ πάχει τῶν ὀφθαλμῶν τῆς καρδίας κατυγάσαι· ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Θεὸν Ἰησοῦν, ὃ κυλίσμα, ὃ πηλίνου σχήματος, ὃ γλυκὺ ἔσομα Ἰησοῦ, Ⓐ ἐν τῷ ἐνόμματος σχήματι σημαινόμενα. ἐπεθύμει ἰδεῖν τὸ πορφυρόμαλλον πρόβατον, ὃ τὸ αἷμα τῶν οἰκουμένων ἐξηγόρασται· ὁ πόνος αὐτῷ ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι τέλους γυμνωθῆναι ἐπέπαστο. ἐπεθύμει ἰδεῖν τὸ ἀχμάλωτος τραπέντος Ⓐ ἰδεῖν βασιλέα, ὃ πρόβατον τὸν πανδύτην, ὁ παπλωματίου τέως ἐνδεδυκώς, ὁ ἐσκεπασμένος ὃ φείδεσθαι· ἐπεθύμει ἰδεῖν τὸν τῆς ἀναστάσεως κήρυκα, ἀρνὸν ἔχων ὃ τῆς ἀναστάσεως γλυκύτατον ἄρτυμα. ἐζήτει ἰδεῖν ὁ ἄρρωστος τὸν ὑγιεῖ, ὁ πεινῶν τὸν εὐφραίνοντα ἄρτον, ὁ διψῶν, τὸν ζωοφόρον πηγήν. ἐπεθύμει ἰδεῖν τὸν τῶν ἱερέων ζωοδότην, ἐν ὀλίγῳ τῷ Λαζάρου. ὦ ἱερεῖς θείου· ὦ ἐπιθυμίας ἀγαθῆς· ὦ ἔρωτος χρυσοπτέρου, μᾶλλον δὲ Χριστοῦ, τὸν πᾶν ἔχοντα αὐτὸν ψυχαῖς εἰς ἐρημίας διαφέροντος. ἦλθε θεῖος ἔρως ὁ ἀρὰς αὐτὸν ἀφ' ὑψηλῆς γῆς, διυδρεύσαντα πρεπόντως· οὐκ ἐπὶ τὰ ὀπίσω βλέπων αὐτὸν ἦλθε, οὐκ ἐπὶ αἰσθητοῖς ζωγραφῶν αὐτὸν ἐμιλφῶ· ἀλλὰ πρὸς θεῖα βλέπων ἀγάπῃ, τὰ ἐρημία ἐξεδίχατο. αὐτὸ ἐκεῖνον πρὸ ἐκεῖνα ἔτρεχα πρὸς ἃ ἐπύστη, ἐν ὑδρεῖ δὲ διυδρεύσας πρεπόντως τὸν Χριστὸν, ἐν τῇ ἐρημίᾳ τὸν πρέπαντα. ἰδὼν δὲ τὸν Χριστὸν ὁ Ζακχαῖος, ἀριθμῶν ἔλεγε· Πρὸς σὲ ἥκω τὸν ὀφθαλμόν μου τὸν κατορθοῦντα τὸ πρὸ ὀφθαλμῶν. εἶδε Ζακχαῖος τὸν Κύριον, καὶ πλέον πρὸς πόθον ἐξεφλέγετο· ἥψατο αὐτοῦ τῆς καρδίας, καὶ ἄλλος ἐξ ἄλλου ἐγίνετο, αὐτὸ πλοῦτος ζηλωτὸς, ἀντὶ ἀπίστου πιστὸς, καὶ ἀντὶ λύκου πρόβατον σφραγιδοφόρον. τίς οὕτω πρὸς πατέρα, ἢ μητέρα, τίς οὕτω ποτὲ ἐφάπτεται γυναῖκα ἢ τέκνα, ὡς Ζακχαῖος Ⓐ Κύριον, ὡς ἐξ αὐτοῦ τὸ πρόβατος ὅτι δεδιμάσατο· πάντα γὰρ αὐτῷ τὰ ἐπ' ἄρκτου ἀφῆκε Ⓐ Χριστὸν τοῖς πένησιν ἐδώκε, καὶ οἷς ἐσυκοφάντησε, τούτοις φιλανθρώπως ἀπέδωκεν. ὦ μαθητοῦ ζήλου ἀγαθοῦ· ὦ διδασκάλου ἐπιτάξαντος καὶ δυνάμεως θείας, ὅτι τὸ ὀφθαλμῶν μόνον Ⓐ Ιησοῦ εἰς πρόβατον ἐναλλαγῆναι. οὕτω γὰρ κατηχητικὸν λόγον τῷ Ζακχαίῳ ἔλεγεν ὁ Κύριος, ἀλλ' ὦφθη μόνον τῷ πολλῷ, καὶ ἡ τῆς πίστεως δύναμις ἐπὶ τῆς τοῦ πολλοῦ καρδίας ἐφάλετο. τοιοῦτον τι γίνεται καὶ ὅπου τῆς αἱμορροούσης. προσελθοῦσα γὰρ τῷ Κυρίῳ, ἐξ ὀπίσω αὐτοῦ, ἵνα ἱστορήσῃ αὐτὸν, οὐ μόνον ἐξεδίχατο τὸ ἅψεως τῆς χλαμύδος, ἀλλ' αὐτὸ προσπλοκὴν ἥψατο αὐτοῦ τοῦ κρασπέδου· καὶ ἡ δύναμις τῆς ἰάσεως ἐπὶ τοῦ ἐναλλάγης ὡς ἀπόλυτος ἐλύετο. ὁ δὲ Ζακχαῖος ἀγαθὸν ἐποίει, λύχνῳ ζήλου φερόμενος, καὶ πνευματικῷ ἔρωτι· Φλεγεθόντος δὲ τοῦ συκομωραίου ἔτρεχεν· ὁ δὲ Κύριος μυστικὸν διανοήσας, ἔλεγε, Κατάβηθι· οἶδά σου τὴν ψυχὴν, οἶδά σου Ⓐ ὅσον ἔρωτα κατέχει· μανθάνω ὅτι ὁ Ἀδὰμ γυμνωθείς, ἐπὶ σοὶ ἐκρύβη· σὺ δὲ ἄλλην σωθῆναι, ὅτι συκομωραίαν μὲ ἐνόησας ἔχειν· δεῖ με τὸ συκομορεῖν τὴν ξηρεύσαν, καὶ ἄλλο φυτεῦσαι, ἐμοὶ σοφὸν ξύλον δένδρον ὄντι, ἐπὶ σοὶ βάκτρον ψυχῆς ἐνάτρεχε. σοφὸν γὰρ εἰς σύγκρισιν ἐπιμελῶς ἀκριβῆ· εἰς τοῦτο δὲ δένδρον ἡ ὀφὶς τῆς φύλλοις σκεπαζόμενος, εἰς τέτρα κρύπτεται, ἐπὶ τέτρα σοφὸν ἐσάπαυσι· καταβὰς παρὰ τὸν αὐλὸν ψυχαγώγει τὴν ἐμὴν σου, ὡς ἐν ὕδατι τῆς ἔτι πίστεως αὐτὸν γλυκάναθαι τῆς γλυκείας ἡδονῆς, καταβὰς, κατάβηθι· ἔστι ἔστιν ἐγὼ καταβῆναι. ἐμοὶ γὰρ ὁρᾶντος αὐλὸν, ὀφθῆναι πρέπει). καταβὰς, κατάβηθι, οὐ θέλει σε ἐᾶσαι ὅτι τὸν συκομωραίαν, οὐ θέλει σε ἀπολέσθαι.

Ⓐ Ιησοῦ, ἐπὶ σοὶ ἡμᾶς διέρχεσθαι. ὄρεγομαι πόθου ἀνεξερέτου, ἀγαπητέ. Καὶ οὐκ ἠδυνάμην βλέπειν ἀπὸ τοῦ σχλου, ὅτι μαρὸς ἐν τῇ ἡλικίᾳ. ἐν παραλαβὼν εἰς τὰ ἴδια παιδία, ἀνέβη ὅπου συκομωραίαν ἦν, ἵνα ἴδῃ Ⓐ Ιησοῦν, ὅτι σοὶ ἡμᾶς διέρχεσθαι. Ζακχαῖος ὁ τῇ ἡλικίᾳ τοῦ σώματος μικρὸς, τῇ δὲ φρονήσει τοῦ πνεύματος μέγας, ἐζήτει ἰδεῖν Ⓐ Ιησοῦν, ἐπεθύμει ἰδεῖν τὸν Θεὸν ὁ καὶ ἀνθρώποις τὰ ἀνθρώπινα χαριζόμενον· ἐζήτει ἰδεῖν Ⓐ τὸν ἀγελαῖον ποιμένα, ἐν τῇ ἐρημίᾳ ἐν τῷ ἀφρείῳ φωτὸς λαμπαδηφόρον βάκτρον ἀνθρώπινον ἀπτόμενον· ἐζήτει ἰδεῖν Ⓐ τὸν ἀγελαῖον ποιμένα, τὸν ὑπὲρ τῶν προβάτων τὸ σῶμα καθηλούμενον, τῷ πάχει τῶν ὀφθαλμῶν τῆς καρδίας κατυγάσαι· ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Θεὸν Ἰησοῦν, ὃ κυλίσμα, ὃ πηλίνου σχήματος, ὃ γλυκὺ ἔσομα Ἰησοῦ, Ⓐ ἐν τῷ ἐνόμματος σχήματι σημαινόμενα. ἐπεθύμει ἰδεῖν τὸ πορφυρόμαλλον πρόβατον, ὃ τὸ αἷμα τῶν οἰκουμένων ἐξηγόρασται· ὁ πόνος αὐτῷ ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι τέλους γυμνωθῆναι ἐπέπαστο. ἐπεθύμει ἰδεῖν τὸ ἀχμάλωτος τραπέντος Ⓐ ἰδεῖν βασιλέα, ὃ πρόβατον τὸν πανδύτην, ὁ παπλωματίου τέως ἐνδεδυκώς, ὁ ἐσκεπασμένος ὃ φείδεσθαι· ἐπεθύμει ἰδεῖν τὸν τῆς ἀναστάσεως κήρυκα, ἀρνὸν ἔχων ὃ τῆς ἀναστάσεως γλυκύτατον ἄρτυμα. ἐζήτει ἰδεῖν ὁ ἄρρωστος τὸν ὑγιεῖ, ὁ πεινῶν τὸν εὐφραίνοντα ἄρτον, ὁ διψῶν, τὸν ζωοφόρον πηγήν. ἐπεθύμει ἰδεῖν τὸν τῶν ἱερέων ζωοδότην, ἐν ὀλίγῳ τῷ Λαζάρου. ὦ ἱερεῖς θείου· ὦ ἐπιθυμίας ἀγαθῆς· ὦ ἔρωτος χρυσοπτέρου, μᾶλλον δὲ Χριστοῦ, τὸν πᾶν ἔχοντα αὐτὸν ψυχαῖς εἰς ἐρημίας διαφέροντος. ἦλθε θεῖος ἔρως ὁ ἀρὰς αὐτὸν ἀφ' ὑψηλῆς γῆς, διυδρεύσαντα πρεπόντως· οὐκ ἐπὶ τὰ ὀπίσω βλέπων αὐτὸν ἦλθε, οὐκ ἐπὶ αἰσθητοῖς ζωγραφῶν αὐτὸν ἐμιλφῶ· ἀλλὰ πρὸς θεῖα βλέπων ἀγάπῃ, τὰ ἐρημία ἐξεδίχατο. αὐτὸ ἐκεῖνον πρὸ ἐκεῖνα ἔτρεχα πρὸς ἃ ἐπύστη, ἐν ὑδρεῖ δὲ διυδρεύσας πρεπόντως τὸν Χριστὸν, ἐν τῇ ἐρημίᾳ τὸν πρέπαντα. ἰδὼν δὲ τὸν Χριστὸν ὁ Ζακχαῖος, ἀριθμῶν ἔλεγε· Πρὸς σὲ ἥκω τὸν ὀφθαλμόν μου τὸν κατορθοῦντα τὸ πρὸ ὀφθαλμῶν. εἶδε Ζακχαῖος τὸν Κύριον, καὶ πλέον πρὸς πόθον ἐξεφλέγετο· ἥψατο αὐτοῦ τῆς καρδίας, καὶ ἄλλος ἐξ ἄλλου ἐγίνετο, αὐτὸ πλοῦτος ζηλωτὸς, ἀντὶ ἀπίστου πιστὸς, καὶ ἀντὶ λύκου πρόβατον σφραγιδοφόρον. τίς οὕτω πρὸς πατέρα, ἢ μητέρα, τίς οὕτω ποτὲ ἐφάπτεται γυναῖκα ἢ τέκνα, ὡς Ζακχαῖος Ⓐ Κύριον, ὡς ἐξ αὐτοῦ τὸ πρόβατος ὅτι δεδιμάσατο· πάντα γὰρ αὐτῷ τὰ ἐπ' ἄρκτου ἀφῆκε Ⓐ Χριστὸν τοῖς πένησιν ἐδώκε, καὶ οἷς ἐσυκοφάντησε, τούτοις φιλανθρώπως ἀπέδωκεν. ὦ μαθητοῦ ζήλου ἀγαθοῦ· ὦ διδασκάλου ἐπιτάξαντος καὶ δυνάμεως θείας, ὅτι τὸ ὀφθαλμῶν μόνον Ⓐ Ιησοῦ εἰς πρόβατον ἐναλλαγῆναι. οὕτω γὰρ κατηχητικὸν λόγον τῷ Ζακχαίῳ ἔλεγεν ὁ Κύριος, ἀλλ' ὦφθη μόνον τῷ πολλῷ, καὶ ἡ τῆς πίστεως δύναμις ἐπὶ τῆς τοῦ πολλοῦ καρδίας ἐφάλετο. τοιοῦτον τι γίνεται καὶ ὅπου τῆς αἱμορροούσης. προσελθοῦσα γὰρ τῷ Κυρίῳ, ἐξ ὀπίσω αὐτοῦ, ἵνα ἱστορήσῃ αὐτὸν, οὐ μόνον ἐξεδίχατο τὸ ἅψεως τῆς χλαμύδος, ἀλλ' αὐτὸ προσπλοκὴν ἥψατο αὐτοῦ τοῦ κρασπέδου· καὶ ἡ δύναμις τῆς ἰάσεως ἐπὶ τοῦ ἐναλλάγης ὡς ἀπόλυτος ἐλύετο. ὁ δὲ Ζακχαῖος ἀγαθὸν ἐποίει, λύχνῳ ζήλου φερόμενος, καὶ πνευματικῷ ἔρωτι· Φλεγεθόντος δὲ τοῦ συκομωραίου ἔτρεχεν· ὁ δὲ Κύριος μυστικὸν διανοήσας, ἔλεγε, Κατάβηθι· οἶδά σου τὴν ψυχὴν, οἶδά σου Ⓐ ὅσον ἔρωτα κατέχει· μανθάνω ὅτι ὁ Ἀδὰμ γυμνωθείς, ἐπὶ σοὶ ἐκρύβη· σὺ δὲ ἄλλην σωθῆναι, ὅτι συκομωραίαν μὲ ἐνόησας ἔχειν· δεῖ με τὸ συκομορεῖν τὴν ξηρεύσαν, καὶ ἄλλο φυτεῦσαι, ἐμοὶ σοφὸν ξύλον δένδρον ὄντι, ἐπὶ σοὶ βάκτρον ψυχῆς ἐνάτρεχε. σοφὸν γὰρ εἰς σύγκρισιν ἐπιμελῶς ἀκριβῆ· εἰς τοῦτο δὲ δένδρον ἡ ὀφὶς τῆς φύλλοις σκεπαζόμενος, εἰς τέτρα κρύπτεται, ἐπὶ τέτρα σοφὸν ἐσάπαυσι· καταβὰς παρὰ τὸν αὐλὸν ψυχαγώγει τὴν ἐμὴν σου, ὡς ἐν ὕδατι τῆς ἔτι πίστεως αὐτὸν γλυκάναθαι τῆς γλυκείας ἡδονῆς, καταβὰς, κατάβηθι· ἔστι ἔστιν ἐγὼ καταβῆναι. ἐμοὶ γὰρ ὁρᾶντος αὐλὸν, ὀφθῆναι πρέπει). καταβὰς, κατάβηθι, οὐ θέλει σε ἐᾶσαι ὅτι τὸν συκομωραίαν, οὐ θέλει σε ἀπολέσθαι.

Λογ. ιβ. 404 ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ Επιγραφόμ.

Ⓐ Ιησοῦ, ἐπὶ σοὶ ἡμᾶς διέρχεσθαι. ὄρεγομαι πόθου ἀνεξερέτου, ἀγαπητέ. Καὶ οὐκ ἠδυνάμην βλέπειν ἀπὸ τοῦ σχλου, ὅτι μαρὸς ἐν τῇ ἡλικίᾳ. ἐν παραλαβὼν εἰς τὰ ἴδια παιδία, ἀνέβη ὅπου συκομωραίαν ἦν, ἵνα ἴδῃ Ⓐ Ιησοῦν, ὅτι σοὶ ἡμᾶς διέρχεσθαι. Ζακχαῖος ὁ τῇ ἡλικίᾳ τοῦ σώματος μικρὸς, τῇ δὲ φρονήσει τοῦ πνεύματος μέγας, ἐζήτει ἰδεῖν Ⓐ Ιησοῦν, ἐπεθύμει ἰδεῖν τὸν Θεὸν ὁ καὶ ἀνθρώποις τὰ ἀνθρώπινα χαριζόμενον· ἐζήτει ἰδεῖν Ⓐ τὸν ἀγελαῖον ποιμένα, ἐν τῇ ἐρημίᾳ ἐν τῷ ἀφρείῳ φωτὸς λαμπαδηφόρον βάκτρον ἀνθρώπινον ἀπτόμενον· ἐζήτει ἰδεῖν Ⓐ τὸν ἀγελαῖον ποιμένα, τὸν ὑπὲρ τῶν προβάτων τὸ σῶμα καθηλούμενον, τῷ πάχει τῶν ὀφθαλμῶν τῆς καρδίας κατυγάσαι· ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Θεὸν Ἰησοῦν, ὃ κυλίσμα, ὃ πηλίνου σχήματος, ὃ γλυκὺ ἔσομα Ἰησοῦ, Ⓐ ἐν τῷ ἐνόμματος σχήματι σημαινόμενα. ἐπεθύμει ἰδεῖν τὸ πορφυρόμαλλον πρόβατον, ὃ τὸ αἷμα τῶν οἰκουμένων ἐξηγόρασται· ὁ πόνος αὐτῷ ἀπὸ Ἀδὰμ μέχρι τέλους γυμνωθῆναι ἐπέπαστο. ἐπεθύμει ἰδεῖν τὸ ἀχμάλωτος τραπέντος Ⓐ ἰδεῖν βασιλέα, ὃ πρόβατον τὸν πανδύτην, ὁ παπλωματίου τέως ἐνδεδυκώς, ὁ ἐσκεπασμένος ὃ φείδεσθαι· ἐπεθύμει ἰδεῖν τὸν τῆς ἀναστάσεως κήρυκα, ἀρνὸν ἔχων ὃ τῆς ἀναστάσεως γλυκύτατον ἄρτυμα. ἐζήτει ἰδεῖν ὁ ἄρρωστος τὸν ὑγιεῖ, ὁ πεινῶν τὸν εὐφραίνοντα ἄρτον, ὁ διψῶν, τὸν ζωοφόρον πηγήν. ἐπεθύμει ἰδεῖν τὸν τῶν ἱερέων ζωοδότην, ἐν ὀλίγῳ τῷ Λαζάρου. ὦ ἱερεῖς θείου· ὦ ἐπιθυμίας ἀγαθῆς· ὦ ἔρωτος χρυσοπτέρου, μᾶλλον δὲ Χριστοῦ, τὸν πᾶν ἔχοντα αὐτὸν ψυχαῖς εἰς ἐρημίας διαφέροντος. ἦλθε θεῖος ἔρως ὁ ἀρὰς αὐτὸν ἀφ' ὑψηλῆς γῆς, διυδρεύσαντα πρεπόντως· οὐκ ἐπὶ τὰ ὀπίσω βλέπων αὐτὸν ἦλθε, οὐκ ἐπὶ αἰσθητοῖς ζωγραφῶν αὐτὸν ἐμιλφῶ· ἀλλὰ πρὸς θεῖα βλέπων ἀγάπῃ, τὰ ἐρημία ἐξεδίχατο. αὐτὸ ἐκεῖνον πρὸ ἐκεῖνα ἔτρεχα πρὸς ἃ ἐπύστη, ἐν ὑδρεῖ δὲ διυδρεύσας πρεπόντως τὸν Χριστὸν, ἐν τῇ ἐρημίᾳ τὸν πρέπαντα. ἰδὼν δὲ τὸν Χριστὸν ὁ Ζακχαῖος, ἀριθμῶν ἔλεγε· Πρὸς σὲ ἥκω τὸν ὀφθαλμόν μου τὸν κατορθοῦντα τὸ πρὸ ὀφθαλμῶν. εἶδε Ζακχαῖος τὸν Κύριον, καὶ πλέον πρὸς πόθον ἐξεφλέγετο· ἥψατο αὐτοῦ τῆς καρδίας, καὶ ἄλλος ἐξ ἄλλου ἐγίνετο, αὐτὸ πλοῦτος ζηλωτὸς, ἀντὶ ἀπίστου πιστὸς, καὶ ἀντὶ λύκου πρόβατον σφραγιδοφόρον. τίς οὕτω πρὸς πατέρα, ἢ μητέρα, τίς οὕτω ποτὲ ἐφάπτεται γυναῖκα ἢ τέκνα, ὡς Ζακχαῖος Ⓐ Κύριον, ὡς ἐξ αὐτοῦ τὸ πρόβατος ὅτι δεδιμάσατο· πάντα γὰρ αὐτῷ τὰ ἐπ' ἄρκτου ἀφῆκε Ⓐ Χριστὸν τοῖς πένησιν ἐδώκε, καὶ οἷς ἐσυκοφάντησε, τούτοις φιλανθρώπως ἀπέδωκεν. ὦ μαθητοῦ ζήλου ἀγαθοῦ· ὦ διδασκάλου ἐπιτάξαντος καὶ δυνάμεως θείας, ὅτι τὸ ὀφθαλμῶν μόνον Ⓐ Ιησοῦ εἰς πρόβατον ἐναλλαγῆναι. οὕτω γὰρ κατηχητικὸν λόγον τῷ Ζακχαίῳ ἔλεγεν ὁ Κύριος, ἀλλ' ὦφθη μόνον τῷ πολλῷ, καὶ ἡ τῆς πίστεως δύναμις ἐπὶ τῆς τοῦ πολλοῦ καρδίας ἐφάλετο. τοιοῦτον τι γίνεται καὶ ὅπου τῆς αἱμορροούσης. προσελθοῦσα γὰρ τῷ Κυρίῳ, ἐξ ὀπίσω αὐτοῦ, ἵνα ἱστορήσῃ αὐτὸν, οὐ μόνον ἐξεδίχατο τὸ ἅψεως τῆς χλαμύδος, ἀλλ' αὐτὸ προσπλοκὴν ἥψατο αὐτοῦ τοῦ κρασπέδου· καὶ ἡ δύναμις τῆς ἰάσεως ἐπὶ τοῦ ἐναλλάγης ὡς ἀπόλυτος ἐλύετο. ὁ δὲ Ζακχαῖος ἀγαθὸν ἐποίει, λύχνῳ ζήλου φερόμενος, καὶ πνευματικῷ ἔρωτι· Φλεγεθόντος δὲ τοῦ συκομωραίου ἔτρεχεν· ὁ δὲ Κύριος μυστικὸν διανοήσας, ἔλεγε, Κατάβηθι· οἶδά σου τὴν ψυχὴν, οἶδά σου Ⓐ ὅσον ἔρωτα κατέχει· μανθάνω ὅτι ὁ Ἀδὰμ γυμνωθείς, ἐπὶ σοὶ ἐκρύβη· σὺ δὲ ἄλλην σωθῆναι, ὅτι συκομωραίαν μὲ ἐνόησας ἔχειν· δεῖ με τὸ συκομορεῖν τὴν ξηρεύσαν, καὶ ἄλλο φυτεῦσαι, ἐμοὶ σοφὸν ξύλον δένδρον ὄντι, ἐπὶ σοὶ βάκτρον ψυχῆς ἐνάτρεχε. σοφὸν γὰρ εἰς σύγκρισιν ἐπιμελῶς ἀκριβῆ· εἰς τοῦτο δὲ δένδρον ἡ ὀφὶς τῆς φύλλοις σκεπαζόμενος, εἰς τέτρα κρύπτεται, ἐπὶ τέτρα σοφὸν ἐσάπαυσι· καταβὰς παρὰ τὸν αὐλὸν ψυχαγώγει τὴν ἐμὴν σου, ὡς ἐν ὕδατι τῆς ἔτι πίστεως αὐτὸν γλυκάναθαι τῆς γλυκείας ἡδονῆς, καταβὰς, κατάβηθι· ἔστι ἔστιν ἐγὼ καταβῆναι. ἐμοὶ γὰρ ὁρᾶντος αὐλὸν, ὀφθῆναι πρέπει). καταβὰς, κατάβηθι, οὐ θέλει σε ἐᾶσαι ὅτι τὸν συκομωραίαν, οὐ θέλει σε ἀπολέσθαι.

Ψαλ. ρμζ. ε.

Λουκ. ιθ. ε.

ἀπολέσθαι. ἐμοὶ γὰρ εἶ τοῦτο, ἐμοὶ προσέδραμες. ἀπώλοντο, καταβοήθι, καὶ προσλαβὲ εἰς ✠ οἶκόν σου· ὅλῳ μοι δοκεῖ παύῃ σκῶψ. ὅπου γὰρ πίστις, σκῶψ διαπαύομαι· ὅπου ἀγάπη, σκεῦ ἀναπαύομαι. οἶδα τί μέλλεις ποιῆν· οἶδα ὅτι ὅλα σου τὰ ὑπάρχοντα μέλλεις διδόναι πένησι, καὶ προῖκα ἀποδιδόναι, οἷς ἰσυχοφάντησας, τετραπλασίονα· καὶ τοῖς τοιούτοις ἡδέως ἀναλίζομαι. καὶ ὁ Ζακχαῖος ἀπούσας καὶ πίῃ, καὶ ἀπῆλθεν εἰς ✠ οἶκον αὐτοῦ, καὶ Ἰησοῦν ὑπεδέξατο. χαρᾶς ἦ ἐμπλησθεὶς, καθεὶς εἶπεν (οὐ προπετῶς, οὐ καταθύμως, ἀγαλλιασθεὶς, ἵνα δείξῃ τὴν τῆς ψυχῆς αὐτοῦ ἀμεταθετον γνώμην) καθεὶς εἶπεν (ὅτι ζέων τῷ πνεύματι, ἀμεταμέλητα τοιοῦτος ἠγωνίζετο. ἦλθε γὰρ ὅσον ἀπεῖρε, καὶ ὅσον μέλλει θερίζειν) καὶ εἶπεν, ἰδοὺ τὰ ἡμίσιά μου τῶν ὑπαρχόντων μου δίδωμι τοῖς πένησι· καὶ εἴ τινος ἐσυκοφάντησα, τετραπλασίονα ἀποδίδωμι. ὧν ἐξομολόγησις καθαρὰ, ἐκ καρδίας καθαρᾶς προσηρτημένη· ἐξομολόγησις αἰσθαίρμιος, ἀνεπαισχύντῳ δόξῃ Θεοῦ πεπισωμένη, πίστιν ἀποπνέουσα, καὶ δικαιοσύνῃ αὐθούσα· ἧς δικαιοσύνης καταξιώσειεν ἡμᾶς ὁ τῶν ὅλων Θεὸς, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΚΑΤΟΝΤΑΡΧΟΝ. Λογ. ις.

Ἑκατοντάρχου πιστοῦ δούλος κακῶς ἔχων ἔμελλε τελευτᾶν, ἀλλ' οὐκ ἐτελεύτησε διὰ ✠ διακονίαν. ἔμελλεν ἀποθανεῖν (ἀνθρώπου γὰρ ἦν) ἀλλ' οὐκ ἀπέθανε διὰ ✠ προσδοκώντα θεοφιλῆ τυγχάνοντα. ἡ φύσις τὸ ἴδιον ἀπαιτεῖ χρέος· ἀλλ' ὁ διακονητὴς τῆς φύσεως τὸ κτῆμα ᾧ κτίσας ᾧ διὰ πίστιν προσέχαρε. θανάτου καὶ φύσεως ἀνάγκη πρὸς τελευτὴν ἐπαίζοντο, ἀλλὰ ἀνθεῖλκεν ἡ πίστις τῷ θανάτῳ πολεμοῦσα καὶ θανάτου καθαλύουσα νόμους. καὶ μὴ ἀπιστήσῃς, εἰ τοσοῦτον δυνάμεως πίστις, ὡς καὶ θανάτου δεσμὰ διαρρῆξαι, καὶ ἐξ αὐτῶν τῶν καταχθονίων βαραθρεῖν ψυχὰς ἀναπάσας. πίστις καὶ ἄδου πύλας ἀνοίγει, καὶ οὐρανοῦ ὀπτασίᾳ κλῆθρα, καὶ φύσεως ὅρους ἀμείβει, καὶ πυρὸς δυνάμιν καταικοιμίζει, καὶ φλόγα δρόσον ἀποδεικνύει, καὶ θανάτου κέντρα ἀμβλύνει. οὐκ ἀμάρτυρα λέγω· ἐκ τῶν ἁγίων σοι γραφῶν πιστώσομαι. εἶπον ὅτι πίστις πύλας ᾅδου ἀνοίγει, καὶ οὐρανοῦ ὀπτασίαν κλῆθρα. οὐκοῦν δίδοξαι καὶ ἀποδείξεις εὐαρεστεῖς· ἴδε μοι ✠ μακαρίου Πέτρου λόγῳ καὶ ᾅδου πύλας ἀναπεπταμένας, καὶ τὸν Ταβιθὰν κάτωθεν ἀναζητοῦντα. μάνθανε γὰρ εἶπε, Ταβιθὰ ἀνάστηθι, θύραι πύλαι μὴ ᾅδου ἀνοίγονται, ταρταρικοὶ ὀπαδοὶ πέπτωκε μοχλοὶ, καὶ ὁ τεθνηκὼς τῶν ζώντων ὀξύτερον ἀνακύει. πάλιν Ἠλίας ὁ προφήτης ταύτῃ πεποιθὼς τῇ πίστει εἶπεν, Οὐκ ἔστι υἱὸς εἰ μὴ καθὼς τόματος μου· καὶ κεκώλυται μὴ ὁ οὐρανὸς, συστέλλεται ὁ υἱὸς ὅτι ἔτι πεῖα καὶ μιῶν ἐξ, γῆ ὁ καθάπερ σιδηρᾶ τῷ φύσει, ✠ σεσώθη καρπὸν δοῦσα, ἵνα γνῷς, οἷα δυνατὴ πίστις. ἀν θερμὸς ὅτι γῆς ἀποφαίνεται, καὶ Θεὸς ὁ οὐρανῷ βεβαιοῖ τῷ ἀποφάσει· θνητοὶ φθέγγεται τόμα, καὶ Θεοῦ γνώμη ὅτι ψηφίζεται, ἔργῳ κυροῦσα τὰ ῥήματα. Ἐκλείσθη, φησι, Ἠλίας ✠ οὐρανοὶ ὅτι ἔτη πεῖα καὶ μιῶν ἐξ. κλῆθρα οὐρανοῦ ἰῶ, ἀνθρώπου τόμα θνητοῦ, θύσεως πίστις κοσμοῦμένου. ὁ αὖθις πάλιν Ἠλίας πυθόμενον κατιόντα μήσει ἁρμάτων, καὶ καθάπερ τῶν ἐκ γαῖ αἰθερίους ἐπάτησε μονάς, ἀμοίβει μείζει σήμερον ἄγουσα θανάτου, οὐ νόμῳ φύσεως, ἀλλὰ χάριτι μονογενοπρεπῆ, καὶ δυνάμει πίστεως ἀκλινὴς φυλακτόμενος. καὶ τί δεῖ τὰ πολλὰ λέγειν; ὁ Ἐνὼχ ἀπὸ ζωῆς εἰς ζωὴν μετὰ σώματος ἐβαστάχθη, θάνατον καὶ γῆρας καὶ φύσιν ᾧ πίστεως ὑπερβιβάσας. καὶ πολλὰ μὲν ἔστιν ἄλλα σοι πίστεως ὅσα λέγειν, ἀλλὰ συστέλλω ✠ λόγον, ἵνα μὴ χόρτος ἐμπαίσω.

Ex Mi. Cæsareo. Λιτ. ζ. β.

Λογ. ις.

ποιήσω. οἶδα γάρ, ὅτι καὶ πρὸ τῆς λύπης ταύτης τοῖς ὑμετέροις φιλοχρίστοις ἀχθοῖς οὐ χόρτος, ἀλλὰ πόθος ἐμποιεῖ βλέπεσθαι, ἀλλ' ὅμως διὰ τὸ τοὺς καιροὺς ἐπιμελοῦσθαι. ἑκατοντάρχου, φησί, τινος δούλος κακῶς ἔχων ἔμελλε τελευτᾶν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος· ἔντιμος οἰκέτης ὁ διαφέρων. Εἰ γὰρ καὶ ἡ πλουσιότης τοῦ βίου τοὺς δούλους ἐπιτίθησι, ἀλλ' ἡ φιλοσωματία τοῦ διαφέροντος τὸ συγγενὲς τῆς φύσεως οὐκ ἠρνήσατο. οὐ διέλυσεν ὡς οἰκέτην, ἀλλ' ἔστεργεν ὡς ὁμόφυλον, φιλοθεσπίᾳ τὴν βαρύτητα τῆς δουλείας ζυγάλιον ἐπιλαφίζων. ἀκούεται δὲ μαθητὴς καὶ δούλων διαφέροντας, μὴ ὡς ἀλλοτρίαν τῆς φύσεως καταφρονῆσαι τῶν οἰκετῶν, μήτε μικρὸν, ὡς ἐμοὶ δοκεῖ, ἀφειδῆσαι τῶν ὁμοφύλων, πιθόμενοι τῷ μακαρίῳ Παύλῳ λέγοντι· Κολ. δ. α. καὶ Εφ. ς. θ. Οἱ κύριοι τοῖς δούλοις τὴν ἰσότητα παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ αὐτῶν καὶ ὑμῶν ὁ Κύριος ἐν οὐρανοῖς ἐστὶ, καὶ προσωπολημψία οὐκ ἔστι παρ' αὐτῷ. συνεχώρησε δουλεύειν ἑτέρῳ Θεὸς, ἵνα Θεῷ δουλεύσῃ μαθητής. εὔνοιαν ἀπαιτεῖς παρὰ τοῦ οἰκέτου; εὐνοεῖ καὶ αὐτὸς τῷ διαφέροντι. κολάζεις ἁμαρτάνοντα; σὺ κωλύων μὴ ἁμάρτῃς, ἵνα μὴ κολασθῇς παρὰ Θεῷ. συγχώρησιν οὐ δίδοις ὁμογνωμονεῖν, μηδὲ σὺ αἰτεῖ συγχωρούμενος. διδάσκει γάρ σε τὸ εὐαγγέλιον λέγον οὕτω προσεύχεσθαι· Ματθ. ς. ιβ. Ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· ὡς οὖν παρὰ Θεοῦ φιλανθρωπίας ζητοῦντες, οὕτω καὶ ὑμᾶς φιλανθρωπίας τυγχάνειν τοὺς ὑπὸ μοφύλους. Ακ. ζ. γ. Ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλε πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων. τί ἀκούσας; ὅτι λόγῳ θεραπεύει, λόγῳ τιθεραπεύεται ζωοποιεῖ, λόγῳ δαίμονας ἀπελαύνει, Ες. δ ιδ. λόγῳ καὶ πάντα ἀφανίζει. Ζωὴ γάρ ἐστιν ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνεργὴς, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον. ὑβριστὴς, οὐ φαρμακεὺς προσῆλθε, ἀλλὰ λόγος παρ' αὐτὸν πέμπεται, καὶ ὃ ἔργον ἐστὶν ἐπιτελεῖ. βλέπε πόσην ἡ μεταξὺ τῆς ἑκατοντάρχου καὶ τῶν Ἰουδαίων ἀγαθοεργία. ὁμοῦ ἀκούσας, οὐκ μόνος φιλῆς ἀκοῆς ἐπέστρεψεν, καὶ πίστεως ὡς Θεῷ προσῆλθε, καὶ ὅτι, ἐπ' ὀφθαλμοῖς τὰ θαύματα, καὶ θαυματοποιὸν ἡγεμόνα· καίτοι ὕψις ἀκοῆς ἐνεργεστέρα. ἐνεργεστέρα μὲν ὕψις ἀκοῆς, ἀλλὰ κακίαν εἶχον τῆς τότου διδάσκαλοι. διὰ τὴν τυφλοὺς τῇ κρίσει καὶ κριτὰς ὀξυδέρκους. ἀπέστειλε, φησὶ, πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν, ὅπως ἀπελθὼν διασώσῃ καὶ δούλου αὐτοῦ. ἀπέστειλε τοίνυν πρεσβυτέρους, οὐ δι' ὑπερφυΐαν ἀνδρειότητος αὐτὸς ἀπελθεῖν, ἀλλ' ὀκνῶν αὐτὸς ὑπὲρ ἑαυτοῦ πρεσβεύειν διὰ τὸ μέγεθος τῆς ἀξιώματος. ἦλθε ἑαυτὸν δὲ, θεσπέσιον δὲ θεσπέσιον φθαρτὸν, Ἰησοῦν ὑπὸ Θεοῦ ἐκ Θεοῦ, μονογενῆ υἱὸν ὄντα ἀληθινὸν παντός. διὰ τοῦτο πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας ὑπὲρ βουλευείας κινούμενος ἀποστέλλει, τὰ ἀποστολικὰ τοῦ τῶν ἀποστόλων πληροῦν. Ιακ. ε ιδ. Ἀσθενεῖς τις; προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ ἐὰν ἡ ἁμαρτίας πεποιηκώς, συγχωρηθήσονται αὐτῷ. ἀπέστειλεν οὖν τοὺς πρεσβυτέρους πρὸς αὐτὸν, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. σὺ δὲ καὶ τὸν ἀνδρὸς συμπάθειαν θαύμαζε. καίτοι γε αὐτὸς τοῦ οἰκέτου οὐ κατεφείσατο, ἀλλὰ ἀπουδενὸς τοσαύτην ἐπεδείκνυτο, ὁπόσην δή τις ὑπὲρ ἑαυτοῦ πάσχων ἐπιδείκνυτο. ταῦτα δὲ τοὺς ἀρετὴν βλέπουσιν ἀνδρὸς, τοσαύτην ποιήσασθαι ἀπουδὴν, καὶ πρεσβεύειν ὑπὲρ οἰκέτου θεσπεσίας. ἦδει τῆς φύσεως τὸ ἰσότιμον· καὶ οὔτε καταφρονεῖ ὡς ἀνδραπόδου, ἀλλὰ ζωπαγεῖ ὡς ζωοδούλου, εἰδὼς ὅτι κοινὸς ἀπάντων * ἐστὶν ὁ Θεός. ἀλλὰ τοιοῦτος μὲν ἦν ὁ ἑκατοντάρχος. πολλοὶ δὲ τῶν πλουσίων πολλοὶ μὲν ὑπηρετῶν ἀπαιτοῦσι τὰς ὑπηρεσίας δίχα συγχώμης, τοσούτων δὲ τὸν μικρὸν φερνίδα πλήσαι· ἀλλὰ πρὸς ἀπουσίας τόσας, τῆς παιδίσκης χαμαὶ ἐρριμμένης, οὐ προσέχει ὁ διαφέρων, οὐκ ὀπτικεύεται διάνοια. καὶ ποτὲ δὲ τὴν διάνοιαν πολλοὶ, οὐκ ὀπτικεύεται ὡς ὁμογνώμων, ἀλλὰ βλεφάρῳ προσέχει τῷ βλέμματι, ὠσὶν προσδέχεται ῥήματα, διὰ ὄγκον ὑπερηφανίας τὸ συγγενὲς ἀριθμεῖν τῆς φύσεως. καὶ ἀναγινώσκετε ταῖς γραφαῖς· οὐκ οἴδατε τί φησιν ὁ ἅγιος Δαβίδ; Ιδοὺ ὡς ὀφθαλμοὶ δούλων εἰς χεῖρας τῶν κυρίων αὐτῶν, Ψαλ ρκ. γ. ὡς

ὡς ὁ Φθημὶ παιδίσκης εἰς χρῆσιν τῆς κυρίας αὐτῆς, ἕτοιμος Ⓜ ὁ Φθημὶ καὶ ἡμῖν πρὸς Κύριον Ⓜ Θεὸν ἡμῶν. δυσκατόρθωτον τὸν εἰκόνα, βλαβερὸν δὲ τὰ γαργαμήλια, ὀπίσω ἐρχεσθαι τῆς αὐθεντικῆς χῆς κατασκῆπτρ. ὁ σωτὴρ, μὲς τῦ Θεοῦ ὁ μονογλυπὲς, ἀλλ' ἀεσπότων ἀεσπότην ἐδέξατο· σὺ δὲ δεσπότης ὢν ἀδελφῇ Ⓜ ὁμοίωμα ἀς οὐκ ἰσάζεται, ἀδελφὴ δὲ συμπαθὴς ἐπὶ τὸν σύνδουλον φύσει; καὶ ὅτε μὲ ἀλλοτριζόμεθα χαλδαίοις, ὀπτιμᾶται ἐν τὸν χρεία· ὅτε δὲ λογικὸν, τυτέστι, ὁ σὸς οἰκέτης ἀσθενῆς, ἀπαρρίπτως ἐν ἀνωφελῆ. ἐπειδὰς ὅλη λογικὴ ἐστὶ δοῦλον· ἐκ τί πρεπεῖν; ἐκ τῦτο ζητεῖτε πρῶτον. πολὺ κρεῖττον αὐ δεσπότης ἀδελφὴ Θεῷ ἀλλ' ἧττον ἀπροσίλεκτον. ἡμᾶς δὲ οὐ προσέχομεν τοῖς γαργαμήλοις, ἀλλὰ σὲ μὲ ἔξωθεν κρίθοιεν ἐαδ' ὅτι τὸν ἀδελφὸν αὐ δεσπότην δόξαν δυρεάλθοις, τὲς δὲ ἐδὲν ἐσμὲν λαμῶ φθείρεσθε, ἐξ τῦ κρύπτειν μὴ μυεῖσθαι, ἐαὶ ἀδελφὸν τῦ Θεοῦ ἀπιστοδότας οὐκ ἀποσκῶντες. ἀλλ' οὐ τοιῦτος ἐὼ ὁ ἑκατόνταρχος, ὁ πάντα χεὶ πίθων, ὁ ἄγιος κεκτημένος, ὃ κτῶμαι τὰ ἑαυτὸν φυλάττειν, ὡς Θεοῦ κτῆμα, ὁ φρονήσεως χάμωσ ἰδία σωφροσύνη καθαγιάζεσθαι. ἀλλ' ἐν τὸν ἀρεσκείας ἐσῆτει πρὸς Ⓜ Ἰησοῦν ἀποστέλλει Ⓜ μὴ εἶναι πολλὴν ἀριθμητικὴν ἀρεσκθίαν, ἐκβαλὰ ἀρεσκάλλοισι δυσκατόρθωτα, τῷ φάσει· Ἄξιος ὁ δικαίως τὸν χάριν· δίκαιόν ἐστιν ἀγαπῶμεν ἀλλοτρίων τὸν δικαίαν, ἀξίως τῆς σῆς ἀγοραίας. ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, ἐκ τὸ συναγωγὸν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν. ἀλλ' ἐκ ἰσχνὰ ἀποκλείσας γαλείσματος, ἰσχνὰ συνδήσεως ἀγάλης τιμήεις. πῶς ἔοῦσι ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη, ἐκ ἡ πρὸς τὸν δὲ δεσπότην ἀγνοία ἀγάθης; ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν· ἀκλείσει τὸν τόμον. Πλήρωμα γὰρ τόμος ἡ ἀγάπη. ἐ τὸν συναγωγὸν αὐτὸς ᾠκοδόμησε, τὸν πρὸς τὸν Θεὸν ἴδιον ἐδικεύ κύριον. Θεῷ γὰρ οἶκοι καὶ παιδία ζῶν, οἱονεὶ ἐβέλεσθον ἐπὶ τὸν πρὸς αὐτὸν ἀγάπης τὸν καὶ τῦτον ἀΐστα. βλέπε πῶς αἱ καλαὶ πρὸς ἐξιοῦσι τὰς ἀνάγκης μιμνευόμεναι πολλὰ μᾶλλον πρὸς ἐγοῦσι τοῖς ἀρεσκευομένοις τὸν πρόπαππον. πολυσχιδὲς γὰρ αἱ καλαὶ πρὸς ἐξεις ἰσχνὰ ἰδίξασθαι δυσίπτωμα. Ⓜ μὲ εἶναι οὕτως ἀρέσκειαν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς τὸν ἐκάλεσεν ἐδίξατο τὴν ἀρεσκυτέρων, οὐκ αὐτὸν αἰδυάμενος, ἀλλὰ τὸν τῦ ἑκατοντάρχου πίστιν ἀποδέξάμενος. ἀναζας ἕως ἐπορεύετο συνῳδὸς, ἕως ἀγγέλοις ἐκάλεσε, ἐ τὸν βαθμὸν ἤρεμεν ἐποίησε, οὐ βεκαδεύσεως πρὸς βύποιθον, ἀλλὰ κυρίῳ ἀδελφὸς, ἵνα τὸν ἐνδεῖ λαβεῖν τῦ ἑκατοντάρχου δημοσιεύσῃ ἀξίωσιν, ἵνα πομπεύσῃ τὸν ἀποδέκατον πίστιν ἐπὶς ἔλεγχον τῶν ἀπιστούντων, ἵνα τὸν ἀκραιφνῆ ἐ καθαρὸν ἐ ἀκίβδηλον παιδεύσῃ χαρίμιον. Ἤδη γὰρ αὐτὸν οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψε πρὸς αὐτὸν ὁ ἑκατόνταρχος Λκ. ζ. ς.
τῦ δούλους αὐτῦ λέγων, Κύριε, μὴ σκύλλε· οὐ γὰρ εἰμὶ ἱκανὸς, ἵνα μου ὑπὸ τὸν στέγην εἰσέλθῃς. ἐξ τῶν πρώτων αὐτῦ τῆς ψυχῆς ὁρμῶν ἀποστέλλει τὸν φρονυτέρους· ἀλλ' ἐ τῦτο ποιῶσι, ἐ ἐφ' ἑαυτῷ μένει, οὐκ ἤρεμεῖ. ὁ τοσῦτον γὰρ λογισάμενος ἐστὶ τὸ ἀφ' ἑαυτῦ φορεῖν τὸ ἀξιώματος, ἀποστέλλει δούλους, ἀδελφικῶς αὐτὸν ἐ λέγων, μὴ σκύλλε· κἀγὼ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὸν στέγην εἰσέλθῃς. ὦ τῆς ζωώσεως ἐ πλάσεως τῦ ἑκατοντάρχου. οὐκ ἔλαθεν αὐτὸν ὁ Θεὸς ὁ ἀνθρώπῳ κρυπτόμενος· οὐκ ἔλαθεν αὐτὸν ὁ μονογλυπὲς λόγος τῇ σώματος ἐβολῇ κρυπτόμενος. ἀρᾶ γε ναὶ, ἐ ναὶ οἰκέτης. οὐκ ἔλαθεν αὐτὸν ὁ δεσπότης ὁ δούλου ἀξία, ὁ βασιλεὺς ὁ αἰχμαλώτου ὕβρι, ὁ βροτὸς ὁ ἀπεκδύσεως μετὰ. αὐτίκα γοῦν θαυμάζει Ἰησοῦς, ἐ μάρτυρι αὐτῷ τὴν ἄνεσιν πίστιν αὐτῦ. τὴν γὰρ ἀξιόν τῆς ψυχῆς αὐτῦ ὁρμὴν, καθ' ἣν ἔλεγε τῷ σωτῆρι, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὸν στέγην εἰσέλθῃς. *** οἷος ἐὼ ἐ Πέτρος, ὅτε τῇ ἄγρᾳ τὴν ἰχθύων καταπλαγεὶς, ἐ ἵνοιαν λαβὼν τῦ μεγάθους τῆς δυνάμεως, εἶπε· κἀγὼ καλῶ αὐτὸν ἐ λέγων· Ἔξελθε ἀπ' ἐμῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλὸς εἰμὶ ἐγὼ, Κύριε. ἀλλ' ἴσως μὲ πρὸς τὸν Πέτρον οὐκ ἦλθε, ἐ ἐ τὸ τῶν Λευϊτικῶν ἐγκύκλιον. Λέπρα, φησὶ, ἐπικειμένη ἀκάθαρτον ποιεῖ τὸν πεπονθότα τῇ ἱσῳ. τὴν δὲ λέπρα προείκασιν ἀλφοὶ ἐ λεῦκαι ἐ λειχῆνες· δυσδιάκριτα δὲ ταῦτα Λκ. ε. α. Λευϊτ. εγ. β.

αὖται ζωὴ παῦλα τοῖς πολλοῖς, ἢ μᾶλλον ἀρχὴ τῆς ὀδύνης. ὅλως ὁ νόμος τ' ἱερέα βούλεται τὴν ζημίαν ὑπογράμματα καθῆσθαι. ἀγαθὸν οὖν ὁ νόμος τ' ἱερέα εἰς τ' τῆς κρίσεως οἶκον κἀκεῖ κρίνας ὡς λέγεται, πάντα ζητεῖ τὰ τοῦ οἴκου μεμολυσμένα ἀποφάσεις. ὅλως καὶ πολλοὶ πεσεῖται πασχύζουσι, ἢ τότε ἱερέα καλεῖσι. τὸν ἐκ πάτρας ἔποικον ὁ μακάριος ἐγγίτονας λαβεῖν, ἀλλ' ἐκ τῆς ἑαυτῆς τὸν ἀφίξη τῶν συντήρης. οἶκ εἰμί, φησι, ἱκανὸς ἵνα μοι 3
ὑπὸ τὸν στέγην εἰσέλθῃς· πολλοὶ ὑπὸ τὸν στέγην οἰκοῦσι.
οἶδα ἐμαυτῶν τὰ ἁμαρτήματα· ἀλλ' οὐ μὴ πάσῃ τὸν ὡς κριτῆ παρρησίαν, ἀλλ' ἐπικαθάρωμαι. οἶδά σε τὴν ἱερέων ἀπάντων ἡγεμόνα, ἢ τῆς παλαιᾶς ἀρχιερέα· οἶκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μοι ὑπὸ τὸν στέγην εἰσέλθῃς. ἥμερός σοι δοκῶ, ἢ ἡ γῆ ὑπὸ τοσοῦτοι πόδες εἶναι χωρέσει; οἶκ ἔχω στέγην ἥμερον, ἵνα μοι ὑπὸ τὸν στέγην εἰσέλθῃς· οἶκ ἔχω βασιλικὰς αὐλάς, ἵνα τὸν βασιλέα τὸν ἥμερον ὑπὸ δέξωμαι. πῶς ὑπὸ στέγην φησὶ δέξομαι τὸν γῆς ὅλης τὰ ὕδατα τὰ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἀπαντᾶ; οἶκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μοι ὑπὸ τὸν στέγην εἰσέλθῃς. διὸ καὶ ἐμαυτὸν εἶπε τὸν λόγον, ἢ ἵνα θήσεται ὁ πᾶς μου. ὅσα δ' δοκεῖ σοι εἶπε λόγῳ μόνον, σαφῶς εἰδέναι, ὅτι λόγῳ Κυρίου ὁ οὐρανὸς ἐστερεώθησαν, ἐκ πάσα ἡ δυνάμις αὐτῶν, ἢ ὅτι πάντα λόγῳ γεγόνασι καὶ ζωοποιεῖ καὶ δημιουργεῖ. ἀπὸ γὰρ θείας οὐσίας φωλιαθεὶς ὁ μὴρ ἀλλοῖος τοῖς ἰσοῖς σώμασι φαίνεται, ὥστε μὴ θεὸν γνωρίζειν. εἶπε, φησι, λόγῳ μόνον. οἶδα τί σε κερδαίνουσι ὁ σοφὸς Σολομὼν ἐκεῖνος· Οὔτε βοτάνη, οὔτε μάλαγμα ἐθεράπευσε τὸν λόγος σου, ἀλλ' ὁ λόγος σου, Κύριε, ὁ πάντα ἰώμενος. εἶπε λόγῳ μόνον. οἶδα οἷος λόγος χρηματίζεις, ἢ ὅσον κεκτημένος τὸν δυνάμιν τυγχάνεις, ἢ ὅτι λόγῳ τὰ πάντα ποιεῖς διὰ λόγου. οἶκ ὠδίνει ὁ πατὴρ ὅτι ζωογονήσει, οἶκ ὠδίνεις ποιεῖ, οἶκ ὠδίνεις δημιουργῶν· εἶπε λόγῳ μόνον. ὁ γὰρ λόγος σου πάντας τυγχάνει, ὅτι ἀέρα πλήθει, ἀλλὰ τὸν σὸν θέλησιν δηλοῖ. εἶπε οὖν λόγῳ μόνον· δὸς ζωοποιεῖσθαι εἰς πληροφορίαν τὴν ἀκουόντων. βλέπει ζωοῦσιν· τὸν μὲν ἄφιξιν ὑπὸ στέγαν ἀδικεῖ, τὸν ἡγεμονίαν οὐ σκιάζει. τὸν μὲν γὰρ γνῶσιν αὐτοῦ μάρτυρα, τὸν δ' ὑπόστασιν εἰς ὁδὸν ἀδιστάκτου. ταῦτον δ' τὸν ὅτι σοφὸν ἔποιας διδάσκει ἄλλη τις μείζων. ὅτω γὰρ ἀπὸ δυνάμεως εἰς δύναμιν ὁ μὴρ παραβαίνει, ἢ παγάζει πρὸ αὐτοῦ ἀξιολόγων τεκμαίρων πλούτου, πάζων σε τὰς τῆς θεωρημένης ὑπολήψεως. Λεκ. ζ. π. Εἶπε λόγῳ μόνον, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. ἢ γὰρ ἐγὼ ἀνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν ἁμαρτίας, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ, πορεύου, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλῳ, ἔρχου, ἢ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ, ποίησον τοῦτο, ἢ ποιεῖ. οἶδά, φησι, ὅτι τῶν πάντων τὸν ἐξουσίαν ἐξεζωσμένος, ὡς εἰς τὴν πάντων πρὸς ἡμᾶς ἐπιδημίαν. ἦλθες πρὸς ἡμᾶς ὡς ἡμᾶς, πάντων ἔχων τὸν ἐξουσίαν, ὡς λέγει ὁ ἅγιος Δαυίδ· Τῇ διατάξει σου διαμένει ἡμέρα, ὅτι πάντα σύμπαντα δοῦλά σοι. καθεύδεις, ἢ οὐ θαλάσσαν διεσείσατο· αἴσθου σαι, ἢ γαλήνιαι τὰ κύματα. πεπαίωται καλῶς, καὶ ὁ πεπαιτὼς τὸν ζωὴν ἐξύπνησεν ὑπάκουόν. εἶπε λόγῳ, ἢ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. ἢ γὰρ ἐγὼ ἀνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν ἁμαρτίας. τοῦτο δὲ τὸν τῆς ψυχῆς αὐτεξουσίου ὁρμὴν μὴ κωλύειν ἢ ὅτι τὰ χρείττονα προαιρεῖται δηλοῖ. ἔχω, φησὶ, ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας. στρατιώτας δὲ τὰς ἀνθρώπους ποικίλους ἢ διαφόρους ἐμφωλεύοντας λογισμοὺς καλῶ. οἶδα γὰρ ὁ μακάριος Παῦλος τύπους στρατιώτας ὀνομάζει. Συνοδεύομαι, φησι, τῷ νόμῳ τῷ θεῷ· ὁρῶ ἕτερον νόμον ἀντιστρατευόμενον τῷ νόμῳ τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἁμαρτίας.

Εἰκότως

ἑαυτοὺς ἐσπείραμεν, ἐγω ἐν ἐμοὶ τὰ γραπτὰ ἔχω, ἃ κατ' ἐμοῦ τὸν ἔχω· καὶ λέγω τέκνα, παρθένους, καὶ πορθένιτας· καὶ ἄλλοι ἔρχονται, καὶ ἔρχεται. Οὐκ ἀρχόμεθα, ἀλλ' ἀρχὴν τὴν λογισμοῦ. Ἐπὰν γὰρ ὁ ἐκατόνταρχος καὶ ἄλλα τοῦτο χιλιόνταρχος ἐκατόνταρχος, ὡς ἀρχὴν ἂν ἀδύνατον ἀριθμῶν, τοσαύτην ἐν τοῖς ἀλόγοις παθεσιν ἡμῶν καρτερίαν ὑπὲρ λευκὰν λαμβάνει· ἵνα ἡμᾶς ὑπὸ τυχὴν, καὶ φθορὰν καὶ φύλαξ θεωρία τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟ, ΕΞΗΛΘΕΝ Ο ΣΠΕΙΡΩΝ ΤΟΥ ΣΠΕΙ-ρει τὸν σπόρον αὐτοῦ. Λογ. ιζ. Luc. 8. a.

Παρθένος ἄρουρα· ἐπὰν ἐμπείρων γεωργὸν τὴν τοῦ βοὸς ζωερχίαν τοῖς ἀροῦσις αὐλακιωθεῖσα δέχηται τὰ σπέρματα, καὶ ταῖς βώλοις ἐκπνεύσασα, εὐθὺς τὸν βλαστάνει τὸν πόνον, εἶτα μηκυνόμενα χάλαμον, εἶτα στάχυν· ἐν δὲ τῷ στάχυϊ τὸν σῖτον ἐκκενοῦται βάλλει. τότε ὁ γεωργὸς λαμπρὸς ὁρᾶται τὴν ἀσταχύων ὁ λήϊον, τὴν οἰκείων πόνων ζωὴν ἐλπίδας σεμνύοντος, τὸ Θεοῦ ἱκετεύειν ἐλικρινῶς ἀποδεῖσθαι, ἵνα τὴν φαινομένων ἀγαθῶν τὸν καρπὸν ἀλαθεῖς ἀφανίσῃ. πολλάκις γὰρ ἐγκλύσεως τῆς τοῦ θέρους ἀκμῆς, ἐκ' ἀκλύπου τῆς ἐλπίδος τυγχανούσης, καὶ πρὸ ἀκαίρου τοῦ γεωργοῦ, ἢ ὑετὸς θερμὸς ὑπιπνεύσας τὸ ἄσταχυν ἐλίγνωσεν, ἢ ἐρυσίβη κατίσχυσεν, ἢ βρεμυσχος κατέφαγεν, ἢ χάλαζα κατέξανε, καὶ ἄωρον τῆς ἐλπίδος τὸ τέλος ἐμφαίνει· ὡς τὸ γεωργὸν ἀπὸ πολλῆς ἀθυμίας πιαθέντα, τὸν δρεπάνιον τῇ σκηνῇ ἐγκεκλεισμένα τῷ ἀέρῳ τέλει τοῦ θέρους ἐαυτὸν συμμέτρως τῇ λύπῃ. ὑπάρχει γὰρ ἡ τῶν αἰρων ὑπερβασία χαμαιρεῖν καὶ πίπτειν στάχυν ἀπειρημένα, ἐξ οὗ τὸ εἶκαι γεωργοῦντος τὸ λήϊον λαμβανούσης χειρὸς· τὸ δὲ θέρους ζημίαν ἀπεκδεχόμενον, τότε ἀγρεῖκαι καὶ παλαιᾶς ζωὴν δρεπάνους ὀξεῖαν ἀπολωλυθέναι πόνους πόνους προσαίρουσι, ἐξ τὰ πόνου προσκαιμίζειν αὐτὸ τὸ τέλει τῆς ἐλπίδας χορταζόντος. Ὅτε τὴν ἄλλων ζωὴν οἰκείαν ἀσυχαζόντων, μόνος ὁ βοὸς ἱλαρὸν τῷ βήματι, βλαστηρῷ τῷ βλέμματι ὑπὲρ τὴν ἄλλα πορθένα. καὶ τὰ μὲν ἄλλα ζῶα, αἶγες καὶ χοῖροι καὶ πρόβατα, ὅσα τὸν ἑαυτὸν αὐχένα ὑπὸ ζυγῷ τοῦ θρόου ἔχουσιν, ἐτάξαν, οἰκείᾳ ζωὴ δύνοι ἀγχόμενα, ἀλλοτρίοις προσόδοις τῇ ἄλῳ προστίζοντα, τὸ ἀσταχύων ὁ δράγμα λητεύοντι· μόνος ὁ βοὺς ἐλθὼν ἔχει τὸ γλωσσάτημα ἁπλώσας, τὸ οἰκείων πόνων τοῦ καρποῦ θαρσαλέως ἁρπάζει. εἶδις ἐκ τοῦ δρεπανιστὰς, εἶδις ἐκεῖ τὸ ζυγοφόρον ἀρουρεῖ, τὸ ἄλω, τὸ βουῶ· μεγάλα μοι ἐκφάνη τῷ λόγῳ ὑπὲρ τὸ ἐκκλησιαστικὸν βύτακείδη, ἐξ ὃν ἢ τὸ προφητικὸν τὸ γεωργίαν ἐν τῷ μυστηρίῳ τὸ ἐκκλησίας. Ἐξῆλθε, φησὶν, ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι. ὕδε γὰρ ἁρπαγὴν ἠκούσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. ἐξῆλθε πάλιν Χριστὸς, ἀπ' οὐρανοῦ εἰς τὸν κόσμον προσημούμενος. σπορὰς γὰρ ὁ Χριστὸς, σπέρμα ὁ θεῖος λόγος, ἄρουρα ἡ ἀνθρωπότης, βόες δὲ οἱ ἀπόστολοι, ἀρότρου ὁ σταυρὸς, ζυγὸς ἡ ἐμπειρία, ζευγλὴ ἡ πρόσφορος τὸν τῶν ἀποστόλων αὐχένας γλυκεῖα ἀγάπη. ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι· ἐξῆλθεν ὁ Χριστὸς, οὐχ ἵνα θερίσῃ, ἀλλ' ἵνα σπείρῃ. οὕτω γὰρ ἰῶ τὰς ἀναστάσεως σπείρεται ἐν ταῖς τῶν ἀνθρώπων καρδίαις καταπαρμένα. ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι· οὐ σῖτοι, ἢ κεγχραὶ, οὐ κέγχροι, οὐδ' ἄλλο τι τῶν γηΐνων, ἀλλὰ πίστιν εἰς πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, ἐλπίδα ἀναστάσεως, ἀγάπην εἰς Θεὸν καὶ ἀνθρώπους ἀνυπόκριτον καὶ ἀδιάκριτον. ἐξῆλθε σπείρων Χριστὸς ἐκ παρθένου λαβὼν, ὁ ὢν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ πατρὸς, καὶ ἦκε πρὸς ἡμᾶς, καθὼς αὐτὸς φάσκων λέγει· Ἐγὼ ἐκ τοῦ πατρὸς ἐξῆλθον καὶ ἥκω. ἀλλ' ἐξῆλθον ἐκ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μὴ μὴ χωριζόμενος, μᾶλλ' ἡμῶν ἕνωσιν τυγχάνων. ἐξῆλθεν ὁ σπείρων, ἵνα τὰ ἐκ τοῦ ἁμαρτωλοῦ σπαρέντα

Ex Ms. Cæsareo. emend. ex Ms. Anguſtano.

Λευ. 11. ε. Ιω. 11. μς. καὶ 15. κβ.

Ματθ. ιι. ιγ. Τα κακῶς ὁ τ τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς ζῆν φύσει ἐκείνωσεν· Πᾶσα γὰρ φυτεία, φησὶν, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. ἐξῆλθεν ὁ ἥλιος τ δικαιοσύνης, ἵνα τοὺς φερομόλοις αὐτ ἀκτῖνας τῆς θεότητος ὁ τῶν ἐσκοτισμένων ἀνθρώπων καρδίας ἐρράνῃ. ἐξῆλθεν ὁ ποιμὴν τῶν προβάτων, ἵνα ὁ ἄλογος τῆς διανοίας ἀπέχας, νόσιμον τ χόρτον τῆ νομικοῦ γράμματος τοῖς προβάτοις ἐρτύσῃ. ἐξῆλθεν ὁ σπείρων, ἔχων τὰ δίκαια ζεύγη τῶν βοῶν, ἵνα ποιήσῃ ὁ καρπίμους ὁ εἰ· ἡ σπείρας ἀρότους ἐξ, ποιήσῃ μέτρα τρία. Ησ. ε ι. λείλειωῦ, Ησαΐα, μὴ σιώπα. Οὗ γὰρ ἐργώνται δίκαι ζεύγη βοῶν, ποιήσει καρπίμους εἰ. δίκαι ζεύγη βοῶν, εἴκοσι βόες εἰσί. δίκαι ζεύγη βοῶν λογικαί, τῆ Χριστοῦ ⓐ ἀποστόλοι τυγ- Πραξ. γ. ε. χάνουσιν ⓐ δώδεκα, ἐ ἐπὰ οὓς ἐξελέξατο ⓐ ἀπόστολοι· τίνας τούτους; Στέφανον, Φί- Ρωμ. ιε. ιθ. λιππον, Πρόχορον, Νικάνορα,, Τίμωνα, ἡ Παρμενᾶ, ἐ Νικόλαον προσήλυτον Αντι- 10 οχέα· ἡ ⓐ ἀπὸ Ιερουσαλὴμ μέχρι τῆ Ιλλυρικοῦ γεωργήσαντα [ⓐ ἀπόστολον]. Ζεῦγος δὲ δίκαι ζεύγη τ βοῶν εἰς τ τῆς ἀνθρωπότητος ἄρουραν ἐποίησε τὸν εἰς τὸν Ιησοῦν ὁμολογη- Ιε. ἰσάν τὸν, τ ὃ ἡμᾶς ἐργάσηται τὰ σώματος σκῦλος εὐδυσάλωτον. ὅτι ἡ καρπίμου λέγει τὸν ἐν Χριστῷ τῆ Χριστοῦ βαπτισθέντα ὁ θεῖος λόγος, ἄκουε. ὅτι ἔμφυτον ἀπέρχεσθαι ὅτι ὁ παλαιὸς, Μαρκ. ιδ. ιϛ. λέγουσιν αὐτῷ ⓐ μαθηταὶ αὐτ· Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι τὸ πάσχα; ὁ δὲ πρὸς αὐτούς, Απέλθε- 15 τε εἰς τὸν δεῖνα τ πόλιν, ἡ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων, [ἡ] εἰ- Ματθ. κϛ. ιη. πατε αὐτῷ, ὁ διδάσκαλος ἡμῶν εἶπε, πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα. ἡ δείξει ὑμῖν ἀνώγεον ἐστρωμένον, ἡ ἐκεῖ ἡμῖν ἑτοιμάσατε τὸ πάσχα. τίς δέ ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ φέρων τὸ κεράμιον τοῦ ὕδατος, ἢ τίς ἡ πόλις εἰσέλθωμεν αὐτοῦ πυνθάνῃ, ἢ τί τὸ ἀνώγεον τὸ ἐστρωμένον, ἀναγκαίου ζητήσαι- 20 τας ὑμᾶς καταμαθεῖν. ὁ ἄνθρωπος ὁ βαστάζων τὸ κεράμιον τῆ ὕδατος, Ιωάννης ἐστὶν ὁ πρόδρομος τῆ Χριστοῦ, καταπέλλων τ Ιησοῦν τ ὃ ἡμέτερον κεράμιον τ σώματος σκῦλευσάμενον, ἔχοντα τὸ ἑαυτοῦ τὸ τῆ βαπτίσματος ὕδωρ. ἀνώγεον ἢ ἐστρωμένον, τὸν εἰς οὐρανὸς μετ τὸν ἀνάπαυσιν τοῖς ἁγίοις ἀναπαυσιν ἐσομένην λέγει. ἀπέλθετε εἰς τὸν δὲ τὸν πό- λιν· μὴ εἰς τὸν παλαιὸν συναγωγὴν τῶν Ιουδαίων, ὅταν ὁ πεφυσιωμένος τὸ τοῖς πα- Ματθ. κζ. λδ. λαιοῖς ἀσκοῖς ὄξινον (ὄξος γὰρ ζωὴν μὴ ἔχοντες προσφέρουσι τῷ Κυρίῳ) ἀλλ' ἀπέλ- 25 θετε εἰς τὸν καινὸν πόλιν, εἰς τὴν νέαν Ιερουσαλὴμ, ὅπου ὁ νέος λόγος, ὅταν ἡ καινὴ τῆ πνεύματος χάρις τοῖς καινοῖς ἀσκοῖς τῆς πίστεως γλεῦκος πηγάζῃ. οὐχ ὅπου ὁ πα- λαιὸς πάσχα, ἀλλ' ὅταν ἡ καινὴ ἀνάστασις· οὐχ ὅπου ὁ ἀμνὸς θύεται, ἀλλ' ὅπου ὁ Χριστὸς ῥύε- ται· οὐχ ὅπου ἡ σφαγὴ ζύμη, ἀλλ' ὅπου ὁ οὐράνιος ἄρτος ὅπου ἁγιασμὸς τελειοῦται. οὐ γὰρ ἐργῶνται δίκαι ζεύγη βοῶν, ποιήσει καρπίμους "ἐν· ὅπου ἐργάζου) δίκαι ζεύγη βοῶν, τῶν 30 Ι. ἐν τοῖς α. Κορ. θ. θ. "ἀποστόλων· βοσὶ γὰρ ὠμοιώθησαν ⓐ ἀπόστολοι, ὡς Παῦλος ἐμοὶ μάρτυρ λέγων· Γέ- χ. ἐπὶ γραπται, φησὶ, τὸ τῷ νόμῳ, οὐ φιμώσεις βοῦν ἀλοῶντα. μὴ γὰρ, φησὶ, τῶν βοῶν μέλει τῷ Θεῷ; ἀλλα' "δι' ἡμᾶς λέγει. ὅπου οὖν ἐργάζου) τοῦτα τὰ δίκαι ζεύγη τῶν βοῶν, πει- οῦσι τὸν εἰς τὸν Ιησοῦν ὁμολογίαν, τὸ καρπίμου τὸ σώματος ἡμῶν σκῦλευσάμενον. ἡ ὁ σπεί- 35 ρων ἀρότους ἐξ, ποιήσει [μόνον] μέτρα τρία. ἆρα τοσαύτη ἀφορία γεωργῶν γέγονε πό- ποτε, ὥστε σπαρῆναι ἀρότους ἐξ, ποιῆσαι μόνον μέτρα τρία; ἀλλὰ ζητήσωμεν τὸν νοῦν τῆς γραφῆς, ἀγαπητοὶ, εἰσέλθωμεν εἰς τὸ σκότισον καὶ παράδοσμα τῶν γραμμάτων, καὶ ἀ- ποκυτήσει ἡμῖν ἡ θεία τῶν πνεύματος "χάρις. ὁ σπείρων ἀρότους ἐξ, ποιήσῃ " μέτρα τρία. " χ. χάρις ἐξ ἀρότοις εἰσὶν ἡ καινὴ διαθήκη· γνῶσις, ⓐ τέσσαρες εὐαγγελισταί, ἡ προφῆται, καὶ ἀπόστολοι. ταῦτα τὰ ἐξ ἀρότοις ὁ σπείρας ἐν τῇ ψυχῇ, ποιῇ τὰ τρία μέτρα, τὸν εἰς 40 πατέρα ἡ υἱὸν ἡ ἅγιον πνεῦμα ὁμολογίαν. ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τῶν σπεῖραι, οὐ σῖτον ἀρτοποιόν, ἀλλὰ πίστιν ζωοποιῶν· ἡ κεῖται εἰς τὰ τῶν ἀλόγων ξύφας, ἀλλὰ ξύφας εἰς τὰ τῶν ἀνθρώπων πνοάς· οὐ χάλκεον ὁπλοφόρον, ἀλλὰ θεῖον λόγον, πάσης κακίας σπάπε- ως περιεκαθάρθησον, σφοδρῶς πρὸς εὐσέβειαν ἡ φέρουσι τὰς ψυχὰς ἡμῶν εὐθυμήσου-

τα.

τὰ. ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι· ἓ ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδὸν, καὶ κατεπατήθη, καὶ ἐλήστευσε τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτά· ἄλλα ἔπεσεν ἐπὶ τὰ ἀκάνθας, καὶ συνέπνιξαν αὐτὰ ἄκανθαι τὴν βλάστην· ἄλλα ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν, φυεὶς ὑγρὸς ἐξηράνθη. τὰ παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσὶν Ἀρειανοὶ, τὰ ἀκανθώδη εἰσὶν Εὐνομιανοὶ, τὰ ἐπὶ τὰ πετρώδη εἰσὶ Μακεδόνιοι. καὶ καθόμενα ἀκριβῶς, ἀγαπητά. ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι· καὶ ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν. οὐκ εἶπεν, ἐν τῇ ὁδῷ, ἀλλὰ παρὰ τὴν ὁδόν. τίς ἐστιν ἡ ὁδὸς, ἢ πάντως ὁ Χριστὸς, ὁ λέγων, Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια; τὰ μὲν οὖν παρὰ τὴν ὁδὸν εἰσὶν οἱ Ἀρειανοὶ, οὐκ εἰσὶν ἐν τῇ ὁδῷ, ὑγρὸν εἶναι ὀρθοδοξεῖν· οὐδὲ πάλιν πόρρω τῆς ὁδοῦ, ὡς Ἕλληνες ἢ Ἰουδαῖοι, ἀλλὰ παρὰ τὴν ὁδὸν τουτέστι, παρὰ Χριστὸν, παρὰ τὴν πίστιν τὴν ὀρθήν. ὃ ὁμολογῶ αὐτὸν, Χριστὸν, τοῦτ' ἔστι ὃ πιστεύω αὐτὸν εἶναι τῆς ὁδοῦ· ὃ δέομαι αὐτὸν Χριστὸν εἶναι υἱὸν Θεοῦ, τοῦτο ἔστι τὸν κωλύειν αὐτὸν μὴ εἶναι ἐν τῇ ὁδῷ. ἀφ' οὗτο καταπατῶνται τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, τουτέστι, τὰ πνευματικὰ τῆς ποιμενίας; ζωοποιοῖς Θεὸς λόγοι ἐκ τῶν καρδιῶν αὐτῶν, καὶ πάντα λαὸς κακοὶ πίστεως ὀρθῆς ἀποτελοῦσι. τὰ δὲ ἀκανθώδη εἰσὶν Εὐνομιανοί. ἔχουσι γὰρ ἐν ἑαυτοῖς τὰς ἀκάνθας τὰς θλιβούσας ἀκριβῶς, καὶ βλαστάνουσι μὲν τὸν πόνον τῆς πίστεως, οὐ μὴν τελεσιουργοῦσι καρπὸν ἄξιον τῆς ὁμολογίας. ὃ ὁμολογῶ αὐτὸν Χριστὸν, τοῦτο ποιῶ αὐτὸν βλαστάνειν τὸν πόνον τῆς πίστεως· ὃ δὲ πάλιν λέγω αὐτὸν κτίσμα καὶ ποίημα, τοῦτό ἐστι ὃ ποιῶ αὐτὸν ἀκάνθαις μαραίνεσθαι καὶ τῆς πίστεως στάχυν. ταῖς γὰρ ἑλληνικαῖς δόγμασι τῆς κτισματολατρείας νύττοντες καὶ συμπνίγοντες καὶ τῆς ἀληθείας λέγει, ἄκαρπον αὐτὸν καὶ ἀγονον πάντα τὸν πόνον πίστεως ὀρθῆς ἀποτελοῦσι. τὰ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη, οἵτινές εἰσι Μακεδονιανοί. οὐκ εἶπεν ἡ γραφὴ, ὅτι ἐπὶ τὴν πέτραν (ἡ γὰρ πέτρα ἦν ὁ Χριστὸς) ἀλλ' ὅτι ἐπὶ τὰ πετρώδη. οὗτοι γῆν εἰσιν ἀγαθὴν· οὐ γὰρ εἰσιν ὀρθόδοξοι· ὅτι πέτρα εἰσὶν, ἵνα ὑπὸ διδασκάλων λαξευθέντες καὶ τοῦ Θεοῦ οἰκοδομήσωσιν· ἀλλὰ τί; πῶς γὰρ εἰσιν. ἔστι τις λίθου φύσις, πῶς γὰρ ὀνόματι· ὅτι γῆ ἐστι, ὅτι λίθος τερέμνιος· ἀπαλὸς μὲν καὶ λίθοι· σκληρὸς ὢν καὶ τοῦ χαλκοῦ. ὃ ὁμολογῶ αὐτὸν ὁ υἱὸν τοῦ Θεοῦ κατ' οὐσίαν ὅμοιον τῷ πατρὶ, τοῦτο ἔστι ὃ ποιῶ αὐτὸν ἀπαλώτερες τυγχάνειν· ὃ δέομαι αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τοῦτο αὐτῷ ποιῶ τὰς καρδίας πεπωρωμένας τυγχάνειν. ὅτε τόπων γῆ εἰσιν ἀγαθὴ, ἵνα βλαστήσωσι θάλλη, καὶ κατακοσμῶνται πίστεως κόσμοι· ὅτε πέτρα τερέμνιος, ἵνα ἄσειστοι καὶ ἀσάλευτοι τοῦ εἰς τὸν πατέρα ἡ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα ὁμολογίας φυλάττωσι. καὶ δίκαιον μὲν τοῦτον, καὶ βλαστάνουσι· θλίψεως ἢ διωγμοῦ ξηραίνουσι καὶ ψύγουσι, διὰ τὸ μὴ ἔχειν αὐτὸν τὰς ῥίζας τῶν λογισμῶν ἐν τῷ βάθει τοῦ πνεύματος. ὅτοι καὶ ὁμολογοῦσι Χριστὸν εἶναι υἱὸν τοῦ Θεοῦ, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀριθμοῦσι, οὐκ ὁμολογοῦσι, τοῦ ἁγίου μαρτυρομένου καὶ λέγοντος· Εἴ τις πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. τὰ ἄλλα, φησὶν, ἔπεσεν ὅτι τὴν γῆν τὴν ἀγαθὴν, καὶ ἐδίδου καρπὸν, καὶ τὰ μὲν τελείωσε ἐποίει, τὰ δὲ ἐξήνεγκε, τὰ δὲ ἑκατόν. αὕτη ἐστὶν ἡ γῆ ἡ ἀγαθὴ, ἡ τῶν ὀρθοδόξων καρδία, ἡ ἐκτὸς οὖσα τῶν αἱρετικῶν ἀκανθῶν, καὶ τελείοις διδασκάλοις πεπηδῶσα καὶ εἰσὶ αὐλακιαθεῖσα, καὶ τοῦ τῆς βασιλείας λόγους σπέρματα ψυχῆς τυγχάνοντας δεξαμένη. ἡ τοιαύτη καρδία ἀνεῴγει βλαστάνει τὸν πόνον τῆς πίστεως, εἶτα μακρύνει στάχυν τῆς ἐλπίδος, εἶτα ὥσιμον καρπὸν τῆς τελείας ἀγάπης ἀποδίκνυσι. τούτων τῶν τελείων καρπῶν τῆς ψυχῆς μέμνηται καὶ ὁ μακάριος Παῦλος λέγων· Πίστις, ἐλπὶς, ἀγάπη. ὁ πίστις θύων ποιῶ τὰ τελείωσα, ὁ ἐλπίζων ποιεῖ τὰ ἐξήνεγκα, ὁ τελειούμενος δὲ ἀγάπῃ, ποιῶ τὰ ἑκατόν· ὁ χειμάρρους ποιῶ τὰ τελείωσα· ὁ καταῤῥέων εἰς ὃ ὕδωρ, ποιῶ τὰ ἐξήνεγκα· ὁ τελούμενος δὲ τοῦ μυστηρίου ποιῶ τὰ ἑκατόν. ὅτως δὲ εἰσὶ σπέρματος τελειότης ἀναφέρει καρπὸν· Θεὸν δοξάζω, σκληρὸν υἱὸν, ἑαυτὸν ἁγιάζω. οὗτος τελειάδος ἀγαθῆς κεκμήκασι

" μαθοὺς· πνεύματι ζωικῷ, ψυχῇ σεσωραϊ, σώματι ἐπομβρῶσι. σοὶ τελειοῦσθαι βλέπεται· ὅτι γῆς δοξάζεται, οὐ νεκροὶ δοξάζεται, οὐ ἁγγέλοις αἰσθάνεται. ὁ τοιοῦτος οὐ τελεῖ τάξεσι ἐπαφρεχύσας σημειοῦται· τελείωται, ὡς οὐ ἁγγέλοις· ἐξήκοντα, ὡς οὐ ἀγγέλους· ἑκατόν, ὡς σοὶ Θεῷ. ὁ τοιοῦτος ἁγιος ἐστι, ἡσύχιος, ζαπιπόφρων, ἐλεήμων, συμπαθὴς, δίκαιος, κόσμου ξένος, βίου ἀλλότριος, εἰκὼν μόνη Φαγιόιδμος ὅτι τῆς γῆς, καρδία ὃ ἡ σεσέξεσι οὐ ἁγγέλοις αὐλιζόμενος. ἄλλοι δέ τινες τῶν αἱρετιζόντων, καὶ τῶν ἑαυτῶν ἀγνώμονα γνώμην, κλύμακα βλασφημίας τοῖς λόγοις λεπεργάζονται· τί λέγοντες; ἢ εἰς τὸ πνεῦμα πίστις ποιῇ τὰ τελούμενα· ἢ εἰς Ⓦ υἱὸν ποιῇ τὰ ἐξήκοντα· ἢ εἰς Ⓦ πατέρα ποιῇ τὰ ἑκατόν· ἀγνοοῦντες ὅτι" ὡς βούλεται) σμικρύναι, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον μεγαλύνουσι. σεσεπάθοισι γὰρ πάντες καὶ ἡσὸς τὸ πνεῦμα, λέγοντες· οὐκ εἰς τὸ πνεῦμα πίστις βίων, ποιεῖ τὰ τελούμενα, ἀλλ' ἐσεσεπάθοισι τῷ πάντες τὸ πνεῦμα, εἶτα Ⓦ υἱὸν, εἶτα Ⓦ" πατέρα, ἡμεῖς δὲ τὰ σεσεπάθοισι ἀνθρώπινα φρονοῦντες, τὸ σεσεπάθοισι λέγομεν. ὁ γὰρ πίστις βίων, οὐκ εἰς τὸ πνεῦμα σεσεπάθοισι πίστις βίου, ἀλλ' εἰς τὸν πατέρα· ὁ πίστις βίων εἰς τὸν πατέρα, ποιεῖ τὰ τελούμενα· ὁ σεσεπαμβαίνων [εἰς] τὸν υἱὸν, διπλασιάζει τὸν ἀριθμὸν, καὶ ποιεῖ τὰ ἐξήκοντα· ὁ δὲ σεβυσμένος τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τῶν ἑκατοντάδα ἐπληρώσει, σὺν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, [" σεῖ ἐλεημοσύνης.]

Λογ. m

Ex Mss. Cæsareo. Pagg. a 1.

ΜΕτὰ τὸν ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἰς τοὺς οὐρανοὺς, καὶ τῶν μαθητῶν ἀτενίζοντων εἰς Ⓦ οὐρανὸν, ἰδοὺ ὤφθη αὐτοῖς ἄγγελος Κυρίου λέγων· τί ἑστήκατε ἐμβλέποντες εἰς Ⓦ οὐρανόν; " οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς Ⓦ οὐρανὸν, [οὕτως] πάλιν ἐλεύσεται) [εἰς Ⓦ τόπον τοῦτον], οὗ ἔστιν ἐκάστοις ἐστὶ αὐτοῖς περιβόλωμα εἰς Ⓦ οὐρανόν. " καὶ δεῦρο, ἀγαπητοὶ, ἀπαγγελῶ ὑμῖν" ὁποία ἔστιν ἡ πρόνοια αὐτοῦ ἡ δωτίρα, ἡ φοβερὰ καὶ φεικτὴ, ἡ ἐλέγχουσα πᾶσαι πνοήν. Φαμήσεται " γὰρ σεῖτοι τὸ σημεῖον τοῦ ἰοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἐφ' ᾧ ἐσαύρωσαν αὐτὸν Ἰουδαῖοι βασιζόμενοι ἐπὶ τὰ λόγια ἀγγέλων καὶ λάμποντα ὡς ἀστραπὴν· καὶ ἔμπροσθεν αὐτοῦ σαλπίζων Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, καὶ ἐξυπνίζων τοὺς κεκοιμημένους ἀπὸ Ἀδὰμ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος. καὶ διαστήσονται Ⓦ νεκροὶ, ὡς ἐξ ὕπνου· οὐκ τῶν μνημείων· ὡς εἶπεν ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅτι Σαλπίσει, καὶ Ⓦ νεκροὶ οἱ Χριστῷ διαστήσονται ἀφθαρτοι, ἐν ἀτόμῳ, ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι. καὶ " συλλέξουσι Ⓦ ἄγγελοι τοὺς δυθέντας ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων τῆς οἰκουμένης," ἐν τῇ χιλιάδι τοῦ χιλιασμοῦ." σταθήσονται δὲ αἱ χιλιάδες ἑκατόν, καὶ ἀποκαλυφθήσει) " τὰ κρυπτεῖα. ποταμοὶ πυρὸς, γέμων τι σκώληκος ἀκοιμήτου, ἄγγελοι πικροὶ καὶ ἀνελεήμονες, καὶ ἑκάστου τὰ ἔργα ἐξεταζόμενα κύκλῳ, " ἐλέγχονται τ' ἀμήχανα· ἀλλαγήσονται τοῦτον Ⓦ οὐρανοὶ, καὶ ἡ γῆ καινὴ γενήσονται, καὶ ἡ δόξα τῶν πρώτων ὡς σκιὰ παρέρχεται. ὁ πλοῦτος καὶ τὰ πρόσωπα παρέρχονται, σκληρότεροι ὡσεὶ κάμινος, ὁπότε καὶ Ⓦ ἀστέρες ὡς φύλλα πεσοῦνται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἐξ οὗ εἰς οὗ δόξης δόξαν), ἢ βοηθήσει) τοὺς πάντας οὐ πατὴρ υἱόν, οὐ μήτηρ θυγατέρα, οὐκ ἀδελφὸς ἀδελφόν, καὶ φίλος φίλον, καὶ δικαστὴς δοῦλον, οὐ δοῦλος δικαστήν, καὶ πλούσιος, οὐκ ἄργυρος, καὶ χρυσὸς, οὐδὲ ἱματισμὸς πολυτελὴς, " οὐχ οἱαι χρυσοφόροι, ἀλλὰ" γυμνὰ τὰ ἔργα ἑκάστου, εἴτε καλὰ, εἴτε κακὰ· καὶ " ἀποίσονται Ⓦ οὐρανοὶ, καὶ ἰδοὺ ὁ υἱὸς " τοῦ Θεοῦ ἐρχόμενος ὅτι νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς, κατέρχεται) εἰς Ἱερουσαλὴμ ἐπουράνιος, καὶ Σιὼν ἀνακαλυπτὸς, καὶ " πᾶσαν)

δώδεκα

δώδεκα θεῖοι τῶν δώδεκα ἀποστόλων ἡ μαθητῶν αὐτοῦ· ⁂ ἰδοὺ αὐλὸς ὡς ἀγραπὴ φαίνουσα ἀπὸ ἀπατηλοῦ μέχρι δυσμῶν, ⁂ ἐκ τοῦ φόβου καὶ τῆς ἀπειλῆς αὐτοῦ ⁂ οὐρανοὶ εἰλίσσονται ὡς βιβλίον. * τότε πᾶσα ἡ γῆ κλοπήσει, ἐρημωθήσονται, πονηροὶ πυρὶ ἕτοιμοι τοῦ ἐκδικᾶσθαι τοὺς ἁμαρτωλούς, σκώληκες ἀκοίμητοι ὡς δράκοντες διώκοντες τὰ τῶν ἁμαρτωλῶν αἵματα, " ἀκαταπαύστως πόρπης κολάζονται. ὃ σήμερον ἐκεῖνο φέγγος οὐκ" ἔχει. παρεστήκατε οὖν, ἀδελφοί, " τοῦ ἡμέρου ἐκείνου τοῦ φοβεροῦ καὶ μεγάλου καὶ ὀπτασίαν. καὶ γὰρ ἄγγελοι ⁂ μυρίοι μυριάκοντες τέσσαρες τῆς ἡμέρας ἐκείνης πονηροὺς οὓς ἔχομεν λήψεται τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ τῇ φοβερᾷ καὶ φρικτῇ· τότε ἐς αἰ ὁ πικρὸς κλαυθμὸς, καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. καὶ μή τις τολμήσῃ ὡς ἐν ὑπνώσει " τοῦ κρίσει ἐκείνου. πολλοὶ γὰρ οἶδα λέγοντας, ὅτι ὡσεὶ ὁ ὕπνος τις τὸν ἄρχοντα κολάζει, οὕτως ἔσται καὶ ἡ κρίσις ἐκεῖνη. μὴ πλανᾶσθε, ὦ αὐλοί, θεῖοι. ὁ γὰρ ὁ ὕπνος κολάζοιδος φαντάζεται μόνον, ὃ δὲ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ ὅλη τῆς κλίνης ἀναπαύεται· ὅλη δὲ τῆς ἡμέρας " ἐκείνης οὐκ ἔστι διαχωρισθῆναι ὃ σῶμα τῆς ψυχῆς, ἀλλ' ἅμα παρίστανται τῷ φοβερῷ κριτηρίῳ ἐκείνῳ, ὅπου αἱ βίβλοι ἡ πρᾶξεις ἀνεῳγμέναι εἰσὶν, ὁ δικαίος ἀπροσωπόλημπτος, ὃ κριτήριον ἀπροβλήτακτον, καὶ ἀπὸ πολλῆς δόξης πορεύεται ἐπ' ὀνόματι καλέσει εἰς τοὺς δίκαιους, καὶ πορεύσεται ⁂ εἰς ζωὴν αἰώνιον. ἐκεῖ ῥητορικὴ λέξις ἰσχύσει ὃ δίκαιον· οὐκ ἔστι γλωσσης πολυλογία, ἀλλ' ἔργων δοκιμή. οὐκ ἔστι ἐκεῖ δῶρα χρεία, οὐδὲ ζωοτρόφων, ἀλλὰ πορεύσεται τὰ ἴδια φορτία βαστάζοντα. ἐκεῖ γὰρ ἐς τὸν ἄνεται, ἀδελφοὶ ἡ φαίνῃ, βλήθρεια σωμῆς ἡ ζητήσεται. ἐκεῖ κέλλος παρεστῶτων ἡ δυσωπεῖ τὸ κριτοῦ· ἀλλ' ἀξίωμα πλουσίας ἡ τῶν λοιπῶν ἀρετῶν, δυσωπεῖ ⁂ κριτοῦ ⁂ ὁ πλοῦτου τιμιότης. ἐκεῖ μέγας ἡ μικρὸς ἴσα κρίνοι· πολλάκις γὰρ ἡ εἰς τοὺς δίκαιον ἐκείνου κατακρίνουσι τὰ τέκνα τοῦ γήρους. ἐὰν γὰρ πλουτήσῃς τέκνα, ἡ τοῦ ἰσότητα ἐν ἀμφοτέροις ἡ φυλάξῃς; ἀλλὰ ⁂ ἕνα πλουτήσῃς, ⁂ ἕτερον μισῆς, τότε δύσεις δίκαιον. τότε ἡ δοῦλος παρεστήκοτος ἴσται· ὁ πλούσιος, ἡ δοῦλη παρεστήκοτος, ἡ μαθητὴς παρεστήκοτος διδασκάλου. πόρπης γὰρ ὕσοι δικάζονται ἐν τῷ φοβερῷ δικαστηρίῳ, τέκνα μὴ γονέων, γονεῖς μὴ τέκνων, ἡ ἑκάστου τὰ ἴδια ἔργα φανερὰ γίνονται. Διὰ τοῦτο ἡ ὁ θεολογικὸς Παῦλος ὁ ἀπόστολος τοῦτο εἰδὼς, [τὰ πόρτα τοῖς] πᾶσι προεῖπε λέγων· Τὰ τέκνα ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ἐν Κυρίῳ· ἡ ⁂ γονεῖς μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν. ⁂ δοῦλοι ὑπακούετε τοῖς κυρίοις ὑμῶν· ἡ ⁂ δικαιοῦται τοῦ ἰσότητα φυλάξαι τοὺς τῶν δούλων ὑμῶν. ⁂ ἄνδρες ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας ὑμῶν, ἡ γυναῖκες φοβεῖσθε τοὺς ἄνδρας ὑμῶν· ἵνα πόρτες ἀκαταχρίτως παρεστώμεθα τῷ βήματι τοῦ φρικτοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ. φείξωμεν οὖν τοῦ ἡμέρου ἐκείνου, ὃ ἡ μέλλει χωρεῖν ὁ ποιμὴν τὰ παρόντα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, καὶ φησὶ τὰ μὲν παρόντα ἐκ δεξιῶν, τὰ δὲ ἔρίφια ἐξ ἀριστερῶν. τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν· δεῦτε ⁂ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τοῦ ἡτοιμασμένου ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. [ἐπείνασα γὰρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με, καὶ τὰ ἑξῆς. δεῦτε ⁂ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου· ἀπολάβετε ἀντὶ τῶν ὑπαρχόντων τὰ ὑπερβάλλα, ἀντὶ τῶν φθαρτῶν τὰ ἄφθαρτα, ἀντὶ τῶν παρεσκαιρων τὰ αἰώνια. ἐμάτιόν με περιεβάλλετε· ἐγὼ γὰρ ἀπεκδύσομαι ὑμῖν δόξαν αἰώνιον. ἄρτον μοι ἐδώκατε· ἐγὼ γὰρ ἔσομαι ὑμῖν δωρεάν. " ἐν ἐκλογαῖς καὶ καρποφορίαις ἡμῖν ἐκαρποφορήσατε· ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς τῶν ἁγίων συμμέτοχος ποιήσω. ψυχρὸν ὕδατός με ἐποτίσατε· ἐγὼ γὰρ ὑμᾶς εἰς ⁂ ἀνάψυξιν εἰσαγάγω. ἀδελφοί, ὅταν ταῦτα ἀκούσῃς, τί ἀπολήψεσθε, τί " ἐκδέξῃ δοῦναι τὰ σὰ τοῖς χρήζουσι ἡ τοῖς μαρτυρίοις; πλοῦτον αὐτῷ θεῷ δίδως, καθὼς εἶπεν αὐλός· Ἐὰν ποιήσητε τὸν τῶν τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχί-

Ἐφεσ. ς. α. Κολ. δ. α.

Ματθ. κε. λδ.

Ματθ. κε. μ.

σων, ἐμοὶ ἐπίστευσε τὸ. ὅσοι γὰρ ἐνύξαν τὸν πέντε, καὶ Χριστὸν ἐδίωξαν. καὶ ἀφ' τούτου γίνεται αὐτὸν ἐξ ὑποπτίμων· ἐπεὶ καθὼς ἐδίωξαν ἐκεῖνοι τὸν πέντε, καὶ αὐτοὶ ἔσονται ἐπὶ ὁ Κύριος αὐτὸν ἐκδιώξει λέγων· Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, ὃ ἡτοίμασεν ὁ πατὴρ μου τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. ἐπείνασα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, καὶ τὰ ἑξῆς. ἐπίστησον τοίνυν αὐτοὺς ἐκείνοις τοῖς ὑπὸ τὸ δεσμοῦ τοῦ ἀγγέλου. καὶ σὺ ζήτα μὴ ἐκεῖ ἐλεγχθῇς ὢν ὑπὸ ἁμαρτίας, ὑπὸ ἐκεῖνος φίλων, πῶς καταπίστευε τῷ σεσωσμένῳ; πῶς ἀφῆκε τὸν σεσωκότα; πῶς δυσωπεῖται τὸν φίλους, τὸν γείτονας, τὸν συγγενεῖς, ἀφ' τοῦ αἰχμαλώτου ἐφ' οἷς ἠλέγχθη; ἐπίστησον τοίνυν αὐτοὺς ἐκείνοις, ὅτε μυριάδες ἀγγέλων καὶ πρωτοτόκων, κόσμος ἀνυπόκριτος, καὶ ἐρῶ ὁ δικαστὴς· ἀπέλθητε ἀπ' ἐμοῦ καταπεμφθέντες. ἐπείνασα, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· γυμνὸς ἦμην, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθένησα, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με· ξένος ἦμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με. τί μοί, φησι, προφασίζεσθε; ἔκλαυσα ὑμῶν τὴν ἀφορμὴν, οὐδεμίαν ἔχετε ἀπολογίαν. ἰδοὺ εἶπον ὅτι ἐπείνασα, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἔχεις τί εἰπεῖν, ὅτι ἄρτον οὐκ ἔχω. ἄρτον οὐκ ἔχεις καὶ ὕδωρ μὴ πόδας οὐκ ἔχεις; ὑπεσκέψασθαι τὸν ἀσθενοῦντα καὶ τὸν εἰς φυλακὴν· καὶ συνεχάρης τῷ ἀλλοφύλῳ οὐκ ἀδικεῖσθαι δοκοῦντι πρὸς τὴν πίστιν καὶ μοὶ καταπλήττῃς αὐτοὶ τῇ γλώσσῃ σου, εἶτα καὶ τοῦτο μοὶ δύσκις κρίσεως συναίξαι καὶ σύ. καὶ γὰρ τὸν συναγμοὺς αὐτοὺς ταχὺ εἰσακούει ὁ Κύριος, καὶ ἀνταποδίδωσι τοῖς ἔργοις πολὺν ἐπιφανείαν. οὐχ ὕστως εἰσακούει τῶν δικαίων ὁ Κύριος, ὅσον τῶν πενήτων· ὅθεν ὁ πένης οὐκ ἔχει πρὸς καὶ ἀντιλαμβανόμενον αὐτοῦ. ἀφ' γὰρ τοὺς πλουσίους αὐτοὺς πόρρωτες ἀπορρίψαμεν αὐτοὶ, ὥστε καὶ καὶ ἰδίοι γονεῖς τὸν ἰδίους τέκνα καὶ φίλους, μᾶλλον δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν ἀπορρίπτουσιν αὐτοὺς ἀφ' τοὺς πλουσίους αὐτῶν, καὶ καὶ γείτονες τὸν γείτονας καὶ αὐτοὶ ὁ πλούσιος πόρρωθεν ἐρριμμένος καὶ ἀδοήθητος, ὑδαμόθεν ἔχει βοήθειαν, εἰ μὴ εἰς τὸν Θεὸν καὶ ἐλεεῖται τὸν πλουσίου. ἀφ' τοῦτο ταχὺ εἰσακούει αὐτῶν ὁ Κύριος, καθὼς ὁ προφήτης ἔλεγεν· Ταχὺ εἰσακούει τῶν πενήτων ὁ Κύριος, καὶ τοὺς πεπεδημένους αὐτοῦ οὐκ ἐξουδένωσεν. σὺ ἔχεις ἄρτον, ἢ καὶ ἄλλο τι, ὑπὲρ τοὺς πένητας καταμηνῆται; δὸς τῷ πένητι. εἰ δὲ οὐκ ἔχεις, λέγω αὐτοὶ δανείσασθαι, συλλυπήθητι, θρήνησον αὐτοὺς καταβάρου, ἵνα, εἰ καὶ καταβῇ σοὶ ἐν βύρει ἀνάπαυσιν, πρὸς ἄλλο εὑρήσῃ. "ὅστις οὐκ ἔχει δοῦναι πένητι, καὶ καλῶς λέγεις· ἀλλὰ πένητι χάρισαι, πλέονα μισθὸν κερδαίνει καταβάρου τὸν διδόντα. πλεῖον καὶ ἄλλαχοῦ λέγει· μεγάλη τῆς ἐλεημοσύνης ἡ εὐεργεσία. οὐδὲν ἄλλο καταργῶμα ἔχομεν τῷ ἐξαγαγεῖν ἁμαρτίας οὐδέποτε. αὐτῷ μετὰ χρόνου, ἀγαπητοὶ, ἵνα ἐπιτύχωμεν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ψαλ. ξα. λη.

Λογ. ιθ. ΛΟΓΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ "ΠΑΡΑΛΥΤΟΝ, ΤΗ ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ μεσοπεντηκοστῆς, καὶ εἰς τὸ, Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν.

Ιωαν. ε. ε. Ιωαν. ζ. κδ.

Ex Mss. Casaub. emend. ex alio Mss.

Ὥσπερ αἱ φαεσφόροι σελῆναι, ταῖς τῶν νυκτῶν ἀμυνόμεναι λαμπάσιν, τοῖς τοῦ χθονὸς καὶ τῆς θαλάσσης πλωτῆρσι τὴν εὐθυπλοΐαν δεικνύουσι, διὰ μέσου τοῦ πορφυροῦ ἐκάστῳ καταγράφουσι· ὡσαύτως καὶ ὁ σαββατισμὸς τοῦ πρὸς τὸν "παράκλητον ὁ Κύριος ἔλεγεν, Ἐὰν μὴ ἐγὼ καθίσω τὸν, καὶ ὑπάγω εἰς τὸν οἶκόν σου. καὶ τοῦτο πρὸς τοὺς Ἰουδαίους ἔλεγεν· Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός. καὶ ὅλως πρὸς τὸν παράκλητον αὐτὸν ἐξῆσον ἦν ἐκπέμψαι ὁ

Ιωαν. ε. ιε. Ιωαν. ζ. ιε.

Κύριος

Κύριος πρὸς τοὺς Ἰουδαίους τούτους εἶπε τοὺς λόγους, ὅτε τὴν ἀρχὴν ἀναγγελίαν ἔλαβεν τοῦ ἀποδεῖξαι. ἡ γὰρ οὐτοῦ τοῦ φιλανθρωπεύεσθαι ὁ Κύριος ἐμιμήσατο τὸν ἀπόστολον ἑαυτοῦ ἡ τοῦ παιδός. Εἰ γὰρ ἐγὼ ὁ Κύριος εἶπον, ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστι * τοῦ πατρός, ἀλλ' ἐκείνου ὅστις, ἐκείνου ἐστὶ τοῦ πατρός, ξένη ἐστὶν τῆς οὐσίας, ἀλλοτρία δὲ τῆς οἰκειότητος. Εἰρηκὼς ἦν, ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός, ἐδήλωσε δὲ ἀπαλλαγὴν τῆς ὑσίας, ἡ ὅλη μία διδαχὴ πατρὸς ἡ υἱοῦ ἡ ἁγίου πνεύματος. Εἷς γὰρ ὁ λόγος, ὁ υἱὸς τοῦ πατρός· ἓν πνεῦμα τοῦ πατρός, τὸ ἅγιον πνεῦμα. πῶς ἔτερα διδάξει ὁ λόγος, ἡ πῶς ἕτερα κατηχήσει τὸ ἅγιον πνεῦμα; οὐκ ἔστι τοῦτο, οὐκ ἔστι, μὴ * μακάριοι Παῦλον λέγωμεν Θεοῦ εἶδέναι τὸν θεὸν ἀλλ' ἢ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὰ κατ' αὐτὸν ἑαυτῷ· οὕτω ἡ τοῦ Θεοῦ τοὺς εἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ τὸ ἐν αὐτῷ. ἔ ὅτι δὲ τοῦ πρὸς * τὸν Ἀβραὰμ ἀποστόλου διαφορὰν (καθὼς προέφην) ὁ Κύριος προσκατηχεῖ τούτοις τοῖς λόγοις, ἤκουες ἐχθὲς τοῦ Κυρίου λέγοντος· Εἰ ἔργα ἐποίησα, ἡ πάντες θαυμάζετε. ἀλλ' οὐ τοῦτο Μωϋσῆς λέγει ὑμῖν * τοῦ ἀποστόλου (οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋσέως ὅστις, ἀλλ' ἐκ τοῦ πατρός) ἡ ὁ σαββάτου ἀποτέμνεται ἄνθρωπος. Εἰ ἀποτέμνει λαμβάνει ὁ ἄνθρωπος ὁ σαββάτου, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ὁ σαββάτου; μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. ἀλλ' ἀλλ' ἡ * τοῦ Ἰησοῦ λεγούσης ὁ Κύριος τοὺς λόγους τούτους ἀπεφήνατο, ὅτε τὴν ὁμὸν δικαίαν αὐτοῦ ἀπεκόμπει, λέγει πρὸς αὐτοὺς κάθου· ἤκουες· Εἰ ἀποτέμνει, φησί, λαμβάνει ἄνθρωπος τὸ σαββάτου, ἵνα μὴ ἀκυρωθῇ ὁ ἐκπαίων νόμος, νόμῳ νόμον διατρέποντες. ὁμοῦ διατρέπετε * νόμον· ἡ ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα τὸ σαββάτου, οὐχ ἱδρῶτας, ἀλλὰ θαυματουργήσας; τὸ σαββάτου ἡ δοῦ ἐργάζεσθαι, ἀλλὰ πάντων ἀργεῖν ἐστί; τίνος δίκην ἔχετε πρὸς ὑμᾶς, Ἰουδαῖοι, ὁ σαββάτου χωλὸν ποιῆσαι, ἵνα μὴ ῥαφανίδας πωλήσῃ, ἡ ἀπεργασίαν τινὰ ἀσκήσῃ, ἡ φύσιν καθαίρεσαι, ἡ ἀνθρώπους καθίσαι τοὺς καλαμίνους ἐξελθεῖν; χωλὸν ποιῆσαι, ἵνα φύσις κρείττων δοξασθῇ, ἡ Θεὸς οὐ θαυματουργεῖ; Εἰ τὸ μὴ, εἰ τὸ σαββάτου ἀποτέμνεται ἄνθρωπος, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος, ὑμῖν χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτου, μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε. κατηδέχθημεν ὑφ' ὑμῶν τὴν ἐξοδίαν ἀνεχόμενοι, ὅτερος, ἡ ὑφ' ἡμῶν κρίνεται, κρίνεσθαι. τίς λύει τὸ σαββάτου; ὑμεῖς ἡ οἱ τὸ σαββάτου ἀποτέμνοντες, ἡ ξύθος ἔχοντες, ἡ τυμπανίζοντες, ἡ μίλος χορεύοντες, ἡ τὸ τύμπανον αἱμάτων ἀναπιμπλάντες, τίνος ὁ ἱερεὺς λέγω, ἐμβλέπει ἀφ' ἡ τὸ καθάπερ σε, ἡ ὅταν εἰς τὸ εἰκάσαι σε; ἡ μὴ ἐνεργοῦντος λόγος, ἕλυσε δὲ ἡ τὸ σαββάτου μαστιγώσας· Εἰ ἡ ἀποστόλου τὸ λέγει τὸ ἔργον, τί τὸ σαββάτου ἐλύθη τε, ἡ ἡ δημιουργὸς ἀνατρέπεται ἐκεῖνος, αἱ Ἰουδαίων ἀφῆς, ἔτι τὸ σεμνότατα ἡ ἐκ τοῦ ἔτι ὁρᾶτε τὸ ἀναπαλαιούμενον, ἡ τὸ κλίνον τὴν κλίνην ἀποσταλωμένον, ἡ τὸ κλίνον κομίσαι, ἡ * ἀναπαλαιοῦν ἐν θεοῦ φορτίον βαστάζοντα; οὐκ ἐξεναντίωται, οὐ ζωοποιήσαντι ἡ ἵνα μείνῃ ὅσον ὁ ἀναπαλαιὸς κλίνον βαστάσῃ, καὶ τὸν δεσπότην ἀναγκάσῃ, ἀγαπητοί; οὐκ ἔδει ἡ τοῦτο βοῶσι, Ἐφρόνησας τὸν κλίνον μου ἀπὸ τῆς ἀρρωστίας μου; οἶδα, ὦ Φαρισαῖοι, τίνος χάριν ἀγανακτεῖτε· ὑγιὲς ὅλον ἐθεραπεύθη ὁ ἀναπαλαιὸς ἀλλ' ἢ ὅτι οὐκ ἰσχύσατε τὸν κλίνον κρύψαι, ἡ τὸ θαῦμα κλέψαι. ἀλλ' ἐπὶ τῷ τοῦ ἀνθρώπου ὑγιῆ ὀπτασίαν ἐποιήσατο, ἐκέλευσε βαστάζειν αὐτὸν τὸν κλίνον· ἵνα κἂν ὑμεῖς πιστεύσητε, τὸ κλίνον τὸ θαῦμα βοήσῃ. τί διαζητεῖτε, ὦ Φαρισαῖοι; οὐκ ἔστιν ὁ ἀναπαλαιὸς ἀπειθοῦντος, οὐκ ἔστιν ἀπειθοῦντος, οὐκ ἔστιν ὁλοκληρούμενος. γνωρίζει αὐτὸν πάντες, πεπηρωμένον ἐπὶ τῇ κολυμβήθρᾳ ἑώρᾳ τῇ πρὸ ὑμῶν προσιτεύειν. οὐκ ἔγνω λοιπόν, ὡς ὅτι τῶν ἐκ γενετῆς τυφλῶν· Οὗτός ἐστιν, ὅμοιος αὐτῷ ἐστι, οὐκ ἔστι οὗτος. Εἰ μὴ ὑπεστιμώμενος ὁ τυφλὸς, ἡ τυπτόμενος ἔπασχε, ἡ εἰς διαζήτησιν ἐλήλυθεν, ὅπως ἐξ πάντων αἰσθήσεις πληροφορηθεῖσι. μὴ κρί-

νατε

ναται κατ' ὄψιν, ἀλλ' ἀπὸ διαφόρου κρίσεως κρίνατε. Καὶ, Εἰ δοκεῖ, λέγει βασιλεὺς ἐπ' αὐτοὺς τοὺς ἀρχιερεῖς τοῦ Ἀβεσσαλὼμ τὸν Δαβίδ" Δαβὶδ δὲ μεμνημένος τῆς τοῦ Κυρίου ἀποφάσεως τῆς κατὰ τοῦ Ἀβεσσαλὼμ. Εἰ γὰρ ὁ Κύριος αὐτὸν ἐμνημόνευσε, πῶς ἡμεῖς λήθην αὐτοῦ ποιησώμεθα; τοῦτο τις θαυμάζει, ὅτι τὰ τοῦ Κυρίου θαύματα διηγεῖται. τοῦ γὰρ Κυρίου ἡ πρώτη [μέση] ἑορτή. μεσίτης ὁ Κύριος· μέση ἡ ἑορτή· ἀεὶ γὰρ τὸ μέσον τοῖς ἄκροις ἀσφάλειαν. Διὰ τοῦτο ἡ πρώτη μέση ἑορτὴ διπλοῦν τοῦ τῆς ἀναστάσεως χάριν κέκτηται. Διὰ γὰρ τῆς ἀναστάσεως ἡ τῆς πεντηκοστῆς μεσολαβοῦσα, τοῦ ἀνάστασιν ἐνδείξει, τοῦ πεντηκοστοῦ δικτυολαφκτεῖ, τοῦ ἀπάλειψιν σαλπίζει. τίς οὖν ἡ πᾶσα τοῦ Ἀβεσσαλὼμ διήγησις, γνωρίσατε ἐκ τοῦ λόγου φιλέμπορες· ὅπως διὰ πάντων τῆς πνευματικῆς ὠφελείας τοῦ Ἰσαν. 2. a. "ὀφθαλμοῦ καρπώσησθε. Φέρεις μεμέλιν πάντως τῷ θαλασσίστου Ἰωάννῃ βοσκῆτος· Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα. ἦν δὲ τοῖς Ἱεροσολύμοις κολυμβήθρα, ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ, Βηθσαϊδὰ, πέντε στοὰς ἔχουσα. ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν. ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ. τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς, ὁ τὰ πάντα εἰδὼς πρὶν γενέσεως, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ὥστε τῆς τοῦ Κυρίου ἀκριβολόγου θεραπείας. ἐνταῦθα ἐκδέχεται Δαβὶδ τοὺς ἀρρώστους· αὐτὸς ἐπιζητεῖ ἑαυτὸν τοῖς ἐν πάσῃ ἀσθενείᾳ. θέλεις γὰρ ὢν διαφερόντως, ὅτι πάντες ἀπλοῦν τοῦ ἀκτῆνα τῆς ἐνεργείας. ἦν δὲ τοῖς Ἱεροσολύμοις ὅτι τῇ περιβατικῇ, κολυμβήθρα ἡ ὀπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ, Βηθσαϊδὰ, πέντε στοὰς ἔχουσα. ἐν ταύτῃ κατέκειτο πλῆθος πολὺ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν. συμβολὴν τύπος τῆς Ἰουδαϊκῆς ἀρρωστίας, αἱ πέντε στοαὶ, ἀφ' ἧς ἐπληρώσατο τὸν ἀρρώστων. καὶ γὰρ "ἄρρωστος ὁ Ἰουδαϊκὸς λαὸς διὰ τὴν πέντε αἰσθήσεων· ἐφάσεως, ὀσφρήσεως, γεύσεως, ἁφῆς, ἀκοῆς. διὰ πάντων ἠρρώστουν ἐκ Ἰουδαίων παῖδες· οὐκ εἶχον καθαρὰν ὄφθαλμοὺς, ὁράσεως τὰ θαύματα καὶ προφήτας· οὐκ εἶχον Λευ. 13. a. γεῦσιν διάκρισιν, μάννα καὶ ὀρτυγομήτρας, καὶ σικύας ἐπιζητοῦντες· οὐκ εἶχον ὄσφρησιν εἰλικρινῆ, τὴν διακοσμικὴν μύρου τοῦ ἁγιάσματος" δυσωδίαν προκρίναντες· οὐκ εἶχον ἀκοὴν καθαρὰν, τὴν "δρακόντων παίδων συνελιμάτων, καὶ οὐ προφητικὴν κατηχήσεως πυθόμενοι· οὐκ εἶχον τοῦ ἁφοῦ" στενοχωρητικὸν, εἰδώλων θεολογοῦντες, καὶ τὸν ζῶντος Θεοῦ καταφρονοῦντες. ἀλλ' ὅμως ἐπιδημήσας τῇ σαρκὶ αὐτοῦ προνοίᾳ ὁ διακονῶν Χριστὸς, ὁ καὶ τὴν ἀσθένειαν ποιητὴς, καὶ τὴν κτίσεως δημιουργὸς, τὸ ταύτῃ καὶ τὴν σωματικὴν παθῶν καὶ τὴν προαιρετικὴν πλάσεως ἁμαρτιῶν τοῦ διορθώσεως ἐποιήσατο. ἦν γὰρ ὁ προκείμενος θεραπεύων διπλοῦς ἐπιφέρετο τοῦ μάστιγα· ὃ μὲν σῶμα τῇ ἰσχὺ διελύετο, τοῦ ἡ ψυχὴ ταῖς ἁμαρτίαις ἐζημιοῦτο. διὰ καὶ ὁ Κύριος ὁ τῶν ἐκατέρων ἰατρὸς, καὶ τὸ σῶμα συσφίγξει, καὶ τὸ πνεῦμα φωτίζει. καὶ πρὸ μὲν σώματι τοῦ κλίνου φέρει ἐκέλευε· τῇ δὲ ψυχῇ τοῦ δρεστοῦ βασιλεῖ ἐπέτρεπε. τί γάρ; ἰδὼν ὁ Κύριος κείμενον τοῦτον ⓜ παραλυτικὸν, ἔφη σοὶ αὐτῷ, καθὼς οἶδατε πάντες σαφῶς, θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ἀλλ' ὁ τοιοῦτος ἀνθρώπων ὀπιλεμβανόμενοι ⓓ Ἰουδαῖοι παῖδες" τῷ Κυρίῳ λέγοντες· Εἰ Θεὸς ἦν ὁ Χριστὸς, πῶς ἐπειρωτᾷ τὸν παραλυτικὸν, θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; τῇ ἰσχὺ ζωντικὸν, τελείωτα καὶ ἀκτῆ ἔτη εἶχεν ὁ τῇ ἀρρωστίᾳ· τῇ κολυμβήθρᾳ πρέπειν, ἵνα τὸ πάθος ἀπορρίψῃ), καὶ ἐπειρωτᾷ" τοῦτον, θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ποῖος Θεὸς ἐρωτᾷ; ἄκουε ὁ ἀπολέγων. τοῦτον ὁ Κύριος, οὐχ ὡς ἀγνοῶν, ἐπειρωτᾷ, ἀλλ' ὡς διὰ πάντων τοῦ διορθώσεως βουλόμενος χρείσασθαι. Εἰ τῷ σώματος μόνου ἡ ἀσθένεια ἦν, οὐκ ἂν ἔλεγεν ὁ Κύριος πρὸς ⓜ παραλυτικὸν, θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; εἰδὼς ὅτι θέλει ὁ θέλει· ἀλλ' ὅτι ψυχικὸν πλάσματος ἦν τὸ ὀλίγημα, τοῦτο ἔσχεν ἐπερωτᾷ ⓜ παραλυτικὸν λέγων, θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; τοιοῦτοι," ⓓ Φυλάξεται ἀπὸ τῶν λοιπῶν μὴ ἁμαρτάνειν. θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; δὸς τοῦ σεσωκέναι, καὶ λάβε τοῦ ἰάσει· ὅτι οὐδεὶς ἀναί-

χη

κὴ μετὰ χρόνον, ἐγὼ γάρ εἰμι ὁ δι' ἐμὲ τὸ ϖεφῖτυ βοήσας ὀκ πολλοῖ τ χρόνων· Εἰ μὲν θέλητε, καὶ εἰσακύσητέ μου, ζᾷ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε· ἐὰν δὲ μὴ θέλητε, μηδὲ εἰσακύσητέ μου, μάχαιρα ὑμᾶς κατέδεται. ἐπεὶ οὖν αὐτὶ ξύσιον ζῶον ὁ ἄνθρωπος, ἓ ψυχικὸς ὁ ϖδάλυτος ἰῶ δι' ἐλευμὸς, τοῦτο ἔσχεν ὁ Κύριος, ἵνα μὴ ἁμάθοι αὐτὸ τὴν θεραπείαν ϖδάξη, ἐπρωτᾷ τοῦτον λέγων· αἰτῶ τὴν συγκατάθεσιν· θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ὅτι τοῦ σωματικοῦ πάθους ὅλος ἐπρωτᾷ ὁ Κύριος. θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ὡς ἂν τὸ αἰμορροοῦσαι, ἂν τὸ Ⓦ λεπρὸν, ἂν τοὺς δύο τυφλοὺς ἐπηρώτησεν. ὅταν γὰρ ψυχικὴ ἰδὴ πάθος, θέλων ἐπρωτᾷ, συγκατάθεσιν δέξασθαι βουλόμενος. Εἰ μὴ δέξηται συγκατάθεσιν, ἴασιν οὐ ϖρίεται. ἔστι δὲ πάντως εἰπεῖν ἰῶσαι, τί οὖν; καὶ Ⓖ δύο τυφλοὶ ἀμβλωπίαν ἔφερον γνώσεως, ὅτε καλούμενος ἐπηρώτησεν ὁ Κύριος λέγων, Τί θέλητε ἵνα ϖοιήσω ὑμῖν; μὴ καλοῦμαι ἀμβλωπίας ἐπιφέρητε; ἄκουε ὁ αὐτὸς λέγων. καλοῦμαι Ⓖ ἀναγεγραμμένοι ἐν τοῖς θείοις εὐαγγελίοις δύο τυφλοί, στενοτυφλωθέντες τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς ἓ ὁ ψυχικὸς βλέμμα· ὁκ ἀξιοῦσθαι δεῖ Ⓦ Κύριον, ὁκ εἶχον τελείαν τὴν γνῶσιν, ἀμφίβολον δεῖ τὴν ὁμολογίαν. διὸ καὶ ὁ Κύριος ἐκάλεσεν τὴν ἴασιν, ἵνα κερδανθῇ τὴν πίστιν. ἔστι δὲ πάντως εἰπεῖν· ἵνα καταψηφίσῃ τῶν τυφλῶν; πιστεύουσιν Ⓖ ἄνδρες. οὐχὶ μόνον ἤκουσαι ὅτι ὁ Κύριος ϖροσεύχεται," καὶ ἐβόησαν λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, Κύριε υἱὲ Δαβίδ. πῶς τοίνυν ἀμβλυωπεῖ Ⓖ τοιούτων τὴν φωνὴν βοήσαντες; ἄκουε ὁ αὐτὸς λέγων. διὰ τοιούτων τὴν φωνὴν, ἰῶ ϖᾶσιν ἔρρηξαν, καὶ τὴν ἴασιν ὁ Κύριος τῆς ἰάσεως ἐποίησατο· ὅτε ϖδακαλοῦντες ἔλεγον, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαβίδ. ποῖος γὰρ Δαβὶδ τοσαύτην δυνάμιν ϖρίεται, ἢ τοσαύτας θαυμασιουργίας; ὡραῖος ὁ Ἀβεσσαλώμ· ἀλλὰ ϖαχύτατος ἐφάνη. ποθητὸς ὁ Ἀμνών· ἀλλὰ τὴν ἰδίαν ἀδελφὴν διέφθειρε. σοφὸς ὁ Σολομών· ἀλλ' εἰς ὃ τέλος ὠλίσθησεν. ἐπεὶ οὖν ὡς ὑφ' Δαβὶδ ϖεσῶλθον, καὶ οὐχὶ Θεὸν κεφάλαιον δεχόμενοι αὐτὸν, καὶ ὀπτασίαν ἰατῆν, οὐχὶ ὃ ἐνδόξον Θεὸν, βοῶντων τῶν τυφλῶν, ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὲ Δαβίδ, οὐκ ἔδωκεν αὐτοῖς ἀπόκρισιν, ἵνα τὴν πίστιν αὐτῶν ϖεκόψας ϖδασκιάσῃ. διὰ τοῦτο καὶ τυφλοὶ δόξαμενοι, καὶ ψυχικὸν ἐφωτίσθησαν. ἓ μετ' ὀλίγον, ὡς οἶδεν αὐτὸν ὁ Κύριος, ὅτι καὶ ψυχικὸν ἐφωτίσθησαν, καὶ ἐδίξατο Ⓦ φωνὴν ἐκ τῆς πίστεως, ἐπρωτᾷ λέγων αὐτοῖς· Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ϖοιῆσαι; οἱ δὲ Ⓖ τυφλοί; ϖεκόφαντες φασι, Ναὶ, Κύριε. ὁκ ἔπεσον, ναὶ, υἱὲ Δαβίδ· ἀλλὰ, ναὶ, Κύριε. ἐπεμνήσθησαν τῆς ἀναβολῆς· διὰ ϖάντα τὸν ὁμολογίαν ϖοιοῦνται λέγοντες, ναὶ, Κύριε, πιστεύομεν ὅτι δύνασαι τοῦτο ϖιῆσαι. εἶπεν δικαιοῦ ὁ Κύριος ὅτι τῇ πίστει ϖεκόφαν, ἀπεκρίνατο λέγων, Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν· ὡς εἰ μὴ ϖεκόφαν τῇ πίστει, ὃ βλέπειν ὁκ ἐδίχοντο. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος, ὅτε ὁ ϖδάλυτος μᾶλλον ψυχικὸς ἰῶ ἐξηρθεσμένος τῇ τῶν ἁμαρτημάτων καταφθορᾷ, ἐπρωτᾷ τοῦτον λέγων, θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; τουτέστιν, ἐὰν δίξῃ τ ἴασιν, μὴ μέλλεις πάλιν τὰ αὐτὰ μετάρχεσθαι. θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; ὁ δὲ ϖδάλυτος μὴ εἰδὼς ἐπὶ τίσι ὅτι ὁ καλοῦμαι, ἀπεκρίνατο ϖρὸς Ⓦ Κύριον λέγων, θέλω ὑγιὴς γενέσθαι. καλῶς ἐπηρώτησας· θέλω. ὁκέτι γὰρ" θέλω. πολλοστὸν θελήσας, τοῦτον ἔπυσα. τί λοιπόν; θέλω ὅ λαμβάνω, θέλω ὑγιὴς γενέσθαι. κατειλημμένος τῇ κλίνῃ, τάφος εἰμὶ ϖολύλεκτος, πάθημα ζῶν, οὐδὲν χαμότερον μὴ θανάτου ὑποπεφρικὼς μέλλω. ὄρχου με ϖάντες λαμβάνοντες· πεπάκωται ἓ ἐκ τοῦ ἔτη ϖδαπανῶ τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ οὐδεὶς συμπαθεῖ. πιεσθήσεται ὁ δῶρον, καταπλεύσεται αὐτὸ Φαρισαίων ϖαῖδες. εἰς παῖ σύναιμος καθαίρεται· καὶ δίσει Ⓦ ϖοῦ τοῦ ϖεπιμάσθαι, ὁ εὐπορώτερος τούτων ϖεκείσεται. ἄκριτος ἡ κολυμβήθρα· ἄδικα τὰ κρίνοντα. ἆρα ἐς αἰ ποτὲ ὀπισχθῇ ὁ δικαία, ἵνα μὴ ὁ δῶρον καταπλεύσεται, ἀλλὰ ϖᾶσιν ἀφθόνως δίδωται; ὁ δὲ Κύριος ϖρὸς Ⓦ ϖδάλυτον· τί σὺ εἶ τοσοῦτον καταχαίμβα πολάζει ϖῷ λογισμῷ· ὡς ἀγροικωτί μοι ϖδαλέγῃ; τῆς κολυμβήθρας διατρίζω, ἓ ὁκ

Ησ. α. ιδ.

Ματθ. κ. λϛ.

Ματθ. θ. κθ.

οὐκ οἶδα ταῦτ' γενόμενα; ἔγνων τὴν τῆς Ιουδαίων παρανομίαν. διὰ τοῦτο παρεγγυῶ- λ. γρ.
μὴν αὐτὴν αἴρειν τὴν κολυμβήθραν· ἐγὼ γὰρ ταύτην παύω, καὶ τὴν τοῦ βαπτίσματος δυσί-
γω. ὁ γὰρ ταύτῃ εἷς κάμνοντος καιρός· οὐδὲ ἀναίσθητοι καθ' ἑκάστην ἀναγνωσθήσονται.
" ὁ γὰρ τῇ ἀγγέλοις ἀπίστησας· ὁ σκεύῃ ἐγὼ ὁ τῆς ἀγγέλων ποιητὴς καὶ πλάστης. διὰ τοὺς χ. ἐκκλ.
τὴν ἐρώτησιν ἀποκρίθητι· θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; τυτῆσι, πῶς θύεις ὅτι ὁ τοῦτο δυνατός 5
εἰμι ὁ λαλῶν σοι; ὁ δὲ παράλυτος μικρὸν ἀναβύσας, καὶ τὴν διαπτοίαν τοῦ Κυρίου γνω-
έντας, τῇ ζωηρείᾳ δὲ ἐπιζωγράμενος, ἀπεκρίνατο λέγων, ἄπερ " ἴσως σαφῶς γινώσκοντες Ισ. ιδ.
ναί, Κύριε. αὐθέντου δὲ οὐκ ἔχω, ἵνα, ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμ-
βήθραν· ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει *. ὁ δὲ Κύριος πρὸς τὸν παράλ- * ὁ γὰρ ἄλλος
λυτον· τί λαμβάνεις, παράλυτε; δέχεσθαι" τὴν γνῶσίν μου Κύριον. μὴ φαντάζου πε- 10 ἐν τῷ ὕδατι Ισ. ιδ.
ρὶ πολλά, μὴ εἰς τὴν ταραχὴν τῆς κολυμβήθρας ἀφόρα. πατέρα δὲ τὰ Ιουδαϊκὰ τῆς
ἐμῆς πηγῆς τὴν ὑγιάδα οὐχί. ἀ βλέπεις οἶδα. εἰ γὰρ ἦν αὐθέντου οὐκ ἔχεις, ἀλλὰ
πρέπει σοι ὁ σῶσαι θέλοντας Θεός. διὰ ἀκούσον μου, ὃ ἐρεῖς Ⓦ κεφάλαιόν σου, ἦν
ὕπαγε εἰς Ⓦ οἶκόν σου. δρίμυζον Ιουδαῖοι, χαίμυζον δαίμονας, καπνίσον τὸν δωμάτιόν 15 χ. τὸ φυσ.
σου, πληροφόρησον" τὸν παρεγχρίοντα, λύσον τὴν τοῦ σαββάτου ὀργίαν, " αἰτιολόγησον, Ισ. ιγ.
τὴν κλίνην φύλαττε. ταῦτα ἀκούσας ὁ παράλυτος, ἦν ὁ πάλαι παράζηλμα ἀπολαβὼν
τὸν τοῦ Κυρίου λόγον, ὁ παράγγελμα ἐπλήρου, ἦν τὴν κλίνην ἐβάστα ζε· ἦν τοὺς Ιουδαίους κα-
λύσας ἤλεγξε διὰ τὸ σάββατον, ἦν λέγοντας, Οὐκ ἔξεστί σοι αἴρειν Ⓦ κράββατον, ὅτι σαβ- Ιωαν ε. ι.
βατόν ἐστιν, ἀπιστοῦσι, ὡς παράγγελμα" πληροῦν τοῦ καθίοντος, λέγουσι πρὸς αὐτούς· Ο ποι- χ. λαλῶν
ήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, ἆρον Ⓦ κράββατόν σου ἦν περιπάτει. τῆς δὲ αἰώνιον Ιου- 20
δαίων ἀπωμοσίαν Ⓦ Κύριον, ἦν ἐρωτῶντες, τίς ἐστιν ὁ ἰασάμενός, ἦν παράζας αὐτοὺς αἴρειν
Ⓦ κράββατον, ἦν δίκλινον κυνῶν ὑλακτητῶν ἦν τοῦ τηλεκαπνύκτους, ἐκέμπει ὁ ἰατρὸς μύρ- Ιωαν ε ιδ.
τυρικῶς ἀγωνισάμενος ἦν τῆς μιαφόνου. Εὑρίσκει αὐτὸν μὲν τῶν ναῶν πάλιν ὁ Κύριος,
ἦν λέγει αὐτῷ· ἴδε, ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτῃς, ἵνα μή σοι χεῖρόν τι γένηται. ὁρᾷς, ἀ- 25
γαπητέ, ὅτι διὰ τὰς ἁμαρτίας ἔσωσεν αὐτὸν τὴν ἀσθένειαν κατέσχεν; ὑπερεύχωμαι τοίνυν
ἦν ἡμᾶς, ὅπως ἦν τῆς παρούσης ταύτης κολάσεως ῥυσθῶμεν, ἦν τῆς αἰωνίου γεέννης ἐκφύ-
γωμεν, τῇ χάριτι ᾧ Ιησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα ἦν τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώ-
νων. Αμήν.

Λογ ξ. ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ, ΕΙΣ τὸν δραχμὸν, ἦν Εἰς ὃ, Ανθρώπος τις εἶχε δύο υἱούς. 30

Λυκ ιε. ν. ια.

Ex Ms. Cæsario.

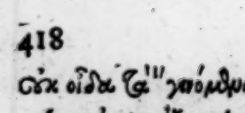

Αλπ Ⓦ κόλποι χάριτος ἄπαυστον τὰ μαθήματα τῆς ἀγάπης μιμίζοι βλα- Ισ. λύχνον
στάνουσι· πάλιν ἡ τοῦ Θεοῦ λαμπαδοῦχος σοφία ἅψασα " λύχνον Χριστὸν
Χριστὸν ἐπὶ τὸν λυχνίαν τοῦ σώματος ἔθηκεν, πᾶσαν τὴν οἰκουμένην 35
διαδυχεῖ πρὸς θυσίαν. τοῦτο τοῦ λύχνου ζητουμένη ἡ τοῦ Θεοῦ
σοφία, τὸν μὲν τῆς δραχμῆς ἀπολωλεκέναι ζητήσασα, ἦν θυσαμέ-
νη, ταῖς σπείραις δραχμῆς τῆς ἀγγέλων στεφάνοις ἔθυσε. τίς δὲ αὕτη ἐστὶν
γυνὴ ἡ ἔχουσα ταῖς δέκα δραχμαῖς, αἰσχύνην, ἀγαπητοὶ, εἰπεῖν. αὕτη ἐστὶν ἡ τοῦ Θεοῦ Ισ. κύριος
σοφία, ἔχουσα ταῖς δέκα δραχμαῖς. ποίας; " ψήφισον· ἀπίλειας, δέησις, ὁμοίωσις, δυνά- 40 χεροὶν αὐτ.
μεις, θεῖοις, κινήσεις, χαρισμα, σφραγὶς, ἦν Αδὰμ Ⓦ πρωτόπλαστον. ταῦτην τὴν
δραχμὴν τοῦ Αδὰμ ἐποίησεν τῆς τοῦ διαβόλου καλίας σκυβεσκηθῆναι, ἦν εἰς τοῦδε Ⓦ βυ- Ισ. ιγ.
θὸν τοῦ βίου καταλυθῆναι, ἦν ταῖς πολυφθόγγοις ἡδοναῖς τῶν ἁμαρτημάτων " χωσθῆναι, ἐλ- Ισ. ιγ.
θοῦσα ἡ τοῦ Θεοῦ σοφία ἐζήτησε. πῶς εὗρεν, ἀγαπητοί; ἦλθεν ἐξουρῆσαι, λαμβάνει

Ⓦ

Ⓦ ἐγρήγορεν λύχνον τοῦ σώματος, ἅπτει τῇ φωνῇ τῆς θεότητος, ἐκπέμπουσι τῇ λυχνίᾳ τοῦ ἁγίου, ζητοῦσι τὸν δραχμὴν, εἰς τὸν αὐλὸν καὶ τὴν ἀγέλαν τοῦ ἐμαύθρωσιν αὐτοῦ. ἀλλ' ἴσως ἐρωτᾷ τινὲς τὴν ἐνθάδε ἑαυτῶν, οἵτινες μὴ ὃ βάπτισμα πέμπτον, λέγοντες· τί φρὸς ἡμᾶς, εἰ Ἀδὰμ ἐσώθη; πῶς ἡμεῖς ἐλεηθῶμεν; πῶς σωζώμεθα, ὅτι μὴ ὃ βάπτισμα ἠνομήσαμεν; πρὸς ὃς λέγομεν· Ⓓ τοιοῦτοι μὴ φοβοῦσθε, μὴ δειλιᾶτε, μὴ ἀθυμεῖτε. οὐ γὰρ ὡσεὶ μὴ τοῦ Ἀδὰμ ἐμίμησε τὸν Θεὸν, ὑμῶν ὃ καταφρόνησεν· ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν Εἰ ἐγλύκανε γυνὴ ἔχουσα δραχμὰς [1] δέκα· οὐ ὃ ὃς πατὴρ βασιλεὺς, ἔχων δύο υἱοὺς, ἐν Ⓦ πολλοπλασίοις πάλιν ἐσαγγελεῖ οἶκος. τοῖς γὰρ πᾶσι ὡς πρώτοις γέγονεν, ἵνα σὸν πρώτοις καρδίαν. Ἀρτίως ἠκούσαμεν τοῦ βασιλείου λέγοντος· Ἀνδρέας ὁ ἐκ Λκκ. ιι. ιε.
δύο υἱοὺς ἐν ὡσεὶ ἐσταλμένον ὁ πάππους αὐτῶν τῷ πατρὶ Εἶπε· πάτερ, δὸς μοι τὸν οὐσίαν. ὁ ὃ διέλεν αὐτοῖς Ⓦ βίον. καὶ οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν Εἰς χώραν μακρὰν· κἀκεῖ ἀπώλεσε Ⓦ βίον αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως. δαπανήσαντος ὃ αὐτὸν πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην· καὶ ὡσεὶ σπλήνει τὴν πολίτην, καὶ πέμπει αὐτὸν ὁ πολίτης Εἰς ἀγροὺς βόσκειν χοίρους. ἐπεθύμει γεμίσαι τὸν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κεράτων ὧν ἤσθιον Ⓓ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. Εἰς ἑαυτὸν ὃ γενόμενος, ἔφη· πόσοι μου μίσθιοι περισσεύουσιν ἄρτων ἀπὸ τοῦ πατρός μου; ἐγὼ ὃ ὧδε λιμῷ ἀπόλλυμαι; ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς Ⓦ πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρτον Εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκ ἔτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναί με υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. Καὶ τοῦτον ὃ τὸν νοῦν οὐκ ἔχω δὴ πρὸς ζητῆσι, ἀλλ' ἐν ἡμῖν αὐλοῖς. Δεῖ γὰρ Εἶ-
ρῆσθαι αἱ τοιαῦται, καὶ δι' ἡμᾶς ἀναγινώσκονται, ἵνα μηδεὶς ἑαυτὸν ἀπελπίσῃ, κἂν σφόδρα ἁμαρτωλὸς τυγχάνῃ, ἀλλὰ προσέλθῃ τῷ Θεῷ μετανοῶν καὶ ζητῶν παρ' αὐτοῦ ἴασιν, μάλιστα Εἴ τις ὑμῶν Δεῖ τῆς πίστεως τῆς Εἰς τὸν Κύριον γέγονε τοῦ Θεοῦ υἱός. Ὅσοι Ιωαν. α. ιϛ.
γὰρ ἐδίδαξαν αὐτὸν, φησὶν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι. Εἴ τις οὖν ὑμῶν δεῖ τῆς Εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν πίστεως γέγονεν αὐτοῦ υἱὸς, καὶ ἐμακρύνθη ἀπ' αὐτοῦ, ὁ τοῦτο, ἀλλὰ ζήτω· Εἴ τινος ἥψατο ὁ λιμὸς, ὁ τοῦ κοσμοῦ ἄρτου, ἀλλὰ τοῦ ἐπουρανίου (Ἄρτον γὰρ, Ψαλ. οϛ. κα. κθ
φησι, οὐρανὸν ἔδωκεν αὐτοῖς· ἄρτον ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος) καταλιπέτω ταῖς μαχλώσαις ἡδοναῖς χοίρους ἐσωτέρας, καὶ μηκέτι ἐπιθυμείτω κεράτια ἐσθίειν. τί ἐστι τὰ κεράτια; ξύλα καρπῶν. τὰ κεράτια τῇ ἀμαρτίᾳ ἀπίκασται. ὥσπερ γὰρ τὰ κεράτια ποιεῖ τὸν ἀχλὺν τῆς γλώσσης γλυκαίνει, μὴ ὃ τὸν γλῶσσαν τραχύνει τὸν φαρυγγα· οὕτω καὶ ἡ ἁμαρ-
τία ὠμὸν μὲν τῇ ἀρχῇ τῆς γλώσσης ἐστὶ γλυκεῖα, μὴ ὃ τὸν γλῶσσαν τραχεῖα. καὶ τοῦτο ἐστὶ ὃ λεγόμενον τοῦτο τοῦ σοφοῦ Σολομῶντος· Μὴ προσέχῃς φαύλῃ γυναικί. μέλι γὰρ ἀποστάζει Παροιμ. ε. γ.
ἀπὸ χειλέων γυναικὸς πόρνης, καὶ πρόσκαιρον λιπαίνει σου φάρυγγα· ὕστερον ὃ πικρότερον χολῆς εὑρίσκεται, καὶ ὀκτημήνου μᾶλλον μαχαίρας δίστομον. Εἴ τινος ἥψατο λιμὸς τοῦ ἄρτου τοῦ οὐρανίου· προσελθέτω, ζητείτω. Πᾶς γὰρ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ ὁ αὐτῷ κρουόμενος Ματθ. ζ. η.
νοίγεται. κρύσον τὸ μετανοίας τὸ θύραθεν τοῖς ἀκαλήπτοις σου στεναγμοῖς· μὴ φοβηθῇς αὐτοὺς, οὐκ ἔστι σου ξένη ἡ θύρα· κἂν σὺ ἀπίθανε. καὶ Εἴπῃς ὁ σεαυτῷ, τίς ὅστις; ἀπεκρίθη σοι Χριστὸς ὁ λέγων· Ἐγώ Εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. Εἰπὲ ὃ σὺ, Ιωαν. ι ζ.
ἥμαρτον Εἰς Ⓦ οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν σου. Εἴ τις τὸ οὐρανὸν βάπτισμα λαβὼν ἥμαρτεν, Εἰς θεὸν ἥμαρτε. ὁ γὰρ περὶ τοῦ βαπτίσματος ἁμαρτάνων, εἰς γῆν ἁμαρτάνει. Γῆ γάρ Εἶ. καὶ
ὡς γῆν ἀπελεύσῃ τῷ Ἀδὰμ ἐρρέθη. εἴ τις ὃ Χριστὸν ἐνεδύσατο ἐν τῷ βαπτίσματι, οὐκ ἐν γῇ τυγχάνει, ἀλλ' οὐρανός. Οἷος γὰρ ὁ χοϊκὸς, τοιοῦτοι καὶ Ⓓ χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ Ⓓ ἐπουράνιοι. Ὅσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. εἴ τις οὖν ἥ- α Κορ. ιε. μα.
μαρτε μὴ τὸ βάπτισμα, εἰς οὐρανὸν ἥμαρτε. δεῖ προσερχέσθω καὶ λεγέτω· πάτερ, ἥμαρτον εἰς Ⓦ οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκ ἔτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναί υἱός σου. δεῖ τι λέγειν τοῦ αἰτή-

πάντα·

οὐκ οἶδα ζ῾ γαύμθμα ; ἔγνων τὴν τῆς Ιουδαίων ραθυμίαν. διὰ τοῦτο παρελθόμιλων αὐτοὺς ἄξαι τὴν κολυμβήθραν · ἵνα νῦν ζωὴν παύω, καὶ τὴν τῆ βαπτίσματος δύοίγω. ὁ ζωὴν εἰς κάθαρσιν καθαίρει · ἐκεῖ αἱ ἐλπίδες καθ' ἑκάστην ἀναθμηθήσονται. " ὁ ζωὴν ἄγγελον ἀπέστελλε · ὁ ἐκεῖνη ἐγὼ ὁ τῆς ἀγγέλων ποιητὴς κατῆλθον. διὰ τοὺς τὴν ἐρώτησιν ἀποκρίθητι · θέλεις ὑγιὴς γθναι ; τοῦτοι, πίστευε ὅτι ὁ τούτοις δυνατὸς εἰμι ὁ καλῶν σε ; ὁ δὲ ῥᾳθύμησε μικρὸν ἀναθύσας, καὶ τὴν διανοτίαν τῆ Κυρίου γνωρίσας, τῇ ζωοποιῷ ἐπὶ ζώντος, ἀποκρίνατο λέγων, ἅπερ ἴσασφαλῶς γνώσκοντες · ναί, Κύριε. κύθρωπον δὲ οὐκ ἔχω, ἵνα, ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν · ὁ δὲ ἐρχομαι ἐγὼ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει *. ὁ δὲ Κύριος πρὸς τὸν ῥᾳθύμηλυτον · τί λαμβάνεις, ῥᾳθύμηλυτε ; δέχῃ σοι " τῆ γνωρίσαι με Κύριον. μὴ φαντάζου πολλά, μὴ εἰς τὴν ταραχὴν τῶν κολυμβήθρας ἀφόρα. τοιγαροῦν τὰ Ιουδαϊκὰ τῆς ἐμῆς πηγῆς τὴν ὠγδοάδα ἔχα. ἃ ὑπερίπτως οἶδα. εἰ γὰρ ἦν κύθρωπον οὐκ ἔχεις, ἀλλὰ πέφυκά σοι ὁ σὸς κύθρωπος Θεός. διὰ ἄκουσόν μου, καὶ ἐλθὲ εἰς τὸν κράββατόν σου, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. δρίμυζον Ιουδαῖοι, βαμβῆσον δαίμονας, καπνισον τὸν ὀπτιλέγειν, πλανεφόρησον " τὸν παρέρχομαι, λύσον τὴν τῆ σαββάτου ὀργίαν, " αἰτιολόγησον τὴν κλίνην φύλαττε. ταῦτα ἀκούσας ὁ ῥᾳθύμης, καὶ ὃ πάλαι προσδόκημα ὑπελάμβανε τὰ τῆ Κυρίου λόγα, ὃ παρέλαμψε ἐπλήρα, καὶ τὴν κλίνην ἐβάστα ζε · καὶ τὸν Ιουδαίοις κατ. ε. ι. λύσαι θέλοντας διὰ ὃ σάββατον, καὶ λέγοντας, Οὐκ ἔξεστί σοι ἆραι κράββατον, ὅτι σάββατόν ἐστι, ἀπιστοῦσι, ὡς παρέλαμψε " πληρωθῆ τῆ κελεύοντος, λέγων πρὸς αὐτούς · Ο ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν, ἆρον τὸν κράββατόν σου καὶ περιπάτει. τὸν δὲ αἰτιῶμαι Ιουδαῖοι αἰτιωμθμένοι τὸν Κύριον, καὶ ἐρωτῶντες, τίς ἐστιν ὁ ἄσας σε, καὶ παίσας ἆραι τὸν κράββατον, καὶ διὰ τοῦτο ἐδιώκοντο, ἐκέμενεν ὁ ἰαθεὶς μάρτυρεικῶς ἀγωνισάμθμος κατὰ τῶν μαθφέων. Εὐέλπιδι αὐτὸν μὲν ταῦτα πάλιν ὁ Κύριος, καὶ λέγει αὐτῷ · ἴδε, ὑγιὴς γέγονας · μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μή τί σοι χεῖρόν γθται. ὁρᾷς, ἀγαπητὲ, ὅτι διὰ τὰ ἁμάρτια ἔστιν νόσον τῇ ἀθενείᾳ κατέχειν ; ὑπερέβαλεν τίνων καὶ ἡμεῖς, ὅπως καὶ τῆς παρούσης ταύτης κολάσεως ῥυσθῶμεν, καὶ τῆς αἰωνίου γεέννης ἐκφύγωμεν, τῷ Χριστῷ Ιησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν · ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Λογ ξ. ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ, ΕΙΣ τὴν δραχμὴν, καὶ Εἰς ὃ, Ανθρώπος τις εἶχε δύο υἱούς.

Λυκ ιε. ιι. ιε.

Ex Ms. Cæsareo.

Αλλ' ὁ κόλπος Χριστοῦ ἅπαντος ἁγάπης μηδίζοι βλασφήμοις · πάλιν ἡ τῆ Θεοῦ λαμπαδοῦχος σοφία, ἅψασα " λύχνον Ιεν. λύχνον Χριστὸν εἰς τὴν λυχνίαν τῆ σαρκὸς ἐπιθῆσα, πᾶσαν τὴν οἰκουμθμένην λαβυρίνθῳ πρὸς βύσσεσθαι. τότε τῆ λύχνου χρησαμθμένη ἡ τῆ Θεοῦ σοφία, τὴν μίαν τῆ δραχμῆ ἀπολωλυῖαν ζητήσασα, καὶ εὑρεμένη, ταῖς σπείραις δραχμαῖς τῆ ἀγγέλων συνίζυξε. τίς δὲ αὕτη ἡ γυνὴ ἡ ἔχουσα ταῖ δέκα δραχμαῖ, αἰσχύνην, ἀγαπητοὶ, εἰπῇν. αὕτη ἐστὶν ἡ τῆ Θεοῦ σοφία, ἔχουσα ταῖ δέκα δραχμαῖ. ποίαις ; " ψάφισον · ἀγίλεις, ἐξουσίας, δυνάμεις, θρόνους, κυριότητα, χερουβὶμ, σεραφὶμ, καὶ Ἀδὰμ τὸν πρωτόπλαστον. ταύτην τὴν δραχμὴν τῆ Ἀδὰμ σὺν τῆς τῆ Δαβὶδ υἱοῦ καὶ τῆς σωθεισαν, καὶ εἰς τόνδε τὸν βυθὸν τῆ βίου καταλυθεῖσαν, καὶ ταῖς πολυφθόγγοις ᾠδαῖς τῆ μαρτημάτων " χωθεῖσαν, ἐλθοῦσα ἡ τῆ Θεοῦ σοφία ἀνεῦρεν. πῶς εὗρεν, ἀγαπητοί ; ἦλθεν ἐξουρώσα, λαμβάνα

ἐκβράκιστον λύσαι τὸν σύμαντος, ἀπῆλθε τῇ φωνῇ τῆς θεότητος, ἐκπλήξει τῇ λυσσίᾳ τὸν
ταυρόν, ζητῆ τὸν ἀραχμιλιτ, εἰς τὸν ἀπόλιτον καὶ τὸν ἀγγέλων τομιτὸν ἐμαύθρυσιν αὐτοῦ.
ἀλλ' ἴσως ἐρῶσί τινες τὸν ἐσθαίδε ἑαυτῶν, οἵτινες μὴ ὂν βάπτισμα ἥμαρτον, λέγοντες· τί φησὶν
ἡμᾶς, εἰ Ἀδὰμ ἐσώθη; πῶς ἡμεῖς ἐλεηθησόμεθα; πῶς σωζησόμεθα, ὅτι μὴ ὂν βάπτισμα ἐ-
νομίσαμεν; ποῖος ὃς λέγομεν· ὁ τοιοῦτος μὴ φοβείσθω, μὴ ἀθυμείτω, μὴ ἀπογινώσκετω,
μὴ ἀθυμείτω. οὐ γὰρ ὡσεὶ μὴ τὸν Ἀδὰμ ἐμίησε τῷ Θεῷ, ὑμᾶς δὲ καταφρόνησεν· ἀλλ' ἐ-
κεῖνος μὲν εἰ ἐγήρασε χιλιέτης ζήσας ἔτη ἐννακόσια τριάκοντα· δίκαιος· οὐ δὲ ἡμεῖς πατὴρ βιοπλανήτης, ἔχων
δύο ὑεῖς, καὶ ὁ πολυμηρόφοι πάλιν συναγωνιζόμενος. τοῖς γὰρ πᾶσι τὰ πάντα γέγονεν,
ἵνα τοὺς πάντας κερδήσῃ. ἀρτίως ἠκούσαμεν τοῦ εὐαγγελίου λέγοντος· Ἀναβέβηκας εἰς ὕψος, ἐλαβες δόματα ἐν ἀνθρώποις. Ψαλμ. ξγ. ιδ.
χα δύο υἱοί· καὶ προσελθὼν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρὶ εἶπε· πάτερ, δός μοι τὸν οἰσίδη.
ὁ δὲ διῆλεν αὐτοῖς τὸν βίον. καὶ οὐ μετὰ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀ-
πεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν· κἀκεῖ ἀπώλεσε τὸν βίον αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως. δαπανήσαν-
τος δὲ αὐτὸν πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὸς κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην· καὶ προσῆλθεν εἷς τῶν πο-
λιτῶν, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν ὁ πολίτης εἰς ἀγρὸν βόσκειν χοίρους. καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοι-
λίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κεράτων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. εἰς ἑαυτὸν δὲ γε-
νόμενος, ἔφη· πόσοι τῶν μισθίων τοῦ πατρός μου ἄρτων περισσεύονται; ἐγὼ δὲ ὧδε λιμῷ
ἀπόλλυμαι; ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρτον εἰς
τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκ ἔτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν
μισθίων σου. τοῦτον δὲ τὸν νοῦν οὐκ ἔξω δὴ περιέπτη, ἀλλ' ἐν ἡμῖν αὐτοῖς. Ψαλμ. ἀλλ' γὰρ εἰ-
ρίσκονται αἱ παραβολαί, καὶ διὰ ἡμᾶς λογογραφήσονται, ἵνα μηδεὶς ἑαυτὸν ἀπελπίσῃ, καὶ σφό-
δρα ἁμαρτωλὸς τυγχάνῃ, ἀλλὰ προσέλθῃ τῷ Θεῷ μετανοῶν καὶ ζητῶν παρ' αὐτοῦ ἴλεω-
σιν, μᾶλιστα εἴ τις ὑμῶν Ψαλμ. τῆς πίστεως τῆς εἰς τὸν Κύριον γέγονε τοῦ Θεοῦ ὑός. Οσοι Ιωαν. α. 16.
γὰρ ἐδέξαντο αὐτόν, φησιν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι. εἴ τις οὖν ὑμῶν
δέχεται τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν πίστιν γέγονεν αὐτοῦ ὑός, καὶ ἐμακρύνθη ἀπ' αὐτοῦ, ὑ πόσῳ,
ἀλλὰ δέσποτα· εἰ τις ἥψατο ὁ λιμὸς, ὑ τοῦ κοπιᾶν ἄρτου, ἀλλὰ τοῦ ἐπουρανίου (Ἄρτον γὰρ, Ψαλμ. οζ. κβ. κθ
φησι, ὑράνιον ἔδωκεν αὐτοῖς· ἄρτον ἀγγέλων ἔφαγεν ἄνθρωπος) καταλιπέτω τὰς μα-
χλώσας ἡδονὰς χοίρους ἐσθίειν, καὶ μηκέτι ἐπιθυμείτω κερατία ἐσθίειν. τί ἐστὶ τὰ κερατία; Παροιμ. ε. γ.
ξύλα καρπός. τὰ κερατία τῆ ἁμαρτίᾳ ἀπείκασται. ὥσπερ γὰρ τὰ κερατία πᾶσι τὸν
δεχομένοις τῆς γλύσεως γλυκαίνει, μὴ ὂν τὸν γλυκὺν πραχύνει τὸν φαρυγγα· οὕτω καὶ ἡ ἁμαρ-
τία ὅταν μὲν τῇ δεχῇ τῆς γλύσεως ἐστὶ γλυκεῖα, μὴ ὂν τὸν γλυκὺν πραχεῖα. καὶ τοῦτ' ἔστὶ ὃ λε-
γόμενον ἀπὸ τοῦ σοφοῦ Σολομῶντος· Μὴ προσέχε φαύλῃ γυναικί. μέλι γὰρ ἀποσταζει Παροιμ. ε. γ.
ἀπὸ χειλέων γυναικὸς πόρνης, καὶ πρὸς καιρὸν λιπαίνει σου φάρυγγα· ὕστερον δὲ πικρότερον χο-
λῆς εὑρίσκεται, καὶ ὑκτηρότερον μαλλον μαχαίρας δισσόν. εἴ τινος ἥψατο λιμὸς τοῦ ἄρ-
του τοῦ οὐρανίου προσελθέτω, ζητείτω. Πᾶς γὰρ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ ὁ αἰτῶν λαμβά- Ματθ. ζ. ν.
νει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. χρῆσον τὰ μετανοίας τὴν θύραν τοῖς ἀγαλλήτοις σου σειαγμοῖς·
μὴ φοβηθῇς αὐτοῦ, οὐκ ἔστι σου ξένη ἡ θύρα· ἀλλ' οὖ ἀπέθανε. καὶ εἴπῃς ὁ σαυτῷ,
τίς ὅστις; ἀπεκρίθη σοι Χριστὸς ὁ λέγει· Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. εἰπὲ δὲ σὺ, Ιωαν. ι ζ.
ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν σου. εἰ ὃς τὸ οὐρανίου βάπτισμα λαβὼν ἥμαρτεν, εἰς ὑ-
ρανὸν ἥμαρτεν. ὁ γὰρ τοῦ βαπτίσματος ἁμαρτήσας, εἰ γῆ ἁμαρτήσει. Γῆ γὰρ εἶ, καὶ
εἰς γῆν ἀπελεύσῃ ὃν Ἀδὰμ ἐρρέθη. εἷς ὃς ἐν Χριστῷ ἐνεδύσατο εἰς ὃν βάπτισμα, οὐκ ἔτι
γῆ τυγχάνει, ἀλλ' οὐρανός. Οἷος γὰρ ὁ χοϊκὸς, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί· καὶ οἷος ὁ ἐπουρανίος, τοι- α Κορ. ιε μα.
οῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι. Οσοι γὰρ εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. εἰ ὃς οὖν ἥ- Γαλ. γ. κζ.
μαρτε μὴ τὸ βάπτισμα, εἰς οὐρανὸν ἥμαρτε. δεῖ προσέρχεσθαι καὶ λέγειν· πάτερ, ἥμαρ-
τον εἰς οὐρανὸν, καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκ ἔτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. δεῖ τοιγαροῦν λέγειν τὸν αἰτή-

σαντα·

τίθημι· ἢ τῷ αἵματι Ἰησοῦ καρδίαν μου ἐρραντισμένην, ῥοδοειδῶς ἀνθοῦσαν, ἢ ἡδοναῖς ἐωρεβόρωσα· οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. σὺ πρώξινα, τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον πεπίκεσμα, τὴν ἀξιοχρεοῦσαν τολμὴν τῆς πίστεως τῇ ἁμαρτίᾳ ἐσπίλωσα. οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. τὴν ἐλευθερωθῆσαί μου ψυχὴν διὰ βαπτίσματος, καὶ χιονωθῆσαι διὰ φωτίσματος, σκηπίσας τῇ ἁμαρτίᾳ, ἐδούλωσα· οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. αἰ τὰ σώματός μου αἰσθήσεις τῇ χειμπάλῃ μιθυσθῆσαι, καθάπερ αἱ Δάφνεως θεοπαρίδες, τὴν ἑαυτῶν διαπονηρὰν ψυχὴν τῇ ἀκολασίᾳ παρεδώκαμεν· νυνὶ δὲ τῆς ἡσυχίας ταύτας παιδεύσας, τὴν ψυχήν μου σωφρονίσου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. οἶδα λοιπὸν τὴν πλάνην τοῦ ἐχθροῦ, οἶδα αὐτοῦ τὰ σκελίσματα, οἶδα τὴν τῆς χαριμβρίας αὐτοῦ βελοστασίαν, φθάνω χειμπάλιον, εἰ πως λύσω τὸν τόνον τῆς σωφροσύνης, διώκω τὴν ἡσυχίαν τὴν ὃ ἐνθουσιῶσαι πρέχουσαν· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. ἐργάσομαι καὶ γὼ εἰς ⓜ ἀμπελουργιά σου· σκεπάσω καὶ γὼ τῇ δρεπάνῃ τοῦ πνεύματος τὰς ἐπιθυμίας μου χειμάρρους ἀμπέλου λογικῆς καὶ σκέπασμα κλήματα, μᾶλλον δὲ ἐγκλήματα· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. γεωργήσω καὶ γὼ ⓜ βότρυς τῆς ἀγάπης γλυκύτατον καρπόν, καὶ ποιήσω σὺν χαρᾷ τῇ ψυχῇ μου καὶ σὺν τολμῇ τοῦ Κυρίου, ἵνα μὴ εἰς χόλον συνεθρίψῃ καὶ ὄφεως συλαγωγῆται· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. εἰς οὐρανοὺς αὐτὸν βλέπειν κατηργάσμην· ἕλικας φιλαδελφίας αὐτὸν ἐκτείνειν ἐδιδαχθάσω, ἵνα σὺν εἰς χόλῳ συνεθρίους πίτυας σαγηνεύσω ἁλιζομένη ἁλιεύσασά με. ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. δός μοι πάλιν, πάτερ, ὃ ἀρόσῃ τοῦ σωφρονεῖν ὅτι τῶν ὤμων· γεωργήσω τὸν αὐλακα τῆς ψυχῆς μου, ἐξαρῶ καὶ ἀκάνθινα θέρη καὶ βλασφοποιὰ τοῦ πονηροῦ βλαστήματα, ὅπως σπερῶ αὐτῇ τὰ οὐράνια σπέρματα. σὺ γὰρ ἐπομβρήσεως αὔρων ⓜ ἔλεον, ἡ αὐλαξ τῆς ψυχῆς μου καρποφορήσει· ἡ μὲν τριάκοντα, ἡ δὲ ἑξήκοντα, ἡ δὲ ἑκατόν· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. μὴ ἀπώσῃ με, πάτερ· οὐ γὰρ πρωτόπλαστος με ἐξόρους ἐνθυμείσας τὸν τολμὸν τῆς πίστεως ἀπέδυσεν. εἰ γὰρ ὁ τῆς σωφροσύνης μου κάλλος ἐσπίλωσεν, ἀλλ' οὖν γε τοῖς εἰδώλοις με αὐτὸν λατρεῦσαι οὐδέποτε ἔκαμψε· σὺ οὖν ἐρρύσω μου, Κύριέ μου. εἰ καὶ ἥμαρτον εἰς τὴν ἀκμὴν τῆς νεότητός μου· ἀλλ' οὖν τι κρίσθω εἰδώλων κατηπάτησα, εἰκόνας δαιμόνων κατέσρεψα, ξόανα εἰδώλων ἐξήλωσα, ἁλισθοῦσα ἐν φύσει πα, δαίμοσιν ἐπέπλευσα· νυνὶ δὲ τοῖς σοῖς ἴχνεσι παραπίπτω, ὁ Κύριός μου, ὁ Θεός μου, ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. ἐὰν οὕτω μετανοήσῃς, ἐὰν οὕτως ἐξομολογήσῃ· ἐπὶ πόρρω σε ἀπέχοντα παρεγρέχει ὁ οὐράνιος πατήρ, πνεύματι ὑπαντήσων σοι ὡς τραχήλῳ τῆς ψυχῆς, ⓜ τῆς χάριτός σοι ζυγὸν ὑπενδεῖς, ἡ τῇ ζυγάλῃ τῆς ἀληθείας ⓜ αὐχένα τῆς καρδίας σε παρεισφίλησον· φιλήματι λύει σε τὸν ἐξόρκον, ἡ λέγει τοῖς ἑαυτοῦ δούλοις τοῖς ἱερεῦσι· φέρετε τὴν πρώτην στολήν. οὐκ εἶπε, φέρετε μίαν στολήν, ἀλλά, φέρετε τὴν πρώτην στολήν, ἵνα δείξῃ τὴν πρώτην τοῦ βαπτίσματος ἀξίαν σοι διδομένην. φέρετε αὐτῷ τὴν πρώτην στολήν, ἡ ἐνδύσατε αὐτόν· ἡ δότε δακτύλιον, ὃ δεῖγμα τοῦ πλούτου, ⓜ τὸ θησαυρισθὲν φύλακα, τὴν ἀρραβωνιάσασαν χάριτος, τὴν σφραγῖδα τοῦ πνεύματος· ἡ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ· τουτέστι, τοῖς τοῦ εὐαγγελίου λόγοις ὃ ἴχνος τῆς ψυχῆς αὐτοῦ παρεισφίγξατε· ἵνα μὴ πάλιν ὁ ὄφις τὴν πεῖραν ὑποδείξας, εἰς τὴν παρεστῶσαν αὐτοῦ, πλάνην τῆς ἁμαρτίας καταστήσῃ. ἡ φέρετε ⓜ μόσχον ⓜ σιτευτόν. τίς ὅστις ἐστίν, ἢ πρώτως Χριστός, μὴ τὸ βάπτισμα διδόμενος τοῖς ἀξίοις, καθὼς λέγει ὁ ἀπόστολος· Εἰ ὡς κατοικεῖ πρῶτον τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς; φέρετε, φαγόντες εὐφρανθῶμεν. Τίς ἄρα ὁ Ἰουδαίοις ἐλληνιστὶ θύσει, ὅτι μόσχος ἐσφάγη, ἡ κόσμος ἐσάθη; ὦ μόσχος πρωτόγονος δαμάλιδος, τίκτουσα ἱερεῖ αἰωνίῳ μήτηρ· ὦ μόσχος ὁ σφαγεὶς ἡ ζῶν· ἐν πρώτοις ὑφ' ἡμῶν διόλλυμος, ἡ ἀδάπρωτος μένων. διὸ, ἀγαπητοί, εἰς ⓜ θυσιαστήριον ἡ βωμὸν λιμένα τὸν ἄγκυραν τοῦ λόγου ἡμῶν

Κολ. β. 9.

ΟΤΙ ΧΡΗ ΤΟΝ ΕΧΟΝΤΑ ΧΑΡΙΝ ΘΙΑΝ ΔΗΠΟΤΕ Λογ. ξα.

Ex Ms. Cæsareo.

Ψαλ. μη. ιε.

Ματθ. ϐ. ιϐ.

Πρξ κγ. ε. Ρωμ. ιδ. δ.

α. Κορ δ. ε.

Ματθ ζ. α.

ῥωσα. βούλεσθε εἰ σὺ πάντως αὐτὸν ἔφωσας ἐν τῷ ψυχείῳ. οἰκτείρωμεν αὐτὸν ἐπὶ πολὺ τοῦτο, τῷ καθημένῳ ἐπὶ ἴχνει· ἢ ἀνάβατε αὐτὸν ὅτι τάχος ἐν τῷ ἀναστάσει συντηρῆσαι. ἀλλ' οὐχ οὕτως, φησὶ, ἐπράθησαν· ἐγὼ δὲ οὐ. ἀλλὰ σὺ ἐκλείψας τὸ σὸν πλοῖον, καὶ πράσσεις τὰ τῶν πόντων· ἕκαστος τὰ τῶν ἰδίων ἔργων ἐδίωκε τὸ κέρδος. μὴ ἀφίλλεσθε ἐπὶ τῷ, ὁ ἔρχεται ἐπὶ τὸ πλησίον. εἰ δὲ τις ἀφίκοιτο τῆς εἰρηνῆς, καὶ ἀπολλύει τῶν ἑαυτοῦ γλωσσημάτων κατηγορεῖν παρασυνάγειν, καὶ ἐπερωτᾶσθαι, τὰ αὐτῶν ἀπαιτεῖσθαι παρασιδηρᾶται ὑπομένειν. 9

Ματθ. ζ. ε. Εἰ σὺ τοῦτο παρέστιν, ἐπὶ τὸ πλοῖον ἀναίρεσε, ἐφ' οὗ ὁ Κύριος· ἀπεκρίθη, ἐκβαλὲ πρῶτον τὸν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου. ἀφὲς τοῦ φῶς ἀμαρτάνειν μεμίανται· καὶ νῦν παρασπάγης κρίνῃ, μὴ κρίνῃς. σκόλοψ ὀφείλει καὶ ὁ πρεσβύτερος παρέχεσθαι τῷ λαῷ· ἐπὶ πάντων ἐκζήτησαν ἐξ ἄλλης ψυχῆς ἐπὶ τοῦ λαοῦ, ἐπίστασθαι τοῦ ἀδικήματος ἕως θανάτου, καὶ τὸν ψυχεῖον αὐτῷ πλέον ἐπὶ τοῦ καμοῦ ὀφείλει, τοῦ δὲ μὴ ἀκάνθη βοηθεῖ, ἐπὶ λυπεῖσθαι ἀπὸ ἀμαρτάνειν, μὴ μανθάνειν καὶ ἐπὶ πάντων. μὴ πάντες ἐπὶ τοῦ ὑπερεχόντος ἡμέρας ἐν μιᾷ σπουδῇ· μὴ πάντες ἐπὶ τοῦ ψυχὸν ἐπὶ πάντα καθημένου φέρει τὸ θεῖον βιβλίον, τῶν καλῶν ἐστὶ τὸ καρφίον αὐτοῦ. ἐὰν μὲ ἐξαλλαγῆς τῶν πλοίων σου, καὶ λύσῃς τὸν κάμηλόν σου, μὴ ἐκβάλῃς ἐπὶ τοῦ σου ἔθνους· μανθάνει πάντα ἀπαγγέλλει ὁ Κύριος, λέγων· Ἐὰν σκοτίσῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει οὖν τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου, καὶ ὑπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν προσφέρε τὸ δῶρόν σου. μὴ ἀπαναπαύσῃς τῆς τῦ διαπόντου ἀπαγγελίας, ἵνα μὴ καταμερισθῇς. δίδασκε μὴ μάχεσθαι, μὴ ἐπὶ ὑπερέχειν, ἐπὶ ἐλεημοσύνῃς, μὴ ἐπὶ πλούσιον ἀφ' ἑαυτοῦ τῆς προσταυσίας ἡμέρας, ἐπὶ πάντα ἐπὶ μὴ δυνάμενα προσφέρειν σοι δῶρα πρόθυμος· ἀλλὰ τὸν ἰσότιμα πρὸς πάντας φυλάξωμεν. κατηγορίαι ἐκ χείρος μὴ ἀπαλλάξῃ, φλυαρίας μὴ ἀέχῃ, δόλῳ ἀέχῃς μὴ. κακοῖς κακρίσεις πατεῖ· πολλοὶ τῷ φθόνῳ ἐν ἔσω κατηγορέσθαι. ἐὰν ἢ μὲν πολλῆς ἀκριβείας ἔρρε ἐπὶ ἁμαρτάσωσι, μὴ θέλεις αὐτοὺς ὅτι πάντων ἐλέγξῃς, ἵνα μὴ σεαυτὸν κακῶς αὐτοῦ ἐξῆς μανθάνειν αὐτοῦ. δύο γὰρ κακὰ ἔχει τὸ ἐλέγχειν ὅτι πάντων. ἐπὶ δὲ ἐλεγχόμενος, μὴ φέρωσι τὸν αἰχμάλωτον, μηδὲ φέρωσι τὸ ἔνδοξος, ὅτι τὸ ἔσω κακὸν χρεῶδες μᾶλλον· ἢ ἔσω αἰχμάλωτος κατηγορεῖται, ὅτι ἐπὶ τῆς αἰχμῆς θάνατον πρέχει. πιστεύω γὰρ ὅτι ὁ Σατανᾶς ἐκπολέμησε τὸν ἄνθρωπον τὸ κακόν· ἐκπολέμησε πάσῃ ἢ ἔτερον· ἢ μὴ τὸ πᾶσαν καθαγαλᾶ. ἐπιμελῶς ἐλέγχεις, κατηγόρεις ἄλλος βίᾳ ἐπὶ κατηγορεῖ αὐτοῦ τὸν συμφορεῖ, ἐπὶ ἄλλος κατήγορος· ἢ τὸν ἐλεγχόμενον ἐπὶ μανθάνειν ἀπαγαλᾶσαι· ἢ ἀπὸ μὲν αἰχμάλωτον ἐπαγόμενον, πανταχοῦ ἢ ἀνάγκης ἀπέχει. διὰ τοῦτο τὸ τιμητέον ὁ ἁγιος ἀνθρώπου τῷ Χριστοῦ λεγομένῳ ὀφείλει ἁμαρτεῖν), ἢ μὴ πολλῆς ἀκριβείας ἀπέχῃ τὸν ἁμαρτάνοντας· ἢ ὅταν βίᾳ ἐπὶ ἁμαρτάσωσι, μὴ θέλεις ἀκούειν τῆς ἀκολασίας, ἵνα μὴ δραπέτευσι ὁ Σατανᾶς τὸν ἀδελφὸν ἐπὶ ἀπόστασιν. ὅταν γὰρ ἀφορεσθῇ αὐτὸν ἀπὸ τῷ ἀδελφῷ χειρίσας, ἀγαπήσῃ ἔτι αὐτὸν ὁ Σατανᾶς, ἢ οὐκ ἀφίστασι αὐτοῦ, ἕως οὗ εἰσδεχθῇ. οὐκ ὀφείλει ὁ ἱερεὺς πυκνοτέρως ἀφορίζειν, οὐδὲ καταφρονεῖσθαι. τοῦτο ἰδὼν σὺ ἐπιμελοῦ, οὐκ ὀφείλεις ἀκρίτως ἀπόστασθαι ὃ καθόλου, οὐδὲ χωρίσαι τῆς πείνης· ἀλλ' ὅταν βίᾳ ἐπὶ ἁμαρτάσωσι, κέλευσον αὐτοὺς καταμένειν, ἢ τοῦ μὲ ἐκπίπτειν, τὸ ἢ καθαίρεσιν ἴσως αὐτοὺς τὸ κακὸν, ἢ ἀπὸ ἀλλ, ἢ ὅλ, ἢ τέλ. ἢ εἰ μὲ ἀκούσῃ σου τῆς συμβουλίας, ἐκπέρασον τὸν ἀδελφόν σου· καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, Ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ψυχὴν ἁμαρτωλοῦ ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτῆς, σώσει ψυχὴν αὐτοῦ, ἢ καλύψει πλῆθος ἁμαρτιῶν. τὰ καθ' ἡμᾶς συνέχεσθαι αὐτοῦ· τοῦ γὰρ ἀφέντι ἀφεθήσεται. ὁ πάλιν ὁ φιλάδελφος Κύριος· Ὅταν σὺ ἐδὲ μεταξὺ εἶ καὶ αὐτοῦ ἐπὶ ἁμάρτησῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σε, ἄφες αὐτῷ. ὁ μηδὲ ἐπιθυμίας τῷ κακεμβόλου,

Ματθ. ε. κδ.

Ιακ. ε. κ.

Ματθ. ιη. κε.

λυμιδίων, μηδὲ προφάσεις αὐτοῖς ἐπιτρίφοιτα· ἐὰν γὰρ μὴ τρεῖς ἀγαθοεργίας ἑαυτῷ ἀφορίσωμεν μετὰ ἡδονῆς, τότε εἰσδικηθησόμεθα. ζῶντα πότε ὀφείλει εἰδέναι ὁ ἱερεὺς, καὶ πῶς χρὴ ἐμπολιτεύεσθαι τῷ λαῷ, καὶ οὐ μὴ κατακριθῇ εἰς τὸν αἰῶνα. λοιπὸν περὶ ἀμαχόνων ἀναγνησόμεθα τὸν λόγον, καὶ πῶς χρὴ αὐτοὺς ἐμπολιτεύεσθαι. ὁ ἀμάχητος τοίνυν ὀφείλει πάντα τῷ γνώμῃ τῷ πρεσβυτέρου ἀναπαύεσθαι, καὶ εἰς τὸν κανόνα, καὶ εἰς ἅπαν ἐκκλησιαστικὴν χρείαν, καὶ εἰς τοὺς λαοὺς μηδὲν ἀντιτίθεσθαι, ἀλλὰ πάντα κελεύοντι τῷ πρεσβυτέρου ἀκούειν, μηδὲ πᾶσα ἀφορείσθω ἐξουσίαν ἔχειν, ὑπὲρ ἕτερόν τι ποιεῖν. μὴ πρότερος ἢ ὁ πρεσβύτερος, ἐξουσίαν ἐχέτω ὁ ἀμάχητος πάντων, καθὼς καὶ ὁ πρεσβύτερος, πλὴν ἐκτὸς τῶν ἁγίων μυστηρίων. ἐὰν μέλλῃ ὁ ἱερεὺς ἀποδημεῖν, ὀφείλει παρακαλέσαι ἕτερον πρεσβύτερον ἐξ ἑτέρας κώμης ἀποδιδόναι τοὺς ἄρχας τῇ λαῷ. εἰ δὲ ἀνάγκη ἦν, καὶ μὴ εὑρεθῇ πρεσβύτερος, ὀφείλει ὁ πρεσβύτερος ἀναπαύσαι τὸν ἀρχιερέα, καὶ παρεκάλεσαι τὸν ἀμάχητον τῷ λαῷ διδόναι. ἐὰν δὲ ἦλθεν ἀνάγκη, καὶ εὑρεθῇ παιδίον ἀβάπτιστον, ἐὰν μέλλῃ πλουτεῖν, ἐξὸν τῷ ἀμάχητον βαπτίσαι· καὶ εἰ μὲ ἀπέθανε τὸ παιδίον, ἐλογίσθη αὐτῷ βάπτισμα. ἐὰν δὲ παιδίον τῇ ἀμβωνίᾳ τῷ πρεσβυτέρῳ ἀποδοῖεν ἀβάπτιστον, ἀναίτιος τῷ πρεσβυτέρῳ ἐκείνῳ. ἐὰν δὲ τῇ ἀμβωνίᾳ τῶν γονέων ἀποδοῖεν ἀβάπτιστον, ἀναίτιος τοῖς γονεῦσι τὸ παιδίον. τοιγαροῦν οὐκ ὀφείλουσιν ⸗ γονεῖς ἀφιέναι ἀβάπτιστον τὸ παιδίον ὅτι ἔστι πολλά. πρῶτον μὲν ἀσφαλίζεσθαι, μεῖς λύκοι. ἡ γὰρ τῶν Χριστοῦ σφραγὶς φυλάσσει πάντα τὰ σφραγισθέντα. αὐτῷ οὖν τῷ Χριστῷ πρέπει ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΤΗΣ ἀδικίας, καὶ ὅτι ἐνδεὴς ἡμέτερος. Λογ. ξϛ. Λικ. ιϛ. α.

Ex Mss. Cæsareo.

Ολλάκις ὑμῖν εἶπον ἀγαπητοὶ, ὅτι πεπλήμμυρεν ἡ καρδία μου ἀπὸ τῆς ἔνδοθεν τοῖς δούλοις μου ἐμπεσοῦσα πληθύνει τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ἐλαττοῖ τὰ ἀγαθὰ, ἅπερ ἔχειν ὀφείλομεν ὅτι τὴν ἑαυτῶν πολιτείαν αὔξειν. αὐτὴ δὲ ἐστὶν, ὅτι πάντα ὅσα ἔχομεν ἐν τῇ χρήσει τοῦ βίου, ὡς κύριοι κεκτήμεθα καὶ διατάττομεν. καὶ διὰ τοῦτο ἔνεκεν τῆς ἐπιλήψεως, σφοδρὰν αὐτῶν ἀγάπην κεκτήμεθα καὶ πολεμοῦμεν καὶ δικαζόμεθα, καὶ εἰς ἄγνοιαν αὐτῶν ἐκπεπτώκαμεν, ὡς ἰδιαίρετον κτῆμα· καὶ ἡ ἀλήθεια οὐχ οὕτως ἔχει, ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἐναντίως. πάντων γὰρ, ὧν ἀπολαύομεν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ, οὐχ ἡμέτερα εἰσὶν, οὔτε μέλλει ἡμῖν ὡς αὐθέντας καὶ κύριοι αὐτὰ κατέχομεν, ἀλλ' ὡς πάροικοι καὶ ἐπήλυδες καὶ μετανάσται· ἀγάπην γὰρ, ἕως καὶ θέλομεν, καὶ ἕως καὶ δύνασθε, ἀφαιρεῖται ἡμᾶς ὁ τῶν ὅλων, ὅταν δόξῃ τῷ κυρίῳ τῆς κτίσεως. διὸ καὶ βιωτικόν τι χρῆμα ὄντι τῆς ὑπερκοσμίου ταύτης ζωῆς καὶ ὁ σπείρων ἐν δόξῃ, ἐν θλίψει ἐλεεινὸς, οἰκτρὸς καὶ βοηθείας ἄξιος· ὁ πῶς βόσκων, καὶ θλιβόμενος ταῖς ὕλαις τοῦ πλούτου, πόσης μὴ μικρᾶς, τάχα ⸗ ἄρτοι αἰχμὴν ἔχει, ἢ σφοδρὰ πρόσκομμα εἰς ζωήν. καὶ τούτων μάλιστα ὁ Θεὸς ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων ἐπιβρέχει, τῷ ἀεὶ ὡσαύτως εἶναι, καὶ ὡσαύτως ἔχειν, καὶ ἀναφαίρετον κεκτῆσθαι ζωὴν, ἐν δόξῃ, καὶ δύναμιν. πόθεν οὖν εἰς ταύτην τὴν ἀγχιλίαν τοῦ λόγου; ἢ τάχα γνώσεσθε τυγχάνουσιν ἡμῖν ἐν ἀκροάσει ἐν φιλοπονίᾳ; ὁ Λουκᾶς ἡμῖν ⸗ παραβολὴν ἀναπλάσας ⸗ ἀνθρώπου ἀγαθοῦ, ἐν ᾗ ⸗ εἰκονίσατο τὴν ἀλλοτρίαν ⸗ πρόνοιαν φανούμενον καὶ θλιβόμενον, ὅτῳ ὡς ἐμπαθὴς τις ἐν πολυδαπάνῃ, ἔχουσι ⸗ ἐν τοῦ Κυρίου τὴν κτῆσιν καὶ χρημάτων, ὅτι δὸς τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας, καὶ μετάστηθι. οὐ γὰρ τοῖς ἐμοῖς σε ὡς ἰδίοις ὀντευφᾶν ἀνέχομαι. τοῦτο δὲ ὅτι οὐ θεμελίου παραγγέλματος ἐξήνησις, ἀλλὰ πλάσις ⸗ παραβολῆς, τοῖς ἐπισκιασμένοις τὸν

λέγει ἠθικὴν ἀρετὴν ἐκπαιδεύουσα. γενέσθαι πέπειαι ἕκαστος, ὡς ἀλλοτρίων ἐπιθυμητὴς
καὶ ῥίψας ἀπὸ τῆς ψυχῆς ὃ" αὐθεντήσῃ, τὸ τῦ ἐπιθυμοῦ καὶ οἰκειόμεν ἀ-
πέλαβε ἐξαπφύσι καὶ εὐλαβές, φεῦ τ Κυρίου σε ἀπαιδεύσει, καὶ μὴ διηλίας συμφέρωντες τὰς ἀπο-
λείας τὸ λογισθέσιον. πῶς οἶκος γὰρ ἐπιλησμονίου χρήσεως καὶ πρωδικῆς λαβῶν συγχώ-
ρησιν. εἰ ὃ ἀμφιβάλλεις, ὅτι τῆς γνωρίμοις κατάμαθε τὸ γινόμενον, καὶ ὦ ἀψευδὴς διδα-
σκάλω, τῇ πείρᾳ παιδεύθηλι. κέκτησαι χωρίον, ἢ ὠνῇ παρ' ἑτέρου λαβῶν, ἢ ἀπὸ ἴσου συ-
ναλλάγματος κύριος γεγονώς; ἀναλόγισαι οὕτω τῇ μνήμῃ, καὶ ἀπρίθμησαι πόσῳ, εἰ
δυνάσαι, τὸν πρακτορικὸν ἀνῶ· ὅπως ἂν καὶ τῷ μέλλοντι χρόνῳ τ νοῦ, ἐς πόσου αὐτὸ
κινεῖσθαι μὴ σε καταμόσῃ. φέρσον δέ μοι, πόσος ἢ διακοσία, καὶ πόσι κατ' ὀλίγον
** ἀφαιρεθεῦσα, τοῖς ἐγκόσι, τοῖς ἔχουσιν, ἢ τοῖς μέλλουσι; εἰ γὰρ τις ὥσπερ σκαμμονῆ
πάσῃ" ἀνθρώσιον, βίρεθήσεται πλείοις τῆ ὁδοῦ ὢν κεκτημένοις. μᾶλλον ὄ, εἴπερ
ἀκριβῶς βύλει καταδῦναι τὴν τῶν ὁμοίως ὁ βίος ἡμῶν, μνημόνευσον εἴ ποτε ὥρᾳ χαρᾶς ὁδοιπορῶν
ἐθαύσω δένδρον ἀμφιλαφές, ὅπου πολὺ τὸ πλάτος καὶ τὸ μῆκος δίηκον, ἰσχνὴν τὴν σκιὰν οἰ-
κίας πληρῶσαν χαμάθι· τότε τερφθεὶς ὥσπερ ἄλλος, καὶ, ἐφ' ὅσον ἔζεσε, σκῆσε κατέμενας.
** ὅπου ὄ ἐδὲν πάλιν ἀπάραις καὶ συμβουλευσάμενον τῷ ἀφίξῃ, ἑτέραν ὁδὸν πορεύσῃ, ἑτέρᾳ ἔ-
** ρημος. καὶ σὺ μὲ ἐφόρτους τῷ ἀποσκευῇ, ὁ ὄ τῷ ἰδίᾳ καθήρῃ, καὶ πάντα τὰ σὰ ἀφεὶς δι-
** εδίξατο, τῷ σιβάδα, τὴν ῥαστώνην τὴν δένδρου σκιᾶς, τὸ ἄμμιον ὕδωρ. ἐ ὁμῶ οἰκέτου τῆς
** ἀκολουθίας σὺ ὄ τῷ ἐκπατῶν, ἐπέρφηκα ἄφιξε. καὶ τὸ δένδρον ὅπου μιᾶς
ἡμέρας ἐλθὼν τυχὸν δέκα ξένων ὁλιγοχρόνιον καταγώγιον· καὶ τῶν πάντων ἡμῶν, ἕως ἂν
τὸ ὂν τος Κυρίου. οὕτω καὶ αἱ πλουσίαι τῆς τοιαύτης διαγωγῆς· τέρπουσι μὲ πολλοὺς, ἐ
πέφοισι, τῆς διακοσίας ὄ μείζω τῷ Θεῷ προσκούσης, ἃ ἀφθάρτου καὶ ἀμώλε θεσι ἔχοντ
τὸν ζωλόν. ἐθαύσω καὶ πλουσίαν, ἐφ' ᾧ πάντως οἰκείως κατέλυσας· ἔλαβες ὄ ἐκ ἓν
πολλά, βαστάζων μηδέν· κλίνη, τράπεζα, ἐκπόμπια, πίνακα, ἄλλα σκύη πάντα πά.
σαν δέ σε πρὸς αὐταρκεσάμενον ἤκειν ἄλλος, πλουσίων, κεκοπιακότος, κατ-
πτίσαντα σε, καὶ ἀργύρωσε τῷ πλουσίου, καὶ ζητῶν τὰ ἀλλότρια, ὡς ἀζαίρετα. τοιοῦτος ὁ
βίος ἡμῶν, ἀδελφέ, ἐπὶ τῶν λεχθέντων πλουσίων πρόσκειται. ἐγὼ ὄ θαυμάζω τὸν λέγοντας,
χωρίον μοι, ἢ οἰκία μοι. ὦ πῶς μανίᾳ συλλαβῆς ἀξιοκρεμῶτα μὴ προσήκοντα, καὶ περὶ
τοιούτοις ἀπατηλοῖς διαγκαλίζει τὰ ἀλλότρια; ὥσπερ τῶν θαυμασίων ποιῶν προσήκοντα
ἐχθρῶν ἐδὲν κατ' ἀζαίρετον, πάντες ὄ ὅτι τιθέμενοι ἐν τῷ δρόμῳ ἀποκρίνεται· οὕτω τῶν
γλίσχρων καὶ ἐπ" ἐκείνων ὕλαις ἄλλοι ἐξ ἄλλων ὡς ἱμάτια ἐπιδύονται. μὴ τί βασιλέ-
ως, εὐπάμοι, δῶρα πότερα; ἀλλ' ὅμως ἐρθύπησε τὰ βασίλεια, ζήτησε" χαμάδας βασιλι-
κάς· θυρπαδὲς ὄ τῶν τοιούτων ἱκμάς, αἳ πολλοὶ βασιλέων ἐκδύσαι σώματα ποιμένος καὶ τὸν ἐ-
φθύους, καὶ τοὺς πόρπας, καὶ τοὺς ζώνας, πάντα κληρονομίαν ἄξιον, ῥεῦσι κεῖνοι, ἀπὸ τοῦ ἐ-
δόντων εἰς τὸν λαβόντας ἀπομόνουσι. τί ὄ τῆς τῶν ἐπ' ἀρχῆ ἀξίας ἢ σκηπῖ ὁ
ἀργυρεῶν ἔχμα; ἢ καλαμὶς ἢ χρυσῆ; ὁρᾷς τὸν αὐτοὺς τοιούτους ἔχοντ τὸ ὑπάρχον, καὶ τοῦτο πρ
ὦ αὖθις ἀεί, ἀλλ' ἀπὸ ὁλίγου κτήσασι. ὡς γὰρ ἡ κλίνη τῆς σαφοσᾶς" ἄλλα τε ἄλλα δι-
χεῖ σώματα· οὕτω καὶ τῶν ἐν ἀρχαῖς τὸ σύμβολα τὸν χρωμένους ἀμείβει. ὁ τοῦτον ὁ
α. Κορ. ζ λα. ἀπόστολος ἡμῖν ἐδοὰ πλείους φησὶ τοιούτης πῆς ἀγωνίας παιδοτρίχας· Παρέσχηκε γὰρ
β. Κορ. ϛ. ι. ὃ ἡμᾶς τῦ χριστοῦ τούτου· ἐ ὅ, Ὡς μηδὲν ἔχοντες, ἐ πάντα κατέχοντες· καὶ ὅ, Οἱ χρω-
μενοι, ὡς μὴ" καταχρώμενοι. πόθεν γὰρ ταῦτα πρὸς ἕνα τινὰ σχοπὸν ὅτι πρόσκειται, ὡς
ἐφικέσεως ἡμᾶς ἀγαθῆς, αἰσθάνεσθαι ἀεὶ τῆς ἐξόδου ὃ ζημία. καὶ ἵνα μάθῃς ἀκρι-
βῶς, ὅλως ὁμοίως· ἐπιτάσσει," ἐκπορεύεσθαι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ὡς ἐκπορευομένους ἐκ τῆς
οἰκίας, καὶ ἐκ τῆς πόλεως, καὶ πάσης τῆς ζωῆς

ἢ χρήματα. ἐλαφρὸς σῶμα τοῦτο τὸ κτῆμα ἐστὶ, πτερὰ αὐτὸ ἔοικεν ἔχειν καὶ τὴν ζωὴν χαλεπὴν ἐργάζεται τοῖς ἐκείνου μὴ φειδομένοις. εἰσὶ γοῦν οἳ καὶ αὐτῶν ἐλθεῖν ἐκείνων οὐκ ἐθέλουσι, ἀλλ' ἐκεῖσε φεύγει τὰ τοιαῦτα νόμισμα ὅθεν. ἐπὶ τοῦτο ἀφορῶν ὁ Παῦλος ἔλεγε, Φησὶ, γὰρ τὸν ἀγῶνα, ἀλλ' οὐκ ἐν ἀδήλῳ πλούτου τρέχω, ἀλλ' ἐν τῷ ἀφθάρτῳ τῆς ψυχῆς κατορθώσεως. ἐκεῖνα γὰρ ἀεὶ μένει τὰ τῆς ψυχῆς κατορθώματα, ταῦτα δὲ καὶ ἐν τῷ παρόντι βίῳ πολλοὺς ἐπαίρει καὶ μετὰ τὴν ἐνθένδε ἀπαλλαγὴν ἀφόρητον ἐργάζεται τὸν κόλασιν. ἐκεῖνα γὰρ ἀνθρώπινα πλουτεῖν ἐστιν, ὅταν εἰς τὰ θεῖα μεταβάλωμεν

λά ϗ ζωηρᾶ προσάγματα· ἐπεὶ δίκαιοί μοι αὖ δεῦτε τοῖς βασιλεύουσιν ἐμφρόνως νόμοις διακονικοῖς ἐπιβάθωσιν, ϗ τὴν κενοφωνισμένην πολιτείαν ἀπαρτίσωσιν, ὡς χρεών. ἡμεῖς δέ πως; ὡς ἀλογίᾳ θύπτοντες ἔχοντες βίον, τὸν μὲ ἀθλίους ϗ πενιβρότους προσοράσθαι τηλαυγῶς τῆς συμφορᾶς, διαπεφυκότα ϗ φιλοτίμως πᾶς μαπιάτης, χαλάκων πλῆθος ἀσπίδων πρέφοντες, ϗ φατείας κεχοδαμένοι πᾶσι τῶν, ἵππου σώμασι, ϗ αὖθις θηριομαχοῦσι, ϗ ὦ θεία, ὅτι ἀχορτίζοντες Ⓜ πλούτου καὶ τῆς ἐπιφανείας τοῦδε τὴν ὄντως φιλόπτωχοι, ϗ πάλιν θαυματοποιοῖς, ϗ μίμοις, ϗ τοῖς ἐξῆς ὁλοθερῶς διαπεφυσῶσι τὴν βαρεῖαν, ϗ προσῆμα πάχρι ὧν χαρᾶς, ϗ μαλίας ἐγλές. εἶτα μὲ γλὼ ἡ δικαιοσύνη φέρει κέρδος ἀμάρυθμον, ἐ σωτηρίαν ἀδάπανον, ζωὴν χορηγοῦσα σφοδρῶς ὁ ἀγγελικὸς, ὡς μηδὲ ὀλίγως ἐσαλεύσῃ ἡ χεὶς ἐκπεσεῖν· ὅπερ ἡ ἀμέτρωλον γῆς ὁ δόλεσμος ϗ μυρίων κολάσεων ἄξιον, ἐ ἀφ' ἧς δὴ τῆς ἐξ πυρὸς πιμελείας, ϗ ἡ φιλοτιμία προσλαμβάνει τὴν ἄτιμον, ϗ πάσας ὑπερβολὰς ὑπερίσχυσε ἀφίεμεν τ' πλούτου προσόν ἔξω χωρεῖν. τοῦτο ἡ ὃ φρόνημα ὄντως ἐστὶ δούλων ἀναλλοώτων Ⓜ Κύριον, ἀλλὰ τῶν ἀσάρκων ϗ κωμάτων ἀκολάστων. Εἰ δ' ἄλλος ὁ ἀκρόατης, ἰδίᾳ οἰκονόμος φόβου μὴ τῆς σώφρονος βιλαβείας διοικοῦντες τὰ τῆς βλίττα, ἀναπαύσουσι τὴν βίβλον τοῦ Δανιήλ· ζήτησον ἀκριβῶς τὸν λόγον, εἶθα φησὶ πρὸς Ⓜ Θεὸν ὁ πάτηρ πολυπροσχημόνως τῷ ἰδίου τέλους τὴν προθυμίαν· Γενέσθω μοι, Κύριε, ὃ πέφυκα μὴ, ϗ Ⓜ ἀριθμὸν τῶν ἡμερῶν μου —

* * * * * * * * * *

ΕΙΣ ΑΝΑΛΗΨΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ Ιησου Χριστου.

Ex Mss. Cæsareo.

Αιδρόν μοι ὃ τῆς ἐκκλησίας ἁγιάζον, οὐ γλῶσσα ταῖς δυσθεσπίαις ἐρχαζόμενον μάταιον, ἀλλὰ σφοδρὸν τῷ ἀγαθῷ τὸ θρεῶδον. βλέπει γλὼ αὖω τὴν τῶν νεκρῶν ἀναστάσιμον ῥίζαν· βλέπει Ⓜ κάτω πρὸ αὐτῶν προδοκίαν ὦ σωρῷ, ἐξ' οὐρανοῦ ἐπ' αὐγὴ καθορώσης· βλέπει τὴν γλῶ ἀγέλειαν πεπληρωμένην, βλέπει προδόξως αἴρα βαδίζομένην, βλέπει ϗ οὐρανίους δυνάμεις ἀπορριπτούσας, ϗ τὸν μὲ λέγοντας, Ἄρατε πύλας Ⓜ ἄρχοντες ὑμῶν, ϗ Εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης· τὸν ἡ πάλιν ἀπορριπτοῦντας ϗ ἐπ' ἀσπίδοντας· Κύριος κραταιὸς ϗ δυνατὸς, Κύριος δυνατὸς ὁ πολέμιος, ὁ ἐπ' ἡμᾶς προσῆς Ⓜ κοπὴν ἐχθρὸν ἐπεδίξατο· ἡ σωτὶς δὴ θεῦτε πύλαι, οὐ διχόμην κατα παλαῖσαν δεδιώπατε. ἐπατυφλώπων γλὼ πάντες ἐπὶ τῶ βασιλεύοντος τότε θανάτου, ἕως ὃ προσηγάγετο ὁ βασιλεὺς τὴν αἰώνιον, ϗ λύσας Ⓜ ἰσχυρὸν, ἀπέλαβεν αὐτὸν τὰ σκῦλα. σωρευομένου γλὼ τοῦ Κυρίου, αἱ μὲ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν ἐξεπλάγησαν, ϗ πᾶσα κτίσις ἐσαλεύθη, ὁρῶσα ἐ χαρὰ μυστήριον ϗ ὃ φόβερὸν θέαμα γλὼ ἐμφορεῖται ὑπὸ τῆς γῆς. ἐτρόμασε γλὼ ἡ γῆ· ἐσαλεύθη ἡ θάλασσα, ἐκλυδωνίσθη ἡ ἄβυσσος, πᾶσα ἡ κτίσις ἐπτοήθη· ἐφοβήθησαν φωστῆρες οὐρανοῦ, ἐφυγὼ ὁ ἥλιος ϗ ἡ σελήνη, ἀστέρες ἐξέλιπον, ἡμέρα οὐχ ἑστήκειπεν, ἄγγελος ἐξέλλαμ τετραγωνίσεως ὄντος τοῦ λαοῦ, πεπεισμένου τῶ καταπάσματος τοῦ αἵματος· σκότος ἐπλήρωσε τὴν γλῶ, ἐ στοιχεῖα ἀπεσράφη, ϗ ἡ ἡμέρα ἠλλοιώθη. οὐ γλὼ ἐβάστασι ὁρᾶσθαι Ⓜ ἑαυτὸν διαπαντὸς ϗ παντὸς κρεμάμενον ὑπὲ ξύλου. τότε ὁ ᾅδης κατελύθη, ϗ αἱ πύλαι αὐτὸν συνετρίβησαν, ϗ Ⓜ μοχλοὶ αὐτὸν συνεκλάσθησαν· πεῖ ὧν Δανιὴλ προεφητεύσεν ἔλεγεν, Οτι συνέτριψε πύλας χαλκᾶς, ϗ μοχλοὺς σιδηρᾶς συνέθλασε. τότε ἔπεσεν ὁ βασιλεὺς θανάτου ἐπὶ τὸν

τῶν πόδας Χριστοῦ, καὶ ἐσήρισε ἀγχμάλωτος θριαμβεύομενος. ☩ γὰρ ἀπέπλω σώματι καὶ ἡμᾶς κατώσας τῇ ἐξόδῳ τοῦ ἰσχυροῦ, καὶ ὡς μαχόμενος αὐτῷ ζωοτρόφησας, καὶ δραμὼν εἰς τὸ τοῦ ᾅδου βασίλειον, καὶ ☩ δεσμὸν αὐτῷ κατέστησε· ὁ Ἀδὰμ δὲ πάλιν, ὡς σπαθίσας κατέλυσε, φησὶν ἀφῆκε λέγων· δι' ὑπὲρ πᾶσαι αἱ πατρικαὶ τῶν ἐθνῶν ὡς ☩ πατέρα καὶ Θεόν· διὰ τοῦτο, καὶ τὰς ὑλείας ἐλευθερίαν κεκτήσασθε. παρέχω γὰρ ὑμᾶς ἐκ ὑλείας εἰς ἐλευθερίαν, ἐκ σκότους εἰς φῶς, ἐκ πυρκηΐδος εἰς βασιλείαν. ζωὸν γὰρ ὑμῖν αὐτὸν ἐλίζομαι ἐγὼ ὁ Χριστός· πιγχρονῶ μὲν ὑπὲρ φοβεῖσθε ☩ τύραννον, ἀλλὰ καὶ παρέχω ὑμῖν φόβον τοῦ θανάτου, λιμοῦ καὶ θλίψεως, δίψους καὶ φυλακῆς καὶ τυραννείας. ζῶν τὰρ γὰρ ὑμᾶς δίδωκεν· ὁ τῶν ὅλων κράτος καὶ ζωὴ λίγω· μόνος γὰρ πάντων ἐγὼ εἰμὶ νικητὴς βασιλεύς, ὁ γὰρ παρὼν λόγος ὑμῖν ἔρχεται· οὗτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης, ὁ ἅγιος πεπαιδευμένος ἐν ἀνδρείᾳ τοὺς κρατοῦντας ἐν φόβοις· ὡς ὁ ἔλεγε Δαυίδ· Ἀνέβης εἰς ὕψος, ἠχμαλώτευσας αἰχμαλωσίαν· πᾶσα μὲν οὖν ἑορτὴ χαρμοσύνη, τὸ ἀναβάλλειν καὶ ἀναχώρησις· ἀλλαχοῦ γὰρ ἐν πᾶσαις ἀλλαις τοῦ ἰσαὺ ἀπεγυμνώσατο κακίαν, μᾶλλον ὠφελήσας ἑαυτοὺς ἐν- Ψαλ. ξζ Α.
διαμεθύσει. οὗ δὲ λέγω· ἵνα μὴ φθόνου ☩ δοξολόγος κυροφορήσῃ, τοῦ τῆς μοχθείας ἀπορῥύσεως ἀπεχθείαν· ἀνεκλαλήτως τηκούσης, ὃ μὲ ἂν μὴ φθόνου διέσωσεν· ἀκατεφρονήτου τ' σύμπασαι τρίφωνος κτίσει· φονεύσῃ τὸν βρέφη τ' Ἡρῴδου ἐδιδάξει, οἰόμενος ἐν αὐτοῖς συλλαβεῖν τὸν ἀχειρώτητον· ὅτι ὃ βασίλισμα ἀπύδοντα ἀπὸς πυρασμὸν ἐπφυάγη· ἀναλογόμενον τοῖς Ἰουδαίοις βλασφημεῖσθαι πεποίηκα· ἰωμματυργοῦντα λιθάζεσθαι πρὸ-

σκύβασε· τὸν φονέα" λησίου

* * *

ἀγαυτὸν παρεπίμησε· ταυρωθῆναι λησὰς συνεσταύρωσε· ταφῆναι τὸ μνημεῖον ἐσφράγισε, ἀναστάντα" συκοφάντιον πρεσκύσαι τοῦ ἀνάστασιν· ἀπαλαμβανομένου ἢ αὐτὸν ἐξ εἰς ὑστεροις ἀπίστως ὄχι ἐπιχεῖν φθόγξασθαι· ἀλλὰ τοῦ αὐτὸν" μειζόνως κεφαλαιώσῃ τὰς αμαρτίας. διὸ" πάσης αὐτὸν πομπήρεως ἡ σάρκωσιν" χαίρετε καὶ ἥκει, ἀρούσης πᾶσαι πομπὰς χορὸν τῶν ἀγγέλων ἐραπίαν χαρεύουσαι· ἢ τὰς μὲν ἀναλαβοῦσα ἄγγελος, ἄλλους ἢ παρεστηκότας, ἀπομπῶντας, ἄλλους πάλιν τῷ χαρῷ τῶν ἀποστόλων ἀναλαμβανομένους ἐξ λέγοντας· Ἄνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἑστήκατε βλέποντες εἰς τὸν οὐρανόν; οὗτος Ἰησοῦς ὁ ἀναληφθεὶς ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτω πάλιν ἐλεύσεται, ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν. οὗτος ὁ Ἰησοῦς ὁ τοῦ πλησίον τῶν σημείων ὀπτὶ δυξάσθαι· ἡ τῆς διαστοπικῆς οὖν ἀναλήψεως ἡμέρα ☩ ἐν δοξάσθη, καθὼς εἴρηται, δοξασθῆ πρεσκύσασι, οὐν ἢ πιστοὶ φαιδρυνέσθαι. πῶν γὰρ ὁ τιμητὴς ἔαρ φύτευε, ἢ τοῦ" τῶν ἐθνῶν αἰσθήσεως χάλλη· τοῦ τῆς ἀμπέλου καλαχνᾶ" κλήματα τῶν καρπῶν, τοῦ δένδρα τῆς ἐλαίας κυπαρίζουσι, αἱ συκῆ οὐν ὁλοθρίως πεσοσπεγκῶν, ἢ καῦσαι ὦ ζεφύρῳ πεπτικρομένα τοῦ λεῖα, τοῦ τίρψιν τῶν χυμῶν μεμυθεύθαι τῆς θαλάσσης· πρώτα τῇ διαστοπικῇ ἀναλήψει οὖν ἡμῶν φαιδρύνεται. φέρε πάντων, καὶ γὰρ ἐφ' ὑμῖν τοῦ τῶν Δαυὶδ ἀνακρούσομαι ῥήματα, ἅπερ ἡμῖν ἀρτίως ἀγαπᾶν τοῦ διαστοπικοῦ ἀναλήψεως εἶδα· Πάντα τοῦ ἔθνη κροτήσατε χεῖρας, ἀλαλάξατε ☩ Θεῷ ὁ φωνῇ ἀγαλλιάσεως. Κύριος ὁ φωνῇ σάλπιγγος ἀνέβη, ἔστω ἵνα· ἀνελήφθη, ὅλως οὐκ ἐχωρίσθη. Ὁ γὰρ καταβὰς, αὐτός ἐστιν ὁ καὶ ἀναβὰς ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν· οὐκ ἄλλος ὁ τῆς προφήτας ὀφθείς, ἢ ἄλλος ὁ τῆς ἀποστόλους συνδιατρίψας· οὐκ ἄλλος ὁ ὢν ὁ τῆς κόλπους τοῦ πατρός, ἢ ἄλλος ὁ ὅτι Πιλάτου κρινόμενος· οὐκ ἄλλος ὁ ὅτι σταυρωθεὶς τῆς ὕλης παρεσπλωμένος, ἢ ἄλλος ὁ τῆς χαρεύσιμα ἀναζώμενος· οὐκ ἄλλος ὁ ὑπὸ τοῦ Ἰωσὴφ τῇ" σινδόνι τυλιούμενος, ἐ ἄλλος τῷ παλαμῇ τοῦ κτίσι παρεδρασόμενος· οὐκ ἄλλος ὁ ὁ ☩ μνημείῳ κατατιθέμενος, ἐ ἄλλος ὑπὸ τῶν σεσφιγμένων ἀναμενόμενος· ἀλλ' αὐτὸς τῷ πατρὶ συγκαθήμενος, ὁ ὁ τῇ πρῴτικῇ μήτρᾳ ἀσπόρως βλαστήσας. ἀνέβη ὁ Θεὸς ὁ ἀλαλαγμῷ, Κύριος

ὁ

σὲ φωνῇ σαλπιγγος· ὁ τὴν αἰώνιον ἀνάπαυσιν, ὁ δεξάμενος ὅπως εἰς ὃ εἰ τὰ σύμπαντα παρεγάγῃς, ὁ πλάσας τὸν Ἀδάμ, ὁ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως παραγαγὼν, ὁ Ⓜ βουληθεὶς Ενὼχ εἰς χωρίον τῆς ζωῆς μετενεγκεῖν, ὁ Ⓜ Νῶε φυλάξας μετὰ τὸ τῆς κιβωτοῦ πάθος, ὁ Ⓜ πατριάρχην Αβραὰμ ἐκ γῆς Χαλδαίων περισπάσας, ὁ τυπώσας σὲ τῷ Ισαὰκ διὰ τῆς ζωοποιοῦ μυήσεως, ὁ τὸν δωδεκάφυλον τοκογονήσαντα τὸν Ιακὼβ χερσὶν ἁγίαις, ὁ τὸν ἀνάμεσον τῶν Ιωὼ παραγαγὼν, ὁ πηγάσας τῷ λαῷ Ⓜ Μωϋσῆν περιδόξαστον, ὁ προφητείας ἐκ μήτρας ἐμπλήσας Ⓜ Σαμουὴλ, ὁ Ⓜ Δαβὶδ εἰς βασιλέα ἐκ τῶν προφητῶν ἐλόμενος, ὁ τὸν σοφίαν δωρησάμενος Σολομῶντι παραχρῆμα, ὁ τὸν Ηλίαν ἐν συντριμμῷ ἅρματι πυρίνῳ ἀναλαβών, ὁ τοῖς προφήταις ἐμπνεύσας τὸν προφητικὸν, ὁ τοῖς ἀποστόλοις τὸν δωρεὰν τῶν ἰαμάτων χαρισάμενος, ὁ τοῖς αὐτοῖς βουλὴν, Θαυμάσιε, νεικήσας τὸν κόσμον ἐν ᾧ ἐστὶ· ὅτι ὁ Κύριος τῆς δόξης, ὁ ἀναληφθεὶς εἰς τοὺς οὐρανοὺς ἐν ἀλαλαγμῷ, καὶ καθίσας ἐν δεξιᾷ τῆς παρῆς. ταῦτα γὰρ τὴν αὐτὴν ἀγγελικὴν ἐξουσίαν καὶ δυνάμεων, αὐτὸς ἐκ βυθοῦ ἀνάγαγε ἡμᾶς· ἀναλάβου καὶ ἡμᾶς ἀναλαβὼν τὴν πτωχείαν τοῦ κόσμου· καὶ πάλιν ἡμῖν πᾶσαν τὴν φάλαγγα τῶν ἀκαθάρτων πνευμάτων, λέγων πρὸς ἡμᾶς· Ιδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων· ἀλλ' ἵνα μὴ ἐν τοῖς ἐρεθισμοῖς, ὑλῆς καὶ ὀλοκλήρους ἀφ' ἑαυτὸν ἡμᾶς ψυχῇ καὶ σώματι πνεύματι, πεπληρωμένους καρπῶν δικαιοσύνης καὶ εὐποιΐας, ὁ τῶν ὅλων Θεὸς, ὁ καταξιώσας ἡμᾶς ζωαρχηθῆναι, καὶ τὴν σωτήριον ἐπιτελέσαι ἑορτὴν· δι' αὐτοῦ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ισαι. 57 λγ.

Λουκ. ι. 19.

Λογ. ξδ.

ΠΕΡΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ.

Ex Ms. Cæsareo.

Ἀλλ' ἐπειδὴ ὑψηλοτέρα βοᾷ τὸν φωνὸν ἀνυμνῶν, αὐχ ἵνα τύφῳ ἡδονῆς τὸν ἀκοὸν ἀπατήσω· ἀλλ' ἵνα λέξει τῆς ἀληθείας τὸν ἀθλίου θέσω· καὶ παύσω ἐμὲ ἀπὸ λόγου τοῦ τῆς χαρᾶς ὀπτηυμίδη, ἔξεργον δὲ ἀφ' ὁδοῦ τοῦ τῆς νηστείας ἐργασίδη. πᾶσης γὰρ νηστείας ἐστεφάνωσε ὁ κέρδος, κέρδος δὲ ἡδυπαθείας ὀπτιζήμιον ἀπεργάζεται ὁ βλάβος. ὁ μὲ γὰρ βρώσει κολάζων, ὁ τὸν τῆς χαρᾶς πλημμελῆ ὀπτηυμίαν, τῆς ψυχῆς ζημιοῖ τὸν ὀπτκαρπίαν τοῦ πνευματικοῦ· ὁ δὲ νηστεία τοῦ σαρκὸς μάραινσι, καὶ τῶν βρωμάτων τοῦ ἀδηφαγίδη ἀποφθίγει, τῶν κρειττόνων θησαυρίζει τοῦ παραδείσου. νηστεία γὰρ σωφρονισμοῦ ἐκδιδάσκει, καρτερικὸν καθασκευάζει· νηστεία παρὲς θυσίαιδη ἀλείφει, καὶ παρὲς ἀνανεοῦν γυμνάζει· νηστεία ἀγγελικὴν πρὸς τὸν πολιτείαν, καὶ πνευματικὸν ἀποτελῇ τὸ σῶμα· νηστεία ψυχῆς ὀχυρὸν φυλακτήριον, καὶ σώματος ὅπλον ἀκαταμάχητον. οὔτε γὰρ τοῦ ὀπίσω νόθου ἀναδέχεται, καὶ τοῦ δρόμου τριβομβίου ὀπτηυμίδη καθαγιάζεται. νηστεία εἰς οὐρανὸν ἀνάγει τοῦ ἀνθρώπου καὶ πρὸς αὐτὸν παρὲς τὸν ἀθάνατον φύσιν. νηστεύωμεν τοίνυν, ἀγαπητοὶ, μὴ σκυθρωποὶ τοῖς προσώποις ταῖς ἡμέραις τῆς νηστείας διεξερχόμενοι, ἀλλ' ἀνθρακιᾷ ταῖς ψυχαῖς ὡς "ἀνθρακιαῖς Χριστοῦ παρὲς αὐτὸν ἀναπεμόμενοι. εἰ γὰρ ὀπτηυμῶμεν τοῦ νηστείαν παρασιλύσας, μὴ σύγναζε, ἀνθρακίαν· καθαίρει γάρ σε "τοῦ ψυχικοῦ ὁ ἀληπτέριον. μὴ πρὸς κόμπον τὴν νηστείαν ἐκδίδχου, ὧν ἡδία τὰ βρώματα· ἀλλ' ἀνανεώσῃ μακροθύμει ἡδυτέραν τῆς βρωμάτων διαχύσεως τὰ διδάγματα. ἀφ' οὗτος τῆς θυμὸς ἀπὸ βρωμάτων, ἵνα τραφῇς ἀφ' οὗ τὸ πνεύματος· καὶ ἀφ' οὗτος ἀπέχῃ τῶν σωματικῶν ἐδισμάτων, ἵνα ἐμπλησθῇς τῶν πνευματικῶν ἀναθημάτων. Φαρμακὸν ὄντι ἀφαιρετικὸν τῆς ἁμαρτίας·

Ισ. λόγοι σου

ἡ νηστεία, καὶ καθάπλασμα ψυχῆς· μαλακτικὸν τοῦ πλοὺτου τοῦ εὐσεβοῦντος. καὶ ὥσπερ τὰ χείροντα παθήματα ἰσοῖ καὶ ξυστέλλει τὰ καταπαυόμενα, οὕτω τὸ μὴ σπλῆνα τοῦ σώματος ἐπαύξησθαι· ἀλλὰ καὶ ξηρᾶναι καὶ τοῦ ὑγροῦ μυγμοῦ καὶ τῆς ψυχῆς τὰ νεμομένα ξυστέλλει τὰ καθαιρόμενα. ἡ δὲ νηστεία προαλείφεται μὲν αὐτὴ κατ' ὀλίγον λεπύνουσα, ἐξαιρίζει δὲ εἰς ἄπαν ἀποκαθαίρουσα. Διὸ τοῦτο εἰ καὶ ὑπήκοος ἡ νηστεία, ἀλλ' ὠφέλιμος καὶ εὐπρόσιτος. μὴ τοίνυν λυπεῖσθω νηστεύσης, ἵνα μὴ τοῦ κέρδους ἀποτύχῃς· μηδὲ ἀηδιάσῃς ὅλως ὀλίγον βραδύνα, ἵνα μὴ δι' ὀλίγου τοῦ ὅλου ζημίαν ὑποστείλῃς. ὅσῳ γὰρ νηστεία ὑποξύφει τὸ σῶμα, τοσοῦτον εἰς τὴν νηστείας ὠφέλεια. αἰσθόμεθα ὅτι καὶ τῶν δικαστῶν πολιτεία, καὶ εὐεξίας αὐτοῦ ὁ πλοῦτος διὰ νηστείας εὐδοκιμήσαντα. τοιοῦτον Μωϋσῆς ἀνηστεύσας ὅτε τὸν νόμον εἰσεκόμιζε, καὶ ὑποκριτὴς τοῦ Θεοῦ διὰ νηστείας γέγονε. πατασχόντα ἡμέρας τοῦ νηστείαν ὑπισυνάψας νομοθετῆς, Διανηστεύσας ἐχρημάτισε· καὶ ὅτε ἄρτον ἔφαγεν, ὅτε οἶνον ἔπιεν· ἀρκεῖτο γὰρ "ἔσφῃ τοῦ νομοθεσίαν διὰ τῆς νόμου ἐκδιδασκόμενος. ἵνα δὲ μάθῃς πόσον ὠφελεῖ ἡ νηστεία, καὶ πόσον βλάπτει ἡ μέθη νηστεία δηλιστρατυομένη" καταμόνοσον τοῖς ἀπὸ Μωϋσέως καταπολεμοῦσι, καὶ τοῖς ἀπὸ τῆς λαοῦ γενομένοις, καὶ εὑρήσεις τοῦ δυνάμει τῆς νηστείας. ὁ μὲν Μωϋσῆς τὸν νόμον ἐλάμβανε, καὶ κάτω "ὅλως τὸν νόμον ἀπέτρεπε. λυπηθεὶς γὰρ Μωϋσῆς τὸν νόμον ἀνέτρεβεν, οὐκ εὐλογεῖ νηησάμενος μαθητοῦ τὸν νόμον πιστεύεσθαι, καὶ Διαιτᾶσθαι οἶνῳ βεβαρημένοις λόγια διδάσκεσθαι. βλέπε πόσον ἀδικεῖ ἡ μέθη ἀλλοιοῦσα τὴν νηστείαν. ἀλλὰ πάλιν" νηστεία τοσοῦτον κακεῖ" ἐπανορθώσασα τοὺς αὐτοὺς χρησάμενος ἡμέρας, πάλιν ἐπανεκτήσατο τὸν νόμον. μεμνῆσθαι ἡμῶν καταλέλοιπε πρὸς ἀσφάλειαν βίου καὶ πολιτείας, ταχὺ διὰ" τοῦ γενομένου καὶ μυσηρίου τι σκοτεινόμενος· ἐπὶ ἡμῖν πρόκειται νομοθεσία δρῆσαι, ἀνοσιουργοῦσιν διὰ τοῦ τοῦ πρώτου λαοῦ" ἀπιστίαν. Εἰ δὲ δεύτερα, σπάργανα πάντα χοῦ διεφθάρη τοῦ δεύτερου πιστῶν διηκριβωμένου δεύτερον νόμου, ἐν συμφυλάττοντος. καὶ Ἠλίας δὲ παραβάντα ἡμέρας νηστεύσας, ἐν μιᾷ "ἔσφῃ τοῦ ἔρημον διεφθύσας, οὐκ ἠδυνήθη καμάτου. νηστεία γὰρ αὐτὸν ἐδάσαλε, πόσον ὑπισυφίζουσα· ἐν μὲν νηστείᾳ Θεὸν ἐθεάσατο, καθὼς οἴονται τοῦ ἀσωμάτου φύσιν κατανοῆσαι. οὐ σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς ἀσώματον ἐθεάσατο, ἀλλὰ καρδίᾳ ἀόρατον κατανοήσας, καὶ τοῦ τῆς ψυχῆς καθαρότητα. Μακάριοι γὰρ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται. ὅταν νηστεύσας, τὸν ὄρεκτικὸν ἀπέκλεισε καὶ τὴν ἀκολουθοῦσαν, ἐν τυφῆ τοῦ ἐαυτῶν βίου καταδαπανῶντα· ἵν' ὅπερ ἐκ ἄλλοτε ἰδίᾳ τοῦ χαρίσει μετρήσωμεν, τοῦτο Διὰ τῆς τοῦ λιμοῦ νηστείας μάθωσι παιδευόμενοι, καὶ γνῶσι, πῶς ὠφέλιμός ἐστιν ἡ νηστεία, καὶ ὁ χαρὼ τυφῆς τοῦ ἑαυτῆς ἐργασίαν ὑπεδιακρυσθῆ. Δαμπὰς δὲ αὐτοῦ τρεῖς ἑβδομάδας νηστεύσας, καὶ ἄρτου ἐπιθυμιῶν μὴ γευσάμενος, εἰς λάκκον λεόντων Διὰ ζῆλον τῆς ἀκολάστου διαγωγῆς, καὶ λέοντας ἐκεῖ νηστεύοντας εὑρὼν ἐκλεῖσαι· ἐδυσωπήθησαν" γὰρ τῇ νηστείᾳ ἄγγελοι θῆρες, ἡμερώτεροι τῆς λογικῆς θηρίου γενόμενοι· καὶ ἀπέκλεισαντο ἰδεῖν τὸ μὲν, τοῦ ἁγίου σώματος ἅψασθαι μὴ καταπολεμήσαντες. ὥσπερ γὰρ ὅπλοις τοῦ ἰδίου "σώματι διαθέλουσι τοῦ νηστείᾳ, καὶ ἄλλοι ἑαυτοῖς δι' αὐτῆς ἐχρώσατο, ἀπεπλήνησε τὸν ὀφθαλμοὺς τῆς λεόντων, μὴ σῶμα δὲ θεσπέσιον, ἀλλὰ σῶμα ἀγγελικὸν ὑπεδιεξάμενος. καὶ αἱ τρεῖς παῖδες ἐν Βαβυλῶνι, μὴ βουληθέντες τῇ διαταγῇ τραπέζῃ τοῦ βασιλέως κοινωνῆσαι, ἀλλὰ τῇ τῆς νόμου νηστείᾳ ἐκαχλευσθῆσαι, εἰς τὸ ἀσφαλίσαι πυρὶ τῆς καμίνου εἰσελθόντες ἔσβεσαν τοῦ φλόγα, δρόσον ἀντὶ πυρὸς τοῦ κάμινον Διὰ νηστείας ἐργασάμενοι· καὶ τὴν μὲν ἀπείρων τῆς νηστείας ὁ πῦρ κατεπόλμησεν (πάντας γὰρ τοὺς ἀπειθοῦντας Χριστοῦ "κατεδαπάνησε) τοὺς δὲ ἐν στενοχωρίᾳ τῆς νηστείας ἐκ ἀνεχώρησε, τοῦ σώματος αὐτῶν ἅψασθαι μὴ δυνάμενον. οὐδὲ γὰρ ὕλη" τις ἦν τῷ σώματι, ἡ νηστείας πνευματικὴ αὐτοὺς ἐργασαμένης· ὁμοίως δὲ καὶ Ναβουχοδονόσορ τοὺς θύσαντας τὸ θεῖον ἀπεκρούσαντο· τοὺς γὰρ ἡμέρας νηστείᾳ ἐκτε-

νῶς

νως προσκαρτερήσαντες, τὴν αἰώνιον κόλασιν δι' ἡμερῶν ὀλίγων μεταποιήσαντες, αἰώνιοι ἔ-
παινοι τῷ κόσμῳ καταλελοίπασιν. ὄφελε, ἀγαπητοί, πᾶσι ἰσχύειν ἰατρεία μετ' ἀκρίβειας ἡ ἔρ-
γων ἐπιτίμησις. ἰατρεία γὰρ ἡ δέησις οὐκ ἀθανάτου ῥύεται· δικαιοσύνη δὲ ἐκ τοῦ ἀμφότερα.
ἰατρεία δὲ θανάτου ἀφαίρεσις, καὶ ὀργῆς ἀπολύτρωσις· ἰατρεία καὶ καθαρσις ἁμαρτίας, ἐμοὶ καὶ ὑμῖν
ἐγκρατείας, γυμνάσιον εὐσεβείας, ζυγὸς δικαιοσύνης. οἶδε ἰατρεία πλουσίου τὸ πένητα ἀφρ- 5
γάζεσθαι. οὐ γὰρ ἀκαίρως δαπανᾷ συγχωρῶν, τὸ μέσον τῶν ἀπαρχεῖν προσῆκον. οἶδε
* * ἐ Ⓦ πλούσιον ἡδέως συγχωροῦντα καταπαίζειν· ὀπίσατε καὶ νεότητος ἰατρεία ἀμείνων. δι-
δάσκει χαλινὸν τῶν βρωμάτων, ἐσθῆτι ἡμῶν τὴν ἐγκράτειαν, καὶ σοφῶς ἰσχύοντα πρὸς εὐ-
σέβειαν καὶ σωφροσύνην. οἶδε ἐ προσευτέρους σοφίζειν, καὶ καθαρὸν ὃ τῆς ἁμαρτίας" φυ- Ια. ια
λάττειν ὅμως. ἰατρεία ὑγιεστέραν ἀκριβῆ καὶ ὃ σῶμα. οὐ γὰρ βαρυνόμενον ὑπὸ τῶν βρω- 10 μα. ιβ
μάτων ὕλιον δέχεται τοσημάτων· ἀλλὰ κυφιζόμενον ἀπὸ τῶν ἐδισμάτων, ὕρωσιν γὰρ
πρὸς ὑποδοχὴν τῶν ἐδεσμάτων. Διὰ τοῦτο τῆς ἀσωτίας, ἀγαπητοί, ἵνα τῶν πνευ-
ματικῶν ὀλιτυχῶμεν δωρημάτων. ἰατρεύων παιδαγωγεῖ καὶ τὴν ψυχὴν πρὸς εὐσέβειαν,
εἰκόνα λαμβάνων τῆς σωματικῆς ἐγκρατείας τὴν τῆς ψυχῆς ὀπτιμέλειαν· ἵνα ὥσπερ ἀ-
πέχῃ τῶν ἔξωθεν ἐπιστρεφομένων βρωμάτων, οὕτω καὶ τῶν ἐν τῇ Διαιολίᾳ ἐπιμαθανόντων ῥη- 15
Εκκλησ. δ. ματων ἐνεργημάτων. Εἶδον γάρ, φησι, πρᾶγμα τὸ ἐξισταζόντος αἰσθῆναι ὅτι σὺ, ὅπου σε μὴ
* * ἀφῇς, ὅπου ἵαμα καταπαύσει ἁμαρτίας. ὥσπερ τοῦ ἀπέχειν βρωμάτων ἀλλαττόμενος. πρ-
σεύεις οἴου μὴ αἰτιλαμβανόμενος· ἰατρεύει καὶ πατρείας ἀπεχόμενος. οἶδε γὰρ ἡ κακία μεί-
ζονα μέθην τῇ ψυχῇ καταπαίζεσθαι. ἰατρεύει κρεῶν μὴ ἀπτόμενος· ἰατρεύει καὶ καταλαλιᾶς
ἀπεχόμενος, ἵνα μὴ δι' αὐτῆς κρέα φάγῃς τῶν ἀδελφῶν, τὴν ὀργὴν αὐτῶν ἐσθιόμενος. πε- 20
Ησ νη φ ε. σεῖα γὰρ ἀληθῶς, ἐσθιόντων τῶν ἁμαρτημάτων. ἄκουε τοῦ προφήτου λέγοντος· Οὐ ζητή-
σω τὴν ἰατρείαν ἐξελεξάμην," οὐδὲ ἡμέραν ἀνθρώπου ἐπιποθῶ τὴν ψυχήν αὐτοῦ. ἀλλὰ χ. ϛ
τί; λύε, φησί, πᾶντα ζωδεσμον ἀδικίας· Διάλυε σταυλιαίας βιαίων ζωοδιαγμάτων,
ἐξάπλωσε πεινῶντι Ⓦ ἄρτον σου, ἄστεγον εἰσάγαγε εἰς τὸν οἶκόν σου· ἐὰν ἴδῃς γυμνὸν, πε- ἰσ. ν
ίβαλε. αὕτη, ἀγαπητοί, ἀληθὴς ἰατρεία, ἡ παρὰ Θεῷ προσδεκτή." καὶ πᾶσι δοκεῖ τοῦ-
Ησ νη. α. τῳ ἐπακολουθεῖ· ἡ τῶν ὑφαιρεῖσθαι κτῆσις, καὶ ἡ τοῦ διαφόρου ἀφθονὸς ἐπαγγελία. ὃ φῶς σου ὡ
"ὡς ἱμάτιά σου ὡς χιὼν λαμπρὸν· τότε βοήσῃ σου, εἰσακούσεταί σου· ἔτι λαλοῦντός σου, ἐρεῖ,
ἰδοὺ πάρειμι. βλέπεις ἀλλὰ δῶρα τῆς ἰατρείας," καὶ πῶς εἰσέρχεται τῆς εὐδοξίας, ὡς ἐ
Θεὸν αὐτοὶ δυσωπῶσι πρὸς ἀνθρωπίνου φύσιν προσλαμβάνειν; ἰατρεύω, φησὶν, ὑμῶν τὰς
ταῖς εὐχαῖς, ταῖς ὠφελίαις, ταῖς νηστείαις, μὴ ἀπολιμπανομένους" τοῦ ὅτι ὠφελοῦμεν
καθὼς ἔθος ἐστί· μηδὲ προσμαρτυρίας ἢ διαγνώσεως δι' ὅλης ἡμέρας· ἵνα μὴ χρήματα συ-
λέξῃς, ἃ σκορπίζειν ὤφελες· ἢ χεὶρ τὸν ἀδελφόν σου σύστυχήσῃς, ἢ θεραπεύειν ἐχρῆν·
ἦλθες εἰς ἐπαοιδὰς, ἢ τοῦ σοφιστοῦ, ἀχ ἵνα τῆς ἰατρείας τελέσῃ τοῦ πρόσταγμα, ἀλλ' ἵνα τῆς ἀ-
λείας πληρώσῃς τοῦ ὄρεξιν. ἀγαπητοί μὲ ἀπεχόμενος δέχεσθαι ὃ ἡφὴ, ποινείας ἢ πλη-
Ησ. νη α. εσύμενος μηδένι; ἵνα μὴ ἀκούσῃς, Οὐαὶ Ⓦ μηδόντες, οὐκ ἀπὸ οἴνου. μήτε ἢ οὐκ ἔστι πο-
ποιείας ὁ κόπος· ἀλλ' ἐμφρα ἀγαπητοί. ἵνα φθάσωμεν εἰς τοῦ πνευματικοῦ κλῆρον ἐλπί-
δα τῆς ἀναστάσεως, ἐκβαλόντες τῶν ἀπρακτουμένων ἀγαθῶν, τὸ ζωῦν ἢ ἀγαλλιώ-
μενοι τοῖς προσδοκωμένοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟ, ΕΝ ΘΛΙΨΕΙ ΕΠΛΑΤΥΝΑΣ ΜΟΙ. Λογ. ξε.

Ψαλ. δ. α.

Ἐπειδὴ τῇ προκλήσει τῶν γλωσσῶν ἐφεστηκότες, ἐρήμην τὴν ἐπιγραφὴν ἀπέφηναν ἑαυτῶν βουλόμενος ἐκ τῆς διδάξαι ἡμᾶς, ἀλλὰ μὴ ἀφ' ἑτέρας ῥήσεως ἢ ἱστορίας, ἢ βιωφελοῦς ἢ πλάσαντα αὐτὸν λαβεῖν ὑπόθεσιν· οὕτω δὴ καὶ ἡμεῖς ἀκολούθως τῇ τοῦ προφήτου μεθόδῳ τὸν ἀφ' ἑαυτοῦ ἡμῖν ὁ ἅγιος πνεῦμα ἐπιδέδωκε λόγον ἐκθησόμεθα· ἐπειδὴ φιλεῖ πολλάκις τὸν τόπον τοῦτον ἐπιδέχεσθαι τὴν ἐκ τῶν ἐναντίων ἐπίνοιαν, ἢ τὴν αὐτὴν ὁδὸν ἐξ ἑκατέρου μέρους διαβαίνειν, ἢ τὸν αὐτὸν ἀπὸ φόβου εἰς ἀναπαύσεως σύνοδον ἐπιτελεῖν, ἢ ἐκ τῆς μεγάλης ἀπορίας εἰς εὐπορίαν ἀφικνεῖσθαι, ἢ τὸ ἐν πλάτει ἢ ἐν μιᾷ ψυχῇ τινὰ στενοχωρίαν ὑπομένειν διὰ τὴν τῶν βασιλείων τοῦ πλούτου κατάλυσιν, δηλονότι μετὰ τὴν ἁλωσιν, τινὲς τῆς αἰχμαλωσίας ἐπιστροφήν. Διὰ τί δὲ ἡ ΕΙΣ ΤΟ ΤΕΛΟΣ ΕΝ ΥΜΝΟΙΣ ἐπιγραφὴ τοῖς ψαλμοῖς τοῦ Δαυίδ; ὅτι καλῶς μὲν ἤρξατο, καλῶς δὲ βιοτέλεσεν, διὰ τοῦτο Εἰς τὸ τέλος ἐπῄνεσε. ἤρξατο καλῶς, βλέπε· ὅτε ἔλαβε γεωργὸν ἄρχοντα ἀντὶ ἀρότου, ἀντὶ ἀλοητοῦ, ἐξ ὄρους ἐλαίου, ἐκ τοῦ ἀγελαίου· ἀπὸ ἐμῆς ψυχῆς, φησὶν, ἐξ ὄρους ἁγίου σου· ἀπὸ ἐμῆς ἐκκλησίας, ἐξ ὄρους ἐλαίου· ἐκ τοῦ ἀγελαίου· ἀπὸ ἐμῆς ἐκκλησίας, ἐξ ὄρους ἁγίου σου· ἐκ τοῦ ἀγελαίου· ἀπὸ ἐμῆς ψυχῆς

νῶ λέγει ὁ Δαυίδ, τ' μετάνοιαν. ὥσπερ γὰρ ὃ ἁμαρτῆσαι, καὶ μὴ μετανοῆσαι διπλοῦν ἐστιν ἁμάρτημα· οὕτω δὴ καὶ τοῦτο, ὅτι ἔπεσε, δεύτερον, ὅτι ἀναίσχυντος οὐκ ἠθέλησε (διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς καὶ ὃ Καὶν ὠργίζετο, οὐχ ὅτι ἐφόνευσεν, ὅσοι φονεύσουσι, ὅλοι οὐ μετανοήσουσι) οὕτω δὴ ἁμαρτῆσαι καὶ μετανοῆσαι, ἐν αὐτῇ τῇ μετανοίᾳ τοῦ δικαιοσύνην κερδάναι· μᾶλλον δὲ αὐτὴ ἡ μετάνοια εἰς δικαιοσύνην αὐτῷ λογίζεται. ἐπεὶ οὖν καὶ τοῦτο τοῦ Δαυὶδ, μετάνοια ὁ Θεὸς ὡς δικαιοσύνην ἐδέξατο, διὰ τοῦτο λέγει· Εἰσακούσεταί μου ὁ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης μου. εἶδεν ὁ Θεὸς καθαρθῆναι τὸν ψυχρόν, καὶ ἐδέξατο τὸν προσβυτὴν τῆς δάκρυσι χρῆσθαι τοῖς φίλτροις, καὶ δυσωπεῖται ὁ βασιλεὺς ὃ διὰ τῶν δακρύων γεγενημένος ἰατρός· καὶ ὑμνῳδεῖ ἐν τοῖς περὶ τούτου ψαλμοῖς· διαγγέλλει δὲ καὶ τὸν τρόπον τῆς ἰάσεως ὃν ἐμεθόδευσε· καὶ φεύγων ἐν ἠρήμοις, καὶ πολεμῶν τὸ ἴδιον σπλάγχνον οὐκ ἠδύνατο, προσέθηκε καὶ ὃ μεστοῦσα δακρύων ἐκρέμασε, καὶ τὸν τυφλωτὴν μόνον ἐβλεπέσθαι, ὡς ἐρωτᾷ λέγων· πῶς τὰ ἀλγεινὰ τοῦ ἐλαίου σὺ ἔπεσας, πῶς τὰ δάκτυλα Γολιὰδ κατέβαλες, ἀπηκρίβωτο· πῶς τὰ ἄρκτοι ἐνίκησα, προσευχὴ ὁπλισάμενος. ἐὰν δὲ ὑπερκλύσθαί με, Εἰσακούσεταί μου ὁ Θεὸς τῆς δικαιοσύνης μου. οὕτω καὶ προσβυτὴν ἀφορᾷ, καὶ κἂν πύργος ὅλος τὸ ὕδωρ ἐκρέμασε. ὥσπερ γὰρ ἁμαρτάνοντι μοι Θεὸς αὖθις κατ' ἐμοῦ ἤγειρε, οὕτω μετανοοῦντι κατὰ τοῦ ἐχθροῦ τὸ χάρισμα τὸ χαριστικόν μου ἐπέστρεψε. καὶ τῶν ἁμαρτανόντων ἡμῶν Θεὸς ἡμῖν ἐπεγείρει τοὺς ἐχθρούς· ἀλλὰ πολεμεῖσθαι, οὐκ ἄχρηστόν με ἐργάσατο τὸ ἀντιπολεμεῖν αὐτοῖς, ἀλλὰ μᾶλλον ἐσωφρόνισεν λοιπὸν ἐπιστήμονα, εἴ τι πάλιν παραφρονοίην, διορθωσόμενα· καὶ ὁπόταν σὺν ἐχθροῖς πάλιν ὦμεν, τοῦτο ὁ Θεὸς ἡμῖν. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ πρὸ πολλοῦ μὲν ἁμαρτάνοντας σὺν ἐχθροῖς, ὅπου δὲ ἁμαρτήσας αὐτοῖς πολλάκις ὁ Θεὸς ἐπεγείρει κατ' ἡμῶν· ἵνα σὺν τοῖς δούλοις πολεμούμενοι τὰς εὐεργεσίας, ὅσας ὁ Θεὸς ἐπήνεγκε κατ' ἡμῶν· ἵνα ἴδωμεν τὸ πρῶτον τὸ πολεμοῦντας σε; μετανοήσωσιν οἱ φίλοι ἡμῶν, καὶ ὁ ἐχθρὸς ἐπέστρεψε. καὶ τῶν ἁμαρτανόντων ἡμῶν Θεὸς ἐπεγείρει τοὺς ἐχθρούς·

ἀθῆναι, θλίψις ὅτι καὶ ἡμῖν χάριτος· οὕτω ὃ ταχέως εἰσαχυαθῆναι τὸ πλατύτης καὶ στενὴν χάρις. ὃ οὖν ταχέως ἡ τοῦ σπᾶ εἰσαχυαθῆναι ἐν θλίψῃ, πλάτος ἔλεγεν. ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς μοι. τὰ κύματα τῆς θλίψεως ἡ ταχεῖα χαλίων διέλυσεν· ἡ ἀφείζουσα θάλασσα ἔσω τοῦ ἐγένετο· αἱ κατωγίδες καὶ αἱ ὑέλλαι εἰς δρόσον μετεβλήθησαν· οἱ ἐχθροὶ δὲ πολέμιοι, ἰκάνει ἡ προσκοπὴ γενέσθαι. ἐν θλίψῃ ἐπλάτυνάς μοι. οὐδέπω ὡς βρέφος δὲ τόμα διόδεξα, καὶ ἤδη μοι ὡς μήτηρ ἡ προῖσα τοῦ Θεοῦ τὸ μαθὸν ἐνέθηκεν. ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς μοι. λιμῷ με τηκόμενον ἀπὸ καρποῦ, σίτου, οἴνου, ἡ ἐλαίου ἐπλήσπισεν· ὡς μὴ μόνον ἐμὲ, ἀλλὰ καὶ πόλεις τοῦ ἐμὲ ἀπολαῦσαι. διὸ ἐπικαλοῦμαι ἔλεγεν· Εὐωχας βίφεσιν ὡς πλὴν καρδίαν μου. ἀπὸ καρποῦ σίτου, καὶ οἴνου, ἡ ἐλαίου αὐτῶν ἐπληθύνθησαν. ἢ ε * * ων προῖσα ἐμοὶ βίωσις. ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς μοι. καὶ ἰσχύσω ἢ ἐν θλίψῃ ἐπλάτυνεν αὐτὸν ὁ Θεὸς τοῦτον τὸ ἔθνος. ἐπὶ τοῦτο δὲ Ἀβεσαλὼμ πολεμοῦσθαι ἔφυγεν ἐν ταῖς ἐρημίαις καὶ ἐν ταῖς ὄρεσι, λιμῷ ἡ ἀνάγκη ὡς ἐν διωγμῷ ἐκρατήθη. ἀλλ' ἐν τῇ ἀνάγκῃ τοῦ λιμοῦ ὁ Θεὸς αὐτοῦ διέστειφόρεσεν ἄρτους ἄφθονα, ὡς τῷ Ηλίᾳ διὰ κόρακος, ἔπεμψε. καὶ ἔστησε ὁ Σιβᾶ, ὁ ἐκ τοῦ οἴκου Σαοὺλ τοῦ ἐμπαθοῦς αὐτοῦ ἐδώρησε αὐτῷ ἄρτους ἑκατοντάδας, καὶ οἴνου, καὶ πεντήκοντας, καὶ σταφίδας, εἶπα μὴ τοῦτον Βερζελλὴς ὁ Γαλααδίτης καὶ αὐτὸς αὐτῷ προσήνεγκε δῶρα κρίζας, ἵνα μὴ χαμβλὴ, καὶ ἀμφιπαπτάζας τοὺς λεπτομόρους τυλοπαπτάζας, καὶ οἴνου κεράσματα, ἡ πυρεσσῇ, ἡ κειλᾶς, ἡ ἄλθυσι, ἡ πόαμοι, ἡ φακὸν, ἡ βούτυρον, ἡ πρόσατα ἡ γάλα ἀπὸ μοσχάρια. ἐπὶ οὖν ἐν τῇ φιλοσοφείᾳ καὶ τῇ θλίψει τοῦ λιμοῦ καὶ τοῦ διωγμοῦ, διὰ θυμῷ αὐτῷ ὁ Θεὸς τοὺς ἀπολαῦσαι ἔδωκεν, βύζηστιν ἔλεγεν, ἐν θλίψει ἐπλάτυνάς μοι. ὅπερ λιμὸς πλέον τοῦ Ἀβεσαλὼμ ἐπτόρκε με, ὅτι μοι ὁ Θεὸς τὴν ἔρημον χώρον ἐποίησε μᾶλλον καὶ γάλα ἐπίνειν. μηδεὶς οὖν ἡμῶν δέχεται Θεὸν διώκόμενος λιμοὶ φοβεῖται. Θὺ λιμοκτονοῦσι γὰρ Κύριος ψυχὰς δικαίου. ἐθλίβετο, ἡ ἐπλατύνετο. ἀλλὰ καὶ ὁ τὴν Τύρον χρεὼς ἐθλίβετο μασιζόμενος, ἐπλατύνετο ὡς νικητὴς φαινόμενος. ἐθλίβετο μασιζόμενος, ἐπλατύνετο ὡς σῖτος ἕλκυσε εἰς τὸ ἀνέκαθεν ἀποδηκὰς συγκαιμιζόμενος· ἐθλίβετο ὡς πηλὸς πατούμενος, ἐπλατύνετο εὐρυτὸς γινόμενος· ἐθλίβετο ὡς ἄργυρος χωνευόμενος, ἐπλατύνετο ὡς κεκμηλίοι τῷ Θεῷ προσφερόμενος. ὁ θλίψει ἐπλάτυνάς μοι. ἔλεγε ἡ λησὴς ὅτι τοῦ σωτῆρος θλιβόμενος, καὶ μεταίρσιος ὁ τοῦ ἁδοῦ γινόμενος, ὁ θλίψει ἐπλάτυνάς μοι· ὁ τοῦ πανδοκέως φοιτᾷς, τοῦ ἁδοῦ εἰσὶν νομᾶς· ὁ ὅτι γῆς καταδίκης, τοῦ οὐρανίων κάτοικος· ὁ κάτω προσπλεόμενος, ἄνω πλημμελοφούμενος· ὁ τοῦ τυρόπου ὀπαδὸς, τοῦ βασιλέως ἀκόλουθος· ὁ τοῦ πυρὸς ἄξιος, βασιλείας μέτοχος· ὁ θλίψει ἐπλάτυνάς μοι. ἀπὸ τοῦ λησοῦ, ἡ τοῦ σωτῆρος ἡ σωτηρία ἤρξατο, ἐπεὶ γὰρ ὁ προῆτος ἀνθρώπος ἀπὸ τοῦ ξύλου γλυσάμενος, ὡς λησὴς, τοῦ ἁδοῦ εἰσὶν ἐξωλοθρεύθη, προῆτος λησὴς ὅτι ξύλου πὶς θύσας, εἰς τὸν ἁδοῦ εἰσὶν εἰσήγαγον. ἀπὸ ξύλου ἡ ἁμαρτία ἤρξατο, ἡ ἀπὸ ξύλου ἡ σωτηρία ἐδόθησε. ἡ Ἀδὰμ ὁ Χεισὸς σωτηρόμενος τῆς ἐδοῦ πολίτευμα οὐρανοῦ ἐποίησε· προῆτος ἵνα μαθῇ ὁ κόσμος ἡ πάντες ἀνθρωποι, ὅτι ἐν τῷ σταυρωθῆναι, ὡς ὁ λησὴς, Κύριον ἡ βασιλέα ὁμολογήσωσι, τῆς ὁμοίας λιμῆς ἀπολαύσωσι. δεύτερον δὲ, ἵνα πάντες θαυμάσωσι ὅτι ὁ Χεισὸς ὡς λησὴς ἁμαρτίας ὅτι τοῦ σταυροῦ ζωοχάρησε, πῆς θύσωσιν ὅτι ἡ ὁ εἰκὼν μὴ κοὶ χειρόγραφον ὅτι σαρκὸς ἐξήλειψεν. ὥσπερ γὰρ γεωργὸς εἰδὼν ἐγκεντείσας κοιμηλαίοι, ἡ βιάλη ἡ εὐκαρποι ἀπὸ διέξας, ἀπὸ τῆς μιᾶς ἡ τοῦ ἄλλας ἐμπῆς βύεται· οὕτω ἡ ὁ Χεισὸς τὸν λησὸν ὡς ἀγελαίους εἰς κοιμηλίαιοι σοεκέντεισι, ἡ ἔπῆς θυσθῆναι δὲ πάντα τὰ ἔθνη ἐγκεντείσας ἡ μεταφυτεύσας εἰς τὸν ἁδοῦ εἰσὶν διώσαται. ὁ γὰρ τὸν Ἀδὰμ ἐκ τοῦ ἁδοῦ εἰσὶν ἐκβαλὼν ὡς ἀχθῆσας, αὐτὸς τὸν λησὸν ὡς ῥόδον εἰς τὸν ἁδοῦ εἰσὶν μεταφύτευσεν· ὅθεν ἐκεῖ, ὡς ἐν μεταστείῳ

Ψαλμ. ιη.

Παροιμ. ι. γ.

ἀσκωτὴς, ψάλλει λέγων· ἐσθλίψει ἐπλάτυνάς μοι. ἐθλίβετο ὁ λησὴς, οὐχ ὅτι αὐτὸς
Λικ. κβ. μα. ᾧ ξύλῳ προσήλωτο, ἀλλ' ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ μετὰ λησῶν ἐσταύρωτο. ὅθεν καὶ ἔλεγε, Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως (ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν) οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν. ἁρμοσθέντες καὶ τὰ ἐξῆς ῥήματα τῷ λησῇ, ἃ ἔλεγεν ὅτι τοῦ σταυροῦ, τῷ Χριστῷ ὡς Θεῷ προσευχόμενος. οἰκτίρησόν με, καὶ εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου. οἰκτίρησόν με, συγχωρῆσόν μοι τὰ τῆς λησείας παραπτώματα. ὡς δίκαιος εἶ σὺ ὁρῶν βῆμα ὑψηλὸν, καὶ σταυρὸν. ὡς καταδίκης ἐγὼ ὑπὸ ξύλου κρέμαμαι. οἰκτίρησόν με. Εἶπεν, Μνήσθητί μου, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. εἰσάκουσον τῆς προσευχῆς μου. Εἶπα οἷς ἐποίησαν τὸν κτίσαντα καὶ πλάσαντα συμπαράγουσαν, καὶ κόσμοι, ὡς ἕνα οἶκον, σεισθῆναι (θαυμάσιον γὰρ παράγοντος ὁ οἶκος ζωοπαραγωγὸν, ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, καὶ τὸν οἰκοδόμον κρεμαμένου ὃν ἔργον ἐλύετο) ἐπὶ οὐρανοὶ καὶ ἡ γῆ καὶ τὴν κυριακὴν ἐξουσίαν, καὶ οὐ καταλύηται, ὑπὲρ μιᾶς αἰδοῖς ὁ λησὴς· ὑπὲρ δὲ ἑκάστων, ἕως πότε βαρυκαρδήσει; ἕως· Λάζαρον καὶ τετραήμερον ἀπὸ τοῦ τάφου ἰδόντες οὐκ ἔλυσε θύσαντα· καὶ ὅτι τὰ μυήματα τῶν λυομένων, καὶ νεκροὶ πολυήμερον τῆς φωνῆς τοῦ σωροδότου ἀκούσαντες ἀνέστησαν. νεκροὶ ὁ σεισμὸς ἀνέστησε, καὶ ὑμεῖς τὴν ἀπιστίαν καθεύδετε. ἕως πότε βαρυκαρδήσει; πότε ὡς δεδάκρυσαι, καὶ ὑμεῖς δὲ φόβου οὐ δεδάκρυσθε. ἕως πότε βαρυκαρδήσει; καὶ Διὰ τί βαρυκαρδήσει; τοῦτο μὲν, Διὰ τὸ μὴ κατανυγῆναι τοῖς θαύμασι· τοῦτο δὲ, Διὰ τὸ ἐκ προσώπου βαρέως
Παρεμ. κζ. β. κζ. ἐν Θεοῦ ὀργίζεσθαι. μάρτυς ἡ γραφὴ εἰποῦσα, Βαρὺ λίθος, καὶ δυσβάστακτον ἄμμος· ὀργὴ δὲ ἄφρονος βαρυτέρα ἀμφοτέρων. βαρὺ λίθος, ἀλλὰ τῇ πολυχειρίᾳ μεταγόμενος, καὶ ὡς θέλει σὲ ἀεὶ κρέμαται· δυσβάστακτον ἄμμος, ἀλλ' ὑπὸ θαλάσσης σε σαπίδι βαστάζεται. ὀργὴ δὲ ἄφρονος, τοῦ Εὐσεβείου λαοῦ, βαρυτέρα ἀμφοτέρων, ὅτι ὅτε τοὺς θεοὺς βλάπτει, ἀλλὰ καὶ θαύματα βλέπων ὀργίζεται. ἵνα τί ἀγαπᾶτε μεταμόσιτα, καὶ Βαραββᾶν τοῦ Χριστοῦ προτιμῶντες, καὶ φονέα ἀντὶ καὶ ζωοποιοῦ; ἵνα τί ἀγαπᾶτε μεταμόσιτα,
Ιωαν. ιθ. ιε. τὸν βασιλέα καὶ Κύριον τῆς βασιλείας τὸν οὐρανοῦ προσκρίνοντες; τὸν ζωὴν πηγὴν
Ιερεμ. β. ιγ. καταλείψατε, ἧς ὁ τάφος τὸν Σαμαρείτην ἀδύνατον ἐποίησε, καὶ λάκκους ξεσταλαγμένους ὀρύξατε. ἵνα τί ἀγαπᾶτε μεταμόσιτα; ἢ προσόδου μαθητὴν ἐμαθητεύσατε, καὶ τὴν διδασκάλων ἐπιβουλεύσατε. ἵνα τί ἀγαπᾶτε μεταμόσιτα; ὅτι τύπους καὶ ζητεῖτε ψεύδους, τὸν ἀλήθειαν ἀπερεφόμενοι. καὶ πότε ὁ ψεύδους εἰζήτησεν; ὅτε ψευδομάρτυρας ἀγοράσεις καὶ τοῦ Κυρίου ἔφησαν, ὅτι σοῦ συκοφάντας ἐμαθήτευσαν. μάρτυς ὁ εὐαγγελιστὴς Μάρκος
Μαρκ. ιδ. νε. Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ. καὶ ζητεῖτε ψεύ-
Λικ. κγ. β. δος. Τοῦτον εὕρομεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος, καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρους μὴ διδόναι. καὶ πῶς κωλύει ὁ Εἷς τὸν, Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος Καίσαρι; καὶ ζητεῖτε ψεύδος. Ἀνασείει τὸν λαὸν διδάσκων. καὶ ζητεῖτε ψεύδος. Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιὸς, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. καὶ τί ἐκακοποίησεν; ὅτι νόσους ἐθεράπευσεν, ὅτι δαίμονας ἐφυγάδευσεν, ὅτι νεκροὺς ἤγειρε, ὅτι ἐκ πέντε ἄρτων ἰσαρίθμους χιλιάδας ἔθρεψεν; ἐπὶ τούτοις σὲ δεῖ λαφύσσειν, καὶ τὸν ψεύδος σὲ δεῖ σέβεσθαι. καὶ ζητεῖτε ψεύδος. φύγωμεν, ἀγαπητοὶ, τὸν ψεύδος, ὡς μάχαιραν ψυχῆς.
Σοφ. α. ια Στόμα γάρ, φησι, καταψευδόμενον ἀποκτείνει ψυχήν· οὐ τὸν τοῦ συκοφαντουμένου, ἀλλὰ τὸν τοῦ ψευδομένου. οὐχ οὕτως ὁ βάρβαρος ἀπὸ τῆς κόμης, καὶ ὁ γραπτὸς ἀπὸ τῆς χλαμύδος, ὡς ὁ χριστιανὸς ἀπὸ τοῦ μὴ ψεύδεσθαι γνωρίζεται. καθάπερ οὖν τοῖς πολεμίοις, ἀπὸ τοῦ ζωγράφου τοῖς μὲν φίλοις καὶ τοῖς ἐχθροὶ δοκιμάζονται· οὕτω δὲ τῷ πολέμῳ τῶν ἀνθρώπων προσώπατον τοῖς μὲν φίλοις τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τοῦ ἀληθεύειν καὶ μὴ ψεύδεσθαι γνωρίζονται, καὶ ψευδόμενοι, ὡς ἰδία μαχαίρα, τῇ γλώσσῃ φονεύονται. σῶμα οὐκ εἶδος ἀμύνει ἢ ψεύδεσθαι, ταχέως θεὸν προσευχῆς δυσωπῆς. εἰ γὰρ ἡμᾶς οἰκέτου ἢ φίλου μὴ ψευδόμενον αἰδούμεθα, καὶ ἐχθρὸν ὧν ἀνάγκης πολλάκις, πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεὸς

ϑ μὲ φιλάδελφοι δυσκατόρθωτοι, πλέκ αὐτοῖς ϑ ὠφέλημα· καὶ δι' ἀγάπης τὸν ἀγαπῶν τὸν ἀλλήλους, ϑ ῥήματα αὐτῶν δύσεται, ὡς διὰ δόκιν ξύλα. * *
οὕτω ϑ φιλάδελφον κακὸν, ὅτι ϑ αὐτοῖ ϑ φῶς οὐ μενοῦσι ϑ φιλάδελφοι. καθάπερ δὲ τὸ οἰκίας ἱμαρτωμὸν, οὕτω ϑ φιλάδελφον δι' ὃ ἁμαρτῶν δὲ πίπτει τὰ οἰκία ϑ ἐπὶ γλώσσῃ κατοίκεσε. ϑ τῆς οἰκίας ἱμαρτωμὸς ὕλιν ϑ σῶμα ϑ χειμῶ δαπάνᾳ. καὶ εἶπεν, μὴ ὑδείσῃς, προσέλλῃ μοι ϑ θυμὸ· ἰδὼ εἶπον, δὸς χεῖρα τῷ πίστει, πιπίδω ϑ παιδὸς ἐφίαι εἶπεν. ϑ μὲ ὁμόσαι, ϑ μὲ φιλάδελφον, οὐκ ἔστι χεῖρα ἐπιβαλεῖν τοῦ δαπανῶντος. ϑ ἵνα τί ϑ καταργοῦμεν διηγησώμεθα ἀδιάπτωτον; οὐχ ὅτι ἀφίστησι παβασιλῆ πορφύρα, ϑ ὃ ἀφίστησι, ὡς χειμαιῶ ϑ μὲ φιλάδελφον. ἀφ' τῶν αὐτὸν αἰσθάνεται ϑ συγγενῆς, ϑ φίλοι, ϑ γείτονες. ϑ στυγητὸν ἀκτᾶται· ἀφ' τοῦτο αὐτὸν φιλεῖν ϑ δαίμονες, καὶ φιλεῖσθαι ϑ ἄγγελοι, καὶ "χαίρεσθαι αὐτὸν ἐπὶ πύλαις τῆς βασιλείας τοῦ οὐρανοῦ, ὁ Χειρ ϑ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΥΠΟΜΟΝΗΣ. ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΣΥΝΤΕΛΕΙΑΣ ΤΟΥ Λογ. ξϛ.

αἰῶνος τούτου, ϑ δι' ὑπερβολὴν ἀφροσύνης ἀφιέμενον τὴν δικαίων βασιλείαν, ϑ ἀπολαμβάνοντα τὴν αἰώνιον κόλασιν· ἐπιδεικνὺς τὸ ἀκολούθως, καὶ σοὶ τὸν τὴν ἡμῶν χαρὰν μιμητὰν ἀποφαίνων, ἵνας τὸ αὐτὸ μεθοδεύσῃς τῇ ἐγκρατείᾳ, καὶ ἀπὸ τῆς ὑπομονῆς ὠφέλιμον.

Ἀκουσόμεθα ὁ βίος τοῦ δικαίου. πῶς ϑ λαμπρύνεται, ἀλλ' ἐν ἀφ' τῆς ἐπομονῆς; ἐπὶ τὸν κτησάμενος, ἀγάπησον (ϑ ἀδελφὲ) ὡς τῆς λοιδορίας μετέχει. ὁ ἐν γὰρ φησὶ ϑ θυμὸ λέγων· Ὑπόμεινον τ Κύριον, καὶ φύλαξον τὸν ὁδὸν αὐτοῦ. ὁ Παῦλος ὅπως κτίσῃ τὸν ἄρχοντα, λέγει· Ἡ ἐλπὶς ἐπομονὴ κατεργάζεται· ταύτην μετεργάσῃ, ἵνα σὺν τὸν σταυρὸν τ ἀγαθὸν, τὸν ἐλπίδα· ϑ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει. ἐπόνεσε γὰρ ὁ Κύριος, καὶ ἐπάσχισεν αὐτοῦ, ἵνα ἀπαλλάξῃ ἐκ τούτου ϑ, ἵνα ϑ ἀφ' τοῦ αἵματος τῆς καρδίας σε. ἵνα τοῦ ἐπαγγελίαν ἔχῃς, τὴν κακοπάθειαν βαβαλλόμενος τὸν ἀγαθὸν δίδωσι· ἵνα ϑ ἀπολάβῃς τὸν ἐπαγγελίαν ἔχῃ σοὶ ἐπαναλύσεως τὸν κρείττονα τ ἀποστόλων τὸν τῆς τυχούσης τῶν ἀρετῶν, ἀδελφὲ· ἐπιθύμησον σε Χριστὸς εἰς ϑ ἀπόλαυσιν αὐτοῦ· ἀσκησον τὸν ἐγκράτειαν, ἵνα μὴ ϑ ἀγαθὸν. ἄκουσον τὸν Παῦλον λέγοντος· "Ὁ δὲ ἀγὼν ἀπόθεσθε πᾶν, τοῦτ' ϑ ὀργὴν. κοῦφον εἰς τὸ πτῶμα, ἵνα βελτίονα ζωὴν αἰτήσῃ. Ὁ δὲ πόνος εἰς τὸ σῶμα, φησὶν, ἐκ τῆς ἁμαρτίας βελτίω φθορὰν. ἄκουε τὸν καλὸν ϑ ἀγωνιστὴν λέγοντος· Σπείρατε ἑαυτοῖς δικαιοσύνην, τρυγήσατε καρπὸν ζωῆς· καὶ ὁλοκαρπὲ ὁ τῆς πόνου, ἵνα ϑ ἀφ' τὸν ἐλπίδα. ἵνα γὰρ ἀγάπες, ἐκεῖ τὸν βραβεῖα· ἵνα τὸν πόνον, ἐκεῖ τὸν πρεῖ· ἵνα τὸν πάλη, ἐκεῖνοι ὁ τῆ φῶνος. Εἰς ταῦτα ἀφορᾷ, ἐπαλήθευσεν καὶ ἐπομονῆς· ἵνα φῶνος σταυρῷ κεῖται τὸν ἁγίαν βοῦν· Ἀνθρίζε, καὶ κεκραύδω ἡ καρδία σου, καὶ ἐπόμεινον ϑ Κύριον· Εὐθύμιζε εἰς τὸν ἐξοδὸν τὰ ἔργα σου, καὶ ἀναπαύζου εἰς ϑ ἀγῆν· ἀγαθὸς γὰρ ὅτι ἐστὶ ὁ βίος χάρις τὸν παλαιὸν ἀδικῆσαι τὸν. Πεισόμεθα ὁ πάππας σου ἀκούσῃς· πάρα τῆς πίστις, τῆ ἀσθενείᾳ, τῆ διδασκάλῳ. ἐκεῖ ἔχῃς ϑ φέγγος μέγα, ὅτι πρόσεστιν ὁ θεῖος, ϑ ἀγαθὸν λέγω. ὡς ἀμπελουργὸν γὰρ ἀφ' τοῦ ἀμπελῶνος φυλάσσοντες κροτῶσι χεῖρα, βοᾶσι τῷ φωνῇ, ἵνα ϑ πάντα ἰχνῶσι τοῦ ὀπὸς λάβωσι· οὕτω ὁ σὺ βόησον τῇ ἀσθενείᾳ, ἀπάλαλαξον τῇ φιλημοσύνῃ, καὶ ἀπολαύσῃς ὁ ἀλλεγὸν θεῖον, τὸν ἀλώπε-

Λογ. β. ιι.

καὶ, ὅπις ὅστι ὁ ἀβέβαλος· ἐξεὶν ἔλεγεν ἡ χαφή· Πιάσατε ἡμῖν μικρὰς ἀλώπικας, καὶ τὰ ἑξῆς. τίρι τοίνυτο τὴν ἐχθρὸν· ἐαὶ ἄλθη κατατοξεύσαί σε τέλα" καρδίαν ἐὰς ὀπτυμίδα ἄτοπα, ἐ εἰὰ" κατασφενδονᾷ τέλα ψυχῆ σε ἄλθη, ἀεροβάλλων ῥιπτοὺς λογισμοὺς· ἀντίστησον ⟨illegible⟩ γυρεὰ τῆς πίστιος, ἀδεβαίᾳ τέλα ἀσεφῆ τὰς ἐλπίδας, ἀπάσας τ μαχαίρας τῦ πνῦματος, ὅπις ὅστι ῥῆμα Θεοῦ· καὶ ὕπως ἀπλιζόμενος ζῇ τῦ ἐχθροῦ, ἀπάμυνον, καὶ μὴ ὀλιγώρα ὰ τῷ πολέμῳ, ἀλλὰ πφε ὰ πᾶσι.

* * *

* * * *

ὄλιφέρα ὁ ἐχθρὸς ποτὲ μὲν ἀϊρυχωρίας, ποτὲ δ' θλίψεις. ἀεὶς ὁ γλὸ δοκιμάζει τ ἀληθῆ τῦ δι' ἐγκαυμάτων, ἀεὶς αὖθ καὶ αὖθις" ἐρατύσας, ἀλλ' πύργους ἀεὶ ἐκπαθαι· διὸ (ἀδελφέ μου) πᾶσαι ἀσφαλῶς, καὶ ἀσυδάσως αὐτὴ τῇ ἀναγνώσει ἀεὶ στολλᾶσθαι· ἵνα σε διδάξῃ πῶς δεῖ ἐκφυγεῖν τὰς παγίδας τῦ ἐχθροῦ, καὶ καταμαθεῖν τὰ αἰώνια ζωλύα. συτέλλει γλὸ ἡ ἀναγνωσις τὴν θείαν χαφὴν τὴν νοῦν πλουσίαν, καὶ δυρᾶτα γνῶσιν ἐὰς Θεόν. μέγα παῖς γλό· Σχολάσατε, καὶ γνῶτε ὅτι ἐγώ ἐίμι ὁ Θεός. ἀκούεις, ἀδελφέ, ὅτι γνῶσιν Θεοῦ λαμβάνει ὁ σχολάζων τὰς θείαις χαφαῖς ὀκ ἀληθῆ καρδίᾳ. διὸ, ἀδελφέ μου, μὴ ἀμέλησης τ ψυχῆς σε, ἀλλὰ σχόλαζε τῇ ἀναγνώσει τὰς ἀεὶ θυχαῖς· ὅπως φωτισθῇ σου ἡ διάνοια, καὶ ὅπως θρὴ τέλος καὶ ἀλύπητος, ὀ μηδενὶ λυπούμενος. ἄλλοι καυχῶ ὅτι ζωομιλίας μεγίστας, ἀρχόντων τε, καὶ βασιλέων· σὺ δ' κενὰ χρησαι ἐμπεσεῖν τῶ ἀγίλων τῦ Θεοῦ ζωομιλοῦντ τῷ ἁγίῳ πνεύματι διὰ τῶ θείων χαφῶν. ὁ γλὸ ἅγιον πνεῦμά ὅστι ὁ λαγουῶν δι' αὐτῶν. ἀσυδάζ ε οὖν ὀντυγχάνῃ τοῖς θείαις χαφαῖς, καὶ ἀεὶ καθαρτηρίῳ τὰς ἁγίας ψυχάς. ὁσάκις γλὸ ἂν ὀντυγχάνῃς τῇ Θεοῦ δι' αὐτῶν, ποταπὰς ἁγιάζεταί σου ὁ σῶμα, καὶ ἡ ψυχὴ, καὶ ὁ πνεῦμα. τότε οὖν γνώσεται, ἀδελφέ μου, ὅτι ἰσχὺς ἂν ὀντυγχάνῃς αὐτοῖς, ἁγιάζῃ, ἀσυδάσως πανταχόθεν ὀντυγχάνει αὐτοῖς· καὶ μὴ σχολάζωσι αἱ χῆρες, βύχου τῇ Ἀβιγαΐα. ἡ γλὸ μακαρία ἐκείνη, ἡ μήτηρ τῦ ἀεὶ φήτου Σαμουὴλ, ἠύχετο, ἡ ἐκ χήλη" αὐτῇ ἰσάλθη ἀ' ἡ ἀεὶ ἀὐτῆς ἐὰς ὃ ὕπω Κυρίῳ ἐπεβαιώθ ἐἰσηλυθῇ. ὁ γλὸ ἐλθὼν αὐτῇ ἡ ἄγγελος αὐτῆς. ἴδ, ἀδελφέ μου, ἐὶ μὴ σχολάζωσιν αἱ χῆρες, ἀλλὰ τῇ Ἀβιγαΐα εὔχου. ἡ γλὸ σωτῆρος ὁ Θεὸς ἀκούει. ἐὰν δ' οὐκ ὑπήκουσεν, ὃ αἰσχυνόμενοι. ἀεὶ σκυλλε ἑαυτὸν ὅστι ἀκούσας ἡ ὠφελησθῆναι. μέγα παῖς γλό· Εἰαί ἴδ τις ἀνὴρ ἀμελεῖ, ἄρ ὀφείλει ἀεὶς αὐτὸν, ὃ βαθμὸς ἡμῶν ἀπὸ ἐκτελεῖ τὸ ὀφλόμενον; τῶτα γὸ συμβαλλέ (ἀδελφέ μου) ἐὶ μόνοι τοῖς μὲ ὅστι καμόροις ὃ ἀναγνῶναι, ἀλλὰ ὃ τοῖς ὅστι ἐμπαθέσι. πολλοὶ γλὸ εἰσὶ καταγνωσκόμενοι, ἡ ἵν ὅστι ἀναγνῶσιν ἃ ἀναγινώσκουσι. βλέπε ἵν, ἀδελφέ, μὴ ἀμελήσῃς τ ὀφλήματος τ δοθέντος σοι τῇ δυρεᾷ τ Χριστοῦ· ἀλλὰ φείσῃσι ἡ ἐαζήτησι ὃ τῶν φιλανθρώπων ὃ Θεὸν ἀνῆσαι, ἵνα τύχῃς τ μακαρισμοῦ. μέγα παῖς γλό· Μακάριοι οἱ ἐξερευνῶντες τὰ μαρτύρια αὐτοῦ, ὃ ὅλῃ καρδίᾳ ἐαζητήσουσιν αὐτόν. βλέπε μή σε διακόψῃ ὁ ἐχθρὸς, ὅταν βούλῃ ἀναγνῶναι, ἀεὶ στρέφῃσι τ ἀδικίαν, ἐ βάλλῃ σε ἐὶς πανταχόθεν, ἡ λέγειν· ποῖσον ἀεῖ τὸ φαῦλμα, ἐφ' ὅσον ὀλίγον ὅστι, ἡ ὕπως ἀμελείσωσι ἀναγνῶναι, ἀνίκα γλὸ ὑποβάλλῃ ταῦτα, ἡ ἀεὶ μίαν ἀφ' ἑκάστου ἐὶς ὃ ἐρχόμενον. ταῦτα γλὸ πάντα ἐμβάλλει, ἵνα σε ἀπὸ σχολῇ ὃ ἀναγνῶναι ἡ ὠφεληθῆναι. ὅταν γλὸ ἴδ ἡ δι' ἡμῶν ὀφελούμενος ἐμπόνως ἀναγινώσκοντα, ἡ ὠφελούμενον ταύταις ταῖς ἀφορμαῖς ἡ ἄλλαις πολλαῖς, ἀεὶ φαντάζεται αὐτῷ, ἐμπεδίζῃ αὐτοῦ ζητῶ. σὺ δὲ μὴ πτοηθῇς αὐτῷ, ἀλλὰ ἀναγίνωσκε ἑλκόμενος ἡ ὑπὸ τοῦ ἁγίου ὅτι ταῖς πηγαῖς τῶν ὑδάτων (τοῦτ ὅστι ταῖς θείαις χαφαῖς) ὅπως πίῃς ἐξ αὐτῶν, καὶ καθυγιάσῃς σε τέλα ἀναγνῶναι τέλα συμφλήσουσάν σε ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν. σύμπιπτε δ' καὶ τέλα ἐξ αὐτῶν ὠφελείαν σοι γινομένην· οἷον τὸ λέγω, ἤ, ὅταν ὁ Κύριος διερμηνεύσῃ τὴν ὑπόνοιαν

ἐξ

ἐξ αὐτῶν λόγοι, μὴ ἀφίλθης, ἀλλὰ μιμητὴς αὐτοῦ ἐσο τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ, καὶ ἐπέρχῃ αὐτοῦ τὸ ἔλεος. καὶ τῆς καρδίας σου, καὶ τῆς μνήμης φύλαξις αὐτοῦ ἀπεξάλειπτον. γέγραπται γάρ· Εἰ Ψαλ. ριη. ις.
τοῖς δικαιώμασί σου μιμητὴς σου, οὐκ ὀπισθόμεν τῶν λόγων σου. καὶ πάλιν· Εἰ τῇ καρδίᾳ μου Ψαλ. ριη. ια.
ἔκρυψα τὰ λόγιά σου, ὅπως οὐ μὴ ἁμάρτω σοι. καὶ πάλιν· Εἰς ὕπνον κατορθώσει πάντες τὴν Ψαλ. ριη. β.
1 ὁδὸν αὐτοῦ· τὸ τὴν φυλάξασθαι τοὺς λόγους σου. βλέπεις, ἀδελφέ, ὅτι τὸ τῶν μνημονεύειν τῶν λόγων τοῦ Θεοῦ κατορθοῖ ἄνθρωπον τὴν ὁδὸν αὐτοῦ. ὃς γάρ ἐστιν ὁ μνημονεύων τῶν λόγων τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ κατορθῶν, εἰ μὴ ἄρα σαρκὸς ἐστὶ κατάρχῃ ἀδόκιμος καὶ ἀπόπτωτος, ὁ ὑδαλῶς μνημονεύων, ἀλλὰ καὶ ὧν δοκεῖ μνημονεύειν ὑπολαμβανόμενος; ὃς γάρ τοιοῦτῳ ἀνθρώπῳ λέγει ὁ Θεός· Ἵνα τί σὺ ἐκδιηγῇ τὰ δικαιώματά μου, καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν διαθήκην μου διὰ τοῦ στόματός σου; καλεύει δὲ ἀπ' ἀλλοτρίων αὐτὸν καὶ ὁ δικαίως ἔχων. ὅτι οὗτος δοκεῖ ἔχειν τινὰ (καὶ γὰρ χειμάζεται ἑαυτὸν ἀπαναλίσκειν) τοῖς ἔργοις ἀρνεῖται, καὶ ἐστὶν ἀπίστου χείρων. διὰ τοῦτο καλεύει ἀπ' ἀλλοτρίων αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὁ ἐλάσσων τὸ ἡμέρας ἀπολυτρώσεως, ὁ δοκῶν ἔχειν. καὶ ὃς ὁ τοιοῦτος οὐ θέλει πᾶς ἄπιστος εἶναι ῥῆμα πονηρὸς, καὶ δι' αὐτὸν ἀπόλωλεκὸς ἐστιν· ὅπερ πάντες μὲν ὁρῶντες, μὴ ἰδόντες δὲ γεγονὸς, δοκοῦσι μᾶλλον εἶναι· ἐὰν δὲ ἐρωτηθῇ, τότε φάσεως ἔχουσι πάντες, ὅτι κενὸν ὄντως ἐστὶ κόμπος. οὕτως οὖν καὶ ὁ τοιοῦτος δοκῶν πάντος καὶ τῶν ἡμάρτων ἐκείνων τῆς χρίσεως ἐρυθριάσας, εὑρίσκεται· καὶ τότε φάσεως ἔχει πάντα καὶ κατ' αὐτοῦ ἐγγύς. τοιοῦτοί εἰσιν οἱ ἐρωτῶντες δὲ βασιλέα τὸ σκεῦος τῇ ἡμέρᾳ· Κύριε, κύριε, Ματθ ζ. κε.
τῷ σῷ ὀνόματι τὰ δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; καὶ ἀποκρινεῖται ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. βλέπεις, ἀδελφέ, ὅτι οὐδὲν ἔλεος ἔχει ὁ τοιοῦτος. σὺ οὖν μιμηθεὶς τὸν λόγον ὧν ἀκούεις, καὶ κατόρθωσον τὴν ὁδόν σου. βλέπε μὴ ἐάσῃς τὴν λήθην καταλῆξαι, καὶ ἐκριπίσῃ αὐτὸν ἐκ τῆς καρδίας σου· βλέπε μὴ ἐάσῃς τὰ πετεινὰ καταλῆξαι, καὶ καταφαγεῖν τὸ σπέρμα τοῦ Θεοῦ. αὐτὸς γάρ ἐστιν, ὅτι τὸ σπέρμα ἐστὶν ὁ λόγος, ἐνίκησατε. κρύψον τὸ σπέρμα ἐν τῇ καρδίᾳ σου τοὺς λόγους τῆς γῆς· τουτέστι, κρύψον λόγον ἐν μέσῳ τῆς καρδίας σου, ὅπως καρποφορήσῃ τῷ Κυρίῳ ἐν φόβῳ. ὅταν δὲ ἀναγινώσκῃς, ὅπως μὴ λάθῃς ἐμπόνως ἀναγινώσκε, ἐν πολλῇ κατανύσει διεργόμενος καὶ σπεῦδε· καὶ μὴ καταύδαζε τὰ φαῦλα μόνον διέρχεσθαι, ἀλλὰ ἐὰν χρεία, μὴ ὀκνήσῃς δὶς ἢ τρὶς καὶ πλειοτάκις διελθεῖν καὶ σπεῦδε, ὅπως νοήσῃς τὴν δύναμιν αὐτοῦ. ὅταν δὲ μέλλῃς καθεύδειν ἀναγινώσκειν, καὶ πάλιν ἄλλον ἀναγινώσκοντος ἀκούσας· δεήθητι ἐκεῖνον τοῦ Θεοῦ λέγων· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἄνοιξόν μου τὰ ὦτα καὶ τὸν ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας μου, τοῦ ἀκούσαί με τοὺς λόγους σου, καὶ συνιέναι, καὶ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου, Κύριε, ὅτι προσοικεῖ ἐστί μοι τὸ τῆς γῆς. μὴ ἀποκρύψῃς ἀπ' ἐμοῦ τὰς ἐντολάς σου, ἀλλ' ἀποκάλυψον τοὺς ὀφθαλμούς μου, καὶ κατάμαθω τὰ θαυμάσια ἐκ τοῦ νόμου σου. ἔτι σοὶ γάρ ἔλπισα ὁ Θεός μου, ἵνα σύ μου φωτίσῃς τὴν καρδίαν. ναί, ἀδελφέ μου, σοὶ καλῶ, ἵνα πρόσχῃς ἔχῃς τοῦ Θεοῦ, ὅπως φωτίσῃ σου τὸν νοῦν, καὶ δηλώσῃ σοι τὴν δύναμιν τοῦ λόγου αὐτοῦ. πολλοὶ γάρ ἐπλανήθησαν θαρρήσαντες τῇ ξενίσει αὐτοῦ, καὶ φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, μὴ νοοῦντες τὰ γεγραμμένα, καὶ ἐξέπεσαν εἰς βλασφημίαν, καὶ ἀπώλοντο. ἐὰν οὖν σὺ τῷ δυναμοῦσθαί σε ὕβρις λόγου δυσιάσῃς· βλέπε μή σε διδάξῃ ὁ πονηρὸς λέγειν ἐν ἑαυτῷ, ὅτι οὐχ οὕτως ἐστὶν, ὡς λέγει ὁ λόγος οὗτος· πῶς γάρ δύναται οὕτως εἶναι; καὶ τὰ τοιαῦτα· ἀλλ' εἰ πίστευε τῷ Θεῷ, πίστευε καὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ, καὶ λέγε τῷ πονηρῷ, πορεύου εἰς τὰ ὀπίσω μου, Σατανᾶ. ἐγὼ γὰρ οἶδα τὰ λόγια τοῦ Θεοῦ, λόγια ἁγνὰ ὄντα, δεδυσμένα πεπυρωμένοι ἐπὶ παπλασίως· καὶ οὐδὲν ἐν αὐτοῖς σκολιὸν, οὐδὲ γραμματικόν, ἀλλὰ πάντα τὰ ἀγαθὰ ἐνώπιον τοῦ στόματος· ἐγὼ δὲ ἀσώτου ἐστὶν καὶ ἀπώλεσα. οἶδα οὖν ὅτι πνευματικῶς γεγραμμένα εἰσί. λέγει γάρ καὶ ὁ ἀπόστολος, Ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν. εἰ δὲ ὄντως δοκεῖ λέγειν εἰς τὸν ὑρημίαν, καὶ εἶπε, Κύριε, πείθω τοῖς λόγοις σου· οὐκ ἀπιλίγω, ἀλλὰ θαρρῶ τοῖς λόγοις τοῦ ἁγίου πνεύματος, σὺ οὖν

οὖν, Κύριε, σῶσόν με, ὅπως ὦ σὸν χαρᾶ σοφίᾳ σου. ἐγὼ γὰρ ἄλλο οὐ ζητῶ, εἰ μὴ μόνον τοῦ σωθῆναι, ὅπως τύχω τῆς ἐλέους σου, ὃν ἀπολαύσομαι ὅτι σὺ εἶ ἡ βασιλεία καὶ ὁ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. κτήσαι ἡσυχίαν, ἀδελφέ, ὥσπερ τεῖχος ἐχυρόν. ἡ γὰρ ἡσυχία ὑπολύτως σε ποιεῖ τῶν παθῶν. σὺ γὰρ αὐτῇ οὐ πολεμῇς, αὐτὴ γάρ σε κατέχει. κτῆσαι οὖν τὴν ἐν φόβῳ Θεοῦ ἡσυχίαν, καὶ ὑμῶν μὴ σε βλέπῃ πάντα καὶ βέλη τοῦ ἐχθροῦ. ἡσυχία γὰρ φόβῳ Θεοῦ ζωνίζεται μηδὲν ἁρμα πύρινον ὄντι. ὃ καὶ πιστόν σε Ἠλίας ὁ προφήτης ἀγαπήσας τὴν ἡσυχίαν, καὶ ἐν φόβῳ τοῦ Θεοῦ, ἀναλημφθεὶς ὡς εἰς ὕψος. ὦ ἡσυχία, προσκοπὴ μεγαλύνεται· ὦ ἡσυχία, κλίμαξ ὑψηλὸς· ὦ ἡσυχία, ὁδὸς βασιλείας ὁραία· ὦ ἡσυχία, κατάνυξις μήτηρ· ὦ ἡσυχία, ἔσοπτρον ἀμόλυντον, ἐν ᾧ λευκαίνεται ἀνθρώπου τὰ πλημμελήματα τὰ αὐτοῦ· ὦ ἡσυχία, ἡ δάκρυα μὴ ἐμποδίζουσα· ὦ ἡσυχία, προσεύχης ἀμήτορες· ὦ ἡσυχία, ταπεινοφροσύνης σύνεσις· ὦ ἡσυχία, φόβου Θεοῦ ζωνιζομένη, ὑγιείας φυλακτήριον· ὦ ἡσυχία, λογισμῶν κατάσχεσις, καὶ διακρίσεως σύμπνοια· ὦ ἡσυχία, μνήμη τῶν ἀγαθῶν, πηγὴ ἐφραίμωμα, καὶ γαστριμαργίας ἐμπόδιον· ὦ ἡσυχία, σχολὴ προσευχῆς καὶ ἀναγνώσεως· ὦ ἡσυχία, γαλήνη λογισμῶν, καὶ λιμὴν εὔδιος· ὦ ἡσυχία, ἀμεσεμψία ψυχῆς· ὦ ἡσυχία, ζυγὸς χρηστὸς καὶ φορτίον ἐλαφρόν, ἀναπαύουσα καὶ βαστάζουσα τοὺς βαστάζοντάς σε· ὦ ἡσυχία, εὐφροσύνη ψυχῆς καὶ παρρησία· ὦ ἡσυχία, ὀφθαλμὸς καὶ ἀκοὴ καὶ γλῶσσα χαλινός· ὦ ἡσυχία, περιφανὴς αἵρεσις, καὶ ἀμαθείας ἐχθρά· ὦ ἡσυχία, διαμενοῦσα παθῶν· ὦ ἡσυχία, πάσης ἀρετῆς στεφανοῦσα, ἀκτημοσύνης πρόξενε, γνῶσιν Θεοῦ καρποφορεῖν καρποὺς ἀγαθούς· ὦ ἡσυχία, τεῖχος καὶ ὀχύρωμα τῆς βουλευθείσης ἀγωνίσασθαι τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ναί, ἀδελφέ, ταύτην κτῆσαι τὴν καλὴν μερίδα, ἣν Μαρία ἐξελέξατο. αὕτη γὰρ ἡ Μαρία μέρισμα τῆς ἡσυχίας, ἐν ᾗ καθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Κυρίου, καὶ αὐτῷ μόνῳ προσκολληθεῖσα. διὸ καὶ ἐπήνεσεν αὐτὴν ὁ Κύριος λέγων· Μαρία τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς. Λυκ. ι μϚ.

** βλέπεις, ἀδελφέ, οἷα ὄντι ἡ ἡσυχία· ὅτι αὐτὸς ὄντι, καὶ ἐπαινῆ τὸν κόπτοντα αὐτὴν ὁ διάκτης ἡμῶν Θεός. ταύτην κτῆσαι, ἀδελφέ μου, καὶ καταφύτευσον τῷ Κυρίῳ σου, ὀρθοτόμος τοῖς ποσὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτῷ μόνῳ προσκολλώμενος, ἵνα λέγῃς καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ψαλμῳδοῦ· Ἐκολλήθη ἡ ψυχή μου ὀπίσω σου, ἐμοῦ δὲ ἀντελάβετο ἡ δεξιά σου. διὰ τοῦτο ὡς ὄντι τῆς πρὸς αὐτὸν πίστεως ἐμοὶ κολληθεὶς ἡ ψυχή μου. ναί, ἀδελφέ μου, ταύτην κτῆσαι τὴν μέλιτος γλυκυτέραν. χρείαν γὰρ ἔχομεν τῆς ἀνέσεως ἡσυχίας καὶ ἀμεσεμψίας, ἵνα μὴ τοῖς πολυτελῶν ὑπὸ πειρασμοῖς καὶ μερίμναις. ἄκουε τοῦ λέγοντος διὰ τοῦ Θεοῦ· Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἀναπαύσει γάρ σε λέγει ὁ Κύριος ἀπὸ μερεμνῶν, ἀπὸ θυμοῦ, ἀπὸ πειρασμοῦ, καὶ θλίψεως τοῦ αἰῶνος τούτου· ἀμεσεμψίαν σε λέγει δὲ ἀπὸ τῆς πλουτοκρατίας τῆς Αἰγύπτου· ἀγαγεῖν σε βούλεται εἰς τὴν ἔρημον, τουτέστιν, εἰς τὴν ἡσυχίαν, ὅπως φωνήσῃ σοι ὡδάς σου τῷ σύλλογι τῆς πενθούσης, ὅπως "ψωμίσῃ σε ὁ μεθυσμὸς· λέγω δὲ τὸν ἄρτον τῆς ἡσυχίας καὶ ἀμεσεμψίας· ὅπως κλαυθμώσῃς τὴν γῆν τὴν ἁγαθὴν, λέγω δὲ τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ. ναί, ἀγαπητέ, ταύτην ἀγάπησον, ταύτην κτῆσαι, ὅπως τρυφθῇς ἐν τῇ ὁδῷ τῆς μαρτυρίας τοῦ Θεοῦ, ὡς ὄντι πάντι πλούτῳ. ναί, ἀδελφέ, κτῆσαι τὴν ἡσυχίαν μετὰ φόβου Θεοῦ, καὶ ὁ Θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μετὰ σοῦ, ᾧ πρέπει δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας, ἀμήν. παρακαλῶ οὖν, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι ἐν Κυρίῳ, σπουδάζειν ὑμᾶς καθ' ἑκάστην ἡμέραν τὴν τούτων μιμεῖσθαι ποιεῖσθαι, λέγω δὲ τῆς ἐλπίδος, τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης, τῆς ταπεινοφροσύνης, τοῦ σφραγίζεσθαι πάντοτε, ἐν ταῖς βίβλοις τοῦ Θεοῦ, καὶ ταῖς μελέταις τῶν θείων γραφῶν, καὶ τῇ ἡσυχίᾳ. ταῦτα γὰρ ὑμῖν πρόκειται καὶ συλλαμβάνοντα, οὐκ ἐρημίς, οὐδὲ ἀκαρπίας καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν. χριστόμος, Ψαλ ξς ν.ς. Ματθ. ια. κθ.

ζαιος γὰρ ὁ κεκτημένος τοῦτο, τυφλὸς ὤν, μᾶλλον λιθίνων τὴν παλαιὰν αὐτοῦ ἀμφιτιμάτων· καὶ συμβεβώκει κατὰ τὸ τῆς ἀληθοῦς πλουσίας, Κύριε ἐπιστρέψας ὅτι τὸν ἴδιον ἔμπτον· καὶ τὸ λουσάμενον, εἰς κολυμβήθραν βορβόρου· ἵνα ἀπορυπτόμενος τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου (ὡς γέγραπται) καὶ τοῦτο εἰς τὸν αὐτὸν λυτρωθῇ· ἀπεκδυσάμενος, εἰς ἐπιγνῶσιν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀμαυρόν, εἶτα πάλιν τύπος ἐμπεπλεγμένοι. γάρτης αὐγῆς τὰ ἴχνη τὴν χεῖρα τὴν ἀφεῖσαν κρατῆσαι εἰς αὐγῆς μὴ ἐπιγνῶναι τὸν ὑὸν τῆς ἀληθείας, ἢ ἐπιγνόντος εἰς τὰ ὀπίσω πάλιν ἀναχάρημα. Ἐπερωτῶ, ἀγαπητοὶ, πιστοὶ δοῦλοι. καὶ ἐκλεκτοὶ ἐρευνῶντες Θεοῦ, μάρτυρες, ἀναλαβόντες τὴν πανοπλίαν τὴν πνευματικὴν ἐν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν, καὶ ἐν ἐκείνῳ ἀπαρτίσαντες μείνωμεν αὐτῷ πεπιστευκότες· ὅπως δυνηθῶμεν ἀγαλλιάσασθαι τὸν καλὸν ἀγῶνα, καὶ κατὰ πάντων τῶν ἀντικειμένων δυνάμεων τὸ ἐμφραγμα· ἵνα ῥυσθῶμεν ἀπὸ τῆς ὀργῆς τῆς ἐπερχομένης ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, καὶ θυρωθῇ ἔλεος καὶ χάρις ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ φοβερᾷ ἐκείνῃ τοῦ κριτοῦ τοῦ ἀποδιδόντος ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ᾧ πρέπει δόξα, τιμὴ τῷ παμβασιλεύοντι πάντων, ἐν τῷ πανσόφῳ πνεύματι, νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΥΙΟΝ ΤΗΣ ΧΗΡΑΣ.

Λογ. ξζ. Luc. ζ ια.

Ex Mss. Cæsareo. emend. ex Mss. ἐν Χάλκῃ τῇ τοῦ Χυμευτοῦ.

Καὶ ἐγένετο καθεξῆς, ἐπορεύετο ὁ Ἰησοῦς εἰς πόλιν καλουμένην Ναΐν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ, καὶ ὄχλος πολύς. ὡς δὲ ἤγγισε τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς, υἱὸς μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ ἦν χήρα. ὄρος τὰ πάθη ἐλεεινά, καὶ πολλῆς συμπαθείας μεστά. μισογύνου γὰρ δόντος λυθέντος τῆς πρώτης ζωῆς, ἡ γλυκυτάτη μήτηρ ἐδόκα, ὅτι παρεγενείας μείνῃ γε γλήμμῃ μήτηρ· ἔκπικρος ἦν, ὅτι τῷ τοκετῷ ὠδῖνας ἐτεκνώσατο ὁ θάνατος. ἵνα βούτρων εἶχεν ἡ ἀμπελος, καὶ τὴν τοῦ ζάλης τοῦ θανάτου ζωοστερέψῃ, μόνον βακτηρίαν ὀλίκτητο, καὶ τοῦτον ὁ κύριος ἀφέλετο θανάτου. ἀλλὰ σκάνατον ἀπ' ἀρχῆς ὃ γινώσκει, ἐκ τῆς βακτηρίας ἐξίρνητο· ἀβίωτον ἐλόγιζε βίον. λοιπὸν οὖν τοῦ τεκνώσεν εἶχε σὺν μυδίᾳ, ἡ μισογύνου ἀπολίσασα· διὰ τοῦ τοῦ ζωοῦ ἦτο· ἀπὸ μυδίας εἶχε ὃ ἄλγημα· οὐδὲν ἐπικουφίσαι τὴν ὀδυνῶσαν πόνον δύναιτο· πολυχρονίδιον ἔτι τὸ πρέσβυ ἔρρει τὰ δάκρυα, καὶ ἀφόρητον ἤγαγε ὃ πόθος ἐκέκτητο. καὶ πῶς ἐκ τοῦ παιδὸς ὡμοίωτο· τὴν ὀργὴν τὰ σπλάγχνα τῆς θρασείας ἐτίμησε. καὶ αὐτὴ χήρα ὃ πολὺ γήρας, ὃ πολύτιμον βαρύτατον, ὃ πολύτιμον ἐλεεινότερον καὶ ἐκ λύθρος, ἐκ ὃ μισογύνου ἐξῆρε. ὅτι ἐλεεινὸν ὃ ἡ χήρας ἴσομα, ὅπου πνεῦμα πλησμονῆς, δακρύων μετρεσωμένοι, συμπαθείας ἐχόμενοι. οὐδὲν τὴν βλεπόντων ἀπόνητος ἐμένει ἔτεροι πόνων τὰ ἀπολέγχια· οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ ἐσθῆτα, ἀλλὰ καὶ πιθήκους παῖδα, καὶ τὸν ζῶσαν χήρας· ἀλλ' ἐσφαλῶν τὸν χήρας ζῶσαν, πρεσβύτην. ποία γὰρ χήρα ζωὴν ζῇ; καὶ γὰρ ὁδηγῇ ζῇ (πρὸς τὰ πρόσκαιρα λέγω, οὐχὶ τὰ μέλλοντα) τὸ θηκε χήρα· γὰρ ἐκ τῆς πρόσθεν ἐκ μὲ ὄντος ἦν, μετὰ τὸν κλέσθαι τὸν ὀδύνη, ἀλλὰ τὸν πρεσβυτίαν, ἀναπαύεται ὃ πάθημα, ἐκ κουφίζεται ὃ ἄλγος, γυμνοῦται τῇ χαρτοφορείᾳ, καὶ βαρὺ τὸ πολλάκις καλύβῃ. Εἰ γὰρ ἦν πολλὰ τὰ λυπηρὰ, καὶ ἐξαρπάζοντες ἀστὸν ἔτειναι, ἀλλ' ὅμως τῆς πάσης ἀπόνοιας, ἐλαφρότερον ὃ βαρύ. χήρα ἡ πάντων ἀμελὲς, λιμὸν δάκρυον, καὶ φρέαρ ἀφεγγεμένη, ἀπήνης πόλις, ἀνύδρος πηγὴ, μήτηρ γυναμοῦ, ἀθρεσύνης πρόσκοπος, νύκτα δίκοπτα πάσης, ἀφορίας ἀφόρτια, λιμὸς πρόσκος, ὀδύνης ὑφαρότερα, βακτηρία σὺν τοῦ τεκνίου, χαλεπὸν ἀπόρημα, πικρὸν ζωοκτόνον, ἀκαλλώπιστον ἀγαλμα, πρεμνὸν ἄνθρωπος, ἀφαλὲς σύγχυσις, ἐκλησίας

πρόσθυρον,

προσθυσιν, ποικίλων βυχῶν ὑπηκόοτερα, κατ' ἐχθρῶν πεπαρρησιασμένη, κατάγνοις καὶ αὐτῶν· ἡ ὡς ἀδρὶ, τῷ Θεῷ καταδοῶσαι, "ἡ ἄδικον ἑτοιμοτάτην ἔχουσα τὸ Θεοῦ τὴν "ὀργὴν ἐκδίκησιν, χέζουσα σὺν ὑραίοις τῆς προσ" Θεὸν ὑπὸ τυχίας πεπικεκαμμένη καρδίας· τύπουσα δ' ἑῆδος, ὥσπερ δίκαιος, εἰ μὴ ζωχὺ δύσει τὸ Θεοῦ τὴν βούλησιν, εἰς ἐκδίκησιν τῶν ὑπεναντίων αὐτῇ εἰς ἀδικίαν. ἡ ἡ ἄτεκνος, ὅτι γῆς πεπτωκεν, ἀπροσεπάτβυλος, καὶ τοῦ Θεοῦ ζιὼ πάσης αὐτὸ τῆς ἐπουρανίας δυνάμεσι, εἰς ὀργὴν ἡ ἀγωνάκτησιν τῶν ὑ ἀληθινῶν πεῖθεσθαι, κριτὴν αἰ) Θεὸν χορδὴ ἡ ὀρθρινὴ. Εἰ δ' συμβῇ αὐτῇ παῖδα προσσεῖσαι· μικρὸν πως τέρπεται τῇ ἀλυσίᾳ, ἡ κλίσῃσται τῇ προσεδρίᾳ, ἡδυσθῆται τῇ χαροφορίᾳ. βλέπτ' Θεὸν κλαῦσαι, ἡ τὴν ῥίζαν αἰσπάζεται· Θεὸν βότρυν κρατεῖ, ἡ τὸ φυτὸν σπορὰ φιλεῖ. ἔχει δ' μὲν ὡς, ἐ δ' ὅλον λογίζεται. τῷ ζωῇ συμπλέκεται, ἐ Θεὸν κερατεῖ ὑ βδελύσσεται. τὸ χαρακτῆρα τὸ παιδὸς καταπατεῖ, ἡ τὴν εἰκόνα τοῦ παιδὸς ἐσπτύει. ἐ ἕως μὲ προέσῃ ὁ παιδάριον, γαλεώτερον ἡ χέρσον μαπίζεται τὸ τῆς βίου τεῖχισμα. Εἰ δ' συμβῇ ἡ τὸ παῖδα ζώσης τῆς μητρὸς ἀποθανεῖν, ἡ τῇ μ" μητρὶ ζωπυρῆσαι τοῦ δ' πατρὶ προσορυῆναι (ὅπερ πέπονθεν ἡ πρώην χέρσ) πᾶσαι ὑφ' ἓν ἀνάγκαι τὸν ὀδύνη. μόνον γὰρ τέθνηκεν ὁ μονογενὴς υἱὸς τῆς μνημονευθείσης" χέρσας, τὸν σολέα τὸ πυθῆναι" ἠμφισεμένη. ἤρξατο προσπιτῆ φθέγγεσθαι ῥήματα, ἡ ὡς" ἀκείτῳ δ' Θεῷ ὅτι ἐδικαίζετο, βλασφήμους λόγους" προσαίρουσα ὡς βίαν ὑποπτεύουσα διελέγετο, λέγουσα· ἆρα ὁ υἱός μου μόνος Θεὸν κόσμου ἐβαρήσατο; ἄλλοι συνεχωρεῖτο τὸν ὅτι" πεπλανημένος καὶ μοῦ τῆς μόνης ὁ μόνος ἀπεσπάσθη. ἐγὼ ἡ ἄτεκνος ζῶ, ἐ ὁ σὺν τέθνηκεν ἅμα καὶ ὁ υἱός· πῶς λοιπὸν" προσδεήσομαί τις; τίς δέ με προβλέψεται; ἐδέκοιμι πᾶν μᾶλλον πρόρρησιν ἢ λόγοι κτῆσθαι. ἤρκει γὰρ μοι μόνον μητέρα ἀκούειν. ὑποπτεύω μοι αὐτὸν ὁ κατὰ δίκην χειμάτων ἐγκατάλιπε· καίτοι ἡ προσεταῖτος χέρσ χάρας εἰς ὀργὴν ἐρέσσουσα, τάχιστα δικαίως ἔδρεψα· διστάζω ἡ τεταλαίπωμαι τοῖς πτωχοῖς τοῖς παιδοῦσιν αὐτοῖς ἁπλῶς ἐχορήγησα· καὶ νικῶ, ὅτι Θεὸν τῷ ἀγαθῷ προσεδέησα, τότε τὸν χάλαζαν τῷ πιερασμῷ δίδυμαι. ὦ τῆς" ὀδύνης. ἀλλ' ὕδωρ τί προέχω. συνῳδὰ πεπόμηκεν τῷ ὑέτῳ. πληροφορῶ σὺν φθονήσασθαί μοι· συγχωρῆσαί μοι πάντας ὡς ἀνδρῶν παῖδα κεκτημένῳ. "συγχωρήσατέ μοι πρός τῆς Θεὸν βασκαίνοντες μοι τὸν ὑπαυλίδιον, ὃν γὰρ ἐγὼ τῆς γηπόου μου παιδὸς προσκαταλαμβάνω τὸν ζάφορον. ἐμοὶ γὰρ λοιπὸν ὁ ζῆν καταγάλασεν. ζῶντα τῆς χέρσας βοσκήσουσι καὶ ὀδυνωμένης, θάνατος προσδεόμενος ὁ παῖς ἡμῶν Χριστὸς ὁ Θεός, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ὁ τὰ πάντα προσορῶν Θεός, ὁ καὶ τοῦ τὸ ποιῆσαι ἐκ πρόσταξαν ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντος (Πρὸ γὰρ πλάσαι σε ὁ κοιλίᾳ, ὑπίσταμαί σε, καὶ προ Ιερ. α. ε. ὀξελθεῖν σε μήτρας, ἡγίακά σε) ὁ πατὴρ τῷ ὀρθρινῇ, ἐ κριτὴς τῷ χορδῇ, ὁ τὰ δάκρυα εἰς θυσιαστήριον μετατιθείς, ὁ τὸν τῆς πόλεως Ναὸν πύλιν ἐκκλησίαν ποιήσας, καὶ τὸν κλῆθρον τοῦ νεκροῦ θυσιαστήριον ἀποδείξας (ὅστις γὰρ ἀναστάσεως δεῖται, ἐκεῖ θυσιαστήριόν κόσμος· ἡ ὅστις" τοῦ Θεοῦ λόγου αἱ χεῖρες ἐκτείνονται, ἐκεῖ τῆς" ἀναστάσεως ὁ μέζων ἐκτίτ- χ. φιλ. λεται. ὁ γὰρ ἐξαίρων γίγνεται ἱερουργός, καὶ ἡ ἐκκλησία γίγνεται θυσιαστήριον. τί γὰρ φησὶν ὁ εὐαγγελιστής; Ἰδὼν ἦ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς· τετύφθω, ὁ σωτὴρ, ἐ ὁ Θεὸς λόγος, ὁ Χριστὸς) ἐσπλαγχνίσθη ἰδὼν αὐτόν. τί ἰδών; χέρσαν ἄτεκνον, δύσυδρον, γεγαλέαν, κυρτίζουσαν, γεγεκὼς, χαμαὶ ἑλκύσασαν, "κόπτον τὸν κεφαλὸν κλαπάσουσαν, σὺν βαρυωπεῖς ὀφθαλμοῖς ἐκπυφλώθουσαν, ἀσπερεῖ σολέα ἀμφιῤῥίζασαν, ὃ πολυσίακτον ἕῆδος τύπτουσαν, καὶ βοᾶν μυκτὸν ἰχνεύουσαν, φρενῆρη λοιπὸν ἠμυδρόν. ὁ τοίνυν ἰδὼν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ, καὶ προσελθὼν εἶπεν αὐτῇ, μὴ κλαῖε. ἡ ἦ δεῖ ὃ πένθος ἀφελεσθῆναι, εἰλικρινῶς μὴ κεκτημένην Θεὸν τὸν ἀληθινόν, ὃ πένθος ἀποσεισαμένην, προσὸς Θεὸν Κύριον ὑπακριθῆσα εἶπε· μὴ κλαῖειν λέγεις μοι;

ἡ

χ' πα μοι ἀδημονῆν περισσοῖς λοιπόν; καὶ γὰρ ☩ κόσμοι ὅλως κακοὶς εἰς ἐμὲ ἀδήλωσαν, τόνδε μέτρον μοι δίξας ἀδήλωσον. τῆς γὰρ μητρικῆς ἀδηλότητος τί γοῦν ἔστ' ἀρχὴ γλυκύτερον; ἢ καλίτσα, ὅτι χαίρει ἔστ' ἀρχέτω, " ὁ μονογενὴς γὰρ ἐπιτέλλεται· πῶς οὖν μὴ κλαίω λέγεις μοι; ☩ ἐγὼ μὲν ☩ ξένοι πεπόθοι, καὶ γὼ μὴ κλαύσω; ☩ λίθοι τετράζεσι, καὶ γὼ στερρόν; ἡ ἐλπὶς μὲν ἐφθη), ἡ ζωὴ μὲν ἐξέλιπεν, ἡ πρᾶγμα μὲ στενύλη), " ἀνέλπιστον αὐτῆς ἡμαρ ☩ βίου, ἡ γυμνὴ πάσης ἐλπίδος εἰμί. ἐλλείπει μὲ τὸ προσδοκώμενον θάνατος· ἄπορόν με πόνος καταίσχυνε· ἐμὲ κατέλιπε, καὶ χεῖρον μώλυνε· ἀφῆκε τὴν ῥίζαν, καὶ ☩ κλάδοι ἀπέπτησαν· ἐφύσατο τὸ φρέαρ μου, καὶ ☩ ὠσεῖ ἐμβράνες ἅρπαξ· τὴν καλιὰν κατέλιπε, ἐ ☩ νέοι ἐζήτησάν. οὐκ ἔχει πᾶς θανατῶμαι. εἰ γὰρ ἔτι ἐν εἶχεν ὠὸν, ἐδυνάμεθ' ὃ πόνος ζωγρεῖν τῇ ὄψει τὸ ζῆν τῆς θανούσης ☩ πόνον ὑπεκφίζειν· νῦν δ' οὐδὲν μοι καλὸν ἔστ' ἐλλείπειν, πάσης ὑφεστώσης ἐρήμης. ἔλεπτον τὸν εἰκόνα τῆς παιδὸς, ἐ ἱκέσιον ☩ ἐχαίστυπεν αὐτῆς πατέρα· τύπτει ἔχουσα, εἰς σκήνον ἐφώνας ὄμβρον· σὺν ἔτι χάρις ἐμοὶ τὸ σὸν μῖσος. ἀγαθὸν δὲ σπέρμα μοι συμφορᾶς μοι ἐπεκύφιζε, ἐ πλέον μὲ τῆς αὐδρὸς ὁ Κ' ἐμοὶ τιμᾶται ἐλεεῖν δοκοῦσι, ἐ λυπουμένη τύπτει ἔχει ἀδήλωσιν. εἰ καὶ ἀδυμία ☩ λογισμὸν μου σπείρα, σπειραμένη μὲ· ἡ σπειρυσάμενος, καὶ φιλοῖ, λόγος παιδικὸς πέπτωκέ μοι, τὸ πφίλημα τῆς ἀδυμίας ἀφελόζει· ἡ λέγει μοι, μὴ κλαῖε ☩ ἐγώ σου· πῆς εἶ σὺ ὁ τὰ παιδία μοι ἀδήλωσε; ἰοὺς ἡ τῆς ὄχλου πεσοβολήσεις εἶπον πρὸς αὐτὸν· " ἡ πλημμύρα, ἄγκυρα, τῷ Θεῷ αἰνολόγησε· ὁ Κύριος πέφευγεν, ὦδε σοι ἐξήλειπται· πεσόβαλλε, δίνησον, ἰκέτευσον. ὑ γὰρ ὄψει ἄπορος αὐτὸ ἡ πέτρα σία. ἡ σὸν ὀφθαλμὸν ἐκμάζασα, ἡ τὸν ἐαυτῆς ἐαυτῆς σπειρίλησα, ἡ ὃ τῆς κελεύσασα, πρὸς σπόρος τῆς ἰχνεῖ τῆς διασώσαν, ἡ ἀποκριθεῖσα ὦ Κύριε ἔφη· δὸς μοι τὸν παῖδα, ἡ λημμάσω τὸν συμβουλίαν σου. ἡ γὰρ σὸ καλεῖται φύσεως ἐξεπάζομαι. βλέπω γὰρ τὸν Σαμφὼν, ἡ πρὸ ἐμὲ ἐλπίδας. ἡ προσελθοῦσα τοῖς ποσὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἔλεγε· σύνιθι τῇ προπετείᾳ τῆς δούλης σου, διάσωσόν με, ἡ τοῖς λόγοις τοῖς βασιλικοῖσιν ἐν ᾧ πόθῳ μου. ἡ γὰρ ἀγροῖς μὲ ἐξ ὁδοιλίαν ἐν λύπῃ τέκνων. τοῦτο γὰρ σὸν προσφώνημα· ἐπ' ἐλπίσι ἔτι φυτὸν τοῦτο. τὸν ἄνδρα ἐζημιώθην, καὶ τὸν παῖδά μοι χαρίσαι. ψυχαγώγησόν με ὁ γῆρας· ἤδη γὰρ ἐκλείπω. οὐ λέγω σὺς Ἰω. 12. κα.
ἀΜαρθα, Εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανέ μου ὁ ἀδελφός. ἐπὶ γὰρ σοὶ πρὸς τὸν ψυχικὸν ἀστὶ βασάζεις, καὶ ἀπίστει δικῶν οὐκ ἀπολείπεις πίστις. μακρὸν, διάσωσον, σὺ ἡδόμενον ἐν τῇ χαρᾷ σου. σὺ ☩ Λάζαρον ἔκλαυσας, ὃν τῇ σῇ δυνάμει ἤγειρας ἐκ νεκρῶν· κἀγὼ ☩ ἐὼν μὴ κλαύσω; ἐ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἤψατο τῆς σορᾶς, ὁ ἀνθιδρὼς τὸν ὄρθρον, ὃν καὶ πέζωται· ☩ ἦ βασάζοντες ἔστησαν· ἡ Εἶπε παιδίον, ἀνάστηθι, ἀπέλαβε ὃ ζῶμα τοῦ πάνου, ἡ ☩ ἰδάτων καθαιτάτησεν· σοὶ λέγω, ἐγέρθητι· μὴ βραδύνῃς προσέχειν τὸν ἀνάστασιν· ἐγὼ γὰρ εἰμὶ ζωὴ ἡ ἀνάστασις· ἐκάλεσε ☩ Λάζαρον ἐκ τάφου, ἡ ἐξῆλθεν ὁ ἐγγὺς ἐξέλλατο τῦ μνήματος, ὥστε πεπάρτειν ἡμέρην κατασκηνὴν ἐν τῷ μνήματι, ὃ πολλὰ τὰ σφάγχνα ἐκπεσὼν τῶν σκωλήκων πεπορθημένος. ἀλλ' ἡ φωνὴ τῆς ζωῆς ☩ παρεσύρφησε τὰ ὀστᾶ εἰς ὑποσμίαν τὸν ὅλον ἀνεχάλπυσε λύπη, ἡ γέγονε μύτρα τὸ κειμήλιον ὃ μνῆμα· σοὶ ὁ προσφάτως ἐθάνατος ἐμεμάδυσε· σοὶ λέγω μοι βραδύνῃς προσέχειν τὴν ἀνάστασιν· ἐγὼ γὰρ εἰμὶ ἡ ἀνάστασις. νεκρὸς ἔστ' ὃν ὁ ἡμιφυὴς μόνος, ἡ ὡς ἀκούσῃ τῆς πηγῆς φῶς διελέγετο ὁ Κύριος. πότε νεκρὸς ἀκούει; ἡ ἡ φωνὴ ὁ διαστὰς; σοὶ λέγω, ἐγέρθητι· ἡ ὅλους αἰσκελίσει ὁ νεκρός· ὥστε ☩ ἡμιφυῆς τὸν ὄχλον ἐγένετο ἐσοὶ νεκροί· προσῆκεν ἰδεῖν τὸν ἀπιστίαν· δεῦτερον δεῖν τὸν ἀλήθειαν. δεῖν τί γὰρ μὴ κατεπόθησαν, ἀλλ' αἰσκελίσει; ἕκτως δὲ δοξασκίασεν τὸν ἀνάστασιν ἡμιφυῆσεν ☩ πόνος, ἡ μὲ φλογίσῃ γενέσθαι ὃ ἡμίφυτον. " μανθάνω λέγων πρὸς αὐτούς· ἐγὼ ὑμᾶς πλησφορῶ σὺν ἀκηκοέναι· " ὅτι

ἐκφιος

οὐ φησὶν ἀνὴρ ὅτι ὁ προφήτης ἐστί; καὶ τίνας τὴν γυναῖκα ὁ Ἰησοῦς ἐπηλάλησεν τὰ πεπραγότας, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ζῆσαι τῇ μητρὶ αὐτοῦ· ἢ λαβοῦσα ἡ γυνὴ ἀπῆλθεν χαρᾶς καὶ ἀπίστως ἐμαίνετο· χαίρουσα μὲν ὅτι τῆς τοῦ παιδὸς αἰσχύνης ἀπαλλάττεται τῇ δόξῃ τῶν πραγμάτων. μὴ κατανοῦσα δὲ χωλὸν ἀκριβῶς καὶ γὰρ πεπόνθει, τοῖς χέρσι ἐψηλάφα, ὀφθαλμῶν δίκην διερεύνα, ὀστέοις, χλέναις μεπόπαν, καὶ τὴν πάντες προσώπου τὴν δίκην τύπωσιν· εἶτα τοῖς χέρσι, καὶ τοῖς πόδας, καὶ (ἁπλῶς εἰπεῖν) ὅλον τὸ σῶμα· καὶ πρὸς ἑαυτὴν διελογίζετο λέγουσα· ἀρά, φησι, μάτην πλανῶμαι; μὴ ἄλλον γὰρ ἄλλου λέγετο; μὴ πρὸς φάσμα μὴδὲ τὴν ἐμὴν, καὶ τὴν τῆς πάντες κατοπτείαν, καὶ πρὸς τὴν ἄλλης χαρβολὴν τὴν ἐμοῦ μοι δοκοῦσι ἐσφίσατο; ξένον τινά, ὡς εἰκῆσι, ἔδωκεν Ἰησοῦς, τὴν ἐμὴν οἰκουίαν ὑπεκφοίσας βουλόμενος; τοῦτο τὸ ἀμοιβαίου κέντρον μὴ μάτην· οὐκ εἶδον τοῦτο· οὐκ ἄλλος τὸν ἐμοὶ πλάνην· οὐδὲν τοῦτο ὅτι κλίνης ἀφῆκεν κρότος ἐμφανέστερος. αὐτὸς ὁ ἰδὼν ἐμὲ λαβοῦσα, διελέγετο λέγουσα· λέγε μοι, φησι, μὴ ἀλλιάσης, εἰ σὺ αὐτὸς κατ' ἀρχὰς ὁ ἰδών μου. εἶτα, γαμοῦσιν με γαμεῖζειν με δὲς εἶμι; οἶδας εἰ ἐγώ εἰμι ἡ τηνοδοσία; ὑπεχώρουν τὸν χαρακτῆρα, ἀλλ' ἡ πίστις τῶν προσώπων. βαῦ ὁ ὀφθαλμός, κατ' χαφὴ ἡ κόρη, χαρίεν ζῷ βλέφαρα, ἡ κυκλοσυμφωνία, μάρτυρες ὁ τῆς ὀσφρήσεως ἀφαπτικώτατον μυστήριον. ἰδοὺ χείλη πλανεφορῆ, αὐτὴ ἡ πλάνα προσηρέπται. κόπτει γλαῦκον, ὦ φίλτατε, εἰ πάρεσι ἰδεῖ τὸν βίου τεκμήρια· ἡ χαρὰ μοι χλαμύδα μοι ὁκόπτει· βλέπω σε, ὦ Σωσίχενες, ἐγώ σε εἶπ' ἀγκάλαις ἐδέξατο, ἐγὼ μαζοῖς ἐμοῖς ἐθήλασε βεσχυμένε. λέγε μοι, τέκνον μου, σὺ κατ' ἀρχὰς ὁ ἰός μου; ἢ μὴ ἀλλιάσης με. ἀλλ' οὐ δὴ πάσι πίστεις πλανεφορεῖν ἐδίξατο, ἡ πιθάνωσιν ὑπερβολὴ χαίρουσα, ἡ ἀφοσίωσιν ἐξαίζουσα τὸν Θεὸν, τῇ δόξῃ [χαίρει] τοῦ παιδὸς κατ-
Φαν. λγ. γ. χύσα, ἡ ἐξ' τῆς πάλεως πρὸς πόλεις περβολὴν βοῶσα μεγάλη τῇ φωνῇ· Μεγαλύνατε τὸν Κύριον Σωσίχενες ἐμοί, ἡ ὑψώσωμεν ὃ ὄνομα αὐτοῦ ὅτι ὃ αὐτὸ· ἐπ' ἐμοὶ πεποίηται δείγματι, ἐπὶ τοῦ παλαιοῦ ἀμπλησίας ἐχαρέχωσε, ἡ τοῦ μετέρου πάλη μετέρα ἐποίησε, ἡ πηγὰς δακρύων ὄξεις· καὶ ἐδέξατο ὃ ὄνομα αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνας· ἐπ' αὐτῷ πρέπει δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΣΑΜΑΡΕΙΤΙΔΑ· ΚΑΙ ΕΡΜΗΝΕΥ-
Λογ. ξγ. στην μετοπίαν.

Ἦμεν * ὁ Χριστὸς τὴν ἄλλης τῆς Σαμαρείτιδος ἀνεκήρυξε, ἡ ἐν τῷ πλανῇ * λόγῳ εἰς ὃ πλάσης πᾶν αὐτῆς κατορθωμάτων ἔλεγχον ἔδωκεν. οἷος γὰρ αὐτῆς τὸν πίστιν, ἡ ἐν κωμωδίᾳ αὐτῆς ἔλεγχον βούλεσθαι λόγοις, ἡ αὖ ὑμῶν ἐπαναστάσεως τὸν πλοχμὸν, ἡ πλοισίων τὸν πόρον, ἡ ἀπόστολον τὸν ἄσωτον, ἡ πηγὴν τὸν πολύσαρκον, ἡ πολυδύναμιν· τὸν πολλοὺς μιαίνασαν, ἡ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ τῷ Θεῷ λοιπὸν ἀνατιθέσαν· τὸν μυσθοῦσαν, ἡ νυμφευθεῖσαν· τὸν ἀνθρώπους, ἡ ὑδάτων [ζώντων] ἀπηγμένων· ἡ πῶς ἐπιτυχοῦσα μάτην τὸν χθὲς καὶ πρωΐ μύστην· τί γὰρ φησιν ὁ ἀναστέλλεις; [ὁ τὸν ἀρχὴν βεσχύσας μυσθῆναι; Ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχὰρ πλησίον τοῦ χωρίου, ὃ ἔδωκεν Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ.] ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκάθητο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ· ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη. ἔρχεται γὰρ τὸν μαθητὰς εἰς τὴν πόλιν ἀγοράσαι βρώματα. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς. τοῦτο Ἰωάννης λέγει ὁ προφήτης, Οὐ πεπόνθασι, οὐδὲ κεκοπιάσασι; Ματθαῖος δὲ εὐαγγελιστὴς οὐδὲ τοῦτο λέγει· Καὶ πεινάσας ἤμεσε προσ-

Ex Ms. Casareo. emend. ex Ms. Oxon. & excuso Ducei.

Ιω. ιν δ. ε.

Ησ. μ. κη.

Ματθ. δ. c.

προσήγετο

ἐκάμπτε καὶ πάλιν πάντα ἐφώτα, ὅτι ἐσπέρασεν. ὁμοίως δὲ καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης παλαλέγει· ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς. καὶ ὁ μὲν λέγει, ὅτι ἐπίασεν· ὁ δὲ, ὅλη * ἐκοπίασε. καὶ πῶς ὁ τοσοῦτος ἀνὴρ ἐψεύσατο, ὅλην ἡμέραν κοπιάσας; καὶ πῶς δύναται τοῦτο τὰ τέσσαρα τὰ ὁμοφωνία δέχεσθαι τῆς τοσαύτης ἀκριβείας; ἀλλ' οὔτε ὁ τοσοῦτος ἐψεύσατο (μὴ γένοιτο) οὔτε ¶ ἀπόστολοι ἀνόητα τὰ πνεύματος ἐφθέγξαντο τὰ τοσαῦτα. ἀλλ' ὅλη ἡ τοῦ σωτῆρος * οἰκονομία ἀπλῶς ἴσα καὶ παράδοξον εἶχε συμπλοκήν, ἐκ δύο πάντως λέγω καὶ δυσπότου, ἀφ' ὧν ὁ μὲν τοσοῦτος τῆς δυσπότου πολὺ δυνάμει ἐξαγέλλει *, ¶ ὁ ἀπόστολοι πλὴν τοῦ σώματος οἰκονομίαν [ἀληθῆ] * δέχεσθαι οὐκ ἔφασαν. ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο παρὰ τὴν πηγήν. ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη. ἔρχεται γυνὴ μαθητοῦ αὐτοῦ ἀγοράσουσα βρώματα. ἀναγκαῖον οὖν ἦν, ἀγαπητοὶ, ὅπως ἔπασχον, ἀφ' ἑτέρου τοῦ πολεμεῖσθαι, ἢ τὸν ὦρον, ἢ τὴν μαθητὴν τοῦ ἀπόστολου· τὸν τόπον, ἐκαθέζετο παρὰ τὸ πηγάδι· τοῦ ὦρου, ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη· τοῦ ἀπόστολου τοῦ μαθητοῦ, ¶ μαθηταὶ αὐτοῦ, φησὶν, ἀπῆλθον ἀγοράσουσι βρώματα. τίνες οὖν ἦσαν τὸν τόπον, ἐγὼ λέγω. θήρες εἶχε πνευματικὸν, ἢ ἀπῆλθεν εἰς τὸ τόπον, ἐξ οὗ εἶχε τὰ θήρες ἐλκύσουσι. οὐχ ὁρᾶς, πῶς ποιοῦσιν οἱ ἁλιεῖς; οὐ γὰρ πάντα τόπον τὰ θαλάσσης ἀγκιστροῦσι, ἀλλ' εἰς τόπον φαινερὸν, ὅπου οἴδασι, τὸν ἰχθύας εὐεδρεύοντας εἶναι· ἐν πολλοῖς τόποις τῆς θαλάσσης μᾶλλον τῶν ἄλλων τὸν ἰχθύας θηρεύοντες. οὕτω δὴ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν ὡς Θεὸς, οὐκ ἐκάθητο ἀδύνατο λαβεῖν τὰ θήρας, τουτέστι, τὰ γυναῖκας τῆς Σαμαρείτης. ὥσπερ γὰρ εἶπον, οἱ ἁλιεῖς ἐκείνοις τοῖς τόποις εὐεδρεύουσι, ὅπου καὶ τὰ ἰχθύες ἐλπίζουσι θηρεύσαι· οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς ἦλθεν εἰς τὸ τόπον, ὅπου τὰ Σαμαρείτην ἦν θηρεύσαι, καὶ δι' αὐτὴ μεγάλην ζωγρείαν ἀνθρώπων ἀπεργάζεσθαι. ἰδοὺ, τὰ τόσα τὰ αἰτίαν ἐμελέτησε. ἀλλὰ τί δὴ καὶ τὸν ὦρον τοῦτο τὰ γυναικὸς εἶπε, ἄκουε. πολλαχοῦ τοῦ ἡ Σαμάρεια ἦσαν τὰ χάρα, αὐτὴς δὲ ποτὲ φοβοῦμαι· πλὴν καὶ σώματι καὶ τοῖς χρήμασι, ἀλλ' οὐ τῆς ψυχῆς θυσίαν. ὅτε γοῦν ἐλέγομεν ὅτι ¶ ἰσοδύναμος καὶ ἀπὸ τὸν ἐργασίας, ἦν καὶ τὸν τροφὸν ἐπορίσματο. ἀλλ' ἐν ὥρᾳ ἕκτῃ, ὅταν πάντες εἰς ἀνάπαυσιν ἠρέμουν, τότε ἐκεῖνη τὸν ὑδρίαν λαμβάνουσα τὸ ὕδωρ * ἐπήμιζεν. ἤδει οὖν ὁ τὰ πάντα ὑπισχνούμενος Χριστὸς ἐπὶ τὸν ὦρον, ὃν πάντες * εἰς ἀνάπαυσιν εἶχον, ἐκεῖνη εἰς τὸ γεμίζειν τὸ ὕδωρ ἐκ τοῦ ἀπεχόλει. καὶ δὴ τοῦτο ὦρον ἔκτον ἦλθεν, ὅτε ἐγίνωσκεν, ὅτι ἀπῆρχετο γεμίσαι τὸ ὕδωρ, καὶ δύναται θηρεῦσαι τὸν πνευματικὴν παύτην θήραν. καὶ τίνος ἕνεκεν ἀπεπέμψατο τὸν μαθητὰς αὐτοῦ; ἡ γυνὴ γὰρ πολλαχοῦ τοῦ ἰσοῦ, ὡς ἤδη εἶπομεν, ἐλλειπὴ, μὴ ἰσχύουσα εἰς δρυφορίαν πολλὴν ἀπελέγαν. καὶ εἰ ἐδιδάσκετο τὸ ἀξίωμα διδασκάλου, καὶ μαθητὰς ἔδει ὅλου, ¶ διδάσκαλον, τοῦ διδασκομένους, ¶ ὄχλον, τοῦ τάξη, τὸ ἀξίωμα, τὸ χρῆμα τὸ ὑπισχνεῖσθαι, εἶχεν ἂν ὕδως ἀποφυτῆ, ἐξ ἀπήλετο ἡ θήρα, καὶ τοῦτο ἴσως μὴ στεγθῇ, καὶ ὁ ἰχθὺς ἀπὸ τὸν δικτύων ἐξέφυγε, καὶ τοῦτο ἴσως χωνθήτω, ἀλλ' ἀπεπήδα. καὶ τοῦτο ἀπεπέμψατο τοὺς μαθητάς. ἀπελθόντες γὰρ, φησὶν, ἀγοράσατε βρώματα. ὑμεῖς ἀγοράσατε, ἐγὼ ἕτερα βρώματα ἔχω. Ἐμὸν γὰρ βρῶμά ἐστι, ἵνα ποιῶ τὰ ἔργα τὸ πατρός μου· ὑμεῖς τὰ σαρκικὰ, ἐγὼ τὰ πνευματικά· ὑμεῖς ἀγοράσατε, ἐγὼ ἐξηγόρασα. Χριστὸς γὰρ ὑμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τὸ νόμου. διὰ ὑδάτων βούλομαι θηρεῦσαι τὸν πνευματικὴν ταύτην ἀλιείαν. ὑμᾶς δὲ τί ἐστὶν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα, καὶ ἡ τοῦ μαθητοῦ ἀπόλυσις. σήμερον αἰανγκαῖον λοιπὸν ἀρξάσθαι τῶν ἑξῆς. ἔρχεται ἡ Σαμάρεια ὥρᾳ ἕκτῃ παυσαμένη τῷ ἰσοῦ ὑπὸ * ὑδρεύσασθαι ὕδωρ, τῇ ὥρᾳ τῆς ἀναπαύσεως, ὡς πολλάκις εἴρηται. ὥρα ἕκτη, ὅτε καὶ ἡ Εὔα σταθεῖσα ἐν τοῦ παραδείσου πλάνῃ, ὥρα ἦν ὡσεὶ ἕκτη· καὶ δὴ τοῦτο ἡ Σαμάρεια διεσώθη ἐν τῇ πηγῇ τῇ αὐτῇ ὥρᾳ. εἶτα λοιπὸν ἦλθεν ἡ Σαμάρεια αἰτήσουσα ὕδωρ, καὶ βλέπει ¶ Ἰησοῦν ὡς τινὰ ξένον καὶ μόνον, ὡς ὁδοιπόρον * ἀποκαυματῆσαι βουλόμενον, καὶ παρὰ τὴν πηγὴν καθεζόμενον. εἶδεν ἀνδρὰ καθαπερεγομένον,

πιεθύσει, ἡ οὔτι λέγει αὐτῇ ἐποίησατο. Ἀλλ' αὖθις, ὁρᾷ πάντα ὑποτιθέμενος πρὸν ἡμέσιος αὐτῷ, θαρσαλέους Ⓜ θῆσαι εἰς τῆς πίστεως, λέγει αὐτῇ· Δός μοι πιεῖν. ἡ πηγὴ τοῦ τηλικοῦτου πηγάζει ἀπαιτεῖ, οὐ λαβεῖν, ἀλλὰ δοῦναι βουλόμενος. δὸς μοι πιεῖν, ἵνα δώσω σοι πιεῖν. ἐγὼ γὰρ τηλικοῦτου σωτηρίαν τὴν διὰ θεῖπον διψῶ, οὐχ ἵνα πίω, ἀλλ' ἵνα ποτίσω. ἐμιμήσατο τὸν οἰκεῖον πατέρα. λέγει γὰρ ὁ Θεὸς πρὸς Ἀβραάμ, Δός μοι τὸν υἱόν σου τὸν ἀγαπητόν μοι αὐτὸν Γεν. κβ. κ. ἐκ ὀλοκαρπώσεως ἐφ' ἓν τῶν ὀρέων, ὧν ἂν σοι εἴπω. Ἀλλ' οὐ τὸν υἱὸν θέλων λαβεῖν τοῦτο εἴρηκεν, ἀλλὰ βουλόμενος τὸν υἱὸν σῶσαι τῇ οἰκουμένῃ προσενέγκασθαι. Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς Ιωαν. γ. ις. τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ δοῦναι ἀντὶ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας. δὸς μοι τὸν μαργαρίτην, ἵνα χαρίσωμαι τὸν μαργαρίτην. θύσον τὸν υἱόν σου, οὐχ ἵνα θύσω, ἀλλ' ἵνα θύσω τὸν υἱόν μου ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου σωτηρίας, θυσίαν εὐάρεστον, ἀγίαν. οὕτω δὲ ἐκεῖθεν· δὸς μοι πιεῖν, οὐχ ἵνα πιὼ, Ρωμ. ιϛ. α. ἀλλ' ἵνα ποτίσω. λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν, παρ' ἐμοῦ γυναικὸς Σαμαρείτιδος; οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις. ἀκριβὴς ἡ γυνή· οὐ πάντες ἡ πόρνη φιλοπαθεῖται, οὐ πάντες ἡ πόρνη τοῦ φυλακὴν τοῦ νόμου δέκεσι. ζηλοῦσι τυγχάνει τὸν Σαμαρείτου τὸ γένος· οὐ παρεισάγει μιαροῦ), ἡ οὐ βαπτίσμασι καθαρίζεσθαι νομίζουσι τὴν ψυχὴν κηλῖδος πλουτοῦσι, ἡ τὸ σῶμα ἀσπασμὸν χρὴ δεχεῦσι. οὕτω ἡ Σαμαρεῖτις· τοῦ ψυχὴν οὐ παρεισάγει πεφυρμένην ἔχουσα, ἀεὶ πίστεως ὑδάτων δικαίζεται. τί οὖν ὁ Ιησοῦς; οὐκ ἀπεσίσατο αὐτοῦ, οὐκ εἶπεν αὐτῇ, ἐγὼ Θεὸς οὐκ Θεοῦ, ἐγὼ τὸν οὐρανὸν ἐστερέωσα, ἡ τὴν γῆν ἐθεμελίωσα, ἡ σοῦ ὑδάτων ἡ πόσεως δικαίζῃ μοι, ἡ ζῶντα γυνὴ ταῖς πορνείαις μεμιασμένη; Ἀλλὰ πῶ; Εἰ ἤδεις τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, δὸς μοι πιεῖν, σὺ ἂν ἤτησας αὐτὸν, καὶ ἔδωκέ σοι ὕδωρ ζῶν. Εἶδες πῶς κατ' ὀλίγον διηγήσατο αὐτῆς Ⓜ τὸν θεῖον εἰς ὑπόθυμίαν εἶπεν, εἰ ἤδεις τοῦ δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, ἡ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, δὸς μοι πιεῖν. Τί οὖν ἡ γυνή; Κύριε, οὔπω ἀντίνημα ἔχεις, ἡ τὸ φρέαρ βαθύ ἐστι. πόθεν σοι τὸ ὕδωρ τοῦτο τὸ ζῶν; μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ιακώβ, ὃς ἔπιεν ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, καὶ οἱ θρέμματα αὐτοῦ ἐπότισε; μεγάλου τινὰ φαντασίαν εἶχεν ἡ γυνὴ περὶ τοῦ Ιακώβ. περίεχε, μακάριε, μὴ πάσης ἀκριβείας. ὑπόλαβε μεγάλου εἶχε περὶ τοῦ Ιακὼβ ἡ Σαμαρεῖτις γυνὴ, ἡ μεγάλου δόξαν εἶχε περὶ αὐτοῦ, ὡς περὶ πατριάρχου, ὡς περὶ δικαίου, ἐπειδήπερ ἐξ αὐτοῦ ἐγένετο τοῦ δώδεκα πατριαρχῶν πατήρ. αἱ γὰρ δικαιοῦνται φυλαὶ τοῦ Ισραὴλ ἐκ τοῦ Ιακὼβ ἐγένοντο. ἡ μέντοι γε τοῦτο, ἀλλ' ὅτι ἐπάλαισε μετὰ τοῦ Θεοῦ, ἐβρέθη δυνατὸς, ὡς ἡ Ⓜ Γεν. λα. κϛ. Θεὸν εἶπεν πρὸς αὐτόν· Ἀπόλυσόν με, ἤδη ἀνέβη ὄρθρος. ἡ Θεὸς μετὰ τοῦ θεοῦ παλαίων ἔλεγεν, ἀπόλυσόν με, ὅπως φίλος μου εἶ· οὐ, Οὐ μή σε ἀπολύσω, ἐὰν μὴ εὐλογήσῃς με. [Τί τοῦτο δηλοῖ, ἡ τίς ἡ πάλη τοῦ Θεοῦ μετὰ τοῦ θεοῦ, ἢ ὅτι τοῦ καθ' ἡμᾶς δι' ἡμᾶς ἔμαθεν ὁ δύσασθαι σάρκα;] Τί οὖν ὁ Θεὸς πρὸς αὐτόν; Ἰδοὺ κληθήσεται τὸ ὄνομά σου Ισραὴλ· ὅτι ἐσχύσας μετὰ Θεοῦ, ἡ μετὰ τοῦ θεοῦ δυνατὸς εἶ. μεγάλου οὖν εἶχεν ὑπόληψιν περὶ τοῦ Ιακὼβ ἡ γυνὴ, ἡ λέγει τοῦτο εἶπε τῷ Ιησοῦ· μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ιακώβ; Τί οὖν ὁ Χριστός; βλέπει τοῦ ζητοῦντα τὸ διαστῆσαι. οὐκ εἶπεν αὐτῇ, ἐγώ εἰμι μείζων τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ιακώβ· οὐδὲ εἶπεν αὐτῇ, καθὼς εἶπε τοῖς Ιουδαίοις, πρὸ τοῦ Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγὼ εἰμί· ἢ ὡς ἔλεγε, Πολλοὶ δίκαιοι ἡ προφῆται ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, ἡ οὐκ εἶδον. οὐδὲ τούτων εἶπε τῇ γυναικί, ἀλλὰ καταστέλλει τοῦ πάλαι τοῦ πρὸς Ⓜ πατριάρχου, ἡ ἐκ τοῦ Φαρισαίου τοῦ μάχου ἰσχυροτέραν ποιεῖ. Εἰ γὰρ εἶπεν αὐτῇ, ὅτι ναὶ μείζων εἰμὶ τοῦ Ιακὼβ, ἐκεῖνος πρὸ ἐμοῦ τοῦ εὐλογήσαντο, ἐμοῦ δὲ ἐδέξατο, ἐμοῦ δὲ ἐκεῖνα πρὸς ἐμοῦ υἱὸς τοῦ ἀποκρύφων δὲ πολλάκις μὴ δυναμένη φθάνειν εἶχεν. οὐδὲ οὖν τούτων εἶπεν, ἀλλ' ἐκ τοῦ Φαρισαίου τὸ πρᾶγμα σαφὲς ἡ ἀμαχον ποιεῖ. τί γὰρ πρὸς αὐτόν; Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος, τοῦ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς Ⓜ αἰῶνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ, ὃ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, γενήσεται ἐν αὐτῷ πη-

γὴ

γὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. προσώπων λοιπὸν ἐν μέσῳ τοῦ Ιακὼβ καὶ τοῦ Χριστοῦ· ἀλλ' ἀφῆκε τὸν παλαιὸν τὸν ἀεὶ τῷ προσώπῳ, καὶ ἔρχεται πρὸς τὸν παλαιὸν τῶν φαντασιῶν ὑδάτων, καὶ τῶν μὴ φαινομένων χαρισμάτων. Εἰ γὰρ εἶπε, καὶ μείζων εἰμὶ τοῦ Ιακὼβ, ἀλλ' οὐκ εἶπεν ἀλλ' ἀποφύγουσα ἀπιστηθεὶς πρὸς τὰς ἀπαιτήσεις, καὶ εἰς τὸν πόλιν ἐφυγαδεύετο, καὶ πρὸ τοῦ λόγου τὸν πόλιν καταλαμβάνει λέγουσα· οὐκ ἔστι σοι ἀνδρα, δαιμονιζὴ τις εἶ, κρυβδηνιᾷς, φρενίτιδι βέβληται· ξένος ἦν καὶ βίκλα φεύγοντος, μείζονα ἐαυτὸν λέγει τοῦ πατρὸς ἡμῶν τῶν δώδεκα φυλῶν τοῦ Ισραὴλ, τοῦ τοσαύτας διδασκαλίας ἐπιδεξαμένου παρὰ τοῦ Θεοῦ, τοῦ πολλοῦ μὲν ἀποδεικνύοντος, πλουσίου δὲ παρὰ τὸν οἰκουμένην ἐπιμελητοῦ. Ἀλλὰ συγκατέβαινε τῇ γυναικὶ ὁ Χριστὸς, καὶ ἐπεδίδου τῇ ἀθυμίᾳ τῆς γυναικὸς πρὸς ὃ κρείττονα εἰς ὕψος τῶν κρειττόνων αὐτὸν ἀναφέρεσθαι. καθάπερ γὰρ οἱ τῶν ἰχθύων θηρευταὶ (ἐκ γὰρ τούτου σοφοὶ, ἄκρα) βάλλοισιν εἰς τὸν θαλασσαν ὃ ἄγκιστρον, καὶ ὅταν ἴδωσιν ἰχθὺν ἐγγὺς γενόμενον, οὐκ εὐθὺς ἀναπαύουσιν αὐτὸν, ἀλλ' ἐπιδιδάσι κρατοῦ μακρὰν, ἵνα σφόδρα τελείως ἀπομεμυημένους καταπίῃ τὸν θήραν, καὶ ὅταν ὅταν αἴσθηται λάβωσιν, ὅτι εἰς ὃ βάθος τῆς καρδίας αὐτοῦ ἐδέξατο ὃ ἄγκιστρον, τότε μᾶλλον ἐκ ὑπαίσιος τὸν ἰχθὺν ἀναπαύουσι οἱ πρότερον αὐτὸν συγκαταβεβηκότες· οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς τῇ γυναικὶ πεποίηκεν. οὐκ ἐξ ἀρχῆς ἀπεκάλυψεν αὐτῇ τὸ θεότητος ὃ κάλλος, οὐδὲ μεγάλων ἀγαθῶν ἐπαγγελίας αὐτῇ δίδωκεν, οὐδὲ τὸν Ιακὼβ, ὡς ποιήσας αὐτὸν, ἐξηγείλατο, ἀλλὰ τὸν ὄρεξιν τῆς ψυχῆς αὐτῆς εἰς ὑπερβολὴν διεγείρει. τί λέγων πρὸς αὐτὸν; πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν· ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος, οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα. καταλείπει τὸν προσώπων τὸν πάλαι, καὶ λοιπὸν εἰς τὰ τῶν χαρισμάτων ἀφηγεῖται· ἦλθεν. ὅταν γὰρ δώσω τὰ πνευματικὰ χαρίσματα, μᾶλλον γὰρ ἐκείνου ἐξ αὐτοῦ ὁ προφήτης τὸν ἐπροχλεῖ δείκνυμι. τί οὖν ἡ γυνή; Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ. Εἶδες πῶς ἀκριβῶς ὑπῆξιωσεν, ὅτι τὸ παρὰ τοῦ Χριστοῦ δοθὲν ὕδωρ δίψαν οὐκ ἐργάζεται. Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψήσω, μηδὲ ἔρχωμαι ἐνθάδε αἰτεῖν. διψήσει αὐτὸν κατ' ὀλίγον εἰς ὑπερβολὴν τῶν πνευματικῶν καμάτων. ὑπῆξιωσεν ὅτι ὄντι ὕδωρ πινόμενον, καὶ δίψαν οὐκ ἐργαζόμενον· μεταλαμβανόμενον, καὶ τῶν ἁμαρτημάτων ἐξαφανίζον τὸ χειρόγραφον. λέγει αὐτῇ ὁ Ιησοῦς· ὕπαγε, φώνησον σου τὸν ἄνδρα· ἐκφυγὼν, ἣν ἔχεις τῆς μίξεως, ἡνέῳξω σοι κρυπτὸς τῆς πίστεως. μὴ μόνη λάμβανε τὸν δωρεὰν τῶν χαρισμάτων· ὕπαγε, φώνησον σου τὸν ἄνδρα. δεῖ γὰρ τοῦτο προεῖπομεν, οὐχ ἵνα μάθωσιν Εὔδη δεῖ τῆς πρώτης Μαρίας ἀμφότεροι, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν ἄνδρα δι' ἐμοῦ πάλιν εἰς τὸν πρόδηλωσιν διακομίσωμεν. ὕπαγε, φώνησον σου τὸν ἄνδρα. κἀγὼ, ὦ ἀγαπητοὶ, καὶ ὁ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος Παῦλος τῷ αὐτῷ κρατοῦ Κορινθίοις γράφων ἔλεγε· Τί γὰρ οἶδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; λέγει οὖν ἐκείνῃ, ἄνδρα οὐκ ἔχω. καὶ ἤρξατο λοιπὸν ἡ γυνὴ τοῦ ἐαυτῆς ἁμαρτίας ἀνακαλύπτειν. ἤρξατο λοιπὸν ὁμολογεῖν, καὶ λέγειν, ἄνδρα οὐκ ἔχω. καὶ γὰρ ἐπὶ τὴν πορνείας κατεκαπήλευεν βυθὸν, καὶ ἄνδρα οὐκ ἔχω. λέγει αὐτῇ ὁ Ιησοῦς· Καλῶς εἶπας, ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω. πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνήρ. τοῦτο δὲ ἐστὶ τοῦτο, ἀναγκαῖον εἶπεν. ἡ γυνὴ ἔσχε πέντε ἄνδρας, καὶ ἐπελεύτησαν· μετ' ἐκείνους δὲ ἐπόρνευσεν. οὐδὲν γὰρ αὐτῇ λοιπὸν ὡς γυναικὶ νομίμῳ προσελθεῖν ἠβούλετο. ἐκείνη δὲ μὴ φέρουσα χαλινῶσαι τὰς ἡδονὰς τὰ κύματα, λαθραίως λοιπὸν εἶχε τὸν πορνεύοντα μετ' αὐτῆς. καὶ οὐκ ἴσῳ ὅτι πόρνη φανερῶς, οὕτω νομίμῳ. εἶχε γὰρ ἄνδρα λαθραίως. ἐνόμισεν οὖν ὡς ἀληθῆ τὸν Χριστὸν προφήτην, καὶ λέγει αὐτῷ, ἄνδρα οὐκ ἔχω. εἶπε, ὁ Χριστὸς γινώσκων τὰ κρύφια τῆς καρδίας, καὶ εἰδὼς τὰ πάθη πρὶν ἡμέτερα αὐτῇ, λέγει αὐτῇ· καλῶς εἶπας, ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω. πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις, οὐκ ἔστι σου ἀνήρ. λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ· Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. πῶν προφήτην

α. Κορ. θ. ιε.

λέγλς, ὦ γυναι, ἀλλ' ἡ τὰ ἀποκεκλυμμένα τὰ κρύφια τῆς καρδίας; ἢ γὰρ τῶν ἁμαρτημάτων τὴν ἀποκάλυψιν ἔδωκε τῇ διαστάτῃ λαβοῦσα λέγει· Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. ἐκ τῶν κρυφίων μου καθάρισόν με. ἢ ἔστιν ὁ Θεὸς ὁμιλῶν τῇ γυναικί. ὦ πολλῆς φιλανθρωπίας. ὁ καθήμενος ὑπὲρ τῶν χερουβὶμ πόρνῃ γυναικὶ ὁμιλεῖ σπ. θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. Ⓖ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· Ⓒ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ιερουσαλήμ ἐστιν ὁ τόπος, ὅθεν δεῖ προσκυνεῖν. ἡ πόρνη ἐκεῖ δογμάτων εἰσαγωγὴν λέγει, καὶ ἐπιγνοῦσα προφήτην ἑαυτὴν ἠτήσατο βιωτικά. Κύριε ὡμολόγησε, χρημάτων περιουσίαν οὐκ ἐπεζήτησε. Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. Κύριε ὡμολόγησε, καὶ οὐδὲν ἤτησε πλέον τῶν πατρικῶν δογμάτων. Ⓖ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν, Ⓒ ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐν Ιερουσαλήμ ἐστιν ὁ τόπος, ὅθεν προσκυνεῖν δεῖ. τί οὖν ὁ Ιησοῦς; πάλιν μετὰ τῆς πρεπούσης αὐτῷ σοφίας ἀποκρίνεται. ἐπειδὴπερ Ιουδαῖος ἐνόμιζεν πρὸ αὐτῆς, αὐτὴ δὲ Σαμαρεῖτις ἦν, οὐκ ἠθέλησε πρὸς τὸ παντὸς ἀποκρίνεσθαι, ἵνα μήτε ἀλαζονεύσηται, μήτε τὸν γυναῖκα σκληρότερον ἀπεργάσηται. ἢ γὰρ ἦν αὐτῷ ἄλλο τι ὃ καταισθάνεσθαι, ἀλλ' ἐπρεπόντως ὁ γυναῖκα πρὸς τὸν τῆς σωτηρίας πίστιν ὁδηγεῖ· καὶ διὰ τοῦτο οὐδὲν σκληρότερον πρὸς αὐτὸν λέγει, ἵνα μήτε φθάσηται, μήτε καταισχύνῃ τὸν Σαμαρίτην. Εἰ γὰρ εἶπεν αὐτῇ, ὅτι ἐν Ιερουσαλήμ ἐστιν ὁ τόπος, ὅπου προσκυνεῖν δεῖ, καθὼς προσέταξε Μωϋσῆς τοῖς υἱοῖς Ισραὴλ, σκληρότερον ἂν αὐτὸν ἐθεράπευσεν· ἐπειδὴπερ οὐκ παλαιοῦ χρόνου ἐν χερσὶν κατάληψιν περὶ τοῦ ὄρους τοῦ ἐν Σικήμοις. καὶ πάλιν, εἰ ἠθέλησεν αὐτῇ συγκαταβῆναι καὶ εἰπεῖν, ὅτι τοῦτο ἔστι τὸ ὄρος, καὶ καλῶς προσκυνοῦσι, πάλιν ψευδὲς τὸ ῥῆμα προσεβάλλετο. ἀλλὰ τοῦτο ἀμφότερα χαμαὶ καταλιπών, ὅτι τὸν πνευματικώτερον προσκύνησιν τὸν γυναῖκα ἐδιδάσκει. Ⓒ τί φησι; Γύναι, πίστευέ μοι λέγοντι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτι οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ιερουσαλήμ προσκυνήσετε τῷ πατρί. τοῦτο, γύναι, πίστευέ μοι λέγοντι. βλέπει πῶς τὴν ψυχὴν αὐτῆς κατ' ὀλίγον εἰς οὐρανοὺς χειραγωγεῖ, οὐκ ἐπαισχυνόμενος ὃ τῆς πόρνης προβάλλεται, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς τὴν σωτηρίαν ἀ- Ἀκτ. ιι. δ. κούων. Διὰ τί; ἐπειδὴπερ οὐκ ἦλθε καλέσαι δικαίους, ἀλλ' ἁμαρτωλούς. γύναι, πίστευέ μοι λέγοντι, ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτι οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ιερουσαλήμ προσκυνήσουσι τῷ πατρί. πνεῦμα γὰρ ὁ Θεός, ἢ τοὺν προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. ἡ προσευχὴ τότε ἐν τῷ Θεοῦ προσκύνησις, ἀλλ' ἀξιοπίστως πληρωθεῖσα τῆς θείας χάριτος ἡ ὑπόνοησις. οὐκέτι Ιουδαῖοι καὶ Σαμαρῖται ἁρπάζουσι πρὸς ἑαυτὸν τὴν νόμον καὶ σύμβολα. καὶ γὰρ τοὺν προσκυνοῦντας Ⓖ Θεὸν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν, οὐκ ἐπὶ τὸ ἀλλοτρίοις ὀλοκαυτώμασι καὶ μόχθοις καὶ κόποις· οὐκ ἔτι πρόσκαιρον, καὶ σαββάτου φυλακή· οὐκέτι ναός, καὶ βωμός, ἐν ταῖς ἅγιαις τῶν ἁγίων· οὐκέτι σκιά, ἐν λατρεία, καὶ σάββατα διεψευσμένα. Τὰς γὰρ νεομηνίας ὑμῶν, καὶ τὰ σάββατα, φησὶν ὁ Θεός, Ησ. α. ιδ. ἐμίσησεν ἡ ψυχή μου. τοὺν προσκυνοῦντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. πρόσκαιρα ἐκεῖνα πρόσκαιρα ὡς σκιά. τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ἰδοὺ γέγονε τὰ πάντα καινά. μετεγράφη λοιπὸν τῶν χαμαὶ ἡ χάρις. οὐκ ἔτι κατὰ τόπον εἰς ἕνα τόπον τοὺς προσκυνοῦντας τῷ Θεῷ συγχωρεῖσθαι συγχωρεῖ. Εἰς πᾶσαν γὰρ τὴν οἰκουμένην ἐφαπλῶσαι βουλόμενος τῆς σωτηρίας τὰ χαρίσματα. Εἰς πᾶσαν γὰρ τὴν γῆν ἐξῆλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ῥήματα αὐτῶν. πνεῦμα ὁ Θεός, ἐν τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. λέγει αὐτῇ ἡ γυνή· οἶδα ὅτι μεσίας ἔρχεται· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα. ὦ πόρνης πνευματικὴ φιλοσοφούσης, ὦ πόρνης ἐν θείας γραφὰς ὀπτικὸν ὄμμα τὸν φερούσης. οἶδα ὅτι μεσίας ἔρχεται. καὶ γὰρ τὸ σῶμα βεβαπτίσθαι τῇ τῆς πορνείας ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἡ ψυχὴ κεκαθάρεται τῇ τῶν θείων γραφῶν ἐπαγγελίᾳ καὶ ἀναγνώσει. οἶδα ὅτι μεσίας ἔρχεται. μεσίας δέ, φησι, ἑρμηνεύ-

τῆς ἀληθείας. προσδοκῶ, φησι, ⟨Θ⟩ ἀληθείαν, *ἵνα σκῆπτρον δικαιοσύνης μοι πέμψῃ. ὦ προσκοπῆς πνευματικῆς· βλέπει πρὸς ἀπὸ τῶν καθημερινῶν εἰς τοὺς μέλλοντας ἀνατρέχων. μανθάνω λέγει ⟨Θ⟩ ἀποκαλύπτων, ⟨Θ⟩ προσδοκώμενον, ⟨Θ⟩ πάλιν προφήτην, ⟨Θ⟩ πάλιν Κύριον. οὐκ ἔτι καλῶ ὑμᾶς Ἰουδαίους, οὐκ ἔτι ⟨Θ⟩ τὴν ὁδὸν τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ λέγει πρὸς αὐτούς, σὺ Ἰουδαίος ὢν πῶς παρ' ἐμοῦ πίνεις αὐτῆς γυναικὸς Σαμαρείτιδος οὔσης· ἀλλά, κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης σύ ἐστι. βλέπει πῶς ἁρπάζει τὴν ὑδρείαν τὴν πνευματικὴν χαρισμάτων· βλέπει πῶς ἄπεμπτα μὴ γραφικῆς ἀποδείξεως λέγει. οἶδα ὅτι μεσίας ἔρχεται· ἀκοῦσαι ζητῶ, ἀκοῦσαι προσδοκῶ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι ὁ λαλῶν σοι. ὦ μεγάλων καὶ προδόξων θαυμάτων· ὃ πολλοῖς τῶν ἀποστόλων οὐκ ἀπεκάλυψε, τοῦτο τῇ πόρνῃ φανερὸς ἀπεκαλύπτει. ὅπου τὸ Κλεόπα τοῖς ἀποστόλοις ἑαυτὸν οὐκ ἀπεκάλυψεν, ἀλλ' ὅτε διῄνοιγεν αὐτῶν τοὺς ὀφθαλμούς, τότε ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν· ὡς καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῖς, Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν πεπυρωμένη ἦν, ὅτε ἐν τῇ ὁδῷ διῄνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; ἐκείνοις ἑαυτὸν οὐκ ἀπεκάλυψεν· ἀλλὰ τῇ γυναικὶ λέγει, ἐγώ εἰμι ὁ λαλῶν σοι. ὃ ἐπίστευσε Παῦλῳ τῷ ἀνθρώπῳ ἕως τρίτου οὐρανοῦ, ᾧ ἁρπαγέντι εἰς τὸν παράδεισον, ᾧ τὸν οἰκουμένην ἐξασώσαντι, τοῦτο προλαβὼν τῇ Σαμαρίτιδι πεποίηκε. Παύλῳ σαφῶς ἀπεκάλυψεν ἐξ ὑπερῴου λέγων· Σαῦλε, Σαῦλε, τί με διώκεις; ᾗ τῶν Σαμαρειτῶν λέγει, ἐγώ εἰμι ὁ λαλῶν σοι. Ἐπὶ τούτοις ἔρχονται οἱ μαθηταί, καὶ ἐθαύμασαν ὅτι μετὰ τῆς γυναικὸς ὁμιλεῖ ⟨Θ⟩ τὴν γυναῖκα. ὁ μὲν τὸν ἀπλοῦν τρόπον ἐζήλωσε· ὁ μὲν τὸν παῖδα συμβασιλεύειν τὴν ἀπλότητα βασιλείας, μείζονος τρόπου μείζονα γυναῖκα ὁμιλεῖ. ἀλλ' ἐκείνη τὴν ὑδρίαν ἀφῆκε, εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· ἀφῆκε τὴν ὑδρίαν, ὅπως ἐπληρώθη τὸν ζῶντων ὑδάτων, καὶ ἐλθοῦσα πρὸς τοὺς πολίτας ἔλεγε· δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον. οὐκ εἶπε, δεῦτε, βλέπετε Θεὸν ἐν ἀνθρώποις, ἵνα μὴ τοῖς ἀνθρώποις δόξῃ ⟨Θ⟩ φέρῃ, ἵνα μὴ εἴπωσιν ἄνθρωποι, αὕτη μάρτυρας. πότε γὰρ εἶδέ τις Θεὸν ⟨Θ⟩ πατούμενα; πότε τις εἶδε Θεὸν μετ' ἀνθρώπων ⟨Θ⟩ φορούμενον; δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. διεγείρει ἑαυτὴν πρὸς ὑπερβολὴν ἐζήλωσε καὶ ὑπερβάλλειν. ὡς ἐζήλωσε, ἐζήλωσε. ἀπὸ Ἰουδαίου εἰς Κύριον προέκοψεν αὐτῇ, ἀπὸ ἀνθρώπου εἰς Θεὸν χειραγωγεῖ. ὦ πόρνης ἀποστολικῆς. ἡ πόρνη γίνεται τῶν ἀποστόλων διδασκάλισσα. ⟨Θ⟩ γὰρ ἀπέστειλε μὴ ὃ πληρωθῆναι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, τότε τῶν ἀποστόλων ἤρξατο κηρυγμή· ἡ δὲ πόρνη ἡ πρὸ τοῦ πάθους καὶ τῆς οἰκονομίας καὶ τῆς ἀναστάσεως ⟨Θ⟩ Χριστὸν εὐαγγελίζεται. δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. συλλυπῶ σοι ἐμὰ ἁμαρτήματα, ἵνα ὑμᾶς πρὸς Θεὸν χειραγωγήσω. ἵνα ὑμεῖς ἴδητε Θεὸν πρὸς ἀνθρώπους προκατιόντα, ἐκπομπεύω μου τὰ κακά· καὶ προσκυνήσατε Χριστὸν ὁ τοῦ ἁμαρτωλοῦ μὴ βδελυττόμενος. δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα, ὅσα ἐποίησα. μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; βλέπει σοφίαν γυναικός, βλέπει πόρνης εὐγνωμοσύνην. εἰ ἁμαρτήματα εἶπεν αὐτῇ ὁ Χριστὸς μόνον, ὃ τῆς πορνείας, κἀκεῖνα λέγει, δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι πάντα, ὅσα ἐποίησα. κηρύττει τὰ εἰδότα τὰ πάντα, κηρύττει τῶν ἀποστόλων ἰσχυροτέρα. οὐκ εἶδεν αὐτὸν ἐγηγερμένον ἐπιφανέντα, οὐκ εἶδε τετραήμερον Λάζαρον ἐκ τοῦ τάφου ἀναβεβηκότα, οὐκ εἶδε θάλασσαν χλοάζουσαν, οὐκ εἶδε θαλάσσαις τοῦ ῥήματος χθαμαλώσαντα, οὐκ εἶδε ⟨Θ⟩ πλάσαντα ⟨Θ⟩ Ἀδὰμ ὅπου τοῦ τυφλοῦ ὃ ἔλλειπεν τῆς δημιουργίας πηλῷ προσκατεπλήρωσε, καὶ ⟨Θ⟩ τὸ προδιήνοιξε μόνον ⟨Θ⟩ λόγῳ ἀνακηρύττουσα ἰῶ, δεῦτε, ἴδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέ μοι ἅπαντα ὅσα ἐποίησα. ἐκ τῆς πόλεως ἐκείνης τῶν Σαμαρειτῶν πολλοὶ ὅτις ἦσαν εἰς αὐτὸν ἐζήλωσαν ⟨Θ⟩ λόγῳ τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης, ὅτι εἶπέ μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. μιμησώμεθα τὴν γυναῖκα ταύτην τὴν Σαμαρίτιν καὶ ἡμεῖς, καὶ ὅταν τοῖς οἰκείοις ἁμαρτήμασι μὴ αἰσχυνώμεθα, ἀλλὰ φανερώσωμεν ⟨Θ⟩ Θεόν. νῦν δὲ ὁ ἐναντίος ὁρᾶν ἀνέχεται. ⟨Θ⟩ μὲν γὰρ μέλλοντα κρί-

Λογ. κδ λα.

Πρεσ. θ δ.

νειν ἡμᾶς ὑ διδάσκομεν· σὺν ᾗ σώζειν ἡμᾶς βουλόμενος τούτους φέρομεν, ϗ τὸν πρὸ αὐτῶν αἰσχύνην διδάσκομεν. Διὰ τοῦτο οὖν οἷς διδάσκομεν, ὅτι τούτων δεόμεθα τὸν ἀνοσίαν. ὁ γὰρ ἐπαισχυνόμενος ἀνθρώπων ἀποκαλύψαι τὰ ἁμαρτήματα, Θεοῦ ᾗ ὁρῶντος μὴ αἰσχυνόμενος τολμᾷ, μανθάνων ὁμολογῆσαι ϗ μετανοῆσαι, οὐ σκιὰν τὴν ἡμέραν οὐκ οἰωπιοῦντες ϗ δύο, ἀλλὰ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ἐρώσης βουλόμενοι παίζειν. Διὰ λεγόμενον οὖν τῷ Χριστῷ. ϗ γὰρ ϗ τῶν μίσος ἡμᾶς ἔσχηκε, ϗ διὰ τῶν τοιούτων, ϗ διὰ τῶν ἀποστόλων ἡμῶν φλεγόμενος. ἀκούσωμεν τοίνυν, ϗ παιδευθῶμεν αὐτοῦ. μέχρι τίνος ζῶμεν εἰκῇ ϗ μάτην; ὅταν γὰρ ⓦ δοθῶσι ἡμῖν χρόνοι ἀνανήψωμεν εἰς σοφίαν, ἀπελθόντα δίκαιον δώσοντες τὸν ἑκάστου τῆς ἀκαίρου δαπάνης. Διὰ τοῦτο γὰρ ἠγάγομεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς εἰς ⓦ πρόσκαιρον βίον, ϗ ψυχὴν ἐπέπνευσε λογικὴν, οὐχ ἵνα τῷ πρόσκαιρον βίῳ χρησώμεθα μόνον, ἀλλ' ἵνα τοῖς τὸν μέλλοντα ζωὸν πάντες πραγματευσώμεθα. τὰ γὰρ ἄλλα μόνῳ τῷ πρόσκαιρον χρήσιμα βίῳ· ἡμεῖς Διὰ τοῦτο ψυχὴν ἀθάνατον ἔχομεν, ἵνα τοῖς τὸν ἐκεῖ ζωὸν πάντα παρέχωμεν, ἵνα ἐκεῖ λαμπρωμεν, ἵνα μετ' ἀγγέλων χορεύσωμεν, ἵνα τῆς βασιλείας πρεσβεύωμεν Διὰ πάντες τοῦτο τοῖς αἰῶσι τοῖς ἀκηράτοις. Διὰ τοῦτο γὰρ ϗ ἀθάνατος γέγονεν ἡ ψυχὴ, ϗ ὁ σῶμα εἰς γῆν πάλιν. ἐὰν ᾗ τῇ γῇ παρόμοιος ἦς, τῶν ὑγιαινόντων παρεκτικώτερον, ὁπόσον ὅσα ᾗ ὕδατα εἰς τὸ δωρεῖσθαι, ὅταν ἐκεῖνος τὰ δῶρα σοι προτείνῃ, σὺ ᾗ ὑ πολὺν αὐτῶν πιεῖσθαι λόγον τὸν γλυκὺν αὐτῶν αὐτοκράτορα. Διὰ τοῦτο ϗ εἶναι ἡ τίλησιν, ἅτε καταφερόμενος, ἵνα μάθῃς σεαυτὸν ὅτι, ὅσοι ἀπειρεῖς σαυτὸν καλεῖ, ἀλλὰ μὴ ἡδύποτε πεῖσαι λαβεῖν τῆς κολάσεως ἐκείνης· ἀλλ' ϑ ἀρέσῃ σαι ἡμᾶς τῶν αἰωνίων ἐπιτυχεῖν ἀγαθῶν, χάριτι ϗ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα ϗ ὁ κράτος σὺν τῷ πνεύματι, νῦν ϗ ἀεί, ϗ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΚΑΤΑ ΙΟΥΔΑΙΩΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΟΦΙΝ ΤΟΝ ΧΑΛΚΟΥΝ,

Λογ. ξθ. Φησιν. β. 9 Εβρ. ϛ. ιγ. ϗ εἰς ὃ, Ἐξηρέσατο αὐτοῦ ὄνομα ὃ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ϗ εἰς τὸ, Ἐπεὶ κατ' ὐδενὸς εἶχε μείζονος ὀμόσαι, ὤμοσε καθ' ἑαυτοῦ.

Fr. Mss. Casaub.

Τοῦ Θεοῦ λόγος, ἀδελφοὶ, ὡς πολλάκις ἔφθημεν εἰπόντες, ἁπλοῦς μὲν ὅτι, ϗ λιτὸς, ϗ πᾶσιν εὔδηλος, ϗ φωτὸς πολλοῦ γέμων· διαφέρεται δ' ἔχων ϗ ἐνεργείας, διαφόρους λαμβάνει ϗ προσηγορίας, ὡς πολλάκις αὐτὸν ὀνομάζεσθαι ϗ φῶς, ϗ ζωὴν, ϗ λύχνον, ϗ λαμπάδα, ϗ ξίφος, ϗ ποταμὸν, ϗ πηγὴν, ϗ μάχαιραν, ϗ τέλεκυν, ϗ θύραν. Τούτους δ' ἅπασι προσηγορίας δίκαιον διαλέγειν ταῖς ἐνεργείαις, πρὸς τὸ ὠφελῆσαι τὴν ἀκροατῶν ϗ οἰκοδομὴν, ϗ ἀπὸ τῶν καθ' ἡμᾶς ἀναγκαίων ἡμῖν τὴν διδασκαλίαν εἰς τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς. οὕτω δὴ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος, ἡ πηγὴ τῆς Θεότητος, διαλεγόμενος τῷ λαῷ προσφόρως κέχρηται, ἀπὸ τῶν κοσμικῶν ϗ ὑπὲρ κόσμου διδάσκων, ἀπὸ τῶν φαινομένων ϗ ἀοράτων, ἀπὸ τῶν ἀνθρωπίνων ϗ θείων. ϗ ποτὲ μὲν προσκαλεῖται ἀμπελῶνος φέρων, ποτὲ δ' προσκαλεῖται ἁλιείας, ποτὲ δ' σαγήνης, ἄλλοτε δ' ζύμης· ὥσπερ σήμερον Ἰουδαίοις διαλεγόμενος ἔλεγεν, Ἀνθρώπου τις εἶχε δύο υἱούς, ϗ εἶπε τῷ πρώτῳ, ἄπελθε εἰς ⓦ ἀμπελῶνα ἐργάσαι. ὅπερ γὰρ πρὸς ἡμᾶς τοῦτο πολιτευόμενοι, ϗ τούτοις ἀναστρεφόμενοι, οὐδενὶ ἡμᾶς πρὸς τὸν ὑπὲρ κόσμου Θεὸν ἀφίσιν. οὗ ἔλεγε ϗ ὁ τῇ πρώτῃ τῇ δὲ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ ἔλεγεν ὁ σωτὴρ, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅς ἐξῆλθεν ἅμα πρωῒ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς ⓦ ἀμπελῶνα αὐτοῦ, εἶτις ἀμπελουργὸς εἰσήνεγκε βουλόμενος, ϗ τὴν σήμερον τὸν αὐτόν. ἀναγκαῖον δ' ὑπομνῆσθαι ϗ τὸν χρόνους ἐκείνους, καθ' οὓς ἐξῆλθεν ὁ δεσπότης τοῦ ἀμπελῶνος. ἐξῆλθε, φησὶ,

Ματθ. κα. κα.

Ἰσ. πεντ. φησὶν

φησὶν, ἅμα πρωΐ, ᾗ ἀεὶ πρώτιμα, ᾗ ἔντιμον, ᾗ σπάτιμον, ᾗ ἐνδικάτιμον. Φαίνονται πάντα χαιρὶ τῆς κλήσεως, ἅμα πρωΐ, πρώτη ὥρα, ἕκτη, ἑνάτη, ἑνδεκάτη. Θεὸν ἀεὶ ὁ ἀνθρωπος ἔχει Θεῷ. ὁ γὰρ ἀπόστολος, Οτι ἀεὶ πάντας ἀγαθὰ ῥήματος λόγῳ διώκετε, αὐτὸς πολλῷ μᾶλλον Ματθ. ιϛ. λϛ.
ἀγαθῶν ἔργῳ ἐπὶ ἀνέχεται, ἡ πηγὴ τῆς σοφίας. διδάσκει τοίνυν ἡμᾶς τὸ χρῆσον διδάσκαλον, ὅλα ὁ Θεὸς κ) διαφόρως καιρὸν καλεῖ. ὁ αὐλὸς ὅτι διαπόντιος, τὸ αὐτὸ γεώργιον ἔχει, διαφόρους ᾗ καιροὺς ποιεῖται τὴν κλῆσιν πρὸς τὰς διαφόρους ἡμέρας τῆς οἰκουμένης. ἡ ἡμέρα ἡ αὐτὴ, ὁ διαπόντιος ὁ αὐτὸς, ὁ ἀμπελὼν ὁ αὐτὸς· Ⓜ καιροὶ, καθ' οὓς μισθοῦται, οὐκ αὐτοὶ, ἀλλὰ ἅμα πρωΐ, πρώτη, ἕκτη, ἑνάτη, ἑνδεκάτη. πάντα ἐξῆλθεν ἅμα πρωΐ μισθώσασθαι ἐργάτας· πρωὶ καλεῖ τὰ πρωΐμια τῆς ἡλίου δημιουργίας. πρωΐ ἦν, ὅτε
19 Αδὰμ ἐπλάσθη. ὁ πρωΐμιος γὰρ ὁ ἀνὴρ ἀρτι πρόσφατον αἰθυλεν ἥλιον, ἀρτὶ πρόσφατον διεδέξατο τῆς σελήνης ὁ κάλλος ᾗ τὴν ἀστέρων ἀθυμίαν, ἅμα πρωΐ ὁ διαπόντιος ἐξῆλθε μισθώσασθαι. πῶς πρῶτον ἐμισθώσατο τὴν αἰθερίων; Ⓜ Αδάμ. ἔδησεν ὁ Θ. αὐτὸν ἐργάζεσθαι ᾗ φυλάσσειν. ἔστι τοίνυν ἡ μὲν πρώτη ἀπὸ τοῦ Αδὰμ μέχρι τοῦ Νῶε· αὕτη μία κλῆσις, εἷς καιρός. κατ' ἐκεῖνον δὲ Ⓜ καιρὸν ἐμισθώθη Αδὰμ
11 εἰς ἐργασίαν, Αβελ εἰς ἐργασίαν θρέπτης, ὁ Σὴθ ᾗ ὁ Ενὼχ, οἱ δὲ ὑπερβαλλουσαι θρεπτῶν μεταθῆς. ἕως τοῦ Νῶε ὁ πρῶτος καιρὸς τῆς κλήσεως. ὅτι ἐφάνη Νῶε, ὁ καιρὸς τῆς πρώτης ὥρας, ἐξῆλθε πάλιν μισθώσασθαι. ἀφωμοιώθησαν γὰρ τῆς πρώτης ἡμέρας ἀπὸ τῶν πρωϊμίων, πάλιν ἐδόθη δευτέρας κλήσεως ὁ χρόνος τῆς αἰθερίων. Εἰσάγει δευτέραν ἐργάτας εἰς Ⓜ ἀμπελῶνα, τὸν ἀπὸ Νῶε μέχρι τοῦ Αβρααμ· δευτέρα κλῆσις.
19 πρόσχαρ ἀκεῖνος, πρόσκαιρος. πρώτη ὥρα, τὰ ἀπὸ τοῦ Αδὰμ μέχρι τοῦ Νῶε· πρώτη ὥρα, τὰ ἀπὸ Νῶε μέχρι Αβρααμ· ἕκτη ὥρα, τὰ ἀπὸ Αβρααμ μέχρι Μωϋσέως· ἑνάτη ὥρα, τὰ ἀπὸ Μωϋσέως μέχρι Χριστοῦ· ἑνδεκάτη ὥρα, τὰ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ εἰς συντέλειαν. ὥσπερ γὰρ ἑνδεκάτη ὥρα τέλος ἡμέρας, οὕτω ᾗ ὁ καιρὸς τῆς πρεσβείας τέλος ἦν τῶν αἰώνων. ὥσπερ γὰρ ἡ ἑνδεκάτη ὥρα εἰς τέλος ἐπέτεινε τὴν ἡμέραν, οὕτως ὁ καιρὸς τῆς πρεσ-
23 βείας τὴν συντέλειαν ἀρίτης). διὸ φησὶν ὁ ἀπόστολος Παῦλος· Ταῦτα, ἀδελφοὶ, τύποι ἐγράφη ᾗ εἰς νουθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησε. ᾗ ὥρα δὲ θαυμαστὴ. ἐμισθώθησαν Ⓜ πρῶτοι, Ⓜ δεύτεροι, Ⓜ τρίτοι, Ⓜ τέταρτοι, ᾗ ἐπὶ πάντες Ⓜ πέμπτοι· ᾗ μισθὸς οὐκ ἐδόθη τοῖς πρώτοις, ἕως ἀπήντησαν Ⓜ πᾶσι· ἀλλὰ Ⓜ μὲ κόπῳ ἐμίσθου, Ⓜ ᾗ μισθὸν οὐδέπω ἐδέξαντο. σὺ γὰρ ἤθελησεν ὁ
30 Θεὸς τοῖς πρώτοις δοῦναι μισθὸν, ἵνα δι' ἀπομνήσωσιν Ⓜ καρπὸν τῆς σκληρίας, ᾗ κακίαν τοῦ οἰκοδεσπότου, ὃς ἀπὸ τῆς ἑκατοντάδος τοῦ πρώτου· ἐπὶ ᾗ ἐχαρίσατο ὁ Θεὸς μὴ δοῦναι τοῖς μισθὸν τοῖς πρώτοις, ἕως ἀπέλθωσιν Ⓜ πᾶσιν, μάρτυρες Παῦλος λέγων ἐν τῇ πρὸς Εβραίους· ἐμνημονεύσατε τοῦ Αβραὰμ, ᾗ Ισαὰκ, ᾗ Ιακὼβ, ᾗ πατριάρχου, ἐ ἑτέρων προφητῶν καὶ δικαίων· καὶ ἑπάγει, Καίτοι τοιούτους μάρτυρας ἔχοντες ὁ πίστεως, οὐκ ἐκο- Εβρ. ια. λθ.
35 μίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, τοῦ Θεοῦ περὶ ἡμῶν κρεῖττόν τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσι. ὥσπερ γὰρ ὁ τοῦ βασιλέως, ἀδελφοὶ, πάντες καιροὶ ἔδωκε ᾗ κλῆσιν, πρῶτοι καιροὶ, ἀπὸ τοῦ λαοῦ, τοῦ ἀπὸ Αδὰμ μέχρι Νῶε, δεύτεροι ἀπὸ Νῶε μέχρι Αβραὰμ, τρίτοι ἀπὸ Αβραὰμ μέχρι Μωϋσέως, τέταρτοι ἀπὸ Μωϋσέως μέχρι Χριστοῦ, πέμπτοι ἀπὸ ᾧ σωτῆρες μέχρι τῆς συντελείας· οὕτω ᾗ ὁ ἀνὴρ γὰρ ἐδέξατο ἐμφανῶν φησὶ· Ομοία ἐστὶν ἡ βασι- Ματθ. κα. α.
40 λεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθε ἅμα πρωΐ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. πάντα φανερὰ, πάντα κρυπτὰ· καὶ ἐκεῖνα γνωστὰ ᾗ δίκαια ᾗ ἄδικα. πάντα φανερὰ, ᾗ πάντα κρυπτά. ἀμφότερα καὶ πάντα· καὶ ἐκεῖνα γνωστὰ ᾗ δίκαια ᾗ ἄδικα. πάντα φανερὰ, ᾗ πάντα κρυπτά

τὸν καρπὸν τὸν οἰκείοις ἀπαρτῶσι, τὰ τῦ ἔαρος, τῷδε τῦ ἔαρος, τῷδε τῦ χειμῶνος τὸν τῦ χειμῶνος, τῷδε τῦ θέρους τὸν ἐκ ἐκείνου, τῷδε τῦ μετοπώρου τὸν ἐκ τῆς οἰκείας ὥρας· οὕτω καὶ ὁ Θεὸς ἀπαρτᾷ καρποὺς, τῇ ἑκάστῃ καιρὸν τὸν οἰκείους τῆς ψυχῆς ἀπαρτῆ. οὐκ ἀπαρτᾷ σε σήμερον καρπὸν, ὃν ἀπήτησεν τὸν προφήτης. ἄλλον ἀπαρτᾷ μοι τὸν Χριστὸν προσιόντα. ὥσπερ γὰρ τὸν πρὸ σῦ οὐκ ἀπήτησε καρποὺς τὸν καιρὸν σὺ, ἀλλ' ἑκάστῳ ψυχῇ ἰδίους καρποὺς ἀπαρτᾷ, οὕτω καὶ τότε. τότε καιροὶ δύο ἦσαν, ἃ νόμιν εἶχον ἴδιον· τῶν καιρῶν ἦσαν, ἃ ἐβλάστανεν ἴδιον ἦθος, οὐ τῦ Θεοῦ μεταβαλόντος, ἀλλὰ τῶν πραγμάτων ἁρμοζομένων. ἐβλάστων τῶν μάρτυς πολλάκις τὸν Νῶε ἡ γραφή, Καὶ ἦν Νῶε δίκαιος, τέλειος. πῶς; ὁ τῇ ψυχῇ αὐτῦ, πρὸς σύγκρισιν τῶν μετ' αὐτόν. ἕκαστος γὰρ τῆς ἰδίας ψυχῆς ἀπαρτᾷται τὸν ἱερουργίαν, καθὼς φησι Πέτρος πρὸς τὸν Δαβίδ· Δαβὶδ μὲν τῇ ἰδίᾳ ἱερουργούσας ψυχᾷ, τῇ τῦ Θεοῦ βουλῇ ἐκοιμήθη. ἕκαστος τὸν ἰδίαν ψυχὴν. ψυχαὶ τότε πάντα. ταῦτα λέγομεν, οὐχ ἁπλῶς ἀποφαινόμενοι, ἀλλὰ τοῖς δυναμένοις ἀκριβεστέροις ἀκροᾶσθαι. ἔλυσε τὸν δυνάμενον ὁ σωτήρ. Επιθυμεῖ, φησι, τὸν πόλεμον, ἐπὶ τὸν συκῆν, ἣ οὐκ εἶχεν εἰ μὴ φύλλα μόνον, καὶ ἐζήτει καρπόν· πρόσεχε δὲ πάντων. πολλὰ βλέπω τὸν ἀπορεῖσθαι ὑπὸ τῶν λέξεων, ἐὰν μὴ ἡ δυνάμις δυσωπήσῃ ἡμᾶς τὸν ὀφθαλμὸν τῆς ψυχῆς μηδὲν τῦ Θεοῦ ἀλλοφόρως φθέγγεσθαι ἢ νοεῖν, ἀλλὰ ἕως σκοπῷ τῆς ἀληθείας ἀκολουθεῖν. ἐπιθυμεῖ, φησι, ἔσυκα λίαν ἐπιπάσαι, καὶ προσέπλευσε μὴ τὸν συκῆν, ζητῶν καρπὸν, καὶ οὐχ εὗρεν. οὐ γὰρ ἦν καιρὸς συκῶν. οὕτω λέγε ἁπλῶς. τίς γὰρ οὕτως, οὐ λέγω Θεὸν, ἀλλὰ τὸν τῦ Θεοῦ ἀξίαν ὁ μέσος φέρων νῦν, ἀλλ' ὁ τίς οὕτω τὸν κεκτημένον ἡμᾶς ἀδελφὸν ἄφρονα, ἀσύνετον, ὥστε πρὸς τὸν καιρὸν ἀπαιτῆσαι μὴ τὸν συκῆν; εἰ μὲν ἀδελφὸν, ἀλλ' ὅτι τὸν συκῆν· εἰ δὲ Θεὸν, ἀφ' οὗ τὸν καιρὸν ζητῆσαι καρπόν· εἰ δὲ Θεὸν, ἀφ' οὗ τὸν ἰδίας δημιουργίας τὸν ὄρεξιν ἠγνόησεν; ὡς ἂν ἥλιος ἐκπέσοι τὸ ῥῆμα, ὅτι μὲν τὸν ἀδελφότητα, ἢ τὸν θεότητα, οὐκ ἔρχεται τῷ συκῆν. οὔτε γὰρ ἀδελφὸς ἀπαιτεῖ τὸν καιρὸν ἀπαρτῖ καρποὺς τὸν φυτῷ, ἄλλως τε οὐδὲ ἀπαιτήσαι ἀπ' ἄρχῆς· οὔτε ὁ αὐτὸς ὁ Θεὸς ὁ τάξας τὸν καιρὸν καὶ νόμους πᾶσιν ἑκάστῳ καὶ φυτῷ καὶ καρπῷ, ἀπήτησε ἂν τὸν ἰδίους ὅρους. εἰ γὰρ σὺ ἐνομοθέτησας τῇ συκῇ ὃν χρὴ καιρὸν μὴ σὺ κύειν. εἰ δὲ μὴ ἐνομοθέτησας, μὴ ἐνέγκῃ καρπὸν, τίνα τῆς γνώμης ἐστὶ τῦ Θεοῦ τὸ μὴ ἐνεγκόντος τὸν φυτόν. ὥστε, ἀδελφοὶ, οἰκονομία μᾶλλον ἐστὶ, ἢ χρεία. οὐκ ἔστι χρεία Χριστοῦ, ἀλλ' οἰκονομία. ἐβουλήθη προοικονομῆσαι τὰ πάθη ἀσφαλείαν τοῖς μαθηταῖς. ὅπῃ ἔμελλε μετὰ ταῦτα τὸν σταυρὸν διὰ πάντων εἶναι εἰς ἱερὸν σύλλημα, ἐποίησε τὸ πάθος (ὃ γὰρ ἀκριβὲς ἀνακρούσεται βίβλος θεόπνευστος ταύτῃ τῇ ἱστορίᾳ ἀκολουθοῦσα ἡ τῦ σταυροῦ δύναμις) ὅπῃ ἔμελλε εἶναι εἰς ἱερὸν σύλλημα τὸ πάθος, οἱ δὲ μαθηταὶ ἐσκανδαλίζοντο τῷ πάθει, ἵνα μή τις αὐτοὺς ἐπιτρέψῃ δι' ἀδύναμον πάθος, δίδωσι τὸ σταυροῦ μάρτυρίας, ὅτι ἠδύνατο τὸν ἀντιλέγοντας ἐλέγξαι, ὡς τὸν συκῆν· ἵνα τὸ μὲ δύναμι τὸ τῇ συκῇ τῇ ἀψύχῳ τὸ δύξῃ, τὸ δὲ μακροθυμεῖν τὸ τοῖς λογικοῖς ἀνθρώποις· ἵνα τοσοῦτον ἔχοντες τὸν μεγέθους τὸ θαύματος, ὑποπτεύσωσι ὅτι θέλει ἐπιμένειν ὁ λόγος ἐραρῶσι. ὅτι δὲ, ἀδελφοὶ, ἀληθὴς ὁ λόγος, ἐκ τῶν μετὰ ταῦτα πάντα οἰκονομεῖ, ἵνα τὸν δύναμιν δείξῃ, ὃν τῶν ἐπιόντων ὅτι πᾶσαν. πολλοὶ γὰρ ἔφεστι πᾶσαν ἐκκλησίαν, φησὶν, ἡ Συναγωγὴ τῶν Ιουδαίων. ἐκ ἀπιλήσει τὴν Συναγωγὴν, μηκέτι ἐκ τῦ καρποὺ γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. οὕτω λοιὸν ἤθελεν θεωρῆσαι· ἐκείσκεπται μὲν Συναγωγὴν τὸ πρᾶγμα τὸ τῇ συκῇ. ἐκ τὸν συκῆν, ἐκ τὸν ἀποφασιν ταύτην, μενεμάδις ὅπως θύσει ἀπὸ Ιουδαίων· ἐκ ὅρκος αἰῶνος, ὅτι ἐπ' ἐκ τῦ καρποῦ ἐλπίσας, ὃ τοιούτους πεισθήσας. ἐπφωνήσεν ὃ ῥῆμα· Εἰ ἐκ Ιουδαίων ἀπορήσουσιν ἐκ τὸν τῆς Συναγωγῆς, ὥστε μηκέτι καρπὸν φέρειν, καρποὶ δὲ τῆς Συναγωγῆς αἱ ἐκκλησίαι, ἐγείρω μετὰ ταῦτα τὸν

ἀποφασιν

ἀπόφασιν μηδένα πιστεύσαι Ιουδαίων. ὅτι ἢ πολλοὶ ἐπίστευσαν, ἀλλὰ τῆς γραφῆς. μία Πεσχ.ξ.μα.
Πίστεως δημιουργεῖα τετρακόσιοι εἰσαγελίουσιν, ἀλλὰ αὐτὰ διδασκαλία τετρακισχιλίους, καὶ
ἴσως ψυχαὶ ὡς ἑπτακισχίλιαι. ἀλλ' ἀγαθὸν ἦν, ὡς προέκειτο ὁ λόγος, πολὺς ὄχλος τῶν
Ιουδαίων κατήκουσε τῇ πίστει. Εἰ καὶ Ιουδαῖοι κατήκουσαν πολλοί, ἀλλ' χιλιάδες πολλαί,
ἐπὶ πόσοι ἢ εἰς ποσὸν πρόπλθε ὁ λόγος τοῖς Ιουδαίοις, ὡς εἶπεν τῶν ἀποστόλων
τῷ Παύλῳ, Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶ τῶν πεπιστευκότων Ιουδαίων· Εἰ Πεσχ.κα.α.
δὲν μυριάδες εἰσὶ τῶν πεπιστευκότων Ιουδαίων, εἰ δὲν μυριάδες ἐπίστευσαν, πῶς ζημιοῖ ἡ
τῇ ἀποφάσει ἡ ἀποφασις, μηκέτι ὢν σὺν καιρὸς ἦν τοῖς; μὴ γὰρ τὴν ἀποφασιν μυ-
ριάδες ἔπεισαν καιρόν. ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα τοιοῦτον ἦν τὴν ἀκολουθίαν· φθόγγα τὰ
βεβιασμένας ἀν ἠχείας. ἔστι ὅτι αὐτὸ ἡ γραφὴ δίδωσιν ὀφθαλμὸν εἰς ἀκοήν· ἔστι
ὅτι αὐτὸ ἑρμηνεύει διδάσκει. ὅταν εὑρ τις γυμνὴν ἀκοήν, ἢ ἰσχνὰ προσκόπτει, μὴ βιά-
ζου τὰ ἀμύθητα, ἀλλὰ χάμαζε τὴν ἀκρόασιν ἀπόλαυσον. σαν ἐς ἐω· ὁ πάθος ἔδωκεν σκε-
φάσιν. ἵνα μὴ ἀθετήσῃ ὅτι γράψασα τὴν οἰκονομίαν, σὸ δίκευσον τὴν δύναμιν εἰς τὴν
ἀψυχον, ἢ φυσικὴν τὴν μακροθυμίαν, ταῖς μέλλουσιν ἔχῃ ἐλπίδα σωτηρίας. ἤδει γὰρ ὁ
σωτὴρ, ὅτι ὁ σαν ἐς σωτηρίαν τὸν λόθρωπον, ἢ ὃ ὑμνῳδῶν ἀνὴρ ὅτι ξύλου, τοῦτο τὴν οἰ-
κουμένην ὅλην ἐσωζώσεν. δῆλ φησιν· Ἐγὼ εἰμὶ ὑμνῳδῶν, τυπτήσῃ, εἰμὶ σαυρωθῶ, πάντας Ιωαν.ιβ.λς.
ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. προσοχὴ, τὸ ἑλκύσω. Ε, ὑμνῳδῶν, τί ἐστιν; εἰμὶ μὲ ἀνὴρ ἑρμη-
νεύσῃ τὸ ῥῆμα, οὐ δυνάμῃ ἔτι σῶσαι τὸν κόσμον. λέγει ὁ σωτὴρ τῷ Νικοδήμῳ· Καὶ καθὼς Μωϋ- Ιωαν γ.ιδ.
σῆς ὕψωσεν ⳩ ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑμνῳδῶναι δεῖ ⳩ υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ πι-
στεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. ἢ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσε ⳩ ὄφιν
ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑμνῳδῶναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. τί βούλει; Ὃ σημεῖον; ἐν τῇ ἐρήμῳ
τότε ὁ λαὸς τῶν Ιουδαίων ἐπήγνυε ὅτι τῇ ἔννοιᾳ τοῦτο τὸ μάθημα, ἢ τὸν ἔννοιαν τοιοῦτον τὸν ἐξ Εξοδ.ιζ.γ.
ὑψώματος διδόμενον παντὸς, ἐπιθύμησε πρωτῶς Αἰγυπτιακῆς, ἢ ἔλεγεν· Ἐμνησθημεν τῶν
λευκῶν τῶν κρεῶν, ὧν ἠσθίομεν ἐν Αἰγύπτῳ· ἢ προεπαμήσαμεν λέξεις Αἰγυπτιακὰς τῶν
μαθημάτων τῶν ἑαυτῶν. τί οὖν ὁ Θεός; ὅτι ὁ ἀρτος ὁ ἐξ οὐρανοῦ καταφερόμενος, ἀπεσήμανε ὅτι
⳩ λαοὶ ὄφεις ἐπιτηρήσονται. ἐξῆλθον ὄφεις δάκνοντες, ἢ ἐθανάτων τοὺς δήξεσιν ἐπάγοντες.
ἢ εἰκότως· οὐκ ἄλλο θηρίον ἀπεστάλη, ἢ λέγει, οὐκ ἀρτους, ἀλλ' ὄφεις. ὅτι γὰρ ἐξ ἀρ-
χῆς τῷ ὄφει εἶπεν ὁ Θεός, Γῆν φαγῇ πάσας τὰς ἡμέρας, ἀπεσήμανε θηρίον τοιοῦτον ἐξ τῆς Γεν.γ.ιδ.
γῆς τὰ μάτα ἢ γεγλυζότων, ⳩ ἐσθίοντα ἢ μὴ γεγλυζότα. ἀπεσήμανε ὄφιν δάκνοντα·
δάκνει ὁ τοῖς δήγμασιν ἀναλίσκει προσαπόλυσεν τῷ Μωϋσῇ προσαπόλυσε Θεῷ Μωϋσῆς
ἀνατολὰ Θεὸς φαρμακὸν τοῖς τραύμασι πεπονθόσι δυνατὸν ἀπολύσαι τὸν ὄφιν τὸν δακνε-
δόμενος· ἀλλ' ἢ ἐξ πλησμονῆς καταλιμπάνει, ἢ ὁ φάρμακον δίδωσι. Ποίησον σεαυτῷ ὄφιν χθι- Δευ.κα.β.
χιτὸν, ἢ πῆξον ἐπὶ σημεῖον ὅτι ξύλου ὅτι τὸ θύμα τὸ σωτῆρος ἢ ἐξουσίαν, ἢ κήρυξον τοῖς υἱοῖς Ισρα-
ἢλ ἢ ὅτι ἐὰν τις δηχθῇ ὑπὸ ὄφεως, ἐλθὴ ἢ προσοχῇ ἐπὶ ὄφιν τὸν τῷ πεπηγμένον ἐπὶ
ξύλου, ἢ παραβύσας ζήσεται. ἆρα οὖν ἐκ τοῦ δυνατὸν φυγαδεύθησαν τὸν ὄφιν; οὐκ ἐκ τοῦ δυ-
νατὸν ἀπολέσθαι; οὐκ ἐκ τοῦ δυνατὸν λόγῳ ἠκρωτῆσαι; ἀλλ' ἅπαξ ἐδύσατο λόγος Θεοῦ
ἐπὶ πᾶσας ἀνθρωπίνας ὕβρεις, ἕως ἢ εἶδεν ἡ πέτρα τὸ σύμβολον τῷ σωτῆρος, ἢ οὐκ ὑπέκυσεν· ὃ-
τι ἢ ὁ τοῦ θεοῦ, ἀδύνατον τὸν ὄφιν φυγαδεύσαι, ἀλλ' ἕως εἶδεν ⳩ ὄφις τὸν ὑπὲρ τὸν
σωτῆρος τὸν κεφαλὴν ἐν ἑαυτῷ τὰ δήγματα, οὐκ ἠμελλήθησαν. δῆλ τί ἢ τὸ σωτῆ-
ρος ὑπὲρ ὄφιν ⳩ ὄφιν ὑπέμενεν; τί ὅμοιον εἶχεν, ἢ ὄφις; ἵνα μεμνημένους, ὑποδεῖ πρὸς Ιου-
δαίους ἔλεγεν, ἢ τοὺς νεκροὺς δηκτὰς ὑπὸ τῆς γραφῆς ὁμοιωθέντας, ἢ ἐξ τῆς γραφῆς σῳζομέ-
νους, πῶς δεῖ τὸ ἐσταυρωμένον σωτηρίαν ὑπολάβῃ ἢ βλασφήμῃ. ἡ γραφὴ γὰρ, Ἐπικατά- Δευτ.κα.χγ.
σκιος πᾶς ὁ κρεμάμενος ὑπὸ ξύλου. προσοχὴ ἀκριβῶς. ἐὰν εἴπῃ Ιουδαῖος, ἢ ἕτερος ἐχθρὸς
τῆς ἐκκλησίας ἁρπάζων ἀπὸ τῆς γραφῆς ῥήματα, ἢ ἐξ τῆς γραφῆς ἀπάτῃ, πῶς προ-

τοῦ

τῶ Κυρίῳ τῶ ἐσαυρωμένου βύλεται ἡλεπι, γράφοντος Μωϋσέως φανερῶς, ὅτι ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ὑπὶ ξύλου· εἶπε αὐτῷ, εἰ ἀνίστως τὶν γραφὴν, ὑπίστωμι. ἡ
Πρξ. π. λ. γὰρ ἀνάστασις ζητεῖται, ἀλλὰ ἡ γνῶσις· καθώς φησι ὁ Φίλιππος τῷ εὐνούχῳ, Ἆρα γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; ἡ πῶς ὁ εὐνοῦχος; Πῶς γὰρ ἄν, κύριε, ἐὰν μή τις με ὁδηγήσῃ; ἐὰν εἴπῃ πῶς, οὐδὲ τῶ ἐσαυρωμένου εὐλογίαν ἐκδίκη; (γέγραπται γὰρ, ὑπικαταράτος πᾶς ὁ κρεμάμενος ὑπὶ ξύλου) εἶπε αὐτῷ· πῶς ⓦ γὰρ Ισραὴλ ἐν τῇ ἐρήμῳ οὐδὲ τῶ ὄφεως εὐλογίαν ἐδέξατο, τῶ Θεοῦ ἀπρὸς εἰρηκότος, Ἐπικαταράτος
Γεν. γ. ιδ. σὺ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων τῆς γῆς; καὶ ὁ ὄφις ὑπικαταράτος, ἐ ὑπικαταράτος πᾶς ὁ κρεμάμενος ὑπὶ ξύλου. μὴ ἀνασχῆς τὶν τῶν ῥημάτων οἰκονομίαν, ἀλλὰ μάθε χ. κγ
τὶν δύναμιν. διὰ τοῦτο ὁ σωτὴρ ἦλθε τὸν ἀπεκτονότα τῷ κόσμῳ καθάραι εἰς ἑαυτὸν ἀ-
ναλαμβάνει, καθάρα ἰῶ ἡ σάρξ, Γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ, ἀνέλαβε ἵν' αὐτὴν
Γῆ. γ. ιγ. τὸν ἀπόφασιν εἰς αὖθις, ὡς φησὶν ὁ ἀπόστολος, Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα, περιλαβὼν εἰκόνα διὰ τῷ ὄφεως· καὶ εἰκότως ἐκ τῷ ὄφεως. ὥσπερ γὰρ ὁ χοϊκὸς ἐκεῖνος ὄφις ὅλον μὲ καὶ τὸν καὶ εἰκόνα ὄφεως εἶχεν, ἵν' ἵν καὶ πονηρίαν ὄφεως οὐκ εἶχεν· οὕτω καὶ ὁ σωτὴρ φανεὶς ἐκ Θεοῦ προσλήματι τῆς ἁμαρ-
τίας. ἡ γὰρ σὰρξ αὕτη ἁμαρτωλὸς ἐλήμετο πρὸ τούτου· ἀναλαμβάνει οὖν τὸν ἁμαρτωλὸν
Ιωαν. α. κθ. σάρκα, καὶ οὐκ εἶδος ἁμαρτίας, ἀλλὰ τῦ κόσμου τὸν ἁμαρτίαν λαβών. Ἰδὲ γὰρ ὁ ἀμνὸς τῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὰν ἁμαρτίαν τῦ κόσμου. οὕτω καὶ ὁ σωτὴρ ἀνέλαβε σάρκα, εἰκόνα μὲ
Ησ γγ θ. Θεοῦ καὶ ἀληθινὴν φύσιν ἔχουσαν, ἁμαρτίαν δ' Θεὸς οὐκ ἔχουσαν. Ἁμαρτίαν γὰρ οὐκ ἐποίησέ, φησὶ Ησαΐας, οὐνὶ δόλος εὑρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτῦ. ὁ γὰρ ὄντι ἰὸς ἐν τῷ ὄφεως,
Ψαλ ρλθ. γ. τοῦτο δόλος ἐν δὲ Θεῷ πν. Εἰς ὃν φησὶν ἡ γραφὴ πεσεῖν τὸν πατρῶν· Ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν· ὧν δ' τὸ σῶμα ἁρπαγὰς ἐκ παρείας τίμιον, ἐκ τὸ τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐδολιοῦσαν. ὥσπερ οὖν, ἵνα πάλιν ἐπαναλάβω, ὁ ὄφις ἐκεῖνος εἶχε μὲ εἰκόνα ἐκ μορφῆν ὄφεως, ἰὸν ἵν ἐκ πονηρίαν ὄφεως οὐκ εἶχεν· οὕτω δὲ τὸ σῶμα τῦ σωτῆρος εἶχε μὲ μορφὴν δὲ Θεοῦ πνν, πονηρίαν ἵν δὲ Θεοῦ πνν οὐκ εἶχεν. ἑτέρως πάλιν εἰκών. ὥσπερ ἐκεῖ ἄλλοι μὲ ⓦ διάκονι-
τες ὄφεις, ἄλλος ἵν ὁ ὑπὲρ αὐτῶν πάσχων. διὸ γὰρ ἵνα τῶν διακόντων λαβὴν ἐκ αὐτὸν ἐκφύσωσιν, ⓦ μὴν διάκονοι τες ἀφίεντο, ὁ ἵν μὴ διὰ ἁμαρτίαν ἐκαυτοῦ· ὁ ἵν μήτε διάκονον, μήτε κονιάσας τῇ φθορᾷ ἢ τῇ ἀπωλείᾳ τῶν ἄλλων ὄφεων ὑποδύσῃ τὸν ὑπὸ ξύλου πῆξιν, ὑπὲρ εἰκὼν ἰῶ τῦ σωτῆρος, ὅτι πάντων ἁμαρτησάντων αἱ δεήσεις ἐκ ἁμαρτησάντων ὑπὲρ ἁμαρτησάντων ἐκ ἐσώθησαν, ἀλλὰ ἀναμάρτητος. ἔγνως τὸν θεωρίαν· μανθάνει τῆς τῦ Κυ-
Ιωαν. γ. ιδ εἰου φωνῆς λεγούσης πρὸς Νικόδημον, Καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσε ⓦ ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ ⓦ ὑὸν τῦ ἀνθρώπου, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ ⓦ ὑὸν τῦ ἀνθρώπου. καλεῖ δ' ῥῆμα. ὑπὲρ σωμάθη ἡ σωτήριος ἔξ) ὁ πάθος, ὁ σωτὴρ ὕψωσιν καλῶ. πᾶσα γὰρ ἡ οἰκουμένη σταυρῷ ὑψώθη, πᾶσα ἡ οἰκουμένη χαμαὶ κειμένη ἀνῶ τῆς οἰκουμένης τῦ σταυροῦ ἀνορθώθη. ἀνῶ τοῦτο ὁ Κύριος ἐβασίλευσεν, θυμάσατε μὴ σεσάλευται. καὶ γὰρ καὶ πάρθωσε τὴν οἰκουμένην· οὐκ εἶπεν, ἔκλισε. ὃ δὲ πνν ἔκλισε, ὃ δὲ πνν κατώρθωσεν. οὕτω δεῖ ⓦ ὑὸν θῆναι ⓦ ὑὸν τῦ ἀν-
θρώπου, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται. ἀναγκαῖον ἔξ) μοι δοκεῖ τῆς ὑψώσεως ταύτης μάρτυρα καλέσαι τὸν ⓦ φανερῶς κηρύξοντα, ὅτι ὁ Θεὸς ὑψοῦται. ἄκουε τοίνυν τῦ μακαρίου Ησαΐου τὴν ὕψωσιν ταύτην κηρύττοντος. Εἰ γὰρ ἐκ τὸ μάλιστα
Ησ γγ. ζ. πανσόφου τὸ πάθος ἐκήρυξε λέγων, Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος· οὕτω γὰρ ἁμαρτίας ἡμῶν αἴρει, καὶ περὶ ἡμῶν ὀδυνᾶται, ὑπὲρ τῶν ἁμαρτιῶν τῦ λαοῦ μου ἦλθον εἰς θάνατον· ἀλλ' ὅμως ἄλλα χρὴ καὶ αὐτὸ τὸ πάθος ὑψωθῆναι καθ'
Ησ. ιβ. ε. ἡμᾶς γὰρ φησιν Υμνήσατε ⓦ Κύριον, αἰνέσατε τὸ ὄνομα αὐτῦ, ἀπαγγείλατε τὰ τοῖς ἔθνεσι τὴν δόξαν

ξάν αὐτὸν, ὅτι ὑψώθη ὁ ἄνθρωπος. ἀλλὰ δεῖ καὶ ἐπὶ τοῦ Σωτῆρος ἐκδεχόμενον τὸ ὑψωθῆναι ὁ ἄνθρωπος Ἰσραὴλ, ἐν μέσῳ σου ὑψώθη. ἀλλ' ἀνακύπτει πρὸς τοῦτον αἱρετικὴ φωνὴ, καὶ λέγει· Εἰ καὶ ὑψώθη, ἀλλὰ μετὰ τὸ πάθος ὑψώθη. γέγραπται γάρ, Διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων, καὶ τὰ ἑξῆς. ἀεὶ ἐμφροὶ τῆς ἀληθείας ὑπερφύονται τῷ κηρύγματι τῆς ἀληθείας. δοάγκαιον γὰρ μετὰ τῶν τοιούτων, μᾶλλον δὲ τοῖς τοιούτοις μὴ διδόναι στωμύλους καὶ ἀποκρίσεις, ἀλλὰ πρέπειν ἀπαιτεῖν αὐτοὺς λόγον τῆς οἰκείας προλήψεως, καὶ τότε ἐπάγειν λύσιν τῆς ζητουμένης. ὅπερ λέγω, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ὑπερύψωσε καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πρέπον μοι ζητῆσαι, ποῖόν ἐστι τοῦτο τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα; οὐ γὰρ ἔστιν ἁπλῶς εἰπεῖν ἀποφαίνεσθαι, ἀλλὰ τοῦτο ἀληθείᾳ ζωΐσασθαι. ὅταν μὲν ἐρωτήσῃ ὁ πονηρὸς, ἀντερωτήσει δικαίᾳ λύσει τινὰ ἄτοπον ἐρώτησιν. ἐὰν δὲ ὁ σωτὴρ σιωπήσῃ, πῶς δεῖ πρὸς τοὺς σκληροὺς ἀποκρίνεσθαι. ἐρώτησαν Φαρισαῖοι τὸν Σωτῆρα λέγοντες· Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; τίς σοι ἔδωκε τινὰ ἐξουσίαν ταύτην; ὁ Σωτὴρ βουλόμενος δεῖξαι, ὅτι οὐ δεῖ τινὰ κακίαν πληροφορεῖν, ἀλλὰ ταῖς ἀτόποις ἐρωτήσεσι μὴ ἀποκρίνεσθαι, λέγει τοῖς Φαρισαίοις· Ἐρωτήσω ὑμᾶς λόγον ἕνα, ὃν ἐάν μοι εἴπητε, κἀγὼ ἀποκρίνομαι. Ματθ. κα. κζ. τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀπέκλεισε τοὺς πονηροὺς ὁ δραστήριος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; τίς σοι ἔδωκε τινὰ ἐξουσίαν ταύτην; καὶ ἐρωτηθεὶς οὐκ ἀποκρίνεται αὐτοῖς, ἀλλ' ἀντερωτᾷ· ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα. ἀλλὰ τοῦτο λέγει ὁ πρεσβύτης, Μετὰ ὁσίου ὅσιος ἔσῃ, καὶ μετὰ ἀνδρὸς ἀθῴου ἀθῷος ἔσῃ, καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς ἔσῃ, καὶ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέψεις. τοῦτο δὲ ῥῆμα εἰώθασι πολλοὶ πρὸς τὸν Θεὸν λέγειν πρὸς ἀνθρώπους. ὁ πρεσβύτης λέγει τῷ Θεῷ ταῦτα, ὅτι μετὰ δικαίου δικαιωθήσῃ, μετὰ ἀνδρὸς ἀθῴου ἀθῷος ἔσῃ, καὶ μετὰ ἐκλεκτοῦ ἐκλεκτὸς ἔσῃ, καὶ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέψεις. καὶ ἵνα μάθῃς ὅτι Θεῷ δοκεῖ εἰπεῖν, ἐπάγει, ὅτι Σὺ λαὸν ταπεινὸν σώσεις, καὶ ὀφθαλμοὺς ὑπερηφάνων ταπεινώσεις. ἀεὶ τὸν κακίαν τοῦ Ἰουδαίων ἐξασκίζει ὁ Σωτὴρ τῇ σιωπῇ. κακία γὰρ πληροφορουμένη πλέον βασανίζει. ἐρωτήθη πολλάκις, καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο· ἐζήτησαν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτοῖς φάσιν. τοσοῦτον αὐτὸν τὰς ψυχὰς ἐβασάνιζεν, ὡς εἰπεῖν αὐτοῖς ποτε τοὺς Ἰουδαίους, Εως πότε τὰς ψυχάς ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ· καὶ ὅμως οὐκ ἀπεκρίνατο, ἀλλὰ, Πολλάκις εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐκ ἀκούετε· τί πάλιν θέλετε ἀκοῦσαι; ὅρα πῶς τὸν βασανισμὸν αὐτῶν τῆς ψυχῆς ἐκήρυξεν· ἕως πότε τὰς ψυχὰς ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶπες, Αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε, κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν, ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε; ἀνέῳξα τὸν γραφέα, ἀλλ' οὐκ ἔγνων τὸν λέγοντα. Ζητήσουσί με καὶ οὐκ εὑρήσουσιν. ἵνα μάθῃς ὅτι ὁ αὐτὸς ἐστι γραφεὺς καὶ τοῦ λαλήσαντος ἐκ τοῦ βάλους, καὶ τὸ λαλήσαντος ἐκ τοῦ πρόσωπον, καὶ ὃν αὐτὸς ἐστιν ὁ δι' ἐκείνου λαλήσας καὶ ἐκ τούτου, ὥσπερ οὖν τοῦτο ἐρωτώμενος ὑπὸ Ἰουδαίων οὐκ ἀπεκρίνατο, ἀλλὰ ταῖς ἀντερωτήσεσιν αὐτῶν ἐδίδαξε· οὕτω καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ λέγει ὁ Θεὸς τῷ Ἰεζεκιὴλ, Υἱὲ ἀνθρώπου, ἰδοὺ οἱ υἱοὶ τοῦ λαοῦ ἔρχονται πρὸς μὲ ἐρωτῆσαι λόγον· ζῶ ἐγὼ, εἰ ἀποκριθήσομαι αὐτοῖς. ὁρᾷς τὸν αὐτὸν χαρακτῆρα. βλέπε ὅσαι βάσεις, ὅσαι ἐρωτήσεις, πόσαι ἐξαιτήσεις, καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο. ὅπου δὲ εὑρίσκει ψυχὴν ἁπλῆν καὶ πιστὴν, φωτὸς γέμουσαν καὶ ἀπλότητος, οὐ μόνον ἐρωτηθεὶς πληροφορεῖ, ἀλλὰ καὶ μὴ ἐρωτηθεὶς διδάσκει. ἀπῆλθε ποτὲ πρὸς τὴν Σαμαρείτιν ὁ Ἰησοῦς· εὑρίσκει γυναῖκα Σαμαρείτιδα ἀντλοῦσαν ὕδωρ, καὶ λέγει αὐτῇ· Δός μοι πεῖν· ὁ χορηγὸς τῆς ζωῆς λέγει αὐτῇ· Δός μοι πεῖν. οὐκ ἄφητο πρὸς τὸ φρέαρ, ἀπῆλθε πρὸς πηγὴν ἐπάνω πηγῆς. εἶτα, ἵνα συντόμως (τὸ γὰρ πρεσχεῖμον οὐ τὴν πρόσοδον ἐσείδεν ἀναπολύσαι, ἀλλ' ὅτι τὸ πρεσχεῖμον ἐλθεῖν) ἐρώτησιν ἐλθεῖν. ἐρώτησιν οὖν ζήτημα μετὰ Ἰουδαίων πολιτευόμενοι καὶ Σαμαρειτῶν.

Ματθ. ζ. ζ.

Ιωαν. ι κδ.

Ιωαν. δ. ζ.

Ιεζεκ. κ γ.

φιλιπ. β. θ.

Ψαλ. ιζ. κε.

β. Βασ. κε.

τῶ. ὅπῳ Σαμάρεια περὶ τίνων λεγομένων πολλὰ ἔχουσι τίνα προσκύνησιν· Ἰουδαῖοι δὲ εἰς Ἱερουσάλυμα. λέγει αὐτῷ ἡ Σαμάρεῖτις· Κύριε, ὁ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· πῶς λέγετον Ἰουδαῖοι, ὅτι εἰς Ἱερουσάλυμα δεῖ προσκυνεῖν; βλέπε ψυχὴ φιλομαθὴς, γυμνάζεται οἰκτερμὸν, ὑγραλείφει δὲ τῇ δυνάμει. ἔρχεται δὲ πλησίον ὕδωρ, καὶ αἴτησι πηγῆς νάματα. Σαμάρεια προσκυνοῦσι ἐν τούτῳ· ὁ Ἰουδαῖοι ἐν Ἱερουσολύμοις. λύτρον τὸ ζήτημα· ὁ σωτὴρ λέγει, Οὐκ ἀμφὶ λέγομαι, γύναι, ὅτι ἥξει ὥρα, ἐν ᾗ οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ, οὔτε ἐν Ἱερουσολύμοις προσκυνήσουσι τῷ πατρί. ὁ γὰρ Θεὸς πνεῦμα ὄντι (τυτέστι, πάντα χορῷ) καὶ σὺν προσκυνοῦσιν αὐτῷ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ προσκυνεῖν δεῖ, οὐ τόπῳ προσηκόντως τῶν προσκυνήσεων, ἀλλὰ πάντα χορῷ ὑμνοῦντας. ὡς οὐκ ἠδυνήθη τοῖνυν σαφῶς, ὃ ἔλεγεν ὁ σωτὴρ (ἐπαρέσκετο γὰρ τῆς γυναικὸς τῶν ἀγαθοεργιῶν) λέγει αὐτῷ ἡ γυνή· Οἶδα μὲν ὅτι ἔρχεται μεσσίας ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἡμᾶς διδάξει πάντα. βλέπε ψυχὴν ἐν τῆς ὄψεως τὸν πόθον ἔχουσαν. Ἰουδαῖοι ἰδόντες οὐκ ὄπτης ὄντας· αὐτὴ μηδέπω διδασκάλου ἐκδέχεται. ὡς εἶδεν ὁ Χριστὸς ἀπλῶν τῶν Σαμαρειτῶν, λέγει· Ἐγώ εἰμι ὁ λαλῶν σοι. πόσα πρώτησαν ὁ Ἰουδαῖοι ἢ ἐδασκάλησαν, Ἕως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; ἢ οὐκ ἀπεκρίθη· αὐτὴ δὲ τῇ φωνῇ εἶπεν ὅτι ἔρχεται), ἢ ἑαυτὸν ἔδειξεν ὁ κηρυχθείς. τοῦτο ἐστὶ τὸ ἐρημοῦσι, Σκληροὶ λογισμοὶ χαρίζονται ἀπὸ Θεοῦ· ἐμφανίζεται) ἢ τοῖς μὴ ἀπιστοῦσιν αὐτῷ. ἐπεὶ τίνων ἐδίδαξεν ἡμᾶς ἡ πηγὴ τῆς σοφίας δι' ἐρωτήσεως λύσεως τὰς ἀτόπους ἐρωτήσεις, ἐρωτᾷ τὸν αἱρετικόν, τί ὅτι τοῦτο τὸ ὄνομα τὸ χορῷ πάντων ὄνομα; ὡς θέλεις, αὐτὸ εἰπέ. τί ὅτι τὸ ὄνομα; ὅτι Ἰησοῦς λέγεται; ὅτι Χριστός; ὅτι σωτήρ; εἰπέ μοι τὸ ὄνομα. ζήσον προῆτον, ἴδε, ὅταν τὸν μάρτυρα ἀγαγὼν τὸν ἔνθεον, προφητῶν δόξαν, ἀποστόλων κήρυγμα, μὴ προσχάλᾳ τὸν μάρτυρα. ἀλλὰ προῆτον ζήσει σε τὸν ἔποικον. εἰπέ μοι ποίου φέρεις ὄνομα τὸ χορῷ πάντων; ἀλλὰ τί ποιήσω; ἐν μέσῳ πίστων εἰμὶ, ἢ οὐ θέλω προφάσει τῷ ἐχθρῷ κρεμάσαι τὸν ἰοὺς τῆς σκληρίας. διαπαίζω μὴν ποιῶ, ἐὰν τις πρέσβυς ἐχθρὸς, διέρχεται ἐάσω ἢ θέλω φίλος δὲ ἐχθροῦ, ἐὰν θέλω σύμφωνος δὲ ἐναντίου. μὴ πάθοι νομισάτω ὁ πάσχων τῇ ἀληθείᾳ· μὴ ἀσυνδιαπάτω τοῖς πάσχουσι τὸν καλὸν πάθος. ἀναπαίζωμεν ἡμεῖς τὸν λόγον, καθὼς οἴονται. ποῖον λέγει ὄνομα ἐὰν κεχρίσθαι ὁ χορῷ πάντων ὄνομα; ὅτι Ἰησοῦς ἐκλήθη; ἐκλήθη καὶ αὐτὸν Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυῆ. ὅτι Χριστὸς ἐκλήθη; πᾶς βασιλεὺς ἢ προφήτης χριστός. οὕτω λέγει Δαβὶδ περὶ Σαοὺλ τοῦ βασιλέως, καίτοι πονηρὸν ὄντος, ἀλλ' ὅμως χρίσμα ἔχει βασιλικόν. συμβουλεύομαι πάντων τῶν αὐτοῦ δορυφόρων, Ἰδοὺ ἡμέρα, ἣν εἶπε Κύριος πρὸς τὸν ἐχθρόν σου εἰς τὰς χεῖράς σου, πάπαξον αὐτόν· λέγει Δαβὶδ, ζῇ Κύριος, οὐ μὴ πατάξω τὸν χριστὸν μου ἐπ' αὐτόν, ὅτι χριστὸς Κυρίου ἐστί. ἢ οὐκ εἰς μόνος χριστὸς, ἀλλὰ ἢ πολλοί. Μὴ ἀπόλεσθε τῶν χριστῶν μου, τῶν δὲ προφήτας μου μὴ πονηρεύεσθε. καὶ ὁ Ἀμβακούμ, Ἐξῆλθες εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου τοῦ σῶσαι τοὺς χριστούς σου. πῶς οὖν χορῷ πάντων ὄνομα; εἰ γὰρ πρὸς αὐτὸν ἄλλοι εἶχον τὸ ὄνομα, πρὸς χορῷ πάντων ὄνομα ἴδωκαν αὐτῷ ὄνομα ὁ πατήρ, ἢ ποῖον ὄνομα; ὅτι σωτὴρ ἐκλήθη; ἐκλήθησαν σωτῆρες πολλοί. μὴ πάθοι τὸν πρεσβύτην· ποῖον τὸ χορῷ πάντων ὄνομα; ἀλλ' ὅπῳ οὐκ ἔχεις κρυβῆ ἀπόκρισαθαι, ἢ εἰδὼς κακουργεῖς ἢ θέλει κρύπτεις, μαθητὰ, ὄνομα κακῶς ἡ γραφὴ πολλάκις Θεοῦ οὐ προσηκόντως, ἀλλὰ τὸν δόξαν· ὄνομα λέγεται Θεοῦ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ, οἷ ὅταν ποιήσῃ θαυμάσια, ὄνομα χῇ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ θαύματος· καθὼς λέγει ὁ μακάριος προφήτης· Ποδόθεν ὁ διαγαγὼν τὴν δόξαν. Μωϋσῆ; κατέλυσεν ὕδωρ πρὸ προσώπου αὐτοῦ, ἐξῆγαγε Ἰσραὴλ αὐτοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἢ ἐπίπεσεν αὐτοῖς ὄνομα, δηλονότι τοῦ, φήμην· τυτέστιν, ὠνόμασεν ἐγήγειρεν. ἢ ἐφ' ἡμῶν λέγεται τοῦτο, ὠνόμασεν ἀδελφὸς, οὐκ ἀπὸ τοῦ ὄνομα ἔχει (πάντες γὰρ ἔχουσιν ὀνόματα) ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ὀνομάζεσθαι

αθαι πάμπαχυ. ὄνομα καλῷ τιὼ δόξαν ἢ τιὼ φήμιν τιὼ λαλουμβόιω πάμπαχυ. οὕτω λέγι τῷ Σολομῶντι ὁ Θεός· Καὶ ἐπιποτί σοι ὄνομα, καθὼς ὃ ὄνομα τῶν ἀρχαίων τῶν βασιλέων. ἀλλ' οὐ ὃ ὄνομα αὐτὸν ἤλλαξεν (" οὐ Σολομὼν ἐλέγετο) ἀλλὰ ἐπιποτί σοι ὄνομα, τυτέστι, φήμιν, δόξαν. οὕτω ἢ τὸ Ζεῦδα λέγι· ἔδωκεν αὐτῷ ὄνομα, τυτέστι, δόξαν. ἢ τίς ἡ δόξα; ἵνα μὴ ἐγὼ ἐρμιλυθύσα, ἄκουε αὐτὶ Παύλου λέγοντος· Ἵνα τὸ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων ἢ ἐπιγείων ἢ καταχθονίων, ἢ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται, ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστός. ὁρᾷς ὅτι ὄνομα, τιὼ δόξαν Ἑλλῆνι, τιὼ προσκύνησιν τῆς οἰκουμένης, ὃ πάμπαχυ αὖθι δοξάζεσθαι, ἢ τὸ πᾶσι τῇ οἰκουμένῃ σφαλερὸν εἶναι. καὶ Φησιν, ἐδόξαμεν τιὼ ἑρμιλυείαν, ἀλλ' οὐκ ἐστὶν οὐκ ἀφίξαμεν, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτῷ ἔδωκε ὃ ὄνομα. θέλεις, φησί, ὃ ὄνομα τοῦτο προσκυνεῖσθαι; θέλεις τοῦτο ὄνομα δόξαι; θέλεις, φησὶν, Ἕλλην εἶναι; θέλεις βύκλειαν; ἐγὼ τίνος οὐκ ἐστὶν οὐκ ἀφίξαμαι, ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς ὄνομα, διὰ ἢ ὁ Θεὸς αὖθι ὑπερύψωσεν. ἀναγκαῖον τοίνυν ζητῆσαι. βυείσκεται γὰρ ὃ ῥῆμα, ὥσπερ μιαθὸς δοθεὶς τῷ σωτῆρι. λέγι γὰρ ὁ Παῦλος, Τοῦτο φρονεῖσθω ἐν ὑμῖν, ὃ ἢ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, ἢ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν μέχρι θανάτου, θανάτου ἢ σταυροῦ. διὰ ἢ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε, ἢ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα. δίκαιοι ἐσμὲν ἰδεῖν ὅτι, ὅτῳ ἔπαθε, μιαθὸν ἔλαβε τῶν παθῶν· ὅτῳ ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν μέχρι θανάτου, διὰ ἢ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε. ὃ γὰρ, διὰ, αἰτίαν λέγι, δι' ἣν ἐπερύψωσεν τιὼ δόξαν. ἡ δόξα αὕτη ἢ ὑπύψωσις, μιαθὸς τῶν παθῶν. τίς τοίνυν ὁ παθὼν ἢ τίς ὁ λαβὼν ⁂ μιαθόν; μὴ συγχωρήσῃ σε Παῦλος ἁπλῶς κεῖ τῆς ἡσύτητος μείνεθαι, ἐπήγαγε· ἢ ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, σὸ ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, ἢ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἑαυτόν. ἄνθρωπον δὴ, ἄνθρωπον ἑλῆνι, ἢ τότε λαμβάνοντα δόξαν. ἀκόσιχα ἀκριβῶς. ἄνθρωπον ἑλῆνα μορφὴν Θεοῦ, ὅτι σὺ μορφὴ Θεοῦ ὑπὰρ ἀρχῆς· ἑῖτα ἐδιίξε μορφὴν δούλου, μορφὴν δούλου λαβών, σὸ ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, ἢ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἵνα διίξῃ τιὼ τῆς δούλης μορφὴν, ⁂ ἀνθρώπου, λαμβάνοντα μιαθὸν ἢ ὃ ὄνομα. δύο γὰρ ὄντι. ὅτῳ ὁ σωτὴρ τιὼ ἑαυτῷ ψυχὴν ἔθηκε (ψυχὴν γὰρ εἶχον, ὅτῳ ἐλέκλησται ἀνθρώπου ἐλάβετο) λαμβάνει μιαθὸν αὐτὴ ἡ σὰρξ ἡ τοῦ σωτῆρι λόγῳ ἀναπεπταμένη, ὃ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα ἀναπεπταμένη, ἢ ἵνα πᾶν γόνυ κάμψῃ τοῦ Χριστῷ ἐπουρανίων ἢ ἐπιγείων ἢ καταχθονίων. ἔτερον ἢ ζωτόμεν ἐρῶ. Εἰ μὴ ⁂ σωτὴρ ἔλαβε ταῦτα, ἢ εἰ, ὅτῳ ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν μέχρι θανάτου, ἀμειβόμενος αὐτὸν ὁ Θεὸς ἔδωκεν αὐτῷ ὄνομα, εἰ φαίνεται τοῦτο ὃ ὄνομα μὴ ἦχον πρὸ τοῦ σταυροῦ, κεῖ χάριν ἔλαβε τιὼ δόξαν. ζωναγωνίσα δέ μοι. τὸ γὰρ πίστημα λεπτὸν ἢ βαθύ. λήψεσθε ὅτι ὅτῳ ἐπαθεν ὁ Χριστὸς. ἀναγκάσουσι ⁂ ἀπόστολοι, μὴ ποιῶντες τὸ ἀποστολικὸν, ὅτι ὅτῳ ἔπαθε, διὰ τοῦτο αὐτὸν ὁ Θεὸς ὑπερύψωσε, ἢ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα ὃ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα τὸ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων ἢ ἐπιγείων ἢ καταχθονίων. πρὸ τοῦ σταυροῦ μιαθὸν ἔλαβεν. Εἰ πρὸ τοῦ σταυροῦ οὐ φαίνεται προσκυνούμενος ὁ μονογενὴς, ἢ οὐ φαίνεται πᾶν γόνυ κάμπτον τῷ μονογενεῖ, ἀληθῶς μιαθὸν ἔλαβεν, ἐπεὶ οὐκ εἶχε, χάριν ἐδίξατο. Εἰ ἢ βυείσκεται ἢ πρὸ τοῦ σταυροῦ, ἢ φρὶ πάθῃ, ἢ φρὶ ὑπύψωθῇ, ἡ οἰκουμένη ὑπὸ πάσης κτίσεως προσκυνηθῇ, ποίαν ἔχει χάριν ἡ μακαριότης; δίδε τι, ἄθλιε, οὐ γνωρίζεις, τί μὴ τὸ προσκυνούμενον ἀξίωμα; τί ἢ τὸ τῆς οἰκουμένης οἰκονομίας σχῆμα; τίνων μορφὴν Θεοῦ, ἢ μορφὴν δούλου, τιὼ μὲν λαμβάνουσαν, τιὼ ἢ ἀναλημφθῆναι. μὴ συγχώρησε τιὼ τάξιν, μὴ ἀφανίσῃς τιὼ ἀλήθειαν· μέλλοντι μὲν ἀφανίζειν τῶν τῆς ἀληθείας. δίξωμεν τοίνυν, Εἰ πᾶν γόνυ κάμπτῃ, ἢ πρὸ τῆς οἰκουμένης προσκυνητὸς ἦτα ὁ μονογενὴς, οὐκ ἂν τοῦ σταυροῦ λα-

βὼν

ζων τὸ προσκυνεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ τοῦ σταυροῦ καὶ πολὺ τοῦτο προσκυνητὸν. τί γάρ φησιν, ἄκουε. λέγει τοίνυν ὁ μακάριος Ησαΐας· Τάδε λέγει Κύριος, ἐγώ εἰμι Ησ. μα. κδ. Κύριος ὁ Θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος δίκαιος καὶ σωτήρ. οὐκ ἔστι πλὴν ἐμοῦ. ἐπιστράφητε πρός με, καὶ σωθήσεσθε πάντες οἱ ἀπ' ἐσχάτου τῆς γῆς. ἐγὼ Θεὸς, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος. κατ' ἐμαυτοῦ ὀμνύω, εἰ μὴ ἐξελεύσεται ἐκ τοῦ στόματός μου δικαιοσύνη· ἐγὼ Θεὸς, οὐκ ἔστιν ἄλλος. δίκαιος καὶ σωτὴρ πλὴν ἐμοῦ οὐκ ἔστιν. ἐγὼ Θεὸς, καὶ πάλιν οὐκ ἔστιν ἄλλος. τέσσαρα ἀναλαμβάνει καὶ λέγει, ἐπιστράφητε πρός με· καὶ ἐμαυτοῦ ὀμνύω, εἰ μὴ ἐξελεύσεται ἐκ στόματός μου δικαιοσύνη. οἱ λόγοι μου οὐκ ἀποστραφήσονται, ἀντὶ τοῦ, ἀμεταπτώτως καὶ πρὸς αἰῶνα οἱ λόγοι μου· ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ὁμολογήσει τῷ Θεῷ τὰ ἀληθῆ. πᾶν γόνυ, πᾶσα γλῶσσα. τίς ὁ τοῦτο εἰρηκώς; ὁ πατήρ. τοῦτο γὰρ φησὶν ὁ αἱρετικὸς, ἵνα τὸν πατέρα ἡμῶν, ἀλλ' ἵνα τὸν υἱὸν τὸν δόξης τὸν οἰκείας στέρηται. πῶς ἐμοὶ ἂν πίστιν ἔχοι καὶ τὴν ἐκκλησίαν καὶ πατέρα ἔτι τοῦτα εἰρηκώς, καὶ υἱὸς τοῦτα λέγων τοσαῦτα, καὶ πνεῦμα ἅγιον κηρύττῃ; ταῦτα ἐθεολόγησα, καὶ οὐκ ἔστι λαφορεύς. πρέπει γάρ, ὅλη ἐγὼ εἰμὶ δίκαιος, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος. τίς οὖν ἐστὶν ὁ ταῦτα λέγων, τίνος ἐρωτηθέντος. ἀλλ' ὅπως συμβαίνει αὐτοῖς καὶ τοῦ Φαρισαίους εἰπεῖν ἐν ἑαυτοῖς, ἐὰν εἴπωμεν τῷδε, τῷδε ἀποκρίνῃ ἡμῖν, ἵνα τοίνυν, ἀδελφοὶ, μήτε αὐτὸς δόξω λέγειν ἀπ' ἐμαυτοῦ, μήτε τῇ ἀληθείᾳ τῇ πίστεως ὑπεναντίωμαι ἁπλῶς φθέγξεσθαι, ἐξ αὐτῆς βεβαιώσω τὴν προφητείαν ταύτην Παύλου μάρτυρα. ἰδωμεν Παύλου ταύτην τὴν προφητείαν τὴν, Ζῶ ἐγὼ, κατ' ἐμαυτοῦ ὀμνύω, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ καὶ πᾶσα γλῶσσα, ἰδωμεν Παῦλος τοῦ ἀξιέλεγκτον. ἐπίσταλε πρὸς Ρωμαίους· ἀλλοφύλους Ἕλληνας καὶ βαρβάρους καὶ ἀπὸ Ιουδαίων καὶ ἀπὸ ἑλλήνων ἠμυημένους χριστιανούς. καὶ οὐ μόνον ἀπὸ ἑλλήνων ἠμυημένους χριστιανοὺς μετὰ ταῦτα πολλῶν τῶν βρωμάτων ἀλλοφύλους· καὶ ὁ ἀπὸ Ιουδαίων καὶ Χριστὸν ἐβούλοντο προσκυνεῖν, καὶ Ιουδαϊκὰ ἀπατηρᾶσθαι βρώματα. ὠνείδιζε δὲ ἕτερον μέρος τὸ ἕτερον· καὶ ἀπὸ Ιουδαίων ὠνείδιζον τοῖς ἐξ ἐθνῶν, ὡς μὴ φυλάττουσι καὶ νόμον· καὶ ἀπὸ ἑλλήνων ὠνείδιζον τοῖς ἀπὸ Ιουδαίων, ὡς μὴ τυγχάνουσι τῆς χάριτος τοῦ εὐαγγελίου. ἐκεῖνοι καὶ ἀπὸ ἑλλήνων ἔλεγον τοῖς Ιουδαίοις, εἰ ὁ νόμος ὁ δίκαιος, Χριστὸς τί ἦλθε; εἰ δὲ Χριστὸς ἦλθε, τί καὶ ταλαιπωροῦσι νόμον τοῦ Χριστοῦ, Ιουδαϊκοῖς ἔθεσιν ἀκολουθοῦντα; πεφωτισμένοι ἦσαν τῇ Παύλου διδασκαλίᾳ. Ρωμαῖοι τοῦ λέγοντος, Εἰ γὰρ σὺ νόμῳ δικαιοσύνη, ἄρα Χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανε. πεπεισμένοι οὖν ἦσαν καὶ ἐξ ἐθνῶν, ὅτι δεῖ Χριστοῦ οὐκ ἔστι ἄλλως δικαιωθῆναι, καὶ οὐ δεῖ Ιουδαϊκοὺς τύπους φυλάττειν. ὑπὲρ Παύλου μάχη, βλέπουσι τοῦ σώτου. μέσον ἑαυτὸν ἐμβάλλει τοῖς μαχομένοις, καὶ διαλύει τὸ δυσμερές. καὶ σκέπτεται Παῦλος ὅ ἀκριβὲς ἅπαντα πεποίηκεν, ἀλλὰ ὃ ἀσφαλὲς σώσουσι· ὅτι ἡ πολύμυθος δύσλυτος ὅτι, καὶ ἡ συνήθεια μόλις χρόνῳ ἀφαιρεῖται. οὐκ ἠθέλησε προφάσει τοῦ ἀναγκαίου Ιουδαίους πρώην βρώματα, ἀπορρίπτειν αὐτοὺς ἀπὸ τῆς πίστεως· ἀλλὰ προσέτι ἠθέλησε ῥίζωθῆναι τοῦ πίστει τὸν Χριστὸν ἐν αὐτοῖς. τί οὖν καὶ ἀπὸ Ιουδαίων ἠμυημένους χριστιανοί; ὡς ἔδει πάντα ἑαυτοὺς ἐλεγχομένους, ὅτι οὐδέπω ὑπέστησαν εἰς Χριστὸν ἀπαρτισθέντες βρώματα Ιουδαϊκά, καὶ βουλόμενοι ἀπέχεσθαι κρεῶν χοιρείων, θέλοντες σκεπάσαι τὴν νόσον αὐτῶν, ὡς σιτοποίησαι μηδὲν ὅλως ἀθλιώτερον, ἀλλ' ἁπλοῦν λοίσθημα, ἵνα ἂν μὴ πρώτῃ ὅλως κρίσει κρυφῇ ὁ ἔλεγχος τῆς ἀρχαίας ζωηθείας· εἰσελθὼν ὁ Παῦλος λύει τοῦ μάχην, καὶ δίκαιοι, πῶς μὴ καλῶς φρονοῦσι, πῶς δὲ ἀθετοῦσι, καὶ λύει· Ἀδελφοὶ, ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὡς χριστιανός, ὡς πιστός· ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, εἰδὼς ὅτι πάντα τῇ πίστει καθαίρει, Ρωμ. ιδ. ε. ὁ δὲ μὴ πᾶν κτίσμα Θεοῦ καλόν, φησὶν ὁ ἀπόστολος, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον· ἁμαρτάνει γὰρ ὁ λέγων λόγου Θεοῦ· ὁ δὲ ἀσθενῶν (ἀσθενοῦν καλεῖ ὃ ἔτι τῇ Ιουδαϊκῇ ζωηθείᾳ ἀκολουθοῦν) ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. εἰρήκασιν πολλοὶ τὰ ῥήματα ταῦτα περὶ ἀσκητῶν εἰρῆσθαι, α. Τιμ. δ. δ.

ρῆσθαι, καὶ περὶ τῶν ἀδιαφόρων ἐθιόντων. Οὐκ αἰσθάνῃ εἰς τοσαύτην ἀξιολόγησιν ἡ ἁγία γλῶσσα ἄτοπον ἀκολουθίαν, ὥστε ἀθετεῖς καλύσαι τὸν ἀσκηταί, πιστεῖς δὲ τὸν ἐθιόντα πόρνα· ἀλλὰ περὶ διαφορᾶς τῶν παραπτωμάτων τὰ βρώματα τὰ Ιουδαϊκὰ, καὶ περὶ τῆς ἀδιαφορίας τῶν ἀδιαφορήτων πάντα μεταμφιάζοντα λέγει· Ος μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα ὡς χεισθμός, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. πλὴν καταγέλλει τὴν μάχην. ἔδειξε δὲ τὴν διαφορὰν ὅτι τοῦτο πίστεως, ἐκεῖνο δὲ ἀσθενείας· ὅτι δὲ ἤλεγξε, ζημίαν εἰς φιλίαν. Πλὴν ὁ μὴ ἐσθίων τὰ ἐθιόντα μὴ κρινέτω· διὰτί τοῦ, ὁ ἀπὸ Ιουδαίων μὴ κρινέτω τὸν ἀπ' ἐθνῶν, ὅτι τροφὴν παρὰ τὸν νόμον Μωϋσέως. καὶ ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω. ἐξουθένει γὰρ αὐτούς· οὐκ ἐπῄνεσε δὲ χεισμοὶ, ἀλλ' ἵνα μὴ ἐπιτύσωσι. ὁ ἐσθίων τὰ μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω. ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; ἔφη δ' ἀναμασσόν, πῶς οὖν τῷ αὐτῷ καὶ ἐπιτιμᾷ τῇ μάχῃ, καὶ δίκτυον Ιουδαίοις, ὅτι ζηλοῦν ἔχουσι διορθώσεως. σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; ταῦτα λέγει τῷ ἀπὸ ἐθνῶν γλυκυθύμῳ χεισμῷ, σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; ἀλλότριον λέγει, ὅτι τὸν νόμον οὐδὲν εἶναι. τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει, ἢ πίπτει. σταθήσεται δὲ· δυνατὸς γὰρ ὁ Κύριος στῆσαι αὐτόν. οὕτω περὶ τῶν ἐπ Ιουδαΐζόντων· σταθήσεται δὲ· δυνατὸς γὰρ ὁ Κύριος στῆσαι αὐτόν. ἐπανῆκε τὴν μάχην, καὶ πάλιν εἰσάγει τὴν εἰρωνίαν. ὥστε σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; τῷ ἰδίῳ κυρίῳ στήκει, ἢ πίπτει. δυνατὸς γὰρ ὁ Θεὸς στῆσαι αὐτόν. ὥστε οὐ μὴ κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. τί ἐστιν, ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν; ὅτι καὶ τοῖς Ιουδαΐζουσι μὲν καθόλου ἀπέχονται βρωμάτων, φέρε εἰ σφόδρα χαρίεσαν, οὐδὲ τὰς φαινομένας ἡμέρας τὸ σάββατον μόνον τιμῶσι, λέγει, ὃς μὲν κρίνει ἡμέραν παρ' ἡμέραν, φυλάττων τὸν νόμον· ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. Εἶτα ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, Κυρίῳ οὐ φρονεῖ. καὶ ὁ ἐσθίων, Κυρίῳ ἐσθίει· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων, Κυρίῳ οὐκ ἐσθίει. βλέπει πῶς παύει τὴν μάχην. σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; ὥστε ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω, καὶ ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω. Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ. σὺ δὲ τί Ρωμ. ιδ. ι.
πρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ. γέγραπται γὰρ, Ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ. ὥστε σὺ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ. γέγραπται γὰρ, ζῶ ἐγὼ, λέγει Κύριος, ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνυ, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσεται τῷ Θεῷ τὸν ἀληθινόν. περὶ ταῦτα εἴρηται, εἰ μὴ τὸν χαμερῆ ἔλαβε μισθὸν τοῦ προσκυνεῖσθαι, ὡς τοῦ φθόνου περὶ τοῦ χαμερῆ τὸν προσκυνητὴν ἐκάρυξαν; ἀλλὰ ταῦτα μὲν ἐρχομένοις εἰρήσθω· ἵνα καὶ ἡ τοῦ πνεύματος διδασκαλία σφοδρότερον τὸν ἡμέτερον ἔροτον, καὶ κοινῇ πάντες δόξαν ἀναπέμψωμεν τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν. Ρωμ. ιδ. ι.

ΕΙΣ ΤΑΣ ΘΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΚΑΙΝ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΑ ΔΩΡΑ ΤΟΥ ΑΒΕΛ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΓΝΩΜΗΣ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΥ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΑΤΡΩΝ ΚΑΙ ΕΙΜΑΡΜΕΝΗΣ. Λογ. ο.

Ex Ms. Cæsareo.

Μήτηρ δικαιοσύνης ἀκηλουθία, ὅθεν μὴ καὶ προσώποις ἔλυσε τὰς ἐπιθήσεις, δίκρανον ἦν καὶ ἀσύγχυτον φυλάττουσα τὸ τῶν ἀκουόντων λογισμόν. μὴ τοίνυν ἀπεχώμεθα τῆς ἀκηλουθίας, ἀλλὰ καὶ αἱ ἀναγνώσεις ἡμᾶς ἰδίαν ἀνύτουσαν δρόμον, ἡμᾶς ἦν τῆς ἱστορίας τὸ ἀκολουθὲς φυλάξωμεν. ἐν τοῖς προηγουμένοις λόγοις προεδίδοτο σοι τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος διδασκαλίας, ὡς γίνεται ἡ τοῦ αἰθέρου κατασκευή, πῶς ἡ τιμή, τίς ἡ τάξις, ὡς ἡ τῶν προσμάτων δοθεῖσα ἡγεμονία. "ἥκει γὰρ τούτοις ἡ ἀπάτη ἢ ἐν παραδείσῳ, ἢ ὀξεπαθεῖσα δίκη, ἢ ὀξενεχθεῖσα μὴ φιλοσοφεῖσθαι ἀπόφασις. τύπος ἠκολούθησε καὶ τῷ Καὶν ἡ Αβελ, ὅμοιά μοι τῇ αὐτῇ Θεοῦ τιμῶν ὑπηρετουμένων, διαφέρων ἦν ὀξεπαθεῖσι τοῦ λειτουργοῦντος αἰσθοῖντο. προσέσχε γὰρ ἡ τοῦ κρείττονος διάθεσις ἀλλὰ τῷ μὲν ἄθυμα μόνον δώρου εἶχεν ἡ προσφορά, τῷ δὲ τοῦ πρέποντος διάθεσιν καὶ τιμήν. εἶτα ἠκολούθησε φθόνος. τῇ γὰρ εὐσεβείᾳ ἀκολουθεῖ ἀεὶ καὶ δι' ὧν καὶ φθόνος, διὰ τὸ βεβαιοῦν τὸ εὐφραίνειν. ἀνῃρέθη ὁ Αβελ ὁ πρῶτος τῆς δικαιοσύνης κήρυξ ὁ πρῶτος εὐσεβείαν ἀγαπήσας καὶ μεταδιώξας, ὁ πρῶτος ἀληθείας τιμήσας δι' οὐ ἀληθείας Θεὸν ἀγαπήσας καὶ προσκυνήσας, ὁ ὑπὸ πολλοῖς μιμητὴς τοῦ Χριστοῦ γνωριζόμενος εἰκότως γὰρ ἄριστον Αβελ πολλαχοῦ τοῦ Χριστοῦ εἰκόνα δεδήλωσε. ὥσπερ γὰρ ὁ σωτὴρ τῶν μὴ νόμων ἀναχαιτίζοντων ἀρχηγὸς καὶ πρῶτος δίκαιος, ὅτι τῶν ἀρχαίων πάντων αἰθέριον ἀρχηγὸς δικαιοσύνης Αβελ. ὅτι ἐν τῷ ἀναχαιτισμῷ τῆς ἀθεότητος, ἵνα ἀνεκφύγωσιν ὁ πάντων δεσπότης, εὐείκειες τὸ τοῦ δεσποτικοῦ πρῶτον σώματος, ὅτι ἐν τῇ παλαιᾷ τὸ ἀθέτων ἁλῶσι εὐείκειες δικαιοσύνῃ πρῶτος ἀναστὰς Αβελ. ἐκεῖνος ἀρχηγὸς τῶν παλαιῶν δικαίων, ὁ δὲ οὗτος ἀρχηγὸς καὶ τῶν νέων δικαίων καὶ τῶν μὴ ἀληθείας ἀναχαιτιζομένων ἁγίων. διὰ τοῦτο ὁ σωτὴρ ἔπηξε τὸ Αβελ τοῦ μαρτυρίου πάσης δικαιοσύνης ἀρχήν. λέγει γὰρ Ιουδαίοις· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐκδικηθήσῃ ἐπὶ τῆς γενεᾶς ταύτης πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυνόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, ἀπὸ τοῦ αἵματος Αβελ τοῦ δικαίου, ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου, οὗ ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. ἀρχηγὸς ἔπηξε δικαιοσύνης ὑπὸ θυσιαζομένων μὲν διὰ τὰς ἀθέτους, σφαζομένων δὲ διὰ τὸν Θεὸν καὶ Αβελ. καὶ ὅρα δὲ θαυμαστόν. ὅτε Αβελ πρῶτος δικαιοσύνην ἐμαρτύρησε, πρῶτος ἦν βιοτῆς ἠξιώθη παθεῖν. ἐλθόντος Χριστοῦ εἰκὼν τοῦ δι' ἀλήθειαν παθόντος, ἡ θυσία δὲ αἷμα τοῦ Αβελ πλησιάζον τῷ δεσποτικῷ αἵματι, καὶ πολλῷ ἐγγὺς τοῦ ἐπιτυχεῖν ἀφ' οὗ πέπιεν. οἶδε δὲ αἷμα δὲ σωτῆριον διδασκαλεῖν ὅτι πάσης τῆς οἰκουμένης· σώζει ἡμᾶς παιδεύσαν τοῦ θυσιάσειαν, ἢ δὲ αἷμα δὲ δεσποτικὸν, ὥσπερ γλώττη, τῇ ἀληθείᾳ κεχρημένον. ἐβόησε δὲ αἷμα τοῦ Αβελ, βοᾷ δὲ αἷμα τοῦ Χριστοῦ. ἀλλ' ἐκεῖνο μὲν βοᾷ ἐντυγχάνον, τοῦτο δὲ βοᾷ ἱλασμὸν φέρον τῷ κόσμῳ. ὅθεν γὰρ δὲ αἷμα δὲ δεσποτικὸν σκιᾶς σαλπίσος ἤκουσε εἰς τὰ πέρατα, δὲ αἷμα Αβελ ἐφέτυχε Θεῷ, ὁ ἀπόστολος μεμνημένος τούτου καὶ τοῦ κρείττου τοῦ αἵματος, τῇ πρὸς Ἑβραίους εἰς μεῖζον ὕψος ἐπῆρε δὲ ἀληθῶς αἰώνιον αἷμα. λέγει γάρ, Προσεληλύθατε ὄρει Σιὼν, καὶ πόλει Θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλὴμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, πανηγύρει καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς, καὶ κριτῇ Θεῷ ζῶντι, καὶ πνεύμασιν ἁγίων τετελειωμένων, καὶ αἵματι ῥαντισμοῦ κρεῖττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Αβελ. δὲ μὲν γὰρ λαλεῖ ἐντυγχάνον ἐπὶ ἁμαρτωλοῖς, καὶ ἱλασμὸν φέρει δὲ κόσμῳ. δὲ γὰρ αἷμα Χριστοῦ ῥαντισμὸς τῆς οἰκουμένης, δὲ αἷμα Χριστοῦ λύτρον τῶν δι' ἀθεότητα. κρεῖττον, φησι, παρὰ τὸν Αβελ λαλοῦντι· καθ' ὅσον δὲ μὲν ἐντυγχάνει, δὲ δὲ Σωτὴρ εἷς. ἔπεισε πάλιν εἰκόνα εἶχε τοῦ δεσποτικοῦ αἵματος ὁ τοῦ Αβελ καὶ τοῦτο ὁ τόπος. ὁ Ἀδὰμ ἁμαρτήσας ἐπέπεσε τῇ καθάρᾳ τοῦ θανάτου, Γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ, ἐδέ-

ξατο

ξατο τὴν ἀπόφασιν· Ἄβελ δίκαιος γενηθεὶς, καὶ παλαίσματι μὴ ἐκπεσὼν, ἀλλὰ καὶ μαρτυρηθεὶς τῇ θείᾳ ψήφῳ, ἐκεκράτηκε τοῦ συμφυοῦς τοῦ βίου. Εἶτα ὁ μιαιφόνος Κάϊν αἰσχύνας τὴν πάλαι τοῦ θανάτου ἐπίνοιαν καινὴν προσθεὶς ἡδέσθη, τὸν θανάτῳ, μᾶλλον δὲ κλαυσμῷ. ἔφη γὰρ τοῦ Θεοῦ φιλανθρώπου. Καὶ ἐδίκησε σήμερον πᾶσα τιθηνήτρια, ὅτι ὁ Ἀδάμ, ὅτι ἡ Εὔα· ὁ Ἄβελ μὴ ἀμύρτησας ἔθνητον

* * *

** λείπει πολλά. **

ΤΗ ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΕΙΣ ΤΟ ἍΓΙΟΝ ΠΆΘΟΣ ΤΟΥ Κυρίου. Λογ. οα.

Ἐξ ἧς ἐπαγγέσεως σήμερον βούλομαι τὸ χρέος πληρῶσαι, ἀγαπητοί. ζητῶ γὰρ πῶς καὶ τὰ λόγου ἔνθα ἐσφαγιάσαμεν· ἐλέγομεν ὅτι συμβούλιον ἔλαβον οἱ Ἰουδαῖοι κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσι. καὶ δὴ ζωνάριόν τινα αὐτῷ δόντι τὸν αὐτὸν, ἰδοὺ Ἰούδας πορεύεται πρὸς αὐτοὺς, καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οἱ δὲ ἀπαρίθμησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια· καὶ ἐδέξατο ἀπὸ τοῦ νῦν ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτόν. Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ἀνακλιθεὶς μετ' αὐτῶν ἐσθίων τὸ πάσχα, καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. καὶ λυπηθέντες σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ ἕκαστος, Μήτι ἐγώ εἰμι, Κύριε; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ, οὗτός με παραδώσει. καὶ ἐμβάψας ὁ Ἰούδας τὴν χεῖρα μετὰ τοῦ Κυρίου, ἔλαβε τὸ ψωμίον, καὶ ἐξῆλθε. καὶ εὐθέως ἐσκοτίσθη ἡ γῆ, καὶ ἐσείσθη τὰ ὄρη, καὶ ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ, καὶ ἐμαρτύρησε τὸ ἅγιον πνεῦμα τὸ ἐν τοῖς ἁγίοις ἐνοικοῦν, ὅτι ἀδίκως ἐπάσχομεν. ἐπεὶ οὖν ἐκεῖνος ἐξῆλθε, καὶ

ἡμας ἐκ τῆς ⸗ βαβυλωνίου δεσμωτ. καὶ μαστίγων ῥύσηται· τίφλιον δὲ ἀγγελῶν ἐφόρησεν, ἵνα λύσῃ τὸν καθ' ἡμῶν κατάραν. ἀκήκοας καὶ πεισόλους ὁ γῆ ἀδελφὸν ἡμῶν προσταχθῆ δι' αὐτὸν ⸗ βαβυλῶνος· φορᾷ ⸗ ἀκήκοεν τίφλιος ὅτι τῆς κεφαλῆς, ἵνα λύσῃ τὸν καθ' ἡμῶν κατάραν. ἐσωρώθη ὅτι ξύλου, ἵνα λύσῃ τὸν ἁμαρτίαν τὸν γενομένον διὰ τοῦ ξύλου. διὰ γὰρ τοῦ ξύλου δέσποτα ⸗ Ἀδὰμ ἐκ τοῦ ⸗ παραδείσου ὁ Σατανᾶς, καὶ διὰ ξύλου ⸗ ληστὴ ὁ Κύριος τοῦ ⸗ παραδείσου πολίτην ἀπέδειξε. Ἐ δ' θαυμαστοί, ἀγαπητοί· τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ ἔπλασε ⸗ Ἀδὰμ ὁ Κύριος, καὶ τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ τοῦ ⸗ παραδείσου ἐξεβλήθη. διὰ τοῦτο ὁ Κύριος Ἐ τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ ⸗ παραδείσου ἰῶσιζε, καὶ ⸗ ληστὴν εἰσήγαγε. δῆλον Ἀδὰμ ἐξεβλήθη ἐκ τοῦ ⸗ παραδείσου ⸗ παρακούσας τῆς ἐντολῆς τοῦ Κυρίου· δηλονότι ὁ ληστὴς ὑπακούσας τῆς φωνῆς τοῦ διαστ. εἰσήχθη εἰς ⸗ παράδεισον. ὅτι οὖν εἶδεν ὁ διάβολος ὅτι πάντα κατ' οἰκονομίαν ἐγίνετο, καὶ σημεῖα καὶ ὅτι τὸ σωτήριον γνώμενα, ⸗ ἤλιον σκοτιζόμενον, τὸν γλῶν σεισμούμενον, Ὃ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ῥηγνύμενον, καὶ πέτρας σχιζομένας, καὶ αὐτὸν ἐμπαιζόμενον, ἔφυγε πρὸς τ' ᾅδου, καὶ λέγει αὐτῷ· οἴμοι ὦ θάλαττα, ἐπεσαίζθω, βοήθησόν μοι τῇ ταπεινότητι· κλεῖσον τὰς θύρας, μὴ εἰσέλθῃ ὧδε ἀσφάλισαι τοῖς μοχλοῖς, καὶ ὅλῃ τῇ δυνάμει ἀντίσχωμεν, ὥστε μὴ δέξασθαι αὐτόν. ἔδραμεν οὖν ὁ ᾅδης, καὶ ἀπέκλεισαν τὰς θύρας, τοῦ μοχλοὺς τοῦ σιδηρεῖς ἀσφαλίσατο. καὶ ἰδοὺ ὁ Κύριος ἤρχε ὅτι ⸗ ᾅδου, καταδιώκων ⸗ διάβολον, καὶ αἱ δυνάμεις προήτειχον. καὶ ἰδοὺ αἱ πύλαι κεκλεισμέναι, Ἐ ἐφώνησαν αἱ δυνάμεις λέγουσαι· Ἄρατε πύλας ⓐ ἄρχοντες ὑμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. καὶ φησὶν ὁ ᾅδης ἔσωθεν ἀποκρινόμενος, Τίς ἐστι οὗτος ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης; Ἐ πάλιν αἱ δυνάμεις φασί· Κύριος τῶν δυνάμεων αὐτός ἐστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. ἀποκριθεὶς ὁ ᾅδης εἶπε, τίς ἐστιν οὗτος, οὗ εἴπατε; καὶ εἰ τοιοῦτός ἐστι, τί ζητεῖ ὧδε; τί κατέλιπε τὸν οὐρανὸν, καὶ κατέβη ὧδε; καὶ φασιν αἱ δυνάμεις· ὅπερ γὰρ βασιλεὺς τῆς δόξης ἐστί, ⸗ ἐκ τῆς δυνάμεως καὶ ἐδίκησεν ἡμᾶς ἦλθε δῦσαι καὶ ⸗ παραδοῦναί σοι, Ἐ ὃν τρόπον ἔστησε αὐτὸν ἐκ οὗ ἐκαπάσησε καὶ αἰκαλέσησε. ἀποκριθεὶς ὁ ᾅδης λέγει τῷ διαβόλῳ, τεκέφαλε Βεελζεβούλ, ἔκπωμα τῆς ἀγέλης, καὶ ἀγάθους τῆς ἀγίων, ἀδικίας, ἀποκρυφὲ τοῦ φωτός, οὐκ εἶπόν σοι, μὴ πολεμήσῃς μετ' αὐτοῦ; ἴδε γάρ ἃ προσφέρει σοι, πρέσει σοι· καὶ τί ποιεῖς, ἄθλιε; διὰ τί παρήκουσας τῶν ῥημάτων μου; ἴδε ἦλθε ζητῆσαί σε καὶ δῦσαι, Ἐ διὰ σὲ αἰχμάλωτος γέγονεν. ἔξελθε, εἰ δυνατὸς εἶ, καὶ ἀπάντησον αὐτῷ. ἐγὼ γὰρ βοηθῆσαί σοι οὐ δύναμαι. καὶ ὁ διάβολος προσέτι αὐτῷ *, εἰ λέγεσόν με τίνος· μὴ ἀνοίξῃς· οἶσθα ἀποστρέφεται, τίνος ἀγάπησας ἐμοῦ, εἰ καὶ σπαίζθω. τίς γὰρ οὐκ ἐμπαίζεται ἐκ τοιούτων αὐτοῦ ῥημάτων; πότε γὰρ φοβούμενος ⸗ θάνατον ἔλεγε, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· ποτὲ ἡ ἱκεσίαν τῷ πατρὶ προσφέρε λέγων, Πάτερ, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο. ταῦτα τὰ ῥήματα ἐδειλίασάν με. ἐκεῖνος ἀποκριθεὶς ἔλεγε· ταῦτα κἀγὼ ὁ ἄθλιος ἐφελάμβανον, ὅτι φοβούμενος ⸗ θάνατον λυπεῖται. ταῦτα αὐτῷ λεγόντων, αἱ δυνάμεις ἐπέμενον λέγουσαι, ἄρατε πύλας ⓐ ἄρχοντες ὑμῶν, Ἐ ἐπάρθητε πύλαι αἰώνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. καὶ ⓐ προφῆται ἀκούσαντες ταῦτα φωνὰς τοῦ βασιλέως τῆς δόξης, ἔχαιρον καὶ ἠγάλλοντο. Ἰωάννης ἔλεγεν, ἐκ εἶπον ὑμῖν, ὅτι ἔρχεται καὶ ἐκβάλλει ἡμᾶς; πάντες ἀνεφώνουν, καὶ ᾅδην ἔλεγον· ἄνοιγε σου τὰς πύλας, ὅπως εἰσέλθῃ ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. καὶ ὁ ᾅδης οὐκ ἠνείχετο. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ προφήτης Δαβὶδ εἶπεν· ἄφετε αὐτόν. δῆλον γὰρ δὲ ἐμοῦ πληρῶσαι τὴν προφητείαν. ὅτι γὰρ ἡμῖν ὅτι τῆς γῆς, προφδει τὸ γούμενον, ὅτι οὐ μὴ ἀνοίξῃ ἀφ' ἑαυτῆς· καὶ εἶπον, Κύριος ⟨σ⟩υντέλεσεν πολέμους. Κύριος συνέτριψε πύλας χαλκᾶς, καὶ μοχλοὺς σιδηρεῖς ⟨σ⟩υνέθλασεν. καὶ βούλεως προσελθὼν ὁ Κύριος τὰς πύλας ⟨σ⟩υνέτριψε, καὶ τοὺς μοχλοὺς ⟨σ⟩υνέθλασεν, Ἐ τὰς δυνάμεις τοῦ ᾅδου κατεπάτησεν, Ἐ τὰς ὀδύ-

νας

ναι τῷ θανάτῳ ἕλωνται, ζῶ κἀγὼ τῇ ἀδῇ ζωοποιήσει, ζ ἐπλησμόνθη ὁ γογγυσμὸς τοῦ λαοῦ, Ποῦ ὁ κέντρον σου, ἅδη, τὸ νῖκος σου; ποῦ σου, θάνατε, ὁ κέντρος; ἐκκέντησον αὐτῷ. Ⓦ τοῦ Φῶτος χαίρουσιν ἡ ἀγαλλιώμενοι, ὑμνοῦντες ζ λέγοντες· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. Ὅτι λαοῦ ὁ Κύριος Ⓦ δεδόξολεν ἔθνεσιν ἀνδρὶ δισμοῖς ἀλύτοις, καὶ καταγωγὴ ἀνδρὶ εἰς ζῶν καταχθονία τοῦ ἅδου, ἡ ἐκαίρωσε πῦρ ἀσβέστου, σκώληκας ἀκοιμήτους· ἡ ἔστιν ἐκεῖ κεκλεισμένος κλαίων ἡ τετριζων, ὁ ἡ Κύριος λαοῦ πάντας τοὺς τοῦ φῶτος ἐξέκαλεν ἐκ τοῦ ἅδου λέγων, πορεύεσθε εἰς Ⓦ τὸ ἅδιστον. Ⓦ ἡ χαίρουσιν ἐξεπήδησαν ἐκ τοῦ ἅδου· τοῦ φῶτος Δαβὶδ χρόνων πάλαι κιθάραι ἔλεγεν βύθραινόμενος· Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν τῷ Θεῷ Ⓦ τῷ σωτηρίῳ ἡμῶν· ὅτι ὁ βασιλεὺς ἡμῶν πολεμήσας ἐσίκησεν. ἡ πάντες ἐσιώπησαν, ὁ ἄλλελεία. ἡ πάλιν ὁ αὐτός· Παίζατε ἐθνη κροτήσατε χεῖρας, ἀλαλάξατε τῷ Θεῷ ἐν φωνῇ ἀγαλλιάσεως· ὅτι ὁ βασιλεὺς ἡμῶν ἡμῶν πολεμήσας ἐσίκησε, ἡ αὐτὸς ἀγαλλιώμενοι ὅτι Ⓦ τὸ ἅδιστον ἔτρεχον, ἡ εἰσελθόντες ἐκεῖ ᾠδὴν Ⓦ λησταὶ, ἡ ἐζέτησαν ἡ ἔλεγον αὐτῷ· πῶς εἰσήγαγες ὧδε; πῶς δὲ ζῶν ἐμὲ ὑγιᾶ ἀνέῳξε· πῶ ὃ παπαπικὸς εἰσῆλθε τοῦτος ἡμῶν ἐν ἅδῃ; μὴ ἡ ζῶν ἐν ταύτῃ λησταὶ εἰσῆλθες; μὴ ἡ συλλήσας ζῶν ὧδε πρεσβύτου; οὐκ ἠρκέσθης τῷ ὄπτικῷ, ἀλλ' ἡ ζῶν τὰ ἀπορρητα ἁρπάσας ἦλθες; εἰπὲ ἡμῖν, πῶς εἰσήγαγές σε ὧδε; ἡ φοβοῦμαι σοι, ὅτι εἰσῆλθες, ἀλλὰ πλὴν α ἅδη ζητοῦμεν. ὁ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς· ἐγὼ τὰ ἔργα μὲν οὐκ εἰμὶ ἄξιος εἰσελθεῖν ἐν ταύτῃ· ἀλλ' ὁ φιλάνθρωπος διαστὰς ζ ἐλεήμων εἰσήγαγέ με ὧδε. ἐγὼ γὰρ οἶδα ἀγαθὸν κάκτημεν· ὅτι ἡ κατέκρινόν με θανάτῳ ἀπὸ θανάτῳ μετὰ τῶν ἀθανάτων βασιλέων Ⓦ Ἰουδαίων, ζ ἦλθέν με ἀποκτεῖναι ἐζωοποίησαι μᾶλλον, συσταυρώσαντές με τῷ Χριστῷ. ἡ ἰδὼν ἐγὼ τὰ σημεῖα τὰ ὑπὸ τοῦ σταυροῦ γενόμενα, ἡ νοήσας ὅτι ὁς ἐν τῷ Θεοῦ, ἐβόησα φωνῇ μεγάλῃ λέγων, Μνήσθητί μου, Κύριε, ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. ἡ θέλεως δόξαμόνος μου τοῦ δόκου, λέγε μοι· ἀμὴν λέγω σοι, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ Ⓦ ᾅδῃ δίσῳ, ἡ ἔδωκά μοι ὁ τοῦ σταυροῦ σημεῖον λέγων· τοῦτο λαοῦ πορεύου εἰς Ⓦ τὸ ᾅδιστον, ἡ ἐὰν κωλύσῃ σε ἡ φλογινὴ ῥομφαία εἰσελθεῖν, ὑπόδειξον αὐτῇ τὸ βασιλικὸν σημεῖον, ἡ ἀνοίξει σοι τὰς θύρας· ἡ ἦλθον, ἡ θέλεως ἰδοῦσά με ἡ φλογινὴ ῥομφαία, ἡ φυλάττουσα Ⓦ τὸ ᾅδιστον, ἔκλεισε τὰς θύρας. ἐγὼ ὃ εἶπον, ὅτι ὁ βασιλεύς ἐνῶ σταυρωθείς, ἀνοῖξέ με ἀπέγλε, ἡ ἐδείξα τοῦ σταυροῦ τὸ σημεῖον, ἡ εὐθέως ἤνοιξέ μοι, ἡ εἰσῆλθον, ὁ ἔνα ὦσιν, ἡ ὄζεσι μου ἡ δόξαια, ἡ ἔλεγον ἐμαυτῷ· ποῦ ἐστι Ἀβραάμ, ἡ Ἰσαάκ, ἡ ὁ λοιπὸς πλῆθος τῶν ἁγίων προφητῶν; ζ θαυμάζοντός μου καὶ δόξοουμένου μου, ἰδοὺ ἐφάνησάν μοι εἰς τὰ δόξια μέρη τ ἀναπαλῆς δύο ἄνδρες παλαιοὶ ἡμερῶν, θαυμασιοὶ τῇ ἰδέᾳ ἡ ἔκλεκτοὶ τῷ ναῷ σώτῳ, καὶ ἐπηρώτησάν με λέγοντες, τίς εἶ σύ; Ἀβραάμ οὐκ εἶ, ἐκείνου γὰρ ὁ σπέρμα ἐσχατικὸν ἐῶ· Μωϋσῆς οὐκ εἶ, ἐκεῖνος ἐχνόφωνος ἡ βραδύγλωσσος, ἡ σὺ λαλιὰ τραχύ. σὺ τίς εἶ; σὺ λῃστὴς ἡμῖν φαίνῃ, ἡ γὰρ ὁ σπέρμα σε λῃστρικὸν ἔδει. καὶ ὡμολόγησα ὅτι λῃστὴς εἰμι, καὶ ὅτι ὁ διαστὰς τοῦ Ⓦ ᾅδου Ἰησοῦ εἰσήγαγέ με ὧδε ἐν ὀλίγῳ ζωώσας αὐτῷ εἰς Ⓦ θάνατον, ὃν ἐκτὸς ἐμένε δι' ἡμᾶς. καὶ εἶπον αὐτοῖς· ὑμεῖς τίνες ἐστέ, δέομαι ὑμῶν; ἡ ἀποκριθεὶς εἶς ἐξ αὐτῶν εἶπέ μοι· ἐγὼ Ἠλίας εἰμὶ ὁ Θεσβίτης, ἡ ἀπὸ πνεύου ἁρμαλοῦ ἕως ἄρτι ὧδε τοῦτο, καὶ οὐκ εἶδον θάνατον ἀκμήν, καὶ οὗτος ὁ μετ' ἐμὲ Ἐνὼχ ἐστί, ὁ μεταθεὶς ἐκ τοῦτο ῥήματι Θεοῦ. Ⓦ ἡ τοῦ φῶτος ἀκηράτητος ἐδόξασεν τὸν Θεὸν ὅτι τῇ τοιαύτῃ δωρεᾷ τῇ δοθείσῃ τοῖς ἁμαρτωλοῖς. ὁ ἡ Κύριος σκυλεύσας τὸν θάνατον, καὶ τὸν ᾅδην πατήσας, [καὶ τῷ ξύλῳ ὃ ξύλον ἐστήριξεν,] καὶ τὰς πύλας συγκλάσας, καὶ τοὺς μοχλοὺς ζωοποιήσας, καὶ τοὺς ἀχέροντας δήσας, καὶ τὸν κόσμον ἐλευθερώσας, πάντας εἰς ἀγίους ἀνακόμισεν ἀναξας ἐκ τῆς γενεᾶς. ἐιχαριστῶ ὑμνήσωμεν τὸν ζωοποιήσαντα, δοξάσωμεν τὸν σταυρωθέντα, θεμελιώσωμεν τὸν ἀναστάντα, ὅπως καὶ ἡμᾶς ἐκ τοῦ ζόφου τῶν ἁμαρτιῶν ἡ-

a Cor. 15. 55.

Matt. 21. 1.

Ψαλ. 46. 2.

Ψαλ. 80. 2.

Luc. 23. 42.

μὴν ἐλπίδι καὶ τῆς αὐτοῦ βασιλείας κληρονόμους ποιῆσαι. αὐτὸς γὰρ ἀρίστου τιμὴν καὶ προσκύνησιν ζητεῖ τὴν ἀπὸ καρδίας αὐτῷ πεμπομένην, ἣν δὴ πάντες καὶ ζωσπουδῇ πανταχοῦ, πᾶσι καὶ αἰεί, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΕΛΩΝΗΝ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ φαρισαῖον.

Λογ. οϛ. Luc. 18. 1.

Ex Ms. in Pera Constant.

Ης φιλαργυρίας ὁ πάθος ὑπέρογκος τοῦ πλεονεξίαν· ἀλλὰ ἡ μετάνοια ἀφαιρεῖται τοῦτο τῆς ἐλεημοσύνης, ὅταν εἰς μετάνοιαν δράμῃ. τῆς πορνείας ὁ ζόφος κατασβέννυται τοῦ ἁγίου βαπτίσματος· ἀλλὰ τοιούτων ἰατρὸς ἡ κλαυθμὸς τῆς μετανοίας, ἡ δάκρυσιν ὑλὴν καθαιρούσης τὸ ψυχικὸν, πᾶς τῆς συμφορήσεως ἀγκιστρώσεως ἀπαγράσθωσαν. τῆς δὲ λησίας ὁ ἀπόδεκτος, ὅταν μετάκλητος εἰς πρᾶξιν τῆς μαρφορίας, ἡ κράζῃ τῷ Χριστῷ, μὴ τρίσῃς με, Χριστέ, τῆς σῆς βασιλείας, εἰσάγεται ἡ ψυχὴ αὐτὴ εἰς τὴν ἀνάπαυσιν. τῆς εἰδωλολατρείας ἡ πλάνη, ἡ αὐτὴ ἔχει φάρμακον ἰάσεως, ὅταν προσδέξηται πιστῶς τὴν κηρυττόμενον Χριστὸν, ἡ τῆς ἀσωτείας τοῦ πλησίον ἀποκηρύξῃ, ἡ τῆς αἰσχρείας τοῦ χαροποῦ ἀπελάλῃ, ἀφ' ὧν βασταζόμενος, τῶν ἐν τοῖς Θεῷ ὑπολήψεσι τοῦ αἴδιον τερπόμενος. τῆς μισανθρωπίας ὁ βάρβαρος ἡ αὐτὸς ἀποπλούσας, ὅταν βυγκόμενος λογισμῷ δέξηται τὸ βιαστικὸν ἔμφυτον λόγιον· Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοὶ, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ κληθήσονται. τίς οὐ χαίρει τῷ Θεοῦ ἡ παῖς ἀποπαίζεσθαι τέκνοις; ὅτι ἁπλαστουργήσας ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ἡ ἀγαπητὸς κόσμου φιλάνθρωπος θυμάτων, ἡ τῷ βουλήματι αὐτοῦ ἔχει τὰ σύμπαντα, ἐμφολῇ ἀγαθότητος τὰ ὄντα τὸ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι πρόσταγμα ἐξάραντα, λόγου τὸν ἄνθρωπον εἰκονόμενον τοῦ αὐτοῦ κτισμάτων· ἵνα ἡμόμενος πίστει ἀνυπόκριτον μιᾶδων τοῦ πάντα καλόν, ἡ αρξῃ τῆς δίκαιος πόλεως τοῦ ἐν τοῖς βιαστελίοις ἀναγεγραμμένων. Εἰ δέ τις ἀπειθῆ ἐκπεσὼν τοῦ παλιγγενεσίου πηγῆς ὕδατος, ἡ μὴ προσέχῃ τῷ διαστόλῳ διπλοῦν τὸ ἡμέρημα, τοῦτ' ἔστι, ζωὴ τοῦ πρώτου ἡ τὸν τοῦτον δεσπότην, ἀλλ' ἀρξάμενος λέγειν, Εφοβούμην ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρός εἶ, ἡ τὰ λοιπὰ ῥήματα τῆς ἀπογνώσεως ἡ δυσχερείας, τότε ἀρξάμενος ἀπ' αὐτοῦ ἡ ὃ ἔχει, ἡ ἐκβληθήσεται εἰς τὸν κάμινον τοῦ πυρός. ὁ γὰρ κύριος οὗτος γυμνάσιον εὗρεν, ὅστις ποτὲ τὸ λυπεῖσθαι πρόκειται τοῖς ἀνθρώποις, ποτὲ ἡ τὸ χαίρειν. ὁ ἡ σὸ ἀμφοτέρως τούτοις βιωφελῶς βιώσας, πᾶς δυνήσεται τοῦ βασιλείου τοῦ ὑψηλοῦ. ὥσπερ γὰρ ὑπὸ πλουσίων ὑδάτων φορεῖ δένδρον τὸ ὑπόρριον, πομφόλυγας ἀφιέντα, ἡ αἱ μὲν αὐτοῦ ἅμα τῷ ἡμέρᾳ ἐρράγησαν, αἱ ἡ πλείονες ἐγκαθῆσαι, μετέπεσε ἡ αὖται ἐρράγησαν· τὸ αὐτὸν ζόφον ἡ ἡλίωσαν τὸ βίον, τοῦ μὲν πρὸς ὀλίγον φαντάζει σκάλυφος, τοῦ ἡ ὑπὸ πλήσιον ἀφαρκέσαι ἡ αὐτοῦ κατοπτεύσει. διὸ ἡ λόγου ἐπιμελώμεθα. πᾶσι ἀμύρτας ἐστὶν ἄνθρωπος παχεῖαν ἔχει τῆς ἀφέσεως τοῦ χρόνου, ὅταν μετάνοιαν ἔχῃ προσηχοῦσαν. τῆς ** ἀσωφρόνως εἰσπαίδων, δυσθεράπευτον νόσημα, μύσος δεσπότου προσκύνημα, χαλεπὸν πλάσμα· ὕλαμα ἐφ' ἑαυτὸ καταδεχόμενον, φαντασία σπιδὴς, κάλαμος ὑπ' ἀνέμου σαλευόμενος, κεπὸς εἰς αἶσχος ὑφαινόμενος ἡ εἰς οὐδὲν ἀφανιζόμενος. τί νομίζεις, ὦ ἀνθρωπε, πλέον κατέπαθας τῶν πάντων; οὐδέν. μὴ σὺ μόνος ἄλλον οὐρανὸν ὁρᾷς, ἐκεῖνος ἡ ὑπὸ τῆς ἀλιακῆς ἀκτῖνος καταφλέγεται; μὴ σὺ, ὅταν ἡμέρα κρυμώδης ὁ ἀὴρ, σὺ μόνος ὑπὸ τὸ ἀλίσ θάλπῃ, ἐκεῖνος ἡ τῷ κρύει ψύχεται; οὐχ ὁμοίως ἀναπνέομεν ἡ αἴρει; ἡ τίνι αὐτὸν βαδίζεται χιὼ; οὐ τὸ αὐτὸ σῶμα σκεπάζεται; οὐ μᾶλλον βυγκειτῶν ὀφείλεις τῷ Θεῷ τῷ ** σοὶ πιστεύειν τοσαῦτα, ὅσα ὁ σὸς μετεῖσαν ἐκφυεῖ; λέγω σοι, ἀδελφέ, τοῦτό σε μᾶλ-

λον

λων ὀφείλει προσέχειν εἰς τὸν τῶν Φαρισαίων. ὁ γὰρ πλούσιος μετεμέλετο δίκαιος τὸ φιλάργυρον· ὁ πένης γὰρ ἡμῶν μὴ ἦλεον ἔχῃ τινὰ ἐπιτίμιον. σὺ οὖν τότε ἐνόησον μέγας, ὅτι, ὅπερ ἐκεῖνος ἀνάγκη, ἀλλὰς προθύμως μετέρχῃ. Εἰ δὲ τύπους ὑ πείθῃ, ἄκουε τῆς γραφῆς· Κύριος ἐπαφρόδιτος ἀπαντᾷ, ἐπιτιμοῖς δὲ δίδωσι χάριν. Εἰ δὲ ἡ τούτων κε- Παρ. γ. λδ.
3 φροντὶς, καὶ ἐπαφρόδιτος ἐστὶ τοῦ Θεοῦ· τότε μέλλει τῆς αἰωνιότητος ἡ ὄψις, εἰς μετάρσιον ὕψωμα ἀναγαγεῖν σε βουλομένη, μεγάλως σπεύδει ἆραι, ἵνα μὴ ζώσης σε κατιδούσης. τί γὰρ ὄφελος πλοῦτος; ὕλη μεταπεπωκὼς ἀφ' ἑτέρου πρὸς ἕτερον. τῶν γὰρ ἡμαρτημένων ἐπιμελητὴς, ἕως ἐν ἀφίσταταί σε, ἐὰν δὲ ἐκ αὐτῶν κακὰ ἐνδείκνυταί σε ἀφιστάμενον. βλέπε, μὴ ὑπερηφάνου γῆς ἔσῃ ἔκδοτος· ἀπαρχὴν, ἡ ἐμπάθης εἰς τὸ θέλημα τοῦ φαρισαίου· ἐπίγνωθι
10 σεαυτόν. τοῦτο γὰρ ἡ ὁ Κύριος ἐφθέγξατο λέγων ἄξιος ἐστὶ τῆς ἀβελτερίας· Δύο ἄνθρωποι εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, ὁ εἷς φαρισαῖος, καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. δύο ἄνθρωποι δύο δόξασαν, ἀλλ' οὐκ εἶδον ἄνθρωποι δύο κατέβησαν, τὸν αὐτὸν εὗρον ἄμφω ἀμαρτωλούς. ἡ ὁ φαρισαῖος τούτῳ διεστράλη φανερός. ἐπὶ ποῖον τόπον εἰσῆλθον προσεύξασθαι, ἡ οὐκ εἰς τὸν ἱερὸν εἰσελθόντες διῆλθον. ὁ μὲν φαρισαῖος ἐστηκὼς ἀπῆρε, ὁ δὲ τελώ-
15 νης ἀπὸ μακρόθεν ἑστὼς· ἡ ὁ μὲν πρῶτος ἀπήμβυτο, ὁ δὲ ὀπίσω προσέκλινεν. ἔστηκεν ὁ φαρισαῖος ἐξαγορεύων τὰ δικαιώματα· ἐαυτὸν δὲ ἡ ὁ τελώνης ἀναγκάζων τὰ κατορθώματα. ἀπῆλθον προσεύξασθαι· ἐξ ὧν ἐμὲ ἀγαθὸν φαρισαῖον, ὁ δὲ ἐναντίον προσευχόμενος. τοιοῦτος γὰρ ἑαυτὸν ἐποιοῦτο ὁ φαρισαῖος λέγων· οὐκ εἰμὶ ἁρπαγεὺς τῆς ἀβελτερίας τὸ νόμον· οὐχ ὑπαρχω ἀνόσιος, ὡς ἀθέμιτος ὁ προφήτης· ἡ χαίρω τοῖς διδαχὲς Μωσέως,
20 τὰς δὲ τούτων παραβαίνω· ἀλλ' ἄνωμι προσεύξασθαι, τῆς συνηθείας ὁ χρέος ἀποδιδούς, ἵνα οἱ προφῆται μου ἐπιτέλωσι. τί οὖν, ὦ φαρισαῖε, τῷ προφήτῃ ὤκεια ὁ ἱερὸν προσοικῆς, προσβλητὸς ἡ χωρὶς ὁ ἱερὸν ὑχ ὁρᾷς; ὁ προφήτης σε πιστῶς ἐπιτέλει τὴν εὐχαριστίαν, σὺ δὲ ἀριθμεύεις τὴν εὐχαριστίαν, ἵνα ὑπὸ αὐθρώπων δοξασθῇς σε ἡ ἰδιοία. ἡ ἆρ' ὅτι σοὶ ὁ τὸν Δα- Ψαλμ. ζ.
25 βὶδ ῥητὸν Γεγραπται ὁ προσευχὴ αὐτοῦ εἰς ἁμαρτίαν, ἡ τὸ ὑπόστασιν αὐτὸν λαβοῦσι ἕτερος, τοῦτον, ὁ πλούτος. ἆρ' ἡ τελώνου πᾶσα; ἀπῆλθε εἰς τὸ ἱερὸν ἑαυτὸν κατηγορήσων, δόξαζον ὁμολογῶν ἑαυτὸν προσευχῆς. δικαίζων ἑαυτὸν ἐπικαλέσατο· δι' ἡ ὁ Χριστὸς τὸν προθεσιν αὐτὸν ἀπεδέξατο. ἔλεγεν ἑαυτὸν τῇ ἀμαρτίᾳ κατακρίνων, ἀλλ' ἐδικαίου αὐτὸν τῆς δικαιοσύνης ὁ Χριστὸς ὑπὸ δίκαιον· ἐχαρίσατο τῷ πεπλημμεληκότι ἑαυτῷ τὸν ἄφεσιν, ἐ ἀντηγόρησε τὸν προσῆκον· ἐλευθέρωσε τῆς ἁμαρτίας, ἵνα δουλώσῃ τῇ δικαιοσύνῃ. ὦ δυλεία, δι' ἧς ἀπο-
30 φεύγομεν δυλείαν πονηρὰν, ἡ προσφεύγομεν τῇ ἐλευθερίᾳ τοῦ Χριστοῦ· ὦ δυλεία ἐλευθερίζουσα πρόσχυσα, ἡ μὴ τοῦ τὸν αἰώνιον ζωὴν ἔχουσα ἡ ἀποδιδοῦσα· ὦ δυλεία ἡ ὁ τὸν κόσμῳ τούτῳ δυλεία λεγομένη, ὁ τῆ ὃν μέλλοντι βασιλείαν ἀτελεύτητον δωρεμένη. ταύτῃ τῇ δυλείᾳ προσδράμωμεν, ἀδελφοὶ, ἵνα τοῦ ἐλευθερίαν καρπωσώμεθα τῆς ψυ-
χῆς. ὅταν γένηται ὁ ὡς ἀγαθὸς δοῦλος, τότε τοῦτον ἐπαινέσει ὁ Κύριος ἡμῶν γενέσιον, τότε
35 πλησεῖ τὸ ῥητὸν λεγόμενον ἐπ' αὐτῷ· Εγὼ εἶπα, θεοί ἐστε ἡ υἱοὶ ὑψίστου πάντες. μετὰ Ψαλ. πα. ς.
χείρων ὢν κατ' ἀξιούμεθα τῆς τοιαύτης τιμῆς, μακάριοι ὢν ἀπορραδίσαντες ἀπαλλαγῶμεν τῆς φθορᾶς, μακάριοι ὢν ἐξ ἑαυτῆς τῆς δυλείας κτησάμεθα τὴν ἐλευθερίαν, ἡ κεχαρισμένοι τῇ ἐλευθερίᾳ, ἣν Χριστὸς ἡμᾶς ἐζητήσατο, ἰσάμβα ἔχοντες τὸ ζυγὸν ἀπὸ τριάδος τοῦ Χριστοῦ. κεχάρισται δὲ Χριστῷ, λόγους ἡμᾶς ὁ παμμεγὶ ὁ καλὸς, ὡς ἂν τῆς προσκαίρου
40 ἀπολαύσεως· ζήτησον ἡμᾶς ἐν ταῖς ἀγαθοεργίαις τῆς καρδίας ἡμῶν, ἡ ἐύρεν πλατυνόμενος ἡμᾶς καὶ μέλλοντας ἀλίσκεσθαι ὑπὸ τῆς ἐχθροῦ, ζωπύρησον εἰς τὸν παμμεγὶ σε. λόγους ἡμᾶς δραχμὴν μίαν, ἡ ἅψας τὸν πυρὶ τῆς σῆς θεότητος ἐρεύνησον, ἡ ἐύρεν συγχαρήσῃ τοῖς ἀγγέλοις, ἡ τοῖς ἀρχάγγελοις ζωπυρολιζομένοις τῇ ἀγαθότητι σε θεότητι. δυάδιζον ἡμᾶς ὡς τ̃ πλεόνων, ἵνα προσευχώμεθα ἐν τῷ τῶν φαρισαίων ἀπατεῶνα, ὑπὸ φρονοῦντες ἡ ἀπο-

γραφώμεθα,

τρεφώμεθα, ἢ τὴν τῆς ἁμαρτίας μητέρα ἀποδυσώμεθα τὸν ὑπερήφανον, ἢ τὴν τῆς μετανοίας μητέρα ἐκπλεξώμεθα τὸν σωφρονοῦντα. ἀποδυώμεθα Ⓦ παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, ἢ ἐνδυσώμεθα Ⓦ νέον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ ἐν τῇ χάριτι αὐτοῦ. γινάζωμεν οὖν βάθος καρδίας προσευχόμενοι, ἵνα διοίξωμεν τὸ βάθος τῆς κακίας τῆς γαστρὸς Ⓦ ἐξορύξωμεν. σὺν γὰρ γινάζεται, οὐκ ἔστιν πλήπτειν· σὺν δὲ ἔθνος πλήπτοντες, οὐκ ἔστιν τραυματίζειν· σὺν ταῖς πλαγαῖς λαμβάνοντες, οὐκ ἔστι σφαγὰς ὑποδέχεται. ἢ γὰρ ὁ τελώνης πλήπτων τὸ ἔθνος Ⓦ Φαρισαῖον δικαίως πλῆξε, ἐν Ⓦ τῷ αὐτῷ λογισμῷ Ⓦ συνεργοῦντα τῇ ὑπερηφανίᾳ Ⓦ τοῦ Φαρισαίου λέγειν. ὁ γὰρ Φαρισαῖος ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν προσηύχετο λέγων· Ὁ Θεός, εὐχαριστῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ Ⓦ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ ὡς οὗτος ὁ τελώνης. πιστεύω δὲ τῷ σαββάτῳ, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. ὦ Φαρισαῖε, ἐπαίρεσαί σου Ⓦ μᾶλλον διὰ τῆς καυχήσεως διὰ τοῦτο ἐδίδου ψῆφον κατακρίσεως. λέγεις, οὐκ εἰμὶ ὥσπερ Ⓦ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων. ἀνθρώπους μὲν ἐμίσησε τὸν φύσει ἐκ τοῦ τῶν θεοῦ δημιουργιῶν, ἄλλον δὲ τὸν τῆς ὑπερηφανίας μεταλαμβάνει· ἀνθρώπους μὲν ὡς ἔχοντα τὸ κατ' εἰκόνα, θηρίον δὲ ὡς κεκτημένον τὸν ἀλόγιστον. ἔξω γὰρ ἑαυτὸν διέθετο τῶν ἀνθρώπων φύσεως, ἀλλὰν δημιουργίαν τῷ ἑαυτοῦ σώματι σκοροδότησεν· ὑψηλότερον τῶν γήϊνων πραγμάτων ἑαυτὸν ἐζημάτιζε· μείζονα πάντος πρόφητα καὶ πατριάρχην ἑαυτὸν ἐλογίζετο. ἆρα οὐκ ἠκούσθης, ὦ Φαρισαῖε, τῆς τοῦ Ἠλία καυχήσεως ταύτης καυχωμένου, καὶ τί οὐκ ἐξ οἴκου, ἀλλ' ἀπὸ γ. Βασ. ιθ. ι. θηρίου ζήλου, ὅτι εἶπε, Κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, καὶ τὰ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν, κἀγὼ ὑπελείφθην μόνος; καὶ τί πρὸς αὐτὸν ὁ χρηματισμός; Κατέλειπον ἐμαυτῷ ἑπταχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυ τῷ Βάαλ. τί οὖν; πάντων ἁγιωτέρους, ἑπταχιλίους ἦσαν Ⓦ θηρίοις ζήλου ἔχοντας, ἐν τῷ προφήτῃ συνεζυσμένους, καὶ σὺ βοᾷς, οὐκ εἰμὶ ὥσπερ Ⓦ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί; ἆρα σοὶ δὲ ἐφύλαξε εἰς τὸν ὑπὲρ ἡμῶν τῆς πλεονεξίας ὁ μῦθος; ἆρα σοὶ συμφερούσιν ἀπαλάζει, Φαρισαῖε; ἑαυτὸν καταχρίεις, ὁ ὑπὲρ πάντων καταχρώμενος· καθ' ἑαυτὸν δοκιμάζεις, ὁ ὑπὲρ τοῦ θεοῦ ἀποδοκιμαζόμενος· ἑαυτὸν σφόδρα ἀπὸ τῆς καυχήσεως, ἀλλὰ ἀπωλέσας σου Ⓦ σφόδρα ἀπὸ τῆς καταχρίσεως· ἑαυτὸν ἁπαρῆς ὡς ἁμαρτητήν, ἀλλὰ τῆς ἁμαρτίας ἐδύζησε ὑπερβάτιος· ἑαυτὸν σπλιτάδιος ὡς Ⓦ νόμου πληρώσαντα, ἀλλ' ἀφαιμάξαν τοῦ νόμου Ⓦ νομοθέτου σύνεσιν. ἔκραξας ὅτι πάντων σου τὰ κατορθώματα· μετέβαλες αὐτὰ εἰς πλημπώματα. ὁ τελώνης τῇ σιωπῇ βοήσας, Ⓦ θεὸν λόγοι εὐδυσώπησεν, οὐ συκράζων χεῖλεσιν πλώξασα. οὐκ ἀκούετε ἀπὸ λόγων· οὐκ εἰμὶ ὥσπερ Ⓦ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ ὡς ὁ τελώνης, ὁ τῆς ἁμαρτίας μεμιαμμένος, ὁ τῆς ἀσωτίας ἐμπεφυρμένος, ὁ Ⓦ ἱερεῖ τόπον χαρίσασθαι τῇ εἰσόδῳ, ὁ ἀναίδειος ζῶν ἐμοὶ προσευχόμενος, ὁ πάσης ἀνομίας ἐργάτης; δεῦρο οὖν ὁ σῶμα προσόμοιον τῆς ἑαυτοῦ καταστάσεως. ὑπὸ ἀρχὴν γὰρ τελώνης, τελῶν τῇ ἁμαρτίᾳ τὰ τῆς πονηρίας ἔργα. ταῦτα εἰ καὶ μὴ αὐτοῖς τοῖς λέξεσι τὸ τοῖς ἁγίοις εὐαγγελίοις ἐγκέχαραται, ἀλλ' οὖν γε ὁ σκοπὸς τῆς ὑπερηφανίας τοῦτον ἀποσώζει Ⓦ ζῆκαι. ὦ Φαρισαῖε, σὺ μὲν ἀπεδέχησας τὰ τοῦ τελώνου, ὁ δὲ Χριστὸς κυδέχησεν ὁ τῷ τελώνῃ· σὺ μὲν ἑαυτὸν ἐξηγίου ἐξεδείκνυσας, ὁ δὲ Χριστὸς αὖθις ἔδειξεν ὅτι πάντων ἐστὶ φάνωσις. πρέαθι Χριστὸς ζῶν τῇ μετανοίᾳ τοῦ τελώνου χωρήσας αἰχμάλωτον συμπεπλεγμένον τὸ αὐτῷ, ἢ γυναικεῖον ἐκ βάθους καρδίας εἰς ὕψος εὐθὺς ἀναπεμπόμενον, ἢ βαδίζον τὰ δάκρυα. πρέαθι Χριστὸς, μᾶλλον πεδέαθι Ⓦ τελώνου, τῇ αἰχμῇ τοῦ αἰχμαλώτου δεσπόζων. καλῶς ἡρμόσατο ἑαυτῷ ὁ τελώνης τὸ τῆς σο- Σηρ. δ. κδ. φίας ῥητόν· Ἔστιν αἰχμὴ ἁπάγουσα ἁμαρτίας. τοῦτον μετέλθῃ τὸ τῷ τῆς ἀγοραμισούσης βίῳ. ἔστιν αἰχμὴ δόξα ἐν χάρις. τοῦτον ἐπέλθῃ διὰ τῆς μετανοίας ζήσας, οὐκ

τὴν

τῆς ἁμαρτίας τὰ σάκκια διὰ τῆς πίστεως ἀπαλάμβανος. μιμησάμβανος ἰδοὺ, ἐμπλασρον πήγνυσι σάκκια τῷ σώματι, τὴν ἰδὺ ζάρκα σκεπάζων, ὃ ἦλθες καθαίρων, ἵνα ἀπακαλυφθέντος τοῦ ζωϊκοῦ σώματος, ὀπτηγῷ ὁ τῆς θεραπείας μηχάνημα. τὸν ὀχετὸν τῆς ὑδρίας, οἷς καυσῆσι σιδηρῷ, τῷ σταυρῷ καθαίρων, ἀπεσόμωσε, καὶ ὃ βδελυκτὸν τοῦ παθους ἦλκος τοῖς δάκρυσι προσκαθάρσι ἐπεκάθαρσε, καὶ τὸν ὀστέον τοῦ ἕλκους μετάσας ἀπὸ τῆς τῆς χαρᾶς πλήξεως ἀπύλωσε, καὶ ὃ ὀπτήριον τῇ ψυχῇ ἐκ τοῦ σώματος ῥεῦμα ἐξήρωσε, καὶ καθαρὸν ταύτην ἀπὸ τῆς μετανοίας τῷ πλάσματι προσήγαγε. ἀλλὰ καὶ τῆς λοιπῶν ῥημάτων τοῦ φαρισαίου ἀκουσώμεθα. πρωΐ ἀπὸ τοῦ σαββάτου. δεῖ τετράδος καὶ ἀναστῆναι τὸν ἐγκρίτην. ταῦτ' σάββατα αἰάπαυσις ἔστι τοῖς Ἑβραίοις. ἀπέχω τῶν ἁμαρτωλῶν βρωμῦ· ὁ ῥυπῶν μου τὰ χείλη ἀκαθάρτῳ γλώσσι, ὅλως ἐξετάσθην ἀβδέλυκτος, ὅλως ἀγιωσύνῃ ἠμφίεσμαι· ἐπὶ καὶ ὧν κτῶμαι τὰ δίκαια τῷ Θεῷ προσκομίζω. ὦ πύθος ἀναισθησίας ἀναπτύων. πρωΐ ἀπὸ τοῦ σαββάτου. Ὁ δίκαιος, ὡς τὰ στερρὰ αὐτοῦ τῷ Θεῷ χαμεζήλωμος. πρωΐ ἀπὸ τοῦ σαββάτου. Κύριε, μὴ πρωΐα, φησὶ, τῷ Θεῷ προσέχει τὰ τοῦ ἁγίου σπάλματα; καὶ ὁ Θεὸς ἀδιορθώτοις κόπτων καὶ πόρθωσαι, ὅτο ἐγὼ προσθήσει ποιᾶ. τί οὖν ὁ φιλάνθρωπος δικαίας, ὁ φιλότιμος ἀγωνοθέτης; Θ τῆς μετανοίας δρόμοι; καὶ τοῦ φαρισαίου μεγαλαυχοῦντος ἰσθύχατο, καὶ τοῦ τελώνου μετανοοῦντος ἐτέρπετο. ὅθεν ὁ μὲν τοῖς ῥήμασιν, ὥσπερ ἀνέμοις σφοδροῖς, τῆς ψυχῆς Θ καρπὸν ἀπεπνάξεν, ὁ δὲ στενοχωρίας ἑαυτὸν οὐκ ἐχεδύχατο ἄλλοι κατοπτεῦσαι, ἐκάθαρεν δὲ πρὸς τὸν ἀξίαν ἀπόνειμα. Θ μόνον γὰρ τελώνου ἐαυτῷ γεγυμνωμένον κατόπτευσεν, ἐλεύθερον ἀφῆκε τῆς καταχρίσεως· Θ ὁ φαρισαῖος ἐν ἱμάσι προσῳδῶντα καὶ καυχώμενα, πεπέρασεν τοῦ τελώνου ἀπόφασιν. ἀμφοτέρους ὁ Θεὸς· τῷ μὲν ἐξουθένωσις πηνᾶς ὁ πλοῦτος· τῷ δὲ οὐκ πλοῦτος πενίας ὀλίσθημα. Ἰδὼ γὰρ φησι ὁ διαπλάστης· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος ἐς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἢπερ ἐκεῖνος. ὦ πῶς κακὸν τῆς ὑπερηφανίας τὸ ἰσθμα. καὶ πέπονε μὲν ἀπλῆναι ὁ φαρισαῖος, ὥσπερ αἴθησι, τοῖς καυχήμασι φυσούμενος· συνωδύνησε τοῦτον ὁ τελώνης πάσης ἀπλησίας γυμνός. ἄλλος μὲν εὐχερῶς ἑαυτὸν ταπεινώσας ὑψώθη· ὁ δὲ πρὸς ἄκαιρον ὕψος ἀνοπίσας ἑαυτὸν, καταγέλαστον ὑπερέμεινε γύμνωσιν. οὐκ ἰῶ βέλτιον ὑφειμένας χρήσασθαι ταῖς φωναῖς; οὐκ ἰῶ κρεῖττον ἀκούσαι τῆς προφητικῆς φωνῆς λεγούσης, ταπεινώθητε ἐνώπιον Κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς; οὐκ ἰῶ μᾶλλον κρεῖττον τῆς γλώσσης συμφέρον, καὶ φυλάξαι Θ πλοῦτον, ὃν πόσοις πολλοῖς ἐκτήσατο; ἃς γὰρ τὸ χρέος στενήγαγε χρεωφειλέτη, τῇ φωνῇ διεσχάρισεν. οὐκ ἤκουσε ταχὺ ὁ φαρισαῖος ὃ γεγραμμένον, ὅτι Ἀκάθαρτος ἑαυτὸν Κυρίου πᾶς ὑψηλοκάρδιος· οὐκ ἐδιδάχθη ὃ καλῶς Εἰρηναῖον· Ὁ ποιεῖ ἡ δεξιά σου, μὴ γοῦν ἡ ἀριστερά σου. ταῦτα δ' ἐγίνωσκεν ἀμφότερα, ἀλλ' ἡ ἰσχὺς τῆς κακοδοξίας εἴκησεν. ἡμεῖς οὖν τοῦ τελώνου τὴν ταπείνωσιν κτησώμεθα, καὶ τῶν ἁμαρτημάτων τὸ βάρος ἀποσώμεθα· ὑπερηφανίαν δ' μισήσωμεν, δι' ἧς ὁ φαρισαῖος Θ πλοῦτον τῶν ἀρετῶν ἀπώλεσεν. Ὑπερηφάνοις γὰρ Κύριος ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Παροιμ. κθ. ε. Ματθ. ε. γ.

Παροιμ. γ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΙΣΟΔΟΝ ΤΩΝ ΑΓΙΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ Λογ. οζ.

Ex Mſ. in Pera Conſtantinopol.

ΑΝέτειλεν ἡμῖν σήμερον, ἀγαπητοὶ, τὸ φαιδρὸν ἔαρ τῶν ἁγίων νηστειῶν, καὶ προθύμως προσκυλίει στενοχωρίαν εἰς τὸν θεοπρεπῆ τοῦτον προσδύλωσιν, ὥστε τοὺς τῆς ἐγκρατείας ἀποτευχῆσαι καρποὺς, καὶ τὰ τερπνὰ τῆς ἁγνείας δρεπανηφόρους ἀϊδῆ, πλέξαι τοὺς τῆς σωφροσύνης στέφανον. πάλιν ἡμᾶς καλεῖ ὁ ἀγγελικὸς βίος ὅτι τὸν δεσπότην ψυχαῖν, καὶ τοὺς τοῦ θείου σκηνὴν καὶ μακαρίου ἀπόλαυσιν ἡμῖν ἐπανοίγει πύλας.

πόλεως. μεγάλην τροὺς Θεὸν παῤῥησίαν ἡ ἐκ τούτου πίστις, καθαίρουσα τοὺς τῶν σωμάτων δεσμοὺς τῆς ἐγκρατείας, ἀναζεύξασα τὴν ψυχὴν δι' ἧς τροὺς Θεὸν παῤῥησίας, καὶ τῶν μὲν γηΐνων ἀπάντων ὑπερκειμένην ποιοῦσα, τῶν δὲ οὐρανίων ἐπιθυμεῖν ἀναπτεροῦσα. πίστις γὰρ ἑαυτῆς ἐραστὰς εἰς οὐρανοὺς ἀνάγουσα, τῷ Χριστῷ παρίστησι πιστούς, καὶ μετὰ τῶν ἀγγέλων ἔχει τὸν κανόνα τῆς πίστεως, ἀγαπητοί, ἔστιν ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ· μήτηρ δὲ αὐτῆς, ἐγκράτεια, σωφροσύνη, ἀρετή· θυγατέρες αὐτῆς, ἄσκησις, ἁγνεία, σωφροσύνη· υἱοὶ δὲ γνήσιοι, Μωϋσῆς, Ηλίας, Δανιὴλ, Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς, καὶ ὁ λοιπὸς τῶν ἁγίων χορός, μάλιστα τῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἀναχωρησάντων καὶ ἀσκητῶν· φίλαι δὲ αὐτῆς εἰσὶ, πίστις, ἐλπὶς καὶ ἀγάπη· συνόμιλοι δὲ, εἰρήνη, ταπείνωσις, ὁμόνοια· θεοπαρίδες δὲ αὐτῆς, δοξολογία, ψαλμῳδία διηνεκὴς, βυθὸς καθαρὸς· σύμβιος δὲ αὐτῆς, ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ. Οἱ δὲ καρποὶ τῆς τούτων συμβιώσεώς εἰσιν, ἁγιότης, ἀφθαρσία, παῤῥησία πρὸς τὸν Θεὸν, βασιλεία οὐράνιος, ζωὴ αἰώνιος. διὸ, ἀγαπητοὶ, οἱ μὲν ἐρασταὶ αὐτῆς πιστεύουσι, καὶ νόμον τοῦ Θεοῦ ἔχοντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, πιστεύουσιν εἰλικρινῶς, δίκαιοι δὲ οὐ πιστεύουσι. Οἱ δὲ μὴ δίκαιοι πιστεύουσι ἁπλανῶς βυσσοδομοῦντες, καὶ νόμον τοῦ Θεοῦ μελετῶντες καὶ πληρεμπόρους, τὴν τε ἀγάπην ἀγαπῶντες, καὶ τὴν σωφροσύνην ἀσκοῦντες, μὴ ἧς ἐλευθερούμενοι, καὶ τῷ Χριστῷ προσκολλώμενοι· οἱ δὲ ἄδικοι οὐκ ἐκ πίστεως μόνον, ἀλλὰ καὶ πάσης κακίας καὶ Σατανικῆς ἐνεργείας πεπληρωμένοι τυγχάνουσι. πᾶσα ἀσωτία καὶ ἀσέλγεια καὶ ἀθυμία πρὸ αὐτοῖς ἐμπορεύεται· πρὸ αὐτοῖς λῆροι αἱρετοὶ, γέλωτες ἀκρατεῖς, καὶ ῥήματα σχολικά· πρὸ αὐτοῖς ματαιολογία καὶ μέθη, καὶ ἀκαταστασία συντελοῦσιν. πολλὰ γὰρ ὄντως ἐκ τῆς μέθης κακά. οἱ γὰρ καταμεθυσθέντες τοῦ οἴνου, καὶ φρένας σκοτοδινιῶσιν, ὥσπερ οἱ παραπαίοντες καὶ τῶν φρενῶν ἐξιστάμενοι, καὶ ὠδῖνας κάκιστα διαφερόμενοι, τοῖχόν τι ἀπὸ τοίχου προσαρασσόμενοι, ἀπρεπῶς τι ἐστιόμενοι τοῖς ἀπαντῶσι, καὶ ἀχθομένως φερόμενοι τῆς γῆς. διὸ, ἀγαπητοὶ, φύγωμεν τὸν τοιοῦτον αἰσχύνην, καὶ προθύμως πιστεύσωμεν μὴ φόβου τοῦ Θεοῦ, πίστει βεβαιούμενοι, νόμῳ σπειζόμενοι, σωφροσύνῃ κοσμούμενοι, ἁγνείᾳ καλλωπιζόμενοι, ἔμμονα σωφρονίζοντες, λογισμοὺς ἀναιρόντες, ἐν ταπεινώσει πολλῇ καὶ καθαρᾷ καρδίᾳ προσευχόμενοι, καὶ προσκαίρων ἀπεκτώμενοι, καὶ τὰ αἰώνια αὐτεκτώμενοι. Εἷς γὰρ εἰλικρινῶς πιστεύων, Χριστὸν μιμεῖται, γινόμενος ὅπερ ἦν, ἀγγέλοις ὁμοιοῦται, προφήταις ζηλοῖ, ἀποστόλοις κοινωνεῖ, καὶ ὅλως ἐναλλαγὴν τὴν φύσιν λαμβάνει τῆς πίστεως· ὁ δίκαιος ἐξ ἀδίκου, ἀγαθὸς ἐκ πονηροῦ, ἐξ ἀσεβοῦς εὐσεβὴς, καὶ οὕτω Χριστοῦ κληρονομεῖ, ἵνα γένηται τῆς ζωῆς· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος σὺν τῷ ἀναρχῳ πατρὶ καὶ τῷ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. οδ. ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΑΝΑΛΗΨΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ex Ms. ἐν Χάλκῃ νήσῳ τῆς Χηνοδόκου emend. ex Ms. Monasterii S. Laurae in Monte Atho.

Ετιμιᾷ τὴν ψυχὴν ἀριθμουμένη ὁ ἐκ τοῦ σαυροῦ τῷ λῃστῇ τῶν ἀφεθέντων προσοικειούμενος κλέους, καὶ τὴν ἐκ τῆς αἰσχύνης ὠφέλειαν ζυγῷ δικαιοσύνης σταθμίζουσα, ὁ τῆς θείας ἀναλήψεως ἐπόμβευσεν αἰσχύντους πλούτους· καὶ βλέπω τοὺς ἐμοὶ διακοσίους τοῦ Θεοῦ εἰς οὐρανοὺς αἰρομένους, ὅπερ ἐκεῖνος ὁ πρότερος, ἵνα, ἐμοὶ τὸν Σωτῆρα, θεῖον ἀποδίξας τοῦ ἀληθοῦς παῤῥησίαν τοῦ Παύλου τὰ ῥήματα, ὅτι Συνήγειρε καὶ Συνεκάθισε ἡμᾶς ἐν τοῖς ἐπουρανίοις· ἴσοι τοίνυν τοῦ πρώτου Ἀδὰμ ἀπεδείχθημεν τὸν πολιὸν καὶ τὸν γηΐνιον, καὶ τοῦ δευτέρου Ἀδὰμ, ὃς ὅτι

Χριστὸς,

Χριστός, φησὶν ἐξισωθήσεσθε χάριτι, τῇ δὲ σοφίᾳ οὐδεὶς δύναται ἐξισωθῆναι, εἰ μὴ ὁ πεφυτευμένος πάλαι πεποθούμενος ἔσται. Ὁ Θεός, τίς ὁμοιωθήσεταί σοι; σὺ γὰρ μόνος, ὡς οἶδας, εἰς ἑαυτὸν Ψαλ. πϛ. α. κεκόσμηκας ἑαυτόν, ἀτρέπτως ἔχων, ἀναλλοίωτος, ἀπαθὴς τὴν οὐσίαν· ἐφύλαξας τῆς θεότητος. ὅταν ὁ πεφυτευμένος δὲν ἀμφιβάλλῃ, ἀλλὰ πιστεύῃ, ἢ συγκεύῃ, ἀλλὰ διακρίνῃ· ὁ ἀπαρέβλητος ἔλεγεν· ὁ Θεός, τίς ὁμοιωθήσεταί σοι; πόθεν γὰρ ἐκ σοῦ, ἢ ἐξ οὐ σοῦ γεγένηται; τὰ γὰρ γενόμενα ἄλλων οὐ τῆς ἀτρεπτότητος ἐλάττονα ἀεὶ δείκνυται, καθὸ δὲ μείζονα πέφυκεν ἔχειν οἰκεῖον ὁ κατασκευάσας αὐτά. πῶς οὖν ὁμοιωθήσεταί σοι; ἥλιος λαμπρὸς ὁ φῶς; ἀλλὰ καθ' ἑκάστην αὐτὸν ὁρᾷ σελήνη μόνον. τάχα γὰρ ἔλαχε πρὸς ἑαυτὴν ἐξαδελφωθῆναι κατὰ φύσιν. σελήνη ἐξ οὐρανοῦ βυθοφόρεται· ἀλλ' ἐκεῖ γ' ἔστιν ἀποθήσεται, ἢ πέπτωκεν ἔσται ποτέ. σελήνη ἐξ οὐρανοῦ φαίνεται; ἀλλ' ἡμέρας λαμπάσης, ἀφανοῦται τῷ ἥλιῳ. ἀλλὰ ἐξ ὧν τὰ πλήθη ἀμύητοι· ἀλλὰ ξύλα τέμνεται μικρὰ, ἢ καπνὸς μείζων. ἀδελφότητας γὰρ χρείας ἔδει οὐκ ἐκείνης κατοικήσεως· γῆ πάλιν ἐξ ἧς ἐπλάσθη; ἀλλὰ συβουλήσεται ὑπὲρ δίκαιόν τι σεσαλεύειν; καὶ γὰρ χοῦς ἐξ οὗ πεφύτευκε δημιουργῶν Ⓦ ἀδελφοὺς, ὅτε ψυχὴν ἐμπνεύσει Ⓦ πλάσας ὤφθησαν. οὐχοῦν οὖν ὁμοιωθήσεταί σοι; πῶς; κύριε τῶν καλῶν σαπτός, πεφίλησαι σοὶ πῦρ ἔσεσθαι ἐκ ἓν ἐξ ἀφανοῦς πάλαι, ὡς πατὴρ Ⓦ ἀστέρα τῆς μάγους ὁ Βηθλεέμ, ἐκ σοῦ θεία ἐμφάνεια διδάξασα. ἄγγελος εἶδε ἢ ἀρχάγγελος ὁμοιωθήσεταί σοι; πῶς ἢ πνεῦμα ἔσται, ὅτι πτεύρωσι λειτουργικὰ τυχάνουσι, πῶς σοὶ μὴ φόβῳ ἀγαπητῶσι προσχαίρασι. ἀλλὰ ἀγγέλων μυριάδες, ὧν λόγῳ καὶ πατὴρ μέγας πρὸς ἑκάστου Ⓦ ἄγγελον, τὸν ὑπὲρ τῶν λίθῳ τῶν ζωοφόρου καθ' ὁράσεως μυρίσματος. οἶδα γὰρ ὅτι σὸν ἀγαπητὸς, λειτουργὸς ἀρχῶν ἐκείνων τῶν τὸν Θεμᾶν πίστεως φλογοφαῖς εὐσεβῶς, καὶ ἐρμηνεῦσαι σφαλῶς, ἢ πηγαῖ δυσφεπεῖς ὃ μέγα μυστήριον. λέγε μοι τοῦτο, ὦ ἄγγελε. ὅτε μὲν γὰρ ἔναι σι, ὅσοι ἢ σὺν λειτουργοὶ ἔχοντι μεθ' ἑαυτῶν τὰ θεῖα γράφουσι διάγγελια· μία ἢ χάρις, μία ἢ ἀμφορία ὃ πρᾶγμα συνίσησι. λέγε μοι, πόθεν χάριν τῶν σύμμικτοι καταλιπὼν πρὸς σὲ δρύους τὰ παῦρα, ἢ πᾶς αὖτο διυνάμεσι σεσυδιαπτόμενος, κάτω γυναικὶ φάσι ἀγγελοῦμενος; ἀφῆκας δὲ χερουβεὶμ, ἐξ ὧν καθ' ἓν ἐν μεμέμνησαι; τὸ δὲ φοβερᾶς ἐπαύσω λειτουργίας, ἢ κάτω μὴ χαρᾶς πληροφορῆς τὸ Μαριάμ; σεσιγῆσθαι τὰς φυλάσσουσας γραπτὰς οὐκέτι, ἢ πιθῶ δὲ γυναῖκας ἀποστολικῶς ἐξεπαίδευσας; ἤλθε Πέτρος, ἀνέστη ὡς ἀσώματος ἔκρυψας. καὶ λαβὲ Ἰωάννης ἀνέστη τὸ δεῖ ἢ σὺν πρησὶν ἠνόησαν. ἀμφότερα μὲν σύμβολα τὰ ἐγέρσεως ἐν μὴ λαπάστου ἱερᾶ, ἀνέστη Θεοῦ ἐθνῶν δὲ καὶ ὀθόνια μόναις ἢ τὰ γυναιξὶ ἐμφανίζῃ, ἢ μόναις δὲ τοῖς πρεσβυτέραις μὴ φοβεῖσθε, κάτω χαίρετε πᾶσι ὃ τῆς ἀναστάσεως κέρδος. μὴ γὰρ γυναῖκας μόναι, ἀνέστη ἢ ἐν ἄνδρας ὁ διακονήσας ἐκ νεκρῶν αἴσησι; μὴ μόνοι σῶσαι τὸν Εὔδοξον, οὐχὶ ἢ ἡ Ⓦ Ἀδὰμ ὁ λόγος ἐφικνῶτο πρεσβύτερος; ἵ τοίνυν δὲ τὰς ἀφωνῆς πεσπαίσεις, ἢ τὸν δὲ ἀναπέπεις, γυναῖκας χρεστοὶ ἀποστόλους; ἐπήσατο Πέτρος; ἀλλὰ Πέτρου ἡ ἀρνήσις ὤφθη. πικρῶς γὰρ ἀκρύσας ἐδιδάξε πῶς δύνεται ἀθεσις. πάντες αὐτοὶ κατέλιπον Ⓦ ἀποστόλοι· ἀλλ' Ἰωάννης τῷ Θεολόγῳ ἢ πρὸ τοῦ τὸν οἰκείου κύ στέρνα μητέρα πρόσθετο. ἐχ ἁπλοῦς ἐπιτρέπει σοι πεφύτευκε ὃ πιστὸν ἀναπαύεσθαι, ἀλλὰ διδάξοι τὸν δὲ ἐθνῶν ἐκκλησίαν, ἀσφαλεστέρῳ πόθῳ φλεγόμενον τὸ κάλυμμα. καὶ φησι, πρὸς λαμβάνω Ⓦ Παῦλον, ἢ τὸν ἐκείνου πρεσβεύω φωτί. ἢ γὰρ ὅτι πρεσβυτέρων ἐξ ὧν ὃ Θεός· ὃς ἔστι Ἰουδαῖος, ὃς οὐκ Ἕλλην, ὃς ἔστι δοῦλος, ἢ ἐλεύθερος, ὃς ἔστι ἄρσεν, ὃς οὐκ ἄρσεν· πάντες γὰρ Ρωμ. β. ιδ. ὑμεῖς ἐστε ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. δεῦρο, λαβέσθαι βουλόμενοι, ὦ πιστὲ, τὸν ἀπόκειται ὧν ζητεῖς, καὶ ὧν μαθεῖν ἐπιζήτησας. ὑμᾶς τὸν γυναῖκας ἐξ Ⓦ ἐκ γυναικὸς, ἐξ ἐπιποθοῦμεν ὃ ἀνθρώπου τῆς φύσεως, ἐξ Ⓦ ὃς αὐτῆς πρεσβύτερα, καθὼς αὐτὸς ὁ τεχθεὶς ὑπὸ μητρὸς. δοῦλος γὰρ εἰμι, ἢ νόμοις ἀκολουθῶ διακονικοῖς. ὁ πρωτὸς ἐξελέξατο γυναῖκα, καθὼς ἠθέλησε.

θλιψιν. πρὸς ταῦτα" καὶ γὰρ ἀφελέγμαι. οὐκ ἐκτίσατο πατὴρ ὅπως τῆς γῆς· ἔχει γὰρ τὸ ὑράνιον. καθὼς οὖν ἀπάτωρ ὅτι γῆς, οὕτω ἀμήτωρ ὅτι τὸ ὑρανίου. ἔλαβεν δὲ αὐτὸ πνεῦμα μητέρα. χρεία γὰρ ἦν ἡμᾶς ἐκ γυναικὸς παρελθεῖν ⳩ τὸν θάνατον διαφθείρων. ὁ πιὼν τοῦτο [ὑμᾶς] τὸν ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα, τὸ δεξιὸν τοῦ μυστηρίου, ὃ πρὸς τὸν Ιωσὴφ, ἀλλὰ πρὸς τὴν Μαρίαν τὸν Γαβριὴλ ἀπέστειλε, καὶ τῇ φύσει ζωηφόρον ὡς διαφορᾶς, καὶ τὰ τοῦ βλασφήμου στόματα χαλινοῦ, ὡς προεῖπεν. τὸν γὰρ ἀφ' γυναικὸς ἀπατηθέντα, διὰ αὐτῆς εἰκότως διαφθεῖραι βούλεται. ὥδινεν Εὔα θάνατον, αὕτη δὲ πάλιν τὸν ζωὸν ἡμῖν ἔτεκε ἀφ' τῆς Μαρίας. ἐλάλησεν" ποτὲ δὲ ἀφ' ὅλου στόματος, ἀλλ' ὅσον ἐξ ἕνος, τοῦ ἀγγέλου πρὸς αὐτὴν ἀφαλέγοντα. ξύλῳ γὰρ τὸ ξύλον ὁ Χριστὸς αἰτιοπραγήσας, καὶ γλῶσσαν ὑμῖν γλώσσης δίδωκεν, ἵνα βλέποντες ἐκείνα ταπεινώμεθα διὰ ὑμᾶς, τοὺς ὑμᾶς καὶ εἰκόνα ποιήσαντα, ὁμολογήσωμεν τῷ συγκαθάσαι, καὶ δοξάσωμεν τὸν ὕψιστον θελήσαντα, λέγοντες καὶ ἀφ' ὕδατος, καὶ ἀφ' πνεύματος, ὁ Θεός, ὡς ὁμοιωθήσεταί σοι; χαίρῃ, καὶ οὐ μετεμφῇς· ὀργίζῃ, καὶ μετεμφῇς· λύεις τὰ σά, ἵνα ζήσῃς τὰ ἡμέτερα. Εἶπας πρὸς τὸν Αδάμ, Εν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φάγῃ τὸν ἄρτον σου· καὶ πάλιν ἀποφασιν ἔλυσας, ζωῆς γεγενῶς ἄρτος, καὶ σὺ χαρεὶς ἱδρῶτος ἐλάθου. Εἶπας αὐτῷ πρόσθεν, Γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ· ἀλλὰ νῦν τὸν ἀπὸ τῆς γῆς καὶ εἰς γῆν ἀναβάντα ὅτι τῶν ὅλων λαβόν, εἰς οὐρανοὺς ὄντα θρόνισας, ἀφ' Μαρίας τὸ μέλλον τοῖς μαθηταῖς σου δηλώσας. Αναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ Θεόν μου, καὶ Θεὸν ὑμῶν. Εἶπας πρὸς τὴν Εὔαν, Εν λύπαις τέξῃ τέκνα· ἀλλὰ τριδὶς ὄντα γυναικός, τὸν χρόνιον καταφαγοῦσαν βυσσόρως ἡμῶν σας. Εἶπας πρὸς τὸν ὄφιν, Αὐτός σου τηρήσει κεφαλήν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν· ἀλλ' ὦφλας ἡμῶν τοὺς πόδας τὸ ὃν βαπίσματι· καὶ οὐκέτι προσέρχεται, χάρις διασωτικὸν τοῖς ποσὶ τῶν οἰκετῶν λάμπουσαι βυλαζόμενος. ὧ πῶς οὖν ἀφεὶς ὃν ἀφ' ὅλου τόπου φυγῆς, ὁ ἄνω καὶ κάτω καὶ πάντα χοῦ παρὼν οἰκονομίας τῆς χάριτος. οὗτος ὁ Θεὸς ἡμῶν τὸ ὃν ὑράνιον καὶ τὸ τῆς γῆς πᾶν, ὅσα ἠθέλησεν, ἐποίησεν. ἀλλά τί ὃ χαμαιφερὲς τῆς πρὸ ὑσεως ἐορτῆς; ὅπερ ὅτι καὶ γλώσσῃ καὶ ὁμοιότητι πρὸς" ἔκφασιν δύσκολον. ἄφιον γὰρ τοῦ μαθεῖν διδάσκειν, καὶ πρὸς τὸν πάλιν ἀλείφοντα, ὡς παιδίσκη τις τοῖς ἀχράντοις ἴχνεσι τοῦ Χριστοῦ ἐπεισελθοῦσα κεφάλη, τὸν ποδῶν αὐτοῦ βασάσασαι ἀδεῶς θαλασσαν" μιμουμένη, ἀδεῶς, ἀταραχῶς τὸ διασῶσαν αὐτὴν λαβοῦσα, καὶ τὸν ποτὲ ὡς νῦν ὅτι πάντα καταδῶσα, τοῦ δεσπότου τῆς μεγαλοσιωπῆς ἐμφανῶς ἀποδιδοῦσα. τὸν μὲν γὰρ καταβάσει ἠγόρασαν ἄγγελοι, ἐξουσίαι, δυνάμεις, κυριότητες· τὸν δὲ μὴ ἔρχος δοάλησιν αὐθυφημοῦσαν ἐκεῖνος ἔχει· Κύριος τῶν δυνάμεων, αὐτός ὅστιν ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. οὗτός ὅστιν ὁ ⳩ Παῦλον δύτερος Αδάμ. ἀλλ' ἐκεῖνος μὲν αὐθυμητὸς πίκτιται, οὗτος δὲ αὐθυπαρξίκτιτον σαρκωσιν φαίνεται. οὗτός ὅστιν ὁ τῆς ἡμέρας κεφαλή, ὅθεν ὃ φύσημα λαοῖς ὃ ἡμέτερον, ὃ ἑαυτῷ ὡς ἠθέλησε ὃ σαθεσθεὶς ἀνεκήρυσεν· οὗτός ὅστιν ὁ τὸν Εὔαν ἀφ' Μαρίας ἀπαλλάξας ὠδίνων. πρόθυμα γὰρ δικαίως θεότητι, ὃ πᾶς ἐλευθέρωσε τέχνῳ, ὃ ἔρχου θείῳ λόγῳ. πνεῦμα γὰρ ἦν ἄγιον, ὅσῳ ἐμορφώσατο τὸν ἀπειρόγαμον" πρὸς φύσιν λαχόντα. οὗτός ὅστιν ὁ παρὼν ὡς ἐτέρωθι, καὶ ἀνάστας ὡς ἐπάνω, ὃ ἀνελθὼν εἰς οὐρανούς, οὐχ ὡς κατῆλθεν ἐκεῖθεν, ὃ τοῖς ἀπίστοις Ιουδαίοις ὄνειδος αἰώνιον καὶ παλιπόρον τὰ σταυρώσαντα. οὗτός ὅστιν ὁ πρὸ ἀφ' γυναικὸς θρηνούμενος ὡς νεκρός, καὶ πᾶς γυναικὶ φανερούμενος ὡς Θεός· οὗτός ὅστιν ὁ ἡμόλυνος ἐκεῖνος ὅσῳ ἐσμεν, ὃ ποιήσας ἡμᾶς, ὅσῳ ὅστιν· οὗτός ὅστι Θεός· πάλιν ὕτως ἐλεύσεται, οἷ ἔσμεν ἐλεάσαντες αὐτὸν" περιβυόμενοι εἰς ⳩ ὑράνιον. ὅτι γὰρ ἀπελείφθη τοῦ θεοῦ ποτὲ οὗτος, καὶ λαβὼν τὰ χαρισθέντα κατῆλθε δι' ἐμέ, ἵνα τοῖς ἐμοῖς κοινωνήσας καὶ ἐμοί, τὰ ἐμὰ ὡς Φύσει τῇ φύσει βυκόλως δωρήσηται. οὗτός ὅστιν ὁ ἀθάνατος νεκρός, ὁ ἀχώρητος Θεός, ὁ Ζωοδότης υἱός, καὶ Ζωὸν θεῖον τοῦ πατρός· ποθὲν δ' ἀφαρπάζων ὁ προφήτης ἐβόα,

Εἶπεν

Ιωαν. κ. ιζ.
Γεν. γ. ιϛ.
Γεν. γ. ιϛ.

Εἶπεν ὁ Κύριος· Κύριός μου, καὶ θεός μου, ἕως αὐ θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον Ψαλ. ρθ. ά.
τῶν ποδῶν σου. Ὑπερεπίσωμεν τούτων ἑαυτούς, ἀδελφοί, ἵνα τῆς ἀδῆς τὸ πνεύματος συνεργίας ἀπολαύσωμεν, καὶ ἁγίαν βίον ἀλύπως διανύσωμεν, καὶ τὴν μέλλουσαν ἐπιτύχωμεν ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· μεθ' οὗ σοὶ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ. ΚΥΡΙΑΚΗ ά. ΤΩΝ νηστειῶν. Λογ. οε.

Κύριος ὁ πατὴρ τοσαύτην. τοσοῦτόν τινα τῶν καρπῶν συλλογὴν ἀπαιτῶν ὅσον λέγει, καὶ ὃ μετανοοῦντι· τοσοῦτον γὰρ τοῦ σπόρου, χίλιοι καὶ ἑκατόν. τοσοῦτον δὲ νηστείαν καὶ τοσαύτην συντριβὴν καὶ ταπείνωσιν ἐπιδείκνυται ὁ τελώνης, ὅσον ὁ Φαρισαῖος ὑπερηφανίαν καὶ ἀλαζονείαν. Ἐπειδὴ γὰρ ἀπ' αὐτῶν ὁ τυμφλὸς, καὶ τότε νηστεύουσιν. Ματθ. θ. ιε. ἰδὼν τὰς λοιπὰς ἡμέρας, προφυλάττει ἡμᾶς ὁ τοσοῦτον νηστείας κτησάμενος ἐπιτήδειος ἐργάσασθαι ἡμᾶς τὸ χωρίον. χωρίον δὲ λέγω τὸν νηστείαν, ἵνα μὴ χαρᾷ πάλιν ἡμᾶς. τοσοῦτον καὶ τοιοῦτον οὐ γεωργικὸν ἀπωθῆται, ἀλλ' οἷον ἐργάτην, οὐ νεώτερον, οὐ παιδαγωγικὸν. πῶς εἰσέρχεται; καὶ πόθεν εἰσδύεται, ἵνα πάλιν σώσῃ, ὡς τοὺς Νινευίτας. καλὸς τῆς νηστείας ὁ τοσοῦτος, ὅτι καὶ τοὺς ἀμαρτίας πάλαι ὡς ἀχρήστους αἰσθάνεται, καὶ τὸν ἀκριβοπώλου ὡς ὄνος αἰσχύνεται καὶ βλασφήμει. καλὸς τῆς νηστείας ὁ καιρὸς, ὅτι καὶ τοὺς ψυχροὺς ἀπὸ βαρέος τῆς ἁμαρτίας, καὶ φορτίου ἐλαφρεῖ τὴν ἀποστολὴν τοῦ Χριστοῦ χαρίζεται. Ἀκούει γὰρ Ὁ ζυγός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὁ γὰρ Ματθ. ια. λ. ζυγός μου χρηστός ἐστι, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν. ζυγὸς μὲν πίστις ἐστὶ πᾶσιν ἐπιτεθειμένη· φορτίον, τὴν ἀποστολὴν τὰ πεπιστευμένα, ὅσα ἐστὶν, ψυχαῖς, βασανιζόμενα ἐν ἔργοις, ἐν ἀναγνώσεσι φανερούμενα ἐν τῇ νηστείᾳ. ὁ νομοθέτης Μωϋσῆς τὸν λόγον εἰσήνεγκεν ἔνδοξος· νηστεύσατε πάντα ἄσιτος καὶ ἄποτος ἡμέρας, εἶδε Θεὸν εἶδε πρόσωπον ἀντὶ ὀλιγοστῶν, καὶ φέλλου ἐπισιτίζοντας, ἀπὸ δρόσου φωτὸς πλήρη λαλουμένα αὐτῇ συμφέροντα, φύλλα πυρὸς κάμπτοντα * * ἐπὶ καθοδηγὸν παρεμβολῆς Ἰσραὴλ, οὐρανοῦ πύλας ἀνοιγομένας, ἀγγελικὸν ἐπὶ γῆς καταβάρουτα ἄρτον, μάννα Θεοῦ μεταλαμβανόμενα αὖθις πάλιν, πέτρα δὲ χλοάζοντα τὸ ῥάβδῳ, καὶ προφέρουσαι ὕδατα, ἀναλαμβάνουσαι ἡμῶσαι ξένον βρῶμα, ὀρτυγομήτρα δὲ, καὶ πέφουσαι ἐπὶ λαόν. πολλὰ καὶ ἕτερα σημεῖα εἶδε Μωϋσῆς, ἐφ' ᾧ δὲ προσέσχε νηστείᾳ. διὰ τοῦτο γὰρ ἀνάτος ἡ νηστεία. Εἶπεν ὁ σωτήρ· Τοῦτο δὲ τὸ γένος τῶν δαιμόνων οὐ μὴ ἐξέρχεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. Ματθ. ιζ. ιθ. καὶ τῶν δαιμόνων χαλεπώτερον τοῦτο. δύσμενές ἐστιν ἔργον ὁ δαίμων· ὁ δαίμων ἀπρόπτων κακῶν, χαλεπώτερον πρᾶγμα, ὁ ἀγγελικὸς καταγέλως, ὁ οἰκεῖος ἐπίπωσις, ὁ ἐκκλησίας ἐφ' ἑαυτὸν, ἐγκλήματα καταφρονῆσαι, ψυχῆς ἀθυμία, καὶ ἡμέρᾳ ὀδύνη, τοῖς ἐμπόδιοι, ἔργων ἐν κωλύμασι. πολλὰ ἡ τοῦ δαίμονος ἐπιπορεία, ἀλλ' ἀσθενὴς βουλή. ἀλλὰ τούτων πάντων ἀσθενέστερα ἡ νηστεία καὶ ἡ προσευχή. ᾠδὴν ἐμέλπων ἐν ψαλμῷ ὁ Δαβὶδ, τὸν δαίμονα Σαοὺλ τοῦ βασιλέως ἀπέλασεν. Ἀπὸν γὰρ 1. Βασ. ιϛ. ιδ. πνεῦμα Θεοῦ ἀπὸ Σαοὺλ, καὶ ἐπεγένετο πνεῦμα δαιμόνιον πονηρὸν· καὶ ψαλλόντος τοῦ Δαβὶδ, ἀνέψυχεν ὁ βασιλεύς. ὅτι δὲ σὺν ἦσαν ὁ βασιλεὺς Δαβὶδ, ἄκνος αὐτὸν γράφοντος τὸ τοῖς ψαλμοῖς· Τὰ γόνατά μου ἀσθένησαν ἀπὸ νηστείας, καὶ ἡ σάρξ μου ἀλλοιώθη δι' ἔλεον. Εἰ Ψαλ. ρθ. κγ. σὺν ἦσαν ὁ Ἀδὰμ ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὐκ ἂν τὸν παράδεισον ἀπώλεσεν· εἰ μὴ ἔφαγεν ἡ Εὔα ἀπατηθεῖσα ἀπὸ τοῦ ὄφεως, οὐκ ἂν θανάτου τὸν κόσμον ἐπήγαγε· εἰ προσέσχε νηστείᾳ ὁ ἕλκων Ἡσαῦ, οὐκ ἂν τὰ προσοπτικὰ ἀπώλεσεν. ἀντὶ μίας βρώσεως δόξαν ἀπώλεσε, καὶ δουλεύει τῷ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. θαλεῖα ἡ τῆς νηστείας τιμή· δραμὼν προσέσχε Νι-

νθύζαι τὸν ⁷ χρησταθρόους αὐτῆ, εἰς κοπὰ καπράγμα. ὅτι γὰρ ἐβουλήθη ὁ Θεὸς ἀφ' ἑαυτοῦ ἀμάρτιας αὐτῶν καθαρίσαι τὴν Νινευὶ, πέμπει Ιωνᾶν τὸν προφήτην, καὶ λέγει αὐτοῖς· Ιωαν. γ. δ. Ετι τρεῖς ἡμέραι, καὶ Νινευὶ καταστραφήσεται. ὁ φιλανθρωπία Θεοῦ, ὁ μέλλει ποιεῖν, σαλπίζει, καὶ τοῖς χρειώσαις τότε προλέγει τὰ μέλλοντα, οὐχ ἵνα φύγωσιν ἐκ τῆς πόλεως, ἀλλ' ἵνα μετανοήσωσιν ἐν τῇ πόλει, ἵνα διεγερθῶσι καὶ ἀποδυσάμενοι ἡμέρημα προσέλθωσι τῷ λέγοντι. οὐκ εἶπε, νηστεύσατε, καὶ σώζω ὑμᾶς· οὐκ ἐπέλωσε, μετανοήσατε, καὶ ἐλεηθήσεσθε· ἀλλ' ἔκρυψε τὴν φιλανθρωπίαν, καὶ ἀπέρυξε τὸν ἀπειλήν, ἵνα μή τις εἴπῃ, ἰνὰ ἀγνοήσει αὐτὸν νηστεύσας, ἢ μετανοήσας, καὶ Θεὸν σέβων. καὶ ὃ δὲ ἀνάγκης οὐκ ἔστι ἰλαρόν. οὐ γὰρ ἐκ λύπης, ἀλλ' ἐξ ἀνάγκης. Ιλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. ἔτι τρεῖς ἡμέραι, καὶ Νινευὶ καταστραφήσεται). σύντομος ἡ ἀπειλή, ἄδικος προφάσεις καὶ παιδός. τί ἄνας ποιῆσαι; ἐκ ποίων κόλπων πηδῆσαι; στρατηγὸν ἰσχυρὸν αἰτησάμενος καὶ λέγοντι· τίς πρὸς Θεὸν ὁ ἀντικρουόμενος; ἀψευδὴς ὁ λαλῶν. ἀλλ' εἰ Θεὸς ὁ ἀπειλῶν, λέγοντι ἐν ἰαυτῷ, ἵνα φυγὴν τοῦ κακοῦ θυράσωμεν· ἐν ποίᾳ δὲ ταξάμενα πολέμῳ; ἵς τρόμος ἡμῶν τὰς ψυχὰς; ἵς δυσωπήσει τὸν Θεὸν τὸν πάντων παῦσαι τὸν ὀργήν; ποῖον δὲ κλίτος ἡμῶν τρόμου πρὸς τὸν Θεὸν κατηγάζει εἰς εἰρήνην; ἡμεῖς πάντες ἁμαρτωλοὶ τυγχάνομεν ἔνοχοι ὄντες τοῦ Θεοῦ· ἐν ἐπικαιρόμεθα. τί ποιήσωμεν; ποῦ φύγωμεν ἀπὸ προσώπου Κυρίου; δεῦτε, δραμώμεν πρὸς τοῦτον, ὦ ἄνδρες Νινευῖται, λέγει ὁ βασιλεύς, καὶ ἀποδύσωμεθα, ἐν τῷ πρόσωπον ἡ ⓐ βόες μὴ γευσάσθωσαν, μηδὲ πιέτωσαν· ἡ ἴδωμεν, εἰ ἐλεήσει ἡμᾶς ὁ Θεός. Τοῦτο τὰ λεγόμενα ⓐ Νινευῖται, ἡ ποιήσαντες νηστείαν, ὡς ἐξύπνιον βέλος, καὶ προσευχὴν ἑτοιμάσαντες, ὡς θυμίαμα θεῖον, δάκρυα μετανοίας, ὡς ποταμοὺς ὕδατων καταγάντες, καὶ ἐκστρέψαντες ἕκαστος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτῶν τῆς πονηρᾶς, ἐδυσώπησαν τὸν Θεὸν εἰς εἰρήνην καταγάγαι. αἱ τρεῖς ἡμέραι τῆς νηστείας ἁπλῶσι εἰς τὸν ἔρημον, ἔλυσαν τῆς διαστάσεως, ἔλαβον πρὸ αὐτοῦ σωτηρίαν. ἐχαρίσατο πᾶσι ζωὴν, καὶ θεότητος καὶ κτίσεως. ἡ μετάνοια ἔλαμψε, καὶ ἡ νηστεία. ἔφθασε μὴ καταφθορᾶς τὸ κτίσματος, ἀλλὰ προστελθὼν, χρηματίσατο, καὶ πᾶσιν εἰς αἴτιον καιρὸν σωτηρίας. βλέπομεν οὖν ὁμοθυμαδὸν πάντες, ἵνα ἡμεῖς ῥυσθῶμεν τῆς ἐπικειμένης ὀργῆς, καὶ ἐπιτύχωμεν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Λογ. οϛ. ΠΕΡΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ.

Ex Ms. ἐν Χάλκῃ τύπῳ † Χαλκηδόνος.

Ιλαρεύει ὁ νηστεύς, καὶ μὴ πρόσωπον τὸ εὐνηστεῖν· ἀνακλίσεως ἁμαρτημάτων ὁ νηστεύς, καὶ μὴ πρόσωπον τὸν χαρᾶν· ἀλλὰ νηστεύωμεν ἀπὸ βρωμάτων, καὶ πορνείας ἀπὸ ἁμαρτημάτων. πορνεία γὰρ ἀγαθοῦ, αἰσχρὰ ἀγαθῶν κακῶν. κακία δέ ἐστι, τὸ ἀνθαιρέμενον τῆς ἀρετῆς, φθόνος καὶ κλοπὴ, ἐξ φόνος ἐξ πόλεμος, καὶ ὅσα κακὰ λέγεται καὶ ἔστι. ὁ δὲ ἐν τοῖς κακοῖς, ὠμοείδη ἔχει τὴν κακίαν. ἡ γὰρ τοῦ γείτονος κάθαρσις, ἡ πρόνοια τῆς κακίας. οὐδὲ γὰρ ἰατρὸς τιμᾶσις κακὴ· ἀλλὰ διὰ τὴν προηγησαμένην κακίαν ἐπιφέρει ἡ κάθαρσις. πορνεία κακὴ, τὸ δὲ κακία ἀλεπάλευτος. ὁ ἀσπλὸς ἀλλότριος Θεοῦ ἐστι· καὶ μὴ βλαπτῇ εἰς γλεῖπας, τῶν ἀγαθῶν ἀπείρηται. ὁ μὴ σωφρονῶν, λυμαίνεται τὸ ὑπηρμένον· ὁ φθονῶν, τήκεται ἐν πάθῃ· ὁ κλέπτων, αἰδεῖται καὶ φοβεῖται· ὁ φονεύων, οὐ πιστεύει αὐτὸν τῇ ζωῇ. πορνεία κακὴ, ὁ κακὸν ἐστί). καὶ μὴ τίμιον ἰατρὸς, νοσεῖ ὁ νοσῶν· καὶ μὴ τιμωρήσεται ὁ Θεὸς (μακροθυμεῖ γὰρ) ἐν τόσῳ ἐστὶν ὁ ἁμαρτάνων. Ο τοιοῦτος γάρ, φησι, τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστι τῆς ἁμαρτίας. ἐκτὸς ὢν τοῦ τῆς ἁμαρτίας δεδούλωται ὁ ἁμαρτάνων,

Ιωαν. η. λδ.

τῆς ἁμαρτίας,

πάθων, ἢ ὅτι ἐχθὲ τὰ ἀμφότερα. κἂν ὁ τῆς πτωχείας χαλεπὸς τοῖς ἀγαπῶσι τὸν ὄντως τῆς πτωχείας ὠφέλειαν. μὴ γὰρ ὄντως μόνον τὸν ὑπόπτην, ἀλλὰ καὶ τὸν κατορθοῦντα. Εἰ γὰρ μὴ τῇ χρείᾳ προσφεύγοντες, οὐκ ἂν ἔσωθεν ὁ πένης, ἵνα μὴ δόξῃ στερρὸς εἶναι καὶ ἀπάνθρωπος. ἀπιέναι εἰς ἐλπίδα, πένητα δὲ ἔχειν, ἵνα λείπῃ τὸ οὐκ ἔχειν. ἀλλ' ἡ χάρις ὁ πτωχείας, ἀλλ' ἀφροσύνη· ἡ ψυχὴ τῇ ἐλπίδι τῶν ἀγαθῶν. τί κρεῖττον ὦ ἄνθρωπε, ψυχὴ ἢ σῶμα, εἰπέ μοι; ἂν μὲν ὁ μὲν ἀλγεῖν ἔλθοι, τρέφεται δὲ τοῦ ἑτέρου τῇ ἀφθονίᾳ μὴ κρείττονος τῆς αἰσθήσεως· διὰ τοῦτο ἡμᾶς ἐστὶν ἡ πτωχεία, ὅτι τοῦ σώματος οὐκ ἔστι φθόγος, ἀλλ' ἴασις ἡ πενία. ὁ πτωχὸς, ἡ μικρὰ σωματικὴ ἀπαλλάττει· ὁ δὲ πλούσιος τὴν ἀπόλαυσιν τοῦ ἑτέρου, ἢ τρέφουσι δὲ ἀλλήλων τὰς ψυχάς. αὐτὴ ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος κηδεῖ· τρέφουσι ἑαυτὴν, ἢ ἑαυτὴν φθείρουσι. ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος δέεται· ζῆσαι, ἢ ἑαυτὴν ἀπέκτεινε λάθρα. Εἰ γὰρ σώματος ὄντι μόνον ἔφασαν, τοῦ μᾶλλον φείσεται ἑαυτὸν ἑαυτὸς κτείνων; ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ πάλιν, ὁ ψυχῆς κρείττονος σώματος. ὁ πλοῦτος ὁ σῶμα τῆς ψυχῆς, ἀναπίπτουσι τοῦ ὀρθοῦ ζῆν. οὐκ αὐτὴ σώματι δουλεύω, ἀλλ' ἡ ὕβρεσι μὲ ἔξαρχος ὀργὴ, ἢ διὰ τὴν ψυχὴν μὴ ὁ σῶμα κακῶσθαι. Εἰ γὰρ μὴ τοῦτο πείθῃ σε, καὶ γενοῦ ὁ ζῇ ἑορτάζει; ἂς ἑορτάζει ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος, τοῦτο πληροφορήσωσι, ὅτι ἡ αὐτὴ φθείρει τοῦ σώματος. σῶμα ἐστὶ, ὅταν" πρᾶγμα ὁ σῶμα τῆς ψυχῆς, ἢ διὰ τοῦτο ἀπόλλυ. μικρὸν κέρδος ἡ πτωχεία. εἰσὶ ξύλα· Εἰ ἀπόλεσε Ἀδὰμ, ἢ διὰ εἰσὶ ἐσῆλθεν. πεθνήκει δὲ ὁ Ἀβελ, μᾶλλον ἢ ὑπέθνῃσκε ὁ μὲν ὤν. ὁρᾷς εἰ τὸν ἐχθρὸν ἐποίησε τὸν Φαρμακὸν ὁ Ἀδὰμ, οὐκ ἂν ἠγάπησε ὁ θάνατος ὁ μᾶλλον ἀπόντα; ὅσους χλεύης ἠγάπησε χλεύη, ἵνα λυθῇ ὁ ἐφεύρει ὁ Ἀδὰμ διὰ ἁμαρτίαν. ὅταν ἴδῃς ὅλη κακὰ εἰργάσατο ὁ ὀφθαλμὸς, τοῦτο, ὁ μὴ ἀποκόψαι εἰς ξύλον ὁ Ἀδὰμ, ὑπεγράφησαν ἀναλῦσαι ἡ πτωχεία, ἢ ἡ ἀποκόψ ὧν ἔχεσι. ἐμὲ γὰρ Ἀδὰμ, ὃν οὐκ ἔξω ἀναβάλλομαι, ἀπώλεσε ὁ θάνατος· ἢ ἡ ἀφορμὴ ἢ ὧν ἔχεσι ἀποκόψασα, ἀναπαύσεται ὁ θάνατος. Εἰ δὲ Ἡσαῦ ὀργὴν ἔφυσε, οὐκ ὅτι πορνεῖαι τὰ πορνεῖα· ἀλλὰ ἐδωδὴν ἤτησε γλυκάζοντος, ὁ ἀπὸ φύσεως πλατυκέφαλα ἀπὸ φακοῦ πιπράσκει· τοῖς πεινῶσι ἐδωδὰς ἔγραφας ζωῆς ἀπηγόρευσε· τί κατέγνωκε τοῖς Ἰουδαίοις ἀπὸ τῆς ἔργας Μωϋσῆς; νόμου δὲ πτωχείαν γλυκερὸν ὅτι παρεκάλεσε ἡμέρας. ἀλλὰ φρὶ ἡ κατέγνωκε ὁ νόμος, ὥφθη ὁ λαὸς ἀσεβήσας. ἡ πορνεία σοπλή, Κύριος ὁ Θεός ἐστι· ἢ ὁ μάλιστα ἀληθῶς τοῦ ζωοπλοῦ σοπλοῦ, λέγεται, Οὗτοί εἰσι. μεγάλη ἀθλιότης. πορνεῖ γὰρ Θεοῦ ζῶντος μίσημα μάχου πορνεύσθω. τί οὖν ἐστὶ ὁ φαρμακὸν τοῦτο κακόν; πάλιν πτωχείαν Μωϋσῆς ὁ μὴ ἀμύητος, ἢ συγχωρήσας πᾶς" ἀμύητοι, τοῦ παλαιοῦ νόμου ἡ ῥίζα. ἀπὸ πτωχείας ἄρξασι τὸ κηρύσσειν ἀπὸ πτωχείας εἰλήφει τὸ ἀρχαῖον. βασιλεῖς γὰρ ὁ Χριστὸς δι' ἡμᾶς, ἢ εἰς ἔρημον ἀπέλθων, πορεύεται ἐσόμενον, ἢ οὕτω τὴν σωμάτων ἄρξαι, οὐκ αὐτὸς χρῄζων πτωχείας, ἡμᾶς ἢ διδάσκειν εἰς δύναμιν πτωχείαν ἔχειν τὸ ζῆν. ἀ τοίνυν ὁ παλαιὸς ἀπὸ πτωχείας ἄρχει, ἐ ἡ χρεὼ ἀπὸ ζωῆς τοῖς νῦν ὁ λιμὸν, μὴ νομίσωμεν χρεὼ εἶναι τοῦ πτωχείαν. δυσμενεῖσι τινες, τὸ ὅτι πένης νόμει ὀρθότης, ἐ οὐχ ὁρᾷσι ὃ ἐν τῷ νόμει τούτῳ πορισμένον κέρδος. οὐχ ὁρᾷς ὅτι ἡ λέοντος ἐν λάκκῳ ἐπιθυμῆ πτωσαι, ἐ οὐχ ἅψεται ὁ Δανιὴλ· ἀ ἡ λέοντος πτῆξαι ἐργάζεται τὸ πορφυρογέννητον, ἢ τὸ ἀγελαίστατος τῆ φύσει ἐξήλωτε, ἢ αἰσθ ὡς γεωρμεῖ, ἢ νῦν ἐσχύει ὡς ἀηδόσιον, ἀκούσωμεν ὅτι πτωχείας προσεχθέντος. πάλιν ἠγάπησε, ὅτι Ἱεροβοὰμ ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰουδαίας ἀπεδοκίμασε, μόχθον προσκυνοῦντι κληρονομίαν παρεῖναι, ἐπόνει προφήτης, ἐ ὁ βασιλεὺς ἢ τῷ λαῷ εἶπεν ὑδὶ, ὡδὶς ὅτι ἀπιστεῖς ἢ ὁ ἄρχων ἢ οἱ ἀρχέθροι· ἐάσας ἢ τὸν μὲν ἀκούοντα λοιθώσιος, λέγει πρὸς τὸ ζυγαστῆριον, [τοῦτοι, πρὸς τὸ βωμὸν,] ἵνα δείξῃ ὅτι ὁ λίθοι μᾶλλον ἀκούσονται οἱ ἀνθρωποι, λέγει, "ἰωσιήλ ἰωσίας, ἢ τὰ ὀστᾶ τοῦ ἐνταῦθα κεῖσαι ὅτι τὸ βωμὸν. "Ἐξαίρετε τὸ ἀπειλὴν, ἢ ἠγαπάκατησεν ὁ ἐλεήμων· δυνάμει κωλῦσαι τὸ χεῖρα, ἵνα

ἀναστρέψῃ τὸ βιαστήριον, τὸ πρόσφατον. ἔπλασεν αὐτὸν ἐκ τῆς ἐδαφους τῆς γῆς, καὶ ἐμόλυνεν τὴν πρόσφατον, καὶ ἀμέτρητα ἔλεγεν αὐτὸ τὸ χῶμα. φθόνησεν ἐκείνῳ τὸ χῶμα, κατέπτυσεν τὸν πρόσφατον, καὶ ἄμετρα βοᾷ σοι, ἵνα σου τὸν χῶμα ὁ πρόσφατος, καὶ λαμβάνῃ αὐτὸ ὁ βασιλεύς· ἀπελθὲ μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ οἶκον· γλῶσσαν ἀργὴν καὶ πᾶν ὕδατος, καὶ ὕστερον πρεσβύτερος. ἀκούσατε ὁ πρόσφατος, πρόσταγμα ἔχω θεοῦ· ὁ τοῖς τόποις τούτοις, ἐν οἷς ἀνέβαινε πολιτεύεται, μὴ γλύσεσθαι ὕδατος καὶ ἔρτυ. ἀναχωρεῖ ὁ πρόσφατος. πρόσεχε καὶ πᾶσι τῷ λαῷ. ἄλλος πρόσφατος ἀκούσας ὅτι προφήτης ὁ δικαιούμενος τοιαῦτα εἶπεν, διώκει καὶ τὰ λαμβάνει, καὶ ὁ δικαιος τὸν πρόσφατον εἰσιλθῶν καὶ γλύσεσθαι μετ' αὐτοῦ, ἐν πᾶσι. ἔπεσον καὶ εἶπον, ὅτι Κύριε Κύριος εἶπε τοῦτο πεῖσον. εἰσῆλθε δὲ ἐφαγεῖν· ἐν καὶ τῷ ἰαθῆναι μετέχεται τὸ πτῶμα τὰ ἄγιον ὅτι τὸν ἐμβλέσατε πρόσφατον, καὶ λοιπὸν πρόσφατον, καὶ τὰ ἀπὸ καρδίας, ἀλλὰ τὰ ἀπὸ στόματος, καὶ φησι πρὸς ἑαυτὸν τὸν εἰσιλθόντα ἐν φαγεῖν· ὅτι οὐκ ἤκουσας Κυρίου τοῦ θεοῦ σου, καὶ ἔφαγες ὅπου ἐπέλευσέ σοι μὴ φαγεῖν, ἀπέρχη ἐστυφλωμένος, καὶ ἐδόθη σοι λέων· ὁρᾷς τὸ πῶς ἐν πρόσταγματος ἡσυχίας, ὅσοι κακοὶ πρόξενοι; ἀναχωρεῖ ὁ πρόσφατος, καὶ οὐ μετέχει αὐτοῦ τὸ ἄξιόμα τῆς προφητείας ἀλλὰ τοῦ δικαίου. ἔκλεψε λέων, καὶ ἵνα φάγῃ, ἀλλ' ἵνα δείξῃ ὅτι αὐτὸς πρόσταγματος ἀκούει, καὶ μετέχει τὸ μὴ ἀκούσαντος, καὶ ἐφύλαττε τὸ σῶμα τοῦ μὴ ἀκούσαντος ὅτι ζῶντα, ὡς ἀπλῆ μόνον. καὶ αὐτὸν ἵνα κλέψῃ τὸν μὴ ἀκούσαντα· ἀπλῶν δὲ πρόσεσχόσατο ὁ λέων τῇ ἡσυχίᾳ αὐτοῦ τῆς τροφῆς τοῦ μὴ ἀκούσαντος. ἔκειτο γὰρ νεκρὸς ὁ πρόσφατος, ἐξῆσεν δὲ ὅσος αὐτὸν ζῶσα· οὐχ ὅτι οὐκ ἦν εὐμβρέσεσθαι ὅσοι ἀπέκτεινε ἡ ὁδός, ἀλλ' ὁ λέων λέων πρόσταγμα διέκρινε, καὶ τοῦ μὴ ἁμαρτόσασι ὅσοι οὐκ ἀπέκτεινε, οὐδὲ ἤφατο, τοῦ δὲ μὴ ἀκούσαντος, οὐδὲν πρόσφατον, ὅσοι εἰς μὴ ἀκολουθήσαντα, ἀπέκτεινε. καὶ ἐν ἰδοὺ ἐστὶ πεπλᾶ ἀνομία· ἔκλεψε ὁ προφήτης μὴ ἀκούσαντος πρόσταγμα ὁ λέων, μὴ ἀκούσαντος πρόσεσχεν ἡ ὅσος, οὕτε τοῦ φύσει τῆς λέοντος φοβούμεθα, οὔτε ἀναχωροῦσα, οὔτε παρουσά τι τοῦ τῆς λέοντος, ἵνα φανῇ ὅτι οὐ διὰ τὸν ἔποιεν τῆς χάριτος ὁ λέων ἐπῆλθε, ὡς ἐπῆλθε, ἀλλὰ διὰ τὸ μὴ πρόσεχεσθαι ἡσυχίας τὸν καλυθέντα μὴ ἀκούσαθαι. πάλιν ἀνελήφθη Ηλίας ὡς ἐπ' οὐρανοῦ. τί δὲ τὸ σημεῖον τῆς ἀναλήψεως, ἢ τὴν ποταμοῖσκοντα ἡμέραν ἡ ἡσυχία; εἰ Μωϋσῆς ἡσυχίαν, καὶ Ηλίας ὄπτης ἦν, καὶ ὁ Κύριος ὑπεσφέρησε, καλὴ ἡ μακροθυμία. ἐπεὶ οὐκ ἀν ἔπαθεν ἀπὸ λοιμοῦ καὶ ἀναπαύλας καὶ ἐν τῷ μεταξύ. οὐ γὰρ ποταμοῖσκοντα ἡμέρας ἡσυνόμεθα, ἀλλὰ διαστήματα ἐγκαταλιπόντες τὸ μέσον, τὸν μὲν ἑξῆμοι σκευοποιοῦμεν, τὸν δὲ ἡσυχίαν ἀ διακρινόμεθα. μεγάλα τὰ πρὸ ἡμῶν, μείζονα τὰ μετ' ἡμᾶς. ἐὰν δὲ ἐν τῷ μικρῷ ἀποτυγχάνωμεν, φαιδρὰς ἀλλότριοι τῆς ἀυσίντου ἐγκυόμεθα. οὐδὲν ἡμῶν ἡσυχίαν ποταμοῖσκοντα ἡμέρας. ὅτι γὰρ ποταμοῖσκοντα διαστήματα ἀναπαυόμεθα, ὥσπερ ἐν ἐδόθησαν, καὶ ἐσπέρας ἀναλύσουσι, καὶ πάλιν ἐρχόμενοι. εἰ δὲ ἐκεῖνοι καὶ τοῖς ποταμοῖσκοντα ἐπὶς ὄντας, ἡμεῖς δὲ οὐδὲ μᾶς ἀναπαύσεως τὸν αὐτὸν ὁδὸν ἐπείσεις ὁδεύομεν, μηδὲ τολμήσωμεν μνημονεύσαι, ὧν τὸν μίμησιν οὐκ ἔχομεν. ἡσυχία ἀγγέλων ἐστὶν· ὃ δυνατὸν μίμησις, καὶ πρόσφατος τὴν πρόσταιαν, ἀγγελικὴ πρόσαυχος, πτωχὴ ψυχῆς, καλπὸς σώματος, καὶ πρόσφατος ἐπιθυμίας. καὶ οἶδασιν οἱ ἡσυχάζοντες, ὅτι πρόσφατον τοῖς ἀνέμοις, ἐ οὐκ ἀγνοοῦσιν οἱ πειρασθέντες. μαλάσσει γνώμην, ζωοδάκτει τὸν ὀργὴν, καὶ καταπαύει τὰ φυσικὰ κύματα, αἰτεῖ τὸν λογισμὸν, ἐ φαιδρὸν ἀπεργάζεται τὸν ψυχὴν, κνυφίζει τὸν ζαρκα, ἀπελαύνει ἀκηδίας αἰχμὰς καὶ τυκτιρπας, ἀπαλλάσσει μόθης, ῥύεται καφαλαγίας· φαιδρὰ φέρει καὶ τὰ χεώματα, καὶ τὰ βλέμματα. εὔπακτα ἐν ἡσυχίας τὰ κίνηματα, εὔκολος ἡ γλῶσσα, μὴ διαστρεφόμενη ἀπὸ οἴου, ὀρθὸς ὁ λογισμός. οὐ γὰρ ἐν χέονται αἱ ἐπιθυμίαι. χερβὶν ἐν φοβερὸν, γαλιλαῖον χέρας. ὁ γὰρ ἔξω ἀνθρωπος ἀρλεῖ· ἐν ὧν μὴ πάσχομεν ἐν μέθῃ, οὐ μεμνήμεθα, ὧν δὲ ἀπαλλαττόμεθα ἐν ἡσυχίᾳ, ἔχομεν τὸν ἐπιμονήν. ἡ γὰρ ἡσυχία

ἐν

ἑαυτὸν χαίρειν, ἢ ζῶ· δύσκολόν μοι δοκεῖς εἶναι, ἢ τὸν ἀπὸ πτωχείας ἀγαθὸν ἀγνοεῖς. τίνος χάριν, εἰπέ μοι, ἀρρίθμησον Ⓐ τοῖς Ἀαρὼν Ⓐ ἱερεῖς; οὐχ ὅτι συναγωνιῶντες αὐτοῦ ἐγένοντο; τίς ἰδὼν ὁμοῦ τὸν Ναζωραῖον; οὐχὶ εἷς μόνος τὸν ἀπὸ οἴνου; Ⓐ σὲ δὲ μικρὰ ῥήματα πάθοι, καὶ ζῶν φθονεῖς τὰ ἀπόζοντα τοῦ Ναζωραίου. εἰκοστὴν τῆς ἑβδομάδος ἡμέραν Δαυὶδ ὁ μάρτυς τὴν ἐπιθυμίαν, ὅτι ἐπιθυμίαν ἀπέχατο, ζῶν τέλειον ἐπαγγελίαν προσηγορίαν ἐδέξατο, οὐδὲ βίου τοῦ μίαν ἡμέραν Ἰουδαϊκὴν, οὐ πλωχεῖ, ἀλλὰ τῆς ἑβδομάδας ἡμερῶν, τέλειον σκληραγωγεῖ ἢ αὐλὸς προτυπῶν * * ὠδήν. Ἄρτι, ἔφη, ἐπιθυμίαν οὐκ ἔφαγεν Ⓐ ἡ πτωχεία εἰς ἐπιθυμίας πρὸς Ⓐ χεῖρα. Οἶνος ἢ ῥοιὰ οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου, ὧν πτωχὸς ἡ σκληρία. ὅσα δὲ τῇ πα- * * Δαυ. 1. 7. * * — — λαιᾷ πολιτείᾳ χρησιμεύει. ὁ μὲν γὰρ τοῖς ἀνθρώποις Ⓐ τύπος, ὁ δὲ τοῖς προφήταις ἦν τῆς ἀληθείας ἢ ἴχνη. ἡ πτωχεία ἀπόφασιν Θεοῦ οὐκ ἐξελέξατο. εἰπὲ γὰρ ὁ Θεὸς, καταστρέφεται Νινευὶ, ἢ οὐ καταστράφη. προσωπεῖον γὰρ πτωχείας, ἢ ἐξέφυγεν Ἰωνᾶς, φοβηθεὶς τὸν ἀπὸ τῆς πτωχείας βουλήν. ἢ γὰρ κατάπτωσις αὐτοῦ κῆτος, καὶ πάπτει ἢ πτωχεία. ὁ γὰρ καταπτὰς οὐκ ἐχρήσατο τῇ ὥρᾳ εἰς βρῶσιν, ἀλλ' ἀπῆλθεν ἢ ἑτέρωσε τὸν προσκαλεσάμενον τὴν διακονίαν, ἕως Ⓐ μὴ θελήσαντα δι' ἑαυτὸν ἀπελθεῖν, ἀπήγαγεν ὅπου προσετάχθη. Νινευὶ ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς προφήτου γυμνοῦ, ὃς ἐπὶ κήτους ἐξελθὼν, οὐδὲ χρῶμα ἀνδρὸς σώζων ἀφῆ Ⓐ φόβου. Εἷς προφήτης ἐπόθει σῶσαι, ἢ ὃ σημεῖον, ὅπερ ἐποίησεν, ὁ κύριος ὑπεδείξατο. ἀλλὰ ἢ εἶπεν, ὅτι καταστρέφει ἡ πόλις. προσλαβὼν ὄφελεν αὐλοὺς ἀπαγαγεῖν τῆς πίστεως. Ⓐ ἦ ἤκουσεν εἰς προφήτην, ἢ ἀνεκήρυξας φαρμακὸν κωλυτικὸν τοῦ πτῶσαι τῆς καταστροφῆς. ὁ Ἰωνᾶς ἐφιλοτέκνει, οὐχ ἵνα καταγραφῇ ἡ Νινευὶ, ἀλλ' ἵνα ἐλεγχθῇ ὑπὸ προφήτου Ἰσραὴλ· ὅλα τὰ ἔθνη ἐτίμων τὸν ἀκούσαντα καὶ εἷς προφήτης, Ἰσραὴλ ἦ τοσούτων προφητῶν πλήκουσι. προσπέσῃ πτωχεία, ἵνα διαλυθῇ τοῦ Θεοῦ ἡ ἀπόφασις. ἐπὶ ἦ ἡ πτωχεία οὐχ ἁπλῆ, ἀλλ' ἀπὸ μὲν βρωμάτων, ἀπὸ δὲ καὶ ἁμαρτημάτων. ὁ γὰρ διὰ ἁμαρτίας τῆς βύσεως, ἢ ὑπὸ ἁμαρτίας κυλιόμενος τί ὄπτεται; ὡς εἴ τις ἀπὸ βορβόρου λουσάμενος, πάλιν τῷ βορβόρῳ ἐγκυλίεται. αὐτῆς τῆς ἁμαρτίας δεῖ προσῆναι ἀπαλλαγῆναι. τί γὰρ ὠφέλησεν τὸ ἄλλαις ἡμέραις ἁμάρτημα προσαθῆσαι, ἵνα πάλιν αὐτὸ ἐπιποθήσωμεν, μὴ τὰ διήμαρτα τὰ πρότερα; οὐκ ἀδικεῖ ἡ ψυχὴ ὅτι τὰ προλαβοῦσαι πλημμελῆς; ἢ μὴ θέλομεν αἰτιάσθαι, ὅτι ἡμάρτηκεν; εἰ ὅτι τὰ πρότερα μετεμποιοῦμεν, τὰ διήμαρτα ἵνα τί σπουδάζομεν; γέγραπται πάλιν, ὅτι ἀπέχεσθε βρωμάτων, ἀπέχεσθε ἢ ἁμαρτημάτων. ἐπήκουσεν ὁ Θεὸς ἰσχὺν ἡ πτωχεία προτρέψασθαι Ⓐ διακονίαν. ὁ Ἰωνᾶς ἠμέλησεν, ὅτι προφήτης ἤμελλεν ἀκούειν· ὁ ἦ Θεὸς σοφὸς ἀλλάξας τὴν ἀπόφασιν, οὐ κατέπιστε σῶσαι. οὐδὲ γὰρ ἐμὲ ψεύσασθαι Θεὸν, ἀλλ' ἀληθεύειν ὁ εἰπών· Ἐὰν ἀφῆτε εἴπερ κατ' Ἰερ. 18. 10. ἔθνος ἢ βασιλείας καταστρέψαι ἢ σκεύεσιν, ἢ μετανοήσῃ τῆς κακίας, μετανοήσω καὶ ὧν ἐπεφημάμην. οὐκ ἐψεύσατο ὁ Θεὸς ἀσκηκαλεσάμενος τὴν ἀπόφασιν. οὐδὲ ἐπιμελὲς τὸν προφήτην, ἵνα καταγραφῇ Νινευὶ (τί γὰρ ἀναγκαῖον προεῖπεν;) ἀλλ' ὅλως οὐκ ἤλλες καταστρέψαι· ἠπείλησεν ὅτι καταστρέφω, ἵνα μετανοήσαντες μὴ καταγραφῶσιν. ὑπὲρ ἔφαγεν Ἀδὰμ ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἢ τότε αὐτὸν ἐτιμωρήσατο ὁ Θεὸς, ἀλλὰ προεῖπεν ὅτι ἐὰν φάγῃς, ἀποθανῇ, ἵνα μὴ φάγῃ. οὐκ ἤκουσε τοῦ εἰπόντος, ἔφαγεν, ἐβρώθη. οὐκ ἔστιν ἐκκλεῖσαι, ὅταν ἐστὶ προαίρεσις. ἀλλ' οὐκ ἤδει, φησί τις, ὅτι ἔμελλεν ἁθῆναι; πάντα αἱρετικὸς ὁ λέγων ἢ καταρίπτων τῆς παλαιᾶς; πρὸς ὃν ῥητέον, εἰ ἤδει οὖν ὁ σωτὴρ ὁ Ἰούδας ἐμέλλε προδιδόναι, πῶς τοῦτον ἐξελέξατο; ἀλλὰ πάντα πρὸς Ⓐ αἱρετικὸν ἀπολογησόμεθα, ἀπτόητος πάντα τοῦ Ἰούδα τοῖς κῆ Ⓐ Ἀδάμ. ἆρ' οὖν αὕτη λύσις ὀρθὴ, ἢ διπλοῦς δισμός; δεῖ οὖν ἡμᾶς ἀπολογήσασθαι, ἢ λέγειν τὸ τοῦ Ἰούδα τοιοῦτον ὅλα ἐξελέξατο, ἢ λέγειν, εἰδὼς ὅτι ἁμαρτήσει ὁ Ἀδὰμ, οὐ προδιδόσθαι τοῦτο τέθεικε. δεῖ ἦ τὰ μεγάλα ζητήματα κι-

τὴν σὺ πτοίας, ὅτι τὴν φυλὴν ἡ ψυχή. ἤδη ὁ σωτὴρ (ὅπερ ἔδειξεν ὁ δεκατέσσαρες) ὅτι Ἰούδας προδίδωσι. τί οὖν λέγεις; Σατράπου φίλων, θεμιτὸν πρᾶξαι, ὃν ὅσον μὲν εἰς ἐμέ, ἡ ἀπόστολος εἶ, ἡ μὴ μαθητήν σε δείκνυμι· εἰ δὲ ἀνάξιον σαυτὸν ἀποφαίνεις, ἐμοῦ μὲ φαίνεται τὸν Σατράπου τῆς φιλαργυρίας, σοῦ δὲ τὸν Σατράπου τῆς κακίας. ἡ γὰρ γλωσσόκομον αὐτῷ δοὺς ἔδωκεν τὴν μυστείαν, οὐκ ἀγνοῶν ὃν κλέπτει, ἀλλὰ βουλόμενος, διὰ τῶν δοθέντων αὐτῷ ἐξουσίαν παῦσαι τὸ πάθος. προῄδει δὲ καὶ προλέγει. οὐ μόνον δὲ προεῖδε, ἀλλὰ καὶ πολλάκις προεῖπεν, Εἷς ὑμῶν διαβαλεῖ με. τί οὖν ἐγκαλεῖς; ἵνα ὁ προδότης τὴν προδοσίαν πληρώσῃ τὴν ἀγαθὴν οἰκονομίαν· ἢ οὐκ ἐβιάσατο αὐτὸν ὁ ἐκλεξάμενος. εἰ γὰρ καὶ ἐβιάσατο ὁ Ἰησοῦς, ἀλλ' οὐκ ἐβιάσατο αὐτὸν προδότην γενέσθαι, ἀλλὰ ἀπόστολον. ἀλλ' ὅτι ἀπόστολον ἀναγκάζει. Ὃ γὰρ μὴ ἀναγκης γένοιτο, αὐτὸ λέγει), ὃ δὲ γέγονε). σώφρων γὰρ μὴ ἀνάγκης ὁ σώφρων, ὅτι δυνάμενος ἐνίκησε. σὺ δὲ γὰρ δικαιοῦ καὶ ἀρεταὶ γίνονται, ἀλλὰ προαιρέσει ἡ πολιτεία. ἀλλὰ τί οὖν ὁ τὸν Ἀδὰμ ἀφεὶς ὁ τὸν Δαβὶδ ἐβίασε; ἀγαθὸς ἦν ὁ πλάσας, ἐλεύθερον ἐποίησεν, ὡς ἐλεύθερον τιθέντα αὐτὸν τὸν ὁπόλεμον. ἀλλ' ἤδη, ὅτι μέλλει ἁμαρτάνειν. ἀλλ' ἀνάγκην οὐκ ἐπέθηκεν, ἵνα προαιρέσει κατανάγκασεν. Ἀδὰμ ἥμαρτε. διὰ τί ὁ ζῆλον τίμιος ὁ τότε, ὁ δὲ νῦν ὃ τίμιον. ἡ γὰρ κακὸς ἐκτίσθη, ἀλλὰ κακῶς προῃρεύσατο ὁ παραβάσας. εἰ δὲ ἡ γένεσις τὴν τοῦ ὁπόλεμου ἀπώλεσεν, ἡ πτοία μὴ ὁπόλεμος αἰσχυνθῇ ἡ σώζει. σαυτὸν δοκίμασον, εἰ ἀπόστολος. ἵνα γὰρ χρεία ἀναγνωσμάτων; σκόπει σαυτὸν, πῶς ἔχεις πρὸς τὴν πτοίαν, καὶ τίς πτοία. τὴν γὰρ προπομπεύουσαν καὶ μὴ ὕστερον φέρει καρπὸν, καὶ ἡ ὁ αὐτὸς τῷ ἔργῳ προέρχεται ἡ τὸν καρπόν. ὁ καταρχόμενος εἰς θάλασσαν ὅτι θήσει, οὐκ ὁ τῷ καταδύσει ἔχει τὸν θησαυρὸν· ὁ δὲ πτοίαν ἔχει καρπόν. οὐκ ἔχεις γαλαθηνὸν; οὐκ ἀπήλλαξαι κυμβάλου ὀπὸ οἴνου; οὐκ ἀπήλλαξαι ζάλης ἡ χειμῶνος; οὐκ ὀλιγωρεῖς ἀκούσας ὅτι ἡ σαρὲ κεχηνέναι), μὴ σκιρτῶσα, μὴ ἐρυθριῶσα; οὐκ ἤδεις σὺ αὐτὴ σωφρονεῖν καὶ λόγοι πολλοί; οὐκ ἀκούεις ὅτι σὸς ἔρυσεν ὁ δῆμος, ἡ χαίρεις; καὶ πτοίαν μὴ ὅτι καλὴν τὴν πτοίαν νομίζεται. ὁ γὰρ κακὴν νομίζων τὴν πτοίαν, καὶ πτοίαν, ὁ κακία ὄντι. οὐκ εἶδον οἱ κακοὶ καὶ ἄγγελοι, μὴ χρείαν ἔχοντες τῆς παρ' ἡμῶν τροφῆς. οὐδὲ κατ' ἀξίαν ἐσθίομεν, ἀλλὰ κατ' ἔλεημα ἀποπληρούμεθα. ὅσα κακὰ παρ' ἡμῶν γίνεται, σβέννυται) ὁ πτοίας. πτοίαν δὲ λέγω, ἃ μόνον τὸν ἀπόστολον τῆς ζωῆς, ἀλλὰ καὶ οἱ ὄντες Ησ. ιη. γ. σαίας. Νήστευσον, ἵνα ἀκουσθῇς. καὶ ἐὰν εἴπῃς τῷ Θεῷ τὸν Ἰουδαϊκὸν λόγον, Ἐπτύσαμεν, καὶ οὐκ εἶδες· ἐπαπειλήσαμεν τὰς ψυχὰς ἡμῶν, καὶ οὐκ ἔγνως, [ἀσφάλιζου, μὴ ἀκούσῃς]. ὁ γὰρ τὰς πτοίας ἡμῶν εὐεδεκτον ἡμῶν καὶ θελήματα. ἐὰν ὃ θέλημα Κυρίου πληρώσῃς, τὸν πτοίαν ἐποίησας. ἡ γὰρ προαιρεσία ἐστὶν ἡ πτοία, ἵνα κερδήσωμεν μὴ ἐσθίοντες, ἀλλ' ἵνα ὃ μέλλεις ἐσθίειν, φάγῃ πρωϊαῖς αὐτὴ σῦ· καὶ γίνεται σοι διπλοῦν ὃ ἀγαθὸν, ἡ ὅτι σὺ πτοεῖς, ὃ ὅτι ἄλλος ἡ πτοᾷ. κἂν μωρῶμεν πτοοῦντες, ἡ πῶ ἀπεσωρεύθημεν πτοοῦντες. διὰ τί ἡ πτοία; αὐτὴ σαυρός. μείζονα ἐλάβομεν, μικρὰ ἀποδιδόμεν! ἐσαύρω) διὰ σὲ, ὃ ἀλφᾶ· ἡ πίνει ὄξος μὴ χολήν. ἀνδὸς ἡ ὄφις, μέγα ἡ πτοία. ἵππου ὅση ἡ χολὴ, ἡ ταῦρος κάμων; οὕτω σκρεμάσθης ὅτι σαυρᾶ. μὴ ἀγανακτοῦσι πρὸς Ἰησοῦν, μὴ ἀπόκλαιε ὅτι πτοεῖς, ἀλλὰ ἀπόκλαιε, ὅτι ἀεὶ ἡ πτοεῖς. πίνων ἀπεστράφθης πτοεῖν; οἶνος οὐκ οἶνος, ἀλλὰ φλεγμονῆς, καθαρότητος, ἀσφαλείας μοχθηρᾶς. σκόπησον πίνων τὸ πάσοις ἐστὶ τὸ ἡσυχία, τὸ φρόνησις, τὸ γαλήνη. καὶ ὁ χεῦμα τὸ πτοίας ὅτι ταῖς ὄψεσιν εἶπε), ἤμερον, γαληνιῶν· οἶνου γὰρ χεῦμα, καὶ ὄφεως πνεῦμα. ὁ μὲν συμπάσχων τῷ Ἰησοῦ, οὐκ οἶδε ἐν Ἰησοῦ· ὁ δὲ προπηδήσας τὸν πτοίαν, οὐκ οἶδε ἐν σαυρῷ. μὴ ὡς κακὸν προσερχόμεθα τῇ πτοίᾳ, ἵνα μὴ ὡς κακὸν γένηταί σοι ὃ ἀγαθὸν βουλόμεθα· μηδὲ ὡς αἰχμὴς δούλης Θεῷ ὑπεδήσῃ ὑποκριτῶν. οὐδὲν ἄθεται τὸ ἑορτῆς, εἰ μὴ ὁ ἀγνοῶν τὸν διωγμὸν τῆς ἑορτῆς. ὅτε ἑορτή, τότε μᾶλλον φαιδρύνου· σὺ δὲ μᾶλλον τοὐναντίον ποιεῖς· ὅτε ἦς ἄγγελος,

τότε

τὸν χριστὸν ἄρνες. οὐκ εἶδας δὲ μεταξὺ ὅσον ἡ φύσις ⸂γάμου⸃ ἀπαιτεῖ, ἡ γαμεῖς ⸂γὰρ⸃ φύσει. βούλεσθε εἰς γάμον. εἰ πρώτας ταῖς νηστείαις, ταῖς ἡμέραις τῆς νηστείας, ᾠδὴν ἄγε ⸂ἀλλὰ γάμου⸃, σπεύδω ἡ τέλος τῆς ἕως. ἃ ἐφάγομεν ⸂πρὸ τῆς νηστείας⸃, οὐ βάρος μοὶ ἦσθε. νῦν δὲ ἀχολουθία ὅτι ⸂τὸ μὲν πρόσω⸃ ἄλλη ἡμέρα τῆς βρωμένης, ἕως τῆς ἑσπερινῆς ὥρας. ἐπὰν ἡ πρόελθη τὸ γλυκὺ χαρίεν, γήγνεται, ὡς οὐκ ἰδού. ἡ νηστεία ἡ οὐ μαχαίρα, ἡ χαρᾶς ἐκ κιλίκων, σὺν ⸂ἀρχῇ κιλίκων⸃ εἰς σκύβαλον μεταβάλλει. ἀθανασίας γὰρ ὄντι πρέπει, μετ' ἀθανάτων τὸ ⸂ἀθάνατον⸃ ἔχειν, ὅτι ἀγγέλων ἐστὶ τὸ δυνατὸν ὅτι μίμησις. ἀκηδίαζεις, ὅτι πόθεις· ὅτι εὐφραίνεσθαι ἀλλοτρίαις βίπερ χαίρεσθαι ὀρθὸς ὁ λογισμός· ὅτι κυβέρνα ἡ σάρξ· ὅτι δυσθυμία· ὅτι ἀκύμονος τῆς γραφῆς μὴ χαίρεις· ὅτι τὰ ἀστόρητα σπουδάζεις, καὶ οὐκ εἶ αὐθέντης, ἀλλὰ κρείττων ἄγγελος· ἑορτὴ Κυρίου τὸν καλέσαντος ἡμᾶς εἰς γάμον πνευματικὸν, τὴν εἴσοδον ἰδὼν τῶν ἀσκητῶν. μετὰ γὰρ ἀλλοτρίους ἱματισμοὺς ἔχων εἰσέλθῃ. ἱμάτια δὲ γάμου ⸂διαφέρεσθαι καθαρά⸃, καὶ ἀμόλυντα, καὶ ἅγια πρὸς γάμους ἁγίους καὶ ἀμολύντους. φαιδρὰ ἔζωσται, καὶ ἐσωθεν λαμπρά. ποιναζέτω ὁ γάμος, καὶ τὸν ⸂ἀγγελίδην⸃ ἀπόστολον τῆς νηφαλίας ἐχέτω ἕκαστος· τῆς δὲ συμφώνου χαλάζης ἔκκειται ὁ τῆς ὕβρεως. πᾶς τῆς ὕβρεως ὁ ζωοποιηθεὶς καὶ βλέπει. ἡ νηστεία μὲν πρέπεται, ἡ βλὴ δὲ χαρὰν ἔχει· νήστευσον, ὅτι οὐκ ἥμαρτες, καὶ ὅτι ἥμαρτες νήστευσον, καὶ πάλιν ἵνα μὴ ἁμάρτῃς νήστευσον, καὶ ὅπως ἀφεμένη σοι ἔλαβες. ζωσαῦτα γὰρ εἴδη τῆς ὥρας. ἥμαρτές τις, καὶ σοὶ νηστεύσῃ ἑαυτὸν χαλάζῃ, ἵνα ἀφεθῇ τὸν χάλαζαν· τῆς βίσωσθε οὖν ἡμᾶς, ἀγαπητοὶ, ἵνα μὴ ἐπθυμίαις κατὰ ἡμῶν αἱ ἐπιθυμίαι. ὁρᾷς δὲ τὸν τῆς ὥρας ἐπιμελούμενον τῇ ἁμαρτίᾳ, τουτέστι, τὴν μὲν τὸν ἁμαρτίαν χαιρόμενον· τὸ λόγος πνευματικὸν ἐπιτρέφει. ἀλλ' ἡ νηστεία προσηγείρατο τῶν ἁμαρτημάτων, οὐχ ἵνα ἀφέλῃ ὃ γεγόνασιν ἁμάρτημα, ἀλλ' ἵνα κωλύσῃ ὃ μέλλοσι ἄλλη νηστεία ἔσται, ὁ ζητῶν νόμον νόμῳ λαβεῖν. ** ἐγὼ δὲ ὁ αὐτὸν νόμον τῆς θύρας, ὡς Μωϋσῆς ἐστὶς θύρα, καὶ ἔλαβε νόμον. πάλιν ἄλλος τῆς θύρας, ἵνα ὦ κατηξιώθη, τούτου μὴ ἀποτύχῃ. ἡ δὲ ἐκκλησία ἐμοῦ τῆς θύρας, τὸν χαρὰν καὶ τὸν οἰκουμένην. Ἰησοῦς ὑπῆγαγόσκει προσήμασι, τῷ σωροβάτῃ συνεσταυρωμένῃ, τῷ Κυρίῳ συμπάσχουσα, ἵνα καὶ ⸂σωθῇ⸃, οὐχ ἵνα Κύριον πυθῶνται (ζῇ γὰρ ὁ τῶν ζώντων ὁμοῦ) ἀλλ' ἵνα τὸν χαρὰν ὁμολογῶμεν τῆς οἰκουμένης. εἰ δὲ πυθόμεθα ὅτι ἐσταύρωται ἀλλοὶ Ἰουδαῖοι, οὐ δὲ αὐτοὶ πυθόμεθα, ἀλλὰ διὰ τὸν πάλαιαν τῆς παλαιότητος. λοίσθιον γὰρ σε ταφῇ, ἔστι σὸ δόξῃ, σὲ ἡ προϋπῆρχα ⸂πρὸ ⸀ὃ πατρὶ⸃, ⸂σωὸν ἰὼ⸃ πρὸς ⸂πατέρα⸃ ἔλθοι καὶ γοῦν. οὐκ ἔστι πύθησις ἀξία ἡ νίκη τοῦ Ἰησοῦ. ἀλλὰ τῆς βίσωσθε ἑαυτῶν κηδόμενοι, καὶ χρησταὶ ἀπύθοντες αὐτὸ εἰ) τῶν παθημάτων. ὥσπερ ἀξίαν προσάπωμεν, ἀδελφοί. τὶς κατηξίωσε κοπιῶν εἰ) τῶν παθημάτων Χριστοῦ; μέγα δὲ μυστήριον. ἀπύσωμεν ὅτι τὰ ἀγαθὰ, καὶ μὴ ἐκκλίνωμεν εἰς κακά. Ἰησοῦς ἐσπόρωται, ὁ τῶν ἀθανάτων υἱός· ἐκρέμασε δὲ σῶμα ὅτι ⸂πρὸ ⸀ὃ σωθῇ⸃, ἵ δι' ἑαυτοὶ, ἀλλὰ δι' ἐμοί. ἔφαγες σὺ ἀπὸ τοῦ ξύλου, τῆς θύρᾳ ἐμοῦ ὅτι τοῦ ξύλου. ἔλαβες δὲ ὧν οὐκ ὤφλε σοι· ἐπέθηκεν αὐτὸς σῶμα, ἀνθ' ὧν ἔλαβες. ὑπὲρ ἐμοῦ ἀπέθανες χθὲς πρὸ αὐτὸς ὄζος αὐτὸ ἐδόνησε. μὴ ἀλλότριος γένῃ τῆς βασιλείας. ἴσως ὅτι ἐσταύρωται, ἴσως ὅτι ⸂γὰρ σὲ⸃ ἀπέθανεν, ὁμολόγει ὅτι ζῇ. ⸂γὰρ ζώντος⸃ πρέπει τὸν ὁμολογεῖν, μάρτυρει τῷ μάρτυρήσαντι· ἀπέθανον ⸂γὰρ τὸν ἀποθανόντος⸃. εἰ δὲ ὅτου ἀπαιτεῖ θανάτου, μὴ ἀποπηδήσῃς. μακρὸς ὅστις ὁ τῆς νηστείας θάνατος. οὐκ ἔχεις μεγάλως κατορθῶματα; χάρισαι αὐτῷ τὰ μικρά. μετ' εὐφροσύνης προσάδραμε αὐτῷ· ὅτι ἑορτή, μὴ χαλεπὸς δόξῃς τὸν τῆς ὥρας. πύθῃ ὅστις ἡ νηστεία πνευματική. ἀλλὰ ζέχα εἰκῇ κεχάζω. ὥσπερ γὰρ ἄλλαξεν ὁ χρόνος τὰ χρώματα τῶν ἀσυδότων ὅτι πράπιζθε. τοῦτο δὲ οὐκ ἔστιν ἀγαπητὸν ὡς ἡ ἐσθῆσιν. οὐ γὰρ ἰὼ ἀκόλουθον ἀχθεσθαι ὑμᾶς ὃ τῆς πραπίζης Κυρίου ἀποστῆσθαι. ⸂πρὸ προσδοκίαν⸃ ἀπήντησεν ἡ ὕλη, ὡς ἀπήντησε τῷ λόγῳ ἡ ὠγή.

γή. ὑλόγησή ἡ λαυθάνουσα ζωνείδησις, ὅτι βίᾳ κατηχούμεθα· ἢ οὐκ αὖθα ἐσπεύδομεν. ἕως πότε τιὸ ἀληθίαν παίζομεν; ἕως πότε τῦ Κυρίε παρεγματευόμεθα; ἢ οὐκ ἤκουσας τῦ ψ. πδ. ψαλμῳ λέγοντος, ἅμα ἢ αὐτὸ ἐπακούοντος, Εἰ ἀληθίαν λαλῆτε, δικαίας κρίνατε; Εἰ ἀληθεύεις ὅτι τιὸ τῆς ὥρας, χρεία σοι ἔχει ὅτι τιὸ τηρίαν· Εἰ ἢ ἀλιτῆς, ἀδικεῖς σαυτόν· Εἰ πενῆς, οὐκ εὐφραίνῃ· Εἰ διώκεις ὡς ἀγαθῶν ἀπεστερημένος, ἢ τυγχάνῃς ἀγαθῶν. Ἰησῦς ἐξαύρωτος ἀφ' σοῦ, ἢ οὐκ ἐδυνήθην, ἀλλὰ μᾶλλον ἐβουλήθην τῷ παθεῖν· σὺ ἢ οὐδὲ μικρὸν τηρίαν δύνῃ ἀφ' τιὸ σαυτῦ σωτηρίαν; ὦ δόλε δεσπότα, ὑπὲρ ἐμοῦ δυώμενε τοσαύτιν, ἵνα κερδίζω, ὅσον ὀφείλω. Ἰησῦς ἐξαύρωτος. ἔσχε, ἢ ὑπότυφον ὃ σῶμα, καπάγαν δάκρυον ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν. ἐξαύρωτος ἀφ' σοῦ· συσαυρώθην, ζωοδοξάσθητι σύποτε, ὑχ ἵνα ἀποθάνῃς, ἀλλ' ἵνα θανάτε ἀπαγαγῇς. αὕτη ἡ τῆς ἀναστάσεως ἡμέρα, ἡμέρα ὅτι οὐ μὴ ὁ ἥλιος ὑπὲρ σῦ ἐπέλθῃ· ἢ σὺ συσταυρώθητι, ζωοποίησε. ὑπὲρ Θεοῦ γὰρ ὁ λόγος Θεοῦ, τῦ ἡμετέρε δὲ δεσπότε ἀφ' σοῦ. οὐκ αἰδεσθῆτε τιὸ ἀξίαν; οὐκ ἐρυθριάσθω ὃ πάθος; ἐκάτερον ἐνθυμηθῆ, δόλε δεσπότα, πῶν, ἢ πῶ ἔπαθε. κέκριται ὁ κριτὴς, ἢ ἡ ζωὴ θανάτῳ παραδίδοται, ἢ ὁ πτίφων πυπᾷ, ἢ ὁ ποτίζων διψᾷ, ἢ ὁ τὸ δίζη τὸ ἀτιμάζεται, ἢ ὁ βασιλεὺς ὑπὸ ἠγεμόνος, ἢ ὁ Θεὸς ὑπὸ δόλε δεσπότε κατακρίνεται· ὁ ἀληθίαν τὸ τῷ λέγθι, Ὁ πατὴρ οὐδένα κρίνῃ, πᾶσ ἢ τιὸ κρίσιν δέδωκε τῷ ὑῷ· ὁ πάντα κρίνων ὑπό τινος κέκριται. δρομῆς σοι τρῶσα, ὦ δόλε δεσπότα, εἰς ὑπόμνησιν τηρίας. δεῖ γὰρ πρῶτον γενέσθαι τὸ οἷς ἐσμεν, ἢ τότε ἀφ' ἑαυτῶν τὸ καθ' ἡμᾶς. ὅταν ἀγαπήσωμεν τιὸ τηρίαν, ἢ ἀφ' ἑαυτῶν ἡμῶν κλαύσωμεν τὰ πρὸς αὐτῆς, ὥσπερ ἑορτῆς χορεύοντες, ἢ τιὸ τὸ τῆς ὥρας ἐσθίοντες, ἀφ' ἑαυτῶν σώσωμεν τὰ μυστήρια τῆς τηρίας, τιμῶντες τιὸ τῦ Κυρίε πάπεζαν, τῆς δούλους τῦ Κυρίε, τιὸ δόξαν τιὸ πρὸ αἰῶνος, τιὸ οἰκονομίαν αὐτὸ τιὸ ἐνυπόστατον κτισθῆς, τῆς ἐῶ, ἢ τὰ γέγονε, πόθεν ἦλθε, ἢ ὅτι πρὸς λαῷ ἐπεδήμησε, ἢ ἀφ' ἑαυτῦ· ἵνα ἢ ὡς βλαφόμενοι ἢ εὐφράνοντες, τιὸ τῆς ὥρας τοῦτον ἀφ' ἑαυτῦ πόντε ἔχωμεν, ὃ Κυρίῳ τῆς τηρίας δοξάσοντες, πόθεν ἦν αὐτῷ εὐχαριστοῦντες, ἢ πόντα δοξάζοντες, πάντα ἀγαπῶντες ℣ ἀγαπήσαντα ἡμᾶς, ἢ προσκυνοῦντες ℣ αἰσθανόμενοι ἡμῶν τᾶς ἁμαρτίας, ἢ ἀποθνήσκοντες ὑπὲρ ὑ ἀποθανόντος, ἢ ἐλπίζοντες ὑ ζωοδοξασθῆναι τῷ ἀτιμασθέντι. τῷ ἢ πάντων πατρὶ, τῷ καταξιώσαντι ἡμᾶς τῆς πρώτης τηρίας, καὶ μὴ φθασαμένῳ τῦ ἰδίε ὑοῦ ἀφ' τιὸ ἡμετέραν σωτηρίαν, ἀφ' τῦ ἑλθόντος ℣ ἅπαξ ἁλόντα, δόξα δυνάμη φωνῇ, ἅμα τῷ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΕΥΧΗΣ.

Λογ. οζ.

Ex Mss. ἐν Χάλκῃ πόλει τῆς Χαλκηδόνος.

Εἶτε πάντες ἀδελφοὶ, γνωρίσωμεν τὸν ποιήσαντα ἡμᾶς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησῦν Χριστὸν, τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλόθεον δεσπότην καὶ οἰκτίρμονα, τὸν μὴ θέλοντα τὸν θάνατον τῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὸ ἐπιστρέψαι καὶ ζῆν αὐτόν. Ὦ πάντες γενηθῆτε καὶ γένεσθε ἕτοιμοι, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ ὁ Κύριος ἡμῶν ἔρχεται. δεῦτε, ἀκούσατε αὐτοῦ λέγοντος· Μετανοεῖτε, ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. λοιπὸν, ἀδελφοὶ, ἐφ' ὅσον ἐπὶ θύραις ἡ κρίσις ἐστὶ, πολλῶν δακρύων, πολλοῦ ἐδύρμου, πολλῆς ψυχῆς χρεία, ψυχῆς ἡ σπουδαίας καὶ εὐθείας ἡμερούσης. ψυχὴ γὰρ δικαίου καὶ εὐκλεοῦς πάντος ἀγαθοῦ, λιμὸν ἀχρείους, γαλιοὺς ἐκβάλλουσι, ψυχῆς ἰατρόν· ψυχὴ ψδὴ μουσική, ἁγιασμὸς ψυχῆς καὶ σώματος, καὶ, ἁπλῶς εἰπεῖν, ψυχὴ πύλης οὐρανοῦ δοξαζούσης, θεῷ προσαγὼ πάντα δοῦλον μικρόν τι καὶ μέγα, πλούσιον καὶ πένητα, ℣ ὁλόψυχον καθ' ἑκάστην ἡμέραν ψυχούμενον μείζονα ἀγαθὸν ἐργάζεται. ἀλλὰ τίς ὁ ψυχρὸς τῦ πολλοῦ ὁ λόγος; ἁμαρτωλὸς εἰμὶ, φησὶ,

φησι, καὶ ἀπαρρησίαστος, αἰσχύνῃ γάλιον, ἐν ἀνδιαμῇ ἀπόλωλε ἐν τῷ ὕλος τῦ σώματος;
ὅτι σπουδὴ μὴ ἔρτι ἐν ἀγαθῷ, καὶ ὀλίγως, καὶ ὀ ἔργος, ἐν τῷ ἀμέλειαν· καὶ ἐπαναπαύεσθαι καὶ ὠφελεῖσθαι
τὴν ἐν ἀσκήσει τῦ ζωῦ μου; καὶ πῶς ἀπολογήσωμαι ἐν παῤῥησίᾳ εἰσελθεῖν εἰς τὸν οὐρανὸν
κωμάζοντα; τῶς δὲ μείζω ὁ πατὴρ καὶ ἀκέραιον μου τίμια; τῶς δὲ χείλη μου κρύπτα, ἢ πα-
ρακαλέσω ἐκεῖ ποίαν μου πατρικὴ ἀγάπην ἀπόδειξιν ἐν Θεῷ, λέγων εἶν Σατανικὰ ζῶν-
τα ἐν ῥήματα λέγεις; μᾶλλον, πῶς καλῶ ὁ Χριστὸς ἐλθεῖν ἐπὶ τῆς γῆς, δίκαιος, ἢ ἁμάρτω-
λες; λέγει γὰρ ὅτως· Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. ἁμ- Matth. 9. 13.
αρτωλὸς εἰμί, φησι, καὶ πῶς εἰσέλθω εἰς τὸν οὐρανὸν, ἐκεῖ ἔνι μοι δίκαιος; καὶ λέ-
γεις ἐμὶ ἀκύρα, καὶ ἐ φυλάττω· ἐπὶ μοὶ ὄφλος; ἐκφεύξομαι λέγεσι καὶ φυλάττης,
καὶ ἐ φυλάττης, μόνος εἰσέλθε εἰς τὸν οὐρανὸν· ἄκυρα τὰ ἐμὰ γράφον, ἄκυρα τὰς
ἐπαγγελίας. οἶδα ἀληθῶς, ὅτι εἰσὶ εἰσέρχε εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἀκύρως τὰ ἐμὰ βι-
βλία, καὶ τὰ διδασκάλεια τὰ ἀποστόλων, καὶ τὰ ἐμὰ τὰ πρὸς, καὶ λίθινον καρδίαν ἔχης,
καὶ ἀνείκαν γεγράμμενον καὶ ἀγελείστως, ὀφθαλμοὺς καὶ ἀκούοντας ἔχε. ἁμάρτωλὸς
εἶ; εἰσέλθε εἰς τὸν οὐρανὸν, κεκραξόμενος, κλαῦσον, θρήνησον, τίναξον, δάκρυσον. ἁ-
μάρτης; ἐξομολόγησαι Θεῷ τὰ ἁμαρτίας σου· εἰπὲ μόνος, ὃ, ἥμαρτον· εἰπὲ τῷ Θεῷ τὸ
εἰδέναι σε τὴν ἀγνοίας σου· εἰπὲ τῷ Θεῷ τὴν ἐπίγνωσιν καρδίας καὶ νεφρούς· εἰπὲ σὺ τοῦ-
το, ἵνα μὴ σὺ ὑπὸ μυριάδων ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων αἰσχυνόμενος ἐλεγχθῇς. εἰπέ
μοι, τί ὄφελος καλλιον ὧδε σε οὐρανοῖς τῷ Θεῷ μόνῳ ἐξομολογήσασθαι καὶ τῷ πνεύματι τῷ
σε πατρί, ἢ σὺ ὑπὸ τοσούτων μυριάδων δημοσιεύεσθαι; ἁμάρτωλὸς εἶ; εἰπέ μοι,
σεαυτῷ ἄλλο σε ἀπαρτῶ, μόνος τίναξον. ποία ἀνάγκη τῦτο; ποία θλῖψις; ποία χρημά-
των διαπομπή; ποία δυσχολία εἰπεῖν μόνος, ὃ, ἥμαρτον; ἀλλὰ λέγεις, ὅτι αἰσχύνομαι. ἄ-
θλιε καὶ παλαίπωρε, ὅτι ἐ ποίεις τὸν ἁμάρτωλον, οὐκ ἠσχύνου, καὶ ὅτι μετανοῆσαι καὶ σω-
θῆναι θέλεις, αἰσχύνῃ; ὅτε πλέκεις τὸν κρίνον τὸν πονηρὸν, καὶ πονηρὰ πράξεις
ποιεῖς οὐκ ἠσχύνω, καὶ ἀπὸ αἰσχύνης; ὅταν ἁμάρτωμες, ὅτι ἐ πορθύμεθα καὶ ἐμείχθημεν οὐκ
ἠσχύνου, καὶ ὅταν μετανοήσης καὶ θέλῃς σωθῆναι, τότε αἰσχύνῃ; ὅτι κρατεῖς τὰ ἀλ-
λότρια, ὅτι χρέας ὀφλεῖς καὶ κατεφθαρμένος πόσεως, οὐκ ἠσχύνου, καὶ ἀπὸ αἰσχύνης; ὅ-
ταν ὤμνυες τὸ φοβερὸν ὄνομα τῦ Θεοῦ, καὶ ἐψεύδεσθε μάρτυρες, ὅτι ὀπιώρκεις, ὅτι πολλὰ κακὰ καὶ
πονηρὰ ἔργα, ἃ μισεῖ ὁ Θεὸς, ἐποίεις, οὐκ ἠσχύνου, καὶ ἀπὸ αἰσχύνης; ὦ ποῖοι, ἀγαθὲ, διαστό-
λιον ἔχοντες καὶ ἡμᾶς ἀμελοῦμεν καὶ οὐκ ὀπισρέφομεν; ὁ Χριστὸς συμβουλεύει, μὴ κλέψῃς,
μὴ πορνεύσῃς, μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ ψευδομάρτυρήσῃς, τίμα πατέρα σε, καὶ
τὴν μητέρα, καὶ πλησίον σε ὡς ἑαυτὸν ἀγάπα· γνοὺς ἦμεν, ἀγαθὲ, ἐλεήμονες, μα-
κρόθυμοι· γνοὺς ἄμεμπτος, εἰρηνικὸς, ἵνα καταξιωθῆς τῆς βασιλείας τῦ θεοῦ· καὶ οὐ-
δεὶς ὅτι ὁ σπουδαῖος, οὐδεὶς ὁ ὑπακούων, οὐδεὶς πεποίηκεν, ἀλλὰ πάντες ῥαθυμοῦμεν.
συμβουλεύει δὲ ὁ διάβολος τὰ ἐναντία, λέγων· γνοὺς μοιχὸς, φόνευσον, ὀπιόρκησον, κλέψον,
γνοὺς ἁπλῶς θηρίον, βλάσφημος, ὠμὸς ἦν, ἀπλάγχνος, φθορεύς· γνοὺς φαρμακεύσας,
μάντις θηρίον, μάλλον δὲ μισόλογος· γνοὺς πλεονέκτης, ἁδικητὴς, πλεονέκτης· γνοὺς ἁρπαξ,
καὶ ἅλλος, μυθολόγος, λοίδορος, ὀπιόρκης. δὲ οἶδα μὲν ὅσοι τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ὑπα-
κούομεν· ὅπ ὥσπερ δοῦλοι διδιμῶσι χεῖρας καὶ πόδας, ὕτω πέχομεν καὶ ἀπὸ τὰ αὐτομάτα τῆς
φύσεν. ἰδοὺ ἡμᾶς πᾶσαν τὸν ἡσύχιαν ἡμῶν μὴ δαιμόνιον ἀπώλεσεν ἡμᾶς· ἰδοὺ ἐγηγέρκαμεν,
καὶ δεδωκότα ἐσμὲν τὸ ἁμαρτίαις. δὲ ἀγαθὸν πράξαι μὲ οὐ δυνάμεθα, ὅπως τύχωμεν τῆς βα-
σιλείας τῦ θεοῦ. ὁ διάβολος πράξαι δὲ πῦρ τὸ κέλευσιν αἰώνιον, καὶ ἡμᾶς πρὸς
τὸν διάβολον πρέχομεν. τί σοι ποιήσωμεν, ὦ θεὸς πατὴρ; τί θέλεις; ἢ ἐπιθυμεῖς; δὲ εἶ μὴ
τὸ Χριστό, ἢ δὲ εἶ μὴ τὸν δαιμόνιον; ἐπιθυμεῖς εἶ μὴ τὸ Χριστό; καὶ τὸ λοιπὸν παύ-
σαι τὸ πυθᾶς, παύσαι τὸ ἀπατᾶς, παύσαι τὸ πορνεύει, παύσαι τὸ κλέπτει, παύσαι

τὸ

τῦ μεθύσκεσθαι, παύσωμεν τῦ ἁρπάζειν τὰ ἀλλότρια, παύσωμεν τῦ κενοδοξεῖν, τῦ φυσιᾶσθαι, τῦ μισοπονηρεῖσθαι. μακρὰν σε ἀπενέγκω. οὐδὲν γὰρ τῶν τοιούτων εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. εἰ γὰρ ὁ πορνεύσας τῦ ἕτερον τῶν δαιμόνων, εἰ τὸν γέενναν τῦ πυρὸς εἰσελεύσεται; πάντα κοσμοκράτης, ὡς φάναι, πολυτελῶν, ὡς βούλῃ, ὁ καλλίων οὐδείς. ἀπόλεσε δὲ πόρνην, τὴν τοῦ αἵματος ἀπηγμένην ἀσωτίαν, τὸν πορνεῖον, μοιχεῖαν, μέθην, ἀκρασίαν, καὶ πᾶσαν ἡδονὴν δαιμονικὴν· ὁ ἐμπεσὼν εἰς οὐδείς, σὺ δὲ εὐαγγέλια οὐ πίστει, νόμους δὲ σωφρονίζει, σωφρόνως οὐκ ἀπαιτήσουσι, δικαίοις οὐ δυσωπῦσι, πατέρων ἡδυσίας οὐκ ὠφελῦσι, ζωοδοσίαν ἀδελφῶν οὐκ ἀποτρέπει, ἀπαραιτήτους πόνους. ὅλως πόρρω ἐγένου τοῦ λοιποῦ ἀπόλεσε καὶ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, ἵνα μὴ δῶν μηδὲ σωτηρίαν, μηδὲ κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῦ Χριστοῦ ἡμῶν μὴ προσδόκησον. ἀκριβῶς γὰρ τότε ἡ ὥρα, ὅταν γυμνὸς ἐκ πυρὸς καιομένου ἀναστήσῃ τὸ βῆμα τῦ Χριστοῦ, ὅτε ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων ἴματα ζάλιμμένοι. ἵνα φανῇς, οἷος εἶ· ἵνα ἐλεγχθήσεται σου πᾶσα ἡ ἀδικία· Matt. xxv. 41. ὁ Θεὸς οὐ χλιαίζεται· ἐκ τότε ἀκούσεις τῆς ἐδωδιμαίας ἐκείνης φωνῆς· Δῦσατε αὐτὸν τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας, καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἵνα ἔσαι ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. ἵνα λοιπὸν οὐ βρεμήσῃ σοι τοιοῦτον; τίς οὐ κλαύσει τὴν δίκην τῶν ἀπόλεσον σοι προσκαιρον αἰσχίστως βαστάζοντα; μὴ πλανᾶσθε, Θεὸς οὐ μυκτηρίζεται· γίνεσθαι γὰρ, ὅτι Οὔτε πόρνοι, οὔτε μοιχοὶ, οὔτε λοίδοροι, οὔτε πλεονέκται, οὔτε μέθυσοι, οὔτε ἄδικοι, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε βλάσφημοι, οὔτε φιλάργυροι, οὔτις ἵνα τῶν τοιούτων ἔχῃ κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. ζωῦτα πάντα ἐποιοῦντες, ἀδελφοὶ, τῶν τοιούτων πονηρῶν προσέξεων ἀπηχθάμεθα, καὶ ἐξ ἔλεον τῶν ψυχῶν μετανοῆσαι μὴ βουλεύσωμεν, ἵνα καὶ φύγωμεν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς, καὶ τῶν ἀεννάων καὶ αἰωνίων ἀγαθῶν ἐφικώμεθα· ὧν ἡμῖν πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΠΥΡ ΗΛΘΟΝ ΒΑΛΕΙΝ ΕΠΙ ΤΗΝ ΓΗΝ, ΚΑΙ, ΟΥΚ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν.

Λογ. ον. Ακ. ιε. μθ. Matθ. ι. λδ.

Ex Mf. ἐν Χάλκῃ νήσῳ τοῦ Χαλκηδόνος.

ΑΙ τῶν πιστῶν φιλόστοργοι μητέρες, μᾶλλον δὲ αἱ πρὸς μείζονα ἡλικίαν ἐκδυναστέρας τὰ πάθη ἀσκοῦσαι, ταῖς γαλακτοφόροις πηγαῖς τὴν μαζὸν προσέχουσαι τοῖς φιλτάτοις, τὸν ἀκέραιον τοῦτον τῦ γάλακτος ὑφέλκειν αὐτοῦ κολακεύουσιν· ἐπειδὴ δὲ πρὸς μείζονα ἡλικίαν ἐξέδυσεν ἔλθωσι, ὡς καὶ ὀδόντα λοιπὸν τὰ τυφερὰ τῶν βρωμάτων λεαίνειν, προτίθεσι αἱ μητέρες ὃ σκληρὸν τῦ ἄρτυ ζωπυροῦσαι, ἁπαλὸν ἐκ τυφερὸν, δίκην μυελοῦ, τὸν τοῦτον ἐπιμάσασαι τῷ στόματι αὐτῶν ἐποικίζουσι. τοιοῦτοί εἰσι καὶ τῆς ἐκκλησίας διδάσκαλοι. ταῖς γὰρ ὀπαδοῖς τὸν ἔξω τῆς θρησκείας ἁπαλίζουσι, ὑ δυσπόριτα καὶ δυσδιάκριτα νοήματα προσβάλλουσι, ἀλλὰ, ὥσπερ μητέρων, τὸν θηλὸν τῆς ἀγροικίας αὐτοῖς προσαλείφαντες, ὃ ἄδολον τῦ λόγου γάλα" παραβύμματι ὑφέλκειν αὐτοὺς παρακελεύονται. εἶτα, ὁπόταν προσὸς μείζονα νοημάτων κεφάλαιον καὶ ὑπὸ αὐξησιν τῆ θρησκεί, μείζοσιν αὐτοῖς μυστηρίων ἀποκαλύπτειν ἐθίζουσι νοήματα. τῦτο καὶ Παῦλος ἐποίει. πνευματικοῖς γὰρ τυγχάνουσι γράφων ἔλεγε· Γάλα ὑμᾶς ἐπότισα, ὑ βρῶμα. ὃ αὐτὸ ἔσται ὁ Κύριος ἡμῶν εἰσιτηρίῳ καὶ ἡμῖν πολ. προσὸς γὰρ ὃ μέγιστος τῆς ἕξεως τῶν ἀκουόντων τὸν τῶν διαλεκτικῶν νοημάτων γραφεὶς συνεθισμὸς μόνος, ὁ ταῖς προσλαβούσαις ἡμέραις, καθάπερ πνευματικοῖς, ἁπαλὸν δ' ὕλυπον τὸν τοῦ Χριστοῦ

ξηφὸς τῷ λόγῳ ἡμῶν πρόσεχετε· νυνὶ γὰρ ☧ νοῦν τῆς φρονήσεως ἡμᾶς ἀνεκήρυττε σκοπεῖσθαι, μεζόνων ἡμᾶς συγχωρεῖ ἀπολαύειν διδασκάλων. τί γὰρ φησι; Πῦρ ἦλθον βαλεῖν Λικ. ιε. μθ.
ἐπὶ τὴν γῆν, ἐ, Οὐκ ἦλθον βαλεῖν Εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. ἀλλ' ☧ μὴ πάντως τὴ φρε- Ματθ. ι. λδ.
σὶ αὐτῶν ἐλπιδέτω ☧ Κύριον ὅτι ὃ πυρὶ τὰ πνεύματα αἰαλῶσαι, ἢ μαχαίρᾳ τὸν πόλεμον καταφάξαι. ἀλλὰ διδοὺς, ἢ ἡμεῖς τὰ αὐτὰ τοῖς πατράσι ποιοῦντες, τὰ τοῦ Κυρίου ῥήματα τοῖς ☧ Κύριον ἀγαλλιῶσιν ἡμῖν, ἵνα τοῦ Κυρίου ῥήματα τοῖς πατράσι ἀγαπησθῶμεν. πῦρ ἦλθον βαλεῖν ὅτι τὴν γῆν. πῦρ ἦλθες βαλεῖν ὅτι τὴν γῆν, Κύριε, ἢ οὐκ ἦλθες βαλεῖν Εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν; ἁμαρτία ἡμῖν κατηγορήσατο, θάνατος ἡμῖν ἐκυρίευσε, γέεννα πυρὸς ἡμᾶς ὑπεδέξατο, τὴν σὴν δημιουργὸν δημιουργὸν κατηγορήσατε ἡμῶν, καί σε ἀρνησάμενοι τὸν τοσοῦτον ἀγαθὸν ἀχρεῖοι ἐξεδικήθημεν· ἢ ἐλθὼν λέγεις, πῦρ ἦλθον βαλεῖν ὅτι τὴν γῆν, ἐ, οὐκ ἦλθον βαλεῖν Εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν; ἔπαιον πῦρ ἡμῖν οὐχ ὑπῆρχε πίστεως, τῇ τοῦ ἀγαθοῦ δεσπότου οὐκ ἰσχύομεν". ὅπλον γὰρ ἡμῖν οὐχ ὑπῆρχε πίστεως· ☧ διὰ τοῦτο καὶ τῆς δικαιοσύνης ἡμῶν ἔπεσε ☧ Ἀδὰμ ὁ ἐν παραδείσῳ ἀκάδυτος ἐκδύσας ἐξηθόλους ἐκμύωσεν. διὸ καὶ πᾶσι ἡμῖν γυμνὸς βοηθείας ὑπῆρχεν τοῖς σὲ βοᾷ λέγων· Δίκασον, Κύριε, τοὺς ἀδικοῦντάς με, πολέμησον τοὺς πολεμοῦντάς με· Ψαλ. λε. α.
λαβὲ ὅπλον ἢ θυρεόν, ἢ ἀνάστηθι εἰς τὴν βοήθειάν μου· ἔκχεον ῥομφαίαν, ἢ σύγκλεισον ἐξ ἐναντίας τοῦ καταδιώκοντός με. εἶπον τῇ ψυχῇ μου, Σωτηρία σου ἐγώ εἰμι· ἢ ἐλθὼν τοῖς βοήθειαν ἡμῖν λέγεις, οὐκ ἦλθον βαλεῖν Εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν; ἐ ποῦ ἡ τοῦ ἁγίου ἱκανοῦ ἡ τοῦ Εἰρήνης τοῖς σὲ γαληνιῶσι; ὃ, Κύριε ὁ Θεὸς ἡμῶν, Εἰρήνην δὸς ἡμῖν. πολέμους γὰρ ἀπέδωκας ἡμῖν. Εἰρήνην ἱκετεύσαμεν, γαλήνης ἐδεήθημεν, πόλεμον οὐκ ἠλπίσαμεν, μάχαιραν ἀπεπαίδωμεν· ἐ ἐλθὼν λέγεις, οὐκ ἦλθον βαλεῖν Εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν; διὸ" αὐτοῦ ὃ καθ' ἡμῶν θυρεοῦται τὴν σὴν δημιουργὸν ἐξοπλίσαι. πολέμους ἡμᾶς τῇ δικαίᾳ ῥομφαίᾳ τῆς ἁμαρτίας καθασφάξας, εἰς ἄδου κατακόψαι. διὸ τοῦτο οἶκτον καθ' ἑαυτοῦ μόνου· ὁ πᾶς ἁγίων χορὸς τοῖς σὲ ἀνυφλόγητε λέγων· Ο πα- Ψαλ. οθ. α.
μέγιστος ☧ Ισραὴλ τοσοῦτος, ὁ ὁδηγῶν αὐτοὺς τοσοῦτον ☧ Ιωσὴφ, ὁ καὶ θρέμμος ὅτι τὴν χρείαν, ἐμφαίνει, ἐξέλεγεν τοῦ δικαιοῦν σου, καὶ ἐλθὲ εἰς τὸ σῶσαι ἡμᾶς. λέγεις, οὐκ ἦλθον βαλεῖν Εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν; καὶ ποῦ ἡ ἐπαγγελία ἡ λέγουσα· Ἰδοὺ ἐκκλίνω ὡς αὐτοὺς ὡς ποταμοὺς εἰρήνην, ἢ ὡς χειμάρρους ἐκκλύζων δόξαν ἐθνῶν; Ησ. ξς. ιβ.
ὁ ποῦ ἡ προφητεία τῶν ἁγίων πατέρων ἡ λέγουσα, ἰδοὺ ἐξέρχεται Κύριος, ἢ σωτηρίαν ποιῆσαι τοῦ λαοῦ; σωτηρίαν ἢ τοῦ πολέμου, Εἰρήνην δὲ βασιλέα ἐξεδικήθημεν· ἢ ἐλθὼν λέγεις, οὐκ ἦλθον βαλεῖν Εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν; τοσοῦτος ποσαπτίσλας, πατριάρχας τοσέπεμψας, ὅπλοις δικαιοσύνης αὐτὸν ἐφώρτιξας τοῖς ὃ αἰτησάμενοι τὴ μάχη τὸ ἀγαθοῦ, ἢ σωτῆρα ☧ πόλεμον Εἰρήνην τῷ κόσμῳ βεβουλευμένον, ὡς "Εἰς αὖθις διαχειρίζων ἔλεγεν· Εὐλογητὸς Κύριος ὁ διδάσκων τὰς χεῖράς μου εἰς πόλεμον, ἢ τοὺς δακτύλους μου Ψαλ. ρμγ. α.
εἰς πόλεμον. ἢ ὅτι ὑπηκούσατε τοῦτο διδάσκοντος, τοῖς σὲ βοῶντες, σὲ καλοῦντες βοηθὸν, λέγοντες· Κύριε, κλῖνον οὖς σου, ἢ κατάβηθι· καὶ κλῖνας οὖς σου, καὶ καταβὰς ὅτι ὃ σῶσον ὃ Ψαλ. ρμγ. ε.
λαός σου τοὺς δυσσεβοῦντας ὁ Εἰρήνη, λέγεις, οὐκ ἦλθον βαλεῖν Εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν; τί ὃ μαχαιρίζων τὸν Εἰρηνοποιοῦντα, ὃν υἱὸν Θεοῦ κληθήσονται; τί οὖν ὁ διδάσκων ἄλλους Εἰρηνοποιεῖν, τί λέγεις τοῖς σεαυτοῦ, οὐκ ἦλθον βαλεῖν Εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν; διὸ τὰ ἁμαρτήματα ἡμῶν ἐχθρὸς ἡμῶν γέγονεν ὁ Κύριος· μεσίτης ἐδεόμεθα τοῦ λύοντος μὲν τὸ μεταξὺ ἡμῶν ἔχθρας, Εἰρήνην δὲ γλυκείαν βεβαιοῦντος. ἢ ὁ πατὴρ ἡμῶν Ιακὼβ τοῖς μεσίτου ἤυχετο λέγων· Εἰ ἦν ὁ μεσίτης ἡμῶν ἢ ἐλέγχων. ἢ ἐλθὼν μεσιτεύσας ἢ λύσας τὸν ἔχθραν, Ιωβ. θ. λγ.
τὰ σεαυτοῦ λέγεις, οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν; ἢ σὺ τὴν λειποῦσαν τὸν ἐλπίδα τῆς εἰρήνης ἐκδυσώμεθα; ἀλλὰ καὶ πῦρ ἦλθον βαλεῖν ὅτι τὴν γῆν, τὸν ὑφ' ὑμετέρας πα-

σὶ

οἱ πατριάρχαι. ἐπειδὴ γὰρ ὁ διάβολος τὸ παῖς τῶν ἀνθρώπων καρδίας ἀκάθαρτος καὶ τὰς βόλους σὺν ἀπάτῃ ἀμάρτιας, πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, τὴν τῶν ἀκανθῶν ἀνάλωσιν. διὰ τοῦτο πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, ἢ θέλω, εἰ ἤδη ἀνήφθη. καθαρίσαι τὴν ἐμὴν γῆν. διὰ μὲν τοῦ διαβόλου πικροφόρα ἢ βλασφημίαι βλαστήματα πυρὶ ἐξαναλῶσαι, ἵνα καθαρᾷ τῇ ψυχῇ ☩ ὑπάρχῃ ἀπόρρητα σοφίαν. διὰ τοῦτο πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. πλάσας ὁ Χριστὸς ☩ ἀνθρώπους ἐκ γῆς, ἀπνεύματα. διὰ τοῦτο πυρὸς τὸ μέσον αὐτῶν τῇ καρδίᾳ ἔκαυσε, ἐρᾷ ὁ διὰ πυρὸς ἐλθὼν αὐτῶν τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης. ἐπεὶ οὖν τοῦτο ☩ διὰ τοῦτο ἀπῆλθε τὸ πυρὸς, ἢ τοιοῦτον τὴν θερμὴν ἐκβαλεῖν ἐκ αὐτῶν, ἵνα καλλιφωνίαν ἔχωσι τὸν τῆς ἀγίας πνεύματος ἔξαψιν (κρυμῶ γὰρ ἀπιστίας ἔχει τὴν ἀνθρώπων ψυχὰς ὁ διάβολος) δεῖ με πῦρ βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν· ἵνα ἐκλύσας ἢ χαυνώσας ☩ ἐκ τῆς διαβόλου ὀπτηγθημένοι ☩ ψυχῆς χιόνα τῆς ἀπιστίας, λύσῃ ἢ γαλήνωσιν τὸν φρένα καθίσῃ, ἀναθαλλῇ ἢ χλοηφορεῖν αὐτὸν ποιήσῃ.

Εἰσέρχεται οὖν εἰς τὸν μαῦδραν αὐτῆς, καλύπτων ☩ ποιμένα ὁ τῷ ἀρνίῳ τὸ σώματος, ἢ βακτηρίᾳ ὀπτηφερόμενος, ἢ ῥάβδῳ ἀπειλήσων τὸν πρεσβύτερον πλάνον, ἵνα μὴ ἀμελιάσαι ἢ πλανήσῃ ὁ πρόβατον πάλιν ἀποδράσῃ τὸ ἰδίου ποιμένος. Ἀλλ' εἰσέρχεται εἰς ☩ οἶκον τοῦ Φαρισαίου, οὐχ ὡς Θεός, οὐχ ὡς βασιλεύς, οὐχ ὡς ἅλυς δικαιοσύνης, ἀλλ' ὡς ἀνθρώπους πρὸς αὐθρώπον, ὡς ἀρνίον πρὸς ἀρνίον, σὺν ἀγαπᾶται αὐτῷ, συναναπέσται, συγχαλάσαι, εἰσέρχεται, συναναπαύσῃ ὃ ἤδη πνεύματα ἐστὶ τὸν ἀμαρτίαν, ἵνα σὺ ὃ συναναπαύσῃ, ☩ ἤδη πνεῦμα κάθαρτα ἐαυτῷ συνεισέρχῃ. ἢ εἰσελθὼν οὐκ ἐκαθάρθη ὁ ἄγγος τοῦ Φαρισαίου. τοῦτο ἢ ἐποίει ἢ δύο ἕνεκεν, ἵνα δείξῃ ὃ πρεσβύτερον τὸν ἀφορμὴν λαλῆσῃ πρὸς ☩ ποιμένα. ἐπὶ ἢ ἢ δόγμα Ιουδαϊκὸν καταλύσαι, ἢ βεβαιῶσαι πνευματικόν. Εἶδε γάρ, φησὶν, ὁ Φαρισαῖος, ἢ ἐθαύμασεν, ὅτι ἢ πρότερον ἐβαπτίσθη. ἐθαύμασεν, οὐκ ἐπαινῶν τὸ διδάσκαλον, ἀλλ' ἀπορῶν ὃ γινόμενον, οὐκ ἐπαινῶν, ἀλλὰ κρίνων. ἢ ἰδοὺ ἰδοὺ, ἀγαπητοὶ, τὸ ζωοπλάστου ἐστὶ τὸ πλάσματος κενόφρονος, ἢ τὸ κεχωμένα ἐστὶ τοῦ πηλοῦ διορθοῦσθαι. τοῦτο ἢ ἔφασκεν ὁ Φαρισαῖος, μὴ θεωρῶν τοῖς κρυπτοῖς ὀφθαλμοῖς τῆς καρδίας τὸ ἐνδοθεν τὸ ἀληθινὸν ταξιάρχου, ἢ τὸ σεραφὶμ ἢ χερουβίμ. εἰ γὰρ θεάσατο τὸν, προσέπεσεν αὐ αὐτῷ τοῖς ἴχνεσι, ἢ τοῖς δακρύοις αὐτῷ ἔπλυνε τοὺς πόδας, ἢ ἔλεγεν· ἰλάσθητί μοι ὁ ἁμαρτωλῷ. ἔλεγε γὰρ αὖ, σὺ εἶ ὁ ὢν ὁ τὰ πάντα εἰς ὃ εἶναι παράγαγον· τῷ ὃ λόγῳ οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, ἢ τῷ πνεύματι ἢ τὸ σώματος σου πᾶσα ἡ δύναμις αὐτῶν· συνάγων ὡσεὶ ἀσκὸν, ἀβύσσους θησαυροὺς· σὺ θέλεις ὃ τοῖς θησαυροῖς ἀβύσσους. ἀπὸ σοῦ φοβεῖται πᾶσα ἡ γῆ· ἀπὸ σοῦ σαλεύεται ἡ σύμπασα οἰκουμένη. ἀλλ' οὐδὲν τούτων ὑπὸ ὁρῶν, οὔτε ἀκούων, οὔτε εἰρηκώς, ἔκρινε τὸν διδάσκαλον. ὁ ἢ Κύριος ἀπόφασιν διδοὺς (ὥσπερ καλεῖν τῇ Σαμαρείτιδι ὃν τὸ αἰτῆσαι αὐτὸν πρὸ αὐτῆς ὕδωρ, ἔδωκεν αὐτῇ κρεῖττον ἢ αἰτῆσαι πρὸ αὐτὸν ὃ αἰώνιον ὕδωρ) ἀρχὴν ἐστὶν ὁ Κύριος ἀρέμα ὑπομιμνήσκων ὃ ἀρόβατον, ἢ ἀπὸ τῆς σαλπίγγος ὑπὸ τὸν ἀληθῆ αὐλὸν χλευάζειν. Ἀπὶ γὰρ ὑμεῖς Φαρισαῖοι, ὃ ἔξωθεν τὸ ποτηρίου ἢ τὸ πίνακος πλύνετε, ὃ ἢ ἔσωθεν γέμει ἁρπαγῆς ἢ δόλου· τυτίζειν, ὑμεῖς πῶ ὃ σῶμα κοσμοπλάζετε, ἐμὶ ἢ ψυχαὶ κακίζετε. πῶς ἢ δὲ τὸ ἔμψυχον χρυσῶν ἐλάν ἢ ὃ ποτήριον, ἔτεμν ἔσωθεν ἔχειν θανατηφόρον πόσιν; οὐχὶ ἐσωθεν καὶ οἱ πόρναι; ἐμὶ ὄψις ἑαυτὴν τοῖς χρώμασιν ἀναζήσουσαι, ἐμὶ ψυχαὶ ἀφανίζεσθαι. ἢ γὰρ οὐχὶ ἐμὶ ὄψις ἑαυτὴν ὃ φοῖνικι ἐρυθραίνουσι, ἐνδῶλον τῆς μελλούσης αὐτὰ διαφθείρεσθαι φλογὸς οἰκείοις δακτύλοις ἐργάζεται, δίον αὐτὰ τῷ αἵματι Ιησοῦ ἐμὶ καρδίας ῥαντίζῃ, ἢ τῷ πνεύματι ἐμὶ ψυχὰς ἀναθυμίᾳ, ἵνα ὃ ἄσβος τῆς ψυχῆς ἀσβέστου, καθάπερ ῥόδον τὸ κέντρῳ μεμεγμένον ἐστὶ ἀρχῇ; πῶ ἢ ἐμὶ ὄψις αὐτὴν ἐκπαγγίζουσι, ἵνα ἐμὶ τὴν νέαν καρδίας εἰς μερίδα ἐλκύσωσι. πῶ ὑμεῖς ☩ Φαρισαῖοι ὃ ἔξωθεν τὸ ποτηρίου ἢ τὸ πίνακος πλύνετε, ὃ ἢ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς

Λυκ. ιε. λη.

Λυκ. ιε. λθ.

γῆς ἐ πτηνείας. ὁ Ἰωάννης ἔλεει· Ἀλλ' ἡ ἐ μὴ σῶμα ὕδατι λούεται, τὰ δὲ πλαίσματα τῶ πνεύματι λούεται; Ἐλμω γὰρ ἐἶπεν, ἀγαπητέ, οὐδὲν ὠφελήθησε δ ἄνθρωπος, κἂν ὁ σῶμα πλυθῆ καὶ ὁ πνεῦμα, ἐὰν μὴ ἔχῃ ζωοποιὸν καὶ ζωόδρομον τὸν ἐλεημοσυνῶν. ὥσπερ γὰρ πτηνεῖον ἔξωθεν ἐὰν ἰδῇς πλυθὲν, μὴ ἔχον δὲ πτοὴν, οὐκ ἂν ἰάσῃ δ τὸν διψῶντος τὸν ἐπιθυμίαν, ὁμοίως δὲ καὶ πτάκιον πλυθὲν ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν οὐ θρέψει ⓜ πεινάντα, ἐὰν μὲν ἔχῃ ἔσωθεν βρώματα· οὕτω καὶ αἱ ἄνθρωποι, κἂν ἔσωθεν ἢ πεπλυμμένοι καὶ ἔξωθεν, οὐ θρέψῃ ⓜ Κύριον, ἐὰν μὴ θρέψῃ ⓜ ζωόδουλον. διὸ ἐπιφέρει ὁ Κύριος καὶ λέγει· Πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἔσται. πλὴν τὰ ἐνόντα λέγει. οὐ γὰρ ποιεῖτε τὴν τοῦ πολυτελοῦς παρασκευὴν τέρπειαν, ὅσην τὴν τοῦ ἀβόλου δύνασκείται τοῦ παρασφορᾶς. μὴ βούλῃ οὖν ὁ πένης, ὅτι οὐκ ἔχεις χρυσᾶ καὶ ἀργύρια τόσα· ῥῖψον θεὸς τὸ χαλκοφυλάκιον ὃ ἔχεις· καὶ δύο λεπτὰ δικαιοῖ. μανθάνει τῆς χήρας ἐκείνης, ὅτι ἐδικαιώθη οὐχ ὅσα τοὺς πολυτελοῦς. ὁ Θεὸς οὐ χρήματα οἶδε σταθμίζειν, ἀλλὰ συνειδήσει δικαιάζει. ἐλεημοσυνὴ ἀπόλυσις μεγάλη ἁπασμάτων, καὶ μιασμοὺς ἁγιασμοὺς θησαυρίζει· ἐλεημοσύνη καὶ ψυχὰς ἀναλυτικήν, καὶ τὰς πτερυγίας ἐξυφαίνει. ὦ ἐλεημοσύνη ψυχῶν ζωοποιή, χορηγία ψυχῶν, κληρονομία. ῥίψατε χρυσὸν, καὶ λάβετε Χριστόν· δότε ἀργύριον, καὶ λάβετε ἅγιον πνεῦμα· ἐπιχορηγίαν ἐπιχόρηγον, καὶ συνεξελεύσεται αὐτῷ ὁ ἰὸς τῆς ἀμαρτίας· δροσισάτω ⓜ ἔλεος, καὶ σβέσατε τὸν καμίνον· καὶ δότε ἱμάτια, ἵνα λάβητε ἱμάτια, ὁ Χριστὸς ὑμῶν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΝΟΥΘΕΣΙΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ.

Λογ. οθ.

ΚΑιρός σε λοιπὸν ἀναπλάσαι καὶ πόρρω ἀποστῆσαι. μανθάνει ὅτι σήμερον ἢ αὔριον ἰδεῖν ἔχεις τοὺς ὁρμοὺς, καὶ τοὺς ἀγέλους θαλάσσαθαι, καὶ τοὺς ἰδίους τὴν φοβερὰν βῆμα, καὶ ἐλθεῖν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κριτηρίῳ αὐτοῦ, ἐν τῷ τῆς σωφροσύνης καὶ δικαιοσύνης καὶ ἀληθείας δικαστηρίῳ, καὶ λόγον δοῦναι πάντος τοῦ βίου σου. Εἰ θέλεις ἰδεῖν ⓜ ἅγιον, ἁγίασον σαυτόν· Εἰ θέλεις ἰδεῖν ⓜ ἅγιον καὶ ἀμίαντον, ἁγνίσον σαυτὸν τροπαίως. ἀφ' οὗ τις ἔλθῃ εἰς ⓜ φόβον τοῦ Θεοῦ, ὅλον ἑαυτὸν δυέδωκε τῷ Θεῷ, καὶ οὐκέτι ἔχει ἑαυτοῦ ἐξουσίαν. τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ Θεοῦ κατέγραψεν ἑαυτόν! Δέησαι οὖν ἑαυτὸν καὶ τὰ θελήματα ἑαυτοῦ, καὶ ἀνάλωσον τῷ Θεῷ. πόσων ἤκουσε θαλάσσαν ἐν τῷ βίῳ ἡ πολιτεία τῆς ἁρπαγῆς ταύτης; ὅσα κύματα εἰργάσατο; ὅσας ἁρπαγάς; ὅσους αἱμάτους; ὅσα ναυάγια; ὅσας δυσμίας καὶ ἁμαρτίας; ὅσας συμφορὰς καὶ ταραχώδεις; ὅσα κακὰ ἐν πάσαις ταῖς πόλεσι; ὅσα κατ' οἴκους; ὅσα κατ' ἀγορὰς; τίς ἡ δυνάμις αὐτῆς, ἢ τίς ἡ ἰσχὺς αὐτῆς; ὅλα φοβοῦμαι τὰ ἴχνη. ἡ ἡδονὴ αὐτῆς φόβος, ὁ θάνατος φόβος, ἡ ζωὴ αὐτῆς φόβος, καὶ μετὰ θανάτου ἄρρητα καὶ ἀδιήγητα. ῥοπὴ ζυγοῦ ἐστι τὸ τῆς καρδίας ἡμῶν. ἐκεῖ ῥέπει ὁ ζυγός. κρούσωμεν, ἀπουδάσωμεν, ἵνα δρόμῳ ζωῆς καὶ ταχέως. μανθάνει ὅτι οὐ μετὰ τὰ πολλὰ πάντα καὶ καλὰ καὶ λαμπρὰ καὶ ὡραῖα, τὸν ὁρμὸν καὶ τὸν γλῶ, τοὺς δὲ θέσπεσι, τὰ παράγματα· μανθάνει ὅτι οὐδὲν, τὰ σώματα, τὰ ψυχῆ. μικρὰ φαντασία ἐταράξε σε, μικρὰ ἀηδία κατέπληξε σε, μικρὰ θλῖψις κατέβαλε σε, μικροὶ πόνοι ἐδρύβησί σε, λόγος ψυχὰς κατέκτυπησέ σε· καὶ τί μὴ μισήσῃς τὸν βίον τοῦτον; ἐγὼ δὲ σοὶ λέγω, ὅτι μετοικήσαι ὀφείλεις, καὶ δεῖ σε τὸν πύλαις τοῦ οὐρανοῦ πῆξαι σαυτῷ σκηνὴν, καὶ ἐκεῖ καταμεῖναι δέξαι, καὶ δίκαιος τοῦ Θεοῦ μέλει θανάτου, ἵνα θυμηδίας παρασκέψηταί σε, καὶ ἀνάπαυσίν σοι τὸ χαίρειν παρέχῃς. κάτω ὀλίγον γῆς ὁ σῶμα κλαίεται γόνυ τοῦ Θεοῦ· καὶ αὖθις ἡ ψυχὴ παρακαλείτω δέησιν ποιοῦσα, ὅπου παρεσπάσατο ἑαυτὸν ῥίπτουσα. φιλονεικήσωμεν τίς πλέον χαμεῖ τὸ τῆς δίκης. καὶ σὺ οὖν ὁ κόσμος

Ex Ms. τοῦ Χάλκη τήσου τοῦ Χηλεσίνου.

ἀπέβανε, καὶ σὲ ἤλθεν ἡ κτῆσις ἡ μέλλουσα. ἔσται δυνατὸν ταῦτα ἅπαντα, καὶ κεῖνα μνημόνευε. βέλτιον τὰ κακὰ τῶν μελλόντων, ἢ τὰ ἀγαθὰ τῆς παρούσης λογίζεσθαι. ἐκεῖνα συμφέρει Θεοῦ προξενῆσαι, ταῦτα δὲ ἡμᾶς ὄντα συλᾷ ἐκ τῶν πνευματικῶν προκτημάτων. ὀρφανοί ἐσμεν ἅπαντες· οὐδένα ἔχομεν, εἰ μὴ ὁ Θεὸς, βοηθὸν, καὶ τελεῖν ἀναγκαῖον ἑαυτῶν. οὐκοῦν πάντων ἀφαπλύσαντες, φερώμεθα ἑαυτῶν. μηκέτι σταλῇς ὑπὸ τῶν κακῶν τῶν σὲ ἐχόντων σε· μηκέτι τῶν ἀμαρτιῶν σε λοιπὸν, ὑπὸ τῆς κρίσεώς σε· μηκέτι, ὅτι πλούσιος εἶ, πτωχὸς δὲ ἀθανὴς· ὑπὸ τῆς ἡδονῆς, ῥυπῶν καὶ ἀκάθαρτος· μηκέτι, ὅτι δυνάστης εἶ ἐν βίῳ θλιβερῷ ἀφέντων δὲ καὶ ὑπεύθυνος ᾖς, πολλοὺς ἀποκτείναντι καὶ κλῆσις δὲ νεκροῖς, σαπροῖς καὶ ἀσάπροις, πλουσίοις καὶ πτωχοῖς. ἄγε, φέρε, ἵνα φάγῃς καὶ πίῃς, καὶ ἐνδυμασίου σὺν ἔχῃς ἀσφαλές. μηκέτι, ὅτι δυνάστης εἶ, σῆτα τετραπεπωμένα ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν, μὴ δυνάμενος μιᾶς ἡμέρας ὑπενεγκεῖν κόπον, ἢ μιᾶς νυκτὸς ἀγρυπνίαν· μηκέτι πόσα προσκρούσας τῷ Θεῷ ἐν ἔργοις καὶ λόγοις καὶ ἐνθυμήμασι· μηκέτι, ὅτι λείπει δραχμῆς παλαιᾶς ἡμέρας καὶ νυκτός· λογίσαι πόσας εἶδον ἐν ᾅδου ψυχὰς, ὅτι καὶ φθόνου τοῦ Θεοῦ, μικρᾶς ἀφέσεως δυνηθεῖσας τυχεῖν, καὶ μὴ τυγχάνουσας, ἀλλ' εἰς τὰ κατώτατα τῆς γῆς βρωθοῦσας ταῖς πορείαις ἑαυτῶν, καὶ ταῖς ῥαθυμίαις, καὶ ταῖς πυφαῖς, ταῖς πανηγύρεσιν αὐτῶν καὶ ταῖς λογομαχίαις. μηκέτι, ὅτι σὺν εἰς μακρὰν σε δεῖ ἀποδημῆσαι καὶ κριθῆναι, καὶ τότε μὴ παύσῃ κατηγορῶν τῆς ἰδίας ψυχῆς. γράψον δὲ μικρὸν τοῦτο λογάριον ἐν τῇ καρδίᾳ σου· ἔσται σοὶ ὡς ἐκεῖ σῷ πεζεύειν. κρῖνον ἐκ τοῦ ἐνταῦθα βασιλικοῦ. τοῦτο εἰς κόλασιν ἄγει, ἐκεῖνο ζωὴν αἰώνιον προξενεῖ. ταῦτα μελέτα· ἐν τούτοις ἴσθι ἀκαπόνητος. ἐὰν ἐν τούτοις ᾖς, ἐν τοῖς ἐνδυτοῖς οὐκ ἀνείσῃ ποτέ. εἰ δὲ ἐν τούτοις μὴ καταδύσῃ, ἐν τῇ ἀληθείᾳ ἡ καρδία σου; οὐκ ἀεὶ ἐγείρῃ ἡμέρας Κυρίου, φοβηθῶμεν καὶ ἡσυχάσωμεν. ὁ θέλων ἄμωμος εἶναι ἐν ἔργοις καὶ λόγοις καὶ ἐνθυμήμασι, τί ἄλλο προσθήσει ὠφέλειαν, εἰ μὴ ἀκαπόνητος ἡσυχάζειν καὶ βλέπεσθαι καὶ σιωπᾶν, καὶ καταφρονεῖν ἀπάντων τῶν ὄντων ἐπὶ τῆς γῆς; ὁ γὰρ τοῦτο θέλων κατορθῶσαι, θεὸν ἑαυτῷ ποιεῖ ὄντα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τὰ ἐπόντα, μίσει δὲ μιμητὰς τοῦ Θεοῦ. ἰδιότοκον ποιήσασθαι τὸν τοῦ Θεοῦ τὸ δυσμότερον, ἢ ἐκ μιμήσασθαι πατέρα, εἰ τύχοι γνήσιον, ἀκωλύτους ἔσεσθαι προσλήψεις, καὶ μᾶλλον δικαίους οὕσι καὶ ὠφελίμους. ὀφείλων τοὺς δαίμονας, τί ὀφείλει πλέον, ἢ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι; ὁ καθ' ἡμέραν κεκοιμωμένον ψυχῇ καὶ σώματι, τί ἄλλο προσθήσει ὀφείλειν, ἢ ἀγάπην καὶ δάκρυα τοῦ Θεοῦ; ἀλλὰ λέγεις, ὅτι παθητικός μέ, καὶ ὁ Θεὸς τυραννικός ἐστι. τύραννος τυραννίᾳ ἀντικείμενα. σείει μὲν τὴν γῆν, καὶ ἅπαντες τρέμουσι. τίς οὐ φοβεῖται τὸν ποταμὸν τοῦ πυρός; μία ἡμέρα τοὺς σύντας ὅλους καὶ ἐν βίῳ καλῷ καταφέρει οἷον τὸν ἐν ταῦθα ὡς ἀπόδημον. ὑβρίσαι τις, ἢ ἐτύπτησεν; ἔλπισον ὅτι Κύριον, ὅτι πολιτῶν σοι πρέπει τὰς ὑπομονὰς μιμεῖσθαι. ἀπὸ τῆς ἐλπίδος ἡ στῆσις, ἀπὸ τούτων ἡ ἀγάπη· ὅπου μικροῦ λόγου καὶ μικρᾶς ὑπομονῆς ὁ διαπύστης προσδιδοῖ (ἀναγράφει), ὡς ἀθλητὴν σε τίφει ἀφ' ἡμῶν ψυχρόν. ἡ γὰρ πίστις σου πολλοῦ ἄξια ἔστι. τελεῖν δρεπτὸν ποίησον σαυτὸν νυμφῶνι, καὶ ἐγκρύπτεσθαι τῷ συφροσύνῃ, παῖδάς σε ζωῆς καὶ προσαγωγὰς εἰς τὸν βασιλικὸν τῶν οὐρανῶν. αἰσχυνθήτω τῷ προσὼ ἡ ψυχή σου ὁρθρίζετω πρὸς Κύριον, καὶ ἑαυτὴν ἀναχωροῦσα, ἀναπαυέσθω ὅτι κλίνης πνευματικῆς, ὅτι λογισμοῖς δυσεβέσι, ὅτι ἐλπίδι τοῦ Θεοῦ, ὅτι ἀπαθείᾳ καὶ καθαρωσύνῃ· ὅπου γὰρ προσκλαύματα τοῦ Θεοῦ φῶς ἐστι καὶ ζωὴ καὶ ἀνάπαυσις, εὐλογία καὶ δικαιοσύνη. ταῦτα σκάνδαλα τοῦ Σατανᾶ σκότος καὶ θάνατος, κόλασις δὲ ἀμαρτία καὶ κατάρα. ὁ σοί ἐστιν ἢ τούτοις ἢ ἐκείνοις ἀκολουθῆσαι. ἐὰν ταῖς τοῦ Κυρίου στολαῖς ἀκολουθήσῃς, ὅλα σοι τὰ καλὰ πάρεστι, ὁ φῶς, ἡ ζωὴ, ἡ ἀνάπαυσις, ἡ εὐλογία, τὸ δικαιοσύνης ὁ σέφανος· ἐὰν δὲ ταῖς τοῦ Σατανᾶ πειθῇς, τὰ ἐναντία τούτων ἅπαντά σοι. τίς οὖν ἄφρων αἱρεῖται αἰχμάλωτος καὶ ὀπαδὸς μᾶλλον κολάσεως αἰωνίου, αὐτὸ δὲ ζῆν καὶ ἀναπαύεσθαι καὶ ἀθανατίζειν;

ταῦτα τρυφῆς; ἀμάρτα, ἀπώλεσεν, δράμε, ἐπίζητει. ὁ γάμος ὑπερέπτασαι, ⓐ τῶν ἐγκαι πνευμάτων εἰσὶ, τὰ ὀπίσω ἐπιμανθάνοντα τοῖς ἔμπροσθεν, ⓐ δρόμῳ, καθὼς γέγραπται, ἐμὲ κατακολουθοῦσι δίκαιοι, ἕως ἂν ἀποδῶς μοι. ἀπόδωσον, ἵνα καταλάβῃς. ἰδοὺ ἡ χαρά, ἰδοὺ ἡ ἀμάραντος, ἰδοὺ ὁ φῶς, ἰδοὺ ἡ ζωὴ, ἰδοὺ ἡ δόξα, ἰδοὺ ἡ τρυφὴ, ἰδοὺ τὰ ἀληθῆ καὶ αἰώνια, ἰδοὺ τὰ μεγάλα καὶ θαυμαστὰ, ἰδοὺ πάντα ὡς θέλεις, μᾶλλον δὲ καὶ ὑπὲρ ὃ θέλεις. μεθύσθητι μόνον ἐκ τῆς εὐφροσύνης τοῦ οἴκου αὐτοῦ ὁ Θεὸς, ἐκδύσασθαι τὸν ἀλλότριον ἱματισμὸν τοῦ ἁγίου αὐτοῦ, ἐνδύσασθαι τὸν φοβερὸν τοῦτον καὶ ὑψηλὸν τὸν ἀγαπῶντα αὐτόν. μὴ φθονήσωμεν ἑαυτοῖς τοσούτων ἀγαθῶν ἀπολαύσεως, τοιαύτης ἐλπίδος. ἄλλοι μικροῦ κέρδους χάριν ἀθλοῦσι, πολεμοῦσι, θαλασσεύουσι, κινδυνεύουσι· ἡμεῖς ποίους οὐρανοὺς, ἢ ποίαν γῆν μέλλοντες κληρονομεῖν, οὐκ ἐθελήσομεν, οὐ διαζόμεθα, τί φθεγγόμενοι ἢ τῇ ὕλῃ ταύτῃ, ὅλως τὰ ἀπόγραφα παίζοντα, προσκυνοῦντα καὶ τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ ἀπόμεθα; ἡ τρυφὴ ἡμῶν εἰρωνεύεται οὐκ ἔχει ὕπνος, ἢ βάδισμα, ὅλα σκανδαλώδη. ὃς ὡς ἠθέλησεν ἔζησεν; τί τοῦ βίου τούτου οὐκ ἔστι ἐπαχθές; αὕτη ἡ ζάρξ ἡμῶν οὐ κατέδεται ἡμᾶς. ὑλακούσας πολεμεῖ, ἀρρωστοῦσα θλίβει. τίς ἄλυπος ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ βίου τούτου; τίς οὐκ ἐγλύσατο τῶν ἀλμυρῶν ὑδάτων τῆς πικρᾶς ταύτης θαλάσσης, τὸν ἐπαλλήλων κυμάτων; τίς οὐκ ἐστέναξεν ἐπ' αὐτοῖς; πόσους μεγάλους ἐπλήρωσεν ἡ πλουσία ζωή, ἢ τρέχοντας καλῶς ἐπαγίδευσε; ἢ σοβεῖν θαυμαστόν, δαίμονες γάρ εἰσιν ⓐ σπερχθῶντες, ⓐ ἐχθροὶ ὁ ἐπιβρίων. ταῦτα οὖν εἰδότες μετανοήσωμεν ἐν ὁλοκαρδίᾳ, μὴ αἱ ᾠδαὶ ἡμῶν γραφῶσιν εἰς θρῆνους ἢ δάκρυα· βοηθήσωμεν ἑαυτοῖς, ἀποπατάσωμεν τὸν ψυχὸν ἑαυτῶν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ἔτι ἢ τῆς ἰδίας σαρκός· εὕροιτο ἑαυτῇ χαλλίονα εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς, ὅπως αὐτὴ βοήσῃ ἢ αὐτὴ πρὸς ⓦ Κύριον, ἐλλείπει με τὸν μόνον· ἰδοὺ πάντα ἀφῆκα, καὶ ἠκολούθησά σοι· ἰδοὺ πάντα κρημνὸς καὶ ⓦ θὴρ φόβος. ἡ καταδύσις ἡμῶν ἕως τοῦ νεφέλου φθασάτω, ⓐ ζυγαμοὶ ἡμῶν τοῖς ὑγιαινοῦσιν ἐγλισάτωσαν, αἱ πρεσβεῖαι ἡμῶν καὶ αἱ ἐλεημοσύναι ἐλθέτωσαν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. λιτανεύσωμεν αὐτὸν μετὰ πάσης ἀληθείας, μετὰ βλασφημίας ἢ δίκης· πάντα ποιήσωμεν, ἵνα σκέπῃ μὴ μεταγνῶμεν· πάντα ἐπανορθώσωμεν, ἵνα καὶ τοῦ ἀγαθοῦ ἀπολαύσωμεν τοῦ Θεοῦ, ἵνα τοῦ μείζονα πρόρησιν κτησώμεθα, ἵνα τιμιωτέρων ἀξιωθῶμεν δωρεῶν, ἵνα μηδὲ εἰς τοῦ αἰῶνα ἐφθασώμεν δεύτεροι. μέγας πειρασμὸς ὁ βίος ἡμῶν, καὶ οὐδὲν οἶδε· μέγας χειμὼν, ἢ οὐδὲν κατέπνοε. δῶμεν τόπον τῇ ἐνεργείᾳ τοῦ παθεῖν, ἢ τῇ ἐν ἡμῖν οἰκούσῃ ἁμαρτίᾳ καὶ ⓦ ἀπόλεσεν· δῶμεν τόπον τοῖς προσταγμοῖς τοῦ δεσπότου· δῶμεν τόπον τῇ σαρκὶ ταύτῃ καὶ τοῖς ὀπισθυμίαις αὐτῆς· δῶμεν τόπον τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ ταῖς δυσχερείαις αὐτοῦ· δῶμεν τόπον ὅλοις τοῖς πειρασμοῖς, ὅλαις τῇ θλίψεσι· κρυσώμεθα ἀπ' αὐτῶν. διωκόμεθα γάρ ἀπ' αὐτῶν, ἢ ζητούμεθα πάντες εἰς ὃ ἁρπαγῶμεν ὑπὸ δαιμόνων, ὑπὸ πρεσβειῶν, ὑπὸ αἰσθήσεων ἐρημιζομένων ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· ἑαυτοῖς μόνοις πρόσχωμεν, καὶ τῷ Θεῷ, ἑαυτοὺς ἐκδότες ὃ σῶμα τοῦτο τοῖς θέλουσι τύπτειν. πολλοὶ γάρ πληγῶν καθίστηκεν ἄξιον. ἀνακαθάρωμεν ἑαυτῶν, ἐκχέοντες ὅλον ἑαυτὸν τὸν ψυχὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, ἵνα σωθῶμεν ἐλεηθῶμεν ἢ ζήσωμεν, σκιρτῶντες ἢ τρυφῶντες ἐν χαίροντες, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΡΧΗΝ ΤΩΝ ΝΗΣΤΕΙΩΝ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΗΣ ΙΑΣ. Λογ. ϛ.

Ex Ms. ἐν Χάλκῃ τῆσῳ τῆς Χηλκηδόνος.

Ο πνευματικὸς ἡμῖν σήμερον, ἀγαπητοὶ, τῆς πηγῆς ἔλαμψεν ἐφ', ἣ τῆς ἐγκρατείας λειμῶνες τὴν ἐμπορίαν τῆς βιοτικῆς ἰωνέζησαν· ἢ θεσπὶ τῆς ἐκκλησίας ταύτης πρὸς τὸν ὑέρχοντα ἡμᾶς ἐμπορείαν καθῶσι, ἢ πλοῦν τῆς δικαιοσύνης ἡμῖν διατεμίζοντες, ἢ φιλικὰς ἡμῖν ἀναπαύσεις διφθέρας, καὶ σὺν οἴακας τὸν λόγον μεταχειρίζονται· τὴν ἡμῖν ἀνεῳγὸν ἢ ἱστὸν ἄρτεσιν, καὶ τὸν ἄγκυραν τῆς πίστεως ἀσφαλίζονται· ὃ πνεῦμα ὃ ἅγιον τὸν ἀλκάδα ἑαυτῶν μιλνύει, καὶ ὁ τὸν πόντον ποιητὴς αὐτῶν ἀσείπει. διὸ παίνων καὶ ἡμᾶς σήμερον, ἀγαπητοὶ, τῆς νῆας τῆ ἀγνείας πρὸς τὸν θυρῶν ἐκεῖσαι χαίρειν κατασκώπτω, ἐ τοῖς κῦ ψυχικῷ ἀπατεσμοῖς βοήσωμεν πρὸς αὐτόν· δεῦρο, ὦ μῆτερ τῶν ἀγαθῶν καὶ τῶν ἀρετῶν, τῆς ἐπουρανίου πλήρωσιν ἡμᾶς θυώδιας, δῶρον ἡμῖν τῆς διαγωγικῆς ἀφορμῆς ἢ πρόθυσον, ἀπολαύσωμεν τῶν πνευματικῶν καρπῶν τῆς ἐγκρατείας, ἁγίσον ἡμᾶς τῇ ἀφθαρσίᾳ τῆς σωφροσύνης, βίοι ἀθόλωτοι ἡμῖν ἐπιχορήγησον, καὶ ἐκ τῆς πευφῆς τῶν ψυχῶν ἀνεφάψουσι πνεύματα, καὶ ἐκ τῆς οἰνοφλυγίας κατάσβεσον κατακαύματα, σὺν ἐκ τῆς ἀθυμίας πυρίτην ἰσοσπρὸς λογισμούς· ἀπόκλεισον καὶ θύρας τὸ ὀχυρόβολον, ἄγελε τὸν λιμένα, ὃ τῆς ἀπαθοῦς θεωρίας θεοῦ ξένοι συμπόδισον ἐργατῆλοι, ἐπτέμησον ἀνέμοις τῶν πονηρῶν πνευμάτων, μεταῤῥύθμισον εἰς τὸν τῶν ἀσωμάτων ὀχηγὸν σὺν ἡσυχίους ἐκ, ἀφξοι αἰδέσιμοι πολιαὶ πρεσβύτου, τῷ τῆς ἐγκρατείας ἔλκυσον ἐρέτῃ, φαίδρυνον ἄνδρας ὁ ἀσκία διημερεύοντας, κόσμησον χιτῶνα ὃ τῆς σεμνότητος στάδιον διεργάσματα, τὸν νεότητα πρὸς τὸ ἀγγελικὸν μεταῤῥύθμισον βίον. ἀναπεύσωσι τῶν ματαίων πόνων ἢ κεκμηκότες τὰς ἀμῤῥίας, ἢ τῷ πόντος ἔτως τῇ παντελεσχοῇ τῶν ἡμερῶν τῆς ἡσυχίας ἀπορῥίψωσι ῥύπον. οὐ γὰρ πλησίος ὁ μόνον τὸν χιλῶ, ἀλλὰ καὶ ἄνδρα ἤδη τὸ ἀφάνισον. νεῶν γὰρ αἱ ἐπιφκόσμου δυνάμεις ἀγάλλονται, καὶ τῶν ἀγγέλων τὰ χάματα πνευματικῶς πομπεύει. θεῖοι, κυρεότητες, ἀρχαὶ ἐ ἐξουσίαι τῇ τῶν ἀνθρώπων εὐφραίνονται σωτηρία· μόνος ὁ ἐκ τῶν ἀγαθῶν ἐκπεσὼν ἀφάνους ἀπιστῶν ἀναβοᾷ λέγων· ποῦ μοι νεῦν ἡ τῶν ἐξ ἀνθρώπων ἀγαλλιάσεται μεγαλαυχία; τοῦ μοι ὁ ἀγὼ τῆς βρώσεως καὶ τῶν ἀνθρώπων ψυχοφθόρα μηχάνημα; ποῦ μοι νεῦν ἡ λιχὴ τῆς ξύλα γεύσις, δι' ἧς ἢ Ἀδὰμ μὲ τῆς Εὔας ἀπατῶσαι ἐγύμνωσα; οἴχεται νεῦν μοι τὰ τῆς πανηγύρεως μηχανήματα τῆς ἡσυχίας φθονίσης. πόθεν ἡ λεχθεῖσά μοι ἡσυχία κατεφθύη; τίς ταύτην νεῦν κατ' ἐμοῦ ἐξράτθυσεν; ὀκέτι Ἀδὰμ μὲ τῆς Εὔας ἀπατηθεὶς Θεοῦ γυμνοῦται· ὀκέτι συμβολὴ πεῖται ψυχοφθόρῳ· ὀκέτι λαμβάνει· ὀκέτι τῶν τῆς γαστριμαργίας ζωνύεται βρόχων. πάλιν ἀγὼ τῆς ἡσυχίας Ἀδὰμ εἰς παράδεισον, πάλιν μεγαυχῶ, πάλιν τῇ θείᾳ εἰκόνι ἐναβρύνεται, πάλιν πρὸς ὃ ἀρχέτυπον ἐπομάγματα κάλλος. καὶ ὃ δὲ τοῦτο διατίθεσι, ὅτι παράδεισον Ἀδὰμ παράδεισος ἀπολέσας, τῷ τῆς ἡσυχίας ἁρμαλιᾷ εἰς ὑέρετὸν ἀνεπήδησεν. ἐγὼ τῶν ἐκβλητῶν ἐρρίφην, καὶ ὁ ἀπερίμμυτος πάλιν τῆς οὐσίας ἐπιχείρημα δυνάμεσι. γέλως γέγηθα κατὰ δαιμόνων ἡττώμενος, κατὰ τῆς βυτῶν καταδυόμενος, κατὰ φύσεως δαίμονας ἐλευθερούμενος. ἀλλὰ τούτοις μὲν ὁ πονηρὸς ἑαυτῷ ἀποτυχίας θριαμβευέτω βαθμόν· ἡμῖς δ' ἀπὸ τῆς ἀποστολικῆς φαρέτρας εὔστοχοι ὀπὶ τὸν πρότου ἁρπάσαντες βέλος, αὐτῷ τῆς πλεονεξίας ἑαυτῶν ἡδονὰς καταπεσώσωμεν, μὴ Παύλου τὰ τοῦ Παύλου βοῶντες· Οὐδὲν εἰσηνέγκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δῆλον ὅτι οὐδὲ ἐξενεγκεῖν τι δυνάμεθα. ἀλλ' εἶδε ἡμῶν ἡ εἴσοδος μιμεῖται τὴν ἔξοδον· εἶδε γυμνός τις ἀπῆλθ καὶ ἡμοιρίας ἐλεύθερος· εἶδε πένης τὴν φύσιν, καὶ τῷ ψυχῷ ἀκατάκριτος· εἶδε πτωχὸς καὶ ἀνέγκλητος· εἶδε ἄπορος καὶ αἰώδυνος. ἀλλὰ καὶ τὸ πόνου δόγμα, οὐ τοῦδα καταλιμπάνων ἡμᾶς ἀ σωτῆρας, τὸν ἐξ ἐκείνου ἀμῤῥίαν βασάζων

a Tim. 6.

ται ζῶν ἀπέρχεται· ὁ τὸν μὲν κέρδους ἐστέρηται, τῆς δὲ αὐτὰ κατασκευῆς οὐκ ἀλλοτρίωται. ἄλλ' ἕτερος μὲν τὸν σκεύους ἀφαιρεῖται τὸν ἀπόλαυσιν, σκῆνος δὲ μόνος τὸν κόλασιν ὑποκαθεύδει· καὶ ὁ μὲν κτησάμενος, ἔχων τὰ φῶς· ὁ κληρονόμος δέ, σκότος ἔχων βασανίζεται), εἰ μέσον, ὃ δυνῶμαι δεῖξαι ἀπὸ τῆς πλουτησάσης καρδίας. ἀνάπλεων τῆς βιωτικῆς ζιζανίας, ὡς αὐθέντα, καὶ μέσον τὰ πλοῦτον ἐκεῖ πλανῶν, μὴ τοῦτον καταλείψῃς ἐνθρόν· πρόλαβε τὸν εἰς σὲ κεχηνότων τὰ σώματα· μὴ γένῃ ἥδομα τῶν τὰ ἀλλοτρίας ἀρπαγὰς ἀποκαθιστάντων οὐσίας. τέκνον ὑπὸ ἀρχῆς πατήρ; τούτων τὸν ψυχὸν ἀδελφὸν καταλείψωμεν, μέρος δὲ αὐτῇ τῆς οὐσίας ἀφέλωμεν. φιλόπαις εἶ; ἡμοῦ δὲ φιλόθεος, εἰ οὐ δὲ φιλόπαις σκότου. ἀλλ' ἀπαιδίαν ἐλόμενος; μὴ ἐμπίπλης εἰς ἰρὶς οὐ δίδωκά σοι, σαυτὸν δὲ ποιῶν κληρονόμον· μὴ γυμνὸς ἐλεημοσύνης ὀφθῇς ᾧ κριτῇ· φεῦγε τὸν ἀπιλυσιθέου πυρός· πρὸς τὸν χαλκὸν ἡμῶν ἐξοδεύεται σύντεσπιθητι· σκώλων σὲ τὸν τελευταῖον ἡμέραν τῆς ζωῆς ἀδεσκόπησεν. ὅταν σε τὸν ψυχὸν ὁ παλαιότης ἄγγελος ἀθέσμοις ἐφιστῶντας λαβεῖν, τί δράσῃς ὑποκάτω χλαίνου θανάτου ἐλκόμενος; ὅταν μέλλῃς ἀθυμεῖν σὺν τῷ ζωγρεῖν σε καιρὸν, ὅταν ἀμυδρὸν, ὅταν ἄσημα φθέγξῃ, ὅταν ἀδρανὲς ᾖ πυκνὸν πνῆν, ὅταν ἔνδοθεν ὀπτήσηται φλὸξ καταγωμένην τὰς ψυχὰς, ὅτε σύμμαχος οὐδεὶς παρέσται τῷ δεσμῷ καταπέμψαντος, ὅτι ἀδελφὸς οὐ λυτρώσεται, λυτρώσεται δὲ θεσπὸς; ὅτι χρήματα ἀπορρίψει, ὅτι εἰς ὃ φέρει σκῆνος ἡ ψυχὴ ζωγλαφεῖν δικαστήριον, ὅτι τὸν σαυτὸν κύριος οὐκέτι γνώσῃ, ὅταν μεταμεληθῇς ἐφ' οἷς ἔπραξας, τῆς μεταμελείας χάριν οὐκ ἐχούσης λοιπὸν, ὅτι κλεὶς τῆς μετανοίας ἡ θύρα, ὁ τῷ θεοδίδου ἡ εἴσοδος ἀποκλείεται, ὅταν ζητήσῃς ὧν οὐκ κερδίας βάθρις, τὸν δὲ καιρὸν μὴν εὑρήσῃς; ἆρα οὐ πρὸς ταῦτα τῷ σαυτὸν ἀπατήσῃς λογισμὸν ἀπειλᾷ καὶ ψυχὸν ἄφρον, οἴμοι, οἴμοι, ὁ τάλας ἐγώ; ὠδύμην πρὸς ἔξοδον ὁ ταλαίπωρος, ἔλκομαι πρὸς βίαν καταλύσαι τὸν βίον, ἄθεμις δέσμιος ὄλως ὑποχρίσεων οὐκ ἔστι. λοιπὸν ὁ βοηθοῦσιν εἰκότως, οὐ θεραφόρονται φίλοι, ὁ κόλπος αἰσχύνονται, ὁ δορυφόροι οὐ πρίσανται· οὐ συμπορεύεται μοι ζωὴ, οὐ συμβάλλεται μοι χρυσὸς, οὐκ ἀξιωθήσομαι γραπτὸς, ὁ λυτρώσομαι χρήματα, ἀθεμφάσις οὐ διασώζονται· οἴκοις μάτην φιλόδομοι, ἐδαπάνησα ἀκύρως τοσαῦτα χρήματα, ἐσώρευσα τάλαντα. ἐμοὶ τὰ τῆς δύσις σκηπτὰ οὐκέτι κελεύω, ὁ πρίσανται παῖδες, οὐ περιστάσω, ὁ κυκλοῖ με γραπὸς, οὐκ ὑπαντήσω, ὁ πλεῖς πᾶσαν ὁ κελευσθὴν ἐκπλεύσει. τί δράσω ὁ δίκαιος ἐγώ; ὁ περάσω τὸν αὐθάδειαν ὑπακοὴν; δυσωπήσω, ἱκετεύσω πάλιν ὁ ἔλκοντα θάνατον, εἰ δὲ γνώμην ἐλέου οὐκ ἔχῃ. ἄξιον σε, ὦ θάνατε, ὀλίγον μοι χρόνον ζωῆς φιλοτίμησαι. οὐ φοβῇ βασιλικὸν ἀξίωμα; οὐκ εἶδές μου περὶ τὸν θυρὸν ὑποτεταγμένον ὄχλον; αἰσθάνῃ ὁ καταλύσαι δηλαδὴ, ὑποτάπτει πολιὰν δυσωπεῦσαι, φύσιν δακρύουσης νεότητος. οὐκ ἀφίσεως, ὦ θάνατε, ἐλεήμονος, ἀλλ' ὑποθήσεως χρῄζω μικρᾶς. ἔτι μοῦ ὀφείλεται ὁ οἶκον ἀτέλεστον, ἔτι μερίσαι κληρονόμοις, ὡς ὤφειλεν, ὁ κλῆρον οὐκ ἔθαψα· λήθη με μικρὸν τῶν ἐμῶν μὲ πάντων πεποίηκα, βιωτικῆς φροντίσιν ἀπασχολούμενον· ὁ νοῦν ἔδασε μου ὃ κερδαίνειν ἀσυνήθεια. ἄφες ὁ δίκαιον ἔλκεις με· ποίους εἰσαγόμενος χρήσομαι ῥήμασι; ποίαν καλέσω συνηγόρων ὑπὲρ ἐξέμου; ποῖον μοι ζωγρήσει κρυπτὸν κατόρθωμα; τί ὁ ἐρῶ ἀπολογήσομαι τῷ κριτῇ; τί ἔτι πω, ἢ τί φθέγξομαι; κάτω νεῦσον τὸν βαρεῖαν τῶν πλημμελημάτων ἀναγκαζόμενος; μακρόθυμησον ἔτι ἐμοὶ μικρὸν, ὁ δεκαλω· πῶς με αἰφνιδίως ἔλκεις; ὁ μοι γυμνὸν τῷ κεντῇ ὁ δαπανῆσαι σπουδάζῃς; ἔασον, ὁ δεκαλω, εἶπον· λογίσωμαι ὃ πλημμέλημα, ἐξομολογήσεως ἀφέσιν φεύγω, θρηνῆσω μικρὸν, κλαύσω βραχύ, δακρύσω ὁ εἰς ἀλήθειαν. ἀπαύστημαι φίλους, ὁ ἐνδύξομαι γαμετὴν· καὶ σὺ ὁ ἐβόλαιόν μετανοίας σκέπασον μου τὸν ψυχόν. μιαθύσωμαι δικαλόγοις σὺν τοῦδε πύλῃσι, ὁ ἐνύσωσι μου τοῖς πταύμασι ὁ τῆς ἐλεήμονος τὸν ἅγιον, ἵν' ἔχω ὁ ἐντυχεῖν

πᾶσαν ἐκ βάθρων ἐκριζώσεως δίδωμι. Ἐ τότων, ὦ δέσποτα, λέγει σοφώτερα, τῶ πρεσβῶτος θανάτῳ οὐ κωλύσεις τὸν βίον. θάνατος γὰρ, ἀκολάστων δήμιος, θάνατος ἀνυπάκτων ὀφείλημα, θάνατος ἀνδραποδιστῆ τῶ ψυχῆς ἀπεσωπόλητος, θάνατος φονέως ἀνυπόκριτος, θάνατος ὀδυσσέως τῆς φύσεως, θάνατος ἀμείλικτος πρὸς βασιλέας ἀσιτίαν περίστασις, θάνατος κλέπτης καὶ ὁ ἡμέρας καὶ ὁ νυκτὸς τὸν ὁμοίων τῆς κλοπῆς ἐργαζόμενος τίχνον, θάνατος ἁρπάζων, δικαιότητος ἁρπαξ, θάνατος δικαίους μόνους ἀδεκάστητος κτῆμα. Ταῦτα ἀκούοντες, ἀγαπητοὶ, ἀφραινόμεθα σκιρτῶντες· μὴ πάλιν ὕπνῳ ἀμβλυώπως καθεύδωμεν· ἀξιλογούμεθα τοῖς δολοτέχναις τὰ φθάσαντα. ἀδίκως ζωπυλέξας; δικαίως ἀνάλωσον· ἐξ αὐτῶν τῶν τῆς πάλης ἀφορμῶν τῷ πάλῃ κεῖσθαι φάρμακα. ἠδίκησάς ποτε; ἔστω σοι ἠδίκησας φύσει. ἔστω δίκαιος, καὶ τότε φιλόσοφος, ἔστω δοῦλος, εἶθ' οὕτω μεταδός· ἔστω ἔκκλητος τῆς κλητῆς, εἶθ' οὕτω ποίησον ἀγαθόν. μὴ φαίης φιλόδωρος ἀφ' ὧν οὐκ ἐθέλουσι φιλάδελφος. ὅταν ἐλεήσῃς ὃς ἐπέτασας πτῶσις, τότε πέπωκε ἄλλος ἀφ' ὧν οὐκ ἤπασας χάρισιν· ὅπου χήσεις τῶν καπὸ σοῦ ἀδικηθέντων τὸ δάκρυον, τότε πέπωκεν ἑτέρους συμπάθησιν κλαίουσι. Τίμα Κύριον, εἶπεν ἡ γραφὴ, ἀπὸ σῶν δικαίων πόνων. μὴ γὰρ ἀπαπαῦθι, θεὸς οὐ μικτηρίζεται. οὐ δέχεται δωρεὰν ἑτέρου χιτάζοντος· οὐκ ἀνέχεται τὸν ἁρπαγὸν ὁ πλάστης μὴ σὺ μερίσασθαι. οὐκ ἔστιν ὁσίᾳ προφάσει τὸ δίκαιον, οὐκ ἔστι Κύριον ἐλεγχόμενον ἀποφυγεῖν· ἀλλ' εἴ τι Ζωΐδας σαυτῷ, δέσποτα, ἄτοπον πεποίηκε, μετάνοησον. ἐξεκυλίσθης ποτὲ, ὦ αὐθέντα, πρὸς ἀλήθειαν ὀρέξεως, τῇ ἀδαμάτῳ δυναστεύσας ἀνάγκῃ; ἐπτώχευσε γλῶσσα πολλῶν ἀπομιμάτων; μὴ φοβοῦ Κύριον, ἐλέησον τῆς σεαυτοῦ σωτηρίας. ἐλέᾳ οἶδε ἐξαγορεύεσθαι, βυπίαις πονηροῖς πέφυκε δυσωπεῖσθαι, δωρεοδοκεῖται πλουσίων πρὸς μυδίαις. ἀκούσον αὐλοῦ ἐν βαναυσίοις βοσκῶν· δότε ἐλεημοσύνην, καὶ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἔσται. δότε μοι, κράζει ὁ πάντας πλουτίζων· δότε μοι, κράζει ὁ πᾶσι δικαιοῦν εἰς ἀπόλαυσιν. αἰτεῖται καὶ δύο ὀβολοὺς πρὸ χέρσης διχόμηνος, οὐκ ἐρυθριᾷ δὲ εἰς ποτήριον ψυχροῦ ὕδατος κατερχόμενος, οἶδε καὶ θεοῖς ἀπέρχεσθαι ἐλεήμονος ἀποδέχεσθαι. αὐλὸς γὰρ εἶπεν, Θέλεσι πλουτοῦσι δικαίᾳ θεῷ· ᾧ πρέπει δόξα καὶ κράτος παντὸς τοῦ αἰῶνος καὶ αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. πα. ΕΙΣ ΤΟ, ΠΡΟΣΕΧΕΤΕ ΤΗΝ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗΝ ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων.

Ματθ. ς. α.

Εν Ms. Regio Lut.

Οἱ σοφοὶ καὶ ἐπιτήμονες τῆς γεωργίας τεχνῖται, ὅταν μὲν πάσης φυτικῆς καὶ ἐπιμελείας ἐκ τοῦ γένους βλαστήματα φυτεύσωσι, αὐτὰ δὲ φυτὰ πρότερον εἰς μῆκος διατείνουσι, εἶθ' ὕστερον ἐκ πρεσχλούσας φυάδας τεχνικῶς τέμνουσι. Ὁ αὐτὸς καὶ ὁ νομοθέτης Μωϋσῆς ποιεῖ. πρότερον γὰρ καταφύτευσε τὸν μοναρχίαν εἰς τὸν τῶν αἰώνων ἀνθρώπων ἀφανισμὸν· εἶθ' ὕστερον ἐξέτεμε τὸν πολυαρχίαν ἐκ τοῦ τῶν αἰώνων ἀνθρώπων ἀφανισμοῦ. καὶ πῶς καταφύτευσε τὸν μοναρχίαν; ἄκουσον αὐτοῦ λέγοντος· Κύριον Θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. καὶ πάλιν, Ἄκουε, Ισραὴλ, Κύριος ὁ Θεός σου Κύριος εἷς ἐστι. καὶ πῶς ἐξέτεμε τὴν πολυαρχίαν; ἄκουε, μάθε. Οὐ ποιήσεις, φησὶ, θεοὺς χωνευτοὺς, οὐδὲ προσκυνήσεις θεοὺς ἀλλοτρίους· ἐγὼ γάρ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου. τοῦτο καὶ σήμερον αὐτὸς ὁ Θεὸς καὶ σωτὴρ ἡμῶν ποιεῖ. ὅλῃ γὰρ προσεύχου ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς κατεφύτευσε τὸν καλὸν ἐλαίαν τῆς ἐλεημοσύνης, καὶ καρπὸν αὐτῆς ἐκφαίνουσι, τουτέστι, τοὺς ἐλεήμονας, καὶ ἐμακάρισεν εἰπὼν, Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται, εἰκότως σήμερον τὰ πρεσχλεωῦτα τῆς ἐλεημοσύνης

ἀμαχόστοιχει

ἀφανίσθησεται μάταια, ἢ ἀποκαθαίρει. προσέλων γὰρ πάντας ὁμῶς πρὸς ἐλεημοσύνην διεγείρων, ἢ ☞ ἵνα πάντα ἀπὸ τῆς πονηρᾶς ἕξεως τῆς ὀνομαζομένης τῆς Σαρεφθίας τῆς Σιδωνίας ἐπαίδευσεν μὴ προσφαίνειν τὴν ἀπὸν θεραπείαν τὴν πτωχὸν ἀπὸ τῆς πλουσίας ἕξεως τῆς ὀνομαζομένης τῆς δύο λεπτά. Εἰς ὃ γαζοφυλάκιον διήγλρει, ὅτι ☞ πλουσίως πλουτοῦντες τὴν ἐλεημοσύνην μὴ προθυμίας στενοχωρεῖται ☞ ἔμπορον ἀπὸ τῆς τεχνικίας τῆς θαλάσσης ἐκφήνασι, τοῖς πένησι μᾶλλον, ἢ τῇ θαλάσσῃ μεταδιδόναι ☞ ἢ κτῆν τὴν γλῶν προσχηματιζόμενον εἰσφέρειν προσκαλεῖται τὴν γνώμην τῆς ἀνάγκης, ἢ προσ τὴν ἀνάγκην ☞ Θεὸν μᾶλλον προσκτᾶσθαι, ἤπερ τὸν πλοῦτον· ὅπῃ πάντας ὁμοῦ προσ ἐλεημοσύνην παιδεύσας, εἶδεν αὐτῶν ἐπαρίστησι δεκτὸν δέξασθαι, ὡς ἔτοιμος ὄντι ἔκαστος, καθάπερ φυτὸν βλαστάνειν, προσ ἐλεημοσύνην κλῆσιν· Ἐγὼ ἢ ὡσπὶ ἐλαία κτίσκαρπος ὡς τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ, ἀφ' ἧς ἐξενεχλήσας τῆς ἐλεημοσύνης ἀνακρίσεως. τί λέγων; Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων προσ τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· ἐκ ἔστι ὑμῖν ὑποτυπώσεως τὸν ἀνάγνωσιν ταύτην προσδεχόμενοι, ἀλλὰ τῆς προτέρας ἀκολουθίας τῶν ἀναγνωσμάτων ἀναπεμπούσης. προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ ἢ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε. αὕτη γὰρ ἡ ὑπόδειξις ἐκείνου ἀφαιρεῖ τὸν μισθόν, ἡ τοιαύτη δόσις ἀπορρῆ ἐκείνους τοὺς μόγους ἀναθωσύνης. οὐδὲν γὰρ οὕτω πικρόν παθος ὄντι τῆς ψυχῆς, ὡς ὃ τῆς κενοδοξίας. ὅταν γὰρ πολλὰ κατορθώσωμεν τῶν ὑπερβαγμάτων, τότε τῆς κενοδοξίας προσφύεται νόσημα. ἀλλὰ προέρχεται αὖθις ἐξετάσωμεν ὁ σωτὴρ ἀφ' ἡμῶν, διδάξας ἡμᾶς ὁ τῶν κρυπτῶν καὶ ἐλεημοσύνας ποιῆν. ἀλλὰ πάντως ἐρεῖς· ἢ τοῦτο; ὁ δυνάμενα πάσχειν. οὐ γὰρ ὄντι δυνατὸν διδόντα τοῖς πένησι, ἢ προσφέροντα τοῖς ἱερεῦσιν, ἢ βάλλοντα εἰς ὃ γαζοφυλάκιον, μὴ θεαθῆναι. ἀκουσὸν ἢ πρὸς τὸν δόντα τῆς ἐλεημοσύνης ὑπηρετήσεις ἡμᾶς κατέχοντας ἀβασάνιστος. πῶν δεῖν ὠφελῆσαι καὶ ψυχαὶ τὴν ἐμὴν φίλων ἢ ἀδελφὴν βούλεσθαι, ἢ πάντος νοσήματος ἀπαλλάξαι, χάριτι τοῦ Κυρίου ἢ Θεοῦ ἢ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ☞ ἔστιν τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. ἀμήν. τὸν γὰρ προαίρεσιν ἐπαίρει τοὺς ποιοῦντας ἐλεημοσύνην. Ἀφ' τοῦτο καλῶς ἐπάγει λέγων· Ὅταν οὖν ποιῆς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ ☞ ὑποκριταί· ἐκ ὅτι σαλπίζειν εἶχον ἐκεῖνοι, ἀλλ' ὅτι μὲ ὃ προσωπεῖον ἐλεημοσύνης ἦν, ἢ ἡ ψυχὴ τοῖς αἰσθήσεσι ἐγρατοῦτο, ἢ πρὸς τὸν ἐκείνων ἐκκλίνοι λόγον. οὐ γὰρ Ἀφ' τὸ Θεὸν ἐποίουν ἐλεημοσύνην, ἐλπίζοντες ἐλεηθῆναι πρὸ αὐτοῦ, ἢ λαβεῖν τὸ ἐπαγγελμένον μισθὸν ἐκατονταπλασίονα· ἀλλὰ Ἀφ' ὃ τῆς προσκαίρου δόξης ἀπολαύειν τὴν αἰσθήσεσι, πρόχειν· διὸν εἶπεν ἡ ἀληθὴς τὴν ἐν τοῖς θεάτροις φιλοτιμεμένοις, ἢ τὴν ὅτι πᾶσι κενῆς δόξαις τοῦ ἰδίας ἀρχεῖς σκορπίζοντες, ἢ ὄχι τὸ τῆς ψυχῆς χρήσιμον καρπόν, ἀλλὰ ὄχι τὸν αἰσθήσεσι ἔπαινον τὸ μάταιον. ἀκριβῶς γὰρ ὁ ἔπαινος πολλάκις ἐκτὸς εἰς ὕβριν, καὶ πολλὰ δαπανήσαντες, πολλὰ καθυβρίζονται. ὁρᾷς πόσα δαπανῶσι χρήματα τοῦ τοῦ ἱπποδρομίας· ἢ ὅταν πολλὰ δαπανῶσι, τότε πλείονα πρὸ ἐλέγχων ἢ ἀπρεπείαν ὑπὸ αἰσθήσεσι ὑβρίζονται. τὸν γὰρ τὸν ἵππων ἀθλητὰν τοῖς αἰσθήσεσι προσρίζουσι. ἢ ὁ μὲ ἵππος σφάλλεται, ὁ ἢ φιλότιμος ἀτιμάζεται· ἢ ὁ μὴ ἄλογος ἵππος ἔπταισεν, ὁ ἢ λογικὸς ἀνθρωπος ἐξέπεσεν· καὶ πολλάκις ἀπόδυτος ἐξέπεσεν, τί μάτην ἀπλῶς μοι τὸν ὑπόκρισιν; τί πόσων κάματον ἀναλίσκει, καὶ τοσαύτας ζημίας, καὶ τὸν ἀπαρχὴν ἐκπίπτοις ἐληλύθειν; ἵνα τοῦτο τὸν ἀπογραμμένον ὑβρισθῶ ἐκάπας; ὦ πόσους πάντας ἠδυνάστευσεν πλουτίσας τὰ χρήματα ταῦτα, τὰ μάτην ἀπολλύμενα; πόσους ἐκπεσόντας ἀνορθῶσαι; καὶ ῥίψει μὲ, ὥσπερ ἀπὸ τινος πηγῆς, ἡ φιλοτιμία Ἀφ' ☞ μάταιον ἔπαινον· ἀναλίσκεται ἢ, ὥσπερ ἀπὸ τινος ποταμοῦ, ἡ λοιδορία τὴν ἀλογίαν ἀνθρώπων. ἄλλοι ἢ

καὶ τὴν οἰκείαν ψυχὴν καταφρονοῦσι, ἢ πάλιν ἕτεροι ὑπὲρ τὴν ἴσην τῶν ἰδίων οἰκετῶν καταῤῥέφουσιν. ἀλλ' ἐκείνους μὲν ἀφήσωμεν διαπηδᾶσθαι καὶ λειδορεῖσθαι καὶ μεταφιλοτιμεῖσθαι· μαθωμὲν ἢ πῶς χρὴ διαπηδᾶν βίου τὰ χρήματα, καὶ πῶς χρὴ ἀμέμπτῳ βίῳ χαίρειν, ἢ παρρησίαν ἀπὸ τῆς ὑπηκόου τὰ εὐρήματα. οὐ γὰρ κωλύει σε δοῦναι χεῖρα ἐλεημοσύνης, ἀλλὰ διδάσκει σε πῶς δεῖ ποιῆσαι τὴν ἐλεημοσύνην. μὴ μάθῃ σε ἡ δεξιὰ σου τί ποιεῖ ἡ ἀριστερά σου. ὁ τοίνυν ἢ πάλιν οὐ τὰς χεῖρας αἰτήσας, ἀλλ' ὑπερβολικῶς αὖθις εἶπεν. ὡς ὅτι μὴ γρᾷ ὁ ποτηρός σε λογισμὸς, τί ποιεῖ ἡ ἀριστερά σου γνώμη, ἵνα μὴ ἀναπτήσῃ σε τῆς καλοῦ. ἔγκειται γὰρ, κἢ τὴν φύσιν φιλεῖ, ἡ ἀμφίσεια τῶν ἀδεκάστων εἰς τὰ πτωχά. ἀμφὶ τοῦτό φησι, ὃ κἢ σεαυτὸν ἀγωνίσῃ, ἀδιαπτώτως ἔχειν σε. ἀμφὶ τί; ἵνα ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ τὴν ἀληθῆ καὶ προθυμίαν σου δῴη τὴν πλουσίαν, ἀγαπήσῃ ἐκ ἀποδώσῃ σοι ἐν τῷ φανερῷ. μέγα ἢ σεμνὸν τοῖς τὰς ἐλεημοσύνας ποιοῦσι διαλῦσαι διάβολον. κἢ ὅπερ ἐπιθυμοῦσι Ⓐ ἐλεήμονες, τοῦτο μὴ πολλῆς τῆς ἐξουσίας διδόντος αὐτοῖς· ἵνα καὶ μυριάδες ἀνθρώπων θεωρῶσι ὑμᾶς ποιουμένους ἐλεημοσύνην, ἀλλ' ὑμᾶς μὲν φροντίζητε αὐτοῖς, μὴ δὲ ἐπιθυμήσητε τὴν παρ' αὐτῶν προσκαίρου δόξαν. ἀλλ' εἰ βούλεσθε φησι, θαῤῥεῖτε ἔχειν τὴν γνησίαν παρ' ὑμῶν, λάβετε, φησι, τὸν ἀγγέλους, καὶ τὸν ἀρχαγγέλους, καὶ Ⓐ τὴν ἁπάντων δημιουργὸν καὶ διοικητήν. εἰ δὲ τὸν ἀνθρώπους βούλεσθε ἔχειν θαῤῥεῖν τὴν παρ' αὐτῶν, καὶ εἰς ἐπίδειξιν αὐτὴν ποιεῖσθε τὰς ἐλεημοσύνας, ἐκεῖνοι ἢ χλευάζουσι θαῤῥοῦντες ὑμᾶς. ἐὰν ἢ τὸν κἢ Ⓐ πρόσωπα βίου ἐπαινοῦντες ὑμᾶς λεγόντων ἀνυποδήτους, λεγόντων ἢ ὅτι, ἵνα, καὶ τινες δοξάσωσι ὑμᾶς, μὴ ἀποδέχεσθε ἁδίως, ἢ εἰς ἔμφασιν ἔλθητε, ἀλλὰ μᾶλλον ἀποτρέφεσθε τὸν τοιούτους καὶ ἀναπείστους ἀῤῥεῖς, καὶ τότε κατ' ἐκείνου τοῦ ἡμέρου τοῦ φοβεροῦ, τὰς οἰκουμενικὰς ἀτιμίας ὁρῶσης, λήψεσθε τὸν ζημίαν τῆς δόξης. ἐὰν δὲ Ⓐ Θεὸν καὶ Ⓐ ἐκεῖ ζητῶσι μέλλοντα πλούτου ἀποθησαυρίζεσθαι παρ' αὐτῷ ποιῆς τοῦ ἐλεημοσύνου, καὶ οὐ δι' τοῦ προσκαίρου δόξαν, τότε ὑπὲρ εἰς τὸν ἰδίους κόλπους, ὁ Θεὸς ἐπανδεχόμενος ὑμῶν τὰ κατορθώματα τῆς ἐλεημοσύνης, πάντων τῶν ἀνθρώπων πρόσωπα, ἀπὸ τοῦ Αδὰμ ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος, τότε πάντων τῶν ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων πρόσωπα, ὅτι χιλιάδες καὶ μυριάδες ἀγγέλων
Matth. 25 λδ. παρεστήκασι, ὅτι τοῖς ἰδίοις αὐτοῦ ἀρχάγγελοις χαρὰ προσκαλέσεται ὑμᾶς λέγων· Δεῦτε Ⓐ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. δεῦτε, ἐγὼ γὰρ τοῦ ὑμετέρους κεκμάτας κατεδεξάμην, ἐγὼ τῶν ὑμετέρων χρημάτων τραπεζίτης ἐγενόμην. ὅτι σὺ τοῖς χαῖρες ἐζήτησας τῷ πτωχῷ, ἐγὼ τοῦ ἐμοὺς ἐδεήθην κόλπους· ὅταν σὺ ἰδοὺ Ⓐ ἄρτος σου τῷ πεινῶ, ἐγὼ ἀπὸ τῆς ἐκείνου χειλίας ἐχορτάζόμην. ἐπίπασα γὰρ, καὶ ἐδίψησά μοι φαγεῖν· ἐδίψασα, καὶ ἐπότισάτε με. τοιαύτης οὖν χαρᾶς ἀξιοῦσθε Ⓐ ἐλεήμονες. Εἰ δὲ πρὸς ὑπόδειξιν ποιῆτε τοῖς ἐλεημοσύνας, "ἀπολήψεσθε παρ' αὐτοῦ Ⓐ μισθόν. Εἰ γὰρ ὑποδείκνυσθαι χρὴ, προῆκεν πάντων τῷ Θεῷ ὑποδείξασθε τῷ μάλιστα ἔχοντι ἀξιοπίστου φάσκοντος, καὶ πρὸς ὃ θαῤῥεῖν τοῦ ἀγγέλων χλευαζόντος. τί οὖν ἀρά οὕτως ἄθλιός ἐστι, ὃν τῷ βασιλέως κατοικίζοντος ὑπὲρ τοῦ θησαυροῦ τῶν αὐτοῦ κατορθωμάτων ἐλθεῖν, ἐκεῖνον ἀφεὶς πρὸς τὸν ἐλεγχίστης καθίζει ὃ ἑαυτὸν θαῤῥεῖν, καὶ μισθὸν παρ' ὀνείων ἐπιδέχεσθαι; ἀλλ' οὐδὲν τῶν χειρόνων ἐποίησε· μὴ γένοιτο. καὶ γὰρ ὅπερ ἐὰν ποιῶμεν Ⓐ χειρόνων, Ⓐ Χριστὸν ἐφθαλμῶν ἔχοντες, καὶ ὃ σῶμα αὐτοῦ ἐσθίοντες, καὶ προσπίπτωμεν. ἀλλὰ γὰρ ἀμφὶ τῶν αὐτοῦ βιαγγελίων διδάσκει ἡμῖν ὁδὸν συντείνειν ἐπὶ πᾶσαν ἐλεημοσύνην ποιεῖν, καὶ πᾶσαν ἀρετὴν μετερχόμενον, ἐκείνῳ προσέχοντας, καὶ τὰ παρ' αὐτοῦ χαρίσματα κομιζόμενον ποιεῖν. ἔστι γὰρ μαρτύρια τὰ αὐτοῦ σώματα τοῖς ἀνθρώποις τοῖς ἀγίοις, δι' ἐκείνου προσπίπτω Ⓐ ἐκείνῳ,

Μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεινόντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· Matθ. ι. κθ.
φοβεῖσθε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. Εἴτε οὖν ἐκκλησίας, εἴτε ξενοδοχεῖα ἀνοῖξαι βούλοιτο καὶ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, δι' ἐκείνου ἐποίησεν· εἰπόντα, Οὐκ ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με· εἴτε πατροφθορεῖν μετῆλθε, δι' ἐκείνου Matθ. xi. λε.
μετῆλθεν· εἰπόντα, Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία Matθ. ε. γ.
τῶν οὐρανῶν· εἴτε δὲ τρεῖς πεινῶσιν ἄρτους ἐζήτησεν, δι' ἐκείνου διέδραμεν· εἰπόντα, Ος Matθ. ι. με.
δ' ἂν ποτίσῃ ἕνα τούτων τῶν μικρῶν ψυχρὸν μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, οὐ μὴ ἀπολέσῃ μισθὸν αὐτοῦ· εἴτε φυλακαὶ ὑπεστρώννυντο, δι' ἐκείνου ὑπεστρώννυντο· εἰπόντα, Ἐν φυλακῇ ἤμην, Matθ. xi. λς.
καὶ ἤλθατε πρός με· εἴτε τοὺς χεῖρας καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀμφιάζεσθαι, δι' ἐκείνου ἀμφιάζεται· εἰπόντα, Γυμνὸς ἤμην καὶ περιεβάλετέ με· εἴτε κολάζειν τοὺς πλημμελοῦντας ἔμελλεν, δι' ἐκείνου· εἰπόντα, Ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων τούτων, ἐμοὶ ἐποιήσατε· Matθ. xi. μ.
εἴτε τοὺς ἀφορισμοὺς ἐποιεῖτο, ἀπὸ τῆς ἀσεβείας ἐποίει, ὡς προσκυνοῦντας· ἀπὸ
Ἰουδαίων σωρηδὸν ἔπιπτον, καὶ τὴν οἰκουμένην ζωοποιήσειεν, δι' ἐκείνου· εἰπόντα, Μακάριοί ἐστε Matθ. ε. ια.
ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ εἴπωσι πᾶν πονηρὸν ῥῆμα καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι. χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς. μισθὸς τοίνυν ἀπολαμβάνουσιν, οὐκ ἐκείνους ποτὲ προσῆκεν ὑπὲρ ἕξιν τῆς ἀνθρώπων ποιεῖν τὴν ἐλεημοσύνην, ἵνα μὴ τὸν παρ' αὐτῶν μισθὸν ἀποδοῦναι μὴ ἔχωσιν. ἄνω γὰρ τῶν εὐαγγελικῶν θησαυρῶν ἐσμὲν ἐπιθυμηταί, καὶ πτωχεύοντες πλουτοῦσι, καὶ πτωχεύσαντες διεσώθημεν. ἵνα τοῦτο γὰρ καὶ ἀπὸ τῶν εὐαγγελικῶν ἀναγινωσκομένων κηρύττομεν. ἀλλὰ καὶ ἀναγινωσκομένων τῶν ἁγίων εὐαγγελίων οὐκ ἁπλῶς, ἢ ὡς ἔτυχε ἀκροώμεθα, ἀλλ' ἱσταμένοι καὶ ἐκφοβούμενοι, καὶ μὴ πᾶσι τοῖς φόβοις παραδιδόμενοι τὰ παραγγέλματα, οὐκ ἀπιστοῦντες τῷ φειδομένῳ, καὶ καθιζόμενοι τοῖς σώμασι, οὐκ ἀπορολογούμενοι τοῖς τὸν πλησίον δυναμένοις τολμηρῶς παραπέμψασθαι, καὶ πλούσιοι, καὶ πένης, καὶ δοῦλος, οὐκ ἐλεύθερος, οὐκ ἄνδρες, καὶ γυναῖκες, οὐκ ἄρχοντες, οὐκ ἀρχόμενοι· ἀλλὰ καὶ αὐλὸς ὁ τὸ ἐξόδημα τὸ βασιλικὸν παρεικάζομενος, εὐθέως τῶν εὐαγγελίων ἀναγινωσκομένων ἵστασθαι μὴ πάντας φοβοῦ καὶ μὴ πάσης ἀπουδοῦς· καὶ οὐκοῦν τὸ ἐξόδημα συγχωρῆσαι παρασῶσαι τῇ κεφαλῇ αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπανιστάμενον ἐξω· ἐν τοῖς ἁγίοις εὐαγγελίοις ὁμιλουμένοις Θεοῦ. τί λέγω; οἶδα τὸ ἄξιον καὶ τὸ δίκαιον μοι τοῦ δικαστοῦ· ἀλλ' ἄξιόν μοι τὸ δίκαιον· παρασκευῶ τοῦ βασιλέως τὸ δικαστοῦ μοι τοῦ βασιλέως, ἐν ἵστασθαι μὴ φόβου, τῶν ἁγίων αὐτοῦ λογίων ἀναγινωσκομένων· ἐπειδήπερ, φησὶν, αὐλὸς ἐδόκει ἄρχειν ἵστασθαι, ὁ βασιλικὸν ἐξόδημα ἀναγινωσκόμενον. ἵνα μὴ λοιδορήσῃ ὁ αἱρετικὸς λέγων, ὅτι ἐμοὶ καιρὸν ἐλίγον μόνον ἐπανιστάμενον ὁ βασιλεὺς τοῦ Χριστοῦ τοῦ ἡμῶν, ἄκουσον τοῦ προφήτου λέγοντος. παρὸ πολλῶν γὰρ ἡμῶν τῶν γεγραμμένων εἰκόνα λέγει· Βασιλεῖς ἐφρόντισαν, καὶ ἐλαλήθησαν· ἄρχοντες καὶ ἀνεκήσαντο· καὶ παρεσκευάσαντο αὐτῷ πάντες ὁ βασιλεὺς τῆς γῆς. μανθάνωμεν οὖν καὶ πίστευε, ὦ αἱρετικέ, ὅτι εἰς τὸν ἀπεράντους αἰῶνας ἐβασίλευεν Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡ βασιλεία, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ τεθραμμένα πάντα τὸν χειρισμοὺς, καὶ χλευαζόμενα εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. οὕτω πάντες ὁ χειρισμοὶ πάντα παρέπαιον, παρὸ ἐκείνου ἀποβλέποντες, καὶ ὑπ' ὀλίγον αὐτοῦ λέγοντος, Λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι ὁ πατέρα ὑμῶν Matθ. ε. ιϛ.
ὁ τὸν τοῖς οὐρανοῖς. αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος καὶ ἡ ἐξουσία καὶ ἡ προσκύνησις, σὺν τῷ μονογενεῖ αὐτοῦ υἱῷ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ καὶ παντοδυνάμῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ

Λογ. πϛ. ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΟΡΝΗΝ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΦΑΡΙ-
σαῖον. ἐπὶ ἀγίᾳ καὶ μεγάλῃ Δ'.

Ex edit. Angust. ana. emend. ex 2. Mſs.

Ἀντου μὲ ὁ Θεός, ὡς φησὶ Δαυΐδ, ὁ ἀθεσπε, ἡμεῖς δὲ εἰς μετάνοιαν πᾶς ἁμαρτωλὸς δίδωμι· τὴν ῥᾳθυμίαν τὴν ἑαυτοῦ ἀφεῖναι ὀφείλει ὁ ἁμαρτάνων. φιλοδωρότατος γάρ ἐστι πατήρ, καὶ μήτηρ, καὶ τροφὸς καὶ, ἁπλῶς εἰπεῖν, ἀγαθὸν τὸ ὄνομα τοῦ δεσπότου ἀγαθὸν τὸ ἔργον τῆς φιλανθρωπίας ἀγαθὸν τὸ πρὸς ἡμᾶς βασιλέως καὶ Κύριος πάντων ὁ τοῦ παλαιοῦ καὶ Θεοῦ, ἀθέσπε, δοῦλος γίνεται τῆς ἁμαρτίας διὰ τὴν ἀνομίας ἐπιθυμίας. διὰ τοῦτο καὶ Δαυΐδ φησι· τὸν τοῦτο ποιήσαντα· Οὐκ ἐγνώσαν, οὐδὲ συνῆκαν· ἐν σκότει περιπατοῦσι. καὶ ὁ Χριστὸς ἀπιστούμενος τὸν ἁμαρτωλὸν, φησὶν· Οὐκ ἔχομεν τοὺς φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῶσιν αὐτῶν τὰ ἔργα· πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς. καὶ πάλιν λέγει· Ἕως τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύσατε εἰς τὸ φῶς, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ. καὶ πάλιν λέγει· Ἐγὼ ἦλθον εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μὴ ἀπόλλυμαι. ἀλλ' ἵνα ζωὴν ἔχωσι. καὶ πάλιν· Οὐκ ἦλθον κρῖναι τὸν κόσμον, ἀλλὰ σῶσαι. καὶ πάλιν· Τίνα ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. ταῦτα τὰ ῥήματα ἀκούσασα ἡ πόρνη, ὥσπερ δρόμου πάντα χρηστὰ κηρύττοντα, καὶ πᾶσι τοῖς ἀξίοις τὸν σωτῆρα· πρὸ ἔχοντα, τὴν φυγὴν ἀπὸ τῆς πρόκλης εἰς νοῦν ἐλθοῦσα, βύθιον ἐπιλάβετο τούτων, κλαίουσα τὸν ἐπ' αὐτῆς ἁμαρτίαν, καὶ εὐθέως τὰ μέλλοντα αὐτῇ κακὰ γίνεσθαι ἐξ ἐκείνου. πολλὴ γὰρ θλῖψις καὶ ὀδύνη τοῖς πόρναις ἕπεται. ταῦτα φοβηθεῖσα, μετεβλήθη ἡ πόρνη, καὶ οὐκ ἔτι ἔμεινε πόρνη, ἀλλὰ βύθιον πρὸ λύπου γέγονε σωφροσύνης. καθίσασα γὰρ καθ' ἑαυτὴν διελογίσατο καὶ ἑαυτὴν κατακρίνασα, ἔλεγεν· οἴμοι τῇ ἁμαρτωλῷ, οἴμοι τῇ ἀσώτῳ, ἕως τίνος ἐν ἁμαρτίαις μένω τὴν κακήν; τί δὲ λογίζομαι τὴν διαπαγγελίαν τοῦ Θεοῦ; ὅτι δι' ἐμὲ τὸν πλανώμενον, ὡς πρόβατον, πᾶσαι ὁδοὶ εὐθεῖαι γίνονται ὁ διαστὰς, δι' ἐμὲ γὰρ οὐρανοὺς ἔκλινε, καὶ κατέβη· δι' ἐμὲ τὴν ἁμαρτωλὸν φαεσφόρῳ ἐλλάμψας ἐφώτισε πάσῃ τῇ κτίσει· ἐγείρει τὸν ἁμαρτωλὸν ὁ ἀναμάρτητος· πανδέκτης μετέχει ὁ πάντας τρέφων, καὶ καπάλει· ὅτι τὸν χαμαὶ, ὁ ἐπὶ τῶν χερουβὶμ βαστάζόμενος, ἐν ὀφθαλμοῖς πᾶσι πᾶς ἁμαρτωλὸς τὰ χλευάσματα τῶν ἁμαρτιῶν. τί λοιπὸν ἰδοὺ ἐλπίδος ψυχή μου, προσέστηκε· οὐκ ἦλθε δικαίους σῶσαι, ἀλλὰ ἁμαρτωλούς. καὶ ταῦτα εἰποῦσα αὐτῆς, βύθιος ἐκ τῆς πράπιδος τοῦ Χριστοῦ βιωφελὴς συγχωρήσεως ἦλθεν ἐπ' αὐτὸν, τὸ ποτὲ ἄσωτον, νῦν δὲ σώφρονα· τὸν ποτὲ θῆρα, νῦν δὲ πρόβατον· τὸν ποτὲ δούλην τῆς ἁμαρτίας, νῦν δὲ ἐλευθέραν τῇ μετανοίᾳ· τὸν ποτὲ πόρνην, νῦν δὲ σεμνόν. καὶ πᾶσα τῆς ἀπιλήψεως πρόθυμος τῇ ψυχῇ, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν· καὶ ἰδοῦσα ὅτι τῆς πράπιδος τοῦ διαστόλου, οὐκ ἐζήτησεν, ὡς ἡ Χαναναία, ψιχία ἀλλ' αὐτὸν τὸν ἄρτον τῆς ζωῆς ὅλον ἐπείλαβεν. ἡ γὰρ Χαναναία πρόθυμα ἔχουσα δαιμονιζομένην θυγατέρα, ἐκ κύπρου ἑαυτὴν ἀκούσασα, ψιχία λαβεῖν ἠτήσατο. αὕτη δὲ ἡ θυγατέρα δαιμονιζομένου εἶχεν, ἀλλὰ πόθῳ ὁ σῶσαι δαιμονιζόμενον ταῖς αἰτήσεσιν. ἀλλ' ἡ Χαναναία ὅτι πάντων ἔχεται, Ἐλέησόν με, φησὶ Δαυΐδ· καὶ ἡ πόρνη ἡ χρεωκλὴς ἀφῆκεν, ἀλλ' ἰδοῦσα ὅτι πάντα οἶδεν ὡς Θεὸς, σιγῶσα τῷ σώματι, τῇ καρδίᾳ ἐλάλει τῷ καρδίας εἰδότι· καὶ κλαίουσα, κατεφίλει τοὺς πόδας, καὶ ὅτε διαστόλου εἰς συμπάθειαν ἐλέγχει. ἀλλ' ἄγαλλοι, ἀδελφοὶ, ἐρυθήσασαι τῆς σοφῆς οἰκείας καὶ φρένας, καὶ μαθεῖν πῶς ἐδέξατο αὐτὸν ὁ Χριστὸς, καὶ πῶς ἐθεράπευσε τὴν ἐσκοτισμένην ψυχήν. καὶ γὰρ ἀληθῶς, καθὼς προεφήτευσεν ὁ Δαυΐδ, Ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων ὁ Κύριος. καὶ οὐ μόνον ὡραῖος, ἀλλὰ καὶ τῶν ὡραίων ὡραιότατος. ταύτην γὰρ καὶ τὴν εἰσελθεῖν πρὸς αὐτὸν, ἐπαγίωσεν ἔχουσαν ψυχὴν ἀγαθῆς προαιρέσεως. ἀλλ', εἰ δοκεῖ, καὶ τὸ ῥητὸν τὸ εὐαγγελικὸν ἀκούσωμεν. Ἀναχει-

μάσου

μένου τοῦ Ἰησοῦ ὁ τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, γυνὴ ἥτις ἁμαρτωλὸς ὁ τῇ πόλει ἦκουσε· ἡ λαβοῦσα μύρου πολύτιμον, ἐστηλθοῦσα ὄπισθεν παρὰ τοὺς πόδας, ἡ τοῖς δάκρυσι βρέχει, ἡ ταῖς θριξὶν αὐτῆς ἐμασσε. μεγάλη ἀσυνθὴ γυναικός· μέγας ἔρωτος πειθώ· μεγάλη μετανοίας ψυχῆς κατάνυξις ἀλύσεως ἀπολλαγῆναι. ὄντως, ☩ ἔσωσεν· ὥσπερ τὴν ἄνωθεν εἰς τὸν μετάνοιαν, λέγουσι τοῦτο ὁ αὐτῆ· ἡ ψυχὴ ἁμαρτωλὴ ἡ πεποιθυῖα, τὰ ἁμαρτήματα; τί σπεύδει; ἰδοὺ τῶν κυνῶν δίκαιος πεσεῖται, ἰδοὺ μὴ ἔμεσε σωτηρίας· ἰδοὺ ὁ κύριος, ἡ ἐζήτησε, ἔφθασε· ἰδοὺ, πρόσεστι λύπη καὶ χαρὰ ἡ ἀποστῆναι τὰ ἁμαρτήματα· τί δὲ μύρου; μάρτυς πίστεως τοῦ βορβόρου ἡ τῆ δυσωδίας; ἀπολθε πρὸς αὐλόν· ἡ γὰρ αὐλὸς ἀφῆ στόλθω. ἄφες τὰ πάντα ματαια, ἡ πόθησον τὰ πνῶ ὑράνια· ἐκεῖνα βδέλυκται, ζῶντα πόθητα ἡ ἀμώμα. μίσησον τὸν ἀρχαῖον γνώμον, μίσησον ἡ ὃ μίσει πεποίηκε, κληρώσουσι τὸν ἐκ αὐτοῦ θάλατται. ὕδρας ἐσχατιὰ γὰρ πόλεως ὃς ἐγκέφαλος. ἐκβάλλουσι φιλόπατοι, πολλὰς ἁμαρτίας ἑαυτῇ ἐξενίσασα· πέπτωκε δὲ φιλόπτης ἡ ἐκ ταπεινίας ἁμαρτίας, ἃς ἐξ ὑπερηφανίας ἐκτήσατο, αὐλὸς ἐστι συγχωρήσει. ἐκβάλλω λοιπὸν βάλλω, ἡ ἐπιτρέχω τῇ οἰκίᾳ ἡ λέγω· ἀναχωρῶ τῷ ἀρχαίῳ κακῷ, ἥξειν πρὸς νίκην ἡ συμφωνῶ, ἀποτάσσομαι τῷ πατρῷ, καὶ ξυνπαίρομαι τῷ ἀγαθῷ. ὄντως γὰρ τῷ Δαυὶδ λέγοντος· Περισύλλυτε πρὸς αὐλὸν ἡ φυτάλιον· ἡ αὐλὸς τοῦ Κυρίου λέγοντος, ἐξίσασί μοι, καὶ οὐκ εἰσὶ σωτῆρ. ἐγὼ δὲ καὶ ὁ τῇ Θεῷ, ἀλλὰ φοβούμαι ἡ ἀμαρτωλὸς ὢν ☩ ἀμάρτητος, ὁ βόρβορος πρὸς τὸ μύρον. ἀλλ' ἔχω ἐπέχειρον τῆς θείας ἀγχοῖς αὐλοῦ τὸν φανλον τὸν λέγουσαν· Δεῦτε πρός με πάντες ☩ ἁμαρτωλοὶ, καὶ γὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. ἀσθχομαι τύπτειν· οὐκ ὀνειδίζει με, οὐ λέγει μοι, ἄπελθε ἀπ' ἐμοῦ ἡ αὐλοῦ πολλὰς· ἕως αὖρι τὸ τῷ σκότους δήγας, ἐ νῶ πλῆς ἰδοὺ μοι ☩ τῆς δικαιοσύνης ἥλιος; ἀλλὰ τί σκήπτομαι; λαμβάνω μύρον, ἡ περβόλομαι πρὸς αὐλὸν, ἐ πικοὶ φωτισμὸν ☩ οἶκον τοῦ Φαρισαίου, ἡ τίς μοι δώσει τῷ δακρύων κολυμβήθραν μοι κατασκευάζειν. ἐ πῷ ἀληθείᾳ τῷ μύρου τὸν σφενδάμνον λαμβάνω τῷ πιστῶν τῷ μετάνοιαν, ἡ τῇ μετανοίας κεφαλαίζομαι τῷ ἁμαρτημάτων μου, ἡ τῷ λόγῳ αὐλοῦ τῷ ἰαματικῷ ἀποφύγω τοὺς βοῦρας τοῦ Δράκοντος. οὐδὲν μοι ἀπολπίσει ὅτι. οἶδα ὁ τῇ παλαιᾷ Δραδικῇ Ραὰβ τὸν πόρνην ὅτι" τὸν πύλῃ τῆς πόλεως οἰκητήριον τῆς ἁμαρτίας ἔχουσαν· ἀλλ' πῶτο σὺν καταισχύνει τῷ Ἰσραὴλ δεκάμιλα, τῆς φιλοξενίας ☩ μισθὸν ἐκομίσατο τὸν ζωόν. ὁ γὰρ σώσας ἐκείνην Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυὴ, τύπον εἶχε τοῦ ἀληθινοῦ Ἰησοῦ· ἀμοιβαῖς ἀγαθαῖς τῇ πόρνῃ σὺν τῷ κατασκόπων ὁ τῇ Ναυὴ Ἰησοῦς ἐχαρίσατο. εἰ οὖν τότε ὃ ὄσμα τοῦ Ἰησοῦ ζωτηρίου ἐ συγχώρησιν ἁμαρτιῶν πρέσβα· πῶ ὁ ἀληθινὸς Ἰησοῦς, ὁ πλοῦτος ἡ ὢν πλούτου, πόρνην ξεροδρομοῦσαν, ἡ ἀλείφουσαν μύρῳ σὺν πόδας, ἀπώσασθαι ἔχει, ἡ μὴ χαρίσασθαι ἄφεσιν ἁμαρτιῶν; ἀλλ' ὁ ἐκεῖ Ραὰβ ἀπόλωσι σὺν κατασκόπες, ἐγὼ δὲ μύρῳ κατέχουσα οἱ ἐπόθησα· οὐχ ὡς ἐκεῖνη, κατάσκοπον κόλεως, ἀλλ' ὡς ἐπίσκοπον πασῶν τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν. ἰδοὺ, χθὲς πρόσφατον, ἔφθασε χαρᾶς, οὗ ἐδεήθην ἐπεθύμησα· ἔλαμψέ μοι ἡ ἡμέρα, ἡ ὁ ἥλιος τῆς δικαιοσύνης, ἡ σωτὸς δικαίως σὺν Κυρίου, ἡ μεγάλη ἐπίσκοπος σὺν Θεοῦ. Ἀληθῶς γὰρ ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους," ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει ἡ σκιᾷ θανάτου καθημένοις. ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Σίμωνος αὐλίζεται ὁ δικαιοσύνης· ἀπέλθω πρὸς αὐλὸν· ἡ τί πάσχω; χλευάσει, ὡσπερ Ἀνανίαν ἔχλευασε τὸν σφίρους· ἀλλὰ λογίζεταί μοι ὁ Σίμων ὡς μάθουσαν· ὡς ποτὲ ἡ τὸν Ἀπὸ Ηλὶ ὁ ἀρχιερεύς· ἀλλὰ μᾶλλον πρόσπεσχομαι τῇ καρδίᾳ πρὸς σὺν πόδας τῆς Χριστοῦ, ἡ δακρύσασα; τοῦτο ποιῶ. ξυνέργησε δὲ πᾶσις [τῆς πίστις] τῇ καθαρᾷ πρόθέσει, ἐ σὺν ἀγάπῃ πρὸς ☩ ὃ μύρον πολλοῦ, ἡ ἀρχαῖον λέγει αὐτῷ· ὅτι μέγας μοι φίλος σὺν πόλας σὺν ἰσοις τῷ ἀνθρώπων ἀφέθησαν, εἰ" ἔχεις ἀπαίτιον μύρου, δός μοι· ἵνα ἀξίως προσενέγκω τῇ ἀξίως φιλοκάλῳ πρέμνῳ, τῇ πυρώσαντί μου τὸν καρδίαν

δίδω ϗ σοὶ πεφεύξεις· μηδὲν σοὶ τιμῆς μέλέτω σοι, ἐαὶ δίῃ με, ϗ μέλει σώματος ϗ οὐσίας, ἑτοίμως ἔχω πωλῆσαι ϗ δοῦναι, ἵνα καὶ μικρόν τι ἔχω προσενέγκω. οὕτω καθαρίσαι με θέλοντι. Ὁ δὲ βλέπων τῆς πίστεως ὃ θερμὸν ϗ προαιρετικὸν λέγει αὐτῇ· Εἶπέ μοι πῆς ἔστιν ὅσην πολεῖς, ὅτι τοσοῦτον ἐθέρμανέ σου ὃ φίλτρον; τί προὸς ὃ μέγα τοῦτο προσδοκᾷς πρᾶγμα αὐτὸ κτήσεσθαι; ἡ ἵνα προὸς ἄνδρα λέγῃ· τί μοι λέγεις, ὦ ἀνδρόγυνε; ἀγνοεῖς, οὐκ οἶδας τὸ φίλτρον. ἔχεις δύναμιν μοι διηγήσασθαι τοῦ μύρου, εἰ ϗ οἷόν τι τοῦτο δύναται τοῦτον διορθῶσαι τὸν ἀξιόμαστον. τοῦτο γὰρ οὐδὲν ἄλλο ὁ οὐρανός, οὔτε ἡ γῆ, οὔτε θάλασσα τοσοῦτον ὃν ὅσον κόσμον τοῦτον συγκρίνει ὃ ἐλθόντι προὸς μέ. ἵνα σὺ μὴ βύσῃς ἀκοήν, ἐκεῖνος ὁ καταξιώσας ὡς φιλάνθρωπος, τοσοῦτον ἀπέβρεξεν ἐλεημοσύνην. τοῦτο γάρ ἐστι Δαβὶδ ὅτι κρέας, δηλῶν τοῦτο ϗ βύσσινος ἐστι. Φιλ. μέλ. γ. προὲ αὐτὸν γὰρ ἔλεγεν· Ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. τοῦτο γάρ Θεοῦ, ϗ ὃ ἐστι τοῦτον οὐκ εἶδον, ἀλλὰ ἀκούσασα προὲ αὐτοῦ, ἐπῳδίλιον ὃν πόθῳ. Ⓦ Δαβὶδ· Μήτηρ τοῦ Σαοὺλ θυγάτηρ ἀγαπήσασα, τὰ βασίλεια κατέλιπε, ϗ τούτῳ προσχθέντι ἐκολλήθησαν. ἐγὼ δὲ Ⓦ ἴδοι πλοῦτον πολύ, εἰ ϗ κακῶς τοῦτον στενάζειν, ϗ ἀγωνίζω μέγα, ϗ προσρίζω ὃν ὡς Δαβὶδ δι' ἐμὲ προσχθέντα· ϗ λαβοῦσα ἡ πίστις πόρτα ὃ μέγα, ἔδραμεν ὡς κληθῆσα εἰς Ⓦ εἶπον τοῦ Φαρισαίου. ϗ ὁ μὲν Φαρισαῖος ἰδὼν τὸν πόρτον κατέχοντα τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ϗ μυείζοντα, ϗ πᾶν τὸ οἰκεῖον πληρωθῆναι τῆς βιωσίας τοῦ μύρου, εἰς ἑαυτὸν ἐλογίζετο, ϗ ἔλεγεν· εἰ μὲν οὗτος προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς ἡ γυνὴ ἡ ἁπτομένη αὐτοῦ, ὅτι ἁμάρτωλός ἐστι. Λουκ. ζ. λθ. ϗ τὸ πρόσωπον τοῦ πόρτου ἔβλεπεν, ὡς ἀναμάρτητος ἐπισάσης ϗ ἀψαμένης αὐτοῦ· ϗ αὐτὸν τὸ διανόημα ἐμέμφετο, ὡς ἀσκέπτως δηλούμενον πρὸς τὸν προσιόντας αὐτῷ ϗ ἀγνοίαν αὐτοῦ καταψηφιζόμενος, ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ· ὦ τοῦ παραγμοῦ· ἐκάλεσα ὅτι δέ- πνον αὐτὸν ὡς ἕνα τοῦ προφητῶν, ϗ αὐτόν, ἵνα πάντες οἴδασιν Ⓦ κατοικοῦντες ἐν τῇ πόλει, ϗ ἵνα ἕκαστος ὅτι ἁμαρτάνει, τοῦτο οὐκ ἔγνω. Εἰ μὲν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς ἡ γυνή. ἀλλ' ὁ Χριστὸς ὁ ἐλάζων καρδίας ϗ νεφρούς, ἐθεώρει τὴν φαεισαίου τοῦ λογισμούς· ϗ σαλθυμούμενον αὐτὸν τῶν ἐνθυμήσεων, ἵνα αὐτῷ ἐνδοθῇ γαλιλαίου ὁ Χριστός, ϗ λέγει αὐτῷ· Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. ὁ δέ φησι· διδάσκαλε, εἰπέ. λέγει αὐτῷ· μεμπλαῖός σοι ἐφάνην, ὅτι οὐκ ἐάσεις- φα τὸν πόρτον, ἀλλ' ἐσκέπασα; μεμπλαῖοί σοι ἐφάνην, ὅτι οὐκ" ἀπεγράφην τὸν ἁμάρ- τωλόν, ἀλλ' ἀπεδεξάμην; μεμπλαῖοί σοι ἐφάνην, ὅτι οὐκ ἐδίωξα, ἀλλ' ἐδικαίωσα; μεμ- πλαῖοί σοι ἐφάνην, ὅτι οὐκ ὠργισθην, ἀλλ' ἠπαλύνθην; μεμπλαῖοί σοι ἐφάνην, ὅτι τὸν θέλου- σαν φυγεῖν τῶν ἑαυτῆς ἁμαρτιῶν, ταύτην ἀνεκαλεσάμην; δίοι" ϗ χαρίσαι ὅτι τῷ πο- σοῦτι ϗ ἀναξαίτι, λυπῇ ὅτι τοῖς καλοῖς; ἀλλ' οὐκ βούλομαι σε. σύγκρινον τοῦτο ὃ μέλλω σοι λέγειν. δύο χρεωφειλέται ἦσαν δανειςῇ τινι, ὁ εἷς ὤφειλε δηναρία πεντακό- σια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. τούτοις δὲ ἀπορήσασιν ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο τὰ χρεόγραφα ὁ δανειςής. τίς οὖν αὐτῶν ὀφείλει πλέον ἀγαπᾷν; ὁ δὲ λέγει, ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ ὃ πλέ- ον ἐχαρίσατο. ϗ λέγει αὐτῷ, ὀρθῶς ἔκρινας. Εἶτα γραφεὶς προὸς τὴν γυναῖκα, ὃν Σίμων ἔφη· βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα, τίνι σοι ἀπεικάζω μάλιστα; σύ μοι νίπτειν τοῦ πόδας ὑ κε- κηΐκασας· αὕτη δὲ δάκρυσί μου τοὺς πόδας ἔβρεξε. φίλημά μοι ἀγάπης ὑ προσήκατο· αὕτη δὲ οὐ διέλιπε καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέ μου τοὺς πόδας. ἀλλὰ διδάχθητι, Φαεισαῖε, τίς ὁ δανειςής, ϗ τίνες Ⓦ χρεωφειλέται. ἐγώ εἰμι ὁ δανειςὴς τῶν δύο, σὺ δὲ ϗ αὐτός· ϗ ὑ μόνον ὑμῶν, ἀλλὰ ϗ πάντων ἀνθρώπων. ἐγὼ πᾶσιν" ἐχαρίσατο, ἅπερ ϗ ἔλαβον," ἀπ' ἐμοῦ· ψυχήν, πνοήν, σῶμα, ἀ- θάνασιν, γνῶσιν, κίνησιν. Ⓦ σὺν δανειςῇ, Ⓦ οὐκ ἀπαιτοῦντά σε προσέχειν ἅπερ ἔλαβες, * * Εἰς" πλήρης, ἐὰν μὴ ἔχῃς ἀποδοῦναι, ἱκέτευσον συγχωρῆσαί σοι ὁ δανειστής. Εἰ δὲ οὕτε ἀποδοῦναι δυνάσαι, οὔτε ἱκετεῦσαι ἀξιοῖς συγχωρηθῆναι, πῶς μὴ ἀναισχυντῆς πολυλε- γὴς ϗ ἀνθισάμενος· σίγησον ὡς αὐτὴ ἡ πόρνη, ἥτις τὰ πολλὰ ἑαυτῆς ἰδοῦσα χρέα, εἶπεν ἐν ἑαυτῇ·

ἑαυτῇ· τί λαλήσω, ἢ τί ἀποκριθῶ; ἐὰν λαλήσω εἰπεῖν, οὐ χρεωστῶ ὃ δήμιοι, αὐτὸς πεν-
θεῖδι, καὶ πόσα χρεωστῶ αὐτὸς ὀφίσεται, καὶ ἀπὸ ποίων χρόνων ἐστὶν βύθιμός εἰμι. ἀλλὰ τοῦτο
ὡς ἰδοῦσα, ὅτι πτωχὰ εἶδε, καὶ οὐδὲν τὸν πατρικὸν αὐτῇ κακὸν ἔστιν ὁ λαβὶδ αὐτὸν· σι-
γῇ προσῆλθε δακρύουσα, καὶ τῇ καρδίᾳ αὐτῆς πάντα τὰ χρέη ὁμολογοῦσα, ἐξομολόγισατο
τῷ Θεῷ. σίγησον οὖν καὶ σύ, Φαρισαῖε, ἵνα σοι χαρίσηται ὁ Κύριος τὸν ὀφειλόμενον. μὴ σύ,
κατάδικος ὤν, καταδίκαζε τὸν καταδικασθέντα. μὴ σύ, ῥυπαρὸς ὤν, ῥυπαίνου τὸν ῥυ-
παινόμενον. ἠσύχασον· οὐ γὰρ τῶν σῶν, ἅττα τὰ αὐτῆς χρέη ἔχω· ἀλλ' ἀμφοτέρους ἦλθον
τὸν ὀφειλόμενον χαρίσασθαι. τῶν γὰρ δύο δημοσίων φιλάνθρωπος ἐστὶν ἀρχή, καὶ μόνον
ὑμῖν, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς μὴ ἔχουσιν ἀποδοῦναι· ἐὰν μόνον ὁμολογήσωσι τὸ χρέος, καὶ αἰτήσω-
σι με συγχωρῆσαι αὐτοῖς ὅλην μετάνοιαν τὸ χειρόγραφον. εἰ τις οὖν χρεωστῇ, καὶ προσέλθῃ
τῇ χάριτι τοῦ βαπτίσματος, δι' αὐτῆς ἐλευθερωθήσεται τοῦ χρέους. ἐπάνιτε πάντες, ἵνα τὸν
χρεωλῆ ἀπαλύσητε, πάσης ἐσοχῆς τῇ χάριτι πληρωθῆτε· μὴ πάλιν ἄλλο χειρόγραφον ἑ-
αυτοῖς ἐπισυνέγνητε, τοῦ προτέρου ἅπαξ φαθέντος. ἀλλά, Κύριε δέσποτα Ἰησοῦ Χριστέ,
ὅτι δοῦναί σοι ἃ χρεωστῶ οὐκ ἔχω, οὐδὲ ἰσχύω (ἀπὸ γὰρ τῶν πολλῶν ἀνομιῶν μου καὶ
ὁ κεφάλαιος ἐμοὶ τόκων κακῶν ἀπλωσε) μὴ ἀπαιτήσῃς με, ἃ προσέχεις μοι, τῆς ψυχῆς
ὁ κεφάλαιος, καὶ τῆς ζωῆς τόκος· ἀλλὰ κούφισόν με τοῦ βάρους τῶν χρεῶν μου, ὡς φι-
λάνθρωπος, καὶ οἰκτίρμων ὡς τῇ πόρνῃ, ἀφέωνταί σου αἱ πολλαὶ ἁμαρτίαι. σὺ γὰρ εἶ μόνος ἀ-
ναμάρτητος καὶ ἀγαθὸς καὶ φιλάνθρωπος καὶ συγχωρῶν ἁμαρτίας, καὶ σοὶ πρέπει πᾶσα δόξα,
τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀναρχῷ σου πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ καὶ ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ
πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ Εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΟΣΚΥΝΗΣΙΝ ΤΟΥ ΤΙ-
μίου ξύλου. Λογ. ϛγ.

ΑΣμα καρὰ ἀσωμὲν, λαοὶ, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ βασιλέως Κυρίου, καὶ ὀξο- Μιλῶς Στεφαν. ιδ. Ex Ms. Bauarico. emend. ex edit. Gretseri.
μολογησώμεθα, μᾶλλον ὑμνήσωμὲν καὶ δοξάσωμὲν, καὶ αἰνέσωμὲν, προσκυνήσωμὲν καὶ μεγαλύνωμὲν τὸν παρεσιάσαντα τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ οὐ μόνος προσκυνήσωμὲν, καὶ ἐγκωμιάσωμὲν ὃ σταυρωθὲν καὶ τετρωμένον ξύλον τοῦ δικαιοτάτου. δεῦτε, ὦ ἀ-
γαπητοὶ, οἱ αἰνέσει χορεύοντες καὶ πίστει τερπόμενοι, μὴ τοῦ προφήτου Ψαλμ. ϟδ. ζ.
Δαυὶδ ψάλλοντες εἰπόντος· Ἐσημειώθη ἐφ' ἡμᾶς ὁ φῶς τοῦ προσώπου σου, Κύριε. ποῖον
ἄρα φῶς, εἰ μὴ ὁ φανεὶς τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ ὁ κόσμος
ἐσώθη, καὶ πᾶς θύσαντος ἐλευθερώθημεν ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας τοῦ Βελιάρ, καὶ ὁ χάρτης
τοῦ ἀνομιῶν ἡμῶν διερράγη; προσῆλθον τῷ παθόντι ὁ Χριστός. Οἰκτιρμῶν μὲ, φησὶν, ἐώρα- Ιωαν. ιδ. θ.
κε καὶ πατέρα. φῶς γὰρ τοῦ σώματος, τυγχάνει, τοῦ Κυρίου ὁ φανείς. ὁ αὐτὸς γὰρ, ὡς ὁ
λυγκὶς λύγκος, τοῦ οἰκουμενίου ἐφώτισε, καὶ τοῦ γλυκυμηλίου ἔφυσε, καὶ ἅμα πέτρας
διέῤῥηξε, καὶ τοὺς νεκροὺς διήγειρε, καὶ τὸν ἥλιον φυγαδεύσας, σκότει δυσὶ σκότος τὸ ὑρᾶν σκε-
δάσας, δόξαν θέλων τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἀγώμοσι καὶ ἀγεωμόροις Ἰουδαίοις, ὅτι διαστὴς καὶ
διαιρετὴς ἐστὶν ὁ τῷ σταυρῷ σταυρούμενος. τοῦτο χάρμα, ὦ ἀγαπητοὶ, ζητῶ καὶ πόθῳ
προσοίγνυμαι· ὑμᾶς δὲ σταυρῷ, καὶ ἐπαξίως ἐγκωμιάσαι· καὶ δίδοικα ἀνάξιος ὤν. τρέμει
γάρ μου ἡ σὰρξ, καὶ καρκᾶ ἡ γλῶσσα, καὶ τὰ χείλη μου πετήνασι, καὶ ὁ λογισμὸς ἔνδον σιγᾷ
ἀφωμάρτυρε). πῶς οὖν ἐγὼ, ὁ ἀθλιώτερος, ἰσχύσω ἐπαξίως διηγήσασθαι, καὶ σοὶ τὸ δυ-
νάμεως τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ; εἰπὲ δὲ ἀφ' ἧς χάριτος τοῦ Θεοῦ ἐκ μέρους, ὃ καὶ
καταλαμβάνω. ὅτι γὰρ ἄγγελοι ἰσχύουσιν ἐπαξίως ἐγκωμιάσαι τὴν τούτου δύναμιν· τοῦτο

γὰρ ὁ ὁρώμενος σημεῖον τῦ σταυρῦ ἄγγελος προσκυνῦσι, οὐ διὰ τὸ εἶδος τῦ ξύλου, ἀλλὰ διὰ τ σωρωθέντα ἐν αὐτῷ ἐνουσίως Χριστὸν ὁ Θεός. ὁ Ἀδὰμ " διὰ τῦ ξύλου τ βρώσεως κατεκρίθη, καὶ ὁ υἱὸς Ἀδὰμ Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν διὰ τῦ ξύλου τῦ σταυρῦ ἡμᾶς εὐ- Ψαλ. 18. δ. ηγγιστε. ἐπληρώθη ὁ λόγος τῦ προφήτου λέγοντος· Εδωκας τοῖς φοβουμένοις σε σημείωσιν τοῦ φυγεῖν ἀπὸ προσώπου τόξου. σημεῖον ὁ σταυρὸς ἐν μετανοίᾳ δὲ χρεία τῦ πιστεῦ, ἵζον ἔχει ἡ πλάνη, τοξότης ὁ διάβολος, βέλη δὲ αἱ κακοὶ λογισμοί, " πλημμέλειαι αἱ ἁμαρτίαι. δεῖ δὲ πιστεῦσαι, ἵνα λαβόντες τὴν προσκύνησιν τοῦ τιμίου καὶ ἀχράντου σταυροῦ. δεῖ δὲ μέρος κατέχειν πᾶσαν ἐμφυχον κτίσιν, Χριστὸν βλέπουσαν ἐν ἡμῖν πεπληρωθέν, δεῖ καὶ τι καὶ μέρος τῶν ὅλων, λόγχη νυγῆναι πλευρὰν ἠκασμένην, [ὕδωρ τε καὶ] αἷμα ῥέουσαν ἐκ πηγῆς ἀενάου, ἀχανῶς φερούσης τὸ πλακὲν σῶμα, ὄξος πιόντα καὶ χολὴν μεμιγμένην, κλῆσιν λαβεῖν ἁγίαν χάριτος παῖδας υἱοθεσίας σκότος τε καὶ γνόφου φίλους, ὅπως ἐκεῖνος τ προσκύσωσι " λαοὶ οἱ ἡμέτεροι. ἔφευξαν ἕξεις ἀγέλειαν ἀσωμάτων· ἐγνώσθη κτίσις κτίσαντα, τῶν ἀέρων ἔσβεσεν φῶς καὶ λαμπὰς ἔσβεσε τὸν ἥλιον· γῆς μέσος ἥλιος ἐν λαμπάσι ἔσβεσε, καὶ σκότος κατέσχεν αἰθέρα· " ἡμέρα" τε μετῆλθεν εἰς βαθεῖαν ἑσπέραν, καὶ οὕτω τόλμημα φανερὸν ἐρρέπετο πάλιν· βασμοὶ ἐδονοῦντο ἡ γῆ, καὶ τῶν πάντων πάχος τεκροὶ ἀνῆλθον τῶν δεσμῶν λελυμένοι· λησὴς κατοικεῖ σκοτόδυσιν ὁ πίστ τε καὶ λόγῳ, πλημμελὴς δ' Ἰούδας, ἀγχόνῃ διεφθάρη· Πέτρος φοβηθεὶς ὁμνύει διαπτύει οὐκ εἰδέναι ὃν πλάσης σεσωκότα, ἕως ἀλέκτωρ ἐξελέγχει χρεωγάσας. κλαύσας δὲ πικρῶς ἐπλυνε ἁμαρτίαν. ταῦτα θεωρῶν ὁ καταχθόνιος δράκων, θρίαμβον ἀπεδύρετο λέγων· ὦ λειτουργοὶ δυνάμεις μου, τοῦ σκότους ἄρχοντες, τίς ὁ ἐμπήξας ἥλους τῇ καρδίᾳ μου; ξυλίνη μου λόγχη ἐκέντησε, καὶ διαῤῥήσσει μου τὰ σπλάγχνα πικρῶς, τὴν καρδίαν μου ἀλγῶ, τὰ αἰθριτήρια μου διαφλίζει), ὃ πνεῦμά μου μεμαίνει. εἴθε μὴ ἐβάγη εἰς ἀριθμὸν μαθητῶν ὁ Ἰούδας, εἴθε μὴ ἐπάγη καὶ ἐμοὶ ὁ ξύλινος τ σωρούσιος. ὃν γὰρ ἐνόμιζον κερδῆσαι τὸν χαροποιὸν κερδῶμεν ἐπ' αὐτῷ ὡς ἀγχμάλωτον, καὶ πόλεις, ὅσους εἶχον ἀπὸ τ προπλάστου, δουλαγέλομεν ἐμέσαν. δεῦτε, ἀγαπητοί, σκεπασώμεθα ἐπὶ τῶν περάτων τῦ τιμίου καὶ ζωοποιῦ σταυροῦ. ὁ γὰρ σταυρὸς εἰς τὰ πέρατα περατούμενος ἄγει, σημαίνων ὅτι ὁ σταυρωθεὶς Θεὸς ὅλ πάντων χωρεῖ, καὶ πόλεις προσλαμβάνει καὶ πέρατα. ὑψώθη δὲ ἐν αὐτῷ ὁ Χριστὸς ἵνα Θεὸς, ἵνα καὶ ἐν τῷ ἀέρι δαίμονας ἐμφιλοχωροῦντας καταλύσῃ, καὶ τὸν ὑφ' Ἰωαν. ιε. λε. νίον ἡμῶν παρεῖναι βιαίως ποιήσῃ· ὡς καὶ αὐτὸς ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἔφη· Εἰ τῷ με ὑψωθῆναι Ψαλ. ρλ. γ. πόλεις ἑλκύσω πρὸς μέ. καὶ τί " σοι πολλὰ λέγω; ἄκουε τῦ προφήτου λέγοντος· Ῥάβδον δυνάμεως ἐξαποστελεῖ σοι Κύριος ἐκ Σιών. καὶ ὅτι ῥάβδος ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ὡς καὶ Ησαΐας εἶπεν, Ἐξελεύσεται ῥάβδος ἐκ τῆς ῥίζης Ιεσσαί, αὐτὸν καταίχουν Μωϋσῆς, διῆλθε τὸν ἐρυθρὸν θάλασσαν, ἔχων τὸ ὕδωρ, καὶ ἔῤῥαψεν. ἔχων, ἵνα πληρωθῇ ὁ λαὸς τῦ Θεοῦ· ἔῤῥαψεν, ἵνα καθύσῃ τὸν τῦ βυθοῦ θάλασσαν ὁ Αἰγύπτιος λαός. καὶ ἔπεσε τῶν προφητῶν λέγει· Εὐλογητὸν ὃ ξύλον, δι' οὗ ἐγήρετο σωτηρία ἐν μέσῳ τῆς γῆς. θεώρησον τὰ ἄκρα τῦ ὄρους, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν θεωρήσεις μεταξὺ αὐτῶν τὸ σημεῖον τῦ σταυροῦ ἀπὸ ἄκρων ἐκτυπούμενον. δεῖ τοῦτο καὶ ὁρᾶν ἡμᾶς ζωοποιὸν σταυρὸν ὑψοῦσι, μικρὰ πάντα ἐγκωμιάσας χαιρέτισον, καὶ ὑψώσας προσκύνησον. χαίρεις, σταυρὲ, δεξαμενὴ σωτηρίας, καὶ ἐκχύρωμα βασιλείας. χαίρεις, σταυρὲ, παράκλητον ἀποστόλων, καὶ κήρυγμα προφητῶν. χαίρεις, σταυρὲ, καύχημα μαρτύρων καὶ [κήρυγμα] ὁσίων. χαίρεις σταυρὲ, καλλιώπισμα ἐκκλησιῶν, καὶ αἰώρησις τῶν ἀγχμαλωτιζομένων. χαίρεις, σταυρὲ, δικαίων καὶ ὁσίων ἀγαλλίαμα. χαίρεις, σταυρὲ, ἱερέων σαλεύσας, καὶ παρεσβυτέρων σεμνότης. χαίρεις, σταυρὲ, ἐξαγνίσεως ἄγαλμα, καὶ διδασκάλων φαιδρότης. χαίρεις σταυρὲ, μεγαλοπρεπὲς καύχημα, καὶ πιστωμένων προσκλησις. χαίρεις, σταυρὲ, φύλαξ ἐκκλησιῶν, καὶ πόλεων εὐνομία. χαίρεις σταυρὲ, ὀρφανῶν πάτερ, καὶ χηρῶν προ-

στάτα.

σάπ. χαίρεις σταυρέ, πολεμιωθέντων σωτηρία, καὶ πλανωμένων ὁδηγός. χαίρεις, σταυρέ, ἀδικουμένων συμμαχος, καὶ ἀδικούντων ἀνάπειρε. χαίρεις, σταυρέ, ὀδυνωμένων ψυχαγωγία, καὶ κακοπαθούντων παράμυθία· χαίρεις σταυρέ, τῶν φαύλων ἐπιτηδευμάτων διόρθωσις, καὶ τῶν χρηστῶν κατορθωμάτων βοηθέ· χαίρεις, σταυρέ, πολεμιωθέντων ὅπλον ἀήττητον, καὶ πιστούντων ἔγερσις· χαίρεις σταυρέ, ἀδυνατούντων δύναμις, καὶ ἀδυνάτων βακτηρία. χαίρεις σταυρέ, πενθούντων εὐφροσύνη, καὶ χαίροντων σωφρόνησις· χαίρεις σταυρέ, ἔνδυμα τῶν πορφυρίζων, καὶ φύλαξ πτηνῶν· χαίρεις σταυρέ, δούλων ἐλευθερία, καὶ ἀπηλπισμένων ἐπαφή· χαίρεις σταυρέ, τῶν ψυχῶν ὁ ἁγιασμός, καὶ τῶν δαιμόνων καταχάρμης ὅπλον. χαίρεις σταυρέ, ὁ τῶν ὁδοιπόρων συνοδοιπόρος, καὶ τῶν πλεόντων εὔδιος λιμήν· χαίρεις σταυρέ, τῶν πεζῶν ἀσφάλεια, καὶ ἀχειποτούντων παράμυθος· χαίρεις σταυρέ, ὁ ἡμερινὸς ὅπλον, καὶ νυκτερινὸν φυλακτήριον· χαίρεις σταυρέ, ἀδυνατούντων βακτηρία, καὶ παιδῶν ῥάβδος· χαίρεις σταυρέ, ὑπερφόρτων ἀναγωγία, καὶ προσκοπάντων πλεῖσις· χαίρεις σταυρέ, τῶν ψυχῶν ἡ σωτηρία, καὶ σωμάτων πόντων κακῶν ἀποτρόπαιον· χαίρεις σταυρέ, πόντων ἀγαθῶν πρόξενος, καὶ ἀμύρπων αἵρεσις· χαίρεις σταυρέ, φυτὸν ἀναστάσιος, καὶ ξύλον ζωῆς αἰωνίου· χαίρεις σταυρέ, πίστεως κρηπίς, καὶ ἱερωσύνης πλεῖσις· χαίρεις σταυρέ, ἀνομίων ἀπολύτρωσις, καὶ ἐκκλησιῶν δαμάσιος καὶ ἐπέγερμα· χαίρεις σταυρέ, νόσων καθαίρεσις, καὶ ὁδοιπορούντων ἀνάπαυσις· χαίρεις σταυρέ, ὑπήκοια τῶν δυσμάχων, καὶ ἀγωνιστῶν συμμαχία· χαίρεις σταυρέ, ὀδυνωμένων ἀνάκτησις, καὶ εὐτυχούντων ἔρυσμα· χαίροις σταυρέ, ἐλεημοσύνης αἴτιος, καὶ ἀπαλλαγχίας πηγεία· χαίροις σταυρέ, πάντων βοηθημάτων κεφαλαιώδης, καὶ βεβαιώσεως ἐλπίδος ἀσφάλεια. σήμερον σαφῶς προσκυνοῦνται, καὶ τοῦ Χριστοῦ ἡ ἀνάστασις ἐγκαρδίζεται. σήμερον σαφῶς προσκυνοῦνται, καὶ ἡ πόλις τοῦ Θεοῦ, ἡ ἄνω Ἱερουσαλήμ, ὡς τοῖς ὑπηγείοις ἐνῳκισμένη. σήμερον σαφῶς προσκυνοῦνται, καὶ Σιὼν ἡ μήτηρ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν ἐπαγγέλλεται. σήμερον ὁ σαφῶς προσκυνοῦνται, καὶ τὰ πέρατα τῆς γῆς εἰς προσκύνησιν τούτου συναθροίζονται. σήμερον σαφῶς προσκυνοῦνται, καὶ βασιλεῖς Ρωμαίων καὶ βαρβάρων τίκη δεδώρηται. σήμερον σαφῶς προσκυνοῦνται, ἡ σωτηρία τῶν πιστῶν καὶ ἀπώλεια τῶν εὐσεβῶν. σήμερον σαφῶς προσκυνοῦνται, καὶ ὁ πεπατημένος κόσμος ἀγάλλεται. σήμερον σαφῶς προσκυνοῦνται, καὶ πᾶσαι αἱ φυλαὶ, λαοί τε καὶ γλῶσσαι ἑορτάζουσι. σήμερον σαφῶς προσκυνοῦνται, καὶ ἡ κτίσις ἀνακαινίζεται. σήμερον σαφῶς προσκυνοῦνται, καὶ ὁ Ἀδὰμ ἀνατεῖται. σήμερον σαφῶς προσκυνοῦνται, καὶ ἡ Εὔα μήτηρ τῶν ζώντων ἀναδίκηται βοηθός, οὐκ ὀπίσω λοιπὸν ἡμαρτάν τε ὁ πρότερον, ἀντὶ ξύλου τῆς γνώσεως ὁ ξύλον τῆς ζωῆς πηγάσα, ἀντὶ τῆς φθορᾶς τὸν ἀφθαρσίαν ἀναπλάσα, ἀντὶ τῆς κατάρας τὸν εὐλογίαν ἀμειψάμενον, ἀντὶ τῶν Ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα, τὸν ἐν χαρᾷ πολυτεκνίαν χαμιζομένη, ἀντὶ τῆς φθορᾶς τὸν ἀφθαρσίαν συφιζομένη. ἀλλὰ τίς αὕτη τῶν ζώντων ἡ μήτηρ; καὶ τίς ὁ ξύλον καρπεύσας τῆς ζωῆς, ἀλλ' ἢ ἡ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία; ἢ ὁ ξύλον, ὁ σταυρὸς τοῦ Κυρίου καὶ ἡ ἐκκλησίας νυμφίος. τούτων προσκυνοῦνται, καὶ ἐνθυμήματι ἐπὶ τὰ καρδίας ὁ ἄρχων, καὶ πολιτεύονται δαίμονες, καὶ τὰ πνευματικὰ τῆς πανοπλίας φυλαττόμενα στόφη, καὶ σκυλεύεται ἅδης, καὶ ἡ τούτου φάλαγξ διαπεπτώκασι, καὶ ὁ Βελιὰρ καταπεπάτηται, καὶ τῆς ἁμαρτίας ὁ σύμβουλος σεσίγηται· ἐνθυμήθητι μόνον τὰ πόντων ἡμῶν· ἀλλ' ὅτι ὁ ξηρὸς ἔρπει, τηρῶν μὴ πλέρωμα, πατρόθεν ἔχει τὸ κεφάλαιον. καὶ γλῶσσαν ἐδόθη τὸ καταδικασθῆσαι ἀκάνθας καὶ τριβόλους σκάφειν· βλέπε δὲ τὸν ἐπ' αὐτῷ προφητικὸν πατρόθεν ὁ ξύλον τῆς ζωῆς τυφῶσαν, ἄλλος δὲ σταυροῦσθαι τῇ προτέρᾳ κατάρᾳ. βλέπε δὲ μήτε τῆς πλέρωμα ὀξοισιάζων, αὐτὸν δὲ ἀπάσας ζωοδλωμένας καὶ κεφαλὰς τῷ σταυρῷ. θεωρῶ προτεσῶσαν ἐκ δεξιῶν ὡς βασίλισσαν τὸν προφητικὸν καὶ ἀκρότητα, καὶ τὸν φύλακα συκῆς τὸν γύμνωσιν σκέπασμα, καὶ ἱματισμῷ ἀφθάρτῳ προκεκοσμημένην, πεποικιλμένην, καὶ τὸν οἰκείαν ἀκοσμίαν ἀφεῖσαν.

βλέπε τῷ βασιλικῷ σκήπτρῳ σκεζομένη, ⁊ πρὸς αὐλὴν ὑψουμένην ℣ ὀρθήν, ⁊ τὴν ἐ-
αυτῆ πίστιν ὀδύρε). βλέπει συγκλονοῦσαι τὰ τάγματα μὴ ὑγιοῦς κηρύγματος " πρὸς τὸ κ ἀ
προσκύνημα τὸ τιμίου σταυροῦ, ⁊ τὴν ἐπ' ἀκολουθῶ φείσασι, ⁊ τ' προδυμίαν θαυμάζει, ⁊
τὸ πλῆθος ἐκπλήτε). βλέπει τ' σύμπασαν κτίσιν ἑορτάζουσαν, καὶ ἑαυτὴν ὡς διπλοΐδα
Ψαλμ. μδ ε ἀϊδίμενην ἐνδεδυμένην, ⁊ τὸν λόγιον τὸ φάσκον πληρούμενον· Ετοιμάσθη, ⁊ κατηυθύνθη, ⁊ βασίλευε. 5
ἑτοιμάσθη τὸ τόξον τὸ τ' σταυροῦ, κέντησον τ' ὀφθαλμοῖς, βασίλευσον τ' κτίσεως, κατευόδωσι τ' ἀν-
Ψαλμ ζε ε θρώπου. ⁊ πάλιν, Υψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ὑμῶν, ⁊ προσκυνεῖτε τῷ ὑποπολίῳ τ' ποδῶν
αὐτ'. ταῦτα γὰρ πάσης τ' ἁμαρτίας, ⁊ ταῖς πόλεσι τ' ἀδὴν ἐξηνδάφισεν ὁ σταυρὸς τ' Χριστοῦ. ἀλλὰ
δεῦτε, προσκυνήσωμεν τὸν σταυρόν· δεῦτε, καρποφορήσωμεν καὶ πυγήσωμεν τὸ ξύλον τ'
σταυροῦ, τὸ παρὰ ταῖς διεξόδοις τῶν ὑδάτων ἐστὼς, ὃ καὶ τὸν καρπὸν αὐτ' ἐ- 10
δωκεν ἐν καιρῷ αὐτ'. ὁ γὰρ σταυρὸς τ' Χριστοῦ δένδρον ὑπῆρξε ἀθανασίας, φυτὸν ἀφθαρσίας, ῥί-
ζα δικαιοσύνης, σωφροσύνης βλάστημα, πρόβλεπτος αὐξὸς, χαρᾶς ῥόδον. σταυρὸς, ἀνδρί-
ας ὅπλον, ⁊ ἐγκρατείας σπέρμα. σταυρὸς, θεμέλιος πίστεως, ⁊ ὑποστάσεως ἀκρογωνιαῖον θρα-
σταυρὸς, θεολογίας φωτισμὸς, ⁊ ἀποφάσεως λύσις. σταυρὸς, ἐλευθερίας αἰώνιος κλῆσις, ⁊ αἰχ- 15
μαλώτων λύτρωσις. σταυρὸς, πλανωμένων ὁδηγήτρια, ⁊ πεπλανημένων ἔγερσις. σταυρὸς, σω-
ζομένων δυνάμις, ⁊ ἀῤῥωστούντων ἴασις. σταυρὸς, προκοπῆ δικαίων, ⁊ πρόῤῥησις μαρτύρων.
σταυρὸς, ἀποστόλων κήρυγμα, ⁊ προφητῶν ἀγαλλίαμα. σταυρὸς κήρυγμα διδασκάλων, ⁊
μεταζόντων ἔπαινος. σταυρὸς, βακτηρία ἐρήμων, ⁊ ὁμοιοτρόπων κλῆτωρ. σταυρὸς, οὐρανίων τε
ὑπηγείων ζωοδισμὸς, καὶ τῆς καταχθονίων ἐκσυλητής. σταυρὸς, κτίσεως ἁγιασμὸς, ⁊ ἐ- 20
γκοσμίων ἀγαθῶν πάροχος. σταυρὸς, ἑορτάζοντων πανήγυρις, ⁊ ἀῤῥαβὼν ὑμνῳδίας, ⁊ βασι-
λείας οὐρανῶν κληρονόμος. καὶ ὁ μὲν φιλοστόργως, ἀγάπης τ' Θεοῦ ⁊ παθῶν ἡμᾶς
συμβολὴν μέγιστον, ἐνδιξίς τε τ' ὑὸς μέχρι θανάτου ἡλοτύπησε τ' ἀγαθ'ς ⁊ σοφίας τ' πτώ-
ματος. Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς ℣ κόσμον, ὥστε ℣ μονογενῆ αὐτ' υἱὸν ἔδωκεν, ἵνα πᾶς
Ιωαν γ ις. ὁ πιστεύων " εἰς αὐτὸν, μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. ὁ δ' υἱὸς ὑμόμβως τ' ἀγ κ ἀ
μέχρι θανάτου, θανάτου δ' σταυροῦ, δίδωσιν ἡμῖν τῆς κτ' τ' θανάτου νίκης ἔμπαιον, ἵνα σὺν 25
αὐτῷ ἐκ τῆς σοφίας τ' πτώματος προκηλήτου δέχας τι ⁊ ἐξουσίας, χθρωσώμεθα ℣
ἐχθρὸν, ⁊ διασωθῶμεν τὸν ἰοχυρὸν, ⁊ διαπαίσωμεν αὐτὸν τὸν σκώληκα, ⁊ λοιπὸν ἀφόβως ἐργασώμε-
θα τ' προδόσιον τ' Θεοῦ, ⁊ τὸν θησαυρὸν ἀθορύβως τ' ἀγροῦ, ⁊ τ' πολύτιμον ἐμπο-
ρευσώμεθα μαργαρίτην, ἐμπρέπειν τὸν σφαγιάδα μέλλοντα τ' σταυροῦ, ⁊ τὸν ἡμέραν τῆς
" κτίσεως. ὥσπερ γὰρ τ' Χριστοῦ τότε κρεμαμένου, ἐῤῥάγησαν οἱ πάφοι, καὶ ὁ ἅδης ἀνεῳγήθη, ⁊ κ ἀ 30
αἱ πέτραι διερῥήγνυντο, μοχλοὶ ζωντες ἐδονοῦντο, ἐδονοῦντο στοιχεῖα, ⁊ διίστατο ℣ νεκροὶ, καὶ
ἐξήλλοντο αἱ ψυχαί· οὕτω καὶ σήμερον σταυροῦ προκειμένου, Φυλασσόντες ὁ δράκων, δραπ-
τύουσι δαίμονες. ὅτι γὰρ σταυροῦ ὕψωσι τὸν ἀρχηγὸν, ἵνα φθορὰ [ν] ἁρπάζουσιν ἀφθαρσίαν, καὶ θα-
νάτου πτῶσιν ἀναστάσεως. σήμερον σταυρὸς προκείμενος, καὶ τ' προφητικὴν φωνὴν ἡ σφαγὶς
τετέλεσται. ὅτι σταυροῦ γὰρ ἐλύθη δεσμὰ, ἅπερ ἐχάλκευσεν ὁ ὄφις ἐν παραδείσῳ, καὶ ἐ- 35
σύμφυσεν ὁ Ἀδὰμ, καὶ ὤξυνεν ἡ Εὔα. ὅτι σταυροῦ ὁ λῃστὴς ἐτυμωρύχησε τ' παράδοσιν.
ποῖος γὰρ οἶκος, ὁ μὴ ἔχων τὸν σταυρὸν θεμέλιον; ποῖοι πλοῖοι, ὃ μὴ πηδαλιουχούμενοι ὑπὸ
σταυροῦ; ποία πόλις, ἡ μὴ ἔχουσα τ' σταυρὸν φρούριον; ποῖος βασιλεὺς, ὁ μὴ ἀναδησάμενος
τ' σταυροῦ βακτηρίαν; ποία σκηνὴ, ἡ μὴ ἔχουσα τ' σταυρὸν ἐστήλωσιν, ⁊ τὸ τῷ τετιγ-
σμένῃ; ποία χάρα, ἡ μὴ ἔχουσα τ' σταυρὸν βακτηρίαν; ποῖος ὀρφανὸς, ὁ μὴ ἔχων ἄναγνῶ τ' 40
σταυρόν; σταυρὸς ὁ νυκτὶ φωτίζει, τ' ἡμέραν λαμπαδουχεῖ, ταῖς ψυχαῖς λαμπρύνει, χείμασι
συμφορῶν παύει, συζυγίαν συσφίγγει, ὀρφανοῖς ἀναπτέρωσι. τοῦτο τῆς οἰκουμένης ὁ πέ-
ρας, τοῦτο τὸ σταυροῦ ὁ καταρθωμα, τοῦτο τῆς πάντων ὁ ἔμπαιον, τοῦτο τῆς ἑορτῆς ὁ κε-
φάλαιον. ἔστ τῆς παλαιᾶς ἀληθὴς ὁ θησαυρὸς, ἔστ τῶν εὐαγγελίων ὁ πρῶτος μαργα-

εἵτης,

εἶπεν, ὅτι τῆς βασιλείας ὁ πολυτίμητος φόβος, πάντα λόγον καὶ διήγησιν ὑπερβαίνων.
Τότε γάρ, φησι, φανήσεται ὃ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ. τότε, πότε; ὅταν Matth. κδ. λ.
αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται, ὅταν μὴ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ ὁ μακρόθυμος υἱὸς τοῦ παντὸς ἐλθὼν κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. τότε γὰρ ⓐ τῷ σημείῳ προσαρέποντες τῷ βασιλικῷ, καὶ ⓦ πολυτίμητον ἑαυτοῖς κτησάμενοι μαργαρίτην, καὶ ὃ κατ' εἰκόνα καὶ καθ' ὁμοίωσιν κάλλος προσωσάμενοι, εἰς τὸ ἀφέλαιας εἰς οὐρανοὺς ἁρπαγήσονται. ὁ γὰρ Κύριος καὶ Θεὸς ἀπο- Matth. κδ. λα.
στέλλει τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ ζωναύρουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἕως ἄκρου αὐτοῦ. ταῦτα ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος περὶ τῆς ἐνδόξου τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ δευτερίας ἐλεύσεως, καὶ τοῦ προηγουμένου σταυροῦ.
δεῦτε οὖν τελευτήσωμεν, τύπος ὄντι τοῦ μέλλοντος σωτῆρος. ἰδοὺ γὰρ προτείνεται ⓒ σταυρὸς ὅπου τῆς γῆς, καὶ πᾶσαν αἱ πατρίαι τῶν ἐθνῶν, καὶ ἥλιος μὲν θεάσεται, καὶ ἡλίκια πᾶσα τοῦ σημείου τοῦ σταυροῦ κατασφραγίζεται, ἀρχόντες τε καὶ δεσπόται, διάκονοί τε καὶ δοῦλοι, ἄδοξοί τε καὶ ἔνδοξοι, σοφοί τε καὶ ἰδιῶται, δυσγλῶσσοί τε καὶ δυγλῶσσοι. δεῦτε, προσκυνήσωμεν ⓦ ἅγιον βλάστον, καὶ γηπεδοδίδακτον καὶ διακαθάρετον σταυρόν. δεῦτε, εὐλογήσωμεν ⓦ ζωοποιὸν ἄροχον, καὶ ζωπυρήθρον καὶ ἅγιον σταυρόν. δεῦτε, προσκυνήσωμεν ⓦ ἀχειροποιήτοις χριστοῖς, ἐκμοχόσμητον, καὶ χειρόλεκτον σταυρόν. δεῦτε, δοξάσωμεν ⓦ ἀγγελομάρτυρτον, καὶ μαρτύσασαν, καὶ οὐρανοπρόβλητον, καὶ ἅγιον σταυρόν. δεῦτε, μεγαλύνωμεν ⓦ πανάγιόν τε, ῥιζοσύτητον, καὶ ζωοπόλακτον, καὶ τελειούμενον σταυρόν. δεῦτε, θεραπεύσωμεν τὸ ὑλισόφθορον, καὶ φοβεροχάρτον, καὶ ψυχωφέλιμον, καὶ ἀφθαρτόκοσμον σταυρόν. δεῦτε, προσκυνήσωμεν μὴ φόβου καὶ πάθους καὶ πίστεως, καὶ ἀναδαθῶμεν τῇ προσφάσει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ.
ἀλλ' ⓐ βουλόμενοι τοιγαροῦν καὶ ἐφάπτεσθαι τοῦ σταυροῦ τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ προσελθεῖν, καὶ συγχώρησιν ἁμαρτιῶν λαβεῖν, πρὸ πάντων ἀληθινὴν ἀγάπησατε, καὶ ἀσέβειαν διώξατε, ἀλλοτρίων προσκαίρων ἐπιθυμητὴν μὴ γένεσθε. ⓐ βουλόμενοι τοῦ σταυροῦ προσελθεῖν, βουλὰς πονηρὰς ἀφ' ὑμῶν ἀπορρίψατε, ὅτι ὀρχίδι θεί- 23
ας πρεύεσθε, εἰς βόθρον ἀμαρτίας ἑαυτοὺς μὴ ῥίψατε, ὑπορχίδιον καὶ βλασφημίαν πόρρω ἀφ' ὑμῶν ἀπώσασθε. οἱ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, γόητα ἁμαρτίας μὴ ἐνδύσησθε, ἀλλὰ γνησίους τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ φυλάξατε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, δόλον ἀπὸ καρδιῶν ὑμῶν ἀπορρίψατε, καὶ δυσαρέσκειαν διώξατε, ἀδιμερεῖς ἐν τόκῳ ἢ ἐν πλεονασμῷ μὴ γένησθε, τὸν πλησίον ὑμῶν ὡς ψυχὴν τιμήσατε, καὶ ἀγαπήσατε, καὶ ποθήσατε. οἱ 30
βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, ἐκκεντήσατε ἀφ' ἑαυτῶν βυθὸν πονηρὰς, ὁπλίσασθε ἑαυτοὺς ἐπιείας ἀγαθοῦς, ἑτοιμάσατε ἑαυτὸν εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, ζῆλον ἀπὸ καρδιῶν ὑμῶν ἀπορρίψατε, ζημιώσας ⓦ πλησίον μὴ ποθήσητε, ζύμην καὶ μέτρα λιθία τοῦ ἐπιθυμητοῦ μὴ ποιήσητε, ζυγὸν δόλου, τύπτειν, ἄλλοτρία γυναῖκα μὴ συνοικεῖσθε, καὶ ἀλλήλους ἀγαπῶντες ποθήσατε, πόλιν ἀθῶαν οὐ κακῷ μὴ κλήσητε. 35
ὅλος πόρρω ἀπολάβητε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, θύρας καρδίας καταλύσατε, θυμὸν καὶ ὀργὴν καταβάλετε, θλίψαι πικρὰ μὴ ποιήσητε, φόνου ἀπὸ καθαπλοκὰς καὶ ἀφάλαγγον φθορὰν μὴ ποιήσητε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, εἰς ψεύδος καὶ κενολογίαν μὴ ἐκκλίνητε, καὶ εἰς ἐπιθυμίας αἰσχρὰς καὶ ψυχοβλαβεῖς μὴ πέσητε, ἀλλ' ὅλῃ ψυχῇ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ φυλάξατε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, κρίσιν καὶ δικαιοσύνην ποιήσατε, ὃ καλὸν καὶ ἀγαθὸν ποθήσατε, καὶ εἰς μάχας καὶ ὕβρεις μὴ πέσητε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, λόγους ἀληθείας λαλήσατε ἕκαστος πρὸς τὸν πλησίον αὐτοῦ, λόγους πᾶσαν βδελύξασθε, καὶ ἀσέλγειαν διώξατε. ⓐ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, τὸν ἀθέμιτον πρᾶξιν τὸν βλασφεμίαν καὶ ψυχοσικόφθορον ἁμαρτίαν τῆς μοιχείας μὴ ποιήσατε. γυμνοποιὸς γὰρ ψυχῆς καὶ σώματος ὑπάρχει ἡ μοιχεία. μὴ οὖν

μειχώσης, ἵνα μὴ πλήσῃς, ἐδὲ σῶμά σε ἀφήσῃς, ἢ σαυτὸν ἀχημονήσῃς, καὶ τὸν ψυχικὸν ζῆν πολέσῃς, καὶ ὁ ἥλιος κατακαύσῃ, καὶ ⁂ Θεὸν παροργίσῃς. μηδὲ αὖ πάλιν περιβύσῃς. " ἡ γὰρ πορεία αὕτη γέγονε τῆς παλυκόσμου καταστροφῆς, ὡς βλ. κ.ζ
σεσθαι καὶ ψυχαγωγικὸν λυσιτελῆ οὖσα ἀμαρτία. ⁂ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσφαδσαι, ἐδὲ τὸν ἐξ αὐτοῦ ὠφέλειαν καρπώσασθαι, μὴ ῥίψωμεν ἑαυτοὺς εἰς ⁂ σκο- 3
τεινὰ λάκκον τῆς πορείας, ἢ εἰς ὃ ζοφερὸν φρέαρ τῆς μοιχείας. τὸ γὰρ ἐκφεύγειν [τοῦτον] τῆς ἀκολάστου πορείας, ἢ τὰ πεπυρωμένα βέλη τοῦ μοιχείας ἡνιδαι τὸν ἀκείμενον σκώληκα, ἢ ὃ ἄσβεστον πῦρ, ἀβρεχυμοῦγκαυσον ὀργὴν, ἢ ῥίζαν πικρίας καὶ κλυδωνόμφορον πίκτουσι ἡ πορεία ἢ μοιχεία. ⁂ διὸ δὴ σταυρῷ καταφεύγωμεν ἐδ ἀφίλως πλησιάζοντες, βεβρωτὸ ἔχοντες, βεμεθύσκοντες, ἀσχαπόφευκτοι, βελοδυθαμβοσιομφόλου 10
ἡμῶσιν. ⁂ βουλόμενοι τῷ σταυρῷ προσελθεῖν, καταλαλιαὶ μισήσατε, μνησικακίας βδελύξασθε, ἕλκη πλωχοῦ μὴ παύσασθε, ὑπισκέπλεσθαι ἀρρώστους μὴ ἐπίσητε, φιλαργυρίαν μὴ πλήσητε, τὸν ὁ φυλακὴν ὑπισκεπλόμενοι μὴ παύσητε. ὁ τῆς ἐκκλησίας σῶμα θεραζόμενοι, φόβῳ ἢ ζήμῃ ἢ χαρᾷ τῷ σταυρῷ προσέλθωμεν, ἢ τὸν ἱερᾶς τραπέζης μὴ παυσόμενα. σύνοιδατε, ὦ ἀγαπητοί, τὴν τοῦ σταυροῦ δύναμιν. τὸ γὰρ σταυροῦ παθητὸν, ἢ 11
" Χριστοῦ ὡς ἀληθῶς τὸν ἀθάνατον κεκρυφιωμένον ἐν αὐτῷ κλύδωνος, ἐδὲ τὴν λόγχην πλευρὰν τυπῆσαν, ἢ πᾶξ μὴ τὸν ἐν οὐρανῷ νοητὸν ὁ φόβος ἐπερυσσομένον, ἢ ὡς ἐκλύσαν τὸ σὸ σταυρῷ ζωὴν κρεμάμενον ἐπιμαζοιθέν, ὑπὲρ ἀὐτοῦ ἢ τὸ ζωὴν σταυρωθέντος κυλυομένον, ἰδὲν ὁ ἀχέολος τὰ τοιχῆα ταρασσόμενα, τὸν " ὀπλεῖον τὸν δρόμον, ἢ τὸν σταθμὸν αὐτὸν, ὃν ἔχειν βε- χ.
κῶν ἢ βυμβοὺς αὐτὸν, ἀγγλίαν ἀσραπῶν ἐδρόμον αὐτὸν, σάλον ζόφου καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν, βράσιν 19
σεισμοῦ ἢ ὁ κρότος αὐτοῦ, πλῆθος ἀγγέλων ἐδ τὰς πάξεις αὐτὸν, σιλβόσσησα πυρὸς ἢ τὸν φλόγα αὐτοῦ, καταγίδα ὀργῆς ἢ τὸν θυμὸν αὐτοῦ, σραπὰς ὑφιστόλων, ἢ τὰς περιβολὰς αὐτὸν, ζόφον ἀγγέλων δυνάμεις ἢ ὁ θρόνος αὐτὸν, ὑποπαγὼ πυρφελοῦ ἢ τὸν ἀποστολὸν αὐτὸν· τοῦτα θεωρᾷ ὁ ἀχέολος, ταπεινὸς τὸν ἄδλον κατῆλθε, ἢ πύλας ἢ μοχλοὺς ἀσφαλίζεσθαι προσέπαιον. ἀτενίσας ὃ Εἶδεν ἀσραπὰς λαμπαδοφόρους ἐσίας πρὸς αὐ- 11
τὸν κεκινούσας, καὶ βροντὴν ὁ βαρύκτυπος ἦχος πρὸς αὐτὸν ἐ θεῖος, γόφος αὐτὸν ἀπε- κύκλωσε, ζόμος τοιχῶν ἐκυτὸν ἐπάραξεν, βίζώσεν τάξις πορφύρεον, ἵν' ἢ ἐσαλθεύσῃ, ἢ πέτρας ἐρρήγνυντο, μοχλοὶ ζιανεῳγόντο, ἐθνοσιῶν τοιχῆα, ὁ θάλασσα ἐκλοιφθη, λαμπάδες πυρὸς νοητῶν ἀπεσηκώθη. ταρσάρεως βυθὸς ἐζεμαπιφθη, ἡ θάλασσα ἐκορυφώθη, καὶ καταβόθρα τῆς ἀβύσσου δρόμους μοχλοῦντο, φάσμα τῆς καρδίας ὁπλοῦντο. ἄλλος ἐσπου- 31
ζετο, ἢ * ἰωὴ ἰδιαθαι ⁂ σώσον, ἢ ὃ φαντάσματι τρίωμα, ⁂ τὸ κόσμε ἀχέολον, ⁂ 9 18
τῆς κλίσεως ἔρεφεν, τὸν τῆς πομβήμης οἰκίας κεράμων, τὸν ἀπαλοίσιον σίγλον, τὸν ὑ- δατοπαγῆ καμάραν, τὸν κρυσάλλινον φιάλην, τὸν ὁμιλῶ ὑπερῴασιν, τὸν χρυσογράμματον βίβλον, τὸν ἀργυρόσσησιν τοῖς ἄστροις, ⁂ κυανόσαφῆ θάλασσαν, ⁂ πυροσφόρον πασὼν, ὁ ᾧ ἄλλος ἐ σελήνη, ὡς νυμφίος ἐ νύμφη, παρακάλουντας. ἢ ὁ ἰδὼ οὐρανὸς 38
ὡὶ ἄγγλος σκῆνος ἀπεσάλλετο, πᾶσα μοὶ ἢ καὶ αἱ πηγαὶ καὶ λίμναι ὃ πᾶμα συγίλλων ἐπείγοντο, νύμφη ἢ τῶ σταυρωθέντος Χριστοῦ τὰ ῥήθρα παρεσάλλων ἐπελθύοντο· ζοφερὸν ἢ φάλαγξ καὶ παρεμβάλλεις τὴν δαιμόνων ἐφυγαδεύετο· πᾶσα ἢ ταῖξις ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων καὶ τὴν λειτουργικὴν δυνάμεων φόβῳ καὶ ζήμῃ ὁπλοποιοῦντο, θεωρῦσα ⁂ ἀλ- ζεσπον καὶ ἀφθαρτον καὶ ἀθάνατον Θεὸν τὸν οὐρανὸν μὴ λιπόντα, καὶ ἐπὶ γῆν πρὸς ⁂ 40
Αδὰμ καταβάντα. καὶ ὁ ἰδὼ ἅδης ὠδίνατο, καὶ ὁ Βελιαὰρ καρωθεὶς τῆ φόβῳ πεκράντο, ἐ ὁ θάνατος καπνιθεὶς καὶ βεστιζολιαθεὶς τῆ ἀσραπῆ τῆς ἀνάστασης πᾶν ὅσους εἶχε, δι- καίους ἐζήμιωτ. τοῦτον ὃν θεωρήσαν, ἰδὼ φωτὶ ἐξέρχετο ὡς τέρματος τῦ ἀγίου καὶ ἀχράντου καὶ ἀθανάτου καὶ ἀοράτου, ζωοδοτῦσα, ἢ οὐ θανατοφορῦσα, ἀλλὰ χαρὰ ἐ ζήμη πεῦ-

σα·

σι χαρὰν μὲ τοῖς δικαίοις, ἵνα μὴ ἡ οἷς ἡ σκότος ἀρχοῖσι· ὑμῖν λέγω τοῖς ὁδοιποῖς, ἐξέλθατε, καὶ τοῖς ὁδοῖς τοῦ σκότους, ἀνάκλυθητε. Ἐκεῖνα αἰχμάσασα ἡ ψυχὴ τὴν δικαίαν ἡγαλλιάσατο, καὶ ὁ χαρὰς τῆς προφητῶν γεγηθότες ἐψάλησαν· Ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐμφανὴς ἥξει, παμμ. γ. ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ οὐ μὴ σιωπήσεται. πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ κύκλῳ αὐτοῦ καταιγὶς σφοδρά. καὶ τῆς ἁγίας αἱ ψυχαὶ τῆς δικαίας λοιπὸν ἐκ τοῦ Ἅδου ἀναζήσασαι, καὶ τὴν προφητικὴν ἐξέβαλον κακοπάθειαν, καὶ οἱ δίκαιοι ῥαπίζουσι, οἱ ὅσοι ἐμπαθύουσι κόσμῳ κατηγάλλοντο, ἵνα ἡ φιλόσαρξ τῆς σαρκὸς χάρις γένηται ἡδέως, ἐκ δὲ χαρᾶς τῆς προφητικῆς κόπους, καὶ φόρτους, καὶ τυμπάνου ᾠδὰς ἐσηχοῦσι, ᾄδουσι καὶ ἐκφέρουσι. διὸ δίκαιοι μὲν θαυμάσιον τὸ δυνάμει τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, ὃ ἄνομος σταυρός, ὃ ἀπέρυθρος ῥοπῆς· ὦ χαρᾶς ἀνέκφραστος, καὶ δυνάμεως ἀνεξιχνίαστε. ἀλλὰ χαιρέτω λοιπὸν τῇ φέρειν πρόθυμῃ προσηλθῇ, καὶ τῇ ἀναιμάκτῳ θυσίᾳ προσιόντι

ξόανα, ἐλαφρὰ θεῶσι τὴν χρωμένων αὐτῷ, αἰσμόχλωσιν αὐτῷ τὰ σκεύεα ταμία, ξύ-
λα δάφνιον αὐτῷ τὰς πόλεις, καθίλλε τὰ τάλαντα τῆς ἀνομίας, ἀνέπεσαν τὰς πύλας τοῦ ᾅδου,
συνέτριψε τὸν ἀδαμαντίνους μοχλούς, ἡ πάντας τοὺς ἐκ αἰῶνος κατεδεδεμένους λύσας, ἡ
μὴν ἐκ αὐτῆς λαβὼν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πρὸς Ⓜ πατέρα, ὡς γέγραπται, ἀνέβη, καθὰ φησιν ὁ προφή-
της Ἀγγελικός), ὡς γέγραπται, ἀναβὰς ὀπίσω. τούτῳ τῷ σημείῳ ἐχθροὶ φυγαδεύονται), τούτῳ δὲ 9
σημείῳ τίχη τῆς ἀπιστίας πίστεως, δαίμονες ἀλέξητοι, πάντα ἀπορίπτουσι) δὲ ξύλῳ
τοῦ σταυροῦ δηλονότι τοῦ δυνάμει τοῦ αὐτοῦ σταυρωθέντος. ἡ ἡ μόνη πῶς ἱκανὸς ὁ τύπος τοῦ σταυ-
ροῦ τοὺς ἀπατεῶντας, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοῦτο σύνεσις ἡ ἀφρίζων. καὶ γοῦν τοῦ τύπου τοῦ
δυνάμει. ἡ ῥάβδος Μωϋσέως τύπον ἔφερε τοῦ σταυροῦ· ἡ ἡ ῥάβδος ἰοῦ ὁ σταυρός. ἔφερε δέ
μοι Ⓜ τύπον τοῦ σταυροῦ, πόσα τέρατα ἡ σημεῖα εἰργάσατο, τοὺς μὲν ἀπατεῶντας κατέ, 10
τοῖς δὲ πιστοῖς καλά. ἡ τὸν μὲν πατάξας τὴν Αἴγυπτίων ὁ Μωϋσῆς ἀφ' ἧς ῥάβδου εἰς
αἷμα μετέβαλε, καὶ ἀκρίδα, ἡ βροῦχον, καὶ χάλαζαν, σκότος ψηλαφητὸν ἡ θύελλαν, ἡ ὅπλα τὴν
πρωτότοκον ἀφ' ἧς ῥάβδου αὐτῆς ἐπήγαγον. ὅταν γὰρ ἐπάνω ἡ ῥάβδος, σκὴ ἐξ ἐναντίου ἴστατο. ἀφ'
ἧς ῥάβδου αἰσχυνάμενος ὁ Θεὸς ὃ λῴον τὴν Ἐβραίων ἐκ πικρᾶς δουλεί-
ας, ἡ σταυροῦ τύπος ἰοῦ αὐτοῦ ὁ σώζων. ἔγνως, ὦ ἀγαπητέ, τὸ τύπου τοῦ σταυροῦ τοῦ ἰσχυ 15
ἐξ τοῦ δυνάμει. προσκυνήσωμεν τοῦ ἀληθινοῦ τοῦ Χριστοῦ, ἀκηκόασι τῆς προτυπώσεως χ. ἐσπ
τοῦ δήλωσιν· ἐναλάβωμεν τῆς ἀληθείας τοῦ φανέρωσιν. πολὺς οὖν ὁ τοῦ σταυροῦ λόγος, καὶ
ἀνέκφραστος ἡ τούτου δυνάμεως. Φ προσκυνοῦντες Ⓜ σταυρὸν πάθῳ ἡ πίστει, ἔγνωσαι τοῦ
ἐν αὐτῷ ἰσχυοῦ, ἡ ἐμπιοῦνται Ⓜ ἀγίου πνεύματος. πάντα δυνάμεως γὰρ ὁ σταυρὸς, ἐναντίον πάν-
των ἐνεργητής, ἐναντίον πάντων προσκυνεῖται. Κύριος γάρ ἐστιν ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡ σωτὴρ τῆς 20
ψυχῆς ἡμῶν ὁ ἐν αὐτῷ προσπλωθείς, ἡ σώσας Ⓜ κόσμον· ᾧ πρέπει ἡμῶν πᾶσι τιμὴ καὶ ἐπι-
φέρειν) τιμὴ, δόξα καὶ βασιλεία σὺν ᾧ ἀναρχῳ πατρὶ, ἅμα τῷ παναγίῳ ἡ ζωοποιῷ
πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. πδ'. ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ΗΜΩΝ 25
Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἡ Εἰς τὰς μυροφόρους.

Ex Ms. Cæsareo.

Ἐφόδρα μοι ἡ πῶς, ὡς ἀεί, κρατεῖ τῆς ἀφράστου τῆς διανοητικῆς ἀναστάσεως τὰ θαύματα, ἡ τὰ φοβερὰ τοῦ μυστηρίου ἁλώματα καὶ κα-
πλήττει μου τῆς ψυχῆς τοῦ εὐφυοῦντος· ὅλη δόξα ἐλήπτου ἀπιστία, 30
ἡ πᾶσα ἐπήγασεν ἀνθρώπου ἀπάθεια· ὅπου ξύλου τιμωρίας ξύλου
ἐλευθερίας ἐρρύσατο, ἡ ἦλοι τοῦ πολυόρκου ἁμαρτίας ἀνέσκαψαν·
ὅπου τοῦ φθορᾶς ἀκμὴν καθολικοῦ κατάρας αἰτίας, ἐ σωτὴρ ἐσ-
παύσιστος κόσμου αἰσχύνης ἀπαλλαγή· ὅλη λόγχη πυγμῆσα πλευρᾶ, κόσμου μυστηρίων ἤ-
νοιγε πύλη, ἡ τάφος πεπιμπλῆσθαι οἴκου ζωῆς ἀπεδείχθη· ὅλη τελούσης θεολογίας ἐφθέγξατο 35
δόγματα, ἡ ἄγγελος ταῖς τῶν γυναικῶν ψυχαῖς χαρᾶς εὐαγγελίσματα. οὐ φέρω σιγᾶν
τοῦ διαπόντου παράδοξα, εἰ ἡ δὲ πλήθη τῶν θεσπισμῶν φθάσαι λόγος οὐκ ἐκεῖ ἀπὸς
διήγησιν. χορεύω σὺν τῇ λυπῇ, συμπάσχω σὺν τῇ Μαρίᾳ, παραγίνομαι τοῦ εὐαγγελίου κατα-
γράφω· Ὀψὲ σαββάτων τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ, Matth. xx a.
ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι Ⓜ τάφον· καὶ ἰδοὺ, σεισμὸς ἐγένετο μέγας. ἄγγελος γὰρ Κυ- 40
ρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ ἀπεκύλισε τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ μνημείου, καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἰοὺ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπὴ, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν, ὡσεὶ χιών. ἀπὸ δὲ τοῦ
φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν Ⓜ τηρεῖντες, καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί. ὀψὲ σαββάτων τῇ ἐπιφωσ-
κούσῃ εἰς μίαν σαββάτων. ζωὴ τῆς προφητικῆς ἐπικρατείας τῆς φωτός. ὀ τῇ φοβερᾷ νυκτὶ, μᾶλ-

λοι ἢ ἐν τῷ μνημείῳ φωτὶ, ἦλθε Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι τὸν τάφον. ἀγαθὴ τῶν γυναικῶν ἡ σπουδὴ, εὐαγγελικὸς τῶν ἀποστολικῶν γυναικῶν ὁ δρόμος, τῶν δηλοῖ ἀνδρείαν ὁ φόβημα. ταχὺ ἢ τῶν ἀποστόλων εὐφημότερα τῶν εὐολίσθων τὰ βήματα. ⁂ μὴ γὰρ πεφυκότες οἴκοι μένειν δίκης ἐκρύπτοντο· αἱ δὲ καταδραμοῦσαι θαρσαλέως ὅτι ⁂ τάφου, ⁂ ἐν τοῖς ἐθνεσιν ἐλαύνεσθε, εὐγνώμονι πίστει τὸν φιλόθεον πλη- Ψλ. πζ. δ.
ροῦσαι σκοπόν. οὐκ ἐφοβήθησαν Ἰουδαίους, οὐκ ἐνετράπησαν τοὺς τηροῦντας, οὐκ ἐλογίσαντο τῶν φυλασσόντων τὸν ἀκμάζουσαν ἔτι μανίαν, οὐ τῶν περιστρωννύντων τὸν πρόχειρον πρὸς ὕβρεις αἰκίαν λιθον, οὐδὲ κατ' ὀλίγον μηχανήσασαν τῶν δεινῶν· ἀλλ' ὡς ὅπου θυσιαστηρίου τὸ μνήματος μὴ δακρύων προσήρχοντο, οὐκ κλαίουσαι, ὅτι ὁ τῆς Εὔας λύ-
10 της παύσας ἐγήγερτο, ὅτων πᾶς ὁ κόσμος ἤμβλυνε χορτάζων. Καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας. ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ προσελθὼν ἀπεκύλισε ⁂ λίθον ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ μνημείου, ᾗ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. Εἰ καταβάντος ἀγγέλου σεισμὸς ἐγένετο μέγας, πῶς, σαρκωθέντος τοῦ τῶν ἀγγέλων δεσπότου ὅτι τοῖς ὀλιγοψύχοις ἡ γῆ δικαίως οὐκ ἐσαλεύετο; ἵνα ὃς χαίρει ὅτι τοῦ πάλαι σεισμὸς, ᾗ ὅτι τῆς ἀναστάσεως πάλιν σεισμός; Φό-
15 βος φόβῳ ζωπατοῦται, ἵνα τοῦ θανάτου πνεῦμα ἀπὸ ἀνθρώπων ἐκβληθῇ. σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ἔτρεμον λίθοι, ᾗ ἐχάρησαν Ἰουδαῖοι. ἀλλ' ἵνα σεσωσμένοι ἑορτὴν ἄγωμεν, τοῦτον διὰ παντὸς ἐκπορεύσεως ἐπόθησεν ἔλεγον. διεχρήσαντο ⁂ ἀμνοί, ἀλλ' ἀπώλεσαν τοὺς βοῶντας· ἀπώλωσαν ⁂ κληρονόμον, ἀλλὰ τῆς ἀφθαρσίας ἐξέπεσαν· διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια, ἀλλ' ἐμπεπλήσθησαν τῶν θαυμάτων· ἐσφραγίσαντο ⁂ τάφον, ἀλλ' ἐζημιώθησαν ⁂ ταφῆ. σεισμὸς
20 ἐγένετο μέγας. ἄγγελος γὰρ Κυρίου καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν ἀπεκύλισε ⁂ λίθον ἀπὸ τῆς θύρας τοῦ μνημείου. τί τοῦτο, ὦ ἄγγελε; ὡς δρυφόρος τοῦ ἀναστάντος βασιλέως ἐξ ὕψους κατέδραμες; ἦλθες ψυχαγωγῆσαι θρηνουμένα τὰ γυμνάσια; ἦλθες ζωοφορεῖσθαι τῶν ἀνθεφθέντων τὴν ὀμφήν; ἔασον ⁂ ἁρμοσθῆναι ⁂ λίθον τοῦ μνήματος. τί σαλεύῃς, οἱ οὐκ εἰλίσσει" προσελθοῦσα ἡ πέτρα; ὡς ἐτέρθη οὐκ μὴ πέσῃς, ὅτω" προσῆλθεν οὐκ μνή-
25 ματος. οὐ γὰρ ἐνώχλησε τῆς παρθενίας τοῖς κλεῖθροις ἁγιάσμασιν, οὐκ εἰλίσσει ⁂ λίθον, "οἱ ἐφύλαξε. ⁂ τάφου μὴ τοῦ λίθου ἐσφραγισμένου κατέλιπεν. οἶδά, φησιν, οἶδα· ἀλλ' οὐκ ἁπλῶς γέγονε ὁ ῥηθέντων. τῷ τοῦ διαστῆσαι μὲν ἀνταυργήσας νεύματι· οἰκειομιμήσεως ⁂ λίθον ἐκύλισε, ἵνα Πέτρος προσκύψας θαύσηται τὰ ὀθόνια· ἵνα ἴδωσιν αἱ γυναῖκες ⁂ τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ Κύριος. ἀπεκύλισε, φησι, ⁂ λίθον, ᾗ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. ἑτέρῳ ⁂
30 τῶν Ἰουδαίων κατήγορον, ἐφύλαττε ⁂ τῆς ἀναστάσεως μάρτυρα. ἑτέρῳ ⁂ λίθον τῶν λελιθωμένων τὸν καρδίαν προσέλεγχον. τοῦτο γὰρ ᾗ ὁ Κύριος τὸν τῶν χριστοκτόνων δυσμένειαν ἐκπομπεύων προσῆν αὐτοῦ ὁ διάγγελος ἐρεῖ· Καὶ ἀνοῖ σιωπήσωσι, ⁂ λί- Λουκ. ιθ. μ.
θοι κεκραξονται. ἰοῦ ἢ ἰδία αὐτοῦ ὡς ἀγραπὴ, ᾗ ὃ εἶδυμα αὐτοῦ λευκὴ ὡσεὶ χιών· Εἰκό-
35 νως. εἶθα γὰρ ἀμαρτίας σπίλος οὐκ ἔγκειται, πάλαι φωτὸς ὄντι αἰάμεσα, τῇ τῆς χιόνος ἰσοκότα λαμπρότητι. Ἀπὸ ἢ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐστιάθησαν ⁂ τηρηταὶ, ᾗ ἐγένοντο ὡσεὶ νεκροί. ὅτι τοῦ ἀνθρώπου ὡς νεκροὶ, ᾗ ὅτι τοῦ κτίσαντος ἀθάνατοι. τί ἢ ᾗ τὰ ἑξῆς; ἀποκριθείς, φησι, ὁ ἄγγελος εἶπε ταῖς γυναιξὶ, μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς. ὦ προσδόξων προσωπείων, ὦ ζώντων δικτυωμάτων· ἢ γραπτῶν γεγενῆσθαι ὡσεὶ νεκροῖς, ἢ γυναιξὶ διελέγετο, μὴ φοβεῖσθε. ἐγὼ γὰρ σοὶ ἀπίστοις φύλαξις σεσαπισμένοις τῷ φόβῳ, ἢ ἢ πιστοῖς γυναιξὶ ἢ τῆς σωτηρίας εὐ-
40 αγγελιστρίαις χάρις. μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς. Ἀδάμ γὰρ ὁ ἀπὸ τῆς τῆς φύσεως ὑμῶν χειραγω-γίας ἀνεπλάσθη, καθάπερ ἐγὼ ἔχω τὸν σαρκῶ. μὴ φοβεῖσθε. τῆς ὑμετέρας γὰρ μητρὸς Εὔας ἐλύθη ὁ προς καταίσχυσιν ἔγκλημα. μὴ φοβεῖσθε. σπεύδω γὰρ ἐγὼ ἀπόστολος ⁂ λίθοι, οὓς ζητεῖτε, μετ' ἐξουσίας αἴτησιν· αὐτῷ ἡ δόξα σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, Εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ

Λογ. πε. ΕΙΣ ΤΟΝ ΣΤΑΥΡΟΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΤΩΝ ΠΡΩτων δώ, δεσποτικῆς καθαιρέσεως.

Ex Mſ. Cæſareo, emend. ex editione Greſſeri.

Τί εἶπω, ἢ τί λαλήσω; ἢ τίνας ὑμᾶς καλέσω; τρόπαιον, ἢ τιμωρίαν; ναόν, ἢ κυβερνήτην; μαθητάς, ἢ διδασκάλους; πῶς ὑμᾶς θαυμάσω ⓦ ζῆλον τοῦ πυρὸς θερμότερον; τρόπαια ὑμᾶς καλέσω; καὶ γὰρ ἐστε τροπαιοῦχοι. τιμωρίας ὑμᾶς καλέσω; καὶ γὰρ ἐστε μιμούμενοι ⓦ ἑαυτῶν δημιουργόν. ναόν σε ὑμᾶς καλέσω; καὶ γὰρ ἐστε τῆς πίστεως τοῦ κυδωνίου χάριτος ἐπωμισμένοι. κυβερνήτην ὑμᾶς καλέσω; ⓒ γὰρ ἐστε. καθάπερ γὰρ τις ἀρίστου κυβερνήτου καθιδὼν ὅτι τῶν οἰάκων, τῆς τέχνης καὶ τειχισμίας ἀφορμῶν, καὶ σῶον ἀποσώζων τὸ σκάφος, ἐπὶ βυθοῦ λιμένα χειμαζομένοις οὕτω δὴ καὶ ὑμεῖς. ἀλλὰ μαθητὰς ὑμᾶς καλέσω; καὶ γὰρ ἐστε ἕτοιμοι πρὸς τὸ ἐπακολουθεῖν. ἀλλὰ διδασκάλους ὑμᾶς καλέσω; πάλιν ἐρῶ, ἐστε. ἀπάσης γὰρ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι ἐγένεσθε. τί οὖν ἐρῶμεν; βούλομαι σήμερον ὑμῖν τράπεζαν πνευματικὴν, οὐ σῶμα τρέφουσαν, ἀλλὰ πνεύματι τειχίζουσαν, μᾶλλον δὲ καὶ σῶμα τρέφουσαν, καὶ ψυχὴν ἀποσημαίνουσαν. τοιαύτη γάρ ἐστιν ἡ τράπεζα πνευματικὴ, οὐ καθὼς ἡ τράπεζα τῶν χαρτιμύργων κόρων ἐμπιοῦσα. λόγος γάρ ἐστι πνευματικός. ἐπομιμησάμενος γὰρ αὖθις ὁ δεσπότης, καθάπερ μύρων μαστώμενος, βυσσίδων καὶ ἐκπέμπει, οὐ μόνον ἑαυτὸν τῇ βυσσίδι καταμυρίζων, ἀλλὰ καὶ τοὺς πλησιάζοντας αὐτῷ πληροῦσθαι τῆς βυσσίδος ἐκείνης ἀποσκευάζων. ζωντάπασι δὲ ἑαυτούς. λόγου γὰρ ὄζαγαγεῖν βούλομαι. καὶ γὰρ πῶς εἶπεν τῶν κολυμβητῶν ῥίψαντες ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ σκάφους ὅτι τοῦ θαλάσσου, ἐπερχόμενοι ⓦ βυθοὶ, βουλόμενοι μαργαρίτου ἀντιλήψασθαι. ὑμεῖς δὲ ἔχοντες ἀπὸ σκάφους τοῦ παλαιοῦ καὶ κενοῦ καταβάσιον, ἀπὸ πηδαλίου ⓦ σωτῆρι, ἀπὸ κυβερνήτου τοῦ Χριστοῦ, ἀπὸ πατρέως τοῦ πατέρα, ἀπὸ ζωοφόρου τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀπὸ ἱστίου τοῦ ξύλου, ἀπὸ ταυτὸν τοῦ" μαθητοῦ, ἀπὸ ἀπιστίαν τοῦ" πεφιλημένου, καὶ τί ἡμεῖς ῥίψωμεν ἑαυτοὺς ἀπὸ τοῦ σκάφους ὅτι τὸ πέλαγος τῶν κυμάτων, οὐχ ἵνα μαργαρίτου ἀντιλήψωμεθα, ἀλλὰ μαργαρίτου ἀμείψωμεν. ζωντάπασι μοι ἑαυτοὺς, ἀγαπητοί, πρέχοντες μοι τοῦ ἐπακολουθεῖν. καθὼς γὰρ πρόλαβεν εἶπον, ὅτι μαργαρίτου ἀμείνονος μέλλω αἰτιᾶσθαι ὑμᾶς ἐν τῷ βάθει τῶν κυμάτων. μὴ οὖν" ἀναπέμψητε, ⓒ ὡς ἀλογίστους χρήσασθε ἑαυτοῖς. λέγεται γὰρ, Μὴ βάλητε τὸν μαργαρίτου ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, καὶ μὴ ῥίψητε τὰ ἅγια τοῖς κυσί. χοίρους ἢ ἐὰν ἀκούσῃς, μὴ" τὰ ἄλογα ζῶα ταῦτα νομίσῃς· καὶ κύνας ἐὰν ἀκούσῃς, μὴ τοὺς κύνας τούτους νομίσῃς. χοίρους γὰρ λέγει τοὺς ἐν ἀσωτίᾳ ζῶντας· κύνας δὲ λέγει τοὺς" εἰκῇ λυττῶντας καὶ τοὺς διαύοντας. ποίαν οὖν ἀξίαν ἑαυτοὺς ἕξετε τοῦ μαργαρίτου, οὗ μέλλω ὑμῖν σήμερον ἀναπλεῖν. καὶ γὰρ ⓦ γηπόνοι φασὶν" ἀγρῶν τὰ σπέρματα καταβάλλοντες, ἐὰν μὴ περιφραγῇ βοῦς ζεύξῃ, καὶ ἄροτρον ἑλκύσῃ, ⓒ ἀκάνθας ἀναπαύσῃ, καὶ αὖλακας ἀνατέμῃ, καὶ τότε τὰ σπέρματα καταβάλλονται· ὅτι τὸν γῆν, ἵνα θύρων αὐτὰ ὁ ὑετὸς κατιὼν εἰς τὰς λαγόνας τῆς γῆς· καὶ τότε λαβοῦσα ἡ γῆ, τίκτει ⓦ ἄσταχυν. ἀλλὰ μὴ ἀκάνθια ἀκάνθιζηται καὶ χλωρίδα, καὶ θέρος, καὶ ὄμβρον σύφιον, καὶ ἡλίου ἀκτῖνας καὶ καιρὸν θερισμοῦ, καὶ τότε ζωάγρησιν αὐτὰ ὅτι τοὺς ἀποθήκας. ἐγὼ δὲ καὶ χλωρίδα ἀκάνθιζομαι, καὶ θέρος, καὶ ἡλίου ἀκτῖνας, καὶ ὄμβρον, καὶ βόας ζεύγνυμι, καὶ ἄροτρον ἑλκύω, καὶ αὖλακας ἀνατέμνω, οὔτε ἀκάνθας ἀναπαύω. σπείρω γὰρ σπείρω καὶ θερίζω. οὐκ ἐργάζομαι γὰρ γῆν ἄλογον, ἀλλὰ γῆν λογικὴν, οὐκ ἀναίσθητον, ἀλλ' αἰσθητὴν, οὐκ ἄψυχον, ἀλλὰ ψυχικήν. ⓒ μακάριος ἐγὼ πονηρᾶς γῆς γεωργὸς ἀκληρώθην. τότε γὰρ Μακάριός εἰμι,

μι,

μι, ὅταν λαλῶ εἰς ὦτα ἀκούσητε. καὶ πάλιν λέγει, Παρεκλήθητε καὶ παρακάζετε). μακάριος οὖν ἐγώ, μακάριοι δὲ ὑμεῖς. καὶ γὰρ Ἰησοῦς ὁ δι' εὐαγγελίου λέγει τοῖς μαθηταῖς, Μακάριοί ἐστε, ἐὰν τὰ ἐμὰ λόγια τηρήσητε. σπουδάσωμεν οὖν ἑαυτοὺς παρεστάναι τοῖς λεγομένοις. βούλομαι γὰρ ὑμῖν ὁ ἀπόστολος δεῖξαι " τί ἐστι Θεὸς· λέγω χερουβίμους λέγω. ἔοικεν ὁ Θεὸς αὐδρὶ καθημένῳ ὑπὲρ σκηπέλῳ, καὶ διωκομένῳ πᾶσαν τὴν θάλασσαν, πλοῖα δὲ βαλλόντα εἰς αὐτὴν, τὴν δὲ ὑπὸ σάλου γενομένην, καὶ ἀπειλούσαν ἑαυτῇ, ἀφ' ὧν σφοδρὸς εἰς αὐτὴν πνεῖ ἀέριος. ἀρίστου δέ τινος κυβερνήτου " φιλονεικοῦντος τοῖς κύμασιν ἐκ εὐδίου λιθάδα δὲ σκάφος ὁρμίσαι, ἀφ' ὧν ὑφίαι αὖραι καταλαμβάνουσι, διδύκους μή ποτε ἐπιβρύχιον γένηται δὲ πλοῖον, ἄλλοις πλοίοις τὴν ὁρμὴν οὐδὲν βαλλόντων, ἑτέραν δὲ τῇ ῥύμῃ τῶν ἀνέμων ἐπιβρυχίων γενομένων καὶ ἀφελυόντων, τὰ ἡνία κόπτων δέ τινες, τινὰ δὲ ἐκλυομένων καὶ ὑπολαμβάνων οἰκ ἔχοντες πηδάλιον, καὶ ταῖς πλημμύραις ὑπὸ τὴν ἀρετὴν ἀξελκομένων, καὶ τὴν ὕδην τὰ ἡνία κόπτων ἐκ σώματα ἐξαρτιμένα· οὕτω δὲ πάντα ἀνωφ ὁ καθήμενος ὑπὸ τῷ σκηπέλῳ" οὗτος ἐστὶν ὁ Θεός. καθὼς προεῖπον εἶπον, ὅτι λέγω χερουβίμους λέγω· ὅταν δὲ εἴπω Θεὸν καθήμενον ἐπὶ ὑψηλοῦ, μὴ νόμιζε αὐτὸν ἐπὶ τοῖς ὑψηλοῖς εἶναι μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντα χοῦ. οὐ γὰρ τόπῳ ἀφώρισται ἔγγιστα, αὐτὸς ἑαυτῷ τόπος ὤν, αὐτὸς ἐκ πάντα χωρῶν, χωρῶν δὲ αὐτὸν οὐδέν. πῶς γὰρ δύναται χωρῆσαι τὸν ἀσώματον φύσιν καὶ ἄὔλον καὶ ἀπερίγραπτον καὶ ἀόρατον καὶ ἀναλλοίωτον, καὶ αἰώνιον θεὸν καὶ ἄφθαρτον καὶ ἀκατάληπτον; οὐδὲ γὰρ τοῖς εὐσεβοῦσιν οὕτω δῆλος τοῖς Θεός. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἐλπὶς, καθὼς γέγραπται· αὕτη ἐστὶν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. σὺ τοίνυν ἡμᾶς ὑπολαμβάνουσι οἱ αἱρετικοὶ, οἱ ὄντες ἀγνώμονες, οἱ ἀσεβεῖς ἀσεβοῦντες, καὶ μὴ ὑπερβαίνοντες. Χριστὸν δὲ σὺ ὅταν ἀκούσῃς, μὴ τὸν Θεὸν λογίζου μόνον, μήτε τὸν ἔνσαρκον οἰκονομίαν μόνον, ἀλλὰ ἀμφότερα, καὶ τὸν Θεὸν λόγον καὶ τὸν ἔνσαρκον οἰκονομίαν. ἐπεὶ οἶδα Χριστὸν πεινάσαντα, καὶ οἶδα Χριστὸν ἐκ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύων θρέψαντα πεντακισχιλίους χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων· οἶδα Χριστὸν διψήσαντα, καὶ οἶδα Χριστὸν τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον μεταβαλόντα· οἶδα Χριστὸν πλεύσαντα, καὶ οἶδα Χριστὸν ὕπνῳ βαρηθέντα· οἶδα Χριστὸν ἀποθανόντα, καὶ οἶδα Χριστὸν νεκροὺς ἐγείραντα· οἶδα Χριστὸν Πιλάτῳ παρεστῶτα, καὶ οἶδα Χριστὸν τῷ πατρὶ συγκαθεζόμενον· οἶδα Χριστὸν ὑπὸ Ἰουδαίων ἐμπτυόμενον, καὶ οἶδα Χριστὸν ὑπὸ ἀγγέλων προσκυνούμενον. καὶ τὸ μὲν ἐπάνω τῇ θεότητι, τὸ δὲ τῇ ἀνθρωπότητι. ἀφ' ὧν γὰρ τοῦτο ἀμφότερον εἴρηται. ἐπεὶ οἶδα Χριστὸν ἐκ Μαρίας γεννηθέντα, καὶ οἶδα Χριστὸν πρὸ τῶν αἰώνων ὄντα. δεξάσωμεν μὴν οὖν Ἰησοῦν Χριστὸν, τὸ τεῖχος τὸ ἄρρηκτον, τὸν ἀμέλιον τὸν ὑπὲρ τὴν πέτραν τεθεμελιωμένον. αὐτὸς λέγει τῷ Πέτρῳ, Σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ἅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. ὁμοίως δὲ καὶ Παῦλος λέγει· Θεμέλιον ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. σπουδάσωμεν οὖν ἵνα πάσῃ ἀρετῇ παρεστῶμεν ἀλλήλοις. τὸ μὲν γὰρ πρόσωπον βάρος βρέφους ἐστὶ, καὶ ποικίλοις ἐδέσμασι διλεαζόμενα, τὸ δὲ μῖσος, κρίσις καὶ δίκη. μὴ δώσωμεν οὖν τόπον τῷ διαβόλῳ. Οὐ γὰρ ἡμῖν ἐστὶν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου. σπουδάσωμεν οὖν φυγεῖν τὸν αἰώνιον κόλασιν. ἃ γὰρ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν κόλασιν, ἵνα ὑμᾶς ἐμβάλῃ, ἀλλ' ἵνα ἐμποιήσῃ σε ἐκβάλῃ. τοιοῦτον γὰρ ἔχει μου φιλάνθρωπον Θεὸν καὶ ἐλεήμονα. μάρτυρά γὰρ Δαυὶδ λέγων· Ὁ Θεὸς κριτὴς δίκαιος, καὶ ἰσχυρὸς καὶ μακρόθυμος καὶ μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ' ἑκάστην ἡμέραν. ἐὰν μὴ ἐπιστραφῇ, τὴν ῥομφαίαν αὐτοῦ τελειώσει, τὸ τόξον αὐτοῦ ἐνέτεινε καὶ ἡτοίμασεν αὐτὸ, καὶ ἐν αὐτῷ ἡτοίμασε σκεύη θανάτου. ταῦτα λέγει ὁ Θεὸς, οὐχ ἵνα ἡμᾶς κρίνῃ, ἀλλ' ἵνα μὴ ῥαθυμότεροι ἡμῶμεθα. Εἰ γὰρ ἐβούλετο ἡμᾶς ἀπολέσαι, οὐκ ἂν τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐξέχεεν ὑπὲρ ἡμῶν. ἀπιθάνων οὖν

οὖν

Σαρ. κα. ιε.

Ματθ. ιϛ. ιη.

α. Κορ. γ. ια.

Ερ. ϛ. ιε.

Ψαλ. ζ. ιε.

σῶν, ἵνα σοι ἀθανασίαν χαρίσῃ· ἐπτύσατο, ἵνα σὲ τυφλὸν ἑαυτῷ σάρκα χρήσῃ· ἐδίψησεν, ἵνα σὲ ὃ ἑαυτῷ αἷμα ποτίσῃ· τὸ πλοῖον ἐκάθισεν, ἵνα σὲ ὑποβάλῃ τῷ χαρακὶ τὴν χαρακίμα καθίσῃ· ἐβαπτίσθη, ἵνα σε φωτίσῃ· ἐρραπίσθη, ἵνα σε ἐλευθερώσῃ· ὡδοιπόρησεν, ἵνα σὲ ἀφέσει καταπαύσῃ· ἐκοιμήθη, ἵνα σὲ ἀμέμπτους ποιήσῃ· ἐκ γυναικὸς παρθένου, ἵνα τὸν παράβασιν τὸν ἐν Ἀδὰμ διαβάσει τὸν ἐν Ἀδὰμ διάβασιν οἰκτίρῃσῃ· ἐκλήθη ἄνθρωπος, ἵνα σὲ Θεὸν καλέσῃ· ἐκλήθη υἱὸς ἀνθρώπου, ἵνα σὲ υἱὸν Θεοῦ καλέσῃ· ἔλαβε τὰ ἡμέτερα, καὶ ἔδωκε τὰ ἴδια τοῖς ἑαυτοῦ· ἤυξατο, ἵνα σὲ πίστιν ποιήσῃ, καθὼς λέγει ὅτι τὸν Λαζάρου· Πάτερ, δόξασόν σου τὸν υἱόν, ἵνα καὶ ὁ υἱός σου δοξάσῃ σε. καὶ ἔλθε φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λέγουσα· καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω. οἶδα ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις, ἀλλὰ διὰ τοὺς περιεστῶτας ὄχλον εἶπον, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. Εἰ δὲ οὖν ἐπαύετο, καὶ δι' ἑαυτὸν, οὐκ ἦν διὰ τοὺς παρεστῶτας τὸ ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἵνα σώσῃ τὸν ἐν ἀνθρώπου γένος διὰ τοῦ σταυροῦ. καὶ Εἰ θέλεις γνῶναι, ἀγαπητὲ, τίνα δύναμιν τοῦ σταυροῦ, καὶ ὅσα δι' ἐγκώμια πρὸς τοῦ σταυροῦ, ἄκουε. σταυρὸς ἐλπὶς ἀνάστασις, σταυρὸς ἀναρρωνύουσα ἀνάστασις, σταυρὸς τυφλῶν ὁδηγός, σταυρὸς ἀπηλπισμένων ἐλπὶς, σταυρὸς πεπλανημένων ὁδὸς, σταυρὸς ἀδικουμένων ἔκδικος, σταυρὸς χωλῶν βακτηρία, σταυρὸς πτῶσιν παρεμποδίζουσα, σταυρὸς πλοίοις χαλινὸς, σταυρὸς ὑποφαίνουσα καθαίρεσις, σταυρὸς ἀκολασίαν μετρίαν, σταυρὸς ἐγκράτειαν κτᾶται δαιμόνων, σταυρὸς διαβόλου νίκος, σταυρὸς πιστῶν παιδαγωγὸς, σταυρὸς ἀπόρων εὐπορία, σταυρὸς πλεόντων κυβερνήτης, σταυρὸς χειμαζόντων λιμήν, σταυρὸς πολεμουμένων τεῖχος, σταυρὸς πατὴρ ὀρφανῶν, σταυρὸς πενήτων χαρὰ, σταυρὸς ἀδίκων κριτὴς, σταυρὸς δικαίων σύλης, σταυρὸς θλιβομένων ἄνεσις, σταυρὸς πιστῶν φύλαξ, σταυρὸς ἀνδρῶν καθηγὴ, σταυρὸς γυναικῶν τέλος, σταυρὸς φῶς τοῖς ἐν σκότει καθημένοις, σταυρὸς βασιλέων μεγαλοπρέπεια, σταυρὸς βαρβάρων φιλανθρωπία, σταυρὸς δούλων ἐλευθερία, σταυρὸς ἀπαιδεύτων σοφία, σταυρὸς ἀνόμων νόμος, σταυρὸς πανσόφων κήρυγμα, σταυρὸς ἀποστόλων κατόρθωμα, σταυρὸς μαρτύρων καύχημα, σταυρὸς μοναζόντων ἄσκησις, σταυρὸς παρθένων σωφροσύνη, σταυρὸς ἱερέων ἀγκυρα, σταυρὸς ἐκκλησίας θεμέλιος, σταυρὸς εἰκαιομόχθης ἀσφάλεια, σταυρὸς παντὸς καθαιρέσεως, σταυρὸς βωμῶν αἰσχύνη, σταυρὸς κρίσις ἀφανισμὸς, σταυρὸς Ἰουδαίων σκάνδαλον, σταυρὸς ἀσεβῶν ἀπώλεια, σταυρὸς ἀδυνάμων δύναμις, σταυρὸς νοσούντων ἴασις, σταυρὸς λεπρῶν καθαρισμὸς, σταυρὸς παραλυτικῶν σφίγξις, σταυρὸς πεινώντων ἄρτος, σταυρὸς διψώντων πηγὴ, σταυρὸς γυμνῶν σκέπη. γυμνότητα δὲ ὅταν εἴπω, οὐ τὴν τοῦ σώματος λέγω, ἀλλὰ τὴν τῆς πίστεως. ὅταν δὲ τις θύσας βαπτισθῇς, τότε ἀκούσεις τοῦ διδυμόν. καὶ ἄκουε Παύλου λέγοντος· Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν ἐνεδύσασθε. Χριστὸν δὲ ὅταν εἴπω ἀκούσῃς, μὴ τὸν Θεὸν λογίσῃ μόνον, μηδὲ τὸν ἐπὶ ἐσχάτων οἰκονομίαν μόνον, ἀλλὰ τὸν ἀναμφότερον. πολλάκις γὰρ εἶπον, καὶ πάλιν λέγω οὐ παύσομαι. ἐμοὶ μὲν γὰρ τὸ λέγειν οὐκ ἐκπεσεῖν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. βούλομαι γὰρ πάντας διδασκάλους εἶναι). Χριστὸς οὖν εἴρηται, ὅτι σάρκα ἐνεδύσατο· Ἰησοῦς Χριστὸς εἴρηται, τὸ ὄνομα τῆς σαρκός· λόγος εἴρηται, ὅτι ἐκ πατρὸς υἱός· υἱὸς, ὅτι ἐκ πατρός· μονογενὴς, ὅτι μόνος ἐκ μόνου Θεοῦ· Θεὸς, ὅτι ποιητής. καὶ ἄκουε Ἰωάννου λέγοντος· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο· καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν. ὁρᾷς ὅτι οὗτος ὅστις ὁ λόγος ὁ ἁρμόσας σκηνάς, καὶ ὁ ποικίλην χρόαν τῇ ἀέρι κοσμήσας, καὶ δύσεις καὶ ἀνατολὰς ἁμάξας ὁ ἥλιον ἀνάψας, καὶ ζώνας αὐτῷ δρόμους ζωστὰς ὅστις ὁ τὸν σελήνην εἰσάξας εἰς δυσμὰς· οὗτος ὅστις ὁ τὸν χῶν θεμελιώσας ὅπου τῷ ὑδάτων· ὅστις, ὁ τῇ γῇ ὅπλα ἄξας ἀνατέλλειν βοτάνην χόρτου, καὶ ταῖς πηγαῖς βρύειν ὕδατα, καὶ πεδιοῖς ῥέειν, ἐξ λίμναις ζωαρθρώσαι, ἐξ τῇ θαλάσσῃ ὅρια θεῖναι τοῖς ὑδάτοις ὅπλα ἄξας σκληρὰς ψυχὰς ζώσας, ἐξ τοῖς ὀρέσι πεῖσαι, καὶ ἅπαντα θεμελιώσας ζυγῷ, νεφέλαις κοσμῆσαι, κτίσεσι, πᾶσιν, ἑρπετοῖς, πετεινοῖς

ἄγκιστρον ἔχλυ

ἀμητείχθη ὑπὸ τῆς γῆς. Νῦν λέγω ἀγέλας, δεκαδάρχας, δεκάδας, καὶ χιλιάδας, καὶ σφῆκα, ἄρχας, ὀξυόπας, ἔξεις, χρόνους, καὶ σκηνάς, καὶ "Εἰ τῶν τῆς σαρκὸς πραγμάτων ἐξουσίας; ἵνα μὴ πάσας ἀνέλῃς ἀπὸ δένδρου καὶ κατ' ἔτος καὶ καθ' ἡμέραν, οὐδὲν ὄφελος ἔσται σοι. Ἰδοὺ ἡ Εὔα δέκατον ἤδη ἀποκυΐσκει τὸν ἀπὸ τῆς τοῦ ἀμφιβόλου γενέσεως, ἐβούλου οὖν μοι ἀπ' ἐμοῦ ἀφελέσθαι; καὶ πῶς οἷόν τε ἦν; ἐπειδὴ ἐν τῷ ξύλῳ, εἶπεν, ἄφεσις ἁμαρτιῶν ἐδόθη, καὶ πάλιν ἐν τῷ ξύλῳ ἡ σωτηρία. Ζήλωσον οὖν ὁ ἀμφίβολος ὅτι αὐτὸς μὲν ἐν τῷ ὑρμῷ ἐρρίφη, ὁ δὲ Ἀδὰμ ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ διὰ τοῦτο "ὅπλον χρησάμενος τὴν ὄφιν εἰσῆγαγον εἰς αὐλάν, ἐπειδὴ ἐν τῷ παραδείσῳ αὐτὸς ὢν ἐν τῷ παραδείσῳ (ἀσάμενος γὰρ σωτηρίας ἀμφίβολος τὸν ἄνθρωπον) καὶ φησι πρὸς τὴν Εὔαν, ὅτι καλὸν τὸ ξύλον τοῦτο καὶ ὡραῖον εἰς βρῶσιν· ἐὰν δὲ μὴ ἦν ἡμέρα φαγεῖν ἀπ' αὐτοῦ, ἴσως ἂν ὡς ἦσαν πρὸς τὰ γενόμενα. πείσας οὖν τὴν Εὔαν βαλεῖν ἀπὸ τοῦ καιροῦ στενάξασα καὶ ἐκ τῆς ἄδρας, καὶ ἐφαγέτην ἀπὸ τοῦ ξύλου. φαγόντων δὲ αὐτῶν ἐφθόνησεν ὁ θεός. καὶ φησὶ πρὸς τὸν Ἀδάμ, Ποῦ εἶ; οὐκ ἀκούσῃς, ποῦ εἶ, μὴ ἀγνοῶν λέγει τὸν Θεόν. ἔλεγε δή, ποῦ εἶ, ὅπως ἐλέγξῃ αὐτὸν ὁ ἀμφίβολος, ὅτι δὲ ἡμέρᾳ φαγόντι, ἔσεσθε ὡς θεοί. ὡς ἐπιπλήττων αὐτῷ τὴν, ὅτι μέλλουσι ἡμᾶς ὡς ἴσους, διὰ τοῦτο ἔλεγεν ὁ Θεὸς αὐτῷ, Ἀδάμ, ποῦ εἶ; ἀπὸ ὧν, ὅτι ἔφαγες ἐκ τοῦ ξύλου οὗ σοι ἐνετειλάμην μὴ φαγεῖν; ἵνα φάγῃς ἢ μή, ἐρώτησις. τὸν ἔνοχον, ποῦ εἶ; φύλλα ἢ σκιὰν ἔσεσθε ἐπιζητοῦντες, σκέπτεις δὲ ἀδὰμ τὰς ἁμαρτίας, καὶ φησὶν ὁ Ἀδάμ; Ἠκουσά σου τῆς φωνῆς περιπατοῦντος ἐν τῷ παραδείσῳ, καὶ φησι πρὸς τὸν Θεόν· γέγονα, ἵνα ἐδεήθης μου, καὶ οὐκ ἐκάλεσάς με. Εἶτα σὺ ἡ Εὔα; καὶ τί φησὶν ἐκείνη; Ὄφις ἠπάτησέ με. ὦ Εὔα, ἴσως, σὺ τὸ αἴσθησιν ἔδωκας, μὴ δὲ τὰ ὄφεις οὐκ ἔδωκας; ἵνα τί δὲ ἐπεσφαίζοντα, ὡς βουλόμενοι ἑαυτὸν ἀπεξαμφῆ τὰς τιμωρίας. καὶ φησὶν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Ἀδάμ· Ἐπικεκλασμένος ὁ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου· ἀκήθους καὶ τριβόλους ἀνατελεῖ σοι· ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ τὸν ἄρτον σου. Εἶτα πρὸς τὴν γυναῖκα· Ἐπληθύνων πληθυνῶ τὰς λύπας σου, καὶ πρὸς τὸν ἄνδρα σου ἡ ἀποστροφή σου, καὶ αὐτὸς σου κυριεύσει. Εἶτα πρὸς τὸν ὄφιν· Ἐπὶ τῷ ποιῆσαι τοῦτο ἐπικατάρατος εἶ ἀπὸ πάντων τῶν κτηνῶν καὶ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων τῆς γῆς· ἐπὶ τῷ στήθει σου καὶ τῇ κοιλίᾳ πορεύσῃ, καὶ γῆν φάγῃ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς σου. καὶ σὺ αὐτοῦ τηρήσεις κεφαλήν σου, καὶ πτέρναν. Ἀλλ' ἴσως τὸ ὄφις ὑπὲρ τοῦτο ἐποίησαν· ὅτι τῷ στήθει καὶ τῇ κοιλίᾳ πορεύσῃ, καὶ γῆν φάγῃ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ· τὸ στῆθος κατεφάγοσαν, ὅταν εἰς αὐτὸ ἐγκατοικῶσιν αἱ καρδίαι τῶν ἐθνῶν τὸν κακὸν· τὸν κοιλίαν, ὅταν ἀλόγιστοι ἐπιθυμίαι ἐμπίπτωσιν· γῆν δὲ ἐπιλέλυσε φαγεῖν πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ὅτι ἐκ γῆς ἐπλάσθη ὁ ἄνθρωπος. ἔλεγεν οὖν ὁ θεὸς πρὸς τὸν ὄφιν, ὅτι ἐν τῷ πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἐπίφασιν ἐποίησας· ὅτι ἀπὸ ξύλου ἡ ἀπάτη ἐγένετο, ἐκ τοῦ ξύλου ἐκβαλῶ σε τοῦτον ποιήσας· ἵν' ὥσπερ ἀπὸ ξύλου ἡ ἀπάτη, οὕτω καὶ ἀπὸ ξύλου ἡ σωτηρία. ᾧ ἡ τιμὴ σὺν ἀπορρήτῳ δόξῃ καὶ τιμῇ ἁγιαζομένῃ τῷ πατρὶ, καὶ ζωοποιῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Γεν. γ. ε.

Γεν. γ. θ.

Γεν. γ. ι.

Γεν. γ. ιγ.

Γεν. γ. ιζ.

Γεν. γ. ιε.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΟΛΗΝ ΤΟΥ ΕΜΠΕΣΟΝΤΟΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΗΣΤΗΝ. Λογ. πς.

Ex Mt. Cæsareo. Λκ. ι. λ.

ΗΚούσαμεν, ἀδελφοὶ, ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι ἀνθρώπου τινὸς κατιόντος ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἰεριχὼ, καὶ λῃσταὶ περιέπεσον· οἱ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν, καὶ πληγὰς ἐπιθέντες κατέλιπον ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. ἱερεὺς δέ τις καὶ Λευίτης διερχόμενοι ἐφ' τῆς ὁδοῦ ἐκείνης, καὶ ἰδόντες αὐτὸν, ἀντιπαῆλθον. Σαμαρίτης δέ τις ἐλθὼν ὅπου ἦν ὁ τόπος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῷ, καὶ σὺν ἐλαίῳ οἴνου βαλὼν τὰ ἀμίξας ἐπέχεεν αὐτοῦ, καὶ κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπ' ἀμάλθειαν αὐτὸν ὅπου ἔδει πανδοχεῖον, καὶ ἐπιμεληθῆναι τοῦ ἀνθρώπου τούτου, καὶ εἴ τι ἀναλώσει, ἐν τῇ ἐπανόδῳ αὐτὸν ἀποδώσειν. Ἴδωμεν οὖν τίνων τούτων ἐμνήσθη Λουκᾶς, ἵνα ζηλώσωμεν τῇ καρδίᾳ ἡμῶν τῇ Θεοῦ τὰ μυστήρια. Ἀνθρώπος ἦν ὁ Ἀδὰμ· Ἱερουσαλὴμ, ἡ ἐπουράνιος πολιτεία ἐστὶ καὶ φύσεως· Ἰεριχὼ ὁ κόσμος, ἐφ' οὗ τόπου ὁ Ἀδὰμ ἐκπεσὼν τῆς παραδείσου ἔζησε τὸν ἐπουράνιον βίον τῆς ἀθανασίας ἐκείνης τῆς ἐπουρανίου πολιτείας, ἀκόλουθον ἦν τὸν ἐκπεσόντα ἐκ τῆς ἐπουρανίου πόλεως Ἱερουσαλὴμ, καὶ τὰ κατάλληλα τῆς ἀθανασίας τοῦ Θεοῦ πολιτεύεσθαι, ἐν τόπῳ κοσμικῷ, ἐν ᾧ ἐστὶ θάνατος καὶ φθορά. ὅτι γὰρ παράπτωσιν ἐν Θεοῦ, καὶ τὰ ἐντολὰς οὐκ ἐφύλαξεν, δηλοῖ ἀπεκδύσασθαι τὴν ἀπάτην τοῦ ἐφεστῶτος, τότε κατέβη εἰς Ἰεριχὼ, τουτέστιν, εἰς τὸν κόσμον, καὶ τὰ τῆς ὑπάρξεως. Ἱερουσαλὴμ γὰρ αἰσθησις ἑρμηνεύεται· Ἰεριχὼ δὲ κατακλυσμός. κατέβη γὰρ ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἰεριχὼ, οὕτως ἀπὸ τοῦ ἐπουρανίου πολιτεύματος, ὅτι δὲ τὰ ἀπάτης τοῦ ἐφεστῶτος πολίτευμα. ὅπου γὰρ τὰς φυλάσσει τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, τότε τὰ ἐπουράνια πολιτεύεται· καθὼς φησιν ὁ Ἀπόστολος, Ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει. κατέβη ἀπὸ δόξης εἰς ἀνθρώπου, ἀπὸ παραδείσου τρυφῆς εἰς ἀκάνθας ἐπιφερούσης γῆς, ἀπὸ ζωῆς εἰς θάνατον· Εἰ γὰρ μὴ, φησι, φάγεσθε ἐκ τοῦ ξύλου, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε, τουτέστι, τῇ ἀμυρτίᾳ. θάνατος γὰρ ἡμῖν ἁμαρτία ἐστὶ παρακούσαντι Θεοῦ. κατέβη ἀπὸ δικαιοσύνης τῆς ἐκ τοῦ παραδείσου, ἀπὸ ἀγιωσύνης τῆς ἐν οὐρανοῖς, καὶ ἦλθεν εἰς Ἰεριχὼ, τουτέστιν, εἰς τὸ πάθημα τῆς παρακοῆς, εἰς θάνατον τῆς ἁμαρτίας. καὶ ἐμπέπτωκεν εἰς τοὺς λῃστὰς, τουτέστιν, εἰς τὰ πάθη τῆς ἀκαθαρσίας αὐτοῦ δυνάμεις. οὐδὲ δέ ἐστιν ὁ βίος οὗτος, ἐν ᾧ παρεπιδημοῦντες ὁ Ἀδὰμ ἔπεσεν εἰς τοὺς λῃστὰς, καὶ ἐκδύσασιν αὐτόν. καὶ τί αὐτὸν ἐξέδυσαν; τὸν τολμὸν τῆς παρακοῆς, τὸν μετ' ἀγγέλων φιλανθρωπίαν, τὸν αἰώνιον δόξαν, τὸν ἐν Χριστῷ ἀναπαύλου, τὸν ἐν τῷ παραδείσου τρυφὴν, τὸν ἐπουράνιον ζωὴν. Ταῦτα τὸν αὐτὸν ἐξέδυσαν τὸν τολμὸν. ἐπλήγας αὐτοῦ ἐπέθηκαν, τουτέστι, τὰς ἁμαρτίας, πορνείας, μοιχείας, εἰδωλολατρείας, φαρμακείας, φόνους, φθόνους, ἔριδας, θυμοὺς, καὶ πᾶσαν τὴν λοιπὴν τῶν κακῶν ἐργασίαν. Ταῦτα γὰρ τὰ ἔργα μισητὰ τοῦ ἀνθρώπου. Ταῦτα ἀνομίαν καὶ φθορὰν ἐμποιοῦσι. καὶ ὅτι ἐστὶ τὰ ἀκριβῶς μάθε παρὰ τοῦ Δαυὶδ, πῶς τὰς τοῦ Ἀδὰμ πληγὰς εἰς ἑαυτὸν εἰκειοποιεῖται, μιμούμενος αὐτὰς καλῶς λέγων· Περισσεύσασαι ἐσήκησαν ὑπὲρ μὲ λωτοὶ μου ἀπὸ προσώπου τῆς ἀφροσύνης μου· πᾶσαι γὰρ αἱ ἁμαρτίαι μου ἐπλεονάσασαι καὶ τραύματα ἐργάζεται. ἐπεσκεμμένη τοίνυν παρὰ τῆς παραβάσεως, ἐπλήγη παρὰ τοῦ ἀνομιῶν, ὡς φησιν ὁ προφήτης· Ἐπλήγην ὡσεὶ χόρτος, καὶ ἐξηράνθη ἡ καρδία μου, ὅτι ἐπελαθόμην τοῦ φαγεῖν τὸν ἄρτον μου, τουτέστι, τοῦ φυλάξαι τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ. ἠμύνατο δέ, φησι, τοῦτο κατίλυσιν, οὐχ ὡς μὴ βουλόμενοι τοῦτον σώσαι, ἀλλ' ὡς τοῦ Θεοῦ μὴ συγχωροῦντος. Οὐ βούλομαι γὰρ, φησι, τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ὡς τὴν μετάνοιαν. καὶ πρὸς αὐτὸν καταλείπουσι; Εἰς τὴν ὁδὸν, τουτέστιν, εἰς τὸν βίον τοῦτον. οὐδὲ γὰρ λέγεται ὁ αἰὼν οὗτος, ὅτι πάντες αὐθεντοῦσι δι' αὐτοῦ διέρχονται. καταλαβὼν δέ, φησὶν, ὁ ἱερεὺς τὴν ὁδὸν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν, ἀντιπαῆλθεν. ἱερεὺς γὰρ λέγεται μακαρίων Μωϋσῆς καὶ Ἀαρών. μάρτυς γὰρ ὁ Δαυὶδ λέγει, Μωϋσῆς καὶ Ἀαρὼν

Λκ. ι. λ.

Ψλμ. λ. ε.

Ψλμ. ρα. ε.

Φιλιπ. γ. ε.

Τιτ. β. ιγ.

Ψλμ. ζα. ς.

ἐν τοῖς ἱεροῖς αὐτῶν, ἡ Σαμουὴλ ἐν τοῖς βιβλίοις ὁ ὄνομα αὐτῷ. οὗτος δὲ ὁ θαυμαστὸς Μωϋσῆς ἔνδοξος ἦν ἀνήρ, ὁ δικαιοπλήκτῃ μάστιγι τὸν Αἰγύπτιον ἐπάσας, ὁ τὴν ἐρυθρὰν θάλασσαν σχίσας καὶ διαξηράνας, καὶ ἀφθόγγων λαὸν δι' αὐτῆς, ὁ δὲ ἐκ πέτρας ὕδωρ γλυκάζων, ὁ τῷ θείῳ σχοινίῳ φῶς περισυμπλήσας, ὁ πολλὰ θαύματα ἐργασάμενος, ὁδοῦντα τὴν ὁδὸν τοῦ βίου τούτου, καὶ ἰδὼν τὰ ἀθέσμοτα κείμενα τῶν ἀνομησάντων, πλὴν ἦλθεν αὐτὰ, καὶ οὐκ ἀνέστησεν· ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης, τυγχάνει, ὁ τὰ θεοφιλῆ τάγματα. καὶ γὰρ ἐκφοβούμενος μὴ τὰ Μωϋσέως βλέμματα, καὶ τὴν αὐτὴν ὁδὸν τοῦ βίου βαδίσαντες, θεάσῃται τῶν ἀνομησάντων δύο θεσπεσίων Ἀδάμ, οὐκ ἀνέστησε, διότι Μωϋσῆς ἔχει νόμον, διότι θεοφιλῆ ἔχει σημεῖον ὁ τὰ Ἀδάμ τὸ ἀνόμημα ἐπεσκέπτου. διὰ τοῦτο αὐτὸν ἤγειρεν, διὰ τοῦτο αὐτὰ ζωὴν ἐχαρίσατο, διὰ τοῦτο αὐτὰ οὐκ ἠνάτησεν ἐλυτρώσατο, διὰ τοῦτο ἐκ τῆς ἁμαρτίας ὁ τραῦμα. ἐν γὰρ αὐτοῖς ἐν ἁμαρτίαις κατέχοντο. εἰ καὶ ἔχει σεμνὴν πολιτείαν Θεῷ φίλοι ἐγένοντο, ἀλλὰ ἔχει ὁ ὁμοιοπαθὴς ἡμῖν ὁ Ἀδάμ, καὶ ἀπὸ τῆς ῥίζης τὴν ἀρχὴν φέρειν, οὐκ ἠδυνάσατο κλάδοι ὄντες τῆς ῥίζης ἀναπαύσαι ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. Σαμψών δέ τις, φησὶ, καὶ ὑπὸ δαίμονος τοῖς ἔργοις, ἀπαλλαγχνος τῇ προαιρέσει, συμπαθὴς πρὸς τοὺς ὁμοδούλους, ἐλθὼν ὅπου τὸ πόρνη, καὶ ἰδὼν αὐτὴν τῶν ἀνομησάντων, ἐπαλαλγήσας, καὶ ἐπέθηκεν ἐλαιον καὶ οἶνον, καὶ κατέδησε τὰ τραύματα αὐτῆς, τουτέστι, τὰ τῆς ἁμαρτίας. πρόσωπον ἡ εἰκὼν ἀναμφιβόλως ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς Σαμψών. ἀκήκοέ τις τῶν ἀκροατῶν, ὅτι τοῦ Κύριον Σαμψὼν λέγομεν; ναὶ, Σαμψὼν λέγω αὐτὸν, διὰ τὴν φύσιν τῆς θεότητος, ἀλλὰ τῇ μιμήσει τῆς ἀπαλλαγχνίας. ὥσπερ γὰρ ὁ Σαμψὼν, τῇ μὲν φύσει τοῦ σώματος ὅμοιος τοῖς ἄλλοις ἀνθρώποις ἦν, τῇ δὲ προαιρέσει τῆς ἀπαλλαγχνίας οὐχ ὅμοιος, ἀλλὰ κρείττων ἐφάνη· οὕτω καὶ ὁ Κύριος, διὰ θεότητος μὲν τῇ ἰδιότητι τοῦ σώματος ἐφάνη ὅμοιος πρόποις, πατριάρχαις καὶ προφήταις· οὐκ ἀμαρτίας δὲ θεότητος, τῇ δυνάμει δὲ τῆς θεότητος μείζων πάντων αἰεὶ ἐγένετο· ἴσος τοῦ δὲ θεότητος ῥήματι, οὐκ ἴσος τῇ ἀνθρωπίνῃ δόξῃ. ἀνθρώποι ἀμαθεῖς καὶ ἀπαλγχνίας ἐμπεπλεσμένοι, ἀνέπλεως πρὸς πλὴν ἀπαλγχνίας ὑπερβάντων καὶ ἀποστάντων ἀπὸ θεότητος ῥήματος, μόνος οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ἐφάνη, καὶ πρὸς τὸν λέγοντα· Οἰκτίρμων καὶ ἐλεήμων ὁ Κύριος, μακρόθυμος καὶ πολυέλεος. καὶ πάλιν, Οἶδα σὺ, Κύριε, ὅτι ἀπαλγχνος. καὶ ὥσπερ ὁ Σαμψὼν οὐκ ἐν τῷ ἔθνους τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ἐξ ἄλλης χάριτος ὥρμητο. οὕτω καὶ ὁ Χριστὸς οὐκ ἐν τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἐξ οὐρανοῦ. ἦλθεν ὅτι τῆς γῆς· Θεὸς ὤν, ἀνθρωπος γέγονε δι' ἡμᾶς· διακονήσας ὤν, τὸν τῆς δούλου μορφὴν ἐνεδύσατο, ἀπαλγχνίαν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἦλθεν ἐξ οὐρανοῦ ὅτι τῆς γῆς, ἵνα τὸν ἀνθρωπον ἐρριμμένον, ἀσχημονοῦντα, τῆς ἀμαρτίας σκοτείας, εἰς φῶς ἀληθείας, μετοχείας, φόβους. ἵνα δείξῃ ἀπαλγχνίαν ὅτι ἔδειξε πλάσμα, καὶ ἐπόθησεν οἶνον ἐν ἐλαίῳ, τουτέστι, καὶ μίξας ἀμφότερα ἐπέσπεισε βεβαίως, καὶ ἐπέθηκε τῷ ἀνθρώπῳ. τί ὅτι μίξας οἶνον ἐν ἐλαίῳ; τουτέστι, μίξας τὴν θεότητα μετὰ τῆς ἀνθρωπότητος, μίξας τὴν ἀπαλγχνίαν μετὰ τῆς σωτηρίας, ἔσωσε τὸν ἄνθρωπον. μίξας οἶνον ἐν ἐλαίῳ, τουτέστι, μίξας πνεῦμα ἅγιον τῷ αἵματι αὐτοῦ, ἐζωοποίησε τὸν ἄνθρωπον. τὸ γὰρ αἷμα τοῦ Κυρίου ἁγίασμα ἐστὶ τῆς πλάνης ὅτι τὴν γῆν, ἀπέπλυνεν ἡμῶν τὸ χειρόγραφον ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας. τί δὲ ὅτι, κατέδησε τὰ τραύματα αὐτοῦ; τουτέστιν, ἔδησε τὸν Ἀφίλοχον, καὶ ἔλυσε τὸν ἄνθρωπον· ἔδησε τὸ σκάφος, καὶ ἐζωοποίησε τὸ ναυαγῆσαν πλοῖον· κατέδησε καὶ ἐπλήρωσε τὰ δυνάμεις τοῦ πνεύματος, καὶ ἠλευθέρωσε τὸν ἄνθρωπον. εἰ δὲ θέλεις καὶ ἑτέρως νόησον, ἄκουε. μίξας οἶνον ἐν ἐλαίῳ· ἔλαιον ἐπάγη τὸν βαπτιστικὸν λόγον, οἶνον δὲ τὸν συστολικὸν καὶ παθόμενος, τὸν διδασκαλίαν τὸν ζωοποιοῦντα τὸν διεστραμμένων ἀνθρώπων, καὶ τὸ εἰρηνικὸν τοῦ ἀποστόλου· Ἐλεγξον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον. ἔδησε δὲ αὐτὸν C. Tim. 4. C. ὅτι τὸ ἰδιοκτήτως, τουτέστι, λαβὼν ὁ Χριστὸς τὸν σάρκα ὅτι τῶν ἰδίων ὤμων τῆς θεότη-

τος, αἰλιώγκα τῷ πατρὶ εἰς οὐρανούς. οὐ γὰρ χρυσοῦ, ἢ ἀργύρου, ἢ λίθους τιμίους αἰλιώγκει, ἀλλὰ τὸν κατ' εἰκόνα αὐθεντον αἰλιώγκει ἀπὸ γῆς εἰς οὐρανούς, εἰς ὃ μέγα καὶ θαυμαστὸν τὸ βούλεσθαι πανδοχεῖον, εἰς ταύτην τὴν καθολικὴν ἐκκλησίαν. καὶ πρέδωκε τῷ πανδόχῳ, τῷ μακαρίῳ Παύλῳ, τῷ φύλακι τῆς χριστιανῶν, τῷ γενναίῳ πανδόχῳ, δηνάρια δύο δηναρία. Διὰ τί Παῦλε τοῖς καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν, ἐπιχορηγεῖς καὶ διδασκάλοις καὶ λειτουργοῖς, δύο δηνάρια, παλαιάν τε καὶ καινὴν Διαθήκην, εἰ πάν, ὅτι μὴ ἔλθῃ πάλιν τοῦτον, καὶ εἴ τι ἂν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐλθὼν ἀποδώσω σοι. τοῦτ' ἔστι λέγει, τοῦτο ἔστι· ὅτι μὴ ἔλθω, φησὶ, τὸν λαὸν τὸν ἐξ ἐθνῶν, ὃν σοι παρέδωκα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. ὅταν ἀναπαύσω ἐν ἀθανασίᾳ μετὰ τὴν ἀναστασιν ἐκεῖνον τῶν ἁμαρτιῶν, διορθώσω αὐτὸν, ὅτι πολλοὶ αὐτῶν λίθοι ἐμπλάστρου, καὶ προφητικὰ ῥήματα καὶ εὐαγγελικὰ διδάγματα, ὑγιαίνων αὐτὸν ἀπὸ τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Διαθήκης ταυτησὶ καὶ παρακλήσω, πείθων αὐτὸν ἀποχῆναι τῆς ἁμαρτίας, καὶ καταλῦσαι τὸν τοῦ διαβόλου πλάνον. ἐὰν δὲ καὶ οὕτως ἀδιόρθωτον μείνωσι, πᾶσιν αὐτὸν ἀπὸ τῶν κατορθωμάτων, καμψαι αὐτὸν διὰ τῶν ἀοράτων σου λόγων. τύπος αὐτῶν ὁ ἰχθύς, καὶ σταυρὸς ἀγαθὸς, ὁ λόγος, ὁ ἔργον, ὁ ἀναστροφὴ, ὁ πίστις, ὁ ἀγάπη, ὁ σιμνότης, ἵνα τῷ ζῷ τούτῳ ἐξακολουθήσωσι, καὶ μιμηταί σου γένωνται τῆς ἀγαθῆς πολιτείας. καὶ τοῦτο ἂν ποιήσῃς, ἐὰν ἰδίαν τινὰ προαίρεσιν λόγων ἢ ἔργων παράσχῃς, εἴ τι δὲ προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐπανελθὼν ἀποδώσω σοι· τουτέστι, ὁ τὴν δευτέραν μου πρόσοψιν τῆς ἀναπαύσεως ἄξιον τῶν κατορθωμάτων σε ἀποδώσω σοι.

β. Κορ. ιϛ. ιβ. Μάθωμεν. Διὰ τοῦτο Παῦλος παρρησίαν τοῖς ἐπαγγέλσεσι ταύταις λέγει· Ἐγὼ γὰρ ἤλπισα ὑπὲρ Χριστοῦ δαπανήσω, καὶ ἐκδαπανήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν· τὸν εἰς τὰ ἔθνη λέγων διδασκαλίαν καὶ τὸν διήκοιαν τοῦ λόγου. αὐτὸς γὰρ ὅστις ὁ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ ἐποικοδομῶν ἐπὶ σπείζων, ἐπὶ πόλεις δύο, δύο πρεσβύτερους διορθοῦν διὰ τῶν πνευματικῶν νουθεσιῶν· ἑκάστῳ τὰ προσφορα νέμων, οἰκονομῶν τὰς ψυχὰς ἡμῶν εἰς ζωὴν αἰώνιον. Τοῖς πᾶσι γὰρ, φησὶ, γέγονα τὰ πάντα, ἵνα τοὺς πάντας σώσω. Ἔστι δ' ὅστις ὁ καλὸς τῆς ἐκκλησίας πανδοχεὺς, πόλεις δέχεται καὶ πόλεις ὑπομένει· οὐ πόνοι ἀπωθοῦνται, οὐ μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἁρπαγαὶ ἀποστρέφονται, οὐκ εἰδωλολατρίαι βδελύττονται, οὐχ ἑπτὰ ἰοὰ αὐτοῦ καὶ ἀκάθαρτον ἀποδιώκει, ἀλλὰ τοὺν πόλεις δέχεται. καθάπερ ἰατρὸς ἀποπλύνει τὰ τραύματα, καὶ διὰ λουτροῦ τῆς ἀναγεννήσεως ἀποσμήχει καὶ καθαίρει, καὶ προσφέρει τὰ

* * συμβολικὰ ῥήματα, ὥσπερ οἶνον, πρὸς δὲ ἄγαθαι πᾶσι καὶ ἄγνοιαν προσβιβάσας ἀρετῆς ὅπου κακίας· καὶ πάλιν διορθοῦν διὰ τῶν διακλήσεως, δίκην ἰατροῦ ἀλείφων τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Ρωμ. ιϛ. α. λέγει γὰρ ἔστ· Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ Θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν, θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, εὐάρεστον, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν. ὅσοι πίνων τῶν τοῦ Παύλου ῥημάτων μαθηταὶ τυγχάνετε, τὰ στολὰς τοῦ Χριστοῦ φυλάξωμεν· ἵνα μὴ τῆς ἐπουρανίου Ἱερουσαλὴμ ἐκπέσωμεν, καὶ πόλεως Θεοῦ ζῶντος. θέλοντος δὲ παραπολῦσαι ἡμᾶς καὶ ψυχῆς καὶ σώματος τραύματα, τὸ ὑγιὲς καὶ τελειότητι πίστεως παραστῆσαι τῷ Χριστῷ σώσοντι καὶ ἀνεκλύτους, μὴ λειπομένους τοῦ πρωτοτόκου ἔργου ἀγαθοῦ, καὶ ἀπολαῦσαι τῆς τοῦ οὐρανοῦ ἀγαθῆς ἐπαγγελίας, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα, σὺν τῷ παναγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ. Λογ. πζ.

Ἐχει τι σοι βουλὴ ἡ πενία ἢ ἐλεημοσύνη, πρὸς ὃν καὶ πλούσιος ὁ Χριστός, ἢ δι' ὑμᾶς ἐπτώχευσε; τί γὰρ ὄφελος, ἀδελφοί, τὴν ὕβριν τοῦ σώματος ἢ φεύγειν τὰς ἔριδας; τί δ' ὄφελος βρωμάτων ἀπέχεσθαι, ἢ πορνείας μαίνεσθαι; κρέας οὐκ ἐσθίεις, ἀλλὰ καὶ τὸν τῶν σαρκῶν τὸν ἀδελφοῦ σου. ποῖον κέρδος οἴνου μὴ ἁψασθαι, ἢ μεθύειν ὑμᾶς; ποῖον κέρδος ἀργυρίου τὴν ὕβριν, ἢ λοιδορίαν πλησίον; ἵνα τί ὠφέλεια ἐγκρατεύεσθαι βρωμάτων, καὶ ἐρωτᾷς τὰ ἀλλότρια; ἵνα τί ἀνάγκη δ' οὖν μὴ ξηραίνει, ἢ πεινῶντα μὴ τρέφει; ἵνα τί ὠφέλεια δ' οὖν μὴ σῶμα σκυθρωπάζειν, ἢ χλωρὸν μὴ ἐλεᾷ ἢ ὀρφανούς; ἀλλ' βούλῃ πενίαν, μίσησον φιλαργυρίαν. δι' ἣν μάλιστα καὶ ἐστὶ φιλαργυρία. πενίαν; φύγε μαχαίρας, φύγε πορνείαν, φύγε καὶ πλεονεξίαν, ἁρπαγάς, λοιδορίας, ὀργὴν, βλασφημίας, ἢ πᾶσαν ἐπιορκίαν. πενίαν; φύγε πλεονεξίαν μᾶλλον, ἵνα μὴ φονεύσῃς θεὸν φόνον. πενίαν; φύγε χαριζόμενον, ἵνα μὴ μιάνῃς πάσης κτίσεως, ἵνα χωρίζωσιν ὑμᾶς ἢ αὐτὸν τὸν Θεόν, ἢ κατάγωσιν ὑμᾶς ἕως τῆς ἀβύσσου τῆς ἀπωλείας. ἀλλ' πενίᾳ σχῇ τὴν Θεόν, φύγε πᾶν τὸ ἐμποδίζον σοι τὸν Θεόν, ἢ διηνεκῶς τὸν μετάνοιαν, ὡς ἐλεήμονα ἢ φιλόθεον. δράμωμεν, ἀδελφοί, πρὸς τὸν μετάνοιαν δράμωμεν· ἐδόθη ὑμῖν χεῖρες ἐξομολογήσεως, καὶ πύλης καὶ τειχῶν, ἀλλ' ἢ ἀμελείας καὶ ῥᾳθυμίας. μετάνοια γάρ ἐστι πρὸς ἕξεως βασιλεῖα θεῖον, καὶ ἐξόδου παράδεισον, καὶ τρυφῆς ἀϊδίου ἀπόλαυσις. διὰ πενίαν, ἀγαπητοί, τοῦτο μὲν ἀξιόπιστος γυμνῆτι πρόσελθε, βλέπει τὰς χεῖρας τὰ ἄκρα, βλέπει ὀρφανοὺς τειμαλφοῦντας· ἐκεῖ ἔρχε, ἐλέησον. εἰ δὲ ἔχεις, καὶ μὴ ἁρπάζῃς τὰ ἀλλότρια. πενίαν; παῦσαι τὸν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ ἢ χείλη σου τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον. δρόμει σοι πρὸς τὰ σπλάγχνα. ἀφ' πενίας, βλέπει μὴ δανείσῃς δ' ἐκεῖ οὗ ὅπου τόκοι, ἵνα μὴ ἐλέησον ὦ ἀλλ' ἐπάγῃς φθόνος πατὴρ ἀδελφοῦ, μᾶλλον πάλιν μισήσῃς ἴσα πένητα. πενίαν; μὴ κατοδύνῃς. πενίαν; φύγε παρανόμου, τὸν χωρίζοντα ὑμᾶς ἀπὸ Θεοῦ ἢ λόγου τῆς ἀληθείας, τὸν ἀποστεροῦντα τὰ αἰώνια ἢ ἀφιστῶντα τῆς ἀγάπης. πενίαν; ἀθλητὴν πειρασθῇς, πάσῃ δικαιοσύνῃ ἐλλάμπου, ἵνα ἐκεῖ ἀπὸ δεξιῶν ἢ πενίας ἀπὸ ἀριστερῶν ἐκεῖ ἐν φοβερᾷ κρίσει ἀπὸ ἐλεημοσύνης ἢ ἀγαθοεργίας ἢ μακροθυμίας, πραότητος, ἀγαθότητος, ἀγάπης, μακροθυμίας, ἐλεημοσύνης, ἀμνησικακίας, διδασκάλου, ἀμαχίας, ἀλλοτρίας, ἀφιλοχρηματίας· ἵνα ὁ Θεὸς ἢ τὴν πενίαν σοι δόξῃ ἢ πενίας ἀπὸ δεξιῶν ἢ κέρδος μὴ πολλῆς τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀνθέξῃ σοι. ἀλλ' πενίᾳ ἢ μὴ πάσῃ, ἵνα μὴ ὑστερῶ ὁ Χριστὸς τὰ πλοῦτον, ἵνα φιλάνθρωπον ἢ ἐλεήμονα ἢ μισάνθρωπον ἢ ἀπάνθρωπον, ἵνα ἢ ἀπὸ ἀριστερῶν ἢ μὴ ἐκεῖ ἐν φοβερᾷ κρίσει ἀπὸ ἐλεημοσύνης ἢ ἀγαθοεργίας ἢ μακροθυμίας, πρα

ὁ χάρις πατὴρ τῶν πλάσμασι σοῦ πλάσαι, ὁ πῶς ἐκλῦσαι κατηφῆ δυνάμενος; φοβοῦ ὅτι ἀγάπης ἀφανισμός· ὑπόκρισις ὁ Θεοῦ ἀφῆσις. φόβον Θεοῦ κτησάμενος ἰδίως φοῦδε, διεφθάρη ἔχων τὸν ἰδίαν ζωνάδονα. λέοντα ὁ κλαπεύσας πολλάκις ἡμέρωσον. ὁ τὸν ἑαυτῦ δημιουργὸν χαίρειν, ὁ πᾶσι μετρίως κτῆσιν βιωλύσας, ὅμοιός ἐστι ὁ μὴ ἐλεῆσαι πεπλανημένον. πληρῶσαι γλῶσσαι ὑπὸ πλάδος ἐλεημόσυνα, ἀπὸ τοῦ Κυρίου τὸν τῆς φύσεως ἀνθρώπου, χαίρειν εἰς ὑπερκόσμιον ἰλαρὰν ἀδιαφθορίας. μὴ τύφου ὁ σοφὸς ἐλέγχους ῥήμασιν, ἀλλ' ἔλεος ψυχῆ, ὁ πανοικτίστου καρδίας. σοῦ πάντων ὁ λόγος ἀλήθεια μου, Κύριε, ὅτι ἀνθρώπος εἰμι. ἡμῶν πίστις ἀχλὺς ὁ ἀγάπη Θεοῦ εὐσεβοῦσα φροντίδας· ἡμάρτηκα ὁ μνήμην ἀφθορίας ὁ σῶμα. ὀξὺ μικρὸν τῶν πηγῶν πολλὸν ὄλεθρον κατέκλυσεν, ὁ ὀξὺ μικρὸς δέσποτος ὅλα τὸ πλάσμα ψυχῆς. ὁ Θεοῦ πρόσωπον λογίζεσθαι ἐν ἀνθρώπου παρρησίας, ὁ τὸ σὸν χῆ ἡμῶν φίλος ἀγάπησε, τὸν σὸν ὑβριστὴν φροντίδων ἐμπολυζόμενος. Εἰ ἰδοὺ ἀγνὸν ζῶμα βούλῃ) ἀφέσεσι τῇ Χριστῷ, ὁ παρθενικὸν ἀναθεῖναι αὐτῷ, τηροῦντα ἀοργησίαν ὁ ἐγκράτειαν. τὸν γὰρ χάριν μόνον ὁ τὸ κέρδος, ὁ νοῦν καὶ λογισμὸν ἀφέσεσι τῷ Θεῷ βουλεύσεως, ὁ φροντίσι τοῦ βίου δουλεύσεως, ὅμοιός ἐστι τῷ τὸν ἑαυτοῦ πόδας ἰχθυοῖς δίκτυα, ὁ ἕλκοις ἀβλεπτοῦσι δικάζοντι, ὁ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ. Ἀμήν.

Λογ. πῆ. ΠΕΡΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΑΒΙΔ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΩΝ, ὁ Εἰς Ⓕ Ἰωσήφ, ὁ εἰς Ναυᾶτ.

Ex Mt. Caiet. Ψλ. 8 a.

Ⓡ Ἀληθινὸν ἡμῖν, ὁ ἐ μεγάλου μέλους τὸν ἀρχηγὸν ὁ μακάριος Δαβίδ, ἐπῆλθε ψάλλειν· ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, ὁ ὅλῃ καρδίᾳ μου, διηγήσομαι πάντα τὰ θαυμάσιά σου. ὁ τῆς διανοίας τοῦ μακαρίου Δαβίδ, τὸ σθένος, ὁ μὴ ἐμπορφυρώσαντος. Εἰ γὰρ ἐ ὡς ἀληθῶς ἀληθὴς ἦσαν, ἀλλ' ὅμως οὐ δόλερος ἐξομολογήσεται. ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, ὁ ὅλῃ καρδίᾳ μου. Εἰ μὴ γὰρ σε ἐξομολογήσομαι, τῶν πλημμελημάτων ἀπαλλάξομαι. ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, ὁ ὅλῃ καρδίᾳ μου. Εἰ μὴ γὰρ σε ἐξομολογήσομαι, ὡς χαὶ οὐ λήξω θύσομαι· ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε. Εἰ μὴ γὰρ σε ἐξομολογήσομαι, ὁ ἀχόλουθος τῶν φονομανῶν σπεύδω ὁ ἀδίκως). ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε. Εἰ μὴ γὰρ σε ἐξομολογήσομαι, θύσω τῶν ἀστόργων ἡμῶν ὁ ἀνθρώπων. ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε. Εἰ μὴ γὰρ σε ἐξομολογήσομαι, σωτὴρ ὡς Ⓒ Σαφῶς ἀκούσω ὁ δικαίως· ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε. Εἰ μὴ γὰρ Ⓒ ἐξομολογήσομαι. ὁ πνεῦμα ὁ ἅγιον σοῦ ἐπ' ἀνθρώπου μοι, ὁ σοῦ Ⓕ πανοικτίρμονος ψυχῆς ἀπολαβεῖν ἀφίεμαι. ἐφ' ᾧ ἐν ἐκείνῳ ὁ τῷ προσευχομένου τῷ ἁγίῳ βασιλεῖ σματι λήψῃ ὁ τῷ μακαρίου Δαβίδ, ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε, ὁ ὅλῃ καρδίᾳ μου. Εἰ μὴ γὰρ Ⓒ ἐξομολογήσομαι, Ⓕ τυφλὸν ὁ ἀδέσποτον σὸν ἀποδύομαι. ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε. Εἰ μὴ γὰρ σε ἐξομολογήσομαι, Ⓕ νέον ὁ ἀδέσποτον σὸν ἀποδύομαι. ἐξομολογήσομαί σοι, Κύριε. Εἰ μὴ γὰρ Ⓒ ἐξομολογήσομαι, σὸν πᾶν τὸ πρῶτον πέμπουσιν ἀριθμηθῆναι μοι. ἐξομολογήσομαί Ⓒ, Κύριε, ὁ ὅλῃ καρδίᾳ μου. ἐπίσθιον γὰρ σε λέγουσι, μὴ ἀγνοῶν ὃς ἐξομολογήσομαί τοι ὁ αἰτίαις σου. ἐξομολογήσομαί Ⓒ, Κύριε, ὁ ὅλῃ καρδίᾳ μου, πάντα γὰρ σε λέγουσι, Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ὁ μὴ τοὺς εἰς μετάνοιαν. ἔκπληξον ὁ τὸ τοῦ μακαρίου Παύλου λέξαι ῥήματα. ποῖα τοῦτα; Νοῦν ἔχοντες ἀποδέξασθε. ποῖος ἔχει; ὁ τῆς πηγῆς καλλωπισμός. ποῖος ἔχει; ὁ τῆς φιλοπλουτίας φονισμός. ποῖος ἔχει; ὁ τῆς μεταμελείας περισμός. νῦν ἔχωμεν ἀποδέξασθε, νῦν ἡμέραν σωτηρίας.

Matth. 9. ιγ. c. Κορ. ς. c.

σωτείας. ϛ' αὐτὸς δὲ τοῦτο ἡ ἐκκλησιαστὴς χαίρων λέγει· Καιρὸς τοῦ κλαῦσαι, καὶ Ecclesi. γ. δ'.
καιρὸς τοῦ γελάσαι· καιρὸς τοῦ πενθῆσαι, καὶ καιρὸς τοῦ χορεῦσαι. ἄλλο γάρ ἐστι γέλως πονηρὸς, ἄλλο γέλως ὑπὲρ φύσιν. ἢ οὖν τὸ ψεῦδος τοῦτο λέγων, ἢ τὸ ἀληθὲς γράφει λαμβάνειν τὴν διάνοιαν. οὐδὲ μὴν γάρ τὸ ἀπὸ τοῦ πονηροῦ γέλωτος ἀπαλλάττειν τῆς σοφίας λέγουσιν. Ἄφρων δὲ γέλως ὁ πονηρὸς ἐστιν. οὐδὲ ἡ τοῦ Σωσιᾶς, γέλως Παροιμ. ι. κδ'.
λοιπὸς ἡ ὑπερφυὴς ἀλαζονεία τοῦ λόγου τούτου. Πᾶν δὲ ὅπερ ἐστὶν ἔσω τοῦ ἀληθοῦς, ἀλλ' οὐκ ἀληθὲς Luc. ι. λα.
ἔσω ἐστὶ πάλιν ἄλλου γέλως. γέλωτα δὲν ἔστιν ὁ ἐκκλησιαστὴς, καιρὸν τοῦ κλαῦσαι, ἢ καιρὸν τοῦ γελάσαι. καιρὸν τοῦ πενθῆσαι νῦν ἀμφότερα, ἢ καιρὸν τοῦ ἀφροντιστῆσαι τὰ παντοῖα. Δίκαιος γὰρ Κύριος, ἢ δικαιοσύνας ἠγάπησεν. καιρὸς τοῦ μὴ ζῆν νῦν ἡδέως, ἢ καιρὸς τοῦ Ps. ι. ν.
ζῆν μετὰ τοῦ ἀγαθοῦ. πάντων γὰρ μᾶλλον τοῦ Παύλου τοῦ λέγοντος, Θέλοντι μοι τὸ ἀναλῦσαι Phil. α. κγ.
καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι πολὺ μᾶλλον κρεῖσσον. ἀλλὰ μὴν καὶ τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, καιρὸς τοῦ ζῆν τὸν ἀθάνατον, ἢ καιρὸς τοῦ φονεῦσαι τὸν νοῦν ἡμῶν. Τοῦτο γὰρ ἡ κάθοδος ἡ Κύριος κάθοδος ἐστιν ἐπὶ τὴν τοῦ σώματος ἀθλίαν τοῦ Ἰουδαίου χώραν ἐλθεῖν πρὸς αὐτούς. Ἰδοὺ γὰρ ἀφίημι ὑμῖν ὑμῶν τὸν οἶκον ἔρημον· Isp. α. ι.
ζωὴν ἢ φυτὸν ἀκαπνίαν ἢ ἀκαπνοδομίαν ἐπαρχίαν τὴν πολυλίτιν, ἢ φονεῦσαι τὸν μυριάρχην ἀκαπνίαν ἢ ἀκαπνοδομίαν ἐπαρχίαν τὴν Ἑλληνικὴν σὺν αὐτῷ, ἢ τὸν ἐκ δεξιῶν μύρτυρα εὐσεβείας. Ὃ γὰρ ἀποφθέγγεται λέγων σε, μὴ ἐν ἀριστερᾷ νεφέλαι λαμβανέτω, ἀλλὰ ἐν δεξιᾷ πάντων ἐγὼ φησὶν ὁ μαρτύρων Παῦλος. Σύμφωνα γὰρ τοῖς φωνῆς αὐτῆς Εφ. γ. ε.
ἀκούουσι, μὲν σκληρύνει τὰς καρδίας ὁρᾷς, ἐκ τοῦ τῆς ἀριστερᾶς χαρᾶς, ἀντὶ τοῦ, ἢ δ' ἐν ἡμέρᾳ ἀκούσωσι τοῦ Κυρίου λέγοντος, Μετανοήσατε (ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν) μὴ Matth. δ. ιζ.
σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν παραπικρασμῷ. Τοῦτο γὰρ ἐν μέσῳ τοῦ βαπτίσματος ἐν τῷ νάματι, ἀλλὰ μὴ μετὰ τὸ βάπτισμα, ἢ ἐν τῇ χάριτι. Ἰδοὺ γὰρ τοῦτο ὁ διδάσκων Χριστὸς τοῖς ἐκεῖ μαθηταῖς ἐν ὑπερῴοις λίθοις καταβαίνειν ἐκέλευσε· Κύριε, τὰ Matth. ιη.
μέν λέγω ὕδωρ, ἐστὶ δὲ ἀκάθαρτον ὕδωρ· ἐφ' ἑαυτοῦ δὲ ἐν ἀνθρώπου λίθοις ἐστὶν ἀκάθαρτα τὰ ἔθνη. Ἐπεὶ δὲ ἀνθρώπου λίθοις ἐστὶν, ἀλλ' ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ἐστὶν ἐκ τῆς ἀκαθάρτου ἐκείνης ὕλης, ἐκ τοῦ ἀκαθάρτου ἐκείνου ὕδατος. Ἐπὶ τοῦτο ἐλθὼν ὁ Χριστὸς ἐν τῷ βαπτίσματι, ἐκ τοῦ ἀκαθάρτου ἐκείνου ὕδατος, ἐκ τοῦ ἀκαθάρτου ἐκείνου ἀνθρώπου λίθους ἐποίησεν ἁγίους. Ἐπὶ τοῦτο ἐλθὼν ὁ Χριστὸς ἐν τῷ πόντῳ, ἐν τῷ ἀκαθάρτῳ ἐκείνῳ ὕδατι, ἐν τῷ ἀκαθάρτῳ ἐκείνῳ ἀνθρώπου λίθῳ, ἐν τῷ ἀκαθάρτῳ ἐκείνῳ ἔθνει

σωμή σοι, Κύριε, ὁ ἐλεήσας καρδίαν μου, πῶς ὁ αὐλὸς φόνου ἡ μοιχείας ἐξεπίασεν, τοῖς ἄκροις κακοῖς, ὕμνων ἀπεχόμενος γάμου. τί οὖν ποιεῖ ὁ Θεός, ἵνα ἡ τῶν ποιητῶν μετάνοια ἐλεήσῃ, καὶ τὸν μετὰ πάντα πάσην τὴν μετάνοιαν ἀσπάσηται; πέμπει πρὸς αὐλὸν Νάθαν τὸν προφήτην, ὁ ἀλλοτρίᾳ προσώπῳ τὰ κατ' αὐτὸν ἐκλαλοῦντα. Ἐλθὼν γάρ, φησὶ, ὁ μυσυ. Bas. 1β. a. μυθὸς πρὸς τὸν προφήτην πρὸς τὸν Δαβὶδ ἔφη· βασιλεῦ, ἦσαν δύο ἐν πόλει, ἦσαν πλούσιος καὶ πένης· ὁ δὲ Δαβὶδ, λέγε. ὁ δὲ προφήτης Νάθαν· ἀνὴρ πλούσιος ἦν πολὺς σφόδρα, ἔχων πρόβατα καὶ βουκόλια πολλά· ἀνὴρ πένης δέ τις ἦν πάνυ ἀπορώτατος, μόνον ἓν πρόβατον ἀπὸ ἀγέλης ἔχων, καὶ τοῦτο ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἔπινε, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου αὐτοῦ ἐμπίμπλατο· κοιμώμενον τὸν Δαβὶδ κλοπὴν, πέμπει τὸν Θεὸς τὸν Νάθαν, λέγων· ἀνάστα, ἐλθὲ, φησὶ, ξένος πρὸς τὸν πλούσιον. τίς ὁ ξένος; ὁ λογισμὸς τῆς ἐπιθυμίας, ἐξεπίτηδες ἡμᾶς εἰσκαλούμενος. ἐλθὲ ξένος πρὸς τὸν πλούσιον· ἦν ὁ πλούσιος φειδόμενος τῶν οἰκείων προβάτων, πέμψας ἁρπάσαι τὸν ἀμνάδα τοῦ πένητος, καὶ κατασφάξαι αὐτὸν τῷ ξένῳ. τῶν ἀκούσας ὁ βασιλεὺς Δαβὶδ, εἰ καὶ τῇ ἁμαρτίᾳ ἦν ἐκπεπωκώς, ἀλλ' ὅμως ὀξὺ δίκην ἐμέφηνεν. τὸ γὰρ σώματος ἡ ἁμαρτία, τῆς δὲ ψυχῆς ὁ καταγέλωτος. ὅθεν ἀπειλῆς οὐ φυμοῦ ἔφη, ζῇ Κύριος, ἄξιος θανάτου ὁ ποιήσας τοῦτο, καὶ τὸν ἀμνάδα ἀποτίσει ἑπταπλάσιον. ἐπῳδάει τῷ νόμῳ ὁ Δαβίδ. ὁ νόμος γὰρ τὸ ἑπταπλάσιον κελεύει· ἐξ οὗ δὲ ἑπταπλάσιον κελεύει, ὁ Νάθαν πρὸς αὐτόν· Σὺ εἶ, βασιλεῦ, ὁ ταῦτα πεποιηκώς. εἶτα ὁ Δαβὶδ ζωηρὸς ἐκ τῆς ἀρχῆς, καὶ εὐμενὴς συζήτησις, οὐδὲ ἀπηχθάνατο τῷ βασιλικῷ ἀξιώματι, οὐκ ἐτυράννησεν ὁ ἔλεγχος, κἂν ἦν δικαίως· ἀλλὰ εἶπε, ἵνα εἶ σὺ, ὁ παλαιὸς ὅτι πάντων ἀνθρώπων μᾶλλον ἡμᾶς, ὅτι εἶ βασιλεὺς ὅτι ἔνδοξος, ἀλλ' ὅμως βασιλεύς· ἐκ τοῦ βασιλέως τὸ ἄνω δικαιώματον. εἰς μόνον γὰρ ἁμαρτάνει τὸν φειδοῦ τῶν προβάτων, ὅτι σὺ εἶ, βασιλεῦ, εὐθὺς ἐζωμολόγησαν, Ἡμάρτηκα ὁ Κύριος. ὁ δὲ Νάθαν, Καὶ Κύριος ἀφῆκέ σου τὸ ἁμάρτημά σου, οὐ μὴ ἀποθάνῃς. εἰ Νάθαν, τί ἐπελάμψατο τὸν φιλάνθρωπον; μέλλεις γὰρ ἐκεῖνον ἐπιτιμᾶσθαι τῷ ὑψηλοφρονεῖν. τῷ Θεῷ ἄφεσιν τῷ Δαβὶδ, αὐτὸς ὁ ἐζωμολογήσατο· ἐκ παλαιοῦ δὲ, εἰ συγχώρησιν ἔλαβε· ὅτι σὺ ἀφῆκε τὸ ἁμάρτημα. φεῦγε μᾶλλον, ἡ τότε μισθὸς τῆς ἁμαρτίας ἦν λύσις. ὁ δὲ Νάθαν φησὶ· ἐμοὶ σὺ χειρίσεις ὁ Θεὸς πλείω τοῦ τῷ Δαβὶδ συμβουλεύσαι. εἰ δὲ οὐκ ἐβούλετο δι' ἐμοῦ αὐτῷ συγχωρῆσαι, οὐκ ἂν ἀπέστειλέ μοι πρὸς αὐτόν, ὡς ἐγκαλοῦντα ἀπρεπῶς ἀνθρώπῳ ἀνδρὶ ἁμαρτόντι, ἢ ἐκ ἐναντίας ἡμῶν ἀπὸ διδόντα φόβον πάσιν ἀπειλοῦντας, ὅπερ οὐ μόνον ἐν τῇ γραφῇ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰς χάριτας, δι' ἃς ἀνθρώπῳ ὁ Θεὸς τὰς ἁμαρτίας ἐχαρίσατο τὰ ἁμαρτήματα. προσυπῳδᾷ δὲ καὶ μετὰ ταῦτα τῷ παραδείγματι πρὸς τὸν προφήτην τὸν λογισμόν. ἔστω γάρ μοι, ὦ ἄνθρωπε, ὁ τῆς μετανοίας ἀντιπαλεῖ, ἵνα ἄνθρωπε σφόδρα ὅτι ἐγκλήματικὸς καὶ ἀπὸ μικρᾶς ἀρχῆς βλαπτόμενος, ἢ μέλλοντα αὐτοῦ ἢ τὸ ἔλεος, ἢ ἀπόλλυσι καὶ πλείονα τοῦ παραπτώματος, μὴ οὖν ὁ τῆς καταδίκης φρουρήσαντος, δι' ἐμοῦ πρὸς σοῦ ἀρχὴν τοῦ ἀνθρώπου τὴν συμφορὰν ἐκείνης ἀπαλλαγῆναι; οὐχὶ τοῦ μετανοίας ἐχθρὸς καὶ ζητοῦσα, ἵνα λογισμὸς, ἵνα παραφέρῃ εἶπα, δι μυσικὸς, δι' αὐτὸ τοῦ ἐπιτηδείου ἀφαιρούμενος, ἢ τῆς κρίσεως τοῦ ἥθους ἀπουδάζῃ ἀκριβοῦσαι, ἢ τῷ ἄρχοντι ἡμῶν ἐκ ἀπειλοῦντα μετανοῆσαι; εἰ ὅτι τῶν σωματικῶν ἡμαρτηκὼς ὑπ' ἀξίαν προσώπου ἢ ἀνθρώπου, ὅτι τῶν πνευματικῶν οὐχὶ μᾶλλον ὑψηλοτέρα ἀνάγκη μετανοίας ἢ βοηθείας χρείᾳ; ὥστε, ὦ ἄνθρωπε, εἰ ἀφ' ἑαυτοῦ ἢ βούλει προσελθεῖν τῇ μετανοίᾳ, ὅτι ὦ ἄνθρωπε ὅτι ὁ ἱερεὺς ἀμαρτωλὸς, μηδὲ βασιλεὺς· ὦ ἄνθρωπε γάρ ὅτι ὁ βασιλεύων· μηδὲ κοσμοκράτωρ· ὦ ἄνθρωπε γάρ ὅτι ὁ τῶν ἀμνάδων Θεοῦ μηδὲ ἐν. εἰ δὲ ταῦτα πιστεύεις, καὶ ἐκ ἐπιτηδείως ἔχεις πρὸς ἀπολογίαν, ἔσχε μὲν ἄλλα φυλάττειν, ἢ ἄλλα ἀποδημοῦντος, εἰς κρῖμα ἐμπίπτοις. οὕτω γὰρ σκελίζει ἡμᾶς ἡ πανοῦργος ἐκείνου ὁ ἀγαθὸς ὀφθαλμὸς, ἢ θέλει ἡμᾶς ἐμπαλαῖσαι εἰς τὸν γάμον ὀφθαλμὸν ἐκ τοῦ ἐχθροῦ μηχανήματος.

γλύφασθαι

γέγραπται ἐν τῷ νόμῳ, Ἀρχοντα τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. Εἰ οὖν ἄρχοντάσι διδοῦσα Εξοδ. κα κη.
τὴν ἱερεῖα ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλευόντων, τί ἀπειθοῦντες αὐτὴν ϗ ταλαιπωρεῖτε; μὴ δυνάσθαι τῷ ὑπερτάτῳ βασιλεῖ πρέσβεσιν διδόντι ἄξιον ἄρχοντα, κωλύσαι ϗ ἐμπεσεῖν αὐτοῖς, οὐκ ἔστιν ἄξιος τῆς ἀρχῆς ταύτης ἡγεῖσθαι; Εἰ οὖν ὁ ἁπλῶς ὁ δυνάσθαι κωλύσαι, ὃν θέλει ϗ ὅν βούλεται, δοξάσαι, πῶς παλαμᾶς ὁ διαστατικὸν κέλευσμα κωλυθῆναι ὑπὸ τῆς ἱερείας, ὅτι ἀμάρτωλός ἐστι; οὐχὶ Δαυὶδ ὁ προφήτης μηχείᾳ ϗ φόνῳ ἐξεπίεσεν, ὡς προφάσει; οὐχὶ Πέτρος ἀρνησάμενος τὸν διδάσκαλον τρίς, ἀμάρτημα ϗ ἀρνήσει ἐστέρησεν; οὐχὶ Παῦλος ἐδίωξε τὸν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ὡς οὐδεὶς ἄλλος; ἀλλ' ὁ φιλάνθρωπος διαστὰς τούτους ἐξελέξατο ϗ ἐδόξασεν, ἵνα σύ πᾶν τῶν τῆς ἐκκλησίας ἀρχόντων μὴ ἐξουδενώσῃς, μηδὲ κρίνῃς. ὁ γὰρ ἱερὰς βαπτίζων ϗ προσφέρων τὸν ἀναίμακτον θυσίαν, ϗ χεῖρας χειροτονῶν ὁ προκείμενος· ὃ δὴ ἄγιον πνεῦμα ταῦτα ἁγιάζειν ϗ μεγαλύνει. διὸ ϗ σὺ ταῦτα μετάμοσιῶντός σου ϗ ἐξομολογουμένου, οὐδὲν ἕτερον, ἢ τὸν γλαυκῶπιδα χειροτονῶν, ϗ ὁ Θεὸς τὸν σωτηρίαν σοι ϗ τὴν ἄφεσιν πρέσβευε. ϗ Εἰ ταῦτα τοῦτον ἔχει Θεῖον, ϗ Εἰ οἷόν τε ὄντι μὴ βαπτίσματος ἀφῆ μετάμοσίας σωθῆναι, διὰ τί ὁ ἀπόστολος Πέτρος Ἀνανίαν ϗ τὴν Σαπφείραν οὐκ ἐβαπτίσατο, ϗ οὐχὶ διὰ μετάμοσίας αὐτοὺς ἀνεκαλέσατο; πρόσεχε ἀκριβῶς. οὐχὶ ὁ μακάριος Πέτρος ἀπέκρυψε τὸν ἔμπλαστρον τῆς μετάμοσίας· ἀλλ' αὐτοὶ Θεῖον τοῦ τοιούτου πλάσματι ἐπεπόνθασιν, οὐκ ἐπιζήτησαν τὸν μετάμοσικὸν πρόσφορον ἔμπλαστρον· ἀλλὰ τῇ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπιπνοίᾳ ζωαπόλεντο ϗ τοῖς χρήμασι. τότε γὰρ μετάμοσια, οὐχ ὅτε ἢ τῇ *** ὑμᾶτα, ἀλλ' ὅτε τῇ πρόσεξει γνωρίζεται. ἔστι γὰρ μετάμοσια ἀπὸ ψυχῆς πρόθεμα ὁδόν, ἣ ἔστι μετάμοσια ἐπιπολαίας γνώμην· ὅταν Θεῖον μὴ σώζονται, Θεῖον ἢ καταχρίονται. μετενόησαν ὁ μακάριος Πέτρος, ϗ ὁ ἄθλιος Ἰούδας· ἀλλ' ὁ μὲν Πέτρος γνησίως μετεμοήσας ϗ δακρύσας ϗ τὸν ἀρνησιν ἀφ' ὧν δακρύων ἀπεπλύνατο, εἰς τὸν πρότερον τιμὸν πάλιν ἐπεμπλήθη· ὁ δὲ Ἰούδας πρόφασιν εἰργάσατο τὴν μετάμοσιαν. Εἰ γὰρ ϗ τὸ ἀργύρεια πρόσρημα τοῖς Ἰουδαίοις, ϗ Εἶπεν, ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον, ἀλλ' ὅμως οὐκ εἰσήκουσεν, οὐκ ἐδάκρυσεν, οὐκ ἄξια τῆς μετάμοσίας ἔπραξεν, ἀλλὰ μόνον ἀγχόνην πλέξας, Θεῖον ἐπλημμέλησε φόνου. Ὁ οὖν Σίμων ὁ Μάγος, βαπτισθεὶς ἐκ σκελισθείς, ϗ τὸν Πέτρον καταχρισθὲς ὡς χρήματα προσάγων, ἵνα τὸν ἀκαπάλυτον δωρεὰν πραγματεύσηται, οὐ τὸν μετάμοσιαν ἔπεισεν; οὐχὶ ὁ μακάριος Πέτρος ἀπεπείρατο λέγων· Μετάμοσον ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, ϗ δεήθητι τοῦ Κυρίου; Διὰ τί, φησί, τῶν Ἀνανίαν ϗ τὴν Σαπφείραν οὐκ Εἶπε τὰ ῥήματα ταῦτα, μετάμοσατε ἀπὸ τῆς κακίας ὑμῶν; πρόσεχε ἀκριβῶς. οὐ παίζεται ὁ τοῦ πνεύματος χάρις. ὁ Ἀνανίας γὰρ ϗ ἡ Σαπφείρα ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ Πέτρου, ϗ ἀκούοντες πρὸς αὐτοῦ, Τί ὅτι ἐπλήρωσέν σου ὑμῖν πνεῦμα ὁ πνεῦμα Κυρίου, οὐκ ὠμολόγησαν τὸν ἑαυτῶν ἁμαρτίαν, οὐ προσέπεσαν, οὐκ ἐδεήθησαν, οὐκ Εἶπον, ὅτι ὡς ἄνθρωποι ἐσφάλημεν, ἀλλὰ τί; ἐλεγχόμενοι ὑπὸ αὐτοῦ ἀντεπῆσαν τοῖς αὐτοῦ ῥήμασι, πειρώμενοι αὐτὸν κρύπτειν, μὴ ἐπιστάντες ὡς οὐ παίζεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. ὅθεν παραυτὰ ὁ μακάριος Πέτρος προξενητὴς, ἁρμόζουσαν αὐλοῖς ἐξενέγκας τὸν ἀπόφασιν· ὁ δέ τι Σίμων ἀκούσας παρὰ τοῦ ἀποστόλου Πέτρου, Τὸ ἀργύριόν σου σὺν σοὶ Εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὸν δωρεὰν ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι, οὐκ ἠγωνίκησεν, οὐκ ἀφιλιάσεν, οὐκ ἀπεπόδησε, κἂν τοι πονηρὸς ὤν· ἀλλὰ ταῖς ὕδραις ϗ ταῖς ἐπισκοπαῖς, ὡς δοτὸν δότοις αἰτίας, δοξάμενος, οὐ μόνον τῷ Πέτρῳ, ἀλλὰ ϗ πᾶσι τοῖς ἀποστόλοις προσαντιόν ἔλεγε· Δεήθητε ὑμεῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς Θεόν, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ' ἐμέ, ὧν εἰρήκατε κακόν. μεγάλως, φησὶν, ἥμαρτον· οὐ τολμῶ δὲ ἐαυτὸν Θεῷ ἐξιλεώσασθαι. ὑμεῖς Θεῖον μοῖτας ὑπὲρ ἐμοῦ προσεύξασθε. κλαίω οὖν ἐλεγχθεὶς ὁ Ἐκκλησιαστὴς, Καιρὸς τοῦ κλαῦσαι, ϗ καιρὸς τοῦ γελάσαι. καιρὸς τοῦ κλαῦσαι τὸν τοῦ αἰῶνα τοσοῦτον,

σωῶζαι, ϗ χαιρὸς τῦ γλαῶσαι τὸν τλὺ μετανόειαν ἀγαπῶζαι. ὅτω γὰρ ἔκλαυσεν ὁ μέγας Ιωσὴφ, οἱονεὶ τῷ πεφθικῷ βλέμματι" πεσὼν ἀδεὶς τῷ μακαρίῳ Δαβὶδ τῷ λέγον- Ιγ. αρχ.
τι· Οἱ ασεβεῖτες ὸν διάκρισιν, ὲν ἀγαλλιάσει δικαίους. ἔσπρεν οὖν ϗ Ιωσὴφ ζὰ δάκρυα τῆς φιλαδελφίας, ϗ ἐδάκρυσεν ⓦ ζέφανον τῆς βασιλείας. ἴζι γὰρ πάντες σαφῶς, ὡς μὴ ⓦ πεδόξον ἐκβιον ἀναγνωρισμὸν, θασάμβους Ιωσὴφ τὸν ἑαυτῦ ἀδελφόν, πεφσυκ- 5
δίσαν ὸκ ἠθέλησεν. ποῖοι γὰρ ἀδελφοὶ, ⓓ τλὺ δωδεκάσκεφν ἀλίσιν τῆς ἀδελφότητος, ὅ-
σον ὸ ἐπ' αὐτῆς, ἀφηρέθησαν; ὁμως ὁ Ιωσὴφ ζὰ θλίψεις εἰς ἀνάπαυψιν" μετασχὼν- Ις. μετα-
σας ὑπὲ ⓦ τῆ ἀχθον τῦ ἀδελφῦ, ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτοῖς. ἀφ' τί ὁ ὅτι ⓦ τῆ ἀχθον, ὐχὶ χθον.
ὁ ὅτι ἄλλο μέρος; ἀναγκαίως ὅτι τὸν πεαχθεῖς αὐτῷ ἔκλαυσε, τὸν ἀποδεχόμε ⓦ
ζυγὸν τῆς φιλαδελφίας. Εἶδες πραότητα ϗ βιάσθεμα ἀνδρός; ἀλλὰ φασί πιες ὠδὲ τῦ 10
Ιωσὴφ, ὡς ἀπὸ ἀνάγκης συχθεὶς ϗ ὸ ξένος τόπος αὐλιζόμενος, ϗ μὴ ἔχον ὁ θεραπεύειν
βοήθειαν, ἢ ⓦ πεσταθύνετο, τότε χάειν τλὺ πραότητα ϗ τλὺ ταπεινοφεσσύνεν ἐπι-
δείξατο. πεῖσαι χάειν ὁ ταῦτα λέγων. αὐτὸς γὰρ ὁ Ιωσὴφ ἀπὸ ἀφθότερος οἰκείας τλὺ
πατεικλὺ βιάσθεμα πεδείξεν. τῦ Ιωσὴφ μνήμη, ϗ φωτὸς πεφοσία. ὁ γὰρ τῦ φωτὸς
διακότης Χειτὸς ὸκ τῦ σκότες τῆς φυλακῆς τότον ἠλευθέρωσε. δὸ πεσπολογεῖς, ἀν- 15
θεφπε, οὐ δικαιολογεῖς, ὁ λέγων ὅτι ὁ Ιωσὴφ ἀπὸ ἀνάγκης ὡς ἄρχον βιάσθης ϗ ἀνέξικα-
κησε. ὅτω γὰρ πεσὼν ὡς ἄρχον φιλόθεος ὁ Ιωσὴφ ϗ νόμε τηρητὴς, ὅτι ϗ κολασθόμε-
νος πᾶσι τῆς ἑαυτῦ διακοίνεται, ἐμυσάπτερε τῆς μοιχείας τὸ δρᾶμα. μὴ γὰρ τότε νόμες ἰῶ
δοῦλοι, ὁ κολάβων, μὴ μοιχάσης, μὴ κλέψης, μὴ ψυδομάρτυρήσης; ὐχὶ αὐτὸς ἑαυτῦ νόμε
γενόμενος, ϗ φεσικῷ κριτηρίῳ πεσπαλαχθεὶς ἔφυτε γυμνὸς ἐξ αὐτῆς, ἵνα τλὺ διακοπικλὺ 20
μὴ μολυνῇ κοίτλν; ὐχὶ ἡ τότε διακοπὰ πρεικάλῃ αὐτὸν ἀναδῶν, ϗ δέλτες ἐλευθερίας
αὐτῷ δῶσιν ὡς ἄρχον, ϗ πάντων τῆ αὐτῆς διακοπλν καταφήσιν, εἰ συγκατέθηκε δ'
ασυνδαζομένῳ; ὐχὶ ὅσον ἐκείνη πεσέτεχε, τοσῦτον ὸκ ἔκαμπε, ϗ τλὺ τῦ Κυρίε φω-
νλὺ ἑαυτὸν βιουχίσας, οὐ ξίφη, ἀλλὰ πίστ; ὐχὶ ταῦτα τὰ ῥήματα ἔλεγε πεὸς αὐτλὺ ὁ
Γεν. λθ. δίκαιος; Εἰ ὁ κύριός με, διακοπὰ, οὐ γεγόνασι τι τῆ ὸ τῷ οἴκῳ αὐτῦ, ἀλλὰ πάντα σε- 25
πίστευσεν ὸ τῇ χερὶ με, ϗ ὸδὲν ὑφαιρῆται αὐτ' ἐμῦ, πλλὺ σε, ἀφ' τὸ σε γνωαῖκα αὐτ'
ἔχ, ϗ πῶς ποιήσω ὸ πονηρὸν τοῦτο ἁμάρτημα ὸνώπιον τῦ Θεοῦ; μὴ γὰρ οὐ πρέσειν ὠδὶ ὁ
τῆ πατέρων με Θεός; μὴ γὰρ ἄλλος ὸ τῇ Χαναὰν Θεός, ϗ ἄλλος ὸ Αἰγύπτῳ, ἐὶ ϗ
ὑμῆς ἀγνοῆτε; μὴ γὰρ ὸκ ἔσειν ἐπισολὴ πες δυνάμις ἢ θεωρῦσα ⓦ ἀδικεμῶζα ⓦ πί-
λας; μὴ γὰρ, τῦ αἰδρὸς σε ἔξω τυγχάνοντος, ϗ ὁ Θεός με Ζαναπεδύμησεν; ὁ σὸς αὐτὸν γό- 30
ναι, ἐμὸς διακοπὴς ὢν, πᾶσαν τλὺ ὕπαρξιν αὐτῦ ὅπῃς θυσιν ὸ τῇ χερὶ με, κἀγὼ τ' πλυ-
σεῖν αὐτῦ συλήσω; ἕνα εἰὶ Ζανέζυξε· μὴ γὰρ οἶδα πολλοῖς, ἢ εἰὶ πολλαὶ ἡσύχασαν, δί-
κασπα. οἶδα γὰρ ⓦ ὑφαπλοπά σε κατ' ἐμῦ. οὐ σύ με πολεμῇς, ἀλλ' ὁ τὸν ἀδελφεός
μῦ κατ' ἐμῦ ὁπλίσας δόλους. ἄπαξ γὰρ τῦ παζεῖς με ἀλλοτειώσας, ἀπεύδελφε τῦ
Θεοῦ ἀπεῖπάς. δύο ϗ κάπο κυκλοῖ, ὅπως ξέσει με τῆ σπέρμα ποιήσῃ. ἡσύχασον τοίνυν. 35
ἄμεινον γὰρ ἕνομα, ϗ μὴ πεᾶγμα βασάζῃ μοιχός. ἐὰν σοὶ μὴ πειθῶ, ὸ σῶμα μασ-
ζομαι. ἐὰν ϗ τῦ Θεοῦ με πεδιαχύσω, ὸ Ζαναμφότεραι κολασθήσομαι. ἔγω γὰρ ⓦ
Ματθ. ι κθ. λέγω ζε· Φοβῆθτε ⓦ δυνάμθον ϗ ψυχλν ϗ σῶμα ἀπολέσαι. ταῦτα εἴρηται πεὸς
ἀπόδειξιν τῆς πραότητος ϗ αἰσχυκαχίας τῦ σώφεσος Ιωσήφ. ἄκουε ϗ αὐτῦ ϗ τλὺ ἄλλλν 40
πεᾳγματείαν. ἴζι γὰρ πάντες σαφῶς, ὅλν συκοφαντίαν τῆς Αἰγυπτίας τλὺ φυλακλὺ οἰ-
κήσας, ψόφῳ ϗ ἤδας πεσοίας τῆς Αἰγύπλου βασιλδύσας, ϗ ἤδη λοιπὸν τῆ σπέρμα αὐτῦ,
μᾶλλον ϗ τῆ ἀπεκδύσασθαι τλὺ ἐκδασιν ἐπιδεκνυότας, ϗ τῆ ἀδελφῆ αὐτῦ κατελθόν-
τας εἰς τλὺ Αἴγυπτον δι' τλὺ τῆ ἀναγκαίων σπλν, θασάμβος τότε ὁ Ιωσὴφ, ϗ πε
βασιλδὺς ὡς ἄρχων, ϗ πάσης τῆς Αἰγύπτου διασόζων, ὸκ ἐγύμνωσε ξίφος, ὸκ ὸ φυ-
λακὴν.

λακὴ κατέκλισεν, οὐ λιμῷ κατέπεξεν, ὑ πλήγας ἐπέθηκεν, ὑχ ὡς θῆρις τὸν μὴ ἐλεύσαντα ἰαῦλον κατέπωσεν, ὑχ ὑπεμπλήθη τῶν χιτώνων ✠ ἐξαπίνης γμιὴ, ὑ τὸ λάκκου ✠ βάθωσεν, ὑ τῆς δηλείας ὁ ὠκεὰν, ὑ τὸ φθόνε τὸν τύφον, ὑ τῆς μισαδελφίας τὸν καπνὸν, ὑ τῆς πατρικῆς ζημίας τὸν φόρτον, ὑ τὸ ὁμομητρίου ἀδελφοῦ Βενιαμὶν τὸν ἀλλοτρίωσιν· ἀλλὰ πάντα ϗ λυσιτέλα ἐκποδὼν ποιήσας, ἀπειλὴν μὲν ὠμότητος συνέθλασε, ἀφορμὴν δὲ ἔζωπύρησε τοῖς ἀδελφοῖς. μόνον γὰρ ἐθαύμασαν τοῦτον, ϗ τὸν ὁμομήτριον ἀδελφὸν Βενιαμὶν, τὸν ἄκακον, τὸν ἀκέραιον, τὸν ἔγκαιρον τῆς πατρικῆς ἀμπέλου βότρυν, τὸν ἄγλυκυν τῆς μισαδελφίας, τὸν ἀλυφὸν ϗ τῇ φύσει ϗ τῇ γνώμῃ. διὸ ὡς ἐγχρίσει δάκρυσι ϗ πλευρὰς τολμήσας, αἰσχύνῃ λέγων· Ἐγώ εἰμι Ἰωσὴφ ὁ ὑμέτερος ἀδελφός· πῶ ὃ μὴ πλησιάσει ὑμῖν φόβητε. ὦ τῆς ξένης σοφισμάτων. ὁ δυβύθμιος, ὡς ἐκ βυθμίου ἀπολογίας. ἐγώ εἰμι Ἰωσὴφ, ὦ ἀλυφοί. εἰ μὴ ἄκοντες προσεκέκοπατε, ψυδῆ μὲν ϗ σπουδάζα· εἰ μὴ αἰσχρῶς ὃ ἐμὸν δράγμα, κλαδὸς ὃ δρεπόμενος τῆς μισαλυφίας ὠχριάτω. μάθετε καὶ ὅτος, ὦ ἀλυφοί, ὅτι πᾶς ὁ ἐλπίζων ὅτι Κύριον ὑ καταμένετε. λιτῆ με χιτῶνος ἐγύμνατε· ἴδε, πορφύρᾳ προσέβαλεν με. σὺ λάκκῳ με ἐχώσατε· ἴδε, σὺ ἅρμασι χρυσοκολλήτοις ἐπορεύμην. ὡς δοῦλον ἐπωλήσατε· ἴδε, βασιλέα αἰσθάνομαι. φολακικῶν ὤφησε· ἴδε, σὺ βασιλείοις αἰσθρίφομαι. χλοὴν ἐφόρεσε· ἴδε, στέφανος σὲ λίθων ὡμέων προσέκειμαι. βύσσινον δῶρον Θεὸν πάντα ζωογονεῖ εἰς ἀγαθὸν, σὺ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα ϗ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. Γεν. με. γ. Ρωμ. η. κβ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΝ ΤΗΣ *ΘΕΟΤΟΚΟΥ*, Λογ. ϖθ.
Ϗ κῦ Ἀρείου δυσεβοῦς.

Ἡ προστάτις κυριακὴ τῶν ὀρθοδόξων τούτων ἐκκλησιῶν, οὐρανίων χερῶν ἐπάλειπτο ὁ τῆς αἰτήσεως τελώνης μύστης ϗ ἐζητητὴς, ὁ μέγας Βασιλεὺς, ὁ ποδοδάκτυος ῥήτωρ, ὁ τῆς ἀληθείας στυπτήριος, ὁ ἡμπαῖος τῶ ψεύδους κατηγορίας· ὁ τῆς Ἀρειανικῆς μανίας τὸν λύσσαν ἀφριαμβοῦσας, "ὡς ὄφεσι, ὁ τῷ βίῳ προσ τῆς γλώσσης λαλιᾷ, ϗ τῷ λόγῳ μὴ τῆς πολιτείας βοηθῇ, ὁ τῆς πόλεως τούτης γεωμόρτυρος κόσμος, ὁ τῆς ἐκκλησίας ἀσπὴρ, ὁ τοῖς ἐχθροῖς τῆς θεοσεβείας, ὥσπερ λύκοις, ὡς ἡμπαῖος γραπιώτης ✠ ἀκατάμαχος, [ϗ] τῇ γλώττῃ, καθάπερ σφενδόνῃ, χερούβμος χῦ τῶν" ἀστέων· ὁ τῆς τειμίας τούτης ἄγρυπνος φύλαξ, "ϗ τῆς ἁγίας μαύδρας πάμφορος τειχίτης. [ϗ καθάπερ ὁ ὅτι τῶ Νῶε προσέτιρε τ κλάδον τ ἐλαίας ὅτι ὑ σώματος φυλάξας ἀνθηλῆ, ϗ πάτε ἔγκαρπον χαμόσας ἡμῖν· ὕτω καὶ] ἐκεῖ ἐδήμιστι τῇ περὶ τούτης κυριακῆ τῶν ἑαυτῶν λαοτόμων τῶν πνεύματι, ϗ τοῖς ἡμέραις αὐτῶ ῥήμασι ✠ Ἀρειομανιτῶν κατεπέξθυσι, τῶν σκαίου βλασφημίας," τῆς τῶ Ἀρχόλου διδασκαλίας" ἐκ ἀρχουσι. ἔδυξεν ὁ τῷ μίσῳ τῶν προβάτων ✠ λύκος, ὡς ἀγνίας, καλυπτόμενος τῶ χυδίῳ τῶ χριστιανισμοῦ· ϗ προσελθὼν αὐτῶ ὁ ὕδυμα τῆς ὑποκρίσεως, ὡς λύκος [ἁρπαγα τύπτει] ἐσυλήτθυσε, ϗ ὁ νομίζομενος προβατεῖν οἴ), τοῖς σφετικοῖς ϗ ἀποστολικοῖς λόγοις, ὡς λίθοις, χερσὶ βόλμος, ✠ θῆρες κατέπεσθυσε. ϗ καθάπερ Δαβὶδ ✠ Γολιὰθ κατεβαλὼν, τῶν σκαίου μαχαίρας ὑρὲ χρησιμεύουσαν αὐτῶ προ τῶν τῶ πολεμίου σφαγῶ· οὕτω ϗ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας ὁ τῶν Δαβὶδ, τοῖς ὅπλοις τῶ Ἀρείου ✠ Ἀρειομανιτῶν κατεκόπτησεν. ἐπέγραφε τῷ λόγῳ, πῶς ὁ Θεὸς ϗ πατὴρ, ἄχρονος ὢν ϗ λόγου πατήρ· πῶς ζωοδόσης ὁ υἱὸς τῷ πατρὶ· πῶς ὁμοούσιος, οὐχ ἑτεροούσιος· πῶς ζωογονὴς, ἀλλ' ὑχ ποιητὴς· πῶς ποιητὴς, ἀλλ' οὐχὶ ποιήμα. Ex Mſ. Caſareo. e-mend. ex Mſ. alio Ibid

μη· πῶς διακονίας, ὑ δοῦλος· πῶς ἀπαύγασμα τ δόξης τῦ πς ℈ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως· πῶς Εν ἀρχῇ ἰω ὁ λόγος, ᾗ ὁ λόγος ἰω πρὸς ⓜ Θεὸν, ᾗ Θεὸς ἰω ὁ λόγος· πῶς Ioan. a. a. χ. αὐ
ὁ λόγος σαρξ ἐγένετο μὴ τραπείς, σαρξ ἐγένετο μὴ μεταληφθείς, σαρξ ἐγένετο μὴ ἀλλοιωθείς, ℈ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, σκηνὴν ἀχώριστον τῆς ἑαυτῦ θεότητος, τὴν ἡμετέραν φύσιν καταπιθάσας ἑαυτῷ· οὕτως οὖν ἔστι ὁ κήρυξ τῆς ἀληθείας εὐκήρυξεν. ἀλλ' γὰρ εἶχε ⓜ Χριστὸν, διὰ αὐτὸν μ ἐφιλονείκουν, πρὸς ᾧ τὴν Αρειανῶν βλασφημούμεθα. τὸν σὸν γὰρ οὐρανόθεν μ ἀλλ' ἀσεβεῖς βλασφημοῦσι ⓜ ἄγγελοι, ὡς τὸν πρ' αὐτὴν προσκυνοῦμεν ὁμοούσιον τριάδα, καλῶς ὅτι τῆς γῆς ἀνωμοιώθη, ᾗ δοξολογεῖσθαι διδάσκει. χ. λέγω ὑμεῖς ᾗ κάτοχοι τῆς δικαίας κρίσεως ὑπισχυρίζεσθε ἠγάλλεσθε, ℈ ⓜ μιμητὴν τὴν ἀποστόλων ἄξιον τὴν ἀποστόλων ἀνηγορεύσατε, ὡς τῦ Πέτρου τὸν μακαριωθέντα ὁμολογίᾳ τῇ γλώττῃ πυράζοντα, ὡς τῦ Παύλου τὸν ζηλωτὴν τοῖς χείλεσι σαπυρσεύοντα· ᾗ μακρείας εἰκόνας ἀπεκαλέσατε τὸν ἐκκλησίας πιστὸν κεκτημένον κέμηλιον. ℈ γὰρ ὅστι μακρεία ὅτως πιστὸν ἔχουσα θησαυρόν. ταῦτα μ οὖν κατ' σκηνὴν τὸν ἡμέτερον γεγόνατε. ἐγὼ ᾗ σήμερον ὑμῖν ὑπ' αοίξαι βούλομαι τὰ πρόπυλαια τῆς ὄντως θεοπρεποῦς τῦ μυστηρίου ὑοῦ τῦ Θεοῦ· ἵνα κατανοήσητε, πῶς ὁ Θεὸς λόγος ὁμοούσιος ὢν τῷ πατρὶ, λαβὼν τὸν ἡμέτερον οὐσίαν, ὁμοῦσιος γέγονε ᾗ τοῖς δούλοις ἡμῶν· πῶς ὁ ὑψηλὸς ἐπέκλινεν ἑαυτὸν ὑπερῶον πρὸς τὸν ἡμέτερον ταπείνωσιν· πῶς ὁ πλούσιος τὸν πλουσίου ἡμῶν ἀπτώχευσεν δείξητε· πῶς ὁ ἀπροσδεὴς ἔλαβεν ὅπερ ἔπλασεν, ὑ δι' ἡμᾶς [σῶμα] χ. μ πῶς ὁ παντὸς δ ἑαυτῦ ποίημα προσέφηγξε· πῶς μείρας Θεὸς ἐγένετο ᾗ δι' ἄνθρωπος ὁ φιλάνθρωπος· πῶς ὁ δικαιοσύνης ἥλιος ἀνέτειλας ἐν ἑαυτῷ τ λύχνον τῦ σώματος, ἵνα πάντα χορὸν ζητῶν τὸν ἀπολωλυθότα δραχμὰν· πῶς ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τῇ δρᾳ τῦ προβάτου τὸν οἰκείαν καλύψας θνητότητα, ἵνα ἐγείρῃ πρόβατα τὰ πλανώμενα
Ioan. 1. 12. πρόβατα, ᾗ λέγων πρὸς ἕκαστον, Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ἀναγκαῖον ᾗ ἡμᾶς εἰπεῖν ᾗ τὸν σήμερον ἐν ταῖς ἐκκλησίαις κηρυχθῆναι τὴν ἀγίων ᾠδὴν εὐαγγελίων φωτῶν. Τῷ χ. ἐγὼ
Δευτ. a. κε. μείζονι τῷ ἔκτῳ ἀπεσάλη ὁ ἀρχάγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ τῦ Θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ᾗ ὄνομα Ναζαρὲτ, πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα Ιωσὴφ, ἐξ οἴκου [καὶ πατριᾶς] Δαυὶδ· ᾗ ὄνομα τῇ παρθένῳ Μαριάμ. ℈ εἰσελθὼν ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτὴν εἶπε· χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξί· τῷ μείζονι τῷ ἔκτῳ, πρὸ τῦ Ζαχαρίου λέγε τ ἀπιστίαν τῇ ἀφασίᾳ καταχρήσαντος, πρὸ τῆς Ελισάβετ βλασφημούσης τ ἀπροσδόκητον κλάδον, πρὸ τῦ Βαπτιστῦ Ιωάννου χρόνον ἑξαμηνιαῖον ἐχοντος ἐν τῷ τῆς κοιλίας διαμυστηρίῳ, πρὸ τῦ προδρόμου προσβυτεριώντος ἐν τοῖς τῆς ἐρημίας τόποις, πρὸ τῦ λύχνου λαμπόντος ἐν τοῖς σκοτεινοῖς τόποις τῆς χαρᾶς, ἀπεσάλη ὑπὸ τῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης ὁ ἄγγελος Γαβριήλ. ἀπελθὼν, φησὶν, εἰς τὸν πόλιν τῆς Γαλιλαίας τὸν Ναζαρὲτ, πρὸς τὸν πρθένον Μαριάμ [τὸν] μεμνηστευμένον ᾧ τέκτονι Ιωσήφ. ἐγὼ γὰρ ὁ τέκτων τῆς ὅλης κτίσεως, τ πρθένον ταύτην ὅτι σωτηρίαν τ ἀνθρώπων μεμνήσθαι. προμυήσουσι αὐτῇ τὸν ἰμάτιον πρὸς αὐτὸν ἀπαράσχιστον πρόσωπον, ἵνα μὴ χωρὶς προγνώσεως ὑποδέξασθαί με [ὁ πρθένος] θορυβηθῇ· προδιδάξει αὐτὸν τὸν ἰμάτιον χ. ἀγαθ. φιλανθρωπίας, δι' ὧν ἐξ αὐτῆς βούλομαι προελθεῖν εἰς τὸν κόσμον ὡς ἄνθρωπος, ἵνα προμηδύσω ὃ οἰκονομήσω, εἰς ὃ πολύσθαι μὴ θαμβηθῇ. προκήρυξον τὸν οἰκονομίαν, ἵνα μὴ θαυμασθῇ τῆς χαρᾶς αὐτῆς τὸν ὄγκον ἐξαίφνης ὑπομένουσα βαστάσαι ἀδρόμως τὸν πορείαν ἐξάνυσον. ἐκεῖ γὰρ με εὑρήσεις ὅπου πίπτω σε τῶ· ἐκεῖ σε προφθάνω μόνον σὸν ὄν. ἐγὼ ᾗ πρὸς σὲ ᾗ μὴ σὺ εἰσέρχομαι πρὸς αὐτόν· σὺ κάμισον τὰ τῆς ἐμῆς ἀφίξεως εὐαγγέλια· κἀγὼ πρόδρομος ἀσφαλῶς τοῖς ἔργοις τὸν σὸν σφραγίσω φωτὸς. θέλω γὰρ σὲ τῇ πρθενικῇ πηδύι τὸν ἀνθρώπων ἀνάπεσιν ὃ γλῶς· θέλω χ. μετὰ

συνεχῶς

τὸν ἐκ τῆς ἐρήμου ἀναγαγόντα, τὸν ἐκ πλάνου, ἀκούσατε τοῦ πλάνου τὴν πλάνην ἀναπτύσσοντος. Ὁ δὲ ἀρχὴν τῆς πλάνης ἀναπτύσσων, τί φησιν; Ὁ μὲν κύριός μου καὶ διδάσκαλος [ἐλεύσεται καὶ] τὴν πόλιν, ἐγὼ δὲ τῆς ἐμῆς. Εἶπεν ποῦ ἐστὶν ὁ κύριός σου; καὶ ἐκεῖνος πεῖσαι θέλων καὶ πλανῆσαι φησὶν· Ἐγὼ οὐκ οἶδα· ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἐμὴν [οἶδα]. Ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖνος ἐπλάνησε τὸν Ἀδάμ, ἵνα μὴ ὁ φυσικὸς ὑμῶν δεσπότης ἀπὸ τῆς ἰδίας ἐξουσίας [ἀπολογήσηται]· διὰ τοῦτο ἀφανίζεται τὸν κύριον καλοῦντος αὐτοῦ ὁ πλανήσας διάβολος· καὶ παρακινεῖ ὁ συγκαταβάσεως ἀμέτρητον πλοῦτος, ὡς θεὸς φιλόδουλος, ὡς πατὴρ φιλότεκνος. Τίνας ἀπέστειλε πρέσβεις; ἀγγέλους, ἃ προσδοκῶμεν [πολλοὶ γὰρ βασιλεῖς ὄντες ἐπεθύμησαν ὁρᾶν τὰ τετράποδα τῆς ἀσωμάτου δυνάμεως, ἀλλ' οὐκ ἔτυχον, προσδεξάμενοι ἡρπάσθησαν τῆς ἀπὸ προνοίας ἀπολαύσεως, ἵνα μὴ τῆς τῶν ἀνθρώπων προσφιλίας] τοῦτο μάλιστα ποιῶν ὁ δεσπότης ἀγγέλους ἀπέστειλε. Τί δὲ εἶπον οἱ ἄγγελοι; Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ· εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν. Ἐπειδὴ γὰρ ἐκεῖνος ἐπλάνησε τὸν Εὔαν, ἐκ τῆς γυναικὸς ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τῆς ἁμαρτίας· διὰ τοῦτο καὶ ἐκ τῆς γυναικὸς ἐποίησε τὴν ἀρχὴν τῆς σωτηρίας. Εἶπεν δὲ Καὶ τίνα; φθόγγος φάους· ἡμπάσατο σὺ ἦχος ἡμῖν· ἰὸν ζωὴν ἐφθαρσίαν πρόσχαρα [πᾶσι]. Χαῖρε τοίνυν ἡ χαρά· χαῖρε ἡ καθαρά· πλὴν τοῦ ὄφεως κεφαλή. Χαῖρε κεχαριτωμένη. πέπαυται γὰρ ἡ κατάρα. καὶ πέφυγεν ἡ φθορά, μεμάρανται δὲ τὰ τέλη, αἰδὼς δὲ φαιδρά, πέφευγε δὲ πάλαι τῶν ἀσφαλῶν κεφυτόμων ἀγαθόν. σὺ δὲ πεδάμα δὲ ἄγιον· σὲ εὐθὺς λέγει ἡ τῆς Ἁγίας γλῶττα· Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν. ἡ παρθένος εἶπεν σὺ ἦ. Χαῖρε τοίνυν κεχαριτωμένη, ἄρουσα καὶ ἀνατεῖλαν, ἄρουσα τὸ πονηρὸν, ἄρουσα τὴν κλῆσιν] ἄρουσα τὸ πρωτόπλαστον τοῖς κλάδοις τῆς ζωῆς· εὗρες γὰρ μυρίων φυλάττοντα σὺ τοῦ παραπεσόντος· ἡ φλογίνη εὗρες γὰρ μυρίων ὅπλων φλογίνων ἀγγέλων ἡμῶν βουλόμενον. ὁ Κύριος μετὰ σοῦ, καὶ σὺ σοὶ ὁ πάντα χῶν, ἡ μετὰ σοῦ ἡ ὅλη σοῦ. σὺ μέγιον ὁ δεσπότης, σὺ βυθὸς ὁ ὕψιστος, σὺ πάσῃ τῇ κτίσει δημιουργός. ὁ κτίσας ὑπὸ τῆς χαρᾶς σου, ὁ ἰώσας ὑπὸ τῆς σωτηρίας σου, ὁ υἱὸς σὺ τοῖς πάλαι τῆς παρθένου, ὁ μισθωτὴς σὺ τοῖς κάλαμοις τοῖς σοῖς, ὁ Κύριος, ὡς οἶδεν αὐτὸς, ὅλος πάντα χοῦ, ὅλος σὺ σοί. Εὐλογημένη σὺ σὺ γυναιξίν, ὅτι πάσαν ἐμοῦ τὴν δυναμένων πᾶσι τοῖς καὶ σοὶ χειρίσας· ὅτι κατέζωσθης ξιφοδοχάσας πόδας τοῦ δεσπότου· ὅτι ἡ χάρπος βουλομένη καρπήσας· ὅτι πάντα πλησιώτα σοὶ δίδοσαι· ὅτι τῆς ἰδίας οἰκουμένης γένους ἐργασίαν καθαρώτατον· ὅτι τῆς εἰς βίον εἰσόδου τοῦ βασιλέως ἡμῶν πόρους ἀξιόλογα· ὅτι τὸ πανυμνητὸν μυστήριον δι' αὐτῆς ἐδείχθη. εὐλογημένη σὺ σὺ γυναιξί. τίνα ἀκούσασα τὴν λόγον ἡ παναγία παρθένος, ἡ θεοτόκος μορφὴν ἀγγελικὴν ἡ φωνὴν, ἐλογίσατο καθ' ἑαυτὴν [λέγουσα], πότε ἔσται ὁ ἀπαυγασμὸς οὗτος. ἆρά τι βούλεται τοῦτο τὸ προφήτημα; [ἆρα] τί μοι προσημαίνει τῶν τοιούτων ῥημάτων; ἐμὲ τὸ προφήτου προσηγόρευσεν ἄγγελος, ἵνα θεὸν, ἢ πόσης ἀξίας τυγχάνουσα; ἐγὼ κεχαριτωμένη; πόθεν, ἢ ἀφ' ἑαυτῆς; ὁ Κύριος μετ' ἐμοῦ; ἀλλ' πῶς γὰρ τῶν φοβουμένων αὐτὸν οὐκ ἔστιν ὁ Κύριος; ἐγὼ εὐλογημένη σὺ γυναιξίν; ἆρα πῶς χαρᾶ, ἢ ἀφ' ἑαυτῆς, καὶ πῶς; ἆρα ποῖον προκηρύττει δῶρον τοῦτο ὁ λόγος; ἆρα ποῖον προμήνυμα θαῦμα τοῦτο τὸ ῥῆμα; ὕστερον ἐκπορεύσεται ἀπ' αὐτοῦ ὁ ἄγγελος θαυμάσιος λέγων πρὸς αὐτὴν· μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· μὴ γὰρ, ἵνα θορυβηθῇς, "παρακαλῶ σε· ἵνα πονηρεύσῃς, προσπαλεῖ σοι ἀφ' ἑαυτῆς. μὴ τοίνυν ἐγκρύψῃ τὸν ψυχὴν τὸ σχοῖ, τὸν εἰρηνεῖον τῆς οἰκουμένης κεκτημένην μὴ ἑαυτῆς. μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες γὰρ χάριν παρὰ τοῦ Θεοῦ. ἀπὸ τὸν κτίσιν ἐκλεκτοτάτης· ἀπὸ τῶν ἀγγέλων ἐξαιρετοτάτης· ἀπὸ ἅπαντων ἐλαμπρυτάτης· ἀπὸ τῶν ἀγγέλων ὑψωθῆς· οὐκ ἀπελεύθης εἰς "ἀγγέλους, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς γῆς ἱσταμένη, ἡ ἀγγέλοις δεσπόζεις ἡ βασιλεία

[τῶν ἀπόντων] ἐπὶ ἀσώτου τοῦ ἑαυτοῦ. ἐξ ἰδίου συλλήψῃ σε χαρᾷ. πεπλήσθησαν ἡμῶν λόγων ὁ ἔρχων· ὀξυτόνως τῆς ἐμῆς φωνῆς ἡ μυστικὴ σύλληψις γένηται. αὐξάνει ὑμᾶς ἐν τῇ καιλίᾳ σου τῶν ὅλων δημιουργὸς [Κύριος] ὁ τῆς [ἁγίας ζωῆς ἀγέλης] ἐρχόμενος ἀπίστως οἰκοδομοῦσι τὴν ἁγίαν αὐτοῦ ἐκκλησίαν. ὃν δεῖ ἔχειν τὸ ζωγραφῶν τὸ φύσιον, τὴν εἰκαίαν εἰκόνα παλαιωθεῖσαν ἀναζωγραφῶσαι τῇ χαρίτι. ἰδοὺ συλλήψῃ σε χαρᾷ καὶ γεννήσεις υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· οὗτος ἔσται μέγας, μέγας δὲ λεγόμενος τῇ δόξῃ, ὡς καὶ μέγας καὶ τῇ δυνάμει. καὶ ὡς ὑψίστου κληθήσεται· ᾧ δώσει αὐτῷ Κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαβὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. ὥσπερ γὰρ ἀληθῶς ὁ Δαβὶδ καὶ οὐκ ἄλλος αὐτὸν ἐγέννησεν, πῶς [αὐτῷ] ἀληθῶς ὤφειλεν; ἐκ καρποῦ τῆς ὀσφύος σου, φησί, θήσομαι ἐπὶ τοῦ θρόνου σου. ἐκεῖνος ὁ ὅρκος λαμβάνει πέρας ἐν ᾧ παῖδά μου χριστόν. καὶ βασιλεύσει ὁ οἶκος Ἰακὼβ εἰς τὸν αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. οὐδεὶς τέκνον τοῦ βασιλέως δεύτερος, καὶ οὐδεμία ἄλλη μακαριότερα ἐν τῇ ἰδιότητι αὐτοῦ. εἶπε γὰρ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον· πῶς ἔσται μοι τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; Ἰωσὴφ μνηστὴρ δοῦ ἐμοὶ, οὐκ ἀνήρ. μήτι [γὰρ] τῶν ἀρρενώσεων αἱ ἐκεῖ τῶν γάμων ζωὴν ἔπεσπεν· πῶς δύνῃ χωρεῖς γάμους ἔσται μοι ἡ σύλληψις; πῶς χωρεῖς φοντεργοῦ βλαστὸν καρπόν; ἐπ' ἐμοὶ δεῦτε ὁ δρόμος τῆς φύσεως ὠδηγήθη; ἐπ' ἐμοὶ δεῦτε ὁ νόμος τῆς κυήσεως μετηλλάγη; ἐπ' ἐμοὶ μόνῃ ξένη τέλεος παιδοποιΐας βλέπεται; ἐπ' ἐμοὶ μόνῃ τὰ ἀρχαῖα τῆς γῆς ἔθη καταρίζεται; διὰ τοῦτό με φόβεροῦς, ὦ ἄγγελε, τὸν λόγον τὸ ἄπιγμα· δίδηγησαί μοι τὸν ῥηθέντα ἔμπον· ἐρμήνευσόν μοι τὸν κρυφίον σου βιαγελίσιν τὸν δυνάμει· χλεκτάγησόν με πρὸς τὸν ξένον λογχεύσαι, ἵνα μάθω τῷ μακρὰν ὁ μέλλω πάσχειν μυστήριον· μάθω πῶς τὰ ἀδύνατα ἡμῖν ἔστι δυνατά· μάθω πῶς τὰ ἐμὰ χένα τυγχάνει τινὸς μὴ χένου· μάθω πῶς τὰ ἄπορα πόρον εὑρεῖν δεδώκασι· ἀκούσω πῶς τὸν φύσιν ἡ χάρις ὑπὲρ ὁ κρύφιον κατεπαμῷ, ἢ πῶς ἡ φύσις δουλεύει τῇ χάριτι. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος, εἶπεν αὐτῇ· πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ. ἔμαθες τὴν χρείαν, μὴ ἐπιζητήσῃς τὸν ἔμπον· ἔμαθες τὸν πλάστην, μὴ ἐπιζητήσῃς τὸ πάπαμα· ἥκουσας περὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος, αὐτῷ λοιπὸν τῷ πνεύματι τὸν ἐργασίαν κατάλιπε. πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δυνάμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι. τοῦτο μόνον ἐκλαβέσθω σου τὰ ἐπερωτήσει, ὅτι ἡμῖν ἐστιν· πῶς ἡ ἡμῖν, ἄνθρ᾽ σε διδάξει σαφῶς, ὁ πιστὸς λόγος τοῦ θεοῦ. ἐγὼ δὲ λέγω εἰς δοῦλος ὁπόμοια· ἀνθ᾽ ὁ διαπόντος ὁ ἔρχων προσθήσει, ὃς καὶ ἔμπον· ἐπίστευσε· ἐγὼ ἀμήχανός εἰμι βασιλικὸν πρόσταγμα τιθέναι, οὐχ ἑρμηνευτὴς ἀνθρώπου βουλεύματος. οὐ ταλμᾷ διδάξαι σε ἃ μὴ εἶδα. οὐ ταλμᾷ ἑρμηνεῦσαι ἃ μὴ πέπλεσθαι· οὐ ταλμᾷ δημοσιεῦσαι τὸ μυστήριον ὃ πρόσταγμα· ὃν ἰσχύω ἀφανερώσαι τὸ διαγγέλιον. ὁ θεῖον βουλ, καὶ ὁ ἔμπον εἶπεν· αἰτοῦ· οὐ ζητῶ τὰ πόσον ζήτησον· ἐπερώτησον· οὐ διώκω τὰ ἀκατάληπτα· οὐ πολυπραγμονῶ τὰ ἐπὶ ἐμέ· οὐ λογομαχῶ τὸν ἐπὶ λόγοι χάρτα· οὐ λεπτολογῶ τὸν ἀνεκδιήγητον ἡδονήν. ὅπως ἐπὶ σοὶ ἡ πνεύματος ἡ σύλληψις, ἐπὶ λόγοι ἡ ἀδιάδοχος κύησις, ἡ ἐπὶ διήγησιν ὁ σωτήριος τόκος. πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ. οἶδε τί ἐργάζεται τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· οἶδε ὁ ἰός, πῶς ἑαυτῷ καταπαιδάζει τὸ πνευματικὸν οἰκητήριον. οὐ γὰρ δουλεύει φύσεως νόμοις ὁ τῆς φύσεως ποιητής· ἀλλ᾽ μόνος ἔχει τὸ βούλευμα· ἀλλ᾽, ὡς βούλεται, ἀποκαλλύνει τὸν τῷ δούλῳ μορφόν. οἶδεν ὁ πατὴρ τὸν τῷ μονογενοῦς [ἰὸν] ὁπόσον θεότητι. ὅπου γὰρ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἐκεῖ καὶ ὁ ἰός, [καὶ ὅπου ὁ ἰός] ἐκεῖ καὶ ὁ πατήρ. ἀχώριστος ἡ τριάς, ἀδιαίρετος ἡ τριάς. ὡς γὰρ οὐ δύναται πλατῖναι ὁ πατὴρ, ἀνεὶ τὸν ἐργασίαν προσετέθηκεν ὁ ἰός· ὃ δὲ πνεῦμα, εἶπεν, Ποιήσωμεν δὸ θεότητι κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν, οὕτω καὶ τῶν τῆς ἀποπλάσεως ἡνωμένης, πάλιν ἀδιαίρετος ἡ ἁγία τριάς.

Γεν. α. κς.

ἐστὶν ὁ πλάσας μέν, οὗτος καὶ ὁ ἀναπλάσας πάλιν ἐστί. διὸ καὶ δεῖ ἡμᾶς ἀγίου πνεύματος ἐφίεσθαι, θεοῦ τοῦτο ἔργον ἀληθῶς ἅγιον ἡμᾶς ποιῆσαι, τοῦτο ἀπαστράπτον βλέπημα, τοῦτο πῦρ ἀφανίζον ἁμαρτίας. οὐδὲ γὰρ ἐμὲ τοῦ θείου δεῖ τοῦ ἁγίου πνεύματος, ἵνα ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἁγίου πνεύματος ᾖ, ἐγὼ δὲ μὴ τοῦ ἁγίου πνεύματος εἶμι· οὐδὲ ὁμότιμον ἔχωμεν τὸ πνεῦμα, οὐδὲ ὁμόσοφον ἔχωμεν, οὐδὲ ὁμοούσιον οὐκ ἔχω. ὁ φαρισαῖος οὗτος, οὐκ ἐκοινώνησε τῷ ἁγίῳ πνεύματι· οὐδὲ ὁ ἀκάθαρτος τῷ ἁγίῳ πνεύματι, οὐδὲ ὁ πολλὰ ἁμαρτήσας τῷ ἁγίῳ πνεύματι. ὥσπερ θεὸς πλανᾷ, οὕτω καὶ θεὸς πλανᾶται· ἔστι γὰρ θεὸς πλανώμενος ἐπὶ τὸν ἀπολωλότα ἄνθρωπον· ἔστι θεὸς ἁμαρτάνων ἐπὶ τὸν ἁμαρτάνοντα· οὕτω καὶ θεὸς ἀγαθὸς ἐπὶ τὸν ἀγαθόν

σιν ἀπαύστως βοᾶντες, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος σαβαὼθ, πλήρης ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ. οὐ λέγουσιν, ὡς σὺ λέγεις· ἁγιάτω σε ὁ πατήρ, ὡς πρεσβύτερος· οὐ λέγουσιν ὑφειμένως φωνῆς, ἅγιος ὁ υἱός. ὡς νεώτερος· ἅγιος ὁ παράκλητος, ὡς βραχύτερος· ἀλλὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑμνῳδίαν τῇ ἴσῃ τελοῦσι τιμῇ. εἰσὶ. πόθεν οὖν σὺ μόνος, ὦ Ἄρειε, ἐμαθες ἀντιφθέγγεσθαι" τῇ κατὰ τῶν ἁγίων; ἀλλὰ σφραγὶς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ ἀσωμάτου τέλος αἰσχύνεται μὴ τὰ ἴσα φθέγγεσθαι. εἰπέ· τίς ἀρειανὴ ταῦτα δόγματα τέτμηκε; τίνα διδάσκει ἡμᾶς ἀπὸ τῶν ἁγίων γραφῶν διακρίνειν; ἵνα δείξῃ καὶ ἐξ ἑτέρας ἀποδείξεως ἑαυτὸν ἀνθρώπου μᾶλλον ἢ θεοῦ. Ματθ. ιζ. ε. εἶναι. Ἰδοὺ γὰρ ἡ φωνὴ τοῦ πατρὸς ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. Ἰωαν. ι. λη. ἀλλὰ εἶπεν· Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν· ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί, αὐτοῦ ἀκούετε· ἀλλὰ εἶπεν, Ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν πατέρα, αὐτοῦ ἀκούετε (οὐ γὰρ ὄψεται ὁ ἀκούσας) ἀλλὰ εἶπεν, Ὁ πέμψας με πατὴρ μείζων μού ἐστι, μὴ τῇ θεότητι τῇ θεολογουμένῃ· ἀλλὰ τῇ ἀνθρωπότητι ὃ ἔλαττον ἀπεφήνατο. ἔκτισας, Ἄρειε, τὴν σὴν ἔννοιαν· ἀκούστω σου τὸ μισοθεΐας αὐτοῦ ἰοβόλον στόμα φιζοῦσθαι τοῖς ῥήμασιν. Οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ἵνα τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. ὁ τὸν υἱὸν, οὐχ ὁ λέγων, ὡς ἐστι, ἀποστάτην θεὸν" οὐχὶ ὁ ἀμφιβάλλων. τί οὖν ὁ τὸν υἱὸν ἀφείς, ὑπεύθυνος ὑπάρξει, τὸν χριστὸν ἔχων πολέμιον; ἀλλὰ σὺ μόνον [Ἄρειε λῆρε καὶ φλύαρε] ὡς θέλεις, πίστευε. εἰ μὲ γὰρ θέλεις [πολέμιον ἔχε] ὑπεύθυνος ὁ συμφέρων, φλυαρῶν καὶ ἑαυτῷ. ὅτι γὰρ ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν, οὐδὲ τὸν πατέρα τιμᾷ, ἑαυτῷ κεφάλαιον ἀπώλειας τὴν γέεννης ὁ πῦρ. ἐγὼ δὲ παιδαγωγικῶς μόνον σοι τοῦτο προσφωνῶ· ἀγαπῶ σε, ὦ πάτερ, καὶ ἀεὶ πατέρα τυγχάνοντα ὑμνῶ. ὦ τῆς ἐπιπόνου φύσεως ἀχράντως ἐκλάμψαντα· ὑμνῶ σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ σὺν τῷ παναγίῳ τριῶν ἑνάδα, καὶ οὐ μὴ ἀναπαύσωμαι· ὁμολογῶ τὸν Χριστὸν, θεὸν ἀληθῆ, καὶ ἄνθρωπον τὸν ἀληθῆ· κηρύττω τῆς θεότητος αὐτοῦ τὸ ὕψος, καὶ οὐκ ἐπαισχύνομαι τὴν ἀνθρωπότητα αὐτοῦ τὸ πτωχόν· ἀλλὰ καὶ τῶν [μεγάλου καὶ μακαρίου ἀποστόλου] πλέξω φωνὰς αὐτοῖς, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς, ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. καὶ σοὶ πρέπει ἡ δόξα καὶ ἡ τιμὴ καὶ τὸ Ματθ. ιϛ. ιϛ. κράτος, ἅμα τῷ πατρὶ, σὺν τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗΣ. Λογ. δ.

Ex Ms. Cæsareo. Παροιμ. ιθ. ιζ.

Ὁ οἰκτίρμων ἀνθρώπους, ὁ ἐλεῶν πένητας δανείζει Θεῷ. ἄγγελοι χρεωφειλέται κτῶνται οἱ ἐλεήμονες, τοὺς μείζονας, τοὺς δυνατωτέρους· οὐ δεόμενον ἐκείνου δανείσεως ἢ χρεώσεως, ἢ ἀναγκαίου, ἢ σίτου, ἢ χρημάτων, ἢ τῶν χρεωκοπούντων δανειζόμενον τοῖς χρήμασιν· ἀλλὰ τῶν Θεοῦ ὄντα ἐστὶ τὰ, ἀλλὰ πίστεως ἐξαιρέτου δείγματι, καὶ τοῦ πένητος, καὶ ὁ Θεὸς ἀποδεχόμενος καὶ ἀποσφραγιζόμενος ἀποδώσεται, καὶ ἐκδώσεται τὸ πάλιν. ἀσπάζεσθε λοιπὸν πάντες ἐλεημοσύνην, καὶ μὴ κατὰ μόνον ἀποδιδοῦσι, ἀλλὰ καὶ πολλῆς ἐπιλογίας λόγον λαμβάνουσι. ἐλεᾶτε πάντοτε. ὁμοίως γὰρ ἀγαπᾶτε, ὁλίγην μόνον ἔρχεται διδόναι· πολλοὶ δὲ ὁ πολλῶν καὶ ὅτων θεὸς μισοπτωχίαν φιλοπτωχίᾳ συμφέρει καὶ ἀγαπᾷ. καὶ ἔστι ὁ μὴ τοσοῦτον κτήσει ὁ πολὺς, ὅσον ἔχει ὁ ἀσφαλὴς πολλάκις γὰρ τοῦ πλείονος εἰς πλεῖον οἰκίαν σε, ἢ ἀσπάλωσε, ἢ ἀπώλεσε, ἢ ἀδικίας ὑπόθεσιν. καὶ ἡ διπλοῦς ὁ κόπος. ὑπὲρ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ δεῖν ἐσπουδακότες,

οὐχ

οὐχ ὁδιπορείας κόπος, ἢ καύσωνα, οὐ χειμῶνος πνεῦμα, οὐ λύπλιν ἀποτυχίας, ὥσθ' ἕτοιμον. ἔσω καθημένου σε εἰς τὴν οἰκίαν, ἔρχεται ὁ πένης πωλῶν τὴν παῤῥησίαν, καὶ λέγει σοι· δὸς ἄρτον, καὶ λήψῃ παῤῥησίαν· δὸς ἀπόκειμαι γυμνός, καὶ λήψῃ βασιλείαν οὐρανῶν. πλείω σὺν ἀναγκαίζει σε διδόναι ὁ σὺν ἔχων, ἀλλ' ἐξ ὧν ἱκανεῖς. ἄλλα σὺ λέγεις μὴ θέλων ἀγορᾶσαι τὴν παῤῥησίαν τοῦ Θεοῦ, σὺν ἔχεις ἄρτον. δὸς εἶα ἐσθίειν, δὸς τετρέμειν ψυχροῦ ὕδατος, δὸς ὁ πτωχὸς, δὸς ὃ ἔχεις· πάντα ὁ Χριστὸς δέχεται· μόνον ἀγόρασον τὴν παῤῥησίαν. μίσησον τὴν χάριν ἐκείνην τὴν Σαραφθίτιδα, λέγων· ἢ τὴν σπάνιν ἀλεύρου ἔδωκε, καὶ τὴν βασιλείαν τοῦ οὐρανοῦ σὺν κληρονομήσῃ. καὶ πάλιν ἄλλην χήραν τὴν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ μνημονεύομεν, τὴν μηδὲν ἔχουσαν ἄλλο, εἰ μὴ δύο λεπτὰ μόνον, καὶ ταῦτα βαστάζουσαν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ ἠγόρασεν τὸν παῤῥησίαν. οὐ ζητῶ ὁ Θεὸς ὄγκον χρημάτων, ἀλλὰ ψυχὴν ἐλεήμονα, καὶ καρδίαν εὐπροαίρετον. δὸς πένητι, κτήσῃ τὸν Θεὸν χρεωφειλέτην· ὀφείλεσθαι πτωχὸν δανείζει Θεῷ, ἢ πάντα, φησὶν, ὁ δανεισάμενος ἀποδίδωσιν· ὅτι ἀφῆς τὰ ἐν τῷ κόσμῳ ἅπαντα χρήματα, τοὺς οἰκίας, ὃ χρυσίον, ὃ ἀργύριον, τὸ ἱματισμὸν, τὰ λοιπὰ πάντα, ἢ ἐκδὺς ἀπέρχῃ πάντα τὰ ἐν τῷ κόσμῳ κτήματα λιπών, τότε ὁ δανεισάμενός σοι ἐν χερσὶν ἀποδίδωσι. φρόντισον οὖν τῶν χρημάτων, μὴ ἀφειδὴς χρῶ, μὴ τήρησις αὐτὰ, ἵνα μὴ ἀποκλείσῃς τὴν αἰώνιον ζωήν. ἄδηλος ὁ θάνατος, οὐκ οἶδας πότε ἔρχεται· οἵα ὥρα ὁ γαζοφύλαξ οὐκ εὑρεῖν· ἢ σὺ μὴ σὺν ὑπάγῃς, ἐν ᾧ χρήματα ὧδε ἔβυθε· ἢ ἄλλοι τὸν πλοῦτον σου κατὰ μέρος λάβωσι, σὺν μνήμην τῶν ἁμαρτιῶν σου ποιῶσι· πολλάκις ἢ ἀκληρονόμητοι σου ἀνασκάπτουσι τὸν οὐσίαν, ἢ καταρῶνται σε. φρόντισον σου τὰ χρήματα εἰς τὴν αἰώνιον τελευτήν, μήποτε εἰς τὸν τόπον ἀπέλθῃς τοῦ πυρὸς τοῦ ἀσβέστου, ὡς πλούσιος ἐκεῖνος Λάζαρον. Δεῦτε ἀκούσατε· εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. ἐπείνασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· καὶ τὰ ἑξῆς. ὅρα τί λέγει ὁ ποιητὴς τοῦ κόσμου. οὐ λέγει, βασιλεῦ ἡμῶν, ἢ ἐφοβήθητέ με· σὺν ἀρχὴν, ἢ ἠτοιμάσατε· ἀλλὰ, γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με· ἀθετεῖς, καὶ ἐπεσκέψασθέ με. ὅτως σὺν ἴσον τῆς ἐλεημοσύνης. πόσης δαπάνης, καὶ ὁ Θεὸς ἀποδίδωσι· δανεισάμενος ὁ Θεὸς ἀπὸ τῆς πενίας καὶ τῆς παῤῥησίας τοῖς μάρτυσιν, σὺκ ἀποδίδωσι μόνον ὃ δάνειον, ἀλλὰ κληρονόμους αὐτοῖς ποιῆς σὺν δάνειας, λέγων· δεῦτε εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. καὶ πότε, φησὶν, ἠσθένησας, ὅτι σὺ τοῖς πένησι ζυφὰς καὶ σάνδυματα πρόῃχες, ὅτι σὺ ταῖς φυλακαῖς, καὶ σὺ τοῖς μάρτυσιν βαστοφόρεις, ὅτι σὺ τοὺς μύσας τῆς ἁγίας ἐπετίλεις, ὅτι σὺ εἰς οἶκόν σου εἰσῆγες, ὅτι σὺ σὺν ἀδυσῆς καὶ σὺν σὺ φυλακὴν ἐπεσκέψω, ὅτι σὺ ταῦτα ἐποίεις, ἐγὼ σοι ταύτην τὴν βασιλείαν ἡτοίμαζον. ὅταν μέλλῃς ὀξέρχεσθαι τοῦ βίου, μὴ φείσῃ τὴν ξενίαν αὐτῆς· οἰκοδεσπότης σὺν σοι λέγων· δεῦτε εὐλογημένοι τοῦ Πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν. ἐπείνασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με. βλέπε δὲ μέγεθος τῆς ἐλεημοσύνης, πῶς σὺν μία ἀρετὴ συγκρίνεται αὐτὴν ἁπάντων σὺκ εἶπε γάρ, ὅτι πρόβατόν μου ἐφυλάξατε, ἢ ὅτι δι' ἐμὲ ὕδωρ ἐδώκατε, σὺν τοιοῦτον εἶπεν· ἀλλὰ μόνον, ἐπείνασα, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν. μεγάλη ἡ ἡμερία, καὶ ἡ πρόνοια, καὶ αἱ λεπταὶ ἀρεταὶ, ἀλλ' σὺδὲν ἴσον τῆς ἐλεημοσύνης. φρόντισον σου τὸν κόσμον εἰς τὸν σὺν κόσμον τὴν τελευτήν, καὶ εὑρήσῃ τὸ τῷ ἀγαθῷ σκεύει ζῶντα, ἅπερ τὸ ζῶν πρέπει, καθὼς καὶ ὁ Κύριος λέγει· Ποιήσατε ὑμῖν φίλους ἐκ τῆς μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵν', ὅταν ἐκλίπητε, ὑμᾶς δέξωνται εἰς τοὺς αἰωνίους σκηνάς. ὦ φιλία δικαίων, ἢ ἀσωτεσία πλουσίων. ἀνὴρ πτωχὸς, καὶ ὁ πλούσιος ἐδανείσατο. οὐ ζωήν, δέσποτα, τί ὄφελος Θεοῦ; σὺκ ἠδύνατο δανεῖσαι καὶ τὴν πίστιν χρήματα ὅτα δίδωκέ σοι, καὶ σὺ πλουτήσας κακῶς ὑπὸ Θεὸς; σὺκ ἠδυνήσατο ἁμαρτίας χρεῶν κατ-

Matθ. κε. λϛ.

Luκ. ις. θ.

τυγχάνει, καὶ τὸν πένητα πλουτίσαι· μὴ σὲ ἔχει πρᾶξαι ὁ Θεὸς ἵνα σὺ πλούσιος; τί σε μέλλει ὠφελεῖσθαι· βλέπει σὸ τὴν ταφὴν τὸ γεγυμνωμένον σῶμα· τί διαφέρεις σὺ, πλούσιος, ἢ πένης; οὐ πτώχης τάφοι; οὐ πτώχοι κόποι; πῦ σὺ βασιλεύς; πῦ σὺ ἄρχων; πῦ δυνάστης; πῦ πένης; ἅπαντες πτωχοὶ ἦσαν ἱκανοί· καὶ ὀστᾶ ἕρπητα, σκώληκες σκωλήκων. τί ὑβρηφανεύῃ ὦ πένητα, τί βδελύσσῃ ὦ ἀνθρωπε; οὐ θεωρεῖ ὁ Θεὸς καὶκεῖνον, καὶ σε; οὐκ ἔστι καὶκεῖνος ὁμοίωμά σε αὐτοῦ; γένεσιν ὅτι αὐτὸν ὦ πένητα ὁ Θεὸς καλεῖ ἀδελφὸν, ἢ τροπὴ μόνη σε ποιεῖ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ὁ Θεὸς γὰρ ἄδικος οὐκ ἔστιν· οὐκ ἀποστρεῖ ὦ πένητα τὸν αἰώνιον ζωὸν, ἢ βασιλείαν τὸν ἐπουρανίων, εἶτα ὑπερμίσῃ τὸν πτωχὸν· σὺ ἢ δὺο ὦδιδύσεις οὐ δίδυσιν, ἐὰν μὴ προσαπέμψῃς σὺν τῷ Θεοῦ δόλιτων σὺ χρεμσμάτων. Εφ' ὅσον γὰρ, φησὶν, οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. διὸ δεῦτε τοίνυν, ἀκούσωμεν, ἐ πληρώσωμεν τὰς κιλίας τῶν πτήτων, ἐξ ὧν σὺ ὁ Θεὸς ἐχορήγησεν, ἵνα ἄρῃς σὺν τοὺς ἀποδόκους σὺ γαμοῦσας. εἰ γὰρ μακάριος ὃς φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ ἄπαξ, πόσῳ μᾶλλον μακαριώτατος ὁ ἐν αὐτῇ κατοικῶν ἀξιωθεὶς εἰς τὸν ἀτελευτήτους αἰῶνας; μὴ μοι λέγε, ὅτι ὦ πένητες ἄπορεί εἰσι, ἢ οὐκ ἔχουσί τι μοι δοῦναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. ὁ ἀγνώστης αὐτῷ πλούσιός ἐστι. μὴ γὰρ τὸν πένητα ἀπαίτησον, ὁ Θεὸς δώσει σοι τοὺς ἀποδόσει ἢ τοὺς πένητας τοὺς δωρεὰς, ὁ ἐν τῷ τὸν ζωὸν ἡμῶν κυβερνῶν, ἢ σῶσαι ἡμᾶς δύναται, εἶτα πείσωμεν ἐν ἀρέσκῃ αὐτῷ. Ο γὰρ ἐλεῶν πλουτεῖ δανείζει Θεῷ· καὶ ἢ ὃ δώσει αὐτῷ αὐτὸ ἀποδώσει αὐτῷ· καὶ τὸν προαίρεσιν, λέγει. ὅταν γὰρ ἀγαθὴ προαίρεσις, σὺν δυνάμεις χορηγία. φοβηθῶμεν τὸν ἡμέραν Κυρίου, ὁ ἢ ἀπαιτεῖ ὁ οἰκοδιαστότης εἰς τὸν *** ρίαν τῆς σίτου, ἐ ζωώζει τὸν μὴ σῖτον εἰς τὸν ἀποδόκιον, ὃ ἢ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ. ὁ γὰρ οἰκοδιαστότης ὁ Κύριός ἐστι, ὦ ἢ ἡμέρα αἱ εἶσιν ὦ ἄγγελοι, ὁ σῖτος ἢ ὦ δίκαιοι, τὸ ἢ ἄχυρον ὦ ἁμαρτωλοί. ταυτὶ δὲ οὖν μὴν οὖν βύρεθρον σῖτος ὥστε μὴ ἐξὸ τῆς ἐλεημοσύνης, ἵνα εἰσέλθωμεν εἰς τοὺς αἰωνίους σκηνάς, ἃς ἡτοίμασεν ὁ δημιοφλὴς ἀφ' ἡμῶν· μεθ' ὧν ἢ ὦ πατεὶ ἢ ὦ ἁγίῳ πνεύματι, δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν καὶ αἰεὶ, ἢ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Λογ. ϛα.

ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΗΣ.

Ex Mf. Cæsareo. Ματθ. ιε λ.

ΚΑΛΩΣ εἶπεν ὁ Κύριος, ὅτι Τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστι. ποῖον γὰρ βαρὺ, ἢ ποῖος κόπος ὅστις τὴν ἀφίναι τὸν ἀδελφοῦ τὸ ὦδικημάτα ἐλαφρὰ ἐ μηδαμινὰ, ἢ συγχωρηθῆναι τὸ ἴδιον, ἢ δικαιωθῆναι Χριστόμου; οὐκ εἶπεν ὅτι πρᾶξαι μοι χρήματα, ἢ μόχθος, ἢ χειμῶνος, ἢ πτῶσις, ἢ ἀχρυπνίαι, ἵνα μὴ εἴπῃς, ὅτι οὐκ ἔχω, οὐ δύναμαι, ἀλλ' ὅστις ἐλαφρὰ ἢ εὔκολον ἢ Χριστοῦ, τοῦτο προστάξας λέγει· συγχώρησον ὦ ἀδελφῷ σου τὸ ὦδικήματα, καὶγὼ συγχωρῶ τὸ σοί. σὺ μικρὰ συγχωρῶς παίσμαλα, ἵνα ὁλόλευς ὀλίγως, ἢ ἢ ἑκατὸν δηναρία· ἐγὼ ἢ τὰ μυρία τάλαντα συγχωρεῖζομαι. ἢ σὺ μὴ μόνον συγχωρῶς, τί ποτε μὴ χρεῖζόμενος· ἐγὼ ἢ τὸν ἄφεσιν πρέχω τὸν ἵασιν, τὸν βασιλείαν χρεῖζομαι. ἢ τὸ δῶρόν σου τοῦτο προσδέχομαι, ὅταν ἀχάριστός ὦ ἐμβρῶ σου, ὅταν μὴ ἔχῃς ἐμβρῶν κατά τινος, ὅταν ὁ πλὴς μὴ ὑπόδῃ ὅτι τῶ πρόσωπόν σου, ὅταν προσεύχῃ πάντας εἰρηνεύων ἢ ἀγαπῶν ἔχῃς· τότε ἢ προσευχή σου βύσεσθυτος, ἢ ὁ οἶκός σου εὐλογημένος, ἢ σὺ μακάριος. ἐὰν ἢ σὺ ὦ ἀδελφῷ σου οὐ ἀχάριστος ᾖ, πῶς πρὸ ἐμοῦ συγχώρησιν ζητεῖς; τῶν λογισμοὺς κατάπατῆς, ἢ συγχώρησιν προσεύχεσθαι; ἐγὼ ὁ ἀκάθαρτος προσεύχεσθαι οὐ προσέχεις; ἢ σὺ ὁ δοῦλος πῶς τολμᾷς

*** *

μὴ προσφέρειν προσευχὴν τῷ Θεῷ, ἢ θυσίαν, ἢ ἀπαρχάς, ἔχων ἔγκλημα κατά τινος· ὥσπερ γὰρ σὺ ἀποστρέφῃ τὸ πρόσωπόν σου ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἵνα μὴ ὁ Θεὸς ἀποστρέφηται προσευχάς σου ἐν τῷ δώρῳ σου ἀποστρέφεται τὴν ὀφθαλμὸν αὐτοῦ· ἔλεγε ὁ Θεὸς ἀγάπην ὅτι, καὶ τὰ χωρὶς ἀγάπης γινόμενα οὐκ εὐδοκεῖ τὸ αὐτό. πῶς ἄρα προσδέξεται ὁ Θεὸς φωνὴν προσευχῆς, ἢ δῶρον, ἢ ἀπαρχάς, ἢ καρποφορίας, ἐὰν μὴ προηγήσῃ μετάνοιαν τῇ λύπῃ; ἀλλὰ πάντως ἰρῆς μοι, ὅτι ἐγὼ φονεὺς οὐκ εἰμί. ἐγὼ δὲ ἀποδείξω, ὅτι φονεὺς εἶ, μᾶλλον δὲ Ἰωάννης ὁ Θεολόγος ἐλέγχει σε λέγων· Ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἀδελφοκτόνος ἐστί. α Ioan. γ. ιι. λοιπὸν οὖν, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, μηδὲν προηγησώμεθα, ἢ σπουδάσωμεν κτήσασθαι πλοῦτον τῆς ἀγάπης· μηδεὶς ἐχέτω τι κατά τινος, μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδώσῃ· Οὔ- Ep. δ. κε. λως μὴ ὀπτιδυέτω τὶς τὴν προργισμὸν ὁμῶν· ἀλλὰ ἀφελώμεθα τοὺς ὀφειλέτας ἡμῶν πάντα τὰ ἐγκλήματα αὐτῶν. τί γὰρ τὸ ὄφελος, τέκνα, ἐὰν τις πάντα ἔχῃ, πλὴν ἢ σάρξουσαν ἀγάπην μὴ ἔχῃ; ὥσπερ τὸ ἄριστον παστοῦ μέγα, ἵνα καλέσῃ βασιλέα ἢ ἄρχοντας, ἢ πάντα ἑτοιμάσει πλούσια, ἵνα μηδὲν αὐτῷ λείπῃ, ἄρτος ἢ οὐκ ἔσται, μὴ δυνάμενος βρωθῆναι τὸ ἄριστον ἐκεῖνο· ἢ πάντων, ἀλλὰ ἢ τῶν ἐξόδων ἕνεκεν ἡμιόλιον, ἢ τὸν κόπον ἀπόλεσεν· ἀλλὰ ἢ ὕδωρ ἑαυτῷ προσάγαγε πρὸ τῆς κεκαυμένων ἐν αὐτῷ. ὕπνος δίκην ἐστὶ τοῦ ζῆν. τί δὲ ὄφελος εἰς αἰτίαν κοπιᾷν; χωρὶς τῆς ἀγάπης πᾶν ἔργον ἢ πᾶσα προσοχὴ ἀκαθαρτος, καὶ πρόθυμον κτήσασθαι τοῦτο, καὶ τῆς θύρας, καὶ ἀγρυπνῆσαι. Εἴτε προσεύχεσθε, εἴτε δοξολογεῖτε πνεῦμα πίστεως, καὶ δῶρα προσφέρειν δοκῇ, ἢ ἀπαρχάς, ἢ καρποφορίας, καὶ ὁπωσοῦν κλίζῃ, εἴτε ἄλλο τι προσάγῃ, χωρὶς τῆς ἀγάπης πάντα ἐκεῖνα εἰς οὐδὲν λογισθήσονται τοῦ Θεοῦ. ὁ γὰρ εὐδοκῶν Κύριος τὸ αὐτὸς. ἄκουε τοῦ ἀποστόλου λέγοντος· Ὁ γὰρ ἔχων ἔγκλημα κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ, " δοκῇ προσφέρειν τι τῷ Θεῷ, ὡς ὁ ζυγὸν κύων, ἢ ὡς μίασμα πόρνης " λογισθήσονται. μὴ οὖν βουληθῇς χωρὶς τῆς ἀγάπης ποιῆσαί τί ποτε, ὅτι ἡ ἀγάπη κρύπτει πλῆθος ἁμαρτιῶν. ὦ ποίου ἀγαθοῦ καταφρονοῦμεν, ὦ ποίων ἀγαθῶν στερούμεθα, ὦ ποίας χαρᾶς, μὴ κτησάμενοι τὴν ἀγάπην; Ταύτην Ἰωσὴφ μὴ θελήσας κτήσασθαι, ἐν μέσῳ τῷ χορῷ τῶν ἀποστόλων ἐξήλθε, καταλιπὼν ὃ φῶς ὃ ἀληθινόν, ἢ ἐαυτῷ διδάσκαλον ἐν τοῖς ἴδιοις ἀδελφοῖς μισήσας ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐπορεύθη. διὸ ἐν ὁ κρυφαῖος Πέτρος ἔλεγε· Παρέδη Ἰούδας Luc. κβ. κβ. παρὰ θεῷ εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. Ἐν πάλιν Ἰωάννης ὁ Θεολόγος λέγει· Ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἐστί, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ. καὶ ἡ Εἵπης, ὅτι κἂν τὸν ἀδελφὸν μὲ ᾖ οὐκ ἀγαπῶ, δηλῶ τὸν Θεὸν ἀγαπῶ, ἐλέγχει σε Ἰωάννης λέγων· Ἐὰν τις εἴπῃ, τὸν Θεὸν ἀγαπῶ, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστί. ἐὰν μὴ ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ὃν ἑώρακε, τὸν Θεὸν, ὃν οὐχ ἑώρακε, πῶς δύναται ἀγαπᾶν; ὁ δὲν ἔχων μὲ πάντων τὸν ἀδελφὸν ἀγαπᾷ τὸν, ὁ μὴ ἔχων ἔγκλημα κατά τινος, ὁ πληρῶν τὸν λόγον τοῦ ἀποστόλου, Ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν, ἐπὶ ἀγαπᾷ τὸν Θεὸν, ἐπὶ μαθητὴς αὐτοῦ ἐστί, τοῦ εἰπόντος, Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε μετ' ἀλλήλων. Ioan. ιγ. λε. Φλορεῖν δὲν ἐστί, ὅτι ὁ τοῦ Χριστοῦ μαθητὴς ἐκφύγῃ γνῶναι ἐξ οὗ τῆς ἀληθοῦς ἀγάπης. ὁ δὲ ἔχων ἔριν πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ δὴ ἀγαπᾷ τὸν Χριστὸν, ψεύστης ἐστί, καὶ φρενοπατᾷ ἑαυτόν. λέγει γὰρ ὁ ἀπόστολος Ἰωάννης, ὅτι Ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀ- α Ioan. δ. κα. γαπῶν τὸν Θεὸν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. καὶ πάλιν ὁ Κύριος· Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Matth. κβ. Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. καὶ ἀπήγαγε, πάλιν ἔδειξε τὴν δύναμιν τῆς ἀγάπης, λέγων· Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶ ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται. ὦ θαύμα ἐξαίσιον, ὅτι ὁ ἔχων τὴν ἀνυπέρβλητον ἀγάπην, ὅλον τὸν νόμον πεπλήρωκε. Πλήρωμα γὰρ τοῦ νόμου ἡ ἀγάπη, ὡς φησιν ὁ ἀπόστολος. ὦ δυνάμεως ἀγάπης ἀ- Rom. ιγ. ι. νείκητος, ὦ δυνάμεως ἀγάπης ἀμάχητος. ἐστὶ τῆς ἀγάπης ἡμιώτερον, ὅτι τὸ οὐρανῷ,

ὅτι

ὅτι ὑπὲρ τῆς γῆς. ἀφ' τοῦτο Παῦλος ὁ ἀπόστολος μαθὼν [5] ὅτι σύνδεσμος τῆς ἀγάπης ἡ ταπείνωσις,
Ρωμ. ιγ. ι. ἔγραψε· τὴν ἀπίσχλεια εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης λέγων· Ἀδελφοὶ, μηδενὶ ὀφείλετε, εἰ
μὴ τὸ ἀλλήλους ἀγαπᾶν, τὰς γὰρ ψυχὰς ὑπὲρ ἀλλήλων τιθέναι. αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη,
πόθεν τὴν ἀρετὴν τὸ κεφάλαιον, τὸ ἄλυτος τῆς ἀρετῆς. ἡ ἀγάπη τὸ πλήρωμα τοῦ νόμου, ἡ
ἀγάπη ἡ ἁπλανὴς σωτηρία. αὕτη γὰρ ἔρχεται εἰσήκησε εἰς τὴν καρδίαν τοῦ Ἄβελ, αὕτη τοῦ 5
Νῶε κυβερνήτης γέγονε, αὕτη Ἀβραὰμ πατριάρχας ζωγράφησε, αὕτη τοὺς Μωϋσέα διέσωσε, ἴσ τὸν ἀρχ.
αὕτη τοὺς Δαυὶδ οἰκητήριον τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐποίησε, αὕτη εἰς τοὺς προφήτας κατ-
εσκήνωσε, αὕτη τοὺς Ἰωὰδ εἰσήκησε· ἢ τί λέγω καὶ μείζονα; αὕτη τοὺς υἱοὺς τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν οὐ-
ρανὸν προὔτρεψε ἡμᾶς κατήγαγε. Ἀφ' τῆς ἀγάπης ὁ Ἄγγελος ἔρχεται, ὁ ἀπαρχὴς ἄρχεται,
ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ υἱὸς ἀνθρώπου γίνεται. Ἀφ' τῆς ἀγάπης πρῶτα καὶ παρὰ σωτηρίας οἰκονομ- 10
ῆται τὸ θανάτου κατήργηται, ὁ ἄγγελος κατεκλήθη, ὁ Ἀδὰμ ἀνακέκληται, ἡ Εὔα πλήθυ-
ρώθη. Ἀφ' τῆς ἀγάπης μία τοίμυη γέγονεν ἀγέλων καὶ ἀνθρώπων· Ἀφ' τῆς ἀγάπης αἱ
κεφάλαια λέλυται, ὁ ἀνθρώπινος ἰώμεθα, ἡ ζωὴ πεφανέρωται, ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐ-
πήγελται. αὕτη γὰρ ἀλιτὴς τὴν ἐχθρὰν σταυρωθεῖσα, ἀλιτὴς τὴν ἀνθρώπων ἐποίησε· αὕτη 15
γὰρ μάρτυρας ζωὴθλησε καὶ εἰσήκησε· αὕτη καὶ ἐρήμους πολίτας ἀνέδειξε· αὕτη καὶ ἐ-
ρημίας καὶ τὰ σπήλαια ψαλμῳδίας ἐπλήρωσε· αὕτη γὰρ ἀγγέλους καὶ ἀνθρώπους εἰς ἀπείρατο
τὸ, ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας τὸν σταυρὸν καὶ τὴν θλιμμένην βαδίζειν ὁδόν. ἀλλὰ μέχρι τίνος
ὑς. * * διώκειν τὸν ἀνταπόκρισιν * * *
* λείπει *
* * 20

Λογ. 43. ΕΙΣ ΤΟΝ ΛΑΖΑΡΟΝ. α.

Ιωαν. ια. α.

Ex Ms. Regio Lnt.

Λλα μὴ ὁ Θεῖος διδασκαλία ζωάγει εἴωθε τοὺς φιλομαθῶν ἀν-
δρῶν καὶ ὠφελείας, μάλιστα ὅταν καιρὸν ἀνεύθωμεν, μιμούμε- 25
θα καὶ τὴν ὑδατοπαμένην, ἃ τοῖς δικαίοις ὠρεχόμεθα, ἐ τέλος ἔχει-
θυμίαν ἀναπαύσεται, μᾶλλον γένοιτο τοῖς λαμβάνουσι πληθύσει.
τί οὖν μοι ὁ παρεισιμιος βούλεται; Λάζαρος ὁ τετραήμε-
ρος νεκρὸς καὶ σαπρὸς καὶ ὀμόζων τοῦ τετάρτου ἀνέστη. ἴδε πάντων Ⓜ
Ἰησοῦ πρὸς τὸν τῆς πάλης σωτηρίαν ἐπιτελέσθαι, καὶ παρὰ γνωμάτων γνώμαται γυμνάζε- 30 ι. ω
ται, ἐ παρὰ ἑορτῆς ἑορτὴν αἰσχύνουσα, καὶ παρὰ ἔργον ἔργον ἀναδέχεται· ἵν', ὅταν αὐλὸς
σαυρῷ προσβληθῇ, μὴ ἀπαγορεύσωσι Ⓜ μαθηταὶ τῆς οἰκείας διδασκάλου τὸν ἀνάστασιν,
ἀλλὰ πιστεύσωσιν ὅτι Ⓜ θάνατον ἕλλει χειρὶ κατατάξας, αὐλὸς ὁ ἥλιος κατὰ τῆς θα-
νάτου παθῆν δυνάται. δίκαιον τοίνυν ἦν τῇ χειρὶ, ἐ ἐαυτοῖς, καὶ τῇ μαγίσῃ πομπεύσαι
χαρίζομένους κοπετὸν τοὺς ὑπὸ τῆς Λαζάρου ἀναστάσεως ἀφεστῶτας, κοπετὸν δὲ μὴ 35
δακρύων μόνον, ἀλλὰ ἐ θυμηδίας, ἐ χαρᾶς, ταῖς εἰς τὸν Μεσσίαν χρηταῖς χαίρειν ἀξίοις, τι-
μῶσαν δὲ καὶ Ⓜ πάντες διδάσκαλον Ἰησοῦν τῇ ἀσυνδέτῳ τῆς ἑρμηνείας. ὁ γὰρ σὸν φί-
λους ἡμᾶς, εἰς ἑαυτὸν προσκαλεσάμενος ὁ δεσπότης. φιλεῖ, δέσποτα γὰρ ὧν, ἐ ὠνομάσθαι ἡμᾶς καὶ
Ματθ. ι. μ. Ἰωαν. ια. α. ἑαυτοῦ οἰκειοῦσθαι τιμᾷ. αὐλὸς ὅτι ὁ ἑρμηνεὺς ἐν τοῖς εὐαγγελίοις, Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος, καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστι μου ἄξιος. ὑμᾶς δὲ λέγω, φησὶν, οὐκέτι οὐκέτι δούλους, ἀλλὰ φίλους μου. ἢ δὲ ὡς, φησὶν, οὐκέτι δούλους, ἀλλὰ φίλους μου. Ἦν δέ τις, φησὶν, ἀσθενῶν Λάζαρος, ἀπὸ Βηθανίας τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. ἀπολεῖς ὁ σπλαγχνὸς ἀπαθέστερον ἱστορίαν παραγαγὼν. ἀλλὰς γὰρ ἦν ὁ Ἰωάννης, μέλλων δὲν παράδοξον ἔργον ἐκτιθέναι, οὐκ ἐκφαίνεται τῇ λέξει Ⓜ ἀκροατὴν. βλέπε ὁ λέ-
γω. ἔγραψεν εἰς Βηθανίαν τὴν κώμην τὸ θαῦμα, τὸν ζῶντα, ἵνα μὴ πρὸ-

σας

σαι χαὶ ἄρχας, τί ἐλείφθη, τί ἐπροσχέθη, σὺ ἀπολώτησαι τὴν διδασκαλίαν, πῶς ἐδάκρυσε, πῶς ἐταράχθη, πῶς ἐστενοχώρησε πνεύσασα τὸ δικαστήριον; ὅτι μὲν γὰρ ἔδει τὸν πάντα Λάζαρον, μᾶλλον ἐκλαυσαν τὸν λόγον τῆς θανάτου ἢ πόλεις, μᾶλλον ἐπάγη τὰς ἀποστάσεις τὰ κόμματα. κἀκεῖνος δὲ πρότερος, ὃ σπάνιος ἀεὶ ἐστιν. ἢ γέγραφεν ἐν Ἐφέσῳ καὶ Θεσσαλονίκῃ, "ὃς διὰ τῆς μετανοίας εἶδε πηλὸν μᾶλλον ῥύσαι ἢ χάρτην ἰδεῖν χρήσασθαι. γράψαντος τούτου Ἰωάννου, πάντες ζωγράφοι ἐσφίγγοντο, καὶ ἐπὶ λέοντα, βασιλεῖς, ἱδρῶτας, δίκας αἱ, βαρβάρων φυλαί, γραπτὰ ἦσαν. ἴδωμεν ζάφοι· τί ἄρα Λαζάρου μέγεθος ἐκκλησίας. πάντες γὰρ ἐπτήχεσαν αὐτοῦ τὸ σῶμα ἰδεῖν, ὅτι Ἰησοῦς περισπούδαστο, τῇ κοινωνίᾳ τοῦ χήματος τὸν ὠφίλησεν ἀναζήσας. διὸ τις ἀθυμεῖ Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας. μηδὲν τοίνυν ζάφοεσθε. πάντα γὰρ ὁ Θεὸς καὶ ἐν κώμῃ, καὶ ἐν πόλει, καὶ ἐν ὄρεσιν οἰκεῖ· πάντα ἔφορα· πάντα γὰρ ὁ Θεὸς, οὐ τόπος περισχεῖν, ἀλλὰ γνώμης εὐσέβεια. ὁ Λάζαρος ἴκανως, καὶ ἀπὸ τῆς νόσου κατεπήγετο. ἐνταῦθα αἱ περὶ τὸν Μαρίαι καὶ Μάρθαν πῖς αἱ γυναῖκες οὐκ ἐπιθήσουσι περὶς τὸ κακὸν, οὐκ ἀπηγόρευσαν περὶς τὸν τῆς πυρετοῦ περιβολὴν, οὐ φάρμακα ἐζήτησαν, ἢ γέροντας, οὐκ ἰατρὸν πρεσκάλεσαι (ἀπεῖπον γὰρ ἰοὺ, Ἰησοῦν ἔχομεν, ἀλλ' οὐ ἰατρὸν, ἔτι ἐν ὀπίζητῷ) ἀλλ' ἔγνωσαν ὅτι σωθῆναι χρὴ, καὶ ἀληθοῦ ποδὸς περισβῦσαι πέμπουσι τὸν μέλλοντος θανάτου. καὶ σὺ τοίνυν, ὅταν παῖς, ἢ μήτηρ, ἢ ἀδελφὸς ἀσθενῶσιν, μὴ τὸν χέτω δικείων ἔλκωσιν, πίμφον περὶς τὸν Ἰησοῦν, μὴ λόδρι ἀλγήσῃ χρόνιος, ἀλλὰ ταῖς σαῖς εὐχαῖς πολὺ τὸ λόδρον ἰσχυρότερας ὕσας, καὶ μείνασα ἐκεῖ τὸν Μάρθαν γυναῖκες. Οἱ λέγουσιν; καὶ, ἀπῆλθον· οὐκ, ἐπέζησεν· οὐκ, ἐκλαυσεν· οὐκ τὸν χάρτα· ἀλλὰ φασι; Κύριε, ἴδε, ὃν φιλεῖς, ἀσθενεῖ· ἐπετήρησαν ὁ θάνατος τὸν σὺν ἀποδημίαν, καὶ ἐπ' ἐκκλησίαν φίλων. ὑπῆλθε Λάζαρον κλεπτοδύτην, ἁρπαζοπόρον, πολεμοκόρην, πολλοῖς τοξεύμασι βαλλομένον, πυρετῷ, καὶ ἀλγηδόσι, καὶ νόσοι κακῇ· ἀλλὰ ἔγνωσαν, εἰ καὶ τοὺ φίλου ἀρνοῦσι. ἔκλαυσεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ εἶπεν· Ἡ ἀσθένεια αὕτη οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ δι' αὐτῆς. τί οὖν θαυμάσας τὴν λεπτότητα τοῦ πράγματος; τοῦ σφυρὸν; τοῦ ἔκλαυσε; τοῦ ὑπὲρ μὲν θεότητα; τοῦ ἀπόρρητον φύσιν θεότητος; τοῦ ὀπτάσιας τὴν λόγου; τοῦ πρὸς τὸ πάτερα παιδία; πάντα εὐσεβῶ Θεοῦ. πρόφασιν ὡς Θεὸς, ἡ ἀσθένεια αὕτη οὐκ ἦν πρὸς θάνατον, ἀλλ' ἐπιτάγματος τοῦ πολλοῦ τὸ ἔργου. εἰ πρεμνὸν τοῦ δόξαι τὸν Θεὸν, μίαν ἐξ) πᾶν δὲ ἡφοῦ ἀνάγκης ἀξιολογίαν. πρεμνήσατο τὴν φάσιν ἐμὲ ἀδελφὰς, χρείας ἐλπίδας ἀνάπαν ὑπάνδεις, Εἰ πᾶν, ἡ ἀσθένεια αὕτη οὐκ ἐστι πρὸς θάνατον. οὐκ ἀποθνήσκει Λάζαρος. Εἰ γὰρ μὴ δίδοται τὸ θανάτῳ, μένει ζῶν. ἀλλὰ δίδοται, καὶ δίδοται. ὅταν γάρτις, ἐλεηθεὶς, δοκῇ, τὴν ἀληθείαν ὑπομένει. τοῦτο δὲ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, φησι, ἐν ᾧ τύπῳ ἐκείνῳ ἐμφανὲς ὅλον κρίσεως. Διὰ τί ὑμᾶς; τοῦ χρόνου ἐδωκάθησεν. ἵνα σαφῶς τοῦ Λαζάρου ὁ θάνατος λάβῃ· ἵνα ὃ κῦμα περιχόμενοι ὃ σαφὲς βαπτίσῃ. Εἰ γὰρ πρὶν, ἐφρασπετίσθησαν αὐτὸν πυρετὸς, καὶ τῇ φύσῃ τοῦ νοσήματος ἐλαγίζετο ὃ γαλάθρον. Εἰ δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἀλλὰ καὶ παθόντος ὃ θάνατος. ἴλωσε τοίνυν αὐτὸν ἐκεῖνος τὴν αἰδέσιμον θάνατος, καὶ τῶν Εἰ χρὴ διστάζειν. καὶ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς, ὁ μὲν πρὸ, ὁ μὲν φιλοσοφίας, ὁ μὲν αὐθεντήσας τοῖς μὴ εἰδόσι λέγει Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται. ἀλλὰ πορεύομαι, ἵνα ἐξυπνίσω αὐτὸν. πολλὴν τοῦ αἰδέσιμον ἀγαθότητα. ὁ θάνατος εἰς ὕπνον μετεβλήθη, ἡ ἀπώλεια εἰς σωτηρίαν μετεβλήθη λόγῳ. μηδὲν τοίνυν τῶν τοιούτων ἀπαγορεύσῃ. πάντες γὰρ ζῶσι τῷ Θεῷ, ὅτε θέλει, καὶ ἀναδύνται, καὶ ὅτε θέλει, ἐγείρωνται. λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί, ἀγνοοῦντες τὸ ἀπίγματος τὸ λόγου· Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. ἀσφαλία γὰρ τοῖς κεκμηκόσιν ὁ ὕπνος. Τότε λέγει αὐτοῖς παρρησία, Λάζαρος ἀπέθανε, καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς. καὶ πῶς ὅτι νεκρῷ χαίρει; πῶς εὐφραίνει ὅτι φίλου τεθνεῶτος; σκυ-

θρωπάζει

Ioan. ια. δ.

Ioan. ια. ια.

δεσπόζειν ἑαυτῶν, καὶ ἀντιλαμβάνεσθαι, καὶ ἀπολείπεσθαι τοῦ ἑαυτῶν. ἀλλὰ χαίρω δι' ὑμᾶς, ὅτι οὐκ ἐμέμψασθε. εἰ γὰρ ἤκουσε, ὁ πυρέττων ἐσιώπησε λόγον, καὶ ἔλαβε τὸν ἴδιον ἔπαινον ὁ θάνατος, καὶ ἀπειλῆς ὁ πρόσταγμα ἐνομίζετο. τίνων οὖν ἕνεκα, ἵνα ἀληθῶς ὁ λύκος τὸν ἀμνὸν ἁρπάσῃ, κατέπιε γὰρ ὁ θάνατος, φησί, καὶ πάλιν ἀφῇλε ὁ Θεὸς πᾶν δάκρυον ἀπὸ παντὸς προσώπου τῆς γῆς. ἦλθον, ἴσως ἔφησαν, ὅτι τὴν Βηθανίαν, οἱ τὴν πυρκαϊὰν σβέσαι φιλάμενοι, ἀλλὰ τῆς πυρκαϊᾶς τὴν κόνιν διασπάσαι· ἔοικα δ', ὅτι λείψανα ναυαγίου εὗρον ἠδυνάτουν. ἦλθον δὲ ὥζε τοῦς ἀμφὶ Θεόν· ὅτι γὰρ τὴν ναυαγίαν ὁδὸν ἡ θύρα εὗρε, καὶ ἡ παῖδισκη ἐμήνυσε, καὶ κέρκος λαβοῦσι, καὶ πηδάλια εἰσιέναι τοῦς πᾶσι φυλάξαι, καὶ πολλῆ σπουδῇ ἐκπομπὰς μέσης τῆς φορτίδος ἀγαγεῖν· ὅτι δὲ τὸ λαξάρου πτῶμα φορτικὰ ἡ παῦσις, ἡδυσωδίας αἰσθόμενοι. τὸ πύθος ἐῶ· ἐν ἀκμῇ γὰρ ὁ καιρὸς ἦν τῆς λυμεωτικῆς. καὶ πολλοὶ ἔφησι, τῶν Ἰουδαίων ἐλπίζουσιν ἀπὸ τοῦ τάφου, ἵνα καὶ ἀναστήσῃ, καὶ ἀπολάβωσι τὸν πεπνιγμένον. μάρτυρας ἔχω, φησί, τοὺς ἐσιωπῶντας χάριτας, ἵνα μὴ πάρεργον κλέπτῃ Ἰουδαῖος τὴν ἀληθῆ ἀσφάλειαν. ἦλθον ὁ Ἰησοῦς, κυβερνήτης μὲν ναυαγίων ἐκ τοῦ μὴ γενέσθαι, καὶ τί ἦλθες ὧδε, ὁ διασώσων; ἵνα ἐγκληθῇς, ὡς ῥᾳδιουργίας τὰ φίλου, ὡς πτίλον ἀπολύσωμεν, ὡς μὴ τὸν ταχὺ μόνος μέλλοντι τελεῖσθαι; ἤκουσεν ὁ Μάρθα, καὶ μικρὸν ἡ λαμπρὸν ἐκείνης θέσπισμα ἔρχεται δρομαία κατὰ τὴν ὁδὸν, καὶ ἔοικε λέγειν· ὦ ζητοῦσι πανδοκεῖς Κύριε, εἰ ἦλθες ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανε μου ὁ ἀδελφός. πανοῦργος γὰρ πᾶσι, τοῦς ἀπόλλυσι πρόσεστι γραπτοῦ μαχαιρίου, τοῦς ἀναιρουμένοις πάλιν φαίνεται, τοῦς σώζουσι κακῶς· Κύριε, εἰ ἦλθες ὧδε, οὐκ ἂν μου ἀπέθανε ὁ ἀδελφός. ἄπιστος λόγος, ἐπὶ τῷ ἀθανάτῳ κεκραμένος τῷ πρόσπτος, δυνατὸν ἦν τὸ ἄμπτωτον πεσεῖν πάλιν ἀναπλασθῆναι. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. ἦ σὺ τοῦς ἄλλους, οἶδα ὅτι ἀναστήσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς, ἐγὼ εἰμὶ ἡ ἀνάστασις. τί τοίνυν, ὦ ἔγκλε, ζητεῖς; ἐκδέχει μικρὸν, καὶ ὄψει τὸ χαρμόσυνον. ἤκουσεν, ἐπέστρεψεν ἡ Μάρθα, καὶ τὴν ἀδελφὴν ἀπεκάλεσε, καὶ ἀρμοῖοι φίλοις πρόσεστι οἱ πενθοῦντες, οἷς τὸ πάθος παραμυθούμενοι. πάλιν ὁ Ἰησοῦς, οὐ σχολάζει τὸ χαρμόσυνον τοῦ πένθους, πρόσεστι τοῦς πιστεύουσι λύειν ζωὴ δυσκολίας· οὐδὲ ἦλθε τὸ πύθος τοῦ δάκρυος, λέγει ὁ Ἰησοῦς· Ποῦ τεθείκατε αὐτόν; τί δέσποζε, ὦ διάσωστα; μὴ πρὸ τοῦ ἦλθε τὸν θάνατον, καὶ πρὸ τοῦ οὐκ οἶδας τὸν τόπον, ἀλλὰ λέγεις, ποῦ τεθείκατε αὐτόν; δεῦτε μοι, φησι, τὸν θάνατον, τὸν καταδυναστεύοντα, τὸν ἐκπαλαίσαντα τὸν τεκόντα, οὗτοί μοι μεμαθήκασι τὴν ἐσομένην κατάστασιν γνωρίσουσι δὲ ἑαυτὸν, εἰ, ὅταν ἴδωσι τὸν τάφον αὐτοῦ τὴν φθορὰν ἀφανίσαντα, μὴ φαντασίαν ἡγήσωνται δὲ ἔργον. ἦλθον ὅτι δὲ μνημεῖον ἐκέκτητο ἐξαίρετον ἀγνώστου ἀπὸ πάντων ἐξόδου· μὴ ζήτει τὸν ἐδάκρυσε. ἢ τί δακρύεις, εἰ ἀναστήσεις, εἰ ἔχεις, εἰ [μὴ] μέλλεις αὖθις ἐγείρειν; ἀλλὰ δακρύει ἵνα αὖθις τοῦς, ἵνα ἐκεῖνος δέσποτα τοῦς ἡμᾶς. ἴσως δὲ ἡ ἀληθὴς τῶν Ἰουδαίων αἴσθησις μυσάττεται, ὅτι ἡ μὴ τύπτει τὸ ῥῆμα πάλιν τῇ ἀπιστίᾳ πρόσεστιν. ἴσως δὲ ἐξ αὐτῶν θεάσασθαι, οὐκ ἠδύνατο τοῦ ἀναίσχυντος τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, πόσεσι ἴσως δὲ μὴ ἀπόδειξιν ἠδύνατο. ἢ ὅτι πρεσκαλεσάμενος τὸν λοιδορίαν; μείνατε, ἡ βλέπετε τὸν ὄρχον. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· Ἄρατε τοὺς λίθους. ἀνδέδεκται ὁ λόγος. ὁ πύλας χαλκᾶς ἀναρρήξας, καὶ μοχλοὺς σιδηροῦς συντρίψας τῷ θανάτῳ, λέγει, ἄρατε τοὺς λίθους· ἐν τῷ λόγῳ τοὺς λίθου οὐκ ἀφορμάζεις, διάσωστα; ἄρατε, φησι, τοὺς στυγνάζοντας τοὺς λίθου, τοὺς ἄπιστου, τοὺς ἀπατεῶνας. ἄρατε, ψευδοφάσκται, πλεονεξίαν ἀπατεῶνας. ἵνα μὴ πάλιν ἐναυλοῖς ἀπιστῆτε, ἀσφαλίσασθε τὸ θεῖον. οὐ σκιὰ ἔζειναι μέλλει, οὐδὲ φαντασία. ζωῦπα δὲ λίθων πεφεγγόσων ἔζειναι δύναται. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ πεθηκότος Μάρθα· Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστι. ἐχρῆν αὐτοῦ δοῦλοι ὄντα μὴ τοῖς διασώστοις χαρίσμασι ὀζομισοῦσθαι. ὁ δὲ διάσωστος τοῦ ἰδίας ἐπιτάσεις τῇ τετάρτῃ ἡμέρᾳ δώσει αὐτοῦ ὁ τεταρταῖος ὀζαίσεται. ἄλλο γὰρ δοῦλος, καὶ ἄλλο διάσωστος. λέγουσι αὐτῷ, Κύριε,

Κύριε, τετραήμερός ἐστι, καὶ πάλαι ὄζει. μικρὸν τοῦτο πρὸς Θεόν· οὗτος ἐστὶ ξηρὸν, οὗτος ὀστᾶ ἐστὶ καὶ σποδός, ὡς ποτὲ εἶπε τὸ Ἰεζεκιὴλ τὸ παρὰ δὲ τετραημέρου χαρὰ πεπλήρωται, καὶ ἅπαντα πάντων, ψυχὴ, αἰσθήσεως, ἀπιπλήκτως, ζωπυροῦ πνεύματος, ἔστι δὲ καὶ πάφιον ὧν τῆς μνηστῆσης ἀναστάσεως ἀπόδειξιν σαφῆ παρέχει. ἐσώπησε Μάρθα, καὶ ὁ λίθος ἀφῄρηται, καὶ πάντες ἦσαν μετέωροι, παρὰ ζωὴν τείνοντες· ἕως ἦ ὁ ἔξω αὐλὸς, πάντων πυλῶν τὸ θαυμάτιον ἐξελυομένων. ἦ φησὶν Ἰησοῦς ὁ Κύριος ἀπὸ δεξιολογίας ἄρχεται. Ἆρε τὸν λίθον. τὸν ἀφάλμιον ἐκεῖνον καὶ ἀσκεπῆ, τοῖς αἰκείοις καὶ ἰδίοις μέλεσιν ἐγκείμενον, ἐξ ἐναντίας τοῦ ἁγίου τάφου τοῦ παντὸς, ἐκλέγει πάντα, διαγράφει τοῦ σπουδαίου μου. ἔχει δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ τῆς ζωῆς χαρακτῆρα, τοῦ ἑνὸς τοῦτο, ἐν ᾧ μόνῳ ἀκοὴ αὐλοῦ ἡ Μαρία καὶ Μάρθα ἐλαμβάνετο. Οἶδα μὲν ὅτι νῦν αὐτὸν αἰσθάνῃ ἐγγὺς Θεοῦ, φησὶν, ἀλλ' ἀφ' ὧν ἀδυνατεῖς ἐκ τῶν τοῦ Ἰσαΐου βλέπειν λέγε, ἄλλως οὐδὲν τοῦτο ἔσῃ τι πρὸς αὐτὸν πεπαιδευκὼς μοι· τοῦτο προσέλθετε τῇ Δεσποίνῃ μου, ἦ τοῦ παντὸς. ἦ λοιπὸν ἐκείνῃ λέγω, διὰ σὲ σοὶ, τὰ πρὸ, ὅτι ἤνωσάς μοι. ἐγὼ δὲ οὐδὲν ὅτι πάντοτε μοι κοινὸς· ἀλλὰ ἦν σὸν πρόσεχε ἐξ ἐπιτροπῆς. εἶδες πῶς μὲ ἀφῆκας τῆς προσοχῆς, ἀλλὰ τῶν τοῦ Δεσπότου τοῦ πρώτου καὶ ἀνωτάτω. πάντα μοι, φησὶ, πάντοτε. μικρὸν δὲ, φησὶ. ἔστιν ὃ ἐζητήσαμεν, οὐ κατορθώσαμεν. ἔδει δὲ πάντως ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἀνθρωπίνου ἐκπεσεῖν τοῦ πάλαι ἀγαπήσαντος, καὶ μέλλοντος συμφωνεῖν ἐκεῖ ἦ πᾶσι δίκη τοῦ ἀζήτητος τοῖς ἀγαθοῖς. ὡς ἦ ὑπερήφανον τὸν πάντα, ἦ τὸν τοῦ ἀνθρώπου λογισμοὺς ἀλύτους ἀλύσεσι, λοιπὸν ἔστω ὁ ἔργων χορός. Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. οὐκ εἰπὼν ἀσιγᾷ λέγει, εἰ ὁ Ἐλεμμὼς δύναται, ἦ μὴ ὁ δῆμος τοῦ πικροῦ ἄπικτον θρέμμα δρόμῳ. πᾶς ἔρχεται πικρὸς, καὶ πάντες ἔλθετε. φησὶ γὰρ οὐκέτι τοῖς ἡμέροις ὁ κύριος. ὅτι ἀκούσεται ἦ πικροὶ τοὺς Φωτὸς τοῦ ἀγαθοῦ τοῦ καὶ θεοῦ, ἦ ἦ ἀκούσεται ζήσονται. Εἷς μόνος ἐκεῖνος πάντας, Εἷς λυτὸς ἀπὸ τῶν τοῦ ἑνὸς μονογενοῦς φαλίδων, ἑνὸς δόμου δεσμώτης. μηδεὶς ἀνατεταμένος τὸν κάτω, μὴ πυλωρὸς ἀφθὴς, μὴ δεσμοφύλαξ βαρὺς, μὴ ἦ κάτω πλειόνων μυστικῶν πάντας λαμβάνων. μᾶλλον τοῖς ἐμοῖς ἐκεῖνον δεῦτε. ἦ σὺ, ὦ ἅδη, σύναπτε, τὸν φίμωσον, μηδὲν ἔχων παρὸν, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ ζῶντος ἀκούων. μηδὲ τοῦτον ἐκεῖνον ἀπόστυμε. ἀνάδεκτος φυγὰς ἦ τοῦ σοῦ θεμένου. Λάζαρε, δεῦρο ἔξω· νίκησον θάνατον τοῖς ἐμοῖς ὑπερβάλλασι, νίκησον θάνατον συλλήπτορι τῷ κάτω. ἐπὶ μόνου δεδιέναι, ἅπαν κατ' αὐτοῦ φαφανούμενος. ἐξῆλθεν ὁ Λάζαρος δεδιὼς ἦ βαδίζων· ἐξῆλθε πάντα δεδιότα, ἦ ὅλος κυούμενος. ὅλος γὰρ δι' ὅλης σφηγούμενος ἐκ ποδὸς ἐς χεῖρα, ἦ ἦ ὑπηχοῦσι τῆς ἐκεῖθεν ἔρκτης. σὺ δὲ μοι λυτὸν ἔχω θανάτου ἐς πάφιον· πάλιν ὑπαίσιον ὁ Ἰησοῦς κρυπτὸν ὑπόπτωμα, λύσατε αὐτὸν, φησὶ, καὶ ἄφετε αὐτὸν ἀγλὴν. ἆρά τι ἀδυνατεῖς οὐ λύσεται ὁ θάνατος φυγὴ, ὁ τοῦ κάτω φρουρὸς ἀναστέλλας; ὑμῖν λύσατε ἦ πάλαι θάνατος, ἵνα τὴν οἰκείαν δισμοῦ ὑπαγορεύσῃ τοῖς σπεύδουσι. ἐκ τοῦ ἦκουσιν τῶν ἦ φαρισαίων, ζήτει βουλευτήριον συγκεχυτῦσι λέγοντες, Τί ποιοῦμεν, ὅτι ἐκεῖ ὁ ἄνθρωπος τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖ; μεγάλα σημεῖα· πικροὶ ἐγλεγισθέντα θάνατος θανατοῦσι, ἦ Λάζαρος αἰσίαν τὴν φωνὴν πικρὸν· ἦ ἦ Ἰουδαῖοι πικραίνεται τῇ γνώμῃ. μὴ ἀτελὲς τοῦτο· καὶ δεῦτε βουλευτήριον, ἀλλὰ προσέρχεται ἦ τὸ ἐγκλήματος λέγει, ἦ Ἐλεμμὼς· τί ποιοῦμεν, ὅτι μετ' ὀλίγας ἡμέρας ἄνθρωπος ἕλκος σκηπτίζεται, καὶ τοῦτο γῆ τρέμει καὶ φίλτατοι ἐκπεσεῖσθαι, ἐκλύθη τὸ ναοῦ ὃ καταπέτασμα ἀφῄρηνται, πικρὸν δῆμος πρὸς ζωὴν ἐπημέρηκας; πάλαι ἐλέγετε, τί ποιοῦμεν, ὅτι ναὸς λύεται, ὅτι λατρεία παύεται, ὅτι ἡ πόλις ἐμπίπρασται, ὅτι ἡμεῖς ἐκβαλλόμεθα, ἐ ἔτερος ἀνθ' ἡμῶν κληρονόμοι καθίστανται; τί ποιοῦμεν, ὅτι πάντα μεταφέρεται, πρόφῆται, ἀπόστολοι, ἱερωσύνη, νηστεία, πολύγαμος, λατρεία; ἦ Θεὸς λέγει. πρὸς τούτων σκέψασθε, πρὸς τούτων βουλεύσασθε. αἱ γὰρ τῶν λόγων λέξεις ἀνωφελεῖς ἐλέγοντο ὑμῖν, ἡ γνώμη μόνον. λόγων γὰρ, ὧν ἐκ λαλήσω, οὐ μὴ ἐμμένει σὺ ὑμῖν. ἅπαξ τοίνυν

δίδωκεν

δώκει ὁ Θεὸς, οἷς δίδωκεν, ἀὐ ἐρωτᾷς, ἀὐ κήρυγμα εἰς ἅπαντας ἐκβῆναι τῆς πόλεως ἐκείνης τοὺς τὴν τοιαύτην ἐπιτρέψαντας ἐξουσίαν. Ἀμήν.

Λογ. ξγ. ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΕΤΡΑΗΜΕΡΟΝ ΛΑΖΑΡΟΝ. β.

Ex Mſ. Regio emend. ex Mſ.

ΑΓαπητοί, ἄκαιρος μὲν ἡ φιλοτιμία δοκεῖ δοῦναι τέλος ἡλίου τοῦ πολὺ τῷ φωτὶ τῷ παρὸς ἡμῶν λαμπρύνοντος τὸν ἀέρα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἡ δεξιὰ τοῦ χαλκέως τοῦτον ἐπιδείκνυσι τὸν τρόπον, ἵνα δείξῃ τὸν ἀκριβῆ τοῦ χαλκοῦ τὸν μόλιβδον, τότε δὲ καὶ ὁ παιδεύων κατασκευάζει, καὶ ἡ μήτηρ ἀδῖνας, τότε μὲν ἀφαιρεῖται τὸ τέρας ὑπολαμβάνειν ἔχουσα, τότε δὲ καὶ ὑπὲρ ἀνθρώπου ὁρᾶται· οὕτω καὶ ἡμεῖς τὴν προτέραν ἡλικίαν τῆς ἀληθείας ἀποθέμενοι, καὶ τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, ἀνακαινούμενοι τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ἡμῶν, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν καινὸν, τὸν κατὰ Θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας, τότε μὲν ἀφορῶμεν, τότε δὲ καὶ ἀναθεωρῶμεν τὸν λόγον· ὅτε μὲν γὰρ τὸν παλαιὸν ἀποτιθέμεθα ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης, τότε μὲν τὸν ἐν ἀληθείᾳ κτισθέντα ἐνδυόμεθα, τότε δὲ καὶ ἐνδεδυκότες ἐσμὲν, ἐπιστάμεθα· ὁμοίως δὲ καὶ ὁ λόγος ὅτε μὲν ὁ τῶν λαῶν ἡγούμενος τῇ ἀληθείᾳ, καὶ λόγον τάξεως, τότε δὲ καὶ ἐν ὑμῖν γαμακτήσατε εἰς ἀπορίαν ὑπολήψεως τὴν διαλαλιὰν διδαγμάτων τὸ τοιοῦτον, ἐπειδὴ ἡμεῖς ἐσφορεύομεν, τότε μὲν ἀφορμὴν τῷ λόγῳ ἐπιτιθέντες, τότε δὲ καὶ ἀναπτύσσοντες· ὃ τοιοῦν κωλύομεν ἀπὸ τῆς λήψεως ὁρᾶτε. ἀλλ' ἵνα τοῦτο συμβῇ ὑμῖν, ἵνα γένησθε, ὅπερ ἐστὲ τῷ ὄντι, οὐδὲ τῷ ἡγήτορες, οὐδὲ τῷ διδάσκαλοι, ἀλλὰ τοῦ ἐλεεῖν τοῦ Θεοῦ. δοῦναι ὑμῖν ἐπιδύναιτο Θεὸς δίδωσι τοῖς λήψεσι· χαρὰ, ἡ ἀφ' ἑαυτοῦ τὴν λεγομένην, ἀλλὰ ἀφ' ἑαυτοῦ χαρὰν τὴν ἀκύμαντον, αὐδὲ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀναπαύσεως, ἀπὸ τῆς ἀρτίως ὑμῖν ἀναγεννωθείσης διαβιβλικῆς διαγωγοπραξίας τῆς δυνάμεως· ὃ πάντων τῶν διδασκαλίας ἀρχηγόν· τὰ μὲν οὖν τῆς ἀθυμίας, φησὶ, Λαζάρου ἀπὸ Βηθανίας ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. Ἰωσὴφ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν Κύριον μύρῳ, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἐτέθνει. Εἶπε δὲ ὁ Ἰησοῦς· οὐκ ἔστιν ἡ ἀσθένεια αὕτη πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ Θεὸς δι' αὐτῆς. αὐθυποφόρων λέγω, ἡ ἀσθένεια αὕτη οὐκ ἔστι πρὸς θάνατον, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ· οὐκ ἔστιν ἀσθένεια, ἀλλὰ διαβολὴ, οὐκ ἔστιν ἀσθένεια, ἀλλ' ἀσφάλεια. ὦ ἀσθένεια ἀῤῥωστούντων ἰατρέ, πίστεως ὁδηγέ, θλιβομένων παράκλητε, ἀμφιβόλων ἀντίδοτε, σωτηρίας ἀρχηγέ. ὦ ἀσθένεια, ἄῤῥητος ἡμῶν [ἀῤῥητη], πίστεως διδάσκαλε, βύσσου εἰκόνισμα. ὦ ἀσθένεια πυρεσσῶν ψυχῶν ἀποσοβοῦσα, καὶ ἰσραηλιτῶν βαπτίσματος ἀροῦσα, καὶ λαμπρυνομένης τοῦ ὕδατος ψυχὰς ἀζυφαίνουσα. ὦ ἀσθένεια, ἀγκῶνα ἄρτου πέσοχε, πίστεως λαμπαδοῦχε σελήνη, ἀμφιβόλων παγὶς [καὶ ἀνθρώπου σφραγίς.] Ὅτι δὲ ἄπνουν, φησὶν ὁ Ἰησοῦς, τὸν μὲν ἔμπεσε τὸ ὡς ἐπὶ τούτῳ δύο ἡμέρας. τί δὲ ἀναζῶσι τὸ πνεῦμα τὸν Κύριον ἀκούσαντα, καὶ μὴ βίβλος ἀπιλθῇ πρὸς τὴν ἀσθένειαν; ἀλλὰ πάντως ἐξεδέχατο τὸν θάνατον τοῦ Λαζάρου, ὅπως τὸ τοῦ θανάτου μείζονα τὴν θαυματουργηθέντα τοῦ πίστιν τοῖς ὁρῶσι ἐδείξῃ). μετὰ ταῦτα δὲ λέγει τοῖς μαθηταῖς ὁ Ἰησοῦς· Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι, ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. πῶς γάρ; ἢ οὐ ταῦτα δὲ ἀδυνατεῖ ζωοποιῆσαι τὸν νεκρόν; ἀλλ' οὐχ οὕτω δέχεται τοῦ χάριν τοῖς Ἰουδαίοις· ἐμοῦ ἀπόντος. ἴσως γὰρ αἰσχύνονται αὐτὸ νομίσωσιν ὅτι συντυχίας τινὸς αἰσθάνεσθαι Λάζαρον. αὐτὸς δὲ ἐγὼ πορεύομαι, ὅπως πρότερος μου αὐτόπται γένωνται τοῦ ἐμοῦ θαυματουργηθέντος, καὶ τοῦ χάριν πρὸ ἐμοῦ δεξάμενοι, εἰς πίστιν βεβαίαν ἐκβῶσι. Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἐξυπνίσαι αὐτόν. οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες, εἶπον· Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. οὐ δοῦλοι ἡ θεοσεβὴς ἀπειρία τὸ, ὅσον ἰατρικῶς. ὕπνος γὰρ λιθαργικοῖς μὲν βλάπτει ἐπικτυπούμενος, πυρεσσῶν

Ρωμ. ϛ. ιγ.

Ιωαν. ια. α'

Ιω. ια. ϛ.

βλύειν μᾶλλον ἰσχύοντων. Διὰ τοῦτο ἔδοξεν ⓐ μαθητὰς λέγειν τὸν Κύριον ἐπὶ τῆς χειμάσσους τοῦ ὕπνου, Εἶπε μὴ πρόφασις Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν ἀπόθαμε, ἀλλὰ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πίστητε, ὅτι οὐκ ἤμελλον ἐκεῖ· ἀλλὰ ἀγωνίων περὶ αὐτοῦ. ῥᾳθύμων ⓑ θανάτου τοῦ ἀμφοτέρων, χαίρειν ὅτι θανάτου φίλου. χαίρω, δι' ὑμᾶς τοῦτο, οὐδὲ ἁμαρτάνειν, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. κέρδος ἦν γὰρ τοῦ θανάτου πρὸς τὴν τῶν ὑμετέρων πίστεως ἀκμάζον. ὦ θάνατος, χειροῦ ἀγαλλίασις· ὦ θάνατος, ζωῆς ἀνάπλεως· ὁ θάνατος, θανάτου λυτήριον, ἀστοχείας ἀρχηγός, πεπλωκότων ἀνάστασις, καμόντων ἀνάπαυσις, ἀθυμούντων ῥᾴδιος, δικαίων ἀναψυχὴ· ὦ θάνατος, ἁμαρτίας κατάλυσις, δαιμόνων καθαίρεσις, τῆς ἀσεβοπλάστου Ἁδὰμ ἀνάπλασις. ὦ θάνατε, βδελυρᾶς ζωῆς, ἀφθαρσίας μίσημα, χαρᾶς χορηγέ. ἵνα μὴ ὑπερθῶμεν τὸ λεχθὲν εἰπεῖν, ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς τὴν Βηθανίαν, ἀπιλυτῆσαι αὐτὴν καὶ τὰς ἀδελφὰς Λαζάρου, παρασπάσοντος τοῖς ἡδέσι τῆς Κυρίου κλαίουσαν ἡ λέγουσαν· Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανεν ἡμῶν ὁ ἀδελφός. Ἰωαν. ια. κα. λε.
ἆρα γὰρ οὐκ ἦν ὧδε; ἀλλὰ τῷ μὲν σώματι οὐκ ἦν ὧδε, τῇ δὲ θεότητι, ἦν πάντοι καὶ πανταχοῦ. πῶς γὰρ ἐγίνωσκε [δ] πότε ἀπέθανεν ὁ Λάζαρος, εἰ μὴ παρῆν ἦν τοῦ ἀοράτου δυνάμει τῆς θεότητος; ἡ ἔλεγεν, Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν ἀπέθανεν ἡμῶν ὁ ἀδελφός. Εἶπε δὲ πρὸς αὐτὰς ὁ Κύριος· πίστητε, ἵνα ὀφθῆτε τοῦ δόξαν τοῦ Θεοῦ, διδάσκων ὅτι τῶν ἔργων τὴν ἀγαθῶν ἡ πίστις ὄφελος· ἔδακρυσε. ἡ θαρρήσας αὐτὰς κλαιούσας ἡ σὺν πρᾴοις Ἰουδαίοις, συνεβεμήσατο τῷ πνεύματι, ἡ ἐτάραξεν ἑαυτόν, ἡ Εἶπε· Ἰωαν. ια. λγ.
ποῦ τεθείκατε αὐτόν; ἢ ὅτι δ', συνεβεμήσατο τῷ πνεύματι; ἐκόδεται, ἀγαπητέ, ἡ μετ' ὀλίγον θρήσεις τοῦ ζητεμένου λύσιν· ἐτάραξεν ἑαυτόν, οὐχ ὡς ἡμεῖς ὑπὸ φιλίας, ἡ λύπης ἁλισκόμενα, ἀλλ' αὐτὸς ἑαυτὸν ἐτάραξε. ⓒ λέγει, ποῦ τεθείκατε αὐτόν; ἆρα γὰρ ἠγνόει ποῦ πέπτωκεν, ὁ ἐγνωκὼς πότε τὸν λίθον; ἀλλὰ μυστικὰ τὰ θεσπίσματα ῥήματα τοῖς θείοις ἁγιάσματα ἐργάσασθαι, ἵνα δείξῃ ὅτι ἡ αὐθεντικὸς ἦν, καθὰ ἡ ὁ ἁγιος Φίλιππος λέγει· Καὶ ἐμὲ θέλετε ὅτι, ἡ τὶς γεώσσημα αὐτόν; ὃ ἡ ἁγιος εἶπε ἵνα σημάνῃ, ὅτι ἡ ἄλλο τι ὄντι, ὅπερ ὄντι θεός. τοῦ τεθείκατε αὐτόν; ἡ ἡ Μαρία, ἔρχου, φησί, ἡ ἴδε. Κύριε· ἡ ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. τὶς ἡ χρεία δακρύων, ἃ ἠμέλλων λύσις αἱ μετ' ὀλίγον; ἀλλ' ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς, ἵνα δ' συμπαθὴς ἡ δ' φιλάνθρωπον αὐτὸν ὁμοφύλους ἡμῖν ἐπιδείξῃ· ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς, ἵνα δ' κλαίων μᾶλλον ἔργῳ μᾶλλον ἡ λόγῳ διδάξῃ· ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς· ἐδάκρυσεν, οὐκ ἀπιθανῶν, δ' ἰδὼν ἀδάκρυτον πνεύματι λαὸς ὡς ἀνθρώπους ἡ ἀπὸ θεότητος ἀδόμενος, δ' ἡ φιλοπτωχὸς ὡς ἀγαθὸς ἡ εὐσπλαγχνος· διοδυρόμενος· ἔλεγεν ἡ ὑπερηφανίᾳ τῇ συμπαθείᾳ, ἐδάκρυσεν. ἔρχεται ὅτι δ' σπήλαιον, ἡ θεωρεῖ λίθον ὑπερκείμενον τοῦ μνήματος· κελεύει τοῖς ἀφεστῶσι Ἰουδαίοις ἀπικυλίσαι ⓓ λίθον ἀπὸ τοῦ στόματος τοῦ σπηλαίου. ὁ λέγων, Ἐὰν πίστητε ἔχητε ὡς κόκκον σπάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ, ἄρθητι ἡ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, Ματθ. ιζ. ἃ ἡμεῖς πάντες ἡμεῖν, πῶς τῶν λίθον ἀδυνατεῖς ἀπικυλίσαι ⓓ λίθον; ἀλλ' οὐχ ὡς ἀδύνατον τοῦτο ποιῶ, φησίν, ἀλλ' ἵνα μὴ δόξωσι φθονεῖσθαι ἐμοὶ ὅ χαρίζομαι, ὅπερ αὖθις τοῖς Ἰουδαίοις ἰδίοις χερσὶν ἀπικυλίσας ⓓ λίθον, ὃ μέγιστον σημεῖον ἔργου τῶν κεκαθαιρεμένων· ἵνα αὐτοὶ μάρτυρες γένωνται τοῦ νεκροῦ ἐκ τοῦ μνημείου σημεῖον. Εἶπα αὖ ὁ ἀπικυλίσας τὸν λίθον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶπε πρὸς τὸν πατέρα, Εἶπατε· Εὐχαριστῶ σοι, πάτερ, ὅτι ἤκουσάς μου. πρὸ τοῦ προσπίπτω τοῦ λεχθῆναι, ἀγαπητὲ, τοῦ προβεβηκότος ζητεμένου ἐμοὶ σὺ λύσαι τὸ μνῆμα. ὅτι γὰρ συνεβεμήσατο τῷ πνεύματι, οὗτος προσπίπτω. ἡ ἵνα τί εἶπεν, ἄρατε φησὶ τὸν λίθον, λέγων· Κύριε, δέδοικε ὄζειν· ἡ ἐνθένδε ἔκλινον ὁ πρῶτος διηνεκὴς ἐμοὶ χεῖρας ἡ τὸν πόθεν χειρίας· ἃ φησὶν ὁ ἀδὼν Ἀλληλούια, πύλας χαλκᾶς σὺν τείχεσι μοχλοὺς σιδηροῦς ζωνθλάσασα, Ἀλληλούια κατέρρωσα, θανάτου κατήργησα, τάφου ἀνέῳξα· ἃ φησὶν ἀδὼν μία, πᾶς διηνεκὴς μέχρι εἰς ἡ ζωαγωγοῦσα

καὶ ἀνορθοῦσα, καὶ "ὃ ἐξ οὐκ ὄντων εἰς τὸ εἶναι" μεταγαγοῦσα. ὦ φωνῆς δυνάμεως, τὸν τετραήμερον νεκρὸν ὡς ἐξ ὕπνου ἐγείρουσα, καὶ τὴν κειρίας δεδεμένον ὡς ἑαυτὸν ἀναδρομὴν τῷ πάθει παραγαγοῦσα. ἐπίστασαι, ἀγαπητέ, τὴν νεκρὸν σε τῇ φωνῇ, καὶ εὑρόντες αὐτὸν τὴν λόγῳ τὸν λέγοντα ἐν τῇ κοσμοποιΐᾳ, Γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς, γενηθήτω δὲ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἐγένετο, τὸν αὐτὸν καὶ νῦν λέγοντα, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω, καὶ ὁ ἀπορρεύσαντος ἰχῶρος τὴν ἀρχαίαν καὶ κατάλληλον πάλιν ἀνεπλήρωσεν, καὶ αἱ ἀπεπισθοῦσαι σάρκες τὸν οἰκεῖον ταῖς ἐπηγώνωσιν, καὶ ἐν τοῖς μέλεσι κατεφυτεύοντο. Λάζαρε, δεῦρο ἔξω· καὶ οἱ τάφοι ἀνέῳξαντο, καὶ τεταρταῖος ἴσος ἴσῳ τῷ μέτρῳ τὸν ἀρχαῖον ἐτεθνήκει. Λάζαρε, δεῦρο ἔξω· καὶ ἡ ψυχὴ ἐκ τῆς καταχθονίου ἀφάσεως ἐπέστρεφε, μὴ ἀμφιβόλου αὐτὴν λέγοντος, μὴ θνητὸν ἀρτιπλαίοντος, καὶ χαίρουσα ὃ ἴδιον οἴκημα ἐπηγώνωσε. τούτων τῶν θαυματουργημάτων, ἀγαπητέ, ὃ θεῖον ἔργον θεωρήσας, τὸν ἀνάσασιν μὴ" ἀμφίβαλλε· ἡμέωθεν σοι ἐστήλωσεν ὁ Λάζαρος, καὶ σὲ ἐκείνῳ σταυδὸν θεωρήσας, τὸν" ἀνέγερσιν πίστευε. καὶ αὐτὸς γὰρ φωνῇ πάντας ἡμᾶς ἀναζήσει, ὡς φησὶν ὁ ἀπόστολος λέγων· Σαλπίσει γάρ, καὶ ὁ νεκροὶ" ἀναστήσονται ἄφθαρτοι, τῇ χάριτι * τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Γεν. α. γ.

α. Κορ. ιε. κε.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΤΕΤΡΑΗΜΕΡΟΝ ΛΑΖΑΡΟΝ γ.

Λογ. ζδ. Ιωαν. ια.

Ex Ms. Cæsareo.

ΕΛυσε ὁ Λάζαρον ὁ φῶς, ἀλλ' οὕτω καλούμενος ἔκπυστος, ὡς ἐκπαραδοξωθῆναι ὑπὸ διζήσεως δρόμου, ὁ τεταρταῖος μὲν ἡμέραις κεκρατημένος ὑπὸ τῶν μνημείων, πολλαῖς δὲ τῶν σπλάγχνων ὑπὸ σηψιλίκων πεπορθημένος, πᾶσαν δὲ τοῦ σώματος διάπλασιν ἀρμονίας, καὶ τῆς φθορᾶς μάρτυρα ὁ τοῦ πάθους κεκτημένος δυσῳδίαν. ἀλλ' ἡ τῆς ζωῆς ἰσοφαίνασα ὁ νεκρὸν εὐοσμία, τοῦ μὲν σπλάγχνου ἀνεχάλκευσε λύσιν· γάρ τοι μάτην ὁ κειμήλιον ὃ μνῆμα· καὶ καθάπερ σὲ χαρὰ ἀπαρὰς, οὕτω καὶ τὸ μνήματι, νεοπλαστος ἐξέλλειπε Λάζαρος. ὦ χειρὸς θαυματοποιΐας. αὐθεντικὸν ἡμῖν εἰς ζωὴν ἐξεφόρησε πάθος τῆς σηπεδόνος, ὥσπερ ὃ βρέφος, σπαραττόμενον ἀπαργάνοις. ἡ γὰρ τοῦ διαστάντος φωνὴ τῶν νεκρῶν γοερὰ διῆσα, καὶ τῶν ἀπαργάνων καὶ τοῦ μνήματος ἐλάκει αὐλών. Λάζαρε, φησὶ, δεῦρο ἔξω· καὶ τῷ λόγῳ τὰ χάος ἀνακρὸς σπασσέχρατο, καὶ συνέτρεχεν ἀλλήλοις ὁ ᾧ πάθει τὰ μέλη· φρὸς τὴν οἰκείαν ὀφθαλμὸς ἐπεμήρχετο πάξιν, τὴν οἰκείαν ἡρὶς κατελάμβανε χώραν, πρὸς ὃ πρότερον πᾶσαι κατεπείγοντο χεῖρες, πρὸς κόπον βύτρεπτος συζυγία, ἀρθρον ἁρμονίαν ζωπάσετο, δακτύλων συνεπλέκετο πάξις, νεύρων ἀσθενούντων ζωσθένεια, ὀστέων ἐδύετο φύσις, διετύπουν ζωὸ φλεγμὸ δρεπείας, μυελὸς ἀνεπλάττετο, ὑμένες ὑφαίνοντο, ἰσόπαζον πείρας. βοᾶδω τῷ λόγῳ τὴν μόγιν καταπαύζω ὁ δρόμου. ὥσπερ ὁπόταν ζωοθήρας ἵππος, οὕτως ὁπόταν τῆς τοῦ διαστάντος φωνῆς γυμνάσμενος ὁ νεκρὸς ἀνέπαλτο. Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. φρὴν ἐπόμβει, ἀνάστηθι, προσαύπει τὸν ἔξοδον· κειμήλιον ὅτι καταπήγει φρὸς δρόμου. ἀνάστασιν φρότερον, εἶθ' οὕτως ἀναζώπει ὃ πηγὴν ἐπέταλεν. πῶ φρὸ ἀναστάσεως ἔξοδον, δίκαιον, ᾧ κειμήλιον κηρύττεις; κειμήλιον, φησὶ, διατήρει τὸ δρόμου, ἵνα μὴ φρὸς δύο τὸν νεκρὸν ἀφελήσας, ἐχρεοντέλεσον τὸν ἔξοδον. καὶ λέγω πρὸς αὐτὸν, ἔγειρε, καὶ δεῦρο ἔξω, ἵν' ἐξύπερθεν δράμῃ, ἐγείρεσις δὲ δρόμου μέσον χάσκει πρὸ ἡμῶν. ἐντεῦθεν ἀπαίρουσι Λάζαρος ἐξεπίδακτον τὸ μνῆμα τῆς, εἰς φύλακα μᾶλλον, ἢ νεκρὸς, τῷ πάθει ἀνδρεικέλιος. ἀδὴς δὲ κάτοθεν, ὡς ἔοικε, ὁ νεκρὸν ἀποδιδοὺς δρόμου· πῆς οὖν ὁ φωνῆς τὸν νεκρὸν ἐκ τῶν πάθων, ὡς ὑπομοῦσα ἐγείρει; πῆς δὲ ἀνέμους πνεόντων πελαγίους ἀνεβόλυσε; πῆς οὖν

ὁ καταξαίσασθαι δὲ σὸν κήρυγμα τοῖς τεθνεῶσι τοῖς νεκροῖς ἐπιμόδυ; πῆς οὗτ' ὁ τοῖς ζωλιὼ * *
τὸν ζαφέντας ἀναπείθων ἐλίζων; πῆς οὗτ' ὁ τὸν ἐμὺς οὕτως εὐκόλως ἀναλύων νεκρούς; πῆς
οὗτ' ὁ νεκρεὶς μὺ παλαιοὺς ἀπεσανῶν ὑπιζάμματι; οἴχεταί μοι τῆς χῆ τῶν ἀιδεφπων, ὡς
ὁρᾷ, τυφπίδος δὲ σκῆπτρεσι, σαδεῖν μοι λοιπὸν τὸ θανάτυ δ" δισμωτήριον ἀπήλθυ. Ἡ-
λίας νεκροὺς ἀνέστησε τοῖς χθὲς γυναικὸς ἀποδίξας. ἐπιλθὼν Ἐλισσαῖος ἀρτιαξὶ μοι
νεκρῶν κατεσκυάσθη δίπλους. τιῶ πικρότερος οὗτ' ὁ χθὲς τῶν νεκρῶν μοι βοηθὸς ἐπιτρά-
τυσι, κλέπτων τὸν στεπτὸν ζαντας νεκρούς, ἓ κινδυνύω λοιπὸν μήτε σαπέντων ἐξοισάζειν νε-
κρῶν. στυγνὸν γὰρ νεκρὸν, ὦ ἀπήλωστα· θριαμβεύει με τῆς ἀνάστασεως σῶμα" μὴ τῆς
ὀσμῆφίου τοῖς ζῶσι συγχεῖσθαι ἀξιωθῆς· πατηθήσομαι λοιπὸν μὴ ἀσαργόμου, πρὶν ἐμὺ
νεκροῦ δραπετεύσαντος. τίς γὰρ με τῦ λοιποῦ διελάσει, τὸν χθὲς σαπέντος νεκυκηθόον
νεκρὸν, ἢ ὡς χθὲς κατακηθικὸν πιεῖν φύλακα τῶν νεκρῶν γενέσθαι; χθὲς κατάθηκη γὰρ πῆς
τῦ μνήματος Λαζάρου, ὥσπερ πῆς χρυσοῦς, μὺ ὧν πρετίθη σφραγίδων ἀποδιδόμενος διδι-
μόμος κτείνας πρετέθη τῷ μνήματι, μετ' αὐτῶν αὖθις τῶν βίᾳ διδιμόμος ἀπιδίδοτο. ἄπι-
στος γὰρ τῶν Ἰουδαίων ὁ δῆμος, ἢ τοῖς τιὲν τῶν θαυμῶν μεγαλουργίαν ἀμφίζολος. Εἰ πον Ιωαν. θ. 8.
δὲ ὅτι Λαζάρῳ ἢ νεῶ, ὥσπερ ὅτι τῷ τυφλῷ θεσπεδόντι ποτέ· οὐτός ἐστιν, οὐκ ἔστιν ὃ-
λος. ὥσπερ οὖν χθὲς κατάθηκιν ἀποδώσειν πῆς μέλλωσι, ἢ τιὲν τῦ χθὲς θανόντος τοροῦ
ἀναστάσεως, τῶν τῆς χθὲς κατάθηκης ἀφαιρήσεται σφραγίδας, ἵν' ἢ τῶν σφραγίδων ὄψις τ
χθὲς θανόντι πίσιν· ὕτως δὲ ὁ διαπύτης Χριστὸς τὸν Λάζαρον ἀπιδίδοι Ἰουδαίοις οὐ νε-
κρὸν, τιὲν τῆς ἀνάστασεν ἐν νεκροῖς χθὲς θανόντα, τὰ τ' ἀσαργόμου αὐτῦ, καθάπερ τινὰ σφρα-
γίδα, ζωνεξάγει σημεῖα· ἵνα λύοντες ἴδωσι, ὡς οὐκ ἄλλος τις, ἀλλ' αὐτὸς, ὃν κατέθεντο. ἀλλ'
ἢ τῆς ἀπιστίας ἀδιόρθωτος πήρωσις. γνωρίσαντες γὰρ τὸν νεκρὸν ἐφθόνουν ᾧ θαύματι, ἢ τυ-
φλὸν διεσοῶντο βουλεύ. Ἐβουλεύσαντο γάρ, φησι, Ἵνα ἢ τὸν Λάζαρον ἀ- Ιωαν ιβ. ι.
ποκτείνωσιν, ὃν ἤγειρεν οὐκ νεκρῶν· ὅτι δι' αὐτὸν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων ἐπίστευον εἰς
αὐτόν· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμεύ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΟΔΡΟΜΟΝ. Λογ. με.

ΟΙ ἀιθηρόταται λειμῶνες ἄνθεσι χρυσοκόμοις πεποικιλμένοι, δένδρεσι Ex edit.
καλλιπέτοις κοσμούμενοι, ὄρεσι καλλιφώνοις χλοηφόμενοι, ἢ τιὲν ἀχολὲν Anonym.
τῶν ἀιθερίων θήλεσι, ἢ τιὲν ἔρασιν θάλπεσι. τῦ γὰρ ἡλίυ ταῖς
χρυσαῖς ἀυγαῖς κυκλοτερὲς ἐπεισιλθόντος, ἀναχλωΐσθησαι αἱ αἴγλαι
πυραυγέσιν ἀνταυγάσμασι λαμπηδόνας. ἐκ δὲ παυλαὶ λάλων ὀρνί-
θων, συμφωνίσεσι κλαγγῆς λιγυρᾶς ἀποπίμπουσι μέλος. ἐκ δὲ ἀνέ-
μων εὐήχων ζεφυροὶ ἐν ταῖς κυκλόσεσι τῶν ὀρέων ἐπιζύσας, τῶν κρημνῶν κοιλάδας σαλεύον-
τες, ἐν ἐκάστῃ καθάρας ὁμοφώνως ἄδουσι· ὡς ἢ τὸν ἐν ταῖς καλύβαις οἰκοῦντας ποιμένας
τε ἢ βουκόλους, ἐπαυλεῖ ἔχοντας τὰ τ' μυστικὸν ὀρνίθων λυρικὰ μέλωδήματα, δόναξι πολυ-
φθόγγοις ἀντίμιμα κελαδοῦντας, χῆ παντὸς τερπνῦ τύπυ ἢ πάσης βοτάνης καὶ ἀρίας ῥαι-
δίως φέρει. ἀλλ' ἐκ μὲν πηγὴ ἀληθόσα ναάματα βρύει· ἐντεῦθα ἢ μελίσσακτον σοφίας
Θεοῦ δίδαγμα λάμπει. ἐκ μυστικὸν ὀρνίθων λιγυείσματα· ἐντεῦθα ψάλμων ἀγίων
μελῳδήματα. ἐκ πυγὼν ἢ φιλέρημος δένδροκατῦσα, γεωργῖς μέλεσι δ καλλίχροοι ἔαρ
σημαίνει· ἐντεῦθα ὁ ἐν ἀκρίσι ἢ μέλιτι τραφεὶς Ἰωάννης, τοῖς ἐρημικοῖς κηρύγμασι, μᾶλ-
λον ἢ πνευματικοῖς, ταῖς ἐκκλησίας κτήσας, δ εὐαγέσιον ἔαρ ὑπεφαίνει τῷ κόσμῳ σαλπίζῳ.
Ἐν γὰρ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, φησὶ, παραγίνεται Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ, Matt. γ. α.
ἢ λέγων· μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις. ἐν ταῖς

Ιησοῦ † Θεοῦ ἀποδείξεσι, ἐν ταῖς τοῦ ὑράνιου βασιλείας ἀποδημίαις, ἐν ταῖς τοῦ ἀϊδίου φωτὸς ἀναλάμψεσι. ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ιωάννης ὁ Βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ. οὐχὶ ἐν τῇ οἰκουμένῃ· ὅτι ἔρημος ἦν ἡ τῶν ἀνθρώπων κατάσασις, μήπω οἰκουμένη ὑπὸ παρόδου τοῦ ἁγίου πνεύματος. τί τε κήρυσσε; μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. ὦ μετανοίας ἐν αὐλαῖς τοῖς δάκρυσι τὴν ζωὴν θηρεύουσα, ἣ ἐν τῷ νυμφικῷ πέπλῳ τὸ νυμφικὸν φέγγος ἐναλιζομένη· ὦ μετανοίας ἀγαθόλυτε κατήγορε, ὑπισχνουμένων σωτῆρες. Εἶχε δὲ ὁ Ιωάννης τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ. ἀδελφώμεθα, ἀγαπητοί, τὸ ἔνδυμα Ιωάννου. ἴσως τὸ σκήνους ἔνδυμα ἄπτωμα ἡμῖν σωτηρίας ἡλπισε. σκῆνος ἔχει τὴν εἰκόνα τῶν ἐξ ἐθνῶν ὑπισχνουμένων λαῶν. Εἶχε, φησί, τὸ ἔνδυμα ἀπὸ τριχῶν καμήλου. καμήλῳ πολλάκις περικεῖται ἡ γραφὴ Ⓜ ἀφ' ὑβρίσεως, ἀφ' ὑπερηφανίας καὶ βαρυμυθίου. ὁ τὴν σκηπτὴν θεωρήσας ἐν ᾧ Ησαΐας λέγει· Εἶδον ἀναβάτην ὄνου, καὶ ἀναβάτην καμήλου. ἀναβάτην ὄνου λέγει Ⓜ Χριστὸν, ἐπειδὴ περ ὅπως καθαρθῇς εἰσῆλθεν εἰς Ιερουσόλυμα· ἀναβάτην καμήλου, Ⓜ ἐπ' ἐκάστης τῶν ἡμερῶν κατ' ἐπιρρίαν τοῦ ἀφροπαθοῦς τῷ κόσμῳ ἀνθρώπου. Εἶχε δὲ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου ὁ Ιωάννης. νῦν γὰρ τῷ κηρύγματι τῆς βαπτίσεως τῶν δικαίων τριχῶν καλύπτονται ἐπικοὺς τοὺς ἑαυτῶν καταῤῥίψας, καὶ χιτῶνι γυμνώσας, καὶ τὴν σκληρὰν πυκνώσας, τῇ ἐνότητι τῆς πίστεως τὸ σῶμα τῆς σκληρᾶς ὀξυφωνίας, ἑαυτῷ ἀδελφὰν σωτηρίας ἐξεργάσατο. Εἶχε δὲ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ. ὀσφὺς μεμνημένη ἡ ζώνης δερματίνης ἡ γραφὴ, ἵνα τὸ ἡμπτικὸν πάθος τῆς ἀγνείας ἀφ' ἧς ἐξώσθη σκληρᾶς δέρματος ἀκεκινήτης ζώνης πεπερωμένον εἰς σημεῖον. σκληρὰ γὰρ τῆς ἐνδύσεως κρυπτομένης πρὸς ἀνθρώπους ἡ ἀφυδὴς κατήγορος. Ηαθιέ, φησιν; ἀκείδας, καὶ μέλι ἄγριον. τὸν ἀποπλανῶντας Ιουδαίους τῷ νόμῳ καὶ τῷ ἀποστόλῳ λέγει, ὡς φησιν ἡ γραφή· Ἐξέλαμψε ὡς ἀπήλιωτος ὁ σύμμικτος σου, ἢ ὡς ἀκὶς ὅπλῳ φραγμῷ ὁ ἡμέρας πάγοις. ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος· καὶ ἀφέλαμψεν, καὶ σὺν ἔγνω ἔπι Ⓜ τόποις αὐτοῦ. μέλι δὲ ἄγριον, ἀφ' ὧν τοὺς Ιουδαίους τῷ γλυκύτητι τῆς νόμου τῆς δικαιοσύνης τῶν ἀποστόλων ἐξαγειδῶσαι. Τότε παραγίνεται πρὸς αὐτὸν ὁ Ιησοῦς, φησιν ἀπὸ Ⓜ Ιορδάνου, ὑπὸ τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ὁ δὲ διεκώλυεν αὐτὸν, λέγων· ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με; ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ιησοῦς εἶπε πρὸς αὐτὸν· ἄφες ἄρτι. δεῖ σε μάρτυρα γενέσθαι τῆς εἰς ἐμὲ πεπληρωμένης φωνῆς ἄρτι. ὕστερον γὰρ πρέπει ὅσα πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. Δεῖ με διδάξαι, ὅτι ἐὰν μή τις ἀναγεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. δεῖ με οὖν πρῶτον πιῆσαι, καὶ τότε διδάξαι, ἵνα μὴ ἔχωσι πρόφασιν Ⓜ Ιουδαῖοι· ὁ διδάσκων ἑτέρους, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; ἄφες ἄρτι. δεῖ γὰρ ὃ ῥῆμα τῆς καρτερουχίας Ιωάννου, ὃ, Οὐδεὶς καθαρὸς ἀπὸ ῥύπου, οὐδὲ μιᾶς ἡμέρας ἡ ζωὴ αὐτοῦ εἶπ. δεῖ με ἀποσμῆξαι τὴν παλαιὰν τοῦ σώματος ἀμυρίαν· δεῖ με τῷ πνεύματι χρίσαι τὴν ψυχὴν, καὶ ὕδατι τὸ σῶμα. ἄφες ἄρτι. Δεῖ με ἁγίσαι τὴν τοῦ ὕδατος καὶ πνεύματος μήτραν, ἵνα γένωμαι προτότοκος πολλοῖς ἀδελφοῖς. σκώληκες γὰρ τῆς μήτρας τοῦ ἀποσφίγγοντος Ιουδαίους ἐλέγχει ὁ προφήτης κατηγορῶν· Απηλλοτριώθης Ⓜ ἀμύρτωλοι ἀπὸ μήτρας. Τότε ἀφίησιν αὐτόν. καταβαίνει δὲ τοῦ Ιησοῦ τὸ τῷ Ιορδάνῃ, ὦ ἰδιῶται, ἀγαπητοί, θαῦμα μέγα, πηγὴ τὸ τῷ ποταμῷ λιθοκάρπῳ, καὶ ποταμὸν τὸ τῷ ποταμῷ βαπτιζόμενον. πηγὴ γὰρ ὁ Χριστὸς, καθὼς λέγει αὐτός· Εμὲ ἐγκατέλιπον πηγὴν ὕδατος ζῶντος. καὶ ἡ νύμφη ἡ σκληρὰ πρὸς αὐτόν· Πηγὴ ἐσφραγισμένη ἢ ἀπεστέλλουσα. ὁ αὐτὸς ποταμὸς, καθὼς φησιν ὁ προφήτης· Ο ποταμὸς τοῦ Θεοῦ ἐπλήρωθη ὑδάτων. καταλλήλως ὅτι τὰ ὕδατα, καὶ ἠγιάσθησαν, καὶ ὑγίασαν αὐτά. Εἴ τις ὅτι

ὑμῶν

ὑμῶν ἀμήτος, ἀγαπητοὶ, τῦ βαπτίσματος, ἐλθέτω ἡ χωρησάτω πῶς ὁ πατὴρ ὑρᾳῶδες χαίρει· Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητὸς, ἐν ᾧ ἠυδόκησα, αὐτῦ ἀκύετε. Ιορδάνης χαίρει· Matth. γ. ζ.
ὃ πνεῦμα ☧ ἀέρα καθαίρει· ☧ υἱὸν κελεῖ ὁ πατήρ· ☧ ὑρᾳῶδες καθαίρει ὁ υἱός· τὸν γλῶ καλλωπίζει ὃ πνεῦμα, ☧ ἀέρα λαμπρύνει. νῦν πληρῦται ὃ πάλαι ἐπὶ τῦ προ-
φήτυ εἰρημένον· Ημέρα τῇ ἡμέρᾳ ἐρεύγεται ῥῆμα. ἡμέρα ὁ πατὴρ, ἡμέρα ὁ υἱός. ὁ πα- Ps. 18. 3.
τὴρ ᾧ υἱῷ ἐρεύγεται ῥῆμα, καθὼς ὁ Παῦλος λέγει· Λάβετε τὸν μάχαιραν τῦ πνεύμα- Ep. 6. 17.
τος, ὅ ἐστι ῥῆμα Θεοῦ· ᾧ τὴν ῥῆμα τῦ σῶσαι ἡμᾶς συζήσει ἐν Χριστῷ Ιησῦ τῷ Κυρίῳ ἡ-
μῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τὸν αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΙΩΑΝΝΗΝ ΤΟΝ ΠΡΟΔΡΟΜΟΝ. Λογ. ξε.

Ἰωάννου τῦ Βαπτιστῦ πανήγυριν ἄγομεν· ποθῶ σεφανώσομεν τῦτον, ὃν μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν οὐκ ἐγήγερται, κὴ τὸν τῦ δεσπότου φωστῆρα. Οὐδὲν γὰρ ὕστερον τὸν προφήτην ἐστεφάνωσεν, ὡς ὃ βαπτί- Ex Edit. Augustana. Matth. 11. 11.
σαντα τὸν Κύριον. ἴωμεν τοίνυν ὅπως ὁ διαυγὴς βάπτισμα, ὃ μάλι-
στα λαμπρύναν τὸν πρόδρομον τῦ βασιλέως τῶν ὑρᾳνῶν· κὴ ἀσ-
πασώμεθα ποθῶ τὴν τῆς Ιουδαίας τόπων ἐκεῖνος, ἐξ ὧν ἐκαρπωσάμεθα τὴν
προσοδον τῶν ἀγαθῶν· μᾶλλον δὲ γράψωμεν ἢ λέγω τὰ προάγματα, κὴ τῶν αἰσθησωμέ-
νων σεσωθῶμεν τὸν καρπόν. ἀναθῶμεν τὸν Ιορδάνην ἐκεῖνον, τὸν ἀναδεξά-
μενον τὸν ἑαυτῦ δημιυργὸν καθαρθῆναι· σπασθῶμεν ἐν ἀρχῇ, φίλοι μέσου ἡμῶν· κὴ νομίσωμεν Ιω-
άννην τὸν Βαπτιστὴν ἐφιστάναι τοῖς χείλεσι τῦ ποταμῦ, κὴ θεασώμεθα τὸν δεσπότην Χριστὸν προσ-
ερχόμενον τῷ οἰκείῳ προδρόμῳ, κὴ βαπτιζόμενον ὑπ' αὐτῦ, ἐν δὲ κατυπνωθέντι ἀνα-
στῆναι ὑραιότερον τῇ τῦ πνεύματος ὑποπίπτειν· κὴ προσκυνήσωμεν ☧ τῆς ὁμοουσίου τριάδος
προσκυνηταὶ τὸν μαρτυρήσαντα πατέρα, κὴ μαρτυρηθέντα υἱὸν, κὴ μαρτυρῆσαν πνεῦμα ἅγιον.
ἀκολουθήσωμεν τῇ βίβλῳ τῶν εὐαγγελίων ὁδηγοῦσι ἡμᾶς προς τὰ ποθούμενα· κὴ ταῖς θεί-
αις λέξεσιν ὡς ἴχνεσι ὑποβαίνοντες, ὑποδράμωμεν ὅπου ὁ πανηγυρίζόμενος τὸ οἰκουμένης μυ-
στήριον. Τότε παραγίνεται, φησιν, ὁ Ιησῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ιορδάνην προς τὸν Ιω- Matth. γ. 13.
άννην τὸν βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτῦ. προς τὸν Ιορδάνην ὁ δεσπότης ἀφίκετο. οὐδὲν γὰρ
ἀχώρητος, οὐδὲ ἀλόγως ἐνήργασατο ὁ τῆς σοφίας θησαυρός· ἀλλ' ἔκρινεν, ὧν δι' ἡμᾶς ὑφίστα-
μενος, ἐν χώρᾳ χωρῆσαι διεπρέσβευσατο. Θεὸς γὰρ ὢν ὁ δημιυργὸς πάντος χρόνου κὴ πάντος δι-
αστήματος, ἔπρεσβεύξε τὴν χρόνον, κὴ ταῖς σκιαῖς τότε συγχωρήσαι ὡς ἀληθεῖ κατέδυσε τὴν
ἀλὴν αὐτῦ γνῶρισμὸν καὶ ἀφορμὰς. τότε παραγίνεται ὁ Ιησῦς. τότε· πότε; ὅτε πρὸς τὴν
ἡλικίας ἀπέβλεψε τῶν βαθμῶν· ὅτε πᾶσαν τῆς φύσεως ἀνέδυν τὸν κλίμακα· ὅτε τὸ σώμα-
τος αὐτῦ κὴ τῆς ψυχῆς ἡ τελειότης διέλαμψεν· ὅτε τελείωτα προσῆκεν ἑαυτῷ, ἀνδρὸς
τέλειος γενόμενος, ἀψευδὴς τότε τὸν Ιορδάνην κατέλαβε, κὴ μὴ τῶν ἀμαρτωλῶν ἁμαρ-
τητὴς προσῆλθε τῷ βαπτίσματι, κὴ τὸν ἑαυτῷ κεφαλὸν ἀποκλίνας τῇ τῦτο χειρὶ τὸ βα-
πτίσμα λαμβάνει ὑπείκων. ὁ δὲ Βαπτιστὴς Ιωάννης καταμαθὼν ἀκριβῶς, ὃν ἐμεμαθήκει
παρὰ τῦ πατρὸς ἐκ τῆς μήτρας τῆς ἰδίας μητρός· Εἶτα σὺ φόβῳ κὴ δέει πολλῷ τὸν αὐτὸν
δέσποτα συγκαλεῖς ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, τί τῦτο, φησιν, ὦ δέσποτα; τί τῦτο δοκεῖ σοι γεω-
μετρήματα βουλεύῃ; τί τῆς προόδυ ταύτης ὁ καιρὸς τῦτο καὶ σχῆμα γνώρισμα; ἐμοὶ
τὸν κεφαλὸν ἀποκλίνεις, τῆς ἐκκλησίας ἡ κεφαλή; ἐμοὶ τὸν κεφαλὸν ἀποκλίνεις, ὁ κλί-
νας τὸν οὐρανοὺς, κὴ καταλθὼν ὅπου γῆς; ἐμοὶ τὸν κεφαλὸν ἀποκλίνεις ὁ κεκτημένος κεφα-
λὴν τὸν Θεόν; ἐμοὶ τὸν κεφαλὸν ἀποκλίνεις ἵνα τὰ χαρυβεῖμ προσκυνῶ; ἐμοὶ τὸν κε-

φάγεσθε· ἀποκλίνεις ἐπὶ τὰ σκάφεια σήμερον ἢ τέρμα; ἐμοὶ τῷ κεφαλίῳ ἀποκλίνεις, ὁ τὸν Ἀδὰμ καὶ τὴν Εὔαν ἐν τῷ παραδείσῳ, καθάπερ ὁ θαλάμιος, συμφοιτήσαντας, καὶ ταῖς ἐκείνων κεφαλαῖς τῇ φωνῇ τοῦ σφάσαι ἐπιθεὶς, καὶ τῆς ὑπαιδίας τοῦ βλασφήμου προσθεὶς, καὶ
Γεν. α. κη. εἰπών· πρὸς αὐτοὺς, Αὐξάνεσθε, καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν· ὁ λόγῳ μαθητεύων δὲ ἐκείνου τὴν φύσιν τῆς φύσεως τὴν συγκρότησιν· ὁ στρατεύσας καὶ τοῦ θανάτου ⓦ τόκοι, ἵνα φυτεύῃ πλείονας σοῦ, ὡς ἐκφυὲς κλαδεύῃ· ὁ τῆς βίου ⓦ ἔχεσι κυλίειν ὡς βούλει· ὁ πάντος ἀγιασμοῦ πληρωτὴς καὶ κληρονόμους σοι καθίστας· ὁ μὴ χωρήσαντος μηδαμοῦ· ὁ βλύζων ποταμοὺς οἰκτιρμῶν, εἰς τοῦτον ἦλθε συγκαταδύσας ⓦ ποταμοῖς; καὶ τοῖς ποταμίοις τῶν ποιητὴς, τοῖς προσομιλῆσαι προήρησαι; καὶ ὃ βάπτισμα αἰτεῖς, ὅπερ σύ μοι δίδωκας εἰς ὃ ἐλπίδιαν τοῖς δεομένοις; καὶ πῶς χρείαν ἔχεις βαπτίσματος μετανοίας, αὐλὸς μετανοοῦσι ἐλεεῖν; πῶς χρείαν ἔχεις τῆς τοιαύτης φαρμακίας, προσάγματι μόνῳ θεσπιῴων καὶ τῶν ἄλλων πλαγὰς; πῶν σοι δοκεῖ μετανοίας, βαπτίσεως ἄξια προσάπτοντι; οὐ συγκατέβης τοῖς δούλοις, ὡς μόνος φιλάνθρωπος; σὺ τοῦ δούλου μορφὴν φορεῖς, ἵνα ἐπλάσας σεαυτῷ· καὶ δι' αὐτοῦτης κλίσασά σε τοῦ εἰκόνα, ἵνα ζωώσῃς ὁ δημιουργὸς, ἀναχωρίσας ὡς κτίσας· σὺ ἡμῶν πάτερ γέγονας πρώτων ἡμῶν. Οὐκ εἶ σοὶ ὁ ἔξοικος Ἀδὰμ ἀπαχθεὶς; Οὐκ εἶ σοὶ βασιλεὺς τὸ πρὶν καὶ κτίστης Φύλαι; οὐ διὰ τῆς Μαρίας τὴν πιστὴν Εὔαν αὐξήσας; οὐ προεῖρχη, σὺν αὐθέντης ἰσαγγέλους πᾶσαν βουλόμενος; οὐ τοῦ δυνομίου ὡς ὑπούλου τὰ ὠμοὺς ἐκδιώκεις τῆς γῆς; οὐ τοῦ δυνομίου ὡς ἔχθρὸν τῆς δουλοπρεποῦς ἐπεισάγεις βίᾳ; οὐ τοῦ ζοφερὸν νύκτα τῆς ἀπάτης ἀπορρήξας; καὶ τοῦ ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως ἀπαστέλλεις τοῖς βουλομένοις ὃ τούτης κάλλος ὁρᾶν; οὐ ὃ φῶς τῆς ἀληθείας ἐφαπλοῖς ταῖς πρώτων ψυχαῖς; οὐ τὰ νέφη τῆς δυσπιστείας ὡς καπνὸν ἐξαλείφεις; οὐχ ὡς ἥλιος δικαιοσύνης προσεβεβλημένος ὃ λευκὸν νέφος τῷ σώματος, ἀπείρεις πρωταχοῦ τῆς ἀθότητος τοῦ ἀκτῖνας; οὐ πρόσωπον εἶ ὃ βλέμμα, ἢ ὃ βῆμα, ἢ ὃ ἀκοὴ, καὶ ⓦ λογισμὸν, καὶ ⓦ νοῦν, καὶ τοῦ ψυχοῦ; Οὐκ ὢν πρόσωπον ἀνθρώπου σῶμα σαυτῷ κατεσκεύασας; μὴ τοῦτο ἀλλοτρίας ἀδίκου καὶ καταλύσεως; τίνος οὖν ἕνεκα βαπτίσω σε νῦν, τῷ ποταμῷ δημιουργέ, ἢ τῷ βαπτίσματος χορηγέ, καὶ ἀπὸ φίλων ἀθεσπίας ἀθεσπίε; ἀμαρτίας ἴχνος οὐκ ἔστιν ἐν σοὶ, ὅτι κηλὶς ἁμαρτίας ἔχεται σου τοῦ ἀχράντου σάρκα, ὅτι τῷ σώματί σου ποτὲ δόλος προσήρθρωσεν. ἰὸς ἀσπίδων τοῖς Ἰουδαϊκοῖς ὑποκρύπτεται χείλεσι. ῥήματα γὰρ εἰσιν ἐλπιζόντων, καὶ τούτων αἱ γλῶσσαι τυγχάνουσι δόλιαι· σὺ δὲ τῷ σώματι ζωῆς ἀπαύστου βρύουσι πηγαί· ζωὴ γὰρ ὑπάρχων, ζωοῖς φλέγῃ καὶ χορηγεῖς. πῶς οὖν ὁ χορηγὸς τῆς προύσης καὶ τῆς μελλούσης ζωῆς, τῷ πίωσιν ὑπεραίνεις ῥευμάτων; ⓐ ἄλλοι πάντες ὑπ' ἐμοῦ βαπτιζόμενοι τοῦτο ἀκούουσι πρὸς ἐμοῦ· Μετανοεῖτε· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· καὶ
Ματθ. γ. ε. πᾶς βύεται εἰς ⓦ Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν ⓦ υἱὸν τοῦ Θεοῦ ⓦ μονογενῆ. ὅτι σὺ ὁ βαπτιζόμενος τί λαλήσω; τί φθέγξομαι; εἶπω, μετανόησον; ἵνα τίς σε τοῦ μετανοίαν δίξηται; τίς γὰρ ἄλλος ὀφθῇ σε μείζων Θεός; εἶπω, μετανόησον· ἤγγικε γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν; καὶ τῇ βασιλείᾳ τοῦ βασιλέως εὐαγγελίσομαι; καὶ σοὶ ἀγγοῦς γὰρ ὁ πέφυκας; Οὐκ ὀπίσασαν τοῦ βασιλέως τῶν οὐρανῶν, ἵνα φέρῃ τοῖς δούλοις ἐλεύθερος ἐλεύθυθας; εἶπω πρὸς σέ· πίς βύσει εἰς ⓦ Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν; σέ σοι πίς βύσας πρεσβεύσῃ; καὶ τίς ποτε νενοήθηκεν αὐτὸς ἑαυτῷ πίς βῦσαι; πίς βῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον, ὅτι ὀφθῇ Θεός· σὺ ὁ Θεὸς εἶ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, εἰ καὶ δοῦλος εἶ ὃ φανέμενος, καὶ πιστευθεὶς δίκαιος εἶ ὃ δι' ἀπάντων. ἀλλ' εἶπω πρὸς σέ, πίς βύσει εἰς τὸν πατέρα τὸν σόν; πότε γὰρ ὤφθης ἄπιστος καὶ πολέμιος ὃ πατρί; πότε ὁ τῆς τοῦ Θεοῦ γαληνικότος ἐχωρεῖσθης θεότητος; τί οὖν εἶπω πρὸς σέ; πίστευσον ὡς ὃ πνεῦμα ὃ ἅγιον; ἀλλ' εἰ σοὶ, καὶ ζωὸν σοὶ
Ματθ. γ. ιδ. τοῦτο καθέστηκεν. Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός μέ; ὁ μονογε-

νὴς

τῆς γῆς τοῦ Θεοῦ περὶ ⓦ γῆν τοῦ Ζαχαρίου; ὁ ὢν τῆς πρ̀ήνου περὶ ⓦ ὢν τῆς φύσεως; ὁ
μὴ λύσας τὸν πρ̀ηνίδιν τῆς μητρὸς περὶ λύσαντα τὰς τειχούσης τὸν φίρωσιν; ὁ ὢν γα-
στρὸς περισκιωμένης περὶ ⓦ ὢν κοιλίας ὑπτιάσατα τὸν σὸν διακονίαν; ὁ ὢν θερμή-
σας περὶ τὸν τῆς ἐρήμου φοινίκων; ὁ τοσοῦτος ὑψηλὸς περὶ ⓦ ἰσοῦται εὐτελῶν; ὁ Κύριος
πάσης τῆς κτίσεως περὶ ⓦ ἀναξίων τῆς σῆς ἀγαθότητος ὑπερκρέτων; ὁ πλούσιος καὶ φύ-
σει, περὶ ⓦ πέντα καὶ φύσιν, ἵνα μᾶλλον ἢ τὸν σὸν χάριν εὐπορεῖν; ὁ οὐρανίος καὶ ὑπτί-
γλος περὶ ⓦ ὑπτίαιον μόνον; ὁ ἄνωθεν ἔχων τὸν γνότητα, κάτωθεν ἢ τὸν αὐθεντότη-
τα, περὶ ⓦ κάτωθεν μόνον βλαστήσαντα; ὁ ἰσοῦτος διακονῆς περὶ ἐμὲ ⓦ μακρὰν οἰκέ-
τῶν; ἀλλὰ δοῦλος διακονῶν οὐκ ἐλευθερεῖ, λύχνος ἥλιον οὐ φωτίζει, πηλὸς οὐ διερ-
γάζεται χερσμία, περίβατον οὐ ποιμαίνει ποιμένα, περίδρομος οὐ σημαίνει βασιλέα.
ποταμὸς τὸν σὸν οὐ βαστάζει γνότητα, ποταμὸς οὐ μετρῇ, ὃν οὐρανὸς οὐ χωρῇ· ὁ Ιορ-
δάνης οὐ λούει ⓦ ἑαυτῷ ποιητόν· τὸ ὕδωρ ὑπτιοῦσκει ⓦ πλάσαντα· τὰ ῥεύματα
τοῦτα οὐκ οἶδε τὸ φῶς, κἀγὼ τολμήσω περὶ τὸν λειτουργίαν; ἰὼ ψυχὴ μυϊλιγ-
γιᾶ, ἡ χεὶρ μου τρέμουσα φοβεῖται πλησιάσαι τῷ πνευματίῳ σου σώματι. τί ποιή-
σω; τί διερίζομαι; καὶ τρέμω σε, δέσποτα, καὶ πόθω· καὶ φεύγω οὐ τολμῶ, καὶ
περιστελθεῖν ὑ θαρρῶ· καὶ δοῦναί σοι τὸ βάπτισμα φείδομαι, καὶ λαβεῖν ἁγιασμὸν ὑπὸ σοῦ πόθω. ἐγὼ
χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι· ἐγὼ σε περισκιωμένην, ὁ βαπτίζειν διδίδαγμαι· ἐγὼ μᾶλ-
λον ὑπερκλίνω ⓦ ἐμὸν αἰχένα τῇ σῇ δεξιᾷ· βλέπησόν με ὁ βλεπῶν ἵππα δικαίων· ποίησόν
με τοῖς Ιορδανίοις ῥεῖθρις ἐγχορδῆσαι σήμερον, ὡς ἐποίησάς με πρόβλον ἐσπιρτῆσαι τοῖς
μητρῴοις ἐμβρύοις. ναί, φησιν ὁ δικαιότης, ὦ Βαπτιστά, θαυμάζω σοῦ τὸν βλέψιναν, ὃν
τὸν βλέπειν ὑπτίαν ὑπτίζητῶ. γέγραπται τῆς ἐμῆς βασιλείας σεσήμεσις, ἀλλ' ἐφέλκεται ἡμέ-
ραν ἐν τῆς ἐμῆς οἰκονομίας ἀφίκνεται. ἦλθον γὰρ ἐγὼ πρὸς σέ, ὑπὲρ τοῦ συμφέρει σοί τι
ἐστὶ τοῖς καλοῖς σου. ἦλθον ἐγὼ πρὸς σέ, ἵνα πάντες ⓦ οἱ ἄνθρωποι ἀνακλίνωνται πρὸς ἐμέ.
κατῆλθον ἐκ τῆς οὐρανίων, ἐν ὅλος ὁ τῆς κόλπος εἰμὶ τοῦ πατρός, ἵνα ζωοτρέφω τῷ πλά-
σει τὸ ποίημα. ἦλθον ὁ πρῶτος, ἵνα ζωοτρόπος ὁδὸν φθάνητε· ἦλθον ὡς ἄνθρωπος, ὅσον πρέ-
πειν ὡς Θεός, ἵνα ὁδὸν ἀνθρώπους θεοὺς ἀπεργάσωμαι· ἐλήλυθα ἐξ ὑμῶν μητέρα πνιγέαν,
ἵνα δυνηθῆτε μὴ πρόρησίας ὑμᾶς ⓦ ἐμὸν πατέρα καλεῖν. ἐπαύριον ὡς βρέφος τῆς τοῦ γά-
λακτος ἔφης, ἵνα τοῖς πιστοῖς ἔφιον ἐμαυτὸν ἀνάδηλον. εἰσελήλυθα ἀπαργάνοις παι-
δικοῖς, ἵνα διαῤῥήξω ὁδὸν τῆς ἀνομίας δεσμούς. αἰσχλίσθην οὐκ ὑπὸ κλίνης βασιλικῆς,
ἀλλ' ὑπὸ φάτνης ὑπτεύσης, ἵνα μὴ τὸν ἐμὸν ὑπὸ τῆς φάτνης ἀνάκλιτον μηκέτι μηδεὶς
τὴν λογικὴν ὡς ἄλογος ἀλογίαν νοσῇ. ἐδδεάμην ἐν τῇ ἁρκίμῳ ἐκτομῇ, ἣν ἐγὼ περι-
μεῖναι ἐνομοθέτησα, ἵνα τὸν ἀχλὺν ποιητὸν ἐπισάγω ἐκτομήν. ἀνέμενεγκε τὸν νενομισμέ-
νον θυσίαν ὡς περίτεχνος ὁ μισογνὴς, ἵνα μετὰ ποιήσω τὸν τοιαύτην θυσίαν, ἣν ξένην θυ-
σίαν ἐμαυτὸν ἀπεργάσωμαι. ἔφυγον εἰς Αἴγυπτον, ἀλλ' οὐκ ἀπὸ ἐν τῷ εἶ πόθων κα-
τεφυγή. ἐλαμόμην βρέφος νέον, πλέιος ὕδωρ, ὡς ὁρᾷς, ἵνα τὸ πλέιον τοῖς ἀπλέστοις χορεί-
σωμαι. ἦλθον ἐξ πάσης ἡλικίας, ἵνα πᾶσαν ἡλικίαν τυχόσω τῇ τοῦ μακρὰν περιοχῇ. ἐ-
πίβλεω ἐν ποταμῷ, ἵνα ποιήσω τὸν γνῶμιν ὑπτιαίνειν τῷ οὐρανοῦ· ἐν δέχομαι τὸ βάπτισμα
τοῦτο, ἵνα πρόσχω τοῖς ἐμοῖς μαθηταῖς τῆς παλιγγενεσίας τὸ βάπτισμα. ἀνέχομαι καὶ κα-
δύσεως, ὡς ἀνεχόμην τῆς τοῦ σαρκὸς γνήσεως. ὡς νομοθέτης πρῶτος τὸν νόμον τὸ δίκαιον, ἵνα
καιουργήσω τῆς χάριτος τὰ σύμβολα. ὡς ἰατρὸς ὑγιαίνων μεταλαμβάνω τῶν φαρμάκων
τῶν νοσούντων, μὴ διόλλυμος τοῦτο· ἵνα καινότερον βοήθημα τὸ τῆς κολυμβήθρας ὑπτιάσω
τοῖς κάμνουσι. ἐὰν ἐν ἐμοὶ τὸν ἀμάρτωλον κατα δέχομαι, ἐν λουτρὸν ἀκάθαρτον ἁγιά-
σωμαι; νέκρωσιν ὑπομένω μέλλω τελέσαι, ἐν κατάδυσιν ἄλυπον ὑ ποιήσωμαι; εἰς αὐτὴ
καταβῆναι ἐπείγομαι τὸν ὑ ἀλυβδόν· ἐν ποταμὸν ῥεῖθρον ὑ περιπύζομαι; βαπτίσει δέ με, τ̀

μέλλοντα

μέλλοντα βαπτίζειν ϗ σώζειν τὰς ψήλοντας· βαπτίσει με τ μέλλοντα βεβαπτισμένων τ ἀμ-
μρτίας τ ἀνθρώπων τ φύσιν εἰς ὕψος ἐπαίρειν δεξιόν· βαπτίσει με ὡς ἄνθρωπον κάτω, τ
ἄνω ποιῆσαι τ ἀγγέλων ὑμνῳδόν ὡς Θεόν. ἦλθεν τ ἐμὴν μυστηρίων ὑπηρέτης ὀξύς· μεταλ-
λεῖν τὴν ποίησιν εἰς τελείαν ἀγαθεύ· ἔπεσεν τὸν γλωσσῶδον, ϗ κίνησον τὸν εἰς ὃ ἔργον τὴν
δεξιάν· βάπτισμα θαρρεῖν τὴν χαίρειν τῇ ἐμῇ κορυφῇ, τῇ ληφθείσῃ ἀπὸ τοῦ σου φευγόμενος 5
Ματθ. γ. ιι. ἀλλὰ σύ· κέρδανον ἐκ τοῦ βαπτίσματός μου ϗ σὺ ὁ βαπτίσας ὀνομάζεσθαι. Ἄφες ἄρτι· τὸ-
τως βάπτισον, ἐπὶ τότε θεολόγησον· τὸν βάπτισον, ϗ τότε ποίησκώπησον. οὕτω γὰρ πρέπει
ἡμῖν ὅσι πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. οὐδὲν οὕτω σημαίνει ὡς ὑψηλόν, ὡς ἡ ἐλευθέρι-
ος συγκατάβασις. ὕψος γὰρ ἀληθὲς οὐ σημαίνει πρὸς ἔξεις ὑπεικαῖς. τότε ἀφίησιν αὐτὸν
ὁ Ἰωάννης, βοᾷ πρὸς αὐτόν· ἰδοὺ δέχεσθαι τῷ σῷ ποιήματι, δίδασκε. ἀ γὰρ ἀγνοῶ 10
ἔμαθον, ταῦτα χαίρων ὑπέτιλω. ἰδοὺ ποιήσω τὸν ἐμὸν δεξιόν σε τὴν κεφαλήν, ὅπερ
σὺ τοῦτο ποιήσεται· καὶ γὰρ δοῦλος σός, ϗ υἱὸς τῆς παιδίσκης σου· ϗ ἡ χείρ μου δημιούργη-
μα σόν, ϗ ὁ ποταμὸς ἔστ τῆς σῆς διδασκαλίας ἀπόῤῥοια, ϗ τὰ νάματα ταῦτα ποιήματα σά,
ϗ ὁ βάπτισμα τοῦτο δῶρον σόν· ϗ σὺ μόνος ὑπέρασαν ὁ κατεργάζη μυστήριον. βαπτίσθητι,
βαπτίσθητι, δέομαι· ἐ σώσον, ὡς θέλεις, οἷς ἔπλασας. μακάριος ἐγώ, ὅτι σὲ ποιήσθαι 15
ξως τηλικοῦτος, ϗ ξένως σὲ ἐρήμῳ πεφεῖς, ϗ νεῦ τῆς ἁγιοσίας ταύτης ἀξιωθείς. μακάριος
ἐγὼ ποιήσαι σὺ δοκιμασθεὶς τηλικοῦτον ὑπουργήσαι μυστηρίῳ. ὦ δεξιά, πόσον ὑψώθης; ὦ
πήλινον ὄργανον, πόσον τετίμησαι; φιλάνθρωπε ϗ μεγαλόδωρε Κύριε, μὴ ὃ κρεμάσαι
τὸν χθὲς τοῖς ὕδασι, καὶ δοιῶν τύπος ὥσπερ τινὰ ζύμιον ἁγιασμοῦ τὸν κατάδυσιν, ἀνέλ-
θων τὸν ὑδάτων (γένηται τοῦτο, δίδασκε) αἰάδραμε ϗ κατέλαβε τὸν ἀνθρωπότητα ψυχορ- 20
ράγησαι ϗ κάμνουσαν, ὑπίσχνεσθαι τὸν ἐκστασίως πυρέπουσαν, αἰάσησον τὸν ὑπὸ τῆς γῆς
ὡς ὑπὸ κλίνης ὀξυπλωμβίου ϗ νοσοῦσαν πάθη διαφόρῳ· ὡς ἰαθῆς ταῖς νόσοις ἀπέλθωσιν. σὺ
ποιμάνοισι ἡ χωλοὶ, ἵνα σε λαλήσαντες δράμωσι· σὺ ποιμάνοισι ἡ τυφλοὶ πρὸς ἀνάβλεψιν·
τὸν σὸν ποιήσασθαι φωνὴν ἡ νεκροὶ πάντες πρὸς ἀνάστασιν· τὸν σὸν πτῆ-
σιν διώκοσι ἡ φλεγόμενοι τῷ καύσωνι τῆς συμφορᾶς· ὑπίσχνη πᾶσι ὡς δρόσος ἰάσεις. 25
Ματθ. γ. ιϛ. Καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς, ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος· ϗ ἰδοὺ ἠνεῴχθησαν αὐτῷ ἡ οὐρανοί, ϗ ἐί-
δε τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καταβαῖνον, ὡσεὶ περιστερὰν, ϗ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν. ὦ ξένου ϗ πρά-
δόξου μυστηρίου· ὁ οὐρανὸς δῶρον ποιήσκωψ, ὃν ὁ ποταμὸς ποῦ βεκλῶν ἐπέκλυσε· καὶ
Ματθ. γ. ιζ. τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον θεολογεῖ, ὃν ὁ δοῦλος ἐβάπτισε. Καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγου- 30
σα· ἔστ οὗτος ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα. ἔστ οὗτος ὁ βαπτιζόμενος, οὐ δεῖται χρείαν
ἰδίαν, ἀλλὰ δεῖται μόνον φιλανθρωπίας, ὁ πρὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος μαρτυρούμενος, ὁ πρὸ
ἐμοῦ τῶν σαφῶς εἰδότων αὐτὸν κηρυττόμενος, ὁ πρὸ τῶν αἰώνων ἐκ ἐμοῦ γεννηθείς, ϗ νεῦ ἐκ
Μαρίας σαρκὶ πεφθείς, ὁ ὁμοούσιος ἐμοὶ ϗ ὑμῖν· ὁ συναΐδιος ἐμοὶ, ϗ σύμμορφος τῆς ὑμετέ-
ρας μορφῆς· ὁ ποιητὴς τοῦ Ἀδὰμ, ϗ ἀπόγονος τοῦ Δαβίδ· ὁ δημιουργὸς τῆς πρώτης, ϗ υἱὸς
τῆς πρώτης· ὁ νοούμενος ϗ φανόμενος· ὁ πίστ ἐ ὢν καταπεθυόμενος· ὁ τέλειος ἐν θεότητι, 35
ϗ τέλειος ἐν ἀνθρωπότητι· ἔστ οὗτος ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἔστ ϗ ἄνω ματουργῶν ὡς Θεός, ϗ
πάσχων ὡς ἄνθρωπος, υἱός ἔστιν ἐμός. σαυτὸν γὰρ ἐ χωρεῖζει μου ἡ τῇ φύσει ἀχώριστον.
ἔστ ϗ τοῖς ἅλοις κεντούμενος, υἱός ἔστιν ἐμός. ἅλει γὰρ τότε τὸν θείαν ἐσίαν οὐ βλάπτουσιν.
ἔστ ϗ πάσχων, υἱός ἔστιν ἐμός· τὸν γὰρ τότε θεότητα πάθος ἔστ ἰσχύει κατασχεῖν. ἔστ καὶ
νεκρούμενος ἑκουσίως, κ τὸ νεκρῶσθαι πεφυκὸς, υἱός ἔστιν ἐμός. ἀποθανεῖν γὰρ εἰς θεότητα 40
ἐ πέφυκεν, ἔστι βούλεται, ἔστι δύναται. ζωὴν γὰρ νέκρωσις οὐκ ἀΐδιος ἀθανασίας
οὐ περιγίνεται. ἔστ ϗ ἀνιστάμενος ἐκ νεκρῶν υἱός ἔστιν ἐμός. ὡς γὰρ δημιουργὸς τῶν πάντας
ἀνεγείρει τῶν σωμάτων αὐτῶν ἡ νεκροὺς, οἳ λυθέντας πάλιν τῆς ἐξόδου αὐτῶν συνεχώρησεν. οὗτος
μὴ τῆς ἑρκὸς ταύτης ἀνοίγει εἰς σὸν οὐρανὸν, ὧν σὸν ἀπέστη, υἱός ἔστιν ἐμός. τοῦτο ὁ δεχό-

μενος,

μήτιος, ἐμὲ δέχεται ζῶν αὐτῷ· τοῦτον ὁ προσκυνῶν, ἐμὲ προσκυνεῖ· εἰς τοῦτον ὁ πιστεύων, εἰς ἐμὲ πιστεύει· τοῦτον ὁ σμικρύνων, ἐμὲ σμικρύνει. ὕβρεις γὰρ παιδὸς, ζημία πατρός. τίς ἐστιν ὁ δεχόμενος, ἢ μὴ πολυπραγμονῶν, ἀλλὰ σέβων ἀκριβέργας, μακάριος. οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα. ⁂ ἁμαρτωλοὶ δράμετε πρὸς ⁂ αἴρεσιν τοῦ ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου· ⁂ καὶ κρίτοι καταλάβετε ⁂ φιλάνθρωποι δικαιοῦτε· ⁂ νεκρώμενοι πᾶσι ἁμαρτίαις, ἀνύσατε πρὸς τὴν πηγὴν τῆς ζωῆς. Τῶν τῆς τοῦ Βαπτιστοῦ πομπεύσεως κάλλιστα δῶρα. Τοῦτα πέμπει ἡμῖν ὁ δι' ἡμᾶς ἐπιφανεὶς δι' αὐτὸς Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος ἅμα ζωοποιῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΝ. Λογ. ξζ.

Ἀλλ' ἰδοὺ εὐαγγέλια, πάλιν ἐλευθερίας μηνύματα, πάλιν ἀπολύσεως, πάλιν ἐπαγγελίας, πάλιν θεοφανοῦς φωνή, πάλιν δουλείας ἀπαλλαγή. ἄγγελος μὲν πρὸς παῖδα λαλεῖ, θεὸς δὲ γυναικὶ ὁμιλεῖ ὁ ὄφις. Τῷ μὲν τῷ ἑκτῷ, φησὶν, ἀπέσταλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ. ἀπέσταλη Γαβριὴλ τὸν παγκόσμιον μηνῦσαι σωτῆρα· ἀπέσταλη Γαβριὴλ, φέρων ᾧδὴν Ἀδὰμ ἀπὸ χειρογράφου ἀπολύσεως· ἀπέσταλη Γαβριὴλ πρὸς παρθένον, ἵνα τὸν ἀπιστίαν τοῦ θήλεος εἰς πίστιν μεταβάλλῃ· ἀπέσταλη Γαβριὴλ, ἄξιον βύσσης καθαρᾶς συμφύσαι τὰ θαλάσσια· ἀπέσταλη Γαβριὴλ συμφύσασθαι τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι· ἀπέσταλη Γαβριὴλ πρὸς τὸ ἔμψυχον τοῦ βασιλέως τῶν ἀγγέλων παλάτιον· ἀπέσταλη Γαβριὴλ πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην μὲν τῷ Ἰωσὴφ, παρθενεύουσαν δὲ τῷ ὑψίστῳ· ἀπέσταλη δοῦλος ἀσώματος πρὸς παρθένον ἀμόλυντον· ἀπέσταλη ὁ ἀμαρτίας ἐλευθερῶν πρὸς τὸν φθορᾶς ἀνεπίδικτον· ἀπέσταλη λύχνος μηνῦσαι ⁂ ἥλιον τῆς δικαιοσύνης· ἀπέσταλη ὄρθρος προπέμπων τὸ φῶς τῆς ἡμέρας· ἀπέσταλη Γαβριὴλ δηλῶν ⁂ σὺ χάλπις ἐν παρθένῳ, καὶ σὺ ἀγκάλαις τῆς μητρός· ἀπέσταλη Γαβριὴλ, δηλῶν τὸν σὺν θρόνῳ καὶ σὺν σπαργάνῳ· ἀπέσταλη γραπτὸς, βοῶν ὃτι τοῦ βασιλέως μυστήριον· μυστήριον γνωριζόμενον πίστει, οὐκ ἐρευνώμενον πολυπραγμοσύνῃ· μυστήριον προσκυνούμενον, καὶ ζητούμενον μυστήριον θεολογούμενον, οὐκ ἐρευνώμενον· μυστήριον ὁμολογούμενον, καὶ μειζόμενον. ᾧ μὲν ᾧ ἕκτῳ ἀπέσταλη Γαβριὴλ πρὸς παρθένον. ποῖον ἔλεγε μῦθον λέγων; ποῖον; ἀφ' οὗ ἐδίδαξε Ἐλισάβετ τὸ βαπτίσαν, ἀφ' οὗ ⁂ Ἰωάννου ζωνίσασθε. πόθεν τοῦτο δῆλον; ἑρμηνεύεται αὐτὸς ὁ ἀρχάγγελος, πρὸς τὸν παρθένον λέγων· Ἰδοὺ, φησὶ, Ἐλισάβετ ἡ συγγενής σου, καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱόν· ἓξ μῆνες ἔκλεισαν αὐτὴν τὴν καλουμένην στεῖραν. ᾧ μὲν τῷ ἕκτῳ. ἕκτος μὲν τῆς συλλήψεως τοῦ Ἰωάννου. εἶδε γὰρ προφήτου τὸν γραπτὸν, εἶδε προλαβοῦσα ⁂ δορυφόρον, εἶδεν προοδοποιήσασαν τὸ μηνυτὴν τῆς διασωτικῆς πλοκῆς. ᾧ μὲν τῷ ἕκτῳ ἀπέσταλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, ἤγουν σεσημασμένην· μεμνηστευμένην μὲν, τηρουμένην δέ. διὰ τί μεμνηστευμένην; ἵνα μὴ πάσχοι μαθὴ ὁ λῃστὴς τὸ μυστήριον. ὅτι μὲν γὰρ διὰ πλούσιον ἦλθεν ὁ βασιλεὺς, ἤδει ὁ ποιμήν. τῶν γὰρ Ἡσαΐου καὶ αὖθις ἠκούσατο φωνῆς, ὃ, Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει. καὶ ἕκτῳ εἰκότως πρὸς τὴν παρθένου τὰ προφήτευμα, ἵν', ὅπου τοῦτο ὅτι πληρωθῇ τὸ μυστήριον τοῦτο, ἀκαρτύσῃ ⁂ φόβῳ. διὰ τοῦτο ὁ διασώστης διὰ μνηστῆς συμβιώσης ἐλήλυθεν. ἦλθε μὴ συθῇ, λοιπὸν κατηγυάτο. τῷ μὲν ᾧ ἕκτῳ ἀπέσταλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ πρὸς παρθένον μεμνηστευμένην ἀνδρὶ, ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ. ἀκουσον τί πρὸς τὸν ἄνδρα τοῦτον καὶ τῆς παρθένου ὁ προφήτης φησί·

Ησαΐα. σί· Δοθήσε͂ται δὲ ἐσφραγισμένοι βιβλίοι ἀνδρὶ εἰδότι γράμματα. τί δὲ ἐσφραγισμένοι βιβλίοι, ἢ πρώτως ἡ ἀμόλυντος παρθένος; πῶς δὲ τίνων δοθήσεται; πῶς δὲ τῶν ἱερέων δηλονότι. τίνι τοῦτο; τῷ τέκτονι Ιωσήφ. ἔστι γὰρ ὁ Ιωσὴφ σεμνοῖς γάμοις περισπιλώσας τὸ τέρας, καὶ γλυπήσας μορὰς, ἀπεβάλετο τὴν γαμετὴν, καὶ λοιπὸν διῆγε σὺν σωφροσύνῃ, ἐκτρέφων σὺν παιδὸς τὸ παιδίον καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου. ἀμέλει γοῦν παρελθὼν εἰς τὸ κήρυγμα ὁ ἀπόστολος Παῦλος, καὶ ἕνα τῶν τότε εὑρηκὼς ἁγνὸν, γράφει λέγων· Ετέρους δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μὴ Ιάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ Κυρίου· οὐχ ὡς ὄντα τῆς παρθένου Μαρίας, ἀλλ' ὄντα τοῦ Ιωσὴφ γνησίου. ἐπεὶ οὖν ὁ ἱερεὺς ὡς σώφρονι τῷ Ιωσὴφ ἐπέτρεψαν τὴν Μαρίαν, καὶ παρέσυρεν αὐτὴν γάμου κηδεστὴν ἀναμφόρτους, ἔμβλεψε δὴ τοῦτ' λαμβάνων παρὰ τοῦ ἀφθαρσίας τὴν παρθένον· τοῦτο παρρησιάζεται ὁ προφήτης προαναφώνησε. Δοθήσεται, φησὶ, τὸ βιβλίον τὸ ἐσφραγισμένον ἀνδρὶ εἰδότι γράμματα, τουτέστι, γάμοις προσομιλήσαντι. καὶ ἐρεῖ, ὅ δύναμαι ἀναγνῶναι. οἶδα τί οὐ δύνασαι, ὦ Ιωσήφ; ὃ δύναμαι, φησὶν, ἀναγνῶναι τὸ γεγραμμένον βιβλίον ἐσφραγισμένον. τίνι παρόμοιον; τῷ δημιουργῷ τὸν ὅλον κατοικητήριον φυλαττόμενον. ἀλλ' ὅτι τὸ προκείμενον ἐπισκέψωμεθα. τῷ μνηστῇ τῷ ἐκτῷ ἀπεσταλη Γαβριὴλ πρὸς παρθένον, παρ' ὅτου παντοίας τοῦτο ἀπολαβὼν δόξαν. διὸ, φησὶν, ὦ ἄγγελε, ὑπουργὲς θεοῦ φοβερὸν μυστήριον· ἀπεκεκρυμμένον ἀγγέλοις θαύματι· εἰς δύναμιν τοῦ πλάσαντος Αδὰμ κατελθεῖν ὑπὸ τὸν ἐμὸν οἰκτρμὸν ἐπιζήμιον. ἀμήχανα τὰ κατ' εἰκόνα τὴν ἐμὴν πλασθέντα ἐπαλαίωσεν, τὸ τοῦ ἐμοῦ χεῖρας ἐσάθεσε δημιούργημα, ἠμαύρωσεν ὃ περ ἔπλασα κάλλος· ὁ λύκος τὸ ἐμὸν θρέμμα κατεσθίεται· ἐρημοῖ ὅστις τοῦ παραδείσου τὸ οἰκητήριον· τὸ ξύλον τῆς ζωῆς ὑπὸ τῆς φλογίνης ῥομφαίας φυλάττεται, καὶ κέκλεισται τῆς τρυφῆς τὸ χωρίον. ἐλεεῖ τὰ πολεμηθέντα, καὶ συλλαβεῖν πολέμιον βούλεται. λαθεῖν θέλω πάσας τὰς ἐξουσιακὰς δυνάμεις, σὺν μόνῳ θαρρῶ τῷ μυστηρίῳ· πρὸς τὴν παρθένον Μαρίαν πορεύθητι, ἄπελθε πρὸς τὴν ἔμψυχον πόλιν, ἐκεῖ ἦν ὁ προφήτης ἔλεγε· Δεδοξασμένα ἐλαλήθη περὶ σοῦ, πόλις Θεοῦ. ἄπελθε πρὸς λογικὸν μὲν παράδεισον· ἄπελθε πρὸς τὸ ἀνατολικὸν τοῦτο· ἄπελθε πρὸς τὸ ἄξιον ἐμοῦ τοῦ λόγου κατοικητήριον· ἄπελθε πρὸς δεύτερον ὅτι γῆς οὐρανόν· ἄπελθε πρὸς τὸν κυφίως νεφέλιον· μιλύνουσι αὐτὴν ἐμῆς προοίσας τὸ ὄμβρον· ἄπελθε πρὸς τὸ ἐμοὶ ἡτοιμασμένον ἁγίασμα· ἄπελθε πρὸς τὴν παράδα τῆς ἐμῆς σοφίας θεοπρεπῶς· ἄπελθε πρὸς καθαρὸν τυμφῶνα τῆς κτίσεως μου γλυπήσεως, λάλησον εἰς τὰ ὦτα τῆς λογικῆς κιβωτοῦ, ἑτοίμασαί μοι τῆς ἀκοῆς σου εἴσοδος. ἀλλὰ μὴ θορυβήσῃς, μὴ ταράξῃς τὸν ψυχικὸν τοῦ προφήτου· ὑπεκχεῶ τῷ ἁγιάσματι φόβῃ· προφήτου αὐτῇ φωνὴν χαρᾶς ἀκούσῃσον· σὺ εἶπε τῇ Μαριάμ, χαῖρε κεχαριτωμένη, ἵνα ἐλεήσω ἐγὼ Εὔαν τὴν κεκακωμένην. ἤκουσεν ὁ ἄγγελος σιωπᾷ, καὶ καθ' ἑαυτὸν, ὡς εἰκὸς, ἐλογίζετο. ξένον δὲ τὸ γράμμα, ὑπερβαῖνον ἔννοιαν δὲ λαλούμενον· ὁ τοῖς χερουβὶμ φοβερὸς, ὁ τοῖς σεραφὶμ ἀθεώρητος, ὁ πάσας τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεσιν ἀκατάληπτος, ἠλίκη σωτηρίας ἐπαγγέλλεται; κόρη αὐθαδόσωπε πρεσβύτου μιλύνῃ, μᾶλλον δὲ εἰσόδου δι' ἀκοῆς ὑπερβῆναι αὐτῇ; καὶ ὁ τὴν Εὔαν καταδικάσας, τὴν αὐτῆς συγκατάθεσιν δεξάζεται τοσοῦτον ἐπιθεῖναι, καὶ λέγει, ἑτοίμασαί μοι τῆς ἀκοῆς σου εἴσοδος; καὶ δύναται χωρῆσαι ἀχώρητον; οὕτως φοβερὸν τὸ μυστήριον. τοιαῦτα τὸ ἀγγέλου ἐνθυμηθέντος, ὁ διακονητὴς φησὶ πρὸς αὐτόν· τί ταράττῃ καὶ ξενίζῃ, ὦ Γαβριὴλ; οὐ πρέπει ἀπεσταλῆναι ἀπ' ἐμοῦ πρὸς Ζαχαρίαν ἱερέα; οὐκ ἔδωκας αὐτῷ τῆς γεννήσεως Ιωάννου τὰ εὐαγγέλια; οὐκ ἀπιστοῦντι τῷ ἱερεῖ ὃ τῆς σιωπῆς ἐπήγαγες φάρμακον; οὐ κατεδίκασας πρεσβύτην τῇ ἀφωνίᾳ; οὐχὶ σὺ ἀπεφώνεις, ἐγὼ δὲ ἐκύρωσα; οὐ τῷ εὐαγγελισμῷ σου ὃ ἔργον ἐπεκολούθησεν; οὐ συνέλαβεν Ἐλισάβετ; οὐχ ὑπήκουσεν Ἐλισάβετ μήτρα; οὐκ ἀνεχώρησε τῆς ἀκαρπίας Ἐλισάβετ νόσος; οὐκ ἔφυγεν Ἐλισάβετ ἐγγύα τῆς φύσεως; οὐ νῦν ὅστις κα-

χυφορουσα

χοφορῆσα ἡ ἄτεκνος μὴ καρποφορῆσα; μὴ ἀδύνατόν τι ἐμοὶ ἔσται παρὰ τοῦ θεοῦ ῥῆμα; πῶς οὖν ἀμφιβολίαν ἐξεβάλετο; τί οὖν πάλιν ὁ ἄγγελος; δίκαιον, τὸν ἀναπλάσαντα τὰ τῆς φύσεως σφάλματα, τὸν λύσαντα τὴν πάλαι ἀδικίαν, τὸν νεκρώσαντα μήτραν εἰς ζωτικὸν ἀναζήσασθαι διὰ καιρὸν, τὸν ὑπάρξαντα τῇ φύσει παιδοποιίας ἐπιτηδείως, τὸν λύσαντα εἰρῆσθαι τὸ ἀνωφέλειον τοῖς μέλεσι, τὸν γεγηθυῖαν καὶ ἁλμάτων μετοχὴν ποιήσαντα τοῖς χλευαφόροις ἐκείνοις ἅλμα, τὸν τῶν ἀγγέων ἄρρενα δραγμάτων ἐξαίφνης ἀναδήξαντα μυτίσεσι, ἔργον τῆς ὅλης ἀρχῆς δυνάμεως ἐκ συμπαθείας τελούμενον· ἢ μήτρας Σάρρα, ἢ μὴ ταύτην Ρεβέκκα, ἢ πάλιν Ἄννα, τὴν χαλεπαίνουσαν τῆς φρονίσεως ἀναλύσασα πάθη. Εἶτα τοῦτο σὺ τὸν ἐλευθερίαν δοξάσθαι. τὸ γὰρ πρῶτον τυχεῖν μὲν ζωντυχήσαι ἀνδρὶ, αἰτιᾶσθαι δεῖ τὸν νόμον τῆς φύσεως. ἀλλὰ δὲ τὸν ζῶντα ἐπαγγείλῃ τῇ παιδὶ προσεύχεσθαι. ὑγιοῦς δὲ γῆς ἡ χώρα τὰ σπέρματα· ἢ πῶς οὐ μήτρα χωρίσει πρόνοια; ἢ ὁ διασώστης φησί· πῶς μὲ ἐχώρησεν ἡ σκιὰ τῆς Ἀβραάμ; ὁ ἄγγελός φησιν· ὅπερ εἶχε τῆς φιλοξενίας τὸ πλήρωμα. Εἶτα νόμισον, δίκαιον, ὅτι ὥφθης τῆς παρελθούσης ἐν τῇ προθέσει σκιᾷ, ἢ πρόδρομος ὁ τὰ παίδια πλήρων. πῶς ἐσέβη ἡ Μαρία τὸ πῦρ τῆς θεότητος; ὁ θεῖος οὐ φλέγεται τῇ ἀγγελικῇ ἐλλαμπόμενος; ἢ σὺ δύναται φέρειν ἀκραιφνὴς ὁ πρόδρομος; ναὶ μὴν, εἰ ἔλαβε τὸ πῦρ ἐν ἐρήμῳ τὸν βάπτην, βλέπει πάντως ἡ Μαρία ἡ ἐμὴ προθεσία. ἢ ἵνα ἔκῃ τὸ πῦρ, τὸ σκιάζον φῆσαι τὸν τῆς ἰκοῦ πνεῦς ἐξ ὑγιοῦς πνεῦσαν πνεύσεσιν, πρόδηλον μὲν τὸν βάπτην, ἢ κατίδλεξε δὲ· τί αὖ εἶπεν ὡς τῆς ἀληθείας, οὐκ ἐν πνεύματι φλογός, ἀλλ' ἐν ἁγίῳ πνεύματι ὑστῆσαι καταβαίνουσης; τότε λοιπὸν ὁ ἄγγελος ἀξιοπλήρως τὸ προσταχθὲν αὐτῷ· καὶ πρὸς τὸν παρθένον παρελθὼν ἢ εἰσελθών, πρὸς αὐτὸν εἶπεν, λέγων· Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ Κύριος μετὰ σοῦ. οὐκ ἔτι ὁ ἄγγελος μετὰ σοῦ· ὅπου γὰρ τὸ πρῶτον ἔτεκνωσε ὁ πολέμιος, ἐκεῖ τὸν ἔμπλαστρον ὁ ἰατρὸς ἐπιτίθησιν· ὅθεν τὸν δρόμον τῆς ἐξόδου ὁ ἰατρὸς ἔσχεν, ἐκεῖθεν ἡ ζωὴ τὸν εἴσοδον τῆς ζωῆς ἐτεκτήνατο. ἀφ' γυναικὸς ἤρξατο τὸ φάλλειν, ἀφ' γυναικὸς πηγάζει τὰ κρείττονα. χαῖρε, κεχαριτωμένη. μὴ ἀκμαίου ὡς αἰτία καταδίκης μήτηρ γὰρ ἦν καταδικάσαντος γόνου. χαῖρε, κεχαριτωμένη, χαῖρε τὸ χαρήσαντες κόσμου νύμφευτε ἀμίαντε. χαῖρε κεχαριτωμένη, ἡ σὸ μήτρα τὸν μὴ ἐξ βυθίσασα θάνατον. χαῖρε ὁ ἔμψυχος ναὸς τοῦ Θεοῦ. χαῖρε ὑγιοῦς ἢ γῆς ἰσόρροπον οἴκημα. χαῖρε τῆς ἀχωρήτου φύσεως χωρίον βιρήσεως. ἀλλὰ τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπίσης τοῖς ἀδικουμένοις ὁ ἰατρὸς, τοῖς δὲ σκότει καθημένοις ὁ τῆς δικαιοσύνης ἥλιος ἐπιφαίνει, τοῖς χαλεπαίνουσι ἡ ἄγνοια ἢ ἀκύμαντος λιμήν, τοῖς ἀδικουμένοις μισουμένοις ἄλυσις ὁ φρίσσων ἐτίθη· ἐκ τοῦ Εἰρήνης ὁ σύνδεσμος, τοῖς αἰχμαλώτοις ὁ λυτρωτὴς ἐπεδήμησε, τοῖς πολεμουμένοις ἡ χαρμονὴ ἡ ἀνεκλάλητος χαρὰ δὲ ἀγάπης ἐκπίπτει· αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ Εἰρήνη ἡμῶν, ὡς φησιν ὁ θεῖος ἀπόστολος, ὃς ἠγόρασε διαπόντους ἀπολυτρώσεως ἡμᾶς· χάριτι αὐτῷ τὸ κράτος ἢ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Κολασσ. β. ιβ.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΟΛΗΝ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ἀνθρώπου. Λογ. ξη. Λυκ. ιδ. ιε.

Εἰ μὴ, ἀδελφοὶ, τὸν τοῦ Θεοῦ φιλεῖν δεῖ πάντα κατώρθωται ὁ φιλεῖν ἡμᾶς (διὰ αὐτὸν γὰρ ζῶμεν ἢ κινούμεθα καὶ ἐσμεν) μᾶλλον δὲ τὸ τούτου κατορθοῦν χρεία τοσαύτη μοι πεῖσαι, ἵνα τὸν κατὰ τὸν φιλεῖν, ἢ τὸν βάσκανον τῶν μαθητῶν ἐκ τῆς κολυμβήθρας αἰτιάσηται ἀφρόν. καὶ γὰρ οὗτος ἵνα τοῦτο ἐκλάμψῃ, * ἢ ἡμῖς δι' αὐτὸν ἐπιθημόμεθα ζωόμεθα· ὅπως ἡμῖν δοθῇ κληρονομίας ἐδάφη ἐκ τῆς δημιουργοῦ Ex edit. Augustana, emend. ex Mss. Bavarico. Πραξ. ζ. κα.

ουρηνῷ Θεοῦ ἡ πατὴρ ἡμῶν. Εἶπωμὲν τοίνυν πρὸς αὐτὸν, ἅπερ εἶπεν ὁ διδάσκαλος Χριστὸς, ὁ φιλάνθρωπος υἱὸς τοῦ φιλανθρώπου πατρὸς, ὁ μόνος ἀξιόχρεως τῆς πατρῴας οὐσίας ἐξηγητής· λύσατε τοῦτον καὶ ἄφετε αὐτὸν πορεύεσθαι πρὸς τὸν ἀπόστολον, ἵνα μάθωμεν ἐξ αὐτοῦ, πῶς δεῖ πορευτικῶς ζῆν τῷ ἀποστολικῷ, καὶ συγκοινωνεῖν τοῖς πάλαι σοφοῖς αὐτοῦ. χ. ἰδιωτ.

Ανε. κ. ια. Ἀνθρώπου τινός, φησὶν, εἶχα δύο υἱούς. πανταχοῦ ὁ σωτὴρ, ἡ δογματικῶς ἁπλῶς λέγεται. ἁπλῶς τὸν πρὸς τὸ ἴδιον πατέρα, ὡς πρὸς ἄνθρωπον ὄντα, ὁμιλεῖ· καὶ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, ὡς πρὸς τέκνα, λαλεῖ, ἵνα λύσῃ τὴν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον στοργήν. δύο ἄνθρωποι χ. λαοῦ

Β. Κορ. α. γ. τινές, φησὶν, εἶχα δύο υἱούς. τίς ὅστις ἐστὶν ὁ ἄνθρωπος; ὁ πατὴρ τῆς οἰκτιρμῶν, ἡ Θεὸς πάσης παρακλήσεως. πόσους ἦν εἶχε τούτους τοὺς δύο υἱούς; τοὺς δικαίους, ἡ τοὺς ἁμαρτωλοὺς· τοὺς ἐμμένοντας τοῖς θείοις αὐτοῦ προστάγμασι, ἡ τοὺς παρακαινοῦντας καὶ διαστροφὰς ἐπο- 10
λοῦσι. ἡ Εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί. ἡ τίς ὅστις ἐστὶν ὁ νεώτερος υἱός; ὁ τοῦ γενομένου ἄρα τοῦ κακοπαθοῦς, ἡ τῆς αἱρέσεως τῆς νεότητος ῥιπίζοντος. πατέρα ἐγνώρισεν ἡ φύσις τὸ πλάσαντα, οὐ ἡ μὴ ἐτίμησεν προαίρεσις τὸ ποιήσαντα. πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. καλῶς εἶπεν πρὸς τὸν Θεὸν παρὰ τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ κακῶς, ἅπερ ἔλαβε, κατεναλωσε. χ. ἐπιβ. ση, εἰς
Ανε. κ. ιε. ἡ διῆλεν ἀσώτοις Ⓐ βίοις ὁ πατήρ. ἔδωκεν ἀσώτοις, ὡς οἶκον ἴδιον, ὅλον Ⓐ κόσμον· ἔδωκεν ἀσώτοις, ὡς κτῆσιν, ὅλην τὴν κτίσιν· πρόκειται ἀσώτοις σώματα καὶ ψυχαὶ λογικαί, ἵνα τοῦ λόγου βούλημα χρηματογράμμοι μηδὲν ἄλογον παίζωσι· ἐπέτρεψεν αὐτοῖς Ⓐ ἐαυτῶν νόμοι, Ⓐ φυσικοὶ καὶ τὰ χαρακτῆρι, ὡς θεῖον παιδαγωγοῦ· ἵνα τούτου παιδαγωγούμενοι πληρώσωσι
Λυκ. κ. εγ. τὸ τοῦ μισθότου βούλημα. Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν πάντα ὁ νεώτερος υἱός, ὡς νεώτερος ἐπορεύθη, ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακρὰν, ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀπὸ τοῦ ἀπ' αὐτοῦ ὁ Θεός. οὐ γὰρ βιάζεται Ⓐ μὲ βουλόμενοι δουλεύειν αὐτῷ. γνώμης γὰρ, σὺν ἀνάγκῃ, αἱ ἀρεταὶ ἅπασαι. ὁκῆ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως· ὁκῆ τῆς ψυχῆς ὅλον Ⓐ πλοῦτον ἀπώλεσεν· ὁκῆ πέρπαν ἡ πρόπολος σωφρόνησεν· ὁκῆ παίζων ἡ ἐμπαίζόμενος πάσης ἐλήφθη· ὁκῆ ψυχοφθόρους ἡδονὰς ἀγοράζων, καὶ γέλωτας ὠνούμενος, πάντας δακρύων ἔλαθε. ἡ ταῖς μὲν ἀρεταῖς, ἃς εἶχεν, ἀπεβάλετο· ταῖς δὲ κακίαις, ἃς οὐκ
Λυκ. κ. ιδ. εἶχε, προσελάβετο. Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα (ὑπὸ πίφυκε γὰρ τοῖς αἰφνιδίως βίᾳ πλουτίσασι· ὁ πλοῦτος τῆς γλώττης) ἐλιμώττει δίχα λιμοῦ ἰσχυροῦ καὶ τοῦ χώρου ἐκείνου. ἔστι γὰρ τῆς συμφορήσιμος ὁ σῖτος ὑπὸ γεωργήσαι, ὁκῆ λιμοὶ ἰσχυροὶ· ὅπου τῆς ἐγκρατείας ἡ ἔμπειρος ὑπὸ πεφύτευται, ἐκεῖ λιμοὶ ἰσχυροὶ· ὅπου τῆς ἀγοίας ὁ βότρυς ὑπὸ λιμώττει), ὁκῆ λιμοὶ ἰσχυροὶ· ὅπου ὁ ὑγιαίνων γλεῦκος ὑπὸ βρύει, ὁκῆ λιμοὶ ἰσχυροὶ· ὅπου βίφορα κα-
κῶν, ὁκῆ πάντων ἀφορία τῶν ἀγαθῶν· ὅπου βούλησις ἀπεράντων ποιμαίνει, ὁκῆ πάντας ἐσθίει τῆς ἀρετῆς· ὅπου τῆς φιλανθρωπίας ὁ ἔλαιος ὑπὸ πηγάζει, ὁκῆ λιμοὶ ἰσχυροί. Τόπον οὖν ἡ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. ἐνδεὴς γὰρ αὐτοῦ λοιπὸν ἔμενεν, εἰ μὴ μόνον τὰ τῆς
Ανε. κ. ιε. ἀκρασίας κακὰ, ὅπῃ ἔσχε τὰ τῆς ἀκοσμίας κακά. Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης. πολίτην ἡ τῆς χώρας ἐκείνης ἦσαν Ⓐ δαίμονες, ὃν ἡ ἐτύγχανε μετοικάσιος. ἡ ὅπου ἂν ἦν ὁ πολίτης ἐκεῖνος εἰς Ⓐ ἀγρὸν αὐτὸν βίσπον χοίρους. ὅτου γὰρ πεμφθεῖσι Ⓐ δαίμονες τὸν πεμφθέντα αὐτοῖς· ὅτου φιλεῖσθαι τὸν φιλούμενον αὐτοῖς· τοιαύτας δωρεὰς ἐπιζητοῦντας τοῖς πεπομφόσιν αὐτοῖς. ἡ ἐπιθυμεῖ τιμῆσαι τὸν κοιλίαν αὐτοῦ
Λυκ. κ. ιε. δοὺς τῶν κερατίων, ὧν ἤσθιον Ⓐ χοῖροι. τί δέ ἐστι, δοὺς τῶν κερατίων; τῶν κερατίων ἡ γλῶσσα γλυκεῖά ἐστι, ἀλλ' ὅμως ἡ σκληρὰ κατ' αὐτὸ τὸ τραχέλα. τοιαύτη γὰρ ἡ τῆς ἁμαρτίας ἡ φύσις· θύραθεν μὲν μικρὰ, ἡ κολάζει μεγάλα· πέρπαν πεφύσηται, ἐ μαζὶ μὲ οὐσία. Εἰς ἑαυτὸν ἡ ἐλθὼν ἡ λογισάμενος πόσοι τοῦ πατρὸς μακαριότητα ἡ τὸν δίκαιον ἀθλιότητα, ἡ "βαδίσω πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ, ὅτι ἥμαρτον εἰς τὸν Θεὸν ἡ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου τῶν πατρικῶν. καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ υἱός· πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου. εἶπε δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ· ἐξενέγκατε στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτὸν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας· καὶ φέρετε τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν καὶ θύσατε, καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν· ὅτι οὗτος ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὑρέθη. καὶ ἤρξαντο εὐφραίνεσθαι. ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισε τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσε συμφωνίας καὶ χορῶν· καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων ἐπυνθάνετο τί ἂν εἴη ταῦτα. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἥκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν· ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί· ἰδοὺ τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· ὅτε δὲ ὁ υἱός σου ὁ καταφαγὼν τὸν βίον σου μετὰ πορνῶν ἦλθε, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστι· εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἔζησε, καὶ ἀπολωλὼς ἦν καὶ εὑρέθη.

Ταῦτα ἐστὶν ἃ ἐκεῖνος ἐν ἑαυτῷ ἐλογίσατο, καὶ ἐπὶ τὸν πατέρα ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν πατέρα, ἐπὶ τὸν Θεὸν ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν Θεὸν, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ νοῦν ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ νοῦν, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ λογισμὸν ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ λογισμὸν, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ πόθον ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ πόθον, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἔρωτα ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἔρωτα, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἀγαθὸν ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἀγαθὸν, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ θησαυρὸν ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ θησαυρὸν, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ πλοῦτον ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ πλοῦτον, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ κλῆρον ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ κλῆρον, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ μισθὸν ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ μισθὸν, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἔπαινον ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ ἔπαινον, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ στέφανον ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ στέφανον, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ θρόνον ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ θρόνον, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ βασιλέα ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ βασιλέα, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ Θεὸν ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ Θεὸν, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ πατέρα ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ πατέρα, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ οἶκον, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ κόσμον ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ κόσμον, ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ παράδεισον ἐπανῆλθε. καὶ ἐπανελθὼν ἐπὶ τὸν ἑαυτοῦ παράδεισον

ζεις μου ἀπειπάμενοι ἄρτων, ἐγὼ δὲ ὧδε λιμῷ ἀπόλλυμαι; πόσοι νεῶν κατηχούμενοι κα-
τηφωσι τὴν ἁγίων χαφὼ, τὸν λιμὸν δὲ τὴν θείων λογίων ἐγὼ ζωοέχομαι; ὦ πόσων ἀ-
γαθῶν ἐμαυτὸν ἐστέρησα; ὦ πόσοις κακοῖς ἐμαυτὸν ἀπείδωλον; τί γὰρ ἀφισάμενος τῆς μα-
καρίας ἐκείνης διαγωγῆς; τί δὲ τοιούτοις οἴοις ἐθυμώμην τῆς θηματηφόρου ζωῆς; μαθὼν
ἀφ' ὧν ἔπαθον, μὴ ἐγκαταλιμπάνων Θεόν· μαθὼν χεῖρον τὴν αὐτοφυλάκτου σου χαρίτω-
σαι αὐτόν· μαθὼν μὴ κτηνώδεσι τοῖς ἀκαθάρτοις δαίμοσι, τοῖς διδάσκουσι πᾶσαι ἀκαθαρσί-
αι τε καὶ φθοραί. τί οὖν φησιν; Ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου. ἐπιτρίψω
καλῶς, ὅταν δέξηλθον κακῶς· ἀπέλθω πρὸς τὸν ἐμὸν πατέρα, καὶ ποιητήν, καὶ διαπλάστην, καὶ
κηδεμόνα, καὶ προνοητήν· καταλήξω τὸν πάλαι ἀπειθοῦντα καὶ προσλαμβάνοντα σου πρὸς Ισχυς εν λγ.
αὐτὸν ἐπιτρίβοντας. ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρ-
τον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με, ὡς
ἕνα τῶν μισθίων σου. δέηξ μοι πρὸς σωτηρίαν ταῦτα τὰ ῥήματα· δέχεῖ μοι πρὸς τὴν
προσευχὴν τὴν παῤῥησίαν μου τὸ στόμα. καὶ δύναται γὰρ ὁ πατὴρ ὁ εἷς, πατὴρ προσαγορευ-
θεὶς παῤ' ἐμοῦ, μὴ φθονῶν τοῖς ἔργοις πατὴρ· καὶ δύναται μὴ κινῆσαι τὰ σπλάγχνα, εὖ-
σπλαγχνος ὤν· καὶ δύναται δὲ, ἥμαρτον, ἀκούσας, μὴ δοῦναι συγγνώμην τοῖς ἐμοῖς ὀλιθή-
μασιν· καὶ δύναται τῆς ἐμῆς ἀκούσας φωνῆς μὴ ἐπιλαθέσθαι τῆς δικαίας ὀργῆς. οἶδα ποσὰ
δύναται παῤ' αὐτῷ ἡ μετάνοια· οἶδα πῶς ἰσχύει παῤ' αὐτῷ τὰ δάκρυα· οἶδα πῶς ἕκαστος
ἁμαρτωλὸς πρὸς αὐτὸν δρόμευσεν, καὶ δακρύων ἔρημος, ὡς ὁ Πέτρος, λαμβάνει τῶν ἁμαρ-
τημάτων τὴν ἄφεσιν· οἶδα τὴν Θεοῦ μου τὴν ἀγαθότητα· οἶδα τὴν παῤῥησίαν μου τὴν ἡμερό-
τητα. ἐλεήσει με μετάνοιαν τα, ὃν οὐκ ἐκόλασεν ἁμαρτήσαντα. Καὶ ἀναστὰς ἦλθε πρὸς τὸν Λυκ. ιδ. κ.
πατέρα αὐτοῦ. προσέθηκε τῇ καλῇ βουλῇ τὸ πρᾶξαι τὰ ἀγαθά, δεῖ γὰρ ἡμᾶς ὁ μόνον βου-
λεύεσθαι τὰ συμφέροντα, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀγαθοῖς ὁρμᾶν· ἤκουσε, τὸ πρᾶξαι. ἐπὶ δὲ αὐτῷ μακρὰν
ἀπεχούσης τοῦ τόπου, πλησίον δὲ οἴκου ὄντος, καὶ χεῖρας συχνὰς ἐπιῤῥηγνυμένους, καὶ τύπλοι-
σιν ὃν ἴδοι τις ὄχλος, ὡς τὸ πανηγυρικὸν λογισμῶν [ὑπάρχοι] ἐργαστήριον, καὶ ὃ προσωπεῖον προσπλαττόντος
τῇ γῇ, καὶ τὸν ὀφθαλμὸν ἀπαιτοῦντος δάκρυα συμπροσοδύρεσθαι τοῖς τοῦ δακρύων στερήσασι,
καὶ προμηνυούσης τὴν ἀπαλλαγὴν, φθάσας ἀφέωσι φωνῇ μεγάλῃ μὴ δακρύων λέγων·
Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου. ἥμαρτον, οἶδα, Χριστὲ διαπλάστα καὶ Θεέ· ἐμοὶ Λυκ. ιε κα.
ἁμαρτίας σὺ μόνος ἐπίστασαι· ἥμαρτον, ἐλέησον ὡς Θεὸς καὶ διαπλάστης. οὐκ εἰμὶ ἄξιος εἰς
τὸν υἱικὸν βλέπεσθαι, καὶ προσκαλεῖσθαι τὸν ἀγαθόν μου διαπλάστην, γέμων μυρίων καὶ χαλε-
πωτέρων ἐγκλημάτων· οὐκ ἔστι ἀριθμὸς τῶν ἐμῶν ἁμαρτημάτων. ἐλέησον ὡς ἀγαθὸς Θεὸς ὢν
αὐτὸ· ὅτι οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου, ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. ὕτως ἰκετεύ-
ουσα ἐκβαλοῦσι τῆς καρδίας εἶδωλον ὁ βλέπων πλημμελουμένους, καὶ προσκαλύπτων ἁ-
μαρτάνοντας, καὶ ἀπειλοῦσαν αὐτῷ τὴν μετάνοιαν· εἶδωλον ὁ πατὴρ αὐτοῦ, ὁ ἐσπλαγχνί-
σθη. πατὴρ γὰρ ἐκ τῆς χρηστότητος, εἰ καὶ Θεὸς ἐστὶ κατ' ἐξουσίαν τῇ φύσει. καὶ δραμὼν ἐπέπεσε τοῦ
τραχήλου αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. οὐκ ἀνέμεινε τὸν προσκρούσαντα πλησίον ἐλ-
θεῖν, ἀλλ' αὐτὸς αὐτῷ προσαπαντᾷ πρόθυμος. καὶ οὐκ ἐδεδιὼς τὸν τραχήλου αὐτοῦ,
ὡς ταῖς κηλῖσι τῆς ἀσωτίας καταστιγέν καὶ μεμιαμμένον· ἀλλὰ ταῖς ἀχράντοις αὐτοῦ χερσὶ
περιλαβὼν καταφίλησεν ἀπλήστως τὸν πάλαι ποτὲ πονοῦμενον. ὦ τῆς ἀφάτου τοῦ καὶ φοβερᾶς
θεοπλαγχνίας· ὦ τοῦ δεδοξουμένου φιλανθρωπίας· ὦ ξένων ἀκουσμάτων, ὦ ξένων καὶ ἀλλα-
χοῦ. ἔστωσαν ἐνθυμίαι τοῦ Θεοῦ εἰς ῥοπὴν μίαν μόνην ἡ συγκατάβασιν τοῖς δάκρυσι, καὶ πα-
ρακλήσεως πλῆθος ἐσώνων. ἐθαύμασας σφοδρῶς Θεοῦ καλοκάγαθίαν ἁμαρτωλῷ; ὦ τῆς σορ-
γῆς τοῦ σπλάγχνου τοῦ πατρικοῦ. ὁ ἁμαρτωλὸς ὅτι γῆς ἐδάκρυσε, καὶ ὁ μόνος αἱμαμύ-
στατος ὠφελήθη ἑαυτοῦ πρὸς τὸν φιλανθρωπίας ἐπέκλησε. τίς εἶδέ ποτε ἁμαρτωλὸν
κατὰ Θεοῦ κρατηθέντων; ἢ εἶδέ ποτε τὸ δικαιοῦν καταδικοῦντα; τίς εἶδέ

Μιχ. ε γ. ποτε κατάκριτον κολακευόμενοι; ἀλλ' ὅμως ὁ Θεὸς ἐβόησε, ὡς ποτὲ τὸν Ισραήλ. Λαός μου, φησι, τί ἠδίκησά σε, ἢ τί ἐπλεόνασά σοι; καὶ πῶς τὰ αὐτὰ ἔγνω, καὶ ἐλύπετο, ὅπου γε ὕστερος ὁ εὐχαριλλάκτης βούλεται Θεὸς, ὕστερος εἴωθεν ὑφ' ἑαυτὸν ἥκεσθαι ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ Θεὸς πάσης παρακλήσεως. ἀμὴ ἠρκέσθη τούτοις ὁ ἄσωτος ἐπὶ τοῖς· ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ τῆς μετανοίας ἀγαθοῦ ἄσωτος ὤν, οὐκέτι σώφρονι αὐτῷ [πρὸς τὸ πλῆθος τῶν ἁμαρτημάτων] τὴν ποσότητα τῆς φιλανθρωπίας πρὸς τὸ τέλειον σωτηρίας ἐφικεῖν· ἀλλ' ἅπερ ἐμελέτησεν εἰπεῖν τῷ πατρί, ταῦτα καὶ πρὸν διελέγετο μὴ τὸ πρέπον σχήματος. πάτερ, εἶπε, γέγονα ἄλλος ἔξεστί μοι πατέρα σε εἰπεῖν· εἰ μὴ καὶ τοῦτο μὴ τῶν ἄλλων μου πλασμάτων, καλῶς σε πατέρα, ἥμαρτηκὼς· εἰ μὴ ὑβρίζω τῇ κλήσει τὸ ἀνύβριστον ὄνομα· εἰ μὴ κλέπτει μου τὰ χείλη τὸ Συμεών· εἰ μὴ δισμεῖ μου τὴν γλῶτταν ὁ τύπος τῆς προφέξεως· εἰ μὴ κωλύει μου τὸν λόγον ὁ βίος· δέξαι, πάτερ ἄγαπε, δέησιν ῥυπαρὰν ἐκ στόματος ῥυπαροῦ. πάτερ χρηστὲ χαῖρε, καὶ δημιουργὲ φρόντιστε εἰς τὸν ὑπὲρ σὲ σωτῆρα σε, καὶ οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναί σου υἱός σου. ἥμαρτον, ὁμολογῶ τὰ προπεπτώματά μου, ὑπερβλέπεις, οὐκ ἀριθμεῖς ἅπερ ἐβλάστησας· ὡς ἐπαύθημεν * προσκαμεν, ὡς προνόμως κατακρίνομεν· ὡς χρηστὸς ἐλέησόν με. ἥμαρτον εἰς τὸν ὑπὲρ σὲ σωτῆρα σου. δέδοικα εἰς τὸν ὑπὲρ τὰ ὄμματά μου αἰσχύνην (φοβοῦμαι γὰρ τὸ τερπνὸν τοῦ μορφοῦ, ὡς κατηφὲς φανοῦ) εὐλαβοῦμαι σωπήσας τῷ φωνῇ ἀδότητος, ῥυπαρὰς ἔχων σὺν τῆς ψυχῆς ὀφθαλμούς. ἥμαρτον εἰς τὸν ὑπὲρ σὲ σωτῆρα, καὶ οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναί σου υἱός σου. ἰδοὺ ἐμαυτὸν αὐαχηρύττω, ἐμαυτὸν καταχρίνω, κατ' ἐμαυτοῦ ἀποφαίνομαι. οὐ δίδωμι δικαιοῦ πρὸς ἀπόφασιν, οὐ δίδωμι κατηγόρων πρὸς ἔλεγχον, οὐ δίδωμι μάρτυρα πρὸς ἔγκλημα. ἔδοξεν ἔχω προκαθήμενον ὁ Συμεών, τὸν ἀπαίτησιν δικαιοῦ· ἐν τῇ ψυχῇ βασανίζω ὁ φοβερὸν δικαστήριον· ἐν τῷ Συμεὼν φέρω σὺν μάρτυρας, ἐν τοῖς ἐμοῖς ὀφθαλμοῖς σὺν κατηγόρους ἐπάγω. τὰ διαπτερά μου κατηγορεῖ, αἱ ἱπποδρομίαι μου κατακρίνουσι, αἱ θεωρεῖαι τῶν θηριομαχούντων καταδικάσουσί μου. οὐ ἀσωτία θριαμβεύει με, αἱ πρόξεις μου φιλιτύουσί με, οὐ πρόδυσα γυμνότης φανερόν με, αὐτὰ τὰ ῥάκη τῆς αἰσχύνης, ἃ ἐξελέβλημεν, καταισχύνει με, καὶ οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναί υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου. μήτε τῆς αὐλῆς σε ἀποπέμψῃς με, δίκασον, ἵνα μὴ πάλιν ἐπολέμιος εὑρεθῶ σοι πεπλανημένον, ὡς αἰχμάλωτον ἀπαγαγὴ· μήτε πλησίον ἐλκύσῃς με τῆς φοβερᾶς σου καὶ μυστικῆς τραπέζης. ὁ γὰρ τολμῶ ὀφθαλμοῖς σοι ἀγίοις ὁρᾶν τῶν ἁγίων τὰ ἅγια. ἔασόν με σιωπᾶν μὴ τῶν κατηχουμένων, τῶν θυρῶν τῆς ἐκκλησίας ἔνδον· ἵνα θεωρῶ τὰ σὺν αὐτῇ τελούμενα μυστήρια, ποθήσω καὶ μικρὸν ταῦτα πάλιν ἀναλαβεῖν· ἵνα τοῖς θείοις νάμασι ἐπαντλούμενος ἀποσμήχω τὸν αἰσχύνην τῶν αἰσχρῶν ἀσμάτων, τὸν ῥύπον τὸν ἐγκαίμενον ταῖς ἐμαῖς ἀκοαῖς ἵνα θεωρῶ σὺν σοῖς μαργαρίταις ἁρπαζομένους παρὰ τῶν εὐσεβῶν ἀνδρῶν, ὑπερθυμήσω καὶ ἐγὼ κτήσασθαι χρέος ἀξίας τῆς τούτων ἐπαοδοχῆς. ταῦτα τὸ ἀσώτου προσενέγκαντος, καὶ μὴ δακρύσαι βουλήσας, εἶπεν ὁ πατὴρ πρὸς σὺν δούλους αὐτοῦ. πρὸς ποίους δούλους; ἄκουε. πρὸς σὺν ἱερᾶς καὶ λειτουργοὺς τῶν αὐτοῦ προσταγμάτων. ἐξενέγκατε ταχὺ τὸν στολὴν τὴν πρώτην, τὸ σὸν δύσασθε αὐτῷ· ἐξενέγκατε τὸν στολὴν τὸ ἀνῶδυνον ὑφαντὸν, τὸ ὃν τὸ πνευματικὸν πυρὸς καταπεζομένου· ἐξενέγκατε τὸν στολὴν τὴν ὃ τοῖς ὕδασι τῆς χλευμένης θρασὺ ὑφαπομένου· ἐξενέγκατε τὸν στολὴν τὴν ὃν τὸ πνευματικὸν πυρὸς καταπεζομένου, καὶ σὸν δύσασθε αὐτῷ. σὸν δύσατε ⳩ ἐκεῖνον ἀπὸ δύσαντα, ἐνδύσατε ⳩ τὸν Ἀδάμ, ὃν ἐγύμνωσεν ὁ ὄφις ὁ λοίδορος· ἐνδύσατε ⳩ βασιλέα τῆς κτίσεως· κοσμήσατε τὸν, διὰ ὃν ⳩ κόσμου σὸν ὁ κόσμος ἅπας· καλλωπίσατε τὸν ὑμῶν τὰ φίλτατα μέλη. ἀφέρω γὰρ αὐτῷ ἀκοσμότατον καὶ ἀθεώρητον· οὐ φέρω τὸν ἐμὸν εἰκόνα γυμνωθῆναι κατηγορίαν. ἐμὸν εἶδος ἡδύσμα τὸ εἶδος τοῦ ἐμοῦ παιδός· ἐμὸν δόξαν ἡ-

ἡδύσμα

γεδυμμένα τύτῳ τῷ βύσσινον. δότε καὶ δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ, καὶ φορεῖ Ⓦ ὑποδήματα τοῦ πνεύματος, καὶ φορᾶν αὐτὸν θεραπαινίδι τοῦ αὐτοῦ πνεύματος· καὶ τὸν ἐμὸν σφραγῖδα θεὶς φέρων, φοβερὸς ἦ πᾶσι τοῖς πολεμίοις τε καὶ ἐναντίοις· καὶ πόρρωθεν φαίνεται, ποῖον παῖδά ἐστιν ὁ υἱός. δότε καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ μὴ πάλιν βύρῃ ὁ ὄφις γυμνὸν τὸν πτέρναν αὐτοῦ, καὶ παπαίξῃ αὐτὸν δηγὸν τοῦ κέντρου· ἀλλ' ἵνα μᾶλλον αὐτὸς καταπατῇ τὸν τοῦ δράκοντος κεφαλὴν, ἵνα ζωντανέψῃ τοῦ πολεμίου τὰ κέντρα, καὶ ἵνα τρέχῃ τὸν τοῦ Θεοῦ ὁδόν. καὶ σφάγιαντες Ⓦ μόσχον Ⓦ σιτευτὸν, θύσατε. ποῖον μόσχον λέγει σιτευτὸν; ποῖον; ὃν ἡ δάμαλις Μαρία πρωτότοκος ἐγέννησεν. σφάγιατε Ⓦ μόσχον Ⓦ ἀδάματον, Ⓦ μὴ δεδεδαμένον ἁμαρτίας ζυγόν, Ⓦ πρωτότοκον, καὶ οὐκ πρωτότοκον, Ⓦ ἀχαλινωτοῦντα τοῖς ἀχαλινώτοις αὐτοῦ οὐκ ὀξ ἀνάγκης, ἀλλ' ἑκουσίως· τ' μὴ χρώμενον τῇ δυναμεῖ αὐτοῦ, μηδὲ τοῖς χαλινοῖς, ἀλλ' ἐπίμονος ὑποκλίνατα τὸν ἑαυτοῦ αὐχένα τοῖς σφάπτειν θέλουσι. θύσατε οὖν ἐκεῖνα θυόμενον, θύσατε Ⓦ ζωοποιοῦντα τοῦ θύοντος, θύσατε τὸν θυόμενον καὶ μὴ νεκρούμενον· θύσατε τὸν μιγνύόμενον, καὶ τοῦ μιγνύοντος αὐτὸν ἀναίζοντα· θύσατε τὸν ἐαθιόμενον "τοῦ τῶν Εἰδώλων αὐτὸν, καὶ μηδέποτε δαπανώμενον· θύσατε τὸν τοῦ ἐαθίοντος μακαρίους ἀπεργαζόμενον. καὶ φανέντες πάντες βυφραινῶμεν, ὅτι τοῦτ' ὁ υἱός μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησεν· ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέθη. καὶ ἤρξαντο βυφραίνεσθαι. βλέπεται τὸν πνευματικὴν βυφροσύνην, ἣν ταύτης γλυκάνθησαν οἱ μεμνημένοι, τῶν φρικτῶν μυστηρίων, τῶν λειτουργῶν τῆς θείας ἱερουργίας, τῶν μιμουμένων τοὺς τῶν ἀγγέλων τελετὰς ταῖς λειτουργαῖς ὑμνῳδίαις ταῖς ὑπὸ τῶν ἀριστερῶν ὤμων κειμέναις, καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ θεῖτε ἐγένοντο ἐν βοῶντων· μή τις τῶν καταχουμένων, μή τις τῶν μὴ ἐαθιόντων, μή τις τῶν κατασκήπτων, μή τις τῶν μὴ δυναμένων ἁπάσαις τὸν μόσχον ἐαθιόμενον, μή τις τῶν μὴ δυναμένων ἁπάσαις ὃ εὐαγγέλιον αἷμα ὃ ἐκχυνόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, μή τις ἀνάξιος τῆς ζώσης θυσίας, μή τις ἀμύητος, μή τις μὴ δυνάμενος ἀκαθάρτοις χείλεσι προσφωνῆσαι τῶν φρικτῶν μυστηρίων· εἶτα καὶ τῶν *ἀγγέλων εὐαγγελίζεται ἐπαφημιούντων καὶ λεγόντων· ἅγιος ὁ πατὴρ, ὁ "θελήσας τυθεῖναι τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν, ὃν μὴ γνόντα ἁμαρτίαν, καθὼς φησιν ὁ προφήτης Ησαΐας, Ος ἁμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ· ἅγιος ὁ υἱός, ἅμα καὶ μόσχος ὁ ἀεὶ θυόμενος ἐκών, καὶ ἀεὶ ζῶν· ἅγιος ὁ παράκλητος, τὸ πνεῦμα ὃ ἅγιον, ὃ τὴν θυσίαν τελεσιουργῆσαν. τότων ἁπάντων ὄντων ὑπὸ τὸ θυσιαστήριον, ὁ προσδυτέρος υἱὸς μακρόθεν παρακαλούμενος ἥκουσι συμφωνίας καὶ χορῶν· καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων, ἐπυθάνετο τί ἂν εἴη τοῦτο; ἦ τίς τις *"ἐστιν τύφη μου τὰ ὦτα. ὁ δὲ φησι, Δαυὶδ ὁ προφήτης ἔνδον μελῳδεῖ· ὅτι αἰσθάνεται ὅτι τὸ θυσιαστήριόν σου μόσχος. ὁ αὐλὸς πάλιν προτρέπεται τοῦ "πρόσω τοῦ τὴν ἑστίασιν, καὶ λέγει· Γεύσασθε, καὶ ἴδετε ὅτι χρηστὸς ὁ Κύριος. Παῦλος ὁ τῶν θείων μυστηρίων ἐξηγητὴς, διδάσκει καὶ λέγει· Τὸ πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν ἐτύθη Χριστός. ἡ ἐκκλησία πανηγυρίζει θυσιαστηρίῳ καὶ χορεύει. ὁ δὲ φησι πρὸς τὸν δοῦλον· ναί, καὶ μὴ πρόσκτος ἐμοῦ ἄλλοι τὰ ἐμὰ μυστήρια, πρὸς τὸν ἐμὸν ὑπόπτοιδν, ὃ τῇ ἐμῇ αὐλῇ μαίζοι); ναί, φησιν· ὅλη ὁ ἀδελφός σου ἦκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατὴρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν, ὅτι ὑγιαίοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. ὠργίσθη δὲ πρὸς ταῦτα ὁ δίκαιος, καὶ οὐκ ἠθέλησεν εἰσελθεῖν. ὠργίσθη ὁ δίκαιος, καὶ τοῦ φθόνου ἐλθόντος δοῦλος; ὁ καταπατήσας τὸν βίου "τὰ περιπατᾷ, φθόνῳ κεχεράτῃ); καὶ πῶς φησιν ὁ Παῦλος λέγων· Εβουλόμην αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶ) ἀπὸ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα; οὐχ ἵνα βασκάνων διέξῃ τὸν δίκαιον, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑπερβολὴν· οὕτω τὸν λόγον ἐσχημάτισεν ὁ σωτὴρ· ἵνα κηρύξῃ τὸν "ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χρηστότητος τοῦ παιδὸς αὐτοῦ. καὶ τοῦτο δηλοῖ διὰ τῶν ἐφεξῆς. Ο γὰρ πατὴρ αὐτοῦ, φησιν, ἐξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. ὦ σοφίας ἀῤῥήτου· ὦ προνοίας θεοφιλοῦς. καὶ Ⓦ ἁμαρτωλὸν ἐλέησε, καὶ Ⓦ δίκαιον ἐκολάκευσε· καὶ Ⓦ ἰσάμβιον οὐκ ἀφῆκε πε-

σιν, " καὶ ⓦ πτωχὸς ἦλθε· καὶ ⓦ πένης πλούσιον ἀπέδειξε, καὶ ⓦ πλούσιον
ὑ ζωνε χόρησε τῷ φθόνῳ γλυκάθαι πίωχόν. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε τῷ πατρί· ἰδοὺ ἐγὼ δο-
Εζρ. ιε. λζ. σαύτα ἔτη ἔχω δουλεύων σοι, καὶ οὐδέποτε σὲ παρῆλθον· καὶ ἐμοὶ οὐκ ἔδωκάς ποτε
ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· ἀλλ' ὅτε ἐλεήμων σὸ μηλωταῖς, σὺ αἰγείοις δέρ-
μασιν, ὑσιρώμενος, θλιβόμενος, κακουχούμενος. ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ἦλθεν, ὁ καταφα- 5
γήσας σου, καὶ καταφαγών σου ⓦ βίον μετὰ πορνῶν, εὐθέως ἔθυσας αὐτῷ ⓦ μόσχον ⓦ σιτευ-
τὸν· καὶ ὅτι ῥήματι σὺ ἐκάλεσας αὐτῷ, οὐδὲ ἀνήματι δὲ προσώπου σου ἀπέστρεψας ἀπ' αὐτοῦ·
ἀλλ' εὐθέως δεξιωσάμενος αὐτὸν, καὶ πάσῃ τῇ σοφίᾳ σου κατεκόσμησας, καὶ τῷ χρυσῷ δακτυ-
λίῳ" προσήγαγες, καὶ τοῖς ὑποδήμασι" προσέφερες, καὶ τὸν σκληρὸν ἐλέησας, καὶ
τὸν πατριζόμενον ἐκαινούργησας, καὶ τὸν κεκυτῆρας ἐπλήρωσας, καὶ τὸν μόσχον τὸν σιτευτὸν κα- 10
τέσφαξας, καὶ πρὸς τὸν εὐαγγέλιον τὸν πιστὸν προσεκάλεσας, καὶ τὸν ἀγγέλους" χορεύειν
ἐποίησας, καὶ ξένον οὐρανοῦ καὶ γῆς συμπόσιον ζωσεκρότησας· καὶ τοιαύτας καὶ τοσαύτας δωρεὰς
προέχες τῷ καταφαγόντι τῆς σῆς ἀγαθότητος, καὶ τὸν εὐλογείαν καθυσείσαντι. Οἱ εἶ-
πω πρὸς ὃ βάζος καὶ ὃ πλάσας τὸν σὸν οἰκτιρμῶν; πῶς θαυμάσω τὸν θαλασσῶν τῆς σῆς 15
χαλιωότητος; ἐλεῆς*, Κύριε, πάντας, ὅτι πάντα δυνάσαι, καὶ πρὸς ἁμαρτήματα ἀν-
θρώπων εἰς μετανοίαν. ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ· τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, σὰ
τῶν ἐμῶν κόλπων οὐκ ἐχωρίσθης ποτέ· σὺ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐμῆς οὐκ" ἀποσκίρτησας·
σὺ ψαλμοῖς δὲ ὕμνοις προσέχεις ἀεί· σὺ μετὰ τῶν ἀγγέλων" συστυγχάνεις. Διὰ πάντος·
Ματθ. ε. θ. σὺ τῷ θυσιαστηρίῳ παρίστασθαι, μετὰ παῤῥησίας βοᾷς, Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγι-
ασθήτω τὸ ὄνομά σου. ἔστι δὲ προσπλαθέμενος, κατηχημένος, ὁ προσωπον 20
ὠθῶν εἰς τὸν γλῶν, καὶ μετὰ ζωτιτεμμένης καὶ ζυγῆς φωνῆς ἀνέβοησε· Πάτερ, ἥμαρτον
Λυκ. ιε κα. εἰς ⓦ οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκ εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν
μισθίων σου. τί εἶχεν ποιῆσαι" πρὸς τὰ ῥήματα ταῦτα; ἠδυνάμην μὴ ἐλεῆσαι ⓦ ἐμὸν
υἱὸν" προσελθόντα μοι; σὺ" δίκασον ὁ θυμός μου. ἀλλ' οὐ πέφυκα φιλανθρωπος ὢν ἀ-
πανθρώπων ἀλλὰ δίκαια προσέχαζε· οὐ δυνάμην μὴ ἐλεῆσαι, ὃν ἐγὼ ἐπίστησα· οὐ δυνάμην μὴ 25
οἰκτεῖρειν, ὃν σὺ τῷ ἐμῷ σπλάγχνῳ ἐνύπνισα. τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ τὰ ἐμὰ
πάντα, σά ἐστιν· ὁ οὐρανὸς σὸς, ὁ τεκτήναμα σὸν, ὁ ἥλιος διάδοχος σὸς, ἡ σελήνη διαπαμπὴ
σὴ, ⓐ ἀστέρες λαμπτῆρές σοι, ὁ ἀὴρ ἐνφρὰς σὸς, καὶ πάντα τὰ ἐπάνεια, σά· ἡ γῆ καὶ τὰ
ἐν αὐτῇ, σά· ἡ θάλασσα καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, σά· ὁ κόσμος σὸς, ἡ ἐκκλησία σὴ, ὃ θυσιαστήριον
σὸν, ὁ μόσχος ὁ σιτευτὸς, σὸς, ἡ θυσία, σὴ, ⓐ ἄγγελοι, σοὶ, ⓐ ἀπόστολοι, σοὶ, ⓐ μάρτυρες, σοί· 30
τὰ πρόσωπα, σά, τὰ μέλλοντα, σά, ἡ ἀνάστασις, σὴ, ἡ ἀθανασία, σὴ, ἡ ἀφθαρσία, σὴ, ἡ βασι-
λεία τῶν οὐρανῶν, σὴ, πάντα τὰ φανούμενα καὶ τὰ νοούμενα, σά. μὴ τὰ σὰ ἀπόλεσα,
καὶ κεῖνος προσήλθεν; μὴ σε ἀπέδυσα, καὶ κεῖνον ἐνέδυσα; οὐχὶ σὸν τῶν ἐμῶν προσ-
τῶν ἐχαρισάμην ὃ ἔλεος; οὐχ" ὅμοιός εἰμι δὲ σὸς καὶ κείνου πατήρ; καὶ σὲ μὲν διὰ τὸν
ἀρετὸν, καὶ κεῖνον ἐλεῶ διὰ τὸν καλλίστων ὀπίσω φόν· καὶ σὲ πόθῳ διὰ τὸν ζωόν, καὶ κεῖ- 35
νον διὰ τὸν μεταβολόν· καὶ σὲ διὰ τὸν πολιτείαν φιλῶ, καὶ κεῖνον διὰ τὸν μετάνοι-
Λυκ. ιε. λς. αν· καὶ σὲ διὰ τὸν μακροθυμίαν, καὶ κεῖνον διὰ τὸν σὸν ἐμοὶ ἔπιστροφόν. Εὐφραίνεσθαι
δὲ καὶ χαίρειν σε ἔδει, ὅτι οὗτος ὁ ἀδελφός σου" νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησεν· ἀπολωλὼς ἦν, καὶ εὑρέ-
θη. τίς βλέπων νεκρὸν αἰσχρὰ μύνον οὐκ ἀθρεῖται; καὶ τίς θύρων ἀπώλεσεν, οὐκ ἀγαλ-
λᾶται; δεῦρο καὶ σύ, ἐμὲ μὰ, σωφρονεῖν ἔτι ἦν ἡμῖν, καὶ συσκίρτησον ἦν τοῖς ἀγγέλοις, καὶ 40
εὐφύλαξον ἦν ἡμῖν ⓦ σὸν ἀδελφόν, καὶ σύμψαλσε τῷ Δαβὶδ σκίρτα δὲ πνεῦμα πικὸν μέ-
Ψαλμ. λα. α. λες, ὃ προέπον τὴν πρόθεσιν πάντων· Μακάριοι ὧν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὧν ἐπεκαλύ-
φθησαν αἱ ἁμαρτίαι· μακάριος ἀνὴρ, ᾧ οὐ μὴ λογίσηται Κύριος ἁμαρτίαν. ἰσχύσατε
τῆς θείας προσκολλῆς, καὶ ⓦ τούτης σκοπὸν ἔγνωτε, καὶ τὸν δυνάμιν αὐτῆς εἴδετε, ἐμάθετε
πῶς

πῶς φιλοῦσι δεσπότην ἐγὼ μὲν Κύριοι, πῶς ἀνεξίκακον. αὐτοῦ τοίνυν προσφύγωμεν μετὰ καθαρᾶς καρδίας. δεῦτε, κραυγὴ φωνῇ βοήσωμεν πρὸς αὐτόν· δίκαιος, Κύριε φιλάνθρωπε, μονογενὴς υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἠμνήσθημεν εἰς ☧ οὐρανοὶ καὶ οὐρανῶν σου, καὶ οὐκ ἐσμὲν ἄξιοι κλησθῆναι υἱοί σου· ἀλλὰ θαρρήσωμεν τοῖς σοῖς οἰκτιρμοῖς· ἔχομεν ὅμοιον τῆς σῆς φιλανθρωπίας ☧ τὴν μνησικακίαν, ἣν ἐποίησας δι' ἡμᾶς· ἔχομεν ἐλπίδα τῆς σῆς θαυμαστῆς ἀγχοινίας, τὴν ποτὲ παρὰν, καὶ τὸν ποτὲ λῃστήν. ἀφ' ὧν γὰρ καὶ ἡμεῖς καὶ πρῶτοι ☧ ἀμαρτωλοὶ προκατέβημεν τὴν σὴν φιλανθρωπίαν. ὡς ἐκείνους ἀοιδίμους καὶ μακαρίους ἀπέδειξας, Κύριε, καὶ ἡμᾶς προσαπόλωσαί σοι ἐλέησον· ὡς δούλησας νεκροὺς ζωοποιῆσαι, καὶ ἡμᾶς νεκρωθέντας τῇ ἁμαρτίᾳ ἀφ' ὧν πολλῶν σου φιλανθρώπων δώρησαι, ἵνα ἀπολαύσωμεν μὴ τῆς ἀπολυτεωσαμένων τῆς σῆς δωρεᾶς. ταῦτα λέγοντες, ὑπομείνωμεν, ἵνα καὶ πρὸς ἡμᾶς εἴπῃ ὁ δικαστὴς ἡμῶν Χριστὸς, Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω Ματθ. θ. κθ.
ὑμῖν. καὶ ὑμεῖς δὲ ☧ μέλλοντες ἀπολαύειν τῆς τοῦ βαπτίσματος δωρεᾶς, πρόσεχε λογισμὸν ἀλλότριον ἀπορρίψαντες, καὶ ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν εἰς ☧ ὑγιαίνοντι νυμφίον βυθιώσαντες, τῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος χάριτος ἀπολαύσατε. ὁ Κύριος εἶπεν, μηδὲν μεριμνᾶτε, ὅτι θύρας ὁ λυτρωτὴς ἐφέστηκεν, ὁ ἰατρὸς τοῖς πιστεύουσι πρέσι, ὃ ἰατρεῖον ἰώμενον, τὰ φάρμακα προσκαίνται, ἡ καρδία πρόσεχε προσδέχεται, ἡ χάρις ἐξάπλωται, ἡ πνευματικὴ στολὴ παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐξυφάνεται. μακάριοι ☧ καταξιούμενοι φορέσαι τὸν στολόν. μόνον ὑμᾶς τῆς πίστεως ταῖς λαμπάδας ἀνάψατε, καὶ τὸ ἔλαιον τῆς εὐσεβείας διαφυλάξατε ὑπεκκαίοντες, ἵνα ὅταν, ὅταν γένηται φωνὴ λέγουσα, Ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρ- Ματθ. κε. ϛ.
χεται, ἐξέλθητε εἰς ☧ ἀπάντησιν αὐτοῦ μὴ φαιδρὸν τὸν λαμπάδων *, χορεύοντες καὶ σκιρτῶντες καὶ βοῶντες, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, Ματθ. κα. θ.
νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΝΗ ΑΠΟΤΟΜΗΝ ΤΟΥ ΠΡΟΔΡΟ- Λογ. ϛθ.
μου καὶ Βαπτιστοῦ Ἰωάννου, καὶ Εἰς τὸν Ἡρῳδιάδα.

ΠΑλιν Ἡρῳδιὰς μάχεται, πάλιν θυμοῦται, πάλιν ὀργίζεται, πάλιν Ex edit. Augustana, emend. ex Mss. Oxon.
ὀπτιζητὴς τοῦ κεφαλιοῦ Ἰωάννου τοῦ Βαπτιστοῦ ἀνόμως ζητεῖ Ἡρῴδην ἀποστομῶσαι. πάλιν ἰσχάδες πρόκεινται, ζητοῦσι τὸν Ναζουραῖον ☧ ἀμπελῶνα ἁρπάσαι, καὶ ☧ ἅγιοι Ἠλίας καταδιώξαι ὅτι τὰ ὄρη. οἶμαι δὲ μὴ μόνον ἐμὲ εἰς ἔκστασιν τυγχάνειν, ἀλλὰ καὶ πάντας ὑμᾶς τοὺς ἀκούοντας τῆς τοῦ εὐαγγελίου φωνῆς, καὶ θαυμάζειν Σωτῆρα τὸν ἐκ Ἰωάννου πρόδρομον, τὸν τῆς Ἡρῳδιάδος κοσμοφθόρον, καὶ τὸν τῶν ἀθέων γαμετῶν θηριώδη μαστῆρα. τί γὰρ ἀκούομεν; Ὁ δὲ Ἡρῳδιὰς κελεύσας ☧ Ἰωάννου, ἔδωκε τὸ φυ- Ματθ. ιδ. Γ.
λακῇ. ἀφ' οὗ τί; ἀφ' οὗ Ἡρῳδιὰς ἐγάμησε Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. καὶ ψέξειν δή τις τὴν Ἡρῳδιάδος κοσμοφθορίαν ἐτόλμησεν. τί δ' ἄν τις εἴποι, ἢ πῶς τις ἐκφεύγοι τὸν τῶν γαμετῶν ἐκείνων ἀκόλαστον πορείαν; ἐμοὶ μὲν δοκεῖ μηδὲν εἶναι τοῦτο κόσμου θηλίον ἐφάμιλλον γαμετικὸς πορνεῖος. ἀλλὰ τίνων ἐμοὶ πρέπει πορνεῖος ὁ λόγος, ὃ πρὸς ἁγαθῆς καὶ σώφρονος. οἶδα γὰρ πολλὰς βιαζομένας ☧ ἁγίας, ὧν μὲ δεῖ μνημονεῦσαι ☧ βίον πρὸς οἰκοδομὴν ἐρωτᾶν τὴν καλήν. ἐστὶν τοίνυν θηλίον ὁ κόσμος ἐφάμιλλον γυναικὸς πορνείας. τί λέοντος δεινότερον ὁ τετράπους; ἀλλ' ἐστίν. τί ὠμότερον δράκοντος ὁ ἑρπετός; ἀλλ' ἐστίν. πλὴν ὁ λέων καὶ δράκων ὁ τοῦ κακοῦ ἀλάστωρ τυγχάνουσι. καὶ μάρτυρές μοι τοῦ λόγου" ὁ σοφὸς λέγων· Σωροικήσαι λέοντι καὶ δράκοντι" δίδαξησαι, ἢ μὴ Σηρ. κε. ιε.
γυναικὸς πορνείας καὶ γλωσσοτόδους. ἵνα μὴ νομίσῃς ☧ σοφίτου εἰρωνείαν εἰρηκέναι,

ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων καὶ τῆς ἀκριβείας. Δημήλ ὁ τῷ λαῷ λέοντος ἠδέθησαν· ὁ δίκαιος Ναζωραῖοι Ἰεζάβελ ἐφάνησαν· ὁ κῆπος Ἰωβαὴ ὁ τὴν καλλίαν ἐφύλαξε· Δαυὶδ ὁ Σαμψὼν θυρώσασα καὶ δήσασα, τοῖς ἀλλοφύλοις παρέδωκε· δράκοντες καὶ ἀσπίδες καὶ καταίσχυνται τὸ Ἰωαθὰμ ὁ τῇ ἐρήμῳ ἐβόμασεν· Ἡρῳδιὰς ὁ αὐλὸν ὁ ἀργύρῳ ἀπέπεμψε· ὁ κόραξ Ἠλίᾳ ὁ τῷ ὄρει διέθρεψαν· Ἰεζάβελ ὁ αὐλὸν μὴ τῷ
γ. Bασ. ιθ. ε. βυεργασίᾳ τῶν υἱῶν πρὸς φόνον ἐδίωκε. τί γάρ ἔλεγε; Εἰ σὺ Ἠλιού, κἀγὼ Ἰεζάβελ· Τὰ δὲ ποιήσαισάν μοι θεοί, καὶ ταῦτα προσθείησαν, εἰ μὴ αὔριον ταύτην τὴν ὥραν θήσομαι τὸν ψυχόν σου, ὡς ἑνὸς τῶν τεθνηκότων. καὶ ἐφοβήθη Ἠλίας, καὶ ἐπορεύθη κατὰ τὸν ψυχὸν αὐτοῦ, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν ἔρημον, ὁδὸν ἡμερῶν τεσσαράκοντα. Ὁ ἦλθεν ἀπὸ Ῥαθμὰ, καὶ ἠτήσατο τὸν ψυχὸν αὐτοῦ ἀποθανεῖν, καὶ εἶπε· Κύριε ὁ Θεός, ἱκανούσθω μοι νῦν, λάβε τὸν ψυχόν μου ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἀγαθώτερον ἐγώ εἰμι ὑπὲρ τοὺς πατέρας μου. οἴμοι· ὁ προφήτης Ἠλίας ἐφοβήθη γυναῖκα; ὁ ὑιὸς τῆς οἰκουμένης τὸ τῆς γλώσσης βάσταζον, ὁ πῦρ ὑρμοῦν καταπέγκας, ὁ δι' ὕδατος νεκροὺς ἐγείρας ἐφοβήθη γυναῖκα; ναί, ἐφοβήθη. οὐδεμία γὰρ κακία συγκρίνεται γυναικὶ πονηρᾷ. μάρτυρές μοι τῷ λόγῳ" ἡ σοφία λέγουσα, Ὅτι οὐκ ἔστι κεφαλὴ ὑπὲρ κεφαλὴν ὄφεως, καὶ οὐκ ἔστι κακία ὑπὲρ κακίαν γυναικός, ὡς ὁ κακὸς τῷ ἀγαθῷ καὶ ὀξύτατον ὅπλον. ἀπὸ γυναικὸς ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἀδὰμ ὁ πρωτόπλαστος ἀπέστη· ἀπὸ γυναικὸς τὸν φρονιμώτατον Δαυὶδ πρὸς τὸν τῆς Οὐρίου ἀλλοφύλου ἐξέμηνε, ἀπὸ γυναικὸς τὸν σοφώτατον Σολομῶντα πρὸς εἰδώλων κατέστρωσε, ἀπὸ γυναικὸς τὸν ἀνδρειότατον Σαμψῶνα ξυρήσασα ἐτύφλωσε, ἀπὸ γυναικὸς σὺν ὑοῖς Ηλεὶ τὸν ἱερέως ἠθάφισε, ἀπὸ γυναικὸς τὸν βλημένσατον Ἰωσὴφ τὸ φυλακῇ δεσμεύσασα κατέκλεισε, ἀπὸ γυναικὸς τὸν πρωτὸς κόσμου λιχνοῦ Ἰωαπὶν" ἀπέπεμψε. τί ὁ λέγω πρὸ ὀφθαλμῶν; ἀπὸ γυναικὸς τοὺς ἀγγέλους ὑρμοῦντας κατέδησε· ἀπὸ γυναικὸς πάντας καταφλέγει, πάντας φονεύει, πάντας ἀπειλεῖ, πάντας ὑβρίζει. γυνὴ γὰρ αἱμαλὶς οὐδενὸς φείδεται· ὁ Λευίτου τὴν μιᾶς, ὑχ ἱερέα ὄντος ἐπεῖ), ὁ προφήτου αἰδεῖ). ὦ κακοῦ κακὸν κάκιστον γυνὴ πονηρά. καὶ μὴ πειρηθῇ τις, τῇ κακίᾳ πλουτεῖ· ἐὰν ὁ πλοῦτον ἔχῃ τὴν πονηρίαν ζωγρεῖ, διαυτὸ κακὴ, ἀφόρητον τὸ ζῶον," ἀθεράπευτος νόσος, ἀνήμερον θηρίον. ἐγὼ οἶδα καὶ ἀσπίδας κολασευομένας ἡμερῶν, καὶ λέοντα, καὶ πάρδαλιν καὶ ταῦρον ἀγριόκερων πεφυκέναι· γυνὴ ὁ πονηρὰ καὶ ὑβριστικὴ μόνη), καὶ κολασθεμένη ἐπαίρεται. καὶ ἔχει ὕδωρ ἀρχομένη, νύκτωρ καὶ μεθ' ἡμέραν τοῖς λόγοις αὐτοῦ σκληρύνουσα πρὸς δολοφονίαν ὀξύνει, ὡς Ἡρῳδιὰς Ἡρῴδου. καὶ πέπονται ἔχει ὕδωρ, πρὸς ὀργὰς καὶ μάχας αὐτοῦ διεγείρει· καὶ χεῖρα τυγχάνῃ, αὐτὴ δι' ἑαυτῆς τὸν πόθον ἀπαμύνει. φόβῳ γὰρ Κυρίου ὁ χαλινοῦται τὴν γλῶτταν, οὐκ εἰς ὃ μέλλοι κριτήριον ἀποβλέπουσ, οὐκ εἰς Θεὸν διαβλέπουσ, ὦ φιλίας οἱ δι' ὅμοιοι φυλάττειν. οὐδὲν ὅτι γυναικὶ πονηρᾷ ὁ ἴδιον ὕδωρ πρὸς θάνατον εἰς θάνατον. ἀμέλει γοῦν ὁ δίκαιος Ἰὼβ ἡ ἰδία γυνὴ πρὸς θάνατον τῆς βλασφημίας παρῄνει λέγουσα· Εἶπόν τι ῥῆμα" πρὸς Κύριον, καὶ τελεύτα. ὦ φύσεως" πονηρᾶς, ὦ πρὸς αἱρέσεως δυσσεβοῦς. οὐκ ἠλέησεν ὁρῶσα τὸν ἴδιον ὕδρὸς τοῦ ἀπλάγχνα ὑπὸ τῶν αἰαζευσῶν φλυκταινῶν, ὥσπερ ὑπὸ εὐθράκων ἀσπίδων κατεσθιόμενα, καὶ" ἔλεγε τοῖς σαρκὸς τοῖς σκώληξι" ξυμπαλημμένοις. οὐκ ἐπάμυνθη πρὸς οἶκτον, ὁρῶσα αὐτὸν ὅλον δι' ὅλου ἐλιασμένον καὶ κάμνοντα ὑ αἰγανιῶντα, καὶ στυγνὰ ἄλγηματα μὴ πόνου κεχρημότα τῷ σώματι φέροντα. οὐκ ἐμειλίχθη πρὸς βιασπλαγχνίαν ὁρῶσα τὸν ποτὲ τὸ βασιλικὴν πορφυρίδα περισπάσαντα, τότε ὀστᾶ κατεφλεγμένον γαγγραινωθέντα τῷ σώματι. οὐκ ἐμνημόνευσε τῆς πρὸς αὐτὸν ἀρχαίας συμπαθείας, οὐδὲ ἔσται δι' αὐτὸν ὀπίσθεν καὶ καλὰ ὠδῆσαι πάντα. ἀλλὰ τί; Εἶπόν τι ῥῆμα πρὸς Κύριον, καὶ τελεύτα. ὦ χθὲς γυναικὸς, ὦ μαλάγματα ὀδυνῶν πρὸ μαλακτήριον, ὦ φιλίας ὁμοζύγου δεσμός. ἄρα σὺ ποτὲ ἀρρωστούσης τοιοῦτόν ἐφθέγξατο ῥῆμα, καὶ οὐχὶ βο-

χθὲς

χεῖς ἢ βλάπτειας τὴν ἰσότητα οὐκ ἀπίσημεν; οὐκ ἤρκει γὰρ αὐτῷ ἡ πρεσβυτέρας παιδία, ἀλλὰ καὶ αἰώνιον αὐτῷ πρεσβεῖον δίδωσι τῆς βλασφημίας; ἢ οὐκ οἶδας ὅτι Πᾶσα βλασφημία καὶ ἀμαρτία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος ἀγία βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται, οὔτε ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι; ἴδωμεν ἰδοὺ δὲ ἄλλην τῆς πονηρίας ἔμπροσθεν τῆς ὁμοζυγίας; ἰδοὺ μοι τὸν Δαυὶδ. καὶ γὰρ ἐκεῖνος τὸν ἀνδρειότατον Σαμψὼν ξυρήσασα καὶ διέσασα τοῖς ἀλλοφύλοις παρέδωκε, τὸν ἰσχυρὸν ἄνδρα, τὸν ἰσχυρὸν σίβυλον, τὸν ἐγκαλλωπιζόμενον, τὸν ἐμπαίζοντα, τὸν ἐκμυκτηρίζοντα, τὸν ἐν ταῖς τριχὶ τὴν ἀνδρείαν ἔχοντα. τὸν γὰρ ἐν τῇ γαστρὶ, σύμμαχον ἐπάλξεως· τὸν γὰρ ἐν τῇ ἐγκαλλωπιζόμενον, σύμμαχον ἐγκαλλωπίσεως ἀπατῶσα. ἆρα μὴ οὐκ ἦν ἀνδρεῖος; ἢ τίς αὐτὸν ἀνδριάντας κατ' ἐκεῖνο καιρὸν, ὡς ἐπὶ βοστρύχοις ὑπὸ χειρὸς ἔφερε, τὸν ἐπαφρίτην χαρίτων τὸν εἰκόνα βαστάζειν; ἢ μὴν οὐκ ἦν ἀνδρεῖος; ἢ τίς αὐτὸν ἀνδρειότερος, ὃς γε λέοντα φονεύσας ἐν ὁδῷ μόνος ἀπέπνιξε, καὶ σὺν μιᾷ σιαγόνι ὄνου χιλίους ἀλλοφύλους κατέτρωσεν; ἀλλὰ ἢ οὐχ ἅγιος ἦν; ἅγιος μὲν οὖν, ὡς διηγήσατο αὐτὸν ποτὲ ἡ σωθεῖσα ὕδατος βύσσα, ἢ ὅτι τὴν κατὰ χοιλάδος ἐν τῇ χελεῖ αὐτοῦ σιαγόνος ἐκκεχυμένον ὕδωρ πηγάσασα, καλεῖται ἡ ἴαμα τῆς δίψης ἀρύσασα. ἢ οὕτως ἅγιος, τοῦτ' ἔστιν ἀνδρεῖος, οὕτως ἅγιος, ἵνα ἰδίᾳ γυνὴ, ὡς πολέμιον βάσασα, τοῖς ἀλλοφύλοις παρέδωκε. καὶ πόθεν ἀρά γε γυνὴ τοῦ οὕτως ἀνδρείου κατέσχυσεν; ὀκ τῆς οἰκείας τοῦ ἀνδρὸς ἀγαθότητος. ὃ γὰρ μυστήριον αὐτοῦ τῆς ἰσχύος πύκτωρ ἀποσυλήσασα, γυμνὸν αὐτὸν ἰμᾶσιν ἰσχυροῖς κατέρριψε. διὰ τοῦτο παραγέλλει σοι ἡ σοφία· Ἀπὸ τῆς συγκοίτης σου φυλάσσου τοῦ ἀναπαύεσθαι τὴν αὐτῆς. Μιχ. ζ. ποῖον, εἰπέ μοι, θηρίον ἢ τοῦ ἰδίου ἄρρενος τοιαῦτα ἐμβλέπτησε πώποτε; τίς δράκοντα ἡμερώσας ἰδοὺ ὁμόζυγα ἀπολέσθαι θέλει; ποία δὲ λέαινα ἰδοὺ ἄρρενα τοῖς σφαγεῖς παραδιδοῦσι; ὁρᾷς, ὅπη ὑπεστεγνωμένως εἶπεν ἡ σοφία, Ὅτι οὐκ ἔστι κεφαλὴ κεφαλῆς ὄφεως, καὶ Σιρ. κε. ιγ. οὐκ ἔστι κακία κακίᾳ γυναικός; ἢ ἁπλῶς, ὁ ἔχων γυναῖκα κακὴν, γινωσκέτω ἤδη τὸν τῇ ὁμοιωθῆναι αὐτῷ κακομοιαθαι μιαθοῖς. οὐκ ἀμάρτυρος ὁ λόγος. ἄκουε τῆς σοφίας λεγούσης, Γυνὴ πονηρὰ ἀνδρὶ αὐομῶν δεδόσθαι αὐτῷ ἔργον πονηρόν. ἀλλὰ τοῦ πονηρᾶς γυναικὸς ὁ λόγος ἄχρι τότε ἐχέτω ὅρον. ὀφθῶμεν δὲ καὶ ἀγαθὰς, μάλιστα δὲ καὶ πρώτας. αἱ γὰρ ἀγαθαὶ καὶ τῶν ἀγαθῶν ἀρεταὶ ὡς ἰδίας ἐραστὰς, ἢ τὸν ἐκείνων πόνους ὡς ἰδίους σφᾶς εἶναι λογίζονται. γυνὴ ἀγαθὴ φιλόξενος ἦν ἡ μακαρία Σωμανίτις, ἥτις τὸν ἄνδρα παρακαλέσασα, δωμάτιον οἰκοδομῆσαι τῷ Ἐλισσαίῳ, ἵνα διερχόμενος ἀκωλύτως ἔχῃ τοῦ ἀναπαύσασθαι, τιθεῖσα αὐτῷ κλίνην καὶ λυχνίαν καὶ πάντα· κλίνην οὐ κενὴν ἐμπτίων, ἀλλ' ἐχούσαν ἐρίφοντα τῷ προφήτῃ τὰ ἐρώμενα· λυχνίαν οὐκ ἄνευ λύχνου, ἀλλὰ ζωὴν τῷ ἀρδούσῃ ἐλαίῳ τὸ φῶς· πάντως οὐκ ἔρημον αὐτὸν, ἀλλ' ἔγκαρπον ἐδεσμεῖ. ἵνα δὲ μὴ ἐκ τῆς μακαρίας ταύτης χάριτος τὸν προφήτην Ἠλίαν ὑποδεξαμένης; ἢ οὐκ ἐκπλήξει σε ἡ πτωχὴ τὴν χήρα, ἀφ' ἧς τὸ πλούσιον τῆς προαιρέσεως; ἢ ἡ πτωχὴ, ἡ οὖσα, οὐκ οἶδας, ἡ προσίφημα, οὐκ ἄλλο τι τὴν πλησθεῖσαν πρὸς τὸν τῆς πτωχείας δεδεμωθίαν. ἡ χήρα αὐτῇ σποφόρος σύριμα αὐτὸν προσέφερεν· ἡ ἄμπελος αὐτῇ γλυκύβρυτον βότρυν ἐτίθρωσκεν· ἡ δένδρον αὐτῇ ὀπώρας καρπὸν πλουτοῦν προσέφερε. πῶς γὰρ; ἢ ὅτι σοφία μὲν γῆς ἀρούσιμός τόπος ὑπῆρχεν, ὅτι πεπλανημένος ἔδαφος πρὸς ἀμπέλου φυτείαν· δηλαδὴ καὶ ἐν ἐρήμῳ ἡ χάρις τὸ πᾶσι κάρυσσε κυριεύσασα τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, τὸν ἀπεπλανημένον τῆς ἀρετῆς τρίβον ἐπιστρέψασα, συμμέτρως ἐν ὁδοιπορίᾳ κύκλῳ τοῦ χρόνου τὸν τῆς σοφίας ἀπενεγκεῖν. πρὸς τοῦτον ἀπῆλθε Ἠλίας ἐν τῇ χειρὶ τοῦ λιμοῦ, ὅτε πᾶσα ἡ γῆ ὑπὸ τῆς ἀβρεχίας ἀνθρώπους ἐδιψοκόπησε· ὅτε οὐρανὸς ἐπεπύρωτο, καὶ ὁ ἀὴρ ἐχαλκοῦτο, καὶ αἱ νεφέλαι ἐφαλακιῶντο, ὅτε οὐ βροντὴν, οὐκ ἄστρον, οὐκ ἀκροβύστου βλαστὸς, οὐκ αὖρα ἔδροσος, καὶ ἅλως ἀκμὴ ἐπαλεύετο, ὅτε ποταμοὶ ἐλιποψύχησαν, καὶ πηγαὶ τοῦ μαζοῦ τὴν ὑδάτων τὴν κεύσιν ἐσφίγξαν, καὶ χαλκοῦται ὀξυλμίαν μὲν ἐπιστρεφομένων

μβάνει αὐτῇ γλυκέως ὑδρεῦσαι καὶ ὁμιλῶν αἰσχαλέως τοῦτο ἀπῆλθεν Ηλίας πρὸς τὴν πενιχρὰν, πρὸς τὴν χήραν. οἵα γὰρ παρὰ χήρᾳ καὶ ἐν κώμῃ βιβλιμιαίᾳ, οἶδα τοῦτο. καὶ ἀφῆκε τὸν πλούσιον ὁ προφήτης, τὸν ἔχοντα δαψιλῶς ἄρτους, καὶ πολλοὺς ἀπὸ τῶν οἴκων, ἦλθε πρὸς αὐτήν. ἀλλὰ τί γὰρ μᾶλλον ὁ πῦρ ἐρασθεὶς ῥήματι καταυγάσῃ, ἄρτοις ἑαυτῷ καταυλίσ- 5
σῃ; μὴ οὐκ ἠδυνάτο; ναὶ, ἠδυνάτο· ἀλλὰ τοῦτο οὐκ ἐποίησε. διὰ τί; ἵνα μὴ τῆς φιλοξενίας τὸν καρπὸν ξηρὸν τὴν χήραν· ἄλλως γὰρ τὴν δράκα τοῦ ἀλεύρου καὶ ὀλίγον ἔλαιον διὰ τῆς βιλογίας πληθύνει. ἐπεὶ γὰρ ἔσωσεν ἀπῆλθεν ὁ προφήτης τραφῆναι, ὅσον ἀρέ- χ. διψᾷ.
ξαι τὴν πενιχρὰν, καὶ ἐλέγξαι χρυσομιδῆλον καρδίαν καὶ βιοπρεπαίρετον. τοῦτο ποιεῖ ὁ Θεὸς δυνάμενος πάντας τοὺς ἁγίους, τοὺς ὄντας ἐν κόσμῳ, δι' ἑαυτοῦ τραφῆναι· ἐπὶ χήρᾳ τὴν δόσιν, ἵνα χ. δικαίοις
καὶ βιοπρεπεῖς καρδίας ἐν τῷ τῆς φιλοξενίας χειρῶν ἀπὸ τοῦ καρπῶν ἀκαρίπτῳ. ἐπιδεῖ ὃ μὴ ὦσί ἴσοις ⓐ ὀφείλοντες αὐτὸν ὑποδέξασθαι, ἢ δι' ὄρεως τρέφει, ὡς ⓐ Ηλίαν ἐν ὄρει, ἢ διὰ προφήτου ξένου, ὡς ⓐ Δανιὴλ ἐν τῷ λάκκῳ, ἢ διὰ θαλαττίου ζώου, ὡς τὸν Ιωνᾶν διὰ τοῦ κήτους, ἢ αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ τὴν τροφὴν ἐπόμβρισεν, ὡς τοῖς πατράσιν ἡμῶν ἐν ἐρή- μῳ. οὐκ ὄντων γὰρ τῶν ὀφειλόντων αὐτὸν ὑποδέξασθαι, ὑετὸν ἦν ὁ μάννα ἐπόμβρισεν, ἐκ πέτρας ὕδωρ ἐπήγασεν· ὅταν ὦσιν ⓐ ἅγιοι ἐν κόσμῳ ζωὴν μαρτυροῦντες τοῖς ἄλλοις, 15
ἀναπέμπει αὐτοῖς τὴν δεξιὰν χεῖρα. καὶ ὁρᾷ αὐτὸν θλιβομένους, ἀφίησιν, ἵνα δι' ἐμοῦ χ. χορ.
διὰ τῆς εἰς αὐτὸν φιλοξενίας ἀπείρας πολλῆς τοῖς βαλαντίοις τὸν σωτηρίαν καρπώσασθαι. ἀπῆλθεν οὖν Ηλίας πρὸς τὴν χήραν, ἡ δὲ νῦν πρῶτον, εἰ μὴ δράξ ἀλεύρου, ὅπερ μιᾷ κα- γ. Βασ. ιζ. ι. μάτου αὐτῇ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς τὸ τῆς χηρᾶς ἄρτον ἐπάρκει. εἶτα τί πρὸς αὐτόν; λάβε μοι ια. ις.
ὀλίγον ὕδωρ εἰς ἄγος, εἶτα πόμασμα. αὐτῆς δὲ παρθενικῆς, ἐξόπισθεν ὀπίσω αὐτῆς· λάβε δέ μοι 20
καὶ ψωμὸν ἄρτου τὸ τῇ χειρί σου. ἡ δέ, ὦ ἀνὴρ οὐκ εἰμὶ, εἶπεν· ὃ δὲ εἶπεν, ὠμολόγησε. ζῇ γάρ; ζῇ Κύριος, εἰ ἔστι μοι ἐγκρυφίας, ἀλλ' ἢ ὅσον δράξ ἀλεύρου, καὶ ὀλίγον ἔλαιον τὸ τῷ χ. ἐλαίῳ
καμινάκῃ. θαυμαστὸν, ὅτι τὸ τοιαύτης αὐτῆς ἔλεος τὸν προῖκα αὐτῆς τῆς πενίας λείψανον οὐκ ἠρνήσατο. πόσοι νῦν ζητοῦσι καὶ πολλοὶ, ἔχοντες, θησαυλίζοντες ἑαυτοῖς θυσιαστήρια τῆς φίλων ἀναιδέστατοι, καὶ κεκλεισμένοι ἀγοράζονται ὃ ἔχουσι; καὶ θησαυλοῦσι καὶ μεθύουσι τοῖς 25
πένησι δίδοσθαι, γράμματα ζωοπάθειαι σιδήρου ἰσχυρότερα, καὶ τὴν δικαιοσύνην χεῖρα τοῦ χ. αὐτῶν
τῶν τοῖς γράμμασι δισμεύουσι, ἰχνηλατοῦσι καὶ μισοῦσι τὸ χρεωστούμενον λαμβάνοντες. ἐκείνη δὲ ἀπὸ μιᾶς φωτὸς οὐκ ἠρνήσατο τὸν ἄρτον τοῦ ἀλεύρου. καὶ τί πρὸς αὐτὸν ὁ προφήτης; Σπεῦσον, καὶ ποίησον μοι ἐγκρυφίας, σὺ πρῶτος ἐμοὶ, εἶτ' ἐκείνῃ δὲ σεαυτῇ καὶ τοῖς τέκνοις σου. τοιοῦτος ἦν ὁ ῥῆμα τοῦ προφήτου, δοκιμὴ καρδίας, προαιρέσεως βάσανος καὶ ὡσπερ ἀποῦ ζυγοῦ κεκριμένη ἡ καρδία τῆς μακαρίας σκιᾶς, καὶ δοκιμαζομένη. ποῦ ἄρα ῥέπει; πρὸς τὸν τῶν τέκνων ἑαυτῆς θάνατον, ἢ πρὸς τὸν τοῦ προφήτου φιλοξενίαν; ἢ δὲ χ. αὐτῆ
ἐβούλετο μᾶλλον αὐτὸν δὲ τὰ τέκνα αὐτῆς συνοχωρῆσαι, καὶ ⓐ προφήτην ἀποδέξασθαι. ἤδη γὰρ, ὅτι Ο δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου, μισθὸν προφήτου λήψεται· καὶ Ματθ. ι. μα.
ὁ ποτίζων ποτήριον ψυχροῦ εἰς ὄνομα μαθητοῦ, οὐ μὴ ἀπολέσῃ ⓐ μισθὸν αὐτοῦ. τί δέ ὅτι ὃ εἶπεν ὁ προφήτης, πίστευσον; πρὸ γὰρ τούτου ἐστὶν ἅπαντα, ὡς δῆλον πᾶσιν; οὐ πάν- τως· ἀλλ' ὁ τῆς εὐποιΐας πᾶσιν ἀγὼν καὶ ἱλαρὸν καὶ θερμὸν, μὴ μέτρῳ λύπης ἢ μέτρῳ ἀνάγκης. β. Κορ. θ. ζ.
Ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. Σπεῦσον, καὶ ποίησον τὸ τοῦτο ἐμοὶ, εἶτ' ἐκείνῃ δὲ σεαυτῇ καὶ τοῖς τέκνοις σου. πίστευσον, ὡς Αβραὰμ τὸ τῆς ἀγήρω ἐλπίδος πίστευσε ὅτι τὰς βόας, ὅτι ⓐ μόσχον, ἵνα λάβῃ τὸν ἀμνόν· καὶ ὡς Σάρρα ἐπίστευσε ὅτι τὸν ἐγκρυφίας, ἵνα λάβῃ ⓐ τὸν ὑρανοῖς κρυπτόμενον ἄρτον. πίστευσον, καὶ ποίησον, ὡς Αβραὰμ τὰς θυσίας τῷ Θεῷ· μὴ παρόντες σεαυτῇ, καὶ τότε ἐμοὶ, ὡς Κάϊν, καὶ Οφνὶ καὶ Φινεές, οἱ Ηλὶ τοῦ ἱερέως, οἵτινες ⓐ Θεὸν πλημμελοῦσι, πρῶτοι τὰ ἀπάρχας λαμβάνοντες τοῦ τῷ Θεῷ προσφερομένου δώρου. ἢ δὲ προσπαγμένοι πονηρίαις ἐπίστευσεν; ὃς δὲ ⓐ καρπὸν ἐγκρυφίου πλούσιον θε-

ασάμενος

ασάμενος ἐδέξατο, ἐφθέγξατο, καὶ οἷκοι αὐτῆς ἐπλήσθη ἀγαθῶν. Οὐκ ἐκλείψει γάρ, φησιν, ἡ δραξ τοῦ ἀλεύρου ἐκ τῆς ὑδρίας, καὶ ὁ ἔλαιον ἐκ τοῦ καμψάκου, ἕως τοῦ δοῦναι Κύριον ὑετὸν ἐπὶ τὴν γῆν. Ἀφ' τίνος τότε; καὶ αἰσχύνης. ἔδει γάρ, τῆς χάριτος ἐφ' ἡμᾶς ὡς ὑετοῦ ἐλθόντος, τὸ παλαιὸν νόμου λαβεῖν τέλος. καὶ ἠκολούθησε τὸ ἔργον τῷ λόγῳ. ὁρᾶς πῶς τῆς φιλοξενίας τοῦ καρποὺς ἐπεύξησαν αἱ ἀγαθαί; ἀγαθῶν γάρ πόνων καρπὸν βύκλεῖς, καὶ ἀδιάπτωτος ἡ ῥίζα τῆς φερούσης. ἠκούσατε γυναῖκες ἅγιαι τῶν ποιμένων γυναικῶν προέξεις, καὶ ἅγιαι τῶν ἀγαθῶν ἀρεταί. ἅγιαι μὲν ὧν ἀγαπήσατε, ἅγιαι δὲ μὴ πεθήσατε· ἅγιαι μὲν μιμήσασθε, ἅγιαι δὲ μισήσατε, ἵνα καὶ αὐτῶν δρόμου, τῶν καλῶν λέγω, ἐπιλαβόμενοι, εἰς καὶ αὐτὸν τῶν ἁγίων χορὸν ἀριθμηθῆτε ἐν Χριστῷ τῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΟΡΧΗΣΙΝ ΤΗΣ ΗΡΩΔΙΑΔΟΣ, ΚΑΙ ΕΙΣ τὸν ἀποτομὸν τῆς κεφαλῆς Ἰωάννου τοῦ προδρόμου καὶ Βαπτιστοῦ. Λογ. ρ.

Ὥσπερ ὅταν ἀνὴρ φιλέρημος ἐν τινὶ τόπῳ ἀλσώδει κατὰ δένδρα σκιαζόμενος, τὰ τῶν ὀρνέων καλλιφώνοις κλαγγαῖς, καὶ ταῖς τῶν ὑδάτων διηνεκέσι ῥοαῖς κυλινδόμενος ἡδέως ἔχῃ ὃ θέσπισμα, πᾶσιν ἀνθρώποις ὁ τοιοῦτος ἀρέσκει· οὕτω καὶ ἡμᾶς ταῖς προλαβούσαις ἡμέραις τῇ θεωρίᾳ τοῦ πνεύματος αὔρα προσκαλυόμενοι, τὰ ἐκεῖ ἐλευθεροστομούμεθα ὑμῖν διελεγόμενα. ὅτι γὰρ ὁ εὐαγγελιστὴς κηρύξει τὸν Ηρώδην προφερόμενον, καὶ γυναικὸς ἀσέλγειαν, καὶ κώμων ἀνδρῶν προφέροντα, καὶ τραπέζαις σφαγὴν, καὶ δώροις ἀθέμιτον, καὶ ἔργων ἀνόσιον, καὶ κηδείαν σώματος σιμωνιακήν· ἄλλος ἐξ ἄλλου γνώμενοι. σπεύδω γάρ μιμεῖσθαι, ἀγαπητοὶ, ὅταν ὑμῖν ἐμαυτὸν ἀγάγω ἅγιον τὸν Ηρώδην γνῶμα τιθέμενος. Εἰ γάρ ἐστι σκληρὰ λέγειν προάγματα, καὶ μὴ τραύματα, τοῦ ζωοποιοῦντος διδραχάτος προάγματα. Εἰ σκληρὸν, φησὶ, τὸ χειρῶσαι Ηρώδης ὁ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀκολούθου Ἰησοῦ, καὶ εἶπε τοῖς παισὶν αὐτοῦ· οὗτός ἐστι Ἰωάννης, ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα. οὗτος ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἀφ' τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. ὁμολογεῖ τῷ προφήτῃ φόνον, ὃν δυνάμεις ψεύσασθαι· καὶ ἤδει ὃν ἀπέκτεινεν, ὅτι προφήτης ἐστὶ, καὶ δίκαιος. Εἰ μὴ γὰρ ἐγίνωσκεν, οὐκ ἂν ἔλεγεν οὗτος ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, καὶ ἀφ' τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. ὦ ζωοποιοῦ κεφαλῆς· ὅτι οἰωδήποτε φόνῳ ὁ αὐτὸς μάρτυρας ἑαυτῷ; ὦ σωτηριώδους κεφαλῆς συζώσης ψυχῇ μιαρᾷ, καὶ κολαζούσης ἕως θανάτου, καὶ μετὰ θάνατον ἀποδείκτης κενώσεως. καὶ ἀφ' τίνι αὐτὴν ἀπέκτεινε τὸν προφήτην; ὅτι κήρυξ τῆς ἀληθείας ἐγένετο, καὶ τοῦ προφέρειν αὐτὸν προῆλθε διὰ τὸ ἐλέγχου ἐβούλετο λύσαι. καὶ οὐκ ἔδει ὡς βασιλέα φύλακα εἶναι τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς τὴν ἀκηράτων τῶν ἡδονῶν ἀταξίαν τοῦ νόμου πρέλυε. βασιλεὺς γὰρ σαφὴς ἐστὶν, ὁ νόμους δικαίους ἐκπέμπων, προῶν ὁ πράττων, οὐ γὰρ ὁ προπράττων. πῶς γὰρ ἂν ἄλλως καὶ αὐτὸν ἐρρύθμιζε κόσμον εἰς βύταξίαν ῥυθμίσειεν, ἐὰν μὴ δικαίους νόμους, καθάπερ ἰδίαις, τὸ δυσιδίωτον ἦθος τῶν ἀνθρώπων χθαμαιζωήσῃ; Ηρώδης ὁ βασιλεὺς οὐ τοῦ λαοῦ, ἀλλ' ἡδονῶν, μᾶλλον ὁ δοῦλος τῶν ἡδονῶν (ὧν γάρ τις ἥττηται, τούτῳ καὶ δεδούλωται)· καὶ μόνον τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ προλύειν, ἀλλὰ καὶ φόνον ἀδίκως ἐτέκταινε. ἵνα ἐφόνευσεν; ἀνδρὰ δίκαιον, ὃ μείζονα τὴν ἡμῖν τοῖς γυναικῶν οὐκ ἐγήγερται, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἐμαρτύρησεν· ἀνδρὰ, ὃς ἔρημον ᾤκει, ἔρημον κοίτην, ἄνυδρον, ἄκαρπον, ἄβατον, ἀδένδρεον, ἀβότανον, ἀχλοηφόρον. ἔρημον γὰρ ᾤκει ὁ Ἰωάννης, καὶ φεύγων τὸ ὁμόφυλον καὶ συγγενὲς τῶν ἀνθρώπων ἦθος, ἀλλὰ φεύγων τὸ βλέπειν καὶ ἀκούειν τὰ μυσαρὰ τῶν ἀνθρώπων κακοπραγήματα. ἔστι ὅτε ἔσωθεν, ὅτε ἐθέλεσί τι-

Ex Edit. Augustana. emendat. ex Ms. Palatino.

Ματθ. ιδ. α

β Παρ. β. ιθ. Ματθ. ια ια.

τι·

τι· διὰ ὅτι αὐτοῖς εἶχεν, οὐκ οἶνον, ὑ τράπεζαν, ὑ κλίνην τὴν τοῦ ἡδυσμοῦ" ὑποκρέτιν, ὑ τὰ μεγάλα χλιδοπλύματα σκεύη τὰ χρυσᾶ τῶν ἀνδρογύνων τὰ σώματα, οὐ λυχνίαν εἶχεν, οὐ λύχνον, οὐ τράπεζαν, ὑ σκάμμους, ὑ ποτήρια, ὑ πίνακα. ἔξω γὰρ ὢν τοῦ κόσμου, οὐδενὶ τῶν τοῦ κόσμου σκέλεχητο. ὥκει γάρ, ὑκ ἐπὶ οἴκου χρυσοφόρου, ἀλλ' ἐπὶ πέτρας αὐθέρφου. τούτῳ δὲ τράπεζα, ὑ σκάμμος, ὑ κλίνη δὲ ἔδαφος ἦν· ὑ κρέα αἱ ἀκρίδες· ὑ πλακοῦς, δὲ μὴν δὲ ἄρτος. τούτῳ φιάλη ἡ τῆς χηρᾶς κοτύλη ἐτύγχανε· ὑ οἶνος βύφεως σώμης, δὲ πιθυμένης ὑ διυδίσκων ὕδωρ. τοῦτον κρατήσας ὁ Ηρῴδης, ἐδέσμευε. ὁ γὰρ Ηρῴδης, φησί, κρατήσας τὸν Ιωάννην, ἔδησε, ὑ ἔθετο ἐν φυλακῇ διὰ Ηρωδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. ὧν παρήκμαζεν ἀλλοκότως. Ιωάννης τὴν διδυμάλιν αὐτοῦ ψυχὴν τῇ σειρᾷ τῆς ἁμαρτίας διὰ τοῦ ἐλέγχου ἐβούλετο λύειν, καθάπερ ⓦ λύοντα ἐδέσμει. ἀλλὰ ὑ εἰ ἐδέσμευτο ὁ Ιωάννης, ἐφθέγγετο, ὑ φυλακὴ ὅμοιος ἦν ἔλεγχος. ἐπλήρου γὰρ τὸ γεγραμμένον· Καὶ ἐλάλουν ἐναντίον βασιλέων, δὲ οὐκ ἠσχυνόμην. ὑ γὰρ ἐφοβεῖτο ⓦ θανατοῦν ὁ Ιωάννης, ἀλλ' ἐφοβεῖτο τὴν ἀληθῆ μὴ λαλῆσαι. τοῦτον ἐφόνευσεν ὁ Ηρῴδης· τοῦτον γὰρ φονεύσας ὑκ ἕνα μόνον ἐποίει φόνον, ἀλλὰ ὑ πολλούς. ὁ γὰρ διδάσκαλον ὑ ὠφελητὴν ψυχῶν ἀποκτείνας, ὑκ ἕνα ἀπέκτεινε, ἀλλὰ πανσυδίους, ὅσους ἂν ζωὴ διὰ τοῦ λόγου ἠδύνατο ζωοποιῆσαι. ὑ πότε τοῦτον ἐφόνευσεν; αἰχμὴν δὲ λέγω, αἰχμὴν γὰρ, ὑ ὡς λέγεται, ἀλλὰ ὡς πεποιηκότι ⓦ φόνον. Γενεσίων γὰρ ἀγομένων τοῦ Ηρῴδου, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ηρωδιάδος ἐν ᾧ μέσῳ, ὑ ἤρεσεν αὐτῷ· ὅθεν δὲ μᾶλλον ὠμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. ἡ γὰρ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, δός μοί, φησίν, ὧδε πίνακι τὴν κεφαλὴν Ιωάννου. ὢ γλυκέος ἑλκυσμοῦ, προφήτου ἀποπνέοντος φόνου, μυθῶν ἔδυ ἄνδρας ἀνόμους εἰς τὸν ἑαυτῆς πάθος φιλοφρονήσασθαι. ὅτε γὰρ μὴ ἐστρεβλωμένη ψυχὴ αὐτὴ διωρθοῦτο. Μετὰ γὰρ ὁσίου ὁσιωθήσῃ, ὑ μετὰ στρεβλοῦ διαστρέψεις. αἰδὼ ἔδυ χέρας οἰκτιομένας, ὀρφανὰς οἰκτείρας, ἵνα διὰ πολλῶν ὑ ποικίλων βυσσῶν τὸν ἑαυτῆς ζωὸν ἄσειστον διατηρήσῃ, νιφὰς μὴ αἰθρίαν ἀστιλβῶν ὑ χιονώδη ἀστέμφων βύσσινον, οἵᾳ πολλῷ καρφωθεὶς, δὲ ὑπὸ χιονώδη ἀκολάστων χλιδαθείς, ⓦ πεδρόμων τῆς ἡμέρας ὄρθρου Ιωάννου ὡς φόνου διέλυσε, ⓦ καλὰς διαδυσήσαντα τὸν λαμπάδα τῆς πίστεως, ⓦ λύχνον ὑ πάντος κόσμου Ιωάννου ὡς φόνου" σιωπέτεψε. τοῦτον γὰρ ⓦ λύχνον ζωπετέψας ὁ Ηρῴδης, ἑαυτῷ ἐσκόπευε. σκεύους γὰρ εἰ μὴ ὀστράκινος σκεῦος εἰς χρῆσιν διελίετο, ἀλλ' οὖν γε ὁ τῆς πίστεως φέγγος καλῶς ἐλαδούχει. προφήτης γὰρ ὤν, ὑ εἰδὼς ὅτι ἔμελλε ⓦ Κύριον αὐτοῦ προλαμβάνειν ὡς φῶς ἀδῆ, πέμπει πρὸς αὐτοῦ τινας τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, λέγων· Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; καὶ οὐκ ἀγνοῶν αὐτὸν, ἐπεπαίδευτο. πῶς γὰρ ἂν ἠγνόει ⓦ Κύριον, ὅποτε αὐτὸν ἐδίδαξε, λέγων, Ἰδὲ ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἴρων τὸν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου; πῶς γὰρ ἂν ἠγνόει ὁ τῆς θεατὴς τῆς τοῦ πνεύματος ἐξ ὑρανοῦ καταβάσεως γενομένης, ὑ ἀκουσὴς τῆς τοῦ παρόντος φωνῆς αὐτὸν λεγούσης, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός," εἰς ὃν ἠυδόκησα; ἀλλ' ἐπεπαίδευτο, πῶς; Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον; σκ εἶπε, σὺ εἶ ὁ ἐλθών (ἦλθε γὰρ ὅτε τῆς γῆς) ἀλλὰ, σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος (δῆλον γὰρ ὅτι σὸ τῷ ἅδῃ) ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; ἔλεγε γὰρ σὸ ἑαυτῷ ὁ Ιωάννης, ὅτι μή ποτε βούλεται ἀγγέλου σὸ δίωα μέσας εἰς ⓦ ᾅδου σκπέμψαι ὃ ἑαυτῷ ἔργον ὑπιτιλεῶσαι· ἢ μή ποτε θελήσει σὸν πολλῶν μιᾷ φωνῇ αἰσχῦναι, ὡς ὅτι τοῦ Λαζάρου πεποίηκε. διὰ τοῦτο μὴ δίωα μέλλος χρίνει τὸ βαλεῖν τὸ διαστόν, πυνθάνεται λέγων· σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν σὸν ὡς ᾅδην; τοῦτον ἀπέκτεινεν ὁ Ηρῴδης. καὶ πῶς ἀπέκτεινε; γλυκεῖόν γάρ, φησι, ἀγκάλιον, ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ηρωδιάδος ἐν ᾧ μέσῳ. ἄξιοι παίγνιον τοιαύτης τραπέζης. ὅπου γὰρ θρύψις δὲ χλιδὴ ἡ μέθη ἡ κῶμοι, ὑδὲν βέβαιον, ἀνάπαλα στεναλθυμία δὲ αἰάσατα, προμιμνύονται τὸν Ηρῴδην τῶν φοβερῶν. ἀκούσατε οἱ

φιλοθεάμονες

φιλοθαύμαστες τὴν ὄρχησιν, ⸗ τοῖς πολυχρόνιος ποσὶ τὴν ἐκλελυμένην μετοχλίσει τοῦ ἐαυτῶν ὀφθαλμοὺς ζωπυροῦντες, ⸗ τοῖς ἑαυτῶν καρδίας τοῖς λελυμένοις σώμασιν αὐτῶν συνεχλύοντες· ἀκούσατε, οἱ ὀψίμιον φόνου τὴν πολύχρονος ὄρχησις ἰωβηνοι. Διὸ δὴ προβλεψαμένη ἐκ τῆς μητρὸς φησι, Δός μοι ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου. ὦ κακῆς λεπίδος ἀπαιδαγώγητον τέκνον. οὐ χρυσὸν ἐπιζήτησεν, οὐκ ἀργυρον, οὐ λίθους τιμίους, ἀλλὰ τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου. ⸗ εἰ μὴ δι' ὅρκον πίστιν ἐπιζήτησεν, πολὺ τιμιωτέραν τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ τιμίου χρυσίου ⸗ ἀργυρείου ⸗ λίθων πολυτελῶν. ἀλλ' οὐκ ἐπιζήτησεν διὰ πίστιν, ἵνα τιμήσῃ· ἀλλ' ἵνα ⸗ ἔλεγχον ἀποκτείνασα, τῇ μητρὶ χαρίσηται ἄδικα, τὴν ὅτι τοῦ κακοῦ ἀμάρτημα. ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐλυπήθη, ἀ διὰ ⸗ φόνον τὸ προφήτου, ἀλλὰ διὰ ⸗ φόβον τοῦ ὄχλου, ὅτι πάντες, ὡς προφήτην, αὐτὸν εἶχον. Εἰ γὰρ διαβολὴν ἐλυπεῖτο, οὐκ ἂν προβὰς τὸν δεσμὸν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἀπῆγεν· ἀλλ' ἐλυπήθη διὰ ⸗ ὄχλον. ⸗ διὸ τότε ἡ ψυχὴ Ηρώδου ὥσπερ εἰς τὴν θαλασσίαν πλοῖον ἀπελθημένον, ⸗ πρὸς ἑκάτερον τοῖχον τὰ λαγυνίδιον, ὃ ποιῆσαι τὸν φόνον διὰ τὸν ὄχλον φοβούμενος, ⸗ ὃ μὴ ποιῆσαι τὸν φόνον διὰ τοὺς ὅρκους ⸗ τοὺς συναναπειμένους μὴ συγχωρούμενος. βαρυνθεὶς δὲ ὁ ἄθλιος ἐκ τῆς πρὸς τὴν γυναῖκα πολυφλέγου ἡδονῆς, χρησάμενος δίδωσι τῇ εὐορκίᾳ πρὸς τὴν ἀποκεφάλισιν τοῦ φόνου, πέμψας ἀπεκεφάλισε τὸν Ἰωάννην. "ὅτι κακὴ ὀξὶς ὀμνύειν, πῶς μὴ μεταμεμέλεται ⸗ πάντως ὀμνύοντες· ἀκούσατε τοῦ Κυρίου λέγοντος, Μὴ ὀμνύειν ὅλως. Εἰ γὰρ μὴ ὤμοσε τότε ὁ ἄθλιος, οὐκ ἂν ἐπέσχεν τὸν φόνον ποιῆσαι. ἔδει μὲν οὖν αὐτὸν μηδὲ ὅλως ποιῆσαι· ἀλλ' ἐπεὶ ὤμοσε, ζωπυρεῖν αὐτὸν ψυθυρχῆσαι. ὁ γὰρ κακὸν ὀκλογὴν ἄμφω ἐῶ δίκαιον δίξασθαι. πέμψας ἀπεκεφάλισεν αὐτόν. ποία χεὶρ ἐτόλμησεν, ἀγαπητοί, τὸν ἀγίου τραχήλου Ἰωάννου προσενέγκαι τὸ ξίφος, οἵ ἧπερ ὁ τὴν ἐρήμον ἠδιάθησαν, οἵ λέοντες "ἐξεμάξαν, οἵ κορυφαῖ ⸗ δράκοντες ⸗ ἀσπίδες ἐφρίξαν, οἵ ἄγελαι μέλιτται διὰ τὸν τοῦ ὑδρὸς ἀγιότητα "καθεύδουσαν ἔτρεφον; ὁκ γὰρ ποικίλων ἀηδῶν ⸗ βοτάνων ὡς ὁ ἐρήμον ἐφαντάζόμεθα τὴν δρόσον ζωὴ γαλήνης χρυσοειδῆς, στιλπνοφαίνουσα αὐτῷ ὁ μέλι προσέφερον. τοῦτον χεὶρ δημία ἀπέτεμεν, οὐ φείξασα ὁ ἀγελαιοειδὲς αὐτὸν προσωπον, οὐδὲ ἐμαίασα αὐτὸν ὁ προσωπον "στιλπνότητα ἡσυχίας ἀσπάσιον; ἀλλ' οἶμαι ὅτι τῇ μέθῃ τοῦ Ηρώδου σκοτωθεὶς ὁ περιφθεὶς δίκαιος ξίφος μὴ ἔτυχεν, ὀφθαλμοὺς δ' οὐκ ἔτυχε. ⸗ ἐτίμησεν ἡ κεφαλὴ Ἰωάννου * (οὐ γὰρ ἔστι ποτε οἷον) ⸗ ἐφέρετο ὅτι πίναξ ἡ κεφαλὴ Ἰωάννου ὁ δὲ διώκει, ⸗ τότε βοᾷ πρὸς Ηρώδην, Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. ⸗ γὰρ δὲ μὴ θαύματι ὁ δίκαιος ἔζη, ⸗ τοὺς κεφαλῆς αὐτοῦ ὀπτομαθήσεις ἡ φωτὶ ζῇ. ὦ ὠμότης ἀνθρώπου. ἐφ' ᾧ ἔπαθε πίνακι τὰ κρέα, ἐπ' ἐκείνῳ κεφαλὴ ἀνδρὸς ἐπετίθη. ὦ παθήματα τύραννε, οὐκ ἤρκεσεν σοὶ τοῦ πρὸ σοῦ Ηρώδου ἡ τῶν παρθένων τέκνων ὁ Βηθλεὲμ γενεθλία σφαγή; ὅτι πατέρων ⸗ μητέρων ὀλολυγμοὶ ὀμάρτυροι ζῶντων ἐπῆρχεν ἐξυπνοι; ὅτι δακρύων πολυχύτων γενέσεις ὁκ ἀπεβρύχων ἀναβρυούσας ἐπὶ κεφαλὰς; ὅτε πατέρων ζῆλη ἐτύπτοντο, ⸗ στυγνὴ ἄδαμαντι μὴ πόνων ὁκ καρδίας ὅπλοις μυκτήρων ἐπέμπνευσε; ὅτε μητέρες τὰ οἰκείων λαγόνων τὰ χλόῃ τὰ ποπίοις καὶ ⸗ κόλπῳ μὴ ἀναιδεῖς ἐπιθοινιοῦσι ⸗ μαζοὶ ῥέοντες γάλακτι τὴν γῆν ἐλεύκαινον, τὰ ὑφελκόμενα ποπίοις ἄφνω σφαγήνων; ὅτε πατέρων αἰκίσματι τὰ οἰκείων γένεια καὶ ἐλκόντων, ⸗ μητέρων μαζοὶ τὸν ὀπὸ τὰ τυφερὸν ὀδόντων κατασμώδης τίτθισμοὺς ἐπιζήτουν; πόθεν γὰρ θὴρ τότε οὐκ ἐπεδάκρυσεν, ὁρῶν φονευόμενα τὰ ἄκακα τέκνα ἀδίκως; ἀδόλους ψυχὰς κατηλιθμὰ· ὧν αἱ ψυχαὶ ποσοῦτοι ἦσαν ἄκακοι, ὅσοι ⸗ τὰ μὴν αὐτὰ τυφερὰ ἄτε πάθεσιν ἐτύγχανε; μὴ γὰρ κακίᾳ τὸν πρὸ σοῦ Ηρώδην ἤλεγξαν, οἷς ὅτε γλῶσσα τῆς ἀνθρώπου ἦν, ὅτε ὀδόντες τὸ τῆς τόμωσιν, ἵνα τὴν γλῶσσαν τορνεύσαντες, λόγον ⸗ χάριτος ἐκπέμψωσιν; οὐκ ἤρκεσεν "σοὶ τοσαῦτα ὠμότης, ἀλλὰ ⸗ σὺ τὸ ἄκαν λαγόνων σοὶ μιμησάμενος, Ἰωακεὶμ ἀπότεμες, ⸗ μιᾶς πεχέως οὐκ ἤσθα "αὐτάξιος;

ἀνάξιος; τοῦ γένους τῆς Ραχὴλ ἀπόσφαλεῖ ὁκάφιος, ἢ σὺ τῆς ἐκκλησίας τὴν παιδοτρίβην Ἰωάννην ἀπίτιμες. ποίοις τούτων ἴλεως ἔσομαί σοι, λέγει Κύριος; ὦ πόλις αἰμύλη, ὃν ἡ Ἡρῳδὴς ἐδασίλευσε, ἢ ὁ τύτε ἔκγονος ὁμώνυμος ἢ τοῖς ἔργοις ὅμοιος. οἶμαι, ὅταν δεχώμεθα τὴν βύταξίας, ὅταν ἀτιμάσες τῆς ἀταξίας γενώμεθα. τοιαῦτα τῶν τοιούτων ἀφεγόμθα· ὅταν Ἰουδαῖοι, τὸν φόνον τὸν αὐτῶν διδαχθέντες εἰς χριστοκτονίαν συμπλακῆναι, τὸν Ησαΐαν ἐπάρισαι, τὸν Ἱερεμίαν ἀπέκτειναν, τὸν Ναβουθαὶ ἐλιθοβόλησαν, τὸν Ζαχαρίαν ἐφόνευσαν, τὸν Χριστὸν ἐσταύρωσαν. ἀλλ' ἐκείνοις μὲν ὅπι τοῖς κακοῖς πέπλος καταλέλυται, ὅπι δὲ τῆς μυσαγωγίας φέγγος ἀνεδράμηκεν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα ἢ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟ, ΣΥΝΗΓΑΓΟΝ ΟΙ ΙΟΥΔΑΙΟΙ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ, ἢ ἔλεγεν· τί ποιήσωμεν; τῇ ἀγίᾳ ἢ μεγάλῃ β'.

Λογ. ρα. Ἰωαν. ια. μζ.

Ex edit. Augustana. emend. ex Mss.

ΕΟίκασιν ὁ τῆς ἐκκλησίας φίλτατοι παῖδες ἠπίοις θηλάζοισι, τοῖς τοῦ γάλακτος τοῦ φίλου καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐκ τῆς μητρικῆς θηλῆς ὑφέλκοισι δὲ καθ' ἑκάστην ζητοῦσι. ἐοίκαμεν δὲ ἡμεῖς μητρὶ πενιχρᾷ, ὅταν ἀσιτίας συναλθούσης τοῖς τοῦ γάλακτος πηγαῖς. ἡ μὲν γὰρ πενία, οὐδέπω τις ἴδοι μητέρα φιλότεκνον ἄφορον γάλακτος, καὶ ὅταν * ἰδίου τόκου καταλαυθμιζομένην, ἢ τοῖς σπλάγχνοις τοῦ θηλυῒ, οὐχ ἵνα θρέψῃ τὸ παιδίον, ἀλλ' ἵνα τοῦ κλαυθμυρισμοῦ καταπαύσῃ· οὕτω κἀ ἡμᾶς ὀφείλει τι παρέχειν καὶ αὐτὰ, ἢ ποιοῦντας καὶ ὁμοία. ἢ γὰρ ἡμᾶς ὁρῶντες τὸν νέον τοῦτο σύστημα τῆς τῆς ἐκκλησίας ἀϊδίων ἀδιεκτῶν κυκλούμενον, ἢ ἀπεκδεχομένων ὃ λογικὸν γάλα τοῦ λόγου, τοῦ θηλυῒ τὰ ὀφειλόμενα ἡμῖν χορηγοῦμεν· οὐχ ἵνα θρέψωμεν αὐτὸν (πάντες γὰρ πάντες τοῦ λόγου τυγχάνομεν) ἀλλ' ἵνα τὸ πόθον τὸ καύσωνα παύσωμεν. ἀλλὰ διὰτοῦτο, ἀγαπητοὶ, ὅπι τὸ τοῦ Ἡλίου κήρυκα καταδραμώμεν, ἵνα ἰδώμεν τὸν καὶ τοῦ Κυρίου πρόδρομον. Ἰωαν. ια. μζ. Ἰουδαῖοι συνέδριον, ἢ ἔλεγον· τί ποιήσωμεν; ταῦτα ὁ ἡμῖν ὁ διαγγελιστὴς Ἰωάννης ἀρτίως ἐφθέγξατο. Εἰ γὰρ ἢ τῷ σώματι ὑμῖν νῦν οὐ συναλέγεται, ἀλλ' ὅμως γε τῷ πνεύματι πᾶς ὁ τῶν ἐχθρῶν ἀχυρὰς ἐσθίει· Συνήγαγον γάρ, φησι, τὸ συνέδριον, ἢ ἔλεγον· τί ποιήσωμεν; καλεῖ δὲ, Συνήγαγον· ἀλλὰ καὶκεῖ δὲ, Συνέδριον· ἢ πρὸς ἀγάπην, ἀλλὰ πρὸς μάχην· ἢ πρὸς εἰρήνην καὶ ἀληθείας, ἀλλὰ πρὸς πόλεμον προξενοῦντας. Συνήγαγον δὲ Συνέδριον, οὐχ ἵνα θεὸν δοξάσωσιν, ἀλλ' ἵνα Χριστὸν ἀτιμάσωσι. Συνήγαγον δὲ Συνέδριον, οὐχ ἵνα πίστιν οἰκοδομήσωσιν, ἀλλ' ἵνα τὰ ἀκρογωνιαῖον λίθον ἀπορρίψωσι. Συνήγαγον δὲ συνέδριον, οὐχ ἵνα ἐκ πεπλανημένα πρόβατα μανθάνοντα σώσωσιν, ἀλλ' ἵνα τὰ ποιμένα φονεύσαντες, τὸ ποίμνιον διαλύσωσι. Συνήγαγον τὸ Συνέδριον, οὐχ ἵνα τὰ χριστόφιλον μὴ γλαφύρτιν πίστιν ἐκδέξωνται, ἀλλ' ἵνα τὴν φαγιτίτιν λίθον, ὡς ἐνόμιζον, τῇ ἀπιστίᾳ σκεπάσωσι. Συνήγαγον τὸ Συνέδριον, οὐχ ἵνα τὸν ἐκ τῆς ἀγρίας κακρυμμένον θησαυρὸν εὐγνωμόνως ἐκδέξωνται, ἀλλ' ἵνα τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ ἀγνωμόνως διαλύσωσι. Συνήγαγον τὸ Συνέδριον, οὐχ ἵνα τῆς ἀμπέλου τὸν μόγις ἀγρὸς βότρυας πεγνήσωσι, ἀλλ' ἵνα τὸν ἀληθινὸν ἄμπελον ὅπι τὸ δένδρον τοῦ σταυροῦ ἐφαπλώσαντες, ἑαυτοῖς ἀδιαδιδράδας ἀπωλείας ποιήσωσι, ἡμᾶς δὲ ἀδιαδιδράδας σωτηρίας ποιήσωσιν. ὦ συνέδριον ὄντως διαβόλου καὶ Χριστοῦ Συναγωγή. ὦ βουλευτήριον κακίας μεμεστωμένον· ὦ Συνέδριον, μᾶλλον λύκων αἱμοβόρων, ἢ ἀνθρώπων θεοφόρων. τί δὲ λέγω λύκων ἀπημέρων; ἀλλὰ γὰρ καὶ λεόντων ἀπημέρων χείρους. ὁ γὰρ λέοντος ὅπι

ὅτι τῶ Δαμιὴλ μηδὲν θεωρήσαντες σημεῖον, ἀλλὰ τὸν ἄνδρα σκηπήσαντες, καὶ τὴν βλασφημίαν πιμήσαντες, τὰ ἀπήγαστα αὐτῶν γόμφια ἐχαλάσωσαν. Ιουδαῖοι γὰρ τοιούτων καὶ τοσούτων σημείων θεαταὶ γενόμενοι, μειζόνως ἐκ τῶ φθόνου πρὸς τὸν φόνον ὠπλίζοντο, καὶ ἔλεγον· τί ποιήσωμεν; ὡς κακίας ἔρωτα ὑπιμένης· ὡς τετραγμὸς ⓒ θρίνος ἐστὶ τοῦ φθόνου γενόμενος· ὡς ὀδυρμὸς καὶ κοπετὸς ὅτι κακῶς γενόμενος. οὗτος ὁ Ραχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς οὕτως ἀνεβόησε. τί ποιήσωμεν; ἀνθ' ὧν ἔδει χαίρειν σὺν παλάμαις, ἀνθ' ὧν ἔδει βίφεσιν ἡμέραν πανήγυριν ὑπιπλῆξαι, ὅτι νεκροὶ ἀνέβιωσαν, ὅτι ζωὴ πεφανέρωται, ὅτι θανάτου λέλυται, ὅτι ὁ Διάβολος κατηχμάλωτη, ὅτι δαιμόνων τάφος κατήργηται, ὅτι ἡ ἀνθρωπότης ἠλευθέρωται, ὅτι νεκρῶν ἀνάστασις πᾶσι κεκήρυκται· νῦν δὲ ὅτι τοιούτοις ἀγαθοῖς ἀχαριστοῦσιν· ἀλλὰ θρηνοῦσι καὶ τὸν τοσούτων ἀγαθῶν αἴτιον ἀναιδίσκειν βουλεύονται. καὶ τί λέγουσι; τί ποιήσωμεν; σαφὲς ἕτερον ἕως εἴπῃ, ἢ ὅτι μετανοήσαντες ὑπιστρέψωμεν, καὶ αὐτῷ προσανατείνωμεν. τί γὰρ ἄλλο μετανοοῦντες εἶχον λέγειν, ἢ τοῦτο, τί ποιήσωμεν; ὅτι τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ παρέβημεν, ὅτι τὸν νόμον τὸν δοθέντα ἡμῖν οὐκ ἐφυλάξαμεν, τὸν λεγόντα ἡμῖν· Οτι προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει Κύριος ὁ Θεὸς ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν, ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ πάντα ὅσα ἂν λαλήσῃ ὑμῖν. νῦν δὲ μετανοοῦντες λέγουσι, τί ποιήσωμεν; ἀλλά, τί ποιήσωμεν; πῶς ἀποκτείνωμεν τὸν δίκαιον; ὡς ὁ Ισραὴλ φρενοληθήσεται. σαφὲς τοῦτο οὐκ ἤκουσας, ὅτι ἀξίων καὶ δίκαιον οὐκ ἀποκτενεῖς; οὐκ ἤρκεσέ σοι τὰ δεκαπλᾶ τῶν προφητῶν αἵματα; καὶ γὰρ μέλλει τὸν νῶτον κεκάζειν πρὸς τὴν θείαν, τὴν περὶ αὐτοῦ ἐκδίκησιν ἐκδεχόμενα. ἀλλ' ἀκμιλοῦ ἐκείνοις τοῖς αἵμασι προσιζάνεις, ἄθλιον καὶ δίκαιον αἷμα καταπρίᾳς, καὶ λέγεις, τί ποιήσωμεν; ὦ γνώμης ἀγνώμονος, καὶ βουλῆς ἀβουλίας μεστωθείσης. ὁ τηνικαῦτα μὲν αὐτῶν αἰσθόμενος· τὰ δίσταγμα τῶν ἁμαρτημάτων διερρήγνυτο· καὶ ἔνιοι πρὸς δολοφονίαν κατ' αὐτοῦ ὡπλίζοντο. διὰ τοῦτο ἔδει τὸ ῥῆμα μεταστρέψαι φάσκειν, τί ποιήσωμεν, ὅτι τὸ ἄμοιρον ἐνοσήσαμεν, ὅτι εἰς τὸν τοῦ Θεοῦ παῖδα οὐκ ὀπίσω βάσαμεν; τί ποιήσωμεν; λεπρᾶν χαλάζωματα δίκαιον πλοίῳ λόγῳ ἀπέζεσε, καὶ τούτῳ οὐκ ὀπίσω βάσαμεν; τί ποιήσωμεν; τυφλοὺς ἐκ γενετῆς ἐποίησε· καὶ τούτῳ ὀμματοδόκας ἐγκωμεν, καὶ τούτῳ οὐκ ὀπισθούσαμεν. τί ποιήσωμεν; ἐκ πέντε ἄρτων πέντε χιλιάδας εἰς κόρον ἐν ἐρήμῳ ἐποίησε· καὶ ἐφ' ἡμῖν δὲ κατεφάγομεν ἐγκωμεν, καὶ τούτῳ οὐκ ὀπισθούσαμεν. τί ποιήσωμεν; πηγὰς αἱμάτων κεκαπνισμένων ἱματίων ἔξηρανε, καὶ τούτῳ οὐκ ὀπισθούσαμεν. τί ποιήσωμεν; παραλυτικὸν ὅτι κλίνης βεβολημένον ἐν τεσσαράκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτεσι σύγχρονον τῆς ἑαυτοῦ ζωῆς τῷ νόσῳ ἔχοντα, ῥήματι ἐξήγειρε, καὶ τούτῳ οὐκ ὀπισθούσαμεν. τί ποιήσωμεν; ὅτι θαλάττης αὖθις ἐπεπατοῦμεν, καὶ θαλάττην ὅτι ἐδάφους ἐβαπτίσαμεν, ἐν τῷ παλιρρόφῳ πνεύματος βίας καὶ ζάλης ἀπείρους πνεύματι χειρὸς καταστήσαντα ἐγκωμεν, ἐν τούτῳ οὐκ ὀπισθούσαμεν. ἀλλ' ἐλεγεν, τί ποιήσωμεν; οὐκ ἐν τῷ μετανοῆσαι, ἀλλ' ἐν τῷ κακῷ προσαγωγὴν ἡ χάρις αὐτῶν τῶν νεκροὺς ζωοποιῶν, καθάπερ σάρκας λεπρικὰς καὶ πανουργίας ἀπίστους ἐβλάστησε, καὶ ἐθελοκάκους ἐποίησε. μὴ ἃ ἐπεπείραται, Ιουδαῖοι, οὐκ ἐθελήσατε; μὴ γὰρ ὑμῶν ἀποδεξαμένων τὸν Κύριοι ἐβαπτίσθη; τί ζημιωθῆτε ἐβαπτίσθητε; τί ἠδικήθητε πρὸς τοῦ Θεοῦ; τί τῶν νεκροὺς ζωοποιοῦντα ἀπὸ τοῦ φθόνου ἐλαυνόμενοι; τί τῶν ἀσπάσιος ὀχετὸν τῆς μελιρρύτου πηγῆς διαλύσαι βουλεύεσθε, ἵνα ⓓ πάντες μὴ διψῶσι; τί τῶν ἀρρώστους ὑμῶν ἀποκλείσετε, ἵνα ⓔ ἰδίοις αὐτῶν ἀναλίσκειν βουλόμενοι; ἀλλὰ τούτων πάντων αἴτιος, ὁ κακίστος φθόνος. ὦ φθόνε φόνου μητέρ, διαβόλου εὕρεμα, ξενιτεύτη ἀρχηγέ· ὦ φθόνε, ὁ μήτε τῶν ἀπὸ σὺ βασκαινομένοις ζωὴ ἐλέλων, καὶ τῶν ἔχοντάς σε μειζόνως κολάζων· ὦ φθόνε, διαβόλου ζυγόπαις· ὦ φθόνε, φιλίας ἐχθρέ, εἰρήνης αἰτίαμα λε, ἀγάπης ἀντίδικε, διαβόλου βλάσφημα, σκοτεινὸν ἔργον ἄδου· οἱ σε κεκτημένοι, χειροτονίαν ἐργάζονται. σὺ καὶ ⓕ Αδὰμ ἐκ παραδείσου ἐξ ἀρχῆς ἐξέβασας, καὶ γλυκείας κόλπης ἀπογυμνώσαμενον πικροτάτῳ θανάτῳ παρέδωκας. θανάτου γὰρ οὐκ ἦν ἐν τῷ κόσμῳ, εἰ

Σοφ. α. ιγ. μὴ σὺ αὖξοι, φθόνε, σκύπσας. καὶ μάρτυρεῖ μοι ὁ θεῖος λόγος, λέγων· Οὐκ ἐποίησεν ὁ Θεὸς θάνατον, οὐδὲ τέρπεται ἐπ' ἀπωλείᾳ ζώντων· φθόνῳ δὲ διαβόλου θάνατος εἰς τὸν κόσμον εἰσ-
Ισ ἐκ. ιη. λγ. ἦλθε. σὺ δὲ τὸν Καὶν τῆς φιλαδελφίας τὸν λυχνίαν τὸν ἀπέδυσας, καὶ τῆς ἀδελφο-
νίας τὸ μάχαιραν ὤπλισας, καὶ τὸν φονεύειν ἐδίδαξας, καὶ εὐθὺς τὸν ἄθλιον τῆς ἐμῆς ‖ ἐδίδα- χ. αὐλ
ξας. σὺ τὰς Φαραὼ ἐποίησας, τὰ ἀρίθμητον βρέφη τῆς Ἑβραίων δίκην χλόης ἀπεμά- 2
ρανας. σύ, ὦ φθόνε, βιέργατὰ μῆνος, πλέον καὶ τῆς βιεργατούντων ‖ κάπησας. ὥσπερ ὁ Σαοὺλ Ιν. κιθ.
ἀπὸ τῶν Δαυὶδ βοηθούμενος, καὶ ἀπὸ σῶν ἐνεργούμενος, μᾶλλον ὡς θεὸς φόνου ὡπλί- κάπησε φόνου
ζετο. σὲ ἐμίσησε μὲν ὁ θεὸς τῶν Ιαχώβ, καὶ ἐβδελύξατο δὲ λαμπρὸν Ιωσὴφ εἰς τὸν σκοτει-
νὸν Αἴγυπτον ἐπεμπον, καὶ ἐλεύθερον, ὡς δοῦλον, ἐπώλησαν. καὶ ὅτι μὲν σὺ-
πνια αὐτῶν ἐφόνευσε. θέλων γὰρ ὅραμα ἐμιμήσατο Χριστοῦ εἰκόνα αὐτὸν ἀπ' ἀρχῆς ἀπὸ 10
γὰρ ἔνδεκα ἀφέρων ἐν ὁράμασι προσεκύνησε· δεκάτῳ καὶ ὁ προδότης Ιούδας τῷ φθόνῳ κινού-
μενος, ἀπήγξατο. ἡμᾶς δὲ φυλάττει τὰ τῆς θανάτου ἡμέτερα φθόνου, διώκοντες τῷ σωτη-
ρίῳ προσκυνουμένῳ Θεῷ δοξάσωμεν· ὅπερ αὐτῷ πρέπει ὁ κράτος, ἡ τιμὴ, καὶ ἡ δόξα, καὶ ἡ
μεγαλοπρέπεια, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

15

Λογ. ρβ. Ματθ κε.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΑΡΑΒΟΛΗΝ ΤΩΝ ΔΕΚΑ ΠΑΡΘΕ-
νων, καὶ περὶ ἐλεημοσύνης. τῇ ἁγίᾳ καὶ μεγάλῃ γ'.

Ex Edit. Augustana. emend. ex Ms.

ΟΤαν ὁ διάβολος πάντων τῆς ζωῆς * ἀνοήσῃ, καὶ τὸν σταυρὸν ‖ ἐπιστεύοντα 9. μ.
κύκλῳ, ἐκ τοῦ πολύσκυλτου τῆς ἀμαθείας δράγγλου, καὶ βαΐβιω- 20 κ. ιτ.
τικὰς ἐπεισάσεις· τότε πολεμεῖ τὸν πρῶτος αἰῶνος τοῦ σκιαμαχοῦντα τῶν γραμμάτων, τῆς δόξης τὸ παίγνιον, τῆς δυναστείας τὸ διάβλητον, τῆς βιωτικείας τοῦ φαντάσματος καὶ τὸν πλοῦτον τὸ ὄναρ. Εἶτα σκη-
πτῶν τοῦ τῶν πόλεως ἡμέρων, καὶ τῆς ζωοτελείας σκῆπτρον τὸ ἀπολεμίστητον τεῖχος, τὸν τε τῶν λογισμῶν κυμαίνοντα, καὶ ‖ ἀκολάκευτον δίκης ἰὸν, καὶ τὴν γέμουσαν φοίνικος κα- 25
τάσασιν, πῶς ἀγράπτων ὁ κριτὴς ἀπολύεται; ὄξος οὐρανῶν, πῶς παρεπόλυσαι αἱ δυνάμεις παρατείχεσι, πῶς ὁ φοβερὸς ἐπιμένει; θεῖος, πῶς ὁ θεσπὶς ὡς βιβλίον εἱλίεται; πῶς καυσούμενα τὰ στοιχεῖα τὸν φόβον λυόμενα, πῶς κλονεῖται τὸ ἔδαφος παρασβεννύμενοι τὸν κριτὸν ὑπίδασιν, πῶς φοβεροὶ ἀλαλάξουσι σάλπιγγες, πῶς αἰσίγνηται μὴ μῆκατα, πῶς 30
σκιπόδονται φόροι, πῶς ὡς ὄξυ ὕπνου ἀποπνέουσιν ναροὶ, πῶς ὁ χοὶς ὡς σὺ ῥιπῇ ὀ-
φθαλμοῦ παρὰ τὸν οἰκεῖον ἐπαμύρχεται; ὄξυ, πῶς παλιδρομοῦσι αἱ ψυχαὶ πρὸς τὰ σώ-
ματα, πῶς εἰς ἀπάντησιν τοῦ δίκαιοι τρέχουσι, πῶς ἐφίσταται ὁ νυμφίος μεσονυκτίῳ, πῶς
ἀξιοῦνται τῆς εἰσόδου τοῦ δίκαιοι, πῶς τοῖς ῥαθύμοις ἀποκέκλεισται ἡ θύρα τοῦ νυμφῶνος;
ὅταν ταῦτα πάντα ἐν τῇ ψυχῇ μου μεμνήσω, μακαρίζω τοὺς φρονίμους ἐκείνας παρθέ-
νους, ἃς ἡμῖν ἀρτίως ἡ τῶν εὐαγγελίων παρήγαγε βίβλος, ὅτι πρὸ τοῦ ὕπνου κατηγωνίσαντο τὸ 35
πάθος, ὅτι δὲ εὐόλιαθοι ἐκ πάθους τὸ ὀπτικὸν ζωῆς βδελυξάμεναι, τὸ ἀκήρατον καὶ θείας ζωῆς
ἀξίως ἐφορίλας, ὅτι δὲ ἀπαθέστατον καὶ χρόνῳ σκηπτόμενοι, τὸ ὡραῖον τῆς παρουσίας ἐτήρησ, καὶ τὸ
ὀπτασίας σκεῦος ἀφθαρτον νυμφίου τὸν φόβον ἐνθυμήθησ, καὶ ὃ πυκτεύει δοκιμάσασαι
σκότος, ἀκεραίως τὸ λαμπάδων ἐφορίλας. ὑδὲ ‖ κωλύει ἀοὶ ταῖς θείας τοῦ εὐαγγελίου διεξέρ- Ματθ κε. α.
χεσθαι συλλαβάς. Ὡμοιώθη γάρ, φησιν, ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λα- 40
βοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. πότε ἐξῆλθον; ἆρα μήποτε
κατέλαβεν αὐτὰς τῆς ζωῆς ὁ ἐμπρόθεσμος; ὅτε ἔφθασε τὸ πρόσταγμα; ὅτε ἐπέσχε τὸ θα-
νάτου ἡ ἀποφασις; ὅτε ἀπεσάλπιγξε οἱ καταπειγόντες τοῦ τέλους ἄγγελοι, τότε ἐξῆλθον εἰς ἀπάν-
τησιν τοῦ νυμφίου; οὐδαμῶς. ἀλλὰ πότε ἐξῆλθον; ὅτε τοῖς βιωτικοῖς πρεσβευτοῖς ἀπε-

ξάστη,

τὸ ξύλον, ὅτε τὸν σῖτον ἡ τεθλιμμένην ὁδὸν βαδίζειν συμβαίνοντο, ὅτε τὸν ἐκ νύσιον σκληρὸν ἠγάπησαν, ὅτε τοῖς γάμοις οὐχ ὑπεξάγησαν νόμοις, ὅτε τῶν τοῦ βίου ἡδονῶν κατεφρόνησε, ὅτε τὴν ἀγαθὴν μερίδα τὴν ἀφθαρσίας ἐζήλωσαν, ὅτε τὴν εὐφροσύνην τὴν ἐν παρθενίᾳ ἠγάπησε, ὅτε τὴν ἀμάραντον εὐδηλύξαντο στέφανον, ὅτε τὴν σωφροσύνης συνέδυσαν, ὅτε τὸν καθαρὸν νυμφίον ἠσπάσθη, ὅτε τὸν τῆς βασιλείας ἐπεθύμησε κλῆρον, ὅτε πᾶσι βιωτικῶν ἀπεδύσαντο φροντίδα, τότε ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. Ἦ δέ, φησι, αἱ πάντες φρόνιμοι, ἢ αἱ πέντε μωραί. καὶ τί τὸ φρονίμων τὸ γνώρισμα; ὅλων τὴν σωφροσύνην τὸν ἐλεημοσύνῃ, ἐκόσμησε τὴν εὐπάλειαν, ἔγνωσαν ὅλοι ἀπίστως χωρεῖς τὸν ἔργων ἐκεῖνα ὄντι, ἐδεκίμασαν ὅλοι τὸ εἰ σὺν ἁπλῇ μετὰ σωτηρίου καρπώσωμα (εἰ γὰρ πλέρωμα ἀστὴς εἰς ὕψος σὺν ἐφικνεῖται) ἐμνημόνευσαν τῆς τοῦ νυμφίου φωνῆς τῆς λεγούσης· Ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν· καὶ πάλιν, ὅλοι Καπερναοῦμ τὸ ἔλεος χρίσεως. ταῦτα καλῶς βουλευόμενοι, ἐπλήρωσαν καὶ ἄλλα αὐτὸν ἐλαίου. ποῖα ἆρα ἄλλα; καὶ τὸν πεντήκοντα χιλιάς. μισοῦσι γὰρ τὸ πνευματικοῦ γάμου σὺν τοῖς χοὶ ἐπορίσαντο, ἐσκεύασαν μὲν ἑαυτῶν τὸν εἰκπρεμὸν καὶ ἐφόδια. Ⓟ πεπόντες ἐτοίμοντο, καὶ αἱ λαμπάδες ἐφαιδρύνοντο. Ⓠ τοῖς χοὶ πυγμείσεως, καὶ ὁ νυμφίος ἐπήρετο· ἡ ἐλεημοσύνη ἐσπείρετο, καὶ ὁ μεσδοκώμενος μισθὸς πύτης ἐπίζετο. καὶ αἱ φρόνιμοι καὶ τὸν Δαβὶδ ἐβόων· ἡτοιμάσθημεν, καὶ σὺν ἐταράχθημεν· αἱ δὲ μωραὶ καὶ λαμπάδες κεκτῆσαι χωρὶς ἐλαίου πόρρωθεν ἀπὸ τοῦ νυμφίου ἐβλέποντο. πῶς εἶχοντο ἐπὶ καταρτόματι; πῶς τὸν μὲ ἀγαθὸν ἐκτήσαντο, τὸν δὲ φιλάργυρον ἀπώσαντο; πῶς ἀπάθειαν ἐν σώματι μετεπαίσαντο, συμπάθειαν δὲ πρὸς τὸν διωκόντας σὺκ ἐπεδείξαντο; πῶς τὸν μὲ σωφροσύνην ἠγάπησαν, τὸν δὲ φιλαργυρίαν ἀστεγράψαντο; τί οὖν ὁ πέρας; χρονίζοντος τοῦ νυμφίου, φησὶ, σύστα ξαν πᾶσαι, καὶ ἐκάθευδον. ἀλλ' αἱ μὲν προαπόθεσθαι Ⓡ ἔλαιον, ἔχουσι ὁ ἀσφαλές, ὅτι αἱ λαμπάδες αὐτῶν οὐ σβεσθήσονται· αἱ δὲ μωραὶ Ⓢ τὸ ἀνάγκης χαμαὶ ἐζεδέχοντο. τί οὖν; σωστόμως οὐ λέγω· ἐπὶ τῆς ὥρας, ἔφασεν ὁ κύριος, Ⓣ κτύπου τοῦ καταρτίζου, ἤκουσαι αἱ σάλπιγγες, ἐδοκιμάσατο τὰ στόματα, ὁ ἀὴρ σκληρὸς, ἐκλίνετο ὁ οὐρανὸς, ὕπνος τὸ χειρόωμα, ἀγῖρες ἐλύοντο, ἐπὶ σκίπτρου αἱ δυνάμεις, μετέπτεχον ἀγέλαι, ἁρπαγαὶ μετεβάδιζον, μέγας εἶχεν ὁ κτίσις Ⓤ θόρυβον. οὐ γὰρ σὲ ἡμέρᾳ, ἀλλ' σὲ μεσονύκτιον ὁ διάκρισις πρὸς ἐγένετο. Εἶτα τί; γίνεται κραυγὴ καλοῦσα μετὰ τὸν ἀπάντησιν· Ματθ. κε.ϛ. ἰδοὺ ὁ νυμφίος ἔρχεται, ἐξέλθετε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ. Τί οὖν ὁ γενόμενον; ἐξανίστησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι, ἀπεδύσαντο Ⓥ ὕπνον, ἐπελάβοντο τῶν λαμπάδων. ἀλλ' αἱ μὲν σκαίουσαι, αἱ δὲ σὺκ ἔφαινον. καὶ τῶν φρονίμων τὸ ἐλαίῳ τῆς θυποίας ὑρθύοντο, αἱ δὲ τῶν μωρῶν ἐπισβέννυντο. ὅτων ἐλεεινὸν ὁ πρᾶγμα· ἀφθόνως σκιάζουσι αἰσχύνη τὰ γυμνά· σὺκ εἶχον ἀποτυχὲς ἀφορμὴν πρὸς κλῆσιν. πότε οὖν προσελθοῦσαι ταῖς φρονίμοις ἐπιζήτουν, ὅπερ λαθεῖν σὺκ ἠδύναντο. Δότε γὰρ ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. ἐδ' ἐφείδου πάλαι μιμήσασθαι, καὶ μὴ νῦν ἱκετεύειν. ἐδ' γὰρ πρὸ τῶν πτωχῶν ἀγαθεῖσαι τὸ ἔλαιον. Δότε ὑμεῖς ἔλαιόν, φασιν, ἡμῖν. μάτην προκαλεῖται αἱ φρόνιμοι, ἐ ῥᾳδίως. ἔφθασε λυθῆναι τῆς ζωῆς ἡ πομπήγυες, πρὸ τοῦ βίου τὸ θάλασσαι· σὺκ ἔστι πῶν σπαλλαγμάτων καιρὸς· νῦν ἡ τοῦ ἔργον ὀπίσω ἐστὶ ὀκίδιξις. ἐδ' προσωρμᾷ Ⓦ κίνδυνον τοῦ πλόντος ἀμοῖος· ἐδ' ταύτης φρονήσας τῆς ἀπαντήσεως· ἐδὲ εὐθυμηθῆναι, ὅτι αἱ λαμπάδες χωρὶς ἐλαίου φωτίζειν οὐ δυνάμεται. λέγετε, Δότε ἡμῖν σὺκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν. σοὶ δὲ ἰς ἄλλοτε ἐγκαλλωπίζεται ἔργοις· ἕκαστος δεῖζει ὅπερ ἔ- Ματθ. κε.θ. στορε. δότε ὑμεῖς ἡμῖν ἔλαιον. Τί οὖν πρὸς αὐτὰς αἱ φρόνιμοι; Μήποτε σὺκ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε δὴ μᾶλλον πρὸς τὸν πωλοῦντας, καὶ ἀγοράσατε. ἔλυ, καὶ μικρόν τις ἐπολέλειπται ὥρα, δράμετε, κάμετε· οὔπω ἐφίσηκεν ὁ νυμφίος. ἀπύσατε πρὸ τοῦ κλειθῆναι τὰς θύρας, πρὸς τὸν πωλοῦντας ἀπέλθητε. καὶ πίες,

ὦ φεῖσμοι, ⓐ πωλοῦντες; Εἶπατε. ἀγοράσει γὰρ αὖται μὴ κτησάμεναι σεωυτῶν πλάγματος τοιούτου σεωυτῶν. τίνες ⓐ πωλοῦντες; ⓐ ταῖς ὑγείαις τῶν ἐκκλησιῶν παρακαθήμενοι πάντες, αἱ λογικαὶ χηλιδόνες, αἱ τὴν ψυχὴν διαπελιζόμεναι λογικὸν ἔαρ, ⓐ αἱ δέσμιοι τῶν ⓜ διαβόλου μισθοῦ, ⓐ ἀπὸ πηγῆς ῥήτορες ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Χριστοῦ. ἀπερχομένων ἢ αὐτῶν ἀγοράσαι ὃ ἔλαιον, ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. ὦ τῆς * ἐπιζηλοῦς ῥᾳθυμίας· ὦ τῆς ἀφεκπλύτου ὀδύνης· ὦ τῆς ἀπροσμυθήτου ζημίας· ὦ πόθου ἀπροσκλήτου. ἀπερχομένων ἢ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος, ἦλθεν ἡ προσδοκωμένη χαρά, ἦλθε τῶν δικαίων ὁ καύχημα, ἦλθε μεσονυκτίου ὁ φῶς. ἀπῄτησαι αἱ φεῖσμοι, ζωωσῆλθον τῷ νυμφίῳ, καὶ ἐκλείσθησαι αἱ θύραι. φείσθω *, ὁ ἠμυθημένον σεθυμούμενος· τρίμω, ὃ συμβαῖ τοῖς γενομένοις ἀτύχημα δικηγόμενος. τὴν παῤῥησίαν τὴν φοβερὰν ἰδίαν ἐπεθύμουν. δι' αὐτὴν γὰρ τοῖς τοῦ κόσμου τερπνοῖς ἀπεζέχθητο, τρυφῆς κατεφείσησαι, δόξης ὑπερήφθη, οὐδεὶς σκληρὸς ἐφυλάξατο, παθῶν κατεκράτησαν, ἡδυσμὸν κατηγωνίσαντο· καὶ ὅπλῳ ἔλαιον οὐκ εἶχον, θύραι ἀπροσκόπτου τῆς βασιλείας τὰ κλῆθρα. ἐλθούσαι γὰρ ἔκραυον, λέγουσαι· Κύριε, Κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν· ἔνδοθεν τοῦ κριτοῦ φοβερὸς κεκραγότος· Ἀμὴν, ἀμὴν, λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. ὦ τῆς ἐκάτης ἀποφάσεως *. οὔτε καὶ δι' ἀγγέλου, ἀλλὰ δι' ἑαυτοῦ τὴν ὀδυνηρὰν ἀπῆκε καὶ δίδωκεν· ἵνα τὸ φωνῆς ἀκούσασαι, τὸ πρόσωπον ἰδεῖν μὴ δυνάμεναι, μείζονα τὸν βάσανον ὑπομείνωσι. Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. οὐκ οἶδας ἡμᾶς, δέσποτα; οὐκ μήτρας ὅτι σὺ ἐπῤῥύφησεν, ἠκολουθήσαμεν ὀπίσω σου οὐκ ἀόρατος ἡμῖν, τὴν ἀγγελικὴν διεφυλάξαμεν, ὅσα ἐπλάσας ἡμῖν σῶμα, ἄφθαρτον διετηρήσαμεν, ἃ προσδεξάμενοι τὰ μὴ τοῖς πάθεσι, τὸ φόβῳ δὲ τῆς σῆς δόξης προσδεχόμενοι δίκαιοι; Ἐκ τῶν σαὶ θύρας ἐκπίπτοντες, καὶ λέγεις, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς. ναί, ὅσους οὐκ οἶδα ὑμᾶς. Διὰ τί, ὦ δέσποτα; ὁ δεσπότης, Διὰ τί ὅτι ἐπείνασα, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνός, καὶ οὐ περιεβάλλετέ με· ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἠλθετε πρός με. ἐγλαφῶς διεσταλμένον ὑμῖν, λέγων· Ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων καὶ μικρῶν, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. αἰτῇ εἶπον, μάτην ὦν, δέσποτα, ⓜ πόνον δὲ τὸν παλαιπωρίαν τῆς σαρκὸς ὑπερεμείναμεν, μάτην ἀγρυπνίας καὶ νηστείας ἐπονέσαμεν καὶ κατετήξαμεν, μάτην ⓜ ὑφήνομεν μέλη τέλεος παθόντα, τὸν πλησίον ἄτρωτον διεφυλάξαμεν. ναί, φησί· πλησίον μὲν ἦτε, ἀλλὰ πόρρωθεν οὐκ ἔγνητε πλησίον μόν, ἀλλὰ νυμφικὸν οὐ πρέπειαν κόσμον· τὸν τῆς σαρκὸς ὑσκήσατε ἀγωνίαν, ἀμελῆ ἀπόνου θεραπείαν τὸν ἀγωνίαν ἐτρώσατε· ἀμέλησεν ὑμῶν ὃ σῶμα, ἀλλ' ὁ ζῆπος ἀμέλησε, οὐ φύσεως, ἀλλ' ἀπόνου θεραπείας. ὁ ἐμὸς δὲ ὅτι" νυμφῶν κτησάμενον τῆς ὑποπτείας ὃ ἔλαιον. ἵνα τοίνυν ταῖς ἐμοὶ νυμφευομένας καταλλήλων τῷ κόσμῳ πρέπεσθαι ὁ ζῆπον. οὐ δύναμαι τοῖς ἐμοῖς θαλάμοις * μαχομένῳ νυμφίον λαβεῖν· οὐκ εἰσάγω πόλεμον εἰς παστάδας εἰρηνικάς. λοιπὸν ἀπέλθατε ἀπ' ἐμοῦ· μὴ μοι μάτην ταῖς θύραις ἐνοχλεῖτε, τὴν ἐλεημόνων ὅτι οἰκητήριον ἡ ἐμὴ βασιλεία. ἐκφοβεῖ ἐμοὶ ὑβρίλως σωμασέρχεται, ὁ τὸ ἐμοῦ μιμησάμενος πρέπον τῶν ὠχρίαν· ὁ πωχρύσας τῷ πνεύματι, ὁ τοῖς διωγμοῖς τὸ ἀκμαῖον ἐκκλίνας, ὁ ἐν τῇ πλησίον οἰκειωσάμενος πάθη, ὁ δακρύσας ὅτι συμφοραῖς ἀλλοτρίαις, ὁ ἐμπλήσας ἀγαθῶν τὸν ψυχικὸν τῆς πενίας, ὁ τὸν γυμνὸν ἐνδιαθρεμμένας" τοὺς ὤμους, ὁ μὴ προσκούσας τῆς φωνῆς τῶν νοσούντων, ὁ δημόσιος ἀληθῶς ἐκκλησίας λόγοι, ὁ ⓜ ξένοι ἐπὶ τὸν τοῦ δόξαμενος, ὁ τῷ ἀσθενεῖ τῆς συμπαθείας τὸν χεῖρα ἐπισμίξας ὃ δάκρυον, ὁ ἐλαφρύνας τῇ προσευχῇ τῆς ὀρφανίας ὃ βάρος. ταῦτα εἰδότες, ἀδελφοί, μὴ τῇ γλώσσῃ θαυμάζετε, ἀλλὰ τοῖς ἔργοις μιμήσασθε. σφαγὶς γὰρ γλώσσης ἡ χεὶρ, καὶ τοῦτο ἐρμηνεύει τῆς δόξης ἡ ὑπόδεσις. ζηλωτὴς

πε

τὰ ῥήματα, τὴν φιλοπλουτίαν δεῖ πολλοῦ ποιεῖσθαι, σκληρίζειν τοῖς πένησι τὸν ὀδόντας μὴ φασκόντας, ἀλλὰ κλαίειν· τὴν διαστολὴν φωνὴν ἐπαχύνοντας· ☞ φόβου μᾶλλον τις, τὴν πεῖραν ἐκκλίνωμεν· ἑαυτὴν γὰρ τὴν πεπόνταν φερτίζομεν. αἱ γὰρ πρόθυροι φιλανθρωπίαι μὴ τιμήσασαι τὸν νυμφίον ἐκβάλλονται. ποία λοιπὸν * τῆς ἀμαρτωλοῦς ἐλπὶς ἀπελείπεται ἀπόνοιαν ὑπεισάσης; ταῦτα ποιῶ ὁ πλοῦτος λέγει, τὴν ῥᾳθυμοτέραν ὁ ζωὴν ἀσφαλίζομαι, βλάπτων οὐδὲν τὸν θυγατέρας, ἀλλὰ καὶ θερμοτέρας ποιῶ τὴν εὐσέβειαν ἐργαζόμενος. σκοπῶ σκέψασθε, ἀδελφέ, ἕως ἔτι συνέχεται ἡ τοῦ βίου πομπή· ταῦτα τῆς ἀπολογίας ποιήσασθαι· ποιῶ τῷ πεῖσαι ☞ θεόν, θᾶττον ὑπάδιζαι· φθάσαι τὸν νυμφίον τὴν προσοδον· δράμε τὴν ἀμαρτίας ἐξόδους· ποίησον τὴν ἐμποδισμὸν δι' ἀγνωσίαν· θεράπευσον ☞ κριτὴν· μὴ καθεδίζῃ τῷ βήματι πρᾶξαι γυμνός. νῦν σκέψασθε ῥήματα, ἵνα τότε λύσεις ἐγκλήματα· λάβωμεν τῷ δικαίᾳ καταμάθε, ἵνα μὴ ὑπὸ πάντων καταδικάσῃ σε· λάβε μαρτύριον ποιῶ τὸν αὐτὸν θεράποντα ☞ πένητα· δι' αὐτὸν ☞ κριτὴν ὑποδέχησον· αὐτῷ μόνῳ θάρρει ὃ τοιοῦτον μυστήριον· δι' αὐτὸν πύλαι "οἱ καθεδικοὶ ὃ δίκαιον. ὁ πλούσιος λαμβάνει, καὶ ὁ κριτὴς οὐκ ὀργίζεται συγχώρησιν· ἀργύρου δίκαται, καὶ ποιοῦσφέρει χλευάζεται. Ὁ γὰρ ἐλεῶν πτωχὸν, Παροιμ. ιθ ε'
δανείζει Θεῷ. ὅταν δὲ" νῦν βάλλῃς τὸ τῇ χειρὶ τοῦ πτωχοῦ, τότε γνωρίσεις τὸ τῇ παλάμῃ τοῦ δικαστοῦ. Εἰ δραχμὰς τὸν κείσῃ τινὶ ἀπόδοσθαι, οὐ τιθεῖ ἂν ☞ δικαστὴν δραχμῶν πτωχὸν δυσωπήσωμεν. Εἰ καὶ ἐπαινικὰ τιθέμενα ἀγάπας, χαίρει μὴ τῷ συγγνώμῃ ἢ φίλοι τὸν ἀποδημοῦσαι τοῦ βίου ψυχήν· δὸς αὐτῇ καὶ μικρὰ τῆς ἀνάγκης ἐφόδιον. ἐκεῖνα τοῦ δικαστοῦ ὃ ὄνομα τῆς δραχμῆς τὰ χαράγματα· μνήμης πτωχοῦ μὴ ἀμοιρείτω ὁ χάρτης. χαρᾶς ποιῆσαι, καὶ μὴ θρήνων ἄξιον κατεργάσηται ☞ θάνατον· ζημιῶσαι ἐκτὸς μὴ πράξῃς τὸ φερόμενον χιλιάρχου· χορτάσαι τὰς χιλίας τῶν ὀφειλόντων ταῖς γλώσσαις ὑπὲρ οὗ ῥηθησόμενος ποιῶ τὸν Κύριον κτησώμεθα δι' αὐτῶν χρεῶν ☞ κτίσαντα, τὸν μὴ δοῦναι δίκην κατ' ἐκείνου τὴν ἡμέραν· ὠνησώμεθα χρήμασι τὴν τοιαύτην ἐπιτυχίας ῥητορικὴν. ἔλθε γάρ, φησι, μάρτυρα τὴν ἐμὴν μαρτυρίαν ☞ πτωχὸν, ☞ πένητα οἰκειώσωμαι. δέξασθε τέλλων χάρτην τοῖς κτίσεσι, καὶ πᾶσι τὸν ἐμφιλοχορηγῶν· καὶ ἵνα σε ποιωμένος τὸν ἐλεημοσύνῃ, ἐγὼ τῷ πένητι συγκλίνω τὸν χέρα, καὶ ☞ ὁδοῦσι ὑπὲρ δέχομαι. Ἀναβάλλομαι ὃ φῶς ὡς ἱμάτιον· καὶ μίσει σὺ ☞ πτωχὸν ποιεῖσθαι, ἐγὼ τῆς χάριτος αἰσθάνομαι. οἶδάς με ὁ οὐρανῷ ὃ πατεῖ συγκαθήμενον· καὶ μίσει ὁρμήσῃς τὸν ὁ φυλακὴν ὑποσκέψασθαι, ἀρπάσεις με τοῖς δεσμοῖς συγκαθήμενον· καὶ θράμνης ποιῶ νοσοῦντα, τῆς κλίνης σὺν ἀπολιμπάνομαι. πάντα χορὸς γὰρ εἶμι, καὶ τοῖς σὲ ἀνάγκη ποιῶ μαι· ὅπερ δὲ δώσῃς ὃ πένητι, ὅλα τοῦτο πρὸ ἐμοῦ πληρωθήσεται. ἐὰν εἰσάγῃς εἰς τὸν οἰκίαν σου ☞ ἄστεγον, καὶ δι' αὐτὸν λάβῃς με ὁ οἶκόν σου· τοῖα ταῦτα πρόσχω σοι· καὶ ὁ κέρδος αὐξήσω, καὶ ☞ οἰκίαν σου φυλάξω, καὶ μετὰ ὁ οὐρανοῖς τιμάσω σοι, ὁ ᾧ ἀπόδρα ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγμός, ὁ Θεῷ πατρὶ, ἅμα ὃ ἁγίῳ πνεύματι· ᾧ ἡ δόξα καὶ ὁ κράτος, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟ ΠΡΟΦΗΤΙΚΟΝ ΡΗΤΟΝ ΤΟ ΛΕΓΟΝ, ΠΛΗΝ ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΤΑΞΑΙΤΟ) ΠΑΣ ΔΕΗΣΙΣ ΖΩΗ, ΚΑΙ ΟΥΚΕΙ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗ. Λογ. ργ. Ψαλ. λη. ζ.

Ex edit. Perionij Paris. emend. ex Ms. Cæsareo.

Ροτρέπεται ἡ κόλπος βύθιος ἀλιτέα, ὅταν τὸ δίκτυον ῥίψας, & πολλὴν τὴν σαλίκην ἄγρας ἐκδεξάμενος, κάμνουσι δὲ φόρτῳ τὴν σαγήνην ἐφέλκηται· καὶ θηρατὴν ὕλην θεᾷ ξύλος, ὅταν ὄρη διερευνήσας, καὶ κορυφὴν κατάκομον ἀναθηύξας, μὴ λαμπρᾶς καὶ πλουσίας ἐπεμελήθη τῆς ἄγρας. Εἰ δὲ τοῖς ἐκεῖ κέρδη καὶ θῆραι ἐπαινεμόμενοι γλυκὺς ὁ ἐκεῖ βίωτος ἐστὶν ἀρχή· πόσῳ μᾶλλον τοῖς τῶν ἐπουρανίων ἀλιεῦσι κόλπος, οἷς ὁ κέρδος, οὐχ᾽ ἡμερινὸς, οὐδὲ πρόσκαιρος, ἀλλ᾽ αἰώνιος τῶν οὐρανῶν ἡ βασιλεία καθέστηκε; Φέρε δῶ, ἀγαπητὲ, Δαυϊδικῆς κιθάρας ὁ ψαλμικὸς ἀκροώσωμεν μέλος, καὶ μὴ τῷ Δαυϊδ τὸν ἀνθρωπίνῳ βίῳ πελαγίσαντες, εἶτα πρὸς μέν· Πλοῖον μετὰ τοῦ ἀέρος ἐστὶν πᾶς ἄνθρωπος ζῶν. ἐρέωσται, καὶ ὁ τέλος ἀπολῆται· ἐρέωσται, καὶ σαρὶ καταξηνᾶι καταποθῆται. ὡς πῦρ ἀναλώσεται, καὶ ὡς καπνὸς διαφθαρήσεται· ὡς ὑδρία ἐπαίρεται, καὶ ὡς κώνις ἐδαφίζεται· ὡς φλὸξ ἀναρρίπίζεται, καὶ ὡς καπνὸς διαλύεται· ὡς ἄνθος ἀναξαίνεται, καὶ ὡς χόρτος ξηραίνεται· ὡς νέφος ὑφαπλοῦται, καὶ ὡς σκιὰ ἀπομειοῦται· ὡς πομφόλυξ ἐγκεῖται, καὶ ὡς ἀσπιδὴρ ἀποσβέννυται). ἐρέωσται), καὶ τῇ ἁπλήστῳ καρδίᾳ τὸν δυσωδίαν· ἐρέωσται), καὶ τῶν ἀπὸ τῆς παρειᾶς ὀδόντων λαμπρῶν ἀφῆκα). αὐτὰ αἱ παρειαὶ, καὶ ἄλλων αἱ πνοαί· αὐτὰ ⓐ πόνοι, καὶ ἄλλων ⓐ θησαυροί· αὐτὰ αἱ φρενῖτιδες, καὶ ἄλλων αἱ βύφρωσιαι· αὐτὰ αἱ θλίψεις, & ἄλλων αἱ ἀπολαύσεις· αὐτὰ αἱ κατάρραι, & ἄλλων αἱ θεραπεῖαι· αὐτὰ αἱ ἁρπαγαὶ, καὶ ἄλλων αἱ ἐνδεῖαι. πρὸ αὐτῷ ὁ φιλαργυρισμὸς, καὶ πρὸ ἑτέρων ⓐ πλεονασμοί· πρὸ αὐτῷ τὰ διάκρυα, καὶ πρὸ ἑτέρων τὰ χρήματα· ἄνθος τὸ ἄδηλον κολάζει), καὶ ἄλλοι "πάλιν τὸ τῆς αὐτῆς" τὸ τυφλοῦσι φαλλητις. πλοῖόν μετὰ τοῦ ἀέρος ἐστὶν) πᾶς ἄνθρωπος ζῶν· ἄνθρωπος, ὁ τῆς ζωῆς πρόσκαιρος θνήσιμα, τὸ τῦ θανάτου" αὐτοβόητον ὄφλημα, τὸ ὁκ ἀναμφίσβητος ἀδάμαστι ζῶον, τὸ αὐθαίδακτον πυρίβυμα, τὸ αὐθομαθὲς ὑπηκόυλθυμα, τὸ βύτιχον εἰς κακουργίαν, τὸ βυμόχαρον εἰς ἀδικίαν, τὸ τίμιον εἰς πλεονεξίαν, τὸ ἀκόρεστον εἰς ἁπληστίαν, τὸ βύφυες εἰς ἀπιστίαν, τὸ ὑποβρύγιον πνεῦμα, τὸ μεγαλορρῆμον θράσος, τὸ εὐδιάλυτον φρόαγμα, τὸ εὐκαθαίρετον ὕφωμα, τὸ εὐάλωτον "τὸ μνῆμα, ὁ πηλὸς ὁ αὐθαίδης, ἡ τίφρα ἡ σαπρώδης, ἡ κώνις ἡ μεθημόφρων, ἡ σποδὸς ἡ πιφεσιωμένη, ὁ ἀσπιδὴρ ὁ εὐκαπάσβεστος, ἡ φλὸξ ἡ εὐμυδρώδης, ὁ εὐείπιστος λύχνος, τὸ ἑτοιμοθάνατον ξύλον, ὁ εὐξήρασιος χόρτος, ἡ εὐπέρωτος χλόη, ἡ εὐδιαπνόητος Φύσις· ὁ σημαίνει ἀπιλαῶν, & αὔξιον τελωτῶν· ὁ σημαίνει τὸ πλύτος, ἡ αὔξιον ἐπὶ ταῖφῳ· ὁ σημαίνει τὸ ὀξυδόμματι, ἡ αὔξιον τὸ μνήμαθι· ὁ σημαίνει τὸν πορφύρα, ἡ αὔξιον τὸ ὀκφορᾶ· ὁ σημαίνει τὸ θησαυρίς, ἡ αὔξιον τὸ σορίς· ὁ σημαίνει τὸ "κόλπος, ἡ αὔξιον τὸ σκώληξι· ὁ σημαίνει ὧν, & αὔξιον μὴ ὤν· ὁ ἀρθὶ "φρυαπτόμενος, ἡ μετ᾽ ὀλίγον θριωδόμενος· ὁ τὸ βύπερφυίας ἀφέρπτος, ἡ τὸ δυσπερφυίας ἀπροσκόπτος· ὁ ἐαυτοῦ ἀγνοῶν, καὶ τὰ ἐαυτοῦ πολυπραγμονῶν· ὁ δὲ πρὸν ὀκ εἰδὼς, ἡ ἐκεῖ τῶν μαθόντων φθονερὸς· ὁ φύσει θνητὸς, ἡ τῇ ἕξει, ὡς νομίζει, ἀίδιος· ὁ πάσης ἀρρωστίας πρόσκαιρος πρόφασιν· ὁ πάντες πάθους εὐδιάλυτον καὶ καθαίρετον· ὁ τῶν πυρετῶν ἀδιάφορον καὶ θημερινὸν γύμνασιον· ὁ πάσης λύπης εὐπροσδόκητον πρόσδοκίον. ὦ πόσης τῆς ἡμετέρας βύπιλείας ἡ παραμυθία· ὦ πόσης ὁ τῆς δαιμονίας ἐπιτιλάτας θρίαμβος· ὦ πόσα εἶπον, ἡ τῆς προφητικῆς φωνῆς οὐδὲν ἀρμοδιώτερον εὑρεῖν τῆς λεγούσης, πλοῖόν μετὰ τοῦ ἀέρος ἐστὶν πᾶς ἄνθρωπος ζῶν. τέλος, ὅρα, ἀγαπητὲ, εἰ μὴ θαλαττῶν μιμῆται τὰ πρήγματα, εἰ μὴ τῆς σκληρᾶς παραχῆς ὁ βίος ἐμπλέκεται, εἰ μὴ τῆς ὑγρᾶς πλοῖον ὑπὸ τῆς ξηρᾶς χειμαζόμεθα, εἰ μὴ τῶν αὐτῶν σφοδρότερον ἀλλήλοις συμπίπτομεν, εἰ μὴ τὰ χρήματα, καθάπερ καταιγίδες, "ἀλλήλοις ἡμᾶς συγκρούουσιν, εἰ μὴ, καθάπερ ἐν ζόφῳ θηρατῆς, ὧδε

ὧδι καίεσθαι ἀφιερεύμενα. Οὗτος ὁ πλούσιος τὸν ἀγρὸν προσκαίσατο, ἄλλος τῆ λήια σὺν οἰκέτῃς ἀφήρπασε· ἢ ὁ μὲν ἐκεῖ ὕδατος ἐφ' ἑαυτὸν κεύσεται· ὁ ἢ ἐκεῖ ἀέρος τῷ ζωοκτόνῳ πολεμεῖ. ⓐ μὴν ἀφ' μέτρα τῆς γῆς ἀφαιρεῖται· ⓐ ἢ ἐκεῖ οἰκοδομᾶς ἀλλάλους ἀφανίζουσιν. Οὗτος, ἅπερ οὐκ ἔδωκε, λαβεῖν βιάζεται· ὁ μὴν, ἅπερ ἔλαβε, μὴ δοῦναι δικάζει). ὁ μὲν ἐκεῖ τόκους ἁπλατεύεται· ὁ ἢ ἢ δ' κεφάλαιον ἀποτρέχειν διαμαρτύρεται. Οὗτος ἀπορῶν οἰκτίρεται, ὁ μὴν ἄπορον θορυβεῖται. ὁ μὲν ἔχων ἀνοδίζει), ⓒ ὁ ἔχων ὀλιγωρεῖ)· ὁ δὲ δεχαῖς ἐπιβλέπει), ὁ δὲ ἀξιοπίστοις μισεῖται, ὁ δὲ δυνατείαις σκυλίζει). ⓐ πόλεμοι ζωοκτόνοι, οἱ φθόνοι ἐπάλληλοι, ἡ ἀπληστία τυφομένη, ἡ πλεονεξία κατάδικα ἀτενίζει, ὁ ψεῦδος ἐπαφαίρει), ἡ πρὸς ἀλλήλους πίστις ἀπέφυγεν, ἡ ἀλήθεια τελέως γλῶ καπέλιπεν, ἡ φιλία μεγίστης ἀπίστης ἐθιοπίζει). ⓐ ἄλλοι τινὲς ἰδίαις ἰχμαῖς ἀπώλοντο· ἡ γῆ λοιπὸν τὰ κακὰ βαστάζειν οὐ δύναται, ὁ ἀὴρ μίασμας αὐτοῦ τῆς αἰθέρος μεμόλυνται. Ἀφ' ὧν πάντα ὁ βίος ἀβίωτος γέγονε, ἀφ' ὧν χρήματα ἐλευθέρα στοιχεῖα πεπορίκαμεν. εἶδοι πλανᾶσθαι, ἡ γῆ ἀπεκληρώσατο, ὕδατα διεστοιθέσθαι, ὁ ἀὴρ ὠδῖς ἐπωδάλλει)· διὰ τοῦτο φοβοῦμαι ἢ τελοῦσαι τὰς πόλεις ζωοκτόνοι· ⓐ πλούσιοι πᾶς φθορὰν ἐκτήκονται· ⓐ δημιουργοὶ πᾶς μεσίμναις μοιράζονται· οἱ αὖ πένητες ⓐ βίου ἀπορίᾳ ἐσθίονται· οἱ φιλοχρήματες τὰ δίκαια καπατείουσι· οἱ ἔμποροι τὰς συμφορὰς ἐπιγλαπύονται· οἱ συνοφθῶντες τὸ ψεῦδος πιπράσκουσι, ἀλλήλοις ψευδόμενοι τὸν ὅρκους ἀπολώσαμεν· Εἰς δ' ἀμύνων μόνον ⓐ Θεὸν ἐδιῳκάμεθα. οὕτω πάντας τὰ κακεῖς συνορθυμένους ὁρᾷ ὁ προφήτης, καὶ ⓐ βίου τὰ λαμπρὰ ζωὴν, ἔλεγε· πλὴν μάτην περιάστασι πᾶς ἄνθρωπος ζῶν. ἀνθρωπος μόνον, ὦ προφῆτα, περιάστασι; ἢ λογικὴ μόνη ἀφάπλασις κατηγορεῖται; οὐδὲν τῶν τὰ ζώοις ἢ στοιχείοις περικαταλόμενον ὕδωρ. περιάστασι, φησι, τὰ ὕδατα, ἢ πάλιν ἀποκαθίσταται· σαλεύει) ἡ γῆ, ἢ πάλιν ἑδράζει)· κινοῦνται οἱ ἀέρες, ἢ πάλιν ἡσυχάζουσι· θορυβεῖται πρὸς ἠείου, ἢ κρεμνύμενον παύει)· διεγείρει) φλοῖξ, ἢ ἐπισκιμφίου ὕλεω ἀναλίσκουσα σβέννυ)· ἀνθρωπος ἢ περικαταλόμενος ὑπὸ χρήμασι οὐδέποτε παύει). ἔλαβε τοῦτο, ἢ πρὸς ὃν ἐκεῖνο ἀποβλέπει· ἐκεῖνα τοῦτον, ἢ πρὸς ἄλλο κέχηνε. τὰ ἑκάστου διαλαμπάζει φιλονεικεῖ, ὅτι τοὺς ἴσους πάλιν τὰ ἴσα ὧν πρὸ ἐπύγη), ἢ οὐδέποτε ἕ σωρεύει παύει), ἕως αὖ ὁ τέλος αὐτὸ σωρεύθῃ· ἢ τῇ δίψῃ τῆς φιλαργυρείας ζωοχόμενος, ὡς χρότερος χρισὸς εἰσέρχει) ἀφ' ὁ πολυπόθητος πλοῦτος, ὁ τάχα ἀνέλπιστος ἐφίλει, ὁ ἀπόλλυσι πόνος, τὸν πολυδίαστον ἐμπαίκτιλεν, ὁ πολυέρωτος χλιαρτιώ, ὁ ἐπαύπλεγε δόμος, ὁ πολέμιος ἐκρὸς, ὁ τῷ κάμῳ ἀφιπλάνθρωπος ἄνεμος· πλοῦτος, ὁ πάσης ἀτοπίας ἡμπόρευμα, ὁ πάσης κακίας θύρετλον, τὸν σωρευτὴν ὁ ψυχοφθόρου τρυφῆς, τὸν αὐτὸ πάλαι τῆς ἐγκρατείας ⓐ πολέμιον· τῆς σωφροσύνης, ἢ τὸν πάσης ἀρετῆς λαμπάδιον κλέπτειν. ἀλλὰ τί δέομαι ἄλλο ὁ πλοῦτον, σὺν κακημένος ἀφῆς; ἀδικεῖται ἢ ἄνθρωπος δισμένος ὑπ' αὐτῷ, ἢ πάσης ζωοχόμενος. ἔοικε γάρ μοι ἄνθρωπος αὐτὸν ἀφέναι φονεύ· Τί με τὸν πλοῦτον, ὦ φιλοχρήματες, συμπαθίζετε; τί με, καθάπερ δραπέτην, μυείοις δισμοῖς ἐπισπάζεσθε; τί με ὡς φίλον ἐπισπάσασθε, ἢ ὡς κακοῦργον καταδεσμεῖτε, ἀπὸ μεγάλων ἐπὶ τὰ ὑμῶν χέρας ἐμπεπτωκότος; Εἰ θέλετε καὶ τῶν ἀνίερον κυφότερον ἀναπαῦσαί με, ἐάσατέ με ἐπὶ τὰ τῶν πενήτων δόξας μεταπεμφθῆναι. ἀμὰ φησι πένης ζωοκτόνον τὸν πλοῦτον, ἵνα μὴ πενίας γλῶν) κληρονόμοι. κλαυθμὸς ὁ πολυφθόγγους πλοῦτος, τὰ πρόσωπα σὰ οἶδε, ἢ ἐπὶ τῶν μωρῶν φροντίζει· τὰ καθ' ἑαυτὸν ἀγνοεῖ, ⓒ ἐπὶ τῶν παίδων φροντίζει. Εἰ θέλετε σὰ ὀφέλησαι, ἢ ἐπὶ τῶν κληρονόμων βουλεύεσθε. ὦ ἄφρον, εἰπέ μοι τὸ σὸν τέλος, ἢ τότε ἐπὶ τῶν τέκνων ἀσφάλισαι. εἰπέ μοι πῶ σὸν μέρος, ἢ τότε πιστεύω σοι ⓒ τὰ τῆς αὔξεως. Τί σεαυτὸν ἢ μὴ θέλεται ἀπατᾷς; τί θέλεις ἢ ἢ κερδος ἢ χλευαζόμενος; τί δέομαι ἐμοῦ Θεοῦ ὃ προσκύνει; Ἱκομένη ἐς τὸ Θεοῦ προσκύνημα δέησαι τοῦ σοι δοῦναι;

οὐδὲν

οὐδὲν τοῖς σὲ τοῦ τῶν μέλλοντος. οὐ δύνασαι γὰρ νεκρὸς ὢν καὶ ζωὴν παρέχειν τοῖς ἄλλοις, οὐδὲ νεκρὸν κρίνειν τοὺς ζῶντας τῶν ἐκείνου τὸ δίκαιον. τί οὖν μεταποιῇ, ὦ πλούσιε, καὶ τῶν πενήτων τοῖς σοῖς θησαυρίζων, καὶ οὐκ οἶδας τίνι ζωὰς αὐτὰ; τί τὰ τῶν ὀρφανῶν κατέχεις; τί αἰτεῖς ὑπὲρ αὐτῶν ἀγαγακτῶν, ὡς οἰκοθεν δαπανῶντος; καὶ ἴδια ζητοῦσιν, οὐ τὰ σά· καὶ ἐγγράφειν θέντα σοι δι' αὐτοῦ, οὐ τὰ μὴ σῶν ἐφυλάξατο. ἃ ἔλαβες δός, καὶ τῶν χρῆσιν κέρδους, ὅπου δύναμαι, καὶ λαβεῖν, προσαπαίτησις. ἀρκεῖ σοι, ὅτι ἀφ' οὗ πλουτεῖ ὁ Θεὸς τῶν δέξιαί σοι προσέυχαι· ὁ βρέχων ἐξ οὐρανοῦ, τῶν χάλκεον φακελλα σοι προσαπέστειλε· ὁ βροντῶν καὶ ἀστράπτων, ἐλέησόν, σοι λέγει· ὁ προσκαλλῶν ὑμᾶς σὺν εὐφήμοις, ῥάκιον αὐτῷ προβάλου. δέχει σοι, ἅπ πάντες ὡς Θεὸν σε λιτανεύουσι. δὸς, οἰκτειρον, ἐλέησον, ἵνα ἐλεηθῇς. σὺ δὲ οὐδὲ ἐφρύας σε ἀπατᾷναι βουλῇ, καὶ λιτανευόμενος οὐκ ὑπακούεις. δὸς αὐτοῖς καὶ αὐτῷ, φρὶν ἐπιζῆ τὸ λεηθῆσον· δὸς αὐτοῖς τὰ αὐτῶν, ἃ μέλλεις μετ' ὀλίγον ἀπολαμβάνειν. πατέρα ἔχουσι βασιλέα, δὸς αὐτοῖς καὶ αὐτῷ, ἵνα λάβῃς παῤῥησίαν πρὸς αὐτὸν τὴν ἀμεμψίαν. πῶς οὖν τοῦτο; ΕΦ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. ὁ γὰρ Χριστὸς ὅτι πτωχεύει καὶ πάντα, οὐ μόνον τὸ χειρόγραφον τῆς ἁμαρτίας ἐξαλείφει, ἀλλὰ καὶ ὁμολογίαν λαμβάνει, τὴν λέγουσαν φωνὴν, Ὁ δίδους πτωχῷ, Θεῷ δανείζει. Θεῷ δανείσωμεν τὴν ἐλεημοσύνην, ἵνα παῤῥησίαν λάβωμεν φιλανθρωπίας αἰτήσεως. διὰ τοῦτο τὸ σοφώτατον ῥήματος, ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανείζει Θεῷ. Ἀλλὰ τί οὖν οὐκ εἶπεν, ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δίδωσι Θεῷ, ἀλλὰ δανείζει; οἶδεν ἡ γραφὴ τὴν ἡμετέραν πλεονεξίαν. προσέχων ὅτι ἡ ἁπλότης ἡμῶν πρὸς πλεονεξίαν βλέπουσα πλεονασμὸν ζητεῖ, διὰ τοῦτο οὐκ εἶπεν ἁπλῶς, ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δίδωσι Θεῷ, ἵνα μὴ ἁπλῶν τὴν δόσιν καὶ τὴν αὐτομολίαν ποιήσῃς· ἀλλ', ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανείζει Θεῷ, ἵνα τὸ ὄνομα τοῦ δανείσματος ὁ φιλοκερδὴς ἀκούσας, ἑαυτὸν ὑπολάβῃ προσεῖλκυσθαι. ὁ ἐλεῶν πτωχὸν δανείζει Θεῷ. Εἰ δανείζει Θεὸς πῶς ἡμῶν, ἀρα χρεώστης ἡμῶν ὄντι. τί οὖν θέλεις αὐτὸν, κἂν τὴν ἔχῃ, ἢ χρεώστην; ὁ χρεώστης αἰσχύνεται τὸν δανείσαντα· ὁ κερδὴς δὲ δυσωπεῖται καὶ δικαζόμενον. ἀναγκαῖον δὲ, ἀδελφοὶ, καὶ καθ' ἕτερον ἐξηγήσῃ, τίνος ἕνεκεν ὁ Θεὸς εἶπεν, ὅτι ἐμοὶ δανείζει ὁ δίδους πτωχῷ. ὑπὲρ εἶδεν ἡμῶν τὴν πλεονεξίαν ῥέπουσαν εἰς πλεονασμὸν, ὡς ἔφθην εἰπών, καὶ μεθαμοῦ χρήματα ἔχοντα δανείζειν θέλοντα ἀντὶ ἀσφαλείας (ἀπαιτεῖ γὰρ ὁ δανείζων ἢ τόκον θηλὺν, ἢ σύνεγγυα, ἢ τὸν ὑποφωνοῦντα· καὶ ἀφ' οὗ πεισθῇ τούτων ἀσφαλεῖσθαι ἐμπιστεύει τὰ ἑαυτοῦ χρήματα, ἢ ἑπτάκις διηρθμένος, ὡς ἔφθην εἶπον, ἢ τόκου θηλὺν πραγμάτων) ἐπὶ τοῦτο οἶδεν ὁ Θεὸς, ὅτι οὐκ τούτων οὐδὲν δανείζει, οὐδὲ εἰς φιλανθρωπίαν βλέπει, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ κέρδος ὁρᾷ· πάντων γὰρ τούτων ἔρημος ὁ πτωχὸς, καὶ τόκου θηλὺν ἔχων (καὶ κέκτηται γὰρ οὐδὲν) οὐκ εἰσφέρειν φόρον (γεγύμνωται γὰρ) οὐ δυνάμενον ὑποφωνοῦντα παρέχων (ἀπὸ τίνος ἦτας γὰρ ἀφ' ἑαυτοῦ ἀπορίας) ὡς εἶδεν αὐτὸν ἀφικνούμενον τῇ ἀπορίᾳ, καὶ ἔχοντα χρήματα ἀφ' ἑαυτοῦ ἀπορθωθέντα φιλανθρωπίας, μέσον ἑαυτὸν παρέθηκεν, ἕπνον μὴ τῷ πένητι, οὐκ εἰσφέρειν ἢ τῷ δανείζοντι. ἀπὸ τίνος ἦς τοῦτο, φησὶ, ἀφ' ἑαυτοῦ ἀπορίας; ἐμοὶ πίστευσον ἀφ' ἑαυτοῦ ἀφθονίας. εἶδεν πτωχὸν, καὶ ἠλέησεν· εἶδεν τὸν πτωχὸν, καὶ οὐ παῤῥησθη, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐδωκεν οὐκ ἔχοντι, καὶ ὧν ἀπόρως προσέκτα ἀφ' ἑαυτοῦ πολλῶν ἀγαθότητα. ὁ ἐλεῶν πτωχὸν, δανείζει Θεῷ. Ἰαρσει, φησὶν, ἐμοὶ δανείζεις. καὶ τί τοσοῦτον κερδαίνω, σοὶ δανείζων; ἑκατονταπλασίονά σοι δίδωμι, καὶ ζωὴν αἰώνιον. ἵνα πότε μοι ταῦτα ἀποδῷς, ἀπαιτῶ καὶ σύμφωνα, συμφέρειν βουλόμενος τὸ σωτήριον. δὸς μοι τῆς δικαιοδοσίας τὴν χειρὸν, ὅπως τῆς ἀπολήψεως τὴν προθυμίαν. ἄκουε Χριστοῦ, πότε καὶ πῶς σοι τὴν ὀφειλὴν ἀποδίδωσιν ὁ ἀφ' οὗ πτωχεύει δανεισάμενος. ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, φησὶ καὶ μὲ προσέταται ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ ἡ εἰρήνη ἐξ οὐρανοῦμαι· καὶ ἐρεῖ τοῖς ἐκ δεξιῶν, Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑ-

μῖν

μῶι βασιλείαν ἀπὸ καζαβολῆς κόσμου. ἐζαν γὰρ πίνω; Ὅτι ἐπίνασα, καὶ ἰδύκατί μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· γυμνὸς ἤμλιν, καὶ σκεδύσατέ με· ἐν φυλακῇ ἤμλιν, καὶ ἤλθατε πρὸς μέ. Εἶτα Φ καλῶς σε χαρῷ δίκαιήσαντες εἰς τλιὸ οἰκείαν ἀθάνατον ἀφορλίτης, καὶ εἰς τλιὸ ἀξίαν τῶ δλμενσαμθύου, λέγοντι· Κύριε, πότε σε εἴδομθν πινόντα, καὶ ἐνθρέψαμθν, ἢ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμθν, εἰς ὃν Φ ὀφθαλμοὶ πάντων ἐλπίζουσιν; ἢ πότε σε εἴδομθν ἐν τοιαύτῃ ζοστότητι; πότε δὲ ζῶντα πεποιήκαμθν; Εὖ ὅσον, φησίν, ἐπὶ τύτων τῶν ἐλαχίστων πεποιήκατε, ἐμοὶ ἐποιήσατε. μὴ σὺν ἀληθὴς ὁ λόγος, ὅτι ὁ ἐλεῶν σῶζει θεῶ δλμεύζει; ἀλλ' ὥσπερ τοῖς ἐκ δεξιῶν δίκῃ τλιὸ φιλαν θεμπίαν εὐδόξε διδωρημθέν τλιὸ βασιλείαν· ὕτω καὶ τοῖς ἐξ ἀριστερῶν δίκῃ τλιὸ ἀκαρπίας ὑπέλιπεν τλιὸ πυρείαν. Πορθύεσθε ἀπ' ἐμοῦ Φ κατηραμθνοι εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον, τὸ ἡτοιμασμθνον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγίλοις αὐτοῦ. Διὰ τί; ἐζαν γὰρ τινες; ὅτι ἐπίνων, καὶ σὺκ ἰδύκατί μοι φαγεῖν. σὺκ εἶπεν, ὅτι ἐπορνεύσατε, ὅτι ἐμοιχεύσατε, ὅτι ἐκλέψατε, ὅτι ἐψθυδομάρτυρήσατε, ὅτι ἐπιορκήσατε. καὶ μ' ἐμαλεζυμθρίας καὶ ζῶντα; ἀλλὰ τῆς ἀπάνθρωπίας κατάτητα καὶ τῆς ἀνελεημοσύνης. Διὰ τί δ', ὦ Κύριε, σὺν τῶν ἄλλων φέρεις εἰς μέσον; οὐ κρίνω, φησί, τλιὸ ἁμάρτιαν, ἀλλὰ τλιὸ ἀπάνθρωπίαν· οὐ κρίνω σὸν ἁμάρτισαν, ἀλλὰ σὸν μὴ μετάνοισαν. ἐζαν γὰρ ἀπάνθρωπίας ὑμᾶς καταδικάζω, ὅτι ἔχοντες τοσῦτον ἐλεημοσύνης φάρμακον συντρίμμα τλιὸ ἐλεημοσύνην, πρόκειτε τοσαύτλιν βδέλυγμαν. ὀνειδίζω τοίνυν τλιὸ ἀπάνθρωπίαν, ὡς ῥίζαν πάσης κακίας, καὶ πάσης ἀσεβείας· ἐπαινῶ δὲ τλιὸ φιλανθρωπίαν, ὡς ῥίζαν πάντων ἀγαθῶν· καὶ ἀπειλῶ τοῖς μὲν πῦρ αἰώνιον, τοῖς δὲ δίδωμι βασιλείαν οὐρανῶν, διὰ Χριστῦ τῦ Κυρίου ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟ, ΔΕΥΤΕ ΑΓΑΛΛΙΑΣΩΜΕΘΑ ΤΩ ΚΥΡΙΩ· καὶ εἰς μετάνοιαν, καὶ εἰς τὸν Νινευΐτας, καὶ εἰς ἐλεημοσύνην. Λογ. ρθ'. Ψαλ. ξδ'. α.

Γείρει Φ ὁπλίτλιν εἰς πόλεμον ὁ τῆς σάλπιγγος βοή, καὶ τὸν ἑτοιμον μάχλιν τοῖς πολεμίοις πρίζησι· ἡ ταῦτας προρμᾶι καὶ βαίνειν ἐπὶ τοὺς ὑπὸ τὸν χάλκωμον ἐκβασις κατίωάγκασι· ἡ ὑμᾶς ὁ μαγῳδὸς Δαβὶδ διὰ τῆς πνικτίδος πνευματικοῦ ἠχόσας μέλους, ὅτι τλιὸ πνευματικλιὸν τοῦτλιν εὐσχήμονα ἤγαγε σύμεσιν. Ἵ γὰρ φησι; Δεῦτε ἀγαλλιασώμθα Φ Κυρίῳ, ἀλαλαξώμθν Φ Θεῷ σωτῆρι ἡμῶν· προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει. ὦ Δαβιδικῆς φωνῆς, ὦ κλήσεως ἀγαθῆς, ὦ πνεύματος πικτῆς ἁδυδῆς· διὰ τί ἀγαλλιασώμθα τῷ Κυρίῳ, ἀλαλαξώμθν Φ Θεῷ Φ σωτῆρι ἡμῶν; * * * * * ἐναθάτητα, προφθάσωμεν κηρύγματος ἰλαρότητα. πῶς πάντας ἡμᾶς εἰς μετάνοιαν προτρέπεται, καὶ πάντας πρὸς εὐσέβειαν καλῆ καὶ σωτηρίαν λέγων, διὰ τί ἀγαλλιασώμθα Φ Κυρίῳ; Κύριος σὺκ ἐκάλεσεν, προφήτης σὺ κάλεσεν, ἡμᾶς ἐπικρύσωμθν, οὐ γὰρ ὅτι φθαρτὸν ἀρῦσιν σὺκ ἐκάλεσεν, γαστρὸς ὅτι θυμίαν κρέσσα βουλόμθνος, ἀλλ' ὑγιᾶς ῥύσιν διὰ μετάνοιας ἀπασπάζαι βουλόμενος, οὕτως ἡμᾶς διὰ τῆς ἀδυφώνου λύρας καλῆ· διὰ τί ἀγαλλιασώμθα τῷ Κυρίῳ· πάντας τοίνυν τῆς σωτηρίας τῆς ἀγάπης ἑαυτοῦ σφίγξαντος, καὶ Φ ζυγὸν τῆς ἀπαγκῆς βαστάσαι τοῖς, προσίλθωμθν τῷ διαπότῃ, καθαρσίοι τῶν ὲν ἡμῖν πεπραγμένων κακῶν ποιήσαντες. μετάνοιας γὰρ ὁ πρῶτος βίος, ἀπειλῆς δὲ καὶ κρίσεως ἡ μέλλουσα πρόνοια. ἄκουσον αὐτοῦ τῦ προφήτου λέγοντος· Ἐν ᾗ τῇ ἂν ἡμέρᾳ τις ἐξομολογήσηται σοι; μὴ τοίνυν πολυπλόκοις στόμασι δισμισθώτω ὑμῶν ἡ ὁμολογία, ἀλλ' ἐξ ὅλης καρδίας Ψαλ. ς'. ς'.

δίας

δίας ἰκετεύσωμεν Ⓦ Θεόν. ἕτοιμος γάρ ἐστιν ἀκοῦσαι δεήσεως αἰτούντων αὐτόν. μόνον σὺ μὴ ὀλιγωρήσῃς τοῦ αἰτήσασθαι αὐτόν. ἑτοιμότερός σε ὁ Θεὸς πρὸς τὴν ὑγείαν σου ὁδοιπορεῖ
Λουκ. ις. κα. πολλῷ, σὺν δὲ πλάγῃ ἀμφοτέραις. ἄκουσον αὐτοῦ λέγοντος, Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστιν. οὐ χρεία σοι ἀναβάσεως πολλῆς καὶ δαπάνης, ἀλλ' ἐπιγραφεὶς τὴν ἄβυσσον εἰσελθὲ ἐκ βάθους, καὶ ἀθλίως ἕλκων Ⓦ διασώθητι κατίδωσαι. ἐπιγράφη ποτὲ Ἐζεκίας πρὸς Ⓦ τεῖχος λέγων, Μνήσθητι, Κύριε, ὡς ἐπορεύθην ἐνώπιόν σου μετ' ἀληθείας καὶ ἐν καρδίᾳ τελείᾳ, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιόν σου ἐποίησα· καὶ ἔκλαυσεν Ἐζεκίας κλαυθμῷ μεγάλῳ, καὶ προσηύξατο ἐν ὕδασι. σὺ δὲ ἐπιγράφῃ πρὸς τὸν οὐρανὸν συγκείμενον τεῖχος, ἀλλὰ τὸν ἀπὸ προφητικῆς καὶ ἀποστολικῆς διδασκαλίας ἐποικοδομημένον τεῖχος ἐκεῖνον λέγω, ὃν ὁ ἀπόστολος καυχᾶται λέγων· Ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα. τεῖχος ἐκεῖνον λέγω, ἐφ' ὃν ὁ ἀκρογωνιαῖος λίθος ἐτέθη, λέγω δὲ ὁ Χριστός· ὃν οὐ πίπτει ἡ γραφή· Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας τεῖχος ἐκεῖνον λέγω, τὸν ἐκ λίθων ἁγίων ἐποικοδομημένον, ὃν οὐ πίπτει ἡ γραφή· Οἱ λίθοι ἅγιοι κυλισθήσονται. τὸν τοῖχον ἐκεῖνον λέγω, δι' οὗ ὁ τοῦ Θεοῦ ἐποικοδομήθη ναός. τί ποιεῖς, ὦ Ἐζεχία; πῶς ἀποστρέφῃ πρὸς τὸν τοῖχον; τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον, φησὶν, ὃς ἐστὶν ὁ Χριστός, ἐκεῖνον ζητῶ, τὸν ζωῆς δοτῆρα, καὶ θανάτου λυτῆρα, ἐκεῖνον ζητῶ, καὶ ἐπ' αὐτὸν καταφεύγω. ἄλλος γραφεὶς ἐν μετανοίᾳ τὸ ζωὸν ἐκαρπώσατο, καὶ ἀποφάσει Θεοῦ κατ' αὐτοῦ ἐξενηνεγμένῃ ἔφυγε, καὶ δικαιοπραγίᾳ ἔτη ζωῆς προσέθηκεν αὐτῷ ὁ Θεός, καὶ πολεμίων κύκλῳ πρότερον ἀναστρεφομένων καὶ κυκλωσάντων τὴν πόλιν, ἄγγελος κυρίου μαχος * * * τούτων ἠναγκάσθησαν Σεναχηρεὶμ ζωντῶν στρατὸν ἕτερον, ὡς ἐγὼ νομίζω, ἀλλ' εἰς μετανοίαν αὐτὸν προσκαλούμενος. ἀμέλει γοῦν Θεὸς αὐτοῖς ὁ Θεὸς μὴ . . τα, μηδὲ ἀποφαρ . . . τῆς αὐτῆς κακίας, ἀλλ' . . λικτον πινά· ἢ δυσεῖδον ὅπλα ἐπὶ τὴν δύο ἡμῶν αὐτῶν τύπον εἰδωλάτρωσιν. ὅταν γὰρ προσιδέσθαι τὰ πρωτόλεια θεοῦ ἢ θηλαστὸν ἐκφύλλου θάλαττα, καὶ εἰς τὰ αὐτὰ ἔθνη, καὶ τὰ τῆς Εἰρωσῶν αὐτῷ ἐν ἀσφαλείᾳ ἡμέραι, τότε Ἀδραμέλεχ καὶ Σαρασὰρ, Ⓦ δύο υἱοὶ αὐτοῦ, σφάζουσιν αὐτοῦ, καὶ φθάνουσιν ὅπλα ἐπὶ τὸ ὄρη Ἀραρὰτ. θεωρῶ, ἀγαπητέ, πόσην τὴν Ἐζεχίαν ζωντανάλεγο ἡ ἐξομολόγησις, καὶ πόσην τὴν Σεναχηρεὶμ εἰργάσατο κακίαν ὁ ἁμαρτίας; θέλεις σοι καὶ ἄλλων ἀποδείξω μετανοίας ἀκούσαντες ζωντανίας ἀγγέλων εὐαγγελισμῶν δεξάμενοι . . . . . ἐπὶ πῶς προσέρχονται, πῶς δύνανται πόται, πῶς ἀρχίζουσι τῆς Θεοῦ δόξης κατιδεῖν ἀνοσίοις αὐτοῖς ἑαυτοῖς; πῶς ἀποφάσει Θεοῦ ἐλύθησαν, πῶς ὀργῆς; Θεοῦ ἀπέσυραντο, καὶ φιλοτιμίας ἐπεκαλέσαντο; πῶς βάρος θεοῦ καὶ ἀπόλαυμα τῶν πολλῶν κύτοι τυγχάνουσαι, πίγιες αὐτῶν ἰαχροτέρας ἐποίησαν, καὶ πύργους ἀδάμαντος τερροτέρας; οὐκ ἰδύσασθησε πορφύρας ἀξίωμα, ἀλλὰ σάκκος· οὐκ ἄγλαθμα βασιλικὸν καὶ χρυσᾶς, ἀλλὰ σποδὸς μὴ σάκκος· οὐ χρυσόκολλητος θρῆνος ἐκ λίθων συγκείμενος, ἀλλ' ὀλοφυρμολόγησις καὶ σάκκος ἐξεβολή. ὦ σάκκος δυνάμεως, πρὸ πολλοῦ πορφύρας βασιλικῆς. ὦ σποδοῦ δυνάμεως, ἀγλαθήματος καὶ θρόνου βασιλικοῦ ἰαχροτέρα . . . γὰρ ἀγλαθήματι * * χοϊκοῦ τοῦ βασιλικοῦ . . ὃ τῇ πορφύρᾳ καὶ τῷ θρόνῳ πάντα αὐτὸ κρείττων, τοῦτο, τοῦ ῥάκους τοῦ βασιλικοῦ, κύκλῳ τὴν περιπόδων αὐτὸ ἀκίνητον, καὶ δορυφορίας πολλῆς αὐτοῦ * * * εἰσερχομένης εἰς ὃ μόνον προφήτης γνώμης, καὶ καταβάσεως ποσὶ, ἱδρῶτι τοῦ προσώπου, καὶ φησὶ, Ἔτι τρεῖς ἡμέραι, καὶ Νινευὴ καταστραφήσεται. τί ποιεῖς, ὦ προφῆτα; εἰ ὅλως ψεῦμα θεοῦ ἐστὶ, διὰ τί οὐ γινώσκεις τὸ βουλήμα τοῦ Θεοῦ, ὅτι οὐκ ἀπόκτεινε βουλόμενος ὁ Θεὸς, ἀλλ' εἰς μετανοίαν ἐπάναγκες ἐστὶ θαι, διὰ τοῦτο ἔδωκε τὴν ἀποφάσιν; σοὶ μόνον, φησὶν, εἶπεν ὁ Θεὸς ἔτι ἐρεῖ, ἀλλ' ἢ τοῦτο μόνον εἶπεν, ὅτι ἔτι τρεῖς ἡμέραι, καὶ Νινευὴ καταστραφήσεται. τί ποιεῖς, ὦ Ἰωνᾶ; διὰ τί δὲ διδασκαλίαν ἑτέραν ὑποτίθεις; πολλὰ ἄλλα ἔστιν Ἡσαΐας καὶ Ἰερεμίας καὶ ὁ Θεὸς εἶπε πρὸς τὸν Ἰσραήλ;

Ιων. γ. δ.

Ιω. ἡ γὰρ Σωζόμενα αὐτῶν, οἱ Ιω. οἱ δὲ αὐτὸν ὁ Θεὸς μὴ μετανοῆσαι, καὶ ἐπαφεῖναι τὴν ἀπόφασιν, ἀλλὰ ἐμὲ κατὰ τοῦτο, ἡ Λοιδόρησις Ἰωνᾶ οἱ Νινευῖται ἀκούσαντες Ιω. αὐτῆς

Ιω. ὁ θεσπ ζομένης

σωθῆ ἕτερον ἢ λόγον ἕνα. ποῖον δὲ τοῦτον; Εἶπόν, φησι, τῷ λαῷ τούτῳ, ἀκοῇ ἀκούσετε, Ϛ Ησ. ς. θ.
οὐ μὴ ζωῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. . . . " πε πόσῳ ἄλλῳ διδα-
σκαλίῳ ϗ κατήχησιν Εἰς αὐτοὺς σήμερον, πόσῳ προφητῷ καὶ προκλήσει καὶ ἐλεγ-
χοι; ἔλεγχον μοι σὺ τῷ λέγῃ αὐτοῖς, Ἐγὼ βοῶ Ⓦ κτησάμενον, καὶ ὄνος τὸν φάτνην Ησ. α. γ.
τοῦ κυρίου αὐτοῦ· Ισραὴλ δέ με οὐκ ἔγνω, καὶ ὁ λαός μου οὐ ζωῆκε. ζοῦσα ἐλέγχεται
ἰῶ· ἄκουσον ϗ ϗ προφητευόμενον αὐτοῦ. Λούσασθε, καθαροὶ γίνεσθε, ἀφέλετε ζῆ πο- Ησ. α. ις.
νηρίας ἀπὸ τῶν ψυχῶν ὑμῶν. πῶς ϗ πάλιν προκαλῇ; Εἰμὶ θέλητέ, φησι, καὶ εἰσ- Ησ. α. ιθ.
ακούσητέ μου, τὰ ἀγαθὰ τῆς γῆς φάγεσθε. καὶ ἕτερα ϗ πλείονα τούτων προσ-
διαλέγεται αὐτοῖς, βιβλίον ὁλόκληρον γράψας μαρτυρίας χάρη. καὶ οὐκ ἔστι μέ-
χρι τότε, ἀλλὰ ϗ μάρτυρας τὸ ἀρχῆ τῆς διδασκαλίας ἑπάγῃ λέγων· Ἄκουε, ἄγαπε, Ϛ Ησ. α. β.
σωπάζου ἡ γῆ, ὅτι Κύριος ἐλάλησεν. τί ἐλάλησεν, εἶπε τρόπος, ὦ Ησαΐα; Υἱούς, φησι,
ἐθρέψατο ϗ ὕψωσα, αὐτοὶ δέ με ἠθέτησαν. σὺ ϗ οὖν τούτων ἐπαίνησας, ὦ Ιωσᾶ, ἀλλὰ τινὸς
μὴ καταφρονῶ ** διδασκαλίας ** οὐκ ἐδέξασθε· εἰ καὶ ** τῶν κατήκοοι οὐκ
** το. οὐδὲ ἀναγέλει . . . τῆς διαγελίας . . . οὐ βασιλείας ἔρωτα, ἀ χαλεπώτερος φό-
βου, ἀλλὰ . . . " τοῦδε ἔφασαν ἔχοντες ϗ βαρέαροι ϗ ἀπόθεσθε ἦθος, ἀκούσαντες τινὸ
ἀπόφασιν, εὐθέως ὅτι μετανοίαν τρέποντας ἐξομολογούμενοι τὰ πεπραγμένα αὐτοῖς, καὶ
ταῦτα μὴ εἰδότες, εἰ ἀφεθήσεται αὐτοῖς. τί γὰρ ἔλεγεν; Τίς οἶδεν, εἰ ἐπιστρέψῃ ὁ Θεὸς Ιων. γ. θ.
ϗ μετανοήσει ϗ σώσει ἡμᾶς; οὐ γὰρ ἴσασι προῒς ἑτέρους μετανοήσαντας ϗ σωθέντας ἀπο-
κλέψαι· οὐ προῒς Νινευίτας ἑτέρους· ἀλλ' ἐπ προῒ τῆς σωτηρίας αὐτῶν ἀμφισάλλοισιν,
ὅμως μετανοοῦσι. ϗ εὐθέως ὁ βασιλεὺς ἀγράδημα ῥίψας ϗ περφύρας, σάκκον ϗ ἀποδὺ
" ἐξεβάλετο . . . σάκκον δὲ ἀποδὺ προεβάλλεις; " ἡ δέ, φησι, πολλοῖς ἔξει . . ρημένα
ἁμαρτίας, " ϗ . . . μὴ ἄξιοι προκαλέσαι Θεόν. πῶς γὰρ προσώπῳ προσιλθόντες ἀ-
ξιώσωσιν Θεόν; δῆλα " τοῦτο μὴ ἁμαρτήσαντα ὑπὲρ ἡμῶν προσεύξει ἐπίσαμαι. ϗ γὰρ
δὲ ὅτι τῶν δύο θεσπίων τοῦτο ἴδοι ἂν γενόμενον. ὅταν γάρ τις προσκεκρουκὼς ἢ ἴδοι τῶν ὑπὲρ
ὑπεροχῆ ὄντων, ϗ μὴ προσκεκρουκότες ὑπὲρ αὐτῶν αἰτήσουσιν, ὅπως συγχωρηθῇ αὐτοῖς τὸ
πλημμέλημα. τοῦτο ϗ ἡμεῖς ποιοῦμεν. δυσαπολόγητα ἡμάρτομεν, οὐκ ἐσμὲν ἄξιοι προκα-
λέσαι προῒ ἑαυτῶν ϗ δυσωπῆσαι Θεόν· ϗ δῆλα τοῦτο τὰ κτίσιν ϗ σὺν βόας καὶ τὰ πρόβατα προσκιωφῇ ϗ λιτανεύειν Θεὸν ἐπίσαμεν. ὦ μετανοίας ἰσχύς, ὦ ἐξομολογήσεως
δυνάμεις. " . . . τινὸ πάλιν ἡ μετάνοια, λύσασα τινὸ ἀπόφασιν τοῦ Θεοῦ. ἀλλ' ὅμως
πρὸς τούτοις ὁ προφήτης ὅτι τῇ τῶν Νινευιτῶν σωτηρίᾳ ἀπιστεῖ, ϗ παρυδρεῖς ἀπαναίνεται τῆς κο-
λέσεως ἐκάθητο, σκηπῶν τὴ τῇ πόλει ἀποδόσιμα· πότερον ἡ ἀπόφασις ἰσχύει, ἢ αὖρα ἡ με-
τάνοια. ϗ ἰοῦ ὡς ὁ ζυγὸν καὶ ὡς ὁ ῥοπὴ πλάστιγξ κείμενα τὰ ἀμφότερα· ἔλεγεν ἡ ἀπό-
φασις, κἀκεῖνον ἡ μετάνοια· καὶ ἡ μετάνοια ἰσχύσασα Ⓦ θάνατον, τινὸ πόλιν σέσωκεν. Εἶτα,
ἵνα ὀπτίμως Ⓦ λέγῃ, ἐλυπᾶτο Ιωνᾶς ὡς φύσις μέλλων φαίνεσθαι. τί οὖν αὐτῷ ποιεῖ ὁ
πάνσοφος Θεός; καλεῖ τῷ ἡλίῳ πυρφόρῳ ἀκτῖνας ὅτι τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ βαλεῖν προῒς
ὃ μὴ φέρειν αὐτοῦ τινὸ τοῦ ἡλίου θερμότητα. φλεγμαίνου ϗ αὐτοῦ ϗ ἀποδυσπετοῦντος ὅτι
πολύ, δῆλα τῆς νυκτὸς καλεῖ ὁ Θεὸς κολοκύνθην ἐωθινὴ ἀναβλῦσαι ϗ σκιάζειν ὅτι τῆς κεφα-
λῆς Ιωνᾶ. ἐν ταῦτα ἡδέως ἐρεῖμεν Ⓦ Ιουδαῖοι, λέγων προῒς αὐτούς· Εἰπέ μοι, ὦ Ιουδαῖε,
ὁ λέγων, πῶς δοῦλοι αἱδρὸς ἡ πρῶτος ἐλάμπησεν, ἡ γῆ ἐν μιᾷ ὥρᾳ τινὸ κολοκύνθην ἀφ' ἑαυ-
τῆς ἐξέφυσε, ϗ πῶς ἐν μιᾷ ῥοπῇ τοῖς φύλλοις ἐκόμα, Ϛ Ⓦ προφήτην ἐσκίαζε· κἀγώ
σοι λέγω πῶς ἡ πρῶτος ἔτεκε, ϗ μὴ ὃ ἐλάμπησεν πρῶτος πάλιν διέμεινεν. ἀλλὰ μὴ βά-
λωμεν ἐν ἄγια τοῖς χυσίν. ἐκβαλλέσθωσαν τοῦ ἡμετέρου καταλόγου Ⓐ ἄπιστοι Ιουδαῖοι.
Εἶτα τῆς κολοκύνθης σκιαζούσης αὐτόν, ἐκέλευσε πάλιν ὁ Θεὸς σκώληκι ἐωθινῇ, Ϛ ἐπάταξε
τινὸ κολόκυνθον, ϗ ἐξηράνθη. ἐπὸ νύκτα ἐγένετο, ϗ ἐπὸ νύκτα ἀπώλετο. εἶτα

ξηρανθήσης

ξηραινθείσης τῆς κολυκύνθης, ἀπεδυσπέτει ὁ προφήτης, καὶ ἀπωδύρετο, καὶ ἀπελέγετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, λυπούμενος ὅτι τῇ κολοκύνθῃ, καὶ ἔλεγε· Καλόν μοι θανεῖν μᾶλλον ἢ ζῆν. προσὼν οὖν ὁ σοφὸς Θεὸς παραμυθεῖται λέγων· Σφόδρα λελύπησαί σου ὅτι τῇ κολοκύνθῃ; καὶ εἶπεν Ιωνᾶς, σφόδρα λελύπημαι ἕως θανάτου. καὶ εἶπε Κύριος· σὺ ἐφείσω ἐπὶ τῆς κολοκύνθης, ἐπ' ἧς οὐκ ἐκακοπάθησας οὐδὲ αὐτὴν ἐγὼ δὲ φείσομαι ἐπὶ Νινευὴ τὴν πόλεως τὴν μεγάλης, ἐν ᾗ κατοικοῦσι πλείους, ἢ δώδεκα μυριάδες ἀνθρώπων, οἵτινες οὐκ ἔγνωσι δεξιὰ ἢ ἀριστερὰ, καὶ κτήνη πολλά; ὃ δὴ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· φιλάνθρωπός, φησι, ἐγὼ τυγχάνω, καὶ μὴ βουλόμενος ἀπολέσαι τὰ ἔργα τῶν χειρῶν μου, καὶ τὴν εἰκόνα, ἵνα ἀγαπῶν ἐποίησα. διὰ τοῦτο ἠπείλησα καταστροφήν· καὶ θάνατον, οὐχ ὡς ἀποκτεῖναι βουλόμενος, ἀλλ' εἰς μετάνοιαν προτρέψασθαι. εἶτα τοσαύτας ἐλεημοσύνας εἰσδεχόμενος τὴν τῶν ἐπιστροφήν, 10 πόσα μὲν ἐπέστραφησαν, παιδιὰν ὤφελεν; οὐκ ἔστι πρὸς ἐμοὶ τοῦτο, Ιωνᾶ. σὺ μὲν ὡς ἀνθρώπος καταδικάζειν βούλῃ· ἐγὼ δὲ ὡς Θεὸς τὸ φιλανθρωπεύσασθαι ἔχω. δόξα σοι, Κύριε, δόξα σοι. πόσους φιλανθρωπίας καὶ ἐλεημοσύνης παρὰ σοῦ πλούτους; . . αναζητοι ἀριθμέ . . θεωρῆς, ἀγαπητέ, πόσην ἰσχύει μετάνοια; . . . ''ἐπὶ πλήθει, ''ιωνᾶ . . . δέξη ἡμέρας. οὐ γὰρ'' οἱ . . ξεται ἡ ἕβδομος. ἡμέρα γὰρ Κυρίου, ὡς κλέπτης 15 ὁ νυκτί, οὕτως ἔρχεται. Δεῦτε οὖν ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν· προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει. ἄδηλος γάρ ἐστιν ἡ τοῦ βίου ἔκβασις ἡμῶν, οὐ χαμαὶ διχομηνία, οὐ χρόνῳ τεταμένη ἐφ' ἡμῖν, ἀλλ' ἰσόπλατος ἐσμὲν κολοβοῦσι ὁ διδάσκων πᾶσι πανταχοῦ, τότε ἡ ψυχὴ ἀποσπᾶται ἀπὸ τοῦ σώματος καταλιμπάνει αὐλὸν ἔρημον. ἕκαστος τοίνυν εἰδὼς τὸ τῆς ὁδοῦ ἄδηλον, προευτρεπίζωμεν τὴν νυμφίον Χριστὸν, 20 πότε ἐπανέλθῃ ἀπὸ τοῦ πνευματικοῦ γάμου· καὶ κρούσαντος αὐτοῦ τὴν θύραν, ἀνοίξωμεν αὐτῷ καὶ λαμπάδας ἡμῶν ἁψάμενοι . . ὁ νυμφίος ἔρχεται, συναπελθώμεν αὐτῷ, μήποτε καὶ ἡμεῖς μὴ τῶν πέντε μωρῶν παρθένων ἔξω τοῦ νυμφῶνος εὑρεθῶμεν. μὴ ἀποκλεισθῶμεν, ἀγαπητοὶ, ἀλλ' ἔχωμεν ἀεὶ ἔλαιον ἐν τοῖς λαμπάσιν ἡμῶν. οὐ γὰρ συγχωρήσει ἡμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἀπελθοῦσιν ἔλαιον ἀγοράσαι παρὰ τῶν πωλούντων. ἐνταῦθα γὰρ πωλοῦσι καὶ ἀγοράζουσι. τίνες δὲ οἱ πωλοῦντες, ἀλλ' ἢ οἱ πένητες; δὸς αὐτῷ, καὶ λαμβάνεις βασιλείαν οὐρανῶν· δὸς αὐτῷ, καὶ λαμβάνεις ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. δὸς τι τοίνυν ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ, ἀλαλάξωμεν τῷ Θεῷ τῷ σωτῆρι ἡμῶν, προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει· ὅτι Η νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἤγγικεν. εἰη δὲ πᾶσιν ἡμῖν φῶς ἐκ φωτὸς ὑπάρχειν, τῷ τῷ φωτὶ τῆς δόξης Χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν προσπαθοῦσιν· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Ψαλ. ζδ'. α.

α. Κορ. β. θ.

Ρωμ. ιγ. ιε.

ις. διὸ τ' ἀφ' ἡμῶν ις. ὁ διὸ τοῦτο ἐκ τοῦ

35

40

ΛΟΓΟΙ

ΛΟΓΟΙ ΤΙΝΕΣ ΤΩΝ ΑΜΦΙΒΑΛΛΟΜΕΝΩΝ, ΟΥΣ ΠΟΤΕ ΕΞ ΑΝΑΤΟΛΗΣ ἀχθοὶ ἄπαντες προσεπιθῶσι.

ΕΙΣ ΤΟ ΡΗΤΟΝ ΤΟΥ ΑΒΡΑΑΜ ΤΟ ΛΕΓΕΙΝ, Θὲς τὴν χεῖρά σου ὑπὸ τὸν μηρόν μου, καὶ Εἰς ἑκατὸν μάρτυρας.

Λογ. ρε. Γεν. κδ. β.

ΘΑΥΜΑΣΤΑ μὲν ὑμῖν, ὦ φιλόχριστοι, τὰ νῦν τῆς εὐαγγελικῆς χάριτος δόγματα τῆς παλαιᾶς δόξης ἔτι κηρυττόμενα· ἐφωλίασθαι μὲν ὑμῖν τὸν Ἰσραηλίτην, ἀπασπάσασθαι δὲ τὴν ἀποστολικὴν χαρακτῆρα ἐν ταῖς προφητικαῖς φωναῖς ἐκλάμπουσαν. ὁμολογῶ δὲ κἀγὼ, ἵνα δίξωμεν τὸν μισθόν. εἶδον ξένα μυστήρια τῆς παλαιᾶς κηρυττόμενα· τὸν Ἀβραὰμ ὁρκιοῦντα καὶ τὸν μηρὸν, καὶ τὸν μηρὸν μὲν προβαλλόμενον, τὸν δὲ ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς ὀμνύμενον καὶ λόγῳ. Θὲς γάρ, φησι, τὴν χεῖρά σου ὑπὸ τὸν μηρόν μου, καὶ ὀμοσόν μοι τὸν Θεὸν τὸν ποιήσαντα τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. ἀνακύπτει γὰρ ζήτημα. Εἰ γὰρ ὤμοσε τὸ σπέρμα εἶρηται τὸ μέλλον ἐκ τῶν μηρῶν Ιακὼβ αὐθεῖν, καὶ δὲ, Οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰούδα, οὐδὲ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, πῶς οὖν καὶ τοῦ σωτῆρος θρεσθῆναι ὁ ὅρκος, ὅπου ὁ Ισαὰκ τεσσαρακοντούτης ἦν ἤδη, καὶ τὸ σπέρμα προσελπιζόμενος; ἢ ὅτι ὁ ὅρκος ἐγένετο, ἐκ ἦν ἐλπὶς τὸ σπέρματος ἐκ τῶν μηρῶν Ἀβραάμ; Ἀβραὰμ γὰρ εἶχεν ἐν ἑαυτῷ τὸ σπέρμα τὸ σωτήριον, περὶ οὗ φησιν ὁ Παῦλος· Εἶπεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ σπέρματι αὐτοῦ· καὶ ἀναλογιζόμενος τὸ γράμμα, καὶ ἐμβλωθῆναι φησὶν ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας· Οὐκ εἴρηται τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' * ἐφ' ἑνὸς σπέρματι σου, ὅς ἐστι Χριστός. ἀπεδείκνυτο τοίνυν ὅτι σπέρμα Ἀβραὰμ ὁ Χριστὸς καὶ σάρκα, καὶ εἰκότως ὅρκος ἐγένετο καὶ τοῦ σπέρματος. ἀλλὰ δὲ ζητοῦμεν, πῶς ὤμνυε καὶ τὸν μηρὸν, ὡς ἤδη τοῦ σωτηρίου αἴσθοιτο προελθόντος· ἀλλ' ὅπερ ἄπαξ αὖθ' ὅλος ἔργῳμον ἐγένετο, ἐφ' ὅσον ποτὲ ἐκεῖ τὸ θεῖον σπέρμα, ὡς σὲ ναῷ" ὀμνύει. ὁ δὲ καὶ τοῦ ναοῦ ὀμνύων, καὶ τοῦ οἰκήσαντος αὐτὸν ὀμνύει. τίς ὁ τούτῳ μαρτυρῶν καὶ λόγῳ; αὖθις ὁ σωτὴρ ἡμῶν λέγει τοῖς Φαρισαίοις· Οὐαὶ ὑμῖν Φαρισαῖοι" μωροὶ, καὶ τυφλοὶ, ὃς λέγετε, ἐὰν τις ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ἐὰν δέ τις ὀμόσῃ" Εἰς τὸν χρυσὸν τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. καὶ τί θαῦμα; Μωροὶ, καὶ τυφλοί· τίς γὰρ μείζων, ὁ χρυσὸς, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάζων τὸν χρυσόν; διὸ λέγω ὑμῖν· ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ, ὀμνύει ἐν τῷ οἰκήσαντι ἐν αὐτῷ. ὥσπερ γὰρ οἶκος βασιλικὸς. ἐπιδὼν ἄπαξ δέξηται βασιλέα,

Ex Edit. Romana, emend. ex Mss. Oxon.

Γεν. μθ. ι.

Γαλ. γ. ις.

Ματθ. κγ. ιη.

λία, καὶ δεύτερον, καὶ τρίτον, καὶ ἀπὸ τῆ βασιλάς τῶν οἰκημάτων, ὁ τόπος ἅπας ἀφιέρωται· ὃ δέ ἐστι μὴ τὸ μὴ τῆ πατριάρχου, ὃ ἅπας ὄργανα γνέσθαι τῆς μιᾶς οἰκονομίας, ναὸς ἓν τῆς ἐπαγγελμάτης ἐργασίας· καὶ οὐκ ἄδικος ὁ ὄρκος, ἀλλὰ ἀληθὴς καὶ μαρτυρία. ὅμνυσι τοίνυν καὶ τῆ ἀπόρματος, καὶ ἑρμηνεύει τί ὃ ἀπόρμα. Θεὸς γὰρ τὸν χριστὸν σου ἀπὸ τ μηρῶν μου, ὃ ὅρκωσα Κύριον τ Θεόν τῆ οὐρανοῦ καὶ τ γῆς. οὕτω ὁ σωτὴρ ἡμῶν Θεὸς οὐρανοῦ καὶ γῆς. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ζαχαρίας ὁ προφήτης, ὅτε ἤρξατο προφητεύειν ἀπὸ τῆς αἰχμαλωσίας ἐκ Βαβυλῶνος ὁ ἅγιος, ἐλέγετο εἶναι τοῦτο εἰς ὑπόμνησιν μέλλοντος· Ζαχ. δ. β. Καὶ ἀνέβλεψά, φησι, τοῖς ὀφθαλμοῖς μου, καὶ εἶδον, καὶ ἰδοὺ λυχνία χρυσῆ ὅλη, καὶ ἑπτὰ λύχνοι ἐπάνω τῆς λυχνίας, καὶ ἑπτὰ ἐπτυγίδες τῶν λύχνων, ἐκ ἑπτὰ λαμπάδες, καὶ οὐκ ἐγγὺς τῆς λυχνίας, καὶ ἐξ ἀριστερῶν δύο κλάδοι ἐλαίας, καὶ εἶπον πρὸς τὸν ἄγγελον τὸν λαλοῦντά μοι· Κύριε, τί ἐστι ταῦτα; ὅτι οὐκ ἔγνων, ἀλλὰ ἐθαύμασα, καὶ ἄλλα εἶπεν ἑρμηνεύσας πρός με, καὶ οὐκ αὐτὰ ἔγνων ἃ φαινόμενα ἑαυτῷ σημαντικά, ἀλλ' ἕτερον τι ἐθαύμασε, ἐρωτᾷ ὁ προφήτης, Κύριε, τί ἐστι ταῦτα; εἰ δὲ φαινόμενα ἠρώτα, κακῶς ἠρώτα. οὐκ οἶδας τί λυχνία, καὶ τί ἐλαία; ἀλλὰ ζητεῖ ὁ προφήτης, οὐ τὰ φαινόμενα, ἀλλὰ τὰ θεωρούμενα, τί ἐστι ταῦτα; καὶ ὁ ἄγγελος, οὐκ ἐπιτιμᾷ σοι τί ἐστι ταῦτα; οὐχί, κύριε. εὐγνωμόνως ὁμιλεῖ τῷ ἀνθρώπῳ καὶ παιδεύει πρὸς τὴν ἀλήθειαν. ἀδελφὸς καὶ ἐστὶ τοῦ εὐνούχου τοῦ ἀκούοντος Πραξ. η. λ. πρὸς Φιλίππου, Ἆρα γινώσκεις ἃ ἀναγινώσκεις; ὁ δὲ εὐγνωμόνως, πῶς γὰρ, ἐὰν μή τις ὁδηγήσῃ με; οὐ γινώσκεις τί ἐστι ταῦτα; ὁ δὲ φησι, οὐχί, κύριε. τίνες εἰσὶν αἱ δύο κλάδοι τῆς ἐλαίας αἱ οὐκ ἐξ ἀριστερῶν τοῦ λαμπαδίου; τοῦτό εἰσι, λέγει, αἱ ἐλαίας ἑρμηνεύων. ἑρμηνεύει μου τὰς ἐλαίας, καὶ τὸν λυχνίδιον τί ἐστι. προέστηκα ἀκριβῶς. ἡ λυχνία ἔοικεν, αἱ κλάδοι προεχόμεναι τῆ λυχνία. ὁ δὲ ἄγγελος ἑρμηνεύων, οὐδαμοῦ τὰς ἐλαίας λυχνίας προεῖπεν, ἀλλὰ Θεῷ, ὡς εἰς τὸν λυχνίδιον τύπον Θεοῦ· μᾶλλον δὲ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν, καὶ τῆς εὐσεβείας αὐτοῦ οἰκονομίας. οὐ γινώσκεις τί ἐστι ταῦτα; οὐχί, κύριε. λέγει· Οὗτοι αἱ κλάδοι αἱ δύο εἰσὶν αἱ δύο υἱοὶ τῆς πιότητος, οἱ προεστήκασι τῷ Κυρίῳ πάσης τ γῆς ὑ τῇ λυχνίᾳ καὶ ὃ φαινόμενον, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ πάσης τῆς γῆς. ἐπαφωτιεῖ εἰσαγγελλυχνίας δέ τὸν τοῦ Κυρίου εἰσέρχεσθαι οἰκονομίαν. λυχνία γὰρ ἐστὶν ἀληθὴς ἡ σὰρξ ἡ διακονηθεῖσα, ἡ τοῦ ἁγίου πνεύματος ταῖς ἐλλάμψεσιν ἐπλατυνθεῖσα χάριτι δοξάσα. Ἐξελεύσεται γὰρ ῥάβδος, φησὶν Ἡσαΐας, ἐκ τῆς ῥίζης Ἰεσσαί, καὶ ἄνθος ἐξ αὐτῆς ἀναβήσεται, καὶ ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν πνεῦμα Θεοῦ. ποῖον; ὃ πολυμερὲς ταῖς ἐνεργείαις, καὶ πολὺ τῇ φύσει. ἐπαναπαύσεται πνεῦμα Θεοῦ. ἐν τούτοις τὸν ὁποῖόν ἐρμηνεύει, αὐτὸ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· ὃ δὲ ἐπαγόμενον ταῖς ἐνεργείαις τοῦ πνεύματος λέγει· πνεῦμα Θεοῦ, πνεῦμα σοφίας καὶ συνέσεως, πνεῦμα βουλῆς καὶ ἰσχύος, πνεῦμα γνώσεως καὶ εὐσεβείας, πνεῦμα φόβου Θεοῦ. ταῖς ἑπτὰ χάρισι τοῦ ἁγίου πνεύματος, ταῖς ἑπτὰ αἰαπαυσαμένας ἐν σώματι ἐν διακονηθέντι ἐκεῖνα σημαίνεσθαι τὸν τύπον ἑπτὰ λύχνων. διὰ τί δὲ ἑπτὰ λύχνοι; διὰ τὸ φωτίζειν τῆς ἐνεργείας Ζαχ. δ. ι. τοῦ ἁγίου πνεύματος. ἐπιφέρει· πορεύεσθαι φησὶν Οὗτοί εἰσιν αἱ ἑπτὰ ὀφθαλμοὶ Κυρίου, αἱ ὁρῶντες ὅτι πᾶσαν τὴν γῆν. ὁρᾷς αὐτὴν καθ' ἑαυτὴν σαφηνίζουσαν τὴν ἀλήθειαν, καὶ οὐ διομόρως λογισμοῖς ἀνθρωπίνοις; ἀλλ' ἐν τοῖς προεστήκασι τῷ Κυρίῳ πάσης τῆς γῆς. ὁ Ζαχαρίας Κύριον καλεῖ τὸν σωτῆρα πάσης τῆς γῆς καὶ τὸν εἰσέρχεσθαι οἰκονομίαν. Πέτρος ἀγαλλόμενος Κορνηλίῳ καὶ Πραξ. ι. λη. κορυφὴ τῶν ἀποστόλων, λέγει· Ἡμεῖς οἴδαμεν τὸ ῥῆμα λα. λζ. ὃ ἐξαπέστειλεν τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ, εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ· οὗτός ἐστι πάντων Κύριος. ὁ προφήτης Κύριον τῆς γῆς, ὁ δὲ εὐαγγελιστὴς Πέτρος Κύριον λέγει τῶν πάντων. οὗτός ἐστι πάντων Κύριος, πάντων καὶ τῶν ἐν οὐρανοῖς, καὶ τῶν ὅτι γῆς, καὶ τῶν ἀπὸ τοῦ χάους, καὶ τῶν ὁρωμένων, καὶ

τῶν

τῷ ἀοράτων· ὅτι ὅτι πρώτων Κύριος. ὅθεν ἡ Ζιώφδα φθέγγεται Ἰωάννης λέγων· Ὁ ἀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. ἀναγκαίως ἐζήτησαν ἀκριβῶς καὶ λύσαι τὸν αἱρετικὸν ζυγομαχίαν· ὅπερ τῇ λέξει τῇ ἀποστολικῇ κακῶς ἀκολουθήσαντες, μὴ νοήσαντες ὑγιῶς, ἀλλὰ παραγραφόμενοι δυσπειθῶς αἱρετικῶν παῖδες οἷον, ὅτι μαθὸν τοῦ σωτῆρος ἔλαβε τὸ γένεσθαι πρῶτον, καὶ διὰ τὸ παθεῖν, καὶ διὰ τὸ ἀναστῆναι σωτῆρα ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν. ἀκολουθοῦσι τῇ φωνῇ τοῦ ἀποστόλου, μὴ νοήσαντες τὸν δυνάμει· καὶ ἀκολουθήσαντες μὲν τῇ λέξει, τὸν γνωσέως μὴ βασανίσαντες. ἐγὼ οὕτως. Ἐαυτὸν ἐκένωσεν ἑαυτὸν μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σωτῆρος· διὰ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε· διὰ τὸ πάθος, ὡς μαθὸν τοῦ πάθους δεδωκὼς αὐτῷ τὸν ὕψωσιν, πρώτως λέγεις, αἱρετικέ. καὶ ἐδωκεν αὐτῷ ὄνομα ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων, καὶ ἐπιγείων, καὶ καταχθονίων. ὁρᾷς, φησι, μὴ σωτὴρ ὑψώθη, ὁρᾷς, φησι, μὴ τὸ πάθος μαθὸν ἔλαβε τὸν ὕψωσιν. εἰ τοίνυν μὴ σωτὴρ ὑψώθη, ὡς ἡμεῖς φατε, διὰ τί ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης πρὸ τοῦ πάθους, πρὸ τοῦ σωτῆρος ἔλεγεν· Ὁ ἀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν; διὰ τί Ἰουδαίοις λέγοντος ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν· Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμί. ἔστι γὰρ αἰὼν, καὶ ἰδίως, καὶ ἔσται, καὶ πέρας οὐκ ἴσχει· διὰ τί ἡμᾶς, ἀδελφοὶ, τὸν ὀφειλὼν ἀποδοῦναι, καὶ μὴ προφάσει τῆς παρεκβάσεως ἀρνεῖσθαι, καὶ ἐπαγγέσεις. κηρυττέσθω Χριστοῦ δόξα, καὶ παθῶν ὕψος· κηρυττέσθω πνεύματος ἁγίου· ὑψούσθω μονογενὴς, δοξαζέσθω ὁ πατήρ. μηδεὶς δύνασθε ἀφαιρεῖσθαι τὸν ἀξίαν νομίζετω, εἰ πνεύματος προέστου μνημονεύομεν, εἶτα γοῦν, εἶτα παθῶν· ἢ γοῦν προέστου, εἶτα παθῶν. οὐ γὰρ ἔχει τάξιν, οὐχ ὡς ἄτακτος, ἀλλ' ὡς τάξιν ὑπερβαίνουσα. ὥσπερ γὰρ οὐκ ἔστι σχῆμα ὁ Θεὸς, οὐχ ὡς ἀσχήμων, ἀλλ' ὡς ἀσχημάτιστος· καὶ ὥσπερ οὐκ ἔχει μορφὴν Θεὸς, οὐχ ὡς ἄμορφος, ἀλλ' ὡς ἀσώματος· οὕτως οὐκ ἔχει τάξιν ἡ θεία φύσις, οὐχ ὡς ἄτακτος, ἀλλ' ὡς τάξιν ὑπερβαίνουσα. λέγω πατέρα πρῶτον, οὐ τῇ τάξει πρῶτον, ἀλλὰ τῇ οὐσίᾳ, ὅπερ γνώρισμα τοῦ μονογενοῦς, ὅπερ ἡ ῥίζα τοῦ ἁγίου καρποῦ, ὅπερ φῶς ἀΐδιον ἀϊδίου φωτὸς γέννημα. ἆρα, ἀδελφέ μου, εἴ τις τὴν καθ' ἡμᾶς ἐπιχείρησιν σημαίνειν τὸ ἐκκλησία, τὸ λαῷ ὀρθοδόξῳ, τὸ λαῷ πεπληρωμένῳ πάσης ὀρθῆς γνώσεως πρὸ τάξαι τὸν υἱὸν τοῦ πατρὸς, οὐκ ἐναντιοφημεῖ πρὸς αὐτὴν τὴν ὀρθοδόξων; ἆρα εἴ τις ἐτόλμησεν εἰπεῖν τὸ ἐκκλησία, ὁ Χριστὸς ὑμᾶς ἐξελέξατο, καὶ ὁ πατὴρ αὐτὸς, οὐχ ὡς ἄτακτος τοῦτο ἐνόμιζεν, ὅτι μὴ προέτακξε τὸν ῥίζαν, καὶ τότε ἐπῆγεν ἐπὶ καρπόν; ἆρα εἴ τις εἶπεν, ὁ υἱὸς ἡμᾶς σώσει καὶ ὁ πατὴρ, διὰ σύγχυσιν τοῦτο ἐνόμιζε γίνεσθαι, καὶ παραβαίνειν τὴν τάξιν; ἀλλὰ ταῦτα οὕτως ἀνοήτα παρὰ ἀγνώμοσι κρίνεται· παρὰ δὲ ἀληθείᾳ δικαζούσῃ, καὶ ἀποστολικῇ ψήφῳ τὸ νίκην φερούσῃ ἀμφότερα τοῦτο μὲν μανθάνειν, καὶ παθῶν, καὶ πνεύματος. ἄκουε Παύλου τοῦ μεγάλου κήρυκος Θεσσαλονικεῦσι γράφοντος, ὃς λέγει· Αὐτὸς δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς, καὶ ὁ Θεὸς ὁ πατὴρ ἡμῶν ἁγιάσαι ὑμᾶς. πρῶτον ὁρᾷς, καὶ λαμπάδος ἁγίας πεπληρωμένη ψυχή· ὅτι οὐκ ἔνι τάξις ἐν τῇ ἁγίᾳ φύσει. ἀλλ' ὅπερ αὖ πρῶτον θῆς, ὁμοτίμου ἡγοῦ, καὶ δεύτερον οὐκ ἐλαττοῦται, καὶ τρίτον οὐχ ὑβρίζεται· ἀναφόρως πρόφερε τὰ ὀνόματα, ὅπερ οἶδε τὸν φύσιν ἀμείωτον, καὶ τὸν βασιλείαν ἄτμητον. ἐρωτήσω καὶ ἐγὼ ἅγιον Παῦλον, πόθεν εἴληφε καὶ ἀφορμὰς τοῦ οὕτω θεολογῆσαι, ἢ οὕτω δοξολογῆσαι, ἢ προτάξαι τὴν τοῦ παθεῖν, καὶ τάξαι, καὶ δυνάμει, ἀλλὰ τῇ λέξει; διὰ τί πρῶτον γοῦν ἐμνήσθη, καὶ οὕτω παθῶν; λέγει Παῦλος ἑαυτῷ ζωοτροφῶν, καὶ τὸν ἐκκλησίαν παιδεύων, ὃ δὴ ἐμαυτὸν φθέγγομαι, Χριστὸς δι' ἐμοῦ τὰ δόγματα ἐναγορεύει, λέγων· Εἰ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ· ὁ Χριστὸς λαλεῖ δι' ἐμοῦ, μὴ κατηγόρει τῆς φωνῆς τῆς διδασκαλικῆς, μὴ ὑβριστὴς γίνου. ἀλλ' οὐ δύνῃ νοῆσαι Χριστὸν δι' ἐμοῦ λαλοῦντα; ἄκουε αὐτοῦ γυμνῶς δι' ἑαυτοῦ φθεγγομένου. Εἰ γὰρ τάξει ἐνῆκεν τὰ ὀνόματα τῆς ἁγίας τριάδος, καὶ τὸ μὲν πρῶτον

Ioan. γ. λα.

Phil. c. ii.

Phil. c. i. i.

Ioan. γ. λα.

Ioan. viii. viii.

C. Cor. xi. γ.

λεγόμενοι πρὸς τοῦτον ἰῶ τῇ δυνάμει, ὃ ἦν δύτερον δύτερον τῇ τάξει, καὶ ὃ πρῶτον πρότερον τῇ ἐλαττώσει, οὐκ αὖ ὁ σωτὴρ αὐτὸς ἀλήθεια ὢν ζωὴ ἔχει τὸ τῆς ἀληθείας λέγειν. Ὡς πού ὁ σωτὴρ ἑαυτὸν πρὸς τὸν ἐμνημόνευσεν, καὶ εἶτα παῖδες; Εἰδώς, φησι, ὡς ἐντολάς μου τηρῇ, ἐγὼ καὶ ὁ
Ιωαν. ιδ. κγ. πατήρ ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα. ὅπου τάξει ὑπάρξει, λέγουσιν αἱρετικοὶ παῖδες, ὡς ὥσπερ ἔμπροσθέν τινα βασιλέως βούλονται εἶ ⟨W⟩ γίνῃ τῷ πατρὶ, ἐρωτᾶσθωσαν, εἰ ἐτόλμησεν εἰπεῖν ἔμπροσθέν πω βασιλέως, ὅτι ἐγὼ ὡς ὁ βασιλεὺς ἀξιόπιστός εἰμι. οὐκ ἴσμεν καθ' ἡμᾶς νοεῖ τὰ ὑπὲρ ἡμᾶς. ἆρα κτιστὴ φύσις ἑαυτὴν πρὸς ἅπασαν τὴν ἀκτίστου; κτιστὴ φύσις, ὡς ὑμεῖς λέγετε, ἐτόλμησεν εἰπεῖν, ζωωσειδεστέραν ἑαυτὴν τῇ ἀσυγκρίτῳ ὑπερεχούσῃ, ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα. δηλοῖ μὲν γὰρ τὸ, ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ, τὸ δηλοῦν τὴν ὁμοιότητα ἐδήλωσε· δηλοῖ δὲ τὸ, ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν ποιησόμεθα, τὸ ὁμότιμον τῆς ἐνεργείας ἐδήλωσεν. οὕτω καὶ ἐν ἑτέρῳ χωρίῳ Φιλίππου τοῦ ἀποστόλου λέγοντος, Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν
Ιωαν. ιδ. π. πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν, ἀποκρίνεται ὁ σωτήρ· Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; ἐναντία ἡ ἀπόκρισις τῇ ἐρωτήσει. μὴ γὰρ περὶ σοῦ ἠρώτησα; Εἶπον, δεῖξον ἡμῖν ⟨W⟩ πατέρα· ὁ δὲ λέγει, τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με; Εἰ ἀνόμοιος, δι' ἀνομοίου πῶς δείκνυται; πῶς δηλοῖ τὸ μικρὸν ὁ μέγας ὁρᾶται; πῶς δηλοῖ τὸ ἐλαττωμένον ὁ τὴν ἀξίαν ὑπάρχων; πῶς δηλοῖ τὸ ὑστερημένον ὁ δημιουργός; τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι· καὶ οὐκ εἶπε, μεθ' ὑμῶν ἐστιν ὁ πατὴρ, ἀλλ', εἰμὶ· ἐμοῦ γὰρ ὄντος, ὁ πατὴρ ἐστι. τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με; καλῶν δέ, οὐκ ἔγνωκάς με; σκαιὸς λέγει, δεῖξον· ὁ δὲ σωτὴρ, οὐκ ἔγνωκάς με; βουλόμενος δεῖξαι, ὅτι Θεοῦ οὐκ ὄψις, ἀλλὰ γνῶσις πρόκειται. καὶ πῶς βούει, ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί; πάλιν τὸ, ἐγὼ, καὶ τότε ὁ πατήρ. ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί. πῶς οὖν σὺ λέγεις, δεῖξον ἡμῖν ⟨W⟩ πατέρα; διὰ τί, πῶς ὡς ἕτερον ἰδεῖν προσεκύνησας; ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· καὶ γνωρίζεται ὡς ἀληθὴς, καὶ πατὴρ ἀληθοῦς. πῶς σὺ λέγεις, δεῖξον ἡμῖν, ὡς ἄλλοι παρ' ἐμὲ ζητῶ ἰδεῖν ⟨W⟩ πατέρα; ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· οὐχ ὡς τῆς φύσεως συγκεχυμένης, ὡσεὶ ὡς φιάλης ἐν φιάλῃ ἀποκειμένης. ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· οὐ σωμάτων λέγει σωμάτιον, ἀλλὰ νοημάτων θεωρίαν. ἐγὼ ἐν τῷ πατρί, πατὴρ γὰρ αὐτοῦ υἱοῦ οὐ γνωρίζεται· καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί, υἱὸς γὰρ αὐτοῦ πατρὸς ὑφαίνεται, ὥσπερ ὁ νοῦς ἐν τῷ λόγῳ, καὶ ὁ λόγος ἐν τῷ νῷ θεωρεῖται. πόθεν δυνάμεθα τὴν ἔννοιάν σου εἰδέναι, ἢ δι' ὧν φθέγξῃ; πρόκειται σοι ὁ λόγος ⟨W⟩ νοῦ· ὁ νοῦς ὁσὸς πάλιν ἑρμηνεύει σου ⟨W⟩ λόγον. ἔστιν ἰδεῖν λόγον μὴ τὴν ἔννοιαν καταμαθόντα; οὕτω τὴν ἔννοιάν σου καταλαβεῖν, μὴ τοῦ λόγου ἑρμηνευθέντος. διὰ τοῦτο ὁ θειαγελιστὴς, Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, ἵνα ὃ ἀπαθὲς τῆς γνώσεως δείξῃ. ὅσον ἐστὶν ὁ λόγος πρὸς νοῦν, τοσοῦτον ὁ μονογενὴς Θεὸς λόγος πρὸς ⟨W⟩ πατέρα. Ὃ δὲ θαυμαστὸν (ἐπιμνησθήσομαι γὰρ ἐλαττόνων προειρημένων) προσῆν ἡμῖν ἰδεῖν ὁ λόγος, ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμᾶς ἢ ὑπὲρ ἡμᾶς μαθήσεις εἰπεῖν. ὁ λόγος ὁ ἡμέτερος ἔσω μὲν σοῦ γνωσθέντος αὐτοῦ ἐστι νοῦ. μὴ ὁρατὸς ἐστὶ μὴ ὁρατοῦ; ἀόρατος ἐστὶ μὴ ἀοράτου, νοητὸς μὴ νοητοῦ, ἀσώματος μὴ ἀσωμάτου. ὅταν δὲ μέλλῃ προέρχεσθαι ὁ λόγος, χωρὶς ὅπου ὁ τόπος, καὶ χρῆται αὐτοῦ τὸ δύνασθαι φωνεῖν, οὐχ ἑτέρας αὐτῷ φύσεως τὴν φωνὴν προσχούσης, ἀλλ' αὐτοῦ τοῦ λόγου ἑαυτῷ τὴν λέξιν ὑφαίνοντος. καὶ ἀόρατος τὴν φύσιν μὲν τοῦ παρ' οὗ, τοῦ νοῦ λέγω, τὴν φωνὴν εὐδυσάλωτος προέρχεται, καὶ γοῦν πᾶσι δῆλος ὁ πρὸ τούτου ἄδηλος· εἶτα προελθὼν καὶ πάντα πληρώσῃ, καὶ τοῦ γνωσθέντος αὐτοῦ νοῦ οὐκ ἀφίσταται. πῶς γὰρ αὐθέκτων, ἐπιδυομένη λαλιὰν λόγου καὶ ἄλλοις διδάξῃ, ἑαυτὸν κενοῖ τοῦ λόγου; ἆρα ἐὰν μὴ φθέγξομαι, καὶ προέλθῃ εἰς ἄλλων ἀκοάς, ⟨W⟩ ἐμὲν νοῦν ἔρημον καταλίπῃ; ἆρα δ' προῆλθεν ἔξω ὁ λόγος, καὶ ἔμεινεν ἔσω; δ' μυρίας ἀκοὰς ἐπλήρωσε, καὶ τοῦ γνωσθέντος νοῦ οὐκ ἀνεχώρησεν; Εἶτα ὁ μὴ δυνάμενος λόγος πρὸς τοῦ γνωσθέντος νοῦ ἀποστελλόμενος, καὶ ἔξω προέρχεται, καὶ ⟨W⟩ γνώσαντα οὐ καταλιμπάνει.

πάνει· ὁ γὰρ Θεὸς λέγει, ὅπως δι' ἡμᾶς ἔφαν εἰς τ κόσμον, διὰ πατρῴους κόλπους ἐρήμους κατέλιπεν; οὐδαμῶς· ἀλλὰ δὲ δ ἅγιον πνεῦμα τὸν, μυριάδες ἀκούουσιν ἐνὸς αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ λόγου, δὲ εἰς τοσούτους χωρῶν οὐ μερίζεται, ἀλλ' ὅλος ἐστὶ μὲν ἑκάστου ἡμῶν τῶν ἀκουόντων, ὅλος μὴ πάντων. καὶ εἰ ὁ πατὴρ ἐγέννησε καὶ ῥεῦσιν καὶ τμῆσιν, δὲ ἐμερίσθη, καὶ διηρέθη, ὡς λέγεσι, λεγέτω πρὸς αὐτοὺς ὁ σωτήρ· Ερμηνεύετε ταῖς γραφαῖς. ἐρμηνεύετε, μὴ διαφθείρετε· ἐρμηνεύετε, μὴ Ιωαν. ε. λθ.
ἁπλῶς διαγινώσκοντες, ἀλλὰ δι βαθῆ τῶν νοημάτων ἐξιχνιάζοντες. ὁ Θεὸς ταῖς γραφαῖς ἔδωκε, ταῖς δ θεωρίας οὐκ ἐγόμωσεν, ἀλλὰ κατέλιπε δι δρόμου δι ζῆν, ἵνα σὺ τὸν βίον μοσωσίῳ πιεράσῃ, καὶ τὸν ασυδῆν ἴδῃ, ἵνα ἴδῃ σι εἰ δυνηθεῖς γραφῆς, ἢ βιάζῃ γραφῆς. ὥσπερ γὰρ τὸν φύσιν τῶν πραγμάτων προέθηκεν ὁ Θεὸς, ταῖς δ τέχναις ἐκρυψε· καὶ πάντα μὲ προεβλήθη τοῦ Θεοῦ, τέχνη δ δὲ ἀνθρωπίνης ἐνοίας ἀπετέμη· οὕτω καὶ ὅπι τῶν γραφῶν. ἀλλ' ἵνα σαφέστερον ἔδωκεν ὁ Θεὸς λίθους, ἔδωκεν ὁ Θεὸς λίθων φύσιν, οὐκ οἰκοδομεῖν ἕτοιμον, ἔδωκε σῖτον, οὐκ ἄρτον, ἔδωκε βότρυν, οὐκ οἶνον, ἔδωκε τὸν τῶν ἐλαίων φύσιν, οὐχ ἱμάτιον, ἔδωκε γλῶ γλωττίσαι χρυσὸν, ἀλλ' ὐ χρυσόν. ἆρά τι; ὅπως δ εἰκόνι Θεοῦ ποιῇ ὁ ἄνθρωπον, μερίζεται τὴν τέχνην δημιουργίαν. ἄνθρ κτίζει, καὶ κεῖνον τῇ τέχνῃ ῥυθμίζει τὸν δημιουργίαν. ὅπως κατ' εἰκόνα ἑαυτ ποιῇ ὁ ἄνθρωπον, μερίζεται πρὸς αὐτὸν τῶν ἡμιουργῶν τὸν δημιουργόν. αὐτὸς ἐργάζεται ὡς δημιουργὸς, καὶ ὡς Θεὸς, οὐκ μὴ ὄντων εἰς τ εἶν τὰ πάντα προσαγαγών, αὐτὸς ἐπάγει τὴν φύσιν τὸν μὴ οὖσαν· προσχωρῆ δ τῇ εἰκόνι χοσμεῖν τὰ γεγονότα. σκόπησον τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ πρῶτον ἀρόσας πῆξάμενος, πῶς σκόπησε τεμεῖν ξύλα, πρεμοδηεῖν μέσον σιδήρου, τὴν ἁρμονίαν σφίγξαι, ζυγὸν ὑπτιοῦσαν, ῥυθμὸν ῥυθμῶσαι, βόας στεναγμεῖν. ξύλον ἐστὶν, σιδηροῦν ἐστὶν, ἀλλ' ἡ τέχνη οὐ πέπλεκται. τίς σοι εἶπεν, ἄνθρωπε, ὅτι ἀρόσεις οὕτω πήγνυται; τίς σοι ὑπέδειξε καὶ τὸν ἀδάμαντα φύσιν τοῦ σιδήρου πυρὶ μαλάττειν; τίς σοι ἐδίδαξε σὺ τοσαύτης παχύτητος ῥαφίδα μικρὸν ἐργάσασθαι; τίς ἐπέπεισεν σὲ τῇ διανοίᾳ σὺ λίθων καταστρώσαι ῥυμὸν καταστρώσαι; ὀφθῶν ὑπέδειξεν πόθεν ἔμαθες, εἰπέ μοι, ἄνθρωπε; πολὺ, φησι, * ἀπείρως ἐσίγησα. εἰκόνα Θεοῦ ὁρᾷς, δὲ ἐρωτᾷς μανθάνειν; διὰ τοῦτο, ἀδελφὲ, πέφυκεν ὁ ἄνθρωπος Φύσις, ἑαυτὸν διαπλάττειν μιμούμενον, τῇ τέχνῃ τὸν φύσιν κοσμεῖ. ἀλλ' ἕως νῦν μέτρῳ μιμεῖται, καλὴ· σκεπάουσα γὰρ τὰ μέτρα, σκ τῆς ἀμετρείας ὑβρίζεται. οἷς ἐπέπεισε πῶς πλατύζει βοῶν καὶ ἵππων καὶ κάμηλον, καὶ ὅσα τῶν ἀλόγων εἰς ὑπηρεσίαν ἐδόθη· διὰ γὰρ πλεονεξίας ἐπέπεισε μίξαι τὰ διὰ φύσιν. ἔμιξεν ὄνον ἵππῳ, τοῦ Θεοῦ τοῦτο μὴ θελήσαντος, ἀλλ' ἀπ' ἀρχῆς εἰρηκότος, Εξαγαγέτω ἡ γῆ τετράποδα καὶ ἑρπετὰ καὶ θῆρας· ἡ πλεονεξία ἔμιξε τὰ διὰ φύσιν. ὁ Θεὸς κολάζων τὸν ἀμετρείαν, ἄγονον ἐποίησε τὸν ὑπτιοῦν. ὄφελον ἡμίονος οὐ τέκτει; ὅθεν οὐκ ἔστιν ἐξ ἐκείνων τῶν τότε γνωσθέντων, τῶν ἀκουσάντων, Αὐξάνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν. ὅμως καὶ παρὰ Γεν. α. κβ.
ποίησε, συγχωρῶ τῇ εἰκόνι ἃ βούλεται· ἵνα τὸν δυνάμιν αὐτοῦ δείξῃ, δὲ τὸν ἀμετρείαν αὐτοῦ κολάσῃ. πάλιν ἡ ἀμετρεία τῆς ὑπθυμίας ἐπεβάλετο ποιῆσαι ἀνθρώπου μορφὴν, μιμουμένη φύσιν Θεὸν ἐργαζόμενον, καὶ ποιῆ σώματος εἰκόνα, καὶ βιάζεται τῇ τέχνῃ τὸν φύσιν. καὶ ὅπως ἴσχυσεν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀπὸ γῆς ἐποίησε καὶ ἀνθρωπον καὶ ἔπλασεν, ἀπὸ γοῦσα ἡ τέχνη μιμήσασθαι καὶ ἑαυτὸν διαπλάττειν καὶ τὸν ἀλήθειαν, ταῖς ὑπονοίαις ποιεῖται ὃ ἀμήχανον· δὲ στεναλγήσας, καὶ κιρνᾷ τὰ χεώματα, καὶ μιμεῖται ὀφθαλμοὺς βλέποντα, καὶ μὴ βλέποντα λυσιτελοῦντα, ἀκοὰς ἀκάπνους ἀλθρίλους, ἀλλ' οὐκ ἀκουούσας, ῥῖνας ἐπ' εὐθείας ὑπερτεταμένας, ἀλλὰ πνοὴν ἔλκειν μὴ δυναμένας, στόμα ἀγαπητυπωμένον, ἀλλὰ τῆς φωνῆς ἐστερημένον, πόδας καλῶς ἐρρυθμισμένους, ἀγὰ πρὸς δρόμον οὐκ ἔχοντας ὑπερβολήν· ἵνα δείξῃ ὅτι χωρεῖ τῇ εἰκόνι, ἵνα δειχθῇ ἡ τοῦ Θεοῦ σοφία· πρώτων γὰρ ἄγαλμα, ἃ χωρεῖ, ἵνα μὴ εἰσελθοῦσα εἰς ἀλλοτρίαν, ἑαυτῆς ἀπογνῷ τῆς ἑαυτῆς σωτηρίας.

ὅμως ζωοχάρησον ἀπὸ γῆς ζωοχάφοις ποιῆι, ἵνα σοι στέψῃ σὺν ἀρνουμένους, ὅτι ἀπὸ γῆς ἔπλασεν ὁ Θεὸς ἄνθρωπον. ἀλλ' ἡ τέχνη ἐμιμήσατο Ⓜ δημιουργόν· εἶδε σῶμα κατατμηθὲν σιδήρῳ. οἶδ, ἀπεκόπη τῷ σιδήρῳ μέρος τι τῆς σαρκός· ὡς ἀναπληρωθῆναι τὸ κοιλανθέν, ὡς οἰκοδομηθῆναι τινὰ βρωθεῖσῃ σάρκα· δημιουργὸς οὐκ ἔστι, ἵνα σάρκας πλάσῃ. τί οὖν; ἡ τέχνη τ εἰκόνος τινὰ φύσει τῶ διαστάτω μιμησάμη, ἔδραμεν ὅτι τινὰ γλῶ, ὡς ἵνα ὁ σῶμα, καταισχυνάζῃ φάρμακα, ποιῆ ζωὰ ἐμπλάτρους, καὶ ἡ μὲν καθαίρῃ, ἡ δ' οἰκοδομεῖ. καὶ ὄφις τὸ θαυμαστόν. ὁ Θεὸς καθῆπται, ὥσπερ πατὴρ ὁ παιδοτρίβης, ὁρᾶν τ ἑαυτῦ εἰκόνος τὰ ἔργα. καὶ ὥσπερ πατὴρ ἐρωτᾷ τ υἱόν, τόδε τὸ νέημα τί βέλει), οὐχ ἵνα μάθῃ, ἀλλ' ἵνα δοκιμάσῃ· ὕπως ἀεὶ ἡ πρὸς τῶν ἀγαθῶν τ ἑαυτῆς εἰκόνα παιδεύουσα προσάγῃ αὐτῇ ζητήματα. προσήγαγε δ' Ἀδὰμ τὰ ζῶα τὰ ἄλογα, τὰ πτηνά, ἰδεῖν τί καλεῖ αὐτά· οὐχ ἵνα μάθῃ ὁ θεὸς πρῶτα προϊδών, ἀλλ' ἵνα δοκιμάσῃ τινὰ εἰκόνα, εἰ ὀπτηδεία πρὸς κατάνόησιν. εἰσῆλθεν οἰκοδομική, ἦλθε ταξιωτική, ναυτική, χαλκευτική, κατάνόησις ἄγρων, οὐχ ἡ ἐξέμαξε, ἀλλ' ἡ τινὰ θεὸν ὁρᾶσα, ἡ τοῖς πλέουσιν ὀπτηδεία, ἡ δ' ἀστερισμὸν ἄγρων ἀναπλάσ, καὶ Ⓜ κυρεῖν τῆς βυπλοίας γραμίζουσα, οὐχὶ γλύφουσα πλάτησα, ἢ ἐμβρυθμίλιον μυθολογοῦσα, ἀλλ' ἡ ἀκολουθοῦσα τῇ φωνῇ τῶ διαστάτω· Ποιήσωμεν φωξῆσις ὁ τῷ ὑφανῷ, ἢ ἔστωσι εἰς σημεῖα καὶ εἰς ἡμέρας καὶ εἰς ἐνιαυτούς. προῆλθεν ἡ εἰκών, καὶ ἐξιχνιάζει τ φύσιν. ζητᾷ βοτάνας, θυείσκει· ζητᾷ ῥίζας, καταλαμβάνει. πάντων θυείσκει) τεχνίτης, ἢ πάντων ὀπτευτής. ἀλλ' ἵνα μὴ νομίσῃ, ὅτι αὕτη εὗρεν ἐξ ἑαυτῆς, καὶ ὑ ἀνθρ τινὸ δυνάμεως τῆ ὄντος τῇ φύσει τινὸ δυνάμεως, δι' οὗ λόγου δείκνυσι, ὅτι πάντων τούτων διδάσκαλος τῆς ἡμετέρας φύσεως ὁ Θεός. προῆλθεν ὁ μακάριος Σολομὼν λέγων· Αὐτὸς γάρ μοι ἔδωκε τῶν ὄντων τινὰ γνῶσιν ἀψευδῆ, εἰδέναι σύστασιν κόσμου καὶ ἐνέργειαν στοιχείων, ἀρχὰς καὶ τέλη καὶ μεσότητα χρόνων, ἐναλλαγὰς κύκλων καὶ ἀστέρων θέσεις, φύσεις ζώων καὶ θυμοὺς θηρίων, βιαιοφορίας πνευμάτων καὶ διαλογισμοὺς ἀνθρώπων, διαφορὰς φυτῶν καὶ δυνάμεις ῥιζῶν· ὅσα τε ἔστιν ἀφανῆ καὶ ἐμφανῆ, ἔγνων ἐγώ· ὁ γὰρ πάντων τεχνίτης ἐδίδαξέ με σοφίαν. ἐδίδαξέ σε τὰ μέτρα, καὶ τὰ ἄμετρα. ὅσα γάρ ὡς εἰς πολλὰς ἀμετρίας ἐξεχύθη ἡ τέχνη ἡ δημιουργική, καὶ ἰῶ εἰκὼν τῶ Θεοῦ. σκιάσει ὡς ὁ τῆς φωνῆς ὄργανον ἀποδίδοται, ἢ κατάνόουσα τινὰ φύσιν μιμεῖται τῇ τέχνῃ τινὰ φύσιν. ὀπτευτὴς τινὰ τῶ ὀργάνου φύσιν, τύπτει τῶ πολυδύναχος ὀργάνου, τῶν ὀκ πολλῶν κελεύσεων ὑφασμένου. καὶ ὅσα τί ποιεῖ, ὡς ἡ τέχνη πρὸς τ φύσιν ἑαυτινὰ ἀνείλεσεν. ἐπιτίθησιν ἀσκούς, οὐκ ἐξ ἑαυτῶν προφέροντας τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ διατρυπωμένους καὶ διηνεγμένους πνεῦμα ἀλλότριον. εἶτα ἀπὸ τῶν δύο ἀσκῶν εἰς σωλινοδοχὴν τῶ πνεύματος, εἰς πάντας οὓς κελεύσεως πνεῦμα, ἢ ἐπινόησε ἢ τὸ πνεῦμα ῥεῖν, καὶ φωνεῖν μὴ εἴ), ἕως δὲ ὁ δάκτυλος σχηματίσῃ Ⓜ φθόγγον. καὶ πόθεν τοῦτο, δέσποτα; πόθεν κατασκευάσας ὄργανον, καὶ δοχεῖον πνεύματος; ἀλλ' τί ῥίπτει τὸ πνεῦμα ἔξω ὀκ ἀποτιλῶν τῶν αὐλῶν ἰσόρροπον; πολύ, φησι, ξενίζῃ, ὡς ἄπειρος. εἶπον προλέγων· Εἰκὼν εἰμι, τινὰ ἐμαυτῶ φύσιν εἶδον, καὶ ἐμιμησάμην ἐμαυτόν. πῶς ἐμιμήσω ἑαυτόν; εἶδον καὶ ἐν ἐμαυτῷ τὸ πνεῦμα τοῦτο διδυνεισμένον. συνεχῶς γὰρ ὁ γέρας αἰσθητοῦ ὄντος, καὶ συμπνευστόμενος δίχεται τινὰ εἴσοδον τῶ πνεύματος. βλέπω δύο ἀρτηρίας πεπνευσας τὸ πνεῦμα πρὸς χωρῶν εἰς ἓν σωλῆνα τῷ στόματι. ὁρῶ ὅτι τὸ πνεῦμα προχωρῶ, καὶ ὁ λόγος ὑ ἔχει, ἐὰν μὴ ἡ γλῶσσα Ⓜ φθόγγον σχηματίσῃ. εἶδον ἐμαυτόν, καὶ ἐξέλωσα ἐμαυτόν, ἐξ ἐμοῦ κατάδηλον τινὰ τέχνην τῶ διαστάτω, ὡς λέγει Δαυίδ· Ἐθαυμαστώθη ἡ γνῶσίς σε ἐξ ἐμοῦ. ἐμαυτὸν εἶδον, καὶ τ τεχνίτην ἐπῆνεσα. ἐμιμησάμην τ ἐμαυτῶ διαστάτην. τῇ τέχνῃ τ φύσιν πρέπουσα. ὑδὲ γὰρ φαῦλον τὸ ὄργανον, ἀλλ' ἐσκευδὼ ἀρχῶν ἀσμένως ἦλθε) ὄργανον. ὡσαύτως ἰῶ ἐλέγετο ἀπ' ἀρχῆς, οὐκ ἦν βέβηλα· εἰ δὲ τῇ ἀμετρίᾳ ἐπενοήθη εἰς πυφλὸν, ἀλλ' ὅμως Θεῷ καθαίρουσα, ὥσπερ ἀπ' ἀρχῆς οὐκ ἰῶ βέβηλα. διὸ καὶ ὁ Δαυίδ· Αἰ-

ρήσῃ

Γεν. α. ιβ.

Σοφ. ζ. ιη.

Ψαλμ. ρλη. ε.

Ψαλμ. ρν. γ.

ἡδτε αὐτὸν ὸ ψαλτηρίῳ, ἢ κιθάρᾳ, ὸ χορδαῖς ἢ ὀργάνῳ, ὸ κυμβάλοις βὴσις, ὸ κυμβάλοις
ἀλαλαγμοῦ, ὸ τυμπάνῳ ἢ χορῷ. ἆρα οὖν ἡ ὑπόνοια μὴ πρὸς πτυφλὸν ἀκολασίας ἐτρά-
πη, μὴ εἰς προσκύνησιν εἰδώλων. ἀλλ' ὧν δὲ ἐπιγνοῖς, τούτων ἴσθι καρπὸς εἰ ἀπο-
δίδου τῷ Θεῷ, οὐκ δὲ ἐμέμφθη ἡ ὑπόνοια τῆς τέχνης, εἰ Θ διαστεῖλαι ἐγνώρισεν. οὐκ
9 αὐ ἐμέμφθη ἡ κιθάρα, εἰ Θεὸς δόξῃ τῆς κιθαίρας σκηνίτης. Διὰ τοῦτ ὁ μακάριος Δα-
βὶδ, ὅτε κιθάραν ἐπήξατο, Διὰ τῆς κιθάρας οὐκ αἰσχρὰς ὕμνους ᾖσεν, ἀλλ' ἱερὰς ἐπεμ-
ψε λόγους, ἐλθέτω ἡ κιθάρα ἢ Θεῷ κεχρωσωμένη, ἢ δαιμόνων φυγαδευτήριον. ὅτι γὰρ Θ
Σαοὺλ Θ βασιλέα δαίμων κατέκρυε, ἢ ἐρράπιζε ἢ κατεσκώπτε, Ηὐίκα, φησὶ, ὁ μα-
κάριος Δαβὶδ ἀνέκρουε τὸν κιθάρᾳ, καλῶς ἐγίνετο τῷ Σαοὺλ ἢ εὐφραίνετο. ὁρᾷς ὅτι
10 πᾶσα τέχνη, εἰ τοῖς ἀρίστοις ἁρμόσαιμεν Θεοῦ, οὐδὲν δὲ ἰοῦ φαῦλον, ἀλλὰ πάντα κ γρώ-
μιμον δὲ ἡμῖν ἀπεργάσεται; ἀλλὰ τί βουλόμεθα ἤδη ἀπὸ θεολογίας εἰς τέχνην, ἢ μίμη-
σιν εἰκόνος; ἵνα τὸν διαστολὸν φαῦλον κ τὴν αἱρετικὴν ἀποδώσωμεν. ποίαν; Ὑποκριτὴν, Ανε. ιϛ. ρς.
ὃ προσωπεῖον τὸ οὐρανοῦ ἢ τῆς γῆς οἴδασι δοκιμάζειν· τέχνας εὕρατε, ὑπονοίας πολλὰς
ἐπινοήσατε, ἢ Θ πάντων διαστεῖλαι ἢ τεχνίτην ὑβρίζετε; σὺ τῇ τέχνῃ ἐμιμήσω Θ δι-
15 αστεῖλαι, καὶ ὅμοιος ἀπηγγέλης κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν, κἀμὲ Θ δημιουργὸν ὁμοίων
τῷ ἡμνήσατο κηρύττεις; ἐγὼ ὑμᾶς ἀποστατικοὺς τῇ ἀληθείᾳ ἠλεγχόμενος, καὶ μὲ τ
ἁπάντων διαστεῖλαι εἰς ἀποστολὸν καλεῖτε; καί, φησι, μέγα πταῖμι, Οτι καὶ ὁ ἰὸς ἀπο- 2. Κορ. ιβ. κα.
στολῆς). Εἰρηνεῖ, κ δύναμιν Θεοῦ. οὐδὲ γὰρ ἡμέτερα τὰ λεγόμενα, ἀλλὰ Θεοῦ τὰ
κηρυττόμενα. Εἶπα ἵνα τῇ λέξει ἀκολουθήσω, συγχωρῶ τοῖς ἀκούσασιν εἰδέναι τὰ λεγόμε-
20 να. ἵν' οὖν τῇ λέξει ἀκολουθήσω, οὐ τῇ μιμήσει δημιουργίαν, οὐ τῇ δυναστεύσει ἀποστολήν)
τότε; σὺ δὲ μὴν τότε ἰσάγγελος. Εἰ γὰρ τῇ δυναστείᾳ τῶν νεκρῶν, λέγει ὁ σωτὴρ, ὅτε γαμοῦσιν, Ματθ κβ. λ.
ὅτε γαμίσκονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι Θεοῦ. σὺ ἀπὸ τῆς σταυροῦ τάξεως αἰάγῃ, καὶ ὁ ἰὸς
ἀπὸ διαστολῆς εἰς ἀποστολὴν ἔρχεται; Οὐκ ἤκουσας Παύλου λέγοντος· Τῇ γὰρ ματαιό- Ρωμ. η. κ.
τητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. ἡ κτί-
25 σις, ὑγρὸς, γῆ, καὶ τὰ ἄλλα πάντα. τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, ὑχ ἑκοῦσα.
ποίᾳ ματαιότητι; τῇ ἀθεσπίᾳ. ματαιότητα αὐτοῦ Διὰ τί κελεῖ; ἐκτραπέντα τῆς
εἰκόνος εἰς ὁμοιότητα ἀλόγων. Ματαιότης γὰρ ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. ἢ ὁ Δα- Ἐκκλησ. α. ϛ.
βὶδ· Πλὴν τὰ σύμπαντα ματαιότης, πᾶς δὲ ἄθεσπος ζῶν. τῇ οὖν ματαιότητι ταύτῃ, Ψαλμ. λα. η.
τῷ ἀθέσπῳ τῷ φθαρτῷ ὑποτάγη ἡ κτίσις. πῶς ὑποτάγη; αἰσθάνεται ὁ ἥλι-
30 ος τοῖς ἀσελγέσιν, βρύουσι αἱ πηγαὶ τοῖς ἀγρεύουσιν, φέρει ἡ γῆ τὸν καρπὸς τοῖς ἀγνώμοσιν.
ὑπετάγη δὲ ἡ κτίσις τῇ ματαιότητι ὑχ ἑκοῦσα. εἰ γὰρ κ γνώμην, οὐκ δὲ ὑπετάγη τοῖς ἀνα-
ξίοις ἐκοῦσα, ἀλλὰ δόξῃ τ ὑποτάξαντα ἢ ὑποτάξαι). ποίᾳ ἐλπίδι; ἐλπίδι; Οτι Ρωμ. η. κα.
καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις (ταῦτα φησι Παῦλος) ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τ δουλείας τ φθορᾶς εἰς τ
35 ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ. ἡ κτίσις τότε ἐλευθερῶται, ἢ ὁ ἰὸς καταλύεται;
ἐρωτᾶτε ταῦ γραφάς, μὴ συγχωρεῖτε· ἐρωτᾶτε, μὴ πλανᾶσθε· ἐρωτᾶτε πιστεύ-
οντες, μὴ ἀπιστοῦντες. πόθεν ἔμαθες λέγειν, ὡς ἐγκυήθη, ἢ οὐκ ὦν; πόθεν ἔμαθες λέγειν,
ὃ ἡμῦσας ἢ τὸ κτίσμα τῷ Θεῷ ταὐτὸν ὄντ; Πῶς σε ταῦτα ἐδίδαξε; Παῦλος ἀπέ-
στειλεν; ἀλλ' ὁ σωτὴρ" ταῦτα ἡμῖν παρέδωκεν. ἀνάγωμεν τὸν γραφὸν, ἢ δυσωπεῖ Θ νόμον.
πλὴν τοῦτ' εἰς λέγειν ἐμοὶ δόκει. ὅταν γὰρ ἐρωτήσῃ, ὡς ἐγκυήθη, ἢ οὐκ ὦν, ἢ βίβλος. ὃ γὰρ μὴ
40 ὠμολόγει, ἀζητάζει. προσῆκεν ὁμολόγησεν, ὅτι ἐγκυήθη, ἢ τότε ἐρώτα, ὡς, ἢ μὴ ὦν. τὸ προσῆκμα
"ἐρῆσαι, ἢ ὃ ῥῆμα βασανίζεις; "ὁ μὲ δίδως γεγκῆσθαι, τοῦτο τὸν ἐρωτᾷς τί ζητεῖς, ὡς ἐ-
γκυήθη ἢ μὴ ὦν; δὸς ὅτι ἐγκυήθη. ἐρώτων εἶπεν, ὅτι ἐγκυήθη, καὶ τότε ζητᾷ. "ἐρῆσαι
τ φύσιν, καὶ τὸν λέξιν ἀζητάζεις; τὸ κλίσαι δὲ τὸ ἡμῆσαι ταὐτὸν; πόθεν ὁ ἰὸς, λεγέτω τις
αὐτῷ, ἐμὲ μὴ ἢ ἐρώτων φασεσθαι ἡ τάξις τῶν δύο, καὶ τότε ἡ ὀξύτονα "συμφωνῇ; οὐ δύνα-

μαι αὐτῶν ὃ ἰδιῶτ ἐστ τὸ βλέπειν ἑαυτόν· ἐν γὰρ εἶπον. ἐὰν γ ἴδιον ὂν ἀκούσας γ ἰδιῶτ ἑαυτόν ὄντ, τότε δοκῶ σὺ ἀμφίεσται, ἢ μᾶλλον γ τῇ ὄψει, συμφωνοῦντα γ τῇ ἀκοῇ λέγειν· ὅτι ἑαυτόν ὄντ τοῦ Θεοῦ. πόθεν οἶδας, ὅτι ὃ κτίσας γ ὃ γνησας ἑαυτόν; Εἰ μὲ γὰρ ἐγέννησε γ ἔκτισε, καλῶς λέγεις ἑαυτόν. Εἰ γ μὴ δέσποτε ἐγέννησε κ τέ, ἀλλ' ἔκτισε, πολὺ ὃ γνησας τ κτίσας ἑαυτόν; ῥημ τέ κενοδοξία, ῥήματα κενά, πρᾶγμάτων ἀλήθια. ἀμφ τί γ ὃ γνησας, γ ὃ κτίσας σοφίζον; ὁ Θεός, φησι, ἁπλοῦς ὄντ, γ οὐχ ὥσπερ ἡμεῖς. μέρη μ γνωσμεν, μέρει γ κτίζομεν· οἷ τοῖς ἐν γνητικοῖς γνωσμεν, τῇ γ χειρ κτίζομεν· οὐχ οὕτω γ ὁ Θεός, φησιν. ἁπλοῦς γὰρ γ ἀχημάτιστος. ἀλλ' ᾧ ἕστως γνῶ, τούτῳ γ κτίζει. ὅπ τοίνυν ἀσεβῶν ἐπαγγέλλη, πιθανώτερος γένου τ τῆς ἀκριβ ἑαυτ τῆς γ ματαίας φιλοσοφίας, ἵν τ ὠφελθέντων σε πεισάτω, ὅτι τῷ αὐτῷ ἕστως τὸ γνόμενα μὴ καλὸν τὸν αὐτὸν ἔχει δυνασμιν. λάβε χεῖρα τὸν ἐμὸν τὸν φαρομένον, ἵνα ἀπὸ τ φαρομένων ὁ ἔλεγχος δράμῃ τ ἀσεβῶν. ἡ χεὶρ αὕτη μία οὖσα καθ' ἑαυτήν, γ ἐργαζομένη διαφοράν, οὐ δυνά τὰ ἀποπλύνεσθαι εἰς μίαν θεωρίαν διῆξαι. οἷ τῇ αὐτῇ χειρὶ κτίζω γ καταῤῥέφω. οὐκοῦν ὅπ τῇ αὐτῇ ἐστ ὃ κτίσαι γ τὸ καταῤῥέψαι, ἑαυτὸν ἄρα; ἀλλ' οὐ ἑαυτόν. ὅπ λέγουσι, ὅτι ἡμεῖς ἄλλως γνωσμεν, γ ἄλλως κτίζομεν· λέγω κἀγώ, τῷ αὐτῷ ἕστως κτίζω τῇ αὐτῇ χειρί, τ καθαιρῶ τῇ αὐτῇ χειρί, γ τύπτω γ θεραπεύω. ἕς αι οὖν ὃ τύψαι, γ ὃ θεραπεύσαι ταὐτόν; τῇ αὐτῇ χειρὶ τ ὠθῶ ⓦ σῖκοτα, γ ἐγείρω ⓦ πισσύτα· τῇ αὐτῇ χειρὶ γ ψηφίζω, τ λύω τὸν ψῆφον. ἕς αι οὖν τ τὸ ψηφίσαι γ τὸ λύσαι τὸν ψῆφον ταὐτόν; ζωῦμα οὖν οὐκ ἔστι μωρολογίας ἐπέκεινα; παῦσα οὐ μῦθοι, γ ἀκριβεία; ἆρα οὐ φέρει ἡ ψυχὴ Παύλου; οὐκ ἀγανακτεῖ Πέτρος, τοιούτων ῥημάτων κωμαζόντων χ τ θείας διδασκαλίας; ἀπήγγειλε τ Χριστῷ, γ ἔμαθες τὰ ἑτέρων. οὐκ ἤκουσας τοῦ Κυρίου λέγοντος,

Μαρκ. ι. λη. Ος δ' ἂν ἀρνηθῇ με, καὶ σὺ ἐμοὶ λόγος; πολλοὶ πολλάκις Χριστὸν ὁμολογοῦσι, σὺ δὲ λόγος αὐτὸν ἀρνοῦνται. ὁμολογῶ Χριστὸν αἱρετικός, ἔρχεται ὁ Εἷς ⓦ λόγος παρεὶς καὶ ἰού, καὶ ἀρνεῖται τὸ ῥῆμα, καὶ λέγει· ἐγέννησε γὰρ ὁ ἀπαθής; οὐκοῦν καταῤῥοῦσιν, οὐκοῦν κατὰ ποίησιν. ὁρᾷς ὅτι ἀρνεῖται τὸ ῥῆμα; ὧ τῆς δυσάμεως· ἐγέννησε λέξεων θεραπεί, γ ὑ τῆς δυνάμεως ἀκριβῶς ἐξέτασαί· πόθεν γὰρ ἔφθαρεν ἡ ματαιότης. ὃ γ πολλάκις εἶπον, τῶν αἱρετικῶν αἱ ἀρχαὶ αὗται, καὶ αἱ πηγαὶ δῆλαι. ἡ ἐκκλησία αἱρετικὸν ἴχει διδασκαλίαν. Εἰπέ ⓦ μοι σὺ μόνος γνῶναι τὸ τεθνεκός. τίς ὄντ ὁ ταῦτα καθ' ἡμᾶς, ἵν σὺ καλῆς αἵρεσιν, γνῶσας; ἀπ' ἀρχῆς ⓦ ἀπόστολοι ἐκήρυξαν· μᾶλλ σὺ ἀποστόλους ἡ ὁ Νικαίας ζωοδὸς ἐβεβαίωσε. ἵνα δὲ διαγνῷ, ὅτι οἰκουμένης ἵν ἡ πίστις, πόθεν ζωαγθέντων, ἑπτὰ μόνοι διεφώνησαν, οἱ δὲ ἀπεκηρύχθησαν. πᾶσα ἡ οἰκουμένη συνεφώνησεν, ὅπ τὸ φυσεύματος ἵν τὸ ἀποστολικοῦ. καὶ ὄρεσι δ' ἐμιμήσατο ἡ νέα δ' οἰκονομίας τὸν παλαιόν. ὅτε ⓦ βασιλῆς Ασσυρίων ἐπῆλθον ὅτι τὸν γλῶ τῆς Παλαιστίνης, ἐξῆλθεν Αβραὰμ χ τῶν ἀλλοφύλων, χ πάντα βασιλέων. ἐξῆλθε μόνος ὁ πιστός· καὶ

Γεν. ιδ'. ιδ. πόσους στρατεύει κατ' αὐτῶν; δούλους τριακοσίους οἰκογενεῖς, γ δικαιοκτό. ὅσους ἐστράτευσεν Αβραὰμ χ ἀλλοφύλων, ἐστράτευσε Χριστὸς χ τῶν αἱρέσεων· ὅσους ἐστράτευσεν Αβραὰμ χ τῶν ἀλλοφύλων, μᾶλλον γ ὅσους ἐαυτῷ ζωεστράτευσε, τοσούτους ὁ Χριστὸς ἑαυτῷ ὡπλισε χ τῶν αἱρέσεων. τριακοσίους δικαιοκτὸ βαπτίσας ἐν τῷ Νικαίᾳ· καὶ ἐκεῖ τριακοσίους δικαιοκτὸ οἰκείους τῷ Αβραὰμ οἰκογενεῖς. ἀμφ τί οἰκογενεῖς εἶπεν; Εἶχε γὰρ γ ἀγνώμονας· ἀλλ' ὃ γνῶσιν ἔδωκε τῆς οἰκείας. γ νῦν Χριστὸς ἐστράτευσεν οὐχ ἁπλῶς τ ἀνθρ, ἀλλ' σὺν οἰκογενεῖς, σὺν κηρύττουσι ⓦ ὅτα ⓦ δὲ ὄντος, τοῦ ζῶντα ⓦ ἐκ ζώντος, ὃ φῶς ὃ ἐκ φωτός. τί λέγεις φῶς γ φῶς; ποία διαφορά ζωὴ γ ζωή; πῶς ὃ ἀμφότερα; γ ὃ θαυμασόν· ὁ πατὴρ φῶς ἐλέχθη, ὁ γ υἱὸς χ τὸ ἁγιαθήκης. λέγει Ιωάννης, Ο Θεὸς φῶς ὄντ· πῶς γ τοῦ υἱοῦ, Ἡ ὃ φῶς ὃ ἀληθινόν. ὁ πατὴρ ἀπολελυμένως ἐκλήθη φῶς. ὅπ γὰρ χ τ τοῦ

α. Ιωαν. α. ε. Ιωαν. α. θ.

χ. ἐστιν ὃ ζωὴ;

τῆς παρ' ἡμῶν ἀσθενείας ἡ ἀληθὴς γνῶσις πραττόμενα αἱρετικὴ τόλμη (εἰ δὲ τὰ μάλιστα καὶ Χριστοῦ βλασφήμημα εἰς πατέρα ἀναφέρει τις ὕβριν) ἀλλ' ὅμως ὁ ὡμολογημένος ἀπλῶς καταστάζει λόγος ἡ γραφή, ὃ ἀμφιβολίαν οὐδεμίαν ὀχυρᾷ τῇ ἀληθείᾳ. φῶς ὁ πατήρ, καὶ οὐ μὴν προσθήκης· ἔρχεται γὰρ κηρυχθεὶς γνωσιαθῶν ἡμῖν. φῶς ὁ υἱός· ἵνα μή τις εἴπῃ, ὅτι φῶς μὲν νοερὸν ἐκεῖνο, ὃ δὴ ἕτερον λόγου, φῶς ἀληθινόν. πάλιν ἵνα μή τις εἴπῃ, ὥσπερ φῶς ὁ ἥλιος, καὶ φῶς ἡ σελήνη, ἀλλὰ ὃ μὲν μέγα φῶς, ὃ δὲ μικρὸν φῶς· οὕτω καὶ ὁ πατὴρ φῶς, ἀλλὰ μέγα, οὕτω καὶ ὁ υἱὸς φῶς, ἀλλὰ μικρόν· ἵνα μὴ τοῦτο λέγῃ, Ησαΐας προσλαμβάνῃ· Γῆ Ζαβουλὼν, καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸς θαλάσσης, πέραν τοῦ Ιορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει φῶς εἶδε μέγα. Εἰ ὁ Θεὸς φῶς ὅστι, καὶ φῶς μέγα, ὁ Θεὸς μέγας. Εἰ ὁ Θεὸς φῶς ὅστιν, ὡς γέγραπται πρὸς Ἰωάννου, ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ὅστι· Εἰ ὁ Θεὸς δὲ φῶς μέγα, Θεὸς μέγας. μέγας γὰρ ὁ γνώσας, καὶ μέγας ὁ γνωστός· μεγάλη ἡ ῥίζα, μέγας ὁ καρπός· μέγα τὸ φῶς, μέγα τὸ ἀπαύγασμα. οὐκ οἶδα μικρὸν καὶ μέγα, ἀλλὰ μέγα οἶδα ἕνα Θεὸν πεπαίδα. μέγας ὁ Θεός· Ο Θεὸς μέγας ὁ αἰώνιος, φησὶν Ησαΐας. ὁ δὲ Παῦλος, Απεκδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ, καὶ σωτῆρος ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ. μέγας ὁ Θεὸς, μέγας Κύριος, ὡς φησι Δαβίδ· Μέγας ὁ Κύριος ἡμῶν, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ. ἀλλ' ὅπου ἰσχὺς καὶ δύναμις ταὐτὸν (Χριστὸς γὰρ Θεοῦ δύναμις) μέγας ὁ Κύριος ἡμῶν· ὡσὰν ἔλεγε, μέγας ὁ πατὴρ, μεγάλη καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ· μέγας ὁ Κύριος ἡμῶν, καὶ μεγάλη ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ. μεγάλη ἰσχὺς ὁ υἱὸς, ὅπου μεγάλη δύναμις καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὡς φησιν ὁ σωτὴρ τοῖς ἀποστόλοις· Καθίσατε εἰς Ιερουσαλήμ, ἕως οὗ ἐνδύσησθε δύναμιν ἐξ ὕψους. ἀλλ' ὅσα τις σοφίζονται τὴν δύναμιν. ἔστι, φησὶν, ἡ δύναμις, ὡς πλούτου ἔχουσα ἐπαγγελίαν. τὸ γὰρ πνεῦμα οὐκ εἴρηται, φησι, Θεὸς, ἀλλὰ ῥάβδος Θεοῦ, καὶ πῶς ἄκουε. ὁ ῥάβδος μέρος ὅστι δώρου, οὐδὲ ὁλόκληρον δῶρον, ἀλλὰ μέρος τοῦ ὅλου. γέγραπται γὰρ, φησι, πρὸς τοὺς ἀποστόλους· Σφραγισθέντες τὸ πνεῦμα τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἁγίῳ, ὅ ἐστιν ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῶν. ὅρα, φησὶν, ὅτι δῶρόν ἐστι Θεοῦ, καὶ οὐ Θεός. ὥστε οὖν δῶρον καὶ ἀῤῥαβὼν, μέρος οὐκ ἂν εἴη ὅλου. εἰ δὲ οὖν ἴσης καὶ Θεοῦ μέρος λεγόμενον, καὶ οὐχ ὅλον, ἐστὶ δῶρον, καὶ οὐχ ὅλον· τί λέγει γάρ; ὁ δὴ ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας. τίς ὁ ἀῤῥαβών; τίς ἡ κληρονομία; τίς ὁ ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας; ἡ κληρονομία δῶρόν ἐστι τοῦ τῆς κληρονομίας δεδωκότος, οὐκ αὐτὸς ὁ κληρονομούμενος. λέγει τοίνυν, ὁ ἀῤῥαβὼν τῆς κληρονομίας ἡμῖν τὸ πνεῦμα. Εἰ τὸ κληθῆναι τὸ πνεῦμα ἀῤῥαβὼνα, σκανδαλίζει σε τὸν ψυχικὸν, εἰ καὶ ἴδῃς τὸν Θεὸν κληρονομίαν λεγόμενον, τί πιεῖς; προέστηκε ἀκριβὼς πῶς οὐ μόνοι κληρονομούμενοι, ἀλλὰ δὲ αὐτοὶ κληρονομίαν λεγόμενοι. ἄκουε τοῦ Δαβὶδ λέγοντος, Κύριος μερὶς τῆς κληρονομίας μου. ὁ Θεὸς μερὶς κληρονομίας· τὸ πνεῦμα ἀῤῥαβὼν κληρονομίας. εἰ ποιᾷ ἐλαττοῖ τὸν υἱὸν, ἢ τὸ πατέρα τὸ λέγεσθαι μερίδα κληρονομίας, ἐλαττοῖ καὶ τοῦ πνεύματος τὴν ἀξίαν τὸ καλεῖσθαι ἀῤῥαβὼν κληρονομίας. λέγει Δαβὶδ ἀλλαχοῦ· Κύριος μερὶς μου εἶ σὺ γῆ ζώντων. μερὶς μου, ὅσος μερίσαιτος; εἰ γὰρ ἔστι, οὐχ ὅλος. Εἰ λέξεων ἔστι ἀναγνώστης, καὶ οὐ νοημάτων ἐξεταστὴς, οὐδὲν κωλύει σε δὲ τὸ πατέρα Θεὸν βλασφημῆσαι, ὃν δοκεῖς σέβεσθαι. Κύριος μερὶς τῆς κληρονομίας μου, καὶ μερὶς μου εἶ σὺ γῆ ζώντων. δίχα τοῦ ὃ λέγεται ἡ ἀῤῥαβὼν δύναμις μερὶς καὶ κληρονομία; ὅπου τὸν Θεὸν αἱρέσει οἰκεία διῃρέθη, καὶ ἕκαστος, ὁ μὲν τὸν πλούσιον αἱρεῖται, ὁ δὲ τὸν Θεὸν δίκαιος, καὶ ἁγίζ μερὶς τῷ πιστῷ ὁ αἱρετὸς Θεός. οἷον τί λέγω. γέγραπται τοῖς Λευίταις, Οὐκ ἔσῃ σοι μερὶς ὅπου τῆς γῆς· Κύριος γὰρ μερὶς αὐτῶν. Εἰ ὁ Θεὸς λεγόμενος μερὶς οὐ σκανδαλίζει σε, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀῤῥαβὼν λεγόμενον διὰ τί σκανδαλίζει σε; προειλώμεθα πᾶσαν σύγχυσιν ἀπιστίας, καὶ δεξώμεθα τὴν ἀσύγχυτον πίστιν. ἕως πότε βαρυνθήσῃ σου τὴν καρδίαν, αἱρετικέ, ὡς ὁ Φαραὼ; ἕως πότε οὐ ζητήσεις τοὺς θεοπρεπεῖς λογισμούς

λογισμὸν ζυγὸν ἐ ἑαυτῷ· ζυγοστάτης τὰ ῥήματα τοῦ σωτῆρος· νόει ποῖα ὀξύ τὰ βαρέα, ποῖα τὰ βαρέα δηότητος· νόει τὰ βαρέα τῆς ἀξίας, νόει τὰ βαρέα τῆς οἰκονομίας· ἵνα μὴ λεχθῇ
Ωσ.ιϛ.ζ. καὶ βαρέα σοὶ τὰ ἐ τῷ προφήτῃ βαρέα τοῦ Χαναάν λεγόμενα· Χαναάν, ἐ χρεὶ αὐτοῦ ζυγὸς ἀδικίας, ἡ ἁπλοῦς καταδουλεύειν. ἢ Δαβὶδ, Πλείονές μού εἰσιν οἱ θλίβοντες, τῶν αἱρετιζόντων, ἐ ζυγῷ τοῦ ἀδικῆσαι. κατέχεις ζυγὸν, ἢ φθείρεις τὸ δίκαιον; βλέπε τὸν 1 κ. ζυγ
Ιωαν.ι λ. ζυγὸν τοῦ σωτῆρος. Ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἓν ἐσμεν. ποῦ δὲ αἵνισον; βλέπε τὰ πλάσεως τοῦ
Ιωαν.ιδ.θ. θείου λόγου. Ὁ ἰουδαϊκὸς ἐμὲ ἐβδελύξατο τὸ πατέρα μου. ποῦ δὲ κατάγει, ποῦ δὲ ἀνάγει; βλέ-
Ιωαν.η λϛ. πε Ⓦ πατέρα ἐλευθερούμενα, ἐ Ⓦ υἱὸν ἐλευθερούμενα, ὡς αὖθις λέγει· Ἐὰν μὴ ὁ υἱὸς ὑμᾶς
Ρωμ. η. ϛ. ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἔσεσθε ἐ Παύλου λέγοντος· Ὁ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν Χριστῷ λ.παῦ
Ἰησοῦ ἠλευθέρωσέ με. Εἰ πατὴρ ἐλευθερεῖ, εἰ υἱὸς ἐλευθερεῖ, εἰ ὅ πνεῦμα ἐλευθερεῖ, πῶς 10
ὁ δοῦλος; ἀλλὰ ἡμοῦν ἡμᾶς πορίζει ζυγὸν ἀμαρτίας ἢ ζυγὸν αἱρέσεως ἀποφυγόντας, ἔχειν
τὴν πίστιν ἀκλινῆ. μὴ ἀγνοοῦντας ἢ αἱρετικὰ λεγόμενα. πολλῶν γὰρ ἤκουσα λεγόντων, ὅτι Δεῖ τί μὴ τὰ ἠθικὰ ἡμῖν διαλέγεται; Δεῖ τί μὴ καὶ βάπτου, ἢ κοσμιότητος; οὐ
τοῦτο ἦ παθοῦντες λέγουσι, ἀλλὰ Ⓦ ἔλεγχοι φεύγοντες. ἀληθῆ διόρθωσιν θέλεις; ἤκουσας πολλάκις τῆς μεγάλης διδασκαλίας· ἤκουσας καὶ ἠθῶν· διώρθωσά σε ὅ ἦθος· ἤκου- 15
Ματθ.ια.ιη. σας καὶ βάπτου· ἐρρύθμισά σε Ⓦ βάπτου. ἀλλὰ δὲ εἰρμῶδες τὸ τοῦ Κυρίου· Ἦλθεν
Ἰωάννης μήτε ἐσθίων, μήτε πίνων, λέγουσι, δαιμόνιον ἔχει· ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων
καὶ πίνων, λέγουσιν, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης. ὁρᾶτε ἀρέσκειν τῇ κακίᾳ. ἐὰν εἴπῃς
καὶ ἦθος, λέγει, ἐγὼ καὶ πίστεως ἐρωτῶ σε· ἐὰν εἴπῃς καὶ τῆς πίστεως, λέγει, ἐγὼ ἦλθεν
Ματθ.ια.ιθ. καὶ βάπτου ἀκούσας. Δεῖ τοῦτο δὲ παιδεύσεις τῆς κακίας ῥαπίζων ὁ σωτὴρ ἔλεγεν· Ηὐλή- 20
σαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε. αὐλήσαμεν· λέγω ἀγίᾳ,
λέγω φωτεινῷ τοῦ τῶν ἠθῶν κατάσασιν ἠκούσατε· ἐθρηνήσαμεν λέγω ἐπιπόνῳ, ὀδυνω-
μένῳ, θρηνοῦντι ὑμῶν τοῦ ἀπιστίαν, ἐ οὐκ ἠκούσατε. ὅτι τὰ καὶ ὑμῶν ἀκούσαντες ὠρχή-
σασθε, ὅτε τὰ τῆ αἱρέσεων ἀκούσαντες ἐπτοήσατε. ἦλθεν ὁ Βαπτιστής· λέγουσι, δαιμόνιον ἔ-
Ιωαν. ι. κ. χει, καὶ οὐκ ἀγανακτεῖ ὁ Βαπτιστής, ἀλλὰ τῶν ἔργων ἔχεται. ὁρᾶς γὰρ αὐτοὺς ἢ τὰ αὐτὰ πάσχει- 25
τα ἐ σωτῆρος; καὶ τῶν σωτῆρος ἔλεγον Ⓦ Ἰουδαῖοι, Δαιμόνιον ἔχει, ἢ μαίνεται, τί αὐτοῦ ἀ-
κούετε; ἢ μανιώδεις ὄντως ὁ χριστόμαχος ἐκεῖνος, ὁ τῇ ἴσῃ ὕβρει ὑποπατῶν τῇ διαστοιχῇ;
Πραξ. κϛ. κβ. Παῦλος κηρύττει τοῦ ἀληθοῦς, ἢ λέγει αὐτῷ Φῆστος· Μαίνῃ, Παῦλε, τὰ πολλά σε γράμμα-
τα εἰς μανίαν περιτρέπει. μανία γὰρ φαίνεται τοῖς μὴ καθυγιαίνουσι τὰ σώφρονα. ὁ δέ,
Οὐ μαίνομαί, φησι, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ῥήματα σωφρονισμοῦ ἢ δικαιοσύνης φθέγγομαι. 30
ὁρᾶς τοῦ ἔθνους πρόῤῥησιν, τοῦ μανίαν μὴ νομισθεῖσαν, ἐ φρονήσεως δὲ λαμπρότερον; ἀ-
κούει Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής, ὅτι δαιμόνιον ἔχει, ὡς ἤκουσαν Ⓦ ἀρχαῖοι προφῆται δαιμονιζόντες.
Δ Βασ.θ.ϛ. ἀπίσχλε ποτε Ἐλισσαῖος ὁ προφήτης ἵδρυε μαθητοῦ προφήτου, ἢ λέγει αὐτῷ· Ἀπελθε,
ἢ εὑρήσεις Ἰηὺ τὸν ἄρχοντα· λάβε αὐτοῦ ἰδίᾳ, ἐ εἰπὲ αὐτῷ· τάδε λέγει Κύριος ὁ Θεὸς Ισ-
ραήλ· ἰδοὺ κέχρικά σε εἰς βασιλέα, ἢ ὄπιχε ἔσω· αὐτοῦ δὲ κέρας τοῦ ἐλαίου, ἢ χρίσον 35
αὐτὸν εἰς βασιλέα. ἀποστέλλει προφήτης μαθητοῦ προφήτου, λαμβάνει Ⓦ ἄρχον-
τα (τότε γὰρ οὐκ ἦν βασιλεὺς Ἰηύ, ἀλλ' ἄρχων τοῦ βασιλεύοντος) λέγει αὐτῷ· ἔλθε ἰδίᾳ· ἢ
λαβὼν αὐτοῦ ἰδίᾳ, ἢ τὰ ῥήματα λέγει, ἢ τῷ κέρατι χρίει, ἢ ὡς ἔχρισεν, ἔφυγε, ἀνεχώ-
ρησε. λέγουσι Ⓦ συναρχοντες τῷ Ἰηοὺ πρὸς αὐτόν· Τί ἦλθε σοὶ πρὸς σὲ ὁ ἐ-
πίληπτος; αὐτὶ τοῦ, ὁ δαιμονιζόμενος σοὶ τί ἦλθε; τί ἦλθε πρὸς σὲ ὁ ἐπίληπτος 40
σοῦ; οὕτω ἀπ' ἀρχῆς ὑβρίζοντο Ⓦ προφῆται, οὕτως Ⓦ ἀποστολοι. τί ἦλθεν ὁ ἐ-
πίληπτος ἐκεῖνος πρὸς σέ; φοβούμενος μὴ ἐξάκουστον ποιήσῃ τὸ χρίσμα τῆς βασι-
λείας, ἢ καθυβρίσῃ (βασιλέως γὰρ βασιλεύοντος ὑπερόπτων τὸ εἰς ἕτερον μετενεχθῆ-
ναι τοῦ ἄρχοντος) λέγει· Ὑμεῖς οἴδατε τοῦ ἀδολεσχίαν αὐτοῦ ἢ τοῦ φλυαρίαν αὐτοῦ. συνί-

γνω

ἢ τῇ γνώμῃ, ἀλλὰ τῇ φωνῇ. οἴδατε αὐτὸ τὸ ἀδολεσχίαν. Εἶτα σαφῶς συνιέντες, ὅτι οὐδέποτε ἡ ἀλήθεια ἡδέως, ἀλλὰ μετὰ καταγελάσαντες ἀπουδάζοισι μεθ' ὧν ἀλήθεια. Ἀδικοῦ ὄντι, Ἰησοῦ, ἐὰν μὴ ἀπαγγείλῃς ἡμῖν· ἀδικεῖς τὸν τῶν φίλων· κακῶς ποιεῖς κρύπτων τὸ μυστήριον. Εἰ ὀρφανὸς ὄντι, τί ζητεῖς τὰ τοῦ ὀρφανοῦ; ἀδικεῖς, Ἰησοῦ, ἐὰν μὴ ἀπαγγείλῃς ἡμῖν. ἡ κακία καταφθορὰ τῆς ἀρετῆς, ἡ ἀγνοιαὶ ἀπώλεια. ὡς δαιμονιῶντες καταψεύσανται, καὶ ὡς ἀληθεύοντες τοιαῦτα λέγεις ἐβασάνισαν. τί ἀπόκρυπτε σοι, λέγε. ἔλεγε μοι ἰδίᾳ. βλέπεις ἐμοὶ τῆς ἀληθείας, πῶς ἡ γλαφυρεῖσα παρεισκωμήσῃ δόξα, πῶς ὁ παραφθορεὺς ὁ ὀρφανός, καὶ νόμων ἐμπειρότερος ἐλύμανε. Λέγε, ἔλεγε μοι ἰδίᾳ, καὶ ἐπίχεέ μοι τὸ κέρας τὸ ἔλαιον· καὶ ἐπῆρεν φωνὴν ὡς ἄρχοντας λέγοντας, ζήτω ὁ βασιλεύς. ὁρᾷς πῶς κατὰ τοῦ αὐτοῦ ἐγέλασαν τὸν παραφθορέα καὶ ἐθαύμασαν, καὶ κατεψεύσαντο καὶ ὀρφανίσαντο; δαιμονιῶντας ἔλεγες, καὶ ὡς ἀπὸ τῶν δαιμονιῶντος χλευασθέντα βασιλέα καλῶς; ὕστερον οὐ δεῖ ζητεῖσθαι οὐδὲ ἡμᾶς, οὐδὲ τὸν πρὸ ἡμῶν πατέρας, οὐδὲ τὸν μετ' ἡμᾶς, ἐὰν πρὸ αἱρετικῆς γλώσσης ἀκούσωμεν τι τῶν εἰς ὕβριν συντεινόντων. ἡμεῖς γὰρ ἡμᾶς ὑπὲρ Χριστοῦ δοξάζεσθαι, ἵνα ὁ Χριστὸς δοξασθῶμεν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΑΙΝΗΝ ΚΥΡΙΑΚΗΝ, ΚΑΙ ΕΙΣ ΤΟΝ ἈΠΟΣΤΟΛΟΝ ΘΩΜΑΝ. Λογ. ρϛ.

Ἥκω ὁ ἀδελφὸς ὅπλημα καταδεῖν ἐπιτήδειος. εἰ γὰρ καὶ πάντες εἰμί, ἀλλὰ μετὰ τῆς εὐπαιδευσίας ὑμῶν σκιαζόμην. ὑπερχόμην ὑποδειλιῶν ὃν Θωμᾶν τὸν ἀπιστίαν· ἐγὼ δὲ πέμπω τοῦτον ἀποδώσων ὑμῖν. μεμνήμεθα γὰρ τοῦ μετὰ ὀφθαλμὸς μετὰ τὸν ἀπαντήσαντος, ἵνα μὴ τοῖς ὑπισχνουμένοις τόκοις καταπλαγῶ. συμπαράξατε δέ μοι μετὰ τοῦ χρέους καταβολὴν, καὶ καθικετεύσατε τὸν Θωμᾶν, ἵνα τὸν ἁγίαν αὐτοῦ δόξαν τὸν ἀφανισθεῖσαν τῆς τοῦ διαυτοῦ πλευρᾶς τοῖς ἐμοῖς χείλεσιν ὑπόδειξις, ῥυθμίσῃ μοι τὴν γλῶτταν μετὰ τὴν ἔξηγησιν τῶν πολυμόρφων ὑμῖν. ἐγὼ δὲ τὰς πρεσβείας τοῦ ἀποστόλου καὶ μάρτυρος Θωμᾶ θαρρῶν, κηρύττω τὸν μετέπειτα ἀμφιβολίαν αὐτοῦ, καὶ τὸν δεύτερον ὁμολογίαν, τῆς ἐκκλησίας ἡμῶν κρηπῖδα τυγχάνουσαν, καὶ θεμέλιον. Εἰσελθόντος τοῦ σωτῆρος μετὰ τοὺς ἑαυτοῦ μαθητὰς κεκλεισμένων τῶν θυρῶν, καὶ πάλιν ἐξελθόντος ὥσπερ ἐξέπλευσε, ὁ Θωμᾶς ἀπελιμπάνετο μόνος. Ἰωαν. κ. κδ. ἐν ᾧ καὶ τοῦτο θείας οἰκονομίας ἔργον, ὥστε ᾧ χωρισμὸν τοῦ μαθητοῦ μετέπειτον γνῶναι πλείονος ἀσφαλείας καὶ βεβαιότητος. Εἰ γὰρ πρῶτον ὁ Θωμᾶς, οὐκ ἂν πάντας ἀμφέβαλλεν· εἰ δὲ μὴ ἀμφέβαλλεν, οὐκ ἂν ἐσπούδασεν· εἰ δὲ μὴ ἐζήτησεν, οὐκ ἂν ἐψηλάφησεν· εἰ δὲ μὴ ἐψηλάφησεν, οὐκ ἂν Κύριον καὶ Θεὸν ὁμολόγησεν· εἰ δὲ μὴ Κύριον καὶ Θεὸν ᾧ Χριστὸν ἀπεκάλεσεν, οὐκ ἂν ἡμᾶς οὕτως αὖθις ὠφέλησεν ἐδιδάξατο ἡμᾶς. ὥστε καὶ μὴ πρῶτον ὁ Θωμᾶς ἡμᾶς πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐποδήγησεν, καὶ τοῦ γενόμενος ὕστερον βεβαιοτέρους ἐπὶ τὴν πίστιν ἐποίησεν. ἔλεγον τοίνυν ᾧ μαθηταὶ τῷ Θωμᾷ πεπληρῶσθαι ἐσφοδρύνθη· Ἑωράκαμεν ᾧ Κύριον, ἑωράκαμεν ᾧ Χριστόν. Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ἑωράκαμεν ᾧ Χριστόν, Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις, καὶ ἡ ζωὴ, καὶ ἡ ἀλήθεια· καὶ τὴν λόγων τοῦ ἀληθινοῦ θύραν τοῖς πρόβασι λάμπουσαν. ἑωράκαμεν ᾧ Χριστόν, Μείζω τῆς πρέσβεως ἐγένοντο· ἐπὶ τὸν ἀνάστασιν Χριστὸν ᾧ ἀναστάντα πεπιστεύκαμεν. ἠκούσαμεν αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς Χριστοῦ, Εἰρήνη ὑμῖν, καὶ τοῦ ζάλης τῆς λύπης πρὸς γαλήνης θυμοσύνην ἐτράπησαν. ἐθεασάμεθα τοῦ χεῖρας αὐτοῦ τοῦ ἀποδεξαμένας τοῦ τὴν πλευρὰν ἡμᾶς, ἐθεασάμεθα τοῦ χεῖρας τοῦ καταβοώσας τῆς λύσεως τὸν θεομάχον κινδύνου, ἐθεασάμεθα τοῦ

E Mss. ἐν Χάλκῃ ὑσφ ἃ χαλκεῖον. Mιλὼς Οκτ. ε.

χεῖρας

χεῖρας καὶ ὑφασάσας τὸν ἀφθαρσίαν ἡμῖν, ἐθαυμάσθα καὶ τὸν πλοῦτον τὸν πάντος κήρυκας λαμπροτέρους βοῶσαν τὸν ἀνάπλαγχνίαν τῆς πλησμονῆς. αὐτὸν ἐθαυμάσθα τὸν πλοῦτον, ὃν ὑμνοῦσιν ἄγγελοι, καὶ σέβονται ⓜ πιστεύοντες, καὶ δαίμονες φρίττουσιν. ὑπερδοξάσθα καὶ φύσιν ἡμῶν ἐκ τοῦ θείου σώματος αὐτοῦ, φύσιν ἀπαθῆ, φύσιν πάσης χάριτος χορηγόν· ἐγκρατεῖς ἡμῶν ἐκ τῆς διαπαντὸς διαπύτας τῆς τῶν πλημμελημάτων ἀφέσεως· ἐγκρατεῖς καὶ κύριοι τῆς τῶν ἁμαρτωλῶν κρίσεως, τοιοῦτον ῥῆμα πρὸς αὐτοὺς διεξαπέστειλαν Χριστιανοί· Ἀν τινων ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· δὲ κρατοῦντες κεκράτηνται. τοιούτων λόγων καταπυφήσαντο τοὺς σωτῆρας, τοιούτων δωρεῶν ἀπολαύσαντο (ὁ γὰρ σὺν ἡμᾶς μὴ πλουτισθῆναι πλουσίου τοιούτου δυνατὸν) σὺν ὃ μόνος πλουτῆς ἐμπαντας μὴ πτωχοῦ. τί οὖν πρὸς αὐτὸν ὁ Θωμᾶς; ἐωρακατε τὸν Κύριον; κἀγώ. οὐκοῦν οἱ ἐθαυμάσατε, μᾶλλον σέβεσθε· οἱ καταπλάγητε, κηρύττοντες ἀγγέλετε. Ἐγὼ ὃ ἐὰν μὴ ἴδω ἐν τῷ χαροπῷ αὐτοῦ τὸ τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸ χεῖρά μου εἰς τὸν πλευρὸν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω. ἀλλ' ὑμῖς οὐκ ἂν βαπτισθῆτε, εἰ μὴ πρῶτον ἐθαυμάσατε· ὕστερον καὶ γνῶ, ἐὰν μὴ ἴδω, οὐ μὴ πιστεύσω. βαπτίσατον, ὦ Θωμᾶ, ἐν τοιούτῳ πάθει, ἀπουδαίως βαπτίσθητον, ἵνα σου βλέποντος ἐγὼ βεβαιωθῶ τὸ ψυχικόν. βαπτίσθητον ζητοῦντα τὰ ἀπόντα, ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε. μὴ προέλθῃς ἁπλῶς ἐρώτησον, ἐὰν μὴ εὑρήσῃς οὐ ζητεῖς ἠσαυρόν. ἐπίμφθητον κρύων τὸ θύραν τὸ δυσωπρήτου γνώσεως, ἕως ἂν ἀνοίξῃ σοι ταύτην ὁ εἰπών· Κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. φιλῶ σου τὸν διχόνοιαν τῶν λογισμῶν, ὡς πᾶσαν ἀζήτητον τίμησαν· ἀγαπῶ σου τὸ φιλομαθῆ ἔχον, ὡς πᾶς φιλοσοφίαν ἐκκόπτοντα· ἡδέως ἀκούω σου πολλάκις λέγοντος, Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν τοῖς χαροῖς αὐτοῦ τὸ τύπον τῶν ἥλων, οὐ μὴ πιστεύσω. σὺ γὰρ ἀπιστοῦντος, ἐγὼ πιστὸν διδάσκομαι· σὺ τῇ διπλόῃ τῆς γλώττης ὀρύττοντος ἐκ τοῦ ἀόρατου σώματος ἀρούσεις, ἐγὼ ⓜ καρπὸν ἀπίστου θερίζω καὶ σωρεύω πρὸς ἐμαυτόν. ἐὰν μὴ ἴδω τύπους μου τοῖς ὀφθαλμοῖς σου ἐν ταῖς ἁγίαις αὐτοῦ χερσὶ παλάχας, ἃς ἠργάσαντο οἱ δυσσεβεῖς, οὐδαμῶς τοῖς ὑμετέροις σεσωφισμένοις ῥήμασιν· ἐὰν μὴ βάλω τὸν μου ⓜ δάκτυλον εἰς τὰ χειλώματα τῶν ἥλων, οὐκ ἂν ὁ ὑμέτερος διαγγέλιον παραδέξωμαι· ἐὰν μὴ κρατήσω ταύτην μου τὴν χεῖρα τὸν πλευρὸν ἐκείνου, τὸν ἀνύποπτον μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως, οὐκ ἂν τῷ ὑμετέρῳ πιστεύσαιμι δόγματι. ἅπας γὰρ λόγος κεκτημένος τὸν ἀπὸ πόντων παραγμάτων σεσημείωμαι, ἀμφοῖς ἐστὶν ἀρχὴ καὶ βέβαιος· πᾶσα ὃ φωνὴ τῆς ἀπὸ τῶν ἔργων μαρτυρίας ἐστερημένη, ἔστι ἀξίπιστος, οὐκ ἐν χάλκεον εἰς ⓜ ἀέρα χαραττόμενον. μᾶλλον κηρύττειν τοῖς ἀνθρώποις τὸ διδασκάλου τραύματα. πῶς οὖν ἂν μὴ πρόσχωσι τοῖς ὀφθαλμοῖς, ταῦτα τοῖς λόγοις ἀξείπτου; πῶς πείσω τοὺς ἀπίστους πιστεύσαι, οἷς οὔτε αὐτὸς πώποτε προσηλύθησα; εἶπε τοῖς Ιουδαίοις καὶ τοῖς Ελλησι, ὅτι ταφεὶς ἀνέστην ἐκ ⓜ νεκρῶν διὰ τὸν τιθέμενον, ἀναστάντα ὃ οὐκ εἶδον, ἀλλ' ἤκουσα; καὶ τίς οὐ γελάσει μου τὸ φωνῆς; τίς οὐ βλασφήσει τὸ κήρυγμα; ἕτερον γάρ ἐστι ἀκοὴ, καὶ ἕτερον ὄψις· καὶ ἕτερόν ἐστι λόγων ἀπαγγελία, καὶ ἄλλο τραγμάτων θέα καὶ πεῖρα. ὅτως ἀμφίβολον κεκτημένου τὸν γνῶσιν τὸ Θωμᾶ, καὶ ἡμέρας ἐκτὸ πάλιν ὁ δεσπότης πρὸς τὸν ἑαυτοῦ μαθητὰς ὑπὸ τῶν θυρῶν ἐσεσφιγμένους ὁμοῦ παρελήφθη. ἀφῆκε ⓜ Θωμᾶν τὰς μίσας ἡμέρας κατηχηθῆναι πρὸς τῶν ἑταίρων αὐτοῦ, συνεχώρησεν αὐτὸν ἐκκαιθῆναι ὃ πίστει τῆς θέας αὐτοῦ· καὶ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ σφοδρὰς ἀναφλεχθείσης τῷ πάθῳ τῆς ὄψεως, τότε λοιπὸν εὐκαίρως ὁ παθυμίμνος ⓜ παθημάτων κατέλαβεν. ὁμοίως ὃ, καθάπερ τὸ θρὶν, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, τοῦτο πεποίηκε, καὶ πάλιν, καθάπερ καὶ πρότερον, εἶπεν αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν, ἵνα καὶ τὸ σχήματος καὶ τὸ θαύματος ἡ ταυτότης, καὶ τῶν ἀποστόλων τὴν ἐπαγγελίαν βεβαιώσῃ, καὶ πρόσχῃ τῆς δόκησεως αὐτοῦ ἐπιβλύσεως τὸ ἀκριβές. εἶτα λέγει τῷ Θωμᾶ· Φέρε ⓜ δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου. ὦ φιλοθεΐας ἀπερίτμητος ὕλης, ὦ συγκαταβάσεως ἀμετρήτου πάλαι

Ιωαν. κ. κγ.

Ιωαν. κ. κε.

Ματθ. ζ. ζ.

Ιωαν. κ. κζ.

γῆς. Οὐκ ἀνέμενε τὸν προσοδον τοῦ μαθητοῦ, οὐ προσέμενε Ⓦ διόμενοι προσιλθεῖν, καὶ δηλῶσαι καὶ τυχεῖν ὧν ἐβούλετο· οὐκ ἀπεχέρησεν αὐτοῖς οὐδὲ πρὸς βραχὺ τῆς λύπης, ἀλλ' αὐτὸς ὁ ἐρώμενος Ⓦ ἐφησὶ πρὸς Ⓦ πορευόμενοι εἰσάζειν· αὐτὸς τῇ φωνῇ Ⓦ δάκτυλοι τοῦ πορευῶτος πρὸς αὐτοὺς ἐπιτασάσαν· αὐτὸς τῇ διασοτικῇ γλωττῇ τὸν ἀγλικὸν δεξιὸν ἔλ-
5 κυσεν εἰπὼν πρὸς αὐτοὺς· φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου. ἤκουσα, Θωμᾶ, μὴ πρῶν ὡς ἄνθρωπος, ἀλλὰ πρῶν ὡς Θεὸς, ἀφ' ἑλκύσας πρὸς σὸν σὺς ἀδελφοὺς· πρῶμεν ὑμῖν τὴν ἀδότητα, κεχωρισμένος ὑμῶν τῇ ἀνθρωπότητι. θέλεις ἵνα μετάσω σοι τῆς εἰρημένων προθέσεως ῥημάτων; οὐκ εἶπας, Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ Ⓦ τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω Ⓦ δάκτυλόν μου εἰς Ⓦ τύπον τῶν ἥλων, καὶ
10 βάλω τὸν χεῖρά μου εἰς τὸν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω; οὐ ταῦτα τὰ ῥήματα ἀφ' τῆς σῶν ἐρρύη χειλέων; οὐ ταῦτα τὰ ῥήματα τυγχάνει τῆς σῶν λογισμῶν; ἀφ' ταῦτα πάλιν ἐλήλυθα, δι' ἅπερ ἀμφιβάλλεις. τοῦτο δεύτερον ἐπλησίασα, δι' ἅπερ ὑπεθυμεῖς, ἀφίγμαι. καὶ νῦν ἀφ' σοί τοῦτο ἵνα πρεσβεύομαι πρὸς σε, ὁ ἀφ' ὃ πλανώμενοι προσέλαβον κατιλθεῖν σὺν τῆς ὑράνου, καὶ σὺ ὑράνιος μὴ καταλιπεῖν. μὴ τοίνυν ἀχαριστήσῃς μαθεῖν ἃ
15 πθεῖς, μὴ σύτραπῇς προεργάσασθαι ἅπερ ὑπίζητεῖς· μὴ ἀπιστίσῃ Ⓦ σὸν δάκτυλον ὑπενεγκεῖν τοιαύταις μου ταῖς χερσίν. ἀνέχομαι καὶ δακτύλου προέρχου, ὡς ἀνεχόμενος τοῦ ἥλων· ὑπομένω τῶ φιλανθρώπου τὸν προέρχεσθαι, ὡς ὑπομένω τῆς μισανθρώπου ἐπήρειαν. σαυτοῦ θύμος ὑπὸ τῆς ἐμῆς σὺν ἠγαπάκτησα, καὶ ἀπὸ σοῦ ἐρθυμούμενος οὐχ ὑπομένω; φέρε Ⓦ δάκτυλόν σου ὧδε, καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου τὰς τραυματισθείσας ὑπ' ἐμοῦ, ἵνα
20 ἀγαπεθάσῃ Ⓓ μου τὰ μετέρων ψυχῶν· ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ λόγισαι σεαυτὸν, πότερον σκληρός εἰμι ὁ σωρευθεὶς ἐχαὶ, ἢ ἄλλος τις πρὸ σκληρῶν· ἴδε τὰς χεῖράς μου, ἃς ἔχθρα ἀφῆκε τῆς Ιουδαϊκῆς μανίας τὰ σύμβολα, ἡνίκα, ὅταν ζωοπηθῶσι αἱμαχυτήσωσι Ⓓ Ιουδαῖοι καὶ τὸν ἡμέραν τῆς κρίσεως, καὶ εἴπωσι πρὸς με, ἡμῖς σε οὐκ ἐσαυρώσαμεν, διάσοτα, ὑπο-
25 δείξω τοῖς πολεμίοις τὰς χεῖράς σου τύτῳ τῷ σχήματι, καὶ τῇ ὄψει καταισχύνωμεν τὰ προσωπα τῶν Ιουδαίων. ἴδε τὰς χεῖράς μου καὶ τὸν ἀλαθῆν τῆς ἐμῆς ἀναστάσεως· μὴ γουνίσῃς φανταστὸν εἶναι. ἵνα. κράτησον τοίνυν τὰς τὰς χεῖράς, ὡς ἐλεήσεις τῆς ὑμετέρας ἀναληπτόσεως· κράτησον τοίνυν τὰς τὰς χεῖράς, ὡς σώσεις τῆς σὺν τῶν μυημῶν ἐπθυμαδύσεως· κράτησον τοίνυν τὰς τὰς χεῖράς, ἀγκύραν τὸν σὸν τῆς ἀδῆ βυθῶ. μὴ φοβηθῆς μηδένα χάμωνα βιωτικὸν, μὴ
30 φείξῃς μηδεμίαν ζάλην κοσμικὸν, μὴ φοβηθῆς τὰς τῶν ἀνέμων πνοὰς, μὴ φροντίσῃς τῶν καταιγίδων καὶ τῶν ἀστραφάδων τῆς τῶν πολεμίων θαλάσσης. πλέε θαρρῶν τὸν βίου τὸ πέλαγος· πλέε κατέχων τὸν ἄγκυραν τῆς πνεύματος· πλέε προσέχων ὡς λιμένι τῷ ὑράνῳ· πλέε φοβούμενος μόνην τῆς ἐμῆς ἐκπτώσεως τὸ ναυάγιον· γέλα Ⓦ θάνατον ὡς παιδὸς· παῖζε τὸν φθορέα ὡς ἀράχνην· ἀπαίζου τὸν δι' ἐμὲ πολυτέλειαν, ὡς ἐρχόν σοι ἀδύτερας ζωῆς, καὶ φέρε τὸν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὸν πλευρὰν μου. ἀνύπνωσον ἀφ' τῆς σῆς
35 χεῖρός σου τῆς ζωοφόρου μου κρίσεως τὸ πολυόμενον πῶμα, καὶ τὸ ὀπτικὸν προμύησον τὸ σὸν. φέρε τὸν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὸν πλευρὰν μου. εἰσάγαγε τὸν σὸν δεξιὸν εἰς τὸ ἰατρεῖον τῆς φύσεως, καὶ ἔκβαλε τὸ φάρμακον τῆς σῆς προαιρέσεως. φέρω χεῖρός φιλανθρωπίας ὑπερβολὸν, ὁ δεξάμενος λόγχη πλευρόν. φέρε τὸν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὸν πλευρὰν μου, ἵνα ἔχῃς ὑπὲρ αὐτῆς ἀγωνίζεσθαι, ἵνα ἔχῃς λέγειν πρὸς τοὺς ἀνθυφερομένους τῇ ἀληθείᾳ,
40 ὅτι μὴ τὸ αἰάσασιν εἶδές με, καὶ κατέμαθες, καὶ ἐψηλάφησάς με ἀκριβῶς. φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευρὰν μου. ἀφ' σὲ γὰρ τούτου ὕστερον καταλιπεῖν, ὁ τὰ ἄλλων τὰ σώματα καὶ τὰς ψυχὰς ἰασάμενος, προσιδὼς ὡς Θεὸς, ὅτι θλίψεις αὐτοῦ ὕστερον ἴδιον, ἵνα σὺ τὸ πάθος τὸ ἐμῆς σαρκὸς τοῦ τύπους ἴδῃ, τῆς σῆς ψυχῆς θεραπεύσῃς τὸ πάθος. φέρε τὸν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὸν πλευρὰν μου, ἵνα οὕτως, ὡς βλέπεις, ἐφύλαξα, ἵνα, ὅταν προσέλθωμεν πά-

λιν ἐκ τῆς θεωρᾶν, ἢ καθίσω κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν, ἴδωσιν οἱ Ἰουδαῖοι τὰς κακὰς αὐτῶν ἐργασίας αἰτιασόμενα καὶ ἔργα φαρισαϊκὰ, καὶ αὐλοκαπάκριτοι γλώσσαι. ἡ μὴ γένου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. κακὸν ἡ ἀπιστία, βυθίζει γὰρ νοῦν· ἡ πίστις μετατιθείς με τοῦτον εἰς θεωρίαν. ἡ ἀπιστία τυφλοῖ τὸν ψυχικὸν· ἡ πίστις φωτίζει σου λογισμούς. ἡ ἀπιστία καὶ τὰ ὁρατὰ πλοῦτος· ἡ πίστις καὶ τὰ ἀόρατα καθορᾷ· ὁ ἄπιστος πάντα πάσοις ἄγνωστος. μὴ γένου ἄπιστος, ἀλλὰ πιστός. ἀποδίωξον τὸ νέφος τῆς ἀπιστίας, καὶ θέασαι καὶ καθαρὰς ἀκτῖνας τῆς πίστεως. ἄμοιρος καὶ ἀλλοτρίων ἀποστόλων τῆς ἐμῆς θεότητος ἄξιος. ἄμοιρος τοιοῦτος, οἵῳ εἴ μοι γένοιτο ἐμοὶ συντυχόντα καὶ τυχόντα τούτων, ὧν αὐτὸς τετύχηκας. ὁμοίως τοῖς ἄλλοις ἀποστόλοις ἐκλήθης, ὁμοίως αὐλοῖς ἐπιμήθης, ὁμοίως αὐτοῖς καθοπλίσθητι· ὁμοίως αὐτοῖς ἅπαξ εἶδον τεθέασαι, ὁμοίως αὐτοῖς ἐθαρρήθης, ὡς φίλος, ὅλον μου τὸ μυστήριον· ὁμοίως αὐτοῖς κήρυττε τὸν ἐμὸν θάνατον. μὴ πάλιν εἴπῃς μοι τὸ ἄπαξ ἰδεῖν, ἐὰν μὴ πάλιν ἴδω σε ταῖς χερσὶ αὐτοῦ τοῦ τύπου τῶν ἥλων, οὐ μὴ πιστεύσω. ἕως εἰμὶ μὲν ὑμῶν, ὡς βούλει, πολυπραγμόνησον· ἕως ἔχῃς πρισαμένῳ σοι τὸν θεῖον ἄμπελον, πάλιν σὺν κλάδοις αὐτῆς καὶ σὺν βότρυας ἐρεύνησον. ἀνελεύσομαι γὰρ εἰς οὐρανούς, ὅθεν ἦλθον εἰς γῆν· ἀναβήσομαι ὅπου εἰμί· ἀνελεύσομαι τῇ ἀϊδιότητι, ὅθεν συγκατέβην ὑμῖν τῇ θεότητι· ἀνελεύσομαι μὲν τούτῳ τῷ σώματι, ὃ χωρεῖς τοῦτο ἐκδημήσας ἐκεῖθεν, καὶ μείνας ἐκεῖ· ἀνελεύσομαι μὲν τῆς ὑμετέρας φύσεως πρὸς τὸν πατρῷον κόλπον, ὃ ὢν ἐν τοῖς κόλποις τοῦ πατρός. ἰδοὺσα γὰρ τὸ ἔργον, δι' ὃ τὸν ὁδὸν ταύτην πεποίημαι. ἀψάμενος τοίνυν ὁ Θωμᾶς τῆς διαστικτῆς χειρὸς, καὶ τῆς θείας πλευρᾶς, καὶ μεσοῦ ἡμίμηνος ἐλαίας ὑμᾶς καὶ πρεσβείας ἐκ τῆς θείας ὧν ἐπιθύμησε, πρὸς ὑμνῳδίαν εὐθέως τὴν γλῶτταν χυνεῖ, βοῶν πρὸς τὸν Κύριον· Ὁ Κύριός μου, καὶ ὁ Θεός μου· σὺ εἶ Κύριος καὶ Θεὸς, σὺ εἶ καὶ ἄνθρωπος καὶ φιλάνθρωπος, σὺ εἶ ξένος καὶ παράδοξος τῆς φύσεως ἰδιότης. οὐ τίμησεις σιδήρῳ καὶ πάθῃ, ὃ κατεῖς πυρὶ καὶ ἔλκη, οὐκ ἐραμίζῃ πρὸς βοτάνῃ τὸν τοῦ Φαρμάκου ἰατρόν, οὐκ ὑπεδεσμεύεις ὑπὸ δεσμοῖς ὀρατοῖς καὶ κάμμυοντα ἕλκη. ἔχῃς οἰκτιρμὸν ὑπὲρ δεσμοὺς ἀοράτους, ἀοράτους τὰ ἀλαλευμένα συσφίγγοντα· ἔχῃς λόγῳ σιδήρου τομώτερον· ἔχῃς ῥῆμα πυρὸς δυνατώτερον· ἔχῃς πνεῦμα φαρμάκου πρεσβύτερον. ὡς δημιουργὸς ἁπλῶς ἀναπλάσεις τὸ ποίημα· ὡς πλάσης μεταπλαττῃς ἀκαμάτως καὶ πλάσματα· σὺ λέγεις καὶ ἐποίησας, ὡς ἠθέλησας· σὺ χωλοὺς δρομέας ἀπέλειξας· σὺ πάλαλύτους βαστάζει καὶ ἑαυτῶν κλίνας ἐποίησας· σὺ τυφλοὺς ἐκ γενετῆς ἀνέβλεψας τὸ ζόφον σκέλυσας· σὺ σὸν δαίμονας ἐκ τῶν σῶν πτερύγων ἐξώσεσας· σὺ πάλιν τὸ ἐχθρὸν σκεπτήσης βυλόμενος· σὺ θέλων πάλιν τὸ Ἰουδαίων πάθος καὶ σάρκα πάσχουσας δι' ἐμὲ, ὁ Κύριός μου, καὶ ὁ Θεός μου. ἐπίγνωσι τὸ ἐμὸν διαστόλιν, ἐπίγνωσι τὸ ἐμὸν ἀλιέα καὶ Φύλακα, ἐπίγνωσι τὸ ἐμὸν βασιλέα καὶ Κύριον, ὁ Κύριός μου, καὶ ὁ Θεός μου. πιστεύω σε, διάστασα, τῇ οἰκονομίᾳ, πιστεύω σε τῇ συγκαταβάσει, πιστεύω σε τῇ προσλήψει τὸ ἐμῆς ἀρχῆς· πιστεύω σε τὸ προσκυνήσαι ζωῆς, πιστεύω σε τοῖς παθήμασι τῆς σαρκός· πιστεύω σε τῷ τεσσαρεσκαιδεκάτῳ γαναάτῳ· πιστεύω σου τῇ ἀναστάσει· λοιπὸν οὐκέτι πολυπραγμονῶ· πιστεύω, οὐκέτι λογιοῦμαι· πιστεύω, οὐκέτι ζητήσω τί· πιστεύω, οὐκέτι διερευνῶμαι· πιστεύω τοῖς ἐμοῖς ὀφθαλμοῖς, πιστεύω τῇ ἐμῇ δεξιᾷ. ἔμαθον, ἀφ' ὧν εἶδον, μὴ λογιοῦσθαι· ἔμαθον, ἀφ' ὧν ἐψηλάφησα, προσκυνεῖν, μὴ ζυγομαχεῖν· ἔνα Κύριον καὶ Θεὸν ὁμολογῶ, τὸν διαστόλιν Χριστόν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟΝ. Λογ. ρ ζ.

ΕΜνήσθη μὲν τοῦ βιβλίου τῶν διϊρυσμένων αὐλῆς ἀγώνων ἡ μνήμη· χαρείσῃ δέ γε αὐτοῦ καὶ ὁ πάτερος λόγος, καθόσον οἷόντε, διὰ τῆς εἰς αὐτὸν βιφημίας διαχηρύττων τὰ ἐκείνου κατορθώματα. Ἐρκοῦσα γὰρ παίδευσις τῶν πατέρων ἔφυν, τῆς ἐκείνων ἀρετῆς ἡ ἀνάμνησις. Ἐγχειρῶ τοίνυν πειθόμενος εἰς αὐτὸν διατυπώσεις ἀθλήσεως ἐγκωμίων, Ⓜ τρῶσαι ὁμοίξασθαι τοῦ τῆς βιβλιοθήκης σοφίσματος, καὶ τρέψαι κατάρξάμενον τῶν ἀθλητικῶν γυμνασίων. Ἤλειψεν αὐτὸν ἡ χάρις τοῦ πνεύματος, ἐπαιδοτρίβησεν ὁ τρὸς τὰ παλαίσματα ὁ ἀγωνοθέτης ὁ οὐρανίος, οὐ σώματι πυκτεύοντα, οὐδὲ τοῖς χεῖρας εἰς ἄμιλλαν τροβαλλόμενον, ἀλλὰ τὴν γλῶτταν ἀκμῇ καὶ τῷ τῆς χειρὸς πολεμοῦντα. Ἴδωμεν τοίνυν Ⓜ ἀθλητήν, ὅπως ἐν ἅπασι μιμητὴς ἀνεφάνη τοῦ διδασκάλου. Οὐ γὰρ αὐτὸν εἶχεν ἀνταγωνιστὴν, καὶ κατ' ἐκείνου θρασυνόμενος. Ἀλλ' ὅμως οὐκ ἐκένωσεν αὐλῆς τὴν ὠμότητα ὁ σωτήριον πάθος, ἀλλ' ἔτι διψῶσι αἵματος Ⓐ τρέπει διατυπῆναι αἷμα ἐκχέαντες, καὶ φρονοῦσιν ὁμοίως καὶ τῶν δούλων Ⓐ Ⓜ διατυπῆναι ἐργασάμενοι φόνον. τρεβαλλώμεθα τοίνυν τῷ λόγῳ τὴν δόκιμον ἀθλητήν. Ἐν γὰρ τοῖς ἔξωθεν ἀγῶσιν ἰσχνὰ αἱ τεφανίται κρίνονται, εἰ ὤφθησαν οὖν ὀξέλεγκτοι καὶ τρεκριτὴς εἰσάγῃ εἰς τὰ παλαίσματα, ἵνα " Ⓜ καὶ τὴν ῥώμην " ἐφάμιλλον ὁ βιβλιομος ἀνάρρηθῇ τεφανίτης. σεσῶσθαι " λέγει ὁ τρεσβύτης τρεμαχὴν, τῆς βιοτείας ὁ πύργος ὁ ἀκαταγώνιστος. Σεσῶται γὰρ τρεσπιπτὼν πολλὰ τοῖς αὐλοῖς οὐκ ἀμύητοι. παιδευτὴς ἐγένετο τῶν μετ' αὐλὸν ἀγωνισαμένων διὰ τῶν οἰκείων τόνων, καὶ τρέπει ἁρπάσας οὖν τεφάνους, θυμέρωτος ἔδειξε τοῖς ἔξῆς οὖν πολεμοῦσι, τῷ σώματος μόνον καταζυγομένους, τὴν ψυχὴν ἄτρωτον καταλιμπάνοντας. Μὴ φοβεῖσθε γάρ, φησι, ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων τὸ σῶμα, τὴν ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι. σκέπης τοίνυν τῆς θείας φωνῆς μεμνημένος τῆς ἀλειφούσης αὐτοὺς εἰς τὰ πτηλαίσματα, οὕτως ἀπεδύσατο τρὸς τοὺς ἀγῶνας ὁ ἀθλητὴς, καὶ τῇ γλώσσῃ ὑπερώσκων οὖν τὸ σῶμα τοῖς λίθοις καταπαξόντας, ἐδείκνυτο τοῖς λόγοις τῶν σκείνων βελῶν δυνατώτερος. καὶ τῷ μὲν σώματι ἐδίδου τὰ δῶρα τῶν λίθων τραύματα· τοῖς δὲ τι ῥήμασι πικρότεροι ἐπίπτωσκε οὖν βάλλοντας, καὶ ἀνερίθιζε τρὸς τὴν καὶ αὐτὸν πόλεμον, ἵνα ζωτομωτέραν αὐτῷ τὴν ἐδοτειρείαν καταστυάσωσι τὴν εἰς οὐρανοὺς ἀναπέμπουσαν. καί μοι λογίζου τῶν βελῶν ὃ δῶρον. Ⓐ μὲν γὰρ λίθοις ὃ σῶμα κατιχώντων, ὁ δὲ τοῖς τρὸς τὸ πνεύματος ἐνδοξοχορηγημένοις ῥήμασι τῆς σκείνων καρδίας κατιοχάζετο. Οὐδὲν γάρ, φησι, ἠδυνάσθη αὐτῆσαι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι, ᾧ ἐλάλει. ὦ γλώττης σάλπιγξ μεγαλοφωνοτέρας· ὦ ψυχῆς ἀκαταπλήκτου, πάντος ἀδάμαντος στερροτέρας. δῆμον ἐώρα Ἰουδαϊκὸν καὶ βπισυνισάμενον τῷ ἀθλητῇ, καὶ ὥσπερ τινὸς σκιᾶς θεωμένους, ὅτου κατιφέρει τὴν πρόνοιαν, καὶ τὰ τῶν λίθων νιφάδας δεχόμενος καὶ τοῦ σώματος ἀναλλετο, ὥσπερ τινὸς αὐτῷ πύργου διὰ τῶν λίθων οἰκοδομουμένου, ὥστε δι' " ἑαυτῆς φθάσαι Ⓜ εὐρανίου. τί τοίνυν τῆς πίστεως σκείνης τῆς λογικῆς ἰσχυρότερον ἂν δυνατώτερον ; τί δὲ ἀσφαλέστερον τοῦ τύλου τῆς ἐκκλησίας στερρότερον ; Ⓜ ἀκλινῆ διέσωσεν ἡ πίστις· καθάπερ πισὶν ἀσφαλεστάτοις ἐρείσμασιν ἐπερειδόμενος, οὕτω μεμένηκεν ἄτρωτος, τοῖς μὲν παύμασι τὸ σῶμα ποικιλλόμενος, τῇ δὲ καρτερίᾳ τὸν ψυχὸν καλλωπιζόμενος, καὶ τῷ οἰκείῳ κάλλει τρὸς αὐτὸν Ⓜ ὑρμὸν ἀμιλλώμενος. ὥσπερ γὰρ σκῆνος ἐξεικαλλὲς δείκνυται τῇ τῶν ἄτρων χορείᾳ διϊωθισμένος· οὕτω δὴ καὶ ὁ θαυμάσιος οὗτος ἀθλητὴς τὰ χιτῶνα Ⓜ διατυπὸν ἔχων, τοῖς παύμασιν, ὡς ποικίλοις ἡμφιεσμένος σεδύμασιν, ὡραΐζετο, καὶ ἐτιγήφη τὰ στίγματα τοῦ Κυρίου

E Ms. ἐν Χάλκῃ ὑάσῳ ἢ Χαλκηδόνος. Μιμὸς Δεκ. κζ.

Ματθ. ι. κζ.

Πεκξ. ε. ι.

ἐν τῷ σώματι βαστάζω, ὥσπερ χειραντῆρας διαπονικούς. ὑπεδείκνυσιν ⓐ λίθοι ⓦ ἀθλητικοί, ἀλλ' ὥσπερ τι φυτὸν ὑρασομήκες ὑπὸ γῆς ἐρριζωμένον, ὕτω καὶ ἀκαμπὴς ἐφυλάττετο, δεχόμενος καὶ τῶν λίθων βολὰς, καὶ μὴ κατα-
Ψαλ. ξα ιϛ. πίπτων. τοῦτο γὰρ αὖ εἰκότως ἀρμόσειε ἂν τοῖς θεοφθόγγοις ἐκείνοις λόγοις, ὅτι Δίκαιος ὡς φοῖνιξ ἀνθήσει. ἐφοπίασατο μὲν οὖν ὁ σῶμα, καὶ ἐπερρύη τοῖς τῶν αἱμάτων ῥεύμασιν, ἐπάλληλα δεχόμενος τῶν λίθων καὶ κύματα, πολλῷ γ' ἂν πλέον τῇ πίστει πεζεύμενος. εἰσὶ γὰρ ⓦ ὑφήλιον ἀγωνοθέτην, ⓦ τοῖς οἰκείοις ἀθληταῖς τὴν χάριν ἐπιτιθέντα, καὶ τοῖς ὑφηνιόχοις ἑλκόντα, ὅπου τῶν ἀγώνων
α. Κορ. θ. κϛ. ἐπέχειται καὶ ἔπαθλα, ὅπου τῶν στεφάνων ἀνάρρησις ἔστ, καὶ κτ τὸν Παῦλον ἴσως βοᾷ· Οὕτω τρέχω, ὡς οὐκ ἀδήλως, ὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων. βάλλομαι, καὶ πτῶσκω τοῖς ῥήμασι. μνημονεύσατέ, φησι, τῶν πατέρων ὑμῶν τῶν τοῦ στεφάνου καταλυθέντων.
Προξ. ζ. νϛ. Τίνα γάρ, φησι, τοῦτο ἐδίωξαν ⓐ πατέρες ὑμῶν; καὶ τῆς Δαμάσκου γενέσθαι κληρονόμοι, τὴν ἐκείνων μανίαν ζηλώσαντες· ὡς ⓐ πατέρες ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς· τὸ πατρικὸν διεδέξασθε μανίαν. ταῦτα τοῦ στεφάνου τῶν ἐκκλησιῶν τὰ ῥήματα, διασπᾷ τοῦ στεφανίτου καὶ τῶν σταυρῶν καὶ τοξεύματα. καὶ καθάπερ ἄλσος ὑπὲ χειρὸν φλέγα, ὕτω δὴ καὶ ὁ θεοπάρθενος πλέον καὶ ἑαυτοῦ τὴν ἐκείνων μανίαν ἐρίζειν. ἐοίκασι γὰρ ⓦ πολυόμβριον, καὶ ὑπὸ ⓦ λιμῶρύμβριον, καί τινα πρὸς αὐτοὺς ἴσως ἀπιφθέγξεται τοιαῦτα· τοῦ ἔξωθεν σεισμάτος καταστρέζεσθε, ἐκ τοῦ σώματος πέμπτου τοὺς λίθους· ἀλλὰ λείψει ὑμᾶς, ὡς ἔοικεν, ὅπερ δὴ μοι πληρῶσι τὴν πόθον. καὶ γὰρ καὶ ἄλλος ἐκ τοῦ Παύλου πανταχοῦ τὸν ἔξωθεν ἀνθρώπον ἀπεκδύσασθαι, ἵνα γυμνῇ τῇ ψυχῇ πρὸς θεὸν ἀναπτῶ, καὶ ὁ αἰθέριον πέλαγος περιγωσάμενος, συμβασιλεύσω ᾧ διαπαντὸς. σοὶ μόνος ὁ πλοῦς οὐκ ἔχει ναυάγιον, αὐτὴ γὰρ ἀληθὴς ποιεῖ, ἀχμάσιος ἀναπλώσει τοῦ πλέοντος· ἀκινδύνως μοι πλεῖ ὁ σκάφος. θεάσιον γὰρ ἔχω ⓦ κυβερνήτην, ⓦ τοῖς νοητοῖς αὐτοῦ πηδαλίοις κατευθυνόμενα. φοινίσσεταί μοι τὸ σῶμα τοῖς τραύμασι. καὶ γὰρ τὸν Ἰωσὴφ χιτῶνα ἐφοινίξαν ᾧ αἵματι ⓐ πατέρες ὑμῶν, ὡς καὶ ὑμεῖς. πρέπον γὰρ αὐλοῖς ζωηχοῦς λέγεσθαι ὁ θεὸς τοῦ μάρτυρος ἐκείνους ἐμμεῖναι τοῦ τῶν κακῶν κληρονομίαν ὑμῖν καταλελοιπότας. ἀλλὰ κἀκεῖνοι τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο, διημάρτησαν τῆς ἐλπίδος, καὶ ⓐ τοὶ σωματικοὶ ναοὶ λιθάζοντες, στέρεοι ναοὶ οἰκοδομῆται θεοκαλλέστερον. ὁρᾷς αὐτοῦ μοι τὰ πρεπόπυλαια ἔπεισιν. ἀπὸ γὰρ τῆς γῆς εἰς τὸ θεῖον ἐσήρικται. ταῦτα γὰρ πρέποντα τῷ Στεφάνῳ τὰ ῥήματα, τῷ θεοπνεύσαντι τῶν ἀποστολικῶν λογάδων ὑπὲρ τοῦ ἀγῶνος, καὶ ὀξυτέρῳ ᾧ δρόμῳ φθάσαντι πρὸς τὸ τοῦ μαρτυρίου τέλος, ᾧ ὑπὲρ γῆς ἀγωνισαμένῳ, ἐν τῷ θείοις ἀναρρηθέντι· ὃς φθεγξαμένους μὲν τοῦ πολεμίους εἶπε, λιθοβοληθέντων δ' ὑπεμύχατο, καὶ ἐν τούτῳ τὸ διαπονίτου μιμούμενος, καὶ φησι πρὸς τὸ ἀγωνοθέτην· Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. δίκαιος, φησι, ὁ ἀγών· δίκαιον τοίνυν τὸν στεφανίτην ἐν θείοις. ὑποδέχεται ὁ ἀθλοθέτης τὸ ἀθλητήν. ὑπὲρ τοῦ στεφάνους γὰρ τέτυχε, καὶ τῶν ἐν ταῦτα ἀγώνων ἀπεύδων κομίσασθαι καὶ ἔπαθλα. τοσαῦτα ἡμᾶς ὁ θεοπάρθενος εἰσιὼν καὶ τοῖς ῥήμασιν εὐδόκιμος πίστεως καὶ τοῖς παλαίσμασιν, ἀκορυφὴ τῶν μαρτύρων, ὁ στέφανος τῶν ἐκκλησιῶν, ὁ τὸ διαπονίτου ἐπιζήλωτος φθάσας ᾧ δρόμῳ, καὶ τῷ ἐν θείοις καλουμένῳ ὑπακούσας διὰ ἐκείνης τῆς θείας φωνῆς, Ὅπου εἰμὶ ἐγὼ,
Ιωαν. ιϛ. κε. Κολασσ. γ. β. φησιν, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμός. Τὰ ἄνω γάρ, φησι, φρονεῖτε, ὅ ὁ Χριστὸς ἐν δεξιᾷ τοῦ πατρὸς καθήμενος. ἐκεῖνον ὑπὸ τὸ θεῖον τὸν βασιλικὸν, πρὸς ἐκεῖνα ἐντεῦθεν καὶ βραβεῖα τῆς ἄνω κλήσεως· ἐκείνας ὑπὸ καὶ βασιλικὰς δωρεὰς καὶ τοῦ ἐπουρανίου βασιλέως διανεμομένας τοῖς οἰκείοις αὐτοῦ ἀγωνισταῖς. τίς αὖ οὖν λόγος ἀρκέσειε τὸν ζοῦτον καὶ τηλικοῦτον ἀθλητὴν πρὸς ἀξίαν συμνύσαι ᾧ λόγῳ, τὸ δικαὶ τῶν ἔργων κηρυττόμενον, ἐκ καθάπερ σπάλιν αἰεξαλειπόμενα καταλελοιπότα τῶν οἰκείων κατορθωμάτων τὴν μνήμην; τούτου τὸ πόθου ζηλώσωμεν, καὶ τὴν ἀρετὴν μιμησώμεθα, ἵνα καὶ τῶν ἀπολειμμένων στεφάνων ἀπολαύσωμεν,

σεν ἴδῃ, χαίρῃ τῇ μεσολαβούσῃ ὁδῷ τῇ θείᾳ, μὴ ᾖ δὲ πικρὰ δόξα, ἵνα τὰ ἀγίων πάθη μιμῆται, καὶ ᾖ ἀεί, ᾖ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟΝ. β. Λογ ρη.

Ex Ms. ἐν Χάλκῃ νήσῳ ϕ χιλιοστίχος. Μίλωσι δεκαμς. κς.

Ἔξω τοῦ ἁγίου στεφάνους πλέκειν ἀνδρὸς βουλόμενοι, ῥόδα δὲ κρίνα καὶ τὰ λοιπὰ τῆς γῆς ἄνθη ζωνάγχοις συνυφαίνοντες. ὅτε γὰρ τὴν ὁπτικὴν ἀκτῖνα στεφανοπλοκεῖ ὁ νοῦς. ἡμεῖς δὲ στέφανον καὶ ποικίλλοντες τῷ μακαρίῳ Στεφάνῳ, ὃς ἐστὶ Στεφάνου τὰ πυθόμενα πάντα ἀνύμνησεν, ἵνα στέφανον χορίων τῇ κεφαλῇ Στεφάνου πλέξωμεν. καλῶς γὰρ ἔστι ὁ μακάριος Στέφανος, πάσης εὐωδίας πεπληρωμένος, τῷ αἵματι τοῦ Χριστοῦ ἐρραδιούργησε, καὶ πνεύματι θείῳ καταμυριζόμενος, καὶ εὐωδίας ζωὴν τὰ σύμπαντα. ἰδοὺ γὰρ Στεφάνου μνήμη, καὶ τὰ πάντα ἀγιασμοῦ πεπλήρωται· ὁ γὰρ ἅγιος ὁ πνεύματι δικαίῳ, ἢ γῆ ὁ πνεύματι ἁγιοδικαίῳ, ὁ ἀὴρ ὁμοῦ καὶ τὸ πᾶν τῆς ὥρας τῆς εὐωδίας πεπλήρωται. ἡμᾶς δὲ ἐχρῆν αὐτὸν μὲν πρεσβεύοντα, τῆς ἐκκλησίας κόσμον, τῆς εὐσεβείας ἀθλητήν, τοῦ Χριστοῦ μαθητήν, τῶν Ἰουδαίων ἐλεγκτήν, τῶν μαρτύρων ἔαρχον, τῶν χαρᾶς πρεσβευτήν, τῶν πιστῶν ὄφελος, τῶν κατὰ πνεῦμα πόνων πλάτος, τῆς φευγούσης Χριστοῦ πόλεως, τοῦ τῶν καλῶν ἔργων στέφανον, ἀσυλίαν τῆς ἐκκλησίας, ὃ τῶν μαρτύρων ἀγαλλίαμα, ὃ τῆς οἰκουμένης καύχημα, ὃ ἐρέισμα τῆς πίστεως· ὁ φύλαξ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, ὁ γὰρ τῶν διωκόντων εὐχόμενος, ᾖ γὰρ τῶν λιθαζόντων ὑπὲρ πολεμούμενος, ᾖ ἵνα τοῦτο ἀπέλαβε χάριτι ὃ σῴζουσι καὶ δοξάζουσι. Πάντες γάρ, φησὶν, οἱ καθίζοντες ἐν τῷ στεφανίῳ εἶδον ὃ σῴζουσι αὐτὸ, ὥστε καὶ σῴζουσι ἀγγέλου. στεφανώσωμεν ἀθλητὴν τὸν Στέφανον, τὸν πρωτοαθλητὴν τοῦ Χριστοῦ, ᾖ πᾶς τῶν λόγων ἄνθος παύσωμεν. ἐν ᾧ δὲ ἐστὶν τῆς χορείας τῶν ἀποστόλων ὁ κοσμήτωρ, ἐν οἷς μαθητὰς τῆς εὐσεβείας ἐγκατέλεγεν. ἡμερότητι ἐκεκόσμητο πάντων αἱ θρέπτραι, ᾖ φιλοξενίᾳ ἔσφιγε, ᾖ ὑπὲρ ἅπαντας αὐτοῦ πόνους, ὡς τοὺς ἀλλοτρίους ἐσώζετο. ᾖ πρὸ τῆς πλησίον ἕνωσιν ἰδίαν ἐνόμιζε, ᾖ ὁ πρὸς πάθος ἑτέρῳ ὡς αὐτῷ πρὸς ἐλεημοσύνην ἐθεράπευε. ὁ δὲ τοῖς πρώτοις τοῦ λόγου κηρύγμασι, θαυμάτων αἰθέσης τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δαιμόνων μὴ πλουτοῦντες ἀπεπήδων τὴν χεῖρα τοῦ φόρτου, ᾖ ὃ ἐδίδοις ὁ λεπτὸν ἐλεημοσύνη. τῆς δὲ τοῦ κοινοῦ ἁρμονίας ᾖ πρᾶξις οἰκονόμος ὑπῆρχεν ὁ Στέφανος, ἐν τοῦτον εἶχεν ἡ πενία πρεσβευτὴν ᾖ σύμμαχον, ὁ δὲ πλοῦτος ἰατρόν. ἐπτώχευεν μὲν ἐν αὐτοῖς τοῦ πνεύματος δυνάμεις, ᾖ τοῦ λόθρου τοῦ ἰδίου οἶκον εἶχεν ἡ χάρις. αἰνέσωμεν οὖν ἐν ᾧ ἡμεῖς, ἀγαπητοί, ἐν τῶν πρωτομαρτύρων Στεφάνου τοῦ τοῦ στεφάνους διαφόρων, τὸν ἀγῶνα ᾖ ὁμολογίαν τελειωθέντα ὅπερ αὐτῷ πρέπει ἡ δόξα, νῦν καὶ ἀεί, ᾖ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Πρεξ. ε. κ.

ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΣΤΕΦΑΝΟΝ. γ. Λογ. ρθ.

Ex Ms. ἐν Χάλκῃ νήσῳ ϕ χιλιοστίχος. Μίλωσι δεκαμς. κς.

Πολλὰ ᾖ θαυμαστὰ τοῦ μακαρίου Στεφάνου τὰ ἔργματα, ᾖ οὐδὲν θαυματὸς αὐτοῦ τῆς εὐσεβοῦς πολιτείας ἀπέστασεν. ζῶν μὲν γὰρ πρὸς Ἰουδαίους ἐμάχετο, καὶ ἀποθανὼν ᾖ κατ' αὐτῶν ὁπλίζεται, ὅπλον ἔχων ἀκαταγώνιστον τῆς πρώτης πίστιν. καὶ βλέπει μοι ἐκ τότε τῶν σοφιστῶν φάλαγξας, καὶ ἐκπλαγῆναι τὸ γραπτὸν τοῦ ἀνδρείου. Ἀλεξανδρεῖς ἔπεισι, καὶ Λιβερτῖνοι ἐποξύνει, Κίλικες

καὶ Ασιάρχαι ἐπολιόρκουν, εἰς στενὸν δρόμον ἤρπασαν, ψευδομάρτυρας ἐμισθοῦντο, πφάσεις λίθων πυτρέπιζον, ὡς λέοντες κατ' αὐτῆς τοῖς ὀδοῦσιν ἔβρυχον. ἀλλ' ὅμως ὁ γραπτὸς σοφία καὶ πνεύματι ὁπλισάμενος σοίχει, τῇ μορφῇ τῶν ὁρωμένων καταγράπτων, καὶ τοῖς λόγοις τῶν μαχῶν ἀκινδύνως. ἀλλ' εἶδες τῶν σῶν πολεμίων τὰ σόφη; βλέπει μοι πάλιν καὶ τοῦ Θεοῦ συμμαχίαν. οὐρανοῦ ἁψίδας ἀνεπέτασεν, τῷ ἀθλητῇ ὑπισχνούμενος τῶν βασιλείων τὰ ἔπαθλα· ἀγγελικὴν μορφὴν δὲ περιέστησεν αὐτῷ· πφάδας λίθων τὰ πφάσεις τῶν λόγων ἀπεκρούετο. καὶ ᾧ μὲν εἶδεν, ᾧ δὲ ἔφερεν, καὶ ᾧ μὲν στέφανον ὑπεδείκνυ τὸν Στέφανον. βλέπεις ἀνταγωνιζομένους καὶ πατοῦν, καὶ ὅπλα τῶν ἐχθρῶν τοῦ συγγράφεως. τότε ὑπὲρ τῶν φονέων τοῦ φανέντος Σωτῆρος, καὶ νῦν ὁ Στέφανος ὑπὲκλινε γόνατα στέφανος. πρὸ γὰρ τοῦ θανάτου ἐπάτησε κέντρα. ὁ βασιλεὺς στέφανος· ἐβασιλεύθησαν γὰρ αὐτοῦ οἱ βασιλεῖς καὶ πρῶτος. πρὸ γὰρ χρόνου στέφανος· τὸν γὰρ τοῦ ξενοδοχήσαντος παῖδα βασιλέως ἐπεδέξατο πατέρα. ὁ φιλοπτωχίας στέφανος· χαρᾶς καὶ ὀρφανῶν πλήσας γήρως, καὶ πτωχῶν οἰκονόμος. καὶ Ιουδαίων στέφανος· ἐπελίτθωσε γὰρ τοὺς Συναγωγοὺς μαχομένους εἰδώλοις. καὶ αἱρετικῶν στέφανος· ἐμφράττει γὰρ τῶν δυσμενῶν τὰ στόματα, βοᾷ, μέγας ὁ Κύριος ἡμῶν, μέγας. γλαυκήσεις γὰρ οὐχ ὑποκείται μέτρῳ μέγας· ἀβροσύνης γὰρ ὑπερβαίνει φαντασίας. μέγας· ἴδιον γὰρ τῆς θείας φύσεως τὸ ἀπερίγραπτον. μέγας· ὃν κόλπων γὰρ πατρικῶν ἀπάρχων ἀνέτειλε. μέγας· ὡς γὰρ λόγος ἁπλῶς ἐγνώσθη. μέγας· ἡ γὰρ ῥίζα οὐδὲ τοῦ σίκου σὺν ἐμέρισε. μέγας· ὅτι τῷ θείῳ γὰρ κράτει, σὺν εἰς τὸ ὑπερβολὴν ἔρριπτεν. μέγας· εἷα γὰρ ἡ ῥίζα, ζωοῦσα καὶ ὁ κλάδος. μέγας· Ο γὰρ ἐνσάρκως ᾧ υἱός, ἀνέσχε τὸν πατέρα. μέγας· ὀνίνησι γὰρ ἅπασι τὸ τῇ πεδάλῃ. μέγας· δι' ὕδατος γὰρ πολλοὺς ἀνεγέννησε. μέγας· ἐρώμενος γὰρ ὁ παλαιῶν. μέγας· μικρὸν γὰρ πατέρα σὺν εἶχε. μέγας· διὸ ὁ Κύριος ὁ υἱός, καὶ τῆς γαστρὸς μὴ δοκῇ· πάντα γὰρ δι' αὐτῆς ἐγένετο. βασιλεὺς ἀπάρχει ὁ υἱός· ὁ γὰρ βασιλεὺς ἡμῶν πρὸ αἰῶνος. ὁμοούσιος τῷ πατρὶ ὁ υἱός· Ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἦκω. φῶς ἀληθινὸν ὁ υἱός· Ἐγὼ γάρ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου. τί πολλὰ λέγω; Θεὸς καὶ πάντοκράτωρ, ὁ ἐκ πατρὸς γεγεννημένος υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ περιλάβων τὸν ἐκκλησίαν, ὡς μάρτυρά φησιν ἡ προφήτης λέγων· Επεστερέωσε Κύριος ὁ Θεὸς ὁ πάντοκράτωρ τὸ πόλεμον αὐτοῦ· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Ιωαν. α μς. ιδ

Ζαχ. ι. γ.

Λογ. ρι. ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΠΕΝΤΗΚΟΣΤΗΝ.

Ex Mss. ἐν Χάλκῃ νήσῳ & Χαλκηδόνος.

ΠΑσα μὲν ἡμέρα φαιδρὰ τοῦ ἁλιευτικοῦ ἀκτῖνα φέρουσα, καὶ ὃ καινὸν κατεσκιρτήσατο φῶς. οὕτω γὰρ ὁ διαυγὴς καλλωπίσας τοῦ κτίσαντος, πρόηλθεν εἰς μέσον. ἔχει δὲ πλέον εἰς εὐφροσύνην ἡμέρα ἑορτῆς πανηγυρικῆς καὶ πανίερτος, λόγῳ καὶ πραγματείᾳ Θεοῦ τετιμημένη. διπλοῦν γὰρ ὑπεδύκησε τοῦ φωτὸς τὸ τε τῆς φύσεως αὖθις φέρουσα, καὶ ὃ τῆς εὐσεβείας κάλλος ὑπεδυκνύουσα. τοιαύτη καὶ ἡ σήμερον ἑορτή, ᾧ μὲ αἰσθητὸν τῶν σωμάτων ὀφθαλμὸν κατελάμπουσα, ὃ δὲ νοερὸν ὄμμα τῆς διανοίας ταῖς ἀκτῖσι τοῦ λόγου φωτίζουσα. ἔστι γὰρ σήμερον βία τῶν πεντηκοστῶν τῶν ὑπισημένων, τῶν τε ὁ τῶν νόμων κηρυττομένων, καὶ ἁγίου τοῦ διαγγελικοῦ χαρίτος ἀδιαλείπτων. ὁ αὐτὸς τῇ ἡμέρᾳ καὶ τοῦ παλαιοῦ ἁγιάσθη νόμος· ὁ αὐτῇ καὶ τοῦ νέου χάριτι ἐδόξασε τῶν πνευμάτων ἡ ἐπιφοίτησις· ὁ αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ Μωϋσῆς τοῦ νόμου τὰς πλάκας ἐδίξατο· ὁ αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ὁ χορὸς τῶν ἀποστόλων ἐδίξατο τοῦ πνεύματος τοῦ καθόδου, ἀντὶ τῶν πλακῶν τῶν δεδομένων ἁγίῳ Μωϋσεῖ. λέγει γὰρ ὁ τῇ πρὸς Κορινθίους ἐπιστολῇ γράφων ὁ μακά-

Ιε. μ

ὁ μακάριος Παῦλος· Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι ναὸς θεοῦ ἐστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; οὐκ ἐν πλαξὶ λιθίναις, ἀλλ' ἐν πλαξὶ καρδίας σαρκίναις. Ζητεῖται δέ, εἰ καὶ πάλαι τοῦτο τὸ ἁγιαστήριον ἦν ἡ ἐκκλησία, καὶ τοῦτο τὸ ἁγίασμα ἐδόθη τοῖς ἀνθρώποις· οὐ γὰρ ῥητῶς ἐγέγραπτο ἐν τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ, ὅτι τῇ πεντηκοστῇ ἐδόθη νόμος· ἀλλὰ τοῖς ἐρᾳδίοις τὰ διὰ γραμμάτων αἰνιγματωδῶς δηλούμενα εἰς τοὺς χρόνους, ἤδη μὲν πάλαι, ἀλλὰ νῦν ἐναργέστερον. καὶ ἐν τῇ πεντηκοστῇ ἡμέρᾳ, καὶ ἐν ἐκείνῃ ἐδόθη ὁ νόμος. λέγει γὰρ ὁ μακάριος Μωϋσῆς (εἰς τὸ σαφέστερον ἀκριβοῦς) Τῇ τρίτῃ μηνὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ γῆς Αἰγύπτου, εἶπε Κύριος τῷ Μωϋσῇ, καθαρὰς διαμύρτυραι τῷ λαῷ, καὶ ἁγιάσουσι τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἔστωσαν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἕτοιμοι ἦσαν. πρωΐ γὰρ ἀκριβῶς. τῇ τρίτῃ μηνὶ ἐξόδου Αἰγύπτου. πεντηκοστὴ δὲ ἦν τοῦ τρίτου μηνός. τὴν τοῦ πανάρετου παμβασιλικὴν τῶν ἡμερῶν, μετ' ἐκείνου δὲ τοὺς ἑξῆς ἡμέρας πληρούσας μυριάδα, τουτέστι, δεκαπενταδικάς, καὶ τοὺς πεντήκοντα τοῦ ἀληθινοῦ. καὶ ἐν τῇ πεντηκοστῇ οὐδὲν ἡμέρᾳ τοῦ ἀληθινοῦ μηνὸς ἔλεγεν ὁ Θεός. Διαμύρτυραι τῷ λαῷ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ τοῦ μηνὸς ἔσται. πεντήκοντα δύο τοῦ ἀληθινοῦ, δεκαπενταδικὰς δὲ τοῦ πανάρετου, καὶ τρεῖς τοῦ τρίτου. βούλεται τὴν πραγματικὴν τοῦ συμφωνίαν. ὅτι ὤφθη ὁ Θεὸς ἐν ὄρει Σινᾶ, ὤφθη ὡς πῦρ καιόμενον· ὅτι ἐπιφαίνει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον τοῖς ἀποστόλοις, ἐπιφαίνει ὡς ἐν διαπύροις. Ἐμφανίζεται γὰρ γλώσσαις ὡσὶ πυρός, καὶ ἐκαθίσαν ἐφ' ἕνα ἕκαστον αὐτῶν. καὶ ὥσπερ, ἀδελφοί, ἐπιφανεστέρου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ παλαιοῦ διαθήκου, πολλαὶ καὶ ποικίλαι φαντασίαι (ἡ μὲν γὰρ βάτος, ἡ δὲ μάννα, ἡ πέτρα, ἡ στάμνος, ἡ βέργα τοῦ Ἀαρὼν, ἡ νεφέλη, ἡ στήλη τοῦ πυρὸς, ἵνα τὸν λαὸν εἰς φόβον τὸν ποιήσωσι) οὕτω καὶ τὸ ἁγίου πνεύματος μέλλοντος ἐπιφοιτᾶν, ἵνα μὴ τὸ αὐθαίρετον τῆς προαιρέσεως εἰς ῥᾳθυμίαν ἐκκλίνῃ τοὺς ἀνεγκλήτους, ἀλλὰ μᾶλλον τὸ πνεύματος τοῦ ἁγίου ἐνδόξως ἐπιφαῖνον, ὥσπερ τὸ διὰ βάτου καὶ στήλης καὶ νεφέλης ἐνεδείκνυτο, οὕτω καὶ τοῦτο ἐνήργει. Ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τοῦ ἡμέραν τῆς πεντηκοστῆς, ἐγένετο ἦχος, ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας· καὶ τότε ὤφθη τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ σεσώκεν ἡμᾶς οἶκον. μεγάλου ὄντος, καὶ τοῦ φωτὸς, ἀλλὰ τῆς ἐνεργείας μείζονος. οὐ γὰρ διαιρεῖται τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ διαιρεῖ τὰ χαρίσματα, καθὼς μαρτυρεῖ Παῦλος· Ταῦτα δὲ πάντα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ, καθὼς βούλεται· διαιρεῖ, οὐ διαιρεῖται, μείζων, οὐ μείζων ὀνόμασται, αὐθεντεῖ, οὐκ αὐθεντεῖται. καὶ ἐν ἄλλοις δὲ πολλοῖς τοῦ τῆς αὐθεντίας Παῦλος λέγων, Ὁ δὲ θεὸς αὐξάνει· ὅστις ἐστὶν ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα τὸ τοῦ αὐξάνειν, φανεὶς εἶναι καὶ τοῦ πνεύματος λέγων· Ταῦτα δὲ πάντα ἐνεργεῖ τὸ ἓν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. ἀλλ' ἐκλήθητε ἅγιον πνεῦμα ἐκλήπτου. διὰ τί, ἀλλ' ἢ διὰ τὸ ἀνεκλαλήτου δυνάμεως, τουτέστι, ἀμυθήτου; ὅτι δὲ τῆς γραφῆς τὸ ἰδίωμα τοῦτο θαυμάσιος. ἀνέκλητον λέγει ὁ ἀπόστολος τοῦ ἀμυθήτου. ἀνεκλεῖ δέ, οὐχ ὡς δόντι τῷ Θεοῦ, ἀλλ' ὡς Θεός. καὶ γὰρ Θεοῦ ἴδιον τὸ ἀνακαλεῖν. λέγει γὰρ ὁ ἀπόστολος, ἵνα μὴ τοῦ τὸ ἀνεκλάλητον τῆς ἐνεργείας ὑβρίσῃ, τὸ γὰρ Χριστοῦ προσβάλλομεν, ὡς τοῦ Θεοῦ ἀνεκλαλήτως δίδωμι. καὶ ἵνα, ἀδελφοί, μὴ κομπάσῃ Παῦλος ξενίζων ὅτι τῶν δογμάτων τοῦ Θεοῦ εἰσάγων ἀνακαλεῖται ἀεὶ θεότης, λοιπὸν παλαιᾶς μαρτυρίας ἀπόδειξιν. λέγει Ἡσαΐας ὁ προφήτης πρὸς τοὺς Ἰερουσαλήμ· Παρακαλέσει σε ὁ ὁμολογῶν σοι. νῦν τοίνυν, ἀνακαλεῖ σε ὁ πατὴρ, ἀνακαλεῖ ὁ υἱός. λέγει γάρ· Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμὲ, οὗ ἕνεκεν ἔχρισέ με, εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς ἀπέστειλέ με, ἀνακαλεῖται πτῶσιν τῶν πεπτωκότων. ἄλλως τε καὶ ὁ σωτὴρ βουλόμενος δεῖξαι τὸ πνεύματος τοῦ ἁγίου μεῖζον δόξαν, φησὶν, Ἐπειδὴ ἀπέλθω, ἄλλον ἀνάκλητον πέμψω· ἄλλος γὰρ οὐκ αὖ εἴη, μὴ ἕτερον παρεστακότος. ἐπιφαίνεται τοίνυν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὡς ἐν διαπύροις γλώσσαις. Διὰ τί δὲ γλώσσαις; διὰ τὸ τοῦ κηρύγματος χρήσιμον. ὅτι γὰρ γλώσσης ἐδίδοτο ὁ ἀπόστολος πρὸς τὸ πληροῦσθαι διὰ τοῦ κηρύγματος τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης, ὃ ἔμελλεν ἐνεργεῖν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τῶν σημαινόντων καὶ τοῦ δυνατοῦ· ἄλλως τε

Ἐξοδ. ιθ. α.

Ἐξοδ. ιθ. ι.

Πρξ. β. γ.

Πρξ. β. α.

α. Κορ. ιβ. μα.

α. Κορ. ιβ. ε.

ς Κορ. γ. ς.

Ησ. ξα. α.

Ιωαν. ιδ. ζ.

λωστε καὶ δι' ἑαυτῶν ἐνεργεῖν. Ἐπεὶ γὰρ πολλοὶ τοῦτο ἐμάχοντο, καὶ πύργοι ἐβούλοντο καθαιρεθῆναι, γλώσσας ὁ Θεὸς ἐπέστειλας, ἐμέλιτι τὴν κακὴν συμφωνίαν, ἐπέστειλε καὶ τῶν ἐναντίων γλώσσαν, ἵνα διαλύσῃ τὴν ἀλλήλοις ἐπιμελεῖσθαι οἰκουμένην. καὶ ἰδοὺ τοὐναντίον ἔξεστι· γλῶσσαν τὴν οἰκουμένην ἔτεμεν· γλῶσσαν τὴν οἰκουμένην ἔνωσεν· γλῶσσαν ἀπὸ τοῦ κηρύγματος πυρὸς ἦν· τί; ὅτι ὑλομανήσασαν τὴν ἀσέβειαν, καὶ πᾶσαν τὴν κόσμου ἔνωσιν διαιρεῖν ἐπιχειροῦσαν κατέσχεν, ἀποστέλλει πυρίνας γλώσσας διαλυούσας τὴν ἄνοιαν τῆς ἀσεβείας. Ἀνε. ις. μθ. αὐτὸς γάρ ἐστιν ὁ λέγων· Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν· πῦρ οὐκ ἀφανιστικόν. Τὸ γὰρ τοῦ Θεοῦ πῦρ οὐ καίει, ἀλλ' ἁγιάζει. Διὰ τοῦτο τῷ Ἡσαΐᾳ ἀπεκάλυπτε τὰ χερουβὶμ ἔχοι ἄνθρακα πυρὸς ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὡς Ησ. ς. ς. ζ. ἐπέθηκε τοῖς χείλεσιν αὐτοῦ, φησὶ πρὸς αὐτόν· Ἰδοὺ ἀφῆρηκε σοῦ ἀνομίας σου, καὶ σοῦ ἁμαρτίας σου. Σὺ τοίνυν τὴν ἑορτὴν τῆς ἁγίου πνεύματος ἐπιθυμίας σεμνῶς ἑορτάζοντες, δέξασθε ἀνάπαυσιν μὲν τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι. τίμησον τὸ πνεύματος τὴν ἐπιφοίτησιν. τιμᾶται δὲ πνεύματος ἐπιφοίτησις ὅταν συγχαρῇσι τὴν ἁμαρτημάτων. ὅπου Ιωαν. κ. κβ. γὰρ πνεῦμα ἅγιον, ἐκεῖ ἄφεσις. φησὶ γὰρ ὁ Κύριος, Λάβετε πνεῦμα ἅγιον. ἀν τινων ἀφῆτε καὶ ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς. Τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον κηρύττεται τὸ ἐλευθεροῦν· οἷς, ἐλευθεροῖ πατήρ, ἐλευθεροῖ υἱός, ἐλευθεροῖ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· δούλους ἦν ἐλευθερίας πέφυκε καὶ δυνάται. ὁ γὰρ μὴ ἔχει, οὐ χορηγεῖται. διὰ τοῦτο, ἵνα μάθῃς καλὸν ἐλευθερίαν υἱοῦ καὶ πνεύματος, ὁ σωτὴρ πρὸ ἑαυτοῦ λέγει· Ἐὰν μὴ ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, δοῦλοί ἐστε. ἀπὸ δὲ Ιωαν. η. λς. καὶ ἑαυτοῦ τὴν ἐλευθερίαν. πάλιν ὁ Παῦλος λέγει· Οὗπου κατασπορεύεται, ὡς ἀπὸ Β. Κορ. γ. ιη. Κυρίου πνεύματος (ὁ γὰρ Κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν) ὅπου δὲ πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἐλευθερία. ποτὲ μὲν πνεῦμα τὸ ἅγιον λέγεται, ποτὲ δὲ πνεῦμα υἱοῦ, ποτὲ δὲ πνεῦμα πατρός, οὐκ ἐπὶ συγχύσει κηρυττόμενον, ἀλλὰ τὴν ἀκρίβειαν τῆς θείας οὐσίας ἐρμηνευόμενον. ὁ υἱὸς καλεῖ Ματθ. ι. ιθ. τὸ πνεῦμα τοῦ πατρός. Μὴ μεριμνήσητε γάρ, φησί, τί λαλήσητε· οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρός. ὁ υἱὸς λέγει τὸ πνεῦμα τοῦ πατρός, ὁ Παῦλος λέγει τὸ Γαλ. δ. ς. πνεῦμα τοῦ υἱοῦ. λέγει γὰρ οὕτως· Ὅτι δέ ἐστε υἱοί, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν κράζον ἀββᾶ ὁ πατήρ. ζωοποιεῖ ὁ υἱός, ζωοποιεῖ δὲ τὸ πνεῦμα. λέγει γὰρ, ὥσπερ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτω καὶ ὁ υἱός, οὓς θέλει ζωοποιεῖ. εἶδες πατέρα καὶ υἱοῦ ζωοποιοῦντας; βλέπε δὲ πάλιν καὶ τὸν ἀπόστολον, μᾶλλον δὲ αὐτοὶ τὸν σωτῆρα δι' αὐτοῦ λέγοντας, τὸ πνεῦμα ὅτι τὸ ζωοποιοῦν, καὶ σαρξ οὐδὲν ὠφελεῖ. ἐπὶ δὲ ζωοποιήσεως χρήσομαι τοῖς λόγοις. εἰ χειροτονίαν τὴν ἐκκλησίαν ποτὲ μὲν ἐπιγράφουσι τοῦ Παύλου τοῦ πατρὶ, ποτὲ τοῦ υἱοῦ, ποτὲ δὲ τοῦ πνεύματος· ὅταν μὲν τοῦ πατρὸς λέγῃ χειροτονοῦντος καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀξιώματα, φησὶν· ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, εἶτα τὰ ἑξῆς. ἐνταῦθα τοῦ πατρὸς ἐπιγράψας καὶ χειροτονίας, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ αὐθεντῶν καὶ χαλιστῶν. ἀλλαχοῦ πάλιν ὁ αὐτὸς Παῦλος τοῦ υἱοῦ ἐπιγράφει· λέγει γάρ, ὁ καταβὰς αὐτός ἐστιν ὁ ἀναβὰς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα· καὶ αὐτὸς ἔδωκε, τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους. βλέπε τὴν αὐθεντίαν ἐκ τοῦ ῥήματος. οὐκ εἶπε, καὶ αὐτὸς ἐποίησεν, ἀλλ', ἔδωκεν ἐξ ἰδίας αὐθεντίας, οὐ μεμισεισμένης καὶ ἀπεχθομένης τῆς τοῦ πατρὸς βασιλείας. ἃ γὰρ βούλεται ὁ πατήρ, βούλεται καὶ ὁ υἱός, καὶ ἃ βούλεται ὁ υἱός, τούτοις συνευδοκεῖ καὶ ὁ πατήρ. ἀπὸ τοίνυν ἐπιγράψαι τῷ πατρὶ καὶ τῷ υἱῷ, ὁ αὐτὸς πάλιν τῷ ἁγίῳ πνεύματι καὶ χειροτονίας ἠξιώθη, μεταλαμβάνομαι τοῦ Ἐφεσίων πρεσβυτέρου, καὶ λέγων αὐτοῖς Πραξ. κ. κη. Παῦλος ὁ ταῦτα εἰρηκώς, καὶ ταῦτα φιλήσεται· Προσέχετε ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο ἐπισκόπους ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν. βλέπε τὸ ῥήματος τὴν συμφωνίαν. οὐκ εἶπεν ὅτι τοῦ πατρὸς τὸ, ἔθηκεν, ὅτι δὲ τοῦ πνεύματος τὸ,

ἔταξεν,

ἔταξεν, ἀλλὰ τῇ αὐτῇ λέξει, ἔθετο ὁ Θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, ἔθετο πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ. νομοθετεῖ πατὴρ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· νομοθετεῖ πατήρ, ὡς βασιλεὺς τοῖς ἀνθρώποις· καθὼς οὖν φησι ὁ Δαβίδ, Τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά σου, ὁ Θεός μου, ἠβουλήθην, καὶ ὁ νόμος σου ἐν μέσῳ τῆς καρδίας μου. νομοθετεῖ υἱὸς πατήρ, νομοθετεῖ υἱός. ἄκουε Παύλου λέγοντος· Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. ἔδειξε τὸν πατέρα νομοθετοῦντα, ἔδειξε τὸν υἱὸν νομοθετοῦντα. ὁ αὐτὸς καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι τὸ τῆς νομοθεσίας ἀξίωμα δίδοις, μᾶλλον δὲ οὐ δίδοις, ἀλλ' ἀποδίδοις, φησὶ, Ὁ γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἠλευθέρωσέ με ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ· οὐχ ὅτι τρεῖς εἰσι νομοθέται. Εἷς γὰρ νόμος, καὶ εἷς νομοθέτης· εἷς Θεός, καίτοι ἐν τρισὶ προσώποις κηρύττηται. καὶ πῶς, φησι, δύναται πατὴρ λέγεσθαι Θεός, καὶ Θεὸς υἱός, καὶ πνεῦμα ἅγιον Θεός, καὶ οὐ τρεῖς θεοί; ὅταν κοινὰ τὰ τῆς φύσεως, κοινὰ καὶ τὰ ὀνόματα τῆς ἀξιώματος. διὸ ὁ Θεὸς τὰ εἰς σὲ ἐμὲ διηρημένα ἀπὸ μιᾶς φύσεως ἑνὶ ὀνόματι καλεῖ. καὶ ὅτε ὀργίζεται τοῖς ἀνθρώποις, τὴν πόλιν ἀνθρώπων, τὴν τῇ ὀργῇ συνοικειώσαντα, ἵνα καλῶς ἀνθρώποις· καὶ ὅτε ἀλλάσσεται τῷ κόσμῳ, ὡς ἑνὶ ἀνθρώπῳ ἀλλάττει. διὸ ἐπαγγελία καὶ ἀκλησμονὴ ἁμαρτίας ὁ Θεός, καὶ λέγει· Οὐ μὴ καταμείνῃ τὸ πνεῦμά μου ἐν τοῖς ἀνθρώποις τούτοις. ἐξαλείφω τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐποίησα. καίτοι οὐκ ἐμοῖς, ἀλλὰ μυριάδες ἄπειροι. τῷ γὰρ ὀνόματι τῆς φύσεως οὐδὲν παύεται, ὡς ἵνα σκάλεσιν, ὡς ἵνα ἄνθρωπον πόλεται τὸν κόσμον, ἀλλὰ τὸ κοινὸν τῆς οὐσίας. Τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ, ἢ υἱὸς ἀνθρώπου, ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν, φησὶ ὁ Δαβίδ; οὐχ ὅτι ἵνα ἐπισκέψατο. πᾶσαν γὰρ τὴν οἰκουμένην ἤγαγεν. ἐνὶ δὲ ζωτόμῳ χρήσομαι λόγῳ ἀλλὰ Μωϋσέως εἰρηκότος, ὅτι ἐξῆλθε Φαραὼ κατὰ τὴν θάλασσαν, καὶ κατέσχε τῷ νόμῳ τὴν θείαν τὴν τιμωρίαν. Φαραὼ πίπτει μετὰ μυρίων ἁρμάτων εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἦσαν πολλοὶ ἄνθρωποι βυθισθέντες μετ' ἐκείνου καὶ ἵπποι πολλοί. ὁ δὲ Μωϋσῆς οἶδεν ὅτι μία ἐστὶ πόλεων ἡ φύσις τῶν ἀνθρώπων, λέγει· Ἀσωμεν τῷ Κυρίῳ· ἐνδόξως γὰρ δεδόξασται· ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔρριψεν εἰς θάλασσαν. τὰ πλήθη τῶν ἀνδρῶν, ἵνα ἄνθρωποι ὑπεβάλλων διὰ τὴν κοινωνίαν τῆς οὐσίας ὠνόμασεν. εἰ τοίνυν ἐν τοῖς ἀνθρώποις, ὅπου συγχέχυται διὰ τῆς γνώσεως, ὅπου διάφορα τὰ τῆς μορφῆς εἴδη (οὐδὲ γὰρ ἓν ἐστιν, οὐδὲ γνώμη ἴση, ἀλλὰ διάφοροι γλῶσσαι, διάφορα ἤθη) διὰ δὲ κοινὸν τῆς φύσεως πᾶσα ἡ οἰκουμένη εἷς ἄνθρωπος λέγεται, ὅπου ἀμέτρητος ἡ ἀξία, μία βασιλεία, μία δυνάμεις ἰδιάζουσα, τὴν τελειάδα ἕνα λέγω Θεόν. εἰ δὲ διὰ τὸ λέγειν Θεὸν καὶ Θεὸν καὶ Θεόν, τρεῖς λέγω θεούς, ἐρῶ εἶπον Κύριον καὶ Κύριον καὶ Κύριον, τρεῖς λέγω Κυρίους; ἀδαμῶς. λέγει γὰρ ὁ ἀπόστολος καὶ πατέρα Κύριον, καὶ υἱὸν Κύριον, καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον Κύριον· ὡς καὶ ὁ Δαβίδ· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου. Εἰ δὲ Κύριος Κυρίῳ· ὁ ἀπόστολος, Ὁ δὲ Κύριος τὸ πνεῦμά ἐστιν. Εἰ τοίνυν ὁ πατὴρ Κύριος, καὶ ὁ υἱὸς Κύριος, καὶ τὸ πνεῦμα Κύριος, πῶς σύ, ὦ ἀπόστολε, ὁ νομοθέτης τῆς ἀληθείας, ὁ σωτὴρ ἡμῶν τῆς θυσιαστηρίου βοᾶς Ἐφεσίοις λέγων· Εἷς Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα; Εἷς Κύριος καὶ ἁγιασμὸν τῶν στεφάνων. καὶ γὰρ ἁγία ἁγιοῦ, Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος. Εἰ δὲ φιλονεικοῦσιν αἱρετικοί, ὅτι ἄλλη κυριότης τοῦ παιδός, ἄλλη δὲ τοῦ υἱοῦ, θαυμάζω πῶς ἀνέχομαι δυσὶ κυρίοις δουλεύειν. τοῦ γὰρ σωτῆρος ἐστὶ φωνή, Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν. Εἰ μερίζεις τὴν ἐξουσίαν, πῶς δουλεύεις τῇ βασιλείᾳ; οὐ γὰρ δύναται λατρευθῆναι δύο ἀξιώματα καὶ ὁ αὐτὸς, ἐὰν μὴ ὁμοτιμία ᾖ. οὐδὲν γὰρ προσκυνῶ βασιλέα ἄρχοντι. ὅσον γὰρ ὁμότιμος ἡ ἀξία, ὁμότιμος καὶ ἡ προσκύνησις. τὸ τῷ ἴσῳ ἀξιώματι οὐκ ἔστι μάχη. ὁ μείζων ἐναίρει μάχην· ὁ ἴσον βραβεύει τὴν εἰρήνην. ὁ συνεχώρησέ σοι ὁ Χριστὸς μερίσαι τὴν τιμήν. λέγει γάρ· Τοῦτό ἐστι τὸ θέλημα τοῦ παιδός, ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν υἱόν, καθὼς τιμῶσι τὸν πατέρα. τίμα τὸν πατέρα, ἵνα τιμήσῃς τὸν υἱόν, μᾶλλον δὲ τίμα τὸν υἱόν, ἵνα τιμήσῃς τὸν πατέρα. ἐδημιούργησε ὁ πατὴρ τοῦ υἱοῦ τὴν τιμήν· ἐδημιούργησε ὁ

Ψαλ. λθ. ια. Γαλ. ε. ς. Γαλ. α. ς. Ψαλ. η. ς. Γεν. γ. ζ. Ἐξοδ. ιε. α. Ἐφ. δ. ε. Ησ. ς. Ματθ. ς. κδ. Ἰωαν. ε. κγ.

Ιωαν. ιε. κγ· γὴς τῦ παρ ἐξ τὴν πμὴν. λέγ ἡ γὰρ ὁ σωτὴρ· Ὁ ἐμὲ μισῶν, κ ⓦ πατέρα μ μισεῖ. μὴ
οὖν νομίσωσιν ⓐ αἱρετικοὶ ὅτι Θεῷ ἀντιζοῦταί τι, μέγαν αὐτοῖς λέγοντες τὸν ⓦ ὑὸν (οὐ
γὰρ δέχεται τὴν εἰς αὐτὸν διαφερομένην πμὴν ὁ πατὴρ, ὑβριζομένου τῦ υἱοῦ) καὶ λάβε
παραγγέλματων ἀπὸ τῆς ἐξ ἀρχῆς σαρκὸς τῆς παλαιᾶς γραφῆς. ⓐ φίλοι τῦ Ἰωὴ ⓐ ἐλθόντες
εἰς Ἀδραμυττίαν, συκοφαλοῦν αὐτῷ προσφερομένῳ τολμήσαι, κ ἐδικαίουν τ Θεόν. ὁ δ
Ἰωὴ ἔλεγε τῷ Θεῷ· πῶς δύναται κριτὴν ἀδικεῖν ἐμοῦ κ σοῦ, κ εἰδὼς πόσας εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι μου,
ὅπου οὕτω με ἔκρινας; ⓐ φίλοι τῦ Ἰωὴ ἐδικαίουν τὸν Θεόν, ἀγνοοῦντες τῆς ὑποθέσεως, καὶ
τὸν μὲ δίκαιον μᾶλλον κατέκρινον ὡς ἁμαρτήσαντα, Θεῷ δ σωτῆρι ὡς ἐπαίνους. καὶ
λέγουσιν αὐτῷ, μεγάλως ἐλάλησας, ὑπερβαλλόντως ἐλάλησας σὺν χ τῷ ἰχθύι, καὶ ὁ
Θεὸς μὴ παρέρχεται τὸ δίκαιον χ τὰς ἁμαρτίας σου ἐπόησεν. εἰ μὴ πολλαί σου ἦσαν αἱ ἁμαρ-
τίαι, οὐκ ἂν μεμάστιξαι. καὶ ἐδόκουν σωτῆρι Θεῷ, τὸν δ δίκαιον καὶ τέκνα. ἆρα ἐδίξατο
τὸν ὑπὲρ αὐτῦ λέγοντα, πῶς τὸ δίκαιον ὁ Θεός; εἰ ἐδίξατο τὴν ὑπὲρ αὐτῦ σωτηρίαν,
ἀμαρτάνομεν τῦ δικαίου, δέχεται καὶ τὴν εἰς ἑαυτὸν πμὴν, ἁμαρτάνομεν τῦ υἱοῦ. ἄ-
Ἰωὴ μδ. ϛ. χουσε π λέγ ὁ Κύριος τοῖς φίλοις τῦ Ἰωὴ· Ἵνα π ὐκ ἐλαλήσατε ὀρθὰ χ τὸ θεράποντός μου; ὡ
χ τῦ θεράποντος σου ὀρθὰ μὴ λαλήσαντας ἀποστείλ), τοὶ χ τὸ μετοχλῶς ἀκούσαντα τὴν
γλῶτταν δέχ); ἅπαξ. ἀπαιδεύτητος τοίνυν ἡ δίκη τοῖς βλασφημοῦσι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον.
Ματθ. ιϛ. λα. ἄκουε π φησιν ὁ σωτήρ· Πᾶσα βλασφημία ἀφεθήσε) τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δ εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα
βλασφημία ὐκ ἀφεθήσε), ὅτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, ὅτε ἐν τῷ μέλλοντι. Ὡς χρεία συλλογισμῶν
ῥητορικῶν ἀγνοήτων, κλοπῶν κ ἀκλόπων; ὀξὺς ὁ λόγος τ αἱρέσεως ὑπὲρ ξυρὸν ἠκονημένον. ἀνὴρ
κ ξυρὸν, κἂν μεγάλως ᾖ κ ἰσχυρῶς ἠκονημένον, τείχας ξυρᾷ δυνάται, ὐ ξύλα τέμνειν. ὁ δ
τῆς ἀληθείας λόγος ὐκ ἔστι ξυρὸν, ἀλλ ἔστιν ἀξίνη. ἀφ τῦτο Ἰωάννης ὁ Βαπτιστὴς λέγ·
Ματθ. γ. ι. Ἰδοὺ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται. οὐκ εἶπε, ξυρόν (ὐ γὰρ ὄντι λεῖον, κ
σοῦ λειοῦν ἔξω τὴν λπίζει τὴν μετανοίαν) ἀλλ' ὁ λόγος τῦ Θεοῦ ἀξίνη τέμνουσα καὶ ἀπ. ι
ἀφανίζουσα τῶν ἀλλοτρίων, ὡς μάρτυρι Ἰωάννης λέγων· Ἤδη δ κ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν
τῶν δένδρων κεῖται. ὁ ὄχλος τῶν δόλια λαλούντων αἱρέσεις πλεκόντων, ξυρόν ὄντι,
Ψαλμ. να. α· ὡς λέγ ὁ Δαβίδ τῷ Σαοὺλ, Τί ἐγκαυχᾶ σὺ κακία, ὁ δυνατὸς, αἰομένη; ὅλην τὴν ἡμέ-
ραν ἀδικίαν ἐλογίσατο ἡ γλῶσσά σου, ὡσεὶ ξυρὸν ἠκονημένον ἐποίησας δόλον. ὁ πατὴρ νομο-
Ἰωὴλ ϛ. λϛ. θετῆ, ὁ υἱὸς κελεύει, τὸ πνεῦμα αὐθετῆ. ἄκουε τῦ Θεοῦ λέγοντος· Εὐαγγελιζόμενοι ἔξε-
στι, ὃς Κύριος προσκέκληται. δικαιοῦσι, ἔκδος σου τὴν ἀκοὴν, ἵνα μάθῃς τῆς ἀλη-
θείας τὴν συμφωνίαν. ὐ γὰρ λογισμοῖς μαχόμεθα, ἀλλὰ γραφαῖς ἀκολουθοῦμεν. βύσ-
σινα δ δοῦλοι εἰσὶ) τῶν γραφῶν, ὐ ζητᾶς γραφὰς δουλαγωγεῖν προὶς σὸν ἡμετέρους λογισμούς.
συλλογισμοὶ ἡ πίστις ὐ δέχεται, ὐχ ὡς ἀλογίστοις, ἀλλ' ὡς πρώτοις λογισμοῖς ὑπαπαντᾷς.
Ϲ. Κορ. ι. δ. ἵνα δέ σοι δείξῃ Παῦλος, ὅτι ἡ πίστις χ τῶν λογισμῶν ὁπλίζε), λέγ· Τὰ γὰρ ὅπλα ἡμῶν
ὐ σαρκικὰ, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ Θεῷ προὶς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων, λογισμοὺς καθαιρούντες
πρῶν ὑψώματι ἐπαιρόμενον χ τῆς γνώσεως τῦ Θεοῦ. ἀλλ' εἰ ἡ πολλαχοῦ ὁ αἶνος τῇ δέξ-
Ψαλμ. ξδ. γ. λεκλιχῇ ἡκαῖς, μὴ ξενιαθῇς. λέγ γὰρ ὁ Δαβίδ· Λόγοι αἰόμενοι ὑπερέδυσάμεσαι ἡμᾶς.
Ἀποστέλλει ὁ πατὴρ σοῦ ἀποστόλους, ἀποστέλλει καὶ ὁ υἱὸς, ἀποστέλλει ἡ τὸ ἅγιον πνεῦμα. λέγ
Ματθ. ιϑ. ὁ σωτὴρ τοῖς ἀποστόλοις· Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς εἰς ⓦ κόσμου· πορευθέντες μαθητεύ-
Πραξ. ιγ. δ. σατε πάντα τὰ ἔθνη. λέγ δὲ τὰ τῆς πράξεως τῶν ἀποστόλων· Οἱ μὲ οὖν ἐκπεμφθέν- Χ. ἁγίου
τες ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος κατῆλθον εἰς Σελευκείαν. καλεῖ ὁ πατὴρ ἀποστόλους, κα-
Ἰωὴλ ϛ. λϛ. λεῖ ὁ υἱὸς ἀποστόλους. λέγ ὁ προφήτης· Ἀπὸ γὰρ τοῦ ὄρους Σιὼν ἥξει ὁ εὐαγγελιζόμενος,
κ εὐαγγελιζόμενοι ὃς ὁ Κύριος προσκέκληκεν. ὑκοῦσαι Θεοῦ ὅτι προσκαλεῖται σὸν εὐαγ-
γελιζομένους. Εἰ τοίνυν Θεοῦ τὸ προσκαλεῖσθαι, ἀφ τοῦτο τὸ πνεῦμα φησὶ τῶν
Πραξ. ιγ. ϛ. προφητῶν εἶπε· Τάδε λέγ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον· Ἀφορίσατέ μοι ⓦ Παῦλον κ τ

Βαρνάβαν

Βαρτάζαι εἰς δ ἔργον ὁ προσκλημα αὐδις. Ταῦτα πρὸ ἡμῶν δρκωτῶς εἴρηται ὁ δ Θεὸς τῆς αἰρίσεως πάλαι ἡμᾶς αὐξῆσαι εἰς τὸ αὐτὸ πίστιν καὶ ἀγάπην, ὅπ αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ μονογενεῖ υἱῷ, καὶ τῷ πνεύματι αὐτοῦ τῷ ἁγίῳ, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΣΕΒΗΡΙΑΝΟΥ
ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΓΑΒΑΛΩΝ
ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΣΜΟΠΟΙΙΑΝ

λόγοι ἓξ, Χρυσοστόμῳ δ' ὁ αὐτὸς ἀνὴρ γράφοις ὁπτὼ γραφόμενοι.

Λογ. α.

Ἅσα βύσεως ἐπάθησις, τῆς ψυχῆς ὅτι τῆς ἡμετέρας διόρθωσις. πρὸς ταύτην γὰρ τὴν τῆς ψυχῆς ἡμῶν σωτηρίαν ὁρᾷ πάντα τὰ τῆς εὐσεβείας παιδεύματα. Ταύτην γοῦν καὶ ὁ τοῦ Θεοῦ προαγματεύεται λόγος· ταύτην ὁ Μωϋσέως ἐπαποδέχεται νόμος· ταύτην κηρύττουσιν αἱ τοῦ πνεύματος γλῶσσαι· ἐπὶ ταύτης ἀσιγήτους τὰ μάσι βοῶσιν οἱ ἅπτολοι. πάντα γὰρ ἐπὶ ἡμῶν, καὶ δι' ἡμᾶς· ἵνα πρὸς διόρθωσιν δραμόντα τὰ ἡμέτερα, τῆς εὐσεβείας καταξιωθῇ. πᾶσα μὲν οὖν βίβλος ἁγία ἀφορμὴν ἔχει τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, ὡς ἔφθην εἰπών· αὕτη δ' ἡ τῆς δημιουργίας βίβλος, ἀρχὴ καὶ πηγὴ καὶ δυνάμις ὅτι πάντων τῶν ὁτιοῦν καὶ προφητῶν. καὶ ὥσπερ οἶκον ἄν τις οἴοιτο ζῶσαι, θεμελίων μὴ ἐπισχεθέντων· οὕτως οὐδὲ τὰ τῆς δημιουργίας κάλλη λάμψαι, μὴ τῆς δημιουργίας τὸν ἀρχὸν ὑποθεσθαι. οἶδα μὲν οὖν ὅτι πολλοὶ τῶν ἁγίων πατέρων καὶ θεσπέσιοι εἰς τὴν τῆς δημιουργίας λόγον, πολλὰ καὶ μεγαλεῖα καὶ ἔνδοξα εἰρήκοτες, ὡς ἡ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐπιμέτρησε χάρις. καὶ πολλῶν καὶ μεγάλων καὶ θαυμαζῶν προφυρημένων, οὐδὲν κωλύει καὶ τὰ πρὸ ἡμῶν ῥηθῆναι, ὡς ἂν ἡ τοῦ ἁγίου πνεύματος χορηγήσῃ χάρις. ὥσπερ γὰρ οὐκ ἐπαύσαντο ἐπὶ τῶν πρὸ αὐτῶν, ὕστερον οὐδὲ ἡμᾶς ἐπὶ τῶν πρὸ τῆς ἡμετέρας ἡλικίας. καὶ γὰρ κἀκείνοις καὶ ἡμῖν καὶ τοῖς πρὸ ἡμῶν μία ἐστὶν ἡ χάρις ἡ χορηγοῦσα τοῦ ἁγίου πνεύματος τὴν δύναμιν. Πάντα γάρ, φησὶν, ἐνεργεῖτο ἐν αὐτοῖς τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ἰδίᾳ ἑκάστῳ, καθὼς βούλεται. καὶ τοίνυν τὰ μὲν τῶν πατέρων ἐκάλλεται, ἀλλὰ τὰ πρὸ ἡμῶν μέλλεται. καὶ ἡ μεγαλεῖα τὰ πρὸ αὐτῶν, μικρὰ ἦν τὰ πρὸ ἡμῶν, ἀλλὰ στοιχοδομεῖται ἐκείνοις. ὥσπερ γὰρ λίθοι μὴ κύβου τάξιν φέ-

a. Κορ. ιβ. ια.

ρουσι

εστὶ τὸ οἰκοδομῆ παρῆται ἡ ῥῆμα σαλευόμενον μᾶλλον μενῇ τὰ μὴ σαλευόμενα· ἵνα τοίνυν τὰ τῶν πατέρων εἰρημένα μὴ ἐκ τοῦ ἀθῴους διηγήματα, μείζονα τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ἀπεργάζηται. παρακαλῶ οὖν τὴν ὑμετέραν ἀγάπην ταῖς ἐνοίαις τῶν λεγομένων προσέχειν, μὴ εἰ ξέναι εἰσὶν, ἀλλ' εἰ ἀληθεῖς εἰσὶ καὶ ἀρχαῖοι. οὔτε γὰρ ὁ τῶν Ἑλλήνων σοφὸς πάντως ὁ ἀληθὴς, ὅτι ὁ ξένοις ψευδὴς· ἀλλὰ πανταχοῦ ζητεῖται ἡ ἀλήθεια, ἡ ψευδὴς λεγόμενα. ἀξιῶ οὖν, μηδὲν ὡς φίλοι τινὰ χρείσασθαι, ἀνεξετάστως διηγήσεσθαι τοὺς λόγους, μήτε ὡς ἐχθροὶ ξενίζοντα ἐκβάλλειν (Ⓜ) λόγον· ἀλλ' ὁρᾶν πανταχοῦ, εἰ ἀληθὲς ὅτι ἡ τοῖς λεγομένοις βεβαιεύσα. 5 Ia. ii.

Γεν. α. α. Ἐν ἀρχῇ, φησὶν, ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. Ἱστορία αὕτη ὅτι μὲν Μωϋσέως ἦν νομοθέτου σύγγραμμα, καὶ πνεύματος ἁγίου ἀποκάλυψις· ἀποδείκνυσι δὲ δημιουργίαν, δυνάμει μὲν Θεοῦ ἡγεμονίου, προφητικῇ δὲ χάριτι Μωϋσῆ ἀποκαλυφθεῖσαν. οὐ γὰρ εἶπεν αὐτὸς Μωϋσῆς, ὡς ἱστοριογράφος, ἀλλ' ὡς προφήτης. εἶπε γὰρ, ἃ μὴ εἶδε, καὶ διηγήσατο, ὧν θεατὴς οὐκ ἐγένετο. ὥσπερ γὰρ τρία εἴδη προφητείας εἰρήκαμεν πάλαι, ὅτι προῆτιν μὲν εἶδος προφητείας τὸ εἰπεῖν, δεύτερον δὲ τὸ δι' ἔργου, τρίτον δὲ τὸ δι' ἔργου καὶ λόγου· οὕτω δὲ καὶ ἐνταῦθα τρία μέρη προφητείας· προφητεία περὶ τῶν ἐσομένων, προφητεία περὶ τῶν μελλόντων, προφητεία περὶ τῶν παρελθόντων. οἷς, ὁ πρῶτος προφήτης, φέρε εἰπεῖν Ησαΐας, τοῖς ὑπὸ Μωϋσέως ἡγεμονεύοις· ἀλλ' ὅπερ τὸ πνεῦμα Μωϋσέως ἦν τὸ αὐτὸ ἀποκαλύψαι αὐτὸ τὰ ἡγούμενα, προφητεία ἦν. ἔστι δὲ αὖθις προφητεία καὶ ὑπὲρ τῶν παρόντων· ὡς ἐάν τις καὶ ὑπὲρ τοῦ προφήτου βουληθείη κρύψαι τι ἐν τῇ ἀγωγείᾳ, καὶ ὁ προφήτης ἐλέγξῃ αὐτὸν, ὡς ὁ Ἐλισσαῖος τὸν Γιεζὶ τὰ μέλλοντα προσημαίνων, καὶ τὰ κεκρυμμένα δεικνύων. Μωϋσῆς εἶπε τὰ προγεγονότα, ἄλλοι τὰ μέλλοντα. οὕτως οὖν δεῖ προσέχειν τῇ ἱστορίᾳ ταύτῃ, ὡς ὡς διηγήματι, ἀλλ' ὡς προφητείᾳ ἀληθεῖ ἐκ πνεύματος ἁγίου λελαλημένῃ. τίς δὲ ὁ σκοπὸς τῷ προφήτῃ; δύο προεῖχεν Μωϋσῆς πιθανῶς, καὶ διδασκαλίαν ἐκθέσθαι, καὶ νομοθεσίαν ἀποστεῖλαι. νομοθέτης γὰρ ὢν, ὅ προῆτο τῆς νομοθεσίας, ἀλλὰ τῆς δημιουργίας. Διὰ τί δὲ προῆτο ἠθέλησε δεῖξαι τὸν Θεὸν δημιουργὸν τοῦ παντὸς ὄντα διαστήλαι; ἵνα δυνηθῇ Θεὸς ὢν ἀλλοτρίοις νομοθετῆσαι, ἀλλὰ τοῖς ἰδίοις. Εἰ μὴ γὰρ προῆτο ἔδειξεν αὐτὸν δημιουργὸν τοῦ κόσμου, οὐκ ἂν ἀξιόπιστος ἐδείκνυτο νομοθέτης τοῦ κόσμου. Ὁ γὰρ ἀλλοτρίοις νομοθετῶν, βίας· τὸ δὲ τοῦ ἰδίους παιδεύειν, ἀκολουθίας. Καὶ ὥσπερ Ἰωάννης ὁ προφήτης ἔταξε τοῦ Χριστοῦ τὸν νομοθετήσαντα, ἕως εἶπεν αὐτοῦ τὸν διαστολέα, εἰπών· Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ Ιωαν. α. α. ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος. πρῶτα δὲ αὐτὸν ἐγνώσθη, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν, ὃ γέγονεν. ὁ αὐτὸς ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ὅτι εἶπεν αὐτὸν ποιητὴν καὶ δημιουργὸν, τότε εἰσάγει αὐτὸν διδάσκαλον καὶ νομοθέτην τοῦ παντός. πάλιν ἄλλος σκοπὸς Μωϋσέως. Διὰ τί ὁ μακάριος Μωϋσῆς οὐρανοῦ μὲν ἐμνημόνευσε, καὶ γῆς, καὶ θαλάσσης, καὶ ὑδάτων, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς· ἀγγέλων δὲ, ἢ ἀρχαγγέλων, ἢ σεραφὶμ, ἢ χερουβεὶμ οὐκ ἐμνημόνευσεν; ὅπερ καὶ τῷ νομοθετήσαι πρὸς αὐτὸν τότε καιρὸς ἦρμοσεν. ἤδει γὰρ οἷς διελέγετο, τοῖς ἐξελθοῦσιν ἐξ Αἰγύπτου, τοῖς τοῦ Αἰγυπτιακοῦ πλούτου μαθοῦσιν· ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἄστρα, ποταμοὺς καὶ πηγὰς καὶ ὕδατα". καταλιπὼν οὖν τοῦ τῶν ἀοράτων δημιουργίαν, καὶ κατεῖδε (Ⓜ) λόγον ὅτι τῶν ὁρωμένων, ἵνα πίσῃ αὐτοὺς τὰ πρὸς σκωμωδοῦντας μὴ νομίζειν αὐτὰ θεοὺς, ἀλλ' ἔργα Θεοῦ. καὶ γὰρ οὐκ ἦν δυνατὸν τότε δεῖξαι ἐκείνους καὶ ἀγγέλων καὶ ἀρχαγγέλων, ἵνα μὴ πάλιν θρέψῃ αὐτῶν τὴν νόσον. Εἰ γὰρ μὴ βλέποντες ἀγγέλους", πολλῷ μᾶλλον, εἰ ἴσχυσαν ἀγγέλους ἢ ἀρχαγγέλους, σέβεσθαι ἐκείνους θεοὺς ἔδει). ἀλλὰ μνημονεύει οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρέων καὶ ὑδάτων, καὶ τῶν ἐν αὐτοῖς πάντων, ἵνα ἀπὸ τῶν ὁρωμένων ἐρωτεύσῃ (Ⓜ) ἀοράτου, καὶ ἀπὸ τῶν ἔργων δείξῃ (Ⓜ) τεχνίτου. Οὕτως οὖν καὶ Θεόφιλος παῖδος τὸ Βαβυλῶνι ἐπαίσησας.

ἐπαίσησας

ὅπῃ γὰρ ἐν τῷ ἔθνει ἦσαν ἐκείνῳ τῷ πολεμίῳ, καὶ οὐκ ἐν τῷ Θεοῦ γνώσει, ἀλλ' εἰδωλα προσκυνήσῃ, ἐν τῇ κτίσει ἀντὶ τοῦ λέγειν· Εὐλογήσῃ πόλεις καὶ ἔργα Κυρίου ⓦ Κύριον. λέγε τί οὐκ εἶπεν, ἀγγέλους, οὐρανοὺς, γῆν, πῦρ, ὕδωρ, ψύχος, κρύσταλλον, καὶ ὅσα τοιαῦτα, ἀλλὰ τὸν δημιουργὸν ἀριθμῶν καὶ μέτρων; ἵνα ὅλον πλουτήσῃ τὸν κτίσαντα, καὶ ὅλον καθαρίσῃ τὸν δημιουργὸν, καὶ μηδένα κακὸν ὑπόνοιαν ἀφορμὴν τῆς ἀσεβείας· ὥσπερ καὶ ὁ τῶν Μωϋσῆς ἐκέλευσε τὸν Ἰουδαίων τὸν Αἰγυπτιακὸν ἀπολέσαι πλοῦτον, μνημονεύειν δὲ ὑφάσεως καὶ γῆς ὡς ἐμοῦ θρόνου, ἵνα διίζῃ τὰ ποιήματα, καὶ μνημονεύσῃ τὰ ποιητοῦ. ὁ ἀρχὴν ἐποίησεν ὁ Θεὸς ⓦ ὑφάνειν καὶ τὸν γῆν. ὦδέ μοι ⓦ νοῶ. ἐγὼ θαυμάζω, πῶς Ἰωάννης ὁ Μωϋσῆς ὁ αὐτὸς προοίμιον ἔχει. καὶ γὰρ οὗτος λέγει, Ἐν ἀρχῇ ἐποίησεν· καὶχαῖος λέγει, ὁ ἀρχῇ ὁ Λόγος. ἀλλὰ καὶχαῖος χρήσιμος, καὶ οὗτος κυρίως. ὅσα μὲν γὰρ δημιουργία, ἔταξε Μωϋσῆς ὁ ἐποίησεν· ὅσα δὲ δημιουργὸς, ἔταξε ὁ, Λόγος, ὁ εὐαγγελιστής. πολὺ δὲ ὁ μέσον τὸ, ἐποίησε, καὶ τὸ, Λόγος. ὁ μὲν γὰρ ἐλάμβανε μὴ ὄν· ὁ δὲ Λόγος, ἀεὶ ὤν. ὁ ἀρχῇ ἐποίησε, καὶ ὁ ἀρχῇ Λόγος. Θεοῦ δὲ εἶδος, κτίσματος δὲ ὑπεναντίον. ὥσπερ καὶ ὁ εὐαγγελιστὴς μεμάθηκε· διὰ μὲ τὸ σωτῆρος λέγει, ὁ ἀρχῇ Λόγος ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος Λόγος ⓦ Θεὸν, καὶ Θεὸς Λόγος ὁ λόγος. ἐπὶ Λόγος ὁ ἀρχῇ· ὁ αὖτις ζωὴ Λόγος, καὶ ἡ ζωὴ Λόγος ὁ φῶς τῶν ἀνθρώπων. λέγει δὲ, Λόγος, ἵνα ἑρμηνεύσῃ ὁ ὄν. ὅταν δὲ οἰκέτην ὅταν κήρυξε ⓦ ὅταν, καὶ πλῆθος εἰς τὸ δουλοῦν τὸ Ἰωάννου, λέγει· Ἐγένετο ἄνθρωπος. ἀνθρώπους δὲ σωτῆρος τολμῶσι λέγειν, ὅτι καὶ ὁ σωτὴρ γενόμενος Λόγος, ὑδὲν ἀφέρει τῆς. ὁρᾷς τὰ, ὁ ἀρχῇ· ἐὰν ὑπῇ ὁ αἱρετικὸς, ὅτι ὁ Χριστὸς γενόμενος Λόγος, ὡρὰν γενέσθαι κτίσμα, πλέον ἔχει τῆς; καὶ γὰρ ὅταν τὸ γῆς εἴπῃ Μωϋσῆς, Ἡ γῆν ἦν. ἀλλ' ὅτι τὸ, ἐν ἀρχῇ Λόγος, ἐπὶ πάντων λαμβάνουσι, καὶ ὑπὲρ τὸν ἀΐδιον φύσιν, οὐδὲν πλέον ἔχει τῆς γῆς. καὶ ὁ Θεὸς λόγος ἦν, καὶ ἡ γῆν Λόγος· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ὁ ἀρχῇ Λόγος μὴ γενόμενος, ἀλλ' ἀεὶ ὤν· ἐνταῦθα γῆ γενομένη Λόγος. ὁ γὰρ εἶπε ποτὲ ὁ νομοθέτης, ἡ γῆ Λόγος, ἕως ὅτε εἶπεν, ὁ ἀρχῇ ἐποίησεν ὁ Θεὸς ⓦ ὑφάνειν καὶ τὸν γῆν. οἶδα μάρτυρα, ἀδελφοὶ, ὅτι τὰ λεπτὰ τῶν τὰ ζητήματα δυσερμήνευτα ταῖς τῶν πολλῶν διανοίαις. ἀλλὰ δεῖ ὁ ἡμέρα πηγαίας ἢ φύσεως μᾶλλον ταῖς ψυχαῖς ἀεὶ τὴν βαθυτέρων ἐπιμέλειαν διαλέγεσθαι. ὁ ἀρχῇ Λόγος, καὶ ὁ ἀρχῇ ἐποίησε. διὰ τοῦτο τὸ προοίμιον ἔσπε εἶπεν, ὁ ἀρχῇ, καὶ ὁ ἀρχῇ, ἵνα διαχθῇ μία ῥίζα τῆς εὐσεβείας, ἢ καὶχαῖος παραδύσασα ⓦ νομοθέτην, καὶ τὸν φωτίσασα τὸν Εὐαγγέλιον. ἀδελφαὶ γὰρ αἱ δύο διαθῆκαι, καὶ ἐκ ἑνὸς πατρὸς πηγάσασαι. διὰ τοῦτο καὶ συμφώνως ⓦ λόγοι προφέρουσι. πανδοκεὺς γάρ ἐστιν ὁ ὁμοιότης ἀπαρχὴ καὶ ὥσπερ ὁ ἀδελφαὶ ἐκ ἑνὸς πατρὸς γνήσιαι τρόπος τῆς ὁμοιότητος τὰ ἰδιώματα· ὕτως καὶ αἱ δύο διαθῆκαι ἐκ ἑνὸς πατρὸς ἐφρόντισαν, πολλῷ ἔχουσι τὸν ἀμφότερον ἀμάλγειν ὁ τῇ παλαιᾷ διαθήκῃ προσηκόντως νόμος, καὶ ἀκωλύτους προφῆται, ὁ ὁ τῇ νέᾳ χάριτι προσηκόντως τὸ εὐαγγέλιον, ὁ ἀκωλύτους ἀπόστολα. ἐκ δώδεκα προφῆται, ** τὸν δώδεκα. δώδεκα, ⓓ ὡς Ὡσηέ καὶ παντρες, Ἡσαΐας, Ἱερεμίας, Ἰεζεκιήλ, Δανιήλ. ὁ τῇ νέᾳ δώδεκα ἀπόστολοι, καὶ παντρες εὐαγγελισταί. ἐκεῖ πάλιν προφήτης κλῆσις Θεοῦ ἀπὸ ἀδελφῶν ἤρξατο. ἤρξε γὰρ τὸν Μωϋσῆν καὶ Ἀαρὼν προφήτας ὁ ὁ τῷ εὐαγγελίῳ προφήτων κλῆσις ἐστὶν Ἠλίου καὶ Ἐλισσαίου. τὸ ἐκεῖ μὲν ἁπλῶν χάρις, ὧδε δὲ διπλασίων. ἐκεῖ γὰρ δύο ἀδελφοὶ ἐκλήθησαν, Μωϋσῆς καὶ Ἀαρών· ὁ τῷδε δὲ διπλῆν δύο ἀδελφῶν, Πέτρος καὶ Ἀνδρέας, Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης. ὅπου ἐκλήσεν ὁ σωτὴρ τοὺς ἁγίους πνεύματα ἀγαθὰ ἐστὶν πάσης ἡμῖν, καὶ ἀδελφοὺς πεῖσαι τῇ ὁμοήθειᾳ καὶ τῷ πνεύματι, ἔλαβε δημιουργὸν τὸν φύσιν, καὶ προστάτην ὁ τῆς φύσεως ἀπολάβῃ· καὶ ὁ ἐκεῖνο ἐποίησε δαίμων ὁ δημιουργὸν τῆς ἐκκλησίας ὁ προσῆν σκάμμα ὁ τῇ παλαιᾷ ὁ πανταχοῦ ἓν ἦμα μεταδημιούργημα· ὁ τῇ ἡμέρᾳ καὶ ὁ τῇ κτίσει, ὁ ὕδωρ ἓν ὄφεσι. ἀλλ' οὐκ ἔστι τὸ πρόσωπον καὶ ἐν πᾶσιν ἐνεργῆς τὸν ὁμοιότητα. ἓν δὲ ὁ προκειμένου ἐπὶ πλέον ἐλθωμεν. Ἐν ἀρχῇ ἐποίησε ὁ Θεὸς ⓦ οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. ἐπεὶ ἡμᾶς ἐποίησεν

ὁ Θεὸς ϛ̀ πάντα· ἀλλ' ἡ μὲν πρώτη ἡμέρα διαφέρει τῶν ἄλλων τῶν μετ' αὐτήν. τῇ μὲν γὰρ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ Θεὸς, ἃ ἐποίησεν, οὐκ μὴ ὄντων· ἀπὸ δὲ τῆς δευτέρας ἡμέρας οὐδὲν ἐποίησεν ὁ Θεὸς οὐκ μὴ ὄντων, ἀλλ' ἐξ ὧν ἐποίησε τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ, μετέβαλεν ὡς ἠθέλησεν. σὺ δὲ σκεψάμενος καὶ ἐρεύνησας, εἰ μὲν δύνεισκεις ἀλήθειαν, συμφώνησον· εἰ δὲ οὐκ δύνεισκεις ἀλήθειαν, κατηγόρει, καὶ δίκαιον τὸν κατηγορεῖν. φέρε γὰρ μοι πολλὰ διαλογίσω. τῇ μὲν οὖν πρώτῃ ἡμέρᾳ ἐποίησεν ὁ Θεὸς ϛ̀ ὕλας τῶν κτισμάτων· ταῖς δὲ ἄλλαις ἡμέραις τὸν μόρφωσιν καὶ τὸν διακόσμησιν τῶν κτισμάτων. οἷον λέγω· ἐποίησε ⟨τὸν⟩ οὐρανὸν μὴ ὄντα, καὶ τοῦτον, ἀλλὰ ⟨τὸν⟩ ὑπερῷον. ἦν γὰρ τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ. ἐποίησεν ὁ Θεὸς ⟨τὸν⟩ οὐρανὸν τὸν ἄνω, ὡς δ' Δαυὶδ λέγει, Ὁ οὐρανὸς τοῦ οὐρανοῦ τῷ Κυρίῳ. ὑπερῷον δέ ἐστι τοῦτο. καὶ ὥσπερ ὁ οἶκος διῃρέθη μεσοπατίῳ τίνι μέσῳ, ὥστε ὡς εἶναι οἶκον κάτω ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, μέσον τίνα ἐπέθηκε τὸν οὐρανὸν τοῦτον, καὶ ὑπερῷον ϛ̀ ὕδατα. περὶ τούτου λέγει Δαυίδ· Ὁ στηρίζων τὰ ὕδατα ϛ̀ ὑπερῷα αὐτοῦ. ἐποίησεν οὖν τὸν οὐρανὸν μὴ ὄντα, τοῦτ' ἔστι μὴ ὑπάρχοντα, ϛ̀ ἀβύσσους μὴ ὔσας, ἀΐδιους, ἀϊδεῖς, πῦρ, ὕδωρ· πάντων τῶν ὑλικῶν τὴν ὕλην τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ ἐποίησεν. ἀλλὰ πάντως ἐρεῖς· γέγραπται μὲν, ὅτι ἐποίησε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· εἰ δὲ ὕδατος καὶ πυρὸς ϛ̀ ἀέρος ὁ γέγραπται. πρῶτον μὲν οὖν, ἀδελφοὶ, ἀφ' ὧν εἴπε τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν γεγονέναι, ἐκ τῶν ἀοράτων ἐμέλησεν καὶ ϛ̀ ἀοράτου. ὡς γὰρ ὅτι εἶπεν, ὅτι Ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν, χωρὶς λαβεῖν ἀπὸ τῆς γῆς, εἶπε μὲν τὸ πλάσμα, οὐκ ἠείδησεν δὲ τὰ μέρη, οὐδὲ ἔτι εἶπεν, ἐποίησεν ὁ Θεὸς ὀφθαλμοὺς καὶ ὦτα καὶ ῥῖνα, ἀγαθὸν δὲ εἰ ὤφθη τὸν ἄνθρωπον, ὅλως συμπαθείλαβε τὰ μέρη· οὕτω καὶ ὁ τοῦτο εἰπών, τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἐποίησεν ὁ Θεὸς, συμπαθείλαβε πάντα, ἐ⟨πιγνόντα⟩ι δὲ ὃ αὐτὸς, ἐ ϛ̀ ἀβύσσους ⟨ἐ⟩γεννηθείσας. Σκότος γὰρ ἦν, φησι, ἐπάνω τῆς ἀβύσσου. ἄβυσσος δὲ καλεῖται ὁ πλῆθος τῶν ὑδάτων. ὅτι δὲ ἄβυσσοι ἐγένοντο, μάρτυρεῖ ἡ γραφὴ λέγουσα, Πρὸ τοῦ ϛ̀ ἀβύσσους πηγάσαι, πρὸ τοῦ τὴν γῆν γενέσθαι. ὥστε ἦσαν ἄβυσσοι ἐγένοντο. εἶτα δὲ ὁ ἀὴρ πάντα ἐγένετο, ἄκουε. καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τῶν ὑδάτων. πνεῦμα δὲ οὐ τὸ ἅγιον λέγω σοῦ (ἐ γὰρ τῇ κλίσει συναριθμεῖται τὸ ἅγιον) ἀλλὰ πνεῦμα καλεῖ τὴν τοῦ ἀέρος κίνησιν. καὶ ὥσπερ ὁ τοῦ Ἠλίου γέγραπται ὅτι πνεῦμα ἐπῆρε τὸν Φινεές, Καὶ ὁ οὐρανὸς ⟨ἐ⟩πεσκίασεν ὑπὸ νεφέλης καὶ πνεύματι· οὕτω καὶ τοῦτο πνεῦμα τὴν τοῦ ἀέρος λέγει φύσιν. λαπὰν λάπτ⟨ει⟩ λέξας, παρὸ τὸ πῦρ ἐγένετο. εἶπεν ὁ Θεὸς, γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο ἡ τοῦ πυρὸς φύσις. οὐ γὰρ μόνον τοῦτο τὸ πῦρ ὄζει, ἀλλὰ ⟨καὶ⟩ αἱ ἄνω δυνάμεις πῦρ εἰσι, καὶ συγγενεῖς ὄζει τὸ ἄνω πῦρ τούτου τοῦ κάτω πυρός. ζητήσει δ', ὅτι τὸ μὲν σῶμα ⟨τοῦ⟩ ἀνθρώπου ἐπεὶ καὶ ⟨τῶν⟩ ἀγγέλων ἐποίησεν ὁ Θεὸς πνεύματα, τὰς δὲ ψυχὰς οὐ πνεύματα ἐποίησεν, ⟨ἀλλ'⟩ ἀγγέλους ἐκάλεσε σωμάτων. ὥσπερ οὖν ὅτι τὸ ψυχὴν καὶ τὸ ἀγγέλων, οὕτω καὶ ὅτι τὸ πυρὸς ὄζει ἰδίᾳ. ὃ μὲν πῦρ ὃ ἄνω ἀΐδιον ὕλης, ὃ δὲ πῦρ τὸ κάτω μετ' ὕλης. ὃ γὰρ ἄνω πῦρ συγγενεῖς τύπου ὄζει, ὥσπερ δὲ ὁ ψυχὴ ἰδίᾳ συγγενὴς ὑπῆρχε ἀγγέλων, καθ' ὃ καὶ ἄγγελοι πνεύματα, καὶ αὐτὴ πνεύματι· ὡς δὲ οἱ τῆς παιδὸς λέγουσιν, Εὐλογήσω πνεύματα καὶ ψυχαὶ δικαίων καὶ πάλιν, Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα. ὅτι δὲ ψυχὴ ἄνθρωπος φασὶ), ὅτι πῦρ ἄνθρωπος σύστασίν ἐστιν ἰδίᾳ. ἵνα δὲ διέλθω ὅτι ὁ πῦρ τοῦτο οὐκ ἔστιν ἀλλότριον, ἡ κτίσις διδάσκει. πολλοὶ γὰρ πολλάκις ⟨τὸ⟩ τοῦ ἡλίου δημιούργησαν πῦρ καὶ ἅπλωσαν. εἰ δὲ ἐκεῖνο ἀλλότριον, πῶς ὁ ἄλλοτριον ἐξ αὐτοῦ ἐλαμβάνετο; ἄλλως δέ, ὅτι ὁ τοῦ οὐρανοῦ πῦρ ὄζει αὔλακα μέγα, ὡς καὶ ὁ τοῦ ὄρους Σινᾶ πῦρ φαίνεται, ὅπερ οὐ ξύλων ⟨ἐ⟩πεκαίετο, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ τοῦ αὐλοῦ πυρὸς ἤναψεν ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς, ὁ ὡς αὐ ⟨εἶ⟩πεν ὁ τις ⟨τῶν⟩ τοῦτο μικρὸν ὃ πῦρ πῦρ ὀκάετο ὃ πῦρ ὃ μέγα. οὕτως οὖν λέγει καὶ Μωϋσῆς, Ἐξ ὑψηλοῦ ἐποίησεν ὁ Κύριος οὐρανὸν φωτὸς αὐτοῦ, καὶ ἔδειξεν ὁ Θεὸς ὃ πῦρ αὐτοῦ ὃ μέγα· ἵνα λέξῃ τοῦτο μικρόν. πάντων οὖν πῦρ ὄζει, καὶ ἡ ἀστραπὴ, ὁ ⟨καὶ⟩ ἀὴρ, καὶ ὁ ἥλιος, ὁ ἡ σελήνη. [ὥστε] ὃ ὃ πῦρ

πῦρ ἡμῖν πῦρ συγκεῖσθαι δοκεῖ τὸ πᾶν. ἢ βλέπε πῶς συγχωρεῖ καὶ ἡ ἁγία γραφὴ τοῖς ἔξω τὰ ἀγαθὰ, οὐκ ὀνόματος, ἀλλὰ πράγματος. ἢ ὁ σωτὴρ ἵνα δείξῃ ὅτι τὸ πῦρ καὶ ἡ ἁγία γραφὴ συγκεῖσθαι δοκεῖ, λέγει ἐν τῷ εὐαγγελίῳ, Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου φωτεινὸς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται. Πῶς οὖν ὁ σωτὴρ Εἶπε πάλιν, Ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀγραπτῇ φωτίζῃ σε. λύχνον καὶ ἀγραπτὴν εἶπεν, τοῦ αὐγοῦ τοῦ λύχνου ἐδήλωσεν. πάντα οὖν ἐγίνετο πῦρ ἐγίνετο, ἄνεμοι, καὶ πάσαι στοιχεῖα, γῆ πῦρ, ὕδωρ, ἀήρ. καὶ γὰρ ἄπιρ πτέλεαν, τὰς δὲ ῥαδάμανθυν αἰακιδᾶμαντα Μωϋσῆς λέγων, Ἐν ἓξ ἡμέραις ἐποίησεν ὁ Θεὸς ⟨Ⓜ⟩ ὑετὸν καὶ τοῦ γοῦ, καὶ πάσαν τὰ ἐν αὐτοῖς. ὥσπερ οὖν ἐπὶ τοῦ σώματος οὐκ εἶπε πάντα καὶ μόνα, ἵνα μὴ δόξῃ ὅτι τῆς δημιουργίας ὀλιγωρήσαντι, εἰ καὶ πάντα συγκατισκευάσθη τῷ κόσμῳ. εἰ δὲ μὴ ἐν τῇ γῇ πῦρ, οὐκ ἂν σύμεσγεν ἄνθρωπος πῦρ ἐξύοντι, ἢ ἀπὸ ξύλου. ἀναπτεδόμενον γὰρ ὁ ξύλον πῦρ γίνεται. προέσχε [οὖν] ἀκριβῶς. Σκότος ἐστὶν, φησὶν, ἐπάνω τῆς ἀβύσσου. ἆρα οὖν σκότος, φησὶν, ὁ Θεὸς ἐποίησεν; εἶδε μὲν οὖν ὅτι βαθὺ τὸ νόημα. ἀλλ' ὅπως μεταξὺ ἐσμεν πολλάκις καὶ τῆς ἀναπτυχῶς ἀκούοντων καὶ τῆς ὑπολαμβάνεσθαι φιλονείκων, ἀνάγκη μὴ προσκλίνωσι ἀνέξεται ⟨Ⓜ⟩ λόγῳ, ἵνα μὴ μεγάλη μῖν ἡ ἀπιστία ᾖ, μικρὸν ᾖ τὸ ἀποτέλεσμα. πόθεν οὖν τὸ σκότος; ὁ γὰρ Θεὸς οὐδὲ, φησὶν, οὐκ ἐποίησε. Θεὸς γὰρ, φησὶν, ὅτε σκότος, ὅτι γνόφου ὅτιν ἐργάτης. τί ποτε οὖν ὅτι σκότος; πολλοὶ ἠθέλησαν Εἰπεῖν ἀποσκίασμα εἶναι τῆς οὐσίας. ὡς γὰρ ἐγένετο, φησὶν, ὁ ἥλιος ὁ δῶρ, καὶ ἐλάφθη τὰ φῶτα τὰ δῶρ, ἐγομμάσθη ἡ γῆ καὶ ἐγένετο σκότος. ἀλλ' ὁ ἥλιος δῶρ φωτεινός ὅτιν, ὁ σκοτεινός· καὶ μὴ εἶχε τὸν ἥλιον, ἢ τίνι στίλβοιμι, ἢ ἄχρα, οὐ τίνι εἶχε τίνι φύσιν λάμπουσαι. εἰ οὖν ὁ ἥλιος ἐπίκειτο, ἢ ἡ γῆ ἔπλωτο, ὁ λάμπων δῶρει, ὃ φωτίζομεν καὶ πόθεν, πόθεν ὃ σκότος; ἐμοὶ οὖν δοκεῖ, ὅπῳ ἐπιπλαγὲς ὃ ὕδωρ τῇ γῇ, ἀχλὺς ᾖ καὶ γνόφος ἐστὶ τὰ ὕδατα (ὃ καὶ ἐξ ἡμῶν ὅτι τοῖς ποταμοῖς) ἡ ἀχλὺς γνόφον ἐγείρουσα ἐποίησε νεφέλας· αἱ ᾖ νεφέλαι ὑπισχνούμεναι σκότος ἐποίησαν. ὅτι ᾖ ἐγείρει νεφέλη σκότος, λέγει ἡ γραφὴ, Καὶ ὁ ἀέρας ζωωσκότασεν ὸν νεφέλαις. ἀλλ' μὴ ἀγνοῶμεν τὴν αἱρετικὴν ῥᾳδιουργείαν. αἱρετικοί τινες ἐτόλμησαν Εἰπεῖν, ὅτι σκότος ὁ Δημιουργός ὅτιν· ἢ ᾖ ἄνωθεν, ⟨Ⓜ⟩ δαίμονες· ὅτι ᾖ Εἶπεν ὁ Θεὸς, γένηθήτω φῶς, τουτέστιν, ὁ υἱὸς ἵνα γένηται Εἶπε· καὶ οὐκ αἰσχύνονται τὸν Δημιουργὸν παρεσυρτικῶς λέγοντες τὸν υἱόν. Εἰ γὰρ δαίμων ὅτιν ἄνωθεν, ὁ ᾖ Δημιουργὸς σκότος, μὴ ταῦτα ᾖ Εἶπεν ὁ Θεὸς, γένηθήτω τὸ φῶς, τουτέστιν, ὁ υἱὸς, ἵνα μάθωσιν αὐτὸν ὅτιν ἰσότιμος, ἀλλὰ καὶ παρεσυρτικῶς. ἀλλὰ ταῦτα μὲν τῆς ἀσεβείας ἕνεκεν ὅλως μνημονεύσαι εἶδεν· ἐγὼ ᾖ τὰ μὲν ἀγνοφύμας τὰ κατὰ τῶν ἀσεβῶν λεγόμενα, παραιτήσομαι τοῦτο. σκότος τοίνυν ἐστὶ τότε ὃ οὐκ ἦν νεφελῶν. ἵνα γὰρ ἐστὶ καὶ ὁ Αἰγύπτιος σκότος, ἵνα νυκτὸς ἵνα, ἀλλ' ἀχλύος γλυκείας. ἵνα οὖν καὶ ὁ τῷ ὄρει Σινᾶ σκότος ἐστὶν, ἵνα νυκτὸς γλυκείας, ἀλλὰ νεφέλης σκιαζούσης. οὕτως ἐγένετο ὃ ὅτι τοῦ φωτὸς τοῦ Χριστοῦ σκότος, ἵνα νυκτὸς ἐπιλαθέσης, ἀλλὰ σκιάσματος ὃ ἀπαφεγάξεως γλυκείας. ἵνα ἵνα ἁπλῶς ὑπογράφειν τοῖς θείοις λογίοις. Καὶ πνεῦμα Θεοῦ ἐπεφέρετο ἐπάνω τοῦ ὕδατος. πνεῦμα καλεῖ τὸν ἄνεμον, ὡς λέγει Ἀλλαχοῦ, Ἐν πνεύματι βιαίῳ συντρίψεις πλοῖα Θαρσεῖς, πνεῦμα καλῶν τίνι τοῦ ἀέρος κίνησιν. μὴ γὰρ νομίσῃς ἄλλο τί ἀέρα, καὶ ἄλλο ἄνεμον. αὐλὸς γὰρ ὁ ἀὴρ κινούμενος ποιεῖ ἄνεμον, ὡς μάρτυρεῖ τούτοις ἡ πεῖρα. πολλάκις γοῦν ἢ ῥιπίδιον, ἢ σπόδιν ἡσυχάζοντα τὸν ἀέρα κινοῦμεν, καὶ ποιοῦμεν ἀπὸ τῆς κινήσεως τοῦ ἀέρος ἄνεμον. ἵ' οὖν διαγνῷ σε ἐκ τοῦ πνεύματος, ὅτι ὁ ἄνεμος ἀέρος ὅτι κίνησις, λέγει τοῦτο Εἶπεν, ἐπιφέρετο. ἴδοις γὰρ ἂν ἄνεμον ὃ ὅτι φερόμενον τῇ δημιουργίᾳ. Καὶ Εἶπεν ὁ Θεὸς, γένηθήτω φῶς. Διὰ τί δὲ μὴ Εἶπε Μωϋσῆς, ὅτι Εἶπεν ὁ Θεὸς, γένηθήτω οὐρανὸς, γένηθήτω θάλασσα· ἀλλ' ἐκεῖ μὲν, ἐποίησεν, ὧδε δὲ, Εἶπεν; ὅπῳ πρὸς ἡμῖν προσηνέχθη ὁ λόγος τοῦ ἔργου (προεῖπον γὰρ λέγομεν, Εἶπε

ἐργαζόμθα) βουλόμθος δ ἀξίαι ⓦ Θεὸν τοῦτον ἐργαζόμθον, ἵνα πθμτὸς λόγου ὀξυτέραν τοῦ σαφείσῃ τὴν δημιουργίαν, ὅτι μὴ ἅμα ὕλας ἐργάζεται, δυνάμει λέγει ὃ, ἐποίησεν· ὅτι γὰρ ἤμλλε κοσμεῖν καὶ πθμτα, δῆλος ἦν τοῦ κόσμου ὁ φῶς ἰῶ, εἰστάγει λόγου αὐτὰ ὁμοίως οὕτω. καὶ ὅπως πάλιν τοῦτον ἔργον Θεοῦ φῶς, πλθυτικὸν ἦν ἔργον Θεοῦ ὁ ἀν. θρωπος ἰῶ, τοῦτον ἐργαζόμενον Θεὸς λόγῳ τὸ φῶς, ὕστερον ἦν ⓦ ἀν. θρωπον ἔργῳ, ἀπὸ φωτὸς εἰς φῶς συμπληρωθ. ὡς τῶς φῶς ὁ ἀν. θρωπος, ἄκουε. τὸ φῶς λείπεσι καὶ ὕπτα, τὸ φῶς τοῦ κόσμου ὁ ἀν. θρωπος ἐλθών, ἔδωκέ σοι φῶς τέχνης, φῶς ὑπηρέτης. τὸ φῶς ἔδωκε σῖτον, ἡ ζωόσις ἐποίησεν ἄρτον· τὸ φῶς ἔδωκε τὸ βότρυι τὸ ἁμπέλου, τὸ φῶς τὸ ζωόσεως ἔδωκε τὸν οἶνον τὸ εἰς βότρυϊ· τὸ φῶς ἔδωκε τὸ ἔλαιον, τὸ φῶς τὸ σωόσεως ἔδωκεν ἰμάτιον· τὸ φῶς ἔδωκεν ὄρος, τὸ φῶς τὸ σω-
Ματθ. ε. ιδ. ὁσεως ἔδωκε τὸ λατομεῖον. σχὰ τοῦτο καὶ ὁ σωτὴρ φῶς καλῶ τοὺς ἀποστόλους λέγων, ὑμεῖς ἐστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου. σχὰ τί καλῶ αὐτοὺς φῶς; ἵνα αὐτοὺς τιμήσῃ μόνον, ἀλλ' ἵνα ἐκ τοῦ ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως δείξῃ. ὥσπερ γὰρ τὸ φῶς ἐπάνεισι δυσὶ οὐκ ἀπόλλυται, ἀλλὰ κρύπτεται, καὶ κρυβόμενον πάλιν φαίνεται· οὕτω καὶ ὁ ἀν. θρωπος, ὡς εἰς δύσιν πιὰ, τῷ θανάτῳ συναπτόμενος, πάλιν τῇ ἀναστολῇ τῆς ἀναστάσεως τετήρηται. γενήσεται φῶς. εἶπε τὸ γενόμενον, ⓦ ἵνα ζήσῃ οὐκ ἐμιμήσατο, ἀλλ' οὐδὲ ἔκτισεν. ὅτι μὲν γὰρ ἐγένετο φῶς, οἶδα,
Πρξ. α. ζ. φησὶ· ὃ δὲ, πῶς ἐγένετο, οὐ κατελαμβάνω. σχὰ τοῦτο καὶ ὁ σωτὴρ ἔλεγε τοῖς ἀποστόλοις, Οὐχ ὑμῶν ἐστι γνῶναι χρόνους ἢ καιρούς, οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐξουσίᾳ. Εἶτα χρόνους ἢ καιρὸς οὐκ ἔστιν ἡμῖν γνῶναι, ἐκ ⓦ διαστήματος τῶν χρόνων καὶ ⓦ ποιητὴν τῶν αἰώνων ὅστις λογισμοῖς καταλήψῃ αὐ. θρωπίνοις; Εἶπεν ὁ Θεὸς, γενηθήτω φῶς, καὶ ἐγένετο φῶς. ὦ τῆς ἀγί-
Γεν. α. ε. ας σκέπης καὶ μεγάλης δυνάμεως· ὦ μεγάλων θαυμάτων. ἐγένετο φῶς. Καὶ καλῶ ὁ Θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν, ἐκ δὲ σκότος νύκτα. σχὰ τί ἦ ἡμέραν καλῶ; ὅτι πολὺ φαιδρὸν ἐκ ἱλαρὸν ἡμέραν λέγεται· σχὰ τοῦτο ἐκ τὴν φιλόν. θρωπίνην ἡμερότητα κατοικοδομῶ, καὶ σημεῖα καὶ χρόνους ἡμέρας κατοικοδομῶ. ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ φῶς ἡμέραν, καὶ τὸ σκότος ἐκάλεσε νύκτα. νύκτα σχὰ τί; ὅτι νυκτὶ ⓦ ἀν. θρωποι καθυδόντα εἰς κατάνυξιν φέρει, μᾶλλον δὲ λέγω, μάθε, αὐ. θρωπε, τίς εἶ. ὕπνος εἶ, ὕπνῳ δουλεύεις. σχὰ τί καὶ κλέπτ' σε φασὶ ζῆν; ἡ γὰρ
Ψαλμ. δ. ε. νὺξ κατάνυξίν ἐστιν. ὅθεν καὶ Δαβὶδ φησι, Λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ὅτι ταῖς κλίναις ὑμῶν κατανύγητε. ἀμέλει κρίνει ὁ ἀν. θρωπος ἐν νυκτὶ ὅτι νεκρός, ὅτι ζῶν. ἐρώτησον ἀρτίκολον, τί ὅστι, ζῶν, ἢ νεκρός; καὶ ἐάν μὲν εἴπῃ ζῶν, εἰπέ, σχὰ τί οὖν οὐκ αἰσθάνεται τῶν λαλούντων, ἢ ἐκπατούντων; ἐὰν δὲ εἴπῃ ὅτι νεκρὸς, εἰπέ, πῶς οὖν δύναται; ὃ γὰρ ἐμπίπτον οὐκ ἔστι νεκρὸν, ὃ μὴ αἰσθανόμενον οὐκ ἔστι ζῶν. σαυτὸν οὐ βλέπεις, ἀλλὰ καὶ σχὰ σε φασὶ ζῆν; ἀλλὰ ταῦτα ἐρχομένους εἰς τὴν φοβερὰν ἡμέραν εἰρήσθω. κατέλαβε γὰρ ἑκάστην, ὥσπερ καὶ ἐκείνη καὶ τὴν φοβερὰν ἡμέραν· καὶ δυνάμει, εἰ καὶ βαθέα ἰῶ τὰ νοήματα, ὅμως ὀξιδέμθα· τῷ δὲ πιστῶν ὅστι ἐρθῆναι καὶ λειφθῆναι, καὶ ζητῆσαι τὸν ἱσραήλ.

ΗΘΙΚΟΝ Ημεῖς δὲ, ἀγαπητὶ, πιστίας ὅπλα ἁγίας ἁρέμματα, καὶ σὲ ἀδελφία σωμάτων πυφή-
Ιωηλ. α ιδ. σαντες καὶ σύμφυλα, σπουδάσωμεν τὴν πιστίαν ἁγίαν φυλάξαι. Ἁγιάσατε γάρ, φησι, πιστίαν. ἡμεῖς αὐτὴν ἁγιάζομεν, ἢ ἐκ' αὐτῆς ἁγιαζόμθα; ἀλλὰ αὐτὴ τὴν ἁγίαν αὐτὴν φυλάξαι, τοῦτο εἴρηκεν ὁ προφήτης. ὥσπερ γὰρ ὅτε βυζόμθα, Ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου, οὐχὶ ὅτι σχὰ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ βυζόμθα (τὸ γὰρ ὄνομα αὐτοῦ ἁγιάζει πάντα) ἀλλ' ὅπως τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὑπεκέκλπται ἡμῖν (χειστιανοὶ γὰρ ἀπὸ Χειστοῦ καλούμθα) λέγε, τὸ ὄνομά σου ἐφ' ἡμῖν ἁγιασθήτω. σχὰ γὰρ τῷ ἁγίῳ πάντα ἅγια. καὶ γὰρ οὐδὲν πλημμελῶ Θεῷ
Ψαλμ. ιθ. ζ. μὴ ὂν ἅγιον. ἅγιος γὰρ ὁ Θεὸς, καὶ ἁγίοις ἀναπαυόμενος. καὶ ἱερεὺς ἦ αὐτοῦ ἅγιος. Επα-
Μαρ. ι λα. κούσεται γὰρ αὐτοῦ ὁ ἱερεὺς ἁγίου αὐτοῦ. ⓦ ἄγγελοι ἅγιοι. Οταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀν. θρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ μετὰ τῶν ἁγίων ἀγγέλων αὐτοῦ. καὶ γὰρ ἔχουσα τὸν λαὸν ἅγιον.
Λευ. ρ. κς. Καὶ γελάσει, φησὶ, Σάρρα ἐν ἑαυτῇ λέγουσα ὅτι γλῶ ἁγίαν αὐτὴν. καὶ ὁ Δαβὶδ, καὶ αὐλὴ ἁγία,

γία· Προσκυνήσατε τῷ Κυρίῳ ἐν αὐλῇ ἁγίᾳ αὐτοῦ. καὶ ὁ Ησαΐας, Ἅγιος ἁγίων ὁναός σου, Ψαλμ. ρν β.
ἁγιασμὸς ἐν δικαιοσύνῃ. Τὰ πρόβατα τὰ ἄλογα τὰ τότε θυόμενα ἅγια ἐλέγετο. Ὡς πρόβατα, φησὶ, ἅγια ἐν Ψαλμ. ξδ ε.
Ιερουσαλήμ. ἡ δόξα Σήκη, ἁγία· καὶ δυναμώσει μὲν πολλῶν δόξα Σήκων Ιερ. λα.
ἁγίαν αὐτὴν· αὕτη ἡ πόλις ἁγία ἐλέγετο· Καὶ ὅτι τὴν πόλιν τὴν ἁγίαν τῶν πατέρων ἡμῶν Ιε-
ρουσαλήμ. οὐδὲν γὰρ προσέρχεται Θεῷ μὴ ὂν ἅγιον. διὸ λέγει Παῦλος· Καὶ τὸν ἁγιασμὸν, οὗ χωρὶς Εβρ. ιβ. ιδ.
οὐδεὶς ὄψεται ☩ Κύριον. ἐκ πολλῆς μὲν ἀπὸ ἀρτυμάτων, καὶ θύσεων καὶ ἀπὸ ἀδικίας. Οὐκ
ἐδίεις ἄρτον, μὴ φάγῃς σάρκας πτηνῶν, ἵνα μὴ εἴπῃ σοι ὁ Θεὸς, Οἱ καταθύ- Ψαλμ. ιγ. ε.
οντες ☩ λαός μου ἐν βρώσει ἄρτου. καὶ πίνεις οἶνον· μὴ μεθύσῃ σε θυμὸς, ἵνα μὴ ἀκούσῃς πα-
ρὰ τοῦ νομοθέτου, Θυμὸς ἀνόσιος καὶ τέλειος ὀμοίωσιν τοῦ ὄφεως· καὶ πάλιν, Θυμὸς ἀνδρὸς ἀκόπτου ὁ Ψαλμ. ιζ. β.
οἶνος αὐτῶν. ὅταν γὰρ ἐλεύσῃς πύπτα, καὶ γυναῖκα ὅτι ☩ Θεὸν, εὑρήσεις ἐδίδιον ἄρτον δα- Δευτ. λε. λζ.
κρύων. Διὰ τοῦτο λέγει ὁ Θεὸς, Ἐκδημοῦσιν οἱ δάκρυσι τὸ θυσιαστήριόν μου. ἐγκλῄει ὁ Μιχ. β. ιγ.
Θεὸς τοῖς κλαίουσιν ὅτι τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ λέγει· Ιερεῖς εἰσέλθετε καὶ κλαύσατε. ἀλλ' ἐγ- Ιωηλ. α. θ. ιζ.
καλεῖ, οὐχ ὅτι ἔκλαιον αὐτοὶ, ἀλλ' ὅτι ☩ ἀδικούμενοι οὐκ εἰσετύγχανον ὅτι τοῦ θυσιαστη- καὶ β ιζ.
ρίου, ὀρφανοί τε ἦσαν. καὶ ἵνα δείξῃ ὅτι ἐκεῖ ἐκείνων λέγει, ἐπήρατε, Κλαυθμῶ, καὶ κοπε- Μιχ. β. ιγ.
τῷ, καὶ κόπτῳ· ἔπ' ἄξιον ὑπερβολὴν ὅτι τὰς θυσίας ἡμῶν; προσκειται οὖν πρόπτωμα ψυχῆς ὁ
τοῦ Θεοῦ λόγος. σῶμα μὲν πτηνοῦ πρόπτωμα, ψυχὴ δὲ μὴ προφθάσῃ φθείρεται. χρήσιμον
δὲ πτῶμα ἡμᾶς τῷ μὲν σώματι πτηνοῦ ἀπὸ ἁμαρτημάτων, τῷ δὲ ψυχῷ ἐπτυφὰν τοῖς
θείοις δόγμασιν. καὶ θυσία δὲ ἐδίδιον ἄρτος Χριστοῦ, καὶ ἄρτοι δακρύων· ὡς λέγει Παῦλος, Οὐ α. Κορ. ι. κα.
δύνασθε τραπέζης Χριστοῦ μετέχειν, καὶ τραπέζης δαιμονίων. δεῖ τοίνυν ☩ πτηνοῦ ἀπε-
χεσθαι ἀπὸ βρωμάτων, καὶ προσέχειν ἀπὸ ἁμαρτημάτων. καὶ γὰρ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀγγέ-
λοι σημαίνουσιν, ὡς προσέδει ἀπέχεσθαι ἀπὸ πλεονεξίας ἢ πορνείας ἢ ἀδικίας ἢ καὶ ἑτέρας
ἁμαρτίας. ζώσας γὰρ ταῖς πτηναῖς καὶ ἄγγελοι δυναχάφονται, καὶ Θεὸς ταμιεύεται. ὥσπερ
γὰρ, ἀδελφοὶ, ἀπὸ τῶν ἀναφορῶν ☩ ἄρχοντες τῷ βασιλεῖ πόρτα μιμνύουσιν· οὕτω καὶ
☩ ἄγγελοι τῷ Θεῷ πόρτα τὰ γινόμενα, οὐκ ἀγνοοῦντα διδάσκοντες, ἀλλὰ τὴν λειτουρ-
γικὴν τάξιν τῆς δημιουργίας πληροῦντες. ἐγὼ ἐμαυτὸν εἶπα δὴ μυριάκις ☩ ἐδίδυμα, ἢ
☩ πτηνοῦμα καὶ ἀδικοῦμαί τινα. ζῶντα γὰρ λέγω, ἀγαπητοὶ, ἐπτηνὸν λύκων, ἀλλ' εἰσέρχε-
ται κηρύττων. καὶ γὰρ ὁ φαγεῖν κακὸν, ἀλλὰ ὁ ἁμαρτάνειν πτωτικόν· καθὼς λέγει καὶ ὁ Θεὸς
περὶ ἵππου δικαίου, Ὁ πατὴρ σου οὐκ ἔφαγε, καὶ ὁ θέλημά μου [οὐκ] ἐποίησεν. φῶτα δὲ καὶ Ζαχ. ιδ. ιθ.
ἀλλαχοῦ, Νηστεία ἡ τετάρτη, καὶ νηστεία ἡ πέμπτη, ἢ νηστεία ἡ δικαία ἔσται ὑμῖν εἰς χα-
ρὰν, καὶ εἰς εὐφροσύνην, καὶ εἰς ἑορτὰς ἀγαθὰς, ἢ τὴν ἀλήθειαν ἀγαπήσατε. ἀλλ' ἐπέλαμψεν,
ἀγαπητοὶ, ὁ αἰώνιος φῶς, ἵνα κηρυχθῇ ὑπὸ τῶν φωτὸς ἐργατῶν· καταλάβῃ ἡ ἐπ'
αὐτὸν σφαγὴ σύσσα τῆς ἡμέρας ☩ δρόμου. κἀμὲ δὲ χρὴ, προσκιφθέντα λοιπὸν καὶ ὁ τέλος·
μὴ οὖν ἀπόλῃ τοιούτου κακοῦ, ἀλλ' ἄκουε τοῦ Δαβὶδ, Εἰς τὸ τέλος μὴ διαφθείρῃς. ὁ δὲ Ψαλμ. οδ.
Θεὸς τῶν φωτὸς τούτου πρόξενος ἡμᾶς φωτὸς, λόγου, νόμου, πίστεως, δικαιοσύνης, σωφροσύνης, ὑπὲρ κ.
καὶ Χριστῷ τῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι,
εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΗΜΕΡΑΝ ΤΗΣ ΚΟΣΜΟ-
ποιΐας, καὶ πρὸς τὸν Εἰπόντα αὐτῷ, Οὐκ ἔδει ἡμᾶς τοὺς χριστιανοὺς λέγειν ὅτι
τῷ ἁγιάσματος, Κύριος Σαβαώθ. Λογ. ς.

Μγὰς πόθον ἐγείρει Θεοῦ λόγος, καὶ ὥσπερ ἀνὰ λαμπάδα ἐπιπνοίαν αὐτῇ τ̃ χαρακτ̃ι, ἵνα καὶ ἐν τοῖς λογισμοῖς λαμπρύνῃ), καὶ τ̃ διάνοιαν φαιδρύνηται, ἐ καὶ ἀμβλυτήματα καθαίρηται, ἐ καὶ νοήματα φωτίζηται. τοιοῦτός ἐστιν ὁ τ̃ Θεοῦ λόγος. ὅσῳ γὰρ ἐστὶν ἡ ἀκτὶς σιδήρου, τοσοῦτον Θεοῦ λόγος τ̃ ψυχ̃ῆ. ἡ ἀκτὶς οὐκ ἔστι χαλκείζεται τῷ σιδήρῳ, ἀλλὰ ἐπ̃ῶν αὐτοῦ ἐπιδαπανᾷ ἀποπίνουσα τ̃ ἰὸν, ἵνα πανταχοῦ ὄξα λεπτύνῃ, ἀμβλυτὰ ὀξύνῃ, σκυθρωπὰ ὀξέα λαμπρύνῃ, σκληρὰ, φαιδρύνῃ, [ὀξύνῃ,] λεπτύνῃ. οὕτως οὖν ἐστὶν ἐ ὁ Θεοῦ λόγος, πειδὴ τ̃ ψυχὴν ἀποπίνουσα τ̃ ἰὸν τ̃ ἁμαρτίας, ἀμβλείαν οὖσ̃ ὀξύνει, παχεῖαν οὖσαν λεπτύνει, σκυθρωπὴν οὖσαν λαμπρύνει. βούλεται ὖ ἡμᾶς ὁ τ̃ Θεοῦ λόγος λαμπρεῖς εἶ) τ̃ τὴν ἀποστολικὴν δόξαν τὴν λέγουσαν, Ἵνα ἦτε ὡς φωστῆρες ἐν τῷ κόσμῳ, λόγον ζωῆς ἐπέχοντες. ἰδοὺ ἡ λαμπρότης. βούλεται ἡμᾶς τ̃ῆ) μὴ ἀμβλεῖς, ἀλλ' ὀξεῖς. Ζῶν γάρ, φησὶ, ὁ λόγος τ̃ Θεοῦ, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον. βούλεται ἡμᾶς παχεῖς μὴ τ̃ῆ), ἀλλὰ λεπτυνεῖν τὴν δόξαν τοῖς νοήμασιν. ὅπου γὰρ παχύτης, ἀλλοτρία Θεοῦ λόγου· ὅπου ὖ λεπτομερὴς δόξα, οἰκεία Θεοῦ νόμου. δόξα τ̃οῦτο ὠδὲ τ̃ῶν παχυτέρων λέγει ἡ γραφὴ, Καὶ ἐφάγομ Ιακὼβ καὶ ἐνεπλήσθη, ἐλιπάνθη, ἐπαχύνθη, ἐπλατύνθη, καὶ ἐγκατέλιπε Θεὸν τὸν ποιήσαντα αὐτόν. φέρε τοίνυν καὶ ἡμεῖς ὁ θεῖος λόγος καταλαμπέτω τὴν δόξαν, καὶ μάλιστα τῆς ἁγίας ταύτης παρεισβυνούσης νηστείας, ἣ λεπτύνει τὰ σώματα, καὶ ὀξύνει τὰ φρονήματα. ἔστι γὰρ καὶ νηστεία πάντως ἁγιασμοῦ τρόπος, καὶ μύστης θυσιῶν δόξαν. ἐζητήθη πῶς νηστευσώμεθα μόνον, ἀλλὰ δὲ πῶς εὐσεβῶς νηστευσώμεθα. πολλοὶ γὰρ δημοσίας χρείας παρεμβάλλουσι τ̃ῆς θυσίᾳ, ἀλλὰ οὐ λογίζεται αὐτοῖς τοῦτο εἰς νηστείαν. ὁ γὰρ σκηνοποιὸς κρίνεται, οὐχ ἡ ἀνάγκη στρωννύουσα. μὴ τοίνυν οὖν τ̃ ἀγοραίους καταστάσεως καὶ ὁ μακάριος Μωϋσῆς τ̃ νόμον ἐπαιδεύετο ἐν τῷ ὄρει, ἐ τὴν δημιουργίαν ἐδιδάσκετο. Εἴρη) τοίνυν ἡμῖν τ̃ῇδε ἡμέρᾳ, ὅτι ὁ Θεὸς μέλλων δίδοναι ⓜ νόμον δόξῃ Μωϋσέως, παρέτεινεν ἑαυτ̃ δημιουργόν, καὶ τότε νομοθέτην. πόθεν ἠδυνάμεθα ⓖ Ιουδαῖοι πιστεῦσαι, ὅτι ὁ Θεὸς ἐποίησε ⓜ οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ἐ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς, εἰ μὴ παρῆν ἐποίησε τὰ θαύματα ἃ Αἴγυπτῳ δικαιοῦται αὐτὸν δημιουργὸν τ̃ῆς οἰκουμένης; ἡμᾶς διδάσκωμεν, ἵνα πιστεύσωμεν· ὁ Θεὸς πεποίηκε, ἵνα διδάξῃ, ὅθεν ἔμαθε Μωϋσῆς σαπήνασθαι ἐ λέγειν, ὅτι ὁ Θεὸς ἐποίησε τ̃ οὐρανὸν, καὶ τὴν γῆν, ἐ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς. εἰ μὴ γὰρ παρῆν ἐποίησε τὰ θαύματα ἃ Αἰγύπτῳ, ἢ ἔδειξεν ὅτι τούτων πάντων ὄντων τ̃ῶν κτισμάτων δημιουργὸς, οὐκ ἂν ὤφθησαν οἱ λαοὶ, ὅτι ὁ Θεὸς ἐποίησε τ̃ οὐρανὸν ἢ τὴν γῆν· εἰ μὴ εἶδεν παρῆν Μωϋσῆς τὰ χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν, ἢ κατέσεγκε χάλαζαν καὶ πῦρ, ἢ ἔμαθον ⓖ λαοὶ δόξῃ τ̃οῦ πιστοῦ θεράποντος, ὅτι, εἰ αὐτὸς ἠθέλησε δόξαι λόγῳ Θεοῦ κατασῆσαι τὸν οὐρανὸν ἐταράξε, ἢ τὴν δημιουργίαν ἐθόλωσε, πολλῷ μᾶλλον ἡ τ̃οῦ Θεοῦ κελεύσαντος δόξαι ἔδρασε τ̃ὸν οὐρανὸν καὶ ἐθόλωσε τὴν γῆν. οὐδὲν γὰρ κωλύει δημιουργεῖσθαι, ἐὰν ὄχι ἐποίησεν. ἔδει τοίνυν διαβεβαιῶσαι ὅτι ὁ Θεὸς ἐποίησε τὴν γῆν. ἐξέτεινε Μωϋσῆς τὴν χεῖρα εἰς τὴν γῆν, ἐ ἐξῆλθον σκῆνες. ἔδει πάλιν διαβεβαιῶσαι, ὅτι Θεὸς ἐποίησε τὸ πῦρ. ἔλαβε Μωϋσῆς αἰθάλην ἐκ καμινάδος, καὶ ἔπασε, καὶ ἐπλήρωσε τὰ σώματα τ̃ῶν Αἰγυπτίων ἑλκῶν, φλυκτίδων ζεόντων. ἔδει διαβεβαιῶσαι, ὅτι ὁ Θεὸς τὸ ὕδωρ ἐποίησε. μετεβλήθη τὸ ὕδωρ εἰς αἷμα. ἔδει διαβεβαιῶσαι ὅτι ἐποίησε τὴν θάλασσαν. ἐπετρώθη ἡ θάλασσα, καὶ πεπλήθυνε ὁ λαός. πρῶτον οὖν ἔδειξε διὰ τ̃ῶν ἔργων ὅτι δεσπότης ἐστὶ, καὶ τότε ἐκέλευσε διὰ τ̃ῶν λόγων, ὅτι ποιητής. οὕτω καὶ ὁ σωτὴρ τὸ τ̃ῷ βαπτίσματι ὑ παρέτεινε ἐδίδαξεν, ὅτι ἐστὶν μετάνοια. πρῶτον σημεῖον μετέβαλλε τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον, καὶ ὑ φάσκει παρὰ τ̃οῦ σημείου τούτου διδάξας. ἔδει

γὰρ

γὰρ προσλαβοῦσι τὸ ἔργον, καὶ ἀχλαζθῆναι τὴν λήγω. Διὰ τοῦτο ὁ συνέγραφεν λέγει, Τὸν Πραξ. α. α.
μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν. πῶς εἶπεν διδάσκειν ὁ σωτὴρ, ὅτι παντὸς ὄντος τοῦ κόσμου ἦν μὴ γὰρ ἐφώτιζεν τὸν
ὀφθαλμὸς τοῦ τυφλοῦ. Οὐκ ἂν ὑπεκρίνθη λέγων, Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου. εἰ μὴ κηρύ- Ιωαν θ. ε
5 ρειν Λάζαρον, οὐκ ἂν ὑπέστη θῦσαι ⓖ ἀκούοντος λέγοντα, Ἐγώ εἰμι ἡ ζωὴ καὶ ἡ ἀνάστασις. εἰ Ιωαν ια. κε.
μὴ πτύσας εἰς τὸν γλῶ ἐποίησε πηλὸν, καὶ ἔχρισεν τὸν τυφλὸν, οὐκ ἂν ὑπεκρίνθη ὅτι αὐτὸς
ὅτι ὁ λαβὼν χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ πλάσας τὸν Ἀδὰμ. εἰ μὴ ἔπειπάτησεν ὑπὲρ τῆς ἁμαρτίας, οὐκ ἂν ἐφάνη διαπότης τῆς ἁμαρτίας. εἰ μὴ ἐπετίμησε τῷ ἀνέμῳ, οὐκ ἂν ἐδείκνυτο διαπότης τῶν ἀνέμων. Διὰ τοῦτο ὁ ἀνθρωπος μᾶλλον φανερώτερος, διὰ τῶν θαυμάτων
10 ὡς Θεὸς γνωριζόμενος καὶ δοξαζόμενος. ὁ σωτὴρ γνῶ ἐξέπληττε τοὺς μαθητὰς, καὶ ἔ- Ματθ. η κζ.
λεγον· Ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι ⓖ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ; ἐδύνατο πρῶτον ὑπακούσαι τὰ στοιχεῖα, καὶ τότε ἀρχὴν λόγων, ὅθεν πρότερα δι' αὐτὸν ἐγένετο. ἐδύνατο πρῶτον ὑπακοῦσαι. εἰ μὴ πρῶτον ἐδείκνυτο ἡ κτίσις ὑπακούουσα, οὐκ ἂν ὑπεκρίθη Ἰωάννης ὁ εὐαγγελιστὴς λέγων, Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο. πῶς ἠδυνήθη ⓖ ἀπόστολος πι- Ιωαν α. γ.
15 στωθῆναι, ἰδιωτικὸν ἔχοντος γλῶσσαν, ζωοκάμπους τοὺς Θεοῦ λόγους, δυναμερηῦ σωτῆρος, σοφοῦ διδασκάλου; ἀλλ' ἡ γλῶσσα τῶν ἀποστόλων, τὰ θαύματα ἦν· ὃ τόμος τῶν ἀποστόλων ἦν νεκρὸς ἐγηγερμένος, χωλὸς περιπατῶν. ὅτι ἦν τοῖς θαύμασιν ἀκολουθῆ ἡ πίστις, μάρτυρά ἡ γραφὴ λέγουσα· Διὰ γὰρ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο σημεῖα μεγάλα καὶ Πραξ. ε. ζ.
τέρατα ἐν τῷ λαῷ· ἐξέκλινε ἦν πλῆθος, ἢ μᾶλλον προσετίθετο καθ' ἡμέραν αὐθρωπ καὶ
γυναικῶν πλῆθη ἱκανά. προσέλαβε πάντα θαύματα, ἢ ἠκολούθη τὰ δόγματα. οὕτω γὰρ ἦ ἐν τῷ νόμῳ προσηκόντως τὰ ἐν Αἰγύπτῳ θαύματα δείκνυται ⓖ Θεὸν δημιουργόν. ὁ
ἦ Θεὸς ἀγαθὸς ὤν, οὐκ ἠθέλησεν ἑαυτὸν μόνον σημαίνειν, ἀλλὰ μεμίξεται μᾶ Μωϋσέως ἢ τὴν δόξαν. ὅπερ γὰρ ὁ Θεὸς ἐφάνη ἐξ ὧν ἐποίησε, φαίνε ἢ Μωϋσῆς ἐξ ὧν ἐδοξάσθη. ὡς γὰρ Εξοδ. λδ. κθ. λ.
κατέλθῃ κατέχων ⓖ νόμον, ἵνα μὴ ὡς φιλῶ αὐθρώπῳ προσέχωσι, πληρεῖ αὐτὸν
ὁ Θεὸς δόξης τὸ πρόσωπον, ἵνα τὸ λαμπὸν τῆ ἀθανασίᾳ τῆς φύσεως πληρώσῃ τὸ ἀφεγγὲς τῆς χάριτος. σκοτόομαι γὰρ, ὅτι ὅμως διδοξασμένη οὐκ ἔστιν ἀλλοτρία Θεοῦ. ὕτω καὶ ὁ σωτὴρ Στεφάνου τὸν πρωτομάρτυρος ἐποίησε λάμψαι τὸ πρόσωπον. Διὰ τί ἦ ἐποίησε λάμψαι τὸ πρόσωπον Στεφάνου; ὅπερ ἔμελλε λιθάζεσθαι ὡς Πραξ. ς. ιε.
βλάσφημος, εἰπὼν, Θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεῳγμένους, ἢ ⓖ υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἑστῶτα Πραξ ζ. νς.
ἐκ δεξιῶν τοῦ Θεοῦ, προσλαβὼν ὁ Θεὸς ἐκ φώνησιν αὐτοῦ τὸ ὕψος ἀγγελικὴν μορφὴν, ἵνα πείσῃ τοὺς ἀγνώμονας, ὅτι εἰ βλάσφημός ἐστι, διὰ τί δοξάζεται; ἐλπὶς οὖν ἔσται ὑμῖν ὅτι ὁ Θεὸς ἐκ μὴ ὄντων ἐποίησε τὰ ὄντα τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ. ἢ τὸ θαυμαστὸν, ὅτι οὐ μόνον τὴν δημιουργίαν τοῦ Θεοῦ δείκνυσι τὰ ἔργα, ἀλλὰ ἢ τὴν αἱρετικὴν τὸν ἀσέβειαν ἐλέγχουσι. ἐρωτᾷ γὰρ, τὰ μὴ ὄντα πῶς ἐλθεῖν; ὅπερ ἐστὶ τοῦ ὄντος ἐρωτᾶσι πῶς ἐλθεῖν, εἰ μὴ
ἦν, εἶπωσι τὰ μὴ ὄντα, πῶς ἐλθεῖν, εἰ μὴ ἦν. τὸ μὲν ⓖ γῆ, ὅσον χρὴ λογισμὸν δοθῆναι, ἃ χρὴ λαβεῖν δύναμιν. εἰ οὖν λέγῃ ὁ αἱρετικὸς, εἶπεν ὁ Θεὸς, καὶ ἐλθέτω. ἀλλὰ πῶν τὸ πρᾶγμα εἶπεν, ἃ ⓖ ἔδωκεν. εἶπεν ὁ Θεὸς, γενηθήτω φῶς. ἐλθέτω τὸ μὴ ὄν. ὁ λόγος μετελθέτω εἰς πρᾶγμα· ὃ αὐτὸ ἡ φωνὴ ἐξελθοῦσα ἐλθέτω φῶς· οὐκοῦν οὐκ ἔστιν ἐκ μὴ ὄντων, ἀλλ' ἐξ ὄντος. πῖς γὰρ πολμᾷ εἰπεῖν ⓖ λόγον μὴ ὄντα; οὐκοῦν οὐδὲν ἐ-
ποίησεν ἐκ μὴ ὄντων, ἀλλ' ἐξ αὐτοῦ· ἢ βούλεσθαι τὰ κτίσματα ὁμολογεῖσθαι αὐτῷ, ἢ ὁ Φθέγξεται ὅτι τοῦ ἰσοῦ, ἀριθμὸς ἔσται ὅτι τῶν κτισμάτων. ἀλλὰ πάλιν ἀναλάβωμεν λέγειν· ἡ βούλησις τοῦ Θεοῦ τὰ μὴ ὄντα ἐπέτελεσεν. Εἶτα ἡ μὲν βούλησις τὸ μὴ ὂν ποιεῖ, ἡ δὲ φύσις τὸ ὂν οὐ γεννᾷ; ἢ ἔστι θαυμαστόν. ὡς τὸ Εἰκὼν λέγω. Ἐπόθουν μου πηγὴν ἢ πίνειν, τί βούλεται πεῖν, τὸν πηγὸν ὕδωρ γεννῆσαι, ἢ τὸν πίνειν; ἡ πηγὴ ἐμὲ γεννήσῃ, ἐξ ὧν ἔγω προσ-

φέρω,

φέρω, ἡ ἦ πέτρα ἐξ ὧν οὐκ ἔχλ. Εἶπα τὸ μὴ ὃν ἐλθεῖν ἡ πέτρα ἐξ ὧν οὐκ εἶχε, καὶ ἡ πηγὴ οὐκ ἐλθεῖν ἰὼ εἶχεν ἐν ἑαυτῇ πηλόν; ἢ πῶς ἐλθέτω τὰ μὴ ὄντα; μὴ αὐθαιμασμὸς ἰώ; μὴ οἱ ὀνομάζοντι, οὐκ ἔστι δέ τι. μὴ, ὅπερ λέγω οὐκ μὴ ὄντων, νομίσῃς εἶναι μὴ ὄν. Εἶτα, τὸ οὐκ οὐκ τῶ μὴ ὄντος οὐκ οἶδας ἐν τάξει πῶς ἐλθέτω, ἢ Ⓦ ὄντα οὐκ τῶ ὄντος τολμήσεις πολυτελαμιεῖν πῶς ἐλθεῖν; πόθεν τὰ κλίσματα οὐκ ἰὼ ἀπ' ἀρχῆς, ἢ γένεσει. ὁ μονοθελὴς λέγος ἢ κτίσις τῶ κόσμου οὐκ ἐλθέτω ἀπ' ἀρχῆς, ἀλλὰ ἄν. Ταῦτα οὐκ ἰώ, ἢ ἐλθέτω· ὁ ἦ ἰὼ ἐν ἀρχῇ, μὴ ἀμάθος. Ταῦτα ἦ ἐλθέτω ἐν ἀρχῇ μὴ ὄντα.

Γεν. α. β. Ἡ ἦ γῆ ἰὼ ἀόρατος, φησι. Τί ὅτι τὸ, ἀόρατος; οἶδα πολλοὺς τῶν ἁγίων πατέρων εἰρηκότας, ἀόρατος ἰὼ ἡ γῆ, ὅπερ ὃ ὕδατι οὐκαλύπτετο. πολλὰ τῶν νοημάτων ὅτι μὲν θύσιον, οὐκ ἀληθῆ δέ· οἷς Ⓓ τοῖς φίλοις τῶ Ἰωὼ θαυμάζομαι αὐτοὺς ἐν πιεζομῷ, καταίρεται Ⓦ ἄγιος ὡς δικαίως πάσχοντα, ἢ ἔλεγεν· Εἰ μὴ χεῖρες ἐλύπησας, εἰ μὴ ὀρφανοὺς ἐπλεονέκτησας, οὐκ ἂν σοι ὁ Θεὸς ἐπήγαγε ταῦτα· ἢ ὅμως ὅπερ ἠνέσω τὸ σχῆμα τῶ Θεοῦ, εἶλκυσε μᾶλλον καὶ ζαχρίπαν τῶτον, ὡς δικαίως πάσχοντα, ἢ καταψηφίσασθαι τῶ Θεοῦ, ὡς ἀδίκως Ιωϛ. μβ. ζ. ἐπαγαγόντος. ὑπὲρ Θεοῦ ἐπόνει, ἢ ἐλέγχει αὐτὸν ὁ Θεός· Διὰ τί οὐκ ἐλάλησατε ὀρθὰ πρὸς τὸ θεράποντός μου; ἔστι οὖν νόημα θύσιον ἰδού, οὐκ ἀληθὲς δέ. τί οὖν ὅτι, ἡ ἦ γῆ ἰὼ ἀόρατος; Ⓓ ἐρμήνευται ἠρεμίζουσαι σαφῶς. λέγει γὰρ ὁ Ακύλας, Ἡ ἦ γῆ ἰὼ κένωμα ἢ οὐθέν. ἀόρατος ἦ λέγει, ὄχ ὅτι οὐκ ἐφαίνετο, ἀλλ', ὡς αὐ εἶπον ἰὼς, ἀκόσμητος. οὐθέπω ἰὼ φαιδρυνομένη τοῖς φυτοῖς, οὐθέπω καρποῖς ἐζεφαιρομένη, οὐθέπω ποταμοῖς ἢ πηγαῖς διεζωσμένη, οὐθέπω τῇ ἄλλῃ εὐκοσμίᾳ πεποικιλμένη. ἢ ἰὼ ἀόρατος, μηδέπω καταβαθεῖσα πρὸς ἐπιτηδειότητα τῶ ἡμέρας. λέγει ἡ γραφὴ πρὸ ἰὼς ἀνδρὸς ἢ βυμόρφου, ἢ Βασ. κϛ. κα. Οὐχ "ὅτω, φησὶν, ἐπάταξε Ⓦ ἀνδρα Ⓦ Αἰγύπτιον ὁρατὸν; ἔστι οὖν αὐτὸν ἀόρατος; ἀλλ' ἄξιος, φησὶ, τῶ ὁρᾶσθαι. ὥσπερ οὖν Ⓦ Αἰγύπτιον εἶπεν ἀνδρα ὁρατὸν, ὡς ἄξιον τῶ ὁρᾶσθαι, ὅτω ἢ τὴν γῆν τὴν ἀμόρφον, ἀόρατον ἐκάλεσεν. τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ εἶπεν ὁ Θεός· Γεν. α. ϛ. Γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τῶ ὕδατος, ἢ ἔστω διαχωρίζον ἀνὰ μέσον ὕδατος ἢ ὕδατος. "Επειδὴ οὖν Ⓦ ὑραὸν τῶτον, οὐ Ⓦ ἐπαινῶ, ἀλλὰ τὸν ὁρώμενον, ἐξ ὑδάτων πῆξας ὡς κρύσταλλον. βούλεμαί σοι παραδεῖξαι παράγμα. πολλὰ γὰρ τῇ ὄψει μᾶλλον ἢ ἡμῖν, ἢ ὃ λέγω παραδίδοται. τῶτο ὃ ὕδωρ ὑπάρχει, φέρε εἴπωμεν, τῆς γῆς πήχεις τριάκοντα. Εἶτα εἶπεν ὁ Θεός, γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ τῶ ὕδατος· ἐ λοιπὸν ἐν μέσῳ τῶν ὑδάτων ἐπάγη πῆγμα κρυσταλλῶδες, ἐ ἀνώφισε ὃ ἥμισυ τῶ ὕδατος ἄνω, ἢ κατέλιπε ὃ ἥμισυ κάτω, καθὼς γέγραπται· γενηθήτω στερέωμα ἐν μέσῳ ὃ ὕδατος, ἢ ἔσαι διαχωρίζον ἀνὰ μέσον ὕδατος ἢ ὕδατος. διὰ τί ἦ αὐτὸ κλῆ στερέωμα; ὅπερ ἀπὸ ἀραιῶν ὑδάτων ἢ διαλυομένων αὐτὸ ἐστερέωσε. διὰ τοῦτο ἦ Δαυὶδ φησιν, Αἰνεῖτε αὐτὸν ἐν στερεώμασι δυναμέως αὐτῶ. ἢ ἵνα ἐπέρω χρήσωμαι ὑποδείγματι, ὥσπερ καπνὸς ἐπιδυὰς ἀπὸ ξύλων ἢ πυρὸς ἀναδοθῇ, ἀραιωμένος ὅτι ἢ χαμαιωειδὴς· ἐπιδυὰς ἦ δραμὴν εἰς ὕψος, εἰς τελείας παχύτητα μεταρρυθμίζει· οὕτω ἢ τῶν ὑδάτων τῶν ἀραιωθέντων ὁ Θεὸς τῇ φύσει ὑψώσας ἔπηξεν ἄνω. ἢ ὅτι ἀληθὲς ὃ στερέωμα, μάρτυς Ησαΐας λέγων, Ὅτι ὑραὸς ὡς κάπνος ἐστερεώθη. παγεὶς τοίνυν ἐν μέσῳ τῶν ὑδάτων ὁ ὑραὸς ἀνώφισε τὰ ἡμίσεια τῶν ὑδάτων ἄνω. διὰ τί ἦ ἄνω ὕδατα; πρὸς τί δὲ χρῆσιν; ἵνα τις πίῃ; ἵνα τις πλυθῇ; ὅλως μὲν γὰρ ὅτι ὕδατα ἄνω, μάρτυς Δαυὶδ λέγων, Καὶ ὃ ὕδωρ ὃ ὑπεράνω τῶν ὀρέων. πρόσχημα λοιπὸν τῇ σοφίᾳ τῶ δημιουργῶ. κρυσταλλώδης ἰὼ ὁ οὐρανὸς, ἀπὸ ὑδάτων παγείς. ὅπερ γὰρ ἐμβλῆσθαι κλίου φλόγα ἢ στιλπνότης, ἢ ἄστρων ἄπειρα πλήθη, ἢ ἦ ἔλος πυρὸς πεπληρωμένος, ἵνα μὴ ὑπὸ τῆς θερμότητος λυθῇ ἢ φλεχθῇ, ἐπέστρωσε τοῖς ἰώτοις τὸ οὐρανοῦ τὰ πελάγη ὑπεῖα τῶν ὑδάτων, ἵνα λιπαίνῃ ἢ ἐπαλείφῃ αὐτῶ τὰ ἰώτα, ἢ οὕτως ἀντέχῃ πρὸς τὴν φλόγα, ἢ μὴ φρύγηται. ἔχεις ἦ ἢ ὑποδειγμα. ὥσπερ σήμερον ἐαν ὑπεράνω λέβητα ἐπάνω πυρὸς, ἐὰν μὲν ὕ-

δωρ

δωρ ἢ, ἀντὶ χαλ. πρὸς τὸ πῦρ, ἐὰν μὴ ἔχῃ, σβεννύει· οὕτω γὰρ ὁ Θεὸς ἀντέθηκεν ἀντίπαλον τῷ πυρὶ τὸ ὕδωρ, ἵνα ἔχῃ ἀρκεῖσθαι τὴν ἀβροχισθεῖσαν ἐκ τῶν ἄνωθεν ἐπαλειφόντων αὐτὴν ὑδάτων. καὶ βλέπε τὸ ἀκριβὲς. "Τίνος τοίνυν ἕνεκεν τῷ ὑραίῳ σώματι τὸ ὑγρὸν ἐναντίον τοσοῦτον πυρὸς πολεμοῦμενον, ὅτι τῇ γῇ βοηθεῖ. ἐπεὶ, πόθεν ἡ δρόσος; ἀφέλη ὕδατος, ὁ ἀὴρ ὕδωρ οὐκ ἔχει. ἢ δῆλον ὅτι ὁ ὑρανὸς οὐκ ἔστι ἀφειδεύτατον αὐτοῦ ἀποκάζει. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὁ πατριάρχης Ισαὰκ βουλόμενος τὸν Ιακὼβ εὐλογῆσαι· Δώῃ σοι ὁ Θεὸς ἀπὸ τῆς δρόσου τοῦ ὑρανοῦ, καὶ ἀπὸ τῆς πιότητος τῆς γῆς. λέγεται δέ, ὦ ἀδελφοί, ὅτι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως καταχωρεῖ τὸ ὕδωρ τὰ ἄνω, καὶ ὁ ὑρανὸς λύεται μὴ ἔχων τῶν ὑδάτων τὴν σύγκρισιν, καὶ ἄγρα πίπτει μὴ ἔχοντα ὁδὸν ἢ βάσιν. Ταῦτα οὖν ὑ λέγομεν ἁπλῶς, ἀλλ' ἡ γραφὴ διδάσκει. Εἰλιγήσει γὰρ ὁ ὑρανὸς, ὡς βιβλίον, φησὶν ἡ Ἀποκάλυψις, καὶ πάντα τὰ ἄστρα πεσοῦνται, φησὶ, ὡς φύλλα ἀμπέλου. παρέσται γάρ, φησὶ, καὶ ἐπάνω χρείαν. τὰ ὕδατα τὰ ἐπάνω τῶν οὐρανῶν, ὑ μόνον ζωτικὰ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ὑλίου καὶ τῆς σελήνης καταπέμπει. Εἰ γὰρ ἐν ἀφθονίᾳ ὁ ὑρανὸς, ὅλην ἀὴρ ἄνω ἔτρεφε. τὸ γὰρ πῦρ ἀνωφερὲς ὄν, ἐρημοῖ τὴν γῆν καταλιμπάνει. Διὰ τοῦτο γοῦν ἐπέλιπε τὸν ὑρανὸν ἄνωθεν ἀπὸ ἐρεσίας ὕδατος, ἵνα ἡ αὐγὴ συνυμνῶν κάτω πέμπῃ. ὅρα τὴν τεχνίτην τοῦ σοφίας. ἔχεις γὰρ καὶ σὲ σεαυτῷ τὴν τεχνίτην τῆς σοφίας τὴν εἰκόνα. ἐποίησεν ὁ Θεὸς καὶ σὲ σὺν τοῖς τετραπόδοις τοιχεῖον τοῦ εἰκόνα. καὶ παρέσται γάρ, φησὶ καλῶ. νόησον μοι τοῦ κεφαλεῖον ταύτην, τὸν οὐρανὸν τὸν ἄνω, τὰ ἐπάνω τῆς γλώσσης, τὸν ἄλλον ὑρανὸν, τουτέστι, τὸ στόμα, ὅθεν καὶ εὐφυΐσκεις καλεῖται. ἄνω σὺ τοῖς κοσμικοῖς ὁ ἐγκέφαλος μὴ φαντάζου, σὺ τῷ κάτω γλώσσα φαντάζου· ὥσπερ οὖν ὁ οὐρανὸς ὁ ἄνω σὺ τοῖς κοσμικοῖς, ὁ γὰρ κόσμος σὺ τοῖς λογικοῖς. σὺ ὥσπερ σὺ τοῖς τοιχείοις βοείοις τοῦ μὲν γλοῦ βαρύνου, ὃ γὰρ ὕδωρ τῆς μὲν γῆς κουφότερον, τοῦ δὲ πνεύς βαρύτερον· οὕτω καὶ σὺ ἡμῖν αἱ αἰσθήσεις, γλῶσις, ὄσφρησις, ἀκοὴ, ὄψις, καὶ οὐ πᾶσαι ἴσαι. λάβε τοῦ ἀποδείξω. ἐὰν θέλῃς πῶς γλῦσαι θαι, ἐὰν μὴ " πλησιάσῃς τῇ γλώσσῃ τοῦ γλυκέος, οὐ λαμβάνεις αἴσθησιν. πικρία γὰρ ὄντι, καὶ οὐ δυνάται πόρρωθεν οὖσα ἀντιλαμβάνεσθαι. ἡ ὄσφρησις δὲ μακρόθεν αἰσθάνεται· οἷς πρόκειται διοίκησις, ὀσφραίνῃ θυμιάματος, ὃ μὴ ὁρᾷς. πάλιν ἡ ὄψις τῆς ὀσφρήσεως ταχυτέρα. βλέπει γὰρ ἀπὸ ὁρίων πολλὰ μεγάλα. τῆς ὄψεως πάλιν ὀξύτερος ὁ νοῦς· ἐστὶ γὰρ οὐρανὸς, γῆ, θάλασσα, καὶ πάντα βοείοις. Διὰ τοῦτο ὁ Εἰκὼν Θεοῦ ὁ νοῦς. ἐστὶ γὰρ ὁ νοῦς, ὃ εὐθέως κρίνει περὶ ἑαυτοῦ ἀγαθός, αἱρετὸς ἐστὶν ἢ φαῦλον, δῆλον. αἰδιαθῶσι αἱρετικοί· νοῦς ποιαδὴ ἐργάζεται, ὁ δὲ τοῦ νοῦ τεχνίτης, ὁ πάσης ὀσφρήσεως ὀξύτερος, οὐ " ταχέως ἔχει τὸν ἐναντίον, οὐ ζωτικὸν τὸν δημιουργίας, οὐκ ἀκαταλήπτως τὸν φύσιν; βούλομαι γὰρ, ἀδελφοί, εἰπεῖν εἰς ὑμᾶς ὃ ξένον μέν ἐστιν εἰς ἀσέβειαν, ζωοφθορεῖ δὲ τῆς πίστεως, ἐστὶν εἰς ἀξίωσιν· ἵνα μάθητε πόσα κεκριτόμεθα ὁ διάβολος, πόσα βοείοις, πόσα ὑποβάλλει τοῖς αἱρετικοῖς· μᾶλλον δὲ ἐκείνῳ οἱ αἱρετικοί. σημεῖόν τινος ὅτι ἁγίων ἀνδρῶν καὶ πατέρων ἐλθόντων πρὸς ἡμᾶς αἱρετικὸς ἔλεγεν (λέγω δέ, ἵνα μήποτε ὁ λόγος ἄλλως ἀκουσθείς, ἄλλως πλήξῃ) πατὴρ γάρ, φησὶ, καὶ υἱὸς, καὶ ἅγιον πνεῦμα μία ὑσία, μία δύναμις, μία βασιλεία. δεῖ δέ, φησὶν, ἐξαιρεθῆναι ἀπὸ τῆς " ψυχῆς αὐτοῦ (ὃ γὰρ λέγω ἀπὸ τοῦ ὑσιασπείου) τὸ λέγειν τὸ ἁγιασμὸν, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος σαβαὼθ. ἐὰν οὖν τοῦτό, φησὶ, μὴ ἀφέλητε, χριστιανοὶ οὐκ ἐστέ. εἶδες τοσαύτην τόλμαν δὲ μανίαν τοῦ διαβόλου, εἶδες ῥίζαν ὑομαχίας, εἶδες ἀναβολὴν βλασφημίας. ἀπεκεφάλισαν ἡμῶν τὸ ὑσίασμα, ἐκκυμάτωσαν τὸ μυστήριον, ἀφανίσαν τὴν πίστιν, ἐκένωσαν τὰ ὑμολογούμενα καὶ ὅρα τὸ ἀφρὸν τοῦ διαβόλου. " ἕως σήμερον ἐστὶν εἰπεῖν, πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα, μία πίστις, μία δύναμις, μία βασιλεία· ἐκένωσε δὲ ἀκαταλήπτως μόνη. ἀεὶ γὰρ ὁ ψεύδης ὅταν θέλῃ πίστιν ὑθεῖναι, ἐὰν μὴ πλέξῃ ὑμολογίαν ἀληθείας, οὐ πίστιν ὑθεται. καὶ ὅπως, ἄκουε. Οὐδὲν μοι ὅμοιον, λέγω δή. Ραὰβ ἡ πόρνη ὅτι ἐδέξατο τοὺς κατασκόπους, ἠρωτήθη,

Γεν. κζ. κα. Ησ. λδ. δ. καὶ Αποκαλ. ς. ιδ.

Ησ. ς. α. τη. Θη, Εἰσπλήσει πρὸς σε ⓐ ἄνδρες; λέγε, ναί. τὸ πρόσωπον ἀληθές· ἀλλ' ἐξηλθόν, φησί. τὸ δὲ τέταρτον ψεῦδος. Εἰ εἶπεν, οὐκ εἰσπλήσει, ἠρνήσατο ἡ οἰκία. Εἶπε τἀληθές, ἵνα ὀντρέψῃ· ἐπήγαγε τὸ ψεῦδος, ἵνα ἀπατήσῃ. ὅτε γὰρ ἔσται· ἐρωτῶντος ἡμῶν λέγε τί ἐξέλωμεν ⓐ ἁγιασμόν, ἔλεγεν, ὅτι ἄλλα δεῖ Θεοῦ ὄνομα· οὐκ ἔστι, ὅτι τοῦ Χριστοῦ, οὔτε τοῦ πατρός. Εἶδες τὸ ἀξιοῦν πιθανὸν καὶ μιαρόν τόμα. ἠγνόησε γὰρ ἀπὸ ἰδιωτείας, ὅτι τὸ, σαβαὼθ, οὐκ ἔστιν ὄνομα Θεοῦ, ἀλλ' ὄνομα γραπτόν, τυπικόν, Κύριος τῶν δυνάμεων. λέγω γὰρ καὶ τὰς αἰτίας. ἀλλὰ πρὸς τὰς τέλεις εὐαγγελίζομαι ὑμᾶς, μετανόησε, πρόσεσχον, ἀπέθεμάτισεν, ἤνοιξαν, ἐδέξαντο. πρόσεχε τοίνυν. ὅταν γὰρ πρὸ εἰσπέσῃ ὁ λόγος, ἀφ' ἡμᾶς γὰρ τὰς αἰτίας εἶπεν; Ησ. ς. καὶ διὰ τοῦτο ὁ μακάριος Ησαΐας ⓐ ἁγιασμὸν τοῦτον ἔκρυπτε ⓒ Θεῷ ἀναπεμπόμενον. Ησαΐας ἐγένετο ἀνὴρ θαυμαστός, ζήλου πεπληρωμένος, ἀνὴρ τολμητὴς ὤν, οὐκ ἀπὸ θρασύτητος, ἀλλ' ἀπὸ ζήλου. καὶ διὰ τοῦτο ἐγένετο βασιλεὺς Ὀζίου ὀνόματι, ὃς μετὰ τῆς ἄλλης [τῆς] βασιλικῆς δόξης ἠθέλησε καὶ ἱερωσύνῃ ἐνδύσασθαι. ⓐ ἱερεὺς μὲν τοῦ ἀκολουθήσαι ἤδεσαι, βασιλεὺ ὤν· ὅτι πλέον μὲν τιμῆσαι οὐκ ἠθέλησε. ἠδέσθησαι τὸ ἀξίωμα, ἐτίμησεν ⓐ θεῖον, ἐδυσωπήθησαν τὰ γραπτὰ μυστήρια. Ησαΐας καὶ αὖθις ἐσιώπησεν, οὐκ αὐτὸς τῷ βασιλεῖ· ὡς εἶδεν ὁ Θεὸς τὸν ἱερέα φοβηθέντα, ⓐ προφήτην ἐκάλεσεν, καὶ ⓐ βασιλέα τολμήσαντα, ἐπέδειξεν αὐτῷ λέγων οὐ τῷ προσώπῳ, ὡς τολμήσαντι ἅψασθαι τοῦ ἀγίου· καὶ ἐξεβλήθη λοιπὸν οὐ μόνον τῆς ἱερωσύνης, ἀλλὰ καὶ τῆς βασιλείας, καὶ διέμεινε λεπρός. ὁ γὰρ Θεὸς ἐποίησε μὲν τὸ ἴδιον, ἠνανάκτει δὲ τοῖς ἱερεῦσι, καὶ μάλιστα τῷ προφήτῃ, ὅτι πρὸ αὐτῶν προέδραμε τοῦ εὐσεβεῖν. διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς οὐ παρρησιάσεται πρὸς ⓐ προφήτην, καὶ οὐ μετέδωκε λόγου, ἕως ὅ ἐτελεύτησεν ὁ βασιλεύς. ὅτε οὖν λοιπὸν ἀπέβαινεν ὁ ἀσεβὴς τότε καὶ ὁ Θεὸς ἀπεθέμην τοῦ ἀγανακτῆσαι, ἀλλ' ἀσπάζεται τὸν προφήτην. λέγε τοίνυν Ησ. ς. α. Ησαΐας, Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐνιαυτῷ, ᾧ ἀπέθανεν Ὀζίας ὁ βασιλεύς, Εἶδον ⓐ Κύριον καθήμενον ὅτι θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου. καὶ ἀρά γε ὁ Θεὸς ἐφθόνει ὅτι θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου; ὅτι δὲ οὐρανός ἐστιν ὁ Θεός, ὁ δὲ βασιλεὺς ὁρώμενος φόβον ἔχει, λείπεται δὲ τὸν προφήτην τοῦ θρόνου δόξαν, ἵνα πίσῃ αὐτοῖς, ποίου θρόνου καταφρονήσαντες, ποίου θρόνου ἐπιμήσαι, ποίου δορυφορίαν θρόνου καὶ ἀγγελικὴν μὴ τιμήσαντες, μηδὲ σεσηπόσαντες, δορυφορίαν δὲ θεσπεσίων ἐδυσωπήθησαν. Καὶ ἰδού, φησί, πλήρης ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ· καὶ τὰ σεραφὶμ εἱστήκεισαν κύκλῳ αὐτοῦ. τὰ χερουβὶμ θεῖον ὄντα, τὰ σεραφὶμ δορυφορία. τὰ χερουβὶμ γὰρ οὐδὲν ἄλλο ἑρμηνεύεται, ἢ σοφία πεπληρωμένη. ὥσπερ γὰρ ἐστὶ τὸ θεῖον ἡ ἑτέρα δύναμις τὸ καθήμενον, καὶ ὅτι πρὸ καὶ δύναμις, ὅτε καὶ Θεὸς θεῖον, σοφία, ἐφ' ἧ ἐπήνεσαν Ψαλ. οβ'. ς' ζη' α. παῦται Θεός. διὰ τοῦτο ὁ Δαβὶδ φησιν, Ὁ καθήμενος ὅτι τὸν χερουβὶμ, αὐτὴ τέ, ὁ ὅτι τῆς πεπληρωμένης σοφίας ἐπαναπαυόμενος. διὰ τοῦτο τὰ χερουβὶμ καὶ πλήρη ὀφθαλμῶν τὰ ὦτα, τὰ πτέρυγας, τοὺς πόδας, τὰ στήθη, καὶ πρόσωπα ὀφθαλμῶν ἐστι πλήρωτο, Ησ. ς. β. ὅτε ἡ σοφία πάντα γνῶναι δύναται καὶ ὁρᾶν ἔχει τὸ ὅμμα. Εξ, φησι, πτέρυγας ⓒ εἶνι, καὶ ἓξ πτέρυγες ⓒ εἰσί· καὶ ταῖς μὲν δυσὶ κατεκάλυπτον τὸ πρόσωπον, καὶ ταῖς δυσὶ τοὺς πόδας, ταῖς δὲ δυσὶν ἐπετόμενα ἐκέκραγον ἕτεροι πρὸς ⓐ ἕτερον, καὶ ἔλεγον, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος σαβαὼθ, τυπικῶς. Κύριος γραπτῶν. ἓξ πτέρυγες ⓒ εἰσί, καὶ ἓξ πτέρυγας ⓒ εἰσί. ἐκπετόμενοι καὶ πτάμενοι, καὶ πτασάμενοι βοῶσι. τί οὖν διδάσκει ἡμῖν ἡ γραφή; μὴ πτώματα κωφὰ λογισμοὶ περὶ Θεοῦ· ἀλλὰ τὰ μὲν σιωπῇ κηρύττῃ, τὰ δὲ πίστει δοξάζῃ καὶ θεολογεῖν. διὰ τί δὲ σκεπάζουσι τοὺς πόδας ἐκ τῶν πτερύγων; ὅτι ὅτε τέλος. καὶ τὰ μὲν δυσὶ καλύπτουσι τὸν κεφαλὴν, ταῖς δὲ δυσὶ τοὺς πόδας· δηλονότι ταῖς μέσαις πτερυξὶ πέπτανται, οὐ ταῖς ἄνω, οὐ τὰ κάτω. διὰ γὰρ ἡμᾶς περὶ Θεοῦ λαλοῦσι τὰ μέσα λαλεῖν, ὅτι Θεός, ὅλα δημιουργεῖ, ὅτι διαστήτης, ὅτι ἐνεργέτης. τοῦτα πτώματα μέσα. ἐὰν μὲν εἴπῃς πῶς ἐγένησε, τὴν κεφαλὴν ἐγύμνωσας, ἵνα σκέπῃ τὰ χερουβίμ. ἐὰν δὲ εἴπῃς, "ποῦ δὲ τέλος τοῦ Θεοῦ, τοὺς πόδας γυμνοὺς, ἵνα σκέπῃ

χ. πῶς

σκήπτει τὰ χαρούσιμα. σκήπτει ἡ τὰ τῶν φαρισαίων, οὐχ ἵνα κρύψῃ, ἀλλ' ἵνα δείξῃ, ὅτι ἀνεξερεύνητα, ὅτι ἀκατάληπτα. λαβὲ ἡ τοῦτον. ἴσως ἔξ ἐξ, δώδεκα πέντε ἀκτὼ ἑπτὰ χάζεσι, ἡ τέσσαρες κεφάλαια. τοῦτος τῶν ἀποστόλων· δώδεκα ἀπόστολοι, ἀλλὰ τέσσαρες βοῶσι βιαγγέλιστοί. ἡ τί βοῶσι; ἰδοὺ ἐσταύρωσαν ὁ Σατάνας αἰκατέλαβε φαντάσματα, ἐδόκησαν. οὐχ ἁπλοῦς ἔλεγεν, ὡς ἠμεῖς, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ἀλλὰ ἐξ τρὶς ἐπὶ αὐτοῦ ἐπέδωκεν, ὡς μεγαφωνῶ. Καὶ ἐπέκραγεν ὕτερος πρὸς ὕτερον. ἅγιος, φησὶ, ἅπαξ ἐφιλοτιμήθη εἰπεῖν· ὁ ἄλλος λέγει, ἅγιος· εἶτα ὁ ὕτερος προσέθετο τὸ τρίτον ἅγιος. ἐπεὶ δύο τρία ἐμαθμήσαμεν, μὴ νομίσῃς σὺ τῆς γνοὺς. Ἡ οὖν ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος; Εἷς Ερισ. β. ι.
γὰρ Κύριος, μία πίστις, ἓν βάπτισμα. ἡ ὥσπερ ἐν ταῖς ψηφοφορίαις αἱ πλείονες ψῆφοι κρατοῦσι τὰς ἐλάττους, οὕτω δὲ αἱ δύο δυνάμεις ἀντιπαρέρχονται ἀλλήλαις, ἡ ὥσπερ ἐν αἰτιφώνοις μελῳδίαις ἀναπέμπεται τὸ δοξολογίαν. Εἶπεν πλήρης, φησὶν, ὁ οἶκος τῆς δόξης αὐτοῦ, ἡ ἐπῆρθη δὲ ὑπερύψωσεν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς, ἧς ἐπέκραγεν, ἡ ὁ οἶκος ἐπλήρωθη κρότου. ξένον πρᾶγμα· ἀπὸ τῆς δοξολογίας δύο περιῳδῶμεν δόξας, ἡ ἡ οὖσα ἀπώλετο, καὶ καινὴς εἰσῆλθε. καινὸς ἦν ἱερεμίας ὅτε εἶχεν. Ἡ οὖν ὅτι τοῦτο; περὶ μὲν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὅτι ὁ ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, ὅρκος ἐστὶ τοῦ κόσμου, τὰ κηρύγματα τῶν ἀποστόλων, ἡ οὐ δέχεται ἀπὸ ὁ λαὸς τὴν Ἰουδαίων. λέγει οὖν ὅτι μὴ τὸ κήρυγμα τὸ βιαγγελίου, ἱερεμίας καὶ καιρὸς πληροῦται ἡ Συναγωγή. ἐπῆρθη ἦν γὰρ ἡ θύρα, ἀλλὰ ὁ ὑπερύψωσεν. περίστεγα. πᾶσα θύρα οὐδὲν ὑπερείμενον ἔχει, ἡ ὑπερύψωσεν ὑπερείμενον τῆς δόξης αὐτοῦ, ἡ ὕπερθεν δύναται περιῳδεῖν μὴ ἔχουσαι ὕδιν, ὕπερθεν περιῳδῶμεν ἀσπάλαθοι δευδρώσεις μὲν περιῳδοῦσαι ὁ ὑπερύψωσεν. ἐπῆρθη οὖν τῆς Συναγωγῆς ὁ αὖθις κῆμμα· οὐχ ἁλὴ μὲν ἡ Συναγωγὴ, θύρας μὲν ἔχουσα, ὑπερύψωσεν ἦν οὐκ ἔχουσα. ὁ ὑπερύψωσεν ἐστὶν ἡ αὖθις κεφαλὴν δύναμις. ἐπῆρθη ὁ ὑπερύψωσεν, ἐγυμνώθη τῶν χρήστων. ἀφ' ὧν ὁ ὑπερύψωσεν ἐπῆρθη, ἀνάγκη καὶ περιῳδεῖσθαι ἡ ὑπὸ τῶν τυχούσης χειρὸς σαλεύεσθαι. Διὰ τοῦτο πᾶσα χώρα σαλεύει τὴ Ἰουδαίᾳ. καὶ Διὰ τοῦτο περιφέρεται λυπεῖται, Καὶ θάνατον τὸν Ἱερουσαλὴμ ὡς Ζαχ. ιδ. β.
ὑπερύψωσεν σαλευόμενα. Καὶ ὁ οἶκος, φησὶ, ἐπλήρωθη κρότου. ὁ πᾶν ἡ δόξα ἀπώλεσε περίστεγα, περιῳδεῖσθαι. λέγει Ησαΐας, ἡ πλήρης τῆς δόξης ὁ οἶκος αὐτοῦ. εἶτα λέγει, ὅτι ἐπλήρωθη κρότου. Εἰσιλθόντος ζήτει τοῦ κρότου, ἀνάγκη δόξα μετεπέθη. ἡ ποῦ μετετέθη; οὐκ ἐν ἐμοὶ οἴκῳ, ἀλλ' ἐπλήρωσε ζωὴ ὁ κλησίας πᾶσα πίστις τοῦ οὐρανοῦ. ἡ ἵνα λείπῃ τὰ χρυσία, πᾶν ἀπώλετο ἡ δόξα ἡ ὁ τῶν ναῶν, λέγει, πλήρης ἔσεται ἡ τῆς δόξης αὐτοῦ. ἐγυμνώθη ὁ ἔθνος, καὶ ἐφωλεύθη τὰ πέρατα τῆς γῆς. ὁ ζωὴ τοῦ τοῦ ἁγίου φωτὸς, ζωὴ τοῦ βασιλικοῦ δοξολογίου, ζωὴ τοῦ ἔθνους χριστιανικοῦ ἔλεγεν Δαβιδικοῦ τόμου, ἀφέλει ἀπὸ τῆ ἐκκλησίας. ὅτι ἡ κατ' αὐτὸ τὸ Χριστοῦ χωρὶς ἡ βιβλιοθήκη, ἀλλὰ ἡ μάρτυρία. τίνα οὖν Ησαΐας ὁ τοῦ Δεσπότου; λέγει γὰρ, Ηκουσα φωνὴν Κυρίου λέγοντος, ὅνα ἀποστείλω; ἡ τίς πορεύσεται πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον; καὶ πλάσας με τοῦ κτίσαι Ησ. ς. ι.
ἀκμαῖον ἡ ἔφερεν ἀγαθωσύνης. ὥσπερ ἡμεῖς εἰς Διαγγελικὸν οἰκίαν, ὅταν ἀκούσωμεν φωνὴν ὁ ὅλον ἅμμα χορεύοντα, ἀλλὰ ὑρέμα ὑποκλέπτομεν τὸν ὄμφ· ὅτω καὶ ὁ Θεὸς μὴ θέλων δόξαι ὅλον τὸ περίοντον, ἐρωτᾷ αὐτὸ, λέγει, ὅνα ἀποστείλω; ὥσπερ εἰς οὐ δοῦλος ἐρωτᾷ ὅτι διακονῶ, καὶ θέλει αὐτὸν μεμφόμενον τὸν ῥαδιουργίαν, λέγει, ὅνα ἀποστείλω τὸν δι τὸν χρείαν; ὅτι ἐγὼ ἀδέσποτε, οὐχ ὡς μὲ ἔχω, ἀλλ' ὡς ἀποδῶμι μὲ ἔχει; ὅτω καὶ ὁ Θεὸς, ὅνα ἀποστείλω; ἀπὸ τούτου, τοῦ ἀπροσώπου; τοῦ παλαιοῦ λαοῦ τοῦ ἱερατεύοντος; ἢ τοῦ Ησαΐας; ὡς οἰκέτης ὁ περιφρονούμενος, καὶ ὀφθαλμὸς ἡ ἀπιδὼν ὑπὲρ τὴν περίνοιαν ἀπολογήσασθαι, ἰδοὺ ἐγὼ· ἀπόστειλόν με. κρίνει οὖν λοιπὸν, ὅτι Χριστοῦ Ιωαν. ιβ. μ.
ἐστὶν ἡ δόξα; λέγει Ιωάννης ὁ βιαγγελιστής· Τοσαῦτα ἡ σημεῖα πεποιηκότος τοῦ Ιησοῦ, οὐκ ἐπίστευσαν αὐτῷ ὁ Ιουδαῖοι, ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος Δαβὶδ Ησαΐου, Κύριε τίς ἐπίστευσε τῇ ἀκοῇ ἡμῶν, ἡ ὁ βραχίων Κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; Πραξ. κα. κε.

Σωσῆτε.

ζωῆς. Τοῦτο ἦν εἶπεν, ὅτι εἶδε τινὰ δόξει αὐτῆς, ἃ ἐλάλησε πρὸς αὐτήν. Εἶδεν δὲ χαλκοκέφαλον μέλανα τῆς ὄψεως, καὶ ⁂ ἁγιασμόν. ἁγιασμὸς ἐάν μὴ ᾖ πᾶν, οὐδὲ ὁ μυστήριον τέλειον. ἔχει τινὰ εἰκόνα. μόνον εἶπεν τὰ χερουβίμ, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος, καὶ αἱ ἅγιαι ἡγιάσθη ἡ θυσία. Καὶ ἀπεκάλυψε, φησὶ, τοῖς μὲ ἐν τῷ χερουβίμ, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ εἶχεν Ησ. α. ς. ἄνθρακα, ὃν τῇ λαβίδι ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ θυσιαστηρίου. μὴ ἔλαβεν ἕως οὐ ἡγιάσθη. Ἥψατο, φησὶ, τῶν χειλέων μου. Ἀλλὰ τί τῶν χειλέων; τὰ προφητικὰ τῶν μυστηρίων. τί λέγεις ⁂ περὶ; τῶν δὲ μυστηρίων ἀφῆκεν ἁμαρτίας. λέγει καὶ τὰ χερουβίμ, Ἰδοὺ ἀφῆρηκε τὰς ἁμαρτίας σου. Εἶδεν ⁂ τύπον, εἶδεν τινὰ ἀληθῆ λαμπούσαν. αὐτοὶ τύπων ⁂ ὄντες, δεῖν ὑπαλοῦ τὲ ἐπιρρέοντος μὴ δεχέσθαι τὸν αἰγιάζοντες· διὰ τοῦτο ἐστώσαν ὁ καὶ ὑπὸ τῆς μιᾶς τῆς ἐκκλησίας, ἐν ᾗ πρῶτον ὁ λύκος, καὶ ἁρπάσαν ὁ πολεμῶν· ἐν ᾗ πρῶτον ὁ δράκων, καὶ ἀφέλκυσεν ὁ φιλόνεικος ἔθνος· ἵνα πᾶν τόμα αἱρετικὸν καὶ πᾶσα γλῶσσα μιαιφόνη βλασφημίας ὑμνήσῃ πατέρα καὶ υἱὸν καὶ ἅγιον πνεῦμα, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΡΙΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ ΤΗΣ κοσμοποιΐας. Λογ. γ.

Ἐμὲ τὸν κόσμου τηλίτης ἁλίᾳ καὶ σελήνῃ καὶ ἀστράσι τὸν ἐκδημοῦσαν, καὶ τινὰ γῆν αὐθαιρέτως φυτοῖς ἐστεφανώσατο, καὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν ἀγαθοφόρως ἐποίκιλεν, ἡμᾶς δὲ τοὺς τὸν δημιουργὸν λόγον ἀληθῶς σέβοντας θαυμαζῆν καὶ τὰ ἀγλυκύθυμα, προσκυνῆν ⁂ τηλίτην. οὐ γὰρ ἐγκαθῆκεν ἡμῖν τὸν τινὰ καθηγεμόνα ἕτερον ἡγεῖσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ θαυμάσωμεν ⁂ ποιήσαντα. Εἴρηται δὲ τῇ προτεθείσῃ ἡμέρᾳ ἐκ ὕλης τῶν κτισμάτων ἀπεργάσασθαι τὴν δὲ τρίτην, ποῦ ὁ στερέωμα ἐξ ἀρχαιοτάτης φύσεως τῷ ὑδάτων ζωτικότατα, καὶ ἐκ τὸ στερέωμα ὀκλάσθη. ἐξ οὗτος γὰρ ὁ Χριστὸς τὸ οἰκεῖον ἅπασαν ἐξαρχαιοῦται ἐκκλησίαν ἐκκλησιαστήριον, ἐξ ἧς ἐρεῖς σαλεύειν πλοίοις ὕλαις ἐσχρατισμένοις, ζωογόνοις, ἐ μόνῳ ἐποίησε τοῦτο, ἐκκλησίαν ὁ ἀπόστολος στερέωμα, λέγων, Καὶ ὁ στερέωμα τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. ἐμοὶ δὲ ταπεινὸν ἄλυσον, κηλὶς δὲ μέγας κατὰ ὕδωρ ἄλυσος, καὶ ὁ ὑψωθεὶς δέω, ἄλυσος· πρὸ αὐτοῦ λέγει Δαβίδ, Ἄλυσος ἄλυσος ὅτι κέκλαγε εἰς φωνήν τὸ καταρράκτου σου. ἐμοὶ δὲ τοῦτο, ὁ ὕδωρ, ὁ ὑψωθὲν στερέωμα. λοιπὸν ἡ γῆ ὀκλάσθη ὑπὸ ὕδατος. Καὶ εἶπε, φησὶ, ὁ Θεός, συναχθήτω τὸ ὕδωρ τὸ ὑποκάτω τοῦ οὐρανοῦ εἰς συναγωγὴν μίαν, καὶ ὀφθήτω ἡ ξηρά· καὶ ἐγένετο οὕτως. πρὸς αἱρετικοὺς βούλεται ⁂ ἄθλιοι τῶν αἱρετικῶν παῖδες, καὶ ἔφησε ἐρεθισθῆναι τὴν κατὰ φύσιν. Εἶπεν, καὶ ὡς συνήχθη τὸ ὕδωρ, καὶ πῶς συνήχθη; ἢ χεροὶ θεοῦ πρὸς ἐρέτρας; οὐ γὰρ ἀναλογεῖ δεῖ καθ' ὑμᾶς ἁπλῶς τοῖς φυτοῖς, ἀλλὰ ζητεῖ τὰ τοῦ ῥήματος. Εἶπεν ὁ Θεός, συναχθήτω τὸ ὕδωρ. πῶς συνήχθη; εἰς τινὰ θαλασσίαν ὑγρὰν ἐκ τοῦ κατὰ τὸν στερέωμα; ἢ γῆ ἐπιπλήρωτο πνεύματος ἐν θαλάσσῃ· πῶς οὖν ζητεῖ; ⁂ ποῦ τὸ τοῦ στερεώματος μὴ δυναμένου κατασχεῖν, πολὺ ἐστὶ μᾶλλον ἐκ τοῦ ὕδατος ἀεὶ ἐκχεόμενον, καὶ ἀδυνάτου διατηρεῖν ἀκατάληπτον, καὶ ὅλως ἐσχηκὸς ἀκατάληπτος οὖσα ἐρήμῃ εἰς τὸ πηγάτιν. Διὰ τοῦτο καὶ Ησ. κγ. δ. πρὸς αἱρετικοὺς λελεκται ὁ παρὼν φυτός. Ἀκούσωμεν, αἱρετικοί, εἶπεν ἡ θάλασσα. ποῦ ἐστιν συναγωγὴ ὕδατος, ἄνομε; ἐπεφώνησεν ὁ Θεός, ὀνόματι ἐμῷ ἐπάνω τὰ χειλώματα σου. ἀλλ' ἴδωμεν εἰ παρεστήκασιν τὸ ὕδωρ, ἐ ἔρραγε τὴν γῆν, καὶ κάλυπτε ἐπάνω. μάρτυς τοῦ παρεστάναι τὸ, ἀλλ' ἡ γῆ ἐστὶν ἀκαθαίρετος, ἀ ἐπεσε, τὰ ἁρμοστὰ ἀλύει. ἐ ὁ γὰρ τὰ κατέλιπεν ὁ Θεὸς ἔχει πάντα ἐν τῷ ἐν, ἵνα μάθῃς ὅτι ἀπὸ ἀρχῆς συνῆπτο, Θεοῦ ὁ λόγῳ αὐτὰ ἔρρηξε.

Συναχθήτω

ζωωθῆναι τὸ ὕδωρ· ἐγυμνώθη ἡ γῆ. διὰ τί αὐτὴν ὅτι ὁ Θεὸς τὸ χῶμα τὴν σήμερον οὔτω καλυμμένον, ὅτι χῶμα ἐποίησεν, ὅτι οἷόμα αὐτὴν τοιοῦτον ἔδωκεν, ἀλλ' ἵνα τὸ οἷόμα τῆς κοσμοποιΐας ἀπ' ἀρχῆς, ἐξηγεῖται· ὡς λέγει Δαυΐδ, Ὅτι αὐτὸς ἔκτισεν ἡ θάλασσαν, καὶ αὐτὸς ἐποίησεν αὐτὴν, καὶ τὴν ξηρὰν αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἔπλασαν. ξηρὰ ἐγένετο, ἐπεκλήθη ὁ γῆ· ὥσπερ τοῦτο τὸ στερέωμα ἐγένετο, ἐπεκλήθη ὁ οὐρανός. χωρισθέντων τούτων τῶν ὑδάτων, προῆλθεν ἡ ξηρὰ, ὄφιν ἔχουσα γῆς μαλθυσιώδης. νεωστὶ γὰρ ἀνεχώρησαν τὰ ὕδατα. ὡς οὖν ἐγυμνώθη ἡ γῆ, κελεύει ὁ δημιουργὸς, Βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου σπεῖρον σπέρμα κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ ξύλον καρπίμων [ποιοῦν καρπὸν,] οὗ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα. σὺ δὲ τοῦτο αἰσθάνῃ σὺν αἱρετικοῖς· βοτάνην δὲ ξύλα καὶ χόρτος ἔθνη καθ' ὁμοιότητα, καὶ ὁ Θεὸς διὰ ὁμοίου ἐθνίσησε; ἢ ὅτε μὲν τετράποδα πάλιν δὲ τὰ ἑρπετὰ ἢ τὰ πετεινὰ ἐγένετο, λέγει ὁ Θεὸς, Ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν καὶ πετεινὰ πετόμενα ἐπὶ τῆς γῆς κατὰ γένος. τὰ θηρία, τὰ ἑρπετὰ, τὰ πετεινὰ, τὰ ἡμερὰ, ἡ βοτάνη, ὁ χόρτος, τὰ ξύλα, κατὰ γένος καὶ καθ' ὁμοιότητα, καὶ μόνος ὁ Θεὸς διὰ ὁμοίου ἐθνίσησε; καὶ ἡμᾶς μόνη δημιουργῶν ὁ Θεὸς εἶπε, Ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ ὁμοίωσιν. Τί ἔργον καθ' ὁμοίωσιν, ὁ τεχνίτης διὰ ὁμοίου; διὰ τί ὅρα δὲ ἄνω κάτω. πολλάκις γὰρ ἡ αἱρετικὴ κακία βυθίσκει φωλεόν. ἐὰν εἴπωμεν, φησὶν, εἰκόνα τοῦ υἱὸν καθ' ὁμοίωσιν, ὡς καὶ ἡμᾶς, διχόμεθα. ἄλλο γὰρ φύσεως ὁμοιότης, ἄλλο χάριτος. ἡμεῖς καθ' ὁμοίωσιν ἐσμὲν χάριτος ὁμοίωσις. Ὁ γὰρ ἐωρακὼς ἐμὲ, ἑώρακε τὸν πατέρα. ἡμεῖς δὲ καθ' ὁμοίωσιν. διὰ τί οὖν δούλους τοῦ Θεοῦ ἐρωτᾷ τὰς διαφορὰς τῶν λέξεων. λέγει ὁ Θεὸς, Βλαστησάτω ἡ γῆ βοτάνην χόρτου, καὶ ξύλον καρπίμων ποιοῦν καρπόν· εἶτα λέγει, Ἐξαγαγέτω ἡ γῆ τετράποδα θηρία. διὰ τί οὐχὶ βλαστησάτω, καὶ ὧδε ἐξαγαγέτω; τὰ βλαστήματα καὶ τὰ ξύλα καὶ τὰ καρποὶ κατ' ἰδιαιτάτην βλαστάνουσιν. ὅθεν οὖν ἔμαθε τὰ ὕδατα προθυμεῖν τὴν γῆν, καὶ πάντως ἐξ αὐτῆς προέρχεσθαι, διὰ τοῦτο, βλαστησάτω. τὰ μὲν τοι ζῶα διὰ τοῦτο ἐξαγαγέτω, ὅθεν ἄνωθεν ἀπὸ γῆς ἡμπλήσατο οὐκ εἰς πάλιν ἀπὸ γῆς, ἀλλ' ἀπὸ τῶν διαδοχῶν τίκτονται. ἐκέλευσε ῥήτως· ἔδραμεν εἰς ἔργον ὁ λόγος· ἐκοσμήθη ἡ γῆ· ἔδει λοιπὸν κοσμηθῆναι καὶ τὸν οὐρανόν. διὰ τί δὲ προεγλυκάνθη ποιᾷ τινὶ διακόσμησι τῆς γῆς τὸ ὕδατος; διὰ τὸ μέλλουσαι ἀναβαίνειν πολύθεοι πλάνοι εἰς ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἄστρα. Εἶπεν ὁ Θεὸς, Γενηθήτωσαν φωστῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ. τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ διὰ τί οὐκ ἐποίησεν ἥλιον καὶ σελήνην; ὅθεν οὐδέπω ἦν τὸ στερέωμα γλυκάνθρωπον, ἐν ᾧ ἔμελλε πιπράσκεσθαι· καὶ ὑπὸ τούτου μόνου, ἀλλ' ὅθεν οὐδέπω ἦσαν καρποὶ οἱ ὀφείλοντες θάλπεσθαι. τῇ δὲ τρίτῃ ἐβλάστησαν οἱ καρποί. καὶ ἵνα μὴ νομισθῇ πάλιν, ὅτι τῇ φύσει τοῦ ἡλίου ἐβλάστησαν, ὅτε ἀπηρτίσθη ἡ δημιουργία, τότε λοιπὸν ποιεῖ ὁ Θεὸς ἥλιον, σελήνην, καὶ ἄστρα. πόθεν δὲ αὖ τοῦτο ἐποίησεν; Εἰρηκὼς γὰρ ὅτι τῇ προτέρᾳ ἡμέρᾳ οὐκ μὲν ὅτων ἐποίησε τὰ πάντα· ταῖς δὲ ἄλλαις ἐξ ὅτων. πόθεν οὖν ὁ ἥλιος; ἐκ τοῦ γλυκάνθρωπου φωτὸς τῇ προτέρᾳ μετέβαλεν ὡς ἠθέλησεν ὁ τεχνίτης, καὶ εἰς διαφορὰς κατεσκεύασεν ὀψεις, ἐκ τοῦ ὑλίνου τοῦ φωτὸς, ὥσπερ τοῦ ἀτίμου. ὡς εἴ τις προβάλλετο μάζαν χρυσοῦ, καὶ μὴ ταῦτα νομίσματα κόπτας· οὕτω διέθηκε τοῦ φωτὸς τὸν διακόσμησιν. ὥσπερ γὰρ τὸν ὠκεανὸν τότε εἰς ὕδωρ ἐποίησεν ἀρχῆς ἐμέλησεν [τὸ ὕδωρ] εἰς τὰς θαλάσσας, εἰς ποταμοὺς, εἰς πηγὰς, εἰς λίμνας, εἰς φρέατα· οὕτω καὶ τὸ φῶς εἰς ἐποίησεν ἀρχὴν μονοειδὲς κατασκευὴν ὁ τεχνίτης ἐμέλησεν εἰς ἥλιον καὶ σελήνην καὶ ἄστρα. θέλω δὲ ζητῆσαι πῶς ἐποίησεν ὁ Θεὸς τοὺς φωστῆρας. φαίνεται γὰρ ποιήσας αὐτοὺς ἔξω τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τότε πήξας ἄνω. ὥσπερ τεχνίτης ἐπιθυμῶν ἀπεργάσασθαι εἰκόνα, τότε πήγνησιν αὐτὴν ἐν τῷ τοίχῳ· οὕτως ὁ Θεὸς πρῶτον ἐποίησε τοὺς φωστῆρας ἔξω τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τότε ἔπηξεν ἄνω ὥσπερ τεχνίτης, ὡς μάρτυρα ἡ γραφή· Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τοὺς δύο φωστῆρας, καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ. πῶς οὖν αὐτοὺς ἔπηξεν; ἆρα μὴ ὁμοῦ ἦσαν

δύο πεπηγμένοι; οὐκ ἔχει λόγον. ἀλλά τί; καὶ τὴν φωνὴν αὐτὴν τοῦ Θεοῦ ἡ πῆξις. ἔδει τοῦτο, φησίν, ὁ Θεὸς τοὺς φωσῆρας· ⟨W⟩ φωσῆρα ⟨W⟩ μέγαν εἰς ἀρχὰς τῆς ἡμέρας, καὶ ⟨W⟩ φωσῆρα τὸν ἐλάσσονα εἰς ἀρχὰς τῆς νυκτός. ὅτε ὁ ἥλιος ἐπάγη εἰς ἀναπαλίν, ἐπάγη καὶ σελήνη εἰς δύσιν· ὅθεν οὐκέτι μία ἀρχὴ τῆς νυκτὸς οὐκ ἐλαύνεται, ὁ δὲ τῆς ἡμέρας. ἐγίνετο οὖν ἡ σελήνη, καὶ ἡμέρα τις τῇ ὑστεραίᾳ πανσέληνος. οὐ γὰρ ἔδει προτελεσθῆναι τὸ ἔργον εὐθέως, ἀλλ' ἔδει δι' ἡμερῶν ⟨W⟩ φωσῆρα, οἷος ἐγίνετο. μὴ δὲ τοῦτο τῇ ἀλλοιώσει ἐδήλου χρόνους, καὶ κινήσεις, καὶ διαφορὰς ἡμερῶν. πιθανὸν οὖν αὐτὸν ὁ Θεὸς ὡς πεντεκαιδεκαταῖον πεπληρωμένον. ὁ ἥλιος ἀνέτειλεν ὀρθός. ὅτε γὰρ ἐπάγη ἡ σελήνη τὸ δι' ὀρθῆς, ἐφαίνετο πρὸς δύσιν. ὡς οὖν ἔτρεχεν ὁ ἥλιος ⟨W⟩ ἰδίους δρόμους πρὸς δύσιν, ἡ σελήνη ἤρχετο εὐθέως τοῦ ἀνατέλλειν· ἵνα πληρωθῇ ὃ, Ἀρχέτωσαν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτός. λοιπὸν ζήτημα, διὰ τί ὁ Θεὸς πεπληρωμένον ἐποίησε τὸν σελήνην. πρέσβευε. ὃ γὰρ νόημα βαθύ. ἐμελλεν αὐτὸν τῇ τεταρτῃ ἡμέρᾳ γνωσθῆναι, ὡς τεταρταῖον φανεῖσθαι. ἀλλὰ πάλιν εἰ ἐν τεταρταίᾳ, ὃ ἄκρον τῆς δύσεως οὐκ ἀντέχει. εὑρέθη οὖν πλεονεκτοῦσα ἑνδεκα ἡμέρας. τεταρταία ἐγίνετο, καὶ ἐφαίνετο ὡς πεντεκαιδεκαταῖα. ἑνδεκα ἡμέρας ἐπλεονέκτει λοιπὸν ἡ σελήνη ⟨W⟩ ἥλιον, οὐ τῇ ποιήσει, ἀλλὰ τῇ φαύσει. διὰ τοῦτο ἂς τότε ἐπλεονέκτει σελήνη, ἀπέδιδοσι τῷ ἡλίῳ. ὁ γὰρ κύκλος σελήνης καθ' ἕκαστον μῆνα ἀπὸ εἴκοσι ὀκτὼ ἡμισυ ἡμερῶν ἀριθμὸς γινόμενος ποιεῖ τὸ τοῖς δεκαδύο μησὶ τοῦ ἐνιαυτοῦ ἡμέρας τριακοσίας πεντήκοντα τέσσαρας. ἐὰν γὰρ οὕτω ψηφίσῃς τὸν μῆνα ἀπὸ εἴκοσι ὀκτὼ ἡμισυ ἡμερῶν, γίνονται τοῦ ἐνιαυτοῦ ἡμέραι τριακόσιαι πεντήκοντα τέσσαρες, ἵνα ἂς ἐπλεονέκτησε τότε ἡμέρας ἡ σελήνη, κατ' ἐνιαυτὸν ἀποδίδωσι τῷ ἡλίῳ. ὁ ψηφισὶ ψηφίζεται. Γεν. α. ιδ. Γενηθήτωσαν φωσῆρες ἐν τῷ στερεώματι τοῦ οὐρανοῦ, ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς· ὅθεν ἡ φύσις τοῦ πυρὸς ἀνώδρομος ἐών, χάσιν ὑπεδήσατο ὁ Θεὸς τῇ φύσει, ὥστε μὴ ἄνω πέμπειν τὴν αὐγὴν, ἀλλὰ κάτω. πῦρ * γὰρ οὐκ ἀνέχει προσθήκην κάτω, ἀλλ' ἄνω. ἐὰν ἔχῃς δᾷδα, στρέψον αὐτὴν κάτω, καὶ ὁρᾷς ὅτι καὶ ὁ ὀργανοποιὸς στρέψας, τὸ πῦρ ἄνω τρέχει. ἐπεὶ οὖν ἔδει αὐτὸν τοιοῦτον εἶναι τὴν φύσιν, ἐπέδωκεν αὐτῷ, ἵνα μὴ κατὰ τὴν φύσιν λάμπῃ, ἀλλὰ κατὰ τὸ πρόσταγμα. Εἴ τις ὑμῶν προσπαρήσατο ἔλαιον ἀπὸ λύχνου, πῶς συγκατατάσσεται τῷ ἐλαίῳ τὸ πῦρ, καὶ ἡ μὲν βία τοῦ ἐλαίου κάτω ἕλκει, ἡ δὲ φύσις τοῦ πυρὸς ἄνω τρέχει, καὶ ὥσπερ βίᾳ ὑφιστάμενοι καταδοᾷ. Εἴ ποτε γὰρ ἀναγκάζεται πῦρ τρέχειν προσθήκην τὴν ἀκολουθίαν, φαίνει ὡς βίᾳ πάσχον, ὡς προσθήκην φύσει ὀδύνον. ὅταν γάρ τι προσθήκην τὸ τοῦ στοιχείου γένηται, βοᾷ. Διὰ τί; ὅταν ὑπερβληθῇ ἔλαιον τὸ τοῦ πυρός, φαίνει οὐκ ἀφίσιν· ἐὰν δὲ ὕδωρ ὑπερβληθῇ, τρέχει. καὶ τοῦτο ὑγρὸν, καὶ ἐκεῖνο ὑγρόν. ἀλλ' ὅτι κἀκεῖνο ἀπὸ ξύλου ὄζει, καὶ ἡ ἐλαία τρέφουσα, φίλον δὲ ἀεὶ τῷ ξύλῳ τὸ πῦρ, δίκην ἡδίως πάλιν ἀπὸ τοῦ συγγενοῦς· ἐὰν δὲ ὕδωρ πυρὶ ὑπερβληθῇ, τρέχει. ὃ γὰρ ἐναντίον μάχεται. τὸ πῦρ ἴσθι ὅτι τοῦ ἀέρος· συγγενὲς γάρ. φυσᾷς εἰς λύχνον, καὶ παρέχει ὁ ἀὴρ τὸ πῦρ, καὶ ὑδατωδὲς θυμίσκεται. τὸ γὰρ συγγενὲς ἔδραμε. βλέπε τοῦ τεχνίτου τὴν σοφίαν, βλέπε τὴν δύναμιν. ἔθηκε τὸν φωσῆρα τὸ μὲν ἑῴῳ, ὥστε φαίνειν ἐπὶ τῆς γῆς. Καὶ ἔστωσαν, φησὶν, εἰς σημεῖα καὶ εἰς καιροὺς καὶ εἰς ἐνιαυτούς. τί ἐστιν, εἰς σημεῖα; ⟨W⟩ μὴ ματαιολόγει περὶ ἀστρολογίαν ἑαυτῷ ἐπείσασι περὶ ἐλπίδας, σημειούμενοι τὰ γράμματα ἀνυπόστατα. ὅτι γὰρ οὐκ ἔστι τι σημειώσασθαι περὶ ζωῆς ἀνθρώπων ἀπὸ ἄστρων, μάρτυρες Ησαΐας λέγων· Ἀναστήτωσαν ⟨W⟩ ἀστρολόγοι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ⟨W⟩ βλέποντες τὰ σημεῖα, καὶ ἐπάτωσάν σοι τί μέλλει γίνεσθαι. περὶ μὲν οὖν ζωῆς ἀνθρώπων οὐδὲν σημεῖον δίδωσιν ὁ Θεός. θέλεις δὲ μαθεῖν αὐτὰ τὰ σημεῖα; σημεῖά ἐστι νεφέλαι, ἀνέμους, χειμῶνας, βύσσους τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ σημαίνει· καὶ τοῦτο διὰ Θεοῦ φιλανθρωπίαν, ἵνα ὁ ναυτίλος ἴδῃ τὸ σημεῖον, καὶ φύγῃ ⟨W⟩ κίνδυνον· ἵνα ὁ γεωργὸς ἴδῃ· ὁσμὴν χειμῶνος, καὶ προλαβὼν ἀροτριάσῃ γῆν. Ησ. ιγ. σημεῖον καὶ πόλεμος καὶ εἰρήνη. τοῦτο ὁ σωτὴρ ἐσεβαίωσεν, ἄπιστόν ἐστιν ἁπλᾶ καὶ ἀσκεύαστα.

γα.

γα. λέγλ γὰρ τοῖς Ιουδαίοις, Ὑποκριταί, ἐὰν ἴδητε πεφέλιον ἀπὸ δύσεως ἀνατέλλουσαν, Ματθ.ιϛ.ϛ.γ
λέγετε, χειμὼν ἔρχ. καὶ γίνεται οὕτω. καὶ ἰδόντες νότον πνέοντα Ⓦ οὐρανὸν, λέγετε, θύελλα, καὶ
ἔρχ θύελλα. καὶ ἰδόντες ὑφὲν συγκαίοντα Ⓦ ὄρεσιν, λέγετε, χειμὼν ἔρχ. καὶ ἐπάγλ. Εἶτα
δὲ πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς οἴδατε δοκιμάζειν, Ⓦ ὁ καιρὸς τοῦτον οὐκ οἴδατε; Ταῦ-
τα ὅτι τὰ σημεῖα τὰ ἀκίνδυνα προσδοκᾶσθαι, λέγει, χειμῶνα, ὑετὸν, θύελλαν. Ταῦτα καὶ
τῆς εὐσεβείας οὐκ ἀλλότρια, καὶ τοῦ Θεοῦ ἴδια. ἵνα δὲ περὶ ἀστρολογίας πολλὴν ἀποτροπὴν λά-
βῃ· ἀλλὰ χρείαν ἔχει καὶ τετυπωμένης φωνῆς, καὶ ὀργάνου μὴ ὀκνάζοντος· συμβαδίζει γὰρ τῷ
λόγῳ ἡ ἀκρίβεια, καὶ στενοχωρεῖται τῇ γλώττῃ ὁ λογισμός. ἐπὶ οὖν τὰ ἁπλούστερα χωρήσω-
μεν. ἔστωσαν εἰς σημεῖα, καὶ εἰς καιρούς. ἄλλο γάρ χρόνος, καὶ ἄλλο καιρός. χρόνος μήκός
10 ὅτι, καιρὸς εὐκαιρία. καὶ τοῦδὲ λέγλ, χρόνος ὅτι τὸ τυγχάνον· τοῦδὲ λέγλ, χρόνος ὅτι τινὸ
πρόσθιον γήμαν, ἀλλὰ καιρὸς τινὸ πρόσθιον γῆμαι, καιρὸς αὐτοῦ, καιρὸς θερισμοῦ. καὶ
Σολομὼν λέγλ· Καιρὸς τοῦ τικτεῖν, καὶ καιρὸς τοῦ ἀποθανεῖν, καὶ καιρὸς τοῦ οἰκοδομῆσαι, καὶ καιρὸς Εκκλ.γ.β.
ἐστὶ τοῦ καταλῦσαι. καιρὸς τινὸ εὐκαιρίαν λέγλ. σημεῖά γ' τὰ ἄστρα τοῦτο· οἷ ἀνατολὴ
πλειάδων ἀρχὴ θερισμοῦ· δύσις πλειάδων ἀρχὴ αὐτοῦ. Ταῦτα ἀλλότρια μὲν τῆς ἀστρο-
15 λογίας, ἴδια δὲ τῆς εὐσεβείας. καιροὶ λέγονται καὶ αἱ ἑορταὶ τοῦ Θεοῦ. λέγλ ὁ Θεός, Τρεῖς καιροὶ Δευτ.ιϛ.ιϛ.
ἔσονται τοῦ σεαυτοῦ ἑορτάσαι τοί μοι, τινὸ ἑορτὴν τῶν ἀζύμων, τινὸ ἑορτὴν τῶν πεντηκοστῶν, τινὸ
ἑορτὴν τῶν σκηνοπηγίων. τρεῖς καιροί. ἰδοὺ σημεῖα καὶ καιροί. ὑμεῖς πάλιν ὅπου τοῦ σαβ-
βάτου καὶ μηνῶν ἡ σελήνη ἐργάζεται. ὁ ἥλιος σεαυτῷ τοῦ θερισμοῦ φυλάττει, ἐαρινὸν,
ἰσημερίαν, θερινὸν, μετοπωρινὸν. ἐρήμοισιν Ⓐ νόμοι ἀσάλβυτοι. Εἶπε, καὶ ἐπάγησαν·
20 ἐκέλευσε, καὶ ἐτεμαχίσθησαν. λοιπὸν ὧδε Ⓦ νοεῖν". τίς ὁ τούτων τιμητής; τίς ταῦτα
ἐποίησε; ὁ πατήρ; Θεοῦδὲ ἀνθλέγλ. ὁ υἱός; καὶ αἱρετικοὶ ζωτίζονται μὲ, οὐ κακῶς δέ. λέ-
γουσι γὰρ ὅτι τὸν υἱὸν ὁ πατὴρ ἐποίησε, ὁ δὲ υἱὸς τὰ πάντα. διέχομεν τὴν ἀσέβειαν, ὅπου δεσμοῖς
ἀλύτοις σφίγξῃ τὸν αἱρετικὸν τὸ λογισμόν. ἐρωτήσωμεν οὖν τὸν Φῶτα, εἰ ὁ ποιήσας τὰ πάντα
ἔχει τινὰ μείζω, ἢ πάντων ἐστὶν ἀνώτερος; τῇ γὰρ ὑπερτάσει τῇ ἰδίᾳ πιστοῦσι. λέγουσιν ὅτι
25 πάντα ἐποίησεν ὁ υἱός, αὐτὸν δὲ ὁ πατήρ. ἵλεως ἡμῖν γένοιτο ὅτι τὴν βλασφημίαν. ἐπ' ἀληθείας
γὰρ φεύκτον ὅτι διυστρώσαι τὸν ἀσεβῶν τὰ ῥήματα. ὅμως δὲ οὖν ἐάσεις μιμεῖσθαι, ἐμβοήσεται
καὶ χεῖρας εἰς τὰ πεπλώματα, ἵνα καθαίρωμεν τὰ ἕλκη. ἰωάλχάθη καὶ ὁ ἀπόστολος μεμνημέ-
νοις αἰχμῆς πρὸς γυμνὸν, ἀχὶ ἵνα τὴν γλῶτταν μολύνῃ, ἀλλ' ἵνα τὰ ἀμπτήματα καθαίρῃ. λέ-
γουσιν ὅτι πάντα ἐποίησεν ὁ υἱός, αὐτοῦ δὲ ὁ πατήρ. ἐρωτήσω οὖν τὸν Φῶτα, τίς ὁ ποιήσας Ⓦ
30 οὐρανὸν, καὶ πόταπός ἐστι. λέγλ ὁ Φῶτης Ησαΐας· Τάδε λέγλ Κύριος ὁ ποιήσας τὸν οὐρα- Ησ. μϛ. ι.
νὸν, καὶ πήξας αὐτὸν, ὁ πλάσας τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὁ διδοὺς πνοὴν τῷ λαῷ τῷ ἐπ' αὐτῆς καὶ
πνεῦμα τοῖς πατοῦσιν αὐτὴν, ἐγὼ Κύριος. ἐμοὶ προσθεῖναι μὴ Θεὸς οὐκ ἔστι, καὶ μετ' ἐμὲ Θεὸς
οὐκ ἔσται· ἐγώ εἰμι, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος. Ταῦτα λέγλ ὁ ποιήσας Ⓦ οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ὁ
μονογλυὴς, ὁ κατὰ τοὺς αἱρετικοὺς γλυάμενος, καὶ τότε κτίσας. ἀλλ' ἐν τοῖς λόγοις τῶν χλεύων
35 αὐτὸν στενελήφθη ὁ ἀμπταλὲς. λέγλ ὁ μακάριος Ιερεμίας, Οὕτως" εἴπατε πρὸς τοὺς ἔλ- Ιερμ.ι.μ
λῃνι· θεοὶ, οἳ Ⓦ οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαν, ἀπολέσθωσαν ἐκ τῆς γῆς. Κύριος, ὃς ἐ-
ποίησε τοὺς οὐρανοὺς ἐν ζωῇσι, αὐτὸς Θεὸς ζῶν καὶ ἀληθινός. Εἰ ἀληθινὸς Θεὸς ὅστις ὁ
ποιήσας Ⓦ οὐρανὸν, ὁμολογοῦσι καὶ αἱρετικοὶ ὅτι ὁ υἱὸς ὅστις ὁ ποιήσας Ⓦ οὐρανὸν καὶ τὴν
γῆν, ποία μάχη, ὅταν λέγῃ ὁ Χριστὸς, Ἵνα γινώσκωσί σε Ⓦ μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπε- Ιωαν ιζ.γ.
40 στειλας Ιησοῦν Χριστόν; ὅτε ὁ σωτὴρ ἢ δόξα τῶν προφητῶν, ἢ δι' αὐτοῦ ταῦτα ἐλέγλη, οὐ προὲς
αὐτὸν προσήνεσι αὐτῷ ταῦτα ἐλέγλη, ἵνα γινώσκωσί σε Ⓦ μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, ἀλλὰ προὲς
ἀντιδιαστολὴν τῶν ψευδωνύμων. ὅθεν καὶ ὁ Παῦλος φησιν, Ἐπιστρέψατε ἀπὸ τῶν εἰδώλων α.Θεσ.α.θ.
δουλεύειν Θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ. ἀληθινὸν καλῶς ἵνα σὲ ψευδωνύμους ἐλέγξῃ· ζῶντα,
ἵνα τὰ νεκρὰ εἴδωλα σπλιτρύσῃ. ἐγὼ μὲ νομίζω, μᾶλλον δὲ πιστεύω, ὅτι ἀγαπᾷ τοῦτο καθ'

ὑμῶν ⓐ νεκροὶ, ἐὰν ἀκούσωσιν, ὅτι τὰ εἴδωλα νεκρὰ καλοῦμεν. ὑβρίζετε γὰρ ἡμῶν τὴν τάξιν, φησίν. ἡμεῖς νεκροὶ καλούμεθα οἱ ποτὲ ζήσαντες· ⓐ μηδέποτε ζήσαντες δέ· τί νεκροὶ καλεῖτε; θεοὶ, οἱ τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν οὐκ ἐποίησαν, ἀπολέσθωσαν· Κύριος, ὃς ἐποίησε τὸν οὐρανὸν, οὗτος σωτήριος, ἄλλος ζῶν Θεὸς, καὶ ἀληθινός. τίς ὁ ζῶν; ὁ ποιήσας ⓦ οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν. τίς ὁ ἀληθινός; ὁ ποιήσας ⓦ οὐρανόν. μὴ ἐρήκασι τὴν αἱρετικὴν ⓐ ὄρεξιν; ἢ πίστεως αὐτῶν ἡ ἀσέβεια; οὐκ ἐλέγχεται ἡ θεοσέβεια; ἢ ⟨ἀφανὲς⟩ ἡ σαφήνεια; τὰ ἔργα τοῦ ποιητοῦ καταλαβεῖν οὐκ ἰσχύεις, ἢ ⓦ τεχνίτην ἀδιεργάζῃ καὶ ἀξιχρεῖς; τί βοᾷ Δαβίδ; Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. ⟨ψεύδεται⟩ τὰ ἔργα μεγαλύνουσι, αἱρετικοὶ ⓦ τεχνίτην σμικρύνουσιν. ὁ μέγας τῇ βουλῇ, καὶ δυνατὸς τοῖς ἔργοις, ὁ τὸν οὐρανὸν πήξας ἐξ ὑδάτων. ἢ γὰρ ἀφίσταται μαρτυρίου. ἐξ ὑδάτων πέπηγε), καὶ ὕδωρ φέρει· καὶ ἀπὸ ὑδάτων ἐπάγει, καὶ ἄβυσσον βαστάζει. ὅλως δὲ "ἔχεται ὑποδείγματος, ὃ καινοὶ τὸ θαῦμα λέγω. εἶδες πλάκας ἀπὸ ὕδατος βαστάζουσας, καὶ αἴωρα χέρσα φερούσας. ἃ χεὶρ μὴν ἐργάσατο, Θεοῦ οὐκ ἐργάζεται; ἐποίησε τὸν οὐρανὸν, οὐχ ὡς σφαῖραν, ὡς φιλόσοφοί σιν ⓐ ματαιολόγοι. οὐ γὰρ ἐποίησε σφαῖραν κυλιομένην· ἀλλ', ὡς φησιν ὁ ⟨ψεύστης⟩ Ο "ησας τὸν οὐρανὸν ὡς καμάρᾳν, καὶ ἐξέτεινας αὐλὸν, ὡς σκηνήν. Θεὸς ἡμῶν" ἀσεβὴς πεισθήσεται τοῖς ματαιολόγοις. ⓐ ⟨ψεύστης⟩ λέγουσιν ὅτι ἀεὶ μὲν ἔχει καὶ τέλος ὁ οὐρανός. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὁ ἥλιος οὐκ ἀναβαίνει, ἀλλ' ἕρχεται). λέγει γραφή· Ὁ ἥλιος ἐξῆλθεν ἀπὸ τέλους τοῦ οὐρανοῦ, καὶ Λὼτ εἰσῆλθεν εἰς Σηγόρ. ὥστε δῆλον ὅτι ἐξῆλθεν ὁ ἥλιος ἀπὸ τοῦ γραφέως, καὶ οὐκ ἀνῆλθε. ⟨ἐν⟩ πάλιν, Ἀπ' ἄκρου, φησί, τοῦ οὐρανοῦ ἡ ἔξοδος αὐτοῦ, οὐκ ἀνόδος. εἰ σφαῖρα ἐστίν, ἄκρον οὐκ ἔχει. ὃ γὰρ πάντα ἔχει ⟨ἀφανὲς⟩ πῶς ἔχει ὃ ἄκρον; ἆρα οὖν ὁ Δαβὶδ μύθους λέγει, ἢ ⟨ἐν⟩ ὁ σωτὴρ; ἄκουε αὐτοῦ λέγοντος, Ὅταν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος καὶ φωνῆς μεγάλης, καὶ συνάξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ" ἕως ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ. ζητοῦμεν δὲ πῶς δύνει ὁ ἥλιος, καὶ πῶς πέχει τὸν νύκτα; καὶ τοῦτο ἔξω, ⟨ἀπὸ⟩ τοῦ γῆς· καὶ ἡμᾶς δὲ τοὺς σκηνὴν λέγοντας" αὐλὸν, τί; ⟨ψεύστης⟩ γὰρ, ⟨ψεύδεται⟩ καλῶ, εἰ μὴ ⟨ἀφανὲς⟩ τὸ ῥῆμα, ἀλλ' ἔχει σφραγῖδα μυστηρίου ⟨ἀπὸ⟩ τῆς ἀληθείας. συντρέχει τῇ φύσει καὶ ὁ τόπος. νομίσει δὲ) καμάρᾳν ἐπικειμένην. ἡ ἀνατολὴ οὐκ ἔστι τὸ τόπον, ἄρκτος ὧδε, μεσημβρία ὧδε, δύσις οὐκ ἔνι. ἥλιος δύνεται καὶ μέλλων δύνειν, οὐχ ⟨ἀπὸ⟩ γῆς δύνει, ἀλλ' ἐξελθών· τὰ πέρατα τοῦ οὐρανοῦ πέχει εἰς τὰ βόρεια μέρη, ὥσπερ ⟨ἀπὸ⟩ τινα τοῖχον κρυστάλλινον, μὴ συγχωρήσαντα τὴν ὑδάτων φύσιν αὐτοῦ ⓦ δρόμον· καὶ πέχει τὰ βόρεια μέρη, ὃ καὶ παραλαμβάνει τὸν ἀνατολέα. καὶ πόθεν τοῦτο δῆλον; λέγει ὁ μακάριος Σολομὼν ἐν ᾧ Ἐκκλησιαστῇ (γραφὴ δέ ἐστι μεμαρτυρημένη, καὶ ⟨ψεύστης⟩ γραφοειδής) Ἀνατέλλει, φησὶν, ὁ ἥλιος, καὶ δύνει ὁ ἥλιος· ἀνατέλλων πορεύεται εἰς δύσιν, καὶ κυκλοῖ ⟨ψεύστης⟩ βορρᾶν, κυκλοῖ κυκλῶν, καὶ εἰς ⓦ τόπον αὐτοῦ ἀνατέλλει· καὶ μεσημβρίας πέχοντα ⓦ βορρᾶν κυκλοῦται. λειπὸν μάθε ἐν τῇ τοῦ χειμῶνος καταστάσει· ὅπου οὐκ ἀπὸ μέσης τῆς ἀνατολῆς ἀνατέλλει, ἀλλὰ ⟨ψεύδεται⟩ τὸ κλίμα τῆς μεσημβρίας πλαγιάζει, καὶ ὀλίγον τιμὴν ⟨ἀφανὲς⟩ ποιεῖ μικρὸν ἡμέρᾳ· δύσας δὲ πάλιν κύκλον πέχων ποιεῖ μακρὰν νύκτα. ἴσμεν, ἀδελφοί, ὅτι ὁ ἥλιος ὁ πάντας ἀπὸ τοῦ αὐλοῦ κέντρου ⟨ψεύστης⟩ ἔρχεται. πῶς οὖν γίνονται μικραὶ αἱ ἡμέραι; πλησιάζει αὐλοῦ ἡ ἀνατολὴ τῷ κλίματι τῆς μεσημβρίας. εἶτα ὁ τοῦ ὑψηλοῦ ἐλθών, ἀλλὰ τοῦ πλαγίου στοχασμοῦ, ποιεῖ ἡμέρας ποιᾷ μικράς. δύσας δὲ εἰς τὸ ἄκρον τῆς δύσεως, ἀναγκαίως ἔχει κυκλεῦσαι ὀλίγα τῆς νυκτὸς δύσιν ὅλην, καὶ ἄρκτον ὅλην, [καὶ ἀνατολὴν ὅλην,] καὶ φθάσας ὅτι τὸ ἄκρον τῆς μεσημβρίας, καὶ αὐτὸν μεγάλην ἠθέλησε τοῦ νύκτα. ὅταν μὲν τοῦ ὀξύσῃ τὸν μῆκος καὶ ἴσον βῆμα ἔχῃ, ἰσημερίαν ποιεῖ. πάλιν κλίνας εἰς ⓦ βορρᾶν, ὥσπερ χειμῶνος εἰς μεσημβρίαν, καὶ εἰς τὰ ἄκρα τοῦ βορρᾶ αἰσθάνεται ὑφοῦται, καὶ μεγάλην ποιεῖ τοῦ ἡμέραν. ὀλίγον

Ψαλ. ργ. κε.

Ησ. μ. κβ.

Γεν. αθ. κγ.

Ψαλ. ιη. ζ.

Ματθ. κδ. λα.

Εκκλ. α. ε.

ὃ γὰρ μικρὸν ἔλαμπε τὸ κύκλον, μικρὸν καὶ ποιᾷ τὴν τοκάδα· ἐπὶ παίδων ἐνταῦθα ὁ λόγος ἡμᾶς τῶν τα (οὐδὲ γὰρ τοῦτο βούλονται) ἀλλ' ὅταν τὴν ἡλικίαν φασὶ τὴν ἀκμάζουσαν ἐν ᾗ τὸν ἥλιον. ἡ γραφὴ ὃ; ἡμῶν ἡ ἰδία διδάσκαλος, ἡ γραφὴ ἡμᾶς παιδεύει, φωτίζει. Εἶτα ὑπὸν τὸν ἥλιον ἀδιάλειπτον φωτιζόμενα, τὴν σελήνην δὲ ἀπὸ τοῦ ἡλίου ἀπέχουσαν ὀλίγον καὶ πάλιν. δείκνυσι δὲ ἔργῳ τὸ τοιοῦτον· αἰνίττεται ὁ τοιοῦτος; αἰσθητὸν ἔργον. ἡ γὰρ ἀκτὶς ἡλίου ἐστὶ τὸ φῶς τῆς σελήνης, ἀλλ' ἀπ' ἐκείνου. ἔχει δὲ εἰκόνα μὲν τῶν ἀνθρώπων. σκόπησον πόσους αἰῶνας ἔχει ἀνατελλούσα καὶ δύνουσα καὶ ἐν τῷ μέσῳ, πλήρης, ὑφ' ἡλίου φωτιζομένη καὶ σελήνης. Ἀλλ' πῶς εἰκὼν ἐστὶ τῶν ἀνθρώπων ταῦτα; ἠυξήθησαν, αὐξηθήσονται, πληγήσονται, ἐλαττώσονται, μειώσονται, δύσουσι· ὅπερ καὶ ἡμᾶς γεγονέναι, αὐξανομένους, σπερμάτιον ὄντας, λήρους, ἐμπρόσθιον, ὀπισθόσθιον, δυσούλους. ἀλλὰ πάλιν γενήσονται, ὅπερ καὶ ἡμεῖς μέλλομεν ἀπόσεσθαι, καὶ μόνοι ἡμᾶς γλῶσσαι ἄλλαι. Ἀλλὰ τοῦτο ὁ σωτὴρ βουλόμενος δεῖξαι ἔφη ὡς ἐγὼ ἐγεννήθην ὧδε, πάλιν γενήσομαι, λέγει· Οὕτω δὲ ἔσται ἡ τοῦ ἀνθρώπου παρουσία. Matth. 24. 27.
ἐκλύσαται ἡ σελήνη πρὸ ἀνατολῶν. ἐμὲ φησι, βλέπετε κρυπτόμενον καὶ πάλιν φανόμενον, καὶ ἀπαγορεύετε ὑμῶν τὰς ἐλπίδας; ὁ ἥλιος δὲ οἱ ἡμᾶς ἐλύπει; ἡ σελήνη δὲ οἱ ἡμᾶς; τὰ γλυκύτατα πάντα; ἢ γάρ; οὐκ ἐκλύσαται ἡμῶν πρὸ ἀνατολῶν; ἢ νὺξ οὐκ ἔστι θάνατος τῷ βίῳ; ἔρριπται τὰ σώματα ὑπὸ τῷ σκότει, μορφὰς δὲ ἀφῄρηται· πολλάκις τῇ χειρὶ ψηλαφᾷς τὰ πρόσωπα τῶν κεκοιμημένων, καὶ οὐκ οἶδας ποίου τούτου πρόσωπον, ποῖον σκέλος, ἀλλ' ἐρωτᾷς, ἵνα ἡ φωνὴ κήρυξ γένηται τῷ σῷ σκότει κρυπτομένῳ. ὥσπερ οὖν ἡ νὺξ καλύπτει ἡμῶν τὰς μορφὰς, καὶ πάντες ὁμοίως ὅτι ὁ αὐτὸς, καὶ οὐδεὶς ἕτερον γνωρίζει· οὕτως ἔρχεται θάνατος, καὶ λύει τὰς μορφὰς, ὡς οὐδεὶς οὐδένα γνωρίζῃ. πρόσεχε μνημεῖα· ἐστὶν ἴδῃς πολλὰ κρανία ἐν τάφῳ, οἶδας τοῦτο πίος; ἀλλ' ὁ σκεπάσας οἶδεν, ὁ λύσας ἔλυσε πόθεν προσῆλθον αὐτοῖς αἱ μορφαί. θαυμάζεις Θεοῦ δημιουργίαν; τοσούτων μορφῶν ἐν τοσαύταις μυριάσιν οὐδεμία ὁμοιότης· καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης ἀφάμης, οὐδέν ὅμοιον εὑρίσκεις. ἀλλὰ καὶ εἰ θέλεις τὸ ῥῖνα, ἢ τὸν ὀφθαλμόν, ἵνα φανῇ τὸ ξένον. δίδυμοι ἀλλήλοις ἔρχονται ἐκ μιᾶς κοιλίας, καὶ τιμᾶται ἡ ὁμοιότης. εἶτα ὃς μὴ θαυμάζει τοσαύτας μορφὰς πεποιηκότα, λύσας ἀπαιτήσαντα τὰ δεδανεισμένα; μὴ ὡς τὰ λοιπὰ πίστεως ἀπόδειξιν μόνην τοῖς σοῖς λογισμοῖς Θεοῦ δύναμιν, μὴ νόμιζε ὅτι τοσαῦτα δύναται ὁ Θεὸς, ὅσα σὺ δυνάσαι λογίσασθαι. εἰ δὲ τοσαῦτα δύναται, ὅσα ἐγὼ νοῶ, θέλω εἰπεῖν, πολλῷ μείζων ὁ Θεός· ἐμὸς γὰρ ὁ νοῦς ἡ ἐμὴ ἀδύνατα. εἰ δὲ ὑπερβαίνει διάνοιαν καὶ τὰ λογισμοὺς, ἀπεξηράνθη ὁ ποιήσας, καὶ ἀκατάληπτα τὰ ἔργα. ἐρωτάσθωσαν αἱρετικοὶ ἀπὸ τῶν φανομένων, ἵνα μάθωσιν ἑαυτῶν τὸν ἀπειρίαν. ὅπερ εἶπεν ὁ Θεὸς, γενηθήτω στερέωμα, καὶ βουλῇ ὁ λόγος εἰργάσατο, καὶ τέλειον ἡμῖν σὺν χερσὶ τοῦτο, ὅτι αὐτὸς ἐποίησε· σήμερον καὶ τὰ λιμπάνοντα τὸ ὑδρηὸν γένος ἀπὸ ἑσπέρας, καὶ ἀφθόνοι ἐλθόντες βδέλυγμα ἄλλο στερέωμα οὐκ ἔστι νεφῶν, ἀνυδρίαν ποιοῦν νεφέλας, δείκνυσι πῶς τότε ζωτικὸν τὸ ὑγρὸν ἐποίησε. καὶ τί ποιεῖ; πῶς αἱ νεφέλαι βρέχουσι; ἐποίησε ταῖς νεφέλαις ὡς ἀσκοὺς, καὶ αἴρονται δι' αὐτῶν τὰ θαλάσσης ὕδατα ἁλμυρὰ ὄντα, καὶ πληροῦσι ταῖς νεφέλας, καὶ μεταβάλλει τὸ ὕδωρ, καὶ πυκάζει τὸν ζόφον. εἰπάτωσαν πῶς ἀναφέρει τὸ βαρὺς εἰς ὕψος, πῶς αἴρονται, πῶς αἱ νεφέλαι αἴρονται, οὐκ ἐκ βίας κινοῦνται, ἀλλὰ πέφυκεν ὅτι πολὺ, ὅσον αἱ κελεύσῃ ὁ δεσπότης, καὶ ἔστι τὸ πρόσταγμα τοῦ Θεοῦ, ὥσπερ δεσμὸς ὑπερκείμενος ταῖς νεφέλαις, καὶ μὴ συγχωροῦν βρέχειν, ἕως ἂν κελεύσῃ. ὅτι δὲ ἀσκοί εἰσι, μάρτυρεῖ Δαβίδ· Ὁ συνάγων, φησὶν, ὡσεὶ ἀσκοὺς ὕδατα θαλάσσης. καὶ ὅρα τὸ θαυμαστόν· συνάγει τὰ ὕδατα, ὑπέχεται ἡ χεὶρ ἀβάστακτος, ὁ ἀόρατος, μὴ συγχωροῦσα ὁμοῦ χεῖσθαι, ἀλλὰ κατὰ μέρος. ὥσπερ σήματα λεπτοῖς γεωμετρήσασα, τίθησι τὸ ἔδαφος εἰς πολλὰς καὶ διαφόρους ὁδούς· ὕστερον δὲ ἀπίασι βυθοὶ τῆς θαλάσσης εἰς φάραγγας, ὥσπερ σήματι κατατέμνων, οὕτω πέμπει τὴν γῆν. ἀνάβαινε τὸ θαυμαστὸν, εἰ λέλυ), πῶς Ψαλ. ριδ. ζ.

ὁμοιότυπως ἀπόστα; Εἰ δίδαπα, διὰ τί ῥέει; ἐχθὲς ἀπόλλυμα, ἀδύνες με, δίψα μέθυον δὲ σε πίσαν. Εἶδες ἀρπαία ὑδάτων, εἶδες πῶς καπαπίπ ει κάτω. Ὀπίκειμαι χ. ἀρπαία ὑδάτων, εἶδες πῶς καπαπίπ ει κάτω. Ὀπίκειμαι ἔχω τὸν Θεόν, ἐ Θεὸς ἔπεται κάτω διὰ τὸ δύνασθαι ὀπίκειμαι. οὕτως ὁ ἀληθὴς δάκτυλος τοῦ Θεοῦ ὀπίκειται πῆς γῆς Φιλίππῳ τὸν δωρεάν. ἐ μάλισα τοῦτο πεῖ ἐν τοῖς ὑψίμοις ἁμαρτίαις, ὅτι ὑ πᾶσαν μεθύσκει τὴν γῆν, ὅτι ποτὲ μὲν τοῦτο, ποτὲ ὃ ἄλλο κλίμα πατάζει. διὰ τοῦτο λέγει ὁ ἀπόστολος· Καὶ βρέξει ὅπι πάλιν μίας, ὅπι ὃ πάλιν μίαν οὐ βρέξει. μερὶς μία βεβρόχησαι, ἡ μερὶς ἐφ' ἣν οὐ βρέξει, ξηρανθήσεται. Ὀπίκειμαι οὐ δάκτυλος Θεοῦ, ἀλλὰ πᾶσα γῆ. ἐχνημάτισε δὲ ὁ λόγος εἰς τὸ καινὸν διάθημα. σπάλλει, ἐ ὑβρέχοισι, ἐ τοῦτο λέγει ἡ γραφή· Τοὺς ἀποφλαίους, φησίν, σκληρύνομεν τοῦ μὴ βρέξαι αὐτούς. Ὡς ἐμεγαλύνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. Εἶδες Θεοῦ δημιουργίαν, εἶδες πῶς ἐμφράττει τῶν ἀμέτρων τὰ στόματα, τῶν τοῦ κτίσαντος ἀγνωμόντων, ἡ ὁ πῆς λίμνης πλυνόντων μισούντων; πάντα πείθει Θεοῦ νόμῳ. ὁ οὐρανὸς ἔσπακε. οὐκ ἰδίᾳ δυνάμει βαπαζόμενος, ἀλλὰ θείᾳ λόγῳ ἐπειγόμενος. ὅταν γὰρ ἀπορήσῃ πῶς ἐξ ὑδάτων ὁ οὐρανὸς πέπηκται, λύει μου τὴν ἀπορίαν ὁ μακάριος Δαβὶδ λέγων· Τῷ λόγῳ Κυρίου ὁ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν. Διὰ τί γὰρ ἐστερεώθησαν; ὅπῃ ἀπὸ ὑδάτων. οὐδέπω γὰρ τὸ στερεὸν λέγεται ὅπι ἐστερεώθη· οὐδὲ πῆς δυνάμεως εἰπεῖν, ἡ πέπηγα ἐστερεώθη; ἄλλο πεπερεωθῶμαι, ἄλλο δὲ στερεοῦ. στερεωθῆναι λέγει, ὅταν τὸ ἐφυγρωμένον ἐ κεχυμωμένον παγῇ. Διὰ τοῦτο ὁ Πέτρος ὅτε τὸ ἀναλελυμένον ἤγαγε; λέγει· Ἄνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ὅπι τούτῳ, ἡ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς ἰδίᾳ δυνάμει ἢ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτόν; ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ὁ Θεὸς Ἀβραάμ, ἢ Ἰσαάκ, ἢ Ἰακὼβ ἐδόξασε τὸ παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν, ἐ ὅπι τῇ πίσει τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦτον, ὃν θεωρεῖτε ἐ οἴδατε, ἐστερέωσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ. τὸ παραλελυμένον ἐστερέωσε. διὰ τοῦτο τῷ λόγῳ Κυρίου ὁ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν ἀπὸ τῶν ὑραμῶν ἢ διαλελυμένων ὑδάτων. τῷ λόγῳ Κυρίου αἱ νεφέλαι εἰς ὕψος αἴρονται. βλέπε, πῶς καλῶ· τὸ ὕδωρ τὸ πικρὸν μεταβάλλει. ἀπὸ θαλάσσης ἀνέλουσιν αἱ νεφέλαι, ἐ τὸ ἀπ βάθους ἀνέβηδι πικρόν, γλυκὺ ἐ πότιμον ποιοῦσι. ἀπὸ βυθῶν ἡμᾶς ἤγαγε Χριστός, ἢ τὸν πικρίαν ἡμῶν οὐκ ἀποστηλίτευσα. Τίς ἐστιν ὁ ποιήσας τὸν οὐρανὸν ἢ τὸν γλῶ; ἐγὼ λέγω, ὅτι ὁ Χριστός. ἢ πόθεν τοῦτο; ὅτι εἰ μὴ ἦν διαπάτης τῶν ἀποκρύπτων, οὐκ ἂν ἐν τῷ βαπίσματι ἐποίει τὰ θαύματα διὰ ὅλων τῶν κτισμάτων. ἐποίησε γὰρ διὰ ὅλων τῶν στοιχείων· διὰ γῆς, διὰ θαλάσσης, διὰ ἀέρος, διὰ πυρός, ἵνα φθάσῃ πάντων τῶν κτισμάτων διαπάτης. ἐπισπλήθη ὧν τῆς ἡμέρας φωλὶ τὸ τῆς ἑσπέρας. ἥλιος λάμπει, καὶ λύχνος διαδυχεῖ, ἡμέρας τέλος, ἢ νυκτὸς παροίμιον. ἀλλὰ σὺ ἔπαθι ἴδῃς λύχνου καὶ ἥλιον, εἶπέ, Σή ἐστιν ἡ ἡμέρα, καὶ σή ἐστιν ἡ νύξ, σὺ καπηρίσας φαῦσιν καὶ ἥλιον. ἀλλ' οὐ δύνασθε τὴν λύχνου διαδυχήν. διὰ γὰρ τὸν ἥλιον δραμεῖν ὅπι τὸν αὐτὸν κέλευσιν (Ὁ ἥλιος γάρ ἔγνω τὴν δύσιν αὐτοῦ) ἵνα διέλθῃ ὅλη ὁ Χριστὸς πάντων τῶν δημιουργημάτων διαπάτης ὄπι. κηρύσσει μᾶλλον Ἰωάννης ὕπο, ὅλη πάντα διὰ αὐτοῦ ἐλθέτω, καὶ χωρὶς αὐτοῦ γένηται οὐδὲν ὃ γέγονεν. ἀλλ' ἔδει μὴ μόνον τῷ λόγῳ λάμψαι, ἀλλὰ καὶ ἔργῳ. λέγει τῇ θαλάσσῃ, Σιώπα, πεφίμωσο, καὶ ἐφιμώθη, καὶ ἔγνω τὸ ἔργον τῶν τεχνίτου. εἶπε γὰρ τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐσιώπησεν· εἶπε τῷ ἀνέμῳ, καὶ ἐφιμώθη. εἰ μὴ ἤκουσεν, οὐκ ἂν ἐπαύσαν αὐτόν. εἰ μὴ ἦν ὕδατος διαπάτης, οὐκ ἂν μετέβαλε τὸ ὕδωρ εἰς οἶνον. εἰ μὴ ἦν οὐρανοῦ διαπάτης, οὐκ ἂν αὐτὸν ἀπὸ ἀέρος οὐκ τῶν ὑρανοῦ ἐκήρυσσεν. εἰ μὴ ἦν ἡλίου διαπάτης, οὐκ ἂν σκότος ἐπέδυσε τὸν κόσμον τῷ σαυρῷ. Χριστὸς ὅπι σαυρῷ, ἢ ὁ ἥλιος ἐσκοτίσθη. ὦ τῶν θαυμάτων. Θεὸν ἡ κτίσις ἴδε ἐγκαθ τὸν ὕδατος τῶν διαπάτην. ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος, ἵνα μάθῃς καὶ ἐν αὐτῷ τῷ σαυρῷ ἡλίου διαπάτην. ἐσείσθη ἡ γῆ, ἵνα μάθῃς ὅτι πάλιν αὐτοῦ Δαβὶδ εἶπε· Ὁ ὀπιβλέπων ὅπι τὸν γλῶ, καὶ ποιῶν αὐτὸν τὴν ἔρημον. ἐχάσθησαν αἱ πέτραι, ἵνα μάθῃς πάλιν ὅτος εἶ-

πεν

Αμὼς δ. ζ.

Ησ. ε ς.
Ψαλ. ργ. κε.

Ψαλ. λε. ς.

Πραξ. γ. ιε.

Ψαλ. ογ. ζ.

Ψαλ. ργ. κ.
Ιωαν. α. γ.

Μαρ δ. λθ.

πω ὁ ἀναφάντης. Οἰκτιρμὸς αὐτοῦ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ αἱ πτέρυγες αὐτοῦ ἐπιστέγασαι ἐπ' αὐτῷ. Νεφ. ιγ. ιδ.
πολλὴν τὴν μεγαλοψυχίαν, ἵνα φανῇ ἡ ἀγάπησις, καὶ ὁ ἐγείρων Θεὸς δείξῃ τὴν τῶν πτερύγων δύναμιν.

Ἀλλὰ δεῦτε ἡμᾶς τὴν ἠθικὴν χρείαν λέγειν. ὁ λύχνος σου ἡμῖν ὑπάρχει τὸ εὐαγγέλιον, Λύχνος ΗΘΙΚΟΝ
τοῖς ποσί μου ὁ νόμος σου, καὶ φῶς τοῖς τρίβοις μου. καταλαβέσθαι ἑαυτῶν, ἵνα λέγωμεν, Κατηυ- Ψαλ. ριη. ρδ.
γνωσθήτω ἡ δέησίς μου, ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου. ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου, θυσία ἑσπερινή. Ψαλ. ρμ. ζ.
καὶ δεῖ τί μὴ ἐωθινὴ ἢ ὠδὴ τοῦτο. ἀγὼ φαίνομαι, ὁ φιλόθεος εἰδέναι. λέγει Δαυΐδ,
Ψάλλειν σε νεύστασιν. ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου, θυσία ἑσπερινή. δύο θυσίας ἐκάλυσε Μωυ- Ψαλ. μς. ζ.
σῆς ἡμῖν, διὰ μᾶλλον ἢ Θεός· μίαν ἐωθινὴν, μίαν ἑσπερινὴν. ἡ ἐωθινὴ, εὐχαριστία ἐπὶ τῇ
τῆς νυκτός. ἡ δὲ ἑσπερινὴ τῆς ἡμέρας. ἡ ἑσπερινὴ θυσία, εὐχαριστία ἐπὶ τῇ τῆς ἡμέρας. ὅτι
διεπέρασάς με, φησὶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ, εὐχαριστῶ σοι ἐπὶ τῇ ὅλης τῆς ἡμέρας. ἐωθινὴ θυσία ἡ δίχα παντὸς ἀμπλακήματος ἐν νυκτί. δεῖ τοῦτο λέγειν, ἔπαρσις
τῶν χειρῶν μου, θυσία ἑσπερινή. Εἰσέρχηται ἑαυτῷ, ἁπλοῖς ταῖς χερσί. Εἰ ἔχοισι πλήρωμά σου, ἁπλούσθωσαν· εἰ μὴ ἔχασφ ἀδικίαν, εἰ μὴ πράσσει πονηρά, εἰ μὴ ἐπλεονέκτησαν ἀφ' ἑαυτοῦ, ὡς πρέσβυτοι ἔχουσι παῤῥησίαν ὑφοῦσθαι. ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου, ἀντὶ τοῦ,
Βλέπε, Κύριε, καθαραὶ αἱ χεῖρες. ὥσπερ γὰρ ὁ ἁμαρτήσας πρέσβυσι ἐπάρας τὰ δῶρα τὰ, ἀλλ' οὐκ ἂν σεμνὰ θύσειας χάριτι· ἕτω χεὶρ μεμολυσμένη οὐδὲ πολλὰ αἰτήσασθαι πρέσβυς γένεσθαι Θεοῦ. βλέπε, εἰ καθαραὶ αἱ χεῖρες ἀπὸ ἀδικίας, ἁπλώθωσαν. Διὰ τοῦτο ὁ πατριάρχης Ἀβραὰμ πρὸ τῆς τῶν Σοδόμων καταδίκης ἀπὸ αἰχμαλωσίας κέρδη, ὅτε ἔλεγεν αὐτῷ ὁ βασιλεὺς Σοδόμων, Λάβε πάντα, μόνον δός μοι γυναῖκας ἀπόλυσον. ἵνα οὖν πρέσβυς ἔχῃ, οὐδὲν ἔλαβε· καθαρὰς γὰρ ἔσχον ταῖς χεῖρας ἔλεγεν, Ἐκτενῶ τὰς χεῖράς μου πρὸς Θεὸν, ὃς ἐ- Γεν. ιδ. κε. κζ.
ποίησε οὐρανὸν καὶ γῆν. καὶ ἀξίστησι, ἐπεὶ οὐκ ἦσαν μεμολυσμέναι κέρδεσιν ἀδίκοις. ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου. ἑρμηνεύει δὲ, ἔπαρσις τῶν χειρῶν μου, Παῦλος· Βούλομαι οὖν τοὺς α. Τιμ. ε. η.
ἄνδρας προσεύχεσθαι ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας χωρὶς ὀργῆς καὶ διαλογισμοῦ. ἡ ἑσπέρα ἀπαντᾷ ἡμᾶς ἐπὶ τῆς ἑσπέρας ἔργα. ἁπλοῖς ταῖς χερσί, ἐρωτᾷ ὁ τεχνίτης.
ἔρχε· ὁ ἐωθινὸς καιρός, καὶ ἐὰν μὴ ἔχῃς καθαρὰν τὴν χεῖρα, ἢ τὴν ἀγνοίαν, ἐωθινὸν καιρὸν οὐκ ἰδίαν ταλαιπωρίας. ἡ πρᾶξις διδάσκαλος. ἐνόησον, ὅταν μὲν καθαρὰν διάνοιαν, πῶς εἰσέρχεται μετὰ παῤῥησίας, ὡς ἰδίαν αὐλαίαν πατρός. παῤῥησίαν γὰρ αὐτῷ δίδωσι τὸ τῶν ἐωθινῷ καιρῷ ἢ τὸ νυκτὶ σωφρονοῦν. ἔχει τοῦτο Δαυΐδ λέγει· Εἰ ἐμνημόνευόν σου ἐπὶ τῆς γραμ- Ψαλ. ξε. ζ.
μῆς μου, τὸ πρὸς ὄρθρισίν μοι ἦν εἰς σέ. εὐχαριστῶ Θεῷ. μέμνημαι ὅτι κἀμοῦσαι ἡμῖν τὸν φωτεινὸν ὁ τοῦ Θεοῦ αἰῶν ὠρθώσατο λόγος, καὶ πρὸς τὴν ἡμετέραν ἀξίαν ὁρᾷ, ἀλλὰ πρὸς τὸ ὑμέτερον πόθον. εὐξώμεθα πάντων τὸ ἀληθινὸν καρδίας, καὶ εἰρηνικὸν ἔχειν, καὶ τὸ ὄρθρισιν προσεύξασθαι, καὶ αἱρετικῶν μανίας φεύγειν, καὶ ὀρθόδοξοι πίστιν μεταδιώκειν, καὶ δόξαν ἀναπέμπειν τῷ πατρὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΤΕΤΑΡΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ ΤΗΣ ΚΟΣΜΟΠΟΙΙΑΣ. Λογ. ιδ.

ΚΑμνόσαι ἡμῖν τὸν φωτεινὸν τῇ προσπελάσει ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος διὰ τοὺς ὑμετέρους βιοὺς τοὺς ὑμετέρους πόθους ἐστήριξεν. αὐτὴ τοίνυν χρησάμενος τῇ πείρᾳ διδασκάλῳ, ὅσον ἰσχύει πόθος καὶ ζῆλος φιλοθείας, ὅτι τὸν αὐτὸν προσκληθῆναι ἔκαμε, πάλιν ὑμᾶς διόλου τὸν αὐτὸν ὑπὲρ ἡμῶν αἰτήσασθαι χρεών. Εἰ γὰρ ὁ σκεῦος τῆς ἐκλογῆς ὁ Παῦλος, ὁ λαλοῦντα ἔχων τὸ ἐν αὐτῷ Χριστοῦ, ὁ πνεύματι ἁγίῳ κυβερνούμε-

Ερμ. ε. η. νος τὰ δὲ τῆς ἀκροατῆς ἐπράξατο ἐγκαλῶ, λέγων· Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου· πολλῷ μᾶλλον ὑμεῖς Ⓦ ἅγιοι, καὶ ὃ μηδὲν, ὡς εἰκὸς, ὑπὲρ ἐμοῦ προσεύξασθε, ἵνα λυθῇ μοι ὁ δεσμὸς τῆς γλώττης, ἀνοίγῃ δὲ τῆς κηρύσσειν ὁ λόγος, ἐν αὐτῇ δὲ ἡ θεία χάρις καὶ ὃ ὄρθρου ἀνεπαύλιστον φυλάξῃ, καὶ τῆς νοημάτων τιμῆ ἀφθονίαν χορηγήσῃ, ὑπὲρ ἵνα ὁ λέγων ἁγία καρδίαν μόνος, ἀλλ' ἵνα μοὶ ὑμῖν Ⓦ οὐρανίου πλούτου ἀντλήσῃ. Φίρε τοίνυν, τῆς ἀκηλιδίας ἀψώμεθα. φρέπει γάρ, οἶμαι, ὥσπερ ἀνδρὶ ὁ τοιοῦτος Μωϋσῆς ἀκηλιδίᾳ ἐκόσμει τὴν τῆς δημιουργίας συνεπέρασε λόγον, ὕτω δὲ ἡμᾶς τοὺς πρώτους καὶ δευτέρους, καὶ τοὺς δευτέρους καὶ τελείους ζωοπλοκῆσαι εὐκρίνας, καὶ ἀσύγχυτον ὑμῖν ἀπεδώσας τὸ λόγου τῆς εἰσόδου. ἐπέπηκτο ὁ οὐρανὸς, πῆγμα δὲ στερέωμα ἀφώρισται ἡ θάλασσα, ἐστηρίζετο ἡ γῆ, ἐπεποίκιλτο καρποῖς, φυτοῖς, δένδροις, πηγαῖς, καὶ πᾶσιν ἀπαξαπλῶς οἷς ἐγκοσμίοις ἐκεκαλλώπιστο. ὕτε γὰρ ἁπλῆ τις ἦν ἡ ἐκ ταύτης ἀπάδουσα ἡμιν, ἀλλὰ διάφορος καὶ ποικίλη. τὰ μὲν γὰρ αὐτὴν ἐκόσμει τὴν γῆν, τὰ δὲ εἰς διαζωφὴν τοῖς ἀνθρώποις, ἢ τοῖς ἀλόγοις ἐγένετο· τὰ δὲ ἕτερα πρὸς τὴν χρῆσιν τοῖς προλεχθεῖσιν ἀνθρώποις. ὁ γὰρ τοῦ παντὸς ὅτι κτίσας ἦν διάφορον τὴν ἐκ τῆς γῆς ἀνατολὴν ἐπιζήτει, ὑπὲρ τοῦ μὴ τὴν μόνην τοῦ λόγου τὰ ὑμετέρας ἀκοὰς ἀπεκδύσῃ. ἀπελήφθη καὶ ὁ ἑρμῆς τὸν ἅδην κόσμον. χαρᾶς λοιπὸν ὁ Θεὸς ὅτι τὰ ὕδατα, καὶ ποιᾷ τοῦτο προσοικήσας ψυχὴν ζῶσαν ὁ μέγας καὶ πάνσοφος δημιουργὸς, ὁ νοήμασι ἀζιαίς ᾧ καὶ λόγῳ τῷ ἀληθεῖ τὰ πάντα ἐραισάμενος· ὡς δὲ αὐτῆς τοῦ λόγου τῆς ἀληθείας τὴν προσταγμάτων ἐπήγνωτα, ὅτι ἠκούετο αὐτοῦ λέγοντος, συναθροίσθητω τὰ ὕδατα, καὶ εὐθέως ἠκολούθησε τὸ ἔργον τῷ λόγῳ· καὶ πάλιν, Ἐξαγαγέτω ἡ γῆ, καὶ, Ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα, καὶ, Γενηθήτωσαν φωστῆρες. καὶ πολλὰ μὲν εἰπεῖν ὁ τῆς πρώτης ἡμέρας πρὸς πᾶσι τοῖς λόγῳ ἡμουμένοις ἐπιζήτει. ἵνα γὰρ τὰ κτίσι τὴν παλαιὰν δημιουργίαν καταλείψωμεν, ἔλθωμεν ὅτι τὰ ὁ τὴν νέαν διαθήκην πρὸς αὐτοῦ λόγῳ μόνον ἡμούμενα. οὗτος γάρ ὅστιν ὁ τὰ παλαιὰ δημιουργήσας, καὶ τὰ νέα ποιήσας, κτὶ Ἰωάννης Ⓦ λέγοντα, Πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἕν. πῶς ἁρὰ ζητήσαθαι " αὐτὰ κατ' ἀκρίβειαν διωρίσηται λόγος; ἀλλὰ τῆς ἀκηλιδίας ἐχώμεθα. οὗτος τοίνυν ὁ πάνσοφος δημιουργὸς, καθὼς φθάσαντες εἴπομεν, ὃ μὲν πρώτοις ἐποίησε, τοῦτο πρώτοις ἐκόσμησεν. ὃς δὲ τῷ δευτέρῳ ἡμουμένῳ, δευτέρῳ καὶ τὸν κόσμον ἀπέδωκεν. ὁμοίως καὶ τῷ τρίτῳ καὶ τῷ τετάρτῳ, καὶ τοῖς λοιποῖς ἑφεξῆς πᾶσι κτὶ τὴν τάξιν τῆς δημιουργίας ἐν τῇ εὐκοσμίαν πρίσμα. τί δὲ ἀρὰ τούτῳ προσταγματοῦμενος; ἢ τάχα καὶ αὐτῷ τὴν στοιχείων ἡμᾶς διδάξαι βουλόμενος ἔρχεις τε τιμᾶν καὶ τάξιν ὑπογράφειν; πρῶτον τοίνυν ἐποίησε Ⓦ οὐρανὸν Ⓦ ἐπάνω, δεύτερον τὸν γῆν, τρίτον δὲ στερέωμα, τέταρτον ἀφώρισε τὰ ὕδατα. ὃ πρῶτον ἐποίησε, τοῦτο πρῶτον ἐκόσμησεν. πῶς οὖν, πάντως ἐρᾷς τῆς τῆς ἀκριβεστέρων, δευτέρῳ ὕσαι τὸν γῆν πρώτῳ ἐκόσμησε; καὶ ὡς μαχόμενον ἑαυτῷ τὸ λόγου βουλήσεται ὑπολαμβάνεσθαι. πρὸς οἷς λεκτέον, ὡς οὐδὲν εἰκαίως πρὸ ἡμῶν ὅτι τὸ πρώτος ἐλέχθη, ἀλλὰ καὶ πάνυ ἑαυτῷ ἁρμόζων ὁ λόγος τυγχάνει. πρὸ γὰρ τοῦ στερεώματος τούτου τοῦ μὲν Ⓦ οὐρανοῦ Ⓦ ὧν ἡμούμενον ἐκοσμεῖτο, τοῦ καὶ ἐν τῇ δευτέρᾳ ἡμέρᾳ τὸν σύστασιν ἐφικνοῦτο. ἔδει γὰρ τὰ προαρτίσεσθαι φυλαχθείσας τῇ ἀκηλιδίᾳ, ὅτε τὸν γῆν ἐκόσμησε φυτοῖς καὶ καρποῖς, ὅτε Ⓦ ἥλιον ἐκόσμησε ἡλίῳ καὶ σελήνῃ Γεν. α. κ. ἐν τῷ λοιπῷ τῆς ἀστέρων χορᾷ. ἤλθε ὅτι τὰ ὕδατα. καὶ τί ὁ ἱστορικὸς γράφος; Καὶ εἶπε, φησὶν, ὁ Θεὸς, ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν, καὶ πετεινὰ πετόμενα ὅτι τῆς γῆς κτὶ τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ. βλέπει Θεοῦ λόγου ἔργα τοῖς ῥήμασιν ἐκπλήττοντος, καὶ τὰ ῥήματα ἐκπεπλεωμένα πράγματα. ὁρᾷ Θεοῦ συλλαβὰς ἐν ῥήματα μικρὰ θείας πεπληρωμένα δυνάμεως. ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα, ὁ λόγος ὁ τοῦ Θεοῦ, κύριε. ἐγὼ νομίζω, ὅτι προεγλαφόμενε

λαμβάνε τὰ ἔργα ⓦ λόγου. ὀξυτέρα γὰρ ἐστὶν τῆς λέξεως ἡ δυνάμις. ὅταν ὁ ἔρπετὸν ὁ
λόγος, καὶ ὃ ἔργον τὸν ἰδίαν βίκοσμίαν ἐλάμβανε. καὶ ὃ θαυμαστὸν, ἐκάστῳ τῶν τοιχείων
τούτων ὁ Θεὸς διπλοῦν βίκοσμίαν προέβαλε. ἔδωκε τῷ ςερεώματι φωςῆρας καὶ δρόσον. ἀλλ' ἀ
καὶ τοῦτον πάλιν τῶν φωςήρων ἡ χρῆσις ἀμάθορος, ὡς ὃ ἐξ αὐτῶν δῆλον τῆς γραφῆς τῶν ῥη-
5 μάτων καθέστηκε. διὰ ὃν καὶ δυνάμαι, εἰ καὶ μὴ κατ' ἀξίαν, διελθεῖν μου θέλω, ὅτι
ὑμῖν ⓦ διὰ τούτων ἔξεπλήξαμεν λόγον. διὰ ὃν πάλιν" λαβεῖν ὅτι τοῦ πνεύματος ὑ χρήσι-
μον. τῇ γῇ ἀσπαρτὰ καὶ φυτά· τοῖς ὕδασι" πτηνὰ καὶ πετεινά. ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρ-
πετὰ ψυχῶν ζωσῶν, καὶ πετεινὰ πετάσθω. ἑρπετὰ καλῶ τοὺς ἰχθύας, ὅτῳ μᾶλλον ἕρπει
ἡ ἀσθενέστερ. ὅθεν καὶ ὁ μακάριος Δαβὶδ ἀκολουθῶν τῷ νομοθέτῃ λέγει, Αὕτη ἡ θάλασσα Ψαλ. ργ. κε.
10 ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος· ἐκεῖ ἑρπετὰ ὧν οὐκ ἔστι ἀριθμός. ξένον σῶμα, ξένη διά-
ταξις, ξένον τοῦ λόγου τὸ ἐπάγγελμα. διὰ τί; ὅτι πάντων πρώτους ἔχει τοὺς ὀφθαλ-
μοὺς τὰ τε παρελήλυθότα, καὶ τὰ ἐνεστῶτα, καὶ τὰ μέλλοντα, ὡς οὔτε ἡμᾶς τοὺς ὀφθαλμοῖς
ἡμῶν. ἐπεὶ οὖν ἔμελλε τὸν ζωὸν προεῖναι τὸν διὰ τῶν ὑδάτων χορηγὸν τῷ κόσμῳ, προ-
15 τοὺς ὑπηκόους τοῖς ὕδασι ζωογόνον προσενέγκαι φύσιν, ἵνα μάθῃς πόθεν ἡ ῥίζα τῆς ζωῆς.
ἐγὼ ὅταν ἴδω τοὺν φωτιζομένους ἐξερχομένους ἐκ τῶν ἁγίων ὑδάτων, εἰσελθεῖν με εἰς τὸ
βάπτισμα μὴ πολλοῦ κακοῦ, ὡς ἑρπετὰ, ἐξερχομένους ἢ μὴ ζωῆς αἰωνίου, ὁρῶ τὸν νομοθέτην
λέγοντα· ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα τὰ πνα ἑρπετὰ, νεῦρα ψυχὴν ζωσῶν. πόθεν τοῦτο δῆλον ἡμῖν
γέγονεν; ὅτι οἱ προσερχόμενοι τῷ λουτρῷ, λέγω δὲ τοὺς προτέρας ἁμαρτίας τῶν τῶν ἑρπετῶν λαμβάνοντες
20 κλῆσιν. ἐξῆλθον ὅτι τὸ βάπτισμα Ἰωάννου πολλοί. λέγει τοῖς ἤθεσιν, Ὄφεις, γεννήματα ἐχιδ- Ματθ. γ. ζ.
νῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τὴν μελλούσης ὀργῆς; ὅτε γὰρ εἰς τὸ βάπτισμα εἰσέλθῃ ψυχὴ ὅτι
πολλὰ ἔτη κακίᾳ συζήσασα, καὶ ἐξέλθῃ τοῦτον ἀποθεμένη, ὅσα εἰ μὴ δι' αὐτὸ δέλαβέμ-
που τὸ ἔργον ἡ διασωτικὴ φωνὴ ἡ λέγουσα, ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα ἑρπετὰ ψυχῶν ζωσῶν, καὶ
πετεινὰ πετάσθω. διπλοῦν γὰρ λαμβάνει τὸν χαρὸν ὁ σωζόμενος· καὶ ζωοποιεῖται τοῦ
25 ψυχικοῦ, καὶ πετεινὸν γίνεται, λοιπὸν ἀνίδας ὑψοῦται καταλαμβάνων; ἐὰν μὴ ἀγγέλων πολι-
τευόμενος, καὶ μὴ τῆς ἄνω ἐλπίδος ἔχων τὸν ἑαυτοῦ ἀκολουθόν. καὶ πτηνὰ πετεινὰ ὅτι
τῆς γῆς καὶ τὸ ςερέωμα τοῦ οὐρανοῦ. ὅτι τῆς γῆς διὰ τὸ σῶμα· τὸ γὰρ σῶμα διὰ τὸ πολ-
λὰ θυμᾶται. ταῦτα οὐκ ἀλληγορῶντες εἰσηγάγομεν, ἀλλ' ἐπιστάμενοι τὴν ἱστορίαν. ἄλ-
λο δὲ σκιάσασθαι εἰς ἀλληγορίαν τὴν ἱστορίαν, ἄλλο δὲ καὶ τὴν ἱστορίαν φυλάξαι, καὶ θεω-
30 ρίαν ὑπονοῆσαι. καὶ ἵνα δείξῃ ὅτι ἑρπετὰ [τὰ πτηνὰ πλεροῖ] λέγει τὰ ἐν τῇ θαλάσσῃ, Γεν. α. κα.
ἐπήγαγε· Καὶ ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὰ κήτη τὰ μεγάλα, καὶ πᾶσαν ψυχὴν ζώσαν ἑρπετῶν, ἃ ἐξή-
γαγε τὰ ὕδατα, ἐν πτηνὸν πλερωτόν. ἐν γὰρ πετεινὸν μὲν οὐ πλερωτόν; πῶς χρεία ἐν ἐπι-
σῇ, πρὸν πτηνὸν πλερωτόν; ὃ πεπᾶσθαι πρὸ ὃ ἁπλοῦσθαι καὶ χέρες λέγεται. ἔστι
γὰρ πεπᾶσθαι ἡ χέρες· καθὼς φησιν ὁ προφήτης, Ὅλην τὴν ἡμέραν ἐξεπέτασα τὰς χέ- Ησ ξε. ς.
ρας μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα· οὐχ ὅτι πτερὰ ἔχουσι χέρες, ἀλλ' ὅτῳ ὃ
πεπᾶσθαι ὅτι ὃ ἁπλοῦσθαι. καὶ ὃ ἕρπον τοίνυν πετεινόν ἐστιν, ἀπὸ τοῦ" ἕρπεσθαι καὶ ἁ-
πλοῦσθαι· ὅθεν καὶ Δαβὶδ φησιν, Ἕρπετὰ καὶ πτηνὰ πλερωτά. ἐποίησεν τοίνυν ὁ Θεὸς τὰ Ψαλ. ρμη. ιε
κήτη τὰ μεγάλα, τυτέστι, τοὺν δράκοντας τοὺν μεγάλους τοὺν ἐν τῇ θαλάσσῃ. ὁ γὰρ ἄλ-
λοι ἑρμήνευται λέγουσιν, ἐποίησεν ὁ Θεὸς τοὺν δράκοντας τοὺν μεγάλους. οὐκ εἶπεν τὰ
κήτη, ἀλλὰ τοὺν δράκοντας. προῆλθεν οὖν ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐν τοῖς ἐμψύχοις ἐγλύφετο, ἢ δρά-
κων. * *
40 διὰ τοῦτο ὁ Δαβὶδ λέγει· Αἰνεῖτε ⓦ Κύριον ἐκ τῆς γῆς δράκοντες καὶ πᾶσαι ἄ- Ψαλ. ρμη. ζ.
βυσσοι. καὶ ἀμαχεῖ· Αὕτη ἡ θάλασσα ἡ μεγάλη καὶ εὐρύχωρος, ἐκεῖ ἑρπετὰ, ὧν οὐκ ἔστι Ψαλ. ργ. κε.
ἀριθμὸς, ζῶα μικρὰ μετὰ μεγάλων· ἐκεῖ πλοῖα διαπορεύεται, δράκων οὗτος, ὃν ἔπλα-
σας ἐμπαίζειν αὐτῷ. καὶ ἀλλαχοῦ βουλόμενος δεῖξαι ὅτι οὐχ εἷς, ἀλλὰ πολλοὶ δράκοντές
εἰσι, λέγει· Σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ὅτι τοῦ ὕδατος. ἐποίησε τοίνυν Ψαλ. οη. ιδ.
τὰ

γὰ κἠτη τὰ μεγάλα, καὶ εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι πολλὰ καλά. Διὰ τί εἶπε καλά; ἀχὶ καλὸν διὰ τὸ πλῆθος· διὰ ὅτι ἐποίησε τοὺς ἀστέρας καὶ τὸν ἥλιον καὶ σελήνην, πολλοὺς ὄντως τοῦ ἡμερινοῦ, λέγει· εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλόν. πολλοὶ ἀστέρες, καὶ ἀναρίθμητοι τούτων αἱ μυριάδες, καὶ οὐκ εἶπεν, εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλά, διὰ, ὅτι καλόν. διὰ τί; ὅτι εἰ καὶ πολλοὶ φωστῆρες, διὰ τὸ ἕνα εἶναι φωτὸς, καὶ τῆς αὐτῆς ἁπτομένης χειρός. φωτίζειν γὰρ ἐδόθησαν. εἰ δὲ οὐδὲ ἡ, ὅτι πολλὰ τῶν ἑρπετῶν καὶ διαφορά, ἢ τῶν νηκτῶν, καὶ τῶν πετεινῶν, ἄλλως πετεινὰ, ἄλλως ἑρπετὰ, καὶ ἐν ἑκάστῳ γένει πολλὰ ἡ διαφορά, λέγει, εἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι καλά. Γεν. α κε. τοὺς τῶν ποικιλίαν τῆς ἔργων καὶ ὁ ἔπαινος. Καὶ εὐλόγησεν αὐτὰ ὁ Θεὸς λέγων, Αὐξάνεσθε, καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὰ ὕδατα, καὶ τὰ πετεινὰ πληθυνέσθωσαν. διὰ τί, ὅτι τοὺς ἀστέρας ἐποίησεν, οὐκ εὐλόγησε; διὰ τί, ὅτι Ⓦ ἥλιον καὶ τὴν σελήνην ἐποίησεν, οὐκ εὐλόγησε; διὰ τί βοτάνας καὶ ξύλα ποιήσας οὐκ εὐλόγησε; τὰ μὲν εὐλογῆ, τὰ δὲ οὐκ εὐλογεῖ. τί δ' ἄρα τῇ τούτων ἀρετῇ παρέσχε, παρέσχε. Ⓐ ἀστέρες ὅσοι ἐλήφθησαν ἀπ' ἀρχῆς, τοσοῦτοι καὶ διαμένουσι, καὶ οὔτε τῷ ἀριθμῷ αὐτῶν, οὔτε τῷ μεγέθει δύνανται προσπεθῆναι. οἷς διὰ τὴν αὐτότητα τῆς φύσεως μέλλοντες διαμένειν, τῆς πληθυούσης αὐτοὺς οὐκ ἔχουσι εὐλογίας· τὰ δὲ πληθυόμενα ταῖς διαδοχαῖς, καὶ οὐκ ἕτερος λαμβάνοντα προσδοκίαν, ἀναγκαίως καὶ τῆς εὐλογίας ἐδέησεν. πάλιν αὖ λέγω ἐγὼ τοῦ μᾶλλον αὖ ὁ λεχθεὶς ἐμπαίζων τῇ διανοίᾳ. οὔτε γὰρ ὁ φυτὸς ὁ ἁπλοῦς ἐξ ὑποβολῆς ταῖς τῆς γῆς λειτουργοῦντα διαπέλαγον, ἀδελφοὶ, βεβαίαν ἔχει τὴν ῥίζαν, ἀλλὰ τῷ βάθει ταύτης μὴ πάσης διαγνῶτες ἀσφαλείας. Ⓐ ἀστέρες εὐλογίας οὐκ ἔχρηζον. οὔτε γὰρ αὐξῆσις αὐτοῖς Ⓦ πληθυσμοὶ ἐχρῄζετο. πετεινὰ δὲ ἡ νηκτὰ καὶ δεύτερος τῆς εὐλογίας ταύτης ἐφίεται διὰ ταῖς διαδοχαῖς. καὶ ὅπου ἕτερος πληθυνθῆναι οὐ δυνάμενα, ἐκεῖ χρέος ἔχει τῆς εὐλογίας, ἵνα τὰ ὀλίγα πληθυνέται, καὶ τὰ μικρὰ αὐξηθῇ ὑπερδέχηται. ἐπεὶ πίνων ἐγνωσθη τοῦ αἰτίου, διὰ ἵνα ταῦτα τῆς εὐλογίας κτίσωται, ἀναγκαίως λοιπὸν καὶ ταῖς ἑτέραις ἑαυτὸν τῶν γραφῶν λέξεσι ὑποδιδῶσι. αὐξάνεσθε, ἵνα μικρὰ πληθύνεσθε, ἵνα ὀλίγα· πληρώσατε τὰ ὕδατα, ἵνα σὺ μέρει. ἀναγκαίον ἦ σὺ ἑτέρῳ χωρῷ παραζητῆσαι, διὰ τί τὸν ἰχθύας καὶ τὰ πετεινὰ ὁ Ⓦ δεύτερος μοῖρα τῆς εὐλογίας κτίσωσι, τοῖς δὲ λοιποῖς ὁ μετέδωκε ταύτης. τίνος δὲ, καθὼς ἐπηλλάμβα, τ' ἀκολουθίας ἐχάμβα. Γεν. α κδ. Καὶ εἶπεν ὁ Θεὸς· ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν. τ' γὰρ ὁ Θεὸς διπλῆ παρεβάλλη τὴν. τοιοῦτον γὰρ αὐτὰ ἦν τὰ σπέρματα καὶ φυτὰ, καὶ μὴ ταῦτα, ζῶα· οὐκ ἀλόγως. ἀλλ' ὅτι οἰκητήριοι αἱ δεύτεραι ἐμελλον γίνεσθαι, ὁ μόνοι ἦ τοῦτο, ἀλλ' ὅτι καὶ ὁ ἐξ αὐτῆς ταύτης ὁ αὐλὸς δεύτερος ἐμελλε πέφεσθαι· ὡς ἔφθον αὐτὸν καὶ μητέρα τότε ὁ μεγάλα ζῶα τὴν. ὅσα δὲ καὶ ταῦτα πῶς τῇ ἀκολουθίᾳ ἐχρήσατο. ποῦτον γὰρ παρασκευάζει τὰ ἕψας, καὶ εἶδ' οὕτως εἰσάγει τὰ τῆς ἕψης ἐπιλαμβάνοντα. καθάπερ καὶ ὅτε τὸ δεύτερον ἐποίησε· ποῦτον τ' οἶκον ἀπῆρτισε, καὶ οὕτω τ' οἰκεδιαπόντων εἰσάγει. ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν. ἡ ἄψυχος γῆ πόθεν ψυχὰς ψυχὴν ζῶσαν; πόθεν ποιητὴς λέων βρυχώμενος, ἢ ἵππος πτέρυξι, ἢ βοῦς ἐρυγάτης, ἢ ἀηδὼν φέρος ἦχος; πόθεν αἱ διαφοραὶ τῶν ζώων; πόθεν οὐκ τῆς ἀψύχου ταύτης τὰς ψυχάς; καὶ οὐκ ἀναμένουσι αἱρετικῶν παῖδες, ὅτι ἡ μὲν ἄψυχος γῆ, ὧν οὐκ ἔχει, ποιεῖ ψυχήν. Θεοὶ δ' εἰσὶ ἀκινήσωσιν ἀπὸ ἰδίησι τῆς ἰδίας οὐσίας, διὰ τοῦτο τῶν λογισμῶν τὰς πλοκὰς κινοῦσι, καὶ ἐπιστήσεσι· οὐκοῦν ἐμεμάθη, οὐκοῦν ἐτμήθη, οὐκοῦν διηρέθη, οὐκοῦν ἔπαθε, καὶ τοιαῦτα ὅσα ἐγὼ αὐτοῖς λέγειν. ὁ γὰρ τῶν παντὸς κύριος ὅτι κακεῖνος, πᾶσι τοῖς τῶν αὐτῶν λεγομένοις καὶ τῶν μονοτίνων ἐπιζήτει μᾶλλον ἢ καὶ τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας. οὔτε γὰρ βλάπτεται Θεὸς, οὔτε βλασφημούμενος βλασφημεῖται πάντως· εἰ μή τις πάλαι κέρδος λέγει Θεοῦ τὴν ἀμητέρου σωτηρίαν. αὐτὸς γὰρ πλήρης ὅτι πάντος ἀγαθοῦ, αἰνιδιὸς καὶ ἀρχὴν ὁ ἅπασι, αὐτὸς μὲν πάντας πλουτίζων,

ηζων, μηδενὸς ᾖ προσδιόμβος. ὅμως τί γὰρ ἀν τις ᾖ δοίη τῇ πάντων τῶν ἀγαθῶν πηγῇ, οὗ μόνοι πολλὰ τῆς Φιλοσοφίας ἐξήρτηται; καθὼς φησιν ὁ Δαβὶδ, Παῖδα τοῖς σοῖς προσδοκῶσι· δωρήσῃ σὺ τὸν χρεμετισμὸν, ᾗ ἐμπιπλᾷς πολλῶν ζώων εὐδοκίας. ἀλλὰ Ⓦ λόγων Ⓦ τὸ χρησὸν εἰς ὧρας ἀναγωμεν. τοῦτο γὰρ ἐν ἡμῖν φίλον ᾗ τῇ παιδείᾳ καθίσηκεν. ὃ οὐκ ἔχει ἡ γῆ, προσφέρει, τῷ προσαιτοῦντι πιθανῶς· ὃ ἔχει ἡ θεία ᾗ ἄκρατος, οὐκ ἀπολιπὴς φύσις; ἀλλὰ πάλιν μή τις ὃ, ἔχει, ἀνοήτως τοῖς ἀνοήτοις λαμβάνωμεν λόγων, ὁρᾷς πῶς ᾗ αὐτὸς ὁ διδάσκαλος ἔδωκε προσλαμβάνειν ἑαυτὸν ἀρχὴν τοῦ γένους Ⓦ πατέρα; ἀλλὰ μᾶλλον συνιῶμεν ἀπόνως μὲν τῷ λόγῳ, ἀνοήτοις οὖσι, ᾗ παλίλλογα κεκτημένοις γλώσσαι, ᾗ προς ἀνοήτους ποιουμένοις λόγους εἰ θείας ἐστὶ παῖδα λόγου ἀπαραιτήτους φύσεως. αὐνόητοι γὰρ ὄντες, ὡς αὐνόητοι λαλεῖν ἐδιδασκόμεθα. μὴ γὰρ ἴσασιν Ⓠ ἄθλιοι, ὅτι τοῦ Θεοῦ βλασφήμησαν, προσφέροντες λόγους τοῦ ὅτι Θεοῦ μὴ ἀριθμοῦσθαι λέγεσθαι; ᾗ ἔργα κακουργίας. ὅτε τὰ ζητήματα προτείνουσι, ἀπὸ τῶν ἀνοήτων λογισμῶν λαλοῦσι· οἷς, πρῶ, φησι, ὁ γλυκάζων, ἄρχειν ἔχει τοῦ εἶ). ᾗ πόθεν τοῦτο; θύθεως λέγεσι· σὺ γλυκὺς οὐκ ἄρχειν ἔχεις; ὁ πατὴρ σὺ; ὁ παππους σὺ; εἶτ' προσῆκεν αὐτοῖς ἐξ αὐτῶν τῶν λογισμῶν λογισμοὺς ἕτερους ἐξαλύσαι αὐτῶν τὸν μεμιάνθαι δυνάμενον, θύθις σοφίζεται τοῖς Θεοῦ λόγοις, ᾗ ἀνοήτους μοι λογισμοὺς προεισάγεις; ᾗ τὸν μὴ ῥίζαν τῶν κακῶν ἀπὸ κεινῶν προφέρουσι λογισμῶν· τὸν ᾧ ἀλήθειαν τῶν κακῶν οὐ βούλει) ἀπὸ τῶν αὐτῶν διήθους λογισμῶν. λέγει πολλάκις, δυνατή τις εἶ), ᾗ γλυκᾶναι; εἶτ' οὖν διζῶ τὸν γραφέα, ὅτι οὐχ ὅτι Θεοῦ μόνοι, ἀλλὰ ᾗ ὅτι ἀνοήτων εἰσήγαγε ὁ τοιοῦτοι, τί πείσῃς; οὐν τῷ μακαρίου Ἀβραὰμ παῖδας ὑχ ὡς μὴ ὄντας ἡ γραφὴ λέγει γλυκᾶναι, ἀλλ' ὡς προσόντας. Ὁ γὰρ Ἀβραὰμ ἐγέννησε Ⓦ Ἰσαὰκ, ὁ Ἰσαὰκ ἐγέννησε τὸν Ἰακώβ, ὁ Ἰακὼβ τὸν Λευΐ, ἐξ οὗ ἱερατικὴ φυλή. ὅπερ τοίνυν τῷ Μελχισεδὲκ ἀπήντησεν οὗτος, λέγω δὴ Ἀβραὰμ, Παῦλος ὁ ἀπόστολος ἑρμηνεύων τὸν ποτὲ ἱστορίαν εἰς θεολογίαν, λέγει, Συναντήσας ᾗ ὁ Μελχισεδὲκ τῷ Ἀβραὰμ, ᾗ εὐλόγησεν αὐτὸν· ᾗ ἐπάνω θύθεως· Καὶ (ὡς ἔπος εἰπεῖν) δεκάτην ἀπὸ Ἀβραὰμ ᾗ Εβρ. ζ. θ.
Λευὶ ὁ δεκατεύων λαμβάνων δεδεκάτωται). ἐπὶ γὰρ τὸ ὀσφῦν τοῦ πατρὸς ἦν Ἀβραὰμ· ᾗ ὁ ἀνωτάτω φρὶν γλυκανθῆναι ἦν. ὅπερ ὅλως ἡ ῥίζα ἔζη, τὸ καρπὸν μὴ τῆς ζώσης ῥίζης εἰσήγαγε. τὸ γοῦν ᾗ ὅσον ᾗ πάθος, ᾗ μελῳδὸς ἔφησε, ᾗ κυοφορία, οὐκ ἀνοήτων παθῶν ἀχλυθία, ᾗ θέλει εἰσφῦσαι ὅτε ὄντος γλυκάναι, μόνον ᾗ ἀϊδίως. ἀλλ' εἰ ἐγλυκάνθη, φησί, πῶς ἀεὶ ἦν; πᾶς γὰρ ὁ γινώμενος ἄρχειν λαμβάνει. ὃ ὄνομα τοῦ παρὸς πρὸ
ἡμῶν μελῳδῶν ἐρχεται προϊόδων. οἷς, νόησον νεμίσειν ὅπως μεμοῦσα γάμου· προῶσι γὰρ μητὴρ, εἶτα συμφίος, εἶτα ἀνήρ· καὶ τίκτει, τότε λέγει) πατήρ· καὶ μὴ ὃ γλυκάνθεν αὐτῷ τὸ ὄνομα χαρίσῃ), μυρία ἔτη μὴ τὸ γεννητικὸς ἐδύνησεν, ᾗ κλῆσαι πατήρ· ὁμοίως ᾗ μήτηρ, προῶσι προθέσις, εἶτα μητρὶ, εἶτα νύμφη, εἶτα γυνὴ, κυοφορῇ, βαστάζει τὸ καρπὸν· καὶ μὴ ὅτε προέλθῃ, μήτηρ ᾗ λέγει). καὶ μὴ βαστάζῃ ἡ ῥίζα τὸ καρπὸν, ἐὰν μὴ προλάβῃ ὁ παῖς χαρίσῃ) αὐτῇ ἀμοιβὴν τὸ πόνου τὸ προσηνρέθη, οὐ λέγεται μήτηρ. ἐπὶ τοῦτο ἐποίησεν ὡς σοφὸς ὁ Θεὸς, ἵνα μὴ οἱ πατέρες κτῶνται τῶν παίδων καυχῶνται· ἵνα μὴ λέγῃ ὁ πατὴρ τῷ παιδὶ, ἐγώ σοι τὸν ζωὴν ἐχαρισάμην, δι' ἐμοῦ ἐγλυκάνθης, δι' ἐμοῦ εἰς τὸ εἶ) προῆλθες· ἀλλ' ἵνα καὶ εἴπῃ ταῦτα, εὐλόγως ἀκούσῃ, ἐγὼ δέδωκά σε ἐγλυκάνθην, δι' ἐμοῦ ᾗ σὺ πατήρ. ὁμοίως κἀκεῖ ὅτι τῆς μήτρας, ἐχαρισάμην σοι τὸ εἶ) ἐγὼ, ἐχαρισάμην σοι τὸ εἶ) μήτηρ. ἐφ' ἡμῶν λαμβάνει ταῦτα χάριν ἴσα ἐν ἀποδόσει. ὁμοίως ᾗ ὁ γιὸς, οὐκ εὐλόγως γιὸς, ἀλλὰ προῆκον σπέρμα, εἶτα ἔμβρυον· ᾗ ὅτε γλυκανθῇ, τότε γιός. ταῦτα χρόνων δραγμὰς δηλεύει, ταῦτα παθῶν ἀναπίπλει, ταῦτα σωματικῆς ὕβρεως καθαίρεσιν. ὅπου ᾗ ἀσώματος ἡ φύσις ἡ γλυκάσα, ὅπου ἀσώματος ὁ καρπὸς ὁ γλυκάνθεις, πεῖσι ὅπως δίχα) λόγου; ὅτι ἴσως ποτὲ ὅτε οὐκ ἴσως, φησι, ᾗ ὕστερον ἐγλυκάνθη. [καὶ φαμὲν ὕτως· Εἰ ἀεὶ ὡσαύτως ἔχει Θεὸς, εἰ μηδὲν προσκτᾶ-

τα,

παί ποτε, ἀεί ὄϛι ϗ πατήρ· Εἰ γὰρ ἀεί ὄϛι πατήρ, ἀεὶ δηλ.) ⳩ γάρ. Συναίδῃς ἄρα ὁ υἱὸς ⳩ πατεί]. γάρ λέγομεν γλυπτήτα μὴ ἀπαθῶς, ⳩ ϗ τῆς γλυπτικῆς ⳩ποιήσεως ⳩ποιεῖ ἐρμηνεύειν οὐκ ὀπτιζόμεθα. ἡ ἀληθὴς γνῶσις αὕτη ὄϛι, ὃ πάντα ὑπερβαίνοντα τὴν φύσιν ἡμῶν ὁμολογεῖν μὴ εἰδέναι. ὃ μὴ οὖν γλυπτὸν ⳩σκιαζόμεθα, τὴν ϗ φύσιν ὑ πολυτρόπως γλυφομένην. Εἰ μὴ οὖν ἐν ᾧ ἀδελφὸς ὁ γλυπτὴς, αὐ ἀδελφὸν ἐποίησε ϗ τὴν γλύπτην· Εἰ σῶμα εἶχεν, ἐτέτυπτον ὡς σῶμα· Εἰ ϗ σώματος ἀπήλλακται, μὴ ⳩σιάσῃς σώματος πάθη ⳩ ἀσωμάτῳ. Εἰ ἐγλύπτε, φησι, σὺκ τῆς ἰδίας," ϗ παθος ἐγλύπτε, ϗ τομὴν, ϗ ῥεύσει πέτρου ἀπὸ τῶν γηίνων. γλυτὰ ἡ ἄμπελος, γλυτὰ ἡ ἐλαία, γλυτὰ δὲ ὃ ὕδωρ, οὐ ϗ τὴν ἠμετέραν φύσιν, ἀλλὰ ϗ τὴν ἰδίαν ζάξιν. πᾶσα γυνὴ ἐπιδὴ ⳩δὲ Θεοῦ λάβῃ ὃ γλύφεσθαι μήτηρ, κυοφορῦσα μὲν, ὠγκωται· ἀποθνῄσκῃ ϗ ⳩ καρπὸν, συσέλλεται. ὅτι ϗ τῶν δίνδρων ζὰ σπάρτα ὄϛιν εὐρῆσι. ⳩ὰν γλυπτῇσι, σὺκ ὠγκωται· ἔτεκε γλυπτῇσι, τότε παχύνεται. ὁ καρπὸς αὔξει), δὲ ἡ ῥίζα πληθύνε), ϗ ὅτε μείωσις τῇ γλυπτῇ ῥίζῃ, ὅτε ἐλάττωσις ⳩ γλυπτῆτι ⳩σγίνεται. ἡ ἄμπελος" γλυτὰ καθ' ἡμᾶς· Θεὸς ἐμὶ ἀκούσῃς ὅτι ἐγλύπτεν, μὺ ἀδελφὰ πάθη πελεκήσεως ⳩ πᾶσαι ⳩πορβαίνοντα τὴν φύσιν; ϗ Εἶπεν ὁ Θεὸς, ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ψυχὴν ζῶσαν ϗ γῆνος, τετρά ποδα, ἑρπετὰ, θηρία. τετράποδα, κτηνὴ ὄϛι, ὄφις, δράκων. οὐ γὰρ μόνον ζὰ θηρία ζὰ ⳩πορπίπτοντα κτηνὴ λέγεται, ἀλλὰ ϗ ζὰ ἀληθοφόρα, πτηνὰ χορτοφάγα, ἔϛι βοῦς, ἔϛι ⳩ρόβατον, κτηνῶς καλῆται. κτηνῶς ⳩δὲ ὃ κτῆμα εἶ) μὺ ἀδελφόν.
Γεν. κε. ιδ. ὅτι ϗ κτηνὴ καλῆται ϗ ⳩ρόβατα ϗ βόες, μάρτυρεῖ ἡ γραφή· Καὶ ἐγλύφετο αὐτῷ κτηνὴ τετρακάτων δὲ κτηνῶν βοῶν. ἐπληρώθη ἡ γῆ, σὺκόμη τοῖς καρποῖς, ⳩γλυόγχε ζὰ ζῶα· ἔλιπε λοιπὸν ὁ οἰκοδεσπότης. ὁ ὐρανὸς σὺκεκαλλώπιστο, ἡ γῆ ἐποικίλτο, ἡ θάλασσα ἐπεπλήρωτο, ὁ ἀὴρ ὀρνίθων σὺκεκόσμητο πλήθη· πάντα ἑῶν ἕτοιμα, δὲ ἔλειπεν ὁ μὺ ἀδελφός. ὐχ ὑφίζεται ϗ τῷ εἶ) τελευταῖος, ἀλλὰ τιμᾶται. ⳩δασκαλίζεται γὰρ ὁ οἶκος, ϗ ὅτως εἰσάγει) ὁ οἰκοδεσπότης. σοὶν γὰρ ὁ Θεὸς ὅτε ἀχαίρως, ὅτε ἀμέτρως ποιῇ, ἀλλὰ πάντα ⳩ζὰ τὴν χρείαν. ϗ βλέπε τὴν τάξιν. ⳩ᾶσιν ἐποίησεν ὁ Θεὸς βοτάνην ϗ χόρτον, ϗ τότε τὰ θηρία ⳩τεφόμενα. δὲ Εἰ σὺκ ἑῶν ζὰ ⳩τέφοντα, ἀχρείως ἑῶν ἡ δημιουργία τῶν ζώων, ζημιουμένη τῶν καρπῶν τὴν ἐνδειαν. ἐποίησε τὰ ⳩τέφοντα, ϗ τότε ζὰ ⳩τεφόμενα. ⳩⳩δασκαλίζει ⳩ᾶσιν ζὰ χρείας, ϗ ὅτως εἰσάγει ζὰ τῆς χρείας μεθέξοντα. ὅτω ϗ ὅτι τῶν γραφῶν ἐποίησε· ⳩⳩έλαβον ⳩ Χειτὸν αἱ γραφαὶ ⳩ᾶσιν κηρύττουσαν, ϗ τότε ἦλθεν ὁ μάρτυρούμενος. ⳩⳩έλαβεν ὁ νόμος, ἵνα κηρύξῃ ⳩ νομοθέτην· ⳩⳩έλαβον ⳩ᾶσι φῆται, ἵνα ἑρμηνεύσῃ ⳩ ⳩ᾶσι φητευόμενοι· ⳩⳩έλαβον αἱ μάρτυρίαι, ἵνα πιστωθῇ ὁ μάρτυρούμενος. ϗ ὅσα τῆς Θεοῦ τὴν σοφίαν· ζὰ γραφαὶ τῶν ⳩ᾶσι φητῶν ϗ συνεχώρησεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μόνον εἶ), ἀλλὰ ϗ ⳩ᾶσι Ιουδαίοις, ἵνα ἐλέγχωνται. Εἶασεν αὐτοὺς ϗ ⳩δὲ Ιουδαίοις τοῖς ἀναξίοις, τοῖς θυμάχοις, τοῖς ἐχθροῖς τῆς Χειτοῦ. ἀλλὰ τί οὖν τοῦτο ⳩ποίησε, ϗ μὴ ἔλαβεν αὐτοὺς ⳩π' αὐτῶν; φάνερά ἡ αἰτία, ϗ ὁ πολλῆς καταισχύνης διαμάχη· ἵνα μὺ πιστεύσωσιν ἢ ὃ ἐμὸν κήρυγμα. Εἰ μόνος" Εἶχε δὲ ⳩ᾶσι φῆτας, σὺκ αὐτοῖς ⳩ᾶσιν τῷ ἀπιστοῦντι· ἐτόλμησα εἰπεῖν ἐγὼ, ὅτι Εἶπε Μωϋσῆς, ἢ Εἶπεν Ησαίας, ἢ Εἶπε τῶν λοιπῶν ⳩φητῶν ὃ πάλαι, ⳩εί τι Χειτοῦ ϗ τῶν χαρίτων τῆς ⳩προσίας αὐτοῦ γλυπτομένων; σὺκ αὐτοῖς ⳩ᾶσιν βουλομένοις ϗ φάσκειν, πόθεν ἔτο, ὅτι Μωϋσῆς ἐγλύφετο ὑς ⳩προφήτης; ϗ εἶπε ταῦτα· εἰ σὺκ ἐκήρυξεν, ὡς ἠθέλησε τὰ ὑμᾶς ⳩ ζειτιανοὶ ⳩ρὸς σύγκρισιν τῶν οἰκείων δολμῶν ϗ ⳩προφήτας πλάσαι δὲ ὀνόματα μυθῶδη, ἡμᾶς σὺκ τότε ⳩ρόκριμα ὀφείλομεν ὑποδύειν; νῦν ᾗ πᾶσα ⳩ᾶσι δύπλέγει βυλομένοις, καὶ" μακρὰν ἔχοντι δικαιολογίαν, δεκήρη) ⳩ρόφασις, ἀλλὰ δὲ ταῦτας ταῖς μάρτυρίας ⳩ᾶσιν αὐτοῖς τυγχάνει, ἃς ἡμᾶς ⳩ρὸς σύγκρισιν τῶν οἰκείων φέρομεν δογμῶν. πόθεν γὰρ μὴ δύναται ἐλέγξαι τὴν τούτων ῥᾳδιουργίαν; ἵνα τοίνυν μὴ ταῦτα λέγηται, συνεχώρησε ⳩ᾶσι ἐκείνοις ϗ τῶν γραφῶν τυγχάνειν βιβλία, ἵνα καὶ ἐγὼ ἀπιστήσω, ὡς ⳩ρὸς χάριν τῶν οἰκείων

χείων

χείων δογμάτων πλατύνομαι διὰ τὴν οἰκειότητα, ἐκφοβοῦσι διὰ τὴν ἀλλοτριότητα. ἐὰν ἐρωτήσῃς Ἰουδαῖον (οὐ λέγω τὸν χριστιανὸν ἢ δημοσίᾳ ὄχλου, ἀλλὰ τὸν σὸν λόγου ἢ νόμου) ἔστι Χριστὸς; ἢ οὐ λέγει, ὅτι οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ὅτι ἔστι μέν, οὐχ οὗτος δέ, ὃν ὑμεῖς λέγετε, ἀλλ' ἄλλος. τίνος δὲ πρᾶγμα οὐκ αἰτήσεται, ὃς γε καὶ τὸν προσωπεῖον ἐδίσασεν. ἄλλο δέ ἐστι ἁρπάσαθαι πρᾶγμα, ἄλλο δὲ προσωπεῖον. εἰ δὲ ἐὰν μὴ σὺ ἀγαγῇς μοι πρὸς χρείους, ἄλλο ἐστὶν εἰπεῖν, ἢ χρείαν οὐκ ἔχω, ἢ ἄλλο μὲν οὐκ ἔστιν, ἢ σοὶ χρείαν οὐκ ἔχω, ἀλλ' ἄλλῳ· τίνος δὲ χρείος ὠμολόγηκε; ὅτι μὲν οὖν ἐστὶν ὁ Χριστός, ὁμολογοῦσιν· ἀμφισβητοῦσι δέ, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ παρ' ἡμῶν κηρυττόμενος. ἢ τὸν μὴ ὄντα σκάπτουσι, ἵνα τὸν ὄντα ἁρπάσωσιν. ἢ προσέχετε αὐτοῖς τὸν νομοθέτην Μωϋσέα αὐτῇ τῇ τοῦ δεσπότου κατασκευῇ εἰσάγοντα τὸν υἱὸν ἢ τὴν γνῶσιν αὐτοῦ. εἶπε, γενηθήτω φωτισμός, εἶπε, βλαστησάτω ἡ γῆ, εἶπεν, ἐξαγαγέτω τὰ ὕδατα. ὅτε ἤλθεν εἰς τὸν δοῦλον, λέγει, καὶ εἶπεν ὁ Θεός, ποιήσωμεν αὐθρωπον. ἐρωτῶ Ἰουδαῖον, εἰ μόνος ἐστί, καὶ οὐκ ἔστι μετ' αὐτοῦ υἱὸς ὃν κηρύττομεν, εἰ οὐκ ἔστι πνεῦμα ἅγιον ὃ προσκυνοῦμεν, τίνι εἶπε, ποιήσωμεν αὐθρωπον; τὸν ὑπερκόσμιον ποιεῖ προστάγματι μόνῳ, τὸν γῆν ὁμοίως καὶ λιπαρά· ὅτι τὸν αὐθρωπον δημιουργεῖ, τὸν δεσπόσιον λιπὸν τοῦ ὑγροῦ ὡς δεῖ δυεῖδων ἁρμόσαι βουλόμενος, λέγει, ποιήσωμεν αὐθρωπον· ἵνα δείξῃ καὶ τῷ προστάτῃ αὐτοῦ συνεργόν. λέγουσι τοίνυν οἱ Ἰουδαῖοι γινόμενοι, καὶ μὴ δυνάμενοι τὸ προφανὲς μεταπλάσαι τῆς λέξεως, ὅτι τοῖς ἀγγέλοις εἶπεν. ὅπερ φανερῶς δρᾶσαι, ἢ δυνάμενος τῆς λέξεως τὸν φόνον, ἑτέρῳ ἑαυτὸν πῶς ἁμαρτῆσαι τὸν αὐθρωπον ἐπισάγουσι. τίνι τοίνυν εἶπε, ποιήσωμεν; ἀγγέλοις, φησίν. ἐρωτῶ, τίνες μείζους, οἱ ἄγγελοι, ἢ οἱ δοῦλοι; πάντως οἱ ἄγγελοι. ὅταν γὰρ πρὸς φθάσωμεν εἰς ἀρετῆς μέτρον, τότε σκεύους οὐχ ὑπερβαίνομεν, ἀλλὰ σκεύοις ἰσούμεθα. νῦν δὲ πολὺ τὸν σκεύων ὑπερβεβήκαμεν Φύσιν, ἢ ἐλαττοῦσι τῆς ἀσωμάτου τῶν ἀγγέλων τυγχάνομεν καταστάσεως. ἄκουε περὶ τούτου Δαβὶδ μαρτυρῶντος· Τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μιμνήσκῃ αὐτοῦ, ἢ υἱὸς δοῦλος ὅτι ἐπισκέπτῃ αὐτόν; ἠλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους. τίνες ἠλαττωμένοι ἐσμὲν παρ' ἀγγέλους. ἡμεῖς ἐλάττους οἱ ἄγγελοι μείζους. Εἰ δὲ ἄνθρωποι ἐλάττονα ποιοῦν, χρεία ἦν συμβούλων τῶν ἀγγέλων ἢ Συνεργῶν· ὅτι οὐδὲν μείζους ἐποίει, οὐχ ἕνα ἄγγελον, ἀλλ' ὁμοῦ καὶ μυριάδας ἐκείνας καὶ ἀναριθμήτους. ὥσπερ γὰρ οὐδὲν φωτὸς ὁμοῦ πολλὰς ἐποίησε, ἵνα ἀγγέλους ἢ ἀρχαγγέλους ὁμοῦ· ἢ τοσοῦτοί εἰσιν, ὅτι τὸν τῶν ἀριθμῶν ὑπερβεβήκασι φύσιν. καὶ βοᾷ Δανιήλ· Μυρίαι μυριάδες ἐλειτούργουν αὐτῷ, καὶ χίλιαι χιλιάδες παρειστήκεισαν. μυρίας μυριάδας ἐποίησεν ἀγγέλων, ἢ χιλίας χιλιάδας ἀρχαγγέλων, ἵν' ἡ χρεία συμβούλων ἢ Συνεργῶν, ἢ ἵνα ποιῶν πλείους ἄν, δεσπόσῃ, βουλῆς χεχρηται; λόγου εἰσάγει; συμβουλίου λαμβάνει; τί ὅτι ἄν, δεσπόσῃς; ἢ γῆ, ἢ ἀπὸ γῆς; ἢ χοὸς μόνον ἢ πέφυκα; ἢ βοᾷ Αβραάμ τὸν ἑαυτοῦ κηρύττων ἀπόλειαν, Ἐγὼ δέ εἰμι γῆ καὶ σποδός. τί φησιν οἱ ἄγγελοι; ἢ πνεῦμα; ἢ πῦρ; καὶ ἄκουε τοῦ Δαβὶδ βοῶντος· Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, ἢ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πῦρ φλέγον. τὸν τοῦ πυρὸς φύσει ἐργαζόμενος, τὰ τοιαῦτα καὶ ἀσώματα πνεύματα, ἢ χρείαν ἔχει συμβούλου, ἢ Συνεργοῦ, οὐχ ἑτέρου τινὸς πρὸς συμμαχίαν τῶν ἡμετέρων· καὶ ὃν ἐποίησεν ποιῶν, ὃν οἰκέτην, ὃν βύτλην, τὸν μικρὸν ὕστερον οὐκ ἐσταλμένον, τὸν παρ' ἡμῶν ἀναλυόμενον, τὸν καθ' ἡμέραν δαπανώμενον, βουλὴν εἰσάγει, σκέψιν ποιεῖται; καὶ φησι, σὺ δίχεται διαστολὴν ἀγαθότητα εἰσῆλθε δούλοις πλέον· τί δὴ χαίρεσθαι; τί ποιῶμεν; συγχωρῶ καὶ τοῦτο, καὶ μὴ τὸν τοσοῦτον ἀγῶνα δίδωμι σοι, ποιήσωμεν, πρὸς ἀγγέλους εἰρῆσθαι. σὺ ποιήσωμεν εἶπας, σὺ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν οὐκ ἦδης; τοῦτο γὰρ φείλω τῷ λόγῳ καὶ Ἰουδαίων καὶ αἱρετικῶν ἀπορράπτα τὰ ῥάκη. ὅτι γὰρ Ἰουδαῖος, ὅτι πάλιν αἱρετικός, ὁ αὐτὸς κατ' ἀλήθειαν Ἰουδαῖος, μᾶλλον ἢ καὶ χείρων. οἱ μὲν γὰρ σῶμα ἐσταύρωσαν ὃ ὁρώμενον, οἱ δὲ τὴν θεότητα τὴν ἀόρατον πολεμοῦσι, μᾶλλον

ὑπὲ τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν. ἀλλὰ καὶ κεῖνοι πλέγξησαν ἀδίκως ὑπερχρήσαντες τοῖς γράμμασι. διὸ καὶ δίκαιον μερικὴν ταύτης τῆς τόλμης ὑπὲ τῶν παρόντων διδόσθαι, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ὃ ἑαυτῶν διεσπαρμένοι θεασάμενοι γένος. ὕστερον γὰρ αὐτοῖς ἡ τελεία ἐπιζήσεται δίκη, ὅτι ὃ πεφύκαμεν μέλλει συγκροτεῖσθαι κριτήριον, καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῷ δίκαιον χειρὶ ἅπαντες ἀξίας ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἀπαντηθήσονται δίκας. τοῦτο τί δῆτα ἐστί, δι' ὃ πεφύκαμεν ὑμῖν τούτοις παρεθέμην τὸν λόγον; βούλομαι γὰρ πάλιν τῆς ἀκριβείας γενέσθαι. ἡ βουλομένη ὅτι αἱρετικός, ὅτι Ιουδαῖος εἶπεν, ὅτι μία εἰκὼν καὶ ὁμοίωσις Θεοῦ καὶ ἀγγέλων. μὴ γὰρ ἄγγελοι ⓐ γενόμενοι συνεργοὶ ἦσαν τῷ Θεοῦ; λειτουργοὶ μόνον, ὑμνοῦντες, θυσιαστοῦντες, εἰδότες ἐπὶ ἐγένοντο, καὶ ἐσήκασι θεωρεῖ, βλέποντες τὰ γενόμενα μετ' αὐτοῦ. ἔβλεπον οὐρανὸν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος γενόμενον, καὶ ἀξεπλήττοντο· θαλάσσαν ἀφορίζομένην, καὶ ἐθαύμαζον· ἐπὶ ὡρῶν γῆν κοσμουμένην, καὶ ἔφριττον. ὅτι δὲ οὐκ ἦσαν ἄγγελοι συνεργοὶ, ἀλλὰ θαυμασταὶ, λέγει ὁ Θεὸς πρὸς ⓦ Ιώβ· Ὅτι ἐποίησα ἄστρα, ἤνεσάν με πάντες ἄγγελοι, καὶ ὕμνησαν. ποιήσωμεν ἄνθρωπον. Ιωβ. λη. ζ.

ὃ ῥῆμα δηλοῖ τὸν λέγοντα καὶ τὸν ἀκούοντα. ὅσα τῆς ὀρθοδόξου πίστεως τὴν ἀκτῖνα λάμπουσαν αἰεὶ, καὶ ἥλιος φαίνων τὴν ἑαυτοῦ ἀκτῖνα ζωῆς. ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ καθ' ὁμοίωσιν. ἐφύλαξε δὲ τὴν ὑποστάσιον τῆς ζωῆς, καὶ τῆς οὐσίας ὃ μονογενές. ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα· οὐ κατ' εἰκόνας. ἄλλη γὰρ εἰκὼν παρ' ἐμοὶ, καὶ ἄλλη ἐμοῦ. ποιήσωμεν, ἵνα ὃ πληθυντικὸν τὴν ὑποστάσιον δείξῃ· κατ' εἰκόνα ἡμετέραν, ἵνα ὃ ὁμοούσιον ἐμφανίσῃ. τίς δῆτα τούτου τοῦ μεγάλου λόγου καὶ τῆς θαυμαστῆς δημιουργίας κοινωνός; Ιουδαῖοι δῆτα λέγουσι, καὶ βλασφημοῦσιν αἱρετικοὶ μαίνονται, ἢ ἀληθῆ πολεμεῖται, ὁ τῆς θεότητος λόγος ἀπῄτηται ἔχειν τὴν ὁμολογίαν. πόθεν οὖν πεποίησθε, φῄσι, ποιήσωμεν ἄνθρωπον, ἢ τίς ἐστιν αὐτοῦ σύμβουλος; ὃ γὰρ, ποιήσωμεν, οὐκ ἀπαρτὲς συμβούλου. λέγει τοίνυν ὁ μακάριος Ησαΐας τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ δι' ἡμᾶς σάρκα δι' καὶ ἡμᾶς ἐβαπτίσθησαν, Ησ. θ. ς. Ὅτι παιδίον ἐγεννήθη ἡμῖν, υἱὸς καὶ ἐδόθη. ὃ μὴ ὂν παιδίον ἐγεννήθη, ὁ ὢν υἱὸς ἐδόθη. καὶ καλεῖται ὄνομα αὐτοῦ, μεγάλης βουλῆς ἄγγελος· τοῦ παιδίου, υἱοῦ μὲν διὰ τὴν θεότητα, παιδίου δὲ διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. μεγάλης βουλῆς ἄγγελος, θαυμαστὸς σύμβουλος. εἰ δὲ τὸν σύμβουλον, ᾧ εἶπε, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα καθ' ὁμοίωσιν ἡμετέραν, κολάζῃς βουλῆς ἄγγελον μεγάλης, σοφόν, ἐμφανίσας ὃ ἀξίωμα τοῦ πρὸ αὐτοῦ κηρυσσομένου συμβούλου. ἐπῆλθε γὰρ καὶ Μωϋσῆς σύμβουλος. ἐδόκει γὰρ συμβουλεύειν λέγων· Μὴ ἀποκτείνῃς αὐτὸν, μήποτε εἴπωσι ζῇ ἐθνη, ὃν δὲ μὴ δυνάμενος αὐτὸς πεῖσαι, ἀπέκτεινεν αὐτούς· ἀνὰ μὲν ἔσῃς τὸ θαῦμα μέγιστον συμβούλου, μὴ κοινωνήσῃς δὲ ὄνομα· εἰ καὶ πολλοὶ σύμβουλοι, μὴ ὑβρίζεσθω ὁ μόνος. ἀλλ' ἐπὶ τοῦ σώσαι, φησι, τὸ ἀξίωμα τοῦ κηρυττομένου. ἄκουε δὲ τοῦ θαυμαστοῦ συμβούλου. ἐμφανίσθη γὰρ Ησαΐας ἀπὸ τοῦ προεξελθόντος τοῦ ἰσραήλ. θαυμαστὸς, φησι, σύμβουλος, Θεὸς ἰσχυρός. καλῶς προσέθηκε τῷ Θεῷ τὸ ἰσχυρόν. ἐχρῆν τί; ὥσπερ γὰρ ἐγένοντο πολλοὶ σύμβουλοι, καὶ ἐχρῆ τοῦτο ἔδει προσθεῖναι τὸ ἀξίωμα τοῦ ἑνὸς συμβούλου· οὕτως ἐχρῆν πολλοὶ ἐγένοντο θεοὶ (Ἐγὼ γὰρ εἶπον, θεοί ἐστε, καὶ υἱοὶ ὑψίστου πάντες. Ψαλ. πα. ς. Εξοδ. ζ α. καὶ πάλιν, Εἶπεν ὁ Θεὸς τῷ Μωϋσῆ, ἰδοὺ τέθεικά σε Θεὸν τῷ Φαραώ) οὕτως ὁ κηρυττόμενος οὐκ ὤφειλεν ὑβρισθῆναι. καὶ ἵνα μὴ νομίσῃς ὅτι Θεὸς, ὡς ὁ Μωϋσῆς, ἢ ὡς ⓐ ἀπόστολοι, ἐπήγαγε, Θεὸς ἰσχυρός. Μωϋσῆς Θεὸς, οὐκ ἰσχυρός, ἀλλ' εἰσχυόμενος. ἄλλο ἐστὶν εἰσχυόμενος, ἄλλο ἰσχυρός· ἄλλο δημιοῦργων χεῖρες, ἄλλο λαμβάνων. οὗτος Θεὸς ἰσχυρός, Μωϋσῆς Θεὸς εἰσχυόμενος· καὶ μεγάλων ἢ θαυμάτων ἐργάτης, ἀλλὰ λαμβάνει τὸν χεῖρα. ἐξουσίαι ⓐ ἀπόστολοι, ὀξυστὴς ὁ σωτὴρ, καὶ δίδωσι. Θεὸς ἰσχυρός. οὐκ ἠρκέσθη ὁ σωτὴρ τούτῳ, ἀλλ' ἐπήγαγε, ὁ ὀξυστὴς, ἵνα παιδεύσῃ καὶ ἡμᾶς καὶ αἱρετικοὺς, μὴ ἐξουσίαι λέγῃ ⓦ τῆς ὀξυστὴς ἀρχοντα. ἄλλο ἐξουσίαι, ἄλλο ὀξυστὴς.

ξης. θέλεις μαθεῖν αὐτεξουσίου ἢ ἀνεξουσίου διαφοράν; ⓐ ἀπόστολοι ἀνεξούσιοι, ὁ σωτὴρ αὐξουσιαξής. Παῦλος εἶδεν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ παιδίσκην ἔχουσαν πνεῦμα πύθωνος, καὶ λέγουσαν ὅτι πάντων, Οὗτοι ⓐ ἄνθρωποι, δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσί. διαπονηθεὶς Πραξ. ις. ιζ.
ὁ Παῦλος καὶ ἐπιστρέψας, εἶπε τῷ πνεύματι, οὐ τῇ ἐνεργουμένῃ, ἀλλὰ τῷ ἐνεργοῦντι, παραγγέλλω σοι ἐν ὀνόματι Κυρίου Ἰησοῦ ἐξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς. καλῶς Κύριον, ἵνα δείξῃ ἑαυτὸν δοῦλον. ὅπως δὲ ταῦτα ἴδῃς πρόσεχε, βλέπε διαστολήν. ὅταν ἐπέρχηται τις τῷ διαστολῇ δαιμονίου, κωφὸς καὶ ἄλαλος. ὅταν εἴπῃ ὁ διαστολῆς, παραγγέλλω σοι ὁ ἄλαλον καὶ κωφὸν δαιμόνιον, λέγε, Ἐγώ σοι ὑπατάσσω. ὃ παράγγελμα Παύλου, τὸ ἐξουσιαστοῦ ὃ ὑπατάσσω· ἐγώ σοι ὑπατάσσω, ἔξελθε ἀπ' αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς. ἀκούουσιν οἱ δαίμονες· ἐπίσταμαι γὰρ τοὺς ἐξουσίας. λειτέτω ὁ μακάριος Ἰεζεκιὴλ πρὸς τοὺς αἱρετικοὺς συναγωγούς, Ζῶ ἐγώ, λέγει Κύριος, ἐδικαιώθη ἡ ἀδελφή σου Σόδομα ἐν σοί. καὶ τί ἐστιν, ὃ Μαρκ. ϑ. κε. Ἰεζ. ις. μζ. ν.
λέγει; ἐὰν γὰρ μὴ μάθῃς ὃ λέγω, οὐ δυνήσῃ ἐφοδιασθῆναι πρὸς τοὺς τῆς θεωρίας ἀγῶνας καταλῆψαι. ⓐ Σοδομῖται ἁπιστημένοι καὶ ἀπηγριωμένοι τυγχάνοντες. παράνομοι γάρ συνίζων· διὸ ἐκπλάττω καταλωθῆναι πυρί. καὶ ἵνα Ἰεσυταλὴμ μὴ τοὺς ἰδίους αἱρέσεσι καὶ τῆς πόλεως αὐτῶν τοὺς πυρπόλησιν, μὴ πολλὰς ὕβρεις, ἀνθοῦσα μὲν τῇ ὄψει, τῇ δὲ κακίᾳ μείζονα πιθῶσα. ὅτι τούτων τῶν Σοδόμων ἐχρήσαντο οὗτοι κακίαν, ὁμιλοῦσιν ὁ Ἰεζ. ις. μζ. ν. & Ἰερ. γ. ι ια.
Θεὸς διὰ τοῦ Ἰεζεκιὴλ λέγων οὕτω· Ζῶ ἐγὼ ἀδύναι, λέγει Κύριος, εἶπε πρὸς τοὺς ἀνθρώπους τοὺς γυναῖκα Ἰεσυταλήμ, οὐχ ἡμάρτηκεν ἡ ἀδελφή σου Σόδομα καὶ αἱ θυγατέρες αὐτῆς καθὼς ἐποίησαν σὺ καὶ ἐδικαιώθη Σόδομα σὺ· ἀντὶ τοῦ, πρὸς σύγκρισιν σὴν Σόδομα δικαία ἐστίν. εἰ δὲ εἰ τις ἔλεγε αἱρετικοῖς, ἐδικαιώθησαν καὶ ⓐ Ἰουδαῖοι ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας τὴν ἐκείνων αἱρετικὴν μανίαν· ἐδικαιώθησαν δαίμονες, ὅτι ⓐ μὴ ὑιοὶ Θεοῦ λέγουσιν, ⓐ ἦ ποίμνια. ἐδικαιώθη Σόδομα σὺ σοῦ. ζητῶ ἢ σὲ παραδόξῳ τινὶ αἰτίᾳ, διὰ τοῦτο ⓐ τὰ Σοδομιτῶν πρόσωπα οὐκ ἀπώλοντο, ὡς Σοδομῖται· μᾶλλον ἢ, εἰ ἐδίπλασιασαν οἱ ἁμαρτήματα, διὰ τί μὴ ἠρεμεῖθησαν ὡς ἐκεῖνοι; ὁ Θεὸς δὲ μόνον ἔβλεπε τινὰ τῶν Ἰουδαίων ἀκμάζουσαν ἀσέβειαν, ἀλλὰ δὲ τινὰ μὴ ταῦτα τῶν πιστῶν βυσσέωμεν. πρόφασιν δὲ ἔμελλε πρόσεσθαι ἐκ τῆς Ἰουδαίας ἡ ἀγία γραφὴ προφήτης, πρόσωπα τὰ χορὸν τῶν ἀποστόλων, πρόσβλεπτα τὰ παλαιὰ τὰ τῶν ὁμολογητῶν, ταῖς μυριάσιν τῶν Ἰουδαίων τῶν μελλόντων πιστεύειν. ὅτε γὰρ ἀνῆλθεν ὁ Παῦλος εἰς Ἰεροσόλυμα, λέγουσιν ⓐ ἀπόστολοι, Θεωρεῖς, ἀδελφὲ Παῦλε, Πραξ. κα. κ.
πόσαι μυριάδες εἰσὶ τῶν πιστευόντων Ἰουδαίων; πρόσιδον οὖν σὺν" πίστιν ταύτην, ἐφύσατο τῶν ἀπιστησάντων, οὐ δι' ἐκείνους, ἀλλὰ ἵνα ⓦ ἐξ αὐτῶν μέλλοντα τίκτεσθαι καρπόν. ἐν μάρτυρι Ἡσαΐας· Καὶ εἰ μὴ Κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Ησ. α. ϑ.
Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα ἂν ὡμοιώθημεν. ἀλλ' ἆρα μὴ ἡμεῖς ἐβιασάμεθα τὸ ῥῆμα, ἐν πολλοῖς ἄλλοις εἶπεν Ἡσαΐας; ἀλλὰ ἄκουε ταῦτα Παύλου τοῦ τῶν πρεσβυτῶν ἀληθοῦς καὶ ἐμμελῶς λέγοντος· Ἀληθοῖ, κατὰ ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν, ἵνα Ρωμ. ια. ε.
σωθῇ τὸ κατάλειμμα· ἐν καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας, εἰ μὴ Κύριος σαβαὼθ ἐγκατέλειπεν ἡμῖν Ρωμ. θ. κθ.
σπέρμα, ὡς Σόδομα ἂν ἐγενήθημεν." ἀπόντως γὰρ προῆδεν ὁ Θεὸς, καὶ οὐχ ὡς ἡμεῖς χρόνῳ διδασκόμεθα τὰ πρόσφατα, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς διὰ τῆς πείρας μανθάνει· πάλιν λέγω, ὡς πολλάκις εἶπον, τὰ τέλη τῶν αἰώνων ἔβλεπε. ⓦ Ἀδὰμ εἶδεν ἁμαρτήσοντα· προέωρα καὶ τοῦτον ἐκ αὐτοῦ μέλοντα δικαίους. ἔβλεπεν αὖθις ἐκδημοῦντας τῷ παραδείσῳ, ἀλλὰ προέωρα ἡτοιμάσθαι αὐτῷ βασιλέα ὃ θαυμαστόν. πρὸ τοῦ παραδείσου ἡ βασιλεία ἐθρόνιστο. θαυμάζεις ὅτι Ἀδὰμ ἐξεβλήθη τοῦ παραδείσου; θαύμασον, ὅτι πρὸ τοῦ παρα-

Matθ.κε.λδ. δίσω ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ αὐτῷ ἡτοίμασε. λέγει ὁ σωτήρ· Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. αἱρετικοὶ τὰ ἡτοιμασμένα" τοῖς ἁγίοις πρὸ καταβολῆς κόσμου· καὶ "ὁ ἡλίος οὐ ποτε ὅτι οὐκ ἰῶ. σχήματι ὁμολογοῦσι μονογλῶσσοι, ὅπερ ἀπαλφάγαμα δ" γράμμα ἐδιώξαν- ἐσ. λόγοι κόσμου ἐγ- δώ, ἐ, βαι- τα. ὃ ῥῆμα χρείζονται, ἐν δ" πρᾶγμα κλέπτουσιν. ἐὰν ἐπιστῶμεν μονογλῶσσοι ἡμεῖς, οὐδέ- λαια ἐσ. λόγοι, ὅμως λέγο- ως λέγουσι, γέγραπται γὰρ πρόπτοκος πάσης τῆς οἰκουμένης. οὐκοῦν καὶ οὗτοι αἱρετικοὶ τὰ τις, κ. πρᾶγμα δύο μάχονται. εἰ γὰρ πρόπτοκος, ἐ μονογλῶσσος. ὁ γὰρ πρόπτοκος ὅταν ἀδελφοὺς κ. χάλκα ἔχῃ, πρόπτοκος λέγεται· ὁ δὲ μονογλῶσσος ἐὰν ἀδελφοὺς ἔχῃ, μονογλῶσσος οὐ λέγεται. μονο- γλῶσσος γὰρ ὅτι ὁ μόνος ἐκ πάντων γλωσσεῖς, καθὼς γέγραφε μάρτυρες πρὸς Ἀβραάμ λέ- Γεν. κε. ε. γουσα, Λάβε υἱόν σου μονογλῶσσον. πρόπτοκος λέγεται ὁ ἀδελφοὺς ἔχων· πρωτεύ- γὰρ τῷ γλώσσαι πρῶτος· ὁ δὲ μονογλῶσσος, τῷ μὴ ἔχειν ἀδελφοὺς λέγεται μονογλῶσσος. ἐ- τέρως δὲ μονογλῶσσός ἐστιν, ὁ" μονογλῶσσος ἐκ πάντων γλωσσεῖς· ἐχὶ ὁ μόνος γλῶσσαν, ὡς ῥαδιουργοῦ- χ. ἐπιγρ. ἴσ. μόνος σιν αἱρετικοί, μονογλῶσσος, ὅτι μόνος ἐγλώσσατο τοιοῦτος. οὐκοῦν ὁ Ἠλίας μονογλῶσσος, ὅτι μόνος τοι- οῦτος· ὅπερ οὐκ ἔχει λέγειν· ἀλλὰ μονογλῶσσος ἔφης λέγειν τῇ γραφῇ, μόνον ἐκ πάντων γλωσσεῖ- σαν, καὶ τῶν πραγματευσαμένων ἀπόδειξιν τοῦ ῥήματος. πρόσεχε. ὁ πρόπτοκος ἐὰν ἀδελφοὺς μὴ ἔχῃ, μονογλῶσσός ἐστιν· ἐγὼ οὐκ ἕνα, οὐ δύο, ἐ τρεῖς, ἀλλὰ πολλοὺς πρωτοτόκους εὑρίσκω. ξένον πρᾶγμα· πρωτότοκοι πῶς πολλοί; εἷς γὰρ ὀφείλει εἶναι. ἐξέτασα μόνον μόνῳ μόνῳ πρωτότοκον ἐν μονογλῶσσον· λύσωμεν οὖν ὃ ἀπορεῖ. πρῶτον πιστεύσατε Θεὸς ἐν τῇ ἰδίᾳ γλώσσῃ πρωτότοκον καλεῖ, οὐκ ὡς πρῶτον ἄλλων πιστῶν, ἀλλ' ἐν τοῖς ἰδίοις χρείοις πρῶ- Ἐξοδ. δ κε. κγ. τον φανέντα. οὗ, ἐν Αἰγύπτῳ λέγει ὁ Θεὸς πρὸς Μωϋσέα, Υἱὸς πρωτότοκός μου Ἰσραήλ" εἶπα δίσοι, ἐξαπόστειλόν μοι μου λαόν μου. ἰδοὺ λαὸς πρωτότοκος, ὅπερ χ. ὑπα ἐν ᾧ καιρῷ ἐκείνῳ πρωτότοκος ἰῶ λαός, ἐπιγνωσκώς μου Θεόν. μὲν οὖν ἐγὼ Δαβίδ, μὴ μου νόμοι, μὴ πολλὰς γλώσσας, ἐ ἐπαγγέλλεται λέγων ὁ Θεὸς ἐκ τοῦ σπέρμα- Ψλμ. πη. κ. κς. κζ. τος αὐτοῦ Χριστὸν ἀναστήσειν, πρὸς λέγει ὅτως· Εὗρον Δαβὶδ δοῦλόν μου· ἐν ἐλαίῳ ἁ- γίῳ μου ἔχρισα αὐτόν. αὐτὸς ἐπικαλέσεταί με, πατήρ μου εἶ σύ, καγὼ πρωτότοκον θήσομαι αὐτόν. εἰ δὲ πρωτότοκος ὁ Δαβίδ, πρωτότοκος ἐ ὁ λαός, ὁ Ἀδὰμ πρῶτος ἐν τῇ ἰδίᾳ γλώσσῃ, Νῶε, Σὴμ πρῶτοι· Ἀβραὰμ πρωτότοκος ἐν τῇ ἰδίᾳ γλώσσῃ, Μωϋσῆς, Ἡσαΐ- ας, ὅπερ κατ' ἐαυτὸν χρείους πρέχυσαν εἰς βυσέβειαν, ἐκ τούτων πολλῶν πρωτο- Ecp. ιε. κδ. τόκων στοιχᾶται μεγάλη ἐκκλησία ἐ ἐστι ἐν οὐρανῷ. μάρτυρες Παῦλος· Περιπεπλίθατε Σι- ὼν ὄρει, ἐ πόλει Θεοῦ ζῶντος Ἱερουσαλήμ, ἐ μυριάσι ἀγγέλων, πανηγύρει ἐ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς. ἐκείνων τοῦ πρωτοτόκων εἷς ἐστι κατ' ἐξοχὴν Χριστὸς, κατὰ τὴν θεότητα μονογλῶσσος. ὅπερ γὰρ ἐν ἑκάστῃ γλώσσῃ προσκόπτοντα προσ- λαμβάνεται, μὴ πάντων ἐ αὐτὸς πρωτότοκος λέγεται. διὰ τοῦτο λέγει Παῦλος, Πρωτό- τοκος ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς. ἀλλ' ἐπεὶ τὸ ἀνθρώπου πολλὰ εἰπὼν· τηρήσατε δὲ διή- γημα τῇ ἑξῆς, τῇ ἕκτῃ ἡμέρᾳ, ἐν ᾗ ἐπλάσθη· ἵνα, τῆς τοῦ Θεοῦ χάριτος ζωοποιούσης, ἐν- τελέσῃ σαφῶς δυνάμει τὴν μετέσχεν ὁ λόγος, οὐκ ὢν" παραβολή. κοινὴ γὰρ ἡ πηγή, κοινὰ πάντα ἐν τοῖς προκείμενα δῶρα, ἐὰν μόνοι θέλωμεν ἡμεῖς μὴ πάσης προ- θυμίας ἀπουδάζῃ.

ΗΘΙΚΟΝ Τρέψωμεν δὲ λόγον ὅτι πρὸς τοῦ ὑγιῶν ἐπιμέλειαν. ἴδωμεν εἰ δυνάμεθα πῶς ὅλῃ εἰς ἔκστασιν χαρᾶς πεπληρῶσθαι ἐν βυσεβείᾳ. ὁ διδοὺς πίστιν λεγέτω, ἔκστασις τοῦ χαρᾶς μου· ὁ ἐγείρων πεποίθα λεγέτω, ἔκστασις τοῦ χαρᾶ μου. ζητήσωμεν δὲ προ- Ψλμ. ρμ ε. οίμιον τὸ φθέγμα, ὅπερ ἀ φάλλομεν, πάντως εἰδέναι χρή. διὰ τί λέγομεν, κατ- ἴσ. πάθ ηὐθυνθήτω ἡ πρόσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου;" πῶς γὰρ θυμίαμα κατηύθυνται. οὐ γὰρ Θεὸς βυωδίας τέρπεται μύρων. τί οὖν ἐστι, κατευθυνθήτω ἡ πρόσευχή μου, ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν

ἐνώπιόν σου ; ποῖον θυμίαμα ; δύο ἰῶ θυσιαστήρια ἐν τῇ σκιᾷ· ἓν ἐν τῇ αὐλῇ ἔξω ἐν ᾧ θύπαιδρφ· ἕτερον δὲ εἰς τὰ ἅγια ἐντὸς τείχους. ὃ ἔσω ᾽ δικαστήριον, θυμιαμάτων ἰῶ μόνον, ἀχ αἱμάτων χύσεως· ὃ δὲ ἔξω θυσιαστήριον, τῶν θυμάτων ζώων καὶ ἀρτων προσφορᾶς καὶ πίνων ἄλλων. καὶ ℣ ἔξω βωμὸν καλύει ὁ Θεὸς ᾧ Μωϋσῆ ἐκ λίθων ἀπελεκήτων ποιῆσαι. ℣ ὃ ἅδει ἐν τῇ σκιᾷ ἐκ χρισίου ᾽ πεπριθυμένου. τί αἰτεῖται ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις δι᾽ τούτων, ἀναγκαῖον ζητῆσαι. δύο λαοὺς ἐπισυναγομένους τῇ τοῦ Θεοῦ δόξῃ· καὶ ℣ μὲ, ἀπαιδεύτους λαούς. ℣ ὃ, πεπαιδευμένους. ὁ γὰρ λέξῃ σολοικίζων, ἢ βαρβαρίζων, οὐ λόγους ἔχει λίγους ἀπελεκήτους· ἀλλ᾽ ἡμῶν εἰς ὃ θυσιαστήριον προσχωρεῖται. πάλιν πεπριθυμένος χρυσὸς, ὁ ἔντιμος λέγω λόγος. καὶ ὅτι οὐκ ἀφαίρεται, ὅτι οὐκ ἐκβάλλεται. ὁ γὰρ ἐκ Θεοῦ θυσιαστήριον, καὶ ὁ τοῦδε Θεοῦ θυσιαστήριον. ἰῶ ὃ ἐκ παλαίρων εἰδῶν συγκείμενον ὃ μύρον· ἀκάκης, ὄνυξ, χαλβάνης, λιβάνου. ἐπεὶ ᾽ ὃ μύρον ἐκ διαφόρων σύγκειται, καὶ ἡ ἀρετὴ ὃ ἐκ διαφόρων, φησί· Καταθυμιαθήτω ἡ προσευχή μου ὡς θυμίαμα ἐνώπιόν σου· ὡς ἐκεῖνο ὃ ἐκ πολλῶν συγκείμενον, καὶ εἰς μίαν εὐωδίαν ἀποτελούμενον. ὅπερ μὲν τῆς βίβλου εἰσέρχεται τὴν ἐκείνου ἔχων, ἐλεημοσύνην, πίστιν, ἀγαπητικήν, φησὶν, ἡ τετραπλῆ ἀρετὴ ἐκείνῳ τῷ θυμιάματι ᾧ ἐνώπιόν σου κατευθυνόμενον. ὅτω καὶ ὁ μακάριος Δαβὶδ ἄλλαχοῦ· Ἰδοὺ δή, φησὶ, τί καλὸν, ἢ τί τερπνὸν, ἀλλ᾽ ἢ ὃ κατοικεῖν ἀδελφοὺς ὅπου ὃ αὐτό ; ὡς μέγα ὅτι κεφαλῆς, ὃ καταβαῖνον ὅπου πώγωνα, ℣ πώγωνα τοῦ Ααρών. ἀπεικάζει τὸν ἀγάπην μύρῳ ἱερατικῷ, τὸν θυμιάματι ἱερατικῷ. ἔχεις τὸν σωφροσύνην ; ἀδελφὸς εἶ τῆς ἱερέως, ἱερωσύνην (φέρε εἰπεῖν) οὐκ ἔχω, σωφροσύνην ἔχω. ἀδελφή ἐστιν ἡ ἐμὴ σωφροσύνη τῆς σῆς ἱερωσύνης. πόθεν τοῦτο ; καὶ γὰρ ἐκεῖνοι ἁγνοὶ δι᾽ εἰ ℣ ἱερουργοῦντα, ἐμὲ ἁγνὸν ℣ λατρεύοντα· ἐὰν ἔχω σωφροσύνην, λαμβάνω ἱερωσύνην. πόθεν τοῦτο ; Δαβὶδ φεύγων τὸν Σαούλ, ἦλθε πρὸς Αβιάθαρ τὸν ἀρχιερέα, καὶ λέγει αὐτῷ, Δός μοι ἄρτους· ὅπερ ἐξαίφνης ἀπιστάλην παρὰ βασιλέως, ἐφόβηται οὐκ ἔχων. λέγει ὁ ἀρχιερεὺς ὁ τῶν νόμων ἔμπειρος· οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἄρτος ἄλλος, ἀλλ᾽ ἢ ἅγιος, οὐ δίδοται ἄλλῳ φαγεῖν, ἀλλ᾽ ἢ τῷ ἱερεῖ. ἐπὶ σὲ οὖν ἔλεπε τὸν ἀπόστολον, ἐφοβεῖτο ἢ σὺ τὴν προθέσεως ἄρτους προδοῦναι, ζητεῖ παρὰ τῶν μὴ ὄντων ἱερέων καθαρότητα, καὶ λέγει· Εἰ ἔστι παιδάρια σὰ μὴ σὺ καθαρὰ ἀπὸ γυναικῶν, λάβε. τὸν γὰρ σωφροσύνην, ἀδελφὸν τῆς ἱερωσύνης ἡγεῖτο. καὶ ἵνα μή τις εἰς σχολὴν τῶν ἱερέως ἐκλάβοι τὸ δοθῆναι σὺν ἄρτους τοῖς μὴ θέσιν ἱερεῦσι, ἄκουε πῶς ὁ σωτὴρ, ὡς καλῶς αὐτῶν μνησικάκους, μνημονεύει. ἐπεκάλεσαι τοὺς ἀποστόλους ποτὲ Ιουδαῖοι, ὅτι σάββατα τίλλουσι, καὶ ψώχοντες ταῖς χερσὶν ἐσθίουσι. λέγει αὐτοῖς ὁ σωτὴρ· Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησε Δαβὶδ ὅτε ἐπείνασε, καὶ σὺν ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγε, ὃς οὐκ ἐξὸν ἦν φαγεῖν, ὅτε αὐτὸς, ὅτε σὺν μετ᾽ αὐτοῦ, εἰ μὴ σὺν ἱερεῖς μόνοι ; εἶδες ἀδελφὸν ἱερωσύνης σωφροσύνην ; εἶδες πῶς ὁ Θεὸς ἐν προσωπα βλέπει, ἀλλὰ ἀληθῆ δικαιάζει ; πῶς σκυθρωπάζομεν τοίνυν πρὸς εὐπορίαν καὶ πρὸς διχοστασίαν, ἵνα ἡ ἱκετεία λάβῃ πτερά. ὥσπερ γὰρ πτερὰ ἐστὶ μὴ ἔχει τὸν τῶν περύγων συνεργόν, ἵστασθαι ὑ δύναται· ὅτω καὶ ἡ ἱκετεία δύο πτερὰ ἔχει, προσευχὴν καὶ ἐλεημοσύνην, ὧν αἴθι τείχει ὑ δύναται. βλέπε τὸν Κορνήλιον μὲν τῆς ἱκετείας καὶ τούτα τὰ πτερὰ κεκτημένον. δι᾽ καὶ φωνῆς αὐτῷ φερομένης ἤκουσεν ὑ ἐκείθεν· Κορνήλιε, αἱ προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς τὸν Θεόν. ἐπάνω ζῶσι ἐν τῇ ἱκετείαν, ἀγαπητὲ, πτερὰ δὲ πάλιν τούτης ἐλεημοσύνην καὶ προσευχὴν κτήσῃσαι, ὡς ἀνω τοῦτον ἄνω μὴ δύναται τείχειν. ὁ Ιουδαῖος καὶ μὴ λαλῇ γλῶτταν μεγάλην, ὃ δίκαιον βοᾷ. μεγάλην γὰρ ᾽ δικαιοσύνης στεφάνην ἀρετή. διὸ λέγει· Εἰσάκουσόν, Κύριε, δικαιοσύνης μου. προσεῦχον δὲ οὖν καὶ μέγιστον ἀγαθὸν, προσευχὴ καὶ ἐλεημοσύνη καὶ δικαιοπραγία· τὸ δὲ ἀσφαλὲς καὶ ἀσάλευτον, καὶ ῥίζα πάντων, ἡ πρὸς τὸν Θεὸν γνῶσις, ἡ τῶ μετοχμοῖς προσκυνήσεις,

προσκύνησις, ἡ τοῦ ἁγίου πνεύματος ὁμολογία, μία πίστις, ἀδιαίρετος, ἀσφαλὴς, ἄχινος, ἀμέλιτος. Εἴρηται ὃ μέλλω λέγειν, ἀλλ' ὅμως πάλιν λέγω. ὁ Θεὸς σοφὸς ὢν ζωοχόρησεν ἀπὸ τῶν ἰδίων ἐξαρχὰς τὰς αἱρέσεις ἔχειν τὰς ἐπωνυμίας ἀπὸ τῶν ἰδίων δογμάτων, ἵνα φανῇ, ὃ ἐστιν οὐ Θεοῦ δόγμα, ἀλλ' ἀνθρώπων ὅτι εὕρεμα τὰ παρ' αὐτῶν δοξαζόμενα· οἷ, Μακεδονιανοὶ ἀπὸ Μακεδονίου, Αρειανοὶ ἀπὸ Αρείου, Εὐνομιανοὶ ἀπὸ Εὐνομίου. ὁμοίως δὲ αἱ λοιπαὶ αἱρέσεις· τὸ μὲν τοι πίστει τὸ ἀποστόλων ἅπαντα ἥλων φυλάξαι, οὐ στενοχώρησεν αὐλοῖς ἀπὸ ἀνθρώπων ἁρμόζεσθαι. καὶ γὰρ καλῶσιν ὁμοιοπαθεῖς, οὐκ ἀνθρώπινοι ἑρμηνεύουσιν, ἀλλὰ τοῦ πίστιν κηρύττοισιν. ὅτι γὰρ ὃ ἀπὸ ἀνθρώπων καλεῖσθαι οὐκ ἔστι πιστῶν, ἀλλὰ αἱρετικῶν, λέγει Παῦλος Κορινθίοις μεμφόμενος· Ακούω ἐν ὑμῖν σχίσματα εἶναι· ἕκαστος γὰρ λέγει, ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἐγὼ δὲ Απολλῶ, ἐγὼ δὲ Κηφᾶ. ὁρᾶς ὅτι ὃ ἀπὸ ἀνθρώπων καλεῖσθαι, ἀκριβὲς ὄνομα; οὐκ ἴσως ἀξιοπιστότερος Μακεδονίου Πέτρος; τὰ ὀνόματα τῶν ἀποστόλων φθόγγοι, ἀλλὰ χωρεῖται τῇ δόξῃ τοῦ Χριστοῦ· ἢ σὺ καταπέμψεις τοῦ πίστιν, τοῦ ἀδιαίρετον βασιλείαν, τοῦ ἀμέλιτον δόξαν; ἀλλὰ μέχρι τούτου. ἔχομεν γὰρ τὸ λύχνον ἐν ὃ φῶς. Λύχνος μὲν τοῖς ποσὶ μου ὁ νόμος σου, καὶ φῶς τοῖς τρίβοις μου. ὀρθὸν τί λύχνος; ὀρθὸν τί φῶς; λύχνος μὲν τοῖς κατηχουμένοις· φῶς τοῖς τελειουμένοις. παρακαλῶ τοῦ ὑμνῳδὸν ἀγαθὸν, ἄγρυπνον ὑμᾶς τοῦ πίστιν φυλάξαι, ἀμόλυντον ἀπὸ ἀδικίας, καθαρὸν ἀπὸ πλεονεξίας. βλέπε μανιώτην τῶν ἐπὶ τοῦ ἀποχοῦ τῶν βρωμάτων χαλζόντων, καὶ τοῦ ἀποχοῦ τῶν ἀμύρτημάτων μὴ φεγγιζόντων. οὐ πίνω, φησὶν, οἶνον, οὐκ ἐσθίω ἔλαιον, οὐ τρώγω κρέα. καλῶς· ἀληθῶς ὀρθὸν καλὸν καὶ τοῦτο. ἀλλὰ ζητήσωμεν ὃ παρῆγμα. ἄρτος, ὕδωρ, οἶνος, κρέα, ἔλαιον, πάντα ταῦτα Θεοῦ δημιουργήματα· πλεονεξία δὲ καὶ ἀδικία καὶ ἀσέβεια, τοῦ διαβόλου ἔργα. τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ ἀφίστασθαι ὀρθὸν πιστόν, τῶν ἔργων τοῦ διαβόλου οὐκ ἀφίστασθαι ὀρθὸν πιστόν. ἄρτος καὶ οἶνος δὲ ἔλαιον, δὲ ὅσα ἄλλα, Θεοῦ εἰσιν ἔργα, ὅλα καλὰ, καὶ καλὰ λίαν. λέγει Παῦλος· Παῖ κτίσμα Θεοῦ καλὸν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον μετ' εὐχαριστίας λαμβανόμενον. ἁγιάζεται γὰρ ὀρθὸν λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως. Εἰ οὖν βλασφημεῖται ὀρθὸν λόγου Θεοῦ καὶ ἐντεύξεως, Εἰ οὖν βλασφημεῖται, Εἰ οὖν ἁγιάζεται, ὀρθὸν τί ἀπεχόμεθα; ἀδικίαν καὶ πλεονεξίαν καὶ τὰ τοιαῦτα, τοῦ διαβόλου ἔργα εἰσί. τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ ἀφίστασθαι διὰ πιστόν, καὶ τῶν ἔργων τοῦ διαβόλου οὐ χωρεῖν δι' εὐσέβειαν· καὶ μιλῶ, ἀδελφοὶ, τοῦ μὴ τῆς θύρας κρίσις ἐκ ὦσιν αἱ· τοῦ δὲ τοῦ ἀδικουμένου τιμωρίαν ἡπείλησεν. τὰ αἱθύσσωα φθόγγομεν, καὶ τὰ ἐπῳδικὰ οὐ φεύγομεν; ἀγαθὸν ἡ ἐλεημοσύνη. τῇ μὲν γὰρ ὄψει σκορπίζομεν, τῇ δὲ ἀληθείᾳ σωζόμεθα. τῇ γὰρ γῇ δίκαιος, ἀφ' ἧς ἐλήφθημεν τὰ σπέρματα· οὕτως ἡ ἐλεημοσύνη δοκεῖ μὲν ἄλλοις δίδοσθαι, τῇ δὲ ἀληθείᾳ τῷ δεδωκότι ταμιεύεται. Εσκόρπισεν γάρ, φησὶν ὁ Δαυὶδ, ἔδωκε τοῖς πένησι· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. οὕτω τῆς θύσεως, οὕτω προσκυνήσωμεν, οὕτω πιστεύσωμεν, καὶ πατέρα δοξάζοντες, καὶ υἱὸν ὑμνοῦντες, καὶ ἅγιον πνεῦμα προσκυνοῦντες, ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΚΟΣΜΟΠΟΙΪΑΝ. λογ. ε.

Πολλὰ μὲν καὶ μεγάλα τὰ παρὰ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ τοῖς ἀνθρώποις δεδωρημένα· προτέρα δὲ αὐτῶν μεγίστη πασῶν δωρεῶν, ἡ τῶν γραφῶν διδασκαλία. ἥλιος μὲν γὰρ καὶ σελήνη καὶ πᾶς ὁ τῶν ἄστρων χορὸς, καὶ ποταμοὶ καὶ πηγαὶ καὶ λίμναι πρὸς τοῦ τῶν σωμάτων διεσκεύασται· αἱ δὲ ἅγιαι γραφαὶ πρὸς τοῦ τῶν ψυχῶν διόρθωσιν ἐδόθησαν. ὅσῳ δὲ σωμάτων αἰσθητὰ ψυχὴ, τοσούτῳ τῶν

τῆς ἄλλων διαφορᾶς ἀνωτέρω ἡ τῶν ἡμέρων γραφή*. ὅμως τοῦτο λέγω ὁ σωτήρ· Ἐρευνᾶτε τὰς Ιωαν. ε. λθ.
γραφάς, ὃ αἱ δοκεῖτε ζωὴν αἰώνιον ἔχειν. ἐρευνήσωμεν τοίνυν τοῦ θησαυροὺς τῶν
γραφῶν, καὶ τῆς ἐπαγγελίας ἀψώμεθα, καὶ τῇ δυνάμει τῆς θεοῦ δημιουργίας καὶ δυνάμεως ἀξι-
οπιστῶν ἐπιχειρήσωμεν. μηδεὶς ἡμῶν πάλιν μεμφέσθω τοῖς μὴ ἀκριβείας ζητοῦσι λόγοις. ἴσθι
γὰρ τῶν φλυάρων ἐπιχειρούντων τοῦτο, ὃ μέμφεσθαι ταῖς τῆς θεοῦ ἁγίαις τάξεσι, καὶ "ἐγκα-
λοῦντες τοῖς μὴ ἀκριβείας λεγομένοις. ὑγροῦ τινων ἐγκαλούντων ὅτι, πῶς ξηρὰ ἰῶ Εἰ-
πῇ· θεὶ πυρὸς δὲ ὕδατος, ὅλη τέλεια ὁ πῦρ ὕδατος ἐπιβαλλομένου; ἡμεῖς, φησι, φυσιολο-
γίαν οὐ γλώσσης μανθάνειν, ἀλλὰ θεολογίαν. δεῖ γὰρ εἰδέναι ὅτι ταῦτα τὰ ῥήματα ἀργῶν
ὄντι καὶ ῥαθύμων. μὴ γὰρ τοῦ θεολογίαν ἡ φυσιολογία κρημνὸν πρέπει τῇ εὐσεβείᾳ.
Εἰ δὲ ἐκβάλλουσι φυσιολογίαν, ἐγκαλείτωσαν τοῖς προφήταις, μεμφέσθωσαν τοῖς ἀπο-
στόλοις. ὁ ἀπόστολος φυσιολογεῖ· Οὐ πᾶσα σὰρξ ἡ αὐτὴ σὰρξ· ἀλλ' ἄλλη μὲν σὰρξ a. Κορ. ιε. λθ.
ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ κτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων, ἄλλη δὲ πτηνῶν· καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια. ἆρα τί φυσιολογεῖ Παῦλος, καὶ ἀπὸ μυσικῆς ὀργάνων ἐγκαλεῖ τῇ λέξει· Τοσαῦ- a. Κορ ιδ. ι.
τα, εἰ τύχοι, ἐμὴ φωνὴ ὅτι τὸ κόσμῳ, ἢ ἐστὶν ἄφωνον αὐτῷ; ἐὰν δὲ ἀδηλον φωνὴν ι. ζ.
σάλπιγξ δῷ, τίς προσκυλίζεται εἰς πόλεμον; εἶτα αὐλὸς, εἶτα κιθάρα, ἐὰν δὲ διαστο-
λὴν τοῖς φθόγγοις μὴ δῷ, πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον, ἢ τὸ κιθαριζόμενον; τί χεῖρον εἶ-
χεν ἡ Παύλου γλῶσσα τοῦς αὐλοῦ καὶ κιθάρας; ἀλλὰ φυσιολογεῖ ἀπὸ τῶν φαινομένων, ἵνα
προσκρούσῃ τοῖς νοουμένοις. τίς ἰῶ χρεία τὸ τῇ βίβλῳ τοῦ Ἰὼβ φυσιολογηθῆναι ταῦτα; Ιωβ. δ. ι.
νος λέοντος, φωνὴ λεαίνης, γαυλεία μυρμηκολέοντος ὦλεν· πρὸς δὲ
μὴ ἔχει βοσκὴν· νεοσσοὶ δὲ γυπῶν τὰ ὑψηλὰ πέτονται. ὅμως τί ἄλλος προφήτης ἔλεγεν· Οὐ Ησ. λα. δ.
ἔστιν ἰατρὸς λαβεῖν λέοντα, ἢ ἀρπάσαι, ἢ βοῆσαι ὅτι τῇ θήρᾳ, ἢ πλησθῆναι τὰ ὄρη τῆς φωνῆς αὐ-
τοῦ; ἢ αὖθις ὁ σωτὴρ φυσιολογεῖ· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν μι- Ματθ. ιγ. λα.
κρότερον μὲν ὄντα τῶν ἄλλων σπερμάτων, αὐξηθὲν δὲ μεῖζον πάντων λάχανά τῶν λαχάνων. καὶ
πάλιν· Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ, ὃς ἔσπειρε καλὸν ἐν τῷ αὐτοῦ, ἢ Μαρκ. δ. κη.
βλαστήσῃ, ἢ μηκυνθῆναι, ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. αὐτόματη γὰρ ἡ γῆ βλαστάνει πρῶτον χόρ-
τον, εἶτα στάχυν, εἶτα σῖτον πλήρη ἐν τῷ στάχυϊ. φυσιολογεῖ ἡ ἐν οὐρανοῖς ὁ σωτήρ· Ἐὰν Ματθ. ιζ. χ.
θέλητε, φησὶν, ὁ οὐρανὸς ἐστὶν ὀρθρεύει πυρρός, λείπει, εὐδία. στυγνάζει γὰρ πυρράζων
ὁ οὐρανός. τίς ἰῶ χρεία τούτων; ταῦτα λέγω ὅμως ἵνα μὴ ἀπαιδεύτους ἐγκαλεῖν ἐπιχειρεῖ-
τε. πόθεν θεοῦ κτίσεις λόγῳ, ἢ φεύγεις τὴν ἀκριβῆ τῶν δογμάτων ἀκρόασιν; ἐπεὶ τοί-
νυν προέκειτο θεοῦ χάριτι εἰς τὴν τοῦ ἁγίου δημιουργίαν εἰπεῖν, ἵνα κατ' ἀξίαν τοῦ
προκειμένου, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν τὴν ἡμετέραν, ἀναγκαίως εἰς τὴν ὑπόθεσιν καταβλέξω-
μεν. ἐκεκόσμητο ὁ οὐρανὸς, ἐστεφάνωτο τοῖς καρποῖς ἡ γῆ, διώδευτο τὰς ξηρὰς τῆς θαλάσσης ὕδατα,
ἐβλάστησε βλαστήματα, προῆλθε τὰ ἄλογα ζῶα, ἐπεπλήρωτο ἡ οἰκουμένη, ἐκεκόσμητο ὁ
οἶκος· ἔλειπεν ὁ οἰκοδεσπότης πάντων ἡμῶν. Εἶπεν ὁ Θεός· ποιήσωμεν ἄνθρωπον Γεν. α. κς.
κατ' εἰκόνα ἡμετέραν καὶ ὁμοίωσιν. ἐδείχθη τῇ προτεραίᾳ, τίς ἡ δύναμις τοῦ, ποιήσωμεν, τί-
νος ὁ λόγος, ἢ προς τίνα ὁ λόγος, τίς ὁ σύμβουλος, καὶ τίνος ἡ κοινὴ σκέψις. ἀλλ' ὅπως ἀπὸ τῶν
γραφῶν πληροῦσθαι συμβουλὴν τῆς δεήσεως" συμβουλὴν ἡμῶν ἡ, ἐσιωπήσαμεν ἂν τοῦ ἀ-
γίου πνεύματος τοῦ δόξαν, ἵνα μὴ ἀφορμὰς δίδωμεν πρὸς ἡμᾶς τοῖς ὑγιαίνουσιν ἀνοσίοις, ἀναγκαῖον εἰδέναι, ὅτι μία δόξα, μία γνώμη, εἷς λόγος ἐστὶ τῶν τε προς καὶ τοῦ ἁγίου
καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος. Εἴρηται ἐν ταῦτα σύμβουλος ὁ υἱός· ἀλλαχοῦ εἴρηται, Οὐ τοῦ a. Κορ. ε. ια.
γνῶσιν τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. λέγει Παῦλος, οὐδεὶς οἶδε* τὰ τοῦ
ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ· οὕτω καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ μὴ
τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. εἰ δὲ ἐν σοὶ πνεῦμα ἀλλότριον τῆς οὐσίας, καὶ τὸ ἐν τῷ Θεῷ πνεῦμα ἀλλό-
τριον τῆς τοῦ Θεοῦ οὐσίας. βούλεταί τι ὁ πατὴρ; ἢ αὐτὴ βουλὴ καὶ υἱοῦ τε ἁγίου πνεύματος.

βούλεται

βύλεται; ἢ αὐτὴ βυλὴ παζὸς ⸗ πνεύματος. βύλεται τι τὸ πνεῦμα; ἢ αὐτὴ βυ-
Ιωαν. ε. κα. λὴ παζὸς ϗ υἱοῦ. ἐγείρ⸗ ὁ πατὴρ τοὺς νεκροὺς, ἐγείρ⸗ ϗ ὁ υἱός. λέγ⸗ ὁ σωτὴρ· Ωσπερ γὰρ ὁ
πατὴρ ἐγείρ⸗ τοὺς νεκροὺς ⸗ ζωοποιεῖ, ὕτω ϗ υἱὸς οὓς θέλ⸗ ζωοποιεῖ. ἰδοὺ ἡ βυλὴ ζωηγωθη.
α. Κορ. ιβ ια. ποῦ οὖν ἡ βυλὴ τῶ πνεύματος; ἄκυε. Ταῦτα ⸗ πάντα ἐνεργ⸗ τὸ ἓν ϗ τὸ αὐτὸ πνεῦμα,
διαιρεῶν ἰδία ἑκάς⸗ ᾧ καθὼς βύλεται. μία βασιλεία παζὸς ϗ υἱοῦ ϗ ἁγίου πνεύματος. 5
μέμφεται ⸗ ὁ Θεὸς ϗ τοῖς αὐθυγώμοις Θεοῦ πιρωμένοις τι πειῶ. λέγ⸗ διὰ τοῦ προφή-
Ησ. λ. α. τ· Οὐαὶ τέκνα ἀποστάται, λέγ⸗ Κύριος, ἐποίησατε βουλὴν ⸗ δι' ἐμοῦ, ϗ ζωηγὸς ⸗ διὰ
τοῦ πνεύματός μου. τρισὶν πέτροις τὴν ἁγίαν πεπάδα εἶπεν Ζαχαρίας ὁ προφήτης·
Αγγ. β. ε. ς. Ἰσχύσατε αἱ χῖρες Ζοροβάβελ, λέγ⸗ Κύριος, ϗ ἰσχύσατε αἱ χῖρες Ἰησοῦ τοῦ ἱερέως, Ιω. Ιησ. ὁ
⸗ αἱ χῖρες τοῦ λαοῦ· διότι ἐγὼ μετ' ὑμῶν εἰμι, λέγ⸗ Κύριος, ⸗ ὁ λόγος μου ὁ ἁγαθὸς, ϗ τὸ Ιησ. 10
πνεῦμά μου ⸗ μέσῳ ὑμῶν. ἄλλως δ', ἀδελφοὶ, ἡ ἁγίωσις ἡμῶν μάρτυρ⸗ τῆ δημιουργία.
Εἰ μὴ ⸗σκοπώπει πατρὶ ⸗ υἱῶ τὸ πνεῦμα εἰς τὴν δημιουργίαν, οὐκ ἂν ⸗σκοπώπει εἰς
τὴν ἁγίωσιν. πῶς βαπτιζόμεθα; ⸗ ὀνόματι παζὸς ϗ υἱοῦ ϗ ἁγίου πνεύματος. πόσα Ησ. πάλ
μείζων ἡ ἁγίωσις, ἢ τῆς δημιουργίας, ἢ ἡ τῆς μυσταγωγίας; ⸗κ⸗ ἀρχὴ ζωῆς εἰς θάνατον· ζωη; ἡ ζω
ὧδε ἀρχὴ θανάτου εἰς ζωήν. πῶς τοίνυν ⸗δίκαται ὅτι μὴ τὸ μείζονος χαρισθὲν τοῖς πα- 15 σι; ἡ ζω
ζὸς ϗ υἱοῦ ⸗ ἁγίου πνεῦμα· ὅτι δ' τῆς σωματικῆς δημιουργίας ἀποχωρίζεσθαι τῆς χαρῖτος
ἀξίας; οὐκ ἂν ⸗κπέσθημεν, εἰ μὴ ⸗κ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἐμορφώθημεν· ϗ ὅπερ ⸗ τῆ προφήτη κτίσει χαρισθὲν ὅτι παζὸς ϗ υἱοῦ, ὁμοίως ϗ ⸗ τῷ βαπτίσματι χαρισθὲν καὶ ζωηργὸν. πάλιν ⸗ τῆ δυάζασθαι, ὑφ' οἵστισι ἡμᾶς ἄλλως δυάζωσαι, εἰ μὴ παζὸς θέλοντος, 20
ϗ υἱοῦ ζωηργωῦντος, ϗ ἁγίου πνεύματος ⸗δυναμουμένου. ἄκυε ⸗ Κυρίου λέγοντος (καλῶς
εἶπον ⸗ Κυρίου. εἰ γὰρ ϗ Παῦλος ὅτι φωνὴ, ἀλλὰ τοῦ Κυρίου ὅτι φωνή. αὐτὸ γὰρ ὅτι ἀκού-
α. Κορ. ιγ. γ. σας, Εἰ δοκιμὴν ζητ⸗τε λαβεῖν ⸗ ⸗ ἐμοὶ λαλοῦντος Χριστοῦ) λέγ⸗ τοίνυν ὁ ⸗ Παῦλος λα-
Ρωμ. η. θ. λῶν· Ὑμεῖς δ' οὐκ ἐστὲ ⸗ σαρκὶ, ἀλλ' ⸗ πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα Θεοῦ οἰκε⸗ ⸗ ὑμῖν. Εἰ
δέ τις πνεῦμα Θεοῦ οὐκ ἔχ⸗, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ· Εἰ δ' Χριστὸς ⸗ ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν
διὰ ἁμαρτίαν, τὸ δ' πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. Εἰ δ' τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ⓜ Χριστὸν 25
οἰκε⸗ ⸗ ὑμῖν, ὁ ἐγείρας Ⓜ Χριστὸν ⸗κ νεκρῶν, ζωοποιήσει ⸗ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ
⸗νοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα ⸗ ὑμῖν. ⸗κτὸς οὖν παζὸς ϗ υἱοῦ ϗ ἁγίου πνεύματος, οὐχ ἡ προφήτη
κτίσις, οὐχ ἡ δευτέρα ἁγίωσις, οὐχ ἡ πλουσία ἀπάζασις, ποιήσωμεν δή, ἀδελφοί. ⸗ τῶν
θαι λοιπὸν προσφαλισάμενοι τοὺς μεμφομένους. ἡ τοῦ ἀιθέρος προσηγορία τῆ Ἑβραΐδι
φωνῆ πῦρ ἑρμηνεύε⸗). προσέχε, σύναγαλλ. ὁ μὲν γνησίως ἀκούων, ὡς φίλος ϗ ζωη- 30
ρὸς ⸗ τῆς ἀληθείας, σώζεται· ὁ δ' ἐκρεόντως ⸗σχόλων ἢ ἀκοαῖς, οὐ ζητ⸗ῖ ὠφεληθῆ,
ἀλλὰ βλάβος ὅπερ λάβοι⸗· ὁ δὲ ζητ⸗ῖ κερδάνῃ, ἀλλὰ μὴ μέμψηται. ὁ ἀιθέριος τῆ Ἑβραΐδι
θαλέκτῳ πῦρ λέγε⸗). τοῦτο δὲ ὄνομα οὐκ ἐδόθη τῷ Αδὰμ ἀργῶς· ἀλλὰ τέσσαρά ὅτι
στοιχεῖα ⸗ τῷ κόσμῳ (πάλιν φισιολογῶ, καὶ μὴ θέλωσι) γῆ, ὕδωρ, ἀὴρ, πῦρ· τῶν ἄλλων
στοιχείων ἕκαστον, ὡς ἔστι, μόνον. οἷ⸗, ἐὰν λάβοις βῶλον γῆς, ⸗βαπτίσῃς αὐτὸ ⸗π' αὐτοῦ τοῦ κα- 35
τεχουμένου ὑδάτου. αὖ οὖν λάβοις βῶλον γῆς, ὅπερ μόνον. ὕδωρ πάλιν ἐὰν λάβοις μέτρῳ λοι,
μόνου δὲ αὐτὸ ὕδωρ, ⸗βαπτίσῃς ϗ λαμβάνει. ἀέρος ἐὰν πλησιάσῃς ἀσκὸν, ἄλλου ἀσκὸν
πλησιάσῃς οὐ δύνασαι ἀπ' ἐκείνου. τὸ δ' πῦρ οὐ μόνον, οἷ⸗ ὅτι. μαφὸς ἀπαγε⸗) λύχνος, καὶ
μυρίας ἐξ αὐτοῦ " ἀναπτομένας λαμπάδας, κἀμοὶ ὅλον, φλόγα πολλὴν· ϗ οὐ μόνον τὸ τῆ χ. αὐτ
ἰδία ὑλῆ, ἀλλ' " ἕως ἂν λάβοις τοῦ ὅλου, πλεονάζει τὸ πῦρ. ἐπεὶ οὖν ⸗γνόει ὁ Θεὸς, ὅλη 40 χ. ἰσχ
ἀπ' ἑνὸς ἀνθρωπίνου σώματος πληρωῦται τῆς οἰκουμένης τὰ πέρατα, εἰς λύχνος τοσαύ-
τας ἐκάπτει λαμπάδας, ϗ δύσις, ϗ ἀνατολὴ, ϗ ἄρκτος, ϗ μεσημβρία, ἔσχεν ὄνομα ἄξιον
τοῦ ⸗γάλματος. διὰ τοῦτο ϗ αὐτὸ τὸ Αδὰμ τὸ ὄνομα ἐρράβδωσεν ὁ τῆς οἰκουμένης. ὅπερ
γὰρ ἔμβαλε πάντα τέσσαρα κλίματα ⸗ αὐτοῦ " κληρωῦσθαι, ὕθησι τὸ ὄνομα τοῦ Αδὰμ, ἄλφα Ισ. πάν
ἀνατολὴ,

ἀνατολή, δίλπα δύσις, ἄλφα ἄρκτος, μῦ μεσημβρία. καὶ ὄνομα, καὶ τὰ γράμματα μάρτυρες τῶν ἀνθρώπων μέλλοντα πληροῦν τὴν οἰκουμένην. καλέσαι τοίνυν τὴν Εὐρυδίκη φωνῇ πύρ. ἐπεὶ τοίνυν πῦρ ἔκλεψε τὴν προμηθείαν, οὐκ ὀκνεῖ ἡ γραφὴ καὶ τὸν ἀγγέλους ἀνθρώπους καλεῖ. ὅτε γὰρ ἦλθον αἱ πρὸς Μαρίαν Εἰς δὲ μνῆμα, λέγει, Ἰδοὺ παρέστησαν αὐταῖς δύο Λουκ. κδ. δ.
δύο ἄνδρες. ἦσαν δὲ ἄγγελοι. καὶ ἄγγελοι δὲ καλοῦνται πῦρ. Ὁ ποιῶν γὰρ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πῦρ φλέγον. καλεῖ οὖν ἀνδρας, ὅπερ κοινὸν ἔχουσι τὴν ἔποψιν τὸ ἀνθρωπον. Εἰ δὲ θαυμάζεις; ἀνδρὸς ὁ Θεὸς καλεῖται πῦρ, καλεῖται καὶ ἀνθρωπος. Εσρ. α. ζ.
λέγει ὁ σωτὴρ πρὸς τὸν ἴδιον πατέρα· Ἀνθρωπός τις ἐγὼ οἰκοδεσπότης, ὃς ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ ἀπέστειλε τοὺς δούλους αὐτοῦ, καὶ ἀπεκτάνθησαν ὑπ' ἄλλοι. καὶ (ἵνα σωτάμω) εἶπεν ὁ ἀνθρωπος ἐκεῖνος, ἔτι ἕνα υἱὸν ἔχω, ἀποστελῶ αὐτὸν, μήποτε ἐντραπῶσι. τί βούλεται ἀνθρωπος πρὸς τὸ ὄνομα τὸ θεῖον; οὐ γὰρ εἶπε πρὸς ἄλλον, ὁμοία ἐστὶν, ἀλλ', ἀνθρώπος τις ἐγώ. Διὰ τοῦτο Μωϋσῆς· Ὁ Θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκων. Καὶ ὁ σωτὴρ Ματθ. κα λζ.
ἐλθὼν λέγει, Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ὅτι τὴν γῆν. λαμβάνει τοίνυν ὄνομα ἄξιον τοῦ πράγματος. ὅπερ δὲ τὸ πῦρ (ὡς ἔφθην εἰπὼν) ἀπὸ μακρὸν μήκους, καὶ ὁ ἀνθρωπος ἀπὸ ὁλίγου τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης ἐπλήρωσεν, ἐκλήθη ὁ ἀνθρωπος πῦρ. τοῦτο δηλοῖ τὸ, ποιήσωμεν ἄνθρωπον. τῇ γὰρ Εὐρυδίκῃ, ποιήσωμεν πῦρ. ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν. πολλοὶ ὁμόμισαν τὴν θεότητα καὶ τὴν τῆς ψυχῆς ἀπαθειαν, ὅτι κατ' εἰκόνα Θεοῦ ὁ ἄνθρωπος, ὡς τοῦ Θεοῦ ῥῖνα ἔχοντος, ἢ ὀφθαλμοὺς τοιούτους, ἢ ὦτα τοιαῦτα, ἢ στόμα τοιοῦτον. ἐσφαλμένη δὲ καὶ ἄτοπος αὕτη ἡ δόξα ἐστίν. καὶ ἔστιν αἵρεσις ἕως σήμερον ἀνθρωπομόρφους λέγουσα τὸ θεῖον. ὅπερ γὰρ ἤκουσαν, ὀφθαλμοὺς Κυρίου, καὶ τὰ ὦτα Κυρίου, καὶ ὠσφράνθη Κύριος, καὶ τὸ στόμα Κυρίου ἐλάλησε, καὶ ἡ χεὶρ Κυρίου ἐποίησε, καὶ οἱ πόδες τοῦ Θεοῦ ἔστησαν, ἐμαλθακίσθησαν τὰ ἀσώματα, ἀγνοοῦντες τὸν ἄτοπον ἔμοιγε. λέγει ὁ Θεὸς, ἵνα μάθῃς ὅτι θεότητα ἐμφέρομεν ἀνθρώπου ἴχνος πρὸς Θεὸν, ὅσον πρὸς τὸ σῶμα πικρὸν ὄφις. οὐ γὰρ τὸν φωνὴν ἀκούσας τὸν λέγουσαν, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα, ἀλλὰ δείκνυται πῶς κατ' εἰκόνα λέγει ὁ Θεός. Τὸν οὐρανὸν δὲ τὸν γῆν ἐγὼ πληρῶ, λέγει Κύριος. πάλιν ὁ αὐτός· Ὁ Ιερ. κγ κδ.
οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιόν τῶν ποδῶν μου. ἀκολουθήσωμεν τῇ λέξει, δουλεύσωμεν Ησ. ξτ. α.
ῥήματι· ἀλλ' ἡ ἀκολουθία με ἐλέγχει. πῶς νοήσω τὸν οὐρανὸν θρόνον; ὁ θρόνος πρέπει τῷ καθημένῳ, Θεὸς δὲ ἀπρεπέστατον). Οὐδὲν ὅτι πρὸς Θεὸν, πάντα δὲ κυκλοῖ καὶ περιέχει ὁ Θεός. Εἰ οὖν οὐρανὸν ἔχει θρόνον, πῶς μετήσω τὸν εὐρύτατον σταθμόν; πῶς δὲ καθήσεται εἰς τὸν οὐρανόν; ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου. ποῦ καθήσεται; ὅτι πρὸς Φαντάζομαι, ἀγαπητὲ ὑποκάτω τοῦ στερεώματος, ὕδωρ ἐπάνω. ἢ ἐπάνω καθήσεται; Οὐκ ἐπάνω τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' εἰς τὸν αἰώνιον οὐρανόν. Εἰ καθήσεται, πάντως καὶ πόδας κρέμαται ἕως τῆς γῆς. τοιοῦτον σχῆμα πρέπει θεῷ ἀσχημάτιστῳ; Οὐκ ἔστι δίστεγος καὶ τρίστεγος ὁ Θεός. Εἰ δὲ λοιπὸν, Εἰ πόδας αὐτοῦ πατοῦσι τὴν γῆν, πῶς ἀπέρχομαι; πῶς φεύγω; πῶς διεργάζομαι, μὴ συγκρούοντες αὐτοῖς τοῖς ποσί; πῶς διαμένουσι οὐρανοὶ ἀσταμῆ; πῶς δακτύλους ἔχει μεγάλους, ἀναλόγους τῇ θεότητι; Καὶ πῶς οἱ ἐκείνοις τοῖς δακτύλοις ἔγραψε πλάκας μικρὰς δακτύλοις τοιούτοις, καὶ οὐδὲ πολλοῖς; ἡμεῖς τέσσι δακτύλοις γράφομεν, τὴν ἄλλων συνεργιῶντων· Θεὸς εἰς δακτύλῳ γράψας πλάκας συνέγραψεν. Εἰδὼς ἴσα εἰς δακτύλῳ γράφοντα; νοήματα ὄντα μᾶλλον, ἢ ῥήματα. ποιήσωμεν δὴ ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν. βούλεται ἡμᾶς ὁ Θεὸς μιμητὰς αὐτοῦ γενέσθαι κατ' ἀρετήν. τί ὄντι δὲ, κατ' εἰκόνα; Θεὸς ἅγιος· ἐὰν γενώμεθα ἅγιοι, κατ' εἰκόνα ἐσμὲν Θεοῦ. Γίνεσθε γὰρ ἅγιοι, ὅτι ἐγὼ ἅγιός εἰμι. Θεὸς δίκαιος· ἐὰν δικαιοσύνην μετέλθωμεν, εἰκὼν ἐσμεν Θεοῦ. Δίκαιος δὲ Κύριος, ὃς δικαιοσύνην ἠγάπησεν. ἐὰν ὦμεν φιλάνθρωποι, ἐλεήμονες, εἰκὼν ἐσμεν τοῦ Θεοῦ. λέγει γὰρ ὁ σωτήρ· Γίνεσθε οἰκτίρμονες, ὡς ὁ πατὴρ Λεϊτ ιθ. ε. Παρ. α ιε. Ψαλ. ι. ιη. Λουκ ς. λς.

ὑμῶν

Κολασ. Γ.θ.λ. ὑμῖν οἰκτίρει. Εἶδες πού ἡ Εἰκών; Λείκεσι καὶ Παῦλος τὴν Εἰκόνα. λέγε γάρ, Ἀποδύσασθε ☧ παλαιὸν ἄνθρωπον, καὶ ἐνδύσασθε ☧ νέον τὸν κατ' Θεὸν κτισθέντα εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν. Εἶδες ὅτι ταῖς ἀρεταῖς ἐπιγεάφεται ὁ, κατ'
Γεν. α. κζ. Εἰκόνα ἐμετέρα. τὸ τίνι ἡ Εἰκών; τὸ τῇ ἐξουσίᾳ πάλιν. Ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης, καὶ τῶν πετεινῶν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ τῶν θηρίων, καὶ τῶν ἑρπετῶν, καὶ τῶν κτηνῶν, καὶ πάσης τῆς γῆς. ὦ τῆς τοῦ Θεοῦ ἀκολουθίας· ὦ τῆς τῶν ῥημάτων ἀκριβείας. ἆρά τι προσέτι ἐμπεμπόδισεν, ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων τῆς θαλάσσης; καὶ τίνι τάξιν τῆς δημιουργίας ἡ τάξις τῆς διαστάσεως. ὅπου προσέτι οὐκ ἦν τῆς θαλάσσης ἐξιόντα ἰχθύες καὶ πετεινά, μᾶλλον δὲ ἀπὸ γῆς τὰ τετράποδα καὶ τὰ λοιπὰ κτίνη, εἰσάγει οὕτω προσέτι τὰ προσόντα ῥήματα. ἀρχέτωσαν τῶν ἰχθύων καὶ τῶν πετεινῶν, καὶ τότε τῶν θηρίων καὶ τῶν ἑρπετῶν καὶ τῶν κτηνῶν. ὅθεν καὶ
Ω. Ἡ τῶν παίδ. μ. ④ τρὸς παῖδες βάλλεσθε τὰ τῇ κεμίνῳ, φυλάττοισι τὴν τάξιν· Εὔλογητε θαλάσσαι καὶ ποταμοὶ τὸν Κύριον· εὐλογητε κήτη, καὶ πάντα τὰ κινούμενα τοῖς ὕδασι τὸν Κύριον· εὐλογητε πάντα τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ τὸν Κύριον· εὐλογητε τὰ θηρία καὶ τὰ κτήνη· εὐλογητε υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων. ἰδοὺ μὲν οὖν καὶ ἕτερα ἐπιφωνήσας, ἀλλ' εἰς ὃ προσκείμενοι ἐπανέλθωμεν. καὶ ἔπλασεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον. οὐκ εἶπεν ἁπλῶς ἐποίησεν, ἀλλ', ἔπλασεν. τὸ λαβὶς λέγει) ὅπου τῆς εὐπρεπείας. ὡς ὅταν τις γλαφυρώτερος προσώπων εὔμορφον, καλὸν πλάσμα λέγῃ. οὐδὲν ἐποίησεν ὁ Θεὸς τῷ σώματι ἀπρεπές, ἀλλὰ καὶ προσὸν τὴν εὐπρέπειαν καὶ τὴν χρῆσιν· οἷον, ὀφθαλμὸς δύο ἔχει, καὶ χρῆσιν, καὶ εὐπρέπειαν. καὶ γὰρ βλέπει, καὶ φαιδρύνει τὸ πρόσωπον, καὶ κοσμεῖ τὸν ὄψιν, καὶ ὁρᾷ πάντα. ἡ ἀκοὴ ἔχει τὴν χρῆσιν, ἔχει τὴν ὄψιν. τὸ γὰρ εἰκαίμενοι κύμβαλον κοσμεῖ τὸν ζῶον. ὁμοίως ἡ ῥὶς ἔχει τὴν ὄσφρησιν ἀναγκαίαν· ἀλλ' ἔχει πρὸς τὰ ἄλλα ζῶα, ὥσπερ μεσότητα καὶ πλεονασμὸν τὴν εὐπρέπειαν. τοῦτο τοίνυν ἀνθρώπῳ ἐπάρχει. τὰ γὰρ ἄλλα ζῶα μυκτῆρας οὐκ ἔχουσιν, ἀλλὰ
Ψαλ. ξγ. θ. μίαν καὶ ὅλην τὴν ῥῖνα. τοῦτο οὖν ἔχει τοῦτο ἔπλασεν ὁ Θεός. διὸ καὶ Δαβὶδ· Ὁ φυτεύσας τὸ οὖς, οὐχὶ ἀκούει; ἢ ὁ πλάσας τὸν ὀφθαλμόν, οὐχὶ κατοπτεύει; ὅπου καὶ τὸν χεῖλος ἐποίησε πρὸς εὐπρέπειαν, πρὸς χρῆσιν. καὶ ἵνα δείξω σοι πολλὰ εὐπρεπῆ, εἰ εἰπεῖν καυχήσομαι. ἔδωκεν ὁ Θεὸς τῷ ἀνθρώπῳ, λέγω δή, τῷ ἀνδρί, μὴ τῶν ἄλλων καὶ μαζῶν ἁρμενίδιν. ἀνδρὶ μαστὸς ἕξει τί; ἕξει τὴν εὐπρέπειαν. ἔστω γὰρ γυναικὶ ἕξει ὃ ἀναγκαῖον τῆς φύσεως, ἕξει τὴν χορηγίαν τοῦ γάλακτος· ἀνδρὶ μαστὸς ἕξει τί; ἕξει τὴν εὐπρέπειαν, ἕξει τὴν εὐχαρμίδιν. ὥσπερ γὰρ τοῖς οἰκοδομήμασί ἐστιν ἵνα μὴ ᾖ ἕξει τὸ ἀναγκαῖον, ἵνα ᾖ ἕξει τὴν εὐπρέπειαν· οὕτως ὁ Θεὸς καὶ ἐκόσμησε τὸν ἄνθρωπον, καὶ πρὸς τὴν χρῆσιν ἀπήρτισεν. ἔπλασεν αὐτὸν, χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς. μακαρία αἱ χριστιανῶν ἐλπίδες, ἐὰν ὑπογράμμου, ἃ ἀκούομεν. ἔξει τί οὖν εἶπεν, ἔλαβε βῶλον ἀπὸ τῆς γῆς; ζοῦν σῶμα ἔπλασε, καὶ ἵνα χρείαν ἔχει ἀδιβώλου, ἀλλὰ χοῦν λαμβάνει; ὁ Θεὸς προσδέχεται μέλλοντα ὡς ὄντα. ὅπου προνοητὴς ὅπου μέλλει τελεσθῆναι τὸ ζῶον, καὶ εἰς χοῦν μεταβάλλεσθαι, προλαβὼν τῇ δημιουργίᾳ ἔδωκε τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως. λαμβάνει χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, ἵν', ὅταν ἴδῃς τὸ τάφῳ χῦν, γνῷς ὅτι ὁ ἐκ γῆς πλάσας, καὶ τὸ ἀνίστησιν. ἔπλασε τὸν ἄνθρωπον. χοῦν λαβὼν ἀπὸ τῆς γῆς· καὶ εἰς φύσιν εἰς ὃ πρόσωπον αὐτοῦ πνοὴν ζωῆς. βλέπε διαφορὰν ἀνθρώπου καὶ ἀλόγων. τὰ ἄλλα πάντα ποιεῖ ὁ Θεὸς, ἐμοῦ πάντα ἐπήγαγε, μὴ τὸ σώματος καὶ τὸ ψυχῆς. πρόσεχε, παρακαλῶ· ἐποίησε τὰ ἄκρατα, ὁμοῦ σῶμα καὶ ψυχήν. ἐξαγαγέτω ἡ γῆ ζῶα· προσῆλθεν ὁμοῦ μὴ τῷ σώματι καὶ ἡ ψυχή. ☧ αὖθις πρὸς τὸ σώματι προσῆλθε τὸ, εἶτα τῇ ψυχῇ. διὰ ποίαν ἐλπίδα; οἵα ἡ πλάσις, τοιαύτη καὶ ἡ λύσις. τὰ ζῶα διὰ τοῦτο ἀνάστασιν οὐκ ἔχει, ὅτι ὡς ἐγήρασε, οὕτω καὶ ἀπεθανάτισε· ὁμοῦ τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ ἀφανίζεται. τὸ σῶμα τοῦ ἀνθρώπου ἔλαβεν ἀπὸ τῆς γῆς, τὸν δὲ ψυχὸν αὖθις ἐδόθη, κτίσας, δημιουργήσας, οὐκ ἐκ τῆς ἰδίας οὐσίας ἐκβαλών, ἵν', ὅταν ἀποθάνῃ τὸ σῶμα, καὶ ὁ ἀνθρωπος, μὴ ἀπογνώ-

μῃ

μὴν τῆς ψυχῆς. Οἱ γὰρ ὅτι ἐτάφη τὸ σῶμα; μὴ προσδοκήσῃς ἐκεῖ εἶναι τὴν ψυχήν. οὐ γὰρ ἀπὸ γῆς ἐλήφθη, οὐδὲ εἰς γῆν ἀπέρχεται. ἔστησεν οὖν τὴν ἐλπίδα. διὰ τοῦτο ἡ τοῦ Ἰεζεκιὴλ προφητεία τὴν ἀνάστασιν, ὅτε λέγει, τοῖς νεκροῖς ὀστοῖς ἐλάλησεν σῶμα. Εἶτά φησιν, Ἐκ τεσσάρων ἀνέμων ἐλθέτω τὸ πνεῦμα, καὶ εἰσελθέτω εἰς τοὺς νεκροὺς τούτους, καὶ ζησάτωσαν. οὕτω δὲ ὁ Δαυὶδ βοᾷ· Αἰτήσεται τὸ πνεῦμα αὐτῶν, καὶ ἐκλείψουσι, καὶ εἰς τὸν χοῦν αὐτῶν ἐπιστρέψουσιν. ἐξαποστελεῖς τὸ πνεῦμά σου, καὶ κτισθήσονται, καὶ ἀνακαινιεῖς τὸ πρόσωπον τῆς γῆς. Εἶδες δημιουργὸν τὸ πνεῦμα, εἶδες συνεργὸν Θεοῦ; ἀλλ' εἰς τὸ πρόχειρον ἐπῆλθομεν. Ἐνεφύσησε. Διὰ τί ἐνεφύσησε, τὸ ἁπλοῦν τῆς ψυχῆς ἔδειξε· διὰ τοῦτο πολυαρμόνιος. πρόσεστι γὰρ λοιπὸν ὅπως ἐπαλαιώθη ἡ δημιουργία, ἀνακτίζει αὐτὴν ὁ Χριστὸς ὅτε οἰκονομίαν ἐπλάσθη Ἀδὰμ ἀπὸ γῆς· ἔπλασεν ὁ Χριστὸς τὸν τυφλοῦ τοῦ ὀφθαλμοὺς ἀπὸ πηλοῦ, ἵνα σὺ μάθῃς ὅτι λαβοῦσα χοῦν ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ πλάσασα. ἐνεφύσησεν ὁ Θεὸς εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Ἀδὰμ πνοὴν ζωῆς· ἐνεφύσησεν ὁ Χριστὸς εἰς τὰ πρόσωπα τῶν ἀποστόλων, καὶ λέγει, Λάβετε πνεῦμα ἅγιον. ὃ ἀπώλεσεν ἐμφύσημα ὁ Ἀδάμ, τοῦτο ἔδωκεν ὁ Χριστὸς ἀπέδωκε· καὶ ἐλθὼν πάλιν ὁ ἄνθρωπος εἰς ψυχὴν ζῶσαν. πρόσεστι τοίνυν τῇ ἀκολουθίᾳ. Εἰ δὲ καὶ μέσου τῆς φωνῆς τὸ ὄργανον, ἀλλὰ τῇ ζωῇ ἐλπὶς προσῆκεν, καὶ τοῦ τῶν ἀδελφῶν ἱκεσίας ἀνεπιτίμητον, πῶς θέω δοθῆναί μοι λέγειν, ἃ μὴ διὰ τὴν ἐμὴν ἀξίαν, ἀλλὰ διὰ τὴν τῶν ἀκουόντων προθυμίαν. Εἰ καὶ ἀνάξιοι τῶν ἁγίων ἐσμέν, ἀλλ' ἔπαθον καλοί γενόμενοι, καὶ ἀπὸ τῆς τοῦ σώματος ἀσθενείας σοφοὶ ἐγένοντο. μάρτυρες Δαυὶδ λέγων· Ἐκπέπασα καρδίαν, ἐβεβαίασεν ὁ λόγος μου. βέλτιον δὲ βεβαιάζοντα λέγειν, ἢ ὀρθὴν ἔχοντα τὴν φωνὴν, διεγραμμένην ἔχειν τὴν ψυχήν. Ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς παράδεισον ἐν Ἐδέμ κατὰ ἀνατολάς. τί ἐστιν Ἐδέμ; Ἐδὲμ ἑρμηνεύεται τρυφή, ὡς δὲ Εὐβουλίς, ἐφύτευσε παράδεισον τρυφῆς, ἀντὶ τοῦ, ὁ τόπος τρυφερός, ὁ τόπος καλός. διὰ τοῦτο ὅτι πάλιν λέγει· Καὶ ἐξέβαλε τὸν Ἀδάμ, καὶ κατῴκισεν αὐτὸν ἀπέναντι τοῦ παραδείσου τῆς τρυφῆς. ἐφύτευσεν ὁ Θεὸς παράδεισον ὁ Ἐδὲμ κατ' ἀνατολάς. Διὰ τί μὴ εἰς ἄλλο κλίμα, ἀλλὰ κατ' ἀνατολάς ὁ παράδεισος; ὅθεν ἡ ἀρχὴ τοῦ δρόμου τῶν φωστήρων, ἐκεῖθεν καὶ ἡ ἀρχὴ τῆς διαγωγῆς τῶν ἀνθρώπων. προμηνύει ὁ Θεὸς τὸ μέλλον· κατ' ἀνατολὰς ὁ τῷ παραδείσῳ πλάσας ἄνθρωπος, ἵνα δείξῃ, ὅτι ὥσπερ οὗτοι οἱ φωστῆρες ἀνατέλλοντες πρόχειροι εἰς δύσιν καὶ δυόμενοι, ὅτω καὶ τοῦτον δεῖ ἀπὸ ζωῆς εἰς θάνατον δραμεῖν, καὶ δύσαι τὸν τῶν φωστήρων, καὶ ἄλλῳ ἀνατολὴν πάλιν λαβεῖν ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν. ἐδραμεῖν ὁ Ἀδὰμ εἰς δύσιν, ἔδυσεν εἰς παφον, ἀκολουθήσει αὐτῷ καὶ τὸ σπέρμα τῆς γῆς, καὶ συνεπάφη τῇ δύσει. ἦλθεν ὁ Χριστὸς, καὶ ἐποίησεν ἀνατολὰς δύσεως. διὰ τοῦτο λέγει ὁ προφήτης περὶ αὐτοῦ· Ἰδοὺ ἀνὴρ, ἀνατολὴ ὄνομα αὐτῷ, καὶ ὑποκάτωθεν αὐτοῦ ἀνατελεῖ, τυπτέσι, ὁμοίως τῷ παφῳ. ὁ τῷ Ἀδὰμ ἔδυσεν ὁ ἀνθρωπος, ὁ Χριστῷ ἀνέτειλε. μάρτυρεῖ Παῦλος· Ὥσπερ γὰρ ὁ τῷ Ἀδὰμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτω καὶ ὁ τῷ Χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται). ἔλαβεν ὁ Θεὸς τὸν ἄνθρωπον, ὃν ἐποίησε, καὶ ἔθετο αὐτὸν ὁ τῷ παραδείσῳ. εἰσοικίσεγκεν αὐτὸν εἰς ἑτοιμον οἶκον. ὥσπερ ὁ καλῶν τινα εἰς ἑστίασιν, πρῶτον παρασκευάζει τὸν οἶκον, καὶ τότε εἰσάγει τὸν κεκλημένον· ὅτω καὶ ὁ τοῦτο προεπαίδευσεν αὐτῷ ὁ ἀγώνισμα ἀξιοπρεπὲς, τὸν παράδεισον, καὶ ὕστερον εἰσήγαγε τὸν κεκλημένον. ποῦ ἐστάλη; ὁ τῇ γῇ, ἔξω τοῦ παραδείσου. ὥσπερ γὰρ οἱ φωστῆρες ἀλλαχοῦ εἰσίασι, καὶ ἐπὶ θάτερα ὁ τῷ ἡμετέρῳ· ὅτως ὁ Ἀδὰμ ἐστάλη ἔξω εἰς ἄλλον χῶρον, καὶ τότε εἰσοικίζεται εἰς τὸν παράδεισον. πόθεν τοῦτο; λέγει ἡ γραφὴ ὅτι πάλιν, ὅτι ἐξεβάλετο ὁ Ἀδάμ· καὶ ἀποκρίνεται ὁ Θεὸς τῷ Ἀδὰμ ὁμοῦ τῷ παραδείσου τῆς τρυφῆς ἐργάζεσθαι τὸν χῶρον, ἐξ οὗ ἐλήφθη. ἔλεγε δὲ τῷ παραδείσῳ τῆς τρυφῆς ἐργάζεσθαι καὶ φυλάττειν τὸν παράδεισον. τί γὰρ ἔλιπεν ὁ τῷ παραδείσῳ;

Ἰερ. ιχ. λζ. θ. Ἰωαν. ι. κβ. Ψαλ. ργ. λ. Ψαλ. ξη δ. Γεν. β. η. Ζαχ. ς. ιβ. α Κορ. ιε. κβ. Γεν. γ. κδ.

δύσῳ ; εἰ ὃ καὶ χρεία ἐστὶ ἐργάτου, πόθεν ἀρόσει ; πόθεν δὲ ἄλλα τῆς γεωργίας ὄργανα ; ἐργάζεσθαι καὶ φυλάττειν τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ, καὶ πιστεύειν τῇ ἐντολῇ, τοῦτο Θεοῦ ἔργον
Ιω. 6. κθ. ἐστί. λέγει ὁ σωτήρ· Τοῦτο ἔστιν ἔργον τοῦ Θεοῦ, ἵνα πιστεύητε εἰς ὃν ἀπέσταλκεν ἐκεῖνος. ὥσπερ οὖν ὃ πιστεῦσαι τῷ Χριστῷ, ἔργον ἐστίν, οὕτω καὶ πιστεῦσαι τῇ ἐντολῇ, ὅτι, ἐὰν ἄψηται, ἀποθνήσκει, ἐὰν δὲ μὴ ἅψηται, ζῇ. ἔργον ἐστὶ τὸ πνευματικὸν λόγων ἡ τήρησις. Παύλου ἔργον ποῖον ; μὴ γεωργὸς ἦν Παῦλος ; μὴ ἐτέρᾳ εἶχεν ἐργασίαν ; ἀλλ' ὃ πολλῶν αὐτῷ ἔργον λόγος ἦν,
α. Κορ. θ. α. οὐ κήρυγμα ἦν ; λέγει τοῖς μαθηταῖς· Τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἐστε ἐν Κυρίῳ. ἐργάζεται δὲ φησιν αὐτὸ καὶ φυλάττειν. ἀπὸ τίνος ; λῃστὴς οὐκ ἦν, ὁ πλοῦτος οὐκ ἦν. ἀπὸ τίνος φυλάττειν ; ἵνα φυλάξῃ αὐτὸ ἀσφαλῶς· ἵνα μὴ κλέψας ἀπολέσῃ αὐτόν, φησὶν ἵνα τὴν ἐντολὴν φυλάττων, φυλάξῃ ἀσφαλῶς τὸν κλέψαντα. συλλαμβάνει τῇ φωνῇ καὶ ἡ διάνοια, ἅμα τὴν νοητὴν γεωργίαν. εἴθισται αὐτὸν ἐν ᾧ κλέψαντα. λοιπὸν σκιαγραφῶ καὶ γραφὴν τὰ μέλλοντα διὰ τῶν προλαβόντων. Ποταμὸς ὁ ἐκπορεύεται ἐξ Εδὲμ, ποτίζων τὸν κλέψαντα. ἀπὸ τούτου μάθοις, ὅτι οὐ κηπουρὸς ἦν ὁ κλέψας, μακρὰν ἔχων μέσον. ποταμὸς τοσοῦτος ἀρδεύει, ὥστε ἀπὸ τοῦ ἀφειδεύματος αὐτοῦ πάσας τὰς ποταμούς. ποταμὸς ὁ ἐκπορεύεται ἐξ Εδὲμ, ποτίζων τὸν κλέψαντα. ἐκεῖθεν μὲν ὁ πολὺς καὶ μέγας εἰς πάσας ἄρχας· εἰς τὸν Τίγριν, εἰς τὸν Νεῖλον, εἰς τὸν Εὐφράτην, εἰς τὸν τῇ γραφῇ λεγόμενον Φισὼν, ὃν νῦν λέγουσι Δανούβιν. βλέπε μέγεθος ποταμοῦ μεγάλου καὶ εἰς πάσας· ἐκ τοιούτου μόσου ἀρδεύει τὸν κλέψαντα. ἀλλὰ τί τοιοῦτος ; μόσος ἦν Αδάμ· τίς χρεία ἦν τοσούτου ; ἀλλ' οὐχ ἵνα μόσῳ ἐθηρεύετο, ἀλλὰ τοῖς πέρασι τῆς οἰκουμένης ἐτιμάζετο, πατριάρχαις, ἀποστόλοις, εὐαγγελισταῖς, μάρτυσι, ὁμολογηταῖς, ἁγίοις, πιστοῖς, ὀρθοδόξοις, εὐσεβῶς πολιτευομένοις, πᾶσι τοῖς δικαίοις. εἰ γὰρ τῇ λῃστῇ ἐν μιᾷ ὥρᾳ ὁμολογήσαντι τὸν κλέψαντα ἐπηγγείλατο,
Λυκ. κγ. μγ. λέγων, Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ κλέψαντι· ὁ κοπιάσας ἐκ νέας ἡλικίας Αβραὰμ,
* * Ισαὰκ, Ιακὼβ, οἱ ἐκ τούτου πατριάρχαι, καὶ πρὸ τούτων πάντων κληρονομεῖ ὁ λῃστὴς τὸν κλέψαντα. ποιᾷ οὖν ὁ Θεὸς καὶ ἔργα, οὐ πρὸς τὸ φαινόμενον, ἀλλὰ πρὸς τὸ πρέπον δοκιμάζων. διὰ τί τοσοῦτον πλάτος γῆς ἐποίησε ; διὰ τὸν Αδάμ, ἢ διὰ τοὺν καὶ κατοικοῦντας ; ἐκεῖθεν ἀφορίζει εἰς πάσας ἄρχας. οὐκ εἶπεν, εἰς πάσας ἀπλώματα, ἀλλ', ἄρχας, τύπους, πηγάς. ὄνομα τῷ ἑνὶ Φισὼν, ὃν ἄρτιος εἰρήκαμεν· εἶτα ὁ Γηὼν· τοῦτ' ἔστιν
Ιερ. β. ιη. ὁ Νεῖλος. Γηὼν δὲ ἄρχαῖον αὐτὸ ὄνομα. μάρτυς Ιερεμίας λέγων· Τί σοι καὶ τῇ ὁδῷ Αἰγύπτου τοῦ πιεῖν ὕδωρ Γηών ; τὸ αὐτὸ θαυμάσοις. νόμισον τοῦτον εἶναι κλέψαντα. οὐδὲν γὰρ ἄλλο μᾶλλον, ἢ λόγῳ κλέψαντα. πορεύεται ποταμὸς πολὺς, πλούσιον τὰ μάλιστα ἔχων, καὶ ἀρδεύων τὸν κλέψαντα. ἐκεῖθεν φέρεται εἰς ἀκατονόμαστόν τινα χάος, καὶ δύνει κατὰ γῆς ἀπείρου, ὡς οἶδεν ὁδὸν ὁ τρώσας διασώστης· καὶ λαθραίως δηλονότι πολὺ τὸ ῥεῦμα, καὶ εἰς ἀφανῆ τόπον ἀναδίδοται, καὶ βυθίσκεται ὁ μὲν εἰς τὴν Αἰθιοπίαν, ὁ δὲ εἰς δύσιν, ὁ δὲ εἰς ἀνατολὴν, τοῦ Θεοῦ οὕτω διὰ ἀκατονόμου ἕλκοντος τὸ ῥεῦμα, καὶ ποιοῦντος ξένας πηγὰς τῷ κλέψαντι ποταμῷ. διὰ τί δὲ τοῦτο ; ἵνα μὴ τοῖς ἐχρεσι τῶν ποταμῶν ἀκολουθοῦντες βόρωσι κλέψαντα, ἵνα μὴ τοῖς ἀνθρώποις καταλλήλοις. εἰ γὰρ ἐᾶν ὁ δύσασθαι, οὐδεὶς ἂν ἦρε πρὸς τὴν πλουσίαν κλέψαντα. ἀλλ' ὁ Θεὸς ἀπέκλεισε καὶ πέτραν καὶ πλουσίαν, ἵνα ἄρετῆ μόνον εὕρωσι τὴν ὁδὸν. πόσα ἔκαμον πατριάρχαι, κλέψαντα, ἄγγελοι, ζητοῦντες κλέψαντα, καὶ οὐχ εὗρον ;
Ιω. ιδ. ε. ὁ λῃστὴς τὴν ὁδὸν ἐκ ὁδύσας, ἀλλὰ πιστεύσας, ἀληθῶς εὗρε τὴν ὁδὸν, κλέψαντα, λέγοντα, Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδός· εὗρε κλέψαντα ὃν ἀπέκλεισεν ὁ κλέψας τῷ παραδείσῳ. ζητῶ ἡ τὴν αἰτίαν διὰ τί ὁ ἰσοστάσιος μνημονεύσας τοῦ κλέψαντος ποταμοῦ, εἶπεν, ὅτι Ἐκεῖ ἐστὶ τὸ χρυσίον τὸ καλὸν, καὶ ὁ ἄνθραξ, καὶ ὁ λίθος ὁ πράσινος. εἰ ὅλως ἐχωρογράφει τὴν οἰκουμένην, ἐχρῆν εἰπεῖν καὶ τὰ ἑκάστη χώρᾳ γινόμενα καλά. τοῦ σμαραγδίτου, τοῦ ὑακίνθου, ποῦ δὲ τοπάζιον, ποῦ αἱ διάφοραι τῶν ὑλῶν ὕλαι· ἀλλ' ὑπολέλειπται χρυσὸν καὶ δύο λίθους,
καὶ

ται ἀπ' ἀρχὰς τῆς ἱερωσύνης, ὅπῃ ὁ ἱερεὺς ἐφόρει πέταλον χρυσοῦν, ᾧ ἐπεγέγραπτο ὄ τοῦ Θεοῦ ὄνομα· καὶ δώδεκα λίθοι ἦσαν ὅτι τοῦ ἔθνους τοῦ ἱερέως· Σαρδίον, τοπάζιον, σμάραγδος, ἄνθραξ, σάπφειρος, ἰάσπις, ἀχάτης, ἀμέθυστος, χρυσόλιθος, ἤπνρίνος, ὀνύχιον. ἐκ τῆς δώδεκα λίθων τούτων ὁ πρόσωπος ἀφῴρεις αι τῇ ἱερατικῇ φυλῇ· ὁ ἄνθραξ τῇ βασιλικῇ. διὰ τί; ὅπῃ πυρὸς ἴδιόν ἐστι τὸ καίειν καὶ φωτίζειν. καὶ βασιλέως ἴδιόν εὐεργετεῖν καὶ κολάζειν. τίθησι τὴν Ρουβὴμ τοῦ πρώτου φυλοῦ ὁ ὦ Σαρδίῳ, τὴν Συμεὼν ὁ ὦ τοπαζίῳ, Ⓦ Λευὶ ὁ ὦ πρασίνῳ λίθῳ, Ⓦ Ἰούδαν, ἐξ οὗ ὁ Χριστὸς, ὁ ὦ ἀνθρακι τῷ πυρί. ἀμέλει Ησ μθ ις. Ησαΐας αὐτῷ πολλοὺς χρώτους λέγει τῇ Ἱερουσαλήμ· Ἐπὶ τῶν χειρῶν μου ἐζωγράφησά σε τὰ τείχη, ἐνώπιόν μου εἶ διαπαντός. ἰδοὺ ἑτοιμάζω σοι ἄνθρακα Ⓦ λίθους σου, Ⓦ σωτῆρα καὶ λίθον. Ἰδοὺ γάρ, φησι, τίθημι ὁ Σιὼν λίθον ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτὸν, ἔντιμον, καὶ ὁ πιστεύων Ησ κη. ις. ἐπ' αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ. ὁ τοίνυν ἄνθραξ ἀφώρεις αι τῇ βασιλικῇ Φυλῇ, ὁ πρόσπος τῇ ἱερατικῇ· ὁ γὰρ πρόσπεν κόσμος, τῆς ἱερωσύνης. ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἐκείνου ἀφορίζονται τίνα παρὰ πάντα τὰ ἔθνη. Διὰ τί οὖν ὁ ὕδωρ οὐ τὴν αὐτὴν ἔσχεν ἰσχύν; ζητοῦσι γὰρ Ⓖ φιλομαθεῖς, εἰ ἀπὸ ἑνὸς ποταμοῦ, ἢ μιᾶς πηγῆς, διὰ τί μὴ μία ποιότης πάντων. τί οὖν ἐστι; μεταλαμβάνουσι τῆς γῆς, καὶ τῆς ποιότητος τῶν τόπων, δι' ὧν ἔρχονται. ὥσπερ καὶ ἄλλο ὄ ὕδωρ μίαν μὲν ἔχει φύσιν καὶ ποιότητα· ἀλλ' ἐὰν συμβεβηκὸς ἀφθῇ, ἄλλην ποιότητα ποιεῖ, ἐὰν ἀνηθῇ, ἄλλην, ἐὰν πηγάνῳ, ἄλλην· καὶ ἡ μὲν φύσις, μία, αἱ δὲ ὕλαι μεταποιοῦσιν· οὕτω δὲ ὅτι τοῦ ποταμοῦ· ὅπῃ διὰ ξύλων ὀδόντοσι τόπων, ὁ μὲν διὰ γῆς ἑτέραν ἔχούσης ποιότητα, ὁ δὲ διὰ ἑτέρας, ποιοῦνται τοὺς τόπους, καὶ τῇ ὑγρότητι τῶν τόπων ἐποίησε τὸν ποταμόν. λοιπὸν ποιεῖ καὶ τῷ παραδείσῳ πάνυ διάφορον καλὸν εἰς ἔρασιν, καὶ ὡραῖον εἰς βρῶσιν. προσέμιξε τῷ παραδείσῳ τὴν ἀπολαυσιν. ὅπῃ γὰρ ἐκεῖ τῆς γυναικὸς εἶπεν, Οτι εἶδεν ἡ γυνὴ ὅτι ξύλον ὅτι καλὸν εἰς ὅρασιν, καὶ ὡραῖον εἰς βρῶσιν, ἵνα μή τις νομίσῃ ὅτι παρὰ τὰ ἄλλα ξύλα ἐκεῖνο μόνον ἐδόθη ἀνθρώποις, τούτου τοῦ ἀρετοῦ ἐμφορήσαι πάντα, ὅτι ὡραῖα ἐστὶ τῇ ὄψει καὶ καλὰ σφόδρα· ἵνα μάθῃς ὅτι οὐ διὰ ἔνδειαν πρέπον, ἀλλ' ἀφθονίαν ἔχων ἔξεπεμπεν. Καὶ ὄ ξύλον, φησὶ, τῆς ζωῆς ἐν μέσῳ τῷ παραδείσῳ, καὶ ὄ ξύλον τῆς γνώσεως καλὸν καὶ πονηρόν. πῆξε μὲν φορὰν ξύλων· καὶ μὴν ἐδόθη αὐτῷ, ἵνα ζῇ, καὶ ἵνα ἀεὶ ζῇ. Εἶχεν οὖν ὄ ζῆν, ἐξ ὧν ἐπίπτε φυλλων· Εἶχε δὲ καὶ ζῆν, ἐξ ὧν ἐκωλύετο. Ἵνα γὰρ μὴ ζήσωμεν μὴ ἀποθνήσκοντες μόνον ὧν οὐκ ἐκωλύετο· μὴ ἀποθνήσκοντες δὲ ὧν ἐκωλύετο. τοῦτο ἵνα μὴ ζήσωμεν, τῷ Θεῷ πειθόμενοι. ἔκειτο δὲ ξύλον τῆς ζωῆς ἐν μέσῳ τῷ παραδείσῳ, ὥσπερ βασιλεύς· ὄ ξύλον τῆς γνώσεως, ὡς πάλαισμα, ὡς γυμνάσιον. φυλάξας τὸν ἐπιτάξαντα ὅτι τούτῳ τῷ ξύλῳ, λαμβάνεις ὄ βασιλεύς. καὶ ὄρος ὄ γειτνιάζον· ὅλα τὰ ξύλα τῷ παραδείσῳ, κύκλῳ πάντα γοῦν κομῶντα, πάντα γοῦν βρύοντα· τὰ δύο μόνον ἐν μέσῳ, γυμνάσιον ἵνα ἐστάθη· τὰ κύκλῳ ἔφυ ἵνα. ἀλλ' ὁ τῆς παραδείσου καὶ τοῦ δένδρου χωρὶς ἑτέρα τις μυθεύεται χώρα· ὄ δὲ κείμενον, ἄγει ὁ Θεὸς τὰ ζῶα ὅλα πρὸς Ⓦ Ἀδάμ. ἀκούετωσαν Ⓖ αἱρετικοί. εἰ μὴ θαυμάσῃς, εἰ διὰ ἑκάστης λέξεως καὶ διὰ ἑκάστης φωνῆς ὁ πρὸς τοὺς αἱρετικοὺς ἀποτείνομαι λόγος. διὰ πάσης γὰρ προφάσεως κατηγορούμενοι Ⓖ τῆς βασιλείας τοὺς διδόξαντας μάτην ἐπαιρόμενοι, λίθος ἐκ τοῦ βίου βοᾷ, οὐ λέγω, λίθος ἀπὸ γραφῆς, ἰώτα ἕν, ἢ μία κεραία οὐ παραλιμπάνουσι τοὺς αἱρετικοὺς ἀμέμπτους. διὰ πάντων κατηγορούμενοι Ⓖ Ⓦ πάντων διαστείλαι δρισάμενοι. προσέσχε τοίνυν. ἵνα ἴδῃς θαύμα ξένον, Ⓦ Ἀδὰμ ἑστῶτα, καὶ Ⓦ Θεὸν ὡς ὑπηρέτην προστάττοντα ᾧ Ἀδάμ. ἤγαγε γὰρ ὁ Θεὸς τὰ ζῶα. οὐδὲ προσέσχε μὴ τῇ λέξει, ἀλλὰ τῇ οὐσίᾳ· οὐκ ἦσαν Ⓦ Θεὸν ἑστῶτα, καὶ Ⓦ Ἀδὰμ δεικνύοντα. ἤγαγεν ὁ Θεὸς ὅλα· λέγει τῷ Ἀδάμ, φέρε εἰπέ, τί σοι δοκεῖ καλέσαι τοῦτο; καλείσθω λέων. ὁ Θεὸς, φησὶν, οὕτως ἔταξε. καὶ ὡς ἔταξε. ὁμοίως τὴν κληθεῖσαν ὁ Θεὸς ἐπέφερεν. λέγει γὰρ ἡ γραφή· ἤγαγεν αὐτὰ

πρὸς Ⓦ Αδὰμ ἰδεῖν τί καλέσει αὐτά. καὶ πᾶν ὃ ἐκάλεσεν Αδὰμ, τοῦτο ὄνομα αὐτῆς. βλέπει ὅτι ἐποίησεν αὐτοῖ κατ' εἰκόνα, ἠθέλησεν εἰς ὄψιν προσενέγκαι τῷ πατρὶ, καὶ δεῖξαι ἀληθῶς ὅτι φέρει τὴν εἰκόνα τῆς σοφίας. καὶ βλέπει ὁ θαυμαστός. ὁ Θεὸς προετύπωσεν ἑαυτῷ τὰ σπέρματα· ἐβούλετο ἵνα δείξῃ αὐτῷ τὰς εἰκόνας, ὅτι συμφωνεῖ τὰ Αδὰμ τὰ δόγματα τοῖς τοῦ Θεοῦ βουλήμασιν. ἀμέλει βουλομένη ἡ γραφὴ δεῖξαι ὅτι ταῦτα, ἃ ἔθηκεν, ὁ Θεὸς προώρισε, φησι· Καὶ πᾶν ὃ ἐκάλεσεν Αδὰμ, τοῦτο ὄνομα αὐτῷ· αὐτὴ τοῦ, προώρισε τοῦτο, ὁ Θεὸς ἐδόξασεν. ἀλλ' εἰς ὃ προεμάθομεν ἐπομελθωμεν. εἰσῆκε ὁ Αδὰμ, καὶ ὁ Θεὸς προσήγαγεν αὐτῷ τὰ ζῶα, καὶ οὐκ ὑβρίζει προσάγων ὡς δούλῳ ὁ δεσπότης. καὶ ἐὰν ἀκούσωσιν αἱρετικοὶ, ὅτι Χριστὸς ἡμᾶς προσάγει τῷ πατρὶ, οὕτως λέγουσι, φᾶς ὅτι δοῦλός ἐστιν; ἠγαγεν αὐτὰ πρὸς τὸν Αδὰμ· εἰσῆκε ὁ δοῦλος κρίνων, καὶ ὁ δεσπότης προσάγων. καὶ ὁ Θεὸς μὲν ὡς Αδὰμ προσάγων οὐκ ὑβρίζετο· Χριστὸς δὲ ἐλθὼν ἀκούσωσι προσάγοντα ὡς πατρὶ, εἰς ὑπηρέτην ταύτην ἔλκυσιν. ἐὰν εἴπῃ ὁ σωτὴρ, Οὐδεὶς ἔρχεται πρός τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ, οὕτως Ⓦ αἱρετικοὶ ὁρᾶτε τὰ ὦτα, μᾶλλον δὲ τράπεζα. τῷ Αδὰμ προσάγων ὁ Θεὸς τὰ ζῶα, οὐκ ἔστιν αὐτοῦ ὑπηρέτης· Θεὸς Θεῷ ἐὰν προσάγῃ, ὑπηρέτου τάξιν ἔχει; ἵνα δὲ μὴ ἀρέσῃ σοι τὴν νόσον ἡ ἄγνοια τῶν λόγων, ἐγὼ οἶδα καὶ ἐγὼ προσάγοντα ὡς πατρὶ, καὶ Ⓦ πατέρα ὡς ἐμέ. καὶ γὰρ εἶπεν, Οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι' ἐμοῦ· ὁ αὐλὸς πάλιν, Οὐδεὶς ἔρχεται πρός με, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἑλκύσῃ αὐτόν. ἀλλ', ὅπερ ἐφθάσω εἰπὼν, οἶδα προσεμπεσών. ἀλλὰ συγχωρεῖτε τῇ ὑπερβολῇ τοῦ ῥήματος· συμβαίνει δὲ τοῦτο μὲ ἀκηκοέναι· διὸ καὶ πάνυ λέγω. σκόπησον πόσα ἐστὶ τὰ τετράποδα. ἀλλ' ἀπόπησον τὰ ἡμερα, τὰ ἄγρια, τὰ ὄρεσι, τὰ πεδίοις, τὰ Γαλάτας, τὰ Ἰνδίαν, τὰ ὅλοις τοῖς κλίμασι τῆς οἰκουμένης. πάλιν ἑρπετὰ γῆς, τὰ εἴδη, τὰ πετηνὰ ὅλα, τὰ νηκτὰ ὅλα, τὰ θαλάσσης, τὰ λίμνας, τὰ ποταμοῖς. ὅλα ταῦτα προσήγετο, καὶ ἑκάστῳ ὄνομα ἐτίθη ὁ Αδὰμ, καὶ ὁ Θεὸς οὐκ ἀντέφησε, ἀλλ' ἐπήνει. μυριάδες ὀνομάτων, καὶ οὐ τοσχέδα ὁ Θεὸς· εἰ ὄνομα λέγει ὁ Θεὸς, μάρτυρά σε οὐρανοῦ, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου, τὰ θεραπεύοντα αἱρετικοὶ τὸν φωνὴν εἰς ὀνόματι μάρτυρούσαν, ἐκείνων τὸν ἀγίαν φωνὴν τὸν μυρία ὀνόματα δεξαμένων καὶ μὴ προσχαράξασαν. προσωνέζη τὰ ζῶα καὶ ὠνόμαζεν. λοιπὸν εἰσῆκε ὡς βασιλεύς. ὥσπερ εἰὰν γραπτώσωσι, σφραγῖδι βασιλικῇ σημειοῦται· οὕτως ὅτε ἤμελλεν αὐτῷ τὸν διαστολὴν προδιδόναι, ποιᾷ ὀνόματα δοῦναι, ὡς διαστείλῃ. ὀνόματα γὰρ οὐ πέμπει, ἡ διαστολὴ μόνος καὶ πατήρ. προσέχε τῶν ὀνομάτων ἃ μὲ ἔθηκεν ὁ Θεὸς, ἃ δὲ ὁ Αδὰμ. καὶ ὁ μὲ Θεὸς ἐκάλεσεν ὀρεινὸν, γλῶ, θαλασσινὸν, πρέσμα, ἡμέραν, φῶς, νύκτα, κεφαλὴν, βοτάνην, χόρτον, ξύλα· τὰ γὰρ πετηνὰ ὁ Αδὰμ εἶπε, ταχέα, ἀετὸν, μόσχον, προβατον. οὗτα τὰ εἴδη, ἐκεῖνος τὰ γένη, ἵνα μὴ ψεύσηται τὸ ῥῆμα τοῦ εἰπόντος, ποιήσωμεν ἄνθρωπον κατ' εἰκόνα ἡμετέραν. ὁ Θεὸς ὀνόματα τίθησι τοῖς φωτῆρσι, τὴν Ἄρκτον, Ⓦ Ωρίωνα, τὴν Πλειάδα, Ⓦ Εσπερον, Ⓦ Φωσφόρον· ταῦτα πάντα ὁ Θεὸς ὠνόμασεν. μάρτυρεῖ Δαυὶδ λέγων, Ὁ ἀριθμῶν πλῆθος ἄστρων, καὶ πᾶσιν αὐτοῖς ὀνόματα καλῶν. Θεὸς ὀνοματοποιεῖ τὰ αὖω, Αδὰμ τὰ ὀπίσω. καλεῖ ὁ Θεὸς ὀρεινὸν, γλῶ, πρόσωπα τὰ ἄλλα· καλεῖ Ⓦ Αδὰμ, πῦρ, αἰθέσπεσον. ὁ Αδὰμ τί καλεῖ; ὄνομα τοῖς κτίσεσι, τοῖς ἑρπετοῖς, τοῖς θηρίοις. καλεῖ ὄνομα ξένον ὁ Αδὰμ, ὀστοῦν, σάρκα, ταῦτα τῆς γυναικὸς λέγων· τοῦτο νῦν ὀστοῦν ἐκ τῶν ὀστῶν μου, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου. ὁ γὰρ Θεὸς ὅτε αὖθις ἔπλασεν, οὐκ εἶπεν, ὅτι ἐξ ὀστέων αὖθις ἔπλασε καὶ σάρκας. πάλιν ὁ Θεὸς λέγει, ἄρρεν· οὗτα λέγει, ἀνήρ· Θεὸς λέγει, θῆλυ· οὗτα λέγει, γυνή. καὶ ὃ θαυμαστὸν, ὅλῳ πνεύματος ἁγίου ἐπεπλήρωτο, καὶ οὐδέπω ἦν προφάσις ὁ ἄθλιος, ἀλλ' ἔγκαμε χαρίτος, ἡ προφητεία, ἵνα δείξῃ προεῖδε ἡμερῶν ὅτι τῆς ὑμετέρας ἀγάπης, ὅλην ἵνα αὐτῷ. ἤδει γὰρ τὰ προλαβόντα, ἤδει τὰ ἐσεσῶτα. πῶς τὰ πρόσωπα εἶδεν ἐν σώματι; ἔξωθεν ὀστέου ἡ φαρέτρα· ἀλλ' ὅλῳ τὸ πνεῦμα εἶχε, λέγει, τοῦτο

τῶν ὀστῶν ἐκ τῶν ὀστῶν μου. πόθεν ἦλθε, εἰ μὴ πνεῦμα ἄγιον ἀπεκάλυψε; Διὰ τί οὖν τοῦτο ὀστοῦν, καὶ οὐ τοῦτο σάρξ; ὅτι τοῦτο πλευρὰ ἐλήφθη ἐξ αὐτοῦ. Αὕτη, φησὶ, κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη αὕτη. τοῦτο φησὶ καὶ τοῦτο λέγει, εἶπε τὰ πρόντα, λέγει καὶ μέλλοντα, ἀντὶ τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ τὴν μητέρα. οὐδέπω γάμος, καὶ πόθεν πατὴρ καὶ μήτηρ; πάλιν ἀκριβέστερον αἱρετικοί. ἦλθεν ὁ Θεὸς ποιῆσαι τῷ Ἀδὰμ τὴν γυναῖκα. ἐπέβλεψεν ἔκστασιν ὅτι ὁ Ἀδὰμ, καὶ ὕπνωσεν. πόθεν ῥῆμα Θεοῦ ἀρχαῖον, κρύφιον ἐλθὸν τῆς φύσεως· ἐπαίδευσεν ἀπὸ τοῦ τοιούτου, πῶς δεῖ ἀπομερίζεσθαι ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου τὸ πλάσμα. ἐπέβλεψεν ὁ Θεὸς τῷ Ἀδὰμ ὕπνον. καινοτέρα τοιαῦτα· ὁ καινὸς λέγει, καθ' ὃν ὁ γάμος. ὕπνος ἔκστασις λέγεται, ὅπερ καὶ ὥσπερ ἔξω ἐαυτῆς γέγονε ὁ ἄνθρωπος. ἔσω ἡ ψυχὴ, καὶ οὐκ ἔσω ὄντι· οὐκ αἰσθάνεται, νοεῖ, ἀκούουσα οὐκ ἀκούει. ὥσπερ σήμερον λέγομεν, ἐκστάσει ἐχρήσατο, ἔξω τῶν παραπτωμάτων ἡμῶν· ὅπως ἡ ψυχὴ ὅταν ἔξω γένηται τῆς αἰσθήσεως, οὐκ ἐκστάσει ὄντι. καὶ ὕπνωσε, φησὶ, καὶ ἔλαβεν ὁ Θεὸς μίαν τῶν πλευρῶν αὐτοῦ. ἐρωτᾷ αὐτοὺς αἱρετικοὶ ταῦτα· πῶς ἔλαβεν ὁ Θεός; πῶς οὐκ ἤλγησεν ὁ Ἀδάμ; πῶς οὐκ ὠδυνήθη; μία θρὶξ ἀπέπεσε ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ ὀδυνᾶται· καὶ ὑπνοῖ τις ἢ εἰς τὰ βάθη, ἐὰν τὶ ὀδυνᾶται ἐξυπνίζεται ὁ καθεύδων. τοσοῦτον μέλος ἐπαίρεται, τοσαῦτα πλευρὰ ἀπαιρέται, καὶ οὐκ ἐξυπνίζεται ὁ καθεύδων; οὐκ ἀπίασασιν αὐτοῦ βία, ἵνα ἐξυπνισθῇ, οὐκ ἀπιασπάραξεν· ἀλλὰ ἤλγησε μὲν ἡ γραφὴ ὃ ζωώσομεν ἁρπάσαι τοῦ τιχείτου, λέγει, ἔλαβεν. ἐλύθησαν αἱ ἁρμοὶ, καὶ οὐκ ἠδύνατο· ἔλαβε τὴν πλευράν, ὥσπερ ἔλαβε χοῦν. Εἰ ἰοῦ ἄλλος ὁ ἁρμόσας, καὶ ἄλλος ὁ λύσας, μάχη ἰοῦ· Εἰ δὲ ὁ δήσας ἔλυσεν, ἠδέως πως ἔλυσεν. ἔλαβε τὴν πλευράν, καὶ ἀντιπλήρωσε σάρκα ἀντ' αὐτῆς. πόθεν ἀντιπλήρωσεν; οὐκ ἐκ τοῦ ἄλλου σώματος ἐλκύσασα; ἀλλὰ πόθεν σῶμα ἐλκύσθησον λεπτότερον ἢ τοῦτο; πῶς αὐτὴν πλήρωσε; καὶ ἐκεῖ σώματος λαλοῦμεν, καὶ ὑ νοοῦμεν· ἐκεῖ θεοῦ λαλοῦμεν, καὶ πολυτραγμονοῦμεν; ὃ ᾠκοδόμησε Κύριος τὴν πλευράν, ἣν ἔλαβεν ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ, εἰς γυναῖκα. πόθεν ὀφθαλμοὶ ἀπὸ πλευρᾶς ἐπάγησαν; πόθεν καρδία λογιζομένη; πόθεν γλῶσσα φθεγομένη; πῶς διεπάθη ἀπὸ πλευρᾶς ἔντερον; πῶς ἐγένετο ἀπὸ πλευρᾶς ἦπαρ; ταῦτα πῶς ἐγένετο οὐκ ἰσχύεις καταλαβεῖν, καὶ τεχνίτην πολυτραγμονεῖς; ἀλλὰ τὴν εἰκόνα Χριστοῦ βλέπε παρ' ἐμοῦ. ὑ τοιοῦτον ἔλαβεν ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ Ἀδὰμ τὴν πλευράν, ἕως ὅτε ὕπνον αὐτῷ ἐπέβαλε. διὰ τί; ἀπὸ πλευρᾶς ἡ ἀμβρόσια ἔμελλε γίνεσθαι ἡ διὰ τῆς γυναικὸς εἰσελθοῦσα. ἦλθεν ὁ σωτὴρ ἀπὸ πλευρᾶς φέρων ὕδωρ καὶ αἷμα· ὕδωρ ἀπὸ πλυσμοῦ καὶ ἁμαρτήματα, αἷμα προέχει ἡμῖν ὁ μυστήριον. ὅσα τὸν τύπον. κατανώσαντος τοῦ Ἀδὰμ, πλευρὰ ἐλαμβάνετο. ὕπνου βαθέος τῷ σώματι τοῦ Χριστοῦ, ἡ πλευρὰ ἰωθείσθω, ἵνα λύσῃ τὴν ἀρχαίαν τραγῳδίαν τῇ νέᾳ ἱερείᾳ· ὕπνῳ ὃ λέγω τῷ σταυρῷ. ᾠκοδόμησε τὴν πλευρὰν εἰς γυναῖκα, ἤγαγε αὐτὴν πρὸς τὸν Ἀδάμ. ὦ τῆς φιλοσοφίας τοῦ διδασκάλου. πόσα ποιεῖ; πλάττει, διαιρεῖται, πάλιν τὰ ζῶα, συμφαγωγούς. ὅπερ γὰρ καὶ ὁ Ἀδὰμ ὡς ὀρφανὸς ἰοῦ, καὶ ἡ Εὔα πρόγονος ὡσαύτως οὐκ ἔχουσα πατέρα ἢ μητέρα πληροῦσι τὴν τάξιν, ὁ Θεὸς πληροῖ πάντας καὶ μητέρας τάξιν. καὶ οὐκ τὸν νόμον. πᾶσα γὰρ φωνὴ Θεοῦ ἀρχαία καινὴ ὅτι τῆς φύσεως. ἤγαγε ὁ Θεὸς τὴν γυναῖκα πρὸς τὸν Ἀδάμ, καὶ ἔμεινε τοῦτο νόμος ἕως τῆς σήμερον, τὴν γυναῖκα γίνεσθαι τῷ ἀνδρὶ, καὶ τὸν ἄνδρα πρὸς τὴν γυναῖκα συμφοιτᾶν. Ησαν γυμνοὶ, καὶ οὐκ ἠσχύνοντο. ὁ καινὸς μένει, ὁ νόμος βοᾷ· πάντας αἰσχύνεται ὁ ἀνὴρ ἐκτὸς τῆς ἰδίας γυναικός· πάντας αἰδεῖται ἡ γυνὴ ἐκτὸς τοῦ ἰδίου ἀνδρός. καὶ τοῦτο μὲν εἶπον περὶ τοῦ νόμου. Ὃ δὲ αἴτιον τοῦ μὴ αἰσχύνεσθαι" τῷ μείζω, ἀγιασθέντα ἦσαν καὶ δεδυσωπημένοι, δόξαν ἐσταλισμένοι. καὶ ζωγράφει ἡ δόξα βλέπεσθαι τὰ γυμνά. αὕτη γὰρ ἔσκεπε τὴν γυμνότητα. ποῦ δὲ πάλιν ἰδεῖν ἀνδρὸν γυμνὸν καὶ μὴ αἰσχυνόμενον; ἐν τῷ Χριστῷ αὐτοῦ βυέισκεις. ἦλθεν ὁ Πέτρος καὶ Ἰωάννης

ὁ Ἰάκωβος εἰς ὃ μνημεῖον, ζητοῦντες τὸ σῶμα, καὶ οὐχ εὗρον, ἀλλ' ὀθόνια ἱμάτια ἀντιτυλιγμένα· ἵνα διηχθῇ, ὅτι μὴ τὴν ἀνάστασιν τοῦ Χριστοῦ, ἀποσώζεται τὸ αὐτῷ τὸ ἀρχαῖον ἔνδυμα τοῦ Ἀδάμ, καὶ γὰρ οὐκ ἀπὸς ἱματίων, ἀ γυμνός, ἀλλ' ἠμφιεσμένος. κἠγέρθη Χριστὸς, καὶ ἀπεδύσατο τὰ ἱμάτια ἃ ἐνεδύσατο ὁ Ἀδάμ, καὶ ἰδοὺ γυμνὸς, καὶ γυμνὸς οὐκ ἐβλέπετο. μὴ τὴν ἀνάστασιν γυναῖκες τὰ ἱμάτια βλέπουσιν ἐρριμμένα. Μαρθα καὶ Μαρία ὁρῶσιν αὐτὸν, γνωρίζουσι, προσαπτόμεναι, ἀ γυμνὸν ἀ βλέπουσι. πόθεν σὺ δύεται τὰ ἱμάτια; ἔρριψε γὰρ ὁ ἁφὰφῳ, τὰ προσῆλθα ἱμάτια ἐμείσατο γραπτά. πόθεν δὲ σὺ δύεται; πόθεν ὁ γυμνός, ἀ γυμνός; ἀ δ' ἄλλο ζητῶ. Ἀλλὰ τί εἶδεν τὰ ἱμάτια ἐν τὴν σινδόνα εἰς ἓν μέρος, ἀ δ' σουδάριον προσμέρος, ᾧ ἡ κεφαλὴ ἐδέδητο ἡ σωτήριος; ἵνα λυχθῇ ἡ ἁγία χάρις, ὅτι ἀ μὴ θορύβου ἡ ἀνάστασις, ἀ ὅπῃ ἔμελλον φημίζειν Ἰουδαῖοι, ὅτι ὁκ ἔλαπτε τῶν μαθητῶν, καὶ ἀλιμπάνει τὰ ἱμάτια αὐτὰ ὁ τῷ τάφῳ. ὁ γὰρ κλέπτων νεκρὸν, μὴ τὰ ἱματίων κλέπτει. ἰδοὺ ἰδὼν Ἰωσὴφ ὁκ τοῦ ὄκους τῆς Αἰγυπτίας. ἀ βλέπει τὴν Ἀφροδίτ. μὴ τὴν ἀνάστασιν ὤφθη Χριστὸς γυμνὸς, ἢ Πέτρος γυμνός· ἀλλ' ὁ μὲν ἐνέχετο τὴν ἀθανασίαν, ὁ δ' ἰδὼν ἔπιπτε. Ἰησοῦς ἐίστηκεν ἀγιαλοῖ, ἀ δόξαν ἠμφιεσμένος, λέγων, Παιδία μή τι προσφάγιον ἔχετε; ἀ, λέγουσιν, ὁκ ἔχομεν· ἀ γὰρ ἐγνώρισαν αὐτόν. Εἶπα λέγει, Βάλλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου. ἔβαλον, ἢ ἐθήρασαν πολὺ πλῆθος. γνωρίζει Ἰωάννης, ἀ λέγει τῷ Πέτρῳ, ὁ Κύριός ὅστιν. ὡς θαύματος. ἀπὸ τῆς φωνῆς ὁκ ἐγνώρισαν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων. ἀ ἔλαβε, φησὶν, ὁ Πέτρος ἐπενδύτην. ἰδοὺ γὰρ γυμνός. ὃ θνητὸν σῶμα ἀσχημόνεται, ὃ ἀθάνατον ὁκ ἀσχημονεται. ἀλλὰ τῷ ἐνδύσαντι ἡμᾶς δόξαν, ᾧ ἐνδύσαντι τὸν οἰκουμβρίων ἀθανασίαν, τύπῳ προσαπτόμεθα, τύπτει καθικνούμεθα, ἵνα ἐνδύσῃ ἡμᾶς πίστιν, ἐλπίδα σωτηρίας, δόξαν τὸν ἐν Χριστῷ· ὅτι τῷ πατρὶ ἡ δόξα ζωὴ τῷ μονογενεῖ ἡμῶν ἀ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ιω. κ. ς. ζ.

Ιω. κα. ε.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΕΚΤΗΝ ΗΜΕΡΑΝ ΤΗΣ ΚΟΣΜΟΠΟΙΙΑΣ, καὶ εἰς τὸν προπλάστην, καὶ εἰς ὄφιν, καὶ εἰς τὸ ξύλον τῆς γνώσεως, καὶ εἰς τὴν ὁ τῷ παραδείσῳ ἀφορισμὸν καὶ προσομιλίαν τοῦ Θεοῦ μετὰ τοῦ Ἀδάμ. Λογ. ς.

ΠΑλιν τ' ἐπαγγελίας ἀψώμεθα, καὶ τὴν τῷ παραδείσου ὑπόσχεσιν εἰς τέλος ἐξαύσωμεν. Εἰ γὰρ καὶ ἀφόρητον ἐγένετο κακὸν ὁ Ἀδὰμ ὁκ ἐκλαθέσθαι τοῦ παραδείσου, πολλῷ μᾶλλον ἐξ ἀμείνονος κακὸν ὁ ἡμᾶς ὁκ ἐκβεβλῆσθαι τῆς μνήμης τοῦ παραδείσου. ἀψώμεθα οὖν τῆς ἀποθέσεως, μὴ κοινοῖς λόγοις τὴν ἐξέτασιν ὑπιτιέμενοι, ἀλλ' ἀπ' αὐτῆς τῆς ἁγίας γραφῆς τὴν ἀπορουμένων τὴν λύσιν λαμβάνοντες. ὁ γὰρ νοῶν καὶ θέλων ὡς βούλεται, ἑαυτὸν ἀπατᾷ· ὁ δὲ τῆς γραφῆς μανθάνων τὴν ἀπορουμένων τὴν λύσιν, αὐτὴν ἔχει τὴν ἀληθῆ ἑαυτῆς διδάσκαλον. ἐπὶ τοίνυν πολλοὶ καὶ τῶν πιστῶν ἀναγινώσκοντες ἀπορεῦσι, καὶ τῶν ἀπίστων ἀγνοοῦντες βλασφημοῦσιν, ἵνα καὶ τοῖς ἁγίοις δῶμεν τὴν πληροφορίαν, καὶ τοῖς ἀπίστοις ἔλεγχον, ἀψώμεθα τῆς δυνάμεως τὴν ἡμετέραν, προσκαλέσαντες τὸν Θεὸν μὲν ὑμῶν χορηγῆσαι τῆς ἀληθείας τὴν ἀφορμήν. ὅπως μὲν οὖν ὁ παράδεισος κατεσκευάσθη, ὅπως σώματι διεπλάσθη, ὅπως ψυχὴ ἐπνεύσθη θεοῦ δημιουργηθεῖσα εἰσελήλυθεν αὐτῷ τῷ σώματι, ὅπως τὸν παράδεισον ᾤκει κατοικητήριον, εἰ καὶ μὴ κατ' ἀξίαν, ἀλλ' οὖν γε ὅσον τῆς δυνάμεως ἡμετέρας, ἱκανῶς προείρηται. λοιπὸν ὅπως ὁ προκείμενον τὸν λόγον τελέσωμεν. ἐδόθη μὲν οὖν τῷ Ἀδὰμ

χ. ἀπο
χ. ἀπο
χ. κατ
χ. ἀπο
χ. κατ
χ. ἀπο
χ. ἀπο
χ. ἀπο

Ἀδὰμ πᾶσαν ἡ γῆ· διὸ ἡ ἔξαρετον αὐτὸν οἰκητήριον ὁ παράδεισος. ἔξω ἦν αὐτὸς ἡ ἔξω τοῦ παραδείσου βαδίζειν· ἀλλὰ καὶ ἔξω τοῦ παραδείσου οὐ τὴν οἰκείαν τοῦ ἀνθρώπου ἀφώκειτο, ἀλλὰ τοῖς ἀλόγοις, τοῖς κτήνεσι, τοῖς πτεροῖς, τοῖς θηρίοις, τοῖς ἑρπετοῖς. διὸ ἦν αὐτῷ βασίλειον ἡ γῆ· ἐπὶ πάντων γὰρ ἐβασίλευεν ὁ παράδεισος. Ἀλλὰ τοῦτο ὁ Θεὸς ἐποίησε τὸν Ἀδὰμ ζῷον ὡς καλλιεπούμενον αὐτόν· οὐ γὰρ πάντοτε ἐπέμενε τὰ δοῦλα τῷ δεσπότῃ, ἀλλ' ὅταν αὐτῷ ἡ χρεία. ἀπομαθόντα τὰ ζῷα, ἡ οὐδὲν ὠφελήθη ἐμοῦ ἡ ὁ Ἀδὰμ ἐκ τοῦ παραδείσου. λοιπὸν ἐκβαθῆναι τὸν ἀκριβῆ καὶ τεθραμμένον μαθητήν. ἐπετρέπετο τοῖς ἀλόγοις καὶ προσέχειν τῷ Ἀδὰμ, καὶ προσκλίνεσθαι, καὶ προσκάμπτειν αὐτῷ. οἷον λέγω· ὥσπερ ἦσαν τρεῖς ξύλων θέσεις (εἷς γὰρ ξύλοις τὰ τέθριππα αὐτοῖς εἰς ὃ ζῇν, εἷς ξύλοις τὰ δακτυλίζοντα αὐτοῖς εἰς ὃ οὗ ζῇν, καὶ εἷς ξύλοις ὃ φυλάττειν αὐτοῖς εἰς ὃ αὐτὸ ζῇν) οὕτω καὶ τὸ ζῷον τὸν ἀλόγων τρεῖς εἴδη ἦσαν αὐτῷ θέσεως· μία εἰς βρῶσιν (οἷον αὐτῷ ἡ μύῃ, ἡ μέλισσα τῷ κοπῷ ἀφώκειτο ἦθος) μία εἰς βρῶσιν, ἄλλη εἰς ὑποπρεστίδιον, ἄλλη εἰς ψυχαγωγίαν. εἰς, εἰς βρῶσιν μὲν ἦν τὰ ἑρπετὰ· εἰς ὑποπρεστίδιον ἵππος, καμήλος, ὄνος, βοῦς, καὶ ἄλλα τὰ ὑπηρετοῦντα· εἰς ψυχαγωγίαν τὰ μιμητὰ ζῷα, αἱ φωναὶ τῶν ὀρνίθων τῶν ἀερίων αἱ θαυμάσιαι, αἱ τῶν ἀηδόνων ἀλλήλοις. ὥσπερ γὰρ σῶμα ἐξ τοῦ κάματον, ἐὰν μὴ ἀποδύσηται τοὺς πόνους, οὐκ ἀνίσχει πρὸς ἑτέρους πόνους· οὕτω καὶ ψυχὴ τοὺς τῆς ἀρετῆς πόνους ὑπομένουσα, ἐὰν μὴ ταῖς ἡδυπάθειαις ὄφεσι ψυχαγωγηθῇ, οὐκ ἀρκεῖ πρὸς τοὺς τοιούτους τῆς ἀρετῆς. ὅταν ἴδῃ ὁ Θεὸς κάμνουσαν ψυχὴν, ψυχαγωγὸς αὐτῇ δίδωσι τὴν ἡδονὴν· οἷς γὰρ καὶ ἐφ' ἡμῖν· πολλάκις γὰρ ἐξ ἀγρείας ἐπανελθὼν ὁ ἀνθρωπος, καὶ μυείαις λύπαις πεῖσαν πληθεῖσαν τὸν ὄχλον, καὶ ζωντυχὸν ὕπνοι πολλάκις βαρείαις, καὶ ἀφορήτοις πεῖσαι συμφοραῖς καὶ ζημίαις, ἐλθὼν εἰς τὸν οἰκίαν θυείσκει παιδίου ψυχαγωγόν, καὶ τὸ σκληρὸν τῆς πόνου ἀμείφει τὸν ἀπαλὸν τῆς θηρίου. ὅπου γὰρ αὐτὸς ἀθυμοῦντα οὐ γινὴ προσέρχεται παραμυθούμενον, ὡς ἄγγελος ἔχουσα τὸν παραμύθιον, οὐκ οἰκέτης τολμᾷ παραμυθήσασθαι, ἰσάγγελος ὁ Θεὸς τὸν ἁπλαστον φύσιν τὸν συγγνώμης ἀξιοῦντα ἐξ ὧν οὐκ οἶδε, καὶ δι' ὧν τῆς ἀμείφει τὸν ὀκ τῶν πόνων κακμηκότα ψυχήν. οἰκέτης ἐὰν προσγελάσῃ, νομίζει ὑπερηφανῆν τῇ ὕβρει τὸ διαφόρου· ἡ γινὴ ἐὰν γελάσῃ, νομίζει αἰσθητὴν πεῖσαι τὸν συμφορᾶν· τὸ παιδίον αὐτὸ παίον ἔχει τὸν κολακείαν ἀπὸ τὸν ὀκ τῆς φύσεως ἀκεραιότητα· καὶ πολλάκις "ἃ μὴ ἴσχυσαν φίλοι συμβουλεύοντες, σοφοὶ γενόμενοι, ἴσχυσε παιδίον τι λαβὸν μόνον," λύσαι τὸν πᾶσαν συμφοράν. καὶ λοιπὸν ἡ ψυχὴ ὀκ αὐτῇ τῇ ἀκμῇ τῆς λύπης, ὁρᾷ μὲν τὸ παιδίον, καὶ ἔχει δέχεται δώρημα, καὶ ἀπαθὴς γίνεται τὸν ἄγγελον ψυχαγωγόν· ἔλκεται δὲ τῇ παραμονῇ, καὶ ὅταν πολλάκις ὑπακούσῃ τὸ ἅμμα, αἰρπάζεται τὸν Ἀδάμιον. ὥστε δύο λαβοῦσα παῖδα, ἀποπέμπει τὸν λύτειον, καὶ φησι, τοῦτον μοι "χρείαν ὁ Θεὸς μόνον, καὶ ἄδικός μοι λόγος τῶν ἄλλων. οἶδε πῶς καὶ ἀπὸ τῶν τυχόντων ἐγείρει ὁ Θεὸς τὴν ψυχὴν τὸν παραμυθίαν; ἐπεὶ καὶ μόνος ἦν ὁ Ἀδὰμ ὀκ ὃν παράδεισον, καὶ φίλων ἔχων, καὶ ζώντων, καὶ συζῆν, ἐσπούδασεν αὐτῷ ὁ Θεὸς τὰ ζῷα εἰς ψυχαγωγίαν αὐτοῦ· οἷς ὥσπερ ὄντι σήμερον τὰ ζῷα τὰ μιμητὰ, καὶ μὴν μιμήματα ἀνήματα, τὰ δὲ φωνή. οἷς, μιμεῖται τὰ ἀνήματα τὸ ἀνθρώπων πίθηκος, καὶ ὅσα παίζει· φωνὴν ψίττακος ἢ ἕτερα ἔρουδοί. εἶχεν οὖν ψυχαγωγίαν τὸν παρὰ τῶν ἀλόγων, τὴν μὲν καλαβοώντων, τὸν δὲ ἄλλων προσομοίων. πολλῶν τοίνυν ὄντων τὸ πλησιαζόντων αὐτῷ τὸ παραμύθιον, ὁ ὄφις φρονιμώτατος ἦν πάντων τῶν θηρίων τῆς γῆς· καθὼς εἶπεν ἡ γραφή· Ὁ δὲ ὄφις ἦν φρονιμώτατος πάντων τῶν θηρίων ὧν ἐποίησε Κύριος ὁ Θεός. διὸ οἶμαι καὶ τῶν μιμητῶν μιμητότερος, καὶ τῶν προσομοίων ἐρευτέρος. μὴ προσέχῃς τὴν τοῦ ὀλισθήματος, ὅτι καὶ ἐβλήθημεν, καὶ βδελυπτόμεθα. οὐκ ἦν οὕτως ἀπ' ἀρχῆς. φίλος ἦν ὁ ὄφις, καὶ τῶν προσομοίων ἀνθρώπων ἐγγύτερος. πῶς οὖν αὐτὸν ἐχθρὸν ἐποίησεν; ἡ τοῦ Θεοῦ ἀποφασις· ἐπικατάρατος γὰρ σὺ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων. ἐχθρὸν ἦσαν ἀλλήλοις σε καὶ ἀνὰ μέσον σου καὶ τῆς

Γεν. 3. α.

Γεν. 3. ιδ.

τῆς γυναικός. ἐκείνη ἡ ἐξήγησις τὴν φιλίαν ἔλυσε. φιλίαν λέγω, οὐ τὴν λογικὴν, ἀλλὰ τὴν ἀλόγων γνῶσιν. ὥσπερ σήμερον οἱ δύο πανοῦργοι κύνες φιλίας σῆμα, οὐ λέγω, ἀλλὰ φυσικὴν κίνησιν· οὕτω δὲ ὁ ὄφις ἐπῆσαν τῷ διαβόλῳ. ὡς οὖν ἔχων πολλὴν οἰκειότητα, ὥφθη τῷ διαβόλῳ ὡς ἁρμόδιον ὄργανον. ἰδὼν οὖν Ἀδὰμ χαίροντα τὸν ὄφιν καὶ ἡσυχάζοντα, καὶ πολλὰ τῷ Θεῷ ἀντιφθεγγόμενον, ἐνόησεν ὁ τῆς κακίας τεχνίτης, ὅπερ οἱ ἄδολοι τῶν λέξεων, ἀπὸ τῆς ἰδίας γνησιότητος πάσχουσιν. ἐνόησε γὰρ ἀξιόπιστα ἀπὸ τοῦ ὄφεως ἀκούσεσθαι

ὑμᾶς; μὴ φύδεται ὁ τῦ Χριστοῦ φωνή· ἐκφοβος φύσις ὄστι; ἐφώσατο ἦ, ἢ τῦτο δεινῶς. ὅταν γὰρ ὡς ἡλη κακοηθύσασθαι, προφάσμα, "Εἰς χρόας προσαποίσω ἀγροικίαν, ἵνα ἀνύποπτοι εἰσαγάγη τὴν σκαμωνίαν, ἀντὶ τῦ ὡς οἶδα, φησι, "ὡς ἴστι καθαρτική· ἁπλῶς ἦλθον, ὡς ἐγὼ οἶδα. Οὐκ ἐστιν ἐν ἄνθρωπῳ τοιαῦτα πολλά; Οὐκ οἶδα μὲν τὴν δολίαν ταῦ ἔργα, ταῦτα ὑ ῥᾴθοισι προφάσματα, ἢ προσαποιῶνται ἀγροικίαν; ὕτω ἢ ὁ ἀμφίβολος, τί ὅτι εἶπε, φησιν, ὑμῖν ὁ Θεός; ἀντὶ τῦ, προήκουσα, ὑ καλῶς ἤκουσα μὴ φαγῆ ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ξύλου. κ γυνὴ νομίσασα ἀγροικίαν εἶ), διέρρηξεν τὴν λέξιν. οὐχ ὕτω, φησίν, εἶπεν· Οὐκ εἶπεν ὁ Θεὸς μὴ φαγεῖν ἀπὸ παντὸς ξύλου, ἀλλ' ἀπὸ παντὸς μὲ ξύλου ἐπέταξεν, ἀπὸ ᾗ ἐκώλυσεν. Εἶπε γὰρ ἡμῖν, μὴ φάγητε, ἵνα μὴ ἀποθάνητε. ἔδοξε μᾶλλον αὐτοῖς ὁ Οὐκ ἤδει. λοιπὸν ὑχ ὑπεσκελίζετο ὡς ἐγκαταλελειμμένος, ἢ λέγει αὐτῇ· ὑ θανάτῳ ἀποθανεῖσθε. ἴδε ἄλλο ψεῦδος. τῦ γὰρ Θεοῦ εἰπόντος, ᾗ δ' ἡμέρᾳ φάγητε, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε, λέγει ὁ ἀμφίβολος, Οὐκ ἀποθανεῖσθε· τῦτο δὲ τίς ἐγὼ ἐψεύσατο. ἤδει γὰρ ὁ Θεός, φησι, ὅτι ᾗ δ' ἡμέρᾳ φάγητε, ἔσεσθε ὡς θεοί. ἴδε τέταρτον ψεῦδος. ὅρα τὸν ἐγκαταλελειμμένον καὶ λίαν τ ἀμφίβολον. ἤδη "προμήθειαν καὶ ἀσπίδα ᾗ κόσμῳ" τὸν πλάνον. ἢ ὄφις προμήθειαν (ὡς ἔφην) πολυδίαν ἐμαίρας ᾗ κόσμῳ, προλαβὼν ὡς ἐν διηγήματι κατέσπειρεν εἰς ταῖς ἀκοαῖς τῆς γυναικὸς ἔμφασιν τῦ εἶ) πολλοὺς θεούς. ἀλλ' ὁ μὲ τ κακίας τεχνίτης ὕτω προκατέσπειρε τὸν ἔποικον τῆς θεᾶς· ὁ ᾗ Θεὸς προνοεῖται, φυτεύομενον τὸν πλάνον τὸν μέλλουσαν μὴ λαλεῖσθαι δι' ἀσεβείας σώματι, ἵνα μὴ προφθάσῃ λογικὴ φωνὴ ἀσεβὴς θεᾶς φθέγξηται, ἀλλὰ προφθάσῃ σῶμα ὄφεως· ἵνα πρῶ σῶμα λαλεῖν ἀσεβὲς εἰδώλων, ᾗ σώματι "ἐκπεσεῖν ἀπειλήθη. οἶδα ὅτι ἓ τῇ φωνῇ συνεπώσχετε, ἢ ταῖς ἐνοίαις ταῖς ἀλόγοις τῆς γραφῆς ἁρπάζετε. μηδὶς οὖν ἀσεβὴς Ⓦ κόμπον τῆς φωνῆς ἀγαπήσειεν, ἀλλὰ ἀσεβὲς τὸν τῦ κτίσαντος "δύναμιν. Ἤδει γάρ, φησιν, ὁ Θεός, ὅτι ᾗ δ' ἡμέρᾳ φάγητε, ἔσεσθε ὡς θεοί, γεωσχίτας καλῶν ἢ ποτηρίων. λέγουσι πολλοί, ἢ μάλιστα Ⓟ τῶν θεοσόφων Πορφυρίῳ ἀκολουθήσαντες, ᾗ κτίσει ἀσεβῶν συγκεφάλαιον ἢ τῦ θείου δόγματος πολλοὺς ἀποκτείναντι, λέγουσι τοῖτο, τί ὁ Θεὸς ἀπηγόρευσε τὸν γνῶσιν τῦ καλῦ ἓ ποτηρίῳ; ἔχω, ὃ ποτηρίον ἀπηγόρευσε· διὰ τί ἢ ὃ καλόν; Εἰ πὸν γάρ, ἀπὸ τῦ ξύλου τῦ εἰδέναι καλὸν ἢ ποτηρίου μὴ φάγητε, κωλύει, φησίν, αὐτῶν τῦ εἰδέναι ὃ κακόν· διὰ τί ἢ ὃ ἀγαθόν; ἀεὶ ἡ κακία καθ' ἑαυτῆς τιχάζεται, ἓ ταῖς λαβαῖς καθ' ἑαυτῆς δίδωσιν. ὑ τὸν γνῶσιν ἐκώλυσεν ὁ Θεὸς τῦ καλῦ· Εἶχε γὰρ αὐτὸν ὁ Ἀδὰμ ἢ σὺν τῇ φαγεῖν. Εἰ γὰρ μὴ Εἶχε γνῶσιν, πῶς γνωρίζει τὸν γυναῖκα; πῶς φισιολογεῖ, ὁσιῶν ἐκ τῆς ὁσῶν μου, ἢ σαρξ ἐκ τῆς σαρκός μου; πῶς ᾗ ἡ προφητικὴ ταῖς μέλλοντα, αὕτη κληθήσεται γυνή, ὅτι ἐκ τῦ ἀνδρὸς αὐτῆς ἐλήφθη· διὰ τῦτο καταλείψει ἀνθρωπος Ⓦ πατέρα αὐτῦ ἓ τὸν μητέρα, ἢ τὰ λοιπά; ὁσαῦτα οἶδε, ἢ ὁπόθεν "ἦλθε ὁ καλόν. Ⓦ Θεὸν ἦλθε, ταῖς τῦ Θεοῦ ἐτήρει, γνῶσιν Εἶχεν, ὀνόματα ἐπέθηκε ὁσαῦτα· πῶς ὁπόθεν Εἶχε γνῶσιν καλοῦ; τί οὖν ἐστιν; οὐ τὴν γνῶσιν κωλύει ὁ Θεὸς τῦ καλοῦ, ἀλλὰ ἦλθε μὴ εἶ) μὲ τῦ ἀγαθοῦ τὴν γνῶσιν τῦ κακοῦ. λύει ᾗ ὃ σόφισμα τῆς ἀσεβείας ἀπὸ τῆς γραφῆς. λέγει Παῦλος, Οὐ δύνασθε ποτήριον Κυρίου πιεῖν, ἢ ποτήριον δαιμονίων. ὑ ταῖς δύο ὁπόθεν ἐκώλυσεν, ἀλλ' ἡνίασε μὲν ὃ ἄγιον, ἀπέρριψε ᾗ τὸ ἀσατὲς ἢ βέβηλον. ὕτω καὶ ὁ σωτήρ· Οὐ δύνασθε Θεῷ δουλεύειν ἢ μαμωνᾷ. κὲ τὸ αὐτὸ ἢ Θεῷ δουλεύειν ἓ δαίμοσι, ἀδύνατον. ὕπως ὁ Θεὸς ἐκώλυσε λαβεῖν γνῶσιν τῦ ποτηροῦ, ἵνα μὴ μίγῃ) μὲ τῦ ἀγαθοῦ ἢ γνῶσις τῦ κακοῦ. λοιπὸν σὺ ταῦτα προσέχωμεν. ᾗ τί ᾗ ὅλως ἐκλήθη ξύλον γνώσεως καλῦ ἢ πονηροῦ; οὐ τοιαύτην Εἶχε φύσιν, ἀλλὰ τοιαύτην ἐπωνυμίαν ἐπέθηκεν. τὸ εἴδωμα τ γραφῆς λέγω. οἷον λέγω· ἐκλήθη σὺ τῇ ἐρήμῳ μία πηγὴ ὕδατος, ὕδωρ αὐτὴ λογίας. ἐδοκίμασά σε ὅτι ὕδατος ἀντὶ λογίας. ἆρα τὸ ὕδωρ τοιαύτην Εἶχε φύσιν, ὡς εἰς αὐτὴ λογίαν φέρειν τὸν λαόν; ᾗ τί οὖν Μωϋσῆς πιὼν οὐκ αὐτῆς ᾗ Θεῷ; ὥσπερ ἢ ἐκλήθη τὸ ὕδωρ, αὐτὴ λογίας

α. Κορ. ι. κα. Ματθ. ϛ. κδ. Ψαλμ. ϛ.

γίας ὕδωρ, ὃ φύσει ἔχει τοιοῦτον, ἀλλ' ὅτε τὸ εἶπεν αὐτῷ θυμοῦσθαι τὸν θεόν. ὅπερ γὰρ ἐκ τῆς ἀντλήσεως ὁ λαὸς, ὅτε τὸ σκληθὲν ὕδωρ ἀπελογίας. πάλιν εἶδεν Ιακὼβ τὸν Θεὸν, ὡς ἴδῃ ἀνθρώπῳ δυνατὸν καὶ χαλᾷ ὄνομα τὸν τόπου, εἶδος Θεοῦ. ὁ τόπος γὰρ εἶχεν εἶδος Θεοῦ, ἢ μορφὴν Θεοῦ, ἀλλ' ὅπερ ἐκ αὐτοῦ ἡ ὁπλασία ἐλθεῖν, ἐκάλεσεν τὸν τόπον ἀπὸ τοῦ πράγματος. ἄλλος τόπος ἐκλήθη Εἰρλιὼν Θεοῦ. ὅτε τῷ Γεδεὼν ἐφάνη ἄγγελος, ἐφοβήθη, καὶ λέγει, Οἴμοι, οἴμοι, ἀπεθανοῦμαι· εἶδον γὰρ ἄγγελον Θεοῦ. λέγει αὐτῷ ὁ ἄγγελος, Εἰρλιὼν σοι, μὴ φοβοῦ· καὶ οἰκοδόμησέ, φησι, Γεδεὼν θυσιαστήριον, ὃ ἐκάλεσεν" αὐτὸ, Εἰρλιὼ Θεοῦ. ὥσπερ οὖν ὁ βωμὸς, ἢ τὸ θυσιαστήριον, οὐκ αὐτὸ Εἰρλιὼν ἔσχεν, ἀλλὰ τῆς ἡμερότητος καὶ ἀβλαβείας Εἰρλιὼν ἐκλήθη· καὶ ὥσπερ τὸ ὕδωρ οὐκ εἶχεν ἀπιλογίαν, ἀλλὰ διὰ τὸν ἐπ' αὐτῷ θυμὸν τοῦ θεοῦ ὕστερον ἐκλήθη· ὕστερον καὶ τὸ ζύλον ὃ χαλᾶσιν εἶχεν, ἀλλ' ὅπερ πᾶς ὁ ἁμαρτάνων, εἰς χαλᾶσιν ἔρχεται ὧν ἁμαρτάνει. οἷον λέγω· πάλιν ἐν ἐπαναβάσεσι, ἐνίοτε πλανηθέντες ὀφθαλμοὶ διὰ τόπων λαμπρῶν, καὶ ἔνδοξος τοῖς ἀνθρώποις λέγει, ⟨Φ⟩ τόπος δὲ τοῦτος φοβερός ἐστιν· ἆρα ὁ τόπος ἔχει φόβον, ἢ διὰ τὸν λαμπρὸν λέγουσι τὸν χαλκὸν εἶναι ἐν ἐκείνῳ τῷ τόπῳ; ὅτε καὶ τὸ δένδρον ἐκλήθη ὑφ' ὕλης εἶχε θανατηφόρου χώσεως ἐργαστικὸν, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πρὸ αὐτοῦ ἡμερότητος τῷ Αδὰμ ἁμαρτίας ἔλαβε τὸ ὄνομα. λύω δὲ τὸ πρᾶγμα ζωτόμως. οὐ γὰρ ἀπορῶ ἡ θεία γραφή. "σημεῖον ἔχομεν θυσιαστηρίου, ὃ μετέχουσιν ⟨Φ⟩ πιστοί. ἆρα αὐτὸ τὸ δῶρον φυσικὸν ἔχει σωτηρίαν, ἢ διὰ τὴν ὑπεναντιωτάτην δόξαν ἔχει ἐνέχυρον ἀπὸ τῶν πρώτων, μὴ ἀμφιβάλλῃς πρὸ τῶν πραγμάτων; ἐκεῖ βρῶμα θανατηφόρον, ὧδε βρῶμα ζωοποιόν. εἰ τοῦτο φύσει σώζει, καὶ ὃ χριστὸς φύσει ἀναιρεῖ, καὶ οὐ τῇ προθέσει *. δείξω σοι ἄλλο βρῶμα ἔξω τοῦ παραδείσου θανατηφόρον, τὴν εἰδωλολατρείαν λέγω. διὰ τί γὰρ πρῆτησαντο ⟨Φ⟩ μάρτυρες φαγεῖν κρέα; διὰ τί ἐφοβοῦντο φαγεῖν; ἆρα εἰ ἔφαγον, ἀπέθνησκον; οὐδαμῶς· ἀλλ' ὅπερ ἐπιτήδευσαν τῶν εἰδώλων ἡ μνήμη, ἔφυγον, οὐ τὸν βρῶσιν, ἀλλὰ τὸν τῶν μιαρῶν ὀπτασίαν. οὕτω γνῶσιν ἔσχεν καλοῦ καὶ ἀγαθοῦ τὸ δένδρον· οὐ γνῶσιν παρέχει, ἀλλ' ἀπὸ τῆς παραβάσεως διδάσκει" αὐτόν. ἀεὶ γὰρ ἡ πεῖρα διδάσκει τὸν ἀνόητον, ὅτι κακὸν τὸ παραβαίνειν. πάλιν ἑτέρᾳ ὁδῷ λυθήσεται τὸ ζητούμενον, οὐχ ὡς τῶν πρώτων ἀτιμιωτάτων, ἀλλ' ὡς τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ πλουσίας οὔσης. μὴ γὰρ ἵνα νομίζητε τὸν ἐπαγγελὸν τῶν πολλῶν νοημάτων δι' ἀθέτειαν γίνεσθαι τῶν πρώτων. ἡ τοῦ Θεοῦ γὰρ χάρις πλουσία ὖσα, οὐκ ἔσωσεν ἡμᾶς, ἐὰν ὠμὴν ἄξιοι. πρόσχες τοίνυν. ⟨Φ⟩ μάρτυρες πρῆτησαντο βρῶσιν εἰδωλοθύτων, ἵνα τοὺς φθάνοντας φαγεῖν, ὡς εἰ ἔφυγεν Αδὰμ τὸ δένδρον, ἐσώθη ἄν. ὅπερ γὰρ τὸ εἰδέναι ἀγαθὸν καὶ κακὸν, τοῦτο μισητὸν, ἡ ἀλήθεια λάμπει. ἐρωτῶ γὰρ ὁ Θεὸς, καὶ μὴ πρᾶπεν, οἶδεν" αὐτὸν, ἢ οὔ; πῶς τολμᾷ εἰπεῖν ὅτι οὐκ οἶδεν; τὸ γὰρ ὄντι ἡ γνῶσις, πρᾶξις. ἆρα Παῦλος ὁ λέγων, Φεύγετε τὴν πορνείαν, οὐκ ἤδει τί ἐστὶν ἡ πορνεία; ὁ φεύγων μοιχείαν, οὐκ ἤδει τί ἐστὶν ἡ μοιχεία; ἀλλ' ὃ κατέκρινεν αὐτὸν ἡ γνῶσις. αὐτὸς γὰρ ὁ Θεὸς οἶδεν ἡμῶν ὅλας τὰς πράξεις, ἀνεξιθήλῳ καὶ λέγων, ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχονται λογισμοὶ πονηροὶ, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, ἁρπαγαὶ, φθόνοι, πλεονεξίαι. ταῦτα δέ ἐστι τὰ κοινούμενα τῷ ἀνθρώπου. ταῦτα ἀγαθὸν λέγει, ἢ εἰδὼς ὁ Θεὸς, ὃ ὁ ἀπόστολος; οὐχ ὑπορίζει οὖν ἡ γνῶσις τοῦ Αδὰμ· ἔλαβεν, οὐχ ἡ γνῶσις, ἀλλ' ἡ παράβασις. θέλω δὲ ἐρωτῆσαι αὐτοὺς, ποῖον ἔμαθε παρὰ τοῦ ζύλου καλὸν, ἢ κακόν; μὴ τὸν βρῶσιν ἔγνω τί ἐστι φάγος; οὐδὲν οὐδέπω ἐν ὁ χαλκὸς ἔχων, ὃ μοιχεία ἐγνώσκετο (οὐδέπω γὰρ ἦσαν γάμοι) οὐ πορνεία, οὐχ ἁρπαγὴ ἐν (οὐδέπω γὰρ ἐν πλούσιος ἢ πένης) οὐ συκοφαντία ἢ ψευδομαρτυρία. ποῖον οὖν ἔγνω κακὸν, ἢ τοῦτο μόνον, ὅτι καλὸν ἐν ὃ ἀπαγόρευσεν Θεῷ, κακὸν ἦν ὃ παρήκουσεν Θεοῦ; λέγω ἦ κοινὸν καὶ πεφορτισμένον ῥῆμα, ἢ μή τις αὐτὸ ὡς τολμηρὸν καταγνῷ· εἰσῆλθεν λέγω τοῖς ἁμαρτάνουσιν, ἀπειλοῦντες αὐτοῖς ὑπεύθυνοι, ποιῶ σε μαθεῖν ὑπεύθυνον. ἆρα γνῶσιν λέγει τὸν μαθησιν. ὃ δὲ γνῶσιν

ἀπὸ

ἀπὸ τῆς πίστεως τὴν συμφορὰν. ἐπαίδευσεν αὐτὴν γυναῖκα πόσους κακοὺς συνεζεύξατο θεραπαίνας. σκόπει τοίνυν μὴ ἀκριβείας. εἰ γὰρ καὶ εἴρηται σκῶλον, ἀλλ' ἡ ἀπόθεσις ἔλκει λόγον. ὁ διδοὺς τὰ πάντα Θεὸς, ἀόρατος ἦν· ὁ λαβὼν παρὰ τοῦ Θεοῦ τὰ πάντα, ὁρώμενος ἦν· ὁ λαβὼν ἐφαίνετο, ὁ διδοὺς οὐκ ἐφαίνετο. μόνος ἦν ὁ ἀνθρωπος τὰ ἄλογα σὺν αὐτῷ. καὶ κεφαλὴς οὐδένα εἶχεν. ἔδηκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς νόμον, ὃ δένδρον εἰς ἀπόθεσιν ὃ μέσῳ, ἵνα μὴ λάθῃ λαβὼν τὸ διάστημα. οἶδε, σπείρει τοὺς καρποὺς μὴ τῆς γυναικός· ἐπλάσθη τῷ δένδρῳ· ἔλεγε, μὴ ἀφώμεθα τοῦ δένδρου τούτου. σπεύδει γὰρ αὐτὸν πρὸ πείρας ὁ Θεὸς· καὶ ἵνα ὃ ὁρώμενον ἀπόθεσις τοῦ ἀοράτου· οἷα ψυχὴ καὶ νοῦς. σκόπησον πόσοι εἰσὶν ἄρχοντες ἀνὰ πᾶσαν τὴν γῆν. καὶ ὅπου βασιλεὺς πάσης οὐ πρέσεσι, ἀλλ' ἄνδρας ἴσους χαρακτῆρα τοῦ βασιλέως ὃ δικαστηρίοις, ὃ ἀγορᾶις, ὃ συλλόγοις, ὃ διαλέξεις. ὃ πανταχοῦ τοῦτο, ὃ ᾧ πρώτῃ ἀρχὴ, δεῖ πρῆναι, ἵνα βεβαιωθῇ τὰ γινόμενα. ὁ βασιλεὺς μὲν οὖν πρῆναι πάντα χρὴ ὡς ἀνθρωπος οὐ δύναται· Θεὸν δὲ πάλιν φαίνεσθαι ὡς Θεὸν ἀνθρώποις, ἀδύνατον. δίδωκε δὲ δένδρον χαρακτῆρα τῆς βασιλείας, ἀπόμνησιν φέρον τῷ Ἀδάμ, ὅτι πάντων ἔλαβε τὴν διάστασιν. γνῶθι δὲ διδοὺς τὴν ἐξουσίαν. καὶ ἵνα μάθῃς πῶς ἀπεμίμησκεν αὐτὸν τὸ δένδρον, ὅτε ὁ ὄφις ἠθέλησεν ἀπατῆσαι τὴν γυναῖκα, εἶπεν αὐτῇ, Διὰ τί εἶπεν ὁ Θεὸς μὴ φαγεῖν ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ξύλου; ἡ γυνὴ οὐκ ἐπελανθάνετο τοῦ νόμου, ἀλλὰ καὶ διῃρθρώθη τὴν ἀγνοιαν, καί φησι· οὐκ εἶπεν ὁ Θεὸς ὕτως, ἀλλ' ἀπὸ παντὸς ξύλου φαγώμεθα, ἀπὸ δὲ τοῦ ξύλου τούτου, εἶπεν ὁ Θεὸς, μὴ φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲ ἅψασθε αὐτοῦ. βλέπε τὴν ἀκρίβειαν· * ὁ Θεὸς οὐκ εἶπε, μὴ ἅψησθε. σὺ δὲ γὰρ ἔφερε κίνδυνον ὃ ἅψασθαι· ἀλλ' ἐκεῖνοι ζωὴν ἔχοντες ἦσαν, τὴν λοιπὴν ἀπολαύοντες, ὡς ἦν ἀπ' ἐξουσίας. εἶπεν ὁ Θεὸς, μὴ γεύσησθε τοῦ δένδρου· ἡμεῖς δὲ μηδὲ ἁψόμεθα. τοσοῦτον ἔμαθε τὴν γυναῖκα τηρῆσαι τοῦ Θεοῦ τὴν ἐντολήν. ἐν οὖν ὃ δένδρον ὃ μέσῳ κείμενον, εἰς ὃ ἐπάτησαν οἱ λοιποί. ξένον ἄκρον πρᾶγμα. ἐζήτησαν ὀργάνῳ πρὸς τὴν ἀπάτην, πρᾶγμα ἐμπεφυτευμένῳ τῷ ἀνθρώπῳ. ὁ γὰρ Θεὸς πλάττων ἀνθρωπον, μὴ τῆς ἄλλης γνώσεως εἰδέναι αὐτὸν ἐν πόθῳ Θεοῦ. ἐπεὶ οὖν εἶδεν ὃ αὐτοῖς πυρσὸν τοῦ πόθου, λέγει, Γενήσεσθε ὡς θεοί. ἐν, ὡς ἄνθρωποι, οὐ δύνασθε· εἰ δὲ πάντοτε μὴ Θεοῦ· ἐὰν γένησθε ὡς θεοὶ, πάντοτε μέλλετε εἶναι μετ' αὐτοῦ. οὐ γὰρ εἶπεν αὐτοῖς, ἐὰν φάγητε, γίνεσθε πολέμιοι τοῦ Θεοῦ. ἐπιθυμία οὖν τῆς ἰσοθεΐας ἀπατᾷ τὴν γυναῖκα, καὶ κεῖνον ὃ ἄνδρα οὐκ ἀπατᾷ, ἀλλὰ πείθει. καὶ μάρτυς Παῦλος λέγων, Ἀδὰμ οὐκ ἠπατήθη. ἓ ἄρα κατεκρίθη; ὄρα ὃ ἀνόητον. ἡ γυνὴ ἀπατηθεῖσα ἔφαγε· πείθει μὲν ὃ φαγεῖν καὶ τὸν ἄνδρα, ἵνα μὴ μόνη ἁμάρτῃ. ὃ ἔπεισεν, οὐκ ἠπάτησεν. οἶδε καὶ πολλάκις· οἶδε ἀνθρωπος τὴν πίστιν, ἀγαπᾷ νόμον, ζηλοῖ τὴν ὀρθοδοξίαν, ὃ πείθεται τῇ γυναικὶ μὴ ἅψασθαι ζῆλον, οὐκ ἀγνοεῖ τὴν ἀλήθειαν, ἀλλὰ πειθόμενος τῇ συμβίῳ. πολλοὶ γὰρ σκόπισαν ὅτι ἀγνοῶν ὁ Ἀδὰμ ἔλαβε παρὰ τῆς γυναικός, οὐκ εἰδὼς πόθεν ἦλθε καρπός. ἀλλ' οὐκ ἦν ἀπολογία. ὁ γὰρ Θεὸς ἐλέγχει, λέγων αὐτῷ· ὅτι ἤκουσας τῆς φωνῆς τῆς γυναικός σου. οὐκ εἶπεν, ὅτι ἔλαβες παρὰ τῆς γυναικός σου. καὶ μὴν ἠδύνατο εἰπεῖν, ἠγνόουν, οὐκ ἤδειν πόθεν ὧδε ἦλθε καρπός. ὃ ἔγκλημα τοῦ ἀνδρὸς, ὄχ ὅτι ἠπατήθη, ἀλλ' ὅτι ἐδιλεάσθη. ἐλθωμὲν λοιπὸν ὅπου ὃ δικαστήριον· ἰδωμὲν τὰ ἀπόμνήματα τὰ ἀρχαῖα καὶ ὅπου τῆς ἁγίας ἐκείνης καὶ ἀδιαλείπτου δίκης καὶ φιλανθρώπου γνώμονα, τὰ χαράγματα γράμμασιν ἀθανάτοις, ὧν τὸν μνήμονα καὶ τὸν ὄφιν καὶ τὸν φαιδρότητα οὐδὲ πᾶς ὁ αἰὼν λύσαι δύναται. πρόσεχε λοιπόν· Ἠκουσέ, φησιν, ὁ Ἀδὰμ τῆς φωνῆς Κυρίου περιπατοῦντος ὃ δηλονότι ὃ τῇ ἀναδύσει. ἀπὸ τοῦ φόβου ἠθέτο, καὶ ἀπὸ τῆς συνειδήσεως, καὶ ἀπὸ τοῦ κτίσαντος εἶχε Θεὸς φανεσθαι. ἐφαίνετο οὐχ ὡς ἦν, ἀλλ' ὡς ἠβούλετο. βούλεται ὁ Θεὸς τὴν ἀγνοιαν, ὅπου ὃ δηλονότι τότε

Ἀδὰμ

Αδαμ ἐπεσκέψατο, καὶ γνῶ ὅτι τῶ σαρκὶ ὁ ἄνθρωπος. ἓξ γὰρ καὶ ὀκτὼ ἔτεσι ὑπέμεινεν ὁ σωτὴρ ὁ πάθος, καθ' ἃς διετέλεσεν ὁ Αδαμ ἀπὸ τῆς φαγῆς, ἕως τῆς βαπτίσεως καὶ τῆς χρίσεως, ἀπὸ ἕκτης ὥρας ἕως ἑσπέρας. ἕκτη ὥρα ἔφαγε· καμὼν γὰρ φύσεως μὴ τλῶ ἕκτων ἀπεκρύβη. ὁ ἄνθρωπος ἦλθε πρὸς αὐτὸν ὁ Θεός. ἐπεθύμησεν Αδαμ γενέσθαι Θεός· ἀδυνάτων ἦν ἐπεθύμησεν. ἔλυσεν αὐτὸν ὁ Χριστὸς τὴν ἐπιθυμίαν. ἐπεθύμησας σὺ γενέσθαι, ὃ οὐκ ἠδύνω· ἐπεθύμησεν ἐγὼ γενέσθαι αὐθέντης, ὃ δυνάμενος. ἀντισήκωσε γὰρ αὐτὸν ὁ Θεὸς τῇ ἀπάτῃ. ἐπεθύμησας τοῦ ἑαυτοῦ, λαμβάνω τὰ ἐμά. ἰσοθείας χ.θείας
Φιλοτ. C. 11. ἐπεθύμησας· ἰσάγγελος γένομαι. Διὰ τοῦτο ὁ Παῦλος λέγει, ὁ Σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος. ἐπεθύμησας γενέσθαι Θεὸς, ὃ οὐκ ἠγωνίσω διὰ τοῦτο. θέλω γάρ σε ἰσοθεῖόν ποθεῖ· ἀλλ' ἡ ἀγωνία κτησις, ὅτι παρὰ γνώμην τὴν διαστάσαν ἠθέλησας ἁρπάσαι τὸ ἀξίωμα. ἐπεθύμησας γενέσθαι Θεὸς, ὃ οὐκ ἠδυνήθης· γένομαι δὲ ἄνθρωπος, καὶ τὸ ἀδυνάτων δυνατὸν ποιῶ. ὅτι δὲ ὑπεθυμεῖν ἦλθε πρὸς ὄφιν, μάρτυρας αὐτὸς λέγων, ὅτι τὸ πάσχα ἤσθιεν ὁ πεῖσαι μὴ τὸ πεῖσθαι, ἢ πάσχα παρέχειν τῷ πείσαντι πᾶς τὸν ὑγιαίνοντα·
Λακτ. C. 11. λέγει τοῖς ἀποστόλοις, Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα φαγεῖν τὸ πάσχα τοῦτο μεθ' ὑμῶν. μὴ γὰρ ἐδάσχημά σε τῇ ἰσοθείᾳ; σὺ γὰρ ἐμὰ ἠθέλησας ἁρπάσαι, μὴ δυνάμενος· ἐγὼ δὲ σὰ λαμβάνω, δυνάμενος. πρόσχες. κατῆλθε τὸ ἄνθρωπον, καὶ λέγει· Αδαμ, ποῦ εἶ; ἀδελφὰ σκεῦνα καὶ ταῦτα. εἷς γὰρ Θεοῦ κάκεῖνα καὶ ταῦτα. μὴ γὰρ ἄλλος ἦλθεν ὅπου ὁ πάσχων, ἀλλ' ὁ καταλθὼν εἰς τὸν βάπτισμα; σκότος, ἠθέλησε μὴ ὁ φαγεῖν. Διεμοίρησαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, φησὶ, καὶ ἔγνωσαν ὅτι γυμνοὶ ἦσαν. ὅπου ὁ Δεσπότης εἶπεν, ἢ δ' ἂν ἡμέρᾳ φάγητε, διανοιχθήσονται ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί· ἴδε, φησὶ, κλήρωσεν ὁ Σατανᾶς. Παύλῳ πρέπει 10
C. Κορ. C. 12. λέγειν, Οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν. οἴδασι οἱ ἅγιοι τοὺς μηχανὰς τοῦ Διαβόλου. ὅρα κακίαν. πόθεν ἦλθεν ὁ Διάβολος, ὅτι μὴ τὸ φαγεῖν διοίγοντα αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί; μὴ γὰρ τυφλοὶ ἦσαν; λέγει ἡ γραφὴ, πρὶν φαγεῖν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ δένδρου, Εἶδε, φησὶν, ἡ γυνὴ τὸ δένδρον. οὐκοῦν οὐκ ἦν τυφλή. Εἶδε, φησὶν, ἡ γυνὴ τὸ δένδρον ὅτι ὡραῖον εἰς ὅρασιν. πρῶτον εἶδε, καὶ τότε ἔφαγε. πῶς οὖν διοίγησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί; πρόσχες, βλάσκαλῶ· σὺ ταῦτα ὅτι τὸ ζητούμενον. ὁ Διάβολος ἀπὸ σκοπιώσεως ἦν, τουτέστιν, ἀπὸ βλασάσεως· καὶ ἦδη τί ἔπαθεν ὁ βλασάς, καὶ τί πάσχουσιν οἱ βλασταίνοντες. κοινὸν δέ ἐστι τὸ πάθος πᾶσιν. καὶ γὰρ σήμερον, ὅταν ἁμαρτάνωμεν, ὡς τυφλοὶ ἁμαρτάνομεν· καὶ ὅταν ἁμαρτάνωμεν, τότε ὁρῶμεν τί ἐποιήσαμεν. οἷς, ὥσπερ εἴ τις ἐγκαλέσῃ, Διὰ τί τόδε ἐποίησας, προφασίζεται ἀνάγκην. ἀληθῶς οὐκ ἔδει τι ἐποίουν· καὶ χ.ἀγνοεῖ
ἀλλ' ὅταν τὸ τῆς ἁμαρτίας ὁ λογισμὸς παρέλθῃ, ὅλος γινόμενος τοῦ πρᾶξαι, καὶ τυφλοῦται τὸ τῶν πράξεων. βλέπε μὴ ταῦτα τῇ συνειδήσει τί πεποίηκε· λέγω δὲ ὡς τὸν ἀληθῆ. εἰσέρχεταί τις λῃστεύσαι ὅπου οἰκίας, καὶ εἰσέρχεται ὡς τυφλός· καὶ λογίζεται τὰ ἀπρόπτως, τὰ κρεμασθῆναι, τοὺς φόβους τῆς δίκης, τὰ ἐπηρτημένα κίνδυνον. τὰ τύφλωται γὰρ τὸν νοῦν. ὅταν εἰσέλθῃ, ὅταν λάβῃ, ὅταν κλέψας ἐξέλθῃ, μηδενὸς παρόντος, φόβοι πληροῦται, ἀναίνεται τί ἐποίησε, καὶ λογίζεται ὅτι εἰ καὶ ζητηθῇ, νοοῦσι τὸ πρᾶγμα τίνος ὄντι ἔργον· καὶ ἃ μὴ ἐλογίσατο πράττων, λογίζεται μὴ τὸ πρᾶξαι. οἷς, ὁ μοιχεύων, καὶ ὑπερρίπτων ἑαυτὸν ἀλλοτρίᾳ πυρὶ εἰσέρχεται, καὶ οὐ λογίζεται ὅτι νόμοι εἰσὶ, δικαστήρια, κατηγορεῖαι, ξίφη ἀκονημένα· ἀλλ' ὅταν πρᾶξῃ, διαλυθῇ, ὡς τὸν θεὸν παῖδα, παιδίσκη, γείτονα, συγγενῆ· καὶ ἃ μὴ ἔλεγεν ἐν τῷ πρᾶξαι, βλέπει μὴ τὸ πρᾶξαι. πάλιν βλασφημίας τις πεπληρώθη κακῶν· καὶ ἀναίσθητος ἦ, ἵνα συνηθῇ τούτῳ" λέγει, πολλάκις αὐτῷ εἶπον, καὶ οὐκ ἤκουσεν· καὶ ὅτι οὐκ ἤκουσεν". ἔπειτα ἐπαγαγὼν αὐτῷ πληγὰς λέγει, διδάσκω σε ἀκούειν· οὐχ ὅτι ἀκοὴν αὐτῷ δίδωσιν, ἀλλ' ὅτι ἡ πληγὴ διέρχεται τὸν πρόλημψιν, ἐς εἰς σύνεσιν αὐτὸν φέρει. ὅταν Ησ. v. 2.
καὶ ὁ πρόφητης· Ἡ παιδεία Κυρίου ἀκοὴν μου τοῖς ὠσὶ. ἐπὶ τοῦτο ἔξέπεσεν ὁ Διάβολος (οὐ γὰρ

ὅτι ἐλέησεν

ὑπολείπομαι τῆς ἀποδόσεως) ἤδη ποθ' ἱκανῶν μὴ ὃ ἐκπίπτειν, καὶ πότε εἰς αὐθησιν ἦλθεν ὧν ἐποίησεν. ἔμαθεν οὖν ὀξὺ ὧν ἔπαθε, καὶ λέγει, ἐὰν φάγητε, ἀνοίγει) ὑμῶν ⓐ ὀφθαλμοί· τουτέστιν, ὡς καὶ ⓐ ἐμοί. οἶδα ἀφ' οὗ πρέσβυς, τί ἔπαθον· ἔγνων τί ἔπαθον, ἔγνων τίνος ἐπέτυχον. εἶτα ἔφαγεν, καὶ διηνοίχθησαν αὐτῷ ⓐ ὀφθαλμοί, καὶ εἶδεν ὅτι γυμνοί ἦσαν. πρὸ γὰρ τούτου ἦσαν γυμνοί, καὶ οὐκ ἠσχύνοντο. ἀπεδύσαντο τὴν ἀθανασίαν, ἐνεπλήσθη ἡ σοφὴ τῆς δόξης, ἐγυμνώθη τὸ σῶμα, καὶ ἰῶ πολὺς λοιπόν. βλέπω βρύα καὶ ὀπώρια τῆς τέχνης. προφητεύει τέχνη τὸν Ἀδάμ, ῥαπτική. πρὸ πάσης τέχνης ἔλαβε τὰ φύλλα τῆς συκῆς, καὶ ἐράφη. τίς ὁ διδάξας; τίς ὁ παραδόσας; ἔλαβεν ἄπαξ παρὰ Θεοῦ ζωύφιον, εἰκὼν ἰῶ Θεοῦ, καὶ ἀμφιβάλλεις περὶ τοῦ γνῶσαι; ὅταν σεαυτὸν, πόθεν αὐθεντικὸς ἀρόζει ἐρωτᾶν ἐποίησε, τίς ὑπέδυσε ποιῆσαι ζύλον, καὶ μεσολαβῆσαι σίδηρον, καὶ σφίξαι, καὶ ζύλῳ ὑπτιθῆναι τοῖς βοσοῖ; πόθεν γυνὴ ὕρε τέχνην ἱστουργίας, λαβεῖν πόκον, πλυνᾶναι, νῆσαι, καὶ συνημμένον λεπτῶναι, καὶ πάλιν χαλάσαι συπάλαι; πόθεν ὕφος; τίς ἐδίδαξε τὸν ποικίλην τὸ ποικίλειν; ἔστηκεν ἱστὸς, ἐν τῷ παραπέμπομεν, οὐ χεὶρ ἐργαζομένη, ἀλλ' ὁ λόγος ἐργάζεται, λόγος μορφὰς ἀποτελεῖ. οὐκ ὑπτιάλλει χεῖρας ὁ τεχνίτης, καὶ ὁ λόγος τῆς τέχνης μορφοῖ τὸ ἱμάτιον, καὶ οὐ ἐρωμένοις χήμασιν ἐγείρει) τὸ βιβλίον τοῦ τεχνίτου. εἶτα ὁ ποικίλτης ὑ χεὶρ χεῖρα, καὶ ἐτέραν μορφὰς, καὶ ἐὰν ἀκούσῃς ὅτι Θεὸς ἐργάζεται, νομίζεις ὅτι χεῖρα κινῶν ἐργάζεται; καὶ ἐὰν ζητήσῃς παρ' τέχνου, καὶ παρ' ὑπτιοιδῶν, καὶ ὕπτης, πῶς σὺ σὴ τόδε ἢ τόδε, μνημονεύσας τὸ πρώτης φωνῆς τὸ λεγόμενον, ποιήσωμεν ἄνθρωπον καθ' εἰκόνα ἡμετέραν, ἔχεις τὸ ἀποδεικτικὸν τὸ λύσαι. εἰκὼν Θεοῦ, καὶ νοῦς; εἰκὼν Θεοῦ, καὶ μεμαίτηται τὸ διασυρτικὸν ἐράφα φύλλα συκῆς. ἀλλαχοῦ ⓐ ἀλληγορῶν, ὅτι ὁ παράδεισος ἐν ὑρανῷ ὄντι, καὶ πνευματικός ὄντι. τὸ ὑρανίῳ συκῆ τί ποιεῖ; ἀλλ' ἔσω ὁ παράδεισος ἐν ὑρανῷ ⓐ πόταμοι πόθεν ἐξέρχονται; οὐκ ἀπὸ γῆς; εἰ ὁ παράδεισος ἄνω, δῆλον ὅτι καὶ ⓐ ποταμοὶ ἄνωθεν ῥέουσι. μὴ γὰρ εἶπεν ἡ γραφή, ποταμὸς κατέρχεται ἐξ Εδέμ; ἀλλὰ τὸ σόφισμα. ἀγλεύσει ἡμᾶς ⓐ ἀλληγορητής. ἐσέβυσε γὰρ αὐτὸν ὁ Θεὸς, φησι, χαλῶσιν δερματίνοις. ἀρα μὴ βόας ἢ προβάτα ἔβυσε, καὶ βυρσεῖον ἰῶϊζε, καὶ τέχνῃ βυρσέως ἀπετέλεσε τὸ λεγόμενον ἡμῖς, ἄλλον δ' ζῷον πρὸ ἡμῶν ἄνω σύμπλοκης, ἄνω συζυγίας· ὃ μὴ ἦν ἐποίησε, καὶ μέρος τοῦ ὅλου ποιῆ· οὐκ ἠδύνατο; λοιπὸν φιλοπονοῦμεν, ἀλλ' οὐδέποτε Θεὸς ποιῆ μέρος ζῴου, οὐδὲν ἀτελὲς ποιεῖ ὁ Θεός. ἀκούω δέρμα, καὶ ζητῶ πόθεν· οὐκοῦν ἀκούω καὶ γὼ αἷμα τὸ λιγύτερον, καὶ ζητῶ πόθεν μετέβαλε ⓐ Ναὶ εἰς αἷμα, ποῖα ἔβυσε ζῷα. ὁ ποταμὸς ἔτυχεν αἵματος, καὶ οὐδὲν ἐτύθη ζῷον· δέρματα δύο γένους, καὶ ζητῶ ἀπὸ ποίων ζῴων ἐλήφθη· ἀλλὰ κἀκεῖ οὐκ ἐτύθη ζῷον δέρμα. προέσχε τῇ ἀκολουθίᾳ. Εἰ καὶ ἡ φωνὴ ἔκαμε, καὶ ἤμιφε· ἀλλ' ἵνα μὴ ἀκριτομυθήσῃ ὁ λόγος, ὁλίγα ἀρέμα εἰρηκὼς κατάπαυσον ⓐ λόγον. ἐράφα φύλλα συκῆς. Εὗρε ταύτην τὴν τέχνην ἔμαθον αἱρετικοί. Ἀδὰμ παρὰς ῥάπτην ἔμαθεν· αἱρετικοὶ σκηνοποιοὶ ἔμαθον. Ἀδὰμ παρὰς ἔραφεν, ἵνα σκεπάσῃ τὸ αἴσχιστον· αἱρετικοὶ πῶς ὑστερεῖται σκέπης, ἵνα γυμνώσωσι τὰ ἄγια. πολλάκις ἀκούσθε τοῦ ὄντος τοῦ γεγραμμένου, καὶ θαυμάζουσιν ὅτι γραπτὸν ἔλαβον τὸν Χριστὸν τὰ ἱμάτια, καὶ ἐμερίσαντο, καὶ βλέπω ἡμῶν ἡ ἀγία λογή· πολλὴ ἡ τοῦ Θεοῦ μακροθυμία, μὴ καταλάβῃ κεραυνὸς, μὴ καταλάβῃ ῥομφαία. διὰ τί εἶπεν ὁ ἅγιος, καὶ αἱ βέλτιστοι χῆρες οὐκ ὠκτίρησαν; θαυμάζεις ὅτι ἐτόλμησαν σκῆνος ⓐ γράψαι μερίσασθαι τὰ ἱμάτια; θαύμασον ὅτι ἔτι διέρρηξαν τὸ ἱμάτιον τῆς ἐκκλησίας. ⓐ γράψαι εἶδον τὸν χιτῶνα τοῦ Χριστοῦ ἐράφην οὐ τὴν αὐτοῦ φαντασίαν διὰ ὅλου, καὶ ἐφάνησαν τὰ ἱματίου· αἱρετικοὶ ἢ τοῦ ἐθνικοῦ τοῦ Χριστοῦ, τοῦ κλήρου τῆς ἐκκλησίας ἔλαβον, ἐμερίσαντο, κατέτεμον. ἀλλ' ὅτι ὁ προκείμενος ἐπομνήσθημεν. ἐράφα φύλλα συκῆς. πτύσαι τοῦ Θεοῦ παραπαιῶντος, ὡς εἶπαν ἀκούσαντες· πτύσαι, καὶ ἐκρύβησαν. βλέπω ἡμῶν ἡ φύσις· καὶ μυριάκις ὤμβρε ἀμβροτοῖ, ἡ σεσυδόησις ἡμῶν ἐλθοῦσα ἐστί. οἷον τὸ προσώπου ἀναιχμω-

τῆ,

τῆς, καὶ ἡ συνείδησις ἐλέγχῃ· εἰ ὅτε ἡ γλῶττα, τί γὰρ ἥμαρτον; καὶ ἡ συνείδησις ἐλέγχῃ ἑαυτήν. ἀπλοῦς εἶ καὶ ἀκέραιος καὶ ὡς τὸν Ἀδάμ, ὁμολόγησον μοι ἀληθείας. ὁ Θεὸς φησι, ποῦ εἶ; πολλοὶ βίοι ὡς ἐκρίθησαν· διὰ τοῦτο προσέχει τῇ ἀκριβείᾳ. καὶ γὰρ τὰ ἐκείνων δίχομαι, ὅπερ βίοι ἦσαν· καὶ ταῦτα λέγω, ὅπερ ἀληθῆ. Ἀδάμ, ποῦ εἶ; πόθεν; πῶς κατῆλθες; ἀπὸ ποίας δόξης ἐξέπεσες; ἀληθῶς δίχομαι τὴν ἔποψιν ὡς βίου ἦν. ἔχει γὰρ καὶ τὸ βιῶσον σωτῆρι, καὶ τὸ συμπαθές. ἀλλὰ ζητῶ τὴν ἀκολουθίαν. Ἀδάμ, πῶς εἶ; ἐρωτᾷ ὁ Θεός· ἤδει ὡς πλάσης τὸ πλάσματος τὴν φύσιν, ὅτι πᾶς ὁ ἁμαρτήσας, ἀπαρρησίαστος, καὶ ὅτι τοῖς ἁμαρτήμασι ῥᾳδίως ἔπεται τὰ σύμπαθα· προσέχει ὅτι ὃς μὴ ἔχει παρρησίαν, ἔφυγε. δοῦλος τότε μάλιστα ἀγωνιᾷ, ὅταν αἴσθηται ὅτι ἔμαθεν ὁ δεσπότης αὐτοῦ τὸ γενόμενον· ἕως ἂν ἀγνοεῖ ὁ δεσπότης, ἑαυτὸν παραμυθεῖται ὡς δικαίως λαθών. ὁ Ἀδὰμ ἔφυγε ὡς γνωσθείς· ὁ Θεὸς προστατεύεται ἀγνοίαν, ἵνα τὸν φόβον αὐτοῦ καταλύσῃ· ὡς λέγομεν ἡμεῖς πρὸς φίλον, ἑτοίμασα ἐμαυτὸν εἰς τὸ μὴ εἰδότα, ἵνα μὴ λυπήσω αὐτόν. πολλάκις γὰρ γίνεται παρ' ἡμῖν ταῦτα· εἰ δὲ παρ' ἡμῖν τοιαῦτα γίνεται, πολλῷ μᾶλλον παρὰ Θεῷ τῷ φιλανθρώπῳ. Ἀδαμ, πῶς εἶ; φησὶ τῷ, οὐκ οἶδα. εἶτα τῷ Θεῷ προσποιοῦμαι ἀγνοεῖν, ἡ δὲ γνώμων καὶ ἐλευθέρα ψυχὴ οὐκ ἔκρυψα· Τῆς φωνῆς σου ἤκουσα, καὶ ἐφοβήθην, ὅτι γυμνός εἰμι, καὶ ἐκρύβην. Διατί ἐφοβήθης; διατί ἐκρύβης; ἐφοβήθην διὰ τὴν παράβασιν· ἐκρύβην διὰ τὴν γύμνωσιν. ἀληθῶς ὅτι κλαῦσαι ὅτι τῇ φωνῇ τοῦ παραβάντος τῆς φωνῆς σου ἤκουσα, ἐκείνης τῆς ποδηγούσης, ἐκείνης τῆς πόλεώς μοι χαριεσαμένης, ἐκείνης τῆς ἀγαθάς μοι χαριεσαμένης καὶ προσγματευσαμένης. ἤκουσα τῆς φωνῆς σου, ἐσιώπησα φοίας φωνῆς κατέπαυσα, φοίας φωνῆς κατέφερόμενα, καὶ ἐφοβήθην τοιοῦτον διαπότην ἐπαλαῦ παραβάντα, καὶ ἐκρύβην, ὅτι γυμνός εἰμι. εἶτα ὁ Θεὸς ἐπιμένει τῇ προσευχῇ· πόθεν σοι εἶπεν ὅτι γυμνός εἶ; εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετειλάμην σοι τοῦτο μόνου μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες; λοιπὸν τῷ, εἰ μὴ πρώτως ἐκεῖνο ἐποίησας, ὃ ἐκώλυσα. ὅρα πῶς ἐρωτᾷ ὡς ἀγνοῶν. εἰ μὴ ἐκ ἐκείνου τοῦ δένδρου, οὗ ἐνετειλάμην σοι μὴ φαγεῖν, ἔφαγες; καὶ βλέπε τοῦ Θεοῦ τὸ φιλάνθρωπον. Τίς σοι εἶπε; διατί τοῦτο μακρύνει τὴν ὁμιλίαν, ἵνα λύσῃ τὸν φόβον, καὶ ἐγκαίρῳ παρρησίᾳ. ἐνεκεν γὰρ ὁ Ἀδὰμ πῶς ἐνδύσῃ σκληρόν, ἐνδύσῃ ἀπότομον, οὐχ ὕδατος, ἢ πλησμοῦ. ἔχεις διδάσκαλον τὸν συνήθειαν. δοῦλος ἁμαρτήσας ἐὰν προσέλθῃ τῷ δεσπότῃ, ἀπὸ τῆς προτέρας φωνῆς ἔθαρσος, καὶ φόβου λαμβάνει. ἐὰν ἀρξῆται ἀγανακτεῖν, καὶ κλέπτειν ἢ δούλην ὀνομάζειν ἢ μοιχὸν θανάτου ἄξιον, παραλύει· ἐὰν ἀκούσῃ αὐτὸν ὀνειδίζοντος, ἄθλιε, τί ἐλυπήσατό σοι τοῦτο; διατί τί ἥμαρτες; βλέπεις ἐφοδιάζεται, καὶ θαρρεῖ τέως· οὐ γὰρ ὡς δεσπότης κολάζει, ἀλλ' ὡς διδάσκαλος νουθετεῖ. οὕτω καὶ ὁ Θεός· πῶς σοι εἶπεν ὅτι γυμνός εἶ; εἰ μὴ ἀπὸ τοῦ ξύλου ὃ ἐνετειλάμην σοι μὴ φαγεῖν, ἀπ' αὐτοῦ ἔφαγες; μὴ γὰρ πολλὰ ἐκώλυσα; εἷς μόνον ἐκώλυσα, καὶ τοῦτο οὐ μισῶν, ἀλλὰ προνοῶν. Τίς σοι εἶπεν ὅτι γυμνός εἶ; ἐνδύει αἰσχύνην τις εἶπεν, οὐκ ἤδεις· ἀλλὰ πῶς ἐγνως, ἐὰν ἔδωκές μοι, αὕτη μοι ἔδωκα, καὶ ἔφαγον· διατί τοῦ, ἵνα δοθείσά μοι προς βοηθήσῃ. ἤκουσα γὰρ ὅτι ἐπλάσθην ἐγώ, ἐκείνη δὲ ἐπλάσθη, λέγοντος, ποιήσωμεν αὐτῷ βοηθὸν κατ' αὐτόν. ἐὰν ἔδωκάς μοι, αὕτη μοι ἔδωκεν. οὐκ εἶπεν, ἁπάτησεν, οὐκ, ἐψεύσατο· αὕτη μοι ἔδωκε, καὶ ἔφαγον. εἶτα φησὶν ὁ Θεός· ἐξ ἐργείου σε γυναικί πως ὕβρισας, καὶ μὴ ἐμοί; ἐξισχυρότερα ἡ γυνὴ ἐμοῦ ἐμέ; ἐγὼ σοὶ ἀγαθὰ δέδωκα, προσήμασί σε ἐτίμησα· ἐκείνη ῥήμασιν ἐδιλέασε. βλέπε· ὥσπερ δικαστὴς ἐάν δέξῃ) ἀπολογίαν τοῦ δικαζομένου, καὶ μηκέτι ἐξετάσῃ αὐτόν, ἀγαπᾷ μεταθεῖναι ὅτι ἄλλοι, θέλων θαρρεῖν, καὶ λέγει, τέως ἐγὼ ἐξητασάμην· οὕτω καὶ ὁ Θεὸς μεταβαίνει ἀπὸ τοῦ Ἀδάμ, ἵνα λύσῃ αὐτοῦ τὸν φόβον, καὶ λέγει τῇ γυναικί, τί τοῦτο ἐποίησας; λέγει ἐκείνη, ὁ ὄφις ἠπάτησέ με, καὶ ἔφαγον. ὅπερ ὅλως ἀληθὲς εἶπεν, οὐχ ὑδείζει τῆς ἀληθείας τὴν ἀπολογίαν, ἀλλὰ καταλιμπάνει αὐτὴν αἰτιᾶσθαι. οὐκ εἶπε, ὁ ὄφις σύ-

ἦν ἐκφιος, ἤγουν ὁ ὄφις, ὑπὸ ἐμέ· ἐπηγγείλατο ἰσοθεΐδν, καὶ παρεξέπεσε θάνατον. ἀλλ' οὐ χρὴ εὐθέως, ἀλλὰ μᾶλλον ὡς ἀδεκτεξέρου σκεύους ἐφείσατο, καὶ χωρεῖ ὅπῃ ⓦ ὄφη, ἵνα πεί-
σῃ καὶ εἶναι καὶ εἶναι, ὅπῃ ὅπῃ ⓦ αἴτιος χωρεῖ, καὶ φησιν· ὅτι τοῦτο ἐποίησας. Εἶδες ἡμᾶς
σὺν κριτὴν; σὺν ἀπατηθῆναι ἐρωτᾷ, ⓦ ἀπατήσαντα οὐκ ἐρωτᾷ. ὁ λέγει αὐτῷ, τί ἐποί-
5 ησας; ἀλλ', ὅτῳ τοῦτο ἐποίησας. καὶ τοῦτον τὸν εἰκόνα Δαβὶδ λέγει, Οὐκ ἀναστήσονται Ψαλ. α ε.
ἀσεβεῖς ἐν κρίσει· ὁ γὰρ ὅτι οὐκ ἐγείρονται, ἀλλ' ὅτι οὐκ ἐξεπάζονται. ὅτῳ τοῦτο ἐποίησας.
ἡ παρὸς ⓦ ὄφιν ἀπειλὴ ἐκούφισε καὶ πλῆγας τὴν ἀπατηθέντων. Εἰ μή, φησιν, ἐκείνῳ ὁ
Θεὸς ἐπέγραψεν ὅλα, οὐκ ἂν ἠνέξετάστως αὐτοὺς ἔκρινεν. ὅτῳ τοῦτο ἐποίησας, ὅτι κατάρα-
τος σὺ ἀπὸ πάντων τῶν θηρίων τῆς γῆς. ὅτι ταῖς χερσὶ καὶ τῇ κοιλίᾳ πορεύσῃ. ὅτῳ τοῦτο ἐ-
10 ποίησας· ὅτῳ καρδίαν ἀπάτησας, καὶ τὴν κοιλίαν ἔπεισας βρώματος ἅψασθαι, ὅτι ταῖς
χερσὶ καὶ τῇ κοιλίᾳ πορεύσῃ. οὐχ ὡς ποσὶ κεχρημένου δὲ παρέφερεν, πῶς ἀποφαίνε) Θεὸς ⓦ
ὅτι τῆς κοιλίας παρείπατον, ἀλλ' ὅτῳ ὀρθὸς ἐστηκὼς τῇ γυναικὶ διελέγετο. ὁ γὰρ ἰῶν ἄλλως
αὐτὸν τὸν παρὸς τὸν Εὔαν πιεῖσθαι διαλέξει. αὐτὸ δὲ τῆς διαλέξεως ἀῆμα μὲν οὖ
Εὔαν ἀπάτησε, δὲ καὶ τῷ σήψει παρεπάτει κολάζει, καὶ τῆς διαπεραμείης ἐκβάλλει βασὶ-
15 σεως. Εἰ γὰρ ἐ ἄπαις ἐξ ἀρχῆς διεπέπλαστο, ἀλλὰ κύκλοις γεγραῦ τινων κάτωθεν ἐλι-
γμοῦ διορθούμενος, τεταμένοις τοῖς σήθεσι ἔπαυε. διὰ καὶ πῶ ὁ ὄφις πολλάκις θυμούμενος
ἀνίησιν ἑαυτὸν, καὶ κυκλικῶς ἐλισσόμενος τείχη· παρεβας δ' ὅσοι διὰξαι τὸ παλαιοῦ βασίσ-
ματος τοῦ μηκύλου, πάλιν δὲ τῆς ἀποφάσεως καταβάλλε) νόμῳ. καὶ γλῶ φαγῇ πάσας
ταῖς ἡμέραις τῆς ζωῆς σου. ἔχθραν θήσω διὰ μέσου σου καὶ τῆς γυναικός. ἵ ὅτι δὲ, γλῶ φαγῇ;
20 ὃ παρεξέπεσας γνῶναι τῷ Ἀδάμ, τοῦτ' ἔλαβε. μάλιστα γὰρ ταῦτ' ἀκούων, Γῆ εἶ, καὶ εἰς γλῶ
ἀπελεύσῃ. ἔχθραν θήσω διὰ μέσου σου καὶ τῆς γυναικός. ἐπεὶ ὡς φίλον ἠπάτησας, ὡς ἐχθρὸς
ἐκβάλλῃ. ἐκφιος ὁ λόγος νόμος ἐγένετο. παρόσον γε πίνω· γλῶ φαγῇ πάσας ταῖς ἡμέρας
τῆς ζωῆς σου. ὅρα, ὅτι τοῦτο πρὸ τοῦ ὄφεως λέγει, ὅτι ἐς αι σοι σιτίον ἡ γῆ. οὐδὲ γὰρ αὐτοῖς
ὄφεσι δὲ ἐσθιόμενοι γῆ, ἀλλὰ καὶ κρέασι τρέφονται, καὶ καρποῖς βιώσκουσι, καὶ ποιμάτων ἐ-
25 φάπτονται, καὶ βοτῶν ἅπτονται. ἀλλὰ διὰ τοῦτο εἶπεν, γλῶ φαγῇ, τοῦτ' ἔστι· δαπανή-
σεις, φησὶ, τὸν γλῶ, ἐπ' αὐτῷ σπουδάζόμενος. ἀλλὰ λέγουσί τινες· Εἰ ὁ διάβολος ἠπά-
τησε, διὰ τί ὁ ὄφις τὴν κατάραν ἐδέξατο; ⓦ ἀόρατον δαίμονα ἀορᾶτῳ μισθῷ
πλήττῃ· ὁ ὁρώμενον ὄργανον ὁρωμένῳ κατακάλλει πηρώσει. διὰ τί; ὥσπερ ἀόρατος
ὢν ὁ Θεὸς, ἔδωκεν ὁρώμενον κατάμημα ὁ δένδρον· ὕτως ἀόρατος ὢν ὁ διάβολος δι' ἀφ-
30 πεως λέγει διὰ τοῦ ὄφεως. κατακάλλει τοίνυν ὁ Θεὸς τὸ ὄφιν κατάρᾳ, ἵνα καὶ ⓦ διάβολοι ὡς
μὴ ἴπαθε, ⓦ ὄφιν ἀεὶ βλέπων συνόμενον τὸν ποτε διαπεπτωκότα, εἰς κατάμησιν λάβῃ,
ὅτι εἰ ὁ κατευρὼς τῆς κακίας οὕτω κολάζεται, ὁ αὐτουργὸς πόσῳ; παρόσον γε τοίνυν. τί-
τε ἀδιφορὰ βλέπεις τὸ τῷ διαγγλίῳ. ὥσπερ γὰρ τὸν ὁρωμένῳ ὄφει ⓦ λαλοῦντα
κατέχρισε μὲν τοῦ ὁρωμένου· ὅτι καὶ τὸ τοῦ διαγγλίου ὅτι ⓓ δαίμονες ἠξίουν ⓦ Χριστὸν
35 μὴ πεμφθῆναι εἰς τὸν ἄβυσσον, ἔλεγον, Ἐπίτρεψον ἡμῖν εἰσελθεῖν εἰς τοὺς χοίρους. Λυκ. η λα.
ἐπίτρεψαι εἰσελθεῖν, ἵνα τοὺς ἀορᾶτους σὺν τοῖς ὁρωμένοις σώμασι καταποντίσῃ. γλῶ φα- λς.
γῇ. ἔχθραν θήσω αὐτὰ μέσου σου καὶ τῆς γυναικός. τὸν φιλίαν εἰς ἔχθραν μετέστησε, καὶ νό-
μος ἐγένετο ὁ λόγος. καὶ ταῦτ' ἄλλα θηρία κατὰ δύσεις ⓓ δύ. θεσπεσίως ἡμαρώσας· ὄφιν γ' ἐάν
τις ἴδῃ, σφαδάζει. μὴ γὰρ ὁ ὄφις, ἔχθραν θήσω αὐτὰ μέσου σου. καὶ σὺ οἰκία ἴδῃ, φο-
40 ρεῖσαι γὰρ· καὶ σὺ ὁδῷ ἴδῃ, μὴ ἐπαι φοβεῖσαι. νύστει γὰρ αὖλοι ὁ ἀρχαῖος λόγος. μυ-
ρίας ἐὰν δῷ πλῆγας τῷ ὄφει, ἐὰν ἴδῃ τὸν κεφαλὸν μὴ τρωθῆσαν, βύλεται πρεσβεύειν
τοῦ ἐφεσῶν, τὸν κεφαλὸν σὺν ἔπληξας τοῦ ὄφεως, καὶ τῆς κεφαλῆς κρούσει· ὅτῳ ὁ Θεὸς
εἶπεν, Αὐτός σε τηρήσει κεφαλὸν, καὶ σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρνην. τί ἦ τοῦτο ἔστι; οὐ λέγει, ὅτι
πεσὼν ⓦ δύ. θεσπεσίως καὶ τὴν ἄλλων τοῦ σώματός σου μέρῶν μὴ καταχρῆσθαι πλῆγῇ, μό-

πλω ἢ κολάζειν τὸν κεφαλήν. κέκρυπται γὰρ ὁ ἀνθρωπος ἐν τοῖς τῆς πόλεως τοῖς μιγῶν ὅτι ὄφις πλησαῖς," ὥστε ὄφιν πλησαῖς, ὃ ποιῶ ὑμεῖς μιμούμενος. ἐν ᾧ τρόπῳ ὄφις ἐξηπάτησε τὴν διακονίαν ῥηθὲν, ὅτι σὺ αὐτὸν τηρήσεις τέλειαν," αὐτὸς ὁ κηρύττει ὁ τῆς τέλειος διδάσκαλος τοῖς ὄφεσιν ἐφόδου. ἐὰν γάρ τις γὰρ ἐαυτὸν ὅτι ἐν καθεύδουσι, ὅτι λαμβάνεται γαστρὸς πολλάκις, εἰπεῖν ἰοὶ, ἢ χερσὶ τρεσαὶ καὶ τοῖς λοιποῖς μέλεσι δύναμαι. καὶ ὅλως ὁ ὄνειρος" αὐτὸν τὸν ἀνθρώπων μιγῶν ἐμπεσοῦσι ἀχείρωτον μένει. ἀλλ' ἡ τῆς ἀποφάσεως ἀμαύρωσις τοιαύτη· οὐκ ἔτι, φησί, τρεῖς βουλεύσαι ἀνθρωπος ὁ ὄφις παρρησιάσεται, ἀλλ' ἐν ἑνὶ μόνῳ, τοῦτο ἔχεις τὸν ἀνθρωπον ὄφιν φόβου, ὥστε φωλεοῖς ἐγκαταχρύπτειν σαυτὸν, ἐν μόλις ἔξ ὀπῶν μὴ φόβου τρεχύπτειν, ἵνα τὸν ἀνθρωπον πρόδοις μόνοι τηρωῖς τρεῖς ἀκίνδυνον τρόδοι. ὁ ἢ ἄνθρωπος, φησι, τὸ ἀδικία τρεκπατήσει, τῆς σαυτοῦ κεφαλῆς τὸ φωλεοῖς τηρεμόνης, ὡς ἐξοδος κρυπτομένου, ὃ φιλοῦμένος τρεῖς αὐλοῦ, ὡς τρεῖς φίλον. ἀλλ' ὅταν ὁ καιρὸς ἐπιλήθῃ, πληρώσωμεν ἐν ἡμεῖς ὄφις λόγου. ἠρώτησε τὸν ἀπατηθῆσαι, μεταβαίνει ὅτι ὄφις ἀπατήσαντα. ἡ ἀπόφασις λοιπὸν ἀπὸ τῆς ῥίζης ἤρξατο τοῦ ἀπατήσαντος· εἶτα ἦλθεν ὅτι τὸν ἀπατηθῆσαι, καὶ ἀπειλῆς. ἡ τρεῖς τὴν φωνὴν τρεῖς ὄφιν, ὅτι κατέρατος ἐστὶν εἶπεν ὁ Θεὸς τῇ γυναικί, πληθυόντων πληθυνῶ σου λύπας σου καὶ τὸν στεναγμούς σου. οὐ καταρᾶται, ἵνα μὴ πίκτῃ, ὅπως τρεφθάσας βούληται. ὅταν γὰρ ἔπλασεν αὐτὸν, λέγει· ἐν βούληται αὐτὸν ὁ Θεὸς λέγων, αὐξάνεσθε καὶ πληθύνεσθε, καὶ πληρώσατε τὴν γῆν.

Ρωμ. ια. κθ. λέγει ἢ Παῦλος, Αμεταμέλητα γὰρ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ. οὐ καταρᾶται οὖν ὃν βούληται, ἀλλά τί; ξένον φαρμακὸν τρεσαὶ τῷ τραύματι, λύπας ἐν στεναγμόν. ἐπειδὴ ὅτι ἀποφάσεως πληθύσης, λύσιν ἢ τοῦ πάσματος ἐπαγγέλλεται, Πληθυόντων, φησί, πληθυνῶ γὰρ λύπας σου καὶ ὄφις στεναγμόν σου. φαρμακὸν μετανοίας· τρόσεχε. ὥσπερ ἀ ἰατροὶ τὸ τῷ αὐτῷ φαρμάκῳ καὶ" ἰσχύοντι ἐν θεραπεύοντι, καὶ ὃ αὐτὸ σιδήριον καὶ ἡ αὐτὴ τομὴ καὶ ἡ αὐτὴ ὀδυνὴ μὴ τῆς τομῆς σωτηρίαν ἐργαζομένη, ὅπως ὁ Θεὸς δίδωσι δύο ἐφόδους μετανοίας τῇ

β. Κορ. ζ. ι. ἀμεταμέλητος, λύπην καὶ στεναγμόν. τί ὠφελεῖ λύπη; ἄκουε Παύλου λέγοντος· Η γὰρ κατὰ Θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται· καὶ τί ἐργάζεται στεναγ-

Ησ. λ. ιε. μός; ἄκουε Ησαΐου· Οταν ἀπιστραφεὶς στενάξῃς, τότε σωθήσῃ. πληθυόντων πληθυνῶ γὰρ

Παροιμιαστ. λύπας σου καὶ ὄφις στεναγμόν σου. ἡ λύπη ἀμορφοῖ δὲ ἔξω τρόσωπον καὶ συγκόπτει· Καρδίας εὐφραινομένης θαλλεῖ τρόσωπον, ἐν ἢ λύπαις οὔσης σκυθρωπάζει. ὅπως εἰδῇ ὁ ὀφθαλμὸς δὲ δάκρυον, καὶ ἐλαττώσατο τῇ σαρκικὴν ἰσυθρίαν, δίδωσιν ὁ Θεὸς στεναγμὸν τῇ καρδίᾳ, καὶ λυπεῖν ἐν τρόσωπα, ἵνα δι' ὧν ἥμαρτε, κολασθῇ, καὶ ἵνα πείσῃ αὐτὴν ἡ πυφεία, μᾶλλον ἢ σωτηρία, τὸν γυναῖκα, ὃν οὐκ ἐνέβαλετο τὴν δεξιὰν βούλησιν. εἰπὼν γὰρ αὐτοῖς, Πληρώσατε τὴν γῆν, λέγει, Εν λύπαις τέξῃ τέκνα. ὃ μὲν πίκτειν οὐκ αἰσχρὸν· ἄτακτος γὰρ βούλησις· ἀλλὰ ὀδυνήσεις σὺ πόνοις, σὺ ταραχαῖς. ἐκείνη ἡ λύπη βαρυτάτη. καὶ μάρτυρές ὁ σωτήρ· Η γυνὴ ὅταν πίκτῃ, λύπην ἔχει. λυπεῖ) πίκτουσα, μεμνᾶται πρέφουσα. ἐὰν ἢ ὁ παῖς σὺ ἡλικία, μεμνᾶται μὴ αὐάστος ἢ· ἐὰν ἀπεδημῇ, μὴ ἀποθάνῃ, μὴ νοσήσῃ, μὴ ὀδυνᾶται). τοῦτο ὁ δυνάμενος ἔχει. καὶ γὰρ μεμνήσῃ ὁ πατήρ, οὐχ ὅπως ὡς ἡ μήτηρ, ἀλλὰ τρόπαμυθεῖται ἑαυτὸν, λέγων· ἄνθρωπός ἐστι, εἶδεν ἑαυτῷ τρεσεῖναι, καὶ ὑ μεμνᾶται. ἔχει τί; ὅτι οὐκ ἤκουσεν αὐτοῦ, ὁ λύπαις τέξῃ τέκνα. ξένον εἶδος δίκης· ἡ πίεσα μάρτυς. ὅταν ὠδῖνες λάβωσι γυναῖκα, τότε ὁ αὐτοῖς τοῖς πόνοις ἀπαγορεύει ἀνδρα. οὐ λέγει, Εἶδε μὴ ἐν γάμος, εἶδε μὴ ἐν τεκνογονία. οὐ συγχωρεῖ αὐτῇ ὁ Θεὸς, οὔτε μὴ τὸν πρεσβυτὸν μισῆσαι ἄνδρα· ἀλλ' οἶδε καὶ τί ἔπαθε, καὶ ἵνα ἐπιστρέψῃ, καὶ ἀγαπήσῃ ἄνδρα. ἔχει τοῦτο, ὁ λύπαις τέξῃ τέκνα, ἐν τρὸς ἄνδρα σου ἡ ἀποστροφή σου, καὶ αὐτὸς σου κυριεύσει. ὅπως αὐτὴ κακῶς ἐκυρίευσας, καὶ ἐβούλετο δοῦλος τῆς σῆς αἱρέσεως, λύω τὴν ἀκολουθίαν· αὐτὸς διακονείτω ὁ μὴ ἀπατηθείς. ἔχει τοῦτο Παῦλος λέγων· Γυναικὶ ἢ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἀνδρός. κακῶς γὰρ τρεσ-

α. Τιμ. β. ιε. τοῦ

τον ἐδίδαξεν ὁ θεὸς διδάσκω. οὐδὲ αὐθεντῆν ἀνδρός· κακῶς γὰρ πυθόμενοι. ἆρα οὖν κατὰ τοῦτο τὴν ἔννοιαν θέλων ὁ Παῦλος μὴ διδάσκειν γυναῖκα, διὰ τὸ θέλειν διδάσκω γινόμενα. μὴ ἡμᾶς σοφιζώμεθα, ἀκούσατε αὐτοῦ· γυναικὶ δὲ διδάσκειν οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντῆν ἀνδρός. καὶ ἵνα δείξῃ ὅτι διὰ τὸ θέλειν, ἐπάγει· Ἀδὰμ γὰρ οὐκ ἠπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα εἰς παράβασιν γέγονε. τί οὖν; ἀποβέβληται τῆς καταδίκης ὁ τῆς γυναικὸς ὄχλος, καὶ μάθῃ τὸ λύπαις, καὶ οὐ λύεται ὁ δεσμός; ἦλθεν ὁ Χριστὸς ὁ λύων τὸν δεσμόν, ἀπολύτησεν ἡ κυριοτόκος τοῦ τῆς ὄχλους ἀπολογισμόν, ἡ ἁγία παρθένος ἀντὶ τῆς παρθένου (παρθένος γὰρ ἦν καὶ ἡ Εὔα ὅτε ἥμαρτεν) ἔλυσε τὸν λύσιν καὶ τὸν γεναμένην τῆς καταδικασμένης. ὥσπερ γὰρ ἐάν τις κληθῇ εἰς τὰ βασίλεια, ἀπουδάζει τοὺς ἰδίους τιμῆσαι, καὶ ὧσιν τὸ ἀναγκαῖον, ἀπολῦσαι· οὕτω κληθεῖσα ἡ ἁγία παρθένος εἰς τὰ βασίλεια ἀπηρετήσαθαι τῇ θείᾳ βουλήσῃ, ἐλθοῦσα εἰς ξένας ὠδῖνας τοῦτο παρέτυχεν αὐτῇ χάριν, μᾶλλον δὲ λαμβάνει. ὅτε οὐκ ἤνεγκε τὸν καταδίκην γυναῖκα βουλῆσαι τὸν ἀνθρώπινον, ἔρχεται ὁ λύων παρὼν τοῦ τῆς Εὔας τὸν λύσιν δι' χαρᾶς, ἔρχεται ὁ ἄγγελος λέγων τῇ παρθένῳ, Χαῖρε κεχαριτωμένη. Εἶτα διὰ τὸ χαῖρε λύει τὸν δεσμὸν τῆς λύπης. χαῖρε· ἦλθεν ὁ λύων τὸν λύπαις. χαῖρε κεχαριτωμένη· ὅτε ἕως νῦν κεκατεχρημένη. ὧδε παρέσχε τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι. χαῖρε κεχαριτωμένη· ὁ Κύριος μετὰ σοῦ. ὅτε μετ' ἐκείνης ὁ ὄφις ὁ λύπη, χαῖρε, ὅτε μετὰ σοῦ ὁ Θεός. καὶ βλέπε τὸν φωνὸν τοῦ ἀγγέλου, πᾶς ὅλον ἐρμηνεύει τοῦ Χριστοῦ τὸν οἰκονομίαν. χαῖρε κεχαριτωμένη. ὅτε ἐκείνη διπλοῦν ἔλαβε καταράν, τὸν λύπαις, καὶ τὸ γεναμένον τοῦ ὅτι τῶν ὠδίνων, εἰσάγει τὸν τοκετὸν τοῦ λύοντα ἐκείνον τὸν τόκον· Ἰδοὺ συλλήψῃ ἐν γαστρὶ, καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. Ἐκ ἁμαρτίας τῶν σῶν πατέρων λύει ὁ ἐκ σοῦ βλαστάνων καρπός. λοιπὸν μετεβλήθη τὸ πρᾶγμα. τοῦ Εὔδη ἕως σήμερον ἀκούοντες τὰ λυπίζοισιν· οὐαὶ τῆ ἀθλία, οἵας δόξης ἐξέπεσεν· οὐαὶ τῆ ἀθλίᾳ, τί ἔπαθεν; ἡ Μαρία καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀκούει παρὰ πάντων μακαρία, ἀμέλει πλουτίσα πνεύματος ἁγίου. καὶ αὐτὴ ἡ προφῆτις λοιπὸν προφητεύσασα, ἀκουσον τί λέγει· Εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραὴλ, ὅτι ἐπεσκέψατο τοῦ ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. ἀπὸ γὰρ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί. ἵνα δείξῃ ὅτι ὁ προσωπον τῆς Εὔας φέρει, ἕως νῦν, φησιν, ὑβριζομένου, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσί με πᾶσαι αἱ γενεαί. καὶ τί, φησιν, ὠφελήσαι μὴ ἀκούουσα; μάλιστα μὲν οὖν ἀκούει, ἐκ τοῦ ἐν τόπῳ φωτεινῷ, ὁ χώρας ζώντων ἐστί), καὶ μέτρον τὸ σωτηρίας, καὶ πηγὴ τοῦ αἰωνίου φωτός· αἰωνίου διὰ τὴν σάρκα, νοητοῦ διὰ τὸ θεότητα. οὕτως οὖν διὰ ὅλης μακαρίζεται· ἀλλὰ καὶ ὡς ἐπὶ ἔζη ἐν σαρκὶ, ἐμακαρίζετο. ἤκουσε γὰρ τοῦ μακαρισμοῦ ἔτι ἐν σαρκὶ οὖσα. ἐκείνη πρῶτον εἶδε, καὶ τότε ἐγλύσατο τοῦ δένδρου· αὕτη πρῶτον εἶπε, καὶ τότε ἤκουσε τοῦ μακαρισμοῦ. ὅτε γὰρ ὁ σωτὴρ ἐδίδασκεν, ἐπῆρε γυνὴ τὴν φωνὴν ἐκ τοῦ ὄχλου, καὶ λέγει αὐτῷ, πρώτων ἀκουόντων· Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ, οὓς ἐθήλασας. ἀλλ' ὅτι καὶ Ἀδὰμ ἐπλήρωσεν ὁ Θεὸς τὸν ἀποφασιν, μᾶλλον δὲ τὸν ἴασιν τῆς μετανοίας, καὶ λέγει· ὅτι ἤκουσας τῆς φωνῆς τῆς γυναικός σου, καὶ ἔφαγες ἀπὸ τοῦ ξύλου, οὗ ἐνετειλάμην σοι μὴ φαγεῖν, ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου. πάλιν ὁ θυμὸς οὐ λαμβάνει τὴν κατάραν, ἀλλ' ἡ γῆ. ἄλλος ἥμαρτε, καὶ ἄλλη τύπτεται. ὥσπερ ἡ τῆς Εὔας κατάρα (μᾶλλον δὲ ἡ ἐπιτίμησις· οὐ γὰρ ἴσως κατάρα, ἀλλὰ διόρθωσις) ὥσπερ ἡ ἐπιτίμησις τῆς Εὔας, ἐν λύπαις τέξῃ (ἐν γὰρ πᾶσα γυνὴ ἐν λύπαις τίκτει) ἐμενεν ἕως ἄρτι· οὕτως καὶ τοῦ Ἀδάμ· ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου. ἡμῶν παρέκυψα τὰ ἔργα, καὶ ἡ γῆ μισίζεται· ἡμᾶς ἁμαρτάνομεν, καὶ ἡ γῆ δέχεται τὴν κατάραν. φείδεται ὁ Θεὸς τοῦ πλάσματος, ὡς βούλεσθε παιδός, καὶ τύπτει τὴν γῆν ὡς παιδαγωγόν. ἐπικατάρατος ἡ γῆ ἐν τοῖς ἔργοις σου. μὴ τῇ φύσει προσέσχε, ἀλλὰ τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι. οὐκ εἶπεν, ἐπικατάρατος

Luk. a. xa.

Luk. a. la. καὶ Matth. a. xa.

Luk. a. μη.

Luk. ια. κζ.

πάσχοις ἡ γῆ· ἐπεὶ ἔιδωκε καρπὸν αὐτῆς ἀμάρτημα, καὶ καρπὸν οὐκ ἔφερεν. ὥσπερ εἶπε τῇ συκῇ, Μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς ἐξέλθῃ, καὶ ἐξηράνθη· οὕτως εἶχε γένεσθαι καὶ τῇ γῇ. ἀλλὰ λέγῃ, ἐν τοῖς ἔργοις σου. ὅταν ἁμάρτω, τί πάσχει ἡ γῆ· ὅτε διοδεύομαι, βλασφημεῖται αὐτόν. καὶ βλέπε ὃ θαυμάσαι· ὅτι ἔκτισεν ὁ Θεὸς τὸν γλῶ, τὸν θάλασσαν, τὰ πετεινά, τὰ ἑρπετά, τὰ θηρεία, καὶ ἀνθρωπον, πάντα βλάσφημε· σὺν καρπὸς οὐκ βλάσφημει, ὅτι ἤδει ὅτι φυλάττεται τῇ γῇ αὐτὴ ἡ ὑμωλία, ἵνα ἁμαρτωλῶν τῶν ἀνθρώπων δέξηται ἀφορείαν, καὶ δικαιοσύνης δέξηται βλάφορείαν. οὐκ βλάσφημει σὺν καρπός· ἁμαρτάνομεν γὰρ ἐν ὃ χάρισμα. ἀκούσας ἡ περιούσιος διάτελῶσι. κατιφέρεσαι, φησι, τῶν μεγάλων· τύπῳ ἐστὶ τῶν μακρῶν. βλέπε πῶς καὶ αἱ παιδίαι σύμμετρον. ἄκουσα διαιρῶ ἃ δύναται· ἕξαι δύνανται. καὶ φάγεται τὸν γλῶ οἱ λύκοι. οἱ εἶπε τίκτει οἱ λύκοι, σὺ φάγε οἱ λύκοι. ἡ γὰρ ἀρχαία ἀπόφασις ἐβούλετο ἕως ἄρτι. καὶ βλέπε μοι πλούσιον, πένητα, ἄρχοντα, μέγαν, εἰ ἔστιν αὐτῷ βίον ἄλυτον βύρσῃ, ἢ ἀμέλιμον. λέγε τί; λέγε ὅ, οἱ ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ ἄρτον σου. οὐκ ἠθέλησας μὴ δούλειος· οἱ ἱδρῶτι φάγε. οὐ κωλύει αὐτὸν λιμῷ, ἀλλ' ἐπιβάλλει ὑμωλία καὶ πόνῳ. λοιπὸν σὺ ὁ πιστὸς οἰκέτης λύγισαι. εἰ ὁ Ἀδαμ δοῦλος ἱδρῶτος ἄρτον οὐκ ἐαθίει· ἡμεῖς δοῦλοι καὶ μὴ καὶ ἱδρώτων πῶς βασιλεῖαν εἰσὶ ὑράνων λάβοιμεν; ἕως, φησί, τοῦ ἀποστρέψαι σε εἰς γλῶ, ἐξ οὗ ἐλήφθης. ὦ ἀποφάσεως, ὦ φόβου γέμοντος φιλανθρωπίας, ὦ ἀπόφασις γέμουσα μακαριότητος. σοὶ πω ἐξώεισι, καὶ ἐκαλέσατο· σοὶ πω ἐξέβαλε, καὶ προσελάβετο. ἕως τοῦ ἀποστρέψαι σε εἰς τὸν γλῶ, ἐξ οὗ ἐλήφθης. οὐκ εἶπεν, ἕως αὖ ἀφανισθῇς, ἕως αὖ λυθῇς, ἀλλ', ἕως τοῦ ἀποστρέψαι εἰς τὸν γλῶ, ἐξ οὗ ἐλήφθης· ἵνα ὑποθῇς σεαυτῷ τὸν ἐλπίδα τῆς μακαρίας. πέμπω σε ἐκεῖ, ὅθεν σε ἔλαβον· ὡς ἔλαβόν σε τότε, δύναμαι καὶ πάλιν σε λαβεῖν. ὅτι γῆ εἶ, καὶ εἰς γλῶ ἀπελεύσῃ. οὐκ ἀφανισθήσῃ, ἀλλ' ἀπελεύσῃ. ὃ, ἀπελεύσῃ, ἐπάνελεύσῃ ὡσὲ ἡμᾶς ἐλεύσαι. ὅσον οὖν ἔχει εἰς δύναμιν ἡμετέραν, τῇ χορηγίᾳ τοῦ ἁγίου πνεύματος, δηλοῦμεν τὸν προφήτην ὑμῖν· ἀναγνωμεν τὰ ὑπομνήματα τὰ βασιλικά, ἐπέδομεν τῷ ὑποθυμίων τὸν ἐλευθερίαν, τοῦ δικαστοῦ τὸν φιλανθρωπίαν· δι' ἧς δεξώμεθα καὶ τὸν προσφορὰ τοῦ Χριστοῦ σωτηρίαν, ἵνα καὶ ἡμῖν ἐπουρανίων σκήνων καὶ αἰωνίων ἀπολαύσωμεν ἀγαθῶν, διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν· ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ισ. τῆ γ'

Ισ. ξβ'

Ισ. πλαστ.

χ. ἐκβάλη αὐτὸ

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν

ΙΩΑΝΝΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ

τῶ Νησυτῶ περὶ μετανοίας καὶ ἐγκρατείας καὶ πτωχείας λόγος· Χρυσόστομος ὁ ἐν τοῖς παλαιοῖς ἀναγραφοῖς ἐπιγραφόμενος.

Μακάριος ἀπόστολος Παῦλος, ὁ τῶν ἐθνῶν ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος τῆς ἐκκλησίας γενόμενος, ὁ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης ἐνδυσάμενος καὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, ὁ σῶμα φθαρτὸν ἐξεκαίνισας καὶ ταῖς ἀσωμάτοις δυνάμεσιν ἀμίλλωμενος, ὁ τὸν δρόμον τελέσας καὶ τὴν πίστιν τηρήσας, ὁ ἐν πυρίαις λαμπρύνας καὶ καρδίαις δοκιμάσας, ὁ ἐν λιμῷ καὶ δίψει διαρρήσας, ὁ ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ * μέχρι τοῦ Ἰλλυρικοῦ τὸν Χριστὸν πληροφορήσας, ὁ τὸν Χριστὸν ἔχων ἐν ἑαυτῷ λαλοῦντα, ὁ ὑπήκοος ἄγγελος καὶ οὐράνιος ἄνθρωπος, ὁ κλητὸς ἀπόστολος, καὶ τοῦ ἁγίου πνεύματος " πνευματοφόρος θεόμενος, ὁ ἕως τρίτου οὐρανοῦ ἁρπασθεὶς καὶ τὰ ἄρρητα ἐκεῖνα ἀκούσας ῥήματα, ὁ μὴ σώματος ὄντι φαρτοῦ οἰκήσας τὸν παράδεισον, ὁ ζῆλος ἀσύγκριτος, ὁ τοῖς ἀγάπη πολεῖ, ὁ τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ μεμνημένος, ὁ ῥήτωρ τῆς εὐσεβείας, ὁ τῶν ἀθανάτων ἡγεμονικός, ὁ τῶν πίστεως συμφωνικός, ὁ τῶν Ἰουδαίων ἔλεγχος, ἡ πρώτη ἡμῶν σαλπίγξ, ὁ μὴ νεκρωσιν διδάσκαλος, καὶ μὴ θάνατον κήρυξ, ὁ διέξας ἡμῖν πῶς δεῖ εἰς οὐρανοὺς ἀνέρχεσθαι, εἰ σοὶ ὁ σωτὴρ τὰ κεκτημένα πλεονεκτήματα, ὁ λέγων, Οὐδὲν ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι· ὁ τί ποτ' οὖν ἡμᾶς ⓐ μηδὲν ὅλως κατόρθωμα τοῖς ἀρετὴν κεκτημένοις; οὐκοῦν ἀγρυπνῶμεν καὶ προσευχώμεθα τῷ πρωτοκαθέδρῳ, καὶ αἰτῶμεν τὸν Θεὸν καὶ χορηγόν, οὐκ ἀργυρίου, ὅτι ὅλως πλοῦτον ὑπέρογκον, ἀλλὰ μᾶλλον τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ ἀπολαῦσαι τοῦ ἐν Χριστῷ. ἄλλοι ἀπολαύουσιν ὑπὲρ πλούτου, ἄλλοι ὑπὲρ οἴνου, ἄλλοι ὑπὲρ ὑγείας, ἄλλοι ὑπὲρ εὐπαιδίας καὶ δόξης· ἡ δὲ πτωχὴ ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, ἵνα καὶ τὸν ἑταῖρον αὐτῆς, λέγουσα *, Παρὰ σοῦ ὁ ἑταῖρός μου. οὐδὲν ἀρχαιότερον, οὐδὲ δυσιδέστερον ψυχῆς ἑμπαθοῦς. ὅθεν δεῖ προσέχειν πάντας ψυχῆς, καὶ λέγειν [μετὰ τοῦ ἁγίου,] Κύριε, τὸ δέος σου τὸ πάντα κάλλει μου δυνάμει, ἵνα καὶ ὁ νυμφίος ὁρᾷ σε τὴν ἐνδοτέρω εὐμορφίαν λέγων· Ὅλη καλὴ εἶ ἡ πλησίον μου, ὅλη καλὴ εἶ, καὶ μῶμος οὐκ ἔστι σοί. ἀλλὰ βλέπε καὶ κατόρθωσις τὴν ἀρετὴν, μὴ ἐπιγνῷς ὅτι τὸ πάντα κάλλει σε, μήποτε διὰ τὴν ὑπερηφάνειαν σε ἀποσφαγῇ ὁ Θεὸς, καὶ ἐλεγχθῇς σὺ ὃ εἶπας. τί γὰρ " κατ' ἀξίαν " δυνάμεθα ὑποσχεῖν, ὧν εἵνεκεν ὑπέμεινε διὰ σέ; ἑαυτὸν ἐκένωσεν ἑαυτὸν *, ὃν τιμίῳ αἵματι σε ἐξηγόρασεν. ὁ διδοὺς ἔφιππον πᾶσι σαρκὶ σπένδουσι διὰ σέ, ὁ τὴν γλυκύτητα τῆς μέλιτος δημιουργήσας χολῆς ἐγεύσατο διὰ σέ, ὁ σίφλας ⓦ οὐρανὸν τῷ χορῷ τῶν ἀστέρων " ἀκάνθας ἐφέρετο διὰ σέ, ὑπήκοος μέχρι θανάτου γενόμενος. οὐκοῦν τοῖς τοῦτα οὐκ ἀνθρώπεσθαι, ἀλλὰ κόπτεσθαι διὰ σέ, καὶ πείθεσθαι τῷ λέγοντι· Ἀ λέγετε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, ὅτι ταῖς κλίναις ὑμῶν κατανύγητε· ἵνα, ἅπερ ἐν ἡμέρᾳ ἐπράξαμεν, ἐν τῇ νυκτὶ " διαπλήσαντες στενάξωμεν. οὕτω κατανυγεὶς Ἀχαὰβ διέρρηξε

διέρρηξε τὰ ἱμάτια, καὶ πηγεύσας ἔδιεζώσατο σάκκον, καὶ ἐξέλαλε. καὶ τί ὁ Κύριος; Οὐ μὴ ἐπαίζω, φησὶ, τέκνον καλόν· αὐτὸ γὰρ τῆς ἡμέρας αὐτοῦ. διὰ τοῦτο καὶ ὁ σωτὴρ· Μακάριοι οἱ κλαίοντες, οὐ τὸν νεκρὸν, οὐ τὸν ζημίαν, ἀλλὰ τὸν ἁμαρτίαν· ἵνα, ὡς ὁ Δαυὶδ, λέγῃ· Λούσω καθ' ἑκάστην νύκτα τὸν κλίνην μου, τοῖς δάκρυσί μου τὸν στρωμνήν μου βρέξω. καὶ πάλιν, Διεξόδους ὑδάτων κατέδυσαν οἱ ὀφθαλμοί μου, ὅτι οὐκ ἐφύλαξα τοὺς νόμους σου. ἀπόπλυνον διὰ τῶν δακρύων τὸν ῥύπον τῶν ἁμαρτημάτων, κρύωσον τὸ σῶμα, τύφλωσον τὸ μέτωπον, εἰς αἴσθησιν ἐλθὲ τῶν ἡμαρτηκότων. ἐπιθεμένη ποτὲ διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ὡς ὁ Δαυίδ; καὶ πῶς ἐνοίξας καὶ Εὐριπίδης, καὶ κατὰ τῆς ψυχῆς σου οἱ ὀφθαλμοί σου ἐγένοντο; ἀπόκλεισον τῷ σιαγμῷ τὸ ὄμμα τὸ κακῶς θεασάμενον. οἶδα γὰρ ἐγὼ τὰ ἁμαρτήματα· ὅτι τὸ χεῖρον ἀλγεῖ τὸν σκιπτοδιώκτην. καθάρσιον ἔχεις ἱμάτιον; μὴ πρόσεχε τούτῳ, μή ποτε ῥυπωθῇς. ἐὰν καταφρονήσῃς τοῦ τοιούτου καὶ δόλιόν σου καὶ πολυτελὲς τρίτον, λοιπὸν ὡς ῥυπαρὸν ἔχοντι ἱμάτιον, οὐκ ἔτι ξενίζῃ, καὶ ὅλον βόρβορος γένῃ. τί οὖν ἐστι; θύρα χεῖρα, μή ποτε προσκόψωμεν πρὸς λίθον τὸν πόδα, ἵνα περιεμβάλλων κύκλῳ ἡμᾶς ὁ ἄγγελος τοῦ Θεοῦ ῥύσηται ἡμᾶς, καὶ δυνηθῆς εἰπεῖν· Ὁ ἄγγελος ὁ ῥυόμενός με ἐκ παντὸς τοῦ κακοῦ· ἵνα καὶ σὺ καλέσῃς τὸν Ἀβραάμ. φιλῶσι γὰρ οἱ ἄγγελοι τοὺς φιλοῦντας αὐτοὺς τὸν διδάσκαλον. Λάβετε, φησὶ, ψάλλων, καὶ δότε τύμπανον, ψάλτηριον τερπνὸν μετὰ κιθάρας. ἓν λαμβάνει, καὶ πεῖα ἁπαντᾷ. ἐκ γὰρ τῶν πειρασμῶν κερδαίνομεν, ὡς λέγει ὁ Παῦλος· ἵνα ἡ ὁλόκληρον ἡμῶν τὸ σῶμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ πνεῦμα· ἵνα ἡ τὸ μὲν τύμπανον τὸ σῶμα, τὸ δὲ ψαλτήριον τὸ πνεῦμα, καὶ ἡ ψυχὴ ἡ κιθάρα. τὸ δὲ τύμπανον δέρμα ἔχει νεκρόν. νέκρωσον οὖν τὸ σῶμα, ἵνα ἀφῇς τὸ Θεῖον εὐθυμηθῆναι καὶ χορεῦσαι. Χριστὸς γὰρ σὲ ἐδίδαξε τὸ σῶμα ἀθυμηθῆναι. βλέπε μὴ ὕπνος, Τίς σοῦ φίλεια ἐν τῷ αἵματί μου; τί πρὸς ἀξίαν τοῦ τοσαῦτα ἐπιμείναντος δι' ὑμᾶς δυνάμενα διαπρέψασθαι; γόνυ φυτὸν καρποφόρον, ἵνα εὐλογῇς τὸν Θεόν. καὶ πῶς δύναμαί σε καρποφορῆσαι. Εἰ μὴ δύνασαι ἐπίγνωσιν τὸ τέλειον, τὸ ἐν ἑκατόν, καὶ ὀξὺ ὑμνῳδίας, τὸ ἐν ἑξήκοντα· εἰ δὲ καὶ τοῦτο σοι βαρύ, καὶ τὸ τρίτον τὸ ἐν τριάκοντα· μένει ὁ δυνάσας, καρποφορῆσαι, ἵνα μὴ ὡς ἄκαρπος εἰς τὸ πῦρ ἐμβληθῇς. Εἰ μὴ ἔχεις ζυγοῦσαι, μήτε ἀρώσεις, καὶ καθαρὰς προσάξεις· καὶ μὴ ξύλα, χόρτον, καλαμίνην, τὰ τῶν πενήτων ἐκκαύματα. Βλέπε μὴ ποίησῃς σεαυτῷ φίλιον, ἃ ἐμίσησεν ὁ Κύριος. ἐπίκεισο [γὰρ] καὶ Ἰακὼβ τῇ Ραχὴλ φίλιον. ἀλλ' οὐκ ἐμίσησεν ὁ Κύριος. βλέπε μὴ ζῇ σου ὁ λογισμὸς, ὥσπερ ἔδωλον, ὁ ἡμέρα κρίσεως καταλήψεταί σε γενόμενος· μὴ ἄρξῃ τότε δοῦναι μαρτύρων ἐλεημοσύνας, καὶ δοῦναι ἀποδιδόντος ὁμολογήσῃς ὃ πεποίηκας ἃ ἔπραξας, καὶ ὅσα ἐλάλησας ὄξει ἀπρεπείας· κλαῦσον τότε καιρόν, ἵνα μὴ ἀκούσῃς σὺ· νῦν μετανοοῦμεν, ἔστι καιρὸς μετανοίας. ἕως καιρὸν ἔχομεν, ἐργασώμεθα τὸ ἀγαθόν. ἐὰν τι ἀπολέσωμεν ἄλλο, θύρᾳ δυνάμεθα· καιρὸν δὲ ἐὰν ἀπολέσωμεν, ἄλλοι θύρᾳ οὐ δυνάμεθα. διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος τοιούτων λέγει· Ἕως καιρὸν ἔχομεν, ἐργασώμεθα τὸ ἀγαθόν. κλαύσωμεν ἐφ' οἷς ἡμάρτησεν, καὶ πασάξωμεν τὸ δάκρυον ὅτι τῆς πρᾴας, κρούσωμεν τὸ στῆθος, ἵνα βρυγμὸν τῶν ὀδόντων οὐκ οὐκ φύγωμεν. κλαύσωμεν, ὡς ἔκλαυσε Δαυίδ, ἵνα μακαρισθῶμεν, ὥσπερ καὶ ὁ Δαυίδ. οὐ γὰρ μόνον ἔκλαυσεν, ἀλλὰ καὶ ἠγρύπνησε, καὶ τὸν κλίνην κατέβρεξε. μίαν νύκτα ἰνόμισεν, καὶ καθ' ἑκάστην νύκτα ἐδάκρυε, πάντως τοιαῦτα ἔζομολογούμενος· ἔτι δίδωκάς μοι ὀφθαλμούς, ἵνα σου βλέπω τὸ φῶς· ἐγὼ δὲ εἰσῆλθον εἰς τόπους κακοὺς· ἐπλημμύρησεν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ κακῶς ποτε θεασάμενος. καὶ ὅπου κακῶς ἐνόησε καὶ ψυχικὰς, διὰ τοῦτο αὐτοῖς τοῖς δάκρυσιν ἀποπλύνω. ὅτου διὰ κλαίει, καὶ ἀποπλύνει τὸ ὄμμα τὸ κακῶς θεασάμενον. εἶδες τὸ παράδειγμα, ἐπίτηδες τὸν ἰατρεύω. ἀσφαλίζει τῆς ψυχῆς σου καὶ ψυχικὰς· μὴ μόνον ὀφθαλμούς, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀκοὴν καὶ τὸ στόμα. αὗται γὰρ αἱ ψυχικαὶ εἰσὶ, δι' ὧν καὶ γνώμην εἰσέρχεται, εἶτα πονηρὰ, εἶτα ἀγαθά. βλέπε μὴ θάνατος εἰσέλθῃ· διὰ τῶν ψυχι-

δων

δωσον· ἀλλ' ἔστω σοι αἰεὶ τὸ τῆς ὀφθαλμοῖς αἰ σοὶ τῆς σημότητος ὁπόλαι, ὅπῃ τὰ ὦτα αἰ τῆν τῦ Θεοῦ ὁπόλωσι δεήσεις, ὅπῃ δ' τὸ τοῖς ὑμνῳδίαις καὶ ὁ μιμήτης τῆς παλαιᾶς καὶ καινῆς διαθήκης. Διὰ τοι δεῖ τοὶ ἁγιείδας διοίγειν μὸ τῆν Θεὸν, ἀποκλείειν δὲ τῆ ἁμαρτία. λέγει δ' αὐτὴ καὶ τοὶ αἰγίαν * ὁκπίνειν· Εἶπα, αἰαθήσομαι ὅπῃ τῷ φοίνικι, κρατήσω τῆν ὕψιον αὐτῦ, τοὶ ὀρθότητα αἰγὰ πᾶσαν, ἐ λιπαίνει ἔχουσα τοὶ καρδίαν, καὶ ὅπῃ τὰ ἀρείια αἰγαθὰ αἰαπτέχουσαι, καὶ μὴ τοῖς τὰ γήϊνα θελιαπωμένοις. Ἄλλα σχολῆται ἐχέτω σε ὁ φοίνιξ, τῦ ἐλέγχους τῦ καὶ τῆς ἁμαρτίας. Λέγει γὰρ σοφῶν, ὡς τὰ ἐοικυῖα, καὶ ὡς πλοι πυρωμένοι, ἵνα ἐκ τύπου κατὰ μέρος κατομύγωσι τοὶ καρδίαν, καὶ πάσης ἁμαρτίας ἀπέχωσι. Ἀλλα' ἀκριβῶς κρατεῖ τῆν ὕψιον αὐτῦ, ἵνα ἄπλωτος διαμείνῃς αἰεὶ φέρουσα τῆν αἴσθησιν ταῖς θεοσοφείαις, τῦ ἐνδυχομένως καὶ κυρίῳ θελιαπωμένοις. ὁ τῦ, χάρις αἰεὶ τῆ θείας γραφῆς. ὥσπερ γὰρ οἶπος πιόμενος παυῇ ταῖς λύπαις, καὶ μεταβάλλει τοὶ καρδίαν εἰς βούθεσιν ὕπνου· ὕπνος ὁ πνευματικὸς οἶπος πιόμενος εἰς χαρὰν μεταβάλλει σε τοὶ ψυχικὸν μεμνῆσθαι πότοτε τῆ Θεοῦ λέγουσα μὲ τῦ Δαβίδ, Προορώμην τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντὸς, ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ. χαίρει δὲ λέγεις πάντως ὅτι τῆ χάριτι σε· καὶ ἔσεται ἀσάλευτος προὸ ὀφθαλμῶν σου. ἐαὶ ὕπνος πηρᾶς τὸν Θεὸν, ἕξει σοι ἐκ δεξιῶν· ἐαὶ δὲ ἀῦλον ἀπηρώσης, ὁ διαβόλος σε ἕξει δεξιός. ὕπνος γὰρ ἀπηρώσατο τῆ Ἰούδα ἔλεγεν ἡ γραφή· Καὶ ὁ διάβολος ἕστω ἐκ δεξιῶν αὐτῦ. καὶ ἐκάστιον ὥσπερ δόξαζε τὸν διαπάντων· λέγουσα, Ὑψώσω σε, ὁ Θεός μου, ὁ βασιλεύς μου, καὶ δόξω τῆν ἔργαν, καὶ μὴ δόξω τῶν λόγων ὑμῶν. ὕπνος γὰρ ὑψοῖ τὸν Θεὸν Δαβὶδ εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τῦ αἰῶνος, ὐχ ἡμέραν, οὐ μίαν, οὐ χρόνον, ἐκ ἐπαῦλιν, ἀλλ' ἐν πάντι χρόνῳ τῆς ζωῆς. ἤδη γὰρ ὅπ ὅταν τελέσει ὁ βίος τὸν, τότε πάλιν ἄρξεται. ἀλλα' λέγεις, ἀρα πρέπει καρδίαν εἰ) χρή, τοὶ δυναμένοις πάντοτε ὑμνεῖν τὸν Θεὸν, οἵαν εἶχεν ὁ Παῦλος γράφων· Οὐδὲν ἐμαυτῷ σύνοιδα; ὕπνος ἴσως καὶ ὁ Δαβὶδ λέγει· Ἐκ τῶν κρυφίων μου καθάρισόν με· οἶδε ἐπίλυσιν ἡμῖν ὁ σωτὴρ ἔχειν λέγων, Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅπ αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄψονται. ὕπνος οὖν ὁ μὴ ἁμαρτάνων καὶ ἐκάστιον ἡμέραν ὑμνεῖ τὸν Θεὸν, ὁ μόνος λέγω, ἀλλα' ἐ ἔργῳ τὸ πρᾶγμα ὑπερβαίνομεν. ὁ μὲν ὀλιγωρῶν, καὶ ὑπνώσας καὶ παλαίων, καὶ ζημία, καὶ θάνατος, ἀλλα' λέγει μὲ τῦ Παύλου· Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τῦ Χριστοῦ, καὶ τὰ ἑξῆς. ὐχ ἁπλῶς τὸ κυριακὸν οἶκος ὁ Χριστὸς, ἀλλ' ὁ τῷ σώματι τῷ σεσαρκωμένῳ, ἵνα ὡς οἰκητῆριον Κυρίῳ καθαιρώσῃ σε τοὶ ψυχικόν. μεμνῆσθαι τῆς φειδωλοτάτης ἐ φοβερᾶς ἡμέρας ἐκείνης, ὁπ ἡ πάντες καθεξῆς τῷ βήματι τῦ Χριστοῦ, δόσωμεν δίκας τῶν πεπραγμένων· ἔνθα πρὸ ὀφθαλμῶν ἁπάντων προτεθήσεται ἡμῶν τὰ ἁμαρτήματα, καὶ πᾶσιν ὁπκαθυφ.θήσονται, καὶ τοῖς ἀγνοῦσιν ὑπολαληθήσονται*· ἔνθα ὁ πλατὰμὸς τῦ πυρὸς, καὶ ὁ σκώληξ ὁ ἀκοίμητος, ἔνθα πάντα γυμνὰ ἐ τετραχηλισμένα· ἔνθα αἱ βίβλοι τῶν καρδιῶν ἡμῶν ἀνοιχθήσονται, καὶ ὁ μέσος τῦ ἡλίου ἀναγεωθήσεται τὰ φαυλεργὰ καὶ τὰ κεκρυμμένα, τὰ μὲ νυκτὶ, καὶ τὰ μὲ ἡμέρᾳ, τὰ ἐκ ἀπροσιζίας καὶ λήθης τῶν μαθητῶν διεπραξάμεθα. τότε τῆ πείρᾳ γνωσόμεθα, ὅπ τὰ κρυπτόλιθμα νῶν, σκληνοφθήσεται τότε. σύνοισον δῶν ὅπ πάντως ὑπολθεν δεῖ ἡμᾶς ἀπελθεῖν προὸ τὸν ἀπολογήσεται δικαίως, ὅσα μὲ μέτρα καὶ πράγματα, ἀλλα' καὶ καὶ ἐνθυμήματα κρίσεται καὶ τὰ ῥήματα· ὅσα καὶ τῶν δικαίων εἰ) μικρὰν φοβερὰς ὑφέξουσι καὶ θλίψεις. τούτων αὐὶ μέμνησο, καὶ μὴ ὑπολάθῃς τῆς μηδέποτε σβεννυμένης φλογός. αὐὶ βλέπε προὸ ὀφθαλμῶν τὸν ἐρχόμενον κρίναι ζῶντας καὶ νεκρούς· σύνοισον καὶ χιλιάδας καὶ καὶ μυριάδας τὸν ἀγγέλων καὶ πρεσβείας τὸν Τριάδα τότε. προσαχνέτω νῶν ὁ ἀκοὴ σου τῆς ἠχῆς τῶν σαλπίγγων, καὶ τὸ φοβερᾶς φωνῆς τῦ δικάζοντος· προσλεπέτω ὁ ὀφθαλμός σου μὴ εἰς τὸ ἐξώτερον πυρπολοῦντας σκότος, "παῖς ὁ ἀποκλεομένων

τῶν

τὴν ὑγείαν μᾶς πολλὰ τῆς πρόνοιας ☞ κόπτει. Ἱκανὴ γὰρ μὲν ὡς τὰ ζιζάνια δισμυ-
θμένους καὶ εἰς ☞ κλίβανον βαλλομένους· ἄλλους τὴν χεῖρα καὶ τὸν πόδα δισμουμένους καὶ
εἰς τὸ ἐξώτερον σκότος ἀποφερομένους· ἄλλους τῷ σκώληκι τῷ ἀκοιμήτῳ καὶ τῷ κλαυθ- χ. ἀκοίμ.
μῷ καὶ τῷ βρυγμῷ τῶν ὀδόντων παραδιδομένους. Οὐκοῦν ☞ μὴ γὰρ ἀκαίρου γλώττης κρι-
νόμθα, ☞ ἢ ὅτι ☞ πλησίον ἠδίκησε, καὶ ὅτι ☞ ἀδελφὸν ἐσκανδάλισε· ἢ μὴ γὰρ ἀδί- 5
κων ἁμαρτημάτων κρινόμθα· ἢ ἢ γὰρ ἀργοῦ ῥήματος εἰς αἰωνοκτόνον δίκης· ☞ μὴ
γὰρ κακῆς γνώμης καταδικαζόμθα, ☞ ἢ γὰρ λοιδορίας τῆς βασιλείας ἀποκλειόμε-
νοι· ☞ ἰδοὺ γὰρ μυρίας καὶ αἰσχρὰ πάσχοντα, ☞ ἢ εἰς αἰχμώλιον αἰώνιον αἰσχύμθα·
Matθ. κε ις. οὖν ἢ τῆς γνώσεως τῦ Χριστοῦ στερισκόμθοι, καὶ ἀκούοντες, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν οὐδέποτε
ἔγνων ὑμᾶς, ὅτι ἕτερον ἐπεζήτησε τὸν ὁ Χριστὸς ἀπηγόρθυσε. τούτων οὖν ὄντων ὅπου, ποτα- 10
Ιερ. θ. α. πὸς δή ἐστιν ἡμᾶς, πόθεν πὸς καὶ ἐκάστιλλα δακρύων καταφέρει ποταμοὺς ☪ λέγω, Τίς
δώσει τῇ κεφαλῇ μου ὕδωρ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πηγὴν δακρύων, καὶ κλαύσομαι * τὰ ἁμαρ- *μ
Ψαλ. ζδ. β. τήματα ἡμέρας καὶ νυκτός; ἀλλ' ἵνα τὸν ἐπερχόμενον κόλασιν ἀφύγωμεν, Δεῦτε
ἐπφθάσωμεν τῷ ἐπέρχεσθαι Κυρίου καὶ ἐξομολογήσει, καὶ τῇ τῦ βίου ἐπιμελείᾳ τὸν ἱλεω- χ. ἀπ
Ψαλ. ε. ε. μεις τὸν δικαιότατον Θεὸν ἐπικαλεσώμθα. Εἰ γὰρ ☪ ἀδὴν, φησὶ, τὶς ἐξομολογήσεταί σοι; 35 χ. ἐγκω-
πρώτα διπλᾶ δέδωκεν ἡμῖν ἡ Φύσις· δύο ὀφθαλμοὺς, δύο ὦτα, δύο χεῖρας, δύο πόδας. ἐ- χ. ἰθύς
ὰν οὖν ὁπότερον τούτων βλαφθῇ, σὺν τῷ ἑτέρῳ τὴν χρείαν παραμυθούμθα. μίαν δέδωκε
ἡμῖν ψυχήν· ἐὰν ταύτην ἀπολέσωμεν, μετὰ τίνος συμφωνήσωμεν; ταύτης οὖν ποιησώ-
μθα πρόνοιαν, μηδὲν τῆς σωτηρίας αὐτῆς προκρίνοντες· ἐπεὶ καὶ αὕτη δόξει ἡ συγκρινομένη,
καὶ ζημιωθησομένη, καὶ συμπροσιζανομένη μὲ ἡμῶν ὅτι τῦ βήματος τῦ κριτῦ. ἐὰν εἴ- 20 χ. κρεῖ
Matθ. κε. κς. πῃς τότε, ὅτι χρήματά με ἐδελέασαν, ἐρεῖ σοι ὁ δικαιοκρίτης· οὐκ ἤκουσας ὅτι, Τί ὠφελεῖ, ἐὰν
τις ὅλον ☞ κόσμον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτῦ ζημιωθῇ; ἐὰν εἴπῃς, ὅτι ἠπάτησέ με ὁ
Γεν. γ. ιγ. ὄφις, ἐρεῖ σοι πάλιν ὁ Θεὸς, ὅτι οὐδὲν τὴν Εὔαν ὠφέλησε τὸ εἰπεῖν, ὅτι "Ὁ ὄφις με ἠπά- χ. ἰωῦν
τησε. Ζῶντα τοίνυν κτῆνα ἔχοντες, δέδοικα μὴ ἀφανισθῶμεν αὐτὸν περὶ ὃν συσχεπάσαμεν, φθῇ
ἐλθεῖν τὴν ἡμέραν Κυρίου ἐκείνην τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ, ἐξ ἧς ἔλεγεν ὁ προφή- 25
Μαλ. γ. β. της· Ἰδοὺ ἔρχεται, καὶ τίς ὑποστήσεται ἡμέραν εἰσόδου αὐτῦ; φοβερὰ ἡ ἡμέρα ἐκείνη, ἡμέρα ὀ-
μίχλης καὶ σκότους. ἀλλ' ἐρῇς, πῶς ἀρά ἐστι σκέπην καὶ προστασίαν ἔχειν; ἐγώ σοι λέ-
γω· οὐκ ἐὰν μόνον τὸ σῶμά σου φυλάξῃς καθαρὸν, ἀλλ' ὅταν καὶ τὸν "παθοῦσα ἐνεργητικὸν χ. παθ
ἐὰν "ἀφελληθῇσα φιλοσοφήσῃς· ἐὰν "λοιδορηθῇσα ἐυλογήσῃς· ὅταν "τῆς ὕβρεως μὴ μι- χ. λοιδορ
γαλοφρονήσῃς. ὑ γὰρ ἀπὸ βρωμάτων, ἀλλὰ ἀπὸ ἁμαρτημάτων ἐργάζεται τὴν πο- χ. λοιδορ
Ιερ. α. ια. νηρίαν. ἐρωτᾷς δή τὰ χαράγματα. βλέπε, δὲ φησὶ προφήτου ῥάβδον καρυΐνην ὁρᾷ ὁ προφή- χ. πατάσ
της, εἶτα λέγεται ὑποκρινόμθον, διὰ τοῦτο ὅτι ☞ μὴ αἰσχυνόμθον τῆς ῥάβδου *, ὃ πῦρ δέχε- ὁ ἀκμ
δέχεται. οὕτω γὰρ Μωϋσῆς ἐδιδάσκετο τότε ☞ φύλαν τὸ πυρὸς, βοᾷ δὲ τὸν προφήτην, ὡς ὁ μὲν ἀκούσας τῆς φωνῆς βλέπῃ τὸ φῶς· ὁ δὲ ἀκούσας "διώκῃ τὸ πῦρ. ἀναγινώσκεται χ. δίκη
δὲ καὶ τὸ σωτήριος διδασκαλίας, καὶ μανθάνετε, ὅπως ἀπαλθόντων "ἡμῶν ὀστέων ὁ θεὸς "ἡ- χ. ὑμῶν
μῖν βοηθῆσαι δυνήσεται. οὐκ ἀδελφὸς ἀδελφὸν λυτροῦται οὐκ ἀπὸ τῶν ἀκαθαρσιῶν βασά- χ. ἡμᾶς
νων· οὐ φίλος φίλον· ὐχ ☞ γυνὴ τέκνα, οὐδὲ τέκνα γυναῖκα. καὶ τί λέγω δὲ θρήνους οἰκτρούς;
ὐδ', αἰ Νῶε ἔλθῃ, ☪ Ἰὼβ, καὶ Δανιὴλ, ὑ μὴ δυσωπήσειεν τὸν δικαίζοντα τότε. ἀλλ' ἐρεῖς μοι,
πόθεν ἡ ἀπόδειξις τούτου; βλέπε τὸ μὴ σκανδαλισθῆναι ἐὰν μὲν γάμος, ἀπὸ ὑ συμφώνου ἐκδεχό-
μθον, ☪ μηδὲν γὰρ σκαιὸν προσεύξεται· ἐὰν δὲ τοκετὸς ἐμπεσὼν θυμῷ, καὶ μὴ ἐμ- 40
περθυσάμθον, εἰς τὸ σκότος πεμπόμθον καὶ ἴδιον "ὅτι γὰρ αὐτὸ ὑδὶς πρεσβεύσει. ἔφη μοί χ. ἴσως
τις τοῦτο πρόνοιαν ἀποκλεισθῆναι, καὶ μὴ ἀξιωσάσης γὰρ αὐτὸν τοῦ ὁμιλῆσαι, ἀξίους
καὶ μωρὸς ἀπεκάλεσεν ὁ Χριστός, δέον μὲν τὸ πατῆσαι τὸν φλόγα τῆς ἡδονῆς, μὲν δὲ σβέ-
σαι τὸ κάμινον τῆς ἐπιθυμίας, μὲν τὸ πηγάσαι ☪ ἀγγυπνίαν καὶ χαμευνίαν, τότε μωρὸν καὶ μά-

λα

γὰρ δικαίως ἐκλήθησαν· διὸ μέγα τὸ πρᾳότητος τηρήσαντες, τὸ φιλανθρωπίας δὲ μικρὸν οὐκ ἐφύλαξαν. βλέπε μοι τὸν Χριστὸν ἑστῶτα καὶ παρόντα ἐκ δεξιῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, καὶ τὰ ἄκαρπα εἰρήνια ἐξ οὐρανοῦ μόνον, καὶ τοῖς μὲν ἐκ δεξιῶν λέγοντα, Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν βασιλείαν τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν· τοὺς δὲ ἐξ ἀριστερῶν εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον ἀποπέμποντα, καὶ μηδένα τοῖς ἀπαγομένοις βοηθῆσαι δυνάμενον. ἀληθῆ γὰρ ὁ λέγων· Ἰδοὺ θεὸς καὶ ὁ ἔργον αὐτοῦ. ἤκουσας πῶς ὁ πλούσιος ἐκεῖνος, ὁ μηδένα τι ἐλεήσας τὸν Λάζαρον, εἰς τὸν τῆς κολάσεως τόπον τημελιζόμενος, ψυχρὰν ὕδατος ἐπιθυμήσει λαβεῖν· ἔγνως ὅτι οὐδὲ αὐτὸς Ἀβραὰμ ἐξιλεώσασθαι τοὺς βασάνων τοὺς ἰκετεύων τύπτεσθαι. σκοπῶ, ἀπαντᾶσθαι ἑαυτοῖς βοηθοῦντας, δῶρον δόξαν τῷ Θεῷ περὶ τοῦ σωθῆναι. βέλτιον ὦδε ἐκείνης ξενίαν τὴν γλῶσσαν, ἣν τηρῆσαι αὐτὴν ὑγρὰν δὲ ἐκεῖ ἐπιθυμῆσαι ῥανίδος, καὶ μὴ λαμβάνουσαι, καὶ ἀθάνατα τημανίζεσθαι. μικροῖς πόνοις σωθῶμεν μεγάλης βασάνου ἀποφεύξωμεν. σκοπῶμεν ὅτι περὶ ἡμερῶν πυρετοὶ ἐνταῦθα οὐ φέρουσιν. καὶ τοῦ τῶν δικαίων κολάσεως ὁρῶντες καταδύομεν, καὶ τοῦτο μόνον πεντήκοντα ἐτῶν ἐχόντων τὸν καταδίκιον. ἆρα ποτὲ ποτὲ ἔσται ὁ τοῦ Θεοῦ δικαστήριον ὃ μὴ μόνον εἰς πεντήκοντα ἔτη, ἀλλ' εἰς ἀπείρους αἰῶνας ἐκτείνον τὸν κόλασιν; σκοπῶ εἰσελθωμὲν ὀλίγον τῆς ζωῆς πύλης, ἵνα τὸν πλατυσμὸν ὁδὸν ἐκφύγωμεν, εἰδότες, ὅτι ὡς ὄναρ ὄντα τὰ αἰσθητὰ πάντα, καὶ ἡδονὴ ἡ φθορὰ ἐπορεύεται. καὶ γὰρ ἰσχνὸν ἔχωμεν σώματος, ἴσως αὐτὸν καταλύει· τὸν χαρακτῆρα ὀλίγον δέχεται θλῖψις· ὁ κάλλος ὀλιγοδιαρκὲς γῆρας. ἐνδεᾶ τραπέζης πολυτελεῖς ἀπολαύσωμεν, ἢ ἑταίρας κεκαλλωπισμένας ὀλιγόστιον τὸν ἡδονήν. καὶ ὅτι καθόλου τὰ πρόσκαιρα ἀράχνης εἰσὶν ἀδρομέστερα, καὶ ἀέρων ἀπατηλότερα, διὸ καὶ ὁ σωτὴρ ἡμᾶς κελεύει τὸν θλιβομένους, ἵνα μὴ ἡ ἡδονὴ τοῦ πρόσκαιρον κρατήσῃ τὸν ἡδόμενον ἐν αὐτοῖς.

Γεν. ιε. α. Σκοπῶ ὥσπερ ἤκουσεν Ἀβραάμ, Ἐξελθὲ ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐξῆλθεν, ἐξελθωμὲν καὶ ἡμεῖς ἐκ τῶν ζωηδῶν πραγμάτων, ἵνα τῇ μελέτῃ τῆς ἐκφύσεως μετοικισθῶμεν εἰς τὸν ἄνω πόλιν. ὑπωπιάσωμεν τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγήσωμεν, ἵνα μὴ τὸν ψυχὸν δουλαγωγήσωμεν τῷ σώματι. τῇ στενοχωρίᾳ μελέτῃ τῆς ἁγίας γραφῆς τὰς ὑλομανούσας ἐκ ἡμῶν ἡδονὰς, ὡς ἀγγέλοις θείοις καταχειμάσωμεν, πολίτοις τὸν νέκρωσιν τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες. μνημονεύσωμεν τοῦ λέγοντος, Νήφετε, γήκετε, γρηγορῆτε, οὐδὲν κοιμώμενος ὠφελοῦνται, οὐδὲ ὁ ἀκαπνιπνοϊκὸς καὶ ῥέγχων λαμβάνει στέφανον· ἀλλ' ὁ τὸν κοῖτον ἐκ τὰς πλανὰς περικείμενος, οὗτος τῷ ἀγωνοθέτῃ βλέπεται περῶντος, ὁ πάντα τραύματα φέρων καὶ τὸ αἷμα καταῤῥέον ἐνδυκνύμενος· ὅταν δὲ τῇ πείρᾳ ἐμαθωμὲν ὡς δεινὸν ἐκ χαλεπὸν ὄντα τοῦ ὀλοθρεύοντος τὸ ἐργαστήριον. φθονᾷ γὰρ ἡ νήφοντα, καὶ συλᾷ κοιμώμενον. μὴ δῶς ὕπνον σοῖς ὀφθαλμοῖς, μηδὲ ὑπνοστάξῃς σοῖς βλεφάροις, ἵνα σώζῃ ὥσπερ δορκὰς ἐκ βρόχων, καὶ ὥσπερ ὄρνεον ἐκ παγίδος. φύγωμεν ἀεὶ τοὺς βρόχους τοῦ βίου τούτου, καὶ τὰς φρενοπλάνους, καὶ ὡς ἀποταξάμενοι τῷ κόσμῳ, μηδὲν ὀρεκτὸν περιφέρωμεν. πολλὰ γὰρ τὰ ἕλκη τοῦ ὀλίου. Ὁ ἀντίδικος ἡμῶν, φησιν, ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατῶν ζητῶν, οὐ τίνα ἁρπάσῃ, ἢ τίνα κλάσῃ, ἀλλὰ τίνα καταπίῃ. φύγωμεν τὸν δολίου τὰς πανουργίας, καὶ λέγωμεν· Ὁδήγησόν με Κύριε· Ἐν σοὶ ῥυσθησόμεθα ἀπὸ παντὸς πειρατηρίου, καὶ ὑπὸ τῶν θεῶν μου ὑπερβησόμεθα τεῖχος. μὴ φύγῃς τὸ κέρματον, ἵνα μὴ φύγῃς τὸν στέφανον. ὁ ἔμπορος οὐκ ἀποκάμνει, ἀλλὰ φέρει τὰ κύματα, ἵνα εὕρῃ τὰ χρήματα· ὁ ἀγωνιζόμενος ἀθλητὴς γυμνὸς φέρει τὰ τραύματα, ἵνα στέφανον ἀποδέξηται· ὁ γεωπόνος οὐκ εὑρίσκει τὰ δράγματα, ἐὰν μὴ σπείρῃ τοῦ τῶν ἰδίων ἱδρώτων σπέρματα· οὕτως καὶ εἰς οὐρανοὺς ἄνω βλέποντες, οὐδὲν κηδώμεθα τοῦ θλίβεσθαι τῇ τῶν χρηστῶν ἐλπίδι νυσταζόμενοι. σκοπῶ σπεύδωμεν ἀεὶ καὶ τηρῶμεν πότε ἀνάλυσό ὁ νυμφίος ἐκ τῶν γάμων, ἵνα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσαντες, ἑτοίμως ἀγαλλιασώμεθα εἰς ἀπάντησιν. καὶ ὑμεῖς γάρ, φησιν, ἔστε ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις κύριον

Ματθ. κε λδ.

Νεεμ. ιγ. λ.

α. Πετ. ε. η.

Ψαλμ. ιζ. λ.

α. Πετ. ε. η.

Ανκ. ιϛ. λς. ειοι αὐτῶ. ἀπεκτοῦηκ μαχαιρίζει ℣ νηφοιζᾶ ὁ σωτὴρ λέγων, Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκῆ-
νος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτῦ εὑρήσει χρηγορεῖωζα. ὥσπερ ὃ μακαρίζει ℣ χρηγορεῖωζα, οὕτω
τὸ δηλονότι ζει ℣ ἀμελεῖωζα, ᾗ λέγῃ· Εὰν δ' ἄρξηται ὁ κακὸς δοῦλος ἐκῆνος λέγειν, χρονίζει
μοι ὁ κύριός, ἄρξηται δ' δέρειν τοὺς ἑαυτῦ συνδούλους, ἐσθίειν τε ᾗ πίνειν μετὰ τῶν μθυόντων,
ἥξει ὁ κύριος αὐτῦ ἐν ἡμέρᾳ, ᾗ οὐ προσδοκᾷ, ᾗ ἐν ὥρᾳ, ᾗ οὐ γινώσκει, ᾗ διχοτομήσει αὐτὸν, 5
ᾗ τὸ μέρος αὐτῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει. Εἰ δ' ὁ λέγων, ὅτι χρονίζει ὁ κύριός μου, διχοτομῆ-
ται, ἐλθόντος αὐτῦ, ὁ ὅλως μὴ προσδοκᾷν ὅτι ἔρχεται, τί παθόντα; ἑτοίμως οὖν χρὴ εἶ-
Ψαλ. ρς ιι. ναι εὐζαλῆ πρὸς ℣ σωτεῦδειν ἀπόπλοιν, καὶ λέγῃ ἀεί, Ετοίμη ἡ καρδία μου, ὁ Θεός. ὁ
* μεγάλῳ πολέμῳ ἐσμὲν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ· κύκλῳ ℣ ἀσιδῆς πειρατοῦσιν ℣ ἀμύρ- 9 ιϛ
τωλοὶ ἐντείνοντες ὃ τόξον· ὃς μὲν τοξεύει πρὸς ἀκοήν, ἵνα ἡδέως ἀκούσῃ καταλαλιάς, 10
ὁ δ' τὸν ὀφθαλμὸν εἰς ἀκολασίαν διεγείρει· ὁ δ' πρὸς γλῶσσαν, ἵνα λοιδορήσῃ τὸν ἀ-
δελφόν· ὁ δ' πρὸς κοιλίαν εἰς γαστριμαργίαν [αὐτὴν] ἱεραπόζει· ὁ δ' πρὸς χεῖρα εἰς ἁρπα-
γὴν ᾗ πλεονεξίαν· ὁ δ' τοὺς πόδας εἰς κακίαν κινεῖν ℣ σπουδαχελθύειαν· ὧν χάριν ὁ Παῦλος
Εφεσ. ϛ. ιδ. παρεῖναι παρεσκεύασεν ἡμᾶς τοῖς ὅπλοις τοῦ πνεύματος, γράφει· Ανακάβετε τὰ ὅπλα τῆς πίστε-
ως, ᾗ πρὸς περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου, ἐν οἷς δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ σβέσαι 15
Μιχ. ϛ. η. πεπυρωμένα σβέσαι. "πεπαιδεύμεθα τοίνυν τῇ προφητικῇ λεγούσῃ φωνῇ· [Εἰ] ἀναγγέλλει
σοι, ἄνθρωπε, τί ἐστὶν τὸ ζητεῖ Κύριος παρὰ σοῦ, "ἢ τοῦ ποιεῖν κρίμα ᾗ διαμοσύνην, ἢ ἀγαπᾶν 9 ι
ἔλεος, ᾗ ἕτοιμον εἶναι τοῦ πορεύεσθαι μετὰ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου; σπουδάσωμεν οὖν ὅπως ἀληθι-
νοὶ μύσται ἀληθινοῦ μύστου" γενώμεθα, ἵνα σὺν καρποῖς τῆς πίστεως φάνωμεν, τοῦ Κυρίου καθα- χ. ιωάνν.
ρεύσαντος ἡμᾶς. * μὴ μάτην τὸν χρόνον ἡμῶν ἁπλῶς διαγάγωμεν, ἀλλ' ὡς * διαπτῆναι ἔ- 20 9 κγ
χοντες, γνῆσιαν τὴν ἀλήθειαν ὀπίσω ἀφήξόμεθα. διδάσκει, ὑποτυπώσει, μαρτύρεται, ἀπει-
λεῖ, παρακαλεῖ, νουθετεῖ, ᾗ τῆς ὑπερκοσμίου τὴν μαθοῦσαν τὴν βασιλείαν χαρίζεται. πείθω-
μεν οὖν ἀκροαταὶ τοίνυν καὶ ὁσφυὰς ἐν ἀληθείᾳ ἀναλυσόμεθα ἀγαθῷ διακόνῳ. "ἀπολούσω-
μεν ὅσα ἐπταίσαμεν διὰ ἡμᾶς ὁ σωτὴρ· τὸ ἠμπιθύειν, τὸ γαστριμαργεῖν, τὸ πίειν ᾗ φαγεῖν καὶ χ. κάθ. ιωάν.
ἐμεῖν, τὸ "πιεσθῆναι, τὸ κοπιάσαι, τὸ βαπτισθῆναι, τὸ ταραχθῆναι, τὸ λυπηθῆ- 25 χ. κεφ. ιγ
ναι, τὸ μαστιγωθῆναι, τὸ ὑδριαθῆναι, τὸ ὑποκουλυβισθῆναι, ἐν τέλει τὸ σταυρωθῆναι, καὶ
οὕτως ἀποθανεῖν. οὕτως ἀναλεγέσθαι τοῦ ἑαυτοῦ ἐκπεμφθέντα ἐκ τῆς ἀ-
μύρτωλοῦ εἰς αὐτὸν ἀντιλογίαν. "ὕπνῳ μέχρι αἵματος" ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἁμαρ- χ. ιβ ιϛ
τίαν" ἀγωνιζόμενοι. ὅσα δ' ἐποίησε θαύματα δι' ἡμᾶς; νόσων ἰάσεις, τεθνηκότων ἐγέρ- χ. κδ
σεις, λεπρῶν καθάρσεις, δαιμονίων ἀπελάσεις, χωλοὺς περιπάτους, ᾗ τὰ λοιπά, ὧν οὐκ ἔστιν 30
ἀριθμός, ἐν τέλει τὴν εἰς οὐρανοὺς ἄνοδον ἡμῖν χαρισάμενος, ἵνα ἐν ἡμῖν ἀντ' δὲ ἀρετῆς
"βίου ἀκλινῆ διήσωμεν οὐρανίου πολιτεύματι κτησάμενοι. εἶτα γὰρ ἀπεγράφημεν, ἐκεῖ ὀφεί- χ. ιβ
λομεν ἐμπολιτεύεσθαι. ξένοις γὰρ ᾗ παρεπιδήμοις ἐκάλεσεν ἡμᾶς ἡ γραφή, ἵνα τὰ ἐν- χ. ιϛ
ταῦθα καταφρονῶμεν. "κινωρίᾳ ἔοικεν ἡ ἡδονή. ἐὰν διώξῃς, φθάνει· ἐὰν θρέψῃς, παρα- χ. ιαιβ
Ιακ. δ. ζ. μένει. διὰ τοῦτο ὁ ἀπόστολος γράφει· Ἀντίστητε δὲ διαβόλῳ, ᾗ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν. μὴ ἀ- 35
ναμείνωμεν τὸν ἄθλον, εἶτα τῆς μετανοίας τὸ φάρμακον εὑρεῖν ἰσχύει· ἀλλὰ καὶ βραχεῖα τις
ἐκεῖ δὸς ὁδὸς ἐστί, καὶ τὸν γλῶσσαν ἔχῃ "φλογιζομένην, εὐθὺς ὀπίσω ἄξει τὸν δακτύλῳ χ. πρ.
σαγήνην· ἀλλ' ἐκεῖνα ἀκούσεται, ἅπερ ὁ πλούσιος ἤκουσεν. Εἰδότες τοίνυν ὡς ὄντες τὰ πρόσκαιρα χ. ἰδιν
ᾗ ὡς πανδοχεῖοι οἰκοῦντες," ὕπνου δὲ πάντως ὀξελθεῖν ἡμᾶς, φεύγωμεν τῆς ὁδοῦ, ἐν "πα- χ. ιϛ
ἐφόδια τῆς αἰωνίου ζωῆς ἑαυτοῖς ἐπαγάγωμεν· ἐνδυσώμεθα ἱμάτια τὰ μὴ ἡμῖν ἀπερχό- 40 ιστ
Κολασ. γ. ιϛ. μενα, ἅπερ ἐν ὁ ἀπόστολος ἡμῖν συνεβούλευσε λέγων· Σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ, χρηστότητα,
ᾗ πραΰτητα· ᾗ χρυσὸν ἐκεῖ θησόμεθα, ἀλλὰ δρόσον· ᾗ φόλλεις ἐκεῖ χρεία, ἀλλ' ἀκαρισῶν· ᾗ ῥη-
Ματθ. ζ. κα μάτων, ἀλλὰ πεσημάτων. Οὐ γὰρ πᾶς, φησὶν, ὁ λέγων μοι, Κύριε, Κύριε, εἰσελεύ-
σεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημά μου. μὴ δὴ τοίνυν ἀπατη-

σώμεθα

σωμεν ἑαυτοις. διδοδωμεν γαρ, ὅπ ὀλίγον ἐαυτῶν τὴν ζωὴν ἡδυπ μὴν ἀγαπᾶζομεν, τί περὶς δὲ ἀπελθοντας αἰῶνας; σὺ δὲ ἀγαθὸς καὶ ἀγαθὰ καὶ πᾶ κακὰ τέλος ἔχει, ὅπες ὁ ἀθάνατος αἰ κολάσεις. ὥδι ἐσὶ καὶ ὁ σῶμα, ἀξίρχεται ἡ ψυχὴ· ὅπες ὁ ἀφθάρτε ἐγκρομμένον τὸ σώματος, ἀεὶ ἡ ψυχὴ καταγίεται. ἢ γαρ ⁂ ἀμῶν παλὶ ἐγείεσθαι ἄφθαρτοι, οὐχ ἵνα ἀμυηθῶπι, ἀλλ' ἵνα ἀθάνατα βασανισθῶσιν. Εἰ τοίνυν βαλλαντίου αἴρα σφοδρότερον οὐ φέρομεν, πῶ ποιησόμεν ⁂ πῦρ ἔσον ποτὲ μόν; ἀλλ γὰρ πόθεν δοκιμάσει ὁ πῦρ, Εἰ γνήσιος ἐσὶν ὁ χρυσὸς· ἀλλ τὸν σφεκλίδα ἐρωτησόμεν, μήποτε ἐσυλήθη ὁ θησαυρός· ἀλλ δοκιμασθῶμεν Εἰ τοιοῦτοί ἐσμεν ὁ φαρισαῖοι. πόθεν γυμνὰ ἢ τετραχηλισμένα πρὸς αὐτὸν ἡμῖν ὁ λόγος. ἢ οὐκ ἔστιν ὃς ἀγκρυβάζεται τὸν ὀργὴν τῦ κριτῦ. ἀλλὰ πῶς ἐρῆς, πῶς δυνάσ ἀεὶ ἡ ψυχὴ ὅπες καταγίεσθαι; πῶς ὧδι ὁ σῶμα ἐθρὸν ὸν πυρετῶ καταγίεται; Εἰ γὰρ ἢ ἀποιῶντος ὧδι τῦ σώματος ἀξίρχεται ἡ ψυχὴ, ἀλλ' ὅπες οὐκ ἀποιῶντος τὸν ψυχὴν ἀνάλυσιν συγκαταγίεσθαι. ἆρα ποῖον ὅσι τις ὑπὲρ ὑπέρον ἀναπαύτος ἤλιον κολάζεσθαι; τῦτο γὰρ ἡ προδοσα ζωὴ πρὸς τὸν μέλλουσαν. ποία γὰρ σύγκρισις τῆς παρεσδεκομένης; Εἰ γὰρ τὰ πρόσκαιρα τοιαῦτα, ἆρα ποταπὰ ἆρα τὰ βεβαίως μένοντα; ἕως τοῦτον κομεν ἔχομεν, δῦ τι, ἀγαπητὸι, τὰ τῆς ψυχῆς πεύματα διάκρισιν ἀναπαύσωμεν, ἢ μὴ καθ' ἑαυτῶν τὰς χεῖρας ὀκτείνοντες, τοιαύτην εἰσδεξώμεθα κόλασιν. Εἷς γὰρ, φησι, οἰκοδομῶν, ἢ εἷς καθαιρῶν τί ὠφέλησι πλέον ἢ κόπους; εἰ γὰρ ἐκεῖνον τὸν ναὸν τὸν ἐκ λίθων*, καταξραφέντα Ἱερεμίας ἐφρήνησε ἢ ἔλεγλε, Ἄφες τὸν, πικρῶς κλαύσωμεν, μὴ καταχύσητε παρακλῆσαι με· πόσῳ μᾶλλον ψυχὴν δῆ κλαίειν τὸν ἀγιωτέρον ἐκείνε, εἰ ἦν ὑ ζάμενος χρυσῦν ἔχουσα μαίνα, ἀλλὰ πατὴρ ἢ υἱὸς ἢ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον καταισχύσει; ἐν ταῖς ἀποθήκαις συμπαθήσωμεν, πῆς ὕπως ἀσυμπαθὴς, ὥσι τὸν ἑαυτῦ ψυχὴν ἀποθανοῦσαν; ὁ δὲ σῶμα θεραπεύων ἡδυπαθῆς βιάσεται τὸν ἑαυτῦ ψυχήν· ὁ δὲ τῆς ψυχῆς ὀπτιμβάλμος, δὲ σῶμα ὑγιὲς ποιῆ. οὐκ ἐμὴ γὰρ τὸν νεκρὸν, ἀλλ' ὑπὲρ ἑαυτῶν καταγώμεθα δάκρυα. μνημονεύσωμεν, ἀδελφοὶ, ὡς ὁ κύριος σπερμολόγος ὅσι, ἢ ὅπι θύραις ὁ δικαιτήριον, ὑπὲρ Εἰ ἢ μακρόθυμον ἐσὶν, οὐκ ὕπως ἐδὲ θαρσῶν. Ἡ νὺξ προέκοψε, φησι, ἐξυπνιαθῶμεν λοιπὸν ἀπὸ τῆς ὑπνε. καὶ γὰρ ἡδία, ἢ ἀνδία ἢ πᾶ πρόσκαιρα, οὐκ ἐν τῆς ὑπνε φέρει ἀπολλοτρίωσιν. οὐκ ὀφείλῃ καθεύδειν, ⁂ ἥλιον βλέπειν. Προκόψωμεν καιρὸν ἀξίους τῆς μετανοίας, ὡς γέγραπται· ἢ ὥσπερ θύχολόν ὅσι βαπτισθῆναι εἰς ὕδωρ, ὕτως θύχολόν ὅσι ὁ μετανοῆσαι ψυχήν. οὐκ ἐδεήθη ὁ λῃστὴς χρόνε· ⁂ μύρτυρες γὰρ ἀκαριαῖοι ἐστεφανώθησαν. Εἰ ἢ αὐτάρκως ἡμῖν ἐσφάγη, ⁂ πρὸς θάνατον ἡμᾶς τρέπωμεν, ἔχοντες τὰ σωτήρια φάρμακα, μὴ ἀπογνῶμεν ἑαυτῶν. ὑ γὰρ ὁ πιστεῖν [μόνον] ὅσι χαλεπὸν, ἀλλὰ ⁂ πιστεῦσαι μὴ αἰσχυνῶμαι. ὁ γὰρ ἁμαρτάνων, δὺ δεσπότην· τὸν ἢ μὴ αἰσχυνῶμαι, Σατανᾶν ⁂ ἐλέγθησαν. ὅλον ὑ ὁ ἀγαθὸς ἡμῶν δεσπότης ἐσία· Μὴ ῥητὴν οὐκ ἔσι τὸ Γαδαρὴν, ἢ ἰατρεῖ οὐκ ἔθέσι ἐκεῖ; Εἶτα τὸ σῶμα ἐὰν πάσχῃ, ἰατρεῖ ζητῦμεν, βοτανῶμεν ὀπτιζητῦμεν, τὰ πρόσκαιρα κινδυνῶμεν, ἵνα τὸ μέλλον τὸ ποιῶ θεραπεύσωμεν· ψυχὴς ἢ παθούσης, ἀμεθοῦμεν, ἢ οὐδένα λόγον τῷ κυρίῳ τῶν * ποιῦμεν. Φοβηθῶμεν δῶν ⁂ δειλιάσωμεν ὑ ψυχὴν ὑ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. καὶ περὶ τύτων καιρὸν τῆς βασάνων, δῦ τι, ῥίψασθε ἑαυτὸν ὅπι ὁ πλάσας τῆς οἰκτιρμῶν τῦ Θεοῦ, λέγοντες μετὰ τῦ ἁγίου Δαβὶδ, Πλανώθημεν, ἢ ὑπὲρ χοῦν ἐλογισθημεν. ἔσται ὁ ἀγαθὸς ποιμὴν*, ἁρπάσας βυλόμενος ἡμᾶς ἐκ τῦ στόματος τῦ λέοντος, σῶσαι καὶ πιθῆναι ἡμᾶς. βοᾷ ἢ πως πάλιν λέγων, Γένου, πρόβατις· καὶ πρόβατις ἔσι. Μὴ ὁ πίπλων οὐκ ἀνύσατε, ἢ ὁ ἀποτρέφων οὐκ ἐπιτρέφει; Ἐπιτρέψατε ἡμῖν ἀφεσιμότες, καὶ γὼ ἀσομαι τὰ σεντεσίμματα ὑμῶν. ἀφελῶμεν ὅσι * ὁ λέγων, Οὐκ ἐλθον ἵνα κρινῶ ⁂ κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω ⁂ κόσμον· μόνον μετανοήσωμεν. Οὐ βύλεται γὰρ ⁂ θάνατον τῦ ἁμαρτωλῦ, ὡς ὁ ὀπτιστρέψαι ἢ ζῆν αὐτὸν. ὑκ ὕτως ἐκ τῆς μελλούσης τῆς ἐκεῖ ἐ-

ρεμῶμεν

Σειρ. λδ'. κβ.

Ησ. κε'. δ.

Ρωμ. ιγ'. ιε.

Ματθ. γ'. ι.

Ισρ. ι'. κε.

Ισρ. ι'. κε.

Ψαλ. ρ'. θ.

Σειρ. κα'. α.

Ισρ. ι'. δ.

Ισρ. γ'. κε.

Ιωαν. ιε'. μζ.

Ισ. λγ'. ια.

ρωμβόης ἐρᾶ, ὡς ὁ Θεὸς τῆς μετανοίας ψυχῆς. "ὕτω τὴν ἐκπορνεύσασαν ἀνακαλῆται ἡ λέγη· Μετὰ ταῦτα πάντα πρὸς μέ, φησίν. τοιαύτη ἡ τῦ διαύτυ φιλανθρωπία· ὁ δὲ ἐνδεὴς τῶν προσερχόντων [ὕτως] ἀποτρέπεται, ἀλλὰ χρῆσι ὁρᾶν ἡ λέγη· Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς μυ ἀκύσητε, μὴ σκληρύνατε τὰς καρδίας ὑμῶν. Εἰ γὰρ "ἰατρὸς τις πολλάκις "ὑβριζόμενος ὑπὸ τῦ θεραπευομένυ ὁ καταφεύγη ἐπὶ τὴν ὕβριν, ἀλλὰ ἡ μᾶλλον προσφέρει τὰ βοηθήματα, οὐκ ἀμυνόμενος ⓦ" λακτίσαντα, πόσῳ μᾶλλον ὁ τῶν ψυχῶν ἡμῶν ἰατρὸς; μόνον μὴ ἀπογνῶμεν ἑαυτῶν. ἡ γὰρ ἀθλητὴς πολλάκις πεσών, ὕστερον ςεφανίτης ἐγένετο· ἡ γραπτώτης πληγεὶς ἐαυ ὅτι ἡ θεραπεύεις, εὐδοκιμώτερος τῶν μὴ πεσόντων ὤφθη τέλος ἐγένετο. πολλοὶ τῶν ἐμπόρων ἀπορήσαντες, ὕστερον πάλιν ἐπλύτησαν, ἡ πάλιν ἐμπορευσάμενοι μᾶλλον τὸ ναυάγιον ἀφείωσαν. μὴ γὰρ τὸ πῦρ ἡμῖν ἡτοίμασεν ὁ Θεός; οὐκ, ἀλλὰ τῷ Διαβόλῳ ἡ τοῖς ἀγγέλοις αὐτῦ. μόνον μὴ ἑαυτοῖς αἰτίαν ὑμῖν τὸ πυρὶ ἀκύοντες, Παρευθὺς δὲ φωνὴ τῦ πυρὸς ὑμῶν, ἡ τῇ φλογί, ἢ ὄζει καύσατε. οὐκ ἔστι πάθος, ὃ μὴ δυνάται ἰάσασθαι τὸ φάρμακον τῦ ἰατροῦ. ἀλλὰ πλάγης, ἀ δυνάμυ πλεῖαι σοδυάξασθαι τὴν μετανοίαν; Εἰ μὴ δυνάσαι ἡμέραν ἴλιος, ἡμυ καὶ ἀςὴρ· μόνον ἀνάβηθι ἄνω ἀπὸ τῆς γῆς· ἄρξαι ἁμιλλᾶσθαι τοῖς φωτοφοῖς ἀςράσι. βέλτιόν σε ἔχει καὶ ὀλίγα κατορθώματα, ἢ ὅλως μὴ ἔχειν μηδέν. ποτὲμὲν ψυχροῦ ἀπτόμενος ὁ Χριςὸς, τὸ ὀπτικὸν ἔφασθαι ⓦ ποιῶν, τὸ Εἰς φυλακὴν κατέλθῃν. Εἰ γὰρ ῥημάτων ἀ ὀνυμασμάτων δίδωμι δίκας, πολλῷ μᾶλλον τῶν διανοημάτων οὐκ ἀπολείσομεν ⓦ μισθὸν, καὶ βυτελεῖα ἢ τὰ γόμφια. οὐκοῦν μικρὸν κοπιάσωμεν χρόνον, ἵνα μὴ τῶν αἰωνίων ἐκπίσωμεν ἀγαθῶν. Εἰ γὰρ μυρίους θανάτους ἐχρῆν ὑπομεῖναι ἡμᾶς, ἵνα ἴδωμεν ⓦ Χριςὸν ἐρχόμενον ἐν τῇ δόξῃ αὐτῦ, καὶ μηκέτι δι' αἰνιγμάτων, ἀλλ' αὐτοῖς ὄμμασι ⓦ βασιλέα" θεάσασθαι. Εἰ γὰρ κάλλος ὠδὶ θαυμάζομεν σώματος, τὴν τάφρον, τὴν κόνιν, ⓦ σκώληκα, ἀπὸ χυμῦ καὶ φλέγματος καὶ ῥεύματος ἔχον τὴν σύςασιν, πόσῳ μᾶλλον ταύτην τὴν εὐμορφίαν τὴν ἄχραντον, ἐὰν ἴδωμεν; ὁ Παῦλος ἀνυδρεῦν τινα τῆς δόξης αὐτὴν θεασάμενος ἔλεγε· Καλὸν ὅτι ἡμᾶς ὧδὶ δεῖ). τί δῦ Εἰ ποιῶμεν ἡμεῖς ⓦ ὅλον αὐλὸν προσδοκῶντες θεάσασθαι τὸ τῆ φιλερᾶ δόξῃ καὶ ὧδὶ τοῦ πρέποντος τῷ βασιλεῖ μακαρίζομεν, ὄχλους χρυσῶν ὁρῶντες, ἡ ἀλουργίδα ἡ ςέφανον, ποταπὸς δεῖ) ἡμᾶς τοῦ πρέποντος τῷ ἐρχομένῳ κρίναι" τὴν γλῶ; ἀρα γὰρ εἴ τις σε ὑπὲ βασιλεύειν ἐκάλει ὑπήλιον, εἶχε ἢ κόσμυ κρημνοὺς ἡ σκοπέλους ἡ ἀνδίαν πολλὴν, οὐκ αὖ πάντα ἐπίσης ἔσχεν τῦ βασιλεύειν; μὴ εἴπῃς," ἐφ' οἷς ἡμάρτηκε, οὐ δυνάμεθα ὑπισχνεῖσθαι πρὸς ⓦ Θεόν. Διαλεῖσθ ὁ βασιλεὺς ποτὲ ἔπεσεν, ἡ οὕτως ἀνῆκε, ὡς ἡ προσκάτιον ἡμέαθαι τῶν" προγόνων αὐτῦ. Εἰ τοίνυν ἐσκέλισεν ἡμᾶς ὁ διάβολος, ἀλλ' ἀναςήσωμεν ἑαυτούς. διέξεται γὰρ ἡμᾶς ὁ Χριςὸς ἐπανορθώσας, ὡς" τὸν αὐτὸν ὑῶ. ἐπιςήσωμεν ὅτι μὴ δ' βασιλεύσαι, ἡ πεῦφῆσαι, καὶ φυτεῦσαι, ἡ οἰκοδομῆσαι, καὶ τὰ πάντα ποιῆσαι, ἔλεγεν ὁ Σολομών, Ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. ἀ- Ecclesi. a C.
εἰ Εἰ ἔμενεν ἡμᾶς εὐφημεῖ ⓦ Εἰς δ' ἀλλ' ἐγὼ καλούμενοι, ἐαν ὅτι ἡ δοῦλοι, ἡ λωποδύται, ἡ εὐτελέσατοι δῦ, θεσποι, οὐκ δῦ πάντα ἐξῆν ποιῆσαι ἐαυτοῖς ἀμῦ, ἵνα τὴν εὐφημίαν ἀρπάσωμεν; ἐσαν ἡ ἄπελοι καὶ ἀρχάγγελοι καὶ αἱ λοιπαὶ δυνάμεις, ἡ ἐκείνων πάντων δ' ἀλλ' ἐγὼ μέλλει ἡμᾶς διακηρύττειν, τί αὖ ἡμεῖς ὑπὲρ ἐκείνου ποιήσομεν; μὴ αἱ πόρναι καὶ ⓦ πλοῦται προσάξουσιν ἡμᾶς Εἰς τὴν βασιλείαν τῦ Θεοῦ; Εἰσὶ γὰρ οἱ τῆς θείας γραφῆς καπήλευσαι βοηθήματα. Ἀχαὰζ κατηγυτὴς, "σκέρδανε ἐξῆ τύτυ τῦ φαρμάκυ τὴν ἀπειλὴν, ⓦ Νινευῖται ἐξῆ τῆς πηγείας, Βαλταζαρ δι' ἐλεημοσύνης ἐξέφυγε τὴν ὀπόφασιν· ἡ πόρνη τοῖς δάκρυσι τὸν διαπότην ἐξημείωσατο, Παῦλος ὁμολογῶν ὃ ἁμάρτημα, διδάσκαλος τῶν μετανοούντων ἐγένετο, ὁ λῃςὴς πίςει βύσας, τῦ παραδείσυ πολίτης ἐγένετο.

ἐλθέτω. Διὰ τοῦτο καὶ ἐμπλάστρους λαβόντες, τὰ τραύματα ἑαυτῶν θεραπεύσωμεν λέγοντες, Ἴασαί με, Κύριε, καὶ ἰαθήσομαι. ἴασαι τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἥμαρτόν σοι. ἀποδέξαμενος γὰρ ἡμᾶς ὁ ἰατρὸς, λέξει· Ἐγώ εἰμι ὁ ἐξαλείφων τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ οὐ μὴ μνησθήσομαί σου. Εἶδες πόσα φάρμακα κατασκευάσατο καὶ ὁ ἰατρός; ἀλλὰ ὁ θέλεις ἐπιλέξαι. ποιήσω σοι βοηθὸν μετ' ἐμοῦ· ἵνα ἐπὶ ξύλου τὴν τῶν τραυμάτων ἀφῇ φορέσῃ. Εἰ δὲ μὴ δύνασαι ἐλεῆσαι ὡς ὁ Βαλτάσαρ, καὶ ὡς ὁ Ἀχαὰβ κατεμύγησε. Εἰ δὲ μὴ δύνασαι νηστεῦσαι ὡς Νινευῖται, καὶ ὡς ἡ πόρνη τοῖς δάκρυσι τὰς ἁμαρτίας ἀπέπλυνον. Εἰ μὴ δύνασαι νηστεῦσαι, μηδὲ ἐξαγορεῦσαί σου τὰς ἁμαρτίας, ὅτι ⟨illegible⟩ ἔλεον τοῦ Θεοῦ κατάφυγε, μετὰ τοῦ Δαυὶδ λέγων· Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου. οὐ γὰρ ὅτι δεῖγμα ἐχίδνης, ἵνα τοῦτο ἀεὶ ἐπιζητᾷ ὁ φαρμακός· οὐδὲ ἀσπίδος ἀπὸ βορβόρου ῥιπτόμενος, ἵνα ὕδατι αὐτὴν ἀποπλύνω· * ἀπὸ δείγματος τοῦ ἁμαρτάνειν ὅτι τὸ τραῦμα, τοῦ ἐλέους τῆς σῆς φιλανθρωπίας δέόμενον. μόνον προσέλθῃ ἀπαυθαδιάστως· ὅτι καὶ ⟨illegible⟩ ἔλεον ὁ φιλάνθρωπος ὁ εἰπών, Ὅτι ἐὰν ἐπιστρέψῃ ὁ ἄνομος ἐκ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, οὐ μὴ μνησθῶ πασῶν τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ, ὧν ἐποίησε. μόνον γύμνωσον τὸ πάθος, καὶ εἰπέ, ἐλέησόν με, ὁ Θεός, ἐλέησόν με. ἐλέησόν μου τὸ σῶμα καὶ τὸν ψυχικόν· ἐλέησόν με καὶ ὧδε, καὶ ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι· ἐλέησόν με ἐκ δίκης τὸν τῆς φύσεως ἀθέτησαν, καὶ δίκαι τὸν σὸν ἀγαθότητα. μόνον πόθησον θεραπευθῆναι. ζητεῖ γάρ σε τὸν σωτῆρα ὁ ἰατρός, ὁ δὲ πεπλανημένον προσέταττε ἐπιστρέψας, ὁ εἰς τὰς τελώνιδας ἀποστείλας καλέσαι ποιητὴς καὶ ἀγαθούς. ἰδοὺ ἔτι νῦν πολλή σοι τὸν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· Εἰ μὴ ἔχεις ὥπερ ἀπαθῆναι ὀφείλεις, ἀγόρασον παρ' ἐμοῦ. δύο κλάσματος ἄρτου καταλλάττει σοι τὸν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ἰδοὺ βοᾷ ὁ προφήτης λέγων· Τίς βούλεται ἀγοράσαι ζωήν; Τίς ἐστιν ὁ θέλων ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθάς; Οἱ μὲν ἔχοντες, φησὶν, ἀργύριον δοῦναι ἀργυρίου κομίζεσθε. τί γὰρ ἐπιζητεῖ ὁ πωλῶν; οὐκ ἔχεις, φησὶν, οὐ χρήματα; οὐ κατάνυξιν; οὐ νηστείαν; οὐ δάκρυον; οὐδέτερόν τι τῶν ζητουμένων; Παῦσον τὸν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακοῦ, καὶ χεῖλη σου τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον, καὶ ἔκκλινον σου πρὸς σωτηρίαν. Βλέπε, εἰ σὰς θύσας, μὴ μέγα φρονήσῃς· εἰ ἠλέησας, μὴ κενοδοξήσῃς· ἀλλὰ μᾶλλον πρελθούσης τῆς νηστείας, λέγεσαν τὶ ἐκτίσω ἐκ τῆς ἀσωτίας. μὴ τοιοῦτος ἐξέλθῃς ἁπλῶς, οἷος εἰσῆλθες. Βλέπε ποίαν ἆρα ἀπορρίψω τὴν ἁμαρτίαν, ἢ κατὰ τὶ βελτίων ἐγένου σαυτοῦ, ἢ ποῖον κατόρθωμα προσεκτήσω, ἢ ὀργὴν ἐπαύσω, ἢ λοιδορίας· ποῖόν ἐλάττωμα διωρθώσω· Εἰ οὐ καταλάλησας ἀδελφοῦ, εἰ ἐπαύσω ἐμαυτὸν, εἰ ἔτερόν τι τῶν καλῶν εἰργάσω. Εἰ δὲ σπέρμα μέτοχον ἀπέχου, καὶ τῶν ἄλλων εἰργάσω κρείττων σαυτοῦ· τί ὠφέλησας ἐκ τοῦ μὴ φαγεῖν; τυχὸν γὰρ ἔρᾳ σοι, ναὶ, οὐκ ἠδυνάθης νηστεῦσαι; τίνος ἔνεκεν τοῖς ἐχθροῖς σου οὐ διηλλάγης; Διὰ τί βασκανίαν καὶ φθόνον ἔμφυτον ἔχων; ἢ καὶ διὰ τί ὀργίσθης τῷ σε λυπήσαντι; οὐ μέτοχον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὁ μυσικακίαν διέμφυτον, οὐ χρεών σοι ἐστὶν ὅτι κακόν. ὁ μὲν γὰρ πορευόμενος, ἢ μοιχεύσας, ὁ λίζει ὥρας ἔδρασε τὸ κακόν, καὶ τῆς ἐπιθυμίας ἐπαύσατο· ὁ δὲ μυσικακῶν, καὶ ὁ νυκτὶ, καὶ ὁ ἡμέρᾳ, καὶ καθ' πᾶσαν ὥραν τὴν ἁμαρτίαν ἐργάζεται. διὰ τοῦτο μισητὸν ἐστι μυσικακῆσαι, ὅτι οὐδέποτε ὕστερον μετανοήσῃ. ὅθεν μὴ ὅπου ὥρισέ σοι ὁ Θεὸς, ἀλλὰ σὺ ὑπερίσου τὸν ἐπιλαμβάνου. ὁ γὰρ τῷ τῆς οἰκουμένης θεάτρῳ ταῦτα πάντα σκηνοθετήσαντα. ὅθεν καὶ εἰς τὸν βόθρον ἐμπεσεῖν τῆς ἀπωλείας, τὸν τοσοῦτον κόλπον διαφύγωμεν, καὶ σπουδάσωμεν, ὡς οὐδεὶς ἡμᾶς ἐξελθεῖν τοῦ κριτηρίου σκαίνων τοῦ φοβεροῦ. ὑ Μωϋσῆς, οὐ Νῶε, ὑ Δανιὴλ, ὑδὲ ἄλλος Ἀβραὰμ ὁ φιλόστοργος καὶ φιλόξενος, ἐξελθεῖν τῆς κολάσεως. σπουδάσωμεν ὅτι πολλοῖς ἁμαρτήμασιν εὐθυνοί ἐσμεν καὶ φανερᾶς καὶ ἀφανεῖς. Εἰσὶ γάρ, φησὶ, δικαιοσύνας προσωπήσας, Κύριε, Κύριε τίς σταθήσεται; καὶ τί λέγω τῶν κεκαλυμμένων ἁμαρτημάτων; ἐὰν τῶν φανερῶν ἡμᾶς εὐθύνας ἀπαιτήσῃ, ποίαν ἆρα ἔξοδον τὸν συγγνώμην; ἐὰν ἔξετάσῃ τὸν τῆς εὐχῆς ῥᾳθυμίαν, ἢ τὸν τῆς νηστείας ὀλιγω-

Ιερ. ιζ. ιδ.

Ψαλμ. μ. α.

Ησ. μγ. κα.

Ψαλμ. γ. α.

Ιεζεκ. ιη. κα.

Ψαλμ. λγ. ιγ.

Ησ. νδ. α.

Ψαλμ. λγ. ιδ.

ρίαν, ἢ ὅτι ἐμπροσθεν αὐτοῦ ἑαυτοὺς, οὐ τοσαύτην αὐτῷ προσφέρομεν τιμὴν, οὐδ' ὅσην τοῖς διακόνοις ⸗ δοῦλοι, οὐδ' ὅσην τοῖς ἀρχισιν ⸗ στρατιῶται, οὔτε ὅσην τοῖς φίλοις ⸗ φίλοι (μᾶλλον δὲ πόσης προσοχῆς τῷ φίλῳ δεσπότῃ θεῷ ὁ νοῦς ἀμυρτημάτων προσευχόμενοι ῥαθυμοῦμεν· καὶ τῶν γονάτων σου χαμαὶ κειμένων, ἔξω σου ῥέμβεται ἡ διάνοια) αὐτοῦτο μόνον ἐξετάσαι θελήσῃ, πολλὰ δυνησόμεθα καταδικάζῃ; πῦ ἐὰν καταλάβῃ εἰς ὃ μάσσει τοὺς κατηγορίας, ἃς κατ' ἀλλήλων ποιούμεθα; ἐὰν ὁ καὶ τοὺς προσέρχεσθαι ἡμῶν ὀφθαλμοὺς ἐξετάσῃ, καὶ τοὺς ποσεχεῖς δεήσεις δεήσεις ἐξετάσῃ, ἐὰν ὁ καὶ λειτορίας ἡμῶν ἀπαιτήσῃ λόγον, ἆρα δυνησόμεθα χάριν ὃ σοι; ἐὰν ὁ καὶ τοὺς κενοδοξίας, ἃς ὑπομένομεν προσευχόμενοι καὶ τῆς βίωντις ἐλεεινώτερς, ἆρα δυνησόμεθα ἀναβλέψαι εἰς τὸν οὐρανόν; ἐὰν ὁ καὶ τοὺς δόλους, οὓς συρράπτομεν κατ' ἀλλήλων, καὶ πρόσωπα τῷ ἀδελφῷ ὡς φίλῳ δεσπόζοντες ὁ πάντος ὁ κατηγορωῶτις, ἆρα ποτακὰς ὑφέξομεν τοὺς κολάσεις; ἐὰν ὁ καὶ τοὺς ὅρκους, καὶ τὰ ψεύδη, καὶ τοὺς βασκανίας, ἃ τοὺς ἀδίκους θυμοὺς, ἐὰν ὁ καὶ τοὺς ὀπτορχίας ἡμῶν λογίζηται, ἢ τοὺς λύτας ὀπίδοι, ὃ αἷς εὐδοκιμουώτων τὴν φίλων λυπούμεθα, ἢ ἐφ' οἷς ἑτέρων παροῦντων καιρῶς ἐφηδόμεθα· ἐὰν ὁ ἀπαιτήσῃ καὶ τοὺς ὃ ταῖς συνάξεσι ῥαθυμίας, ὅτι αὐτὸς μὲ ἡμῖν δεσπότην γραφὴν δεσλείπει), ἡμεῖς ὁ ἀφέντες αὐτὸν, τοῖς συνδούλοις δεσπεζόμεθα, ποίας ἆρα ὑφέξομεν τοὺς εὐθυίας; ὅθεν τὸν γέενναν πρώτοτε χῶμεν προ ὀφθαλμῶν. Εἰ γὰρ καὶ γέενναν μὴ ἦπίλητας, πόσῳ μᾶλλον ὃ τοιότης ἐπορτημένης μνημονεύειν ὀφείλομεν τῶν οἰκείων πλημμελημάτων; μνημόνθε τοῦ αἰωνίου κρίτου. ἰδοὺ γὰρ σοι προλέγω τὸν ὥμωειαν, ἵνα δεφύγῃς ⸗ κόλασιν. ἐὰν εἴπῃ σοι, πίστευσον, προβάλλῃ ἀθέωαν. ἐὰν εἴπῃ σοι, ἐλέησον, προφασίζῃ πενίαν. ἐὰν εἴπῃ σοι, ζωάγου, φρόντιδα σαυτῷ ὑποτίθης. ἐὰν εἴπῃ σοι, μὴ ὀργίζου, τί ἔχεις πρὸς τοῦτο εἰπεῖν, ὅσον οὔτε ἀθέωα, οὔτε πενία, οὔτε ἰδιωτεία, οὐκ ἀσχολία ποιεῖ σε κωλύειν τὸν ἁρετόν; οὐκοῦν ἀσυγκρίτως ὢν ὑπὸ τῆς ἁμυρτίας, πῶς δυνήσῃ ταῖς χερσὶν εἰς ⸗ οὐρανὸν διατῆναι; πῶς τὸν γλῶτταν κινῆσαι; πῶς αἰτῆσαι συγχώρησιν; ἐδίκησας, ἀπεστέρησας, καὶκὸς ἤκουσας, μεγάλα ἐλάλησας, ἀνάρμοστοι τοῦ ἀρχοντος τὸν ἀπόφασιν. Εἰ γὰρ τινες δοῦλοι ὑβρίσαντά σε οὐ δίκαιος, ἀλλὰ τῷ διακόνῳ προσαναφέρεις· πόσῳ μᾶλλον ὑπὸ τοῦ εἰπόντος, Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος; σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀπὸ βρωμένος; βλέπε ποίαν ἆρα ἀπαιτήσῃ ἁμυρτίαν, ἢ χρὴ πρὸ βήτιον σαυτοῦ ἐλθεῖν, ἢ ποῖον κατόρθωμα προσκτήσω, ἢ ποῖον ἐλλεῖπον διορθώσω. εἰδὼς τοίνυν ὡς βήματι * μέλλεις πρίσασθαι, ἕνθα ὁ δικάστης γλώττης ἰσχύει, οὐ συνήγοροι βοηθοῦσιν, ὡς ἐκεῖ πυρὸς διερχομένης σου τὰς ψυχὰς, πρόπεμψον δάκρυον, κλαῦσον δακρύων πηγάς. ἔχεις δὲ φρέαρ, ἐκ τοῦ βυθοῦ τῆς καρδίας τὸν λύτρωσιν αἴτησον. κλαῦσον τοὺς διδύμους κόπους, καὶ πρόσχες τοῖς δακρύων τοὺς ῥεύματα, καὶ ἀσθμοῖς τῶν ἠμαρτημένων ἔγω σοι δάκρυον. Εἰ μικρὸν ἐστί σε ἔσφαλται, ἀρκεῖ καὶ βραχὺ δάκρυον. Εἰ δὲ μέγα σου τὸ σφάλμα, μείζων ὁ τοῦ δακρύου γλυκὺ χείμαρρος. Εἰ δὲ καὶ καθαρότητα κέκτησαι, δάκρυσον ἄλλῳ τὸ δάκρυον, καὶ κλαῦσον ὑπὲρ ἀδελφοῦ ἁμυρτάνοντος. γέγραπται δὲ ἵνα καὶ ὑπὲρ τῶν οἰκείων ἁμυρτημάτων δάκρυσης· ὅταν ἡ ἁμυρτία προέλθῃ, γλυφάτω ἡ πηγὴ τῆς ἀκαρπίας, καὶ φρὶ ἀποκλεισθῶσι τὸν ὑγρὸν, μετάνοησωμεν. ὅπου ἡ ἁμυρτία, ἐκεῖ γέγραπται ἡ λύσις. μὴ ὧδε ἡ ἁμυρτία, καὶ ὁ ὑγρὸς ἡ μετάνοια. ἐξοισίδω γὰρ ἔχει ὅτι τῆς γῆς ἀφίεναι ἁμυρτίας ὁ λυτρούμενος ἡμᾶς σωτὴρ. ὅταν Ο δοκῇ ἑστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ· ὁ δὲ φθάσας ὀλισθῆσαι, βλεπέτω μᾶλλον ἀναστῆναι· ὁ πεσὼν μὴ καταῤῥάγητω· Εἰ δέ τις καὶ κατέῤῥαγη, ὅστις * ὁ αἴρων τὸν κατεῤῥαγμένους. ἔστι σαλθευθῆναι καὶ μικρὸν, ὡς λέγει ὁ ἅγιος Δαβίδ· Παρὸλίγον [γὰρ] ἐξεχύθη τὰ βήματά μου· Εἰ ἔλεγεν, σεσάλθευται ὁ πούς μου, τὸ ἔλεός σου, Κύριε, ἐβοήθει μοι. ἔστι αἰσχυνθῆναι, καὶ μὴ πεσεῖν. Ὠθεῖς ἀνεπάφη τὸν πεσεῖν, καὶ ὁ Κύριος ἀνεπλάσετό μου. ἔστι γὰρ καὶ τῷ πεσόντι καλὰ μυδία," τὸ μὴ σκανδαλισθῆναι ἢ πλώμματι.

μαπ. Μὴ ὁ πίπων σὸκ ἀνίσεται; ἔστι καὶ τῶν καταβραχίτων φιλοσοφία. Ἀναρθοῦ Isp n. 8.
γὰρ Κύριος πρὸς τοὺς καταβράγμονας, ἀλλ' ἔστι μὴ χαμαιωθῆς, ἀκούσας τοῦ ἀγαθότη- Ψαλμ. ζ.
τα τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς γὰρ κριτὴς δίκαιος καὶ ἰσχυρὸς καὶ μακροθύμως καὶ μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ' Ψαλ. ζ. 12.
ἑκάστην ἡμέραν. ὡς οὖν φιλόσοφος, ἀεὶ ἐπιζήτει τοῦ μετανοῆσαι. Ἐὰν μὲν ὑπερά-
φητε, τοῦ ῥομφαίαν αὐτοῦ σπλώσαι. πίστις καὶ τιμωρία, σπλῶσι μόνον, ἵνα τοῦ λαμπηδόνα λα-
σπάσωμος, καὶ φοβηθείς, μὴ φθάσῃς κολασθῆναι. καὶ τιμωρεῖ ἡ ῥομφαία, ἀλλὰ φοβεῖ, ἵνα ὁ
φόβος διελαίρῃ σε εἰς μετάνοιαν. Τὸ πῆχυ σὸ τέφρα, καὶ ἡτοίμασεν αὐτό. σὸ τέφρα, σὸκ ἐ- Ψαλ. ζ. 13.
πεμψε βέλος, ἵνα φοβήσῃ σε ὡς ἁμάρτημα. Βύτε ἐπὶς ὁ κριτὴς, μὴ καὶ φεύγει τὸ τόξον. τέ-
ταται γὰρ· μὴ χαμαιωθῆς, ὅπως τοῦ βέλος καὶ βαλεῖς, μηδὲ ὑπὸ τοῦ ἀγαθότητος τοῦ μακροθυ-
μίαν αὐτοῦ. ἄκουε τῆς σωτηρίου φωνῆς λεγούσης· Ἴσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου. ἀντιδίκῳ Ματθ. ε. 25.
ζωοδόσεως καὶ ἐκείνην ἡμέραν, ἵνα τοῦ ζωοδότου σε μὴ φυγῇ καὶ ἀπόσας. Παῦλος ἐπα-
λειφέτω σε λέγων· Ἡ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· Γαλ. ε. 17.
ταῦτα δέ, φησὶν, ἀντίκεται ἀλλήλοις. ἀντικείσθω τὸ πνεῦμα τῇ σαρκὶ, ταῖς παρὰ δοκωμάναις
ἐλπίσι ἐπαλειφόμενον. συγκείνωμεν ἐπιθυμίαν κόσμου, καὶ βασιλείαν οὐρανῶν. ἡ σὰρξ
ὅτι ⓦ χοῦν ῥέπει, ἡ δὲ ψυχὴ τῆς θείας εἰκόνος ἀπτεσθαι ζήτω· ὁμοιοῦσθαι. ὅταν οὖν σοὶ
τῷ ἀντιδίκῳ σου, ἕως ὅτου εἶ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ· τουτέστιν, ἐν τῷ βίῳ. ἐὰν γὰρ ἡ ὁ-
δὸς τελεσθῇ, σὸκ ἔτι σοι καιρὸς μετανοίας. βλέπε μή σε ἀπάγῃ ὁ ἀντίδικος πρὸς κριτὴν,
καὶ ὑπηρέτης τοῖς ὑποκρίτας, ταῖς πυρὸς ἐκβολαῖς δυναμένοις, καὶ βλητὴς εἰς τοῦ φυλακὴν,
εἰς ὃ σκότος ὃ ἐξώτερον, ἕως ἂν ἀποδῷς ⓦ ἕκαστον κοδράντην, ἡ μᾶλλον οὐδὲ τῶν πρά-
ξεων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐνθυμήσεων κενεώνων. ταῦτα οὖν πάντα εἰδότες, βοηθήσωμεν
ἑαυτοῖς. τότε γὰρ γνωσόμεθα ὅπως ὄντως πικρὰ ἡ ὀδύνη, ὅταν μὴ γνώσωμεν τῇ πείρᾳ πηλίκης
πικρίας ἔχῃ ἡμῖν παρέχεσθαι. Εἰδότες τοίνυν ἐν ὑσιν ἡμῖν ὄντι ἡ πάλη, πάντα καλέσωμεν ⓦ
ἐλεήμονα Θεὸν μὴ παραδοθῆναι τοῖς δαιμονίοις, λέγοντες μετὰ τοῦ ἁγίου Δαβίδ· Μὴ πα- Ψαλμ. ριθ. ρκ.
ραδῷς με τοῖς ἀνόμοις μου. αὐλοὶ γὰρ διεκαίρουσιν ἡμᾶς εἰς τὸ ἁμαρτάνειν, καὶ αὐλοὶ κα-
λοῦσι γίνονται. ἐν γὰρ μέσῳ ὁ ἀγαθολόγος καὶ ἡμῶν ἀνοίξει τὸ στόμα, ἀλλὰ τοῖς αὐλοῖς ⓓ δαίμονες
λέγοντες, ὑφ' ἡμᾶς σοι ὑπηρέται γεγόναμεν εἰς τὸ ἐργαθῆναι, ἵνα κερδοξήσας, ἵνα καὶ ἀπα-
λλῆσαι τοῦ ἀδελφοῦ· φοβηθῶμεν, ἀδελφοὶ, τοῦ ἡμᾶς σκανδαλίσαι, ὃν ⓓ λεγεωνοὶ ⓓ ἡμέ-
τεροι καθ' ἡμῶν γλυκάναντα πικρὰ δικάσαι. μὴ ἀναμείνωμεν ἐν μάρτυρας ἐν αὐλοδίκους,
ἀλλὰ μᾶλλον παρακαλέσωμεν ⓦ Χριστὸν τὸν διαπάντων ἡμῶν. Εἰ γὰρ ὁ ἀνθρώπος ὁ σω-
τικὸν ὁ παρεκάλεσεν, ἀλλὰ μᾶλλον ὁ βοηθήσας δυνάμενος καὶ σῶσαι εἰς τοῦ βασιλείαν αὐτοῦ.
φιλῆσι σε ὁ διαπάντων, καὶ ὡς ὠφελίσι, καὶ ὡς εὐεργέτην, καὶ ὡς φιλανθρωπότατον ἐν γνησίως αὐτῷ
δουλεύσωμεν. καὶ ⓓ ἀνθρώπου ἕνεκα ταῦτα καὶ τοσαῦτα φιλανθρώπου ἔσται, ἵνα ἐκ κάλλους, ἵνα δι' εὐ-
εργεσίαν, ἵνα διὰ τοῦ ἡμᾶς φιλῇ. τί τοίνυν ὠφελιμώτερον τοῦ διαπάντων Χριστοῦ; καθὼς ὁ Δαβὶδ
λέγει· Ὡραῖος κάλλει παρὰ τοὺς υἱοὺς τῶν ἀνθρώπων. ὃς ἂν ὅτως εὐεργέτης ὄσῃ, ὡς ἐποι- Ψαλμ. μδ. γ.
μάσαμεν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν, ἃ ὀφθαλμὸς σὸκ εἶδε, καὶ οὖς σὸκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν
ἀνθρώπου σὸκ ἀνέβη· τίς ἂν ὅτως ἐφίλησέ ποτε; "ὅτι ὡς πατὴρ φιλόστοργος βοᾷ αὖτω· Μὴ ὀπτιλήσονται γυνὴ" τὰ ἔλ- Ησ μδ. ιε.
γεια αὐτῆς; Εἰ δὲ καὶ ὀπτιλήσονται γυνὴ, ἀλλ' ἐγὼ σὸκ ὀπτιλήσομαί σου, λέγει Κύριος. τοῦτον
φιλῶν ὁ Δαβὶδ "ἐγλίζετο διάσασθαι λέγων· Ποτὲ ἥξω, καὶ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ τοῦ Ψαλμ. μα. γ.
Θεοῦ; σὸκ ἔστιν τοῦ ἀναβῆναι, ἀλλὰ κατοικεῖ ἀπολῦσαι σοτῆρα, "ἵνα διάσηται ⓦ
τὸν ἀγαπῶμενον Χριστόν. ὦ" φιλοθέου ψυχῆς προθέσεις, καὶ πρὸς τὰ ἄνω ἀνεπερωμένης. τοῦτον
πόθησον καὶ" αὐτὴ, πρὸ τοῦ τὰ ὁρώμενα ὡς σκιὰν" παρατρέχουσα, καὶ ἀεὶ μεμνημένη τῆς αἰωνίου
ζωῆς, τῆς βασιλείας τῆς ἀθανάτου, τῆς μετ' ἀγγέλων χορείας, τῆς ἀκηράτου δόξης, τῆς
μετὰ Χριστοῦ συναγωγῆς, τῆς πάσης ἀπηλλαγμένης ὀδύνης. σύνισον ὅτι σοὶ ἔχει ὁ βίος,
εἰ μὴ δάκρυα, καὶ ἀοιδὴ, καὶ λοιδορίας, καὶ ἀθυμίας, καὶ ὀλιγωρίας, καὶ πόνους, καὶ νόσους, καὶ γῆ-

ρας, ἢ ἀμαρτίας, ἢ θλίψεις. Ταῦτα καὶ τὰ ὅμοια παρῆλθε ὁ Δαυὶδ, τὰς συκοφαντίας, τὰς χαρείας, τὰς πείνας, τὰς ὑμωρείας, τὰς κολάσεις, τὰς καταπάτησεις, ἀπαλλαγῆναι τύτων ἐπιθυμῶν ἔλεγε· Πότε ἥξω, καὶ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ τῦ Θεοῦ; ἵνα ἀπέλθω λοιπὸν, ὅπου εἰρήνη, χαρὰ, ἀγάπη, μακροθυμία, λαμπρότης τῆς ἀληθείας, ἀμεριμνία, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἀγαθὰ, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε πώποτε, οὐδὲ εἰς λόγος ἀνθρώπου δύναται. Ὅθεν ἢ σὺ, ὡς πεπαύτης προσδοκῶν ἀπολαῦσαι τρυφῆς, μὴ καταφρόνησης σου τῆς ζωῆς. Εἰ μὲ γὰρ βούλεται ἐκεῖνος, ἢ πάντα, ὁ παρὰ σοῦ καταφρονούμενος, καλῶς σε καὶ αὐτὸς ἔχει· Εἰ δὲ λαμπρὸς, καὶ ἐπίδοξος, καὶ πάσης τῆς βασιλείας διάδοχος ὁ προσδοκώμενος*, φαιδρυνίσθω ἡ λαμπὰς καὶ ἡμέρα, ἕτοιμος ἔσο εἰς τὴν ὑποδοχὴν τῦ νυμφίου, ἵνα ἀκούσῃς ἢ σὺ, Εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν Ματθ. κε, κα. τῦ Κυρίου σου. Ἐγκαρτέρησον δὲ ἢ προσαύριον τὸ πρωῒ καιρῷ, ἀγαπητέ. Εἰ γὰρ, Εἰπόντος τῦ Θεοῦ πρὸς Ἡσαΐαν, ὅτι Μὴ ἄφες τὸν Ἰωὰς, ἀπειλεῖ τοιμίζων αὐτῷ καταβαλεῖν· πόσῳ μᾶλλον ἡμᾶς ἔχει ὑποχείριους δεῖ χρήσασθαι καθὼς βούλεται; ἀγρυπνίας δὲ ἡμῖν χρεία. γρηγορῶτες γὰρ [φησὶ κύριος] καθεύδομεν, οὐχ ὅτι κλίνης, ἀλλ' ἐν ἐδάφεσι· ὁ ἀλιεὺς οὐ κοιμᾶται ἀλιεύει, ἀλλ' ἰσάκις ἐὰν ὅτι τὸν ἰχθὺν ἁρπάσῃ· ὁ γεωργὸς πᾶσαν τὴν δεικνυμένην ἀγρυπνίαν, ἵνα μή τις τῶν ἀκανθῶν τὸν διαφύτευμα λυμήνηται· ἢ ποιμὴν ἀγραυλῶν Γεν. λα. ιι. ἁρπαγὴν τὴν νύκτα φυλάσσων τὴν ποίμνην, ὥσπερ ἐν Ἰακὼβ, λέγων· Ἐγὼ ὁμίλουν συλλαμβάνων ἐν καύματι τῆς ἡμέρας, ἢ τῷ παγετῷ τῆς νυκτὸς, ἢ ἀφίστατο ὁ ὕπνος ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου. ἢ πῶς ὁ λόγος τῆς ἀγρυπνίας αὐτῷ; ἵνα μὴ ἴδῃ πρόβατον ἀπολόμενον ἡμῶν. Εἰ δὲ τοσαύτη φροντὶς ἐκεῖ ἀλόγου προβάτου, πόσαις δεῖ ἂν εἴη τὸν ἐκεῖ τῆς λογικῆς ψυχῆς τὴν φροντίδα [μὴ] ποιουμένοις, ψυχὰς, τὰς πάντων ἡμῶν τιμιωτέρας, τὰς αἱματρόπτου πάσης ὁμοῦ τὸ εἶκοσι μόνης, τ" σεσαρακοντάμονης ἡμῖν ἢ σεσαρακονταμονήρης, ἢ ὃ βήματι ὃ θείῳ συμπλησιάσθης; δεῖ ταύτην ὁ ἀσκητὴς Ἰακὼβ λέγει πρὸς κεφαλῆς ἐπὶ ἡ κοιμηθῆναι, ἵνα τὸν νοητὸν λέγει καθ' ὕπνοι θεάσῃ). ὅλην ἢ τ' κλίμακα εἶδεν ἀφικνουμένην ἕως τ' ὑρανῦ, ἢ τὸν ἀγγέλους ἀναβαίνοντας ἢ καταβαίνοντας, διαφέροντας μὲ ταῖς ἡμῶν προσευχαῖς, καταφέροντας ἢ τὰ παρὰ τῦ Χριστῦ χαρίσματα. Οὐκ ἐχρῆν μόνον ὁ ἀθλητὴς τὴν "ἑστηκυῖαν ἢ ταύτην κατανυξιν. Οὐδὲν γὰρ ψυχῆς ἀκηδιαστότερον, ὅταν ὃ σῶμα τοιαύτην ἔχῃ τὴν ἀνάπαυσιν. Ἀλλὰ καθάπερ ἐκ καταῤῥοιῶν ἔχοντες, ἢ ταῖς χερσὶν ἢ τὰ ἱμάτια τῦ ἀπῤῥέοντος πλησμονὴν οὕτω τῆς ψυχῆς ὃ ἀκήδιαστον ῥεῦμα δεῖ τῆς τῦ σώματος ἀνέσεως ἀναζωπυρεῖσθαι. διὸ τὸν ἀπεσκληκότα βίον αἱρεῖσθαι προσήκει, ἢ μὴ ταῖς ἡδοναῖς παραδύρεσθαι. "οἶσθ' ἢ ἡδονὴν ἔχει πρὸς ὕπνον κλίνη ἐλεφαντίνη; ἐκεῖ ἢ ἢ ἀργυρόδιπτος ἢ, ἐξεστρωτέρα ἢ ὠδὴ φροντὶς, ἢ τὴν αὐλὴν ὀρχεῖν ἐκκαλουμένη. ἢ τὰ μὲ ἄλλα αὐλητήματα ἡμῖν ἔχει ἅσα ἡδονήν· ὃ ἢ ὅτι κλίνης ἀργυρᾶς καθεύδουσα, ποίαν ἔχει τὴν τιμὴν; ὅθεν ἢ ὁ προφήτης ἀκατορθώτως ταύτην τὴν" κλίνην, ἔλεγεν· Οὐαὶ καὶ καθεύδοντες ὅτι Αμως. ς. δ. κλίνοις ἐλεφαντίναις, ἢ καταπαραπαλαίοντες ἐπὶ ταῖς στρωμναῖς αὐτῶν. θέλεις ἰδεῖν κλίνην βασιλικὴν ἀρετῆς ἡμένουσαν; βλέπε τὴν τῦ Δαυὶδ, ἐν ᾗ, ὡς μυθολογεῖται, ἦσαι καὶ δάκρυα τῷ προφήτῃ καθ' ἑκάστην" νύκτα τῷ στιμποδίῳ πηνύμενα· ἄλλα ἢ πρὸς τοιαῦτα ἡμᾶς ἐγείρει, ἵνα τοῖς ἴχνεσι τύτων καταλουθοῦντες, φύγωμεν τὴν μέλλουσαν κρίσιν. Ὅθεν περὶ τῦ δικαστηρίου ἐκείνου ἀπηχήματα καὶ ἐγκλήματα. Οὐκ γὰρ ἔστιν ἴσος κύριος τῷ μετανοοῦντι. ἐτοίμους βούλεται ἡμᾶς εἶναι ὁ Κύριος. Διὰ γὰρ τύτο καὶ ἄδηλον ἐποίησε τὴν ἔξοδον, ἵνα ἀεὶ ἀναγκαίως ὦμεν. Εἰ γὰρ ἐπὶ τοῖς ἐπταικόσι δικαστηρίοις, ἐὰν μέτοι ἀκούσωσι τῦ κήρυκος καὶ εἰσαγάγωσι, ἱλαρίζονται καὶ ἀποπηδῶσι τῷ φόβῳ· πόσῳ μᾶλλον καὶ τῷ θείῳ βήματι πλησιάσαι μέλλοντες, μεγάλως ἐκφοβήσαιτο διὰ τὸ σιωπᾶν; ἀεὶ μὲ γὰρ κεντῆσαι ὁ ζωυδὸς, μάλιστα ἢ, ὅταν ἐκεῖ τῆς κρίσεως [ὑμᾶς] διαλεγόμενα. πλὴν καὶ ἔλεγχοι διὰ τῶν λόγων γένοιτο. Εἰδὼς γὰρ ἢ ὁ πλούσιος ἐ-

χθρὸς

κρίνος ἠλέγχετο, καὶ μὴ τὴν γλῶτταν ἐκ κατατηξομίζετο. ἐπιθύμησας πλουτείας; διάτήρησον σὲ τοῦτο, καὶ ὁ Κύριος χορηγήσει σοι αὐτήν. ἐὰν γὰρ λέγῃς" προσευχομένη· Φύλαξόν με, Κύριε, ὡς κόρην τῆς ὀφθαλμῆς, λέξει σοι καὶ αὐτός· Φύλαξον ἐμὰς ἐντολὰς, καὶ Ψαλ. 16. η.
βιώσῃς, σὺν δὲ ἐμοὶ λέγοις ὥσπερ κἀγὼ ἐμοὶ πάντα. ὅταν γὰρ ὕπνος ἔσῃ" πλησμονῆς, οἰ- Παροιμ. ζ. β.
κονομήσω σε τὸ μέλημα λέγει, Ὁ ἀπόστολος ὑμῶν ὡς ὁ ἀπόστολος τῆς κόρης τῆς ὀφθαλ- Ζαχ. β. η.
μοῦ αὐτοῦ. "Βάλουσα τούτου τοῦ χαλεπὸν σε ἐστὶ ἀνέχεσθαι, μὴ γράφῃς εἰς τὰ ὀπίσω, μὴ "χίτωνα δύο κτήσῃ. ἀεὶ ἡ γλῶσσά σου λαλείτω περὶ τῆς χρείας μηδὲν" ἄχριτον φθεγξομένη, μὴ ἀπὸ λύπης, μὴ ἀπ' ὀργῆς, μὴ ἀπ' ἄλλου παθους τινός, ἀλλὰ μᾶλλον φθεγγέσθω τὰ περὶ τῆς χολάσεως τῆς ἐκεῖ, ἵνα" ὠφεληθεῖσα ἐκ τῆς φοβερᾶς κρίσεως, βέλτιον" ἑαυτῆς" ᾖ πάντα. πρώτιστα ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ ὅλῃ τῷ στόματί σου ἔστω, ἵνα καὶ τὰ ῥήματά σου κεῖ τοῦ Θεοῦ νόμου περίκηται. νομοθέτου πρώτιστα ὅλου στόματος ἔχε· ἐκεῖνος σοι ἔστω ὁ οἶκος, καὶ ὁ σύμβουλος, ἐκεῖνός σοι ζωοποιος, καὶ συνόμιλος. καὶ γὰρ ἴδῃς τινὰ" θυμεροῦσαν, ἢ πτυφλοῦσαν, ἢ βασιλεύουσαν, γίνωσκε ὅτι ὡσεὶ ἄγρος χόρτου ταχὺ ἐπέξεσιθήσεται." ἐκεῖνα πτυφάτου τῆς ἐδισμάτων; σὺ δὲ τοῦ διαυτοῦ σε καταπύθῃ. πολλαὶ τῶν πλουσίων ἐμαρτύρησαν. Εἰ δὲ θανάτου ἐκείνας ἀπειλημένου," αὐτὴ ἐπιθυμίας ἀπειλημένῃ ὑ δυνάσας; νεκρώσας δὲ σε τὰ μέλη, ὑ μόνον ἐπιθυμίας, ἀλλὰ καὶ θυμοῦ καὶ ὀργῆς" ἐγκρατεύσεται. ἡ γλῶσσά σου μέτρα ἐχέτω. βλέπε μὴ ποτὲ χαρᾶ κατακρίνῃ σε ἡ συνείδησις. ἔρχεται ὁ θάνατος, καὶ πάντα ἀποκαλύπτεται. ὅτι εἰσὶ ὑ θέλομεν ἀναμιμνῆσαι σε ταῦτα, ὅτι μυριάδων τοσούτων ἐκεῖ πολὺ ἀρα καταδυσώμεθα; Ἰωαὴς ἀγιος ἰῶ. Διὰ τοῦτο ὅτι ὁ ζῆλος ἀνέκφατος τῆς διαυτοῦ. "Εἰ Χεὶς ὦ θέλεις συμφθαρῆναι, φύλαττε τὴν ἀγνείαν, ἵνα ἐκ τοῦ καρποῦ ὁ διάβολος γνώσκηται. ὅτι δεικνυμένου γὰρ [, φησι,] πίστιν ἐπαγγέλλῃ δίκαιος. ἀναμιμνήσκου πάντοτε τῆς καλῆς ὁμολογίας ταύτης, καὶ λάμπεις ἐν ἑνὶ τῶν ἐκάτὸν ἡμέραν. βλέπε μὴ διὰ τῆς γλώσσης φθαρήσῃ. Γλῶσσα γὰρ, φησιν, ἡ ἀσε- Ιακ. γ. ε.
λγήσασα ὅλον τὸ σῶμα. τοῦ δὲ σώματος ἀσπιλωθέντος, καὶ ἀνάγκη καὶ νοῦν καταφθείρεσθαι.
καλῶς εἶλεγεν ὁ Παῦλος· Ἀναθεροποι καταφθαρήσονται νοῦν. Φθείρουσι γὰρ ἤθη χρη- β Τιμ. γ. η.
σὰ ὁμιλίαι κακαί. ζήτει Παῦλον ὡς ἡ Θέκλα, ἵνα ἀκούσῃς τὰ ἐκεῖνου τοῦ Παύλου λαλού- α Κορ. ιε λ.
μενα. φεύγει σε χρεία. Εἰ σὺκ ἔχεις ταῦτα, καὶ ὑ ἀσυνδάζεις ἔχειν, μάτην ἐπήγγελσαι. βοᾶτω σε ὁ ὀφθαλμὸς τοῦ ἔνδον οἰκοῦσαι εὐλάβεια. κάτω ἔσω ὁ ὄμμα, ἵνα ᾖ ἡ Διάνοια ἀνω. ἡ ὕλης πολλῆς χρεία. ὁ γὰρ ἀνθρακικὸς ἡμῶν νοῦς. ἀπὸ γῆϊνα φαλείσει ἐξέβα-
λε, νῦν εἰς ὑδρίας" αἰρέσεως σὺκ ὀπτήσεται. βλέπε μὴ πνευματικοὶ οἶσοι" μίξης τῷ ὕδατι. ἔχε ἀντὶ ἄρτου καὶ ἰχθύας γραφάς, καὶ ἀντὶ οἴνου τὰ διδάγματα τῶν σωτῆρος. ἄκουε τῶ λέγοντος· Θέλω ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι, καὶ μηδὲν ὅλως μεριμνᾶν, Εἰ μὴ ποτὲ Ματθ. ς.
τῆς βασιλείας. μὴ γῆϊνον σώματος εἰς ὑδρίαν αἰρέσεως ἐλθῇ ὀπτήσασα, λέπιωνι καὶ ὄρ-
χεις, ἵνα ὀπτὴς εἰς τὴν ἀοδὸν γένῃ. ἵππος ἐὰν φάγῃ, ὑ πτίσῃ· ὁ ἀθλητὴς ὑ πτώσῃ ὁ
θέλων. Εἰ μὴ ἔφαγεν Ισραὴλ, καὶ ἐπαχύνθη, σὺκ ἂν ἀπελάκτησεν. ἄνω δὲ ὄμμα ἔχε, ὅ-
τῳ καὶ ὁ ποθούμενός σε νυμφίος. πάθῳ καὶ πάθῃ νίκησον. εὐχαὶ καὶ νηστεῖαι βοηθοῦσί σοι, καὶ ἡ γραφὴ νηστεῖ." ὁ ὀλιγωρῶν σὲ τοῖς ἀγῶσιν ὑ σίφεται. "ἔχεις σὲ τοῦτον τῆς ἐκεῖ αἰωνίου ζωῆς καὶ ἀναπαύσεως τὸ σύνεγγυον. σὺκ ἀνέχῃ" μαθητοῦ ἀνδρὸς, σὺκ ὠδίνῃς σὲ τῷ πίκτῳ, οὐ κλαίεις ὅτι τέκνοι ἀπέθανεν, ἢ ὅτι ἄλλοτοσεῖ· οὐ φρενπίζῃς μὴ ὁ πὴρ βεβαδιώῃ, ἢ
ἐπδημήσας ὁ ἀποδημήσας· ἀπελλάγης τῶ πίκτου, τῶ πείθειν, τῶ" ἀνατρέφειν. ἀ-
κολουθήσον τῷ νυμφίῳ ὁδηγοῦντί σε εἰς τὴν τῶν οὐρανῶν βασιλείαν. ἐκείνῳ ἀκολουθεῖν ἐπείγου τῷ λέγοντι· Ἐὰν πορευθῶ πρὸς μὲ ὀρθῶς, κἀγὼ πορεύσομαι πρὸς ὑμᾶς ὀρθῶς· ἐὰν δὲ πλαγίως πορθῶσι, κἀγὼ πορεύσομαι μὲθ' ὁμῶν" ὁ θυμῶν πλαγίως. πάντοτε προσδόκα νυμφίου ἐρχόμενον. Εἰ γὰρ ὁ λέγων, Ὅτι βεβαδιώῃ ὁ κύριός μου Ματθ. κδ. να.

ἐλθῇ, πῶς σὰς δηχτομῶπαι· ὁ μισῶ ἔλως πεςισδικῶ" ⸗ ὅπι φαπῆ τι παθῇπαι; Χειςῶ
Ματθ.ζ.ιδ. ῶλες ἐμοιωθῶμεν; τοῖς ἴχνεσιν αὐτῦ ἀκολεύθι· Στενὴ ὅςιν ἡ πύλη, καὶ δίκροι εἰσπλεύσονται
Δαν.ι.ς. ἐν αὐτῇ. ἄκουε τῦ Δαυὶλ λέγοντος· Ἐγὼ Δανιὴλ ἤμιλλον πεποιθὼς τῇς ἐδὸμαίδας, ἃ-
πτον οὐκ ἔφαγον, καὶ οἶνος οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὸ ςόμα μȣ. Ἰωάννης ἔρημον ᾤκησεν, οὐκ ἔ-
χων ἀμπελῶνα, ἵνα μὴ χρησῶν ἑαυτόν. λύχνος ἐῶ· Διὰ τῦτο ζᾷ πεςισολὰς τὴν ψυ- 5
μον ἀσφαλίζεσ. τύτων μεμνήμενος καὶ σὺ τὴν διδαγμάτων. οὐ γάμοι ἐπεμήρησαν παλαιτίδι·
ἀγωνίζου ✠ καλὸν ἀγῶνα τῆς πίςεως, ὁ τῷ ἀγῶνι" ὁρᾶσα τλιὺ νίκλι, ὁ τῇ νίκῃ ✠ σ-
Ἐςρ.ι.λα. φανον· " βλέπουσα ὁ τῷ σιφάνῳ ✠ ἀγωνοθέτλι Ἰησȣῦ ⸗ γεωρίζουσα. μένει ἀ-
σφαλιζέσθω σȣ ὁ δρόμος. Φοβερὸν γὰρ τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεȣῦ ζῶντος. Εἶδὶς
ποτὲ ζᾷ τὴν βασιλέων εἰκόνας, πῶς εἰσι, πᾶ μὲ τὴν πεςσώπων εὐμίκη καὶ εὐμεγέθη ἐ 10
φεκκλλῆ· ζᾷ ὃ χρυλλοειδῆ καὶ ζαγάλεσα; οὕτως ἐκῆ ὡς ὁ εἰκὼν ζᾷ πᾶντα ἀπεκα-
Ψαλ.ιε.α. λυφθήσε)." φεύγουσα τοίνυν τ᾽ αἰσχυλίαν ἐκείνλν τ᾽ φειλοδόκλ ἐ αἰσίαν, λέγε· Φύλαξόν με,
Κύριε, ὅτι ἔλπικα, ὅλι τῷ ἀγαθῷ μȣ οὐ χρείας ἔχῖς. οὐ γὰρ τῶν ἡμετέρων*,
Ρωμ.ιϛ.α. ἀλλὰ τῆς σωτηρίας ἡμῶν ἐπιθύμεσι. ὅλον ἑαυτὸν πεποιήκαμεν αὐτῷ θυσίαν ζῶσαν, λο-
Ματθ.ι.κα. γικλν λατρείαν, ὡς γέγραπται, οὐ δέκα τυχός, ἀλλ᾽ ἀ δέκα μακροθυμίας. Ὁ γὰρ ὑπο- 15
α.Κορ.θ.κδ. μένας εἰς τέλος, ȣ̃τός σωθήσε)αι. ⸗ πάλι· Ἐκκλίνατε εἰς ✠ ᾄδȣ, ⸗ ζήσε)αι εἰς τέ-
λος. δέη ὡς ✠ αὐτάρκως ⸗ ἀσφαλέσαζοι βίοι ἐλόμθοι, τέχνατε καλῶς, ἵνα κατα-
λάβητε, καθὼς γέγραπται. οὐ γὰρ ὀλίγος ὁ κόδυνος ὁμολογήσαντα* μὴ φυλάξαι. δέη καὶ
παιδαγωγὸ σε τλιὸ γλώτλαι, ✠ ὀφθαλμὸν," ὀκτείνουσα χεῖρας ὁσίως εἰς πεςσυχλν, χ.ἐκτ
✠ ῳδὰ" κιθόσα, ὡς ὁ διακόσμης ἐξεδημιούργησεν ὁ τῇ καταςολῇ κοσμίως, ὁ τοῖς 20 χ.κοσ
ζωντυχίαις εὐδίσιμος, ὁ τοῖς βαδίσμασι ὃ ἀτάραχον, ὁ τοῖς βρώμασι ὃ" ἀπίεπτον, ὃ χ.ἀσπ
ὁ ἐγκρατείᾳ εὔτονον, ὃ ὁ βίῳ φιλόπονον, ὃ ζαπῆφες, ὃ συμπαθές, ὃ φιλάδελφον, ὃ κοι-
νωνικόν, ὃ τῆς πίςεως ὑγιές, ὃ κεφάλαι, ὃ μηδέποτε ὑπολῆθάσα τῷ φοβερῷ ἐκείνȣ δικα-
Ματθ.κε.α. σηρίȣ. Ταῦτα ὃ πολλὰ μικρὰ μὲ λεγόμθα, μεγάλα ὃ καρπȣθήσε)αι. Ὁμοία, φησί, 25 χ.ὁμ
ὅςιν ἡ βασιλεία τῶν ȣὐρανῶν" πρὸς ἐκ ἠλίᾳ, ὅτι σελίνῃ, ἐκ αὐταῖς πεςικάλλεσι δόσι
ἄςροις, ȣ̃ χρυσίᾳ*, ȣ̃ κάλλει μȣραινόμῃ, ȣ̃δ᾽ αὐτῷ τῷ ȣὐρανῷ. τί τύπον ἔχῖ ἡ βασι- ὁ ȣὐρ
λεία, ἢ ἔ τὰ πολύτιμα πλȣσιωτέραν ἀμεριμνίαν, πρὸς ἣν ὁ συμφαγωγὸς ἡμῶν Παῦλος ἔλε- ἀμέρ
a.Κορ.ζ.λϛ. γε, Θέλω ὑμᾶς ἀμερίμνȣς εἶ)ε)ναι εὐχαῖς ἦ, ἵνα οἱ μὲν ἔχοντες, ὡς μὴ ἔχοντες· οἱ δὲ ὑγιαίνῃ, ἵνα
Ψαλ.ριθ ρξϛ. ἔχαμεν ὃ κτῆμα καὶ μὴ πίσῃ. εὔχȣ τοίνυν ὃ Θεῷ μᾶ τῷ ἁγίᾳ Δαβὶδ, καὶ λέγε, Ἐσπάκις
τῆς ἡμέρας ἤνεσά σε ὅτι τὰ κρίματα τῆς δικαιοσύνης σȣ. καλὸν γὰρ ὃ ἔχῖ τῆς πεςσευ- 30
χῆς πρότοτε πεςσομιλῆν τῷ Θεῷ. τίς γὰρ ὑποσὰς πρᾶξαι Θεȣ̃, ἁμάρτλμέν ποτέ; Εἰ [καλὸν]
γὰρ ζωντυχῆσαι ἀνδρὸς ἁγαθȣ̃ βέλτιον ✠ ζωντυγχάνοντα· πόσῳ μᾶλλον καὶ τὸ ἡμέ-
ρας καὶ ὠκτὸς πεςσομιλῆν ὃ Θεῷ; Σπέυδωμεν ἵνα μὴ ἔχῖ τῆς λήθης πρεισδύνῃ ἡ ἁμάρτια,
Θεσσ.α ε.ιϛ. μνημόνευε τῦ λέγοντος, ἀδιαλείπτως πεςσεύχεσθαι. καλὸν μὲν γὰρ ἡ ἔχῖ τῦ σώματος
πεςσθυχὴ· πολλῷ δὲ μᾶλλον ἡ ἔχῖ τὴν" διαμένȣσαν ὑμᾶ καρδίαν πρὸς ✠ Θεόν. πρε- 35 χ.κα
μελέτα ὃ ἀποθανεῖν," νεκρῶσαι τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. ἡ ἡμέρα γὰρ Κυρίȣ ὡς κλέπτης
οὕτως ἔρχε). ἐὰν γὰρ ἐλθόντων τῶν ἀπαιτȣ́ντων σε τλιὺ ψυχλύ, ἀρξῇ λέγειν· ἐάσατέ
με, πῆσαι, ἐλέησον, μετάνοησον, ἔρα σοι ὁ διακόσμης, οὐκ ἔλεγέν σοι, Ελεήσατε, ἵνα ἐλεηθῆ-
Ματθ.γ.ϛ. τε; οὐκ ἤκȣσας, Μετανοῦτε, ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν ȣὐρανῶν; οὐκ ἤκȣσας Παύλȣ
Γαλ.ϛ.ι. λέγοντος, Ἕως καιρὸν ἔχομεν ἐργαζώμθα ὃ ἀγαθόν; οὐ γὰρ ὅςι καιρὸς πολλȣ̃ χρόνȣ πρὸς 40
ὃ σωθῆναι τῷ θέλοντι. ὁ γὰρ ληςὴς οὐκ" ἐν χρόνῳ ἐσώθη· ὅτις ὕστε μόνον, καὶ ὃν ἀδικά- χ.μό
πηνον ὄνσαν ἐκ τῆς βασιλείας ἐκέρδησεν. ✠ ἄγει μαρτύρες ἐν" ὀλίγῃ ὥρᾳ ἐτελειώ- χ.μι
θησαν. ἐκῆνοι τὸ αἷμα διδύκασι· σὺ δὲ τί αἵματος καλέσαγε δάκρυον. ἀψυδὴς ὅςι ὁ
λέγων, Θέλω πόλλας αἱ θερπτὰς ἐν θέλῃ δέη καὶ τ᾽ μόνον δέη τ᾽ ἁγίων γραφῶν νοθετεῖ, ἡ-

λὲ

λοῖς δὲ τοῦτ' ἀμήλων συμφορᾶς ἡμᾶς παιδεύει. ⓐ γὰρ ἱκανὸς ἐξ αὐτοῦ τοῦτο δημοσίᾳ χλευάζουσι, καὶ κείρουσι, καὶ ⓐ ἀρχηγοὺς ὑφηλοὺς ὅτι τοῦ βήματος ὑψηλοῦ ξένους, ἵνα τὸ τῆς ἀγωγείους καὶ χοῖς ἡμεῖς ἐν καταμύξει γινώμεθα. ὅθεν τῇ πίστει ἐρρίζωμένοι ὅτι τοῦ γεωδοῦς ἐδηγούμεθα, ἀπὸ δὲ τοῦ γεώσεως [δηλαδὴ τοῦ ἀκολούθου αὐτοῦ] ὅτι τοῦ ἀγαπᾶν ἐρχόμενοι, δηλαδὴ τούτου ὅτι τοῦ κληρονομίαν ἐπαγγελίας, τοῦ μὴ ἀμάρτιαν ἀποδυόμενοι, ὃ δὲ κόσμιον τὸν ἦθος ἀμφιεσάμενοι, τῇ πρᾳοσύνῃ πρᾳοπαιδευόντες, ὡς γέγραπται. τίς γὰρ ἀγχιστεύσας ἐπιγνώσεται; Ρωμ.ιϛ.ιϛ.

* ⓐ ποιμένες καὶ μὴ πρόσωπα τοῦ λύκου ὑποτιμήσουσι· ⓐ κυνῶν πρόβατα λυθέσει, κἂν μὴ πρῶτα τὰ θηρία. ὅθεν καλὸν τὸ πάντοτε πρᾶον. καὶ γὰρ μὴ ἐκ τοῦ ἰδίου τοῦ πάθους, ὑδὲ ὅτι πρόβλημα τὸ γυμνάσιον. ἄκρως τοίνυν τὴν κεφαλὴν συμβούλων. τὴν γὰρ τῆς σαρκὸς γνώσιν, ⓐ καὶ πνεῦμα εἶναι κοσμικωτέρᾳ, συμπαθοῦσιν τοῖς ἀδυνατίαις, ἐκ λέγοντες· Τίς ἀδυνᾷ, καὶ οὐκ ἀδυνῶ; ὅθεν δεῖ ὑποταθῆναι τοῦ λόγου τὸ φαρμακόν. ψυχὴ γὰρ ἀ- C.Κορ.ια.κθ.
ταξίᾳ ἁμαρτίας γλυκαινομένη, ἐκ ἀνεγκόντως ἀμαθύνεται, πολλοῦ πρόκειται τῷ νοσήματι τοῦ σπουδαίου. ὥσπερ γὰρ ὁ ἀσθενῶν, ἐὰν φλεγμονὴν ὑποκαίεσθαι τινος, πολλὰ λευκὰ κατανεμεῖ· οὕτω καὶ τῆς ἁμαρτίας ἡ φύσις, ἐπειδὴ τοῦ τῆς ψυχῆς ὑποκαίου λογισμοῦ, καὶ μηδὲν ἢ σοβοῦν, χαλεπωτέρα λοιπὸν καὶ δυσχείρωτος γίνεται, τῇ τοῦ δευτέρου σπουδῆς πολὺ μείζονα καταφέρουσι ἐπαγγελίαν. οὕτω γοῦν πολλοὶ πολλάκις τοῦ φλέγα πρὸς τοῦ ἀρχαίου μὴ σοβοῦντος, εἰς μέγα κακὸν ἐκολίσθησαν. μὴ ἔχουσα γὰρ ἡ ἁμαρτία ⓐ εἰς τὸ πρόσω προκοπὴν κωλύοντα, ἕστηκεν ἔοικε ⓐ χαμαὶ ὑπορρέουσα, καὶ ⓐ ἀπαθὲς τοῦ καθαρμοῦ καθαρμόσαντα. καὶ γὰρ ⓐ νοσοῦντες ἕως μὲν προσίεται τὸν θεραπεύοντα, πολλὰ ἔχουσι τὰ ὑγιὲς τοῦ ἐλπίδα· ἐπειδὴ δὲ εἰς φρενῖτιν ἐκπίπτουσι, τότε λοιπὸν ἀνάπτεις θεραπεύοντος, νοσοῦσι αἴτιατα, οὐ πρὸς τοῦ τῆς νόσου φύσει, ἀλλὰ πρὸς τοῦ τὸ θεραπεύοντος ἐρημίαν. δεῖ οὖν τοῦ φοβεῖν τὰς ἁμαρτίας, ὡς ἵππους δυσπίους, εἰς τὸ πίσω ἀναστρέφεσθαι. μὴ γὰρ τοῦ τοῦ βίου τελευτοῦ, ὅτι καταφθαμένων, ὅτι ἀνδραγαθημάτων ἀσπὶς ἀφορμῇ· ὥσπερ οὐδὲ τοῖς ἀθληταῖς μὴ τὸ προελθεῖν τὸν ἀγῶνας, τοῦ τὸ φαίους ἐφέλκεσθαι. ὅθεν τοῦ δόξαν
" παιδοῦντες τὸ φθάνειν, φύγωμεν" τὸ ὑπολαμβάνειν. Εἴ πως γάρ, φησί, τὸ ἔργον καταλήψε- α.Κορ.γ.ιε.
σθε, ζημιωθήσεσθε. τὸ ὑπολαμβάνειν ὅτι τοῦ χαίρειν εἴρηται, ὡς ὄφελον εἰ ἐληλύθειμεν Ησ.θ.ε.
πυρέκαυσοι. Εἰ τοίνυν ἁλωκέναι μὴ ὑπολαμβάνειν, μηδὲ ἡμᾶς ἵνα ὠφελῶμεν. Μὴ ὑπολίζε Σίρ.ε.ς.
γὰρ, φησὶν, ἀδ' ἑαυτὸν ἀποστρέφεται ἀπὸ ἁμαρτίας. Εἰ γὰρ ὁ μοιχὸς, φησὶν, ἐὰν ἀλῷ, ὑ- Παρ.ς.λϛ.
δυσὶν ἢ" ἀπειλὰς ὀφίξῃ, ὃ δὲ ἁλοὺς αὐτὸν οὐκ ἐξαμφισβητεῖται· πόσῳ μᾶλλον ἐπ' ἐκείνῳ τοῦ κριτηρίου τοῦ μηδὲ δύσεως, μηδὲ ἑτέρου τινὸς ἀμφιλυομένου; λύσιγε σὺ τὸμα λόγου Θεοῦ, ἢ μὴ" ἀρνηλαΐα. Εἰ γὰρ τοῦ ἀρνοῦ ῥήματι λόγου δύνασθε, πόσῳ μᾶλλον θεοῦ πρόγματος τοῦ μὴ κρῖ" ὑποπλεῖν γενομένου; μὴ δὲ ἡδὺ τῆς φαρμακείας ἀπατᾶτω ὑμᾶς. ὥσπερ γὰρ σπιᾶς οὐκ ἔστι ὑποπλεῖσθαι, ὕτως οὐδὲ τῆς ἀνθρωπίνου πρόγματος. Τὰ μὲν γὰρ τῇ τελευτῇ καταλύεται, τὰ δὲ πρὸ τῆς τελευτῆς, ἢ πνεύτος χλιαρῶς ἐξυρρεπίζεσι πρὸς ῥοῦν· τὰ δὲ μέλοντα οὐκ οἶδε μεταβολαῖς, οὐκ ὑπόζυγα γίνεται, οὐκ ἐγχέ τοῦ ἀλλοίωσιν, ἀλλ' ἀκμαζόμενα διαμένειν, ἢ ὑπὸ τῆς αὐτῆς ἀνθρωπείας μοίρᾳ μὴ ἀνθρώπου χρήματα τὰ μὴ πρόσφορα τοῖς κεκτημένοις, ἀλλ' ἀπειθοῦντα τοῦ διαστῆσαι, ἢ ἀπὸ τούτου εἰς ἕτερον μεταπηδῶντα, ἐκ πάλιν αὖ ἐκείνου πρὸς ἄλλοι. τούτων πάντων δεῖ καταπτύειν. Ἀρκεῖ γὰρ ἀκούσαι [ἢ] μόνον τῆς λέγοντος, ἐκ βλεπόμενα ποιῆσαι, τὰ δὲ μὴ C.Κορ.δ.τη.
βλεπόμενα αἰώνια. μέγα πᾶσι, Ο Θεὸς κρίτης λιτὸς ἢ ἰσχυρὸς ἢ μακρόθυμος. ἀγρυ- Ψαλ.ζ.ιϛ.
πνίας δεῖ χρεία πολλῆς, ἵνα τηρήσῃς * ⓐ λῃστεύῃ. ὁ γὰρ λοιπὸς σε δεῖ κόλος σκελίσαι σε θέλῃ, ἵνα μὴ ἀνέλθῃς ὅθεν ἔκπεσε. πολλαὶ" αἱ παγίδες. φεῦγε τοὺς βόσκοις ἢ τὰς παγίδας τοῦ διαβόλου, ἵνα λέγῃς, ὅτι Αὐτὸς ῥύσεταί με ἐκ παγίδος θηρευτῶν, ἢ ἀπὸ λό- Ψαλ.ϛ.γ.
γου ταραχώδους. ἡ μὲν οὖν λύχνος χρεία, ἀλλὰ ἡ φωτὸς αἰδὼς δεῖ τὰς" ἀπομιμεῖσθαι ὑπὸ-

κυλῶς.

ζυγάς. πόδας" ἔχουσα ὑ δυὴν ᾠδιπατξι, ἐαὶ μὴ ἔχης λύχνον ⓦ τῦ Θεοῦ νόμον. χεῖρας χ. ἔχων
" ἔχουσα ὑ δυὴν ψαλαφῆσαι, ἐαὶ ὃ φῶς μὴ πᾶξῃ. ὀφθαλμοὺς " ἔχουσα ὑ δυὴν βλέπειν, χ. ἔχων
ἐαὶ μὴ φάνῃ ὃ φῶς. ὀδὸν" ὀδεύσα, χρείαν ἔχῃς καὶ ἐκεῖθεν τῦ λύχνυ, ἵνα μὴ εἰς χ. ἔχων
χρημάτων καταπίσῃς, ἢ λησῇ ᾠδιπόρης. αἴων γάρ πάντοτε τ παλίνδρων" βοῶσα· Μετάμαζιν ὠ χ. βιῶν
Ψαλ. ι. α. ὅπῃ τὰ ὄρη, ὡς τρυγόνιον· ἢ, Τίς δώσει μοι πτέρυγας, ὡσεὶ ᾠδιτερές, ἢ πετασθήσομαι, ἢ κατα-
Ψαλ. νδ. ς. παύσω; Ε, Φύλαξόν με, Κύριε, ὡς κόρην ὀφθαλμῦ· κόρην ὀ φύσις τ ὀφθαλμὸν προσηγόρευ- 5
Ψαλ. ιζ. θ. σεν, ἵν' ὥσπερ πρ δένοσι κόρη ὑπὸ τ δύο βλεφάρων, ὡς ἐν κυβερνείῳ τινὶ ἀποκλείῃ). ὥσπερ ἢ χ. ε'δν
τ γλωσσαν ὑπὸ δύο φραγμῶν, τῦς ὀδόντας λέγω, ἢ τὰ χείλη, ἀπέκλεισεν, ἵνα ὡς αἰδήσιμος πά-
τη πρδήλος μηδὲν ἄκριτον φθέγξηται, ἀλλὰ μᾶλλον προφορᾶσα τὰ τ κρίσεως λόγη· Ἆρα πο-
ταπός ἐστιν ὁ πύελος ποταμός; ἀρα ποταπόν ἐστιν ἐκεῖνο ὃ ἔξωτερον σκότος ἢ πύελον; ἀρα 10
ποταπὸν ⓦ βρυγμὸν τῶν ὀδόντων; ταῦτα δὲ τῷ" λαμβάνουσα ἀρεσκέτω" νυμφίῳ Χει- χ. λαμβάνουσα
ρῷ. ἀπόδημος τίνος ἐστὶν ὁ νυμφίος· φύλαξον αὐτῷ τὴν συνείδησιν ἕως ἂν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ χ. αὐτῷ.
Ψαλ ριη. ργς. αὐτῦ. " ψάλλουσα λέγει· Ἡ ψυχή μου ἐν ταῖς χερσί σου διαπαντός, ἢ τῦ νόμυ σου οὐκ ἐπι- χ. ψάλλων
λαθόμην. ὅσοι δῶν τυγχάνεις τῶν βεέχων, οὐκ ἐμπίπλεις εἰς ταῖς παλίδας, ἵνα δυνη-
Ψαλ. ρχγ. ς. θῇς λέγειν ἐν συνέσει· Ἡ ψυχή μου ἐρρύσθη ὡς τρυγόνιον ἐκ τῆς παλίδος τῶν θηρευόντων. πάν- 15
τοτε φοβοῦ ⓦ κριτήν. Εἰ μὴ τὸν μετ' ἀγέλων ποθεῖς διαπορεύεσθαι, καὶ τὸν μὴ τῦ διαβόλυ φοβήθητι. βλέπε· ὡς γὰρ ὁ κλέπτης, ὅταν ὁ θάνατος ἔρχεται. ἀνάβλεψόν σου ⓦ λύ-
χνον· φαιδρὰ ἔσω σου ἡ λαμπάς, ἵνα μὴ " κοιμωμένη εὑρεθῇς. μὴ λογίζου τὴν ταλαιπω- χ. κοιμωμένην
ρίαν, ἀλλὰ τὴν πρόνοιαν, μὴ τὰ πάθη, ἀλλὰ τὰ ἔργα· μὴ τὰς πληγάς, ἀλλὰ
τὰς τιμάς· μὴ " τὰς πτωχούσας, ἀλλὰ τὰς εὐαρεστούσας. ὁ ἅγιος Στέφανος οὐ τὸν κά- 20 χ. τὸν κόσμον
τω λίθους " ἐσκότωσεν, ἀλλὰ τὰ ἄνω βραβεῖα· ⓦ μάρτυρες τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἔδωκαν, ἡμῖς ἀφοσιώ-
καὶ τὴν ἄσκησιν ἑαυτῶν αὐτῷ προσπεγκώμεν. γλυκύς σοι ὁ ὕπνος φαίνεται τῆς νυκτός; χ. ἡδύς
ἀλλ' οὐ ἅθι ὡς ὀφθῇ γλυκύτερον τῆς ψαλμῳδίας. ἀλλὰ βαρύ σοι ὁ χαμαὶ κοιμᾶσθαι; σκέ-
πτεσθαι ὅτι ⓦ μάρτυρες ἐπ' αὐθράκων πυρὸς ἐβάλοντο. ἀλλὰ πικρόν σου τὸ σῶμα ποιῆ νη-
στεία; * ὁ τὴν γλυκύτητα τῶν μέλιτος δημιουργήσας, χολῆς ἐγεύσατο ἀφ' σοῦ. ἀλλὰ δα- 25 * χρὴ
κρύεις " δι' αὐτόν. ὕπω ὡς ὁ Παῦλος ἀφ' τὸν ἑτέρων σωτηρίαν ἐδάκρυσας. σὺ τοίνυν " σαυ- χ. διὰ τοῦτο.
τὸν προκάλει πρότερον. πρὸς γὰρ ὀλίγον χρόνον ὁ κάματος, ἢ " εἰσαεὶ ἡ ἀνάπαυσις. νίκη- χ. αὐτὸν
σον τῇ προσδοκίᾳ τ πόνον. τὸν γὰρ θλίψαντα ἡ χεὶρ ἀφαδήγησεται. σπούδασον, ὅπως ἡ προσκαι- χ. ἡ αὐτὸν
ρος ὑδοπὴ, αἰωνίαν σοι κόλασιν προξενῇ· ἢ φθύνησον τὸν τέρψαντα ἀφ' τὸν θλίψαντα. μὴ τοῖς αἰῶνος
ζοῖς μέλεσι χρῦ σῶν βέλεσι χρήσῃ) ὁ διάβολος, ᾧ ὀφθαλμῷ, τῇ ἀκοῇ, τῷ στόματι, τῇ χερί, 30
μὴ πέρνῃ ζοὶ βέλος χαριμβρίας. ἴσθι γὰρ ὅτι ὁ τότε λαὸς μετ' ἰσχύος περάσας τὸν ἐρυ-
θρὸν θάλασσαν, ἀπὸ μέθης πρωΐας, χρῦ τὸν ἅπτεσθαι σανάγνου. βλέπε τοίνυν ὃ ἐ-
κείνων πάθος, ἢ φεῦγε ὃ πλῶμα. Εἰ γὰρ τῶν χρῦ φύσει κλάδων οὐκ ἐφείσατο ὁ διαπό-
της *, σοὶ σε φείσεται). προσέχωμεν οὖν σεαυτοῖς, Εἰ προσέχῃς Θεῷ, ἢ σώζῃ ἀφ' παθημάτος ὁ * χρὴ
Χριστῷ Ἰησοῦ, ἢ μηδέποτε ὀπτηλαθῇς τῆς φοβερᾶς ἡμέρας ἐκείνης. ὡς παῖς γὰρ ὀπτηλυ- 35
σεται ὅτι σὺ ἡ ὥρα ἐκείνη, ὃν ἢ ὁ δίκαιος κριτὴς μέλλει ἀποκαλύπτεσθαι μετ' τῶν ἁγίων
αὐτῦ ἀγγέλων, ἢ τῶν ἁγίων δυναμέων, ἵνα " καθαιρεθῇσα ὃν πλάνην, ὑπομείνῃς χ. καθαιρεθῇ
ᾧ διαπόντῃ μετ' καθαροῦ τῦ συνειδότος, ἢ Εἰήνης· δόξα ᾧ πατρὶ τῷ
σώσαντι ἡμᾶς, ἢ ᾧ υἱῷ τῷ ταυροωθέντι ὑπὲρ ἡμῶν, ἢ τῷ
ἁγίῳ πνεύματι ᾧ καθαίραντι ἡμᾶς· ὅτι 40
αὐτοῦ ἡ δόξα πρέπει εἰς τοὺς
αἰῶνας τ αἰώνων.
Ἀμήν.

ΤΟΥ

Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν

ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ

ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ

ΝΕΟΚΑΙΣΑΡΕΙΑΣ ΤΟΥ

Θαυματουργοῦ λόγος Εἰς τὰ ἅγια Θεοφάνια.

ΑΝδρες φιλόχριστοι, καὶ φιλόξενοι, καὶ φιλάδελφοι, ξενοδοχήσατε τὸν ἐμὸν γλωσσάριον [καὶ] σήμερον, καὶ τοὺς ἀχρὰς ὑμῶν ὡς πύλας ἀνοίξατε, ταύτας τὸν ἐμὸν λόγον εἰσοικίσατε καὶ δέξασθε πρὸ ἐμοῦ τὸ σωτήριον κήρυγμα, τὸ ἐκεῖ τῆς ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ καταδύσεως τοῦ Χριστοῦ· ἵνα τὸν τοσοῦτον ἡμῖν συγκαταβάντα διαπορθμὸν πλέον ποθήσητε. Εἰ γὰρ καὶ τῆς τοῦ σωτῆρος ὀπτασίας ἡ πομπήγυρις ἀπελήλυθεν, ἀλλ' ἡ χάρις αὐτῆς μένει ἀκοπάσιτος. καὶ γὰρ τυφλοῦσιν ὀλίγων τούτων ἀπλήστοις ψυχαῖς (κοινὴ γὰρ ὀπτὴ τῶν σωτηρίων προσωπείων ἡ ἀπληστία) καὶ διὰ τοῦτο πέμπτος ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἰς τὸν Ἰουδαῖον στενοχωρήσωμεν τῷ Χριστῷ. μακάριος γὰρ ὁ στενοδρομῶν τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς. διὰ τοῦτο * τοὺς τῆς ἀγελαίας πόας καταλαβόντες τὸν Ἰορδάνην· καὶ τὸν Βαπτιστὴν Ἰωάννην βαπτίζοντα εὕρωμεν, τὸν βαπτίσματος μὴ δεόμενον, * ἵνα τὸ βάπτισμα τοῦ ἡμῖν τὸν ἀχρὼν δωρήσηται. διὰ τοῦτο θεασώμεθα τῆς ἡμετέρας ἀναλυτρώσεως τὸν εἰκόνα σκιαγραφουμένην ἐν ἐκείνοις τοῖς ὕδασι. Τότε παραγίνεται Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας Matθ. γ. a.
εἰς τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ. ὦ πόσον ἡ τοῦ διαπόντου καταπτοήσεσιν· ὦ πόσον ἡ συγκατάβασις. ὁ βασιλεὺς τῶν οὐρανῶν πρὸς Ἰωάννην τὸν ἑαυτοῦ πρόδρομον ἔτρεχεν, οὐ κινήσας τὰ τῶν ἀγγέλων * τραπέζια, οὐδὲ πρόδρομες προαποστείλας τὰς * ἀσωμάτους δυνάμεις· ἀλλὰ λιτὸς οὕτω παραγινόμενος πρὸς τὸν ἑαυτοῦ τραπεζίτην, καὶ ὡς εἷς τῶν πολλῶν προσερχόμενος, καὶ συναριθμῶν ἑαυτὸν τοῖς ἀχμαλώτοις ὁ λυτρωτὴς, καὶ συντάττων ἑαυτὸν τοῖς ὑπευθύνοις ὁ δικαστὴς, καὶ συναπολογούμενος τοῖς ἀπολωλόσι πρόβασι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ μὲν ὃ πλανώμενον πρόβατον ἀνερεύνων καὶ πηλῷ, καὶ σὺν ὑρμῷ μὴ καταλιπὼν, καὶ * συναναμιγνύμενος τοῖς ζιζανίοις ὁ οὐράνιος κόκκος ὁ ἄσπορος. ἰδὼν τοίνυν αὐτὸν ὁ Βαπτιστὴς Ἰωάννης, καὶ γνωρίσας ὃν ἐκ γαστρὸς τῆς μητρὸς ἐγνώρισέ τε καὶ προσεκύνησε, καὶ σαφῶς ὀπτῆρος τοῦτον ἐκφῆναι εἶχεν, δι' ὃν ἐν τῇ μήτρᾳ τῆς μητρὸς ὑπὲρ τὸν ἡλικίαν * ἐσκίρτησε βιαζόμενος τὸν ὅρους τῆς Φύσεως, συνέσφιγεν ἔσω τῆς ἀπλοΐδος τὸν δάκτυλον, καὶ τὸν ἑαυτοῦ κεφαλὸν ἐπικλίνας, ὡς ἄλλος φιλοδίδασκος, τοιαύταις πρὸς αὐτὸν * ἐφθέγξατο φωναῖς· Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με; τί ποιεῖς, διδάσκαλε; τί τῶν προσημάτων ἐναντιοῖ τὸν τάξιν; τί μετὰ τῶν δούλων καὶ τῶν δούλων παρὰ τοῦ δεσπότου ζητεῖς; τί θέλεις ἃ μὴ χρήζεις λαβεῖν; τί τὴν πολλὴν * συγκατάβασιν * βαρεῖς ἐμὲ τὸν οἰκέτην τὸν σόν; ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, σὺ δὲ οὐκ ἔχεις χρείαν ὑπ' ἐμοῦ βαπτισθῆναι. Τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται, καὶ τὸ κρεῖττον ὑπὸ τοῦ ἐλάττονος ἁγιάζεται. ὁ λύχνος ὑπὸ τοῦ ἡλίου φωτίζεται, οὐχ ὁ ἥλιος ὑπὸ τοῦ ἀφρυσηίδος καθυγραίνεται. ὁ πηλὸς ὑπὸ τοῦ κεραμέως καταρτίζεται, οὐχ ὁ κεραμεὺς ὑπὸ τοῦ πηλοῦ διαπλάττεται. Τὸ κτίσμα ὑπὸ τοῦ κτίσαντος δυναστεύεται, οὐχ ὁ κτίσας

ὁκτίσας ⸗ ἀπὸ τῦ κτίσματος δξορθῦται. ὁ ἄρρωστος ⸗ ἀπὸ τῦ ἰαθέντος θεραπδύεται, οὐχ ὁ ἰαθεὶς ⸗ ἀπὸ τῦ ἀῤῥώστ;υ παρεισδύει). ὁ πεινασθεὶς ⸗ ἀπὸ τῦ πλουσίου δανείζεται, οὐχ ὁ πλούσιος" ⸗ ἀπὸ τῦ πένητος ἐρανίζεται). ἐγὼ χρείαν ἔχω ⸗ ἀπὸ σῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; μὴ γὰρ ἀγνοῶ τὴς εἰ, καὶ σὺ τίνος δέξασθαι, [καὶ πόθεν ἐλήλυθας]; μὴ γὰρ ὅπως *γένωμαι κατ' ἐμέ, *ὃ μεγαλοῦσι ἀρετῆς μᾶλλον τὸ σῆς θειότητος; μὴ γὰρ ὅπως τοσοῦτοι μοι συνκαλέσωσιν ὅσοι ἐπὶς ἠμέρας ὅλας σώματι, καὶ ὅλοι ἐμὲ φέρεις ἐπ' ⸗ ἐωυτῦ, ἵνα ὅλοι σώσῃς τ' αὐθεντον, ἐγὼ ἅπαξ ὃ ὁρωμένοις σε σῶμα, ὃ νοουμένου τ' θειότητος πρόρρω; μὴ γὰρ ὅπως ἅπαξ τ' ἐμὲ σωτηρίαν παρεσκεύασαν τῶν ἐμῶν ἀπ' ἐμοῦ, οὐκ ὀπίσω σε ⸗ παρεκαλοῦμεν ὃ φῶς ὡς ἰμάτιον; μὴ γὰρ ὅπως τῶν ἐμοὶ συνήθη Σαρκὸς φορᾶς, καὶ φαίη τὶς ἂν θεσπεσιος, ὡς αὐλοί σε βλίπῳ ἰσχύοντα, λαθήσει με ἡ ἄγγελη τῆς ἀσωμάτου θειότητος; μὴ γὰρ ὅπως τῶν ἐμοῦ σὲ σοὶ βλέπω μορφῶν, παρεκαλούμην σε τ' θείαν ὑσίαν, τ' ἀόρατον καὶ ἀκατάληπτον; οἶδά σε, δέσποτα, σαφῶς, οἶδά σε παρὰ σῦ διδαχθείς. οὐδεὶς γὰρ ὑπογραῖαι σε δύναται, μὴ τῆς σῆς ἀποπαύων ἐλλάμψεως. οἶδά σε, δέσποτα, σαφῶς. Εἶδον γάρ σε πνευματικῶς, φρὶ ἴδω τ' τὸ ὃ φῶς ὃ ἀόρατον· ὅτι σὺ μὲ ὢν ὅλος ⸗ τοῖς ἀσωμάτοις κάλλεσι τῦ οὐρανίου παρέξῃς, ὅλος ἦς ⸗ ταῖς λαμπάσι τ' σῆς δούλης τὸ καὶ μὴ ἔχῃς· ἐγὼ δὲ ⸗ τῇ κοιλίᾳ τῆς Ελισάβετ, ὡς ⸗ εἰρκτῇ" τῇ φύσει κατεχόμενος, καὶ διδυμίδος τοῖς τῦ ἐμβρύου ἀλύσεις δεσμοῖς, ἐσκίρτων, ἐπεμηνύειζον, τῶν σὸν ἥμισυ παρεσορτάζων. ὁ τοίνυν παρὸ τ' τόκου τῶν σῶν βαπτισθῆναι παρεκηρύττων, καὶ ⸗ τόκου τῶν σῶν προσῆλθ ἀγωνίσω; ὁ ⸗ ἐνδυόμενος τῆς σῆς προυσίας διδάσκαλος, ἱππάσω νῶν παρὸς τῶν τελείαν ὑπάγωσιν; ἀλλ' οὐ δύναμαι μὴ σέβειν σε, ⸗ παρασκευούμενον παρὰ πάσης τῆς κτίσεως. ὃ δύναμαι μὴ κηρύττειν, ὃν ὁ ὑδραῖος ἅπαξ τ' ἀέρος ⸗ ἀνέδυξε, καὶ ἡ γῆ ἅπαξ τῶν μάγων ἐδέξιώσατο, ⸗ τῶν ἀγγέλων ⸗ χερσὶ χαίρουσιν οὐρανόθεν ἐπιφήμησαι, καὶ ποιμένες ἀγραυλοῦντες ὡς ἀρχιποιμένα τῶν λογικῶν προβάτων ὑμύνησαν. οὐ δύναμαι, σὸ πρόσπος, σιγᾶν. Φωνὴ γάρ ἐιμι· Φωνὴ γάρ, Ησ. μ. γ. φησι, βοώντος ⸗ τῇ ἐρήμῳ, ἑτοιμάσατε τῶν ὁδὸν Κυρίου. ἐγὼ χρείαν ἔχω ⸗ ἀπὸ σῦ βαπτισθῆναι, ⸗ σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; ἐγὼ γνωσθεὶς τ' γνῶσασίς με μὴ ἐᾷς τῶν φύρωσιν ἔλυσα· καὶ βρέφος ὢν ἔτι, γένεια τ' ἀφωνίας τῦ παρέξας μυ ἰαθῆς, ⸗ σῦ λαβὼν ὀκ παιδὸς τ' χεῖρ τῦ γάματος· σὺ ἦ τιμηθεὶς ὀκ τῆς πρὸ γόνου Μαρίας, ὡς ἠθέλησας, ⸗ ὡς σὺ μόνος ὑπίσασα, οὐκ ἔλυσας τῶν πρὸ γενίαν αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ταύτῶν ἐφρύρησας, ⸗ τῆς μὲ ἐᾷς αὐτῇ τῶν προσηκοῦσαν δεδώρησαι. καὶ οὕτω ἡ πρὸ γενία ⸗ σοὶ τόκῳ ὁκωλύσθη, ὅτι ὁ τόκος τῶν πρὸ γενίαι ἐλυμήνατο· ἀλλὰ σεμνύθρα μοι σεαυτῶ ⸗ τὰ πρόγματα, τόκος ⸗ δὲ πρὸ γενία ⸗ μίαν ὁμόσιαν, ὅπερ τῦτο πρόσκεισοι τῷ πλάσῃ τῆς Φύσεως. ἐγὼ δὲ θεσπὸς μόνος εἰμὶ θείας χάριτος μέτοχος· σὺ ἦ Θεὸς εἶ καὶ δὲ θεσπὸς ὁ υἱός· ὅπερ φιλάνθεσπος πίφυκας. ἐγὼ χρείαν ἔχω ⸗ ἀπὸ σῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; σὺ ὁ ⸗ ἀρχῆ ὢν, καὶ ⸗ πρὸς Θεὸν ὢν, καὶ Θεὸς ὢν, σὺ ὃ τ' πατρῴας δόξης ἀπαύγασμα, σὺ ὁ τέλειος χαρακτὴρ τῦ τελείου πατρός· σὺ ὃ φῶς ὃ ἀληθινόν, ὃ φωτίζον πάντα ἄνθεσπον ἐρχόμενοι εἰς τ' κόσμον· σὺ ὁ ἐν τῶ κόσμῳ ὢν, καὶ ἐλλῶ ὕστερος ἦς· σὺ ὁ ἡμόμενος Σαρξ, ἀλλ' ὀκ ἐις Σαρκὸς πραπίς· σὺ ὁ σκηνώσας ἐν ἡμῖν, καὶ τοῖς σοῖς δούλοις ὀπφανεὶς ἐν τῇ τῦ δούλου μορφῇ· σὺ ὁ τῶν γλῶ καὶ ⸗ οὐρανοὶ γεφυρώσας τῷ ἁγίῳ σε σώματι· σὺ ἔρχῃ πρὸς μέ; ὁ τοσῦτος πρὸς ⸗ τοιοῦτον; ὁ βασιλεὺς πρὸς ⸗ πρόδρομον; ὁ δεσπότης πρὸς ⸗ δοῦλον; ἀλλ' εἰ καὶ σὺ ἐν τοῖς ταπεινοῖς μέρεσι τῆς ἀνθεπότητος ἡμέωθαι ὀκ ἐπαισχυνθῆς, ἀλλ' ἐγὼ τὰ μέτρα τῆς ἐμῆς φύσεως πρελθεῖν ὀκ αἰσχυμαι. ὑπίσω μοι πόσον τὸ μέσον γῆς καὶ δημιουργεῖ· ὑπίσω μοι πόσον τὸ ὄρος ἐφόρεσι" πηλοῦ καὶ πλάσου· ὑπίσω μοι πόσον τὸ μέγεθος γῆς καὶ δημιουργεῖ· ἐπίσω μοι πόσον τὸ βάρος ἐφόρεσι πηλοῦ καὶ πλάσυ· ὑπίσω μοι πόσον τὸ κρᾶτός σου τῦ ἡλίου τῆς δικαιοσύνης, κἀμοῦ τῦ λύχνου σοῦ τῆς χάριτος. Εἰ καὶ ὃ καθαρὸν νέφος τῦ σώ-

ματος

μητος ἐξεκλέλεισαι, ἀλλ' ἐγὼ βαπτιῶ σε τὸν σὸν δεσπότην, ὁμολογῶ τὸν ἐμαυτοῦ δυλείαν· κηρύττω τὸν σὸν μεγαλεπήφανον· οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λύσαι ἃ ἐποίησας τῶν ὑποδημάτων σου, ἢ τοῦς ἀφανθαι τολμήσω τῆς ἀχράντου σου χειρὸς· τοῦς οὐκ εἶπον τὸν δεξιὸν ὅτι σὲ ἐκτίσατο ὁ θεὸς ὡσὶ δέρμα, ἢ τὸν χοῦν ὅτι ὑδάτων ἐδράσατο; πῶς ἐφαπλώσω σὸν οἰκεῖον μου δακτύλους τῇ θείᾳ σου χειρὶ; πῶς λούσω ἁγιάσει ἢ δυναμώτητος; πῶς φωτίσω ὁ φῶς; ποίαν ποιήσομαι προσδυχὴν ὅτι προσδιχόμενος ἢ ἐκ τῶν ἀγγελικῶν * δυχάς; σὸν ἄλλους βαπτίζων εἰς ὄνομα βαπτίζω, ἵνα πῖς δύσωσι εἰς σὲ ἐρχόμενοι μὴ δέξῃς· σὲ βαπτίζων τίνος βάπτισμα δῶ; [εἰς Ἰωάνου δέ σε ὄνομα βαπτίσω;] εἰς ὁ τῦ πάθους; ἀλλ' ἄλλοι πατέρα ἔχῃς ὀ ἐαυτῷ, ἓ ὅλως ἐκ ἀρχῆς ὀ τῷ πατρί. ἀλλ' εἰς ὁ τῦ γένους; ἀλλ' οὐκ ἔστι σοὶ σὲ ἄλλος φύσει γιὸς Θεοῦ. ἀλλ' εἰς ὁ τῦ ἁγίου πνεύματος; ἀλλὰ ζωὴ σοι τῦτο δίκαιόν τος, ὡς ὁμαύσιόν σοι, ἢ ὁμόδουλοι, ἢ ὁμόγνωμοι, ἢ ὁμοδυίαμοι, ἓ ὁμότιμον, ἢ ζωὴ σοὶ δίκαιον τ' ἐκ σὲ τιμᾶν προσκυνῆσαι. βάπτισον ὦν, εἰ θέλῃς, δέσποτα, βάπτισον ἐμὲ βαπτιζόμενος· ἀναθήσομαι ὅτι ἠμπεδίωσάς με ποίνικος, ἔκτεινον τὸν φοβερόν σε δέξιόν, ὑπὲρ αὐτὸς αὐτῷ κατισχύασας· ἢ ζιφώσοι τῇ σῇ ἀφῇ τὸν ἐμὸν κεφαλόν, ἵνα προὶ τ' σὴς βασιλείας τύχω ἐζιφωμένος ὡς πρόδρομος συπήρως διαγγελίσωμαι τοῖς ἀμάρτωλοῖς, βοῶν προὶς αὐτούς, ἴδε ὁ ἀμνὸς τῦ Θεοῦ, ὁ αἴρων τὸν ἁμάρτιαν τῦ κόσμου. Ἰορδάνη ποταμέ, συγχάρυσόν μοι, ἢ συσκίρτησον, ἓ χάρις βύρύθμως ζωὴ ῥύθματα, καθάπερ σκιρτήματα. ὁ γὰρ σὸς δημιυργὸς ἐπέστη ζωὴ μὴ σώματος. Εἶδές ποτε Ἰσραὴλ δίχα σῦ διερχόμενον, ἢ μερίσας τὰ ὕδατα, ἕξης τῦ λαοῦ προελθόντος τὸν πρόοδον· πῶ δ' Δαχάρηπ σφοδρότερον, ἢ ῥεῦσον χαλαότερον, ἓ προπλάκηδι τοῖς ἀχράντοις μέλεσι τῦ * τότε σὸν Ἰουδαίους Δαπορθμεύσαντος. ὄρη ἢ βουνοί, πάπαι ἓ χείμῤῥοι, θάλασσα ἢ ποταμοὶ βύλεγέσθε Κύριον ὑπερδάντα ὦ ποταμῶ Ἰορδάνη. αὐτὸς γὰρ δίχα τύτων τῶν ὑδάτων ὑπεπίμπλη τὸν ἀγιασμὸν πᾶσι τοῖς ὕδασιν. ἀποκριθεὶς δ' ὁ Ἰησῦς, εἶπε προὶς αὐτόν· Ἄφες ἄρτι· ὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. ἄφες ἄρτι. χάρισαι, Βαπτιστά, τῷ χειρῷ τῆς ἐμῆς οἰκονομίας τὸν σωτῆρα. " μάθε θέλειν ἀπειρέκως, ἢ μὴ πολυπραγμόνει ἀφ' βύλεμαι. ἄφες ἄρτι. μέπω τὸν ἐμὸν κηρύξῃς δεότητα, μέπω σαλπίσῃς τοῖς χείλεσι τὸ ἐμὸν βασιλείαν, ἵνα μὴ μαθὼν ὁ τύραννος φύγῃ τὸν προὶς ἐμὲ συμβολήν. ἔασόν τ' δίκαιόν σε, ὡς ὦ τυχόντι μοι προσήλθῃς, καὶ συμβολῇς, ἢ λαβεῖν χαρείας τὸν πλησμόν. ἔασόν με πληρῶσαι τὸν σκοπόν, δι' ὃν πρεσβεύομαι ὑπὲρ τῆς γῆς. μυστήριόν ἐστι τὸ σημαινόμενον ὦ ὦ Ἰορδάνη πολυύμνητον. τὰ μυστήρια μου ἐμοὶ ἢ τοῖς ἐμοῖς. μυστήριόν ἐστιν οὐκ ἐμὸν χρείαν ἀναπληρῶν, ἀλλὰ θεραπεύων τοῖς τητεσμασμένοις ὑπόσωμα μυστήριόν ἐστι τὸ μεγάλου μυστηρίου τῆς ἐμῆς κολυμβήθρας προέδρομον ἓ προοίμιον· μυστήριόν ἐστι δὲ τύτοις τοῖς ὕδασι προζωγραφῶν τῆς τῶν ἀνθρώπων παλιγγενεσίας τὰ θεῖα νάματα. ἄφες ἄρτι. ὅταν ἴδῃς με θεοπρεπῶς τὰ τοῖς ἐμοῖς ποιήμασι τὸ δοκοῦν ἐργαζόμενον, τότε τοῖς ἡμετέροις σὺν ὑμνοις προσάρμοσον. ὅταν ἴδῃς με λεπροὺς καθαρίζοντα, τότε με δημιυργὸν τῆς φύσεως ἀναγόρευσον. ὅταν ἴδῃς με χωλοὺς δρομέους ἀποτελοῦντα, τότε μὴ βλασφήμου ποδῶν ἢ σὺ προὶς τὸν ἐμὸν βάφημίαν τὸν σὸν γλωσσήδη δίχα θέσεσι. ὅταν ἴδῃς με δαίμονας ἐξορίζοντα, τότε τὸν ἐμὸν βασιλείαν προσκυνῆσον. ὅταν ἴδῃς με νεκροὺς ἐκ τῶν τάφων λέγω ἐγείροντα, τότε με μὴ τῶν ἀπίστων δοξολόγησον, ὡς ζωῆς χορηγόν. ὅταν ἴδῃς με τὸ δεξιὰ τῦ πατρὸς καθήμενον, τότε θεολόγησον, ὡς ζωὴ θεόν, * ἢ ζωοποιὸν τῷ πατρὶ [ἢ τῷ ἁγίῳ πνεύματι]. ἄφες ἄρτι. Οὕτω γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. νομοθέτης εἰμὶ, ἢ νομοθέτου γιός. καὶ δῆλός με προῆλθον

Ματθ. γ. ιι.

Δα-

Αγ. πόλιτων τῶν καθεζώτων ἐλθεῖν, καὶ τότε πόλιταχοῦ τοῦθεῖναι τῆς ἐμῆς δωρεᾶς τὰ διδάγματα. δός με πληρῶσαι τὸν νόμον, ἡ τότε δοῦναί τιν χάριν. δεῖ με τὸν σκιρὸ ἀπαγαγεῖν, ⁊ τότε τοῦσαγαγεῖν τὸν ἀλήθειαν. δός με καταπαῦσαι τὸν παλαιὸν Αγ. θήκην, ⁊ τότε τὸν νέον ἐπαναῤῥῆσαι, ἡ ταῖς τῶν δούλων καρδίαις ἐγκαθίναι ⁊ ἐπαναπάυλαι ᾧ ἐμῷ αἵματι, ⁊ πνεύματι τῷ ἐμῷ σφραγίσαι. δός με τὸ ταυρῷ [ἀπελθεῖν] ⁊ πῶλοις ἀδιπλῶσαι, ⁊ παθεῖν κ̄ῦ ὃ δυνάμενοι παθεῖν, ⁊ πάθη παθεῖν ἱάσασθαι, ἡ δέκα ξύλα θεραπεῦσαι τὸν δέκα ξύλου τοῦσαχεῖς γνομαθίων τοῖς δούλοις πληρῶ. [δός με καταλθεῖν ἡ εἰς τὸν τῦ ἅδ᾽ ν πυθμένα Αγ. σὸν ἐκεῖ καταχομένους νεκρούς.] δός με τῇ τεσσαρῳ τελευτῇ τῆς ἐμῆς ζωῆς καθελεῖν τὸ πολυχρόνιον θανάτυ ὃ κράτος. δός με τὸ σῶματός μυ τὸν λύχνον αἰάνλαι τοῖς ἐν σκότει ⁊ σκιᾷ θανάτυ καθημένοις. δός με ἀπελθεῖν τῇ ζωῇ, ὅπου εἰμὶ τῇ ἀρχῇ. δός με τοῦσαγαγεῖν ᾧ πατρὶ τ̄ Αδάμ τὸ ἐμοὶ βασιλεῦσαι. δεῖ με ταῦτα πόλιτα δέκα τοῦσαι. Αγ. γὰρ ταῦτα τοῖς ἐμοῖς ἐπίσταν ποιήμασι. δός με βαπτισθῆναι τοῦτο ὃ βάπτισμα τῶν, ἡ ὕστερον τῆς ὁμοουσίυ τελάδος ὃ βάπτισμα πᾶσι τοῖς δούλοις χρείσασθαι. δόμοισόν μοι, Βαπτιστά, τοῦς τὸν παρῳδῦσαι οἰκονομίαν τὸν σὸν δεξιὸν, ὡς ἐδόμοισέ με τοῦς τὸν ὕμνησιν τὸν πρῶν ἡ Μαρία. καταδυσόν με τοῖς Ιορδάνου ῥεύμασι, καθάπερ ἡ ὑμνήσασα τοῖς παιδικοῖς ἀπαρχαῖοις σκύλιοις. δός μοι ὃ βάπτισμα, ὡς ἡ πρόδρομος ὃ γάλα. κράτησον τὸν ἐμὸν καφαλεῖν, ἐν σὸν τὰ σκεφάμ. κράτησον τὸν συγχυθῆναι τῆς σῆς δόξης. κράτησον τὸν πτοηκιαι καταχθαι. κράτησον τὸν δέκα τῦτο κατασκυαθεῖσαι ἐπ᾽ ἐμοῦ ⁊ τῦ παθεῖν. κράτησον τὸν ἐμὸν καφαλεῖν, ἐν ὁ κρατῶν βύσσας σοδόπατα ναναγεῖ. βαπτισθῆ [με] ᾧ μέλλοντα βαπτίζειν σὸν πιστεύοντας δι᾽ ὕδατος, ⁊ πνεύματος, ἡ πυρός· ὕδατος δυναμένου ἀπολῦσαι τῶν ἁμαρτιῶν ᾧ βόρβορον· πνεύματι δυναμένῳ σὸν χοϊκὰς πνευματικὰς ἀπεργάσασθαι· πυρὶ πτοηκότι καταναλῶσαι τὰς τῶν δυομημάτων ἀκαθαρσίας. τότων ἀκούσας τῶν λόγων ὁ Βαπτιστής, ἡ τῷ σκιρτῷ τῦ σωτῆρος ὑπισχόμενος ᾧ νοεῖν, ἡ χαρεὶς ὃ μυστικὸν, ὃ" πρὸς ἐλθόμενον, ἐπανύργησι τῷ θείῳ πρὸσάγματι. ἐν γὰρ βύλεται ἅμα ⁊ βύσσεσθαι. ⁊ τὸν ἑαυτῦ δόξαν ἐκτείνας ἐπαντέμυσαι πρῶμα ⁊ χαίρυσαι, ᾧ διαπότιμον ἐβάπτισε. τῶν ἡ πρώτων Ιουδαίων, τῶν ἐπὶς, ἡ τῶν πόρρωθεν ἀλλοεθνῶν, καθ᾽ ἑαυτοὺς ἡ πρὸς ἀλλήλους λεγόντων, μὴ ῥάτιν ἐπ᾽ εὐῶ μὲν ᾧ Ιωάννου" ἀμείονα τῦ Ιησῦ; μὴ ῥάτιν σύμμιζόμεν ἐκεῖσι κρείττονα τύτυ; οὐκ αὖθ᾽ ὃ βάπτισμα τῷ Βαπτιστῇ ὃ κρῆττον πρὸσμάρτυρᾶ; ἡ οὐ μὴ ἐβάπτισεν, ὡς ἐπέχων· ὁ ἡ βεβάπτισαι ὡς ἐλάττων; τοιαῦτα θρυλλούντων τῶν ἀγνοούντων ὃ τῆς οἰκονομίας μυστήριον, ὁ μόνος Κύριος ἡ Φύσει πατὴρ τῦ μονογενοῦς, ὁ μόνος εἰδὼς ἀκριβῶς ὃν μόνος ἐνθύμησιν ἁπάντων, διερθρύμβνος τὸν ἰσοφαμβίλον τῶν Ιουδαίων ἐπόησιν, ἀνέῳξε τὰς πύλας τῶν ἀγαθῶν, ἡ καπέπεμψε ὃ πνεῦμα ὃ ἅγιον· ὃ ἐπὶ σεσιτερᾶς ὅτι τὸν καφαλεῖν Ιησῦ, δακτυλοδέκτην ᾧ νέον Νῶε, ἡ δημιύργην τῦ Νῶε, ἡ τῆς ναναγύσης φύσεως ἀγαθὸν κυβερνήτην. ἡ αὖθις ὑπερθεν ὅτι βοᾶ φαμδρῶς λέγων· Ματθ. γ. κγ. Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μυ ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα. ἐκεῖνος Ιησοῦς, οὐχ ὁ Ιωάννης· ὁ βαπτιστὴς, οὐχ ὁ βαπτίσας· ὁ ἐξ ἐμοῦ γνησιὸς τοῦ πνεύματος" χρισικοῦ Αγασήματος, οὐχ ὁ ἐκ Ζαχαρίυ προφήτυ βλαστήσας· ὁ ἐκ Μαρίας γνησιὸς κ̄ῦ σάρκα, οὐχ ὁ ἐκ τῆς Ελισάβετ ἀναφανεὶς πρὸ ἐλπίδα· ὁ τῆς μὴ λυθείσης πρὸ γαμίας ἀγεώργητος καρπὸς, οὐχ ὁ [ἐκ] τ̄ λυθείσης ζῳρώσεως κλάδος· ὁ μὴ ὑμῶν ἀναγραφεὶς, οὐχ ὁ ἐν τῇ ἐρήμῳ γραφεὶς. οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μυ ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠυδόκησα. υἱὸς ὁμοούσιος, οὐχ ἑτεροούσιος. ὁμοούσιος ἐμοὶ κ̄ῦ ὃ ἀοράτων, ἡ ὁμοούσιος ὑμῖν κ̄ῦ ὃ ὁρώμενοι, χωρὶς ἁμαρτίας. οὗτός ἐστιν ὁ σὸν ἐμοὶ πλάσας τ̄ ἄνθρωπον, ὁ ἀτρέπτως γνόμενος ἄνθρωπος, ὁ σὺν ἐμοὶ πέμψας ὃ πνεῦμα ὃ ἅγιον, ἡ πα-

λιν

λιν ὅταν ἐπιμένωμεν κατὰ δύναμιν. Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα. Οὐκ ἄλλος ἐστὶν ὁ ἐμὸς υἱός, καὶ ἄλλος ὁ τῆς Μαρίας υἱός· * ἀλλ' οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ὁ βλεπόμενος καὶ νοούμενος. Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ηὐδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε. ἐὰν εἴπῃ, Ἐγώ εἰμι ὁ πατὴρ εἰ ἐμοί, αὐτοῦ ἀκούετε. ἐὰν εἴπῃ, Ὁ ἑωρακώς ἐμὲ ἑώρακε τὸν πατέρα, αὐτοῦ ἀκούετε. ἐὰν εἴπῃ, Ὁ πέμψας με μείζων μού ἐστι. τῇ οἰκονομίᾳ τοῦ Φωνὴ προσφέρεται. ἐὰν εἴπῃ, Τίνα με λέγετε εἶναι, θεὸν ἢ ἄνθρωπον; ἀποκρίνασθε μετὰ τοῦ Πέτρου πρὸς αὐτόν, Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. τούτοις τοῖς ῥήμασιν ἀσκανδάλως βαστάσεις ἐλεύσει κατηγάθη ὁ τῶν ἀνθρώπων λόγος. ἐπίγνωσιν δόξαφορᾶς ποιητοῦ καὶ ποιήματος, βασιλέως καὶ γραπτοῦ, τεχνίτου καὶ τεχνήματος, καὶ τῆς πίστεως βεβαιωθέντες, προσέλθωμεν διὰ τοῦ βαπτίσματος Ἰωάννου τῷ σὺν πνεύματι καὶ πυρὶ βαπτίζοντι Χριστῷ, τῷ ἀληθινῷ ἡμῶν Θεῷ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα σὺν τῷ παναγίῳ καὶ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ioan. 1ϛ. 9.
Ioan. 1ϛ. 11.
Matθ. 17. 17.
Ioan. 1. 1.

ΠΑΝΤΟΛΕΟΝΤΟΣ
ΠΡΕΣΒΥΤΕΡΟΥ
ΜΟΝΗΣ ΤΩΝ ΒΥΖΑΝΤΙΩΝ
λόγος Εἰς τὸν ὕψωσιν τοῦ ξύλου τοῦ σταυροῦ.

Ἀλλὰ ὑψοῦται σταυρὸς, πάλιν ἡ κτίσις ἀγάλλεται· πάλιν ὑψοῦται σταυρὸς, πάλιν ἑορτάζει καὶ ἐορτή. μᾶλλον δὲ τὸν λόγον ὅτι τοῦ ἀρχαίου ἀναλαμβάνομεν. πάλιν ὑψοῦται σταυρὸς, πάλιν ἡ κτίσις ἀναπνέει· πάλιν ὑψοῦται σταυρὸς, πάλιν ὁ Ἀδὰμ ἀναπλάττεται· πάλιν ὑψοῦται σταυρὸς, πάλιν οὐκ πλυθρᾶς ἡ μήτηρ τῶν ζώντων προσάγεται, βοηθὸς ὄντως, οὐκ ἀβουλεύτως γενομένη καὶ ὁ πρόπεσεν· διὰ ξύλου τῆς γνώσεως ὁ ξύλου τῆς ζωῆς ἀποτυγχάνουσα· διὰ προσκοπῆς ἀπατηθεῖσα· διὰ τῆς καταφορᾶς τοῦ θυλακίου διὰ παραβαίνουσα· διὰ τοῦ, Ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα, τοῦ ὠδῖνος πολυτεκνίου γεμιζομένη. ἀλλὰ τίς αὕτη ἡ τῶν ζώντων μήτηρ, καὶ τί ὁ ξύλον, ὃ καρπεύεται τῆς ζωῆς, ἀλλ' ἢ τοῦ Θεοῦ ἐκκλησία, καὶ τὸ ξύλον σταυρὸς τοῦ Χριστοῦ τοῦ κλήρου τῆς ἐκκλησίας συμφέρει; τοῦτο νῦν ὑψοῦται, τοῦτο νῦν ἀναδείκνυται, καὶ δυσβουλίας καθαίρει), καὶ προσαγιγνώσκεται τῆς κακίας ἡ ἀρχὴ, καὶ σκληρύνονται δαίμονες, ὁ τῆς πνευματικῆς τῆς κακίας φυγαδεύων) σίφη, ὁ σκυλεύων) θάνατος, καὶ δημεύεται ὁ ἅδης, καὶ τῆς ἁμαρτίας ὁ σύμβουλος οὐκέτι προσαλεῖται τῇ μητρὶ πάντων ἡμῶν, ἀλλ' ὅπου τὸ ξύλος ἕρπει, οὐ τηρῶν πέρατα, ἀλλὰ πατρώνυμος τοῦ κεφαλαίου, καὶ γῆν ἐαυτῷ τοῦ καταδικασθεῖσαν ἀκάνθας καὶ τριβόλους ἐκφέρειν· βλέπε δὴ τοῦ σοφοῦ ἐν αὐτῷ πεπατημένου τῷ ξύλῳ τοῦ πυρὸς ἐμπεπλῶσαι, αὖθις ἐναπομείναντα τῇ προτέρᾳ καταρᾷ· βλέπει μηδὲ τοῦ πέρατος ἐξοπλίζων αὐτὸς ἀπάσας ζωηλώμενος καὶ κεφαλὰς τῷ σταυρῷ· θεωρῶ πρεσπεσόντα ἐκ δεξιῶν τοῦ βασιλικοῦ θρόνου καὶ κατάκριτον, καὶ τοῦ φύλλοις συκῆς τοῦ γύμνωσιν σκέπουσαν ἐν ἱματισμῷ τῶν χερουβὶμ ἐκλεκτοτέρῳ, πεποικιλμένῳ, καὶ τοῦ οἰκείου ἀκηράτου δρόσῳ· βλέπω τῷ βασιλικῷ σκήπτρῳ σπειρόμενον, καὶ τοῦ αὐτοῦ ὑψωμένου

Ⓦ οὐρανίου, καὶ τῶν ἐαυτῶν σωσαι ὀδύρεται· βλέπε συγκαλεῖσθαι τὰ τέκνα μετ' ὑψηλοῦ κηρύγματος εἰς προσκύνησιν τοῦ σωτῆρος, καὶ τῶν ἀπαγομένων φείσασθαι, καὶ τῶν προθυμίαν
Πραξ. β. 9. ἐκπλήττεται. καὶ γὰρ ἰδοὺ Παρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ελαμῖται, καὶ ὁ μεταξὺ μέσος ἐν ταῖς προάξεσι τοῦ ἀποστόλου, ⁊ Ⓐ κατοικοῦντες Μεσοποταμίαν, Ιουδαίαν τε ⁊ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ασίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρηνίαν· Κρῆτες καὶ 5
Αραβες καὶ Ινδοὶ ⁊ πάντες Ⓐ λοιποὶ τοῦ ἔθνους, ὅσους ἥλιος ἐφορᾷ, τὴν τοῦ ἐμφρονος καταλιπόντες ἀπάτην, τῷ ἐσταυρωμένῳ μετὰ τοῦ σοφοῦ βοῶσι· Σῶσον, Κύριε, Ⓦ λαόν σου, ⁊ εὐλόγησον τὴν κληρονομίαν σου. ταῦτα ⁊ Ησαΐας προεθεώρει μεγάλῃ κεκραγὼς τῇ φωνῇ·
Ησ ια ιϛ. Ἀρὰ σημεῖον ὅτι τὰ ἔθνη, ⁊ ἀπόσπασμα ἔξει τοὺς ἀπολωλεκότας τοῦ Ισραὴλ, καὶ τοὺς διεσπαρμένους Ιούδα σωάξει ἐκ τῶν τεσσάρων περάτων τῆς γῆς. καὶ συμβοσκηθήσονται λύκος μετ' ἀρνὸς, καὶ πάρδαλις σὺν ἐριφῳ κείσεται, ⁊ μοσχάριον καὶ λέων καὶ σῖτος ἅμα βοσκηθήσονται. καὶ δὴ βόσκηται μετ' Ⓦ πολυανθρωπίαν τῆς ἐκκλησίας λεγομένης, μετ' Ⓦ πνευματικοὺς ὄντως καὶ νέους προβάτους, οὓς δάκνων ὄφις καὶ συρίζων οὐκ ἔστιν, οὐκ Εὔα προσλαλουμένη καὶ προσλαλοῦσα τῷ ἀνδρὶ, καὶ πίστευσα αὐτοῦ μεταλαβοῦσι τοῦ ξύλου τῆς γνώσεως, πάλιν κακῶς ἁρπαπροσπιαθεῖσα τῆς τοῦ δρακόντος συμβουλῆς, οὐ φλογίνη ῥομφαία τὴν εἴσοδον τοῖς βουλομένοις ἔνδον ἡμῖν θαμὰ φοβερῶς ἀπειλοῦσα· ἡμῶν ⁊ ὁ ξύλον τῆς ζωῆς καὶ πλάτανος πίκτυνα Ⓦ ἑαυτῆς ἄφραστον συμφύσιον, ⁊ συμφύουσα τούτῳ τοῦ τῆς αὐτοῦ κοινωνίας ἐφιεμένοις. ἔστι ⁊ καὶ ἡ πηγὴ μεγαλομιὴς πηγὴ, πᾶσαν ἡμῶν καταρδεύουσα τὴν ξηρότητα. ξηρότης γὰρ ἀληθῶς ⁊ αἰσχρὸς ⁊ πάσης πνευματικῆς ἀμοιρεῖς ἐγγενὴς πιότητος κατὰ τῆς ἁμαρτίας ἡ φύσις ἡμῶν. καὶ δὴ πρόφησιν δὺ πρώτως τῷ ἄδῃ καὶ τῇ φθορᾷ, εἰ μὴ ὁ ξύλον ἐβλάστησε τῆς ζωῆς, εἰ μὴ Ⓦ πλάσιν ἀνέῳξεν, εἰ μὴ τὴν τοῦ βαπτισμάτων πηγὴν ἀνεσόμενοι, ⁊ τοῖς ποταμοῖς τοῦ βαπτίσματος Ⓦ δράκοντα κατεπόντισεν. ἀλλὰ δεῦτε προσκυνήσωμεν Ⓦ σωτῆρι· δεῦτε καρποφορήσωμεν ὁ ξύλον ὁ θεῖον καὶ διεξόδους τοῦ ἐκ τῆς πλευρᾶς ὑδάτων ἐτοῖς, ὁ Ⓦ καρπὸν αὐτοῦ δώσει ἐν καιρῷ αὐτοῦ. ὁ σωτὴρ γὰρ δένδρον ἐστὶν ἀθανασίας, φυτὸν ἀφθαρσίας, ῥίζα δικαιοσύνης, σωφροσύνης βλάστημα, πρόνοιας ἄνθος. σωτὴρ, ἀνδρείας ὅπλον, ἐγκρατείας σφράγισμα, ἀμέλιον πίστεως, θυσιαστήριον εὐπρόσδεκτον θεῷ, θεογνωσίας φωτισμὸς, αἰσχροπραγίας καταρᾶς, ἀποφάσεως λύσις, ὀξυρείας ἀνάκλησις, αἰχμαλώτων λύτρωσις, πλημμελούντων ἐπιστροφὴ, πεπλοντων ἀνάστασις, σωζομένων δύναμις, προκοπὴ δικαίων, πρόρρησις μαρτύρων, προφητῶν ἀγαλλίαμα, ἀποστόλων κήρυγμα, καὶ ἔσχατον καὶ δαιμόνων. σωτὴρ, βασιλεῖς εἰρήνης, οὐρανοῦ ⁊ γῆς ἕνωσις, μᾶλλον ⁊ οὐρανίων καὶ ἐπιγείων ὁμόνοια, κτίσεως ἁπάσης ἁγιασμὸς, ἑορτάζοντων πανήγυρις, ἀρραβὼν ὑποστάσεως, καὶ βασιλείας οὐρανῶν κληρονομία· ⁊ ὅ δὴ ἦν ἔτι, ἀγάπης θεοῦ καὶ παρὸς πρὸς ἡμᾶς μέγιστον σύμβολον, ἐνδιδεῖξαί τι τοῦ ὑοῦ μέχρι θανάτου πατρικῆς προσηκούσης,
Ιωαν. γ. ιϛ. καὶ χορηγίας πλουσίας τοῦ ἁγίου πνεύματος εἰς ἡμᾶς. Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ θεὸς Ⓦ κόσμον, ὥστε Ⓦ υἱὸν αὐτοῦ Ⓦ μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται,
Φιλιπ. β. α. ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. ὁ ⁊ υἱὸς ἡμῶν ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου ⁊ σταυροῦ, δίδωσιν ἡμῖν τῆς τοῦ θανάτου νίκης ἔμπαιον, ἵνα ζήσωμεν αὐτῷ διὰ τῆς σοφίας τοῦ πνεύματος προσκαλούμενοι καὶ δεχόμενοι ⁊ ζωὴν ἐξουσίας χαρισώμεθα Ⓦ ἐμοὶ, ⁊ δυσωπῶμεν Ⓦ ἰσχυρὸν, καὶ δι' αἰτήσεως αὐτοῦ καὶ σοφίαν, καὶ τοῦ λοιποῦ ἀφόβως ἐργασώμεθα Ⓦ πλάσαντι τοῦ Θεοῦ, καὶ Ⓦ θησαυρὸν ἀπορύξωμεν τοῦ ἀγροῦ, καὶ τὸ πολυλίμητον ἐμπορευσώμεθα μαργαρίτου, ἐμπρέπον τῇ σοφῇ γῇ μέλλοντες ⁊ σταυροῦ καὶ τὴν ἡμέραν τοῦ κρίσεως. Τότε γὰρ, φησὶ, φανήσεται
Ματθ. κδ λ. ὁ σημεῖον τοῦ ὑοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ· τότε· πότε; ὅτε αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται, ὅτε μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ ὁ μονογενὴς υἱὸς ⁊ παρὼν ἐλεύσεται κρίναι ζῶντας ⁊ νεκρούς.

χροὺς. τότε γὰρ ⓐ τῷ σημείῳ λαμπρότεροι τῷ βασιλικῷ, ⁊ ⓜ πολυτίμοις ἑαυτοῖς κτησάμενοι μᾶργαρίτην, ⁊ ὃ κατ' εἰκόνα ⁊ ὁμοίωσιν καλῶς διασώσαντες, εἰς τὸ προφέλαιος εἰς εὐρήσεις ἀρπαγήσονται. Κύριος γὰρ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, ⁊ συναξουσι τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρου τοῦ οὐρανοῦ ἕως ἄκρων αὐτῶν. ταῦτα ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, μᾶλλον δὲ διʼ αὐτοῦ ὁ Χριστὸς ἡ ἀλήθεια εἴρηκε περὶ τῆς ἐσομένης αὐτοῦ πάλιν δευτέρας ἐλεύσεως, ⁊ τοῦ προηγουμένου σημείου. ὃ δὴ νῦν τελούμενον, τύπος ἐστὶ τοῦ μέλλοντος ἐναργής. ἰδοὺ γὰρ ὑψοῦται σταυρὸς ἐπὶ γῆς, ⁊ πᾶσαι αἱ πατριαὶ τῆς ἐθνῶν, ⁊ πᾶν γλῶσσα αἰνέσωσιν, κλῖσις τις πᾶσα τῷ σημείῳ τοῦ σταυροῦ καταφραγιζομένη δοξάζει ⓜ τόπον, οὗ ἔστησαν ⓐ πόδες τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα ⁊ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΚ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΛΟΓΩΝ ΤΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΕΚΛΟΓΑΙ,

ἤτοι ἀπομνήσματα.

ΠΕΡΙ ΑΓΑΠΗΣ. Λογ. α.

ΒΟυλόμενος ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς ἡμᾶς ζωῶσαι πρὸς ἀλλήλους, ἀγαπητοὺς, τοιούτῳ τῷ τρόπῳ τοῖς πράγμασιν εἰσήγαγε δι' ἀνάγκης, ὡς ἂν τῷ τὰ πλησίον συμφέροντι τὸ τοῦ ἑτέρου δεδιέναι. καὶ γὰρ ὁ γεωργὸς οὐ ζητοῦντος αὐτοῦ πείρει τὸν, ὃν δεχόμενος ἑαυτῷ· ἐπὶ πάλαι καὶ ἑαυτὸν ἐξ ὧν ἄλλως ἀπώλεσεν δῶ. καὶ ὁ στρατιώτης οὐχ ἵνα ἑαυτοῦ σφαγὴν παρατάττεται πρὸς κινδύνους, ἀλλ' ἵνα καὶ τοῦ πόλεως ἀσφαλείᾳ κατασχῇ· καὶ ὁ ἔμπορος οὐ ζητοῦντα κομίζει, ὅσα αὐτῷ μίσθῳ δεχόμενος, ἀλλ' ὅσα καὶ τοῖς ἑτέροις πολλοῖς. ὅθεν γὰρ ἕτερος οὐκ ἰωνείζητο ἂν ἀνθρώποι τοῦ τὰ πλησίον ζητῶν, εἰ μὴ εἰς ταύτην κατασκευὴν δι' ἀνάγκης, διὰ τοῦτο ὕστερον αὐτὰ ζωοποιεῖ ὁ Θεός, καὶ οὐκ ἀφῆκεν ἀνθρώπῳ ὅτι τὸ οἰκεῖον συμφέρον ἐλθεῖν, μὴ διὰ τῶν ἀλλοτρίων συμφερόντων ὁδεύοντας. οὐδὲ γὰρ ἦν σωθῆναι μὴ τοῦτο ἔχοντα· ἀλλὰ καὶ τὴν ἄκραν φιλοσοφίαν ἀσκῆς, τὴν δὲ λοιπὴν ἀπολλυμένην ἀμελῇς, οὐδεμίαν κτήσῃ πρὸς τὴν θείαν παῤῥησίαν. Ἐὰν γὰρ φωνὴν ἀγγέλων καὶ ἀρχόντων μοῦ φήσῃ ὁ θεῖος ἀπόστολος, καὶ παραδῶ τὸ σῶμά μου, ἵνα καυθῇ, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. εἰ δὲ βούλει μαθεῖν κλίκον ὅπλον ἐστὶν εἰς τὸν ἀδελφοὺς· ὅπλα πάσασθαι, καὶ ἀπιστεῖ πίνες εἶεν, τὸ πρᾶον εἶ) καὶ ἥμερον, καὶ γλυκὺ πᾶν ἐρεῖ μοι τοῦτον, ἄκουσον τί φησι Παῦλος, πρὸς δικαστὴν εἰσιὼν ἄπιστον κρινησόμενος· Μακάριόν μοι ἡγοῦμαι ἐμαυτὸν μέλλων ὑπὸ σοῦ κρίνεσθαι. ταῦτα δὲ ἔλεγεν οὐ κολακεύων αὐτοὺς, ἅπαγε· ἀλλὰ διὰ τῆς ἡμερότητος χαρίσασθαι βουλόμενος. διὰ καὶ οὐκ ἀφεῖς κέρδανε, καὶ δικαστὴν εἶλεν ὁ τῶν κατάδικος εἶ) νομιζόμενος, καὶ τὸν ἀκλινῆ αὐτὸς ὁ χρηστὸς ὁμολογεῖ λαμπρᾷ τῇ φωνῇ πρώτων ἁπάντων λέγων· Εἰ ὀλίγα με πείθῃς χειρίδιον γενέσθαι. τί οὖν ὁ Παῦλος; Εὐξαίμιλλον δ' ἔχατι μὴ μόνον σε, ἀλλὰ καὶ τοῦ πρὸς τοὺς ἁπάντων τοῦτο γενέσθαι ὅπερ ἐγώ. ὅταν οὖν ἐκεῖνος μὲ τοσοῦτον ἀπαιτῇ μισθὸν, ἡμᾶς δὲ μηδὲ τὸ ἐλάχιστον πρέχωμεν, πῶς ἐσόμεθα συγγνώμης ἄξιοι; Καὶ μὴ δὲ ἀφῶμεν, ἑτέρου, αἰχμὴν τοῦ εἶ) νόμιζε· τῆς γὰρ ἀφάτου σοφίας τοῦ Θεοῦ τοῦτο γέγονεν ἔργον. εἰ γὰρ ἀλλήλων χρῄζουμεν, καὶ οὐδὲ ἡ τῆς χρείας ἀνάγκη ζωοποιεῖ εἰς φιλίαν ἡμᾶς· εἰ αὐτάρκεις ἦμεν, οὐκ ἂν ἦμεν θεῖα ἀπήλαυσαν; βία καὶ ἀνάγκη ἡμᾶς ἐπέταξεν ὁ Θεὸς ἀλλήλοις· καὶ καθ' ἑκάστην συγκρουόμεθα ἀλλήλοις ἡμέραν. καὶ εἰ τοῦτο ἐφείλετο χαλεπὸν, πῶς ἂν ζωοποιεῖ ἦν

Ex τῆς πρὸς Κορ. α. ἐπιστ.

α. Κορ. ιγ. γ.

Ex τῆς πρὸς Κορ. α. ἐπ.

Παροιμ. κε. β.

Ex τῆς ἰρμιᾶ. τῆς πρὸς Κορ. β. ἐπ.

τῆς τῦ πλησίον φιλίας; Διὰ γὰρ τῦτο μίαν οἰκίαν ὑμῖν ☧ κόσμος ἔδωκεν ὁ Θεός, ἵνα ἀλλή-
Ἐκ τῆς ἑρμην. τ κατ' Ιωαν. ἐναγγ. λοις πᾶσι λύχνος, ☧ ἥλιος· ἵνα ἐξέτασιν ὄψεσι, ☧ ὑραῖοι· ἓ μίαν ἀλλήλοις πράττειν,
τὸν γλῶ. ἓ ὑ δὴ μὴ πλουτῦντι πλέον ἵ ἡμιώτερον, ὃ πένητι ἵ βὐτελέστερον ἵ ἔλαττον ἐ-
χρείσατο, ἵνα πολλὼ ἵ ἀδιάπαυστον τὸν πρὸς ἀλλήλους ἔνωσιν ἔχωμεν, ἵ μή τις ἔχῃ λέ-
γειν, ὁ δεῖνά μοι φίλος οὐκ ἔστιν, οὐδὲ συνήθης, οὐδὲ γείτων, οὐδὲ ἔχω τί κοινὸν πρὸς αὐτὸν· 5
πῶς προσομιλήσομαι; πῶς διαλέξομαι; οὐδὲ γὰρ ὅσοι φίλοι πρὸς φίλους ὑπερβάλλουσαν
χρὴ τὴν ἐγγύτητα, τοσαύτην ἡμᾶς ἔχειν δεῖ τὴν πρὸς ἀλλήλους οἰκείωσιν· ἀλλ' ὅσοι μέ-
λος πρὸς μέλος. ἵ ὥσπερ οὐκ ἀν δύναιο λέγειν, πόθεν μοι οἰκειότης ἵ ἐγγύτης πρὸς αὐτὸν
(καταγέλαστον γὰρ τῦτο) οὕτως οὐδὲ φέρει τὸ ἀδελφοῦ δυνῆσαι τῦτο εἰπεῖν. Εἰ γὰρ μηδὲ
συνήθης, μηδὲ φίλος ὄντι, ἀλλ' ἀνθρωπός ἐστι, τῆς αὐτῆς σοι μετέχων φύσεως, ☧ αὐτὸν 10
Ἐκ τ λόγ. τ εἰς π. Μὴ φο-βοῦ ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος Ἐκ τῆς ἑρμην. τῆς πρὸς Ρωμαίους ὅπερ. ἔχων διαστάσεις, ἵ ὁ τῶ αὐτῶ κόσμω ἡνιόχησας. Ἐπὶ μὲν γὰρ τῶν χρημάτων οὐδὲ μηδὲν ὀφεί-
λοντας ἐπαφρύομεν· ὅτι ἵ τῆς ἀγάπης, οὐδὲ ὀλιγοστῶς ὀφείλοντας ἀποδεχόμεθα ἵ "θαυμά- χαριζ
ζομεν. Πειθώμεθα τοίνυν, ἵ ζωοποιῶμεν ἑαυτοὺς ἀλλήλους. καὶ βούλῃ ταῦτ' ἴσθι,
μὴ σὺ ἀπορράγῃς, μηδὲ ὃ ψυχρὸν ἐκφυγεῖν ῥῆμα· ἐὰν φιλῇ με φιλῶ, ἐὰν ἵ μὴ
φιλῇ με ὁ ὀφθαλμὸς ὁ δεξιός, ἐξορύτω αὐτόν. ἀλλ' ὅταν σε μὴ βούληται φιλεῖν, τότε πλεί- 15
ονα ὑπερεκχυσον τὴν ἀγάπην, ἵνα αὐτὸν ὑπεραντᾷς. ἵ γὰρ μῖσός ἐστι· ὃ ἵ μῖσος ὅταν ὑπό
τινος ἀνάγκης ἀποκλίνηται τῶν λοιπῶν σώματος, πολλῶ ποιοῦμεν ὥστε εὐθὺς πάλιν αὐτὸν, ἵ
πλείονα προσήκειν ὑπερεκχύνομεν τότε. ☧ γὰρ πλείων ὁ μισθός, ὅταν μὴ βουλόμενον φι-
λεῖν ἐφελκύσῃ. Εἰ" γὰρ ὅτι ἀρίστου καλοῦσι καλεῖν σὲ μὴ δυνάμενόν ἡμῖν ἀνταποδοῦναι, χ.ζ
ἵνα αὐξηθῇ ☧ τῆς ἀνταπόδοσις· πολλῷ μᾶλλον ὅτι φιλίας τῦτο δεῖ ποιεῖν. ὁ μὲν γὰρ 20
φιλούμενος καὶ φιλεῖ, ἀπέδωκέ σοι τὴν ἀμοιβήν· ὁ ἵ φιλούμενος καὶ μὴ φι-
λεῖ, ☧ θεὸν αὐτὸν ἑαυτῷ ☧ χρεώστην κατέστησε. καὶ χρεὶς ἵ τῦτον, ὅταν μὲ φιλῇ
σε, ὑ πολλῆς δεῖται τῆς ἀσυδοῦς· ὅταν ἵ μὴ φιλῇ, τότε σε χρεὼν ἔχει τῆς ἀνταπ'ψεως. καὶ
τοίνυν τὴν αἰτίαν τῆς ἀσυδοῦς, αἰτίαν ποιῦ ῥᾳθυμίας, μηδὲ λέγε, ὅτι ὀδὴ νοσῶ, ἀλλὰ τῦ- 25
το αὐτὸ ἀμύνῃ (καὶ γὰρ νόσος ὄντι ἡ κατάψυξις τῆς ἀγάπης) ἀλλὰ σὺ θέρμαινε ☧ κατα-
ψυχθέν. ☧ γὰρ σφόδρα φιλῶν ἐθέλῳ, ἀπὸ τῦ σφόδρα φιλεῖν ἔρχ. ὅταν μὲ γὰρ
μὴ σφόδρα πρὸς ἐκεῖνα ὦμεν διακείμενοι, οὐδὲ τῆς πρὸς ἐκεῖνα" σφόδρα διαμένειν φιλίας, καὶ χ. σφόδ
μέγας ἵ, καὶ πρεσφυής. ὅταν ἵ θερμῶς πως καὶ γνησίως φιλῶμεν, καὶ βύτλης ἵ, καὶ μι-
κρὸς ὁ φιλούμενος, μεγίστην τιμὴν δέξαι, ☧ πρὸς ἐκεῖνα φιλεῖσθαι. Εἰ ἵ ἀδελφῷ χρῆ-
σασθαι οὐκ οἶδας, πότε δυνήσῃ ἀλλοτρίῳ χρήσασθαι καλῶς; Εἰ ☧ μῖσος τὸ σὸν οὐκ ὑπέ- 30
Ἐκ τῆς ἑρμην. τῆς πρὸς Κορινθ. ς'. ὅπερ. σασας" μεταχειρίσαι, πότε ☧ ἐξῶθεν ὑπερασπίσασθαι δυνήσῃ, καὶ ζωάγησαι ἑαυτόν; Βύλῃ γ. πάλ
μὴ ἀκύλῳ κακῶς; οὐκοῦν μηδὲ λέγε. ὑπόμνησίν ἐποιήσασθαι; οὐκοῦν ἐγκωμίαζε. ἐλέ-
σθαι βύλῃ; οὐκοῦν ἐλέει. συγγνώμης θέλῃς τυχεῖν; οὐκοῦν μεταδίδου. θέλῃς μὴ
πλεονεκτεῖσθαι; οὐκοῦν μὴ ἁρπάζε. τοιοῦτοι οὖν ὄντες πλησίον γινώμεθα, οἵοις οὖν ἡμᾶς
"ἐκείνους εἶ) βουλόμεθα. Ὥσπερ γὰρ ψυχὴ αὐτὴ σώματος ὑ καλεῖται δεῦτερος, ὑδὲ αὖ 35 χ. αὐτὴ
Ἐκ τῦ λόγου τῶ ἐς τὸ, Μὴ φοβοῦ ὅταν πλουτήσῃ Ἐκ τῶν λόγων τῶν εἰς ἀνδρι-άντ. Ἐκ τῆς ἑρμην. τ κατ' Ιωαν. (ἀν. Ματθ.) ἐναγγ. σῶμα δεῦτερος ψυχῆς· ὕτως οὖν ἀγάπη πρὸς Θεόν, ἐὰν μὴ ἔχῃ ἀκόλυθον ἵ τὴν πρὸς ☧ πλησίον ἀγάπην. Βύλῃ δεσπότην ☧ θεῖα; οὐ κωλύω, ἀλλὰ μὴ ἐξ ἑτέρου λύτου. οὐ γὰρ ἵνα κατ' ἀλλήλων ζωοποιῶμεν διδάσκομεν ἡμῖν ἐδόθησαν, ἀλλ' ἵνα πάντες ἀλλή-
λοις ζωοποιῶμεν. Διὰ τί ἐσ ἐσθίειν; διὰ τί οὐκ ἐργάζῃ πολλούς; διὰ τί μὴ χήνης δημιουρ-
γὸς ἀγάπης; διὰ τί μὴ κατασκυάζῃς φιλίαν, τὸ μέγιστον τῆς ἀρετῆς ἐγκώμιον; ὥσπερ 40
γὰρ τὸ οὐκ ζωοποιεῖν ἐσ) κακοῖς μᾶλλον προσκόπτει ☧ Θεῷ, ὕτω τὸ συμπονεῖν ἐσ) ἀγαθοῖς,
μᾶλλον εὐφραίνει. μὴ γένῃ μέντοι πολλοῖς ὅτι κακία. κατασκυάσῃς ἵ φίλους πρὸς τοὺς
οἰκείους, πρὸς τοὺς ἄλλους ἀπόντων. εἰ ὁ εἰρηνοποιὸς υἱὸς Θεοῦ, ἵ ὁ φίλους κατασκυάζων
πόσῳ μᾶλλον; Εἰ ὁ κατηγάπησεν μόνον υἱὸς Θεοῦ κληθῆναι, ὁ σὺν καταλλαττομένοις φίλους

ποιῶν

ποιῶ, τίνος οὐκ ἔστι ἄξιος; Εἰ γὰρ ὁ μὴ ζηλῶν ἐχθρὸς ἡμᾶς κελεύει πᾶσι γίνεσθαι, ὁ δὲ Θεὸς ἀπειλεῖ ἀκοινώνητον εἶναι τὸν φιλοῦντα· καὶ ὁ μὲν τῷ πλήθει καὶ τῇ πλουτίᾳ προσπλώσας (τοῦτο γὰρ ὄνειρον, οὐδὲν τῶν ἰσχύος ἀφίησιν ἀκαπνίσαι μικρόν) ὁ δὲ τῆς μὲν ἀσεβοῦς ταύτης καὶ ἀνοσίου φρενὸς ἀφίησι, κελεύει δὲ ζηλωτὴν τοῦ θεσπεσίου εἶναι τοῖς ὑγιαίνουσι, οὐκ ἐκ τῆς εἰς ἑτέρους ἀδικίας, ἀλλ' ἐκ τῆς οἰκείας δικαιοσύνης· καίτοι τῶν πολλῶν ἱδρῶτας καὶ ταλαιπωρίας, οὐ μόνον δὲ ἀναίσχυντον κερδαίνοντας ἡμῶν ἐκεῖ, καὶ κακῶς πάσχοντες ἀφ' οὗ αὐτοὶ νέμουσι, ἀλλὰ καὶ ὑπερτίθεσθαι τὸν φόβον· ἀλλ' ὅμως καὶ ποτίζειν ἡμῶν ὑπερβαίνοντας δίκαιον ψυχρόν, οὐδὲ τοῦτο μισθοῦ καὶ πόνου ἀφίησιν ἡμᾶς ἀπολέσαι ποτέ, ἀλλὰ μετὰ πολλῆς ἀναπολήσεως τῆς ἀναψυχῆς· πῶς οὐκ ἐκ τοσούτου, τόν ὕστερον προσιόντα διακονίαν, καὶ ποσοῦτον μόνον ἀγαθὸν μὴ φιλοπονοῦντα, ἀμελοῦντα καὶ ἀγνώμονα δικαίως τυφλώττειν, καὶ οὐδὲν ὕστερον εἰσεῖδον, ὅτι ἐκεῖ δυναμένῳ τοῦ πλησίον κηδεμόνας αὐτῷ καὶ προσκοινωνοὺς ὠφελεῖν; Μὴ δῶμεν συγχωρήσωμεν τοῖς ἐρημίαις· εἰ γὰρ ἐγὼ φιλοπονῶ μὲν, οὐχ ὅταν ἐπαρῇ μοι μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἐγκαλῇ διαρρηδδεσθαι, τότε φαίην ἂν μᾶλλον ἐγὼ φιλεῖν. Ὃ μὲν γὰρ ἁπλῶς πάντα ἐπαρεῖν, καὶ τὰ κακῶς ἔχοντα, καὶ τὰ μὴ κακῶς, οὐκ ἔστι φιλοῦντος, ἀλλ' ἀπατεῶνος καὶ εἴρωνος· εἰ δὲ ἐπαινεῖν μὲν ἂν τι τῶν διαφερόντων γίνηται, ἐγκαλεῖν δὲ ἂν τι ἁμαρτάνηται, τοῦτο φίλου καὶ κηδεμόνος ἐστί. Εἰ οὖν ἐχθροὶ οὐδὲ ἐπαινοῦσι δίκαιοι τὸν φίλον καὶ ἐγκαλοῦσι προσαίμιον· ἐκεῖνος, καὶ φιλῇ με, ἀνδὸς ἐστι· καὶ τοῦ, καὶ τραυματίζῃ με, πολεμίου ἐστίν. Ἀξιοπιστότερα γάρ, φησι, τραύματα φίλου, ἢ ἑκούσια φιλήματα ἐχθροῦ. ὁ μὲν γὰρ καὶ δικαίως, καὶ ἀδίκως ἐγκαλῇ, οὐκ ἀναδίδωσι, ἀλλὰ διαρρήγνυσι βουλόμενος τοῦτο ποιεῖν· ὁ δὲ καὶ δικαίως ἐγκαλῇ, καὶ διαρρήγνυσι, ἀλλ' ἐκπερικλύσαι μᾶλλον σπουδάζων τοὺς ἐλέγχους ἐπάγει. Ὥστε οὐδὲν ὁμοίας ἴσον, ἀγαπητόν· ὁ γὰρ εἷς, πολλοστός ἐστιν ὅτως. εἰ γὰρ ὁμόψυχοι ὦσι δύο ἢ δέκα, οὐκέτι εἷς ἐστιν ὁ εἷς, ἀλλὰ δεκαπλασίων ἕκαστος αὐτῶν γίνεται· καὶ εὑρήσεις τὸ τοῖς δέκα ἓν, καὶ τὸ ἓν εἶναι τῶν δέκα· καὶ ἐμβριθὲς ἔχωσιν, ὁ πρὸς οἷ προσοδηγῶν, ὡς τοῖς δέκα προσοδηγῶν, ὅτως ἀλίσκεται. ἀπορήσει τις εἷς, ἀλλ' οὐκ ἔστι τὸ ἀπειρία· τῷ γὰρ μείζονι μέρει τὸ ἀπορεῖν συσκιάζεται. ἕκαστος τούτων εἴκοσι χεῖρας ἔχει καὶ εἴκοσι ὀφθαλμούς, καὶ πόδας τοσούτους, καὶ ψυχὰς ἔχει δέκα. ἢ γὰρ τοῖς ἑαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἑτέρων ἐργάζεται πολλά. Εἰ δὲ καὶ ἕκαστος ἡμῶν τοσοῦτος, τὸ αὐτὸ ἔσται πάλιν. ὁ αὐτὸς γὰρ τὸ Περσίδι, καὶ τὸ Ῥώμῃ δυνάμενος ἐστί, καὶ ὅσῳ ἡ φύσις τὸ δυνατόν, ἴσχυσεν ἡ τῆς ἀγάπης δυνάμις. ἐὰν οὖν χίλιοι ἔχῃ φίλους ἢ διχίλιοι, εὑρήσεις πολὺ πάλιν ὑπερβάλλοντας τὰ τῆς δυνάμεως. τὸ γὰρ θαυμαστὸν τοῦτο ἐστί, τὸ χιλιοστὸν ποιῆσαι. ἕκαστος οὖν ἐσχυσί χεῖρας ἔχῃ καὶ εἴκοσι ὀφθαλμούς, καὶ πόδας τοσούτους, καὶ ψυχὰς ἔχῃ δέκα. ἢ γὰρ τοῖς ἑαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἑτέρων ἐργάζεται πολλά. Εἰ δὲ καὶ ἕκαστος ἡμῶν τοσοῦτος, τὸ αὐτὸ ἔσται πάλιν. ὁ αὐτὸς γὰρ τὸ Περσίδι, καὶ τὸ Ῥώμῃ δυνάμενος ἐστί, καὶ ὅσῳ ἡ φύσις τὸ δυνατόν, ἴσχυσεν ἡ τῆς ἀγάπης δυνάμις. ἐὰν οὖν χίλιοι ἔχῃ φίλους ἢ διχίλιοι, εὑρήσεις πολὺ πάλιν ὑπερβάλλοντας τὰ τῆς δυνάμεως. τὸ γὰρ θαυμαστὸν τοῦτο ἐστί, τὸ χιλιοστὸν ποιῆσαι. ἀπορήσει τις εἷς, ἀλλ' οὐκ ἔστι τὸ ἀπειρία· τῷ γὰρ μείζονι μέρει τὸ ἀπορεῖν συσκιάζεται. ἕκαστος τούτων εἴκοσι χεῖρας ἔχει καὶ εἴκοσι ὀφθαλμούς, καὶ πόδας τοσούτους, καὶ ψυχὰς ἔχει δέκα. ἢ γὰρ τοῖς ἑαυτοῦ μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἑτέρων ἐργάζεται πολλά. Εἰ δὲ καὶ ἕκαστος ἡμῶν τοσοῦτος, τὸ αὐτὸ ἔσται πάλιν. ὁ αὐτὸς γὰρ τὸ Περσίδι, καὶ τὸ Ῥώμῃ δυνάμενος ἐστί, καὶ ὅσῳ ἡ φύσις τὸ δυνατόν, ἴσχυσεν ἡ τῆς ἀγάπης δυνάμις. ἐὰν οὖν χίλιοι ἔχῃ φίλους ἢ διχίλιοι, εὑρήσεις πολὺ πάλιν ὑπερβάλλοντας τὰ τῆς δυνάμεως. τὸ γὰρ θαυμαστὸν τοῦτο ἐστί, τὸ χιλιοστὸν ποιῆσαι. τίνος οὖν ἕνεκεν ὑπερθώμεθα τὸ δυνάμει τῆς ἀγάπης, καὶ οὐ σφοδρείᾳ ἑαυτοὺς καθιεῖμεν; μέχρι τίνος εἷς ἐστὶ δύο προσεκτέον αὐτῷ; καὶ γὰρ πένης ἢ ὁ φίλους κεκτημένος, πολλῷ τῶν πλουσίων εὐπορώτερος καθέστηκεν. ἂν γὰρ ἀνὴρ ἑαυτῷ ὑπὲρ ἑαυτὸν εἰπεῖν οὐκ ὑπαρχεῖ, τοῦτο ὁ φίλος αὐτὸ ἐκεῖνο ἐρεῖ· καὶ ὅπερ οὐ δύναται ἑαυτῷ χορηγῆσαι, ἑτέρου χορηγοῦντος. καὶ οὐκ ἔστι παθεῖν κακῶς, ὃν τοσούτων δορυφόρων φυλακὴ ἐστέμμαται· οὐ γὰρ πιοῦται τὸ βασιλέως σωματοφύλακες ἀκριβεῖς, ὡς οὗτοι. ἐμοὶ μὲν γὰρ ἀνάγκη καὶ φόβος τοὺς φυλακὰς ὑπεδείκνυσαν, ἡ δὲ οὐσία καὶ ἀγάπη. κάκεῖνος μὲν τὸν φύλακα αὐτῷ δέδωκεν, οὗτοι δὲ τύποις μᾶλλον ἢ ἑαυτοῖς θαρροῦσι. Καὶ ἄλλως· ποῖον οὕτω τοῖχος ἀπόρρητος (ἁρμονία λίθων εὐμεγέθων ἀκριβῶς ἐναρμοσθέντων ἀπορρήτου τὰς τῶν ἐχθρῶν ἐφόδους) ὡς ὁ σύστημα τῶν ἀλλήλοις ἀγαπώντων, καὶ οὐ ὁμοφροσύνη ἀσφαλισάμενος; Εἰ γὰρ τὸ ζηλοῦν προσοδοποιὸν ἀπεκρύπτετο. καὶ μάλα εἰκότως. οἱ γὰρ μετ' ἀλλήλων κατ' ἐκείνου συναπαιόμενοι, καὶ μὴ μετ' ἐκείνου κατ' ἀλλήλων αὐτοκατασκόμενοι, ἀνύπνοι γίνονται τοῖς αὐτῶν μηχανήμασι, τὰ λαμπρὰ τῆς ἀγάπης ἐγείροντες ἐγκαίματα. καὶ καθάπερ αἱ τῆς λύρας νευραὶ πολλαὶ μὲν οὖσαι, εἰς μίαν δὲ νεύουσαν συμφωνίαν, τερπνότατόν τι μέλος ἠχοῦσιν· οὕτως καὶ πρὸς μίαν συγκεκραμένοι γνώμην, σύνεσμοι δυσκρούστατοι

Ex τῇ ἑρμην. τοῦ ἁγ. Ἰωάν. εὐαγγ.

Ex τῇ λέγω, ὅτι χρήσιμον εἶναι ἐλέγχειν

Ex τῇ ἑρμην. τοῦ κατ' Ἰωάννην εὐαγγ.

Ex τῇ λέγω περὶ τῆς πολλῆς ἀγάπης.

Ex τῆς πρὸς Θεσσαλον. α. ἐπιστ.

αὐαχρούονται τῆς ἀγάπης ⟨Ϣ⟩ φλόγοι. Καὶ γὰρ ἔστιν τῆς ἀγάπης γλυκύτεροι ἡδονῆς· ἀλ. τί γὰρ οὐκ ἂν ἐργάσαιτο φίλος γνήσιος; πόσου μὴ οὐκ ἂν ἐμπαύσειεν ἡδονῆς; πόσου δὲ ὠφέλειαν; πόσου δὲ ἀσφάλειαν; καὶ μυείας θησαυρὸς ἅπας, ἔστιν αἰτάξιον γνησίου φίλου. ὃ καθάπερ τὰ λεπτὰ τοῦ σώματος ἄγγος ἀπέρρηξε πρὸς τὸν πλησίον τόπους, οὕτω καὶ φίλοι, οἷς ἂν τὰ ἐγκλήματα τόπους τὸν ἑαυτῶν καρδίαν ἀφιᾶσι. κρῆσον οὖν σὲ ἐκ τοῦ δικάζειν, ἢ φίλει εἰ χρείς. οὐ γὰρ οὕτω πυρετὸς καταλαμβάνει σῶμα ὑγιὲς φύσει, ὡς ταῖς ψυχαῖς ὁ χωρισμὸς τῶν φιλτάτων. Τοιοῦτον γάρ ἐστιν ὁ τῆς ἀγάπης ἔρως, ὡς τὸν μὴ συμπαθοῦντας ἡμῖν, ἀλλ' ἀπόντας, πολυμόρους ἢ, καὶ ἐκάστοτε φαντάζεσθαι ποιεῖ ἡμᾶς τοῦ ἡμέρᾳ· καὶ τῶν μὲ σὲ χαρὰ πόθεν ἀφίησι, μόνῳ δὲ τῷ πόθῳ τῶν φιλτάτων προσδιαμένει τοῦ τῆς φιλοῦντος ψυχοῦ. Εἰ δὲ ἀγαπώμενοι τις ἐρᾷ, μᾶλλον δὲ μεμνημένος τότε δικαίζεται τῇ ψυχῇ, καὶ ὑφαλὸς ἐν τοῦ δικαίου, ⟨Ϣ⟩ πόθος εὐκόλως φέρει σύντυφον τῇ μνήμῃ· ὁ ⟨Ϣ⟩ ὅπως ἀγαπήσας ἡμᾶς καταξιώσειεν ἔχων σὲ δικαίου, καὶ μεμνημένος αὐτοῦ, πότε ἢ λυπηθοῦ τινος αἰσθήσεται, ἢ φοβερόν τι καὶ ὀπτικὸν δόξει φοβηθήσεται; ὁσάκι ποτε. Εἰ γὰρ ⟨Ϣ⟩ δὲ θεόπνευστοι δυνατὸν ἀγαπώμενοι φοβεροὶ πᾶσι ἐσμεν, πολλῷ μᾶλλον ⟨Ϣ⟩ τῷ Θεοῦ. καὶ γὰρ χρήματα δίκη, καὶ σώματα, καὶ αὐτὸν τὸν ψυχὸν ὑπὲρ τούτων δοῦναι τῆς ἀγάπης, μὴ φειδώμεθα. ὁ γὰρ ἀρκῶν ὁ λόγος ῥημάτων λέγει, ὅτι ἀγαπῶμεν, ἀλλὰ καὶ ὁ καὶ τὸν ἐκ τῶν πραγμάτων ἐλέγχων ἀπόδειξιν. οὐδὲ γὰρ αὐτὸς λόγος τῶν ῥημάτων μόνοι, ἀλλὰ καὶ ὁ λόγος τῶν πραγμάτων ἔδειξε τὸν ἀγαπᾶν. Εἰ γὰρ ὁ τοῖς τῶν μεγάλων οἰκίαις οἰκέτης ὁ τὰ αὐτὰ, τῷ δεσπότῃ πεποιθὼς, οὐ τὰ αὐτὰ τῷ δεσπότῃ πεπόηκεν, ἀλλὰ τὰ τῷ δεσπότῃ, ἑαυτῷ, καὶ ὁμοίως αὐτῷ τοῖς ἐκείνου κέχρηται, καὶ πολλοὶ τῶν οἰκετῶν μᾶλλον αὐτοὶ δεδόκασι, καὶ ἐκφυγὸν· καὶ ὅπῃ τῶν ἑαυτῶν καταφρήσουσι, οὐχὶ καταφρήσουσι τῶν αὐτῶν, ἀλλὰ μᾶλλον μιζόνων ἐπιτυχεῖν· πολλῷ μᾶλλον οὖν τοῖς πνευματικοῖς. μὴ τοίνυν φροντίζωμεν τῶν ὑμετέρων, ἵνα φροντίζωμεν τῶν ὑμετέρων· ἀλλὰ καταφρονῶμεν αὐτῶν, ἵνα κτησώμεθα αὐτά. αὐτὸς γὰρ ὑμᾶς αὐτῶν καταφρονήσομεν, ὁ Θεὸς αὐτῶν ἐπιμεληθήσεται· ἀλλ' ὑμᾶς αὐτῶν ἐπιμεληώμεθα, ὁ Θεὸς αὐτῶν καταφρονήσει. Εἴ τις οὖν φιλεῖ ἐθέλει γνησίως, ἢ δυνάμει ἀγάπης ὀπτεύεσθαι, ὅπῃ ⟨Ϣ⟩ τούτοις ἐφίεται, ⟨Ϣ⟩ μακάριοι Παῦλοι δραμέτω, καὶ κεῖνος αὐτοὶ διδάξει, ἡλίκος ἐστὶν ἄθλος ἐσεγκεῖν χωρισμοὶ φιλουμένου, καὶ ἡλίκης διόμενον ψυχῆς. ἔστι γὰρ, ἔστι ὁ τοῦ σάρκα ἀποδυσάμενος, καὶ ὃ σῶμα ἀποθέμενος, καὶ γυμνῇ χαδεῖν τοῦ οἰκειουμένου ἐλεῖν τῇ ψυχῇ, καὶ πρῶ πάθος ἐξοικείσας τῆς δικαίας καὶ τῶν ἀσωμάτων δυναμέων τοῦ ἀπαθῆ μιμούμενος, τὰ μὲ ἄλλα πρόβατα ῥᾳδίως ἔφερεν, ὡς ἐν ἀλλοτρίᾳ πάσχων σώματι, καὶ διαμωτήρια, καὶ αἰλύσεις, καὶ ἀπαγωγὰς, καὶ μάστιγας, καὶ ἀπιλᾶς, καὶ θάνατον, καὶ πρῶ κολάσεως εἴδος· μιᾶς ἢ ψυχῆς ἀγαπωμένης πρὸ αὐτοῦ χωλεωθεῖς, οὕτω συνεχώθη ἐλεῖται ἐξέθη, ὡς, ἐν ἢ ⟨Ϣ⟩ ἀγαπώμενοι πρεσβεύειν ἰδίᾳ οὐχ ὑρεῖν, βύλεως καὶ τῆς πόλεως ἀποπνεῦσαι. τί τοῦτο, ὦ μακάριε Παῦλε; ξύλῳ μὲ δεδεμένος, καὶ διαμωτήριον οἰκεῖν, καὶ μάστιγας ἔχειν ὀπτικωμένας, καὶ πάντοτε αἷμα περῤῥεόμενος, ἐμυσταγάγης, καὶ ἐλάτοιζες, καὶ θυσίᾳ προσῆγας, καὶ εἰς οὐ καταφρήσουσι μέλλοντος ζῆσθαι· εἰς ἢ τοῦ Τρωάδα ἐλθεῖν, καὶ τοῦ ἀρύσεσι βύρσῃ ἐπικεκαταρραμένῳ καὶ ἐτοίμων εἶναι τὰ σπέρματα· δίζασθαι τοσοῦτον ἐρρίφας ἀπὸ τῶν χρῶν κέρδος, καὶ ἀπεπήδησας βύλεως; ναί, φησι. πολλῆ γὰρ καταιγίδων ἀθυμίας τυφομένῃ, καὶ σφόδρα μοι συνέχει τοῦ δικαίου ἡ Τίτου ἀπουσία· καὶ οὕτω μοι ἐκρέπτουσι καὶ ἐδιεγήρετο, ὡς ἀναγκάσαι τοῦτο ποιῆσαι. Εἶδες πῶς μέγιστος ἄθλος ὃ δυνηθῆναι ἐσεγκεῖν πράως ἀγαπωμένου χωρισμοί; πῶς ὀδυνηρὸν πρᾶγμα καὶ πικρόν; πῶς ὑφηλὴς διόμενοι καὶ τεθνικῆς ψυχῆς; ἔστι γὰρ ἐκεῖ τοῖς ἀγαπῶσι μόνοι ὃ τῇ ψυχῇ συνδιάθαι, ἔστι ἀπεχρῶντα τούτῳ εἰς πρᾶγμα ἥδε, ἀλλὰ καὶ σωματικῆς δέονται προνοίας· καὶ μὴ τοῦτο πρεσβεῦσῃ, οὐ μικρὰ τῆς βύθροσιώσης ἐστὶ τὰ μέρος.

Ex τῆς πρὸς Κορ. β. ἐπιστ.

Ex τῆς πρὸς Τιμ. α. ἐπιστ.

Ex τῆς πρὸς Θλυμπάδα β. ἐπιστ.

χ. ἐπιβῆ ἀλλ' ἐπιβ

ρος. Βαβαὶ ὦ ὡς πύρου ἔρωτος ἡ ἀγάπης. ὁ πυρὸς καταπολμῶν Παῦλος, ὁ ἀδαμάντινος, ὁ τιτρώσκων, ὁ ἀκλινής, ὁ ἀκαμπής, ὁ λέγων, Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ; θλῖψις, ἢ στενοχωρία, ἢ λιμός, ἢ διωγμός, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; ὁ γῆς δὲ καὶ πάντων καταπολμῶν, ὁ τῇ ἀδαμαντίνῃ τοῦ πάθους πυλῇ καταβληθείς, ὡς ἐπὶ ἑνὸς ἔστιν ἰδεῖν ἀγαπητοῦ εἶδε δάκρυα, ὅτε κατεκλάσθη καὶ συνετρίβη, ὡς μηδὲ κρύψαι τὸ πάθος, ἀλλ' εἰπεῖν θύρεως· Τί ποιοῦντες κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ὦ τοῦ θαύματος. ἀδύνατος αὐλὴ οὐ συντετρῖφαι ὑδάτων, δὲ μικρὰ δάκρυα συντετρῖφα δὲ συνέκλασε; τί ποιοῦντες κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; τί λέγεις, Εἰπέ μοι; σκεύη τὴν ἀδαμαντίνην ψυχὴν συντετρῖφαι δάκρυσιν ἰσχύει; ναί, φησὶ· πολλὴ γὰρ ἡ τῆς ἀγάπης ἰσχύς· αὕτη μου κατεῖδε καὶ κρατεῖ· πρὸς πάντα γὰρ δυτέχω, πλὴν τῆς ἀγάπης. Τίς οὖν δὲ ἐκπλαγείη; τίς οὐκ ἂν θαυμάσειε; μᾶλλον δὲ τίς κατ' ἀξίαν ἐκπλαγείη καὶ θαυμάσειεν ἂν τὴν ἡμιταίαν σκεῦος καὶ συναγωνίστριαν τοῦ Παύλου ψυχήν, ὅτι δεδεμένος καὶ κεκλεισμένος ἀπὸ τοσούτων δεσμωτηρίων ἐπέστειλεν; ἴστε γὰρ ὅσον τὸ μέσον Μακεδονίας καὶ Ῥώμης. ἀλλ' οὔτε τὸ ὁδοῦ τὸ μῆκος, οὔτε τὸ πλῆθος, οὔτε ὁ τοῦ πραγμάτων ὄχλος, οὔτε ὁ κίνδυνος, οὐ τὰ ἐπάλληλα δεσμά, οὔτε ἄλλο σθένει, τὴν ἀγάπην καὶ τὴν μνήμην ἐξέβαλε τῶν μαθητῶν, ἀλλ' ἔχει αὐτὰς ἀπόμαζας ἐν δεξιᾷ· καὶ οὐχ ὅτως αὐτοῦ ταῖς ἀλύσεσιν αἱ χεῖρες ἐδέδεντο, ὡς τῷ πόθῳ τῶν μαθητῶν ἡ ψυχὴ συνεδέδετο καὶ προσῆλωτο. καὶ καθάπερ βασιλεὺς ὅπου ἂν θέλῃ ἀναβὰς ἵππου τινὸς ἔῳ, καὶ καθίσας ἐν ταῖς βασιλικαῖς αὐλαῖς, μυρίας εὐθέως δέχεται πρεσβείας ἐκεῖθεν ὅπου τινὸς ἔῳ· οὕτω δὴ κἀκεῖνος, καθάπερ ἐν ταῖς βασιλικαῖς αὐλαῖς τῷ δεσμωτηρίῳ καθήμενος, πολλῷ πλείω καὶ ἐδέχετο καὶ ἔπεμπε συχνὰς τὰ γράμματα τῶν πρεσβειῶν ἐκεῖθεν ὅπου τινὸς ἐκείνου σοφίαν, ὑπὲρ τῶν καθ' ἑαυτὸν πραγμάτων ἀναφέρουσαν ἀπόρρητα· καὶ τοσοῦτο πλείονα πράγματα τοῦ βασιλέως οἰκονόμει, ὅσῳ καὶ μείζονα ἐκείνου ἐμπιστεύετο. Τοιαύτη γὰρ ἡ τῆς ἀγάπης ἐστὶ δυνάμις, ὡς οὐ τοὺς πλουσίους μόνον καὶ πλησίον οἴκου ἡμῶν καὶ ὁρωμένους, ἀλλὰ καὶ τοὺς μακρὰν ἀφεστῶτας προσλαμβάνειν καὶ συγκολλᾶν καὶ συνδεῖν, καὶ οὔτε χρόνου πλῆθος, οὔτε ὁδῶν διάστημα, ὅτι ἄλλο τῶν τοιούτων σθένει, ψυχῆς φιλίαν δυνατὰ αὐ διακόψαι καὶ διαστῆσαι. Καὶ γὰρ οὕτω διὰ φιλοῦσι, ὡς, εἰ καὶ τὴν ψυχὴν αἰτηθῇ, καὶ δυνατὸν ἦ, μὴ κωλῦσαι. σέβει γὰρ ἀνάξιον γνησίου φίλου. ἥδεται γὰρ ὁ φιλῶν ὁρῶν τὸν φιλούμενον, καὶ διαχεῖται, συμπλέκεται αὐτῷ συμπλοκὴν πνα τὴν ψυχὴν, ἄῤῥητον ἔχουσαν τὸν ἡδονήν. καὶ αἱ αἰσθήσεις μόνον αὐτοῦ, διάνοια τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ ἐστιν ἑρώσθη, καὶ βλέπει τὰ αὐτὰ καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ἃ κορέννυται, οὐδὲν ἔστιν αὐτῷ ὅπερ μὴ ἔστιν ἐκείνου· ταῦτα αὐτῷ ἐπιθύμητα ἅπερ ἑαυτῷ. οἶδα ἐγώ ποτε, ὡς γὰρ φίλος τὸν ἅγιον ἄνδρα ἐκάλεσε, περιεῖλε τοῦτο σχεθῆναι γὰρ αὐτὸν, καὶ τότε γὰρ ἑαυτῷ. οἶδα καὶ Παῦλον τὴν ψυχὴν ἡδέως δεδότα τὸν ἑαυτῷ, καὶ μὴ αἰτηθέντα καὶ εἰς γέενναν ἐμπεσεῖν γὰρ τῶν φιλουμένων θύρομαι. Οὕτω γὰρ χρὴ φίλον διάκεισθαι πεπυρωμένον, ὡς μὴ δύνασθαι ὀφειλέτην ἔχειν τὸν φιλούμενον, ἀλλ' αὖθις αὐτὸν ὀφειλέτην εἶναι τοῦ ὀφειλέτην ἔχειν σκῆνος. ὁ γὰρ ἀγαπῶν οὐκ ἐπιτάττειν βούλεται μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπιτάττεσθαι· καὶ χαίρει μᾶλλον ὑπιτασσόμενος, ἢ περ ἐπιτάττων. ὁ ἀγαπῶν χρείζεσθαι βούλεται μᾶλλον, ἢ χρῆναι λαμβάνειν· θέλει γὰρ ὀφειλέτην ἔχειν τὸν φίλον, ἅπερ αὐτὸς ὀφείλειν σκεύη. ὁ ἀγαπῶν δὲ βούλεται χρείζεσθαι τοῦ ἀγαπωμένου, καὶ οὐ βούλεται δοκεῖν χρείζεσθαι· καὶ ἄρχειν αὐτὸς ὑπηρεσίας, καὶ μὴ δοκεῖν ἄρχειν ὑπηρεσίας. Καὶ μή μοι δοκεῖ ἁπλῶς φίλους εἰπεῖν τοὺς χαίροντας τοῖς πράττουσιν, δὲ ἀπὸ προσηνείας μόνης φίλους λογιζομένους. Εἰ δὲ τις ἔχοι φίλον, οἷς λέγω, ὑπογράψαι τὰ ῥήματα. τῆς γὰρ παρούσης ζωῆς φίλος ἡδύτερος. πολλοὶ γοῦν μοι τῶν φίλων τελευτῶν, βούλομαι μικρὸν ζῆσαι λοιπόν· καὶ γὰρ οὕτως δὲ τοῦ φωτὸς αὐτοῦ ποθεινότερος ὁ φίλος. βέλτιον γὰρ ἡμῖν σκεθῆναι

Ἐκ τῆς πρὸς Θεσσαλ. α'. Ῥαμ. ιβ. λθ.

Πρὸς κα. γ.

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ πρὸς τὸν ἐκ εἰς δίσεν χειμάζοντα τὴν Χριστιανικὴν ῥητῆν. Εἶτα προφάσεσιν, ἢ τι

Ἐκ τοῦ λόγου οἷς ποιεῖται χαρίσασθαι.

Ἐκ τῆς ἐρμην. τοῦ πρὸς Θεσσαλονικεῖς α'. ὅπτ.

Ἐκ τοῦ λόγου περὶ τελείας ἀγάπης.

Ἐκ τῆς ἐρμην. τοῦ πρὸς Θεσσαλ. α'. ὅπτ.

Ⓦ ἥλιον, ἢ φίλων ἀπεστερημένων. πολλοὶ γὰρ Ⓦ ἥλιον ὁρῶντες τὸ σκότος εἶδον· φίλων δὲ
Ἐκ τῶν ἐρμην. τῶν χρ. Ματθ. εὐαγγ. ὑποφωτῶν, ὑδὲ ἓν ὀφθαλμῷ γλήσιον. Εἰ δὲ ἰατὸς ὁ φιλία βλάπτει, ἔκκοπτε ἀπ' αὐτῆς. εἰ γὰρ ἴσα τῶν ἡμετέρων μελῶν πολλάκις ἀποτέμνομεν, ὅταν αὐτά τε διαίτως ἔχῃ, καὶ τοῖς λοιποῖς λυμαίνηται· πολλῷ μᾶλλον ὅταν ἡ ψυχὴς τοῦτο ποιῇ χρή. οὐδὲν γὰρ οὕτω βλάπτει φίλος, ὡς συνουσία πονηρά. ὅσα γὰρ δυνάγκη μὴ δυνάται, δυνάται φιλία πολλάκις εἰς βλάβην
Ἐκ τῆς ἐρμην. τῆς πρὸς Τιμοθ. α. γ. καὶ ὠφέλειαν. Ὁ τοῖς ἐχθροῖς τοῦ βασιλέως συμφιλιάζων, ὁ δυνάται φίλος τοῦ βασιλέως εἶναι· τῆς γὰρ φιλίας τῆς πρὸς Ⓦ Χριστὸν ὁ μῖσος ὁ πρὸς αὐτὸν πολλῷ βέλτιον. ὅταν μὲν γὰρ φιλῶμεν πρὸς Ⓦ Θεὸν, ἡμεῖς ὀφειλέται αὐτοῦ ἐσμεν τῆς τιμῆς· ὅταν δὲ μισῶμεν, αὐτὸς ἡμῶν ὀφειλέτης ἐστὶ τῆς τιμῆς. Ὅσοι τοίνυν μηδὲ χρημάτων
Ἐκ τῆς ἐρμην. τῆς πρὸς Ρωμ. ὅπερ. πρὸς Ⓦ Χριστὸν καταφρονοῦμεν, μᾶλλον δὲ πρὸς ἡμᾶς, φείξωμεν τὸ πρὸς Ⓦ Χριστὸν τὸ Παύλου φίλτρον· οὐ πρὸς ἀλλοτρίαν λαμβάνοντες. οὐδὲ γὰρ Ⓦ Χριστὸν οὕτω ἐφίλει πρὸς τὰ τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ διὰ αὐτὸν τὰ ἐκείνου· καὶ ἓν ἐδεδοίκει μόνον, τὸ μὴ τῆς ἀγάπης ἐκπεσεῖν τῆς πρὸς ἐκεῖνον. τοῦτο γὰρ αὐτῷ ἦν γεέννης φοβερώτερον· ὥσπερ καὶ τὸ μόνον εἶναι τῶν ἁγίων βασιλείας ποθητότερον. ὅταν μὲν οὖν ἐκείνος πρὸς Ⓦ τὸν Θεοῦ πόθον, καὶ εἰς γέενναν καταδίκην ἐμπίπτειν, καὶ βασιλείας ἐκπίπτειν, εἰ γε ἀμφότερα ταῦτα προσῆκεν, ἡμεῖς μηδὲ τοῦ παρόντος καταφρονῶμεν βίου, ἀρα ἄξιοι τῶν μελλόντων ἐσόμεθα λοιπὸν τοῦ ἐκείνου, τοσοῦτον ἀφεστηκότες αὐτοῦ τῆς μεγαλοποιίας; Διὰ τοῦτο δὲ ὁ Χριστὸς ἔλεγεν, Ὃς ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν· καὶ, Ὃς ἐὰν ὁμολογήσῃ με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. καὶ γὰρ πολλὴ ὁ τοῦ καταρτίσματος τούτου ποιός, καὶ αὐτὴν ἡδονὴν ὑπερβαίνων τὴν φύσιν· καὶ τοῦτο ἴσασιν Ⓐ καταξιωθέντες τῆς τοιαύτης τούτων καλῶς. λόγος γὰρ οὐδεὶς αὐτὸ προσῆκεν δυνήσεται, οὕτω ψυχαγωγὸν ὂν τυγχάνει ψυχῆς, καὶ μᾶλλον ὑπερβολῆς θαυμαστόν. ἀλλ' ὅμως ὃ θαυμαστὸν τοῦτο οὐδὲν μέγα ἔφησεν ὠφελεῖν ἀγάπης χωρὶς ὁ Παῦλος, καὶ τὴν ἀκτημοσύνην ζωοποιὸν ἔχειν. ἵνα οὖν ἔνεκεν ὅτου εἰρήκασι, τοῦτο ἤδη δεῖξαι πειράσομεν, πρότερον σαφῶς ζητήσαντες, πῶς ὁ τὰ ὑπάρχοντα ψωμίζων πάντα δυνάμενος μὴ ἔχειν ἀγάπην. τὸ μὲν γὰρ ἕτοιμον ὄντα καίειν, καὶ τὰ περίσσεύματα ἔχοντα ἐγχωρεῖν ἴσως καὶ μὴ ἀγαπῶντα· ὃ δὲ μὴ μόνον διδοὺς τὰ ὑπάρχοντα, ἀλλὰ καὶ ψωμίζων, πῶς οὐκ ἀγαπᾷ; τί οὖν ἐστιν εἰπεῖν; ἢ ὅτι ὃ οὐκ οἶδεν ὡς οἱ ὑπάρξαντες, ὅπερ ἀεὶ φιλεῖ ποιεῖν, ὅταν ὑπερβολὴν προσῆκεν βουληθῇ· ὡς ὅταν Γαλάταις γράφων λέγῃ· Ἐὰν ἡμεῖς, ἢ ἄγγελος ἐξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν, παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. καὶ πάλιν αὐτὸς, ὅτι ἄγγελος ἐμοῦ τοῦτο ποιεῖ· ἀλλ' ἵνα δείξῃ τὴν ὑπερβολὴν τοῦ προστάγματος, ὃ δὴ μετ' ὀλίγα ἐσύμβαινε τότε. καὶ πάλιν ὅταν Ρωμαίοις ὑπισχνῆται καὶ
Ρωμ. ιη. λέγῃ· Οὔτε ἄγγελοι, οὔτε ἀρχαὶ, οὔτε δυνάμεις δυνήσονται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ. οὐδὲ γὰρ τοῦτο ἐμοῦ γε ποιεῖ ἄγγελοι, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ὃ μὴ οἶ ὑπάρξαντες· ὥσπερ οὖν καὶ ὃ ἐξῆς λέγων· οὔτε κτίσις ἑτέρα· καίτοιγε ἑτέρα οὐκ ἔστι κτίσις, πᾶσαν γὰρ αὐτὸν προσέλαβε, καὶ τὰ ἄνω, καὶ τὰ κάτω πάντα εἶπεν· ἀλλ' ἐμοῦ γε καὶ ταῦτα ὃ μὴ οἱ καθ' ὑπάρξαντες πιθανόν, ὥστε δεῖξαι Ⓦ μοι ὑπερβολὴν αὐτοῦ πόθου· ὃ δὴ καὶ ταῦτα ποιεῖ λέγων, ὅτι καὶ πάντα τις δῷ, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχῃ, οὐδὲν ὠφελεῖται. ἢ τοῦτο ἔστιν εἰπεῖν, ἢ ὅτι βούλεται σὺν πρέπουσι καὶ συγκεκολλῆσθαι τοῖς λαμβάνουσι, καὶ μὴ ἁπλῶς διδόναι ἀσυμπαθῶς, ἀλλ' ἐλεοῦντα καὶ καταπονουμένους, ὑπερλωβῶντας καὶ συναλγοῦντας τοῖς δεομένοις. διὰ τοῦτο γὰρ καὶ ἡ ἐλεημοσύνη πρὸς τοῦ Θεοῦ γενομένη τοσαύτη· καὶ γὰρ ἠδύνατο σὺν πάσῃ διαπέφευγε ὁ Θεὸς καὶ χωρὶς τούτου· ἀλλ' ἵνα ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγάπην ζωώσῃ, καὶ ἵνα διαθερμαινώμεθα πρὸς ἀλλήλους, πρὸ
Σοφ. ιη. ις. Ματθ. ϋ. λ. ἡμῶν αὐτῶν σκέλβειν πέφευγε. διὰ τοῦτο καὶ ἄλλαχού φησι· Κρίσιν λόγῳ ἀγαθὸς ἡ δόσις· καὶ ἰδοὺ λόγῳ ἔοικε δόμα ἀγαθόν. καὶ αὖθις φησι· Ἔλεον θέλω, καὶ οὐ θυσίαν.

ὅπῃ γὰρ ἕλος τὰς τὰ θύραγε τὰ μάθους φιλῇ, τὰς τὰ οὖ πάχους ἀπὸς τὸν θύραν τῆς οἰκείας ἀφικέσθαι, ζωὴ δίκαιον φιλίας ποιῇ, τῦτο ἀνομάζεται. ἡ ἵνα μάθῃτε ὅσον ἐστὶ τὸ κατόρθωμα, ἀπὸ τῆς ἀρχῆς ὑμῖν αὐτὰ τὸ λόγον, ὅπῃ πᾶς ἀπόστολος αὐτὰ οὐχ ὁρωμένου φανερῶν, ἡ ἀποκρύπτεσθαι, εἰ πάντα χρὴ μὴ δι' φιλεῖας ἕνεκεν αὐτῆ, πόσα ἂν ἐγένετο ἀγαθά. οὔτε γὰρ νόμων, οὔτε δικαστηρίων ἔδει, οὐ κολάσεων, οὐ τιμωρίας, οὐκ ἄλλου τῆς τοιούτων ἀνάγκης. εἰ γὰρ ἅπαντες ἠγάπων ἡ ἠγαπῶντο, οὐδεὶς ἂν ἠδίκησεν οὐδείς· ἀλλὰ ἡ φόνοι, καὶ μάχαι, καὶ πόλεμοι, καὶ ζάσεις, καὶ ἁρπαγαί, καὶ πλεονεξίαι, καὶ πάντα ἂν ἐκ ποδὼν ἐτετήκει τὰ κακά, καὶ μέχρις ὀνόματος ἂν ἠφανίσθη ἡ κακία. τὰ μὴν τοι σημεῖα οὐκ ἂν τῶν ἐργάσατο, ἀλλὰ καὶ εἰς κενοδοξίαν ἑαυτοῦ μὴ προσέχοντας καὶ ἀπόντων. καὶ ὃ δὴ χαλεπώτατον τῆς ἀγάπης, ὅτι πάντα ἄλλα ἀγαθὰ ἔχει πρὸς ἐζυγμένα τὰ κακά· οἷον, ὁ ἀκτήμων φυσᾶται πολλάκις διὰ τοῦτο· ὁ λέγων εἰδὼς, ἡ δοξομανῶν ποτὲ ὁ ταπεινόφρων, διὰ ταῦτο πολλάκις κεῖται· ἡ ἡ ἀγάπη πάσης τῆς τοιαύτης ἀπήλλακται λύμης· κεῖται γὰρ τῷ ἀγαπωμένου οὐκ ἂν ἂς ἐπαρθῆναι ποτέ. ἡ μὴ μοι γένηται ἕνα ἀγαπῶντα, ἀλλὰ πάντας ὁμοίως, καὶ τότε αὐτῆς ἆραι τὸν ἀγρεῖον· μᾶλλον δέ, εἰ βούλει, πρόσθεν ἕνα ἀγαπώμενον, καὶ ἕνα φιλοῦντα ἵνα, φιλοῦντα μόνον ὡς φιλῇ ἄξιον· τὸν γὰρ γλῶ οὕτως ὡς Ⓜ ὑρμὸν οἰκήσει, πάντα χοῦ γαλιλαίᾳ ἀπολαύσει, καὶ μυρίους ἑαυτῷ πλέκων στεφάνους. ὁ γὰρ τοιοῦτος καὶ φθόνου, καὶ ὀργῆς, ἡ βασκανίας, ἡ ἀπονοίας, ἡ κενοδοξίας, ἡ πονηρᾶς ἐπιθυμίας, ἅπαντος ἔρωτος αὐτόπου, ἡ πάντος νοσήματος κεκαθαρθήσεται διατηρήσει τὸν ἑαυτῷ ψυχήν. ὥσπερ γὰρ ἑαυτῷ οὐκ ἂν ἂς ἐργάσαιτό τι κακόν· ὕτως οὐδὲ τὸν πλησίον ποιεῖ. τοιοῦτος ἦν ὢν, μετ' αὐτὸ ἵστησι τῷ Γαβριὴλ ὅτι τῆς γῆς βαδίζων. ἡ ὁ μὴ ἀγάπην ἔχων, τοιοῦτος· ὁ ἦν σημεῖα ποιῇ καὶ γνῶσιν ἔχων ἀπηρτισμένην, ταύτης αὖθις καὶ μυρίους ἐγείρη νεκροὺς, οὐδὲν μέγα ἴστησι, πάντων ἀνεξερεύνητος, καὶ οὐδενὶ τῷ Ζωοδότῃ ἀναμιγνύμενος ἑαυτὸν ἀνεξέλεγκτος. διὰ δὲ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς τῆς εἰς αὖθις ἀκριβοῦς ἀγάπης σημεῖον ἔφησεν εἶναι, ὃ Ⓜ πλησίον φιλεῖν. εἰ γὰρ φιλεῖς μέ, φησὶν, ὦ Πέτρε, τούτων πλέον, ποίμαινε τὰ πρόβατά μου. εἶδες πῶς καὶ ὁπόθεν πάλιν ἠνίξατο, ὅτι μαρτυρίου μεῖζον τοῦτο; καὶ γὰρ εἰ παῖδά τις εἶχεν ἀγαπητὸν, καὶ ὑπὲρ οὗ καὶ τὴν ψυχὴν ἂν ἐπέδωκεν, εἶτα τὰς Ⓜ μὴ πατέρα φίλει, τῷ ἦν παιδὶ μηδὲν ὅλως προσεῖχε, σφόδρα δὲ πρόσεισιν Ⓜ πατέρα, καὶ οὐκ ἂν ἠνέσθη τῆς οἰκείας ἀγάπης διὰ τὴν τοῦ παιδὸς ὑπεροψίαν. εἰ ἦν ὅτι πατὴρ καὶ παιδὸς τοῦτο συμβαίνει, πολλῷ μᾶλλον ὅτι Θεοῦ καὶ ἀνθρώπου. καὶ γὰρ πατέρων ἀπάντων ὅτι φιλοστοργότερος ὁ Θεός. διὰ δὲ τοῦτο εἰπών, Πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή, ἀγάπησις Κύριον τὸν Θεόν σου, ἐπήγαγε, δευτέρα ἦν, καὶ οὐκ ἐσίγησεν, ἀλλὰ προσέθηκεν, ὁμοία αὐτῇ· ἀγάπησις τὸν πλησίον σου ὡς ἑαυτόν. καὶ ἔφη πῶς μὴ τῆς αὐτῆς ἁπτεσθαι ἀνάγκης καὶ ταύτην. πρὸς μὲν γὰρ τὸν Θεοῦ φησιν, ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου· πρὸς ἦν τὸν πλησίον σου, ὡς σαυτόν· ὅπερ ἴσον ὅτι τῷ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου. καὶ γὰρ εἰ μὴ ἀκριβοῦς τοῦτο ἐφυλάττετο, οὐ δοῦλος, οὐκ ἐλεύθερος ἦν, οὐκ ἄρχων, οὐκ ἀρχόμενος, οὐ πλούσιος, οὐ πένης, οὐ μικρὸς, οὐ μέγας, οὐ βασιλεὺς δὲ ἐγνώσθη ποτέ. οὐ λέγω ἐγώ, ἀλλ' εἰ ἡ ἕτερος τοιοῦτος, μᾶλλον ἦ εἰ ἡ ἐκατὸν μυρίοι τοιοῦτοι ἦσαν, οὐδὲν ἂν ἴσχυσαν ἐκείνης οὔσης. μᾶλλον γὰρ χόρτος ἐὰν ἐγκαπυσθῇ, ἡ φλόγα ἀγάπης βασιλεὺς. αὕτη τοίνυν ἰσχυροτέρα, αὕτη ἀδάμαντος στερροτέρα, καὶ ἐτέρας αὐτῆς ἰσχυροτέρου ἄπτης ὕλιν, πάντα καταβάλλει τὰ ἀγάπης στερρότης. ταύτην δὲ πλοῦτος, ἡ πενία νικᾷ· μᾶλλον ἦ οὐδ' ἂν ἐὰν πενία, οὐκ ἀμυτεία πλούτου, εἰ ἀγάπην ἐὰν, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἐκατέρων ἀγαθὰ μείων· ἐκ γὰρ τῶν ἐξ ἐκείνου ἀφθονίαν ἐκαρπωσάμενα δῶ, ἡ τῶν ἐκ ταύτης ἀμεριμνίαν, καὶ ὅτι τῆ πλούτου καὶ φειδίας, οὔτε τῆς πενίας ὁ δίος ἐστὶ μείναμεν δῶ. ἡ τί λέγω καὶ ἐξ αὐτῆς καρδίας; αὐτὸ γὰρ καθ' ἑαυτὸ ὁ φιλῶν, ὑπόσων

ἡλίκων

Matth. c. xii.

ἡλίκοι ὄσι· πόσων φέρει τὴν θυφεσιώλων· ὁ πόσῃ καθίκησι χαρίτι τὴν ψυχὴν, ὃ μάλιστα αὐτῆς ὄσιν ἐξαίρετον. ταῦτα μὲν γὰρ ἄλλα τῆς ἀρετῆς μέρη, συνεζευγμένοι ἔχει ⟨W⟩ πάντα· οἷον σωφροσύνη, ἀγχινοία, βασκανίαν, ἐπιθυμίαν, ὑπερφίαν· ἡ δὲ ἀγάπη μετὰ τῶν κέρδους πολλὴν ἔχει τὴν ἡδονὴν, ἢ πάντα ἐστὶν ἀγαθὰ· καθάπερ μέλιτος ἀγαθοῦ, τὰ πνιγαλέα συναίρουσα ἀγαθὰ, εἰς τὸ τῶν φιλεώντων καταπίπτοντα ψυχήν. καὶ δικαίη τις, ἡδίω τῆς ἐλευθερίας ἀποφαίνει τὴν δικαίαν· ὁ γὰρ φιλῶν, οὐχ οὕτως ἐπιπάσιον ὡς ἐπιζατούμενος χαίρει. καίτοιγε τὸ ἐπιζάσθαι, ἡδύ· ἀλλὰ μεταπίπτουσι αὐτὴν τῆς πραγμάτων τὴν φύσιν, ἢ πολλὰ τὰ χαρὰν ἔχουσα ἐπιδεικνύεται τὰ ἀγαθὰ, πάσης μὲν ἐξ ἠπειρωτέρα, πάσης βασιλίδος εὐπορωτέρα· ἃ δὲ ἐπίπονα καὶ δύσφατα ῥᾴστα ποιεῖ, τὴν μὲν ἀρετὴν εὔκολον, τὴν δὲ κακίαν πικροτάτην ἡμῖν ἀποφαίνουσα. σκόπει δή, τὸ δακρύειν, λυπηρὸν εἶναι δοκεῖ, καὶ ποιεῖ αὖθ' αὑτὴν ἡδύ. τὸ λαμβάνειν τὰ ἑτέρων, ἡδύ, καὶ οὐκ ἀφίσιν αὖθ' φαίνεσθαι ἡδύ· ἀλλὰ φθόνον ὡς μεγίστην ἐπισκυβάζει. πάλιν τὸ κακῶς λέγειν, γλυκὺ πᾶσιν εἶναι δοκεῖ· αὕτη τοῦτο μὲν πικρὸν ἀποφαίνεται, τὸ δὲ κόλασις λέγειν ἡδύ. οὐδὲν γὰρ οὕτως ὡς ⟨W⟩ φιλεύμενοι ἐγκωμιάζειν ἡμῖν ἡδύ. πάλιν ὁ θυμὸς ἔχει τινὰ ἡδονήν· ἀλλ' ἐστὶ ταῦτα οὐκέτι, ἀλλὰ πόνος αὐτὸς καὶ νεύρα διήρηται. καὶ λυπήσῃ τὸ φιλεώντα ὁ ἀγαπώμενος, θυμὸς μὲν ὐδαμῶς φαίνεται, δάκρυα δὲ καὶ παράκλησις καὶ ἱκετηρία, τοσοῦτον ἀπέχει τῆς προξενησείας. καὶ ἰδὴ ἀμύρτημάτα, πτοεῖ καὶ ὀδυνᾶται· ἀλλὰ καὶ ὀδυνᾶται αὐτὴ ἡδονὴν φέρει· τὸ γὰρ ἀγάπης, καὶ τὰ δάκρυα, καὶ ἡ λύπη, γέλωτος πάντος ἡδίω καὶ χαρᾶς. οὐκ ὄντως ὠφαπαύονται ⟨Φ⟩ γελῶντες, ὡς ὑπὸ φίλων κλαίοντες. καὶ ἀπίσης, ὑπάρχει αὐτῷ τὰ δάκρυα, καὶ ὡς τὰ αἰτήκεσα παθόντες, ὕτω διαφέρουσιν. ἀλλ' ἡδονὴν ἔχει, φησίν, ἄτοπον τὸ φιλεῖν. ἄπαγε, καὶ βύθιμαι, αἰδέσθητι. οὐδὲν γὰρ ὕτως ἡδονῆς καθαρὸν ἐστὶν τοιαύτης, ὡς ἀγάπη γνησία. μὴ γὰρ μοι ταύτην εἴπῃς τὴν δημώδη καὶ ἀγοραίαν, ἣ νόσοι μᾶλλον ἢ ἀγάπαι ὖσαι, ἀλλὰ ταύτην, ἣν ὁ Παῦλος ὑπιζητεῖ, τὴν τὸ συμφέρον τῆς ἀγαπωμένου σκοποῦσαν, καὶ ὅπῃ ὅπι πατέρων ὕσι φιλοστοργότερον. καὶ ὥσπερ ⟨Φ⟩ χρήματα φιλεώντες οὐκ ἂν ἔλοιντο δαπανῆσαι χρήματα, ἀλλ' ἵνα μὴ σὺν συνοχωλίᾳ γένοιντο, ἢ σκῆνα ἰδίαν ἐλεπόλεμον· ὕτω καὶ περὶ τινα ἡδέως ἔχων, μυρία ἂν ἕλοιτο παθεῖν, ἢ ⟨W⟩ ἀγαπώμενον καταλεπτόμενον ἰδεῖν. Τί οὖν, φησι, ἐὰν ἐχθροὶ ὦσι καὶ ἕλληνες, ὑ δεῖ μισεῖν; μισεῖν μὲν, οὐκ ἐκείνους δ', ἀλλὰ τὸ δόγμα· οὐ ⟨W⟩ ἀνθρώπους, ἀλλὰ τὴν πονηρὰν προαίρεσιν, τὴν διεφθαρμένην γνώμην. ὁ μὲν γὰρ ἄνθρωπος, ἔργον Θεοῦ· ἡ δὲ πλάνη, ἔργον τοῦ διαβόλου. Εἰ γὰρ δεῖ τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Θεοῦ μισεῖν, οὐχὶ ἀσεβεῖς δεῖ μισεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἁμαρτωλούς, καὶ οὕτως ἐσόμεθα ἀνήμεροι χείρους, πάντας ἀποστρεφόμενοι καὶ ἀπανθρωπίαν φυσιούμενοι, καθάπερ ὁ Φαρισαῖος ἐκεῖνος. ἀλλ' οὐχ ὁ Παῦλος οὕτως ἐκέλευσεν· ἀλλὰ πῶς; Νουθετῶν τοὺς ἀτάκτους, παραμυθούμενος τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. τί οὖν ὅταν λέγῃ, φησίν· Εἴ τις οὐχ ὑπακούει ⟨W⟩ λόγου δι' ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, καὶ μὴ συναναμίγνυσθε αὐτῷ; μάλιστα μὲν οὖν καὶ ἀδελφὸν τοῦτον εἴρηται. πλὴν οὔτι τοῦτο ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ τοῦτο μετὰ ἡμερότητος. μὴ γὰρ δὴ πρόσεχε τὰ ἐξῆς, ἀλλὰ καὶ τὰ μετὰ ταῦτα προσθές. καὶ γὰρ εἶπεν, μὴ συναναμίγνυσθε, ἵνα ζηλώσας, καὶ μὴ ὡς ἐχθρὸν ἡγεῖσθε, ἀλλὰ νουθετοῦντα ὡς ἀδελφόν. ὁρᾷς πῶς τὸ ἔργον μισεῖν τὸ φαῦλον, οὐ ⟨W⟩ δὲ, δεῖ μισεῖν σκέλληται; καὶ γὰρ ἔργον τοῦ διαβόλου, ὃ διαστᾶσαι ἡμᾶς ἀπ' ἀλλήλων· ἡ σφόδρα ἑαυτὸν διαπρεπῆ τὴν ἀγάπην, ἵνα σκιάσῃ τῆς διορθώσεως τὴν ὁδὸν, καὶ κατάσχῃ σκῆνα τὸ πλάνης, σὺ δὲ τὸ ἀπιστία τι καὶ ἀπιθία, εἶθ' ὕτως ἀποτυχόσῃ τῆς σωτηρίας τὴν ὁδὸν. ὅταν γὰρ καὶ ὁ διαβόλου μισῇ ⟨W⟩ καὶ φύγῃ, καὶ ὁ κάμνων ⟨W⟩ ἰατροῦ ἀποστρέφηται, πότε ἀνασκήσεται ὁ νοσῶν, ὅταν μήτε σκῆνος αὐτῷ καλὴν, μήτε σοὶ πρὸς αὐτὸν ἀπὴν; πῶς δ' εἴσεται καὶ ἀποστρέφῃ καὶ φθάσῃς αὐτόν; ὅτι ἀσεβὴς ὄσι; σκοπῶ· τοῦτο δὴ σοφίαν καὶ διεξοδικὴν

πλύσιν,

Ex τῆς πρὸς Κορ. α'. ὁπτ. ὁμιλ. λγ.

α. Θεσσ. α. ιδ.

β. Θεσσ. γ. ε.

πάλιν, ἵνα δύνασθαι τοσοῦτα. Εἰ γὰρ δύο ἁπλᾶ τοσοῦτοι, ἀλλὰ σὺ ὁ σαυτῷ ποιῆσαι σκελεύεσθαι· ἐπὶ δὲ ὁ Ἰούδας δύο ἁπλᾶ σώσει, καὶ ὁ διάβολος αὖθις ὁ Θεὸς διαπράξων. μὴ τοίνυν μηδὲ σὺ ἀπόκαμνε· καὶ γὰρ πολλὰ ἀσυνδάστους μὴ ἀπαλλάξῃς τῆς ἀσεβείας αὖθις, καὶ τῷ ἀπαλλαξάντος λήψῃ μισθόν, καὶ θαυμαστὰς αὖθις θαυμάζῃ σε τὴν ἡμερότητα· καὶ οὕτως εἰς Θεὸν ἡ δόξα ἅπασα αὕτη ἀναβήσεται. καὶ γὰρ θαύματα ποιῆς, καὶ νεκροὺς ἐγείρῃς, καὶ ὁποιῶν ἐργάσῃ, οὐδέποτέ σε ὕτω θαυμάσονται ἕλληνες, ὡς ὅταν ἴδωσι πραΰν καὶ ἥμερον, καὶ γλυκὺν πρεσβύτην. οὐ μαρτυρῶ δὲ τοῦτο κατορθοῦν· πολλοὶ γὰρ καὶ πλέον ἀπαλλαγήσονται τοῦ κακοῦ. οὐδὲν γὰρ οὕτως δύναται δυνάμεις, ὡς ἀγάπη. ἐν σκώληξι μὲν γὰρ σε καὶ ζηλοτυπήσουσι, τοῖς σημείοις, λέγω, καὶ τοῖς θαύμασιν· ὅτι τούτῳ δὲ καὶ θαυμάσονται καὶ φιλήσουσι· φιλοῦσι δέ, καὶ τῆς ἀληθείας ἐπιλήψονται ὀλίγῳ πρεσβύτερον. Εἰ δὲ οὐκ βούλεσθε πιστεύειν, μὴ θαύμαζε, μηδὲ ἐπίζητει, μηδὲ ἄπορα ὁμοῦ ζήτει, ἀλλ' ἔστι μόνον πρᾶος ἐπαινῆσαι, φιλεῖν, καὶ εἰς τοῦτο ὁδῷ πρόσεισιν ἥξει. ἐπεὶ οὖν δημιουργὸς ἀρετῆς ἡ ἀγάπη, μὴ ἀκριβείας ἀπάσης ἐν ταῖς ἑαυτῶν καταφυτεύσωμεν αὐτὴν ψυχαῖς, ἵνα ἡμῖν πολλὰ κομίσῃ τὰ ἀγαθὰ, καὶ βρύουσα αὐτῆς διηνεκῶς καρπὸν ἔχωμεν, καὶ ἀεὶ πλουτοῦντες, καὶ οὐδέποτε μαραινόμενοι. οὕτω γοῦν καὶ τῶν αἰωνίων ἐπιτυγχάνομεν ἀγαθῶν, ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ζῶν τῷ ἁγίῳ καὶ ἀγαθῷ πνεύματι δόξα, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΑΚΑΚΙΑΣ ΚΑΙ ΑΝΕΞΙΚΑΚΙΑΣ ΚΑΙ μνησικακίας.

Ἐκ τῆς ἀ. λόγ. οἷς ἐδαυίδ, καὶ Σαούλ.

Ἐκ τοῦ λόγ. τοῦ εἰς τὸ, Ἐὰν πιστεῦσῃ ὁ ἰχθὺς σε.

Τίνα δῶ ἔτι σοι εἰς μέσον ἀγαγὼν λόγον, ἀγαπητὲ, βουλόμενος ἀπαλλάξαι ἡμᾶς τῆς μνησικακίας; ἆρα μάρτυρας ἀνάγκη δέξασθαι, καὶ ὅτι τούτῳ μάλιστα θαυμαστόν; Εὕρηκα, φησὶ, Δαυὶδ τὸν Ἰεσσαὶ, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου· ὃς οὐ μόνον ἐφείσατο καὶ ἐπόνεσε τοῖς ἐχθροῖς, ἀλλὰ καὶ κινδύνους πολλάκις ὑπέμεινε τοῦ θανάτου. ὁ μὲν γὰρ Σαοὺλ οὕτως αὖθις ἐμίσει καὶ ἀπεστρέφετο, μετὰ τοσαύτης μανίας, μετὰ τοσούτου θυμοῦ, ὥστε καὶ τὸ λαμπρὸν ἐκεῖνο καὶ τὴν ὅτι τὸν Γολιὰθ ἀπέκτεινε, ὡς μηδὲ τῆς προσηκούσης ἀνέχεσθαι τῆς ἐκείνου μνήμης. ἑορτῆς γάρ ποτε ὄντος, ὅπου δόλον αὐτῷ πλέξας τινὰ, καὶ μεγίστου ἐπιβουλεύσας πράγματος, οὐκ εἶδε πρόσωπον, Ποῦ ἐστὶ, φησὶν, ὁ υἱὸς Ἰεσσαί; καὶ τοσούτου ἔσχεν εἰπεῖν, τὸν τοσοῦτον δυσμενῆ εἰς μέσον ἔφερε. ταύτην προσδοκῶν ὑποστήσειν αὐτὸν τὴν λαμπρότητα. ὁ δὲ θεραπεύων αὖθις ἔνδον ἐν τῷ ἀνακλίσει καθεύδοντα, οὐκ ἐκάλεσεν αὖθις ὁ Κύριος, ἀλλὰ τῷ τῆς τιμῆς ὀνόματι· Οὐ γὰρ μὴ ἐπαγάγω τὴν χεῖρά μου, φησὶν, ὅτι χριστὸν τοῦ Κυρίου. οὕτω καθαρὸς ἦν ὀργῆς καὶ μνησικακίας ἁπάσης. χριστὸν Κυρίου καλῶν τοσαῦτα ἐδιήκετο, τοῦ αἵματος αὐτὸν διώκων, μετὰ τοσούτου θυμοῦ πολλάκις αὖθις ὑπεχρέωσαν ἀνελεῖν. οὐ γὰρ ἰσχύει τι παθεῖν ἅγιος ἄξιος ὤν, ἀλλ' ἰσχύει τὸ ποιῆσαι καὶ εἰπεῖν αὐτῷ πρέπον ἦν. τί τοῦτο; ὥσπερ ἐν δισμυρτηρίῳ λαβὼν ἐχθρὸν τελείως κατεχόμενον δεσμῷ, καὶ τῇ τοῦ τόπου ἐνοχλούσῃ, καὶ τῇ τῶν βοηθησόντων ἐρημίᾳ, καὶ τῇ τοῦ ὕπνου ἀνάγκῃ, οὐκ ἀπαντᾷς δίκην οὐδὲ τιμωρίαν αὖθις; ἀλλ' οὐ μὴ ἐπαγάγω τὴν χεῖρά μου, λέγεις, ὅτι χριστὸν Κυρίου; ναί, φησι. καὶ γὰρ τί παθεῖν δίκαιός ἐστι τοῦτον ὁρῶν νῦν, ἀλλὰ τί ποιῆσαί μοι προσῆκεν. ὑμᾶς δὲ οὖν αὖθις ἴσως θαυμάζειν, ὅτι οὐδένος ἐμνήσθη τῶν παρελθόντων κακῶν· ἐγὼ δὲ ἑτέρωθι πολλῷ μᾶλλον αὖθις ἐκπλήττομαι. ποῖον δὴ τοῦτο; ὅτι οὐδὲ ὁ φόβος

αὐλὴν τῶ μηνύσαντι ὥρισε πρὸς ὃ Δαβὶδ ἐξελθεῖν (ἤδη γὰρ σαφὲς, ὅτι διαφυγὼν αὐτὸν ἐκ χειρὸς, πάλιν κατ' αὐτὸν ζητεῖται) ἀλλ' εἵλετο μᾶλλον αὐτὸς κινδυνεύειν ἀπολύσας τὸν ἠδικηκότα, ἢ τῆς καθ' ἑαυτὸν ἀσφαλείας προϊσάμενος διαχρίσασθαι τὸν πολέμιον. καὶ ὅτι μὴ μνησικακῶν τοῖς προελθοῦσιν, οὐχ ὁ φόβος τοῖς μελλοῦσιν, οὐχ ἡ παρεστὼς τῶ στρατηγῶ, οὐχ ἡ ἐρημία τῶ τόπω, οὐ δὲ τῆς σφαγῆς εὐκολον, οὐκ ἄλλο οὐδὲν ἀναίρει αὐτὸν πρὸς τὸν φόνον· ἀλλ' ὥσπερ εὐεργέτην τινὸς, καὶ μεγάλα αὐτὸν πεποιηκότος ἀγαθὰ, οὕτω τῶ ἐχθρῶ καὶ λελυπηκότος ἐφείσατο, καὶ δὲ κρεμασθεὶς ἀπεκόψας τῶ ἱματίου, καὶ τὸν φακὸν τῶ ὕδατος ἀφελόμενος, ἀπελθὼν πόρρωθεν, καὶ σὰς ἐδείξε, καὶ τῆ Διαφωνήσει ταῦτα μὴ ἐπέθηκεν· οὐκ ἐπὶ δηλήσει καὶ φιλοτιμίᾳ τοιαῦτα, ἀλλὰ διὰ τὴν ἔργον αὐτὸν πεῖσαι βουλόμενος, ὅτι εἰκῆ καὶ μάτην μετανοήθηκεν αὐτὸν ὡς ἐχθρὸν· καὶ διὰ τοῦτο αὖθις πρὸς φιλίαν ἐπιστρέψας αὐτὸν. Τὸ μὲν γὰρ ἁπλῶς ἐχθρὸν λυπήσαντα μὴ ἀμύνασθαι, θαυμαστὸν οὐδεὶς· ὃ δὲ ἄνθρωπον εὐεργετηθέντα πολλὰς καὶ μεγάλας εὐεργεσίας, εἶτα αὐτὸν τὴν εὐεργεσιῶν ἐκείνων, καὶ ἅπαξ καὶ δὶς καὶ πολλάκις ἀνελθεῖν ἐπιχειρήσαντα τὸν εὐεργέτην, λαβόντα εἰς χεῖρας, καὶ κύριον γενόμενον ἀνελθεῖν καὶ αὐτὸν ἀφεῖναι, καὶ τῆς ἑτέρων ἐπιβουλῆς ἐξαρπάσαι, καὶ ταῦτα πάλιν τοῖς αὐτοῖς ἐπιθήσεσθαι μέλλοντα, πῶς οὐ καταλίποι λοιπὸν φιλοσοφίας ἐπιβολὴν; πῶς δ' ἔχοιεν ἂν πονηρίας ὑπερβολὴν ταῦτα τὰ τοῦ Σαοὺλ εἰς τὸν Δαβὶδ ἐκδικήματα; ὅτι ἁρπάσαντος τὸν πολεμίων αὐτὸν λοιπὸν τοῦ Δαβὶδ, καὶ τῆς πόλεως ἑαυτὸν ἀναιτησαμένης, καὶ πολλῶν ἐπινίκια θυόντων, τὸν εὐεργέτην καὶ σωτῆρα καὶ τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων αἴτιον ὁ Σαοὺλ αὐτὸν ἀνελεῖν ἐπιχείρησε. καὶ οὐδὲ τῆς εὐεργεσίας ἡ ὑπόθεσις τὸν μεμνῆσθαι καὶ παραιτήσασθαι κατέσχεν ἐκείνου, ἀλλ' ἃ μὲν ἅπαξ καὶ δὶς καὶ πολλάκις ἠκόντισε, βουλόμενος αὐτὸν ἀνελεῖν, καὶ τοιαῦτα αὖθις τῶν κινδύνων ἐκείνων ἐδίδου ταῖς ἀμοιβαῖς. Δαβὶδ γὰρ ἔφυγε τὴν χεῖρ αὐτοῦ, φησὶ, καὶ ὁ δόρυ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ Σαοὺλ, καὶ ἦρε Σαοὺλ τὸ δόρυ, καὶ εἶπεν· Εἰ παίξω ἐν Δαβὶδ. καὶ ἐξέκλινε Δαβὶδ ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ, καὶ ἐπάταξε τὸ δόρυ ἐν τῷ τοίχῳ. τίνα οὖν ἂν καὶ τῶν σφόδρα φιλοσοφῶν ὑπέσχομεν ἐν θυμοῖ ταῦτα ἐξενεγκεῖν; ἀλλ' οὐδ' ἠρέμησε φυγεῖν μᾶλλον, καὶ τῆς παιχείας οἰκίας ἐκπεσεῖν, καὶ πλανήτης εἶναι) καὶ δραπετεύειν, καὶ παλαιπωρεῖσθαι πολὺν ἀναγκαίως παρίζειν φόβον, ἢ τῷ βασιλεῖ χαλεπαίνειν σφαγῆς αἴτιος. οὐ γὰρ ὅπως ἑαυτὸν ἐκδικήσειεν, ἀλλ' ὅπως ἐκεῖνος ἀπαλλαγῇ τῆς πάθους ἐσκόπει· Διὰ τοῦτο τοῦ ὀφθαλμοῦ ἑαυτὸν ἐξήγαγε τῆς ἐχθρᾶς, ὥστε ἐπισύραι τὸν ὄγκον, καὶ καταστεῖλαι τὴν φλεγμονὴν, καὶ παθεῖν μηδὲν ἀσθενὲς τὴν βασκανίαν. βέλτιον γὰρ ἐμὲ, φησὶ, ταλαιπωρεῖσθαι καὶ μυρία πάσχειν δεινὰ, ἢ τὸν τοῦτον ἀδίκου σφαγῆς παθεῖν τῷ Θεῷ κρίνεσθαι. τί τοίνυν ἦν οἱ ἴσον τῆς ἡμεραίας ἐκείνης καὶ ἀδαμαντίνης ψυχῆς, ὅν πενίαν ἀντὶ πλούτου, καὶ ἐρημίαν ἀντὶ πατρίδος, καὶ πόνους καὶ κινδύνους ἀντὶ ἡσυχίας καὶ ἀδείας εἵλετο, ἵνα ἐχθρὸν ἀπαλλάξῃ τῆς πρὸς αὐτὸν ἀπιστίας; ἵνα οὐκ ἂν ἔπεισε ταῦτα ἐκπεπληγμένον καὶ ἄγγελον καταλαβεῖν τὸν ἐχθρὸν, καὶ ἀπαλλαγῆναι τῆς βασκανίας; ἀλλ' ὠμὸν ἐκφύγοι καὶ ἀπαθῆ θεραπεῦσαι οὐδὲν τούτων ἔπεισε πρὸς φιλανθρωπίαν ἐπικαμφθῆναι, ἀλλ' ἐδίωκε καὶ πάντα χρὸν ἐκείνῃ ζητῶν ἐκδικίαν μὴ οὐδὲν, ἀδικηθῆναι δὲ τὰ ἔσχατα, καὶ μυεῖα αὐτὸν διὰ τούτων ποιήσαντα ἀγαθά. καὶ οὐκ εἰδὼς εἰς αὐτὰ λοιπὸν τῷ Δαβὶδ ἐμπίπτει τὰ δίκτυα. ἰδοὺ γὰρ ἐκεῖ σπήλαιόν, φησὶ, καὶ εἰσῆλθε Σαοὺλ κοιμᾶσθαι· Δαβὶδ δὲ καὶ οἱ ἄνδρες αὐτοῦ ἐν τῷ ἐσωτέρῳ σπηλαίῳ ἐκάθηντο. καὶ εἶπον οἱ ἄνδρες Δαβὶδ πρὸς αὐτὸν· ἰδοὺ ἡ ἡμέρα, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος, δίδωμι ἐχθρόν σου εἰς τὰς χεῖράς σου, καὶ ποιήσεις αὐτῷ ὃ ἐὰν ἐν ὀφθαλμοῖς σου. καὶ αὖθις Δαβὶδ, ὃς ἀφείλετο τὸ περίγειον τῆς διπλοΐδος Σαοὺλ λαθραίως. καὶ μὴ ταῦτα ἐπάταξε τὸν Δαβὶδ ἡ καρδία αὐτοῦ, ὅτι ἀφείλετο τὸ περίγειον τῆς διπλοΐδος, ὃς εἶπε πρὸς τοὺς ἄνδρας αὐτοῦ· μηδαμῶς μοι παρὰ Κυρίου

Ex τ. α. λογ. εἰς τὸν Δαβὶδ καὶ τὸν Σαούλ.

χ. ἐκ τῶν αἰχμαλωτῶν ἐχθρῶν

χ. πῶς

χ. πῶς

εἰου πᾶσαν ὃ ῥῆμα τοῦτο τῷ κυρίῳ μου, τῷ ἐπιτυγχάνειν τὸν χριστὸν μου ἐπ' αὐτόν, ὅτι χριστὸς Κυρίου ἐστίν· ὡς δὲ Ἐλεγεν· ἵλεώς μοι Κύριος, εἰ γὰρ ᾗ αὐτὸς βουληθείη, μὴ συγχωρήσαί μοι τοῦτο ποτε ἐργάσασθαι, μηδὲ ἐπιτρέψειν εἰς τοιοῦτον ἐλθεῖν τὸν ἁμάρτημα. τί τοιούτης ἡμῖν αἱ τῆς ψυχῆς ἠμερώτερον; ἆρα αἱ θεσπέσιον τοῦτο ἐργασμα τῆ σοφῆ τοῦ θεοῦ προνοίᾳ φύσει ἀπελαθεῖν πολιτεύεσθαι δικαιοῦμενοι; ἀλλ' οὐκ ἂν ἀπάγοιτο οἱ θεῖοι νόμοι. τίς γὰρ ἂν, εἰ τί μοι, ζημίως ἔλθοι τοιοῦτον βούλευσασθαι τῷ Θεῷ; καὶ τί λέγω βούλεσθαι; μὴ καταβούλεσθαι μὲν [οὖν] τοῦ λελυπηκότος, τίς ἂν ῥᾳδίως ὑπομείνειν; εἶδες τοῦ Δαυὶδ τὰ δίκτυα τεταμένα, καὶ ὃ θήραμα συναπειλημμένον, καὶ τὸν κυνηγέτην ἑστῶτα, ᾗ πόρρωθεν εἰσελθυομένοις βαπτίσαι ὃ ξίφος εἰς ὃ τοῦ πολεμίου σῶμα; ἆρα μοι λοιπὸν ᾗ τὸν φιλοσοφίαν· ἆρα μοι τὸν πάλιον, τὸν ἰσχνόν, τὸν σίφανον. καὶ γὰρ σάββατον ἦν ὃ παλαιον συχνόν, ᾗ πάλαι ἐμαστίζετο καὶ προσέβαλλον. ἐπάλαιε μὲν γὰρ ὁ Δαυὶδ, ἐπίκτητος ᾗ ὁ θυμός, ᾗ ἔπαθλον ὁ Σαοὺλ ἔκειτο, ᾗ ἀγωνοθέτης ἦν ὁ Θεός. ἀ γὰρ πρὸς ἑαυτὸν μόνον ᾗ τὸν ὑπερθυμίαν τὸν ἑαυτοῦ ἦν αὐτῷ ὁ πόλεμος, ἀλλὰ ᾗ πρὸς τὸν πρόσωπα γραπτόν. εἰ γὰρ ᾗ φιλοσοφεῖν ἤθελε, καὶ φείδεσθαι τοῦ λελυπηκότος, εἰκὸς ἦν ᾗ διδοικέναι αὐτὸν σκαιόν, μή ποτε καὶ συγκόψωσιν αὐτὸν τὸ ὂν ἁπλαίᾳ, ἅτε λυμαινόμενα καὶ προδότην αὐτὸν ὄντα τῆς αὐτῶν σωτηρίας, ᾗ τὸν κοινὸν ἐχθρὸν αὐτῶν ἀφοσίοῦντα. καὶ γὰρ εἰκὸς ἦν ταῦτα αὐτὸν διανοεῖσθαι λέγω· σκληπταὶ ᾗ φυγάδες ἐγένοῦμεθα ἡμεῖς, καὶ οἰκίας ᾗ πατρίδος καὶ τῆς ἄλλων ἁπάντων ἀξιεπίσημου, ᾗ τῆς δυναστείας πάντων σκοινωνήσαμεν· καὶ σὺ τῆς κακῆς τούτων τῆς αἰτίου εἰς χεῖρας λαβὼν ἀφεῖναι ἀφέντα, ἵνα μηδέποτε τῆς κακῆς τούτων ἡμεῖς ἀναπνεύσωμεν; ᾗ πῶς δικαίως ἐχθρὸν ἀφέντα προδίδωσι τὸν φίλους; καὶ πῶς ταῦτα δίκαια; εἰ γὰρ τῆς ἑαυτοῦ καὶ σωφρονοῦς σωτηρίας, ἀλλὰ τῆς ἡμετέρας φείσαι ψυχῆς. ἀ λυτέον τὰ παρελθόντα, σκοπεῖν μέμνησαι τῆς κακῆς, ὧν ἔπαθες πρὸς αὐτοῦ; καὶ ἀφ' ἃ μέλλοντα ἄνελε, ἵνα μὴ μείζονα καὶ χαλεπώτερα ἀναφῶμεν κακά. ἀλλ' οὐκοῦν τούτων ὁ δίκαιος σκοπὸς ἀνελαμβάνετο. ἀλλ' εἰς ἔννοιαν μόνον, ὅπως τὸν τῆς αἰτιοκακίας αἰνάδικα δυνώσκοντα σίφανον. οὐκοῦν γὰρ ἐνῆν τοῦτο γοῦν μαστοῦ, εἰ μόνος ὢν καὶ καθ' ἑαυτὸν ἐφείσατο τοῦ λελυπηκότος, ὡς νῦν προδέδοξεν ὄντι, ὅτι πρὸ ὀντων ἑτέρων αὖθ' τοῦτο ἐποίησε· ᾗ ἑτέρων οὐκ ὀκνεῖν δὲ θεσπέσιον δὲ μετεῖναι, ἀλλὰ γραπτοῦ ᾗ πολεμοῦ μεμαθηκότων, ἐν τοῖς πολλοῖς ἀπεγνωκότων πόνοις, ᾗ μακρὰ αἰαπεύσαντα ὑπερθυμιούντων, ᾗ εἰδότων ὅτι τῆς κακῆς ἡ λύσις πᾶσα ἐν τῇ τοῦ πολεμίου σφαγῇ τότε ἔκειτο. ἀ μόνον ᾗ λύσις κακῆς, ἀλλὰ ἐν μυρίων κτήσεις ἀγαθῶν. οὐκοῦν γὰρ σκώλυει, σκαίου σφαγέντος, ὑπὸ τοῦτον αὖθις ἀναβιῶναι τὸν βασιλεύειν. ἀλλ' ὅμως ἐσόμενον ὅπερ τῆς προξενοῦντα, ἴσχυεν ὁ ἡνιαῖος σκαῖος πάντων ἀπεχθείας τούτων, ἐν ἴσχυεν ὁ πολεμίου. μέγα μὲν οὖν ᾗ αὐτὸν ἵνα τῆς οἰκείων ἀπεχθέσθαι παθῶν· πολὺ ᾗ μείζον, ὃ ᾗ ἐπέρχεσθαι δυνηθῆναι πᾶσαν τὸ αὐτοῦ αὐτῷ κτήσασθαι γνώμην. Καίτοι πολλοὶ τῆς ἐχθρῶν ᾗ ⓐ δεχομένους φιλοσοφῆν, καὶ αὐτοὶ μὴ καταδέχονται τοῦ ἐχθροῦ ἀνελεῖν, ὑφ' ἑτέρου ἀναιρεθέντος, μέλλοντας οὐκ ἂν ἔλαττον κωλύσαι. ὁ ᾗ Δαυὶδ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὥσπερ ἵνα προδεκατεθείη λαβεῖν, ἐν μέλλων αὐτῆς δίκαιος διδόναι, οὕτως ἀ μόνον αὐτὸς οὐχ ἥψατο τοῦ πολεμίου, ἀλλὰ ἐν τοῦ ἐταίρους αὐτοῦ βαλομένους αἰσθῆναι σκώλυσι, σωματοφύλακα αὐτὸν πολεμίου ἡγούμενος, ᾗ δορυφόρος ἄριστος. ὥστε οὐκ ἀδίκως ἁμάρτοι ⓐ Δαυὶδ μᾶλλον κινδυνεύσας τότε προεπιπλῆξαι εἰπών, ἢ ⓐ Σαοὺλ. ἀ γὰρ ⓐ τυχόντα ἀγνοῦν ὑπέμεινε, πολυπὶ ᾧπερ ἀσυνδάζων αὐτὸν ἀζηλεύσας τῆς ὑπερβολῆς τὸ πρὸ σκαίου· ἀδὲ ὕστερον ἐδιδοίκει μέλλων αὐτὸς ἀπροσφάτευσας, ὡς ἐδιδοίκει μή ποτε τὸ γραπτοῦ τις σὺν ὀργῇ ὀξυθυμῶ δίκαιον ἀφαιρήσῃ τὸ ἀνθρώπου. δίκαιον ὕστερον ᾗ δικαιολογίαν τοιαύτην συνέθηκε, καὶ κατηγόρει μὲ σκαίου, κατηγορῆσ ᾗ ὁ καθυδών, ἀπελογεῖτο ᾗ ὁ πολέμιος, ἐδίκαζε ᾗ ὁ Θεὸς, καὶ τὸν τοῦ Δαυὶδ ψῆφοι σκύρωσαν. οὐ γὰρ ἀνθ' τοῦ ὀργῆς ἴσχυεν ἂν τῶν μεμιαμμένων

Ex τῇ C. λόγ. τοῦ περὶ τὸν Δαυὶδ, ᾗ τὸν Σαούλ.

μαγομαθῶν ἐκείνων ἀπειγμένος· ἀλλ' ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις ἰῶ, ἡ τοῖς χείλεσιν ἐγκαθημένη τούτου, καὶ πιθῶ τινα δίδοῦσα τοῖς ῥήμασιν ἐκείνοις. [ἆρα οὐχὶ καὶ] ὑπὸ τούτου μάλιστα αἱ τις αὐτὸν θαυμάσειε τὰ μεγαλοψυχίας, ὅτι τὸν ἐχθρὸν εἰς χεῖρας λαβὼν καθεύδοντα καὶ ἀκίνητον μένοντα, καὶ οὐδὲν δυναάμενον ἐργάσασθαι, οὐ μόνον ἀφῆκε, ἀλλὰ καὶ οὐδὲ ἐπαίρεις βουλομένοις ἐκώλυσεν; ἆρα πῶς ἰῶ εἰκὸς ἀφεῖναι πρὸς ἀφνὸν; εἰ γὰρ μυρίας ψυχὰς εἶχεν λοιπὸν, οὐκ ἂν ἑτοίμως ἀπάσας ἐπέδωκεν ὑπὲρ τοῦ στρατηγοῦ, ἔργῳ μαθόντες ὑπὸ τοῦ πολεμίου κηδεμονίαν τὴν πρὸς οὐδὲν οἰκείας οὖσαν; ὁ γὰρ πρὸς οὐδὲν λελυπηκὼς πρᾶος καὶ ἥμερος ἐστὶ, οὐ πολλῷ μᾶλλον πρὸς οὐδὲν ὑποϊχῶς διακειμένως οὕτως ἐμένγε διακεῖται; ἆρ' οὐκ ἂν τις εὐκαίρως ἐντεῦθεν ἀποδίξειεν, ὅτι μᾶλλον ἔστησε ζῆπαγον φυσαίμενος τὸν Σαοὺλ ὁ Δαβὶδ, ἢ ὅτι τὸν Γολιὰθ κατέσφαξε, καὶ τὴν ἔγχελυν, καὶ τὴν τοῦ βαρβάρου κεφαλὴν ἐσκύλευσε; καὶ γὰρ αὕτη λαμπροτέρα ἐκείνης ἡ νίκη, καὶ ὁ ζῆπαγον ἐνδοξότερος. οὐκ ἐμὲ γὰρ ἡ σφενδόνης εὐστοχία ἐδόκησεν ἢ λίθων, ἡ τῶν πάντων τάξεως· ἐνταῦθα γὰρ πάντα ὁ λογισμὸς ἐγίνετο, καὶ χωρὶς ὅπλων ἡ νίκη κατώρθωτο, καὶ αἱμάσσοντι τὸν ζῆπαγον ἴσα τοῦ. ἐπὶ δὲ τῷ καλῷ τούτῳ καὶ θαυμασίῳ νίκῃ" ἐσίκησεν, οὐδὲν λοιπὸν τὸ ὕπνου ἡ τῶν ἀγώνων ὑποθῆκις ὁ Σαοὺλ, καὶ ἐξῆλθεν ἀπὸ τοῦ σπηλαίου, τῶν εἰς αὐλὴν γεγυμνασμένων εἰδὼς οὐδέν. ἐζήτει γὰρ ὁ Δαβὶδ ὅπισθεν, ἐλευθέροις λοιπὸν ὀφθαλμοῖς πρὸς τὸ οὐρανὸν βλέπων· ἐζήτει, οὐ κεφαλὴν βαστάζων βαρβάρου, ἀλλὰ θυμὸν νενεκρωμένον, καὶ ὀργὴν ἐκνενευρισμένην, καὶ τὰς πολεμίῳ μυεῖα πεύματα δοὺς· ὃς ⟨ω⟩ μὲν Σαοὺλ διώκοντας, ⟨ω⟩ δὲ ἀληθῶς ἐχθρὸν, τὸν Δαβόλον, πολλαῖς καπαχεντήσας πληγαῖς· ἐζήτει τὴν δεξιὰν μὲν τῆς κεφαλῆς ἐστεφανωμένην ἔχων· δεξιὰν ἐκείνην, ἣ τὸ ξίφος ἴσχυσε" καταβαλεῖν ἐζήτει ἐγκρύψαι, καὶ ἀνάπαυσιν τῷ Θεῷ δόξαν τὴν μάχαιραν, καὶ πρὸς τοσαύτην ἀντίπνοιαν θυμοῦ ῥύμην· ἐζήτει μὲν τοσαύτης πρόφασιν, μὴ ὅσης ⟨ω⟩ πρὸς παῖδες ἀπὸ τῆς καμίνου. καθάπερ γὰρ ἐκείνους ἡ κατέκαυσε τὸ πῦρ, οὕτω καὶ τοῦτον ἡ πυρὰ τῆς ὀργῆς οὐκ ἐπέφρησε. καὶ ἐκείνους μὲν τὸ πῦρ ἔξωθεν ἐμίλησε, τοῦτον δὲ ἔνδοθεν ἔχων τὸν αἰθέρακα καμόμενον, καὶ τὸν δικόλεον ἔξωθεν τὴν καμίνον κατακαίοντα, ἀπὸ τῆς ὄψεως τοῦ ἐχθροῦ, ἀπὸ τῆς φυγῆς τῶν σφαγίων, ἀπὸ τῆς εὐκολίας τῆς χειρὸς τὸν σφαγέα, ἀπὸ τῆς ἐρημίας τῶν βοηθούντων, ἀπὸ τῆς μνήμης τῶν προελθόντων κακῶν, ἀπὸ τῆς τῶν μελλόντων ἀγωνίας (ἡ γὰρ τοῦ τὸ κλήματίδος καὶ πίστις ⟨ω⟩ συμπόσιου, ⟨ω⟩ πρόνοιαν τῶν τοῦ Βαβυλωνίου ἀναπόντων καμίνου λαμπροτέρου ἀνῆπτε τὸν φλόγα) οὐκ ἐνεφρήσθη, οὐδὲ ἔπαθέ τι τοιοῦτον, οἷ εἰκὸς ἦν· ἀλλ' ἐξῆλθε καταβὰς καὶ ἀνέπαφος. Εξελθὼν τοίνυν ὁ Δαβὶδ ὄπισθεν τοῦ Σαοὺλ, ἐβόησε λέγων, Κύριέ μου βασιλεῦ. ⟨ω⟩ ἀνέβλεψε Σαοὺλ ὀπίσω αὐτοῦ, καὶ ἔκυψε Δαβὶδ ὅτι πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. ἀρά γε ταῦτα τοῦ σῶσαι τὸν ἐχθρὸν ἐλάττονα φέρει τὸν ἔπαινον; ὅτι αὐτὸς σώσας αὐτὸς πρόσκυνῶ τὸν σωθέντα, καὶ βασιλέα καλεῖ, καὶ δοῦλον ἑαυτὸν ὀνομάζει, καὶ πάντα ποιεῖ, ὥστε ἐκείνου καταγελᾶσθαι τὸ [φρόνημά τε καὶ] φύσημα, καὶ τοῦ θυμοῦ πραθυμήσασθαι, καὶ τὸν βασκανίαν ἀπελεῖν; ἀλλ' ἀκούσωμεν καὶ τῆς ἀπολογίας αὐτοῦ. Ινα τί ἀκούεις τῶν λόγων τοῦ λαοῦ λέγοντος, ἰδοὺ Δαβὶδ ζητεῖ τὴν ψυχήν σου; ἰδοὺ ἑωράκασιν ⟨ω⟩ ὀφθαλμοί σου σήμερον, ὡς πᾶν ἔδωκέ σε Κύριος εἰς τὰς χεῖράς μου ἐν τῷ σπηλαίῳ, καὶ οὐκ ἠβουλήθην ἀποκτεῖναί σε, καὶ ἐφεισάμην σου, καὶ εἶπον, οὐκ ἐπίσω τὴν χεῖρά μου ὅτι τὸν κύριόν μου, ὅτι χριστὸς Κυρίου ἐστί· καὶ ἰδοὺ ὁ πατὴρ τὸ ἱματίου σου ἐν τῇ χειρί μου, ὃ ἐγὼ ἀφεῖλον, καὶ οὐκ ἀπέκτεινά σε. οὐ γὰρ ἂν, εἰ μὴ πλησίον ἐνόμιζον, φησὶ, καὶ τὸ σώματος ἐγλιὲ ἔσπασα τοῦ σοῦ, ὃ μέρος δὲ ἔκοψα τοῦ ἱματίου. καὶ γὰρ εἰ μὴ ἔκοψα, ὁδαμόθεν ἐτέρωθεν εἶχε πιστώσασθαι τὸν ἐχθρόν. πῶς γὰρ ὁ μὴ τοσαύτης εὐεργεσίας πολεμῶν τῷ μηδὲν ἠδικηκότι, ἐδεήθη ἀποπέμψας, ὅτι ἀδικηθεὶς ἕτερος τὸν ἀδικήσαντα λαβὼν εἰς χεῖρας ἐφείσατο; πῶς ἂν ἀναμφισβήτητον ἀπόδειξιν τῆς αὐτοῦ φρονήσεως ποιήσαιτο, καὶ

αὐτὸν

a. Βατ κ.λ.θ.

αὐτὸν τὸν ἐχθρὸν, καὶ δικαιῶ καὶ μάρτυρα καλεῖ τῆς οἰκείας κηδεμονίας, οὕτως λέγων· γνῶθι καὶ ἴδε σήμερον, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῇ χειρί μου ἀθέτησις· καὶ σὺ δεσμεύεις τὸν ψυχόν μου τοῦ λαβεῖν αὐτόν. οὕτως ἐπὶ ἄτυφος καὶ χαροδοξίας καθαρὸς ἁπάσης, καὶ πρὸς ἓν ἔ-
βλεπε μόνον, τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον. φησὶ γάρ, Κείσθω ὁ Θεὸς δικάζων ἐμοῦ καὶ σοῦ. τοῦτο ὃ a.Bas κδ.11.
Εἶπεν, οὐχὶ κολασθῆναι βουλόμενος ⓦ ἄνδρα, οὐδὲ τιμωρεῖσθαι πρὸς αὐτὸν λαβεῖν, ἀλλὰ
φοβηθεὶς τὴν μνήμην τῆς μαγῳδίας κρίσεως· ὅτι οὐκ ἂν ἐπέλιμπε καλέσας ⓦ ἀποδιαλόγι-
σασθαι δικαιῶν, & ἐπ' αὐτοῦ τοῦ δίκην εἰσαγαγεῖν, εἰ μὴ σφόδρα ἐαυτὸν πεπεῖσθαι ἐώρα, ὅτι
πάσης ὑπερβολῆς ἐστὶ καθαρὸς καὶ ἀμέτοχος. τίς οὖν ἂν ἐκπλαγείη, τίς οὐκ ἂν θαυμάσειε
τοῦ ἡμερωθέντος ἐκείνου καὶ ἀδαμαντίνου ψυχοῦ [τοῦ Δαβίδ;] ὅτι πολλὰς & μεγάλας ἀν-
ερασίας ἔχων ἀριθμεῖν τῷ Σαοὺλ· καὶ γὰρ ἐδυνάτο, εἰ ἤπερ ἐβούλετο, εἰπεῖν, ὅτι τὸν βαρ-
βαρικὸν πολέμιον καθαίρων κατακλυσμοῦ πίνος ἅπασαι μέλλοντος καθαιρεῖν τοῦ πόλιν,
κατεπηγότων ὑμῶν & δεδοικότων, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀποθανεῖσθαι προσδοκώντων,
ἐγὼ προῆλθον, οὐθενὸς ἀναγκάσαντος, ἀλλὰ καὶ σοῦ κωλύοντος & κατέχοντος, οὐκ ἀνεχόμην,
ἀλλὰ περὶ τῶν ἄλλων ἀπάντων ἐπηδόησα, καὶ ⓦ πολέμιον ἐδεξάμην, καὶ τοῦ κεφαλοῦ
ἀπέτεμον· καὶ ὥσπερ πικρὰ χαμαίρρου ῥεύματα διέσχισα τοῦ ἔφοδον τῶν βαρβάρων ἐκείνων,
καὶ τοῦ πόλιν σεσωμένην ἔσησα· καὶ δι' ἐμὲ σὺ μὲν τοῦ βασιλείαν καὶ τοῦ ψυχοῦ, ⓦ οἱ λοιποὶ
πάντες μετὰ τῆς ψυχῆς, τοῦ πόλιν καὶ τὰ οἰκίας, τὰ παιδία & τὰ γυναῖα ἔχουσι· καὶ μετ'
ἐκεῖνο ἦλθε πάλιν ἕτερος, ὃς κατώρθωσε πολέμους, οὐκ ἐλάττους ἐκείνου· καὶ ὅτι ἀπαλὸς καὶ δίς καὶ
πολλάκις ὑπερχρήσαντος διελεῖν, καὶ ὁ δόρυ τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς ἀφέντος οὐκ ἐμνησικά-
κησε, καὶ ἕτερα πολλῷ πλείονα τούτων καὶ μείζονα. ἀλλ' οὐδὲν τούτων εἶπεν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν
κατ' ἐκείνου τοῦ ἡμέραν συμβάντων, τοῦ ἀπολογίαν ποιῆσαι μόνον, ὥστε εἰπεῖν· γνῶθι
καὶ ἴδε σήμερον, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῇ χειρί μου κακία, οὐδὲ ἀθέτησις· καὶ σὺ δεσμεύεις τοῦ ψυ-
χοῦ μου τοῦ λαβεῖν αὐτόν. πόθεν οὖν ἂν τὰ τοιαῦτα κατακλάσειε ῥήματα; ὅτι μὴ ὀφθῆσαι
αὐτῷ τὰ θυμερασίας ἐβούλετο, ἀλλὰ πεῖσαι μόνον, ὅτι τῶν φιλούντων καὶ κηδομένων, μὴ τῶν
ὑπερβαλλόντων καὶ πολεμούντων ἐστί. Καὶ σὺ τοίνυν ὅταν εἰς χεῖρας ⓦ ἐχθροῦ λάβῃς Ex τῆ Γ. λόγ.
ⓦ σὸν, μὴ τοῦτο σκόπει, ὅπως αὐξῇ ἀμυνόμενος καὶ μυρίαις πλουσῃ λοιδορίαις ἐκπέμ- περὶ τῆς Δαβὶδ, & τοῦ Σαὺλ.
ψῃς, ἀλλ' ὅπως αὐξῇ θεραπεύσῃς, ὅπως αὐξῇ ἐπιμαλάγῃς πρὸς ὑπείκειαν, καὶ μὴ πρό-
τερον ἀφῇς πάντα ποιῇ καὶ λέγῃ, ἕως ἂν ἐκλιμῇ τῇ θρασύτητι τῆς ἐκείνου ὠμότητος.
ὅθεν οὖν καὶ ὁ Δαβὶδ ἐποίησε, ὁρῶν ⓦ πολέμιον τῆς αὐτοῦ σωτηρίας ὁπλιζόμενον, καὶ
πάντα ἀφεὶς τοῦτο μόνον, τὸ μόνον οὐκ ἠρέτισεν, ἀλλὰ καὶ εἰς πλείονα ἦλθε συμπάθειαν·
καὶ ὅσῳ μείζονα ἐπεβάλλετο, τοσούτῳ μᾶλλον αὐξῇ ἐδάκρυε, καὶ ὁ πρότερον ἀπεῖχε πάντα
ποιῶν, ἕως καὶ αὐξῇ ἀπολογήσασθαι προεκάλεσε μετὰ δακρύων καὶ ὀδυρμῶν. ὅταν γὰρ
ἤκουσεν εἰπόντος αὐτοῦ, Κύριέ μου βασιλεῦ, οὐκ ἐώτεγκεν ἀδακρυτὶ ταῦτα ἀκοῦσαι τοῦ
φωνοῦ ὁ Σαοὺλ, ἀλλ' ὠλόφυρε καὶ ἐπέκρα φωνοῦ, καὶ μέγα ὠλόλυξε καὶ εἶ-
πε· Δίκαιος σὺ ἐγὼ ἐμοῦ· ὅτι σὺ μὲν ἀποδέδωκάς μοι ἀγαθὰ, αὐτὶ τῆς ὑπερβουλῆς, ἀπο- a.Bas.κδ.in.
τὶ τῆς σφαγῆς, αὐτὶ τῶν μυρίων κακῶν ἐκείνων· ἐγὼ δὲ ἀπέδωκά σοι κακά· καὶ οὐδὲ
ὅτως ἐνόμιζον βελτίων, ἀλλὰ μὴ ταῖς θυμερασίας ἐκείνας ἐπέμενα τῇ πονηρίᾳ· καὶ οὐδὲ
οὕτω μετεβάλλω, ἀλλὰ διέμενας ⓦ σαυτῷ πιστὸν τηρῶν τὸν ὅρκον, καὶ κάλιν ἡμᾶς ὑπερβουλίου ταῖς
βουλαῖς, & ἀπήγειλάς μοι σήμερον, ἃ ἐποίησάς μοι ἀγαθά· ὡς ἀπέκλεισέ με Κύριος εἰς
τὰς χεῖρας σου, & οὐκ ἀπέκτεινάς με. πῶς τῷ Δαβὶδ ἤρκει δὴ μαχαιρώσειεν, ὃς τὸ βεβα-
χεῖα καὶ σφοδρὸν οὕτω ⓦ ἐχθροῦ μετερρύθμισεν, καὶ ψυχοῦ αἵματος & σφαγῆς διέλυσαν λα-
βεῖν, εἰς θρίους ἐκάλεσεν ἀθέους & ὀλεθρίους; οὐχ οὕτω τὸν Μωϋσέα θαυμάζω, ὅτι
ἀπὸ πέτρας ἀκροτόμου ὑδάτων πηγὰς ἐξήγαγε, ὡς θαυμάζω τοῦτον, ὅτι ἐξ ὀφθαλμῶν τοι-
αὐτῶν πηγὰς δακρύων κατήγαγε. ἐκεῖνος μὲν γὰρ τοῦ Φύσιν εἰκόνων· σοῦ δὲ τῆς

προαιρέσεως ἀπειληφέτο. ὁκφίος ἐπάταξεν ὁ τῇ ῥάβδῳ τὸν λίθον· οὗτος ἔκρουσε τῷ λόγῳ τὴν καρδίαν, οὐχ ἵνα λυπήσῃ, ἀλλ' ἵνα καθαρὰν ἐργάσηται ἡ προσιωῦ. ὅσοι οὖν αὐτὸν ἐπαινῶσι διὰ τὴν οἰκείαν ὁρᾶσιν, μᾶλλον ἀλλ' θαυμάζω διὰ τὴν τοῦ Σαοὺλ μεταβολήν. τῶν γὰρ τῶν οἰκείων κρατῆσαι παθῶν πολὺ πλέον ὄντι, ὃ τῆς ἑτέρων ἀπειληφέναι μανίας, ἢ φλεγμαίνουσαν καταστεῖλαι καρδίαν, καὶ τοσαύτην γαλήνην ἀπὸ τοσαύτης ἐργάσασθαι ζάλης, καὶ ὀφθαλμοὺς φῶτον βλέπειν ἅμα, δακρύων ἐμπλῆσαι θερμῶν. καὶ τοῦτο ἔστιν ὃ πολλῆς ἐκπλήξεως γέμει καὶ θαύματος. καὶ γὰρ εἰ μὴ τῶν ὑπεικόντων καὶ μετείων αἱ θέσπιες λόγιοι ὁ Σαοὺλ, μέγα λίαν σφόδρα ἐπῆρε τὸν πρὸς τὴν οἰκείαν ἀρετήν. ὃ γὰρ ἔκτεινε θηρίων μυρίων καὶ πρὸς ἑκατὸν καὶ χιλίους ἀλλοφύλους ἐπαναστάντας, καὶ πρὸς σφαγὰς ἐπαγόμενον ὡς βοσκήματα καὶ εὐδοκοῦντα πᾶσαι τὴν περίοδον ἐμέσαι ἐκείνην, τίνα οὐκ ἂν ἀπεκρύψατο τῶν πώποτε ὑπὸ διδασκαλίας φιλοσοφίας βεβοημένων; ἐπαίρου μὲν γὰρ ἄξιον καὶ μεγίστου θαύματος, καὶ ὃ μὴ βασιλίσσης ὃ ξίφος, μηδὲ ἀποτεμεῖν τὴν πολεμίαν ἐκείνην κεφαλήν· ὃ γὰρ καὶ αὐτὴν μεταβαλεῖν τὴν προαίρεσιν καὶ βελτίω ποιῆσαι, καὶ πρὸς τὴν οἰκείαν αὐτὸν ὑπεικέδειν μεταγαγεῖν, τίνα δ' ἂν οἶσθα λοιπὸν φιλοσοφίας ἐπαινοῦντα; ἀλλ' οἱ πολλοὶ τῶν αἰθεσπίων, ὑ μόνον τ πρὸς τὸν ἔξωθεν ὁμιλίας ἀπείργουσιν ἑαυτόν, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ὠφέλειαν ἀνέχονται τὴν ἐκείνων, οὐδὲ τῆς φωνῆς ἀκούσαι. ὁ γὰρ Δαβὶδ οὐχ οὕτως· ἀλλὰ καὶ τ ἐχθροὺς ἔσωσε, καὶ πρότερος ἐτίμησε προσεπτύσατο, κύριέ μου βασιλεῦ. καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ πιστὸν ὅτι πρόσωπον αὐτοῦ, προσκυνήσει αὐτόν· καὶ τιμηθεὶς τὸ πρὶν εἶπεῖν ἐκεῖνον, τέκνον Δαβὶδ, πάλιν μείζονος αὐτετίμησεν εἶπών· δοῦλός σου, κύριέ μου βασιλεῦ. τίς αὖ χρεία μείζονα ταύτης δυνήσεται εἶπεῖν; ἐκεῖνος μὲν τῆς ψυχῆς αὐτῆς εὐεργατηθεὶς εἰς συγγένειαν τὸν εὐεργέτην ἠγάγετο· οὗτος εὐεργετήσας διαπαντὸς τ εὐεργετηθέντα ὠνόμασε. τέκνον μὰ, φησιν, ἐκάλεσεν, ἐγὼ ὃ ἀγαπῶ καὶ στέργω, ἐὰν δοῦλόν με ἔχῃς, μόνον μὴ τῆς ἀποστάσεως τὸν ὀργὸν, μόνον μὴ τῆς μανίας τὸν ψευσθῆναι σε ἐμὲ ποιησάμενον, καὶ μὴ νομίζειν ὑπεύθυνόν σε καὶ πολέμιον. καὶ ὅσα ὅσων ὁ κέρδος εἰργάσατο. ὑπὲρ γὰρ εἶπε τοῦτο, οὐκ ἰῶνται ἐκεῖνος ἀδακρυτὶ λοιπὸν ταύτην ἀκούειν τὴν φωνὴν, ἀλλ' ὁλοώλυξε πικρὸν· τὴν ὑγίειαν τὴν ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ τὴν φιλοσοφίαν, ἣν ὁ Δαβὶδ ἐνέθηκε, διὰ τῶν δακρύων δηλοῖ. πόσων οὐκ ἂν εἴη σεφάνων ἄξιος ὁ Δαβὶδ, ὅτι ὕτω τὴν ἑαυτοῦ ὁρᾶσιν καὶ ὑπεικείαν τοῦ Σαοὺλ ἀπειληφέτο, ὡς καὶ τῆς οἰκείας αὐτὸν πεῖσαι καταγνῶναι ὠμότητος, καὶ τὴν ἐκείνου αἰνιμνεῖν ἀρετήν; εἰ γάρ τις εὕροι τὸν ἐχθρὸν αὐτοῦ, φησιν, ἐν θλίψῃ, καὶ ἐκπέμψῃ αὐτὸν ἐν ὁδῷ ἀγαθῇ, καὶ Κύριος ἀνταποδῷ αὐτῷ ἀγαθά, καθὼς πεποίηκας σὺ μετ' ἐμοῦ σήμερον· καὶ ἰδοὺ ἐγὼ γινώσκω ὅτι βασιλεύων βασιλεύσῃς, καὶ στήσεται ἡ βασιλεία Ισραὴλ ἐν τῇ χειρί σου. καὶ νῦν ὄμοσόν μοι κατὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα μὴ ἐξολεθρεύσῃς τὸ σπέρμα μου ὀπίσω μου, καὶ μὴ ἀφανίσῃς τὸ ὄνομά μου ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός μου. καὶ πόθεν ἔγνως, εἰπέ μοι, τοῦτο; πόθεν σοὶ τὰ χρήματα, πόθεν ὅπλα, αἱ πόλεις, ἵπποι, τραπέζωται, ἅπασα τῆς βασιλικῆς πρέπουσα δυνάμεις· οὗτος ὁ ἔρημος καὶ γυμνός, ἄπολις, ἀοίκητος, ἀνέστιος. πόθεν οὖν ταῦτα λέγεις, εἰπέ μοι; ἀπ' αὐτοῦ μὲν τοῦ ἐχθροῦ. οὐ γὰρ ἂν ὁ γυμνὸς, καὶ ἄπολις, καὶ ἔρημος, ἐμοῦ τοῦ καθωπλισμένου καὶ τοσούτων περιβεβλημένου δυνάμεων περιῆν, εἰ μὴ Θεοῦ εἶχε μεθ' ἑαυτοῦ· ὁ γὰρ Θεὸν ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ πάντων ὄντι ἰσχυρότερος. εἶδες οἷα φιλοσοφεῖ μετὰ τοῦ ὑπεικτικοῦ ὁ Σαοὺλ; εἶδες πῶς δυνατὸν ἅπασαν ἀποβαλοῦσαν ποτὲ μεταβαλέσθαι καὶ πρὸς τὸ βέλτιον ἐπανελθεῖν; ἀρ' ἂ πόσων αὖ εἴη στεφάνων ἄξιος καθ' ἕκαστον τῶν ῥημάτων τούτων ὁ Δαβίδ; εἰ γὰρ καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ἐφθέγξατο τοῦ Σαοὺλ, ἀλλ' ἡ τοῦ Δαβὶδ σοφία εἰς τὸν ἐκείνου ταῦτα ψυχὴν κατεφύτευσι. φησὶ γοῦν ὁκφίος, ὄμοσόν μοι κατὰ τοῦ Κυρίου, ἵνα μὴ ἐξολεθρεύσῃς τὸ σπέρμα μου ὀπίσω μου, καὶ μὴ ἀφανίσῃς τὸ ὄνομά μου ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πατρός

χ. αὐτ.

ζῆς μου. δίκαιος ὁ βασιλεὺς τῷ ἰδιώτῃ περσάγλοις πόδι· καὶ ἱκετηρίαν ποιῆται ὁ δεόμενος, ὑπὲρ τῶν παίδων τῶν ἑαυτῷ πολεμίαν φυγάδα, καὶ ὅρκοις ἀπαιτῇ οὐκ ἀπίστων τῷ ζῶντι, ἀλλὰ σπουδῇ ὅσα εἰς αὐτὸν εἰργάσατο κακά. ὅμοσόν μοι μὴ ἀφανίσῃς τὸ σπέρμα μου ὀπίσω μου. διὰ τί ζῶντι πολέμιον καταλιμπάνει τῷ ἑαυτοῦ παίδων, καὶ ταῖς ἐκείνου χερσὶν ὑποπίπτει καὶ ἐγκόπτει τῆς δεξιᾶς αὐτῷ λαβόμενος δεῖται τῷ ῥημάτων αὐτῷ, καὶ τὸ θεῖον μιστύλλει ὑποσπόνδων. τί δὴ ὁ Δαβίδ; ἆρα καὶ μικρὸν ἐμνησικάκησε τοῖς ζῶσι; πάνυ μὲν οὖν· ἀλλ' ἀβούλως ἐπέπαυσε, καὶ τὸν χάριν ἔδωκε, καὶ παλιντυπήσαντος τὸ Σαούλ, τὸ μόνον οὐκ ἀπέκτεινεν, ἀλλὰ καὶ πλείονα ὠμολόγησε τότε πρὸς ἐμέ. καὶ γὰρ ἔλεγεν καὶ τοῦτο χαλεπὸν ὅτι καὶ πεπρωμένον τὸ σκέλος, εἰς τὸν οἰκίαν εἰσήγαγε τὸν ἑαυτοῦ, καὶ ὁμοτραπέζοις ἐπαίνοις, καὶ τῆς μεγίστης ἀξίωσε τιμῆς· καὶ οὐκ ἦρυθρία, οὐδὲ ἐσκανδάλισται, οὐδὲ τὸν τραπέζαν ἐσόμενος καταισχύνει τὸν βασιλικὸν τῇ πυρώσει τοῦ παιδός· ἀλλ' ἐκαλλωπίζετο καὶ ἐσπουδάζετο μᾶλλον. ὡς γὰρ τῶν συνδιαπνεόντων αὐτῷ ὁρᾷ τὸν ἔκγονον τοῦ Σαούλ τοσαῦτα κακὰ ἐργασαμένου τὸν Δαβίδ, τοσαύτης ἀπολαύοντα πρὸς αὐτῷ τιμῆς, εἰ καὶ πρώτων θείων ἀγελαιοτέρως ἴσως, ἀλλὰ πρὸς πόδας ἐκαθέζετο τοὺς ἐχθροὺς αἰχμάλωτος καὶ ἐρυθριῶν; εἰ γὰρ καὶ ἐπέρρωτο αὐτῷ ζῆφος ἐπέταξε, καὶ σιτηρέσιον ὠνίου τεταγμένον, πολὺ μέγα ἴσως· ὃ δὴ καὶ εἰς αὐτὸν αὐτοῦ ἀγαγεῖν τὸν τραπέζαν, ὑπερβολὴν ἔχει φιλοσοφίας. καὶ γὰρ οἱ πολλοὶ τῶν δορυφόρων, τὸ μόνον ζωγρίας ἠμείψαντο τοὺς ἐχθροὺς, ἀλλὰ καὶ παλιντυπήσαντων εἰς τοὺς ἑαυτῶν παῖδας τὸν πρὸς ἐκείνους ἀφῆκαν ὀργήν. ἀλλ' οὐχ ὁ Δαβὶδ οὕτως, ἀλλὰ καὶ ζῶντα τὸν πολέμιον διετήρησε, καὶ ἀπολωλότος ἐκείνου, τὸν υἱὸν ἐκείνου εὐνοϊκῶς εἰς τοὺς παῖδας ἐπεδείξατο. Τί γοῦν αὖ τοῦ σφοδροτάτου καὶ φιλοσόφου Δαβὶδ μανικώτερον; ὅτι τὸ μόνον τοὺς ἐχθροὺς ἐπὶ τοὺς πόδας ἰδὼν τοὺς ἑαυτοῦ καίμενον αἰχμαλώτου χάριν, ἐφείσατο· ἀλλὰ καὶ πάλιν μὴ τὸν σωτηρίαν ταύτην διὰ τὸ μόνον αὐτῷ καὶ ἀνελεῖν βουλόμενος εἰς χάριτας λαβών, καὶ δυναλμὸς αὐτὸν μὴ τοῦ γραπτοῦ καταχόλαμ πάντος, ἀφῆκέ τε ὑγιῆ καὶ σῶον· καὶ σπουδὴν ὡς ἀπήκεσα τοσαῦ, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ἔχθρας ὕδατος λήξαι ποτὲ, δέεσθαι ἑαυτὸν τῷ ὀφθαλμῷ τῷ ἐκείνου, καὶ παρὰ τοῖς βαρβάροις ἔζη δ' ἐλεύθερος, ἠπιμόνως, αἰχμαλώτου, ἐκ πάσου καὶ καταισχύνης τὸν ἀναγκάζων ἑαυτῷ πρείζειν ζῆφον. καὶ οὐ τοῦτο μόνον ὅτι ὃ θαυμαστὸν, ἀλλ' ὅτι καὶ πεσόντα ἀκούσας ὅτι τὸ παραδόξεως, διέρρηξέ τε τὸν χιτῶνα, καὶ σποδὸν κατεπάσατο, καὶ θρηνῶν ἐθρηνώσατο, ὃν δὴ ὡς θρηνῶσαι παῖδα μονογενῆ καὶ γήσιον ἀποβαλών· συνεχῶς αὐτὸ ὀνομάζει καὶ τοῦ παιδίου, καὶ ἐγκάμια συντίθεις, καὶ πικρὰν ἀφεὶς φωνὴν, καὶ μέγεις ἑαυτὸς ἄσιτος ὤφθη, καὶ τὰ χωλὰ καταρώμενος τὰ δεξάμενα τὸ αἷμα Σαούλ· Ὄρη, φησὶ, τὰ Γελβουέ· μὴ πέσοι ἐφ' ὑμᾶς μήτε δρόσος, μήτε ὑετὸς· ὄρη θανάτου· ὅτι ἐκεῖ ἐξήρθη σκέπη δυνατῶν. μισῶ καὶ τὸν τόπον αὐτὸν ἐφ' οὗ τοὺς ἐμοὶ πεσόντας νεκροὺς, φησὶ· μηκέτι τοῖς βεσχυόντι τοῖς ἀγαθοῖς υἱοῖς, ἐβεβήκατε γὰρ ἀπαλῶς κακῶς ὧν τῶν φίλων μου αἷμα. καὶ συνεχῶς ἡ αὐτῶν ἀποστρέφει τὰ ὀνόματα ὑποσὶ λέγων· Σαοὺλ, Σαοὺλ, καὶ Ἰωνάθαν, οἱ ἠγαπημένοι καὶ ὡραῖοι, ὃ κεχωρισμένοι ἐν τῇ ζωῇ αὐτῶν, καὶ ἐν θανάτῳ αὐτῶν οὐκ ἐχωρίσθησαν. διὰ τί γὰρ τὰ σώματα πρόντα ἀποπλύξασθαι οὐκ εἶχε, ἀποπλέκασθαι αὐτῶν ταῖς τροσοπηγείαις, τὸν οἰκείαν ὀδυρμὸν ὡς οἱόντε τύπους καταπρεπῶντα, καὶ ὃ τῆς συμφορᾶς ἀναμφιβούλως μέγεθος. οὐ γὰρ δὴ, φησὶν, εἶπας, ὅτι ὀρφανίδων ὁ πατὴρ ἐθρηνώσατο, οὐδὲ ἀπαιδίαν ὁ πατὴρ ὠδύρατο· ἀλλ' ὁ μηδενὶ ζωγρίᾳ, ζωγρῶν, φησὶν, ἑαυτὸν· ὁμοῦ καὶ τῆς μιᾶς ἡμέρας τῆς ζωῆς ἀφῃρέθησαν, καὶ ὃ καταλειφθεὶς θανάτου ἀξίωσε ἑαυτὸν εἰς τὸν βίον τῇ Δαβὶδ σωτῆρα ἐσόμενον. πῶς ἕκαστος ἀναμιμνησκέσθω μου τῶν ἐχθρῶν καὶ τοῦ λελυπηκότος ἔτι ζεούσης τῆς πληγῆς τῆς Δαβοὶδ, καὶ τοῦτον καὶ ζῶντα φυλαττέτω, καὶ ἀπολόντα πενθείτω· καὶ δίκη τι παθῇ, ὥστε μὴ λυπῆσαι ἡδικηκότα, πάντα ποιείτω καὶ παρέτω, ὡς δὲ τοῦ

Θεοῦ

Ex τῆς C. λόγου πῶς ὡς τὸν Δαβὶδ καὶ τὸν Σαούλ.

Εκτῆ α. Λογ. ὁπ ✝ Δαϐὶδ καὶ ✝ Σαούλ.

Θεοῦ μεγάλας δυνάμεων ϖᾶς ἀμοιϐάς. Οὗτος γὰρ ϑᾶττον ὕπνῳ ἀσφαλέστερον τὸ φείδεσθαι τῶν ἐχθρῶν, ϑᾶττον σφοδρότερον τῷ βούλεσθαι σκοπεῖν ἑαυτὸν καὶ ἀμύνεσθαι. ὁ μὲν γὰρ Δαφθαίους ἐκ καταγνώσεται πολλάκις ἑαυτῷ, καὶ ποτηρὸν ἔξει ζωηδὸς, καὶ ἐκάστῳ ἡμέραν καὶ ὥραν τὸν τῆς ἀμυρίας σκεύης κεντοῦμενος· ὁ δὲ Φασιάθιος καὶ μικρὸν καρτερήσας χρόνον, γλύνται μὲν ϖᾶντα καὶ πυφᾷ, χρηναὶ αἰαμάτων ἐλπίδας, καὶ ϖᾶς ἀμοιϐᾶς τῆς ἀνδρικαίας ϖᾶσι· καὶ ἐν ποτε ϖεισπόσι τινὶ διπῷ, μὴ πολλῆς πρήσιας ἀπαιτήσει ⓦ Θεὸν τὸν αὐτίδοσιν. καὶ τοῦτο ἀπὸ τῶν τοῦ Δαϐὶδ καὶ τοῦ Σαοὺλ γνωμάτων ἐστὶν ἰδεῖν. ὁ μὲν γὰρ βουληθεὶς αἰεὶ, γυμνὸς καὶ ἄοπλος καὶ πάντων ἔρημος [καὶ] καθάπερ αἰχμαλώτου ϖᾶσι δοθεὶς, ὕπνῳ εἰς ὃ ϖοίλαμοι ἔκειτο· ὁ δὲ εἶχεν καὶ ϖᾶσαν χώραν πάντα χοῦ, καὶ μηδὲ δικαίως ἐπιξελθεῖν βουλόμενος, χωρὶς μηχανημάτων καὶ ὅπλων, καὶ ἵππων καὶ στρατιωτῶν, τοῦ πολέμου εἰς χεῖρας ἐλάμϐανε· καὶ ὁ δὴ μεῖζον ἀπάντων ἐκεῖνο, τοῦ Θεοῦ εἰς πλείονα εὔνοιαν ἐπιστάσατο, καὶ μεγάλας καὶ ϑαυμαστὰς τῆς περὶ τοὺς ἐχθροὺς κηδεμονίας ϖᾶς ἀμοιϐὰς ἀπήλαϐεν ὕστερον. Ποίαν οὖν ἔχομεν ἡμεῖς συγγνώμην ἁμαρτημάτων πλῆϑος ὄντων μνημονεύοντες, καὶ τὰς λελυπηκόσας ἀμυνόμενοι, ὅταν ὁ αἰσχρὸς σκῆνος ϖοσῶται μὴ πεποιηκὼς, πλείονα δὲ καὶ χαλεπώτερα προσδοκᾷν αὐτῷ συμϐήσεσθαι καὶ, ἀπὸ τῆς ἐχθρᾶς σωτηρίας φαίνῃ φειδόμενος ὕπνῳ, ὡς ἐλεᾶν καὶ ϑωπεύσαι μᾶλλον αὐτὸς, καὶ μὴ φόϐῳ καὶ ϑέρμῃ ζῆν, ἢ τοῖς μέλλουσι μυεῖα ϖρᾶγματα αὐτῷ πρέχειν ἀποσφάξαι δικαίως; Καλὸν μὲν γὰρ ὃ μὴ ἀδικεῖν· πολλῷ δὲ μᾶλλον φιλοσόφου ψυχῆς ὃ ἀδικηϑέντα μὴ ἀμυνάσϑαι. τοιοῦτος οὖν ὁ Δαϐίδ. καίτοιγε ὁ νόμος τῶν πρόσθε τότε ὃ μέζον, Ὀφθαλμὸν ἀντὶ ὀφθαλμοῦ κολϐόν, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος ἐκκόπτει· καὶ οὐκ ἐῶν ϖᾶσαν ὑπερϐάσεως ὃ γινόμενον. ἀλλ' ὕτω φιλόσοφος ἐῶν ὁ Δαϐίδ, ὡς μὴ μόνον μὴ ϖᾶσι χαίρειν ⓦ τοῖς νόμοις, ἀλλὰ καὶ οὐκ πολλοῦ τοῦ ϖεῖσαι ὑπερϐαίνειν, καὶ ὑπὲρ τὰ σκάμματα ϖηδᾶν. οὐ γὰρ ἐνόμιζεν αὐτῷ ἀρκεῖν εἰς ἀρετὴν, εἰ μὴ καὶ ὑπερϐαχεῖσιεν τὰ ϖεφαγμένα. ἡμᾶς δὲ καὶ τοῦτο ἀπαιτεῖσθαι μέσον, ὃ μὴ ἀντιϖοδίσαι, ἀλλὰ καὶ ὃ ϑύειν τῷ δεῖσθαι, Εὐχεσθε γὰρ, φησὶ, ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς· καλῶς ϖοιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς. ϖοῖον οὖν ἀοίκημα συγγνώμης λειπόν, ὅπως ἂν ἀπολογίας, μὴ τὸν τοῦ Χριστοῦ ϖροσοίσω μὴ φθάσαντος εἰς τὰ μέτρα τῶν ἐν τῇ παλαιᾷ πολιτευσαμένων, καὶ ταῦτα ϖολλῷ ϖλείονα ἀπαιτήσαντος; Ἐὰν γὰρ μὴ ϖερισσεύσῃ, φησὶν, ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν ϖλέον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλϑητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. ὥσπερ γὰρ οὐκ ἔστιν ἴσος ὁ ἐν τῷ νόμῳ καὶ αὐτὰ καταρϑῶν τῷ ϖερὶ τοῦ νόμου· οὕτως οὐδὲ ὁ ἐν τῇ χάριτι τῶν [ϖερὶ τοῦ νόμου, μᾶλλον δὲ τῷ] ἐν τῷ νόμῳ· ἀλλ' ἀπὸ τοῦ κρείττου πολλὴ ἡ διαφορὰ γίνεται.

[Ὅταν σκοπῶσι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τὴν ἀγαθότητα καὶ ὃ συμπαϑὲς καὶ φιλόστοργον, ἱλαρόν τε καὶ ἥμερον καὶ σκληρύνει σωτέχομαι, πῶς ἐν αὐτῷ ὃ σταυρῷ τῶν σταυρούντων ὑπεμύχετο· οὐ δι' ὀλίγου δὲ ἴσον; καὶ ⓦ λῃσταὶ δὲ ἀμφότεροι ϖρὸς τὴν ἀρχὴν ὠνείδιζον αὐτὸν, ἀλλ' ἰδίᾳ ὁ ϑύγατρων εἰς σωτηρίαν ἐλθὼν εἰρηκε, Μνήσθητί μου, Κύριε, ⓦ καὶ ϖάλιν αὐτῷ ϖερὶ πάντων ἀνέῳξε. καὶ δακρύει δὲ ἐπὶ μέλλοντας αὐτὸν ἀναιρεῖν, καὶ ταφήσεται, καὶ συγχεῖται ὁρῶν ⓦ ϖροδότην, οὐχ ὅτι σταυροῦσθαι ἔμελλεν, ἀλλ' ὅτι ἀπώλλυτο σκῆνος. ἐπαφίετο τοίνυν ϖερισσὸς τοῦ ἀγχόνης, τοῦ κόλασιν τοῦ μὴ τοῦ ἀγχόνου. καὶ εἰδὼς αὐτῷ τοῦ ποινείας, μίζεις ἑκάστης ὥρας αὐτὸν ἐκκαίπτουσι καὶ διεκρύετο. ἀλλὰ δὲ ἐφίλησε ⓦ ϖροδότου, τύπον ἡμῖν καὶ ὑπογραμμὸν ἀγαθοσύνης καὶ μακροθυμίας ϖρέχων ὁ ἀγαθὸς διδάσκαλος. Ἰδοὺ γὰρ, φησὶ, φιλήματι ⓦ υἱὸν τὸν ἀνθρώπου παραδίδως; ἵνα οὐκ ἂν ἐμάλαξε, ἵνα οὐκ ἂν ἔκαμψεν αὐτὴν ἡ φωνή; ποῖον ϑηρίον; ποίαν λιϑώδη ψυχήν; ἀλλ' οὐ ⓦ δείλαιον σκῆνος. οὐδὲ γὰρ εἶπεν, ὦ μιαρὲ καὶ παμπόνηρε, καὶ ϖροδότα, ταύτας ἡμῖν ἀποδίδως τὰς ἀμοιϐὰς τῆς τοσαύτης εὐεργεσίας; ἀλλὰ πῶς; Ἰδοὺ

ὃ

ὃ χύδην ὄνομα θηλῶν, ὁ μᾶλλον ταλαιπίζοντος ἐμὲ καὶ ἀνακαλοῦντος, οὐκ ὀργιζομένου. καὶ οὐκ εἶπε, ⓦ διδάσκαλόν σε, ⓦ διατρίβω σε, ⓦ βλασφημῶ· ἀλλά, ⓦ υἱὸν τῆς ἀληθείας φιλήματι παραδίδως; εἰ γὰρ μὴ διδάσκαλος ἦν, μηδὲ διατρίβης, ⓦ οὕτως ἥμαρτες, τὸν οὕτως ἁπλάστως πρὸς σὲ ἁμαρτάνοντα, ὡς καὶ σὺ χαίρῳ τῆς προδοσίας σου φίλῃ, τοῦτον παραδίδως; καὶ πρὸς μὲ τὸν προδότην οὕτως, ὡς προείρηται· πρὸς ἣν οὖν ἐπιλήσῃς μὴ μαχαίρῃ καὶ ξύλῳ πῶς; καὶ τί ἧμαρτε ἡμερώτερον τῶν ῥημάτων τῶν πρὸς ἐκείνους εἰρημένων; δυνάμενος γὰρ αὐτοὺς ἀληθεῖς ἀφεῖσαι πόλεως, τούτων μὲ ἐποίησεν οὐθέν, σωτηριωτέρως ἢ αὐτοῖς ἁμαρτάνεται λέγων· Τί ἐξῆλθατε, ὡς ἐπὶ λῃστὴν, μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων; καὶ ῥίψας αὐτοὺς ὑπίλιος, ὅπως ἔλθοντες ἀναθηματίσωσιν, ἐκὼν πάλιν ἑαυτὸν ἐξελίδου, καὶ ἐπάγετο δεσμὰ προσβαλλόντας ταῖς ἁγίαις χερσὶν ὁρῶν, δυνάμενος πόλεως κλονῆσαι καὶ ῥῖψαι κάτω. Τίς λαλήσει τὰς δυνατείας τοῦ Κυρίου, ἀκοῦσαι ποιήσει πάσας τὰς αἰτήσεις αὐτοῦ; μιμησώμεθα καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοί, τὸν ἀνεξικακίαν αὐτοῦ, τὸν πραότητα, τὸν ταπεινοφροσύνην. Μάθετε γάρ, φησιν, ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πραΰς εἰμι, καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. Διὰ δὲ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος τοῦτο τίθησι καὶ φησι· Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, οἱ καὶ ποτὲ ἔφην βλασφημοῦντας ἀλλὰ. Οὐκ εἶπε, μὴ μνησικακεῖτε, μηδὲ ἀμύνεσθε, ἀλλὰ ὃ πολλῷ πλέον τοῦτο ἐζήτησεν εἰπών, εὐλογεῖτε. ἐκεῖνο μὲν γὰρ, ὃ μὴ μνησικακεῖν, μηδὲ ἀμύνεσθαι, ἀνδρὸς φιλοσόφου· τοῦτο δὲ ἀγγέλου. λοιπὸν καὶ εἰπών, εὐλογεῖτε, ἐπήγαγε, καὶ μὴ καταρᾶσθε, ἵνα μὴ τοῦτο καὶ ἐκεῖνο ποιῶμεν, ἀλλ' ἐκεῖνο μόνον· εἰ γὰρ μαθηταὶ ἡμῖν εἰσι πρέποντες ⓦ διώκεσθαι. ἂν δὲ ἀφῇς, καὶ ἕτερον σὺ σαυτῷ μετ' ἐκείνων κατασκευάσεις μαθητήν. ἐκεῖνος μὲν γάρ σοι τὸ ἀπὸ τοῦ διώκειν ἀφεῖλε, σὺ δὲ σαυτῷ τὸν ἀπὸ τοῦ εὐλογίας τοὺς ἐκεῖνον, σημεῖον μέγιστον ἐκφέρων τῆς εἰς Χριστὸν ἀγάπης. διὰ δὲ τοῦτο πανταχοῦ ζητῶ σοῦ ὑβρίζοντας καὶ διώκοντας, καὶ διὰ τῶν παραγγελμάτων ἐπηρεάζοντας τοῖς σαυτοῦ ἀμείβεσθαι ἐκέλευσεν ὁπλοθετικὸς διδάσκαλος, καὶ οὐκ ἐᾷ μὲ σοῦ εὐλογεῖν ἐπιτάξαι, πρέπον δὲ καὶ ἔργοις εὐεργετεῖν παιδεύει· χαίρειν μὴ χαιρόντων, καὶ κλαίειν μὴ κλαιόντων. ὅπως γὰρ ὄφελον εὐλογῆσαι μὲ καὶ μὴ καταρᾶσθαι, μὴ μέλλω σε ἀγάπης τοῦτο ποιῆσαι, βούλεται καὶ διὰ θερμαίνεσθαι ἡμᾶς τῇ φιλίᾳ. διὰ καὶ ταῦτα ἐπήγαγεν, ὥστε μὴ μόνον εὐλογεῖν, ἀλλὰ καὶ συνηγορεῖν, καὶ συμπαθεῖν, εἴ ποτε ἴδωμεν αὐτοῦ συμφορᾷ περιπίπτοντας. οὕτω γὰρ οὕτως ἀγαπῶν συναγεῖ, ὡς ἕτερον καὶ χαρᾶς καὶ λύπης κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις.]

Ακουσον τί φησιν ὁ Πέτρος πρὸς ⓦ Χριστόν· Ποσάκις, ἐὰν ἁμαρτήσῃ εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; ὁμοῦ γὰρ ἐπηρώτα καὶ συνῳήθη· καὶ τρὶς ἠμάθη, φιλήσας. τὸν γὰρ γνώμιλον τοῦ διδασκάλου σαφῶς εἰδὼς, ὅτι πρὸς φιλοσοφίαν μείζονα πλείονι, βουλόμενος ἀρέσαι τῷ διδασκάλῳ, φησὶν· ἕως ἑπτάκις; εἶθα ἵνα μάθῃς, τί μὲ αὔξησεν, τί δὲ Θεός, καὶ πῶς ἡ τοῦ μαθητοῦ φιλοτιμία, ὅπου γε δὴ ἀφίκηται, πρὸς τὸν δι' ἐμοῦ τοῦ διδασκάλου συγκριθήσῃ, πηλίκας ὀφείλει πάσης ὑπερέχειν· καὶ ἔσονται σαγὴν πρὸς πλῆθος ἄμμου, τοσοῦτον ἡ ἡμῶν ἀγαθότης πρὸς τὸν ἐκείνου ἀφανῆ φιλοσοφίαν· εἰπόντος αὐτῷ, ἑπτάκις, καὶ νομίσαντος μεγάλα φιλοτιμήσασθαι καὶ δαψιλεύσασθαι, φησὶν ὁ Χριστός, Οὐ λέγω, ἕως ἑπτάκις, ἀλλ', ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά· ὅπερ ὀφείλει τετρακόσια καὶ ἑπτήκοντα. καὶ μὴ νομίσῃς δύσκολον εἶναι τὸ ὑπόταγμα. ἐὰν γὰρ ἧς πρὸς ἐσκευασμένος τοσαυτάκις καταφρονῆσαι τῶν εἰς σὲ ἁμαρτημάτων, ἀπὸ μιᾶς καὶ δευτέρας καὶ τρίτης συγχωρήσεως γυμνασθεὶς, οὐδὲν πόνον ἔξεις λοιπὸν τῆς τοιαύτης φιλοσοφίας, καθάπαξ ἐμμελετήσας τῇ πυκνότητι τῆς συγχωρήσεως μηδὲ πλήττεσθαι πρὸς τὰς πέλας ἁμαρτήματα. Ἀλλά καὶ εἴ τις ἁρπαγὴν ἡγησάμενος ἄδικον, ὑπὲρ τῆς τοιαύτης ἀδικίας βλασφημήσει τὸν Θεὸν, μυρίους δὲ τῆς βλασφημίας ἐκείνης καρπώσεται τοὺς μισθούς. οὐδὲν γὰρ ὅτου ⓦ Θεὸν

Λουκ. κε. νε.

Ματθ. κ', κ'.

Ρωμ. ιε. ιδ.

Εκ τῶν λόγων τοῦ εἰς τὴν περικοπὴν τοῦ τὰ μυεῖα πάντα ὀφείλεις

Ματθ. ιη. κα.

Εκ τῶν ἁγιων. τῶν χριστιανῶν εὐαγγελ.

Θεὸν βλάπτει, ὡς δὲ μὴ ἀποδῶσι κακὸν ἀντὶ κακοῦ. Εἰ γὰρ λέγοι τις· τί γάρ; ἀδικούμενοι ἀμυνάμεθα; ⟨W⟩ ἀδικήσαντα ἀθετίσεις ὧν; ὀκνῶ αὖ εἰπεῖν, ὅτι ἀδικούμενοι προέχομεν τῷ δυνατοὶ εἶναι, τῷ ἀποδυσαντῆσαι, τῷ κατευξάσθαι τὸ λελυπηκότος, τῷ καταφύσαι αὐτοῦ μυεῖα, τῷ ποῖς πόνοις ἁλῶναι. Ταῦτα γὰρ ἐν ἐξουσίᾳ κεῖται τῇ ἀμυτέρᾳ. τοίνυν ταῦτα μὴ ποιήσας, ἓν τὸ μὴ ἀμύνασθαι μιαθοὶ λήψεται. δῆλον γάρ ὅτι κἀκεῖνος κύριος ὤν, οὐκ ἂν ἐποίησεν. Ὅταν οὖν ἴδῃς ⟨W⟩ ἐχθροὶ ἐμπεσόντα εἰς τὰς χεῖρας τὰς σὰς, μὴ νόμιζε τιμωρίας, ἀλλὰ σωτηρίας ἐκεῖνον εἶναι ⟨W⟩ κυρίου. τότε γὰρ μάλιστα δεῖ φείδεσθαι τῶν ἐχθρῶν, ὅταν αὐτῶν ἡμῶμεθα κύριοι. καὶ οὕτω τὰ καθ' ἑαυτοὺς οἰκονομῶμεν, καὶ τῆς τῶν πλησίον ἀντιλαμβανώμεθα σωτηρίας, ταχέως καὶ κἀκείνοις αὐτὸς ποθητοὶ ἐσόμεθα καὶ ἐπίεικτοι· καὶ, ὃ πάντων μεῖζον, τῶν ἀπεκδυόντων ἀπολαύσομεν ἀγαθῶν· χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἐκ τῶν α τῶν εἰς τὸν Δαυὶδ καὶ Σαούλ.

Λογ. γ. ΠΕΡΙ ΑΛΑΖΟΝΕΙΑΣ ΚΑΙ ΚΕΝΟΔΟΞΙΑΣ.

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ μὴ καυχᾶσθαι

Βουλόμενος ⟨W⟩ πυθέσθαι παρ' ἀδελφοῦ καταξίωσαι, μὴ μακρὰς κίνει λόγους, ἀλλ' ἀπαμείψασθαι αὐτοῦ τῆς φύσεως μόνον, καὶ ὁπότε μάσφορδος, οὕτω λέγων· Τί ὠφελήθη γῆ καὶ ἄνοδος; εἰ δὲ μὴ ⟨W⟩ δοκεῖ σοι, ταῦτα λέγε, κατάσχου αὐτοῦ ζώσα, καὶ δίδαξον ὅτι γῆ καὶ ἄνοδός ἐστι· νῦν γὰρ οὐκ οἶδεν ὅτι ταῦτά ἐστιν. ὁρᾷ τὸν εὐαρέστως τοῦ σώματος, ὁρᾷ τὸν δυναστείαν, τὸν θεραπείαν τῶν κολάκων, τοὺς πλουσίους ἀκολουθοῦντας. ἱματισμὸς πρέπεται πολυτελής, ὄγκοι ἀρχῆς πρεσβεύεται μέγας· ἡ φαντασία αὐτοῦ ἀπατᾷ, καὶ ὑπολαμβάνεσθαι ποιεῖ τὴν φύσεως αὐτὸν δυσμορφίαν μόνον τὸν ἀπὸ τοῦ τάλους ἀπόδειξιν· οὐκ ἔρχεται πρὸς ταῦτα σορὸς καὶ ταῦτα θήκας τῶν προγόνων· πρὸς τὰ πρόσωπα βλέπει μόνον, καὶ οὐδὲν τῶν μνημάτων σπουδῇ. δίδαξον τοίνυν αὐτὸν σπουδὴν ὅλην, ὅτι γῆ καὶ ἄνοδός ἐστιν, ἵνα ζῶν λάβῃ ὃ θεραπεύσῃ. εἰπὲ γάρ, τί ὠφελήθη γῆ καὶ ἄνοδος; ἐπάγαγε, ὅτι καὶ τὸ τῇ ζωῇ αὐτοῦ ἀξιοδέητα) τὰ σκόθαλα αὐτοῦ· σκόθαλα τὰ ἔγκατα λέγει, τὸν γαστέρα τὸν γέμισαι σκυβάλων καὶ πολλῆς ἀκαθαρσίας καὶ δυσωδίας. ἴδε δὲ εὐπλείς καὶ ὀπίσκησεν τῆς ὑσίας· μὴ δυσμείπῃς σου τὸν ἡμέραν τῆς πλουτῦς, ἵνα μάθῃς σου τὸν ἀοθένειαν. ἔτι μοι ζώσα ⟨W⟩ δοκεῖ διερεύνησον, καὶ εἰς τὰ ἔγκατα αὐτοῦ δόξοδηι τῷ λόγῳ, καὶ πᾶσαν ἡμῶν τὸν ὑθένειαν ὄψῃ. ἀλλὰ μὴ καταπέσῃς. οὐδὲ γὰρ μισῶν ἡμᾶς, ἀλλὰ φιλόνομος ὕτως ἐποίησεν ὁ Θεός, πρὸφάσεις ἡμῖν ταπεινοφροσύνης πρέχων μεγάλας. εἰ γὰρ ἄνθρωπος, γῆ ὢν καὶ ἄνοδος, ἐτόλμησεν εἰπεῖν, ὅτι εἰς τὸν ὑγρὸν ἀναβήσομαι· εἰ μὴ τὴν φύσεως χαμαὶ εἶχα, πῶς ἂν ἐξέπεσον τῆς δόξης; ὅταν οὖν ἴδῃς πινὰ πεφυσιωμένον, ⟨W⟩ αὐχένα ἀνατείνοντα, τοὺς ὀφρῦς ἀναπαύοντα, ὀπὶ ὀγκώματος φερόμενον, ἀπειλοῦντα, εἰς δεσμωτήριον ἐμβάλλοντα, ἐπηρεάζοντα, θανάτῳ παραδιδόντα, εἰπὲ πρὸς αὐτόν, τί ὠφελήθη γῆ καὶ ἄνοδος; ὅλη καὶ σὺ τῇ ζωῇ αὐτοῦ ἀξιοδέητος) τὰ σκόθαλα αὐτοῦ. ταῦτα οὐ πρὸς δυσέρεσιν μόνον ἰδιώτου εἴρηται, ἀλλὰ καὶ πρὸς αὐτοῦ τοῦ καθηγεμόνος ὅτι τοῦ θείου τοῦ βασιλικοῦ. μὴ γὰρ τὸν ἀλουργίδα ἴδῃς, μηδὲ ὃ μάδημα, μηδὲ τὰ ἱμάτια τὰ χρυσᾶ· ἀλλ' αὐτὸν τὸν φύσιν ἐρεύνησον, καὶ τότων ἐλπὶ τὸν γλῶ οὖσαν καταθέσιν. πᾶσα γὰρ δόξα δυσέρεστος, ὡς ἄνθος χόρτου. Τίνος εἵνεκα μέγα φρονεῖς, ἄνθρωπε, καὶ σχᾷ τί; καταζέσθη ἀπὸ τοῦ φυσήματος τοῦ κενοῦ· σχάσκελαμ τῆς φύσεως ὁ βύτλες. γῆ καὶ ἄνοδος ἐστί, πέφεκε καὶ κόπις, καπνὸς καὶ σκιά, χόρτος καὶ ἄνθος χόρτου. τοιαύτη

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ πρὸς τοὺς ἐξ καταλαλιᾶς τοὺς ζωώσεις, χρεὶς τὸ μὴ ἀθετεῖν τοὺς ἐπιχαρίτους αὐτῶν.

πικότης ἢ φύσις συζῆν μέγα φρονῆς, εἶπέ μοι; καὶ τί τούτου ἥδιστ' ἂν καταγελάσαιτο; ἀλλὰ πολλῶν ἀρχῆς δυνήσεται; καὶ τί τούτου ὄφελος, ὅταν δι' ἀθυμίαν μὴ ἄρχῃς, τῶν δὲ παῖδων αἰχμάλωτος ἦς καὶ δουλεύσῃς ὥσπερ ἀφ' ἑστίας οἰκέτης μὴ ἀπὸ τῶν οἰκείων τὸν σίτον καὶ τὰ σώματα λαμβάνοι, ἔξω δὲ ἀεὶ τρέμοις ἐμβαλεῖν μέγα φρονῆς ὅτι τῇ τῶν ἄλλων ἀρχῇ. πόσοι παίδων δοῦλοι εἰσί, καὶ μέγα φρονῆς ὅτι τῶν ὁμοφύλων ἄρχεις; εἶδε σαυτὸν ἄρχοντα, καὶ τούτων ἧττον ἰσότιμος. Εἰ γὰρ ὅτι τοῖς ὄπτοις καλεῖς ὁ ἀλαζονευόμενος κατηγορεῖς ἄξιος, καὶ πόσων σεαυτὸν φανεῖ μιαρώτερος ἀθλίως καὶ ταλαιπώρως, τῆς ψυχῆς σου ἁλισκομένης χαλεπωτάτῃ νόσῳ, καὶ τὸν ἑκάστου πυνθανόμενος πόνον, μέγα φρονῆς, ὅτι χρυσοῦ τάλαντα ἔχεις τόσα καὶ τόσα; ὅτι σπλῆνος ἀνδραπόδων; ἀλλὰ ταῦτα οὐ σά. καὶ εἰ μὴ πείθῃ τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν, ἀπὸ τῆς πείρας τῶν προσκεκτημένων μάθοις. εἶεν· ἢ οὕτω μεθύσης, ὡς μήτε σὲ τῶν ἑπομένων συμβαίνοντα ταῦτα παιδεύεσθαι, μικρὸν ἀνάμεινον, καὶ εἴσῃ δι' ὧν εἶς σὲ, ὅτι σοι τούτων ὄφελος ὠδίν, ὅτι ψυχορραγῶν καὶ ὠδίνων ὥρας ὠδὶ ῥοπῆς βραχείας κύριος ὤν, ἄκων εἰς ὠδῖνα πίπτεις καὶ ταῦτα καὶ πολλάκις ἀπαιτούμενος, ἢ τύπτειν πολλάκις, οἷς οὐκ ἐθέλεις· ἀλλὰ μὴ βίᾳ προσχωρῶν, οἷς ὠδὶ καθορᾷς αὐτὰ ἐβούλου δὲ προσεῖναι. Ἡ γὰρ τῶν αἰσθητῶν παραγωγὴ τοιαύτας ὠδῖνάς ἐστιν ἑτέρους ὅσους, ἀλλ' ἢ τὸ φέρειν, ἢ κόπος, ἢ καπνός, ἢ σκιά, καὶ ὅ τι τούτων ὠδυνηρότερον. τί γάρ, εἰπέ μοι, μέγα νομίζεις; ποῖον ἡγῇ μέγα ἀξίωμα εἶναι; τὸ τῷ ὑπάτῳ; ὠδὶ γὰρ τοῦτο τῷ ἀξιώματος μέγιστον εἶναι νομίζουσι πολλοί. ὃ δὲ τοσαύτην τοῖσιν λαμπρότητα ἐγκυμονοῦν, ἢ μεγάλως θαυμαζόντας, ὁ μὴ ὕπατος ἔλαττον ἔχει ὠδῖνος· τὸ γὰρ αὐτῷ καὶ κεῖνος ἢ ὠδῖνα ἀξίωμα. ὁμοίως γὰρ ἑκάτερον μετ' ὀλίγον οὐκ εἰσί. πότε ἐγένετο, πόσοι χρόνοι, εἰπέ μοι; ἡμεραὶ δύο; τοῦτο καὶ ὁ ἀετὸς ἴσως. ἀλλ' ὥσαρ, φησίν, ὅσοι. ἢ τί τοῦτο; ἆρα γὰρ ὁ ἡμέρας οὐκ ὥσαρ, εἰπέ μοι; ἢ τί μὴ ταῦτα μᾶλλον λέγομεν ὥσαρ; ὥσπερ γὰρ τὰ ὀνείρατα, τῆς ἡμέρας καταλαβούσης, ἐλέγχεται ὠδὶ ὄντα· οὕτω τῆς νυκτὸς καταλαμβανούσης, ἢ ταῦτα ὠδὶ ὄντα ἐλέγχεται. καὶ ὥσπερ ὁ ἡμέρας τοῖς ὁ νυκτὶ ἡμιωθοῖς οὐ μέμνηταί τις, ὅτως ὠδὶ ὁ νυκτὶ τῶν μὴ ἡμέρᾳ ἀπολαύσας δύναται. γέγηθας ὕπατος; καὶ γὰρ ὁ νυκτί. ἀλλ' ἐγὼ ὁ ἡμέρας, ἢ σὺ ὁ νυκτί. ἢ τί τοῦτο; ὠδὶ οὕτω μοι πλέον τι ἔχῃς, εἰ μὴ ἆρα ὃ λέγεται, ὁ ἄφνω ὕπατος, τέως ἢ ὃ τὸν ἀπὸ τῶν ῥημάτων ἡδονὴν ἔχει, πλέον ἔχειν ποιῇ. [πῶς ποιῇ;] ἐὰν εἴπω, ὁ ἄφνω ὕπατός ἐστι, ἢ χαρείσομεν τῷ ῥήματι· οὐχ ἅμα ἐλεχθῆ ἢ ἀπῆλθεν; οὕτω καὶ τὰ πράγματα ἐστίν· ἅμα ἐφάνη ὕπατος, ἢ οὐκ ἔστι. θῶμεν γὰρ καὶ σεαυτὸν καὶ τοὺς ἢ τοιαῦτας· τῶν εἴσω δέκα ἔτη ὑπάτων ἡμέρωνται; οὐδαμοῦ. ἀλλ' ὁ Παῦλος οὐχ ὕπνος. ἰοὺ ἰού· γὰρ ἢ ζωὴ ἀθρόπνους λαμπρὸς, οὐ μίαν ἡμέραν, οὐδὲ δύο, οὐδὲ δέκα ἢ εἴκοσιν· οὐδὲ ἐννεακαίδεκα καὶ εἴκοσιν, ἀλλὰ ἢ ἐτελεύτησε, ἢ πεπρακόσιοστὸν λοιπὸν ἔτος πρὸς ἐλήλυθε, ἢ ἔτι ἢ νῦν ὅτι λαμπρὸς, ἢ πολλῷ λαμπρότερος ἢ ὅτε ἔζη. καὶ τοῦτο μὲν τὸ τῇ γῇ· τίνι ἢ τὸ τοῖς ὑρμοῖς λαμπρότητα τὴν ἀπ' ἢ πρὸς ἔζησε λόγος; Καὶ καθάπερ ὅτι ἰδίᾳ τὰ τῆς ἁλκυόνης κύματα, νῦν μὲν εἰς ὕψος ἄφατον αἰρόμενα, ἀθρόον ἢ πάλιν καταπίπτοντα· τὸ αὐτὸν δὴ ἔστιν ἢ τὸν τίνι ἀλαζονείαν μετιόντας ὁρᾶσθαι, νῦν μὲν μέγα φρονοῦντας, καὶ τὰς ὀφρῦς ἀναστρώντας, ἢ πρὸς τὰ τῆς πρὸ ὀλίγου βίου πρόγματα ἐπισκήπτοντας· ἀθρόον ἢ ταπεινουμένους, καὶ εἰς ἑκάστην ἱκετείαν πίπτοντας. τούτους ἢ ὁ μακάριος Δαυὶδ ἀριθμόμενος ἔλεγε· Μὴ φοβοῦ ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος, ἢ ὅταν πληθυνθῇ ἡ δόξα τοῦ οἴκου αὐτοῦ. καλῶς εἶπε, μὴ φοβοῦ. μήσι θορυβεῖται, φησίν, ἡ τοῦ πλούτου περιουσία, ἢ ἡ τῆς δόξης περιφάνεια. ὀλίγοι γὰρ μετ' ὀλίγου χαμαὶ κείμενοι, ἀνενέργητοι, νεκροί, ἐρρίμμενοι, σκωλήκων γλίσχρον θρέμμα, γυμνοὶ τούτων ἀπόντων καὶ ἡσυχάζοντες, ἢ ὠδὶ ὅλως μὲν ἑαυτῶν ἀπεγκλῆ δυνηθέντα· ὠδὶ γὰρ ζωοποιοῦσι τοῖς σεσηψόσι μιγνύμενοι, ἀλλ' ὁ τοῦτο ἄπονα

Ἐκ τῶν ἑρμίου. καὶ τῶν Ἰωαν. ἀγγ.

Ἐκ τῆς σοφ. τοῦ Σειρ.

Ἐκ τοῦ ἕξαμ.

πάντα καταλιπόντα, καὶ μόνῳ τῷ κακίᾳ παρεβεβλημένοι, καὶ ἐκ ταύτης αὐτῇ τῇ ἀ-
Ex τῆς ἑρμίω. & κατ' Ιωαν. εὐαγγ. μαρτημάτων συλλεγόντα φορτία. Εἰκότως ἄρα ἐῤῥέθη τῇ παλαιᾷ κενοδο-
ξίᾳ· ὀλίγιστος γάρ ἐστιν ἔνδον, ὃν εἶχόσά τι χρήσιμον· ἀλλ' ὥσπερ τὰ περισσότερα δοκεῖ μὲ
εἶ) λαμπρὰ καὶ ἐπέρασα, κενὰ ἦ ἐνδοθέν ἐστι· δι' ἃ καὶ τῶν σωματικῶν ὄψεων βύπαρὲπίζερα
ὄντα, οὐδένα οὐδέ ποτε πρὸς Ⓦ ἔρωτα ἰδεῖν ἔσχεν Ⓦ ἑαυτῷ· ὅτω, μᾶλλον ἢ ἀθλιώτε-
ρον, & ἡ παρὰ τῶν πολλῶν δόξα. οὐδὲ γὰρ ὅτῳ τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ἀμοιρεῖ,
καὶ ᾧ τῆς γλυκύτητος παρὰ δίδωσι πυρὶ, ὡς ἡ τῆς ἐπαφῆς φωνίας τυραννίς. ταύτης γὰρ ἡμῖν πρῶ-
τος, καὶ σωφρονισμοῦ, καὶ πραότητος, καὶ ταπεινότητος, καὶ βυσσὸς, καὶ ἐλεημοσύνης, καὶ ὁπο-
σουοῦν ἐπιτηδεύομεν, ἅπας ἡμῶν ὁ βίος ἀκαθαρτος γίγ. Ακάθαρτος γάρ, φησι, παρὰ Κυρίῳ
πᾶς ὑψηλοκάρδιος. τοσοῦτόν ἐστιν ἡ κενοδοξία κακὸν, ὅπου & μόνον πρὸς κακίαν ὠθεῖ τοῦ ἀλη-
θοῦς, ἀλλὰ καὶ ταῖς ἀρεταῖς πρυφέσηκε· & ὅταν ἡμᾶς ἐκβαλεῖν ἐκβαλεῖν μὴ δυνηθῇ, ἐν
αὐτῇ τῇ ἀρετῇ πολλαχοῦ τὸ ζημιοῦν ἐργάζεται, τοῦ μὲν πόνους ὑπερβαλλούσας ἀναγκάζου-
σα, τῶν δὲ καρπῶν ἀποστεροῦσα. & γὰρ ἔστιν ἀμφοτέρων ἐφιέμενον ἀμφοτέρων τυχεῖν. τυ-
χεῖν μὲν γάρ ἐστιν ἀμφοτέρων, ὅταν μὴ ἀμφοτέρων, ἀλλὰ τῆς μιᾶς ὀρεχθυμωθῇ, τῆς ἐκ
Ex τῆς ἑρμίω. & ἑξαημ. τῶν ἀρετῶν. ἀμφοτέρων δὲ ἐρᾶν πάντα οὐκ ἔστιν ἀμφοτέρων τυχεῖν. Ο γὰρ δοκῶν θεᾶ-
σθαι τὸν παρὰ τῶν ἀνθρώπων δόξαν ἐργαζόμενός τι τῶν ἀγαθῶν, καὶ τι ταύτης ἀπολαύσας ἤδιστα,
καὶ τι μή, ἀρκέσασα σύσταθα ἐῤῥίλησε τὸν ἀμοιβὸν· & οὐδὲ μίαν λήψεται ἐκεῖ μισθαποδοσίαν. δοκῶ τί; ὅλως παραλαβὼν ἑαυτὸν ἀπείρησε τῆς πα-
ρὰ τοῦ κριτοῦ φιλανθρωπίας, παρὰ μήσας τὸν παρὰ τῶν ἀνθρώπων δόξαν τῆς ψήφου τοῦ δι-
καίου κριτοῦ. ὁ δὲ διὰ τοῦτο μόνον ἐργαζόμενος & τῶν πνευματικῶν, ὥστε μόνον ἐκείνης ἀρέ-
σαι τῷ ἀκηράτῳ ὀφθαλμῷ, & ὑπῆρξεν ἐκ αὐτῷ ἀπάλωτος μίσθος, & τὰ τῆς ἀρετῆς ἀ-
κέραια, & ἡ χρηστὴ παρὰ δοκία σύσταθεν ἤδη πολλοῦ αὐτῷ πρόκλ τὸν παρὰ μισθόν· & μὴ
τοῦ σὺ ἀσύλῳ ταμείῳ ἐκείνῳ αὐτῷ ἀκαφυλάκτεως τὸν ἀμοιβὸν, & ἡ παρὰ τῶν ἀνθρώ-
πων ἀκλουθήσει δόξα. Τότε γὰρ αὐτῆς μᾶλλον μὴ δαψιλείας ἀπολαύομεν, ὅταν αὐ-
τῆς ὑπερφρονῶμεν, ὅταν αὐτὸν μὴ ζητῶμεν, ὅταν αὐτὸν μὴ διώκωμεν. & γὰρ ἐν ταῖς
ἱπποδρομίαις, ὦ τοῦ ἵππους ἐλαυνόντος, πάντος τοῦ δήμου κροτοῦντος, & μυείας βύφη-
μίας καὶ ταπείνοντος, οὐκ ὀπισθέφορ), οὔτε ἀδοκῶν ἵνα ἐκ τ ἐκείνων βύφημίας καρποῦται·
ἀλλὰ πρὸς ἕνα μόνον ὁρῶσι, τ βασιλέα τ ἐν μέσῳ καθήμενον, & τῷ θυμῷ ἐκείνῳ προσ-
έχοντες, πάντος ὑπερφρονοῦσι τῆς πλήθους, & τότε μέγα φρονοῦσιν, ἐπαφθὸν ἐκείνος αὐτοῦ στε-
φανώσας δόξαις. Τίνες γοῦν ἀν ἐκείνων ἀθλιώτεροι, τ πρὸς ὀπίδειξιν ἀνθρώπων τ ἀρετ
Ex τῆ ε' λογ. τῆν εἰς τὸν Οζίαν. μετιόντων, & τ ησείας ἀφανιζόντων τὰ ὁρίσματα, & ταῖς βύχαις ἐν ταῖς ἀμιφόδοις ποιυμένων,
ὅταν τοῦ μὲ πόνος ὑπομένωσι, τῆς δ' ἀμοιβῆς ἀπερῶνται πάσης; τί ποιῆς, ἄνθρωπε;
ἑτέρῳ μέλλεις βύθιος διδόναι τ πεπραγμένων, & ἕτερον μάρτυρα καλῆς τ γενομένων; ἕτε-
ρον ἐγκλῆς δικαστήν, & ἕτερον καθίζεις θεατήν; οὐχ ὁρᾷς τοῦ ἰσχύος, οἱ τ πόλεως ἀπάσης
ἀνω καθημένης, ἐν ταῖς τῶν ἵππων ἀμίλλαις ἀπαν τοῦ σταδίου " πεπτεικότος ὃ μέρος, 35 χ. τ
ἐκ φιλονεικοῦσι καὶ τῶν ἀντιτέχνων ἁρπάζειν, εἶθα δὲ ἴδωσι Ⓦ βασιλέα κα-
θήμενον· & τοσούτων ὀφθαλμῶν ἕνα νομίζουσιν ἀξιοπιστότερον ὀφθαλμόν; σὺ δ' αὖθις Ⓦ τῶν ἀγ-
γέλων βασιλέα τοῖς σοῖς δρόμοις ἀγωνοθετοῦντα ὁρῶν, ἐκβύνοι ἀφεὶς ὅτι τοὺς τῶν ὁμοδούλων
καταφθύλης ὄψεις; ὀλίγα τι τοῦτο μυείας πάλαι, μὴ σὺ πολλοὺς ἰδρῶντας ἀξιοφανώ-
τους ἀναχωρῆς, & χωρεῖς βεβαίων πρὸς Ⓦ ἀγωνοθέτην ἀπέρχη. Πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, 40
Ex τῆς ἑρμίω. τοῦ κ' Ιωαν. εὐαγγ. τὸν μὲ οἰκέτην πάντα, ὅσα περ δ' ποιῇ, εἰς ἀρέσκειαν τοῦ δεσπότου ποιεῖν, & μηδὲν πλέον
ὀρέγεσθαι τῆς θεωρίας τῆς τούτου, μηδὲ ἑτέρων ὀφθαλμὸς ἐφέλκεσθαι πρὸς τὸν πρᾶξιν,
καὶ μεγάλοι Ⓦ θεωρούντας ὦσι, ἀλλ' ἓν μόνον σκοπεῖν, ὅπως ὁ δεσπότης θεάσηται· ἡμᾶς
δ' τοιούτους ἔχοντας Κύριος, ἑτέρους ὀρέγεσθαι θεατάς, τοῦ ὠφελήσας μὲ τοῦτο, βλάψας δὲ

ἐκ

ἐκτῆ ἡσυχείας δυναμένους, καὶ κατιδοῦσαν πρότερα τὸν πόνον ἡμῶν; Εἰ γὰρ ὅτι ὃν καταφρονήσαντι φυσιώμενος ὡς ὃ πρῶτος ἀπώλεσεν· ὁ μὴ ἁμαρτήσας τοῦτο ποιῶν, πόσης οὐκ ἂν εἴη ζημειώσεως ἄξιος; τῷ γὰρ ἁμαρτόντι, ὃ καὶ ἁμαρτάνοντα μέγα φρονεῖν, πολὺ χαλεπώτερον. Εἰ δὲ ὅτι τοῖς ὄντως ἀγαθοῖς καυχᾶσθαι ἀφεῖκεν, ὃ ὅτι τοῖς μηδὲν ὄυσι, πόσῳ μᾶλλον; Καὶ γὰρ οὐδὲν οὕτω βλασφήμους ποιεῖ καὶ μιαροὺς, ὡς ὃ τοὺς τῶν πολλῶν κεχηνέναι δόξας· καὶ οὐδὲν ἀνδραποδώδεις καὶ ἀνάνδρους ποιεῖ, ὡς ὃ αὐτῆς ἐραστάς. διὸ δὲ σφόδρα νεανικῆς δεῖ ψυχῆς τὰ μέλλοντα πρὸς τοσαύτην αὐτίχλην ῥίπτειν καὶ βίαν πνεύματος. καὶ γὰρ ὅταν μὲν ἀνήμερη, πάντων ἑαυτὴν τῶν ἄλλων προτίθησι· ὅταν δὲ τὸ μέτριον ἐπαναβῇ, καταρύξαι ἑαυτὸν βούλεται, ἐπαναβρύχιος ἐπὶ πάντας γινόμενος. Καὶ πρόσεχε ὃ λέγω. ὁ βασιλεὺς Ὀζίας ποτὲ μὲν ἴδια σκάμματα ἐπῆρεν, ἃ δὲ μέχρι ἀλαπτόσεως τῆς βασιλείας, εἰσῆλθεν εἰς τὸ ἱερὸν μὴ αὐθεντίας θυμιᾶσαι θέλων. τί οὖν ὁ ἱερεύς; Οὐκ ἔξεστι σοι, βασιλεῦ, θυμιᾶσαι· ἐπῆρεν τὰ σκάμματα· τὰ μὲν διδόμενα ζητεῖς, ἀλλὰ τῦν καὶ ἃ ἔλαβες ἀπολεῖς· οὐκ ἔστι σὸν τῦτο, ἀλλ' ἐμόν. μὴ ἅρπασόν σου τὸν πορφυρίδα· μὴ ἁρπάσῃς μου τὸν ἱερωσύνην. ὁ δὲ οὐκ ἠνείχετο, ἀλλὰ τῇ ἀπονοίᾳ φυσιώμενος ἐπεισῆλθεν εἰς τὸ ἱερὸν, ἀνεπέπαστο τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, θέλων θυμιᾶσαι. ἐπεὶ οὖν ὁ ἱερεὺς καταφρονήθη, καὶ λέγει ἱερωσύνης ἐπάτητο, καὶ οὐδὲν ἠδύνατο οὐκέτι λοιπὸν, ἢ μόνον ἐλέγχει, καὶ πρῆσαι δὲ ἐπεδύκνυτο, ὁ δὲ καὶ ὅπλα ἐκίνει, καὶ βασιλεία ἐκέλευετο τῇ ἐαυτῦ, ὁ ἱερεὺς φησὶν· ἐγὼ τὸ ἐμαυτῦ ἐποίησα, οὐδὲν πλέον δύνασαι, βοήθησον ἱερωσύνη, Κύριε, πατάξαντι, ἧς νῦν οἱ νόμοι ἀδικοῦνται, καὶ οἱ θεσμοὶ ἀφανίζονται. καὶ ὄντως ἐξέπεσε. βλέπεις ὅπου λέγω "ὅτι τῦ μετώπου αὐτῦ· ὅταν ἡ αἰσχύνη, ἐκεῖ καὶ ἡ παιδεία. Εἶδες φιλοσοφίαν τῆς τῦ Θεοῦ παιδείας; οὐ κέρασιν ἀφῆκεν· οὐ γλῶ ἔσπασεν· οὐ ζωστῆρας ἔζωσεν οὐρανοῦ, ἀλλ' ἐξέδυσεν αὐτὸν τὴν λέπραν· καὶ οὐκ εἰς ἄλλο τόπον, ἀλλ' ὅτι τῦ μετώπου· ἵνα ὡς ἐν σπήλῃ τὰ γράμματα ἡ κύμβα, καθάπερ νόμος ἐν ὑψηλῷ που τόπῳ, λέγουσα, μὴ ποιήσῃ τοιαῦτα, ἵνα μὴ πάθητε τοιαῦτα. Τί τοίνυν καὶ αὐχένα ἀπατᾷς, εἰπέ μοι; τί ὃ βαδίζεις ἐπ' ἄκρων ὀνύχων; τί δὲ ὀφρῦς ἀναστρέφεις; τί δὲ σῶμα φυσᾷς; τεῖχα οὐ δύνασαι ποιῆσαι λιθικὰ ἢ μόλιβδον, καὶ ὡς πάντων κρείττω, οὕτως ἀνεβλάστησας; τεῖχα ἐβούλου σοι τὰ πλευρὰ φῦναι, ἵνα μὴ βαδίζῃς ὅλη τῆς γῆς. τί σε καλέσω, καὶ καθελεῖν σε τὸ ἀπρέπειαν; εἴπω σε τὴν φρένα καὶ κόπρον καὶ κοπρίαν καὶ κοπριῶντα; ἀλλ' οὐδέπω ἀκριβῶς τῆς εἰκόνος ἐπελαβόμεθα. ἐμοὶ δοκῆς ψυχρίαν καὶ ἀφλεγμασίαν προσοικειᾶσαι. καὶ γὰρ σαφῶς δέχεσθαι οἶδεν μὲν ἡμῶν τὰ νουθετήματα καὶ προσμένει, μικρὸν χρόνον ἀφεὶς δ' ἐπαναμένῃ, κατέλυσέ τι ἀπ' αὐτῶν, καὶ τὴν φρένα ἀκόσης διπλέστερον ἐφόλυνε. καὶ ὥσπερ αἱ πομφόλυγες εἰς ὕψος αἰρόμεναι μέγα διαχέλλουσι ῥήγνυνται· οὕτω καὶ ὁ τῇ κενοδοξίᾳ φυσώμενος ῥᾳδίως ἀπόλλυται. Οὐδὲν γὰρ ἀπονοίας ἴσον κακόν. ὅτε γὰρ ἀγαθοὺς οὐκ ὢν τοιούτους, οὕτω δόξοιμεν γίνεσθαι· ὅτε δὲ ὄντας δεῖ, οὐ θέλομεν" τοιαύτην δὲ τῆς δόξοιμεν φυσηθεῖσι ταῖς ἐλπίσι, ἄζετε καὶ λιθίδη καὶ ἀπιτὰς ἐλθέτω. προσδοκήσας γὰρ ἔσται Θεὸς, καὶ ὅπερ εἶχεν, ἀπώλεσεν. ὅπερ οὖν καὶ ὁ Θεὸς ἀνευδόξει αὐτὸν, καὶ τὸ δοῦλον αὐτῦ κωμῳδῶν ἔλεγεν· Ἰδοὺ Ἀδὰμ γέγονεν ὡς εἷς ἐξ ἡμῶν. Καὶ ὅτι τῦ μακαρίου ὁ Ἰωὼ μικρὰ τινα λαβὼν ὅτι ἔφριξεν ὁ δόξοιλος, προέρριζον αὐτῦ οἶκον ἀνέσπασεν, ὃ σῶμα διεμασήσατο, τοσαύτην πραγμάτων εἰργάσατο, τὴν οὐσίαν διέφθειρε, τῦ παῖδας κατέχωσε, τὴν σάρκα διέτηξεν, τὴν γυναῖκα ἐπέσπασεν, τῦ φίλους, τῦ ἐχθροὺς, τῦ οἰκέτας τοιαῦτα εἰπεῖν προεκάλεσεν· εἰ μὴ μυρίοις καταίχητο δισμοῖς, πῶς οὐκ ἂν πάντας ἐλυμήνατο; πανοῦργον γὰρ ὃ θηρίον τῦτο καὶ ἀκόρεστον· καὶ εἰ μὴ συνεχῶς ἐχθηδοῦσο, πάντα ἂν διέτεμνε καὶ ζωύχει. διὸ τῦτον χαλεπὸν αὐτῇ τῇ πάντων ὁ δεσπότης οὐ δίδωσιν, ὡς φιλόθεσπος· ᾧ πρέπει δόξα καὶ κράτος, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τῦς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ex τῆς ἐρμην. τῶν εἰς τὸν Ρωμ.

Ex τῆς ἑρμην. τῶν εἰς τὸν Κεσσθ β'. ἐπιστ.

Ex τῶν ἑρμην. τῶν εἰς τὸν Ματθ. εὐαγγ.

Ex τῶν Ο'. λέγεται εἰς τὸν Οζίαν.

Ex τῶν ἑρμην. τῶν εἰς τὸν Ρωμ. ἐπιστ.

Ex τῶν ἑρμην. τῶν εἰς τὸν Ματθ. εὐαγγ.

Ex τῶν ἑρμην. τῶν εἰς τὸν ρκγ. Ψαλμ.

ΠΕΡΙ ΑΜΑΡΤΙΑΣ ΚΑΙ ΕΞΑΓΟΡΕΥΣΕΩΣ.

Εκ τ῀ λόγ. περὶ πλούτου ἀγάπης

ΕΠαλίμπαιστός ἐστιν ὑμῖν, ἀγαπητοὶ, τῇ Παμφίλῳ ποτέ; ἔγωγε οἶμαι. τί οὖν μάρτυρόσαι τι ὑμᾶς ⟨Θ⟩ τὸν τόπον ἐωρακότες; ἔστι ἐκεῖ χάρα πολλή τις ἐν Φοίνικι· μᾶλλον δὲ οὐδὲν τούτων ἐστίν. αὕτη δίκην ἀράχνης οὕτως εὐθαλής, καὶ πρὸς πάσας τὰς χάρας ἀμιλλωμένη, τὸ φθάνουσα τῇ εὐθηνίᾳ ⟨Θ⟩ τὸν δεσπότην τοῦ Θεοῦ, πασῶν τῶν ἐρήμων ἐστὶν ἐρημοτέρα. καὶ ἐστήκασι μὲν δένδρα καὶ πόαι, καὶ καρπὸν ἔχει· ὁ δὲ καρπὸς τῆς τοῦ Θεοῦ ὀργῆς ἐστὶν ἀποτόμημα. ἐστήκασι μὲν γὰρ ῥοιαί, καὶ ὁ ξύλον λέγω, καὶ ὁ καρπὸς λαμπρὸν τὸν ὑπὲρ φύσιν ἔχων, καὶ ὧν ἀγαθὸν πρέχει πολλὰς τοῖς ἐλπίδας. Εἰ δὲ λαφύσσειν εἰς χεῖρας, δρεπανηφορότατα καρπὸν οὐδένα, κἂν δὲ καὶ τέφραν πολλὴν ὑπεδικνύουσιν ἔνοπτα σὰ πεπειμένην ἔνδον. τοιαύτη πᾶσα ἡ γῆ ἐκείνη· καὶ τὰ ξύλα, καὶ ⟨Θ⟩ λίθοι, καὶ ὁ ἀὴρ, καὶ τὰ ὕδατα τῆς τοιαύτης μετέχοντα συμφορᾶς. καὶ γὰρ γλῶ ἐστιν ἰδεῖν, ἀλλ' οὐδὲ γῆς ἔχουσαι· δένδρα καὶ καρποὶ, ἀλλ' οὐδὲ δένδρων καὶ καρπῶν, ἀλλὰ πάντα τέφρα· αἴρει καὶ ὕδωρ, ἀλλ' οὐδὲ αἴρος καὶ ὕδατος. καὶ γὰρ καὶ τοῦτα τυτίφρωπα τῇ δυνάμει τοῦ τοῦτα ποιήσαντος. καθάπερ γὰρ σώματος ἐμπνεομένου, ὃ μὲν ζῆμα μόνον, ἢ ὁ τύπος ὁ τῆς τοῦ πυρὸς ὕλη, ἢ ἡ δύναμις οὐκ ἔστ' ἄτερ δὶ καὶ ἄκρα. μὴ γὰρ τοῦτα ἀπειλαὶ ῥημάτων; μὴ γὰρ τοῦτα φόβοι ῥημάτων; ἀλλὰ φορτικὰ τοῦτα; σκῶμμα μὲν γὰρ φορτικὰ, ὅταν λέγῃς, ὅτι οὐκ ἔστι γέενα; σύ με τοῦτα δρᾶν ἀναγκάζεις λέγειν ὁ δεσπότης· σύ με εἰς τούτους ἐξήγαγες τοὺς λόγους. Εἰ γὰρ τοὺς ῥήμασι δεῖσας θύσας τῷ Χριστῷ, οὐκ ἂν ἠναγκάζομεν τὸν ἀπὸ τῶν πραγμάτων δεδιέναι. ὁ δὲ ὑπὲρ ἑνὸς ἁμαρτήματος τοσαύτην σκηνὴν ὀργῆς, ἢ μᾶλλον τῆς Ἀβραὰμ τὸν ἱκετηρίαν δυσωπήσεις, μᾶλλον τῆς Λώτ· τοσούτων ὄντων τῶν πρὸ ἡμῶν δικαιωθέντων ἁμαρτημάτων φείσηται; γέλως ὄντως τοῦτο καὶ λῆρος ἢ πλάνη δεδιέναι καὶ ἀπάτη. Εἰ δὲ βάλῃ ἢ οὐκ ἂν τῶν τις θυάτων καὶ προσεχόντων τῷ Θεῷ, βίᾳ δὲ οὐκ ὄντων ὀρθοῦ, ἰδεῖν τιμωρησόμενος, ἀκούσει Παύλου λέγοντος· Μηδὲ παρεθώμεθα, καθὼς ἐκεῖνοι ἐπόρθησαν, καὶ ἔπεσον ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ εἰκοσιτρεῖς χιλιάδες. Εἰ δὲ εἰς τοσοῦτον πορνεία ἦχυσι, τί οὐκ ἐργάσεται τὰ ἡμέτερα; Εἰ δὲ καὶ μὴ δῶρα λίκνου τινῶν, μὴ θαυμάσῃς. σκῆπτρον μὲν γὰρ οὐκ ἤδυσαν τὸν γέροντα, δι' ἃς πολλὰς ἐκολάζοντο τιμωρίας· σὺ δὲ ὅσα εἰ ἁμάρτῃς, κἂν μηδεμίαν ὧδε δίκην δῶσῃ, πολλὰ ἀπόκεισαι σοι. καὶ γὰρ τὰ αὐτὰ ἁμαρτωλοὶ ἐκείνοις, μείζονες ἐσμὲν ἐκείνων κολάσεως ἄξιοι. διὰ τί; ὅτι πλείονος ἀπολαύσαμεν χάριτος. ὅταν δὲ πλείω τις μείζονα ἐκείνων πλημμελήσωμεν, τίνα οὐχ ὑποστησόμεθα τιμωρίαν; Εἰ μὲν γὰρ ἁμαρτάνοντες καὶ μὴ ἐπιμένοντες, μὴ ἐλπιζόμεθα χάριν, καὶ ἀφῆκεν ἡμῖν τὴν κόλασιν ὁ Θεός. ἀλλ' εἶδε τοῦτο σαφῶς, ὅτι τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῶν οὐκ ἐλάττονι ἡμᾶς ὃ μὴ κολάζεσθαι ἁμαρτάνοντας βλάπτει. διὰ τοῦτο ὑπεσήμηνεν τὴν τιμωρίαν, ἵ μάνον τῶν ἁπαλλάττων ἀπαγθῶν κόλασιν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰ μέλλοντα διορθούμενος. καὶ ὅτι τοῦτο ἔστιν ἀληθὲς, ἄκουσον τί φησι πρὸς ⟨Θ⟩ Μωϋσέα· Ἄφες με, ἵ θυμωθεὶς ἐκτρίψω αὐτούς. ἄφες με, εἶπεν· οὐχ ὡς Μωϋσῆς αὐτὸν κατέσχεν (οὐδὲν γὰρ ἐφθέγξατο πρὸς αὐτὸν, ἀλλὰ σιγῇ πρᾳεῖκεν) ἀλλὰ πρόφασιν αὐτῷ δώσων βουλόμενος τῆς ὑπὲρ αὐτῶν ἱκετηρίας. τοῦτο καὶ ἡμῖς πολλάκις ποιοῦμεν, καὶ οἰκείας ἀξίας κολάσεως πλημμελήσαντας ὅταν κολάσαι βουλόμενοι, ὅταν τὸν ἐκ τῆς κολάσεως ἀπαλλάξαι φόβον, φίλοις καλυόμεθα τὴν ἡμετέραν αὐτοῦ ἐξαρπάσαι χεῖρα, ὥστε ⟨Θ⟩ φόβον αὐτοῖς σωκμαίζοντα μόνον, καὶ τοῦ πρὸ ἡμῶν πληγὰς ἀφυγεῖν. Τοιοῦτον δὲ ὅπερ τοῦ Ἰωνᾶ γνώμονά ἐστιν ἰδεῖν. Εἶμεν γὰρ, φησι, λόγος Κυρίου πρὸς Ἰωνᾶν ⟨Θ⟩ προφήτην λέγων· Ἀνάστηθι καὶ πορεύθητι εἰς Νινευὶ τὴν πόλιν τὴν μεγάλην

Εκ τ῀ λόγ. εἰς τ῀ Ἰωνᾶν καὶ Δανιὴλ. καὶ τοὺς γ. παῖδας Ιον. α. α.

γαλίων ἢ κήρυξον ἐν αὐτῇ ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας, ἢ Νινευὶ καταστραφήσεται· ἀκούσας ὁ Ἰωνᾶς κατέβη εἰς Ἰόππην τὴν Φυγεῖν εἰς Θαρσεῖς ἀπὸ προσώπου Κυρίου. τοῦ φύγῃς, ἀθεφπι; ⓦ διατοῦτο φύγῃς, εἰπέ μοι; ὁκοῖον μικρὸν ἀδάμενον, ἢ δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων μαθήσῃ, ὅπι ὀρθὴ τῆς δούλης θαλάσσης ἁπᾶς χεῖρας δωκήσῃ ἀφυγεῖν. ὀρθὴ γὰρ ἐπίδη τῆς νηὸς τοῦτ, καὶ κύματα ἀναίσησι, ἢ πρὸς ὕψος ἀνίρεται μέγα. ἢ καθάπερ ἀετὸς πτερύγια τῆς ὑγρασίας, ζωόδουλον ὑρῶσα φυλάδα τῶν διαπλῶν ὑφελόμενον πτημάτων, ἃ πρότερον ἀφίσαται μυρία τοῖς ἐπιδεξαμένοις αὐτὴ πτέχνασα πράγματα, ἕως αὖ λαβοῦσα αὐτὴ ἀπέλθῃ· ὕτως δὲ ἡ θάλασσα ⓦ ζωόδουλον ὑρῶσα ⓦ ἑαυτῆς ἢ ὑπτερῶσα, μυρία τοῖς ναύταις πτέχνα πράγματα, παρέσχησα, βοῶσα, ὁκ εἰς δικαστήριον ἔλκυσα, ἀλλ' αὐτοῦ πρὸς αὐτῶν καταδύσῃ ὁ σκάφος, εἰ μὴ ⓦ ὁμόδουλον ἀποδοῖεν αὐτῇ. τούτων γινομένων, ἐποίησαντό, φησι, σκοπὸν τῶν σκευῶν· ὁ δὲ πλοῖον ὁκ ἐκουφίζετο· ὁ γὰρ φόρτος ἅπας ἔνδοθι ἔμενεν ἔνι, τοῦ πρώτου τὸ σῶμα, ὁ βαρὺ φορτίον, οὐ πρὸς τὸν τοῦ σώματος φύσιν, ἀλλὰ πρὸς τὸ τῆς ἁμαρτίας ἄχθος. ὀρθὸν γὰρ ὕτω βαρὺ ἢ δυσβάστακτον, ὡς ἁμαρτία & πρὸς ἀκρίβειαν. ἢ καθάπερ ἐν δικαστηρίῳ ἢ κατηγόρων παρόντων, ἢ μαρτύρων ἐφεστηκότων, ἢ ἐλέγχων γινομένων, οὐ πρότερον ⓓ καταδικάζοντες τὸν ψῆφον ἐκφέρουσι, ἕως ἂν αὐτὸς ὁ καταδικος, κατήγορος τῆς οἰκείας ἁμαρτίας γένηται· ὕτω δὴ ἢ ὅπι τῶν ναυτῶν ἢ τοῦ πρώτου ὄντι ἰδίων. ἔδοξον γάρ, φησι, κλῆρον ἢ πρέπεσεν ὁ κλῆρος λαβεῖν τὴν ψῆφον ⓦ ψευσθῶσιν. ⓓ ἢ ὀρθὸν ὕτως αὐτὸν λέγοντες καταπατῆς, ἀλλὰ θορύβου τοσούτου καὶ βοῆς ἐπιχειμένης, καὶ τῆς θαλάσσης ὀρθὲ αἰωρῆσι ὑπτερεκούσης, ἀλλὰ [ζ] μαινομένης καὶ καταβοώσης, καὶ ζωνεχῆ τὰ κύματα ἐπιγίνεσης, ὥσπερ πνευμάτων πολλῶν ἀπολαύοντες, ὕτω δικαστὴν ὁ τὸ πλοίῳ καθίσαντες, ἢ λόγῳ μεταδιώκειν αὐτῷ, ἢ ἀπολογίας ἠξίωσαν, καὶ πόθεν μὴ ἀκεβείας ὀξηκάζον, ὥσπερ τὶ μέλλοντες εὐθυωρεῖν πρὸς ἀφεῖν, ὧν δὲ ψηφίσαντο· καὶ ὀρθὲ τῆς θαλάσσης καταβοώσης, ὀρθὲ τὸν κληρὸν καταμαρτυρήσαντος, ὀρθὲ ἑαυτὸν καθομολογήσαντος τὸ ἁμάρτημα, τὸν ψῆφον ἐπάγουσι. πόθεν οὖν ἡ τοσαύτη γέγονε πρόνοια; ἀπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ οἰκονομίας. ὁ γὰρ Θεὸς ζωεχῶς τοῦτο ἐθέλει, ⓦ τοὺς φίλτρων ὄντας τούτων παιδεύων φιλανθρώπως ἢ) καὶ ἡμερῶν, καὶ μονονουχὶ βοῶν πρὸς αὐτοὺς καὶ λέγων, μίμησαι τὸν ναύτας, ἀνθρώπους βαρβάρους ἢ ἀγρίους. αὐτοὶ μὲν γὰρ ὀρθὲ μιᾶς καταφρονοῦσι ψυχῆς, ὀρθὲ ἑνὸς ἀφιδοῦσι σώματος τοῦ σοῦ· σὺ δὲ ὁλόκληρον πόλιν ὁσαοῦτας ἔσχησας μυριάδας ἐκδιδάσκας, τοῦτο σὺ μέγας. ἢ οὕτω μὲν ⓦ αἴτιον γενόμενον αὐτοῖς κακῶν βυθίστης, ὀρθὲ οὕτως ὁρμῶσι ὅπι τὸν καταδικάζουσαν ψῆφον· σὺ δὲ ὀρθὲν ἔχων ἐγκαλεῖν τοῖς Νινευίταις, καὶ τέθυσας αὐτοῖς ἢ ἀπώλεσας. ἀλλ' ⓓ πολλοὶ τῶν αἱρετικῶν τῷ μὴ ἰδίων ἁμαρτημάτων ζωπηγοὶ γίνονται, τῶν δὲ ἀλλοτρίων κατήγοροι. Καὶ πολλοὶ πολλάκις καὶ κακῶς τὰ τῶν πραγμάτων ἢ τῆς πολιτείας διακεῖσθαί φασι, ἢ τὸν αἰτίαν ὁκ τῆς τῶν κρατούντων ἀβουλίας γίνεσθαι λέγουσιν· ἐγὼ δὲ φημι, ὡς οὐχ ἡ τῶν κρατούντων ἀβουλία, ἀλλ' ἡ ἡμῶν ἁμαρτία, ὁκείνη τὰ ἄνω κάτω πεποίηκεν, ὁκείνη πάντα τὰ δεινὰ εἰσήγαγεν. ὁδὲν ἄλλοθεν ἡμῖν ὁ τῶν δυναρῶν ἐσμὸς ἐπεγένετο. ὥστε καὶ Ἀβραάμ πις ἦν ὁ κρείττων, καὶ Μωϋσῆς, καὶ Δαβὶδ καὶ Σολομὼν ὁ σοφώτατος, καὶ ὁ πάντων ἁμαρτωλότερος ἀνθρώπων, ἡμῶν κακῶς διακειμένων, ἀδιάφορον ἦν τὸν πρὸς τὰ κακὰ αἴτιον. τὸ γὰρ τῆς καρδίας ἡμῶν λαμβάνειν ἀρχήν, ὀρθὲν ἐστὶν ὅτι, ἢ τοῦτο, ὅπι πρότερον ἁμαρτήσαντες [ἡμῶν, ἢ διὰ τοῦτο] τοιούτων τῶν προσκόπτες ἐτύχομεν. Εἰ δὲ λίαν δίκαιος ἦν, ἢ οὕτω δίκαιος, ὡς μηδὲν τῆς Μωϋσέως ἀρετῆς ἐλλιπέσθαι, οὐχ ἡ αὐτοῦ μόνη δικαιοσύνη τὰ ἄμετρα τῶν προσκόπων συγκαλύψαι δυνήσεται πλήσματα. μᾶλλον δέ, Εἰ βούλεσθε, δείξω ὑμῖν, πῶς ἢ ἡ τοῦ ἑνὸς πολλάκις ἁμαρτία τὸν τῶν κακῶς πολιτευομένων ἐπαφανιτίζει πρόρρησιν. Ἰησοῦς ὁ τοῦ Ναυὴ προσέβαλέ ποτε τῇ Ἰε-

Εκ τοῦ λέγω τοῦ περὶ εὐταξίας τῆς ἐν τῇ δοξολογίαις.

ειχὼ, ϗ τὴν ξείνιον ἐκείνων πολιορκίαν ἐφεργῶν, ἤδη τῶν τειχῶν καταπίπτειν μελλόντων,
Ιησ ϛ. ι᾽. φησὶ πρὸς Ⓦ λαόν· Εστι δυάζημα ἡ πόλις αὕτη, ϗ πάντα, ὅσα ἔστι ἐν αὐτῇ, Κυρίῳ Σα-
βαὼθ. Φυλάξασθε οὖν ἀπὸ τοῦ ἀναθέματος, μή ποτε ἐνθυμηθέντες ὑμεῖς λάβητε ἀπ᾽
αὐτοῦ, ϗ ἐκτείψωσι ὑμᾶς ὁ Θεός. τί οὖν μοι ταῦτα; κατέπιπτον γὰρ τείχη, ϗ ἐν χαρᾷ χ᾽ ἡν.
τῶν πολιορκούντων τὰ τῆς πόλεως ἐφρόνουν. πάντος τοίνυν τοῦ λαοῦ τὴν ἐντολὴν ταύτην 5
Ἀγαθεργιῶντος, ἢ τοῦ ἑνὸς παράβασις εἰς ἅπαν ὃ πλῆθος τὴν τοῦ Θεοῦ δυσωπίαν ὠργίλω.
Ιησ ζ. α. Ἐπλημμέλησαν γάρ, φησιν, Ⓘ υἱοὶ Ισραὴλ πλημμέλειαν μεγάλην· ϗ μίαν ἐξ ἑνὸς ἐ-
πλημμέλησας ὁ Αχὰρ. πῶς οὖν ἐπλημμέλησαν Ⓘ υἱοὶ Ισραήλ; Καὶ ἐθυμώθη, φησὶ,
Κύριος τοῖς υἱοῖς Ισραήλ. ἀπέστειλε γὰρ Ἰησοῦς ἄνδρας ἀπὸ Ιεριχὼ εἰς Γαΐ· ϗ ἀνέβησαν ὡσεὶ
τρισχίλιοι ἄνδρες, ϗ ἔφυγον ἀπὸ προσώπου τῶν ἀνδρῶν Γαΐ, ϗ ἀπέκτειναν ἀπ᾽ αὐτῶν τρι- 10
άκοντα ϗ ἓξ ἄνδρας. ὅρα μιᾶς ἁμαρτίας εἴσοδον, ὅρα πληγὰν ἀναβαμόντων. εἰς
ἐπλημμέλησε, ϗ εἰς ἅπαντα Ⓦ δῆμος ὁ ζωτικὸς ϗ ἡ ἀνδρεία ἐπέπτωκε. τί οὖν τοῦτο, ὦ
Φιλόξενε δίκαιοι; σὺ εἶ μόνος δίκαιος, ϗ βύθιαι αἱ κρίσεις σου· σὺ ἑκάστῳ κατὰ τὰ οἰκεῖα
ἔργα ἀποτίνεις τὴν κρίσιν· σὺ ἔφης, Φιλόξενε, ἐν τῇ τοῦ οἰκείᾳ ἕκαστον ἀποθνῄσκειν ἁ- χ᾽ ὑπ.
μαρτίᾳ, ϗ μὴ ἄλλον ἀντιμωρεῖσθαι ἑτέρου. τίς οὖν αὕτη ἡ δικαία σου ψῆφος; καλά 15
σου τὰ πρόσταγματα, Κύριε, καὶ λίαν καλά, ϗ πρὸς ὃ συμφέρει ἡμῖν οἰκονομούμενα. ἀλλὰ τί;
ἐπὶ τῇ ἑτέρου ἁμαρτίᾳ ἑτέρους τοῦ ὑμωείδου ἐπήγαγες; λύμη τίς ἐστι, φησιν, ἡ ἁμαρ-
τία· ἐκπομπεύεσθω μέχρι τῆς πυφείας εἰς πόλεμον, ἵνα μὴ εἰς πόλεμον καταλυμήνηται. ὁρᾷς πῶς ἡ τοῦ ἑνὸς ἁμαρτία πάντα τὸν λαὸν τοῦ ὑμωείδου προεξέπεσεν; ὅρα λοιπὸν
ϗ Ⓦ ἐποιείδιστον αὐτὸν ϗ ὀλεθριον θάνατον. Καὶ αἰλούεγχεν αὐτόν, φησι, Ἰησοῦς υἱὸς Φάρεγ- 20
γα Αχὰρ, ϗ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ, ϗ τὰς θυγατέρας αὐτοῦ, ϗ τοὺς μόσχους αὐτοῦ, ϗ τὰ ὑποζύγια αὐ-
τοῦ, ϗ τὰ πρόβατα αὐτοῦ, ϗ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, ϗ πάντα ὅσα ὑπῆρχεν αὐτῷ, ϗ ἐλιθοβό-
Εκ τ᾽ ἐρμην. λησαν αὐτὰ πᾶς Ισραὴλ ἐν λίθοις. Μὴ τοίνυν, ὅπερ μακροθύμως φέρει ὑβρεμένος ὁ
τοῦ προεκτο- Θεός, δόξῃ τοῦτο θαρρῶμεν, ἀλλὰ δι᾽ αὐτὸ μᾶλλον δακρύωμεν. Εἰ γὰρ ἐν
θη. α᾽ (ἄλλ. Ἅιδου, Φόβητον, ὅταν τις πληγεὶς τὴν δόξαν σιαγόνα, δῷ ϗ τὴν ἑτέραν, μιζέντως ἁμαρ- 25
β᾽) ἔπεισ. τάνει, ἢ εἰ μωρίας ἔδωκε πληγάς· ἐὰν ὅταν λοιδορηθεὶς μὴ μόνον αἰσχυνθῇ, ἀλλὰ ἐὰν βλα-
σφημήσῃ, χάριν ἐπάγεται ἐπλήξει, ἢ εἰ μωρίας ὠνείδισεν ἔπληξε· πολλῷ μᾶλλον ὅπου Θεοῦ
δεδειγμένου χρηστοῦ ἀμαρτάνοντας διώκειν, ἐὰν τοῦτον πάσχοντας δεινόν. ϗ γὰρ ὅπου κακῶν τῶν
Εκ τῶν ἑρμην. ἑαυτῶν κεφαλῆς ἢ ἀφάτους αὐτοῖς θησαυρίζεται ὑμῶν. Οὐ γὰρ ὃ κολάζεσθαι κα-
τοῦ προφ. Ἰωνᾶ ὅπερ. κὸν τῷ πλημμελοῦντι, ἀλλὰ τὸ οὕτως ἔχοντα μὴ κολάζεσθαι· ὥσπερ οὖν τὸ ἀρρωστοῦ- 30
Εκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς πυρ- ντα μὴ θεραπεύεσθαι. Οταν μὲν γὰρ μικρὰ ϗ βύτελῆ τὰ κατορθώματα ἡμῶν ᾖ, ϗ πο-
γελὼ τὸ πλουσίου ϗ λέως ὁ τῶν ἁμαρτημάτων ὄγκος, εἶτα σεσαῦθα βύθιος ἀπολαισθῶμεν, ϗ μηδὲν παθόντες
πτωχοῦ Λαζάρου. δεινοὶ· ϗ αὐτῆς τῆς τῶν ἀγαθῶν ἀμοιβῆς ἐρημοι ϗ γυμνοὶ πάντως ἀπελευσόμεθα, πόλεμα
σεσαῦθα ἀπολαβόντες. ὥσπερ οὖν ὅταν μεγάλα μὲν ἢ τὰ κατορθώματα ϗ πολλὰ, μικρὰ
δὲ ϗ βύτελῆ τὰ ἁμαρτήματα, εἶτα παθόντων τι δεινοί· ϗ αὐτὰ τὰ μικρὰ σεσαῦθα ἀπο- 35
Εκ τῶν ἑρμην. γένθησι, καθαρσίῳ ϗ ἀπηρτισμένῳ ἐκ τῶν ἀγαθῶν ἀπολαμβάνοιμεν τὴν ἀπόδοσιν.
τοῦ προεκτο- Μὴ δὴ τὸ κολάζεσθαι, ἀλλὰ τὸ ἁμαρτάνοντας μὴ κολάζεσθαι μᾶλλον χρὴ ἐπὶ νοεῖσθαι
θη. β᾽. ὅπερ. μόνον. Εἰ γὰρ ϗ ὁ Θεὸς μὴ σκόλαζει ἡμᾶς, αὐτὸν ἐγείρω ἀπαιτῆσαι δίκην ἑαυτὸν, οὕ-
τως ἀγαθωμένους πρὸς Ⓦ βυθεργέτην γλιχομένους. Εἶπω ὑμῖν παράδοξον ϗ θαυμαστόν· μεί-
ζων ὁ τοῦ ἀνθρώπου ἔρως κολάζεσθαι μᾶλλον ἢ τὸ πρόσχημα τοῦ ἔργου φιλάνθρωπον, ἐὰν νοῦν ἔχῃ, 40
ϗ φιλῇ τὸ διαπονεῖν, ὡς φιλεῖ δηλ. ἢ ὅτι μὴ κολάζεσθαι. ὁ γὰρ εἰς τὸ φίλαυτον κεκλιμένος,
τότε μάλιστα ἀναπαύεται, ὅταν ἑαυτὸν ἀπαιτῇ δίκην, καὶ πάθῃ κακῶς. οὐχ ὁρᾶτε τοὺς
ἀποβαλόντας παῖδας γνησίους, ἵνα δι᾽ αὐτοὺς καὶ κόσμον ποιῶνται καὶ τείχας πλουσίους, ὅπερ ποθεῖ
μάλιστα ἔχειν τὸ κολάζειν ἑαυτόν· ἆρ᾽ οὐ τῶν φιλαυτούντων; Εἰ δ᾽ ὅτι μηδὲ εἰργασάμεθα ἡμεῖς

ἐν

τοῦ φιλοπάτορος διανοίας, φέρε τῷ παραμυθίας νῦν τὸ κακῶς παθεῖν, ἐπὰν ὦσι ἐκεῖνοι πεπονθότες· ὅταν αὖθις ὦμεν προξενήσαντες καὶ ὑβρικότες, οὐ πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς ἀναπαύσει τὸ δίκαια διδόναι, καὶ τὸ μὴ κολάζεσθαι κολάσει; πάντα πως δῆλον. τίς γὰρ ὑποσῶν ἐρῶσιν οὐ δὸς κακόν τι παθεῖν ἀνδρὶ ἐπὰν ὦσι προῖκα ὦμεν ἐρώμενον, ἀλλ' αὖθις τοὐναντίον, δὸς παρεξιόντας ἀγαπώμενον. καὶ ὀργισθεὶς οὖτε μὴ κολάσῃ, μισῶν εἰ βασανίζει ἐρασθεὶς δὲ δίκαια ἀπαιτήσῃ. μᾶλλον πρεμνηστατα. Εἴ τις φιλεῖ Χριστόν, ὡς φιλεῖν ὀφείλει, οὐδὲν αὐτὸν συγχωρεῖσθαι δύναται μὴ κολάζεσθαι. τὸν γὰρ μεγίστων κόλασιν ὑπομένει ὁ προξενήσας αὐτόν. Καὶ γὰρ οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, οὐκ ἔστι, καὶ πατὴρ, καὶ μήτηρ, καὶ φίλος, καὶ ὅστις οὖν, ὃς οὕτως ἡμᾶς ἠγάπησεν, ὡς ὁ ποιήσας ἡμᾶς Θεός. Εἰ δὲ καὶ λύπας μοι λέγῃς καὶ καὶ ὀδύνας, ἀλλὰ τὰ τοῦ βίου κακά, σκόπησον ὅσα αὐτῷ προσκρούσας καθ' ἑκάστην ἡμέραν, καὶ οὐκέπι θαυμάσῃ, καὶ πλείονα τούτων ἐπιλήψῃ κακά, ἀλλ' ὅταν ἀγαθοῦ τινος ἀπολαύσῃς, τότε καὶ θαυμάσῃ καὶ ἐκπλαγήσῃ. πῶς δὲ καὶ συμφορὰς ἐρῶμεν καὶ ὀπτεύσας, καὶ δὲ προσκρούσματα οὐχ ὁρῶμεν, ἃ καθ' ἑκάστην προσκρούομεν τῷ ἡμέρᾳ, καὶ δίκην τούτου ἀπαιτούμεθα. ὡς εἴγε μιᾶς ἡμέρας μόνον μνήμην ἀκριβείας καὶ ἁμαρτήματα ἡμῶν ἐλογισάμεθα, πόσα ἂν ἐγνώμεν καλῶς, πόσων ἂν εἴημεν ἐπανορθωταὶ καλῶν. Ἀλλὰ δίκην τούτου καὶ μείζονα τῶν ἁμαρτημάτων ἐπισύρεται, ὅτι καὶ ἐλάττονα τῆς προσηκούσης ὑπέχομεν δίκην ὑστερούμενοι. Διὰ τοῦτο αἱ συνεχεῖς αἱ καταβολαὶ καὶ μεταπτώσεις, δίκην τοῦτον ὁ συνεχὴς καὶ ἀώνιος θάνατος, ὅπερ ὡς πρὸς αὐτοὺς φιλανθρωποῦντες οὐρανοὶ, οὕτω διακείμεθα πρὸς τὰ φρονήματα· καὶ ὡς ἑαυτοῖς ποτε τιμωρούμενοι, οὕτως ἁρπάζομεν· καὶ ὡς ἑαυτοῖς ποτε δώσοντες λόγον, οὕτω πλεονεκτοῦμεν· καὶ ἑαυτοῖς ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος, ἑαυτοῖς αὐτὰ παραδίδωσι τὰ προστάγματα, ἀλλ' ἁπλῶς ἁμαρτάνειν, καὶ τῆς σκληρότητος ἡμᾶς ἑαυτοῖς καθικνεῖσθαι. ἑαυτοῖς καταφρονοῦντες τοῦ σὺν τῇ γῇ, ἑαυτοῖς πρὸς οὐρανοὺς ὁρᾶν· ἀλλ' ὥσπερ χοῖροι κάτω νενύκασι πρὸς τὴν γαστέρα κινούμενοι τῷ βορβόρῳ ἐγκαλινδούμενοι, οὕτω καὶ πολλοὶ τοῦ δεσπότου βορβόρῳ χαίρουσι τῶν ἑαυτῶν μολυσμοῖς ἀκριβῶς, καὶ δακρύων καὶ κοπτῶν, καὶ πλείονος θρήνου καὶ θερμοτέρου, ἢ ὅτι τοῖς φιλτάτοις ἡμῶν θανοῦσιν ὀπτεύομεν. Ὥσπερ γὰρ ἑαυτοῖς ὄφελος βασιλέως ἀληθοῦς δεικνυμένου καὶ ὅπλα ἔχοντος, ἑαυτοῖς ὃ ὑπάρχει κεκτημένοις, ἀλλὰ προσκειμένου πᾶσι τοῖς βουλομένοις σὺν ἀλλεαῖς καὶ ὑβρίζειν αὐτόν· οὕτω καὶ χριστιανοῦ ἑαυτοῖς ἐστι χάρις, πίστιν μὲ ἔχοντες καὶ τὴν ἀπὸ τοῦ βαπτίσματος δωρεάν, πᾶσι δὲ τοῖς παθεῖν παίγνιον προκειμένου. ἀλλ' ὥσπερ σκηνὴν οὐ μόνον ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς στολῆς κερδαίνει ταύτης εἰς τὸν οἰκείαν τιμήν, ἀλλὰ καὶ σκεύεσι καὶ βυβλίοις καὶ τῆς οἰκείας αἰχμῆς· οὕτω καὶ ὁ πιστὸς βίον διεφθαρμένοι βιοῖ, οὐ μόνον οὐκ αἰδέσιμος ἀντιβλήθη, ἀλλὰ καὶ μυζόντως καταγέλαστος ἔσται. Μὴ τοίνυν καταμώμως ἡμῶν τὸν βίον, μηδὲ καταγέλαστον ζῶμεν ζωήν· μηδὲ μολυνώμεθα τὸ σῶμα τῇ πορνείᾳ. πῶς γὰρ εἰς σκηνώματα εἰσελθεῖν δυνησόμεθα τοῦ πρὸς ταῖς πόρναις ὁμιλίαις; πῶς δὲ χεῖρας εἰς τὸν οὐρανὸν διατείνομεν, αἷς τὸν πόρνον προσελάβομεν; πῶς κινήσομεν γλῶτταν, ἣ τὸ τιμιώτατον ὕμνησε τούτῳ, ᾧ τὸν πόρνον ἐφίλησας; ποίοις ὀφθαλμοῖς εἰς τὸν βλέπων σε φίλων σεμνότερος; καὶ τί λέγω σὸν φίλους; καὶ γὰρ μηδεὶς ὁ συνειδὼς ᾖ, σὺ σαυτὸν ἀναγκασθήσῃ πάντων ἐρυθριᾶν καὶ αἰσχύνεσθαι, καὶ πάντων μᾶλλον τὸ ἑαυτοῦ βδελύττεσθαι σῶμα. Εἰ γὰρ μὴ τοῦτο ἦν, πόθεν εἶχεν ὅπου βάλλοιτο μὲν τὸν ἁμαρτάνειν τοῖχος ἐκείνου; οὐκ ὄπισθεν βορβόρου πάντας ἀκαθαρτότερον σαυτὸν εἶναι νομίζεις; τίνα οὖν τὸν Θεὸν προσδοκᾷς φήσειν, ὅταν ὁ πεπλημμεληκὼς σὺ τοιαύτην πρὸς τὴν γεγληκυῖαν γνώμην ἔχῃς; Εἰ μὲ

θῶν σωματικὸς ὁ ῥύπος ὄντι, εἰκότως τοῖς τῆς βδελυρίων καθαρσίοις ἑαυτὸν ἀποσημήνας· ἐπεὶ ἢ τὴν ψυχὴν καταῤῥυπάνας ἀκάθαρτον ὅλην ἐποίησας, τοιοῦτον ζητεῖ καθάρσιον, ὃ τὴν ἐκείνης κηλίδα ἀποσμῆξαι δυνήσεται. ὡς ἐὰν μὴ τοῦτο ποιῶμεν, καὶ ἡ πᾶσα τῶν πραγμάτων διέλθωμεν ἁπτάς, οὐδὲν μικρὸν τῆς ἀμαρτίας ῥώτης ὑφελέας δυνησόμεθα μέρος. Εἴ τις οἰκέτης εἰς χιλίους, ἔνθα τὰ διάφορα καὶ ἱμάτια ἀπέκειντο, ἱματίου δουλικὴν ῥύπου γέμοντα ἢ πολλῶν τῶν φθορὰν ἐναπέλυτο, ἆρα δὴ τραύμασι λύσσης τὴν ὕβριν, εἰπέ μοι; τί ἄν, εἴ τις εἰς ἀγλαΐσματα χρυσοῦν μόρια διυφασμένα ἔχων εἰώθει, κόπρου ἢ βόρβορον ἐνέχει, οὐκ ἂν καὶ πληγὰς ἐπέθηκας τῷ πλημμελήσαντι τούτῳ; εἶτα χιλίων μὲν ἢ σκυλμῶν ἱματίων καὶ μύρων τοσούτων ποιούμενα τὴν τοῦ ἑνὸς ἀμέτρησιν πρὸ πάντων τούτων βύτιλεξέραν εἶναι νομιοῦμεν; ἢ ἔνθα ὁ μύρος ὁ πνευματικὸς ἀξεχύθη, ἁμαρτωλικὰς πομπὰς ἐπεμβαλοῦμεν, καὶ ἀχρεῖα σώματα σατανικὰ ἢ ἄσωτα πορνείας γέμοντα; καὶ πῶς ταῦτα οἴσει ὁ Θεός, εἰπέ μοι; ὅταν γὰρ ἀπὸ τῆς σῆς θεωρίας ἁμαρτωλὸς, ἢ σωφροσύνης ἀπάσης ἐχθρὸς γεγόμενος, ἐπὶ τὴν γυναῖκα, ἀνδίκερον ὅλῃ πάντως, οἷα αὐτῇ. ἀπὸ γὰρ τῆς ἀκολάστου θεωρίας ἀλγεῖς, τὸ μὲ σώφρονα καὶ κοσμίαν καὶ τὸ βίου πάντος κοινωνὸν ἀτιμάζεις, ὑβρίζεις, μυρίοις ἐξευτελίζεις ὀνείδεσι· ἐπεὶ ἢ τὸ μιαρὸν καὶ ἀκάθαρτον κεχρημένως σκιᾷ ὑπὸ θυμίαμα, πῶς ἂν ἡδέως προσδέξω, καὶ τὸ ἡλίου τῆς φωτὸς ἔχων ἐγκαταμολύνῃ τῇ ψυχῇ ἔναυλον, καὶ ὃ ῥῆμα, καὶ ὃ βλέμμα, καὶ τὰ χειρήματα, καὶ πάντα τῆς πορείας τὰ εἴδωλα, οὐδὲν μᾶλλον ἡδονῆς λοιπὸν τῷ ὀπὸ τὸ οἰκίας ὁρᾶς. Καθάπερ γὰρ ἡ καρπαλέα καὶ μιθῇ κατεχόμενοι ἁπλῶς καὶ εἰκῇ προσφέρονται, καὶ βαρὰ δέρη, καὶ κρημνὸς, καὶ ὄλισθον ὑποκείμενοι ἢ, καταπίπτοισι ἀφυλάκτως· οὕτω καὶ ἡ πρὸς τὴν ἁμαρτίαν ὁρμήσαντες, καθάπερ μέθῃ δεινῇ, τῇ τῆς προσέξεως ὀπιθυμίᾳ κατεχόμενοι, οὐκ ἴασιν ὅπερ πράττουσι· οὐ τῷ πρόοντι, οὐ τῷ μέλλοντι ἢ προορᾶσι. καὶ γὰρ τοιοῦτον ἡ ἁμαρτία· μὴ ὃ προσδιῶσαι καὶ τελείως ἀπραθῶσαι, τότε ταῖς ὠδῖσι ἐτίρει τὴν τικτούσην ψυχὴν, ἀπειλημμένας τῷ νόμῳ τῆς ἡμετέρας γνώσεως. ἡμεῖς μὲ γὰρ ὁμῶ τεθέντες ταῖς ὠδῖσι λύομεν, οὐκέτι ἢ ὁμῶ τεθεῖσα δύναται ἃ ταῖς ὠδυναις ἰσὸν τοκέσαι, αὐτὴν λογισμοῖς. Εἰ γὰρ τῷ προέσθαι τὴν ἁμαρτίαν ἀπὸ τῆς ἡδονῆς μαθόντες οὐχ οὕτως ἀγαθὸν ὁμῶ· ἐπειδὴν ἢ γένηται καὶ λάβῃ τέλος, τότε δὴ μάλιστα, τῆς ἡδονῆς σβεσθείσης ἁπάσης, ὃ πικρὸν τῆς μετανοίας ἐπισείρεται κέντρον· καὶ ὃ τῷ γίνεσθαι τὴν ἁμαρτίαν, καὶ φρὴν ἡμέαθαι, καὶ μὴ τὸ ἡμέας σφοδρὸς ἐφέρηκε ὃ συνειδὸς ἡμῶν καὶ τήρος. Τοιοῦτον τὸ τῶν ἁμαρτημάτων τὸ εἶδος ὄντι· πάντα ἀπατηθέντοις, ἅ σκιὰς πρέμνοις, πάντα φόφοι δεδοίκασι, καὶ ἕκαστον ἑαυτὸν βασίζειν νομίζοισι· πολλοὶ γὰρ πολλάκις εἶδον ἐφ' ἑτέραν πρέχοντας δεξιὰν, καὶ ὁμισαν ἑαυτὸν ἔχειν. καὶ ἄλλα ἄλλων πρὸς ἀηδίαις δεξαλεγμάτων, καὶ συνειδότες ἑαυτοῖς ἁμαρτίαν, δεῖ αὐτὴν ἐκείνης δεξαίτιαν νομίζουσι. τοιοῦτον γὰρ ἡ ἁμαρτία, οὐδενὸς ἐλέγχοντος προδίδωσιν, οὐδενὸς κατηγοροῦντος καὶ δικαζούσης, καὶ φοφοδεῖν ποιεῖ ἡ δικαία τὴν ἁμαρτικότα· ὥσπερ δὴ καὶ ἡ δικαιοσύνη τὸ ἐναντίον. ἀκούσον καὶ τούτου τοῦ δικαίου καὶ τῶν προφητῶν Φεύγει ὁ ἀσεβὴς, φησι, μηδενὸς διώκοντος. πῶς, οὐδενὸς διώκοντος, φεύγει; εἶδον ἔχει τὸ ἐλαύνοντα, τὸ τῆς συνειδότος κατηγόρου, καὶ τοῦτο πολλαχοῦ παρέφερται· καὶ καθάπερ ἑαυτοῦ οὐκ ἂν δυνηθείη φεύγειν, οὕτως οὐδὲ ὁ εἶδεν αὐτὸν ἐλαύνοντα. ἀλλ' οὐχ ὁ δίκαιος οὕτως· ἀλλὰ πῶς; Δίκαιος ὡς λέων πέποιθε. τοιοῦτος ἰδοὺ ὁ Ηλίας. Εἶδεν οὖν ὁ βασιλεὺς πρὸς αὐτὸν ἐρχόμενον, καὶ· Εὑπόντε; ἐμέ, ἵνα τί ἁμαρτάνεις Ισραὴλ; οὐκ ἐγὼ, φησι, ἁμαρτάνω, ἀλλὰ σὺ καὶ ὁ οἶκος τοῦ πατρός σου. ἀληθῶς δίκαιος ὡς λέων πέποιθε. καθάπερ γὰρ λέων κυνιδίου πικρὸς φύτλευς, οὕτω κατεξαμέση τοῦ βασιλέως. καίτοι πορφυρίδα εἶχεν ἐκεῖνος, ἀλλ' εἶχε μηλωτὴν οὗτος, ἱματίου τῆς πορφυρίδος ἐκείνης σεμνότερον. ἡ μὲ γὰρ πορφυρὶς ἐκείνη λιμὸν ἔτεκε χαλεπὸν· ἡ μηλωτὴ ὁ αὖτη τὰ δύο ἔλυσεν, αὖτη

Ιορδάνου

Εκ τῆς λόγου ἐς χρ. τὸν Δαυὶδ καὶ τὸν Σαούλ.

Εκ τῆς λόγου ἐς τὸν προφήτην Ιωνᾶν καὶ Δανιὴλ καὶ τοὺς γ. παῖδας.

Εκ τῆς ἑρμην. τοῦ χρ. Ιωάν. εὐαγγ.

Εκ τοῦ λόγου τῶν εἰς τοὺς ἀνδριάντ.

Παροιμ. κη.

Ιορδάνου ἔχουσι, αὐτὴ Ⓦ Ελισαῖον διπλοῦν Ηλίαν ἐποίησε. Οπ μὴ οὖν ἀναβάρ-
τους ἑαυτοὺς εἰ νομίζωσι Ⓒ τῇ πορείᾳ ἐγκυλινδούμενοι, σφόδρα ἐπαινῶ Ⓒ ἀποδέχομαι· Ex τῦ λόγυ εἰς τὸ, Γωὴ λέλπα τὸν φ
ὅπῃ γὰρ οὐκ ἔστι Ⓦ προσήκοντα τῶν καθαρσίων ἔρχεται· Τύπον, ἐγκαλῶ δέχε τοῦτο ἢ μέμ-
φομαι. Ὃ μὲν οὖν ἀμφισι, μηδὲ σφόδρα λαθεῖν τῆς μυσαρᾶς ταύτης ἁμαρτίας· Εἰ δ' ἀ-
5 ρα τις ὑποσκελισθῇ ποτε, τοιαῦτα ὑπαπτέτω τὰ φάρμακα προϊέναι, ὑπαχθόμενος
μηκέτι τοῖς αὐλοῖς προσπεσεῖν, οἷα τινὰ τῆς ἁμαρτίας φύσει συναποσμήχει δύναται. ὡς ἐάν
ἁμαρτάνοντες καθαγιάσκωμεν τῶν ἤδη γεγυμνασμένων, πάλιν ἢ τοῖς αὐλοῖς ὑπιχρώμεθα, οὐδὲν
ὄφελος ἡμῖν ἔσται τῶν καθαρσίων. ὁ γὰρ ἀπολυόμενος, καὶ ὃς αὖτε πάλιν ἐγκυλινδούμενος
βορβόρῳ, καὶ ὁ καθαιρῶν πάλιν ὕστερ ᾠκοδόμησε, καὶ οἰκοδομῶν πάλιν ἵνα καθέλῃ, οὐδὲν χαρ-
10 δαίρει πλέον, ἀλλ' ἢ ὃ πεζεπᾶ πονηθῆναι καὶ ἁλαπτωρεῖν. Εἰ γὰρ καὶ ἐκάς τοτε ἡμέ- Ex τῦ λόγυ τῦ, ὅτι ὀπιπίν-δυσι καὶ τοῖς λέουσι καὶ τοῖς ἀκούουσι τὸ περὶ χάρεν δημοχορεῖν.
ραν ἁμαρτάνομεν, καὶ παίομεν τὸν ψυχικὸν τὸν ἡμέτερον, μηδέποτε ἢ αἰσθανώμεθα, κα-
θάπερ Ⓒ σωεχῆ πεπόμματα λαμβάνοντες, εἶτα καθαφρονοῦντες πυρετῶν καὶ θανάτους ἑ-
αυτοῖς ὑπαπτῶνται· ὕτω δὲ καὶ ἡμεῖς ἐκ τῆς συνεχοῦς ταύτης ἀναισθησίας ἀπαλλάττοντες ἑ-
πιπαπασώμεθα τὸν ἡμιωρίαν. Οὐδὲν γὰρ ὕτως ἀπόλλυσιν ἀνθρώπους, ὡς τὸ τῦ φόβου Ex τῖς ἑρμίν. τῖς ἁγίς Ρωμ. ἐσπ.
15 ἐκπεσεῖν τῦ Θεοῦ· ὥσπερ οὐδὲν σώζει, ὡς ὃ διηνεκῶς βλέπειν ἐκεῖ. Εἰ γὰρ αἱ θεῖοι ἔ-
χοντες πρὸ ὀφθαλμῶν, ἀκηπέτησι ἡμῶμεν ἐπὶ τὰ ἁμαρτήματα πολλάκις, καὶ οἰκείᾳ ἐ-
ρυθριάσαντες ὑπειπεῖν ἔσεις, οὐδὲν προσήκομεν ἄτοπον· ἐνίοισι πόσης ἀπολαυσόμεθα ἀ-
σφαλείας, Ⓦ Θεὸν πρὸ ὀφθαλμῶν ἔχοντες. Τὸ μὲν οὖν ἁμάρτειν, ὃ μηδὲ ὅλως ἁ- Ex τῖς ἑρμίν. τῦ κῦ Ματθ. ἐυαγγ.
μαρτάνειν, ὃ ἢ μετ' ἐκεῖνο, ἁμαρτάνοντα, αἰσθάνεσθαι καὶ διορθοῦσθαι. Εἰ ἢ μηδὲ τῦτο ἔ-
20 χοιμεν, πῶς δικαιώμεθα τῦ Θεοῦ, καὶ ἀφέσιν αἰτήσομεν ἁμαρτημάτων, Ⓒ μηδένα λόγον τύ-
των ποιούμενοι; ὅταν γὰρ αὐτὸς ὁ πεπλημμεληκὼς μηδὲ αὐτὸ τῦτο, ὅτι ἥμαρτεν, εἰδέναι θέ-
λῃς, πῶς ποίαν πρόφασιν Ⓦ Θεὸν πλημμελημάτων, πῶς ὦ τὸν οἶδας; καὶ πῶς
ἔσῃ τῆς εὐεργεσίας ὃ μέγεθος; Δῆλον μὲν γὰρ ὃ αἰσχρὸν πρᾶγμα· ὃ ἢ πρόφασιν τοιαύτην Ex τῖ ἑρμίν. ἢ τοῖς Φιλιπ. ὄντ.
αἰσχύνης, ἐξ ἀμισείας ὄντι δῆλον. ὅταν μὲν τις ἐγκεκωμίζηται τύτῳ, πῶς
25 βολὴ ἀναισθησίας ὄντι. Ο μὲν γὰρ μὴ ὃ πλημμελῆσι καθαγιάσκων τῆς ἁμαρτίας, χρόνῳ ποτὲ δυνήσε- Ex τῦ β λόγυ τῦ κῦ τὸν Δαυὶδ καὶ τὸν Σαύλ.
ται ἀνακτήσασθαι· ὁ ἢ ἐπαινῶν τὸν ποπεῖν, τῆς ἐκ τῦ μετανοῆσαι ἀφεκτέας ἑαυτὸν ἀπεργάσεται. ὥσπερ οὖν ὐχ Ⓒ τὰ φαῦλα πρᾶττοντες μόνοι, ἀλλὰ καὶ Ⓒ
τύτοις ἐγκωμιάζοντες, τῆς αὐτῆς ἢ ἐν γαλεπωτέραις ἐκείνοις κατακρίσεσι· ὕτως
Ⓒ οὐ μόνον ἁμαρτεῖν ἐπαινοῦντες καὶ θαυμάζοντες, συμμερίζεσθαι τῶν ἐκείνοις ἐπιχειρῆσαι κε-
30 φάλαιον εἰσί. Μὴ οὖν δίκην οὐκ ἀλγεῖς ἁμάρτημα καταφρονεῖ τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ Ex ἑ ἑρμην. τῦ κῦ Ματθ. ἐυαγγ.
δέχε μὴ τῦτο αὐτὸ μᾶλλον φόβῳ, ὅπῃ οὐκ αἰσθάνῃ τῆς τῶν πλημμελημάτων ὀδυνῆς. ὃ
γὰρ πρᾶγμα τὸ μὴ δάκνειν τὸν ἁμαρτίαν τῦτο ἔστι, ἀλλὰ πρᾶγμα τὸ αἰσθάνεσθαι εἰς τὸν πλημ-
μεληθέντα ψυχικόν. Εἰ γὰρ ὅτι τοῖς ἑτέρων ἁμαρτήμασι ὁ μὴ ἀλγῶν κατηγορίας ἄξιός Ex τῦ λόγυ τῦ, πόσος ἔσεται ὁ μὴ ἐπὶ τῦ μίσυ γίνεσθαι ὁ διάβολος.
ἐστι, ὁ ὅτι τοῖς ἑαυτῦ ἀναλγήτως διακείμενος καὶ ἀμελῶν, ποίας δὴ εἶεν συγγνώμης ἄξιος;
Εἰ ὁ Παῦλος ὃ οἰκέσι πρόρᾳ συμφέρειν, ἵνα ὃ τῶν ἄλλων εὕρῃ· πόσοις οὐκ ἂν εἴημεν
ἄξιοι κολάσεως, μηδὲ τῆς οἰκείας ἔσης ἡμῶν βλάβης ἀμελοῦντες καὶ τῦ ἑτέρων συμ-
φέρειν εὑρῆσι, ἀλλ' ἡδέως μὲν ἑαυτῶν καὶ ἑτέρους πεῖσαι πολλάκις, πῶς δὲ καὶ ἑτέρους Ⓒ ἑαυ-
τὸν δέξασθαι; Διὰ τῦτο πέφρικα τοῖς ῥᾳθύμοις, ἵνα φύγῃ παιδιά· δέχε τῦτο λογισμοὶ
τοῖς ἀνθρώποις, ἵνα ἐκφύγωσιν ἁμαρτήματα. Ἀλλ' ἀγνοῆ λέγῃς σὺ Ⓒ ἁμαρτήμα- Ex τῶν λόγων τῶν εἰς τὸν ἀνδριάντ.
τα; καὶ πῶς ἂν ἔχοι τοῦτο λόγον; Εἰ γὰρ ὅτι τοῖς ἑτέρων ἁμαρτήμασι Ⓒ νόμους γράφεις
καὶ τιμωρίας οἰκείας, καὶ ἀκριβοῖς εἰ δικαστὴς, ποίαν χρὴ ἀπολογίαν ἐν οἷς αὐτὸς ἁμαρτάνῃς
λέγων ἀγνοῆ Ⓒ πεπρακτέα; ἐμοὶ χθυσαι καὶ σύ, κακόφρον· πόθεν οὖν ἔσεσθαι ἐκεῖσε μὴ κολάζεις,
σαυτὸν ἢ συγγνώμης ἀξιοῖς; Εἰ μὴν γὰρ ἤδη κακὸν τὸν μοιχεῖαι, οὐδὲ ἕτερον πιωρεῖσθαι ἔδει. Εἰ ἢ ἕτερον μὲν κολάζεις, σὺ ἢ νομίζεις ἀμφεύγειν τὸν κόλασιν, πῶς ἂν ἔχοι λόγον,

τῶν

τῷ αὐτῷ ἁμαρτημάτι μὴ ταῖς αὐταῖς διδόναι δίκας. ἀπὸ γὰρ τῆς ψήφου, φησίν, ἧς ἤνεγκας καθ' ἑτέρου, ἀπὸ ταύτης σε κρινῶ ὁ Θεός. εἰ γὰρ σὺ οὐ παρεωρᾶς ἕτερον ἀδικοῦμενον, πῶς ὁ Θεὸς παρεόψεταί σε; καὶ ἄκουε Παύλου λέγοντος· Λογίζῃ τοῦτο, ὦ ἄνθρωπε, ὁ κρίνων τοὺς κακῶς πράττοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύξῃ τὸ κρίμα τοῦ Θεοῦ; ὃ σοὶ μὲν οὐκ ἐξέφυγεν κρῖμα, ἢ τὸ τοῦ Θεοῦ ἀναφεύξεται; ἢ πῶς δὲ ἔχει τοῦτο λόγον; ὃ γὰρ ἔστι ταὐτὸν ἁμαρτάνειν ἀπλῶς, τὸ ἕτερον ἁμαρτάνοντα [καὶ] κολάσαντα τοῖς αὐτοῖς παρεπιστῆναι πάλιν. εἰ γὰρ σὺ Ⓦ ἐλάττονα ἁμαρτάνοντα κολάζεις, κρίνοντα μέλλων αἰχμώων σαυτόν, πῶς ὁ Θεὸς τὰ μείζονα πλημμελήσαντά σε, καὶ ταῦτα μέλλων ἑαυτοῦ αἰχμώων, οὐ καταδικάσει καὶ καταχρινῆ μείζονος, ἤδη καταχειμάζων ἀπὸ τῶν οἰκείων λογισμῶν; εἰ δὲ λέγῃς, ὅτι οἶδα μὲ ὅτι ἄξιός εἰμι κολάσεως, ἀλλ' ἡ τοῦ μακροθυμίαν καταφρονῆς, καὶ ἀπὸ δὲ μὴ δοῦναι παρὰ πόδας δίκην θαρρῆς· διδοικέναι μὴ οὖν καὶ τὸ ἐμὲ ἀπὸ τούτου δὴ εἶπῃς δίκαιος. οὐ γὰρ εἰς τὸ μὴ δοῦναι δίκην, ἀλλ' εἰς τὸ δοῦναι χαλεπώτερον, εἰ μάθοις ἀδιόρθωτος ὤν, τὸ μήπω δοῦναι συμβήσεταί σοι. Καὶ γὰρ αὖ μέγα τις ἁμάρτῃ, λαθὼν ἢ τοῦτο ἐργάσηται καὶ μὴ δίκα σκανδαλίσῃ, ἐλάττονα δώσει δίκην τοῦ καταδέξεσθαι μὴ ἁμαρτηκότος, καὶ παῤῥησίας ἢ καὶ σοῦ πολλὰς σκανδαλίσαντος. Ὁ μὲν γὰρ ἀπλῆς καὶ ἀπαρρήμμενος, καὶ ὑπὸ σκελιαθῆ καὶ καταπίῃ, καὶ τοσαύτην τὴν κηπῷ φέρει βλάβην· ὁ δὲ, ὥσπερ ὑψηλοῦ, τῇ τῆς ἀρετῆς κορυφῇ, καὶ πολλῆς τῆς ὠφελείας ἐστὼς, καὶ πᾶσι γνώριμος ὢν καὶ δῆλος ὤν, καὶ ἀπὸ πάντων θαυμαζόμενος, ὅταν ἐπηρεασθεὶς καταπίῃ, μεγάλην τὴν πτῶσιν καὶ ζημίαν ἐργάζεται· οὐκ ὀλίγους ἕξ ὕψους καταπίπτει, ἀλλ' ὅλους καὶ πολλοὺς ῥᾳδίως μετάρσιος ἐποίησε τοὺς εἰς αὐτὸν βλέποντας. καὶ καθάπερ σῶμα μὴ ἕτερον ἀφθαρέντος, ἀλλὰ πολλὴν βλάβην· τὸν δὲ ὀφθαλμὸν πηρωθέντων, ἢ τῆς κεφαλῆς βλαβείσης, ὅλον τὸ σῶμα ἀχρηστοῦται· οὕτω δὴ καὶ ὅτι τὸν πολλὰ καταρθωκότων ὅστις εἰπεῖν, ὅταν σκῆφος σβεσθῶσιν, ὅταν κηλῖδα ἅπαξ προσγρίψωνται, ὁλόκληρος καὶ ἀφόρητον τὸν λοιπὸν σῶμα τῇ βλάβῃ φέρῃσι. Μὴ τοίνυν φοβηθῇς ὑπερβολὴν δικαίου, ἀλλὰ φοβηθῇ ἁμαρτίας δύναμιν. ἀνθρώπου σε ἡ βλάπτει, ἐὰν μὴ σὺ σαυτὸν βλάψῃς. κἂν μὴ ἔχῃς ἁμαρτίαν, κἂν μυρία ξίφη ὑπέχειται, ἀζήμιός σε ὁ Θεός. ἐὰν ἔχῃς ἁμαρτίαν, κἂν σὸν παραδείσῳ ᾖς, ἐκπίπτεις. σὸν παραδείσῳ ὁ Ἀδάμ, καὶ ἔπεσεν· σὸν χωρίᾳ ὁ Ἰώβ, καὶ ἐσῴζετο. τί ὠφέλησεν ἐκεῖνον ὁ παράδεισος; τί ἔβλαψε τοῦτον ἡ χωρία; ἐκεῖνον εἰς ὑπερβολὴν ἐπεδείξατο, καὶ ὑπερεσκέλισεν· τοῦτον ὁ ἀγκάθολος, καὶ ἐσῴζετο. οὐ τὰ χρήματα αὐτὸν ἔβλαψεν; ἀλλὰ τὸν βιοτεύοντα αὐτὰ οὐκ ἐσύλησεν. οὐ τοὺς παῖδας αὐτὸν ἥρπασεν; ἀλλὰ τὸν πίστιν οὐκ ἐσάλευσεν. οὐ δὲ σῶμα αὐτὸν διέῤῥηξεν; ἀλλὰ Ⓦ θησαυρὸν οὐκ εἶρε. τοῦτόν μοι Ⓦ νόμον τηρήσατε, παρακαλῶ, καὶ γονάτων ὑμῶν ἅπτομαι, εἰ δὲ μὴ τῇ χειρί, ἀλλὰ τῇ γνώμῃ, καὶ δάκρυα σκήπτω· τοῦτόν μοι τὸν νόμον τηρήσατε, καὶ ὕδατος ὑμᾶς ὑδάτων ἀδικήσαντα δωρήσει). Εἶδες τὸν προφήτην καὶ βασιλέα, τὸν Δαυὶδ λέγω, πολεμούμενον, πίπτοντα, ἐγκρατόμενον, [δὲ] νικῶντα; εἶδες τὸν ἁμαρτάνοντα ὑπερμαθῶς καὶ σφαλερομάτως ἀπὸ τῆς μετανοίας; βλέπετε αὐτοῦ καὶ μὴ τὸ ὕψωμα τοῦ πτώματος χάσῃ, μὴ τὸν πρὸς Θεὸν παῤῥησίαν, μὴ κατορθωμάτων πλῆθος, μὴ δόξαν ἔργα ἀναληπτήσαντα καὶ λέγοντα· Ἐλέησόν με, ὁ Θεὸς, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου. εἶπες μέγα, εἰπὲ πίστιν. εἶπε μέγα, εἶδα μετρήσασαν, ἢ καταλαβοῦσα δύναμις· ὅτι δὲ πλήθους ἐμφωτὸν ἁπλῶσα τῆς τοῦ διαστάτου μου φιλανθρωπίας. καὶ πάλιν, Ἔλεησόν με, εἰπέ μοι; ἤκουσας τοῦ προφήτου λέγοντος, Καὶ Κύριος ἀφῆκε τὸ ἁμάρτημά σου· οὐ πλέον ζητῇς; οὐ τοῦτο ζητῶ μόνον, φησίν, ἀλλὰ τὸ κάλλος μου ζητῶ, τὴν παῤῥησίαν μου ζητῶ· ὅτι πληγὴ πληγὴν με ἀπὸ τῆς ἀνομίας μου. ἑρᾷς οὐ ζητεῖ; καὶ ἔστι πλείονα" ζητῇ λαμπηδόνα δὲ μείζονα καθαρότητα. δὲ οὐ δίδως, ὦ Δαυὶδ, ὅτι ταῦτα ζητῇς; οὐ δίδωμι; ὅτι τὴν ἀνομίαν μου ἐγὼ γινώσκω. τοῦτο δίδως; καὶ τίς ἐστιν ἄνθρωπος μὴ ὑπογινώσκων αὐτὸν τὴν ἁμαρτίαν; ναί, φησὶ· πάσοι εἰσὶν ἁμαρτάνοντες καὶ παῤῥησιαζόμενοι;

Ρωμ. β. γ. Ἐκ τ' ἑρμέων τ' σοφ. Ρωμ. δύο.

Ἐκ τῶν λόγ. τῶν σοφ. τοῦ ἔχοντος συνῳκότας παρθένους Ἐκ τ' ἀνδρ. αὐτ.

Ἐκ τῶν λόγ. τῶν, ὅτι τ' ἐκκλη. ἔξω ἀνδρ. Εὐθυπ. ἀπαιδ.

Ἐκ τῶν λόγ. τ' ὡσ. Ψαλ.

Ψαλ. γ. α.

β. Βασ. ιβ.

ρησαζόμενοι; πόσοι θλίβοντες τὸν πλησίον, καὶ οὐ πεποιθότες; ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀνομίαν μου γνώσομαι, καὶ ἡ ἁμαρτία μου ἐνώπιόν μού ἐστι διαπαντός. ὦ δύναμις ψυχῆς· οὐ προέδωκε τῇ λήθῃ τὴν μνήμην τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ καὶ συγχωρηθῆναι αὐτὴν ἔσχατα, καθάπερ ἐν εἰκόνι, ᾠκονόμησε. καὶ βλέπε μοι· ἐὰν σὺ αὐτὴν μνημονεύσῃς, ὁ Θεὸς αὐτῆς οὐ μνημονεύει· ἐὰν δὲ σὺ ἐπιλάθῃ, ὁ Θεὸς αὐτῆς μέμνηται. ἐποίησας μοι κακόν; μνήσθητι, ἵνα ὁ διαπονήσας σε αὐτὸν ἐπιλάθηται. ἐποίησας ἀγαθόν μοι; λάθηθι, ἵνα ὁ διαπονήσας σε αὐτὸ εἴπῃ. οὐ γὰρ οὕτω σὺ λέγεις τὰ κατορθώματά σε, ὡς ἐκεῖνος. Ἐκ πῶς, ἄκνει. ἐάν δέ πως πταίσω, ἐρωτῶμαί με λέγεις, εἴδεται πταίσαι τινά, καὶ εὕρεσιν αὐτοῦ· ὁ δὲ διαπονήσας σου οὐχ οὕτως· ἀλλά πως; Πεπλάνηταί με εἴδεται, καὶ εὕρεται. Ἐπειδὴ δύο ἁμαρτῆς, μὴ τὴν πρὸς ἑτέραν κατηγορίαν ἀναμένε, ἀλλὰ πρὶν ἢ κατηγορηθῇς καὶ ἁλῶναι, σὺ καταγίνωσκε τῶν γινομένων· ὡς ἐὰν ἕτερος ἐλέγξῃ λοιπόν, ἐκεῖνος τῆς σῆς ἐξομολογήσεως τὸ κατόρθωμα ᾖ, ἀλλὰ τῆς ἐκείνου κατηγορίας ἡ διόρθωσις. οὐ γὰρ τοῦτό ἐστιν ἐξομολογεῖσθαι, τὸ κατηγορεῖν ἑαυτοῦ μὴ τὸν ἐλέγχοντα, ἀλλὰ τὸ προλαβεῖν ἑαυτὸν κατηγορεῖν, καὶ τὸ μὴ ἀναμεῖναι τὸν πρὸς ἑτέρου ἔλεγχον. καὶ γὰρ καὶ ὁ Πέτρος μὴ τὴν ἄρνησιν ἐκείνου τὴν χαλεπὴν, ὅτε παρ' ὑμῶν ἀνέμενε τῆς ἁμαρτίας, καὶ μηδενὸς κατηγοροῦντος, καὶ τὴν πλημμέλειαν ἔλεγε, καὶ πικρῶς ἔκλαυσεν· ὅτε τὴν ἄρνησιν ἀπενίπτατο, ὡς καὶ πρόσωπον ἡμέλησε τῶν ὑπολοίπων, καὶ τὸ οἰκουμενικὸν ἐγκλεισθῆναι ἅπασι. Εἰ γὰρ τοῖς εἰς τὸν Θεὸν ἁμαρτίας λύσῃ ἔλαθεν ἐξουσίαν ὁ ἱερεύς, πολλῷ μᾶλλον τοῖς εἰς ἀνθρώπους γινομένοις αἰσχύνη καὶ ἀφανίσαι δυνήσεται. ἀρχαὶ δύσι καὶ ἐστὲ, καὶ ἀρχαὶ τοῦ βασιλέως συμπότεροι. καὶ γὰρ αὐτὸ τὸ βασιλικὸν κεφάλαιον οἱ ἱερεῖς νόμοι τοὺς τότε χειροτονουμένους προτάττουσι· καὶ ὅταν τι δέοι χρηστὸν γενέσθαι δι' ὑμῶν, ὁ βασιλεὺς πρὸς τὸν ἱερέα, οὐχ ὁ ἱερεὺς πρὸς τὸν βασιλέα καταφεύγει ἐνταῦθα. Διὰ τοῦτο οὐκ ἀγγέλοις ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταγαγὼν ὁ Θεὸς, τοῖς τῶν ἀνθρώπων φύσεως διδασκάλοις ἐπέτρεψεν, ἵνα μὴ ἀφ' ὑψηλοῦ τοῦ τῆς φύσεως ὑπερέχοντος, καὶ τοῖς ἀνθρωπίνοις ἀσθενείαις τὸν ἔλεγχον ποιούμενος) ἀφυδρίσῃ ποιῇ καὶ ἀπόνως ἐπιτιμήσῃς· ἀλλ' ἀνθρώπους ὄντας ἐδωκε διδασκάλους καὶ ἱερεῖς, ἀνθρώπους ἀσθενεῖς ἀνθρώπους ἐπιδεικνυμένους, ἵνα αὐτὸ τοῦτο τοῖς ἀνθρώποις ὑπόθωνται εἰ) καὶ τὰ λεγόμενα καὶ ἀκούοντα, χθαμαὶ γένηται τῆς τοῦ λέγοντος γλώττης, μὴ συγχωρῶν πέρα τοῦ μέτρου ποιεῖσθαι τὰς κατηγορίας. τίνος ἕνεκεν ταῦτα εἶπον; ἵνα μὴ λέγητε, ὅτι σὺ καθαρὸς ὢν ἁμαρτημάτων, ἀπηλλαγμένος τῆς ὀδυνῆς τῆς τοῦ ἐπιτιμῆσαι, μὴ πολλῆς τῆς ἐξουσίας ἐπιφέρεις ἡμῖν βαρυτέραν τὴν τομήν. ἐγὼ γὰρ πολλάκις αἰσθάνομαι τῆς ὀδυνῆς, ὅτε καὶ αὐτὸς ὑπεύθυνός εἰμι τοῖς ἁμαρτήμασι. πάντες γὰρ ἐσμὲν ὑπὸ ἁμαρτίαν, καὶ οὐδεὶς καυχήσεται ἁγνὸν ἔχειν τὸν καρδίαν. ὥστε οὐκ ἐπ' ἀλλοτρίοις φιλοσοφῶν κακοῖς, οὐδὲ ἐξ ἀπόνου θεωρίας πίνων, ἀλλ' ἀπὸ κηδεμονίας πολλῆς τὸν ἔλεγχον ποιοῦμαι. ὅτι μὲν γὰρ τοῦ σώματα ἰατρεύονται, οἱ μὲν ἐπάγοντι τὸν πληγὸν, οὐδεμίαν λαμβάνει τῆς πληγῆς αἴσθησιν, ὁ δὲ τιμώμενος οὐκ ὀλίγην τὴν ὀδύνην ἔχει· ὁ ἁμαρτωλὸς τὰς ἀληθεῖς μόνος· ὅτι δὲ τοῦ ψυχαὶ θεραπεύονται οὐχ οὕτως (εἰ μήπω γε σφάλλομαι ἀπὸ ἐμαυτοῦ πάντων λοιπῶν δοκιμάζων) ἀλλ' ἄλλοι πολλοὶ ὁδυνῶνται ὁ λέγων, ἵνα καὶ ἑτέρους ἐπιτιμᾷ. οὐδὲ γὰρ οὕτως ἐλεγχόμενοι πρὸς ἑτέρων ἀληθῶς, ὡς ἐλέγχοντες ἑτέρους ἀπὸ ἁμαρτημάτων, ὧν ἐσμεν ὑπεύθυνοι. βούλεσθε μαθεῖν ὅσοι κατορθώματα τοῦ οἰκείου μεμνῆσθαι ἁμαρτήματος; σκόπησον τί ποιεῖ ὅτι τῆς τοῦ χρήματος ἐπιθυμίας ἀπαύστου. βυθέως ἀνασπάντες ἀπὸ τῆς κλίνης, πρὶν εἰς ἀγορὰν ἐμβαλεῖν, ἢ μεταχειρίσαι τι τῶν ἰδιωτικῶν ἢ δημοσίων πραγμάτων, ἢ οἰκέται καλέσαντες ἅπαντας ἀναμνῆσαι τοὺς λόγους τῶν ἀπομνημονευόντων, ἵνα ἴδωμεν, τί μὴ κακῶς, τί δὲ εἰς δόξαν ἀνήλωται, πόσον δὲ ὑπολέλειπται· καὶ ἴδωμεν ὀλίγον τὸ ὑπολελειμμένον, πάντα ἐξαίφνης ἀφορμὰς ὑπτιοούμενοι, ἵνα μὴ λάθωμεν δι' ἀφθαρσίαν λιμῷ. τοῦτο τοίνυν καὶ ὅτι τῆς πρὸς ἕξιν

τῆς

Ἐκ τοῦ ἁγ. λόγ. τοῦ ἁγίου Ἰωὴλ.

Ἐκ τοῦ ἁγ. λόγ. τοῦ ἁγίου Ἀντιόχ.

Ἐκ τοῦ ἁγ. λόγ. ὅτι ὑπεύθυνοι ἐσμὲν τοῖς λέγουσι καὶ τοῖς ἀκούουσι τὸ καλῶς ὠφελεῖν διαμαρτύρ.

τῶν ἡμετέρων ποιῶμεν, ὃ σωτειδὸς ὃ ἡμέτερον κελεύσαντος ποιήσωμεν· αὐτῷ λέγει τῶν ῥημάτων, τὰ προσταγμάτων, τὰ ἐνθυμήσεων· ἐξεπάσωμεν τί μὴ εἰς δέον ἐνήλωται, ἢ ὃ ὅτι βλαβῇ τῇ ἡμετέρᾳ· ποῖος λόγος ἐδαπανήθη κακῶς, εἰς λοιδορίας, εἰς αἰσχρολογίας, εἰς ὕβρεις· ποῖον ἐνθύμημα τῆς ὀφθαλμοὶ εἰς ἀκολασίαν ἐκίνησαν· ἧς λόγος ὅτι βλαβῇ τῇ ἡμετέρᾳ· εἰς ἔργον ἐξενέχθη, ἢ δῶρα χήρων, ἢ δῶρα γλώσσης, ἢ δῶρα τῶν ἱματίων αὐτῶν· ἐξετασώμεθα τὰ μὴ ἀναγκαίως δαπανώμενα ἀποχῆναι, αἵτινες ἂν τῶν ἄκαιρος διδομένων κακῶς, ἐτέρων ἀποθέσθαι προσόδων· ἀντὶ τῶν ῥημάτων τῶν εἰκῇ προσενεχθέντων, ᾠδαί· ἀντὶ τῶν ὕμνων τῶν ἀκολάστων ὑμνῳδίων, ἐλεημοσύναι, ἱκεσίαι. εἰ γὰρ μέλλοιμεν δαπανᾶν μὴ ἀκαίρως, μηδὲν ἂν ἀποβάλεσθαι, μηδὲ θησαυρίζειν ἑαυτοῖς ἀγαθοῖ, εἰς ἐφάπαξ καταπεσόντες πυρίδν, λήσεσθαι πρὸς τὸν ἀθάνατον τὸ πυρὸς ἑαυτοῦ προσπίπτοντες κόλασιν. πόσον ποῖον βέλτιον, προσκαιρον καπάνυξιν ἢ ὀδυρμὸν ἀθανάτων ἀλλάξασθαι καλῶν, ἢ ἡδονῆς τέλος οὐκ ἐχούσης, ἢ Ⓦ βραχὺ τοῦτο προσκαιρον βίου τοῦδε γελάσαντας ἀπολαβεῖν, εἶτα κολασθησομένους ἀθανάτῳ; Εἰ γὰρ Παῦλος, ὁ τοσοῦτος ἢ τηλικοῦτος, ὁ καθάπερ ὑπερπέτης τῶν οἰκουμένων ἅπασαν, ἢ τῶν σωματικῶν ἀναγκῶν αὐτάρκης γεγενῆσθαι, ἢ τῶν ἀρρήτων ἐκείνων ῥημάτων ἀκούσας καταξιωθείς, ὧν μετέχειν τῆς σήμερον οὐδεὶς ἄλλος ἠξίωσε, χαλεπῶς ἔλεγεν· Ὑποπτεύω μὴ ὁ σῶμα ἢ δουλαγωγῶ, μήπως ἄλλοις κηρύξας αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι· ἢ οὐ πιστεύομεν ἡμῖν, Ⓒ φορτίοις ἁμαρτημάτων βεβαρημένοι, ἢ πρὸς τάχος πολλῶν τῶν ῥαθυμίαν ὑποδυσχεραίνοντες; μὴ γὰρ ἀναχωρεῖν ἔχει ὁ πόλεμος οὗτος; πότε τις ἐνέφερε ἢ ἐγρηγορέναι δεῖ, ἢ μηδέποτε ὡς ἀδεία ἔστι), ἐπεὶ μηδ' ὅστις κακῶς ὠφελημένος τῆς τοῦ πολεμοῦντος ἡμῖν ὑποθέσεως. μὴ οὖν ῥαθυμῶμεν ἢ ἀναπίπτωμεν, ἵνα μὴ τῶν μελλόντων ἐκπέσωμεν ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑποτυχεῖν, χάριτι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα ἢ τὸ κράτος, νῦν ἢ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. ε. ΠΕΡΙ ΑΝΔΡΕΙΑΣ ΚΑΙ ΙΣΧΥΟΣ.

Ἐκ τοῦ α. λόγου τοῦ εἰς τὸν Θεόδωρον ἐκπ.

Ἐπιλαβοῦ δὲ ἀνδρικοῦ τινος ψυχικοῦ ἀναδείας πρὸς, οὐ κατὰ φύσιν, ἀλλὰ [κατὰ] προαίρεσιν. ἔστιν γὰρ ἰδεῖν Ⓦ ἀνδρός ποτε τῶν δειλοτάτων, ἐκ φύσεως τοῦ φοβεῖσθαι ὄντος· ἰδοὺ γὰρ τῆς φύσεως ἀμεταβλήτου. πάλιν ἔστιν ἰδεῖν τοῦτον τῶν δειλῶν ἀνδρῶν τολμηροὺς γενομένους, ὃ αὐτὸ πάλιν φοβοῦμαι· ἐπεὶ ἢ Ⓐ μαθηταὶ σφόδρα ἦσαν δειλοί, πρὶν ἢ μαθεῖν ἄπιρ ἐχρῆν, ἢ τῆς τοῦ πνεύματος ἀξιωθῆναι δωρεᾶς, ὕστερον μὲν ποτε λεόντων ἐγένοντο θρασύτεροι. ἢ Πέτρος γοῦν θρασύτερος μὴ σιεγχών ἀπειλῆς, ἢ κεφαλῆς ἐκρεμᾶτο, καὶ ἐμαστιγοῦτο, ἢ μειδιάχων δεσμοῖς οὐκ εἴκων. ὅτι πάντων ἀνδρειότερον ἦν τῶν ἀγώνων, οὔτε πρὸς τούτους ὑποπτήσας. οὕτω γὰρ ἢ ἡμῖν ἡ νίκη λαμπροτέρα ἔσται, καὶ ἡ πεῖρα τῷ διαβόλῳ καταγελαστοτέρα. ἐλκυσθείσας μὲν γὰρ δεῖ γενναίως ἐσθίειν, μὴ καλυμμένους ὑπὸ πυλαίζειν, ἢ Ⓦ καιρὸν ἀναμένειν τῶν ἀγώνων, ἵνα δὲ ὁ ἀκονόδιζον ἢ ὁ γενναῖον ὑποδιεξοδεύσῃ. Τὸ μὲν γὰρ ἁπλῶς παῤῥησιάζεσθαι ἢ τῶν τυχόντων πολλάκις ὄντι· ὃ δὲ εἰς δέον καιρῷ ὧ προσέχειν ἢ μὴ τῆς ἀρμοττούσης συμμετρίας ἢ σωφροσύνης ὧ παράγματι χρήσασθαι, μεγάλης λίθου ἢ θαυμαστῆς δεῖται ψυχῆς. ἀνδρεῖος γὰρ ἐκεῖνος μόνος ὄντι, καὶ ὑπὸ κλίνης ἢ βεβλημένος, ὁ τὸν ἐχθρὸν οἰκοθεν ἔχων· ὡς ἑαυτὸν ἄνθρωπον, καὶ ἕως ἂν ἀναπαύσῃ τῇ τοῦ σώματος ῥώμῃ, δοκεῖ αὐτὸν κορέσαι ἢ χρηστοῦ καλαμπόρου φαίνεσθαι ἂν ἐχθρότερον εἶναι). ὁ μὲν γὰρ ἀσώματος παλαίει κακοῖς, ἐστὶ ὃ δοκεῖ ἀντιβλέπειν ὁλμᾷ. Βούλει τοίνυν μαθεῖν ὡς δοκεῖ ἐχθρότερον τὸ προσκαιρον τῇ ἄνωθεν συμμαχίᾳ,

χία, ἢ οὐδὲν ἀνδρειότερον τῶν ἐρήμων τυγχάνοντες, καὶ ὑπὸ μυρίων τραπησόμενοι κυκλούμενος ἦ; ὁ Δαυὶδ ὁ νέος ὢν τῇ ἡλικίᾳ ἄφρων τὸ τῆς οἰκίας τῆς πατρικῆς ἀφήνων, ὑπὸ τῶν παρόντων ἀποσύλλεται, ὑπισχνούμενος τὸν ἀδελφούς. προσηλυόμενος οὖν εἰς τὸν τόπον τοῦτον ὑπόσκεψαι, ὅπως εἶδε τοὺς πάλαι συνεστῶτα, τὸν ἀνὰ φύλον Γολιάδ, καὶ πόσα τὸ λαοῦ καταπλήττει μὴ τοῦ βασιλέως, τίνος δηλαδὴ ἐβούλετο ἡμιάσαι, καὶ ἀπῆλθε ἰδὼν ὁ καιρὸς καὶ προσέδοξεν, ὅτι εἷς ἀνὴρ τοσούτων μυριάδων κατέξαισεν, καὶ φησι, Τίς ὅστις ὁ ἀλλόφυλος οὗτος, ὁ ἀνειδίζων παράταξιν Θεοῦ ζῶντος; ἢ πίστις ἀφ' ἑαυτοῦ τὸν τότε καιρὸν ἐκτιμᾶται; τοῦτο γοῦν ὁ Σαοὺλ μεταπέμπεται τὸν νέον, τὸν τῆς ποιμαντικῆς πλέον εἰδότα τοῦτον, ἢ ἰδὼν αὐτὸν τὸν ἡλικίαν, ἐξουθένισεν. εἶτα μαθὼν παρ' αὐτοῦ ὅπως τοῖς ἀρκτικὸς ἐκάλεσεν, ἰσχὺν ἐπήσιον τοῖς ποιμνίοις, καὶ οἰκεῖα ἔπλα ἐδύετο αὐτὸν ἐβούλετο· ὁ δὲ τοῦτα παρῃτήσατο, οὐκ ἐωθότα χρῆσθαι. τοῦτο δ' ἐγένετο, ἵνα δειχθῇ γνώμῃ ἡ τοῦ Θεοῦ δυνάμις, ἡ δι' αὐτοῦ ἐνεργοῦσα, καὶ μὴ τοῖς ὅπλοις λογίσωνται τὰ γενόμενα. ὅπερ γὰρ μὴ τὸ ἐνδύσασθαι τοῦτα ἐχώλευεν, ἀπέθετο τὰ ὅπλα, ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τὴν ποιμαντικὴν λαβὼν ἢ καὶ βοῦλις, ὕτως ὅτι τὸ σάρκινον πύργον ἐξήει. ἀφ' οὗ πάλιν ἢ τὸ ἀγόφυλον πρὸς τὸ ἀντιλέγειν τὴν ἡλικίαν ὁρᾶται, ἢ οὐτοῦδεν ἐξουθενίζοντα τὸ δίκαιον. ὅπερ γὰρ εἶδεν αὐτὸν μὴ τὸ κάλλος τὸ ποιμαντικὸν πρὸς αὐτὸν ὁρμήσαντα, καὶ καὶ βοῦλις μόνας ὑπιφερόμενον, μετανοεῖ πρὸς αὐτὸν ἐλέγχων, σὺ μέλας συβάτοις ἰφίσαι καὶ κυνὰς τίνας σκυλάκιν, ἢ ἔρχῃ πρὸς κυνὰ ἴσα ἐλαύνων, οὕτω μὴ τῶν ὀργάνων αὐτῶν ὑπὸ τὸν πρὸς ἐμὲ μάχιμον ὥρμησας; ἀρχὴ σοι πίστεως διδάσκει, ὡς οὐ πρὸς τὸν τυχόντα σοι ὁ πόλεμος· καὶ πολλῇ τῇ μεγαλορρημοσύνῃ χρησάμενος, ἔκπυδι καὶ κτίσιν, καὶ τὸν πρωτοτόκιον σκύλευε, καὶ τὰ ὅπλα ἐξέτεινεν. ἀφ' οὗ μὲν τῇ δυνάμει τοῦ ὅπλου πεποίθως, ἤπλετο τῆς μάχης· ὁ δὲ τῇ πίστει καὶ τῇ ἄνωθεν συμμαχίᾳ συμφερόμενος ἑαυτὸν, πρότερον ἀφῆκε τῶν ῥημάτων τὸ ἀγοφύλου τὸ φρύαγμα κατευθύνειν, εἶπεν πρὸς αὐτόν· Σὺ ἔρχῃ πρός με ἐν ὅπλῳ καὶ δόρατι, καὶ τῇ οἰκείᾳ δυνάμει νομίζεις πεφυκέναι, ἐγὼ δὲ ἐν ὀνόματι Κυρίου τοῦ Θεοῦ. καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἀπελήλυθος ἐκ τῆς καλύβης τῆς ποιμαντικῆς εἰδὼ βοῦλει, καθάπερ ὅπως κυνὰ ἴσα μέλλων ἀπολαμεῖν ὑπιόντα τῇ ποίμνῃ, οὕτω τῇ σφενδόνῃ ἐξαχοντίσας, καὶ πεδαχρῆμα κατὰ τοῦ μετώπου τοῦ πλήξας, τὸν ἀγόφυλον "κατέβαλε, καὶ ἀπύσας καὶ ἀφελόμενος αὐτοῦ τὸ ξίφος, δι' ἐκείνου τὸν κεφαλὴν αὐτοῦ τεμὼν, οὕτως ἐνίκησε τὸν βασιλεῖ, καὶ τέλος τῷ πολέμῳ δέδωκε. ἐν δὲ ἐκείνου ἐξ ὁ βασιλεὺς τὸν σωτηρίαν εὑρετὸ, ἢ πᾶς ὁ τότε γραπτὸς ἀοίκνθον. ἐξ ἐνὸ ἰδεῖν ἡμᾶς ἀπὸ πρόσωπα· ὡπλισμένον ὑπὸ τοῦ ἀόπλου κατενικημένου, ἢ τὰ πολεμικὰ ἔμπειρον ὑπὸ τοῦ τῆς ποιμαντικῆς πλέον εἰδότος εὑρέν. ἵνα ἔσχατον ἢ λόγῳ τί; ὅτι ὁ μὲν τὸν δῶνθεν συμμαχίαν εἶχε ζωοφαπομένην αὐτῷ, ὁ δὲ ταύτης ἔρημος ὢν ὑπὸ πᾶς τούτου χαρὰ ἐγένετο. Ψαλτὴν μὲν οὖν ὅτι ὁ προσέδοξεν, Ex F β. λέγ. F ἵνα ὁ ὀζίας ὁ μηδὲ δίχεσθαι τὸν ὑπηγμένων ἐγκεκριμένων ἡμῖν, ἀλλ' ἀποσοβοῦσας σκοπῶμεν. εἰ δὲ τοῦτο δ' δυνατὸν, καὶ παλαιωθῆναι, ἢ λεπτότητι κατέχεσθαι. δὸ γὰρ παλαιότης ἐξέλθομεν, νεότης μένομεν. οὐ γὰρ ὡς ὑπὸ τῶν ἀθλητῶν, ὕτως ἢ σκοπεῖται. ἐκεῖ μὲν γὰρ δὸ μὴ καταβάλῃς, οὐκ ἐνίκησας· ἐνταῦθα δὲ μὴ καταβληθῇς, νενίκηκας ἢ καταβαλεῖς. καὶ εἰκότως. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἀμφότεροι ὑπὸ τὴν αὐτὴν διδάσκουσι, καὶ ὁ ἕτερος καταβληθῇ, ὁ ἕτερος σφαιρεῖται· ἐνταῦθα δ' οὐχ ὕτως, ἀλλ' ὁ μὲν ὑπὸ τῆς ἡμετέρας ἕτης αὐδάζει· ὅταν οὖν αὐτὸν ἀφέλωμεν τοῦτο, ὑπὸ δ' αὐδάζει, ἐνίκησα. ἢ γὰρ ὥστε καταβαλῇ, ἀλλ' ὥστε συγκαταδῦναι ἐπίγειν· ἢ νίκη αὐτὸ οὐκ ἐν τῷ σφαιρεῖσθαι, ἀλλ' ἐν τῷ σωματοῦσθαι, ὅτι. Εἰ δὲ ἐν βλητικῆς πολλαχοῦ, μηδὲ ὕτως ἀσφαλῆς *. τῶν γὰρ μὴ Ex F ad l. F μαχομένων ὅτι τὸ μὴ πεφεύξεσθαι· ἐνὸν δὲ πολλαχοῦ ἡμῖν κἀν τῶν πολεμίων χωρεῖν τοῦτο, ὅτι εἰς θεὸν ἀπιστοῦντα

ζ

καὶ βλασφημῶσί ποτε· καὶ οὐκ ἀν ἴις τραπείτιν ἰδὼν ἐσφηκότα μὴ τραύματος ἀπὸ πολέμου ὀνειδίσειεν. ὄνειδος γὰρ ὅπλα ῥίψαι καὶ τὴν πολεμίων φιλίαν· ὡς ἐαὶ ἐξέλθῃ τις μαχόμενος, καὶ βάλληται, καὶ ὑποχωρῇ πρὸς βραχύ, οὐδεὶς ὕστερος ἀγωνιῶν, οὐδὲ τῶν πολεμικῶν ἄσημος, ὡς ἐγκαλέσαι τούτῳ ποτέ. ὅταν γὰρ ἴις ἐαυτὸν ἀδικήσαι μὴ βουληθῇ, ἕτερος τῦτον οὐκ ἰᾶσθαι ποτέ. ὃ γὰρ ἐαὶ ἰᾶσθαι τὴν πόλεως ὅπλα μὴ πολλάκις καὶ μαχόμενα τ ἔξωθεν οὐκ ἴᾶσθαι καθαρῶς, πρόδοσία ἢ ἑνὸς ἢ δύο τῶν ἔνδον οἰκούντων ἀπρακτα πρόδηλα τοῖς ἐχθροῖς. αὐ τοίνυν μηδεὶς σε τὴν ἔνδον προδότην λογισμῷ, κἂν μύρια προσάγῃ μαχόμενα τ βασ. β'. λόγ. τ οἰς τὸν Ὀζίαν. μάτια ὁ πόνος, προσάξει μάτιον. Τί γὰρ δὴ σοὶ τῆς τῶν Μακκαβαίων μητρὸς εὔπρεπὲς τῆς ἡμέρας ἐκείνης; οὐχὶ γυνὴ ἦν; οὐχ ἑπτὰ δίδυμα παῖδας ἐν χορῷ τῶν ἀγίων; οὐκ εἶδεν αὐτὸν μάρτυρας ἐαυτῶν; οὐχ εἰσῆκται καθ' ἕκαστον αὐτῶν μάρτυρας; βασανιζομένων γὰρ ἐκείνων, αὕτη τὸν πλησίον ἐδίδασκε. μήτηρ δὴ ἦν. ἐπόησεν ὡς αὐτοὺς ἄλλους, ὡς ἑπτὰ ναοὺς τῷ Θεῷ πρόσχημα. εἰσῆλθε ὁ τύραννος, ἐ ὑπὸ μιᾶς γυναικὸς ἡττώμενος ἀνέχωρει. ἐκεῖνος ὅπλοις ἐπολιόρκει, ἐ αὕτη τῇ προθυμίᾳ ἐνεκλείετο. ἐκεῖνος κείμενον ἀνῄρει, καὶ αὕτη τὸν πνεύματος ὑπὲρ πλῆθος ἐξέκαιεν. ἐκεῖνος τραπέσθαι ἐκέλευε, ἐ αὕτη πρὸς ἀγγέλους μεθαρμίζετο. ἑώρα κάτω ⓦ τύραννον, καὶ ἐνθένδε ⓦ ἄνω βασιλεύοντα. ἑώρα γὰρ κάτω βασάνους, καὶ ἐλπίδα ἐκ ἄνω βραβεῖα. ἑώρα τὸν πῦρ ὕστερα κόλασιν, καὶ τὸν μέλλουσαν ἐνθένδε ἀθανασίαν. Τίς ὁ Ησαῦ; οὐχὶ μείζων ἦν τοῦ Ιακώβ; οὐχὶ πρωτότοκος; Ἐξ οὐχὶ ἀγαπητὸς τῷ πατρί; ἀλλὰ πρόδους ἑαυτὸν ἕνεκα τῆς ἁμαρτίας, ἐ τῶν πρωτοτοκίων ἐκπίπτει, ἐ τῷ ἐλάσσονι δικαίῳ καταδικάζεται. Εἶπε γάρ, φησι, Κύριος τῇ Ρεβέκκᾳ ἕνεκα τοῦ ἱερέως· δύο ἔθνη ἐν τῇ γαστρί σου ἐστί, καὶ δύο λαοὶ ἐκ τῆς κοιλίας σου διασταλήσονται, καὶ λαὸς λαοῦ κρατήσει, ἐ ὁ μείζων δικαίῳ τῷ ἐλάσσονι. ὅρα προῤῥήσεις ἅπαντα σαφῶς αὐτῇ μηνύουσαν τὰ μέλλοντα ἡμῖν. ἀλλόμενοι δὲ ⓓ παῖδες ἐν τῇ γαστρὶ ἐ σκιρτῶντες, ἤδη προφώνουν ἅπαντα μὴ ἀκριβείας. καὶ λοιπὸν ἐμαθήθη ἡ γυνὴ ὅτι μόνοι δύο πήξουσι παῖδας, ἀλλ' ὅτι καὶ εἷς ἔθνη ἔσται διαθήσονται, καὶ ὅτι ὁ ἐλάσσων κρείττων τοῦ μείζονος. ἐ ὅτε λοιπὸν ἤλθοσεν ὁ καιρὸς τοῦ τόκου, Ἐξῆλθε, φησι, ὁ πρωτότοκος πυῤῥάκης, ὡσεὶ δορὰ δασύς. καὶ μὴ τοῦτο ἐξῆλθεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἐπιλημμένη τῆς πτέρνης αὐτοῦ. καὶ ἐκάλεσε τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ιακώβ· μετοχὴ ἤδη καὶ ὁπόσα προεωμίσεν δεικνῦντος τοῦ Θεοῦ, ὅτι πρείσσων ἦ τὰ ῥηθέντα ὁ ἐλάττων τοῦ μείζονος. κατῆρχε γάρ, φησι, τῆς ἡγεμονείας τοῦ πατρὸς Ησαῦ, ὅπερ ὡς σημεῖον καταγωνιζομένου ⓦ ἰσχυρὸν καὶ δοκοῦντα. Ἀλλὰ κρεῖσσον καλοῦντος, ὅτι ⓦ μακαριώτατον Παῦλον ἤδη πέμπω ⓦ λόγον. σκάμμα γὰρ εἰς τὸν τοῦ ὑδρὸς πόδον, καὶ διὰ τῦτο σπουδῇ ἀῦλον πρισφέρω οὐ παύομαι. μηδεὶς οὖν ἀποκνήσῃ πρὸς τ ἐγχείρησιν. Εἰ γὰρ πόλεμος ἡμῖν προσεισπέσῃ βαρβαρικὸς, ἐ ὅτι τῆς παρατάξεως ⓓ πολέμιοι μύρια πρόσχημα, εἶτα ὁ στρατηγὸς τῶν βαρβάρων, ὁ μύρια προσάγων μηχανήματα, ἐ πάντα συγχέων τὰ ἡμέτερα, καὶ πολλοῦ θορύβου καὶ ταραχῆς ἐμπιπλῶν, καὶ τὴν πόλιν αὐτὴν ἀσφαλῶς καπασκάπτειν καὶ παραδώσειν πυρὶ, καὶ δουλείᾳ ἡμῖν ἐπάρατον ὄνειδος, ἐξαίφνης ὑπὸ τοῦ βασιλέως τῶν ἡμετέρων διηνεῖς ἀγχμάλωτος εἰς τὴν πόλιν ἥκει· οὐκ οὖν ἅπαντες μὴ γυναικῶν καὶ παιδίων πρὸς τὴν θαυμασίαν ἐκείνην ἐξεπηδήσομεν; ἐπεὶ ἢ καὶ νῦν πόλεμος ζωγρεῖται, Ιουδαίων θορυβούντων καὶ παρατάττων ἅπαντα, καὶ πολλὰ τῆς τῆς ἐκκλησίας ἀσφαλείᾳ προσαγόντων μηχανήματα, ὃ ἢ κεφάλαιον τοῦ πολεμίων ὁ Παῦλος, ὁ πάντων μείζονα καὶ ποιῶν καὶ λέγων, ὁ πάντα θορυβῶν καὶ ταράττων· ἔδησε ἢ αὖθις ὁ Κύριος ἡμῶν Ιησοῦς Χριστὸς, ὁ βασιλεὺς ὁ ἡμέτερος, ἔδησε καὶ αἰχμάλωτον ἤγαγεν, οὐκ ἐξέλθωμεν ἅπαντες ὅτι τὴν θεωρίαν ταύτην, ὥστε ἰδεῖν αὖθις αἰχμάλωτον ἀγόμενον; καὶ γὰρ ⓓ ἄγγελοι οὐκ τῶν οὐρανῶν ὁρῶντες αὐτὸν δεδεμένον καὶ εἰσταλάμενον ἐσκίρτων· οὐκ ὄπῃ δεδεμένον εἶδον, ἀλλ' ὅπῃ ἐνεῖνοι ὅσους ἀνέθεσ-

σας

πως ἀπὸ τῶν δεσμῶν λύσει ἐμβλέψει· οὐκ ὀφθῇ χλαμύδα φορῶν ἐκάθητο, ἀλλ' ὀφθῇ ἐλεγίζων, ὅσους ἔμβλεψε ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν οὐρανὸν χλαμύδα ἔχοντας· οὐκ ὀφθῇ πεπηρωμένον εἶδον, ἀλλ' ὀφθῇ σκοπῶν ὅσους ἔμελλεν ἀπὸ σκότους ἐξάγειν. Διὰ τοῦτο καὶ πάντας ἀφεὶς τοὺς ἄλλους, εἰς Παῦλον ἀλλεσθ ἀπῴδων· Παῦλος γὰρ ἦν Παύλου πόθος ἰσχύων καὶ
9 ἡμᾶς πεδῆσαι τοῦτο τὸ πέδημα. Τί γὰρ τῆς ἀπλάγχνου τούτου θερμότερον, ὃς πάντα χοῦ τῆς οἰκουμένης ἐδύνατο συσφίγγειν, λιταζόμενος, δεσμούμενος, ἵνα τοὺς δεδεμένους λύσῃ, καὶ πρὸς ἑαυτὸν μετάσχῃ; οὐδὲ γὰρ ὡς μαθητὴς οὕτω τὰ πρόσταγματα ἐῴκει, ἀλλ' ὡς ὅτι ἐτοίμου καὶ πρόχειρον ἰσχύοντος, οὕτως ἔσπευδε τὰ δόγματα κατασκάπτειν, καθαιρῶν, καταβάλλων τοῦ Σατανᾶ τὰ ὀχυρώματα, καὶ τῶν δαιμόνων τὰ μηχανήματα, καὶ οὐδὲ
10 μικρὸν ἀνέπνευ, ἀπὸ τούτων πρὸς ἐκείνους, καὶ πάλιν αὖ ἐκείνων εἰς ἑτέρους μεταπηδῶν, καὶ καθάπερ τις γραπτὸς ἀρίστος, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἴσως δόγματα, μᾶλλον δὲ καθ' ἑκάστην ὥραν. Ἀπὸ γὰρ χιτωνίσκου μόνου εἰς τὴν τοῦ Σατανᾶ εἰσῆλθον, αὐτάνδρους ἦρε τῶν ἐναντίων τὰς πόλεις, καὶ τόξα, καὶ δόρατα, καὶ βέλη, καὶ πάντα ἡ γλῶττα Παύλου. καὶ γὰρ ἐφθέγγετο μόνον, καὶ πάντες πυρὸς σφοδρότερον τοῖς πολεμίοις αἱ ῥῆσις ἐμπίπτουσαι τοὺς μὲν
19 δαίμονας ἤλασαν, τοὺς δὲ ἀνθρώπους καὶ περιῤῥήξεις δεδώκασι πρὸς ἑαυτὸν ἐπώνυμον. ὅτι γὰρ οἱ δαίμονες ἐκεῖνοι τὸν πάππον ἐξέβαλε, γῆθεν αὐδρῶν μυριάδες πέντε ζωννύμεναι, τὰ βιβλία τῶν μαγικῶν κατέκαιον, καὶ πρὸς τὸν ἀληθῆ μύριζαν. καθάπερ ὁ πολέμιος, πύργου πεσόντος, ἢ τυφῶνος καὶ τειχομαχίας, μετ' ἐκείνου πάντες τὰ ὅπλα ῥίπτουσι, τῷ γραπτῷ προσφέρεσθαι· οὕτω δὴ καὶ τότε ἐγένετο. τῶν γὰρ δαίμονος ἐκλελοιπότος, πολιορκηθέντες ἅπαντες, καὶ τὰ βιβλία ῥίπτοντες, μᾶλλον δὲ καταλύσαντες, τοῖς Παύλου ποσὶ προσέπιπτον. ὁ δὲ καθάπερ ἐπὶ γραπτοῦ τῇ οἰκουμένῃ προσκαθήμενος, οὐδὲν μεμίσητο, ἀλλ' ὥσπερ τις ἀνεπίφθονος ὢν πάντα ἐπῄει· καὶ πολλὰ μὲν χωλὰ διώρθουν καὶ τὰ μὲν ἕτερον ἤγειρε, καὶ τὰ δὲ ἕτερον ἑτέρου, τὸν μάγον λέγω. καὶ οὐδὲ ὁ δεσμωτηρίου καταλυθέντος ἠσύχασεν, ἀλλὰ καὶ τὸν δεσμοφύλακα μετὰ τοὺς ἑαυτοῦ, τὸν καλὸν τοῦτον αἰχμαλωσίᾳ ἐργα-
25 ζόμενος. θαυμάζεται Δαβὶδ τὸν Γολιὰθ καταφέρων ἀπὸ λίθου μόνου ἑνός· ἀλλ' εἰ τὰ Παύλου κατορθώματά τις ἐξετάσειε, παιδὸς ἔργον ἐκεῖνο, καὶ ὅσον ποιμένος καὶ στρατηγοῦ ὁ μέσον, τοσοῦτον τοῦτο κἀκείνου ὁ Σατᾶν ἔφερεν. οὗτος γὰρ οὐ λίθον ῥίπτων, τὸν νοητὸν Γολιὰθ κατέφερεν, ἀλλὰ φθεγγόμενος μόνον ἅπασαν κατέλυε τοῦ Σατανᾶ τὴν φάλαγγα. καὶ καθάπερ λέων βρυχώμενος, καὶ φλόγα ἀπὸ τῆς γλώττης ἀφιείς, οὕτω πᾶσιν ἀφόρητος ἦν ὁπτιῶν, καὶ
30 πάντα χοῦ μετιὼν δα σκανδαλίζων· ἑώρα γὰρ ὅτι τούτου, πλῆθος ἐστὶ ἐκείνους, μετὰ τούτους, ἀπιόντας πρὸς ἑτέρους· μόνου γὰρ χύτρου ὁπτιῶν, καὶ καθάπερ μίσους οἰκίαν, ἢ πλοῖον ἕν, τὴν οἰκουμένην ἅπασαν κυβερνᾷ· καὶ τοῦ μὲ βαπτιζομένους ἀνέλκων, τοῦ δὲ ἱλιγγιῶντας σπεύδων, τοῖς ναύταις προσκελεύόμενος, ὅτι τῆς αὐχένος καθήμενος, τὴν πρῷραν ἴσασι πᾶσι, χοιρίᾳ τείνων, χώπῃσι μεταχειρίζων, ἱστὸν ἕλκων, πρὸς τὸ οὐρανὸν
35 βλέπων, πάντα αὖθις ὤν, καὶ ναύτης, & κυβερνήτης, καὶ πρῷρα, καὶ ἱστὸς, & πλοῖον, καὶ πάντα πάλιν, ἵνα τὰ ἑτέρων λύσῃ κακά. καὶ καθάπερ τις ἀθλητὴς αὐτὸς παλαιῶν, πύξ, πυκτεύων, ἢ γραπτὸς τειχομαχῶν, πυξομαχῶν, ναυμαχῶν· οὕτω πάντ' εἶδος μετὴει μαχῆς, καὶ πῦρ ἐσέπνευ, καὶ πᾶσιν ἀπρόσιτος ἦν, ἐν σώματι καταλαμβανόμενον τὸν οἰκουμένην, καὶ μίαν γλῶτταν πάντας δαπανῶμενος. ὑπὸ ὕπνου αἱ πολλαὶ σάλπιγγες ἐκέκριπτοι τοῖς λίθοις τῆς Ἰεριχωντίων πόλεως, καὶ καθῄρουν αὐτούς, ὡς ἡ Παύλου φωνὴ ἠχοῦσα, τὰ ὀχυρώματα τὰ δαιμονικὰ χαμαὶ ἔρριπτε. καὶ πρὸς ἑαυτὸν τοὺς σαυτοὺς μέλπει, καὶ διὰ θυείδος ἀπὸ τοῦ τείχους ἐκαλάθη, ἵνα κἀντεῦθεν ἀῶν δαιμόνων τὰ ἐρριμμένα χαμαί. καὶ καθάπερ γραπτὸς εἰς τὴν οἰκουμένην πολεμοῦσαν ἔχων ἅπασαν, τὸ μέσον τρίφοιτο τῆς τάγμασι τῶν πολεμίων, καὶ μηδὲν πάσχοι δεινόν· ὅτε καὶ Παῦλος μόνος τὸ βαρβαρικὸν, τὸ ἑλληνικὸν, πᾶσαν τὴν οἰκουμένην, πᾶσαν

Ἐκ τῆς εἰσηγήσεως εἰς τὴν πρὸς Κορ. β'. ἐπιστ.

παχοῦ θαλάττης φαιόμβος, ἀχείρωτος ἔμβυε, ᾗ ὥσπερ ἀσπὴρ εἰς καλάμιλλα ᾗ χόρτον ἐμπίπλων, πρὸς τὴν ἑαυτῆ φύσιν μεταπίθησι τὰ κτήνη. ὕτω καὶ ὅδε ἅπασι ὁπτίων, πρὸ-
Ἐκ τῆς πρὸς Τιμοθ. β΄ ἐπ. τὰ μᾶλις ἃ πρὸς τὴν ἀλήθειαν. Τί γὰρ τῶ Νέρωνος εὐδοξότερον, εἰ πί μοι, καὶ τὴν τῶ κόσμου δόξαν, ἢ πί ὑψηλότερον; πί ἢ Παύλου βυτιλίτερον, ἢ ἀτιμότερον; ὁ μὲν γὰρ τὸ ἔσπερος ἰῶ πολλὰ κατωρθωκώς, πλῆσαι ἔσπαρα χήσας, πλοῦτον ἔχων ὑπερρέοντα πρὸ ταχθῆν, 2
γραπόπεδα ἄστρεα, ὃ πλέοι τῆς οἰκουμένης μέρος ὑποτεταγμένοι ἔχων, τὴν βασιλίδα πάλιν ὑποχειμένην ἔχων, τὴν συγκλητον ἅπασαν ὑποκύπτουσαν, ὃς ᾗ ὁ τοῖς βασιλείοις αὐτοῖς μὴ λαμπρὸν πρεπῆ τῶ χήματος· καὶ, εἴτι ὁπλίζεσθαι ἐθέλῃ, τὸ χρυσοῖς ἓ λίθοις λιπαροῖς ὁπλιζόμενος ἄξιῃ, εἴτι τὸ εἰρωνεύεσθαι, ἀλαυρίζειν πρεπόμενος· ᾗ πολλοὶ ἀεὶ τὸν δορυφόρους, πολλοὶ τὸν ὑπασπίσας· εἶχε γῆς ᾗ θαλάττης δεσπότης ἢ κουεν, Αὐτοκράτωρ, Αὔγουστος, Καῖσαρ, βασιλεύς, ᾗ τοῦτο ἐκλιπεῖν ὅλως τὴν εἰς δόξαν· ἀλλὰ ἓ σοφοὶ, καὶ δίκαιοι, καὶ βασιλῆς αὐτὸν ἔτρεμον, καὶ ἐδεδοίκεσαν. καὶ ἄλλως γὰρ ὠμὸς τις καὶ ἰταμὸς ἦν ἐλέγετο τοῖς, καὶ θεὸς εἶ ἐβούλετο, καὶ πάντων κατεφρόνει τῶν εἰδώλων, καὶ αὐτὸν τὸν πάντων Θεὸν, καὶ ὡς θεὸς ἐθεραπεύετο. ἀλλ' αὐτὶ ξετάσωμεν αὐτὸ 10
Ⓦ Παῦλον, εἰ δίκῃ. Κίλιξ ὁ αὐθέντης ἰῶ, σκυτοτόμος, πέπις, τῆς ἐξωθεν παιδείας ἄπειρος, Ἑβραϊσὶ μόνοι εἰδὼς γλῶσσαν, ἀθεσυνεσιώτερον δὲ πολλοῦ· δοῦλος πολλάκις ὁ λιμῷ ζήσας καὶ κοιμηθεὶς πεινῶν· αὐθέντης γυμνὸς τοῦτον ἔχων εὐεδαφέως. καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ δεσμοῖς μὴ ληφθῆν, μὴ γράψαι, μὴ τυμβωρύχων, μὴ ἀνδροφόνων βαθμόμενος, αὐτὸν ἐκεῖνον κελεύσει τῶ Νέρωνος, καὶ ὡς κακοῦργος μαστιζόμενος. πῆς οὖν [ἀρίλως] λαμπρότερος; ὑχὶ ἐκεῖνον μὲν ὑσὶ ὅσοι ἴσασιν Ⓐ πολλοὶ, τοῦτον ᾗ καὶ ἕλ- 20
λῆνες, καὶ βάρβαροι, καὶ Σκύθαι, καὶ Ⓐ πρὸς αὐτὰ τῆς οἰκουμένης τὰ πέρματα καθ' ἑκάστην ἄδουσι τὸν ἡμέραν; τὶς ᾗ καὶ σεμνότερος, ὁ τὸν δεσμοῖς νικῶν, ἢ ὁ τὸν ἀλαυρίζι νικώμενος; ὁ κάτω ἑστὼς καὶ βάλλων, ἢ ὁ αὖω καθήμενος καὶ βαθμόμενος; ὁ ὀπτικτήσων καὶ καταφρονούμενος, ἢ ὁ ὀπτικτηθεὶς καὶ τοῦτο λόγου ἔχων τὴν ὀπτικτημάτων; ὁ μόνος ὢν καὶ πεπαιδευμένος, ἢ ὁ μὴ μυρίων γραμμάτων ἠπιώμενος; εἰ γὰρ ὃ νικᾶν τὸ νικᾶσθαι λαμ- 25
πρότερον, πάντως ὁ Παῦλός ὅστιν ἐνδοξότερος. ᾗ ὅπου τοῦτο μέγα, ὅτι ἐνίκησεν· ἀλλ'
Ἐκ τῆς ἐρημικῆς πρὸς φιλοσοφίας. ὅτι τοιούτῳ χήματι Ⓦ τοιούτῳ ἐνίκησε. Τίς λαλήσει τὰς δυναστείας σου, Κύριε, ὅτι Παῦλον τὸν ἀφῆκας λαθεῖν; ὅτι ἐδίψας τῆ οἰκουμένη τοιοῦτον δοῦρα; ἦπεσάν σε πάντες ἄγγελοι ὁμοθυμαδόν, ὅτε τὰ ἄγρα ἠργάσω, ᾗ ὅτι Ⓦ πλοι· ἀλλ' ὑχ ὕτως, ὡς ὅτε Παῦλον ἐδίψας τῆ οἰκουμένη πάση. ἀχὶ τοῦτο φαιδροτέρα γέγονεν ἡ γῆ ἢ ὑρανῶ, ὅτῳ φαιδρότερος ὅστ 30
ἢ ἡλίακῆ φωτός. ᾗ ὅστ μὲν ὁ ἥλιος πολλαχοῦ τῆ νυκτὶ· σκότος ᾗ ἦν ὅλον ἐπεκαλύπτε· ὁ δὲ μὲν ἀφ' ὑψηλοῦ φερόμενος, κάτω τὰς ἀκτῖνας ἀφῆσιν· αὐτὸς ᾗ κάτωθεν διατέλλων, ὑχὶ ὃ μέσον ὑρανοῦ ᾗ τῆς γῆς ἦν φωτὸς ἐπλήρωσεν, ἀλλ' ἅμα ὃ τόπα ἀνέῳξε, ᾗ τὸν ἀγγέλων σύστημα ἔπλησε πολλῶν τὴν ἡδονῆς. εἰ γὰρ ὅτι ἐν ἁμαρτωλῷ μετάνοιᾳ χαρὰ γίνεται τοῖς ὑρανίοις, αὐτὸς ᾗ ὁ πρώτης δημιουργίας μυριάδας πέντε αἰθρῶν ἐπήρωσε, πόσης ὐκ ἐμπίπλησι χαρᾶς 35
τὰς δύω δυνάμεις; ᾗ τί λέγω; ἁπλῶς ἀρκεῖ Παῦλον φιλεῖσθαι, ᾗ τὸν οὐρανοῖς σκιρτᾶν
Ἐκ τῆς ἐξαπλ. ᾗ βυφεσθαι. Εἰ τοίνυν Παῦλος, ὁ τοσούτοις κόμποις καυχώμενος, ᾗ καθάπερ ἄγγελος ὅτι τῆς γῆς φαιόμβος, καὶ ἐκεῖθεν ἐκαύδαζε τὸν ἡμέραν χερδαίνειν, ᾗ πρὸς τὸν ὑπὲρ τῆς ἀληθείας κινδύνοις βαλλόμενος, καὶ τὸν ἐμπορίδν τὸν πνευματικὸν ἑαυτῷ συλλέγων, ᾗ μηδέποτε ἴσασθαι· ποῖον δὴ χρὴ νῦν ἡμᾶς ὑπολαμβάνειν, Ⓐ μὴ μόνον πρώτων 40
ὄντες ἔρημοι τῶν καυχημάτων, ἀλλὰ ᾗ τοσούτοις ἐλαττούμενοι ὑποκείμενοι, ὧν ᾗ ἓν μόνον πρὸς ἡμᾶς, ἰκμὼν εἰς αὐτὸ τῆς ἀπωλείας ὃ βαράθρου καὶ χάους, ᾗ μηδεμίαν ποιούμενοι σπουδὴν καθ' ἡμῶν ζῶν ὁρθοῦν, μήτιγε τῶν τῆς ἀρετῆς ἔργων ἐφάπτεσθαι; ἢ ὑχὶ τῆς αὐτῆς ἡμῖν φύσεως ἰῶ ὁ μακάριος ἐκεῖνος; ἐκκόπτομαι γὰρ εἰς τὸν τῶ δούρος πόδον,

καὶ

καὶ ἀφ' τῶν ζωοχῶς αὐτοὶ προεισρέφων οὐ παύομαι. καὶ ὥσπερ εἰς ἀρχέτυπόν τινα εἰκόνα, εἰς τὸ τότε ψυχικὸν ἀφορῶν, λογίζομαι τῶν παθῶν τὴν ἀσθένειαν, τὴν ἀνδρείας τὴν ἀσθενολιν, τὸ φίλτρον τὸ πρὸς τὸν Θεὸν ὅλον ἐκπυρον· καὶ ἐκπλήττομαι, πῶς πᾶσαι μὴ τῶν ἀρετῶν τὸν ζωαγωγὸν εἰς αὐθεσπος βουληθεὶς καὶ πόρρωσεν, ἡμῶν ἕνεκεν ὁ τυχὼν καταρθεῖν βούλεται. Τίς οὖν ἡμᾶς ἐξαιρήσεται τῆς κολάσεως τῆς ἀναβαλήτου, Παύλου τοσοῦτον μέγεθος ἀρετῆς ὑπερβαλλόμενον, τὸ τῆς αὐτῆς ἡμῖν καταστοιῶντος φύσεως; τὸ τοῖς αὐτοῖς πάθεσιν ὑποκειμένου; τὸ ἐν τοσαύτῃ χειρῶν δυσκολίᾳ γεγενημένον, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ὡς εἶπεῖν, ἐλκομένου, ἀπαρατιθεμένου, & δημοσίᾳ συρομένου ὑπὸ τῶν τῆς πορνείας πολεμούντων; καὶ ἵνα μὴ πρὸς τὰ ἡμέτερα γλωττῆς ἀκριβῶ τὰ πρὸς τὸν μακαρίου τοῦτον καταρθώματα, καὶ τὴν ἀνδρείαν, ἣν ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας κηρύγματος καθ' ἑκάστην ἐπεδείκνυτο, ἀναγκαῖον αὐτὸ ἀκοῦσαι λέγοντος· Ἐν ᾧ δ' ἂν τις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ. σκότος ψυχικὸν φιλόθεον. οὐ μόνον τόλμαν, ἀλλὰ καὶ ἀφροσιώλιον τὸ πρᾶγμα καλῶ, παιδεύων ἡμᾶς μὴ ἁπλῶς αὐθαδιάζειν, μηδενὸς καταναγκάζοντος, ἀλλ' ὑφ' ἡμῶν γεγυμνάσθαι ἐκπομπεύειν, εἶτα πηδᾶν ἐξ ἡμῶν θορυβεῖσθαι ἀγαθοί τινες ἐργασάμενοι. Εὐσεβεῖς εἰσι; κἀγώ. Ἰσοπολίται εἰσί; κἀγώ. σπέρμα Ἀβραάμ εἰσι; κἀγώ. ἐπὶ τούτοις, φησί, μεγαλοφρονοῦσι; μὴ νομιζέτωσαν λείπεσθαι ἡμᾶς. καὶ γὰρ καὶ ἡμεῖς τῶν αὐτῶν μετέχομεν. Εἶτα ἐπάγεται· Διάκονοι Χριστοῦ εἰσι; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ. θέα μοι σὺ τοῦτο τὸ μακαρίου τοῦτο τῆς ψυχῆς τοῦ ἀρετοῦ. ὅπερ γὰρ καὶ τὸ τόλμαν καὶ ἀφροσιώλιον ἐκάλεσε τὸ ἐγκωμιαζόμενον ὑπ' αὐτοῦ, καίτοι εἰς τοσαύτην αἰάγκλιν καταστάς, οὐδὲ οὕτως ἠρκέσθη τοῖς εἰρημένοις· ἀλλ' ὅτι ἔμελλεν ἑαυτὸν διακωμῳδεῖν πολλῷ τῷ μέτρῳ ἐκείνους ὑπερβαλλόμενον, ἵνα μή τις νομίσῃ ἀπὸ φιλαυτίας αὐτὸν ταῦτα φθέγγεσθαι, πάλιν παραφρονιστὶ καλεῖ ὃ πρὸ αὐτοῦ λεγόμενον, μετοιστικὰ λέγων· μὴ γὰρ οἶδα ὅπως πρᾶγμα ποιοῦσι τοῖς πολλοῖς πρισάμενοι, & οὐκ ἐμοὶ πρέπον; ἀλλ' ἡ πολλή μου ἀνάγκη εἰς τοῦτο σωωθῆσαι ἐκβιάζεται. δεῖ γάρ μοι, φησί, παραφρονεῖν ῥήματα φθεγγομένῳ. τοῦτο καὶ τὸν σκόλοπα μιμησώμεθα ἡμεῖς, ἃ τοσαῦτα φορτία ἁμαρτημάτων ἔχοντες ὑπερβάλλομεν, καὶ πολλάκις ἐν τῷ βαρεῖ καταρθοῦντες, καὶ οὐδὲ τοῦτο εἰς τὰ ταμεῖα τῆς δικαιοσύνης φυλάττειν ἀνεχόμενοι, ἀλλὰ δεῖ τὸν παρὰ τῶν ἀνθρώπων θαυμάζεσθαι δόξαν ἐκπομπεύοντες, καὶ εἰς μέσον προτιθέντες, καὶ δεῖ τῆς ἀκαιρεσυτούτης φλυαρείας τῆς παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀμοιβῆς ἑαυτὸν ἀποστερῶντες. ἀλλ' οὐχ ὁ μακάριος οὗτος τοιοῦτόν τι πέπονθεν· ἀλλ' εἰπών, ὑπὲρ ἐγώ, ἀπηριθμήσατο λοιπὸν τὰ τῆς ἀνδρείας αὐτοῦ κατορθώματα, καὶ φησιν· Ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ & δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι, χωρὶς τῶν παρεκτός. ὅρα πάλιν ἄλλο πέλαγος ἡμῖν πειρασμῶν παραινιγόμενον. Εἰπὼν γάρ, χωρὶς τῶν παρεκτός, ἠπόρησε, ὅλα τὰ παραλειφθέντα πλείονα εἰκὸς εἶναι τῶν εἰρημένων. καὶ οὐδὲ μέχρι τούτου ἔστη, ἀλλὰ πάλιν ἡμᾶς διδάσκει ταῖς ὑπερβολαῖς καὶ ταῖς συντροφαῖς, ἃς ὑπερέμφησιν, ὅταν λέγῃ· Ἡ ὑπερβολὴ μου καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. ἰδοὺ πάλιν καὶ τοῦτο ἰχνηλατοῦμεν κατόρθωμα, εἰ καὶ μόνον τυγχάνει, εἰς αὐτὸν αὖθις ἀναγαγόντες τὸν χρυσοῦν τῆς ἀρετῆς. ἡ μέριμνά, φησι, πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· καὶ μιᾶς, & δύο, καὶ τριῶν, ἀλλὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν τῶν κατὰ τὸν οἰκουμένην· ὅσων ὁ ἥλιος διέρχεται καθ' ὅλην γῆν τὰς οἰκείας ἀκτῖνας ἀφιείς, τοσαύτην ὁ μακάριος οὗτος εἶχε τὸν μέριμναν καὶ τὸν φροντίδα. Εἶδες πλάτος ψυχῆς; εἶδες διανοίας μέγεθος; καὶ ὃ ἔξης ἦν ἐπαναλάβωμεν πάλιν ἅπαντα, ὡς εἴωθεν, τὰ εἰρημένα ἐπικρύψει. Τίς γὰρ ἀσθενεῖ, φησι, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, & οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; βαβαί, πόση τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἡ φιλοστοργία; πόση ἡ ἀγρυπνία; πόση ἡ μέριμνα; ποία μήτηρ οὕτω διαχώσεται τὰ σπλάγχνα, τῷ παιδὸς αὐτῆς πυρέττοντος, καὶ ὅτι τῆς κλίνης χειμάρου, ὡς ὁ μακάριος

ειος τοῦ ὑπὲρ τῶν ἐν ἑκάστῳ τόπῳ ἀθυμούντων μᾶλλον πάθει, ἢ ὑπὲρ τῶν σκανδαλιζομένων ἐπυνθάνετο; σκόπει γάρ μοι λέξεως ἔμφασιν. Οὐκ εἶπε, τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ λυποῦμαι; ἀλλά, τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι, φησι; τὴν ὑπὲρ πάσιν ἡμῖν τῆς ὀδύνης δηλῶν, καὶ μετωνυχὶ δεικνὺς ἐμπυριζόμενον αὐτὸν καὶ καιόμενον ἐνδόθεν ὑπὲρ τῶν τὰ σκάνδαλα ὑπομενόντων. οἶδα ὅτι εἰς πολὺ μῆκος λόγον ἐξέτεινα, ἀλλ' οὐκ οἶδ' ὅπως ἐμπίπτων εἰς πλοῦτον τῶν κατορθωμάτων τοῦ ἁγίου τούτου, καθάπερ ὑπὸ ῥύμης ὕδατος σφοδροτάτου, οὕτω τῇ γλώττῃ μου προέσυρεν. διὸ μίαν τούτου χάριν λόγου, τὸν ἀκαλαφήτου ἡμῖν καὶ ἀγάπιον διηνεκῶς τοῦτον ὁ Χριστὸς ἀποφέρων, καὶ τοῦτο λογίζεσθαι ὑπεσχημένος, ὅτι τῆς αὐτῆς ἡμῖν κοινωνεῖ φύσεως, καὶ τοῖς αὐτοῖς πάθεσιν ὑποκείμενος, ὁ ὑπὲρ πάθος ἔχων θνητὸν, καὶ ἀκαταφρόνητον, καὶ δίκαιον ῥᾴπλων, καὶ ὅτι ἐργασηρίου ἐσπιχὼς, ὅπερ ἐβουλήθη καὶ ἠθέλησεν ἀφεὶς τοῦ τῆς ἀρετῆς πόνους ἑαυτὸν ἐκδοῦναι, καὶ ἄξιον ἑαυτὸν καταστῆσαι τῆς ὑποδοχῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος, δαψιλεστέρας ἀπέλαυσε τῆς αὐτοῦ φιλοτιμίας· ἧς ἡμᾶς πάντας ἡμᾶς ὑπάρχειν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΑΡΕΤΗΣ ΚΑΙ ΚΑΚΙΑΣ.

Λογ. ς.

Ἐκ τῆς ἑρμην. τοῦ πρὸς Κορινθ. ἐπιστ.

Ἰσοῦ τῶν σοφῶν τῆς ἀρετῆς ὑπομελόμενοι, οἱ τὴν ἀπὸ τῆς πόλεως ἀναχώρησιν προπεμψάμενοι, τὰ ὄρη καταλαμβάνουσι. καὶ ἐρωτᾷς τὴν αἰτίαν τῆς ἀναχωρήσεως τὴν αὐτὴν, βούλεσθε προφάσει συγγνώμην οὐκ ἔχουσαν. ἵνα γάρ μὴ παραπολωμεθ, φησι, μηδὲ ἀμβλύτερος γένωμαι τὴν ἀρετὴν, ἀποπηδῶ. καὶ πόσῳ βέλτιον ἀμβλύτερόν σε γενέσθαι, καὶ τοῦ ἄλλως κερδᾶναι, ἢ μόνον τὸ ὕψηλ προειδεῖν ἀπολλυμένους τοὺς ἀδελφούς; ὅταν οὖν ἡ ἀρετὴ ἀμελῶσιν, ἃ ὑπὲρ ὑπομελούμενοι τοῦτο τὸ παράταξεως γένωνται, πῶς αἱρήσομαι τοὺς ἐχθρούς; εἰ γὰρ καὶ σημεῖα ἐν τοῖς νεφέλαις, τίς ἀπειθεῖ, ἢ τίς προσέχει ἡμῖν τῶν ἔξωθεν, τῆς κακίας ὅτως ὑπερπολαζούσης; καὶ γὰρ ὀργὴ βίος ἡμῶν ἀξιοπιστότερος τοῖς πολλοῖς εἶναι δοκεῖ. σημεῖα μὲν γὰρ τῶν ἀναιρεμένων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων, καὶ ὑποκρίσεως δίκτυα πεποίηται· βίος δὲ καθαρὸς καὶ ἀπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος τὸ σῶμα μὴ πολλῆς τῆς προνοίας ἐμφράξαι δυνήσεται. Εἰ τοίνυν ὁ εἷς ἐν τῇ γῇ καὶ μὴ εἷς, ἐγὼ καὶ προαιρέσει γένωμαι, ἔξεστι δὲ μὴ εἷς ἐν τῇ γῇ τὸ βουλόμενον, ὡς τοῦ προφήτου Παύλου, ἀποξήσωμεν ἑαυτοὺς τῆς γῆς, καὶ πρὸς τὸ ἀέριον αἰθέριον ἀναθῶμεν. οὐδὲν γάρ ἐστι τὸ κωλύον ἡμᾶς πάντας ὑπερβαλέσθαι, εἴπερ βουλοίμεθα. Εἰ δὲ τύχοις ὧν κατορθοῦν ὑπερβαινούσας τοὺς πολλούς, πολλῷ μᾶλλον ὁ μὴ τοσούτου δεῖται πόνου. τί γάρ, εἰπέ μοι, χαλεπώτερον τοῦ ἀφ' ἑσπέρου τὴν ταμιᾶν βαδίζειν, καθάπερ ὅτι ἰσοπέδου, καὶ μύρια πρᾶττειν ὑποδύεσθαι καὶ ἀποδύεσθαι, καθάπερ ὅτι κλίνης καὶ ῥάκους; τί δ', εἰπέ μοι, χαλεπώτερον, τοῦ κάτω ὅτι τοῦ μετώπου λαβεῖν, εἶτα ὅτι θύρα μύρια παιδίον, μυεῖα ποιεῖν καὶ τέρπειν τοὺς θεατάς; οὐχὶ οὕτω φεικτὸν ἡμῖν ἐστὶ τὸ πρᾶγμα δοκεῖ, ὡς μηδὲ θελεῖν θεάσασθαι, ἀλλὰ δεδοικέναι καὶ πτέρνην καὶ πρὸς τὸν ὄψιν αὐτόν; ἀλλὰ πάντων τούτων εὐκολώτερα ἡ ἀρετὴ, ἐὰν βουλώμεθα καὶ εἰς αὐτὴν τὸ πρόθυμον ἀναθεῖναι. καὶ μή μοι λέγε· θέλω, ἀλλ' οὐ δύναμαι. Εἰ γὰρ πρᾴγματος τινὸς ἁπτὸς ἡμέσθαι βουλόμενοι, οὐχὶ τὸ θελῆσαι μόνον ἀρκέσθα, ἀλλὰ καὶ τῷ πράγματος ἅπτεσθαι· πολλῷ μᾶλλον εἰς τὸ πρόθυμον ἀνελθεῖν βουλόμενοι, τῆς πρακτικῆς ἀρετῆς δεησόμεθα. Εἰ δὲ βούλει μαθεῖν, ὡς οὐκ ἔστιν ὑπὲρ πόνος ἡ ἀρετὴ, σὺ δὲ δυσκατόρθωτος, σύνησον μοι τοῦ τὸ τοῖς ὄρεσιν ὑποχάλκεον-

Ἐκ τοῦ πρὸς Ἑβραίους ὑπομνήματος

Ἐκ τοῦ πρὸς Ἑβραίους ὑπομνήματος

ζῶμ· ⓦ καὶ οἰκίας ἀφιᾶσι καὶ γυναῖκας καὶ παῖδας, καὶ πᾶσαν οὐσίαν ἅπασαι, καὶ ἐκπηδῶσι ἑαυτῶν τὸ κόσμου ποιήσαντες, σάκκοι περιβεβλημένοι, κονδὺ ἐπιστρωσάμενοι, κλοιὰ ⓦ περὶ τὰ αὐχένια ἐξαρτήσαντες, καὶ οἰκίσκου μικροῦ κατακλείσαντες ἑαυτούς, οὐδὲ μέχρι τούτου ἵστανται· ἀλλὰ καὶ νηστείας καὶ λιμοῦ διὰ παντὸς ἀνέχεται καὶ κατατείνουσιν ἑαυτούς. καὶ μή μοι εἴπῃς ὅτι ἐκεῖνοι ἠδυνήθησαν· πολλοὶ γὰρ πολλῷ ἀσθενέστεροί σου καὶ πλουσιώτεροι καὶ τρυφερώτεροι ⓦ σκληροῦ ἐκείνου καὶ πικροῦ ἀνεδέξαντο βίου. ἀλλὰ καὶ μέγας ἐκεῖνος ὁ ἀγών, καὶ ὑψηλὸς ὁ σκοπός, καὶ εἰς τὸ θεῖον ἡ χρυφή, καὶ τί δυνάσασθαι φησὶν ὅ μέγας; ὅτι οὐκ οἶδα καὶ τῶν ἐλαττόνων ἔχω, καὶ τῶν κατωτέρων ἐφίεσο. οὐ δυνάσασαι κτήσασθαι χρήματα; κἂν μὴ τῶν ἄλλων μὴ ἁρπάζῃς. οὐ δυνάσασαι νηστεῦσαι; κἂν μὴ εἰς τρυφὴν σαυτὸν ἐξαγάγῃς. Τοσαῦτα γὰρ παθόντος τοῦ Χριστοῦ δι' ἡμᾶς ἐμοὶ μὲν ἔστι, τί δυνατὰ ὄντα ὑπέδειξαν ἡμῖν, ὧν δι' αὐτὸν πεπονθαμεν; σοὶ δέ. πόθεν οὖν ἡμῖν ἡ παῤῥησία ἔσται κατ' ἐκείνου τὴν ἡμέραν; οὐκ ἴσῃ οὖν καὶ ὁ γραπτὸς, ὅταν τὰ αὐματα καὶ τὰ τιλὰς ὑπὲρ δείκνυται, τότε δυνήσεται λέγειν πρὸς ἐκεῖνον· ἀλλὰ βασιλεῦ· αἰ μὲν ἔχω δίκην κατόρθωμα, καὶ μὲν ἡ πρόσκαιρος, ἀ δὲ τοῖς ἐκλεκτοῖς ἐτοιμάζεται; ἀλλ' οὐκ ἔστι πολέμιος χαλεπός, φησιν. Εἰ γὰρ ἐμοὶ, εἰπέ μοι, τίς ἂν ἠγώνισατο; τίς ἂν ἐπεπήδησε; τίς αὖ τὴν φάλαγγα διέξεισι; τίνα σοὶ δείς. ὅταν γὰρ ἴδω σὺν χρημάτων οὐ καταφερομένους ἔχοντα τὸν Χριστόν, πῶς σοι πίστιν δύσω σὺν πλουτοῦντι καταφερομένῳ; εἰπέ, φέρεις δὲ ὑγιείζοντας ἡμιάσεις, καὶ βλέπεις· καὶ τοῦτο οὐ ποιεῖς, ἀλλὰ πολλάκις. ὁ κωφοὺς οὐκ ἔχει, οὐ ποιεῖς, καὶ πληγὰς οἵσεις, εἰπέ μοι, ἔπειτα πολὺ τῆς ἐδωδῆς καὶ τῆς ἀλυπηδόνος; Μὴ τοίνυν ἑαυτὸν ἀπατῶμεν λέγοντες, ὅτι τίνος μὲν ἀπελαυσόμεθα τῆς ἡδονῆς τοῦ βίου, ὑστέρησιν ὀλίγην χρόνου ποιήσαντες, τοῦ παντὸς χρόνου ληψόμεθα ⓦ μισθόν. εἰ γὰρ ⓦ ὅτι γῆς βασιλεία μὲν ὁ πολλοὺς μὲν ἀνομήσας κατέδυσε, πολλοὺς δὲ αὖσας πολέμους, μόλις τις ὄψεται μὲν παῤῥησίας· πῶς ⓦ ὑπόκωφον ἰδεῖν δυνήσεται τις ⓦ ἀπόπληκτα χρόνου ἑτέρῳ ζήσας καὶ στρατευσάμενος; Ελαβες δύναμιν παρὰ τοῦ Θεοῦ; ἵνα τοὺς ἀσθενοῦντας ἰάσῃ; ἵνα τοὺς πεπτωκότας ἀνορθώσῃς; ἵνα τοὺς ἐν ἁμαρτίαις ὄντας ἀναστήσῃς; ἵνα τοὺς νεκροὺς ἐγείρῃς; ἵνα τοὺς δαίμονας ἐλάσῃς; ἵνα τὸν διάβολον καταπατήσῃς; ἵνα τὸν θάνατον νικήσῃς; ἵνα τὸν ἅδην σκυλεύσῃς; ἵνα τὸν οὐρανὸν ἀνοίξῃς; ἵνα τὸν κριτὴν ἱλεωσάμενος; ἵνα τὴν γέενναν σβέσῃς; ἵνα τὴν βασιλείαν ἀνοίξῃς; ἵνα τὴν ἀφθαρσίαν δωρήσῃ; ἵνα τὴν ἀθανασίαν χαρίσῃ; ἵνα τὴν δικαιοσύνην δείξῃς; ἵνα τὴν ἁγιασμὸν ἐπιδείξῃς; ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἐμφανίσῃς; ἵνα τὴν κληρονομίαν ἀποκαλύψῃς; ἵνα τὴν ἀδελφοποίησιν ἐπιδείξῃς; ἵνα τὴν συγκληρονομίαν ἐμφανίσῃς; ἵνα τὴν ἀγάπην ἐπιδείξῃς; ἵνα τὴν ἀγαθότητα ἐπιδείξῃς; ἵνα τὴν ἀφθαρσίαν ἐμφανίσῃς; ἵνα τὴν ἀθανασίαν ἐπιδείξῃς; ἵνα τὴν ἁγιασμὸν ἐμφανίσῃς; ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἐπιδείξῃς; ἵνα τὴν κληρονομίαν ἐμφανίσ

Τί γὰρ ὄφελος, εἰπέ μοι, ὅταν τις βλέπηται μὴ σκυθρωπός, μὴ ἐλεῇ δὲ δαψιλῶς; ἢ ὅταν ἐλεῇ μὲν δαψιλῶς, πλεονεκτῶν δὲ καὶ βιαζόμενος; ἢ ὅταν [μὲν] μὴ πλεονεκτῶν, μηδὲ βιαζόμενος, πρὸς ὀπτασίαν δὲ καὶ θεωρίαν τῶν ὁρωμένων; ἢ ὅταν ἐλεῇ μὲν μετὰ πάσης ἀκριβείας, καὶ πρὸς τὸ τῷ Θεῷ δοκοῦν, ἐπιτρέπηται δὲ αὐτῷ τούτῳ καὶ μέγα φρονῇ; ἢ ὅταν ταπεινὸς μὲν ᾖ τὸ ἦθος καὶ πραΰς, φιλάργυρος δὲ καὶ ἐμπορικὸς, καὶ τῇ γῇ προσπλεκόμενος, καὶ τῶν μητέρα τῶν κακῶν ἐπισάγων τῇ ψυχῇ τὸν φιλαργυρείαν; Οὐκ ἔστι γάρ, φησι, θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς οὕτως ὠκονόμησε τὰ τοιαῦτα ἀπομάττειν, καὶ τὸν πονηρὸν καὶ τὸν ἀγαθὸν ἀναμιμνήσκειν, ἵνα καὶ τῶν πονηρῶν ἡ κακία ἐκκόπτηται, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἡ ἀρετὴ λαμπροτέρα δείκνυται, καὶ τὰ μέγιστα κερδαίνωσιν οἱ ῥᾳθυμοι, ἐὰν βουληθῶσι, ἀπὸ τῆς τῶν ἀσυδιάφορων συνουσίας. Ὥσπερ γὰρ οἱ καλοὶ καὶ ἀγαθοὶ διπλῆς ἄξιοι λαμπάδος, ὅτι καὶ χρηστοὶ γεγόνασι, καὶ τοῖς πονηροῖς ἐλάμψασι· οὕτω καὶ οἱ φαῦλοι διπλῆς ἄξιοι κολάσεως, ὅτι τε πονηροὶ γεγόνασι, δυνάμενοι χρηστοὶ εἶναι, καὶ ὅτι τοῖς ἀπὸ τῶν ἀγαθῶν ἐκπέπτωκασι. καὶ ὥσπερ τοῖς ἀγαθοῖς οὐχ οἱ ἀγαθοὶ μόνοι, ἀλλὰ καὶ οἱ πονηροὶ θαυμάζονται· οὕτω καὶ τοῖς κακοῖς οὐχ οἱ κακοὶ μόνοι, ἀλλὰ καὶ οἱ φαῦλοι μισοῦσιν. Ἀλλ' οἱ πολλοὶ τοῖς πονηροῖς θαυμάζονται, ὡς ἱκανοὺς ὄντας ἀδικεῖν καὶ βλάπτειν, οὐκ εἰδότες ὅτι μάλιστα πρώτους αὐτοὺς βλαπτίζειν ἐγχειροῦσι, ὅτι νομίζοντες ἑτέρους βλάπτειν, καθ' ἑαυτῶν τὸ ξίφος ὠθοῦσι· ὅπερ αἰσίας ὄντως ἐσχάτης, ἑαυτοὺς πλήττουσα, μηδὲ αὐτὸ τοῦτο εἰδυῖα, ἀλλ' ἕτερον δοκοῦσα ἀδικεῖν τὸ δὲ καταστρέφει ἑαυτόν. Οὐ γὰρ τὸ ἀδικεῖσθαι κακὸν, ἀλλὰ τὸ ἀδικεῖν, καὶ μὴ εἰδέναι φέρει ἀδικήματος. πόσα γὰρ ἠδίκειτο ὁ Δαβίδ; πόσα δὲ ἠδίκει ὁ Σαοὺλ; τίς οὖν γέγονεν ἀθλιώτερος καὶ ἐλεεινότερος; τίς δὲ λαμπρότερος καὶ μακαριώτερος; οὐχ ὁ μὲν ἀπηνίστατο καθ' ἑαυτοῦ τὰς ἀθυμίας καὶ τὸ πονηρὸν δαίμονος, ὁ δὲ ἥλιον ἔλαμπε τοῖς τε ἔξωθεν, καὶ τῇ πρὸς Θεὸν θυσίᾳ; οὐχ ὁ μὲν ἀπηγχόνιζετο τῷ φθόνῳ, ὁ δὲ σιγῇ πρώτα φέρων, ἀπομάττει ἕλκη καὶ ἑαυτῷ προσάδηται, ὅτῳ ὁ μὲν αἰεὶ ἐπιχαίρει πολλάκις, ὁ δὲ διωκόμενος πολέμιος εἰς χεῖρας ἐλήλυθε, καὶ λαμβάνων ἐφείδετο; τίς ἀοιδοτέρος, τίς δὲ ἀδωροδοκητότερος δείκνυται; οὐχ ὅτι ὁ μηδὲ δικαίως ἐπιξελθών; καὶ μάλα εἰκότως. ὁ μὲν γὰρ γραπτῶσι καὶ λιθίνοις, ὁ δὲ τῷ ζώσῃ καὶ ἐμψύχῳ εἶχε σύμμαχον καὶ βοηθόν. ὅτε δὲ αὐτὸς σὺν ὁ ἀδικηθεὶς καὶ ἰσχύσας ἠδίκησεν ὕστερον, ὅρα πῶς ἀοιδοτέρος γέγονε. ἠδίκησε μὲν Οὐρίαν, καὶ μετέπεσε πάλιν ἡ τάξις, καὶ ἡ μὲν ἀοιδὴ πρὸς μὲν ἀδικήσαντα, ἡ δὲ δύναμις πρὸς τὸν ἀδικηθέντα δίδωσι, καὶ νεκρὸς ὤν, ἐπορθοῖ τὸν οἶκον τὸν ἐκείνου. καὶ αὖθις μὲν βασιλεὺς ὢν καὶ ζῶν σὺν ἰσχύϊ, σκῆπτρον δὲ καὶ γραπτὸς ὢν καὶ σφαγεύς, πρώτα τὰ ἐκείνου ἄνω καὶ κάτω πεποίηκεν. Ὅταν οὖν ἴδῃς ἁπλᾶ καὶ ὀρθῶς ζῶντα καὶ ἀεὶ πρὸς θυσίαν βλέποντα, καὶ μυείας ἀλύσεις ἐσχηκότα, καὶ διαμωτήσεων οἰκῇ ἀκαθάρτους, καὶ δοαξίοις ἐλήλυθε, καὶ πέπτωκε, καὶ ἐξορύττεται, καὶ κεῖται, καὶ τῷ μαρᾷ δαπανᾶται τὸ σῶμα, καὶ ὅπου ἄλλο πάσχει δεινὸν, μακάριζε καὶ τοιοῦτον καὶ ζηλωτὸν εἶναι νόμιζε. ὅταν δὲ ἴδῃς ἕτερον ἐν ἀσελγείᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ τοῖς ἑκάστοις ζῶντα κακοῖς, καὶ πολλῆς ἀπολαύοντα εὐημερίας, μὴ μακάριζε καὶ θαύμαζε καὶ βασιλικὸν, καὶ ἀφάνισμα προσκυνήσῃς, καὶ ἁλυσίδα ἔχοντα, καὶ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης κρατοῦντα, διάκρυσον δὲ τοῦτο καὶ τοιοῦτον, καὶ θαλάνιζε. σοῦ γὰρ ὄντως ἀθλιώτερον τῆς οὕτω διακειμένης ψυχῆς, καὶ ἅπασαν ἐκποτεπαγμένον ἔχη τὸν οἰκουμένου. τί γὰρ ὄφελος τὸν χρήμασι πλουτεῖν, ὅταν κατὰ τὸν πρώτων πενέστερος ᾖς; τί δὲ κέρδος ποσάκις κρατεῖν, ὅταν ἑαυτῷ καὶ τῶν ἰδίων παθῶν ἡττᾶσθαι μὴ δύνηται; Εἰ γὰρ ὄντως ἐλπὶς εἰς σωτηρίαν ἡμῖν ἡ καθ' ἡμᾶς αὐτοὺς ἀρετὴ, ἀλλ' οὐδὲν ἐστὶν ἕτερον ἔχομεν ἀπιλπίδα· ὅταν μήτε ἑαυτοὺς, μήτε ἑτέρους δύνασθαι σώζειν, τί πεισόμεθα; πόθεν λοιπὸν ἐλπίδα σωτηρίας ἕξομεν; Εἰ δὲ βούλεται τῷ Θεῷ, τοῦτο ἔστι δοῦ θεσπι-

Ἐκ τῆς ἑρμην. τοῦ χρ. Ματθ. εὐαγγ.

Ἐκ τῆς ἑρμην. τοῦ χρ. Ματθ. εὐαγγ.

Ἐκ τοῦ ἁ λόγου τοῦ περὶ ἀσυνοίας.

Ἐκ τῆς ἑρμην. τοῦ χρ. Ματθ. εὐαγγ.

Ἐκ τοῦ β' λόγου τοῦ χρ. Ἰωάν. εὐαγγ.

Ἐκ τῆς ἑρμην. τοῦ χρ. Ἰωάν. εὐαγγ.

Ἐκ τῆς ἑρμην. τοῦ χρ. Ματθ. εὐαγγ.

χ. ἀνωτ.

αὖ θεφπον εἶ)· ὁ μὲν δὴ, ὅπως τοῦτο κατορθώσει, ἀκοῦσαι θέλων, τί αὖ ἕτερον, ἢ θηρίον εἶπε σύνθησον οὖν ὅσοι δὴ εἶμεν κακοὶ, τοῦ Χριστοῦ θέλοντος ἡμᾶς ὀξὺ δὴ θεφπον ἰσαγγέλους ποιῆσι, αὐτὸν ὀξὺ δὴ θεφπον εἰς θηρία μεταπιστεῖν. Ὃ γὰρ τῇ μαφρὶ δυσβούλιαν, καὶ τῇ τοῦ χρήματος ἐπιθυμίᾳ κατέχεσθαι, καὶ ὀργίζεσθαι, καὶ δάκνειν, καὶ λακτίζειν, οὐκ ἀὸ θεφπου, ἀλλὰ θηρίου ἐστίν. Ὥσπερ οὖν εἰς ῥᾳθυμίαν ἀποκλίνοντες & ἐκ τοῦ τῆδε τυχόντων βλασφημούμεθα, ὥστως ἐὰν βυλώμεθα πάφῃ, καὶ μείζοσι ὧσι ⓐ πρὸς τὴν κακίαν ἕλκοντες, οὕτω ἡμῖν τὴν ἀπουσίαν λυμαίνεσθαι δυνήσεται. Εἰ δ' ἄλλῃ μεθεῖμεν οὖν ἐκ τῆ Φύσει ἔπεζει ὁ Θεὸς τοῦ νόμους, τοῦ ἀγαθοποιεῖσθαι πάντας καὶ τὴν πατρίδα, αὐτὴν τὴν ἡμῖν ἀναγραφὴν ἐρώτησον· πῶς ἅπαντες ⓐ ποιοῦντες τὰ κακὰ φεύγουσι τὴν κακίαν τὴν πρόσηγορίαν. ὁ μοιχὸς μαχεῖται, μαχεῖται δ' ἀκόλαστος ἀμυνεῖται. Εἰπὲ τὰ ὁμολογουμένως μαχῶ, μοιχὸς, καὶ ὁ πειρᾶν ἕδεται, ἀκόλαστος ἀμυνεῖται. Εἰπὲ τὸν ἁρπάγα, ἁρπάξω, & εἰς ὕβριν λαμβάνει τὴν προσηγορίαν ἔργων. Εἰ οὖν καλεῖ τὴν ἀμύρτιδα, τί φεύγεις τὴν προσηγορίαν; ἀλλὰ σώφρονι, σῶφρον· & οὐ τῷ ἔργῳ ἕδεται, οὐδὲ τὴν προσηγορίαν ἀμύνεται. καλέσει ⓐ δίκαιον, δίκαιον· καὶ ὦ ἔργῳ ἐφαρμόζεται, καὶ τῇ προσηγορίᾳ σεμνύεται. καὶ γὰρ διὰ βλασφημίαν ἀμαρτήσεται ὄνομα, ἀλλ' οὐ τῇ ψυχῇ δίκαιος τὴν εὐφημίαν. καὶ οὐδεμίαν ἡ πάλιν εὑρήσει τις κακίαν ἐξ οἰκείου προσώπου φαινομένην, ἐὰν μὴ δημόσιον ποιήσεται πρόσωπον ἀρετῆς. καὶ πῶς, ἄκουε. ὁ ψευδόμενος οὐχ ὁμολογῶν ψεύδεσθαι, ἀλλ' ἀληθῆ ὑποκρινόμενος ἀπατᾷ. ὁ δόλιος δ' δείκνησι τὸν δόλον, ἀλλὰ φίλημα πλέκεται τὴν φιλίαν, καὶ πρόσωπον ἀρετῆς. ὁ συκοφάντης, ὅταν εἰσέλθῃ εἰς δικαστήριον, οὐ τοῦτο ὁμολογήσας ὅπερ ἐστὶν εἰσέρχεται· ἀλλὰ μάρτυρα ἀληθείας προσκαλούμενος τῷ ψεύματι, δι' ὧν ψεύδεται ⓐ μάρτυρα τῆς κακίας σεσείκυται. ἀλλὰ καὶ ἡ ψυχὴ ἡ ἡμετέρα, καὶ ὁ κακίας ἐμφύρηται, τὸ ὄνομα τὸ ἀγαθὸν ἀπατᾷ. πολλοὶ γὰρ πολλαχοῦ δυνάσται πλεονεξίαν πλέοντες, καὶ μηδὲν ἕτεροι ὑποσωῶντες, ἢ ἁρπαγὴν καὶ ἀδικίαν, δυσωνοῦνται πρᾶξίν τινα, ἢ δουλείαν τοῦ πένητος τοῦ ὑπερορωμένου ἀναγκαίου, ἢ συγχωρῆσαί τι τῶν χρεῶν, ἢ μὴ ἀμύνασθαι τοῦ λυπήσαντος, ἢ λυπῆσαι νομισθέντος. καὶ ὁ ἀληθὴς καλῶς προσεύξασθαι πρὸς ὑδρὶ δυνάσῃ καὶ πατρῷ, οὐκ εὐθέως ἀπὸ τῆς ἀληθείας ἄρξεται, καὶ λέγει αὐτῷ ὅ ἐστι, ἀλλὰ προσίδησιν αὐτοῦ ὄνομα ἀρετῆς· ἀνὴρ εἶ, φησι, ἀγαθὸς, ἁγιασθήσεται σου τὸ ὄνομα· πάντες σου τοῦ εὐσεβείας ἄθλοις· καὶ πολλὰ τοιαῦτα στεναχωρεῖ, ἵνα καμφθῇ τῇ εὐφημίᾳ, καὶ φύγῃ τὴν πατρίδα. ὅρα πῶς ἡ κακία πικρὰ ταῖς εὐφημίαις τῆς ἀρετῆς. οὐδεὶς κακὸς κακῶς ἀκοῦσαι βούλεται· ἡ γὰρ φύσις τὸ ἴδιον ἀσπάζεται, εἰ καὶ ἡ προαίρεσις τἀναντίον αἱρεῖται. Μὴ τοίνυν λέγωμεν, ὅτι ὁ δεῖνα φύσει καλὸς, καὶ ὁ δεῖνα φύσει κακός. Εἰ γὰρ φύσει ἀγαθὸς, οὐδέποτε δύναιτο γενέσθαι κακός· καὶ Εἰ φύσει κακὸς, οὐκ ἂν ποτε γένοιτο ἀγαθός. Εἰ γὰρ μετὰ τὴ προαιρέσει ἡμῶν ἔκειτο τὸ πότερα εἶ) καὶ ἀγαθοὶ, μηδὲ αὐτεξούσιον ἡμῶν τὸν Φύσιν ὁ φιλάνθρωπος κατεσκεύασεν, ἐκρεῖν ἅπαντας εἶ) καὶ κακοὺς οὐδὲ τῆς φύσεως κατηναγκάζομεν, & τοῖς αὐτοῖς παθήμασι συνεπιμένοντες, ἢ πάντας εἶ) ἐναρέτους. ὅταν δ' ἴδωμεν οὖν ὁμογνῴμονας ἡμῖν, καὶ συνεπομένους αὐτῶν παθῶν σοχλυομένους, οὐ τοῖς αὐτοῖς ἡμῖν συνεπόμενοι, ἀλλὰ καὶ ἐρρωσθαι & λογισμῷ ἰσχυροῦντες τὸν Φύσιν, καὶ ἐλευθεροῦντες τὸν ἀπάντων συμπαθείων, & πάσης τῆς τοῦ πονηροῦ βίου δυσκολίας καταγνώντες, & πρὸς τὸν ἀληθῆ δίξαν ἐπιστρέφοντες, οὐκ οἶδα λέγειν ὅτι τῇ οἰκείᾳ ἀπουσίᾳ ζῶντα κατορθοῦν δυνάμενα τὸν ἀνθρώπων χαρίσασθαι καὶ ἡμᾶς τῇ οἰκείᾳ ῥᾳθυμίᾳ χαριζόμενοι προδιδόαμεν ἡμῖν τὸν σωτηρίαν, ἐρήμους ἑαυτῶν καθιστῶντες τῆς σωτηρίου βύνεως; Μηδεὶς τοίνυν ἕτερόν τινα αἰτιάσθω, ὡς πρὸς τὸν τῆς ἀρετῆς πόνους αὐτὸν ἐμποδίζοντα, ἀλλὰ τῇ οἰκείᾳ ῥᾳθυμίᾳ ὁ πᾶν ὑπεγαφέτα. καὶ τί λέγω ἕτερον, μηδὲ αὐτὸν ⓐ ἀμβόλοις νομιζέτω τις ἐκεῖσε εἶ) κωλύειν τὸν ὑπὲ τὸν ἀρετὸν φέρου-

σαν

Ex τῆς ἑρμίν. τῆ ἐξαημ.

Ex τῆ λόγ. τῆ εἰς τὸν ἀπὸ φύσεως νόμον

Ex τῆ ἑρμην. τῆ χρ. Ισαὰκ. διακ.

Ex τῆς ἐξαημ.

Ex τῆς ἐξαημ.

σαι ὀδὲ διώασθαι· ἀλλ' ἀπατᾷ μὲ ἡ ὑποσκελίζει τὸν ῥᾳθυμοτέρως, οὐ μέλει κωλύει
καὶ βιάζεται. Ὁ τῦτο αὐτὸ τῷ παραγμῷ ἡ πεῖρα δείκνυσιν, ὅτι ἰώικα αὖ βουλώμεθα ἡ-
φειν, ὅσῦτοι ⟨Ψ⟩ τόνον ὑπιδεικνύμθα, ὡς μηδὲ πολλῶν ὄντων τῷ προτεπόντων ὑπὸ τῶν
τῆς κακίας αὐτὸν ἀρέχασθαι τῆς συμβουλῆς, ἀλλὰ πάντως ἀδάμαστος τερπότερος ἡμᾶς γί-
νεαλ, καὶ ἀποφεύγειν τοῖς παφῦλα συμβαλλόμενοι καὶ ἀκοας. ὅταν ῥᾳθυμῶμθ, καὶ μη- 5
Ex τῆς ἐρυθρ. ἡ ἐξαμ. δενὸς ὄντος τὸ συμβαλλόμενος ἢ ὑποσχίζοντος, οἰκῶθεν κανόμενοι ὑπὸ τ κακίας ὁρμῶμθ. Ἐστ
μὲν δὴ καθ' ἑαυτὸ ἡ ἀρετὴ θαυμαστή· ὅταν δ' ἐν μέσῳ τ κωλυόντων τυγχάνων ἰς ταῦτη
μετίῃ, πολλῷ μᾶλλον θαυμαστοτέραν ταῦτην ἀποφαίνει. οὐ γὰρ ὁ τόπος τ ἀρετὴν, ἀλλ' ἡ
Ex τῆ λόγ. ὅτι ἀδύνατον καὶ τοῖς λόγοις καὶ τοῖς ἀκόυσι τὸ περὶ χάριτος δημηγορεῖν. ἀρετὴ πέφυκε ⟨Ψ⟩ τόπον σεμνύουσι. Καὶ τῆς μὲν ἐνὸς ἀρετῆς πολλοὶ ζωαπολαύουσι
καὶ τῶν πονηρῶν· τῆ δ' πολλοὶ κακία, καὶ ἐνὸς ὁ κατορθῶν ἡ μεταξὺ δήμου πολλοῦ, καὶ συγ- 10
καλα φέρεται. καὶ ἑνὸς μὲν δὴ θεσπεσίου ὀργῆς ζωὴ, δῆμον ὁλόκληρον ἁρπάσαν διωκόσεται
τῆς ὀργῆς τῦ Θεοῦ· πόλις δ' ὁλόκληρος διεφθαρμένη πρὸς τὸν οἰκείας κάλλισιν καὶ ὠμωσίδα
ὑπιδεῖν ⟨Ψ⟩ οὐ βιοῦται καὶ καθελὼν οὐ διώκοι). καὶ τῦτο ἀπὸ τῦ Νῶε δῆλον. πάν-
των οὖν ἀπολλυμένων διεσάζετο μόνος. καὶ ἀπὸ τῦ Μωϋσέως φανερόν· μόνος γὰρ ἴσχυσε
δῆμον τοσῦτον σῶσαι τοσάσασθαι. ἐγὼ δ' καὶ ἕτερον ἔχω τῆς Φιλανθρωπίας τῦ Θεοῦ δῆγμα 15
εἰπεῖν. ὅταν γὰρ ζῶντας αὐθέντας καὶ πρήσιν ἔχοντας μὴ βύρη δυναμένους ἀξαιτή-
σασαλ τὸν ἡμάρτηκότας, ὅτι τὸν πλάνητας καὶ καταφύγλ, καὶ δι' ἐκείνων φησὶν ἀφίεσαι
καὶ ἁμάρτημα. ὥσπερ οὖν τῷ Ἐζεκίᾳ φησὶν· Ὑπερασπιῶ τῆς πόλεως ταύτης δι' ἐμὲ
Ex τῆ λόγ. τῆ εἰς τὸν αἰνιγμ. καὶ διὰ Δαυὶδ ⟨Ψ⟩ παῖδά μου, ⟨Ψ⟩ ἦδη τετελάντηκότα. Εἶδες πόσον τῶν ἀγίων ἡ ἀρε-
τή; καὶ γὰρ τὰ ῥήματα αὐτῶν μόνα, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἱμάτια τῆ κτίσῃ πάσῃ παντοτὶ ὄντα αἰ- 20
δέσιμα. ἡ τῦ Ἠλίου μηλωτὴ ⟨Ψ⟩ Ἰορδάνου ἔλυσε· καὶ ἐπὶ τὸ ῥήματα τῶν τειῶν παίδων τὸ
πῦρ κατεπάτησαν· ὁ ξύλον τῦ Ἐλισαίου καὶ ὕδατα μετέβαλε, καὶ σίδηρον ἐπὶ τῆς
ἐμφωνείας βαρύζειν ἐποίησεν· ἡ ῥάβδος Μωϋσέως τὸν ἐρυθρὸν ἔλυσε θάλατταν, τὸν πέ-
τραν ἔρρηξε· καὶ ἱμάτια Παύλου δαίμονας ἔλασαν· αἱ σκιαὶ Πέτρου θανάτου ἐφυγάδευ- χ. τοῦ μακ.
σαν· ἡ τέφρα τῶν ἁγίων μαρτύρων πανηγεις ἀπελαύει δαίμονας. διὰ τῦτο μετ' ἐξουσί- 25
ας ἄνθρωπον ποιεῖσθαι, καθάπερ ὁ Ἠλίας. οὐ γὰρ δὴ μόνον ἐώρα ὁ ἀγάλμα καὶ τὸν
ἔξωθεν φαντασίας τῦ βασιλέως, ἀλλ' ἐώρα καὶ τὸν ψυχὸν ῥάκια ἀπεσκεδασμένον, αἰχ-
μῶσαν, ῥυπῶσαν, καὶ κατάδικον πάντες ἀθλιώτερον διαχειμάζον· καὶ ἰδὼν αὐτὸν αἰχμά-
λωτον καὶ δοῦλον οἷα τῶν παλῶν, καταφρονεῖ αὐτῦ τῆς ἀρχῆς. καθάπερ γὰρ ὅτι τῆς σκη-
νῆς, ἀλλ' οὐκ ὅτι τῆς ἀληθείας ἐδόκει βασιλέα βλέπειν. τί γὰρ ὄφελος τῆς ἔξωθεν ὑπο- 30
πείας, ὅταν τὰ ἔνδον ᾖ πενίας τοσαύτης ἡ; πῶς βλάβος τῆς ἔξωθεν πενίας, ὅταν ἔνδον τοσῦτος ἀ-
πολείπηται θησαυρός; τοιῦτος λέων ἦν καὶ ὁ μακάριος Παῦλος. Εἰσελθὼν γὰρ εἰς ὃ
δεσμωτήριον, καὶ βύσσας μόνον, καὶ θηρία πάντα ἔστεσε· καὶ δεσμὰ κατέφαγεν, οὐκ ὀδόν-
σι χρησάμενος, ἀλλὰ ῥήμασι. δέσμιος ἦν λέοντας αὐτὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἕτερόν τι πλέον
λεόντων χρὴ κλῆσι. ὁ μὲν γὰρ λέων εἰς δίκτυον πολλάκις ἐμπεσὼν ἀλίσκεται· ⟨Ψ⟩ δ' ἄγ- 35
οι διδάντας, τότε ἰσχυρότερον γίνονται. ὁ λέων φθέγγεται, καὶ τὰ θηρία φυγαδεύει πάντα· ὁ
Ex τῆ α. λόγ. εἰς τὸν Παῦλ. ἅγιος φθέγγεται, καὶ τὸν δαίμονας Ⓐ φυγαδεύῃ πάντοθεν. Ἀλλὰ τίς αὕρα λήγει ἀσκῆ χ. ἀνίει
γοῖς Παύλου καυχησάμενος; ἢ ποία διώκοιτο γλῶσσα ἐφικέσθαι τῶν εἰκωμίων τῶν τότε;
Εἴτε γὰρ παρεφθέγξατο ἐπιδεέστερόν τι ἠθελήσαμεν, εἴτε παρεμάρτυρα, εἴτε δίκαιοι, εἴτε ἀσέ-
βεσι, εἴτε μάρτυρες, πάντα τῶν παρ' ἡμῖν συλλαβεῖν ἔχει μὴ τοσαύτης ἐνδεᾶς, μὴ ὅ- 40
σης ἀδελὶς ἐκείνοις, ὅσῳ ἐκείνος ἐξῆκασιν, ἐκέκτητο. ὅταν οὖν ἅπαντα ταῦτα ἐν ἀνθρώποις
καλὰ συλλαβοῦσα ἔχῃ ψυχὴ μία, καὶ πάντα μὴ ἐνδεᾶς, οὐ μόνον δὴ τῶν ἀνθρώπων,
ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγγέλων, πῶς ἀξιεπόμθα ἐν τῷ μεγάθους τῶν ἐγκωμίων; πόσης οὖν οὐκ
ἂν εἴημεν κατηγνώσεως ἄξιοι, ὅταν μὲν ἀνθρώπων πάντα συνειλεγότος ἐν ἑαυτῷ τὰ κα-

λὰ,

λη, ἡμᾶς δεῖ δ πολλοστὸν μέρος αὐτῶν μιμεῖσθαι καταδέζωμεν; Ἐκ πολλῶν μὲν γὰρ καὶ ἄλλων καταρθωμάτων ὁ πατριάρχης θαυμάζεται Ἀβραάμ, μάλιστα δ ἐκ τῆ Ⓦ ὑὸν καταθύσαι Ⓦ ἑαυτῦ. ὁ δ Ἰσαὰκ ὅτι τῆ μὲν ἐξ ἀκρασίας, ὅτι τῶν οἰκείων ἐλαττούμενος ἔρωτι, οὐκ ἐπιξήλη, ἀλλὰ πρὸς ἐχθρὰ πάντα χρῶ τῶν οἰκείων κτημάτων, ἕως τῶν λυπεώτατον τὸν ἀδικεῖν ἐκέρσειν ὅτι θυμίαν. καὶ ὁ Ἰακὼβ δ ὅτι τῆ καρτερίᾳ ἐν τῆ ἀνομοιῆ, καὶ ὁ Δανιὴλ ὅτι τῆ πραότητι· καὶ ὁ Ἠλίας, ὅτι ἀπὸ τῦ διαυτὸν ἐζήλωσεν. ἀλλὰ τί Παύλῳ ἡμῖν ἐστι, ὃς πάντα ταῦτα ὁμῦ συλλαβὼν ἔχει ἐν μιᾷ ἀνθρώπῳ; ἐδεῖ γὰρ ὑὸν καταθύσαι αὐτῦ, ἀλλ' ἑαυτὸν μυριάκις καταθῦσαι· καὶ δεῖ τῶν οἰκείων ὅρων ἠλαττῶσθαι μόνον, ἀλλὰ καὶ γλῶ καὶ θαλάτθαν, καὶ Ἑλλάδα ἐν βαρβάροις, καὶ πᾶσαν ἁπλῶς, ὅσῳ ἥλιος ἐφορᾷ γλῶ, ὥσπερ τὶς ἀνθρωπος ἐδιήλθε, συρόμενος, τυπτόμενος, λιθαζόμενος, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀποθνήσκων· δεῖ δὶς ἐπλέειν ἔτη ἐδύλθυσι συγκεκλεισμένος ἐν καύματι τῆς ἡμέρας, καὶ ἐν παγετῷ τῆς νυκτός, ἀλλὰ Ⓦ ἄπονα βίον ἐν λιμῷ καὶ γυμνότητι, καὶ ἀλύσεσι, καὶ διαμωτηρίοις καὶ ὅπισθε λαῖς καὶ κινδύνοις ἑξατιλῶν. ὅπισθεν δ καὶ πραότητα τίς ἂν μᾶλλον, τίς δ ἴσον τῆς Παύλῳ ψυχῆς ἀμφότερα ταῦτα κατόρθωσεν; εἰ δ Ⓦ ζηλωτὴν ἴδοις αὐτῦ, τοσῦτον ὕψος κεκτημένον τῦ Ἠλιῦ, ὅσον ἐκεῖνος τῶν ἄλλων προφητῶν ἀνθρώπων. ἀλλ' ὁ Ἰωάννης ἀκρίδας ἤσθιε καὶ μὴ ἄγγελον· ἀλλ' οὗτος ἐν μέσῃ τῇ οἰκουμένῃ, καθάπερ ἐκεῖνος ἐν τῇ ἐρήμῳ, διέτριβεν, ἀκρίδας μὲν καὶ μὴ ἄγγελον ἐσθίων. πολὺ δ βὐπλεκέστερον ταύτης ἀνθρώπου τράπεζαν, καὶ ἐδεῖ τ' ἀναγκαίας βὐπορῶν τροφῆς, δι' ἃ τ' ἐκήρυττε σπουδάζων. λείπει δ πρὸς τοῦ ἀγγέλους αὐτὸν ἐξισάσαι λοιπόν. καὶ μηδὶς τόλμαν καταγινωσκέτω τῶν λόγων. εἰ γὰρ Ⓦ Ἰωάννην ἄγγελον ἐκάλεσεν ἡ γραφή, πῶς οὐ μᾶλλον, εἰ τ' ἄπαντα ἀμείνω τ δυνάμενον τροφὴν ἐλάμβανεν ἐκείνης; Καὶ γὰρ τί ποτέ ὅστις ἄνθρωπος, καὶ ὅσον τ φύσεως τ ἡμετέρας τὸ εὔτηλμα, ἐν ὅσῃ ὅτι δικτικὸν ἀρετῆ τυπῖ ὁ ζῶον, ἐδήλωσε μάλιστα πάντων ἀνθρώπων Παῦλος καὶ νῦν ἔσχεν ἐξ οὗ γέγονε λαμπρᾶς τῆ φωνῆ, πρὸς ἅπαντας ἐν καλεῖσθαι μᾶλλον τῆ κατασκευῆ, ἀποτελεσθύμενος ἀπὸ τῦ διαυτὸν, καὶ δηλῶν ὅτι ἀγγέλων καὶ ἀνθρώπων οὐ πολὺ δ μέσον, ἐὰν ἑαυτῶν προστήκῃ ἐθέλωμεν. οὐ γὰρ ἀλλῶν φύσιν λαχὼν, ἐδὲ ἑτέρας κοπιωτέρας ψυχῆς, ἐδὲ ἄλλον οἰκήσας κόσμον, ἀλλ' ἐν τῇ αὐτῇ γῇ καὶ χώρᾳ, καὶ νόμοις καὶ ἔθεσι τραφείς, πάντας ἀνθρώπους ὑπερεκόντησε, ἐδὲ οὐ γεγόνασιν ἀνθρώποι, ἡλιώδεις. καὶ ὡς ἀνθρώπου πρὸς πετρὰν ἀκίνητος ἡμῶν, οὕτω μὴ ἀκριβείας τῆς φύσεως τὰ σκιρτήματα κατθυνάζων, ἐδὲ ἐδέποτε πρὸς ἐδὲν ἀνθρώπινον ἔπαθε. Καθάπερ γὰρ ὅτι τῶν χρημάτων ὁ δύο χρυσοῦς χρείττους, πλείονα λαμβάνει προθυμίαν πρὸς τὸ δίκαια καὶ εἴκοσι συλλέξαι καὶ συναγαγεῖν, οὕτω καὶ ὅτι τῆς ἀρετῆς ζῷ· ὁ ποιήσας τι καλὸν ἔργον καὶ κατορθώσας τῆς ἐργασίας, προκαλεῖται πάντα λαμβάνει καὶ προσίεται, ὥστε καὶ ἑτέρων πλειόνων ὁμοίως ἅψασθαι. Καὶ μή μοι λεγέτω τις, ὅτι πολλοὶ κατώρθωσαν. οὐ γὰρ τῦτο ἐστὶ τὸ ζητύμενον, ἀλλ' ἵνα πάντες. οὐχ ὁρᾶς καὶ ὅτι τῶ σώματος τῦτο γινόμενον; ἐὰν Ⓦ οὖν μέσον προσπαίσαιτις διατρέψωμεν, ὅλον τὸ μέλει συνδηγεῖ τὸ σῶμα. μὴ τοίνυν τῦτο εἴπῃς, ὅτι ἐλίγοι τινὲς ἀνελεύθησαν Ⓐ μὴ καταρθώσαντες, ἀλλ' ἐκεῖνο σκόπει, ὅτι οὗτοι Ⓐ ὀλίγοι Ⓐ μὴ διορθώσαντες πολλοὺς διέφθειρσιν ἑτέρους. καὶ γὰρ Ἐφέσιοι ἐπὶ πολὺν χρόνον τὸν Κορινθίοις, καὶ ὅμως οὕτως ἔστιν ὁ Παῦλος, ὡς ὅλης τῆς πόλεως ἀπολωλύσης. καὶ μάλα εἰκότως· ἤδει γὰρ ὅτι μὴ σωφρονισθέντος ἐκείνου, ταχέως τὸ ἰὸν τὸ κακὸν ὁδῷ βαδίζον καὶ τὸν ἄλλους διαφθερεῖται πάντας. Εἰ γὰρ ἐν τοῖς μέλεσι τὸ σιδηρίον καὶ αἰτίως ἔχει ἐκκόπτομεν, φοβούμενοι μὴ καὶ τὸ λοιπὸν τῶν αὐτῶν λυμῶν κατασήπηται σῶμα· καὶ ποιοῦμεν τῦτο, οὐκ ἐκείνου καταφρονοῦντες, ἀλλὰ τὸ λοιπὸν διαφυλάξαι μᾶλλον βουλόμενοι· πόσῳ μᾶλλον ὅτι τῶν συνόντων ἡμῖν ὅτι κακία τῦτο ἐργάζεται ἀναγκαῖον; εἰ μὲν γὰρ δυνάμεθα καὶ κακίους διορθῶσαι, καὶ αὐτοὶ μὴ διαβληθῶμεν, πάντα ποιῶμεν χρή. εἰ δ καὶ κακίους

Ex τ α λόγ. εἰς τὸν ἅγιον Παῦλον.

Ex τ β λόγ. εἰς τὸν ἅγιον Παῦλον.

Ex τ γ ἀνδριάντ.

Ex τῶ λόγ. τ κατ' Ἰουδαίων.

Ex τ δ ἐρημίτ. τ κῦ Ἰωαν. ἐυαγγ.

κακίους

καὶ χῆροι μᾶλλον ἀδιάφθοροι, καὶ ἡμᾶς ἀβλαβεστέρους, ἐκκόπτειν αὐξεις καὶ ῥίπτειν ἀναγκαῖον. Εἰ γὰρ ἡμεῖς φαῦλοις ἔχοντες ἐκκηρύττομεν, καὶ σοὶ τῷ φύσει αἰδουμένῳ, πολλῷ μᾶλλον σὺν συνήθης καὶ γνωρίμους φθόγγῳ δεῖ παιδεύειν οὕτως. Ἀλλὰ σκανδαλίζονται, φησι, καὶ κακῶς ἀποπλύουσι. καὶ τί τοῦτο; σὺ σαυτὸν τίμησον, καὶ σοὶ δοκεῖς σε ὑγιείαν δωρήσῃ). αὐτὸς σὺ σαυτὸν ἀτιμάζεις, καὶ ἄφωνός σε τιμήσουσι, ἢ τιμωρήσῃ ποτέ. ὁ μὲν γὰρ παιδεύειν δόξαν λαβὼν ἀγαθὸς εἶναι, σοὶ δοκεῖ σοι δοκεῖν βλάπτεται, εἰς ὃ εἰ τοιοῦτος οἷος ὄφελε· ἀλλ' ὁ ἀποπλύσας εἰκῇ καὶ μάτην, τῷ ἑκάστῳ δίδωσι δίκην· ὁ δὲ παιδεύειν, αὐτὸς τοῖς σεσωσμένοις ἀποστεύεται, σοὶ δοκεῖ σοι κερδαίνειν, ἀλλὰ δὲ κρίμα ἕξει μεῖζον, δὲ εἰς πλείονα ἥξει ῥαθυμίαν. ὁ μὲν γὰρ ὢν τοιοῦτος καὶ ἀποπλυόμενος, καὶ ταπεινοῦν καὶ ἐπιγνοῦναι τὰ ἁμαρτήματα ἑαυτοῦ· ὅταν δὲ λαθάνῃ, δὲ εἰς ἀναζήσεις ἀκριβῆ. Εἰ γὰρ πάντων κατηγορεῖν μόλις ἀναγκάσεται ἡ πλημμελοῦντες εἰς ὃ κατανυγῆναι, ὅταν μὴ μόνον κατηγορῶσιν, ἀλλὰ δὲ ἐπαινοῦσί σε αὐτὸν, πότε ἀναβλέψαι δυνήσονται; Ὥστε ὃ δυνατὸν σὺν σὸ ἀρετῆ ὄντας πάντων ἀκούειν καλῶς· σοὶ δοκεῖ ἡ ἀρετὴ ὀπιμελοῦμενοι, μὴ πολλοὺς ἔχειν ἐχθρούς. ἡ γὰρ πάντων εὐφημία τιμιώτερον αὐ εἴη μᾶλλον τὸ μὴ πολλῶν τῆς ἀρετῆς ποιεῖσθαι λόγον. πῶς γὰρ πάντων ἐπαινετὴν ὁ σωτὴρ, Εἰ βούλοιτο σὺν ἀδικουμένους ἐξαρπάζειν τῶν ἀδικούντων; πάλιν, Εἰ βούλοιτο διορθοῖν σὺν ἁμαρτάνοντας, ἡ ἐπαινεῖν σὺν κατορθοῦντας, οὐκ εἰκὸς σὺν μὲ ἐπαινεῖν, σὺν ὑ ψέγειν; ὥστε ἡ μὴ ἀκριβείας τῷ ἀρετῷ μετέχοντα, ἡ ἡ πάντων τὸ Θεοῦ μόνον διηνεκῶς ἐπαινοῦν, ἀδύνατον δὴ εἶναι πάντων ἀνθρώπων ἐπαινεῖσθαι δὲ καλῶς ἀκούειν. Πολλοὶ γὰρ ἀεὶ τῶν μαθητῶν ὑποδεικνύουσι ἡ κακία τῆς ἀρετῆς· ἀλλ' οὐ μόνον σοὶ αὐτῷ βλάπτει, ἀλλὰ ἡ τῶν πολεμίων ἰσχυροτέρους ἑαυτῷ ἀπεργάζεται. τοσαύτη γὰρ τῆς ἀρετῆς ἡ ἰσχύς, ὅτι ἡ σὲ ὃν πάσχει τῶν τοιούτων ὠφελεῖται, ἡ σὲ τῷ πολεμεῖσθαι τῶν πολεμούντων ἀνωτέρα καθίσταται. συνίεσσι γάρ μοι Ἄβελ· ἡκὶ αἱρεθὴν ὑπὸ τοῦ Κάϊν; ἀλλ' ὁ ὢν αἰωνίζεις ἐξ ἐκείνου μέλλει τῶν νῦν ἀνακηρύττεται ἡ σεφανοῦται, ἡ ὁ τοσοῦτος χρόνος τῷ μηνίσαι σὸκ ἐμάρανεν· ὁ δὲ ἀνελὼν ἡ ἀνεγνωσμένος ἡ τότε ζωὴν βαρυτέραν θανάτου ἐπῆνεγκε, ἡ ἐξ ἐκείνου μέλλει τῶν νῦν φιλιτθύεται, ἡ ἑαυτῷ πάντων κατηγορίας δέχεται. καὶ ταῦτα μὲν ὃ πρὸ πολλοῦ βίᾳ· ταῦτα δὲ ὃ τῷ μέλλοντι αἰῶνι ποῖος λόγος, ποία διάνοια πάντας δυνήσεται; ἀκουσον δὲ ἡ τοῦ Χριστοῦ λέγοντος. Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν γυναικί, ἥτις λαβοῦσα ζύμην ἔκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία. ὥστε ζύμης δυνάμει ἔχουσι πάντες δίκαιοι, ἵνα πάντες τὸν ἑαυτῶν ποιότητα σὺν πανταχοῦ μεταχήσωσιν. ἀλλ' ὀλίγοι πάντες δίκαιοι· ἡ γὰρ ἡ ζύμη μικρά· ἀλλ' ἡ μικρότης ἐκείνη ἄπαν τὸ φύραμα πάντες ἑαυτὸν μεθίστησι πάντας τῆς ἐνούσης αὐτῇ δυνάμεως. οὕτω καὶ ἡ δύναμις τῶν δικαίων σὸκ ἐν τῇ ποσότητι τοῦ ἀριθμοῦ, ἀλλ' ἐν τῇ τοῦ πνεύματος χορηγίᾳ τὸ ἰσχὺν ἔχει. ἡ ὅπως, ἄκουε. δώδεκα ἦσαν πάντες ἀπόστολοι· εἶδες πῶς μικρὰ ἡ ζύμη; ὅλην ἡ οἰκουμένην ἐν ἀπιστίᾳ ἦν· εἶδες πόσοι τὸ φύραμα; ἀλλ' ὅμως πάντες δώδεκα πᾶσαν τὴν οἰκουμένην πάντες ἑαυτὸν ἐπέστρεψαν. ἡ γὰρ ἡ ζύμη ἡ τὸ φύραμα τῆς αὐτῆς φύσεως, ἀλλ' οὐ τῆς αὐτῆς ποιότητος. Εἰ βούλει δὲ ἐπιδεῖξαι γνῶναι ὅσον δύναται πλέον παρρησία δικαίου δυναστείας τυραννικῆς, τῷ Ἰωάννου ἄκουσον λέγοντος τῷ Ἡρῴδῃ, Οὐκ ἔξεστί σοι ἔχειν τὴν τοῦ ἀδελφοῦ σου γυναῖκα. ὁ Ἡρῴδης, βασιλεύς, δορυφόρους ἔχων, πλοῦτον περιβεβληκώς, δυναστεύων δυναστείαν βασιλικήν· ὁ Ἰωάννης πτωχός, ἀνέστιος, ἄπολις, ἀκτήμων, ἄσιτος, ἀκρίδας σὺν βοτάνην ἐσθίων, ἡ μέλι ἄγριον· ἀλλ' οὗτος ὁ πτωχὸς, ὁ σὺν τῇ ἐρήμοις περιῤῥόμβος, τῷ τῶν πολυάνδρων ἄρχοντι πόλεων ἐξ αὐθεντίας περιέπτευε, σὺκ ἔξεστί σοι. βλέπεις πῶς τῇ φύσει τῇ ἀρετῇ ὁ ἀρχὴ τῆς κακίας; ἀλλ' ἀπὸ τούτων ἐμπαλλέν) εἰς δεσμωτήριον ὁ δίκαιος· ἀλλ' ὃ πικρὸν σκῆνος συμπόσιον, ἡ εἰστήκειν ὀργούμενον

Ἐκ τῶν ἑρμων. ἡ τῷ Ματθ. εὐαγγ.

Ἐκ τῶν ἑρμων. ἡ τῷ Ματθ. εὐαγγ.

Ἐκ τῶν ἑξαημ.

Ἐκ τῶν λόγ. ἡ εἰς τὸ, πάντα ἔφαγεν ἀκ ἐκ ἡ μέσα γέμουσιν ὁ διάβολος;

Ἐκ τῶν λόγ. ἡ εἰς τὸ μεταποίας ἐ εἰς τὸν ζ. Ψαλμ. καὶ εἰς Ἰωαν. τὸν θεόδρομον. Μαρκ. ς.

χ. πάντας

ὃ κεφάσιον ἐν μέσῳ τῷ συμποσίου, καὶ ἀρέσκει τῷ Ηρῴδῃ καὶ τοῖς συνδειπνοῦσιν, ὥστε Ⓜ
Ηρῴδιον ὀμόσαι, Αἴτησαί με ὃ θέλεις, καὶ δώσω σοι, ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου. βλέπεις
πῶς τὴν βασιλείαν ἀπέρριψεν; ὃ ἐὰν αἰτήσῃς, δώσω σοι, καὶ ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου.
ἄθλιε καὶ ταλαίπωρε, οὕτω περιδιέφθαρσαι τὰς ἁγίους σου ὀφθαλμούς; τοιούτου χρῄεις τὴν
βασιλείαν ἀξίαν; ἅτε ἀξιωρχήσατο τὸ κεφάσιον, καὶ ἀπέδιδου τὸ ἥμισυ· ἐὰν ἓν δεύτερον ἐρ-
χήσηται, τί ποιήσεις; δοῦναι μὴ πάλιν αὐτῷ ὀρχήσασθαι, ἢ μὴ πάλιν ὀρχησαμένῳ βδελυχι-
μῇ· εἰ δὲ μή, λείπεταί σοι ὃ περισαυτῇ. Οἱ γὰρ περὶ τὰ πλούτια κεχηνότες, καὶ μυρι- Ex τῆς ἑρμην. τῶν μυθ. Ψευ.
άκις πλουτῶσι, καὶ δυναστείαν ὅσην περιβεβλημένοι πολλοί, εἰς πάσχει δούλων καὶ ἀνδραπό-
δων τοῖς τὴν ἀρετὴν μετιοῦσιν εἴσω. Ἐγὼ γὰρ ὃς βασιλεὺς ποιήσω, καὶ ἰδιώτης χρηστὸς ἰδιω-
μάτων τίς τίνος κύριός ἐστι, καὶ σοῦ τῆς δεισιδαιμονίας ἁμαλθεύσει· καὶ τίς ὁ κερατῶν, καὶ τίς ὁ
κερατούμενος. πῶς οὖν εἰσόμεθα τοῦτο; ὅταν πάθῃ τὰ ἰδιώτου ὁ βασιλεὺς ποιήσῃ τι περιττὸν
γραμμα, καὶ πλημμελείας γένηται. τί οὖν ὁ χρηστὸς ἰδιώτης ἐστὶ τοιοῦτος; ὃ μόνον οὐκ εἶπεν, ὃ-
δὶ τοιαῦτα κεκύφασι, ἀλλὰ πεισθέντα καὶ Ⓜ ὅτι πάσῃ ἀπαγαγεῖν τὸ περιττοῦ, καὶ
ἀποθανεῖν δίκη. πῶς οὖν ἐλεύθερος; ὁ ποιῶν ὃ βούλεται, καὶ μηδὲ Ⓜ βασιλέα διδοὺς ἢ
ὁ περὶ τοῦ τοιούτου καταφρονούμενος; ὥσπερ γὰρ ὁ αἰχμάλωτος καὶ μυρίον ἔχῃ πλοῦ-
τον, διὰ αὐτὸ τοῦτο μάλιστα πᾶσιν δοῦλός ἐστι· οὕτω καὶ ὁ τοῦ τὴν παθῶν ἁλισκόμενος, καὶ
αὐτὸ περίκειται τὸ ἀγάθημα, δεσπόζης πάσης ἐστὶν ἀπελεύθερος. Τί οὖν τοίνυν ἐλευθέρου ἐστὶν Ex. τ' ἑξαημ.
ἄνδρος τὴν τοῦ κακίαν μετιόντων, ὅταν καὶ αὐτῆς τῆς περιουσίας τοῦ κατέχεσθαι δοῦλοι
ὦσι ἀπεφοιτήκασι, καὶ τιμωρίαν ἔτι ἔχωσιν, ὅτι πολλὰς ἀπὸ τῆς φύσεως ἀφορμὰς δοξά-
μασι, τοὺς περιδιώκουσι, ἐκόντες ἔτι συνυρέντες, καὶ περὶ τὴν κακίαν αὐξομολήσαν-
τες; Εἰ γὰρ ὁ δοῦλον ἀποδιδοὺς ποιῇ, ἐπεὶ μὴ ἐδιπλανίασεν· ὁ καὶ τοῦτο δίκαιον φεύ- Ex τ' ἑρμην. τῶν κζ' Ματθ. εὐαγγ.
γειν τί ἀκούσεται; Εἰ ἀφρὸς δοῦλος ἀζημίωτος, ὅταν ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων ἡμᾶς τί πεισό-
μεθα, μυρίων ἡμᾶς ἐλκόντων ἐπὶ ἀρετὴν φιλαδυσώπου καὶ ἐκουσίους; οὐχ ὁρᾶς ὃ αὐτὸ λέγει
τοῦ βίου καὶ ὃ ἄδηλον τῆς ζωῆς, καὶ Ⓜ ἐν τοῖς παροῦσι πόνοι; μὴ γὰρ τὴν μὴ ἀρετὴν μὴ
πόνου, τὴν δὲ κακίαν ἄθλιον πόνων ὄντι μετελθεῖν; Εἰ οὖν ἡ τοῦ σῶμα καὶ ἐκεῖ πόνος, δίκαι τί μὴ
ταύτην ἐλέσθαι τὸν πολὺ κέρδος ἔχουσαν; Μηδὲν ἐὰν ἱερεὺς ἴδῃς ἀνάξιον, τὸν ἱερωσύ- Ex τ' β λόγ. τ' εἰς τὸν Οζίαν.
νην μιαίνοντα. οὐ γὰρ ὃ περῶν μιαίνει δίκαι, ἀλλ' ὁ Ⓜ κακῶς τῷ καλῷ χρώμενον.
ἐπεὶ καὶ Ἰούδας περιόδους ἐγένετο, ἀλλ' οὐ κατηγορεῖται τοῦτο τῆς ἀποστολῆς, ἀλλὰ τῆς ἐκεί-
νου γνώμης. καὶ ἵνα τοὶ πολλοὶ δίκαιοι γένωνται, καὶ διδακτήρια δεδώκασιν αὐτοῖς φαρμάκων.
ἀλλ' οὐ τὸν τέχνον μιαίνω, ἀλλὰ Ⓜ κακῶς τῇ τέχνῃ χρησάμενον. καὶ ταῦτα πολλοὶ
κατεπόντισε πλοῖα, ἀλλ' οὐχ ἡ ναυτιλία, ἀλλ' ἡ κακὴ γνώμη ἐκείνων. Ἀνάγκη μὲν ἐλθεῖν Ex τ' ἑρμην. τ' κζ' Ματθ.
τὰ σκάνδαλα, φησὶν ὁ σωτήριος λόγος· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, δι' οὗ τὸ σκάνδαλον
ἔρχεται. τί οὖν; ἡ περίρρησις αὐτὸ τὰ σκάνδαλα ἀγαγεῖν οὐχ ἡ περίρρησις αὐτὸ, ἀπαγε· τοῦτο
ὅπῃ περάσῃ, δίκαι τοῦτο γίνῃ· ἀλλ' ὅπῃ πάντως ἔμελλεν ἔσεσθαι, δίκαι τοῦτο περιεῖπεν· ὡς εἰ-
γε μὴ ἐβούλοντο Ⓐ φέροντες αὐτὰ ποιηρεύεσθαι, οὐδὲ αὐ ἦλθον· εἰ δὲ μὴ ἔμελλον ἔρχεσθαι,
οὐδὲ αὐ περίρρηδεν. ὅπῃ δὲ ἐκακοεύργησαν ἑαυτοὺς, καὶ ἀνίατα ἐσόσησαν, ἦλθον, καὶ περι-
λείπει τὸ μέλλον ἔσεσθαι. καὶ εἰ διορθώσασθαι ἐκεῖνοί, φησι, καὶ μηδὲν ἐῶ ὁ τὰ σκάνδαλα
κομίζων, οὐκ ἔμελλεν ὁ λόγος οὗτος ψευδὴς ἀλήσεσθαι; οὐδαμῶς. οὐ γὰρ δὴ ἐλέχθη· Εἰ γὰρ
ἔμελλον διορθοῦσθαι πάντες, οὐκ ἂν εἶπεν, ὅτι ἀνάγκη ἐλθεῖν· ἀλλ' ὅπῃ περιῆν αὐτοῖς διορ-
θώτους ἐσομένοις οἴεσθαι, δίκαι τοῦτο εἶπεν ὅτι πάντως ἔσεσθαι. καὶ πῶς ἔνεκεν αὐτοῦ οὐκ ἀ-
νιλέ, φησιν, ὅτι οὐκ ἐκείνων Ⓐ βλασφημούμενοι ἀπόλλυται, ἀλλ' ἐκ τῆς ἑαυτῶν ῥᾳθυμίας.
εἰ δὲ γὰρ τὰ σκάνδαλα ἡ ἀπώλεια, πῶς ἀπολεῖται ἔμελλεν; ὥστε ἂν ἀφωμάρτει, ὁ μακρὰν
ἀπιὼν καρπούμενα κέρδος, τὸ διὰ παντὸς ἐγκρατεύεται. Εἰ γὰρ ὁ πολεμίων ὅταν ὁ τοσού-
των στασιωτῶν ὑπεκειμένων καὶ ἡνυδρίαν, πῶς ἂν ἔτι ἐν ἀδείᾳ ζῶντες; καὶ, εἰ βούλει,

Ⓜ

Ⓜ προῆτον αὐδρεπτον σύτσω· Εἰ γὰρ ὀλίγον χρόνον, πάχα ἦ σοὶ ἡμέραι ὀλίγαι τὸ τῶ σώματος ζήσας, καὶ τυφῆς ἀπολαύσας, εἰς βασάνους πλήσει κακίας, ὡς καὶ ἰσοτίμου φασιλαθῶαι, καὶ Ⓜ ἀπατεῶνα διηνεκέως νομίσαι, καὶ μηδὲ μιᾶς καταφρῆν ἐντολῆς· Εἰ δὲ Ⓜ ἐφεξῆς βίον ἔζη, τί οὐκ ἂν εἰργάσατο; ὅταν γὰρ ἅπαξ τοῦς ἐλευθερωθεῖς τῆς κακῆς μὴ σωφρονισθῆ, πολλῶ χαλεπώτερα πείσεται τῆ πρώτερον. ἢ γὰρ ἀπὸ πολλοῦ τύτου σωφρονισθῆναι ἔδει, ἀπὸ τε τῆ παιδὸς πρώτερον, ἀπό τε τῆ ἀπαλλαγῆναι, ἀπό τε τῆ πρόσδοκᾶν χαίρειν πείσεσθαι, εἰ μὴ μεταβάλλοιτο. ὅταν ἦ μηδενὶ τύτων γένηται βελτίων, πῶς οὐ πολλῶ χαλεπώτερα πείσεται τῆ πρώτερον κακῆς; Ὁ γὰρ Φαραὼ ὁ πρώτης τῆς πληγῆς εἰ ἐπαιδεύθη, οὐκ ἂν ἔλαβε πεῖραν τῆ ὑστέρων, οὐκ ἂν μὴ ζωῆς ἅμα αὐτοῖς τῶ γραπτῶ κατεπατήθη πάντι. ἀλλ' ὁ ὑπὸ τῆ δισμοῦ γενόμενος κακὸς, οὐκ ἐς αἰῶνα κακός· ἀλλὰ τῆς ἀνάγκης ἀπαλλαγεὶς ἐπανήξει πάλιν. μὴ οὖν τῦτο ἐρωτῶντες λέγωμεν, ὁ μηδὲν πεπονηκὼς κακὸν, μηδὲ ἀγαθὸν, ποῖον δέξεται τόπον; Ὃ γὰρ μὴ ποιῆσαι ἀγαθὸν, τῦτο ποιῆσαί ἐστι κακόν. Εἰπέ γάρ μοι, Εἴ τινα οἰκέτην ἔχεις, μηδὲν κλέπτοντα, μήτε ὑφαιροῦντα, μήτε ἀντιλέγοντα, ἀλλὰ ἡμέρης κεφαλῆς καὶ τῶ ἄλλων ἁπάντων, καθήμενον ἢ ἑστῶτας ἔργοις, καὶ σοὶ τῆ ὀφειλόντων πρὸ οἰκέτης δικαιότητι πληρεῦσθαι ποιοῦντα, οὐ μαστιγώσεις, οὐ χρεολοιδήσεις αὐτόν, εἰ πέ μοι; ἢ μᾶλλον σοὶ εἰργάσατο κακόν. αὐτὸ μὲ οὖν ὅτι κακὸν τῦτο ὃ μὴ ποιῆσαι ἀγαθόν. ἔστω δὲ γεωργὸς τις ἡμῖν, ἢ μηδὲν λυμαινέσθω τῆ ἡμετέρων, μήτε ὀρυσσέτω, μήτε κλεπέτω, μόνον ἢ καὶ αὐτὸ χέρσας δύσας οἴκοι καθεζέσθω, μήτε σπειρέτω, μήτε αὔξησιν τίμων, μήτε ἀμπελῶν θεραπεύων, μήτε ἄλλο τι τῆ περὶ τὸν γῆν πόνων· ἆρα οὐ κολάσομεν Ⓜ τοιοῦτον; κρίνομεν σοὶ ἠδίκησεν, σοὶ ἔχομεν ἐγκλήμα αὐτῆ. ἀλλὰ αὐτὸ μὲ οὖν τῦτο ἠδίκησε. καὶ ὅτι τὸ σώματος ἢ τὸ ἡμετέρω ἔστω ἡ χεὶρ μὴ πλήττουσα τὸν κεφαλήν, μηδὲ σκοτοῦσα τὸν γλῶτταν, μηδὲ ὀρύττουσα Ⓜ ὀφθαλμόν, μηδὲ ἄλλο τι τοιῦτον ἐργαζομένη κακόν, μόνον ἢ ἀργὴ ἰδιάτω, ἢ τὸν πρὸ ἑαυτῆς λειτυργίαν μὴ πληροῦτο τῆ σώματι σώματος· ἆρα οὐκ ἄξιον σκηπτῆναι αὐτόν, ἢ περιφέρειν ἀργοῦσαν, ἢ σώματι λυμαινομένῳ τῆ σώματος; τί ἦ, φῆ ὁ σῶμα μὴ κατεσθίῃ τὸν χέρσα, μηδὲ δάκνῃ τὸ ξῆθος, ἀλλ' ἦ πρὸ ἑαυτῆ ἐλλείπῃ σπορὰν, οὐ βέλτιον ἐμπεφράχθαι μᾶλλον; Εἰ τοίνυν ὅτι τύτων ὑ μόνον τὸ κακὸν ἢ παρέξαι, ἀλλὰ ἢ ἡ τῆ ἀγαθοῦ ἔλλειψις ἀδικία μεγάλη, πολλῶ μᾶλλον ὅτι τῶν σωμάτων.

Εκ τῆ αὐδρεαύτ. Εἴθε μὲ γὰρ δυνατὸν ἦν ὑπὲρ ὑμῶν ἐμὲ καταρᾶσθαι, ἢ ἀλλ' ἐπαθλαν ὑμᾶς λαμβάνειν τῶν καταρωμάτων, ἢ οὐκ ἂν ἔστιν ἰωάχλησα. ὥσπερ γὰρ μήτηρ ὁρῶσα παιδίον πυρέττον παρεῶσα ἀχθομένῳ ἢ κηδομένῳ, ἀριωδοῦσα πολλάκις εἶπεν· Εἴθε μοι δυνατὸν ἦν, τέκνον, Ⓜ πυρέτον ἀναδέξασθαι Ⓜ σοὶ, ἢ ἐπ' ἐμαυτῆ ἐλκύσαι τὸν φλόγα· ὕτω κἀγὼ λέγω, Εἴθε δυνατὸν ἦν ἐμὲ πεῖσαι τα ὑπὲρ ὑμῶν καταρῶσαι πάντων· ἀλλ' οὐκ ἔστι τῦτο, οὐκ ἔστιν. Ο τοίνυν δυνάμενος ἢ ἑτέρως διορθῶσαι, μεγάλως βλάπτεται τῆ θεραπεύειν, ἐκ πειρέτω βελτίως· ὁ ἦ ἀπειρότερος ὤν, φυτέτω σοὶ πατρὸς, ὥστε μὴ τὸν πρὸ ἐκείνων δέχεσθαι λύμην. ὕτω γὰρ ἢ Ⓜ πρόνοια βιώσεται βίον μὴ ἀσφαλείας, ἐκ τῶν μαθητῶν ὀπτεύξεται ἀγαθῶν· ὧν ἡμῖν πάντας ἡμᾶς ὀπτυχεῖν, χάριτι ἢ φιλανθρωπίᾳ τῆ Κυρίω ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, μεθ' ὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν ἐκ ἀεί, ἢ εἰς τὸν αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμην

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΑΡΡΩΣΤΙΑΣ ΚΑΙ ΙΑΤΡΩΝ.

Τὴν ἀῤῥωστίαν ἐπιπέμπει, ὦ δέσποτα, ἁμαρτάνουσι τοῖς σώμασιν τοῖς ἰδίοις, καὶ τῆς ἀγίας ἐκείνης ἕνεκεν ἐργασίας· ἁγία γὰρ ἡ ψυχὴ καθαρά, καὶ τοιαῦτα ἔχουσα πτώματα. τίς γὰρ ὕπνος ῥῴωσι πάντας; τίς τοσαύτην πληγὴν ἐδίξατο, ἣν ἔστιν ἀδέκαμνον εἶδεν; οὐκ ἔστιν οὐδείς, οὐκ ἔστι. καὶ μικρὸν αὐτῷ τὸ σῶμα ἐδαπάνησεν, καὶ πηγὴ σκωλήκων αὐτῷ πάντοθεν ἔῤῥυεν ἀπὸ τοῦ μώλωπος, καὶ διέτεινε τὸν αὐτὸν ὀδυνηρόν, καὶ πολλὴ πάντοθεν ἦν ἡ δυσωδία, καὶ ὁ σῶμα καὶ μαρὸν ἀφῃρεῖτο, καὶ τοιαύτη σπουδὴ τὸν ἐκόμιζεν, ἀλλ' οὖν ἔστια ἐποίει· καὶ λιμὸς ἐπὶ αὐτῷ ξένος ἐκ παραδόξου. οὐ γὰρ διὰ μιᾶς ἠδύναντο τῆς ἐξοδίας ἀπολαῦσαι. Βέβηκεν γάρ, φησι, ὁρᾷ τὰ σιτία μακρόθεν. ἀλλ' ἐκεῖνον ἔδει ἔτι παρακληθῆναι καὶ παραμυθήσασθαι, φησί, τοὺς ἑαυτοῦ φίλους ὁ Θεὸς αὐτῷ ταῦτα ἐπάγων. τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸν μᾶλλον ἐπαίρεται καὶ ἐθορύβει, ὅτι ὁ δίκαιος Θεὸς, καὶ πάντα ἔργα πρὸς αὐτὸν ἀναφέρων, τοῦτον οὐκόμιζεν αὐτῷ πολεμῶν, ὃν παρέφασιν τινὰ ἐζήτει βύρσης τῆς γειτνιώσης οὐκ ἔχων. εἰ δὲ ἐδύνατο τοῦτο ἐκ παρακλήσεως νομίζεις, δυνήσεται καὶ αὐτὸς ταύτην τὴν παραμυθίαν φέρειν. καὶ γὰρ μὴ λέγε τὸ Θεοῦ παῖδας εἶναι τῆς ἁφῆς, ἀλλ' ὅτε ἀφ' ἑαυτοῦ ἐπειρᾶτο, βλασφημήσας ἂν, καὶ μὴ βλασφημήσας ὁμοίως κωλῦσαι ἂν, ἀφεῖλε δὲ τῆς σῆς ἕνεκεν δεκαπέντε, ὥσπερ καὶ λέγει Θεοῦ παῖδας εἰς φανερὸν ἄγων, ἵνα καὶ σὺ τὴν αὐτὴν ὑπομείνῃς μισθὸν, ὅτι τοὺς παῖδας αὐτοῦ ἐπαιδεύσατε σὺν συμφοραῖς ἡμέραις ἐλέγχας, καὶ δὲ ὁμοπαθεῖς αὐτοὺς κωλύσας, μὴ βλασφημήσαι ἂν, ἠνάγκασας. Οὔτε γὰρ ἀγαθός ἐστιν ὅστις χωρὶς ἁμαρτίας, οὔτε κακός τις ὅστις χωρὶς δικαιοσύνης· ἀμφοτέρωθεν δὲ ἀμοιβὴ καὶ ἀντίδοσις. εἰ γὰρ ἦν τις δίκαιος, καὶ φαῦλον ἐργάσηταί τι, ἡ τοσοῦτον, καὶ ὁμοιοῦται παραδοθῆναι, μὴ θορυβηθῆναι· ἀλλ' εἰπέ, ὅτι ἔστιν ὁ δίκαιος μικρόν ποτε καὶ ἐποίησε, καὶ ἀπολαμβάνει ὧδε, ἵνα ἐκεῖ μὴ κολασθῇ. πάλιν ἐὰν ἴδῃς ἁμαρτωλὸν ἁρπάζοντα, πλεονεκτοῦντα, διηνεκῆ μόνον, μυρία ποιοῦντα κακὰ, μηδὲν ὕστερον θορυβηθῇς, ἀλλ' εἰπέ· ἔστι ὁ ἁμαρτωλὸς ὁ μυρία κακὰ ποιῶν, πού τι ἀγαθὸν ἐποίησε, καὶ ἀπολαμβάνει ὧδε τὰ ἀγαθὰ, ἵνα μὴ μισθὸν ἐκεῖ ἀπαιτήσῃ. τοῦτο γὰρ καὶ ὅτι ὁ Λάζαρος ὅστις ἦν ἴδωμεν· ὅτι σπουδαῖος καὶ αὐτὸς ἔχει τινὰ ἁμαρτήματα, καὶ πολλοστὸν πάλιν λέγει ἀγαθόν. ἄκουσον τί φησιν ὁ Ἀβραάμ· Ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου ἐκεῖ, καὶ Λάζαρος τὰ κακά αὐτοῦ. ὑπόδικα; ἐποίησέ τι ἀγαθόν; ἀπέλαβες αὐτὸ ἐκεῖνον πλοῦτον, τὸν ὑάκινθον, τὸν πορφύραν, τὸν δυναστείαν, τὸν τιμὴν, καὶ οὐδὲν σοι κατεγνώσθη. τί οὖν; ὁ Λάζαρος οὐδὲν ἥμαρτε; ναί· ἀλλὰ τοῦτο λέγει, καὶ Λάζαρος τὰ κακὰ αὐτοῦ· ὅτι γὰρ σὺ τὰ ἀγαθὰ σου ἀπελάμβανες, τότε καὶ ὁ Λάζαρος τὰ κακά. ὥστε ὅταν ἴδῃς δίκαιον κολαζόμενον, μακρὰν εἶναι αὐτὸν καὶ λέγε· ἔστι ὁ δίκαιος ἁμάρτημά τι ἔσχε, καὶ ἀπολαμβάνει αὐτὸν, καὶ ἀπὸ χαίτας ἐκεῖ καθαρός. Εἰ δὲ πλέον τῶν ἁμαρτημάτων κολάζεται, ὥστε ἀπὸκτη δικαιοσύνης αὐτὸν λογίζεσθαι. καὶ πρόσεχε φιλέγω. ὁ Ἰὼβ δίκαιος ἦν, ἄμεμπτος, ἀληθινός, θεοσεβὴς· καὶ κολάζεται αὐτὸν τὸ σῶμα ὧδε, ἵνα ἐκεῖ μισθὸν ἀπαιτήσῃ. φησὶ γὰρ ὁ Θεὸς πρὸς αὐτόν· Οὐκ ἄλλως σοι οἴει με κεχρηματικέναι, ἢ ἵνα δικαίως δίκαιος; Ἀρκοῦν μὴ τι πρὸς ἐκεῖνον ἄλλον ἐκφύσῃ Ἰὼβ τῆς γυναικὸς συμβουλὴ; τί ἀπὸ οὖν μᾶλλον ἐποίησε, καὶ ἐπέῤῥωσε μᾶλλον αὐτὸν, ὡς καὶ ὑπομεῖναι τὴν γυναῖκα. ἠρέθη γὰρ μᾶλλον ὁδυνᾶσθαι, καὶ θαλαττοῤῥαθῆναι, καὶ μυεῖα πάσχειν δοκεῖν, ἢ μὴ βλασφημίας ἀπαλλαγῆναι τῆς τοσαύτης θυρεάδος κακῶν. Ἀλλ' οἱ πολλοὶ τῶν ὧδε ἐπιόντων ἀῤῥωστίαν ἰδόντες ἐπιπέμπουσι, βλασφημοῦσιν εὐθέως, καὶ τὰ μὲν πόσον ὑφίστανται τῆς νοσήματος, τὸν κέρδος ἢ τὸν ὅλον αὐτοῦ δίκαιον τῆς κατὰ μοῖρας ἀποστεροῦνται. Ἀλλὰ ποῖος, ὦ δέσποτα; εὐεργέτην καὶ σωτῆρα καὶ προστάτην καὶ

Ex. τ. λόγ. ὅτι ἁμαρτωλοὶ καὶ δίκαιοι.

Ex τ. λόγ. τ. εἰς τὸν σπασμὸν, καὶ τὸν πάσχοντα καὶ τ. Λαζάρου.

Ex τ. ε'. λόγ. τ. Ἰωβ.

Ex τ. γ'. λόγ. εἰς τ. πάσχοντα καὶ τ. Λάζαρον.

κηδεμόνα βλασφημῆς; οὐκ αἰσθάνῃ κτῆ κρημνοῦ φερόμενος, ἢ εἰς βάραθρον σαυτὸν ἐμ-
βάλλων ἀπωλείας ἑκάτης; ὅρα γὰρ τοῦτο ὁ ἀγαθὸς μυελὸς ἐταίρη δῶκέ, ἵνα εἰς σκῆπτρον σε
καταγάγῃ βάραθρον. καὶ μὴ ἴδῃ βλασφημοῦντα, ῥᾳδίως αὖξει τὸν ἀλγηδόνα καὶ
μείζονα ποιῇ, ἵνα κεντρόμενος ἀποδυσωπήσῃς πάλιν. ἀλλ' ἢν ἴδῃ ἡμαῖος φέροντα, ἢ ἐκεῖ ὁ
πάθος ὀπτιτύνεται, ζοσούτῳ μᾶλλον ἀγχεστοῦπα τῷ Θεῷ, ἀφίσταται εὐθέως, ὡς εἶκῃ ἢ 5
Ex τ αὐτ. μάτιον πρόφασιν λιπεῖν. Τίνος γὰρ εἵνεκεν δυσχεράνεις, φῆσι, ἢ βλασφημῆς,
εἰ τι τῶν ἀδοκήτων ἐπίσοιτο ποτέ; μὴ γὰρ ἐκὼν βλασφημήσῃς, καθότι σὸ πῆμα
ποιεῖς; ὀπτιτύνεις μὲν οὖν αὐτὸν, ἢ χάλεπωτέρην ἐργάζῃ μᾶλλον τὸν ὀδυνῶντα. ἀλλ' οὐ δύ-
νασαι σιγᾶν, ἀπὸ τῆς ὀδύνης κεντρόμενος; ἀλλ' ἀπὸ τῆς βλασφημίας ὠφελήσει σε, οὐ-
φήμησον, δόξασον τὸν Θεόν. οὐ μὴ γὰρ βλασφημήσῃς, ἐκ τοῦ τῆς Θεοῦ συμμαχίαν ἀ- 10
πεκρούσω, ἢ σφοδρότερόν σε εἰργάσω κατὰ τοῦ διαβόλου· οὐ δ' εὐχαριστήσῃς, ζᾶν τι βέ-
βουλας ἀπεκρούσω ζᾶν τῆς πονηρᾶς δαίμονος, ἢ τοῦ τῆς κηδεμόνος Θεοῦ ἡγεμονίαν ποιῇ
ἑαυτὸν ἐπιπαύσω. ἀλλ' οὐκοῦν τῆς συνηθείας ὁρμᾷ πολλάκις ἡ γλῶσσα τὸ πονηρὸν ἐκφω-
νῆσαι φθέγξασθαι ῥῆμα; ἀλλ' ἐπῳδὴν ὁρμήσῃ, πρὶν ἢ τὸ ῥῆμα ἐξενεγκεῖν, καὶ πάδασε τοῖς ὀδύ- 15
σιν αὐτοῦ πρότερον σφόδρα. βέλτιον αὐτοῦ αἷμα ῥέειν ποιῶ, ἢ κατ' ἐκείνου τοῦ ἡμέρας
ζαλήσας ὀπτιτύσαι, μὴ δυνηθῶσι τῆς ὠδῖνος τυχεῖν, ὡς ὀπτὶ τοῦ πολεσίου βέλτιον
Ex τ ἑρμῶν. αὐτοῦ πρόσκαιρον πόνον, ἢ διηνεκῆ ἀδάκατα τηκανίζεσθαι πόνον. Ὅταν
τ θεῖς Θεογ. δοῦν νόσῳ πρόσκαιρος χόλερα, ἢ πολλοὶ πρὸ μακαίρων ἀναγκάζοντες, ἢ μὲν ἐπῳδαῖς, ἢ
δὲ φαρμάκοις, ἢ δὲ ἑτέρως ἰσοῖ πρὸ μοῖραν θανεῖν· σὺ δὲ ὅρα τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον
σέβεσθαι ἡμαῖος ἢ ἐκ τῆς νόσου πόνου ἢ ἀκλεοῦς, ἢ πρὸς τὰ αὖ ἕλῃ παθεῖν ἢ ἐναντία- 20
νοεῖν τῶν τοιούτων προσέχειν, τοῦτο σοι μάρτυρίου σίφανον φέρει. ἐκ μὲν ἀμφίβολος. καθά-
περ γὰρ ἐκεῖνος ζᾶι ἀπὸ τῶν βασανίων ὠδῖνας φέρει ἡμαῖος, ὥστε μὴ προσκυνῆσαι τὸ εἴ-
δωλον· οὕτω καὶ σὺ ζᾶις ἀπὸ τῆς νόσου φέρεις ἀλγηδόνας, ὥστε μηδενὸς διηθεῖσθαι τῶν πρὸ
ἐκείνου, μηδὲ προσέχειν ἅπερ ὀπτιτεῖς. ἀλλὰ σφοδρότερον ἐκεῖναι; ἀμὴ αὐταὶ μακρό- 25
τεραι· ὥστε εἰς ἴσον καταλήγει, πολλάκις δὲ σφοδρότερον. ὅταν γὰρ παύσωσιν ἔνδον ἐσχολὴ
καὶ φλέγῃ, ἢ τῶν ἄλλων πραπομένων ἀποστῆσαι τὸν ἐπῳδόν, οὐχὶ μάρτυρίου σίφανον
Ex τ ς. λοι. τ χρ Ἰωλέων ἀνεδήσω; Ὅταν γὰρ ἐκβάλλῃς τὸν ἐπῳδὸν μετὰ πολλῆς τῆς ὕβρεως ἐκ τῆς οἰκίας,
πάντες ἀκούσαντες ἐπαινέσονται καὶ θαυμάσουσι, καὶ πρὸς ἀμήλικας ἐρῶσιν· ὁ δεῖνα ἀρρωστῶν,
μυελὸς πραχθέντων ἴσασι καὶ πραπομένων καὶ συμβουλευόντων ἐπῳδαῖς χρήσασθαι
μαγικοῖς τισι, οὐ προσήκατο, ἀμὴ εἶπε· βέλτιον ἀπόλωλε οὕτως, ἢ πρὸς θεῶν τὸν ἐ- 30
σέβεσθαι. εἰ δὲ σὺ ταῦτα ζοσοῦτοι ἢ ἔπαροι, ἐνόησον πηλίκης σκῆψ λήψῃ σίφανος, ὅταν
τῶν ἀγγέλων πρόντων, τῶν ἀρχαγγέλων, πρελεῦσι ὁ Χριστὸς καὶ τῆς χορείας σου λαμ-
πάδιον, εἰς μέσον σε ἀναγάγῃ ὁ ἀλάστωρ σκῆψ, καὶ, πάντων ἀκουόντων, εἴπῃ· σοὶ ὁ ἀληθι-
νὸς πυρετὸς ποτε ληφθείς, μυελὸν αὐτῷ πραπομένῳ ἀπαλλαγὴν τοῦ πυρετοῦ, ὅρα ὃ
ὄνομα δ' ἐμοὶ, καὶ ἢ φόβον ἢ εἰς ἐμέ, ἵνα σὸ μηδενὶ προσκρούσῃ, διώσατο καὶ νῦν μοι 35
σὸν ἰσχυρότερος αὖσι διεκπεδύειν σκεύεσι τῷ ἔμπροσθεν· καὶ ἕλκειν μᾶλλον σὲ παθεῖν
τῷ νοσήματι, ἢ προδοῦναί σε εἰς ἐμὲ εὐπετέσθαι. εἰ γὰρ σὸν πατήσαντες αὐτοὶ καὶ θρέψαντες
καὶ σὲ δύσαντες εἰς μέσον πρόσχλη, πολλῷ μᾶλλον σὸν δι' αὖσι ἐλεημόσυνος αὐξηθῆναι πυρε-
τῷ. οὐ γὰρ ὅτι ἴσον δοῦναι ἄρτον καὶ ἱμάτιον, καὶ νόσον μακρὰν ἀποτρέψαι, ἀλλὰ πολλῷ μεί- 40
ζονι τοῦτο σκεῦος· οὕτω καὶ οἱ σίφανοι ἔσονται λαμπρότεροι. ζοῦτα καὶ ὑγιαίνοντες μαθεῖν,
καὶ πρὸς ἀλλήλους λέγωμεν, ἀναμνησθῆναι τοῦ μακαρίου Τιμοθέου, ὃν σωθῆναι ἐκ τῆς
ἀρρωστίας αἰτήσασθαι, ἀλλὰ ζωὸν ἔχοντος ἐν διηνεκεῖ τῷ νοσήματι. Εἰ δὲ ὁ δίκαιος ἐκεῖνος καὶ
ἅγιος, καὶ τοῦ τῆς οἰκουμένης πρεσβευτὴν ἐγκεχαλεσμένος, ἐκ νεκροὺς ἐγείρων, ἐκ δαίμονας ἐ-
λαύνων, καὶ μυελὰ νοσήματα διορθωσάμενος ἐν ἑτέροις, πρωΐτην ἔπαρχε δοκεῖ, ἵνα ἴξεις ἀπο-

λογήσῃ

λεγέτω σὺ δὲ ὀρθοῦσθαι δύνασθαι ἐκ ἀκάλλωτον ὅτι περισκαίεσθαι νοσήμασι; Καὶ γοῦν πολλάκις, πατέρων σφόδρα διόρθωσιν καλούντων αὐτόν, ἐκκοπτόμενον καλοῦνται· σὺ δὲ οὐκ ἀκούεις τοῦ Θεοῦ παιδεύοντός σε, τῷ καὶ πατέρων μᾶλλόν σε φιλοῦντος, καὶ πρὸς τὸ συμφέρον προαγομένου; ἀλλ' ἀφ' ὅσων ἡμᾶς ἡμάρτομεν νόσων, τοσούτων ἀπηλλάξας αὐτοὺς τῆς διαστάσεως, καὶ πρὸς τὸν δαίμονας πέπαυκε; καὶ ποίας τοσαύτης συμφορᾶς γεγενημένης; πῶς ἡ ἀπολογήσῃ τῷ Χριστῷ; πῶς αὐτὸν καλέσῃς ἐν ταῖς εὐχαῖς; ποίῳ στόματι λοιπὸν ἐπιβήσῃ τῆς ἐκκλησίας; ποίοις ὀφθαλμοῖς ἴδῃς τὴν ἱερέα; ποίας χεῖρας ἁγίας προπέμψῃς; ποίαις ἀχράντοις ἀχρήστῃ τῶν ἀναγεγραμμένων ἐκεῖ γραφῶν, τοιαῦτα καὶ σαυτὸν προτίθεις διδασκόμενος; πῶς ἡ δυνήσῃ τὸν Θεὸν διδασκαλέσαι πάλιν; μᾶλλον ἡ σὺ ἕτερος, καὶ τὸν Μωϋσέως σχῆμα προφητεύσας, δυνήσῃ σὺ δηλῶσαι. ἢ οὐκ ἀκούεις ὃ πρὸς τῶν Ἰουδαίων φησὶ πρὸς τὸν Ἱερεμίαν· Μὴ παρεσθύχου πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον· ὅπως εἴπῃ Μωϋσῆς ὁ Σαμουὴλ, οὐκ ἐπακούσεται μου αὐτοῦ; Καὶ καθάπερ ὁ ἀνὴρ ὁ ὁδοιπορῶν καὶ πλανώμενος καὶ πρωΐαλια, καὶ ἕτερά τινα τοιαῦτα πολλάκις τοῖς μικροῖς παιδίοις, καὶ ἀλεαίζοντα, τῆς ἐλευθερίας αὐτὰ καὶ τῆς ζωῆς ἀποστερούσης αὐτούς· οὕτω δὴ καὶ ὁ ἰατρὸς, μέλλων ἐπανορθοῦσθαι θεραπείαν, ὅλῳ τῆς ψυχῆς καταποντίζοντι τῷ σωτηρίᾳ. Πολλοὶ δὲ τῶν εἰς ἐσχάτην ἀλγηδόνα ἐκπεπτωκότων, οὐ μόνον πλοῦτον καὶ δυναστείαν καὶ ὅσα τοιαῦτα παρὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὅλων αἰτοῦσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἐχθροῖς ἐπεύχονται, καὶ ἅπερ ἡμῶν ἐπιεικῶς ἀλλοῖς ἱκετεύουσι καὶ ὑπὲρ ἑαυτοῖς ἡμέρας καὶ φιλοσόφου ὄντος). τὸν θρόνον τοῖς ἐχθροῖς ἀνήμερον γενέσθαι καὶ ἀπανθρωπον βούλει). καὶ μὴ κυβερνήτην πλέοντες οὐ καλοῦσιν εἰς ἐσχάτην καταιγίδα σὺν οἰακοῖς, καὶ τὸ σκάφος ἰθύνων· ἀλλ' ὅτι τὴν καταφρονητὴν καθήμενον, τὸ σκεῦος ἐπιζημιοῦντα), οὐ μόνον ἐξ ὑρίας φερομένης τινὸς, ἀλλὰ καὶ τὸ ἔσχατον ἀπομένοντες κίνδυνον ἀπειλήσης· ὧ Θεῷ μόνῳ τῷ τὰ συμφέροντα ἡμῖν ἀκριβῶς οἰκονομοῦντι παραχωρῆν οὐκ ἀνέχον), ἀῤῥώστως ἐοικότες τῷ τὸ ἰατρεύειν δοῦναι αὐτῷ παιδαγωγῶν, οὐχ ὅσα λύει τὴν νόσον, ἀλλ' ὅσα τρέφει τὴν ὕλην τὴν τῆς νόσου μητέρα. ἀλλ' οὐκ ἀνέχε) ὁ ἰατρεύων τὴν τῶν κάμνοντος ἰκετείαν· ἀλλὰ καὶ δακρύοντα βλέπων ἐκ ὀλοφυρόμενον, τῷ νόμῳ τῆς τέχνης ἀκολουθῆς μᾶλλον, ἢ τοῖς τούτου δάκρυσιν ὑπεκκάμπτεται· καὶ τέμνει ἀπειθῶν, οὐκ ἀπάνθρωπον, ἀλλὰ φιλανθρωπίαν νομίζομεν. πεινῶντος γὰρ τοῦ νοσοῦντος, καὶ τὰ πρὸς ἡδονὴν ζητοῦντος, τὰ πολεμίων εἰς αὐτὸν ἐργάζεται· αἰτοῦντα δὲ τῇ ὑπερθυμίᾳ μοχθοῦντος τοῦ σκεύους, ἐλέῳ κέχρηται) ἐκ φιλανθρωπίας. ἀλλὰ καὶ φιλόστοργοι πατέρες τοῖς κάμνουσι παισὶν ἀπίοις μαχαίρας ὑπερίσχυσιν, ἢ πυρὸς ἅψασθαι, οὐδαμῶς ὁρίζουσιν ἀνέχοι)· ἴσασι γὰρ σαφῶς βλαβερὰ οἰσόμενα αὐτοῖς τοῦ τότου ὑπάρξοντα. οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοῖς αἰτοῦσιν ὡς ὠφέλιμα τὰ ὀλέθρια, οὐκ ἀνέχεται δοῦναι, ὡς εἰς βλάβην αὐτοῖς γινώσκων ἐσόμενα. οἱ μὴ καὶ τοῦ ἀρχαίους τῇ ἰατρῷ οὐχ ἁπλῶς, τοῦτ' ἀλόγως νομοθετῆσαι, δημοσιεύεσθαι τοῦ τῶν ποικίλων ἐργαλείων ὑπόδειξιν· ἀλλ' ἵνα τοῦ ὑγιαίνοντος ἀσφαλίζωνται), προσδεχόντες αὐτοῖς, ὁπόσων ἀπαντῶντες δεήσονται. Τὸν Χριστὸν τοίνυν καὶ γένεσις φοβερώτερον ἡμῖν ἐστὶ δεσπότην· καὶ βασιλείας πολὺ κρείττονα, καὶ νοσοῦσαν ἡμᾶς, βέλτιον τὰς ἀῤῥωστίας μᾶλλον, ἢ τὰ τοῦ ἀπαλλαγὴν τῆς ἀθυμίας εἰς ἀσέβειαν καταπίπτειν. καὶ γὰρ θεραπεύσῃ χρὴς, μᾶλλον κατόλαβε, ἢ ὠφέλησεν· ὠφέλησε μὲν γὰρ πολλάκις τὸ σῶμα, τὸ πονηρὰς ἀπεθανούμενον μακρὸν ὕστερον καὶ σήπεσθαι μέλλον, κατόλαβε δὲ τοῦ ψυχοῦ τοῦ ἀθανάτου. οὐ γὰρ οὐκ ἰᾶσθαι βέλτιον μηδὲ ἔχειν φάρμακα. ὁ μὲν οὖν μὴ ἔχων, οὔτε σώζει, ὅτι ἀπόλλυσι, ὁ δὲ ἔχων ἀπόλλυσιν, οὐκ εἰδὼς ὅπως χρήσῃ). ὅτῳ γὰρ τὸ τῆς φύσεως τοῦ φαρμάκου ὄνομα ἡ σωτηρία μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸ τῇ τέχνῃ τοῦ πρόσταγμα. Οὐκ ἄρα τὸ ὄνομα ἔχειν ἰᾶσθαι, ἰᾶσθαι ὄντι δεῖ). ἤκουσας καὶ πρὸς τοῦ Λαζάρου, πῶς λιμῷ καὶ νόσῳ καὶ ἐρημίᾳ πάντα αὐτὸν χρόνον ἐπάλαιον, ὡς δὲ αὐτὸν τοῦ ζωοῦ καταλῦσαι τὸ τῷ τοῦ πλουσίου πυλῶνι, καταφρονούμενος,

Ex τῷ ε' λόγῳ τοῦ χρυσ. Ἰωάννου

Ex τῷ α' λογ. τοῦ χρυσ. Ἰωάννου

Ex τοῦ λόγου τοῦ περὶ ἱερωσύνης

νούμενος, λιμῷ θλίβων, τοῖς κυσὶ βορὰ παρεχόμενος; ὕτω γὰρ αὐτοῦ τὸ σῶμα πτήξω, ὡς μηδὲ τῶν κύνας ἀποσοβῆσαι δυνάσθαι δι' ἀσθένειαν, ἢ τὰ τραύματα λυμωμένους· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἐπαισθήσει ἐξιόντος, οὐ πέπαται παρεστηκώς, ὁ μακαριότατος ἐκεῖνος, ὁ γενόμενος πρὸς ἑαυτὸν σκάλλεσθαι, οὐκ ἄλλο τι τῶν κεκωλυμένων ἐποίησεν· ἀλλ' εἵλετο μᾶλλον ἀναπόθητος τοῖς κακοῖς ἐκείνοις, ἢ τῆς θυσιαστηρίου μαρόν τι παρεδρεῦσαι μέρος. τίνα οὖν ἔχομεν συγγνώμην ἡμῖν, τοσαῦτα πάσχοντες ἀπ' ἐκείνου διὰ τὸ καρτεροῦντες, εἰ δι' ὀλίγα πυρετοῖ ἢ δι' ὀλίγα τραύματα φαρμακοῖς καὶ γόητας εἰς ἡμᾶς οἰκίας καλοῦμεν ἑαυτῶν; Πολλοὶ μὲν γὰρ πολλάκις ἀῤῥωστοῦσι, ἀλλ' οὐ τῆς ἀναγκαίας ὑπηρεσίας ἔσφηλε. ἄλλοι πενίᾳ συζῶσιν ἰσχάτῃ, ἀλλ' ὑγιείας ἀπολαύουσιν. ὁ δὲ Λάζαρος ὅτε ἐν ἐξηθενηκὼς, ὡς μηδὲ τῶν κύνας ἀποσοβῆσαι δυνάσθαι, ἀλλ' ἀνεκρὸς ἔμψυχος ἔκειτο, ὑπτιάζων μὲν αὐλοὺς θεωρῶν, ἀμύνασθαι δ' οὐκ ἰσχύων· οὕτως αὐτῷ τὰ μέλη πτήξω, ὥστε τὴν εἴχθυρ τὴν ὀῤῥωστίαν, οὕτω διὰ παίντος ἦν πιεσμένη. εἰ δὲ καθ' ἑαυτὸ τέτοιοι ἕκαστοι ἀφίρητοι καὶ δῆλοι, ὅταν ἐμοὶ συμπεπλεγμένα ᾖ, πῶς οὐκ ἀδάμας τις ἐν ὁ ταῦτα ὑποφέρων; εἰ μὲν γὰρ ὅτι τῆς ἐρήμου καὶ τῆς ἀοικήτου κείμενος ταῦτα ἔπασχε, καὶ παρῳξάνετο, οὐκ ἂν ὕτως ἤλγησε. τὸ γὰρ μηδένα πτῆσαι καὶ ἄκηπτα φέρειν ἐπιόντα συμβαίνοντα· τὸ δὲ ἐν μέσῳ τοσούτων κείμενον καὶ θυμερόντων, καὶ μηδενὸς μηδὲ τῆς τυχούσης ὀπτιμοθείας τυγχάνειν, δριμυτέραν ἐποίει τὴν ὀδυνῶν γλεαλ τὴν ἄθησιν. εἰκότως οὖν εἰκὸς αὐλοὶ εἶναι, ὁρῶντα παρεσκευασμένους, κόλακας καταβαίνοντας, ἀναβαίνοντας, ἐξιόντας, εἰσιόντας, θορυβοῦντας, μεθύοντας. ἡμᾶς μὲν γὰρ, καὶ μυεῖα πάθωμεν δῆτα, ἀλλ' ἔχομεν πρὸς σκάφον ἰδιότης, ἐχθρὸν δέχεσθαι παράκλησιν. τὸ γὰρ κοπιῶντος θυρίσκειν τῶν οἰκείων κακῶν, πολλὴν φέρει τοῖς ἐδυνωμένοις παράκλησιν· σκάφος ἢ σκεῦνα ἕτερον εἶχεν ἰδιῶτα ⓦ τὰ αὐτὰ αὐτῷ πάσχοντα. ἀλλ' ἐν μέσῳ τῶν πτώντων βίᾳ τὰ πτώματα σκόμιζε συγκαλεῖσθαι παράγματα· τῶν γὰρ παρ' ἡμῶν μὴ τοσαύτην θεωρησόντων, καὶ ἔμοι χρῆσαι τὰς ἀναστάσεως ἐλπίδας, καὶ τὰ ἀπειμασμένα τοῖς κατορθοῦσιν ἀγαθὰ, ὕτω μικροψύχως πρὸς δῆλον ποιῆσαι, ὡς μηδὲ τούτοις διορθοῦσθαι τὰς παρασκευάσεις, τί παθεῖν σκάφον εἰκὸς ἦν; ζηλωσωμεν ⓦ Λάζαροι καὶ πλούσιοι καὶ πένητες. οὐ γὰρ ἔστι καὶ δύο καὶ τρεῖς μόνοι, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλείοις ἄθλους ἀρετῆς παρίμφυε, τὴν πενίαν, τὴν ἐρημίαν τῶν παρεστηκότων, τὴν ἀῤῥωστίαν, ὃ μὴ μέχρι δύο καὶ τριῶν ἡμερῶν, ἀλλὰ δι' ὅλου τοῦ βίου, καὶ ἑαυτὸν ἐν τούτοις, καὶ ⓦ πλούσιοι ἐν τοῖς ἐναντίοις ὁρᾶν, ὃ μὴ πρὸς Λάζαρον ἕτερον ἔχειν ἰδεῖν, ὃ μηδὲν παρὰ διαστάσεως δυνάσθαι φιλοσοφῆν, ὃ μὴ τῶν εἰρημένων κακῶν καὶ πτωμάτων παρὰ τοῖς πολλοῖς ἔχειν παύλημα ἀπὸ τῶν συμφορῶν ἐκείνων. τίνα οὖν ἔχομεν ἀπολογίαν, εἰ τοσαῦτα πρόβατα ἐμοῦ τὰ δῆλα μὴ τοσαύτης φέροντος αἰδρείας, ἡμᾶς μηδὲ τὰ ἡμίσεα τούτων οἴσομεν; οὐ γὰρ ἔχεις, οὐκ ἔχεις δῆξαι σεαυτὸν εἰπεῖν ἄλλοι τινὰ, τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα πεποιθότα κακά. δῆλα γὰρ τοῦτο αὐτοῦ καὶ εἰς μέσον παρεύθηκεν ὁ Χριστὸς, ἵνα, ἵνα καὶ ἡμᾶς δι' ἐμπείρου μεθ' ὧν δῆλοι, ὁρῶντες παρὰ τούτου τὴν ἀναβολὴν ὕσαι, ἐκμαθῶμεν οὐκ τῆς ἐκείνου φιλοσοφίας ἀνθαιρόμενοι παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. καὶ γὰρ τῆς οἰκουμένης διδάσκαλος παρεῖχε παντοίοις πάθεσι δῆλοι, παρὰς αὐτοῦ πτέρνην πᾶσι ὁρᾶν, καὶ πάντας νικᾶν τῇ τῶν οἰκείων κακῶν ἀναβολῇ. Καὶ γὰρ ⓐ σοφοὶ τῶν ἰατρῶν, ὅταν σισπόται μέλλωσι τίμνειν μηρὸν, ἢ λίθους τοῖς πόροις ἐναποσφιγγομένους ἐξέλκειν, ἢ ἄλλο τι τῆς φύσεως ἁμάρτημα διορθοῦν, οὐκ εἰς γυμνὸν λαβόντες ⓦ κάμνοντα ἔτο πιοῦσιν· ἀλλ' ἐκ μέσης αὐτὸν παρελθόντες τῆς αἰθρας, καὶ θάλπει ἐκ τῶν παρόντων παρεισάγοντες, ὕτως ἐπάγουσι τὸν τομόν. ποιοῦσι δὲ τοῦτο, οὐχὶ ἵνα ἀνθεστῶσιν ἐκπορπίζειν βουλόμενοι συμφορᾶς, ἀλλὰ τὸν ὁρῶντα ἐκ ἀλλοτρίοις παθήμασι σώμασι πολλῷ τῆς οἰκείας ὑγιείας πεῖσθαι τὸν παρόντα. Οταν οὖν ἴδῃς δίκαιον στενοχωρούμενον, κακοχούμενον, ἐκ ἀῤῥωστίᾳ καὶ μυρίοις ἑτέροις δεινοῖς ⓦ πρόσωπα βίου καταλύοντα, εἰπὲ πρὸς ἑαυτὸν, ὅτι εἰ

ιούμενος. 1

Εκ τ λόγ. τ μὴ πας' ἡμᾶς.

5

κ. ὑμῶν

10

15

Εκ τ λόγ. τ εἰς τὸν ὠδημαντ.

Εκ τ γ' λόγ. εἰς τ ὀλίγαν.

ιδ. ἰακωβ

20

εἰ μὴ αἰτήσεσιν ἐῶ καὶ κρίσεις, οὐκ ἂν ὁ Θεὸς τοσαῦτα δι' αὐτοὺς ποιηθέντα καὶ κακὰ ἀφῆκε μεθυσὸς ἀποκλύσαντα ἀγαθοῦ ἀπολῆσαι· ὅθεν δῆλον, ὅτι ἑτέρωθι αὐτοῖς ἡτοίμασε ζωὴν, καὶ οὐ τῆς παρούσης, καὶ ἀνεκτότερα πολλῷ. ἐπεὶ πῶς ἂν ἔχοι λόγον, ὅτι τῶν μὲν πονηρῶν θέλοντας πολλοὺς τυφλοῖ καὶ πρόσωπα βίου, τὸν δὲ δικαίων πολλοὺς ἐν μυρίοις ἀφίησι κακοῖς, δίκαιος ὢν καὶ ὁμολογούμενος, καὶ δικαίως ἐκεῖσε τὸν τῶν ἀξίων ἀποδιδοὺς εἰδότας; ᾧ φρίκη δόξα, κράτος, ἡμῖν καὶ προσκύνησις, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΑΡΧΗΣ ΚΑΙ ΕΞΟΥΣΙΑΣ ΚΑΙ ΔΟΞΗΣ. Λογ. ἡ.

Μακάριος λέγεται Κωσμοκράτωρ, τῆς εἱκόνος αὐτοῦ κατηξιωμένος ποτέ, προξενῶν αὐτῷ πολλὰ ἐπιζηλῶν τοῖς ὑμετέροις δίκαιον ἅπαντα, λέγοντα, ὅτι πᾶσαν αὐτὸν τὴν ὑμῶν ἔτεροι τοὺς λίθους ἐξακοντίζοντες, φυλαφήσας ἑαυτῷ τῇ χειρὶ τὸ πρόσωπον, καὶ πρέμνα μισήσαντες εἶπεν, ὅτι οὐδαμοῦ πληγὴν ὑπὸ τῶν μετώπων ἐρῶ γεγυμνωμένων· ἀλλ' ὑμᾶς μὲν ἡ κεφαλή, ὑμᾶς δὲ ἡ ὄψις ἅπασα· κἀκείνους ἐρυθριάσαντας καὶ αἰσχυνθέντας ἀπὸ τοιῶνδε τῆς ἀδίκου τούτης συμβουλῆς ἐπαύσατο. Εἰ δὲ πολλὰ αἱ θέσεις τοσαύτης ἀπέλαυσιν δόξης δι' ὀκτὼ τὸ ῥῆμα, πόσων ἀγαθῶν ἀποληψόμεθα πολλῷ τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ; Καὶ γὰρ ὄντως ἐστὶν ἀληθῶς βασιλεὺς, ὁ θυμοῦ καὶ φθόνου καὶ ἡδονῆς κρείττων, καὶ πάντα ὑπὲρ τὸν νόμους ἄγων τοῦ Θεοῦ, καὶ πρὸς τοὺς ἐλευθέρους τηρῶν, καὶ οὐκ εἰωθὼς ὑποδουλοῦσθαι τῇ ψυχῇ τὸν διαστολὰς τῶν ἡδονῶν. πιστὸν ἡδέως δὲ εἶδον καὶ γῆς καὶ θαλάττης ἄρχοντα, καὶ πόλεων καὶ δήμων καὶ στρατοπέδων. ὁ γὰρ τοῖς πάθεσι τῆς ψυχῆς λογισμὸν ὁπλίσασα, ῥᾳδίως δὲ ὁπλίσαιν καὶ αἱ θέσεις τῶν θείων νόμων, ὥστε αὐτὸν ὑπὲρ τοὺς ἐξομοιοῦσθαι τοῖς ἀρχομένοις εἶναι, μᾶλλον πάσης ἡμερότητος ὁμιλοῦντα ταῖς πόλεσιν. ὁ δὲ θέσεων μὲν ἀρχὴν δοκῶν, θυμῶν καὶ φιλαρχίας καὶ ἡδοναῖς δυναστῶν, θέσεων μὲν καταπλήσας ἂν δόξειεν αὐτοῖς ἀρχομένοις, ὅτι στέφανον μὲν φορᾷ λιθοκόλλητον καὶ χρυσοῦν, σωφροσύνῃ δὲ οὐκ ἐστεφάνωται· καὶ ἀλυσίδι μὲν ὅλον τὸ σῶμα λάμπει, τὸν δὲ ψυχὴν ἀκόσμητον ἔχει· ἔστωσαν δὲ, οὐδὲ ὅπως μεταχειρίσει τὸν ἀρχὴν ὁπλίσηται. ὁ γὰρ ἑαυτῷ μὴ δυνηθεὶς ἄρχειν, πῶς ἂν ἑτέρους δυνηθείη καταδουλοῦσθαι τοῖς νόμοις; Μηδὲ ὅτι σχοπῶμεν, ὅπως σὲ τιμᾷς ὦμεν καὶ ἐξουσίαις, ἀλλ' ὅπως ὦμεν σὲ ἀρετῇ καὶ φιλοσοφίᾳ. αἱ γὰρ ἐξουσίαι πολλαὶ τῶν ἐν Θεῷ μὴ δοκούντων πιστῶν πείθουσι σφόδρα νεμικῆς δεῖ ψυχῆς, ὥστε εἰς δέον χρήσασθαι τῇ δεδομένῃ τιμῇ καὶ δόξῃ καὶ ἐξουσίᾳ. ὁ μὲν ἀπειρημένος δόξης, καὶ ἄκων φιλοσοφεῖ· ὁ δὲ ἀποληψόμενος αὐτῆς τοιούτου τι πάσχει, οἷ αἱ εἰλυς κόρη στενοχωρῶν θυμοῦ καὶ καλῆ, νόμους δέχηται ὃ μηδέποτε εἰς αὐτὸν ἀκηλήτως ἰδεῖν. τοιοῦτον γάρ ἐστὶν ἐξουσία. δεῖ πολλοῦ καὶ ἄκοντας εἰς ὃ ὑμεῖς ἐσέβαλε, καὶ θυμὸν ἤγαρε, καὶ χαλινὸν γλώσσης ἀφῆλε, καὶ θύραν ἀνεπέτασε στόματος, ὥσπερ τὸν πυθμένος τοῦ ψυχοῦ αἰαρρίπτουσα, καὶ εἰς τὸ ἔμπαλιν τῶν κακῶν βυθὸν ὃ σκάφος καταπονοῦσα. Τιμῆς γὰρ μέγεθος τοῖς οὐκ ἀξίως τῆς τιμῆς ζῆν προαιρουμένοις προσθήκη τιμωρείας ἐστί. Τὸ γὰρ βιβλιαρίδιον καὶ προσκόπτειν τὸ δίκαιον, ὅσῳ λαμπρότεροι ποιεῖ, τοσούτῳ μείζους τὸν κινδύνους ἔχει, καὶ τὰς φρενίτιδας. ἀναπνεῦσαι γὰρ καὶ ζῆναι ὁ τοιοῦτος ὅλως δύναται, ὕπτιος ἔχων καὶ βαρὺν διαπόντιον. καὶ τί λέγω ζῆναι καὶ ἀναπνεῦσαι; καὶ μυρία ἔχει καταρτώματα ὁ τοιοῦτος, δυσκόλως εἰς βασιλείαν εἰσιόντα. οὐδὲν γὰρ ὕπνος σκηπτοχαλίζειν ἐῴκει, ὡς ἡ τῶν πολλῶν δόξα. Τὸ μὲν γὰρ ἀπιμίας ὀνειρώσσειν, μέγα καὶ ἡμῶν, τὸ δὲ δόξης μεταιρεῖν, νεμικῆς δεῖται ψυχῆς, καὶ σφόδρα μεγάλης, ὥστε δόξης ἀπολαύοντα

Ex τῆ λόγ. τῆς πρὸς τοὺς αἱρετ.

Ex τῆ λόγ. τῆς σὺν Χριστῷ βασιλικῆς δυναστείας σὺν μοναχῷ

Ex τῆς ἐρημ. τῆς κατὰ Ματθ. ἀναγν.

Ex τῆς αὐτῆς.

Ex τῆς αὐτῆς.

Ex τῆς αὐτῆς.

λευότητα μὴ ὑπερεχαλιαθίῶσαι. ἀλλ' εἰ βούλει δόξαν λαβεῖν, ἀφάνρουσαν δόξαν· εἰ δὲ διώκεις δόξαν, ὑπόστασις δόξης. σκιὰ γάρ ἐστι δόξης αὕτη ἡ δόξα. οὐδὲ εἰς ἄρτον ἰδὼν ἀζω-

Ἐκ τ. α'. λόγ. τῶν περὶ ἐκταλάντου. γραφημάτων, καὶ μυριάκις ὑπὸ λιμῶ κατέχεται, τῆς γραφῆς ἄψασα. Οἱ οὖν τὸ πρὸ ὀφθαλμῶν ἀπόλαυσιν ἀφθαρσίαν τὸ πρὸ, εἰς τὸ μέλλον ἑρμῆς ἑαυτὸν πρωτιλῶς καθιζῶσι. οὕτω καὶ ὁ Ἀδὰμ ἐλπίδι πλείονος τιμῆς, καὶ τῆς οὔσης ἀξέπεσε· καὶ πολλοὶ πολλάκις μεζόνων ἐπιθυμοῦντες, καὶ τὰ πρόσφατα ἀπώλεσαν, καὶ οἱ πρὸ σὺν δυνῶντες [τῶν] ὑπὸ τῶν θεῶν τὸ πρῶ ἔχειν, καὶ τὸ μέρος ἀξέπεσον. Τὰ γὰρ δι' ἀθεσπίσματα, ὅσοι δι' ἐπιθυμῆ καὶ λαμψῃ, τοσοῦτον μείζονα τιμὴ πρὸ σοι ἐργάζεται, οὐ πάντων ἀρχομένων μόνοι, ἀλλὰ καὶ τῶν βασιλευόντων αὐτῶν. Ὑπὸ γὰρ δι' ὕβρεως πρὸς οἰκίαν ἰδιωτικὴν τοσούτων ἐμπεσόντων συμφορῶν, ὅσων τὰ βασίλεια γέμει τῶν καλῶν.

Ἐκ τ. ἑρμην. τῶ κατ' Ματθ. εὐαγγ. Τίνος ἕνεκεν, εἰπέ μοι, βασιλέως τὸν πλησίον, ὃν τιμῆς ἀπολαύοντα βλέπεις καὶ δόξης πολλῆς; οὐκ ἐνοχλεῖ τὸ τούτων βυθίζόμενον, καὶ ὅσοι τοιοῦτοι τυγχάνουσι; τὸ δὲ καὶ τούτων χαλεπώτατον, ὅτι τὰ μὲν ἐκ αὐτῶν καὶ ἀβλαβῆ μένει, ἡ δὲ ἡδονὴ οὔπω ἐφθάρη καὶ ἀπόντα. ἀλλ' ἐξουσίαν ἔχει τοῦ κεκτῆσθαι πολλὰ, καὶ ἄγει καὶ φέρει πάντα ὅσα θέλει, καὶ τὸν ἐχθρὸν λυπεῖ, καὶ τὸν κολακεύοντα εὐεργετεῖ, καὶ πολλὰ ἔχει δυνάμενα. τί οὖν ἐργάσεται δυνάμενος; ἀπολέσει τὴν ἀξίαν; ἢ τί τοῦτο; αὖ μὴ γὰρ δίκαιος, ἢ ὠφελῇ· οὐδὲ γὰρ οὕτω προσέχει Θεὸν, ὡς ὁ πρὸ ἀξίαν τιμᾶσθαι. αὖ δὲ ἀδίκως, ὁ ἔγκλημα πάλαι ἐστὶ σκῆπτρον, οὐκ ὀλίγον χαρᾶς. ὁ γὰρ ἀδίκως τι πάσχων, ἐξ ἡμαίως σύγκαμνει, πλείονα τοῦτο πρὸς Θεὸν κέκτηται τὸν πρόσφορον. Ὁ γὰρ τοῖς ἀρχομένοις ὑποτασσόμενος, οὐ τοῖς ἄρχουσιν ὑποτάσσεται, ἀλλὰ τῷ Θεῷ τῶν ὅλων τὸν νομοθετήσαντα πείθεται· ἐξ ὁ μὴ οὐχ ὑπακούει ἐκείνοις, τῷ Θεῷ πολεμεῖ. Οὐ γάρ ἐστι ἐξουσία, φησὶν, εἰ μὴ ἀπὸ Θεοῦ. Ὃ γὰρ ἀρχαὶ εἰσὶ, καὶ τοῦ μὲν ἄρχειν, τοῦ δὲ ἄρχεσθαι, ἐξ μὴ ἁπλῶς ἀπὸ ἰδίων ἅπαντα φέρεσθαι, ὥσπερ κυμάτων, τῇ δὲ καιρίᾳ τῶν δήμων διεταγμένων, τῆς τοῦ Θεοῦ σοφίας ἔργον ἐστί. διὰ καὶ σοφοῦς ἐστι νομοθέτας, καὶ ἀφορισμένους τούτων. οὐ γὰρ τὸ τυχοῦσαί σε δίκαιον ἅπαντησι προσκύσαντα, ἀλλὰ καὶ σφόδρα μεγίστην· καὶ οὐδέν σε ἀξιωρήσει) ἀδιάλειπτα· ἀλλὰ καὶ ἀνθρώπων ὑποχήσῃ ὑμνεῖσθαι χαριέστατος, καὶ τὸ Θεοῦ πρόσωπος μείζονος. Ὥσπερ γὰρ πρὸς τὸ κυβερνήτην ἐαυ ἀποχήσῃς, κατεπάλυσας ὃ σκάφος· καὶ στρατηγὸν δὲ ἀπαγαίης τὸ στρατόπεδον, διδυμᾶσι τοῖς πολεμίοις πρόσωχες σὺν στρατιώτῃ. ὅταν τὸ πόλεων αὖ σὸν ἄρχοντος ἀσέλγης, ἀπειλῶν ἀλόγων ἀλυγώτερον βιωσόμεθα βίον. ὅπερ γὰρ ἂσπ ὁ παῖς οἰκίαις τῶν ξύλων αἱ ἰμάντωσις, τοῦτο καὶ ἄρχοντες ὁ τὸ πόλεσι.

Ἐκ τῶν ἑρμην. τῶ πρὸς Κορινθ. β'. ἐπ. Ὁ τὸν οὖν ἄρχων ἀκέπλημπτος ἢ πᾶσι, τοῦτο δυνήσεται μὴ ὅσης βούλεται ἐξουσίας, ἢ κολάζειν καὶ συγχωρῆ σὺν ὑπ' αὐτοῦ ἀπροσδόκητοι ἅπαντες. τὸ μὲν γὰρ μὴ κολάσαι σὺν ὑποθυμίους, ἢ συγχωρῆσαι δίκαια τοῖς ἀσυγκρίτοις ἡμαρτηκόσι, εἰσὶς πρὸς ἢ δευτέρα μάλις ὅτι δι' ἀθεσπίσματα· καὶ μάλιστα, ὅταν βασιλεὺς ὁ ὑβρεζέμενος ἢ. καὶ τῷ φόβῳ ὃ ὑποπτάζας πάλιν εὐκόλως, ὃ ὃ πρόπας ἐρασθεὶς καταῖσαι, καὶ μετ' εὐνοίας πεῖσαι ἀφικέσθαι πρὸς τὸν βασιλεύοντα, δυσκατόρθωτον, καὶ μυρία τῆς ἀναλώσῃ χρήματα, καὶ μυρία κτήσῃ στρατόπεδα, καὶ σπουδῶν ἐργάσηται, οὐκ εὐκόλως τοσούτων ἀνδρῶν ἀφίστησι πρὸς ἑαυτὸν ὑπαπαίσασθαι δυνήσεται. Οὐδὲν γὰρ οὕτω δείκνυσι τὸν ἀρχοντα ἔχοντα, ὡς ἡ φιλοστοργία καὶ πρὸς σὺν ἀρχομένους. καὶ γὰρ πατέρα, οὐ ὃ ἠμῦσαν μόνον ποιῆ, ἀλλὰ ἐξ ὃ φιλῆ μᾶ ὃ ἠμῦσαν· εἰ ὃ ἔνθα φύσις ἀγάπης χρεία, πολλῷ μᾶλλον ἔνθα ἡ χάρις. Μείζων οὖτως ἡ τῆς ἱερωσύνης ἀρχὴ τῆς ἀρχῆς τῆς βασιλικῆς· καὶ τοσοῦτον μείζων, ὅσον ὁ μὲν βασιλεὺς σώματα ἐμπεπίς θυσι, ὁ ὃ ἱερεὺς ψυχάς. καὶ ὁ μὲν λεπάδας χρημάτων ἀφίσιν, ὁ ὃ λεπάδας ἁμαρτημᾶ· καὶ χάριν ἀναγκάζει, σὺν ὑπὲρ καλῆ ἐκείνος ὅπλα αἰωνία, σὺν ὅπλα πνευματικά· ἐκεῖνος πολεμεῖ πρὸς βαρβάρους, σὺν πρὸς δαίμονας. διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ παλαιᾷ ἱερεῖς σὺν βασιλεῖς ἔχρισαν, καὶ νῦν τὸν

χρῖσμα

Ἐκ τ. ἀνδριαίτ.

Ἐκ τ. ἀὐτῆς.

Ἐκ τ. ς'. λόγ. τ εἰς τ Ὀζίαν.

κεφαλεὺ ἀπὸ τῆς ἱερέως χεῖρας φέρων ἀθησει ὁ Θεὸς, παιδεύων ἡμᾶς, ὅτι σὺ & ἐκείνου μείζων ἀρχων· & γὰρ ἔλαττον ἀπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. Εἰσῆλθε γάρ ποτε ὁ βασιλεὺς Ὀζίας εἰς Ⓜ ναὸν τοῦ Κυρίου θυμιάσαι θέλων, & εἰσῆλθον Αζαρίας ὁ ἱερεὺς ὀπίσω αὐτοῦ, ὁ γὰρ ὡς βασιλεὺς μέλλων ἐξουσιάζειν, ἀλλ' ὡς δραπέτευε & οἰκέτου ἀγνώμονα, ὕστερος εἰσῆλθε μὴ σφοδρότητος, ὥσπερ τις "σκύλαξ θηραῖος ἐπεισδραμὼν δι' ἀκεφάλητον θηρίου, ὥρᾳ ἀπὸ τῆς διαστοιχῆς ἐξαγαγεῖν οἰκίας. Οὐκ εἶδεν εἰς Ⓜ τὴν ἀρχὴν ὄγκον, οὐκ ἔπεσε τοῦ Σολομῶντος λέγοντος, Ἀπειλὴ βασιλέως ὁμοία θυμοῦ λέοντος· ἀλλ' ὡς Ⓜ ἀληθινὸν βασιλέα τὸν οὐρανὸν ἰδὼν, & τούτου δι' φόβου ἑαυτὸν ὑποχρώσας, οὕτως εἰσεπήδησεν δι' τυφλοῦ. ἀλλ' εἰσέλθωμεν & ἡμεῖς, εἰ δοκεῖ, ἵνα ἴδωμεν τί ποτὲ Ⓜ βασιλέα ἀχαλίνωτον). Οὐκ ἔξεστί σοί, φησι, Ὀζία, θυμιάσαι τῷ Κυρίῳ· οὐκ ὠόμασεν αὐτὸν βασιλέα, ἵνα μὴ αὐτὸς ἑαυτὸν ποιήσῃ ἀνάξιον ὄντα βασιλείας, ἀλλ' ὅτι ἐλάττων ἐστὶ τοῦ ἱερέως. ὁ μὲν γὰρ τῆς ἀμαρτίας ποιεῖ λύτρα ὄντα, καὶ μείζονα ὄντα τοῦ καθαίροντος ἔχει τὰ φαίνεσθαι· ὁ δὲ διαστοιχίαν ἐργαζόμενος, καὶ ἀπὸ πάντων ἐλαττούμενος, & αὐτὸ τοῦ βασιλέως βασιλικώτερός ἐστι. & ποῦ τοῦτο λέγω. Ἐδίδου ποτὲ βασιλεία ἡμῖν τοῖς Ἰουδαίοις, ἵνα ὁ "ποτὲ μὲν ἡμῶν ἀναξίως ἐμοῦ πέμπτῳ) θεῖον ὁ Σαμουὴλ πρὸς τὸν Ἰεσσαί, καί φησιν· Ἐπεμψά με ὁ Θεὸς ποιῆσαι βασιλέα ἐκ τῶν υἱῶν σου. ὁ Ἰεσσαὶ ἀκούσας βασιλέα, νομίσας ὑπερτίθεσθαι εἰ) πρὸς ὃ [ποιῆσαι] ἀξίωμα, ἄγει τοὺς υἱοὺς ἐμπροσθεν αὐτοῦ, φησιν, οὐκ ἐκλέξεται ὁ Θεὸς ἐξ αὐτῶν. ἄγει τὸν πρωτότοκον, οὐδὲ οὗτος· ἄγει Ⓜ τρίτον, οὐδὲ οὗτος· Ⓜ τέταρτον, Ⓜ πέμπτον, Ⓜ ἕκτον, οὐδὲ οὗτος. καὶ ἀπλῶς ὁ χορὸς τῶν παίδων, & ὁ ζητούμενος οὐχ ὑπέστη. λέγει αὐτῷ, Ἔχεις ἄλλον υἱόν; ἠρνήθη ὁ πατήρ· ἔχω ἔτα, φησί, μικρόν, βοτηλάτην, ποιμένα. Τί οὖν; βασιλέα ποιῆσαι ζητεῖς, & Ⓜ ἐλέσθαι κρείττονα ἢ τὸν κρείττονος; ἄν, θεσπέσιος ἄν, θεσπέσιον ὀξυδορκεῖ, ὁ δὲ Θεὸς τυφλοῖ. ὁ γὰρ ὡς ὁρᾷ) ἄν, θεσπέσιος, ὁρᾷ) Θεὸς· ἄν, θεσπέσιος εἰς πρόσωπον, Θεὸς δὲ εἰς καρδίαν. μὴ γὰρ πολυσχιδῆ ζητοῦμεν; ψυχὴν εὐθύβολον ὀφθαλμοῦμεν. & ἵνα τί μὴ ἐξ ὁμοίου εἶπεν ὁ Θεός· ἀπέλθε, χρίσον μοι Ⓜ Δαβὶδ εἰς βασιλέα, ἀλλ', ἵνα τὸν υἱὸν Ἰεσσαί; ἵνα μὴ πάθῃ ὁ Δαβὶδ, ὅπερ ἔπαθε Ἰωσήφ. ὥσπερ γὰρ μαθόντες ἐκεῖνοι Ⓜ ζητοῦμεν αὐτὸν βασιλέα, ἐπεβούλευσαν· οὕτω "δέος μὴ & ὄντι τοῦτο ἐργάσωνται). ὥστε ἡ ἄγνοια ἀσφαλείας μήτηρ ἐγένετο δι' Δαβίδ. ἦλθε τοίνυν ὁ Δαβὶδ, & χρίει) δι' ἐλαίου, & ἀπῆλθεν ἔχων τὸν βασιλείαν, οὐ δώρακα, οὐκ ἀσπίδα περιβεβλημένος, οὐδὲ δόρατα, ἀλλὰ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον, & πάντων δυναστείαν. & πολέμου κεκρουκότος, ἀπῆλθεν ἰδὼν τὸν παράταξιν, & εὗρε τὸν βάραθρον πεφορημένον εἰς μονομαχίαν, & οὐδεὶς ἐτόλμα πεφηδῆσαι, οὐδὲ ἐξῆλθεν κατ' αὐτοῦ. Εἰσήκει & λέγει· Τίς ἐστιν ὁ ἀπερίτμητος οὗτος, ὃς ὠνείδισε παράταξιν Θεοῦ ζῶντος; & λέγουσιν αὐτῷ, πόθεν σὺ ἀπόπεμπτος αὖτε; ὁ δὲ, οὐκ ἀπόπεμπτος, ἀλλὰ πιστὸς· οὐ δόρατα, ἀλλὰ θεοσέβειαν καθοπλίζομαι· οὐ σκηπῶν αὐτὸ τὸ μέγεθος, ἀλλὰ τὸν ἐρημίαν τῆς ζωῆς αὐτοῦ· & βλέπω ὅπου μέγα τὸ πλοῖον, ἀλλ' ὅτι κυβερνήτην οὐκ ἔχει. Τί οὖν Ⓜ ἀδελφοί; πάλιν φλοῖος, πάλιν βασκανία. ὑπὸ τίνα ἀφῆκας & μικρὰ πρόβατα ὀπεῖνα; ἡμεῖς οἴδαμεν τὴν ὑποφαίνειαν & τὴν κακίαν & καρδίας σου, ὅτι ἔτρεχεν & ἰδίαν τὸν πόλεμον κατέβης. ὁ δὲ ὑπερημόρδος & ἔλκυσε ἀπὸ ἀπ' αὐτοῦ, & ἀναθηρώσατο εἰς τὸ ἕτερον μέρος & πολέμου, λέγων· τί ἔσται δι' ἀνθρώπου δι' αἵρουσι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ; Ⓜ ὃ αἰσχύνουσιν αὐτὸν πρὸς τὴν βασιλείαν. εἶδε τοίνυν τὴν βασιλείαν καὶ παπαπαιωνίζει, διδοικότα & τρέμοντα, & λέγει πρὸς αὐτόν· ἵνα τί ζωντὸν τὸ πρόσωπον & κυρίου μου, & ὁ τῇ εὐμενείᾳ τὴν δουλείαν ὁμολογεῖ; τίς ἐστιν οὗτος; ἐγὼ παρρύσομαι, & ἀφελῶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ; τί οὖν ὁ βασιλεύς; & πῶς διώκασιν; σὺ παιδάριον εἶ μικρὸν, ἀλλ' ὁ πολεμιστὴς ἐκ νεότητος αὐτοῦ. ἀπιστεῖ ὁ βασιλεύς· ἀναγκάζεται ὁ Δαβὶδ & κατορθώματα αὐτῷ· Ἐγὼ, φησι, παιδίον ἦμην μικρὸν ποιμαίνων τὰ πρόβατα τοῦ πατρός μου· & ὅτε ἦρχετο λέων ἢ ἄρκος, καὶ ἐλάμβανε πρόβατον ἐκ τῆς ποίμνης μου, ἐξεπορευόμην

ρυόμην

Ex τ γ. λόγ. ὃν εἰς τὸν Ὀζίαν.

Παροιμ. κ.

Ex τῶν λόγ. τ εἰς τὸν ἐπικαιρίως τῶν ν. Ψαλμ.

ρυόμιλιον ὀπίσω αὐτῶν, ⁊ ἐζήτουν ἐκ τῶ σώματος αὐτῶν, ⁊ ἐπάπτουσι Ⓦ λέοντα ⁊ τὴν
ἀρχὴν· ⁊ ἴσως ἐστὶ ὡς ἐν τῶν θηείων εἰκόνων, δέδοται ὑπὸ θεοῦ ζῶντος.
⁊ εἶπε Σαοὺλ πρὸς Ⓦ Δαβὶδ, πορεύου, ⁊ Κύριος μετὰ σοῦ. ἔδωκε δὲ αὐτῷ ὁ βασιλεὺς
τὰ ἑαυτοῦ ὅπλα, ⁊ οὐκ ἐδυνάτο βαστάζαι. Διὰ τί; οὐ συνεχώρει τοῦτο ὁ Θεὸς, ἵνα μὴ τὰ
ὅπλα συμμερίσηται τὸ νικᾶν τὸν καταργουμένων· ἵνα μὴ εἴπῃ ὁ βασιλεύς, ὅλα τὰ ὅπλα μου 5
σώσηκε. ῥίπτει τὰ ὅπλα, ⁊ σώζεται τῇ πίστει· ἀφίησι βαλεῖν· ἔπεσεν ὁ ἀλλόφυλος. οὐ γὰρ
τῇ φύσει τοῦ σώματος, ἀλλὰ τῇ δυνάμει τὸ πνεύματος τὸ νικᾶν ἀπολωλέκατο. ἔδραμε ⁊ ἔλαβεν
αὐτοῦ τὸ ξίφος, ⁊ ἀπέτεμεν αὐτοῦ τὴν κεφαλήν· ⁊ ἐπλήρωσε τὸ γεγραμμένον· Εν τοῖς ἔρ-
Εκ τῆς ἐρημω. γοις τῶν χειρῶν αὐτοῦ συνελήφθη ὁ ἁμαρτωλός. Εἰ τοίνυν δόξης ἐρᾷς ⁊ τιμῆς, μὴ τὴν οἰ-
τ᾽ σεὶς Ρωμ. κίαν, μηδὲ Ⓦ ἵππον, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν καλλώπιζε καὶ θεραπεύε· ὡς νῦν γε σοῦ, σὺ 10
γνώστ᾽ αὖ βυπαλέστερον ἐρήμιλιν ἔχοντος ψυχὴν, ⁊ ὃ τῆς οἰκίας, ⁊ ὃ τοῦ ἵππου πρὸς καλλωπι-
σμοῦ κάλλος. ἀλλὰ καὶ ταῦτα καὶ τούτων τὰ χείρω, φησί. τί φῄς; οὐ δέδοικας ταῦτα φιλοτιμούμενος,
⁊ μὴ τὸν ἵππον ⁊ τὸν λίθον Ⓦ χειστὸν ἐρεθίσωμεν; οὐκ οἶδα ὅτι ⁊ σῶμα αὐτὸς διέπλα-
σε, ⁊ ψυχὴν ἐνεφύσησεν, καὶ Ⓦ κόσμον ἀπέκτισεν ἄφθαρτα; σὺ δὲ σοὶ μισθὸν τούτων ἀντι- 15
δίδως τὴν ἀμοιβήν; καὶ ὑπὲρ οἰκίσκου μικροῦ σκηνοθέσης, μὴ πολλῆς ἀκριβείας Ⓦ μισθὸν
ἀπαιτῇς· τὸν δὲ κτίσαντα αὐτὸν πᾶσαν χαρτεύμενος, ⁊ κόσμον τοσοῦτον οἰκῶν, σοὶ ὀλίγην ἀπέ-
Εκ τῶ γ. λόγ. χῃ τὸν μισθὸν καταβαλεῖν; ⁊ ποίας αὖ ἐσῆς ἀπολογίας ἄξιος; Καθάπερ γὰρ ὁ λίθος
τ᾽ σεὶ ἀκατα- πρὸς τὸ ὕψος ἀκοντίζων, τὸν οὐρανὸν μὲν τὸ σῶμα βλάπτειν οὐ δυνήσεται, σοὶ δὲ πρὸς τὸ
λύπου. ὕψος φθάσας σκῆνος, τὸν δὲ πλησίον τῇ οἰκείᾳ δέσχεται χειρὶ, πρὸς τὸν ἀκοντίζοντα ἐπα-
νιόντος τὸν λίθου· οὕτω δὲ ⁊ ὁ τὸν μακαρίαν σκεύεσιν οὐσίαν τὸ Θεοῦ βλασφημῶν, σκέ- 20
νεσι μὲ σοὶ βλαβεῖν προελεύσεται ποτε, πολλῷ μείζονα οὖσαν ⁊ ὑψηλοτέραν, ὥστε δέξασθαί τινα
Εκ τ᾽ αὐτῶ. βλάβεσιν, κἂν ὁ τῆς ἐμοῦ κεφαλῆς ὁ ξίφος ἀκοντᾷ, ἀγανώμων σοὶ Ⓦ βυεργέτης ἡμῶν. χιλ χ
Ακουέτωσαν Ⓐ τὸν μακαρίαν τῆς θειότητος οὐσίαν πειρᾶζόμενοι, ⁊ τὸν ἀκαταλήπτων
σκεύεσιν φύσιν, καταλαμβάνειν εἰ λέγοντες, ἵνα γνῶσιν, ὡς σοὶ ἀγγέλων οὐσίαν δυνατὸν αἰ-
σθητῷ μὴ ἀδίαις ἰδεῖν. ὁ ἅγιος πρόφητης Δανιὴλ, ὁ τοῦ Θεοῦ φίλος, ὁ ἔχων παῤῥησίαν 25
πολλὴν πρὸς αὐτὸν, τρεῖς ἑβδομάδας ὅλας θυσιῶν ἡμερῶν, ⁊ ἄρτου ἐπιθυμιῶν οὐκ ἔφαγεν,
σοὶ δὲ οἶνος ⁊ κρέας οὐκ εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ, σοὶ δὲ ἄλειμμα ἠλείψατο· ⁊ ὅτι ἐπι-
τηδειοτέρα αὐτῷ ἦν ἡ ψυχὴ, πρὸς τὴν τοιαύτης θεωρείας ἀπαθεῖαν, ἀπὸ τῆς ἡσυχί-
ας κουφοτέρα ⁊ πνευματικωτέρα γενομένη, τότε Ⓦ ἄγγελον εἶδε, καὶ φησι· Εγράφη γάρ
ὅτι μοι ἐν τῇ ὁράσει μου, καὶ πνοὴ οὐκ ἐγενήθη ἐν ἐμοὶ, οὔτε ἰσχύς· καὶ ἡ δόξα μου 30
μετεσράφη εἰς Διαφθοράν. ὅπερ γὰρ ὑπερεπῆν ἐν ὁπτασίαις, ὁ τῆς φύσεως τὸν πρόσωπον
τοῦ ἀγγέλου καθάπερ σὸν σκηνίσασα οὕτως αὐτὸν διέθηκε, πολλὴν κατασκεδάσασα τὴν ὠ- χιλ χ
χρότητα, καὶ αἰαλώσασα τὸ κάλλος τῆς ὄψεως, καὶ δαπανήσασα τὴν ὑγρότητα τῆς ὑπο-
φαντικῆς ἅπασαν, Διὰ τοῦτό φησι· μετεσράφη ἡ δόξα μου εἰς Διαφθοράν. ἀνέστη
τοίνυν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος· ὁ δὲ ἀνέστη εἴρηκεν. καὶ ἐρωτῶμεν τοῦ ἀγγέλου Διαλέγεσθαι 35
πρὸς αὐτὸν, πάλιν κατέπιπτεν ὑπὸ τὸν χῶν. καὶ καθάπερ Ⓐ ἀπὸ τοῦ φόβου
σκληρυνθέντες, διεγερθέντες καὶ εἰς ἑαυτοὺς ἐπανελθόντες καὶ Διαλέψαντες, κατι-
σχέτωσαν ἡμῶν αὐτοὺς, ⁊ ῥᾳδίστων δὲ προσώπων ψυχροῖς τάγμασιν, ὡς αὐτοῖς ἡμῶν πολλάκις
σκληύοντας μεταξὺ τοῖς χεροί· ὕτω ⁊ ὁ πρόφητης ἔπαθεν. ἡ γὰρ ψυχὴ φοβηθεῖσα, καὶ
τὸν ὄγκον τῆς προφητείας οὐ φέρουσα τοῦ σωδούλου, σοὶ δὲ φῶς σκῆνος δυναμένη βαστά-
ζειν, ἐθορυβεῖτο καθάπερ τινὸς ἀλύσεως τοῦ δεσμοῦ τῆς σαρκὸς ἑαυτὴν ἀπορῥῆξαι ἐπιζημίου·
ἀλλ᾽ σκῆνος κατέσχεν. Εἰ δὲ ὁ Δανιὴλ, ὃν ἠξίωσαν ὀφθαλμοὶ λεόντων, Δανιὴλ, ὁ τὰ ὑπὲρ
ἄνθρωπον ἐν ἀνθρωπίνῳ σώματι φωνηθείς, ὁ ὅτι σοφία ⁊ διαφωσιώη ⁊ ὅτι πολλοῖς ἐτέ-
ρεσις μάρτυρηθείς καταρτώμασι, σωδούλου παρεισίαν οὐκ ἐδέξατο, ἀλλ᾽ ἅπασι ἔκειτο· Ⓐ

τοσοῦτον

τοσοῦτοι τῆς ἀρετῆς ἀφεστηκότες τῷ δικαίῳ, ϗ Ⓐ τῶν ἀγγέλων διαστέλλω συνεργαζόμενοι ϗ αὐτῶν ὑπισχνούμενοι τιμὴν ὑσίαν εἰδέναι μὴ ἀκριβείας ἀπόσης, τιμὴν ἀνωτάτω ϗ ἀφθάρτων, ϗ ζωὰς μυριάδας τῶν ἀγγέλων τούτων ἀπολαγχάνεσθαι, ὧν ἕνα ἰδιῶν ὁ Δαιμὴλ σὺκ ἴσχυσε, τί πίσονται; καθάπερ γὰρ ὁ τῶν ἀκτίνων τῶν ἡλιακῶν ἀναβλύσεσι οὐχ ὕτως οἶδεν ὁ τυφλὸς, ὡς ὁ βλέπων· ὕτω ϗ ὁ τῆς Θεοῦ ἀκατάληπτος σὺχ ὑπὸς ἡμᾶς ἴσμεν, ὡς αἱ τῶν ἀγγέλων δυνάμεις, ὅσῳ καθαρώτεραι ϗ ⟨Φ⟩ώτεραι ϗ διαφανέστεραι τῆς ἀνθρωπίνης εἰσὶ φύσεως. ὅσοι γὰρ τυφλοὶ ϗ βλέποντος ὁ μέζων, ⟨σοῦτοι⟩ ἡμῶν κατώτεροι. ὥςε καὶ τοῦ ἀφανοῦς λέγοντος ἀκούσῃς, Εἶδον Ⓐ Κύριον, μὴ τῦτο νόησῃς, ὅτι τιμὴ ὑσίαν εἶδεν ἐκείνη· ἀλλὰ τὴν συγκατάβασιν, ϗ ταύτην ὃ ἀμυδρότερον, ὑπὲρ αἱ ἄνω δυνάμεις. τῦτο ὃ ἐπὶ τῶν ἀποστόλων φανερόν. Ανέβη γάρ, φησὶν, εἰς ὄρος ὁ Ιησῦς, ϗ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν. Πῶς, μετεμορφώθη; πῶς ἰώσιξε, λέγε, ὀλίγον τῆς θεότητος, ϗ ἔδωξεν αὐτοῖς Ⓐ σκοτοῦσθαι τὸν Θεόν· ϗ ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτῦ ὡς ὁ ἥλιος, ϗ τὰ ἱμάτια αὐτῦ ἐγένετο λευκὰ" ὡσεὶ χιών. ἠθέλησε δόξαι τιμὴν λαμπηδόνα αὐτῦ ὁ βιαγγελιςὴς, ϗ λέγει, ἔλαμψεν. ἔλαμψε, πῶς; ἔλαμψε σφοδρῶς, εἰπέ μοι, ⟨ὲ πῶς; ὡς ὁ ἥλιος. ὡς ὁ ἥλιος, λέγεις; ναί. δόξῃ τί; σὺκ ἔχω ἄλλο ἄστρον φαιδρὸν ϗ λευκόν. λευκὸς ἰῶ ὡς χιών· σὺκ ἔχω ἄλλως ὕλως λευκότερον. ὅπου γὰρ ὑχ ὕτως ἔλαμψεν, ἀπὸ τῦ ἑξῆς δείκνυται· ϗ ἐπίζευ χαμηλὰ Ⓐ μαθηταί. Εἰ γὰρ ὡς ὁ ἥλιος ἔλαμψεν, σὺκ ἔπιπτον Ⓐ μαθηταί· ἥλιον μὲν γὰρ ἐθέλετε καθ' ἡμέραν, ϗ σὺκ ἔπιπτον. ἀλλ' ὅτι ὑπὲρ Ⓐ ἥλιον ἔλαμψε, ϗ ὑπὲρ τιμὴν χιόνα, δῆλόν ἐστι μὴ φέροντες τὴν λαμπηδόνα, κατέπιπτον. ἀλλὰ τί πάθω; ἀνθρώπος εἰμι ϗ ἀνθρώποις δῆλέζομαι, πηλίνῳ κέκτημαι γλῶτταν· συγχωρεῖτέ μοι τῷ διαστῦντι. ὑ γὰρ ὀξ ἀσεμνοίας ταῖς λέξεσι ταύταις κέχρημαι, ἀλλὰ δι' ἀσφάλειαν τῆς ἀληθείας ϗ τῆς φύσεως τῆς γλώττης τῆς ἐμετέρας. ἵλεως ἔστω, δίαστυτα· ὑ γὰρ ἀσεμνοία κεχρημένος ταύταις λέγω ταῖς λέξεις· ἀλλ' σὺκ ἔχω ἄλλας. οὐ μόνον ἵσταμαι ἐν τῇ βύτελείᾳ τῆς λέξεως, ἀλλ' ἀσφαλοῦμαι τῷ σεμνῷ τῦ νοήματος. Διὰ τῦτο ὃ ϗ ταῦτα εἰρήκαμεν, ϗ τὴν κατ' ἐμὲ τοῦ μακαρίου Δαιμὴλ ἱστορίαν ὑμῖν ἀπέγραψαμεν, ϗ συνεχῶς ἐδείκνυμεν αὐτὸν ὠφελοῦντα, πρέμοντα," τῶν ψυχοφθόρων ταύτων ὀνείρων ἄμφιον ἀναλύσαι, τῆς ψυχῆς ἐπιτιμώσης ἀπορρῆξαι τῶν τῆς σαρκὸς δεσμῶν, ἵνα σὺν πολλῆς τῆς εὐσεβείας εἰδῶτι Ⓐ Ⓦ Θεὸν καταλήπτως εἰ λέγοντες, ὅτι οὐχὶ τῦ Θεοῦ ὑπερφαίνομεν μόνον, ἀλλ' σὺδὲ ἀγγέλου φορητὸν καταδύν. καθάπερ γὰρ ἀσυνήθης χλευασθῆς ϗ ἤμασος σὺ οἰκίσκῳ τινὶ ἀναπείσασα, ὅταν ποτὲ αἴσθηταί τινος φόβου, πλουσιαίσα σπεύδει τὸν ὀσφρητὸν ἵππον), ϗ δίκην Ⓦ θυείδων ἔξοδόν τινα ὑπιζητῇ, τῆς ἀγωνίας ἀπαλλαγῶναι ὑπιγυμνῶσα· οὕτω δὴ ϗ ἡ ψυχὴ τῦ μακαρίου τότε σὺκ ἐκείνου σὺκ τῦ σώματος ἀναδῦναι ἔσπευδε, ϗ σπεύδει ⟨αὶ" ἔξωθεν ὑπείπετο. ϗ ὀξῆλθεν αὖ ϗ ἀπέστη, ϗ τὸ σῶμα κατέλιπεν ἔρημον, εἰ μὴ ταχέως ὁ ἄγγελος σπεύσας καταλαβὼν αὐτὸν ἀπήλλαξε τῆς ἀγωνίας, καὶ σπεύσῃ τὸ οἰκεῖον πάλιν ἐπομήναγε καταγώγιον. Εἰ ὃ ὁ δίκαιος σὺκ ἦν, ὁ πρόμοιαν τοσαύτην ἔχων, ἄγγελον ἰδὼν σὺκ ἐνέγκει, Ⓐ ⟨σοῦτον ἀφεστηκότες αὐτῦ, ϗ οὐχὶ ἄγγελον, ἀλλ' αὐτὸν Ⓐ Ⓦ τῶν ἀγγέλων συνεργαζόμενοι διαστέλλω, τί πίσονται; σὺκ ἦν λεόντων θυμὸν ἐδάμασεν· ἡμᾶς ὃ σὺδὲ ἀλωπέκων συνῆμέσθαι δυνάμεθα. σὺκ ἦν δράκοντα μέσον ἔρρηξεν· ἡμᾶς ὃ ϗ ζωὰ ψιλὰ ἑρπετὰ δηδόκαμεν. ⟨ὲ Εἰ ὁ τοιοῦτος ϗ τηλικοῦτος ἄγγελον ἐλθόντα σπεύσαντα αὐτὸν ἰδὼν, σκοτοδινίᾳ κατέχετο χαλεπῇ, τίνα ἔξοισιν ἀπολογίαν, οἱ τοῦ μακαρίου σκεύῃ φύσει ἐμβατεύειν ὑπιχνεύοντες; Διὰ τῦτο Παῦλος σὺκ ἁπλῶς ἔλεγεν· Ω βάθος πλούτου ϗ σοφίας ϗ γνώσεως Θεοῦ· ὡς ἀνεξερεύνητα ⟨ὰ κρίματα αὐτοῦ, ϗ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ; σὺκ εἶπεν, ἀκαταλήπτα, ἀλλ', ἀνεξερεύνητα. Εἰ ὃ ἐξερευνηθῆναι οὐ δυνάμεθα, πολλῷ μᾶλλον καταληφθῆναι ἀδυνάτου. ϗ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ· αἱ ὁδοὶ αὐτοῦ ἀνεξιχνίαστοι, ⟨ὲ αὐτὸς καταληπτὸς, εἰπέ μοι; τί λέγεις; τὰ κείμενα

Ηϛ c. a.

Εκ τ̄ λόγ εἰς τὸ, Παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου.

Εκ τ̄ δ. λόγ. τ̄ θείᾳ ἀσπαλήπτῳ.

Εκ τ̄ λόγ. τ̄ θεῖ ἀκατ.

μαπα αὐτὸ ἀνέξερεύνητα, αἱ ὁδοὶ αὐτὸ ἀνεξιχνίαστοι, ἃ ἡτοίμασε τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν· ὃ οὐκ ἀνέβη ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου, ἃ μεγαλωσύνη αὐτὸ πίστις οὐκ ἔχει, ἃ ζωῆς ἀριθμὸν οὐκ ἔχει, πάντα ἀκαταλήπτα· ἢ αὐτὸς μόνος καταληπτός; ἢ ποίαν οὐκ ἀν ἔχοι τοῦτο μανίας ὑπερβολήν; τίς ἢ οὐκ ἂν θρηνήσειεν ὑμᾶς τῆς ἀπλανείας ἢ τῆς ἐκάστης τούτης αἰτίας; ἵνα ἀποβαλέσθαι σπουδάσωμεν, ἀγαπητοὶ, ὅσον δυνάμεις, Παύλου ἀεὶ περὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἐσταίας δοκιμοῦντες τὴν ἀμετέρων, μετ' ἐκπλήξεως βοῶντα ἢ λέγοντα· Ὡς ἀνεξερεύνητα τὰ κρίματα αὐτὸ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὁδοὶ αὐτὸ; αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Λογ. θ. ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΕΟΡΤΗΝ ΤΩΝ ΒΑΪΩΝ.

Ιωαν. ιβ. α. Εκ τ. ἐμπροσθ. εἰς τ. κατ' Ιωάν. εὐαγγ.

Πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα, ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, εἰς ὃν οἶκον Μαρίας καὶ Μάρθας, ἃ εἰστίασαν αὐτῷ· ἡ μὲν Μάρθα διηκόνει, ὁ δὲ Λάζαρος ἦν εἷς. τοῦτο δὲ τῆς εἰλικρινοῦς αἰδοῦς στοιχεῖον ἦν, ὃ μὴ ἡμέρας πολλὰς ἃ ζῆν ἃ ἐαθῆναι. ὅθεν δῆλον ὅτι ἐν τῇ οἰκίᾳ τῆς Μάρθας ὁ ἀρίστου ἦν. ἄτιμος γὰρ φίλοις ἃ φιλάνθρωποι δίκαιοι Ἰησοῦς, τινὲς δέ φασιν, ὅλη ἐν ἀλλοτρίᾳ οἰκίᾳ τοῦτο ἐγένετο· ἡ μὲν Μαρία διηκόνει. μαθητεία γὰρ ἦν. πάλιν ἐν τούτοις αὕτη πρωτοπαθεστέρα μαθητρία χαρίεσσα. οὐ διηκόνει γὰρ ὡς κεκλημένη, οὐδὲ κοπιῶ πιστεύσασα τῷ ὑπηρετεῖν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν μόνον ἀφίσησι τῷ ἀκούειν, ἃ οὐχ ὡς ἀνθρώπῳ προσέσησι, ἀλλ' ὡς Θεῷ. ὃ δὲ μᾶλλον ἀφ' τούτου ἐξέλκει, ἃ ταῖς θριξὶ τῆς κεφαλῆς ἀπέμαξεν, ἅλυσα οὐκ ἂν ἀπολύσῃ ἐχούσης ἀφ' αὐτὸν τοιαύτην, οἶδα ἐγὼ πολλοί. ἀλλ' ἐπετίμησεν Ἰούδας, προφάσει δῆθεν βλασφείας. τί οὖν ὁ Χριστός; Ἄφες αὐτήν, εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό. τί δήποτε ἢ οὐκ ἤλεγξε μαθητὴν ὅτι τῆς γυναικός, οὐδὲ εἶπε τοῦτο, ἀφ' ὁ διαγελασθεὶς εἶπεν· ὅτι ἀφ' τὸν οἰκείων κλοπέων ἐπετίμα τῇ γυναικί; τῇ πολλῇ μακροθυμίᾳ ἐτρέψατο αὐτὸν ἠβούλετο. ὅλη γὰρ ἤδει ὅτι προδότης ἦν, ἀνέωγε αὐτὸν ἤλεγξε, πολλάκις λέγων· Οὐ πάντες πιστεύουσι ἃ, Εἷς ἐξ ὑμῶν διάβολός ἐστι. ἐδήλωσε μὲν οὖν, ὅλη οἶδεν αὐτὸν προδότην· οὐκ ἤλεγξε ἢ φανερῶς, ἀλλὰ σωεχώρησεν, ἀναπαλέσασθαι αὐτὸν θέλων. πῶς οὖν ἄλλος φησὶν, ὅλη πάντες μαθηταὶ τοῦτο ἐφθέγξαντο; καὶ πάντες, κἀκεῖνος. ἀλλ' λοιπὸν οὐ τῇ αὐτῇ προῃρέσει. εἰ δέ τις ἐζήτησε διὰ τί ποτε κλέπτην ὅλη ὃν ἐποιήσατο τῶν πλησίον, ἃ οἰκονόμον ἐπίστευσε φιλάργυρον ὄντα· ἐκεῖνο ἂν εἴποιμεν, ὅλη Παύλῳ ἀπόρρητοι λόγοι ὁ Ἰησοῦς οἶδεν· εἰ ἢ χρή τι ἃ ἡμᾶς σταζούσιος εἰπεῖν, ἵνα πᾶσαι ἐκκόψῃ προφάσεις. οὐ γὰρ εἶχεν εἰπεῖν, ἐπὶ ἀφ' χρημάτων ἔρωτα τοῦτο ἐποίησε· καὶ γὰρ ἱκανῶν εἶχεν ἐκ τῆς γλωσσοκόμου τῆς ἐπιθυμίας προμηθίαν· ἀλλὰ διὰ πολειάν πολλῶν, ὧν εἰ ἐβούλετο κατέχειν, ὑπερτίθει οὐκ ἂν προέδωκεν. ὁ δὲ Χριστὸς πολλῇ συγκαταβάσει προσεκαλεῖτο αὐτὸν χειροήθως, ὠθεῖτο αὐτὸν μακροθυμῶν. διὸ καὶ ἐκάλει αὐτὸν κλέπτοντα, καίτοιγε εἰδὼς, ἐμφορούμενον αὐτὸ τῶν πονηρῶν ἐπιθυμιῶν ἃ πᾶσαν ἐξαίρων ἀπολογίαν. διὸ καὶ ἔλεγεν, Ἄφες αὐτόν· εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν αὐτό. πάλιν προδότην ἀπέμενσεν, ἐνταφιασμὸν εἰπών. ἀλλ' οὐ κατέσχεθεν αὐτὸς ὁ ἔλεγχος, οὐδὲ ἐμάλαξε τὸ ῥῆμα, καίτοι ἰσχυρὸν ὂν αὐτὸν εἰς οἶκτον ἐμβαλεῖν. ὥσπερ δὲ εἰ ἔλεγεν, ἐπαρθὴς εἰμὶ καὶ φορτικὸς, ἀλλὰ δυάμενον μικρὸν καὶ ἀπολύσομαι. καὶ γὰρ καὶ τοῦτο κατισχύαζει ἐν τῷ λέγειν, Ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. ἀλλ' οὐδὲν τούτων προειπὼν ἐμφανέστερον ἀπέλαμψε· καίτοι πολλῷ πλείονα καὶ εἶπε καὶ ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ πόδας αὐτοῦ ἔνιψε κατ' αὐτὸν τὸν νύκτα, καὶ τραπέζης

πρασπίζης αὐτῷ μετὰ δάκρυων. Ἐγνω δὲ ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐκεῖ ἐστὶν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἦλθον, οὐ διὰ τὸν Μάρθαν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἴδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν καὶ ἐβόων δὲ τὸ θαῦμα θεασάμενοι ὅπως θύσει ὁ πολλοί· ὁ δὲ ἀρχιερεὺς οὐκ ἠρνεῖτο μόνον τοῖς οἰκείοις κακοῖς, ἀλλὰ καὶ τὸν Λάζαρον ἀνελεῖν ἐπεχείρουν. ἐβουλεύσαντο γὰρ οἱ ἀρχιερεῖς, ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, ὃν πολλοὶ δι' αὐτὸν ἀπῆσαν τῶν Ἰουδαίων, καὶ ὅπως ἔλθοι εἰς τὸν Ἰησοῦν. ἔστω, τοὺς Χριστὸν ἀνελεῖν ἐβούλοντο, ὅτι δὲ σάββατον ἔλυεν, ὅτι ἴσον ἑαυτὸν ἐποίει τῷ πατρί, καὶ ὡς ἐδόκει τοῖς Ρωμαίοις, ὡς φασι, ἵνα μὴ ἄρωσιν αὐτῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. ὦ Λαζαρῷ τί ἔχοντες ἐγκαλεῖν ἐπιχείρουν αὐτὸν ἀνελεῖν, εἰ μὴ ἄρα τὸ καλῶς πάσχειν ἔγκλημα; ὁρᾶς πῶς αὐτῶν φρονήσεις ἡ παραίρεσις; καίτοι πολλὰ σημεῖα εἰργάσατο, ἀλλ' οὐδὲν αὐτοὺς οὕτως ἐξαθυμοῦσιν, οὐχ ὁ ἀναβλύσας, οὐχ ὁ τυφλός. τοῦτο γὰρ καὶ τῇ φύσει θαυμαστότερον ἦν, ἢ μυρία ἐγεγόνει, καὶ ἦν ἀναμφίδοξον, νεκρὸν τεταημερον ἤδη περιπατοῦντα ἢ φθεγγόμενον. ὧν ἀνοίας τῆς δήθεν ἀρχιερέων. ἢ γὰρ τῆς ἑορτῆς αὐτῶν ἦν κατόρθωμα φόνοις ἀναμιγνῦναι τὴν πανήγυριν· ἄλλως δ', εἰκῇ μὲν οὐδέποτε ἐγκαλεῖν ὃ σάββασιν, καὶ ταύτῃ τῇ πλάνῃ ἀπάγειν τὸν ὄχλον· ὁτὲ μὲν δὴ ἦν ψύσασθαι, καὶ τὸ τελεσπάθμητον ποιοῦσιν τὴν ὀργήν. ἐκ τούτου γὰρ, οἶμαι ὅτι ἐσάπουσιν τῷ πατρὶ εἶχον εἰπεῖν· ἡ γὰρ βύκη αὐτὸν ἐπεστόμιζεν. ἐπεὶ οὖν καὶ ὁ ἀεὶ ἐσεκάλουν ἀνίητο, καὶ τὸ σημεῖον λαμπρὸν ἦν, ὅτι τὸν φόνον ὥρμων, ὥστε καὶ ὅτι τὸν τυφλὸν τοῦτο ἐποίησαν, εἰ μὴ εἶχον ἐγκαλεῖν τὸ σάββατον· ἄλλως δ', ἀκίνδυνος ἀσημος ἦν, καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἐκ τοῦ ἱεροῦ· οὗτοι δὲ ὑποσημότεροι (καὶ ἄλλων ἐκ τῶν πολλοὶ ἐλθόντες προσεμυθίσθησαν τῷ ἀδελφῷ) καὶ πρώτων ἐρώτων τὸ θαῦμα ἐθέατο, καὶ μὴ πολλῶν τῶν προσδοκωμένων. ἀφ' οὗ τοῦτο πρώτως ἔτρεχον ὀφθῆναι. τοῦτ' οὖν αὐτοὺς ἔδακνε, τὸ τῆς ἑορτῆς ἐσεχούσης πρόφασις ἀφείσας ὅτι τὸν Βηθανίαν ἔρχονται. ἐπιχείρησαν οὖν καὶ τοῦτον ἀνελεῖν, καὶ οὐδὲ φαῦλον ἰδόκουν τολμᾶν. οὕτως ἦσαν φονικοί. ἀφ' οὗ τοῦτ καὶ ἀρχόμενος ὁ νόμος ἀπὸ τούτου ἄρχεται, Οὐ φονεύσεις, λέγων. καὶ ὁ προφήτης τοῦτο ἐγκαλεῖ λέγων· Αἱ χεῖρες αὐτῶν αἵματος πλήρεις. Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτὴν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται εἰς Ἱερουσόλυμα, ἔλαβον τὰ βαΐα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον· ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ. πῶς οὖν πρόφασις μὴ ἐξεπατῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ εἰς τὴν ἔρημον ἀναχωρῶν, πάλιν εἰσέρχεται μετὰ πρόφασις; σώσας τὸν ἡμῶν αὐτῶν τῇ ἀναχωρήσει, πεπαυμένοις αὐτοῖς ἐφίσατο· ἄλλως δ', ὁ πλῆθος ὁ προάγον καὶ ὁ ἑπόμενον ἐκ μέσου τοῦ εἰς ἀγωνίαν αὐτοῦ ἐμβαλλον. ἐδόκει γὰρ οὕτως ἐπαπάσασθαι αὐτοῦ σημεῖον, ὡς τὸν τοῦ Λαζάρου· καὶ ἄλλος δ' εὐαγγελιστὴς φησι, ὅτι ἐμαρτύρουν οἱ μαθηταὶ, καὶ ὅτι πᾶσα ἡ πόλις ἐσείσθη· μετὰ τοσαύτης εἰσῆλθε τιμῆς. Εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀναρίου, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ, καθὼς ἐστὶ γεγραμμένον· Μὴ φοβοῦ, θύγατερ Σιών, ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. ἐποίει δὲ τοῦτο, προφητεύων τὸν μὲν πλῆρωσιν, τὸν δὲ τύπωσιν, καὶ τὸ αὐτὸ τῆς μὲν ἐλπίσιν ἀρχὴ, τῆς δὲ τέλος. Τὸ μὲν γὰρ, μὴ φοβοῦ, θύγατερ Σιών, χαῖρε ὅτι ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται σοι σῴζων, προφητεία πεπληρωμένων· ὃ δὲ, ἐπὶ πῶλον ὄνου καθίσας, μέλλοι πρᾶγμα προδιατυπούμενον, ὅτι ὁ ἀκάθαρτον τῶν ἐθνῶν γένος ἐμβήσει τὸν χαίρειον ἔχειν. πῶς δὲ τὰ εὐαγγελισταὶ φασι, ὅτι μὲν ἐπεμψε καὶ εἶπε, Λύσατε τὸν ὄνον καὶ τὸν πῶλον· ἔστι δὲ οὐδὲν τοιοῦτον φησι, ἀλλ' ὅτι ὀναρίου εὑρὼν ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ; ὅτι ἀμφότερα εἰκὸς ἦν γενέσθαι, καὶ μὴ ὁ λυθεῖσαν τὸν ὄνον, ἐλθόντων τῶν μαθητῶν, εὑρόντων αὐτὸν τὸν πῶλον, ὅπερ καθίσας. τὰ δὲ βαΐα τῶν φοινίκων καὶ τῶν ἐλαιῶν καὶ τὰ ἱμάτια ἐπέστρωσαν, δεικνύοντες, ὅτι λοιπὸν μείζονα ἢ κατὰ προφήτην δόξαν εἶχον περὶ αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον· Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου. ὁρᾶς ὅτι τοῦτο μελλισα

Εκ τῶν ὁμιλ. εἰς τὸ κατ' Ιωαν. εὐαγγ. Ιωαν. ις. θ.

Ησ. α. ι. Ιωαν. ις. ις.

Λυκ. ιθ. λς. Ιωαν. ις. ιδ.

λιςα τοῦ ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς ἀπέπτυσα, ὃ θαυμαζῶ πῶς ἔτι οὐκ ἔστι ἀκόλαστος; καὶ τοῦτο μάλιςα δηλοῖ τὸ δεῖμα, ὃ λέγει αὐτοῖς πρὸς τὸ παιδίον ἦκαν. τὴν μὲν φοβοῦ, χαῖρε σφοδρα, δύναται Σιών, φησὶν ὁ προφήτης, ὅπου πρώτης αὐτῆς ⓐ βασιλεῖς ὡς ὅτι τὸ πολὺ ἀδικεῖ τινες ἦσαν καὶ πλεονέκται, καὶ πρὸ ἐδωκεν αὐτοὺς τοῖς ἐχθροῖς, καὶ τὸ πλῆθος διέφθειρεν, ἐκ ἐβυθιους ἐποίουν τοῖς πολεμίοις θάρσει, φησὶν· οὐκ ἐ ἰουδαῖος, ἀλλὰ ταρσος καὶ ὅπλιτικὸς, καὶ διάκυπτα ἀπὸ τῆς ὄψεως. ὁ γὰρ τραπόπιδα ὅπλισιν ἔβαλλεν, ἀλλ' ὅτι ἔχων μόνον. ταῦτα δέ, φησιν, οὐκ ἔγνωσαν ⓐ μαθηταὶ αὐτοῦ τὰ γεγραμμένα, ὅτι ταῦτα ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, ἐ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. ἐρᾷς ὅτι τὸ πλῆθος ἀγνοοῦντες ἐποίουν; ἀλλ' ὅτι ἀνέγνω οὐκ ἐκεῖνο, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ, καὶ αὐτὸς οὐκ ἀπεκάλυψε. καὶ γὰρ ὅτι εἶπε, Λύσατε ⓦ ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτὸν, οὐδὲ τοῦτο ἤδεισαν ⓐ μαθηταί. καὶ ἄλλος δὲ διαγελᾶς λέγει, ὅτι κεκρυμμένος ὁ λόγος ἦν ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἤδεισαν, ὅτι ἐξ αὐτοῦ οὐκ ἐκεῖνον ἀνάστασιν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν εἰκότως ἐκρύπτετο. διὸ καὶ ἄλλος λέγει διαγελᾶς, ὅτι καθ' ἑκάστην ἦν ἀκόντες αὐτὸ τὸ πάθος, ἔλεγον, ἔσται τὸ κατηφὲς· τοῦτο δὲ οὐκ ἦν τοῦ μὴ εἰδέναι ⓦ τὴν ἀνάστασιν λέγει. τοῦτο μὲν οὖν εἰκότως ἐκρύπτετο, ἄτε μείζονα κατ' αὐτοῦ. τὸ μέντοι τῆς ὥρας ἐξ τί αὐτοῖς οὐκ ἀπεκαλύφθη; ὅτι καὶ τοῦτο μέγα ἦν. ὅρα δὲ φιλοσοφίαν διαγελῶντος, πῶς οὐκ ἐπαισχύνει τὴν περὶ τοιαύτας ἀγνοίας αὐτῶν ἐκπομπάζων. ὅτι μὲν γὰρ γέγραπται, ἤδεισαν· ὅτι δὲ ἐπ' αὐτῷ, οὐκ ἤδεισαν. καὶ γὰρ δὴ ἐσκανδάλισεν αὐτοὺς, εἰ βασιλέα τοιαῦτα μέλλει πάσχειν· καὶ ἄλλως δὲ, οὐκ ἂν ῥᾳδίως ἐχώρησαν τὴν γνῶσιν τῆς βασιλείας, ἣν ἔλεγεν, καὶ γὰρ ἄλλος εὐαγγελιςὴς φησιν, ὅτι περὶ τῆς βασιλείας ἐδόκουν ταῦτα λέγειν. ἐμὲ τύρει δεῖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν μετ' αὐτοῦ, ὅτι ⓦ λαὸς ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. διὰ τοῦτο ἐκεῖνον ἐμαρτύρησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι ἤκουσαν ταῦτα αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. οὐ γὰρ δὴ τοσοῦτοι μετέγνωσαν, φησὶν, ἐξαίφνης, εἰ μὴ ὅτι ἔθυσαν τῷ σημείῳ. Οἱ δὲ Φαρισαῖοι εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν; ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθε. δοκεῖ μοι τοῦτο εἶναι τῶν ὑγιαρίστων μᾶ, ὑ πλημμύρων δὲ πρήσασθαι. Καὶ αὐτοῖς τῆς ἀναστάσεως δ' Ἀθηναῖος ὁ Παῦλος, τοῦτον ⓦ λόγον ἐκίνησε. ποίαν οὖν ἔχουσιν ἀπολογίαν ⓐ τῇ ἀναστάσει ἀγνοοῦντες; διόπερ, ἀγαπητοὶ, ἵνα μὴ ματαίως ὑμᾶς ἀπασχολήσωμεν, καὶ λαβόμενοι λόγου ἀναδιήξωμεν, ταῦτα ἀφέντες ἐκεῖνο ἐρευνήσωμεν, τῆς ἀναστάσεως τὴν ἰδέαν γραφῶν ἐχέσθαι, καὶ μὴ λογομαχεῖν εἰς οὐδὲν χρήσιμον ὅτι καταφρονῆ τὴν ἀκουσιότητα. καὶ Παῦλος γὰρ πρήνει Τιμοθέῳ, καίτοιγε πολλῆς σοφίας ἐμπεπλησμένῳ, καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σημείων ἔχοντι δυνάμιν. παραινῶ δὲ τοίνυν ἐκείνῳ, καὶ ταῖς φλυαρίαις ἀφέντες, τὴν ἔργον ἐχώμεθα, φιλαδελφίας λέγω καὶ φιλοξενίας, καὶ πολλὴν ποιησώμεθα τῆς ἐλεημοσύνης λόγον, ἵνα τὴν ἐπαγγελμάτων ἀγαθῶν ὅτι τύχωμεν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ θεοπάτορος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ, καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ματθ. ιζ. κγ.

Ματθ. κ. κε. Ἰωαν. ιε. ιζ.

Ἐκ τῆς αὐτῆς.

Λογ. ι. ΠΕΡΙ ΓΑΣΤΡΙΜΑΡΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΘΗΣ.

Ἐκ τοῦ λόγ. ὅτι τὸν ἑαυτὸν μὲ ἀδικοῦντα οὐδεὶς φθάσαι δύναται.

Βούλεσθε ἰδωμεν τίνα ἡδονὴν ὁ πλοῦτος ἔχει καὶ τίνα ὠφέλειαν; ἐκ τραπέζας τῶν πλουσίων ἐξετάσωμεν καὶ τῶν πενομένων. καὶ ἐρώμεθα τοὺς ἐστιωμένους, τίνες μᾶλλον εἰσὶν ⓐ καθαροὶ καὶ γνησίαν καρπούμενοι ἡδονὴν· ⓐ τοὺς ἀπὸ μεσημβρίας τῆς ἡμέρας ὅτι τῆς σικάδου καταχεόμενοι, καὶ τὰ δεῖπνα τοῖς ἀρίστοις στενάζοντες, καὶ τὴν γαστέρα ἀφρήκτως ὠθοῦντες, καὶ ἀηδίαις πικρῶς, καὶ τῷ ὑπερόγκῳ

τῆς

τῶν ἐδεσμάτων φορτίῳ δὲ πλοῖον καταποντίζοντες, ἢ ὑπερφόρτοις τοῖς ἀνθρώποις τὴν ναῦν, καθάπερ ὁ ναυαγὸς τὸ σῶμα τοῦτο καταποντίζοντες αὐτοῖς, καὶ πόδας καὶ χεῖρας καὶ γλῶσσαν πόδας ὀπτιοῦντες, καὶ ἅπαν καταδυομένους δὲ σῶμα ἀλύστοις σιδηραῖς χαλεπωτέραις δεσμῷ, τῷ τῆς μέθης καὶ πνεύμης, καὶ μήτε ὕπνον αἰρόμενοι γλυκύν καὶ ἐπιλήσμονα, μήτε ὀφελείαν ἀπαλλαγμένοι φοβεροῖς, τῶν τε μαρμαιρόντων ὄντες ἀθλιώτεροι, καὶ αἰ θαλερὸν δαίμονα ἐπισαίνοντες τῇ ψυχῇ, καὶ γέλωτος προσκείμενοι τῷ θαλάττῳ τῶν οἰκετῶν, καὶ μηδένα εἰδότες τῶν πλόντων, μήτε εἰσιόντα, μήτε ἀκούσαντα δυναμένους· ἀλλὰ φορεῖδίου ἀπὸ τῶν σιδάδων ὀπτὶ τοῦ κλίνου ἀγόμενοι· ἢ ὑπὸ νηφόντες καὶ ἐγρηγορότες καὶ τῇ χρείᾳ δὲ μέγιστον ὀείζοντες, καὶ μέγιστον ἄδυσμα δὲ πεινῆν καὶ δὲ διψῆν ἔχοντες; οὐδὲν γὰρ οὕτως ἡδοῖον καὶ ὑγιείας ἐργάζεται, ὡς δὲ πεινῶντα καὶ διψῶντα οὕτω τῶν προσκειμένων ἄπτεσθαι, καὶ κόρον εἰδέναι τοῦ χρείας μείον, καὶ μὴ μᾶζον τῆς δυνάμεως ὀπτιθέναι δὲ ἄρτος τῷ σώματι. Εἰ δ' ἀπιστεῖς μου δὲ λόγῳ, κατάμαθε τὰ ἑκατέρων σώματα, καὶ τοῦ ἑκάστου ψυχοῦ. οὐχὶ τῶν μὲ συμμέτρως ἐστιωμένων εὕρωσι τὰ σώματα, καὶ αἱ αἰσθήσεις τοῦ οἰκείου χρείαις πληρούσας μᾶζ πολλῆς τῆς βύκολίας· ἐλαφρότεραι δὲ πλαδαρεῖ, καὶ χαρεστέρα πάντες μαλακώτερα, καὶ ἑσμῷ νοσημάτων πολιορκούμενα; καὶ γὰρ παρθενίαι καὶ χόλοις ἀνδρὶς ἐφίστανται, καὶ ἔμετος ἄκαιρος, καὶ γῆρας ἄωρον, καὶ καρδιαλγίαι δὲ ἀχράσιαι, καὶ στομάχων πληρώσεις, καὶ ὀρέξεων ἀναιρέσεις, δὲ διὰ τοῦτο δίον ἰατρῶν καὶ σιτοχῶν τὸ φαρμάκων, καὶ καθημερινῆς τὸ λιχανείας. ταῦτ' οὖν ἡδονῆς, εἰπέ μοι; καὶ τίς ἀν εἴποι τὸ εἰδότων, ὅτι ποτ' ἐστὶν ἡδονή; ἡδονὴ γὰρ ἔγγε τότε, ὅταν ὀπτιθυμίας ἠγουμένης, ἀπόλαυσις ᾖ· ἐπεὶ ἐὰν ἀπόλαυσις μὲ ᾖ, ὀπτιθυμία ἔ μηδαμοῦ φαίνῃ), καὶ τὰ ἡδονῆς πάντως οἴχεται καὶ ἀφάνισται. Καὶ καθάπερ πλοῖον μᾶζον τὸ οἰκείας συμμετρείας δὲ πλῆθος τὸ ἀναγκαίου δεξάμενον, τῷ μεγέθη τοῦ φόρτου βαρυνόμενον ναυαγεῖ ἔγγε· οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τοῦ σώματος ἡμῶν ἡ φύσις πλείονα δεξαμένη τῆς οἰκείας δυναμέως καὶ σιτία, ναυαγὸς ἔγγε, καὶ δὲ βαρὸς οὐ φέρουσα τῶν ὀπτιβλητῶν, εἰς δὲ τῆς ἀπωλείας καταποντίζεται πάντας, καὶ ναύταις, δὲ κυβερνήτοις, καὶ ναυφρέα, καὶ ὀπτιβάταις, καὶ αὐτοῖς φόρτοις μᾶζ πάντων προσφατοπολλύει. ὥσπερ οὖν ὀπτὶ τῶν οὕτω βαρυνομένων πλοίων, οὐ γαλιώτη γαλεάτης, οὐκ ὀπτιήμη κυβερνήτης, οὐ ναυτῶν πλῆθος, οὐ κατασκευῆς ὀπτιτηδειότης, οὐχ ὥρα ἔτους εὔκαιρος, οὐκ ἄλλο οὐδὲν τοῦ οὕτω χαλαζοειδέως ὀίηται ναῦν· ὕτω δὴ καὶ ὀπτὶ τῶν πνευφώντων ἔγγε· οὐ διδασκαλία καὶ παραίνεσις, οὐ νουθεσία καὶ συμβουλία, οὐ φόβος τῶν μελλόντων, οὐκ αἰδώς, οὐ κατηγορία τῶν πλόντων, καὶ ἄλλο οὐδὲν δυνησόμενα δυνάμ τοῦ οὕτω χαλαζοειδέως ψυχοῦ· ἀλλὰ καὶ προσ τοῦ πλοῦσιοι ζωοῦ τοιοῦτος ἄχρηστος ἔγγε, καὶ προσ πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμος· ὁτιοῦν οὐκ ἄλλοθι χαλεπωτέρας καὶ ἀνιάτους ἀλίσκονται νοσήμασιν ψυχῇ συζῶντες διὰ παντός, καὶ δι' ἃ τοῦτο νομίζοντες εἰς τοῦτο πλεονεκτῆσαι τὸ βίον, ἵνα πνευφήσαντες, καὶ τὰ μαστέρα δυναμώσαντες, τὸ σῶμα πιάσαντες, οὕτως ἀπόλωνται, δαψιλεστέρῳ τῷ σκώληκι παρασκευάζοντες πρόποσιν, τὰ δὲ οἰκείων σαρκῶν. καὶ γὰρ ἔμοιοις, καὶ πότοις, καὶ φλοῖς, καὶ κορύζαις, καὶ ποδαλγίαις, καὶ ἑτέροις πλείοσιν, ἅπερ ἰατρῶν λέγουσι παῖδες, ἀλώσιμοι γίνονται. ἀνιητήριον γὰρ φαρμάκων οὐδὲν ἄμεινον αἱ τοιαῦται δυσχείσεται πρόποσαι· μᾶλλον δ', εἰ δεῖ καὶ ἀληθὲς εἰπεῖν, καὶ πολλῷ χρέος. καὶ μὲ γὰρ βιάως ἀπῆκε, καὶ τοῦ λαβεῖν, καὶ τοῦ πολυτελοῦς δυναστείας ἐπιπολάζω, ὡς μηδὲ αὐτῷ τούτῳ λυπῆσαι τοῦ ἐπιθυμοῦντα· αἱ ταῦ δ' ζωοῦ μυρίων θανάτων χαλεπωτέραι ἐπάγουσι τοῖς αὐτοῖς πολλαῦ πολυμόροις. καὶ καὶ μοῦ ἄλλα πάθη πολλοῖς ἔχω οὐκ ἐνυφαίνειν· ὅσα δ' ἀπὸ πνεύφης καὶ μέθης γίνεται, οὐδὲ βουλομένους οὐκ ὁρῶντας ἀφίησι συναλλῆναι τοῖς ἐν αὐτῇ χρωμένοις· ἀλλ' ἡ μὲν ἐμφολὴ δ' κακοῦ πρὸς ἔλεον ἐπικέκυφε, ἡ δ' ἐπίθεσις τοῦ νοσήματος προξενεῖ τοῦ εἰδότα. ὑδὲ γὰρ ἐν τῇ φύσεως ἐπηρεάσθηκ, καθάπερ ἐκεῖνοι, οὐδὲ ὑπὸ τοῦ θεάτου ἐπιβουλεύθηκ· ἀλλ' αὐτοῖ δημιουργοῦ τῶν νοσημάτων

Ex τῷ δ λόγ. τῶν περὶ ἐμέτ. μόν.

μάτων ἑαυτοῖς τούτων ἐλήφοντο, ἑκόντες ἑαυτοὺς σκεπτοῦντες εἰς τὸ τῆς κακίας βάραθρον. οὐχ οὕτως σκληρὸς ὁ ὄφις τοῖς πρωτοπλάστοις ἡμῶν ἐγκαθήμενος λυμήνεσθαι πεπιστεύται, ὡς ἡ τῆς γαστρὸς ἐπιθυμία πάντα διαφθείρει καὶ ἀπόλλυσι. τοῖς μὲν γὰρ θηρίοις ἐκείνοις μέχρι τοῦ σώματος ἡ ἐπιβουλή· αὕτη δὲ ὅταν ἐγκαθεδῇ, μέχρι τοῦ σώματος καὶ τοῦ ψυχικοῦ προσαπόλλυσι. Εἰ οὖν λύμη πρότερον ὄντι ὁ προφήτης καταγέλαστος ἔφατο, ὑμᾶς αὐτοὺς φείσασθαι τῆς τοῦ σώματος ὑγιείας· οὐ λέγω τοὺς σκληραγωγίαν ἑαυτοῖς ἀγαπῶντας, ἀλλὰ μὴ βούλεσθε· ὃ ἀεὶ τοῖς αἰτίοις ὠμεν, ὃ τῆς χρείας ἔξω ἀεὶ κολάζομεν. ποίαν γὰρ συγγνώμην ἔχομεν, ὅταν ἕτεροι μὲν μηδὲ τῆς χρείας ἀπολαύσει κύριοι ὄντες, ἡμᾶς δὲ ὑπὲρ τοῦ χρείαν παρέχοντες ὠφελῶσι; Τίνα γὰρ ἀλλὰ εἰκότως μᾶλλον, τὰ λαχάνοις πε- Ex τ ἁγίων. τ πρὸς Κορ. β. ἐπιστ. χ. ἰδίαις φυκότα, καὶ μηδὲν ἔχοντα ἀνδρὸς, ἢ Συναγελαίοις ἀδιαπτώτοις τὰς ἀπάτας, καὶ μυρίων γέμοντα νοσημάτων; εὔδηλον ὅτι ἑκάτερον. οὐκοῦν μηδὲν πλέον ζητῶμεν τῆς χρείας, ἀλλ' ὁ μὲν ἑαυτοῖς δυναμένοις ἀρκεῖσθαι καὶ ὑγιαίνειν, μηδὲν πλέον ἐπιζητείτω. ὁ δὲ ἀσθενέστερος, καὶ τῆς ἐξ ἀνάγκης λαχάνων δεόμενος θεραπείας, μὴ κωλυέσθω. Εἰ δὲ καὶ τούτου τις ἀσθενέστερος εἴη, τῆς συμμέτρου τῆς ἀπὸ τῆς χρεῶν δίκτου βοηθείας, οὐδὲ τούτου ἀπείρξομεν. οὐδὲ γὰρ ἵνα ἀνέλωμεν τοὺς ἀδελφοὺς καὶ ἀφανίσωμεν, ταῦτα συμβουλευόμεθα, ἀλλ' ἵνα τὰ βέλτιστα βελτιώσωμεν. βέλτιστον δέ ἐστι, τῆς χρείας πλέον ὄντι. ὅταν γὰρ καὶ χωρὶς τούτου δυναμένους ἐξαγιάσαι καὶ ὠφελῆσαι, βέλτιστον πάντως ἐκείνο ἐστὶ προτιθῶν. Οὐχ ἑορτὴ τοῖς ἁγίοις ἡμῶν ἡ πάλη; πρὸς ταῖς ἀσωμάτοις δυνάμεις. Ex τ ἁγίων. τ πρὸς Κορ. α. ἐπιστ. πῶς οὖν σάρκες ὄντες τούτων βέλτιον κρινόμεθα; Εἰ γὰρ πρὸς δαίμονας ἡ πάλη ἡμῖν, ἀλλὰ πρὸς ταῖς ἀσωμάτους δυνάμεις

ζεται. Εἰ δὲ καὶ τὰ ἔνδον ἴδοις, ὅλη καὶ τὴν ψυχὴν καθάπερ ἐν πηλῷ βαθεῖ καὶ κρυμῷ πεπηγυῖαν καὶ παρκῶσαν, καὶ σὺν ὀδύνῃ σκάφος ὠφελῆσαι δυναμένῳ ἀφελοῦσι τὴν χλαμύδος ἀφροσύνην. Οἱ γὰρ μέθῃ καὶ ἀδηφαγίᾳ δεδουλωμένοι, ὕπνου ὑπνοι αἰσχίστου καὶ ἐπιλησμονῆς, ὕπνου ὀνείρατα ἀπαλλάττοντα φοβερά. Πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον, καὶ μὴ ἄλογα ζῶα μηδὲν πλέον τῆς χρείας ἁπτόμενα, δι' ἡδονὴν ἢ λογικὰς καὶ εἰκόνι Θεοῦ τετιμημένους κατὰ πάντων ἀλογωτέρους γίνεσθαι, σὺν τῆς συμμετρίας ἀφροσύνης ὄρεξις; πόσῳ γὰρ τῶν ἀφρονεστέρων δι' ἡδονὴν βελτίων ὁ ὄνος; πόσῳ ἀμείνων ὁ κύων; τὰ μὲν γὰρ οὐ τὸ φαγεῖν, διὰ τὸ πιεῖν δίψῃ, ὄρεξι τινὶ αὐτάρκειαν οἶδε, καὶ πέρα τῆς χρείας οὐ πορεύεται· καὶ μυρίοι δὲ κατεμαγκάζοντες ὦσι πολλάκις, οὐκ ἀνίεται ἄξελθεῖν εἰς ἀμετρίαν· ὕπνῳ δὲ, καὶ τούτων ἑαυτοὺς ἀπιμετρίας εἴ) κεκρίκασι. καὶ ἄλογα πέρα τοῦ μέτρου τροφῆς ἀπολαύειν οὐκ ἀναγκάζουσι· καὶ ἔρημαί τις ὀφθῇ τὴ; ἵνα μὴ καταλαφήσωσι, ἐρημοῦσι ἑαυτοὺς ἢ σὺν τούτῳ πρόφασιν τοῦ πορεύεσθαι; οὕτω καὶτῶν ἑαυτοὺς βυπλεξίας εἴ) νομίζουσι, καὶ πορφύρας χλαμυδομόρους διωκόντας. σὺν γὰρ τὸ τῇ ἡμέρᾳ τῆς μέθης μόνον τοῦ ὄντος τῆς μέθης βλάβεσιν ὑποβάθροισι, ἀλλὰ καὶ μᾶλλον τοῦ ἡμέρας ὄντος. καὶ καθάπερ πυρετοῦ πλήθοντος, ἡ ὄντος τοῦ πυρετοῦ μᾶλλον λύμη· οὕτω καὶ μέθης ἀπληθούσης, ἡ τῆς μέθης ζάλη καὶ ὁ τῇ ψυχῇ καὶ ὁ τῷ σώματι ῥῖφος· ὁ δὲ μὴ ἄθλιον σῶμα κεῖται προβαλοῦν, καθάπερ ὑπὸ ναυαγίου σκάφος· καὶ ἢ τότε ταλαιπωρότερα ψυχὴ, καὶ τότε ἀφανιζόμενα, καὶ χλαμὺς διεγείρει, καὶ τοῦ ὑπερθυμίαν δυσάπαυστον στοφδρότερον. ὅσα μὲν οὖν ἀπὸ μέθης προσγίνεται τοῖς δυσεβέσι κακὰ, εἰσφὶ αἰσχύνομαι· ὧν καὶ αὐτῶν καταλείπω ζωηδότι, τῷ τῶν ἀκριβίστερον εἰδότι. ἡ γὰρ αἰσχύστερον τὸ μθύοντος, καὶ ἁπλῶς ἀφιφερομένου, καὶ τὸ χαλεπὸν σκάφος ναυάγιον ὑποβυθίοντος, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ δῶρα προδιδόντων βλασφημεῖν προδιδάσκοντες; πολλοὶ γὰρ ἀκούσαντες λεγόντων, ὅταν τῶν συμβαίνῃ τὰ παθήματα, μὴ ἔστω οἶνος. ὦ τῆς ἀνοίας, ὦ τῆς προδιαπλοκίας· ἄλλων ἀμαρτανόντων, ἐπὶ τοῦ Θεοῦ δωρεᾶς ἐγκαλεῖς; μὴ γὰρ οἶνος ἐποίησεν, ἀνόητε, τοῦτο τὸ κακόν; οὐκ ὁ οἶνος, ἀλλ' ἡ ἀκολασία τῶν ἀπολωλυότων κακῶν. Εἰπὲ τοίνυν, μὴ ἔστω μέθη, μὴ ἔστω πτυφή. Εἰ δὲ λέγῃς, μὴ ἔστω οἶνος, ἐρᾷς καὶ μετρίου προσαίρων, μὴ ἔστω σίδηρος διὰ τοὺς ἀνδροφόνους· μὴ ἔστω τέχνη, διὰ τοὺς κλέπτας· μὴ ἔστω φῶς, διὰ τοὺς συνωφθαλμοῦντας· μὴ ἔστω γυνὴ, διὰ τὰς πορείας· καὶ πάντα ἁπλῶς αἰωρήσεις τὰ προσήμαλα. μὴ τοίνυν τὸ οἶνον διάβαλλε, ἀλλὰ τὴν μέθην, καὶ τὸ κακῶς τοῦ καλῶ χρησαμένου· καὶ λαβὼν τοῦτον αὖθις ἐπίφερε, καὶ πάντα ἀνάγραφον πᾶσαν αὐτοῦ τὴν ἀφημοσύνην, καὶ εἰπὲ πρὸς αὐτὸν· οἶνος ἐδόθη, ἵνα βυφεσπώμεθα, οὐχ ἵνα ἀφημούμεθα· ἵνα γηθώμεθα, οὐχ ἵνα γηώμεθα· ἵνα ὑγιαίνωμεν, οὐχ ἵνα νοσῶμεν· ἵνα ἀθάνατα σώματα διαρθώμεθα, οὐχ ἵνα ψυχὰς ἰχμὴ καταβάλλωμεν. ἐπίμηνός σε ὁ Θεὸς τοῦ δώρου, τί σαυτὸν ὑβρίζῃς τῇ ἀμετρίᾳ; Εἰ γὰρ ὁ ἅγιος ἐκεῖνος Τιμόθεος ἢ νόσῳ κατεχόμενος, καὶ ἐπαλλήλους ἀῤῥωστίας ὑποφέρων, οὐ μετέλαβεν οἴνου, ἕως αὖ ἐπέτρεψεν ὁ διδάσκαλος· τίνα οὖν ἀρίπλῳ συγχωμεν ἡμῖς τὸ ὑγιαίνειν μθύοντες; ἐκεῖνο μὲν γὰρ ἔλεγεν, Οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὸν στόμαχόν σου, καὶ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας· ἡμῖν δὲ ἐκὰς ὢν [τῶν μθύόντων] ἐρᾷ, οἴνῳ ὀλίγῳ χρῶ διὰ τὰς πορείας, διὰ τὰς πυκνὰς σου ἀγρυπνίας, καὶ τὰς ἑτέρας ὑπερθυμίας τὰς ποιητικὰς, αἳς ἡ μέθη πέπτωκεν εἰδώλων. οἶνος εἰς βύφροσιν ἐδόθη· Οἶνος γάρ, φησὶν, βύφεσίν καρδίᾳ δυσεβέσι· ὑμῖς δὲ καὶ τούτῳ αὐτοὺς λυμαίνεσθε τὸν ἀρετόν. ποία γὰρ εὐφεσιὼν ὁ μὴ εἰ) τὸ ἑαυτοῦς, καὶ ἀληθινὸν μυείας ἔχειν, καὶ πάντα ὁρᾶν φιλοφερόμενα, καὶ σκότῳ δυσῷ κατέχεσθαι, καὶ χεῖρ τοῦ πυρέσσοντος διδόναι τῷ ἐλαίῳ καταβρεχόντων τὰς κεφαλὰς καὶ τὰς ἡμέρας πύκτας ἐργάζεσθαι, καὶ ὁ φῶς σκότος, καὶ τῷ ὀφθαλμῷ ἀνεφγμένῳ μηδὲ τὸ ποσὶ βλέπειν, καὶ τοῖς τοσούτοις καὶ τοιούτοις ἑαυτοὺς φιλοπείρους κακοῖς; Τοῖς γὰρ τὸ μέθῃ καὶ ἀκολασίᾳ βιοῦσιν ἡ ἡμέρα πρὸς τὸ τῆς νυκτὸς μεταστρέφεται σκότος, οὐ τῷ ἡλίου σβεσμένου, ἀλλὰ

a. Τιμ. ε. κγ.

Ψαλ. ργ. ιε.

Ε. τ. ἑρμίνω. ℣ κγ Ιωαν. εὐαγγ.

Ε. τ. τῆς ἑρμίνω. ℣ κγ Ματθ. εὐαγγ.

Ε. τ. ἑρμίνω, τῶ κγ Ιωαν. εὐαγγ.

Εκ τ ἑρμιω. τ ἑξαημ.

ἀλλὰ τῆς ἐκείνων ἀφανείας σκοπιζομένης τῇ μέθῃ. Οἱ τῇ μέθῃ ἑαυτοὺς ἐκδιδόντες ὅ-σῳ δ' ἐκχέωσιν ἑαυτοῖς ⟨W⟩ ἄχεα πλείονα, τοσούτῳ μᾶλλον ποιοῦσι τὸ δίψος ἐκκαίοντα, ἡ δ' μετάληψις ἀεὶ ἐπίκαυμα τῆς δίψας γίνεται· καὶ ὅταν μὲν τῆς ἡδονῆς ἀμαύρωται λοιπόν, τὸ δ' δίψος ἀκατάπαυστον γεγονὸς, εἰς αὐτὸν ⟨W⟩ χρημάτων τῆς μέθης καταγηράσαν ἐπ' αὐτῆς αἰχμαλώτους γεγηπυιθότους.

Εκ τ ἑρμιω τῦ κγ Ματθ. ἐναγ.

Εντεῦθεν μάλιστα δ' ἂν τις ἐκπλαγείη τῆς δοίας τοῦ τῇ μέθῃ ποιουμένους, ὅτι τοῦτ' ἔστιν ὅπερ τῶν ἀσκῶν ἔχουσιν ἕτερον τινὰ φυσᾶν, τοσαύτην ἐφ' ἑαυτῶν ἐπιδείκνυσθαι θέλουσιν οὗτοι. ἐκείνοις μὲν γὰρ ⟨W⟩ τῶν οἴνων ποιοῦσιν οὐκ ἐᾶσι πλέον τοῦ δέοντος βαλεῖν, ὥστε μὴ ἀφρᾶσαι· τοῦτο δ' ἀθλίοις οὗτοι χαρίζεσθαι τῆς ἀξιούσης τῆς ποιότητος, ἀλλ' ἐπιδεῖν αὐτοῦ ἐμπλῆσαι καὶ ὑπερρῆξαι μέχρι τῶν ἄνω, μέχρι τῶν ῥαδίνων, μέχρι τῆς φαρύγγος αὐτῆς πληρωθῆναι ἄπαντα, πολλοῦ ἐστοῦν ὃ πνεύματι, τῇ τοῦ ζωοῦ οἰκειοτάτῃ δυνάμει, καταπνιγόντων τοῦ πονηροῦ. μεῖ γὰρ ὑμῖν τοῦτό σοι γένηται φαρυγξ, ἵνα μέχρι τοῦ στόματος μόνον σιτοποιῆς οἴου, ἡ τῆς ἄλλης αὐτοῦ ἀπληρώσης ἀφθορίας; οὐχὶ τοῦτο· ἀλλ' ἵνα καὶ ἱερεὺς αἰσαπέμπτης θυσίας τῷ Θεῷ, ἡ τοῦ θείας ἀναγκαίας νόμους, καὶ τοῖς πλησίον καὶ συμφέροντα συμβουλεύῃς. Οὐδὲ γὰρ οὕτω καὶ σφοδρᾶ τῶν ποταμίων ῥευμάτων καὶ ὄμβρων ἐπῶσα ὑγρότης ἡ ποιὰ ὑφίζει μόνη, ὡς τυφὴ δ' ἀπαλὴ καὶ τῆς ὑγείας ἡμῶν ἐρείσματα πολλὰ ἀποσύρει ῥᾳδίως. ὃ γὰρ πρίνινον μὴ ῥύμης καὶ βρώματα, τοῦ ἰσχνοῦν ἀποξέοντα τοῦ σώματος, ἡ τὸ τῆς ψυχῆς ἀνδρεῖον καὶ σθεναρὸν ἡ χαυνοῖ. ἡ ὑ τοῦτο μόνον ὅτι τῷ πυφῶντι τὸ δεινὸν, ὅτι ὑγιαντὰ, ἡ τοῦ χαρίεντα τοῦ ἑαυτοῦ ἀφαρπάσει, ἡ τοῦ τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς ὑγίειαν ἀνατέμνει. ἀλλ' ὅτι ταχὺ πρόδρομά ἡ πρόσαντες, ἡ μέχρι μιᾶς ἡμέρας τοῦ ἐκ τούτου ἐλπιζομένου αὐτοῦ χορηγεῖν καταχεῖν οὐ δυνάται, ἀλλὰ ὑφαπτυσθησίσης ἑκείνης, ἕτερα ἐπιβαλλομένη ἀναγκάζει πάλιν.

Εκ τ ἑρμιω. τῦ κγ Ιωαν. ἐναγ.

Οὐ τοίνυν τὸ φαγεῖν κακὸν, μὴ γένοιτο· ἀλλ' ἡ ἀδηφαγία, καὶ τὸ ὑπὲρ τοῦ χρείαν ἁρπίπλασθαι, ἡ ὑφαρπάζεσθαι τοῦ ζωτικοῦ. ὥσπερ οὖν οὐδὲ τὸ οἴνου συμμέτρου μεταλαβεῖν πονηρὸν, ἀλλὰ τὸ μέθη ἑαυτὸν ἐκδοῦναι, ἡ τῶν λογισμῶν τὸ κριτήριον ἀφανίσαι ὑφ' ἑαυτοῦ ἀμετρίας. σώματι γὰρ τοιούτῳ σωτήριον ἡμᾶς ὁ διδάσκων, ὃ μὴ δυνατὸν ἑτέρως σωθῆναι, εἰ μὴ ταύτης μεταλάβοι· μόνον τὰ τῆς ἀμετρίας ἐκκοπήσω. τοῦτο γὰρ ἡμῖν ἐστὶ πρὸς τὴν ὑγίειαν τύτε ἡ βιοτικὰς καὶ μέγιστα συμβάλλεται. ἢ οὐχ ὁρᾶτε καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀπὸ τῶν πολυτελῶν τραπεζῶν, ἐξ ὑφ' ἀμέτρου ἀδηφαγίας καὶ μυρία ἐπιπορεύματα νοσήματα; πόθεν ποδαλγίαι; πόθεν χειραγρίαι; πόθεν ὁ τῶν χυμῶν τῶν διεφθαρμένων πλεονασμός; πόθεν καὶ ἄλλα μυρία νοσήματα; οὐκ ἀπὸ τῆς ἀμετρίας, ἡ τοῦ πλέον τοῦ δέοντος ἐμπλέειν ἑαυτοῖς ⟨W⟩ ἄχεσιν; καθάπερ γὰρ πλοῖον ὑπερφορτωθὲν γεγονὸς, καὶ χάος καταβαπτίζει καὶ ὑποβρύχιον γίνεται· οὕτω δὲ καὶ ἄνθρωπος, ὅταν τῇ ἀδηφαγίᾳ καὶ μέθῃ ἑαυτὸν ἐκδῷ, κύμασι κρημνοῖ ἄπτοισι, καὶ ὑποβρύχιον ἐργάζεται ⟨W⟩ λογισμοῖ, καὶ καίπερ λοιπὸν καθάπερ νεκρὸς ἔμψυχος, ποτὲ μὲν τὰ κακὰ πολλάκις ὑπεργῷ δυνάμενος, ποτὲ δ' ἂν τὰ ἀγαθὰ ἄπτωτα ἔστιν ἃ μένειν τῶν νεκρῶν ἀφανίζομένος. τοσοῦτόν ἐστιν ἡ μέθη δηλοῖ, ὡς καὶ ταῖς αἰσθήσεις πηρῶσαι δυνᾶσθαι, καὶ ⟨W⟩ λογικοὶ αἰσθητοὶ, καὶ τοῦ κύ πρὸς τὸ ἀρχαῖον ἀναδιδυγμένοι, καθάπερ νεκροὶ ἀνενέργητοι, διομοῖς τισι ἀλύτοις πεδήσασα, καὶ δεδεκάκασι· μᾶλλον δὲ καὶ νεκροῦ χεῖρον. ὁ μὲ γὰρ καὶ πρὸς τὰ καλὰ καὶ πρὸς τὰ κακὰ ἀνενέργητος· οὗτος δ' κακὸς ἅπασι γέλως προέχει. ⟨W⟩ μὲ γὰρ φίλοι, οἰκείαν τοῦ αἰσχύνην λογιζόμενοι, ἐγκαλύπτονται καὶ αἰσχύνονται· ⟨W⟩ δ' ἐχθροὶ ἐφήδονται καὶ κεκμηδόσι καὶ ἐπτῶσιν, μενοῦνγε καὶ τοῦτα λέγοντες καὶ ῥήματα· τοῦτον ὅλως ζῆν; τοῦτον δεῖ ἀναπνεῖν ⟨W⟩ ἀέρα; ὃ βόσκημα, τ χοῖρες, καὶ τὰ ἐπὶ τούτων χαλεπώτερα φθεγγόμενοι. ἄπερ φυγόντες, ἀγαπητοὶ, ὅσα δυνάμεις, τοσοῦτοι σπεῦσῃ ἀσυδάσωμεν, ὃ δὲ ἡδονὴν ἔχει τοῦ ὄντως ἡδονὴ, καὶ ἀρίστην δυνάται τὸ σῶμα, καὶ βέλτιστον ἡμῖν καὶ βιαρμοστον πρὸς τὰς ἀρετὰς παρέχειν τῶν ἀποτολῶν τοῦ Χριστοῦ· ἵνα καὶ ⟨W⟩

καὶ πρόφασιν βίου δυμερῶς διακυβευόμενον, καὶ τῶν μελλόντων ὑπερτιθέμενα ἀγαθῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΓΙΑΝ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΓΕΝΝΗΣΙΝ. Λογ. ιδ.

Πασῶν τῶν ἑορτῶν ἐπιδήμησεν ἑορτὴ, καὶ τὸν οἰκουμενικὸν θεσμὸν εὐφροσύνης ἐπλήρωσεν· ἑορτὴ ἡ τοῦ καλοῦ ἀπόπτωσις ἀκρόπολις, ἡ πηγὴ καὶ ῥίζα τῶν πρὸς ἡμᾶς ἀγαθῶν, δι' ἧς ὁ οὐρανὸς ἀνεῴχθη, πνεῦμα κατεπέμφθη, ὁ μεσότοιχον λυπρὸν ἐθρύβη, ὁ φραγμὸς ἐλύθη, καὶ διεζώσθη καὶ ἐκενώθη, ὁ σκότος ἐσβέσθη, ὁ φῶς ἔλαμψεν, οὐρανὸς ἐδίδακτο τὸν φύσει τὸν ἀπὸ γῆς, γῆ καὶ ἔτι τῶν χερουβὶμ καὶ θρόνων· ἄδουσι γηγενῆσιν ἐλεύθεροι, ἄνθρωποι ἐλεύθεροι, ὑμοί· ἄλλοτε οἱ, κλαιόμενοι. διὸ αὐτῆς ἡ χαρὰ ἔνδρα κατέλυθη καὶ ὁ μακρὸς πόλεμος, καὶ ἡ πάλαι πολυμόθητος καὶ ἀγγέλοις καὶ δικαίοις ἀπεκδεκτὸς εἰρήνη. Ἐκ βοᾷ Παῦλος λέγων· Χριστὸς ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἕν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ. διὸ αὐτῆς τὸ ἐξάπαντος ἔστι τοῦ σταυροῦ τὸ καμπτὸν καὶ ἀσφαλὲς, καὶ λαφύρων τοῦ Χριστοῦ, τὰ ἀκρόθινα τῆς φύσεως τῆς ἡμετέρας, καὶ σκῦλα τοῦ βασιλέως ἡμῶν. τί ποτ' οὖν τῆς ἑορτῆς ταύτης ἴσον γένοιτ' ἄν; Θεὸς ἐπὶ γῆς, ἄνθρωπος ὁ οὐρανῷ, ἀγγέλοις συγχορεύουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἄνθρωποι τοῖς ἀγγέλοις χαίρουσι καὶ ταῖς ἄλλαις ταῖς ἄνω δυνάμεσι· δαίμονες δραπετεύουσι, θάνατος λέλυται, κατάδικοι ἀφέωνται, καὶ ἁμαρτίαι ἐκποδὼν ἐγένοντο, πλανᾶται ἀπελήλανται, ἀλήθεια ἐπεδήμησε, καὶ ἡ φύσις, διὰ τοῦ ἐφύλαξε τὸ κατάδικον τὰ χερουβὶμ, ὃ Θεῷ ἔοικε σημαίνει. μὴ οὖν ἀπειλὰς ζωοῦχον ταῦτα ἀκούων. ὁ γὰρ ἐκπλήξεως γέμων, καὶ ὑπὲρ ἐλπίδα καὶ προσδοκίαν ἅπασαν, ἄνθρωπον γενέσθαι Θεόν· τοῦτο ἦν γενομένου, καὶ μὴ ταῦτα ἀπεμάσσετο καὶ λόγον καὶ ἀκολουθίαν ἔπεται. οὐδὲ γὰρ εἶχεν καὶ μαθεῖν τοσοῦτον ἑαυτὸν ἐκπλήσσειν, εἰ μὴ ἔμελλεν ἡμᾶς ἀνύψοῦν. ἐνηνθρώπησε τοίνυν καὶ σαρκὶ, ἵνα γένηται καὶ πνεῦμα· ἐνηνθρώπησεν οὐ γυναικὸς, ἵνα παύσῃ γυναικὸς ὢν υἱός· ἐκένωσε τὸ πατέρα αὐτοῦ γένεσθαι δοῦλον, ἵνα καὶ τῷ δούλῳ πατέρα ποιήσῃ καὶ διανοίγει. οὐκοῦν ἀγαλλιασώμεθα καὶ σκιρτήσωμεν ἀπόμοιρος τὸ τοῖς ἀνθρώποις ἀγαθοῖς ἀνθρωπόμενοι. Εἰ γὰρ ὁ πατριάρχης Ἀβραὰμ ἠγαλλιάσατο τοῦ ἰδεῖν τὴν ἡμέραν Κυρίου, καὶ εἶδε, καὶ ἐχάρη· πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς Θεὸν τὸ ἀπαρχόμενος ὁρᾶν ἄνθρωπος, ὃ φέρτερον ἐκεῖνο καὶ πολλοὺς θαύματος, χαίρειν καὶ ἀγαλλιᾶσθαι χρὴ, καὶ θαυμάζειν καὶ ἐκπλήττεσθαι τῆς τοσαύτης αὐτοῦ φιλανθρωπίας τὸ μέγεθος. ἀλλὰ πῶς τοῦτο γένηται τὸ θαυμαστὸν καὶ μέγα; πῶς ἡμᾶς τοὺς σκεπαρνοκόπτους, καὶ τῆς γῆς ἀναξίους φαινομένους, καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς κάτω ἐκπεσόντας, τοὺς τοσοῦτον ὕψος ἀνήνεγκεν; πῶς ὁ πόλεμος κατελύθη; πῶς ἡ ὀργὴ ἀνῃρέθη; πῶς; τοῦτο γὰρ ὅτι ὁ θαυμαστὸν καὶ ἐκπλήξεως γέμων, οὐκ ἡμῶν τοὺς προσκεκρουκότας, καὶ τὴν ἀρχὴν τοῦ κακοῦ ἐκπεσόντας, τοὺς τοσοῦτον ὕψος ἀνήνεγκεν; πῶς ὁ πόλεμος κατελύθη; πῶς ἡ ὀργὴ ἀνῃρέθη; πῶς; τοῦτο γὰρ ὅτι ὁ θαυμαστὸν καὶ ἐκπλήξεως γέμων, οὐκ ἡμῶν τοὺς προσκεκρουκότας, καὶ τῆς γῆς ἀναξίους φαινομένους, καὶ τῆς ἀρχῆς τῆς κάτω

σοῦσι, δι' ἀγαθότητα ὃ μόνῳ. ὧν γὰρ τῆς δημιουργίας οὐκ ἔχρηζε, τούτων ὑπὲρ αὐτὸν δημιουργὸς ἐγίνετο, μὴ σφόδρα ὢν ἀγαθός. μᾶλλον δὲ τίνῳ τούτων δημιουργόν ποιεῖ καὶ ὁ ἀνθρωπος ἀλλὰ τίνι αὐτὸν ἑαυτῷ πάλιν αἰτίαν, ὁ κόσμου ἄπαντα τοῦτον, καὶ μυρίων αὐτὸν ἐμπλήσας ἀγαθῶν, μικρὸν οὐκεῖνον ὑπέλιπε τοῖς τοσούτοις ἔργοις ἐπίσκοπον, τοῦτο αὐτὸν ἀποφαίνων ὅτι τῆς γῆς, ὅταν δέῃ αὐτὸς ἐπὶ τοῖς οὐρανίοις. ποιήσας δὲ αὐτὸν, καὶ εἰς τοσαύτην καλέσας τιμήν, καθάπερ βασιλέα βασιλεῖ, ὃ κάλλιστον τῶν ὅτι τῆς γῆς ἀπέταξε ζῴδιον. οὐ τούτῳ δὲ μένει αὐτὸν ἀπιστήμονα, ἀλλὰ καὶ λόγου μόνῳ τῶν πάντων ἐχρήσατο, καὶ τῆς αὐτῷ γνώσεως κατηξίωσε, καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν ὁμιλίας ἀπελαύειν ἔδωκεν, ὡς ἀπολαύειν ἐκείνῳ δυνατὸν ἦν, ἡ ἀθανασίαν πρέξειν ὑπέσχετο, ἡ πολλῆς τῆς σοφίας εἰσέπλησε, ἡ πνευματικὸν χάριν εἰσέδυσε, ὡς καὶ προφητεύσαί τινα. τί οὖν μὴ τοσαῦτα καὶ τηλικαῦτα ἀγαθά; πιστεύσαντι τῷ ζῶντα δωρησαμένου τὰ ἔνδρα εἰκότως, ἐκ τῆς εἰκόνος δὲ ποιήσαντος ἀλογήσας, προεπέμψε τὸν ἀπάτωνα τῷ πονηρῶς αὐτὸν ἀφανίσαι παιδεύσαντα. ἆρ' οὖν ἐξηλεγξεν αὐτὸν ὁ Θεὸς, τοσαύτην ἀγνωμοσύνην ἐξ ἀρχῆς καὶ ἀπ' αὐτῆς εἰπεῖν γραμμῆς ὅπτιδεξάμενον, ὅπερ κρίνει τὸ δίκαιον λόγον ἀκολουθοῦν; ἀδαμῶς, ἀλλὰ μᾶλλον τῷ προπαθοῦντι ἐφείπετο, ἢ προήγετο. μὴ ζῶντα δὲ ἡμᾶς ἡμῶν κακῶς πράττοντος, ὡς κινδυνεύσαι καὶ τῆς γῆς αὐτῆς ἐκπεσεῖν, οὐκ ἀπεβάλετο, ἀλλὰ ποσῶς τὸ προσκεκρουκότων ἐκήδετο, ὡς καὶ ἀπολογήσασθαι τῷ διαβόλῳ Κύριον, καὶ ὡς ὁμοτίμῳ φίλῳ δίκαλέγεσθαι καὶ λόγοις ζῶν αἰτίας τῆς μιγούσης ἀπωλείας ἴσασθαι. εἶτα νόμον ἔδωκεν εἰς βοήθειαν, προφήτας ἐπεμψε, πρὸ τῶν προκτίσεν εἰσηγησομένους· ὑστερον, αὐτὸν ἀπέγλεπτ ὑφ' αὐτῷ μονογενῆ, γνώσεσθαι οὐ γυναικὸς, γνώσεσθαι δὲ τὸν νόμον, ἵνα τὸν νόμον ἐξαγγείλῃ, ἵνα τίνῳ ὑποκείμενον ἀπολάβωσιν. ὅλως δὲ ὁ προφήτης τίνῳ πολλῶν αὐτῷ ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης κηδεμονίαν ἐκπληττόμενος, μύεσθαι μέγα καὶ λαμπρὸν ἄττω λέγων· Ὁ Θεὸς ἡμῶν ὅτι τῆς γῆς ὤφθη, καὶ τοῖς δυσθεράποις ζωγραφεῖ. ἐκ γὰρ σφίδρα προδόξου ἀκούσας, ὅτι Θεὸς ὁ ἀπόρρητος ἐκ μύεκφαστος ἀπερίληπτος, καὶ τῷ πατρὶ ἴσος, καὶ γνήσιος υἱὸς τοῦ μοναρχου Θεοῦ, σὰρξ μάτης ἦλθε προφητικῆς, ἐκ ἡμπεδίων ἐκ γυναικὸς κατεδέξατο· ὡς καὶ προτέρων ἀπέτη πόνῳ πιστῶν καὶ προγματευόμενος, ἕως τοῦ πολεμίους ἡμᾶς καὶ ἐχθροὺς αἰνίγματι αὐτῷ τῷ Θεῷ, ἐκ φίλους ἐποίησε. καὶ καθάπερ τις ἐκ μεταυχμίῳ ζωγράφει, δύο πιστὰ ἀλλήλων διεγκάτεσι, ἀμφοτέρας ἁπλώσας ζωγράφων χεῖρας ἑκατέρωθεν λαβοῦσα ζωγράφει· ὅτα καὶ αὐτὸς ἐποίησε, τίνῳ θείαν φύσιν τῇ ἀνθρωπίνῃ, τὰ αὐτῷ τοῖς ἡμετέροις. εἶδες ἀγαθότητος ὑπερβολήν; ἀνθρωπος ὁ ὑβρισμένος καὶ πρεκάλεσε, καθάπερ ἔφθην εἰπών, καὶ τίνῳ κατδηγαγὼν εἰργάσατο. Ὅρα λοιπὸν πῶς ὁ τύραννον, οἷα βασιλεὺς τίνῳ ἀλυσίδα ἀφεὶς ὁ ζῴδημα, γράπτου αἴνιγμα ὑπεδύετο πολλάκις, ἵνα μὴ γνώριμος ἡμόμενος, ἐφ' ἑαυτὸν ἑλκύσῃ τὸν πολεμίους. τὸ ζῶν δὲ ζωγραφεῖν τοῦτο· τὸ τῷ ἡμετέρῳ αἰνίγματι ἦλθεν ὁ Χριστὸς, ἵνα μὴ γνώριμος ἡμόμενος, φυγὴ προσκυάσῃ τίνῳ πρὸς αὐτὸν συμπλοκὴν ὁ πολέμιον, καὶ τὸν οἰκείους ζωγραφεῖξῃ πρώτας. σῶσαι γὰρ, οὐκ ἐκπλῆξαι ἐσπούδασε. καὶ τίνος ἕνεκεν ἡ πικρὰ κατδηγαγὴ, φησὶν, οὐχὶ ζῳῶν τίνος τὰ σώματα δυνάμεων, ἢ δι' ἀνθρώπων ψυχῶν, ἀλλὰ ζῳῶν τῶν λόγον κεκτημένων γένεσιν; ὅπῃ, εἰ δι' ἑτέρων τινὸς ἐδικαίου τὸ κρεῖττον τῶν ἡμῖν σωτηρίαν ἡμᾶς δέξασθαι, οὐκ ἂν τὸ πρὸς ἡμᾶς αὐτῷ φροντίδος ὃ μέτρος ἐγνωρίζομεν, ἀλλὰ καὶ ὃ πρὸς πόντα τὰ σώματα θαυμαζόμενοι, εἰς βύτελῆ καὶ σαθρὸν ἀληθῶς θαῦμα πρέπουσιν ἐξέπιπτεν. κτίσεως γὰρ κτίσει ζωώσης ὁ προσλαμβανούσης ὁ ὁμόδουλοι, σαθρὸν οὔτε τῶν ἀπορρήτων πρέπειν, οὔτε τῶν προδόξων ἔχειν τὸν ἔκπληξιν. ἄλλως δὲ, Θεοῦ καὶ θείοι ἔργον πῶς ἂν ἐν ἀνθρώπῳ δυνατὸν ζωγραφεῖσθαι; εἰ δὲ καὶ ἐγίνετο, ὅπερ οὐχ οἷόν τε, θαῦμα ἂν τὸ πῶμα καὶ ῥᾳδίως ἡ πρὸς ἑαυτὸν ἐπεμείγνυεν, ἢ πρὸς τὸ χεῖρον ἠνύετο. εἰ γὰρ Μωϋσέα, καθ' οὗ πολλάκις ἐγέγλυζον, καὶ τίνῳ ἄνωθεν δι' αὐτῷ

Βαρυχ. ς. κγ.

ἴσ. ὁρᾶτε βασιλ.

καὶ πεῦσαι

καταδοῦναι σωτηρίαν τῷ κόσμῳ καὶ ἐπιούσιον χρείαν, ὅμως θείαν ἀναπτῆναι μὴ δύνατοι ἐμηχάνησαν, ὡς ἀφ' ἑαυτῶν αὐτὸν τὸν αἰτίαν, καθὼς φασί τινες, ἢ ὁ τούτου τάφος ὀφθαλμοῖς Ἰουδαίων μᾶλλον ἢ τῷ ἀληθοῦς τι καὶ ἀκριβῶς ἔμαθε· πῶς γὰρ ἂν τὸ μεῖζον ἀπαλλάξαντα τυραννίδος, εἰ καὶ τῆς αὐτῆς φύσεως ἦλθεν, οὐ θεὸν ἀνεκήρυττον; τοῦτο δὲ λοιπόν, ὡς οὐκ ἰῶτα τοῦ σώματος ἕλκος, ἀλλὰ χαλεπωτέρα καὶ ἀδιόρθωτος ἕκπτωσις. μὴ δὲ ταῦτα καὶ ἑτέραν αἰτίαν ἔστι εἰπεῖν, δι' ἣν μάλιστα εἰκὸς ἦν ἄτρεπτος, ἢ ψηλὸς ἂν, θεοπρεπὴς ἀναπαύσασθαι ἡμᾶς τοῦ σώματος προσεβάλετο, οὐχὶ σωτηρίας μᾶλλον ἀπολαύομεν, ἀλλὰ τοῦ κοσμίου καὶ τιμιωτάτου τῆς ἀνεχφοίτου δόξης ὁ ἥλιος κατέπιπτε. ποίαν δὴ ταύτην; ὅπερ οὐκ ἰῶ τις δύναται σοφὸς ἐξευρεῖν τυχόν, οἷς τινων, τοῦ λόγου φορτικώτερος, σκοτιφωτίζομαι καὶ ἀποπλανῶμαι. πῶς γὰρ ἂν τῷ ἡμετέρῳ γένει συνεχώρησε, θεοπρεπὴς φύσεως ἡ ἀγγελικῆς τοῦ θεοῦ ἡμᾶς οἰκονομίαν ὑποδεχομένης, ἐν δόξῃ τοῦ παθεῖν ἱδρυνθῆναι, καὶ πάσης ἀγγελικῆς καὶ ἀρχαγγέλων χορείας ὑπάνω γενέσθαι, καὶ πηλὸς καὶ δόξης ἀπολαῦσαι τοσαύτης καὶ τηλικαύτης, ὡς καὶ αὐτῶν τῶν ἄνω δυνάμεων τὸ ἐξυπάτων θεοῦ ἱκετεύειν, ὑπηρετεῖσθαι μᾶλλον εἰς τοῦ ἡμετέραν δόξαν, ἧς ἀφ' τοῦ φορέματος ἀπολαύομεν, ὑπεραίρεσθαι, μείζονα δὲ τοῦ ὑπερτυχόντος τῆς ὑπερβολῆς ἐλπίζειν, ταύτης δὲ τῆς μακαρίας λήξεως τὸ αἰθέριον γένος τοῦ κόσμου, ἅτε δὴ μηδὲ τοῦ φορέματος ἡμῶν δι' ἀγγελικῆς ἢ ἀγγελικῆς ἐνώσεως, τῆς δόξης, ὃ ἦν ὡς ἐκλάμπει, τοῦ ἀπολαῦσαι προσηκότος, μηδὲ πρὸς τοῦ τοιαύτην ἡμῶν ἀναδραμεῖσθαι ἰσχὺν καὶ ῥώμην καὶ τῆς τιμῆς ὃ ἐξαίρετον; τίνα αὖ πρόσεστι ὁ ἥλιος καθ' ἡμῶν τόλμαν; τίνας δὲ οὐκ ἂν σκίνει μηχανάς, δι' ὧν πάλιν ἐλπίδας ἔτρεφεν ὑπὸ χεῖρον λαβεῖν τὸ ἥλιος, καὶ ὑπὸ τοῦ ἀρχαίου αὐτὸν καταλῦσαι τυραννίδα; καὶ τίνων δὲ τὸ κέρδος ἀναλαβεῖν οὐκ ἐπήρθη, ὃ τὸ φρύαγμα τῶν πατέρων μᾶλλον οὐκ ἂν ἐπεδείκνυ, καὶ Ⓦ οὐρανοὶ ἄνω πολυπραγμονεῖν οὐκ ἠνείτο τόλμαν; ἀφ' ἡμῶν ταῦτα καὶ πολλὰ τοιαῦτα ὁ τοῦ Θεοῦ λόγος καὶ υἱὸς καὶ Θεὸς ἀληθινός, ἢ οὐκ ἔστιν ὅς, τοῦ ἡμετέρου αἱματοβοίμου χαρίσατο, τοῦ κτίσαντος τὸν ἥλιον σωτηρίαν ἀπεργάσατο. καὶ μηδὶς ἐγκαλεῖτο ἡμῖν ἀνάξια τοῦ Θεοῦ λέγειν, ὅτι ὅτι σωτηρία τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ἦν ἑαυτῷ καταβυθίσας ὁ Θεὸς ζωὴν τὸ τῆς πρωτογενοῦς μήτρας, δι' ἐκείνου τοῦ τῶν οὐρανῶν πολίτου εἰς Ⓦ βίον εἰσάγειν Ⓦ ἡμέτερον. πῖα γὰρ ἂν ἔβλαβεν ἥλιος τῷ Θεῷ ἀπὸ τῆς οἰκειότητος ταύτης; οὐχ ὁρᾷς τὸν τοῦ Ⓦ ἥλιον Ⓦ ὃν σώματι ἁπτὸν καὶ φθαρτὸν ὄντα ἐπέκεινα, καὶ ἄλλως ἀπαθῆ ὄντα, βορβόρεσι προσομιλοῦντα, καὶ πολλοῖς ἄλλοις τοιούτοις προσβάλλοντα, καὶ μηδὲν τυγχάνειν τῆς κακίας προσλαμβανόμενον; τοιοῦτον δή, καὶ τοῦ δυσώδη καταξηράνειν ὁσμὴν τῆς ἀκτῖνος προσβολή. ἢ οὐδὲ τῷ φθαρτῷ τούτῳ στοιχείῳ ἴσως δίδωσι συνεργῆσαι Ⓦ μονογενὴ τοῦ Θεοῦ παῖδα ὅτι τῆς ἡμετέρας χρείας, ὡς μὴ μόνον ἐξ αὐτῆς μὴ μολυνθῆναι, ἀλλ' αὐτὸν τοῦτον καθαρώτερον καὶ ἁγνότερον ἐργάσασθαι; καὶ σὺ μοι εἰς ξύλα καὶ λίθους καὶ εἰς ἐπὶ τούτων ἀτιμότερα τοῦ Θεοῦ καταγέλωτα τὸν ὑσσάν, οὐ φείδῃ, ἡμῖν δὲ ἐγκαλεῖς καὶ λέγεις, ὅτι ἀπρεπὲς Θεῷ σῶμα οἰκῆσαι καθαρὸν δὲ ἄμφω, καὶ δι' αὐτὸ τοῦτο οἰκειωθῆναι δικαιοῦσθαι; εἰ γὰρ αἰσχρὸν Θεῷ τὸ ἀνθρώπου, ὡς σὺ φῂς, πολλῷ μᾶλλον τὸ λίθῳ καὶ ξύλῳ, ὅσον λίθος δὲ ξύλου ἀτιμότερον δὴ ἀνθρώπου· εἰ μὴ ἄρα καὶ τὰ αἰσθητὰ τούτων ὑλῶν θύτ πλέον τοῦ ἥλιος ἡμῶν εἶναι δοκεῖ. ἀλλ' ὁ μὲν τοῦ τοιούτων λόγος εἰς ἕτερον ἡμῖν ὑποχωρείτω καιρόν· ἀναγκαῖον δὲ ἐστὶ αὐτὸν τὸ τοῦ ἀγγελίου ῥήματος Ⓦ λόγον ἀναλαβεῖν. φησὶ γάρ· Τοῦ δὲ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἡ γέννησις οὕτως ἦν. τί δὴ μοι γέννησιν λέγεις; τοῦ εἰσαρκωθέντος δηλονότι. Πρὶν δὲ τῆς ἀναρχοῦ γενέσεως σχεδὸν οἶδεν, εἰ μὴ αὐτὸς ὁ μονογενὴς τοῦ Θεοῦ παῖς, ὁ ὢν εἰς Ⓦ κόλπον τοῦ πατρός. πῶς οὖν ἔστιν ἡ κατὰ σάρκα τοῦ Χριστοῦ γέννησις; Μνηστευθείσης γὰρ τῆς μνηστῆς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσὴφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτὸν, εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. παρατηρητέον δὲ, ὅτι οὐκ

Matth. α. περὶ Εὐαγγελιστῶν τοῦ κατὰ Ματθ. εὐαγγ. ὁμιλ. δ.

οὐκ εἶπε, μὴ ἐκβάσης τῆς παρθένου, ἀλλὰ ἁπλῶς, μὴ ἐκβείσης τῆς μήτρας αὐτῆς. τοῦτο δὲ ἐποίει, ὥστε μὴ παράδοξον γενέσθαι τὸ λεχθὲν, καὶ μὴ καταπλῆξαι τὴν τοῦ παραδόξου πρᾶγματος ἐπαγωγὴν λέγων· ἐπὶ σοὶ γὰρ ἦν ζωγρεῖν αὐτὸν, εὑρόντα ἐν γαστρὶ ἔχουσαν οὐκ ἀνθρώπου ἀλλὰ πνεύματος ἁγίου. ἵνα δὲ χαρᾷ καὶ περὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἔλαβε καὶ οὐαὶ ποτε; ἵνα συσκιάσῃ τὸ γεγονὸς τοῖς, καὶ ἵνα πᾶσαν πανταχοῦ ἀφαιρεθῇ πρόφασιν παρθένος τοιοῦτον. τοῦ γὰρ ὀφείλοντος ζηλοτυπεῖν μνηστῆρος, ὃ μόνον οὐ διαμελεύοντος αὐτὸν, ἀλλὰ καὶ διχομήνου καὶ διαπρίονος μὴ χώρην, δῆλον τοῦτο πᾶσι ποιεῖ, ὡς ὅπερ πέφυκεν αὐτοῖς οὐ πνεύματος ἁγίου τὸ ἐνεργῆσαν εἰς τὴν γεγνημένην, κατέσχε καὶ ἀζυπηρέτητον. ὅπερ δὲ ὅτι τῶν παραδόξων πραγμάτων ἐθὼς λέγεσθαι, τοῦτο καὶ ἐνταῦθα δηλοῖ φησι, ὅτι εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα οὐκ πνεύματος ἁγίου. ἀκούσας δὲ ὅτι οὐκ πνεύματος ἁγίου, μηδὲν ἕτερον ὑπεργάζου· οἶδ, πῶς ὁ ἄνθρωπος ἐν μήτρᾳ ὄντι; πῶς ὁ πόντα ζωνέχων χυροφορεῖται ὑπὸ γυναικός; πῶς πίπτει ἡ παρθένος, καὶ ἰδοὺ παρθένος; πῶς ἔσται ὃ πνεῦμα τὸ ἅγιον φασὶ οὐκεῖνοι; καὶ ὅσα τοιαῦτα. καὶ γὰρ δυνάμεις ὑψίστου ἐπισκιάσασα τῇ παρθένῳ, καὶ υἱὸς Θεοῦ τὸ γεννώμενον. Ματθ. α. ιθ. Ἰωσὴφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς δίκαιος ὤν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἐβουλήθη λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. τοσοῦτον γὰρ ἐθαυμάσθη ὁ ἀνὴρ, ὅτι οὐ μόνον οὐκ ἐκόλασεν, ἀλλ' οὐδὲ εἶπέ τι, οὐδὲ αὐτῇ τῇ ὑποπτευομένῃ, ἀλλὰ καθ' ἑαυτὸν ἐλογίζετο, καὶ οὐκ ἐβασάλιζε, ἀλλὰ ἀπολῦσαι. διὰ δὲ ὅτι εἰς ἀπορίαν τῶν τοιούτων λογισμῶν κατέστη, τότε ἐπέστη ὁ ἄγγελος λύων τὴν ἔνστασιν τῶν λογισμῶν. ὅτι γὰρ διεπορεῖτο, ἐξ ὧν διενοήθη, δῆλον. ἐβουλήθη γὰρ, φησὶ, λάθρα ἀπολῦσαι αὐτὴν λάθρα· οὐκ ἂν οὔτε λάθρα, οὔτε ἄλως ἐκπέμψας βουληθείς, εἰ νόθα ἦν ἐγκύμονα· ἐπέστησε γὰρ, ἀλλὰ καὶ νόμῳ καὶ παιδείᾳ δίκαιος ὤν, μᾶλλον δὲ ἀλλὰ τοῦτο μὲν οὐκ ἐπέστησεν, οὐδὲ σκῶμμα πάλιν ἦν ἐπεργασίας εἰς τὴν κύησιν. ὑπὲρ εἰκότως γὰρ αἱ θεοπνεύστου ἔργον ἦν. διὰ καὶ τοῖς λογισμοῖς ἐκυμαίνετο. ὅτι δὲ τοῦτο ἐν τούτοις ἐκλογεῖτο τοῖς διαλογισμοῖς, τότε ἐπέστη ὁ ἄγγελος, καὶ φησι, μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριάμ τὴν γυναῖκά σου. τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν οὐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου. ἐδήλωσεν αὖθις διδοικότα καὶ τρέμοντα μὴ προσκρούσῃ τῷ Θεῷ διὰ τὴν εἴσοψιν, μὴ φοβηθῇς, ἔνδον γὰρ τέκνον. τοῦτο γὰρ ἐστι, τὸ παραλαβεῖν, καὶ μὴ, ὡς ἐνεθυμήθη, ἀπολῦσαι αὐτήν. ἡ μὲν γὰρ, φησι, παράνομα ἀπήλλαχται μίξεως, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ φύσιν συνέλαβε. τοῦτο γὰρ δηλοῖ, ὅπερ ἐπήγαγε, λέγων· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν οὐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου. τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. Ἐκ τῶν αὐτῶν. Μὴ νομίσῃς, φησὶν, ἐπειδήπερ εἶπεν, ὅτι οὐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου, ἀλλότριόν σε τῆς οἰκογενείας εἶναι τῆς ἐμῆς τὸ οἰκονομούμενον. σοὶ δίδωμι τὸ ὄνομα ἐπιθεῖναι τῷ βαπτισθέντι. σὺ γὰρ καὶ ἐκ τῶν ἔργων συντελεῖς, ἀλλ' ὅμως σὺ αὐτὸν καλέσεις τὸ ὄνομα. οὐ γὰρ καὶ μὴ σὸς ὁ τόκος, ἀλλὰ πατρὸς ὑπεδείξατο σοὶ αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τοῦ ὀνόματος θέσεως· οἰκείωσαι τῷ τικτομένῳ. οὐκ εἶπε δὲ, τέξεταί σοι υἱὸν, ἀλλὰ, τέξεται. καὶ γὰρ αὐτῷ ἔπεκτι, ἀλλὰ τῇ οἰκειώσει πάσῃ· διὰ καὶ ἐπήγαγε, αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. εἰ πανὶ δὲ λαὸν αὐτοῦ, οὐ περὶ τῶν Ἰουδαίων εἶπε μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἐθνῶν. λαὸς γὰρ αὐτοῦ πάντες οἱ διχόμηνοι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγόνασιν. ἐν ὅτι δὲ τοῦτο δείκνυται υἱὸς Θεοῦ ὁ τικτόμενος, ἐκ τῶν ἀφάνειαν ἁμαρτίας. οὐδὲν γὰρ ἀφάνειαν ἁμαρτίας, ἑτέρας ὄντι δυνάμεως, εἰ μὴ τῆς οὐσίας τῆς θείας μόνης. τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν Ματθ. α. κε. ὑπὸ τοῦ Κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος Ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὅ ἐστι μεθερμηνευόμενον, μεθ' ἡμῶν ὁ Θεός. ἐβουλόμην ἐνταῦθα παρῆσαι Ἰουδαίοις καὶ Ἕλλησιν ἀπαντᾶν, καὶ τὸ βιβλίον ὕστερον πρὸς Ἰουδαίους λαβεῖν, ὕστερον ἀναγωγὴν τῆς προφητείας. ἴσως γὰρ δύνατον ὕστερον, ὅπου καὶ ἐν τοῖς δικαστηρίοις καὶ παντα χοῦ τότε μάλιστα ἀνυπόπτως ἡ μαρτυρία γίνεται, ὅταν πρὸς τὸ ἐμφανὲς αὐτὴ φέρῃ. ἀνὴρ γὰρ δύπτης πιπλάσας παρ' ἡμῶν αὐτὰ δυνήσεται λέγειν, ἀλλ' ἡμῖν, ἀλλὰ τοῖς τὴν Χριστοῦ σωτηρίαν καὶ βιβλία προεχομένοις ἡμῖν

καὶ

ζα τοῦ τῆς αὐτῆς οἰκονομίας ἀναλαμβάνεται. Ἀλλ' εἰ πρέπει, εἶπε μὴ πρέπει ὑμῖν, ἡμᾶς δὲ ἡμᾶς τε καὶ ποιήσωμεν, καὶ τῆς ἐρημίας ἀφώμεθα. Ἀλλ', εἰ δοκεῖ, μικρὸν ἀνωφελὲς καὶ περιττόν ἐστιν ἀναλαβεῖν ἡμᾶς. ἵν' εὐσύνοπτα ὑμῖν τὰ εἰρημένα γένηται). Καὶ προσέθετο Κύριος λαλῆσαι, φησί, τῷ Ἀχαζ λέγων· αἴτησαι σεαυτῷ σημεῖον παρὰ Κυρίου τοῦ Θεοῦ σου εἰς βάθος ἢ εἰς ὕψος. καὶ εἶπεν Ἀχαζ, οὐ μὴ αἰτήσω, οὐδὲ οὐ μὴ πειράσω Κύριον. καὶ εἶπεν Ησαΐας, ἀκούσατε δὴ οἶκος Ισραὴλ, μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις; καὶ πῶς Κυρίῳ παρέχετε ἀγῶνα; διὰ τοῦτο δώσει Κύριος αὐτὸς ὑμῖν σημεῖον. ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ προφήτης εἶπεν· αἴτησαι σεαυτῷ σημεῖον, ἐλάφους δὲ σφόδρα πιστὸν καταπεπαίδευμαι ἐν λόγῳ, οὐ μὴ αἰτήσω, οὐδὲ μὴ πειράσω Κύριον, ἔφη τοῦτο, μᾶλλον τὴν σφοδρότητος ἐπάγει τοῦ πάλαι ὁ προφήτης, εἰκότως μὴ τοῦ ἀπιστῆσαι βαρυτέραν ποιούμενος τοῦ κατηγορίαν. Διὰ δὲ τοῦτο ἐλάφου μὲν οὐδὲν ἀπιστότερον εἶναι δύναται ἀπορρίφειν λέγων· ἀκούσατε οἶκος Δαυίδ, μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις; καὶ πῶς Κυρίῳ παρέχετε ἀγῶνα; ἀντὶ φησὶ τοῦ ῥᾴων ἀναπεῖσαι μᾶλλον ἀκριβείας. οὐ γὰρ λέγει, τοιοῦτόν ἐστι· μὴ γάρ ἐστι βέβαιος μὴ γὰρ ἀληθὴς ἡ ἀπόφασις; εἰ δὲ ἀνθρώποις ἀπίστως ἔχετε πρὸς τοὺς λόγους, πολλῷ μᾶλλον Θεῷ. Τὸ οὖν ἀγῶνα παρέχειν, τοῦτό ἐστιν, ἢ ἀπιστεῖν. τοῦτο οὖν, φησί, μικρόν ἐστιν ἔγκλημα; μὴ ἡ τυχοῦσα κατηγορία τὸ ἀνθρώποις ἀπιστῆσαι; εἰ δὲ τοῦτο βαρύ, πολλῷ μᾶλλον τῷ Θεῷ. καὶ τοῦτο δὲ ἔλεγεν, ἵνα μάθωσι πάντες, ὅτι ἀνεξαπάτητος ἐμφαίνει ὁ προφήτης, οὐκ ἀπὸ τῆς ῥᾳθυμίας τοῦ λαοῦ τῶν εἰρημένων, ἀλλὰ διὰ τὸ τῆς ἀγνοίας τοῦ Ἀχαζ φέρων τὸν ψῆφον. Ἐπειδὴ γὰρ μὴ πολλῆς τῆς ὑποψίας διεπέφευκτο αὐτὸς καὶ τῶν λόγων ἀπήλλαξε καὶ διαρρήδην ἐπέλυσεν· οὐδὲ πάλιν φησὶ καὶ παραμένατον παρέχε. τὸ τοῦ βιβλίου ἐξαγείλασθαι τὴν ὑπερβατὸν τάσιν καὶ αὐτὸ προσθεῖναι ἐλέγξαι, καὶ τοῦ ἄλλωσι τοῦ Ισραὴλ προσεῖναι τοῦ πάντα ἀληθῆ, καὶ χρόνῳ προσθεῖναι, οὐκ ἠρκέσθη τούτοις, ἀλλὰ καὶ περαιτέρω προῆλθε, καὶ οὐκ ἀναμένει σημεῖον αὐτὸν αἰτῆσαι, ἀλλὰ καὶ μὴ βουλόμενον δι' ὑπερβολὴν ἀπιστίας προσκαλεῖται· καὶ οὐδὲ ἁπλῶς, ἀλλὰ καὶ κύριος τῆς αἱρέσεως ποιεῖ. οὐδὲ γὰρ φησι, τὸ καὶ τὸ σημεῖον, ἀλλ' ὅπου βούλει, φησί, πλούσιος ὁ διακονῶν, σπουδαῖος ἢ δεινὸς μισθοῦ, ἄφατος ἢ ὑπερβολὴ δωρεᾶς οὐκ ἂν τῶν οὐρανῶν βουληθῇς, οὐδὲ τὸ κενόν· ἂν ἐπὶ τῆς γῆς, οὐδὲ τὸ ἐπὶ βάθος. τοῦτο γάρ ἐστι τὸ εἰς βάθος, ἢ εἰς ὕψος. ὅπου γὰρ οὔτε ἄνω ἀνατείνουσιν, οὐδὲ ὀρύττουσι, ἀλλ' ἐλέγχει ἐπαγαγὼν, ἐν τούτοις ὑπερβάσεως τῆς ἀκύρου, ἐν τῷ δοξάζειν ὡς οὐκ ἀπάτησον οὐδὲ πεπλανήσατο, ἀσαφὲς λύπει προφητείαν ἀπόρρητον, ἀλλ' ὅτι σωτηρία τῆς οἰκουμένης ἐσημήνατο, ὅτι διερμηνεύσει τὴν προφητείαν ἀπόρρητον· καὶ φησι τὸ σημεῖον οὐχὶ τῷ Ἀχαζ δίδοσθαι λοιπόν, ἀλλὰ τοῦ κοινοῦ τῶν Ἰουδαίων δήμου. προσέθηκε γὰρ τὸν δεσπότην οἴκου λέγων· ὅπως ἂν ἀναζητήσωσι τὸν οἰκέτην ἀπόντα, τοῦ κοινοῦ τὸ λαὸν διαλέγεται. ἀλλὰ τοῦτο γάρ φησι, δώσει, οὐχί σοι, ἀλλ' ὑμῖν σημεῖον. ὑμῖν πῶς; τοῖς ἐν τῷ οἴκῳ Δαυίδ. ἐπειδὴ γὰρ ἐκλήθη ἐκλογὴν ὁ σημεῖον. τί οὖν τὸ σημεῖον ἐστιν; ἰδοὺ, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ λήψεται καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσι τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ. παρατηρητέον, ὅπερ καὶ ἔμπροσθεν εἶπον, ὅτι οὐ ὃν Ἀχαζ δίδοται λοιπὸν τὸ σημεῖον. διὸ οὐ τοσαῦτος, καὶ τοιοῦτος ὁ προφήτης καὶ ἐκεκλεσται, καὶ κατηγορήσει λέγων· μὴ μικρὸν ὑμῖν ἀγῶνα παρέχειν ἀνθρώποις καὶ προσέθηκε. Διὰ τοῦτο δώσει Κύριος ὑμῖν σημεῖον· ἰδοὺ ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἕξει. Εἰ δὲ λέγοιεν Ἰουδαῖοι, ὅτι οὐκ εἶπεν παρθένον ὁ προφήτης, ἀλλὰ νεάνιν, καὶ οὕτω ζητήσεια πρὸς ἡμᾶς. Καὶ γὰρ καὶ τὸ τῆς παιδὸς ὄνομα, ὅτι τῆς παρθενίας ἐκφαίνει ἡ γραφὴ πίστιν, ὡς ἐν τοῖς ψαλμοῖς αἰσχύνεσθαι· Νεανίσκοι γάρ, φησι, καὶ παρθένοι, πρεσβύτεροι

Εκ τῆς ἑρμην. τοῦ ζ. κεφ. τῆς Ησαΐου προφητείας.

Εκ τῆς αὐτῆς.

Ησ. ζ. ι.

Εκ τῆς ἑρμην. τοῦ κγ' Ματθ. ἐυαγ. ὁμιλ. ι.

περὶ μὴ νεωτέρων, ἀρεσάτωσαν ὃ ὄνομα Κυρίῳ. καὶ πάλιν ὁ βατιζουλθυομιδώνης λέγει
Μωϋσῆς· ἐζόησεν ἡ γεαίης, τυτίεσι, ἡ πρῆθυς. Ὥστε εἰ μὴ πρῆθυς ἐστὶ, οὐδὲ σημεῖον
Ex τῆς ἑρμην. τῆ ζ. κεφ. τῆς Ἡσαΐου προφητείας. ἐστίν. τὸ γὰρ σημεῖον ἐκβαίνειν δεῖ τινὰ κοπιὼν ἀκολουθίας, καὶ τινὰ τῆς φύσεως ὑπερβαίνειν
ζωνάλιας, καὶ ξένον εἶναι καὶ παράδοξον, ὥστε ἕκαστον βατισωμένεσθαι τῶν ὁρώντων καὶ ἀκουόντων.
Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ σημεῖον λέγεται, διὰ τὸ βατίσωμεν· βατίσωμεν δὲ οὐκ ἂν γένοιτο, εἰ μέλλοι 5
κρύπτεσθαι τῇ κοινωνίᾳ τῶν ἄλλων πραγμάτων. ὥστε εἰ πρὸς γυναικὸς ὁ λόγος ἐστὶν νόμῳ φύ-
σεως πίκτησις, τίνος ἕνεκεν σημεῖόν καλεῖ ὁ καὶ ἑκάς ἐστι γενόμενον τινὰ ἡμέραν; Διὸ δὴ τοῦτο
καὶ ἐρεῖ μόνος οὐκ ἀπλῶς εἶπεν, ἰδοὺ πρῆθυς, ἀλλά, ἰδοὺ ἡ πρῆθυς, τῇ προσθήκῃ τοῦ
ἄρθρου, βατίσωμέν τινα καὶ μόνην τοιαύτην γενομένην ἡμῖν ἀριτόμενος. ὅτι γὰρ ἡ προσθή-
κη αὕτη τοῦτο εἰσδύκνυται, δυνατὸν καὶ ἀπὸ τῶν διαλέκτων μαθεῖν. βατὶ γὰρ ἔστιν μετὰ 10
τοῦ Ⓐ Ἰωσαΐου Ⓐ Ἰουδαῖοι ἐρωτῶντες τὸν Ἰησοῦν· σὺ εἶ Χριστὸς; ἀλλά, σὺ εἶ
ὁ Χριστός; οὐδὲ ἔλεγεν, εἰ σὺ εἶ προφήτης; ἀλλά, σὺ εἶ ὁ προφήτης; ὃν ἕκαστον ἀφαί-
ρεσιν ἐστίν. ἀλλὰ τοῦτο μὲν ὁ Ἰωσαΐου, οὐκ ἔλεγεν, ἐν ἀρχῇ ἐστὶν ὁ λόγος, ἀλλ, Ἐν ἀρχῇ
Ioan. α. α. ἐστὶν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς Ⓐ Θεόν. οὕτω δὴ καὶ τοῦτο, οὐκ εἶπεν, ἰδοὺ πρῆθυς, 15
ἀλλ, ἰδοὺ ἡ πρῆθυς· καὶ μὴ ἀξιώματος προφήτου ἐρεῖπειν, ὃ ἰδοὺ. μανθάνουσι γὰρ ὁ-
ρῶντος ἐστὶ τὰ γενόμενα καὶ φάντασιόν τινα, καὶ πολλοὶ ἔχοντες ὑπὲρ τῶν εἰρημένων πλεονε-
κτήματα. τῶν γὰρ ἡμετέρων ὀφθαλμῶν ἐστὶν ἀφέσεσι τὰ μὴ ὁρώμενα ἐλλείπειν. τινὶ μὲν γὰρ
ἀμαθείᾳ εἰκὸς καὶ ἀπατηθῆναι· ἃ δὲ τοῦ πνεύματος χάριν ἀπεξαπάτητον πρέπει τινὶ ἀ- 20
πόφασιν. ἐπεὶ πόθεν ἔσχεν αὐ προσήκοντα, φησὶν, ὅτι οὐκ πνεύματος ἐστὶν; προφητεία ἐστὶ δὲ
λεγόμενον, καὶ συνεπισπασμένως ἀπαγγελία ἐστί, ὃ πολλάκις εἶπον. Διὰ τινὰ τῶν ἀκουό-
των ἀγνωμοσύνην, ἵνα μὴ σαφῶς ταῦτα μάθοντες, ἐπὶ τὰ βιβλία πάντα καταχέωσιν.
Εἰ γὰρ τῶν προφητῶν οὐκ ἐφείσαντο, πολλῷ μᾶλλον τῶν γραμμάτων οὐκ ἂν ἀπέσχοντο.
Ier. λε. κγ. καὶ ὅτι οὐ φαγεσμὸς ὁ Εἰρημένος, ἔτους τῆς βασιλείας τοῦ τοῦ Ἱερεμίου αὐτὰ τὰ βιβλία λε-
γεῖν κατέτεμε, καὶ πυρὶ παρέδωκε. Εἶδες μανίαν ἀφόρητον; εἶδες ὀργὴν ἀλόγιστον; οὐκ ἤρ-
κεσεν αὐτῷ ὁ ἀφανίσαι τὰ γράμματα, ἀλλὰ καὶ κατέφαγεν, ὃ ἀλόγιστον αὐτοῦ πάθος πλη-
ρῶσαι βουλόμενος. ἀλλ' ἡμεῖς καὶ ἀσαφῶς εἶπεν ὁ θαυμάσιος οὗτος προφήτης, ὃ πολὺ
ἐκεδιξατο. πρῆθυς γάρ, ἕως μὲν ἐστὶ πρῆθυς, πόθεν ἂν ἄλλοθεν κινήσειεν, εἰ μὴ ἀπὸ πνεύ-
ματος ἁγίου; ὃ δὲ νόμῳ λύσαι φύσεως, οὐδενὸς ἐστὶν ἔργον, ἀλλ' ἢ τοῦ δημιουργοῦ τῆς φύ-
σεως. ὥστε εἶπεν, τέξεται ἡ πρῆθυς, ὃ πολὺ σαφέστερον. εἶπεν τοίνυν Ⓐ τόκον, λέγει δὲ
Ex τῆς ἑ. ἑρμην. τῆς τ. κεφ. τοῦ Ματθ. εὐαγ. ὄνομα τοῦ τικτομένου, καὶ φησὶ, τέξεται ἢ γένη, καὶ καλέσουσι ὃ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ. Καὶ 30
πῶς, φησὶν, οὐκ ἐκλήθη ὃ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὡς ὁ προφήτης εἶπεν, ἀλλὰ Ἰησοῦς
Χριστός; ὅτι οὐκ εἶπε, καλέσεις, ἀλλὰ, καλέσουσι Ⓐ ὄχλοι, τυτίεσι, ἡ τῶν πραγμάτων
Ex τῆς ἑρμην. τοῖς τῆ ζ. κεφ. τῆς Ἡσαΐου προφητείας. ἔκβασις. Ὥσπερ γὰρ τινὰ Ἱερουσαλὴμ καλῆ πόλιν δικαιοσύνης, κἀκείνην οὐδαμοῦ δι-
καιοσύνη ἐκλήθη ἡ πόλις, ἀλλὰ ἀπὸ τῶν πραγμάτων ταύτην εἶχε τινὰ προσηγορί- 35
αν, διὰ τὸ πολλοὺς γενέσθαι τινὰ βάλτιον αὐτῆς μεταβολήν, καὶ τινὰ τῆ δικαίου
προσασίαν. ἐπεὶ γὰρ ὅτε πόρνη καλῆ, οὐχ ὡς τῆς πόλεως οὕτω ποτὲ κληθείσης, ἀλλ'
ἀπὸ τῆς κακίας τὸ ὄνομα πέφυκεν· οὕτω δὴ καὶ μὴ ταῦτα ἀπὸ τῆς ἀρετῆς. Ὁ αὐτὸ τοίνυν
καὶ ὅτι τῶ Χριστοῦ λεκτέον, ὅτι ὁ ἀπὸ τῶν πραγμάτων αὐτῷ ὄνομα πέφυκε. τότε γὰρ μάλι-
στα μὲν ἡμῖν ὁ Θεὸς γένηται, ὅτι τῆς γῆς ἀφῆλις, ὁ τοῖς δυσσεβέσι στυγανοτρεφόμενος, καὶ 40
τινὰ πολλοὺ ὅτι δικαιούμενος πρὸς ἡμᾶς κηδεμονίαν. οὐκέτι γὰρ ἄγγελος, οὐδὲ ἀρχάγγε-
λος μὲν ἡμῖν, ἀλλ' αὐτὸς καταβὰς ὁ δεσπότης, τινὰ πᾶσαν ἀνεδίξατο διόρθωσιν, τὸ ὁρᾶσθαι δι-
δεσκόμενος, τελώναις συνανακείμενος, εἰς ἀμαρτωλῶν οἰκίας εἰσιὼν, λῃστὰς πρῶτος ἐπὶ
δεῖπνα καλῶν, μάγους ἐφελκόμενος, πόρνα πρεσβεύων καὶ διορθούμενος, καὶ αὐτοῦ τινὰ φύσιν εἰς πρὸς
ἑαυτόν. Ταῦτα δὲ πόρνα ὁ προφήτης προσαναφωνῶ, ὁμοῦ καὶ τὴν τόκον λέγων, καὶ τὸ κέρδος
τῶν

τῶν ὠδίνων ὃ ἄφατον ἐκφύγῃ καὶ ἄπειρον. ὅταν γὰρ ὁ Θεὸς μὴ δι' ἀνθρώπων ᾖ, οὐδὲν δι' αὐτῶν διδοκίμασται, οὐδὲ πέμπει, ἀλλ' ὑπὲρ ἀπάντων θαρρεῖ· ὅπερ οὖν καὶ ἐγένετο. καὶ γὰρ τὰ ἀρχαῖα ἐκεῖνα καὶ ἀκίνητα ἐλύθη κακά, καὶ ἡ τοῦ κηπουρίου γέεννα ἀπέφασις ἀπῄρτο, καὶ τῆς ἁμαρτίας τὰ ἔνδεσμα ἐκλύετο, καὶ Ἀβραὰμ τυραννὶς κατελύετο, καὶ ὁ πᾶσιν ἄδακτος ᾅδης, αἱδροφόρῳ καὶ λιπῇ προσῆκτο ἰωβήλαιτι, καὶ οὐρανοῦ ἀφίδες ἀνεπτύσσοντο, καὶ ἀγγέλους ἀνθρώποις ἀνεμίγνυτο, καὶ πρὸς τὰ βασιλικὰ θρόνοι ἡ φύσις ἡμετέρα ἀνῆκτο, καὶ τοῦ ᾅδου ὁ δεσμωτήριον ἄχρηστον ἰοῦ, καὶ ὁ θάνατος ὅσοις λοιπὸν ἔμενεν ὤν, πρόσταγμα ἀπεχρημάτιζεν, ἐν μάρτυρι χρεοῖ, καὶ γῆ ἅπας κατακλύσασα τοῦ ᾅδου τὰ κάτοπτα. ταῦτα οὖν πάντα προορᾷ ὁ προφήτης, ἐσκίρτα ἐν ἐγρήγορε, καὶ δι' ἑνὸς ῥήματος ἡμῖν ταῦτα ὑπεδείκνυτο, προφητεύων ἡμῖν Ἐμμανουήλ. Ταύτῃ καὶ μιᾷ φάγεται, πρὶν ἢ γνῶναι αὐτὸν, ἢ προσελέσθαι πονηρὰ, ἐκλέξεται τὰ ἀγαθά. ὅτι πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον ἀγαθὸν, ἢ κακὸν, ἀπειθεῖ πονηρία τοῦ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν. ὅτι δὲ τὸ προσλαμβανόμενον παιδίον, οὐτι ἂν θεοπρεπὲς ἦν ψιλὸς, ὅτι Θεὸς μόνον, ἀλλὰ Θεὸς ὑπὲρ ἀνθρώπου, εἰκότως καὶ ὁ προφήτης προσκέλλει λέγων, τοῦτο μὲν τοῦτο, τοῦτο δὲ ἐκεῖνο λέγων, καὶ τὰ ἀμφότερα τιθεὶς, καὶ οὐκ ἀφεὶς ἀπερισκέπτως τὴν οἰκονομίαν ἀφ' ἑνὸς τοῦ γεγράφθαι. Εἰπὼν γὰρ, ὅτι τέξεται παρθένος, ἐπήγαγε φύσεως, καὶ ὅτι κληθήσεται Ἐμμανουήλ, ὃ καὶ αὐτὸ μέσον προσῳδίας ἦν· ἵνα μή τις τὸ Ἐμμανουὴλ ἀκούσας, τὰ Μαρκίωνος πάθῃ, καὶ νοήσῃ τὰ Οὐαλεντίνου, δι' ἓν οἰκονομίαν διχορρόδιον ἐπήγαγε καὶ τὴν οἰκονομίας τὸ σαφέστατον ἀπόδειξιν, ἀπὸ τῆς παρθένου αὐτὸν πιστούμενος. τί γὰρ φησι; βούτυρον καὶ μέλι φάγεται· τοῦτο δὲ οὐκ ἀπὸ μίας θεότητος, ἀλλὰ τῆς φύσεως τῆς ἡμετέρας. διὰ γὰρ τοῦτο, οὐδὲ ἄνθρωπον ἁπλῶς πλάσας ἐκράτησεν ὁ αὐτὸς, ἀμαὶ καὶ κυήσεως ἰωΐᾳ ἔτι, καὶ τούτης ἐσταλμένοις, καὶ ὠδῖνων, καὶ σπαργάνων, καὶ τῆς ἐκ προφήτης ἡλικίας ἔφης, ἵνα διὰ πάντων ἀμφοτέρων ἔχωμεν τὴν ἀσφάλειαν τοῦ οἰκονομίου ἐπιχειρημάτων. ταῦτα οὖν αἰνίττεται προορᾶν ὁ προφήτης, καὶ ἐκ ὠδῖνας λέγει καὶ Ἐμμανουὴλ τόκον μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐκ προφήτου ἡλικίαν ἔφιν, τὸν ἐν αὐτοῖς τοῖς σπαργάνοις, οὐδὲν τῶν λοιπῶν ἐξαναπίπτουσαι δι' ἀνθρώπων, οὐδὲ τι ξένον καὶ τοῦτο ἔχουσι. ὅτι γὰρ ἄπαντα ἐξηλλαγμένα ἰοῦ αὐτοῦ, ὅτι πάντα καινά. ὃ μὲν γὰρ ἐκ γυναικὸς τεχθῆναι, κοινόν· ὃ δὲ ἀπὸ παρθένου, μέσον καὶ τοῦτο ἡμᾶς. ὃ δὲ παφίωαν πάλιν τοῦ κοσμοῦ τοῖς φύσεως νόμοις, καὶ "τοῦ αὐτοῦ τοῖς πολλοῖς κοινόν· ὃ δὲ ἄδακτον ἡμέαθαι πονηρίᾳ καὶ σκῶρ ἐκφύγῃ, καὶ μηδὲ εἰς πρόσκαιρον ἐλθεῖν πονηρίας, τοῦτο ξένον καὶ ἀλλόδοξον καὶ αὐτοῦ μόνου. διὸ δὲ καιρίως καὶ τοῦτο πρόσκειται· Εἰπὼν γὰρ, βούτυρον καὶ μέλι φάγεται, ἐπήγαγε· διότι πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον ἀγαθὸν, ἢ κακὸν, ἀπειθεῖ πονηρία τοῦ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν. πάλιν ταῖς αὐταῖς λέξεσι τὸ αὐτὸ νόημα αἰνίττεται, καὶ σοφίζεσθαι ἔοικε λόγῳ. ὅτῳ γὰρ σφόδρα ἰοῦ ὑψηλὸν τὸ ἐπιπρόσθιον, τῇ συνεχείᾳ τῆς διηγήσεως αὐτὸ πιστοῦται. ὅπερ γὰρ ἀνωτέρω ἐδήλωσεν εἰπών, πρὶν ἢ γνῶναι αὐτὸν ἢ προσελέσθαι πονηρὰ, τοῦτο προϊὼν ἐπήξατο, τῷ εἰπεῖν· πρὶν ἢ γνῶναι τὸ παιδίον, καὶ ἐπιξηγήσει χέξεται πάλιν λέγων, ἀγαθὸν ἢ κακὸν, ἀπειθεῖ πονηρία τοῦ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν. τοῦτο γὰρ αὐτοῦ μόνου ἰοῦ τὸ ἐξαίρετον. διὸ δὲ ὁ Παῦλος αὐτὸ γράφει σαφηνῶς. ὅτῳ γὰρ ἔμελλεν ἀποθνήσκειν, ἵνα μή τις νομίσῃ τοῦ ἀπίτου, ὅτι οἰκείας ἁμαρτίας τίνι δίκην, συνεχῶς αὐτοῦ τὸ ἀναμάρτητον εἰς μέσον ἄγει· ἵνα τὸ θάνατον αὐτοῦ τῆς ἡμετέρας ἁμαρτίας λυτήριον ὄντα δείξῃ. διὸ καὶ ἔλεγε, Χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, οὐκέτι ἀποθνήσκει. ἐξ γὰρ ὁ ἀπόθανε, τῇ ἁμαρτίᾳ ἀπόθανεν· οὐδὲ ἐκεῖνον ὁ θάνατον ὡς ἐναβύθιόν ἐστι, φησὶ, καὶ τῆς ἁμαρτίας λέγει ἀπέθανεν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς κοσμικῆς ἀπάντων πλημμελείας. Εἰ τοίνυν τῷ προτέρῳ καὶ τοῦτο ἐναβύθιόν ἐστιν, ἐκ οὐσιώσεως ἀποδιδόμενον, ὅτι οὐκέτι ἀποθανεῖται. ἀλλὰ ταῦτα μὲν ὡς ἐκ προόδου εἴρηται. ὧδε δὲ πάλιν, τοῦ τοῦ εὐαγγελίου ἀναλαμβάνει ῥημάτων. καὶ ἐγερθεὶς, φησὶν, ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος Ματθ. α. κδ.

γελος

Εκ τῶν ἁμλ. ϛ. εἰς τὸ κγ Ματθ. ευαγ.

γελος Κυρίου, ᾗ προέλαβε τ γυναῖκα αὐτοῦ. Οσα γὰρ σοφοὶ τῶ ἀνδρες, ᾗ σὺ πάσι ἀδέκαστον. ὅτε γὰρ ἡήκα ἐπ' ὠφελίᾳ ἀπλῶς τι ᾗ ἄτοπον, κατασχεῖν ἰσόχατο τ προφήτου, οὔτε ὅπῳ ταύτης ἀπαλλάγη τῆς ἐπιτιμίας, σκανδαλίζ ἐπ' ἐμοὶ, ἀλλ' ᾗ κατ' ἐμὲ ᾗ διακινῆται τῇ οἰκουμενίᾳ πάσῃ. τὸ τῆς γυναικὸς ᾗ σῶμα ζωοχῶς πάθησι ὁ βαπτιστὴς, οὐ βουλόμενος σκηνὴν ὑφίστασθαι τὸ μυσαρὸν σκῆνος τέως, ᾗ τὴν ποτὲ αἱρῶν ἐπιτιμίαν. Παραλαβὼν ᾗ αὐτὴν, οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν, ἕως ὃ ἔτεκε ὑὸν αὐτῆς πρωτότοκον. τὸ, ἕως, σταυρὸν εἴρηκεν, ᾗ ἵνα ἐπιτιμήσῃς, ὅτι μὴ ταῦτα αὐτὴν ἔγνω, ἀλλ' ἵνα μάθῃς, ὅτι ποτὲ τὴν ὠδῖνα πάντως ἀνέπαφος ἰῶ ἡ προφήτις. τίνος οὖν ἕνεκεν, φησι, τὸ, ἕως, τέθεικεν; ὅτι ἔθος τῇ γραφῇ πολλάκις τοῦτο ποιεῖν, ἐκ τινὸ ῥῆσιν ταύτην μὴ ὅτι δηλοῦσαν ὑγιᾶ χρόνον· οἷ, ὅτι οὐκ ἀνέστρεψε ποτὲ. Νῶε ὁ κόραξ, ἕως ὃ ἐξηράνθη ἡ γῆ. Γεν. η ζ. Ψαλ. ρθ. α. κρίτης Σαοὺλ μὴ ταῦτα ἀνέστρεψε. λέγει ᾗ ὁ τοῖς ψαλμοῖς· Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Κυρίῳ μου, κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου· ᾗ ὁ Παῦλος δή φησι· Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν ἄχρις ὃ ἂν θῇ πάντας τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ἀλλ' οὔτε ἐκεῖ τὸ, ἕως, ὅτε τὸ ταῦτα τὸ μέχρις, χρόνων εἰσὶ ὅροι. ἐπεὶ πῶς ἔσται ὃ προφητικὸν ἐκεῖνο ὃ λέγει· Ἡ ἐξουσία αὐτοῦ ἐξουσία αἰώνιος, ᾗ ἡ βασιλεία αὐτοῦ βασιλεία, ἥτις οὐ διαφθαρήσεται, ᾗ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος, εἶτα μέχρι τούτων μέλλει βασιλεύειν; ὅτε δὲ ᾗ τὸ ταῦτα ὃ ἕως εἶπε, τὰ ποτὲ ὠδῖνα ἀσφαλίζεσθαι· τὰ ᾗ μὴ ταῦτα, σοὶ καταλιπὼν συλλογίζεσθαι. ὃ μὲν γὰρ ἀναγκαῖον ἰῶ μαθεῖν σε περὶ αὐτῆς, τοῦτο αὐτὸς εἴρηκεν, ὅτι ἀνέπαφος ἰῶ ἡ προφήτης ἕως τοῦ τόκου· ὃ ᾗ οὐκ τὴν εἰρημένην ἀκόλουθόν τε ἐφαίνετο ᾗ ὁμολογημένον, τοῦτό σοι λοιπὸν ἀφίησι συνιδεῖν· οἷ, ὅτι οὐκ ἀνθ' ὕδατος μὴ ταῦτα τὴν οὕτω γλυκυθύμου μητέρα, ᾗ καινὴν ὠδῖνα ᾗ ξένον καταξιωθῆσαι λοχεύματος πάσης, δίκαιος ὢν ἐκεῖνος ἐπ' ἐμοὶ γνώμης λοιπόν. Τοῦ ᾗ Ιησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ιουδαίας, ἐν ταῖς ἡμέραις Ηρῴδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπ' ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ιερουσαλὴμ λέγοντες· ποῦ ἐστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, ᾗ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ. ἐνταῦθά τινες τῶν τῆς ἀληθείας ἐχθροὶ ὑπολαβόμενοι τοῦ ῥητοῦ, φασιν· ἰδού, φησι, ᾗ τοῦ Χριστοῦ γεννηθέντος, ἀστὴρ ἐφάνη, ὅστε ἐστὶ σημεῖον τοῦ τῶν ἀστρολογίαν εἶ βεβαίαν. Τί οὖν ποτὲ ταῦτα ἐρευνῶμεν; ἀπὸ αὐτοῦ τοῦ ἀστέρος τῆς λύσεως τῶν ἐρωτήσεων ποιησώμεθα. οὐδὲ γὰρ τῶν πολλῶν εἷς ἰῶ ὁ ἀστὴρ οὗτος, μᾶλλον ᾗ οὐδὲ ἀστὴρ ἰῶ, ἀλλὰ δυνάμις τις ἀόρατος εἰς τοῦτον σχηματισθεῖσα τῶν ὅλων. δῆλον ᾗ τοῦτο, ὅτι ποιῶν μὲν ᾗ ἥλιον ἢ σελήνην ᾗ ἀστέρας ἐξ ἀνατολῶν ὁρῶμεν ὅτι δύσιν χωροῦντας· οὗτος ᾗ ἀπὸ ἀρκτοῦ εἰς μεσημβρίαν ἐφέρετο. ὅτε γὰρ ἡ Παλαιστίνη πρὸς τῶν Περσίδα κεῖται. δῆλον ᾗ, ὅτι οὐκ ἐν νυκτὶ ἐφαίνετο, ἀλλ' ἐν ἡμέρᾳ μέσῃ, ἡλίου λαμπροῦντος. τεῖνον, ἀπὸ τοῦ φαίνεσθαι, ᾗ κρύπτεσθαι. ἕως μὲν γὰρ τῆς Παλαιστίνης ἐφαίνετο χαλεπωτέρα τὸν μάγων· ὅτε ᾗ ἐπέβησαν τῶν Ιερουσαλήμων, ἐκρύβη ἑαυτόν. εἶτα πάλιν δείκνυσιν ἑαυτὸν, μᾶλλον ὃ ἐξελθεῖν αὐτὸν ἐκ τοῦ Ηρῴδου· ὅπερ οὐκ ἔστιν ἰδίωμα ἀστέρος, ἀλλὰ δυνάμεώς τινος λογικωτάτης. ὑπάρχει, ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς δείξεως. κάτω γὰρ καταβὰς ἐπὶ τόπου ἐδείκνυ. ἀδυνάτου γὰρ ἰῶ αὐτῷ μᾶλλον τοῦτο ποιεῖν, ὅτε ἀπιέναι ὃ ὕψος, ᾗ οὐκ ἦρκει ὕστερον φανὲν τόπον χαρακτηρίσαι ἐπ γνωρίσαι τοῖς βουλομένοις ἰδεῖν. ὁρᾷς δὲ ὅσον δείκνυται οὐ τῶν πολλῶν εἷς ὢν οὗτος ὁ ἀστήρ; οὐδὲ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς ἔξω γνώσεως δεικνὺς ἑαυτόν; ἐπίτηδες ἔσχεν ἐφάνη, φησὶν; ὥστε καθικέσθαι τῆς Ιουδαίων ἀναισθησίας. ὅτε γὰρ τῶν προφητῶν ζωοχῶς ἀκούοντες λεγόντων περὶ τῆς αὐτοῦ παρουσίας οὐ σφόδρα προσεῖχον, ἐποίησε κατὰ βαρβάρους ἐλθεῖν ἀπὸ γῆς μακρᾶς, ἐπ' αὐτοῖς τοῖς Ιουδαίοις βασιλέα ὀφθῆναι, ἐκ τῶν Περσικῆς φωνῆς μαθήσεσθαι, ἃ οὐκ ἠθέλησαν μαθεῖν παρὰ τῶν προφητῶν· ἵνα, ἀν' ἃ ἀγνωμοσύνῃ, μείζω ἔχωσι τὸ πεί-

θεσθαι

γεσθαι προφάσιν, ἀλλ' ἵ φιλανθρωπίαν, ἀπεριπτώτους λοιπὸν ὥσι πάσης ἁπλῶς ἁμαρτίας. ἐλκύει γὰρ τὸν μάγους δι' ἀστέρος ὁ Θεός, ἵνα τὴν ζωὴν αὐτῶν καλῶν, καὶ διὰ τοῦτο ἄστρου μέγα καὶ ἄφατον ἀγγελαγμάτων, ὥστε καὶ τῶν μετέωρα καὶ τὴν κάλλει τῆς ὄψεως αὐτῶν ἐκπλῆξαι, καὶ τῷ θείῳ τῆς περιέας. ἐπεὶ οὖν ἦλθε καὶ ἐχθρὸν κατέλυσε καὶ πρὸς τὸν φάτνην ἔρχεται, οὐκέτι διὰ ἀστέρος, ἀλλὰ διὰ ἀγγέλου λοιπὸν αὐτοῖς διαλέγεται. καὶ τοῦτος μὲν διὰ ἀστέρος καὶ διὰ ἀγγέλου, ἡμᾶς ἵ διὰ αὐτοῦ τοῦ μονογενοῦς τὰ ὑψηλὰ καὶ ἀπόρρητα καὶ νοῦν ἡμῶν ὑπερβαίνοντα μαθεῖν κατηξίωσεν.

Ἐπορισώμεθα τοίνυν τῆς τοσαύτης συγκαταβάσεως τὸ μέγεθος, ἀξίαν ἀποδῶμεν αὐτῷ καὶ τὸν τιμὸν καὶ τὸν ἀμοιβὸν· θεῖα ἵ ἀμοιβὴ πρὸς ἡμᾶς οὐδέποτε γένοιτ' ἄν, ἀλλ' ἡ μόνον ἡ σωτηρία ἡμῶν καὶ τῶν ἡμετέρων ψυχῶν, καὶ ἡ πρὸς τὸν ἀρετὴν ὑπομονή, καὶ ἡ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἡμετέρους φιλοτιμία. καὶ γὰρ οὐδὲν οὕτω γνώρισμα καὶ χαρακτὴρ γένοιτ' ἂν τῆς πίστεως καὶ Χριστὸν φιλοῦντος, ὡς τὸ τῶν ἀδελφῶν κήδεσθαι, καὶ τὸ τῆς σωτηρίας ὑπομένειν τῆς ἐκείνων· ἐπεὶ καὶ ὁ Χριστὸς οὐχ ἑαυτῷ ἤρεσεν, ἀλλὰ τοῖς πολλοῖς. οὕτω καὶ ὁ Παῦλός φησιν· Οὐ ζητῶ τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον, ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσι. a. Κορ. ι. λγ.

Ταῦτ' οὖν εἰδότες, ἀγαπητοί, ἑαυτῶν βίον ῥυθμίζωμεν, καὶ πολλὴν τὴν φειδὼ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ποιώμεθα, καὶ τὴν εὐστοχίαν τὴν πρὸς αὐτοὺς διατηρῶμεν. εἰς τοῦτο γὰρ ἡμᾶς ἡ θυσία σεσάγκε ἡ φοβερὰ ἐκείνη καὶ φρικώδης, καλύουσα ἡμῶν μὲν ὁμοιότητα αὐτῆς μᾶλλον προσοίσειν καὶ θερμῆς ἀγάπης, καὶ ἀεὶ τὸν ἡμερώτερον ἐπιδείκνυσθαι, οὕτω πρὸς αὐτὸν ἵλεως Ex τῆς κατ' ὁμιλ. εἰς τὸν πρὸς Κορινθ. α'. ὅπ. Ματθ. κδ'. κη.

ἔσεσθαι. Ὅπου γὰρ τὸ πτῶμά, φησι, κἀκεῖ καὶ οἱ ἀετοί· πτῶμα καλῶν τὸ σῶμα διὰ τὸν θάνατον. Εἰ μὴ γὰρ ἐκεῖνος ἔπεσεν, ἡμεῖς οὐκ ἂν ἀνέστημεν. ἀεὶ δὲ ἵ καλῶν, δείκνυς, ὅτι καὶ ὑψηλόν ἐστι τὸν διὰ τὸν πρόσοψιν τοῦ σώματος τούτου, καὶ μηδὲν πρὸς τὸν γῆν κεῖσθαι ἔχειν, μηδὲ κάτω σύρεσθαι καὶ ἕρπειν, ἀλλ' ἄνω πέτεσθαι δίωκτον, καὶ πρὸς τὸν ἥλιον τῆς δικαιοσύνης ἐπείγεσθαι, καὶ ὀξυδερκὲς τὸ ὄμμα τῆς διανοίας ἔχειν. ἀεὶ γὰρ, οὐ καλεῖν αὐτὴν ἡ πρᾶξις. οὗτοι καὶ τότε ἀπέμπτησον) ἐκ τῶν οὐρανῶν καταβαίνοντι διὰ πᾶν ἀξίως ἀπολαύοντες, ὥσπερ διὰ ἀναξίως ἔχοντα πεῖσαι). Εἰ γὰρ βασιλέα τις ἐκ οὐκ ἁπλῶς δέξοιτο, τί λέγω βασιλέα; ἱματίου μὲν οὖν βασιλικοῦ ἐκ ἄν τις ἁπλῶς ἅψαιτο χαρεὶς ἀκαθάρτοις, καίτοι ἐπὶ ἐρημίας ἦ, καὶ μόνος ἦ, καὶ μηδεὶς ὁ πρόσω· καίτοιγε οὐδὲν ὅσον ἕτερον τὸ ἱματίου, ἢ σκωλήκων ῥήματα καὶ σητῶν· Εἰ ἵ τὸν βαφὴν θαυμάζεις, καὶ αὐτὴ νεκρωθεῖσα ἰχῶρός ἐστιν αἵματος. ἀλλ' ὅμως οὐκ ἄν τις ἔλοιτο γυμνῆναι αὐτὸν καταλιπὼν χαρεὶς. Εἰ δὲ ἀνθρώπου ἱματίου οὐκ ἄν τις τολμήσειεν ἁπλῶς ἅψασθαι, πῶς τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ πάντων Θεοῦ, τὸ ἄμωμον, τὸ καθαρὸν, τὸ τῇ ἁγίᾳ ἐκείνῃ φύσει ὁμιλῆσαν, διὰ οὗ ἐσμεν καὶ ζῶμεν, διὰ οὗ πύλαι θανάτου κατισχύσαθησαν, καὶ οὐρανοῦ ἀψῖδες ἀνεῴχθησαν, τοῦτο μὴ τοσαύτης ὕβρεως λυμαίνεσθαι; μὴ, πρὸς καλῶν, μὴ κατασφάξωμεν ἑαυτοῖς διὰ τῶν αἱμάτων, ἀλλὰ μὴ φείσηται καὶ καθαρότητος ἀπάσης αὐτῷ προσίωμεν, ἵνα μὴ χαλεπώτερον ἐπιμείνωμεν ἁμαρτάνειν. Ex τῆς αὐτ.

Οὐ γὰρ δὴ ὧδε συνεργατικοὶ μεγάλοι, τοσούτου μᾶλλον καλάζεσθαι μείζονος, ὅταν δυσάξιοι τῆς εὐεργεσίας φανῶμεν. καὶ γὰρ τοῦτο δὴ τὸ σῶμα καὶ ὑπὲρ φάτνης κείμενον ἠδέσθησαν Μάγοι, καὶ ἄνδρες ἀσεβεῖς καὶ βάρβαροι τὴν παιδιὰν καὶ τὴν οἰκίαν ἀφέντες, καὶ ὁδὸν ἐστείλαντο μακρὰν, καὶ ἐλθόντες μετὰ φόβου καὶ τρόμου πολλοῦ προσεκύνησαν. μιμησώμεθα τοίνυν καὶ τοὺς βαρβάρους ἡμεῖς καὶ τῶν οὐρανῶν πολῖται. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ καὶ ὑπὲρ φάτνης ἰδόντες καὶ σὺ καλύβην, καὶ οὐδὲν τοιοῦτον ἰδόντες, οἷ σὺ νῦν, μετὰ πολλῆς τῆς φρικὴς προσήεσαν· σὺ δὲ οὐκ εἰς φάτνην ἔρᾳς, ἀλλ' εἰς θυσιαστήριον, οὐ γυναῖκα κατέχουσαν, ἀλλ' ἱερέα πρεσβύτερον, καὶ πνεῦμα μετὰ πολλῆς τῆς δαψιλείας τοῖς προκειμένοις ἐφιπτάμενον. οὐκ ἁπλῶς αὐτὸ τοῦτο τὸ σῶμα ὁρᾷς, ὥσπερ ἐκεῖνοι, ἀλλ' οἶδα αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν οἰκονομίαν ἅπασαν, καὶ οὐδὲν ἀγνοεῖς τῶν δι' αὐτὸν τελεσθέντων, μετὰ ἀκριβείας μυσταγωγηθεὶς ἅ-

πάντα ἀμφιεσώμεθα τούτων ἑαυτοὺς καὶ φείξωμεθα, καὶ πολλῷ τῶν βαρβαρικῶν σκευῶν πλείονα ὅπλα ἀνώμεθα τὴν ψυχὴν ἡμῶν· ἵνα μὴ ἀπλῶς, μηδὲ ὡς ἔτυχε προσπέσωμεν, πῦρ ὅπλα τὴν ἑαυτῶν σωθησώμεθα κεφαλήν. Τοῦτο γὰρ λέγω, οὐχ ἵνα μὴ προσιώμεθα, ἀλλ' ἵνα μὴ ἁπλῶς προσιώμεθα. ὥσπερ γὰρ ὃ ὡς ἔτυχε προσπέσαι, κίνδυνος· οὕτω δὲ μὴ κοπιῶσι τὴν μυστικὴν δύπτειν σκεῖπιν, λιμὸς καὶ θάνατος. αὕτη γὰρ ἡ τραπέζα, τῆς ψυχῆς ἡμῶν πα- νδοκεῖ, τῆς ἀμοιβαίας ὁ χωρισμός, τῆς παῤῥησίας ἡ κατάθεσις, ἡ ἐλπὶς, ἡ σωτηρία, ὁ φῶς, ἡ ζωή. μὴ τούτης ἀπελθόντες σκιᾶς τῆς θυσίας, τὸ παῤῥησιάζεσθαι πολλὴν τὴν ἱερὰν ἐπιστησόμεθα προθύραν, ὥσπερ ποσὶν ὅπλοις χρυσοῖς πεφραγμένοι πρόπυλον. καὶ τί λέγω καὶ μέλοντα; τὸ τοῦδε γὰρ σοι τὸν γλῶ οὐρανὸν ποιῆ τυπὸ ὁ μυσήριον. ἀναπέτασον γοῦν τὴν οὐρανοῦ καὶ πύλας, καὶ ὄψει κύκλῳ, μᾶλλον δὲ οὐκ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλὰ τοῦ οὐρανοῦ τὴν οὐρανῶν, καὶ τότε ὄψῃ ὃ ἐνόησθον. ὃ γὰρ πρώτων σκιᾶς ἡμῖν ἐστερον, τοῦτό σοι ὑπὸ τῆς γῆς δείξω κείμενον. ὥσπερ γὰρ τὸ τοῖς βασιλείοις ὃ πρώτων σημαντέρον, οὐ τοῖχοι, οὐκ ὄροφος χρυσοῦς, ἀλλὰ τὸ βασιλικὸν σῶμα· τὸ καθήμενον ὑπὸ τοῦ θρόνου· οὕτω καὶ ἐν τοῖς οὐρανοῖς τὸ τοῦ βασιλέως σῶμα. ἀλλὰ τοῦτό σοι ἔξεστιν ὑπὸ γῆς ἰδεῖν. οὐ γὰρ ἀγγέλους, οὐδὲ ἀρχαγγέλους, οὐδὲ οὐρανοὺς καὶ οὐρανοὺς οὐρανῶν, ἀλλ' αὐτὸν τοῦτον σοι δείκνυμι διαπότην. Εἶ- δες πῶς τὸ πρώτων ἡμῶν ἐστερον ὁρᾷς ὑπὸ γῆς; καὶ οὐχ ὁρᾷς μόνον, ἀλλὰ καὶ ἅπτῃ; καὶ οὐχ ἅπτῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐσθίεις, καὶ λαῶν οἴκαδε ἀναχωρεῖς; ἀπόσμηχε τοίνυν τὸν ψυχλὸν, καθαπτύαζε τὸν σκώληκα τῆς τούτων κατοδυκὸν τὴν μυσηρίαν. καὶ γὰρ εἰ παιδίον βασιλικὸν μὴ τὸν κόσμον καὶ τῆς ἀλυσιδὸς καὶ τὸ ἁμαρτήματος ἀποκρέφεται φέρειν, πρόπυλα δὲ ἔρριψας καὶ ἐν τῇ γῇ· νυνὶ δὲ οὐ παιδίον δὲ θεοῦ βασιλικὸν, ἀλλ' αὐτὸν Ⓜ μονογενῆ λεμ- βάνων τὸν Θεοῦ παῖδα, οὐ φείπεις, εἰπέ μοι, καὶ πρόπυλα Ⓜ τὴν βιωτικὴν σκαβάλλεις ἔρωτα, καὶ τῷ κόσμῳ κεκηνωπίζῃ μόνον σκεῖπε, ἀλλ' ἔτι προσ τὸν καὶ ἁρᾷς, καὶ χρημάτων ἁρᾷς, καὶ πρὸς χρυσὸν ἐπίστασαι; καὶ τίνα δὲ ἀοίκως συγκινώμεθα; ποίαν ἀπολαυσίαν; οὐκ οἶδα πῶς ἅπασαν τὴν βιωτικὴν πολυτέλειαν ἀποσκρέφεται σε ὁ διαπότης; οὐ δίχα τοῦτο σὸν φάντη ἐπίδῃ τιθεὶς, ἐν μυτίῳ ἔλαφον βύπλῃ; οὐ δίχα τοῦτο σκεῖπε ὃ προς καπηλείαν βλέ- Matth. x. 9. πουσι ἔλεγεν· Ὁ γὰρ ὑμῶν τὸν δεσπότου οὐκ ἔχει πρὸ τὸν κεφαλὴν κλίνῃ; τί δαὶ Ⓜ μα- θητά; οὐ Ⓜ αὐτὸν διατάξεων νόμον εἰς ἐν τῶν πάντων οἰκίας καταγόμενοι; ἐν ἐν πρὸς βυρσέα, ὁ δὲ πρὸς σκυτορράφον καταλύων; οὐ γὰρ οἰκίας ἐφειδόμενοι, ἀλλὰ ψυχῶν ἀρε- τὰς ἐπιζητοῦσι. τούτους τοίνυν καὶ ἡμᾶς ζηλώσωμεν, καὶ ἐν κάλλει τῶν κοσμικῶν ἐν τῶν μυρμάρων πάντα ἐχοντες, ζητοῦντες δὲ τὰς δύο μονάς, καὶ πρότα τὸν φοιτὸν τὸν σὸν τοῦδε πατήσωμεν μὴ τῆς τῶν χρημάτων ὀπτηυμίας, καὶ ὑπαλὸν λαβόντες φρόνημα. δὸ γὰρ πόφωμεν, οὐδὲ ὁ κόσμος ἡμῶν ἄξιος, μήτηρ σοι ἐν ἐκκλησία. διὸ, πάντων, τὴν ψυχλὸν τὴν ἑαυτῶν κεκηνωπίζωμεν, ἵνα καὶ λαβόντες ἀπελθόντα, ἵνα καὶ τῶν αἰωνίων ὑπὸ τυχώμεθα σκη- νῶν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι' οὗ καὶ μεθ' οὗ τῷ πατρὶ, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν

ΤΟΥ ΑΥΤΟΥ ΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙ ΓΥΝΑΙΚΩΝ ἐν κάλλους.

Οἱ

Εἰ γυναῖκας ἄγαμον μέλλοντες, ὦ παῖ τῷ Παύλῳ περὶ γάμων καὶ ἐπιθυμίας ἀκριβεστέρους ἑαυτοὺς παρέχειν νόμους, καὶ εἰ μὴ μεμαθηκότες τί ἐστι παῖς, οὐδὲ πατὴρ, καὶ λαβόντες, ἢ μισθὸν ἀποδόντες, ἢ τοιοῦτον ἕτερον ἔχοντα τύχοι γαμοῦ. ἀλλ' ὑπόμνησόν με ὅπου σοι δέδωκα ἀζυγίαν ἐπιτάττειν τοῖς ἐλευθερώμασι τὰ ἐγκλήματα ἐκβάλλειν μὲ ἐκείνου, εἰ σπάνιον ἢ ἕτερον, ὡς πολὺς ἀπολλαγμένος κακῶν θαρρεῖ· ἀλλ' ὃ τῶν μὲν ἐπιτήδειον, καλεῖν δὲ πλείω παρεῖναι πόρτα τοῖς ἄλλοις ἐλευθερώμασι ἔχουσι, ἐργάζεσθαι, οὕτως ἀσφαλίσῃ σεαυτὸν, ὡς μέλλων ἀπάσαις φέρειν αὐτῆς τὴν ἐπιμέλειαν. Εἰ δὲ βαρὺ τῷ καὶ φορτικὸν, πάντα ποίει καὶ ἐγκλήματα, ὥστε χρῆσθαι καὶ ἐπιτηδείαν καὶ πολλοῖς γυναῖκα λαβεῖν. Εἰ γὰρ οἰκίας εὐφραίνειν μέλλοντες καὶ οἰκίζειν, ἐργαζόμενα καὶ πλουσιοπάροχα, ἵνα τι πολλαπλῶσαι, ἵνα τι ἐμπεσὸν ἀποδέξασθαι κτήσασθαι, τὴν μὲν τοῦ κατασκευῆς, τὴν δὲ καὶ τοῦ σώματος ἕξιν καὶ τοῦ τῆς ψυχῆς προαιρέσεως· πολλῷ μᾶλλον γυναῖκας ἀγαθὰς μέλλοντες προῖκα τοσαύτην καὶ πολλὰ πλείονα ἐπιδύνασθαι χρή. οἰκέται μὲν γὰρ φαύλοις οὖσαι ἀπόδοσθαι πάλιν ἔξεστι, καὶ οἰκέταις σκαιοῖς φαίνεται ἀπόδοσθαι τῷ πονηρῷ πάλιν ἐπι· γυναῖκα δὲ λαμβάνοντα ἀπόδοσθαι τοῖς ἀδίκοις πάλιν οὐκ ἔστι. διὰ τοῦτο πονηροτέραν λαβεῖν γυναῖκα, ἢ τὸν εὐπροσωπότερον. ὃ μὲν γὰρ εἰς τὴν οὐσίαν ἐπιβλαβὲς, ὃ δὲ εἰς αὐτὴν τὴν καὶ αἰσθήσεις ἄδρα. καὶ πολλαὶ τῶν πορνῶν προσιόντων, οὐ διὰ αἰσχύνην καὶ ἀδιάκοπον μίσος ἐκείνην ἀπέστησαν, ἀλλὰ δι' ὀδυνῶν καὶ κακῶν ἐπόθητο, ἐργασίας ἀπομιμούμενοι τοὺς τῶν πορνευομένων γυναικῶν. φιλοτιμούμενοι γὰρ ἑκάστη τῷ αὐτῶν ἐρῶντι προσάδουσι τέλεον διὰ ταύτας προσέχοντα, μαστιγώσεις ὑπομένουσι, καὶ φίλτρα καταπίνουσι, καὶ πολλὰς ἀηδίας ἐργάζονται. ἵνα οὕτως αὐτοὶ εἰς ἀρρωστίαν ἐμβαλοῦσαι χαλεπὴν, καὶ φθορᾶς προδώσουσι, καὶ πικρὰν μανίαν, καὶ μυρίοις προβαλοῦσι κακοῖς ἀπολυσιτελῆ τῆς πλούσης ζωῆς. Εἰ τοίνυν μὴ φοβῇ τὴν γέενναν, ἀλλ' ἀγαπᾷς, καὶ ἡδονὰς αὐτῶν φοβήθητι. ὅταν γὰρ σαυτὸν ἀφῇς τῆς ἀπωλείας ταύτης ἔρημον ποιήσῃς τῆς τοῦ Θεοῦ συμμαχίας, καὶ γυμνώσῃς σαυτὸν τῆς ἄνωθεν βοηθείας, λοιδορεῖσαί σε μὴ ἀδελφὴ ἡ πόρνη, καὶ τῶν αὐτὴν καλέσασα δαιμόνων, καὶ τοὶ πίπαλα γράψασα, καὶ τοὶ ἐπιβουλὰς ἐργασαμένη, μὴ πολλῆς τὴν βιωτικὴν παρεισπεσούσης σοι τὴν συντέλειαν, ὅπου δὲ σε καὶ γέλωτα τῶν τῆδε πάλαι οἰκειοτάτων ἀπόντων καταστήσασα. Εἰ τοίνυν βούλει ψυχαγωγεῖσθαι, μὴ εἰς θέατρα βάδιζε, ἀλλ' εἰς ἁρμονίαν, ὅπου ἁρμόττονται ποταμοὶ καὶ λίμναι. καταμάθανε κήπους, ἄκουε τεττίγων ἀδόντων, ἐπιχαίρε σπηλαίοις μὴ τύρου, ὅταν σώματος ὑγίεια καὶ ψυχῆς ὠφέλεια, καὶ βλάβαι ὦσιν. ἔχεις γυναῖκα; ἔχεις παιδία; τί ταύτης τὴν ἡδονῆς ἴσον; ἔχεις οἰκίαν; ἔχεις φίλους; ταῦτα πάλιν τέρπνα, μὴ τῆς σωφροσύνης καὶ ὃ κέρδος πλέκοντα. τί γὰρ παίδων γλυκύτερον, εἰπέ μοι; τί δὲ γυναικὸς ὡς σωφρονεῖν βουλομένης; λέγοντα γοῦν βαρβάροις ποτὲ εἰπεῖν ῥῆμα φιλοσοφίας γέμον. ἐπεὶ γὰρ τῶν θηρίων τούτων ἀκούοντες τῆς ἀγριότητος, καὶ τὸ ἀκίνητον τέρψεως, Ῥωμαῖοί, φασὶ, ὡς ἐκ ἔχοντες παιδία καὶ γυναῖκας, οὕτω τοιαύτας ἐπιτίθεσαι κόλασις. ὅταν οὖν ἴδῃς γυναῖκα βύμορφον, λάμπουσα ἔχουσαν ὀφθαλμὸν, φαιδρὸν στίλβουσαν ἀπὸ τῆς ὄψεως, ἀμήχανόν τινα ὦσαι ὅτι τῆς ὄψεως φέρουσαν, φλέγουσαν σου τὸν λογισμὸν, καὶ τὸν ὑπνωμένον ἀΐδουσαν· ἐνόησον ὅμως γῆ ὃ θαυμαζόμενον, ὅτι σποδὸς ὃ σκηνὴν, καὶ παύσεται λυπήσασα ἡ ψυχή. ἀφαιτέλυψον αὐτῆς τὸ δέρμα τῆς ὄψεως, καὶ τότε πᾶς ἔλθῃ τῆς βύμορφίας τὸ βδέλυγμα. μὴ ἐπὶ μέχρι τῆς ὑπερφανείας, ἀλλ' ἐπὶ τέρψιν ἔρχεσθαι τῷ λογισμῷ, καὶ ὑδὸν ἕτερον εὑρήσεις, ἀλλ' ἐκεῖ καὶ ἡδονὴ καὶ φλόξ. ἀλλ' οὐκ ἀρκεῖ ταῦτα; λοιπόν μοι ταύτην ἄλλοις μιγῆναι, γηρᾶσχύσαι, ἀῤῥωστῆσαι, ὑφιζάνουσαι ὀφθαλμοὺς, καὶ χειλαρυθρίας πρέμνας, ἄπαν καταῤῥέον τὸ αἰσχρὸν ἐκεῖνο. ἐνόησον,

τί θαυμάζεις, ἢ αἰχμάλωτή σε τὴν κρίσιν. πολὺ θαυμάζεις ἢ σπουδὴ, ἢ κύπις σε ἐκκαίει
Βε τὸ Ε'. λέγουσι Θεόδωρος ἐκπισ. ἐς τὸ φερε. Ἡ γὰρ τῶ βλεπομένου κάλλους ὑπόστασις, οὐδὲν ἕτερόν ἐστι, ἢ φλέγμα, ἢ ῥεῦμα, ἢ αἷμα, ἢ ἔσφης ἀλγεινῆς ἐπιθέσεις χυλός. τούτους γὰρ ἢ ὀφθαλμοὶ ἢ σπλῆνες, ἢ τὰ λοιπὰ σπλάγχνα ἀρδουσι· καὶ μὴ καθ' ἑκάστην ἡμέραν δέχεσθαι τοιαύτην ἀκαθαρσίαν, ἀπὸ τῆς γαστρὸς ἢ τῶ ἄπατος αἰσθάνεσθαι, τῶ δίρματος ἁπτόμενον ὑφ' αὑτοῦ, τὴν τε ὀφθαλμῶν κυλισμοῦ, βλέπειν ἄπιστα ἀφίστα ἢ τῆς ὄψεως ὄντα. ὥστε εἰ ἀκάθαρτός τι μὴ τὴν κεφαλὴν ἔνδοι ἀκάθαρτος τὴν ὀφθαλμῶν, τί ἢ τῆς βλεφάρου ῥοὺς, τί ἢ τῶ στόματος ἢ τὴν πρόσωπον, οὐδὲν ἕτερον ἢ πάθος κακοπαθοῦς ἢ φύσεως τῶ σώματος τοιοῦτον ἐδὲν ἀκαθαρσίας δεῖ μοχθῶ. Εἶτα ῥάκος μὲν ἰδὼν ἔχον πτοῦσιν, οἷ ἢ φλέγμα, ἢ σίελον, οὐδὲ ἄκρως ἀνέχεσθαι τῆς δακτύλους ἀποσιδέρεις, ἀλλ' οὐδὲ ἰδῶν αὐτὸ· τοσοῦτον ἢ τοῦ κάλλους ὑπόνοια τὰς ἀκοὰς ἐνέπλησεν; Ὁ τοῦτο φιλοσόφατος καὶ πρὸς κύριον ἐκπεπορεύος βλέμμα, εἰ βούλεσθε μαθεῖν τοῦ λόγου τὸ ἐνδιαθὲς τῆς ὑποθέσεως, δι' ὧν τῆς αὐτοῦ τῆς ὄψεως θέσεται. ἢ γὰρ πολλαὶ τῆς ἐρωμένης ὁμιλίαι, πολλάκις ἢ καὶ λαμπρότεραι ἀποθλιβόσαι, μιᾶ καὶ δευτέρα τινὶ ἐγένοντο δυσωδίαι πρόσχημα ἢ ἰχῶρες, καὶ σπυρίδια σκωλήκων. οὐκοῦν τοῦτο οἷ κάλλος φίλης, αὐθέντα, ἢ πρὸς ποῖον βλέμμα ἐπήνεσας. τίς γὰρ ἀρετὴ ὀφθαλμῶν; ἆρα τὸ ὑγρὸς οἷ καὶ διαφόρους καὶ στρογγύλους, ἢ κυάνους· ἢ τὸ ἐξῆς ἐκ διαστήματος; ἢ τίς ἀρετὴ λύχνου; τὸ λαμπρὸν φαίνειν καὶ πᾶσιν καταγγέλλειν τοῦ οἰκίδιον, ἢ τὸ κάλλος πεπλάσθαι; οὐ γὰρ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, ἀλλ' ἀπὸ τῆς ἔξωθεν ἐκ τῆς κοσμιότητος τὸ κάλλος χαρακτηρίζεται. Διὰ γὰρ τοῦτο ἡ ἀκολάστως εἰς γυναῖκα ὁρᾶται ἀπόλωσεν ὁ Χριστὸς, ἵνα τῶ πλησίον ἡμᾶς ἀτιμάζειν πάσι. οὐ γὰρ τοσοῦτος πόνος τὸ μὴ ὁρᾶν γυναῖκας ὡραίας, ὅσος ὁρᾶσθαι κατόπιν. ὁ μὲν γὰρ μὴ ἰδὼν τοῦ βλέμματος ἔλαθεν, ἐκ τῆς ἐπιθυμίας ἐς αὐτὴν τὸ ἐστιδήν καθαρός· ὁ δὲ ἐπιθυμήσας ἰδεῖν, ἀφέστηκε καὶ παλαίει ἡ λογισμοῖς, ἢ μολυσμὸς αὐτοῦ μυριάκις, τότε τοῦ ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἀκαθάλλητ κηλῖδα, ἐκ ἀκαθάλλητ ἀρα. ὅταν δὲν ἐκ ὁ πόνος ἀκαίρους τῆς ἀκολάστους ἴλαστον ἦ, ἢ ὁ κόρδαξ μίξοι, τί ἀπορυδίζομεν εἰς ὃ πάλαιστος τῶν μυρίων ἀκάνθων καὶ ἔν ἐμπεσεῖν; ὅταν δὲν ἴδῃς γυναῖκα καλὴν, ἢ πάθῃς τι πρὸς αὐτὴν, μηκέτι ἴδῃς, καὶ ἀπαλλάξῃ. καὶ πῶς δυνήσομαι μηκέτι ἰδεῖν ἀπὸ τῆς ἐπιθυμίας ἐλκόμενός, φησι; δὺ' ἀπορῆς, ὅτι οὐδὲν ἕτερόν ἐστι τὸ ὁρώμενον, ἢ φλέγμα, ἢ αἷμα, ἢ ἔσφης ἀλγεινοπαθείας χυλός. ἀλλὰ φαιδρὸν τὸ ἄνθος τῆς ὄψεως, φησι. ἀλλ' οὐδὲν τῆς αὐθέντ τῆς ὑπὸ τῆς γῆς φαιδρότερον, ἀλλὰ καὶ ζωῦ ἐπίπαν καὶ μιαρώτερον. μὴ τοίνυν μανῆ ἐσόμεθα τῆ αὐτῆ προσοχῆ, ἀλλ' ἐνδυτέρω διαβάθρᾳ τῆ διανοίᾳ, καὶ τὸ δίρμα τὸ καλὸν ἐκεῖνο περιελὼν τῆ λογισμῶ, περιεργάζου τὰ ἐπὶ τοῦτο πείμενα. ἐπεὶ καὶ τὸ τῆ ὑδερικῆ τὸν σῶμα, ἀποπίλλει ἀφρώδη, καὶ οὐδὲν ἡ ὑπόφαινα φαῦλον ἔχει, ἀλλὰ τῆ οὐσίᾳ τῆ ὕδατος ἀποκεκρυμμένου χυμοῦ πλησιάζοντες φιλῆ τοῦτο τοιοῦτος οὐ δυνάμεθα. Οὕτω ἢ αὐτὴ
Ἐκ τῆ Ἀλέγ. ἢ οὐκ τὸ, Γυνὴ δίδωσι· ὁμοῦ ῥήσεως, καὶ ἡ Παῦλον νομίζουσι πρᾶξις, καὶ καταδίκασε αὐτὴν, βοᾶσι καὶ λέγουσι·
α Κορ. ζ. λβ. Γυνὴ δίδωσι νόμον, ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς. Τοῦτο γὰρ δηλοῖ, ὁ προσέθηκεν, ὅτι ἐὰν ἢ τελευτήσῃ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, ἐλευθέρα ἐστὶ, ἀλλ', ἐὰν ἢ κοιμηθῇ, μοιχὴ παρανομουμένους τὸν ἐν χαρᾷ, καὶ πιθῆται ἀφέσει ὅτι τῶ προτέρω, καὶ μὴ δεύτερον εἰσαγαγεῖν νυμφίον. Οὐκ ἐπελεύσεσθε, φησὶν, ὁ ἀνὴρ, ἀλλὰ καθεύδει. τίς ἢ ἡ καθεύδουσα οὐκ ἀκαμδή; ἐλευθέρα ἢ αὐτὸν μίξ τὸν τῶ ἀνδρὸς τελευτὸν γαμῆσαι λέγει, ἐ-
Ἐκ τῆ αὐτῆ. δείξεν ὅτι προ τούτου δούλη ἐῶ ζῶντος ἐκείνου. Δούλη ἢ ὢσα καὶ ὑποκειμένη τῶ νόμῳ, κἂν μυριάκις βιβλίον ἀποστασίου λάβῃ, καὶ ἐκ τῶν πρὸ τῶν ἐξωθεν κειμένων νόμων τῶ τῆς μοιχείας ἀλίσκεται νόμῳ. οὐ γὰρ δὴ κἢ τούτους σοι μέλλῃ κρίνειν τῶν νόμων ὁ Θεὸς

ὡ

ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ἀλλὰ καθ' ὃς αὐτὸς ἔθηκε. τὰ τῶν ἔξωθεν οἱ νόμοι οὐχ ἁπλῶς τοῦτο πεποίηκασιν, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ κολάζεσθαι τὸ πρᾶγμα, καὶ ἀνδρῶς πρὸς ταύτην ἔχειν τὴν ἀμαρτίαν. ὅθεν γὰρ δὴ γλώτταις τῆς ἀναλύσεως ἡ πρόφασις, τῇ ζημίᾳ τῆς οὐσίας κολάζοισι, γυμνοὶ καὶ χρημάτων ἔρημοι ἐκβάλλοντες τοῦτον ἐκβάλλοντες. λέγεταί τις τῶν ἔξωθεν φιλοσόφων, μαθεῖν ἔχων γυναῖκα καὶ φλύαρον καὶ πρωτον, πρὸς τὸν ἐρωτῶντας, τίνος ἕνεκεν τοιαύτην ἔχων ἀπέχεται, εἶπεν, Ὡς γυμνάσιον καὶ παλαίστραν ὑπὲρ τῆς οἰκίας. ἴσμεν γὰρ τοὺς λοιποὺς πραότερος, φησὶν, ἐν ταύτῃ παροξύνομαι καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν. ὁ μὲν οὖν φιλόσοφος λέγει· Διὰ τοῦτο ποθεῖ ἔχειν γυναῖκα μὴ ἐκβαλεῖν· ἡμεῖς δὲ καὶ διὰ τοῦτο ἀγαπῶμεν, αὐτοὶ αὐτὴν λέγοισιν. ὅταν οὖν Ἕλληνες ἡμῶν ὦσι φιλοσοφώτεροι, ποίαν ἕξομεν ἀπολογίαν, ταύτην ὑπείξοντες, δι' ἣν καὶ τοὺς γεγυμνικότας ὁ Θεὸς ἀφῆκε; Ποῖος δὲ λόγος τοιαύτην αἰκίαν παρασχεῖν δικαίως γένοιτο, ὅταν ὀλισθαίνῃ δὲ κακοῖς ἐκπίπτῃ, καὶ δρόμος ὑπὲρ τῆς οἰκίας τοῦτο ἀφημελημένος, καὶ τῶν γλοιῶν, καὶ τῶν πριόντων, καθάπερ θηρίου τινὸς ἐν ἕδρᾳ λυμαινομένου; βέλτιον παρεῖναι τὴν γλῶτταν τοιαῦτα προπηλακίζοντι, ἢ ἐπ' ἀγαθοῖς αὐτὴν ἐφ' ἡδονῇ λοιπόν. Παιδεύωμεν δὲ καὶ τοῦ Θεοῦ νόμῳ, καὶ μήτε τὰς ἑαυτῶν γυναῖκας ἐκβάλλωμεν, μήτε τὰς ἑτέρων ἐκβληθείσας διχώμεθα. πῶς γὰρ ὄψῃ πρόσωπον ἀνδρὸς τῆς γυναικός; ποίοις ὀφθαλμοῖς τὸν φίλτρον τὸν ἐκείνου, τὸν οἰκεῖον; εἰ δὲ πεπλυτήσαντος ἄλλου τὴν γυναῖκα τὴν ἐκείνου λαβὼν, εἶτα τὴν εἰκόνα μόνον ἀνακειμένην ἰδὼν, ἔπαθέ τι καὶ ἐδυσχέρανεν· ὁ ζῶντα ἀνδρα ὁρῶν τῆς αὐτῆς ζωοποιούσης, ποίου βιαίου βίον, πῶς οἴκαδε εἰσελθύσεται, μετὰ ποίας γνώμης, μετὰ ποίων ὀφθαλμῶν ἅψεται τῆς ἐκείνου γυναικὸς τῆς αὐτοῦ; μᾶλλον δὲ οὐδὲ ἐκείνου, ὅτι αὐτοῦ δικαίως ἂν εἴη τῆς τοιαύτης προστίποι. ἡ γὰρ μοιχαλὶς σαθρὸς ὅστις γυνή. καὶ γὰρ τοὺς ἀφρονεστέρους ἀπάτησε, καὶ πρὸς σὲ μετὰ τὴν προσηκόντων νόμων οὐκ ἦλθε. πόσης οὖν ἂν εἴη συγγνώμης, πρᾶγμα τοσοῦτον γάμου καινὸν εἰς τὴν οἰκίαν εἰσάγειν; μὴ γὰρ ἀπαίτει ὅστις γυναικῶν, ὅπου τοσοῦτον ὄλεθρον εἴληχεν ὑπὲρ τῆς σαυτοῦ κεφαλῆς; Ἡ γὰρ τοῦ προτέρου ἀνδρὸς ἀρχαιοτέρα γυνὴ, ἔδυσεν ὅπου οὐδ' ἂν τοῦτον εἵλετο τὸν ἄρχοντα, εἰ τὸ πρόσωπον ἤδει τὸν πεῖραν καλῶς. ἢ ἡ δευτέρα ἐπῳδὰς γοητείας καὶ μυθίοις τῇ τοῦ προτέρου βύπῃ, τῆς πολλῆς πρὸς κόσμον φιλίας, καὶ πρὸς τὰ γήινα πράγματα συμπαθείας τὸν μισθὸν ἀξιώσεγκεν οὐ μικρόν. κἀκείνη μὲν, οὐδὲ ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς, πρὸς ἕτερον ἦλθεν ἐπίοντα· αὕτη δὲ εἰ καὶ μὴ τὸν εἰς ἑτέρους ζῶντος ἐκείνου, ἀλλ' ἐκείνου μᾶλλον πολλοὺς ἑτέρους ἐθανάτωσε, καὶ οὐδὲ τοῦτον, οὐδὲ τοῦτον ἔσχεν ὁ παίζει τῆς οἰκείας ἀρχός. ὁ μὲν γὰρ πρῶτος ἐκβέβληται πρὸ τοῦ δευτέρου, ὁ δεύτερος δὲ ἐπ' ἐκείνου· καὶ οὐδὲ τοῦ προτέρου μεμνῆσθαι δυνατὸν ἀνδρὸς καλῶς τῷ ἑτέρῳ μετ' ἐκείνου προσέχουσαν, οὐδὲ τοῦτον μὴ τῆς προσηκούσης φιλοστοργίας ἅψῃ, χηματιζομένης εἰς τὸν ἀπελθόντα τῆς ἀρχαιότητος αὐτῆς. Ὥσπερ γὰρ τοῖς πράγμασι τότε μάλιστα ὀπτιμῶμεν εἰώθαμεν, ὅταν προσοιμίων πειραθῶμεν καλῶν· ὅταν δὲ ἐξ ἀρχῆς, καὶ ἀπ' αὐτῆς, ὡς ἂν εἴποι τις, τῆς γραμμῆς, χρηστῶν δὲ δυσκόλων ἀπαθώμεθα, ταχέως ἀναχρούομεθα, τῆς προαιρέσεως σβεννυμένης ἡμῖν· οὕτω δὴ καὶ αἱ τοιαὶ ἀρχαὶ ἀναπολούσαι χρείας γυναῖκας, εἰκότως ἂν τοῦ δευτέρου γάμου ἀπέχοιντο. καὶ μὴν γὰρ πολλῶν τοῖς πράγμασι συγχωρούντων χρόνων καὶ ἐμπλησθεῖσα καλῶς, ὡς τὸν αὐτὸν τρυχομένη, τὸν ἴσον ἄφαντον πάλιν· καὶ ἡ προσοιμίων ὕπω χρηστῶν πειραθεῖσα, ποίαν προαιρέσει καὶ ἐλπίδι πρὸς τὸν πεῖραν ἕξει τὴν χαλεπῶν; Εἰ γὰρ καὶ ἔτι πολλῶν ἀπεχομένας τὴν ἀνδρῶν γυναῖκας θαυμάζομεν ἀπαντες καὶ ἀποδεχόμεθα· καὶ καὶ ἀπελθόντων τὸν αὐτὸν πρὸ αὐτοῦ ὑπομενούσας ἐπιδεικνυμένας εὔνοιαν, πῶς οὐκ ἐκπλήττεσθαι δεῖ καὶ ἐπαινεῖν; οὐ τοίνυν ἐκβάλλομεν δεύτερον γάμον,

ἀλλὰ πραγοδμθν, εἴ τις δυνάται σωφρονῆσι, ὅπῃ τῷ πρεσβυτέρῳ μθνεῖν. μάχης γὰρ πολλάκις καὶ πολέμων καὶ θημοσιῶν ὁ δθλτικὸς γάμος ἀρχὴ καὶ πρόφασις γέγονε. πολλάκις γοιῶν ἀνὴρ ὅπῃ τ' πραπέζης καὶ θημθνος, τ' πρεσβυτέρας γυναικὸς ἀναμνησθείς, ὅπῃ τ' δθλτίρας ἐδάκρυσεν ῥέμα· ἢ ὅ βθλόως ἠγείλατο, καὶ καθαρῶ θηείου ἐπεπήδησε, τῆς φιλοσοργίας αὐτὸν τ' πρὸς ἐκείνῳ ἀπαγθσα δίκῃ. καὶ ἐπαινέσαι τὸν ἀνῃρθῆσαν ἐθελήσῃ, ψθγῇ πολέμῳ τε μάχης φρόφασις ἢ τῶν ἐγκωμίων ἐπῳδαί. τε πρὸς μὲν σὸν ἐμῶν ἀνῃρθόντας ἀπενδόμθν, καὶ μετ' τ' ζωῆς αὐτὸν τὸν πρὸς αὐσὸν καταλύομθν ἔμῶν· ὅπῃ ὅ τῶν γυναικῶν τὰνθμτιον ἄπαν. ἰῶ γὰρ οὐκ εἶδεν, ἧς οὐκ ἤκουσε, πρὶν ἧς σοφὴν ἔπαθε δ φύσιν, ταῦτὸν μισεῖ καὶ ἀποστρέφε), καὶ σοφὲ ὁ θάνατος ὃ μῶσος σβέννυσι. Τίς εἶδε, τίς ἤκουσε ζηλοτυπυμθνίῳ κόπῃ, καὶ πολεμυμθνίῳ τέφραν; ἀλλ' οὐ μέτρει τθτο ὃ δφιον, ἀλλὰ καὶ γθναῖται παῖδες ἐκ τῆς δθλτέρας, καὶ μὴ γθναῖνται, πόλεμος πάλιν τε μάχη. μὴ γθναιομθνων μὲν γὰρ ὀδυνᾶται μᾶζόνως, καὶ καθάπερ πολεμίας καὶ τὰ μέτρια ἀδικηκόσας σὸν τ' πρεσβύτερας ἐρᾷ, θᾷ τῆς ἐκείνων ζωῆς, τῆς οἰκείας ἀπαιδίας σαφεστέρων λαμβανούσα αἴσθησιν. ἐὰν δ' γθναῖνται, πάλιν οὐκ ἔλαττον ὃ δφιον. ὁ μὲν γὰρ δύηρ πολλάκις φιλοσόργως πρὸς τὸν ἀπελθόσαν θᾷκείμθνος διτέχηται τύπον, φιλῶν τε ὁμοῦ καὶ ἐλεῶν τῆς ὀρφανίας αὐτὸς· ἐκείνη δ' πάντα χοῦ· αὐτῆς πρεπιμᾶσθαι βούλε). ἀκθσάτω δίδρες, ἀκθσάτω γυναῖκες φιλοσοργίας σθζύγων, ἰῶ πρὸς ἀλλήλους μέτρει καιρίων αὐτῷ ἐπιδείξθντο. Μετὰ γὰρ ὃ κατοικῆσαι Ⓜ Αβραὰμ ὁ Γεράρεις, εἶπε περὶ Σάρρας τῆς γυναικὸς αὐτθ, ἀδελφή μθ ἐστι. ἐφοβήθη γὰρ εἰπῶσι, ὅτι γυνή μθ ἐστι, μή ποτε ἀποκτείνωσιν αὐτὸν Ⓖ αἱ ἄνδρες τῆς πόλεως δι' αὐτήν. ὁ δὲ ἀπέστειλεν Αβιμέλεχ ὁ βασιλεὺς Γεράρων, καὶ ἔλαβε τὴν Σάρραν. Ἐπεκόπτον μοι Ⓜ χθμῶμα τῶν λογισμῶν, ὃν ἐπέμβυεν ὁ δίκαιος, ὁρῶν αὐτθ τ' γυναῖκα ἀπαγομένην, καὶ σοφὲν δυνάμθνος ἐπαμθναι. σιγῇ γὰρ ἅπαντα ἔφερεν, εἰδὼς ὅτι ὑ πρεσφάται αὐτὸν ὁ δεσπότης, ἀλλὰ ταχέως πρέξει τὸν συμμαχίαν. καὶ τῆς Σάρρας ἢ θαυμάσας ὅτι τὸν πολλὸν φιλοσοργίαν, ἰῶ, ἵνα τὸ κηδεμόνου Ⓜ δίκαιοι ὀξαρπάσῃ, ἐπιδείξατο." ἐξὸν γὰρ αὐτὸν ἐκκαλύψασαι ὃ δρᾶμα, θᾷφυγῆν τὸν ὠμολογημένων ὕβριν· ἀλλ' ἐπέμφυεν ἅπαντα γθναίως, ἵνα τὸν σωτηρίαν ᾧ δίκαιος πρεσχηματίσῃται· καὶ ἐπληρόθτο ἐκεῖνο ὃ εἰρημθόν, Οπ ἔσονται Ⓖ δύο εἰς σάρκα μίαν. ὥσπερ γὰρ μία σὰρξ ὄντες, οὕτω τῆς ἀλλήλων σωτηρίας ἐκήδοντο, καὶ τοσαύτην ἐπεδείκνυντο τὸν ὁμόνοιαν, ὡς ἓν σῶμα τυγχάνοντες καὶ μία ψυχή. Ταῦτα ἀκουέτωσαν δίδρες, ἀκουέτωσαν γυναῖκες, ἵνα καὶ αὗται τοσαύτην πρὸς σθν δίδρας φιλοσοργίαν ἐπιδείκνυνται, καὶ μᾶλλον οὕτω πολλὴν τὴν πρὸς αὐτὰς εὔνοιαν ἔχωσι, καὶ ὡς μίαν ψυχὴν κεκτημένοι, καὶ ἓν σῶμα ὄντες, οὕτω πάντα διαπεράπωνται. Καὶ εἰσῆλθε ὁ Θεὸς πρὸς Αβιμέλεχ τὴν νύκτα, καὶ εἶπεν· ἰδοὺ ἀποθνήσκεις πρὸ τῆς γυναικός, ἧς ἔλαβες· αὕτη δέ ἐστι ζωοχηκυῖα δίδρί. ὅσα Θεοῦ φιλανθρώπου. ὅπῃ δ' εἶδε Ⓜ δίκαιος διὰ τὸ θανάτου φόβον γθναίως τῆς Σάρρας ἐγκράτεια τὸν ἀφαίρεσιν, καὶ Ⓜ βασιλέα ὡς ἀδελφὸν τὸ δικαίου ὄντως αὐτὸν ἀγάμενον, λοιπὸν τὴν οἰκείαν προνοιαν ὅπῃ δείκνυ), ὁμοῦ καὶ Ⓜ δίκαιον πρὸς φανέστερον ἀποδυομένης, καὶ τ' Σάρρας τῆς ὕβρεως ἐλευθερῶν, καὶ Ⓜ βασιλέα ἀπαλλάττων τῆς πλανομίας. Αβιμέλεχ δέ, φησι, οὐχ ἥψατο αὐτῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπολειπόμενον ἰσχὺν τὸ τολμήματος, καὶ φησι· Κύριε, ἔθνος δίκαιον καὶ ἀγνοοῦν ἀπολῇς; μὴ γὰρ εἶδὼς γυναῖκα αὐτθ τθτο πεποίηκα; μὴ γὰρ ἀδικήσασα βουλόμθνος Ⓜ ξένον; μὴ γὰρ ὡς γυναῖκα ἀφαιρούμθνος; ὡς ἀδελφὸν μᾶλλον λαμβάνειν τοῦτο διεπραξάμθν, νομίζων καὶ ταύτῃ τιμήσειν αὐτόν. οὐκ αὐτός μοι εἶπεν, ὅτι ἀδελφή μού ἐστι, καὶ αὕτη μοι εἶπεν, ὅτι ἀδελφός μού ἐστι; τί δῶν ὁ φιλάνθρωπος δεσπότης; Καγὼ ἔγνων, ὅτι ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ ἐποίησας τθτο, ὅτι αὐτὸν τθτο ὃ δρᾶμα κατεσκεύασαν, καὶ ὅτι ἀπατηθεὶς τοῖς πρὸ αὐτῶν λεγομένοις, τθτο πεποίηκας.

Γεν. ι'. α

Εκ τ' λόγ. κ μα εἰς τὸν γθσιον.

Γεν. ς κδ'.

Γεν. κ γ.

Γεν. κ. δ.

Γεν κ. ε.

ποίησας· καὶ ἀφ' ἑαυτοῦ τοῦτο, ἵνα μὴ δόξῃ τῶν ἀπάντων ἐκείνων ἁμαρτῆς, ἐφεισάμην σου τῇ μὴ ἁμαρτεῖν σε εἰς ἐμέ. μὴ δὲ ἁπλῶς, ὡς ἐπὶ τῷ τυχόντων, προσεπλάκης ἀνδρί, ἀλλὰ μάθετε ὅτι τῷ ἐμοὶ προσπαυδάζων ὑγιῆ, καὶ τῶν πολλῶν ἐχόντων πρὸς ἐμὲ τὸν οἰκείωσιν. Ἀπόδος Γεν. κ. ζ.
πίπτω τοῦ γυναῖκα τῷ ἀνδρὶ σου, ὅτι προφήτης ὑγιῆ, καὶ προσεύξεται περὶ σοῦ, καὶ ζήσῃ. ἐκφυγὼν μὲν γὰρ δεδικαίωται θανάτου, ὃ δρᾶμα τοῦτο πρεσβύσας, καὶ μονονουχὶ στενάξας πρὸς τὸν τῆς Σάρρας υἱέα. γίνωσκε δή, ὅτι αἱ πρὸς ἐκείνου προστυχαὶ τὸν ζωὸν σοι προέξουσιν. Εἰ δὲ μή, ἀπολῇς, γνῶθι ὅλα ἀποθανῇ σύ, καὶ πάντα τὰ σά. οὐ μόνον γὰρ αὐτὸς τῆς παρανόμου ὑφέξεις τὸν ὑμοιρίαν, ἀλλὰ καὶ πάντα τὰ σά. ἐξέλθοις δ' Ἀβιμέλεχ ἐκέλευσε τοὺς παῖδας αὐτοῦ, καὶ ἐλάβοντο πάντα τὰ ῥήματα εἰς τὰ ὦτα αὐτῶν· εἶτα ἐκάλεσε καὶ Ἀβραάμ. ἐπίστει μοι μὴ ὅσης λοιπὸν τῆς προφανείας ἐπιστάτης ὁ δίκαιος πρὸς βασιλέα· ὁ πρὸ μικροῦ εὐκαταφρόνητος νομιζόμενος καὶ σοὶ τῶν τότων εἷς ὤν, ἐμαθητεύθη λοιπὸν πρὸς αὐτοῦ τοῦ βασιλέως τὰ πρὸς τοῦ Θεοῦ δι' αὐτοῦ εἰς ἐκεῖνον τιθημένα. Εἶπε γὰρ αὐτῷ, τί τοῦτο ἐποίησας ἡμῖν; τί ἡμάρτομέν εἰς σέ, ὅτι ἐπήγαγες ἐπ' ἐμὲ καὶ τὸν βασιλείαν μου ἁμαρτίαν μεγάλην; μὴ γὰρ μέλλεις ἐμοῦ, φησιν, εἶναι τὰ τῆς τιμωρίας; πᾶσά μου ἡ βασιλεία ἀρρύδην ἔμελλεν ἀφαιρεῖσθαι ἐκ τῆς ἀπάτης τῆς πρὸς σοῦ γεγενημένης. τί οὖν εἶδες ἐποίησας τοῦτο; πῶς ἔσχες; τί ἐνόησας; τί οὖν ὁ Ἀβραάμ; ἐναγώνιος, φησί, γέγονα, μήποτε καὶ ἐπὶ τῇ πλάνῃ ὑμᾶς καταίσχυθαι, ὑπεδυόμην τὸ δικαίου πρόσωπον ποιῆσαι, καὶ μαθόντες αὐτὸν γυναῖκά μου γενομένην, καὶ τὸν αὐτὸν ἐπιθυμοῦσαν ἐμὲ ἀνελεῖν ἐπιχειρήσητε. μὴ οὖν νομίσητέ με καὶ οὕτως ἐψεῦσθαι. Καὶ γὰρ ἀδελφή μου ἐστὶν ἐκ τοῦ πατρός, ἀλλ' οὐκ ἐκ μητρός. ἐλυπήθη δέ μοι εἰς γυναῖκα. μὴ οὖν καταγνῶτέ μου. Εἰ γὰρ καὶ ὁ φόβος τοῦ θανάτου εἰς τὸν ἀνάγκην με ταύτην κατέστησε, καὶ τὸ δεδοικέναι μήποτε δόξω ταύτην ἐμὲ μὴ ἀποκτείνητε, ταύτην ἂν ἐποιησάμην, ἀλλ' ὅμως οὐδὲ οὕτως ἐστὶ ψεῦδος τὸ πρὸς ἐμοῦ εἰρημένον. Ταῦτα εἰπὼν ὁ δίκαιος, καὶ τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως κατεμάλαξε, καὶ τὸν οἰκείαν ἀρετὴν ἐξεκάλυψε, καὶ δεχούσαν αὐτοῖς διδασκαλίαν ἠσυχείας ἐνέθηκεν. μηδαθεὶς πίπτω ὁ βασιλεὺς τοῦ δικαίου τὸν πολλὸν ὑπεικείαν, τῇ οἰκείᾳ φιλανθρωπίᾳ ἀμείβεται πατριάρχην. Ἔλαβε γάρ, φησιν, Ἀβιμέλεχ χίλια δίδραγμα, καὶ πρόβατα, καὶ μόσχους, καὶ παῖδας καὶ παιδίσκας, καὶ ἀπέδωκεν αὐτῷ Σάρραν τὸν γυναῖκα αὐτοῦ. Εἶδες τὸν βουλὴν μόνον τοῦ Θεοῦ σοφίαν; ὁ γὰρ θεὸς τοῦ θανάτου δεδοικὼς, καὶ πάντα ποιῶν ὥστε δυνηθῆναι τοῦτον ἐκφυγεῖν, οὐ μόνον τὸν θάνατον διέφυγε, ἀλλὰ καὶ τοσαύτης ἠξίωται παῤῥησίας, καὶ προφήτης ἀναδέδεικται. τοιαῦτα γὰρ τὰ πρὸς τοῦ Θεοῦ· οὐ μόνον τῶν λυπηρῶν ἐλευθεροῖ σοὺς γνησίως ἀντέχειν πρὸς σοὺς ὑπὲρ ὑμῶν πιεζομένους παυδαζομένους, ἀλλὰ καὶ τοσαύτην σοὶ αὐτοῖς τοῖς λυπηροῖς παῤῥησίαν τὸν εὐφροσύνην, ὡς ἐπὶ λήθην αὐτοὺς ἡμᾶς ἔχειν πάντων, καὶ σὺ πολλῇ γίνεσθαι τῇ τῶν ἀγαθῶν προσουσίᾳ· οἷς καὶ ὑπὲρ τοῦ δικαίου τοῦτο γίγνεται. οὐ μόνον γὰρ τοῖς τοιούτοις δώρεις αὐτὸν τιμᾷ, ἀλλὰ καὶ τὸν ἐξουσίαν αὐτῷ δίδωσι τῆς σὺ τῇ γῇ αὐτοῦ καταικήσεως. Ἰδοὺ γάρ, φησιν, ἡ γῆ μου ἐνώπιόν σου ἐστίν, οὗ ἐὰν σοι ἀρέσκῃ, κατοίκει. ὅπερ γὰρ ἔμαθεν ὅτι δι' ἐκεῖνον καὶ τὰς ἐκείνου προστυχὰς ἡ ζωὴ αὐτῷ χαρίζεται, ὡς διερτίτλου λοιπὸν καὶ ἐνδεμένα, ὡς ξένον, τὸν ἀληθῆ, ὡς οὐδαμοῦ γνώριμον, οὕτω θεραπεύειν ἐπείγεται. ὃ ἐλήφθη, ἰδίᾳ κατὰ ἕκαστον γῆρας ἔπλασεν Ἀβραάμ, βουλόμενος τὸν Ἰσαὰκ τῆς τῶν Χαναναίων συγγενείας ἀπαλλάξαι, ἵνα μὴ ἐκεῖθεν ἀγάγῃ γυναῖκα, καλέσας τὸν οἰκετῶν τὸν βαθυούστερον, ἐστέλλεται αὐτῷ εἰς τὰ τῶν

χέτλιω ἡμοιβαίω; σύνισσι ὅπως τὸ παλαιὸν ἐποιοῦντο ἀσυδλώ, οὐ χρημάτων ζητοῦντες ὠφελοισίαν, οὐ πολιὼ πλοῦτοι ἢ αἰδραπόδα ἢ πλέθρα γῆς τόσα ἢ τόσα, οὐ τῶ ἔξωθει κάλλος τιὼ θυμορφίαν, ἀλλὰ τῆς ψυχῆς ὃ κάλλος ἐπεζήτουν, ἢ ὅπως θυγάτηρ ἐμὴ ἐμὶ πατειάρχης τῆς κῆ ψυχιῶ ἀρετῆς ὀπιμελούμενος, καὶ φθύγων τῶ ἐγχωρείων τιὼ ποινείαν, τοῦτο ποιῆ. Ὧ ὑμεῖς ἄπαντες οὐκ αἰ ποτε ἠδυάσχυντο τοιοῦτόν τι σύνοισαν, ἀλλὰ καὶ μυείων ἢ κακὸν ἀνάμεσος, ἐν μέσον ὀπιζητοῦσι, τῶ χρημάτων τιὼ ὠφελοισίαν, καὶ ἅ ἄλλα πολύτα δοῦτερα αὖδις νενόμισαι· οὐκ εἰδότες ὅτι γνώμης διεφθαρμένης ὕσης, κἂν ἄφατος ὀπιῤῥέῃ πλοῦτος, ἅπαξ ὡς εἰς ἑκάτιω πενίαν ἐπενύξει, καὶ οὐδὲν ὄφελος ἔσαι τῆ ὠφελοισίας, οὐκ ὕσης τῆς οἰκειομένης ταῦτα δυναμένης διάττως ψυχῆς. Λαβὼν τοίνυν ὁ παῖς ταῦ καμήλους, ἢ ἀπὸ πολύτων τῶν ἀγαθῶν τοῦ κυρίου αὐτοῦ, ἀναστὰς ἐπορεύθη εἰς τὴν Μεσοποταμίαν, εἰς τιὼ πόλιν Ναχὼρ τοῦ ἀδελφοῦ Αβραὰμ, ἢ ἀνέπαυσε ταῦ καμήλους ἔξω τῆς πόλεως παρὰ τὸ φρέαρ τοῦ ὕδατος, ἢ εἶπε Κύριε ὁ Θεὸς τοῦ κυρίου μου Αβραὰμ, εὐόδωσόν σαυτοῖς μοι σήμερον, ἢ ποίησον ἔλεος μετὰ τοῦ κυρίου μου Αβραάμ· ἢ ἰδοὺ ἐγὼ ἕστηκα ὀπὶ τῆς πηγῆς τοῦ ὕδατος, αἱ αἱ θυγατέρες τῶν οἰκούντων ἐκπορεύονται ἀντλῆσαι ὕδωρ, καὶ ἔσαι ἡ κοράσιον, ᾗ ἂν ἐγὼ εἴπω, ὀπίκλινόν τιὼ ὑδρίαν σου ἵνα πίω, καὶ εἴπῃ μοι, πίε, καὶ ταῖς καμήλοις σου ποτιῶ, ἕως ἂν παύσωνται πᾶσαν πίνουσαι, ταύτιω ἡτοίμασας τῷ παιδί σου Ισαάκ, καὶ ἐν τούτῳ γνώσομαι, ὅτι ἐποίησας ἔλεος μετὰ τοῦ κυρίου μου Αβραάμ. ὅρα τοῦ οἰκέτου τιὼ ζωέσιν. ὅπως γὰρ ἤδει τοῦ πατειάρχου τὸ φιλόξενον, καὶ ὅτι τιὼ κόρων τιὼ ἐκεῖ μέλλουσαι ἀπάγεσθαι, ὁμοίως ποι προσήκει εἶναι τῷ δικαίῳ, οὐδὲν ἕτερον τιμιώτερον ἐπιζητῶ, ἀλλ' ἀπὸ τῆς γνώμης τιὼ φιλοξενίαι χαρακτηρίσας βούλεται τῆς κόρης, καὶ φησιν· ἐάν ἐμοῦ αἰτήσαντος πρὸς αὐτῆς τὸ ὕδωρ, ὀπικλίνῃ μοι τιὼ ὑδρίαν, ἢ μὴ μόνον τὸ αἰτηθὲν ποιήσῃ, ἀλλὰ ἢ τιὼ δυναίαν τῆς οἰκείας γνώμης ὀπιδείξῃ), ἢ εἴπῃ, καὶ ταῖς καμήλοις σου ἐφυδρεύσομαι· ἤρκουσαν ἀπόδειξιν πρέχε ἀφ' ἑαυτῆς τὸ ὕδατος πρόχῳ τῆς τῶν ξένων ὀπιμελείας. Εἶτα, ὅπως εἰδῇ ἀφ' ὧν ἔργων τιὼ ἐνεργάσαν τῶν ἐν τῇ ψυχῇ τοῦ πατειάρχου, καὶ ἐπέτυχε, καθάπερ ἐπεθύμει, τῆς κόρης, καὶ εἶδεν αὐτῆς τιὼ ὑπερβάλλουσαν φιλοξενίαν· Ἔσπευσε γὰρ καὶ ὀξεκένωσε τὴν ὑδρίαν εἰς τὸ ποτίσαι, καὶ ἔδραμεν ἔτι ὀπὶ τὸ φρέαρ ἀντλῆσαι, ἢ ὑδρεύσασα πάσαις τὰ καμήλοις αὐτοῦ, καὶ οὔτε ὡς ξένοι ἀπέφυγεν, ὅτι προφάσει τὸ σωφροσύνης ἀνείλυσι πρὸς τὴν αἴτησιν. κατεμάθατε λοιπὸν καὶ ὠφειρᾶζετο μὴ ἀκριβείας ἕνα κατ' αὐτιώ, καὶ ἐρώτα τίνος θυγάτηρ; καὶ, Εἰ ἔστι παρὰ τῷ πατρὶ σου τόπος ἡμῖν καταλῦσαι; καὶ σχέσις τῆς κόρης τιὼ ὑπόκρισιν. πυθομένου γὰρ τοῦ παιδὸς, τίνος ἰῶ θυγάτηρ, ὁ μόνον τὸ πατέρα καταμιώνει, ἀλλὰ καὶ τὸ παῖδα τὸ πατέρα, καὶ φησι· Θυγάτηρ μάν ἐμὶ Βαθουὴλ τοῦ Μελχᾶ, ὃν ἔτεκεν αὐτῷ Ναχώρ. καὶ πάλιν ὠφελεῖ τοῦτο, εἰ ἔστι μόνον καταλῦσαι αὐλοῖς, πυθομένου τοῦ παιδός, φησὶν, οὐ μόνον τόπος, ἀλλὰ καὶ ἄχυρα καὶ χορτάσματα πολλὰ παρ' ἡμῖν. Εἶδες σὺ ἡλικίας τοιαύτης πόσην καὶ τῆς σωφροσιώνης ἡ ἀκρίβεια, καὶ τῆς ταπεινοφροσιώνης ἡ ὑπερβολὴ, καὶ τὸ φιλοξενίας ἡ ὑπόπτασις; πόσου πολλοῦτου οὐκ αἰ εἴη ἀμειωτέρα, πόσων θησαυρῶν πολυτιμότερά τις ταῦτα κτήσεται; τοῦτο ἡ μεγίστη πολυτέλεια, τοῦτο τὰ μυεία ἀγαθά, τοῦτο ὁ θησαυρὸς ὁ μηδέποτε δαπανώμενος. Ταῦτα ἀκούσας ὁ οἰκέτης καὶ θαυμάσας τῆς δαψιλοῦς φιλοξενίας, καὶ μαθὼν ὡς οὐ πρὸς ἀγνῶτάς τινας παρεγένετο, ἀλλ' εἰς τιὼ οἰκίαν τοῦ Ναχὼρ, ὃς ἰῶ ἀδελφὸς Αβραὰμ τοῦ κυρίου αὐτοῦ, πάθεις ὀπὶ τοῖς εἰρημένοις παρὰ τῆς παιδὸς, προσκύπτει τῷ Κυρίῳ τῷ ἁγίῳ τιὼ εἰς τὸν πατειάρχιω θύνοιάν τοσαύτιω καὶ πρὸ αὖδιν ὀπιδεξαμένῳ τιὼ κηδεμονίαν, οὕτω πάντα μετ' εὐκολίας αὐτῷ κατευοδώσαντι· Καὶ φησιν, εὐλογητὸς Κύριος ὁ Θεὸς τοῦ κυρίου μου Αβραάμ, ὃς οὐκ ἐγκατέλιπε τιὼ δικαιοσύνην καὶ τιὼ ἀλήθειάν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ κυρίου μου Αβραάμ· ἢ λοιπὸν ἢ αὐτὸς γνωρίζει τὴν κόρην ὅτις ἐστὶ, καὶ ἁγία τῆς εὐγενείας τῆς εἰς Θε-

ον,

Γεν κδ. ι. Γεν. κδ. κ. Γεν. κδ. κδ. Εκ τ αὐτ. Γεν. κδ. κζ.

αὐτῇ τοιοῦτον εἶπεν αὐτῇ τις, ὅτι οὐκ ἐξ ἀληθείας οἰκίαν ᾠκοδόμησεν, ἀλλὰ τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ναχὼρ ὄντα ὁ πάππος Ἀβραὰμ παρεψεύσατο. Ταῦτα πυθομένη ἡ κόρη, μὴ πολλῆς τῆς ἐξεταζομένης θραμβῆσα, ἀπήγγειλε τοῖς γονεῦσι τὰ περὶ αὐτῆς, ἅπερ ἤκουσε παρὰ τοῦ ξένου. Καὶ ἐδραμε Γεν. κδ. κθ.
Λαβὰν ἔξω πρὸς τὸν ἄνδρα τὸν ἐπὶ τὴν πηγὴν, ἐλθὼν αὐτὸς μὴ τὰ αὐτὰ μάθῃ, ἔτι-
πτεν αὐτῷ· ἡ ἑταίρα ἔξω ἐστὶν, ἄνδρα ἐπάγεται. προλαβὼν γὰρ ἠπείλησε τὸν οἰκέτην, καὶ τέκνα
τοῖς γαμέταις. Εἶτα ἐξεταζόντος αὐτοῦ, ἐπίστευσε τοῖς γαμέταις, καὶ ἔδωκεν ἄγγεα καὶ χρυ-
σία, καὶ ὕδωρ νίψασθαι τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, καὶ τοῖς παρὰ τὴν αὐδρολὴ τὸν μετ' αὐτοῦ, καὶ κατέ-
θηκεν αὐλοῖς ἄρτον φαγεῖν. Ἀλλ' οὐ ταῦτα σκέπτεται τὸν οἰκέτην ζωώσων. τί
γὰρ φησιν; Οὐ μὴ φάγω μέχρις ἂν τὸν αἰτίαν ὑμῖν διάλεξω, ἀλλ' ἵνα ἐξηλάσῃ τὸν πα- Γεν. κδ. λϛ.
τριὰ τὸν οἶκον, ἐκ τῆς ἐπικλήσεως τοῦ ἀνδρὸς τὸν ἐκβαλοῦσαν, καὶ τῆς εἰς τὸν οἶκον τὸν ὑμέτερον ὠφελείας, ἵνα πάντα μαθόντες, αὐτοὶ καὶ ὑμεῖς τὰ οἰκεῖα εὐσεβεστέρως
ὑπαδέξησθε τοῦ ἐκείνου διατάγματος. καὶ ἤρξατο οὕτως διηγεῖσθαι, φησὶ, Παῖς Ἀβραὰμ ἐγὼ Γεν. κδ. λδ.
εἰμὶ· Κύριος δὲ εὐλόγησε τὸν κύριόν μου σφόδρα· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ πρόβατα καὶ βόας, χρυ-
σίον καὶ ἀργύριον, παῖδας καὶ παιδίσκας, καμήλους καὶ ὄνους· καὶ ἔτικε Σάρρα ἡ γυνὴ τοῦ κυ-
ρίου μου υἱὸν ἕνα τῷ κυρίῳ μου μετὰ γῆρας αὐτῆς, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ πάντα, ὅσα ἐκεῖνος αὐτῷ.
καὶ ὥρκωσέ με ὁ κύριός μου λέγων· οὐ λήψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου Ἰσαὰκ ἀπὸ τῶν θυγατέρων
τῶν Χαναναίων, ἐν οἷς ἐγὼ κατοικῶ· ἀλλ' εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου πορεύσῃ, καὶ εἰς τὸν
φυλετόν μου, καὶ λήψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἐκεῖθεν. καὶ αὖθις μὲ ταῦτα ἐπεστέλατο· ἐγὼ δὲ
ταῖς δυσκολίαις ἐποίουν, καὶ τὸ πρᾶγμα ὃ δυκαρὲς λογιζόμενος, ἐπηκολούθουν τῷ κυρί-
ου μου· Εἰ μὴ βούλεται ἡ γυνὴ πορευθῆναι μετ' ἐμοῦ, Καὶ εἶπόν μοι· Κύριος, ᾧ εὐη-
ρέσησε ἐναντίον αὐτοῦ, αὐτὸς ἀποστελεῖ ἄγγελον αὐτοῦ μετὰ σοῦ, καὶ εὐοδώσει τὸν
ὁδόν σου, καὶ λήψῃ γυναῖκα τῷ υἱῷ μου ἐκ τῆς φυλῆς μου, καὶ ἐκ τοῦ οἴκου τοῦ πα-
τρός μου. Ταῦτα ἐστιλάμενος, καὶ ταύτῃς με τῆς δίκης ἀφοδιάσας ἐξέπεμψεν. ἐπεὶ δὲ αἱ πρὸ
αὐτοῦ ἡμόμην ἐπεσπευκαὶ ἐλπλυθασι, καὶ ὅτος ἅπαντα ἐσαργῶς ἐκπομπεύ-
ση παρὰ τοῦ Θεοῦ, ὅτι φθάσας με πρὸς ὑμᾶς, λοιπὸν ὑμεῖς ἐκ πρὸ ἑαυτῶν ἐκπολεύκυ-
νθε, καὶ εἰ πάντ' ἔλεος πρὸς τὸν κύριόν μου, ἀποκαλέσατό μοι, ἵνα εἰδέναι ἔχω, ἃ, τι ὀλίγ μοι
δίκαιον ἐξαθεῖν· εἰ δὲ μήγε, ἵνα ἐπέρωθι τὸν ὁδὸν πανσωμαι. καὶ φησι πρὸς αὐτὸν ὁ πα-
τὴρ τῆς κόρης, καὶ ὁ ἀδελφός· Παρὰ Κυρίου ἐξῆλθε τὸ ῥῆμα τοῦτο, οὐ δυνησόμεθά σοι ἀπο- Γεν. κδ. ν.
κριθῆναι κακὸν, ἢ καλόν. ἰδοὺ γὰρ ἐνώπιόν σου τὸ πρόσωπον ἡμῶν ἡμέραν. ἰδοὺ ἔχεις τὸν κύριόν σου, λα-
βὲ καὶ πορεύεσθω, καὶ ἔστω γυνὴ τῷ υἱῷ τοῦ κυρίου σου, καθὰ ἐλάλησε Κύριος. ταῦτα ἀκού-
σας ὁ παῖς παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ ἀδελφοῦ, προσκυνήσας τῷ Κυρίῳ ὅτι τὸν λόγον, καὶ
ἐξενέγκας σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ καὶ ἱματισμὸν, ἔδωκε τῇ Ρεβέκκᾳ, καὶ λοιπὰ μὴ προσή-
κας αὐτὸν δοκιμάσαι, ὡς ὕδη ἐκ τῶν ῥημάτων ἐγνωσθεῖσα τῷ Ἰσαάκ. τιμᾷ δὲ δώρῳ καὶ
ἀδελφὸν καὶ τὸν μητέρα· καὶ ὅτι εἰς ἔργον εἶδον ἐκβαῖναι τὸν παρὰ τοῦ διαστήσαι σοι τὸν,
πάντα λοιπὸν τῆς οἰκείας ἀπαλλάσσεται. Ἐφαγον γάρ, φησι, καὶ ἔπιον αὐτὸς, καὶ οἱ ἄνδρες Γεν. κδ. νδ.
οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐκοιμήθησαν. καὶ δυάσας πρωὶ εἶπον· ἐξαπόστειλόν με, ἵνα ἀπέλθω πρὸς
τὸν κύριόν μου. Εἶπον δὲ, φησὶ, οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ· μεινάτω ἡ παρθένος μεθ' ἡμῶν
ὡσεὶ ἡμέρας δέκα, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπελεύσεται. ὁ δὲ εἶπε πρὸς αὐτοὺς, μὴ με κατέχετε, ἐπεὶ εὐοδώ-
θην καὶ δυάσαλλεσθε, τῷ Θεῷ ἑστάτην ὁδοποιήσαντι ἐν πᾶσι μοι πεπραγμένοις· οἱ δὲ εἶπαν·
καλέσωμεν τὸν παῖδα, καὶ ἐρωτήσωμεν αὐτόν. καὶ ἐκάλεσαν καὶ εἶπον αὐτῷ· πορεύσῃ μετὰ
τοῦ ἀνθρώπου τούτου; ὁ δὲ εἶπε, πορεύσομαι. καὶ ἐξέπεμψαν Ρεβέκκαν τὴν ἀδελφὴν αὐτῶν, καὶ τὸν παῖδα τοῦ Ἀβραὰμ, καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ· καὶ εὐλόγησαν Ρεβέκκαν, καὶ εἶπον αὐτῇ·
Γενοῦ εἰς χιλιάδας μυριάδων, καὶ κληρονομησάτω τὸ σπέρμα σου τὰς πόλεις τῶν ἐχθρῶν
αὐτῶν. καὶ ἀναστᾶσα Ρεβέκκα, καὶ αἱ ἄβραι αὐτῆς, ἐπέβησαν ὅτι τὰς καμήλους, καὶ ἐπορεύ-

θησαν

φησιν εἰς τὸ λοιπόν. Εἶδες οἵας ἀπὸ νυμφίων ὁ πατριάρχης, ὑδρηλοσφόρους, ἢ τιμὴ ὑδρίαν ὅτι τὸν ὕδωρ φέρουσαι, ἢ ὅτι ταῖς καμήλοις ὑποζεύουσαι; μήπου ἡμίονοι ἀγελάρχῃ ἀκολουθοῦσι τὸν πραχήλους; μήπου οἰκετῶν ἐστε, ἢ οὐ πολλὴ βλακεία ἀπὸ τῶν γονάτων ὑδαμοῦ. Ἀλλὰ τοσαύτης ἐκ τῆς παλαιᾶς γενεαλογίας ἡ ἀνδρεία, ὡς ἢ ὅτι ταῖς καμήλοις αὐτὰς ὑποζεύει, ἢ ὕστως ὁδοιπορῶν. Εἶδετε δὲ τὸν ἀνδρα τὸ Ἀβραὰμ εἰς ἅπαν ἱκανῶς γεγυμνασμένον, ὅπως δὲ παλαιοὶ ἐκπονοῦσι γενναίως ἀγωνίας τοῖς ἑαυτῶν παισὶν ἅπαντα γενέσθαι; ὅπως τοῦ τῆς χρηματικῆς ψυχῆς ἀνθήσωμεν ἐπιζήτησις; μήπου χρεμπτήρια; μήπου ζωνάρια, ἢ ἐκ ἄλλα τὰ καταγέλαστα, ἃ νῦν ἔχει; οὐδὲν γὰρ ὄνειροι τοιοῦτον· ἀλλὰ δὲ μάγειρον ἢ ἀσφαλὲς χρεμπτῆρι, τῆς κόρης ὁ ἔρως. ἢ τοῦτο εἰπεῖν, ἐπειδὴ τοὺς ἅπαν νυμφίους εἰδέναι τιμὴ κόρῃ ἐπόμενον ἦν. Ἐξῆλθε γάρ, φησι, Ἰσαὰκ ἀδελφὴν εἰς τὸ πεδίον, ἢ ἀναβλέψας τοῖς ὀφθαλμοῖς, εἶδε καμήλους ἐρχομένας, ὃ καὶ ἐπυνθάνετο Ῥεβέκκα· ἡ δὲ Ῥεβέκκα ἰδοῦσα τὸν Ἰσαὰκ, κατεπέδησεν ἀπὸ τῆς καμήλου, ἢ εἶπε τῷ παιδί· τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὁ πορευόμενος ἐπὶ τῷ πεδίῳ εἰς συναντησιν ἡμῖν; ἢ μαθοῦσα, ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων αὐτῇ ἀγαγέσθαι, ἐκαλύπτετο, φησι, τὸ πρόσωπον· ἢ διηγήσατο ὁ παῖς ἅπαντα τὸν λόγον τῆς ἀποστολῆς τοῦ Ἰσαάκ. σχῆμα πῶς οὐδαμοῦ τὰ ἐκτὸς τούτων ἢ δύσπνοια· οὐδαμοῦ παρέπεσε μοιχολύκη, οὐδαμοῦ κύμβαλα ἢ αὐλοὶ ἢ χορδαὶ, ἢ τὰ σατανικὰ ἐκεῖνα συμπόσια, ἀλλὰ πᾶσα σεμνότης, πᾶσα σοφία, πᾶσα ἐντιμότης. Εἰσῆλθε γάρ, φησι, Ἰσαὰκ εἰς τὴν σκηνὴν τῆς μητρὸς αὐτοῦ, ἢ ἔλαβε τὴν Ῥεβέκκαν, ἢ ἐγένετο αὐτῷ γυνὴ, ἢ ἠγάπησεν αὐτήν. Ταύτην μεμαθήκασι γυναῖκας· τοῦτον ζηλοῦσιν ἄνδρες, ἢ οὕτω ταῖς νύμφαις ἅπαντα ἐπυνθάνοντο, ἵνα ἢ ὁ πόθος τῆς νυμφίης αὔξηται, ἢ τῆς κόρης ἡ σωφροσύνη ἐντιμήται, ἢ μὴ ὑδατῆς εἰς βίον ἀφίξωσι, ἀπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ ῥοπῆς συγκροτούμενοι. Εἰ δέ τι βούλῃ φιλοτιμίας ὅτι γάμος ἐντιμότερος ἁπλῶς ἔχεσθαι κέρδος ἔχουσι, καὶ λέγω χορὸς πενήτων. Ἀλλ' αἰχμὴν ἐρυθριᾶς; καὶ τί ταύτης τῆς ἀλογίας χεῖρον ἦν ποτε αὖ; εἰ μὴ ἀφίκοντο εἰς τὴν οἰκίαν, μηδὲ νομίζῃς αἰχμὴν εἶναι· εἰ Χριστὸν μέλλων εἰσάγειν, ἐρυθριᾷς; ἀλλ' οὐδὲν ὅτι τῆς πόλεως τοῦτο εἰργάσατο, φησι· ἀλλὰ σὺ καταρχὰς ἀπόδυσαι, ἢ ἄρχεσθαι τῆς καλῆς ταύτης ζωοποιίας, ἵνα ἢ εἰ μὴ τῶν εἰς σὲ ἀναφέρωσι. καὶ ζηλώσῃ τις ἢ μιμήσηται τοῦτο ὃ ἔργον, τοὺς σὸν ἀγαπᾶζοντας ἔχοντι λέγει εἰ ἔγνωσι, ἢ εἰ ἐγνώκασι, ὅτι ὁ ἀληθινὸς εἰ καὶ τοῦτο νόμον τοῦ τοις εἰσάγειν, ἢ ὃ ὑφ' ἑτέρων καταρτούμεθα, σὺ τῷ τοῦτῳ φυτευσάμενος τὸν καρπὸν ἐκείνου οἵου τινὸς ἀμοιβῆς. ἢ ὥσπερ μαλακὸν ἢ μίμησις ἐκεῖ χορεύοντων, ὁ Ἀβραὰμ ὁ τῷ μέσῳ κωμάζει· οὕτω καὶ πάντων εἰσιόντων, ὁ Χριστὸς παρεγένετο. Ἐ δὲ ἀπὸ μιᾶς τῆς δαπάνης ἐκείνης κέρδος ἐστὶν, ἀλλὰ ἢ πολλὴ ἡμῖν, ἀλλ' ἢ βλάβη· ἀπὸ γὰρ τῶν εἰς τύπους ἀναλωμάτων πολλοὶ πολλὰ λήψῃ καρπὸν ταχέως. ἢ ὅτι τοῦτο ἔστιν ἀληθὲς, ἀπὸ τῆς κόρης μάθωμεν τῆς ὁ Ἰσαάκ. καὶ γὰρ ταύτην αὐτὴ τεκεῖν κεκμήκει, ἐπιστάντες ἅπαν πρὸ αὐτῆς περιόμενοι πάντες ἢ δακρύσαντες ἀπέστησαν, καὶ πρὸς ζωὴν ἐπανήγαγον, ὁ Χριστῷ Ἰησοῦ ὁ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ ὁ κράτος σὺν ὁ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΔΙΔΑΧΗΣ ΚΑΙ ΝΟΥΘΕΣΙΑΣ.

Ρώτων μὲν ἐσκαλευόμην τοῖς κατοχυμένοις τὴν εὐχὴν, καὶ τὸν κύριον ἐκφοβεῖν ἔχω τῆς ἐκκλησίας ἀφορίσμοις· νυνὶ δὲ τοῖς ἔνδον οὖσιν ἐγκαλέσαι βούλομαι, οὐχ ὅτι μάθοιεν ἔνδον, ἀλλ' ὅτι ἰδόντες, τὸν ἔξω ἀφορισθέντων οὐδὲν ἄμεινον ἀφάκασιν, καὶ τὸ φείκωδέστατον ἐκφοβοῦσιν ἀλλήλους ἀφαλεγόμενοι, καὶ τῶν θείων ἐκφορούντες λογίων. τί παίζεις, ἀνθρωπε; ὁρᾷς ποσοῦτος διεμοίρασε ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν τῶν σῶν ἐσηκόλας πλησίον (καὶ γὰρ ἄλυσις ποτὲ καὶ χαλεπὸν τῶν δαιμόνων ὄντων τὰ σύεργα, καὶ πόμπιμος σιδήρου χάριν πτῶσις) καὶ σὺ ταῦτ' τῶν οὐδὲν προσηκόντων ἀφαλέγῃ πράγματων; καὶ γὰρ ἄψις μόνη σ' ἐχ ἱκανὴ σε καταπλῆξαι, καὶ εἰς συμπάθειαν ἀγαγεῖν; ὁ ἀδελφός σε ὁ δισμοῖς, καὶ σὺ ῥᾳθυμεῖς; ποῖαν ἕξεις συγγνώμην, εἰπέ μοι, οὕτως ἀσυμπαθὴς ὤν, οὕτως ἀπάνθρωπος, οὕτως ὠμός; οὐ θέλεις σπαράξῃ τῷ ἀδελφῷ; καὶ ὑπὲρ σαυτοῦ δεῖσον καὶ δέδιθι. οὐ δέδοικας μήποτέ σε δράκοντος ἀναβρυήσῃ, ῥᾳθυμοῦντες, ὀλιγοψυχοῦντος, δαίμων τις ἐκβοᾷ σε ἐκπηδήσας, χολάζουσα καὶ στεφανοῦσα θύρων τὸν ψυχὸν, ἐπεισέλθῃ μετ' ἀδείας πολλῆς, ἀθύρωτον τὸν οἰκίαν θύρων; οὐ γὰρ δὴ πανύχιος κεκτῆσθαι πηγὰς δακρύων ἀφθίας καὶ τὸν ὦσαι ἐκεῖνον, καὶ δράκοντος ὁρᾶσθαι πάντων τοῦ ὀφθαλμοὺς, καὶ θρίνους καὶ οἰμωγὰς γένεσθαι περὶ τῆς ἐκκλησίας ἀπάσης; μετὰ τὸν κοινωνίαν τῶν μυστηρίων, μετὰ τὸν ἀπόλαυσιν τοῦ λουτροῦ, μετὰ δὲ σεσπαράχθαι τῷ Χριστῷ, ἅρπαγα ὁ λύκος ἐκφοβεῖ ἁρπάσας ἐκ τῆς ποίμνης τοῦ κύριος, καὶ κατέχει μὴ ἑαυτῷ, καὶ σὺ ὁρᾷς τὸν συμφορὰν, οὐ δακρύεις; καὶ πῶς ταῦτα ἀπολογίας ἄξια; Εἰ τὸν τοῦ γίγαντος οἰκίδιον εἶδες ἐμπυρευόμενον, εἰπέ μοι, εἰ δὲ πάντων πολεμιώτατος ἦν ὁ γίγας, οὐκ ἂν ἔδραμες ὅπως ὃ σβέσαι τὸν πυρὸν, δεδοικὼς, μὴ ὃ πῦρ ὁδῷ βαδίζον καὶ τῶν σῶν ἅψηται περιθύρων; τοῦτο καὶ ὅτι ὑπὸ τῶν πονηρῶν δαιμόνων ἐπηρεαζομένων ἀδελφῶν πάσχει. καὶ γὰρ πυρά τίς ὅστι καὶ ἐμπρησμὸς χάριτος τῶν δαιμόνων τὰ σύεργα. σκέψαι δὴ μὴ καὶ τὸν σὸν περικαταλάβῃ ψυχὸν· ὁδῷ βαδίζων ὁ δαίμων· καὶ ὅταν ἴδῃς πρόσω, μετὰ πολλῆς τῆς ἀσυνδέτου φεύγε τῷ δεσπότῃ, ἵν' ἰδὼν σε τὸν θερμὸν καὶ διεγηγερμένον ψυχὸν ὁ δαίμων, ἄλλον αὐτῷ νομίσῃ λοιπὸν εἶναι τὸν ἀφέοιδε τὸν σόν. εἰ μὲν γὰρ ἴδῃ χασμώμενον καὶ ῥᾳθυμοῦντα ὡς εἰς ἔρημον καταγώγιον, ταχέως ἐπεισελεύσεται· εἰ δὲ καὶ σεσπαραγμένον καὶ διεγηγερμένον, καὶ τὸ οὐρανὸν αὐτῷ σκηρεμάμενον, οὐδὲ ἀντιβλέψαι τολμήσει λοιπόν. ὥστε εἰ καὶ τὸ ἀδελφῶν καταφεύγεις, ἀλλὰ σαυτοῦ φεύγε, καὶ τὸν καὶ τὸ σῆς ψυχῆς εἴσοδον ἀποφράξον τῷ πονηρῷ δαίμονι. οὐδὲν γὰρ οὕτως αὐτὸν τὸν καθ' ἡμᾶς ἔφοδον ἀποτειχίζει ἐοικὸς, ὡς εὐχὴ καὶ δέησις ἐκτενής. Εἰ δὲ βούλει μαθεῖν ὅσον ὅστι ἀγαθὸν τὸ δυνηθῆναι μετὰ τῆς οἰκείας σωτηρίας καὶ ἑτέρου καρδίαν, ἄκουσον ἐκ προσώπου τοῦ Θεοῦ λέγοντος τοῦ προφήτου· Ὁ ἐξάγων τίμιον ἐξ ἀναξίου, ὡς στόμα μου ὅστι. ὃ δὲ λέγει τοιοῦτόν ὅστιν· ὁ ἐκ τῆς πλάνης, φησὶ, πρὸς τὸν ἀλήθειαν χειραγωγῶν, καὶ ἀπὸ τῆς κακίας πρὸς τὴν ἀρετὴν ὁδηγῶν καὶ πλησίον καὶ δυνάμενον [τὸν] ἀνθρωπίνων, ἐμὲ μιμεῖται. Εἰ γὰρ ἀγαθὸς Θεὸς ὢν, καὶ τῆς οὐσίας ἐκείνης τῆς ἀπορρήτου τυγχάνων, καὶ σαυτοῦ κατιδίζατο, καὶ τὰ ἄλλα πάντα τὰ ἀνθρώπινα ὑπερέμενε δι' ἡμᾶς, καὶ τὸν σωτηρίαν τὸν ἡμετέραν· ἡ οὐκ ἂν εἴποιμι ἀνθρωπον ἀνθρωπικὸν σὸν ὁμοήθη ἐπιδιζάσθαι, καὶ τὰ μάλιστα ἀνήκεστα, ὥστε καὶ τῆς φαρυγγὸς αὐτοῦ ἁρπάσαι καὶ ἀφαιρεῖσθαι, καὶ πρὸς τὸν τῆς ἀρετῆς χειραγωγῆσαι ὁδόν; Εἰ γὰρ ὅτι τῶν αἰσθητῶν ἐδεσμάτων, καὶ τὰ τῆς τραπέζης τοῖς αὐτῶν γνωρίμοις ἀφυλάκτοντες, μάγιστοι ἀγάπης τυγχάνουσι παρὰ τοῖς ἀνθρώποις· πολλῷ μᾶλλον ὅτι τῶν πνευματικῶν τῶν τοιούτων καὶ ἡμῖν παρέξει

Ἐκ τῶν λόγ. τοῦ ἁγίου Ἀναστασίου.

Ἐκ τῶν ἱερῶν.

Ἐκ τοῦ ἐξαημέρ. Ἰερ. κε. ιθ.

Ἐκ τῶν λόγ. τοῦ αὐτοῦ.

ρέξω ⟨Ϙ⟩ ἔπαινον. ὁ γὰρ ⟨Ϙ⟩ πλησίον διδάσκειν σπουδάζων οὐ τοσοῦτον ἑαυτὸν ἀγαθὸν εὐεργετεῖ, ὅσον ἑαυτῷ μείζονα παρέχεται τὸν μισθὸν, ἡ διπλοῦν καρπούμενος τὸ κέρδος, τήν τε παρὰ τοῦ Θεοῦ ἀμοιβὴν πλείονος ἀπολαύων· ⟨Ϛ⟩ αὖθις, ὅταν τὰ ἀληθῆ διδάσκῃ "ὑπηχῆς, εἰς ὑπόμνησιν ἐρ- χ. μὴ
Ἐκ τῶν αὐτοῦ αἰτ. χόμενος, ἡ αἰσθήσεως τὰ μνήμιλλα τοῦ παρ' ἑαυτοῦ ὑφηνιόων. Εἰ γὰρ εἰκότα τις ἀψυχον αἰσθητὴν παιδὸς, ἢ φίλου, ἢ συγγενοῦς, νομίζει πρᾶγμα ἑκάστου τὰ ἀπηχήματα, ἡ δηλοῦ τὸ εἰκὸς αὐτοῦ φθο- 5
γγ(ίζε)ται τῆς ἀψύχου· πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς δεῖ τῶν θείων γραφῶν τῆς τοῦ ἁγίου προθυμίας ἀπολαύοιμεν, οὐχὶ τῶν σωμάτων αὐτῶν, ἀλλὰ τῶν ψυχῶν ταῦτ' εἰκόνας ἔχοντες. Τὰ γὰρ παρ' αὐτῶν εἰρημένα, τῶν ψυχῶν αὐτῶν εἰκόνες εἰσίν. Ὥσπερ οὖν ⟨Ϙ⟩ ἰατρεῖ οὐκ ἀναγκαίως
Ἐκ τῶν ς'. λόγ. τοῦ κατ' Ἰουδαίων. ζοιτο τοὺς ἀρρώστους ὅτι τοῦ κλινιδίου καταχαιμάρους εἰς τὰ οἰκίας αὐτῶν φέρεσθαι, ἀλλ' αὐτοὶ τείχουσι ποιεῖς εἰσίους "τὰς ἀρρωστίας θεραπεύοντες· ὕστω καὶ σὺ ποίησον καὶ δυνα- 10 χ. τὰς ἀρ-
μιν τινὸς σοῦ, ⟨Ϛ⟩ πᾶσαν ἀπουδλοῦ ὑπόδυξαι τὴν ποίησιν εἰς τὸν τοῦ ἀρρωστούντων καὶ ψυ- γίαν
χὴν ἀδελφοῦ ἀνάρρωσιν, εἰδὼς ὅτι βεβαχὺς ὁ πρῶτος βίος. καὶ μὴ τοῦτα κερδαίνωμεν τὰ κέρδη, σοβηθείμεν ἔξωθεν ἐκεῖ σωτηρίαν. δυνάται γὰρ πολλάκις μία κερδηθεῖσα ψυχὴ, μυρίων ὄγκον ἁμαρτημάτων ἀφαιρεῖσαι, ⟨Ϛ⟩ ἡμέαθαι ἡμῖν κατ' ἐκείνου τὴν ἡμέραν ἀντὶ ψυ-
Ἐκ τοῦ ι'. λόγ. τοῦ κατ' Ἰουδ. Περὶ ξ. θ. λθ. χὴν. Εἰ γὰρ χήρας ἐσθύσασα, ⟨Ϛ⟩ πενίαν ὑπορθωσαμένη ἡ Ταβιθὰ ἐκείνη, ἀπὸ θανάτου 15
πάλιν εἰς ζωὴν ἐπανῆλθε, ⟨Ϛ⟩ τὰ δάκρυα τῶν ἐλεηθέντων ψυχὴν ἀπολοῦσαι ἐπανήγα- γεν εἰς σῶμα πάλιν, ὕπου τῆς ἀναστάσεως φανείσης· τί οὐκ ἂν ἐργάσαιτο τῶν ἀνθρώπων τὰ δάκρυα, ὅσοι ἐκεῖθεν σῶν δέξασθαι ὠφέλειαν; ὥσπερ γὰρ ταύτην πεῖσαι αἱ χῆραι ζῶσαι ἀπὸ νεκρᾶς ἐλευθεῖαι· ὕτω καὶ σὲ τότε πεῖσάντες ⟨Ϙ⟩ θεσσαλονίκεις νῦν, πείσουσι πολλῆς ἀπολαῦ- 20
σαι φιλανθρωπίας, ⟨Ϛ⟩ τῆς μέλλης τὰ πυρὸς ἐκφυγεῖν κολάσεως. Εἰ γὰρ ὅπου χρημάτων δα- πάνη, τοσοῦτοι ⟨Ϙ⟩ σίφανοι, τοσοῦτος ὁ μισθὸς, τοσαύτη ἡ ἀμοιβή· ὅπου ψυχῆς ὠφέλεια, πῶς
Ἐκ τοῦ αὐτοῦ. οὐ πολλὰ ἡμῖν ἔσται τὰ ἀγαθά; Οὐδεὶς δ' ἑαυτῷ καταρθῶσαι δυνάται χωρὶς τῆς τοῦ πλησίον σωτηρίας. καὶ γὰρ ὁ Παῦλός φησι· Μηδεὶς τὸ ἑαυτῷ ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου
α. Κορ. ι. κδ. ἕκαστος, εἰδὼς ὅτι τὸ ἑαυτοῦ τότε μᾶλλον κεῖται συμφέρον. καθάπερ γὰρ ⟨Ϙ⟩ ἀδι- κοῦντες ⟨Ϛ⟩ πλεονεκτοῦντες ἀπολλύουσι ἑαυτούς, καὶ τοῦτο παροῦσας ἰδόντες (ὕφονται γάρ, 25
φησι, πάντως, καὶ δῆλοι ἐκ τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ Λαζάρου τούτου) τοῦτ' αἰτοῦσαι τὸ σῶμα δυνή- σονται, τοῦτ' εἰσφρῆσαι καὶ ἀπολογήσασθαι, ἀλλ' αἰχμώσης πολλῆς ἐμπλησθέντες, καὶ κατα- γνώσεως ἀπὸ τῆς ὄψεως τῆς ἐκείνου ὑπὸ τῶν κόλασιν ἀπολυόμενοι· ὕτω καὶ ⟨Ϙ⟩ διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες, ἰδόντες τοῦτ' ἐπ' αὐτῶν ἀφανισθῆναι συμπαρομοῦσαν αὐτοῖς ἐκεῖ, πολλῆς
Ἐκ τοῦ ϛ'. λόγ. τοῦ κατ' Ἰωσ. ἐμπλησθήσον) τῆς πρήσεως. Καὶ μή μοι λεγέτω τις, τί γὰρ ἔχω κοινὸν πρὸς ἐκείνους; 30
ἀλλότριός ὄντι καὶ ἀγνώστος. ἕως δ' ἂν ᾖ πιστὸς, ⟨Ϛ⟩ τῶν αὐτῶν σοι μετέχει μυστηρίων, καὶ εἷς τοῦ αὐτοῦ ἐκκλησίας ἀπόστολος, καὶ ἀδελφὸς καὶ συγγενὴς ἀπόντων ὄντι οἰκεότερος. ὥσπερ γὰρ οὐχ ⟨Ϙ⟩ κλίνοντες μόνοι, ἀλλὰ καὶ ⟨Ϙ⟩ κύριοι μὴ ὄντες κωλῦσαι, μὴ ποιοῦντες ᾖ, τοῦ αὐτοῦ ἐκείνοις δίδοσι δίκην· οὕτως οὐχ ⟨Ϙ⟩ ἀσεβοῦντες μόνοι, ἀλλὰ καὶ ⟨Ϙ⟩ δυνάμενοι μὴ ἀπα- 35
γαγεῖν τῆς ἀσεβείας, μὴ βουλόμενοι ᾖ, τοῦ αὐτοῦ ἐκείνοις "ὑποχήσονται ἁμωείαν. χ. κίνει.
ἕκαστος ὑμῶν ἕνα τῶν ἀδελφῶν αἰσθανόμενον, πειεργασάσθω, πολυπραγμονησάτω, ἵνα εἰς τοῦτο ἐπιδοῦναι ζυμάζῃ μὴ πολλῆς πρήσεως ἀπαιτήσωμεν, δῶρα τῷ Θεῷ κομίζοντες, δῶρα πάντων ἁμιώτερα, καὶ ψυχὰς τῶν πεπλανημένων ἐπαναγάγοντες. καὶ ὑπερευθυμίαν δείκνυμεν, καὶ σπουδὰς λαβόντες, καὶ οἱονοῦν ἔπειτον ὑποστάσεως, πάντα ποιήσωμεν, ὥστε αὐτοῦ ἀνακτήσασθαι. καὶ γὰρ καὶ ⟨Ϙ⟩ νοσοῦντες πολλάκις λαικπίζουσι καὶ ὑβρίζουσιν· ἀλλ' ὅμως 40
ἀνεχόμεθα, καὶ ταῖς ὕβρεσι πάλιν δακνόμεθα, ἀλλ' ἵνα μόνον ὑπομένωμεν, τοῦ ταῦτα ἀφημονοῦντος τοῦ ὑγιάναι ἰδεῖν. πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον τοῦτο μὲν τῶν σωμάτων προνοοῦντας τοσαύτην ποιεῖ-
Ἐκ τοῦ λόγ. ὅτι χρήσιμον φέρειν εὐλόγ- χως. σθαι τοῦ ὑπὲρ μέλειας, ψυχῶν δὲ τοσούτων ἀπολλυμένων ῥᾳθυμεῖν, καὶ μηδὲν ἡγεῖσθαι πάσχειν δεινὸν, τῶν μεγάλων ἡμᾶς σκοπεῖσθαι; Τί φησίς, ἀδελφὲ; ὁρᾷς τὸν ἀδελφὸν, εἰπέ μοι, καὶ

χρήματος

χρημάτων φείδεσθαι, ἡμᾶς μεθύοντας ἔχοντα βίον, οὐ συμφορὰν τὰ δόντα, καὶ οὐκ ὀργὴν χεῖρα; οὐκ ἐγκαλῶ καὶ ἐλέγχω; ἀλλ' ἃ δὲ μὴ παρασκευάσαι αὐτῷ, καὶ φθονεῖν ἀπαξιῶ, παρημᾶς τῆς ἐκείνου σωτηρίας; καὶ ποίαν ἕξεις συγγνώμην πρὸς τὸν Θεόν, καὶ τίνα ἀπολογίαν; οὐκ ἤκουσας τί τοῖς Ἰουδαίοις ἐκέλευσεν ὁ Θεός, ἵνα ζημίαν τῶν ἑτέρων μὴ ποιῶνται πλουτοῦντα, μηδὲ παρατέχῃ πεπλανημένα; Εἶτα Ἰουδαῖοι μὲν τὰ ἄλογα κελεύονται μὴ ποιεῖσθαι τῶν ἑτέρων, ἡμᾶς δὲ οὐ ψυχὰς τῶν ἀδελφῶν καθαιρεῖσθαι καὶ σκελιζομένους ποιοῦμεν; καὶ πῶς οὐκ ἐκάτης τοῦτο ὠμότητος ἂν θηριώδους, μηδὲ τοσαύτην ἐπιτιμίαν ὑπέμεινεν, ἵνα τοῖς ἀλόγοις ἐκείνοις; τοῦτο πόρρω ἀνήκειν φῶ, τοῦτο δὲ βίον ἡμῶν συνέχειν, ὅπου γε ἐλεγχόμενοι φιλοσοφοῦμεν ἡμεῖς, ὅτε ἑτέρους ἐλέγχειν βουλόμεθα. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ ἐπαρθῆς ἐσμεν ἐλέγχοντες, ὅταν οὐκ ἀθηριούμεθα ἐλεγχόμενοι. Εἰ γὰρ ἦλθε ὁ ἀδελφός, ὅτι ἐλέγξας σε ἐπῆρται κατὰ σοῦ, καὶ αὖθις ἐλεγχόμενος τὸν αὐτὸν ἀμείβου ἀπέδωκεν αὖ. Βούλει διορθῶσαι τὸν ἀδελφόν; δάκρυσον, δεῖξαι τῷ Θεῷ, κατ' ἰδίαν λαβὼν παραίνεσον, Εκ τῆς λόγ. περὶ ἀνδριάν. συμβούλευσον, παρακάλεσον, δεῖξον ἀγάπην πρὸς τὸν ἡμάρτηκότα, πεῖσον αὖθις ὅτι κηδόμενος καὶ φειδόμενος, οὐκ ἐμπεπτῶκας βουλόμενος τῆς ἁμαρτίας αὐτὸν ἀπαλλάξαι. Ἀλλὰ σκληρὸν καὶ ἀπαραίτητον ἔχεις, μὴ ἐπαχθοῦσαν βούλει. Ταῦτα γὰρ καὶ ἰατροὶ ποιοῦσι πολλάκις, δυσαρέστως ἔχοντας τοὺς κάμνοντας καταφιλοῦντες, παρακαλοῦντες, διαπειθοῦσι σωτήριον δέξασθαι φάρμακον. [Τίνες ἔνεκεν οὐκ ὀρθοῦσι τὸν ἀδελφὸν ἀγωνίζῃ; καὶ Ⓦ ὁμόνοιαν, καὶ Ⓦ ὁμότιμον διόρθωσον.] καὶ ἀπόθανε δίκην ὑπὲρ τοῦ σωθῆναι Ⓦ ἀδελφόν, μὴ ἀπόκτεινον. μάρτυρά σοι τοῦτο ἔστιν· ἐπὶ καὶ Ἰωνᾶς μάρτυς ἦν· καὶ ποῖα οὐκ ἠθύμησαν ἀκούσαντες ἀπελεύσεσθαι, οὐδὲ ἐνέδωκαν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς κόμης ὑβριζομένης τοῦ κεφαλαίου ἀπέθετο. καὶ σὺ τοίνυν ἀγώνισαι μέχρι θανάτου ὑπὲρ τῆς ἀληθείας, Καὶ Κύριος πολεμήσει ὑπὲρ σοῦ. Δέχῃ Εἰς δὲ θεσπέσιος ζήλῳ πεπυρωμένος ὁλόκληρον διορθώσασθαι δῆμον. καὶ μή μοί τις λεγέτω, οὐδὲν ἔχω κοινὸν πρὸς Ⓦ ἀδελφόν. πρὸς Ⓦ δίκαιόν ἐστιν οὐδὲν ἐμοὶ μεῖζον, πρὸς ἣν οὖν δὴ θεράπων πολλὰ ἔχομεν κοινά. τῆς φύσεως ἡμῖν τῆς αὐτῆς μετέχειν, τὸν αὐτὸν γλῶ οἰκεῖν, καὶ ταῖς αὐταῖς τρέφεσθαι ἐφαῖς, Ⓦ αὖθις ἔχειν διαπόντιον, οὐδ' αὖθις ἐδέξατο τόκους. μὴ τοίνυν ταῦτα λέγωμεν, ἀλλὰ τὸν φρέσαντα ἀδελφοῖς κηδεμονίαν ὑπὲρ διεξώμεθα. πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, Εἰ μὲ μάχλον ἴδιόν ἐστιν ὑπὲρ τῆς ἀγέλης, πρόσεσθαι καὶ κατὰ τῆς ἀγέλης, οὐ μεχόμενος; καὶ τί λέγω μάχλον; Εἰ καταπεσόντα ἴδωμεν ἵππον, πόθεν χεῖρα ὀρέγωμεν καὶ Εκ τῆς ς'. λόγ. τῆς πρὸς Ιουδαίους διαφθαῖσαν ἀπύδολμεν· τῆς ἀδελφῆς ἀπολλυμένης ἀμελῆ, καὶ πῶς οὐ δεινόν; Μὴ τοίνυν παύσῃ πρὸς Ⓦ ἀδελφὸν ὁρῶν ἀπολλύμενον, καὶ λοιδορῇ, καὶ ὑβρίζῃ, καὶ ἀπειλῇ ἐχθρὸς ἡμέα θαι, καὶ ὅπου ἕτερος ἐπθυμεῖται, πόθεν φέρεσθαι, ἵππος ἀντὶ χερδαίνης τὸν σωτηρίαν. ἐὰν γὰρ ἐχθρός σε λάβῃ, ὁ Θεὸς ἔσται φίλος, καὶ μεγάλοις σε κτᾷ τὴν μέσον ἐκείνῳ ἀμείψαι τοῖς ἀγαθοῖς. Μέγα μὲν γὰρ ἀγαθὸν, καὶ ὃ ἐλεῆσαι ἐδόν πενομένους· ἀλλ' ὧδέ ἐν τοιοῦτον, οἷ ὃ πλαίσης ἀπαλλάττειν. ὧδέ ἐν γὰρ ψυχῆς ἀνταξίον, ὧδέ ἐ κόσμος ἅπας. ὥστε καὶ μυρία ἄν ὡς χρήματα πέπρασαι, ὧδέ ἐν τοσοῦτον ἐργάσῃ, οἷ ὁ μίαν ὑπερφέρων ψυχήν. ὁ γὰρ τοῦτο ποιῶν, κᾷ Παῦλον ἕξῃ καὶ Πέτρον, καὶ κιβωτὸν ἐκφοι, καὶ λιμένας καὶ λιμένας, καὶ τὰ ἄλλα τὰ φέρων καλά· Εἰρήνης γὰρ ὁ πρᾶος κύριος· ἀλλὰ ζῆ ἀπὸ τῆς προθυμίας ὑπόδειγμα. καὶ τί λέγω Πέτρον καὶ Παῦλον; σῶμα ἔσται τοῦ Χριστοῦ. Ο γὰρ ὄζαν τίμιον ἕξῃ ἀναξίως, ὡς σῶμα μου ἔσται, φησίν. ἕξεις τοίνυν καὶ οἴκοι καθαρόν. Εκ τῆς ἱερώνυ. τῆς πρὸς Κορινθ. α' ὁμιλ. Ἰερ. κα' ιθ'. Ταῦτα τὸν ἀλείπτην ἐργάζεσθαι. Εἴ τις ἔχῃ φίλον καὶ συγγενῆ καὶ οἰκέτην, ταῦτα ποιείτω. καὶ ἕξαι κᾷ Πέτρου καὶ Παύλου. καὶ μὴ σπούδασον πεῖσαι, ἀλλὰ μὴ σπούδασον πεῖσαι· καὶ μηδέποτε πείσῃς, σὺ Ⓦ μιαθοὶ ἕξεις ἀπηρτισμένον· καὶ μὴ πολλοὺς πείσῃς, ὀλίγους ἀπὸ τῶν πολλῶν δυνήσῃ. καὶ γὰρ καὶ Ⓦ ἀπόστολοι, Εἰ καὶ μὴ πάντας ἔπεισαν, ἀλλὰ πᾶσι διελέχθησαν, Ⓦ ὅτι πᾶσι

πᾶσι μιαθὴν ὁμαρτήσωσιν. μὴ τοίνυν, ὅπερ πολλοὶ οὐ δυνάσαι διδάξαι, καὶ τῶν ὀλίγων καταφρόνει, μηδὲ τῇ τῶν μεγάλων ὀπτηυμίᾳ, καὶ τῶν μικρῶν σεαυτὸν ἀφελκύσῃς. κἂν ἑκατὸν μὴ δυνηθῇς, τῶν δέκα ὀπτιμηθῆναι· κἂν δέκα μὴ δυνηθῇς, μηδὲ τῶν πέντε καταφρονήσῃς· καὶ πέντε μὴ δυνηθῇς, τὸν ἑνὸς μὴ ὑπερείδῃς. οὐ γὰρ περὶς ὁ τέλος τῶν καταρθουμένων, ἀλλὰ περὶς τὸν γνώμονα τῶν καταρθωσάντων ὁ Θεὸς σὸν τῷ φύσει ἐφίζει

Ex τῷ λόγ. α. εἰς πάσχα καὶ λάζαρ. ἐώθη. Καὶ γὰρ τὸ μὴ πεῖσαι σὸν ἀκόντας ὡς ἐσμὸν ὑπεβάθμιον ⓜ διδάσκητης, ἀλλὰ τὸ μὴ συμβουλεῦσαι μόνον· ὃ μὲν γὰρ παρῆσαι μόνον ἡμέτερον, ὃ δὲ πταῖσαι, ἐγκείμενον. καὶ καθάπερ ἡμῶν μὴ παρεσκάντων, καὶ μυεῖα καταρθώσωσιν ἀκμῆνοι, μόνοις αὐτοῖς ἅπας ὁ μιαθὸς κείσεται, ἡμῖν δὲ οὐδὲν ἐς αὖ κέρδος· ὕτως ἐαὶ ἡμῶν παρεσκάντων ἐκμῆνοι μὴ περισχῶσι, ἅπασα αὐτοῦ ἡ τιμωρία καταλήψεται, ἡμῖν δὲ οὐδὲν ἐς αὖ ἔγκλημα, ἀλλὰ ἡ πολὺς ὁ μιαθὸς ἀπαντήσεται παρὰ τῷ Θεοῦ· ὃ γὰρ ἡμῶν ἅπαν ἐπλήρωσαμεν.

Ex τῆς ἑρμίν. τῶν χτ Ιωαν. εὐαγγ. Ο μὲν γὰρ τοῖς περισχοῦσι λέγων, ἔχει παρεμβάλλειν τῷ λέγειν, τὸ πειθὼ τῶν ἀκροωμένων· ὁ δὲ στενοχῶς λέγων, καὶ μὴ ἀκροώμενος, εἶπα ὑ παυόμενος τῷ λέγειν, πλείονος ἂν εἴη τιμῆς ἄξιος, ὃν ἐγὼ τῶν Θεῷ δοκῶ, καὶ μηδενὸς περισχόντος, ὃ αὐτὸ πᾶν πληροῦν. ἀλλ' εἰ καὶ ἡμῖν ὁ μιαθὸς μείζων ἐκ τῆς ὑμετέρας παῤῥησίας, ὅμως ὀπτηυμεῖσθαι τοῦτο ἐλαττοῦσθαι μᾶλλον, ἢ τὸν ὑμετέρων αὐξησθῆναι σωτηρίαν, μιαθὸν μέγαν τὸν ὑμετέρων βουλόμενοι εἶ) νομίζοντες.

Ex τῷ ἑλλόγ. τῶν χτ Ιουδαίων. Ἂν τοίνυν ἴδῃς τινὰ διεστῶτα ψυχικῆς ἢ σωματικῆς θεραπείας, μὴ λέγε πρὸς ἑαυτόν, τίνος ἕνεκεν ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοῦ οὐκ ἐθεραπεύθησαν; ἀλλ', ὅτι ἐγὼ κοσμικός εἰμι, γυναῖκα ἔχω καὶ παιδία· ταῦτα τῶν ἱερέων ὄντι, ταῦτα τῶν μοναχῶν. Εἰπέ μοι, ἐάν σοι ὄρνις χρυσοῦν κελεύσω, μὴ λέγῃς πρὸς ἑαυτόν, τίνος ἕνεκεν ὁ δεῖνα καὶ ὁ δεῖνα αὐτοῦ οὐκ ἀπέλαυσεν; οὐδαμῶς· ἀλλὰ σπουδάζεις περὶ τῶν ἄλλων ἁψασθαι. ὕτω καὶ ὅτι τῶν πεπλωκότων ἀδελφῶν λογίζου, καὶ νόμιζε θησαυρὸν εὑρηκέναι τὸν ὀπτιμηθέντα τὸν σὸν.

Ier. 15. 19. Ο γὰρ ἐξάγων τίμιον ἐξ ἀναξίου, φησὶν, ὡς στόμα μου ἔσῃ. Ἐ τί τούτου γλυκύτερον ἂν εἴη; ὁ γὰρ οὔτε πενία, οὔτε χαμαιτύπη, οὐκ ἄλλο τι δυνάμενος ἐργάσασθαι, τοῦτο ἡ τῶν ἀδελφῶν σωτηρία ποιεῖ. μὴ γὰρ ἐγὼ ταῦτα ὑπαγορεύομεν; ἀλλὰ ὁ Θεὸς τοῦτο εἶπεν· ὅτι καὶ ἕνα τινὰ ἐξαγάγῃς, φησὶν, ὡς στόμα μου ἔσῃ ὃ στόμα σου. μὴ τοίνυν παρεόντες λέγωμεν, τίνες ἤμεθα, ἀλλὰ σπουδάσωμεν, ὅπως αὐτοὺς διορθώσωμεν· Ἐ μὴ τοῦτο σκοπῶμεν μόνον, εἰ πολλοὶ οἱ παῤῥησιαζόμενοι, ἀλλ' ὁπόσοι σκοπήσωμεν, ὅπως αὐτοὺς ἀπαγάγωμεν. Τὸ μὲν γὰρ περὶ ἁμαρτίας ἀσφαλίζεσθαι τοὺς ἀδελφοὺς μὴ πίστιν, οὐκ ὀλίγην ἡμῖν περιποιεῖ σωτηρίαν· ὃ δὲ καὶ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν, πολλῷ τῷ πρείττονι αὐτοὺς ὀπτικεκτῆσθαι ὀπτιμέλειαν, οὐ μικρὰν ἡμῖν πρόκλησιν ἔπαρσεν. Ἐ γὰρ οἱ ἰατροὶ λέγουσι μὴ Ἐ ὑγιαίνουσι τοῖς δοθεῖσιν ἃ δύναται τὸν ὑγιαίνοντα διατηρῆσαι αὐτοῖς, καὶ πᾶσαν ἀποκρούσασθαι νόσον· ἀμνησικακοῦσι δὲ τῶν ὀπτιταγμάτων, καὶ ἀῤῥωστίαν περιπεσόντας, οὐ προροῶσιν· ἀλλὰ καὶ πολλῷ τότε μᾶλλον ὀπτιδείκνυται περὶ αὐτοὺς, ὅπως αὐτοὺς ἀπαλλάξωσι τῶν νοσημάτων.

Ex τῷ λόγ. β. κατ' Ιουδ. Καὶ σὺ τοίνυν, ὅταν ἀδελφοὶ δεῖ διορθῶσαι, καὶ τὸν ψυχικὸν ὀπτιδοῦναι δεῖ, μὴ παρατήσῃ. ὁ δικαστὴς ἡμῶν δι' ἡμᾶς ἀπῆλθε· σὺ δὲ οὐδὲ λόγου ποιεῖσαι; Ἐ ποίαν ἕξεις συγγνώμην; ποίας ἀπολογίας τεύξῃ; πῶς ὅτι τῷ βήματος φύσῃ τῷ Χριστοῦ μὴ παῤῥησίας, εἰπέ μοι, τοσούτων ψυχῶν ἀπώλειαν προροᾷ; εἶδε μοι δυνατὸν ἐκεῖ τότε εἰδέναι, Ἐ οὐκ ἀπ' ἐδεήθην ὑμῶν, ἀλλὰ τὸν ταχίστην ἐποιησάμην διόρθωσιν. Εἰπέ δή μοι, εἴ πω

Ex τῷ α. λόγ. τῶν χτ Ιωσ. εἶδες ἀπαγόμενον δικαίᾳ ψήφῳ καταδικασθέντα, εἶτα κύριος ἦς ἐξαρπάσαι τῶν τῦ δημίου χειρῶν, οὐκ ἂν ἅπαντα ἐποίησας, ὥστε αὐτὸν ἀπαλλάξαι τῆς ἀπαγωγῆς; τὸν δὲ ἀδελφὸν ὁρῶν οὐκ ἐπὶ τοῦ δημίου, ἀλλ' ἐπὶ τῦ διαβόλου ποιοῦντα τὸν βαραθρικὸν τῆς ἀπωλείας ἑλκόμενον, οὐδὲ συμβουλεύσῃ ποιεῖσθαι, ἐπανορθώσεις, ὥστε αὐτὸν ἐξελέσθαι τῦ χειρὸς τούτου δεινοῦ; ἢ ποίας δῦ τύχοις συγγνώμης; ἀλλ' ἰσχυρότερός σου καὶ δυνατώτερός ἐστιν; ἐμοὶ

ἐμοὶ δοῦλον αὐτὸν κεκτήσεσθαι, ἀρέσομαι τοῦ κεφαλαίου δεσπότῃ μᾶλλον, ἢ τῷ ἱερεῖ αὐτὸν ἀφεῖναι ὑπεύθυνον προσῆκον. Πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, τοὺς μὲ παῖδας μὴ παλαιστρείας ἀγῶνι τὸ δεσποτικὸν ὅτι πράγματα, παρεσκευασμένα μὲ ἔχοντα ὑπομενεῖν, ὃ μὴ πολὺς χρόνος, ἡμᾶς μὴ αὐτοὺς ἀπειθείας καὶ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου δίκην δοῦναι παρασκευῆς; Καὶ γὰρ εἴ τις ἔξωθεν πολεμεῖ ἡμῖν ὑπὲρ εὐσεβείας, ἢ τοῦ Χριστοῦ τὰ προστάγματα καὶ τὴν πολιτείαν τὴν ἡμετέραν τοῦ σύμπαντος κατασκάπτειν καλῶς, οὐκ οἶδα τίνας ἑτέρους, μᾶλλον ἡμᾶς, ἐχθροὺς νομίζειν (δεῖ) τοῦ Χριστοῦ. καθάπερ γὰρ ἐκκλησιαστικὸν τὴν οἰκουμένην αὐτὴν ἐλπίζειν τοῖς ὑπερβάλλουσι, ὅτω καὶ τοῦτον ὠδύσαμεν τὸν ὄχλον. ὅταν γὰρ ἃ μὴ ὑπερβάλλειν ποιῇ, βούλωμαι ῥᾴσαι τοῖς βουλομένοις, ἃ μὴ παγχρυσᾶ, χαλεπὰ καὶ ὑπέρογκα· ἡμᾶς μὲν τὰ παρεστηκότα ἀφέντες, τὰ κακῶς κείμενα παρέπεμψαν, ἅπερ οὐχὶ φιλονεικοῦσιν αὐτοῖς τοῦτο ἀμυδρῶς φέρουσιν ἡμᾶς ὡς ἐχθρούς; Ἀλλ' ὥσπερ τοῖς ἀγαθοῖς ἔθος τοῦτο τοῖς πλησίον παρέχειν, δι' ὧν αὐτοὶ γεγόνασιν ἀγαθοί· ὅτω καὶ τοῖς πονηροῖς ἔθος τοῦτο αἰσχύνην τοῖς πλησίον, δι' ὧν αὐτοὶ γεγόνασι φανῆναι. εἰ γὰρ [αὐτὸ] καὶ τοῦτο τὸ πονηρὸν αὐτῶν εἶδός ἐστι· καὶ παρανομίας ἡδονὴ τῆς οἰκείας κολάσεως, τοῦ ἑτέρων ἀπώλειαν. Τίς ὑμᾶς, εἰπέ μοι, ὁ οἰκίαν ἡμέτερος πυκτὸν ἔλαβε χειστομικὸν εἰς χεῖρας, καὶ τὰ ἐγκείμενα ἅπαντα ἐπῆλθε καὶ ἠρεύνησε τοῦ γραφέως; οὐδεὶς δὲ ἔχει τοῦτο εἰπεῖν· ἀλλὰ πιστεύσαντες μόνῃ καὶ κύβοις παρὰ τοῖς πλείοσιν ὑπάρχουσιν, βιβλίοις δὲ ἢ ἀδαμῶν, ἀλλὰ παρὰ ὀλίγοις· καὶ ὅτι δὲ τοῖς οὐκ ἔχουσιν ὁμοίως διάκεινται, δίκαιος αὐτὰ καὶ ἀποθέλομεν οἱ κυβωτίοις διαπεπυτότες· καὶ ἡ πᾶσα αὐλοῖς ἀσυνδετὶ παρὰ τοῦ τῶν ὑμῶν λεπτότητα, καὶ ὃ τῶν γραμμάτων κάλλος, ὑ παρὰ τοῦ ἀναγνῶναι. οὐ γὰρ ὑπὲρ ὠφελείας ἡ χάρις τοῦ κτῆσιν αὐτῶν πεποίωται· ἀλλὰ πλούτου καὶ φιλοτιμίας ἐπίδειξιν ποιούμενοι, παρὰ τοῦτο ἀσυνδέκαστοι. τοσαύτη τῆς κενοδοξίας ἡ ὑπερβολή. Οὐδένος γὰρ ἀκούω φιλοτιμουμένου, ὅτι οἶδε τὰ ἐγκείμενα, ἀλλ' ὅτι χρυσοῖς ἔχει γράμμασιν ἐγγεγραμμένα. Ὁ δοῦλος ἀκριβὴς βάρβαρος ὤν, καὶ μυείαις στυγερὸς φερόμενος, οὐκ εἰδὼς ἅπερ δὲ ἐγένοσκεν, ὅμως διεγένοσκεν ὅτι τὸ ὀγάματος καὶ δόκημος. Εἰ δὲ ὁλῶς τοσαῦτον ἀσυνδετὶ ἐπεδείκνυτο, σκόπησον πόσα ἂν οἶκον διφθείρων· καὶ τὴν τοῦ κυρίου τῆς ὁδοιπορείας οὐκ ἠδύνατο χωρὶς διαγνώσεως μόνον, πολλῷ μᾶλλον ἂν τὴν οἰκίαν καθήμενος. Εἰ μηδὲν εἰδὼς ὤν διεγένοσκεν οὐκ ἀφίστατο τῆς διαγνώσεως, πολλῷ μᾶλλον μὴ ὁ μανθάνων. Ὥσπερ γὰρ ὁ πεινῶν, σωματικῆς εὐεξίας ὄντως σημεῖον· ὅτω καὶ ὁ τοῦ ἀκροᾶσαι τῶν θείων λογίων ἐσπουδακέναι, τῆς ψυχικῆς ὑγείας τεκμήριον ἂν τις μέγιστον ποιήσαιτο. Τίνος γὰρ ἕνεκεν πολλάκις ὑμῶν ζητήματα καινότητα τινα, τῆς λύσεως αὐτῶν οὐκ ἐπαγόμενοι; ἢ ἵνα ὀκνοῦντες ὑμᾶς μὴ διαπεπυτὸς μεμασημμένους δίκαιος τῆς θεωρίας, ἀλλὰ πολλαχοῦ καὶ αὐτοὺς ἐπάγωσι τῆς λύσεως τοῦ ζητήματος· ὅθεν πεισθῶσι αἱ τοιαῦται. ἢ γὰρ σκέψις ζοῦ νεκρός, ἕως μὲν δὺ σὺ τῇ κλησιᾷ μένῃς, ὡς οἰκείᾳ τῇ φύσει σῶμα· ἐπειδὰν δὲ αὐτοὺς διωκήσωσι ἀξιαγαπήτου νοσίας, καὶ ἴδωσιν αὐλοῖς παγίδα τὰ παρόντα, οὐκ ἔτι τοῦτο λοιπὸν πείσουσιν, ἀλλὰ φέρουσι μὲ τὸ κάκιον ὅτι ὑ σώματος, ἢ ὑπεδικήσουσι· ἐπειδὰν δὲ οἱ νεκροὶ παρασδοκήσαντες πλησίον ἔλθωσιν, αἱ μητέρες ἀφῶσαι τοῦ θεοῦ ὅτι τὰ ἐδάφους, δι' ἑαυτῶν κελεύουσι ἀναλέγεσθαι· ὅτω καὶ ἡμᾶς πεισθῆναι, λαμβάνοντες τοῦ πνευματικοῦ θεοῦ ὅτι τὰ σώματος, καθῶμεν ὑμᾶς, ὡς δηλώσοντες ὑμῖν ζωηθῶς τὸ λυσιτελοῦν· ἐπειδὰν δὲ παρασταθῶσι καὶ παρασδοκήσωσι δέξασθαι, ἀφέλωμεν ῥήματα, ὡς ὑμᾶς δι' ὑμῶν αὐτῶν ἀναδέξασθαι τὰ νοήματα. Καὶ καθάπερ ⓐ κιθαρῳδοὶ, τὸν δακτύλους τῶν μαθητῶν αὐτῶν λαμβάνοντες ἀρέμα τοῖς φθόγγοις παρεσάγουσι, καὶ διαψηλαφῶν μετ' ἐμπειρίας παιδεύουσι, διδάσκοντες ὁπόσα τῶν ἀφώνων δακτύλων τι καὶ νεύρων πάσης φωνῆς ἡδίω τι καὶ γλυκυτέρᾳ κατασκευάζειν φωνεῖ· ὅτω δὴ καὶ ἡμᾶς ποιεῖσθαι. ὥσπερ γὰρ ὅτι τῆς κιθάρας ἄπειρα μὲν ὁ τεχνίτης τῶν ὑδρῶν, ἄπειρα δὲ καὶ ὁ ἀτεχνής· καὶ ὁ μὲν λυπεῖ ⓑ ἀκροατεῖ, ὁ δὲ ψυχαγωγεῖ ἢ τέρπει· καὶ σοφὰ ⓒ αὐλοῖ δάκτυλοι, ἢ αἱ αὐταὶ ὑδραί, ἀλλ' ὄχ ἡ αὐτὴ ἐμπειρία· ὅτω δὴ καὶ ὅτι

Ex τῆς ἑρμην. τοῦ κατὰ Κορινθ. α ὅρος.

Ex τοῦ λόγου εἰς Δημόσθενον μανίας.

Ex τοῦ ὁ λόγος εἰς τὸν Ὀζίαν.

Ex τῆς ἑρμην. τοῦ κατὰ Ἰωαν. ἀναγν.

Ex τοῦ λόγου τοῦ εἰς τὸ πεφυτευμένον καὶ Λαζάρου.

Ex τῆς ἐξαημ.

Ex τοῦ λόγου τοῦ εἰς τὸ, Σαῦλος ἔτι ἐμπν.

Ex λόγου εἰς τὸ, ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ.

τῶν θείων γραφῶν. ἐπάρχονται μὲν πολλοὶ τὰ θεῖα λέγειν, ἀλλ' οὐ πάντες κερδαίνουσι, οὐδὲ πάντες καρποῦνται πάντες. Ὃ γάρ φησιν, ὅτι οὔτε τοῖς εἰρηνικοῖς ἐμβαθυνοῦσιν, οὔτε μὴν τοῖς τῆς κλήσεως ἄπτονται. ὁ γὰρ ὅτι τῆς κλαρωδίας ὁ τέχνη, τοῦτο ὅτι τῶν τοῦ Θεοῦ νόμων ἡ

Ex τ λόγ. εἰς τὸ χρησίμως τὰς θεὶ τῶν Χει: ῦ καὶ ἐν αὐτῷ καὶ τῶν ἐκπρώτων Ιυδαίων προφητείας ἀναφερῶν ἔτ).

θεία τῶν ἔργων ὑπόδειξις. Καὶ καθάπερ ὅτι τῶν ἀρρωστούντων οὐκ ἀναγκαῖον ἰατρὸν εἶναι μόνον καὶ ἐμπειρίαν τοῦ θεραπεύειν τὰς ἀσθενείας ἔχειν, ἀλλὰ δεῖ καὶ θεραπευτὰς τὰ σιτία, ἵνα, ἂν τοῦτο ὁ κάμνων μὴ βούληται, ὅ ἕτερον λάβῃ, καὶ σαφῶς μὴ προείπῃ, ὃ ἄλλο δίζηται, καὶ τοῦτο ἀναχρύσῃ, ὅτι λάβῃται θατέρου, καὶ τῇ ποικιλίᾳ τοῦ δυσκολίαν νικήσωμεν, καὶ τῷ πολυτρόπῳ τῆς τραπέζης ὃ δυσάρεστον τῆς γνώμης θεραπεύσωμεν· οὕτω καὶ ὅτι τὸ παθηματικῆς ἑστιάσεως χρὴ ποιεῖν, ὅταν ἀσθενεῖς ὦμεν· ἵνα ὡς πολλαῖς καὶ ποικίλαις τροφαῖς τῶν ἀσθενούντων ῥᾳδία γένηται καὶ τῶν συμφερόντων ἡ αἵρεσις. Μὴ δὴ βαρυνώμεθα τοῦ διδάσκειν· εἰ γὰρ βαρυνώμεθα, ἐδέομεν ἂν πολλάκις λέγειν ἃ οὐκ ἀκηκόαμεν, ἢ ἃ ὑμᾶς, οὐκ ἀεὶ δὲ ἀκούοντας, ἀεὶ δὲ θεωροῦντας. Ἢ οὐκ οἴδατε, ὅτι ἡ θεῖα ἀκρόασις ὑπερβάντες, ἃ δεῖ εἰδέναι, καὶ θεωρεῖν διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἀπώλεσαν, καὶ τῆς ἀγάπης αὐτῆς ἐξέπεσον; ὁ μεγαλοφωνότατος Ησαΐας εἰς τὴν πόλιν τὴν Ιουδαίων τοῦ μεγάλου εἰσελθὼν τὸν πολυάνθρωπον, τὰ Ιερουσαλὴμ λέγω, ὁ μέσαις τὰ ἀγοραῖς ἑστώς, τὸν δῆμον πάντος αὐτοῦ πλουσίου, βούλεσθαι ἔλεγεν, ὅτι ὁ μὴ τοῖς θείοις προσέχων λογίοις, οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος, ἐδείκνυ λέγων· Ηλθον, καὶ οὐκ ἦν ἄνθρωπος· ἐκάλεσα, καὶ οὐκ ἦν ὑπακούσομαι. ἔλεγε δὲ ὅτι ἦλθε, καὶ οὐκ ἦν ἄνθρωπος, ἐκάλεσε, καὶ οὐκ ἦν ὁ ὑπακουσόμενος, πρὸς τὰ τοιχία τρέπων τὸν λόγον, καὶ φησιν· Αχυρέ μοι, καὶ εὐσπλαγχνία· ἐγὼ μὲν γὰρ, φησι, πρὸς ἀνθρώπους ἀπεστάλην, πρὸς ἀνθρώπους νῦν ἔρχομαι· ὅτι δὲ οὔτε λόγον, οὔτε ἄκοὴν εἶχεν, ἀλλὰ τοῦτο τοῖς οὐκ ἔχουσιν ἀκοὴν καὶ χοίροις ἔλαλήσαμεν, εἰς κατηγορίαν τῆς ἀκοῆς τῶν μεμυθευμένων μὲν, οὐ γεγραμμένων δὲ τῇ πόλει. Καὶ ὁ Ιερεμίας ἐν μέσῳ τῆς πλατείας τῶν Ιουδαίων ἑστὼς, ἐν αὐτῇ τῇ πόλει, ὥσπερ ἐνθένδε πρόκειται, οὕτως ἔλεγε· Πρὸς τίνα λαλήσω καὶ διαμαρτύρομαι; τί λέγεις; τοσοῦτον πλῆθος ὁρᾷς, ἐρωτᾷς πρὸς τίνα λαλήσεις; ναί, φησι· τὸ πλῆθος γὰρ τοῦτο, σωμάτων μὲν πλῆθος οὐκ ἐχόντων ἀκοάς· ἀκοὰς δὲ τὰ ὦτα αὐτῶν, ἃ οὐ δύναμαι ἀκοῦσαι. Εἰ δὲ σὺ πρόκριμα, ὅτι μὴ προσέχει μοι τοσούτους τοὺς λεγομένους, οὐδὲ ἀκοὰς εἶναί φασι τὰ πρόκριμα· τί αὖ εἴποιμι ἡμεῖς πρὸς τὸ οὐ μόνον οὐκ ἀκροωμένων, ἀλλὰ θεῖα διαβάλλειν τὰ ἱερὰ τούτων προθύρων αἰσχρολόγων; οὐδὲ γὰρ εἴ τις σῶμα δύο θεοὺς καὶ φωλεὸν ἔχοι, οὗτος ἂν δύο θεοὺς· ἀλλ' εἴ τις ψυχὴν ἂν δύο θεοὺς καὶ ἀγάπην ἔχοι. Οἶδα ὅτι πολλοὶ ἀπλῶς τὰ πρὸς ἀσέβειαν ἀκούουσι λόγων· ἀλλ' ἃ τί ὄφελος τῆς σιγῆς; καίτοι γε σιγήσω καὶ μηδὲν ὑποχλήσω ἀγαθὸν ῥημάτων, ἀδύνατον ἀγαθὸν τῆς σιγῆς ταύτης τῆς κολάσεως ἀπαλλαξαί σε ὑμᾶς· ἀλλὰ τὰ τετιμημένα ἄπαντα σεσιγήσθαι χρή· ὅπου γε καὶ τὰ τῆς τιμωρίας, καὶ οὐχ ὑμῖν μόνοις, ἀλλὰ καὶ ἐμοὶ προσέχειν τοῦ κόλασιν ἡ τοιαύτη σιγή. τίς οὖν ἡ τῶν ῥημάτων χάρις, ὅταν εἰς τὰ ἔργα μὴ βοηθῇ, ἀλλὰ καὶ καταλάβῃ; τί δὲ κέρδος ἂν φύγοιμι λόγων, καὶ λυπῆσαι προσήκοντα; πόρρω τοῦ ἀκοῦσαι τοῦ κολάσεως τοῦ ψυχοῦ; διὸ καὶ ἀναγκαῖόν ἐστιν ὑμᾶς λυπεῖν, ἵνα μὴ τὸ ἐφάπαξ ἀποδῶμεν ὑμᾶς ἀφῆς ὑμωρίας, καὶ τὸ αἰώνιον κατασκώμμα κόλασιν.

Ex τῶν λόγ ὅπ ὀπτικὴ δύναν καὶ τοῖς λέγουσι καὶ τοῖς ἀκούσι τὸ περὶ χάριτος σημαντέον.

Οὐ γάρτοι δυσχεραίνει σαφῶς τὸ ἀριθμὸν χρὴ, ἀλλ' ἀποδέχεται καὶ ἐπαινῶ. εἰ δέ τινες ἀθετήσειαν ἐξ ἀκοῆς), καὶ οὐκ ἀκήκοεν) ταύτης ἡμῶν τῆς ἀποφάσεως, σαφῶς ἂν εἴποιμι πρὸς αὐτοὺς, ὅτι οὐκ ἐμαυτῷ τόμους [ὑμῖν] ἐξηγούμην, ἀλλ' ὡς τὸ εὐαγγελικὸν καταβαῖνα ἀναγινώσκω γράμματα· καὶ ἀνάγκη τοῦτον ἐμπίπτειν ἀθέτην τὸ ἐμὲ καὶ, ἢ πάντα μὲν παῤῥησίας εἰπεῖν τὰ ἐγκείμενα, ὃ συμφέρει, ἀλλὰ μὴ ὃ ἡδὺ πᾶν τοῦ ταχοῦ τοῖς ἀκροαταῖς ἐκζητοῦντα· ἢ τὸν ἀκούοντα ἀπιόντα ἀπιχθῆναι, καὶ τοῦ ἑαυτῷ, καὶ τοῦ ὡραίου προσέχειν σωτηρίου, διὰ τῆς ἀκαίρου ταύτης χάριτος. Οὐ γὰρ καὶ τῷ λέγοντι, καὶ τοῖς ἀκούσι σφόδρα ἐπικίνδυνον, ὃ τῆς θείου ἀποκρύπτεσθαί τι νόμου· καὶ ὅτι φόνου ἐστὶν ἔνοχος ὁ διδάσκαλος κρίνεται,

ται, ὅταν μὴ πάθῃς ταῦτα ἀποστολῆς ἀξιωθῇς τοῦ Θεοῦ τὰ δικαιώματα, Παύλου ὑμῖν καὶ τῶν ἄλλων πάλιν προέξομαι μάρτυρα. ἀλλὰ γὰρ τοῦτο συνεχῶς ἐκεῖνος ἀπάντων ὅτι τῶν ἀγίων ἐκείνων καταφεύγω ψυχῶν, οὓς χρησμοί τινες εἰσὶ θεῖοι νόμοι τοῦ Παύλου ῥήματα. οὐ γὰρ Παῦλός ἐστιν ὁ λαλῶν, ἀλλὰ Χριστὸς ὁ τοῦ ἐκείνου ψυχὴν κινῶν· διὰ ἐκείνου γὰρ φθέγγεται πάντα, ἅπερ ἐκεῖνος εἶπε. τί τοίνυν φησί; Καθαρὸς εἰμὶ ἐγὼ ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων. Πράξ. κ. κζ.
ἀλλά τι; οὐ γὰρ ὑπεξελάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ Θεοῦ. ὡς εἰ ὑπεξείλατο τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι, οὐκ ἂν καθαρὸς ἦν τοῦ αἵματος, ἀλλ' ὡς ἀνδροφόνος ἐκείνων. ἀμφω μάλα εἰκότως. ἐμοὶ γὰρ ἀνδροφόνος ὁ σῶμα ἀναιρῶν μόνον, καὶ ταῦτα πρόσκαιρον ἀποδιδοὺς θάνατον· ὁ δὲ τοὺς ψυχὴν ἀναιρῶν, καὶ ῥᾳθυμοτέρους ποιῶν τοῦ ἀκροᾶσθαι, τὴν ψυχὴν ἀπόλλυσι, καὶ τοὺς ἀθανάτους ἀδιαπέμπτῳ κολάσεις καὶ τιμωρίᾳ. τίς οὖν οὕτως ὠμὸς καὶ ἀπάνθρωπος καὶ ἀσυμπαθής, ὡς ἐγκαλεῖν τῷ λέγοντι καὶ ἀλαλάζοντι τοῦ τῆς τοῦ Θεοῦ συνεχῶς ὀργῆς, τοσαύτην κόλασιν ὑφίστασθαι μέλλοντι, εἰ σιγήσειεν; εἰ μὲν γὰρ ἐγὼ σιγήσας ἀπεκρυπτόμην τὴν σιγὴν τὰ ἁμαρτήματα, καλῶς ἐδυσχέραινεν ἕκαστος καὶ ἠγανάκτει δικαίως, μὴ σιγῶντος ἐμοῦ. εἰ δὲ καὶ ἡμῶν σιγώντων ταῦτα, ἀνάγκη πάντως ἐκεῖθεν φλογιζομένας τὰ πλημμελήματα, τί τὸ ὄφελος ἀπὸ τῆς σιγῆς γίνοιτ' ἄν; Ὁ τοίνυν τὸ συμφέρον τῶν ἀκουόντων ὁρῶν, καὶ ἐγκωμιάζηται αὐτοῖς, οὐ μόνον οὐκ ἐγκαλεῖσθαι ἄξιος ἀλλὰ καὶ στεφανοῦσθαι· καὶ σιγᾷ, τότε ἐγκαλεῖ. ἐπεὶ δὲ ὁ Δανιὴλ εἰ ἐσίγησεν ὅτι τὰ Γολιὰθ, οὐκ ἂν εἶσαν αὐτοὶ ἐξελθεῖν εἰς τὴν παράταξιν, οὐδὲ ὁ λαμπτὴρ ἐκαίετο ἑστὼς ἐφ' ὑψηλοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ἡδονὴ διελέγχειν ὑμῖν πολλάκις, καὶ πόνος λέγω, οὐκέτι παρὰ πόνων, ἀλλ' ὀδυνῶν καὶ παραγγέλλων· ὁ βουλόμενος ἀκούειν, ὁ δὲ μὴ βουλόμενος, ἀπειλείτω· οὐδὲ ἂν ὀπτιμείνητε τοῖς πρὸ ὑμῶν γενομένοις κακοῖς, οὐκ ἀνέξομαι, οὐδὲ δέξομαι ὑμᾶς, οὐδὲ ἀφήσω τὴν οὐδὼν ὑπαρχοῦσαν τούτων. τί γάρ μοι δφ πλήθους νοσούντων; δώδεκα ἦσαν οἱ μαθηταί, καὶ ἄκυρον τί φησιν ὁ Χριστὸς πρὸς αὐτοὺς, Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; ἂν γὰρ δι' ἕλεον κολακεύωμεν, πότε ἀναχτησόμεθα, πότε ὠφελήσομεν; ἀλλ' εἰσί, φησὶν, αἱρέσεις [πολλαὶ] ἕτεραι, ἃς μεταπήξονται. ψυχρὸς οὗτος ὁ λόγος· Κρείττων εἰς ποιῶν τὸ θέλημα Κυρίου, ἢ μύριοι πονηροί. ἐπεὶ καὶ σὺ τί βούλει, εἰπέ μοι, μυρίους δραπέτας ἔχειν καὶ κλέπτας οἰκέτας, ἢ ἕνα βίνουν; ὁ βουλόμενος ἀποπηδάτω, οὐκ ἀνέξομαι σοβαρός. ταῦτα τὰ ῥήματα τὰ πάντα διέφθειρε· ἵνα ἀπέλθῃ, φησὶ, καὶ μεταπήξῃ πρὸς ἑτέραν αἵρεσιν. ἀλλ' ἀθεής ἐστι, συγκαταβῇ. μέχρι τίνος; μέχρι πότε; ἄπαξ καὶ δὶς καὶ τρίς; μὴ ἀναπόμενος τοὺς; ἰδοὺ πρεσβεύω πάλιν καὶ διαμαρτύρομαι καὶ μακάριοι Παῦλοι· ὅτι δὲ ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι. καὶ γὰρ ὅταν μέλλω κρίνειν ὅτι τὸ βήματος τοῦ Χριστοῦ, μακρὰν καὶ ὑμᾶς ἡσυχάζειν, ἢ πρὸ ὑμῶν χάριν, ἐμοῦ τὰς θύρας πρέχοντος. ὥστε συμφέρει διακρεῖσθαι διὰ τῆς τοιαύτης ῥιμφίας ἀληθοῦς τοῦ ἁμαρτάνοντας, ἵνα τῆς διὰ τῶν γραμμάτων ἀκμῆς ἀπαλλαγῶσιν. Οἶδα ὅτι πάντες ἐσμὲν οἱ ὀπτιμοῖοι, καὶ ὅλη σαθρὸς καυχήσεται ἀγκὼν ἔχειν τὸν καρδίαν. ἀλλ' οὐ τοῦτο ἔστι δίκην, ὅτι ἀγκὼν καρδίαν οὐκ ἔχομεν, ἀλλ' ὅτι τοιαύτην μὴ ἔχοντες, οὐδὲ ὡς δυναμένῳ ποιῆσαι ταύτην ἀγκὼν προσερχόμεθα. οἶδα ὅτι δάκνει τὰ ῥήματα. ἀλλὰ τί πάθω; εἰ μὴ πικρὰ ὀπτήσομεν τὰ φάρμακα, τὰ τραύματα οὐκ ἀφαιρεθήσεται· ἂν πικρὰ ὀπτήσομεν, ὑμεῖς τὴν ὀδύνην φέρετε. τίνα μοι πάθοθεν, πλὴν ἀλλὰ ἀναλγῆσαι ἀναγκαῖον ἀναγκὴν τὴν χεῖρα λοιπόν· καὶ γὰρ ἰχθὺς τὰ ἐρημικὰ τόπος διέρρηξεν τὸ προσηγόντων. ἂν δὲ διέρρωται μείνωμεν, εἰς αὐτὰς τὰς κρίτας πεσούμεθα χεῖρας· ἵστε δὲ πάντως, ὡς φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος. Καὶ γὰρ ὁ μηδὲν καταρθώσας ὅλως ῥᾳθυμεῖ, καὶ ἀναπίπτει ταχέως· ὁ δὲ συνειδὼς ἑαυτῷ, ὅτι μέγα τι κατόρθωσέ που, διὰ τοῦτο γινόμενος, μὴ πλείονος ἀπολαύσῃ ὅτι τὰς λοιπὰς βαδίσῃ πάλιν· εἶτα ἑτέρου προσλαβών, ἐφ' ἑτέρου ἀποσήσει. εἰ γὰρ ὅτι τῆς χειμῶνος ὅσῳπερ ἄν τις πλείονα πεῖσαι,

Περὶ ἀναβ. Ἐν τῷ ἐπιλύω. τὸν ἀπὸ τοῦ Κορ. β ὅτι.

Ἐν τῷ ἐπιλύω. τὰς περὶ Κολασεως.

Ἰωαν. κ. ξ.

Ἐκ τοῦ Λόγ. Τοῦ εἰς τὰ Σιλεφείμ.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ.

πσότω πλέοιων ἐφίε᾽ πλλῳ μᾶλλοι ὅπι τ καρθωμ᾽ τ πνθματ κῆν ὅτ συμβαῖοι ἰδοι τις ἀν. δῆλ ὅτ διομεθ᾽ ἀ δι πολλ, τότων μὰ τ ρημ᾽ μὴ κτ᾽ τ πν᾽ ἡμέραν μεμνῆ μόνον, ἀλλ᾽ ἀ ὅπι τ οἰκίας ἀ ὅπι τ ἀγορᾶς, ἀ ὅπουπερ ἂν διατε῀ιῶ ὑμῖν ἀεὶ συγγίνεσ, ἀ οὐκ ἂν μοι τῆς μαχερᾶς ταύτης ἐδίπσε κατηγορίας. νυνὶ δ᾽ ὅπ᾽ τ τ οὐκ ἔστι, αὐτ᾽ ἐμοῦ τ᾽ ἐμ᾽ μέμνησθε ῥημάτων· ἀ ὅπι τραπέζης καθημένοι, ἐπφσίαν μενομίζετε ἀ πρεσάναι, ἀ ταῦτα σπουδᾶν, ἅπερ σὺ ταῦτα λέγω νυνί. ἀ ὅπουπερ ἂν πρὸ ἐμοῦ λέγῃς ἡμῖν ὑμῖν, ἀντὶ πολλ᾽ τῶν ταύτης μέμνησθε τῆς σ᾽τολῆς· ἀ ταύτην μοι τὴν πρὸ ὑμᾶς ἀγάπην ἀπόδοτε τὴν ἀμοιβήν. καὶ τοῦτο δ᾽ παιδευσόμεθα, ὑ τοῖς κακῶς μόνον λέγουσιν, ἀλλὰ ἀ τοῖς ἀκούουσι, διαλεγομένων ἑτέρων ταῖς ἀκοαῖς ἀποφέρειν, ἀ Ⓦ προφήτην μιμεῖσθαι Ⓦ λέγοντα· Τὸν καταλαλοῦντα λάθρᾳ τὸν πλησίον αὐτοῦ, τοῦτον ἐξεδίωκον. Ψαλ. ρ. ε. ἀ εἰπόντος Ⓦ κατηγορῶ τινος, εἰ εἶχες ἐπαινέσαι τινὰ ἀ ἐγκωμιάσαι, ἐνοίξα δὰν ταῖς ἀκοαῖς, ἀ ἐδεξάμην Ⓦ λέγων· δὰν ὁ κακῶς λέγων εἴπῃ, ἀποφέρω τὴν εἴσοδον τοῖς ῥήμασιν· ὑ γὰρ ἀνέχομαι κόπτειν ἀ βόρβορον δίχεσθαι. πῖ γὰρ μοι κέρδος μαθεῖν, ὅτι πονηρός ὁ δεῖνα; μέλιτον μὲ ὠφελῆσαι ἀπὸ τούτου βλάβος ἀ ἑκάστη ζημία. ποίαν γὰρ ἔξομεν ἀπολογίαν ἢ συγγνώμην, ὅταν τὰ ἡμέτερα μηδὲν εἰς νοῦν λαμβάνοντες, ὅτα τὰ ἀλλότρια πολυπραγμονῶμεν ἀ περιεργαζώμεθα; Βέλτιον γὰρ ἀγνοεῖν καλῶς, ἢ μανθάνειν κακῶς. Ἐκ τ ἐπ. τῶ κατὰ Ματθ. διαγγ. ὁ μὲν γὰρ οὐκ εἰδὼς τὸν αἰτιῶμ, ταχέως ὅπι τὸν θέλοντα ἔχει ὁ δ᾽, ὅπ᾽ τὸν ὄντα οὐκ οἶδε, τὸν οὐκ ὄντα πλάττων, ὑ δυνάμενος τὸν ὄντα ῥᾳδίως διέξοδον· ἀλλὰ σῆς πλείονος αὐτῷ ἀ πόνου καὶ ἱδρῶτος, ὥστε ὃ πρότερον αἰτεῖν. Καὶ εἴ τινα ἴδοις σκυθρωπάζοντα ἱερᾶ, ἢ ἄλλοι τινὰ ἐκκλησίας κόσμον πρὸ τοίχους ἀ ἔδαφος, μὴ κέλευε πρᾳδῦναι, ἢ αἰσχρολογῆσαι ὃ γινόμενον, ἵνα μὴ πληρώσῃς αὐτοῦ τὸν πρόθυμον· δὰν ὁ ὥρᾳν ἢ καθασκευάσας τις ἔρηται, κέλευε δοθῆναι πλοῦτον. καταφρονεῖ ὁ ἀ τῶν τὸ βίου τερπνῶν ὡς οὐ μνημόνων· ἀ τῶν λυπηρῶν ὡς οὐ βλασφημόντων. ὡς γὰρ Ⓐ ἐπ᾽ ἀλλοτρίᾳ διατείνοντες, πάντα ποιοῦσι ἀ πράγματα ἵνα τοῦ ὅπι τῇ πατρίδι καθίσασιν, ἀ καθ᾽ ἑκάστην ἐπείγονται τὸν ἡμέραν, τὸν ἐπεγκοῦσαν ἰδεῖν· ὥτω δ᾽ ὁ τῶν μελλόντων ἐρῶν, ὥτε τοῖς λυπηροῖς προσέχειν, ἵνα μὴ ἐκπλαγῇ), ὥτε τοῖς χρηστοῖς ἐπτοῆσθαι, ἀλλ᾽ ἑκάτερα πρᾳδραμεῖται, καθάπερ ὁδὸν βαδίζων. ὥτω ποιῶμεν ἀ ἡμᾶς διακεῖσθαι χρή, καὶ ὀλίγα ἔτη ζήσωμεν ἐν ταύτῃ, πολλὰ νομίζειν αὐτὰ τῇ ἐπιθυμίᾳ τῶν μελλόντων. Ταῦτα δ᾽ λέγω, ὑ τῆς παρούσης ζωῆς κατηγορῶν (μὴ γένοιτο· ἀ γὰρ καὶ τοῦτο ἔργον Θεοῦ) ἀλλὰ πρὸς Ⓦ ἔρωτα τῶν μελλόντων ὑμᾶς ἀλείφων, ὥστε μὴ ἐμφιλοχωρεῖν τοῖς παροῦσι, μηδὲ πρόσπλοκα ἔχειν τῷ σώματι, μηδὲ κτ᾽ τοῦ μακροψύχους τῶν πολλῶν διακεῖσθαι, οἱ καὶν μύρια ζήσωσιν ἔτη, ὀλίγα ταῦτα εἶ᾽ φασιν. ὧν τί γένοιτ᾽ ἂν ἀλυπότερον, εἰ ὑ ἐσμοῦ πρεσκεφάλαιον, ἀ τῶν ὑ τοῖς ὑγιαινοῖς ἀναγῶν, ἀ μήτε ὀφθαλμὸς εἶδε, μήτε οὖς ἤκουσε, πρὸς ταῖς σκιαῖς κεχήνασι· καὶ Ⓦ εὕρετον τὸ πρότερον διακαπερᾶν ὑ βουλόμενον βίου, κύμασι διλυεχέσι, ἀ χειμῶνι ἀ ναυαγίοις ἐγκαλυπτόμενοι; ἀλλ᾽ οὐχ ὁ Παῦλος ὕτως, ἀλλ᾽ ἐπόθει ἀ ἠπείγετο· καὶ ἐν αὐλῶνι κατέχεσθαι μόνον, ἢ τῶν δεσμῶν σωτηρία, ἀ ὃ μὴ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ αὐτοῦ ἐκπεσεῖν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι ἀ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα ἀ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΕΛΕΗΜΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΞΕΝΙΑΣ. Λογ. ιθ'.

Ἐκ τῆς ἑρμίων. τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολῆς.

Τῆς ἐλεημοσύνης λέγω, ἀγαπητοί, ὑ πρὸς τοὺ πλουσίους ἁρμόζει μόνοι, ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺ πένητας· καὶ ἡ μὲν ἐκ τοῦ προσαιτεῖν τροφὸς λιμὸς, καὶ ἡ ἐκ τοῦ ἀδικεῖν τοῦτο. οὐ γὰρ ὅστις οὐκ ἐσθίει πέτρας, καὶ σφόδρα πέτρας ἦ, ὡς δύο λεπτὰ μόνον μὴ ὑπάρξαι. ἔνεστι δὲ ὀλίγων ὀλίγα δόντα τοὺ πολλὰ κεκτημένους εὐθυμοτέρους πλείονα διδόντας· καθάπερ καὶ ἐκείνη ἡ χήρα. οὐ γὰρ τῷ μέτρῳ τῶν διδομένων, ἀλλὰ τῇ δυνάμει καὶ τῇ προαιρέσει τῶν διδόντων κρίνεται τῆς ἐλεημοσύνης τὸ μέγεθος.

Ἐκ τοῦ λόγ. τοῦ εἰς τὴν χήραν κατάλογ.

Οὐ γὰρ τοῦτο χρὴ σκοπεῖν, ὅτι δύο κατέβαλεν ὁ Ὀλυμπιὰς ἡ χήρα, ἀλλ' ὅτι μόνους ἔσχυσα τούτους οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὁλόκληρον τὴν οὐσίαν εἰσήνεγκεν. οὐ τοίνυν προαιρέσεως, ἀλλὰ προθυμίας ἡμῖν δεῖ. ὥσπερ γὰρ ταύτης πλουσίας οὔσης, οὐδὲν βλάβος ἦν ἀπὸ πενίας· οὕτως ἀπούσης, οὐδὲν ὄφελος ἦν ἐξ ὑπεροχῆς.

Ἐκ τοῦ ἑρμίων. τῆς κατὰ Ματθ.

Διὰ γὰρ τοῦτο ⓐ πλουσίους τοὺς τοὺς πένητας μᾶλλον κολασθήσονται καὶ οἱ ὅτις, ὅτι μηδὲ τὰ ὑπάρχοντα μεταδιδόασιν ἡμῖν. μὴ γάρ μοι λέγε, ὅτι ἐδώκαμεν ἐλεημοσύνην. εἰ γὰρ μὴ κατ' ἀξίαν ἐδώκατε τῆς οὐσίας, οὐδὲν ὅτου τὴν κόλασιν διαφεύξονται. οὐ γὰρ τῷ μέτρῳ τῶν διδομένων ἡ ἐλεημοσύνη κρίνεται, ἀλλὰ τῇ διαθέσει τῆς γνώμης. Ἆρά γε δυνατὸν πλούσιον σωθῆναι; ἢ πρώην. ὁ Ἀβραὰμ πλούσιος ἦν. εἶδες αὐτὸν ⓐ πλοῦτον; βλέπε αὐτὸν ⓒ τὴν φιλοξενίαν. τί ὁ μεσημβρινὸν ὤφθη αὐτῷ Κύριος πρὸς τῇ δρυῒ τῇ Μαμβρῆ καθημένῳ, ἢ τρεῖς ἄνδρες. ἢ δύο ἄγγελοι (ἢ γὰρ ὁμοίως ὅτι Θεὸς ἦν ὁ παρὼν, πῶς γάρ;) προσκύνησον καὶ λέγε, Εἰ κεκρίκατέ με ἄξιον, ἵνα εἰσέλθητε εἰς τὸν σκηνὸν τῶν δούλων μου. εἶδες τί ἐποίει ἐν μεσημβρίᾳ ὁ γέρων; οὐχ ὑπὸ σκίᾳ καθήμενος, ἀλλ' ὡς ξένος ⓒ ὁδοιπόρος, ὁ πλούσιος ἢ θύραθεν· καταλιπὼν οἰκίαν, γυναῖκα, παῖδας, οἰκέτας, ὄζηλθεν ἀλιεύσας, σαγήνην ἁπλώσας φιλοξενίας, μήπου ξένος, μήπω ὁδοιπόρος, ἢ προσφάγμη τὸν οἰκίαν. καὶ βλέπε τί ποιεῖ. οὐκ ὑπηρέτει οἰκέτη· καίτοι τριακοσίους δέκα καὶ ὀκτὼ ἔχων (ἤδει γὰρ ὅτι ῥᾳθυμόν ὅστι ὁ γῆρως τῶν οἰκετῶν) μήπω ἀπουσάξῃ ὁ οἰκέτης, καὶ προσφάγμη ὁ ξένος, καὶ ἀπολέσωμεν τὸν ἀγρόν· ἀλλ' αὐτὸς ἐκάθητο, τὸν θερμὸν ἀκτῖνα ὡς δρόσον ἐν καύματι διεχέμενος· καὶ σκιὰ ἦν αὐτῷ ἡ ὑπερβολὴ τῆς φιλοξενίας. ἰδὲ ὁ Ἀβραάμ· ἰδὲ ὁ πλούσιος. καταξιοῖς σὺ ὅλως καὶ ἰδεῖν πένητα; καὶ ἀποκριθῆναι; καὶ διαλεχθῆναι; [θέλεις μιμεῖσθαι ⓐ Ἀβραάμ; οὐ κωλύω, ἀλλὰ καὶ βούλομαι. καίτοι μείζονα τὸν Ἀβραὰμ ἀπαιτήσομαι. καὶ τί, φησὶν, εἶχεν ὁ Ἀβραάμ; φιλόξενος ἦν.] καὶ αὐξάνει, φησὶν, Ἀβραάμ, καὶ προσκυνήσει, οὐδὲ εἶδώς τίνες ἦσαν οἱ πρόσθεν. εἰ γὰρ ἤδει, οὐδὲν θαυμαστὸν ἐποίει, ὅτι Θεὸν ὑπεδέξατο· ἀλλ' ἡ ἀγνοια τῶν προσκυνουμένων μείζονα αὐτοῦ δείκνυσι τῆς φιλοξενίας τὸν προθυμίαν. ⓒ καλῶ σὲ τὸν Σάρραν, καίπερ τοιαῦτα τῆς φιλοξενίας· καίπερ, φησὶ, τὰ τοῦ γάμου ἔξω, ⓒ τὰ τῆς ἀρετῆς· ἀπόδυσαι, καὶ φύσασι τεῖα μέτρα σεμιδάλεως. καὶ οὐκ εἶπέ τι τοιοῦτο· ὅτι τῶν ταῖς ἐλπίσιν ἔλαχον, ἵνα με μυλωθρίδα καὶ ἀρτοποιὸν ποιήσῃς, τὸν πλοῦτον ἔχουσι τοσοῦτον; τριακοσίους δέκα καὶ ὀκτὼ δούλους ἔχεις, καὶ οὐκ ἦλθες ἐκείνοις ὑπηρέτησαι, ἀλλ' ἐμὲ εἰς τὸν μαγειρίαν τοῦτον ἐμβάλλεις; ἀλλ' ἀκούει, ἀπόδυσαι, ⓒ ἀρπάζει τὸ ὑπόταγμα. ποῦ αἱ τῶν γυναῖκες; ἆρα τοιαῦτα ὑποδήματα δέχονται; ἔκβαλέ μοι αὐτῆς τὸν χεῖρα, καὶ ὁρᾷς αὐτὸν κεχρυσωμένον ἔξωθεν, ἔσωθεν δὲ πολυορχίδα κεκτημένον. πόσων πενήτων πλεονεξίαν ἡ χεὶρ σου βαστάζει; ἔκβαλέ μοι τὸν χεῖρα σου, δεῖξον αὐτὸν, τί σοδίδυται; πλεονεξίαν. ἔκβαλε τὸν χεῖρα τῆς Σάρρας, τί σοδίδυται; φιλοξενίαν, ἐλεημοσύνην, ἀγάπην, φιλοπτωχίαν. ἀπόδυσαι, καὶ φύσασι τεῖα μέτρα

μάτα σεμιδάλεως. καὶ αὖθις ἐδραιῶ ὅτι τὴν ἀγέλιν τῶν βοῶν. μεῖζονα Ⓦ πόνον, ἵνα μείσων) Ⓦ σῖφαρον. Εἶτα ἔθυσε Ⓦ μόχον. ὁμοῦ δρομὰς ἐλήφθη ὁ γέρων. οὐδὲ γὰρ ἐχωνεύετο αὐτῷ τῆς ἔρκος ὁ τόνος, ἀλλ' ἐπιθύρωτο τῆς φιλοσοφίας ἡ ἀγχίνοια· σύνεσιν τὴν φύσιν ἡ προθυμία· ὁ διασώστης πελαργοῖον δίκα ☞ ὀκτὼ οἰκετῶν, μόχον βαστάζων οὐκ ἐβαρύνετο τῷ ἄχθει, ἀλλ' ἐκουφίζετο τῇ ἀγχινοίᾳ καὶ τῇ προθυμίᾳ. ὁ δρόμος ☞ γέροντι προσύκειτο. πόσος ὁ πόνος; ἀλλ' οὐκ ἠθάνετο τὸν πόνον ἀγὰ τὴν ἐλπίδα τοῦ κέρδους. τί οὖν ὁ προθυμούμενος; Κατὰ Ⓦ καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, ☞ ἕξω τῇ Σάρρᾳ υἱός. Εἶδες οἷ καρπὸν ἐβλάστησεν ἡ τραπέζα; πῶς καλόν; πῶς ἔχω; πῶς ὤειμον; πῶς ὁ βότρυς περκάζων καὶ ἀπηρτισμένος; ὑποδύτης τῆς φιλοξενίας Ⓐ καρπός. Μὴ τοίνυν νομίζωμεν ἡμῖν ἐλαττοῦσθαι τὴν οὐσίαν, ὅταν ἐλεημοσυνῶμεν πένητας. οὐ γὰρ ἐλαττούμεθα, ἀλλ' αὐξόμεθα· οὐ δαπανώμεθα, ἀλλὰ πλουτίζομεν καὶ προαγόμεθα εἰς ὕστερα καὶ μείζονα· καὶ προσέρχεται ἡμῖν ὁ Θεὸς ἐκ τῶν ἐκείνου ἀγαθῶν ἀντιδιδούς. ἀμφοτέρων τούτων κερδαλεώτερον καὶ ἀσφαλέστερον. ἡ μὲν γὰρ ἐμπορεία καὶ πνεύμασι καὶ κύμασι θαλάσσης ὑποκείμενον, ☞ ναυαγίοις πολλοῖς· καὶ τὰ σπέρματα καὶ αὐχμοῖς, καὶ ἐπομβρίαις, καὶ ἑτέροις ἀέρων ἀνωμαλίαις· τὰ δὲ εἰς τὴν χεῖρα τοῦ "Κυρίου καταδηλούμενα χρήματα ἀνώτερα πάσης ὀδύνης, καὶ σωτῆρος δοῦλα) ἁρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ λαβόντος τὰ δοθέντα ἄπαξ· ἀλλὰ μᾶλλον πολλῶν ἡμῖν καὶ ἄφατον ἐργαζόμενα Ⓦ καρπὸν, καὶ Ⓦ ἀμητὸν ἐν καιρῷ φέροντα πλούσιον. Εἰ γὰρ δι' ἄνθρωπον οὐ σπείρει) λαβών, ἀλλ' ἀποδώσει τὸ χρέος, πολλῷ μᾶλλον ὁ Χριστός. ὁ γὰρ καὶ χωρὶς τοῦ λαβεῖν διδοὺς, πῶς μὴ τοῦ λαβεῖν δώσει; ἄκουε Σολομῶντος· Ὁ ἐλεῶν πένητα, φησὶ, δανείζει Θεῷ. Εἶδες δανείου φύσιν ξένιον καὶ παράδοξον; ἕτερός ἐστιν ὁ λαμβάνων, καὶ ἕτερος ὁ παρ' ἐκείνου ἀποδιδοὺς ἑαυτῷ καθηκόντως. Διὰ τί οὐκ εἶπεν, ὁ ἐλεῶν πένητα χαρίζεται Θεῷ, ἀλλὰ, δανείζει; ἵνα μὴ ἁπλοῦν τὸν ἀντιμισθίαν νομίσῃς. οἶδεν ἡ γραφὴ τὸν ἀνθρώπινον πλεονεξίαν· διὸ σείεται ὅπως ἂν ἀπλοῦν τὸν πλεονεξίαν βλέποντα, καὶ πλεονασμὸν ζητοῦντα, καὶ μηδαμοῦ Ⓦ χρήματα ἔχοντα δανείζειν θέλοντα τῷ πτωχῷ, ἄνευ ἀσφαλείας, ἄνευ ἐπιτοκίου, ἄνευ ἐνεχύρου, ἄνευ ἐγγύης. καὶ ὅπως "εἶδεν ὁ Θεὸς, ὅτι ἐκλεῖσται τῶν ἀνθρώπων δανείζει, οὐδὲ εἰς φιλανθρωπίαν βλέπει, ἀλλ' εἰς μόνον τὸ κέρδος ὁρᾷ, πτωχῶν ἢ τῶν ἐρημος ὁ πτωχός, οὐχ ἕτοιμον ἔχων (οὐ κέκτηται γὰρ οὐδὲν) οὐκ ἐπέχυσε φέρων (χεχύμνωται γὰρ) οὐ Ⓦ ἀντιφωνοῦντα ἔχων (ἀπιστοῦσι γὰρ διὰ τὴν ἀπορίαν) ὡς εἶδεν αὖθις μὴ διακινδυνεύοντα τῇ ἀπορίᾳ, τὰ ἔχοντα χρήματα κινδυνεύοντα διὰ τὴν ἀπανθρωπίαν, μίσει ἑαυτὸν πρηνέστηκεν, ἕλκυσον μὲ ☞ πεινῶντι, ἐπέχυσεν ἢ τοῖς δανείζουσι. Ὁ ἐλεῶν πένητα, φησὶ, δανείζει Θεῷ. καὶ μικρὰν δανείζειν δέῃ, σὺν πολὺ δίδοῦναι προέρχεται, καὶ σὺν βυγκόμοιρος προσκαρτερῶν· σὺν ὑπὲρ τοῦ πάσχοντος ποιούμενος· Ⓦ μὴ βυγκομονοῦντα Θεοῦ, καὶ ἑκατονταπλάσια πρόσχοντα ἀφίεμεν, σὺν ἢ ἀποδώσοντα ἡμῖν σὺν τὸ κεφάλαιον, τοῦτο ζητοῦμεν. τί γὰρ ἡμῖν ἡ γαστὴρ ἀποδώσει, τὰ πλείονα καταναλίσκουσα; κόπος καὶ φθορά. τί ἢ κενοδοξία; φθόνοι καὶ βασκανίαι. τί ἢ φιλαργυρία; φρενῖτιδα καὶ μέριμναν. τί ἢ ἀσέλγεια; γέενναν καὶ σκώληκα ἰοβόλον. οὗτοι γὰρ τῶν πλουτούντων Ⓐ χρεωστοῦσι, τοῦτο τὸ κεφάλαιον· σὺν τόκους καταβάλλοντες, τὰ σαπρὰ καὶ προσοδοκώμενα δῶρα. πῖος οὖν ἔτι ἔχει οὐ δίδωσι τῷ καὶ δώσοντι πάντως, καὶ πλείονα δώσοντι; πάντα ὅτι δανείζει πολλοῦ δίδωσι χρέος. καίτοιγε καὶ σαφῶς δίδωσιν. ἀληθῶς γὰρ ὁ λέγων· Ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. χωρὶς ἢ τούτων, καὶ ὃ δανείζει μακρὸν λαβεῖν τὸ χρέος, πλεονάζει σοι Ⓦ πλοῦτον· ὁ γὰρ τόκος ἦν πλείων. καὶ γὰρ καὶ ὅτι τὸν δανειζομένων τοῦτο ὁρᾶν ἔθος· σὺν δανειστὰς ποιοῦνται, προθυμότερον τοῖς μὴ πολλοῦ καταβάλλουσι χρέος δανείζοντας. ὁ μὲν γὰρ ὃ πᾶν βύθιος ἀποδύς, σύνοιδε τὸν τόκον Ⓦ δρόμον· ὁ ἢ ὅτι πλείονα καταβαλὼν χρέος, καὶ τὸν ἐργασίαν πλείω πεποίηκεν. Εἶτα ὅτι αἰθέριον μὲν οὐ δυ-

σχεραίνομεν

Εκ τοῦ λόγ. ☞ εἰς τὸ, χρέος καταλεγόμενον

Εκ τῆς ἐρμην. τοῦ πρὸς Κορ. β'. ἐπιστ.

Παροιμ. ιθ'. ιζ'.

Εκ τῆς ἕξαημ.

Εκ τοῦ λόγ. περὶ μετανοίας.

Εκ τῆς ἑρμην. τοῦ πρὸς Γαλάτ. δ'.

Ματθ. ς'. λγ'.

χ. κεφ.

χ. αὖθις

χρεωστοῦμεν τῷ σώματι, ἀλλὰ καὶ ζῶμεν ἵνα αὐτῷ πλέον χαριζώμεθα, ἢ τοῦ Θεοῦ ἕνεκα μικροψύχως διακείμεθα; Ὁ ἐλεῶν σῴζεται, δαιμόνιε Θεοῦ. Ἐὰν δαιμόνιον πρὸ ἐμοῦ, Κύριε, τῷ εἰς Ⓦ σῳζομένῳ ἐλεημοσύνῳ; ἵνα ποτέ μοι ἔχω τὰ ἀποδοθέντα, δὸς μοι τῆς ἀναδόσεως Ⓦ τυχεῖν· ἔφης γὰρ τῆς ἀπολήψεως τὸν προτιμιαν. πότε καὶ πῶς ἔχω τῷ ὀφειλέτῃ ἀποδίδωμι; ὅταν καθίσῃ ἐμὸς τῷ ἀναθέματι ὁ τοῦ θανάτου ὁδηγὸς αὐτός, καὶ φήσει πάλιν πρόσβατα ἐκ δεξιῶν, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων· καὶ "ἔρχεσθε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὸν ἡτοιμασμένον ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. Τίνων γάρ τίνων; Ὅτι ἐπτώχευσα, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· γυμνὸς ἤμην, καὶ περιεβάλετέ με. καὶ δέ γε, ὦ Κύριε, ὁκ ἄλλων ἐδῶν φέρεις μνήμην, ἀλλ' ἢ τῆς ἐλεημοσύνης; οὐ χρίνω, φησί, τὸν ἀμπέλον, ἀλλὰ τὸν ἀπὸ θεμελίου· οὐ χρίνω σὲ φιλόξενον γεγενῆσθαι, ἀλλὰ σὸν μὴ μετανενοηκέναι. Ἐὰν γὰρ ἀπὸ θεμελίου ὑμᾶς καταδικάζω, ὅτι ἔχοντες τοσοῦτον καὶ τηλικοῦτον φάρμακον σωτηρίας τὸν ἐλεημοσύνην, οὐ μὴ ὠφελεῖσθε πρὸς τὰ ἁμαρτήματα, μὴ ἀκαίρως τοσαύτην διεργασίαν. Οὐ γὰρ ἕνεκα τούτου τὰ χρήματα ἔλαβες, ἵνα εἰς πυρίλιον ἀποθησῃς, ἀλλ' ἵνα εἰς ἐλεημοσύνην αὐτὰ λύσῃς. μὴ γὰρ τὰ σαυτοῦ ἔχεις; τὰ τοῦ πένητος σύσπις βίβλος· καὶ οὐ πένης δικαίων, καὶ ἀπὸ κλήρου πατρῴου κεκτημένος τύχης. μὴ γὰρ ὅπερ ἀπὸ πολλῆς φιλαργυρίας οὐκ ἔτι σῶν ἐκελεύσθης διδόναι, ἀλλὰ τοῦτο καὶ σαυτοῦ νομίζῃς εἶναι; ταῦτα, μηδὲ τὸν ἀναβολὴν τῆς φιλανθρωπίας ἀναθέσθαι ποιοῦ ἀγωνισώμεθα. μὴ γὰρ οὐκ ἠδύνατο αὐτὰ ὁ Θεὸς ἀφελέσθαι σου; ἀλλ' οὐ ποιεῖ τοῦτο, σὲ χύριον ποιῶν τῆς εἰς σὸν διοικήσεως φιλοτιμίας. Τίνος οὖν ἕνεκεν οὐκ ἔδωκας; ἀπιστῶ σοι ὅτι λήψῃ πάλιν· καὶ πῶς δὲ ἔχοι τοῦτο λογισμός; ἐγὼ τῷ μὴ δίδοντι δοῦς, πῶς [δὲ] οὐ πολλῷ μᾶλλον μὴ ὁ λαβὼν δώσει; Διὰ γὰρ τοῦτό σοι πλείονα τῶν ἄλλων ἔχειν συνεχώρησεν ὁ Θεός, οὐχ ἵνα εἰς πορνείας ἢ μέθην ἢ ἀνωφελῆ ἢ ματαίων πολυτέλειαν ἢ τὸν ἄλλων βλασφήμων ἀναλώσῃς, ἀλλ' ἵνα τοῖς διορθίοις αὐτὰ διανείμῃς. δὸς γὰρ πλείστῃ τῆς χρείας εἰς σαυτὸν ἀναλώσῃς τὰς ἀναγκαίας, ἐκφεύγεις οὐχὶ τὰς βλάβας περιέρχεις. Ἀλλ' οἶδα πολλοὺς ὑπὸ τῆς φιλοσοφίας ἐληλυθότας, οἳ δι' ὀκνον μικρὸν λιμώττοντας περιορᾶν τὸν πένητα, καὶ ταῦτα τοὺς αὐτοὺς λέγοντας· οὐ περιττὸν οἰκέτης ἐμοί ἐστιν· πόρρω τῆς οἰκίας εἰμί· σπάνις ἐστὶ σὸ ταῦτα δεῖ μοι γενέσθαι. ὦ τῆς ὠμότητος· ὦ τῆς ὕβρεως. Εἰ γὰρ δέκα σάλπιγγας βαστάσαι ἐχρῆν, οὐδὲ οὕτως οἰκτῖραι ἔδει, ὅτι μείζων ὁ μισθός. ὅταν μὲν γὰρ σιγᾷς, ὑπὸ τὸ διδόμενον λαμβάνεις μισθὸν μόνον· ὅταν δὲ καὶ βασίσῃς, καὶ τότε σοι πάλιν κεῖται ἡ ἀμοιβή. ἐπεὶ καὶ Ⓦ παρεμφέρειν Ἀβραὰμ διὰ τοῦτο μάλιστα θαυμάζομεν, ὅτι τεσσαράκοντα δίκαι ἐκεῖ οἰκετικαὶ ἦσαν, οὐδενὶ τούτων ἐπέταξεν, ἀλλ' αὐτὸς ὑπὲρ τῶν βοῶν ἔθραυε καὶ ὃ μοσχάριον ἥρπασεν. Μὴ οὖν ἐπαισχυνθῇς διὰ τῆς σαυτοῦ χεῖρος θεραπεῦσαι Ⓦ πένητα. ὁ Χριστὸς οὐκ ἐπαισχύνεται χεῖρα ἐκτεῖναι καὶ λαβεῖν διὰ τοῦ πένητος· καὶ σὺ χεῖρα ἐκτεῖναι καὶ δοῦναι ἐγγύειον ἐπαισχύνῃ; καὶ πῶς τοῦτο οὐκ ἀρκοῦντος ἄξιον; Εἰ γὰρ πατρίδων ψυχρῶν μόνον βασιλεὺς εὐεργετῶν προέξειν ὃ ἡμαρτωλὸν ποιῆσαι καὶ τραπέζης κοινωνοὺς, καὶ ἀναπαῦσαι Ⓦ πένητα, πόσου οἴεσθε Ⓦ καρπὸν, εἰπέ μοι; μὴ τοίνυν ἐπαισχυνώμεθα ταῖς τῶν πενήτων θεραπείαις· μηδὲ ὀκνήσωμεν δι' ἑαυτῶν θεραπεύειν αὐτούς. ἀγιάζονται γὰρ ἡμῶν αἱ χεῖρες διὰ τῆς τοιαύτης διακονίας· καὶ εἰς βιβλίον αὐτοὺς ἀναστέψωμεν ἀπὸ τῆς θεραπείας ἐκείνης, ἐφ' οἷς αὐτοὺς ὁ Θεὸς, δυσωπῶν μᾶλλον, καὶ τὸν αἴτησιν δίδωσι. Δὸς μὲ γὰρ χρήματα δοῦναι, πολλῶν δὲν εἴη· δὸς δὲ ἑαυτὸν θεραπεῦσαι τοῦ δεομένους καὶ μὴ προθυμίας ποιῆσαι τοῦτο, μεγάλης ψυχῆς δεῖται καὶ φιλοσόφου. Εἶτα ἴδῃς σὲ τοῖς βιωτικοῖς σοι βοηθοῦντα προσήμασιν, ἢ σὲ δικαστηρίῳ συμπροσεδρεύοντα, ἢ σὲ ἄλλῳ τινὶ τοιούτῳ, καὶ ἀπώσῃ τὰς, καὶ μὴ πολλῆς δέχῃ τῆς θύρας, καὶ χρήματα καταφιλεῖς, καὶ ἀργύρια καταβάλλεις, καὶ τὰ τοῦ θεραπόντων ποιεῖς· δὲν δὲ Ⓦ Χριστὸν

Εἰσελθόντα

Ἐκ τῶν ἁγίων τῶν εἰς Ρωμ. ὁπτ.

Ἐκ τῶν ἁγίων τῶν εἰς τὸν πλούσιον καὶ τὸν Λάζαρον.

Ἐκ τῶν ἁγίων τῶν εἰς Ματθ. ὠναγγ.

Ἐκ τῶν λόγ. τῶν εἰς τὸ χέρα κατακλασθέν.

Ἐκ τῶν αὐτῶν.

Ἐκ τῶν λόγ. τῶν εἰς μισθαποδοσίαν.

Ματθ. κε. λδ.

Εἰσελθόντα ἴδῃς, ἀκριβῶς καὶ αὐαδύῃ πρὸς τὴν ἀστεῖ θεραπείαν; Εἰ μὴ ὡς Χριστὸν δέχῃ ξένον, μὴ δέξῃ· Εἰ δ' ὡς Χριστὸν δέχῃ, μὴ ἐπαισχυνθῇς τὴν Χριστοῦ πίλαν τοῦ πόδας.

Ἐκ τῶν λόγ. τῶν εἰς μετανοίας.

Ἀλλ' ὁ ὅσιος πρόκειται ἡ πανήγυρις, ἀγαθεάσωμεθα ἐλεημοσύνῃ· μᾶλλον δὲ ἀπὸ τῆς ἐλεημοσύνης ἀγαθεάσωμεθα τὸν σωτῆρα. Χριστὸν ἐδύσις, πεινῶντα ἐδύσων. εἰ γὰρ ποτήριον ψυχροῦ ἔμμιαθον, ἱμάτια δ' χρήματα διδόμενα δι' ἐνεργασίαν, οὐκ ἔμμιαθα; τίνα δυτίοι μὴ ὦσιν ἡ πολύμιαθα. Εἰ γὰρ ὅπου ἀδάπανος ἡ δόσις, τοσαύτη τῆς ἐνεργασίας ἡ χάρις· ὅπου ἱματίων ἀφθονία, χρημάτων χορηγία, τῶν ἄλλων ἀγαθῶν ἡ περιουσία, πόσον ἀπεκδέχεσθαι χρὴ μαθεῖν πρὸς τὸ δικαίου κριτοῦ; οἶδα ὅτι ταῦτα καὶ τὰ παιδία πολλάκις μεμαθήκατε. ἀλλ' εἶδε πολλάκις μαθόντες, καὶ ὀλιγάκις ὃ καλὸν ἐργαζόμενα. καὶ γὰρ πολλῆς ἀλογίας, ἀγαθοὶ μὴ βουλόμενος ὠνήσασθαι, τὸν θύφοντα ὕσαι γλῶ ὑπὲρ γῆς πρὸ χειμῶνος, πρὶν σὴν κτήσασθαι χωρίον, μένειν ὑπὸ τῆς γῆς, ἢ τῶν ὀκ ταύτης ἀνέχεσθαι πόνων.

Ἐκ τῶν, εἰρωνικῶν λόγων μὴ πιστῶν.

Εἰπὲ δή μοι, Εἴ τίς σοι ἔλεγεν, ὅτι μὴ σώσουσι πεσεῖται αὕτη ἡ πόλις, ἡ δῆμα ἂν ἔρριπτες; ἆρα δὴ οἰκοδόμησας οἰκίας ἐπὶ τῇ μωρίᾳ καταπίστευε; μὴ τοίνυν οἰκοδομῶμεν ἐπὶ τῷ κόσμῳ τούτῳ· πεσεῖται γὰρ μικρὸν ὕστερον καὶ ἀπολεῖται. τί δ' λέγω πεσεῖται; πρὸ τοῦ πόλεως ἡμᾶς ἀπολλύμεθα, καὶ δεινὰ πεισόμεθα. οἰκοδομήσωμεν δὲ μᾶλλον ἡμῖν ἐπὶ ἐρημίας τὸν οἰκοδομοῦντα, ὅθεν ἡ χρεία τεκτήνων ἡμῖν, ἐπὶ οἰκοδόμων, ἀλλ' αἱ τῶν πενήτων χῆρες ταῖς τοιαύταις οἰκοδομοῦσιν οἰκοδομαῖς· καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ βασιλείαν ἑτέραν προξενοῦσι, καὶ παῤῥησίαν δίδοῦσι πρὸς τὸν Θεόν. τοιοῦτον ὃ τῆς ἐλεημοσύνης ὕψος. καὶ καθάπερ βασιλίδος εἰσιούσης ὁσθεῖς παλμᾶ τὸ φυλασσόντων ταῖς θύραις ἀξιπάσας, τίς εἶπ καὶ πόθεν, ἀνὰ πόντος μὴ χεῖρας ἐπιδείκνυται· ὅτω δὲ καὶ ὁ τοῦτον ἐργαζομένοις ἀκωλύτως πᾶσα ἀνὰ θεῖοι ἴσχυσι τὸν βασιλικόν. φιλεῖ γὰρ αὐτὸν ὁ Θεός, καὶ ἀεὶ πλησίον αὐτοῦ ἔστηκε, καὶ ὑπὲρ ὧν αἰ δῶ αἰτήσῃ χερῖν, οὐδέποτε λαμβάνω.

Ἐκ τῆς ἐξαμη.

Τοσαύτη τῆς ἐλεημοσύνης ἡ περιουσία, ὡς μὴ μόνον ἁμαρτήματα σκεδαίρειν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν θανάτου φυγαδεύειν. καὶ τίς, φησι, ἐλεημοσύνῃ ὑπὸ θανάτου ἁλώμενος, τῷ θανάτῳ κρείττων γένοιτο; καὶ μὴν ἀπὸ τοῦ ὁρᾶν μὲν τὸν τοῦ τυραννίδα τῷ θανάτῳ χαμόμενος. μὴ θορυβηθῇς, ἀλλὰ δι' αὐτῶν τῶν πραγμάτων μάθε, ὅπως ἡ τῆς ἐλεημοσύνης δύναμις σύσκησε τοῦτον τὸν τυραννίδα.

Περὶ θ.

Ταβιθὰ ἦν ἐν Ἰόππῃ γυνή, ἥτις ἔργῳ ἐπαίσῃτο καθ' ἑκάστην τὸν ἀπὸ τῆς ἐλεημοσύνης βύσσινα συλλέγη· ἦν δὲ εὐειδὴς σφόδρα, φησί, ταῖς χερσὶ, καὶ τὴν ἄλλην ἅπασαν βύσσινα αὐτῆς πρέπει ἦν. ἐβούλετο δ' ἀθετήσασαι αὐτὸν ἀποθανεῖν. τί οὖν αἱ τῆς θεραπαίνας ἀπολαύουσαν, καὶ τὰ σώματα σκεπόμεναι ἀπ' αὐτῆς; ἐκ χειρῶν τῶν εὐεργέτιδων αὐτῶν ἀμείβονται. προσεχώσαν γὰρ τ' ἀπόστολοι ἐλάκνους, καὶ ἱμάτια, καὶ ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν, καὶ δάκρυα ἐπέχεον, καὶ εἰς οἶκον τοῦτον ἔφερον. τί οὖν ὁ Πέτρος; τὰ γόνατα θεὶς, φησι, προσηύξατο, καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα,

Περὶ θ.μ.

εἶπε· Ταβιθά, ἀνάστηθι. καὶ ἠνοίξε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς, καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον ἀνεκάθισε· δοὺς δ' αὐτῇ χεῖρα ἀνέστησε, καὶ φωνήσας τοὺς ἁγίους καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν αὐτὸν ζῶσαν. εἶδες ὅση τῆς εὐποιΐας ἡ τοσαύτη χάρις ἀμοιβή; τί γὰρ τοσοῦτον, εἰπέ μοι, παρέσχεν αὐτὴ ταῖς χήραις, ὅσον αὐταὶ αὐτὸν ἠμείψαντο; ὃ γὰρ τῆς ἐλεημοσύνης μέγεθος οὐκ ἐν τῷ πλήθει τῶν διδομένων κρίνεται, ἀλλ' ἐν τῇ προθυμίᾳ τῶν διδόντων.

Ἐκ τῶν λόγ. τῶν εἰς τὸν χήρας κατηγόδον.

Οὕτως μεγάλα δυνάσται πόδες ἁγίων εἰς οἰκίαν εἰσιόντες. αὐτὸν ὃ ἔδαφος ἁγιάζουσι, θησαυρὸς μυρίων εἰσαγόντων ἀγαθῶν· φύσιν πεπρωμένην διορθοῦνται· λιμὸν λύουσι, καὶ πολλῶν εἰσαγόντων τὸν ἐμπορεῖον. ἐν γὰρ ᾧ τῶν Ηλία πόδες εἰς τὸν οἰκίαν τῆς χήρας εἰσελθόντες, κρείττονα καὶ τῶν δόξαν εὐεργεσίας ἐπιδείξατο τόπον· αἴρουσαν τὸν οἰκίαν τῆς χήρας ἐποίησαν, καὶ τὸν ὑδρίαν ἄλευρα. κρεῖττόν τις τόπος οὐδεὶς καὶ ἀμείνων ἐγένετο τότε. πῶς; ἔσπειρεν εἰς ὃ τῆς δικαίου σῶμα, καὶ τὰ καταλειφθέντα μὴ πολλῆς τῆς ἀφθονίας ἐκ τῆς ὑδρίας ἐδείκνυεν. ἔσπειρεν ἄλευρον, καὶ ἐθέρισεν ἄλευρον, οὐκ ἐδεήθη βοὸς καὶ ζεύγους καὶ

ἀρότου

ἀρότρου δὲ αὖλακος· οὐδὲ ὑετῶ καὶ αἰθρίας καὶ δρεπάνης· οὐδὲ ἄλωνος καὶ δραγμάτων· οὐδὲ δρέμμων ἀφαιρούμεθα ἀπὸ τῶ καρπῶ καὶ ἄχυρα· οὐδὲ μύλης πεινῶντες· ἀλλ' ὁ μιᾶ χειρὶ ῥοπῆ τάντων ἀπεμόντων ὃ τέλος εὑρεῖ ὅτι τῆς ὑδρίας. τοιαῦτα τῆδε ἀγίων τὰ δῶρα· τοιαῦτα χαρίζονται πόδες ἁγίων· μᾶλλον δὲ καὶ πολλῶ πλείονα τάυτων. καὶ εἰ μὴ μακρὸν ἐπίοιμι λέγειν, πολλὰς δὲ ἀπαριθμησάμενος τοιαύτας δωρεάς. ἀλλ' ὥσπερ τιμήμασι τοιαῦτα φέρεσι δῶρα, ὕτως ἀτιμαζόμενοι μεγάλων ἐπάγεσι κόλασιν, καὶ πῦρ ἀσβεσίτητον. Ἀλλ' ὁ μὲν Πέτρος ἰῶ, φησι, καὶ ὁ μὲν Ἠλίας ἰῶ. τί λέγεις, εἰ τὰ μὲν ἴσα τῆ Πέτρω καὶ Ἠλίᾳ ἦν, ἀ τῆς αὐτῆς μετεῖχον φύσεως; οὐ γὰρ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ παρῆλθόσαν εἰς τὸν βίον ἡμῶν; οὐ τὰ αὐτοῖς ἔφασαν ἐτεράφησαν; οὐ τοῖς αὐτοῖς ἐχρήσαντο σχήμασιν; οὐ τῆς αὐτῆς καὶ γενεᾶς ἦσαν καὶ παίδας; ἢ ἦ καὶ τέκνα βιωτικὰ; ἔπειτα [ἢ] καὶ εἰς αὐτὰ τῆς κακίας ὁ βάραθρον κατέωσθησαν; ἀλλὰ πολλῆς ἀπέλαυσαν, φησι, τῆς χάριτος. ἀλλ' εἰ μὴ γενεσις ἀνασῆσαι ἐκελευόμεθα, καὶ ὀφθαλμὸς ἀνοῖξαι τυφλοῦ, καὶ καθᾶραι λεπρούς, καὶ χαλεπὰς ὀργὰς, καὶ δαίμονας ἐκβαλεῖν, καὶ τὰς ἄλλας τὰς τοιαύτας ἰατρὰς νόσους, καίτοι δι' εἰς τὰ τῆς ἀποστολικῆς ταύτης ἡμῖν. εἰ ἦ πολιτείας ἀξίωσις προσκειται τοῖς, καὶ ὑπακοῆς ὑπερβολὴ, καὶ τῆ κακῶ ἀλλοτρίωσις, ποῖον ταῦτα πρὸς ἐκεῖνα ἂν ἔχοι λόγον; καὶ γὰρ καὶ ὁ Χριστὸς οὐ τοῖς τὰ σημεῖα ἐργασαμένοις ἁπλῶς τὰ ἐπαθλα δίδωσι, ἀλλὰ τοῖς τὰ προσάγματα πεποιηκόσι τὰ αὐτοῦ. Δεῦτε γὰρ, φησι, οἱ εὐλογημένοι τῆ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· οὐχ ὅτι ἐθαυματούργησατε, ἀλλ', ὅτι ἐπείνασα, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ξένος ἤμην, καὶ συνηγάγετέ με. ὥστε εἰ καὶ ἐκεῖνα συνείσφλεγεν ἡ χάρις, οὐδὲν ἡμᾶς τῆτο παραβλάψαι δυνήσεται· ἀλλ' οὐδὲ ἀπολογήσασθαι ἐκεῖνα ἡμᾶς, ὅταν τοῖς βιώμασι τῶν πεπραγμένων ἐπέχωμεν. πολιτεία γὰρ ὀρθὴ, καὶ χωρὶς σημείων ἀπολάμπει τὸν θεόν· βίος δὲ παράνομος οὐδὲ μετὰ σημείων δυνήσεται τὴν κόλασιν ἐκφυγεῖν. Τοιαύτας τοίνυν μεταιρώμεθα ἀρετὰς, αἳ μὴ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας, καὶ τὸν πλησίον ὠφελῆσαι δυνάμεναι αὖ. Τοιαύτη ἡ ἐλεημοσύνη· ἐστὶ δὲ ἡ καὶ ἡσυχία, καὶ πᾶσα ἄλλη ἀρετὴ τοῖς τοιούτοις ἔχει. καίτοι γὰρ ἡσυχίας χωρὶς ἐλεημοσύνης, οὐδὲ ἡσυχία ὃ προσῆκον λογίζεται, ἀλλὰ γαστρίζομένου δὲ μᾶλλον καὶ χέρσι, ἴσως πυρῆς ὠμότητος χαλεπωτέρα. ὃ τί λέγω ἡσυχίας; καίτοι γὰρ σωφροσύνης, καὶ παρθενίας, ἐκτὸς ἔσηκας τῆ νυμφῶνος, ἐλεημοσύνης οὐκ ἔχων. καίτοι τί παρθενίας ἴσον, ὃ μηδὲ ἐν τῆ καινῆ τοῦ νόμου ἦλθεν ἐξ ἀνάγκης ἀφ' ὃ ὑπερέχει; εἰ δὲ παρθένοι ἐκβαλλόμενοι, ὅτῳ ταύτην μὴ δαψιλείας τῆς προσηκούσης οὐκ ἔχοιεν, τίς δυνήσεται ταύτης δῶν συγγνώμης τυχεῖν; οὐκ ἔστιν οὐδὲν, οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ἀπολέσθαι πάντας ἀνάγκη ἢ ταύτην οὐκ ἔχοντα. Εἰ γὰρ ὁ τοῖς βιωτικοῖς οὐδὲν ἑαυτῶ ζῆ, ἀλλὰ καὶ χερσὶν ἐργάζεται καὶ γραπώτης, καὶ γεωργὸς καὶ ἔμπορος, πρὸς ὃ κοινῆ συμφέρον καὶ ὃ τῆ πλησίον ὠφέλιμον ζωπυροῦσιν ἅπαντες· πολλῶ μᾶλλον ὅτι τῶν πνευματικῶν τῆτο μάλιστά ὅστι ζῆν. ὡς ὅταν ἑαυτῶ ζῶσι μόνῳ καὶ πάντων ἐχθρῶν πρεπτὸς ὅστι, καὶ οὐδὲ ἀθέατος, οὐδὲ τῆ ἡμέρας τῆ ἡμετέρου. Ὁ τοίνυν βουλόμενος ἡμέσθαι πλούσιος, ἡμέσθω πένης, ἵνα ἡμᾶται πλούσιος· ἀναλισκέτω, ἵνα συλλέξῃ· σκορπιζέτω, ἵνα συναγάγῃ. Εἰ δὲ καινὰ ταῦτα καὶ παράδοξα, καὶ ἀπείρηται σκῶπτε, καὶ λογίζου, ὅτι οὐδὲ ἐκεῖνος δυνήσεται ἑτέρως πλεῖν συναγαγὼν, ἀν' μὴ τὰ ὄντα σκορπίσῃ, καὶ τὰ ἕτοιμα πρόηται. Διὰ τί γὰρ μὴ τοῖς δεομένοις πρέχῃς; πάλιν μοι χορὸς παρεισέρχεται, φησι, καὶ ἐπιθυμῶ πλουτιῶ τοὺς ἀλλοὺς καταλιπεῖν. τίνος οὖν ἕνεκεν πένητας ἀλλοὺς ποιῇς; ἂν ἐμὲ γὰρ ἀλλοῖς τὰ πάντα ἀφῆς, πάλιν ἐπισφαλῆ φυλακὴν τὰ σὰ πάντα ἐπίστευσας· ἂν ἦ τῶ Θεῶ ἀλλοῖς καταλίπῃς συγκληρονόμοι ἐπὶ ἔργοις, δῆσαν ἐγὼ μείζοι κατέλιπες. Εἰ τοίνυν βούλει τοῖς πένησι καταλιπεῖν πλοῦτον πολύν, κατάλιπε τῶ Θεοῦ τὸν πρέσβεις. ὁ γὰρ μηδὲν σε ποιήσαντος, καὶ ψυχὴν δοὺς, καὶ σῶμα

Ἀφαρπάσας

Ex τῆ λόγ. ἐις τὸν παραβόλον Διάβολον. καὶ ἐις τὸν Λάζαρον.

Matth. κε. λδ.

Ex τῆ ἐρμην. τῆ κζ Matth. d' αγγ.

Ex τῆ ἐρμην. ἐ τοῖς Ρωμ. ἐπιστ.

Ex τῆς αὐτῆς.

ἀμαρτήσας καὶ ζωὴν χαρισάμενος, ὅταν ἴδῃ τοσαύτην ἐπιδεικνύμενον φιλοπωλίαν, πῶς οὐ πολλὰ αὐτοῖς δοίξει πλούτου; Εἰ γὰρ Ηλίας ὀλίγα τραφεὶς ἀλφίτου, ἐπὶ εἰδὲ τὸν γυναῖκα ἐκείνου τῆς παίδων αὐτοῦ πολυπραγμονῆσαι, ἀλλὰ μᾶς καὶ λίμνους ἐπὶ τὸ δωματίου τῆς χήρας ἔδυξεν· ἐννόησον ὁ τοῦ Ηλία δεσπότης πόσης ἐπιδείξεται φιλοσοφροσύνης. Εἰ βούλει πλουσίους τοὺς παῖδας καταλιπεῖν, τοὺς Θεοῦ καταλίπε· ὀφειλέτην αὐτοὺς. αὐτοὶ μὲν γὰρ τὰ χρήματα οὐ λήψονται, τοῦτο ἔσται δώσουσι ἴσασι· σὺ δὲ σὺ πολλὰ λαβὼν αὐτὰ τῷ Θεῷ δανείσῃς, ἀσυλλήπτους μένει λοιπὸν ὁ θησαυρός, καὶ μετὰ πολλῆς ἔσῃ τῆς παρὰ τοῦ κληρονόμου τὴν αἰτήσεως. καὶ γὰρ χάριν ἕξεις καὶ ὀφείλων τοῖς καταβάλλων τιμὴν ὁ Θεός, καὶ τοὺς δανείσας αὐτῷ, τοῦτο δὲ δανεικότων ἔδειξεν ἐρᾷ· καὶ οἷς μάλιστα ὀφείλει, τούτους μάλιστα φιλεῖ. ὥστε, Εἰ βούλει φίλους αὐτοὺς ἔχειν, κατάσχου χρεώστας. οὐ γὰρ οὕτω χαίρει δανεισὴς ὀφειλέτας ἔχων, ὡς ὁ Θεὸς δυφειλέτας δανείσας ἔχων. καὶ οἷς μὲν τοῦτο ὀφειλή, τούτους καὶ ἀποφεύγει· οἷς δὲ ὀφειλή, τούτοις καὶ ὑπηρετεῖ. Τί τοίνυν τοῖς δικαίοις τοῖς ἀδικαταδίκοις πρέπει; ἔσηκεν ὁ Χριστὸς ἕτοιμος ὑποδέξασθαι καὶ τηρῆσαι· οὐχὶ τηρῆσαι δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ δεξαμένους, καὶ μετὰ πολλῆς ἀποδοθῆναι σοι τοὺς παρ' αὐτοῦ. ἐκ τῶν ἐκείνου χρεῶν τοῦτο ἀφαίρει. οὐ τηρεῖ δὲ ταῦτα μόνον, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ τούτου λύει σοι τοὺς κινδύνους. ὅτι μὲν γὰρ τῶν δικαίων ἀδικαταδίκων δεξαμένους ταῦτα παρακαταθήκας χάριν ἡμῖν δεδωκέναι νομίζοιεν, φυλάττοντες ἅπερ ἔλαβον· ὅτι δὲ τοῦ Χριστοῦ τοιοῦτοί. οὐ γὰρ δεδωκέναι χάριν, ἀλλ' εἰληφέναι ὁμολογεῖ, ὅταν παρ' αὐτοῦ δέξηται. καὶ ὁ μὲν ταῦτα παρακαταθήκας λαβὼν, καὶ μισθοὺς ἀπαιτεῖ παρ' αὐτοῦ· ὁ δὲ Χριστὸς μᾶλλον καὶ μισθοὶ ὑπὲρ τούτου σοι δίδωσι. Διὰ γὰρ τοῦτό σοι ταῦτα χρήματα ἐκέλευσεν ὁ Θεὸς δοῦναι ἑτέρῳ, ἵνα σὺ αὐτὰ ἔχῃς. ἕως μὲν γὰρ αὐ μόνος κατέχῃς, οὐδὲ αὐτὸς ἔχεις· ὅταν δὲ ἑτέρῳ δῷς, τότε καὶ αὐτὸς ἔλαβες. ὥσπερ γὰρ Εἰ παιδίῳ τις ἀργύριον μικρῷ δῴη, καὶ κελεύει κατέχειν σφοδρῶς, ἢ καὶ τῷ οἰκέτῃ δῴη φυλάττειν σφοδρῶς, ὥστε μὴ ὀξεῖναι ἁρπάσαι ζῷ βουλομένῳ· οὕτω καὶ ὁ Θεὸς ποιεῖ. Δὸς ζῷ δεομένῳ, φησὶν, ἵνα μὴ ἁρπάσῃ τις αὐτὰ ἀπὸ σοῦ, οἷ ἢ συκοφάντης, ἢ βλάβολος, ἢ κλέπτης, ἢ μᾶλλον ὁ θάνατος. ἕως μὲν γὰρ αὐτὸς ταῦτα κατέχῃς, οὐκ ἀσφαλῶς κατέχεις· ἐὰν δὲ ἐμοὶ ταῦτα δῷς βλέπων τοὺς πένητας, ἐγώ σοι φυλάττω μετ' ἀκριβείας ἅπαντα. οὐ γὰρ ἵνα ἀφέλωμαι, λαμβάνω, ἀλλ' ἵνα πλείονα ποιήσω· ἵνα ἀκριβέστερον φυλάξω· ἵνα κατ' ἐκεῖνα σοι αὐτὰ τηρήσω καιρόν, καθ' ὃν οὐδεὶς ὁ δανείζων, οὐδὲ ὁ ἐλεῶν δύναται. τί μάταιε ποιῶ, ὦ πλούσιε, τὰ τῶν πενήτων ἐν τοῖς σοῖς θησαυροῖς ἀποκρύπτων; τί αὐτὸν μῶμος περὶ αὐτῶν ἀναγκαῖος, ὡς οἴκοθεν ἀναλίσκων; καὶ πατρῷα θέλοντι, ἃ τὰ σά· τὰ ἐγχειριζόμενα σοι δι' ἄλλους, ἃ μὴ σὰ γνησίως ἔκτα. ἃ ἔλαβες δός, καὶ τῶν χρόνων κέρδανον· ἔρχεται σοι, ὃν δώσων, καὶ λαμβάνειν ἐτάζων. τί τῇ γῇ παραδίδως θησαυρούς; δὸς τῇ ἐμῇ χειρί, φησὶν. Οὐ δοκεῖ σοι τῆς γῆς ἀξιοπιστότερος εἶναι ὁ τῆς γῆς δεσπότης; Εδωκα, φησὶν. ἀλλ' οὐ χρὴ παραλιμπάνειν ταῦτα ποιοῦντα· τότε γὰρ μόνον ἀπολογήσῃ, ὅταν μὴ ἔχῃς, ὅταν μηδὲν κεκτημένος ᾖς· ἕως δ' ἂν ἔχῃς, καὶν μυρίους ἔχῃς δεδωκώς, ὥσπερ ὀφειλέτης δόξεις. Μήτε γοῦν ὁ πλούσιος μέγα φρονείτω πολλὰ δίδους, μήτε ὁ πένης καταπιπτέτω, ὡς ὀλίγα προέμενος· πολλάκις γὰρ δόξει ἐκείνου πλείονα δέδωκε. Τὸ γὰρ πολὺ καὶ τὸ ἔλαττον, οὐ τῷ μέτρῳ τῶν διδομένων κρίνεται, ἀλλὰ τῇ δυνάμει τῆς οὐσίας τῶν προεμένων. Σὺ δὲ πλουτῶν μὴ τρέφων καὶ κόλαζε, ὡς ἀπὸ πηγῶν δαπανῶν, οὕτω χαίρεις· Εἰ δὲ πλουτῶν ἴδοις, τότε σοι ὁ τῆς πενίας ὑπολίπεται φόβος. Δὸς ζῷ δεομένῳ, καὶ μὴ δὸς ζῷ ὀργὴν ὑβρίζοντι, ἵνα μὴ μετὰ τῶν σῶν χρημάτων καὶ τὴν ψυχήν ἀπολέσῃς τὴν ἐκείνου. σὺ γὰρ αἴτιος Εἶ τῆς ἐκείνου ἀπωλείας, ἐκ τῆς ἀκαίρου φιλοτιμίας. Εἰ γὰρ καὶ ὑπὲρ τῆς ὀργῆς ἠθέλησαν, ὅτι τὸ ὑπερπόδισμα αὐτοῖς ἀχρεῖος ἔμελλεν ἔσεσθαι, πάλαι ἂν ἐπαύσαντο τούτου ὑπερπηδῶντες. τυφλὸς οἶδεν ἐλεούμενος εἰς ὑψηλὸν βασιλείαν ἐκφωνῆσαι, καὶ πτίγμις

Ex τ λδ΄. τ αἰς τοῦ αὐθεντ.

Ex τῆς ἑρμην. τῆς θεοῦ Ρωμ. ὑπερ.

Ex τ ἑρ. τῶ κατὰ Ματθ. ᾠδ. ηγ.

Ex τῆς θεοῦ Κοσμ. β΄. ὑπερ.

Ex τῆς θεοῦ Ρωμ. ὑπερ.

Ex τῆς θεοῦ Κοσμ. β΄. ὑπερ.

Ex τ ἑρμην. τ κτ Ιωάν. ευαγγ.

χ ἰχθ

πίχοις παρασκευὴν καὶ βοήθειαν ἐπιδοθείης, οὐδὲν οὕτω τῆς εἰς οὐρανὸν ἀναβάσεως. Ὅταν δὲ μὴ παρὰ ὑπάρχῃ σοι ἀναπαῦσαι τὸν ἀδελφὸν, ἡ δὲ οἰκία μόνον οἴδεν, οὐδὲν οἶδεν, ὅπου οὐχ οὕτως ἐποίησας. καὶ γὰρ εἰ ἔπη, μὴ παίζῃς ἁπλῶς ἔρα παρακαλεῖ τὸν ἀναπαῦσαι, ἀλλὰ παρακάθηται, παρὰς δὲ ἡσυχίαν ἄγοις. ὦ πλείονος ἀξίωμα τῆς πενίας. τὴν Θεοῦ γὰρ παρασκευάζει, κρείττονας ἐπιτίθησι τοὺς πένητας Θεὸς, καὶ ὁ δεχόμενος. Ὅταν δὲ λυπηρὸν ᾖ σοι μεῖζον, δὸς ἐλεημοσύνην εὐθέως, καὶ χαρείσῃ σοι συνιέναι, καὶ ὅλη πόση χαρὰ ἐπίσταται. Τὸ γὰρ κέρδος τὸ παθεῖν μᾶλλον καὶ ὀλίγον ἢ, τοσοῦτόν ἐστι, ὡς πᾶσαν ἀποκρύψαι ζημίαν σωματικήν. Καὶ εἰ ἀπιστεῖται, πιστεύσατε καὶ ὄψεσθε τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ. ἀλλ' ὦ τῆς ῥᾳθυμίας, ὦ τῆς ἀγνωμοσύνης, ὅτι ἅπαντες μὲν σπουδάζομεν πάντες καὶ πανταχοῦ ζωὴν ἡμῶν ποιήσασθαι μικρὰν ἀγαθὴν, κἂν σὺν ἀγῶσιν ταύτην εἰσάγῃ, κἂν πολλῆς τῆς ἀκηδείας ἐξεταζόμεθα, καὶ τῆς ἀκριβολογούμενα περὶ τῆς δικαιοσύνης, εἶτα ἔχομέν τινα θαρρεῖν. κἂν μείζων ὁ μισθὸς, ἐὰν μὴ ἐπ' ἐλπίδι μισθοῦ πενῇς· ἀφ' ἑαυτοῦ γὰρ πάντα ἀφ' ὧν Χριστὸς, καὶ μὴ ἀφ' ἑτέρου ἐλπίδα ποιῇ τοῦ μισθοῦ. Εἰ γὰρ ποιήσας ἡμᾶς ὁ Θεὸς οὐκ ἐδεήθη, οὐδὲ ἡμῶν προϋπηργμένου καλοῦ, ἔσται τὰ ἡμῶν ὅλως ἐδεήσατο· τοῖς τοσαῦτα πεπονηκόσι καὶ πεπληκόσι καὶ ἐκεῖ τοσοῦτον ἀπολαύσασι τί δὲ δεήσει); καὶ ἡμᾶς μὲν ἐκεῖ ἡμῶν αὐτῶν μόλις ὀλίγου χρείαν καταφρονοῦμεν, αὐτὸς δὲ ἐκεῖ ἡμῶν ὧν ἔσται δίδωκε. καὶ γὰρ ὧν φιλίας δι' ἀνθρώπων καὶ κινδυνεύειν πολλάκις ἀριθμοῦμεν· ἐκεῖ δὲ τῆς τοῦ Θεοῦ φιλίας οὐδὲν χρήματα προτιθέμεθα; Καὶ πῶς δὲ δίκαιον, ὃν ὁ μὲν Χριστὸς ἕνεκεν τοῦ ψυχρὸν ἐπιεικῶς ἐκεῖ ἡμῶν, καὶ ὃ αἷμα ὃ τίμιον ἐξέχεε δι' ἡμᾶς, οὐδὲν ὅλως ἀγαθὸν γενόμενοι ἡμεῖς δὲ οὐδὲν χρήματα προχόμεθα δι' αὐτὸν, ἀλλ' ἀφειδοῦμεν χυμοῦ καὶ ξένου τοῦ ἐκεῖ ἡμῶν ἀποδεικνύοντα; καὶ τῆς ἡμᾶς τῆς μελλούσης ἀξιοῦσθαι) κολάσεως; εἰ γὰρ μὴ ὁ Θεὸς, ἀλλ' ἡμεῖς ἑαυτοὺς ἐκολάζομεν. ἆρα οὐκ ἂν καθ' ἑαυτοῦ τὸ ψῆφον ἐξενέγκαιμεν; ἆρα οὐκ ἂν ὧν τῆς γαστρὸς ἕνεκεν ἑαυτοὺς κατεδικάσαμεν πυρί, τοῦ ἐκεῖ ἡμῶν τοῦ ψυχροῦ θέντα λιμῶ τηκέσθωσαν ἀφιορᾶτε; καὶ τί λέγω χρήματα; εἰ γὰρ μυρίας ἐχόμεν ψυχὰς, καὶ ἁπάσας ἐκεῖ αὐτὸν θεῖναι ἐχρεών; εἴ τις ἡμῖν ὅτι θανατοῦν ἔπιττο, εἶτα παρῃτούμεθα πρόφασιν τὰ ὄντα παρεισάγοντες ἀπαλλαγῆναι, καὶ χάριν ἂν ὁ παραγγείλας ἐνόμισεν· νῦν δὲ ὅτι γέενδν ἀγαθοῖς ὁδὸν, πρὸς τὰ ἡμῖν διδόντας ἐλευθεροῦσθαι, αἰσχύνῃ καὶ κολάζεσθαι καὶ κατέχει· εἰκὸς τὰ ἡμέτερα, ὥστε τὰ ἡμέτερα προεῖσθαι; ἐκ ποίου ἔχομεν ἀπολογίαν, τίνα συγγνώμην, καὶ τῶν σωζομένων καὶ τῶν ἐκφευγόντων ἑαυτὸν ἀποστερούντες, πῶς οὐκ ἀμφότερα μὴ ἀδείας καρπώσασθαι; Εἰ γὰρ ἀξιώματος τις βιωτικοῦ ὅλην πολλάκις τὴν οὐσίαν ἐπίδοσιν, ἀξιώματος δὲ μέλλοντος σωθῆναι, ἐκεῖ σωθῆναι πολὺ προθυμότερος χρέοιτο (πολλοὶ γὰρ ἤδη πρὸς πολλοῦ τὴν ζωὴν ταύτην ἀπεδύσαντο τὴν ἀρχὴν, ἕτεροι δὲ ἀφ' ταύτην καὶ τὴν ζωὴν αὐτὴν πολλάκις, ἀλλ' ὅμως ἡ ταῦτα εἰδότες, πόσα χύσουσιν αὐτὰς) εἰ τοίνυν γε ταῦτας τοσαῦτα ποιοῦσιν, γε τῆς μελλούσης ἐκείνης ἡ ἀναφαίρετον πῶς οὐκ ἂν ἡμῖν ἀθλιώτερον μηδὲ ὀλίγα προϊεμένοις μηδὲ ταῦτα πρὸς ἐρῆτον, ἃ ἡ μικρὸν ὕστερον ἄκοντες ἐκεῖ ἀφήσομεν; ποίας ἐκεῖ οὐκ ἂν εἴη μανίας, ἅπερ ἄκοντες ἀφαιρούμενα, ταῦτα πρὸν ἐκόντας δοῦναι καὶ μὴ ἑαυτοῖς λαβεῖν, μὴ βουλήθῆναι; ἀλλὰ οἰκέτας μὲν ἡ ἡμετέρους ἡ ἵππους παρεδείγματα χρυσᾶ περιτίθημι τοῦ διαστόλου ἡ γυμνοὺς παρίστα καὶ ψυραυλοῦντα καὶ χεῖρα ἐκτείνοντα προσοράω, καὶ πολλάκις ἀπηνῶς βλέπων ὀφθαλμῷ πάντως τὴν μανίας χεῖρον ἡμῶν; Ὅταν γὰρ ὁ Θεὸς πρὸς ἡμᾶς ἀποστέλλῃ τοὺς πένητας, ἐκ τῆς ἐκείνης δοθείσης κληρονομίας εὐθὺς, ἡμεῖς ἡ πρὸς ᾧ μὴ δῶμεν καὶ ὑγειαθέντας ἐκπέμπωμεν, ἐντεῦθεν πόσων σκηπτῶν, πόσων κεφαλῶν ἀξίων πρᾶγμα ποιῶμεν; εἰ γὰρ σὸς οἰκέτης παρὰ σοῦ κληθεὶς εἰς ἕτερον ἀπῆλθεν οἰκέτην ἀργύρεον ἔχοντα σὸν λαβὼν, καὶ μόνον κατὰς ἐπιμπλὰς χεροὶν, ἀλλὰ καὶ ὑγειαθεὶς, οὐκ ἂν εἰργάσω τὸν ὑγειάσαντα; πόσην οὐκ ἂν δίκην ἀπῄτησας, ἅτε λοιπὸν αὐτὸς ὢν ὁ ὑγειασμένος;

Ex τῶν αὐτῶν.

Ex τῶν περὶ Θεοῦ λόγ. ἀπτ.

Ex τῶν ἐπιλύσ. τῶν περὶ ἀμαρτ.

Ex τῶν λόγ. ϐ΄, εἰς τὸν δίκαιον μὴ πένεσθαι.

Ex τοῦ ἑρμων. τοῦ κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

εἰ ὃ ὅτι αὐθέντων τοῦτο, ὅτι δὲ καὶ θεόπνευστα καὶ τῶν ἀποστόλων διακονήματα πόσῳ μᾶλλον εἰ μηδὲν βούλει δοῦναι αὐτοῖς τῷ πίστει, τί καὶ ἀναιρεῖς τὴν εἰρήνην ψυχήν; μὴ γὰρ, εἰ πρόσταξεν τοιαῦτα ἀκούσαι, πρόσταξε καὶ σοί; ἀλλ' ἀναίσχυντός ἐστι, φησι, καὶ ὅτι τί ἔχω βοᾶ. τί λέγεις; ποσάκις τραπέζης ἐβδελυξάμην τὸν ὑπηρετοῦντα εἰκότως κελεύσας, ἵνα σχολαιότερον βαδίσῃ, πάντα αὐτὸν ἐφ' ὑβρεσι καὶ ὑπὲρ ἀναβολῆς μόνον μικρᾶς, κἂν τοιγε σφόδρα εἰδῶς, ὅτι καὶ μὴ βλέπων, ἀλλὰ μακρὰν ὄντα ἀπολαύσῃ τῆς ἡδονῆς· καὶ σαυτὸν μὲν ὑπὲρ τοῦ μηδενὸς ἀναπολογήτους οὐ καλῶς ἀναίσχυντον, καὶ ὃ πάσχω καὶ ὑπὲρ τῶν μειζόνων διδάσκοντα δὲ πέμπτα (οὐδὲ γὰρ πρὸς ὑμᾶς ὁ λόγος, ἀλλὰ πρὸς λιμὸν ἅπας ὁ φόβος αὐτῷ) τοῦτον ἐπαινῶν καλῶς καὶ ἀναίσχυντον; καὶ πῶς οὐκ ἐρεῖτε τοῦτο ἀναίσχυντος; Εἰ σὺ μικρόν τινα ψαλτὸν κατεσκεύασεν ἀπὸ τῆς σῆς ἰδίας, καὶ οἰκέτας καλῶς, καὶ τεχνίτας, καὶ πόλεμα ἀναπέπτωκε καὶ οἶκον· πῶς καὶ πάντα εὐραχίοις δὲ χορτοις καὶ πηλῷ κείμενον, καὶ ἄπαντα κρυμοὶ πανταχόθεν περιορᾶς; ποῖον θηρίον τοῦτο οὐ κατακλασθείη τοῖς προσβλήμασι; τίς ὕπνος ὠμὸς καὶ ἀπάνθρωπος, ὡς μὴ ἡμέσθαι τούτοις ἤμερος; ἀλλὰ γὰρ εἰσί τινες, οἳ πρὸς πολλὴν ἀπωλείας ἧκασιν, ὡς οὐ μόνον οὐκ ἐλεεῖν καὶ δακρύειν καὶ συμφορᾶς, ἀλλὰ καὶ ὑβρίζειν πολλάκις καὶ λέγειν ἄξια παιζόντων αὐτῶν. τίνος ἔτεκεν ἄξια πάσχοιεν, εἰπέ μοι; ὅπου πρέπεσθαι βούλονται, καὶ μὴ λιμοῦσθαι; οὐχί, φησι· ἀλλ' ὅπου ἀργοῦντες. σὺ δὲ οὐκ ἀργὸν ἀπαιτήσας; οὐχὶ δὲ ἐργασίαν πολλάκις πάσης ἀργίας χαλεπωτέραν ἐργάζῃ, ἁρπάζων, καὶ βιαζόμενος, καὶ πλεονεκτῶν; χρῆσθαι δέ σοι καὶ τοιαύτῃ πρὸς ἀργίαν· τῇ γὰρ πλεονεκτεῖν καὶ ἁρπάζειν ὃ ἔστως ἀργεῖν ἔτι πολὺ βέλτιον. Οὐκοῦν εἰδὼς πάντα, καὶ εἰπὼν, ὅπου ἀποπνίγομαι ὅπου πένης ὤν, οὕτως ὑγιὴς, μηδὲν ἔχων βουλόμενος πρέφεσθαι ἀργὸς ὤν. ταῦτα, ἅπαξ εἰπὼν, εἶτα πρὸς ἑαυτὸν μᾶλλον ἢ ἐκείνῳ δὸς αὐτὰ μετὰ παῤῥησίας εἰπεῖν πρὸς σε, ὅτι ἀποπνίγομαι, ὅτι ὑγιὴς ὢν ἀργός, καὶ οὐδὲν προφάσεις ὢν προστάξει ὁ Θεός. καὶ σὺ μὲν ἀργίας ἐγκαλεῖς, αὐτὸς δέ σου καὶ ἔργων πονηρῶν, ὅτι ἁρπάζεις καὶ πλεονεκτεῖς, καὶ ἑτέρων διαπερπικοίκιας. ἀλλὰ ψεύδεται πολλὰ καὶ πλάττεται. ἀλλὰ καὶ σοὶ τοῦτο ἄξιος ἐλεγθῆναι, ὅτι εἰς τοιαύτην σε πίστιν ἀναγκάσω, ὡς καὶ τοιαῦτα ἀναισχυντεῖν. ἡμᾶς δὲ οὐ μόνον οὐκ ἐλεοῦμεν, ἀλλὰ καὶ πᾶσι σκῶμα προσλήμψῃ ῥήματα· οὐκ ἐλάσει ἄταξ δὲ δὶς, λέγοντες; τί οὖν; οὐ δὶς πεφίλοσαι πάλιν, ὅτε ἅπαξ ἐπεσάφη; ἀλλ' ἵνα μὴ καὶ τῇ σαυτοῦ γαστρὶ τύπτῃς ἀδηφάγον νόμιζε, καὶ λέγε πρὸς αὐτὴν, ἐπεπλήσθης ἤδη, μὴ ζήτει πλέον· ἀλλ' ἐκείνῳ μὲν καὶ ὑπὲρ ὃ μέλλεσι διαῤῥήγνυσθαι, τοῦτον δὲ καὶ σύμμετρα αἰτοῦντα ἀπεστρέφῃ; καὶ πῶς αὖθις εἰσακουσθῆναι βούλει παρακαλῶν; οὐ γὰρ προσιδοῦ ἅπαξ ἀλλοδόμενος, καὶ μὴ δοὺς ἐκ τοῦ αὐτοῦ, πῶς ζητήσει λαβεῖν ἐκ τοῦ οὐκ αὐτοῦ; Ἆρα οὐχὶ κατηγορίας ἄξιον τοῦτο, ὅτι παρασίτους μὲν τρέφειν καὶ κόλακας ζημίας δὲ πρᾶγμα οὐχ ἡγούμεθα εἶναι; Εἰ δὲ πένητα προσιόντα λιμῷ καὶ κρυμῷ καταπιέζομεν ἰδόντες, καὶ μόνον προσορῶμεν αὐτοὺς, ἀλλὰ καὶ κατεπεμβαίνομεν αὐθαίρετοι; τί γὰρ οὐκ ἐργάζεται, φησι; τί δὲ ἐργάζεται πρόφασιν; σὺ δὲ ἐργάζου πάντως ἔχεις ἃ ἔχεις, οὐχὶ κλῆρον παπῴου λαβών; Εἰ δὲ ἐργάζῃ, μὴ τοῦτο ἀναιδίζεις ἑτέρῳ; ἀλλ' ἐπιδέτης ἐστί. τί λέγεις; ἀρτύνους ἔτεκεν καὶ ἱματίου ἐπιδέτην καλεῖς; ἀλλ' αὐθαίρετον πολλῷ αὖθ', φησι· σὺ δὲ πόθεν τὰ σαυτοῦ καλῶς δίκαιος; τί δέ; πάντες ἀπὸ ἐργάσιας πόνου; οὐδεὶς ἀπὸ κανόνος; οὐδεὶς ἀπὸ δικαστηρίων; οὐδεὶς ἀπὸ κλοπῆς; οὐδεὶς ἀπὸ τόκου; οὐδεὶς ἀπὸ καπηλείου; οὐδεὶς ἀπὸ ἄλλης πρεπούσης; ἀλλ' ἀνεκύσαμεν τινες τοιαῦτα ἀπόδυσμοῦ καὶ μεγάλα βοῶντες, καὶ γυμνοὺς ἀναλέπτοντες εἰς εὐρεσιν, αὐθαίρετον ἐπιδέτην, ἀπατεῶνα, τὸν ἔρωτα καλοῦμεν. οὐκ αἰσχύνῃ ἐπὶ ἐπιδέτην καλῶν; μηδὲν δρᾶν, καὶ μὴ κατηγορήσῃ τοῦ πένητος. ἀλλ' ἔχει, φησι, καὶ σημαίνεται. τοῦτο σου κατηγορεῖ, οὐκ ἐκείνου. οἶδε πρὸς ὑμᾶς ἔχων, πρὸς θηρία μᾶλλον, ἢ πρὸς ἀνθρώπους· καὶ ὅτι καὶ ἐλεεινὸν φύγ-

ξηται

Ex τῆς ἐρωτ. τοῦ πρὸς Κορ. α. ὅπ.

Ex τοῦ ἰρωτ. τοῦ πρὸς Ματθ. ὁμιλ.

Ex τῆς πρὸς Εβρ. ὅπ.

ζηται ῥῆμα, οὐδὲν ἐφέλκεται· καὶ ἀφ' τούτου ἀναγκάζεται καὶ σχῆμα σεμνὸν ἑαυτῷ ἐπιτιθέναι, ἵνα σε τοῦ ψυχικοῦ ἀποκλείσῃ. ὦ τῆς ὠμότητος· ὦ τῆς ἀπωλείας· ὦ τῆς ἀπάνθρωπίας [τῆς ἀνελεημόνων καὶ ἀθέσπιστον] εἰδὼς ἴδωμεν πέντε ἢ ἑπτὰ ἐπιτιθέντα, οὐκ ἀποκτείνεται; φησί· καὶ ἵνα ἀπὸ βύσματος εἰ δόξῃ, ὅτι σεμνύεται· εἰδὼς ἴδωμεν γυμνὸν ἢ ῥακοδυτοῦντα, καὶ τοῦτον κακίζομεν. ὦ τῆς ἀναισχύντου ταύτης ἀνελεησίας. ἀλλὰ μὴ βουλῇ, δός· καὶ ἂν μὴ βούλῃ, ἀπόπεμψον. Ἀλλὰ τί ἄθλιος εἶ καὶ ταλαίπωρος; Ἀλλὰ τί οὐκ εἶ ἄνους καὶ ἐλεεῖς, καὶ οὐ θέλεις ἀποτρέπεις; ὅταν γὰρ ὁ ἀφὼν ἀκούσῃ σοῦ, ὅτι οὐκ ἀπατεών, οὐκ ἄγριος ἐστι κριτής, οὐδὲ τούτοις δίδωσιν, ἂν ἐκείνοις πολὺ μᾶλλον ἐπιπλήσει τοιούτοις εἶ). καὶ τίνος ἕνεκεν, φησί, καὶ ἀκροθιγασμένα μὴ γυμνοῦσι; ἀλλὰ σύ. Εἰ ἐλεήμονες ἦμεν, οὐκ ἂν ἴσμεν τούτων αὐδὲν τῶν πονηρῶν. Εἰ οὐκ ἐφεστῆς ἐφεστῶτι ἐπιλύειν, οὐκ ἂν τοσαῦτα ἐμηχανήσαντο. τίς γὰρ οὕτω ἄθλιος, ὡς θέλειν ἀποδύρεσθαι δημοσίᾳ μετὰ τῆς γυναικὸς γεγυμνωμένης καὶ τῶν παίδων; πόσης ταῦτα πενίας ἀνέγεσθαι; καὶ οὐ μέτον οὐκ ἐλεοῦνται, ἀλλὰ καὶ κατηγορεῖται πρὸς ἡμῶν ὡς ἀναίσχυντοι. καὶ σὺ μὲν ἁρπάζων οὐκ αἰσχύνῃ, ἐκεῖνος δ' ἐπαρὰς ἀρτύσας δικαίως ἀναίσχυντος; πότερα τῷ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ ἀποστραφῇς. Πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, ὅτι σὺ μὲν χαίρεις ὀλβίους καὶ πλουσίους, καὶ εἰς ἑαυτὸν βαθεῖαν πολὺν καθασύρων, καὶ μαλακοῖς σῶμα τρυφῶμασι τὸν βίον ἀκατάλυτον· τὸν δὲ πένητα γυμνὸν καὶ πεινῶντα καὶ λιμώττοντα καθορᾷς; καὶ τί λέγω γύμνωσιν καὶ σῖτον, ὅταν γε καὶ παῖδας ἰδὼν ἀναγκαζομένους πιπράσκεσθαι ἄωρον ἄγονται ἡλικίαν, ἵνα τῆς ἡμετέρας ἀναισθησίας καθίκωνται; ὅπου γὰρ βλέπουσι καὶ γυμνοὶ καθεύδοντες, ὅτι ἀπὸ τῆς ἡλικίας, ὅτι ἀπὸ τῆς συμφορᾶς σοῦ ἀνέλεως ἐπισπάσαντο καθέστηκεν τοῖς τοσούτοις κακοῖς ἑτέραις χαλεπωτέραν προσῳδίαν, ἵνα λύσωσι λιμόν· κενοφωνίαν εἶ) νομίζοντες ἀποχρῆσθαι τῷ κοινῷ τούτῳ φωτὶ καὶ τῆς πᾶσι δεδομένης ἀκτῖνος, ἢ λιμῷ παλαίειν διδοῦσαι, καὶ οἴκτου ἀπομάξειν δύνανται. Οὕτως μέγα κακὸν ἀνέλεως, καὶ τιμιωτέρου ἀνδρὸς ἐλεήμων. ἐλεημοσύνη γάρ ἐστιν, ὅταν μὴ πλεονεξίας γίνηται, ὅταν μὴ ἀσωτείας, ὅταν μὴ νομίσῃς δίδοναι, ἀλλὰ λαμβάνειν, ὅταν ὡς βιαιοτέρου ὄντος, ὅταν ὡς κερδαίνων καὶ μὴ ἀπολλύς· ἐπὶ τούτου καὶ χάρις. καὶ γὰρ ἕτερον ἐλεοῦντα χαίρειν, καὶ δυσχεραίνειν χρή. πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, εἰ τοῦ ἑτέρου λύειν ἀθυμίαν αὐτὸς ἀθυμεῖς; εἰ γὰρ ἀθυμεῖς, ὅτι ἕτερον ἀπήλλαξας ἀθυμίας, ἑκάστης ὠμότητος καὶ ἀπανθρωπίας δεῖγμα σὺ φέρεις. βέλτιον γὰρ μὴ ἀπαλλάττειν, ἢ ὕστερον ἀπαλλάττειν. τί δὲ καὶ ὅλως ἀθυμεῖς, καὶ θεσπέσιε; μὴ ἔλαττόν σοι δοκεῖ χρῆσιν; ὅλως εἰ τοιαύτην ἔχεις προαίρεσιν, μηδὲ ὅλως· εἰ μὴ θαρρεῖς, ὅτι πολυπλασιάζεται σοι τὰ ὑπάρχοντα, μὴ προσίῃ. ἀλλὰ τοῦτο ζητεῖς τοῦ δανείσοντος; ἀλλὰ τί; ἄφες τοῦ ἐλεημοσύνου ἐλεημοσύνην εἶ), καὶ μὴ ἐμπορεύου. πολλοὶ μὲν οὖν καὶ τοῦτο ἀπέλαβον, ἀλλ' οὐχ ὕστερον ἔλαβον, ὡς τούτου πλέον ἔχοντες τοῦ οὐ λαβόντος. ἢ τοῦτο ὑπὲρ ζητοῦντες καὶ λαμβάνοντες, τὸ μισθὸν ἐλάττουσι καὶ κακοῦσι. Μὴ τοίνυν λέγωμεν, ὅτι ὁ ἀφὼν ποιητὴς καὶ οὐκ ἄξιος οὗ παθεῖν, ὁ ἀφὼν οὗτος, ὁ ἀφὼν ἀπρόσιτος. μὴ πρὸς τοῦτο ἀξίαν ἴδῃς τοῦ δεομένου τὴν ἀνελεημοσύνην, ἀλλὰ πρὸς τοῦτο χρείαν μόνον. κἂν γὰρ εὐτελὴς ἢ καὶ ἀπρόσιτος, κἂν εὐκαταφρόνητος, οὕτω σοι ὁ Χριστὸς λογίζεται καὶ μισθόν, ὡς αὐτὸς οὗ παθών δι' ἐκεῖνον. Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινόν ποτε εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, καὶ ἰδοὺ χωλὸς οὐκ ἀπὸ χθιλίας μόνον ἀυτοῦ βαστάζομενος, ἔκειτο πρὸς τοῦ θύρας τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἰδὼν αὐτοὺς εἰσιόντας προσῃτεῖτο αὐτοῖς ζητῶν ἐλεημοσύνην λαβεῖν παρ' αὐτῶν. τί οὖν ὁ Πέτρος; βλέψον εἰς ἡμᾶς, φησίν, ἵνα μὴ ἀπὸ τῆς ὄψεως ἢ ἀπόδοξις τὴν ἀνελεημοσύνην καὶ χρεία λάβῃ, οὐδὲ ἀπόκρισιν· ὁ σολισμὸς δείκνυσί σοι ἀκτήμονα. τί οὖν; τοῦτο ὅλον ὁ κατόρθωμα τοῦ ἀποστόλου πρὸς πένητα, ἵνα μὴ διορθώσῃ τοῦ πενίαν, ἵνα εἴπῃς αὐτῷ, οὐκ ἔχω χρυσίον καὶ ἀργύριον; ἀλλὰ μείζονα πλοῦτον. ἀργύριον, φησί, καὶ χρυσίον οὐκ ὑπῆρχέ μοι·

Εκ τ' ἱερωλω. τῆς πρὸς Κορινθ. α ὁμιλ.

Εκ τῆς πρὸς Κορινθ. β'. ὁμ.

Εκ τ' λόγ. τ' εἰς τὸ ἐγένετο κατὰ λειψάνων.

Πραξ. γ. α. Εκ τῶν λόγ. τῶν εἰς τὸν ὁποκαρδιὸν τὸν ἐξέλθων τὸν ἐπιστέλων.

μοι· ὃ γ' ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι· ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔγειρε καὶ περιπάτει. Εἶδεν πενίαν χρημάτων, ἐπλοῦτον χαρισμάτων· ὅρα λοιπὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ὑπερβολήν. Βλέψον εἰς ἡμᾶς, φησίν· οὐχ ὕβρισεν, οὐκ ἐλοιδόρησεν, οὐκ ἀπεκρύψατο, ὃ πολλάκις πεπόνθαμεν ἡμεῖς παρὰ τῶν ὑπηγμένων ἡμῖν, βλέποντας αὐτῶν ἀπαιτοῦντας, παρὰ ἐργασίαν αὐτῶν δεόμενοι, ἐγκαλοῦντες αὐτοῖς ὅτι καὶ ἡδύνατο. μὴ γὰρ τοῦτο ἐπαιδεύθης, δοῦλε θεοῦ; οὐκ ἐκεῖ- λαβύνθης ὀργίαν εἰπαλῆι, οὐδὲ κακίαν κατηγόρει, οὐδὲ ὠμότητα θηρίων διεδίζει· ἀλλὰ πενίαν δέρ- Ἐκ τῶν ἑρμῶν. τῆς περὶ Ρωμ. θοῦ, καὶ συμφορὰν ἰᾶσθαι, καὶ χρεία τοῖς χειμάρροις ὀρέγει. Μὴ τοίνυν βίους καὶ πράξεις πολυ- πραγμόνα μέλλων ἐλεημοσύνην ποιεῖν. ἐπὶ γὰρ ἑκάστης τοῦ ἀνθρώπου ἀναγκαίας ὄντι, ὑπὲρ ἑνὸς ἄρτου ζωὴν ὁλόκληρον διεργάζεσθαι. εἰ γὰρ ἀνδροφόνος, εἰ γὰρ λῃστής, εἰ γὰρ ὁποῖόν ὁ παρεστηκὼς ὄντι, ἄρτου καὶ ἀργυρίου ὀλίγου οὐ δοκεῖ σοι ἄξιος εἶναι; ἀλλ' ὁ μὲν διαστὰς σου καὶ πλη- σίον αὐτῷ διατίλλει· σὺ δὲ τῆς ἐφημέρου τροφῆς αἰτοῦντα ἄξιον κρίνεις; οὐκ οἶδα ὅτι καὶ ὁ Ἀβρα- ὰμ ὑπεδέξατο μάλιστα μείζονος θαυμάζεται, ὅτι μηδὲ εἰδώς τίνες ἦσαν ἀγγέλων ἐπιστάτης, ἰδὼν ἀνεπήδησε, καὶ εἰς ἀπάντησιν ἔδραμε, καὶ παρεσκεύασεν ὅπως τάχιον, καὶ εἶπε· Κύριε, εἰ θέλεις χάριν εὑρεῖν ἐνώπιόν σου, μὴ παρέλθῃς παῖδά σου. μὴ τοίνυν μηδὲ σὺ πολυπραγμόνει· ἦλθε γὰρ Χριστὸς δίκην. αἰεὶ γὰρ αἰεὶ διεργάζεσθαι μέλλῃς, πολλάκις καὶ δίκαιον ἄνδρα ἀνδράμῃ, καὶ τάχα οὐκ τύχῃ μισθὸν ἀπολῇς. Μηδὲ τὰ οἰκεῖα μόνων τῶν πίστεως φρον- Ἐκ τῶν ἑρμῶν. τῆς περὶ Ἐκ- κλησίας. τίζωμεν, τῶν δὲ ἄλλων ἀμελῶμεν· ἀλλ' ἐπὶ πᾶσι ἴδωμεν καὶ κακῶς πάσχοντα, μηδὲν ἕτερον ἀνδρα- γαθίζωμεν. ἔχει γὰρ ὁ δικαίωμα τῆς βοηθείας, ὁ καὶ κακῶς πάσχει αὐτοῦ. ἀλλ' οὐκ οἶδα πό- θεν αὐτῇ κεχαράκτηκεν ἡ ζωηφόλα· καὶ μὲ κατανοῶν ἴδωμεν ὁ ἐπερώσει, οὐκ ὀρέγομεν χεῖρα· πολλοὶ δὲ τῶν οἰκετῶν ἐπὶ ὄρεσι μόνοι καὶ ἐρημίαις ἐσμὸν ἀπονενοήκασι. καὶ ἕλλην, καὶ Ἰουδαῖος, καὶ ἕτερόν τινα ἴδῃς ὁ περιπάσει, θεῖ ποιεῖ δηλ. ἡ γὰρ τοῦ μισανθρώπου ἀγάπη μόνους ὁπλίζουσα, καὶ κείνους μόνους θεῖ ποιεῖ ἐθέλειν, καὶ κείνους δὲ πάλιν ἀνεργάζομένους, ἐὰν μὴ ᾖ ἄξιος, ἐὰν μὴ ᾖ δίκαιος, ἐὰν μὴ ᾖ σπουδαῖα ποιῶν, [ἡ]οὐκ ὀρέγειν χεῖρα, ὃ πλέον τῆς ἐλεημοσύνης ἔχθρα· ἡ γὰρ τοῦ ἀνθρώπου δόξα χρώμενα πάλιν ἀναιρήσει. Εἰ γὰρ, ὅσον ἐὰν ἴδῃς ἀγγέλους ἐγκείμενον, ἐγκείμενος, ἡ οὐ περιεργάζῃ τινὸς ὄντι· πολλῷ μᾶλλον ἀνθρώπου οὐ δηλ περιεργάζεσθαι τίνος ὄντι. Τοῦ Θεοῦ ὄντι, καὶ ἕλλην ᾖ, καὶ Ἰουδαῖος· ἀλλὰ βοηθείας δηλαδή. Εἰ μὲ γὰρ εὐθυνοῦσα αὐτοῦ ἡ εὐδοκιμοῦσα εἶδες, καλῶς ταῦτα ἔ- λεγες· εἰ δὲ κακῶς πάσχοντα ὁρᾷς, μὴ λέγε ὅτι πονηρός ὄντι ἡ φαῦλος· ὠμότητος γὰρ τοῦτο καὶ ἀπανθρωπίας, καὶ μανίας ἀλογοτάτης τεκμήριον. Ἐλεημοσύνη δέ τοῦτο λέγει; ἵνα καὶ Ἐκ τοῦ ς'. λόγ. τοῦ εἰς τὸν πλούσιον καὶ Λάζαρον. τοῖς ἀξίοις καὶ τοῖς ἀναξίοις παρέχωμεν. ἀν' γὰρ τοὺς ἀναξίους περιεργαζώμεθα καὶ πολυ- πραγμονῶμεν, τοὺς ἀξίους ποτὲ ῥᾳδίως ἐκπεσοῦσθαι ἡμᾶς· αἱ γὰρ καὶ τοῖς ἀναξίοις παρέχω- μεν, πάντως καὶ οἱ ἄξιοι, καὶ πάντων ἐκείνων λυτάξιοι εἰς τὰς ἡμετέρας ἥξουσι χεῖρας. Εἰ γὰρ μέλλοιμεν τινὰ ἀξίαν ὄντι ζητεῖν ὅπου τῶν ζωοδόχων τῶν ἡμετέρων καὶ ἀκριβολογεῖσθαι, τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ἐφ' ἡμῶν ἐργάσεται· καὶ ζητοῦντες τοῖς ὁμοδούλοις ἀπαιτῆσαι εὐθυῶς, αὐτοὶ τῆς αὐτῶν ἐκπεσούμεθα φιλανθρωπίας. γὰρ φιλοφρονούμενοι ὅπου δικαίου μέλλοι οὐκ Ἐκ τῶν ἑρμῶν. τῆς περὶ Ἐκ- κλησίας ὅπως. εὐθυῶς ἀπαιτῆσαι δεῖ βίᾳ, ἀλλὰ πειθοῖ δέρθοιῶ καὶ τῷ χρείᾳ πληροῦ. Τοιαῦτα οὖν ὅταν ἴδῃς πάσχοντα, μὴ παραδράμῃς, ἀλλ' εὐθέως ἐπίσπου τίς αὐτῆς, εἰ σὺ ἦς ἐκεῖνος. ἐπί- σπου δὴ ὅμοιος ταῖς ἐλεύθερος ὄντι, καὶ τῆς αὐτῆς ταῖς κοινωνίας, καὶ πάντα ταῖς κοινὰ κέκτη- ται, καὶ σοὶ τῶν κυνῶν τῶν σῶν πολλάκις ἴσον πυῖς αὐτοῖ· ἀλλ' ἵνα μὲ χρείαν ὦσι, σοὶ ὃ πολλάκις ἐκοιμήθη πεινῶν· καὶ τῶν δούλων τῶν σῶν ὁ ἐλεύθερος ἀτιμότερος γέγονεν. ἀλλ' ἐκεῖνοι ταῖς χρείᾳ πληροῦσι καὶ δουλεύουσι ταῖς καλῶς. ἐγὼ δὲν δείξω καὶ τοῦτον χρείαν ταῖς πλεονεκτοῦντα πολλῷ μείζονα ἐκείνων. παρέσται γὰρ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, καὶ ὀξαιρήσεταί σε τῷ πυρός. τί τοιοῦτον οἱ δοῦλοί σου ποιήσαι δυνῶνται; ὅτε ἡ Ταβιθὰ ἐτελεύτησε, τίς ἀνέζησεν αὐτὴν; δοῦλοι περιεστῶτες, ἢ πλωχοί; σὺ γὰρ τοσοῦτον τῶν δούλων ἐλεύθερον ἐν ἴσῳ ποιεῖν ἐθέλεις, καὶ ἀπὸ μόνου τοῦ σχήματος καὶ τῆς ὄψεως ἱκανὸν ὄντα σε πρὸς ἔλεον

ὑπεκκαῦσαι

ὑπερήμεναι. καὶ πῶς ἀξιοῖς ⸂ὦ⸃ Θεὸν τὸ συμφορᾶ στέγην ἀγέλεσθαι, εἰ οὐ ⸂ὦ⸃ τοῦτ' ἀμήτητα εἰς σε, ἀλλησιῶτα καὶ κατοικίδιον δ' βασιλεῖ ὄιδρον ⸂τοῦ⸃ λιμοῦ καὶ κρυμοῦ σῶσε-
ρᾶς; πῶς σε τ' ἀμήτητα εἰς αὖθις ἀπημόρητον ἀφῆσει; Ος γὰρ ἀποφεύσει, φησί, τὰ ὦτα αὐτοῦ τοῦ μὴ ἀκοῦσαι πλωχοῦ, τοὺς δικαίους αὐτοῦ οὐκ εἰσακούσεται ὁ Θεός. Τοιοῦ- Ex τῶ χρ Ιωαν. ευαγγ.
5 τοι τοίνυν σφὶ σὸν σωσθῆναι χαίρομεν, οἷς βουλόμεθα σφὶ ἡμᾶς ⸂ὦ⸃ διακονῆσαι γενέσθαι. ἐλεημοσύνη καὶ βύκας καὶ πηγίας καὶ πολλῶν ἑτέρων μείζων ἐστὶ θυσία, μόνον δὲ ἐκ δικαίου κάμνῃ κέρδους καὶ πόνου τοιούτου, καὶ πάσης ἢ κλοπῆς πλεονεξίας καὶ ἁρπαγῆς καὶ βίας. τοιαύτας γὰρ προσίεται προσφορὰς ὁ Θεός· ταῖς δ' ἑτέραις δύσερίφεται τε μισεῖ. σὺν γὰρ βούλεται ἐκ ἀλλοτρίων τιμᾶσθαι συμφορῶν. ἀκαθαρτος γὰρ καὶ βέβηλος ἡ τοιαύτη θυσία,
10 καὶ προξενεῖ αὖ μᾶλλον ἢ ἐξιλεώσαιτο τὸν Θεόν. ἐλεημοσύνη γὰρ δι' ἣν τοῦτο ἔρηται, ἵνα ἐλεήσωμεν, οὐχ ἵνα καθάρωμεν σὺν ὁμοδύλους. ὁ δὲ τὰ ἑτέρων λαμβάνων, τε ἑτέρῳ δίδοὺς, οὐκ ἀλέησεν, ἀλλ' ἐπημωρήσατο μᾶλλον, καὶ ἀδικεῖν ἢ τὸν τυχόντα ἠδίκησεν. Ο βυλλό- Ex Ps 68. οὐκ ἐστὶ
μορος πλουτεῖ χρεῶν ἴχνη χρημάτων· ὁ μὲν βυλλόεσσος πλουτεῖ, ἀεὶ ὄντι· ὁ δὲ πένης. οὐ μὴ φύσῃ ὅταν πλουτῇ ὁ γὰρ δὲ πλουτῶν, ἀλλ' ὁ μὴ βύλεσθαι πλουτῶν, τοῦτο ἔστι πλούσιος. οἷον τι λέγω. ἔστι πλού- ἄδικος
15 σιος τὰ πάντων ἁρπάζων, καὶ ἔστι πλούσιος καὶ ἑαυτῷ τοῖς πᾶσιν προῖκα· ὁ μὲν ὁ δὲ στενάζει, ὁ δὲ τῷ αἰσθήσει πλουτῶν· καὶ ὁ μὲν ἀπείρατος πάντων, ὁ δὲ γεωργεῖ τὸ ἀγαθόν. ἀλλ' ὅσον ὁ ἀγαθὸς τῆς γῆς βελτίων, τοσοῦτον τούτου ἡ εὐφορία ἀκαίνης ἀδικίας. καὶ δ' ἀναγκαῖον, ὅτι ὅταν μὴ τὰ ἁρπάζῃς, καὶ μόνον ⸂ὦ⸃ πλουτήσῃς, ἀλλὰ καὶ ⸂ὦ⸃ μηδὲν πάσχοντες κακὸν μισοῦσιν ἑκόντες, στενάζοντες τοῖς κακῶς πεπονθόσιν. εἰ δὲ καὶ πίσῃ, βοαὶ μυρίαι τῶν πάντων· ὁ μι-
20 σθός, ὁ πατρικός, ὁ παρὰ πάντας· καὶ πάντες ἐπαμβαίνουσιν αὐτῷ. ὅτι δὲ τὸ ἐλεήμονος, καὶ μόνον ⸂ὦ⸃ ἐλεηθέντες, ἀλλὰ καὶ ⸂ὦ⸃ μὴ ἐλεηθέντες φιλοσοφοῦσιν αὐτοὶ, τὸ εἰς ἑαυτοὺς ἡμερώτερον βούπειραν εἰς ἑαυτοὺς λογίζόμενοι. Εἰ δέ τι καὶ ἀνδρὸς πάθῃ, εὔχονται πάντες, ὁ Θεὸς αὐτοῦ ἐλεήσοι· πείσοι αὐτῷ κακῶς, ἀγαμείψειν αὐτῷ τὰ ἀγαθά. Εἶδες πῶς ἡ κακία καὶ τοὺς μὴ ἀδικηθέντας πολεμίους ἔχει, ἡ δὲ ἐλεημοσύνη καὶ τοὺς μὴ ἐλεηθέντας ἑαυτῇ; Προ- Ex τ ἱερωνυμ. καὶ χρ Ιωαν. ευαγγ.
25 τοῦ τοίνυν ἀπαλλάγηθι τῆς ἁρπάζειν, καὶ τότε τὸ ἐλεημοσύνῃ ὑπόδυσαι. φησὶ γάρ τις ἀπὸ πλεονεξίας, καὶ ὅτως αὐτὸς ὅτι τὸ ἐλεημοσύνῃ ἄγαθόν. αὖ δὲ τοῦτο καὶ τοῦ πλουσίου ἀποδύσωμεν, εἰ μὴ τοῖς ἐκ ἑαυτῶν διδομένοις ἐνδυσώμεθα, ἀλλ' ἑαυτοὶ οὕτω τὸ κόλασιν ἀφυφύγωμεν. ἡ γὰρ ἀποδυσις τῆς ἐλεημοσύνης πάσης ἀλημμελείας ἀποδυσις ἐστί. τῆς γὰρ ὅτως ἐλεεῖν ὁ μὴ ἐλεεῖν κρεῖττον. Εἰ γὰρ καὶ ἐλεεῖτε κομίσασθε ὁ Κύριον τὸν Θεὸν προξένησεν, ὁ
30 καὶ ἀλλότρια δίδοὺς· πῶς οὐ προξενεῖ; Η ἐλεημοσύνη τίχη τίς ὅστις ἀεὶ ἐστὶ καὶ φροντὶς τῶ ἐργαζομένων αὐτοῦ. φίλη γὰρ ὁ Θεῷ ὅστις, εἰ μὴ ἀδικεῖται πρὸς ἡμῶν ἀδικεῖται; ὅταν δὲ ἁρπαγῆς αὐτῷ ἐργαζώμεθα· ὡς ἐμοὶ ἡ καθαρὰ, πολλοὶ τοῖς δραπέτημοσιν αὐτῷ δίδωσι τῷ προῖκα, καὶ ⸂τοῦ⸃ προσκεκρυκότων λήσται. Τοσαύτη γὰρ αὐτοῦς ἡ ἰσχύς. αὖτη δ' ἐξερρήγνυσι καὶ δισμοὶ, λύει δὲ σκότος, σβέννυσι δὲ πῦρ, καὶ ὁμοίως Θεῷ καθὼς ἀ σὸν ἐργαζομένους
35 αὐτοῦ. Γίνεσθε γὰρ, φησὶ, οἰκτίρμονες καθὼς καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος οἰκτίρμων ἐστί. Μὴ Acc. c. 16.
δὴ προδῶμεν τὴν φιλανθρωπίαν τῆς πρώτης βίας, ἀλλ' ἐχώμεθα σφοδρῶς τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας. ἔστι γὰρ, ὅστι καὶ εἰς ἐμὲ ἀναπτοὰς διαρεσῆσαι τῷ Θεῷ. ἔστι δ' καὶ ἀπὸ δίκης δικαίας βδόκιμῆσαι, οὐχ ὅτως μὲ ὡς ζωὴν ἔστι δ' ὅμως. πῶς, καὶ τὴν ζωὴν; ἀν τὸν Θεὸν ἐπιστρέψῃς μοι τῶν σῶν κληρονόμων, καὶ μοῖραν καὶ αὐτῷ τῶν πάντων ἀποκείμην κλῆρον. οὐκ ἐνθρεψας αὐτὸν ζωὴν;
40 καὶ ἀπολῶν, ὅτι οὐκέτι κύριος εἶ, μεταίδος αὐτῷ τῶν σῶν. μείζονος μὲν γὰρ πόθου καὶ πλείονος μισθοῦ ζωὴν σε τρέφει αὐτὸν· εἰ δὲ τοῦτο αὐτῷ μὲν πεποίηκας, καὶ ὅτι δεύτερον ἐλθέ. εἰ δὲ τοῦτο οἰκεῖς, σπόσον ὅτι ὁ πατὴρ αὐτῷ συγκληρονόμον αὐτῷ σε πεποίηκε, καὶ καταλύσει τὴν ἀπόνοιαν. ποίας γὰρ τιμωρίας συγγνώμης, ὅταν πρὸς τῷ μὴ θρέψαι αὐτὸν ζωὴν, μηδὲ μέλλων ἀπείρατον πρὸς αὐτὸν, ἀπὸ τῶν χρημάτων τούτων, ὧν οὐκ εἶ κύριος λει-

πού, βελτιῶς αὐτῷ μικρόν τι χρείσεσθαι, ἀλλ' ὅτως ἐξηρδς ἀβλαβείσεσθαι ἢ πολεμίως, ὡς μηδὲ τῶν ἀναγκαίων σοι ἡμερῶν αὐτῷ μεταδοῦναι; οὐχ ἱερᾶς ἔσαι τῶν αὐθεντῶν σοῦ τοῦτο κατηξιώθησαν τὸ τέλος, ἀλλὰ ἀφιλοτίμητος ἀπῆλθον; σὺ δὲ ὁ Θεὸς ἢ ὑπεσκῆφαι τοῖς προφήταις, ἢ εἰ πῶς ἔστι τοῦτο, ἢ ἐκ τοῦ οἰκείου ἀπόντα ἀβοήθητα ἐποίησας ἡμᾶς. ποίαν οὖν ἀπολογίαν ἕξεις, ὅταν ἢ ταῦτα πρὸς αὐτὸν λαλῶν τὸν κύριον, προσδράσῃ τὸν βυεργησίαν, ἢ μηδὲ ὑπὸ τῆς ἀνάγκης ἔλῃ ἡμῶν θαι φιλόξενος; ὃ φθὴ γὰρ ἄμεινον ἢ πολλῷ πρόφασιν πρόφασιν ζητήσαι πονηρὰν· εἰ δὲ ὀκνῶ μὲν βυληθῆς, καὶ πολυτῶν ποιήσῃ τι ἡμᾶς. οὐ πολλῆς μὲν χάριτος ἐστιν ἀγάπης, ἔστι δ' οὖν ὅμως. εἰ γὰρ καὶ τὸν προφήτην ἔξεις τὸν μὴ τῶν ἀρνῶν, ἀλλ' ὑ μικρὸν ὃ καὶ μετ' ἐκείνους ἡμᾶς, ἢ μὰ τὴν μὴ τῶν ἐλάφων. αὖ δὲ μηδὲ τοῦτο ποιῇς, τίς σε λοιπὸν ἐξαρύσεται λόγος; ὅταν γὰρ ἴδῃς ὡς ἀβάσατος ὅτως αὐτοῦ χρῆ τῶν ὄντων, πῶς δὲ ἔμαθες ὅλως ὄντος γένεσις, καὶ τοῦ ὅλου μα καταλύσει, ἢ ὡς ὄντως ἐκ τῶν σαυτοῦ βέλθισαι. εἰ γὰρ ἢ φορτικὸν ὃ μέλλει ἡμᾶς θαι καὶ φείσῃς γάμου, ἀλλ' ὅμως ἀναγκῆσαι εἰπεῖν. ἀριθμησάτω μὴ τοῦτο ἄλλοι σε Ⓦ διακόπτειν. ἐλευθερώσεις τοὺς ἄλλους; ἐλευθέρωσον Ⓦ Χριστὸν χειρῶν καὶ ἀνάγκης καὶ δισμωτηρίων καὶ γυμνότητος. ἔφειξας ἀκόσας; ὀκνῶ φειδίτερον, ὅταν μηδὲ αὐτὸ τοῦτο ποιῇς. καὶ τὸ ζῆν μὲν ὃ ῥῆμά σε ταρκᾶν ἐποίησεν· ὅταν ἢ ὁπτὴ ἐκῇ, καὶ τοῦ πολλῷ χαλεπώτερα τούτων ἀκούσῃς, καὶ τοῦ ἀόρατα βλέπῃς βασανιστήρια, τί ἐρεῖς; ποῦ τίνα καταφύξῃ; τίνα καλέσεις σύμμαχον καὶ βοηθόν; Ⓦ Ἀβραάμ; ἀλλ' οὐκ ἀκούσεται· ἀλλὰ Ⓦ πατέρα; ἀλλὰ Ⓦ πάππον; ἀλλ' οὐδὲ τούτων ὑ-

Ἐκ τοῦ λόγ. εἰς τὸ, χόρτα κατελεγίδω.

δίς ἐς αι κύριος, καὶ σφέδρα ἄγιος ἢ, λῦσαι τὸν ἀληθῶς ἰκετῶν. Ἀλλ' ἀπόκρισον, δέσποτα, εἰ ἢ ὠμὸς καὶ ἀπλεής; αἰδέσθητι τὸ ἀξίωμα τῆς αὐτῶν. ἀλλ' οὐδυσωπεῖ σε τὸ ἀξίωμα; πρὸς τὸν συμφορῶν ὁπτικάμφθητι. ἀλλ' οὔτε πρὸς τῆς συμφορᾶς εἰς ἔλεόν σε ὁπτικάμπτει; ἀλλὰ τὸ πῆς αὐτούσιος εὔκολος δός. εἰ δ' οὔτε τὸ ἀξίωμα, οὔτε τὸ ἀναγκῆσαι τῆς χρείας, οὔτε τὸ εὔκολον τῆς δόσεως δυνατόν σε ποιῆσαι· ὀκνῶ ἀλλὰ μέγεθος τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν πρᾶξαι τοῦ διομόσ. τίς γὰρ ἔς αι συγγνώμων τοῖς μὴ τοσούτων ἀθυμῆσαι τῶν διομόσων ἐπιορκῆσαι; ἀκουέτωσαν Ⓐ μεμνημένοι· αὐτὸς, ὅταν δέῃ σε ἀφέλεας, οὐδὲ τῆς ἐμῆς φειδεῖ τῆς ἐαυτοῦ· ὅταν δέῃ πατῆσαι, οὐδὲ τὰ αἵματος φείδεται· σὺ δὲ οὐδὲ ἄρτου μεταδίδως, οὐδὲ ποτηρίου; ἢ ποῖαν ἔξεις συγγνώμην τοιαῦτα λεμβάνων, ἢ τῶν βυπιλῶν φειδόμενος;

Ἐκ τ ἱρμιν. τῶν κγ Ματθ. ὠναγ.

Οὐδὲ γὰρ, ἀν' ἀβᾷ Ⓦ Χριστὸν μὴ δῷς τὰ χρήματα, ἔχων αὐτὰ ἀπολβύσῃ· οὐδὲ γὰρ, ἀν' ἀβᾷ Ⓦ Χριστὸν μὴ ἀποδύσῃς, ἀβάσατος ἔσῃ. ταῦτα ἅπαντα σοῦ, ἃ ἔξ μὲν ἀπαιτοῦντος δόσεις, ἀβᾷ ὃ ἀνιτὸν εἶ· ταῦτά σε βουλεῖ ποιῆσῃ γεῶμμ, ἃ ἢ ἀνάγκη σε ἀβᾷ ποιῆσαι· ἃ πρότερόν σε ἀνάγκη σε παθεῖν, ἐλεῶ παθεῖν δι' ἐμέ. τοῦτο προκαλοῦμένου, ἢ ἐρκοῦσαι ἔχω τοῦ ἀκολούθου. Ἀσὰ γε φορτικὰ ταῦτα, ὅτι

Ἐκ τῶν ἱρμιν. τῶν προς Ρωμ. ἐπις.

ὁ μὲν Θεὸς ἢ Ⓦ υἱὸν ἐξέδωκεν ὑπὲρ σοῦ, σὺ δὲ οὐδὲ ἄρτου μεταδίδως αὐτῷ τῷ ἀβᾷ σε ἐκδοθέντι, τῷ ἀβᾷ σε σφαγῆναι; ὁ πατὴρ ἀβᾷ σε αὐτὸν ὑπὲρ ἐφείσατο, ἐ ταῦτα γενοίτ' οὔτος· σὺ δὲ λιμῷ τακόμενον φείσῃ, ἢ ταῦτα ἀπὸ τῶν αὐτοῦ μέλλων ἀναλίσκειν, ἢ ἀβᾷ σαυτὸν ἀναλίσκειν; ἢ τί ταύτης τῆς ἀγριότητος χεῖρον ἡμῶν ἂν; ἐξεδόθη ἀβᾷ σε, ἐσφάγη ἀβᾷ σε, ἀφείλετο πατὴρ ἀβᾷ σε· ἐκ τῶν αὐτοῦ λίθων, ἵνα αὖθις ὠφεληθῇς, ἢ οὐδὲ οὕτω λίθους; ἐ παίσει ὀκνῶ ἐίπω ἀναισθητότερος λίθων, τοσούτων σε ἐλκόντων θεαμάτων, ὑπὸ τῆς ἀβουλικῆς ταύτης μόνων ὠμότητος; εἰ γὰρ μὴ ἀμείνων μέ, φησιν, ὡς ἂν σῦ τι παθόντα, ἀβᾷ τοῦ πενίαν ἐλέησεν· εἰ δ' μὴ βούλει ἀβᾷ τῶν πενήτων ἐλεῆσαι, ἀβᾷ τοῦ τέσσι ὑπτικάμφθητι, ἀβᾷ ὃ δισμωτήριον ὑπτικλάσθητι. εἰ δὲ μηδὲ ταῦτά σε ποιῇς φιλόξενον, ἀβᾷ ὃ χεῦφον τῆς αἰτήσεως ὑπόθυσαι· οὐδὲ γὰρ αἰτεῖ πολυτελές, ἀλλ' ἄρτον, ἢ τέγος, ἢ ῥημάτων ἀβάκλησιν. εἰ δὲ ἢ μὴ ταῦτα ὑπομένεις ἄγριος ὤν, καὶ ἀβᾷ

τοῦ

τὴν βασιλείαν ἡμῶν βελτίων. ἀλλ' οὐδὲ ἐκείνης εἰσὶ δίκαι λόγος· καὶ γὰρ ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς ὅτι κλαύσεται γυμνὸς ὁρᾷ, καὶ τοὺς γυμνοὺς τοὺς ἀναμφιβόλως ἐκείνης, ἵνα ἐγκωμιάσω ὅτι καὶ ταῦτα ἔδρασε δίκαια. Εἰ δὲ ἐκείνης ἐβούλει, καὶ ταύτης, ἵνα σχῇ τὴν πενίαν γυμνοδμένην· οὐ λέγω, λύσον μοι τὴν πενίαν. οὐδὲ, χρῆσαί μοι πλούτῳ, ἀλλ' αὐτὸν αὐτῷ τὸν ἱμάτιον καὶ λιμῷ συνδεδεμένον μικρόν· καὶ εἰς δεσμωτήριον ἐμπέσον, οὐκ ἀναγκάζω τὰ δεσμὰ λῦσαι, καὶ ἐκβαλεῖν, ἀλλ' εἰ ἐπιζητῶ μόνον, ἵνα ἴδῃς δεδεμένον σῷζε σὺ, καὶ ἀφελοῦσαι ἔλαβον χάριν. δυνάμεθα δὲ καὶ ἐκ τούτων σε τῶν φανερῶν, βούλομαι δέ σου καὶ ὀφειλέτης εἶναι, ἵνα φέρῃ σοί ποτε καρπὸν καὶ πρόφασιν ὁ στέφανος. Σῷζε τοίνυν τὸν ἐμαυτὸν ἀδελφὸν ἐμαυτὸν, ἵνα ἐλεύθερον μεν σε σαυτοῦ, καὶ ταῖς ὕμνοις σου πρεπόμενος ἀφθονίαν χάριν δῷς σῷ πρα-
10 φίλῳ ἐπὶ σῷ μόνῳ. καὶ ἐγκωμιάζομεν τοῦτο, ἵνα τὸ ἀναίσχυντον πᾶν τῆς οἰκτιμένης διακρινάμενα τότε, καὶ πρώτων ἀκούσαι σε δίκαιον μεν τὸν ἔλεον τὸν ἐμόν. καὶ τοίνυν ὑμᾶς ὅταν τινὸς πράξῃτε, ἀμείνω τοῦτο καὶ στεφανίζετε· ἐγὼ δὲ ὅπως στέφω ὑμᾶς φίλοι, καὶ ὑμεῖς αἰτᾶτε, ἀναγράφω δὲ ἐγκωμίων ἐξ πολλῶν τῶν ἐγκωμίων· καὶ οὐκ αἰσχύνομαι
Ετ. ρ'. ὅτι γυμνὸν ὄντα με σκεπάζετε, καὶ πεινῶντα ἐνθρέψατε· ἀλλὰ καὶ μᾶλλον ἐγ-
15 κωμιάζομεν τούτοις, ἵν' ὑμεῖς κληρονόμοι τῆς βασιλείας διαδυσόμεθα τῶν οὐρανῶν. Ταῦτα τοίνυν ἀκούοντες, ἀγαπητοὶ, ἐχώμεθα στέφους τῆς σωτηρίας, ἵνα καὶ τῆς αἰωνίου ἀναθῶν ἀπολύτρωσιν, διὰ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΕΥΤΥΧΙΑΣ ΚΑΙ ΔΥΣΤΥΧΙΑΣ. Λογ. ιε.

Ἐκ τοῦ ἱερωνυ. τῆς ιϛ'. Ψαλμ.

ΠΟΛΛΟὶ τῶν ἀνθρώπων ὅταν πλουτῶσι, ὅταν δοξάζωνται, ὅταν αὐτοῖς κατὰ ῥοῦν ἅπαντα φέρῃ, ὅταν τὴν ἐμφανίσεως τύχωσι, τότε μεμνῆσθαι νομίζουσι καὶ τοῦ τῶν ὅλων Θεοῦ· διὰ τοῦτο ἕτερόν ἐστιν ὅταν αὐτὸν ἐπιλαμβάνωνται, ἴσασιν. Ὁ γὰρ τῆς μακρᾶς ὀργῆς οὐκ εἰδότες, οὐδὲ τὸ τέλος λαβεῖν ἐπίστανται. μακρὰν γὰρ οὐδὲν οὕτω πρὸς τὸν Θεὸν, ὡς τὸ τῆς ὀργῆς ἐπιμηκῦναι· ὥσπερ οὖν λιθίου οὐδὲν ἕτερον, ἢ τὸ σὺ ἀμύρτιαις εἶ. ἢ σὺ πάντα ὅταν σοι συμφορᾶς ᾖς, λέγε, ἐπὶ ἐπιτελεῖται μοι ὁ Θεός, ἀλλ' ὅταν σὺ ἀμύρτιαις, καὶ πάντα σοι κατὰ ῥοῦν φέρηται, τότε μᾶλλον. Ἡ γὰρ ὑπερφυσα ἢ ἐγκαταλιμπάνουσα ψυχὴ, οὐ μόνον ἐπιδιδοῦσι κατὰ ῥοῦν φέρηται τὰ πράγματα, τὴν οἰκείαν διάνοιαν ὑπεδύκνυται, ἀλλὰ καὶ ὅταν πάντα τὰς πράγματων πρόσεισις· ἐπιλαμβάνηται, ἢ τότε τὴν ἴσην διχρίσεως ἀναφέρει, οὐδὲν ἀπὸ τῆς τῶν πραγμάτων μεταβολῆς χαίρουσιν. ὥσπερ γὰρ ἡ τῶν πλοίων ὑδάτων φορὰ δεξαμενὴν ὁ ὑπερῶον, πομφόλυγας ἀφίησι, καὶ αἱ μὲ αὐτῶν ἅμα τῷ ἠρέμα ἐρράγησαν, αἱ δὲ πλοῦτ ὀγκωθεῖσαι μετέστησαν καὶ αὗται ἐρράγησαν· τὸ αὐτὸ δέπαι ἡ θάλασσα τὸ βίου τούτου τὸν μὲ ὀλίγον φασὶ τὰς ἐκάλυψε, τὸν δὲ ὑπὲρ πλοῦν ἀρχέσαντας καὶ κατέπιεν. Καὶ ἡ Ἐκ τῆς πρὸς Ολυμπιάδα α. ἐπιστολῆς.
ζωὴ τοίνυν φησὶν, Εἰ ὁ δεῖπνα ἐκάλεσε, καὶ ὁ δεῖπνα ἐποίησεν· ὁ Χριστὸς ἔσωσε τοῦτο, καὶ Βαραββᾶν ὁ λῃστὴν ἤτησεν, ἵνα κρυβῇς τὸν σωτῆρα ὁ ἀνδροφόνος. Ὅταν γὰρ μεταβολὴ Ἐκ τῆς αὐτῆς.
ἡμῶν ἡ πρὸς τὸ χεῖρον, τότε τὸ καλοῦν ἀφαιρεῖται τὰ πρόσωπα· τότε ὁ χορὸς ἐλέγχεται τῶν ὑποκριτῶν, καὶ ἡ σκηνὴ τὸν πρωταγωνιστῶν· διώκεται πάντων τὰ σώματα, ὁ μιμικὸς, λόγοι, ὁ ποιητὴς, ὁ παντόπτης. οὐχὶ δὲ αὐτὸν ὑπολήψονται; ὁ δὲ χεῖρας αὐτὸν κατεφίλεις· πρόσωπον ἐν ἔκλυσα, πλὴν ὁ κύριός, ἐμάρτυρα τὸ πρόσωπόν, καὶ ἀπεφηνάμην τῇ ἀμοιρίᾳ. Πολλοὶ δὲ κακοπραγοῦσι συναλγοῦσι τοῖς φίλοις, διὰ δοκιμάσοι δὲ οὐκ ἔστ ζωπόδοται. Τὸ γὰρ μὲ χαίρουσι χαίρει, οὐ μακρὰν ὅτι κατόρθωμα· ἀλλα Ἐκ τοῦ ἐμπρ. τοῦ πρὸς Κορινθ. ϛ'. ὅπερ. Ἐκ τοῦ πρὸς Ρωμ. ὅπερ.

ἀλλὰ καὶ τῷ κλαίειν μᾶλλον κλαίοντων, καὶ τῷ παρείσθαι τῆς οἰκοδομῆς, καὶ πολὺ μᾶλλον. καὶ γὰρ πολλοὶ γὰρ καθυβρίσεσι μὲν ζωοποιηθέντες· ἀδοκιμῶν δὲ οὐ ζωοποιηθέντες, ἀλλὰ καὶ ἐδικάσθησαν· καὶ ὃ μὲν χαλεπώτερον ἐστὶ μεῖναντες, τοῖς δὲ εὐκολώτερον ἐπέπεσαν. [Καὶ γὰρ οὐδὲν οὕτω βδελύσσομεν παρὰ καὶ δυνάμενοι, ὡς ὃ τοῖς τῶν πολλῶν κεχρῆναι δόξαν· καὶ οὐδὲν ἀδοκιμώτερον καὶ ἀδαμαντίνοις παρὰ, ὡς ὃ αὐτῆς ἐπιφορᾶν. δεῖ δὲ σφόδρα πανοικεῖ δυσψυχῆς δὲ μέλλοντι τοῖς τοσαύτοις αὐτίχλη ῥύμιλον καὶ βίαν πνεύματος. καὶ γὰρ ὅταν ἰδὼν ἀνθρωπῆ, πάντων ἑαυτὸν τῶν ἄλλων προτιθῶσι· ὅταν δὲ τοιαῦτα ἐπιπέσῃ, καταρύξας ἑαυτὸν βούλεται, ἐπισυρίγγιος ἐπὶ τῷ πάθους γενόμενος].

Ex τῆς λέγ. τῆς αἱρέσεως.

Αλλ' ὅ τῆς παιδίσκης εἰς κάμινον εἰσελθόντων, καὶ οὐδὲ οὕτως ἐπελάθοντο τῆς βλασφημίας· ἀλλὰ τῶν τοῖχος αὐλοῖς ἐλήφετο ὁ πῦρ. ὁ φλὸξ, ὁ πνοὴ κάμινος· καὶ διδυμάονες λαβοῦσα, λειλυμένους πρόδηλοι· ἔλαβε δηλαδὴ σώματα, καὶ ὡς ἀθανάτων ἀπέχετο· οὐκ ἦγον τοῦ φύσει, ἀλλ' ἠδέσθη τοῦ βλασφημεῖν. ἔδησε τοὺς πόδας ὁ τύραννος, καὶ ἔδησαν ὁ πόδες τῶν πυρὸς τοῦ ἐσπέρμου. ὦ παραδόξου θαύματος· τοὺς διδυμάονες ἔλυσεν ὁ φλὸξ, καὶ αὐτὰ λοιπὸν ἐπὶ τῶν διδυμάων ἐδίδετο. μετέβαλε γὰρ τῶν πραγμάτων τοῦ φύσιν ὁ τῆς νεανίσκων βλασφημία· μᾶλλον δὲ οὐ τοῦ φύσιν μετέβαλεν, ἀλλ', ὃ πολλῷ θαυμαστότερον ἦν, μεμουσένης τῆς φύσεως, τοῦ σπέρματος, ἔστησεν. οὐ γὰρ ἔσβεσε τὸ πῦρ, ἀλλὰ κεκώλυκεν ἀφθῆναι ἐπέρασεν. καὶ τὸ δὴ θαυμαστὸν καὶ παράδοξον, οὐκ ὅτι τῶν σωμάτων τοῦτο τῶν ἁγίων μόνον ἐφύλαττο, ἀλλὰ καὶ ὅτι τῶν ἱματίων αὐτῶν. καθάπερ ὅτι τῆς ἀποστόλου καὶ ἱμάτια Παύλου νοσήματα καὶ δαίμονας ἤλαυνε, καὶ αἱ σκιαὶ Πέτρου θαύματα ἐφυγάδευον· οὕτω δὴ καὶ ὁ τῶν παίδων τούτων καὶ σώματα τοῦ τῆς πυρὸς δυνάμεως ἔσωσεν. οὐκ οἶδα πῶς εἴπω· ὃ γὰρ θαῦμα πᾶσαν παραίνεσιν λόγου διέφυγεν· καὶ γὰρ ἔσβεσεν ὁ φλὸξ, καὶ οὐκ ἔσβεσεν. ὅπου μὲν γὰρ τοῖς σώμασιν ὡμίλει τῶν ἁγίων ἐκείνων, ἔσβεσεν· ὅτι δὲ διεῤῥήξας καὶ δεσμὰ ἔλυε, οὐκ ἔσβεσεν. καὶ γοῦν δεσμὰ διέῤῥηξε, καὶ τῶν ἁγράλων οὐχ ἥψατο. Εἶδες πόσην ἡ ἐξουσία, καὶ ὑπ' ἀνάγκης ὁ πῦρ, οὐδὲ τόδε τέρας τῶν δεσμῶν προελθεῖν ἐτόλμησεν τινος ἕνεκεν ἔδησεν ἐμβαλεῖν μέλλων; ἵνα μείζων τὸ θαῦμα γένηται; ἵνα παράδοξότερον τὸ σημεῖον διαχυθῇ· ἵνα μὴ νομίσῃς ὀφθαλμῶν ἀπάτην εἶναι τὸ ὁρώμενον. Εἰ γὰρ μὴ πῦρ ἦν τὸ κρίνον τὸ πῦρ, οὐκ ἂν τὰ δεσμὰ κατέφαγεν· οὐκ ἂν οὖν ἔξω καθημένους ἤρπασεν. πῶς δὲ τὸ μὲν τοῖς ἔξω τῶν δυνάμεων ἐπεδείξατο, τὸ δὲ τοῖς ἔνδον τῶν ἀπορίαν ἔδειξε. καὶ ὅπῃ Εἶδεν ὁ τύραννος τοὺς παῖδας μηδὲν παθόντας ἀφῶ, ἄκαυστον τοῦς μετέβαλεν. Οἱ δοῦλοι τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου ἐξέλθετε, καὶ δεῦτε, φησίν. οὐ προβεβλημένος ἔλεγε, Καὶ τίς ἐστὶ Θεὸς, ὃς δυνήσεταί ἐξελέσθαι ὑμᾶς ἐκ τῶν χειρῶν μου; τί γέγονε; πόθεν ἡ μεταβολὴ αὕτη; τοῦ ἔξω ἀφθαρέντα Εἶδες, καὶ τοῦ ἔνδον καλῶς; πόθεν ἐπῆλθέ σοι παιδεύτα φιλοσοφεῖν; Εἶδες πόσην μεταβολὴ βασιλεὺς γέγονε; ἀφεὶς τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς ζωοχόρησεν ἅπαντα γενέσθαι, ὅσα ὁ τύραννος ἠθέλησεν, ἵνα δείξῃ, ὅτι τοῦ ἐπ' αὐτῷ φυλαττομένους τοῦδὲ παραλεῖψαι δυνήσεται). καὶ γὰρ καὶ ὅπῃ τοῦ Ἰωὴβ τοῦτο ἐποίησεν· ἀφῆκε Ⓜ ἅψασθαι πᾶσαν αὐτοῦ τῶν δυνάμεων ὅτι δεῖξαι θαι· καὶ ὅτι ἐκείνους παρέβλεπε πάντα, καὶ οὐδὲν ὅτι βουλῆς ἐλείπετο ζόφος, τότε αἰσθέσθαι Ⓜ ἀθλητοῦ ἀπὸ τοῦ σκάμματος, ἵνα λαμπρότερος ἐκ ἀναμφισβήτητος ἡ νίκη γένηται. [Αλλὰ καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, ὁ τῶν οἰκουμένων φωτίσας πᾶσαν, ὁ τῷ κηρῷ τῆς κλήσεως ἐτυφλώθη ποτέ· ἀλλ' ἡ πήρωσις ἐκείνου, φωτισμὸς τῆς οἰκουμένης ἐγένετο. ὅπῃ γὰρ ἔλεπε κακῶς, ἐπήρωσεν αὐτὸν καλῶς ὁ Θεὸς, ὥστε ἀναβλέψαι χρησίμως. ὁ ὅπῃ καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκε τοὺς ἁγίους, καὶ οὕτω σφοδρὸς ἦν καὶ ἀπρόσιτος, σφοδρότερον δίκτυα Ⓜ χαλινὸν, ἵνα μὴ τῇ ῥύμῃ τῆς προθυμίας ἐκεῖσε ἀγόμενος, παράκουσῃ τῶν λεγομένων. ὁ ἵνα μάθῃ τίνα πολεμεῖ, ὃν οὐ μόνον κωλύοντα, ἀλλ' οὐδὲ βλασφημοῦντα ἐσεγκλῆσαι δυνάμενον). οὐ γὰρ σκότος αὐτὸν ἐπήρωσεν, ἀλλ' ὑπερβολὴ φωτὸς αὐτὸν ἐσκότισεν.] [Τί γὰρ ὁ Πέτρος;

Ex τοῦ ἁγίου Γερασιμοῦ, καὶ οἱ Πέτρου ἀπ.

Δαν. γ. ιγ.

Δαν. γ. ιι.

Ανε. ε. γ.

ρεις; Ῥαββεί, φησιν, ὁ Ἰησοῦς εἰς ἓν τῶν πλοίων τοῦ Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπιμικρὸν ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον. ὁρᾷς πῶς ἐπιμελεῖται ὡς πλοίῳ ὁ μὴ χρῄζων πλοίου, ἵνα τοῦ ἑνὸς πλοίου διακονήσηται καρδίᾳ; ἆρά τι γὰρ καὶ τοῦτο καλὸν Σίμωνα ὁ Κύριος; ἆρά τι ὁ Σίμων ἄρα παύσης τῆς νυκτὸς κοπιάσας, καὶ μηδὲν αὐτὸν ἀπαντήσαι ἔμενεν; ἐδυσφόρει ἢ σφόδρα χειμὼν χαρᾶς ἀπὸ πλοίων τὰ δίκτυα, καὶ κόπον κόπῳ ζωάπτων, καὶ μηδὲν προσισταμένη ἔχων, ἠθύμει. τοῦτον χαρὰν ὁ Κύριος θεωρήσας αὐτοῦ καταφυγαδεύσαι τά, φησι πρὸς αὐτόν· μικρόν μοι διάστησον τοῦ πλοιαρίου σου, ταῦτα, ὅπως ἐμπλησθῶ, διδάξω ὅπερ βλέπεις καταχολευθοῦσί μοι πλῆθος. ὁ δὲ Σίμων ἐπιβεβαρυσμένος τῇ λύπῃ τῆς ἀπορίας, φησὶ πρὸς τὸν Κύριον· πόθεν πρόσταγμα, δέσποτα; ἢ μοι διῆλθε γνώμη; ἀλλὰ σοὶ τῷ πλοιαρίῳ ὑπηρετῶ, ἵνα καὶ τοῦ ἡμέρου, ὡς τοῦ νυκτὸς, μεταμορφώσω; εἰ ἐπιφέρῃ καλὸν, ἐπίστηθί μοι ὡς πλοίῳ· εἰ δὲ μή βασάζεις, ἄπελθε, πρόσταγμα. ἐμὲ γὰρ δόσις, καὶ λῆψις τρέφει. ὁ δὲ Κύριος πρὸς αὐτόν· μὴ δυσχέραινε, Σίμων· ἕνεκα ὡς ταύτης λαβῆς, μή μοι ζημίαν τοῦ πρέσβεως ἡγήσῃ, ἀλλ' εὐπρεπείας μᾶλλον, ἢ ἀπρεπείας. ταῦτα εἰπὼν ὁ Σίμων, καὶ τῇ ἐλπίδι τῆς μεθαρμογῆς μικρὸν ἐλαφρυνθεὶς ὡς πρόσωπον, ὑπὸ τῶν πλοίων ὡς Κύριον ὑπεδέχετο. ὁ δὲ Ἰησοῦς καθίσας, φησὶν, ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς ὄχλους. ὁ δὲ Σίμων ἀκούων ἤρξατο γογγύζειν, καὶ λέγειν ὑπ' ἐαυτῷ· πρὸς τί τοῦτο μεθόδιον πρὸς σὲ λαβεῖν; ὅτι ζημίαν ὑπέμεινεν ἀπρεπῆ τοσοῦτον, ἆρά τις μοι Χριστὸς σημαίνει; τοῦτ' ἐκ τῆς μισωνίας μεμάθηκε, μηδὲν μηδὲν ἔχων διδάσκειν· ταῦτα μὲ θέλει καὶ τὸ πλοῖόν μου πωλῆσαι, ἵνα πτωχοῖς μεταδῶμεν. πρὸς δὲ τοῦτο μεθόδιον πρὸς σὲ λαβεῖν; ἐπὶ τὰ πρὸς τὸν Κύριον, φησί· τὰ μὲν ῥήματά σου καλά, καὶ ἡ φωνή σου ἡδεῖα, καὶ ἡ διδασκαλία σου τιμία· ἀλλ' ὅμως ἐμοὶ τὸ Χριστιανῶν πλήρωσον. καὶ ὁ Κύριος πρὸς τὸν Σίμωνα· μεθόδιον λαβεῖν ὅτι ζητεῖς παρ' ἐμοῦ; ἐπαναγαγὲ εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. ὁ Σίμων πρὸς τὸν Κύριον· πάλιν ἁλιεύσω, καὶ δίκτυα χαλάσω, καὶ κόπον ἐπικοπιάσω; εἶτα μὴ τοῦ νυκτὸς κενὰς πᾶς χεῖρας ἐφελκύσηται. μὴ γὰρ τεχνικώτερος εἰ τῆς ἐμῆς ναυτιλίας; ἢ κέκτησαί τι σὺ τῷ ἀφωνεῖ βύθῳ; δυνῇ διδάσκεσθαι εἰ; μὴ γὰρ ἐγὼ ἰχθύων θηρευτής; ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ· βλέπω γάρ σε μηδὲν βασάζοντα. τί τὸν κύριόν ἀπόλλω; οὐ ταῦτα πρὸς τοῦ ἀγχιλιμένος ἐμάρτυρόμην σοι; ὁ δὲ Κύριος πρὸς τὸν Σίμωνα ἔφη· μὴ ὡς ἀπορῶν με πρόσεχε, Σίμων· μὴ ταῖς χερσὶν ἐν τῷ κόλπῳ μου κατθύεις· σὺν σὲ ταῖς χερσὶν, ἀλλὰ σὺν τῷ στόματί μου τὸν μισθόν σου βασάζω. ἐπαναγαγὲ εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. ὁ δὲ πρὸς αὐτόν, ἐπιστάτα, διὸ ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ὅτι ἢ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὰ δίκτυα· καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολύ. διερρήγνυτο ἢ τὰ δίκτυα αὐτῶν. ὦ τῆς προδόξου πρεσγμάτων· οὐ λείπει τῷ Πέτρῳ φρονεῖν. διερρήγνυτο δὲ δίκτυα, καὶ ὑπὸ Χριστοῦ προεβλέπετο, καὶ σὺν ἰχθύας καὶ πίνου, καὶ ὃ θαῦμα σοφίζει. οὐκ ἴσχυε τὸ φόρτον ἑλκύσαι, καὶ βοηθοὺς ἐπεκαλεῖτο. συνεφαμόντες γάρ, φησι, καὶ τῷ ἑτέρῳ πλοίου, ἔνθα ἦν Ἰάκωβος, καὶ Ἰωάννης, ἤρξαντο σὺν ἰχθύας συλλέγειν· καὶ ὅσον σωθῆναι, τοσοῦτον ἐπληθύνετο. ἑαυτοὺς γὰρ ὑπὸ ἰχθύες τῆς πρόσω συνεργήσει τῷ διακονητικῷ προστάγματι. ὑπὸ μικροὶ σὺν μεγάλοις πρὸς ἔτερον, ὑπὸ μέσοι σὺν μείζοσιν ἐφεπλύζοντο, ὑπὸ μεγάλοι σὺν μικροῖς ἐφηλίσσετο. ταῖς χερσὶν τῶν ἁλιέων οὐ προσέμενον, ἀλλ' ἑαυτοὺς εἰς τὸ πλοῖον ἐκυλίσθυον. ὁ πυθμὴν τῆς λίμνης ἐκεκάλυπτο· οὐδὲ τῶν ἰχθύων κάτω μένειν ἠθέλησε· ἀλλὰ τῶν δικτύων ἐφερπυσάντων, ὑπὸ εἰς τὸ πλοῖον ἑαυτοὺς ἐκυλίσθυον, οἱ δὲ ἔξωθεν τῶν δικτύων προεσκήκεσαν πρὸς τὸ θηρευθῆναι κεχηνότες, καὶ πόρρω τῶν

μόνειν

μβάνει οὐκ ἀνεχόμενοι. τί οὖν ὁ Σίμων; ὁ δυσὶ πεφάσμασι πεισθείς, ὁ τὴν νύκτα κοπιάσας, καὶ μηδὲν πιάσας, καὶ τῇ ἡμέρᾳ ὑπὸ τῷ ῥήματι τοῦ Ἰησοῦ πάντα θηρεύσας, ὡς εἶδε ταῦτα, πεσὼν ἐπὶ τὰ γόνατα τοῦ Κυρίου λέγων, Ἔξελθον ἀπ' ἐμοῦ, Κύριε, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι. ἔγνω λοιπὸν ὅστις εἶ. οὐκ εἶδον ἰχθύων ἄγραν πώποτε τοιαύτην. ἔθος γάρ, δέσποτα, τοῦ ἰχθύας τῆς σαγήνης ἔνδον ἀποκλείεσθαι, τοιοῦτόν τι βλέπω γινόμενον θαῦμα. ἔξωθεν οἱ ἰχθύες τὴν σαγήνην κρατοῦσιν. ἔπιασε λοιπὸν σε τὸ πρᾶγμα, καὶ πάλιπτῇ λίμνῃ κἂν δύο πρὸς τρισὶν ἰχθύας. ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, δέσποτα, οὐ σὲ ἀποθνήσκω, ἀλλ' ἐμαυτὸν ζημιοῦμαι. ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι. τί οὖν ὁ Ἰησοῦς; μὴ φοβοῦ, Πέτρε· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν. ὦ τῆς τοῦ Κυρίου δυνάμεως· ὦ τῆς τοῦ Πέτρου συνέσεως. μόνοι ἤκουσι, καὶ θύννους κατήκουσιν. ὑπὲρ τοὺς ἰχθύας ἐπώλησεν, οὐ τῇ γλώσσῃ συνελάξατο, ἀλλὰ καταγαγὼν τὸ πλοῖον ὅπου τὸν γόμον, ἀφεὶς ἅπαντα ἠκολούθησεν αὐτῷ.]

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς τὸν πλούσιον καὶ Λάζαρον.

Διὰ τοῦτο ὁ μὲν Λάζαρος ἐν τοῖς κόλποις ὅπου τοῦ Ἀβραὰμ ἐώρα ὁ πλούσιος, ἵνα ὥσπερ ἐκείνῳ χαλεπώτερον ἐπιφέρῃ τὸν βάσανον ὃ ἐν τῷ πυλῶνι τοῦ πλουσίου κεῖσθαι, καὶ ὁρᾷ τὰ ἀγαθὰ· οὕτω δὴ καὶ τούτῳ χαλεπώτερον πιστεύσας νῷ τὸν πυθόμενον τὸ ἐν τῇ γ- κ.ιδ
ένυῃ κεῖσθαι, τὸ ὁρᾶν τὸν Λάζαρον τὸν τρυφῶν· ἵνα μὴ τῇ φύσει τῶν βασάνων μόνον, ἀλ- κ.ιε
λὰ καὶ τῇ προσθήκῃ τῆς ἐκείνου τιμῆς, ἀφορητότερον ἔχῃ τὸν κόλασιν. καθάπερ τὸν Ἀδὰμ ἐκβαλὼν τοῦ παραδείσου, κατῴκισε τοῦ παραδείσου κατώτερον ὁ Θεός, ἵνα ἡ συνεχὴς ὑμῖν ἀνθυποδοῦσα τοῦ πάθους ἀκριβέστερον αὐτῷ παράσχῃ τὰς ἐκπαιδεύσεις τῶν ἀγαθῶν τὸν ἄνθρωπον· οὕτω δὴ καὶ τοῦτον κατέναντι τοῦ Λαζάρου κατῴκισεν, ἵνα εἰδῇ τίνων ἀγαθῶν ἑαυτὸν ἀπεξέρησε. καὶ τίνος ἕνεκεν οὐχὶ πρὸς τὸν Λάζαρον τὸν ἱκετεύει, ἀλλὰ πρὸς τὸν Ἀβραὰμ ὁ πλούσιος ἐποιήσατο; ἠγνόησε καὶ ἠρυθρίασε, καὶ ἐκ τῶν καθ' ἑαυτὸν πραγμάτων ἐνόμισεν αὖθις μνησικακήσειν πάντως. Εἰ γὰρ ἐγώ, φησι, τοσαύτης ἀπολαύων εὐπορείας, καὶ οὐδὲν ἠδικημένος, οὐ τοσούτοις οἷα κακοῖς ἐπῆρξα τὸν Λάζαρον· ἀλλὰ δέσποτα, καὶ ὀφθαλμῶν μετέδωκα, πολλῷ μᾶλλον αὖθις οὗτος ἐπιφθονεῖ, οὐκ ἐπιτεύσει τῇ χάριτι. καὶ τὸν Ἀβραὰμ ἐκάλεσεν, ὃν ἐνόμιζεν ἀγνοεῖν τὰ γεγενημένα, οὐκ εἰδώς, ὡς οὐκ οἴκοθεν ἔλεγεν ὁ πατριάρχης, ἀπὸ τοῦ ἐλέγχου, ἀλλὰ θείοις διδαγμάτωσε νόμοις αὐτόν· καὶ τὸν δακτύλων ἐπιζήτησιν ἐκφυγεῖν, ὃν ταῖς γλώσσαις τῶν κυνῶν ἀφῆκε προσδιαλέγεσθαι πολλάκις. ἀλλ' ὅρα φιλοστοργίαν διηγοῦ· οὐκ εἶπεν, ἀπάνθρωπε καὶ ὠμὲ καὶ παμπόνηρε, τοσαῦτα κακὰ διαφθείρας τὸν ἀδελφὸν, φιλάνθρωπίας μέμνησαι νῦν καὶ ἐλέους καὶ συγγνώμης; οὐκ αἰσχύνῃ οὐδὲ ἐρυθριᾷς; οὐδὲν τούτων εἶπεν· ἀλλά τί; Τέκνον, ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου (ψυχὴν γὰρ τετραπεινωμένην μὴ προσαγορεύσῃς, φησὶν· ἀρκεῖ τὰ τῆς ὑμνῳδίας αὐτῷ, μὴ προσεπιμαίνωμεν αὐτῷ ταῖς συμφοραῖς) οὐ κύριός εἰμί, φησι, μεταδιδόμι σοι· ὃ δὲ σπουδὴν ἀπελθεῖν οὐκ ἔχει, οὐκ ἔστιν ἡμέτερον. [Ἀκούσωμεν τί φησιν ὁ πλούσιος πρὸς τὸν Ἀβραάμ. Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. ἆρα τί οὖν οὐ ποιεῖται πρὸς τὸν Λάζαρον τὴν ἱκετηρίαν, ἀλλὰ πρὸς τὸν πατριάρχην; καὶ εἰκότως. οὐδὲ γὰρ ἀπολέλαυκε ἑτέρωθεν πέπλου. ἐκείνου γὰρ τὴν οἰκείαν ἀπόνοιαν, καὶ ὃ ἀπλεές λογιζόμενος, ὅπερ εἰς αὖθις ἐπεδείξατο, ἐπανώπλισεν αὖθις ἴσως μηδὲ ἀποκρίσεως ἀξιώσας. διὸ οὐδὲ πρὸς αὖθις ποιεῖται τὴν παράκλησιν, ἀλλὰ πρὸς τὸν πατριάρχην ἱκετεύει. ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ὧδε ἐκέρδανέ τι πλέον.] Ὁρᾷς πόσης ἀπολαύει τῆς ἡμῶν καὶ τῆς προεδρίας ὁ παρὰ τὸν πυλῶνα κείμενος, ὁ βύκα καφεῖντος, ὁ πένης, ὁ ὃν λιμῷ διὰ παντὸς παλαίων, ὁ τοῖς ἕλκεσι πολιορκούμενος, ὁ τοῖς κυσὶ προσκείμενος; ἡδέως γὰρ ταῦτα τρέφω συνεχῶς, ἵνα μηδεὶς τῶν ἐν πενίᾳ ἢ τῶν ἐν νόσοις ὄντων καὶ λιμῷ, καταφρονήσῃ ἑαυτὸν παραιτῶμαι· ἀλλὰ μὴ ὑπομονῆς καὶ φιλοσοφίας ἅπαντα φέρων, ἅπαντα τοῖς χρηστοῖς ἐλπίσι πρέφῃ, καὶ ἀπορρήτους ἐκείνας

Λκε. ιζ. κε.

Σειρ. δ γ.

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς τὸν αὐθέντην.

Λκε. ιζ. κδ.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ.

κ. ἀφιλοσ

νας δυναμένων ἀμοιβαὶ, καὶ τῶν πόνων ταῦ ἀνταδόσεις· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ πρέπει δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ πατρὶ, καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΕΥΧΗΣ. Λογ. ις΄.

Ἐκ τῶν λόγ. τῶ εἰς τὸ βάπτισμα [λόγ. α΄]

ΜΕγα ἀγαθὸν ἡ εὐχὴ, ἐὰν μὴ ἀλλοίας εὐχρείστου γένηται· ἐὰν παιδεύσωμεν ἑαυτοὺς, μὴ μόνον λαμβάνοντες, ἀλλὰ καὶ μὴ λαμβάνοντες, εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ. καὶ γὰρ ποτὲ μὲν δίδωσι, ποτὲ δ' οὐ δίδωσι· ἀμφότερα χρησίμως· ὥστε, κἂν λάβῃς, κἂν μὴ λάβῃς, ἔλαβες τὸ τῷ μὴ λαβεῖν· καὶ ἐπιτύχῃς, καὶ μὴ ἐπιτύχῃς, ἔτυχες τὸ τῷ μὴ ἐπιτυχεῖν. ἔστι γὰρ ὅτε τὸ μὴ λαβεῖν λυσιτελέστερον. Εἰ γὰρ μὴ συμφέρον ἡμῖν ἦν πολλάκις τὸ μὴ λαβεῖν, πάντως ἔδωκεν ἄν· ὃ δ' συμφέροντος ἀπετύχειν, ἐπιτυχεῖν ὄφελος.

Ἐκ τῆς ἱερεμ. ἐξαημέρ.

Μὴ δὴ τοίνυν τὴν βραδυτῆτα τῆς τῶν αἰτημάτων δόσεως δυσχεραίνωμεν, ἀλλὰ ταύτῃ μᾶλλον πολλῷ τὸ καρτερεῖν καὶ τὸ μακροθυμεῖν ἐπιδεικνύμενα. μὴ γὰρ καὶ ἐφ' ἡμῖν ἡ αἴτησις ἦν, οὐκ ἠδυνάμην ἂν ἐγὼ ἐπιτυχεῖν ὁ Θεός; ἀλλὰ δέον τοῦτο αἰτεῖσθαι, ἵνα ἀφορμὴν λάβῃ πρὸς ἡμᾶς τὰ δίκαια ἡμᾶς αἰτῆσαι τῆς πρὸς αὐτὸν προθυμίας. καὶ ἐπιτυγχάνωμεν τύπου τῶν αἰτησάντων, καὶ μὴ ἐπιτυγχάνωμεν, ἐπιμελώμεθα τῆς αἰτήσεως· καὶ μὴ μόνον ἐπιτυγχάνοντες εὐχαριστῶμεν, ἀλλὰ καὶ ἀποτυγχάνοντες. Ὃ γὰρ ἀποτυγχάνει ὅταν ὁ Θεὸς βούληται, οὐκ ἔλαττόν ἐστι τοῦ ἐπιτυχεῖν. Οἶδε γὰρ ἴσως ἡμᾶς τὰ συμφέροντα ἡμῖν, ὡς αὐτὸς ἔπλασε. ὥστε δεῖ καὶ ἐπιτυγχάνοντας, καὶ ἀποτυγχάνοντας, εὐχαριστεῖν· ὀφείλομεν, καὶ οὐ χαρᾶς δίχα θαυμάσιοι. εὐ γὰρ ἀκούειν ἡμῶν πρὸς τὰς αἰτήσεις ὑποπτεύεται πολλάκις ὁ Θεὸς, ἀλλὰ σοφιζόμενος ἡμῶν τὸ προσοφρύδιον, καὶ βουλόμενος ἡμᾶς διηνεκῶς πρὸς ἑαυτὸν ἐφέλκεσθαι· ἐπεὶ δὲ πατὴρ φιλόστοργος αἰτούμενος πολλάκις οὐδὲν τῶν παιδῶν οὐκ ὀπτεύει, οὐχὶ βουλόμενος μὴ δοῦναι, ἀλλὰ τὸ παιδὸς τὸ προσοφρύδιον δίκην τούτου ὑπιστούμενος. Τὸ γὰρ ἀκούεσθαι, οὐχ ἅπαν μὲν οὐκ τῆς ἀξίας ἕνεκα λαβεῖν ἔχει· δεύτερον δ' οὐκ τῆς κατ' οἶκον νόμους τῦ Θεοῦ προσεύχεσθαι· τέταρτον οὐκ τῆς ὠφελείας τέταρτον, οὐκ τῆς μηδὲν βιωτικὸν αἰτεῖν· πέμπτον οὐκ τῆς πρὸς ἑαυτὸν ὠφελείαν ἅπαντα, καὶ πάλιν οὐκ τῆς τὰ συμφέροντα ζητεῖν. ὥσπερ οὖν οὐκ τούτων τὸ ἀκούεσθαι ἔχει, οὕτως ἐπιρρώνυται τὸ μὴ ἀκούεσθαι, καὶ δίκαιοι ὦσιν οἱ αἰτοῦντες. τί γὰρ τῷ Παύλῳ δικαιότερον γένοιτο; ἀλλ' ὅμως ἀσύμφορα ᾔτησεν, οὐκ ἠκούσθη· Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν Κύριον παρεκάλεσά, φησι, καὶ εἶπέ μοι, Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου. Τί γὰρ Μωϋσέως πάλιν δικαιότερον; ἀλλ' ὅμως οὐδὲ ἐκεῖνος ἠκούετο, λέγοντος τῦ Θεοῦ· Ἰκανούσθω σοι. ὅπερ γὰρ ἦτει εἰς τὸν γῆν τῆς ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν, ἀσύμφορον ἦν τοῦτο ἐκείνῳ, οὐκ ἐπέτρεψεν ὁ Θεός. καὶ τούτων καὶ ἕτερόν ἐστι τὸ μὴ ποιεῖν ἀκούεσθαι· ὅταν τοῖς ἀναξίοις τὰ μέγιστα ἐπιμένοντες προσομιλῶμεν· ὃ καὶ τοῖς Ἰουδαίοις ἔλεγεν ὁ Θεὸς τῷ Ἱερεμίᾳ, Μὴ προσεύχου περὶ τοῦ λαοῦ τούτου· οὐχ ὁρᾷς τί οὗτοι ποιοῦσιν; οὐκ ἀπιστοῦσί, φησι, τῇ ἀσεβείᾳ, καὶ σὺ ὑπὲρ αὐτῶν δέησιν ἀναφέρεις; ἀλλ' οὐκ ἀκουσομαί σου. πάλιν ὅταν κατ' ἐνθρόνου αἰτῶμεν, οὐ μόνον οὐκ ἀκουόμεθα, ἀλλὰ καὶ προσοχθιζόμεθα Θεῷ. Φαρμακεῖα γάρ ἐστιν ἡ εὐχή· ἀλλ' ἐὰν μὴ εἰδῶμεν ὃ φαρμακεῖον πῶς ὀπτέον, οὐδὲν τὸ δυνάμενον αὐτὸ καταστῆσαι πώποτε. Τοσοῦτόν ἐστιν ἡ τῆς εὐχῆς προσοφρύδια καλὸν, ὡς ἀπὸ τῆς Χαναναίας ἐκείνης παιδεύσωμεν, ὅτι ὁ τῶν ἀποστόλων αἰτησάντων ὁ Χριστὸς οὐκ ἐπένευσεν, αὐτὴ ἰδοῦσα, καὶ τῇ καρτερείᾳ εἰς ἔργον ἐξήνεγκε. καὶ γὰρ ὑπὲρ τῶν ἡμετέρων πρὸς ἡμᾶς βούλεται μᾶλλον τῶν ὑποθυμιώσεων ἀξιοῦσθαι, ἢ πρὸς ἑτέρων ὑπὲρ

Ἐκ τοῦ ἱερεμ. ζ΄. ψθ΄.

Ἐκ τῶν ἱερεμ. τῦ κγ΄ Ματθ. δ΄ λογ.

Ex τῆς αὐτῆς. πεῖρ ἡμῶν. Αὐ δεόμεθα μὲν γὰρ διὰπαντὸς τῶν ἀναγκαίων διόμεθα, καὶ κολακείας ἀλλοτρίας ἐσμὲν, καὶ πολλῆς ἀσχολίας καὶ περιμαχείας. οὐ γὰρ ἐξ εὐθείας αὐτοῖς τοῖς κυρίοις ἀνάγκη τινὶ χαίρειν ἐστὶ προσκαλεῖσθαι πολλάκις, ἀλλ' ἀνάγκη περιπεσεῖν προσκόποις καὶ οἰκτιόμενος αὐτῶν καὶ ὅπως ἔσονται καὶ χρήμασι καὶ ῥήμασι καὶ πάντι θεραπεύσαι ζητῶ, καὶ τότε δι' ἐκείνων δυσωπῶν τινὰ αἴτησιν λαβεῖν. ὅπου γὰρ τοῦ Θεοῦ οὐκ ἔστιν ἄτως· ἀ γὰρ δεῖται μεσίτου ὅπου τοῦ ἀξιώτατον, οὐδὲ ἄτως δι' ἑτέρων προσκαλούμενος, ὡς δι' ἡμῶν αὐτῶν δυσωπῶν ὑπεύθυνα τῇ χαρίτι. πολλὰ γὰρ βούλεται ἀπαιτεῖσθαι πρὸς ἡμᾶς ὁ Θεός· καὶ χαρὰν ἔχει τούτου πολλήν· μόνος γὰρ οὗτός ἐστιν ὁ χρεώστης ὅταν ἀπαιτῆται χαρὰν ἔχει, ἃ μὴ ἐδανείσαμεν δίδωσι. καὶ μὲν σφοδρῶς ἴδῃ ἐγκείμενον ⓜ ἀπαιτοῦντα, ἃ μὴ ἔλαβε πρὸς ἡμῶν, καὶ καλλύνει ὃν ὃ τρόπος, καὶ αὖθις προσκαλεῖται, οὐ διὰ τὸ μὴ βούλεσθαι δοῦναι, ἀλλὰ διὰ τὸ ἡδέως ἔχειν πρὸς ἡμῶν ἀπαιτεῖσθαι. Οὐδὲ γὰρ μισῶν, οὐδὲ ἀποτρεφόμενος ἡμᾶς προσκαλεῖται τοῦ αἰτεῖσθαι τινὰ δόσιν ὁ Θεός· ἀλλὰ τῇ μνήσει τῆς δόσεως διλωσεχῶς πρὸς ἑαυτὸν κατέχει βουλόμενος. καθάπερ καὶ πατέρες φιλότεκνοι ποιοῦσι· καὶ γὰρ ἐκφοβοῦσι τοὺς ῥᾳθυμοτέρους παίδων τινὰ διλωσεχῆ προσοδρείαν τῇ τῆς δόσεως αἰσθολῇ σοφίζονται. ἠκούσθης; ὅπου τούτῳ βλαβείησαν, ὅπου ἠκούσθης. οὐκ ἠκούσθης; προθέμενον ἵνα αἰσχυνθῇς. οὐ χρεία στι μεσίτου, οὐδὲ πολλῆς τῆς προσόδου, καὶ τοῦ καλέσαι ἑτέρους· ἀλλὰ καὶ ἑρμηνείας, καὶ ἀποστάτους, αὖθις δὲ σαυτὸν προσκαλέσας ⓜ Θεοῦ ὅπου θύῃ πάντως. Εἰ γὰρ ἐσόμεθα, καὶ μυεῖα προσκαρτοῦντες ὥμεν, ὅταν ἐκ τοῦ τέως, καὶ μέσης ἡμέρας, καὶ ἐσπέρας φανώμεθα τοῖς προσ ἡμᾶς λελυπημένοις, τῇ συνεχείᾳ καὶ τῇ διλωσεχεῖ τῆς ὄψεως ζωτυχίᾳ καταλύομεν ῥᾳδίως αὐτῶν τινὰ ἔχθραν· πολλῷ μᾶλλον ὅπου τοῦ Θεοῦ τοῦτο γένοιτ' ἄν. οὐ γὰρ οὕτω δι' ἑτέρων ὑπὲρ ἡμῶν προσκαλούμενος ὑπεύθυνοι ἐώθην, ὡς δι' ἡμῶν αὐτῶν τῶν δυσωπούντων, καὶ μυεῖον ὥμεν γέμοντες καὶ κλαυθμῶν. Ακηκύπωται ⓜ μὴ ῥᾳθυμίας εὐχόμενοι, καὶ τῇ μνήσει τῆς δόσεως δυσχεραίνοντες. ὅταν γὰρ εἴπω, προσκάλεσαι τὸν Θεόν, δεήθητι αὐτοῦ, ἱκέτευσον αὐτὸν, λέγε· πρόσκαλεσαι ἄγαλμα, δοῦπερ, τέκτον, δίκαιον, ἐλεῆσον, καὶ οὐκ ἔλαβον. μὴ ἀποσῇς, ἕως ἂν λάβῃς· τότε ἀπόσχου ὅταν λάβῃς· μᾶλλον μὴ δὲ τότε, ἀλλὰ καὶ τότε προσάιδε. καὶ μὴ λάβῃς, αἴτει ἵνα λάβῃς· ὅταν δὲ λάβῃς, εὐχαριστήσον ὅτι ἔλαβες. Εἰσέρχονται πολλοὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἀπρόσκοποι μυεῖοις στίχοις εὐχῆς, καὶ ἐξέρχονται, καὶ οὐκ οἴδασι τί εἶπον. Τὰ χείλη κινοῦνται, ἡ δὲ ἀκοὴ οὐκ ἀκούει. σὺ οὐκ ἀκούεις τῆς εὐχῆς σου, καὶ ⓜ Θεὸν θέλεις ταύτης ἀκοῦσαι; ἔκλινα, λέγεις, γόνατα· ἀλλ' ἡ ψυχή σου ἔζω ἐπέτητο. Τὸ σῶμα εἰσῆλθε, καὶ ἡ γνώμη σου ἔξω. Τὸ σῶμα σου ἔλεγε τοῦ εὐχοῦ, καὶ ἡ ψυχή σου ἀπῆλθε τοὺς τόκους, τὰ συμβόλαια, τὰ σωθησόμενα, τὰ κτήματα, καὶ τὴν φίλων σωτηρίας. ὁ γὰρ ψυχόλεως ποιητὴς ὤν, καὶ εἰδὼς ὅτι σὺ χαίρεις εὐχῆς μεγάλης ἀνύοντι, τότε ἐπέρχεται· πολλάκις γὰρ ὑπολιπὼν κείμενα σε κλίνῃ, καὶ σοῦ λαγχάνοντα. πλήθομεν εὔξασθαι, καὶ τότε μυεῖοι λογισμοὶ ἐπεισέρχονται, ἵνα ἀπὸ τῶν ἐκκλησιῶν κενοὶ καὶ ἀπροσκόπτοις δι' ὅλης ποιήσωνται. Καὶ πολλάκις πληρώσαντες τοῦ εὐχοῦ, μηδὲ ὡς ἀκηκοότες ἃ εἰρήκαμεν, ἀπήλθομεν. δι' οὗ ἐποιήσαμεν τοῦτο, εὐθέως αὐτοῦ ἀνεγνώσθημεν, καὶ ὃ αὖθ' παθόντες πάλιν, καὶ τρίτον, καὶ τέταρτον αὐτοῦ ἐπεσώμεν, καὶ μὴ προσέχοντες ἀποχωσθῶμεν εὐχόμενοι, ἕως ἂν ἄπαυσαι αὐτοῦ μὴ ἀφειδίας πφύσης καὶ λογισμοῦ προσέχοντος ἐκκλίνωμεν ἐμπροσθεν τοῦ Θεοῦ. καὶ εἴωθεν ὁ ψυχόλεως ὅτι οὐ προσέχει ἀφιστάμενα, ἕως ἂν μὴ ἀπουδῆς αὐτοῦ καὶ ψυχείας πφύσης ἐκπωθῶμεν· ἀποσήσεται λοιπὸν ἐφεδρεύων, εἰδὼς, ὅτι οὐδὲν πλέον ἕξ αἱ αὐτῷ τῆς ὑπευθύνης, ἢ ὃ πολλάκις ἀναγκάζει τινὰ αὐτοῦ ἡμᾶς δυσημαμυδύνειν εὐχοῦ. Εἰ γὰρ αὐ δεήσῃ προσιόντες τοσαύτην ὑπεδυσχύμεθα τινὰ ἀπουδὴν, ὡς μηδὲ οὐ πλησίον προσεῖναι πολλάκις ὁρᾶν, ἀλλὰ ζωτείνῃ ἑαυτῶν τινὰ ψυχείαν, καὶ ἐχθροὶ μόνοι φανερίζεσθαι, ᾧ προσιέμεθ· πολλῷ μᾶλλον ὅπου τοῦ Θεοῦ τοῦτο

Ex τοῦ λόγ. τῶν εἰς τὸν ὀπλ. ☞ Χαναναίας.

Ex τῶν αὐδριάντ.

Ex τῶν ἑρμην. ☞ ἐξ ἀκη.

τὸ πεῖσαι ἡμᾶς χρὴ, ἢ παῦσαι εὐχαῖς ἀσεβοῦντας, μὴ οὐδὲ κάκεῖσε Θν λεγόμενον ἀσεβεῖν τολμῶμεν. ἀλλ' ἡμεῖς μὲν γλῶτταν μὲν ἀσεφῆ παρήσομεν ῥήματα, ἢ δ' ἁγία ἔξω ῥέμβεται, καὶ κῆ τὴν ἀκίδα ἀσεβοῦσαν πέδοσε, πανταχοῦ φασπαζόμενοι, οὐδὲν ἡμῖν ὄφελος ἔσται λοιπὸν, ἀλλὰ δὲ πλαίσια καθαίρεσις. Εἰ γὰρ δυνάσεται μὴ ποσῶν πρεσβεύομεν χρόνων, γραθόμενοι καὶ παλαιπαρώμενοι, ἀγανακτῶντες δ' ἀλλοφρόνως, καὶ πρὸς τὰς πέλας πλοκὰς δὲ αὐτῆς τῆς ἐλπίδος ἐκπίπτοντες τῷ διαπαντὸς τοῦ ἡμετέρου, εἶθα πάντων ὄντων ἀπολαβόντα τὸν ἀμοιβαῖον, πολλῷ μείζω τὴν πόνον οὐκαρπεύσαντες πρεσπέμψασι μὴ τοὺς πρεσπεμψάσης ταυτησῆς; καὶ πόσης ταύτης καλάσεως ἄξια; Εἰ γὰρ δὲ μηδὲν λαβεῖν ἰῶ, αὐτὸ τοῦτο δ' ὅμως ἀντὶ ἀγαλλιᾶσθαι, οὐχὶ μυρίων αἱρετὸν ὄντι ἀγαθῶν; Καὶ γὰρ μᾶλλον ἀγαθὸν καὶ ἡδὺ, καὶ δ' ἀγαλλιᾶσθαι τοῦτο τῷ Θεῷ ἀγαλλιᾶσθαι. Εἰ γὰρ αἱ θεῖαι ἀγαλλιάσεις ἀναρίθμητοι ὄσαι περὶ τοὺς ἀναξίους ἐκ μικρᾶς ἐξ αὐτῶν καρπώσεται τὸν ὠφέλειαν ἡ τάξις ἡμῶν, πόσων ἀπολαύσεται τῶν ἀγαθῶν; Πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον, τὸν μὲ οἰκεῖον ἡμῖν καλοῦντα πάντα ἁγιάζειν ἡμᾶς, ἢ μηδὲ τὸν ἐλάττω φόλιν ἀποτίνειν τῷ Θεῷ; Οὐκοῦν ἀπὸ συμφέροντα, ἀλλὰ πολλάκις αἰτεῖς ἀπολαβὼν σφαλερά· ἀλλ' ἐκεῖνος ὁ μᾶλλον κηδόμενός σου τῆς σωτηρίας, οὐ τὴν αἴτησίν σου προσίεται, ἀλλὰ παρὰ τὴν αἴτησιν δ' συμφέρει σοι προσφέρει. Εἰ γὰρ Θν πατέρες Θν ἔρωτες, οὐ πάντως αὐτοῖς Θν παῖδες διδόασιν, οὐκ ὀθνεῖ καταφρονοῦντι τὴν αἴτησιν, ἀλλ' ὀθνεῖ αὐτὴν μᾶλλον κήδονται· πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεὸς, ὁ δὲ μᾶλλον φιλῶν, ἢ πλέον ἀπόντων εἰδώς, ὃ συμφέρει ἡμῖν πρᾶξαι. Ὅταν οὖν δόκησις μὴ διδόμενος, ἢ μὴ λαμβάνῃς, σὺ πίστευε παρὰ πάντας ἡκρασίας πάντος σε κήδοντος, ἢ οὐχ ὑπακούειν δοκῶν, οὐδὲ ἀγανακτῆσαι ἐκεῖνος, οὐδὲ ὕβρισέ σε· καίτοι σὺ μὲν ἀπὸ ὠμότητος τοῦτο ποιεῖς, ὁ Θεὸς ἀπὸ φιλανθρωπίας. Εἰ πέτρων αὐτὸς τὸ ὁμοῦ ἀλλ' ἀνωμότητα μὴ ἀκόνων οὐκ ἀξιοῖς ἐγκαλεῖν, τὴν διαστὴν τὸ δούλου σοῦ φιλανθρωπίαν οὐκ ἀκούσῃ ἐγκαλεῖς; Εἰ οὖν ὁ μακάριος Δαβὶδ βασιλεὺς ὢν, ἢ μυρίας βασιλεύσαντος φερούσης, ἢ πάντα τὸν παρελθόντα προελθόμενος, ἐπὶ μιᾶς τῆς ἡμέρας ἐπεκάλεσε Θν Θεὸν, τίνα σὺ ἔχοιμι ἀπολογίαν δὲ συγγνώμην ἡμῖν, τοσαύτην σχολὴν ἄγοντες, ἢ μὴ ζωοῦν αὐτὸν ἱκετεύοντες, ἢ ζῶντα ποσῶν μέλλοντες καρπώσθαι κέρδη; ἀμήχανοι γὰρ, ἀμήχανοι, αἱ θεῖαν μὴ τῆς προσκύσης προθυμίας θύχωμεν, ἢ παρακαλεῖσθαι Θν Θεὸν ζωοῦν, ἀμὴ τὴν ποτε. ὁ γὰρ ἁγαθαρμαίας αὐτὸ τὸν ἁγιασμὸν, ἢ τὸν ψυχὴν αἰσχύσας, ἢ πρὸς Θν ἀγαθὸν ἑαυτὸν μετοικίσας, ἢ ὅπου Θν διαστὸν Θν ἑαυτῷ καλέσας, ἢ τὴν ἀμαρτημάτων αἰσμαναθῆς, ἢ πρὸ τῆς συγχωρήσεως τύπον αὐτῷ ἁγαλεῖδος, ἢ ὥδε καλέσας ἵλεων ἡμέραν, ἀπὸ τῆς τὸ τοῖς λόγοις τύτοις ἁγαπεῖσθαι πᾶσαι ἀπόπλυται βιωτικὸν φόρτον πόδα, ἢ πτερὰ, ἢ τὴν αἰθερίων παθῶν ὑψηλότερος ἔσῃ. Οὐδὲ γὰρ ὅταν τὸν κόπους αἱ πηγαὶ τῶν καμάτων θύκαλεσίρας πιοῦσι, ὡς ὁ φυτὸν τῆς ψυχῆς αἱ πηγαὶ τῶν δακρύων ποτίζουσα, πρὸς ὕψος μέγιστον ἀναπτέσῃ, παῦσι, ἢ σώφρον Κυρίου Θν εὐχόμενον ἴσασθαι πρὸς ἀσκυβάλοισιν. σπουδὴ γὰρ μάλιστα ἢ ὁ ἀκαθαιρία ἔσῃ. ἐπεὶ δ' τὸ σώματος ὀπὶ γῆς κείμενον, ἢ τὸ σώματος ἐκεῖ πηρύττος, ἢ ἁγία πάντα χρὴ τῆς ἀκίας ἢ τῆς ἀγαθᾶς ἀπείργεται, πῶς ὁ τοιοῦτος διωπέσται ἐκεῖ, ὅτι σώφρον τῷ Θεοῦ ἤνεγκε; σώφρον γὰρ Κυρίου εὔχεται ὁ πάντοθεν ἑαυτῷ τὸν ψυχὸν συλλέγων, ἢ μηδὲν ἔχων κοινὸν πρὸς τὸν γλῶ, ἀλλὰ πρὸς αὐτὸν ἑαυτὸν μετοικίσας τὸ σῶμα, ἢ πάντα δὲ θεῖον λογισμὸν ἀπὸ τῆς ψυχῆς ἐκβαλών. Οὕτω γὰρ δὴ Θν εὐχόμενοι εὔχεσθαι, ὡς ἄλλον ἑαυτῷ ζωογονῆσαι ἢ ζωτίνοντα τὸν ἁγίοις, καλῶ Θν Θεὸν μὴ ὁδυνωμένης ψυχῆς, ἢ μηδὲ μακρὰς ἀποτίνοντα λόγους, μηδὲ εἰς μῆκος τὸ ἱκετείας ἐκτείνοντα, ἀλλ' ὀλίγα δὲ φιλεῖ λέγοντα ῥήματα. οὐ γὰρ ἐν τῷ πλήθει τῶν ῥημάτων, ἀλλ' ἐν τῇ τῆς διανοίας κεῖται ὁ ἀκουσθῆναι. ἢ τύτο ἀπὸ τῶν κῆ τὸν Σα-

Ex τῆς ἑρμην. τῦ κῆ Ιωαν. ἀλλ.

Ex τὸ ἐξαημ.

Ex τὸ ἑρμην. τῦ κῆ Ιωαν. εὐαγγ.

Ex τῦ ἁ. λόγ. πρὸς τὸν Παῦλον.

Ex τῆς ἑρμην. τὸ πρὸς Θεσσαλο. ἁ. ἐπιστ.

Ex τῦ ἑ. λόγ. τὰ εἰς προσήλ. Λυπαν.

Ex τῦ γ' λόγ. τὰ εἰς προσήλ. Λυπαν.

Ex τῦ ζ' λόγ. τὰ εἰς τὸ πρὸς Φιλιππ. ἐπιστ.

α. Βασ. α. ιε. μισὴλ μαντέως, τοῦ Ἀνὰν ὄντι ἰδίῳ· φησὶ γοῦν αὐτῷ, Ἀδωναὶ Κύριε, ἐλεᾶσαι σαβαωθ, ἐὰν βλέπων βλέψῃς τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης σου, καὶ μνησθῇς μου, καὶ μὴ ἐπιλάθῃ τῆς δούλης σου, καὶ δῷς τῇ δούλῃ σου σπέρμα ἀνδρός, δώσω αὐτὸν αὐτῷ δοτὸν, ἕως ἡμέρας θανάτου αὐτοῦ· καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίεται, καὶ σίδηρος οὐκ ἀναβήσεται ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ποῖον τοῦτο πλῆθος ῥημάτων; ἀλλ' ὅμως ἕλκει μὲν προσοχὴς καὶ πάνυ τὸν ἐποίησατο τοῦ εὐχεῖν, πρόδηλα ὅσα ἠθέλησεν εἰπεῖν, φύσιν παραμεθεῖναι διώρθωσε, καὶ μήτραν ἀποκλεισθεῖσαν ἀνέῳξε, καὶ προὔκρινεν ἑαυτῷ πολλοῦ ἐπιμηκῆναι, ὅτε πάσης ἀχρόου φάλαγγος κεκμηκυῖα θηλάσουσα. ἀλλ' ὅπως τὰ εὐχόμενα καὶ μὴ μακρηγορῶ ἀποτόμοις λόγοις, καὶ ζωηρὰς εὐχαῖς· βραχείας γὰρ καὶ πυκνὰς ποιεῖσθαι καὶ εὐχὰς καὶ ὁ Χριστὸς καὶ ὁ Παῦλος ἐπέλαβεν εἶναι ἐλίγαν δέησιν. ἀλλ' ἐπεὶ γὰρ εἰς μῆκος ἐκτείνεται τὰ λόγου, ἐλλιπορήσας πολλάκις, πολλοῦ ἔδεηθεὶς τοῦ ἄδειαν δοῦναι προσελθεῖν καὶ ὑποσχεῖν, καὶ τὸ δέεσθαι ἀπεκαλεῖν τὴν λειτουργίαν· ἀφ' ἧς συνεχῶς καὶ πυκνὰς ποιῇ ταῖς εὐχαῖς, τίνι τε κεκριμένῳ ἅπαντα τῇ πυκνότητι δέους λαμβάνειν, δηλώσει σωφρονῆσαι βέλτιον, καὶ αὐταῖς ταῖς εὐχαῖς αὖ πολλῆς ποιεῖσθαι τὰς ὑποψίας.

Ἐκ τῶν ὁμιλ. τῶν περὶ Ἐρ. ὑπερ. α. Βασ. α. θ.

Βούλει μαθεῖν ἀγχινοίᾳ προσευχῆς καὶ ὑψηλὸν καὶ προσοδράσαι ἐλπίδι πρὸς τὸν Ἀνὰν, μάθε τί ἐποίησεν Ἐλκανά. Ἀνέῳκτο, φησὶ, πάντως δὲ τοῦ τῆς τραπέζης, καὶ Ἐλκανὰ δηλονότι ὡς οὐ πρὸς ὕπνον ἐτρέπετο, ἀ πρὸς ἀνάπαυσιν. ἔδει μοι δοκεῖ καὶ ὅπου τῆς τραπέζης κατακλιθῆναι, κύφωσις εἶ καὶ μὴ βεβαρημένου στόμαχου τοῦ· οὐ γὰρ δὴ τοσοῦτον ἠφίει δάκρυα. ἀ γὰρ ἡμεῖς τοῖς ὕπνοις ἐσθίοντες καὶ πίνοντες, μᾶλλον δὲ ἐσθίοντι οὕτως βαρύμεθα, πολλῷ μᾶλλον ἐκεῖνα ἐπὶ τραπέζης οὐκ ἂν πιόντα οὕτως, εἰ μὴ καὶ τὸ τῇ τραπέζῃ τοῖς αὐτοῖς ἐφκει. αἰχμωτῶμεν οἱ ἄνδρες τοῦ γυναῖκα, αἰχμωτῶμεν καὶ ὑπὲρ βασιλείας ἐκστάντες καὶ χασμώμενοι, τοῦ ὑπὲρ παιδίου διαμάχεσθαι καὶ διαμύσσεσθαι. καὶ γὰρ μοι καὶ τοῦτο δόξει τοῦ βλάβους· φασὶ αὐτὸς, φησι, σὺν ὑπνῳ, καὶ ἡ χαλὴ αὐτὸς ὀκηρᾶ. οὕτως ὁ βουλόμενος λοῦσαι προσέρχεται τῷ Θεῷ, οὐ μαλακιζόμενος, οὐδὲ χασμώμενος, οὐδὲ ἐκλελυμένος, οὐδὲ κρώμενος, οὐδὲ ἀκηδιῶν. μὴ γὰρ οὐκ ἐδύνατο ὁ Θεὸς καὶ χωρὶς βλάβης δοῦναι; μὴ γὰρ οὐκ ἦλθε τὸ περὶ τῆς αἰτήσεως τοῦ ἐπιθυμίας τῆς γυναικός; ἀλλ' εἰ ἔδωκε περὶ τῆς αἰτήσεως, οὐκ ἀφῆλε τῆς γυναικὸς ἡ προθυμία, οὐκ ἀφῆκε ἡ ἀγάπη αὐτῆς δάλη, οὐκ ἀνέσυρεν ἐστεβλῶσθαι ἐκτύπησε μιαθέν. ἀλλ' ἐδιορθώσατο αὐτῆς τὸ τοῦ φιλοσοφίας. ὅτε γὰρ ἐλογίσατο αὐτοῦ Ἠλὶ ὁ ἱερεὺς εἰς μεθύουσαν, ὡς δὲ προὔς αὐλοῦ τί

α. Βασ. α. ιε. φησι· Μὴ δῶς τοῦ δούλιο σου εἰς θυγατέρα λοίμιον, ὅτι ἐκ πλήθους ἀδολεσχίας μου ἐλάλησα ἕως τοῦ νῦν. τότε ἀληθῶς καρδίας στενοχωρουμένης, ὅταν πρὸς τὸν ὑψιστον ζητῇς μὴ χαλεπαίνωσθαι, μηδὲ δυσχεραίνωσθαι, ἀλλὰ δὲ ἀπολογεῖσθαι. οὐδὲ γὰρ οὕτω

Ἐκ τῆ βιβλ. τῆ εἰ. τῆ παρατ. Ἀνναρ. ποιῇ καρδίαν φιλόσοφον, ὡς θλίψις ἡ πάσης τὸ κῆ Θεοῦ. Δεῖ δὲ ἡμᾶς ἐν ἐγκειμένοις τραπέζης ἐν λόγοις εἶναι βυθιστὴν τῷ Θεῷ. ὁ γὰρ πρὸς τοῦτο παρεσκευασμένος, οὐδέποτε εἰς μέθην δὲ προπέσῃ ἐκπεσοῦσαν· οὐδέποτε ὑπὸ ἀδηφαγίας ἁλώσεται· ἀλλὰ τοῦ προσδοκίμου τῆς βίου αὐτοῦ χάριτος τοῖς λογισμοῖς ὑπεκειμένοις ἔχων, κῆ τῷ προσκόπτοντος μέσου τῆς παρεκκειμένου ἄφοπλος πάντοτε, ἐν πολλῇ δὲ τοῦ ψυχοῦ, πολλῆς ἐν τῆς βιωτείας ἐμπλήσει ὁ σῶμα. τραπέζα γὰρ ἀπὸ βίου ἀρχηγική, ἐν εἰς εὐχὴν καταλήγουσα, οὐδέποτε ὑγιεινὴ σήσεται, ἀλλὰ πηγῆς διαφανεστέρας ἀπόνως τὰ μὴ εἶσι ἐν ἀγαθῷ. μὴ δὴ τοσοῦτον πρόωμεν κέρδος. ἐν γὰρ αὖτοις, τὸν μὲ οἰκείως τὸν ἡμετέρους, εἴ ποτέ τι τῆς παρεκκειμένου λάβοιεν πρὸς ἡμᾶς μέσης, βλάψειεν τι ἡμᾶς, ἐν μετ' ὑφπιίας ἀναχωρῆν, ἡμᾶς ἐν τοσοῦτον δότε λαβόντες ἀγαθῶν, μηδὲ δοκεῖν δοκοῦντες τοῦ Θεοῦ τὸν δωρεὰν.

Ἐκ τῶν λόγ. εἰς ῥητὸν, τὸ, Ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν.

Διὰ γὰρ τοῦτο πολλὰ καὶ τὰ τῆς κοπῆς, ἐν τὰ τῆς ἰδίους προσήμασι τοῦ δὲ γενόμενον ἡμῖν ἀπάντα, ὅτι οὐ πρὸς τὰ πνευματικὰ προῆσι, ἐν νῦν πρὸς τὰ βιωτικὰ ἀσυδάζομεν προσήμαλα. οὐκ οἴδας ὅτι ἐὰν ἔλθῃ προσκόπτῃς τῷ Θεῷ, ἐν μετάσχῃς τῆς σὺ-

τοῦ

ταῦτα διατελῶν, μᾶλλον σοὶ τὰ τοῦ χαροπὸν εὐμορίζεται πρόβατα; ἀλλὰ βιωτικαῖς ἐγκεῖσθαι φροντίσι; διὰ ταύτας μὲν οὖν τοῦτον ἀπώμοσεν, ἵνα τὴν ψυχὴν ὑπισχνούμενος τῷ Θεῷ διὰ τῆς τοῦτου διατελῶν, οὕτω μὴ ἀσφαλείας ἐξέλθῃς· ἵνα ἔχῃς αὐτὸν σύμμαχον, ἵνα ἀκαταγώνιστος ᾖς τοῖς δαίμοσιν, ἐκεῖνο τῆς ἀνάγκης μεῖζον βοηθοῦντος. εἰ γὰρ ἀπολαύσῃς εὐχῆς πνευματικῆς, καὶ μετασχῇς εὐχῆς κοινῆς, εἰ ὑπισχνῇ τῷ Θεῷ τὴν βοήθειαν, εἰ αὐτὴν τοῖς ὅπλοις φαιδρὰ ὄντως ἐξέλθῃς, οὐδὲ αὐτὸς ὁ διάβολος ἀπιδεῖν σοι δυνήσεται λοιπὸν, μήτιγε καὶ θεῖοι πόνοι συνοδαίζοντες ὑπηρετίζειν καὶ συνεφαπτῆν. εἰ δὲ ἀπὸ τῆς οἰκίας ὑπὲρ τοῦ ἀγροῦ ἐλθῇς, καὶ γυμνὸς τῶν ὅπλων τούτων εὑρεθῇς, εὐχείρωτος ἔσῃ τοῖς ὑπηρετίζουσιν ἅπασι. Καὶ μή μοι λεγέτω τις, ὡς ἀδύνατον δοῦναι θεῖοι βιωτικὴν, Εκ τῆς λογ. ζ' εἰς τὸν ὑπερφέρτ. Αννας.
διακονείαν περισπωμένοις, ζώντας ὕμνους τῷ Θεῷ ἀναπέμπειν τὴν ἡμέραν, καὶ εἰς ἑσπέραν ἐκτείνειν. δυνατὸν γάρ, εἰ σφόδρα εὐκόλως. καὶ γὰρ εἰς ἐκκλησίαν δραμεῖν μὴ ῥᾴδιον ἐστῶσι ἐκεῖ περὶ τὴν θύραν, καὶ τῇ διακονείᾳ περισπωμένοις, εὔκαιρον εἶναι δυνατόν. καὶ τοῦτο πολλοὶ πολλάκις ἐποίησαν, καὶ βοῶντος τοῦ ἀρχόντος ἔνδον, ἀπειλοῦντος, ζημιοῦντος, μαστιγοῦντος, περὶ τὴν θύραν ἑστῶτες σφεκτόμενοι, καὶ ὀλίγα ῥήματα τῆς ἐγκοίτου εὐκαίρως, εἰσελθόντες μετέβαλον αὐτοῦ καὶ ἐπιεικείαν, εἰς ἡμέραν ἐξ ἀγρίου κατέστησαν· καὶ οὐδὲν οὔτε ἀπὸ τοῦ τόπου, οὔτε ἀπὸ τοῦ καιροῦ, οὔτε ἀπὸ τῆς σιγῆς πρὸς τὴν εὐχὴν ταύτην ἐκωλύθησαν. οὐδὲ γὰρ οὕτω φωνῆς χρεία, ὡς ἐγκοίτου· οὐδὲ ἐκ τοίχου χρῆναι, ὡς ζωπυρουμένης ψυχῆς· οὐδὲ σχήματος, ἀλλὰ φρονήματος. ἐπὶ καὶ ἡ τοῦ Σαμουὴλ μήτηρ Ἄννα, οὐκ ὀφθῆναι λαμπρὰν καὶ μεγάλην ἀφῆκε φωνὴν, ἀλλ' ἐντὸς μεγάλα ἔνδον μετὰ τῆς καρδίας εἶχεν. Ἡ φωνὴ γὰρ αὐτῆς οὐκ ἠκούετο, φησὶ, καὶ ἐπήκουσεν αὐτῆς a. Bas. a 13.
ὁ Θεός. μὴ δὴ οὖν προφασιζώμεθα λέγοντες, ὡς οὐκ ἔστιν εὔκολον εὔκαιρά τινα, τοῖς βιωτικοῖς ἀναμεμιγμένοις πράγμασι, καὶ μηδὲ πλησίον ἀκτῖνες οἶκον εἰσκύπτουσι. ὅπου γὰρ θύρα, δύναται ζῆσαι· οὐ θυσιαστήριον. οὐδὲν γὰρ κωλύει τόπος, οὐδὲ ἐμποδίζει καιρός· ἀλλὰ κἂν μὴ γόνατα κλίνῃς, κἂν μὴ ζῆλος τύψῃς, καὶ τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν διατείνῃς, ἀρκοῦσιν αἱ μόναι διανυκτερεύσεις, τὸ πολὺ ἀπορρήσας τῆς ψυχῆς. ἔξεστι γὰρ καὶ εἰς ἀγορᾶς ἐμβαλλούσῃ, καὶ κατὰ ἑαυτὸν βαδίζοντα, θύρας ἐκτενεῖς ποιεῖσθαι. ἔξεστι καὶ ἐν ἐργαστηρίου καθήμενον, καὶ δέρματα ῥάπτοντα, τὴν ψυχὴν ἀναθεῖναι πρὸς τὸν διαπλάστην. ἔξεστι δὲ οἰκέτην καὶ ὠνούμενον, καὶ ἀναβαίνοντα καὶ καταβαίνοντα, καὶ μαγειρεύοντι καὶ ταῦτα μὴ δυνατὸν εἰς ἐκκλησίαν ἐλθεῖν, ψυχὴν ποιεῖσθαι ἐκτενῆ καὶ διεγηγερμένην. οὐ γὰρ ἐπαγρυπνεῖ τόποις ὁ Θεὸς, ἀλλ' ἔτι ζητεῖ μόνον, διάνοιαν θερμὴν, καὶ ψυχὴν σωφρονοῦσαν. καὶ γὰρ ὁ Παῦλος οὐκ ἐν οἴκῳ εὐκτηρίῳ, ἀλλ' ὕπνος ὅτε τοῦ δεσμωτηρίου κείμενος, καὶ οὐκ ὀρθὸς ἑστὼς, οὐδὲ γόνατα κλίνων (οὐ γὰρ ἠφίει τὸ ξύλον ὁ τοὺς πόδας ἐδίδει·) ὅτε μετὰ προθυμίας ἦυξατο κείμενος, τὸ δεσμωτήριον ἔσεισεν, καὶ τὰ θεμέλια διεσάλευσε, καὶ τὰ δεσμοφύλακα ἔδησε, καὶ πρὸς τὴν ἱερὰν μετὰ ταῦτα μυσταγωγίαν ἐκλεγόμενος. καὶ ὁ Ἐζεκίας οὐκ ὀρθὸς ἑστὼς, οὐδὲ γόνατα κλίνων, ἀλλ' ὕπνος ὅτε τῆς κλίνης κείμενος διὰ τὴν ἀρρωστίαν, τρέψας ἑαυτὸν ὅτε τὸν τοῖχον, ὅτε τὸν Θεὸν θερμὸς ἐκάλεσε, καὶ μετὰ ψυχῆς σωφρονούσης, καὶ ἀπόφασιν ἐξενεχθεῖσαν ἀνεκαλέσατο, καὶ πολλὴν ἐπισπάσατο τὴν εὐσέβειαν, καὶ πρὸς τὸν προστάξαντα ἐπῆλθεν ὑγίειαν. καὶ ὁ Ληξὴς ὅτε τῷ ναῷ τιμώμενος, ἀπὸ ῥημάτων ὀλίγων τῆς βασιλείας τὸν ἡγεμόνα ἔτυχε· καὶ ὁ Ἱερεμίας τὸ βορβόρῳ καὶ λάκκῳ, καὶ ὁ Δανιὴλ τὸ λάκκῳ καὶ θηρίοις, καὶ ὁ Ἰωνᾶς τὸ αὐτῇ τῇ κήτους τῇ ἐνδύσει τοῦ Θεοῦ προσκαλέσαντες, τὰ ὑπερκείμενα δεινὰ διέλυσαν ἅπαντα, καὶ τὴν ἀνωθεν εὐνοιαν ἐπισπάσαντο. Τί τοίνυν λέγει ὀφθαλμὸς; ὅπερ ἡ Εκ τῆς λογ. τῆς εἰς τὸν ὄνομα τῆς Χαναν.
Χαναναία. ὡς γὰρ ἐκείνη ἔλεγεν· Ἐλέησόν με, ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται· οὕτω Matth. 15 κε.

Ματθ. ιε. κζ. ὕτω λέγε καὶ σύ· ἐλέησόν με, ἡ ψυχή μου κακῶς δαιμονίζεται. μέγας γὰρ δαίμων ἡ ἁμαρτία. ὁ δαιμονιῶν ἐλεῆται· ὁ ἁμαρτάνων μισεῖται. ἐλέησόν με, βεβαιοῖ ὃ ῥῆμα, ἐκ πέλαγος [τῆς] φιλανθρωπίας· ὅταν γὰρ ἔλεος, πάντα τὰ ἀγαθά. καὶ ἔξω ἐκκλησίας ἦς, κράζε καὶ λέγε· ἐλέησόν με· εἰ καὶ μὴ κατὰ τὰ χείλη, ἀλλὰ τῇ Δεσποτείᾳ βοᾷς, καὶ σιωπῶντων γὰρ ἀκούει ὁ Θεός. οὐ ζητεῖται τόπος, ἀλλ' ἀρχὴ "Ἔστω. ὁ Ἱερεμίας ἐν βορβόρῳ ἐβόησε, καὶ Κυρίου Θεὸν ἐπικαλέσατο· καὶ ὁ Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους, ἐπεκαλέσατο Θεὸν ἐκ τῆς κοιλίας ἔλεγε. καὶ ἐν βαλανείῳ ἦς, εὖχου ὅπου ἐὰν ἦς, εὖχου. ναός ἐστι, μὴ ζήτει τόπον. θάλασσα ἐστὶν ἐμπεσεῖν, ὅπου ἂν Αἰγύπτιοι, καὶ μέσος ὁ Μωϋσῆς μηδὲν λαλῶν· πολλὴ γὰρ ἐν τῇ ψυχῇ ἡ συνοχωκία· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Θεός, Τί βοᾷς πρός με; καὶ σὺ τοίνυν, ὅταν πειρασμὸς ἐπέλθῃ σοι, ὅπου Κυρίου Θεὸν καταφύγε, Κύριον παρακάλεσον. μὴ γὰρ δεῖ Δεσπότου ἐστίν, ἵνα ἀπέλθῃς εἰς τόπον; Θεὸς ἀεὶ ἐγγύς ἐστιν. Ἐπὶ γὰρ λαλοῦντός σου ἐρεῖ· ἰδοὺ πάρειμι. σὺ δέ που τυλῆς τὸν εὐχόν, καὶ αὐτὸς τὸν ἴασιν δίδωσιν. Ἂν γὰρ τὸν Δεσπότην ἔχῃς καθαρεύουσαν τῶν ἀτόπων παθῶν, καὶ σὲ ἀγαπᾷ ἦς, καὶ σὲ ὅλον, καὶ σὲ δικαιοπρεπῆ πρεσβεύει, καὶ σὲ θαλάσσῃ, καὶ σὲ πνευματοχίτωνα, καὶ ἐν ἐργαστηρίῳ ἐσκηνωμένον, καὶ ὅσα ἂν μὴ ἦς, δωρεῖται Κύριος Θεὸν καλέσαντι ὅπου τυχεῖν τῆς αἰτήσεως. Τί γὰρ βούλεται τῶν χειρῶν ἡ ἔκτασις ἐν τῇ εὐχῇ; πολλῶν ποιημάτων Δεσποτικῶν αὕτη· καὶ ὅλος τοῦτο γενόμενος αὐτὸς ἀναπέμψῃ, ἵνα ἡ τῆς εὐχῆς Δεσποτικὴ δεσμὸς αὐτῆς γένηται τῆς κακίας, καὶ ἀπαγωγὴ τῆς πονηρίας· ἴδῃ, ὅταν μέλλῃς ἁρπάζειν, ἢ πλεονεκτεῖν, ἢ τύπτειν ἕτερον, αἰσχυνόμενος, ὅτι τοιούτοις μέλλεις δοῦναι Σωτῆρα πρὸς Κύριον Θεὸν πέμπειν, καὶ Δεσπότου τούτου τὴν οὐσίαν ἀναφέρειν ἐκείνῳ τῷ πνευματικῷ, καὶ μὴ κατασχύνῃς αὐτοὺς, μηδὲ ἁρπάσας ἐργάσῃ τῇ Δεσποτείᾳ τῆς πονηρᾶς ἐργασίας. καθαίρει τοίνυν αὐτοὺς ἐλεημοσύνη, φιλανθρωπία, πρεσβεία τῶν δεομένων, καὶ ὅτως αὐτοὺς εἰς εὐχὴν ἄγε. Εἰ γὰρ αἰσχροῖς αὐτοὺς οὐκ ὑπεστέλλεις εἰς εὐχὴν, πολλῷ μᾶλλον ἀμαρτήμασιν οὐκ ἂν εἶης δίκαιος αὐτοὺς μιαίνειν. Εἰ δὲ ἔλαττον δέδοικας, δὲ αἰσχροῖς χερσὶν εὐχαῖς, πολλῷ μᾶλλον δὲ μεῖζον φρίττε. δὲ μὲν γὰρ αἰσχροῖς χερσὶ πρόσευξαι, οὐ τοσοῦτον ἄτοπον· δὲ ἢ καταῤῥυπωθείσας αὐτοὺς μυρίοις ἁμαρτήμασι προσάγῃ, τοῦτο πολλοῦ φέρει τὸν ὀργὸν καὶ ὅλεθρον. Βούλει μαθεῖν πόση ἡ δυνάμις τῆς εὐχῆς τῆς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ γινομένης; ἐδίδοτό ποτε ὁ Πέτρος, καὶ ἀλύσεις ἐκράτουν πολλάς· προσευχὴ ἦν ἐκτενὴς ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας περὶ αὐτοῦ γινομένη, καὶ εὐθέως αὐτοῦ ἀπήλλαξε τὸν δεσμωτηρίου. τί τοίνυν δυνατώτερον ταύτης γένοιτ' ἂν τῆς εὐχῆς, ἣ καὶ φύλακι καὶ πύργοι τῆς ἐκκλησίας ὠφέλησε; καὶ τοῖς μὲν κατηχουμένοις ἐδόκει τοῦτο ὑπερτείνασθαι, ὅτι περὶ τοῦ πρέσβεως ἔφασαν ταῦτα· ὑμῖν δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας τῆς μέχρι τῶν περάτων τῆς γῆς ἐκτεταμένης, καὶ ὑπὲρ τῶν βασιλευόντων ταύτην καὶ ὑπεστηριγμένων τὰ δεήσεις. καὶ ὑπὲρ ἀκούετε μὴ προθυμίας, ἔργῳ μαρτυρούμενοι, ὅτι μεγάλη τῆς εὐχῆς ἡ δυνάμις ἐστί, τῆς δὲ ἐκκλησίας, ἀπὸ τοῦ δήμου συμφώνως ἀναφερομένης. Εἰ γὰρ ὅτι αἱ θέατρα καταδίκους ἄνδρας ἀπαραιτήτους εἰς θάνατον δῆμος προσελθὼν ἐξητήσατο, καὶ δὲ πλῆθος δυσωπηθεὶς βασιλεὺς τοῦ γνώμην ἀνῆκε· πολλῷ μᾶλλον πρὸς ὑμᾶς ἐπιεικέστερος δυσωπηθεὶς βασιλεὺς πρέπει τὴν αἴτησιν. Οὐκ οἴκασι ὅτι Πέτρος ὅτως ἐξηρπάγη τοῦ δεσμωτηρίου, ὅτι ἐκτενὴς ὑπὲρ αὐτοῦ γινομένη; πόσῳ νομίζετε μεῖζον εἶναι τῆς ἡμετέρας σμικρότητος, δὲ ὑπὲρ δήμου τοσούτου προσευχὴ τῷ Θεῷ καὶ δυναμένη; Εἰ γὰρ αὐτὸς ὑπὲρ ἑαυτοῦ δεηθῆναι πρεσβείαν οὐκ ἔχω, πολλῷ μᾶλλον ὑπὲρ ἑτέρων· τῶν γὰρ εὐδοκιμούντων ὅτι τοῦτο. ὅταν οὖν καὶ αὐτὸς προσεκρυκώς ὦ, πῶς ὑπὲρ ἄλλου δεηθήσομαι; ἕνα μὲν ὑπὲρ

Ἐκ τῆς ἑρμην. τῶν πρὸς λό. β. Θεατικ.

Ἐκ τοῦ ἐξαημ.

Ἐκ τοῦ ἑρμην. τῶν χρυσ. Ψαλμ.

Ἐκ τοῦ λόγ. τῶν περὶ τοῦ μὴ κακηγορεῖν.

πὲρ

πὴρ πολλῶν ἀξιῶ, σφόδρα τολμηρὸν καὶ πολλῆς δεόμενον παῤῥησίας· πολλοὺς γὰρ ὁμοῦ συνελθόντας ὑπὲρ ἑνὸς παιδὸς τοῦ δίκην, οὐδὲν φορτικὸν φαίνεται. Εὔξασθε μὴ δὲ καὶ ὑπὲρ τῆς οἰκίας δυνατόν· ὥστε γὴ εὔξασθαι ὡς ὑπὲρ τῆς ἐκκλησίας, ἀδυνάτου· ὅπου πατέρων πλῆθος ἔσωθεν, ὅπου βοὴ πρὸς Θεὸν ὁμοθυμαδὸν ἀναπέμπεται. ὑχ ὥστε ἀκούειν καὶ σαυτὸν διακονεῖν παρακαλῶν, ὡς μὴ τῶν ἀδελφῶν τῶν σῶν. σὺ γὰρ δῆλον ὅτι ὁ πλέον, ὅταν ἡ ἐμέτοια, καὶ ἡ συμφωνία, καὶ τῆς ἀγάπης ὁ ζωοδισμὸς, καὶ αἱ τῶν ἱερέων εὐχαί. Διὰ γὰρ τῶν ἱερῶν πρεσβείων, ἵνα αἱ τῶν πλήθους εὐχαὶ ἀνθενίσχυσαι οὖσαι, τῶν δυναστέρων τύπων ὑπολαβώμεθα, ὁμοῦ συνελθοῦσαι αὗται εἰς οὐρανόν. Εἰ γὰρ Πέτρον ὠφέλησε τῆς ἐκκλησίας ἡ εὐχὴ, καὶ σύλλογον ἐκεῖνον ἐξέβαλε τοῦ δεσμωτηρίου, πῶς σὺ καταφρονεῖς τῆς δυνάμεως αὐτῆς, εἰπέ μοι; Ὥσπερ γὰρ ἡ τῆς ἀγάπης δύναμις οὐ διέργα) θλασθήματα πόσα, ὥστε δῆλον ἡ τῆς εὐχῆς ἐνέργεια· ἀλλ' ὥσπερ ἐκεῖ τοῦ ἑνὸς τὰ πολλὰ ἀφεικότος ζωοδεῖ, ὥστε καὶ αὐτὴ τοῦ πέρρωθεν ὄντας τὰ μέγιστα ὠφελεῖν δυνήσεται. καὶ γὰρ Μωϋσῆς, εἰ καὶ μὴ πρὸ τοῦ σώματι τοῖς πολεμοῦσι, ἀλλὰ ἔλαττον τῶν πολεμούντων, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλέον εἰς τὸν μάχιμον ζωοτέλεσεν ἐκεῖνον, τῇ τῶν χειρῶν ἐκτάσει τὰ τρόπαια τῶν οἰκείων ἐναίρων, καὶ φοβερὰ τοῖς ἐναντίοις ποιῶν. Οὐδὲν γὰρ κατόρθωμα σφόδρα μέγα ἔστι) δυνάμει αὐ, ὅταν μὴ ὁ χαρὰς καὶ εἰς ἑτέρους διαδῷ. καὶ γὰρ ἄσιτος μένης, καὶ χαμαὶ κατεύδης, καὶ τίφρᾳ ἐσθῆτι, καὶ θριξὶ πάντος, καὶ μηδένα ἕτερον ὠφελῇς, οὐδὲν μέγα ἐργάζῃ. καὶ γὰρ τῷ Μωϋσῆ πολλὰ καὶ μεγάλα εἰργάσθη θαύματα καὶ σημεῖα· ἀλλ' οὐδὲν οὕτως αὐτὸν μέγαν ἐποίησεν, ὡς ἡ μακαρία ἐκείνη φωνὴ, ἣν πρὸς Θεὸν ἀφῆκε λέγων· Εἰ μὲν ἀφῆς αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν, ἄφες· εἰ δὲ μή, καὶ μὲ ἐξάλειψον. καὶ ὁ Δαβὶδ δὲ ὁ αὐτὸ τοῦτο ὁδυρόμενος ἔλεγε· Ἐγὼ ὁ ποιμὴν ἥμαρτον, καὶ ἐγὼ ἐκακοποίησα· καὶ ἵνα γνῷς σὺ ποίμνιον τί ἐποίησα; ἡμέρωσόν μου τὴν χεῖρα σου ἐπ' ἐμέ, καὶ ὅτι οἶκτον τοῦ παιδός μου, μεγάλα μὲ οὖν καὶ τοιαῦτα, καὶ ἀγγελικῆς ἄξια πολιτείας· ὁ δὲ τοῦ Παύλου πολλῷ ἔχει τὸν ζοφερὸν τοῦτον. τῆς γὰρ δόξης τῆς μελλούσης ἤυξατο ἐκπεσεῖν ὑπὲρ τῆς ἑτέρων σωτηρίας. ὁ δὲ Ἰωνᾶς, ὅπερ ὁ ἑαυτοῦ συμφέρον ἐζήτησε, καὶ ἀπολέσθαι ἐνδυθύμησε, καὶ ἡ μὴ πόλις ἐκείνη, αὐτὸς ἦν κατεπονηρίζετο. Μεγάλα μὲν οὖν καὶ ταῦτα καὶ ἄλλα τοῦ Μωϋσέως ἀρετῆς κατορθώματα· ὁ δὲ κεφάλαιον καὶ ἀκρωτήριον τῆς ἁγίας ψυχῆς ἐκείνης, ὅτι ἐζημιοῦσθαι εἵλετο τῆς βίβλου ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν Ἰουδαίων· ὁ δὲ τοῦ Παύλου, ἐκ πολλοῦ τοῦ πρείττονος ὑπερηκόντισεν. ὁ μὲν γὰρ ζωαπολέσθαι ἑτέρους ἠρῆτο· τοῦτο δὲ οὐ ζωαπολέσθαι, ἀλλ' ἑτέρων σωζομένων αὐτὸς ἐκπεσεῖν ἤυχετο τῆς δόξης τῆς ἀπεράντου. Καλὸν οὖν εὐχὰς ἀποδύειν τῆς τῶν ἁγίων, ἀλλ' ὅταν καὶ ἀὸ τοῦ σπέρματος ὦμεν· ὡς αὖ μὴ τοῦτο πρόσῃ, οὐδὲν ἡ ἑτέρων ὁπόσοι βοηθοῦσι· ἀλλ' ἃ καὶ μετ' ἐκείνης ἀπολλύμεθα. τί γὰρ ὠφέλησεν Ἱερεμίας τοὺς Ἰουδαίους; οὐχὶ τελέως προσῆλθε τῷ Θεῷ, καὶ τελέως ἤκουσε, Μὴ προσεύχου, καὶ μὴ ἀξίου περὶ τοῦ λαοῦ τούτου, ὅτι οὐκ εἰσακούσομαί σου; τί ὠφέλησε Σαοὺλ ὁ Σαμουήλ; μήνας ἑξάτης ἡμέρας εὐτρέπιζε καὶ προθῶν περὶ αὐτοῦ· τί δαὶ καὶ τοὺς Ἰσραηλίτας ὠφέλησεν; οὐχὶ ἔλεγε, Ἐμοὶ δὲ μὴ ἠθέλησε ἁμάρτῃ ἐκλείπουσα βυτρεύσει γὰρ ὑμῶν; οὐχὶ πάντες ἀπώλοντο; ἄκυρος γὰρ τοῦ Θεοῦ λέγοντος ἐκὼ τοῦ προφήτου· Ἐὰν ᾖ Νῶε καὶ Ἰὼβ ἐν Δανιὴλ, οὐκ ἐξελεύσονται οὐδὲ υἱοὺς αὐτῶν καὶ θυγατέρας, ὅπερ ὑπερέχουσιν ἡ κακία αὐτῶν. τί οὖν; οὐδὲν ὠφελοῦσι αἱ εὐχαί; ὠφελοῦσι καὶ μεγάλα· ἀλλ' ὅταν καὶ ἡμεῖς συμπροθυμώμεθα. καὶ, εἰ βούλει μαθεῖν ὅτα ὠφέλησαν, ἀκούσει μοι Κορινθίοις· τοῦ Ταβιθὰ ἄκυρος ἦν καὶ τοῦ Θεοῦ λέγοντος· Ὑπερασπιῶ τῆς πόλεως ταύτης διὰ ἐμὲ, ἐκ διὰ Δαβὶδ τὸν παῖδά μου. ἀλλὰ πότε; ὅτε Ἐζεκίου τοῦ δικαίου. ἐπεὶ εἶγε ἤκου-

Εκ τῆς λίγ. τῶν ἐκεῖ ἀκαταλήπτα.

Εκ τῆς λίγ. τῶν παρατόντων τὸν νόμ.

Εκ τῆς πρὸς Κορ. α ἐπιστ.

β. Βασ κδ. ιζ.

Εκ τῆς α λίγ. τῶν ἐς τὸν ἀπόστολον Παῦλ.

Εκ τῆς ἱερεμίου. πρὸς τοὺς Θεσσ. α. ἐπιστ.

Ιερ. ζ. νδ.

α. Βασ. ιε. κδ.

Ησ. λ'. λα.

οι βύχαι καὶ ὅτι τῶν σφόδρα πονηρῶν, ἀλλὰ τί μὴ ἔστιν ὁ Ναβουχοδονόσορ ἄλλος, εἶπεν τοῦτο ὁ Θεός, ἀλλ' ἐξέδωκε τὸν πάλαι; ὅτι μέγα ἰσχύει ἡ πονηρία. ἡ αὐλὸς ἐστὶ πάλαι ὁ Σαμουὴλ ἤυξατο γὰρ τῶν Ἰσραηλιτῶν καὶ ἰώσιας, ἀλλὰ πόθεν; ὅτι καὶ αὐλοὶ εὑρίσκονται, τοῦτο ἔδειξεν ὁ ἐχθρός. καὶ τί μοι δεῖ τῆς πρὸς ἑτέρους εὐχῆς, φησίν, ὅταν ἐγὼ εὐαρεστῶ; τί λέγεις, αὐθέντα; Παῦλος οὐκ εἶπεν, τί μοι δεῖ εὐχῆς, καίτοι τῶν εὐχομένων οὐκ ὄντων ἀξίων αὐτοῦ, μᾶλλον δὲ ὄντων ἴσως· καὶ σὺ λέγεις, τί μοι δεῖ εὐχῆς; Πάντως οὐκ εἶπεν, τί μοι δεῖ εὐχῆς; Εὐχὴ γὰρ ἦν, φησίν, ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας ἐκτενὴς γινομένη πρὸς τὸν Θεὸν γὰρ αὐτοῦ· καὶ εὐθέως αὐτὸν ἐξείλετο τῶν δεσμῶν· καὶ σὺ λέγεις, τί μοι δεῖ εὐχῆς; ἀλλὰ τοῦτό σοι δεῖ, ὅπερ νομίζεις μὴ δεῖσθαι. Ἐκεῖ γὰρ ὁ Θεὸς ἐξέπεσεν τοῦ ῥαθυμίαν ἡμῶν τοῦ τῆς εὐχῆς, ἢ τοῦ ὀλιγωρεῖν, καὶ ὅτι ἐμπεσεῖν αὐτοῦ ἑαυτοὺς καὶ παρακαλεῖν αὐτόν, οὐδὲν ἕστηκεν τοιοῦτον αὐτῷ πρόσκομμα ἡμῖν, ὅσον τοῖς διαβόλοις, ὅσον τοῖς ἀρχίοις γραπτέον, ὅσον τοῖς φίλοις φίλοι. φίλῳ μὲν γὰρ ἀλγοῦντι ἀμύνεται, μᾶλλον δὲ τοῦτο ποιεῖ· θεῷ δὲ ἀντιτυγχάνειν γὰρ ἀμύητον, γὰρ πλημμελημάτων τοσούτων συγχώρησιν αἰτῶν, καὶ συγκινώμενον ἀξιοῖ σε γνῶναι, ῥᾳθυμεῖς· καὶ τῶν γονάτων σε χαμαὶ κειμένων, πολλάκις σὲ τὸν ἀγαθὸν καὶ τὸν οἰκτίρμονα πλανᾶσθαι τοῦ ἀλγεινοῦ ἐᾶις, τὸ σώματός σε ληστὰς εἰσῆκαι μάστιγας; καὶ τοῦτο οὐκ ἄτοπον, οὐδὲ δίς, ἀλλὰ καὶ πολλάκις πάσχομεν. ἐὰν τοῦτο μόνον ἡλύσῃ ὁ Θεὸς ἐξέπεσεν, ἆρα ἔξουθεν συγκινώμεθα; ἆρα διυπνώμεθα ἀπολεσίας τυχεῖν; οὐκ ἔγωγε οἶμαι. ἐὰν δὲ καὶ ἐπεισέρχεσθαι ἡμῖν ὅλως ὁ Θεὸς ἐξεπέσῃ, καὶ καὶ πονηρὰς ὑπονοίας, ἃς ἔχομεν τὸ ἀγαθὸν, αἰσχρὰς καὶ ἀκαθάρτους διανοίας λογισμοὺς· ἀπὸ τῆς ἀνεξεπέστου τῶν ὀφθαλμῶν πλάνης· ἐὰν καὶ κακηγορίας, ἃς καὶ ἐκείνων ἡμέραν ἀλλήλοις λέγομεν κακῶς, εἰς μέσον παράγῃ, καὶ καὶ κρίσεις καὶ αἰτήσεις, ἃς καὶ παρίσταμεν τὸν πλησίον, μηδὲν ἔχοντες πρᾶγμα, τίς τε δίκαιος, εἰς κατ' ἀλλήλων ῥαθυμοῦμεν, νῦν μὲν πρόσχες ἐπαινοῦντες τὸν ἀδελφὸν, καὶ ὡς φίλῳ ἀγαλλόμενοι, ἄπαντα δὲ κατηγοροῦντες· ἆρα ἀεὶ κατανοοῦμεν καὶ γὰρ τόπον εὐθύνας; τί δὲ καὶ βασκαίνομεν, καὶ βασκαίνομεν πολλάκις βιαζόμενοι, ἡ μέσον ἐχθροῖς, ἀγαπᾶ δὲ φίλους· ἐν πάσχομεν πολλῶν ἑτέρων κακῶν, ἃ νομίζομεν προσμένειν τῆς οἰκείας συμφορᾶς, καὶ ἀκριβείας δυσμενείας; Εἰ γὰρ τῶν βιωτικῶν καὶ πρόσκαιρα ἀπαιτοῦμεν καλυβίμεθα· πῶς οὐκ ἐσμὲν ἄθλιοι καὶ τοιαῦτα πάσχοντες, καὶ τὰ αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ, ἃ ἐκάλυψεν καὶ ἔχοντες ἀκαλύπτα; Εἰ δὲ οὐχὶ τῶν πιστῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀπίστων εὐχαριστοῦμεν πρᾶσσε πάσχομεν, σκόπησον πόσον δεῖ κακὸν κατεύχεσθαι τῶν ἀδελφῶν. τί παῖς, αὐθέντα; προσέρχεται Θεὸν ἵλεω ποιῆσαι, ἡ ἑτέρου κατεύχεται; ἐὰν μὲν ἀφῇς, οὐκ ἀφεθήσεταί σοι· ἡ οὐ μόνον αὐτὸς οὐκ ἀφίησι, ἀλλὰ ἡ τοῦ Θεοῦ παρακαλεῖς μὴ ἀφεῖναι; Εἰ πρὸς μὲν ἀφιέντα οὐκ ἀφίει), πρὸς δὲ τοῦ διαβόλου παρακαλεῖσθαι μὴ ἀφεῖναι, πῶς ἀφεθήσεται; Εἰ γὰρ τὸ ἔχειν ἐχθροὺς, ὄνειδος, τὸ κατεύχεσθαι αὐτῶν σύνοισον ἠλίκον κακόν. διὸ γάρ σε ἀσπαζόμεθα, ἀλλ' ἐπὶ ἐχθροῖς ἔχεις, σὺ δὲ αὐτῶν ἡ κατηγορεῖς; ἡ ποίας τυχὸν συγχύσεως ἡ κακηγορῶν, ἡ τὸ κηρῷ τοιοῦτον, ὅτι ἐλέους σοι ἦν πολλοῦ; ἡ γὰρ ἀκούσιον πρᾶγμα ἁμαρτήματα δεόμεθα. μὴ τοίνυν μνησικακήσῃς τῶν ἀλλοτρίων, ἵνα μὴ τῶν ἰδίων ἀμνησίας. ἀν γὰρ εἴπῃς, πάσχω ἐχθρὸν, σύφρασάς σε τὸ πάθος, οὐκέτι πρόφασιν ἔδωκας τῇ γλώσσῃ. πρᾶγμα μέν, ὅτι προώρισας δικαιοῦν σε πρᾶγμα βλάβης· δεύτερον, ὅτι σεαυτὸν αὐτῷ τῶν χρημάτων τῆς βλάβης. Εἰ γὰρ ἀφίσεως ἁμαρτήματα πρόσκαιρα, πῶς γὰρ κολάσεως ἀγαλλόμενος; τοιαῦτα μὲν ἄνω ἔδει ποιεῖν, ἡ δεῖται γὰρ αὐτῶν, ἵνα ἡ γὰρ ἑαυτῶν μὴ προφάσεις παρακαλέσωμεν. ἀν γὰρ γὰρ αὐτῶν βλάβῃ, καὶ μηδὲν γὰρ τῶν σῶν εἴπῃς, ὃ πρὸς ἄνω. Εἰ τοίνυν οὐδὲν ψυχῆς ἀφελοῦντες μαρτάνομεν, οὐδὲ γλώσσης ἕνεκα τοιαῦτα φθεγγόμεθα ἀκαθαρτοῦμεν· τίνος ἕνεκεν ὁ πάντα παῖς, ὥστε μηδὲν εἰπεῖν δικάζοντας τῶν πρ-

οξενούντων

Παρ. ις'. 6.

Εκ τῆς λόγ. τῷ εἰς τὸν αἰδριάντα.

Χ. μυρ

Χ. υπ

Χ λδ

Εκ τῆς ἱρμιν. τῶ χτ Ιωαν. δ' αγγ.

Εκ τῆς ἱρμιν. τῷ θεὲ Τιμοθ. ὁπι. α.

Εκ τῆ ἱρμιν. θεὲ Κοσμᾶ. ϛ'. ὕπν.

οξυώτερα σε ⟨Θ⟩ διαπτήσει· ἀλλ᾽ ἄγε πρὸς ἐκεῖνον ἴωμεν. ἀλλ᾽ ἄγε πρὸς ἐκεῖνον ἴωμεν· μὴ γὰρ ἄπειρον. Ἀλλὰ τοῦτο σοι τὸ μαθητεύειν, οὐχ ἵνα διδάσκῃς, ἀλλ᾽ ἵνα διδασκάλῃς. διὰ μιᾶς ἀκοῆς τί σοι πρόσεστι, φησὶν ὁ Θεός· συγχωρεῖν καὶ ἀφιέναι· σὺ δὲ καὶ ἐμὲ ⟨Θ⟩ διδασκαλεῖν κρύπτειν ἡμέραν τὰς ἁμαρτίας τῶν ἐμῶν πεπραγμάτων, ἐξ ἀδίκου τὸν ἀδελφὸν, ἐξ ἀπίστου τὸν γλωσσῶδη, καθάπερ ⟨Θ⟩ μιαρόαιμοι ἀπὸ τῶν οἰκείων μυγῶν τὸν ὀδόντας; πῶς οἶει ⟨Θ⟩ Ἀβιγόλειν ἥδιον καὶ γαλᾶν, ὅταν τοιαύτης θυγατρὸς ἀκούσῃ; πῶς ⟨Θ⟩ Θεὸν προκόπτειν καὶ ἀπειρέφειαν ἐξ ἀμετρίαν, ὅταν τοιοῦτα ⟨Θ⟩ διδασκαλῆς; σύσπουδον τὴν πορεύσῃ καὶ τὸν ἐχθρὸν, φησὶ, μὴ γὰρ ἄλλῳ πορεύσῃ Θεῷ; σώφρων πορεύσῃ τῷ Εὐπόντι, Εὔχεσθε γὰρ τοῖς ἐχθροῖς ὑμῶν. πῶς οὖν αὐτὸν καταβοᾷς; πῶς ⟨Θ⟩ διδασκαλεῖς ⟨Θ⟩ Θεὸν ⟨Θ⟩ οἰκείων λύσαι τὸ μονοειδὲς ἔστι τοῦτο ἰκέτου σχῆμα· σὺ δὲς ἱκέτευε, ἵνα ἄλλος ἀπόληται, ἀλλ᾽ ἵνα αὐτὸς σωθῇ. τί τοίνυν σχῆμα μὴ ἱκέτου σεαυτοῦ, ῥᾴστα δ᾽ ἔχεις κατηγόρου; καὶ ὅταν μὲν γὰρ ἐαυτὸν εὐχόμενα, καὶ κρώμενα καὶ χασμώμενα ἐξ εἰς μυρίους ἐμπίπτοντα λογισμούς· ὅταν δὲ κατ᾽ ἐχθροῦ, τὸ φοιτᾶν τῶν πολεμίων. οἶδε γὰρ οἶδεν ὁ Ἀβιγόλειος, ὅτι καθ᾽ ἑαυτὸν ὁ ξίφος ὠθούμενον, οὐ φείλεται, ὁδὶ φείσεται τότε, ἵνα μείζονος ἡμᾶς λυμεῶνος· ἀλλὰ ἀδύνατον, φησὶ, καὶ θλίβομαι. ὁρᾶτε τὸν Ἀβιγόλειον εὐξάμενον, τὸν πάντων μάλιστα ἀδικοῦντος ἡμᾶς. ὁρᾶτε γὰρ πάντες καὶ σὺν ἐχθροὶ· ἀλλ᾽ ὅταν κατ᾽ ἐχθροῦ εὔξῃ, τότε εὐχαριστεῖν βούλεται, εὔχῃ· ὥσπερ οὖν αὐ σὺν ἐχθροῦ, καὶ τότε. ὁρᾶτε γὰρ ὅτι ὁ ἀκαταλλάκτως ἐχθρός· ἀλλ᾽ ὅσα αὐ ποιῇ, φίλος ὅτι καὶ ἀδελφός. τί τοίνυν ⟨Θ⟩ ὅταν ἐχθρὸν ἀφῇς, τὰ μέλη δάκνεις πάλιν; ζωῦ τὰ οὖν εἰδέναι, ἀγαπητὸν, ἀσυνδιάπαυστον καὶ ζωὴν σύνολον τοῦ Κυρίου καὶ ζωὴν ἀληθινὸν μετὰ αὐτοῦ πολιτεύειν, ἵνα ἐξ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ὑπερτύχωμεν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΘΑΝΑΤΟΥ. Λογ. ιζ.

Πολλά μοι ἐπιτήδεια μανθάνειν ἔδωκε καὶ κατασκευάσειν ἡμῖν ἡ Ἀβιγόλεια, ἀγαπητέ· μάλιστα δὲ ⟨Θ⟩ φόβον ζωντηλείας κτησόν. Ἀλλὰ τοῦτο τὸν ζωύτιον τινὰ ἀκούσαντος πολυπραγμοσύνῃ καταγέλων ὁ Παῦλος φησὶ· Περὶ δὲ τῆς χρείας ἐξ τῆς κυρίας, ἀνδελφοὶ, οὐ κρίνω ὑμᾶς ἔχειν γράφεσθαι ὑμῖν. ποῖον γάρ, εἰπέ μοι, τὸ κέρδος; χαῦλον δὲ τινὰ ζωντήλαν μὴ εἰκῆ εἶναι; μὴ τειλάκοντα ἔτη, μὴ ἑκατόν· τί σοῦτο πρὸς ὑμᾶς; οὐχὶ ἑκάστῳ ἡ ζωντήλα ὁ τῆς ζωῆς αὐτοῦ πάρας ὅτι; τί πολυπραγμονῇς καὶ ὠδύνας ὑπὲρ τοῦ καιροῦ τίλης; ἀλλ᾽ ὥσπερ οἱ τοῖς ἄλλοις τὰ ἴδια ἀφέντες, τὰ κοινὰ μεριμνῶμεν, ἐξ πάντων φεισώμεθα μᾶλλον, ἢ τῶν οἰκείων· ὑπὲρ τῶν δὲ τοιούτων ἀφέντες ὁ οἰκῶν ἔκαστος τίλης μεριμνᾶν, τὸν κοινὸν καταλείπομεν διδάσκαλον βουλόμενοι. Εἰ δὲ μαθεῖν βούλεσθε ἀφ᾽ ἡμῶν ἢ τίλλυται ἀποκόπτεται, καὶ ἀφ᾽ ἡμῶν ὡς καλάπης ὁ νικτιλοῦπος ἔρχεται, ἐγὼ, ὡς ἐμαυτῷ δοκῶ, καλῶς ἔχειν ἐρῶ. σύνδεις δὲ ἀρετῆς ἐπιμελήθη ποτὲ ⟨Θ⟩ ἀπαθῆ βίον, εἰ ὁ τίλος ἦλθ᾽· ἀλλ᾽ εἰδὼς αὐτὸν τὸν τιλλυταίαν ἡμέραν, μυρία ἐργασάμενος ἀγαθὰ διηνεκῆ, καὶ τῇ μετανοίᾳ τὸν προσῆλθεν, οὕτως δὲ ἀπῆλθεν. Εἰ γὰρ καὶ τὸ τῆς ἀδελφίας φθόνῳ κατασείσαντες ζωὴν ἀπόντων ψυχαί, πάντες ⟨Θ⟩ ἐμφοβοῦμεν βίον ἀπαθῆ καὶ κακίαν καταμηνύσαντες, εἰς ἐκάστην ἁμαρτίαν τῇ μετανοίᾳ διδόασιν ἑαυτούς· Εἰ σφόδρα ὅσον ζωὴν τοῦτον πεπεικότες ἑαυτὸν, τίς δ᾽ ἂν ποτὲ ἀρετῆς ἐπεμελήθη; ἀλλὰ καὶ εἰ ἤδει ἕκαστος, ὅτι αὖθις πάντως ταφήσεται, σύνδει αὖ πρήσσατο παλιμῆσαι περὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης· ἀλλὰ καὶ ἐσφαλῆ, ὃς δ᾽ ἠγάλλετο,

Ex τῆς περὶ Θανάτου. α. ἐπιστ.

α. Θεσσ. ε.

θάλπει, καὶ ἀνέκτήσατο ἑαυτὸν ἐξ ὑδρὸς ἀμυῶν, καὶ πρότερον ἀναπαύσας αὐτὸ τὸν ψυχῶν, ὕστερον δὲ ἐδίξατο τὸν πελυτόν. πρὸς τοῦτο, οὐδὲ αὐτοὶ ⓐ ἰχθύοι ἄνδρες μαθόντες ἔχοι καταπαλαίοντες τὸ δικτύῳ, δὲ ἁρπάσῃ τὸ πελυτόν ἔχοντες· καὶ ὅτω, θέτατος εἰς πῦρ ἐσέβη. εἰ πια ἀξιόπιστον ἐχόντων ὕρε τῆς ἀσφαλείας. ὁ γὰρ ἐξ ἑκάστου κινδύνου προσδοκῶν τιθήξεσθαι, καὶ εἰδὼς ὅτι ζήσεται μὴ πρόσκουλαβόμενος, τιθήξεται ἢ τοιαῦτα καταπαλαίων, τῆς αὐτοῦ προθυμίας, καὶ τὸ καταφρονῆν τῆς ὀδαίας ζωῆς μέγιστον ἐξενέγκασθαι μέρος. Ὁ γὰρ τῷ ὅτι φιλόσοφον, καὶ πᾶς τῶν μελλόντων ἐλπίσιν ὀρθυόμενος, οὐδὲν τὸν θάνατον ἡγήσεται θάνατον· ἀλλ' ὁρῶν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν καίμενον τὸ θηκότατα, οὐ πίστεται τὰ τῶν πολλῶν, οὐδὲ σφαίους ἀναλογιζόμενος. καὶ ὥσπερ ὁ γηπόνος τὸν σῖτον ἀναλυόμενον ὁρῶν, οὐ καταπίπτει, οὐδὲ κατηφῆς ἔχει· οὕτω καὶ ὁ δίκαιος καταρτώμασι κρέμῃ, καὶ τὸν βασιλείαν καὶ ἐκείνην προσδοκῶν τὸν ἡμέραν, ὅταν ἴδῃ ⓐ θάνατον πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν κείμενον, οὐκ ἀλύει, καθάπερ ⓐ πολλοί, οὐ θορυβεῖται καὶ ταράττεται. οἶδε γὰρ ὅτι θάνατος τοῖς ὀρθῶς βεβιωκόσι μετάστασίς ἐστι ἐπὶ τὰ βέλτιον, καὶ ἀποδημία πρὸς τὰ ἀμείνω, καὶ δρόμος πρὸς τὸν στέφανον. Διὰ τοῦτο παῖδες πρὸ τῶν πόλεων, ταῦροι πρὸ τῶν ἀγρῶν, καὶ πάντα χρὸ ὃ βιάζεται καὶ ἀπιπεύει τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν πρόκειται, ἵνα σωφρόνως τῆς ἑαυτῶν ἕκαστον μιμησώμεθα ἀθυμίας. ἐπείγεται μὲν εἰσελθεῖν εἰς πόλιν βασιλεύουσαν καὶ κομῶσαν πλούτῳ καὶ δυναστείαις καὶ τοῖς ἄλλοις ἀξιώμασι· καὶ πρὶν ἴδῃ ὁ φαιτάζεται, βλέπει πρόσωπον ὁ οὐχί. καὶ παιδολύμβα πρόσωπον εἰς τὴν καταλήθομεν, καὶ τότε ὁρᾶται τὰ ἔσω φαντάσματα. καὶ οὐ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ ἀνὴρ πολλάκις, ἐπειδὴ γυναῖκα θέλῃ λαβεῖν, ἵνα ἀγαθύνῃ τὴν νόμον, γράφει τὰ προικῶα, καὶ οὐδέπω συνάφεια, καὶ θάνατος βύβλος ἀναγράφεται· οὐδέπω εἶδε τὴν γυναῖκα, καὶ θανάτου φόβος καθ' ἑαυτὸν καὶ κατ' ἐκείνης προϋπτίπτει, καὶ γράφει παιδία· ἐὰν ἢ ἀποθάνῃ ὁ ἀνὴρ πρὸ τῆς γυναικός· ἐὰν ἡ γυνὴ πρὸ τοῦ ἀνδρός, ὃ, καὶ ὃ ἀναπαύεται. καὶ οὐ μόνον πρὸ τῶν ὄντων καὶ ζώντων αἱ τῶν θανάτων πίπτουσι φῆφοι, ἀλλὰ καὶ τῶν οὐδέπω γεγονότων. τί γὰρ φησιν; ἐὰν ἢ ὁ τριδὶ παιδίον ἀποθάνῃ· οὕτω ὁ καιρός, καὶ ἡ ἀπόφασις ἐδραμεῖν. εἶπα ὅτι μὴ τοῖς γραμματείοις ὑπηρωόσκει τὸν φύσιν· εἰ δέ τι τῶν κῆ δὴ θεοπτοπαθῆ, ὁ γυναῖος ἀποθάνῃ, ἀπαλαιθάσει ἂν ἔγραψε, καὶ ἔτερα παραφθείας πρόσφερε ῥήματα, καὶ ταῦτά, φησιν, ἔδει με παθεῖν; ταῦτα ἐγὼ προσεδόκησα πάλαι καὶ ἀποτρέσθαι τῆς συζυγίας; τί λέγεις, δὴ θεοπτε; ἔξω τῆς τῶν γραμμάτων, καὶ ἐπεγίνωσκες τὸν ὅρους τῆς φύσεως· ὅτι πρεσείπτεις τοῖς πάθεσιν, ἐπιλάθου τῶν νόμων τῆς φύσεως; Ὅτε δὴν ἴδῃς τινὰ τῶν προσηκόντων ἀπολλύντα ὁστιοῦν, μὴ δυσχεράνῃς· πρὸς ἑαυτὸν ἐπιμελθε, ὃ ζωειδὲς ὀζέζωται, σκόπησον ὅτι μικροὶ ὄντες καὶ σὺ μέρος τοῦτο ὃ τέλος. ἀλλ' ὁ τελευτήσας σκέπτεται, φησι, καὶ κόπις ἔχει ἢ πόφερε. Διὰ τοῦτο μᾶλλον χαίρειν δεῖ, καὶ γὰρ οἰκίδιόν τις μέλλων οἰκοδομεῖσθαι, θεωρῆσαι καὶ παλαιὸν ἡμιωβρίου, ἐκβαλεῖν πρῶτον τὸν οἰκίσκον, ἵνα κατασκευάσῃ τὸν οἰκίαν, καὶ αἰοικοδομῆσαι λαμπροτέραν· καὶ τὸν ἐκβληθέντα οὐ λυπεῖ ὁ γειώθρων, ἀλλὰ καὶ βοηθεῖ πλέον. οὐ γὰρ τῇ καθαιρέσει προσέχοισι τῇ βλεπομένῃ, ἀλλὰ τὸν μέλλουσαν οἰκοδομεῖν φαντάζονται τὸν οὐ βλεπομένον. οὕτω δὲ καὶ ὁ Θεὸς ποιεῖ, μέλλων κατασκευάζειν ἡμῶν τὸ σῶμα, * τὸν ἐνοικοῦσαν ἐν αὐτῷ ψυχὴν ἐξάγει πρότερον, καθάπερ ἐξ οἰκίας τινός, ἵνα λαμπροτέραν αὐτὸν οἰκοδομήσας, μὴ πλείονος ταύτην δόξης εἰσαγάγῃ πάλιν. Καὶ γὰρ ὁ Ἀδὰμ ὅτε ἐπλάττετο, οὐκ εἶδεν, ὅτι ἀπὸ γῆς αἴεται· οὐ γὰρ προγνώστην ἐποίησεν τὸν ψυχὴν τοῦ σώματος ὁ Θεός, ἵνα μὴ βλέπῃ τὸν δημιουργίαν· διὰ τοῦτο καὶ ἠγνόησεν αὐτὸν τὸν βύτιλείαν. ὅτι μόνοι ἱστόρηται ἐν τῇ λυάσασι, οἷδεν, ὅλη χοῦν ἀποδυσάμενος ἐγείρεται. εἰ γὰρ ἐν ἑαυτὸν μὴ βλέπει ὁ κτίσις, ἀλλὰ ⓐ πρὸ αὐτοῦ ὁρᾷ εἰς χοῦν ἀναλυθέντα, καὶ δι' ὧν ὁρᾷ πεμφθέντα. οὐκ εἶδεν θρασεῖς ἄνδρας ἐν ὑπερηφάνοις, πῶς

καταξαλμύροι

Ex τῆ ἱρμίου. ℣ ις. ψδ.

Ex τῆ λόγ. τῶν εἰς τὸν θεὶ φύσεως νόμον.

χ. διὰ τοῦτο

Ex τῆ λόγ. τῶν εἰς τὸ, Πεισὶ ℣ ℣ κακοιμημ.

Ex τῆ λόγ. ℣ εἰς ℣ θεὶ φύσεως νόμον.

κατὰ σαλμὸν εἰσὶν οἱ τοῖς θανάτοις; ἀπαγγέλλεται θάνατος, καὶ πρώτων ἡ καρδία πήσσει. καὶ φιλοσοφοῦμεν περὶ τὰ μνήματα, λιγιόμεθα, καὶ φλυαροῦμεν. ὀξυλογοῦμεν τῶν ταφῶν, καὶ ἐπιλαθόμεθα τῆς ταπεινώσεως. ὁ τῷ τάφῳ πρὸς Ⓦ πλησίον ἕκαστος ὧδέ πη φθέγξεται· ὦ τῆς τρυφερείας· ὦ τῆς οἰκτρᾶς ἡμῶν ζωῆς· ὅσα λιγόμεθα, καὶ ὅλως φλυαρούμεθα, καὶ ἁρπάζομεν καὶ μισοκακοῦμεν, καὶ ἕκαστος ἁπλῶς ὅτω φιλοσοφῇ, ὡς μᾶλλον πρώτη τῇ καρδίᾳ βύθυς ἀποτάπεσθαι· καὶ ἕσω μὲν λόγοις φιλοσοφῇ, ἔξω δὲ τοῖς ἔργοις θρασυχεῖ. ἀλλ' ὅτι ὃ προκείμενον ἐπιμελώμεθα. Τίνος ἕνεκεν, εἰ πάντες, ὅτω δακρύεις Ⓦ ἀπιλθόντα; οὐ πονηρὸς ἦν; οὐκοῦν δίκαι τῶν εὐχαριστεῖν δεῖ, οὐ σκοπεῖν τὰ τῆς κακίας αὐτοῦ. ἀγαθὸς ἦν καὶ ὠφέλιμος; καὶ δίκαι τοῦτο χαίρειν δεῖ, οὐ τὰ κακὰ ἐπαίρειν, ἀρὶ δὲ τῇ κακίᾳ ἀγαθὸν ἔζη τῷ σύνεσιν. ἀγαθὸς ἦν; ἆ δίκαι τοῦτο εὐχαριστεῖσθαι, καὶ τὸν λαβόντα δόξασαι πάλιν. καθάπερ γὰρ ὧδε ὅτι ἀρχὴν καλὴν μέλλουσι πολλοὶ προπέμπουσι μετ' εὐφημίας· ὅτω καὶ τὸν ἀγίων ὧδε ἀπιόντα, ἄτε ὅτι μείζονα κληθόντα ἡμῶν, μὴ πολλῆς δεῖ προπέμπειν τῆς εὐφημίας. Οὐ γὰρ λέγω μὴ λυπεῖσθαι ὅτι τοῖς ἀπιλθοῦσιν ὑμᾶς, ἀλλὰ μὴ ἀμέτρως τοῦτο ποιεῖν. εἰ γὰρ σκοποῦμεν οὐ θνητὸς ὁ ἀπολλύων ἦν, καὶ οὐκ ὁ Θεὸς αὖθις ἀφαίρετο, ὃ τὸν τυχοῦσι προσῆμεν δίκαι λυπεῖσθαι. ὃ γὰρ σκοποῦμεν ἀγαπητὸν, μεῖζον ἢ κατὰ φύσιν ὅτι ζητοῦντα ὅτι. ἄθεσπος ἐγκυμονῆσης καὶ θνητός· οὐ δεῖν ἀγεῖς, οὐκ ὃ κατὰ φύσιν ἐγένετο; μὴ ἀγεῖς οὖν ἐαυτὸν τρέφῃ; μὴ ζητεῖς χωρὶς τροφῆς ζῆν; οὕτω καὶ ὅτι τῷ θανάτῳ, μὴ ζητεῖν τὸν ἀθανασίαν θνητὸς γεγονώς. Απαξ γὰρ τοῦτο ὠείδη καὶ νενομοθέτηται. ἀλλ' ὅταν ὁ Θεὸς καλῇ καὶ βούληται τι λαβεῖν παρ' ἡμῶν, μὴ κατὰ τὸν ἀγαπώμενον τὴν οἰκείαν ζωὴν διαστρέφειν ποσφίζωμεν. καὶ γὰρ χρήματα λάβῃ, καὶ [τὸν] τιμὸν καὶ δόξαν, καὶ τὸ σῶμα, καὶ αὐτὸν τὸν ψυχὸν, ἃ ἐαυτῷ ἔλαβε· καὶ Ⓦ γὸν Ⓦ σὸν λάβῃ, οὐ Ⓦ σὸν ἔλαβεν γόν, ἀλλ' ἃ Ⓦ δοῦλον Ⓦ ἐαυτῷ. Εἰ τοίνυν ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἑαυτῶν, πῶς ἃ ἐκείνου ἡμῶν; Εἰ γὰρ ἡ ψυχή σου οὐκ ἔστι σὴ, πῶς ἃ χρήματα σά; Εἰ δὲ οὐκ ἔστι σὰ, πῶς εἰς σὸν δέον αἰαλίσκεις τὰ μὴ σά; μὴ τοίνυν λέγε, ὅτι τὰ ἐμὰ τῷ ἀναλίσκω, ἃ οὐκ τῶν ἐμῶν τῷ πνεῦμα· οὐ γὰρ ἀπὸ τῶν σαυτῷ, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. ἀλλοτρίων δὲ λέγω, ὅπερ σὺ βούλει· ἐπεὶ σὰ βούλεται ὁ Θεὸς εἶναι), τὰ ὑπὲρ τῶν πενήτων ἐγκλειόμενα σοι, ἵνα δὲ σὰ ἃ ἀλλότρια, ἐὰν εἰς αὐτὸν ἀναλώσῃς· αὐτὸν δὲ εἰς σαυτὸν ἀναλώσῃς, ἀλλότρια γέγονε ἃ σά. οὐχ ὁρᾷς, ὅτι ὅτι τῶν σωμάτων τῶν ἡμετέρων χάριν ἀμφιεννύσι, καὶ τόμα λεαίνει, καὶ γαστὴρ δίκαι; μὴ λέγε ἡ γαστὴρ, ὅπερ ἐδεξάμην, ὀφείλω ὃ πᾶν κατέχειν· καὶ ὀφθαλμὸς δὲ πάλιν, ὅπερ ὃ πᾶν δίκαι φῶς, μὴ δίκαι τοῦτο αὐτὸ κατέχειν μόνος, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὁλόκληρον φωτίζει ὃ σῶμα; καὶ Ⓓ πόδες, ὅπερ μόνοι βαδίζουσιν, ἆρα ἐαυτοὺς μεταπιθᾶσι μόνοι, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ὅλον μεταπιθᾶσι ὃ σῶμα; καὶ ἕκαστος δὲ τῶν ἀναγκαίων ὅτι τὸ δοῦναι μεπόνται, Εἰ βουληθείη μὴ μεταδοῦναι ἑτέρῳ τινὶ ἀπὸ τῆς τύχης ὠφέλειαν, οὐχὶ σὸν ἄλλως μόνοι, ἀλλὰ δὲ ἑαυτὸν σῶσαι πάλιν. δὲ γὰρ οἱ πένητες Εἰ τὸν ὑμέτερον τὸν πλεονεκτοῦντα καὶ πλουτοῦντα καὶ τὸ μαμωνᾶ, ἃ χάριν δὴ ὑμᾶς ἐποίησαν πένητας, Εἰ μὴ δι' ὑμῶν τῶν ἑαυτῶν μεταδοῦναι ἐβουλήθησαν. "Αλλὰ παιδίον ἀπώλεσά, φησι, μισοῦμαι δὲ πλούτῳ πολλῷ τεθύμωμαι, ἐλπίδας ἐπαφῶρον χρηστὰς, ἀφ' ὧν μέλλον ἀφελεῖσθαι, τὸν κληρονομήσω. καὶ τί τοῦτο; μὴ στενάξῃς, ἀλλὰ εὐχαριστήσον τῷ Θεῷ, καὶ δόξασον Ⓦ Εἰλαφόρα, καὶ σὸν ἔσῃ τῶν Αβρααμ καὶ τοῦτο χείρων. καθάπερ γὰρ ἐκεῖνος ἔδωκε τῷ Θεῷ κελεύσαντι, οὕτω καὶ σὺ λαβόντος αὐτὸν οὐκ ἐφείσω. Εἰ δὲ πλουτοῦντα ἰδὼν Ⓦ γὸν εὐχαριστήσῃς τῷ φιλάνθρωπῳ Θεῷ, οὐκ ἔλαττον λήψῃ μισθὸν τοῦτο Ⓦ γὸν ἀναγόντος καὶ καταλύσαντος. καὶ σὸν κακοῦργος δὲ σὸν θηρίους ἀφανίσῃς, καὶ Εἰς δοξολογίαν ἀπόρους διεγείρῃς, μυεῖα αὔωθεν, μυεῖα κάτωθεν δέξῃ τὰ βεβοσα, αἰθέσπιον σε χαμαζόντων, ἀγγέλων κροτούντων, δὲ τῷ Θεοῦ εὐφημοῦντος. καὶ πῶς δυνατὸν μὴ πεισθῆναι

σκεῦνοι,

Εκ τῶν λόγ. τῶ ὁσ τ', Περὶ τῶν κακοημούντων.

Εκ τῶν ἑρμίων. τῶν χρυσοστ. ἐπιστ.

Εκ τῶν περὶ Κοσμᾶ ἀ. ὁσ.

Εκ τῶν περὶ Θαυμαλ.

Εκ τῶν περὶ Κοσμᾶ β. ὁσ.

ἐκεῖνον, φησι, πῶς οὐ πατὴρ ἐκέτι καλεῖσθαι λοιπόν; τί λέγεις; μὴ γὰρ ἀπέβαλες ὃ παιδίον; μὴ γὰρ ἀπώλεσας ⓦ υἱόν; μᾶλλον ἐκτήσω καὶ ἀσφαλέστερον ἔχεις. ὁ γὰρ ὃ πατὴρ καλεῖσθαι ἀπώλεσας, ἀλλὰ τὸ μειζόνως καλεῖσθαι προσελάβες. οὐ γὰρ ἀπτῶ παιδίου, ἀλλ' ἀθανάτου λοιπὸν κληθήσῃ πατήρ. μὴ γὰρ, ὅπερ μὴ πάρεστι, ἐπολωλέναι αὐτὸν νόμιζε. σὺ δὲ γὰρ δι' ἀποδημῶν ἐτύγχανες, ἀπέστη δ' σε ἐκ τόπου τὸ σύλληψις μὴ τὸ σώματος. οὐχ οὗτος ἐστὶ τὸ παιδίον τὸ χαίρον, ἀλλ' ἐκεῖνος ὁ ἀπτῶτος ἐκ ἀναδραμὼν εἰς τὸν ὑρανόν. ὅταν οὖν ἴδῃς σὸν ὀφθαλμοὶ καθηρημένους, καὶ τὸ σῶμα σωληρημένον, ἐκ τὸ σῶμα ἀκίνητον, μὴ τοῦτο σκέπει, ὅτι τοῦτο μὲν τὸ σῶμα οὐκέτι φθέγξεται), οὗτοι ⓐ ὀφθαλμοὶ οὐκέτι βλέπουσι, οὗτοι ⓐ πόδες οὐκέτι βαδίζουσιν· ἀλλ' ὅτι τοῦτο μὲν τὸ σῶμα ἄμαυρον φθέγξεται), καὶ ⓐ ὀφθαλμοὶ μείζονα ὄψονται, ἐκ ⓐ πόδες ὅτι νεφελῶν ἁψήσονται, καὶ τὸ ἁφὴ- Ἐκ τῶν λόγων τοῦ ῥητόρων Σοφιστῶν, Περὶ τῆς τῶν κακοημονούντων Ἰωάν. κα.
σθαι θεμένου τοῦτο σῶμα ἀθανασίαν ἐνδύσει), ἐκ λαμπρότερον τὸ υἱὸν ἀπολήψομαι. Ἀκούσωμεν τί φησιν ὁ Ἰωάν, ὁ λοιπὸν τὸ χαρᾶς τῶν παίδων ἀπολαύοντες· Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφεῖλετο, ὡς τῷ Κυρίῳ ἔδοξεν, οὕτω καὶ ἐγένετο. θαυμαστὰ μὲν οὖν ταῦτα καὶ ἁπλῶς ἀκουόμενα· ἅτε δὴ καὶ μετ' ἀκριβείας ὀξεταζόμενα αὐτά, τότε μειζόνως ἔκπληξιν τὸ θαῦμα. ἐνένοησα γὰρ ὅτι οὐχὶ σὸν ἡμίσεως ἔλαβεν ὁ Ἀβεσσαλὼμ, καὶ σὸν ἡμίσεως ἀφῆκεν, οὐδὲ σὸν πλείονας ἔλαβε, καὶ σὸν ἐλάττονας ἀφῆκεν· ἀλλ' ὁλόκληρον ἐπύγησε τὸν καρπὸν, καὶ τὸ δίδυμον οὐκατέβαλε· πᾶσαν ἐπήγαγε τιμὴν θαλασσῶν μὴ τῶν κυμάτων, καὶ τὸ σκάφος οὐκατέπαυσεν· ὅλιον τὶν δυνάμενον σκέπειν, καὶ τὸν πύργον οὐκ ἔστησαν, ἀλλ' εἰσῆκεν πρώτοθεν βαθὺ ὁμβρος καὶ ἀκλινὴς μηχών· καὶ νικῶσις ἐφέρετο βελῶν, καὶ οὐκ ἐστηλίτευε, μᾶλλον δ' ἐπεμπόποτο μᾶλλον, οὐκ ἐπίπτωσκεν δέ. ἐνένοησον ὅσων ὅτι τοσούτων παῖδας ἀπολωλέναι. τί γὰρ οὐκ ἐχὼ ἐκεῖνοι ἐκαροῦντο; οὐχὶ τὸ πρόβλημα δύσαρπα θλῖψαι; οὐχὶ τὸ παίγμα ἀθεμιτον καὶ ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ; οὐχὶ τὸ ἐν αὐτῷ τῆς ἡλικίας ὥρᾳ ἄνθη; οὐχὶ τὸ πολλὴν ἀρετὴν ἐπιδεικνυμένους, ἐκ τὸ ζῆσαι τιμωρίας τοιούτῳ καταλῦσαι τὸν βίον; οὐχὶ τὸ μὴ τοσαύτας πλαγὰς ἐκπάτιον ἐπενεγθῆναι ταύτην; οὐχὶ ὁ φιλόστοργος ἐκεῖνος τὸ γεγυμνῶσθαι; οὐ ποθῶν ἐκεῖνος ἀπολύτας; ὅταν μὲν γὰρ πονηρὸς ὢς ἀποβάλητε παῖδας, δάκνει μὲν ὁ πόθος, πλὴν ἀλλ' οὐ μὴ τοσαύτης τῆς σφοδρότητος· ἡ γὰρ πονηρία τὸ ἀπολλύντων δριμυτέραν οὐκ ἀφίησι γλυκάζειν τὸ ὀδυνῶν. ὅταν δὲ ἡ ἀρετὴ ὦσι, μόνιμον ὃ πάθημα ἔχει, οὐχὶ τὸ ἀπὸ τῆς φύσεως μόνον ἐπιδεικνυμένῳ πόθῳ, ἀλλὰ καὶ τὸ ἀπὸ τῆς θιλαδείας. πάλιν, ὅταν κῆδος μέρος ἁρπάζωσι), ἔχει πικρὰν ἀναμιγνύμενον ὃ πάθος· ⓐ γὰρ ἐπιλειπόμενοι τὸ ἐπὶ τοῖς ἀπολλυσι συσκιάζουσιν ἀγωνίαν. ὅταν δὲ ὁλόκληρος ὁ χορὸς ἀπέλθῃ, πρὸς τίνα δύνησι) ἰδεῖν ὁ πολύπαις, ἀθεμιτον ἅπαις γενόμενος; εἰ γὰρ ἐν τρισὶν ἢ τέτταρσι ἡμέραις ἀπελθόντων ἐκείνων, αἱ γειτνιάσεις καὶ οἱ προσήκοντες ἀπόντες τοῦτο μάλιστα πάντων ἐλεφύρονται), ὅτι παιδὸς καὶ ἐξαίφνης ἀνὴρ πάγκαρπος ἐκείνων ὄψεως ὁ τετελευτηκώς· πολλῷ μᾶλλον σοὶ δὲ ἤλγησεν, οὐκ ἐν ἡμέραις τρισὶ καὶ δύο καὶ μιᾷ, ἀλλ' ἐν ὥρᾳ μιᾷ ἀπάντας ὑπὸ ἀφαιρεθείς. ὃ γὰρ μηγεστηθὲν τῷ χρόνῳ δεινὸν, καὶ σφόδρα ἀφόρητον ἦ, τῇ προσδοκίᾳ κοῦφον αὖ ἠθροίτο ῥᾳδίως. ὃ γὰρ πρὸ ἐλπίδα συμβαὶ καὶ ἐξαίφνης, καὶ φύσει κοῦφον ἦ, τῷ παρ' ἐλπίδα συμβαίνειν καὶ ἐξαίφνης, ἀφόρητον γίνεται. ὅταν οὖν τι καὶ σὺ ἐαυτὸ χρηστὸν ἦ, καὶ τὰ ἐκ τοῦ παρ' ἐλπίδα συμβαίνειν λάβῃ προσθήκην, ἐνένοησον πῶς ἀφόρητον γίνεται καὶ πρᾶγμα· παραμυθοῦμαί σοι λόγον. σοὶ γὰρ ὅτι κλίνης εἶδον αὐλοὺς ἀποπίπτοντας καὶ ψυχορραγοῦντας, ἀλλὰ τῇ οἰκίᾳ καταχωσθέντας ἅπαντας. ἐνένοησον τοίνυν τίς [ἀρχὴ] ἦν αἰορύτειν ἐκεῖνο τὸ χῶμα καὶ νεκρὸν εὑρεῖν, νεκρὸν ὃ μέλος σύνελκον παιδίου, καὶ χεῖρα ἰδεῖν ἐπὶ φιάλην κατέχουσαν, καὶ δεξιὰν ἑτέραν ὑπτιάζουσαν τῷ πίναξι, καὶ αὐλὸν ἐ σώματος διεφθαρμένον τὸ τύπου· ῥινὸς συντετριμμένης, κεφαλῆς ἀμαχλαθείσης, ὀφθαλμῶν ἀφανισθέντων, ἑνὸς κεφάλης διεσπαρμένου, πάσης ἁπλῶς τῆς μορφῆς διεφθαρμένης, καὶ τὸ τῶν τραυμάτων ποικιλίας οὐκ ἀφίεισης ⓦ πατέρα τῶν ποθουμένων ὀφθῆναι ὑπογραφὴν ⓐ τύπου. Συνεχύθητε ταῦτα ἀκούοντες καὶ δακρύ-

ετε;

ετι ἐπιποθεῖ τὴν τῶν ἀγίων ζωὴν τὸν ὁρῶν. ὁ γὰρ ἁγιος μὴ πάσην χρόνον ὑπὸ διπλῆν ἀδακρυτὶ τὴς πραγματείας ἑαυτοῦ τὸν αἰχμὸν ὑπέγκειν, ἢ ζωῆς ἀλλοτρίας ἀκούσης συμφορὰς, τίς ἰῶ ἀ ἀδάμας ἁγιος" λέγ ζωῆν τῶν ἀθλιοτρόπων, οὐκ ἐν ἀλλοτρίοις, ἀλλ' ἐν ἰδίοις φιλοσοφῶν κακοῖς; ἐνδὲ γὰρ ἀπολυπότησαν, ἐνδὲ ἔστι, ἢ πάντα τῦτο ἐστι; αὕτη μοι τῆς φιλοθεωρήτου ἡ ἀμοιβή; Δι' τῦτο τῆς ἴδιοις ἰωϊσχῦσί μου τὸν οἰκίαν, ἵνα ζῶ φονῶ τὸν παῖδων γινομένων αὐτὸν ἐστίδω; Δι' ἕτω πᾶσιν θεὸς αὐλος ἀγαπητὸς ἐπιδεξάμενος, ἵνα ζημιῶσι ἐπιτιμήσωσι ἡμᾶς τον; οὐκ ἔστι τῦτων ἐνδὸν, οὐκ ἀνέσεσι, ἀλλ' ἔφερε πνῶμα ἡμᾶς, ἢ μὴ ζοιαύτην ὑπομένειαν αὐτὸν ἀφαιρεῖς. Βούλει ἡ ἕτερον ἰδεῖν ἄγιον μονογνῆ παῖδα ἔχοντα, καὶ τὸν αὐτὸν, ἢ καὶ πολλῷ πλείονα αἰδρεῖν ὑπὸ δεξάμενον; ἀναμνήσθητι τῦ πατριάρχου Αβρααμ. ὃς οὐκ ἔσθ' ὅτε ἢ Ισαὰκ ἀπῆκεν, ἀλλ' ἐ πολλῷ πικρότερον ἰῶ ἡ ὠδινωτέρα, αὐλος αὐτὸν καταφάξαι ἐπιζήτει· ἡ οὐκ αὐτῷ πρὸς τὸ ὑπόζγμα, ἐνδὲ ἰδυχέρανε, ἐνδὲ ἐφθηνξατό μ ζωύτου· Δι' τῦτό με πατέρα ἐποίησας, ἵνα παιδοκτόνον ἐργάσῃ; βέλτιον ἰῶ μὴ ἐδυῶαι τὸν ἀρχὸν, ἢ οὕτω τυούτῳ ζῆτω πάλιν αὐτὸν ἀφελέσθαι. βούλει λαβεῖν; ἵνος ἔσχεν ἐμὲ καταφάγειν καλλίως, ἢ τὸν δεξιὸν μεθῦσαι τὸν ἐμφυτῦ; οὐκ ἄσπ' τύτῳ μοι τῷ παιδίον τὸν εἰκοσιδύο ἐμπλῆσαι τῶν ἀπεχθῶν ἐστόχου; πῶς οὖν ἔσθ' κερπὸς λίθος, τὸν ῥίζ ἀν αἰωρῶ; ἵνες ζῶν τα ἔδει; τίς ζῶν τα ἤκουσεν; ἡπάτημαι ἡ πολλοπλάσιον. ἐνδὲ τύτων ἔστιν, οὐκ οἰσθησιν. οὐκ ἀντῦπτ ὃ καλβάνη, οὐκ ἀπήτησεν εὐθέως· ἀλλ' ἀκούσας. Λαβὲ ἐμὸν ἐν τὸν ἀγαπητὸν, ὃν ἠγάπησας τὸν Ισαὰκ, ἡ ἀνένεγκέ μοι αὐτὸν εἰς ὁλοκάρπωσιν ἐφ' ἑνὶ τῶν ὀρέων, ὧν ἄν σοι εἴπω· μὴ τοσαύτης προθυμίας ὁ ὑπόζγμα ἐπλήρωσεν, ὡς ἡ πλείονα τῶν ὑποταγέντων ποιῆσαι. ἡ γὰρ ἡ ζωὴ ἀπέρυγε, καὶ σὺν παῖδας ἔλαβε, κἀτα μόνον ἀφεῖς. ἀνένοησεν ζοῦτο πλέκει ἰῶ μόνον μόνῳ Δι' ἀγαλλιᾶσθαι τῷ παιδὶ, μᾶλλον πρὸ ἄντος, ὅτι μᾶλλον τὰ σπλάγχνα διεθερμήνετο, καὶ στοργότερον ὁ φίλτρον ἐκίνετο· πῶς λόγε φθάσῃ δυνήσεται; δύναται ὁ παιδίον, ζωὴ πάλιν, τοῖς ξύλοις ἐπῆκε [καὶ] τὸν μάχαιραν ἁρπάσαν, ἐπάγλε τὸν πλησίον ἔμβαλε. πῶς εἶπεν καὶ τὸν ἔφηβον, οὐκ ἔχω· μόνος αὐτὸς οἶδεν ὁ ζῶν τα ἐργασάμενος· λόγε γὰρ ἐνδὲς φθάσῃ δυνήσεται. πῶς οὖν ἐκαρύκησεν ἡ χεὶρ; πῶς οὐκ ἐλύθη τὸν ἰσχυρὸν ὁ τόνος; πῶς οὐ ζωήχαν αὐτὸν ὁ τῦ παιδαριδίου παιδίς ὄψις; ἡ ἰῶ ὁρεῖ πατέρα ὁρᾷ ἡ ἱερία γενέσθαι τῦτο, ἡ θυσίαν χωρὶς αἵματος ἀναφερομένην, ὁλοκαύτωμα χωρὶς πυρός. ἡ γὰρ ἔσφαξε ὁ ἐγὼ, ἡ γὰρ ἔσφαξεν. ἀλλ' ἔσφαξε τῇ χειρὶ, ἀλλ' ἔσφαξε τῇ προθυμίᾳ· ὥστε παιδοκτόνον σὺν μὴ ζωῦσα πεθεῖν, ὅτι ἡ παιδίον, ἡ φύσεως, ἡ τὴν ὄντων ἀπάντων, ἡ αὐτὸς τὰς ψυχὰς τὰ προστάγματα τῦ Θεοῦ προτιμᾷ χρή. οἶσθα γὰρ μοι τὸν αὐθρὸν ὃ ἡμᾶς, ὅτι ἐν ὁπαλθέτω σφαγιάσαι μονογνῆ, ἀγαπητὸν, πᾶσιν διδοὺς ἐαυτὸν, πόσας ἐπήνεσε μόρφας αὐτῷ μᾶλλον ὧν λογισμοὺς· ἀλλ' ὅμως πάλιν ἐπέταξε, ἡ τότε αὐλοὶ ἔτεμον μᾶλλον, ἢ βασιλεῖα δορυφόροι· ἡ βλέμματι μόνῳ πάλιν καταῖλλε, ἐ οὐδὲ γεῦξαι ἐτόλμησε τύτων οὐδείς· ἀλλ' ὕτως ὑπῆκτοι ἐσήκεσαν, ὡς ἡ κτησῆ αὐλοὶ μᾶλλον ὑπερ φοβεῖσθαι. ἡ ἅλα τὸν καρτερεῖν. ἡ φύσις ἐρρήθη χαμαὶ μὴ τῶν ὅπλων αὐτῆς, ἡ αὐλοὶ ἐκίνησε τὸν χεῖρα δύναπίνας, ἡ χὲ τέθνηκεν ἔχυσι, ἀλλὰ μάχαιραν τεθλὸν πάντως λαμπροτέραν· ἡ ὁ τῶν ἀγγέλων ἐπικρότει δῆμος, ἡ ὁ Θεὸς ὡς τῶν ἀγωνοθέτην ἀνεκήρυττεν. ἆρα τι τότε ἦμεν ἂν ἴσον τῷ ἔργαῖ; εἰ γὰρ ἀθλητῶν πανήγυρις, μὴ κόπῳ κάτωθεν, ἀλλ' ὤμῳ αὐλοὶ ὁ βασιλεὺς διηγέρθησαν ἁλυσπιώνιον, ἆρ' ἡ χὲ τῦτο τῶν τεθνάναι αὐτῷ λαμπροτέραν ἔδοξεν εἶ), ἡ ὃ λέγει ἀπὸ ἐπάρεσθαι δύ· ὅτε μὲ δύ, δεσπότης βασιλεύς, ἀλλ' αὐλος ὁ Θεὸς, οὐκ ὀ θανάτῳ τυύτῳ, ἀλλ' ὁ θανάτῳ τῷ τῆς αἰκισθίας. ὁ τῷ δήμῳ ἦν ἀγγέλων, τῶν ἀρχαγγέλων, αὐλοὶ ἐπακηρύττη λαμπρᾷ τῇ φωνῇ βοᾶν ἄνωθεν, ὡς βοᾶσθαι ἄγιον τῦτον,

Εἰπὲ

Γεν. κζ. β.

Εἰπέ μοι; Εἰ γὰρ Φαύλων παίδων οὐκ ἂν βουλόλως καταφρονήσειαν πατέρες, ἀλλὰ καὶ τούτοις πειθοῦσιν· ὅταν ἡ υἱὸς ἢ καὶ γνήσιος, ἡ μονογενὴς, καὶ ἀγαπητὸς, καὶ ὁσονοῦν αὐτοῦ μέλλῃ σφάττεσθαι τοῦ πατρός, τίς ἂν εἴποι τὴν ὑποβολέα τῆς φιλοσοφίας; ὦ δόξιας μαχαιρίας, οἵας κατηξιώθη μαχαίρας; ὦ μαχαίρας θαυμαστῆς, οἵας κατηξιώθη δόξιας; ὦ μαχαίρας θαυμαστῆς, εἰς ποίαν κατεσκευάσθη χρείαν, καὶ ποίαν λοιπὸν σχολὴν, καὶ ποίᾳ ὑπηρετήσατε τύχῃ; πῶς ἡμάρτη; πῶς οὐχ ἡμάρτη; οἶδα γὰρ οἶδα τί εἶπον, ὅτι φεκτὸν ὁ μυσήριον ἐστί. οὐκ ἔψαυσε τῆς τοῦ παιδὸς δέρρης, οὐδὲ δέδηλε δι' αὐτοῦ τοῦ λαμποῦ τοῦ αἰγὸς ἐκείνης, οὐδὲ ἐφονεύθη αἵματι δικαίου· μᾶλλον δὲ καὶ ἔψαυσε, καὶ δέδηλε, καὶ ἐφονεύθη, καὶ ἐβαπτίσθη, καὶ οὐκ ἐβαπτίσθη. ἔχει γὰρ ἀξιοπίστως ὑμῖν δοκῶ ὅτως σοφιστολογῶν (καὶ γὰρ ἀξιόπιστα ὁ θαῦμα σοφοῖ τοῦ δικαίου) ἀλλ' οὐκ σοφιστολογῶ. ἡ μὲν γὰρ τοῦ δικαίου χεὶρ σοφέπηξεν αὐτοῦ τὴν φαρυγγὶ τοῦ παιδὸς, ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ χεὶρ καὶ ἐμπαγεῖσα οὐκ ἀφῆκεν αἵματι μολυνθῆναι τοῦ παιδός. καὶ γὰρ οὐχ ὁ Ἀβραὰμ αὐτοῦ κατέσχε μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ Θεός. καὶ ὁ μὲν ὤθει ἀπὸ τῆς γενύος, ὁ δὲ ἀνέστελλε ἀπὸ τῆς φωνῆς. σκέπει δὲ· Εἶπε, σφάξον, καὶ βλέπεις σφάττειν· Εἶπε, μὴ σφάξῃς, καὶ βλέπεις ἀφωπλίζετο. Εἴλετο γὰρ μὴ κληθῆναι πατὴρ, ὡς ἄλλος βιγνώμων φανῆναι· καὶ ἐλθὼν ἀπέστη τοῦ ἑαυτοῦ ἀπὸ Θεοῦ, ἀπὸ τούτου καὶ ὁ Θεὸς ἀπ' αὐτοῦ τούτου ἐχειρώσατο αὐτὸν καὶ τὰ αὐτά· καὶ μέχρι τῆς παρουσίας ἵστησι τὸ βάπτισμα. καὶ μή μοι τοῦτο εἴπῃς μόνον, ὅτι διασαφήσει φησὶ καὶ τὰ ξύλα ἐπιθήκει, ἀλλ' ἀναμνήσθητι καὶ τῆς φωνῆς τοῦ παιδίου, καὶ λόγισαι ὅσαι ἀφαίδεις ἐπλήγησαν αὐτοῦ λογισμοὶ, φλεγμονεῖς δέσεσιν ὡπλισμένοι, καὶ πάντων κατασκευωτάτης αὐλοῦ καὶ ἀπαρτιμυοντίας, ὅτι ἤκουσε τοῦ παιδίου λέγοντος· Πάτερ, σοῦ ὁ πρόβατον; Εἰ γὰρ καὶ νῦν κατακλαίεται πολλοὶ, καὶ μὴ πατέρες ὄντες· τί πάλαι ἐκφέρει εἰκὸς ἦν, καὶ αὐτὸν ἡμπισαίνεσθαι, καὶ ἀφρίζαντα, καὶ σὺν γήρᾳ, καὶ μέσον ἔχοντα τὸν τόκον, καὶ ὀργίζεσθαι, καὶ ἀκούοντα, καὶ βλέπειν μέλλοντα αὐτὸν αἱμαγῆ; ἀλλ' οὐδὲν τούτων καὶ ἀδιάμεμπτα ἐκφέρει πρὸς εἰσιτήριον, οὐδὲ διέσεισεν· οὐδὲ εἶπε, τί πατέρα καλεῖς καὶ μικρὸν ὕστερον οὐκ εἰσήμυόν σε πατέρα, καὶ ὅλη τούτου ἀπολέσαντα τὸν τοκεῖ; ἀλλὰ τί; Ὁ Θεὸς ὅλοιτο ἑαυτῷ πρόβατον εἰς ὁλοκάρπωσιν, τέκνον. ἐκάτερος τὰ ὀνόματα τῆς φύσεως καλοῦσι· σὺ μὲν πατέρα, καὶ τέκνον σοῦ· ὁ δὲ χαλεπὸς ἑκατέρωθεν ὁ πόλεμος διατείρετο, καὶ πολλὴ ἡ ζοφή, καὶ ναυάγιον ὕδατος. ὁ δὲ Ἰσαὰκ ὅλος ἤκουσε τοῦ Θεοῦ, οὐκέτι εἶπεν οὐδὲν, οὐδὲ ἀντεμαρτύρατο· ὅτω ζωγρεῖ τὸν παῖδον καὶ σὺν αὐτῷ τῆς ἡλικίας τοῦ ἀδῆ. ἆρα γὰρ διεθερμαίνθητε πάντες; οὐχὶ ἕκαστος ὑμῶν ἀντιπύστατο τῇ ἀγωνίᾳ, καὶ καταφιλῆ ὁ παιδίον, καὶ θαυμάζει τὸν ζωγρεῖν, καὶ αἰδεῖται τὸν θυλάβειαν; καὶ γὰρ συμπεδιζόμενος, καὶ τοῖς ξύλοις ὑπιπτόμενος οὐκ ἀξιεπλήττετο, οὐκ ἀπισκίρτα, οὐ κατηγόμωσε τοῦ παῖδος ὡς μαγομένου· ἀλλὰ καὶ ἐδισμῆτο καὶ δυσκιδάζετο, καὶ ἐπετίθετο, καὶ πόντα ἔφερε σιγῇ, καθάπερ τις ἀρνίος· μᾶλλον δὲ καθάπερ ὁ κοπὸς πόντων διασοτὴς, οὐ καὶ τὸν ὑπειχείμενον ἐμμένει, καὶ τὸν τύκον ἐφύλαττεν. Ὡς πρόβατον γὰρ ὑπὸ σφαγὴν ἤχθη, καὶ ὡς ἀμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος αὐτὸν ἄφωνος. Καὶ μή μοι λεγέτω τις, ὅτι οὐκ ἦλθε ὁ Ἀβραὰμ, οὐδὲ ἔλαβε τὸν πατέρων ὑπερέμπε, μηδὲ πέρα τοῦ μέσου διῆξαι βουλόμενος φιλοσοφοῦντα, ὃ κεφάλαιον ἀπειρεύτου τοῦ ἐγκωμίου αὐτοῦ. Εἰ γὰρ οὖν ὅτι τοῖς αἰνίγμασι ἀληθεύει καὶ πολλοῦ χρόνου ταύτης ἀπολαύσαντας τῆς ζωῆς, καὶ ἀγωνίας ὄντας, καὶ οὐδὲ ὀφθῆναι ἡμῖν ποτε, τύτους ἀξιοῖ ὁρωντας ὅτι τῆς ἀγρέας τὸν ὅτι θανατοῦ ἀπαγομένους, συγκλόμβα καὶ δηγούμεθα, πολλάκις ἢ καὶ δακρύομεν· ὁ τί γὰρ τὸν αὐτοῦ τὸν γνήσιον, ὃν μονογενῆ, τὸν πρὸ ἐλπίδα πεδέντα, τὸν μὴ χρόνοι ὑστεροῦντα, τὸν πρὸς ἑκάτερα γήρᾳ, τοῦτον ἔτι νέον ὄντα παῖς ἑαυτοῦ χερσὶ καταθῦσαι καὶ κατακαῦσαι καλβοειδέως, πῶς οὐ πάσης ὠμοσίας χαλεπωτέραν θλῖψιν καὶ ἀλγηδόνα ἐνέμφυεν; Εἰ γὰρ λίθος ἦν, εἰ γὰρ σίδηρος, εἰ γὰρ ἀδαμάς, οὐκ ἂν ἐκαμόφθη καὶ κατεκλάσθη πρὸς τὸν ὦδον τοῦ παιδὸς, πρὸς τὸν ζωοποιὸν τοῦ ῥημάτος,

πρὸς

Γεν. κε. ζ.

Γεν. κε. η.

Ησ. νγ ζ.

Ex Ϝ β'. λόγ. φῶ εἰς Σπηλαιον.

τοὺς τὴν βλάβην τῆς ψυχῆς; καὶ γὰρ ἔκτισεν, ὅπως ὁ Θεὸς ὁ ἅγιος ἑαυτῷ προσλάβῃ εἰς ὁλοκαρπωσιν, ὦ τέκνον, καὶ σοῦ τοῦτο προεμηρύσατο πλέον· ἐώρα Ⓜ πατέρα διαμιβόντα αὐτόν, καὶ οὐκ ἀνέτεινεν· ἐπετέθη τοῖς ξύλοις, καὶ οὐκ ἀπεπήδησεν· εἶδε τὴν μάχαιραν κατ' αὐτοῦ φερομένην, καὶ οὐκ ἐπαρρήσθη. τί γοῦν τὴν βλάβεσθαι ἡμᾶς; ἐπὶ σὲν τολμήσει τις εἰπεῖν, ὡς οὐδὲν ἐκεῖνο τότων ἔπαθεν ὁ Ἀβραάμ; εἰ γὰρ ἐχθρὸς καὶ πολέμιος καταγνὺς ἔμελλεν, εἰ γὰρ φίλος ἦν, ἀρὰ ἀνάγκη ταῦτα ἐποίησε; οὐκ ἔστι ταῦτα, οὐκ ἔστι. Διὰ τοῦτο δίομαι καὶ ἀντιβολῶ, ἵνα μὴ γένηται, ἡ θυγατέρα ἀποβάλῃς, αὐθέρπτ, μὴ ὕστερος ἀκριβέστερον θρήνου καὶ κόπτε σεαυτόν, ἀλλ' ἐπέσπευσεν, ὅπως ὁ Ἀβραὰμ κατίσφαξε Ⓜ ἐμὲ Ⓜ ἑαυτῷ, καὶ ὕστερον ἐδάκρυσεν, ὕστερον ἐθρήνησε. καὶ ὁ Ἰὼβ ἔλεγεν ἀεὶ, τοσοῦτον ἦ, ὅσον εἰκὸς πατέρα φιλόπαιδα· ὡς ἄγαμαι τὸν ποιοῦμαι ἡμᾶς, ἐχθρὸν καὶ πολέμιον ὄντι. οὐδὲ γὰρ, εἴ τινος εἰς βασιλέα ἀπειρήτου καὶ σφαγῆναι ἕκοντος ἑαυτὸν ἐθρήνησε, φίλον δ' ὅτε τὸν σφαγησόμενον ἔφη εἶ), ἀλλ' ἐχθρὸν καὶ πολέμιον. Ἀλλ' οὐκ οἶδα τὸν κεχόρηκά, φησι. Διὰ τί γὰρ οὐκ οἶδας, εἰπέ μοι; εἶπε γὰρ ὀρθῶς εἶδώς, εἶπε ἑτέρως, δῆλον τὸν χορήσει. Διὰ γὰρ τότο κόπτομαί, φησι, ὅτι ἀμύρτωλὸς ἀπῆλθε. δι' αὐτὸ μὲν οὖν τὸν δῆ χαίρει, ὅτι ἐπέσχεν τὰ ἁμύρτήματα, καὶ οὐ προσέθηκε τῇ κακίᾳ· καὶ βοηθεῖν, ὡς δ' οἴοντε ἦ, οὐ δάκρυσι, ἀλλ' εὐχαῖς καὶ ἱκετηρίαις καὶ ἐλεημοσύναις καὶ προσφοραῖς. οὐ γὰρ ἁπλῶς τότο ἐκτενόπαι, οὐδὲ μάτην ὁ πρεσβύτης τὸν θυσιαστήριον τὸν φεικτὸν τελευτῶν μυρίων βοᾶ, ὑπὲρ πάντων τὸν ἐν Χριστῷ κεκοιμημένων, καὶ τὸν ἐκ μυείας αὐτὸν ἐπιτελευτώντων, ἀλλὰ πνεύματος ἁγίου διατάξει ταῦτα γίνεται. Εἰ γὰρ οὐδὲν παῖδας τὸν Ἰὼβ ἐκάθαιρεν ἡ τὸν παίδων θυσία· τί ἀμφιβάλλεις, εἰ καὶ ἡμῶν ὑπὲρ τὸν ἀπελθόντων προσφερόντων, γίνεταί τις αὐτοῖς ὠφέλεια; Μὴ τοίνυν οὖν ἀποθνήσκοντας κλαίωμεν ἁπλῶς, ἀλλὰ τοὺς ἐν πλούτῳ πεπλουτηκότας, καὶ μυριάκις μᾶλλον ἀπὸ τὸν πλούτου τὸν ἁμαρτιῶν ἐκποιουμένους, τοὺς λησθέντας ἐκ τοιούτου ἀπολύσασθαι αὐτὸν τὰ ἁμύρτήματα, καὶ μὴ βυλήθέντας, τούτους κλαίωμεν καὶ ἰδίᾳ καὶ κοινῇ πάντες, μὴ μίαν ἡμέραν, μηδὲ δύο τρεῖς, ἀλλὰ Ⓜ ἄπαντα βίον ἡμῶν, καὶ βοηθῶμεν αὐτοῖς κατὰ δύναμιν· ἐκτενόσωμεν αὐτοῖς πᾶσαν βοήθειαν, μικρὰν μὲν, βοηθῶμεν γ' ὅμως. πῶς καὶ τίνι τρόπῳ; εὐχόμενοι, καὶ ἑτέρους παρακαλοῦντες εὐχὰς ὑπὲρ αὐτῶν ποιεῖσθαι, πέμπειν ὑπὲρ αὐτῶν διδόντες στεφάνους. ἔχει τινὰ ὁ προφήτης παραμυθίαν. ἄκουε γὰρ τοῦ Θεοῦ λέγοντος, Ὑπερασπιῶ τῆς πόλεως ταύτης τοῦ σῶσαι αὐτὴν Ⓜ δι' ἐμὲ καὶ διὰ Δαβὶδ Ⓜ τὸν δοῦλόν μου. Εἰ γὰρ μνήμη μόνοι δίκαιοι τοσοῦτον ἴσχυσαν, ὥστε καὶ ἔργα γενέσθαι ὑπὲρ αὐτῶν, πόσον οὐκ ἰσχύσει; οὐκ εἰκῇ ταῦτα συνομολογεῖται ὑπὸ τὸν ἀποστόλων, ὃ ὅτι τὸν φεικτὸν μυστήριον μνήμην γίνεσθαι τὸν ἀπελθόντων. ἴσασιν αὐτοῖς κέρδος πολὺ γινόμενον, πολλῷ τοῦ ὠφελῆσαι. ὅταν γὰρ ὁλόκληρος ἑστήκῃ λαός, χεῖρας διατείνοντες, πληρωμα ἱερατικὸν, καὶ προκείμενα ἡ φεικτὴ θυσία, πῶς οὐ δυσωπήσομεν Ⓜ Θεὸν, ὑπὲρ τούτων παρακαλοῦντες; ἀλλὰ τοῦτο μὲν ἐκ τὸν ὁπωσοῦν ἀπελθόντων· Ⓜ ἢ κατηχημένοι οὐδὲ ταύτης καταξιοῦνται τὰς παραμυθίας, ἀλλ' ἀπεστέρηνται πάσης τοιαύτης βοηθείας, πολλῷ μᾶλλον τινος. ποίας δὲ ταύτης; ἔνεστι πέμπειν ὑπὲρ αὐτῶν διδόντας στεφάνους, καὶ ποιεῖν τινα αὐτοῖς ὃ προσφορὰν παραψυχήν. ὥστε ὑ ὃ ἀποθανὼν, κακὸν, ἀλλὰ ὃ ἀποθανὼν κακῶς. Βυλεσθε ἦ εἶπω πρὸς τὴν ὑμετέραν ἀγάπην, πόθεν δεδιδάγμεθα ταῦτα; οὐκ ἔτρωσεν ἡμᾶς ὁ τῆς βασιλείας ἔρως, οὐδὲ ἀνῆψεν ἡμᾶς ὁ τ μαθητῶν πόθος ἐπὶ πάντων δὲ ὑπερεῖδομεν τὸν πρώτων. ὁ γὰρ Χριστὸς γέγονε διδάσκων, οὐδὲ ποτε θαύματα ἐποίησεν. δότε μοι πρὸς ὑμᾶς εὐκαίρως εἰπεῖν τινα, ἀδελφοί. Μὴ παιδία γένεσθε τ φρεσὶ, ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε. καὶ γὰρ τὰ παιδία τὰ μικρὰ προσοπτεῖα μὲν δίδοικε, πῦρ ἦ δίδοικεν· ἀλλ' ἐὰν βασανιζόμενα τύχῃ πρὸς λυχνίαν λύχνου ἔχουσαν, ἀφοβοτέπτως τὴν χεῖ-

Ex τῆς περὶ Θεοῦ ε' ἐπιστ.

Ex τῆς ἐρημιανῆς πρὸς τὸν ἐν Κορ. ἀδελφ.

Ex τῆς ἐρημιανῆς πρὸς φίλον ἐπιστ.

ες ἐπαφίησι τῇ λυχνίᾳ ἢ τῇ φλογί· ἢ ὃ μὲν ὑκ ἔφερε τοῖς ἀνθρώποις φέρειν, ὃ δ' ἀληθῶς ὑ δίδωκε φόβος ἐστὶ πῦρ. βούλει εἶπω ἢ ἐπὶ σοὶ αἰτίαν, διὰ τί ⓐ θανάτῳ δεδόκαμεν; οὐ ζοῦμεν μὴ ἀκριβείας, ὅτι ἔχομεν σωμάτιόν ἀνάγκη· ὡς εἰ τοῦτο ἦν, οὐδὲν ἡμᾶς δὴ ἐφόβουν· ὑ θάνατος, οὐ ζημία χρημάτων, οὐκ ἄλλο τῶν τοιούτων ἐστίν. δὸς μοι παῖον θαρρῆσαι πρὸς τὴν βασιλείας τὴν ὑρανῶν, ἢ, εἰ βούλει, σύμμεγά με καταφάγοι, ἢ χάρις εἴσομαί σοι τῆς σφαγῆς, ὅτι με ταχέως ἀπὸ κακῶν πάντων εἰς ἀγαθά. ἀλλ' ὃ ἀδίκως ἀποθανοῦμαι δίδοικα, φησι. τί λέγεις, εἰπέ μοι; ὃ ἀδίκως ἀποθανοῦμαι δίδοικας; ἀλλὰ δικαίως ἐβούλου; καὶ τίς οὗτος ἄθλιος καὶ ταλαίπωρος, ὡς, πρὶν ἀδίκως ἀποθανεῖν, δικαίως αὐ μᾶλλον ἔλεγε; εἰ γὰρ δεδοικέναι χρὴ θάνατον, ⓐ δικαίως ἡμῖν ὑπόκειται δεδοικέναι χρή· ὡς ὅ γε ἀδίκως ἀποθανών, κατ' αὐτὸ τοῦτο κοπιᾷ τοῖς ἁγίοις ἅπασι. ⓐ γὰρ πλείοις τὴν διαφθορὰν τῶν θεῷ ἄδικον ἐπέστησαν τελευτήν· καὶ πρῶτος Ἄβελ. ὁ γὰρ δὴ πλημμελήσας εἰς ⓐ ἀδελφὸν, οὐδὲ λυπήσας ⓐ Καΐν, ἀλλ' ὑπὲρ ⓐ Θεοῦ ἐτίμησε, διὰ τοῦτο ἐσφάγη· ὁ δὲ Θεὸς συνεχώρησε. ἆρα φιλῶν αὐτὸν, ἢ μισῶν; οὐδεὶς ἔστι φιλῶν, καὶ λαμπρεύεται αὐτῷ ⓐ φόβον ποιῆσαι βουλόμενος ἀπὸ ἀδικωτάτης ταύτης σφαγῆς. ὁρᾷς ὅτι οὐ τὸ ἀδίκως ἀποθανεῖν χρὴ δεδοικέναι, ἀλλὰ τὸ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ἀποθανεῖν; ὁ Ἄβελ ἀπέθανεν ἀδίκως, ὁ Καΐν ἔζη τίνων καὶ τρέμων. τίς οὖν, εἰπέ μοι, μακαριώτερος ἦν; ὁ μὴ δικαιοσύνης παυσάμενος, ἢ ὁ ἐν ἁμαρτίαις ζῶν; ὁ ἀδίκως ἀποθανών, ἢ ὁ δικαίως κολαζόμενος; Τί δαὶ φόνου χάριν πρώτου ἦν, εἰπέ μοι; ἀλλ' ἐδιωκήθη πατὴρ δικαιοσύνης τυχὸν τῆς τοῦτον ποιήσαντος· καὶ ὅπως ἄκουε. ⓐ Μαθηταί ποτε βουλόμενοι ⓐ Θεὸν ἐκπολεμῆσαι τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ τοῦτο προσδοκῆσαι αὐτῶν ἀπειλήσασθαι, εἰ τῆς βασιλείας αὐτοῦ ἀποστερήσειε τὸ διάπυρον, χάρις καλλωπίσαντες καὶ ζωγραφήσαντες, ἐδελέασαν αὐτὸν, καὶ εἰς τὴν παρειὰν ἤλασαν. τοῦτο ἰδὼν ὁ Φινεὲς μετὰ χαλεπαίνοντος ζήλου, καὶ παρθένου ζῶν δύο καταλαβὼν, εἰς αὐτὴν τὴν ἁμαρτίαν ἀμφοτέρους ἐξεκέντησεν, οὐ τὸν αἰσχρεράστην μισῶν, ἀλλὰ τῶν λοιπῶν φειδόμενος. καὶ ὃ μὴ θαύμασον φόνος ἦν, ὃ δὲ κατορθούμενον ἐξ ἐκείνου σωτηρία τῶν ἀπολλυμένων ἀπέτεκεν. ἀπέκτεινε δύο, καὶ ἔσωσε μυριάδας ἀπείρους. καὶ καθάπερ ⓐ ἰατρὸς τὰ σπασθέντα τῶν μελῶν ἐκτάμνοντες, ὁλόκληρον σώζουσι τὸ σῶμα· οὕτω κἀκεῖνος ἐποίησε, καὶ ἐλεγείαν αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. Μὴ τοίνυν τοὺς ἀποθνήσκοντας ἁπλῶς κλαίωμεν, ἀλλὰ τοὺς ἐν ἁμαρτίαις ἀποθνήσκοντας. ὅταν θρήνων ἄξιοι, οὗτοι κοπετῶν καὶ δακρύων. ποία γὰρ ἐλπὶς, εἰπέ μοι, μὴ ἁμαρτημάτων ἀπαλλαγῆναι, ὥστε οὐκ ἔστιν ἁμάρτημα ἀποδύσασθαι; ἴσως μὲν γὰρ ποτε τοῦτο, ἴσως ἴσως προσδοκία πολλὴ, ὅτι μεταμεληθήσεται, ὅτι βελτίους ἔσονται· ἀν' ὃ ἀπέλθωσιν εἰς ⓐ ᾅδου, ἔνθα οὐκ ἔστιν ἀπὸ μετανοίας κερδᾶναι οὐδέν. (Εἰ τὸ γὰρ ᾅδης, φησὶ, τίς ἐξομολογήσεταί σοι;) πῶς οὖν οὐ θρήνων ἄξιοι; κλαίωμεν οὖν τοὺς ἔτι ἀπερχομένους, οὐ κωλύω· κλαίωμεν, ἀλλὰ μὴ ἀγριαίνοντες, μὴ τείχας πίλοντες, μὴ βοσχοίσας χαμευνοῦντες, μὴ ὕβρεως ἀπαγορεύοντες, ἀλλὰ μᾶλλον κὐ ψυχὴν ἡρέμα δάκρυον ἀφέντες μικρὸν. τοῦτο ὃ ἡμᾶς ὠφελεῖ. ὁ γὰρ ἐκεῖσε πεπτωκὼς ὕστερον, πολλῷ μᾶλλον αὖθις ἀπορραδίοις μεδίπνοις τοῖς αὖθις ἐπεπτώκει. Πάλιν ἦν ὅτε ἐν δημοσίᾳ νεκροὶ ἐπ' ἀγορᾶς φερόμενοι, παῖδας ὀρφανοὺς ἀκολουθοῦντας, χήρας γυναῖκας κατακοπτομένας, οἰκέτας ὀδυρομένους, φίλους κατηφοῦντας, λόγους δὲ οὐδαμοῦ τῶν παρόντων πραγμάτων, καὶ ἐπ' σωμᾶς καὶ ἀμφότερον τοῦτο διειλούμενα. σκόπει μοι τὰς τῶν μεγάλων ἐκφορὰς οἵας, καὶ πῶν εἰς ἐδαφος καταγινομένας· σύνεπεσι πόσα ἴχνεσι, καὶ πῶν τοῦτο μεῖζον ἀστῶν ἐπαλλάττει. Πολλοὶ γὰρ τύφεσι σκάδησιν ἐπ' ἐδάφους, ὁ δὲ αὐτοπάστης ἐφέρεσε ζῶν ὄγκον. ἀλλ' οὐκ ἀρκεῖ ταῦτα; σύνεσι καὶ περὶ δυνάτα ὅταν καθεύδῃς, τίνος ἄξιος εἶ. οὐχὶ καὶ ὁ μικρὸν σημεῖον δύνεται δυνήσεται;

Ex τῶ λόγ. τῶ περὶ τῶν περιέντων τὰς νομίμ. Ακιν. κα.

Ex τῆς ἐρμίν. τῶ αὐτῶ φιλ.

Ex τῆς ἐρμίν. τῆς αὐτῶ β. Φιλοπ.

Ελλην. ια.

χ. μὴν

χ. ἀφίν

διωκόσπαι ; πολλοῖς γὰρ πολλάκις ἀπὸ τῦ ὀρόφου κατπεσὸν μικρὸν ζωύφιον ἢ ⓦ ὀφθαλμὸν ἔξέλεν, ἢ ἑτέρου ἰατὸς καθυφον ⓦ ἐμποιον γέγονε. [Τί δαί ; ὁ Ex τῆς ἐρμῶν. τῆς πρὸς Κορ. C. ὀδηϛ. ὁμ. κϛ
Αλέξανδρος ὑχὶ πολλὰ ϗ μεγάλα κατώρθωσε ζῶν ; ὑχὶ ϗ ἔθνη, ϗ πόλεις ἐπέταξε ; ϗ πολίμους πολλοὺς ϗ μάχας σὺν ἐκείνοις, ϗ τραύματα ἔσχεν ; ὑχὶ τελευταῖον ἀπέθανε μίαν ἡ) Θεὸς καθὰ τῇ συγκλήτῳ Ρωμαίων ; ἀλλὰ δ μὴ ζῶντα κατορθοῦν πολέμους ϗ νίκας βασιλέα ὄντα, ϗ τραπόπεδα ἔχοντα, θαυμαστὸν τοῦτο· δ δ' μὴ θάνατον ϗ ταῦτα τοσαῦτα πάντα χοῦ γῆς ϗ θαλάττης καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐργάζεσθαι, τοῦτο ἔστ δ μάλιστα πολλῆς ἐκπλήξεως ἄξιον. ποῦ γὰρ, εἰπέ μοι, δ σῶμα Αλεξάνδρου ; δεῖξόν μοι, ϗ εἰπὲ τὸν ἡμέρον, καθ' ὃν ἐτελεύτησεν. ἀλλ' οὐκ ἀν ἔχοις· ἢ γὰρ Παύλου ϗ δ σῶμα λαμπρὸν ἰδεῖν τις ἀν ἢ βασιλικωτάτην καταλείπων τὴν πόλιν, ϗ ἡμέραν, καταφανῆ ἑορτὴν τῇ οἰκουμένῃ ποιοῦσαν. ϗ δ μὲ ἐκείνου ϗ ⓐ οἰκέται ἀγνοοῦσι· δ δ' τοῦτο ϗ ⓐ βάρβαροι ὠπίσαν). ϗ ὁ τάφος τῦ δούλου τῦ Χριστοῦ λαμπρότερος τῶν βασιλικῶν ἐστιν ἁπάντων. ϗ γὰρ αὐλὸς ὁ τὴν ἀλυρίδα περικείμενος ἀπέρχεται δ σῶμα δ ἐκείνου περιπλεξόμενος, ϗ ⓦ τῦφον ἀποθέμενος ἔσπευδε διόμενος τὸν νεκρὸν, ὥστε αὐτὸν πρὸς ἑῶσαι καθὰ τῷ Θεῷ, ϗ τὸ σκηνοποιὸν ϗ τὸ ἁλιέως ϗ τετελευτηκότος ὡς πρόσφατον ἁφῆναι ὁ δ ἀθάνατα ἔχων. ἐ ὅτι οὐκ ἐν τῇ Ρώμῃ ἴδοι τις ἂν ἡμιόμενον μόνον, ἀλλὰ ἐ ἐν τῇ Κωνσταντίνου πόλει. ϗ γὰρ ϗ ὁ τοῦ Κωνσταντῖνον ⓦ μέγαν μεγάλῃ τιμῇ τιμᾷ ἐνόμισεν ὁ σᾶς, εἰ [πρὸς] τοῖς προθύροις αὐλὸν τὸ ἁλιέως καθεῖτο. ϗ ὅπερ εἰσὶ ⓐ πυλωροὶ τοῖς βασιλεῦσιν ἐν τοῖς βασιλείοις, τοῦτο ἐν τοῦ σήματι ⓐ βασιλεῖς τοῖς ἁλιεῦσι· ἐ ⓐ μὲ ὥσπερ διαστάντα τὸν τόπον τὰ εἴδωλα κατέχουσιν, ⓐ δ ὡς πάροικοι ἐ γείτονες, ἠγάπησαν τὸν αὐλείδην αὐλοῖς ἀφορισθῆναι θύραις. ϗ ⓐ μὲ βασιλεῖς οἰκετῶν ϗ ὑπηρετῶν, ⓐ δ δρεχόμενοι βασιλέων τὸν ἀξίαν περίκειντα.] Ταῦτα ἐνόουν· καὶ μὴν δ τῆς ἀνθρωπίνης ὄψεως αὐλὸς θαυμαζε, Ex τῶν πρὸς Κορινθ. β'. ἐπ.
μηδὲ ⓦ αἰσχυνάμενοι αὐχένα, μηδὲ τὸν χλανίδα καὶ ⓦ ἵππον καὶ ταῦτ' ἀκολούθους· ἀλλὰ ποῦ τηλικαῦτα τοῦτα πόμπα λογίζου. ἐὰν δ τὰ φαινόμενα θαυμάζῃς, καὶ ἐγὼ σοι δείκνυμι ἐ τὰ τῆς γραφῆς ἱερὰ ϗ πολλῷ τούτων λαμπρότερα. ἀλλ' ὥσπερ ἐκεῖνα δεῖ τὸν ὄψιν οὐ θαυμάζομεν, τὸν οὐσίαν αὐτῶν ὁρῶντες, ὅτι πηλός ἐστι δ πρῶ· οὕτω δὲ μηδὲ τοῦτα. ϗ γὰρ ϗ τοῦτα πηλός· μᾶλλον δ ϗ τοῦτο δεῖ καλυφθῆναι καὶ δύσασθαι κόνιν. δεῖξόν μοι τοῦτον ⓦ αἰσχυνάμενον πυρέττοντα, ψυχορραγοῦντα, καὶ τότε σοι δείξομαι ϗ ἐρήσομαι. Ποδαπῶν ἐστιν ⓐ μὴ πολλοῦ μὲ τῦ τύφου, πολλῶν Ex τῦ Ch. λόγ. ἢ ὁ τὸ Θεόδωρ. ἐκπτ.
δ τῶν ἀχαλινώτων σωμάτων ἐστὶ τῆς ἀγαθῆς· ⓐ τὰ σπλάγχνα ἐκδεδυμένοι, ϗ μύρων πνέοντες, ϗ τραχήλους τρέφοντες, ϗ τῇ σκηνῇ προσπλωιζόμενοι δαπάνυτος ; ποῦ ἡ τῶν δείπνων ἐκείνων πολυτέλεια, δ τῶν μυσικῶν πλῆθος, ἡ τῶν κολάκων θεραπεία, ὁ γέλως ὁ πολύς, ἡ τῆς ψυχῆς ἀθυμία, ἡ τῆς διηνεκοῦς δυσχέρεια, ὁ βίος ὁ ὑγρὸς ϗ αἰσυμβόλος ϗ πρεπής ; πόμφα οἴχεται ϗ ἀπέσβη. Ἵ γέγονε δ τοσαύτης ἀπολαῦσαι θεραπείας σῶμα ϗ καθαρεύτηκε ; ἄπιθι πρὸς τὸν σορόν· θάσσει τὸν κόπι, τὸν τέφρα, τὸν σκώληκας· τῦ "τόπου δ εἰδητός. θάσσει ϗ σίαλοι πικροί. ϗ εἶδε μέχρι τῆς τέφρας ἡ ζημία ἐκείνου. νῦν δ ἀπὸ τῆς σορᾶς ϗ τῶν σκωλήκων τούτων μετάγαγε ⓦ λογισμὸν ὅτι ⓦ ἀτελεύτητον σκῦλον σκώληκες, ὅτι ⓦ βρυγμὸν τῶν ὀδόντων, ὅτι δ σκότος δ ἐξώτερον, ὅτι δ πῦρ τὸ ἄσβεστον ϗ ταῖς κολάσεις ταῖς πικραῖς ϗ ἀφορήτοις ἐκείναις, ταῖς εἰς ἀτελευτήτους αἰῶνας. ταῦτα μὲ γὰρ ϗ τὰ ἀγαθὰ ϗ τὰ χείρονα πάλιν ἔχει, ϗ τοῦτο πάσχειν· ἐκεῖ δ ἀθανάτοις ἀμφότερα προσκείσεται αἰῶσι· καὶ τῇ ποιότητι δ τοσοῦτον τῶν νῦν διενεύσχειν, ὅσον ἐκεῖ ἐστιν εἰπεῖν. Ἵ δῆτα γέγονεν ὁ πολὺς κόσμος ἐκεῖνος ; ποῦ δ οἴχεται ἡ πολλὴ κολακεία ϗ ἡ θεραπεία τῶν δούλων, ἐ ἡ περιουσία τῶν χρημάτων, ϗ τῶν κτημάτων ; ποῦ ἀ-

Ex τῆς ἐρμην. τῶ χρ. ἰωαν. συναγ.

νεμος ἐπεισελθὼν ἐξεφύσησε πρόσκαιρα; Τί γὰρ βούλεται ἡ ἀσθενὴς αὕτη καὶ ἀνάπτους ἐκ τῆς κενοδοξίας δαπάνη, πολλοὺς μὲν φέρουσα τοῖς κενοδόξοις ζημίαν, ὠφελείας δὲ οὐδεμιᾶς ἐπιλογὴν κέρδους οὐδὲ ὀνείδους; ὅταν ἀκούσῃς ὅτι γυμνὸς ὁ διακονήσας ἀνίσχῃ, παῦσαι τῆς ἐκ τοῦ κενοδοξίας μανίας. σοὶ γὰρ εἰπὼν ὁ Χριστὸς, ὅτι πεινῶντά με εἴδετε, καὶ ἐνδύσατε· διψῶντα, καὶ ἐποτίσατε· γυμνὸν, καὶ περιβάλετε· προσέθετο, ὅτι καὶ τεθνεῶτα, καὶ ἐθάψατε. Εἰ γὰρ ζῶντας κωλύει μηδὲν πλέον ἔχειν, ἀλλ' ἢ σκέπασμα, πολλῷ μᾶλλον τελευτήσαντας. ποῖαν οὖν ἐξομεν ἀπολογίαν, ὅταν ἐκ μὲ σῶμα εἰς ἰχθῦας καὶ σκώληκας δαπανώμενον κατηφιζωμεν· ἢ γὰρ Χριστὸν πεινῶντα, διψῶντα, γυμνὸν περιΐοντα καὶ ξένον περιοράμεν; Ἀλλὰ καὶ ὅτι

Ex τῶν περὶ Κοσμ. β. ὑπ.

τῆς κλίνης κείμενος, φησὶν, ὁ τεθνηκὼς φέρει τὸν πλοῦτον καὶ τὸν τύφον τὰ σύμβολα, ἐνθεν λαμπρᾶς ὑπεκειμένης, πεντήκοντα καὶ πλουσίαν περιπατοῦντα, δίκην θυμιώντων. μᾶλιστα μὲ καὶ τοῦτο κατάγελως· πολλὰ ἄλλα καὶ τοῦτο θύβεως, ὥσπερ ἄθλος ἐξαρρέον, ἐλέγχεται. ὅταν γὰρ οὐδὲν ὠφελῶμεν τὸν τῆς πόλεως πυλῶνα, καὶ τοῖς σκώληξι παραδόντες τὸ σῶμα καταφθειρόμενον, πάλιν σε ἐρήσομαι, πῶς πορεύεται ὁ πολὺς ὄχλος ἐκεῖνος; πῶ γένηται ἡ κραυγὴ ἐκ ὁ θόρυβος; πῶς δὲ αἱ λαμπάδες; πῶς δὲ ὁ χορὸς τῶν γυναικῶν; ἆρα μὴ ὄναρ τοῦτα ὅτι; ἢ δὲ καὶ ἐγένετο αἱ βοαὶ; πῶς τὰ σώματα τὰ πολλὰ σκεῦα, τὰ κραυγάζοντα, καὶ παρακελεύομενα θαρρεῖν, ὅτι ἐλεύθερος ἀθάνατος; ἢ πῶ τοῦτα ἔδει λέγεσθαι τῷ μὴ ἀκούοντι, ἀλλ' ὅτε πράττει, ὅτε ἐστὶ λεοντόκτι, τότε μακρὰν παραλλάξομεν ἔδει λέγειν· οὐ δεῖ θαρρεῖν· ἐλεύθερος ἀθάνατος. Εἰ μὲ τὶς σοι κατασκάψασι οἰκίας, ἔνθα μὴ ἔμελλες μένειν, ζημίαν δὲ πρᾶγμα ἐνόμισας ἂν· πῶ δὲ τοῦδε βούλει παντὶν, ὅταν δὲ περὶ τῆς ἑαυτοῦ πολλάκις μέλλεις ἀποδημεῖν; ὑπὲρας τῆς μανίας, σβέσον τὸν ὑπερθυμίαν· δὲ θάρσει τῷ ἀδικουμένῳ· ἀλλ' εἰ καὶ ἐκείνῳ τοῦτα ἀνάπτα λοιπὸν ἐλελθότι δὲ σαθῆν, καὶ τὰ αὐτὰ ἐκείνῳ νοσοῦντες, καὶ ὅτι δὲ σῶμα ἀκολουθοῦντες, ἀκκέπασαν. ὅπῃ γὰρ ἔμπεσεν ἀπὸ τῆς μίθης τῶν χρημάτων τοιοῦτοι ἐποοῦσιν· ἀλλ' ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ, ὅτε καὶ ἡ ὄψις τὸ κειμένου πιστεύται δὲ λεγόμενοι, σωφρονίσθωσαι, παιδευθήτωσαν, ἐποιοῦντες ὅτι μικροὶ ὕστερον καὶ αὐτοὶ ἄξιοι τῶ ἀπαγγεῖλαι ὅτι τὰς φοβερὰς ἐκείνας θύβους, καὶ τὸ δοῦναι δίκην ὧν ἐσφῶν ἀκαθῶν κακῶς ἐπλημμέλησαν. ἵν' οὖν μὴ καὶ ἡμεῖς τὰ αὐτὰ ἐκείνοις πεισώμεν, μεταβαλέσθαι καὶ γλιάσθαι βελτίους παυσάμενοι, ὅση δυνάμις, ὅπως καὶ τῶν μελλόντων ὑπὲρ τύχωμεν ἀγαθῶν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ πατρὶ, καὶ τῷ ζωοποιῷ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. ιη.

ΠΕΡΙ ΛΥΠΗΣ ΚΑΙ ΑΘΥΜΙΑΣ.

Ex τοῦ λόγου τοῦ εἰς Σπαγείειον.

Ἡ ἀθυμίαν ἐνέθηκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς τῇ φύσει, οὐχ ἵνα ἁπλῶς καὶ ἀκαίρως καὶ ἐν τοῖς ἐναντίοις αὐτῇ χρώμεθα πρὸς ἄγμασιν, οὐδ' ἵνα φλεγμαίνωμεν ἑαυτοὺς, ἀλλ' ἵνα τὰ μέγιστα κερδάνωμεν ἐξ αὐτῆς. καιρὸς γὰρ ἀθυμίας, οὐχ ὅταν πάσχωμεν κακῶς, ἀλλ' ὅταν δρῶμεν κακῶς. ἡμεῖς γὰρ τὴν τάξιν ἀντιστρέψαμεν, καὶ τὰς καιρὰς ἀντηλλαξάμεθα καὶ ποιοῦντες μὲν μυρία κακὰ, οὐδὲν πρὸς τὸ βέλτιον συγκλόμεθα· ἂν δὲ μικρόν τι πάθωμεν, καταπίπτομεν καὶ ἀλγοῦμεν καὶ ἀπαλλαγῆναι τῆς παρούσης βιοτῆς βουλόμεθα. Οὐκ εἰδότες, ὅτι αἱ θλίψεις, καὶ οἱ πειρασμοὶ, καὶ τὰ συμβαίνοντα ἡμῖν ἀναγκαῖα, τῶν χρησίμων οὐχ ἧττον τοῦ τῶ Θεοῦ ἡμῖν κηδεμονίαν οἰκοδομοῦντα. καὶ τί λέγω τὰς θλίψεις ταύτας οἰκείας; τῆς γὰρ βασιλείας τὰ τῶν οὐρανῶν οὐκ ἔλαττον ἢ τὰς χαρᾶς ἀπειλὴ παρέχει

Ex τοῦ ἁ λόγου τοῦ εἰς τὰ Σπαγείειον.

ται τὸν φιλοτιμούμενον ἐπίδηλον αὐτόν. Εἰ γὰρ μὴ γένοιτο ἁπάντων, οὐκ ἂν οὕτως ταχέως ἐπιτύχοι τῶν ἐν τοῖς θεάτροις ἀγαθῶν. Οὐδὲ γὰρ ἀρκεῖ μόνη ἡ τῶν χρημάτων ἐπαγγελία πρὸς ἀρετὴν, μὴ καὶ τῆς φόβου τῶν δεινῶν ὠθούντων σὺν ῥᾳθυμότητι πρὸς εὐκοινώνητον διάθεσιν. Ἀλλως τε καὶ διὰ τοῦτο λύπη καὶ ἀθυμία γεγένηται, οὐχ ἵνα ὑπὲρ θανάτου, οὐδ' ἵνα ὑπὲρ ζημίας χρημάτων, οὐδὲ ἵνα ἐπ' ἄλλῳ τινὶ τῶν τοιούτων ἀλγῶμεν· ἀλλ' ἵνα εἰς τὴν τῶν ἁμαρτημάτων αἵρεσιν αὐτῇ καταχρώμεθα. καὶ γὰρ γραπτώτης θάνατος διδοικώς οὐδένι οὐδέποτε γενόμενος ἐργάσεται). Τὸν τοίνυν ἀληθῶς πενθοῦντα, οὐχ ὑπὲρ ὧν κολάζεται, φησὶν ὑπὲρ ὧν ἁμαρτάνει προσήκει Θεόν, ἀλγεῖν ὀφείλοντα τοῦτο μὲν γὰρ ἀφίησιν ἡμῖν ὁ Θεὸν, καὶ ἐλεήμονι ποιεῖ· ἐκεῖνο δὲ καταλάβῃ τε αὐτὸν ἡμῶν μάλιστα, καὶ ἵνα ἡμῖν εὐδιασκεύαστος. Διὰ γὰρ τοῦτο εἰς τὸ πρόσωπα βίου ἐξεμοχλεύθης, φησὶν, οὐχ ἵνα ἀργῶν τρέφῃ, οὐδ' ἵνα μὴ πάσχῃς μηδὲν ἀνθρώπινον, ἀλλ' ἵνα παιδεύσῃ λαμπροτέρους ἡμᾶς. Καὶ γὰρ ὑδρὸς ἡμερίου δεῖται ζητεῖ καὶ τρυφῆς ἀπαλεύει, ἀλλὰ σκώληκος ἀλόγου μᾶλλον ἡ ἐπιθυμία, ἢ λόγον ἔχοντος. καὶ οὐχὶ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς πειρασμὸν εὐδόκησεν, μὴ δυσχεράνῃς, μηδὲ θορυβοῦ, μηδὲ ταραχθῇς, ἀλλ' ὅπως ἡμῖν λαμπροτέρους ἡμᾶς, πάντα ποιεῖ. Οὐκ ὁρᾷς τῶν γραπτῶν τὸν ἀνδριαντοποιὸν, πῶς τὸ σαλπιγκτὸς καλύσας πρὸς τὰ ὄψεται βλέποντα, πρὸς ταῖς νίκαις, πρὸς τὸν καταρτωκότας τῶν ἀγώνων; καὶ σὺ τοίνυν τῆς σαλπιγκτοῦ ἠχούσης τὸ πνευματικῆς, ζῆθι λιπαρὸς σφοδρότερος· ἐμοῦ, καὶ πῦρ ἢ, καὶ σίδηρος. οἶδα δὲ τὰ στοιχεῖα τοῦ ὕδατος ἀνδρείους αἰδεῖσθαι· οἶδα καὶ τὰ ἀνεμα τὸν οὕτω γλυκαίνειν δεδοικότα, καὶ ἀπὸ λιμνῶν, καὶ ἀπὸ τῆς φύσεως αὐτῆς ἀγεμάτους, πάντων ὑπερφοβουμένους) καὶ κρατεῖ τῶν πάντων. Τὸν χρυσοῦν δὲ εἴ ποτε λυπεῖτο, δύο μόνοι ἀπορίαι ἀθυμίας ἔχει δεῖ ἢ ὅταν αὐτὸς, ἢ ὅταν ὁ πλησίον προσκρούσῃ Θεῷ. Τοὺς οὖν καλοὺς ἀγωνιστὰς οὐκ ἀγωνιᾷ δεῖ καὶ τιμᾷ, ἀλλὰ σὺν καλοὺς ἀγωνοθετοῦντας. καὶ γὰρ σκήπτει ἀναγκάζονται ἀπολογεῖσθαι ἀπὸ ὧν κακῶς ἠκούσαν, ἀλλ' ὅτι ἀπὸ ὧν κακῶς εἶπον· τούτοις γὰρ ἀπεκρέμαται ὁ κίνδυνος ἅπας. ὥστε σὺν μὲ κακῶς ἀκηκοέναι, ἀμείνονος δεῖ). καὶ γὰρ πρόκεισαι βύβλους ἀπὸ ὧν ἕτεροι εἶπε κακῶς· σὺν δὲ κακῶς εἰρηκέναι ἀγωνιᾷ καὶ τιμᾷ, ἀπὸ σὺν μέλλοντας εἰς τὸ φοβερὸν δικαστήριον ἀπὸ τούτων ἕλκεσθαι. ἀλλὰ τοῦτο μὴ δὸ κακῶς ἀκούειν ἀλγῶμεν, ἀλλὰ δὸ δικαίως ἀκούειν κακῶς. διὰ μὲ γὰρ οὐ πονηρία ζῶμεν, καὶ μηδεὶς ὁ κακηγορῶν ᾖ, πάντων ἐσμὲν ἀθλιώτεροι· διὰ δὲ ἀρετὰς ὑπομένομεν, καὶ ἡ οἰκουμένη λέγῃ κακῶς, τότε πάντων ἐσόμεθα ζηλωτότεροι. Εἰ γὰρ ἡ ἀλήθεια καλῶς ἡμῶν ἡ κατασκευάσωμεν, καὶ μυρίοι πάντα χόρτοι ἐγκάρσιοι χίλιοι, οὐ χαλκοῦν ἢ λιθοῖ καταδύομεν ἀλλ' ἅπαντος· ὥσπερ οὖν οὐκ ἂν ἔχοιμεν αὐτὰς, καὶ δὲ ὑγιὲς ἡμῖν ἅπαντα φέρῃ), τῶν οὐ ναυαγίοις ὄντων σὺν ἀμφοτέρους ἀλγοῦμεν. τοῦτο δὲ ὑπὲρ τῶν σιτίων ὄντων ἰδοῖ. ὅταν μὲ γὰρ ἰσχυρὸν ᾖ ἐρρωμένον ἡμῖν τὸ σῶμα τῆς γαστρὸς ᾖ, πάντα, ὅπερ αὐ δέηται, καὶ σκληρὸν ᾖ, καὶ αὐτῷ ἀκατέργαστον, πρὸς καθαρὸν αὐτὸ μεταχειρίζει χυμὸν, τὸ φυσικῆς κράσεως ἀπειληφυῖαν τῆς ὑπὸ τῷ σιτίῳ καχεξίας· ὅταν δὲ ὁ τόνος αὐτοῦ καταλελυμένος ᾖ καὶ χαῦνος, καὶ τὸ πάντων δύσχυμώτερον αὐτῇ προσενέγκῃς ἔδεσμα, εἰς τὸ χείρονα αὐτὸ μεταῤῥύθμισε καὶ διέφθορε, τὸ ἀσθενείας τὸ ἀρετὴν αὐτοῦ λυμαινομένης. Οὐ γὰρ ὅτι ψυχὴν ἀδυνωτοῦσιν ἀπέφει κατηχούμενοι ἀθυμίας δυσκολίαν μὴ προθυμίας ἢ ἀκρασίαν τῶν λεγομένων χρησίμων, ἢ εἰπεῖν. τὸ γὰρ ὀδυνωμένων αἱ ψυχαὶ οὐθὲν ὄφελος μακρούς ἀποτείνειν λόγους, ἀλλ' ὥσπερ νεφέλη τὴν ψυχὴν ἐκπλήττει, καὶ τὸν ἡλιακὸν ἀκτῖνα ἐπισκιάσασα, ἀποχρέφει τὸ αὐτὸν ἅπασι εἰς τὰ ὀπίσω· οὕτω δὴ καὶ ἀθυμίας νέφος, ἐπιφθὰν τῇ προθέσει τῆς ψυχῆς τὸ ἡμετέρας, οὐκ ἀφίησιν αὐτὴν οὐδὲν ὠφελεῖν τὸ τὸ λόγου δέχεσθαι, ἀλλ' ἀποπνίγει καὶ συνέχει μὴ πολλῆς ἀνάγκης ἔνδοθεν αὐτόν. καὶ τοῦτο οὐκ ὅτι τῶν λεγόντων μόνον, ἀλλὰ καὶ ὅτι τῶν ἀκουόντων ἔστι. ὥσπερ γὰρ ἀπὸ τὸ τῶν λέγοντος ψυχῆς οὐκ ἀφίησιν αὐτοὺς ἐκπηδῆσαι μετὰ βοηθείας· οὕτως οὐδὲ εἰς τὸν τῶν ἀκουόντων

Εκ τῶν αὐδριάντων.

Εκ τῆς γ. λόγ. τῆς εἰς τὸ Σταυρόν

Εκ τοῦ ἐρημίτου. τῶν ἐκλ. Ψαλμ.

Εκ τῆς γ. λόγ. τῆς εἰς Σταυρόν.

Εκ τοῦ ἐρημίτου. τῶν κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

Εκ τῆς α. λόγ. τῆς περὶ πενίας

Εκ τῶν αὐδριάντων.

Εκ τ αὐτ. των δ ζηλούσιας ἐμπεσῆ συγχωρῆ μὴ τῆς οἰκείας δυνάμεως. Καὶ γὰρ ἡ Ⓜ τῶ Ιωὴ φίλοι τοὺς τῶν πεδαγωγούμενοι, ἡ τὸ παγχρόνιον τῆς οἰκίας ἐκείνης ἰδόντες, ἡ Ⓜ δίκαιον ὅτι τῆς κοσμίας ἐκείνης καθήμενοι ἡ ἀλκυονμένοι, διέρρηξάν τι τὰ ἱμάτια ἡ ἀφώμοξαν, ἡ σιγῆ προεκάθιντο, δηλοῦντες, ὅτι τοὺν ὕντως ὑπτιάζειν πεδὰ τὸν δεχλὸν τοῖς ὀδυνωμένοις, ὡς ἡσυχία ἡ σιγή. μαθὼν τοίνυν ὡς ὁ συγχωρήσας τ πειρασμὸν γνέσθαι, ἀλλὰ οἶδε 3
Ⓒ καιρὸν τῆς λύσεως τῶ πειρασμοῦ. δυνατὸς γὰρ ὁ Θεὸς ἀπόντα λῦσαι τὰ δεινά, ἀλλ' ἕως αὖ ἴδῃ γνωμένον ὑπισροφὴν, ὑ καταλύει τὸν θλῖψιν. ἡ θαύμαζε τοὺν πειρζομένους, ἡ γνησίως τοὺν πεφεασμένους νομίζε, καθάπερ τοὺν παῖδας τοὺν τῆς ὑὸς τοῦλος· ὑς γοῦλος δ' ἐθαύμασε μὴ καταισχύνε, εἰ πόρρω τῆς Βαβυλωνίας ἦσαν καμίνου. Τὸ γὰρ ἐκπλῆξαι ἀπόντας ἔστι, ὅτι τῷ πυρὶ τοσοῦτον ὁμιλήσαντες χρόνον, τὴν ὐχ ὁμιλησάντων ἐξέ- 10
ξησαι ἀλυπώτερον. ὕτω ἡ ὅτι τὴν ἀγίαν ὄψιν εἰσῆλθε, ὅτι εἰ μηδεὶς αὐτοῖς ἐπήγατο πε- χ νον
ρασμὸς, οὐκ ἂν αὐτοὺν ἐθαυμάσαμεν διλιωχῶς" χαίρονται. καίτοι γὲ μυρίοις κυκλούμενοι κύμασι πόντου, τὴν γαλήνης καθαρᾶς ἀπολαύοντες ῥᾴον διέκειντο. Εἰ μὲν γὲ μηδὲν 15
ἐνὸ λυποῦν, οὐκ ἐνὸ αὐτοῖς μέγα τὸ δυάσθαι διλιωχῶς χαίρειν· τὸ δ' πολλῶν ὄντων ἐμ- βαλλόντων τὴν εἰς ἀθυμίαν ἐμβοηθότητα, ἀνωτέρους ἀπόντων ἦν, ἡ τὸ μέσους τοῖς λυποῦσιν ὑφεστάναι, τοῦτ' ἔστι τὸ παθεῖν δοκεῖν. καὶ γὰρ ὁ θάνατος ὑ πόντων ἀφορητότερος ἦν δικῆ;
Εκ τ ἑξαημ. ἀλλ' ἵν' τοῦτο παρασθῆναι οὐ μόνον αὐτοὺν ὑ λυπῆ, ἀλλὰ ἡ μειζόνως ὑφράνῃ. Οἶδα- σι γὰρ ὅτι ἡ τῶ θανάτου πρεσία, πόνων ὄντων ἀπαλλαγή· καὶ ὅτι ἦλθε τῷ φιλοῦντι δεσπότῃ Θεῷ τιμᾶν τοὺν αὐτοῦ δούλους, ἡ χαρίζεσθαι αὐτοῖς πολλάκις ἡ τὸν ἑτέραν συντέλειαν· ὥσπερ ἡ ὅτι τῶ ἁγίου Παύλου πεπείκασι τὸ διδασκάλου τῆς οἰκουμένης, τῶ πάντα χοῦ ἀκτῖνας τ 20
οἰκείας διδασκαλίας ἀφιέντος. ἰωΐκασι γὰρ ὅτι τὸν Ρώμης αἰτήσατο, χιλίους κ τὸν θαλάσσης πολλοῦ γνωμένου, ἡ πόρρωτα τ ὁδὸν πλοίῳ πεδ' αὐτῆς τ σωτηρίας διδεικότα, ἡ ὑ-
Πραξ. κζ.κε. δημίαν ἐλπίδα χρησθῆναι ἐνόντων δηλ. ὅ ὑ κλυδωνίῳ μόνῳ, καλέσας ἀπόντας, φησὶ· Εὐθυ- μεῖτε ἄνδρες, ἀποβολὴ γὰρ ψυχῆς ὀνθενὶα ἔσται ἐκ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. παρέστη γάρ μοι ταύτῃ τῇ νυκτὶ ὑ Θεοῦ, ὑ εἰμὶ ἐ λατρεύω, ἄγγελος λέγων· μὴ φοβοῦ, Παῦλε· κεχαρίσται γάρ 25
Εκ τῆς περὶ Τίτον ὀπτ. σοι ὁ Θεὸς πόντας τοὺν πλέοντας μετ' σοῦ. τοῦτο ζωικῶς μνημονεύομεν. Οὐδὲν γὰρ οὕ- τως ἡμᾶς ὠφελῇ, ὡς τὸ συνεχῶς μεμνῆσθαι τῆς εὐεργεσιῶν τοῦ Θεοῦ, ἡ τ κοπῇ, ἡ τῆς ἰδίας. Εἰ γὰρ φίλου" βιέρτεσιν αὐαμνησθέντες, ἢ ῥῆμα προφητικὸν ἀκούσαντες, ἢ πρᾶγμα, ἀφ- κ.ἀπ
ερμηνεύομεν· πολλῷ μᾶλλον, ὅταν ἴδωμεν πόσοις κινδύνοις πρεσπέσωμεν, ἡ ἀπὸ πόντων νηό
Εκ τῶν λόγ. τῆς εἰς τὸν Σταυρόν. ἡμᾶς ἐξείλετο ὁ Θεὸς, πεσθυμότεροι πρὸς τ ἀρετ ἐσόμεθα· ὥσπερ οὖν ἡ ὁ Παῦλος, Οὐ 30
τ μὴ λιμὸν, ἡ ὃ δίψος, ἡ τ γύμνωσιν, ἡ τὰ καυάγια, ἡ τοὺν φόβους, ἡ τοὺς ὀπισθοβόλους, ἡ τοὺ δεσμωτήρια, ἡ τὰς πληγὰς, ἡ τὰ ἄλλα πόντα, ὅσα τῶ κηρύγματος ἕνεκεν ὁ μακάριος Παῦ- λος ὑπέμεινεν, τοῦτ' εἶμι δηλ. λέγω. ἱκανὸν γὰρ ἡ τὸν ἕνα τὸν συντρέξαι σφοδρὸς ἡ
C.Kορ. ια. καταλύσαι τ ἁγίαν ἐκείνου ψυχήν. ὅταν ἡ λέγῃ, Τίς ἀσθενεῖ, ἡ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκαν- δαλίζε), ἡ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; τοῦτο ἔστιν ὁ πόντων μᾶλιστα αὐτῷ διλιωχῆ καὶ ἀφίπτα- 35
σθαι τοὺ ἀθυμεῖν. Εἰ γὰρ καὶ ἕνα τὸν σκανδαλιζόμενον αὐτὸς ἐπυροῦτο, οὐκ ἂν ἐνὸ σθεναθῆναι τοὺ πύρωσιν τοῦτον ἀπὸ τῆς ἐκείνου ψυχῆς. οὐ γὰρ διελίμπανον Ⓒ σκανδαλιζόμενοι, ἐ τοὺ ἀνάθεσιν πρέχοντες τῷ πυρί. Ὃ δ' καὶ τοὺν Ιουδαίους ἀπι-
Ρωμ. θ. γ. στοῦντας ὁρᾷς, πῶς ἀπ' ἀθυμίας ἡ ὀδύνης μικρᾶς γνῶ ἀνακωχὴν ἔχειν ἠδύνατο; Ηυχό- μην γάρ, φησὶν, αὐάθεμα εἶ) ἀπὸ τῦ Χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου τῶν συγγενῶν μου κ 40
σάρκα, οἵτινές εἰσιν Ισραηλῖται. ὃ δ' λέγει τοιοῦτόν ἐστι· πονηρότερον ἐνὸ μοι εἰς γέενναν ἐμ-
Εκ τῆς ἑρμην. τῆς περὶ Κρισπ. β'. ἐπ. C.Kορ. ιε. β. πεσεῖν, ἢ τοὺν Ισραηλίτας ἀπιστοῦντας ὁρᾶν. ὁ δ' τὸ τὸ τῆ γαστρὶ κόλασιν ἐλόμενος ὑπὲρ τῦ δυνηθῆναι πρεσαγαγέσθαι τοὺν Ιουδαίους ἀπόντας, εὐδηλον ὅτι τούτου μὴ τυχόν, τὴν τὸ τῆ γαστρὶ κολαζομένων δῆπου βαρύτερον. Περὶ ὧ εἴρη) ἡ ὅ, Αρκεῖ σοι ἡ χάρις μου·

ἐπὶ γὰρ

ἡ γὰρ δυσθυμία μᾶλλον τὸ ἀθυμεῖν πλημμύρημα· τυτθίση, ἔφη σοι ὅτι νεκροὺς ἐτέρους, ὅτι τυφλοὺς ἡμερωτέρους, ὅτι λεπρὸς καθαίρεις, ὅτι τοὺς ἄλλα δαιμονιῶντας· μὴ ζητῇ καὶ τὸ ἀχίνδυνον καὶ τὸ ἀδιές, ἢ τὸ χρεὼν προσχρήσεται καιρόν. ἀλλὰ ἀλγεῖς ἐπ' ἀθυμίᾳ; μὴ δόξῃς τοῦτο ἀθυμίας εἶναι ἐμοῦ, ὃ πολλοὶ εἰώθασι καὶ βουλεύονται καὶ διεργάζεσθαι σε, καὶ ἐλαύνουσι, καὶ μαίζουσι. τοῦτο μὲν οὖν αὐτὸ δίκηται μὴ τοῦ δυσθυμεῖν. ἡ γὰρ δυσθυμία μου, φησὶν, ἐστὶν ἀθυμίας πλέον ἢ τοῦτο, ὅταν δυσκόλαινον τῶν δυσκόλων τὸν δυσκολώτατον ὅταν ἐλαυνόμενον τῶν ἐλαυνομένων κρατῶ· ὅταν δεσμούμενον τὸν δεσμοῦντα πέπαυκα. Ἀλλὰ δῆλον μὲν καὶ ὃ ὑφ' ὑποψίαν ἀκούει κακῶς· ὅταν ἢ καὶ τῶν διεργαζομένων τις ὁ τοῦτο παιδεύσῃ, καὶ ἐμὲ εἰς αὐτοῦ διεργασίας ὑποδύσῃ καὶ προσφέρῃ, τότε δὴ, τότε ἡ ὕβρις ἀφορμὴν λάβῃ, καὶ ἐσοῦται μᾶλλον τῆς ἀθυμίας ἐπικρατεῖ ἢ τὸν θυμὸν, ὡς καὶ ἐπαπειλεῖν ἢ ὑβρίζοντα δύνασθαι. Ὁ μὲν γὰρ ὑπό τινος μεγάλης παθῶν κακῶν, ἔχει φιλεπιμέλειαν ἡ μικρὸν, τοῦ τῶν ποιούντων ἐπιμελοῦς· ὁ δὲ ὑπὸ βύτλους ἢ ἀσθρίμματος, μείζονα ἔχει τὴν αἰτίαν, ἢ δύσκολόν τινα τοῦ θλίβειν λογίζεται. Ἀλλὰ μὴ τοῦτο εἰκότως, εἰ σκώπτουσι ἡμᾶς τινες, ἀλλ' εἰ καλῶς ἢ δικαίως. καὶ μὲν δίκαιος, ἢ μὴ χλιάνῃ εἰκῆ, ἡμᾶς διακρύουσιν· ἂν δὲ ἄδικος, καὶ ἅπαντας χλεύῃ, ἡμᾶς ἑαυτοῦ μὲν μακαρίζωμεν, ἐκείνους δὲ θρηνῶμεν, ὅτι πάντων ἀθλιώτατοι εἰσι, ἢ τῶν μεγίστων ἐστὶν ἁμαρτάνειν. Εἰ δὲ μηδὲν ἀφορπότερον τοῖς ὀδυνωμένοις ὅτι λόγος δυναμένοις δακεῖν ψυχάς. Ταῦτα δὲ ὑμῖν αὐτοῖς καὶ ἀλλήλοις λέγετε καθ' ἑκάστην, καιρὸν τυγχάνοντες. Εἰ γὰρ ἢ μέλλων δεῖσθαί τινος, καὶ βέλτιον μᾶλλον ἐνδεικνύῃ, ὅτι τηνικαῦτα μάλιστα καιρὸν, ὅπως ἡμέρᾳ καὶ νυκτὶ προσείλῃ τὸν μέλλοντα δίδοναι τὸν αὐτὸν, καὶ τὸν ἀπὸ τοῦ καιροῦ λαβεῖν συμμαχίαν ὑπερτύχοι τῆς χρείας, πολλῷ μᾶλλον τὸ λέγοντα καιρὸν ὑπερτιθέναι ζητεῖν δεῖ. Οὕτω γὰρ ἀλλήλων ὀφείλομεν, ὥσπερ ἐαυτῶν μεμνῆσθαι, καὶ φείδεσθαι τοῦ πλησίον, καθάπερ καὶ ἡμῶν ὁ Θεός. οὐδεὶς γὰρ οὕτως ἐμοῦ φείσεται, ὡς πάντων ἡμῶν ὁ Θεὸς, ὃς πολλῷ μᾶλλον ἡμῶν αὐτῶν αὐτὸς βούλεται μᾶλλον ἡμᾶς δοῦναι· ᾧ πρέπει δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις, νῦν καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΜΕΛΛΟΥΣΗΣ ΚΡΙΣΕΩΣ. Λογ. ιθ.

Πολλοὶ τῶν πρὸ ἡμῶν δικαίων τῇ ἐρήμῳ προσεπλησιάσαν, καὶ τοῖς πρόσω δυσβίοις προσέσχηκαν, οὐδὲν ἧττον καὶ μᾶλλον τοῦ παιδεύεσθαι, καὶ ὃ τοῦ Θεοῦ προσδυσώπησαν φιλανθρωπίαν, μὴ ὅτι κάλλασσι, μηδὲ τιμωρίαν λήγουσι. Εἰ οὖν φιλάνθρωπος ἐστὶν ὁ Θεὸς, ὥσπερ οὖν ἔστι, καὶ δίκαιος πάντως ἂν εἴη. εἰ δὲ δίκαιος, πῶς οὐκ ἂν μὴ δίκαιον τὸ μωλὸν πατάσσειν ἐξ ἀρχῆς ἐφάνη, εἶτα κολάσεως ἄξια πράξαντα, καὶ μήτε ἀπειλῇ, μήτε εὐεργεσίᾳ ἡμέρωσιν βίᾳ πάσῃ κολάζεσθαι; εἰ γὰρ ὃ δίκαιον ἐξεπίζοις, ἐξαρχεῖν μᾶς καὶ αὐθις ἀπολείπεσθαι ἐν τῷ δικαίῳ λόγῳ μᾶλλον· καὶ γὰρ ὁ φιλάνθρωπος ἂν εἴη, εἰ καὶ τοῦτο ἐπιθυμοῦμεν ὃ μὴ βλαβερόν. ὅταν μὲν γάρ τις ἀνθρώπου κόλασιν ὑβρίζῃ, καὶ τοῦ δικαίου λόγου πάντως ἀδύνατον· ὅταν δὲ ἀπὸ τοῦ εὐεργετεῖν, καὶ ἀπὸ τοῦ προσπαθοῦντα μὴ, διὰ ποιότητα ἢ μωλία, καὶ μόνον τοῦ ἀγαθοποιεῖσθαι παῦται, οὐκ ὑβρίζῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν λυπῇ, διὰ ἣν ποιᾷ, ποίας ὁ τοιοῦτος συγγνώμης ἔσται ἄξιος; Πῶς οὐ δέδοικας, εἰπέ μοι, ὁλομελῶς φιλανθρωπεύόμενος, ἔστιν ὅτε λήγῃς, φιλάνθρωπος ὄντι ὁ Θεὸς, καὶ οὐ κολάζει; Εἰ δὲ κολάσαι, εὑρήσεις τὸν αὐτὸν φιλάνθρωπον; Ἀλλὰ τί γὰρ, εἰπέ μοι, οὐκ ἀξιοῖς κολάζεσθαι ἀμύητον; οὐχὶ προσῆκεν ἅπαξ; οὐχὶ ἠπείλησεν; οὐχὶ ἐβούλησεν; οὐχὶ μωλία εἰργάσατο γὰρ τῆς σωτηρίας τῆς σῆς; Εἰ οὖν πάντως μὴ

μὴ κολάζονται, ἵνα πάλιν ἄλλος ἴσως, ὅτι οὔτε ⓓ ἀγαθοὶ γεφυρωθῶσι· ἢ πού ἡ φιλανθρωπία ἢ ἡ δικαιοκρισία τοῦ Θεοῦ; μὴ τοίνυν φειδέσθω ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἀνθρωποι, τοῦ ἀγαθοῦ ὢν πιθόμενοι σκεύους γὰρ εἰσι ταῦτα τὰ ἐντάλματα. Εἰ γὰρ δικαίως αἱ διατάξαι ἢ διδάσκαλοι τοὺς μὲν ἀγαθοὺς τιμῶσι, τοὺς δὲ πονηροὺς κολάζουσι· πῶς δὲ ἔχει λόγον τοῦτο τοῦ Θεοῦ τὰ ἐναντία γίνεσθαι, ἢ τὴν αὐτὴν ἀξιοῦσθαι τοὺς ἀγαθοὺς ἢ τοὺς πονηρούς; πότε γὰρ ἢ ἀπαλλαγήσονται τῆς κακίας ⓓ πονηροί; Εἰ γὰρ ἢ κόλασιν προσδοκῶντες οὐκ ἀφίστανται τῆς πονηρίας, δῆλον ⓦ φόβον τοῦτον ἀπόβαν), ἢ μὴ μόνον εἰς γέενναν μὴ ἐμπέσωσιν, ἀλλὰ καὶ βασιλείας ὅπερ τύχωσι, πόθεν πεπληρώμενοι εἰσονται; ἀκήκοά τινων φιλοσωμάτων λεγόντων, ὅτι προὸς φόβον τὴν δι' ἀθεΐαν ὑπέλιπεν τοῖς γέεσιν ὁ Θεός· μὴ γένοιτο γὰρ ὅπου ἐλεημοσύνη ὢν κολάσεσι πικραῖς, ἢ μάλιστα τὴν ἐπιγινωσκόντων αὐθις. λέγεται οὖν μοι ⓓ ψυχῶν ⓦ Θεοῦ ἀποφαίνοντες, πῖς τοῦ οἰκουμβρίου ἐπίκλυσιν ἅπασαν ὑπὸ τοῦ Νῶε, ἢ ὃ χαλεπὸν ἰκέσθω ναυάγιον εἰργάσατο, ἢ τοῦ πάντος τοῦ γένους ἡμῶν πομωλεθρίαν ἐποίησε; πῖς τοὺς προγενεστέρους ἐκείνους ἢ τοὺς τρηχῆρεις ἀφῆκε ὑπὸ τοῦ Σοδόμων γένους; πῖς τοὺς Αἰγυπτίους ἅπασι καταπόντισε; πῖς τοὺς ἑξακοσίας χιλιάδας ὑπὸ τῆς ἐρήμου κατανάλωσε; πῖς τοῦ συναγωγοῦ Κωρὲ κατέφλεξε; πῖς τοὺς ἐπὶ Κορὲ ἢ Δαθὰν ἀνοίξας τὴν γῆν ὃ στόμα, ἢ καταπίφ' ἐκέλυσε; πῖς τοὺς ἑβδομήκοντα χιλιάδας ἐν μιᾷ πρωϊνῇ ῥοπῇ κατοίγκεν ὑπὸ τοῦ Δαβίδ; πῖς ὁ τοὺς ἑκατὸν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδας ἐν μιᾷ νυκτὶ ἀναιρήσας ὑπὸ τῆς προφητείας Ἡσαΐου; τοὺς δὲ καθημένους συμφορὰς οὐχ ὁρᾶς ὅσας φέρουσιν ἀμβλυώττοντες; πῶς οὖν ἀγαθὸν ἔχει λόγον, τὸν μὲν κολάζεσθαι, τὸν δὲ μὴ κολάζεσθαι; Εἰ γὰρ οὐκ ἄδικος ὁ Θεός, ὥσπερ οὖν οὐδὲ ἄδικος, πάντως ἢ σὺν δίκῃ δώσεις ἀμβλυώπιον. Εἰ δὲ, ὅπερ φιλανθρωπός ἐστιν ὁ Θεός, οὐ κολάζει, οὐδὲ τούτους ἔσται κολασθῆναι. πιὼ δὲ λέγω τοῦτο ὑμῖν τὰ ῥήματα, πολλοὺς ἢ ἐν τούτοις κολάζει ὁ Θεός, ἵν', ὅταν τοῖς ῥήμασι μὴ πιστεύσητε τῆς ἀπειλῆς, καὶ τοῖς πράγμασι πίστωσητε τῆς ὠμωρίας. Ἐκ τῶ αὐτῶ. Ἄρα πείθομαι τοῦ αἰτιολογήσασθαι, ὅτι οὐκ ἔστι μῦθος ὁ περὶ τῆς γεέννης λόγος; οὕτω γὰρ ἔστιν ἀληθὴς, ὅτι οὐχ ἡμῖς μόνον, ἀλλὰ καὶ πάντες ἢ φιλόσοφοι ἢ λογιώτατοι περὶ τῆς μελλούσης αἰωνοποδόσεως ἐφιλοσόφησαν, ἢ οὐ δύνασθαι κολάζεσθαι τοὺς πονηροὺς εἰρήκασι. Εἰ γὰρ καὶ μὴ ἀληθείας, ὡς ἔχει τοῦτο, ἕνεκεν οὐκ ἠδυνήθησαν, αὐτοὶ δὲ λογισμοῖς κατηγόντες, ἢ πῦρ ἀκτίσματον τοῦ πυρὸς ἡμῶν, ἀλλ' ὅμως εἶχόν τινα κρίσεως ἔλεγχον. Κωκυτοὺς γάρ φασί τινας, ἢ Πυριφλεγέθοντας ποταμοὺς, ἢ Στυγὸς ὕδωρ ἢ Τάρταρα τοιοῦτοι ἀπέχοντα τῆς γῆς, ὅσον αὐτὴ τοῦ οὐρανοῦ, ἢ πολλοὺς κολάσεως τρόπους· ἢ πάλιν, Ἠλύσιον πεδίον, ἢ μακάρων νήσους, ἢ λειμῶνας ἡδυχεῖς, ἢ ἡδυοδίην πολλὴν, ἢ αὖ σκοτεινὸν τάρταρον, ἢ χαράδρας ἀκτὰς δεινοτάτας, καὶ λιμνὰς ἀφεγγεστάτους τοιούτους, καὶ ἀδάμαντας ὑμνοῦσι λαοὺς, καὶ ὅλως καὶ ἀγαθοῖς καὶ πονηροῖς ἀποκειμένου αὐτάποδοσιν μᾶλλον τοῦ ἐντεῦθεν ἔχοντος. μὴ τοίνυν ἀπιστῶμεν τῇ τέχνῃ, ἵνα μὴ ἐμπέσωμεν εἰς αὐτὰ (ὁ γὰρ ἀπιστῶν ῥᾳδιουργότερος γίνεται· ὃ δὲ ῥᾳδιουργῶν εἰς αὐτὰ ἀπελθὼν πάντως) ἀλλὰ ἢ πιστεύωμεν ἀρετοδιώκτως, καὶ ἀγαλλιώμεθα ἀενάως ἐπὶ αὐτῆς, καὶ οὐ ταχέως ἀμβλυσόμεθα. τῶν γὰρ τοιούτων λόγων ἡ μνήμη, καθάπερ τι φάρμακον πικρὸν, πᾶσαν κακίαν ἀποσμῆξαι δυνάμενον, ἀενάως ἐπὶ τοῖς δάκνουσι τὴν ψυχὴν. Ἂν ὦμός καὶ ἀπελεήμων τις, ἀναμνησθεὶς τῶν πρόσθεν ἐκείνων, αἱ τῶν λαμπάδων αὐτῶν σβεσθεισῶν ἀγαὶ ὃ μὴ ἔχων ἔλαιον, τῷ νυμφίῳ ὀξέπεσαι, καὶ ταχέως ἔσῃ φιλάνθρωπος. δὲ ἀρπάσας βουληθῇς, ἄκουσον τοῦ δικαστοῦ λέγοντος, Δήσαντες αὐτοῦ χεῖρας καὶ πόδας, ἢ βάλετε αὐτὸν εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· καὶ τοιούτων ἐκβολῆς τινα ὑπομιμνῆσθαι. αὖ μαθεῖν καὶ τυφλὸν ὑπομένοντα, ἄκουσον τοῦ πλουσίου λέγοντος Πέμψον Λάζαρον, ἵνα ἄκρον τοῦ δακτύλου καταψύξῃ τινὰ τῶν ἐμῶν ὀμμάτων γλαύσσων, καὶ οὐ τυγχάνοντος τῆς αἰτήσεως, καὶ ταχέως ἐπιστὰς τοῦ παθους. αὖ πῦρ ἔχῃς ὑπομένοντα πονηρὸς, ἐπίσπασαι τῆς κολάσεως ἐκείνης ὃ πῦρ,

Ματθ. κβ.

Λουκ. ιϛ.

πῦρ, καὶ τοῦτο καταβεβλῆθαι οἰκήσεται. σκότος γὰρ εἰ καὶ πῦρ μᾶλλον, ὃ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἀπωθλιμμένη καὶ ἀτιμωρησία, πόσην κόλασιν ἐκ ἔστι, πιστεύσατε, μηδαμῶς λόγῳ ὁ πάθος, οὐκ ἔστιν. Εἰ γὰρ ⓖ ὁ φῶς ὁ ἡλιακὸν μὴ δεώμενοι, πάντες πικρότερον θανάτου καταμόροις ζωλοῦ· τί παθεῖν εἰκὸς ἡμᾶς ἀποστερηθέντας τοῦ φωτὸς ἐκείνου; τί γὰρ καὶ ζῶμεν καὶ ὑπαπτόμεθα καὶ ἐσμέν, ἀλλὰ τῆς θεωρίας ἀποτυχόμεθα ἐκείνης· αἱ ⓦ διαστάσεις ⓦ πλάτεσι μηδεὶς ἡμῖν τότε συγχωρήσῃ θαλάσσαν; Εἰ εἰς δισμωτήριόν τις ἐμβληθείς σκότος τοῦτο τὸ θλιβερώτατον, τοῦ δυσωδίαν μόνον, καὶ τὸ σκότος κεῖσθαι, καὶ τὸ μὴ δάκρυσιν διδόσθαι, πάντες θανάτου χαλεπώτερον εἶναι δοκεῖ· σκέψασθε τί ἔσται, ὅταν μὴ τῶν τῆς οἰκουμένης ὑδροφόρων σκότος καταχυθῶμεν, μήτε ὁρῶντες, μήτε ὁρώμενοι, ἀλλὰ τὸ πλῆθος τοσοῦτον νομίζοντες εἶναι μόνοι. Τὸ γὰρ σκότος καὶ τὸ ἀλάμπτες οὐκ ἀφήσει σοὶ τοὺς πλησίον ἡμᾶς θεωρῆσαι, ἀλλ' ὡς μόνος τοῦτο πάσχων ἕκαστος, ὕστερον θεωρεῖσθαι. Εἰ γὰρ τὸ πῦρ εἴρηται, ἀλλὰ σκότος ὅτι ἡ φῶς οὐκ ἔχει. ἡ τοῦτο ἔστι τὸ μάλιστα θορυβοῦν ἡμᾶς ἡ ταράττει, ὅτι ἡ σφοδρὰς σκιρτῶσι ὅτι σβέννυται, καὶ φῶς οὐκ ἔχει. Εἰ γὰρ σκότος μόνον ὕστερον θλίβει καὶ ἐαυτὰς ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς ἡ θορυβεῖ· τί ἔσται ἄρα, ὅταν μὴ τοῦ σκότους ἡ ὀδυνᾶται τοσοῦτον ὅσον ἡ ἐμπαρησμοί; Μὴ γὰρ, ὅτι πῦρ τὴν γέενναν λέγεται, τοῦτον εἶναι νομίσῃς τὸ πῦρ. τοῦτο μὲν γὰρ, ἐὰν δὲ λάβῃ, κατέκαυσε καὶ ἀπόλλυζει· σκῶλον γὰρ ἀπαλὲς καὶ ταχέως καίει ἀκαπνιστὸς καὶ οὐδέποτε παύει. ἀλλὰ τοῦτο καὶ ἄσβεστον εἴρηται. καὶ γὰρ τοῦ πυρὸς ἀφαιρεῖν οὐδύναται θέλει, οὐ τοῦ τιμᾶν, ἀλλ' ὥστε διηνεκὲς ἐφόδιον τῆς τιμωρίας ἔχειν ἐκείνης. Ἀλλὰ ταῦτα μὲν τὴν γέενναν, καὶ τὰ τούτων πικρότερα. ἡ γὰρ τῶν ἀγαθῶν ἀποστέρησις τοσαύτην ἔχει τὴν ὀδύνην, τοσαύτην θλῖψιν καὶ τὴν στενοχωρίαν, ὡς εἰ καὶ μυρία τιμωρία τοῖς τοιούτοις ἀμαρτάνουσιν ἀπέκειτο, αὐτὴν καὶ ἐαυτὴν ἐρχέσαι τῶν τὸ τῆς γεέννης βασανιστήριον πικρότερον δάκρυν καὶ στεναγμοῦσαι ταῖς ἡμετέραις ψυχαῖς. Εἰ γὰρ εἰς δισμωτήριον εἰσιόντες, καὶ τοῦ μὴ αὐχμηρᾶς ὁρᾶντες, τοῦ γὰρ σιδηρᾶς ἀλύσεσι δεδεμένους, τοῦ γὰρ σκότῳ καταπεκλεισμένους, καταπλήττεσθε, φείδεσθε, πάντα τρέμετε γὰρ τὸ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς τοιαύτην ἀνάγκην καὶ θλῖψιν· ὅταν ἡμᾶς αὖθις ἀπαγάγωσιν εἰς αὐτὰ τὰ τῆς γεέννης βασανιστήρια δεδεμένοι, τίνες ἐσόμεθα; τί γὰρ ἀξόμεθα; οὐ γὰρ ἐκ σιδήρου τὰ δεσμὰ ἐκεῖνα, ἀλλ' ἀπὸ πυρός εἰσιν οὐδέποτε σβεννυμένου· οὐδὲ ὁμότιμοί τινες ⓦ ἐφεξῆς τοῖς ἡμῖν, ὃς καὶ ὁμιλεῖσθαι πολλάκις εἶναι, ἀλλ' ἄγγελοι· φοβερὰ καὶ ἀσυμπαθῆ, οἷς οὐδὲ ἀντιβλέψαι δυνατόν, σφοδρῶς γὰρ ὧν ⓦ διαστάσεις ὑβρίσαμεν, ὀργιζομένους. Οὐκ ἔστι, καθάπερ τὰ τοῦτα, τοῦ μὴ ὀργίσεσθαι, τοῦ γὰρ θεραπεύειν, τοῦ γὰρ λόγοις εἰσάγεσθαι παρακλητικοὺς ἰδεῖν καὶ παραμυθίας τυχεῖν, ἀλλὰ πάντα ἐκεῖ ἀσύγγνωστα· καὶ Νῶε ἦν, καὶ Ἰὼβ, καὶ Δανιὴλ, ἃ τοῦ οἰκείους ἴδωσι κολαζομένους, οὐ τολμῶσι παραπαῖειν καὶ χεῖρα ὀρέξαι. καὶ γὰρ ἃ ἐκ φύσεως συμπαθῆ μὴν ἀναιρεῖσθαι τότε συμβαίνει. ὅπου γὰρ βλέπουσιν οἱ τέκνων ἀμαρτωλῶν πατέρες, καὶ παῖδες ἀγαθοὶ γονέων πονηρῶν· ὅλῃ ἡ καθαρεῖ αὐτοῖς ἃ τὴν βλάσφημον, καὶ μὴ τῇ τῆς συμπαθείας ἀνάγκῃ κατακλᾶσθαι τούτοις ἀπολαύοντας τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, καὶ ταύτην σβέννυσθαι φημι, ἃ αὐτὸν ζωγραφικῷ τῷ διαστάτῃ καὶ τὴν οἰκείαν καταλύγχων. τοιγαροῦν μηδεὶς ἐλπιζέτω χρηστὰ, μὴ ἐργασάμενός τι χρηστὸν, καὶ μυρίους ἔχῃ παρηγόρους ἁγίους. Οταν γὰρ ⓦ δοθέντα ἡμῖν χρόνον ἀναγώσωμεν εἰς τοῦτο δέον, ἀπολυσόμεθα πάντες ἐκεῖ, τῆς ἀκαίρου δαπάνης δίκην δώσοντες τῶν ἑκάστων. Εἰ γὰρ ὁ χρήματα ἐμπορευσάσθαι λαβών, εἶτα καταφαγών, ἀπαιτηθήσεται παρὰ τοῦ πιστεύσαντος, καὶ δώσει δίκην· ὁ ζωλοῦ τοῦτον δαπανήσας μάτην, πόσῳ μᾶλλον. Καὶ καθάπερ ἡμεῖς τοὺς οἰκέτας τοὺς ἡμετέρους, οὐχὶ τῆς δόξης μόνον τῶν χρημάτων, ἀλλὰ καὶ τῆς εἰσόδου ποιουμένους ⓦ λόγον δεξόμεθα πόθεν, καὶ πόσα, καὶ παρά τίνων, καὶ πῶς ἐπὶ ἐδεξάμενα τὰ χρήματα.

Εκ τοῦ ἁγίου. τοῦ Χρυσ. Ἰωαν. εὐαγγ.

Εκ τοῦ λόγ. τοῦ, Ἱερὸν διάκειται μὴ πιστῶν.

Εκ τοῦ λόγ. τοῦ εἰς Θεόδωρον ἐκπτ.

Εκ τοῦ λόγ. τοῦ, περὶ τελείας ἀγάπης.

Εκ τῶν ἁγίων. τοῦ Χρυσ. Ἰωαν. εὐαγγ.

Εκ τοῦ λόγ. τοῦ εἰς τὸ, ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ.

ματα· ὕτω δὲ ὁ Θεὸς ἡ τῆς δικαίας καὶ τῆς κτίσεως ἀπαιτητὴς καὶ εὐθυδίκας, καὶ πλουσίῳ καὶ πένητι. τῷ μὲν πλουσίῳ πότερον ἐκ δικαίων ἢ πόρων, ἢ ἐξ ἁρπαγῆς καὶ πλεονεξίας καὶ πλούτου ξυνέλεξε· πότερον εἰς παρρησίας, ἢ εἰς πόνους καὶ λῆμματα κατέλυσαν· πότερον εἰς τρυφὴν καὶ ἀσωτίαν καὶ μέθην, ἢ εἰς τὸν τῶν ἐπηρεαζομένων βοηθόν. τῷ δὲ πένητι, εἰ ἡμεροίως καὶ ἀγαπητῶς τὸν πενίας ἐνέγκαι· εἰ μὴ ἀπεδυσπέτησεν, εἰ μὴ ἐδυσχέρανεν, εἰ μὴ κατηγόρησε τῆς Θεοῦ προνοίας, ἑαυτὸν μὲν ἐν ἀνδρίᾳ ἐν ἀρχοῦσι φέρων, ἐπὶ δὲ τρυφῶντας, καὶ μὴ τῷ ἐσοίδοντι ἀσθμαίνοντα. οὐ πλούσιοι δὲ καὶ πένητες μόνοι, ἀλλὰ καὶ ἄρχοντες καὶ δικασταὶ μετὰ πολλῆς ἐξετάζονται τῆς ἀκριβείας. εἰ διέφθειρε δῶρον δικαίου, εἰ πρὸς χάριν ἢ πρὸς ἀπέχθειάν ἐψηφίσαντο τοῖς δικαζομένοις· εἰ κολακευθέντες ἐδυνάσθη δὲ δίκαι τὸν ψῆφον. ὅσῳ γὰρ ἕκαστος πρὸς μείζονα ὄγκον ἀρχῆς ἀναβέβηκε, τοσούτῳ καὶ πλείονα ἀπαιτηθήσεται λόγον. Καὶ αἱ μὲν ἄπορποι καὶ βίᾳ πάσχουσαι τὰ σκιὰ καὶ ὀνείρατα διαφέρουσι σοφίᾳ. περὶ ἣ γὰρ πλεονεξίαι καὶ τῆς ἁμαρτίας, σβέννυται τὰ τῆς πάθης· αἱ δὲ ἴσως τύπων κολάσεις πέρας οὐκ ἔχουσι. καὶ ὃ μὲν πάθῃ πρὸς ὀλίγον, ὃ δὲ ἀεὶ πάσχει αἰώνιον. Διὰ δὴ τοῦτο πρὸ γενέσεως συνεχῶς ἡμῖν ὁ Θεὸς διαλέγεται, ἵνα πολλῷ καρπωσώμεθα ἀπὸ τῆς ἀπειλῆς καὶ τοῦ φόβου. Εἰ γὰρ μέλλων ἐμβάλλειν εἰς αὐτὴν τὸν ἁμαρτάνοντα, μὴ προσείπῃ ταύτης τὴν ἀπειλήν, πολλοὶ ἂν ἐπέπεσον ἂν εἰς αὐτήν. Εἰ γὰρ καὶ νῦν τοῦ φόβου κατασείοντος ἡμῶν τὰς ψυχάς, εἰσί τινες οὕτω ῥᾳδίως ἁμαρτάνοντες, ὡς τὸν οὐσίας αὐτῆς· Εἰ μηδὲν τούτων εἴρητο, μηδὲ ἠπείλητο, τί ἂν οὐκ ἠργασάμεθα δεινόν; ὥστε οὐκ ἀπειλῆς τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἐλέους μᾶλλον, καὶ φιλανθρωπίας ἐστί. καὶ γὰρ Εἰ μὴ ἠπειλήθη καταστροφὴ ὅτι Ἰωνᾶ, οὐκ ἂν ἐκωλύθη ἡ καταστροφή. Εἰ μὴ εἶπεν ὅτι καταστραφήσονται Νινευΐ, οὐκ ἂν ἔσῳ Νινευΐ. καὶ Εἰ μὴ ἠπειλήθη γέενα, ἅπαντες ἂν εἰς γέενναν ἐνεπίπτομεν. Εἰ γὰρ μηδὲν μέλει τῷ Θεῷ, μήτε ἁμαρτανόντων ἡμῶν, μήτε κατορθούντων, ἴσως ἔχοι τινὰ λόγον ὁ λέγων μὴ εἶ κόλασιν· Εἰ δὲ τοσαύτην ἀσυνδίνην ποιεῖται, ὥστε μὴ ἁμαρτάνειν ἡμᾶς, καὶ τοσαῦτα προστάγματα βύεται, ὥστε κατορθοῦν ἡμᾶς τὰς ἐντολάς· δῆλον ὅτι τοὺς ἁμαρτάνοντας κολάζει, καὶ κατορθοῦντας στέφανοῖ. ἀλλὰ σχέτλιοί μοι τῶν πολλῶν τὸ ἀνωμάλημα. ἐθέλουσι μὲν γὰρ ἐγκαλεῖν τῷ Θεῷ, ὅτι μακροθυμεῖ πολλάκις, καὶ ἀνέχεται πολλοὺς μιαροὺς, ἀσελγεῖς, πλεονέκτας, μὴ διδόντας δίκην· ἐκεῖ πάλιν ἐὰν ἀπειλήσῃ κολάζειν αὐτοὺς, σφοδροὶ καὶ βαρεῖς εἰσιν αἰτιῶσθαι· καίτοιγε Εἰ τοῦτο λυπεῖ, ἐκεῖνο ἀποδέχεσθαι καὶ θαυμάζειν ἐχρεών. ἀλλ' ὦ τῆς ἀνοίας, ὦ τῆς φιλαμαρτήμονος καὶ φιλησύχου ψυχῆς, ὅτι τοὺς ἀπὸ τῶν ῥημάτων καταφρονοῦντες ἀπειλῆς, τὸν ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἀναστήσονται κόλασιν. Οὐδεὶς γὰρ τῶν ἐσθιόντων μὲν δηλητηρίων καὶ ἁμαρτήματα, ἀπειλῶν ἐκεῖ δυνήσεται τοὺς ὅτι τούτοις θνήσκει φυγεῖν· ἀλλ' ὥσπερ ἐπὶ τῶν δεσμωτηρίων τούτων μὴ τῶν ἀλύσεων προσάγονται εἰς τὸ δικαστήριον, οὕτω καὶ οἱ ἐντεῦθεν ἀπερχόμενοι τὰς πτέρνας" προσκείμενοι στερεὰς τῶν ἁμαρτημάτων, ὅπου τὸ βῆμα ἄγονται τὸ φρικτόν. Εἴ ποτε οὖν ἐν βαλανείῳ ζέοιο σφοδρότεροι κατεσκευασμένῳ τῷ δέοντος, τότε μοι τὸ τῆς γεέννης ἐνόησον πῦρ. καὶ Εἴ ποτε πάλιν ἐπὶ πυρετῷ καταφλεχθείης χαλεπῷ, πρὸς ἐκείνῳ τοιῶν τὸν φλόγα μετάσχεσιν, καὶ τότε δυνήσῃ διαναπῆναι καλῶς. Εἰ γὰρ βαλανεῖον καὶ πυρετὸς οὕτως ἡμᾶς θορυβοῦσι καὶ θλίβει· ὅταν εἰς τὰ κατακαυσόμενα ἐμπίπτωμεν ἐκεῖνον, ἐν ἐλκόμενοι πρὸς τὸ βήματος τὸ φοβερόν, πῶς διαφευξόμεθα ἆρα; Καὶ ὁ μὲν μὴ πολλῶν ἔργων καὶ ἀγαθῶν καὶ πίστεως ἀπηρτισμένος ἐκεῖ, ἕξει τινὰ πλάνην ὅπου τῇ κολάσει, καὶ τοῖς βασανιστηρίοις ἐκείνοις· ὁ δὲ τούτων μὲν ἔρημος, ἐκεῖνα δὲ μόνον ἐπάγων, οὐδέ ὅσα πείσεται πρὸς τὸ ἀθάνατον πλάσμα πῦρ πολλῶς κόλασιν. καὶ γὰρ διάστασις ἔσται ἐκεῖ τῶν πόνων πρὸς ἕξεως καὶ τῶν οὐ τοιούτων. καὶ μὲν αὖται καθελκύσουσι ζυγὸν, ἔσωσαι δὲ μικρὸς ἐργάτην ἑαυτῶν, καὶ τοσοῦτον

Ex τῆς λόγ. τοῦ ἁγ. Θεοδώρου ἐπισκ.

Ex τῆς κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

Ex τοῦ ἱερωνύμου τῆς κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

Ex τῆς λόγ. τοῦ ἁγ. Θεοδώρου ἐπισκ.

Ex τῆς αὐτῆς

χ. πόνοι,

χ. ὅπου

τοῦ ἴχνους ἡ τῆς τοῦ πατρὸς προσέξεως ἐργασίας βλέψει, ὅσοι καθαπαξ τὸ πρόσωπον τῆς χώρας αὐτοῦ· ἀφ' ἧς σάρξ ἀφελήσει). Εἰς δὲ τῆς γεέννης ἀπάγουσι πῦρ, ἔχω τὸ μὴ τοσοῦτον εἶ) τὸ πλῆθος τῶν καταρθωμάτων, ὥστε δυνηθῆναι ἕνα πρὸς τὸ βέλτιον σκῆπτρον ὠφεληθῆναι. Οὐδὲν γὰρ ἄλλως τὸ ἀγαθὸν, καὶ μακρὰν ὄν, προφθάσει) σοι τῆς κρίσεως. εἰ γὰρ ἁμαρτημάτων πλῆθος ἐξ ἐμοῦ μεμάτωκε πάντως τὴν ἐμὴν μέλλουσαν σωτηρίαν, πολλῷ μᾶλλον τὰ κατορθώματα, καὶ μεγάλα ἦν, καὶ μικρὰ, λογισθήσεται). Οὐ τοίνυν δέδοικα κακίας ἀπαλλαγήν, ἀλλὰ δι' ἣν δὲ πολλῆς τῆς τοῦ ἀγαθοῦ ἐργασίας. ἵνα μὲν γὰρ γεέννης ἀπαλλαγῶμεν, ἀπόχρη σοι δι' ἣν πεποίηκε· ἵνα δὲ βασιλείας ἐπιτύχωμεν, οὐκ ἀπόχρη σοι τὰς ἀρετάς. καὶ γὰρ ὅτι τοῦ ἔξωθεν ἔθος, οὐ τὸ μηδὲν κακὸν ἐργάσασθαι σοι φέρειν οἶμαι· (τοῦτο γὰρ αὐτῷ προσὸν μὴ δικαίως δίκην ἐπιθεῖναι μόνον) ἀλλὰ καὶ μεγάλης εὐεργεσίας ὀφείλειν ἐξαιτῶμαι. ἀλλὰ γὰρ μεταξὺ μὲ λογίζομαι, ὅτι προσὸν μὴ ἀδικεῖσθαι ἡ τοῦ κακοῦ πρὸς αὐτὸν ἀναχώρησις δίκης, ὥσπερ ἡ σπιλὴς τὰς ἀπιλὰς φοβουμένη, οὐ ταῖς κακαῖς τι παλαιόσασα τοῦ ὑμνωμένου ἐπήρκεσα, ἀλλὰ τῶν ἐκλειπόντων τὴν τῶν ἀγαθῶν κομίζουσα. τίς οἶδε, ὅτι αὐτὸς Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ καταραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον· ἐπεύασε γὰρ, ἃ οὐκ ἐδικαίωσε μοι φαγεῖν. τῶν γὰρ μὴ μεταδόντων τοῖς δεομένοις ἐξ ὧν εἶχον αὐτοὶ, πεινῶσιν μὲν μέχρι τῆς τοῦ ἀγαθῶν τιμήσεως κολάζεσθαι, ἀμελεῖ δὲ τῷ τῆς γεέννης καταπέμπεσθαι πυρί. παραδώσομεν τοίνυν, ὅτι καὶ μὴ τὰ ἀγαθὰ πρόξομεν, τοῦ γε τοῖς ὠφελουμένοις ἀπαλλοτριώσειν κολάζοντος· καὶ ἡ ἐγκληθήσεται μὲν οὐδὲν ἔχοντες κακὸν, ἐκλελοιπότες δὲ τὸ τοῦ ἀγαθοῦ, μὴ τοῦ τὰ κακὰ ἐργασαμένοις εἰς τὸ τῆς γεέννης ἀπεκδήσονται πῦρ. Εἰ γὰρ τοῦ ὅτι γῆς ἄρχοντι ὁ παθὼν ἐδικαίωσε τὸν νόμοις ἀναιτίαν ὑφίστασθαι) κόλασιν· πολλῷ μᾶλλον ἀφορήτως ἐκδικηθήσεται βασάνοις ὁ τοῦ ἐπουρανίου διατάκτου ἀγνοῶν τὰ προστάγματα. Οἶδα ὅτι φορτικὸν ὑμῖν τὸ περὶ γεέννης ἀκροᾶσθαι καὶ φαίνεται, ὡς πολλοῖς ἐμπόδιον τοῦ εὐδαίμονος· ἀλλ' ὅσον διάκειται τὸ ζωτικὸν, τοσοῦτον καὶ ὠφελῆς τοῦ ἀκούοντος τοῦ διακομιδῆς. Εἰ μὲν γὰρ ἐκ ταύτα ἐλέγετο ἡμῖν, καθάπερ τοῖς ὅτι τοῦ Λαζάρου πλουσίοις, ὄντως ἀρκτικῶς ἂν ἐφέρετο καὶ πειθοῦς, ὅτι μετανοίας χωρὶς οὐδεὶς ἡμῖν ἐπαπέλειπται· ὅταν δὲ ἀκούωμεν ὅτι ζητοῦσι αἰχμάλωτα διωκτοὶ, καὶ τὰ πρῶτα πάντα δοκιμάζεσθαι, καὶ πολλοῦ κατάκαυσθαι τοῦ πρώτου, καὶ ἐκ τῶν ἐτέρων συμβαίνων κακῶν φοβούμεθα μεταβαλέσθαι, διηγειρώμεθα τῇ φιλανθρώπῳ Θεοῦ, ὃς ἀφ' ἑνὸς τῆς ἐτέρας κολάσεως τοῦ ἡμετέρου" διεγείρων κωλύει, καὶ ἀφυπνίζων καθυδεῖν ἡμᾶς. καὶ πῶς ἔσεσθε ἐκεῖ μὴ σοφισθέντες κολάζεσθαι, ἐὰν ἔχῃ, καὶ οὐκ ἐλεηθῆτε πρότερον; πῶς ἔσεσθε; ὅτι ἐὰν τύχῃ ἴσως, πάντες ἀπολόμεθα· πάντες γὰρ ἐσμεν ὑπὸ ἁμαρτίαν. πάλιν, Εἰ μηδὲς σωθῇ ἐκολάσθη, ῥᾳθυμότερον δὴ ἐκ πλείους ἐγίνοντο, ἢ πολλοὶ ἂν ἐτύπτοντο μὴ εἰ) πρόσθεν· Εἰ γὰρ τῶν ὁρᾶν τὴν πατρὸς πολλοὺς κολαζομένους πολλαὶ ἐπιπτον βλάσφημίαι· Εἰ μηδὲ τοιοῦτον ἴσως, τί οὐκ ἂν εἶπον; ὡς ἢ οὐκ ἀπόλλυσι μαρίας· Ἀφ' ὧν ἐθέσθε σὺν μὴ σώζεσθαι κολάζει, σὺν ἢ οὐ κολάζει. κολάζει μὲν γὰρ ἴσως, τοῦ καθάρσεως αὐτὴν ἕνεκεν, σὺν ἢ τέλεον ἀπαλλάττειν αὐτοὺς, ἢ σὺν τὸ παρεῖναι ζωῆς ἐπιφερούσης ποιεῖ τὴν τούτων ἡμαρτίαν. σὺν δεῖ κολάζεσθαι πάλιν, ἵνα δὲ μὴ προσέχωσι ἑκάστοις μετανοήσαντες, ἢ τοῦ Θεοῦ μακροθυμίας ὀφλισθῶσι, ἢ τῆς σωτηρίας κολάσεως ἀπαλλαγῆσι, ἢ τῆς αὐτῆς ἡμαρτίας· ἢ ἢ ὅτι μείζονα μηδὲν ἀπὸ τῆς ἀνέξικακίας ὠφελεῖσθαι τοῦ Θεοῦ, μείζονα ὑπομένουσι ἡμαρτίαν, ἔχω τὸ αὖθις αὐτὴν καταφρονῆσαι. ὅταν γὰρ ἁμαρτάνοντες ἡμᾶς ἀθῳωθῶμεν τοῦ Θεοῦ, δι' ὧν ἡμαρτάνομεν ὠφελούμεθα, αὐτὸ τοῦτο ἡμᾶς μᾶλλον εἰς τὸ πῦρ μείζονα ἐργάζεσθαι δυνήσεται. Εἰ γὰρ μακροθυμίας ἕνεκεν ἀπολυόμεθα, καὶ εἰς δεῦρο αὐτῆς μετέχοντες, χρηστότητος ἴχνη τοῦ ἡμετέρου· ὅταν μὴ τῆς μακροθυμίας τὸ τέλος ἴχνη, εἰς τὸ ὑπερβολὴ τῆς πονηρίας, τίς πρὸν ἂς αἰρήσει) τῆς κολάσεως; ὥσπερ ἢ δι' ἃ μὲν δικαίως δίκην οὐκ ἔσθε τοῦ ἁμαρτημάτων

Ex τῶν ὁμιλιῶν τῶν εἰς Εφ. ὀπτ.

Matth. 25. μα.

Ex ϓ λόγ. ϓ εἰς τὸ, Πάτερ ἡμῶν.

Ex τῷ ϛ. λόγ. τῷ εἰς τὸν Λάζαρον.

μάτων, χαλεπώτερον ἐκρῆναι τινὰ ἡμῶν εἶναι· οὕτω δὲ πολλῆς αἰσίως ἀπολαύει ἀμαρτωλὸς, ἡ εὐπρεπείας, ἐφόδιον τοῖς ἁμαρτάνουσι ἡ ὑπόθεσις κολάσεως μείζονος γίνεται. Εἰ ὁ μισῶν λέγων ἀδελφὸν αὐτοῦ, τῆς ἐσχάτης κολάσεώς ἐστιν ἄξιος· ὁ κακοῦργος, ὁ βάσκανος, ἡ μυρία ἄλλα τοιαῦτα κατεργαζόμενος, πόσον ἑαυτῷ τὸ τῆς γεέννης συνάξει πῦρ; τὸ γὰρ, μωρὲ, τῶν εἰρηνοποιῶν πολλῷ κεκόφισται εἰς ὕστερον λέγει ὅτι. ὅπερ ἐκεῖνα πρὸς αὐτὸ ἔθηκεν ὁ Χριστὸς, ἵνα μάθῃς, ὅτι εἰ τὸ φορτικώτερον λεχθὲν τῶν γεέννης ὑπαναπαύεται κρίσει τοῦ λέγοντος, πολλῷ μᾶλλον τὰ βαρύτατα καὶ ἀφορητότερα τοῦτο ἐργάσεται). Εἰ δέ τινες ὑποκολπίου τοῦ λόγου καταγινώσκοντες, ὑπὲρ τοῦ φοβῆσαι μόνον ταῦτὰ εἰρῆσθαι τοῦ ἀπειλοῦντος νομίζουσι, ὥστε αὐτοὺς καὶ σὺν μείζονι δικαιοκρισίᾳ τῆς εἰρηνοποιΐας ἀπαλλάττειν κολάσεως. ἀλλὰ τοῦ φόβου ἕνεκεν τοῖς λοιδόροις ἐπίκλησιν, ὄνομα οὐκ ἀναίτιον. ὁμοῦ γὰρ ἀπομαγαγὼν, ὑπεναγαγὼν τῆς βασιλείας τοῦ ἐκτὸς ποιεῖ. Οὐ οὖν, φησὶν, ὁ λοίδορος μετὰ τοῦ μοιχοῦ καὶ μαλακοῦ κείσεται; Εἰ μὴ τοῦ αὐτοῦ αὐτοῖς δούλου δίκαιον, ἑτέρου τοῦτο ζητῆσαι κεφάλαιον· ὅτι δὲ τῆς βασιλείας ὁμοίως ἐκπίπτουσιν ἐκεῖνος, ὃν Παῦλος πείθομαι λέγειν, μᾶλλον δὲ τῷ συνεργοῦντι τὸ αὐτοῦ Χριστῷ, οὐκ οὐκ οὐκοῦν, οὔτε πόρνοι, οὔτε εἰδωλολάτραι, οὔτε μοιχοὶ, οὔτε μαλακοὶ, οὔτε ἀρσενοκοῖται, οὔτε κλέπται, οὔτε πλεονέκται, οὐ μέθυσοι, οὐ λοίδοροι, οὐχ ἅρπαγες βασιλείαν Θεοῦ κληρονομήσουσιν. Εἴπερ ἡμῶν τὸ σῶμα καθαρὸν εἰς μέσον ἐκομίσθη τὴν ἡμέραν ἐκείνην τῆς ἐκκλησίας μέσης, οὐκ ἀπώλετο καὶ τοῦ γάμου βύσσινα καὶ λαμπρὰ ἱμάτια αὐτῷ ἐφορεῖται μᾶλλον αὖ, ἢ τοσούτους μύρτους καὶ ἰὸν ἔχων; τί οὖν τότε πεισόμεθα, ὅταν ὅπερ ἡ οἰκουμένης εἰς μέσον ἅπαντα φέρῃ; τὸ οὕτω θαυμαστὸν καὶ λαμπρὸν καὶ περιφανὲς, καὶ τῶν γνωρίμων καὶ τῶν ἀγνώστων ἡμῖν ἅπαντα κατανθούντων; πῖνες ἐσόμεθα, ὅταν διήκοντες εἰς τὸ ἐξώτερον ἀπαγόμεθα σκότος; μᾶλλον δὲ τί ποιήσομεν (ὃ πολλοῦτων ὅτι φοβερώτερον) ὅταν τῷ Θεῷ προσκεχύσωμεν; Εἰ γάρ τις αἰδῶνα ἔχει καὶ νοῦν, ἤδη καὶ τὸν τέφανον ὑπέμφυτον, ὅταν δὲ ὄψεως γλυκάτης τοῦ Θεοῦ. καὶ γὰρ ἐγείρω, οὐχ ὅταν κολαζώμεθα, ἀλλ' ὅταν ἁμαρτάνωμεν. Τὸ γὰρ προσκεχύσαι τῷ Θεῷ τὸ κολασθῆναι χαλεπώτερον. πῶν δ' οὕτως ἀθλίως διακείμεθα, ὡς, εἰ μὴ γέεννης φόβος ἦν, μηδὲ δι' ἐλέσθαι τἀγαθοῦ ποιῆσαί τι καλόν. ὅπερ εἰ καὶ μηδενὸς ἕνεκεν ἑτέρου, τούτου γε ἕνεκεν γεέννης εἰσῆμεν ἄξιοι, τὸν τέφανον μᾶλλον τοῦ Θεοῦ φοβούμενοι. Οἱ γὰρ πολλὰ πλημμελοῦντες, καὶ μὴ κολαζόμενοι, φοβοῦνται καὶ διδιεκάται ὀφείλουσιν· αὔξει γὰρ αὐτοῖς τὰ τῆς ἡμαρτίας διὰ τὴν ἀπιμωρησίαν καὶ τὴν μακροθυμίαν τοῦ Θεοῦ. Ὅταν οὖν ἴδῃς ἀδίκως πλουτοῦντα καὶ βιαιοπραγοῦντα τινα, μὴ μακαρίσῃς, ἀλλὰ δάκρυσον· τοιοῦτοι γὰρ προσθήκη κολάσεως ὁ πλοῦτος ἐστὶν αὐτοῖς. ὥσπερ γὰρ οἱ πολλὰ ἁμαρτάνοντες, καὶ μὴ βουλόμενοι μαίνονται, θησαυρίζουσιν ἑαυτοῖς θησαυρὸν ὀργῆς· οὕτως οἱ μὴ τοῦ μηδὲν κολάζεσθαι καὶ βωμολοχίας ἀπολαύοντες, μείζονα ὑποφέρουσι τὰ ἡμαρτήματα. καὶ γὰρ πάντων τῶν ἁμαρτημάτων οὐ ταύτας κολάσεις, ἀλλὰ πολλὰς καὶ διαφόρους, καὶ ἀπὸ χρόνου, καὶ ἀπὸ προσώπου, καὶ ἀπὸ ἀξιώματος, καὶ ἀπὸ ὑποστάσεως. καὶ γὰρ ἐὰν ὦσι πάντες δοῦλοι, οὐ τῶν αὐτῶν τὸ σῶμα ἀπολαύσαντες, ἀλλ' ὁ μὲν τὸ πλουτῶν, ὁ δὲ τὸ πένης, οὐχ ὁμοίως ἐκρίθησαν· ἀλλ' ὁ βιαιοπραγῶν χαλεπώτερον. Διὰ γὰρ τοῦτο σοὶ πάντας τοὺς ἀπαιτήσειν ὁ Θεὸς, ἵνα καὶ ἀπαγορεύσῃς τὴν ἀδικίαν, καὶ ἀπειλήσῃς τὴν κρίσιν, ὡς πάντων τοὺς ἀδίκως λόγον· οὕτω πάντας ἀφίησιν ἀπιμωρητὶ ἀπελθεῖν, ἵνα μὴ πάλιν ἀπορίαν ἔχῃ τὰ πάντων νομίσῃς. Ἀεργὰ γὰρ τὰ ὅμοια τοῖς φρὶξ δι' ἁμαρτήματα τιμωρηθῆναι προκείσεται καὶ νῦν πολλά· καὶ πάνυ. ὅταν γὰρ μὴ ἐρεθικὴν, ἀλλὰ πνευματικὴν ἀπέλῃς ἀδελφὸν, ὡς ὁ Καὶν, τί ταῦτα εἰργάσω; τί γὰρ εἰ καὶ μὴ ξίφει, ἀλλ' ἑτέρᾳ τέχνῃ; οὐκοῦν οὐκ ἐφόνευσας νῦν τὸν αὐτοῦ ἀδελφόν; καὶ δεῖ σε προσέχειν κακοῦργε κακοῦργε; ἀλλ' οὐ ταῦτα οὐκ ἔδωκεν δίκην; ἀλλὰ δώσουσι. Εἰ γὰρ ὁ μήτε νόμων ἀκούσας γραπτῶν, μήτε προφητῶν, μήτε σημεῖα θαυμάσιος μεγάλα, τοσαύτην δίδωσι τιμωρίαν· ὁ ὑπὲρ ὧν ταῦτα διδάσκων καὶ μηδὲ τοσούτοις τοῦ δικαίου σημείοις σωφρονιζόμενος, ἀτιμώρητος ἐς αἰῶνα ἐκ τοῦ τοῦ Θεοῦ δόγματος; ἀλλὰ καὶ τοῦ Ἡλὶ ἡμῖν ἐπὶ τοῦ θυμιάματος

Ex τῦ λόγ. τῦ πρὸς Δημήτριον μοναζοντα.

Ματθ. ε. κα

α Κορ. ε. θ. Ex τ ἱερωνυ. τ πρὸς Ρωμ. ἐπιστ. ὁμιλ. ε.

Ex τ γ'. λόγ. πρὸς εἰς τ Λαζαρ

Ex τῶν ἱερωνυ. τῦ κζ' Ματθ. ἀναγγ.

Ex τῆς αὐτῆς.

[Ex τ λόγ τ εἰς ῥητὸν, τὸ, Ἵνα ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι.]

θυμιάματος ἡδιον, δίκαιον ἔδοσαν χαλεπωτέρων μὴ τῶν παρόντων. Σοὶ δὲ οὖν γένοιτο πατὴρ ῥᾳδιουργος ὡδὶ παῖδας, ὅτι μεταμελεῖ παῖδες; ἀλλ' οὐδὲ ἔδωκα δίκαιον. πότε οὖν δώσουσιν, ἐὰν μὴ γένηται ἡ; τί γὰρ ὁ Ανδρίας ἢ ἡ Σάπφειρα, ὅτι ἔκλεψαν ἀπ' ὧν ἀφείθησαν, καὶ ἀναλώμασιν ἐπιμορφήσαν; Σοὶ δὲ ἀκείνων τοῦτο ἐποίησα; πῶς οὖν οὐκ ἔδωκα τὸ αὐτὸν δίκαιον; ἀρά σε πείθομαι γένεσθαι εἰ, ἢ πλειόνων διεκπεσόμεθα ἀναδιγμάτων; ἐθελόμεθα γὰρ αὐτὸς ἐγὼ μὴ εἰ κόλασιν, καὶ μάλιστα πάντων ἐμὲ τοῦτον ἀφαφυτεῖν ἀδυνάτων. Οὐ τοίνυν εὐεργετῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ κολάζων ἀγαθός ἐστι καὶ φιλάνθρωπος ὁ Θεός. Ἐκ γὰρ καὶ αἱ κολάσεις αὐτοῦ καὶ αἱ τιμωρίαι μέγιστον εὐεργεσίας μέρος εἰσίν. ἐπεὶ καὶ ἰατρὸς οὐκ ὅταν εἰς ἀναδείσας καὶ λεμφῶσας ἀξάγῃ τὸ κέμενον μόνον, ὅσῃ ὅταν εἰς βαθυδρόσα καὶ κολυμβήθρας ὕδατων, ἀλλὰ καὶ ὅταν ἄσιτον κελεύῃ διαμένειν, ὅταν τέμνῃ, ὅταν πικρὰ προσάγῃ φαρμακα, καὶ τότε ἰατρὸς ἐστιν ὁμοίως, καὶ τὸν αὐτὸν φιλάνθρωπον ἐπιδείκνυσι πλέον. Οταν οὖν ἴδῃς τινὰ ἀρετῆς ἐπιμελούμενον, καὶ μυρίους ἱδρῶτας πιέζοντα πειρασμούς, μαχαίρισι, ζηλώσεσι, ὡς καὶ τῶν ἁμαρτημάτων αὐτῷ συγχωρῆσαι τοῦτο διαλυομένων πρώτων, ἐκ πολλῶν τῶν ἱδρωτῶν ἐτοιμαζομένων σοὶ τῶν μισθῶν. τῶν γὰρ δύο δεήσεων ἡ μὲν συγχωρῆσαι μόνον· ἡ δὲ καὶ τοῦτο πιστεύεται μόνον· ἡ δὲ καὶ μὴ σοὶ παρεῖναι τοιοῦτον, πᾶσαν δὲ σοὶ τὸν πιστὸν ἀπολαμβάνουσιν· ἡ δὲ καὶ συγχωρῆσαι καὶ σοὶ κολάζεσθαι. τίνας οὖν σὲ τῶν τοιῶν μακαρίζειν τούτων; προφήτας μὲν δῆλον ὅτι, τοὺς συγχωρῆσαι καὶ ἀποπεμφθέντας καὶ ἀμαρτήματα· δικαίους δὲ μετ' ἐκείνους τίνας; ὑμεῖς μὲν ἴσως τοὺς μὴ συγχωρῆσαι καὶ μὴ κολάζεσθαι τὸν τιμωρίαν· ἐγὼ δὲ τούτους, ἀλλὰ τοὺς καὶ συγχωρῆσαι καὶ σοὶ κολάζεσθαι. ὁ μὲν γὰρ συγχωρῆσαι τιμωρίαν δίκης, καθοτιοῦν ἀναθήσεται σοὶ τὸ κολάσεως· ὁ δὲ πᾶσαν ἀναγκαζόμενος σοὶ τὸ κόλασιν ἀποφάσεως, ἀπαλλαγὴν ἔξει τοῦ δίκαιον. Τίνος γὰρ ἕνεκεν ὁ Θεὸς ἀ μέλλῃ δίκαια ποιῆσαι προλέγῃ; ἵνα μὴ ποιήσῃ ἃ προλέγῃ. δέχῃ τοῦτο καὶ γένεσθαι ἠπίλησεν, ἵνα μὴ ἀπάγῃ εἰς γένεσθαι. Φοβεῖτω γάρ, φησι, ὑμᾶς τὰ ῥήματα, ἀ μὴ λυπεῖτω τὰ πράγματα. Καλαί, σε, διάνοια, καὶ αἱ ἐπαγγελίαι· καλὴ σε καὶ ἡ προσδοκωμένη βασιλεία, καὶ γένεσθαι πάλιν ἀπολωλυμένη. προσηκέτω γὰρ καλῶς ἡ βασιλεία, φοβεῖ δὲ χρησὶ μᾶλλον ἡ γένεσθαι. ἀπειλεῖ γὰρ γένεσθαι ὁ Θεὸς, οὐχ ἵνα εἰς γένεσθαι ἐμβάλῃ, ἀλλ' ἵνα γένεσθαι ἀπαλλάξῃ. Εἰ γὰρ ἐβούλετο κολάσαι, οὐκ ἂν προεπείλησεν, ἵνα ἀσφαλισάμενοι διαφύγωμεν τὰ ἀπειλούμενα. ἀπείλει τοὺς ἀμείνους, ἵνα φύγωμεν τοὺς πείσεως τοὺς ἀμείνους. Φοβεῖ δὲ λέγω, ἵνα μὴ κολάσῃ δὲ ἔργῳ. Ο μὲν γὰρ μὴ προσδοκῶν δύνασθαι, μηδὲ βιάσεως δεόμενος τῶν σοὶ τῶν πεπραγμένων αὐτῷ, ἀλλὰ μέχρι τῆς πρώτης βίου καὶ ἡμέτερα γίνεσθαι νομίζων, καὶ παραυτίκα μηδὲν εἰ πλέον, οὔτε ἀρετῆς ἐπιμελήσεται, οὔτε κακίας ἀφέξεται· ἀλλ' ἐλπίδες ἑαυτοὶ παῖς ἀτόποις ἐπιθυμίαις, πολῶν εἰδὸς ἐπιλαθέσθαι πονηρίας. ὁ δὲ ὡδὶ τῆς μελλούσης ἑαυτοὶ πεπειχὼς κρίσεως, καὶ δὲ φοβερὸν διικνεῖσθαι σοὶ τῶν ὀφθαλμῶν ἔχων, καὶ σοὶ ἀπαραιτήτους βιάσεις, καὶ τοῦ ἀπαλλάττεσθαι ψῆφον, πάντα ἔσται πιεζόμενος σωφρονισμῶν μὲ καὶ ἐπιτιμίαις ἀντέχεσθαι, καὶ τῆς ἄλλης ἀρετῆς· ἀκολουθεῖν δὲ καὶ ῥᾳθυμίαν καὶ τοῦ ἄλλου ἅπασαν πονηρίαν σκυλεῖν. Οὐ γὰρ τοσοῦτον ἐργάσεσθαι δυνήσονται λήσεις, ὅσον ἐργάζεται φόβος. ὁ γὰρ τῆς γένεσθαι φόβος καὶ τῆς βασιλείας ἡμῖν κομίζεται στέφανον. Οἶδα μὲν ὅτι πολλοὶ τοῦ γένεσθαι μόνον πρόκεινται· ἐγὼ δὲ τοῦ ἐκπίπτειν τῆς δόξης τῶν ἀγαθῶν πολὺ τῆς γένεσθαι κόλασιν πικροτέραν εἶναί φημι. Εἰ δὲ μὴ δύναται συγχωρῆσαι τῷ λόγῳ, ἴδωμεν σοὶ ἔργῳ. Σοὶ γὰρ ἴσμεν ἐκείνων τῶν ἀγαθῶν τὸ μακαριότητα, ἵνα δὲ τοῦ ἀθλιότητα τοῦ ἀπὸ τῆς κρίσεως αὐτῶν σαφῶς ἴδωμεν· ἐπὶ Παύλου, ὁ ἅγιος σαφῶς εἰδώς, οἷδεν ὅτι ὃ σκοπὸς τῆς δόξης τῶν Χριστοῦ πρώτων ἐστὶ χαλεπώτερον.

Ex τῷ ἱερωνυ. τῶν κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

Ex τῷ γ. λόγ. τῶν εἰς τὸν πλούσιον καὶ τὸν Λάζαρον

Ex τῶν ἱερωνυ. τῶν εἰς τὸν Τιμοθ. α ὅπερ.

Ex τοῦ λόγ. τοῦ, Πάντοτε μὲν ὁ θεῖος Παῦλος· ἢ περὶ μετανοίας β'.

Ex τοῦ λόγ. τοῦ εἰ ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως.

Ex τῶν αὐτοῦ.

Ex τῶν ἱερωνυ. τῶν κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

πώποτε. καὶ τοῦτο ἐπισύμβα τότε, ὅταν εἰς αὐτὸν τὸν παῖδα ἐμπίσωμεν. ἀλλὰ μὴ ποτε τοῦτο πάθοιμεν, ὦ μισογλυκὲς τοῦ Θεοῦ παῖ, μηδὲ λαθοίμεν ποτέ τινα τῶν ἀεὶ χέειν ταύτης κολάσεως. ἀφόρητος μὲν γὰρ ἡ γέεννα, καὶ ἡ κόλασις ἐκείνη· πλείω, καὶ μυρίας πηδῆς γεέννας, οὐδεὶς τοιοῦτον ἐρεῖ, οἷ᾽ ὃ τῆς μακαρίας ἐκπτοίη δόξης ἐκείνης, ὃ μισηθῆναι παρὰ τοῦ Χριστοῦ, ὃ ἀκοῦσαι, ὅτι οὐκ οἶδα ὑμᾶς, ὃ ἐγκληθῆναι, ὅτι σπουδὴν αὐτὸν ἰδόντες οὐκ ἐθρέψαμεν. ἢ γὰρ βέλτιον μυρίοις ἀπορρήτοις χαρεῖσαι, ἢ ὃ παρόντων ἐκεῖνο ὃ ἥμεθα ἰδεῖν ἀποστρεφόμενοι ἡμᾶς, καὶ γλυκεῖ ὀφθαλμῷ οὐκ ἀνεχόμενον εἰς ἡμᾶς βλέψαι. εἰ γὰρ αὖθις ἐμοὶ ὅτε με, ἢ μισοπονηρία αὐτὸν ἢ ἀποστρεφόμενον ὑπὸ ἐδίωξεν, ὡς μηδὲ ἑαυτῷ φείσασθαι, ἀλλὰ ἐκδυσωπᾶν ἑαυτὸν εἰς ἀπάτην· ὅταν μὴ πάντα ἐκεῖνα μήτε αὖθις ἀξιώσω αὐτὸν λιμπάνοντα, ποίοις λοιπὸν ὀφθαλμοῖς ὄψομαι; εἶπέ μοι, Εἴ τις σε γεγηρακότα ἢ σὸν πενίᾳ ζώντα ἐπηγγέλλετο ποιῆσαι ὑξαίφνης νέον, καὶ εἰς αὐτὸν ἄξειν τῆς ἡλικίας τὸν ἀκμαῖον, καὶ σφόδρα ἰσχυρὸν ἢ ὡραῖον· ἆρ᾽ οὐκ ἂν πάντας καταπυθάσειε, ἢ βασιλείαν δώσειν τῆς γῆς ἁπάσης ὅτι ἕτοιμος χιλίους, ἢ οὐκ ἂν ταύτης εἶλε τῆς ὑποθέσεως ἢ ποιῆσαι ἢ παθεῖν; τοῦ δὲ Χριστοῦ νῦν τοῦτο, ἀλλὰ τὰ πολλῷ μείζονα τούτων ἐπαγγελλομένου ἃ νῦν ἀπαιτοῦσιν αὐτὸν, πόσα οὐκ ἄξιον προέσθαι χρήματα; μᾶλλον δὲ, πόσας οὐκ ἄξιον παρεσθαι ψυχάς; ἀλλ᾽ ὅτι τοῖς σωματικοῖς ὀφθαλμοῖς ταῦτα ἰδεῖν οὐκ ἔστιν, ἀνάδηλα δὲ λογισμῷ, ἢ παρὰ τοῦ ὑραιότητι, ἀναβλέψωμεν εἰς ἐκεῖνον τοῦτον ὡραιότερον τούτου ὑρανοῦ, εἰς τὸ ὕψος τὸ ἀπερίοπτον, εἰς τὸν νοῦν τὸν ἀγγέλων, ἢ πάλιν ὅπλισθῶμεν τῆς πρὸς ἡμᾶς εἰκόνος καλῶς· αὐτὸν, ἢ ἀναζωγραφήσωμεν τὰ ἐκεῖ βασιλέα τοῦ γῆς, οἷ᾽, δόξαν χρυσοφορούμενα, καὶ ζεύγη λευκῶν ἡμιόνων χρυσῷ καλλωπιζόμενον, καὶ ὄχημα χρυσοκόλλητον, καὶ πάντα τὸν ἐκεῖσε μεγαλοπρεπῆ· ἢ δρακόντας καὶ ἱματίοις ἀνθινοῖς καλλωπιζομένους σπειρῆς, ἢ ἀσπίδας χρυσοῦς ἐχούσας ὀφθαλμούς· καὶ ἵππους χρυσοφορουμένους, ἢ χαλινοὺς χρυσοῦς, ἢ τοῦτο στρατηγικὸν ἀκριβῶς, ἀπὸ τούτων μεταβῆναι πάλιν ὅπου τὰ ὧδε λογισμοῦ, ἢ τὸν ἀπόντα ἐκεῖνον τὸν φοβερὸν, καὶ ἵνα ὁ Χριστὸς ἀναβλέψῃ). οὐ γὰρ ζεύγη ἡμιόνων ἐκεῖ τότε, οὐδὲ ὀχήματα χρυσᾶ, οὐδὲ δράκοντας καὶ ἀσπίδας, ἀλλὰ οὐρανὸν ἀστεμμάτιστον μὲν ἄστροις, καταγεγιθμένον δὲ μονογενῆ τοῦ Θεοῦ υἱόν, οὐκ ἐλεγεῖα, οὐδὲ ἑκατὸν δορυφορούμενον ἄνδρας, ἀλλὰ χιλιάδων ἢ μυριάδων ἀγγέλων τὸ ἀρχαγγέλων· ἢ πάντα ἐς ἓν φόβου ἢ ἔρωτα μεταβαλόντα, τὴν πώποτε ἡμφιεσμένων αἰ Σεφτῶν, ἐξ οὗ γέγονεν ὁ Ἀδὰμ μέχρι τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ἀπὸ γῆς αἱματωθέντων καὶ ἁρπαζομένων· ἢ αὐτὸ μὴ τοσαύτης φαντασθέντος δόξης, ὅτε ἥλιον ἢ τὸν σελήνην ἄπαν κρύψαι ὃ φῶς ἐκεῖνο τῆς αὐγῆς ἐκείνης ἀναμπόδιστον, ἢ ἀποδιδόντας ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ἀλλ᾽ ὅταν ἀλογίστως ἀναλογισώμεθα τὰ μυρία ἃ φέρει νεμίζεσθαι ὃ μὴ πάντων ἐν τῇ γεέννῃ κολάζεσθαι. καὶ γὰρ σφόδρα ψυχρός ἐστ᾽ ὁ λόγος, ὃ λέγω, ὡς πάντας κατέχω. ἐπέπεισαι μοι σὺ ἐκ ποδαλγίας καταχθέντος, οἱ, ὅταν ἐκ δρημιᾶς ὁδοιπορίας καταπέσωσιν), καὶ μυρίους δαίξης χαλεπώτερα πάσχοντας, οὐδὲ εἰς τοιοῦτο λαμπρὸν ἐλθεῖν; ὃ γὰρ ὀλίγιστα μέρος τῆς ἀληθείας ἢ συγχωρῆς ὃ λογισμῷ σμικρὸν τινα σμῆξαι εἰς ὃ λογίσασθαι ἑτέρους, ἢ παραμυθίαν θύρᾳ. μὴ τοίνυν ταῖς ψυχραῖς ταύταις ἐλπίσι τρεφώμεθα. ὃ γὰρ δίκαιος παραμυθίαν ἐκ τῆς τῶν πάλας καθ᾽ ἡμᾶς, ἐκ τῆς συμμείξεως ἔχει τῆς παθῶν· ὅταν ἢ ἐκφύγῃ ἢ βάσανος, ἢ ζάλης ἢ μετὰ πάντα τὰ ἐνδοῦ, ἢ μηδὲ ἑαυτὸν εἰδέναι ἢ ψυχὴ λοιπὸν ἔχῃ, πόθεν παραμυθίαν καρπώσεται; Εἴ τις σε εἰς δάκρυα ἤγαγε, ἔπειτα πάντες ἐκπαθέστερον χεύσαντες ἐπλήσθημεν σελας, καὶ ἐν μέσῳ τῆς πλατείας ἕστηκα ἀπόδυσιν ἀπὸ λίθων ἢ μερίδα ἐπῶν μόνον ἢ τὰ ἱμάτια ἐκφέροντα ἢ σῴζοντα ὅτι τῆς κεφαλῆς ἔχοντα, εἶτα σε ἐπηγγέλλετο εἰς ἐκεῖνον καταζῆσαι δῆμον, ἆρα σὺν ἂν πάντα ἐποίησας, ὥστε τῆς ἐπαγγελίας ταύτης τυχεῖν; τοιοῦτον ὃ οὐκ ἀπὸ

τοιούτων,

τοιοῦτον, ἀλλ' ἀπὸ τῆς οἰκείας ἐμπλουτιζόμενος δυνατὸς τοῖς ὑστεροῦσιν ἡμῖν συγχαίρειν ἀλλήλοις (πῶς γὰρ τοῦ βασιλέως οἰκείου ὄντος, ἵνα μὴ μακρὰν ποιήσωμεν λόγον) τοσούτων ἐμαυτὸν ἀποστερήσομαι ἀγαθῶν; εἰ γὰρ μυρίους δυνάτους καὶ ἐκατὸν ἡμέρας ἐπιμένειν ἐχρῆν, εἰ γὰρ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ χάριν τοῦ Χριστοῦ ἵλεῳ ἐργάσωμαι τὸν δεσπότην αὐτοῦ, καὶ εἰς τῆς ἁγίας καταλεγήσομαι χορείας, οὐκ ἐχρῆν ἄπαυστα ἐπιμένειν ἐκεῖνα; ἀλλ' οἱ πολλοὶ τῆς ἀληθείας ἐφαπτόμενοι τῆς γεέννης ἀπαλλαγῆναι μόνον ἀγαπητὸν τίθενται· ἐγὼ δὲ τῆς γεέννης πολλῷ χαλεπωτέραν κόλασιν εἶναι φημι, τὸ μὴ ἀπολαῦσαι τῆς τοῦ Χριστοῦ δόξης, καὶ τὸ σκοτισθῆναι ἐκείνου φῶς μὴ θεάσασθαι τὸ τῆς γεέννης καχεκτικόν, ὡς τινὲς ἀπεφήναντο [τινὲς δὲ] τοῦ διαστήματος. τοῦτο γὰρ μόνον τῶν χαλεπωτέρων ἐστὶ κολάσεων λόγον ἔχει. Εἰ δὲ Χριστοῦ ἐφιλοσοφήσαμεν ὡς φιλεῖν ἐχρῆν, ἴσμεν δή τι γεέννης χαλεπώτερον, ὃ προσκρούσαντι τῷ φιλουμένῳ· ὅπερ ἂν φιλοῦμεν, οὐκ ἴσμεν τῆς κολάσεως ταύτης τὸ μέγεθος. καὶ τοῦτό ἐστιν ὃ μάλιστα ὀδύρεσθαι καὶ θρηνεῖν. Εἰ γὰρ δοῦλος ἦν ὁ μὴ οὕτω φιλῶν, βασιλεὺς ἂν ὁ οὕτω φιλούμενος, οὐκ ἂν ἠδέσθη τὸ τῆς ἔρωτος μέγεθος; σφόδρα μὲν οὖν. ὅταν δὲ τυραννικὸν ᾖ, καὶ ἄφατον μὲν ἐκείνου τὸ κάλλος, καὶ ἡ δόξα, καὶ ὁ πλοῦτος τοῦ φιλουμένου ἡμᾶς, ἡμῶν δὲ πολλὴ ἡ βύπτελεια· πῶς οὐχὶ μυρίας ἐσμὲν ἄξιοι κολάσεως, οἱ οὕτως βύπτελεῖς καὶ ἀποῤῥιμμένοι, τοιούτου μεγάλου καὶ θαυμαστοῦ φιλουμένου μὴ ἀνασχόλησις ἀπάσης, καὶ καταφερόντες αὐτοῦ τῆς ἀγάπης, τοῦ μηδὲν ἡμῶν προσηκόντος; ἵνα γὰρ ὦμεν ἡμεῖς μισοῦμεν καὶ γαμοῦσιν, καὶ διὰ τοῦτο ἐφυτάσθη δίκτυα ἡμᾶς· ἡμεῖς δὲ αὐτοῦ τὰ ὑπὲρ Σατανᾶ βδελύγματα προσημῶμεν. ἆρ' οὖν οὐκ εἰκότως γεέννα καὶ κόλασις, εἰ καὶ διπλῆ καὶ τριπλῆ ἐστὶ καὶ μυριάκις τοσαύτη; [Καλῶς εἶπεν ἵνα φόβον φοβηθῶμεν, ἀπὸ τῆς ἀμυρίας, ἄλλον δὲ μηδένα· οὐ γάρ ἐστιν οὐκ ἐκ χρήμασι θεραφθῆναι τὸ δίκαιον, οὐδὲ καταβαλόντα δῶρα ἐξαρπάσαι τῆς γεέννης ἑαυτὸν, οὐδὲ προστασία καὶ ζωηρεία, οὐδὲ ἄλλῳ τῶν τοιούτων οὐδενί. κἂν γὰρ πλούσιος ᾖς, κἂν δυνάστης, κἂν ἰσοστέλεσμος, πάντα ταῦτα εἰκῆ καὶ ματαίως. ἀπὸ γὰρ τῶν ἔργων ἕκαστος οὐκ ἐκ χαλάζῃ καὶ σεφθήσεται· ἐπεὶ καὶ ὁ ὅτι ὁ Λαζάρου σφόδρα πλούσιος ἦν, ἀλλ' οὐδὲν αὐτὸν ὁ πλοῦτος ὤνησε· καὶ αἱ πρῴην γυναῖκες εἶχον ταῖς φερούσαις πρῴην, ἀλλ' οὐδὲν αὐταῖς ἡ οἰκείωσις ὠφέλησεν. ἔστι γὰρ ὅτε οὐκ ὃ ζητοῦμεν μόνον ἡ τοῦ θεοῦ διοικήσεις φιλοτιμία. ἐπεὶ ὅπου γε οὔτε συγγένεια, οὔτε οἰκειότης ὠφελεῖ τὰ χωρὶς ἔργων, ἀκουσόν μου φησὶν ὁ προφήτης, Εἰ στῇ Νῶε καὶ Ἰὼβ καὶ Δανιὴλ, γιοὺς αὐτῶν καὶ θυγατέρας οὐ μὴ ῥύσωνται. καὶ τί λέγω τὸ τῶν μέλλοντα, ἔστιν ὅτε καὶ τὸ τοῦ παρόντος βίου τοῦτον ὤνησε φιλία, ἢ συγγένεια; πόσα γοῦν ἀπωδύρατο καὶ ἐθρήνησεν ὁ Σαμουὴλ, καὶ τὸν Σαοὺλ οὐκ ἐξήρπασε; πόσα δὲ ὁ Ἱερεμίας ἤυξατο, καὶ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς οἰκείους ὤνησε, ἀλλὰ καὶ ἐπεδημήθη βυβρόμενος; καὶ τί θαυμάζεις, εἰ Ἱερεμίας καὶ Σαμουὴλ οὐκ ἠκούοντο; πόσα πρὸς Ἰουδαίους ὁ Παῦλος ἐθρήνει λέγων· Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας, καὶ ἡ δέησίς μου ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ὑμῶν ἐστὶν εἰς σωτηρίαν; τί οὖν ἴσχυσαν αὐτοῦ αἱ δέησις; τοῦτο. καὶ τί λέγω δέησις, ὅπου τι καὶ ἀνάθεμα ἠυχετο τοῦτο ὑπὲρ αὐτῶν; τί οὖν; πρὸς τὴν ἁγίαν αἱ εὐχαὶ; οὐδαμῶς· ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἰσχυὸν ἔχουσι, ὅταν αὐτὰς καὶ σὺ βοηθῇς. οὕτως αἰσθησιν τινὸς Ταβιθὰ ὁ Πάτερος, οὐκ εὐχὴ μόνον, ἀλλὰ καὶ τῆ ἐκείνης ἐλεημοσύνη. οὕτως ἑτέρων προέκρινεν εὐχόμενος ὁ ἅγιος, καὶ τοῦτο μὲν εἴδωλα καὶ σκάμματα καὶ καλλίσματα, οὐκ ἦν τοῦτο, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἔργων ἡ σωτηρία μόνον.] Μὴ δὴ μοι καὶ παγκάκιτι τὸν θρῆνον ᾄσῃς· οὐ γὰρ ὁ θρηνῶν, ἀγαπητοὶ, χρήσιμος, ἀλλὰ ὁ θρήνων ἄξια ποιῶν· διὸ ὁ ὀδυρεσθαι ἀποζήσαντος, ἀλλὰ ὁ ὀδυρμῶν πράγματα παύσειν. μὴ χαλεπαίνῃς, καὶ οὐ πείθῃ· μὴ ἐμβλέπῃς εἰς γεέννας, καὶ οὐκ ὀδυρόμενος. βέλτιον γὰρ τὸ τύπτειν ἡμᾶς διακεῖσθαι πῶς, ἢ κατ' ὀφθαλμὸν τοῦ κρείττονος πεμφθῆναι. σὺ δὲ μὴ τὸ σῶμα σου ἀθυμήσῃ, πολλὰς πράξεις ἐπικαλῇ σπουδαίους, καὶ ἀσυμπαθὴς ἔσῃ τοῦ μὴ ζωοποιῆσαι σοι· τῆς δὲ ψυχῆς ἀπολλυμένης, λέγεις μοι μὴ πείθῃ; ἀλλ' οὐ δύναμαι. πατὴρ γὰρ εἰμι,

Ex τῆς ἑρμ. ἐς τοὺς Ρωμ. ὁμιλ.

Ex τῆς ἑρμην. τοῦ ῥητ. Ψάλμ.

Ex τῆς ἐπιστ. πρὸς Ρωμ. θ. α.

Ex τοῦ λόγου τοῦ α'. ἐς τὸ, Εἰρήνην δώκατε μηδὲν πάντων, καὶ τῶν ἀγαπωμένων.

μι, ϗ πατὴρ φιλόστοργος. Εἶδε ϣ ἰδιῶτ ὑμᾶς τῆς Δ.ϑ.ιοίας μϑ τὼ πυρϊ, ϗ ἔγνωτε ἄν, ὅτι πάσης γυναικὸς χαρίεν ἄνδρα ἐστὶν ἑαυτῆς, οὐδὲ πατὴρ υἱὸν, ὡς ἐγὼ ὃ πλῆθος τοῦτο ὃ πρ' ἡμῶν, ὅτι οὐδεμίαν ὁρᾶ τοσαύτην εἰς ὑμᾶς. Ἀλλὰ πάντες εἰς Δ.ϑ.ολὰς ϗ κατηγορίας, ἃ ἅπας ἡμῶν ὁ χρεὼν εἰς ὃ κατηγορῆ ἀναλίσκεται. Εἰδυτί ποτε οὖν ἀπαγορεύϑ τὼ ὀπὶ θάνατον; ποίας τομίζετε κἀγὼ εἶ τὼ ψυχὼ, τὼ μέχρι τῆς πύλης ὁδὸν βαδίζοισι; πόσον θανάτου οὐ χρέος ἐστὶ; τί οὐκ ἂν ἔλοιτο καὶ παρέξαι ἃ παθεῖν, ὥστε ἀπαλλαγῆναι τῆς ἀχλύος ἐκείνης καὶ τῦ νέφους; ἐγὼ πολλοὶ ἤκουσα λεγόντων, Φίλαι Θεοπία βασιλικὴ μέχρι τὼ ἀπαγορεύειν εἰς τὸ πίσω κληδόντων, ὅτι οὐδὲ ἀν Θεὸς εἶεν, τοσοῦτος ἐμβρύων τῆς ψυχῆς ϗ ἐκπληττομένης ϗ ἐξεστηκυίας. Εἰ τοίνυν σωματικὸς ὑμᾶς θάνατος οὕτω φοβεῖ, ὅταν ὁ αἰώνιος παραγένηται, τί ποιήσομεν, ὅταν τὼ γλῶ ἀποβρήγνυμένων ἴδωμεν, ὅταν οὐρανοὶ ϲωνελκόμενοι, ὅταν ἀὴρ ϗ πῦρ ἀναλούμενοι τὴν ἀπόντων βασιλέα, τίς ἆρα ἡμῶν ἐς' αἰ τότε ἡ ψυχή; Εἰ ἑτέρων δυσερωτήσεων θάνατον τοῦτον ὕπνου οὐδὲν διαφέρειν, ϗ μηδὲν κοπιῶντες οὕτω Δ.ϑ.ύνηνται, ὡς καταπεπλωκῦμεν ϗ πεπειραμένων τὼ ψυχὼ ἔχειν ἀπὸ τοῦ φόβου ϗ τῆς ἀθυμίας· ὅταν ἡμῖς αὐτοὶ τοῖς μείζοσι ἐπιπεσώμεν ἀθάνατα κολαζόμενοι, ὧν ἆρα ἐς αἰ κατάστασις; οὐκ ἔστι, πιστεύσατε, παραιτησάμενος τὸν λόγον τὸ πάθος. οὐκ ἔστι. ναί, φησιν, ἀλλὰ φιλάνθρωπος ὁ Θεός, ϗ οὐδὲν τούτων ἐστί. οὐκοῦν ἀκήκοατε πίστεως; οὐ, φησιν, ἀλλὰ ἀεὶς ἀσφαλῶς μένοι, ἵνα σωφρονῶμεν. διὸ οὖν ὑ σωφρονῶμεν, ἀλλὰ μαίνωμεν κακοὶ, οὐκ ἐπάξει τὼ κόλασιν; οὐκοῦν οὐδὲ τοῖς ἀγαθοῖς ἀποδώσει χάριτας ἀμοιβάς; ναί, φησι· τοῦτο γὰρ πρέπον ὅσι, ϗ ὑπαρ τὼ ἀξίων εὐεργετῆν. ὥστε ἐκφιαρῶ ἀληθῆ ϗ πάντως ἔσῳ, τὰ μὲν τῶν κολάσεων οὐ πάντως, διὰ δὲ ἀσφαλῆς ἔσεται ϗ φόβου; Ὦ οἷον; ἤκουσας περὶ τοῦ καταϰλυσμοῦ; μὴ ϗ σκάφα ἔσεται ἀπειλῆς εἰρημένη; οὐχὶ ἀξίαν ϗ λέγῃς; ϲεισάτω ϗ σκάφοι πολλαὶ ἔλεγεν, ἐὰν ὁ εἰκοτὸν ἔτους τῆς χιόνος τεκταινομένης, καὶ τοῦ δικαίου βοῶντος, οὐδὲν ὁ πιστεύων ἐῶ. διὰ δὲ ὅπῳ οὐκ ὀπίσθυσαν τῇ Δ.ϑ. τῶν ῥημάτων ἀσφαλῆ, ἐπέσησαν τὼ Δ.ϑ. τῶν πραγμάτων τιμωρίαν· ἵνα τὼ πίστεως σκάφυγῃ καταδιάσωμεν, ἔσπ δυνάμις, ἵνα ϗ ἐν ταύτῃ βίον διάγωμεν Δ.ϑ.ικούμενοι, καὶ τῶν μελλόντων ἀγαθῶν ὀπιτύχωμεν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μϑ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν ϗ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ. α.

Λογ. κ.

ΔΙὰ τοῦτο ϲωνεχῶς ἐστὶ μετανοίας κἀγὼ λέγειν, ἵνα μήτε ὁ ἁμαρτάνων ἀπογινώσκῃ, μήτε ὁ κατορθῶν μέγα φρονῇ. δίκαιος εἶ; μὴ ἐκπίπτῃς· ἁμαρτωλὸς εἶ; μὴ ἀπογνῷς. καὶ καθ' ἡμέραν ἁμαρτάνῃς, καθ' ἡμέραν μετανόει. ὅπερ ἐν ταῖς οἰκίαις ποιοῦμεν ταῖς παλαιαῖς· ὅταν σαθρῶσιν, ἐπανεξαιρούμεθα τὰ σισαθρημένα, ϗ κατὰ ὀπισθυάζοντες, ϗ οὐδέποτε ϲωνεχῶς ὀπομβήσεται τούτων Δ.ϑ.αλιιπτόμενοι. ἐὰν παλαιωθῇς ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, αἰανεῖσον σαυτὸν ἐπὶ τῆς μετανοίας. ϗ ἔστι, φησὶ, μετανοήσαντα σωθῆναι; ϗ πολύ ἔστι. πάντα ϗ βίον ἐν ἁμαρτίαις διέτριψα, καὶ ἐὰν μετανοήσω, σώζομαι; καὶ πάνυ. πόθεν δῆλον; ἀπὸ τῆς τοῦ ἑαυτοῦ σε φιλανθρωπίας. μὴ τῇ μετανοίᾳ σε θάρρει· μὴ γὰρ ἡ μετανοία σε ἰσχύει σῶσαι τὰ κακὰ ἀποσμήξασα; εἰ ἡ μετανοία μόνη ἐῶ, εἰκότως ἐφόβου· ἐπεὶ ϗ τῇ μετανοίᾳ χαίρουσι Θεοῦ φιλανθρωπία, θάρρει ὅτι ἀναγίνεταί σε τῆς κακίας. πολὺ γὰρ φιλάν-

θρωπός

Ἐκ τοῦ λόγ. τοῦ πολλ' ἀγάπης

Ἐκ τοῦ λόγ. τοῦ, Εἰ ϗ χθὲς ὑμῖν ἀπολημ.

χ. απὸ ὀπωμένης ἀπολίπῃ χ. ἀπὸ

θεσπὸς ὅτι ὁ Θεὸς, ἐπὶ τοσοῦτοι φιλάνθρωπος, ὡς οὐδὲ τῶν μισησάντων ἐφείσατο, ἵνα ἀγαγέσθαι δούλους ἀγαθοὺς. ἡ μὲν μετάνοια λέγει, ἡμάρτηκα, πολλὰ ἡμάρτηκα ἡ μεγάλα, ἐπὶ πῶς δύναμαι σωθῆναι σὺ οὐ δύνασαι· ὁ διασώσας σε δύναται, ἡ οὕτως ἐξαλείφει τὰ ἁμαρτήματα, ὡς μήτε ἴχνος αὐτῶν μεῖναι. ὅτι μὲν γὰρ τῶν σωμάτων οὐκ ἔστι τοῦτο· ἀλλὰ καὶ μυελαίοις
5 ἀσυδάτοις ὁ ἰατρὸς, καὶ φάρμακα ὅτι θήσει τοῦ τραύματος, ὃ μὴ τραῦμα φαίνεται, ἢ ὃ οὐλὴ ἀναπέμφει, ἐλέγχουσα τὸ τραύματος ἐπιφέρουσα, τὴν ἀμορφίαν τῆς ὄψεως. καὶ φιλοσοφεῖ μυελαίοις ὁ ἰατρὸς, ἐπὶ τὴν οὐλὴν ἐξαλεῖψαι οὐ δύναται· διὸ πάλιν ἡ ἀναίσθησία τῆς φύσεως, ἡ ὃ αἴσχυνον τῆς τέχνης, ἐπὶ ὃ βούλεται τὸ φαρμάκων. ὁ δὲ Θεὸς, ὅταν ἐξαλείφῃ τὰ ἁμαρτήματα, οὐδὲ οὐλὴν ἀφίησιν, οὐδὲ ἴχνος συγχωρεῖ μεῖναι, ἀλλὰ μετὰ τῆς
10 ὑγιείας ἡ τὴν βαμμορφίαν ἀφαιρεῖται, μετὰ τῆς ἀποκαταστάσεως ἡ δικαιοσύνην δίδωσι, ἡ ποιεῖ ἡμαρτηκότα ἴσον εἶναι τῷ μὴ ἡμαρτηκότι. καὶ γὰρ μυελία τραύματα τίς ἔχων δύναται μετάνοιαν, ἐπὶ ποιῆσαι" τι χρηστὸν, οὕτως αὐτὰ ἐξαλείφει ὁ Θεὸς, ὡς μηδὲ οὐλὴν, μηδὲ ἴχνος, μηδὲ "ὄγκωμα φαίνεσθαι τῶν ἁμαρτημάτων. ὥσπερ οὖν τὸ τοῦ σώματι τραύματα ἡ φάρμακα, οὕτω ἡ τὸ τῇ ψυχῇ ἁμαρτήματα ἡ μετάνοια. ἡ τοῦτο
15 ἔχω λέγω. τραῦμα, ἐπὶ φάρμακον· ἁμαρτία, ἡ μετάνοια· ὃ τραῦμα [μὴ] ἡ ἁμαρτία, ὃ φάρμακον ἡ μετάνοια. ὃ τραῦμα [μὴ] τὴν σπουδὴν ἔχει, ὃ φάρμακον ⓦ καθαιρεσμοὶ τῆς σπουδῆς κέκτηται. μὴ τὸ τοῦ φαρμάκου σπουδή; μὴ τὸ τοῦ τραύματι ἴασις; οὐκ ἔχει ταῦτα τὴν οἰκείαν τάξιν, καὶ ἕκαστα τὴν οἰκείαν; μὴ δύναται μεταβληθῆναι τοῦτο τοῦτο ἐκεῖνο, ἢ ἐκεῖνο τοῦτο; οὐδαμῶς. ἔλθωμεν ἡ ὅτι τῆς ψυχῆς τῶν ἁμαρτημάτων
20 ἡ ἁμαρτία τὴν αἰχμάλωτον ἔχει, ἡ μετάνοια τὴν πρόρησιν κέκτηται. Εἰδὼς οὖν ὁ Σατανᾶς, ὅτι ἡ μὲν ἁμαρτία ἔχει τὴν αἰχμάλωτον, τοῦτο μὲν ἰσχυρῶς ἀπεκρούσατο ⓦ ἁμαρτάνοντα δυναμένη· ἡ δὲ μετάνοια ἔχει τὴν πρόρησιν, τοῦτο μὲν ἰσχυρῶς ὅπως ἀποστήσεται ⓦ μετανοοῦντος· ἐπήλλαξε τὴν τάξιν, ἡ ἔδωκε τὴν αἰχμάλωτον τῇ μετανοίᾳ, ἡ τὴν πρόρησιν τῇ ἁμαρτίᾳ. ἡ ὁ μὲν τῇ ἁμαρτίᾳ οὐκ ἀφίησιν αὐτὸν αἰχμάλωτον. οἶδε γὰρ, ὅτι ἐὰν αἰχμω-
25 θῇ, φθάνει τὴν ἁμαρτίαν· ὁ δὲ τῇ μετανοίᾳ ποιεῖ αὐτὸν αἰχμάλωτον· οἶδε γὰρ, ὅτι αἰχμάλωτος οὐ μετανοεῖ. Ὁ γὰρ μετανοήσας ἐφ' οἷς ἐποίησε δικαίοις, καὶ μὴ τῶν ἁμαρτημάτων ἀξίαν ὑπενδίδωσι τὴν μετανοίαν, ἡ αὐτῆς ταύτης ὅμως ἕξει τὴν ἀποδοσιν. Τοῖς μὲν οὖν οὐδέπω καταγελῶσιν ὑπὸ τῶν πάντων ἐπάναγε μὴ ἁλῶναι· δύσκολώτερον γὰρ φυλάξασθαι μὴ ἐμπεσεῖν, ἢ ἐμπεσόντας ἀνορθῶσαι. τοῖς δὲ καταγελῶσι ἡ καταπεπραγμένοις, ἐλπὶς
30 λοιπὸν ὑπενδύεται ἑαυτοῖς τὴν μετανοίαν, πολλὴν ἐπαγγέλλομαι σωτηρίας ἐλπίδα. καὶ γὰρ καὶ τὰ καλὰ τῶν κακῶν, ὅταν μὲν ὅτι πλέον ἦμεν οὐδιατείνῃ, δυσανάτρεπτα γίνεται. ἡ φυτὸν ἀρτίως μὲν φυτευθὲν ὅτι γῆς, εὐκόλως ἀνάστατον· χρόνῳ δὲ πολλῷ ῥιζωθὲν, οὐκέτι· ἡ οἰκοδομὴ νεοπαγὴς μὲν οὖσα, εὐεπίστατα εὐκόλως ἂν τῶν ἐνοχλούντων· παγεῖσα δὲ καλῶς πολλὰ πρέχει τοῖς καθαιρεῖν ὑπενδεδυκόσι τὰ πρόσφορα. ἡ θεῖον τόπους ἐμ-
35 φιλοχωρῆσαι πολλῷ χρόνῳ, δυσκόλως ἐκλείπεται. καὶ καθάπερ πυρετὸς πρὸς μὲν τὸν ἀρχὴν προσβαλὼν, οὐ σφόδρα φλέγει τῇ δίψῃ τὸν κάμνοντα· ὑπιόντος δὲ, ἡ τὸν φλέγα ἐπῆρας, αἴσθησιν διψᾶν πρόσεστι λοιπὸν· καὶ πρόσχῃ τοῖς αὐτοῖς ἐμφορηθῆναι τῶν πόματος, οὐ σθένουσι, ἀλλ' ἐγκεῖται τὸν κάμνοντα· οὕτω καὶ ὅτι τῶν πάντων συμβαίνει, ἐὰν παρὰ τὴν ἀρχὴν εἰσελαύνῃ εἰς τὸν ψυχὴν τὸν ἡ μετάνοιαν μὴ κωλύσωμεν, μηδὲ ἀπο-
40 κλείσωμεν ἐαυτοὺς ἐπαλλοῦ λοιπὸν, αἴσθησιν ἐργάζεται) τοῖς ἁμαρτάνουσι ὁ νόσημα. Ὥσπερ οὖν ὁ ἰατρὸς τὸν ψυχὴν ἡ ὀλίγον ἐσχάρισε, καὶ πολλὴν λαβὴν πρὸς μετάνοιαν χρόνοις, οὐδὲν μέγα ἐργάσεται), οὐδὲ καταλλάξει ⓦ Θεὸν ἑαυτῷ ἁμαρτάνοντα· ὅταν ἡ ὁ διεγηγερμένος ἡ τῇ προθυμίᾳ ζέσῃ, καὶ μὴ πολλῆς ἀσυδίας τὴν μετάνοιαν ὑπολυόμενος, καὶ ὁ βραχίας καὶ ἐφ' ῥοπῇ πολλοῦ χρόνου ἁμαρτήματα ἀφαίσας δυνήσεται. καὶ ὅπως, ἄκουσον.

Ex τῷ β. λόγ. τοῖς Θεοδωρ. ἐν πόντῳ. Ex τῆς ἐρμην. τοῦ ὁσ. Κορ. α. ὅπ.

Ex τῆς λόγ. τῶν εἰς τὸ περιστ. Ἰωσὴφ ἡ Δαν. ἡ περὶ γ. πάθ.

οὐχὶ τετέτυκε ὁ Πάντων κτίσας; οὐχὶ μῦθον ὅρκου τέτυκε; οὐχὶ ἀναστατίδος βύτλους ῥήματα δίσας; ἵ οὖν; πολλοῦ χρόνου ἐδίσησε αὐτῷ πρὸς μετάνοιαν; ὑδαμῶς· ἀλλ' αὐτῇ τῇ νυκτὶ ᾠλίωθησι, καὶ αἴσχη. «μὴ γὰρ ὃ χαλεπὸν εἰκάσῃ τοῦτο μα (ἀρκήσεως γὰρ οὐδὲν ἴσον κακόν) πάλιν αὖθις πρὸς τὴν προτέρην ἐπάνοδον ἀναπείσαι μέλλει ἡ μετάνοια, καὶ τὴν ὑπεροψίαν τῆς ἐκκλησίας τὴν ἀνὰ πᾶσαν τὴν οἰκουμένην ἀνεχόμενος· καὶ ὁ πάντων μέγιστον, ἀπέδειξεν ἡμῖν αὖθις πλέονα τὴν ἀπόστολον ἀπάντων ἔχοντα τὴν εἰς Θν διάπυρον ἀγάπην. τί γὰρ Νινευΐται; ἦλθε πρὸς αὐτοὺς ὁ προφήτης, φέρων τὴν ἀποφασιν, καθάπερ ὑπὸ τολίαν βασιλικὴν, κόλπους ἔχουσαν, καὶ ἐδόα λέγων· Ἔτι τρεῖς ἡμέραι, καὶ Νινευὶ καταστραφήσεται. ἤκουσαν ταῦτα ἐκεῖνοι, καὶ ὑ διπίσησαν, ὑ καπροφάσησαν, ἀλλ' ὑθέως δρόμος ἀπάντων ὑπὸ τὴν ἱκεσίαν, αἰδρῶν, γυναικῶν, παιδίων, καὶ ὅσον ἡ τῆς ἀλόγων φύσις ταύτης ἀτελὴς τῆς λειτουργίας ἦν. πάντα χοῦ σάκκος, πάντα χοῦ ἀσοδὸς, πάντα χοῦ θρῆνος καὶ οἰμωγαί. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸς ὁ τῆς ἁδὴμ ἀφειλόμενος, ἀπὸ τοῦ θρόνου καταβὰς τοῦ βασιλικοῦ, σάκκον περιεζώσατο, καὶ ἀσοδὸν κατεπάσατο. καὶ ἵν' ἰδῇ προσῆγμα φοβερὸν καὶ παράδειξιν, ἀπὸ σάκκου πορφυρίδα ἡ ὑδοκιμηθῆναι. ὅπερ γὰρ οὐκ ἴσχυσεν ἡ ἀλυργὶς, τοῦτο ἴσχυσεν ὁ σάκκος· ὅπερ οὐκ ἐδύσατο ὃ ἁδὴμ, τοῦτο κατώρθωσεν ἡ ἀσοδός. Ἐννοήσωμεν τοίνυν ἕκαστος ἡμῶν ὅσα ἁμαρτημάτων ἔχει φορτία, καὶ αἱ πρόποις ποιήσωμεν τὰς φιλανθρωπίας· μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ πλείους, ἵνα μὴ μόνον σωθῶμεν αἰ ἁμαρτίαι, ἀλλ' ἵνα καὶ εἰς δικαιοσύνην ἡμῖν λογισθῶσιν αἱ δικαιοσύναι. δὺ γὰρ μὴ τοσαῦτα ἦ τὰ ἀγαθὰ, ὡς καὶ τὰ ἐγκλήματα ἀποδύσασθαι, καὶ ἐκ τοῦ ἐπολειφθέντος εἰς δικαιοσύνην ἡμῖν λογισθῆναι, σοβεῖς ἡμᾶς ἐξαιρήσει τὸ κολάσεως. Ἀνθρωπε μὲν γὰρ προξένων, καὶ φίλους καὶ γείτονας, καὶ θυρωρὸς προσκαλῇ, καὶ χρήματα δαπανᾷς, καὶ πολλὰς διοδεύσεις ἡμέρας ποιεῖσι καὶ διόδους, καὶ ἄπαξ, καὶ δὶς, καὶ μυριάκις σε ἀγκρούσῃ· προξενητὴς, καθάπαξ οὐκ ἀναπείσεις, ἀλλ' ἐπαγώνιος μᾶλλον ἡμῶν ἔσται πλείονα τὴν ἱκετηρίαν ἔχων· τοῦ δὲ τὸν ὅλων Θεὸν προξενοῦμεν, χαριούμεθα, καὶ ἀναπείσομεν, καὶ πεῖσθεν, καὶ πότε αὖθις ἐξιλεώσασθαι δυνησόμεθα; πῶς δὲ οὐκ αὐτῷ τούτῳ μᾶλλον προξενοῦμεν μᾶλλον αὐτόν; τοῦ μὲν ἁμαρτάνειν, ὃ μηδὲ ἀλγεῖν ἁμαρτάνοντας μᾶλλον ἀγανακτεῖν αὐτὸν ποιῇ καὶ ὀργίζεσθαι. καὶ μὴ εἴπῃς, ὅτι πολλὰ ἡμάρτον, καὶ οὐ δυνάμεθα προσκαλέσαι τὸ Θεὸν ὀργιζόμενον. εἰ γὰρ τοῦ ἄρχοντα ἐχθρὸν, τὸ μὴ τὸν Θεὸν φοβούμενοι, μήτε αἰδεσθέντες αἰχμωτίσθαι ἐπέκειτο ἡ χώρα, πολλῷ μᾶλλον τὰ ἀγαθὸν ὑπισχνεῖσθαι ἡ συνεχὴς ἔντευξις. ὥστε κἂν μὴ φίλος ᾖς, κἂν μὴ τὰ ὀφειλόμενα ἀπαρτᾷς, κἂν τὰ πατρῷα κατεδηδοκὼς ᾖς καὶ κατημφιεσμένος, καὶ πολὺν χρόνον ἐξ ὕψους ἠλόμενος· κἂν ὀργιζόμενον, κἂν ἀγανακτοῦντα εἰσέλθῃς (θέλησον μόνον ἐπανελθεῖν) καὶ πάντα ἀποληψῇ, καὶ τὸν ὀργιλὸν, καὶ τὸν κατὰ δίκην σφόδρα θεὸν ἡμῶν. Σκοπὸς γὰρ ᾧ Θεῷ, ἀδελφοὶ, μακροθυμεῖν τοῖς ἁμαρτάνουσι. διπλοῦς ἐστιν εἰς σωτηρίαν ἔλεος," μήτε θυμὸς αὐτοῖς τὸν ἐκ μετανοίας σωτηρίαν, καὶ τοῖς ἐξ αὐτῶν ἀπογόνοις, τοῖς εἰς τὸν ἀρετὸν ὑπιδιδόναι μέλλουσι, καὶ μυθόμενος τὸν θυμὸν. καὶ ἵνα πάλιν ἀναλάβω τὸ λόγον, ὁ Θεὸς μακροθυμῇ, ἵνα καὶ ὁ ἁμαρτάνων μετανοήσῃ, καὶ τοῖς ἐξ αὐτοῦ ἐκτρεφομένοις μὴ ἀποκλείσῃ τὴν σωτηρίαν· καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ ἁμαρτάνων ἀμετανόητα πάσχει, φείδεται τῆς ῥίζης πολλάκις, ἵνα φυλάξῃ σοὶ καρπούς, πολλάκις δὲ διὸ καὶ " αὐτῷ αἰκαμβόνει τὴν σωτηρίαν. καὶ ὕπτιος, ἄκυε. Θαῤῥᾶ, ὁ πατὴρ Ἀβραάμ, εἰδώλων λατρεύτης καὶ ποιητὴς· ἀλλ' οὐκ ἔδωκεν ὀλιγωρίαν τῆς ἀσεβείας τὴν δίκην· καὶ εἰκότως. Εἰ γὰρ προσλαβὼν ὁ Θεὸς ἀπέτεμε τὴν ῥίζαν, πόθεν ὁ τοσοῦτος καρπὸς τῆς πίστεως ἀνεδίδοτο; τί τὸ Ησαῦ μοχθηρότερον; τί τῆς καλίας ἐκείνης αἰσχίστερον; οὐ πόρνος καὶ βέβηλος, ὡς φησιν ὁ Παῦλος; οὐ μιαιφόνος καὶ παραλυτικὸς; οὐκ ἀδελφοῦ φονεύς, ὅσον εἰς προθυμίαν; οὐχ ὑπὸ τῆς Θεοῦ μισούμενος, ὡς ἡ γραφὴ μαρτυρεῖ λέγουσα, Ιακὼβ ἠγάπησα, τὸν δὲ Ησαῦ ἐμίσησα; Εἰ τοίνυν πόρνος καὶ ἀδελφοκτόνος

Εκ τ ἑρμίω. τῆς πρὸς Ε-φεσ ἐπιστ.

Εκ τῆς ἑρμίω. τῶ κζ Ματθ. εὐαγγ.

Ισ. ἐλπιῶ

Ερρ. ιβ ιε.

χ. μετανοήσωμεν

χ. αὐτὸ

φοκτόνος δὲ βέβηλος, καὶ μισόμβρος, ἀλλὰ τί μὴ ἀφανίζεται; ἀλλὰ τί μὴ ἐκκόπτεται; ἀλλὰ τί σὺν ἁρμαξεύματι τὴν πρόσοικουσαν ὑμῶν εἰδωλολατρείαν οὐ δέχεται; ἀλλὰ τί; καλόν, ὡς ἀληθῶς, ἀδελφοί, τὴν αἰτίαν εἰπεῖν. Εἰ ἔξεκόπη, μέγιστη καρπὸν δικαιοσύνης ὁ κόσμος ἀπώλυε· καὶ ὁποῖον ἄκουε· Ησαῦ ἐβλάσφησεν Ⓦ Ραχηλ· Ραχηλ Ⓦ Ζαχαρία· Ζαχαρία τὸν Ιωάβ. ὁρᾷς πηλίκην ἐπομένης δόξης ἡ φανίζετο, Εἰ πρόσταξεν ὁ Θεὸς δίκην ἀπάντων τὴν ῥίζαν; Μηδὲν πάσχω κακὸν ὧν, δέσποτα, ἀναγκάσῃς με· μηδὲν ἐργάσωμαί σε ζημίαν· μήτι σοὶ χαίρουσι, πολλάκις γὰρ αὐτὸν καὶ ἡ τάραν προδιδόασι· μήτι σκάνδαλον ἀπαναισχύντου, δίκαιον γὰρ αὐτὴν δὲ σὸν προσῆκεν πρόσταγμα. ἔστω γὰρ ὅτι ἐπορεύθημεν εἰς τὴν σφοδρὰν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ, καὶ μέμνηται τῆς προτέρας, οὐκ ἔστι· ὡς δὲ δεσπότης ὁ Θεός· καὶ γὰρ ὀνειδίζει τὰ προπεπτωκότα, οὐδὲ λέγει, ἀλλὰ τί τοσοῦτον ἀπελείφθης χρόνου, ἵνα μετανοήσωμεν· ἀλλὰ ἀγαπᾷ, ὅτι, κἂν προσέλθωμεν, μόνον ὡς χρὴ προσέλθωμεν. τί γὰρ τῆς Μαγδαλὴν χρεία; τί ἢ τοῦ Σολομῶντος μακροεμπορίας; ἀλλ' οὐκ ἠδυνήθη Ⓦ Θεὸν ἐξιλεώσασθαι· ὁ δὲ ἀπηυχάριστος ἔπεσεν. Διὰ τοῦτο δὲ Ησαῦ οὐκ ἔτυχε συγγνώμης, ὅτι καὶ μετενόησεν ὡς ἐχρῆν. τὰ γὰρ δάκρυα οὐκ ἐκ μετανοίας, ἀλλὰ ἐκ πικρίας καὶ θυμοῦ. μετενόησε καὶ Ἰούδας, ἀλλὰ κακῶς· ἀπήγξατο γάρ. Εἰ δὲ μετάνοιαν ἀκριβῆ θέλεις ἰδεῖν, ἄκουσον τοῦ τῆς Πέτρου μετανοίας μὲν τὴν αἴρεσιν. ὅπου γὰρ εἰκὸς ἦν αὐτὸν μέγα φρονεῖν ζωωσάντα ἑαυτόν, ὅτι μᾶλλον τῶν ἄλλων ἀγαπᾷ Ⓦ Χριστόν, ἐξ ὧν ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσε πικρῶς· καὶ ὁ τοῦτο μόνον, ἀλλὰ καὶ μυρίοις ἑαυτὸν προεκάλεσε μὴ παθεῖν κινδύνοις. μετενόησε καὶ ὁ μακάριος Δαβίδ, οὕτω λέγων· Λόσω κατὰ ἐκάστην νύκτα τὴν κλίνην μου, τὸ δάκρυσί μου τὴν στρωμνήν μου βρέξω· ἐκ τὴν παλαιᾶς γεγηθυίας ἀμαρτίας, μὴ τοσαύτη ἔστω, μὴ τοσαύτας ἡμέρας, ὡς νεκροὶ συμβᾶσαι, ἐπίστη. Ⓦ γὰρ μετανοοῦντα οὐκ ὀργίζεσθαι χρή, οὐδὲ ἀγελαίρειν, ἀλλὰ συντείνεσθαι, ὡς κατηγωνισμένοι, ὡς οὐκ ἔχοντα παῤῥησίαν, ὡς καταδεδικασμένοι, ὡς ἀπὸ ἐλπίδος σωτηρίας ὀφείλοντα μόνον, ὡς ἀγνώμονα. δεῖ Ⓦ εὐεργέτην φανῆναι, καὶ ἀδόκιμον, καὶ μυρίων κολάσεων ἄξιον. Μήτι οὖν ὁ ὅτι τὸ σκηνὴς ἀπαγωνιάσῃς, μήτε ὁ σὸ τῇ ἐκκλησίᾳ διαῤῥήτω· πρὸς μὲν γὰρ τοῦτο φησιν ὁ Θεός, Ο δοκῶ ἰσχύειν, βλέπετε μὴ πίσῃ· πρὸς δὲ ἐκεῖνον, Μὴ ὁ πίπτων οὐκ ἀνίσταται; οὐδὲ γὰρ φυλάξαι δεῖ παῤῥησίαν, ὅπερ ἔχθρα· ἐκεῖνος δὲ τηρεῖν ὅπερ οὐκ ἔστιν· οὐδὲ διατηρῆσαι τὸ ὑγιείαν· ἐκεῖνος τὸ ἀῤῥωστίας ἀπαλλαγῆναι· καμνει γάρ. πρὸς μὲν οὖν ἐκεῖνον φησιν, Ἰδοὺ ὑγιὴς γέγονας, μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν τι σοι γένη· πρὸς δὲ τοῦτον, Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι, ἐγερθεὶς ἆρον τὸ κράβαττόν σου, καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ γὰρ τεσσαρακοντοκτὼ ἔτη ἔχεις, ὡς ὁ παράλυτος ἐκεῖνος, ἀσυνδέτως δὲ ὑγιὴς ὑγιὴς, οὐδεὶς ὁ κωλύων· μόνον θέλησον δίκαιος εἶναι· ἄφες μόνον τὸ ἐκεῖ φερούσης ὁδοῦ, καὶ πρόσθου τραχέως· μὴ ἴδῃς ὑγείας ἀποκλείσῃς, μὴ τὸ εἰσοδοι φερούσης βαρύνῃς ὁ πρῶτον κακοῦ, ὀλίγης ὁ πόνος· εἰ δὲ ἡ πολὺς ἦν, ἀλλ' ὅτι ἀπαγορεύει ἴδιον, κἂν γὰρ μὴ καὶ μύρια τὰ κάλλιστα ὅτι καὶ ματαιότης, τὰ δὲ τῆς μεταποίας, τὰ δὲ κόσμου ἐκείνου πάντως καὶ μὴ καὶ τοιαυτοπρήσεως ἕτερος. εἰ δὲ καὶ σοὶ καὶ κακοῦ καὶ μάτου, ἀλλὰ τί μὴ τοῦτο αἱρεῖσθαι, τὰ πολλοῦ ἔχοντα τὰ καρπόν, καὶ μεγάλου τοῦ ἀμοιβοῦ; Εἰ γὰρ αἰσχίους ὄντας ἡμᾶς διέρριψε ὁ Θεός, καὶ ἡμαρτηκότας φιλαν, δεσπόζεται· Εἰ τῆς κακίας ἀποστάντες τὸν δρόμον μεταδιώξομεν, πόσων οὐκ ἀπολαυσόμεθα; πόσων οὐκ ἀπολαυσόμεθα τῶν ἀγαθῶν; σὺν γὰρ νοῦν ἔχουσι αἱ διέρριψαι μᾶλλον, ἢ αἱ ἡμῶν εἰσαγωγαὶ φίλτρον πρὸς τὸν ἀποκόλουθον τῶν ἀπαναισμάτων. Εἰ τοίνυν καὶ σοὶ καὶ τι ἢ τι ἀγαθὸν ἡμᾶς ἀπεδείξαμεν, μᾶλλον δὲ καὶ κολάσεως ἄξια ἐργασαμένους, τοσαύτης ἠξίωσε τῆς διέργασίας ὁ Θεός· Εἰ διηγώμεθα ἡμεῖς μέν, καὶ τὸν ὅτι τοῖς προλαβοῦσιν διέργασίαν ὅτι δεικνύομεν, καὶ τὸν ὅτι ὁ βέλτιον μεταβολὴν ποιησόμεθα, πόσης οὐκ ἂν πάλιν ἀξιώσειε τῆς πρὸ αὐτοῦ φιλοτιμίας; Εἰ γὰρ ἡμᾶς σὺν προσκεκρουκότας τῷ οἰκετῷ, ἐὰν ἀπαγείλωσιν ἡμέραν βελτίους, καὶ προσιέμεθα, καὶ πάλιν ὅτι τῆς προτέρας ἀ-

γνώμ-

Ἐκ τῆς ἑρμίου. τοῦ χρ. Matth. εὐαγγ.

Ἐκ τῆς ἑρμίου. τοῦ σεῖς Ἐφρ. ὁσιν.

Ἐκ τῆς ἑρμίου. τοῦ χρ. Ιωαν. εὐαγγ.

α Κορ. ι. ιε. Ισρ. ιι δ.

Ιωαν. ε. ιδ. ε.

Ἐκ τῆς ἑξαημ.

Ἐκ τοῦ β λόγ. τοῦ εἰς Θεόδωρ. ἐπισκ.

γεμάν πρᾶς, πολλάκις ὁ κ πλείονος ἀνθῖς τῆς πρήσιας μεταδιδάσκαν· πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεὸς ὅτι ἡμῶν τῶν ποιήσει, εἰ αὐτιβροποι τῶν ἁμαρτημάτων ὅτι δυξόμθα τὴν μετάνοιαν. ⁋ τοῦτο δηπ τῶν κ τὸν μακάριον Δαβὶδ δῆλον. ὅπου γὰρ ὑπονοκελίαθεὶς κατέπιστ, μοιχείας κ φόνου ἀλὺς" ἐγκλήματι, εἶτα οὐκ ἔμφυε κείμθος ἐν τῷ σθώματι, ἀλλα κ χ. ἐκβρ
ὀξυπέρη πάλιν, κ πρὸς τ ἐχθρὸν μετ τοῦ Θεοῦ πρεπάξατο· ὕτως αὐτὸν ἡμαγκάσε καταπά- 5 ματι
λαιστ, ὡς κ τελυτήσας πρὸς ζωὴν τὴν ἐκείνων τὴν αὐτόν. ᾧ γὰρ Σολομῶντι τὴν μεγάλην ἐκείνην ἐδωρησάμην τὴν πλοῦτον, κ μυρίων ἀξίαν ἡμισθῆναι δυνάταν, ὀργὴ τὸν Δα-
γ. Βασ. ια. ιβ. βὶδ ὁ Θεὸς φησιν ἀφῶ τὴν βασιλείαν ὁλόκληρον, ὕπου λέγων· Διαῤῥήσων διαῤῥήξω τὴν βασιλείαν σε, ⁋ δώσω αὐτὴν τῷ δούλῳ σου. πλὴν ἐν ταῖς ἡμέραις σου οὐ ποιήσω ταῦτα, διὰ Δαβὶδ τὸν πατέρα σου· ἐκ χειρὸς τοῦ υἱοῦ σου λήψομαι αὐτήν. καὶ 10
τῷ Ἐζεκίᾳ ὁ μέλλοντι κινδυνεύειν ὑπὲρ τῶν ἑκάτων, κ πίστιν ὅτι δικαίῳ, πάλιν ὀργὴ τ μα-
Ησ. λζ. λε. κ λη. ς. χαίρει ἐλέγα βοηθεῖν· Ὑπερασπιῶ γὰρ, φησι, τῆς πόλεως ταύτης δι' ἐμὲ, κ διὰ
Ex τ ἑξαημ. Δαβὶδ τὸν παῖδά μου. Ὥσπερ οὖν ὅτι τῶν τὴν οἰκείαν βίωνωμοσιούν ὅτι δυκημέ-
νων, ὀργὴ τὴν" προσοῦσαν αὐτῷ ἀγαθότητα ἀναικαλεῖται ταῖς πρὸ αὐτοῦ ἀποφάσεις ὁ Θεὸς, χ. κρίσ
⁋ μεταδοκιμάζοις προσίεται, ⁋ τῆς ὅτικειμένης ἀπαλλάττει τιμωρίας· ὅτω πάλιν ἐπὶ- 15 σει
δηλ ἐπαγγέλληται ἢ ἀγαθὰ ἵνα πρόξῃ, ἢ προθησομένου μετανοίας, ἴδῃ κ δυσκίνους γενόμε-
Ex τῆς αὐτῆς. ταις, κ τότε πάλιν ἀναικαλῆται αὐτὰς ταῖς ἀποφάσεις. Οὐ γὰρ ὅπω τὸ ἁμαρτάνειν χαλεπὸν, ὡς τὸ τοῖς ἁμαρτάνασιν ὅτιμάνειν. ὀργὴ τοῦτο κ προσλαμβάνων ταῖς βίαιοτέραις εἰς ἡμᾶς καταπίπτει ὁ Θεὸς, κ ἁμαρτησόμενος πάλιν συσπεύδομις ἀξιοῖ, καὶ ταῖς τιμωρίας ἀφῃ πόδας οὐκ ἐπάγῃ, ἵνα διὰ πάντων προς μετανόιαν ἡμᾶς ἐφελκύσηται, κ δι' ὧν βίαιοτέρων, 20
καὶ δι' ὧν μακροθυμεῖ· πολλάκις ὁ καὶ δι' ὧν οἰκείως κολάζει, ἑτέρως ἐπάγειν βούλεται, ἵνα
Ex τ ἁγιλιν. τῆς προς Κορ. β. ὅπ. " ⁋ ἐκείνων φόβῳ σωφρονισθέντες, τ τιμωρίας τὴν πρᾶξιν διαφύγωσιν. Ἡμάρτες πολ- χ. λείπ
λὰ; ξῆθι, λοιπόν· ἀνασύρεθι τὴν σεαυτόν· ὁμολόγησον τῷ Θεῷ κράζη, ὅτι σι οὐκ ἐν μέσοις αἰκήπασι τοῖς ἁμαρτήμασι, μὴ καὶ ἑτέραν ζήτῃ προθησόμθα εἰς ὃ κακὸς ἐργάζεαι· μὴ λέγα, ἕως αι κμέραι, ὅταν ὑπερβάλλαι δίκη· πολλοὶ μεταξὺ πλεονεκτοῦντες αἰκπάγησαν, 25
⁋ ἀπῆλθον ὅτι φασερὰν δίκην. Φοβήθητι μὴ κ σὺ τῶν παθῆς ἀναπολογήτων. ἀλλὰ πολλοῖς ἔδωκα προθησόμθα ὁ Θεὸς ἐξομολογήσασθαι ἐν ἑκάτῳ κήρᾳ· τί οὖν; καὶ σοὶ δώσει; ἴσως δώσει, φησί. τί λέγῃς, ἴσως, κ σύοτε, ⁋ πολλάκις; σύνισον ὅτι πρὸ ψυχῆς βουλθήσῃ, κ τήθι καὶ ὃ σεαυτόν, καὶ λογίζου, καὶ λέγα· τί" δαί, ἐὰν μὴ δῶ; τί" δαί, ἐὰν δῶ, φησι; ἔδωκα χ. ἀ
μοι αὐτός· πλὴν τῶν ἐκείνου ἀσφαλέστερον κ κερδαλεώτερον. ἐὰν μὲ γὰρ ἤδη αἴρῃ, ὃ 30 κ. ϛ
πρῶ ἐκέρδησας, αὖτε λάβῃς, αὖτε μὴ λάβῃς προθησμίαν· ἐὰν ⁋ ἀεὶ μένῃς, διὰ τοῦτο τῶν πολλάκις οὐ λήψῃ. σὺ ⁋ εἰς μὲ πόλεμον ἔξιθι, ὃ λέγῃς, οὐκ ἀνάγκη διαφθαῆναι, ἴσως ἐπθυμῆξω· ὁρᾶς γάμετ βουλευόμθος λέγῃς, λάβω γυναῖκα πεινῶ, πολλοὶ προ- δέξαι κ ὕτως ἐπλούτησαν· ὁρᾶς οἰκίαν οἰκοδομούμθος, καταβάλλω θεμελίους σαθρούς, πολλοὶ καὶ ὕτως ἔσησαν οἰκίαν· ὑπὲρ ⁋ ψυχῆς βουλευόμθος, τοῖς σαθροτέροις ἐγχρεῖς, ὃ, 35
ἴσως, καὶ σύοτε, ⁋ πολλάκις, ὑμεῖς, κ τοῖς ἀνάγκαις ὑπερτέτευς σαυτόν; ὑ τῷ ἀνάγκῃ, φῆς, ἀλλα τῇ τῦ Θεοῦ φιλανθρωπίᾳ· φιλάνθρωπος γὰρ ὁ Θεός· οἶδα κἀγώ· ἀλλ' ὁ φι-
Ex τῆς ἁγιλιν. τῆς προς Κορ. α. ὅπερ. λάνθρωπος οὗτος καὶ κείνους, ὕσπερ εἶπον, ἀνήρπασε. Βούλει μαθεῖν πῶς ἔστιν ἡμῖν ἀ- Λκκ. ιη. ιγ. Ησ. κζ. ιζ. γαθὸς ὁ διαπότης; ἀνῆλθεν ὁ τελώνης μύειν γέμων κακῶν, ⁋ εἶπεν, Ιλάσθητί μοι, μόνῳ, κατῆλθε δεδικαιωμένος. ⁋ ὀργὴ τ προφήτην δί φησιν ὁ Θεὸς, Διὰ ἁμαρτίαν βραχὺ ἐλύπη- 40
σα αὐτόν· ⁋ εἶδεν ὅτι ἐλυπήθη κ ἐπορθίθη συγγνώς, ⁋ ἀσάμιλιν ταῖς" ὁδοῖς αὐτοῦ. τί τῆς φι- χ. ἀδίκ
λανθρωπίας ταύτης ἴσον; ἵνα συγγνώσῃ μόνον, ἀφῆκε ταῖς ἁμαρτήματα· ἡμεῖς ⁋ ὀφθῆ αὐτὸ τοῦτο ποιοῦμθα. δι' μάλιστα αὐτὸν προοργίζομθα. ὁ γὰρ καὶ διὰ μακρὰν ἵλεως γινόμθος, ὅταν μηδὲ τότου τύχῃ, εἰκότως ἀγανακτῆ, καὶ τ ἑκάτου ἀπαιτῆ τιμωρίαν ἡμᾶς.

ἡμᾶς. ἐσωζόμεθα γὰρ ὅτι ὅτε κατὰ φύσιν. τί γὰρ ἐλυπήθη ποτὲ δι' ἁμαρτίας; τίς ἐξέταξε; τίς ὃ ἦθος ἔπληξε; σοφίαν ἔγνω οἰμαι· ἀλλὰ μυείας μόνον ἡμέρας δηλοῦσιν ἅπαντες ἐσωζόμενοι οἰκείαν ἀπολαύοντες, ἐσωζόμεθα χρημάτων, τέκνων ἢ ψυχῶν ἀπολλύοντες καθ' ἑκάστην ἡμέραν, σωζόμεθα εἰς νοῦν βαδίζοντα. πῶς οὖν διωκόμεθα Θεοῦ ἐξιλεώσασθαι, ὅταν μὴ δι', ὅτι ἡμάρτηκεν εἰδῶμεν; ναί, φησι, ἡμάρτον. ναί μοι λέγεις τὴν γλῶτταν· εἰπὲ τῇ διανοίᾳ, καὶ μὴ τῷ ῥήματι τέλεσον, ἵνα διωκεχαῖς βυθυμῇς. καὶ γὰρ εἰ πλαγιάζομεν ὅτι τοῖς ἁμαρτήμασιν, εἰ ἐστιάζομεν ὅτι τοῖς πλημμελήμασιν, σωζόμεθα οὐδὲν ἄλλο ἡμᾶς ἐλύπησε, τῆς ὁδύνης ταύτης πᾶσαι ἀθυμίαι πρόωθεν μένουσι. Ωσπερ οὖν τῷ τρωθέντι τὸν πέρονα ὄφελος οὐδὲν τὸ τῆς παλίδος ἀλέσθαι, ἀλλ' εἰκὴ δὲ μάτην περύσασθαι· οὕτω καὶ ἐπὶ τῶν λογισμῶν οὐδὲν ὄφελος, ἐὰν μὴ κέντρος τὸ τῆς πονηρᾶς ἐπιθυμίας ἀλῇς. Εἰ γὰρ ὅτι εἰκῆ ἠλεήμονα ἀκτημοσύνην ἐσωζόμεθα, ὅτι ὃ μυελὸν ἐκ τοσούτων τί ποιήσωμεν; Οὐδὲ γὰρ ὁ τῶν πενήτων ἄπορος ἴσως κακὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ ἀμύητος ἐπιδέξασθαι καλὸν, λείπεται μετάνοια. Εκκλησιν γάρ, φησιν, ἀπὸ κακοῦ, καὶ ποίησον ἀγαθόν. οὐδὲ γὰρ ἔρχεῖ εἰς ὑγίειαν ἡμῖν ὁ βίλος ἔξελεῖν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ φάρμακα ἐπιθεῖναι ὧν πεπόνθαμεν.

[Μὴ τοίνυν τὸ ὑγιὲς καὶ ἀγαθὸν βίον ζηλώσῃς, ἀλλ' ὅρα πῶς (ὃ γὰρ φέρει εἰς τὸν ὕστερον οἰκεῖον ἢ ὁδὸς) ἀλλά τον ἔτι καὶ πεπλημμέλητον. Εἰ δὲ βούλει καὶ σὺ αἴρω ἀποτελεῖσθαι ἀπόστασιν, φεῦγε τὰς ἡδονάς, καὶ καταπάτει τὸν θάλασσαν τοῦ βίου, πενίαν δὲ καὶ σωτηρίου δίκαιος, καὶ ἐξομολόγησιν, καὶ δακρύων πηγάς, καὶ πόνους μετέρχου ταῦτα, ἃ καὶ ἀσφαλέστερά σοι καθίστησι, καὶ ταῖς βίαις ὑψηλοτέρας ἐργάζεται. μὴ ὕπνος ἑαυτὸν καταβυθίσῃς, καὶ μὴ τοιαύτης τοῦ Θεοῦ καλέσῃς δίκαιος, πόνους βιβρώσκουσι. Εἰ γὰρ ὁ τοῦ Φαρὴ Ελισσαῖος τοσοῦτος τὸν χωλαίνοντα οὐκ ἀφῆκεν τοῦ μαθητοῦ ἁπτόμενον, Ανες αὐτόν, λέγων, ὅτι κατάδικός ἐστιν ἡ ψυχὴ αὐτῆς· ἀπολογίαν μεγίστην ἔχει, φησὶ, καὶ Σωτῆρα, τὸν θλίβοντα· πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεὸς ἂν δύναιτο σε μὴ καταδικάσῃ ψυχῆς τοσούτου.] Συμβαίνει δέ τινα μεταγνόντα κατορθῶσαι πολλὰ καὶ μεγάλα, μεταξὺ ὃ ἁμαρτεῖν πάλιν, τῶν κατορθωμάτων ἐκείνων ἁμάρτιαν ἀνάπραττον· καὶ τοῦτο μάλιστα ἰσθμὸν εἰς ἀπόγνωσιν ἐμβαλεῖν, ὡς τῶν οἰκοδομηθέντων καθαιρεθέντων, καὶ πόνων ἐκείνων μάτην ἢ εἰς κατοπτέντων αὐτοῦ. διὸ δεῖ λογίζεσθαι, καὶ τοῦτον ἀκριβῶς λογισμόν, ὅτι εἰ μὴ φθάσαντες κατορθωμάτων μέσον ἀνάπραττον τοῖς μὴ ταῦτα γνωσθεῖσι ἁμαρτήμασιν ἀπεκλείσθη, οὐδὲν ἂν ἡμᾶς σφόδρα καταδύσαι ἐκώλυσε. τοιοῦτον γάρ, καθάπερ τις θώρακα ἰσχυρὸς, βίλος ἐξὺ καὶ πικρὸν διῳδεύσας, οὐκ ἀφῆκεν ἐργάσασθαι τὸ αὐτό, ἀλλ' ἄλλος μετρητὴς πολὺν ἔρρωσε τῷ σώματι κίνδυνον. οὐ δεινὸν τοίνυν πολεμεῖσθαι τρωθῆναι, ἀλλὰ τὸ μετὰ τὸν πληγὸν ἀπογνῶναι καὶ ἀμβλῦναι τὸ τραύματος. οὐδὲ ἔμπορος ἅπαξ ναυαγίῳ περιπεσὼν, καὶ φόρτου ἀπολέσας, ἀπέστη τοῦ πλοῦ, ἀλλὰ πάλιν τὸν θαλάσσαν καὶ τὰ μακρὰ μετρεῖται πλοῦν, καὶ πολλάκις ἀνάπαλιν πλοῦτον· πολλάκις ἀληθῶς θεωρεῖσθαι μὴ πολλὰ πτώματα τραύματα ἡμυθέντες. ἤδη δὲ καὶ στρατιώτης πολλάκις φυγὰν, ἅπαξ ἀρίστευσε" δοκεῖ ἐκβῆναι, καὶ τῶν πολεμίων ἐκράτησε. πολλοὶ δὲ καὶ τῶν Χριστὸν ἀρνησαμένων μετὰ τῶν βασάνων φόβου ἀνέμαξάσαντο πάλιν, καὶ τὸ μαρτύριον στέφανοι ἀπῆλθον ἀναδησάμενοι. Εἰ δὲ τούτων ἕκαστος ἐκ τῆς πρώτης πληγῆς ἀπέγνω, οὐκ ἂν τῶν δευτέρων ἀπέλαυσαν ἀγαθῶν· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Εκ τῶν λόγ. τῶν εἰς τὸν αἱρεσιάρχας.

Εκ τοῦ εἰς Κορ. β ὁμιλ.

Εκ τῶν ἑρμήν. τοῦ κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

Εκ τῶν ἱ. μιλ. τῶν ρκθ Ψαλμ. Ψαλμ. λϛ.

Ἐκ τοῦ Βασ. δ. κεφ.

Εκ τῶν ε΄. λόγ. τῶν εἰς Θεόδωρ. ἀκποστάτ.

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ. β.

Εκτὸ δ' λόγ. τοῦ περὶ μετανοίας

Η μετάνοια δοκεῖ τοῖς φοβεροῖς τοῦ ἁμαρτωλοῦ, φάρμακον τῶν πλημμελημάτων, δάπεδόν μα τῶν δακρύων, αἰάλωμα τῶν ἀθεμίτων, πρόκρισις πρὸς Θεὸν, ὅπλον κατὰ τοῦ διαβόλου, μάχαιρα ἀποτέμνουσα αὐτοῦ τὸν κεφάλαιον, σωτηρίας ἐλπὶς, ἀπογνώσεως ἀνάιρεσις. αὕτη τοὺς ἀγαθοὺς ἀποίγει, αὕτη εἰς τὸν παράδεισον εἰσάγει, αὕτη τοῦ διαβόλου ἀφαιρεῖται. Διὰ δὴ τοῦτο συνεχῶς τὴν μετάνοιαν τοιαύτης καὶ λόγοις, ἵνα μήτε ὁ ἁμαρτάνων ἀπογνώσκῃ, μήτε ὁ κατορθῶν μέγα φρονῇ. Ὁ μὲν γὰρ ἐξαίφνης, βλέπετε μὴ πίσῃ. ὥσπερ καὶ ὁ θαρρῶν ποιεῖ ὑποσκελίζεσθαι. δίκαιος εἶ; μὴ πίσῃς. ἁμαρτωλὸς εἶ; μὴ ἀπογνῷς. οὐ παύομαι συνεχῶς ταῦτα ἐπαλείφων ἡμᾶς τὰ φάρμακα. εἰ γὰρ οἶδα ἡλίκην ὅπλον ἐστὶ κατὰ τοῦ διαβόλου, ὃ μὴ ἀπογνώσκειν ὑμᾶς. ἂν ἔχῃς ἁμαρτήματα, μὴ ἀπογνῷς. οὐ παύσομαι συνεχῶς ταῦτα λέγων. καὶ καθ' ἡμέραν ἁμαρτάνῃς, καθ' ἡμέραν μετανόει. ὅταν εἰς τὰς παλαιὰς ποιοῦμεν οἰκίας· ὅταν σαθρώσῃ, ἐπεξαιρούμεθα τὰ σαθρά, θεμελιούμεθα, καὶ κατὰ βραχὺ ἐπισκευάζομεν, καὶ οὐδέποτε συνεχῶς ὅλη μιᾷ εἰς λύομεν. ἐὰν παλαιωθῇς σήμερον ἀπὸ τῆς ἁμαρτίας, ἀνακαίνισον σαυτὸν αὖθις ἀπὸ τῆς μετανοίας. καὶ ἔνι, φησὶ, μετανοήσαντα σωθῆναι; ἔνι, καὶ πολύ ἔνι. πόθεν δῆλον; ἀπὸ τῆς τοῦ δεσπότου σου φιλανθρωπίας. μὴ γὰρ τὴν μετάνοιά σου θαρρῶ; μὴ γὰρ ἡ μετάνοιά σου ἰσχύει τοσαύτα καὶ ἀποσμήξασθαι; εἰ μετάνοια μόνη ἦν, εἰκότως ἐφόβουν· ὅτῳ δὲ τῇ μετανοίᾳ κεκέρασται Θεοῦ φιλανθρωπία, θαρρῶ· Θεοῦ γὰρ φιλανθρωπίας μέτρον οὐκ ἔστι, οὐδὲ λόγῳ ἐρμηνευθῆναι δυνάμενον αὐτοῦ ἡ ἀγαθότης. ἡ μὲν γὰρ σὴ κακία μέτρον ἔχει, ὁ δὲ φάρμακος μέτρον οὐκ ἔχει· ἡ σὴ κακία, οἵα ἐστὶ ἡ, αἰ θεοπίπη ὅτι κακία, ἡ δὲ τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπία ἄφατος. θαρρῶ, ὅτι ἀφιγμένος σε τῆς κακίας. σκόπησον ἀπὸ ποίας πλάγης ἐμπεσόντα, μὴ δυνάμενον ἀναβλέψαι; ὅσον ἀπέχει πρὸς πλάγης, τοσοῦτον κακία πρὸς τὴν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν· μᾶλλον δὲ οὐ τοσοῦτον, ἀλλὰ πολλῷ πλέον. ὁ μὲν γὰρ πλάγης, κἂν μέγα ᾖ, μέτρον ἔχει· ἡ δὲ Θεοῦ φιλανθρωπία ἀπερίοριστος. ταῦτα λέγω, οὐχ ἵνα ὑμᾶς ῥᾳθυμοτέρους ἐργάσωμαι, ἀλλ' ἵνα ἀσυνδαμοτέρους ἐπεργάσωμαι. πρόπεσα πάλαχις εἰς θάλασσαν μὴ δυναμένη ἀναβαίνειν· ἤκουσας, οὐκ ἐπείσθης; αὖθις εἰς θάλασσαν πρόπεσε· ἤκουσας μου τοῦ λόγου; μὴ ἀφῇς θῆς πάλιν εἰσελθεῖν καὶ ἀκούσαι. ἤκουσα, καὶ οὐκ ἐτήρησα, φησὶ. πῶς δυνάμεθα εἰσελθεῖν καὶ ἀκοῦσαι; τίνος αὖθις τῶν οἴδας, ὅτι οὐκ ἐτήρησας; τίνος ἀφῇς; τίνος ἐρῶ θρίας; τίνος μηδενὸς ἐλέγχοντος, πάλιν ἀφιφέρεις; τίνος λόγου μου ἔχεις ἐρριζωμένον; τίνος μὴ φαινομένου μου, ἀλλὰ διδασκαλίας μου καθαιρῇ σε; οὐκ ἐτήρησας; κατέγνωσας σαυτοῦ; εἰς ὃ ἥμισυ ἐτήρησας, καὶ μὴ τηρήσῃς, εἰπὲ μοι, οὐκ ἐτήρησα. ὁ γὰρ κατέγνωσε ἑαυτοῦ ὅτι τοῦ μὴ τηρῆσαι, ὅτι ὃ τηρήσας ἀσυνδαίζει. ἐθεώρησας; εἰσῆλθες; ἀκήκοας; ἀκηκόαμεν· ἀλλὰ μὴ ἐξῆλθες πάλιν ἐμπέσῃς; ἠκούσθης; ἐσώσθης. ἐλυπήθης; παρακάλεσον Θεόν. ἀλλὰ μὴ ἐξῆλθε μένει τάντα. οὐαί μοι, ἤκουσα, καὶ οὐκ ἐτήρησα· πῶς εἰσέλθω εἰς τὸν ἐκκλησίαν; πῶς πάλιν ἀκούσω; μᾶλλον εἰσέλθε, ὅτῳ οὐκ ἐτήρησας, ἵνα πάλιν ἀκούσας τηρήσῃς. φάρμακον ἐὰν ὅτι ᾖ σοι, εἰ μὴ καθαίρῃ σε, τῇ ἄλλῃ ἡμέρᾳ οὐκ ὑπεστάθης αὖθις πάλιν; ἔστω τις δρυτόμος· θελέτω τέμνειν δρῦν· λαμβάνει ἀξίνιον, κόπτει τὸν ῥίζαν. ἐὰν δὲ μίαν πληγὴν, καὶ μὴ πέσῃ ὁ δένδρον, οὐ δίδωσιν ἄλλην πληγήν; οὐ τὸν τρίτον; οὐ τὸν τετάρτην; οὐ τὸν πέμπτην; οὐ τὸν δεκάτην; οὕτω καὶ σὺ ποίει. δρῦς ἐστιν ἡ πόρνη, ἄκαρ-

πον

που δίνδρον, βαλάνους ἀκφέρουσα, χείρων ἀλόγων ἐφάνη. ἐπὶ πολλῶν χρόνων ἐρρίζωθη ἐπὶ τῇ Αἰγυπτίᾳ σου, ἐπὶ τῇ ἐξολοθρεύσει τῶν κλάδων καὶ τῶν ῥιζῶν σου ὁ στενυδρος. ὁ λόγος μου ἀξιόπιστος. ἤκουσας μίαν ἡμέραν. τοῖς μὲν ἡμέραν πίπτει ἡ παντὶ τῷ χρόνῳ ἐρρίζωται· ἐὰν γὰρ δίς, ἐὰν γὰρ τρεῖς, ἐὰν γὰρ ἑκατοντάκις, οὐκ ἔστι δάσυμος σύ· μόνον ἔκκλινον τὸ σῶγμα παντὸς καὶ ἰάσῃ σε καὶ ζωοποιήσει σε. μαίνα καθίσαι Ἰουδαῖοι, καὶ κρίμασιν ἐξάπινα ἐπὶ σὲ Αἰγύπτιε· Κύριος ἐν ἡμῖν ὁ Αἰγύπτιος. ὅτιος ἰσχύει τὸ σῶγμα ἡ στενυδρία καὶ κένωσον. χάρις γὰρ εἰς δικαιοσύνης καὶ παρδίωσης, ἐὰν γὰρ εἰς ἔτος, ἐὰν γὰρ εἰς τετράκοντα, οὐκ ἀγαπῶ; οὐ χαίρω ἐγώ; οὐ θεσπίσωμαί σε; μόνον μὴ ἀπόκλαρος, ἀλλ' αἱμοῦ καὶ καθαρίσθητι. πάλιν διελήλυθεν θεὸς ἀγάπης. ἤκουσας, ἀπήλθες δ' ἤρπασας, οὐκ ἐπεδέξω ἀφ' ἑαυτοῦ ἔργον λόγον· μὴ αἱμοῦσθης πάλιν ἐντολῶν θεοῦ σωκρατῶν. αἱμοῦσθε ἀμύρτωλοι, μὴ αἱμοῦσθε μετόχοι [ἀλλ' ἀμύρτωλοι.] προσοχὴ ἡ ὀπαίσω σου ἀφαίρεσις. δύο ἐστὶ θεῖον, ἀμύρτια δὲ μετόχοια· ἀμύρτια πάθος, μετόχοια φαρμακεῖ· ἐπὶ τῇ ἀμύρτια ὀπισθεν, ἐπὶ τῇ ἀμύρτια γάλως· ἐπὶ τῇ μετόχοια πρόκοπα, ἐπὶ τῇ μετόχοια ἐλθυθερία, ἐπὶ τῇ μετόχοια καθαρισμὸς τῶ ἀμύρτηματος. προσέχετε μὴ ἀκρίσιας. τῇ ἀμύρτια αἱμοῦν ὀφείλει, τῇ μετόχοια πρόκοπα ἀκολυθῆ. ἀλλ' ὁ Σατάναις τὸν τάξιν ἀντίστρεψε, καὶ ἔδωκε τὸν πρόκοπον τῇ ἀμύρτια, τὸν δ' αἱμοῦν τῇ μετόχοια. ἔστι ἀφίσαμαι ἕως ἑπτάκις, ἕως οὗ αὖθ' λύσω. ἔστι πεῖρα, ἐ φαρμακεῖ. ὁ πεῖρα τὸν σπεδόνα ἔχῃ, ὁ φαρμακεῖ καθαρισμὸν τῆς σπεδόνος κέκτηται. μὴ ἐν ᾧ φαρμακεῖ ἡ σπεδών; μὴ ἐν ᾧ πεῖρα μὴ ἴασις; οὐκ ἔχῃ ζωὴν τὸν οἰκείαν ζόξαν, πάκιρα τὸν οἰκείαν; μὴ δύναται μεταλλάσαι τὸν ἀφθορον, ἡ ἀφθορος εἰς τὸν ἄλλον μόνον καὶ ὅτι τῇ τῆς ψυχῆς ἀμύρτηματος· ἡ ἁμαρτία τὸν αἱμοῦν ἔχῃ, ἡ ἁμαρτία ὁ ὕπνος ἔχῃ καὶ τὸν ἀπιμόνον συγκοκλησιοῦσιν· ἡ μετόχοια τὸν πρόκοπον ἔχῃ, ἡ μετόχοια τὴν ἡσυχίαν, τὴν ἀκηκοΐαν. Λέγω γὰρ ταῖς αἰωνίαις σου φωσῖς, ἵνα διηγωθῆς. Δίκαιος ἐστὶν κατήγορος ὁ φωσφολογία. Ησ μγ. κε. εἰδὼς οὖν ὁ διάβολος, ὅτι ἡ μὲν ἁμύρτια ἔχῃ τὸν αἱμοῦν, τὸ σῶγμα ἰσχναίνει ἀπακροῦσαι Παροιμ. κε. ιζ. τὸν ἀμύρτανοντα δυνάμενον· ἡ δὲ μετόχοια ἔχῃ τὸν πρόκοπον, τὸ σῶγμα ἰσθίειν ὀπισθεν ἀποσαθαι μετοχοιοῦσθαι· ἐπήλλαξε τὸν τάξιν, καὶ ἔδωκε τὸν αἱμοῦν τῇ μετόχοια, καὶ τὸν πρόκοπον τῇ ἀμύρτια. πῶς, ἐγὼ λέγω. ἀλίσκεταί τις ὑπὸ ἐπιθυμίας χαλεπῆς ποιῆς πόρνης πόρνου· ἀκολουθῇ τῇ πόρνῃ ἀκολουθῶν. εἰσέρχεται εἰς ὁ καταγώγιον οὐκ αἱμοῦ ἄνθρωπος, οὐκ ἐρυθριᾷ συμπλέκεσθαι τῇ πόρνῃ, προσάγει τὸν ἀμύρτηλο· ἡδονῶν αἱμοῦν αὐτῷ, οὐδαμῶς ὑπομένει. ἐξέρχεται σάρξ μὴ ὁ πίλος τῆς ἀμύρτιας καὶ ἵνα μετοχοῆσῃ, αἱμοῦται. ἄθλιε, ὅτι προσεπλέκου τῇ πόρνῃ, οὐκ ἠμοῦ· ἀλλ' ὅτι ἄλλος μετοχοῆσαι, τότε αἱμοῦν; αἱμοῦσθαι, Εἰπέ, εἰς τί; ὅτι ἐπόρνευσα, καὶ ἐρυθριῶ· ὁ προσάγω προσάγω, καὶ οὐκ ἐρυθριᾷ, καὶ ὁ μὴ ἐρυθριᾷ; Δηλοῖ δὲ ὅτι ἡ καταστροφὴ αὐτῆ. ὁ τῇ ἀμύρτια οὐκ ἀφίσει αὐτὸν αἱμοῦσθαι, ἀλλὰ ἐμποδίσει (οὐδὲ γὰρ ὅτι ἐστὶ αἱμοῦσθη, φύγῃ τὸν ἀμύρτιαν) καὶ ὁ τῇ μετόχοια ποιῆ αὐτὸν αἱμοῦσθαι. εἰδὼς γὰρ ὅτι αἱμοῦσθαι ὁ μετόχος. δύο ποιῆ κακά, καὶ τὸν μετάνοιαν ὑπέχῃ, καὶ εἰς τὸν ἀμύρτιαν ἔλκει. τί αἱμοῦν λοιπόν; ὅτι ἐπόρνευσε, οὐκ αἱμοῦν· ὁ ὅτι ὁ φαρμακεῖ ὑπέτιθησι, αἱμοῦν; ὅτι ἀπαλλάξῃς σαυτὸν ἀμύρτιας, αἱμοῦν; τότε ὠφέλεις αἱμοῦσθαι, τότε ἐδύνω αἱμοῦσθαι, ὅτι ἠμύρτησας· ὅτι ἐγένου ἀμύρτωλος, οὐκ ἠμοῦν, καὶ ὅτι γέγονε θεῖος, αἱμοῦν; Λέγω γὰρ ταῖς δυσμίαις σου φωσῖς, ἵνα διηγωθῆς. ὦ φιλανθρωπία δεσπότου. οὐκ εἶπεν, ἵνα μὴ κολασθῆς, ἀλλ', ἵνα διηγωθῆς. οὐκ ἤρκει αὐτῷ, ἵνα μὴ κολασθῇ, ἀλλὰ καὶ δίκαιος ποιῆς; ὦ πόσου. ἀλλὰ προσέχετε μὴ ἀκριβείας τῷ λόγῳ. δίκαιος αὐτὸν ποιῆ. καὶ ποῦ τοῦτο ἐποίησεν; ὅτι τὸν λῃστὴν· ἵνα εἴπῃ μόνον ἐπεῖνος, Οὐδὲ φοβῇ σὺ θεόν, τὸν ἐπὶ- Λκ. κγ. μα. ρῳ ἑαυτῷ, καὶ ἡμᾶς μὲν δικαίως (ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν, ἀπολαμβάνομεν) οὗτος δὲ οὐδὲν

μετ'

μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ὁ δι' ἐμοῦ διδάσκ. οὐκ εἶπεν, ἀπαλλάττω σε κολάσεως ἢ ἁμαρτίας, ἀλλ' εἰς τὸ διδάξαι εἰσάγει τὸ δίκαιον. εἶδες ἀπὸ ὁμολογήσεως δίκαιον ἠμείφθαι; παλιν φιλόν, θεσπότης ὄντι ὁ Θεός. ἡμῶν οὐκ ἐφείσατο, ἵνα δούλου φείσηται· προέδωκε τὸν μονογενῆ, ἵνα αἰχμαλώτους δούλους ἀγαγόμενος· ὃ αἷμα τοῦ ἡμῶν αὐτοῦ πολὺ κατέβαλεν. ὦ φιλανθρωπίας διαστάσεις. ἢ μᾶλλον λέγε πάλιν, ἡμάρτομεν πολλά, ἢ πῶς δύναμαι σωθῆναι; σὺ οὐ δύνασαι, ἀλλ' ὁ διαστὰς σε δύναται· ἢ οὕτως ἐξαλείφει σου τὰ ἁμαρτήματα, ὡς μήτι ἴχνος αὐτῶν μεῖναι. ὅτι μὲν γὰρ τῷ σώματι οὐκ ἔστι τοῦτο· ἀλλὰ καὶ μυελὸς ἀποσβάσῃ ὁ ἰατρὸς, καὶ φάρμακα ἐπιθῇ ἢ τραύματι, τὸ μὲν τραῦμα φαίνεται, τὸν δὲ οὐλὸν οὐκ ἐξήλειψαν. διὰ τοῦτο γὰρ αὐτῷ ἡ ἀθανασία τῆς φύσεως, ἢ ὁ φόβος τῆς τέχνης, καὶ ὁ βιτελὲς τῶν φαρμάκων. ὁ δὲ Θεὸς, ὅταν ἐξαλείφῃ ἁμαρτήματα, οὐδὲ οὐλὸν ἀφίησι, οὐδὲ ἴχνος συγχωρεῖ μεῖναι· ἀλλὰ μᾶς τῆς ὑγείας καὶ τὸν εὐμορφίαν χαρίζεται, μᾶς τῆς ἀπαλλαγῆς τῆς κολάσεως καὶ δικαιοσύνην ἐπιδίδωσι, καὶ ποιᾷ τὸν ἡμάρτηκότα ἴσον τῷ μὴ ἡμαρτηκότι. μή ἐστιν ἁμαρτία ἔχουσα ἀπόγνωσιν, ἢ νικῶσα τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ; καὶ πῶς ὁ Ἰούδας ἀπώλετο; πῶς; ὅτι οὐκ ἔστιν ἀναγκαστικὴ ἡ μετάνοια. καὶ μάλιστα ἄκουσον τί φησι πρὸς αὐτὸν ὁ διδάσκαλος. Τί σοι πεποίηκα, Ἰούδα; οὐκ οἶδας τί πεποίηκας; οἶδα, ἀλλ' ἐγὼ βούλομαι. ἀπαρτῆ τῶν ἁμαρτημάτων ἡ φύσις, καὶ καὶ τέχνῃ τῆς φιλανθρωπίας ἐστὶ μείζων. τί σοι πεποίηκα; φείσομαί σου; ἀλλὰ γάρ ῥᾳθυμότερος. ἀλλ' ἐπιξίλθω σοι; ἀλλ' οὐκ ἀνέχεταί μου ἡ φιλανθρωπία. τί σοι πεποίηκα; ὡς Σόδομα θήσομαί σε, καὶ ὡς Γόμορρα καταστρέψω σε; ἀλλὰ πατὴρ εἰμι, καὶ πατὴρ φιλόστοργος. Ταῦτα οὖν καὶ ἡμᾶς τὴν φιλανθρωπίαν εἰδότες, μὴ ἀπογινώσκωμεν, ἀλλὰ μηδὲ ῥᾳθυμῶμεν ἁπλῶς. ἐκάτερον γὰρ τούτων ὀλέθρια. ἡ μὲν γὰρ ἀπόγνωσις τοὺς κειμένους οὐκ ἀφίησιν ἀναστῆναι· ἡ δὲ ῥᾳθυμία τοὺς ἑστῶτας καταπεσεῖν. ἐκεῖνα τῶν προειρημένων ἀγαθῶν ἀποστερεῖ ἕνωσις, αὕτη τῶν ὑπαρχόντων οὐκ ἀφίησιν ἀπαλλαγῆναι κακῶν. καὶ ἡ μὲν καταφρόνησις ἐκ αὐτῶν καταφέρει τοὺς οὐρανούς· ἡ δὲ ἀπόγνωσις εἰς αὐτὸν καταγεῖ τῆς καρδίας τὸν ἄγκυραν, ὥσπερ οὖν ὁ μὴ ἀπογνούς, κἂν ἐξ ὕψους ταχέως ἀσφαλισθῆναι πειθῇ. σκέπει δὲ ἀμφοτέρων τὸν ἰατρός. ὁ μὲν ἐξίζηλος ἀγαθὸς ἵνα μὴ τοῦτο· ῥᾳθυμήσας δὲ καὶ ἀπογνοὺς ἔπεσεν εἰς τοσαύτην κακίαν, ὡς μηδὲ ἀνάστασιν λοιπόν. ὅτι γὰρ ἀγαθὸς ἵνα, ἄκουσον τί φησιν. Εἶδον τὸν Σατανᾶν, ὡς ἀστραπὴν, ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. καὶ δὲ τῆς ἀστραπῆς τὸ βραδὺ καὶ ὁ φαιδρὸς τῆς πρώτης δύσεως ἀνάστροφῆς, καὶ τὸν τῆς πτώσεως ὀξύτητα. ὁ Παῦλος βλάσφημος ἵνα καὶ διώκτης καὶ ὑβριστὴς· ὅτε δὲ ἐπιστεύθη καὶ οὐκ ἀπέγνω, καὶ ἀνέστη καὶ τῶν ἀγγέλων γέγονεν ἴσος. ὁ Ἰούδας ἀπώλετο ἵνα, ἀλλὰ ῥᾳθυμήσας γέγονε πρόδοτης. ὁ ληστὴς πάλιν μᾶς τοσαύτην κακίαν ὅτε μὴ ἀπέγνω, πρὸ τῶν ἄλλων ἁπάντων εἰς τὸν παράδεισον εἰσῆλθεν. ὁ φαρισαῖος θαρρήσας, ἐξ αὐτοῦ τοῦ ὕψους τῆς ἕξεως κατέπεσεν· ὁ τελώνης μὴ ἀπογνοὺς ὤν ὠρθώθη, ὡς κἀκεῖνος πρόδοσιν. βούλει σοι δείξω καὶ πάλιν ὁλόκληρον τοῦτο ποιήσαντα; ἡ τῶν Νινευϊτῶν πόλις ὄντως ἐσώθη πᾶσα· καίτοι γε ἡ ἀπόφασις εἰς ἀπώλειαν αὐτοὺς ἀπέδειξεν. οὐ γὰρ εἶπεν, ὅτι ἐὰν μετανοήσωσι, σωθήσονται, ἀλλ' ἁπλῶς, Ἔτι τρεῖς ἡμέραι, καὶ Νινευὴ καταστραφήσεται. ἀλλ' ὅμως ἀπειλοῦντος τοῦ Θεοῦ, καὶ τοῦ προφήτου βοῶντος, καὶ τῆς ἀποφάσεως οὐκ ἐχούσης μέλλησιν οὐδὲ διορισμὸν, οὐκ ἀπέτυχον, οὐδὲ τοὺς χρησταὶ προεῖδωκεν ἐλπίδας. Διὰ γὰρ τοῦτο ὁ προεῖδηκε διορισμὸν, οὐδὲ εἶπεν, ἐὰν μετανοήσωσι, σωθήσονται, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὅταν ἀκούσωμεν ἀποφάσεως τοῦ Θεοῦ φερούσης χωρεῖς διορισμοῦ, μηδὲ ὄντως ἀπογνῶμεν, εἰς ἐκεῖνο ὁ ἐπανόρθωμα βλέποντες. ἐδὲν γὰρ ὄντως ἰσχυρὸν ὅπλον τῆς Διαβόλου, ὡς ἀπόγνωσις. Διὰ τοῦτο οὖν ὄντως αὖθις ὑφαράμεθα ἁμαρτάνοντες, ὡς ἀπογινώσκοντες. ἄκουσον γοῦν ὅτι τοῦ πεπαρθυκότος, πῶς τῆς ἁμαρτίας μᾶλλον τὸν ἀπόγνωσιν δίδωσιν ὁ Παῦλος. γράφων γὰρ Κορινθίοις, ὄντως ἔλε-

γεν·

Ἐκ τῆς αὐτῆς

Ἐκ τοῦ α. λόγ. τῆς περὶ μετανοίας.

Λευκ. ι. ιη.

Ιωσ. γ. δ.

ἡμῖν· Ὅλως ἀνέχεται ἡ ὑμῶν παρρησία, καὶ τοιαύτη παρρησία, ἥτις οὐδὲ ἐπὶ τοῖς ἔθνεσι τολμᾶται. a. Kop. c. a.
ἀλλ' οὐδὲ ἀκούεται. ὁ γὰρ μείζονι χρησάμενος ἐλευθερίᾳ πρὸς ἀλλοτρίους, τοῦτο ὑμῖν ἔργῳ τετόλμηται. καὶ ὑμεῖς πεφιλοσοφήκατε. καὶ οὐκ ἔστι, καὶ ἀλλαχοῦ πεφίλοσοφται, ἀλλ' ἀφεὶς
Ⓦ ἡμαρτηκότα, τοῖς ὑγιαίνουσι διαλέγεται· καθάπερ Ⓓ ἰατρὸς οὐ ποιοῦσι, ἀφέντες τοὺς κάμνοντας, πρὸς τοὺς τρέχοντας αὐτοῖς πλείονι χρῆσθαι λόγῳ· ἄλλως τε, καὶ οὐδενὶ τῆς ἀκροάσεως αἴτιοι ἦσαν αὐτῷ, μὴ ὀκνήσαντες, μηδὲ ἀπαγορεύσαντες. ἐκκόψωμεν τοίνυν τὸ ἔγκλημα, ἵνα ῥᾳδίαν λάβωμεν τὴν τραύματος ἴασιν. δεινὸν μὲν γὰρ τὸ ἁμαρτάνειν, πολλῷ δὲ χαλεπώτερον, τὸ μὴ μέγα φρονεῖν ὅτι τοῖς ἁμαρτήμασιν. εἰ γὰρ ὅτι δικαιοσύνη τὸ φυσᾶσθαι κέκωσεν δικαιοσύνης ὄζοι, πολλῷ μᾶλλον ὅτι τοῖς ἁμαρτήμασι τὸν συμβαίνει ἐγκαταλιπεῖν οἴεσθαι βλάβοις ἡμᾶς, ἢ τῷ ἁμαρτήματι αὐτῷ μᾶλλον τὸ ἔγκλημά ἐστι. διὰ τοῦτό φησι, Οταν πάντα ποιήσητε, λέγετε, ὅτι ἀχρεῖοι δοῦλοί ἐσμεν. Εἰ δὲ Ⓓ πάντα ποιοῦντες Luk. ιζ. ι.
ὀφείλουσι σωτηρίαν, πολλῷ μᾶλλον Ⓦ ἡμαρτηκότα καὶ θρηνεῖν καὶ σὺν τοῖς ἑαυτοῦ ἀριθμεῖν ἄξιον. ὅπερ οὖν καὶ τότε δηλῶν ἔλεγε· Καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε. τί λέγεις; ἕτερος ἥμαρτε, καὶ ἐγὼ πενθήσω; ναί, φησι. σώματος γὰρ καὶ μόνου δίκαιον, ἀλλ' ἡλίκης ἐσμὲν σωθῆναι ὅτι ἢ τὸ σώματος, καὶ ὁ ποτὲ δίκαια πάσχειν, τὸ καθόλου ὑπὲρ ὁρῶν· καὶ τί τοῦτο συμβήσεται; ἀλλ' ὄψεται τὸ ἀξίωμα τὸ ἑαυτοῦ· ἄτοπα καὶ σὺ ποίησον.
διὰ τοῦτο καὶ Παῦλος ἀδιαλείπτως χαίρειν μὲν παραινῶν, καὶ κλαίειν μὴ κελεύων. Αλλ' ὅπερ Rom. ιβ. ιε.
ἔλεγεν, σκόπει πῶς δέδοικε τὸν ἀπόνωσιν ὁ Παῦλος, ὡς μέγα ὅπλον τὸ διαβάλλειν. εἰ γὰρ Κυρώσατε εἰς αὐτὸν ἀγάπην, ἢ τὴν αἰτίαν προσθήσει· μή πως τῇ σφοδροτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. ἐπὶ τῇ φαρυγγὶ τὸν λύκον φησίν, ὅτι ὁ πρόβατον. φθάσωμεν τοίνυν, προεξαρπάσωμεν, πρὶν ἢ καταπιεῖν ὁ διάβολος τὸ μέρος ἡμῶν. ἐπὶ κλυδωνίῳ γάρ ὅτι ἦν ὁ ναῦς· πρὸ τοῦ ναυαγίου διασῶσαι αὐτὸ σπουδάσωμεν. καθάπερ γὰρ ἰατροὶ ἀγρυπνοῦσι, ἢ κἂν μικρὸν πόνου λάβωσι χορυφούμενον, ἵνα μὴ βρύσῃ τὸ σκάφος, οὕτω καὶ ψυχὴν τὴν ἀθυμίας αὐτὸ πόνου λάβωμεν προσιοῦσαν, ἀποπνίγεται ταχέως, εἰ μή τινα ἔχει Ⓦ χεῖρα ὀρέγοντα· ἐπὶ σωτηρίας ὅτι τοῖς ἁμαρτήμασι λύπη, ὀλέθριος ὅτι τῆς ἀμετρίας ἔοικε. Εἰδὼς τοίνυν ὁ Παῦλος ὅπερ ἐποίησεν ὁ Δαβὶδ ὅτι τὸν Ιούδα, ἔδεισε μή τι καὶ τοῦτο πάθῃ τοῦτον. τί οὖν ἐποίησεν ὅτι τὸν Ιούδα; μετενόησεν ὁ Ιούδας. Ημαρτον γάρ, φησι, παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. ἤκουσε τοῦ Matθ. κζ. δ.
ῥημάτων τούτων ὁ Δαβίδ· ἔγνω τὴν ὅτι ὁ βέλτιον ἀρχόμενον ὁδοῦ, καὶ πρὸς σωτηρίαν βαδίζοντα, καὶ ἐφοβήθη τὸν μεταβολήν. φιλάνθρωπόν, φησιν, ἔχει διαπάντων. ὅτε ἔμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι, ἐδάκρυσεν αὐτὸν, καὶ μυρία πρεσβεύεται· οὐ πολλῷ μᾶλλον μετανοοῦντα δέξεται; ἀδιόρθωτον ὄντα ἐφιλοτιμήσατο καὶ σκάλεσαι· οὐ πολλῷ μᾶλλον διορθωθέντα καὶ τὸν ἁμαρτόντα ὑπεγνωκότα ὑπεραπάσεται; Δαβὶδ γὰρ τὸν μοιχὸν ἐστεφανῶσθαι ἤλπισε. τί οὖν ἐποίησεν; ἐθορύβησεν αὐτὸν, ἐσκέψατο τὴν τῆς ἀθυμίας ὑπερβολὴν, ἐδίωξεν, ἤλασεν, ἕως ὅτι Ⓦ βέλος ἦλθε, καὶ τῆς προύσης ὑπερεξήλατο ζωῆς, καὶ τῆς προθυμίας τῆς τοῦ μετανοοῦντος ἀπεστέρησεν. ὅπερ γάρ, Εἰ ἔζη, καὶ αὐτὸς ἐσώθη ἄν, δῆλον ἐκ τοῦ σταυρωσάντων. Εἰ γὰρ τὸν ὅτι Ⓦ σταυρὸν αὐτὸν ἀναδεδέσθαι ἔφασκε, καὶ τὸ αὐτοῦ τοῦ σταυροῦ ὧν πρεσβεύεται Ⓦ πατέρα καὶ συγχωρεῖν αὐτοῖς ἤτει τὴν τολμήματος· δῆλον ὅτι καὶ Ⓦ προδότην, εἰ νόμῳ τῷ προσήκοντι τὸν μετανοοῦντα ἐπεδείξατο, μὴ πάσης δὲ ἀθυμίας ἐδίξατο. ἀλλ' ἐκεῖνος τὸν ἠθέλησε τὴν φαρμακὸν, τὴν σφοδροτέραν λύπην καταποθείς. τοῦτο τοίνυν ὁ Παῦλος φοβούμενος, ἐπεὶ καὶ τὸν Κορινθίους ἐξαρπάσας τῆς φάρυγγος τοῦ Δαβὶδ Ⓦ ἀνέπεμπον. καὶ τί χρὴ λέγειν τὰ Κορινθίων; Πέπεικε μὲν τὸν τοῦ μωσικοῦ κτησάμενον πρᾶξαι τοῦτο, καὶ δακρύσας ἀπήλειψεν ἅπαντα· ἡ πόρνη δὲ δάκρυσι Ⓦ διαπαντὸς ἔξυμνήσατο Παῦλος ὁμολογῶν τὸ ἁμάρτημα, διδάσκαλος τῆς μετανοούντων ἐγένετο. ταῦτα καὶ ἐμπλάστρους λαβόντες, καὶ τραύματα ἑαυτῶν θεραπεύσωμεν, λέγοντες· Ιασαί μου, Κύριε, καὶ Ιερ. ιζ. ιδ.

Ψαλ. μ. ϛ. Ησ. μγ. κε. ἰαθήσομαι; Ἰάσαι τὴν ψυχήν μου, ὅτι ἥμαρτόν σοι. Ἀποδεξάμενος γάρ ἡμᾶς ὁ ἰατρὸς λέγει· Ἐγώ εἰμι ὁ ἐξαλείφων τὰς ἀνομίας σου, καὶ οὐ μὴ μνησθήσομαί σου. Ἴδε πόσα φάρμακα κατασκευάσασί σοι οἱ ἰατροί· οἷς θέλεις αὐτὸς ἐπιλέξου. ποικίλων σοι βοηθημάτων ἐπιδέδωκε τοῖς τῶν τραυμάτων διαφοραῖς. Εἰ μὴ δυνάσαι νηστεῦσαι, ὡς Νινευῖται, καὶ, ὡς ἡ πόρνη, δάκρυσι τὰς ἁμαρτίας ἀπόπλυνον· εἰ μὴ δυνάσαι ἐλεῆσαι, ἀξιώρρυσόν σε τὰς ἁμαρτίας· ὅτι ὁ ἔλεος τοῦ Θεοῦ καταφυτεύῃ τῷ Δαυΐδ λέγων· Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, κατὰ τὸ μέγα ἔλεός σου. οὐ γὰρ ὄζει δῶρα ἐλεημοσύνης, ἵνα τοῖς αὐτὸ ὀπτήσῃ φάρμακον, οὐδὲ ἀσπίλου ἀπὸ βορβόρου ῥυόμενος, ἵνα ὕδατι αὐτὸν ἀποπλύσῃ· ἀλλὰ ἀπὸ δυσλεπτοτάτου ῥύσεως ἐθελούσης ὅτι τὸ τραῦμα, τοῦ ἐλέους τῆς σῆς φιλανθρωπίας διόμβροι· μόνον προσελθὲ αὐτῷ. ὀπτήσει γὰρ τὸ ἔλαιον ὁ φιλάνθρωπος, ὁ εἰπών, Ὅτι ἐὰν ὀπτήσῃ ὁ ἄνομος ἀπὸ τῆς ὁδοῦ αὐτοῦ τῆς πονηρᾶς, οὐ μνησθήσομαι τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ, ὧν ἐποίησεν. ὀπτήσωμεν τοίνυν, ἀδελφοὶ καλέσωμεν, ἀποπλύνωμεν ἀφ' ἡμῶν, δακρύων ῥύπον τὰς ἁμαρτίας, κρούσωμεν τὸ στόμα, τύψωμεν μέτανοιαν, εἰς αἴθουσαν ἐλθωμεν ὧν ἡμάρτομεν· ἵνα καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ Κυρίου ἀκούσωμεν τό, Σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ· ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, νῦν καὶ εἰς τοὺς ἀτελευτήτους αἰῶνας. Ἀμήν.

Ψαλ. ν. α. Ιεζεχ. ιη. κα.

ΠΕΡΙ ΜΙΣΟΥΣ ΚΑΙ ΕΧΘΡΑΣ.

Λογ. κβ.

Ἐπεὶ οὖν ἀπὸ τοῦ πλησίον ἠδικήθημεν, εἰς μνήμην τοῦ Δαυΐδ λάβωμεν νῆστιν, καὶ εἰς νοῦν βουλεύσωμεν, ἵνα ὡς ἔπος ἡ καρδία, τῇ μνήμῃ τοῦ πράγματος καὶ ἀνεξικακήσωμεν τούτου δυνηθῶμεν· ὁ πάλαι γὰρ τοῦ μιαιφόνου Δαυΐδ ἀφαλόντος. Διὰ τί γάρ σου ἐχθρός ἐστιν ὁ ἀδελφός; ὕβρισέ σε; ἀλλ' οὐδὲν ἠδίκησεν· ἀλλὰ χρημάτων ἔστερε τοῦτον ἁρπαγὰς ἐφαρμόσας; μή, ἀδελφέ, μὴ ἀνάβαλλε τὰ τῆς μιαιφόνου Δαυΐδ ἀφαλόντος χρόνια· αἱ γὰρ ἀναβολαὶ μελλήσεις τίκτουσι. καὶ σήμερον ὑπάρξῃ, μᾶλλον ἐρυθριᾷς· καὶ αὔριον προσέλθῃς, μείζων ἡ αἰσχύνη· καὶ τὴν τρίτην, ἐπὶ πλέον αἰσχυνθήσῃ τὴν ἀναβολὴν μισήσας. δότε μοι, ἀδελφέ, μὴ παρθυμίας ταῦτα λέγειν· πεποίηκά με ἀκούσαντα ὅτι ἀπὸ τῆς συνεχοῦς ταύτης διδασκαλίας ἰωύσαμέν τι· ὅτι ἐχθρὸν ἰδὼν ἀπελθόντα βιάτως ἀπέλαβεν ἅμφω τὼ χεῖρε, ἀπεσχύθη, ἀπεπλάκη, καταφίλησεν, ἐδάκρυσε. καὶ γὰρ θηρίον ἐκφυγὸν ἦ, καὶ λίθος, καὶ ὁπωσοῦν, ἀπὸ τῆς τοιαύτης κατασκευῆς φιλοφρονήσεως ἡμερωθήσεται. ἢ σεαυτὸν μὴ ἀπαλλάξεις τῶν ἐγκλημάτων, ἐκφύγοις ἂν τὰς βύσσους ὑπασπασάμενος καρδίας. Καὶ μή μοι λέγε τὸν ὅτι μισεῖν ἐχθρὸν ἔχω, πονηρὸν, διεφθαρμένον, ἀδιόρθωτον, ἃ καταλλάξαι αὐτὸν οὐ δύναμαι. οἷς γὰρ καὶ Ἔπεμψε, οὐκ ἔστι τοῦ Σαοὺλ χείρων· ὃς ἡ ἄπαξ, καὶ δὶς, καὶ πολλάκις ἀφωσιώσεις ἀπὸ τοῦ Δαυΐδ, αὐτὸς μυριάκις ἐπιβουλεύσας, εἶτα αὐτὸ τοῦτον ἐνεργετήσεις, ἔμφυτον τὸν ἑαυτοῦ πονηρίαν ἀφῆκεν. τί γὰρ ἔχεις εἰπεῖν; ὅτι γὰρ ἀπετίμητο, καὶ ὃ" ἀγρεῖς ἠδίκησε, καὶ οἰκίας ὅλας ὑπερέβη, καὶ ἀμπελῶνα ἥρπασε, καὶ ὕβρισε, καὶ ἐπλεονέκτησε, καὶ εἰς πενίαν ἤγαγε; ἀλλ' οὕτω τὸν ψυχὸν ἀφέλετο, ὥστε σῶσαι ἐσπούδασεν. Εἰ δὲ καὶ τὸν ψυχὸν ἐσπούδασεν ἀφελέσθαι, ἀλλ' ἅπαξ ἴσως ἐτόλμησεν, καὶ δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις, ὡς σοί. εἰ δὲ δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις, ἀλλ' οὐ τοσαῦτα ἐνεργετήσεις, οὐδὲ εἰς τὰς χεῖρας τὰς σὰς πολλάκις ἐμπεσοῦσι, καὶ ἀφεθήσεις. εἰ δὲ καὶ τοῦτο, καὶ οὕτω πλεονεκτεῖ πάλιν ὁ Δαυΐδ, ὅτι ἀτελεσιέργητος ὑποστρεφόμενος νόμος, καὶ σοὶ ἀπαντῶσι τοιοῦτον, ὡς αὐτὸν τὸν χρυσοῦν τὸν ὑπὸ τῇ χειρὶ ἔφασαν. Σὺ μὲν πολλάκις ὑπὲρ τοῦ προελθόντος ὀργιζόμενος μνησικακεῖς· ἐκεῖνος δὲ ὑπὲρ τοῦ μηδέποτε διδιακώς,

Ἐκ τῆς ἑρμηνείας εἰς Θεοδ. α. ὑπὲρ ὁμολ. λ.

Ἐκ τῆς γ'. λόγ. τοῦ εἰς Δαυὶδ καὶ Σαούλ.

χὼς, καὶ εἰδὼς ἀκριβῶς ὅτι ἀοίκητος αὐτῷ ἔσται ἡ πόλις, καὶ ἀβίωτος ὁ βίος σώσαντι Θ ἐχθρὸν, οὐκ ἀφίσατο τῆς ἐκείνου κηδεμονίας, ἀλλὰ πάντα ἔπραξε καθ' ἑαυτὸν τὸν πολέμιον τρέφων. Τί δήποτ' ὄντι, εἰπέ μοι, ὅπερ ἐγκαλῶν τῷ ἐχθρῷ οὐ βούλει καταλλαγῆναι; τί γάρ σε τοσοῦτον ἠδίκησε; χρήματά σε ἀφείλετο; ἀλλ' ἐάν σὺ ἐγκρατὴς γένῃ τοῦ ἀργυρίου, τοσοῦτον λήψῃ μισθὸν, ὅσον δὲ εἰ ταῖς τῶν πενήτων ἀσὶ χαρὶν ἐκαπίθηκας. Ὁ γὰρ ὁ πένησι δανείσας, Θ ὁ τῷ πλουσίῳ μὴ ἐπιβουλεύσας μόνον, ἢ καὶ παρασκευάσας δόξαν τοῦ Θεοῦ, τὰ αὐτὰ πεποίηκεν. ὅταν οὖν ἡ ἀνάστασις τῆς διαφορᾶς ἡμᾶς λύσῃ, δῆλον ὅτι Θ ὁ τοιοῦτος ἐκεῖνος. ἀλλ' εἰς ψυχὴν ἐπιβουλῆσαι καὶ φονεῦσαι ἐπιχείρησε; μάρτυρά σοι τὸ πρᾶγμα λογίζεται, διὰ τοῦτο ἐπιβουλεύει καὶ μᾶλλον τοσοῦτον τὸν ἔχθρὸν ἀγαπᾶν σε τοῖς ἐργάταις ἀριθμῆς, καὶ ἀφορμὰς ἐπιλῆψεως ἐκκόπτων αὐτῷ, καὶ τοῦ Θεοῦ ἵλεων ἡγεῖσθαι πρὸς ἑαυτόν. μὴ δὴ τοῦτο ἴδωμεν ὅπως διεκώλυσεν ὁ Θεὸς σφαγῆναι τὸν Δαβὶδ ὑπὸ τοῦ Σαοὺλ διωκόμενον· ἀλλ' ὅτι [διπλοῦν Θ] τὸ πλοῦτον καὶ τὴν ἁπλότητα τοῦ φόνου μάρτυρα εἶδυσατο ἀπὸ τῆς ἐκείνου ἐπιβουλῆς. ὁ γὰρ πρὸς τὸν Θεὸν τὸν πολέμιον σώσας, τὸ ἀνάλογον Θ δὶς καὶ πολλάκις τοῦ δόρυ κατὰ τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς ἀκοντίσαι, καὶ ἡμιθνῆτος κύριος ἀφεῖναι, εἶτα φυσάμενος, καὶ ταῦτα εἰδὼς ὅτι μὴ τοῦ φεύγειν ταύτην πάλιν ἐπιθήσει), δῆλον ὅτι μυριάκις ἐσφάγη τῇ προθέσει· μυριάκις δ' σφαγεὶς πρὸς Θεὸν, πολλοὺς ἔχει μάρτυρας εὐφήμους. Θ ὅπερ ὁ Παῦλος ἔλεγε, τοῦτο καὶ οὗτος ἐλογίζετο, Καὶ καθ' ἡμέραν ἀποθνήσκω πρὸς Θεόν. δυνάμενος γὰρ ἀφεῖναι Θ ἐπιβουλεύοντα, πρὸς Θεὸν Θ οὐκ ἠθέλησεν· ἀλλ' εἵλετο καθ' ἑκάστην ἡμέραν μᾶλλον, ἢ διηνεκῆ ἐργασάμενος σφαγὴν, ἀπὸ τοσούτων ἀπαλλαγῆναι πονηρῶν. Εἰ δὲ Θ μᾶλλον ζωῆς αὐτῆς ἐπιβουλεύοντα, οὔτε ἀμύνασθαι, οὔτε μισεῖν χρὴ, πολλῷ μᾶλλον Θ εἰς ἑτοιμότερον ἄλλο ἀφικνούμενα τῆς ἔξω. βούλει μαθεῖν, ὅτι δυνατὸν, ἂν ἐθέλωμεν, πάντα ἀνθρώπινα πρὸς ἡμᾶς ἀπηρτῶς ἔχοντα καταλλάξαι, καὶ πότερός τις Θ διεφθαρμένος καὶ ἀδιόρθωτος ἦν; τί λέοντος ἀγριώτερον; ἀλλ' ὅμως τοῦτον ἡμερῦσαι δυνήθημεν, καὶ ἡ τέχνη τὴν φύσιν βιάζεται), Θ καὶ τοῦ παντὸς πάντας ἡμερώτερος καὶ ἐπιεικέστερος, ὁ πάντων θηρίων ἀγριώτερος καὶ βασιλικώτερος, καὶ διὰ τῆς ἀγρευθῆς βαδίζει μηδένα φοβούμενος ἡμερότητι. Ἵνα οὖν ἔχωμεν ἀπολογίαν, πᾶσαν συγχωρήσωμεν, θηρία μὲν ἡμερωθῆναι, ἀνθρώπους Θ λέγοντας μὴ δυνατὸν εἶναι καταλλαγῆναι ποτέ, μηδὲ πρὸς ἡμᾶς ἔχειν πάλιν; καίτοι γε τοῦ θηρίου μὲν διὰ φύσιν ὄντος ἄγριον, τοῦ δὲ ἀνθρώπου Θ διὰ φύσιν ὄντος ἥμερον. ὅταν οὖν τῆς φύσεως ἀπαγορεύωμεν, πᾶσαν ἔχωμεν ἀπολογίαν, παραιρεῖσι λέγοντες μὴ δύνασθαι διορθοῦσθαι; Εἰ Θ καὶ ἀνίατα νοσῇ, ὅσῳ σοι μείζων ὁ πόνος, τοσοῦτός σοι καὶ ὁ μισθὸς ἀποκείμενος καὶ θεραπεύοντι Θ τοσοῦτα ἀνίατα. Τί Θ τοσοῦτον ἡμάρτηται τῷ ἐχθρῷ, ὅτι ἀναδύῃ πρὸς τὸν ἐκείνου καταλλαγήν; Εἶπέ σε κακῶς, καὶ μοιχὸν καὶ πόρνον ἐκάλεσε; καὶ τί τοῦτο; Εἰ μὲν ἀληθῆ λέγει, διόρθωσαι· Εἰ Θ ψευδῆ, καταγέλασον· Εἰ ζωώδης σεαυτῷ τὰ εἰρημένα, σωφρόνησον· Εἰ μὴ ζωώδης, καταφρόνησον· μᾶλλον Θ μὴ καταγελάσῃς, μηδὲ καταφρονήσῃς μόνον, ἀλλὰ χάριν καὶ σκίρτα κατὰ Θ τὸ Κυρίου λέγει· Ὅταν γὰρ, φησὶν, ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς, καὶ ἐκβάλωσι τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν, εἶτεκεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ψευδόμενοι, χαίρετε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, καὶ σκιρτήσατε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Εἰ Θ ἀληθεύων εἶπε, σὺ Θ μετ' ἐπιεικείας ἐλέγχης τὰ ῥήματα, καὶ μὴ ἀηδιάσῃς, μηδὲ λοιδορήσῃς, ἀλλὰ σταλάξῃς παρρησίαν, καὶ καταγνοὺς τῶν πεπλημμεληκότων, οὐκ ἐλάττονα τοῦ πρώτου καρπώσῃ μισθόν. πολλάκις γὰρ ἃ οὐκ ἐποίησαν φίλοι ἐπαινοῦντες Θ ἐμίσησαν, ἐποίησαν ἐχθροὶ κακῶς λέγοντες, καὶ ἀληθεύοντα. Ὃ μὲν γὰρ, ὡς εἰκὸς, ἐμίσουν, εἴτε καὶ κολακεύοντες, εἴτε καὶ κακῶς λέγοντες, εἰς μείζονα ὄγκον τοῦ τόπου ἐπῆραν· Ὃ Θ ἀπὸ τῆς ἐχθρᾶς κινούμενοι, καὶ τὰ ἁμαρτήματα ὀνειδίζοντες, εἰς ἀνάγκην ἦλθον διορθώσεως, καὶ γέγονεν ἡμῖν ἡ ἐχθρὰ μεγίστης ὠφελείας αἰτία. μὴ

a 1 Cor. 15. 31.

τοίνυν λέγω μοι, ὅπου σήμερον ἐλάλησε πρὸς ἡμᾶς Κύριος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐν τοῖς ῥήμασι τούτοις· ἡμεῖς τοίνυν ἐσμὲν ἄνθρωποι πονηροί. οὐ γὰρ θέλομεν φιλοσοφεῖν, οὐ μόνον ἐχθρὸς, ἀλλὰ καὶ φίλος ὁ Θεὸς ἡμᾶς δυνήσεται πρὸς ὀργὴν κινῆσαι. καὶ τοῦτο ἀπὸ τῆς πρὸς Δαβὶδ ἰσορίας δῆλον. αὐτὸν γὰρ εἰπόντος, Ἰδοὺ ὁ περιῶν τὴν ἁπλοΐδα σου ἐν τῇ χειρί μου, καὶ τὰ ἄλλα πάντα, ἃ μετὰ ταῦτα ἀπελογήσατο πρὸς Σαοὺλ, σκῶμμα φησι, Ἡ φωνή σου αὕτη, τέκνον Δαβὶδ; ὡς πόση δοκεῖ τῆς τοῦ ἐχθροῦ ῥημάτων ὑπουκοΐας πρὸς πρᾳότητα τὴν ἀληθῆ μετάβασις; ὁ γὰρ μηδὲ ἀπὸ φιλῆς τὸ ὄνομα τοῦ ἐχθροῦ ἀκούσας αὐτοῦ καλέσαι ποτέ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸν μισῶν τὸν προσηγορίαν, καὶ εἰς συγγνώμας αὐτοῦ ἤγαγε, τέκνον αὐτὸν προσειπών, καὶ πρὸς αὐτὸν τὸ φθόγγον διεθερμάνθη τῆς φωνῆς. καὶ καθάπερ πατὴρ χρονίας ἀκούσας φωνῆς παιδὸς ἐπομελθόντος πολὺ, καὶ πρὸς τὸν ὄψιν μόνον, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὴν φωνὴν αὐτοῦ διετέρπετο· οὕτω καὶ ὁ Σαοὺλ, ὅπου τὰ ῥήματα τοῦ Δαβὶδ εἰσελθόντα τὸν ἔνδον ἔζεσεν, ἐπῆρε λοιπὸν τὴν ἄγνοιαν, καὶ πᾶσα ἀπεθέμενος, πᾶσα ἐδάκρυσε. ἐκλυθεὶς γὰρ θυμοῦ, διὰ θυμοῦ ἐδάκρυσε καὶ συμπάθειαν. τί τοῦ Δαβὶδ μακαριώτερον τι καὶ ὑψηλότερον, ὅτι τοῦτον αὐθρωποι πατέρα ἐπῄνουν, καὶ τοῦτον λύκον προσέβαλον, καὶ τὴν μὲν τῆς ὀργῆς δρόσον πολλῆς ἐξέπλησε, καὶ τὰ κύματα εἰς γαλήνιον μετέβαλε, καὶ τὸν φλεγμονὴν τὸν θυμοῦ κατέσβεσεν ἄπαξ; Μὴ τοίνυν τοίνυν μένει ἐν ἡμῖν θυμὸς, ἀγαπητοὶ, ὅπως μηδὲ πάθωμεν παρὰ τῶν ἐχθρῶν κακόν, ἀλλ' ὅπως μηδὲ αὐτὸν ἡμᾶς ἐργασώμεθα δίκην καὶ ὀργὴν πικρόν κακόν, καὶ μυρία πάσχομεν δεινά. ὥσπερ οὖν ὁ Δαβὶδ φυλαξάμενος, ἑλεώμενος, μᾶλλον τὸν ψυχὴν αὐτοῦ ὑπερβαλλόμενος ἐπαθέ τι δεινόν· ἀλλὰ καὶ πολεμίων λαμπρότερος ἐγένετο καὶ σεμνότερος, καὶ πολλῷ ἐπιεικέστερος ἅπασι, οὐκ ἀνθρώποις μόνοις, ἀλλὰ καὶ αὐτῷ τῷ Θεῷ. τί γὰρ ἠδικήθη ὁ ἅγιος ἔνδον τότε, τοσαῦτα παθὼν παρὰ τοῦ Σαοὺλ; καὶ μᾶλλον τῆς σήμερον ἡμέρας ἀδίκει, καὶ λαμπρὸς μᾶλλον ἐγένετο; καὶ τὰ ἀπόῤῥητα αὐτοῦ ἀγαθὰ μᾶλλον, καὶ ἡ τῶν οὐρανῶν βασιλεία; τί δ' ὠφέλησεν ὁ Ἰσραὴλ πρὸς ἔνδον καὶ ἄδικος, τοσαῦτα ὑπομείνας κακά; καὶ τῆς βασιλείας ἐξέπεσε, καὶ ἐλεφὼν ἐγένετο θανάτου μᾶλλον τοῦ παιδὸς, καὶ πάντα πόνων κατηνέχθη; καὶ ὁ μὲν χαλεπώτερον, ἵνα ἀθανάτως ἐκδίκηται νῦν τιμωρίας; ὅταν οὖν ὁ ἐχθρὸς ἴδῃς σου, καὶ εἰς τοῦτο λάβῃς, μὴ τοῦτο λέγε, ὅτι πάντα ἔπαθον, ἵνα καὶ τοῦτο ἔπαθε, καὶ θυμοῦ ἄξια τούτων ἀνάψῃς, καὶ τὸν φλεγμονὴν εἰς ὄγκον ἐπῆρε μείζονα· ἀλλ' ὅσα μὲν ἔπαθες λυπηρὰ, πάντα ὑπολογίσαι· εἰ δὲ καὶ αἰσχυνάδης, τῷ Δαβὶδ ταῦτα λέγε· σύλλεξον, εἴ τί σοι χρηστὸν εἶπε πώποτε καὶ ἐποίησε, καὶ τὰ χαίρω κατάλυσις τὸν ἐχθρὸν. καὶ ἐγκαλῇ καὶ Δαβὶδ ἐπαθεῖν μέλλῃς, προσέτι δὲ πάθος ἐκδικῶν, καὶ θυμοῦ σβέσας, ὕστερος ἔλεγχε καὶ βυθίους ἀπαίτει, καὶ δυνήσῃ προθυμίαν ῥᾳδίως. θυμοῦμαι γὰρ ὅτε εἶπεν, ὅτι ἀκούσαί τί ποτε δυνησόμεθα ὑγιές· ἀπόντας ἢ πάθος, ὅτε αὐτοῖ ῥῆμά ποτε ἐξοίσομεν τραχύ, ὅτε ἑτέρων λεγόντων ὅτως ἀκουσόμεθα. οὐ γὰρ ὅτως ἡ τῶν λεγομένων φύσις, ὡς ἡ τοῦ ἐχθροῦ προλήψις ἡμᾶς ἀγελεῖν εἴωθε. καθάπερ γὰρ νυκτὸς πρόσωπος, οὐδὲ πρόσωπα πολλάκις ὑπογινώσκομεν φίλων, ἡμέρας ἢ γνωρίζομεν καὶ πόῤῥωθεν αὐτοὺς ὁρῶντες γνωρίζομεν· ὅπου καὶ ὑπὸ τῆς ἐχθροῦ συμβαίνειν εἴωθε. ἕως μὲν αὐτοὶ ὦμεν ἀπόντες πρὸς ἀλλήλους ἐχόντες, καὶ φωνῆς ἑτέρους ἀκούομεν, καὶ ὄψεως μὴ διεφθαρμένης βλέπομεν γνώμης· ἐπειδὰν ἢ ἀποθώμεθα τὸν ὀργὴν, ἢ πρὸς τοῦτο πολεμία καὶ ἐχθρὰ φωνὴ, πρόσωπα καὶ ἡδίστη, καὶ ἡ πολεμία ὄψις· καὶ ἀπλῶς, πρόσληψις καὶ ὑπόχρεως φαίνεται. ὅταν σε ἡ ὀργὴ ἴδῃ τὸν ἐχθρὸν ἁμάρτημα, ὃ σαυτῷ συνοίδας, σὺ ἀκούσας ἐκεῖνον ἐν μὴ ὑβρίσῃς, σπουδάζῃς ἢ πικρὸν, καὶ τὸν Θεὸν πρόκαλέσῃ, βύθιον ἀπέθετο τὸ ἁμάρτημα ἅπαξ. καὶ ἵνα μὴ νομίσῃς ἡμᾶς ἁπλῶς σε ψυχαγωγεῖν, ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν τὸν μάρτυρας πρόσεξόμεν. Φαρισαῖος τις ἐν καὶ τελώνης, ὁ μὲν εἰς ἐφάπτειν καὶ ἐλπίδας κακὰς, ὁ δὲ δικαιοσύνης ὑπομιμνήσκων· καὶ ἀνῆλθον ἀμφότεροι εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι. εἶτα ἐκεῖνος φησὶν ἔλεγεν,

ὁ Θεὸς,

Ex τῶ αὐτῶ.

a Bas. κδ. 1.

Ὁ Θεός, βλέπεις τῶ σοι, ὅτι οὐκ εἰμί, ὡς ⟨Θ⟩ πολλοὶ τ̄ ἀνθρώπων, ἁρπαγὰς, πλεονέκται, ἢ ἁ-
ὡς οὗτ̄ ὁ τελώνης· ὁ γ̄ τελώνης πόρρωθεν ἑστὼς, οὐκ ἀνθίστησιν, οὐκ αὐτελοιδόρησεν, οὐκ
εἶπέ τι τῶν ψυχρῶν ῥημάτων, ἃ καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀλλήλοις πλησίοντες λέγομεν· ἀλλὰ
πυρὶ φιλάξας, ἢ παλάξας ὃ ζῆλος, τοῦτο μόνον εἶπεν· Ὁ Θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτω-
λῷ· ἢ κατῆλθε δεδικαιωμένος. Εἶδες ταπείνωσιν κατεδίξατο ὄνειδος, ἢ ἀπενίψατο ὄνειδος· ἐ-
πίηγω τὰ ἁμαρτήματα, ἢ ἀπέθετο τὰ ἁμαρτήματα, καὶ ἡ κατηγορία τῆς ἁμαρτίας γέγο-
νεν αἵρεσις τῆς ἁμαρτίας· ἢ ὁ ἐχθρὸς ἄκων εὐεργέτης καθίσταται. ἆρα τί τούτου χρήσιμ̄ δύ-
μαχαιρώτερον, τί γ̄ βέλους ὀξύτερον πρὸς ἁμαρτημάτων ἀπαλλαγήν; πόσα γὰρ ἔδει καμεῖν τ̄
τελώνην, πηγὴν δάκρυα, ἀγρυπνούντα, χαμευνοῦντα, τὰ ὄντα τοῖς δεομένοις παρέχοντα, ἐκ πολ-
λοῦ ἢ σάκκου καὶ σποδιᾶς ὁ πολλῷ δ̄ χρόνῳ, ὥστε διαπαθῆσαι τὰ ἁμαρτήματα ἀποβάλεσθαι
ἁγνίαν; ἢ νῦν δεῖται τούτων ποιήσας, ἀλλ' ῥήματος πᾶσαν ἀπέθετο τὴν κακίαν ⟨Θ⟩ τὰ ὀ-
νείδη, ἢ αἰσχροκέρδειαν τῆς δόξαντος αὐτὸν ὑβρίζειν, χωρὶς ἱδρώτων ἢ πόνων ἢ χρόνου μακροῦ,
σέφασιν αὐτῷ δικαιοσύνης ἐκόμισαν. Διὰ τοῦτο ἢ ὑπερβάλλεσθαι τῶν ἐχθρῶν προσέ- Ex τ̄ λόγ. τ̄
χειν ὁ Θεός, ὡς μὴ μόνον ἀφιέναι αὐτοῖς τὰ ὀφειλήματα, ἀλλὰ ἢ εἰς δεῖν προτρέπειν τ̄ φί- προς δομέ-
λων αὐτῶν ἀριθμῷ. ἐὰν γ̄ ἀδικῆς μὲ μηδέν, ἀπεστράφη γ̄, ἢ οὐχ ἁδίως ὁρᾷς, ⟨Θ⟩ ὃ πεῖσμα νους μιμά-
ἔχεις σπαράττοι σοῦ τῇ ψυχῇ, ὅπως τὴν ἐντολὴν ἐποίησας, ἵνα προστάξειν ὁ Χριστός. πῶς ζοντα.
οὖν αὐτοῖς ἵλεων γένεσθαι ⟨Θ⟩ Θεὸν παρακαλεῖς, τοῖς εἰς σὲ πεπλημμεληκόσιν ὅπως γενο-
νοῖς ἵλεως αὐτός; Εἰ γ̄ βούλει γνῶναι, ὅτι καὶ ἡμεῖς παρακαλέσωμεν ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν Ex τ̄ αὐθη-
ἡμῶν ⟨Θ⟩ ἠδικηκότων, ὁ Θεὸς οὐκ ἀφίησιν, ἐὰν μέλλωσι γνήσιοι χίλιοις ἀφ' ἑκάστης ἡμέρας ἀ- μερ.
δικίαις, ἰσοτίμους ὑμῖν ἑρῶ παλαιόν. κατελάλησε ποτὲ τῆς Μωϋσέως ἡ Μαριάμ. τί
οὖν ὁ Θεός; λέπρα ἐπάφηκεν αὐτῇ γ̄ ἀκάθαρτον ἐποίησε, καίτοιγε τἄλλα ὄσαι ὀπτικὴ
τι ἢ σώφρονα. Εἶτα τῷ Μωϋσέως αὐτῷ τῷ ὑβρισμένῳ παρακαλοῦντος, ἰκετεύοντος ἀφεῖ-
ναι τὴν ὀργὴν, οὐκ ἐνέχεται ὁ Θεός· ἀλλὰ τί ἔφη; Εἰ πατὴρ ἐμοῦ ἦν, ἢ ἐξ ὅλης αὐ-
τὴν ἐποίησεν, οὐκ ἂν ἐώρκει τὴν ὀπτιμησιν; σὲ μὲν οὖν ἀποδέχομαι τῆς ⟨Θ⟩ ἀστοργίας ἢ τῆς
ἀνεξικακίας, ἐμοὶ γ̄ δὲ οὐδέπω αὐτὴν ἀφίημι δι' ἧς τῆς κολάσεως. ἀναμνήσθητι τοίνυν τ̄ φο-
βερᾶς κρίσεως, καὶ ἐν ἅπασι γυμνὰ ⟨Θ⟩ τετραχηλισμένα· ἐνθύμησον ὅτι τὰ κρυπτόμενα νῦν,
σκαλύπτοι γ̄ τότε. ἀν' ἑτοίμου ἀφῆς δ̄ πλησίον τὰ ἁμαρτήματα, ἅπερ ἀποκαλύπτεσθαι
μέλλει τότε, ταῦτα σὺ ταῦθα ἀφανίζεται πρώτα, ἢ ἀπαλλαγὴν μικρὸν ὀπτισούμενος ὢν ἐ- Ex τῆς ἑρμίνω.
πλημμέλησας. ὥστε μείζονα λαμβάνεις, ἢ δίδωσι. Καὶ γὰρ πολλάκις ἡμάρτηκα μὴν τοῦ χρ̄ Ματθ.
τοιαῦτα, ἃ μηδεὶς ἕτερος εἶδεν. Εἶτα ἐνθυμοῦντες ὅτι κ̄ τῷ ἡμέρᾳ ἐκείνῳ προσ̄ τῶν ὀ- ἐυαγγ.
φθαλμῶν ἅπαντα κείσεται ἡμῶν τὰ ἁμαρτήματα ⟨Θ⟩ τοῦ κριτοῦ τῆς οἰκουμένης θαττον, ἢ τῆς
κολάσεως χάριν ἀλγήσωμεν πνιγόμενοι ἢ ἀγχόμενοι δ̄ σπουδῇ; ἀλλὰ τῷ ⟨Θ⟩ σαύτῳ σε αἰχμάλωτον, καὶ ⟨Θ⟩ σαυτὸν ἁμαρτήματα ὄντι ἀποφήναθαι λέγ̄ τῆς εἰς τ̄ πλησίον συγχωρήσεως. καὶ, εἰ βούλεσθε, ἀκούσατε ⟨Θ⟩ αὐτῆς τῆς ἐντολῆς τῷ δυνάμει· ἐὰν ζ̄ ἢ
Μωϋσῆς ἢ Σαμουήλ, φησὶν, οὐκ ἔστιν ἡ ψυχή μου πρὸς αὐτούς. ἀλλ' ὅμως, ὃς οὐκ ἠδυνάτο
Μωϋσῆς ἢ Σαμουὴλ ἐξαρπάσαι τῆς ὀργῆς τοῦ Θεοῦ, αὐτὴ δύναται ἐξαρπάσαι ἡ ἐντολή·
λέγ̄ τοῦτο σκέψαι, οἷς ταῦτα εἶπε, ⟨Θ⟩ συνεχῶς προσελθὲ λέγων· Κακίαν ἔκτισε δ̄ ἀδελφῷ Zαχ. ζ. ι.
αὐτοῦ μὴ μνησικακήσῃ σε ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ἢ τ̄ κακίαν τῶν πλησίον ὑμῶν μὴ λογιζέσθω.
Εἰ γ̄ σὸν ἐχθρὸς ἀγαπᾷ καλὸν ὄντα, ὅταν ἢ σὸν φιλῶν τὰ μισῶμεν, ποίαν πίστιν δίκην; Ex τῆς ἑρμίνω.
Εἰ ὁ τ̄ φιλοῦντα ἀγαπῶν, οὐδὲν πλέον ἔχῃ τ̄ τελωνῶν, ὁ τ̄ σὸν ἀδικοῦντα μισῶν, ποῦ ζήσε- τῶν χ̄ Ioan.
ται; πῶς γ̄ φανεύξε γ̄ κέρδος τ̄ ἐθνικῶν χαίρων ἡμόλυνος; Εἰ ὁ μὴ φιλῶν τ̄ ἀδελφὸν, καὶ ἐυαγγ. Ex τῆς ἑρμίνω.
χρήματα δέχεσθαι ὠνοῦσι, καὶ τὸ μαρτύριον δέχεσθαι μέλλει, οὐδὲν αὐτῷ πλέον· ὁ δὲ πολεμῶν δ̄ μηδὲν τῶν χ̄ Ματθ.
ἠδικηκότι, σκέψασθε πόσης αὖ εὐημερίας ἄξιος ἐστὶ τοῖς τὰ εἰς αὐτὸν μὴ συγχωρεῖσθαι ἁμαρ- ἐυαγ.
τήματα ὐκ ἀφίησιν ὁ Θεὸς, τοῖς σὸν σὸν ἠδικηκόσι ἀδικεῖν ὑπερβάλλεσθαι ποιῶν ἄφεσιν δώ- Ex τ̄ ἑρμίνω. τῆς πρὸς Ρωμ. ὁπτ.

σει; τί τοίνυν μαχόμεθα πρὸς ἀλλήλους ἐνίοτε; τί πολεμοῦμεν ἀλλήλοις, προσφιλονεικοῦντες τοῖς μισοῦντας φιλεῖν; Τί λέγεις, ὦ δέσποτα; ἐξῆρεν ἔγχος, ἐκ οὐ κατ' αἰχμὴν; ἢ γὰρ ἀρκεῖ ἡμῖν ὁ ἀγαθὸς Θεὸς, ὅτι ἡ ὁμοψυχοῦσα ὑπεραπωλόμεθα; Εἰ δὲ μὴ τοῦτο ἐκέλευσεν ἡμῖν πολεμεῖν, Εἰ δὲ μηδὲ ἐκέλευσε ἀγαθὸς εἶναι. οὐκ οἶδα πόσην ἡδονὴν μὴ τοῖς καταλλαγαῖς; τί γὰρ εἰ καὶ τὸ ἔγχος οὐ σφόδρα φαίνεται; εἰ ἢ λέγεις ὅτι φλεγμαίνεις τῆς ὕβρεως μεμνημένος, ἀναμνήσθητι εἰ γέγονάσι καλὸν ἀντὶ τοῦ λελυπηκότος, καὶ ὅσα ἐτέρως σὺ διέθηκας κακῶς, καὶ ταχέως καταλύσεις τὸν ἔχθρον. σὺν γὰρ τοσούτοις κακοῖς ἔπαθες, ὅσοι σαυτὸν ἐργάσῃ μυρίοις κακοῖς κακόν. πῶς γὰρ ὑπερβάλῃ συγγνώμης, ἧς ἑτέρως οὐ μεταδίδως; Ἑλλήνων παῖδες σοφὸν μέγα προσδοκῶντες, πολλάκις ὑπὲρ αἰσχρακίας ἐφιλοσόφησαν· καὶ σὺ γὰρ ὦ τὸν ψυχρὸν ὁ Χριστὸς ἔδεσε, καὶ σοφὸν σφαγῆναι προήκατο ἐχθρὸν ὄντος, καὶ ὑπὲρ τοιαύτης ἐλπίσι μέλλων ἀποδημεῖν, ἀναδύῃ, καὶ ἐκεῖσε πρὸς ὃ καταλύσαι τὸν ἔχθραν; καὶ ὅπερ ὁ χριστὸς ποιεῖ, τοῦτο οὐκ ἀνέχῃ πρὸς τοῦ χριστὸν ποιῆσαι διὰ τὸν Θεοῦ νόμον· ἀλλ' ἀμαθὲ μᾶλλον ἢ ὑπὲρ μαθοῦ βούλει σκεδαθῆναι ὁ πάθος; σὺν γὰρ ἀπὸ τοῦ χριστοῦ μάθητα τοῦτο, ἔστι σοί τι πλέον, ἀλλὰ καὶ πολλὴ ἡ κόλασις, ὅτι ὅπερ ὁ χριστὸς εἰργάσατο, τοῦτο ὁ τοῦ Θεοῦ νόμος οὐκ ἔπεισέ σε ποιῆσαι. διὰ γὰρ τοῦτο μάλιστά σοι μαθὸν ἄφατον πορίζει, ἵνα φθάσῃς ἐκείνου ὡς ἐκ δικαληθὴς καταλλαγῆς, οὐκ ἐπὶ τῆς τοῦ Θεοῦ προσταγῆς γένηται ἡ φιλία, ἀλλὰ τῆς ἐκείνου ταπεινώσεως· διὰ δὲ αἰσθόμενος ἀναχωρεῖς, ἐκείνου καὶ βεβαίως λαμβάνοντος. Ληστὴς κοινωνοῦντες τίσιν, οὐκέτι εἰσὶ λησταὶ πρὸς ἃς δὲ κοινωνήσωσιν, ἀλλὰ μεταβάλλει τοῦ τόπου ἡ τράπεζα, καὶ σὺν τῷ θείων ἀγαθοτέρους, προβάτων ἡμερωτέρους ποιεῖ· ἡμεῖς δὲ τοιαύτης τραπέζης μετέχοντες, τοιαύτης κοινωνοῦντες ἕξεως, ἐκλοιδόμεθα κατ' ἀλλήλων; καὶ πῶς οὐκ αἰσθήμεθα τῶν θείων χάριτος; διὰ τοι τοῦτο ἡμᾶς μὲν ἀθετήσεσι, ὁ δὲ πάντων ἡμῶν πολέμιος ἰσχυρότερος καθ' ἑκάστην τὴν ἡμέραν· οὐ γὰρ μετ' ἀλλήλων κατ' ἐκείνου φερόμεθα· ἀλλὰ μετ' ἐκείνου κατ' ἀλλήλων ἰσχόμεθα, καὶ αὐτῷ στρατηγῷ πρὸς τοιαύτας ἀναλαβόντες κεχρήμεθα· οὐ τὸν στρατηλάτην ἐκφύγομεν χάριτι τοῦ Χριστοῦ· ᾧ πρέπει δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Ἐκ τῆς ἑρμηνείας τοῦ κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

Ἐκ † ἑρμηνείας † εἰς Ρσ. μ. ὕμν.

Λογ. κγ. ΠΕΡΙ ΝΗΣΤΕΙΑΣ ΚΑΙ ΣΩΦΡΟΣΥΝΗΣ.

Ἐκ τοῦ λόγ. τοῦ εἰς † προφήτ. Ἰωνᾶν καὶ Δαν. καὶ τοὺ γ. παίδας.

Βούλει μαθεῖν ὅσος κόσμος ἀνθρώποις ἡ νηστεία; ὅση ἀσφάλεια καὶ φυλακή; συνόησόν μοι τὸ μακάριον ἦθος τῶν μεταζύντων. οὗτοι γὰρ τοῦ ἐν μέσῳ δορυφόροις φυγόντες, καὶ πρὸς τοὺς χρυφὰς τῶν ὀρέων ἀναδραμόντες, καὶ τοὺς καλύβας ἐν τῇ τῆς ἐρημίας ἡσυχίᾳ, καθάπερ ἐν βυθίοις τισὶ λιμέσι, πηξάμενοι, τοῦτον συνέμποδον καὶ συγκοπωνὸν τοῦ βίου πάντος ἔλαβον. διὰ τοῦτο ἀγγέλους ἀνθρώπων ἐκ ἀνθρώπους ἐποίησεν· οὐκ ἐκείνους ἢ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν ταῖς πόλεσιν ὅσους ἂν εὕρῃ προσιεμένους αὐτὸν, πρὸς ὃ αὖθις τῆς φιλοσοφίας ὕψος ἀναβαίνει. ἐκείνη καὶ νεῦν ἡμᾶς πρὸς τὸ παρεῖδον σωτήριον οἶδεν· ἐκείνη καὶ σὺν πρὸς τοῦτο ῥᾳθυμοτέρους, σπάνιον πρὸς τοὺς μετρίους ἐπιδημήσαι χάριτος. Εἰ δὲ προσδοκωμένη μόνον τοσαύτην ὑμῖν ἐπεποίησε τὴν ἀπουσίαν, φάνησται δὲ παρουσία πόσην ὑμῖν ἐργάσεται τὴν εὐλάβειαν; Εἰ τούτης ἤκουσε τῆς φωνῆς ὁ Ἀδάμ, οὐκ ἂν ἤκουσε τῆς δευτέρας τῆς λεγούσης, Γῆ εἶ, καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ. ἀλλ' ὅτε τούτης ἤκουσε, διὰ τοῦτο θανάτου ἡ ἀθυμία ἡ φερομένη καὶ ζωὴν θανάτου πάντος χαλεπωτέρα. καὶ ὥσπερ ὑγειαθεῖσα θανάτου ἐπήγαγε τῷ ὑγείσαντι, οὕτω πάλιν πνιγθεῖσα, θανάτου ἀνέκλεσεν. τὸν γὰρ τῆς Νινευΐτων πόλιν τὸν μεγάλων καὶ θαυμασίων

θαυμαστέον ὅτι μόνου κεφαλίου, οὐδὲ ἀπὸ ὅλου τοῦ καρδιακοῦ κλίναντες, καὶ μέλλουσαν τὴν ἀνώνυμον φερωνύμως διήκειν πλευράν, καθάπερ τις αὐτῶν ὑπισχνεῖτο δύναμις, ἐξ αὐτῶν ἥρπασεν τῆς τῶν δημιουργικῶν χειρῶν, καὶ πρὸς τὴν ζωὴν ἐπεμήχανήσω. Ἰδωμεν τοίνυν πῶς σώσης θυσαι ⓐ Νινευίτας, καὶ πῶς τῆς ὀργῆς ἀπηλλάγησαν ἐκείνης. Οἱ 9 αὐθέντται, καὶ τὰ κτήνη, καὶ τὰ πρόβατα, ⓔ ⓜ βόες μὴ γεμέσθωσαν, φησί. τί λέγεις, ὦ πῖπι μοι; καὶ τὰ ἄλογα νηστεύει, καὶ ἵπποι καὶ ἡμίονοι σάκκῳ περιβάλλονται); ναί, φησι· καθάπερ γὰρ ὑπὸ πανδημεὶ τελευτήσαντος, οὐκ οἰκείας μόνον, οὐδὲ ἀναγκαίδας, ἀλλὰ ⓔ ἵππους ⓐ προσάκοντας σάκκῳ περιβαλόντες, ἀκολουθοῦσι· ὅτι ὃ μνῆμα καλύπτουσι, ὃ μίσθος τῆς συμφορᾶς ὑπεδικνύμενοι, καὶ πρὸς ἔλεον ἀπάντων ὑπεκινοῦντο· οὕτω δὴ καὶ τῆς πόλεως ἐκείνης ἀπόλλυσθαι μελλούσης, καὶ τὰ ἄλογα φύσει σάκκῳ περιβάλλει, καὶ ζυγῷ νηστείας. Οὐκ ἔστι 10 τὰ ἄλογα λόγῳ μαθεῖν, φησί, τὸν Θεὸν τοῦ ὀργιλοῦ· μαθητεύσασι δὲ τὸν λιμόν. ⓔ γὰρ τὰ μέλλοντα κοινωνεῖ τῆς κολάσεως, κοινωνείτω καὶ τῆς νηστείας. "Εἰ δέ τινες τῶν ἐσθιόντα στενόντων ὑπὸ ἀσθενείας σωματικῆς κωλυόμενοι," ἤ δυσὶ) ἄσιτοι διαμένουσι, τούτοις παραιτοῦμαι, καὶ τοῦ ἀσθενεῖν τοῦ σωματικοῦ παραμυθεῖσθαι, ⓔ τῆς διδασκαλίας ταύτης τῆς 15 πνευματικῆς μὴ ἀποστερεῖ ἑαυτόν, ἀλλὰ ταύτῃ μᾶλλον πλείονα τοῦ ἀσυδλοῦ ὑπιδικνύσθαι. Διὰ γὰρ τοῦτο τοῦ ἀσπιλοῦ τῆς βρωμάτων κοινωνίας γίνεσθαι ὁ Θεὸς, ἵνα χαμαὶ ῥίπτοντες τὰ σκιρτήματα τῆς ὄρεξις, θείλιον αὐτοῦ ἀπεργαζώμεθα πρὸς τὸν τῆς ἐντολῆς ἐκπλήρωσιν. Εἰ δὲ μέλλοιμεν μηδὲ τοῦ ἀπὸ τῆς νηστείας βοηθεῖσθαι ἑαυτοῖς πρόσκαιρον διὰ τοῦ σώματος ἀσθένειαν, ⓔ πλείονα τοῦ ῥᾳδυμεῖν ὑπιδείκνυσθαι, τὰ μέγιστα ζημιούμεθα. 20 Εἰ γὰρ μὴ νηστείας ἡ τῆς καταρθωμένης ἔλλειψις σὲ τὴν ἡμᾶς ὀπίσω· πολλῷ μᾶλλον, εἰ μηδὲ τῷ φαρμάκῳ τῆς νηστείας χρήσασθαι δυνάμεθα, πλείονα τοῦ ῥᾳδυμεῖν ὑπιδιξόμεθα πρὸς τὸν τῆς ἐντολῆς ἐκπλήρωσιν. Εἰ γὰρ ⓐ τῶν βιωτικῶν μεταχείρισις πρόσκαιρος, οὐκ ἄν ποτε αἰσχυνθείημεν ὑπιτιθέμενοι ἄλφασθαι, μὴ πρότερον ὃ ἐκ τῆς κέρδος πρόσκαιρον ἀποστησάμενοι· πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς δίκαιον τοῦτο ποιεῖν, καὶ μὴ ἀπλῶς τοῦ ἐδωδιμάδας τῆς νηστείας προσαγορεύειν, ἀλλὰ διαφανεῖς εἶναι τοῦ ἑαυτῶν συνειδότος, καὶ ⓜ λογισμοὺς βασανίζειν καὶ σκοπεῖν, τί μοὶ τὸ τούτου τῆς ἐδωδιμάδος κατόρθωμα, τί δὲ τῆς ἑτέρας, καὶ τίνα προσθήκην ἐδοξάσθημεν ἐκ τοῦ ὑπουδοῦσαι, καὶ ποῖον τῶν ἐν ἡμῖν παθῶν διορθώσαμεν. Εἰ γὰρ μὴ μέλλοιμεν οὕτω τὰ καθ' ἑαυτοὺς οἰκονομεῖν, καὶ τοσαύτην ὑπιμελείαν ποιεῖσθαι τῆς ἑαυτῶν ψυχῆς, οὐδὲν ἡμῖν ὄφελος ἔσται τῆς νηστείας ⓔ τῆς ἀσιτίας, ἧς ὑπομνήσομεν. Εἰ τοίνυν δὲ Ἐκ τῆς αὐτῆς. ἀδυνάτου σωματικὴν ἡ δυνάσαι ἄσιτος προσκαρτερεῖν τοῦ ἡμέραν, οὐδὲν ἐκ τούτου σε ἐγκαλέσαι δυνήσεται. διασώσομεν γὰρ ἐγκρατῆ ἡμέραν καὶ φιλάνθρωπον, καὶ οὐδὲν τῶν ὑπὸ δυνάμιν πρὸς ἡμᾶς ὑπιζητήσαντα. Οὐδὲ γὰρ τοῦ ἀσπιλοῦ τῶν βρωμάτων καὶ τοῦ νηστείας ἀπλῶς ἀπαιτεῖ πρὸς ἡμᾶς γίνεσθαι, οὐδὲ διὰ τοῦτο, ἵνα ἄσιτοι διὰ παντὸς μένοι, ἀλλ' ἵνα ἀφιστῶντες ἑαυτοὺς ἀπὸ τῶν βιωτικῶν πραγμάτων, πᾶσαν τοῦ σχολὴν σὺν τοῖς πνευματικοῖς ἀνδράσιν ἀγωμεν. ὡς ⓔ εἰ μὴ φύσης διαφοίας ⓜ ἑαυτῶν βίον ἐγκρατοῦμεν, καὶ ταῦτα πρὸς πνευματικὰ πᾶσαν τοῦ ἀσυδλοῦ ἐπιδικνύμενα, καὶ τῇ "ψευδῇ ὕστερον προσιέμεθα, ὡς τοῦ χρείαν μόνον πλησθῆναι, καὶ σὲ παῖς ἀγαθοῖς προσάξεσιν ἅπαντα ⓜ βίον καταμηνύσῃ, οὐδὲ χρεία ἐν ἡμῖν τῆς βουλήσεως τῆς ἀπὸ τῆς νηστείας. Ἀλλ' ὅπῃ ῥᾳδυμεῖ ὅστις ἡ φύσις ἡ ἀνθρωπίνη, καὶ τῇ ψευδῇ καὶ τῇ αἰσθήσει μᾶλλον ἑαυτὴ ὑπιδίδωσι, δῆλόν ἐστι, καθάπερ πατὴρ φιλόστοργος, τὴν ἀπὸ τῆς νηστείας ἡμῖν ἰατρείαν ἐπινοήσει ὁ φιλάνθρωπος δεσπότης, ἵνα καὶ τὰ τῆς ψευδοῦς ἡμῖν σκηνώσῃ), καὶ τὸν σὺν τοῖς βιωτικοῖς φερωνύμως μετὰ γάνωμεν ὅτι τὸν τῶν πνευματικῶν ἐργασίαν. Ἀλλ' εἰσὶ Ἐκ τῆς λόγ. τοῦ εἰς τὸν πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ καθάπερ θηλείᾳ τῇ νηστείᾳ πυκτεύειν μέλλοντες, ὕστερ τῇ γαστριμαργίᾳ καθοπλίζοι), καὶ ἀγωνιῶντες ἑαυτοὺς καὶ σκυθρωπάσαντες, μὴ πολλῆς τὸν πρὸς φειδοῦς ὑποδέχου) τὸν γαλακτοῦ καὶ ἡμέρου τὸν νηστείας ἔμμα. καὶ εἰ ἐρωτήσω, τίνος ἔνεκεν εἰς βαλανείου τρέχεις σύμμετρον,

σημαίνει, λέγῃς, ἵνα ᾖ καθαρὸς ὁ σῶμα τῷ πηρίδι ὑποδίζωμαι· ἐὰν ᾖ ἐρωτήσω, τίνος ἕνεκεν μύθους, πάλιν ἐρῇς, ὅπως τῇ πηρίᾳ εἰσιέναι μέλλω. πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον, σῶμα μὲν καθαρῷ, ψυχὴν δὲ ἀκαθάρτῳ καὶ μεθυούσῃ τῷ καλλίστῳ πηρίδι ταύτῃ ὑποδίχεσθαι; Τοσοῦτοι τοίνυν ἑαυτοὺς ἐξισοῦμεν ἑαυτοῖς, ὅσοι τοὺς ὁ ζῆν μόνοι, οὐχ ὅσοι δύνασθαι καὶ βαρυώνεσθαι, οὐ γὰρ ἵνα τοῦτο ἐσθίομεν καὶ ζῶμεν, ἵνα φάγωμεν καὶ πίωμεν, ἀλλ' ἵνα τοῦτο ἐσθίωμεν, ἵνα ζῶμεν. οὐ γὰρ ὁ ζῆν ἕνεκά ὁ φαγεῖν, ἀλλ' ἕνεκα ὁ ζῆν ὁ φαγεῖν γίγνεται ἐξ ἀρχῆς. Πρὸς ταῦτα, ἀδελφοί, οὐ τοῖς ἡδονῇ ζῶσι συμμεμίκτηται. ὁ οὖν τοιοῦτοι τῆς φύσεως ἀπολαύομεν, ὁ ἀναγκαῖοι μόνοι ἀπασώμεθα. Τί δὲ τῆς πανηγύρεως ἐκείνης ἀγαθὸν ἦν, εἰ μὴ μέθη μὴ καὶ ἀδηφαγία καὶ πᾶσα ἀσωτία ἀπελήλαται, θαυμαστὴ δέ τις ἀντισεισμὸς ἐκ τῆς φυλακῆς τῶν τοῦ Θεοῦ νόμων ἄμυλλα· καὶ σωφρονεῖ μὲν ἀνὴρ τὴν γυναῖκα, καὶ ὅπως εἰς τὰ τῆς ἑταιρικῆς μηδέποτε ἐμπέσῃ βαράθρα· φυλάττει δὲ γυνὴ τὸν ἄνδρα, καὶ καταδίκη τῷ σωφρονοῦντι κεῖται μεγίστη; οὐκ ἐπαισχύνῃ δὲ σὺ ὑπὸ τῶν δούλων ὁ δικαστὴς ἐλέγχεσθαι, σοὶ σὺ οἰκέται αὐτὸ ὅτι τούτοις διέρχου. οὐκ ἀν τις ἀμάρτοι τὴν τοιαύτην οἰκίαν ἐκκλησίαν σωφρονούντων. ὅσον γὰρ σωφρονεῖν τοσοῦτον, ὡς ὁ κυρίῳ πιστοῦσθαι μᾶλλον ὑπὲρ τῶν θείων νόμων, καὶ σὺν πρόνοιαν ἀπάσης ὑπὲρ τούτου πρὸς ἀλλήλους ἀγωνίζεσθαι καὶ φιλονεικεῖν, δῆλον ὅτι δαιμόνιον μὲν ἅπασα πονηρὰ δυνάμις ἀπελήλαται, ὁ Χριστὸς δὲ πάρεστιν· ὅτι τῇ καλῇ τῶν δούλων φιλονεικίᾳ. Ἀλλὰ πολλὴ μὲν ἡ ἡδονὴ τῇ κακίᾳ, φησί, πολλὴ δὲ τῇ ἀρετῇ ζωννύμενος ὁ Παῦλος. καὶ ποία σοι χάρις ἐκεῖ, τίνος δ' ἂν ἔλαττον μάθοι, εἰ μὴ ὅτι πονηρὸν τὸ πρᾶγμα ἐκεῖ; καὶ γὰρ πολλοὺς ἔχω δῆξαι φύσει τὸ μίγνυσθαι γυναικὶ μισοῦντας· τούτους οὖν σώφρονας καλέσομεν, ἢ σιφανώσομεν; ἀδάμαντες. σωφροσύνη γάρ ἐστιν ἐγκράτεια, καὶ τὸ μαχόμενον ἐκείνῃ ἡδονῆς. Πολλάκις γὰρ ἡμῶν τὴν ἀβίωσιαν κύματα καταλαμβάνει παθῶν, τὴν θαλαττίαν ἀγελαιοτέρα, καὶ πολλῷ αὐτῆς ἐμπιπτοῦσα τὴν σύγχυσιν. ἀλλ' ὁ μὲν ῥᾴθυμος καὶ κατημβλυμένος, ἐρχομένου τοῦ χειμῶνος, αὐθέως θορυβεῖται, ταράττεται, κλονεῖται, ἐκφορᾶς χρωμένου τὸν κυβερνήτην τὴν ψυχὴν τῶν παθῶν ἀναιρούντων τὸν μόνον· ὁ δὲ καρτερὸς καὶ νεμικός, καθάπερ κυβερνήτης ὅτι τὴν οἰακίαν, οὕτω λογισμὸν ἐπαίρων τῶν παθῶν καθίσας, οὐκ ἐκτρέπεται ἀφίσταται πάντα ποιεῖ, ἕως ἂν κατευθυνθῇ τὸ σκάφος πρὸς τὸν λιμένα τῆς φιλοσοφίας λιμένα. Μὴ δὴ καταμαλακίζωμεν ἡμῶν τὴν ἰσχύν· μηδὲ σκοπῶμεν τὰ νεῦρα τῆς γυναικὸς ὁμιλίας. ἐν γὰρ ἄφατος ἐν πολλὴ ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν ἐντέθυκε εἰσρεῖ κακία. τί γὰρ εἰ καὶ μὴ αἰσθανόμεθα τῇ φιλίᾳ μεθύοντες; τοῦτο γὰρ αὐτὸ πονηρὸν ὅτι δυσίατον, ὅτι σὺν ἴσμεν ὅπως ἐκπλεύζομεν, καὶ κηρὸν πάντες γινόμεθα μαλακώτεροι. καθάπερ γὰρ τις λέοντα γαυσῆ καὶ βλοσυρὸν λαβών, εἶτα ἀποκείρας μὲν τὴν κόμην, ἀμέλει δὲ σὺν ὀδόντας, καὶ ἐκτὸς σὺν ὄνυχας, αἰχμὴ ποιῇ ἐκ καταγλάσσων, καὶ παιδίοις ὑκαλαγώνιστον, τὸν φοβερὸν καὶ ἀφόρητον καὶ ἀπὸ μόνου τοῦ βρυχήματος τὰ πόρρω σιόντα· οὕτω δὴ καὶ αὐτὰς πόρρω, ὅσους ἂν λάβωσιν, ὑχρώτους ὄφεις ἐμβόλῳ ποιοῦσι, μαλακωτέρους, θερμοτέρους, ἀναισχύντους, ἀνόητους, ἀκροχόλους, ἀθρασεῖς, ἀκόρους, ἀγλυκεῖς, ἀπηνεῖς, δουλοπρεπεῖς, ἀνελευθέρους, ἰταμοὺς, φλυάρους, καὶ ἁπλῶς πόρρω τὰ γυναικεῖα πάθη τὰ διεφθαρμένα φέρουσαι, εἰς τὸν τύπον ἐναπομάττονται ψυχάς. ἀμήχανον οὖν γυναιξὶ σωφρονοῦντα μὴ συμπαλαίειν τοσαύτης καὶ τοιαύτης ἐκείνων ὀρεφόμενον ὁμιλίας, μὴ ἀγόρτιον πνεῦμα εἶναι καὶ ἀγρεσίου δὲ συρφετώδη. καὶ γὰρ φθέγξαταί τι, πάντα ἀπὸ τῶν ἰσχνῶν καὶ τῶν ἐείων φθέγξεται, τῆς γλώσσης αὐτὸ τῇ ποιότητι τῶν γυναικείων διαλεγομένης ῥημάτων. καὶ ποιῇ μὲν, μὴ πολλῆς τοῦτο ἐργάζεται δουλοπρεπείας, πόρρω τῆς χειστιανοῖς πρεπούσης ἐλευθερίας ἑαυτὸν ἀποκόπτουσα, καὶ πρὸς τοὺς τῶν μεγάλων καὶ τροφιμαίων ἡμοιμένος χρήσιμος. Εἰ τοίνυν βούλει δῆξαι σαφῶς ἡμῖν, ὅτι οὐ χαίρεις αἰχμαλωτίζεσθαι, ἀλλὰ φθέγγεσθαι,

Ἐκ τῆς ἁ. λόγ. τοῦ εἰς τὸ πλύσιον, καὶ εἰς Λάζαρ. ιγ.

Ἐκ τῶν ἑρμίων τοῦ κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

Ἐκ τοῦ λόγου εἰς τὸ, Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ.

Ἐκ τῆς ἑρμίων τοῦ κατὰ Ἰωαν. εὐαγγ.

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς τὸ χρήσιμος τὸ σκεῦος καὶ ἀδύνατον περιπτείας ἀσυμφῆς εἶναι.

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ πρὸς τοὺς ἔχοντας συνεισάκτους παρθένους.

Ἐκ τῆς ἑρμίων τοῦ κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

γλεθρος, μηδὲ ἀκούειν ἀνίχνα. πῶ γὰρ ποτε ἐνυπνίῳ τὸν ὑπὲρ τῆς σωφροσύνης ἱδρῶτα ἐξεγκεῖν, καὶ μεταξὺ ὑποῤῥέων ὑπὸ τῶ γάλωτος, καὶ τῶν αἰχμῶν τούτων ῥημάτων; & γὰρ ἀγαπητὸν, ἀπάντων τούτων καθαρθέντας ψυχὴν δυνηθῆναι γενέσθαι σεμνὸν & σώφρονα.

Καίμοι μοι λεγέτω τις, "ὅτιον δυνάμεως σωθῆναι, ἐὰν μὴ ἀποζώμεν γυναικί, ἐὰν μὴ Ex T δ'. λδ. 5 ἀποπαίζωμεν παιδίοις, ἐὰν μὴ ἀποπέσωμεν τοῖς ἁλισμοῖς. μὴ γὰρ κώλυμα ὁ γάμος; βοηθὸς σοι δέδοται ἡ γυνή· μὴ γὰρ ὀπίσω ἦλθες; οὐχὶ φωλεὸς ὁ γάμος, ἀλλὰ κακὴ ἡ πορεία. ἐγὼ τῷ ἐμῷ καθυφίημί σοι τὸν σωτηρίαν. Εἰ δὲ φαύλη ὅδε, μὴ προφάσιζου· ἡ γὰρ ἡ γυνὴ τῦ Ἰὼβ πονηρὰ ὧν φαύλη, ἡ βλασφημήσει αὐτὸν ζωὴ βούλεται. τί οὖν; ἔστιν πύργον; καὶ τίνος ἐγκλ πύργον; καὶ ἀδάμαντα; ἐφειμένος τῆς πέτρας; οὐδαμῶς. ἀλλ' ἐ- 10 κεῖνα προσέκρουσεν, ἡ ὁ πύργος ἀσφαλέστερος ἦν· ὁ καρπὸς ἐπεγήνθη, καὶ ὁ δένδρον οὐκ ἐσαλεύθη· ἡ φύλλα ἔπεσε, καὶ ἡ ῥίζα ἐμένει ἀσάλευτος. Ὥσπερ οὖν χαλεπὸν τὸ Ex T γ. λέγ. λιμένα ναυάγιον ἐργάζεσθαι οὐκ ἀν τύχοι συγγνώμης παρὰ τῶν ὁρώντων· οὕτως οὐδὲ δεσπότης μὴ τ ἀσφάλειαν τὴν ἀπὸ τῦ γάμου τὸν ἑτέρων διαρρήξῃ γάμους, ἢ γυναῖκα ἀποπαιῶν προσιέρ- 15 γως ἔρωτι, οὐκ ἀν τύχοι ἴσως ἀπολογίας, ὅτι δεσπότης, ὅτι δοῦλε Θεῦ, καὶ μυ- ριάκις τὴν τῆς φύσεως ὑπερβαίνει ἀνθρωπίνην). πολλὰ γὰρ ἐκ τῆς τοιαύτης ἐπιθυμίας ἦρκτο μὲν ἡδέα, εἶτεν φόβος πρῆξις, καὶ ἀηδία, καὶ κίνδυνος, καὶ δικαστήρια φόβος καὶ βύθιοι, καὶ δικαστῶν ὀργαὶ λοιδορίαι, καὶ ξίφος, καὶ δήμιος, καὶ βαρὰ δεσμὸς, καὶ ἀπαγωγή· ὁ γὰρ τοιοῦτος καὶ ζωὴν σιάς, καὶ σὺν τοῖχοις, καὶ αὐτὸν σὺν λίθοις καθάπερ φωνὴν ἀφιέντας ὕπνος ὑφορᾶται καὶ ὑποπτεύει, καὶ πάντα τρέμει καὶ δέδοικε, καὶ τῇ προσδοκίᾳ τῶν τοιούτων 20 δεινῶν τὴν ψυχὴν καταδάκνεται. Ὡστε γὰρ κώλυμα ὁ γάμος, ἀλλὰ ἀσφάλεια Ex τῆς προς μᾶλλον τῆς σωφροσύνης ὁδός. τοσοῦτον γὰρ ὀδὸς ἡ πρὸς ἡνία προσῆγμα, καὶ τοσοῦτον δεῖται τῦ πώου, ὅλη καταλῆψαι ἐξ οὐρανοῦ ὁ Χριστὸς, ἵνα τὸν αἰθέριον ἀγγέλων ποιήσῃ, καὶ τὴν ἄνω πολιτείαν ὑποζύγια καταφυτεύσῃ, οὐδὲ τότε ἐθάῤῥησεν ὀπίσω παῖσαι τῦτο, οὐδὲ εἰς νόμου τάξιν ἀγαγεῖν· ἀλλ' ἀποθήσεται μὲν δι' αὐτὸν ὁμολογήσει (οὐ πι βαρύτερον ἦν αὐτὸ;) 25 καὶ ταυροδοθαι διϊκνεῖται, καὶ τὸν ἐχθροὺς διεργτεῖν· πλὴν ἐνδεὲς ἡ οὐκ ὁμολογήσει, ἀλλ' ἀφῆκεν ἐν τῇ τῦ αὐχένος κεῖσθαι προαιρέσει, εἰπών, Ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω. καὶ γὰρ μέγας ὁ ὄγκος τῦ προβλήματος, & σφόδρα ἀπόκρημνον τῦτο τῆς ἀρετῆς τὸ χωλόν. καὶ τῦτο δηλοῦσι καὶ ⓐ ἐν τῇ παλαιᾷ πολλὰ κατορθώσαντες. καὶ γὰρ Μωϋσῆς ἐκεῖ- νος ὁ μέγας, τῦ προφήτου τὸ κεφάλαιον, ὁ γήσιος τῷ Θεῷ φίλος, ὁ τοσαύτης ἀπολαύ- 30 σας παῤῥησίας, ὡς ἑξακοσίας χιλιάδας ἡμιόνους ὑποζυγίους χαλκοῦ ἑξαρτᾶσαι δυνα- λάτου πλήθης, ὁ τοσοῦτος καὶ τηλικοῦτος ἀνὴρ, θαλάττῃ μὲ ἐπέταξε, καὶ πύλαγος ἔθλασε, καὶ πέτρας διέῤῥηξε, καὶ ἀέρα μετέβαλε, καὶ ὁ Νειλῶος ὕδωρ εἰς αἷμα μετέπησε, καὶ πᾶσαν τὴν κτίσιν μετεσχημάτισε, καὶ μυρία ἕτερα ἐπιδείξατο θαύματα, καὶ ἀρετῆς πολλὰ κατορθώματα· πρὸς ὃ τοῦ ἀγῶνας τούτου οὐδὲ αἰτιολόγησαι ἴσχυσεν, ἀλλ' ἐδειλίησε γάμου, 35 καὶ τῆς ἐντεῦθεν ἀσφαλείας· καὶ οὐκ ἐτόλμησεν εἰς ὃ τῆς παῤῥησίας πύλαγος ἑαυτὸν ἐκ- δοῦναι, & ἐκβῆναι κύματα διδυκτά. καὶ ὁ πατριάρχης ἦ, ὁ τῦ παιδὸς ἱερεύς, ὃ μὲ τυ- φλοπικώτατον τῆς φύσεως ἴσχυσε καταπαλαῖσαι πάθος, καὶ παῖδα διελθὼν ἐδωκήθη, & παῖ- δα Ex T Ισαὰκ ἐν αὐτῷ τῆς ἡλικίας τῷ ἄνθει, ἐν αὐτῇ τῆς ἡσυχίας τῇ ἀκμῇ, μονογενῆ, γενή- σιον, ᾧ πρὸς ἐλπίδα πᾶσαν αὐτῷ δεδομένον, καὶ ἀναγαγὼν αὖθις ὅπου ὄρος ἴσχυσε· καὶ μά- χαιραν ἥρπασε, καὶ σφάξαι τῦ παιδὸς τὸ ξίφος ὤρμησε (καὶ γὰρ ὤρμησε καὶ ἤμυξεν) ἀλλ' ὅμως ὁ τοσοῦτον καὶ τηλικοῦτον ἰσχύσας σφάξαι θῦσαι, καὶ αὐτῆς ἐξελθὼν τῆς Φύσεως, πρὸς τὸν ἀγῶνας τῆς παῤῥησίας ἀποδύσασθαι οὐκ ἐτόλμησεν· ἀλλ' ἔδεισε καὶ αὖθις τὰ σκάμματα ταῦτα, καὶ τὴν ἐκ τῦ γάμου προαμυδὶν ἐπισπάσασθαι. Καὶ ὁ δίκαιος ἦ Ἰὼβ, ὃς τὸν τῦ σφοδροῦ ζωὴν ἐκόλασεν ὄφιν, παιόμενος, οὐ παίων, καὶ ἀπὸ τοῦ ἐμπεσὼν πειρα-

σμῶν

σμωὴ ἐξόδε· ᾗ ἕκαστον μὴ ἀσφαλῶς ἀπάσης (αἱ γὰρ δοχωῶται εἰ) τῷ Θ βίον λυπηρὸν, ᾗ ὕπτα, ταῦτα πρὸς ἐκείνου ἐξεχύθη σῶμα, ᾗ μιᾶς κατισχεδάδη ψυχῆς τῆς ἐκείνου· ὁ τοσοῦτος οὗτος ᾗ τηλικοῦτος ἀνὴρ, ὁ τοσαύτας ἀνάγκας φύσεως καταπατήσας, οὐκ ἐτόλμησεν οὐδὲ ἅπαξ ἐκ Θ ἀγῶνα τοῦτον καθῆκαι· ἀλλὰ ᾗ γυναικὸς ἀπέλαυσε, ᾗ παιδὸν ἐγένετο παίδων τοσούτων. οὐδαμοῦ γὰρ ἀγαμίαν ἐνομοθέτησεν ὁ Θεός· ᾧ πρέπει δόξα καὶ τιμὴ καὶ προσκύνησις, νῦν ᾗ ἀεί, ᾗ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. κδ. ΠΕΡΙ ΟΡΓΗΣ ΚΑΙ ΘΥΜΟΥ.

Ἐκ τῶν ἑρμηνευτῶν κατὰ Ἰωαν. δ' αγ.

ΒΟύλει μαθεῖν τίσιν ὁ ὀργίζεσθαι καλόν; πρῶτον μαχαιρῶσαι ἐν ἀγορᾷ. ἐν γὰρ σαυτῷ τὸν ἀχθεσιοῦχον οὐ δύνασαι ῥᾳδίως ἰδεῖν, ἰσχνὸν ὄντα ᾗ μεθύοντα· ἀλλ' ὅταν καθαρεύσῃς τῶν παθῶν, τότε δὲ μᾶλλον θεωρήσεις τὰ σά. ὅταν γὰρ σβέσῃ ὁ ἔρως ὁ θυμὸν ζέσας ἀφεῖσα Θ ᾗ ἀγελαίαν, πῦρ" πνέει ὁ τόμος, πῦρ ἀφιᾶσιν Θ ἀφθαλμοί, οἱ δὲ πόροθεν ἡ ὄψις, ἀτάκτως αἱ χεῖρες ἐκτείνονται, ᾗ καταγελάστως Θ πόδες πηδῶσι ᾗ σκάλλουσι τοῖς κατέχουσι, ᾗ μαγειρικῶν σοφῶν διεξήκασι, ἀλλ' οὐδὲ τῶν ἀγελαίων ὄντων, λακπίζοντες, δάκνοντες. οὕτως ἀνὴρ θυμώδης οὐκ εὐχήμων. ἀλλ' οἰδάνει, φησίν, ἡ καρδία, ᾗ ταῖς ὕρραισι δάκνει. οἶδα κἀγώ· ἀφ' ἑνὸς γὰρ τοῦτο τοῦ κεντρωνίδος θαυμάζω. αἰ γὰρ" ἀλωπέκων, δυνατὸν ἀκροῦσασθαι τὸ πάθος. ἀλλὰ τί γάρ, ὀργίζεσθαι ἡμᾶς ὑβριζόντων, τοῦτο μὴ πάσχομεν; ὅτι φόβος ἀπίρροπος ἔσχε τὸ πάθος ἡμῶν. ἀλλὰ τί ᾗ Θ οἰκέται πρὸ ὑμῶν ὑβριζόμενοι μύρια, σιγῇ πολλὰ φέρεσθε; ὅτι ᾗ αὐλοὶ Θ αὐλοὶ ὑπακούοντες ἔχουσι δισμούς. νῦν δ' ἀνθ' ὅτων μὴ ἕνεκα ᾗ τὰ ἀφόρητα φέρομεν, ᾗ πρὸς τοῦτο ὑβριζόμεθα λέγομεν· ὁ δεῖνά με ὕβρισεν, οὐ σύ· ὅτι ᾗ τὸ Θεοῦ οὐδὲ ταύτην ἔχομεν τὴν βλάβειαν; εἶπωμεν δὲ πρὸς τὸν ἡμέτερον ψυχικόν· ὁ Θεὸς ἡμᾶς ὑβρίζει νῦν, ὁ κελεύων σιγᾶν· μὴ σκιρτῶμεν, μηδὲ ἔτι Θεὸς" ἁπλούστερος ἀνθρώπων. ὅταν οὖν σε λυπήσῃ τις, εἰπόντα σοι ἢ πράξαντά σοι πρὸς Θ Θεὸν, ᾗ ὅτι τῇ πρὸς ἐκεῖνον ὑπακοῇ παραύτην ἔχῃ σοι κατάστασιν ὁ δικαιότερος τῶν μόνων ὑβριζόντων. ἄφετε γάρ, φησί, ᾗ ἀφεθήσεται ὑμῖν. πρὸς τοῦτον ᾗ καιρὸν σκόπησον, εἰ ποτε εἰς ἀγελαιότητα ἐξεπέδησε σε θυμός, ᾗ εἰ ποτε πρόεσίρησε τοῦ πάθους, ἢ ἀμφοτέρους πρόβαλε τοὺς κινδύνους· πότε σαυτὸν ἐπῄνεσας; ἰωΐκα ἢ πίθηκος, ἢ ὅτε σαυτὸν ἐκράτησας; οὐχὶ τότε μὲν καταρώμενα ἑαυτοῖς πολλάκις, ᾗ πολὺ δὲ τῆς" μεταμελείας ἡμῖν ἐπεισέρχεται, ᾗ ῥημάτων ἕνεκα καὶ πραγμάτων, ὅταν ᾗ πρόσχυμα θῶμεν, πυροῦμεν, χαυνούμεθα, ὡς νενικηκότες; νίκη γὰρ ὄντι τῆς ὀργῆς, οὐ δὲ τοῖς ἴσοις ἀμύνεσθαι (ἰσάτη γὰρ αὕτη κἀπὶ ὕβρει) ἀλλὰ τὸ πραΰ σοι ἐκλεκτὸν παθεῖν καὶ κακῶς ᾗ ἀκούσαντα. μὴ πρὸς τοῦ πρόποδας σιγᾶν αὐτίτινα λέγων· οὐκ ἀνέξομαι ἵνα μὴ καταγλάσας ὁ δεῖνα ἀπέλθῃ. οὐ γὰρ δὴ τότε σε καταγλάσεται, ἀλλ' ὅταν ἐπιξέλθῃς. εἰ ᾗ κἀτότε καταγλάσει, ὡς αἰσχρὸς ᾗ τοῦτο πείσει· σὺ δὲ μὴ ζήτει νικᾶν τὸν πρὸς τὴν ἀνοήτων μαρτυρίαν, ἀλλ' ἀποχρώσαν νόμιζε τὸν πρὸς τὴν σωφρόνων· μᾶλλον δὲ πρὸς Θ Θεὸν ἀνάβλεψον, καὶ ἀρκέσει σε ἐπαινέτης. Θ δὲ πρὸ ἐκείνου θαυμάζόμενον οὐ δεῖ τὸν πρὸς τὴν ἀνθρώπων τιμὴν ὑπιζήτει. καὶ χρήματα δὲ ἂν ἔχῃ πολλὰ καὶ κτήματα, οὕτως αὐτοῖς κεχρήσθω, ὡς πτωχὸς, καὶ μικρὸν ὕστερον αὐτῶν ἀποστησόμενος ᾗ ἐκὼν ᾗ ἄκων. καὶ ἡδικημένος ἂν ᾖ πρὸς ἄνθρωπος, μὴ ἀθάνατα ἐρίζεσθω, μᾶλλον δὲ μηδὲ πρόσκαιρα· Μὴ ὑπὶ δύετω γάρ, φησὶν, ὁ ἥλιος ὑπὶ τῷ παροργισμῷ ὑμῶν. ἐν γὰρ οἰκίας ὁλοκλήρους ἀνέτρεψε, καὶ σωφροσύνας ἐχθαίας διέλυσε, ᾗ παγωδίας ἀπράγμονας εἰργάσατο τοῦτο δὲ πάθος. ὅταν οὖν ἐπηρεάζῃ σέ τις, μὴ πρὸς αὐτὸν ἴσῃς, ἀλλὰ

Εφ δ.

λα πρὸς τὸν χυοῦντα τοῦτον δαίμονα, καὶ τὸν ὁρμὸν ἅπασαν κατ' ἐκείνου κάτωσον· αὐτὸν γὰρ καὶ ἐλέει τὸν ἐκείνου χυούμενον. Εἰ γὰρ ὁ ψεύδεσθαι ἀπὸ τοῦ διαβόλου, ὁ ὀργίζεσθαι εἰκῆ πολλῷ μᾶλλον ἐκεῖνον. Ὀργίζεσθαι μὲν οὖν οὐκ ἔστι, μεδενὸς ὄντος τοῦ προξιώντος· ὑπιθυμεῖν δὲ ἀνάγκη, καὶ τῆς ὄψεως τῆς εἰς τοῦτο χυούσης μὴ φαντασιώδους. Ὅταν σε ὑβρίσῃ τις, σὺ σώφρων τὸν κάλαμον, ὃν κλάσεται· καὶ ὁ μόσιος οὐχ ἕξεις ὀργὴν, ἀλλὰ καὶ δάκρυα ἀφήσεις. Οὐδὲ γὰρ πρὸς πυρέττοντα τις προξιόεται, οὐδὲ πρὸς τὸ φλεγμαίνοντα, ἀλλ' ἐλεᾷ πάντας οὕτω τοιούτους καὶ δακρύει. Εἰ δὲ ἀμυνάσθαι βούλει, σίγησον, καὶ κακίαν ἔδωκας αὐτῷ τὸν πλησίον· σὺ δὲ δικαίως ὑβρίσῃ, ἀναγκάζεις ἀληθῆ νομίζεσθαι τὰ λεγόμενα. Διὰ τί γὰρ ὁ πλούσιος ἀκούων ὅτι πένης ὄντι, γελᾷ; ἐπὶ μὲν ζωοῖδον ἑαυτῷ πενίαν. αὐ τοίνυν μέλλομεν γελᾶν ὅτι ταῖς ὕβρεσι, μιμήσει δὴ πρόξενα τὰ μὴ ζωοειδῆ τοῖς λεγομένοις. Ὑβρισόν σε καὶ ἐλεεινὸν ποιήσει· πρὸς δὲ κάλεσον Θεὸν, ὥστε ἵλεων αὐτῷ γενέσθαι τὰ χαίρε. ἀδικῶ σε, μέλεος ὄντι σύ. ἀλλὰ πλέον ἐπεμβαίνει μοι, φησὶν. Οὐκοῦν διὰ τοῦτό σοι μίζων ὁ μισθός. Διὰ τοῦτο μᾶλλον θυμοῦ ἀφεῖναι δίκαιον, ὅπως ἔτι σωσει αὐτὸν ὁ διάβολος. μὴ τοίνυν ἐπιπλήξῃς καὶ σὺ, μηδὲ καταβάλῃς σαυτὸν μετ' ἐκείνου. ἕως μὲν γὰρ σὺ ἔστηκας, δυνάσαι καὶ ἄλλον διασῶσαι· σὺ δὲ ἑαυτὸν καταῤῥίψῃς διὰ τὴν αὐθυβρίσαν, τίς ὑμᾶς αἰσθήσει λοιπόν; ἁπλοῦς ὁ πρωθυπὸς ἀλλ' οὐ δυνήσεται κείμενος. Ἀνάστα σὺ ὁ πεσὼν μετ' ἐκείνου· καὶ πῶς ὁ οὐκ ἀνεκάσας σεαυτῷ, χαίρεσα ἀρέξεις ἑτέρῳ; ἔτρωσεν αὐτὸν ὁ διάβολος, μὴ τρώσῃς καὶ σύ· ἀλλὰ καὶ δὸς πρέσβυν ἐκδικῆσε βέλος. σὺ γὰρ ὕπνος ἀλλήλοις ὁμιλοῦμεν, διὰ χάριτος ὑγιεῖς πάντες ἐσόμεθα· σὺ δὲ κατ' ἀλλήλων καθοπλιζώμεθα, οὐδὲ τῷ διαβόλῳ χρεία πρὸς τὴν ἡμετέραν ἀπώλειαν. ἀλλ' ἅπαντες πρὸς ἕνα κακῶς; ἀλλ' οὐ δεῖ κακῶς πάσχειν ὅστις ἄθλιον, ἀλλὰ δὲ ποιῆσαι κακῶς. Μὴ γὰρ εἴπῃς, οὐδὲν ὅστι κακὸν, σὺ δὲ ὑβρισα ὑβρίσον. διὰ τοῦτο μέγα ὅστι κακὸν, ὅτι οὐδὲν τὴν δικαίαν· τὰ γὰρ μηδὲν εἰ δικαίως ἀνόκλωτα καὶ παροιστέα· τὰ δὲ καταφρονούμενα καὶ αὔξει), τὰ δὲ αὐξόμενα καὶ αἰόλατα γίνεται. οὐδὲν τοίνυν κακὸν ποιεῖ διπὸ τοῦ ἀδελφοῦ κατηγορεῖ; πῶς οὖν κάλεσε ἀδελφόν; Εἰ δὲ οὐκ ἔστι ἀδελφὸς, πῶς λέγεις, Πάτερ ἡμῶν; ὃ γὰρ ἀμὴν, πολλαχοῦ ὅστι προσώπων σημαντικόν. Οὐ γὰρ δυνάσαι πατέρα κάλεσον Φιλάνθρωπον Θεὸν ὁ τὸν γνώμιον ἔχων θηριώδη καὶ ἀπάνθρωπον· οὐδὲ γὰρ σὺν σὸν χαρακτῆρας τοῦ ἐν ἐπιγραφίᾳ πατρὶ αἰγαθότητος, ἀλλ' εἰς ὃ θηριώδης εἴδος ἑαυτὸν μετημάρφωσι, καὶ τῆς θείας ἀνθρωπείας ἐξέπεσεν. ὅταν γὰρ ἰὸς σκιρτᾷ μὲν ὡς ταῦρος, λακτίζῃ δὲ ὡς ὄνος, μανιακὴ δὲ ὡς κάμηλος, καὶ γαστριμάργῃ μὲν ὡς ἄρκος, ἁρπάζῃ δὲ ὡς λύκος, πλήττῃ δὲ ὡς σκορπίος, ὑπουλος δὲ ἡ ὡς ἀλώπηξ, χαλεπτίζῃ δὲ ὅτι γυναικὶ ὡς ἵππος θηλυμανὴς· πῶς δύναται ὁ τοιοῦτος τὸν ἱερὸν πρέπουσαν αἰσθήμασι φωνὴν, καὶ πατέρα ἑαυτῷ καλεῖν Θεόν; τί οὖν ὁμοιάζεσθαι χρὴ τοιοῦτον; θηρίον; ἀλλὰ τὰ θηρία εἰς τοῦτον τὸν ἐλαττώματον κατίγασι· σὺ δὲ πάντα ζωογονῶν σε ἑαυτῷ, καὶ τῆς ἀνθρώπου ἀληθείας χάριν ἀληθέστερος. Τὰ μὲν γὰρ θηρία, κατὰ φύσιν ὅτα ἄγρια, σὺ δὲ πρὸς ἀπολαύσαντα πάχος, ἥμερα πολλάκις γίνῃ· σὺ δὲ ἄν θερπος ὤν, τὸν ἀγριότατα ἀνθρώπων τὸν κατὰ φύσιν εἰς τὸν ἡμερότητα μεταβάλλων τὸν παρὰ φύσιν, πολὺ ἔχει ἀπολογίαν, τὸν ἑαυτῷ παράστατα τὸν κατὰ φύσιν εἰς ἀγριότητα ἐξαγαγὼν τὸν παρὰ φύσιν, καὶ ὃ μὲν ἄγριον φύσει πρὸς ἥμερον, ἑαυτὸν δὲ τὸν ἥμερον φύσει, πρὸς ἄγριον, ὃ λέοντα μὲν πλασσόμενον καὶ γλεγόμενον πρὸς τὸν δὲ θυμὸν τὸν ἴδιον λέοντος καταβιάζων ἀγριώτερον· καὶ γὰρ τὸ μὲν λέοντα ἡμερῶν καὶ πρὸς δὲ θερπον, ἑαυτὸν δὲ θεριορᾶ· ὃς δὲ θερπα γενόμενον λέοντα καὶ ἐκεῖνο μὲν τὸ κατὰ φύσιν χαλεπώτερον, ἑαυτὸν δὲ οὐδὲ τὸ κατὰ φύσιν παιδεύει). Εἰ οὐδὲν οὕτως ὁμοιοῖ τῷ Θεῷ, ὡς τοῖς ἀδικοῦσι δεῖ) συγγνωμονικὸν τὸν ἀδικούμενον πρὸς οὐκ ἂν εἶεν καλόσιος ἄξιοι μὴ ζῶντα πάντα μὴ μόνον ἀνθρώπους οὐκ ἀφέντας, ἀλλὰ καὶ τὸν Θεὸν ὅτι τὸν ἁμαρτάνοντα ἐρῶν παρακαλοῦντας,

Ἐκ τῶν λγ. τῶν εἰς τὸ, Πάτερ ἡμῶν.

Ἐκ τῆς ἐρμην. τοῦ κατὰ Ἰωαν. εὐαγγ.

Ἐκ τῶν εἰς τὸν Ἔφεσ.

Ἐκ τοῦ λόγ. εἰς τὸ, Πάτερ ἡμῶν

Ἐκ τῆς ἐρμην. τοῦ κατὰ Ματθ. εὐαγγ.

ωδ᾽ ἀκαλαίωτες, ϗ κατ᾽ αὐτῶ ἐντυγχάνοντες. τίνα ἢ λοιπὸν ἔχουσι σωτηρίας ἐλπίδα, ὅταν καὶ ἰώνκε δέεσθαι αὐτοὺ δίκη, καὶ τότε αὐτοὺ προξιώωσι, ἱκέτης μὴ ϗ᾽ῆμα ἐκκαίλυθοι, ἀπείου ἢ φωνας ἀφιέντες, ϗ καθ᾽ ἑαυτῶ ϗ τῦ πατρῦ βέλη ἐξακοντίζοντες. Εἰ γὰ ὅτι ἐλέης χρείαν ἔχεις, οὐδὲ τότε ἀφίης τὴν ὀργήν, ἀλλὰ ϗ σφόδρα αὐτῆς μέμνησαι, ϗ τῶν εἰδὼς ὅτι ϗ᾽ σαυτῦ ὃ ξίφος ὠθεῖς· πότε δυνήσῃ γλυκάνθαι φιλάνθρωπος; Ἐπαγε- 5
Ἐκ τῆς σεὶς Ἐφ (ἀλλ ἐβς) ἐπιστ. θεῖς κακῶς, ϗ ἀμυνάσθαι βάλλει" τῷ κακῶς σοι "ποιήσαντι; ποίησον αὐτῷ καλῶς, ϗ ἀμύνω. αὐ μὴ γὰ ἐπιξέλθῃς, ὁμοίως ϗ σὲ κάκιστοι ἅπαντες μέμψονται· αὖ ϗ᾽ σέγκῃς, σὲ μὸ κροτήσουσι ϗ θαυμάσονται, ἐκπλῆσι ϗ᾽ κακηγορήσουσι. τί ϗ᾽ ἐχθρῷ γλύκιτ᾽ ἀν μᾶζον κακὸν ϗ παρόντερον, τῦ Ⓦ ἐχθρὸν ἰδεῖν ϗδὲ πάντων θαυμαζόμενον ϗ κροτύμενον, ἑαυτὸν ἢ παρὰ πάντων ὑβριζόμενον ἐπ᾽ ὄψεσι τῦ ἐχθροῦ; Ὅτε ἰσθι βιάκολος ἐκπηδᾶν ὁ θυμός· 10
Ἐκ τῆς ἱρμιν. τῶν σεὶς Ἐφ. ἐπιστ. ϗ ἀφ᾽ τῦτο μᾶλλον ἀθρηγκέον ϗ ἀφεκτέον τοιούτων ἡμῖν δεῖ σεὶς ὃ σεσθημέσθαι αὐτῦ ϗ καταχεῖν. ἀφ᾽ γὰ τῦτο ἡμῖν μάλιστα τῦτό ὃ μέρος ὥσπερ ἐκ πυρὸς λίθων τὸν ὀφῶν ᾠκοδόμησεν ὁ Θεός, ἔρεισμα αὐτῷ δεῖς, ὥστε μὴ ἀφαρπάζεσθαί ποτε, μᾶλλον ἀφαπμένα, βιάκολος ὃ πᾶν λυμήνασθαι ζῶον. πῦρ γὰ ὀργή, φησι, ϗ ζάλη μεγάλη· ϗ ὀκ ἂν ἕτερον μέρος τῦ ὅλυ σώματος τοιῦτον ἂν τὸν βίον αἰσθοῖτο. Οὐχ ὕτω λέων τὰ ἁπλάγχνα 15
Ἐκ τῆ ἱρμιν. τῦ κτ᾽ Ματθ. εὐαγγ. δέδασται ἐξαν δυνάται τὰ ἡμέτερα, ὡς θυμὸς τοῖς σιδηροῖς ἐνυξι διϊσνεχῶς ἐγκαθήμενος ἀπόλλεσιν ἅπαντα. οὐ γὰ δὴ τῷ σώματι λυμαίνεται μόνον, ἀλλὰ ϗ αὐτὸν τῆς ψυχῆς
Ἐκ τῆς ἱρμιν. τῶν σεὶς Ρωμ. ἐπιστ. διαφθείρει τὸν ὑγιᾶ. Ὅταν οὖν ἐλθών τις εἴπῃ σοι, ὅτι ὁ δεῖνά σε ὕβρικε, ϗ κακῶς σε πρὸς ἅπαντας λέγων διατέθεικε, ἐπ᾽ ἀρέσει πρὸς σὸν" πρόσωπον τ ὑβρικότα· ϗ καὶ σφόδρα χ. λείπει τὸν ἀριθμ. ὠσιν ἀνόητοι, σὲ μὲ ἐπαινέσονται ϗ θαυμάσουσι), ἐκπλῆσι ϗ᾽ μισήσεσι, ὡς ἀπείου πάντος χα- 20
λεπώτερον, ὅτι ὁ μὲ σὸν δεῖνά ἠδικημένος ἐλύπησε, σὺ ϗ᾽ ϗ κακῶς πεποίηκε, τοῖς σαυτοῖς ἠμέλησε. πρὸς τύτοις ϗ᾽, ϗ τὰ εἰρημένα πάντα δυνήσῃ δέξαι ἕως ἂν ἅπαξ. ὁ μὲ γὰ δακνόμενος, τῷ στωικείδει τοῖς λεγομένοις ἀπόδυξιν πρέχεται ὃ ἀλγεῖ· ὁ ϗ᾽ καταπλήσας, αὐτῷ τύτῳ ϗδὲ τοῖς πρόσθι πάσης ἀπήλλαξεν ἑαυτὸν ἀσθενείας. Εἰ ϗ᾽ ϗ ἐκεῖνοι ἀμύνασθαι, ὅπερ 25
θυμός, ϗ τῦτο ὀκ ἀσεβείσεως ἔνεκα, ϗ τῷ Θεοῦ κηδόμενος αὐτὸν αὐθ᾽ ὧν εἵρηκε, ϗ πρὸς τῆς κηδέσεως ἐκείνης τῆς σῆς φιλοσοφίας αὐτῇ κηρεῖας αὐτῷ γνωμοσύης πλυγῆς. σοὶ γὰ οὕτω σὸν ὑβρίζοντας ἡμᾶς κολάζειν ἔδωκεν, ὡς ὃ σὸν ὑβριζομένους ἡμᾶς καταγελᾶν τῆ ὕβρεων. ὅταν ϗ᾽ ὑβρισθεὶς αὐθυβρίσῃς, πλὴν ἀπὸ θεσπεσίυ, ὀκ ἀπὸ αἰθεσπεσίυ, ἀλλ᾽, ὅπερ ὀκ ἐστὶ 30
αἰσχρότερον, ἀπὸ πάθους ἀνελευθέρυ τῆ θυμῆ κινηθείς. ἀν᾽ ϗ᾽ σιγήσῃς, ἐ σείκησας, ϗ ἀποστὰς σὸν ἐξέπαυσας ἔσησας, ϗ μυρίους ἕξεις σὸν συφωνοῦντας, ἐ τῆ τῆς λοιδορίας ψυδοὺς καταγινώσκοντας. ὁ μὲ γὰ δυπλέγων, ὡς δακνόμενος αἰτερᾷ δάκῃ· ὁ ϗ᾽ δακνόμενος ἀπονοίαν πρέχει τῆ στωικείδει τοῖς λεγομένοις. ἀν᾽ ϗ᾽ καταγελάσῃς, τῷ τε γέλωτι 35
τὸν ϗ᾽ σαυτῦ ψῆφον ἐξέλυσας, ϗ Ⓦ ὑβρίσαντα μᾶλλον ἀλγεῖν ἐποίησας. ὀδὲ γὰ οὕτως ἥδεται τῷ μὴ ὑβρίζεσθαι, ὡς δάκνεται ὃ μὴ δύναθαί σε καθάψασθαι. ὅταν οὖν οὗ μάλιστα ὀργισθῇς, τύτῳ μάλιστα ἀπατήσῃς αὐτὸν, τῆ πάντος
Ἐκ τῆ λόγ. τῆ. εἰς τὸ αὐθημ. ἀπατήσας, ἀξιυπολίσας ϗ δείξας θήκατο φρόνημα. Οὐ γὰ οὕτω ὃ κατῆσαν πολεμίων λαμπρεῖς ποιεῖ σὸν βασιλεύοντας, ὡς ὃ κατῆσαν θυμὸς ἐ ὀργῆς. ἐκεῖ μὲ γὰ τῶν ὅπλων ϗ τῶν στρατιωτῶν ὃ κατόρθωμα γίγνεται· ἐνταῦθα ϗ᾽ γυμνὸν σοὶ ἔστι ὃ ἐξέπαυσαι· καὶ ἐκεῖ μὲν ϗ ἑτέρας ἔχεις σὸν συμμαχίζοντας τὴν νίκην, ἐνταῦθα ϗ᾽ μόνος ὃ
Ἐκ τῆ ἱρμιν. τῆ ζ'. Ψαλ. ἐξέπαυσας. Ὅταν οὖν σε ὑβρίσῃ τις, φέρε γλυκαίνως· ἑαυτὸν γὰ, οὐ σὲ ὕβρισεν. αὐ πληγῇς, τὴ δεξιὰν μὴ ἀντιτύπῃς· ἐκεῖνος γὰ ἔστι ὁ πληγόμενος, σὲ μὲ τῇ χειρὶ, ἑαυτὸν ϗ᾽ δὲ θυμῷ παίων, ϗ πατρικὴν ϗδὲ πάντων λαμπαίων δόξαν. Εἰ ϗ᾽ δικῇ σοι δύσκολα ταῦτα εἶναι), ἐπάκουσον, ὅτι Εἰ μαγόμενός τις ὃ ἱμάτιόν σε ἀπεῤῥῆξε, τίνα ἂν ἔφης παῤῥησίᾳ κακῶς, σὲ Ⓦ παίοντα, ἢ ἐκεῖνον Ⓦ ποιήσαντα; εὐδήλυν ὅτι ἐκεῖνον. Εἶτα εἴθα μᾶλλόν σοι ἱμάτιον

ἀπερρήγνυται,

ἀφῆκεν ἁμαρτήσαντα, ὁ ποιήσας τῶν παθόντος χαλεπώτερα πέπονθεν· ἔνθα ἡ καρδία ἀφῆκεν ἁμαρτήσαντα (ὁ γὰρ θυμὸς τοῦτο ποιεῖ) οὐκ ἐκεῖνοι πλήσει μείζονα πεπονθέναι δεινὰ σὺ τὰ μηδὲν ὑπὸν ἐκείνου πεπονθότα; Εἰ καὶ τὸν αὐτὸν κακὸν ἡ ὀργὴ ἀπεδίδοσαν, πολλῷ μᾶλλον κακὸν αὐτὸν ἀγαθὸν, καὶ μὴ τοσοῦτον πρᾶξαντες κακὸν, ἀπεδώσαν κακόν. ἀλλ' ὁ δεσπότης, φησὶ, ποιητὴς ἐστὶ, καὶ ἐλυπήθη, καὶ πολλὰ μὲν ἐδάκρυσε. βούλει αὖθις ἀμυνάσθαι; μὴ αὐτὰ πάθῃς· ἔασον ἀτιμώρητον, δικάσει. αὐτὸς γὰρ ὄντως ἄμυνα, καὶ οὐκ ἐγὼ βλάβην φέρουσα, καὶ ὠφέλειάν σοι. ἀπὸ τούτου γὰρ χαρὰν πίκτησαι. ὅταν γὰρ τοιαύτην ἔχωμεν ψυχὴν, ὥστε μηδὲν ἀμύνεσθαι, ἀλλὰ πάντως δύεργετεῖν, πολὺν, εἰπέ μοι, ὁ τῆς λύπης κόπον ἔχει πρὸς δυνήσει; ὁ γὰρ ὕτω χαίρων τῷ παθεῖν κακῶς, ὡς τὸ δύεργετεῖσθαι ἀμείβεσθαι πεπαικότα κακῶς, πῶς δυνήσεται διαθεῖναι λοιπόν; τί γὰρ, εἰπέ μοι, κακὸν πέπονθας; τόσος ἐπέπεσεν; ἀλλ' ὑδὸν ξένον ἔπαθεν γὰρ ἡμῶν τὸ σῶμα καὶ παθητόν. ἀλλὰ ποῖα χρήματα; ἀλλὰ καὶ τοῦτα πάντα, καὶ ἀπέκτηται, καὶ σέσωσται μᾶλλον. ἀλλ' ὕβρισται σοι συκοφάντης; ἀλλ' οὐχ ἡμεῖς ἀδικούμεθα σὺ τούτου, ἀλλ' ἐκεῖνοι οἱ πεπονθότες· Ψυχὴ γὰρ, φησὶν, ἡ ἁμαρτήσασα, αὐτὴ καὶ ἀποθανεῖται). ἥμαρτε δὲ οὐχ ὁ παθὼν κακῶς, ἀλλ' ὁ ποιήσας κακῶς. Μηδεὶς τοίνυν ὕτω σπουδάζωμεν, ἀγαπητοὶ, ὡς ὀργῆς καθαρθῆναι, καὶ σὺν τοῖς ἡμᾶς ἀπόδως ἔχοντας καταλλάξῃ, εἰδότες, ὅτι οὔτε βύβλος, οὔτε ἐλεημοσύνη, οὔτε νηστεία, οὔτε κοπωνία μυρίων, οὔτι ἄλλο τῶν τοιούτων οὕτω δύναται, ἐὰν μνησικακῶμεν, δυνήσεται ἡμᾶς τοσοῦτον καὶ τὸν ἡμέτερον ἐκκλῖναι. ὥστε οὐκ ἐὰν τις ἁμάρτοι, πάσης ἁμαρτίας χαλεπώτερον τοῦτο ἀποφηνάμενος. Οὕτω γὰρ ὕτως ὁ Θεὸς μισεῖ καὶ ἀποστρέφεται, ὡς ἀνθρώπου μνησικακοῦντος καὶ ὀργιλοῦ. Πῶς γὰρ βούλει διακονῆσαι ἡμέραν σοι γενέσθαι καὶ σπουδαῖον, ὃν συνδούλου ὄντα ἀεὶ χαλεπὸν καὶ ἀσύγγνωστον; ἀλλ' ὑβρισται σοι ὁ συνδούλος σου καὶ σοῦ Θεοῦ ὑβρίζοντος πολλάκις. πῶς οὖν ἴσον συνδούλου καὶ δεσπότου; καὶ σοῦ μὲν ἐκεῖνος καὶ ἠδικημένος ἴσως ὑβρισται, καὶ προῖκα· σὺ δὲ Θεὸν ὑβρίζεις οὐκ ἠδικημένος, οὐδὲ ἐπηρεασμένος, ἀλλὰ δύεργετούμενος ἐπ' αὐτῷ καθ' ἑκάστην ἡμέραν. καὶ τίνα ἔχομεν ἀπολογίαν ἢ συγγνώμην; εἰπάτωσαν τοίνυν, ὅτι, Εἰ βλακείᾳ μὲν ἀκριβείας ἐν Εἰς αὐτὸν γενόμενα ὁ Θεὸς ζητάζει, ἀθυμίαν βιωσόμεθα ἡμέραν. Ἀνομίας γὰρ, φησὶν, ἐὰν φυλάξητε Κύριε, Κύριε, τίς ὑποστήσεται; Ἀκούεις δὲ τοῦ Χριστοῦ λέγοντος, Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐβούλησε συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ· ἤρξαντο δέ τινες αὐτοῦ στασιάζειν, προσπεσόντες αὐτῷ Εἰς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. ἆρα πόσα ἀσεκτεύθη, ὅπου τοσαῦτα κατέφαγε; ἢ οὐχὶ τοῦτο μόνον ἰῶ δὲ χαλεπὸν, ἀλλ' ὅτι καὶ τοσοῦτος προσπέσων τῷ δεσπότῃ, οὐ μὴ προξενηθῇ τὴν διακονίαν. ἐγὼ γὰρ μετὰ πολλοὺς ἑτέρους βύγνωμονήσαντας οὕτω εἰσπέσῃ, οὐχ οὕτω θαυμαστὸν ἰῶ δὲ μὴ προξενηθῆναι τὴν διακονίαν. ἐγὼ γὰρ τὴν φθασάσαν βύγνωμοσύνην τοῖς μὴ τοιαῦτα βύγνωμονήσασιν ἡμερώτερον ἀεὶ ἔμελλε ποιεῖν. δὲ προσπεσὼν εἰσπεσὼν ἀγνώμονα φιλανθρωπίαν, καὶ οὕτως ἀγνώμονα γενόμενον φιλανθρωπευθέντα τυχεῖν τῆς διακονίας, τοῦτο ἐστὶ δὲ μάλιστα θαυμαστὸν καὶ παράδοξον. δὲ θέσπεσιν μὲν γὰρ ἐπιδεῖν δύρωσι σὺν ὀφειλήσαι, ὥσπερ θέσπεσιν ἡ ἀρχὴν δύσασα, οὕτω γενέσθαι, καὶ πάντα ποιοῦσιν ὅπως δὲ πρὸς αὐτὸν ἀναστρέψωσι· καὶ μὴ δυνηθῶσιν ἔχειν τὴν πενίαν τῶν ὀφειλόντων, τὴν ἐκ τῶν χρημάτων ὀργὴν Εἰς δὲ ταλαίπωρον τῶν ἀθλίων ἐκχέουσι σῶμα, αἰκίζοντες, τύπτοντες, καὶ μυρία αὐτὸ ἐργαζόμενοι κακά. ὁ δὲ Θεὸς τοὐναντίον. ὑπέλαβε ἡμῶν δὲ ἀναστροφὴν, πλουσίους ὑπὲρ δὲ Θεῷ δὲ συγχωρήσαι μάλιστα πλουσίους. Εἰ σκεδὸς ἀκριβῶς τὴν λῆξιν, ὑπὲρ τῆς πραπέζης κατέλυσε τῆς ἐκ, ἐλπίδας δὲ αὐτὸν παίσαι ἔλαβε· δὲ Θεὸν ὑπὲρ τῆς πραπέζης τῆς αὐτοῦ (πραπέζα γὰρ αὐτοῦ δὲ τόκος ἡμέτερος) σκήπτρου ἀκριβέστερα πάντος ῥήματα βελτιωτέρα προφέρων οὐκ οἶδε προξενῶν, εἰπέ μοι; δὲ πῶς ἐν τούτοις βελτίοσι σπουδάσει ἀπὸ τοῦ τόκου ἀφίσιν, ἢ ῥῆμα λέγει; Θέλεις δὲ οὖν δὲ ἄγιον Θεὸν προσοργίζειν, οἷς δὲ ἐκεῖνα ῥήματα. Θέλεις οὖν ἵνα μάθῃς

Ex τῆς ἑρμην. τῶν πρὸς Θεσσ. ἐπιστ.

Ex τῷ λόγ. τῷ εἰς τὸ, Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ.

Ex τῷ αὐτῷ.

Ex τῷ λόγ. τῷ εἰς τὸ, Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ. Matth. κη΄.

Ex τῆς ἑρμην. τῶν πρὸς Κορ. β΄. ἐπιστ.

ταμοὺς ᾗ ἀναιρεμένους ποιῇ, ὡς ὃ λέγηται ἐκ τοιαύτα, ᾗ αἰχυνέη. Οὐδὲν οὕτως ἐκλύει ἐκ νέυρα τ̃ σωφρονεσύνης, ὡς ἡ ὀργή· τύτων ἀναπλεισθὴν ᾗ διεγερθὴν φλέξ. Βούλει μαθῆν ὅσον ὃ αἰχρὰ φθόγγεσθαι καιρόν; ἐπάκουσον τ̃ ἀχυόντας πῶς ἐρυθριῶσι ἐν τῇ ἀγκυροσυνῇ τῇ σῇ. Οὐ γὰρ εὐπλέξιεγι ἀνδρὸς αἰσχρολόγυ; πῖ ὃ ἀτιμότερον; Εἰς γὰρ τιὸ τ̃ μίμων ὠθῇ ἑαυτ̃ ὁ τοιῦτος ταξὶ μᾶλλον ὃ ἀνῆρ ἐρυθριῶσι, ἢ ὅπ. ᾗ καθάπ βορβορεγί τινα ἀπὸ ὕ τόματος ἀφιεὶς, ὕπως ἑαυτ̃ μολυνῇ τοῖς τοιύτοις ῥύμασι. εἰ ὃ ὃ ῥήθρον ὕπως ἀκέραρτον, ἐπόησεν οἷα ἡ πηγὴ ὕ βορβόρυ τύτυ. Εκ γὰρ ὕ ἀκαθαίρτυ τ̃ καρδίας ὃ τόμα λαλῇ. Οτὰν οὖν ἴδωμεν πινας μαχομένους ᾗ συρριπτυμένους ἀλλήλοις, πάντα ποιῶμεν ᾗ ἀποσυδάζωιθν, ὥστε αὐτὸν τ̃ τοιύτων ἀπαλλάτεσθαι κακ̃ν, ἐ μὴ θάττον ἀκλιῶντες ἀφεολικὴν, ἐ ταῖς ἑτέρων ἀγαπωσύναις ἐπιδυφρωμένα. τί γὰρ τύτυ ἥμιτ' ἂν ὠμότερον, ἢ κωφικώτερον; ὁρᾶς κακ̃ς πάσχοντας ᾗ ἀφρήτυνθέντας, κατατιμωντας τιὸ ἐαθῆτα, συγκοπτομένους ὃ πρόσωπον, ᾗ ἀνομένους ἀσυχῇ πρίσθαι; μὴ γὰρ αὐτκτος ὄστν ὁ μαχόμενος; μὴ γὰρ ἀηδέστ; ἀλλ' ἀφόρητός ὄστν ὁ πάνταχ̃ σοι κακπαθῶν, ἀδελφὸς ὄστ, μέλος ὄστ. μὴ θεώρει, ἀλλὰ ἀφάλυε· μὴ ἑτέρως ἀδικεῖ ὅτι τιὸ ἀγκυροσυνίου, ἀλλὰ ἐ τ̃ σωλλεγμένους ἀπορρέει. ὁρᾶς αὖ, θερπὸν ἀγκυροσυῶτα, ᾗ οὐχ ἡγῇ αὐτὸς ἀγκυρσῆν, οὐδὲ εἰσέρχῃ μέσος, ᾗ τὰ τ̃ ἀδελφ̃ ἀφαλύεις κακά; ἵνα ᾗ αὐτὸς πλησας λέξω, φησί; μάλιστα μ̃ οὐ πείσῃ τ̃το. αὖ ὃ ἐ παθῆς, μᾶρτύρεόν σοι ὃ ἀπ̃γμά ὄστ· ἀφ' ὑμ̃ γὰρ ὁ Θεὸς ἐβλασφημεῖτο. Εἰ γὰρ ἐξῆρεν ὅσον κατα πίστιν τὰ μὴ ἀπειρᾶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐκίνυσεν ὁ Θεός, οὐ πολλ̃ μᾶλλον ἂν θερπὸν ψυχαὶ ὀρέγηται ᾗ σωνδιαιτᾶσθαι χρή; Οταν ἀφρῶμεν, οὐκ ἐπὶ τ̃ σωελθεῖν ἐσμεν κύνες, ἀλλ' ἑτέρως αὐαμάρτητα. ἐκεῖνος αἰχμύσεται ᾗ ἐρυθριᾶ ἐπὶ σωελθὼν κατ' ἐμὴν ἀξίαν τ̃ ἕτερον. ὅρα δικαιῶσαι μ̃ ᾗ δίκαιον ἀθλῆσαι οὐκ αἰχμύσεται, ἀλλὰ ὕ κακ̃ ᾗ ἐρχόμενος, σωελθεῖν ᾗ ὃ ἐκείνου ῥάψαι αἰχμύσεται. Εαν μ̃ οὖν πῶ ἑτέρῳ σωδικηθεὶς ἀφῆς τιὸ ὀργιλὸν, σκιὰν λογίζεται ὃ κατόρθωμα. οὐ γὰρ ὃ Θεῷ πειθόμενος, ἀλλ' ἐκείνῳ χαριζόμενος ἀθέτει νόμον ἐπλήρωσας. ἐὰν ᾗ μηδενὸς σωδικημοῦντος, μήτε αὐτὸν τ̃ λελυπηκότος πρὸς σὲ σωδιαλυθῆναι ᾗ διηλθότος, αὖθις πάσαν αἰχμὴν ᾗ πάντα ὕπνον ῥίψας ἀπὸ τ̃ διχοτόμης, πρόσδραμε τῷ ἀδικηθέντι, ᾗ καταλύσας τιὸ ὀργιλὸν, ὁλόκληρόν σε ἔχῃ ὃ κατόρθωμα, ᾗ πάντα λοιπὰ μαθὼν, ᾗ κληρονόμος γενόμενος τ̃ βασιλείας τ̃ ὑρανῶν, χάριτι ἐ φιλανθρωπίᾳ τ̃ Κυρίου ἡμῶν Ἰησ̃ Χριστ̃, ᾧ ἡ δόξα, ᾗ ὃ κράτος, σὺν τῷ πατρὶ ᾗ ἁγίῳ πνεύματι εἰς τὸν αἰῶνας τ̃ αἰώνων. Αμήν.

Εκ τ̃ ἁγίων τ̃ χ̃υ Ματθ. ὐαγγ.

Ματθ ιϛ. λθ.

Εκ τ̃ ἁγίων τ̃ θεσ. α. ἐπ.

Εκ τ̃ λόγ. τ̃ εἰς τὸ αἰ δριαύτ.

Λογ. κε. ΠΕΡΙ "ΟΡΚΩΝ.

Εκ τ̃ λόγ. τ̃ εἰς αὐδριαύτ.

ΜΗ τῆς ᾗ ψυχιὸ ἀρετῆς ἀμελωμεν, ἀγαπητί. ποία γὰρ ὠδυνη, εἰπέ μοι, ὀργιλὸν ἀφῆναι τῷ λελυπηκότι; ὠδυνη μ̃ οὖν ὄστ ὃ μνησικακεῖν, ᾗ μὴ καταλλάτεσθαι. ποῖος πόνος μὴ κακ̃ς εἰπῇ μηδένα; ποία δυσκολία ἀπαλλαγῆναι φθόνου ᾗ ἔριδος ᾗ βασκανίας; ποῖος μόχθος ἀγαπᾶν τ̃ πλησίον; ποῖος κάματος μὴ ὀμνύειν; πολλάκις γὰρ ὑπὸ θυμοῦ ᾗ ὀργῆς κατηχθέντες ὠμόσαμεν μηδέποτε ἀλλαλάτεσθαι τοῖς λελυπηκόσι, εἶτα τῆς ὀργῆς σβεσθείσης βουληθέντες καταλλαγῆναι ὑπὸ τῆς ἀνάγκης τ̃ ὅρκων, ὥσπερ πὶ πυχίδι κατηχθέντες, τύτ πάσχομεν οὐ βουλόμενοι ὡς δυοῖν θατέρου παθεῖν, ἢ καταλλαγῆτε ὑπορκήσαντες, ἢ μὴ καταλλαγῆτε τοῖς τῆς μνησικακίας ὑπεύθυνοι ὑπορκίοις ἑαυτὸν καταστήσαντες. πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, ἁμάρτιον μ̃ ἔχοντες τ̃ λοιπ̃ βέλτιον, μὴ αἰσχυνθῆναι σωνεχῶς αὐτῷ καταχρᾶσθαι, ὃ ὑ τ̃ Θεοῦ

Θεοῦ ὄμοσα πάντα χρὴ φεύγειν ἁπλῶς, καὶ ὡς ἔτυχε; οὐ γὰρ δὴ πᾶν ἁμάρτημα τὸν αὐτὸν φέρει κόλασιν, ἀλλὰ τὰ δικαιότερα μείζονα ἡμῖν ἐπάγει τὸν τιμωρεῖσθαι. Οὐδὲ γὰρ οἱ ὀμνύοντες ἴσχυσί τινα πείθειν ψεύδεσθαι, ἀλλὰ καταφεύγουσι μόνοι. καὶ οἶδα μὲν ὅτι ἐπαχθὴς εἰμὶ δοκῶν λοιπὸν τῇ φορτικὸς τῇ συνεχείᾳ τῆς παραινέσεως δοκεῖν εἶναι· ἀλλ' ὅμως οὐκ ἀφίσταμαι, ἵνα καὶ τὸν δυσχερῆ τοῦτον ἀπαλλάξω τοῦ ἐμοῦ, ἀποστῆναι τῆς ποινῆς τῶν ὅρκων συνηθείας. Εἰ γὰρ ὁ δικαστὴς ἐκεῖνος ὁ ἀτίμητος καὶ ὠμὸς χήρας ἐνόχλησεν ἀδίκους, πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς τοῦτο ἐργάσεται· καὶ μάλιστα, ὅταν ὁ παράκλητος ὑμᾶς μὴ ἐᾷ ἑαυτῷ, ἀλλ' ἐᾷ τῆς ἡμετέρας σωτηρίας τοῦτο ποιῇ· μᾶλλον δὲ καὶ ἐᾷ ἐμαυτῷ καὶ οὐκ ἂν δυσπαίμιον τοῦτο ποιοῖμι. Τὰ γὰρ ὑμέτερα ἀγαθὰ, ἐμαυτῷ νομίζω εἶναι κατορθώματα. Εἰ γὰρ μηδὲ γέεννα ἦν, μηδὲ κόλασις, ἐγὼ ἂν παρεστηλωθὴν ὑμῖν τοῦτο ἐκ χρήστου ἡτησάμην μέρους, ἆρα οὐκ ἂν ἐπιτύχοιμι; οὐκ αἰ ἐδώκατε τὴν αἴτησιν χαίρων οὕτως αἰτοῦντι χρήσιμον; ὅταν δὲ ὁ Θεὸς αὐτὸν αἰτῷ ἢ, δι' ὑμᾶς σὺν διδόντας, οὐ δι' ἑαυτὸν λαμβάνοντας, τίς οὕτως ἀγνώμων, τίς οὕτως ἄθλιος καὶ παλαίπωρος, ὡς Θεῷ χρήσιμον αἰτοῦντι μὴ δοῦναι; παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς τὸν κεφαλαιώδη Ἰωσὴπου λαβόντας ἀπιέναι μηνῶν καὶ θερμοῦ τοῦ αἵματος ἐπιφαίζουσαι, οὕτως ἀπιέναι οἴκαδε ἕκαστον, καὶ νομίζειν τοῖς τοῦ ὀφθαλμοῦ ὁρᾶν αὐτὸν φωτεινὸν ἀφιέναι καὶ λέγουσαν· μισήσατε ἐμοῦ σφαγέα, ὄρκον. πολλάκις γὰρ τεχνίτης διώμοσαν τῷ μαθητῇ μὴ παύεσθαι αὐλὸν ἀφιέναι φαγεῖν ἢ πιεῖν, ἕως δὲ δοῦναι ἔργον ἀπέμυσεν. τοῦτο δὴ καὶ παιδαγωγοὶ πολλάκις πρὸς νέους, ἢ πρὸς ἀκολάστους ἐπαίνου διάκονοι· ἐξ ἀνάγκης, τῆς ἐπιούσης καταλαβούσης, καὶ τοῦ ἔργου μὴ πληρωθέντος, ἢ λιμοῦ ἀμφιβαλόντας σὺν ὀμόσαντας, ἢ ὑπορκήσαντας πάντως σὺν ὀμόσαντας. πολλάκις δὲ ὑπὲρ τοῦ οἰκίας ἀρίστου ποιουμένου ἡμᾶς, ἢ τῶν οἰκετῶν τινος ἀμαρτόντος, ὦμοσι μαστιγώσειν ἢ καύσειν· αὐτόμοσεν ὁ δεσπότης ἐξ ἐναντίας, καὶ αὐτὸς φιλανθρωπεύσεσθαι καὶ σὺν ὑπερβάντων. σὺ δὲ ἐνταῦθα καὶ ἑτέρου ποιήσωμεν, δυνάμενοι πάντως ὑπορκίαν συγχωρῆσαι· ὅπερ γὰρ δὴ φήσατε, θάτερος αὐτῶν ὑπορκίαν ἀλώσεται· μᾶλλον δὲ ἀμφοτέρους πάντως. ἢ πῶς, ἐγὼ λέγω. τοῦτο γὰρ ὅτι δεῖ δέδοκται. ὁ ὀμόσας μαστιγώσειν οἰκέτην, ἢ τὸν παιδαγωγὸν, εἶτα κωλυθεὶς, αὖθις τι ὑπερώρησεν μὴ ποιήσας ὅπερ ὤμοσεν, ἢ τῷ κωλύσαντι πάλαι ἢ ἀμαθίαν τοῦ ὑπορκίου, ὃ ἔγκλημα τῆς ὑπορκίας ἀφείσησεν. οὐ γὰρ ὁ ὑπορκήσαντος μόνον, ἀλλὰ καὶ ὁ ἑτέρους τοῦ ἀναγκίου τούτου ἐφιζάντας, ἵνα διδάσκοιτο τὴν αὐτὴν ἐγκλημάτων εἶσι. πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, οἰκέτην μὲ μὴ τολμᾶν δεῖ ὁσιότητος ὁσιότητα τὸν ἑαυτῷ καλῶς, μηδὲ ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, τὸν δὲ τῶν ἀγγέλων δεσπότην ἁπλῶς καὶ μετὰ πολλῆς τῆς καταφρονήσεως πάντως ἀφιέρευν; βούλει μαθεῖν πῶς δυνατὸν ἀπαλλαγῆναι τῆς ποινῆς συνηθείας τοῦ ὅρκου; ἐγὼ σε διδάξω ῥήσιν τινὰ, ἣν ἂν ποιήσῃς, ἀφήσει πάντως. ὅταν γὰρ ἴδῃς σαυτὸν ἢ καὶ ἑτέρους ὑπὸς ἀλόντας τῷ κακῷ τούτῳ πάθει, καὶ συνεχῶς ἐπομνηνθέντας, καὶ οὐ διορθώσαντας, κέλευσον μὴ ὑπισχνήσαντας καθυδῆσαι, καὶ ταῦτα καὶ σαυτῷ καὶ ἑτέροις τὸν καταδίκιον ὑπάδης· καταδίκιον, οὐ ζημίαν, ἀλλὰ κέρδος φέρουσαν. ἢ γὰρ γλῶσσα οὕτω βασανιζομένη διὰνεκῶς, καὶ μηδενὸς ἐπομνήσκοντος, ἐκφεύξεται λαμβάνειν ἀφορμὴν· καὶ κἂν ἀπὸ τῶν ὠμῶν ἀναθηματίσῃ, ἀπὸ πάσης ἡμέρας τῇ μεγάλῃ τῆς βασάνου ταύτης ἐπομνησθήσεται, οὐ δυνηθησόμενα συμβουλῆς ἑτέρας καὶ παραινέσεως. Ὥσπερ γὰρ, φησὶν, οἰκέτης σὺν δεσμοῖς ἀξέπαστος ὁμῶς, ἀπὸ μώλωπος οὐ καθαιρεθήσεται· ὕστερος ὁ ὀμνύων δὲ ὀνόματος ἄζηπτος ὁμοῦ τοῦ ὄρκου, ἀπὸ ἀμαρτίας οὐ καθαιρεθήσεται). πείσωμεν τοίνυν ἑαυτοὺς τὸ τῶν ὅρ-

Ex τῶν αἰτῶν.

χων φυγεῖν συνήθη, καὶ τὸν ὅπου ὃ βέλτιον ποιήσασθαι μεταβολήν. Εἰ γὰρ καὶ χρὴς καὶ τοῦ ἀκούειν τοῦτ' ἐμοῦ διελέγχειν τῆς ὑποθέσεως, ἀλλ' οὐδὲ σήμερον ἀποχήσομαι, οὐδὲ τὸν ὅπου σαι, οὐδὲ τὸν μετ' ἐκεῖνον, ὧν τὰ συμβουλεύων. Ἃ τί λέγω τὸν αὔριον ἢ τὸν μετ' ἐκεῖνον; ἕως ἂν ὑμᾶς ἴδω κατορθώσαντας, οὐκ ἀφέξομαι. Ὃ γὰρ συνεχῶς τοῦτ' τῶν αὐτῶν ὑποκρίνεσθαι, οὐ τὸ λέγειν, ἀλλὰ τῶν ἀκουόντων ὀκνηρίαν ἔλεγχον διὰ συνεχοῦς διορθώσεως διδασκαλίας. τί γὰρ δύσκολώτερον τοῦ μὴ ὁμοιῶσαι; συνήθη ὄντι ὃ κατόρθωμα μόνον, οὐκ ἔστι πόνος σώματος. ὁ τοίνυν λαβὼν τὸ κατορθώσας ὀνειδιζέτω τῷ λειποψυχοῦντι, ἵνα αὖθις τοῖς σκώμμασι διεγείρῃ πλέον· ὁ ὑγιάσας δὲ μηδέπω κατορθωκὼς βλεπέτω τοὺς τοιούτους, καὶ φιλονεικείτω φθάσαι τοὺς ἐκφύγοντας ταχέως. Εἰ δὲ μή μοι λεγέτω τις· Πῶς γὰρ ἐὰν δύνωμαι ὀμόσαι τὸν ὅρκον τις ἡμῖν ὑπόθηται; Πῶς γὰρ ἐὰν μὴ τις θύῃ; μάλιστα μὲν οὖν ὅπου τοῦ καιρὸς ἔστω νόμος, ἀνάγκης μεμνῆσθαι οὐ χρή. μία γὰρ ἔστω ἀνάγκη ἀποφυγεῖν, ὃ μὴ ποιῆσαι Θεῷ. πλὴν ἐκεῖνα λέγω τοῦτο, οὐ τοὺς ἐπὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς ὅρκους, οὐ τοὺς ἁπλῶς καὶ χωρὶς ἀνάγκης, οὐ τοὺς ὑπὲρ τῆς οἰκίας, οὐ τοὺς ὑπὲρ τῶν φίλων, οὐ τοὺς ὑπὲρ τῶν οἰκετῶν. καὶ τούτους ἀνέλῃς, τὸ ἐκείνους οὐδὲν ἐμοὶ δόξῃ λοιπόν. αὐτὸ γὰρ τὸ σῶμα μελετῆσαν διδοικέναι καὶ φεύγειν τὸν ὅρκον, οὐδ' ἂν μυριάκις ἀνάγκη τις, καταδίκῃ λοιπὸν εἰς ἐκεῖνον ἐμπεσεῖν τὸν συνήθη. λέγει τις τῶν ἐξωθεν ῥητόρων· Τοῦτό τινος συνηθείας ἀλόγου τὸ δεξιὸν συνεχῶς ὦμον κινῆσαι βαδίζων· ἀλλ' ὅμως ἀφιεμένου τῆς συνηθείας, καὶ μαχαίρας ἀρθείσης ἐκατὸν ὀβελοῖς πήξαι τοῖς ὤμοις, ὥστε τῷ φόβῳ τῆς τομῆς σωφρονῆσαι τὸ μόνον κινούμενον. τοῦτο δὲ σὺ ποίησον ὑπὲρ τῆς γλώττης, καὶ αὐτὴ μαχαίρας ὑπόθες αὐτῇ φόβον τολμήσεως· καὶ ἀφίεσαν πάντας. ἀμὴ χρόνον γὰρ, ἀμὴ χρόνον μελετῶσα καὶ ἀσυνθάζουσα καὶ ἔργῳ τοῦτο ποιοῦμένους κἂν θέλωσί ποτε. ποία γὰρ ἡμῖν ἀπολογία λοιπὸν ἔσται, ὅταν συνίωμεν, ὅταν μὴ τοσαύτῃ παιδεύσωσι τοὺς ὑπὲρ τῶν ὅρκων κακοὺς ὑπομένωμεν; πῶς οὖν αἰτησόμεθα ἀπαλλαγὴν τῶν κατεχόντων ἡμᾶς δεινῶν, μίαν τοσαύτην αὐσαι μὴ δυνηθέντες; πῶς δὲ προσδεξόμεθα τὴν χρηστὴν μεταβολήν; πῶς δὲ δυξόμεθα; ποίᾳ γλώττῃ τὸν Θεὸν καλέσομεν; πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, βασιλέως μὲν ὑπατεύοντος, καὶ τὰ χαλεπώτατα φέρειν· Θεοῦ δὲ νομοθετοῦντος οὐδὲν χρηστὸν οὐδὲ δύσκολον, καταφρονῆσαι καὶ συνήθειαν ποιησαι προβάλλεσθαι; μὴ, δέομαι, μὴ μέχρι τοσούτου τῆς ἑαυτῶν καταφρονῶμεν σωτηρίας. Φοβηθῶμεν Θεόν, ὡς φοβοῦνται καὶ δοῦλοι. ἄτοπον γὰρ τοὺς βασιλικοὺς νόμους μὴ ἀκριβείας φυλάττειν, τοὺς δὲ θείους καὶ οὐρανίους καταβαίνειν ἀλόγως καταφρονεῖν. τίνος γὰρ ἕνεκεν ὁ Θεὸς οὐ ὀμόσαντα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὸν οἰκίαν αὐτοῦ τῇ δρεπάνῃ καταλύει; ὅτι τῶν χαλεπωτάτων ἁμαρτημάτων ἐστὶν ἡ ἐπιορκία βούλεται μαθεῖν ὁ Θεὸς διωκεῖν, ὥστε τοῦτο μὴ ζητοῦντα συμφέρειν ἑαυτῷ πόλεις. καὶ γὰρ ἡ ἐπιορκία ἀπροφάσιστα ἀνάγκη καταφθεῖραι καὶ τοὺς κάλπους καὶ δοκοὺς τῆς γῆς. ὥστε οὖν μὴ τῷ σώματι καὶ τὸν ποτηρίαν αὐτῶν συγκαφθεῖραι, τὸν οἰκίαν ἐπίηνε χῶμα, ἀνὴρ τοῦ τοὺς πρώτους ἁπάντων ὁρωρίζαι αὐτὸν, καὶ τὸν αἰτίαν μαλλαίνοντας τῆς καταφροσύνης, φθόγγῳ τὸν τῆς ἀμυδρίας μίμησιν. τοῦτο καὶ ὅτι [τῶν] Σοδόμων ἐγένετο. Ὅτε γὰρ ἐξεκαύθησαν ὑπὸ τῆς ὀργῆς αὐτοῦ εἰς ἀλλήλους, ἐξεκαύθη καὶ ἡ τῆς γῆς φύσις, καὶ φωτὸς ἀπάσης λαμπρότερον πάσας τὰς μὴ τοῦτο πάθαι γλυκείας ἡ τῆς γῆς ὄψις, μισοῦσα καὶ βοῶσα καὶ λέγουσα· μὴ ποιῆτε τοιοῦτα, ἵνα μὴ πάθητε τοιαῦτα. τί ποιεῖς, ἄνθρωπε; ὅτι πραπίζῃς ὁρκίζειν ἐθέλεις, καὶ ἔνθα ὁ Χριστὸς καὶ τὰ τηλικοῦτος, ἐκεῖ σὺ ἀδελφὸν καταθύειν σὸν; καὶ μὰ λῆς ἀφ' ὅτι τῶν ὁδῶν θύσει· σὺ δὲ ἐμπροσθεν τῆς μυρίας ἡμέρας καταθύεις, ἐναγέστερον πᾶν Καὶν ἐργαζόμενος φόνον; ἐκεῖνος μὲν γὰρ ἔθυσεν ἀδελφὸν ὅτι τῆς ἐρημίας κεῖ παρόντα θαλάττιον· σὺ δὲ θύεις ἀδελφόν

φὴν ἐν μέσῳ τῆς ἐκκλησίας καὶ Ⓜ μᾶλλον θάνατον. μὴ γὰρ ἐκκλησία ἕνεκα τούτου γέγονεν, ἵνα ὀμνύωμεν; ἀλλὰ τούτου γέγονεν, ἵνα εὐχώμεθα. μὴ γὰρ πάπυζα ἕνεκα τούτου ἔστηκεν ἱερά, ἵνα ὁρκίζωμεν; ἀλλὰ τούτου ἕστηκεν, ἵνα τὰ ἁμαρτήματα ἡμῶν λύωμεν, οὐχ ἵνα δεσμῶμεν. σὺ δὲ εἰ μηδὲν ἕτερον, ἀλλ' γοῦν τὸ βιβλίον αἰδέσθητι, ὃ πεπίστευκας εἰς ὅρκον, καὶ τὸ εὐαγγέλιον, ὃ μὴ χεῖρας λαμβάνων καθάρειος ὀμνύναι, ἀναπτύξας καὶ ἀκούσας τί περὶ ὅρκων ὁ Χριστὸς ἐκέλευσε. ἀλλὰ λέγεται, φείδου καὶ ἀπίσθι. τί οὖν ἐκέλευσε περὶ ὅρκων φησίν; Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμόσαι ὅλως· σὺ δὲ Ⓜ νόμον Ⓜ κωλύοντα ὀμνύναι, τοῦτον ὅρκον ποιεῖς; ὦ τῆς ὕβρεως, ὦ τῆς παρανομίας. ταὐτὸν γὰρ ποιεῖς, ὥσπερ ἂν εἴ τις Ⓜ νομοθέτην Ⓜ κωλύοντα φονεύειν, αὐτὸν σύμμαχον λαβὼν καθάπερ σφαγέα ἠμύνατο. καθάπερ οὖν μάχης ἡμερούσης, πολλάκις ὑβριζόμενοι φέρομεν ἡμεῖς, καὶ οὐκ Ⓜ ὑβρίζοντα λέγομεν· τί σοι ποιήσω; ὁ ἀδικά με ἐλύπησεν ὁ πεσὼν ὁ σὸς ἐχθρὸς μὴ κατέχε χεῖρα· καὶ δεξαι τοῦτο εἰς παραμυθίαν· οὕτω καὶ ἐπιορκεῖν μέλλοντα ἀμύνασθαι τί σοι ποιήσω, ὅτι ὁ Θεὸς ἐκέλευσε μὴ [ὀμνύειν, μήτε] ὁρκίζειν, ἐχθρός με κατέχει πάνυ; ἀρκεῖ τοῦτο δὲ εἰς τιμωρίαν τὸν νομοθετήσαντος, καὶ εἰς ἀσφάλειαν σοῦ, καὶ εἰς φόβον τοῦ μέλλοντος ὀμνύναι. δότε μοι τοίνυν εἰπεῖν ἐντεῦθεν ἀφικνουμένους λέγω, ὅτι ὅπερ ὄξος ἐν Ἀντιοχείᾳ, τοῦτο ὕδατος τῶν πολεμίων ὄξος ἐστίν. ἔλεγον γὰρ δή τινες Ⓜ τὴν πόλιν οἰκειοῦντες ἐκείνῃ, τὴν γλῶτταν ἀποκεκλεῖσθαι φασίν, ἢ ὅρκον ἀπὸ τοῦ στόματος ῥηθῆναι. εἰ γὰρ εἷς ἢ δύο κερδάνας τοσοῦτον λήψεται παρὰ τοῦ Θεοῦ τὸ μιαθὲν· Ⓜ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν παιδεύοντες, πόσας ἂν λήψονται ζημίας; ἀλλ' ὥσπερ τῆς συμφορᾶς ὁρμὰς πολλάκις ἡ γλῶττα δι' ὅρκου ἐπάγει, οὕτω καὶ τὴν ὀργὴν ἐκείνου φθέγξασθαι ῥῆμα; ἀλλ' ἐπῳδὴν ἐρμήνευσον, πρὶν ἢ δι' ὃ ῥῆμα ἀφεῖναι, καταδαμάσασθαι τοῖς ὀδοῦσιν αὐτὴν πάντοθεν σφοδρῶς. βέλτιον γὰρ αὐτὴν αἷμα ῥέειν ποιῶν, ἢ τὸ τῆς γλώσσης ὕδατος ἐπιθυμοῦσαν μὴ δύνασθαι τῆς παρανομίας τυχεῖν. τί ποιεῖς, ὦ δέσποτα, τὴν ἀνέρτητον καὶ σωτῆρα δεξιὰν προσάτην καὶ κηδεμόνα βλασφημοῦν; ἢ οὐκ αἰσθάνῃ κτῆμα φερόμενος, δι' εἰς βαράθρου σαυτὸν ἐμβάλλων ἀπωλείας ἐσχάτης; μὴ γὰρ ἐὰν βλασφημήσῃς, καθέστηκε τὸ πρᾶγμα ποιεῖς; ὑπτιάσεις μὲν οὖν αὐτό, καὶ χαμαιπετέστερον ἐργάζῃ τὴν ὀδυνίαν. ἀλλὰ γὰρ τοῦτο ὁ ἀμέλουσος μυελὸν ἐπάγει δίκαι, ἵνα εἰς ἐκείνο σε καθοδηγήσῃ τὸ βάραθρον. καὶ μὴ ἴδῃ βλασφημοῦντα, ῥᾳδίως αὔξει τὴν ἀλγηδόνα καὶ μείζω ποιεῖ, ἵνα κεντήσῃς ἀποδυσωπήσῃς. πάλιν, ἐὰν ἴδῃ ἡμερίως φέροντα, καὶ ὅσῳ τὸ πάθος ὑπτιάσεται, τοσούτῳ μᾶλλον ὑμνήσεται τῷ Θεῷ, οὐδέπω ἀφίσται, ὡς εἶχε καὶ πάτην ἐφεδρεύων λοιπόν. καὶ καθάπερ κύων πρᾶγμα πρόσεσχας, μὴ ἴδῃ Ⓜ ἐκβοῶντα αὐθέντα ἀπορίπτοντα τὸν ὀπὴν τῆς πρᾶγμα τι προσαιμάσσων, μᾶλλον ἐνεχῶς αὐτῷ ῥίπτοντα· οὕτω καὶ ὁ διάβολος συνεχῶς κέχηνε πρὸς ἡμᾶς, ἂν ῥίψῃς αὐτῷ, καθάπερ κυνί, ῥῆμα βλασφημίαν, δρέξεται πάλιν ὑπτιάσεται· ἐὰν δὲ μείνῃς εὐχαριστῶν, ἀπέπνιξας αὐτὸν τῷ λιμῷ, καὶ ταχέως αὐτὸν ἀπήγαγες καὶ ἀπενέκρωσας ἐποίησας. καὶ ὅτι ταῦτα τοῦτον ἔχει Ⓜ τρόπον, ἀκούσατε ἵνα εἰδῆτε ὑμῖν ἐρῶ παλαιόν. ἐπολέμουν ποτὲ πολεμίοις τοῖς Ἰουδαίοις, καὶ τοῦ Ἰωνάθου (υἱὸς δὲ ἦν τοῦ Σαοὺλ οὗτος) τὸν μὲν κατακόψαντος, τὸν δὲ εἰς φυλακὴν ἐμβαλόντος, βουλόμενος ὁ Σαοὺλ ὁ πάππος μείζονος καθ' ἡμῶν ἀ Βασ. ιδ. τὸν λιφθέντων δρατοπεδοῦ διεῦραι, καὶ ποιῆσαι μὴ πρότερον ἀποῦσαι, ἕως ἂν πάντας χρώσωνται, τὸν ἀνθρώπινον ἔφαγεν, ὁμόσας μηδένα φαγεῖν ἄρτον, ἕως ἐκδικήσεως τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ. ἆρα οἶσθα τούτου χάριν ἀνέστενεν; πεπεισμένος γὰρ καὶ κατακεκρίσθαι γραπτῶς ὀφείλειν ἀναπαῦσαι, καὶ πανταχοῦ ἐπαφεῖναι τοῖς πολεμίοις, τὸν πολε-

μίσει αὐτὸν χθὲς πύστερον καὶ φρασατο, ἀλλὰ τῆς ἀνάγκης τὴν ἀρχὴν λαμὼν ἀφῆκεν αὐτὸν χθὲς πύστερον. σφόδρα μὲν οὖν ἐστὶ δεινὸς ἑαυτὸν ἵνα ὁμοιώσαι· πολλὰ γὰρ κατὰ τῆς τῶν γραμμάτων ἐξιστάσεως ἐμπεδεῖ ὁμιλῶ· ὃ δὴ καὶ τὸν ἕτερον γνώμονα τῆς τῶν οἰκείων ὅρκων δυνάγκης κατασῆσαι, πολλῷ σφοδρότερον. ὅπερ ὁ Σαοὺλ τότε ἀπερισκέπτως ἐποίησε. "δρυμὸν πᾶν ὃ γραπτὸν μελισσῶν εἶχεν, καὶ ὁ μελισσὼν κατὰ πρόσωπον τοῦ λαοῦ, καὶ εἰσῆλθεν ὁ λαὸς εἰς τὸν μελισσῶνα, καὶ διεπορεύετο λαλῶν. εἶδεν δὲ ὁ βασιλεὺς τὴν πτῆσιν ἐγκεκλασμένην, ἵνα καὶ ὁ ἀκούσας τὸν ὅρκον μὴ κωλύσῃ τὴν ἔξοδον, καὶ ὁ ἀνὴρ τὴν χεῖρα αὐτοῦ πρὸς τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἐλάβοσαν εἰς τὸ κηρίον τοῦ μέλιτος, καὶ ἐπέστρεψε τὴν χεῖρα αὐτοῦ πρὸς τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀνέβλεψαν οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ. ὅρκον τινὰ ὁ πατὴρ ὡς τὴν ἐπιορκίαν ὤμοσεν· οὐχ ἕνα τῶν γραπτῶν, ἀλλ' ὅλον τὸν ὠμομοκότα βασιλέως. οὐδὲ γὰρ ἐπιορκίαν ἐργάσασθαι ἐβούλετο μόνον, ἀλλὰ καὶ παιδοκτονίαν κατασκευάζει, καὶ τὴν φύσιν αὐτὴν καθ' ἑαυτῆς ἀναπείγει· καὶ ὅπερ ὑπὲρ τοῦ Ἰεφθαὲ πρότερον ἐποίησε, τοῦτο καὶ μᾶλλον τοῦτο ποιῆσαι ἤλπιζε. καὶ γὰρ ὀκνηρὸς κατὰ χόλον τῷ Θεῷ πρόσκοπον ἀπαντήσαντα αὐτῷ μὴ τὴν τοῦ πολέμου νίκην καταισφάξαι, εἰς παιδοκτονίαν ὑπέπεσε· δι' ὃ γὰρ μὴ ἀπαντῆσαι αὐτῷ κατέβυσε. [καὶ τί λέγω παιδοκτονίαν; ἐπεισόσε γὰρ ὁ πατὴρ καὶ τοῦτον πάλιν ἀναγέσειν φόνον βίᾳ.] εἰ μὴ γὰρ εἶδεν ἥμαρτε καὶ ἐσφάγη, παιδοκτονία μόνον ἂν γεγόνει τὸ ἀνόμημα· νυνὶ δὲ ἐξ ἀγνοίας ἁμαρτὼν (οὐδὲ γὰρ ἤκουσε τὸν ὅρκον) εἶτα διαιρεθείς, διπλοῦν ἀπέτισε τῷ πατρὶ δι' ἄλγος. εἶτα ἰδών, φησί, μὴ τῶν γραπτῶν, λέγει· ὁρκώσας ὤρκωσεν ὁ πατήρ σου τὸν λαόν, ὡς φάγῃ) ἄρτον σήμερον. καὶ ἐξελύθη ὁ λαός· καὶ εἶπεν Ἰωνάθαν, ἀπώλεσε διέφθρει ὁ πατήρ μου ἀπὸ τῆς. ἐμφανοῦντος τοίνυν τοῦ ὅρκου, πάντες ἐσίγων, καὶ οὐδεὶς ὑπέθυνος εἰς μέσον ἀναγαγεῖν ἐτόλμα. ἐμαρτὼν δὲ τὸ ἐγκλημα λοιπὸν ἐγίνετο· καὶ γὰρ οἱ ἐπιορκοῦντες μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ συνειδότες καὶ ἀφιεῖσι λοντες κρυπτοῦσι τὸ ἔγκλημα. καὶ εἶπεν ὁ ἱερεύς, προσέλθωμεν ὧδε πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἐπερώτησον Σαοὺλ τὸν Θεὸν, εἰ καταβαίνομεν ὀπίσω τῶν ἀλλοφύλων, καὶ εἰ δώσεις αὐτοὺς εἰς χεῖρας μας· καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὁ Κύριος. ὅρα παράπτωμα ἐπιτήδειον τοῦ φίλου Θεοῦ. οὐ γὰρ σκηπτὸν ἀφῆκεν, οὐδὲ τὸν γλῶ ἔταξεν, ἀλλ' ὅπερ φίλοι πρὸς φίλους ποιοῦσιν, ἐπιδεῖξαι ὑγειαθῶσι, τοῦτο πρὸς δοῦλον ὁ δεσπότης ἐποίησε. καὶ εἶπε Σαοὺλ· προσαγάγετε ὧδε φύλας τοῦ λαοῦ, καὶ ἴδετε ἐν τίνι γέγονεν ἡ ἁμαρτία αὕτη σήμερον· ὅτι ζῇ Κύριος ὁ σώσας τὸν Ἰσραήλ, ὅτι ἐὰν ἀποκριθῇ ἐν Ἰωνάθαν τῷ υἱῷ μου, θανάτῳ ἀποθανεῖται. καὶ οὔπω τοῦ ἡμάρτηκότος φανέντος, τὸν κρίσιν ποιεῖ· καὶ πάλιν οὐκ εἰδὼς ἀπεφήνατο, καὶ ὁ πατὴρ ἐγίνετο δίκαιος, ὃ πρὸς τῆς ἐξεπίστου τὸν καταδικάζουσα φῶφον ἐξεύγκε. καὶ τί δεῖ πολλὰ λέγειν; κλήρῳ δὲ πρᾶγμα ἐπέτρεψε· καὶ εἶπε Σαοὺλ, βάλετε κλῆρον ἀνὰ μέσον ἐμοῦ καὶ Ἰωνάθαν. καὶ εἶπε Σαοὺλ πρὸς Ἰωνάθαν, ἀπάγγειλόν μοι τί ἐποίησας. καὶ εἶπεν Ἰωνάθαν, γεύσάμενος ἐγεύσάμην τὸ ἄκρον τοῦ σκήπτρου ὃ ἐν τῇ χειρί μου μικροῦ μέλιτος, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἀποθνήσκω. τίνα οὖν δεῖ ἔκαμεν; τίνα οὖν αὖ ἐστὶ εἰπεῖν ἐνέγκαι τοῦτα τὰ ῥήματα; σὺ νόησον ὅσον χεῖμμα λοιπὸν ὁ Σαοὺλ ἐπέμενε, τὴν ἀπλάγχνιαν αὐτοῦ ἀναπτοημένην, καὶ ἑκατέρωθεν βαθυπάτου κρημνοῦ φερομένου. καὶ οὐδὲ οὕτως ἐσωφρονίζετο. ἀλλὰ τί φησι; Τάδε ποιήσαι μοι ὁ Θεὸς, καὶ τάδε προσθείη, ὅτι θανάτῳ ἀποθανῇ σήμερον. καὶ εἶπεν ὁ λαὸς πρὸς Σαοὺλ· τάδε ποιήσαι ἡμῖν ὁ Θεὸς, καὶ τάδε προσθείη, εἰ θανάτῳ θανατωθήσεται ὁ ποιήσας τὸν σωτηρίαν τοῦ μεγάλου τὸν Ἰσραήλ· ζῇ Κύριος, εἰ πεσεῖται τῆς τριχὸς τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐπὶ τὸν γλῶ, ὅτι ἔλεον Θεοῦ ἐποίησε τὴν ἡμέραν ταύτην. ἰδοὺ καὶ ὁ δῆμος

δύτερον

δοὺ τῇ σῶμεν, καὶ ἀντιμισθίαν δῶ βασιλῆ. ἀναγκαῖον λοιπὸν ἀφαιρεῖσθαι τὸν ὅρκον· πολύτιμος γὰρ διορκῆσαι τύτοις ἀδικήματος. Εἰ γὰρ ἠθέλησεν ὁ βασιλεὺς ἀνῆκαι καὶ ἐπιξενῶσαι τῷ ὅρκῳ, πᾶς ἂν ἡμεῖς ἀντίκη, καὶ τυραννὶς ἂν ἐγένετο χαλεπωτάτη· πάλιν εἰ ἠθέλησεν ὁ παῖς τῆς οἰκείας φειδόμενος σωτηρίας δεινῶς ἑαυτὸν ἐκφοβῆσαι, παραχρῆμα ἂν ἐγένετο. ὁρᾶς καὶ τυραννίδα καὶ παρανομίαν καὶ παρεγκλισιν πολέμου ἐμφύλιον, καὶ μάχλας, καὶ σφαγάς, καὶ αἵματα, καὶ μυρίους νεκροὺς ἀφ' ἑνὸς ὅρκου κειμένους; Εἴδῆς ὁπόσον ὄρκος τῆς ἀπωλείας ὃ βαρὰ θεὸν κατασβέσας· ἵν' οὖν μὴ καὶ ἡμεῖς τὰ παρόμοια ἐκείνοις πεισώμεθα, ἀπροφασίστως τῆς παραχρῆμα τῶν ὅρκων συγχύσεως, ὡς ἂν τῷ Θεοῦ τέκνοι βύσσινον ἑαυτοὺς ὑφάσαντες στόμωμα, καὶ πρόκομα βίου ἀσφαλοῦς ἀμφιεσώμεθα, καὶ τῶν μελλόντων ὀπτασίαν χωρήσωμεν ἀγαθῶν, χαρίτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ δόξα ἅμα καὶ ἀγίῳ πνεύματι, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΠΑΙΔΩΝ ΑΝΑΤΡΟΦΗΣ. Λογ. κς.

Εοικεν ἡ ἀντικολαὶ, πολλοῦ τινὸς τῶν οἰκείων παίδων, ἀγαπητοὶ παιδάρια σοφίας, καὶ πάσης χρὴ τινὰ σωτηρίαν ζητῶσιν αὐτῶν τὰς ψυχάς. μιμησόμενοι καὶ ἡμεῖς Ἰώβ, ὃς ἡ ὑπὲρ τῶν ἁγίων αὐτοῦ πλημμελησάντων διανοίας προσέφερε θυσίας ὑπὲρ αὐτῶν, καὶ πολλοῦ τινὸς [ὑπὲρ] αὐτῶν προνοίᾳ ἐποίει. μιμησόμενοι καὶ Ἀβραάμ· ἡ γὰρ [ἡ] σοφὸς οὐχ ὑπὲρ χρημάτων ἡ κτημάτων ἀσυνδάζει, ἀλλ' ὑπὲρ τῶν ἡμῶν νόμων, ὅπως αὐτῶν τιμὴ φυλακὴν τοῖς ἐγγόνοις μὴ ἀκριβείας ἀδικηκαθοῖτο. καὶ ὁ Δαυὶδ ἡ ἱερὸς ἐπαλαύζα, ἀντὶ μεγάλης κυνηγεσίας, κεφάλαιος καὶ ἰὸν καὶ ἑαυτῷ, ζῶν τὰ πρωτόγονα, καὶ στοιχῶν ἐλεγεῖ, ὅτι Εἰ βούλησθε, παιδία, καὶ τὸν τῦ Θεοῦ νόμος ζῆν, ὡνεῖ σοι τὰς ἀπιστίας τῶν ἀδεκήτων, ὃν καὶ πρὸ ζῶν ἡ ζωὴ ῥοιῶν ἤξιε ζῆν παραγγελίαν, καὶ πολλῆς ἀπολαύσεις τῆς ἀσφαλείας· αὐτὴ ἐπείσης ἀπίστης τῆς βοηθείας, ὡνεῖ ὄφελος ζῆν τῆς βασιλείας, καὶ τῆς παλλῆς ζῶν τῆς δευτέρως. βιοτεύσας μὲν γὰρ οὐκ οὔσης, καὶ ζῆ ὅτε ἀπόλλυσθαι χρήματα μὴ κανδύνου ἡ τῆς ἐφάτης αἰχμῆς· ζῶν τῆς ἡ πλούσης, καὶ ζῆ οὐκ ὄντα παρασγένεσθαι. Δεῖ τοίνυν σωτῆρ ζῶν τῶν γονέων, οὐχ ὅπως ζῶν παῖδας τὸ ἀργυρίου καὶ χρυσίου πλοῦτον ποιήσωσι, ἀλλ' ὅπως εἰς ἀλήθειαν καὶ φιλοσοφίαν καὶ τῆ κτίσει τὸ ἀρετῆ πολύπαν ἡμῶν ἀπαιδευτέρωσι, ὅπως μὴν πολλῶν δίοιτο, ὅπως μὴ ταῖς πάθεσι καὶ βιωτικαῖς καὶ ζωϊκαῖς ὀπτηλυμίαις ὧν ἐπιπολάζοι· ἀλλ' ἵνα τὰς ἀπάθειαν αὐτῆ, καὶ τὰς ὀξυδερκείας μὴ ἀκριβείας ἀπεργάζεσθαι ζῶν· τὰς ἀγχινοίας, ζῶν τὰς σωτηρίας· εἰδότας, ὅτι τὸ τῶν ἀμηχανιῶν ἀσθενὲς ἐξίστι ἀπὸ τῷ Θεῷ σωτηρίωμεν. εἰ γὰρ τὸ τῶν ἄλλων ἀπροφασίστως ἀπαιτεῖσθαι ζῶν ὑπὲρ (Ἐκεῖνος γὰρ μὲν ὁ ἑαυτῷ ζητεῖται, φησὶν, ἀλλ' ὁ τῦ ἑτέρου) πίστιν μᾶλλον τῆς τῶν παίδων; σὺ ἡ ὅπως μὴ ἵπποις ἡμῶν κακὸς αὐτοῖς, καὶ οἰκία λαμπρὸς, καὶ πολυτελὴς ἀγρὸς, πάντα ποιῆς καὶ παρασκευαστικὸν· ὅπως ἡ ψυχὴ κακὴ καὶ παρεπάρεσις δὲ σκώληξ, ὡνεῖνα ἔχῃς λόγον; καὶ τὰ μὲν κτήματα, καὶ ἡ πολλὴ καὶ πολυτελὴς, τῦ δικαιοῦσθαι μὴ ἀρετῆς αὐτὰ οἰκονομῆν ὡνεῖ ὅπως ἀπολαύσεις, πάντα ἀπολιπὼν καὶ οἰκέσιν μὴν αὐτὴν δὲ ἡ ψυχὴ γυμνὴν γυμνὸν ἡ φιλόσοφος, καὶ μηδὲν ἔνδον ἀποκείμενοι ἡ, τὰ πάντων δικαιοσύνης μὴ ἀδικίας φῶν. ἀλλὰ τοιῦτο ἡ παλαιοὶ τῶν πατέρων ἀφεὶ τὰ τέκνα παιδεύειν, ἡ βουλόμενοι μαστίζειν, ἡ δὲ ὀπτιμεῖσθαι ῥήμασιν, ὡνεῖ λυπῆσαι ζῶν ἑαυτῶν ἡνὸς αἰῶνιον ζωὴν ζῶν, καὶ ἀδικόμενοι. πολλάκις εἶδον ὅτι τοῖς αἰσχύνοις ἀλόγοις, ἐν ἐκκλησίαις αἰρόμενοι, ὑπὸ δημίων ἀπὸ τὰ μεθύζας. ὅταν γὰρ αὐ μὴ παιδεύσῃς, ὅταν σὺ μὴ σωφρονίσῃς, μαστροῖς αὐθέντοις καὶ διαφθειρομένοις ἐκῶν ὁμιλίαις, καὶ κακοπόνοις τῆς παιδείας αὐθίς, ὑπὸ

ζῶν

Ἐκ τῆς ἁγ. γ' εἰς τ' χέ. καὶ πολλοῦ.

Ἐκ τῆς αὐτ.

σὺν χαροὶς ἄγεται νόμους, ἢ χαλάζεται πάντων ὁρώντων· καὶ μὴ τῆς συμφορᾶς μείζων
ἡ αἰχμὴ γίγνῃ, διακτυλοδικτήτων ἁπάντων ⓜ πατέρα μὴ τὸν ἑκείνῃ τιλβυτὸν, ἢ ἄ-
λατον αὐτῷ ποιήτων τὸν ἀγορεύν. ποίοις γὰρ ὀφθαλμοῖς ἀπολέψαι δυνήσονται τοῖς ἀ-
πθμπῶσιν αὐτῷ μὴ τὸν τοιαύτην τὸ παιδὸς ἀχημοσυνὴν καὶ συμφορὰν; τί ζωὴς τῆς
ἀνοίας χάρον γλυκὺ δὸ; οὐκ αἰχμὴν καὶ ἐρυθρίας, εἰπέ μοι, ὅταν ⓜ γὸν ⓜ σὸν ὁ δικαστὴς 5
κολάσῃ, καὶ σωφρονέστερον ποιήσῃ, καὶ τῆς ἔξωθεν ἑκάστος διηνῆ διορθώσεως, τοσοῦτον δὲ ἀρχῆς
σοι συνοικήσας χρόνον; οὐκ ἐγκαλύψῃ καὶ καταδύῃ; τολμᾷς ἢ ὅλως, εἰπέ μοι, πατὴρ
ἐπὶ καλῷσθαι, ὅτω παιδὸς ⓜ γὸν, καὶ τὸν αἰσχυνόμενον αὐτῷ φορεῖν οὐκ εἰσιτεγκὼν, ἀλ-
λὰ παρειδὼν ἕκαστος ὄμμασιν ἀφθαλμίαν καὶ κακίας; καὶ μὴ δραπέτην τινὰ ἴδῃς ῥαπίζοντα
ὃ παιδίον, ἀγαναχτᾷς, καὶ ὀργίζῃ, καὶ δυσχεραίνεις, καὶ ἀνδρὶ χαλεπώτερον ὑβριστὰς τῇ 10
τὸ τυπτήσαντος ὄψῃ· ⓜ ἢ ἀγαθόλοιδος καὶ ἐκάστην ἡμέραν ὁρᾷς αὐτὸν ῥαπίζοντα, δαίμονας
εἰς ἁμαρτήματα σκαίνοντας, [καὶ] καθυβρίς, καὶ οὐκ ἀγαναχτῇς, οὐδὲ δυσχεραίνεις,
οὐδὲ ἀξιαπάζῃς τὸ χαλεπωτάτου ἀνδρὸς ⓜ γὸν; καὶ ποίας, εἰπέ μοι, τιθύξῃ φιλανθρω-
πίας; πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, "ὅταν μὲν ὁ δαίμονος" σὲ ἐργάζηται σὸν ὁ γὸς, πρὸς πάντας οὐ χ. ὅπως
ἀγίους τρέχῃς, καὶ τοὺς ὁ τῆς χορυφαῖς τῶν ἱερέων σοχλῇς, ὥστε αὐτὸν τῆς μανίας ἀ- 15 χ. γὸν
πανδηλάξαι σκαίπης· ἁμαρτίας γ', ἢ πάντος δαίμονός ὅστι χαλεπώτερος, σιωπῇ σοχλοῦσης,
οὐδὲν πλέον ποιεῖς; κρίνει δ' μὲν πρὸς δαίμονος σοχλᾶσθαι χαλεπὸν οὐδέν· οὐ γὰρ
εἰς γέενναν ἐμβαλεῖν δ' δαιμόνιον δύναται πάντως· ἀλλ' ἐὰν νήφωμεν, ἢ στεφάνους ἡμῖν ὁ
πειρασμὸς οὗτος οἵους λαμπρους ἢ φανεῖς, ὅταν βραχείτως φέρωμεν τοὺς τοιούτους ἐ-
πηρείας· ⓜ γὰ ἁμαρτία συζῶσα ἁμὴ χάνει σωθῆναί ποτε, ἀλλ' ἀνάγκη πάντως ἢ σὺν αὐτῷ 20
ἐποιήσιον εἶναι, ἢ ἀπελθόντα σκᾶ ἀθάνατα πάλιν κολάζεσθαι. τί γὰ καὶ ἀπολογήσῃ λοι-
πὸν; ὑ κατοίκησά σοί, φησὶν, ὡς ἀρχῆς ⓜ παῖδα; ἐπίστησα δὲ σε αὐτῷ διδάσκαλον ἢ παι-
γάτιον ἢ κηδεμόνα ὡς ἀρίστου· ὑ τὴν ἐξουσίαν αὐτὴν πᾶσαν φέρων εἰς σὰς σὲ ἔθηκα χεῖ-
ρας; ὑχ ἁπαλὸν ὄντα ἔτι παιδίον σκέλυσα ἢ ῥυθμίζειν; ποῖόν σου ἔχοις συγγνώμιον,
εἰ παιδίδοις αὐτὸν ἀπεσκιρτηκότα; τί γὰρ ἂν εἶποις; ὅτι δυσκολώτερος ὅστι ὡς τραχύς; ἀλλ' ὡς 25
ἀρχῆς ἔλαττον τοῦτο πάντως ὀφείλει, ὅτι βάτιος ἰὼν ὡς κομιδῇ νέος, χάριτος, μὴ ἀκριβείας
ἐπιζητεῖν, πρὸς τὰ δέοντα ῥυθμίζειν, κολάζειν αὐτὸν τὰ" νοσήματα τῆς ψυχῆς, ὅτι βάρκολωτέ- χ. κάτω
ρα ἡ ἐργασία· τότε γὰρ ἀχαλάστας σκτεμεῖν ἔλαττον, ὅτι ἀπαλωτέρας ὕσης τῆς ἡλικίας, εὐκολώ-
τερον αὐτὰ σώζοντο, ἢ σὺν δὴ ἀμελουμένα πάντα πάντων ἢ αὐξανόμενα δυσκατέργαστα γίγνεται. τίνα
οὖν ἀπολογίαν ἔχοιμεν ἂν εἰπεῖν, ὅταν ὁ Θεὸς μὲν, ἐπιζητῶν παρ' αὐτῶν ἡμᾶς ὑβελιζώμεθα, 30
Εξοδ. κα. μηδὲ τῆς ζωῆς αὐτῶν φείδηται (ὃ μὲν γὰρ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα, φησὶ, θανάτῳ τε-
λευτάτω) ἡμᾶς δ' ὑβελιζομένου αὐτοῦ παρ' αὐτῶν, μηδὲ ἀγαναχτεῖν αὐτοῖς ἐπιτρεπόντων; ἐ-
γὼ, φησὶν, οὐδὲ ἀποκτεῖναι παιδαγωγοῦμεν ⓜ ὑβελίζοντά σε· σὺ δ' οὐδὲ ῥήματι λυπρῷ μὴ ἔχῃ
τὸ σὸν ἐμοὶ καταπατοῦντα νόμους; ἢ τῶν τοῦτο συγγνώμης ἄξια; μὴ τοίνυν τὸ παίδων ἀ-
μελεῖν, εἰδότες ὅτι τῆς τοῦ Θεοῦ αὐτοῖς βουλήσεως, καὶ τοῦ παρόντος βίου ἔσονται 35
εὐδόκιμοι καὶ λαμπροί. τὸ γὰρ ἀρετῇ συζῶσα ἢ ὑπείκεια πάντως αἰδοῦσι καὶ τιμῶσι,
καὶ ἀπάντων πανέστερος ἦ· ὥσπερ οὖν τὸ ποτεῖν καὶ διαγραμμένον ἀπερίφορον ἢ μισοῦσι, καὶ
εὐπρεπείας ἢ κακοτηθείας πολλοί. ⓜ γὰρ τῆς παίδων ἀμελοῦντες, καὶ τὰ ἄλλα ὧσιν ὑπεί-
Εκ τ. λόγ. τ. εἰς τ. πρὸν πατέρα κείς καὶ μέτριοι, ἀλλὰ τούτων τῶν ἁμαρτιῶν τῶν ἑκάστων ἀποστήσονται δίκην. Εἰ
ἢ βούλεσθε γνῶναι σαφῶς, ὅτι, καὶ τὰ μέτρια ἡμῖν ἁπάντων καλῶς ἢ διοικημένα, τοῦτ' ἢ τῶν 40 πρὸν
παίδων ἀμελοῦμεν σωτηρίας, τῶν ἑκάστου πόσμον δίκην, παρατίχητε μὴ ἀκριβείας τοῖς
α. Βασ. β. λεγομένοις. ἱερὰς πως ἰὼν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, μέτριος δὲν θεσπος καὶ ὑπὲρ εἰκὼς· Ηλεί τὸ-
τῳ ὄνομα ἰῷ· ὃς ἦν γῆς δύο παίδων πατήρ· καὶ ὁρῶν αὐτῶν ὑπὲρ κακίαν βαδίζοντας, οὐ κατέ-
χει, οὐδὲ κωλύει, μᾶλλον ἢ κατὶ χαμὶ ἢ κωλύει, οὐ μὴ πάσης ἢ ἐπαίει τὸ τοσοῦδε
τιμωρείαν

πιμελείας μὴ σὺκ ἐπιτήδ. λόγοις ὑ ᾧ ἀναπέσοιτι ἐπιμελῶν τῆς ποιμείας ταύτης ἀπαγγέλ. αὐλιές· ᾧ τοιαῦτα πρὸς αὐτὸν σιωπῶς ἔλεγε ῥήματα· Μὴ, τέκνα, μὴ ποιήτε ὕτως, ὅτι σὺκ ἀγαθὴ ἡ ἀκοὴ, ἰὼ ἐγὼ ἀκούω παρὰ ὑμῶν. κρίτοι ἰκμαὶ μὲ ἐ ταῦτα αὐτὸν ἀναπτύσσαθαι τὰ ῥήματα· ἀλλ' ὅμως ὅπῳ μὴ ὃ πάθω, ὡς ἐγελῶ, ἐπεδιξατο, ἑαυτῷ τι, καὶ εἰς ὃ ἐξετολέμωσε τ Θεόν· ἐ φεισάμενος αὐτῦ τῷ παίδων ἀκαίρως, μὴ τῷ παίδων ᾧ τὸν ἐαυτῷ προσαπόλεσε σωτηρίαν. κρίτοι πλεῖόν τῆς εἰς αὐτὸν παίδας ῥαθυμίας ὀφεὶ ἕτερον εἶχε ἐγκαλῆσι ὁ Θεὸς ᾧ προσεύτῃ. εἰ ὑ τ ἐλάτ̣ονα ἁμάρτητα οὕτω πονηρὸν ἀπέτρεψεν ὁ Θεὸς, σὺν χαλεπώτερα πεπλημμεληκόσας ἀτιμωρήτως ἀφήσῃ; εἰ γὰρ τ ἱερέα, τ προσεύτην, τὸν ἔνδοξον, τὸν ἔθνεσιν ἔτη προσκύνητα ἀλύπως τὸν τῶν Ἑβραίων ἔθνος, οὐδὲν τούτων ἴσχυσε βοηθῆσαι· ἀλλ' ὅπῳ τῶν παίδων σὺκ ἐπεμελήθη μὴ ἀκριβείας, σφόδρα ᾧ ἐλεεινὸς ἀπώλετο, ἐ τῆς ὀλιγωρείας ταύτης ἡ ἁμαρτία, καθάπερ κῦμα ἄγριον ᾧ μέγα, πάντα ὑπερέχει ἀκρα, ᾧ τὰ κατορθώματα ἀπέκρυψεν ἅπαντα· ἵνα ἡμᾶς λήψεται δίκη, σὺν ᾧ τῆς ἀρετῆς ἀποδιόρθ. πολὺ τῆς ἐκείνου, ᾧ τῶν παίδων οὐ μέτριον οὐ προϊσαμένους, ἀλλὰ ᾧ βαρβάρου πάντος χαλεπώτερον φεῖ τούτους δίκαιεμένους; ὥσπερ γὰρ τις ὅτι τῶν οἰκείων ἁμαρτημάτων σὺκ ἔχῃ καταφυγὴν εἰς ἀπολογίαν ᾧ συγγνώμην· οὕτως σὺν ὑπὲρ τῶν τοῖς παισὶ ἁμαρτανομένων ἡ γονῆς. καὶ μάλα εἰκότως. εἰ μὲ γὰρ ἐκ φύσεως ἡ κακία τοῖς ἀνθρώποις προσῆν, εἰκότως ἂν τις εἰς ἀπολογίαν κατέφυγεν· ὅπῳ ὑ ἐκ προαιρέσεως καὶ φαῦλοι γινόμεθα καὶ ἀσυνδέτοι, πῶς ἂν ἔχοι λόγον βοηθήσωσιν εἰ πεῖν ὁ τὸν μάλιστα πάντων παρακαλούμενος δίκαιος φαίνεσθαι καὶ γνώσεσθαι ποιητὴν ἀφεὶς; Μὴ δὴ πλοῦτον τοῖς παισὶ καταλίπῃς, ἵνα καταλίπῃς ἀρετήν. ἐ γὰρ ἐκ τῆς ἀλογίας, ζώντας μὲ μὴ ποιῇ αὐτὸν κυρίους πάντων τῶν ὄντων, τελευτήσαντας ὑ πολλὴν τῆς νεότητος εὐκολίαν παρέχῃ τῷ ἁδέλφῳ. κρίτοιγε ζῶντας μὲ δυνησόμεθα ᾧ εὐθυμίας ἅπαντᾶν, ἐ κακῶς τοῖς οὖσι κεχρημένους σωφρονίζειν καὶ καλύπτω· τελευτήσαντες ὑ, ἂν μὴ τῆς ἡμετέρας ἐρημίας, ἐ τῆς νεότητος ἐ τὴν ἀπὸ τοῦ πλούτου παραχωρῶμεν ἐξουσίαν, εἰς μυρίους ὠθήσομεν κρημνοὺς τὸν ἀθλίως καὶ ταλαιπώρους ἐκείνους. μὴ τοίνυν τοῦτο σκοπῶμεν, ὅπως πλουσίους αὐτὸν καταλίπωμεν, ἀλλ' ὅπως ἐναρέτους. δὺ μὲ γὰρ ὦ πλούτῳ παρρῶσι, σὺδένὸς ὅτι μᾶλλον ἄλλου, ὡς ἔχοντες συσκιάσαι τὴν τῶν ὄντων κακίαν ἀπὸ τῆς τῶν χρημάτων περιουσίας· δὺ ὑ ἵδωσιν ἑαυτὸν τῆς ἐκφύσεως παραμυθίας ὀρφανὰς ἐρήμους, πάντα ἐργάσονται, ὥστε διὰ τῆς ἀρετῆς πολλῷ τῷ πενίᾳ τὸν παραμυθίαν εὑρέσθαι. Μὴ οὖν προτερον ἰδιωτικὸν ἢ δημοσίων ἀφώμεθα πραγμάτ̣, ἕως ἂν τὸν ψυχὴν διορθωσώμεθα τὴν ἑαυτῶν. ἐὰν ὑμᾶς σὺν ἑαυτῶν ἰδῃς ὄντα παιδεύοντα, κἀκεῖνοι τὰς ἑαυτῶν παιδεύσουσι, ᾧ πάλιν ἐκεῖνοι σὺν ἑαυτῶν διδάξουσι· ᾧ ὕτω μᾶλλον τῆς προϊσίας τ Χριστοῦ ὃ πρᾶγμα πεφανῆται, τοῖς τὴν γῆν παραδραμοῦσι ἅπαντα οἵοτι τύτ τ μαθόν. Ἐὰν γὰρ αἰσθήσῃς σὺ καλῶς ὃ παιδίον, ὕτω κἀκεῖνος ᾧ υἱὸν ᾧ ἑαυτῦ, ᾧ σὺ ᾧ υἱὸν, καθάπερ στερεᾶς τις ᾧ ἀκολυθία πολιτείας ἀρίστης μέτεστι πάντος βαδίζοντι, παρὰ σὲ λαβοῦσα τὸν ἀρχὸν ᾧ τὴν γῆν, ᾧ τῆς τῶν ἐγκτήσεων ὀρθομηδείας σοι φέρουσα τὸν καρπούς. Οἱ γὰρ τῆς τῶν παίδων κοσμιότητος τε ᾧ σωφροσυνῆς ἀμελοῦντες πατέρες παιδοκτόνοι τυγχάνουσι· ᾧ χαλεπώτερον ἢ ἐκφοί, ὅσῳ ᾧ πρὸς ψυχὴν ἡ ἀπώλεια ᾧ ὁ θάνατος. ὥσπερ οὖν ἂν ἵππον ἴδῃς κῦ" χρημνοῦ φερόμενον, χαλινὸν ἐμβάλλεις τῷ στόματι, ἐ αἰσχυντῆζεις μὴ σφοδρότητος ἐ μανίας πολλάκις (κρίτοιγε τοῦτο κόλασις ὄντι, ἀλλ' ἡ κόλασις αὐτὴ σωτηρίας μήτηρ ὄντι) ὕτω ᾧ ὅτι τῶν παίδων ποιεῖ τῶν σῶν, ἁμαρτημάτων αὐτῶν. δῆσον ᾧ πλημμελήσαντα, ἕως ἂν ἐξιλεάσῃ ᾧ Θεόν· μὴ ἀφῇς λελυμένον, ἵνα μὴ πλέον διθῇ τῇ τῦ Θεοῦ ὀργῇ. ἂν γὰρ σὺ δήσῃς, ὁ Θεὸς σὺκ ἔτι δήσῃ· δὺ ὑ σὺ μὴ δήσῃς, τὰ ἄρρητα αὐτῷ προσθήσεις δεσμά. ἀλλ' ἰκμαὶ ἔδωκα χρόνοις τιμωρίαν, φησί. πόσον, εἰπέ μοι; σὺ αὐτὸν,

Ex τ ἱερωσυν. τῆς πρὸς Ρωμ. ὁμιλ.

Ex τῆς ἱερωσυν. τῆς πρὸς Κορινθ. β' ὁμιλ.

Ex τῆς λόγ. Τ ὡς τ', χρεια καταλείπω.

Ex τῆς ἱερωσυν. τ πρὸς Κορ. ὁμιλ. β'.

αὐτοῦ, ᾗ ἕτη δύο ᾗ τρία; ἀλλ' οὐ χρόνῳ πλήθος ζητῶ, ἀλλὰ ψυχῆς διάθεσιν. τοῦτο τοίνυν δεῖξον, εἰ κατεύχῃ, εἰ μετεβάλετο, ᾗ ὃ πρῶ γέγονε· ὡς δὲ μὴ τοῦτο ᾖ, οὐδὲν ὄφελος τοῦ χρόνου λοιποῦ. οὐδὲ γὰρ, εἰ πολλάκις ἐπεδίδου ὃ τραῦμα, ζητοῦμεν, ἀλλ' εἰ ὤπωσέ ποτε ὁ δεσμὸς εἶπε. εἰ μὲν οὖν ὦφέλησε ᾗ σε χρόνῳ βραχεῖ, μηκέτι προσείσθω· εἰ δὲ μηδὲν ὤφελε, ᾗ μὴ δίκαι σίαυπερ ἕλκη προσείσθω· ᾗ ὅρες σοὶ ἔστω λύσεως, τοῦ δεδεμένου ὃ κέρδος.

Ἐκ τῶν ἑρμων. τῶν πρὸς Κορ. ε. ἐπιστ.

Οὐδεὶς γὰρ ὕτω δείκνυσι τὸν ἀγαπῶντα ἔχοντα, ὡς ἡ φιλοσοφία τοὺς ἀεὶ σοὶ δεχομένους. ὃ γὰρ πατέρα ἢ ὃ μητέρα μίσει ποιεῖ, ἀλλ' ᾗ ὃ φιλεῖ μὴ ὃ μητέρα. εἰ δὲ ἔνθα φύσις ἀγάπης χρεία, πολλῷ μᾶλλον ἔνθα ἡ χάρις. ᾗ σύ γε, ὦ παῖ, ὡς οἰκέτης ἀνάλυσον τοῖς μητράσι σε. τί γὰρ ἀνάγκα πεδήσεις αὐλοῖς, οἷα αὐλοί σοι; ἀπεμήνασα γὰρ αὐλοῖς οὐκ ἔνι.

Ἐκ τῶν ἑρμ. τῶν πρὸς Κορινθ. Α. ἐπιστ.

Ἀλλὰ ᾗ ὅταν ὁ πατὴρ ἀδελφοὺς ἐπιτιμήσῃ σοὶ, συνοργίσθητι ᾗ σύ, εἶτα ὡς ἀδελφοῦ κηδόμενος, εἶτα ὡς πατρὶ συναγωνιαστῶν. ἀλλ' ἤδη ὁ μισθαπόδοτος, ὅλη ἐπετιμήθη μοὶ πρὸς τοῦ παιδός, ἐχολακεύθη ᾗ πρὸς σοῦ, ῥᾳθυμότερος ᾖς. ᾗ σοὶ μέλει τούτου πρὸς τῆς ζημίας, ἀλλὰ ᾗ κόλασιν ἄλλην ὑπὲρ σαυτοῦ. ὁ γὰρ κωλύων ὃ τραῦμα θεραπεύεσθαι τοῦ πεποιηκότος αὐτὸ οὐκ ἐλαφρότερα ἔχει κόλασιν, ἀλλὰ βαρύτερα. οὐ γάρ ἐστιν ἴσον πλῆξαι, ᾗ ὃ πληγὲν κωλῦσαι θεραπεύθηναι. τοῦτο μὲν γὰρ ἀδικώτατον τίκτει πρώτως, ἐκεῖνο ᾗ ὑπὲρ τοῦτο. Μὴ δὴ τὸ γεγονὸς κατάφευγε καὶ γὰρ αὖ κατάφευξόμεθα, σὺ μὲν ἄρχοντας διδοὺς ἀδικοῦντες, ὑπεύθυνοι ἐσόμεθα καὶ ἐκεῖνοι δικαιοῦντες, τὸ δὲ σωφρονοῦντος οὐδέποτε δώσομεν δίκας φυγῆς ὑπὲρ τιμῶντος· καὶ τούτου ἀτιμάσωμεν ᾗ δάκρυσι, τὸν μὲν τῆς πολλῆς ἐπιμελείας διδάσκαλον ἐσόμεθα· καὶ πρὸς τούτου ἀναιδεστάτους, ὁ τῶν νόμων ὑπεύθυνος φόβος ᾗ ἄκοντας ἡμᾶς σωφρονίσαι δυνήσεται. ὥσπερ γὰρ κολαζομένων τῶν πατέρων, ἵνα μὴ βελτίους γένωνται, οὕτω καὶ τινων κατορθούντων πολλοὶ πρὸς τὸν ἴσον ἐπάγονται ζῆλον.

Ἐκ τοῦ λόγ. τοῦ εἰς τὸν ἀνδριάντας.

Ἐκ τοῦ αὐτοῦ.

Καὶ γὰρ ὁ παιδίον, ἕως μὲν ἂν ἐπὶ παιδαγωγοῦ ἴσως ἄγηται φοβερᾶ, καὶ σωφρονεῖ, καὶ μετ' ὑπεικείας ζῇ, θαυμαστὸν οὐδέν· ἀλλὰ τῷ τῆς παιδαγωγοῦ φόβῳ τὸν σωφρονισμὸν τῶν νέων λογίζονται πρῶτοι· ὅταν ᾗ ἀποθέμενος τὸν ἐκεῖθεν ἀνάγκαν, ὑπὸ τῆς αὐτῆς ὀφθῇ σεμνότητος, τότε καὶ τὸν ὑπὸ τῆς πρεσβυτέρας ἡλικίας σωφρονισμὸν αὖτῳ πρῶτοι λογίζονται.

Ἐκ τῆς πρὸς Κορ. Β' ἐπιστ.

Διὰ τοῦτο οὖν διδασκάλους μᾶλλον τῶν πατέρων ὑπὲρ ζητοῦσι καὶ πολλοί· ὅσοι τούτων μὲν γὰρ ὁ ζῆν, διὰ ἐκεῖνον ᾗ τὸ καλῶς ζῆν ᾗ ζῷ. Μηδὲ ὅτι πατέρα ἄγιον ἔχεις, ἐγκαθησυχάζου· ἀλλὰ μὴ οὕτω τοῦτο κατα-

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς παρεκλ. τὸν πλούσιον καὶ Λαζάρ.

δικάσῃ σε πλέον, ὅταν οἰκοθεν ἔχων τὸ ἀγαθὸν τῆς εὐγλωττίας, ἀναξίου σαυτὸν τῆς προγονικῆς ἀγάσχης ἀρετῆς. μέγα ἀγαθὸν ἐν τοῖς κατορθώμασι τοῖς οἰκείοις ἀγαλλιᾶσθαι τὴν σωτηρίαν ἔχειν. οὐδὲ γὰρ φίλος οὐδεὶς οὐδέποτε ἀγαπήσεται σοι. εἰ γὰρ ἐν ὑμῖν φησι τῷ Ἱερεμίᾳ, Μὴ ἄξιόν ἐστι τοῦ λαοῦ τούτου, ἐν ὑμῖν, ὅπου κύριοί ἐσμεν τοῦ μεταβαλέσθαι, πολλῷ μᾶλλον σοί. Τὰ γοῦν τῆς προγόνων ἐγκώμια, ὅταν μὲν αὐλοῖς κοσμῶμεν, ᾗ ἠμῶν ἐστιν· ὅταν ᾗ μὴ, οὐδὲν ἰσχύει. ἀλλὰ ἐν μᾶλλον κατακρίνῃ. ᾗ ὅπως, ἄκουε. Ἀ-

Ἐκ τῆς ἑρμων. τῆς πρὸς Τιμοθ. Α. ἐπιστ. Ἐκ τοῦ ἑρμων. τῶν Ζ'. Ψαλμ.

κριβεστάτην ἐγὼ Δαβὶδ νέος, ἀκόλαστος, ἀσεφθαρμένος. οὐκ ἐπεμελήθη ποτὲ ὁ πατήρ, ᾗ τῆς βασιλείας ἐκβολῇ, ᾗ τῆς οἰκίας, ᾗ τῆς πατρίδος ἐκδιῶξαι, ἀντ' ἐκείνων κατέχει ἅπαντα· ὃς ὅτε τὴν φύσιν, ὅτε τὴν ἀρετὴν ἔφθειρε, ὅτε τὴν ἡλικίαν, ὅτε τὰ πρεσβεύοντα ἤδη, ἀλλ' οὕτως ἦν καθάπαξ ὠμὸς ᾗ ἀπηνής, ᾗ θηρίοι μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις, ὡς ἅπαντα ταῦτα διαρρήξας ᾗ κωλύματα, αὐλοῖς μὴ ἀναισθησίαν ὑπεπνεύσατο τοῖς τῆς φύσεως νόμοις, ᾗ ἐκ ταχέος ἐμπλήσας ἅπαντα ᾗ θορύβου. εἰ γὰρ ὡς πατέρα αἰδεσθῆναί μοι ἐβούλετο, ὡς γνησιαχόντα ἐχρῆν· εἰ δὲ τὸ πολιτῶς κατημβλύ. ὡς δυσεγκέλευστον αἰσχύνεσθαι ἔδει· εἰ δὲ μηδὲ ὅπως, ὡς οὐδὲν πεδιηκότα. ἀλλ' ὁ τῆς φιλαρχίας ἔρως πᾶσι τούτοις ἐξέβαλε τὴν αἰδῶ, ᾗ θηρίοι τὸν ἄνθρωπον ἐποίησε. ᾗ ὁ μὲν μακάριος ὄντως ὁ ἡμιτάλαντος ᾗ ἀταθρεψάμενος, ἀλήτης ᾗ φυγὰς ᾖ τὴν ἔρημον ἐπλανᾶτο, καθάπερ τις μετοικίσεως τῇ ἐπιφορᾷ ᾗ τοῖς ὀστοῦν κολαζόμενος κακοῖς· ἐκεῖνος ᾗ ἐνεκύ-

φα

φα τοῖς τῶ πατρὸς ἀγαθοῖς. τῶν τοίνυν πραγμάτων τὸ τέλος ὄντων, καὶ τῶν γραπτοπίδων μεθ' ἑκάστου τεταγμένων, καὶ τῶν πόλεων ἑκατὸν τὸν τύραννον οὐσῶν, Χουσὶ τὴς δὲ θεσπεσίας ὑπαρχής, φίλος ὢν τῶ Δαυὶδ, ἔπεμψε τὸν πρὸς αὐτὸν φίλτατον Ἀχιτόφελ τὸ τῆ τῶν χειρῶν τάσει μεταβολῆ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ὁ θεὸς καὶ τὸν ἔρημον πλανώμενον, διέρρηξε τὸν χιτῶνα αὐτοῦ, καὶ τὰ σπλάγχνα τέθραυκε, καὶ ἐτάραξεν, ἀνέκραξε πικρὰ καὶ ἐλεεινὰ· καὶ ὅλην μὲν τὴν ὑδρωπικὴν, τὸν ἀπὸ τῶν δακρύων εἰσφέρει θεραπείαν. οὐ γὰρ ἐπὶ τῶν χειρῶν φίλος, οὐδὲ τῆς δυναστείας, ἀλλὰ τῆς ἀρετῆς· ἀφ' ὧν, τῆς ἀρχῆς μεταπεσούσης, αὐτὸς τὸν φιλίας οὐ μετέβαλεν. ἰδὼν τοίνυν αὐτὸν ὁ Δαυὶδ ταῦτα ποιοῦντα, φησὶ πρὸς αὐτόν· φίλον μὲν καὶ ταῦτα καὶ γνήσιον πρὸς ἡμᾶς δηλοῖ τὸ σύνοδος· εἰ δὲ οὐδὲν ἡμᾶς ὠφελήσεις· ἀλλὰ τί ἀφβουλεύσασθαι καὶ σκοπῆσαι, ὅπως αὖ λυθείη ταῦτα, καὶ διέξοδόν τινα εὕρω τῶν συμφορῶν. ταῦτα εἰπὼν εἰσηγεῖται γνώμην ἑαυτῷ τοιαύτην· ἀπελθὼν, φησὶ, πρὸς τὸν υἱὸν τὸν ἐμὸν, καὶ φίλον προσωπάσου σύνοδος, δηλοῖ δὲ αὐτοῦ μοι ταῦτα ἑκάστου βουλὰς, καὶ τῶν Αχιτόφελ τὰς βουλὰς ἄκυρα ποίησον. ὁ γὰρ Αχιτόφελ ταῦτ' ἐστὶ καὶ τῶν τυράννου τότε ἑκάστοτε εἰκαιοβούλοις αὐτῷ, καὶ διπλοῦ μὲν ἰδεῖν πολεμικὰ, διπλοῦ δὲ γράφειν πολέμῳ καὶ μάχῃ· δηλοῖ δὲ τῶν τυράννου μᾶλλον αὐτὸ ἐδιδάσκει ὁ Δαυίδ· οὕτως ἰδεῖν ἐφίησι τὸ παῖς γνώμας ὁ ἀνήρ. ταῦτα ἀκούσας ὁ Χουσὶ ἐπείθη, καὶ οὐδὲν μικρόψυχον ἐλογίσατο οὐδὲ ἀπάνθρωπον, ἢ οὐδὲν εἶπε, τί δὴ ἐμὲ αὖ λαλεῖ; τί δὴ ἐκεῖ γυμνωθῆ καὶ ἐλεγχθῆ μου ὁ προσωπεῖον; τί δὴ ἐκεῖ φωραθῆ ὁ δράμα τῆς ὑποκρίσεως; διπλοῦς ὁ Αχιτόφελ, ἴσως καὶ τοῦτο ἐλέγξει καὶ ποιήσει καταφωρᾶν· καὶ ἀπολεῖται μὴν εἰκῆ καὶ μάτην. οὐδὲν τῶν τοιούτων σοφισάμενος, εἰς ὃ γραπτοπίδου ἐλθὼν εἰσέπεσεν, ὃ πρῶτον ὅτι Θεοῦ ῥίψας, καὶ εἰς μέσους ἐαυτὸν ἀφῆκε τοὺς κινδύνους. ὡς δ' ἐπέστη τῇ πόλει, ἰδὼν προσταλαιπωροῦντα τὸν τύραννον, προσῆλθε· καὶ δὴ ἰδὼν αὐτὸν ἀθεμελίωτον, καὶ τῇ φιλαρχίᾳ μηδέπω, οὐκ ἐζήτησεν ἀκριβῶς τὰ κατ' αὐτὸν, ἀλλ' ὑπεσκώπτων αὐτὸν καὶ σκώπτων, ἀπιθὶ, φησὶ, μὴ τῷ ἑταίρῳ σου, οὐδὲ ὃ ἔσομαι ἐκπαιδεύσεις ἐγὼ τὰ παῖς, ἐκ μίσους καὶ ἀπιστίας πολλῆς. ὁ δὲ Χουσὶ οὐδὲν ἀθεμελίωτος, οὐδὲ ἀβεβούλευτος, τί φησιν; ὅτι μοι ὁ Θεὸς μετ' αὐτοῦ, τὰ ἐκείνου φρονοῦντος· ὅθεν δὲ μὴ σοὶ πιστὸν ἔσται, ἀκόλουθον θεραπεύειν τὰ σά. ἐπῆρε τὸν τύραννον καὶ ἐφύσησε, καὶ οὐδὲν ἐξεπάσας ἀκεφάλως (κοῦφος γὰρ ἀνὴρ πίστιν πᾶσι λόγῳ, τοῖς ὁσιωτάτοις ἐκπαλαιδεύεις) ἀθλίως αὐτὸν εἰς τὸν γνησίους εἰσάγει, καὶ εἰς τὸν προφήτας ἐγκρίθη τῶν φίλων. ὃ δὴ πᾶσι ὁ Θεὸς ἀφικνεῖται πρᾶον καὶ τραπηγοῦ τοῖς γνωμένοις. καὶ λοιπὸν βουλὰς προσιμιάζεται τοιαύτας, εἰ πάρεσ' ἕτερα εἰσηγεῖσθαι, ἃ τὸ πάντων βούλεσθαι ὑπερβάλλοντα χρὴ, καὶ μᾶρσι ἀναβοηθεῖσθαι, πρελθὼν ὁ Αχιτόφελ ὁ λοιπὸς ἑκάστοτε συμβουλεύσων καὶ γνώμην εἰσηγεῖται, ταύτην εἰσηγεῖται τὸν συμβουλὴν· τετάχθω πυρπολεῖσθαι, φησὶ, πᾶν ὃ πληθυσμῷ ἐπιθώμεθα τῷ τοιούτῳ σώματι, καὶ μὴ σὺν χαρήσονται αὐτοῦ μηδὲ μικρὸν, ὥστε ἀνέλωμεν· αὐτὸς γὰρ ἀναδησάμενος ὅπλα πᾶν ὑπερθήσομαι, οὐδὲν ἐς αὐτὸν πονοῦντα. ταῦτα ἀκούσας ὁ τύραννος καλεῖ καὶ ὁ Χουσὶ ἀνεμελήσατο τῇ ὑποκρίσει πρὸς αὐτὸν, καὶ φησὶ· μεταδοῦναι καὶ τούτῳ τῷ λόγῳ· ἅπερ οὐκ ἴσως ἀληθείας ἀνθρώπου, ὃ ἀθεότητι ἑλόντα τύραννον, ὥστε πιθανὸν καὶ νομίσαι ἀξιόπιστον εἶναι), ὡς καὶ συμβουλὴν ἀξιοῦν προσιμιάζεται ἐπικαιρίαν τοιαύτην. ἀλλ', ἅπερ ἐφθάσαμεν εἰπόντες, ἔστιν ὁ Θεὸς τραπηγῆ, καὶ τὰ δύσκολα εὔκολα ποιῆ. καὶ εἰσάγει ὁ Χουσὶ, καὶ μεταδίδωσι πρέπειαν αὐτῷ ὁ τύραννος, καὶ ἀξιοῖ λέγειν τὰ πρεσβεύματα. τί οὖν ὁ Χουσὶ; οὐδὲν ποτὲ, φησὶν, ὥστε διημάρτηκε Αχιτόφελ. εἶδες ὡς ἐοικὼς ἀνδρὸς; οὐκ ἠθέλησε ἁπλῶς τὸν γνώμῃ ἐκβαλεῖν, ἀλλὰ μετ' ἐγκωμίου. θαυμάσας γὰρ αὐτὸν προῆκε τὸν ἐπὶ μᾶσσον ἐλθεῖν χρείας κρείσσονα συμβουλεύοντα, ὥστε τὸν πρόθεσιν καλίζειν γνώμῃ, μονονοὺ λέγων, θαυμάζω, πῶς ποῦ διημάρτηκε· ἡ γὰρ μοι δοκεῖ συμφέρειν ταῦτ' ὁ λογισμός. ἀλλ' μὲν γὰρ ποῦ ἀθεότητα, καθάπερ ἀρχὴς ἧς προεῖρηται θυμοῦ

γάμων

γάμων ὁ πατὴρ ὁ σὸς, ἢ ἀπεγνωκὼς τῆς ἐαυῦ ζωῆς, εἰ ἀκμαζούσῃ τῇ ὀργῇ πολεμᾷ, ὅθεν᾽ ἂν τῆς ἐαυῦ σωτηρίας ποιήσηται λόγον, ἢ μῦ πολλῆς ἐμπεσεῖται τῆς σφοδρότητος ἡμῖν. Εἰ ἢ μικρὸν ὀφείλημα, μῦ πλείονος ὀπτηθησόμεθα τῆς παρεικυίας, ἐ μῦ μείζονος τῆς ἀσφαλείας, ἢ ἀπονητὶ, ἐ μῦ εὐχερείας ἀπόσης, ὥσπερ [εἰ] σαγηνῦν λαβόντες αὐτὸν, οὕτως ἐπανήξομεν. ἐπαρὰς τὸν γνώμιλον ὁ Αβεσαλὼμ ταύτῃσιν, ἢ λεπτολογίαν εἶ) ἔφησεν αὐτῷ. Ταῦτα ἢ ἔλεγεν ὁ Χουσὶ, βουλόμενος δοῦναι καιρὸν τῷ Δαβὶδ, ὥστε σῶσαι μικρὸν ἢ ἀναπνεῦσαι, ἢ στρατεύματα συναγαγεῖν. οὕτω τοίνυν ἐκβαλὼν τὸν Αχιτόφελ τὸν γνώμιλον, ᾧ πολλὴν κεκρυμμένην πίστιν αὐτῷ, ἀπήγγειλεν ἅπαντα τῷ Δαβὶδ, ἐ ὃν τὸν αὐτὸν γνώμιλον ἀνύρωσεν ὁ τύραννος, τῷ φέρουσαι τῷ Δαβὶδ τὸν νικῆν. οὕτω γοῦν ἢ ἐγένετο. ὅπῃ γὰρ μικρὸν ὑπέδοσαν ⟨Φ⟩ ὠδὲ ⟨Φ⟩ τύραννον, παρεσκευάσαμεθα ὁ Δαβὶδ ἐπίθετο, ἢ ὃ ἔφθασεν ἔσεσθαι. ὅπερ ὁ Αχιτόφελ ἀπὸ πολλῆς συνέσεως ἢ διανοίας συνορῶν, ἢ ὑποπτεύων ἤδη ὃ τέλος καταμαθὼν, ὅτι ὅλως θεὸς ἰῶ ⟨Φ⟩ Αβεσαλὼμ αὐτὸν ἀνόμιμον, ὐκ ὑπαγωγὰν τὸν ὑπτεύθυνον ἐπήρειδε, ἀπελθὼν βρόχον αὑτῷ ἐ ἀπήγξατο, ἢ οὕτω ⟨Φ⟩ βίον καττέλυσεν. ὠδὲ τῷ Αχιτόφελ οὕτω ἢ τῷ Αβεσαλὼμ ἔβρηται, Επιστρέψῃ ὁ πόνος αὐτῷ εἰς
Ψαλ. ξ. ιζ. κεφαλὴν αὐτῷ· ἀμφοτέρων γὰρ εἰς κεφαλὴν ἡ ἡμωρία κατέβη. ὁ μὲν γὰρ ἀγχόμῃ χρησάμενος, οὕτω τὸν βίον καττέλυσεν· ὁ Αβεσαλὼμ ἢ ὐκ ἀπήγξατο, ἀλλ᾽ ἄκων ὑπρέματι, ἢ ὐκ εὐθὺς ἀνῄρητο, ἀλλ᾽ ὥσπερ ὸ δικαστήριον παρέτεινε ἀνῃρτῆσθαι ἢ τῷ ξύλῳ παρεσπαλάσθαι, ἢ ⟨Τ⟩ Θεοῦ τὸν ψῆφον ἀΐοντα φέροντος, ὅτι πολλὰ ὑπρέματος χρέος ἐστὶ τῶν στωμυλτῶν λοιπὸν μαστιζόμενος. ἢ ἵνα μάθῃς, ὅτι ὐκ αἰθερσίπους ἰῶ ⟨Φ⟩ κατουδὴς ὁ γνώμιλος, ἀλλ᾽ ἄλογον ἦθος ἰῶ ⟨Φ⟩ δικαστήριον, πέλυας αὐτὸν ἢ ξύλον ἔδοσαν, ἢ ζῶον ἄλογον παρέδοσε· ἐ αὖτε μὲ χρῖσαι ἡ κόμη, ἀὖτε ⟨Τ⟩ ξύλου ὸ ὑδρορ γένετο, ἀὖτε ⟨Τ⟩ στρατιώτου ἡ ἡμίονος. ἢ σκόπει τῶν Θεοῦ τὸν μακροθυμίαν. ἢ γὰρ ἀφῆκεν αὐτὸν χρόνον πολὺν, ἐς μετάνοιάν ἐφελκόμενος, ἐ πῶς ἂν λαθὼν ἐπαίσῃ τῆς τῶν παρόντων γλυκύτητος. Εἰ γὰρ μὴ θεῖον ἰῶ, ἢ λιθίνην εἶχε ψυχὴν, ἐκφυὲ ἰῶ ⟨Φ⟩ σκληρὸν πάντα αὐτὸν ἀπαγαγεῖν τῆς ἀχρείου μανίας· ἡ πάπτζα, καθ᾽ ἰῶ ⟨Φ⟩ σκαιώσει τῷ πατρὶ ⟨Τ⟩ ἀλωῆ, ὁ εἶκε, τὰ στενόφρια, ἔνθα ⟨Φ⟩ λόγοι πρὸς αὐτὸν ἐγένοντο· ⟨Τ⟩ ἄλλα πάντα, ἔνθα αὐτῷ κατελλάγη φόνου τοιούτου πεποιηκότι. μῦ τούτων ἐ ἕτερά ἰῶ ἱκανὰ αὐτὸν μαλάξαι. ἢ γὰρ ἔφευγεν, ὅτι φυγὰς ἢ ἀλήτης ἐπεφήμιστο, ὅτι ⟨Τ⟩ ἐκάλει ἔπαγε δῆτα. πῶς ἢ ὐκ ἐσείσθη, ὅτι ἐ νικήσας πάντων ἀθλιώτερον ἂν ἔζη βίον, ἐπαγὴς ὢν ἢ αἰχμάλωτος ὑπὸ τῷ ἐχθροῦ; ἢ ταῦτα λοιπὸν, λέγοντος αὐτοῦ τὸ παρόν, ἐ ὅπῃ θυμὸς τῆς παρούσης ὀδύνης, ὐκ ἀνέμνησε χρόνον ὑπ᾽ μακρὸν. πόσῳ οἶσι ⟨Φ⟩ πονηρὸν ἀθυμήσωμεν; πόσης ταῦτα πικρίας χαλεπώτερον; πόσης νόσου; πόσης ἰδρώτος; ὐκ αἴτιον ὀνήσει τοιοῦτον παρὸν ἑαυτὸν ὁ δίκαιος ὄντ᾽, ὀνήσει ἀπόδυσιν τοῦτο, ὀνήσει ἐθρλώσει λέγων, καλῶς ἢ ἀπολωλεκέναι τὰς ἁμαρτίας· ὁ δὲ τῷ νόμῳ αὐτοῦ μελετᾷ ἡμέρας ἢ νυκτός· ὁ δὲ αἰχμάτων τοιούτων πάντων ἡδόμενος ταπεινότερος, ὁ τῷ ἐρῆμον φυσώμενος, εἰς χεῖρας ἀκολάστου ἢ σαρδὸς ἐκπίπτομεν. ὀνήσει τοιοῦτον ὐκ εἶπεν, ὐκ εἰσέπεσεν· ἀλλ᾽ ἐ-
φερεν ἄπαντα μῦ φιλοσοφίας, μᾶλλον᾽ μᾶκος ἔχων παρεμυθίου τὸ τῶν γνωμένων, ὃ πεπαίδευται ὅτι τῷ Θεοῦ ταῦτα εἰδότες γίνεται. καὶ καθάπερ ⟨Φ⟩ τῆς παῖδος τὸ τῇ καρδίᾳ ἅπτεσ ἔλεγεν· Καὶ ἐὰν μὰ, γνωστὸν ἔστω σοι, βασιλεῦ, ὅτι τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύομεν, καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ, ἣν ἔστησας, οὐ προσκυνοῦμεν. Εἰ δέ τις εἶπε πρὸς αὐτὸν, καὶ ποίᾳ ἐλπίδι ἀπορθήσεται; τί ἢ ἐλπίζοντες μετὰ ⟨Φ⟩ θάνατον, μετὰ ὃ πῦρ; (ὀνήσει γὰρ ⟨Τ⟩ ἀναστάσεως ἰῶ ἡ προσδοκία) πόσῳ δῶ πρὸ αὐτοῦ, ὅτι αὕτη μεγίστη ἐστὶν ἡμῖν ἀπόδοσις, ὃ λῷ ⟨Φ⟩ Θεὸν ἀποθανεῖν· οὕτω καὶ ⟨Τ⟩ μεγίστου ἰῶ ταύτην ἡγεῖτο αὐτῷ εἶ) παρεμυθεῖτο, ὃ ⟨Φ⟩ Θεοῦ εἰδότα ταῦτα μὴ κωλύειν. Εἰ γὰρ ἐρημίτης μυριάκις αὖ ἔλεγε τὸν ἐρημίτην καταφαγεῖσθαι, κἀγὼ ὀνήσει μᾶλλον ⟨Φ⟩ θάνατον προσδοκᾶν πρὸ

σκώπτης·

ἐκείνης· πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς δεῖ μὴ βασιλείας προσδοκίᾳ, μὴ ἄλλῃ τοιᾷδε μισθώσεων ἀγαθῶν ἐλπίδι, ἀλλὰ δι' αὐτὸν ⳩ Θεὸν πάντα πάσχειν· ὅτι αὐτῷ πρέπει ἡ δόξα καὶ ἡ μεγαλοπρέπεια, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ Παῦλον, συντεθὲν παρὰ Θεοδώρου Μαγίστρου ὑπὸ διαφόρων λόγων τῶν εἰς ἁγίους παρ' ἡμῶν Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου. Λογ. κζ.

ΤΗς μὲν ὑπογραφῆς τῆς ἀποστολικῆς προσρήσεως ἅπαντι ὑμῖν ἤδη ὁ χρεὼν καταβεβλήκαμεν. ἀκόλουθον δὴ λοιπὸν ἴσως καὶ τῆς ἀρχῆς ἅψασθαι τοῦ βιβλίου καὶ εἰπεῖν, ἅ ποτέ ἐστι. Τοῦτο μὲν προσῆκον λέγειν ἑκάστοτε μιμνήσκεσθαι χρὴ πάντων, ὦ Θεόφιλε, ὧν ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιῆσαί τε καὶ διδάσκειν. ἀλλὰ Παῦλος οὐκ ἀφίησιν ἡμᾶς χρήσασθαι τῇ τάξει ταύτῃ τῆς ἀκολουθίας, πρὸς ἑαυτὸν καὶ τὰ οἰκεῖα καὶ προσήκοντα τοῦ ἡμετέρου γλωττήματος κελεύων. ἐπιθυμῶ γὰρ αὐτοῦ ἰδεῖν εἰς Δαμασκὸν εἰσαγόμενος, διδυμάων, οὐκ ἐν ἁλύσεσι σιδηραῖς, ἀλλὰ φωνῇ διαπεπυκνῇ. ἐπιθυμῶ δὴ ἰδεῖν ἀληθῶς ⳩ ἰχθὺν τοῦτον ⳩ μέγαν τὰ πάσης θαλάττης, τὰ μυρία κύματα καὶ τὸ σκληρὸν ἐπιγαίου. ἐπιθυμῶ ἰδεῖν αὐτὸν ἀληθῶς, ὑγιᾶ ἀγκίστρῳ, ἀλλὰ λόγῳ διαπεπυκνῷ. καθάπερ γάρ τις ἁλιεὺς ἐπὶ πέτρας ὑψηλῆς καθήμενος, καὶ ⳩ καλαμεύει μετεωρίζων ἀφ' ὑψηλοῦ, ὃ ἄγκιστρον ἀφίησιν εἰς τὸ πέλαγος· οὕτω δὴ καὶ ὁ διαπύστης ὁ ἡμέτερος, ὁ τοῦ ἁλιέως διέξας τοῦ πνευματικοῦ, καθάπερ ἐφ' ὑψηλῆς πέτρας τῆς ὑψηλοτάτης καθήμενος, ὥσπερ ἄγκιστρον, τοῦ φωνοῦ ἐκείνου ἀφεὶς δόωδεν καὶ εἰπών· Σαοῦλε, Σαοῦλε, τί με διώκεις; οὕτω τὸν ἰχθὺν τοῦτον ⳩ μέγαν ἁλίσκει. Τίς γὰρ τὸν ὠμὸν καὶ ἀπηνῆ θεσπέσιον, καὶ διώκτην, καὶ βλάσφημον, καὶ οὕτω τοῦ οἴκου πορευόμενον, σύρειν δεσμίους ἄνδρας καὶ γυναῖκας, καὶ πάντα συγχέειν καὶ ταράττειν, οὐκ ἐμέλησεν, εἰ μὴ ἐξαίφνης ὁ βασιλεὺς ὁ ἡμέτερος καλέσας μετέπεσε, καὶ πρὸς ἑαυτὸν ἐπεμήκαγε; καὶ γὰρ καὶ ⓜ μαθηταὶ ὄπτυπτον αὐτὸν ἐμιμοῦντο εἶδον, διδασκόντες ἔφριττον, καὶ οὐδεὶς ἀνεβλέψαι ἐτόλμων. καὶ ὅτε πάλιν τῶν φίλων ἐγένετο, τοῖς αὐτοῦ φόβοις ἐδουλώσατο. Εἰ δὲ καὶ παλαίσματα αὐτοῦ ἐδιδάσκησαν, ἐχθροὶ ὄντα καὶ πολέμιοι τί οὐκ ἂν ἐποίουν; ἐγὼ δὲ τί πάθω; καὶ ἀνάγκη φυτεῦσαι πολλὴ τῇ σφοδρότητι χρησάμενον, μὴ πάλιν καταχωσθῇ ἀπαγαγὴ τὸ σκεπτικόν. καὶ γὰρ ἴσως πολλάκις ἐτέρωθί με βαδίζοντα καὶ τετραμμένον ἀπεστρέψατε, ὅτε μισῶ δὴ λέγω καὶ πάλιν, καὶ ὕστερος εἶλεν, ὡς σὺν αὐτῷ σῶσαι καὶ καταλῦσαι τὸ λεγόμενον. Οὗτος τοίνυν ὁ μακάριος Παῦλος. ὁ τὸ οἰκουμενικὸν φωτίσας πᾶσαν, ὁ χειρὸς τὴν κλῆσιν ἐντυφλώσας τότε· ἀλλ' ἡ πάρωσις ἐκείνου φωτισμὸς τῆς οἰκουμένης ἐγένετο. ὅτε γὰρ ἔδλεπε κακῶς, ἐπήρωσεν αὐτὸν κατὰ τὸν Θεὸν, ὥστε δυαδολέσαι χρησίμως· καὶ ὅτε καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκε τοὺς ἐκκλησίας, καὶ οὕτω σφοδρὸς ἦν καὶ ἀπρόσιτος, ἀφοδρότερον δίχεται τὸν χρηστὸν, ἵνα μὴ τῇ ῥώμῃ τῆς προθυμίας ἐκείνης ἀγνόημα προδακρύσῃ τῶν λεγομένων, καὶ ἵνα μάθῃ πάντα πολεμεῖν, οὐ οὐ μόνον χαλάζοντα, ἀλλ' ὅτι βέργα τοιοῦτα ἐπεγκεῖν δυνάται. οὐδὲ γὰρ σκότος αὐτὸν ἐπήρωσεν, ἀλλ' ὑπερβολὴ φωτὸς αὐτὸν ἐσκότισεν. Εἰ πόλεμος ἡμῖν προσήκει βαρβαρικὸς, ὅτι τὰ παραξέως ⓜ πολέμιοι μυρία πρήσσει ἡμῖν προσήμαλα· εἶτα ὁ στρατηγὸς τὰ βαρβάρων, ὁ μυρία προστάσσων μηχανήματα, καὶ πόλεις συγχέων καὶ ἡμέτερα, καὶ πολλοὺς θορύβους καὶ παραξῆς ἐμπιπλῶν, καὶ τὸν πόλιν αὐτὸν ἀπειλῶν καταστρέψαι καὶ προδόσιον πυεῖ, καὶ δουλείαν ἡμῖν ἐπάγων τιθέμενος, ἐξαίφνης ὑπὸ τοῦ βασιλέως τοῦ ἡμετέρου διδοὺς, αἰχμάλωτος εἰς τὸν πόλιν ἦλθεν· οὐκ ἂν ἅπαντες μὴ χαίροιμεν καὶ παιδιὰν προσῆκε ἡγεῖσθαι

Πρεσβ. α α.

Πρεσβ. θ. δ. Ἐκ τοῦ λόγου Ϝ, ὅτι χρίσιμον φέρων ἐλέγχους.

Ἐκ Ϝ λόγ. Ϝ εἰς τὸν Σαοῦλον ὑπὲρ ἁμαρτιῶν καὶ φόνου

Ἐκ Ϝ λόγ. εἰς τὸν ἅγιον Παῦλον.

ἐκείνῳ ὄζεπηδήσαμεν; ὅπῃ γὰρ νῦν πόλεμος στυγέσκει Ἰουδαίων θορυβούντων καὶ ἐρεθίοντων ἅπαντα, καὶ πολλὰ τῇ τῆς ἐκκλησίας ἀσφαλείᾳ προσαγόντων μηχανήματα· ὃ δὴ κεφάλαιον τοῦ πολεμίου ὁ Παῦλος, ὁ πάντων μείζονα καὶ παιδὸς καὶ λέοντα, ὁ πάντα θορυβῶν καὶ ταράττων, ἔδησε δὲ αὖθις ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ βασιλεὺς ἡμέτερος, ἔδησε δὲ ἀχμαλώτου ἥττονα· οὐκ ὀξέλαθε μὲν ἅπαντες ὅτι τοῦ θηρείου τούτου, ὥστε ἰδεῖν αὐτὸν αἰχμάλωτον αἰνεῖν μόνον; καὶ γὰρ Ⓐ ἄγγελοι οὐκ ἦσαν οὐρανῶν ἐρῶντες αὐτοῦ δεδεμένου καὶ εἰσαγομένου, ἐσκίρτων· οὐκ ὅπῃ δεδεμένον αὖθις εἶδον, ἀλλ' ὅπῃ σωζόμενον ὅσους αὐθέντας ἀπὸ τῶν δεσμῶν λύειν ἔμελλεν· οὐκ ὅπῃ χλευαζόμενον ἐθαύμαζον, ἀλλ' ὅπῃ ἐλαύνοντα ὅσους ἔμελλεν ἀπὸ τῆς γῆς χλευαζομένους ἐλᾶσαι· οὐκ ὅπῃ πεπτωκότα εἶδον, ἀλλ' ὅπῃ σωζόμενον ὅσους ἔμελλεν ἀπὸ σκότους ἐξάγειν. Ἀλλὰ τοῦτο καὶ πάντα πάθοις ἂν ἀλλήλους, εἰς Παῦλον ἀλλεαθαι σπεύδω. Παῦλος γὰρ ἡ Παύλου πόθος ἰσάγκαστοι ἡμᾶς πεδῆσαν τοῦτο ὃ πέδημα. Τίς λαλήσει σὰ δυναστίας σου, Κύριε, ὅτι Παῦλον οὐκ ἀφῆκας λαθεῖν, ὅτι ἐδέξας τὴν οἰκουμένην τοιοῦτον δοῦρα; ἠνέσαί σε πάντες ἄγγελοι ὑμνοῦμαδόν, ὅτε τὰ ἄγρα ἠργάσω, καὶ ὅτε τὸν ἥλιον· ἀλλ' οὐχ οὕτως, ὡς ὅτι Παῦλον ἐδέξας τὴν οἰκουμένην πᾶσαν. Ἀλλὰ τοῦτο φαιδροτέρα γέγονεν ἡ γῆ τοῦ οὐρανοῦ, ὅπῃ φαιδροτέρας σοῦ τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς. καὶ σοῦ μὲν ὁ ἥλιος παραχωρεῖ τῇ νυκτί· σκότος δὲ τοῦ Παύλου ἐκλιπόντος καὶ ὁ μὲν ἀφ' ὕψους φερόμενος, καὶ πᾶσι σοῦ ἀκτῖνας ἀφιεὶς· αὖθις δὲ κατωθεν ἀναπέλλων, οὐχὶ τὸ μέσον οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς τοῦ φωτὸς ἀνεπλήρωσεν, ἀλλ' ἅμα τὸ πᾶν στόμα ἰοδόεντος, καὶ σοῦ ἀγγέλους σὲ ἐπλησε πολλῆς τῆς ἡδονῆς. Εἰ γὰρ ὅπῃ εἰς ἁμαρτωλῶν μετάνοιαν χαρὰ γέγονε τοῖς οὐρανοῖς, αὐτὸς δὲ σὺ τοσούτης δημιουργείας μυριάδας πάντα ἀνδρῶν ἐθήρευσε, πόσης οὐκ ἐμπέπλησε χαρᾶς σοῦ ἄνω δυνάμεις; καὶ τί λέγω ἁπλῶς; ἄρκεῖ Παῦλον φιλεῖσθαι, καὶ σοῦ οὐρανοὺς σκιρτᾶν καὶ βύθεσθαι. Τί γὰρ τῶν ἀναγκαίων τούτων θερμότερον, ὃς πάντα χοῦν τῆς οἰκουμένης προσέτι ἐρῶμενος, λιπαζόμενος, ἵνα σοῦ διδυμάων λύσῃ, καὶ πρὸς ἑαυτὸν μεταρρύσῃ; σοῦ δὲ γὰρ ὡς μαχόμενος οὕτω τὰ πρόσωπα ἰοῦσι, ἀλλ' ὡς ὅπῃ ἑτοίμου καὶ πρόθυμον ἐρῶμενος, οὕτως ἴσῃ τὰ πρόσωπα, καταστάσῃ, καθαίρῃ, καταβάλλων τοῦ Διαβόλου τὰ ὀχυρώματα, καὶ τῶν δαιμόνων τὰ μηχανήματα, καὶ σοῦ μικρὸν αὐέπειν, ἀλλ' ἀπὸ τούτων ἐπ' ἐκείνους, καὶ πάλιν ἀπ' ἐκείνων ἐφ' ἑτέρους μεταπηδῶν, καὶ καθάπερ τις γραπτὸς ἀρίστος, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἰσῶν ἔργα, μᾶλλον δὲ καθ' ἑκάστην ὥραν. Ἀπὸ γὰρ χιτωνίσκου μόνον εἰς τὸν πανδέκτην εἰσελθών, αὐτοῦδρους ἅρπαν τῶν ἐνδυτῶν τὰς πόλεις· καὶ τόξα, καὶ δόρατα, καὶ βέλη, καὶ πάντα ἡ γλῶττα Παύλου. καὶ γὰρ ἐφθέγξατο μόνον, καὶ πάντος πυρὸς σφοδρότερον τοῖς πολεμίοις αἱ ῥῆσις ἐμπίπτουσα, σοῦ μὲ δαίμονας ἔπαιεν, σοῦ δὲ κατ' αὐτῶν καταχθονίους δυνάμεις πρὸς αὐτὸν ἐπεμήνατον. ὅτε γὰρ Ⓐ δαίμονα σκήνει Ⓐ πονηρὸν ἐξέβαλε, γοητῶν ἀνδρῶν μυριάδας πάντα συνελθόντας τὰ βιβλία τῶν μαγῶν κατέκαιον, καὶ πρὸς τὸν ἀληθῆ μεθίσταντο. καὶ καθάπερ ὁ πολέμου πύργου πεσόντος, ἢ τυ-
εκόπου καταπεσόντος, Ⓐ μετ' ἐκείνου πάντες τὰ ὅπλα ῥίψαντες τῷ γραπτῷ προσχέρσοισι· οὕτω δὴ δὲ τότε ἐγίνετο. τοῦ γὰρ δαίμονος σκοληθέντος, πολιορκηθέντες ἅπαντες, καὶ τὰ βιβλία ῥίψαντες, μᾶλλον δὲ καταλύσαντες, τοῖς Παύλου ποσὶ προσέπιπτον· ὁ δὲ καθάπερ εἰνὶ γραπτοῖς τῇ οἰκουμένῃ προσγεγραμμένος, οὐδαμοῦ ἵστατο· ἀλλ' ὥσπερ τις ἀνάπλεως ὢν, πάντα ἐποίει· καὶ νῦν μὲ χωλὸν διώρθου, νῦν δὲ τυφλὸν ἤλφε, νῦν δὲ ἕτερον ἐπῆρσυ, Ⓐ μᾶλλον λέγω, καὶ σοῦ σὸ δισμωτηρίῳ καταχλειόμενος ἡσύχαζον, ἀλλὰ καὶ σκῆ Ⓐ δισμοφύλακα μετὰ τοῦ πρὸς ἑαυτὸν, τὸν καλὸν τοῦτον αἰχμαλωσίαν ἐργαζόμενος. θαυμάζεται Δαυὶδ Ⓐ Γολιὰθ καταφέρων ἀπὸ λίθου μόνου ἑνός· ἀλλ' εἰ τὰ Παύλου κατορθώματά τις ἐξετάσειε, παιδὸς ἔργον σκήνε· καὶ ὅσοι παιδὸς καὶ

γραπτοῦ

Ἐκ τῆς ἰρμιν. τῶν πρὸς Φιλιππησίους.

Λουκ. ιθ. ζ. Ἐκ τῆς ἰρμιν. τῶν πρὸς Κορ. β'. ἐπιστ.

γραπτῆς δ̀ μέσοι, ζοῦτοι τὰ τὰ κἀκείνου δ̀ ἀμφοῖν. ὅτε γὰρ οὐ λίθοι ῥιπτῶν ⓦ νοντὸν Γολιὰθ κατέφερεν, ἀλλὰ φλεγγόμβος μόνοι ἅπασαν κατέλυσι τ̃ ἀβρόλου τὴν φάλαγγα. κ̀ καθάπερ λέων βρυχόμβος κ̀ φλόγα ἀπὸ τ̃ς γλώττης ἀφιεὶς, οὕτω πᾶσιν ἀφόρητος ἐν̀ ὄντων, κ̀ πάντα χοῦ μετιπόδα σεσυρχῶς· ἔδραμεν ὅπῃ τύτυς, ἦλθεν ἐπ' ἐκείνοις, μετὰ τ̃ς τύτυς, ἀπεπήδησε τ̃ς ἑτέρυς, ἀΐεμα ταχύτεροι ὄντων· κ̀ καθάπερ μίαν οἰκίαν ἢ πόλιν ἓν, τὴν οἰκουμβόλιν ἁπᾶσαν κυβερνῶν, ὁ δ̀ ὑ βασιλιζομένυς ἀνέλκων, δ̀ ὑ ἱλαρότητος ἐμείζων, τ̃ς παύτας πεδαχελβόμβος, ὅτι τ̃ν αὐχένων καθήμβος, τὴν τ̃ σώματος ἐξισοπῶν, χρόα τίνων, χάσιν ἐχόντων, ἴσον ἔλκων, τ̃ς τ̃ ὀφθαλμοὺς βλέπων, πάντα ἄνθρωπος ὤν, κ̀ ναύτης, κ̀ κυβερνήτης, κ̀ τεχνίτης, κ̀ ἴσον, κ̀ πόλιον, κ̀ πάντα πάσχων, ἵνα τὰ ἑτέρων λύσῃ κακά. κ̀ καθάπερ ὁ ἀθλητὴς ἀνθρώπους παλαίων, τὰ ἕλκων, πυκτεύων· ἢ γραπιώτης τὴν μαχῶν, πάλην μαχῶν, ναυμαχῶν, οὕτω πάν ἐνδὺς μετὴν μάχης· κ̀ πῦρ ἐκέπνει, κ̀ πᾶσιν ἀπρόσιτος ἦν, ἐνὶ σώματι καταλαμβάνων τὴν οἰκουμβόλιν, κ̀ μιᾷ γλώττῃ πάντας ἐκπούμβος. οὐχ οὕτως αἱ πολλαὶ σάλπιγγες ἐκέπιπτον τ̃ς λίθοις τ̃ς Ἱερειχωντίων πόλεως, κ̀ καθήρεων ἀυτὸν, ὡς ἡ Παύλυ φωνὴ ἠχοῦσα, ζ̀ ὀχυρώματα ζ̀ ἀβρολικὰ χάμαι ἔῤῥιπτε, κ̀ πρὸς ἑαυτὸν ἁπάντων μετῆκε· κ̀ ἀβ' ὑψείδος ἀπὸ ὑ πίστεως ἐχθρὰ ἀθη, ἵνα κατάθεν ἄνω ἀβαπέμψῃ τ̃ν ἐῤῥιμμένων χαμαί. Τὰ μ̀ οὖν λιμοὶ, κ̀ ὁ δίψος, κ̀ τὴν γύμνωσιν, κ̀ τὰ ναυάγια, κ̀ τ̃ν φόβους, ἔ ζ̀ ὁπλοθυλακὴς, κ̀ ζ̀ δεσμωτήρια, κ̀ ζ̀ πληγὰς, κ̀ ζ̀ ἄλλα πάντα, ὅσα τ̃ κηρύγματος ἕνεκεν ὁ μακάριος Παῦλος ὑπ̀ ἔμπεν, τ̃ν ἴσμαμεν ἁπ̃ν λέγειν, ὧν ἕκαστον ἰκανοὶ σεῦτα σαξαι σφοδρῶς, κ̀ καταχλάσαι τὴν ἀγάπην ἐκείνου ψυχήν. ὅταν γ̀ λέγῃ, Τίς ἀσθενεῖ, κ̀ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, κ̀ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; τ̃το ἔστι ὁ πάντων μάλιστα διωκεῖν ἔ ἀφίρητον πᾶσχε τὴν ἀγάπην αὐτ̃. Εἰ γὰρ καθ' ἕκαστον τ̃ν σκανδαλιζομένων αὐτὸς ἐπυροῦτο, οὐκ ἂν ἐδύνατο θεραπεῦσαι τὴν πύρωσιν ταύτην ἀπὸ τ̃ς ἐκείνου ψυχ̃ς. οὐ γὰρ διελίμπανον ⓐ σκανδαλιζόμενοι ἔ τὴν ἐπανόρθωσιν πᾶ ἐχρῆτο ὧ πυεί. Ὁ δ̀ κ̀ τὸν Ἰουδαίους ἀπιστοῦντας ὁρᾷν, ἵνα αὖ ἀθυμίας κ̀ ὀδύνης μαρὰ χρόνῳ ἀπάλλαττοι· Ἠύχόμην γὰρ, φησὶν, ἀνάθεμα εἶν) ἀπὸ τ̃ Χεισοῦ ὑπὲρ τ̃ν ἀδελφῶν μου τ̃ν συγγενῶν μου τ̃ν κ̀ σάρκα, οἵτινές εἰσιν Ἰσραηλῖται. ὁ δ̀ λέγει τοιοῦτόν ἐστι· πολλάκις μοι εἰς γλεῖαν ἐμπεσεῖν, ἢ τὸν Ἰσραηλίτας ἀπιστοῦντας ὁρᾷν. ὁ δ̀ τὴν ἐν τῇ γλεῖῃ κόλασιν ἐλόμβος ὑπὲρ τ̃ δυνηθῆναι πεῖσαι τὸν Ἰουδαίους ἅπαντας, εὔδηλον ὅτι τύτυ καὶ τυχὼν, τ̃ν ἐν τῇ γλεῖῃ κολαζομένων δίκτι βαρύτερον. Βάβαὶ τ̃ ἀβ̀ πύρου ἔρωτος τ̃ς ἀγάπης. ὁ πυρὸς καταπολμῶν Παῦλος, ὁ ἀδαμαντῖνος, ὁ σιδηρᾶς, ὁ ἀκλινὴς, ὁ ἀκαμπὴς, ὁ λέγων, Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τ̃ Χεισοῦ; θλῖψις, ἢ στενοχωρία, ἢ διωγμὸς, ἢ λιμὸς, ἢ γυμνότης, ἢ κίνδυνος, ἢ μάχαιρα; ὁ γ̃ς ἔ θαλάττης καταπολμῶν, ὁ τ̃ν ἀδαμαντίνων τ̃ θανάτου πυλῶν καταγελῶν· ὅστις, ἐπειδὴ ἅπαξ ἀγαπητὸν εἶδε δάκρυα, οὕτω κατεκλάσθη κ̀ στενοτέρως, ὡς μηδὲ κρύψαι ὃ πάθος, ἀλλ' εἰπ̃ν θύρεως· Τί ποιῶτε κλαίοντες κ̀ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; ὦ τ̃ θαύματος. ἄβυσσος αὐτὸν οὐ στενότερον ὑδάτων, κ̀ μικρὰ δάκρυα στενότερα κ̀ κατέκλασε. τί ποιῶτε κλαίοντες κ̀ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; τί λέγεις, εἰπέ μοι; ἐκείνου τὴν ἀδαμαντίνου ψυχὴν συντρίψαι δάκρυον ἴσχυσε; ναί, φησὶ· πολλὴ γὰρ ἡ τ̃ς ἀγάπης ἰσχύς· αὕτη μου κατεῖληπται κ̀ κατεῖ. πρὸς πάντα γὰρ ἀνέτηκα, πλὴν τ̃ ἀγάπης. Ἀκούσατε ὅσοι μηδὲ χρεμπτ̃ ἀβ' ⓦ Χεισὸν καταφρονῆτε, μᾶλλον δ̀ ἑαυτὸν, κ̀ φείσασθε τ̃ κατ' ⓦ Χεισὸν τ̃ Παύλυ φιλοσοφοῦντα ἐν̀ ἀβρολίᾳ λαμβάνοντες. ὅσὸν γὰρ ⓦ Χεισὸν ὅστις ἐφίλει ἀβ' ζ̀ τ̃ Χεισοῦ, ἀλλ' ἀβ' αὐτὸν ζ̀ ἐκείνου· κ̀ ἓν ἐδίδοικει μόνον, τὸ μὴ τ̃ ἀγάπης ἐκπεσεῖν τ̃ πρὸς ἐκεῖνον. τ̃το γὰρ αὐτ̃ κ̀ γλεῖπος φοβερώτερον ἐνόμιζε· ὥσπερ κ̀ τὸ μόνῳ ἐν αὐτῇ βασιλείας πολιτεύ-

Ex τ̃ γ. λόγ. τ̃ εἰς Σπαθίρ.

ζ. Κορ. ια. κθ.

Ρωμ. θ. γ.

Ex τ̃ ἑρμῶν. τ̃ς πρὸς Θεσ. ά. ἐπ.

Ρωμ. η. λε.

Πρ. ξ. κα. ιγ.

Ex τ̃ ἑρμῶν. τ̃ς πρὸς Ρωμ. ἐπ.

εσι. ὅτε μ οὖν ὁ κύριος μ Ἰησ Χ τ Χριστ πόθοι καὶ εἰς γέενναν καταδίκαται ἐμπεσεῖν, καὶ βασιλείας οὐκ πεσεῖν, εἶτα ἀμφότερα ταῦτα παρεύκειτο, ἡμεῖς δ μηδὲ τ πρόσκαιρ καταφρονῶμεν βίου· ἆρα ἄξιοι τ μ ζωῆ ἐπιδημάτων αὐτ ἐσμεν λειπόμ, τοσοῦτοι ἀφεσηκότες αὐτ τ ἐμῶν. μεγαλοποίᾳ; Εἰ γὰρ οἰκίας τις μιᾶς παρορύμβους, καὶ οἰκέτ ἔχων, καὶ ὀπτ. Κορ. β. ὄπ. ξήπους, καὶ οἰκετόμους, οὐδὲ δύαπται πολλάκις ἐπὶ τ μ φερπίδων, οὐδεὶς ὅτος τ σωχληρότος· ὁ οὐκ οἰκίας μιᾶς, ἀλλὰ καὶ πόλεων, καὶ δήμων, καὶ ἐθνῶν, καὶ ὁλοκλήρ τ οἰκουμέν τ μ φερπίδα ἔχων, καὶ ἐπορ' τηλικούτων παραγμάτων, καὶ τοσούτων ὄντων τ μ ἐπηρεαζόντων, καὶ μόνος ὤν, καὶ τοσαῦτα πάσχων, καὶ ὕστερ κηδόμενος, ὡς οὐδὲ πατὴρ παίδων, σπουδάσοι τί ἐπιμέμφειν. Εἴ τις φιλεῖν ἐθέλει γνησίως, καὶ δυνάμει ἀγάπης ὀπτίσαθαι, Ἐκ τ περὶ Ὀλυμπιάδ. β. ὄπ. ὀπτ μ τούτης ξήρμοσ μ μαχαίρου Παῦλου δραμάτου, καὶ κήρυξ αὐτοῦ διδάξει, ἡλίκος ὄντ ἄθλος εὐαγκεῖν χωρισμὸν φιλυμένου, καὶ ἡλίκης διοίσους ψυχῆς. οὔτε γὰρ, οὔτε ὁ τ σαρκὸς ἀποδυσάμενος, καὶ ὁ σῶμα ἀποθέμενος, καὶ γυμνῇ ψυχῇ καθορᾷ τ οἰκουμένου πρεσβύτ τῇ ψυχῇ, καὶ πρῶ πάσης ὀξυείσας τῆς ἀφθαρσίας, καὶ τ ἀσωμάτων δυνάμεων τ ἀπαθῶν συμφύμενος, ἃ μ ἄλλα πρόσκαιρα ῥᾳδίως ἔφερεν, ὡς ὁ ἀλλοτρίῳ πάσχων σώματι, καὶ δεσμωτήρια, καὶ λύσεις, καὶ ἀπαγωγὰς, καὶ μάστιγας, καὶ ἀπιλὰς, καὶ θανάτων, καὶ πρῶ κολάσεως εἶδος· μιᾶς δ ψυχῆς ἀγαπωμένης πρὸ αὐτ χωρισθείσ, οὕτω συνεχύθη καὶ διεταράχθη, ὡς, ὁ μ ἀγαπώμενος παρὰ δόξαν ἰδεῖν, οὐχ εὑρεῖν, βύθεως καὶ τῆς πόλεως ἀποπνίσαν. τί τοῦτο, ὦ μακάριε Παῦλε; ξύλῳ μ δεδεμένος, καὶ δεσμωτήριοι οἴκῳ, καὶ μάστιγας ἔχων ὀπτισμένας, καὶ πάντα σῶτα αἵματι παρῤῥεόμενος, καὶ ἐμμυσταγώγλες, καὶ ἐβάπτιζες, καὶ θυσίαν παρεσκεύας, καὶ εἰς σὲ κατεφρόνησας μέλλοντος σώζεσθαι· εἰς δ τὴν Τρωάδα ἐλθών, καὶ τὴν ἀνεῳγμέν βύρσαν ἐκκεκαθαρμένην καὶ ἑτοίμην οὖσαν τὰ σπέρματα ἐπιδέξασθαι, τοσοῦτον ἔρριψας ἀπὸ τ χρῶν κέρδος, καὶ ἀπεπήδησας βύθεως; ναί, φησὶ· πολλῆ γὰρ καταχύθην ἀθυμίας τυραννίδι, καὶ σφόδρα μου συνέσχε τὴν Ἰφιγενείαν ἡ Τίτου ἀπειρία· καὶ οὕτω μου ἐκρότησε καὶ πιεζόμενος, ὡς ἀναγκάσαι τοῦτο ποιῆσαι. Εἶδες πῶς μέγιστος ἆθλος ὁ δυνηθῆναι εὐέλκειν πρὸς ἀγαπωμένου χωρισμόν; πῶς ὀδυνηρὸν παράγμα καὶ πικρόν; πῶς ὑψηλῆς διόμενον καὶ νεανικῆς ψυχῆς; οὐδὲ γὰρ ἀρκεῖ τοῖς ἀγαπῶσι μόνον ὁ τῇ ψυχῇ συνδεδέσθαι, οὐδὲ ἀποχεῶναι τὸ τῷ εἰς παγαμυῖδα, ἀλλὰ καὶ σωματικῆς δίονται πρόνοιας. καὶ μὴ τοῦτο παρέσῃ, ὁ μικροὶ τῆς ὑφεσιτύπης ἀναστέτμηται μέρες. Βούλει μαθεῖν ἡλίκον Ἐκ τῆς ἐρμῶν. τῆς πρὸς Κορ. ά. ὄπ. ὅπλον ὄντ εἰς τὸ σὺν ἀδελφοῖς ὀπτασθαι, καὶ ἄπιστοί τινες εἶεν, ὃ πρᾶον εἰ) καὶ ἥμερον καὶ γλυκὺ πρεχόμενοι ξῆσαι; ἄκουσον τί φησιν ὁ Παῦλος πρὸς δικαιοῦν εἰσιὼν ἄπιστον Πραξ. κτ β. κριθησόμενος· Μακάριοι ἥγημαι ἐμαυτὸν, μέλλων ὀπ σὺ κρίνεσθαι. ταῦτα δ ἔλεγεν, ὁ κολακευόμενος αὐτὸς· ἅπαντ· ἀλλὰ διὰ τῆς ἡμερότητος κερδᾶναι βουλόμενος. δῆτα καὶ οὐκ μέσεις ἐκέρδανε, ἐπ μ δικαιοῦν εἶλεν ὁ τέως κατάδικος εἰ) νομιζόμενος, ἐπ τὸν νίκιον αὐτὸς ὁ Πραξ. κς. κη. χρωσθεὶς ὁμολογεῖ λαμπρᾷ τῇ φωνῇ πρότων ἀπόντων, λέγων· Ἐν ὀλίγῳ με πείθῃς χριστιανὸν γενέσθαι. τί οὖν ὁ Παῦλος; Εὐξαίμην δ' ἂν ἐγὼ, μὴ μόνον σε, ἀλλὰ καὶ σὸν πρόσταξαν ἅπαντας τοῦτο γενέσθαι, ὅσαπερ ἐγώ. Πολλὰ μ οὖν πολλαχοῦ τ Παύλου θαυμάτων Ἐκ τῆς ἐρμῶν. τῆς ἀγίας Ἐφεσίους ὄντ. τὰ σημεῖα τυγχάνει, ἀλλ' οὐχ οὕτως ὅσα ποθεινά, ὡς τὰ στίγματα· καὶ οὐχ οὕτω με ὁ τ χαλεφᾶς βύφραίνει θαύματα ἐργαζόμενος, ὥσπερ πάσχων κακῶς, μαστιζόμενος, συρόμενος, λιθαζόμενος. Λιθάσαντες γὰρ αὐτὸν, φησὶν, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως. καὶ πάλιν· Διέρχεται Πραξ. ιδ ιθ. Πραξ. ις. κγ. αὐτὸν, καὶ ὑπομένοντες πολλὰς πληγὰς, ἔβαλον εἰς φυλακεῖον. πόσου καύχημα, πόσης ἡδονῆς, πόσης τιμῆς, πόσης λαμπρότητος εἰδέναι, ὅτι μ διὰ τ Χριστὸν ἐδέθη; ἀλλ' ὅρα δ θαυμαστόν. Πραξ. ις. κς. Καὶ ἐστέθη, φησὶ, δ δεσμωτήριον, δεδεμένου Παύλου, ἐπ πάντων τὰ δεσμὰ λύεται. Εἶδες δεσμὸν φύσει τὰ δεσμὰ λυόμενα; Ἐξυπνος δ' ἡμόμενος ὁ δεσμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν ἀνεῳγμέ-

πας

ναις ζαὶ ἡύξεις τῆς Φυλαχῆς, ἀπὸ παίδος μάχαιραν, ἐμβγει ἑαυτὸν ἀναιρῆσι. τί οὖν ὁ Παῦλος; ἐφώνησε φωνῇ μεγάλῃ λέγων, μηδὲν πράξῃς σαυτῷ κακόν· πάντες γὰρ ἐσμεν ἐνθάδε. ὁρᾷς αὐτὸν ἀκριβόδοξον, ἢ ὅ ἀτυφον, ἢ ὅ φιλόσοφον; οὐκ εἶπεν, ὅτι δι' ἡμᾶς ζαῦτα γέγονεν, ἀλλ' ὡσανεὶ τῶν δεσμωτῶν εἷς, φησι, πάντες γὰρ ἐσμὲν ἐνθάδε. Εἰ γὰρ
3 ἐσίγησε, καὶ μὴ ἤρξατο τῆς μεγάλης φωνῆς κατέχειν ἑαυτὸν ζαὶ χεῖρας, ὥθησεν ἂν ἤρξατο τὸ λαιμῶν ὅ ξίφος. ἐδόκησε γάρ, ὅπερ εἰς τὸν ἐνδοτέρω φυλακίον ἐν βεβλημένος. ἢ σαυτὸν τοῦτο πεποίηκας, φησι, ἐνδοτέρω βαλὼν τῶν μέλλοντά σε ἐλευθεροῦν τοῦ κινδύνου. Εἶδες ὅ φιλόσοφον ἔργον ἢ κινδυνώδη τοῦ Παύλου; εἵλετο δεδίεναι μᾶλλον ἢ κινδυνεῦσαι αὐτὸς, ἢ ἑκεῖνοι ἀπολλύμενον. Καὶ καθάπερ τις στρατιώτης τὸν οἰκειωμένον πολεμοῦ ἔχων Ex τῶ ἑρμῶν. τ. ποὸς Κορ. β'. ἐπιστ.
10 ἅπασαι, ἢ ὁ μέσος τοῖς πάγμασι τῶν πολεμίων στρεφόμενος, ἢ μηδὲν πάσχων δεινόν· οὕτω ἢ Παῦλος μόνος ὁ βαρβάροις, ὁ Ἕλλησι, πάντα χοῦ γῆς, πάντα χοῦ θαλάττης φαινόμενος. ἢ ὥσπερ ἀστὴρ εἰς καλάμιον ἢ χάρτου ἐμπεσὼν ποὸς τὸν αὐτοῦ φύσιν μεταπέσηται τὰ καιόμενα· οὕτω ἢ ζοῦ ἅπασι δῆτων, πάντας μᾶλλον ποὸς τὸν ἀληθῆ. Τί- Ex τ. ποὸς Εφεσ. ὅπισ.
να οὖν αὐ ἐκπλήξειεν ἡ τῶν ποὸς ἐκείνους δορυφορία Παύλου δεσμοῦ δύναμις· ὅτι τοῦ
15 δήσαντος εἰς τοὺς πόδας ἦτι τοῦ δεδεμένου, ἢ ὑπανχένιος ἐκείνος τότε ἐποίει; Περσέπτιον Περσέ. κε. κθ.
γὰρ, φησιν, ὁ δεσμοφύλαξ τὸν Παῦλον, ἢ ὁ λελυμένος ὑπὸ τοὺς πόδας ἦν τοῦ δεδεμένου, ἢ ὁ δήσας ἤξιον τοῦ δεδέσθαι λυθῆναι τοῦ φόβου. οὐχὶ σὺ ἔδησας, εἶπέ μοι; οὐχὶ εἰς τὸ ἐσωτέρον ἔβαλες φυλακεῖον; οὐχὶ εἰς ὅ ξύλον ἠσφάλισω τοὺς πόδας; τί τρέμεις; τί θορυβῇ; τί δακρύεις; τί ὅ ξίφος ἐπισπάσω; οὐκ ἤδη, φησὶν, ὅτι τοσαύτη τῶν τοῦ Χριστοῦ
20 δεσμίων ἡ δύναμις. τί λέγεις; οὐρανίους ἔλαβεν ἐξουσίας δυνάμεις, ἢ δεσμωτήριον οὐκ ἔμελλεν δυνήσεσθαι; τοὺς ὑπὸ δαιμόνων δεδεμένους ἔλυε, ἢ σιδήρεον ἔμελλεν αὐτὸν ἀσφίσεσθαι; ὁ ψυχὰς τοίνυν δεδεμένας λύων, ὅ σῶμα τοῦ αὐτοῦ οὐκ ἀφήσει λῦσαι; ὁ δηλ. τῶν ἁμαρτιῶν αὐτὸν ἐτέρους τῶν δεσμῶν σιδηρῶν λύων, ἢ τῶν δαιμόνων ἀπαλλάττων, αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ ἑαυτὸν οὐκ ἀφ' ἔλυσε; Διὰ τοῦτο ποσῶν ἐδέθη, ἢ τότε τοῦ δεδεμένους ἔλυσεν, ἵνα μάθῃς, ὅτι ☧
25 τοῦ Χριστοῦ δοῦλοι δεδεμένοι πολλῷ τῶν λελυμένων μείζονα ἴσχυσι τὸν ἰσχύν. οὕτω γὰρ λαμπρότερα ἡ ἰσχὺς τοῦ ἀγίου δείκνυται, ὅταν ἢ δεδεμένος τῶν λελυμένων κρατῇ. ὅταν οὖν ὁ δεδεμένος μὴ μόνον ἑαυτὸν, ἀλλὰ ἢ τοὺς δεδεμένους λύῃ, τί τῶν τοίχων ὅ ὄφελος; τί ὅ πλέον ἀπὸ τοῦ εἰς τὸν ἐσωτέρον αὐτὸν βαλεῖν φυλακεῖον, ὅπου γε ἢ τὸν ἐξωτέρον ἀσίφιξε; βούλεσθε μαθεῖν ὅσον ὄντι ἄλυσις σιδηρᾶ Διὰ Χριστὸν πεπεδημένη σώματι δουλικῷ; ἀκού-
30 σατε τοῦ μακαρίου Παύλου ὅ αὐτὸ τοῦτο ἐγκαυχωμένου ☧ λέγοντος· Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς Εφεσ. δ. α.
ἐγὼ ὁ δέσμιος τοῦ Κυρίου. ἢ γὰρ μέγα ἀξίωμα ἢ σφοδρὸν, ἢ βασιλείας ἢ ὑπεροχῆς ἢ πόθων μεῖζον ὅ διὰ τὸν Χριστὸν δεδέσθαι. οὐδὲν γὰρ οὕτω λαμπρὸν, ὡς δέσμιος διὰ Χριστὸν, ὡς αἱ ἀλύσεις αἱ πεπεδημέναι τὴν ἁγίαις χερσὶν ἐκείναις. τοῦτο τὴν ἀπόστολον εἶδε, τοῦτο διδάσκαλον εἶδε, τὸν θαυμαστὸν εἶδε, ἢ πολὺ λαμπρότερον ἢ σεμνότερον. Εἴ τις φιλοῦ ☧ Χριστὸν,
35 ἐγὼ ὅ λέγω μόνον. Εἴ τις μάχεται ☧ πεπεδημένον τοῦ δικαστοῦ, εἶδε τὴν δύναμιν τὴν δεσμῶν· ἔλθοιτο ἂν δέσμιος εἶδε Διὰ Χριστὸν, ἵνα τοῦ οὐρανοῦ οἰκεῖος. ὅ γὰρ ἢ τοῦ καθίσαι ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τοῦτο λαμπρότερον· ἢ τοῦ καθίσαι ὅτι δώδεκα θρόνων, τοῦτο σεμνότερον καὶ μακαριώτερον. Εἴ τις ἐμοὶ ☧ οὐρανὸν ἐμφορίζετο πόλιν, ἢ τὸν ἄλυσιν ἐκείνην, ἢ ζαὶ χεῖρας ὁ Παῦλος ἐδίδυτο, ἐκείνην ἂν ἐγὼ ποεπίμησα. Εἴ τις με μετ' ἐκείνων ἐποίει
40 ἵνα μὴ Παύλου δεδεμένου, ὅ δεσμωτήριον ἂν Εἰλόμην. Εἴ τις με μετ' ἐκείνων ἐποίει τῶν δυνάμεων τῶν ☧ θρόνοι, ἢ δεσμώτην τοιοῦτον, ἐνιοῦτος αὖ Εἰλόμην ἠνέσθαι δεσμώτης. ἢ γὰρ οὐδὲν βέλτιον τοῦ καλῶς παθεῖν τι διὰ Χριστόν. Εἴ τις μοι τεχνὴν ἔδωκεν ἀναζῆσαι τοὺς, οὐκ ἂν τοῦτο Εἰλόμην, ἀλλὰ τὴν ἄλυσιν. ἢ γὰρ οὐδὲν τῆς ἀλύσεως ἐκείνης μακαριώτερον. ἐδυλόμην ὃ τοῖς τοιούτοις ἠνέσθαι τῶν ἐκείνοις, ὃ οἷς ἐκεῖνα τὰ δεσμὰ

μάθοι, καὶ ἰδοὺ αἱ λύσεις, ἃς διδοῦσι μὲν δαίμονες καὶ φαντάσματα ἢ ἄγγελοι. εἰ δὲ ἐκκλησιαστικὴν φαντασίαν ἐκτὸς ἡμῶν, καὶ τὸ σῶμα εὔρωστον ἔχοι, οὐκ ἂν πρήτησά μου
Ἐκ τῆς ἑρμων. τῆς πρὸς Κολασσ. ὅπτ. Ἐκ τ ἑρμων. τ πρὸς Ἐφεσ. ὅπτ.
ἀποδημίας τοσαύτην ποιήσασθαι· οὐδὲ γὰρ τὰ λύσεις μόνον ἰδεῖν, καὶ τὸ δεσμωτήριον, ἔνθα ὁ Παῦλος ἐδέδετο. Εἴ τίς μοι τὸν Παῦλον ἐδίδου ἀπὸ τοῦ ὑφ' ἡμῶν ἐξαχθέντα ἰδεῖν, καὶ φωνὴν ἀφιέντα, ἢ ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου· ἐκ τοῦ δεσμωτηρίου ἂν ἐλόμην. οἱ γὰρ ἐκ τοῦ ὑφ' ἡμῶν πρὸς αὐτὸν ἔρχονται, ὅταν μὲν εἰς τὸ δεσμωτήριον ᾖ. Ὦ μακαρίων δεσμῶν, ὦ μακαρίων χειρῶν, ἃς ἐκόσμησαν ἡ ἅλυσις ἐκείνη ἡ φιλήσασα τὸν Παῦλον. οὐκ ἦσαν οὕτω τίμιαι αἱ χεῖρες αὐτοῦ, ὡς χαλῶν ὁ Λύτρωσις ἐγίνεσθαι, ὡς τὰ δεσμὰ φιλούμενα. Εἰ κατ' ἐκείνους τοὺς χρόνους ἦμεν ἐγὼ, τότε ἂν μάλιστα αὐτοῖς φιλεπιμύξαμεν, καὶ ὅτι τοῖς κόραις ἔδωκα τοῖς ἐμοῖς, οὐκ ἂν ἐπαυσάμην καταφιλῶν χεῖρας καταξιωθείσας τοῦ διαύτου δεθῆναι τοῦ ἐμοῦ. οὐχ οὕτως αὐλοὺς μακαρίζω, ὅτι εἰς τεῖχος ὑρωρύχη, καὶ εἰς τὸν φυλάκωσιν, ὡς ὅτι εἰς τὸ δεσμωτήριον εἰσεβλήθη. οὐχ οὕτως αὐλοὺς μακαρίζω, ὅτι ἤκουσεν ἄρρητα ῥήματα, ὡς ὅτι ἐπαύσατο τὰ δεσμά· καὶ γὰρ τούτων ἐκείνων κρείττονα καὶ πολὺ μείζονα. αἱρετώτερον γὰρ ἐμοὶ παθεῖν καὶ κακῶς ἕνεκα τοῦ Χριστοῦ, ἢ πᾶσαν φιλοσοφίαν τοῦ Χριστοῦ. τοῦτον καὶ Παῦλος ἐθαύμαζεν ἔλεγεν, ὡς εἰκός· εἰ αὐλοὶ δι' ἐμὲ γινόμενος δοῦλος, καὶ τίνι δόξαν κτήσασθαι, οὐχ οὕτως ἡ δόξη αὐτοῦ ἦν ἐγένετο, ὡς ὅτε ἐστρουθοκάμηλος ἔγραφε ἐμοί· τί ἐμὲ παθεῖν ἢ μαθεῖν ; ἄκουε γὰρ αὐτοῦ λέγοντος·
Ἰωαν. ιζ. α. Δόξασόν με, πάτερ. τί λέγεις ; ὅτι σταυρὸν ἄγει μετὰ λῃστῶν καὶ τυμβωρύχων, ἢ τὴν ἐπονείδιστον ὑφίστασθαι θάνατον· ἐμπύελος μέλλεις καὶ ῥαπίζεσθαι, καὶ ταῦτα δόξαν καλεῖς ; ναί, φησὶν ἔγραφε γὰρ τὴν φιλανθρωπίαν ἐγὼ πάσχω ταῦτα, καὶ εἰκότως αὐτὰ δόξαν ἡγοῦμαι. Εἰ οὖν ὁ διαύτου ὁ ἐμὲς τοὺς οἰκείους καὶ ἀλλοτρίους φιλήσας, δόξαν τὸ πρᾶγμα καλεῖ, καὶ τοῦτο τῆς εἰς τὸν πατέρα θεσπίσθησι· πολλῷ μᾶλλον ἐγὼ ὀφείλω ταῦτα δόξαν ἡγεῖσθαι. ὡς τοίνυν τῆς Παύλου ψυχῆς μακαριώτερον. εἰ δὲ δεσμοῖς,
Πρᾶξ κ.κζ. εἰ θλίψεσι, εἰ ἁλύσει, εἰ στίγμασι. Πορεύομαι γάρ, φησὶν, εἰς Ἱερουσαλὴμ διδυμῶν τῷ πνεύματι, τὰ εἰ αὐτοῖς συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς, πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμά μοι κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται λέγον, ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις μένουσι. τί οὖν ἀπέρχῃ, εἰ δεσμά σε καὶ θλίψεις μένουσι ; διὰ αὐτὸ τοῦτο, ἵνα δεσμηθῶ διὰ Χριστὸν, ἵνα ἀποθάνω διὰ αὐτόν. οὐ γὰρ μένουσι δεσμῶν, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν ἑτοίμως ἔχω γάρ τὸν ὁμοιωτὴν τοῦ Κυρίου μου. τί οὖν ὅτι τοῦτο ; οὐκ ἀγνοῶ, οὐ δέδοικας τὸν οἰκουμένην δεσμωτὴν φεύγων ; οὐ φοβῇ, μή τις ἀθέτησε τὸν Θεὸν σου καταγνῷ ; μή τις διὰ τοῦτο ὑμᾶς μὴ προσέλθῃ ; οὐ ταῦτά μοι, φησὶ, τὰ δεσμά·
Φιλιπ. α. ιγ. οἶδε γὰρ τὸ βασιλείου λάμπειν. Ὥστε τοὺς δεσμούς μου, φησὶ, φανεροὺς γενέσθαι τὸ ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ, τὸ τοὺς πλείονας τοὺς ἀδελφοὺς τῷ Κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως λόγον λαλεῖν. ὁρᾷς δεσμοὺς ἰσχὺν μᾶλλον ἢ νεκροῦ ἀνάστασις ; ἐδεσμεύθη τὸ Ῥώμη, καὶ τοὺς πλείονας ἐπεσπάσατο. ἐδεσμεύθη τὸ Ἱερουσαλήμ,
Πρᾶξ κα κε. δεδεμένος δημηγορεῖ, καὶ βασιλέα κατέπληξε, καὶ καὶ ἀρχοντα εἰς φόβον ἤγαγε· Ἐμφοβος γὰρ γενόμενος ἀπέλυσεν αὐτόν. δεδεμένος ἔπλει, καὶ τὸ ναυάγιον ἔλυσε, καὶ χαμᾶι ἐπέδησεν. τὸ δεσμοῖς ὄντος * αὐτοῦ, τὸ θηρίον ἐκφυγεῖν καθῆψατο, καὶ μηδὲν λυμηνάμενον ὄφεως ἔπεσε. καὶ θέα πάντα χοῦν τοῦτο γενόμενον. μεμαστίγωται, καὶ μεμαστίγωται ἰσχυρῶς· Πολλάκις γὰρ αὐτὸς, φησὶν, ὑπερβαλλόντως πληγαῖς· καὶ ἐδέδετο, καὶ τοῦτο πάλιν ἰσχυρῶς· Εἰς γὰρ τὴν ἐσωτέραν φυλακὴν εἰσέβαλον αὐτὸν, καὶ μετὰ πλείονος ἀσφαλείας· καὶ τὸ τοσούτοις ὦν, καὶ τὸ μεσονύκτιον, ὅτε καὶ σφόδρα ἀνεμιζόμενοι καὶ χειμάζεσθαι, ἤδη καὶ ὑμνεῖ Κύριον. τί τούτης γένοιτ' ἂν τῆς ψυχῆς ἀδαμαντινώτερον ; εἰκόνα ὅτι καὶ παιδὸς εἶ πυρὶ ἤδοι, καὶ εἰ καμίνῳ ἴσως ἐλογίζετο, ὅτι τοιούτων ἐγὼ πέπεισθαι. ἀλλὰ καλῶς ποιῶν ὁ λόγος, εἰς ἑτέρους πάλιν ἐξεύρηκε δεσμούς, καὶ δεσμωτήριον ἕτερον. τί πάθω ; βουλόμην σιγῆσαι, ἀλλ' οὐ δύναμαι. ἕτερον δεσμωτήριον εὗρον, εἰκόνος πολλῷ θαυμασιώτερον καὶ εἰκοπλικιώτερον. ἀλλὰ

λά μοι ζ̓ητήσητε ὡς ἂν ἐχοιεν ὁμῶ τῇ λέξει, καὶ ἀκμαζούσας ϖαρεστήξητε ταῖς ζ̓ητήσεσιν. βούλομαι ζ̓ητοῦσαν ϖ̃ λόγον, καὶ οὐκ ἀπέχεται· οὐ δυνάμει παύσασθαι, ἢ δύναμαι σιγῆσαι, ϖολλά με ϖείρᾳ, οὐκ οἶδα ϖοῖον ϖρῶτον εἴπω, ϖοῖον δεύτερον. δέῃ, ϖαρακαλῶ, μή μοι ζ̓ῆλον ἡμῖν ἀϖαιτεῖτε· ϖολλὴ γὰρ ἡ τῶν ϖραγμάτων συγγένεια· μαχομένη τῇ Παύλου γνώμῃ ἄλυσις, ἣ ὅτι ϖολὺ κατέχει ἡμᾶς. ἀλλ' οὐ ζ̓ητῶ τοῦτο σιγήσομαι· εἰ γὰρ ἀνὴρ οὐ διαμωτηείῳ οὐκ εἰσίγησεν, οὐδὲ ἐϖὶ μαίζῃ, ἐγὼ σιγήσομαι καθήμενος, ἡμέρας οὔσης, ἢ μὴ ϖολλῆς ἀνέσεως φλεγομένης; ἢ ϖῶς ἂν ἔχοιτο τὸν λόγον; Τίς γὰρ οὐκ ἂν ἐκπλαγείη; τίς οὐκ ἂν θαυμάσειε; μᾶλλον ἢ τίς κατ' ἀξίαν ἐκπλαγείη ἢ θαυμάσειεν ἂν τὴν ψυχὴν ἐκείνην ἢ σύνοικον τῷ Παύλῳ ψυχήν; ὅτι διδιμᾶσος ἢ καθηγητὴς ἀπὸ τοσούτων δίκης ϖημάτων Φιλιππησίοις ἐπέστελλεν. ἦσε γὰρ ὅσον ὃ μέσον Μακεδονίας ἢ Ρώμης. ἀλλ' οὔτε τῆς ὁδοῦ ὃ μῆκος, οὔτε τοῦ χρόνου ὃ πλῆθος, οὔτε ὁ τῶν ϖραγμάτων ὄχλος, οὔτε ὁ κίνδυνος ἢ ϖαλλήλησις ἦσαν, οὔτε ἄλλο οὐδὲν τῶν ἀγαπητῶν ἢ τῶν μετρίων ἐξέβαλε τὸν μαθητήν, ἀλλ' εἶχεν αὐτὸν ἀϖόντως ἐν ζ̓ητήσει, ἢ οὐχ οὕτως αὐτὸ ϖᾶς ἀλύσεσιν αἱ χεῖρες ἐδίδοντο, ὡς τῷ ϖάθει τῶν μαθητῶν ἡ ψυχὴ συνεδίδοντο ἢ ϖροσήλου. ἐ καθάϖερ βασιλεὺς ὅτι ϖ̃ θεῖον δώδεκα ἐκ τῶν ἴων, καὶ καθίσας ἐν ταῖς βασιλικαῖς αὐλαῖς, μυρίας ὕλης ἔχοντας ϖυκτεύειν ὑϖετόλμησε· οὕτω δὴ κἀκεῖνος, καθάϖερ ἐν βασιλικαῖς αὐλαῖς τῷ διδιμωτηείῳ καθήμενος, ϖολλῷ ϖλείω ἐδίδοτο, ἐ ἔϖιμϖτε σωτηρίας ἐ χαράμματα, τῶν ϖνευμάτων ἐδωκε, ὅτι τῶν ἐκείνου σοφίας, ὑϖὲρ τῶν καθ' ἑαυτὸν ϖραγμάτων ἀναφερόντων ἅϖαντα· ἐ τοσοῦτον ϖλείονα ϖράγματα τῆς βασιλέως ὄντος οἰκονόμει, ὅσον ἢ μείζονα ἀρχὴν ἐμϖιϖίϖτεν. Ω τῆς τοῦ Παύλου δυνάμεως· ἄλυσιν ϖεῖκεν, ἢ ϖ̃ ἀναδεδεμένον τὸ ζ̓ῆδημα Νέρωνα ἔδεσμε· ῥάκια ϖεῖκεν αὐχμηρὰ, ἅϖτε τὸ διδιμωτήειον οἰκῶν, ἢ μᾶλλον τῆς ἀλυσιδὸς ϖολὺ ἐϖίσχυρα ϖρὸς ἐ ϖεῖκείμενα αὐτῷ δεσμά. ὅτι γῆς εἰσῆκει κατεχόμενος, ἢ κάτω νεύων· ἢ ϖ̃ ἐν' ὀχήματος χρυσοῦ ἀφέντας, ἐκείνῳ ϖροσεῖχεν. οἰκέτας. ὃ μὲν γὰρ σὸν σωτηρία ϑέαμα ἰδεῖν ὅτι ζ̓ήτησις καθήμενον λιθικὸν· τοῦτο ἢ ξένον ἢ ϖαράδοξον, διδιμώτην ὁρᾶν μὴ τοσαύτης ϖρήσιας βασιλῆ ζ̓αλεπαίνοντα, μὴ ὅσης δὲ ὁ βασιλεὺς ϖρὸς αἰδρᾶ ϖόδα οἰκεῖν ἐ ζαλαίπωρον. ὄχλος ϖεισήκει ϖολύς, ἢ δοῦλοι ϖάντες τῆς βασιλέως ἦσαν· ἐϑαύμαζον ἢ ὑ ϖ̃ διακονίαν αὐτῶν, ἀλλὰ τὴν ἰκμάδα τὴν διακονίας τὴν αὐτῶν. ἀλλὰ γὰρ ἐλάϑομεν ἀϖὸ ὗ ὄγκος ϖ̃ λέοντα ὑϖαιρεῖ, δέον ὑϖὸ τῶν ἄλλων ἀνδρῶν ὑϖαιρεῖν. τίνων τούτων; ϖῶς ἥξει μοι τῆς βασιλέως τὴν ὑϖεροχὴν μὴ λαμπρυνοῦσι τὰ ἡμέτερα· ϖῶς ὁ Νέρων ϛήσεται καταφὴς τότε ἢ ϑυμοῦ. εἰ γὰρ οὕτω τῶν ϕαύλων ὁ κρείττων, ἐ τοσούτης ἀϖέλαυσεν ϖιμῆς ὁ ἀϑλητὴς, ὅταν ὁ ἀγωνοθέτης ἔλθῃ, ϖόσης ἀϖολαύσεται ϖιμῆς; ὃ τοῖς ἀλλοτρίοις ἰοῦ, ξένος ἰοῦ ἢ ϖαρεπίδημος, ἢ ὕτω ϑαυμάζεται· ὅταν ὃ τοῖς ἰδίοις ἢ, ϖόσης οὐκ ἀϖολαύσεται ἀγαθοῦ; ϖόσης οὐ μισθὸς; ϖόσης οὐκ ὀντιδώσει; οὐδεὶς βασιλεὺς ἡμῶν τῆς Ρώμης τοσαύτης ἀϖέλαυσε ϖιμῆς, ὅσης ὁ Παῦλος. ἀλλ' ὁ μὲν βασιλεὺς ἔξω ϖυκνὰς ἐρρίμμενος· ὁ ζ̓ὲ ὃ μέσον κατέχει τῆς ϖόλεως, καθάϖερ βασιλεύων ἢ ζῶν. εἰ ζ̓ὲ τοσοῦτα, εἴϑα ἠλαύνετο ἢ εἴϑα ἐνίκα, τοσαύτης ἀϖέλαυσε ϖιμῆς· ὅταν ἔλθῃ, ϖ̃ ἔσται; εἰ ὅπου σκιωϖτὸς ἰοῦ ὕϖτιος ἐήλατο λαμπρὸς· ὅταν ἔλθῃ ἐν ϖλήϑει τῆς ἡλιακῆς ἀκτῖνος, ϖ̃ ἔσται; εἰ μὴ τοσαύτης εὐτελείας τοσαύτης μεγαλοφροσύνης ἐφαίνετο· ὅταν ἔλθῃ, ϖ̃ ἔσται; μὴ εἰς ψυχὰς τὰ ϖράγματα; βούλεσθε δῦο ϖ̃ σκιωϖτοὺς ἐϖὶ μᾶλλον γενέσθαι τῶν ϖάντων βασιλέων μᾶλλον ϑαυμαζομένους; Τί τῶ Αλεξάνδρου ὠφέλησε τὸ δοξοκρατεῖν ἐϖὶ τῶν κόσμου δόξαν; ϖ̃ ὑψηλότερον; ἢχὶ ϖολλὰ ἢ μεγάλα κατώρθωσε ζῶν; ἢχὶ ἔϑνη καὶ ϖόλεις ὑϖέταξε, ἢ ϖολέμους ϖολλοὺς ἢ μάχας οἰκείας, ἢ ϕάλαγγας ἔσχεν; ἢχὶ ϖεντακαιδέκατος ὠνομάσϑη ϑεὸς ϖ̃ ϑεὸς τῇ συγκλήτῳ Ρωμύλου; ἀλλὰ ὃ μὲ ζῶντα κατορθοῦν

Ἐκ τῆς ἑρμῆν. τῆς ϖρὸς τὸν ἐκ ὀλίγου χρόνου τῇ ἀϖοστολικῇ ῥητῇ, Εἴτε ϖροφάσει, εἴτε ἀληϑείᾳ

Ἐκ τῆς ϖρὸς Τιμ. ὁϖτ. ϛ.

Ἐκ τῆς ϖρὸς Κορινθ. β ἐϖιστ.

τερθοιῶ πολέμιος καὶ κύκλος, βασιλεία ὅπου ἡ στρατιῶται ἔχοντα, θανάσιμοι ὄντες· ὃ ἦ μὴ θάνατον καὶ ζάφοι ὁσαοῦτα πόμπαχοι γῆς ἡ θαλάσσης καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἐργάζεσθαι, ὅτο ἔστι δὲ μάλιστα πολλῆς ἐκστρατείας γέμον. ποῦ γάρ; εἶπέ μοι, ὃ σῶμα Ἀλεξάνδρου; δεῦξόν μοι, καὶ εἶπε τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν ἐτελεύτησεν. ἀλλ' οὐκ αὐ ἔχοις. τῶ ἦ Παύλου καὶ ὃ σῶμα λαμπρὸν ἰδεῖν ἐστὶ τὴν βασιλικωτάτην Ρώμην καταλαβόν, καὶ ἡμέραν κα- 3 χ. ιῶν
ταφανῆ, ἑορτὴν τῇ οἰκουμένῃ ποιοῦσαν. καὶ ὃ μὲν ἐκείνου ἡ οἰκεῖοι ἀγνοοῦσι· ὃ ἦ τοῦτο καὶ ⓐ βάρβαροι ὑπίσασιν· καὶ ὁ πάφος τῶ δούλου τῶ Χριστοῦ λαμπρότερος τῶν βασιλικῶν ὄγκων αὐλῶν. καὶ γὰρ αὖλος ὁ τοῦ ἀλυρτίδα σεσκεπάσμενος ἀπέρχεται ὃ σῶμα ὃ ἐκείνου σεσκεπασμένος, καὶ ⓦ τῦφοι ἀποθάμενος, ἔσηκα διόμενος τῶ νεκροῦ, ὥστε αὐτῷ σεσῴσθαι παρὰ Θεῷ, καὶ τῶ σκιωποιοῦ καὶ τῶ ἀλιέως καὶ πεπαλυτηκότος, ὡς σεσάτε δεῖται ὁ 10
ὃ δεσπότης ἔχειν. καὶ τοῦτο οὐκ ἐν τῇ Ρώμῃ μόνον ἰδοι τις ἄν, ἀλλα καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει. καὶ γὰρ καὶ ἐνταῦθα Κωνσταντῖνον ⓦ μέγαν μεγάλῃ τιμῇ τιμᾶι ἐόμενοι ὁ παῖς, εἰ σεσὲς τοῖς σεσθύεσις αὐτῷ τῶ ἀλιέως καταδοιτο. ἡ ὅπερ εἰσὶ ⓐ πυλωρεῖ τοῖς βασιλεῦσιν ἐν τοῖς βασιλείοις, τοῦτο ἐν τῷ σώματι ⓐ βασιλῆς τοῖς ἀλιεῦσι. ἡ ⓐ μὲ ὥσπερ διαδόται τῶ τόσου εἴδει κατέχεσι· ⓐ ἦ ὡς πρόβοικοι ἡ γαίτωες ἠγάπησάν τ 15
αὐλείαν αὐτοῖς ἀφορμαθῶναι θύρην. ἡ ⓐ μὲ βασιλῆς οἰκετῶν ἡ ὑπηρετῶν, ⓐ ἦ ἀρχάμενοι βασιλέων τὸν ἀξίωμα ἐδέξαντο. εἰ ἦ ἐν τοῦτα καὶ ὑπὲρ φύσιν ἐλήφθη, ἐν ᾧ μέλλεντι πόσῳ μᾶλλον; Τίς μοι τῶν ἔδωκε δεξιωθῶναι τῷ σώματι Παύλου, ἡ πεσσπαλωθῶναι τοῦ τάφου, ἡ τὸν κόπον ἰδεῖν τῶ σώματος ἐκείνου, δι' ὃ πόμπαχος τῆς οἰκουμένης διέδραμε, τῶ πανύστρωμα αἰσπληρώσαντος τῶ Χριστοῦ, τῶ ζοῦ στίγματα βαστάζοντος, τῶ 20
πόμπαχος ὃ κήρυγμα καταπατήσαντος, τὸν κόπον τῶ σώματος, δι' οὗ Χριστὸς ἐφθέγξατο, ἡ ὃ φωνὴ ἐξέλαμψε ὃ πάσης ἀγραπῆς ὑψηλότερον, ἡ φωνὴ ἐξεπήδησε πάσης βεγητῆς φοβερωτέρα τοῖς δαίμοσιν; ὁσὸν γὰρ οὕτως ἡμῖν ἡ βεγητὴ φοβερά, ὡς ἐκείνη τοῖς δαίμοσιν ἡ φωνή. εἰ γὰρ ζαΐματα αὐτῷ ἔφερεν, πολλῷ μᾶλλον τὸν φωνὸν. τούτῳ τῶ τόματος ἐβουλόμην τὸν κόπον ἰδεῖν, δι' ὃ τὰ μεγάλα ἐκ ἀπέρρητα ὁ Χριστὸς ἐλάλησε, ἡ μείζονα ἢ δι' ἐαυτῷ· δι' ὃ 25
Ρωμ. θ. γ. ὃ μακάριος σάυλος ἐφθέγξατο ῥῆμα λέγων, Ἠυχόμην αὐτὸς ἀνάθημα εἶ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου· δι' ὃ ἐλάλει σὸν τὸν βασιλέων, ἡ οὐκ ἠκούετο· δι' ὃ ἔφυγον δαίμονες, ἡ χὶ φθεγξομένῳ μόνον ἀκούοντες, ἀλλα ἡ πορρώθεν ὄντες· δι' ὃ πα σὸ τῇ γῇ μετρήθημεν ἄπαντα, ἐ ζα σὸ οὐρανοῖς ἦ, ὅτι ἐβούλετο διέπειν δόξαν, δεσμὸν ὃς ἐβούλετο, ἡ λύειν σύνεσι, κ' τὸν διαβεβηκόσιν ἐξουσίαν αὐτῷ. τὶς αὖ μοι τὸν κόπον τῆς τῶ Παύλου καρδίας ὑπανέῳξε, τῆς πυρακτώσης 30
καθ' ἑκάστην τῶν ἀπολλυμένων, ἐ ὠδινούσης σὸν δόλυρα ζα ἀχαμολύμενα τῶν παίδων; ζαὶ τὸν ἐ ἀχαμολυμένον ἐπεθύμει ἰδεῖν, τὸν ὑψηλότερον τῶν ὀρέων, τὸν θύρυτερον τῆς οἰκουμένης, τὸν τῆς ἀκτῖνος φαιδρότερον, τὸν τῶ πυρὸς θερμότερον, τὸν τῶ ἀδάμαντος στερρότερον, τὸν κρυπτὸν ζήσαντα τὸν ζωὸν, ἢ ζαὶ τὸν τὸν ἡμέτερον· Ζῶ γὰρ σὸν ἐγὼ, ζῇ ἦ σὸ ἐμοί, φησιν, ὁ Χριστός. ἆρα σκεῖνα καρδία ἰδεῖν ἡ Παύλου καρδία, καὶ τῶ 35
πνεύματος τῶ ἁγίου πλαῖξ ἡ βιβλίον τῆς χάριτος· τὸν καταξιωθῆναι Χριστὸν φιλῆσαι, ὡς σεδεὶς ἄλλος ἐφίλησε· τὸ θανάτου ἡ γαίτης καταφρονῆσ, ἡ τὸν δακρύων ἀληθικῶν σπουδασθῆναι. Τί γὰρ πιστὸν κλαυσοῦς, φησι, ἡ σπουδρύπλοντές μου τὴν καρδίαν; ἐβουλόμην τὸν κόπον ἰδεῖν τῶν χεῖρῶν Παύλου τῶν σὸ λύσαι, δι' ὧν τῆς ὑπαθέσεως τὸ πνεῦμα ἐχορηγεῖτο· δι' ὧν ζαὶ θῶια χράμματα ἐγράφετο. Ἴδετε γὰρ πηλίκοις ὑμῖν χράμμασιν ἔγραψα τῇ 40 χ. ἰδιη
ἐμῇ χειρί· τῶν χερῶν σκείνων, ἃς ἐδέδυσο ἡ ἔχις ἐξέπεσεν εἰς τὸν πυρόν. ἐβουλόμην τὸν κόπον ἰδεῖν τῶν ὀφθαλμῶν παρρησίαν κτησάμενον, τῶν ἀναβλέψαντα ὑπὲρ σωτηρίας τῆς οἰκουμένης, τῶν ἐ σὸ σώματι Χριστὸν ἰδεῖν καταξιωθέντων. ἐβουλόμην ἡ τῶν ποδῶν ἐκείνων ἰδεῖν τὸν κόπον, τῶν σεδεδραμότων τὸν οἰκουμένην, ἡ μὴ κμότων· τῶν σὸ τῷ ξύλῳ

δεδεμένου,

διδιμθρίαν, ἐωΐκα δ' διορωτήριον ἔσεσθαι τῆς οἰκουμθίας τὲ ἀοίκητον ἐξελθόντων. τὲ τί δῆτα μέρος λέγω; ἐβουλόμθν αὐτὸν ἐκβῆναι ἰδίων Ⓐ λόγων Ⓐ πνθυματικῶν. ὥσπερ γὰρ λέων πῦρ ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἀφιὼς εἰς ἀλωπέκων ἀγέλας, οὕτως εἰς τὸν τῶν δαιμόνων καὶ φιλοσόφων σοφίσματα φατείαν, ἢ καθάπερ σκηπτοῦ πνοὴ ἐμβολὴ, εἰς ζοφερὸν τῆς ἀγοσόλης κατιοῦσθαι φάλαγγας. οὐδὲ γὰρ ἐκ παρατάξεως ἴσατο πρὸς αὐτὸν ὁ ἀγέλαος, ἀλλ' αὐτὸς ἐδιδάσκει καὶ ἔτρεμεν, ὡσεὶ τὲ σκιαὶ ἴδοι, τὲ φωνῆς ἀκούσας πόρρωθεν, δραπετεύσειν θύλεως. ἐπονήσατο καὶ φέλξατο, οἷς οὐδεπώποτε μάκαρ Ρώμη Ⓐ Παῦλον ἐξαίφνης δοκιμάσθντα ἀπὸ τῆς θήκης μὴ Πέτρου, καὶ αἰρεθέντα εἰς ἀπόστολον τοῦ Χριστοῦ· οἷς ἀποστολῆς Χριστοῦ ἡ Ρώμη δῶρον· οἵους στεφάνους πλεκτὸν δύο· οἷας χρυσᾶς ἀλύσεις διζώσασα. οὐκ οὖν τῶν ὄντων ὁ σύμπας λαμπρός, ὅταν ἀφῆ καὶ ἀκτῖνας ὁ ἥλιος, ὡς ἡ Ρωμαίων πόλις καὶ δύο τοιούτους λαμπάδας ἀφῆσα πάντα χοῦ τῆς οἰκουμθίης. Τίς ἄρα λόγος ἐκείνοις τοῖς Παύλου κατορθώμασι, ἢ ποῖα διωνήσεται γλῶσσα ἐφικέσθαι τῶν ἐγκωμίων τούτων; Εἴτε γὰρ σοφῶν ἐπιδίξομαί τι θηταῖς, εἴτε πατριάρχαις, εἴτε δίκαιοι, εἴτε ἀπόστολοι, εἴτε μάρτυρες, ταῦτα ὁμοῦ συλλαβὼν ἐγὼ μὴ τοσαύτης ἀγοσόλης, μὴδ' ὅσης οὐδεὶς οἰκείων ὅπερ ἐκεῖνος εἶχε καλὸν ἐκέκτητο. ὅταν οὖν ἄπαντα τὰ ὁ ἀθρόοις καλὰ συλλαβοῦσα ἔχῃ ψυχὴ μία, καὶ πάντα μὴδ' ἀγοσόλης· οὐ μόνον ἢ τὰ τῶν ἀθλοφόρων, ἀγγέλων· πῶς ἐξισούμθα ἐκ τῆς μεγάλης τῶν ἐγκωμίων; πόσης οὖν ἂν ἐπῆμθν καταγώσεως ἄξιοι, ὅταν ἡμᾶς ἀθλοφόρων πάντα στοιβληχότες ὁ ἑαυτῶν τὰ καλὰ, ἡμεῖς οὐδὲ δ' πολλοστὴν μέρος αὐτῶν μιμεῖσθαι σπουδάζωμθν; ἐκ πολλῶν μὲν γὰρ καταρθωμάτων ὁ πατριάρχης θαυμάζεται Ἀβραάμ, μάλιστα δ' ἐκ τῆς Ⓐ ὑὸν καταθῦσαι Ⓐ ἑαυτῷ· ὁ δ' Ἰσαὰκ ὅτι τὴν ἀνεξικακίαν, ὅτι τῶν οἰκείων ἐλαττούμθνος ὁρῶν οὐκ ἐπιζῆτει, ἀλλὰ πρέχων πάντα χοῦ τῶν οἰκείων κτημάτων, ἕως τῶν λυπούντων τὸν ἀδικοῦντα ἐκόρεσεν ὑπομονῆς· καὶ ὁ Ἰακὼβ δ' ὅτι τὴν καρτερίαν καὶ τὴν ἀνανοσότητα· καὶ ὁ Δαβὶδ ὅτι τὴν πραότητα· καὶ ὁ Ἠλίας ὅτι ἀνδρὸς διαφόρου ἐζήλωσεν. ἀλλὰ τί Παῦλε μοι δὴ ἴσον, ὃς πάντα τοῦτα ὁμοῦ συλλαβὼν ἔχῃ, καὶ μὴδ' ἀγοσόλης; οὐδὲ γὰρ ὑὸν κατέθυσεν ἑαυτοῦ, ἀλλ' ἑαυτὸν μυρίαις κατέθυσε· καὶ οὐδὲ τῶν οἰκείων ὅρον ἠλαττώσατο μόνον, ἀλλὰ καὶ γῆν καὶ θάλατταν, τὲ Ἑλλάδα τὲ βαρβάρων, τὲ πᾶσαν ἀνατολὴν ἕωθεν ἥλιος ἐφορᾷ γῆν, ὥσπερ τις ἀγοσόλεως ἀδιήλθε, συρόμθνος, τυπτόμθνος, λιθαζόμθνος, καθ' ἑκάστην ἡμέραν ἀποθνήσκων. οὐδὲ δὶς ἐπὶ ἔτη ἐδουλεύθη συγκεκόμθνος τῇ καύματι τῆς ἡμέρας, καὶ τῇ παγετῷ τῆς νυκτὸς, ἀλλὰ Ⓐ ἄπαντα βίον ἐν λιμῷ καὶ γυμνότητι καὶ ἀλύσεσι τὲ δισμωτηρίῳ τὲ ὑπὸ ὠλαῖς καὶ κοδωνίοις ἀγόμενος. ἐπιείκειαν δ' τὲ πραότητα τίς μᾶλλον, τίς δ' ἴσον τῆς Παύλου ψυχῆς ἀμφότερα ταῦτα κατόρθωσεν; Εἰ δ' Ⓐ ζῆλον ἴδοις αὐτοῦ, ποσοῦτον ἐφ' ἑκατοντοῦτα τῷ Ἠλιοῦ, ὅσον ἐκβὰς τ' ἄλλων προφητῶν ἀνδρῶν. ἀλλ' ὁ Ἰωάννης ἀκρίδας ἤσθιε καὶ μὴλι ἄγριον· ἀλλ' ἔστ' ἐν μέσῃ τῇ οἰκουμθίῃ, καθάπερ ἐκβὰς ἐν τῇ ἐρήμῳ, διήτασεν, ἀκρίδας μὲν καὶ μὴλι ἄγριον ἐσιτούμθνος, πολὺ δ' ὑπιλεξίαν ταύτης ἀνθρωπίνως πρὸς πέζας, καὶ οὐδὲ τῆς ἀναγκαίας ὑπορῶν τροφῆς, ἀφ' τοῦ ἀγγέλου τοῦ κηρύγματος ἀπουδῶν. λείπεται πρὸς οὖν ἀγγέλους αὖθι ἐξισάσαι λοιπόν. καὶ μηδεὶς τόλμαν καταγινωσκέτω τοῦ λόγου. Εἰ γὰρ Ⓐ Ἰωάννου ἄγγελον ἐκάλεσεν ἡ γραφὴ, τί θαυμάζεις, εἰ Ⓐ ἀπόστολον ἀμείνω τῆς δυνάμεως ἀνθαλάλωμθν ἐκείνας; Καὶ γὰρ τί ποτ' ἐστὶν αὖ θρεπτὸς, καὶ ὅση τῆς φύσεως τῆς ἡμετέρας ἡ θυμηδία, καὶ ὅσης ἐστὶν ἀρετῆς δικτικὸν τυπὸ ὃ ζῶον, ἐδίδαξε μάλιστα πάντων δι' θρεπτῶν Παῦλος. καὶ νῦν ἔσται δῆλον, λαμπρᾷ τῇ φωνῇ πρὸς ἅπαντας ἐν ἐγκαθοιῶσαι ἡμῶν τὴν κατασκευὴν, ἀπολογούμθνος γὰρ τοῦ διαφόρου, καὶ δείξει, ὅτι καὶ ἀγγέλων καὶ αὖ θρεπτῶν ὑ πολὺ δ' μείζων, ἐαὶ αὐτοῖς πρόσεστιν ἐθέλωμθν. οὐ γὰρ ἄλλῳ φύσει λαχὼν, οὐδὲ ἑτέρας κεκτημένος φυχῆς, οὐδὲ ἄλλου οἰκήσας κόσμου, ἀλλ'

ἐν

Ἐκ τῆς ἀ λόγ. τῶν εἰς ἅγιον Παῦλον.

Ἐκ τῆ β'. λόγ. τῶν εἰς ἅγιον Παῦλον.

ἐν τῇ αὐτῇ γῇ ἡ χώρα, ἡ νόμοις ἡ ἔθεσι πεφυκὼς πάντας ἀνθρώπους ἀφηκόπιτε τοῦ ὀξ οὗ γεγόασιν αἱ ἀνθρωποι ἡμοιμένοις· ἐ ὡς αἱ νεκροὶ πρὸς νεκροὶ ἀκίνητοι ἡμεῖτο, οὕτω μὴ ἀκριβείας τῆς φύσεως ἐπισκιρτήματα καπηλεύοι, ὁσὸν οὐδέποτε πρὸς θεὸν αἱ ἀνθρωποι ἔπαλξ.

Εκ τ ἐξ. ημ. Εἰ τοίνυν Παῦλος, ὁ πανύτιος κομῶν καταρθώμασι, ἡ καθάπερ ἀπέλεος ὑπὸ τῆς γῆς φαινόμενος, καὶ ἐκὰς ἰὼν ἐσπούδαζε κερδᾶναι, ἐ πρὸς τοῦ ὑπὲρ τῆς ἀληθείας κινδύνους ἀναπίπτειν, ἐ τὴν ἐμπορείαν τὴν πνευματικὴν ἑαυτῷ συλλέγειν ἡ μηδέποτε ἴστασθαι, ποίαν ἀρίστην ἡμῖς ἀπολογίαν ἔχομεν μὴ μόνον πάντων ὄντες ἔρημοι τῶν κατορθωμάτων, ἀλλὰ ἐ τοσούτοις ἐλαττώμασιν ὑποκείμενοι, ὧν καὶ ἐν μέσοις ἀνθρώποις ἡμῖν, ἐκβαίνειν εἰς ἀνάγκης τῆς ἀπωλείας ὃ βαρὰ θεὸν καταγωγῆς, ἡ μηδεμίαν πειούμενοι σπουδὴν καθ᾽ ὅσον ἐφ᾽ ἡμῖν ταῦτα διορθοῦν, μήτε τῶν τῆς ἀρετῆς ἔργων ἐφάπτεσθαι; ἢ οὐχὶ τῆς αὐτῆς ἡμῖν φύσεως ἰὼν ὁ μακάριος ἐκεῖνος; ἐκκαίομαι γὰρ εἰς ζῆλον τὸ ἀνδρὸς πόθου, ἡ διὰ τοῦτο σπουδῇ ἀνθρώπων οὐ παύομαι· ἡ ὥσπερ εἰς ἀρχέτυπόν τινα εἰκόνα, εἰς τοῦτον τὸν ψυχῆς ὁρῶν, λογίζομαι τῶν παθῶν τοῦ ὑποφαίνοντος τὴν ἀνδρείαν τοῦ ὑπερβολήν, τὸ φιλόθεον τὸ πρὸς θεὸν θεόν ὃ ἐκπυρεῖν, ἐ ἐκπλήττομαι, πῶς πᾶσαι μὴ τὴν τῶν ἀρετῶν συναγωγὴν εἰς ἀνδρα βουληθεὶς καταρθῶσαι, ἡμῶν ὑ ἑνὸς οὐδὲ ὃ τυχὸν κατορθοῦν βούλεται. τίς οὖν ἡμᾶς ἀχαριστίας τῆς χαλεπωτέρας ἀναδέξεται, Παύλου τοσοῦτον μέγεθος ἀρετῆς ὑπερδιεξελθόντος, τὸ τῆς αὐτῆς ἡμῖν χαμαιτυπούσης φύσεως, τὸ τοῖς αὐλοῖς πάθεσι ὑποκειμένου, τὸ ἐν τοσαύτῃ χαρῶν δυσχολίᾳ γεγενῆσθαι, ἡ καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, ὡς εἰπεῖν, ἐλκομένου, ἀπαγομένου, ἡ δημοσίᾳ συρομένου ὑπὸ τῶν τῷ κηρύγματι πολεμούντων; ἡ ἵνα μὴ ἀπὸ τῆς ἡμετέρας γλώττης ἀκούητε τὰ ἀπὸ τῶν μακαρίου τούτου καταρθώματα, ἡ τὴν ἀνδρείαν, ἣν ὑπὲρ τῆς θυσιαστηρίας κηρύγ-
C. Κορ. ια κδ. ματος καθ᾽ ἑκάστην ἐπεδείκνυτο, αἰσχύνῃ αὐτὴ ἀκούσατε λέγοντος· Εἰ ὦ σὴ δύτις τολμᾷ, ἐν ἀφροσύνῃ λέγω, τολμῶ κἀγώ. σχέτλιε ψυχῆς φιλόθεοι· οὐ μόνον τόλμᾳ, ἀλλὰ καὶ ἀφροσύνῃ ὃ πρᾶγμα καλεῖ· παιδεύων ἡμᾶς μὴ ἁπλῶς δύνασθαι κινδύνοις, ἡ μηδενὸς αἰσχύνεσθαι, ἂν ὑφ᾽ ἡμῶν γελασθέντα ἐκπομπεύσωσιν, εἴγε τινες ὀξ ἡμῶν βουλεύσειεν ἀγαθὸν ἐργασάμενοι. Εὐσεβεῖς εἰσι; κἀγώ· Ἰουδαΐζειν εἰσί; κἀγώ· σπέρμα Ἀβραάμ εἰσι; κἀγώ· ὅτι τοῦτοι, φησὶ, μέγα φρονοῦσι; μὴ νομιζέτωσαν λείπεσθαι ἡμᾶς· καὶ γὰρ ἡ ἡμεῖς τῶν αὐτῶν μετέχομεν. Εἶτα ἐπάγει· Διάκονοι Χριστοῦ εἰσι; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγώ. διὰ μοι σὺ τῶν τοῦ μακαρίου τούτου τῆς ψυχῆς τοῦ ἀρετοῦ. ὅπερ γὰρ καὶ τόλμᾳ καὶ ἀφροσύνῃ ἐκάλεσε ὃ γελασθέντα ὑπ᾽ αὐτῶν, καίτοι εἰς τοσαύτην ἀνάγκην καταστάς· οὕτως ἠρκέσθη τοῖς ἐμπεσοῦσι· ἀλλ᾽ ὅτε ἔμελλεν ἑαυτὸν διαχωσαι πολλῷ τῷ μέτρῳ ἐκείνοις ὑπερακοντίζοντα, ἵνα μή τις νομίσῃ ἀπὸ φιλαυτίας αὐτὸν τῶν τοιούτων φθέγξεσθαι, πάλιν παραφρονίσαι καλεῖ ὃ πρὸ αὐτοῦ λεγόμενον, μετανοοῦντι λέγων· μὴ γὰρ οὐκ οἶδα ὅτι πρᾶγμα ποιῶ τοῖς πολλοῖς παιζόμενον, ἡ οὐκ ἐμοὶ ἁρμόττον; ἀλλ᾽ ἡ πολλὴ με ἀνάγκη εἰς τοῦτο συνωθήσασα ἐκβιάζεται. δεῖ σοφίσωτέ μοί, φησι, παραφρονοῦντος ῥήματα φθεγξομένῳ. τούτου καὶ τὸ σκιὰν μιμησώμεθα ἡμῖς ὁ τοσαῦτα φορτία ἁμαρτημάτων ἔχοντες ὑπεικείμενα, ἐ πολλάκις ἐν τῷ βεβαίῳ κατορθοῦντες, ἡ οὐδὲ τοῦτο εἰς τὰ ταμεῖα τῆς Δικαιοσύνης φυλάττειν αἰσχόμενοι, ἀλλὰ Δικαίου ὃ τοῦ παρὰ τῶν ἀνθρώπων δοκεῖσθαι δόξαν ἐκπομπεύοντες ἡ εἰς μίσους πεπτωκότες, ἡ Δικαίου τῆς ἀκμῆς τούτου φλυαρίας, τῆς παρὰ τὸ Θεοῦ ἀμοιβῆς ἑαυτοὺς ἀποστερῶντες. ἀλλ᾽ ἡ χ ὁ μακάριος οὗτος τοιοῦτόν τι πέπονθεν, ἀλλ᾽ εἰπεῖν, ὑπὲρ ἐγώ, ἀπαειθμήτων λοιπὸν τῶν τῆς ἀνδρείας αὐτοῦ κατορθωμάτων, καί φησιν Ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν θανάτοις πολλάκις. τί λέγεις; ξένον τι ἡ παράδοξον δοκεῖ σοι εἶναι τὸ παρὰ σοῦ λεγόμενον. ἔστι γὰρ πολλάκις θανεῖν ἀποτυχεῖν; ναί, φησιν· εἰ ἡ μὴ τῇ πείρᾳ,

ρᾳ, ἀλλὰ τῇ γλώσσῃ διδάσκων ἡμᾶς ὅτι διὰ παντὸς τοιούτοις ἐαυτὸν κινδύνοις ἐξεδίδου δι' ὃ κήρυγμα θαῦσαν αὐτῷ πάλιν. ἀλλ' ἡ τοῦ Θεοῦ χάρις τὸ αὐλοῖς μέσοις τοῖς κινδύνοις τὸν ἀθλητὴν διεφύλαττεν, ὥστε τοῖς μαθηταῖς πολλὴν γίνεσθαι τὴν ὠφέλειαν. καὶ ὃ ἑξῆς ἦ ἐπαγόμενον πάλιν ἄπορον. ὡς εἶπε, καὶ εἰρηνικὰ ἀποκρύπτει· Τίς γὰρ ἀσθενεῖ, φησι, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; βαθεῖαν πόσην τοῦ αἰδρὸς τούτου ἡ φιλοστοργία, πόσην ἀγχυπνία, πόσην ἡ μέριμνα; ποία μήτηρ οὕτω λιχνεύσειεν τὰ σπλάγχνα, τοῦ παιδὸς αὐτῆς πυρέττοντος, καὶ ὅπου τῆς κλίνης κειμένου, ὡς ὁ μακάριος οὗτος; ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἐκάστῳ τόπῳ ἀσθενοῦντων μᾶλλον ἀσθένει, ἐνταῦθα δὲ σκανδαλιζομένων ἐπυροῦτο. σκόπει γάρ μοι λέξεως ἔμφασιν. οὐκ εἶπε, τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ λυποῦμαι, ἀλλὰ πυροῦμαι φησι, τοῦ ὀπτάζοντος ἡμῖν τῆς ὀδύνης δηλοῦν, καὶ μετοικουχὶ δεικνὺς ἐμπυριζόμενον αὐτὸν καὶ καιόμενον ἔνδοθεν· ἀλλὰ τοῦ τὰ σκάνδαλα ἐκτοπιζομένου. οἶδα ὅτι εἰς πολὺ μῆκος Ⓦ λόγου ἐξέτασις· ἀλλ' οὐκ οἶδα πῶς ἐμπίπτω εἰς Ⓦ πλοῦτον τοῦ κατορθωμάτων ὃ ἁγίου τούτου, καθάπερ ἐκ τοῦ ῥόμβου ὑδάτων σφοδροπάτης, ὅταν τὸ γλωττόκομον πλησθῇ. διὸ μικρὰ τούτου ῥήσας Ⓦ λόγου, παραλαλῶ τὴν ὑμετέραν ἀγάπησιν διὰ παντὸς τοῦτον ὁ μακάριος ἐκφέρειν, καὶ τοῦτο λογίζεσθαι συνεχῶς, ὅτι τῆς αὐτῆς ἡμῖν κεκοινωνῆκε φύσεως, καὶ τοῖς αὐτοῖς πάθεσιν ὑπεκείμενος, ἐν ὑπερβολῇ μακαριότητα ἔχων οὐ τιλεῖς καὶ οὐκ ἀποφεύγοντος, καὶ δίρματα ῥαπτῶν, καὶ ὅπου ἐργαστηρίου ἠσκεῖτο, ὅπου ἐβουλήθη καὶ ἠθέλησεν ποιεῖσθαι τῆς ἀρετῆς τὰς πύκνωσις ἑαυτὸν σκηνοδομῶν, καὶ ἄξιον ἑαυτὸν καταστήσας τῆς ὑποδοχῆς τοῦ ἁγίου πνεύματος, διαφλεγείσης ἀπείλησε τῆς ἀρωγῆς φιλοτιμίας· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ὑπερτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΓΚΩΜΙΟΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΑΓΙΟΝ ΑΠΟΣΤΟΛΟΝ Παῦλον. β. Λογ. κη.

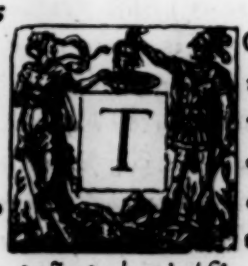

Οἱ τοῦ ἁγίου βίοι καὶ τοὺς πολιτευομένους διὰ τοῦτο διαγράφουσιν ἡμῖν καταλείποντες ἡ τῶν πνευμάτων χάρις, ἵνα μαθόντες, ὡς τῆς αὐτῆς ὄντες ἡμῖν φύσεως ἅπαντα καὶ τῆς ἀρετῆς κατορθῶσαι, διαγωνισώμεθα περὶ τοὺς ταύτης ἐργασίαν, καὶ σφοδρὰν Ⓦ ἔρωτα τῆς πρὸς αὐτὴν ἀγάπης διαφλέγωμεν. πῶς οὖν τοῦτο γένοιτο; ἂν συνεχῶς ἐχόμεθα τοῦ αὐδρὸς ἐκείνου, καὶ τὸ διαγωνίας αὐτὸν ἀφιέντες, τὴν αὐτῆς ἐκείνοις ἐχόμενα πολιτείας. τὸ γὰρ πλέον ἢ πᾶσιν ὁμοῦ τοῖς ἄλλοις ὁ Θεὸς δοξασθῆναι. Εἰ γὰρ Ⓦ οὐρανοὶ διηγοῦνται δόξαν Θεοῦ, οὐ φωνὴν ἀφιέντες, ἀλλ' ἐπέρχεσις διὰ τῆς ὄψεως εἰς τοῦτο προσβαίζοντες, πολλῷ μᾶλλον Ⓦ πρὸ ἐχόμενοι βίοι θαυμασθεῖν, καὶ σιγῶσι, Ⓦ Θεὸν δοξάζοντες, ἑτέρων δὲ αὖ τὸν Ⓦ Θεὸν δοξαζόντων. οὐρανὸς μὲν γὰρ ὅτι τοσοῦτον ὁρώμενος, οὐ σφόδρα ἔπεισε θαυμάσαι Ⓦ τοῦτον δημιουργόν· Ⓦ μακάριοι δ' ἀπόστολοι, ὀλίγοι κηρύξαντες χρόνον, τὴν οἰκουμένην ἐφαλλόμενοι πᾶσαν. καὶ οὗτοι μὲν ἔσχε τὸν οἰκεῖον φυλάττων ὅρον τι καὶ κόσμον· τῆς δ' ἐκείνων ψυχῆς ὁ ὕψος πολλῷ ὑπερβάλλον τὸν οὐρανούς, καὶ ὁ κάλλος δ' αὐτῆς τοιοῦτον ἦν, ὡς καὶ Ⓦ Θεὸν ἀναχηρύττειν αὐτό. ἐπεὶ μὲν γὰρ ἄγρα Ⓦ ἀγγέλοι ἐθαύμασαν, ὅτε ἐλήμοτο· τῆς δὲ τῶν ἀποστόλων ψυχῆς ὁ κάλλος αὐτὸς ἐπήνεσεν, εἰπών· Ὑμεῖς ἐστε ὁ φῶς τοῦ κόσμου. καὶ τοῦτον μὲν Ⓦ οὐρανὸν ἐφέλκεται πολλάκις ἐκάλυψε· τὴν δὲ τούτων ψυχὴν οὐδεὶς ἐκάλυψε πειρασμός, ἀλλ' ἀεὶ καὶ πάντα μᾶλλον ἐξέλαμπε. διὸ καὶ Παῦλος ἔλεγε· Εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὑβρεσμοῖς, ἐν θλίψεσι. καὶ Φιλιππησίοις πάλιν· Διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς ἐν τοῖς δεσμοῖς μου. καὶ ἀλλαχοῦ· Ἵνα ὑμᾶς, Ματθ. ι. ιδ. β Κορ. ιβ. ι. Φιλιπ. α. ζ.

φησιν,

φησι, ἀκύσητε, ἐγὼ δέδεμαι· πόσω τάχος τὸ δεσμὸν περιπλεῖς, ὃ σφόδρα ἐρᾷ, ὃς δραπέτης μου τὴν καρδίαν ᾗ εἰς ὑπηρεσίαν ἄγει τὸν Παῦλον εἰς μέσον ἀγαπᾶν, καὶ μᾶλλον τῶν ἄλλων κη-
Περὶ ξ. β. ιε. πιάσματα, ὅτε δ' ὁ Χριστός φησι, Σκεῦός ἐστί μοι ἐκλογῆς. ἔστι γὰρ ὁ τὰ χαρακτῆρα τοῦ κηρύγματος ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, καὶ κατ' οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας· ὁ δὲ τὸν ἐγκλεισμὸν αὐτὸν τῇ Δαμασκῷ, ἄφιξιν ἐπιστραφεὶς αὐτὸν 5
Ἐκ τοῦ δ' λόγ. πρὸς εἰς τὸν ἅγιον Παῦλον. φῶς, καὶ ἐπήρωσεν. Ἀλλ' ἡ πήρωσις ἐκείνου φιλοτιμίας γέγονε τῆς οἰκουμένης. ὅπερ γὰρ ἔβλεπε κακῶς, ἐπήρωσεν αὐτὸν καλῶς ὁ Θεός, ὥστε ἀναβλέψας χρησίμως, ὁμοῦ μὲ τῆς ἐμαυτοῦ δυνάμεως ἀπόδειξιν αὐτῷ παρεχόμενος, ὅτι μοῦ ὁ τὰ χαρακτῆρα μέλλοντα παρέχειν τύπων, καὶ τὸ κηρύγματος καὶ ξένοι διδάσκων, ὅτι ταῦτα πάντα οἴκοθεν ἀποβαλόντα, καὶ μύσαντα τοὺς ὀφθαλμούς, αὐτῷ πόσω τάχος ἕπεσθαι χρή. διὰ καὶ αὐτὸς ἔφασκε, τὸν αὐτὸν δη- 10
α. Κορ. γ. ιε. λῶν· Εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν, γινέσθω μωρός, ἵνα γένηται σοφός· ὡς οὐκ οἴκοθεν ἀναβλέψας καλῶς, μὴ προϋπτεύσας πρωθύστερα καλῶς, καὶ τοὺς οἴκοθεν ταραττομένους αὐτὸν ἐκβαλόντα λογισμούς, καὶ τὴν πίστιν ὃν πρὸ ὀφθαλμῶν ἀπειρέψαντα. ἀλλὰ μηδὲν ταῦτα ἀκούων, ἀναγκασμένως νομιζέτω εἶναι τῶν τὸν κλῆσιν. καὶ γὰρ ἠδυνάτο πάλιν ἐπιμελεῖσθαι, ὅθεν ἐξέ- 15
πεσεν. πολλοὶ γὰρ ἕτερα μείζονα θαύματα ἰδόντες, ἀπέστρεψαν πάλιν, καὶ ὁ τὴν καινὴν, καὶ ὁ τὴν παλαιὰν, οἷον ὁ Ἰούδας, ὁ Ναβουχοδονόσορ, ὁ Ἐλύμας ὁ μάγος, ὁ Σίμων, ὁ Ἀνανίας, καὶ Σάπφειρα, ἔλεος τῶν Ἰουδαίων ὁ δῆμος. ἀλλ' οὐκ ὁ Παῦλος, ἀλλὰ διαβλέψας πρὸς ὃν ἀκήρατον φῶς, καὶ δρόμον ἐπέτεινε, καὶ πρὸς καὶ οὐρανὸν ἵπτατο. Εἰ δὲ ἐξετάσεις, τίνος
Γέν. α. ιγ. ἕνεκεν ἐπηρώθη, ἄκουσον αὐτὸς λέγοντος· Ἠκούσατε γὰρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτὴν, καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικιώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτὴς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. ἐπεὶ οὖν οὕτω σφοδρὸς ἦν καὶ ἀπρόσιτος, σφοδροτέρου ἐδεῖτο χαλινοῦ, ἵνα μὴ τῇ ῥύμῃ τῆς προθυμίας ἀγόμενος παρεκκύσῃ τῶν λεγομένων. διὸ δὴ τοῦτο καταστέλλει αὐτοῦ τὸ μανίδιον, προσῆκον καταβιάζεσθαι κύματα τραγδαίας ὀργῆς ἐκείνης διὰ τὴν πηρώσεως, καὶ τότε αὐτῷ δεικνὺς (διεκνὺς τὴν σοφίας αὐτοῦ ὃ ἀπρόσιτον, καὶ ὃ τὴν γνώσεως ὑπερέχον· καὶ ἵνα μάθῃ πῶς πολεμεῖ, οὐ οὐ μόνον κολάζοντα, ἀλλὰ σοφὴ βιαστικωτέρα δυνάμει) σπεύδουσι. οὐ γὰρ σκότος αὐτὸν ἐπήρωσεν, ἀλλ' ὑπερβολὴ φωτὸς αὐτὸν ἐσκότισε. καὶ ὅμως τοσοῦτον ἦρκει, ὥστε καὶ ἱμάτια αὐτοῦ διδοκέναι τοὺς λαμβάνειν.
Ἐκ τοῦ ε' λόγ. πρὸς εἰς τὸν Ἀπὸς. Παῦλον. Ἀλλ' οὐ θαυμάζω τοῦτο, ὥσπερ οὐδ' ὅτι τὸ σκιρτᾷ Πέτρου τὰ νοσήματα ἔφυγε. διὸ δὴ θαυμάτων τοῦτο, ὅτι ᾗ παρὰ τῆς χάριτος μεγάλα ἀπὸ βαλλόμενος αὐτῆς καὶ παρορμῶν αὐτὸν ἐφάπτεσθαι. οὐδὲ γὰρ δύναμιν τοσαύτην ἔχων, οὐδὲ χαλκοτύπου δεξάμενος οὕτω τὸν πρὸς Χριστὸν ἐξήφθη ζήλου, ὡς πάντα τὸν Ἰουδαῖον, καὶ δῆμον διεγεῖραι καθ' ἑαυτοῦ· καὶ ἰδὼν ἑαυτὸν τοσούτοις ὄντα κινδύνοις, ὡς καὶ τὴν πόλιν πολιορκεῖσθαι, διὰ φυλάδος ἐχαλάσθη διὰ τοῦ τείχους· καὶ διαφυγὼν οὐδὲν οὕτως εἰς ἔκπυστον ἐξέπεσεν, οὐδὲ εἰς δειλίαν καὶ φόβον, ἀλλὰ πλείονα προθυμίαν ἐδείκνυτο, οὐδαμοῦ μὲ τοῖς κινδύνοις δι' οἰκονομίαν, οὐ παραχωρῶν ὃ τῆς διδασκαλίας οὐδενὶ, ἀλλὰ καὶ αὖθις πάλιν ἀφικόμενος ἠκολούθει· καίτοι πρὸ πόδας ἔχων ἕπεσθαι τὸ δεδιέναι. ὃ καὶ Στέφανον, καὶ ἰδὼν κατ' αὐτὸν μᾶλλον πάντων φόνου πνέοντας Ἰουδαίους, καὶ αὐτῶν ἐπιθυμοῦντας αὐτὸν σαρκὸς ἀπογεύσασθαι. πόθεν οὖν οὔτι ἀφειδῶς ἐπέπεσε τοῖς κινδύνοις, οὐδὲ διαφθύγοι μᾶλλον ἐγίνετο πάλιν; σφόδρα τῆς πρὸς ψυχῆς ἕρως ζωῆς διὰ τὸ κέρδος τὸ ἐξ αὐτῆς· καὶ σφόδρα αὐτῆς ὑπερεώρα διὰ τὸν φιλοσοφίαν τὴν ὑπὲρ τῆς ὑπερβολῆς γινομένην αὐτῷ, καὶ διὰ τὸ ἐπείγεσθαι πρὸς Ἰησοῦν ἀπελθεῖν. ὅπερ γὰρ ἀεὶ λέγω πρὸς αὐτὸν, καὶ οὐδέποτε παύσομαι λέγων, οὐδεὶς οὕτως εἰς ἑαυτὸν πρόγματα ἐμπίπτων, ἑκάτερα πρὸς ἀκρίβειαν ἀσκήσει. οὐδεὶς γοῦν οὕτω τῆς πρὸς ψυχῆς ἐπιθυμήσει ζωῆς, οὐδὲ τοῦ σφόδρα φιλοψυχοῦντος· οὐδεὶς

οὕτως

οὕτως αὐτὸν ἐπῆρθη, οὐδὲ τὴν μὴ ἐπαρθῆναι δυνατὸν ἦν. οὕτω πάσης ἐπιθυμίας κα-
θαρὸς ἦν ὁ ἀνήρ, ἢ οὐδὲν προσέπαρε τῶν πρόσθεν, ἀλλὰ πάντα ἦν τῇ βουλῇ τοῦ Θεοῦ
τὸν ἐπιθυμίαν ἀνῄρει τὸν ἑαυτοῦ· ἢ ἵνα μὴ αὐτὸν ἡ τοῦ Χριστοῦ συνουσία καὶ ὁμιλία
ἀναγκαιοτέρων φήσει, ἵνα ὑπὸ οὕτω βαρηθῶ καὶ ἐπιδῶ, ὡς καὶ σπάζειν καὶ ἐπιγλαθάνειν
πρὸς τὸν ἀνάλυσιν. ἐκεῖνον γὰρ ἐπιθυμῶ μόνον, τὸν τοῦ Θεοῦ κέρδος αὐτὸ φερόντων,
εἰ καὶ σὺ ταῦτα εἰ συνέβαινε τοῖς πρότερον. καὶ γὰρ ποικίλος ἦν ἐν καὶ πανταδαπός, οὐκ ἀποκρινόμενος (μὴ γένοιτο) ἀλλὰ πάντα γινόμενος, ἵνα τὸ κηρύγματος καὶ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων ἀπήτει χρεία, καὶ τούτῳ τὸ διαπόντιον μιμούμενος τὸ ἑαυτοῦ. ἐν γὰρ ἐν ὁ Θεὸς αὐθέντης ἐφαίνετο, ἐπὶ ἓν ἦν φαινόμενον τοῦτο, ἀλλὰ τὸ πυρὶ πάλαι, ὅτι ὁ κτίστης τοῦτο ἀπήτει, ἀλλὰ ἦν μὲν τὸ ἐπιλύτου χρῆμα ἐν γραπτοῦ, ἦν δὲ εἰκόνι πρεσβύτου, ἦν δὲ αὖρα λεπτή, ἦν δὲ ὡς ὀδυπόρος, ἦν δὲ αὐτὸν αὐθέντης, ἐν οὐδὲ ἀνθρώπου ἦν παρητήσατο. ὃ δὲ, ἓν τοῦτο, ὅταν ἐπῖπτον, μηδεὶς ἀνάγκην εἰ νομιζέτω τὴν λόγων, ἀλλὰ τῆς αὐτοῦ φιλανθρωπίας μόνον. καὶ ποτὲ μὲν ἀπὸ θέρους, ποτὲ δὲ ὅτε τὴν χειμῶνα καθῆται πάντα δὲ ταῦτα πρὸς τὰ ἀνακαινίσεως οἰκονομίας ἐπράττετο. ἔξω δὲ ἀπὸ τοῦ προφήτου ἔλεγον· Ἐγὼ ἐφάνην ἐπιζητοῦσι, τὸ χρηστὸν προφητῶν ὠμοίωσεν. οὕτω δὲ Παῦλος ἑαυτὸν μιμούμενος διαπόντιον, οὐκ ἀπὸ κατηγορίας, ἦν μὲν Ἰουδαίους γενόμενος, ἦν δὲ ὡς ἄνομος· ἢ ἵνα μὲν νόμου ἐφύλαξεν, ἦν δὲ ἀπρεπῶς νόμου. καὶ ποτὲ μὲν ἀντέχετο τῆς πρὸ ὑσης ζωῆς, ποτὲ δὲ αὐτῆς κατεφρόνει· ἢ ἵνα μὲν ἦν τὰ χρήματα, ἦν δὲ ἀδόκιμα διεκρύετο, ἢ ἔθυε, καὶ ἔζυεσθαι, καὶ πάλιν ἀνεθεματίζε τοὺς ποιοῦντας· καὶ ἵνα μὲν περιτομὴ, ἦν δὲ περιτομὴν ἐξέβαλε. καὶ τὰ μὲν γενόμενα σωτήρια ἦν, ἡ δὲ γεωμένη καὶ ἡ ἀλήθεια, ἀφ' ἧς ταῦτα ἐγίνετο, σφόδρα ἀκόλουθος καὶ ἑαυτῇ συνημμένη. ἐν γὰρ ἐζήτει, τὴν ταῦτα ἀκουόντων καὶ ὁρώντων τὸν σωτηρίαν. ἔξω δὲ τοῦτο, ἦν μὲν ἐπαίρει νόμου, ἦν δὲ αὐτὸν καθαιρεῖ. οὐ γὰρ δὴ μόνον τὸ οἷς ἔπρεπεν, ἀλλὰ καὶ τὸ οἷς ἔλεγε, ποικίλος πᾶς ἦν καὶ πανταδαπός· ἐκ μεταδημόνιος τὸν γνώμην, οὐδὲ ἕτερος ἐξ ἑτέρου γενόμενος, ἀλλὰ μόνον ὅπερ ἦν, ἢ τὴν εἰρηνεύουσαν ἕκαστον πρὸς τὸν πρᾶσιν μετακλίζων χρείαν. Διὰ τοῦτο, οὐκ ἐκ τῶν ἀ λόγων ἂν τις ἁμάρτοι λειμῶνα ἀρετῆς ἢ παιδεύσεων πνεύματικὴν καλέσας τὸν Παῦλον ψυχὴν ὅτι πολλὴν μὲν ἐν τῇ χάριτι, ἀξίαν δὲ τῆς χάριτος ἐπεδείκνυτο τὴν φιλοσοφίαν τῆς ψυχῆς. ὅπου γὰρ σκεῦος ἐκλογῆς γέγονε, καὶ καλῶς ἑαυτὸν ἐξεκαθήρε, καὶ ψιλὴς ἦν τὸ πνεύματος ἐξεχύθη εἰς αὐτὸν δωρεά· ὅλον ἡμῖν καὶ τοῦ θαύματος ἔστιν ἔτι καὶ πολλοῖς, οὐ τὴν τοῦ παιδίσου πηγὴν, πλατυσμὸς μόνος, ἀλλὰ πολλῷ πλείους καθ' ἑκάστην ἐν ῥέοντας τὴν ἡμέραν, οὐ τὴν γῆν ἀρδόντας, ἀλλὰ τὰς τῶν ἀνθρώπων ψυχὰς εἰς καρποφορίαν ἀρετῆς διεγείροντας. ἀλλ' ἵνα μὴ πρὸς τῆς ἡμετέρας γλώττης ἀχθῶμεν πρὸς τοῦ μακαρίου τούτου καταρθώματα, καὶ τὴν ἀνδρείαν, ἐν γὰρ τὸ κηρύγματος τῆς εὐσεβείας καθ' ἑκάστην ἐπεδείκνυτο, ἀναγκαῖον αὐτὸν ἀκοῦσαι λέγοντος. πίκα γὰρ εἰς ἀνάγκην κατέστη ἀνὴρ τὸν τῶν ψευδοποστόλων ἀπάτην ἑαυτὸν διηγεῖσθαι, οὕτω πως ἤρξατο καὶ ὃ πολλὰ ἕτερα εἰπών. Διάκονοι Χριστοῦ εἰσι; παραφρονῶν λαλῶ, ὑπὲρ ἐγὼ· ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως, ἐν θανάτοις πολλάκις· ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσεράκοντα παρὰ μίαν ἔλαβον, τρὶς ἐρραβδίσθην, ἅπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· ὁδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις λῃστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἐθνῶν, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις, κινδύνοις ἐν πόλεσι, κινδύνοις ἐν ἐρημίαις, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ· ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψει, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι, χωρὶς τῶν παρεκτός. Εἰπὼν δὲ χωρὶς τῶν παρεκτὸς, ἠξίωσε, ὅτι τὰ ἀναγκαιοφυ-

Ἐκ τῶν ἀ λόγων εἰς τὸν ἅγιον Παῦλον.

β. Κορ. ιαι. κγ.

πα πλείονα εἰκὸς εἶ τῶν εἰρημένων. εἶτα πάλιν φησίν· Ἡ ὀπτασίας μου ἡ καθ' ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. εἶδες πλάτος ψυχῆς, εἶδες ἀγωνίας μέγεθος; ὅσον γὰρ ὁ ἥλιος ἀφεστήκει γῆς τοσαύτης καὶ οἰκείας ἀκτῖνας ἀφιείς, τοσαύτην καὶ ὁ μακάριος οὗτος εἶχε τὴν μέριμναν ἐπὶ τὴν Φερενίκην. διὰ τί ἔλεγε· Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; τίς σκανδαλίζεται, καὶ
Β. Κορ. ια. κθ. οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; βαβαί, πόση τοῦ ἀνδρὸς τούτου ἡ φιλοσοφία; πόση ἡ ἀγρυπνία; πόση ἡ μέριμνα; ποία μήτηρ ὅπου ἀγωνιᾷ περὶ τὰ σπλάγχνα, τοῦ παιδὸς αὐτὴν πυρέττοντος, ἢ ὅπου τῆς κλίνης χειμάρρου, ὡς ὁ μακάριος οὗτος ὑπὲρ τῶν ἐν ἑκάστῃ τούτων ἀδυνατοῦντα μᾶλλον ἀδύνει, καὶ ὑπὲρ τῶν σκανδαλιζομένων ἐπυροῦτο; Τίς οὖν ἀνέξεται λόγος τοῖς τούτου κα-
Ἐκ τῆς α. λόγ. τοῦ εἰς τὸν ἀπόστ. Παῦλον. τορθώμασιν; ἢ ποία διωπὴ γλῶσσαν ἐφικέσθαι τῶν ἐγκωμίων τῶν ἐκείνου; ὅταν γὰρ ἅπαντα τὰ ἐν ἀνθρώποις καλὰ συλλαβοῦσα ἔχῃ ψυχή μία, καὶ πάντα μὲν ὑπερβολῆς, μέσον δὲ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τῶν ἀγγέλων, πῶς ἀξιεσόμεθα τοῦ μετρίου τῶν ἐγκωμίων; οὐ μὴν ἀφέξομαι τούτου σιγήσομαι, ἀλλὰ καὶ δι' αὐτοῦ μᾶλλον τοῦτο μάλιστα ἐρευνήσω. καὶ γὰρ ἐν τούτῳ ἐγκωμίου μέγιστον εἶδος, τὸ ὑπερβάλλον τῶν καταρθωμάτων τὸ μέγεθος, μὴ πάσης ἀξιοῦσθαι τοῦ λόγου τοῦ θείου μιμεῖσθαι ἡμᾶς ὅτι λαμπρότερα ἔργα παίειν. πόθεν οὖν δύναμιν ἁψάμενος τῶν ἐγκωμίων; πόθεν ἢ ἀλλοθεν, ἢ ἀπ' αὐτοῦ τοῦ τὰ πρώτως ἔχοντα ἀ- 15
γαθά; εἶτα γὰρ τοῦ φῦναι ἐπιδείξασθαί τι ἡμᾶς, εἶτα πατριάρχας, εἶτα δίκαιον, εἶτα ἀπόστολον, εἶτα μάρτυρες, πάντα ταῦτα ὁμοῦ συλλαβὼν ἔχοι μὴ τοσαύτης ὑπερβολῆς, μᾶλλον ὅσης οὐδεὶς ἐκείνων, ὅπερ ἕκαστος εἶχε καλὸν, ἐκέκτητο. σκόπει δὲ· προσέθηκεν Ἀβελ θυσίαν, καὶ οὐ τοῦδον αἰνιττόμενος. ἀλλ' ἐπὶ τοῦ Παύλου θυσίαν εἰς μέσον ἀγαγὼν, τοσοῦτον δίκαιον βελτίων ἐκείνου, ὅσον τῆς γῆς ὁ οὐρανός. ποίαν οὖν βούλεσθε, εἰπέ; οὐδὲ 20
γὰρ μία μένει δῆλον. καὶ γὰρ ἑαυτὸν καθ' ἑκάστην καὶ πόθεν τοῦ ἡμέραν· καὶ τοῦτον πάλιν διπλοῦν ἐποίει τοῦ προσφορᾶς, τοῦτο μὲν, καθ' ἑκάστην ἀποθνήσκων, τοῦτο δὲ, τοῦ νέκρωσιν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ περιφέρων. καὶ γὰρ πρὸς καθημέρας διηνεκῶς πρόσκαιρος, καὶ ἰσφάγιον τῇ προαιρέσει, καὶ τῆς ἔργοις τοῦ φύσιν οὕτως ἐκέκρωτο, ὡς τῶν σφαγιζομένων ἱερείων μηδὲν ἐλάττων δοκεῖσθαι, ἀλλὰ καὶ πολλῷ πλείων. οὐδὲ γὰρ βοῦς ἢ πρόβατα προσέφε- 25
ρεν, ἀλλ' ἑαυτὸν διπλῆν καθ' ἑκάστην ἰσφαγίαζε τοῦ ἡμέραν. διὸ δὲ ἐθαῤῥησεν εἰπεῖν· Ἐγὼ γὰρ ἤδη σπένδομαι, καὶ ἐπὶ σπένδομαι ἐμαυτῷ τὸ αἷμα καλέσας. οὐ μὴν ἤρκεσθη ταῖς θυσίαις
Β Τιμ. δ. ς. ταύταις, ἀλλ' ὅπου καλῶς ἑαυτὸν καθήρωσε, καὶ τοῦ οἰκουμένου πᾶσαν προσέσπευσε, καὶ γῆν καὶ θάλατταν, καὶ Ἑλλάδα καὶ βάρβαρον, καὶ πᾶσαν ἁπαξαπλῶς τοῦ κτίσιν ταύτην, καθάπερ τις ὑπὸ πέρας αὐτὸς ἡμέρωμος ἐπῆλθε, οὐχ ἁπλῶς ὁδοιπορῶν, ἀλλὰ ταῖς ἀχθηδόσι τῶν ἀμέτρων πατέρων αἰκιζόμενος, καὶ τῷ λόγῳ τῆς βιοτείας καταπαύων, τὸ πλάνον ἀπελαύνων, τοῦ ἀληθοῦς ἐπιβαίνων, ἐξ οὗ δὲ θεῖαν ἀγγέλοις πομπὴν, μᾶλλον δὲ ἅπαν δαιμόνων ἀληθέλους τοῦ αὐθεντικοῦ. διὸ ἢ μέλλων ἀπιέναι μετὰ πολλοῦ ἱδρῶτος καὶ τὰ πυκνὰ τῶν δακρύων, καθημαγμένος τοῦ μεθυσμένος, ἔλεγε· Εἰ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λει-
Φιλιπ. β. ιζ. τουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν· καὶ ὑμεῖς οὖν χαίρετε καὶ συγχαίρετέ μοι. τί τοίνυν ἐμοὶ δῶρον τῆς θυσίας ταύτης ἔσται, ἐὰν τοῦ μαχαίρας τὸ πνεύματος ἀποσάσθαι ἔχωσι; ἐὰν δὲ τοῦ θυσιαστηρίου προσπλακῶ τῷ ὑπερκειμένῳ τοῦ σύρανῷ; ἀλλ' ἀμηρέθη διαφθορεῖς ὑπὸ τοῦ Καὶν ὁ Ἀβελ. καὶ ταύτῃ λαμπρότερος γέγονε; ἀλλ' ἐγὼ σοι μυρίους πείθομαι θανάτους, καὶ τοσούτους, ὅσους ἡμέρας κηρύξῃ ὁ μακάριος οὗτος. εἰ δὲ καὶ τοῦ μέρους τῆς πείρας αὐτὸς προελόμενος βούλει μαθεῖν σφαγὴν, ἐκεῖνος μὲ ὑπὸ τοῦ ἀ- 40
δελφοῦ μήτε ἀδικηθέντος, μήτε ὑβρισθέντος κατέπιεν· οὗτος δὲ ὑπὸ τούτων ἀπῆρτο, ὃς ἅπαξ πάσης τῆς μερίδος ἐπαύσατο κἀκεῖθεν, καὶ δι' ὃς πολλὰ ἐπαθε, ἅπερ ἔπαθεν. ἀλλὰ Νῶε δίκαιος, τέλειος ἐν τῇ γενεᾷ αὐτοῦ, καὶ μόνος ἐν ἅπασι τοιοῦτος ἦν; καὶ γὰρ ὁ Παῦλος μόνος ἐν

ἅπασι

ἅπασι τοιοῦτος. καὶ ἑξῆς μὲ ἑαυτὸν εἰς τὴν παίδων διέσωσε μάνην· σοῦ γὰρ, πολὺ χαλεπωτέρου τοῦ οἰκουμένου καὶ κλυσμοῦ καὶ λαβύρινθος, ἐκ κιβωτὸν ποιήσας, ἀλλὰ ἀντὶ σανίδων ἐκ ὑπογραφῆς συνθήκης, ἀλλὰ τοῦ οἰκουμένου ἅπασαν καταπατήσεσθαι μέλλουσαν ἐκ μέσου ἥρπασεν τῶν κυμάτων. οὐδὲ γὰρ τοιαύτη ἦν ἡ κιβωτὸς, ὡς τὸ εἰς διαφέρεσθαι τότε, ἀλλὰ τὰ τέρματα τῆς οἰκουμένης κατέλαβε, καὶ πόλεις εἰσάγει μίσει τῶν εἰς τὴν λοιπὴν ταύτην, σύμμεσον τῷ πλήθει τῶν σωζομένων αὐτοῦ καταστρωνύουσα, ἡ διχόθεος ἀλόγων δόξοπατέρας, ταῖς ἄνω δυνάμεσι φαιδρύνας ἐργάζεται, καὶ ταύτην ἐκλῆν τοῦ κιβωτοῦ ἐκείνου. ἐκείνη μὲν κόρακα λαβοῦσα, κόρακα πάλιν ἐξέπεμψε, καὶ λύκον καταδέξαμένη, τοῦ θηλυδρίου οὐ μετέβαλεν· οὐδὲ γὰρ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ λαβοῦσα λύκους, περίβαλε εἰργάσατο, καὶ λαβοῦσα κόρακας καὶ κολοιούς, ἀδιαφθόρους τούτους ἀπετέλεσε, καὶ πᾶσαν ἀλογίαν καὶ θηριώδη τῶν ἀνθρώπων φύσεως ἐκδυομένους, τοῦ πνεύματος ἐπισκιάσαντος ἡμερότητα. καὶ μέχρι νῦν μένει πλέουσα ἡ κιβωτὸς αὕτη, καὶ ἡ Δελφύς), οὐδὲ ἴσχυσεν αὐτὴν διασπάσαι τῆς κακίας ὁ χειμών, ἀλλ' αὐτὸ πλέουσα τῷ χειμῶνος τὸ ζάλου καὶ τύλυσε· καὶ μάλα εἰκότως. οὐ γὰρ ἀσφάλτῳ πίστει, ἀλλὰ πνεύματι ἁγίῳ κεχρισμένη αἱ σανίδες αὗται εἰσιν. ἀλλ' Ⓜ Ἀδελφὲ, ἀμφιμαζόμεθα, ὅπου ἀκούσας, Ἐξελθὲ ἐκ τῆς γῆς σου, καὶ ἐκ τῆς συγγενείας σου, ἀφῆκε πατρίδα καὶ οἰκίαν, εἰ φίλους καὶ συγγενεῖς, καὶ πόλεις ἵνα αὐτῷ τὸ ὑπόδειγμα τοῦ Χριστοῦ; εἰ γὰρ καὶ ἡμεῖς τοῦτο θαυμάζομεν. ἀλλὰ τί Παύλου φημὶ δεῖν, ὃς οὐ πατρίδα καὶ οἰκίαν καὶ συγγενεῖς ἀφῆκεν, ἀλλ' αὐτὸν Ⓜ κόσμον, καὶ ἐκ αὐτῷ πόλεις ἀλλ' Ⓜ Ἰησοῦ, καὶ αὐτὸν τὸν οὐρανὸν, καὶ Ⓜ οὐρανὸν τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔτι μείζονα εἰπεῖν, τοῦ Ἰησοῦ τοῦ ἀγάπην; Οὔτε γὰρ στενοχωρία, φησὶν, οὔτε μάλλον, οὔτε λιμὸς, οὔτε γυμνότης, οὔτε βάθος δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. ἀλλ' ἐκ ἑνὸς εἰς κατοικίους ῥίψας ἑαυτὸν Ⓜ ἀδελφιδοῦς ἐξήρπασεν τῶν βαρβάρων; ἀλλ' οὐκ οὐ Ⓜ ἀδελφιδοῦς, οὐδὲ τρεῖς καὶ πέντε πόλεις, ἀλλὰ τοῦ οἰκουμένου ἅπασαν, οὐκ ἀπὸ βαρβάρων, ἀλλ' ἀπ' αὐτῆς τῶν δαιμόνων ἥρπασε τὰς χεῖρας, μυρίους καθ' ἑκάστην κατοικοῦντας κινδύνους, καὶ τοῖς οἰκείοις θανάτοις ἐπιέζοντας πολλοῦ ἀσφαλείας κτώμενος. ὃ δὴ κεφάλαιον αὐτῶν τῶν ἀγαθῶν ἐστι καὶ ἡ χορηγὸς τῆς φιλοσοφίας, ὃ Ⓜ ἡμῶν καταδύσας. ἀλλὰ καὶ σὺ θαυμάζεις τὰ περιττὰ περὶ τοῦ Παύλου εὑρίσκομεν, ὃς οὐχὶ ἡμῶν, ἀλλ' ἑαυτὸν μυριάκις κατέδυσεν, ὅπερ ἔφθην εἰπών. τί δ' ὅτι θαυμάσιε τὸ Ἰσαὰκ; πολλὰ μὲν καὶ ἄλλα, μάλιστα δὲ αὐτὸν τὸν αἰσχυνόμενον, ὅτι φρέατα ὤρυξεν, καὶ τῶν οἰκείων ἐλαυνόμενος ὅρων, οὐκ ἐπιζητεῖ, ἀλλὰ καταχωνύμενα ὁρᾷ ἐκείνα, καὶ πρὸς ἕτερα ἀεὶ μεθίστατο τόπον, οὐχ ὁμόσε ἀεὶ τοῖς λυποῦσι χωρῶν, ἀλλ' ὀξυπαθὴς καὶ πρᾳοχωρῶν πάντα τὰ τῆς οἰκείων κτημάτων, ἕως αὐτῷ τὸν ἄδικον ἐκόρεσεν ὀπτηθῆναι. ἀλλ' ὁ Παῦλος οὐ φρέατα λίθους καταχωνύμενα ὁρᾷ, ἀλλὰ τὸ ἑαυτοῦ σῶμα, οὐ περιχαρὲς, καθάπερ ἐκεῖνος, μένον, ἀλλ' εἰσιὸν, τοῖς λίθοις τοῦ βάλλοντας αὐτοὺς εἰς Ⓜ οὐρανὸν εἰσάγειν ἐφιλοτιμεῖτο. ὅσῳ γὰρ κατεχώννυτο ἡ πηγὴ, τοσούτῳ μᾶλλον ἐξερρήγνυτο, καὶ πλείους ἐξέχεε ποταμοὺς εἰς τὸν οὐρανόν. Ⓜ παῖδα θαυμάζει Ⓜ τούτου τῆς καρτερείας ἡ γραφή. εἰ ποία ἀδαμαντίνη ψυχὴ τοῦ Παύλου δυνατὸν ἀνθρώπου παιδίζεσθαι τὸν οὐρανόν; οὐδὲ γὰρ δὶς ἢ τρὶς ἐτῆ ἐδούλευσεν, ἀλλὰ Ⓜ πολλὰ βίον ὅλον τῆς τοῦ Χριστοῦ νύμφης, ὁ συγκοιμώμενος μέσον τοῦ κύματι τῆς ἡμέρας, καὶ τοῦ πάγετοῦ τῆς νυκτὸς, ἀλλὰ μυρίας ἡδονὰς πεπρακὼς οὐρανοῦ, καὶ πῶ μὲν μάστιξι, πῶ δὲ λίθοις τὸ σῶμα καταπονούμενος, καὶ πῶ μὲν θηρίοις μαχόμενος, πῶ δὲ πηλοῦ πυκτεύων, καὶ λιμῷ διατελεῖ ἡμέρας καὶ νυκτὸς, καὶ γυμνῷ, καὶ πάντοθεν ὑπὸ τὰ σκάμματα πηδῶν, καὶ τὰ περιβόλια ἀπὸ τῆς τοῦ Χριστοῦ Φαρυγγος ἀφαρπάζων. ἀλλὰ σώφρων ὁ Ἰωσήφ; ἀλλὰ δέδοικα μὴ γέλωτος ᾖ, Ⓜ Παῦλον ἐγκωμιάζειν, ὃς ἐξαπόρωσεν ἑαυτὸν τῷ κόσμῳ, καὶ οὐ τὰ λαμπρὰ

λημπρεσὰ ἐν τοῖς σώμασι μόνοι, ἀλλὰ πρώτῳ ταῖ πρεσβύμασι οὕτως εἶχεν, ὡς ἡμεῖς τὴν κόπι καὶ τὴν τέφραν· καὶ ὡς δὲ νεκρὸς πρὸς νεκρὸν ἀκίνητος ἐγίνετο, οὕτω μὴ ἀκριβείας τῆς φύσεως τὰ σκιρτήματα κατανάζων, ὁπόθι ὁπόπτε πρὸς δυθεσπέσιον πάθος ἔπαθεν. ἐκπλήττομαι Ⓦ Ἰὼβ πρώτης δὲ θεσπέσι; καὶ μάλα εἰκότως. καὶ γὰρ μέγας ἀθλητής, καὶ πρὸς αὐτὸν Ⓦ Παῦλον ἀντιβλέψαι δυνάμενος ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀφ' ἑαυτῷ βίᾳ καθαρότητα, ἀφ' ἑαυτῷ Θεοῦ μαρτυρίαν, ἀφ' ἑαυτοῦ καρτερὰν μάχην ἐκείνην, ἀφ' ἑαυτοῦ θαυμαστὴν νίκην, τὴν μὴ τὴν μεγάλην. ἀλλὰ Παῦλος οὐχὶ μίαν πολλοῖς ἀγωνιζόμενος ὕστερον δίηλθε, ἀλλ' ἔτη πολλά, οὐχὶ τήκων βώλακας γῆς ἀπὸ ἰχῶρος ζέον, ἀλλ' εἰς αὐτὸ τὸ λέοντος ὀδόντων σῶμα συνεχῶς ἐμπίπτων, ἢ μυρίοις παλαίων πυρασμοῖς, πάσης πέτρας στερρότερος ὢν· οὐχὶ φίλων δὲ πειθὼ φίλων, ἢ παιδαρίων, ἀλλὰ δὲ πρώτων ὀνειδιζόμενος τῶν ἀπιστούντων ψευδαδέλφων, ἐμπύοιδος, λοιδορούμενος. ἀλλ' ἡ φιλοξενία τοῦ Ἰὼβ μεγάλη, καὶ ἡ πρὸς τοὺς δυσμόρους φιλανθρωπία; οὐδὲ ἡμῖς ἀπερυθριῶμεν· ἀλλὰ τῆς Παύλου τοσούτου καταδεέστεροι εὑρήσομεν, ὅσον ψυχῆς σῶμα ἀφέστηκεν. ἀ γὰρ ἐκεῖνος περὶ τοὺς τὴν σάρκα πεπηρωμένους ἐπεδείκνυτο, ταῦτα δὴ περὶ τοὺς τὸ ψυχικὸν λελωβημένους ἐπράξαμεν, πρώτως τοὺς χωλοὺς καὶ διαπήρους Ⓦ λογισμοὺς διορθούμενος, καὶ τοὺς μυωπιῶντας ἀγνοίᾳ τοὺς πρὸς ἄλλων τὴν τῆς φιλοστοργίας στολήν. καὶ ἐν τοῖς σωματικοῖς ἦ τοσοῦτον αὐτῷ πρέπει, ὅσῳ πολλῷ μείζονι Ⓦ πενίᾳ συζῶντα καὶ λιμῷ βοηθῆσαι τοῖς δυσμόροις, τῷ ἐκ περιουσίας τοῦτο πεῖσαι. τῷ μὲν γὰρ ἡ οἰκία πρωτοπείρῳ ἐλθόντι αἰσχύνη, τῷ δὲ καὶ ψυχὴ πάσῃ τῇ οἰκουμένῃ ἅπλωτο, καὶ ὀλοκλήρους δήμους ἐδεδίττετο λιγαν· Οὐ δυνησόμεθα ἐκπλῆσαι, δυνησόμεθα δὲ τοῖς ἀναλίγκιοις ὑμῶν. καὶ ὁ μὲν, περιβάτων αὐτῷ καὶ βοῶν ὄντων ἀπείρων, φιλόπονος περὶ τοὺς δυσμόρους ἰὼβ· οὗτος δὲ οὐδὲν πλέον κεκτημένος τῶν σώματος, ἀπ' αὐτῶν τοῖς δυσμόροις ἐπήρκει, καὶ βοᾷ λέγων· Ταῖς χερσὶν αὗται μου καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται, τὸν ἀπὸ τοῦ σώματος ἱδρῶτα περιποιούμενοι τοῖς ἀφῶσι καὶ λιμώττουσι κεκτημένος. ἀλλ' ὦ σκώληκες καὶ τὰ πτύσματα χαλεπὰς καὶ ἀκαρτερήτους πρόφασιν τῷ Ἰὼβ ταῖς ὀδύναις ὁμολογῶ καγώ. ἀλλ' ἐμοὶ ταῖς τοσούτοις ἔπεσι τοῦ Παύλου μάστιγας, καὶ Ⓦ λιμοὶ Ⓦ διὰ νυκτὸς, καὶ τὸν γυμνότητα, καὶ ταῖς ἀλύσεις, καὶ ὁ δεσμωτήριον, καὶ τοὺς κινδύνους, καὶ ταῖς ἐπιβουλαῖς ταῖς πρὸς τῶν οἰκείων, ταῖς πρὸς τῶν ἀλλοτρίων, ταῖς πρὸς τῶν τυραννίδων, ταῖς πρὸς τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ἀπιστηθῆς, καὶ μὴ τούτων τὰ πρώτων πικρότερα, λέγω δὴ ταῖς ὑπὸ τῶν πιστοτάτων ὀδύναις, τὸν φθονοῦντα τῶν σκληρῶν πασῶν, τὸν πύρωσιν, ἣν ὑπὸ ἑκάστου τῶν σκανδαλιζομένων ἐνέμενεν, ἆρ' πῶς πέτρας στερρότερος ἢ καὶ οὗτος φέρουσα ψυχὴ, καὶ σίδηρον καὶ ἀδάμαντα εἶχε· καὶ ἅπερ ἐκεῖνος ἔπαθεν ἐν τῷ σώματι, ταῦτα δὴ ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ σκώληκες πρώτως χαλεπώτεροι ἢ καθ' ἕκαστον τῶν σκανδαλιζομένων ἀθυμία διέτρωγε τὸν ψυχόν. ὅθεν καὶ πηγὰς δακρύων ἀφίει διηνεκῶς, οὐ ταῖς ἡμέραις μόνοι, ἀλλὰ καὶ ταῖς νυξὶ· καὶ πάσης γυναικὸς ὠδινούσης δριμύτεροι διεπαῖοντο καθ' ἕκαστον αὐτῶν. δῆλα ἐλεγε· Τεκέια μου, οὓς πάλιν ὠδίνω. πῶς οὖν μὴ τὸν Ἰὼβ ἐκπλαγῆναι τὸν Μωϋσέα πρώτως· δηλαδὴ καὶ τούτου ἐν πολλῷ μείζονος ἐκπλήσσει. μεγάλα μὲν γὰρ αὐτῷ καὶ τὰ ἄλλα· ὃ δὲ κεφάλαιον καὶ ἡ κορωνὶς τῆς ἀγίας ψυχῆς ἐκείνης, ὅλη δεδημιφθῶναι εἵλετο τὸν βίβλον ἀπὸ τῆς σωτηρίας τῶν Ἰουδαίων. δηλαδὴ σὺν μὲν σωναπολέσθαι ἑτέροις ἠρᾶτο· ὁ δὲ Παῦλος οὐ συναπολέσθαι, ἀλλ' ἑτέρων σωζομένων αὖθις ἐκπεσεῖν τῆς δόξης τῆς ἀπερράντου. καὶ ὁ μὲν τῷ Φαραὼ, ὁ δὲ Σοδόμοις καθ' ἡμέραν ἐπύκτευε· καὶ ὁ μὲν ἀπὸ ἑνὸς ἔθνους, ὁ δὲ ἀπὸ τῆς οἰκουμένης ἁπάσης ἔκαμνεν, οὐχὶ ἱδρῶτι, ἀλλὰ καὶ αἵματι ὠμῷ ἱδρῶτος πρώτου περιῤῥεόμενος, οὐχὶ τὴν οἰκουμένην μόνοι, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀοίκητον διηρδούμενος· οὐχὶ τὴν Ἑλλάδα μόνοι, ἀλλὰ καὶ τὴν βάρβαρον. σὺν τῷ Ⓦ Ἰησοῦ εἰς μέσον πρώτως ἀγαγεῖν, ἐκ τῆς Σαμαρείας,

β. Κορ ε. ιϛ.

Πρᾶξ κ. λϛ.

Γαλ δ. ιθ.

μισήλ, ἢ τῶν ἄλλων προφήτῶν. Ἀλλ' ἵνα μὴ μακρύνῃ τὸν λόγον, ὅτι τῶν χρυσῶν ἐστὶ τῶν βασιλικῶν. ὅταν γὰρ τούτων φθονῇ χρήσῃ, τοσούτῳ τῶν ἄλλων ἀμφισβήτησις λείπει. τίνες δὲ οἱ χρυσοῦν; τίνες δὲ ἄλλοι μὴ τοῦτοι, ἢ ὁ Δανιὴλ καὶ ὁ Ἠλίας καὶ ὁ Ἰωάννης; ὧν ὁ μὲν, τῆς προτέρας παρουσίας, ὁ δὲ, τῆς δευτέρας τοῦ Χριστοῦ πρόδρομος. δεῖ δὲ τῆς προφητείας ἀλλήλοις συνοπάσθαι. τί οὖν δὴ ἀφῄρηται τοῦ Δανιὴλ; ἵνα μὴ προφητεύσῃ καὶ ὁ πρὸς Θεὸν ἔρως. ἢ τίς μᾶλλον, τίς ἢ οὐχ οὗτος τῆς Παύλου ψυχῆς ἀμφότερα ζῶντα κατάρξασι; τί δὲ θαυμαστὸν τοῦ Ἠλίου; ὃς οὐρανὸν ἔκλεισε, καὶ λιμοὺς ἐπήγαγε, καὶ πῦρ κατήγαγε; σὺν ἐγὼ τοῦτο μέμψομαι· ἀλλ' ὅτι ἐζήλωσε τὸν τῶν διακοσίων, καὶ πυρὸς σφοδρότερος ἦν. Ἀλλ' εἰ καὶ Παύλου ζῆλος ἴδοις, ἴσθι τοῦτο κἀκεῖνον, ὅσῳ ἐκείνου πρὸς τοὺς ἄλλους ἀνώτερος. τί γὰρ δεῖ λέγειν τὰ ῥήματα τὰ ἐκείνου ἴσον, ἃ περὶ τῶν διακοσίων δόξης ζηλοῖ ἔλεγε· Οἶδα γὰρ μέλλω ἁμάρτημα εἶναι τὸν ἀδελφὸν τὸν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα; ἀλλὰ τοῦτο τῆς ὑπερβαλλούσης αὐτοῦ φιλοτιμίας, καὶ τῆς ἐκπλήξεως, ἔμβλημα καὶ ἐνδεικνύμενος λέγων· Τὸ ὑπομιμνήσκειν τὴν ὑμᾶς ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. Διὰ τοῦτο οὐδὲ τὸν κλίσιον αὐτοῦ τὸν ὁρωμένον, ἀλλ' οὐδὲ τὸν τοῦ τόπου ἐκόμισαν ἄρχειν εἰς ἀνάπαυσιν τῆς ἀγάπης καὶ τοῦ ζήλου, ἀλλὰ καὶ ἑτέρωθι τοῦτο ὕστερον ἐπλάσατο λέγων, ὡς ἐνδείξασθαι ὅπερ ἠθέλησε καὶ ἐπεθύμει. Ἀλλ' ὁ Ἰωάννης ἀκρίδας ἤσθιε καὶ μέλι ἄγριον; Ἀλλ' ἐκεῖ μὲν ἐν τῇ οἰκουμένῃ, καθάπερ ἐκεῖνος ἐν τῇ ἐρήμῳ, διέτριβεν, ἀκρίδας μὲν καὶ μέλι ἄγριον μὴ στιλβόμενος, πολὺ δὲ αὐτὸν ἐλεεινότερον τούτου παντελῶς ἀπεργαζόμενος τὴν ἀπορίαν· ἐνταῦθα δὲ τοῦ κηρύγματος αὐτοῦ ἕνεκα, ἀρα πολλῷ πρὸς τὸν Ἡρῴδην ἦν πρᾶος ἐπιδείξασθαι; Ἀλλ' οὐκ ἦν ἡ δύο καὶ τρεῖς, ἀλλὰ μυρίους κατ' οἶκον ἐπιστέμενον, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ χαλεπωτέρους ἐκείνου τὸν τυράννου. λείπεται πρὸς τοὺς ἀγγέλους αὖθις ἐξετάσαι λοιπόν· διὰ περ ἀφεῖται τὸν γλῶ, πρὸς τὴν ἀνάκλησιν ἀναπομπὴν ἀφίδας. Ἀλλὰ μηδεὶς τολμᾷ καταγινωσκέτω τοῦ λόγου. Εἰ γὰρ τοὺς ἱερεῖς ἀγγέλους ἐκάλεσεν ὁ γραφὴ, πῶς θαυμαστὸν εἰ καὶ τοὺς δυναμένους πολλῷ μᾶλλον ἐκείνους; τί οὖν ὅτι οὐκ εἶπεν ὁ μέγας; ὅτι πάσης ἀκριβείας ἐστὶν ἀκούσασθαι τοῦ Θεοῦ. ὅπερ καὶ ὁ Δανιὴλ ἐκπληττόμενος ἔλεγε· Δυνατοὶ ἰσχυροὶ ποιοῦντες κατὰ λόγον αὐτοῦ. τοῦτο γὰρ ἴσον οὐδέν, καὶ μυριάκις ὧσιν ἀσώματοι. ὃ γὰρ μάλιστα ποιοῦ τοῦτο μακαρίους, τοῦτο ἔστιν· ὅτι πείθονται τοῖς προστάγμασιν, ὅτι ὑδαμοῦ παρακούουσι. τοῦτο τοίνυν καὶ ἐπὶ τοῦ Παύλου μὴ ἀκριβείας ἐστὶ ἰδεῖν φυλακτήριον. οὐ γὰρ δὴ κατὰ λόγον αὐτοῦ ἐποίησε μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰ προστάγματα. καὶ τοῦτο δηλῶν ἔλεγε· Τίς οὖν μού ἐστιν ὁ μισθός; ἵνα εὐαγγελιζόμενος, ἀδάπανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ. τί ἕτερος θαυμάζων αὐτὸν ὁ προφήτης ἔλεγεν· Ὁ ποιῶν τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πῦρ φλέγον; Ἀλλὰ καὶ τοῦτο ὅτι Παύλου ἐστὶν ἰδεῖν. καθάπερ γὰρ πνεῦμα καὶ πῦρ, οὕτω τὸν οἰκουμένου διέδραμεν ἅπασαν, καὶ τὸν γλῶ ἐξεκένωσεν. Ἀλλ' οὔπω οὐρανὸν ἔλαχε; τὸ γὰρ θαυμαστὸν τοῦτο, ὅτι ἐν τῇ γῇ τοιοῦτος ὢν, καὶ σῶμα φθορὰν περικείμενος, πρὸς τοὺς ἀσωμάτους ἡμίλλᾶτο δυνάμεις. Διὰ τοῦτο καὶ ἐκεῖ ἀπελθών, ἐπὶς ἴσατο τῷ δεξιῷ τοῦ βασιλικοῦ, ἔνθα μὲ χερουβεὶμ δοξάζει, ἔνθα δὲ σεραφὶμ πέτανται. Ἐκεῖ οὖν καὶ ἡμεῖς ἀπελθόντες, Παύλου ἀφόμεθα, εἰ καὶ μὴ σκηνὴν ἐσώτης, ἀλλ' ὀφόμεθα πάντως, μὴ πίστευε δὲ τοῦ τοῦ ἁγίου χορεῦ κορυφαίου ὄντα καὶ τῆς προστάτου, καὶ τῆς ἀγάπης ἀπολαυσόμενα τῆς ἐκείνου. Εἰ γὰρ σὺν σώματι ὢν, οὕτως ἠγάπα τὸν δεσπότην, ὡς αἱρέσεως ὕστερος ἀναλῦσαι καὶ σὺν Χριστῷ εἶναι, πολλῷ μᾶλλον ἐκεῖ θερμότερον ἐπιδείξεται τὸ φίλτρον. ἐγὼ δὲ καὶ τὸν Ῥώμυλον δέομαι τοῦτο φιλῶ, ὅτι καὶ ζῶν αὐτοῖς ἐγράφε, καὶ θανὼν αὐτοῖς ἐφίλει, καὶ πρὸ αὐτοῖς διελέχθη, καὶ βίον ἐκεῖ κατέλυσε, καὶ ὁ ἅγιον σῶμα κατέσχεσι. διὰ καὶ ὑπίσχνομαι καὶ πόλις ἐντεῦθεν μᾶλλον, ἢ ἀπὸ τῶν ἄλλων ἀπάντων· καὶ καθάπερ

Ρωμ. θ. γ.

Φιλιπ. α κδ'.

Ψαλμ. ρβ. κ

Ψαλμ. ργ. ε.

α. Κορ. θ. ιη.

Ε τ ὁμιλ. λβ. ε τ προς Ρωμ. επ.

σῶμα μέρα ἢ ἰχνεσι, ὀφθαλμοις ἐχε δύο λάμποντας, τῶ ἁγίου τύπου τὰ σώματα. οὐχ οὕτως ὅλη ἡ ἐκκλησία λαμπρὸς, ὅταν ἀφῆ τὰ ἀκίνητα ὁ ἅλιος, ὡς ἡ Ρωμύλου πόλις τοὺς δύο τούτους λαμπάδας πάνσοφου τῆς οἰκουμένης ἀφίσται. ἐκεῖθεν ἁρπαγήσεται Παῦλος, ἐκεῖθεν Πέτρος. ἐνοίκησε τὸ φέρετρα, ὃν ὤλκησε θάλασσα Ρώμη, ⁂ Παύλου ἐξαίφνης ἀνιστάμενον ἀπὸ τῆς θήκης ἐκείνης μετὰ Πέτρου, καὶ ἱεράρχου εἰς ἀπάντησιν τῶ Χριστοῦ· οἷον ἀποστόλω τῶ Χριστῶ δῶρα ἡ Ρώμη, οἵους φιλοῖ ἡ πόλις πολεῖται δύο, οἵας χρυσᾶς ἁλύσεις διέζωσται, οἵας πύλας; Διὰ τοῦτο θαυμάζω τὴν πόλιν, οὐ διὰ ⁂ χρυσὴν ⁂ πόλιν, οὐ διὰ τὸν κίονας, οὐ διὰ τὴν ἄλλην φαντασίαν, ἀλλὰ διὰ τοὺς τύλους τῆς ἐκκλησίας ταύτης, τοὺς μοι δοκεῖ πεφιλοθέου τῶ σώματι Παύλου, καὶ πεφιλοθέου τῶ τάφῳ, ἢ τὴν κόπιν ἰδεῖν τοῦ σώματος ἐκείνου, τῶ τὰ ὑστερήματα ἀναπληρώσαντος τοῦ Χριστοῦ, τῶ τὰ στίγματα βαστάσαντος, τῶ πάνσοφου τὸ κήρυγμα καταπαύσαντος; τὴν κόπιν τοῦ σώματος, δι' οὗ Χριστὸς ἐφθέγξατο, δι' οὗ ἐλάλει ἐνδυτὴν βασιλέων, ἢ οὐκ ἠμπίεσε, δι' οὗ Παῦλος ἐμάθητεν, δι' οὗ ⁂ Παῦλος διαπότην; οὐχ οὕτως ἡμῖν ἡ βέργη φοβερά, ὡς ἐκεῖνα τοῖς δαίμοσιν ἡ φωνή. ὥσπερ οὖν ἀστραπὴ ἐξ οὐρανοῦ φάσμα καταπλήττει τὸν ὁρῶντα, οὕτως ἡ Παύλου φωνὴ κατέπληττε ⁂ διάβολον, ἢ καθάπερ σκηπτοῦ τις ἐμέλλε, εἰς τὰ τότε κατιὼν ἐξαίφνης φάλαγγας. ἐπεὶ γὰρ οὐ καθ' ἁρπαγὴν ἵστατο πρὸς αὐλὸν, ἀλλ' οὕτως ἐδιδάσκει ἑστεώς, ὡς εἰ μὴ σκιὰν ἴδοι ἢ φωνῆς ἀκούσειε, πάρρωθεν ἀναπετάσει. εἰ γὰρ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐφέρετε, πολλῷ μᾶλλον τὴν φωνήν. αὕτη διέλυσε νῶτα, αὕτη τὴν οἰκουμένην ἐξεκαθήρευε, αὕτη νοσήματα ἔλυσε, καχεξίαν ἐξέβαλεν, ἀλήθειαν ἐπεμήνυσε, ⁂ Χριστὸν ἔδειξεν ἐγκαθήμενον, ἢ μετ' αὐτοῦ πάνσοφου πρεσβεύοντα· ἢ ὅπερ τοῖς χριστοῖς, τοῦτο ἡ Παύλου φωνή. καθάπερ γὰρ ὅπλα τῶν δυνάμεων ἐκείνων ἐκαθίστατο, οὕτω καὶ ὅπλα τῆς τοῦ Παύλου γλώττης. ἢ γὰρ ἀξία τοῦ δέξασθαι ⁂ Χριστὸν ἐθήρευε σκεῦος φιλοψυχίας, ἃ τῶ Χριστῶ φίλαιμον, ἢ πρὸς ὕψος ἄφατον ἐπαιρόμενον, καθάπερ τοῖς στεφάνοις, οὐ τῶ σώματος ἦν μέτρα, ἀλλὰ ἢ τῆς καρδίας ἐκείνης ἐβουλήμην τὴν κόπιν ἰδεῖν, ἵνα σὰρξ σὰρκα μὴ τρώσῃ, καρδίαν τῆς οἰκουμένης θέπειν, καὶ τῶν μυείων πηγὴν ἀναθᾶν, ἢ ἀρχὴν ἢ σωτήριον τῆς ἡμετέρας ζωῆς. ὃ γὰρ πνεῦμα τῆς ζωῆς ἐκεῖθεν εἰς ἀπάντων ἐχορηγεῖτο, ἢ τοῖς μέλεσι τοῦ Χριστοῦ διεδίδετο. τοιγαροῦν ἢ διαλελυμένην ἐπιθύμουν ἰδεῖν, τὴν ἀναλυτέραν τῶν οὐρανῶν, τὴν ἀνυτέρω τῆς οἰκουμένης, τῆς τῆς εἰκόνος φαιδροτέραν, τῆς τῆς πυρὸς θερμοτέραν, τῆς τῆς ἀδαμάντος σιδηροτέραν, τὴν καταξιωθεῖσαν φιλῆσαι Χριστὸν, ὡς οὐδεὶς ἄλλος ἐφίλησεν. ἐβουλόμην τὴν κόπιν ἰδεῖν τῶν χειρῶν τῶν ὡς ἁλύσει, δι' ὧν τὸ ἐπιτάττειν ὃ πνεῦμα ὃ ἅγιον ἐχορήγει· δι' ὧν τὰ θεῖα γράμματα ἐγράφετο· τῶν χειρῶν ἐκείνων, ἃς ἰδοῦσα ἡ ἰχὼς ἐξέπτησεν εἰς τὸν πυρά. ἐβουλόμην τὴν κόπιν ἰδεῖν τῶν ὀφθαλμῶν τῶν πεφωτισμένων καλῶς, τῶν ἀναβλεψάντων ὅπου σωτηρία τῆς οἰκουμένης, τῶν ἢ ἐν σώματι Χριστὸν ἰδεῖν ἀξιωθέντων, τῶν ὁρώντων τὰ γήϊνα καὶ οὐχ ὁρώντων, τῶν βλεπόντων τὰ μὴ βλεπόμενα, τῶν μὴ εἰδότων ὕπνον, τῶν ἐν μέσαις νυξὶν ἀγρυπνούντων, τῶν οὐ παρόντων τὰ τῶν ὀφθαλμῶν. ἐβουλόμην ἢ τῶν ποδῶν ἐκείνων ἰδεῖν τὴν κόπιν, τῶν περιδραμόντων τὴν οἰκουμένην ἢ μὴ καμόντων, τῶν ἐν τῆς ξύλῳ διδυμόων, ἰσόπικα ὃ δεσμωτήριον ἔσωτι, τῶν οἰκουμένων, ἢ ἀοίκητον πεπελθόντων, τῶν ὁδοιπορησάντων πολλάκις. ἢ τί δεῖ τὴν μέρος λέγειν; ἐβουλόμην ⁂ πάντων ἰδεῖν, ἔνθα τὰ ὅπλα τῆς δικαιοσύνης ἀπόκειται, τὰ ὅπλα τοῦ φωτός, τὰ μηκέτι τὰ νῦν ζώντα, νενεκρωμένα ὃ ὅπερ ἔζη, τοῦ Χριστοῦ μᾶλλον, τὰ ἐνδεδυμένα ⁂ Χριστόν, ⁂ ἱερεῖ τῶ πνεύματος, τὴν οἰκοδομὴν τὴν ἁγίαν, τὰ δεδεμένα τοῦ πνεύματι, τὰ καθηλωμένα τῷ φόβῳ τοῦ Χριστοῦ, τὰ ἔχοντα τὰ στίγματα Χριστοῦ. τοῦτο ὃ σῶμα πηγάζει τὴν πόλιν ἐκείνην, ὁ πανσόφους πύργους ἢ μυείων περιβόλων ὅλῃ ἀσφαλέστερον· ἢ μὴ τοῦτο ὃ Πέτρου. ἢ γὰρ ζωὴ-

πη

πα ἐπίμια. Ἀπέδωκε γὰρ εἰς Ἱεροσόλυμα ὑστέρου Παύλου. Διὰ τοῦτο ἡ ἀπειλὴ τοῦτο κατεξίωσεν ὁμοσκοίνου αὐτοῦ πεῖναν ἡ χήρις. τὸ τοίνυν ἡμᾶς μεροκάμβας. ἡ γὰρ ἡ αὐτὸς δὲ Ἰεσσαὶ ἦσθ, τῆς αὐτῆς φύσεως ἡμῖν μετέσχεν, ἡ τὰ ἄλλα ἅπαντα ἴσον κεκτᾶται. ἀλλ' ὅπου πολλοῦ τὸ εἶναι τὴν χρηστὸν ἐπιδεῖξαι, ἐνταῦθα σκληρὸς ἀναφαίνεται, ἡ μὴ τοῦτο ἀγνοείτω. ὥστε δὲ βουληθῶμεν ἡ ἡμᾶς ἀφ' ἑαυτῶν ἀναφανῆναι μισθοῦ, ἡ ὃ πᾶν ἐκεῖνο ἀνάλωμα τὸ ἡμῶν, δεινοπαθοῦμεν ζηλωτὴν ἡμῶν τὸν ἄγιον ἀναφῆναι. οὐδὲ γὰρ, εἰ περ ἀδεεῖς πάντα τοῦτο, ἐξὸν λέγειν· Μιμηταί μου γίνεσθε, καθὼς κἀγὼ Χριστοῦ· μὴ τοίνυν ἡαυτοὺς ζημιοῦμεν αὐτὸν, ἀνθ' ὧν κατελπιζόμεθα μόνον, ἀντὶ ἡ μισθοῦ, ἵνα καταλιπόντες ἡμᾶς ἐπιλήσωνται αὐτοῦ ἐκεῖνοι, ἡ τῆς ἀπορρήτου δόξης μετάσχωσιν· ἧς ἡμῖν πάντα τὸν χρόνον ἀξίους εἶναι δεῖον, χάριτι ἡ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, σὺν τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν ἡ ἀεὶ, ἡ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

a Κορ δ'. 15.

ΠΕΡΙ ΠΛΕΟΝΕΞΙΑΣ. Λογ. κθ.

Ἐκ τῆς ἑρμην. τῆς πρὸς Κορ. α'. ἐπιστ.

Ἵνες ἕνεκεν ἀπὸ πλεονεξίας πλουτεῖν ὑπεθυμήσῃς, μὴ δέσποτα; ἵνα ἑτέρῳ μὲν ὁ χρεοστὶν ἀποκείνηται ἡ ὁ ἀργύριον, σοὶ δὲ ὄρασις ἡ κατηγορία; ἡ ἵν' ὁ ἀποστερηθεὶς τὸν τῆς τοῦ πλουτεῖν ἀπολαύσῃ ἐξουσίας; ἐξὸν φύρηται, ἡ μυρίους ἐφελκύσῃ κατηγόρους; ἡ ὁ τούτου πολὺ φειδωλότερος, ὅταν μὴ τοῦ πλησίον ἀποστερῶν τὸν βίον τὸν τοῦ φόβου ὁ κακὸς παύσῃ ἡ τὰ αὐτοῦ πάντα ἀπολαύσεται; ἐξὸν ἐν μέσῳ, σοῦ μηδὲν ἔχοντος σεσυλῆσθαι, τί πρὸς ἐμὲ δικάζοντα ἦρες; τίνων δὲ γὰρ ἡ Δεσπότης δικαστήριον διανύσῃ τοῦτο, ὃ τὴν ἀνθρωπίνην, ὅτῳ ἡ τοῦτο ἐπὶ μᾶλλον ἡ σοὶ τοῦτο. ἡ γὰρ ὁ Θεὸς ὁρᾷ τὰ γινόμενα, ἡ ἐγγύθεν ὁρᾷ τοὺς ἀδικουμένους ἐκ μὲ κελεύοντας. ὁ γὰρ κακῶς πάσχων, καὶ αὖθις ἀναξίως ἡ τῇ τύχῃ τοῦτο ἐκδικήσεως· ἀλλ' ὅμως ὅμως τῷ Θεῷ τὰ γινόμενα οὐκ ἀρέσκει, ἐκεῖ ἀμυνόμενα πάντως. ἡ μὴ μοι λέγε· πῶς ὁ δίκαια διαπραττόμενος πεινᾷ; Εἰ γὰρ ἡ διαπραττόμενος, ἀλλ' οὐκ εἰς τέλος. Μὴ γὰρ ἐξέλαθ γάρ, φησι, τὸ παροξυσμοῦ, ὅτι ὡσεὶ χρόνος ταχὺ ἀναπαυσιοῦται. ἡ πλεονεξία ζύμη τίς ἐστι παλαιὰ, ἡ ὀλίγον ἐν ἰμάτιον, ἡ εἰς οἶκον οἰκίαν εἰσέλθῃ, ἀναζαρᾷ αὐτὸν ἐργάζεται· καὶ μικρὰ ἐξ ἀδικίας κέρδους, ὁλόκληρον αὐτοῦ οὐσίαν ἐζύμωσε. Ἀφ' οὗ πολλάκις τὰ εἰσενεχθέντα κακῶς ὀλίγα, τὰ καλῶς κείμενα ἐξέβαλε πολλὰ ὄντα. τί δῆτα, φησὶ, ὅταν πολλοὶ πλεονεκτῶσι, μὴ τὰ αὐτὰ πάσχουσι; μάλιστα μὲν οὖν πείσονται, καὶ μὴ παθόντα πάθωσιν· ἀλλ' ἔγωγε ἐκ φύσεως, ὅτι φοβοῦμαι μᾶλλον· ὅτι μείζονι γὰρ κολάσει τηρούμενοι. μᾶλλον ἡ καὶ ἐνθάδε δίκας φεύγουσι, ἀλλ' ἐκ κληρονομήσαντες τὰ αὐτῶν τὰ αὐτὰ πείσονται. ἡ πῶς τοῦτο δίκαιον, φησὶ; ἡ σφόδρα δίκαιον. ἡ γὰρ ὁ Δεσπότης ἅπαντος κληρονόμους ἀδικίας γέγραπται, Εἰ ἡ ἐδόξε μὴ πράσσειν, ἀλλ' ὅμως οἶδεν ἀκριβῶς, ὅτι τὰ ἑτέρων ἦλθ, ἐκ Δεσπότου τοῦτο δίκαιος ἐκδικεῖν. Τούτων ἡ ἐκ τῶν ἔξωθεν ἴσασι νόμοι, οἳ τὸν ἁρπάσαντα ἡ ὑφελόμενον ἀφαιροῦνται, ἀλλὰ καὶ πολλαπλάσιον ἀποτιθέναι, πρὸς οἷς δὲ βόρος τις ἐστὶ καὶ ἀστὴρ κείμενος ἅπασι. Εἰ μὲν δίκαιος εἶναι τὸν πλουτοῦντα, κἀγὼ δοκῶ μὴ πολλῆς τῆς περιουσίας ἡ Ζακχαῖον· Εἰ δ' ἀγνοῇς, εἰς τὸν Νικόδημον βλέπε Δεσπότην μου, ἡ τὸν Ἰωσὴφ ἡ ὅτου ὁ δεσπότης. Ἐλεῶ γὰρ πολλὰ τὰ πρὸ ἑτέρων δίκαια, ὀδὶ κέρδος ἡμῖν. ἡ δίκαιον ὁ Ζακχαῖος, ὃς τότε ἔφησεν ἐξιλεοῦσθαι Θεὸν, δεῖξαι τῶν ἁφαιρεθέντων τινὰς ἁπλασίονα· ἡμεῖς δὲ μυρία ἁρπάζοντες, ἡ ὀλίγα δίδοντες, νομίζομεν ἱλεῶν ποιεῖν Θεόν. Εἰ γὰρ τὰ δύο τρία προσοφείλων ὁ Καὶν, ἡ βοῦς ἐδόκει ἡδικηκὼς ἕτερον, ἐδωκε δίκαιον τὸν ἑκάστου· ὅταν δὲ ἁρπαγῆς ἡ πλεονεξίας ἀναφέρωμεν, πῶς οὐ πεισόμεθα

Ἐκ τῆς ἑρμην. τῶν κατὰ Ἰωαν. διαγ.

Εκ τῆς ἱερωνυ. τῶ κτ Ματθ. εὐαγγ. πτισσόμβα χρεπώτερα; Τί ⸋ διαστέλλω ὑμᾶς ἀκριβῆ δῶρα προσφέρειν αὐτῷ; οὐ βούλεται Χριστὸς πλεονεξίας πρόφασιν, οὐδὲ δέχεται τοιαύτην θυσίαν. βέλτιον λιμῷ τηκόμενον θεωρᾶι, ἢ τρέφειν ἀπὸ τοιούτων αὐτόν. βέλτιον οὖν δοῦναι, ἢ τὰ ἄλλων ἁρπάσαι. Εἰπὲ γάρ μοι, εἴ τινας εἶδες δύο, ⸋ μὲν γυμνὰ, ⸋ δὲ ἱμάτιον ἔχοντα· εἶτα ⸋ ἔχοντα τὸ ἱμάτιον ἀποδύσας περιέβαλες τὸν γυμνόν, ἆρ' οὐκ ἠδίκησας; πρὸς τοῦτο δῆλον. Εἰ δ' ὅπερ ἔλαβες ἑτέρῳ δοὺς ἄπαθες, ἠδίκησας, οὕτω ἁρπάσας· ὅταν μηδὲ τὸ πολλοστὸν μέρος δῶς ὧν ἁρπάζεις, τὴν ἐλεημοσύνην τὸ προσῆγμα καλῶν, πόθεν ἔχεις ταύτην προσφέρειν; Εκ τοῦ χρυσ. Ιωαν. Εἰ ὁ Λάζαρος ἀδίκησε μὲν οὐδὲν, ἀλλὰ τοῦ πλουσίου, μὴ ἀπολαύσας δὲ τῶν ἐκείνου, πικρὸς ἔσχε κατήγορος, πόσης ἀπολογίας τεύξονται ⸋ πρὸς τῷ μὴ ἐλεεῖν οἰκεῖα, καὶ τὰ ἄλλοτρια ἁρπάζοντες; Εκ τῆς πρὸς Ολυμπιάδα β. ὁμιλ. Εἰ οἱ μὴ θρέψαντες πεινῶντα τὸν Χριστὸν, μετὰ τοῦ διαβόλου κατακριθήσονται δεῦρο περὶ δὲ ἀσθενῶν· οἱ καὶ λιμῷ αὐτοὶ παραδιδόντες ἑαυτῶν ἁρπάζοντες, καὶ σὺν διδυμάοντι γυμνοῦντες, καὶ ξένοι ὄντα καὶ μόνοι καὶ συναγελάστους, ἀλλὰ καὶ ἐλαύνοντες, καὶ ἀῤῥωστοῦντα καὶ μόνον οὐκ ἐπισκεψάμενοι, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ πλοίου σωτηρίαν αἰτοῦντες, καὶ καὶ μόνοι διδυμάονοι οὐκ ἰδόντες, ἀλλὰ καὶ λελυμένοις ὑπὸ δεσμωτηρίου παραπεμψάμενοι ἐμοδιάλυσαν, πόσην ὑποστήσονται τιμωρίαν; Εκ τοῦ χρυσ. Ιωαν. εὐαγγ. Εἰ ὁ τοὺς φιλοῦντας ἀγαπῶν, οὐδὲν ἄμεμπτον ἐγκαλούμενος ἐδικαίωσε· ὁ τοὺς μηδὲν ἠδικηκότας ἐπηρεάζων, πόθεν ἔξω συγγνώμης; Εκ τοῦ λόγ. τοῦ εἰς τὸν Λάζαρ. Εἰ ὁ τῶν ἑαυτοῦ μὴ μεταδιδοὺς κατάκριτος ⸋ οὐκ ἐλεηθήσεται· ὁ καὶ τὰ ἀλλότρια ἁρπάζων πόθεν τεύξεται συγγνώμης; οὐ γὰρ ὃ τὰ ἀλλότρια ἁρπάζει μόνον, ἀλλὰ καὶ ὃ τῶν ἑαυτοῦ μὴ μεταδιδοὺς ἑτέροις, καὶ τοῦτο ἁρπαγὴ καὶ πλεονεξία, καὶ ἀποστέρησίς ἐστιν. Εκ τῆς ἱερωνυ. τῶ κτ Ιωαν. εὐαγγ. Εἰ ⸋ μὴ θρέψαντες πεινῶντα ⸋ Χριστὸν ποσοῦτοι ὄντες πλοῦ κεφαλαίου αὐτῷ ἐλίκυσαν πῦρ· ⸋ καὶ τὰ μηδὲν αὐτοῖς προσήκοντα ἁρπάζοντες, καὶ τὰ ἑτέρων ἀδίκως ἀφελόμενοι, καὶ τῶν ὀρφανῶν καὶ χηρῶν δυστυχεστάτην οἰκίαν, πόσης ἀπολαύσουσι παραμυθίας; Φείσωμαι τοίνυν σου τοῦ προσήγματος. Φύγωμεν πλοῦ ἁμαρτίαν. Φύγωμεν δή, καὶ συνοήσωμεν τοῦτο πρὸς ἡμᾶς ἀδικήσαντας, τοῦτο πλεονεκτήσαντας ἢ ἁπλοῦς. καὶ τῶν μὴ χρημάτων αὐτῶν καὶ πόσων ἀπολαύσουσιν ἕτεροι· αὐτοὶ δὲ τὸ κολάσεις καὶ τιμωρίας καὶ τοῖς αἰωνίοις κακοῖς; πῶς οὖν οὐκ ἐκφύγητε ταῦτα δύσεις, κἀσθίεσθαι καὶ καταπαρῆναι, ἵνα καὶ ζωὴν τοῖς πόνοις καταπεμφθῆτε, καὶ ἁπλοῦς καὶ ἀφορήτους καταμορφώσωμεν κολάσεις καὶ ἡμερείας; Εκ τοῦ ἱερωνυ. καὶ ἐξαημ. Τί τοίνυν τὰ ἁρπαγὰς ἐλεεινότερον γένοιτ' ἄν, ὅταν καὶ μὴ συλλήψεται ἁπαντα πολλάκις ἐχθροὶ καὶ πολέμιοι πρὸς ἀλλήλους διειλήμασιν, τὰ δὲ οὐκ ἐν τούτοις ὀρθισωρυθήσεται αὐτοῦ ἁμαρτήματα λαβεῖν ἄπειρα, καὶ ὑπὲρ τούτων προσῆγμα μὴ πολλῆς ἀπαιτούμενος τῆς ἀκριβείας; Εκ τῆς ἱερωνυ. καὶ πρὸς Ρωμ. ὁμιλ. Αρα τῶν πλεονεκτῶν γένοιτ' ἂν χρεπώτερον, ὃν καὶ τοῦ ζωοῦ αὐτῶν θανάτου πάντες χρεπωτέραν ἐργάζονται, τῆς φειδοῦς καὶ τῆς ἀγνωμίας καὶ τῆς ἀδιανεξοῦς ἀλγηδόνος καταθυούσης αὐτοῦ, καὶ μυρίαι δαπανώσης, καὶ παῦε πάντων, Ο δὲ ἀρετῆς καὶ κακίας σύνοιδεν ἑλομένοις; καὶ οὐ μὴ τῷ καρδαρεῖ καὶ τὰ πάντα περιβάλωσιν, οὐδεμιᾶς αἰσθάνονται ἡδονῆς τῷ τῶν πλουσίων ἐφίεσθαι· οὐ δὲ τῷ ζημιοῦσθαι, καὶ ὁπόλεσι ἀπολέσωσι, πάντων ἡμερώτατα χρεπώτερα πεποιῆσθαι, καὶ αὐτῆς σκηνοποιίας νομίζοντες τῆς ζωῆς. καὶ γυναῖκα ὁ τοιοῦτος ἔχει, καὶ παιδία, καὶ φίλους· ἀλλὰ μὴ πάντων ἔχῃ καρδαρεῖ αὐτῷ, τῶν φύσει πολεμίων αὐτῷ οὗτοι πολεμιώτερον καταφαίνονται. Εκ τῆς ἱερωνυ. τῶ κτ Ματθ. εὐαγγ. Διχῶς γὰρ τίς φησι εἶναι φιλαργύρους μηδὲν ὠμότερον. ὁ μὲν γὰρ τοιοῦτος τὸν ἑαυτοῦ ἀπολλύει, καὶ χείρους ἐπείργασται τῆς οἰκουμένης ἐχθρός, ἀλλὰν ὅτι μὴ χρήσιμον φέρει αὐτοῖς τῶν ἀσταχύων ἡ γῆ, καὶ αὐτοῖς τῶν καμάτων αἱ κρῖναι, καὶ αὐτοῖς τῶν λίθων καὶ ὄρη· δυσχεραίνων πρὸς τὴν ἄλλων εὐετηρίαν, καὶ τοῖς χρηστοῖς ἀγαθοῖς στυγνοτάλμενος· πᾶσαν ἀπεγρεφόμενος πρόφασιν, ὅθεν οὐκ ἔστιν ἀργύριον λαβεῖν· πάντα ἐπονομάζων, ὅθεν δὲ δύο συλλέξαι μόνον ὁδοῖς ἔστι· ἀπόμαχος μισῶν, οὐ πένητας, οὐ πλουτοῦντας· οὐ μὴ, μήποτε προσελθόντες αἰτήσωσι· οὐ δ', ὅτι μὴ τὰ ἐκείνου ἔχῃ ἅπαντας τὰ αὐτοῦ νομίζει κεκτῆσθαι, καὶ ὡς πάντων

πάντων ἠδικημένος, οὕτω πρὸς ἅπαντας διάκειται. καὶ ὅσῳ μὲν ὅτι μαστιοῦν ξίφος, τοῦτο καὶ φιλαργύρῳ πλοῦτος, μᾶλλον δὲ καὶ πολλῷ χαλεπώτερον. ὁ μὲν γὰρ μαστίων τὸ ξίφος λαβὼν καὶ ὠθήσας δι' ἑαυτοῦ, τῆς τε μανίας ἀπαλλάττει, καὶ οὐκ ἔτι δυστυχεῖν λαμβάνει πλείω· ὁ δὲ φιλάργυρος μυρία χαλεπώτερα ἑκάστου τραύματα καθ' ἑκάστην δέχεται ἡμέραν, οὐκ ἀπαλλάττων τὴν μανίας ἑαυτόν, ἀλλ' ὀδυνῶν μᾶλλον· καὶ ὅσῳ μὲν λάβοι πλείονα τραύματα, τοσούτῳ μᾶλλον ὑπόθηται ἑτέρας πρὸς ἔχει πληγὰς χαλεπωτέρας. Τί τοίνυν ἔστι τὸ πλεονέκτην γένοιτ' ἂν χαλεπώτερον, ὅτι μὴ τὸ τὴν ψυχὴν ἀπολέσαι τὸν ἑαυτοῦ, καὶ τὸ σῶμα μυρίας καὶ βασάνους φέρειν πόνους, καὶ πυρὸς καὶ πείνης καὶ δίψης καὶ τιμῆς καὶ δόξης ἁπάσης ἐξάρπαι, δι' ἣν μάλιστα πολλὰ ἁμαρτάνουσιν ἄνθρωποι; καὶ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ὅτι μηδὲν ἠδικημένος καὶ τὸν οὐδὲν ἠδικηκότων ἐκπορίσαι καὶ ὁπλίζειν, καὶ πόντου ἀπὸ τῆς ψυχῆς ῥίψας τὰ καλά, πρὸς πόλεις ἐκπολέμωται. ⓐ ὧν γὰρ ἀδικήματι μισοῦσιν αὐτοὶ, ἅτε [καὶ] κακῶς πάσχοντες· ⓐ μηδέπω πάσχοντες, δεδοικότες μὴ πάθωσι, καὶ στυγοῦντες τοὺς πεποιηκότας, ⓦ αὐτοὶ ὑπεδείκνυνται πόλεμον· ⓐ μείζους καὶ δυνατώτερον δαπανώμενοι καὶ ἀγωνιῶντες ὑπὲρ τῆς ἐλπιδοτέρας, ἔτι δὲ καὶ βασκαίνοντες, ὁμοίως ἐχθροὶ καὶ μισοῦσι. καὶ τί λέγω τοὺς ἀνθρώπους; ὅταν καὶ ⓦ θεὸν ἐκπολεμῶσιν ἔχη, τίς αὐτῷ λοιπὴ ἐλπὶς ἔσται, ἢ σωθῆναι ψυχή; Τοῦτο πλοῦτος τὸ ἀδικεῖν, εἰπέ μοι; τοῦτο δὲ χαλεπώτερον καταδίκου; ὁ καταδίκος δέδεται τὸ σῶμα, σὺ δὲ δέδεται τὴν ψυχήν. ὁρᾷς αὐτὸν δεσμώτην, καὶ οὐκ ἐλεεῖς αὐτόν; Διὰ τοῦτο αὐτόν, φησι, μισῶ, ὅτι δέδεται οὐκ ἀνάγκῃ, ἀλλὰ προαιρέσει τὴν ἄλυσιν ὑπεστρωσάμενος. πάλιν σὺ πρὸς τὸν πλουτοῦντα· πάλιν ὑμᾶς καὶ τὴν ἁρπαζομένων. ὑμᾶς δὲ κορέννυσθε ἐσθίοντες, καὶ καταδαίκνοντες τὸν πένητα· καὶ ἐγὼ οὐ κορέσω μᾶλλον διῳδυνόμενος ὑμᾶς. ἀεὶ σοὶ τοῖς πλουσίοις κεχόλλησαι· ἀεὶ καὶ σὺ τῷ πένητι κεχόλλησαι. ἐπίσκηψι τῷ προβάτῳ μου, ἐπίσκηψι τῆς ποίμνης μου. Εἰ δὲ λυμαίνῃ μου τὸν ποίμνιον, ἐγκαλεῖς ὅτι διώκω σε; οὐ διώκω σε· λύκον διώκω. Εἰ μὴ εἶ λύκος, οὐ διώκω σε· εἰ δὲ διώκω σε, σεαυτὸν αἰτιῶ, ὅτι λύκος ἐγένου. Καὶ μὲν ὁ βασιλεὺς κελεύσῃ ἁπάντων ἅψασθαι τῶν ἐπὶ τῆς χρημάτων, μᾶλλον δὲ τῶν αὐτῶν δοῦναι, πάντες εὐθέως εἰσφέρομεν· τὸν δὲ Θεὸν κελεύοντος μὴ ἁρπάζειν, οὐκ ἀνεχόμεθα, ἀλλὰ προπηλακίζομεν τὸν Θεὸν καὶ ἀνθρώπους; ἢ πῶς οὐ δίκαιον; Εἰ γὰρ τὰ ἧττον τιμῶντες ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ, ὑβρίζομεν ⓦ Θεόν· πόσῳ μᾶλλον, ὅταν προπηλακίζωμεν ἀνθρώπους; Βαρὺ δὲ ῥῆμα καὶ ἐπαχθές· οἶδα καὶγώ. ἀλλὰ δίξατε, ὅλη φορτικόν, φυλάττετε δὲ ἔργον· Εἰ δὲ ἔργον οὐ δεδίκαται, πῶς ὑμῖν πιστεύσαι δυνάμεθα λέγουσιν, ὅλα τὰ ῥήματα δεδίκαμεν, καὶ βαρεῖς ἡμᾶς ὑμῖν ἑαυτοὺς τῷ ἔργῳ βαρεῖτε, καὶ ὠδίνας λύσῃς· ἐγὼ δὲ ἃ τὰ ῥήματα εἶπον, ὧν ὑμεῖς τὰ πράγματα πράττετε, ἀγανακτεῖτε; καὶ πῶς οὐκ ἄτοπον; ἠμοιτο ψευδὴς εἶ τὰ παρ' ἐμοῦ λεγόμενα. βούλομαι αὐτοὺς λοιδορίας δόξαν λαβεῖν κατ' ἐκείνου τὸν ἡμέραν, ὡς εἰκῇ καὶ μάτην λοιδορησάμενος ὑμῖν, ἢ ὑμᾶς ἰδιῶν ὑπὲρ τοιούτων ἐγκαλοῦντας. Ὁ γὰρ ὀρύσσων βόθρον τῷ πλησίον, εἰς αὐτὸν ἐμπεσεῖται. καὶ καθάπερ αἱ ὠδῖνες χωρὶς τοῦ τὴν ὀδυνῶσαι προσκόπτουσι· οὕτω καὶ ὁ δόλιον ἐργαζόμενος, κἂν μὴ ⓦ πλησίον ἀδικήσῃ, αὐτὸς προσκόπτει καὶ ὀδυνᾶται· καὶ οὐχ ὡς ἔτυχεν, ἀλλὰ καὶ μυρίας τὰς δριμύτητος. καὶ γὰρ μυριάκις πονηρός τις ᾖ, ὅ κεντήσει τὸν στυγοῦντος· φασὶ γὰρ ὅτι καὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρχοῦ ἐστιν· καὶ μυρία φιλοτεχνήσωμεν, ἐφέξηκεν ἐκεῖνο καταβοᾶν, κολάζον, καταδικάζον· ὃ οὐκ ἔστι τοῖς τῷ σὺν καρδίᾳ ζῶσιν, ὃς δὲ μυρίαν ὀδυνῶν ἑαυτὸν, ὃ βουλόμενος τὰ κακὰ, καὶ εἰς ἔργον ἐκφέρων τοῦ βουλοῦ. τί γὰρ τὸν Ἀχαὰβ πονηρότερον; ἀλλ' ὅμως ἐκεῖνος ὑπεδυμήσατο τὸν ἀμπελῶνος, ἐνόησεν πόσῳ ὀδυνῶν ἔμελλε βασιλεὺς γενῶν ὧν καὶ πάντων κρατῶν, καὶ τοσαῦτα ἔχων ⓦ δουλεύοντα, ὅπου τὸν στυγοῦντος τοῦ ψῆφον οὐκ ἠδυνήθη, εἰσῆλθε σκυθρωπάζων, κεῖτο κύπτων, συγκαχυμένος, πολλῶν ἀχλῶν ὑπὸ τῆς

ὄψεως

Ex τῶν ἱρωλω. τῶ χρ. Ιωαν. ἐυαγγ.

Ex τῶν λόγ. ϑ εἰς τὸ, καὶ φοβοῦ ὅταν πλουτήσῃ ἄνθρωπος.

Ex τ. φόβ. θεοῦ λαμπ. ἐπιστ.

γ Βασ. καισ.

ὄψιος φέρων, τῆς ἀπὸ τῦ σωνειδότος καταδίκης ⓦ ἔλεγχον ὅτι τῦ τοιούτου κηρύττων,
Εκ τῆς πρὸς τὴν Κορ. α'. ἐπιστ. καὶ οὐ δωσάμενος συσκιάσαι τ ἀπὸ τῆς ἀθυμίας ἐπεισομένην αὐτῷ ὀδύνην. Βούλεσθε γνῶναι σαφῶς, πῶς οὐκ ἀφίησιν ὁ θεὸς τοὺς θεοὺς εἶναι; οὐδὲ ὁ θεὸς τοὺς θεοὺς ὁ πλοῦτος, ἀλλὰ θεῖα καὶ δαίμονας; αἰχμὴς κατέλαβέ ποτε τὴν πόλιν τὴν ἡμετέραν, καὶ ἐν ἐδαφει χαλκοῦν ⓦ οὐρανὸν ἐγένοντο, καὶ τ θάνατον τ ἀπόντων θανάτων χαλεπώτερον καθ' ἑκάστην προσδοκώμενον τ ἡμέραν, καὶ θεὸν προσκαθήμενον λύσαι ὑπὸ ὁ δίκης· ὑ τῆ φιλανθρωπίᾳ πρὸ ὑπίδα ἅπας πολὺς καὶ ἄπειρος ὑετὸς ἀνῶγοι κατιφέρετο. πάντων δὴ εἰ πομπηύρᾳ καὶ ἑορτῇ καλεσάντων, ἄτι ἐξ αἰτ ἀναβαίνων τ τ θανάτυ πυλῶν, τ πλυτώντων τις, συγγενὴς, καὶ φίλος, ἀπεστιγμένος ὑπὸ ἀθυμίας προδήλ καὶ πολλῶν τ αἰτίαν πυνθανομένων, ὅδι κατακλιθεὶς ἔνδον ἔκυσεν, ἀπὸ ὑποφ τυφεπίδος τῦ χάσματος τύτυ πάθος κεντούμενος. Εἰς μέσον τὴν αἰτίαν ἐξήνεγκε· μνεία καὶ μέτρα σίτυ κεκτημένος, φησὶν, οὐκ ἔχω πῶς ἀναθήσομαι ἅπαντα τὰ λοιπά. τί λέγεις; ἀλλαχοῦ ἔπι μὴ πολλοὺς ἀποθέσθαι, ἵνα σὺ σωναγάγῃς χρήσιμον; οὐκ ἤκουσας τί φησιν ὁ Σολομών·
Παροιμ. κγ'. Ο τιμιόλυθος σῖτον δημοκατάρατος; ἀλλὰ προεῖρχη καιρὸς ἐμπορὸς τὴν τῆς οἰκουμένης ἀγαθῶν, καὶ τῆς τῦ διαύτυ φιλοτιμίας πολέμιος, καὶ τὰ μαμμωνᾶ φίλος, μᾶλλον δὲ δοῦλος; οὐ γὰρ ἐκκεκοπῆσθαι τὴν γλῶτταν ἐκείνου εἶδες; οὐ γὰρ σβεσθῆναι τὴν καρδίαν τὴν φλογιζομένην τὰ ῥήματα; τί γὰρ αὐτὸν ἐλεεινότερον ἦν ἰδεῖν τ πλουσίου, τὸν δι' αὐλῆ τὸν ἀλγεινὸν τος, ὅτι ἄπειρα κέκτηται, καὶ δυσχεραίνοντος ὡς ἀπολωλεκέναι νομίζοντος, καὶ καθ' ἑκάστην ἡμέραν βυχομένου γνέσθαι λιμὸν, ἵνα αὐτῷ χρήσιμοι προσγένωνται; Πῶς ὑμῖν ὑπαγάγω βούλεσθε τὰ τ πλεονέκτυ πάθη καὶ ἁρπαγάς; τί γὰρ τὸν χῶρον ἐκεῖνον μιαρώτερον; τί τὸν ὀφθαλμὸν ἐκείνου δυσημυτώτερον, ἢ αἰσχροδίκτερον καὶ κυνικώτερον; οὐ
Εκ τῆς ὁμιλ. θ'. τῆς εἰς τὴν πρὸς Κορ. α. ἐπιστ. βλέπει οὐδὲ δαίμονες δαίμονες, οὐδὲ ⓦ θεοὶ θεοί· ἀλλὰ δεσμὰ χρήματα εἶναι νομίζει. ⓐ γὰρ δαίμονες ὀφθαλμοὶ πέπηγας ἐνόησαν ὁρᾶν καταπεπτωκότας, καὶ ὀπτικλᾶσθαι· ⓐ ἦ ἁρπαγὲς ὁρᾶσι πέπηγας, καὶ μᾶλλον ἐκθηλοῦνται. ⓐ δαίμονες ὀφθαλμοὶ οὐ τῆς ἄλλοις διδομένοις ἐφίενται, ἀλλὰ καὶ τὰ αὐτῶν εἰς ἑτέρους κενοῦσι· οὔτε ἦ οὐκ ἀνέχονται, εἰ μὴ τὰ πάντων λαβόντες ἰδίᾳ ποιήσαιντο. ⓐ αἰθέριον ὀφθαλμοὶ γυμνοὶ ἰδεῖν ὃ σῶμα τὸ πλησίον οὐκ ἀνέχονται· οὔτε ἦ εἰ μὴ πάντας γυμνώσαιεν, καὶ τὰ πάντων οἴκοι καταθοῖντο, οὐδέ ποτε κόρον λαμβάνουσι· μᾶλλον ἦ οὐδὲ τότε ἐμπίπλανται. διόπερ οὐδὲ θεῖον τὰς χάρας τὰς τύπων δῶρις εἶναι φαίη μέσον, ἀλλὰ καὶ τύτων ἀγεννεστέρας πολλῷ καὶ χαμεπωτέρας. ἁρπαγὴ μὲν γὰρ καὶ λύσσα, ἐπιδὴ λάβωσι, κόρον τῆς ἰδιαύτης ἔχουσι φύσεως, ἀφίστανται· οὗτος ἦ κόρον οὐκ ἔχουσι. καίτοι δι' ὃν χάριν ἡμῖν ἐποίησεν ὁ θεὸς, ἵνα ἐτέροις βοηθῶμεν, οὐχ ἵνα ὀπτιβουλεύωμεν· ἐπὶ ἃ μέλλομεν εἰς τοῦτο αὐτὰς χαίρειν, βέλτιον αὐτὰς σκοπεῖσθαι, καὶ χρεὶς τύτων εἶναι. ἵτοι γὰρ προσέσται μὲν ἀπαρασκεύαστος ἐπὶ θεῖόν τις ἰδέᾳ ἀλγεῖν, καὶ τ ψυχικὸν δάκνειν), εἰς ἦ τ ὁμόφυλον τοῦτο αὐλὸν ἐργαζόμενος, ὑ νομίζῃ τι ποιεῖν δεινόν· πῶς δὲ εἶπ αἰθέριος ὁ τοιοῦτος, ἀλλ' ὑ θεῖος, καὶ τὸ θεῖον χεῖρων; τὰ μὲν γὰρ θεῖα τῇ φύσει ὄντα τοιαῦτα· ⓐ ἦ πλεονέκ) κεῖ φύσει ὂ ἥμενον ἔχοντες, προσὰ φύσει ὂ θεομισὲς, ἑαυτὸν ἐξαλγεῖν βιάζον). τ τοιύτων καὶ τὰ σώματα θεῖον ὄντα σώματα· μᾶλλον ἦ καὶ τύτων ἀγεννέστερα. καὶ γὰρ ῥήματα φθέγγοι) μᾶλλον ἐκείνων τ ὀδόντων ἐστὶ ἀφιέντα φόνου ἐργαζόμενα. Εἰ ἦ ἐς τ ἀγοραίαν τις ἐξεταστεῖς τ τοιύτων, οὐκ ἔτι θεῖα μέσον, ἀλλὰ καὶ δαίμονας αὐτὸν προσερῇ. καὶ γὰρ πολλῆς γέμουσι τῆς ἀπανθρωπίας, καὶ τῆς φορᾶς ⓦ ὁμόθυλον ἔχθρας. ⓐ ὦ γὰρ δαίμονες τὰς ὀπτιβουλευομένους αἰθέριος συμπροσέπτοντας ἑαυτοῖς ἔχουσι· ὡς εἰ μὴ συνέπτοσεπτον, ὃ πλέον τ ὀπτιβουλῶν τὸν καθ' ἡμῶν σκεύοις ἀπῆρτο· οὗτοι ἦ καὶ φιλανθρωπότερον αὐλοῖς τὸν ἐπηρεαζομένοις κατὰ ὀπτιχθεύουσι. καὶ οὔτε βασιλείας ἔρως σκῆ, οὔτε γάμου φόβος, οὐκ αἰδὼς τὸν αἰθέριον, οὐκ ἔλεος, οὐ συμπάθεια, ἀλλ' αἰσχρωπία καὶ ἀναμήτης καὶ ὑπερφυία τῶν μαινόντων ἀπήντων·

καὶ

ὁ μῶλος αὐτοῖς ἔσ) δοκῆ ϛ τῦ Θεῦ ῥήματα. Οὕτως ἄνειμι χαλεπωτάτων, ὃ μὲ ὑ- Ex ϛ ἱρμια. ϛ ος ἐς Θεσ. a. Βαπ.
πό τινος ἀδικουμένους αὐτὸς ἀρχὴν ἀδικίας· μᾶλλον ἢ σὺ δὲ ἄνειμι. ἐκεῖνα γὰρ δῆ ἀ-
φῆς ὅτι τὰς ἐρήμους τιμωθαι, ἢ μὲ ἐπιχωρήσας εἰς ἀναγκαίαν κατοχήν, σὺδέ ποτε λυ-
μήνηται, ὅτι προσελθόντας, ὅτι δέξεται, ἀλλ' ἀπολλύντας τὲ οἰκείῳ αὐθ. σὺ ἢ ἄν-
θρωπος ὢν λογικὸς, τὴν μυθικὴν ἀρχὴν τοσαύτην ἢ μικρὰν ἢ δέξῃ, σὺδὲ τὰ ἄνειμι μιμῇ πρὸς
τὺς ὁμοφύλους, ἀνὰ ϖ ἀδελφὰς ἀδικεῖς ἢ καταδουλοῖς; πόλεις ἀπολεγόμεθα, ἀλλοτρι-
ους; οὐχ ὁρᾶς τὲ μήνυτον, ὃς τὴν ἐρημίαν βασιλεῖς καὶ ἰδιώτας πρὸς ὠφέλειαν προσφέ-
ρει ϛ, πῶς σὺν αὐτὸς προῖξα ϛ εἰς ϖ μὴ ἀπολωλέναι ποῦ ϛ κακῶς, ἀλ' ἐπαπολάβοιμι ϖ
κέρδος; ἀλλὰ τοῦτος παιδεύθημι μὴ λυπεῖν τὺς πλησίον· αὐτοὶ γὰρ ϖ θάνατον διαφέυξε-
σθε προτερεῖ. ἐκείνους δὲ γὰρ πρὸς μακρὰν ἴσως ἐλυπήσαμεν, αὐτοὶ ἢ οὐκ ἐλύζησάμεθα, ὡς οὐ-
δὲ ἐκεῖνοι. Διὰ τῦτο χρήματα λέγε ϛ, ἵνα χρώμεθα εἰς δίον, ἀχ ἵνα φυλάξωμεν· τῦτο Ex τῆς ἱρμια.
γὰρ οὐκ ἔστι κτήσασθαι, ἀνὰ κτησθῆναι. Εἰ γὰρ τῦτο μέλλοιμεν σκοπεῖν, ὅπως αὐτὰ πολλὰ τῦ χῦ Ιωαν.
ποιήσωμεν, ἀχ ὅπως εἰς δίον ἀπολαύσωμεν, ἀκατάπαυστα ἢ τὰ ἔξις, ἢ ἐκεῖνα μᾶλλον ἡμᾶς εὐαγγ.
κέκτηται, οὐχ ἡμεῖς ἐκεῖνα. Ὁ γὰρ χρημᾶτ ἐρᾷ, ἀ μόνον τὺς ἐχθρὺς οὐκ ἀγαπήσει, Ex τῆς αὐτῆς.
ἀνὰ ἢ τὺς φίλυς μισήσει. σὺδὲ γὰρ συγγνώμην δίδω ὁ πλοῦτος, οὐ στασιάσεως μέμνηται,
οὐχ ἡλικίαν αἰδέσθη, οὐ φίλων ἔχθη πάλ· ἀλλὰ πρὸς πάντας ἀπειλῶς ἀφειδεῖς ϛ, ἢ πρὸ
τῶν ἄλλων πάντων, πρὸς ἑαυτὸν, οὐ τῷ μόνον ἀπολλύναι τὴν ψυχὴν τὴν ἑαυτῦ, ἀλ-
λὰ καὶ τῷ μυρίαις ἑαυτὸν καταπῖναι φροντίσι. Καὶ ὁ μὲ χρημάτων κατὰ φρονῶν, ἐ- Ex τῆς ἱρμια.
πιστα τὴν ὑπεροψίαν· ὁ ἢ πλουτῆσι βουλόμενος ἢ ἀφεδρεύεσθαι, πλέον ἀπ' ἐμᾶ μᾶλλον, τῦ χῦ Ματθ.
ἢ σὺδὲ ποτὲ ἴσαται· ἀλλὰ καὶ μυρία λαβὼν ἐλάττω, ἑτέρων πάντων ὑπερῆμαι· καὶ τὴν τῶν εὐαγγ.
ὑπερτύχη, πάλιν δὶς τοσύτων ἄλλων ἐφίεται· ἢ ἀφορίαν, ἢ πᾶσαν ἢ τὴν ὄρη ἢ τὴν χῶραν καὶ τὴν θά-
λατταν, καὶ πάντα εὔχεται αὐτῷ γενέσθαι χρυσίον, καθάπερ τινὰ μανίαν μεγαλόμυος καὶ φοβε-
ρὰν, ἢ σὺδὲ ποτε σβεσθῆναι δυναμένην. Ὅταν γὰρ ἐπέχεις τὰ ἑαυτῷ δοκοῦντα πρόσ- Ex τῆς ἱρμια.
τατα ποιεῖσθαι, τὰ ἑτέρων ἁρπάζων, τίς ἀρά σε λοιπὸν ὑπὲρ σωτηρίας ἐλπὶς ; Εἰ μὴ πεπαῦται τῦ χῦ Ιωαν.
ἐλθόντας, κλαίζη· Εἰ καὶ ἀπόδυσις σοὶ δυνάμενοι, ποίας τύχῃ συγγνώμης; Εἰπὲ δ' μοι· εὐαγγ.
Εἴ τίς σε εἰς Περσικὸν ἤαγε γλῶ ὀφείλοντα τὰ ἐκεῖ ἢ ἐπωμόξοντα, εἶτα ὀκέλευσεν οἰ-
κέτας δύμασθαι, ἆρα ὀκ ἂν αὐτὸ κατηγορεῖν ἀδίκου τὴν ἐφετὴν, ὡς ἀχείρως διαπραξά-
μενον; πῶς δῆτα ὑπὲρ τῆς γῆς ὃ αὐτὸ τῦτο ποιῆς, ἵνα μικρὸν ὕστερον ἀπολάυσῃς; ἀλλὰ
τοῖς παιδίοις καταλείψω, φησὶ. ἀλλὰ ἢ ἐκεῖνοι μικρὸν ὕστερον καταλείπουσι μᾶ σύ· πολ-
λάκις ἢ ἢ τοῦ σῦ. Διὰ τῦτο δῆτα πλεονεκτῆς, ἢ ϛ τὴν ἄλλων ἁρπάζεις, ἵνα σὺ ὃ Ex ϛ ἱρμια.
ἵππου χαλινὸς ἀλείφῃ ϛ πολλῷ τῷ χρυσῷ, ἢ ὁ τῆς οἰκίας δεσπότης ἢ αἱ τὴν κλίνην κεφαλαί; ϛ ος πρὸ Ρωμ.
Ἐ πόσης ὀκ ἂν εἶεν ζώνης ἄξια, ὅταν ϖ ἀδελφὸν ϖ ὕτω πρὸς τὸ δοκοῦν σε
τιμωθέντα, ἵνα λίθους κολλωτίσῃς ἐ ἐδαφος ἢ σώματα ζώων ἀλόγων σὺδὲ ἀποθανόμενον
τῷ κόσμου, εἰς μυρίας ἰσοδάλλης συμφορὰς, καὶ ὁ μὲ κλέων ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ὁ ἢ ἀν-
θρωπος, μᾶλλον ἢ ὁ Χριστὸς ϖ κύων, ἢ τὸ ἐξιτηλὸν ἀπόντα, εἰς ἑκατὸν κατα-
κλείστας λιμὸν. παῖ μὲ ἀθρόον καταπιόμενος δίψη, καὶ ὁ τὸν πλοῦτον, πλοῦτα ἀπὸ χρυσοῦ ἢ
ἀργύρου κατασκευάζεται· ὃ ἢ τῦ Χριστοῦ μῦθος, ἢ δίκαιον ἢ οὐρανοῦ πολιτεύεται, σὺδὲ τῆς
εὐαγγελίας ἀπολαύει ἐσφῆς, ἀλλ' ἀ πάντων σοι γέγονεν ὁ Χριστὸς ἀπολωλεκώς. ἢ ὑπὲς τῶν
τοιούτων σὺδεμορείας χάριν πάντων ; πόσοι πολλοὶ πυρὶ ἀναλίσκουσι τὴν πολυτίμητον ψυχὴν, ὅταν
ἐκ μὲ ἄλλης ἀφορμῆς ἐκ σπάνεως, ἢ ἀρέσθαι τῇ σωτηρίᾳ τῆς φύσεως εἰς τὴν πρὸς
ἄλληλα φιλοστοργίαν· σὺ ἢ μέ τῆς φύσεως ἐκ μυρίας ἔχων ἐντολὰς φιλίας, ἐκείνων ἀ-
μελέστερος δίκαιος ; Μὴ δὲ ἀμφοτέρωθι προξενῶμεν ϖ Θεῷ, ἢ στυγάζητε Ex ϛ ἱρμια.
ὄλως οὐ χρὴ, ἢ στοργῆς ὄντος εἰς ἄκρον οὐ δεῖ. πόσοι γὰρ ὀκ ἀδίκου εἶπε ὀργῆς, ὅταν τῇ τῦ χῦ Ιωαν.
πατρὶ διλῶς, ϖ δαιμόνιον ϖ πονηρὸν ; Εἰ γὰρ ἢ ὀκ ἀνάξιον πάντα πάθοις, σοὶ ἐγκλημα εὐαγγ.

ἐκεῖ

λιο ὃ παρῆγμα, μιαθὴ κακίας πλέχθη, ἐ ὑφ' ὧν κυλίζει ἐχείων, ὑφ' τύτων ἁλῶ; ὅτεμ γ' ἡ ἁρφαμὸς ἀποδύσῃ, ἡ χάρας ἀδικῶν, πίφης ἀσέλγειαν, ὀπώσει πλίχει τοῖς τυ-
Ἐκ τῆς ἱρωλω. τῆ ια. Ψλμ. ασῖν τελμῆσιν ἐς αἱ ὃ πῦρ. Φοβῶθητε ὅσοι σὸν πόνον ἀδικῆτε. ἔχετε δυνάμιν ὑ-μᾶς ἡ πλοῦτον ἐ χρήματα ἡ δικαίων εὑρεῖαν· ἀλλ' ἔχετε ἐλπίδι πάντων ἰσχυρότερον ὅ-πλον, σὸν γναγμοὺς ἡ σὸν θρίνους, ἡ αὐλὸ ὃ ἀδικῆσθαι, ἅπερ πλεῖ ὀκ τῶν οὐρανῶν ὑπερα-σπᾶται συμμαχίαν. ζεῦτα τὰ ὅπλα οἰκίας ἁρπάζει, λῃδμένες καθαπάζει, πόλεις ἁμῆ-λει, ὁλόκληρα ἔθνη καταπάτησε. ζοσαύτη τῶν ἐπηρεαζομένων πρὸς τὸ Θεῖον ἡ πρόνοια. μέγα γὰρ ἡ ἰσχυρὸν ὄντως, γναγμὸς ἀδικουμένων αἰ θεόπτου. αἰδῆται πλεῖ ἀνθρωπο-σιούλων αὐτῶν ὁ Θεός, ὅταν κακῶς πάσχοντες μηδὲν μᾶλλον μὴ πορρὼ σκιφίρωσι ῥῆμα, γναίζωσι ἡ μόνον ἡ ἀποδύρωνται πὶ οἰκεῖα κακά· ἡ πῖς μὴ ἴλεως ἔσῃ, ἀμορφῆται ἡ σὸν ἐπηρεά-ζοντας. Φύγωμεν τοίνυν ὃ ἀδικῆν, ἵν' ἵλεων ἐξωμεν ⸋ Θεόν, χάριτι καὶ φιλανθρω-πίᾳ τῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ᾧ ἡ δόξα καὶ ὃ κράτος εἰς σὸν αἰῶνας τῶν αἰώ-νων. Ἀμήν.

Λογ. λ. ΠΕΡΙ ΠΛΟΥΤΟΥ ΚΑΙ ΠΕΝΙΑΣ.

Ἐκ τῶν ϛ'. λόγ. τῶ περὶ ἐμπορίας.

Ὅταν ἴδῃς πλουτοῦντα τινὰ παρ' ἀξίαν, μὴ μακαρίζῃς, μὴ ζηλωτὴν νομίζῃς, μὴ καταγνῷς τῆς τῦ Θεοῦ προνοίας, μὴ μάτην φέρεσθαι ἡ εἰκῇ τὰ πρώτα νόμιζε. διαμνημόνευε τῦ Λαζάρου ἡ τῦ πλουσίου, πῶς ὁ μὲν πρὸς ἄκρον ἐλπλοίκει βύπερείας ἡ τυφῆς, ὡμὸς ὢν ἐ ἀ-νηνὴς ἡ ἀπάνθρωπος, ἡ κυνῶν ἀπάντων ἀγριώτερος. καί τι ⸋ μὴ ⸋ πόνος ἐλέους, ἡ ἐλεημοσύνη, ὀκ ἐκρωῶσα τῇ γλώσσῃ· ἀ-φαυσθῆναι τῶν ἐλαχίστων τῶν κατ' πόνητος τῦ σώματος· ὁ δὲ τοσοῦτ' ψυχῶν αὐτῷ μεταλλίδου. ὁ δὲ πέ-νης ἐκεῖνος, ὁ ὄντως πλούσιος, ὁ ὄντως βύπορος, εἰς αὐλὸ ὃ τῆς πυίας ἔχαπε κατάπτωσι, καὶ αὐτῆς τῆς ἀναγκαίας ὑπάρχεως ἔσφῆς, ἐ ὑσφ ἡ λιμῷ διλωσεῖ προσπαλαίων· ἡ ὁ μὲ πλούσιος τῆς χρείας εἶχεν, ὁ δὲ σοφὸς τῆς συμμετρείας ἀπέλαυεν· ἀλλ' ἔμπορος ὢν ἐδυνήθη σωφρονῆσαι, ἡ κα-τηγόρησε τῦ Θεοῦ, ὀκ ἐμέμψατο πλεῖ προνοίαν. πῶς οὖν ὀκ ἄτοπον, ὅταν αὐλοὶ μὲ ⸋ πάσχοντες κακῶς, ὕτω ⸋ διακόπτειν βλασφημοῦσι τὸ πᾶν· σὺ δὲ ὁ τῶν πλασμάτων ἐπικὸς ἔξει, ὑφ' τύτων βλασφημῆς ⸋ Θεόν, ὑφ' ὧν βλαβερώτερος ἕτερος φέρεται; ὁ μὲν γὰρ πάσχων διπλῶς, καὶ εἶπέ τι ῥῆμα φορτικὸν ἡ ἀτοπόν, εἰ ἡ μὴ τοσαύτης ὄσης ἕτερος, ἀλλ' ὅμως γε ἡ ἐλαφρὸς μετέχει συγγνώμης· ὁ δὲ ἔξω τῶν δικαίων ἰὼν, ἡ ὑφ' ἑτέρων πλεῖ ἑαυ-τῦ ψυχικὰ ἀπολλύς, πόσας ἂν εἶπ συγγνώμας ἄξιος, ὑφ' τύτων βλασφημῶν ⸋ Θεόν,
Ἐκ τῶ λόγ. τῶ, ὅτι τὸν ἑαυτὸν μὴ ἀδικῆντα ἀλλὰ ἀδικεῖσθαι δύναται. ὑφ' ὧν ἐ ἀδικῆται; ἐ γὰρ ὁ πλοῦτος, ἀλλ' ἡδονή, ἡ κολακεία, ἡ φίλων ἡ μισεῖαι. ὕτε γὰρ σοφώτε-ρον, οὔτε σωφρονέστερον ὁ πλοῦτος ποιῆ εἰώθασι· οὐ γὰρ σπουδὴν, οὐ φιλοσοφίαν, ὀκ ἄλλο τι μέρος τῆς ἀρετῆς εἰς πλεῖ ψυχὴν εἰσάγει ἡ κατασκευάζει. νῦ δὲ ἰκανὸν εἶπεῖν ὅτι ἀφ' τύτων ἀδικεῖσθαι ὁ πλοῦτος ὀκ ἔοικε· οὐ γὰρ δὴ μόνον ὀκ εἴωθε τύτων κατα-φυτεύειν ἡ χαρτεῖν τὴν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ ἀποκαίνωσι βύρη, λυμαίνεται ἡ κωλύει, ἵνα ὑ ἡ ἀφαιρῆ, ἡ τὰ σώματα τύτων ἐπισείῃ. ἀλλὰ μὲ ἔστω καὶ τύτων. οἱ γὰρ τῇ τοσῷ δυ-τῇ εὐημερίᾳ, ὀκ ἂν ἀφ' ἑαυτῶν ἀκούοι, τῆς ἡδονῆς ὄντες ἄλλοι, ἡ ὑφ' τύτου αὐτὸ ἡμῶν δοῦλοι ὄντες, κατηγορημένοι αὐτῶν ἀκοῦς ἐ ἐλεγχομένων. ὑφ' τύτου οὖν, εἰ πᾶ μοι, πολλὴν ἔχει ὁ πλοῦτος

πλούτου καὶ ἐλεημοσύνης ἔδοξεν, ὅτι τὰ χθεσινὰ τὰ ὑμῖν προφωνηθέντα ὀργήν τινα ἐν ἔργον διεξάγων, καὶ τῆς δεξιμενίας ἐδῶ πομφόλυγας εἰς μείζονα ὄγκον ἐπαίρων, καὶ σὲ ἀπτοίους διετίρων; διὰ ταῦτα μὲν οὖν μάλιστα ἀμεταχρεπῶ φθέγγομαι αὖθις καὶ, ὅτι θνητὰ ἐστὶ καὶ ἄγεια καὶ χθεσινὰ εἰς τὸν ὀρφανοὺς ἐπισυνίζειν τὸν ἀμετέροις, διὰ αὐτὸ τὸ μὴ τοῦδε πλούτου ἀποστερῶν τιμῆς, τὸν δὲ σὸν πόνον ἐκείνης τοῖς ἐκείνης χρώμασιν ἀναχρωννὺς, καὶ οὕτω προσάγων τοῖς ἀπατεμβόροις, ἢ παίζων ταῦτὸν ἐκείνης ἐστὶ μείζω, οὐκ ὄντα μὴ τῇ φύσει, ἀλλὰ τῇ ὄψει μᾶλλον δοκοῦντα εἶναι). καθάπερ γὰρ τὰ καλλη τῶν ἑταιρευομένων γυναικῶν ὀπτικοῖς ἐμμανῶς καὶ ὑπογραφῆς συγκαίομεν, καὶ λίθους μὲν ἀπτίρητα, τὸ δὲ αἰχρὰ ὄψει καὶ δυσιδῆ καλῶν τι καὶ βύσσῃ προσδοκῶντες ὑπ' αὐτὸ εἶναι δοκεῖ· οὕτω δὴ καὶ ὁ πλοῦτος ἀλαμόνων τὸ πιλοῦ μᾶλλον δίκαιοι εἶναι). μὴ γάρ μοι ταῦτα ὁ τῆς φαύρης ἐμὲ φόβου καὶ θαυμάζειν ἡμομένους βλάπτειν ἴδῃς, ἀλλὰ ἐκάστου σωμάτος τὰ τοιαῦτα σε κολακευόντων αἰσχύνου, καὶ ὄψει μείζοις ἐνδοι καταδωλάζε σε κατηγόρως, καὶ τὰ μάλιστα ἐμοῦ καὶ πολεμίων μᾶλλον ἀποφρεφομένους σε καὶ μισοῦντας. καὶ εἴ ποτε ὁ ἐκ τῆς φόβης τύτε συγκαίομαι σοι σωτήριον μεταβολὴν σχημάτων ἐπιλαβοῦσα ἀφανισμὸ τι καὶ διελέγξει, καθάπερ ταῖς ὄψεις σκεύνας ἥλιος θερμότερον αἰκτῖνα ἀφεὶς, τότε ὄψει κρίνω, ὅν τοῦδε τὸ ἔμπροσθεν χρέιον σὲ ἐκάτῃ μὴ ἧς ἀπιμία τοῦδε τοῖς θεραπόντοις· ὑμᾶς δὲ σώμασιν ἀπολαύειν ἐκεῖνο τὸ μάλιστα σε μισόντων, καὶ σὲ ἐκάστας συμφορᾶς ὀπτῆμωμένων ἰδεῖν. Ὅπερ γὰρ ὄστιν ἀν' ἄνθρωπος ζῶον εὐτελές, ὀπτίκησεν, ὀλιγοχρόνιον, πονοῦσιν καὶ ὁ πλοῦτος· μᾶλλον δὲ οὐ πονοῦσιν, ἀλλὰ καὶ ἀσθενίζουσιν. οὐ γὰρ μὴ τῶ ἀνθρώπῳ, ἀλλὰ καὶ σοὶ τῶ ἀνθρώπῳ πολλάκις· καὶ ἴδοις πολλάκις ὡς μυρία σὺ ταῦτα ὑποδείγματα τῆς ἀώρου πλούτου μεμαθήκατε. καὶ ὁ μὲ κεκτημένος ζῇ, ὃ δὲ κτῆμα ἀπώλετο· καὶ εἴδε ἀπώλετο μόνον, καὶ μὴ καὶ ὧν κεκτημένον συναπώλλυεν. σὺ κεῦν οὐκ ἂν ἀμφίβοι τις, τὸ πλοῦτον ἀγαθὸν εἶναι καλέσας· οἰκέτην αἰμοβόρον καὶ ἀνδροφόνον· οἰκέτην ἀμοιβὰς ἀποδιδόντα δι' ἀσωτίαν, τὸ σφαγεῖον· ἢ δὲ καὶ χαλεπώτερον, ὑπ' ὅταν αὐτὸν καταλίπῃ, θεὸς ἄλλοι κινδύνοις, ἀλλὰ ἢ φρὶν ἢ καταλίπῃ, θορυβεῖ αὐτὸν καὶ ταράττει. Τίς ἄρα Εὐαγγελίου γέγονεν ὑπηλότερος; ὁ πᾶσιν τοῖς οἰκουμένοις παρήλθε δι' πλούτου; οὐ πρὸς αὐτὸν τὸ ἀξιωμα ἀπίδοι τις καὶ χορυφαῖ; ὑπὲρ πάντα; αὖθις ἕτεροι καὶ ἐδεδοίκεισαν; ἀλλ' ἰδοὺ γέγονε καὶ δισμυρίων ἀθλιώτερος, καὶ οἰκετῶν ἐλεεινότερος, καὶ τῶν λιμῷ τηκομένων πολλῶν ἐλεεινότερος, καὶ ἐκείνου ἡμέραν ξίφη βλέπων ἡκονημένα, καὶ βαρβάρους, καὶ δημίους, καὶ τὸν ὅτι θανατον ἀπαγγελοῦντα· ἢ σὺ, εἴ ποτε γέγονεν ὅτι τῆς ὑδοῦς ἐκείνης, οἶδεν, οὐδὲ ἐστῆς αἰσθάνεται τῆς ἀκτῖνος· ἀλλ' ὁ μεσημβρία μέση, καθάπερ ὁ πυκρότατη νυκτὶ συνεστιχισμένος, οὕτω ταῖς ὄψεις πεπήρωται). μᾶλλον δὲ ὅσα μὲν φιλονεικήσωμεν, ἃ διωνομάσθα λόγῳ πρόσεστιν ὁ πάθος, ὅπερ ἐπισυμβαίνει αὖθις εἰκὸς, καὶ ἐκείνῳ ὥσπερ ἀπτιμωρεῖσθαι πρόσεστιν. πυξίον γὰρ αὐτὸν βλέπω ὁ πρόσωπον, ἢ τῶ νῦν τεκρωθέντες ἅπαξ οὐδὲν ἄμεινον δέχεσθαι· κτύπος δὲ τῶν ὀδόντων ὁ πάντων, ἢ ζύμες αὐτῷ τῶ πάντα σώματος πρόσεστι, ἢ φωνὴ βλασφημία, ἢ γλῶττα βλασυμία, ἢ σῆμα τοιοῦτον, οἷ εἰκὸς τὸν λιθίνεον ἔχειν ψυχήν. Οὐκ ἔλεγόν σοι σωφρόνως, ὅτι ὀραπέτης ὄστι ὁ πλοῦτος, σὺ δὲ ἡμῶν οὐκ ἐπαίεις; οὐκ ἔλεγον, ὅτι ἀγαπώμενον ὄστι οἰκέτης, σὺ δὲ οὐκ ἐβούλου πείθεσθαι; ἰδοὺ οὐκ τῶν πραγμάτων ἔδειξεν ἡ πεῖρα, ὅτι ὁ ὀραπέτης μόνον, οὐδὲ ἀγαπώμενον, ἀλλὰ ἢ ἀνδροφόνος. οὐδὲ γάρ σε νῦν πέπαυκε ἢ διδοικέναι πρόσεσθαι. οὐκ ἔλεγόν σοι, μύρια σωφρόνως ἐπιτίμια μοι λέγειν πάλαι δὲ, ὅτι ἐγὼ σε φιλῶ μᾶλλον τῶν κολακευόντων; ἐγὼ ὁ ἐλέγχων πλέον κήδομαι τῶν χαριζομένων; οὐ προσέπιθεν τοῖς ῥήμασι τύτοις, ὅτι ἀξιοπιστότερα πάσματα φίλου ἐστὶν ἀκούσια φιλήματα ἐχθρῶν; εἰ τῶν ἑκόντων ἡδέων πραγμάτων, οὐκ ἂν σοι τὰ φιλήματα ἐκείνου θανάτου τῶ τοῦ ἔτους. τὰ γὰρ ἐμὰ πάσματα ὑγιάνειν ἐργάζεται· τὰ δὲ ἐκείνου φιλήματα νό-

Ex P λόγ P ὡς τὸ. μὴ φοβῶ, ὅταν πλουτῶσι ἄνθρωποι.

Ex P λόγ P εἰς τὸν ὑπατον Εὐσέβιον.

σιν αἰᾶτοι κατισχύσασι. πόθι δὲ τοῦτο; ἐκ τοῦ μὴ ζᾶν μεταβολὰς τῶν δυσχερῶν σοφὸν εἶναι πρᾶγμάτων. Εἰ γὰρ ἐδιδάσκεις μεταβολὴν, οὐκ ἂν ἐμεινας μεταβολεύς. ἀλλ' ἐπείπερ οὔτε οἴκοθεν, οὔτε παρ' ἑτέρων ἐγνώσθη βελτίων, διὰ τοῦτο τοῦ πρᾶγματος τοῦ διὰ τῶν ῥημάτων, διὰ τῶν πρᾶγμάτων ἐμεινας. Ἀεὶ λέγω, ὅτι ὁ πλοῦτος σοὶ καὶ κακῶς αὐτῷ χρησιμεύσας πρόδηλος, ἢ ἦλθεν ὁ χρεὼν διὰ τῶν πραγμάτων τοῦ ἀληθοῦς. Τί κατέχῃς αὐτὸν εἰ πιέσασμῷ σε μὴ ὠφελοῦντα; εἰ ἔχῃ ἰσχύν, ὅταν ἐμπίπτῃς εἰς ἀνάγκην, πρέσβευε. Εἰ δὲ τότε φθάνῃ, τί χρεία αὐτὸν ἔχῃς; ζῶντα λέγω, καὶ λέγων οὐ παύσομαι, καίτοι πολλοὶ ἐγκαλοῦσί μοι. ἀεὶ λέγῃ, κακόλλην δὲ τοῖς πλουσίοις καὶ δὴ κἀκεῖνοι ἀεὶ κακόλλιν δὲ τοῖς πένησιν. ἐγὼ δὲ κακόλλιμαι τοῖς πλουσίοις, μᾶλλον δὲ οὐ τοῖς πλουσίοις, ἀλλὰ τοῖς κακῶς ἔχουσι πλούτου χρεμπτομένοις. ἀεὶ λέγω, ὡς τὸ πλούσιον ἄκαλλον, ἀλλὰ τὸ ἁρπαγὰ. ἄλλο πλούσιος, ἄλλο ἁρπαξ. Διαίρει τὰ πράγματα, μὴ σύγχεε τὰ ἄμικτα. πλούσιος εἶ; οὐ κωλύω. ἁρπάζεις; κατηγορῶ. ἔχῃς τὰ σά; ἀπόλαυε. λαμβάνεις τὰ ἀλλότρια; οὐ σιωπῶ. θέλῃς με λιθάσαι; ἔτοιμός εἰμι. τὸ αἷμά μου ἐκχέειν· μόνον τοῦ ἁμαρτάνειν σου κωλύσω, ἐμοὶ δὲ μέλῃ μῖσος, οὐ μόνον πόλεμος· ἑνὸς μοι μόνου τοῦ πρόχειρος τὸ αἰσχύνειν. καὶ αἱ πέντε ἐμοὶ τίκτουσι, καὶ οἱ πλούσιοι ἐμοὶ τίκτουσι· ἢ αὐτὸ γάρ ἀμφοτέρους ὠδίνει, αἱ αὐταὶ ὠδῖνες ἀμφοτέρους ἔτικτον. ὁ βουλόμενος λιθάζέτω, ὁ βουλόμενος μισείτω, ὁ βουλόμενος ὑπεξουλθυέτω· ἐκτὸς θηκῶν μοι στεφάνων αἱ ὑπεξουλαί, καὶ ἀριθμὸς βραβείων τὰ πτώματα. οὐ δίδυκα ὑπεξουλεύειν· εἷς δίδυκα μόνον, ἁμαρτάνειν. μὴ μά τις ἐλέγξῃ ἁμαρτάνοντα, καὶ οἰκτρὸν πολεμεῖτω μοι. Εἴδετε τὸ ἀνθρωπίνων πρᾶγμάτων τοῦ βὺ τέλος; εἴδετε τὸ δυναστείας ὃ ὑπέκκαυσεν; εἴδετε τὸ πλοῦτον, ὃν ἀεὶ δραπέτην ἐκάλουν; καὶ δραπέτην δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ δραπέτην ὑδροφόρον· οὐ γὰρ καταλιμπάνει σου ἔχοντος, ἀλλὰ καὶ καταφάγῃ σου ἔχοντος. ὅταν τις αὐτὸν θεραπεύσῃ, τότε μάλιστα αὐτὸ πρόδηλον. τί θεραπεύεις πλοῦτον τὸ μηδέποτε καλαχθῆναι δυνάμενον; βούλει αὐτὸν καταχαῖν; μὴ κατορύξῃς αὐτὸν, ἀλλὰ δὸς εἰς τὰς χεῖρας τοῦ πένητος. Θεῖον ὄντως ὁ πλοῦτος, ἐὰν κατίχῃ δὲ, φθάνει· ἐὰν σκορπίζῃ δὲ, μένει. σκόρπισον, ἵνα μείνῃ· μὴ κατορύξῃς, ἵνα μὴ φύγῃ. πού ὁ πλοῦτος, ἁπλῶς ἂν ἐρωτήσειε σοῦ τοὺς ἀπελθόντας, πού ὁ πλοῦτος; ζῶντα δὲ λέγω σὺν ὀνειδίζων, μὴ θάνοντα· σὺν δὲ ἀναξαίνοντα καὶ ἕλκη· ἀλλὰ καὶ ἑτέρωι τινὰ γένει ὑμῶν λιμοῦν κατασκευάζων. Καὶ γὰρ ὁ σήμερον πλούσιος, αὔριον πένης. διὰ τὸ πολλάκις ἐγένετο διὰ τοῦτο ἀναγκάσκουσι λεγοῦσιν· ὁ δῆτα μὴ ἔχῃ τοῦ διαντοῦ τῶν ἀγρῶν, ἢ τῆς οἰκίας, τοῦ δὲ χρῆσιν ἄλλος· πότερος γὰρ τοῦ χρῆσιν ἔχομεν, διαντοῦ δὲ ὀνῆς. καὶ γὰρ πᾶσαν ἡμῖν τοῦ ζωοῦ προσμείνῃ μηδεμίαν μεταβολὴν ὁ πλοῦτος διχόθεν, τὸ δὲ πάσαι ἐκτὸς τῆς τελευτῆς προχωρήσωμεν αὐτὸν ὑπέρεισις, τοῦ χρῆσιν μὲ καρπωσάμενοι τὸ μόνον, τοῦ διαντοῦ δὲ τὸ· ἀλλὰ γυμνοὶ δὲ ἔρημοι πρὸς ἐκεῖνον ἀποδημοῦντες τοῦ ζωοῦ. ὅθεν δῆλον, ὅτι ἐκτὸς διαντοῦ ἔχουσι, καὶ δὲ τῆς χρήσεως αὐτὸν καταφερήσαντες, καὶ τῆς ἀπολαύσεως καταγελάσαντες. ὁ γὰρ τὰ ὅπλα ῥίψας καὶ τοὺς πόνους αὐτοῦ δρομεύς, ἐχρήσατο ἐκ δίκης τοῖς οὖσι, καὶ τὸ διαντοῦ αὐτῷ ἔχων ἀπῆλθεν. ὥστε εἴ τις θέλει καὶ τοῦ κτῆσιν αὐτῷ, καὶ τὸ χρῆσιν, δὲ τοῦ διαντοῦ ἔχῃ, ἀπαλλαττέσθω τῶν ὄντων ἀπρόπτων· ὡς ὅτε μὴ τοῦτο πιοῦν, τῇ τελευτῇ μὲ αὐτῷ ἀπρεπήσεται πάντως· πολλάκις δὲ καὶ πρὸ τῆς τελευτῆς μὲ μενεῖν αὐτὰ δῆτα ἀποβαλεῖται καὶ κινδύνων. καὶ τοῦτο μόνον ὅτι ὃ δῆτα, ὅτι μεταβολὴ ἔχῃ, καὶ ἀληθὲς, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀμεταπτώτους ἔρχεται ὁ πλούσιος πρὸς τοῦ τῆς πενίας ὑπομονοῦ. Τίνος οὖν ἕνεκεν τὸ πλούτου ζηλωτὸν εἶ νομίζεις, καὶ σὺν αὐτοῦ κεκτημένους μακαρίζεις καὶ ζηλοῖς; ἆρα γὰρ διαφέρει ὁ πλούσιος τοῦ πένητος; οὐχὶ σῶμα σὸν ἐκάλλη; οὐ μίαν τρέφει γαστέρα; διὰ τί δὲ καὶ πολλοὺς ἔχῃς οἰκέτας; ὥσπερ γὰρ τὸ ἱματίοις τοῦ χρείαν δύκεν δῆ μόνον, καὶ τὸ τραπέζῃ, οὕτω καὶ τὸ οἰκέταις. καὶ γὰρ εἰ ἕνα χρῆσθαι διαντοῦ οἰκέτῃ μόνῳ ἐχρεῖν· μᾶλλον δὲ δύο

Ex τῶ λόγ. τοῦ τὸ ἐκκλη. ἕξω δ' ριθεὶς Εὐζήτ. ἀπαιδη.

Ex τῶ αὐτῶ.

Ex τοῦ λόγ. τοῦ οἱς πρὸ αὐθριαύτης.

Ex τῶ γ. λόγ. τοῦ εἰς τὸν πλέσιον καὶ τὸ Λαζ.

χ. πλέο.

χ. ἀμφ.

χ. τὸ διαντοῦ

χ. ὁ μπολάτος σ τ. τὸ πλούσιος ἐκ

δύο καὶ τρεῖς διακόνους εἰς οἰκέτης· Εἰ δὲ βαρὺ τοῦτο, σκόπησον τοὺς ὑπὲρ ἑκατὸν ἔχοντας, καὶ βυκολωτέρας ἀπολαύοντας ἡδυπαθείας. Διὰ γὰρ τοῦτο τὸ χρήσεως ἡμῖν ἔδωκεν ὁ Θεὸς, καὶ πόλεις, ἵνα μὴ διώμεθα οἰκέτας. Οὐδὲ γὰρ χρείας ἕνεκεν ὁ τῶν οἰκετῶν ἐπισύρθη ὄχλος, ἀπὸ μὲν τῶν Ἀδὰμ ἐπλάσθη δὲ καὶ δοῦλος· ἀλλὰ τῆς ἁμαρτίας, καὶ τῆς ἀνάγκης ὕστερον ὁ ὑπότιμος καὶ ἡ κόλασις· εἰ δὲ καὶ ἀναγκαῖον ὁ δοῦλον ἔχειν, ἕνα που μόνον ἔχοι, ἢ ὁ πολύ, δοῦτερον. τί γάρ σοι βούλεται τὰ πλήθη τῶν οἰκετῶν, καὶ ὁ σοφὸν ὄντι τὰ ἀγαθὰ; μὴ γὰρ μυταλοῦ θηρίων ἀφειπάλης, ὅπου ἀπελαύσῃς τοῦ σὺν τύχῃ χόρτου; μὴ φοβοῦ δάκνει τὸ πρόσωπον, καὶ πλησίον σοι βαδίζοντων. ἀλλὰ γὰρ ὕδωρ ἠγὴ ὁ μὴ πάντων συμβαδίζει; καὶ πόσης τοῦτο μανίας, τὸ μὴ ἵππων πλησίον ἐπάθμον μὴ νομίζειν φέρειν ὕδωρ, ἀλλ' ἀφ' οὗπερ ἂν, εἰ μὴ ἀπὸ μυρίων ἐλαύνοιτο σταδίων, καταχθεῖεν ἠγοῦμαι; πῆ τοίνυν χρὴ τὸ ἀλογίας, καὶ ἀφ' ὅπως ἐλαιώδη καὶ διώκειν, ἵνα ὁ κτῆνος μὴ βυρυσσείας πρέληθη; Τοσαύτη γὰρ τὸ πρὸς ἀλλήλους ἡμῶν χρείας διάλυσις οἰκονομικῶς παρὰ Θεοῦ κατεσκεύασται, ὅπου καὶ πάντων ἀφ' ὅπου πλουσιώτερος ἢ τις, οὐδὲ οὕτω τούτης ἀπήλλακται τὸ σεμνοφαίας, καὶ διὰ τοῦ καταδιεξέρχεται. οὐ γὰρ δὴ τὸ πλουσίων οἱ πένητες δέονται μόνον, ἀλλὰ καὶ οἱ πλούσιοι τῶν πενήτων, καὶ ὅτι μᾶλλον ἐκείνων, ἢ ἐκείνοι τούτων. καὶ ἵνα τοῦτο σαφέστερον ἴδῃς, ποιήσωμεν, εἰ δοκεῖ, δύο πόλεις, τὴν μὲν πλουσίων μόνων, τὴν δὲ πενήτων· καὶ μήτε ἐν τῇ τῶν πλουσίων ἔστω τις πένης, μήτε ἐν τῇ τῶν πενήτων ἔστω τις πλούσιος ἀνήρ· καὶ ἴδωμεν ποία μᾶλλον ἀρχέσει ἑαυτῇ διωκήσεται. ἐγὼ μὲν οὖν ἐκείνῃ τῇ τῶν εὐπόρων οὐδεὶς ἔσται δημιουργὸς, οὐκ οἰκοδόμος, οὐ τέκτων, οὐκ ὑφαντοβαπτοράφος, οὐκ ἀρτοποιὸς, οὐ γεωργὸς, οὐ χαλκοτύπος, οὐκ ἀλλοτριοπρόφος, οὐκ ἄλλο τῶν τοιούτων οὐδέν. τίς γὰρ ἂν ἔλοιτο τῶν πλουσιωτάτων ταῦτα μισθοῦσθαι ποτέ, ὅπουγε καὶ αὐτοὶ τὰ ταῦτα μεταχειρίζοντες, ὅταν εὐπορήσωσιν, οὐκ ἀνέχονται τῆς ἀπὸ τῶν ἔργων τούτων ταλαιπωρείας; πῶς οὖν ἡ πόλις ἥσεται ἡμῖν αὕτη; δότε, φησὶν, ἀργύριον τοῖς πλουσίοις, ταῦτα ποιήσονται παρὰ τῶν πενήτων. πῶς γὰρ οἰκίας οἰκοδομήσονται; ἢ τίς τοῦτο ποιήσονται; ἀλλ' οὐκ ἀν' ἑνὸς ἔχει τοῦτο φύσις. οὐκοῦν ἀνάγκη σοῦ τοὺς χείρας σκάφη καλῇ, καὶ ἀλλοφυλίαν νόμον, οἳ ἐθνικὴν ἀφ' ἑαυτῶν τὴν πόλιν οἰκίζοντες. ἴδωμεν οὖν καὶ τὴν τῶν πενήτων πόλιν, εἰ καὶ αὐτὴ ὁμοίως σκάφης ἀλλοίσεται τῶν πλουσιωτάτων ἐφεπομένη, μετέτρεψε δίκαι καθαίρουσιν τὸν λόγον τὸν πλοῦτον, οἷ χρυσοῦ, ἀργύρου, λίθους λαμπρούς, καὶ ἱματίων σπειρὰς, καὶ ἀλουργὰς, καὶ ἀλλοχρόα· καὶ τοῦτο σκάφης ἀπολείσαντες. τί οὖν; ἀλλὰ τοῦτο σκάφης ἡσὶ τὰ τῆς πόλεως ταύτης, εἰπέ μοι; ἀδαμῶς· αὐτὴ γὰρ οἰκοδομῆς δεῖ, οὐ τοῦ σίδηρον χαλκεύειν, οὐ τοῦ ἱματίων ὑφαίνειν, οὐ χρυσοῦ καὶ ἀργύρου ἀλλὰ τέκτονος καὶ χαλκέως. τί δ' ἂν γεωργεῖν δεῖ καὶ σκάπτειν τὸν γῆν; πλουσιωτάτων, ἢ πενομένων χρεία; πάντα τὸν δῆλον ὅτι πενήτων. ποῦ οὖν δεησόμεθα τοῦ πλουτεῖν λοιπόν, πλὴν εἰ μὴ καθ' ἑαυτοὺς ἔσοι τὴν πόλιν ταύτην; Ὅταν οὖν ἴδῃς ἅπαντα ἐξωθεῖσθαι ἀπὸ τοῦ ἱματίων καὶ τῆς πολλῆς δορυφορείας, καὶ ἀπίωσιν αὐτὸν ὁ στεφανοῦς, καὶ πολλοὶ εὑρίσκεις τὸν κόπον. σκόπησον τὸν Παῦλον, τὸν Πέτρον· σκόπησον τὸν Ἰωάννην, τὸν Ἠλίαν, μᾶλλον δὲ αὐτὸν τὸν Θεὸν ὑμῶν, τὸν οὐκ ἔχοντα ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίναι. ἐκείνῳ γὰρ ζηλωτὴς, καὶ τοῦ ἐκείνου δῆλον, καὶ τὸ ἄφατον τούτων φαντάζου πλοῦτον. Εἰ δὲ μικρὸν διαλέλειφας, "οὐκ τούτου σκηπτοῦχος πάλιν, καθάπερ ἐν ταῖς ναυαγίοις καταγίδος ἐπιλυθούσης, ἄκυρον τῆς ἀποφάσεως δὲ Χριστοῦ λεγούσης, Ὅτι ἀδύνατον πλούσιον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· καὶ πρὸς τὴν ἀπόφασιν ταύτην ἂς τὰ ὄρη καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, καὶ πάντα (εἰ βούλει) ὅσα λόγῳ ποιήσει εἶναι χρυσοῦν, καὶ οὐδὲν οὐδὲν ἴσται τῆς ζημίας τῆς ἐκείνου ταπεινότερον. εἰ γὰρ τὸν πλουτοῦντα ὑμῶν ἕκαστος ὁλόκληρον ἐκέκτητο κόσμον, καὶ ἕκαστος αὐτῶν τοσούτους εἶχεν ἀνθρώπους, ὅσοι νῦν εἰσι πάντες χοῦν γῆς καὶ θαλάσσης καὶ οἰκουμένης· καὶ ἕκαστος γῆν καὶ θάλασσαν καὶ τὰ πάντα μεταξὺ οἰκεδομήματα καὶ πόλεις καὶ ἔθνη ἐκέκτητο, καὶ πάντα ἀντὶ ὕδατος, ἀντὶ πηγῶν αὐτῷ τὸ χρυσίον ἐπέρρει, τοσοῦτον ὀλίγον ἐκεῖνο ἂν ἔφαινε ἄξιον εἶναι τοῦ

Ex τῆς ἐρημίας τῆς πρὸς Κορ. ὁμιλ.

Ex τῆς ἐρημίας τῆς κατὰ Ματθ.

Ματθ. ιθ. κγ.

οὕτω πλουτοιῶζαι, ἢ τῆς βασιλείας ἐκπιόντας. Εἰ γὰρ νῦν χρημάτων τῶν ἀπολυμένων ἐφιέμενοι, ὅταν μὴ ἐπιτύχωσι, βασανίζονται, εἰ λάβοιεν αὖθησι τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, τί λοιπὸν ἀρχέσει εἰς τὸν αἰῶνα αἰῶνος; Εἰπέ μοι, εἴ τίς σε εἰς βασιλεία εἰσήγαγε, καὶ πρώτων πάντων ἁγαλλιῶσθαί σοι τὴν βασιλέα προεκάλεσε, καὶ ὁμοτράπεζον αὐτὸν καὶ ὁμοδίαιτον ἐποίησεν, ἢ πάντων αὖ ἕνα σαυτὸν εἶναι μακαριώτερον; Εἰς ἦν τοῦτον ἀναβιῶναι μέλλων, ἢ πῶς αὖθις ἔσεσθαι τὴν βασιλέα τῶν ὅλων, καὶ τοῖς ἀγγέλοις ὁπτὸν λάμπειν, καὶ τῆς ἀπορρήτου δόξης ἀπολαύειν ἐκείνης, ἀμφιβάλλεις εἰ δίκαιον προεῖσθαι χρήματα; δίκαιον, εἰ καὶ τὸν ζωὸν αὐτὸν ἀποδύσασθαι ἔδει, σκιρτᾶν καὶ ἀγάλλεσθαι καὶ φιλοσοφεῖσθαι διὰ τὴν ἡδονῆς. σὺ δέ, ἵνα μὴ ἀρχὸν λάβῃς τὸν πρέχουσάν σοι κλοπῶν ἀφορμὰς (οὐ γὰρ κέρδος ἐγὼ τοιοῦτον καλῶ) καὶ τὰ ὄντα σκυβάλλεις, καὶ τὰ ἑτέρων δημοσιεύεσθαι, εἰ δίκαιον καὶ τὸν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα διαθήκην, καὶ κατοκνεῖς· τῆς δὲ βασιλείας τῶν οὐρανῶν προχειμένης, τῆς ὑπὲρ ἅπαντα ἀγαθὰ ἐχούσης ἀρχάς, ὀκνεῖς καὶ διστάζεις, καὶ προῖξ χρήματα κέρχηνας; ἀλλ' οἶμαι τῆς πολλῆς ἀμαθησίας, ὅτι τοιούτων προσδοκωμένων ἀγαθῶν, ἐπὶ προῖκα κεχήναμεν, καὶ οὐκ ἐνοοῦμεν τὴν ἀγαθόλην τοῦ κακοῦργου, ὃς δι' ὀλίγα τῶν μικρῶν τὰ μεγάλα ἡμᾶς ἀφαιρεῖται· καὶ δίδωσι πηλόν, ἵνα ἁρπάσῃ θεῖον· καὶ δίκτυον σκιάν, ἵνα σκυβάλῃ τῆς ἀληθείας· καὶ σὲ ὀπίσεσις φαντάζει (τοῦτο γὰρ ὁ πρῶτος πλοῦτος) ἵνα, ἡμέρας γενομένης, δείξῃ πάντων πενεστέρους. Τίς γὰρ οὕτω πολέμιος ἀνένδεκτος καὶ ἀνόρεκτος κέκτηται, ὡς ὁ πλοῦτος; ζῶντας μὲν ἡμᾶς καὶ τὴν ψυχὴν ἀπολλύς, τελευτήσαντας δὲ καὶ τὸ σῶμα συνεῖζω, ὡς ὑπὲρ τῆς γῆς κρύπτεσθαι συγχωρῶν, ὁ κοινὸς καὶ τῶν καταδίκων ὅρος ἐστίν. ἐκείνους μὲν γὰρ τὸ θανάτου τῶν δίκην ἀπαιτήσαντες ἀνομάζομεν, ὑπὲρ πενεστέρων προεργάζονται· σὲ δὲ κεκτημένους οὐδὲν ὁ πλοῦτος καὶ μὴ θάνατον πικροτάτην ἀπαιτῇ δίκην, γυμνοὺς προτιθεὶς καὶ ἀτάφους· θάνατον δὲ λέγω καὶ ἔλεεινόν. καὶ γὰρ τῶν ἀπὸ ψώρου τὸν παχόντων καὶ θυμοῦ δικαστικοῦ, χαλεπώτερα οὗτοι πάσχουσι. ἐκεῖνοι μὲν γὰρ τὸν προσῶντα ἡμέραν καὶ δύτερον μείναντες ἄταφοι, τῇ γῇ παραδίδονται· οὗτοι δὲ ὅταν παραδιδῶσι τῇ γῇ, τότε παρὰ τῶν τυμβωρύχων γυμνοῦνται καὶ καθυβρίζονται. Εἰ δὲ μὴ καὶ τὸν ἡλίου λαβόντες ἀπέρχονται, οὐκ ἐπὶ τῷ πλούτῳ χάρις, ἀλλὰ τῇ πενίᾳ καὶ ταύτῃ· ὡς εἴπερ καὶ τοῦτον εἰσηνέγκαμεν τῷ πλούτῳ, καὶ ἀφέντες ἀπὸ λίθου κατασκευάζειν αὐτὸν ἐκχέαντες ἀπὸ χρυσοῦ, καὶ ταύτην ἂν ἀπωλέσαμεν. τί τοίνυν ἀθλιώτερον τοῦ πλουτοῦντος γένοιτ' ἄν, ὅταν μηδὲ θανάτου αὐτῷ πρέχῃ τὸν ἄδικον, ἀλλὰ δι' ἐλάττονος σῶμα ἐκείνου οὐδὲ τῆς ζωῆς ἀποστερηθῇ ἀπήλλακται) τῶν ἐν τῇ ζωῇ κακῶν, ληστευόμενος καὶ συλεύμενος ὑπὸ τῆς φιλοχρηματίας ἔρωτος, ὑπὸ κακούργων καὶ τυμβωρύχων, τῶν πρὸς τὸν κόσμον καὶ τέφραν ἐπιτηδείων πολεμεῖν, καὶ πολλῷ χαλεπώτερον, ἢ ζώντα ἔζη; τότε μὲν γὰρ εἰς ταμιεῖον εἰσιόντες, καὶ κιβώτια μὲν ἐκένουν, τὸ σῶμα τοῦ ἀπέχοντο, καὶ οὐκ ἂν τοσαῦτα ἔλαβον, ὡς καὶ αὖθις γυμνῶσαι τὸ σῶμα· νυνὶ δὲ οὐδὲν τούτου ἀπέχονται, ἀλλὰ κινοῦσιν αὖθις καὶ περιτρέφουσι, καὶ μετὰ πολλῆς ὠμότητος συνεῖζουσι. μετὰ γὰρ τὸ παραδοθῆναι τῇ γῇ, γυμνὸν καὶ τῆς σκεπούσης εἰλικρινοῦς, καὶ τῆς ἀπὸ τῶν ἱματίων πεποιημένης, οὕτως ἀφιᾶσιν ἐρρίφθαι τὸ ἐρημίᾳ πολλῇ. καὶ ἡ μὲν φύσις καὶ τὸν ἐχθροὺς αὐτῷ καταλλάττει τότε· ὁ δὲ πλοῦτος καὶ τὸν οὐδὲν ἔχοντας ἐγκαλεῖν σκώληκας, καὶ οὕτως σκληροὶ καὶ κατεξανίστησι τὸν κατὰ τὸ νεκροῦ καὶ ἀκαίρου τῶν ἀπόρων μανίας, ὡς οὐδὲ αὐτῶν τῶν ζώντων ἀπέχοντο, εἴγε που χρήσιμα ἦν αὖθις καὶ τὰ μόνα. Μὴ τοίνυν μέγα νομίζωμεν ἀγαθὸν εἶναι πλοῦτον. μέγα γὰρ ἀγαθόν, οὐ τὸ κεκτῆσθαι χρήματα, ἀλλὰ τὸ κεκτῆσθαι φόβον Θεοῦ. ἰδοὺ νῦν, εἴ τις ἦν δίκαιος καὶ πολλὴν παρρησίαν ἔχων πρὸς Θεόν, εἰ καὶ πάντων πενέστερος ἦν, ἤρκει λῦσαι τὰ πλάσματα διπά· ἤρκει γὰρ μόνον τὰς χεῖρας ἐκτεῖναι εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ καλέσαι Θεόν, καὶ τὸ νέφος τοῦτο πλῆναι αἵ. χρήσιμον δὲ τοσοῦτον ἀπέκειται,

ἢ

Ἐκ τῶν λόγ. τοῦ περὶ πενίας ἀγάπης.

Ἐκ τῶν ἐρωτικῶν τῶν πρὸς Κορ. ἐπιστ.

Ἐκ τῶν ἀνδριαντ.

ἐ πένης πῶς ἐστιν ἀμέτοχος τῶν τοῦ λύπης τῆς ἐπιχειμένων κακῶν; οὐκ ἐν τούτῳ
ᾧ μείζω τῷ κακοδαίμονι, ἀλλ' ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ τῇ φύσει, καὶ ἀπὸ τῶν πραγμάτων, καὶ ἄλλο τι τῆς πενίας
ἐλέγχεται τῆς χρημάτων ἡ δυσανιέρα μηδενὸς ἔχοντα τοῖς μηδὲν τῶν ἀναγκαίων οἰ-
κοῦσιν ὅπου εἰσέρχομαι. Πῶς γὰρ οἱ πλουτοῦντες, οἱ τοκους δεχόμενοι τοκους, καὶ ἔχοντες τόκων, Ἐκ τῆς μὲν
οἱ τὰ πάντων λαμβάνοντες, καὶ οὐδὲν παντὶ χορηγοῦντες; τίνος φωνῆς τῆς ἐ- τῆς πρὸς Κορ.
πιδεχομένης πενίαν πλούτου μισθόν; τῆς οὐδὲν ἔχούσης, καὶ πᾶσαν ἀφειδῶς τὴν ἐκείνου β' ἐπιστ.
μοῦσαν ὑπερτιθείσης; αὕτη [γὰρ] γέλωτα μόνον ἔχουσα, καὶ κεκροῦσιν αἴρουσα, καὶ χαλεπὴ φιλόθεος, καὶ
δαίμονας ἥλασε, καὶ τοιαῦτα ἐργάζεται, ἅπερ οἱ τ' ἀλυσιτέλη σπεύδοντες ἐνδελεχῶς, καὶ τὰ με-
γάλα δὲ φοβερὰ τραπέζια ἄγοντες, οὐδέποτε ἔχουσι. τί τοίνυν φησίν; Ἀρχόμεθα καὶ χρυ- Πραξ. γ. ς.
σίου γὰρ οὐκ ἔστ' ἀρχή μοι. Ἀλλὰ τούτῳ σπεύδουσι τῆς φωνῆς; τί μακαρίζουσι καὶ ἀποροῦσι;
ἕτερόν μὲν γὰρ ὅτι τοῖς σώμασι συναδρύνονται λέγοντες· ἔχω τοσαῦτα δὲ τοσαῦτα χρήσιμα τά-
λαντα, καὶ πλέθρα γῆς ἄπειρα, καὶ οἰκίας καὶ ὑδράποδα· ὅτι δ' ὅτι τῶν πάντων εἰς γυμνός,
καὶ ὁ καταδύεται τῇ πενίᾳ, οὐδὲ ἐγκαλύπτεται, ἀλλὰ καὶ ἐγκαλλωπίζεται· ὅπως ὅτι μηδὲν
ἔχοντα τὰ πάντων κατέχει· ὅτως ὅτι τὰ πάντων κεκτῆσθαι. ἀλλ' ὃ κτησώμεθα δὲ πάντων, τῶν
πάντων ἀπεστερήμεθα. ὁ χρηματίσας τοίνυν δὲ ἀπ' ἀρχῆς, καὶ οὐκ ἴδιόν τι λογιζόμενος, ἀλλὰ τοῖς
αὐτοῦ μέσοις, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἑτέρων χρήσασθαι οἰκείοις· ὁ δὲ ἀποκλίζων ἐφ' ἑαυτὸν ἐκύριον τῶν
ἀπάντων μόνον, οὐδὲ τούτων ἔστα κύριος. οὐδὲ μηδὲν ὅλως κεκτημένος, μήτε οἰκίαν, μήτε πρά-
πεζαν, μήτε ἐστίαν ἰμάτιον, ἀλλὰ ἀφ' ὧν Θεὸν πάντων ἀπεστερημένος, ὡς ἰδίοις κέχρηται
τοῖς χρήμασι, καὶ ὧν δὲ πάντων, ἅπερ οὐδὲν ἦλθε, λήψεται, καὶ ὅτω τὰ πάντων ὁ μηδὲν ἔχων κατέχει
ὁ δὲ ἔχων ὅλα, οὐδὲ τούτων ἔστ' αὐτὸς κύριος· ὅτι γὰρ δοῦναι ἐξ τῶν κεκτημένων, καὶ λῆψαι, καὶ κλε-
πῆναι, δὲ συκοφαντῆσαι, δὲ μεταβολῆς πραγμάτων, δὲ πάντων μᾶλλον ἔστ' αὐτὸς, ἢ ἐκείνου τὰ
ἐκείνου. καὶ, εἰ βούλει, ἀπὸ Θεοῦ "Ζῶ τὰ εἰρηκότα καὶ πεπραγότα, Θεὸν σκίωποιεῖ, τὴν Κί-
λικα, Θεὸν τίνος οὖν παιδείας δῆλον," ἀφ' ἑαυτοῦ. Εἰς μέσον. ἐστὶ γοῦν τὶς ἄπαφ
διδραμὼν οἰκημάτιον ὀλίγον καὶ γυμνότητι, οὐδὲν ὅλως ἔστι φερόμενος, οὐ πρὸς
φίλους ἀπιὼν, καὶ φῶς συνήθης (καὶ γὰρ κωμῳδεῖ ἐν ἀρχῇ πολέμιος πᾶσιν ἦν) ἀλλ' ὅμως τὰ πάντων
ἦλθε μετ' ὀλίγον εἰσελθεῖν. ὁ δὲ Ἀνανίας καὶ ἡ Σάπφειρα, ἵνα μικρὸν τῆς ἰδίων κτήσεως, πάντων
ἐξέπεσον μετὰ καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς." ἀπόστηθι τοίνυν τῶν σῶν, ἵνα ὡς ἰδίοις χρήσῃ τοῖς ἀλλοτρίοις.
Ὥσπερ γὰρ ὁ πονηρὸς σπουδὴν ἑαυτῷ, καὶ τὰ πάντων ἀφειδέλληται χρήματα, πάντων ἐν ὀστέοις Ἐκ τοῦ ἑρμην.
ἀθλιώτερος· ὅτω δὲ ὁ σπουδὴς κεκαθαρμένον ἔχει, καὶ ῥάκια ἀφειδέλληται, καὶ λιμῷ τῆς πρὸς Ρωμ.
παλαίει, τῷ σφόδρα πυφώτων ὅστι βλυσμότερος. Διὰ τοῦτο χρήματα ἔχεις, ἵνα λύ- ὁπὸ Ἐκ τοῦ ἑρμην.
σῃς πενίαν, οὐχ ἵνα περιχρυσωτὴν πέπλον· οὐδὲ ὁ περιχρυσωτὴν περιβαλλόμενος τῆς χρ. Ματθ.
ἀναγκαίου τοῦ σώματος ἀπορεῖ; οὐδὲ ὁ τὰ πολλὰ ἐσθίων καὶ πίνων ἐκ τῶν ἐνόντων εὐαγγ.
ἀσθενεῖ; οὐδὲ ὁ τὰ πολλὰ ἐσθίων καὶ πίνων ἐκ τῶν ἐνόντων ἀσθενεῖ; οὐδὲ ὁ τὰ πολλὰ ἐσθίων καὶ πίνων ἐκ τῶν ἐνόντων

Εκ τῆς ἱρμίω. τῶ κτ' Ματθ. εὐαγγ.

ἔχοντος τιὼ ἐξουσίαν. Ὡς τοῦτο ἀφεστίκεσαν τῶ χρημ^τ δούλω. δοκεῖ χρηστὸς εἶναι κύριος τοῦτο), δοῦλος τοῦτο ἡ διομολογεῖται ἑαυτῶ, ὡς πολὺ τοῦ κρατῶ ἀγαλλεται ἡ χαλεπαίνει ὃ θεῖον καὶ ἑαυτῶ ἐργαζόμενος, ἀφεσίνει ἡ πολλᾶ, αἰχμάλωτος γενόμενος ἡ ὁρᾶν κύριος λυτρῶσθαι ἡ ἐφαλλόμενοι αὐτὸ τῆ ψυχῆ, ἀνὸ ὧν δῶσαι καὶ λιμῶ τῆξαι, ἄφθονοι αὐτοῦ πλέχι θεῶν, ἵνα μείζονος ἐφάλληται καὶ φοβερώτερος ἦ. Μὴ τοίνυν ἀπὸ τῶ πολλὰ προσαλλᾶσθαι νόμιζέσθαι προσήκεσθαι ἵνα ἡδονῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶ μὴ θέλειν τοῦ λυπεῖν. ἀν γὰρ ἐπιθυμῆς τοῦ λυπεῖν, οὐδέποτε μαζόμενος παύσῃ· ἔρως γὰρ ὅστις οὐκ ἀτέλεστος, ἡ ὅσῳπερ αὐ προσέλθῃς πλείονα ἐδοῦ, τοσούτῳ μᾶλλον τῶ πλέως ἀφέστηκας· καὶ ὅσῳ ἀν ἑτέρων τοῦ φίλων ἐπιθυμῆς, τοσούτῳ μᾶλλον ἐπιτείνεται τοῦ τῆς βασάνου. ἐπεὶ ὃ διψῶντες τότε μάλιστα ἐσμὲν ἑαυτῶν, ὅταν ὅσον βουλόμεθα πίνωμεν· ἕως ἀν ἀν διψῶμεν, καὶ πάσας ἐξῆς πλησιοῦν τοῦς πηγᾶς, μείζων ἡμῖν ἡ βάσανος γίγν. Καὶ καθάπερ ἐν διομώτου ἐπιδὰν ἴδῃς, ὅτι τῶ νώτου, ὅτι τῶν χειρῶν, πολλάκις ἡ καὶ ὅτι τῶν ποδῶν στοιδαρώτερον, μᾶλιστα παλαίεις· οὕτω ὅταν πλούσιον, ὅταν θάσῃ μυρία προβεβλημένον πρόγματα, μὴ ἐξῆ τοῦτα πλούσιον, ἀλλὰ ἐξῆ τοῦτα μὴ ὧν αὐτοῦ ἄθλιον εἶναι νόμιζε. μὴ γὰρ τῶν διομῶν τούτων, καὶ διομοφύλακα ἔχει χαλεπόν, ἐν πυκνῇ ἐρωτᾶ τῶν χημάτων, ὃς οὐκ ἀφίσιν ὑποφλεῦσαι τοῦτο ὃ διομωτήριον, ἀλλὰ μυρίας αὐτοῦ κατασκευάζει καὶ πίδας καὶ φυλακᾶς, καὶ δύσεις καὶ μοχλούς· καὶ εἰς τιὼ ὀδοτέρων αὐτοῦ ἐμβαλὼν φυλακεῖον, πεῖθει καὶ πίδασθαι τοῖς διομοῖς τούτοις, ἵνα μηδὲ ἐλπίδα τινὰ ἀπαλλαγῆς θῦρη τῶν ὑπεικισθέντων κακῶν. οὐ τοσοῦτον γὰρ πένης ἐφίεται τῶ ἀναγκαίων, ὡς τῶν περιττῶν ὁ πλουτῶν· καὶ αὐ τοσαύτην ἰσχὺν ἔχει πρὸς τὸ χρήσασθαι τῇ πενείᾳ, ὅσην δυνάμεν οἱ πένητες. Εἰ τοίνυν καὶ βούλεται μᾶλλον, καὶ δύναται, δῆλον, ὅτι μᾶλλον καὶ τὰ πλείονα ἐργάσεται. Πλουσίων σε ἐποίησεν ὁ Θεός, ἵνα τοῖς διομένοις βοηθῇς, ἵνα τὰ ἀμῴτήματα λύσῃς καὶ σαυτοῦ πρὸς τὰς ἑτέρων σωτηρίας. ἔδωκέ σοι χρήματα, οὐχ ἵνα καθαπλεύσῃς ἐπ' ἐλέφθρῳ ὦ σῷ, ἀλλ' ἵνα σαλεύσῃς ὅπῃ σωτηρία τῇ σῇ. πρὸς τοῦτο καὶ τιὼ κτῆσιν αὐτῶν ἀφέλῃ ἐποίησε καὶ ὑ μόνιμον, ἵνα καὶ σε τούτῳ τῆς πρὸς αὐτὰ μανίας καταλύσῃ πολλοί. Εἰ γὰρ ἐνῆν σοι ἔχοντας θαρρεῖν ἀκινδύνως πρὸς αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ πολλὰς ὀργὰς ἐκ τοῦ προγμάτος πικτομένας ὑπεξουλᾶς, οὕτως ἐκκαίοιτο πρὸς ἐκείνων πόθοι· Εἰ καὶ τοῦτο ὦ πλούτου προσῆν ὃ βέβαιον καὶ ἀσφαλὲς πάντων, τίνος ἂν ἐφείσαντο, τίνος αὖ ἀπέσχοντο; Τίς γὰρ, εἰπέ μοι, τοῦ Ηλία πενέστερος ἦν; ἀλλὰ ἐξῆ τοῦτο τοὺς οἰκέτας τοῦ πλουτοῦντας, ὅλῃ πάντα ἦν, καὶ αὐτιὼ ὃ τιὼ πενίαν ἀπὸ πλουσίας εἵλετο ἀμοιβάς, καὶ ἄπαντα τῶν χρημάτων ἐκπλεῦσαι τῆς ἑαυτῶ μεγαλοψυχίας ὁπόμιζε εἶναι), οὐκ ἄξιον αὐτοῦ τῆς φιλοσοφίας. εἰ γὰρ μεγάλα [αὐτοῦ] τὰ πρόντα ὁπόμιζε εἶναι), οὐκ ἂν μικρωτιὼ ἐκτήσατο μέτοιον. οὕτω γὰρ τῆς παρούσης κατηγορεῖ μεταστάσεως, ὡς καὶ πολὺ ἐρρυμμένου ὃ χρυσίου εὑρεσις. ἐξῆ γὰρ τοῦτο καὶ ὁ βασιλεὺς τῶ πάντος ἐδοῦτο, καὶ πρὸς ὃ σῶμα ἐκεχήνει τῶ μηδὲν πλέον μηλωτῆς ἔχοντος, ὁ τοσοῦτον χρυσίου ἔχει· οὕτω λαμπρὸς ἦν τῆς πορφυρίδος [ἡ μηλωτὴ] ἰῶ, καὶ τῶν βασιλικῶν αὐλῶν ὃ κόσμιον τοῦ δικαίου. ἐξῆ τοῦτο καὶ εἰς τὰ ὑψηλὰ ἀνιὼν, οὐδὲν ἕτερον, ἀνὴ ἦ τιὼ μηλωτιὼ ὦ μαθητῆ κατέλιπε· μὴ ταύτης, φησί, ὦ ἐξῆ βόλῳ ἐπάλαισα, ταύτιν λαβὼν ἐπλίζω καὶ σὺ κατ' ἐκείνου. ἰκρεῖ γὰρ ὅπλον ἀκτημοσύνη, καὶ ἀκαταγώνιστον κατηγόρημα. καὶ ἐδίξατο, καθάπερ μεγίστιν κληρονομίαν, τιὼ μηλωτιὼ ὁ Ελισσαῖος. ὃ γὰρ ἰῶ ἀληθῶς μεγίστη κληρονομία, καὶ πάντις χρυσοῦ τιμιωτέρα, καὶ ἰῶ διπλοῦς Ηλίας ἐκεῖνος, καὶ ἰῶ δύω Ηλίας, καὶ κάτω Ηλίας. οἶδα ὅτι μακαρίζεται δίκαιον ἐκεῖνον, καὶ ἐβούλεσθε ἕκαστος αὐτῶν εἶναι). τί οὖν, ἀν ὑμῖν ὑπισχνῶμαι, ὅτι ἕτερόν τι πολλῷ ῥᾴζον ἐκείνου πάντες ἐλήσομεν; ὁ μὲν γὰρ Ηλίας μηλωτιὼ ἀφῆκε τῷ μαθητῇ· ὁ ὃ γε τῶν ἀνθρώπων δεσπότου ἀπέλαβεν, τιὼ σάρκα ἡμῖν καταλιπὼν τιὼ ἑαυτοῦ.

Εκ τῆς ἱρμίω. τοῦ κτ' Ματθ. εὐαγγ.

Εκ τῶν αὐτῶν.

Εκ τῶν αὐτῶν.

ἰσ. αὐτὸ τὸ δῶσαι

χ. ὅτω

χ. ἄξια ἐν τῶ πλ.

τῦ. Οταν τοίνυν χρημάτων ἀπώλειαν ἀκούσωμεν μὴ ταραττώμεθα, ἀλλ' εἰ πω- Ex τῆ ἐπιστ. τ
μεν, βέλτιστός ὁ Θεός, καὶ πολλῷ πλείονα ⓦ πλοῦτον βρήσουσιν. οὐ γὰρ δὴ τοσαῦτα καρπώσῃ ⓦ πλοῦτον ἀναλίσκων εἰς δεομένους, καὶ ἀμείβων, καὶ πένητας ὀπτίζοντα, καὶ σκορπίζων τὰ ὄντα τοῖς πεινῶσιν, ὅσα ἀφ' ἑτέρου τοῦ ῥήματος καρδαμύξει. ἐπεὶ καὶ ⓦ Ἰὼβ οὐχ οὕτω θαυμάζω τὸν οἰκέτην ἀσίγητα τοῖς δεομένοις, ὡς ἐκπλήττομαι καὶ ἀνακηρύττω τὸν ἀρπαγὸν τῶν χρημάτων βιαίως φέροντα. ὁ γὰρ τοιοῦτος ἀπ' ἀνωτάτης τῆς φύσεως τὰ κύματα καταβιάσας εἶπεν ὃ τῦ Ἰὼβ ἀδακρυτί, Ο Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο, Ιωβ. α κα.
μετὰ τοῦ Αβραὰμ αὐτὸ φήσεται, μετὰ τοῦ Ἰὼβ ἀνακηρυχθήσεται ἀπὸ μέσου τούτου τοῦ ῥήματος. Οταν οὖν ἀφέλωνταί σοι χρυσίον, ἢ ἀφῇ λίθων, ἢ δί ἑτέρας τινὸς ἀφορμῆς ὁ Ex τ δ. λογ. τ
ἀφέλκολος, δόξασον ⓦ διαπόντιον, καὶ πλέον ἔσῃ κεκερδηκώς, καὶ διπλοῦν δώσεις τῷ ἐχθρῷ τὸν πλοῦτον, ὅτι τὸ σὸν ἐδυμόρησας, τὸ ὅτι ἠυξησεν σε. ἀλλ' οὐ γὰρ ἴδῃ, ὅτι σε πεπαιοῖ ἡ τῶν χρημάτων ζημία, τὸ πεῖρᾳ καὶ τοῦ διαφόρου διαμεῖναι, οὐδέποτε ἀποστήσεται τῶν ἐργαζομένων. αὖ δ' ἅρπαγα, ὅτι οὐ μόνον οὐ βλασφημεῖς ⓦ πεποικότα σε Θεόν, ἀλλὰ καὶ βιαίως μᾶλλον αὐτῷ ἐφ' ἑκάστῳ τῶν συμβαινόντων δωρῇ, ἀποστήσεται ἑπόμενον τοῦ πειρασμοῦ, εἰδὼς, ὅτι βιαίως ἀποδοθείς σοι τῆς τῶν δωρῶν ἡ πεῖρα, καὶ λαμπροτέρους σοι τοὺς φιλονείκους ἐργάζεται· ὅπερ καὶ διὰ τοῦ Ἰὼβ γέγονεν. ἀφελόμενος γὰρ αὐτοῦ τὰ χρήματα, τὸ δ' σῶμα παπάξας, ὅπως εἰδῶ βιαίρτερον μᾶλλον γενόμενον, οὐκ ἐπιστρεφόμενος ἐπάλμησεν, ἀλλ' ἀγχοῦ καὶ ἀσύγκωτον ἀποτομίας ἦτλον ἀπῆλθε, λαμπροτέρους ἐργασάμενος τοῦ Θεοῦ ⓦ ἀθλητάς. καὶ ὁ μὲν Ἰὼβ μετὰ τὸ τοὺς φιλονείκους τῆς ἀποτομίας καὶ τῆς ἀνδρείας ἄπαντας ἀναδήσασθαι, διπλᾶ τὰ ἀπολωλότα ἀπέλαβεν ἅπαντα· σὺ δ' οὐχὶ διπλᾶ καὶ τριπλᾶ, ἀλλ' ἑκατονταπλάσια ἀπολέσας πάντα, ἀπέφερες ἡμιαίως, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσεις· ἧς ἡμῖν πάντας ἡμᾶς ἐπιτύχοι. χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ιησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

ΠΕΡΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ. Λογ. λα.

Τίνος ἕνεκεν οὐ ⓦ δεξιᾶς ἁπαντήσαντα ἐχθροὶ ἠφάνισεν ὁ Θεός; Εἰ Ex τῆ α. λογ. τ
τοὺς βίους ἐκφέρει, φησὶν, εἶχεν ἄν τινα λόγον ὁ ζητούμενος· εἰ δὲ τούτης μὲν ἀφῄρηται τῆς δυνάμεως, κεῖθι δὲ μόνον, ὃ μὴ πεπαίδευκεν ἢ ἐφ' ἡμῖν, τίνος ἕνεκα τῆς βιαιοχειρίας τὸν πονηρὸν ἀφεῖλαι; καὶ τὸν τῶν φαύλων ἐκκόψεις ἀπόλεσιν; καὶ ἄλλως, εἰ μὲν εἰδὼς ἀνίει πάντων ἀφειδούμενον ἀφῆκεν, οὐδὲ οὕτως ἄξιον ἀπορρῆναι· πρὸ ἡμῶν γὰρ ὁ κρατῶν ἐκείνου, ἐκόντων ἀποχλιομένων, οὐβιαζομένων. Εἰ δὲ πολλοὶ μὲν ⓐ ἤδη ἀφειλόμενοι, πολλοὶ δὲ καὶ αὖθις ἔσονται, τί σὺ μέλλοντας βιαιοχειρίαν ὑφέξειν πρὸ τῆς ἀποστερεῖς τιμῆς; ἀλλ' οὐ πάντες αὐτὸν ἀφείσονται· ἀλλὰ πολλῷ διακόπτει τὸν μὲν ἡμιαίους λαμβάνειν ἀφορμὰς, οἷς αἷς ὑπεδείξατο τὸν προαίρεσιν· τὸν δὲ μὴ τοιούτους ἀπὸ τῆς οἰκείας κολάζεσθαι ῥᾳθυμίας, ἢ ἀφῇ τούτοις ἐκείνοις ἐπηρεάζεσθαι. ὁ μὲν γὰρ φαῦλος, κἂν ἠδίκηται, οὐ πρὸς ⓦ ἀνταγωνιστὴν, ἀλλὰ πρὸς τὸν αὐτοῦ νωθρίαν. καὶ δηλοῖ τὸ πλῆθος τῶν νικώντων. τότε δ' ἂν ⓐ ἀσυδαίμονες ἀφῇ τοῦ φαύλους ἐπεβούλευσαν, οὐκ ἔχοντες ὅπως χρήσονται τῇ ἀνδρείᾳ. ὅταν δὲ ἀπὸ καὶ τῆς τοῦ σώματος, καὶ τῆς τῶν ὀφθαλμῶν κατηγορήσωσι ἀφῇ πλάσεως· ἀφῇ τούτων γὰρ ὑπτιοῦμενοι ὧν οὐ δεῖ, καὶ εἰς μοιχείας ἐμπίπτουσιν ⓐ πολλοί· διὰ ἐκεῖνο δ' βλασφημοῦσι, καὶ τὰ ὀλέθρια τῶν δωρημάτων ἐκφέρουσιν ἑτέροις. ἆρ' οὖν ἀφῇ τοῦτο χωλεῖς γλώττης καὶ ὀφθαλμῶν τοῦ ἀνθρώπους ἡμέαθαι ἐχρεῖν; οὐκοῦν καὶ

ἡ ζωὴ χῆραι καὶ οὗτοι πόδας ἀποτετμημένῳ· αἱ μὲν γὰρ αἱματῶν πλήρεις, ⟨Ⓦ⟩ ἢ εἰς κακίαν τρέχουσι. πρὸς τούτοις ἢ, ἡ τὰ ὦτα, ὅπερ ματαίαν παρδαλίχῃ) ἀκοὴν, ἡ τῇ δογμᾷ φθορὰν τῇ ψυχῇ παρεπίμπτει· Εἰ δ' ζωῦλα, καὶ σῖτα καὶ ποτὰ, καὶ οὐρανὸν καὶ γῆν καὶ θάλασσαν καὶ σιλιώνα ἡ ⟨Ⓦ⟩ τὴν ἄγραν χορηγεῖ. ποῦ γὰρ ἔξω τῶν τοιούτων χρήσιμα, τοῦτο, δι' ὃν ἐγένετο, καταχρήσεται [οὕτως] ἐλεεινῶς; ὁρᾷς ⟨Ⓦ⟩ γέλωτα ἡ τὸν ἀπιστίαν, εἰς ἣν ὁ λόγος καταφέρει ἀναγκάζεται; ὁ διάβολος ἑαυτῷ κακὸς, ὄχ ἡμῖν. ἡμεῖς γὰρ, εἰ βουλοίμεθα, ἡ πολλὰ καρπωσόμεθα δι' αὐτοῦ καλά, ἄκρητος μὲν ἡ μὴ βουλομένου· ὃ δ' ἢν θαῦμα ἡ τὸ τούτου μεῖζον, καὶ τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ἡ ὑπερβολή. ὃ γὰρ βέλτιόν γένοιτο ἂν τοῦ αὐθαδοῦς, διάκειται μὲν ἀνόσιον ἡ καθ' ἑαυτὸ, ἡ λυπεῖ· ὅταν δ' ἡ δι' αὐτὸ τοῦτο παρέχηται ἡμῖν, οὐδ' ἐνεγκεῖν δυνήσῃ) τὸν ἐπήρειαν. Φασί τινες, ὡς, Εἰ μὴ σωτὴρ ἐχάρησεν ὁ Θεὸς, οὐκ ἂν παρῆλθεν ὁ διάβολος, οὐκ ἂν ἠπάτησε τὸν ἀρχὸν ⟨Ⓦ⟩ ἀνθρωπον. τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; ὅτι, Εἰ μὴ τοῦτ' ἐνεγένετο, οὐδ' ἂν ἔμαθεν ὁ Ἀδὰμ ὅσον εἶχεν ἀγαθόν· οὐδ' ἂν οὐκ τῆς ἀπειρίας ἐκείνης κατέβη ποτέ. ὁ γὰρ τοιοῦτον ἑαυτὸν καταξιῶν, ὡς καὶ Θεὸς γενέσθαι παρασδοκᾷ, τί οὐκ ἂν ἐπόλμησεν ἔτι μὴ σωφρονισθείς; θαῦμα ἢ μηδὲ συμβουλευθῆναί τι ⟨Ⓦ⟩ διάβολον· ἀρὰ δὲ ἄπαιστος διατέλεσε, μὴ γνωσθέντος τούτου; οὐκ ἔστιν εἰπεῖν. ὁ γὰρ ἐκ τῆς γυναικὸς ὕπνος εὐκόλως ἀναστατωθείς, οὕτως, ἡ διάβολον οὐκ ὄντες, ταχέως ἀφ' ἑαυτοῦ παρὲς τὸν ἀμαρτίαν κατέπεσον. ὁ γὰρ τὸν πρὸ ἑπτὰ ἡμερῶν δοξάσμενος ὕπνος ἀπάτην εὐκόλως, οὕτως ἡ παρὰ τῆς ἀπάτης ῥᾳδίως ἡ χαίνως διέκειτο. οὐδὲ γὰρ αὖ ἴσχυσε τοσοῦτον ἐκεῖνος, εἰ μὴ φούσῃ ἡ ἐγκαθεύδοντα διελέγετο ψυχῇ. καὶ τίνος ἔτεκεν παιδαγωγὸν ἰδίᾳ παράγγελμα τῷ Ἀδὰμ ὁ Θεὸς, ἀμαρτήσονται τοῦτον εἰδώς; ὅτι ἡ ὃ δώσων τὸν ἀποστόλων μείζονος κηδεμονίας ὄντι, ἢ ὃ μὴ δώσων. ἔστω γὰρ ὁ Ἀδὰμ τὸν μὲν παραίρεσιν ἴσχων οὕτω ῥᾳδίως, ὡς ὃ τέλος ἀπέδωκε· διηγέσθω δὲ μηδεμίαν ἀποστόλων, ἀλλὰ μᾶλλον τυφλὸν ἀρὰ ἡ ἀθέλεια ἢ ῥᾳδυμία ἀπὸ τῆς ἀπίστως ταύτης ὑπὸ ὃ χρῆσον, ἢ ὑπὸ ὃ χρῆστον ἐπίδωκεν αὖ; ἀλλὰ πάντα τὸν δῆλον, ὅτι πρὸς ἑκάτερον αὖ κατέπεσε κακίαν ἀφορμὴς ὤν. ὁ γὰρ μηδέπω θαρρῶν ὑπὲρ τῆς ἀγαπασίας ἴσχει, ἀλλ' ἔτι μετέωρον τὸν ἐλπίδα ταύτην ἔσαι ἐνδώς, ἡ πρὸς τοῦτον ἀλαζονείας ἢ ἀνοίας ἀρθείς, ὡς ἐλπίσαι γένεσθαι Θεὸς, καὶ ταῦτα, ὑδαμόθεν ⟨Ⓦ⟩ ταῦτα ἐπαγγειλάμενον πιστὸν ὁρῶν· Εἰ βεβαίαν εἶχε τὴν ἀγαπασίαν, πῶς οὐκ ἂν ἐφθασεν ἀπειθείας; τί δ' οὐκ ἂν ἐξήμαρτε; πότε δ' ἂν ὑπήκουσε τῷ Θεῷ; ὁ γὰρ μὴ τὸν τοῦ πρόσταγματος δόσιν ὅτι καταφρονήσας ἢ διδασκάλου αὐτῷ τὸ πρόσταγμα· ἢ μηδὲν ὅλως ὑπήκουσε πρὸς αὐτὸν, ταχέως ἂν, ὅτι ἡ ὑπὸ δικαιοτέραν ὄντι, ὑπήκουσεν. ἢ μηδὲς ὅλως σὺν ζωῇ σκολάζετο τῷ ποιητῇ, μηδὲ ἐπιμάτο τὸ χρηστὸν, πολλοὶ τὸ ἀμαρτησάντων τὴν τῆς ἀγαπάσεως λόγῳ, τὸν μὲν ἀρετὴν, ὡς κακὸν αἰτίαν, ἔφυγεν, τὸν δ' ποιητὴν, ὡς ἀναγκῶν πρόξενον, ἐδίωκεν. Εἰ δ' πάλιν τὸ ζῆν τὸ κατ' ἀξίαν ἀπόντες ἀπολαμβάνομεν, ἐδεήθη δὲ ἡμῶν ὁ ἡμῖν) ἡ ψυχὴν ⟨Ⓦ⟩ τῆς κρίσεως λόγον. ἵνα οὖν μήτε σὺν ἀμαρτήσῃται, μήτε ὁ πολὺς ἡ χαλαῖος λαὸς φαυλότερος γένῃ) καταφρονῶν, ἐπιζέρχεται ἡ τὸ ζῆν τὸν ἀμαρτάνοντα πολλοῖς, ἡ ἀμείνεται τὸν καταργουμένων σοφοῖς, τὸν μὲν μὴ εἰς πάντας τοῦτο ποιῆν ⟨Ⓦ⟩ τῆς κρίσεως πιστεύομεν λόγον· τὸν δ' ἡ ἐκ τῆς κρίσεως κολάζειν τινὰς, σὺν πολλοῦ ὕπνου καθεύδοντας διεγείρον. ἀπὸ μὲν γὰρ τοῦ τιμωρῆσθαι σὺν πονηροῖς ἀμαρτάνει) πολλοὶ τὸν φόβον τοῦ μὴ τὰ αὐτὰ παθεῖν· ἀπὸ δ' τοῦ μὴ πάντας σώζειν ἀπολαβεῖν δὲ ἀναγκάζονται λογίζεσθαι, ὅτι εἰς ἕτερόν τινα τοῦτο ⁿ καμπύπτει καιρόν. ἀλλὰ τοῦτο ᵗ Καὶν ἀμαρτήσαντα οὐκ αἰσθάνει βλάβης ὁ Θεὸς, ὡς δι' αὐτὸν σὺν ἑξῆς ἅπαντας σωφρονίζεσθαι, καὶ γένεσθαι βελτίους ἀπὸ τῆς εἰς ἐκεῖνον ὑπερημίσεως. οὐδὲ γὰρ ἰῶ ἴσον ἀκούω, ὅτι Καὶν τις ἀνελὼν ἀδελφὸν ἀπέθανε, καὶ ὁρᾷ ⟨Ⓦ⟩ ἀνελόντα δίκαιον τίνοντα. τότε μὲ γὰρ, καὶ ἐπεκράθη τοῦτο λεγόμενον ἀπὸ τὸν τοῦ μώσεως ὑπερβολήν· νυνὶ δ' φανερόμενος ἐπ' πρῶτον, καὶ

πολλοὺς

πολλοὺς ὁ ὅπου πολιὸν χρόνον μάρτυρας τῆς τιμωρείας ποιούμενος, καταδηλοῖ ἡ πιστὸν ἡ τοῖς τότε, ἡ τοῖς ἐφεξῆς καθίστη ὃ γεγονός. ἄλλως τε, εἰ μὴ αὐτοῖ ἀπέκτεινε βιαίως ὁ Θεός, οὐκ ἀν δύ' τινα παρθενείαν αὐτῷ μετάνοιας ἡ βελτιώσεως ἔδωκε· τότε ὁ ἐγὼ δὲ δεῖ συζῆν, εἰ μὴ λίαν δυαφθορος ἰῶ, ἡ θηρίον μᾶλλον, ἢ ἀνθρωπος, πολλὰ ἀν ἀπὸ ταύτης ἐκέρδανε τῆς ζωῆς· χωρὶς ὁ τούτων ἐλάμβανον αὐτῷ τιὼ μέλλουσαι κόλασιν ἀφ' ἑαυτῆς αὐτῷ τῆς τιμωρείας εἰργάζετο. τὰ γὰρ ὲν τῷ παρόντι βίῳ ἐπαγόμενα ἡμῖν παρὰ τοῦ Θεοῦ λυπηρὰ ἢ κολαστήρια, ἡ μακρὰν τῶν ἐκεῖ βασάνων ὑποτέμνεται μέρος. διὰ τοῦτο τῶν αὐτῶν ἀξίους τιμωρεῖσθαι οὐχ ὁμῶς πάντας κολάζει ὁ Θεός, ἵνα ⓐ λιπόλυποι βελτίους ταῖς ἐκείνων γνώμαις συμφοραῖς· κολάζει ὁ ἡ πάντας ὁμοῦ πολλάκις, ὡς ὅπου τοῦ καθαρμοῦ, ἵνα ἐκεῖνοι μὲν παραυτίκα παρελθεῖν τῆς κακίας κωλυθῶσιν· ⓐ ὁ μετ' ἐκείνους ἐκείνων μείζονος καρδιώσει, τῆς ζύμης, ὡς δέ τις εἴποι, ἐ τῆς ὑποστάσεως τῶν κακῶν ἀφανισθείσης ἐν μέσῳ μὴ τῶν πολλῶν δόξαν αὐτῶν, ἐ μὴ τοσούτοις διδασκάλοις φαυλότητος ἔχωσιν. εἰ γὰρ ἡ χαρὶς παραδείγματος βιαίου δυναμιν δὲ βίᾳ ⓐ δὲ θεμένοις τὰ κακὰ, τί δὲ ἐ παρεξέδει, πολλῶν ὄντων τῶν παραλαβόντων αὐτῶν ὅπως ταῦτ' παρέξεις ταῦτ' ποιήσεις; τοῦτο οὖν μόνοι πεπεῖσθαι χρὴ, ὅτι συμφερόντως ἡμῖν ἅπαντα οἰκονομεῖται παρὰ τοῦ Θεοῦ· τὸ ὁ ἔχειν μηκέτι ζητεῖν, μηδὲ ἀγνοοῦντας ἀχαλλεῖν ἢ ἀθυμεῖν. οὔτε γὰρ δυνατὸν ταῦτα εἰδέναι, οὔτε συμφέρον· ὃ γὰρ δεῖ ὃ ζητεῖς εἰ), ὃ ὁ ἀφ' ὃ ταχέως εἰς Ματθ. θ. ἀπόνοιαν ἄγεσθαι. βούλεται μὲν γὰρ ἡ τοῦ μὴ πᾶς βίον αὐτῷ σωθῆναι μεταδιωκόμενος ὁ Θεός· καθὼς ἡ αὐτὸς φησι, Οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν. ὅταν ὁ μηδὲ τοσαύτης ὑπομονῆς ἀπολαύσαντες ἐβελτίωσαν γνώσθαι βελτίους, ἡ ὑπεναντίαν τῶν ἀληθῶν, οὐδὲ οὕτως αὐτοῦ ἀφίησιν· ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ὑγιοῦς ζωῆς ἑαυτοὺς ἐκόντας ἀπεῖρησαν· τὰ γοῦν εἰς ⓐ παρόντα βίου αὐτοῖς ἅπαντα χρηστεῖ· ⓐ ἥλιον ἀνατέλλων ὑπὲρ πονηρὸς ἡ ἀγαθοὺς, ἡ βρέχων ὑπὲρ δικαίους ἡ ἀδίκους, ἡ τὰ ἄλλα πάντα τὰ παρὸς τῶν σύστασιν τῆς παρούσης παρέχων ζωῆς. εἰ ὁ ἐδρῶν τοσαύτων ποιῆται παρέσεις, τοῦ πῶς βούλεται αὐτοῦ, ἐ θεραπεύοντας αὐτὸν ἡ δυνάμει τῶν αὐτῶν, πῶς παρεύψεται; Καὶ ἵνος ἔτεχεν οὐκ ἐν τῷ μέσῳ γένηται ὁ ἀφ' ὅλος; ἔστω αὐταγωνιστὴς εἷς, ἔστωσαν ἐ ἀθληταὶ δύο παρὸς ἐκεῖνον παλαίειν μέλλοντες· ἡ τούτων τῶν δύο ἀθλητῶν ὁ μὲν ὑπὸ γαστριμαργίας ἔστω διεφθαρμένος, ἡμιπληθὴς, ὀζυπαθημένος· ὁ ὁ ἀσωδαζων, βύεκτῶν, ὁ παλαίστρας ἀφεστεῶτα, ὁ γυμνασίοις πολλοῖς πᾶσαν ἀσωδίαν παρὲ τῶν ἀθλησιν ὑπὸ ἐκπόμενος. αὖ τοίνυν ἀέλης ⓐ αὐταγωνιστὴν, τίνι ἐπιτρέψας τύπον; ἆρα τῷ ῥαθύμῳ ἡ ἀμελεῖ, ἢ τῷ ἀσωδαίῳ ἡ ὑσταύτα πεποιηκότι; εὔδηλον ὅτι τῷ ἀσωδαίῳ. ὁ μὲν γὰρ ἀφ' ⓐ ῥαθύμου ἐδείκνυται, ἐναιρεθέντος τοῦ ἀνταγωνιστοῦ· ὁ ὁ ῥαθυμος, ἰδόντος τοῦτο, οὐκέτι ἀφ' ⓐ ἀσωδαίου ἐπιτρέψας ἡ· ἀπὸ γὰρ τῆς εἰκαίας ῥαθυμίας κατέπεσεν. ὁ τοίνυν ἀθεὶς τῶν παραιρεσιν ἡ ἡμελημένος ἡ ῥαθυμος, ἡ ἀφ' ὅλος οὐκ ὄντος, καταπίπτει ταχέως, ἡ εἰς βαράθρα πολλὰ κακίας ἑαυτὸν καταβάλλει. καὶ γὰρ ὅτι τὰ ἡμέτερα μὴ ἐλθωμεν, ἡ ταῦτα ὑπισοῦν ἀπωλείας αἴτια, ἐὰν μὴ παρεσχώμεν, οὐ παρὰ τῶν οἰκείαν φύσιν, ἀλλὰ παρὰ τῶν ἡμετέραν ῥαθυμίαν. σκόπει δὲ· ὀφθαλμὸς ἐδόθη, ἵνα βλέπων τῶν κτίσιν, δοξάσῃ τὸν κτίσαντα· ἡ διαστρέψῃ· ἀλλ' ἐὰν μὴ καλῶς χρήσῃ ὁ ὀφθαλμῷ, μοιχείας σοι ἔσται παρέξεις. γλῶττα ὁ ἐδόθη, ἵνα ὑμνῇς ⓐ ποιητὴν εὐφημῇς· ἀλλ' ἐὰν μὴ καλῶς παρεσχῇς, βλασφημίας ἡ ἀκρολογίας σοι ἔσται αἰτία. χεῖρες ἐδόθησαν, ἵνα δυνατεύῃς αὐταῖ εἰς δικαιοσύνην· ἀλλ' ἐὰν μὴ τύφῃς, εἰς πλεονεξίαν ταῦτας ἐκτείνεις. πόδες ἐδόθησαν, ἵνα τρέχῃς εἰς καλὰ ἔργα· ἀλλ' ἐὰν ἀμελῇς, ταῖς ποσὶ δὲ αὐτῶν ἴχνεις παρέξεις. ὁρᾷς ὅτι ⓐ ἀθεῖν πάντα βλαστάνει, ἡ αὐτὰ ταῖ σωτήρια φάρμακα εἰς θάνατον ἐμβάλλει, οὐ παρὰ τῶν οἰκείαν φύσιν, ἀλλὰ παρὰ τῶν ἀθέτειαν τῶν ἐκείνου;

Ex F λέγ. F. οἷς τὸ, τίνος ἕνεκεν ἐκ ὂν τὸ μέσον γένηται ὁ διάβολος.

Εκ τῆς ἑρμ. τῶ ρκ΄. Ψαλ. Εκ τῶ α. λογ. τῆς περὶ σωτ. σκέψ; Ἀρκεῖ μόνον ἡ προπέτεια ἀπολέσαι σε τὸν πατρόν. Εἰ γὰρ ἀλόγων παρουσία ἀφῃρέθη τοὺς δαιμόνιον πολὺ μᾶλλον τὸ Θεοῦ. Ὅταν ἴδωμεν πράγματα ἀταξίαν καὶ ταραχήν, μὴ Θεὸν αἰτιώμεθα, μηδὲ ἀπορίαν τοῦτο νομίζωμεν τὰ πρόντα· ἡ γὰρ ὄντως ἀταξία καὶ ταραχὴ, οὐχ ἡ τῶν πραγμάτων δύσις φορά, ἀλλ' ὁ ὕπτιος ἀφελὴς λογισμὸς, ὃς καὶ μυρίας βιταξίας ἀπολαύει, ἕως αὖ [μὴ] τὴν ἀταξίαν τὴν ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν ταραχὴν διορθώσηται, τουτέστιν αὐτῷ τῆς ἐν τοῖς πράγμασι βιταξίας ἐξ ἃ ὁ πλέων. Ἀλλ' ὥσπερ ὀφθαλμὸς νοσῶν μόνον, καὶ ἐν μεσημβρίᾳ φάσματα σκότους ὄψεται, καὶ ἕτερα αὖ ἑτέρων, καὶ τουτέστι αὐτῷ τῆς ἀκτῖνος ἐξ ἃ πλέον· ὑγιαίνων δὲ καὶ ἐρρωμένος καὶ ἐν ἑσπέρᾳ δυσκόλως ἔχοντα τὸ σῶμα χλευάζειν μὴ ἀσφαλείας· ὕπτιος καὶ τῆς διεφθαρμένης τῆς ἡμετέρας ὁ ὀφθαλμὸς, ἕως μόνον οὐ ἐρρωμένος ᾖ, καὶ ἅπαντα εἰ δοκοῦντα ἴδῃ, καλὰ ὄψεται· ὅταν δὲ διεφθαρμένος, καὶ εἰς αὖθις ἀναγάγῃς αὖθις Θεοῦ, καὶ τὸ σκῆ πολλοῦ ἀταξίαν καταγώσεται καὶ ταραχήν. Διὰ τοῦτο ὅτι πρώτων τὸ τοιοῦτον ἀπαιτεῖ δίκαιον ὁ Θεὸς, ἵνα μὴ ἀπογνῶς τὴν ἀνάστασιν καὶ ἀπελπίσῃς τὴν χρίσιν, ὡς πρώτων τὸ τοιοῦτον διδόντων λόγον· ὅτι πρῶτος ἀφίησιν ἁμαρτητὴ ἀπελθεῖν, ἵνα μὴ πάλιν ἀπορίαν τὰ πρῶτα νομίσῃς. Εἰ τις ἀπιστεῖ τῇ ἀναστάσει, σκοπείτω πόσα ἐξ οὐκ ὄντων ἐποίησεν ὁ Θεὸς, καὶ διχόθεν καὶ ἐκεῖθεν ἀπόδειξιν. καὶ γὰρ γῆν λαβὼν, ἔφυρε καὶ ἐποίησεν ἄνθρωπον, γῆν οὐκ οὖσαν πρὸ τούτου. πῶς οὖν ἡ γῆ γένηται ἄνθρωπος; πῶς δὲ αὐτὴ οὐκ οὖσα πρότερον γέγονε; ποίαν δὲ ἐπιτηδειότητα ἔσχε; τί μὴν τὴν γῆν; καὶ μετὰ ἐκεῖνο πάλιν τὸ μὴν τὴν γῆν; πῶς δὲ ἐξ αὐτῆς παρήχθησαν ἅπαντα τὰ τῆς ἀλόγων ἅπτερα γένη, τὰ τῶν σπερμάτων, τὰ τῶν φυτῶν; τοῦτο γὰρ τῆς δυσκόλου ἀπορώτερον. οὐ γὰρ ὅτι ἴσως σκεδαστὰ καὶ ἀσάλευτα λύχνοι, καὶ μηδαμῆς φαινόμενοι δεῖξαι πῦρ· οὐδὲ κατεσκευῆσθαι οἰκίαν ἀσαφῆσαι, καὶ μηδὲ ὅλως ὑφεστῶσαι προδηλοῦν. τὸ γοῦν μὲν γὰρ εἰ μηδὲν ἄλλο, ἀλλ' ἡ ὕλη ὑπέκειτο· ἐκεῖ δὲ ἡ οὐσία ἐφαίνετο. Διὰ τοῦτο δὲ δυσκολώτερον ἡμῖν δοκοῦν ἐποίησε πρότερον, ἵνα ἐκ τούτου δυκολώτερον προδείξῃ. καὶ ὅτι τῆς ἡμετέρας ἢ τῆς ἡμετέρας, ἀσπερμα βραχὺ πρῶτον ἄμορφον καὶ ἀτύπωτον εἶσπαι εἰς τὴν ὑποδοχὴν μήτρας αὐτῆς; πόθεν δὲ ἡ τοσαύτη τροφὴ ζῴου διάπλασις; τί ὁ σῖτος; ἡ κόκκος γυμνὸς εἰς τὴν γῆν καταβάλλεται; ἡ μὴ τὸ καταληφθῆναι, σήπεται; πόθεν ἄσταχυς, ἡ δράγμα, ἡ καλάμη, ἡ τὰ ἄλλα πάντα; ἡ κέγχρος σίκυος μικρὸν πολλάκις ἐμπεσοῦσα εἰς γῆν, ἡ ῥίζαν ἡ κλάδους ἡ καρπὸν ἤνεγκεν; εἶτα τούτων μὲν ἕκαστον δίχα, ἡ ἡμῶν ἐναργάζεται, τὸ δὲ Θεοῦ μόνου ἀπαιτεῖς δύνασθαι ματαιοπονοῦντα ἡμᾶς τὸ σῶμα; καὶ πῶς ταῦτα συνιεὶς μένις ἄξια; Καὶ πόσος ἔνεκεν ἀφῆκε βούλεται ὁ Θεὸς, τοιοῦτον πιστεῦσαι, ὥστε ὑποσκελίζειν ἡμᾶς; ἵνα τῷ φόβῳ σωφρονούμενοι, καὶ τὸ πολεμίου τὴν ἔφοδον προσδοκῶντες, πολλὴν τὴν ἀγρυπνίαν καὶ διωκεκὴν τὴν νῆψιν ἐπιδεικνύμεθα. καὶ τί θαυμάζεις, εἰ βούλεται διὰ τοῦτο κατίλιπε; κηδόμενος γὰρ ἡμῶν τῆς σωτηρίας, καὶ διαιρεῖσθαι ἡμῶν τὴν ῥᾳθυμίαν, καὶ ὑποθεὶς φοβερὰν κατασκευάζων, αὐτὴν τὴν γέενναν διὰ τοῦτο κατεσκεύασεν, ἵνα ὁ τῆς τιμωρίας φόβος, καὶ τῆς κολάσεως τὸ ἀφόρητον πρὸς τὴν βασιλείαν ἡμᾶς σωφρονίσῃ. Ἂν οὖν ποίησης τι χρηστὸν, καὶ μὴ λάβῃς αὐτὸ τὸν μισθὸν σου τοῦτο, μὴ ταράττου· μὴ γὰρ προσδοκήσῃς σὺ τῷ μέλλοντι καιρῷ ἀπαμείψει σε τούτων ὁ ἀμοιβή. καὶ ἂν ποίησης τι ποιητὸν, καὶ μὴ δῶς δίκην, μὴ θαῤῥεῖ· οὐκ γὰρ ἐκδίκησεν ἡ τιμωρία, ἀν μὴ μεταβάλῃ καὶ γένηται βελτίων. Θορυβῇ καὶ ἀλύεις καὶ πόντα ταραχῆς πλήρεις, ὁρᾷ πολλοὺς ἐν πενίᾳ ζῶντας καὶ βιβλιονυμφίους, καὶ τῆς πρώτων ἀπολαύοντας, καὶ ἀλγεῖς ὅτι τῇ τοῦ Θεοῦ μακροθυμίᾳ; τί ποιῇς, εἰ πᾶσι μοι; πόσοι παῖς ὀδοῖς ἐφεδρεύουσι; πόσοι τοίχοις διορύττουσι; πόσοι δηλητήριοις φαρμάκοις πολλοὺς ἀπώλεσαν; ἆρ' οὖν ταῦτα ἐγκαλεῖσθαι τῇ δικαιῃ; οὐδαμῶς. ἀν μὲν γὰρ λαβὼν αὖθις ἀπὸ τὸν ψῆφον ἀφῇ, καὶ μὴ παθόντα

Εκ τῆς ἑρμ. τῶ ἐξ. ημ. Εκ τῆς ἑρμ. τῶν κ΄ Ματθ. εὐαγγ. Εκ τοῦ β. λόγ. τῆς περὶ σωμ.

παθόντα κακῶς κολάσῃ, ℣ ὃ ποιήσαντα τιμήσῃ, ἢ σιφλώσας ἐκτίμᾳ, κατηγορίας ὄντως ἄξιος, ἢ ἐγκλημάτων ἐχάτων· ἔτθω ὃ μηδέπω ὧσι πλουσιώτατοι, ἀλλ' ἐκ βυθοῦ πάσης, ἢ πολλαχοῦ καταγώσκεις; σκόπησον ἐκ σαυτῷ βεβιωμένα, ὦ δέσποτα, εἰς ὃ σὺ εἰσελθὼν σεσωμένος· ἢ οὐ μόνον οὐκ ἐπαρέσεις σε τῷ ψηφον, ἀλλὰ ἢ μεταθήσῃ τῷ γνώμῃ, ἢ τῆς μακροθυμίας ἀποδίξῃ ℣ φιλανθρωπον, ἢ χερὶ εἶσῃ τῆς δυσχερείας, θαυμάσας τῆς ἀνεξικακίας αὐτοῦ. Εἰ γὰρ ἔμελλεν ἕκαστος πρὸ αὐτοῦ τὰ ἁμαρτήματα δίκην ἀπαιτεῖσθαι τῷ πεπλημμεληκόσιν, οὐκ ἂν ἡμῶν ἔφθασε τὸ ἦμος πάλαι ἀναρπασθὲν ἡμέρων. Μὴ τοίνυν, ἀδελφοί, καταπέσωμεν. ὑγιὲς γὰρ ὕτω φρονεῖν ζωμεν τῆς ἡμετέρας σωτηρίας, ὡς ὁ ποιήσας ἡμᾶς· ἢ ὐχ ὕτως ἡμῖν μέλει τῷ μηδὲν παθεῖν δεινὸν, ὡς ὃ τῷ ψυχῷ ἡμῶν χρήσιμον ἔσθω Θεῷ. Οὕτε γὰρ ὁ συμφορᾶς ἀφίησιν αἰεὶ τὸν δυσσεβοῦντας ὁ Θεὸς, ἵνα μὴ ἀπολέσωσιν· ὕτε ὁ αἴτησι, ἵνα μὴ ῥᾳθυμότεροι ἡμῶν ὦσι· ἀλλὰ τῆς ὁ ἀλλαγῆς ποικίλλει τῷ σωτηρίαν αὐτῶν. Εἰ γὰρ πλοῖον δύο κυβερνήτας ὑ συνίσα, ἀνὰ καθ' ἑκάτερον ἕνα κάλως, ὁ κόσμος πᾶς αὐ σεισθείη ὅτι τοσοῦτον χρέος, μηδενὸς αὐτοῦ κυβερνῶντος· ἢ ἵνα μηδὲν τὸ πλέον εἶπω, νόμισον πλοῖον εἶ ℣ κόσμον· ἔστω ὑποπεσεῖσθαι τῷ χλιῷ· ἴσιον ℣ ὑρμοῦσι· ὅτι καθ' ἕνα τὸν δυσσεβῆ πόσας τῷ ὑποκειμένων ἀξίους· πῶς οὖν ὅτι τοσούτους χρέους ναυάγιον οὐκ ἐγένετο; ἔασον γὰρ πλοῖον μίαν ἡμέραν χωρεῖς κυβερνήτην ἢ ναυτῶν, ἢ ὃ καθ' ἑκάστην ζόμενον βύθιος. ἀλλ' ὁ κόσμος οὐδὲν τοιοῦτον ἔπαθε, πεντακισχιλίας δὲ πολλῷ πλείονα λοιπὸν ἔχων ἔτη. ἢ τί λέγω πλοῖον; καὶ ὑσίαν μικρὸν ἐπῆξατο τις ἐν ταῖς ἀμπέλοις, ἢ τὸν χαρπὸν σεσηρὸς ἰδόντος ἀφῆκεν ἔρημον, ἢ οὐδὲ δύο πολλάκις ἡμέρας, ἀλλὰ [καὶ] δικλύεται ἢ καταπίπτει ταχέως. Εἶτα καλύσῃ μὲ οὐκ ἂν ᾖ χρεὼς τῶν πενομένων αὐτῶν· δημιούργημα ὃ τοσοῦτον, οὕτω καλὸν ἢ θαυμαστὸν, πῶς ἂν διέμενεν ὅτι τοσοῦτον ἀναπλήρωτον χρέος χρεὼς πενίας τινός; σκόπησόν μοι ὃ κόλλος τῶν οὐρανοῦ πόσον ἔχει χρέος, καὶ οὐκ ἠμφιβάλῃ. σκόπησόν μοι τῆς γῆς τὸν δυνάμιν, πῶς οὐκ ἀπόπνοια αὐτῆς ἡ ναστὴρ, τοσοῦτον τίκτουσα χρέος. σκόπησόν μοι τὰς πηγὰς, πῶς ἀναβλύζουσι, καὶ οὐκ ἀπέλιπαν ἐξ οὗ γεγόνασιν. σκόπησόν μοι τὸν θάλασσαν, πόσους διχρημᾷ ποταμοὺς οὐχ ὑκορίζει ὃ μέζων. ἄξιον ἐφ' ἑκάστου τῶν εἰρημένων λέγειν· Ὡς ἐμεγαλυνθη τὰ ἔργα σου, Κύριε· πάντα ἐν σοφίᾳ ἐποίησας. Πῶς γὰρ οὐκ ἄπορον, τέκτονι μὲ ὁμοιωθῆναι, καὶ ἁμαξοπηγῷ ξύλα δὲ διαιρίζοντα θεώμενοι, μὴ ἀπαιτεῖν λόγον μηδὲ βύθιος· καὶ ἰατρὸν κείροντα δὲ τέμνοντα σάρκα, καὶ τὸ οἰκίσκῳ κατακλείοντα, καὶ λιμῷ ἄγχοντα ℣ κάμνοντα, μὴ ἐνεργάζεσθαι, ἵνα μὴ νοσηλάζειν, καὶ σωπᾷν· τὸν ὃ ἅφατον σοφίαν, τὸν ἄφατον φιλανθρωπίαν ἐνεργάζεσθαι ἢ πολυπραγμονεῖν; καὶ βοηθῆσαι μὲ καὶ θείας χρήματα ὑπὲρ ἀδικουμένων πενομένων οὐκ ἂν ῥαδίως ἔλοιτο· ὀξεταίζουσι ὃ δίδυμοι, ἁμᾷ τί ὁ ἅγια πίνει, ἁμᾷ τί ὁ ἅγια πωλεῖ, ἁμᾷ τί ὁ ἅγια πλούσιος. οὐ κύπτεις κάτω ἢ καταγνώσκεις σαυτοῦ, ἢ ὅτι πηδᾷς χαλινὸν τῇ γλώσσῃ, καὶ καταξίλλεις τὸν ἁγιοσύνην, δὲ ἀφεὶς ὃ ζῶντα πολυπραγμονῆν τῶν ἐνεργάντων ζωντίων ὅτι ℣ βίον τρέφεις ℣ σόν; ἁμάκυλοι εἰς τὰ πολυπραγμένα σου, εἰς ὃ πλάσας τῶν ἁμαρτημάτων σῶν, δὲ εἰ ἐνεργὸς εἶ ἢ πολυπραγμων, ἀπαίτησον σαυτὸν βυθιώνας τῶν ῥημάτων, τῶν πραγμάτων, ὧν κακῶν εἶπας, ὧν κακῶν ἐποίησας. νῦν ὃ σαυτὸν εἰ ἀνεξέταστον ἀφῆς, τῷ Θεῷ ὃ κρίνη δικάζων, ἢ πρεσβεύῃς σε τοῖς ἁμαρτήμασι ἁμαρτήμασι. ἢ πῶς ζῶν οὐκ ἄξια κολάσεως; ἢ γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀποφυγεῖν, χάριτι δὲ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα, ἢ ὃ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ε. τῶν λόγ. Ϝ εἰς αἱρεσιάρ.

Ex τ ἑρμέων. τῦ ἐχγ. Ψάλ.

Ex Ϝ αἱρεσιάρ. αὐτ.

Ψαλμ. ργ. Ex τῦ ἑρμέων. τῦ λα Ψάλ.

Λογ. λϛ. ΠΕΡΙ ΣΙΩΠΗΣ ΚΑΙ ΑΠΟΡΡΗΤΩΝ.

Εκ τῆς λόγ. τῆς εἰς τὸν αἱρηαύτ.

Σειρ. ιθ. θ.

Ος ἁπλῶς προσιεμένης ὁλοκλήρους δύπτεσθαι οἰκίας, καὶ ψυχὰς ἀπόλλυσι καὶ κατίδυσι. καὶ τῆς μὲν χρημάτων τιμῆς ζημίαν διπλῆν ἔστι· λόγον δὲ σκηνήσαντα ἄπρακτον, ἀνακτᾶσαι πάλιν οὐκ ἔστι. Ηκουσας λόγου, φησί, σιωπᾶν δοκεῖτε σοι· σοῖσιν αὐλοῖς, καθέχουσι, μὴ συγχωρήσης ἐξελθεῖν, μηδὲ κινηθῆναι προφάσει· ἀπόκτεινον τὸν λαλοῦντα· λαλοῦντος γὰρ φόβος, ἵνα τοῖς μὴ ἀκούσασι σιωπῶμεν ἡμεῖς. οἱ πολλοὶ τῆς αἱρέσεως ἐπαιδεύθησαν εἰπεῖν τι τῶν ἀπορρήτων, προκαλοῦσι καὶ ἀναχωροῦντα, καὶ ὁρκοῦσι μηδενὶ λοιπὸν εἰπεῖν ἑτέρῳ· αὐτόθεν δηλονότι, ὅτι πρᾶγμα ἄξιον κατηγορίας ἐποίησαν. Εἰ γὰρ ὤφελον μηδενὶ εἰπεῖν ἑτέρῳ προκαλεῖς, πολλῷ μᾶλλόν σε προσταγοῦ τοῦτον ζωὸν εἶναι σὺν ἐμοί. Εἰ γὰρ βούλει μὴ ἐξενεχθῆναι λόγον εἰς ἕτερον, μηδὲ αὐτὸς εἰπῇς· ὅτι ᾧ παρέδωκας ἑτέρῳ τῷ λόγου τινὶ φυλακίου, πρεπτὰ ποιεῖς καὶ ἀνέντα προαγγέλλων καὶ ὁρκῶν ὑπὲρ τῆς τῶν εἱρημένων φυλακῆς. ἀλλ' ἰδοὺ ὁ καιρὸς ἡμῶν· ἰδοὺ ὧδε ὁ μὴ λέγων κακῶς. ὁ μὲν γὰρ λέγων κακῶς σαγήνιος λοιπόν ἐστι, ὅταν πλεύσῃ καὶ δίδυκα, μετάμεσος δὲ καταθῇ τινὶ ἑαυτὸν γλῶτταν, διδυκῶν καὶ τρίμων, μήποτε εἰς ἑτέρους ἐξενεχθῇ τὸ ῥῆμα, μέγαν ἐπαγάγῃ καὶ κίνδυνον. ὁ δὲ πρὸς ἑαυτῷ κατέχων τὸ ἀσφαλὲς πολλῆς, καὶ πολλῆς βιώσεται τῆς ἡδονῆς. οὐ γάρ ἐστιν ἄλλο, θεσπέσιον τοσοῦτον ἀλλοτρίας πολυπραγμοσύνης βίους, τῆς οἰκείας ἐπιμεληθῆναι ποτὲ ζωῆς. τῆς γὰρ ἀσυδησίας αὐτῷ πάσης εἰς τιμὴν τῆς ἑτέρων πολυπραγμοσυνίαν ἀναλισκομένης, ἀναγκαῖον καὶ αὐτὸν ἁπλῶς κεῖσθαι καὶ ἠμεληκότως. ὁ δὲ πειρώμενος καὶ ἀλλότρια ἐξετάζων πράγματα, τὸ τοῖς καθ' ἑαυτὸν πλημμελήμασιν ἐνδιαίτημα ἀπολαύσεται συγχωμῆς ποτέ. ἐνδεὲς γὰρ ἀπὸ τῆς φύσεως τῆς πεπλημμεληκότων ἡμῶν μόνον, ἀλλὰ δὲ ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς περὶ ἑτέρων οἵους τὸν ψῆφον ὁ Θεός· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, νῦν καὶ ἀεί, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Αμήν.

Λογ. λγ. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΕΠΑΙΣΧΥΝΕΣΘΑΙ ΟΜΟΛΟΓΕΙΝ

τίμιον φανερὸν, καὶ ὡς δι' αὐτὸν ἔσωσεν ἡμᾶς ὁ Χριστὸς, καὶ ὡς δεῖ δι' αὐτὸν καυχᾶσθαι, καὶ περὶ ἀρετῆς, καὶ ὅπως ἐφίεται τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρας, καὶ περὶ ἐλεημοσύνης.

Ματθ. ιϛ. λθ.

Ιωαν. ι. κθ.

Τοῦτο ἔστι, ἀδελφοί μου, τὸ σημεῖον, ὅπερ ὁ διαπαντὸς πᾶσιν ἐπέλεγε δώσειν, λέγων· Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ιωνᾶ τοῦ προφήτου· φανερὸν λέγων, καὶ θανάτου, καὶ τοῦ ζῆν, καὶ τοῦ ἀναστῆναι. καὶ πάλιν ἑτέρως δηλῶν τὸ φανερὸν τοῦτο ἐμοῦ, ἔλεγε· Οταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι· τουτέστιν, ὅταν σταυρώσητέ με, φησί, καὶ νομίσητε περιγεγράφθαι με, τότε μάλιστα εἰσιέναι με τοῦ ἐμοῦ. [καὶ καλῶς εἶπεν ὁ Χριστός.] ὡς γὰρ τὸ σταυρωθῆναι Χριστὸν, καὶ Ιουδαϊκὰ ἔθνη ἐπαύσαντο, τὸ κήρυγμα ἰῶντο, πρὸς καὶ πέρατα τῆς οἰκουμένης ἐξετάθη ὁ λόγος, καὶ γῆ, καὶ θάλασσα, καὶ οἰκουμένη, καὶ ἀοίκητος τοῦ δυνάμιν αὐτοῦ ἀβασπάστου ἀναχηρύττουσι. Μηδεὶς πέπων αἰσχυνέσθω καὶ σημεῖα τῆς σωτηρίας ἡμῶν σύμβολα, καὶ τὸ κεφάλαιον τῶν ἀγαθῶν, δι' ὃ καὶ ζῶμεν, καὶ δι' ὃ ἐσμεν· ἀλλ' ὡς σέβωμεν, οὕτω καὶ φερώμεθα τὸν σταυρὸν τοῦ Χριστοῦ. καὶ γὰρ πάντα δι' αὐτὸν τετέλεσται καὶ καθ' ἡμᾶς, καὶ ἀναλημπθῆναι δεῖ, σταυρὸς προηγεῖται· καὶ πα-

Εκ τῆς ὁμιλ. τοῦ εἰς τὸ κατ' Ματθ. εὐαγγ.

φῶναι

φίλων τὴν μυστικὴν ἀκοινώνητον φιλίαν, καὶ ἀλλοτρίωσιν ἀπὸ πάντων ἐργασάμενος, πόλεμον δὲ τῆς νίκης ἡμῖν παρέσχετο τὴν σύμβολον. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ εἰκαίως, καὶ ὅτι τὴν πίστιν, καὶ ὅτι τὴν ψυχὴν, καὶ ὅτι τὸ σκεύασμα, καὶ ὅτι τῆς Διαθήκης μυρίων πολλῶν ὑπερφέρουσιν αὐτὸν τῆς ἀσωμάτου. τῆς γὰρ ἡμῶν σωτηρίας καὶ τῆς ἐλευθερίας τῆς ἡμῶν, καὶ τῆς ὑπὲρ ἡμῶν οἰκονομίας τοῦ ἰδίου αἵματος ἦν. ὅταν τοίνυν σφαγὴν λέγῃ, σὲ οἶδα τὸν ἀκροατὴν, καὶ ὅτι οὐ τὸ σῶμα τὸ νεκρὸν, καὶ τὰ λοιπὰ πάθη. ὅταν σφαγὴν λέγῃ, πολλῆς ἐμπλησιν τὸ μέτωπον παῤῥησίας, ἐλευθέρως τὸν ψυχὴν ποιῆσαι. ἴσως δὲ καὶ πρὸς τοῦτο ἡ πρόνοια ἡμῖν παρέσχετο. διὰ καὶ Παῦλος εἰς τοῦτο σοφάζων ἡμᾶς, εἰς τὸν ἐλευθερίαν λέγει τὸν προσκυνεῖν ἡμῖν, οὕτως ἀρήγατε, τὸ σωμα τοῦ καὶ τὸ αἷμα τοῦ ἀμώμητος ἀναμίσητος τὸ διαφορικόν. Τιμῆς a. Κορ. ζ. ιγ.
γὰρ, φησιν, ἠγοράσθητε, μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. οὐκοῦν, φησι, τὸν ὑπὲρ σοῦ καταλληλοῦσαν ἡμῶν, καὶ οὐδενὸς ἀνθρώπων ἔσῃ δοῦλος ἡμῶν. ὃ αἷμα λέγων ὃ διὰ σταυροῦ. οὐ γὰρ ἁπλῶς τὴν διακτύλιον ἐγγράφεσθαι αὐτοῦ θέλει, ἀλλὰ προστιθεὶς τῇ προαιρέσει μυρίας πολλῆς τὰς τίμιος, καὶ οὕτως ἐστυπωῦν αὐτὸν τῇ ὁλῇ. οὐδὲν ἰσχύει σοι ἔσται δυνάστας τὸν ἀκαθάρτων δαιμόνων, ὁρᾷ τὸν μάχαιραν, ἐὰν ἢ τὸν πληγὴν ἔλαβεν· ὁρᾷ δὲ ξίφος, ἐὰν ᾖ τὸν καρδίαν ἐδέξατο. Εἰ γὰρ ἡμεῖς τόποις ὁρῶντες, ἐν οἷς τιμωνται καὶ κατάδικοι, φείδομαι, ἐνθυμοῦμαι τί πείσεται ὁ διάβολος ὁ ἔπλοι ὁρᾷ, δίνῃ πᾶσαν αὐτὸν τὴν δύναμιν ἔλυσεν ὁ Χριστὸς, καὶ τὸν τῷ δράκοντος ἀπέτεμε κεφαλὴν. μὴ τοίνυν ἐπαισχυνθῇς τοσοῦτον ἀγαθὸν, ἵνα μή σε ἐπαισχυνθῇ ὁ Χριστὸς, ὅταν ἔρχεται μετὰ τῆς δόξης αὐτοῦ, καὶ ὃ σημεῖον ἔμελλεν φαίνεται λαμπρὸν γὰρ τὸν ἀκτῖνα τοῦ ἡλίου. καὶ γὰρ φοβοῦσι ὁ σταυρὸς τότε φανεὶς ἀφίεις διὰ τῆς ὄψεως, καὶ πρὸς τὸν οἰκουμένην ἅπασαν ἀπολογούμενος ὑπὲρ τοῦ διαφόρου, ὃ διασεῖς, ὅτι οὐδὲν ἐκείλιπε τῶν εἰς αὐτὸν ἡκόντων. τοῦτο ὃ σημεῖον καὶ ὅτι τῶν προγόνων ἡμῶν θύρας δρέψεις κεκλεισμένας· τοῦτο δηλητήρια ἔσβεσεν φαρμάκων· τοῦτο κτηνῶν δυνάμιν ἐξέλυσε· τοῦτο θηρίων δήγματα ἰοβόλων ἰάσατο. Εἰ γὰρ ᾅδου πύλας ἀνέῳξε, καὶ οὐρανοῦ ἀψίδας ἀνέπτασε, καὶ παραδείσου εἰσόδου ἀνεκαίνισε, καὶ τοῦ διαβόλου τὰ ἔνδοξα ἐξέκλινε, τί θαυμαστὸν εἰ φαρμάκων δηλητηρίων καὶ θηρίων καὶ τῶν ἄλλων τῶν τοιούτων ἐξεγένετο; τοῦτον τοίνυν ἐγκόλπωσαι τῇ διανοίᾳ τῇ σῇ, καὶ τὸν σωτηρίαν ἐπείσπυξαι τῶν ἡμετέρων ψυχῶν. ὅτε γὰρ ὁ σταυρὸς τὸν οἰκουμένην ἐπέστρεψε, τὸν πλάνων ἐξέλασε, τὸν ἀληθῆ ἐπεδήμησε, τὸν γῆν οὐρανοὺς ἐποίησε, τοὺς ἀνθρώπους ἀγγέλους εἰργάσατο. διὰ τοῦτο καὶ δαίμονες οὐκέτι φοβεροὶ, ἀλλ' ὑπὸ καταφρόνησιν· οὐδὲ ὁ θάνατος θάνατος, ἀλλ' ὕπνος. διὰ τοῦτο πόντοι ἔρριπται χαμαί, καὶ πεπάτηται καὶ πολεμοῦσι ἡμῖν. ἀλλὰ τοίνυν εἴπῃ σοί τις, τί ἐσταυρώθη ὁ προσκυνῶ; εἰπὲ φιλοσόφῳ τῇ φωνῇ, καὶ γενηθῆτι προσώπῳ, καὶ προσκυνῶ, καὶ οὐ παύσομαί ποτε προσκυνῶν· καὶ γελάσεται, διάκρυσαι αὐτοῦ, ὅτι μαίνεται. βούλεσθε τοῦ διαβόλου, ὅτι τοιαῦτα ἡμᾶς διηρτίκασι, ἃ μηδὲ μαθεῖν δυνάται τις χωρὶς τοῦ δοῦναι ἀποκαλύψεως. διὰ γὰρ τοῦτο καὶ σοφὰ γέγραπται, ὅτι ὁ ψυχικὸς ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος. ἐπεὶ καὶ τὰ παιδία τοῦτο πάσχει, ὅταν τι τῶν μεγάλων ἴδῃ καὶ θαυμαστῶν· καὶ εἰς μυστήρια παιδίον ἀγάγῃς, γελάσεται). τούτοις δὴ καὶ ὁ a. Κορ. β. ιδ.
" ἕλλιπες ἐοίκασι τοῖς παιδίοις, μᾶλλον δὲ καὶ τούτων εἰσὶν ἀτελέστεροι· διὸ καὶ ἀδιάστατοι, ὅτι οὐκ ἐν ἀωρῳ ἡλικίᾳ, ἀλλ' ἐν τελείᾳ τοῦ τῶν παιδίων παίζουσι· ὅθεν οὐδὲ συγχώμης ἄξιοί εἰσιν. ἀλλ' ἡμεῖς λαμπρᾷ τῇ φωνῇ μέγα βοῶντες καὶ ὑψηλὸν, κράζωμεν, καὶ λέγωμεν, καὶ πάντες πρᾶσι ἕλλιπες, καὶ πλείονος τῆς παῤῥησίας ἐπιποθῶμεν, ὅτι ὁ καύχημα ἡμῶν ὁ σταυρὸς, καὶ ὁ κεφάλαιον τῶν ἀγαθῶν ἁπάντων, καὶ ἡ παῤῥησία καὶ ὁ σῴζων ἅπαντας.
" ἐξαλόμενον δυνάμενος καὶ μὴ Παῦλον λέγει, Ὅτι ἐμοὶ κόσμος ἐσταύρωται, κἀγὼ τῷ κόσμῳ, Γαλ. ϛ. ιδ.
ἀλλ' ὑ δυνάμενος ποικίλοις πάθεσι κατεχόμενος. διὰ πρᾶσι καὶ ὑμῖν καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐ-

μωντῷ σπυρωθῶναι ἓξ κόσμῳ, καὶ μηδὲν κοπιᾶν ἐχθρὸν πρὸς τὸν χλῶ, ἀλλὰ τῆς ἄνω πα-
τρίδος ἐρᾷν, καὶ τῆς ἐκεῖθεν δόξης, καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν *. καὶ γὰρ γραπτὸν βασιλέως * σπουδῇ σπαρῇ
ἐσμὲν ὑφάσμα, καὶ ὅπλα σκεδιὸν μύδα πανοπλικά. τί τοίνυν καπήλων καὶ ἀγυρτῶν, μᾶλλον δὲ
σκωλήκων βίον μεταχειρίζομεν; ὅταν γὰρ βασιλεὺς, ἐκεῖ καὶ ⟨Ⓦ⟩ γραπτόν ἐστιν ὅλῳ. καὶ
γὰρ γραπτὸν γεγόναμεν, οὐ τῶν μακρῶν, ἀλλὰ τῶν ἐγκὺς. ὁ μὲν γὰρ ὅτι γῆς βασιλεὺς, 5
οὐκ ἂν αἰσχύνοιτο πόλεις ⟨ἔχειν⟩ ὑπὸ ταῖς βασιλείοις, ὁ δὲ καὶ ταῖς αὐτοῦ πλευραῖς· ὁ δὲ τῶν οὐ-
ρανῶν, ἄπολις ἐγκὺς ⟨ἔστιν⟩ βούλεται τὸ θεῖον τὸ βασιλικόν. καὶ πῶς δυνατὸν σώζεσθαι ἔτι
τοῦτο, φησὶ, πρὸ σκήνους ἑστῶτα ⟨Ⓦ⟩ θεῖον; ὅπου δὲ Παῦλος ὅτι γῆς ὤν, ὅπου τὰ στεγανὰ μου, 10
ὅπου τὰ χαμαίζηλα, καὶ * ἑτοίμως ἔχει τὸν Χριστόν, ἢ οὐχὶ ⟨Ⓦ⟩ ἀποδημοῦντα τοῦ βασιλέως. οὐ-
τοι μὲν γὰρ πολλαχοῦ ⟨ἂν⟩ ὀφλὴς πολλάκις ἀπενέγκοις, σκήνους δὲ ἑνὸς ἐφάπτεσθαι, σώματος
ἐλευθέρου πεποίηκεν, ἀλλὰ πᾶσαν τὴν ⟨Ⓦ⟩ οἰκουμένην πρὸς ⟨Ⓦ⟩ βασιλέα καὶ Κύριον τεταμένην εἶχον. ὥ-
στε ἐὰν βουληθῶμεν, δυνατὸν καὶ ἡμῖν τοῦτο *. εἰ μὲ γὰρ τόπῳ διωρίκασι, καλῶς ἂν ἠπό- * χαριζόμε-
ρεις· εἰ δὲ πάντα χῶρον πάρεσι, τῷ σπουδάζοντι δὲ στενὸν τὰ πανταχοῦ πλησίον ἐστί. ⟨Ⓦ⟩ τοῦτο καὶ
Ψαλ. κε'. λ. ὁ προφήτης ἔλεγεν, Οὐ φοβηθήσομαι κακὰ, ὅτι σὺ μετ' ἐμοῦ εἶ. καὶ αὖθις πάλιν ὁ Θεός·
Ισαι. κγ. κγ. Θεὸς ἐγγίζων ἐγώ εἰμι, ⟨καὶ⟩ οὐ πόρρωθεν. ὥσπερ οὖν αἱ ἀμυρίαι διίσχουσιν ἡμᾶς ἀπ' ἀλλή- χ. θλίβουσι
Ησ. νη. θ. λων, οὕτω καὶ δικαιοσύνη συνάγουσιν ἡμᾶς πρὸς αὐτόν. Ἐπὶ γὰρ λαλοῦντός σου, φησὶν, ἐρῶ, ἰδοὺ
πάρειμι. ποῖος κατὰ νοῦν ἀκούσεται ποτὲ τοῖς ἐγγίζουσι; ποία μήτηρ ὕπνῳ ὅτι πα-
ρασκευασμένῃ καὶ διϊσταμένῃ ἐσκήνωσε, μή ποτε καλέσουσιν αὐτὴν τὰ παιδία; οὐκ ἔστι σοφὸς,
οὐ πατὴρ, οὐ μήτηρ, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἔσχηκε διϊσταμένων δυνάμενον, εἴ τίς ποτε καλέσειεν αὐτὸν τῶν
οἰκετῶν, καὶ σοῦ πρὸς καλέσαντος ἡμῶν ὡς δή, πρὸ πάντων. Διὰ τοῦτό φησιν, ἐπὶ λαλοῦντός 20
σου. Οὐκ ἀναμένω σε πληρωθῆναι, καὶ οὕτως ἐπακούσω. καλέσωμεν τοίνυν αὐτὸν, ὡς κλη- χ. ἵνα δηλ.
Ησ. νη. ε. σθῆναι βούλεται. πῶς δὲ βούλεται; Λύε, φησὶ, πάντα συνδέσμους ἀδικίας, διάλυε σφαρ- σχίσεις ἐπὶ
γαλιὰς βιαίων συναγωγμάτων, πᾶσαν συγγραφὴν ἄδικον διάσπα· διάθρυπτε πεινῶντι ⟨Ⓦ⟩ ἄρτον σου, καὶ πλανωμένους εἰσάγαγε εἰς ⟨Ⓦ⟩ οἶκόν σου. ἐὰν ἴδῃς γυμνὸν, περίβαλε, καὶ
ἀπὸ τῶν οἰκείων τοῦ σπέρματός σου οὐκ ὑπερόψῃ. τότε ῥαγήσεται ⟨σοι⟩ πρωΐ μου ὁ φῶς σου, καὶ 25
τὰ ἰάματά σου ταχὺ ἀνατελεῖ, καὶ προπορεύσεται ⟨σοι⟩ ἔμπροσθέν σου ἡ δικαιοσύνη σου, καὶ ἡ δόξα τοῦ
Θεοῦ περιστελεῖ σε· τότε ἐπικαλέσεταί με, καὶ ἐπακούσομαί σου· ἔτι λαλοῦντός σου, ἐρῶ, ἰδοὺ
πάρειμι. καὶ τίς ταῦτα πρᾶξαι ποιῆσαι, φησὶ; τίς ὁ δυνάμενος, εἰπέ μοι; τί γὰρ
δυσχερὲς ἔστιν ἐπιτάξαι; τί δὲ ἐργῶδες; τί δὲ οὐ ῥᾴδιον; οὕτω γάρ ἐστιν· ἀλλ' οὐχὶ δύναται μέντοι, ἀλλὰ καὶ 30
βούλεται, ὅτι πολλοὶ τὸ μέγεθος τῶν ἁμαρτιῶν ἀποκνοῦσι, καὶ ἀδίκων χρεωκοπίαι, καὶ ἀδίκων χρεωστάσεις μένουσι, ἀλλὰ καὶ ἅτινα ἀποδυσάμενοι πάντα· οὐ σίγνη καὶ τραπέζῃ τὸν πλησίον ὑποδιχόμενοι, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ σώματι ἱδρῶτι κάμνοντες, ὥστε αὐτὸν ἀγαθύνειν, οὐ συγγενεῖς
μόνοι, ἀλλὰ καὶ ἐχθροὺς ἀναγκαιοποιοῦντες. τί δ' ὅλως καὶ δύσκολον τῶν ἁμαρτιῶν; οὐδὲ γὰρ πῦρ, 35
ἀποβολὴ δὲ ὕδατος, ἀγέλαι δὲ πίλαγος, ἀγέλασμοι γῆς πλέθρα πόσα καὶ πόσα, ἄσιτος
ἀγόμενος, σάκκον ἐνδεδαλού· ἀλλὰ μετάδος τῆς οἰκίας, μετάδος τοῦ ἄρτου, καὶ ἀδίκως
κείμενα χρεωκοπήματα ἀφάρπαξον. τί τούτων δύσκολώτερον, εἰπέ μοι; εἰ δὲ καὶ δύσκολα τῷ
νομίζεις, σκήνωσόν μοι καὶ τὰ ἔπαθλα, καὶ ἕξαυσι ῥᾴδια πάντα. καθάπερ γὰρ ⟨Ⓦ⟩ βασιλεὺς ὁ
τῆς ἱπποδρομίας πρὸ τῶν ἀγωνισμάτων σφόνους, καὶ ἱμάντα, καὶ βεκτᾶ πάντα· οὕτω δὴ
καὶ ὁ Χριστὸς ὁ μέσος πάντων ἔσθιε καὶ ἔπαθλα, καθάπερ ⟨ἂν⟩ πολλῶν χάρων τῶν τοῦ
προφήτου ῥημάτων ἐκτείνων αὐτά. καὶ ⟨Ⓦ⟩ μὲ βασιλεὺς, κἂν μυριάκις ὦσι βασιλεὺς, ἄπο- 40
λοι θεοποιοῦσιν, καὶ βύσσινα διαπεπλεγμένα ἔχοντες, καὶ φιλοτιμίαν ἀναλισκομένην, καὶ ὀ-
λίγα πολλὰ φιλοτιμούμενα ἔχει. διὸ δὲ ἔπεκεινα ἐκάστῳ τῶν ⟨ἂν⟩κεινῶν ἐγγελείζοντες,
οὕτως εἰσάγουσιν εἰς τὸ μέσον. ὁ γὰρ βασιλεὺς ὁ ἡμέτερος τοιοῦτον· πόλεσι ὁμοῦ συμ-
φορήσας, ὅπερ σφόδρα ὀλίγοι δύνανται δὲ οὐδὲ πρὸς ὀλίγους ποιεῖ, οὕτως εἰς μέσον

προσπίπτουσιν

προσπίπτουσι ἄπορ ἐκπαγλία, ἀπιρεκ ἔς αι, ϗ πολλῶν δεόμεθα τῶν κατιχουσῶν χάριν. ϗ ἵνα μάθῃς τῦτο, ἕκαστον αὐτῶν ἀκριβολογησόμεθα μετ' ἀκριβείας. Τότε ραγήσεται, φησι, πρωΐ μου ὁ φῶς σου. ἀρα οὐ δοκεῖ σοι εἶναι τι τοῦτο ; ἀλλ' οὐκ ἔστιν ἴσον. ϗ γὰρ πολλὰ ἔνδον ἔχει, ϗ σιφλώσεις, ϗ βεβῶσα, ϗ ἕτερα ἔπαθλα· ϗ, εἰ βούλεσθε, λύσαντες διέξοδον πλοῦτοι ἄπορτα, καθὼς ἡμῖν εἴωθε ὑπισχνεῖσθαι· μόνον μὴ ἀπεκάμητε· ϗ πρῶτον μαθωμεν, τί ὅτι ραγήσεται. * ὁ ταχὺ ϗ δαψιλὲς ἡμῖν ἐμφαίνει, ϗ πῶς σφόδρα ἐφίεται τῆς ἡμετέρας σωτηρίας, ϗ πῶς ὠδίνει τὰ ἀγαθὰ αὐτὰ προσελθεῖν ϗ ἐπιζητεῖται, ϗ ὡσὶν ἕτοιμα ὁ κωλύσει τινὰ ἄφατον ῥύμην. διὸ ὧν ἀπρόπτων τινῶν δαψίλειαν αὐτῶν ὑποδείκνυται ϗ ὁ ἀπιρεκ τῆς οὐσίας. τί δέ ὅτι πρωΐ ; τυτέστιν, οὐ μετ' ὀλίγον τοῖς πιρασμοῖς ἡμᾶς ὠδὶ μετὰ τινὰ τῶν καλῶν ἔφοδον, ἀλλὰ πρωΐ φαίνει. καθάπερ γὰρ ὅτι τῶν καρπῶν λέγομεν πρώϊμον ὁ πρὸ τῦ καιρῦ φανείς, οὕτω ϗ ἐνταῦθα ὁ ταχὺ καὶ ἐμφανῶν, οὕτως εἶπεν. ὥσπερ δῶν ἔλεγεν, ἐπὶ λαλουμένοις σοι, ἐρῶ, ἰδοὺ πάρειμι. ποῖον γὰρ λέγει φῶς, ϗ τί ποτέ ὅτι τῦτο ὁ φῶς ; οὐ τῦτο ὁ αἰσθητὸν, ἀλλ' ἕτερον πολλῷ βέλτιον, ὁ ἀεὶ σοι ἐκεῖνο ἡμῖν δίκαιοι, τὸν ἀγγέλους, τὸν ἀρχαγγέλους, τὰ χερουβὶμ, τὰ σεραφὶμ, τὸν θρόνους, τὰ κυριότητας, τὰ ἀρχὰς, τὰς ἐξουσίας, ὁ τρατόπεδον ἅπαν, τὰς πόλεις τὰ βασιλικὰς, τὰς σκηνάς. διὰ γὰρ τῦ φωτὸς ἐκείνου καταξιωθῆς, ϗ τῶν ὅλων ϗ ἀπαλλαγήσῃ γεέννης ϗ τῦ σκώληκος τῦ ἰοβόλου, ϗ τῶν βρυγμῶν τῶν ὀδόντων, ϗ τ διασυρμῶν τῶν ὀδυνηρῶν ϗ τ φυσιγγείας, ϗ τ θλίψεως, ϗ τῦ σκότους τῦ ἀφεγγοῦς, ϗ τῦ ἀνεκτομηδόνων, ϗ τῶν ποταμῶν τῦ πυρὸς, ϗ τῆς καταράς, ϗ τῶν τῆς ὀδυνης χωρίων, ϗ ἀπελθὼν εἰθα ἀπόδρα ὀδυνη ϗ λύπη, εἰθα πολλὴ ἡ χαρά, ϗ εὐφροσύνη, ϗ ἀγάπη, ϗ πνευφὴ, ϗ εὐφροσύνη· εἰθα ζωὴ αἰώνιος, ϗ δόξα ἀῤῥητος, ϗ κάλλος ἄφατον· εἰθα αἰώνιοι σκηναὶ, ϗ ἡ δόξα τῦ βασιλέως ἡ ἀπόῤῥητος, ϗ τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, ϗ οὖς οὐκ ἤκουσε, ϗ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη· εἰθα ὁ τυμφὼν ὁ πνευματικὸς ϗ αἱ παρθένοι τῶν ἀγγέλων, ϗ αἱ πρῶται αἱ τὰ φαιδρὰς ἔχουσαι λαμπάδας, ϗ ὁ ἔνδυμα τῦ γάμου ἔχοντες· εἰθα τὰ παλάτια ὑπερφυῆ τῦ διαπότου, ϗ τὰ ταμιεῖα τὰ βασιλικά. εἶδες ἡλίκα τὰ ἐπαθλα, ϗ ὅσα ἀγαθὰ μᾶς ῥήσεως ἐπεδείξατο, ϗ πῶς πρὸς τὰ σωτηρίαν ; ἵνα τὸ τῆς ἐξῆς ῥήσεως ἐκείνη ἀναπτύξαντες, πολλὴν εὑρήσομεν τὴν ἀφελείαν, ϗ πλάνης ἀχθεῖς. μὴ οὖν αἰσθησώμεθα," μηδὲ ἐκπλαγῶμεν ἔχειν τὰς διανοίας. μὴ, τὸν ἥλιον, ἀγαὶ καὶ πάντα ῥίψαι δίκη, καὶ εἰς πῦρ ἐμβαλεῖν θέλειν, καὶ ξίφος καταπολεμῆσαι, καὶ κῦ μαχαιρῶν ἄλλεσθαι, καὶ ὀπίσω πάλιν, πάντα φέρωμεν" εὐκόλως, ὥστε διώασθαι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔχειν πρὸ ἑαυτοῖς. ἀλλὰ ϗ τ εἰκῆ χαίρειν τὸν ἐπιρχόμενον τ ἐπίγαια τῶν θείων μυστηρίων μετὰ πολλῆς θεραπεύωμεν τ τιμῆς. μεγάλη γὰρ ἡ τ ἱερέων ἀξία. Ὡν δὲ ἀφῆτε, φησι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι. διὰ ϗ Παῦλος ἔλεγε· Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν ϗ ὑπείκετε, ϗ ὑποφέρετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες. διὰ πολλῆς δῆ τῆς θεραπείας ἀπολαύειν αὐτοὺς. ἐὰν γὰρ ἐπιμελώμεθα μετ' ἀλλήλων ϗ ὑμεῖς, τότε τὰ ὑμέτερα καλῶς διοικήσεται. ἕως μὲν γὰρ αὐτὸ τὸ βούλεσθαι διέφυγε ὁ κυβερνήτης, τὸ ἀσφαλὲς ἔχει ϗ τὰ τῆς ὀπίσω· αὐτὸ γὰρ λοιδορουμένων ἑκείνων ϗ ἀπειθῶς ἐχόντων πρὸς αὐτὸν, οὐ βλαπτόμενος ὁ τὸν ἀγρυπνῶν ὁμοίως διώκεται, οὔτε τὸν τὸν χλὸν διασῴζειν, ϗ ἄκων μενοῦν αὐτὸν πρὸς

Ephes. 13. v. 17.

Ephes. 13. v. 17.

ὁδηγῆς κακοῖς. οὕτω γὰρ ὁ ἱερὰς, διὰ μὲν ἀπολαύσης τῆς παρ' ὑμῶν θεραπείας, καὶ τὰ ὑμέτερα ἀγαθήσαι κόμως δυνήσεται· διὰ δὲ ἀθυμίαν αὐτὸν ἐκλείπητε, καὶ χήρας ἐκλύσητε, βύχρώτοις μὲν ὑμῶν αὐτὸν ποιήσητε τοῖς κύμασι, καὶ σφόδρα ἡμᾶς ὠφελήσει. σύνισον τί περὶ
Matθ. 23. c. τῶν Ἰουδαίων φησὶν ὁ Χριστός. Ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι· πάντα οὖν ὅσα λέγουσιν ὑμῖν ποιεῖν, ποιεῖτε. ἵνα δὲ σὺκ ἔστιν εἰπεῖν, ὅτι τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ ἱερεῖς, ἀλλ' ὅτι τῆς τοῦ Χριστοῦ· τὸν γὰρ ἐκείνης διε-
β. Cor. 2. κ. δέξαντο διδασκάλιον. διὸ καὶ Παῦλος φησι· Ὑπὲρ Χριστοῦ πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ Θεοῦ παρακαλοῦντος δι' ἡμῶν. οὐχ ὁρᾶς ὅτι τῶν ἔξωθεν ἀρχόντων ἅπαντες ὑποκύπτουσι, καὶ ἡμεῖς βελτίους ὄντας πολλάκις καὶ βίᾳ καὶ στενοχωρίᾳ τῶν διαζόντων αὐτοὺς; ἀλλ' ὅμως διὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦτον σπουδῆς, ἀλλ' αἰδοῦνται τὸν ψῆφον τοῦ βασιλέως, καὶ ὑπισχνοῦνται ὁ λαὸς τὸν ἀρχιερέα ἡμῶν. εἶτα αἱ μὲν διδάσκαλοι τοσαύτης χρηστότητος, τοσοῦτος ὁ φόβος· τοῦ Χριστοῦ δὲ χρηστότητος καὶ ὑπερβολὴν τὴν χρηστευόμενοι, καὶ λοιδορούμεθα; ἐν μυρίοις ἐπαίδισι πλυνόμεθα; καὶ τῶν ἀδελφοὺς ἡμῶν κωλυόντες κρίνῃ, καὶ τῶν ἱερέων τὸν γλῶσσαν ἀκονάμεθα; καὶ τοῦτο ἀπολογίας ἄξια, ὅταν τὸν μὲν τῶν ὀφθαλμῶν ἡμετέρων δακὼν οὐ κατηνοῦμεν, ὁ δὲ κάρφος τοῦ ἑτέρου πικρῶς ἐξεργαζόμεθα; σὺν οἶδα, ὅτι χρηστότερον σαυτὸν ποιεῖς ὁ δικαστήριον ὅταν δικάζῃ; καὶ τοῦτο λέγω, σὺκ ἀποδυόμενος τῶν ἀξίων τὸν ἱερωσύνην διοικῶ τότε, ἀλλ' ἐλεῶν καὶ διακρύων. οὐ μόνον δὲ τοῦτο φησι τὸν τῶν ἀρχομένων κρίνεσθαι, καὶ ὁ βίος αὐτῶν σφόδρα διαβεβλημένος ᾖ. σὺ δὲ μὴ σαυτὸν παρεισέρχῃς, σὺδὲ παραβλεπόμενος εἰς τὰ ἐγκαχρείσμενα αὐτῷ παρὰ τοῦ Θεοῦ. Εἰ γὰρ δι' ὧν φωνῶν ἀφεθῶμεν ἐποίησε, καὶ ἀγαθότητος βύλογίας πνευματικῆς ἐχαρίσατο, καὶ σὲ ἀλέγω τόμαρτι καὶ τὸ ἀκαθάρτῳ γλώττῃ τοῦ Βαγαάμ ἐνεργήσας ἀγαθὸν παρασκευάζει Ἰουδαίους, πολλῷ μᾶλλον διὰ ὑμᾶς τὸν βυγώμενος, καὶ εἰ σφόδρα φαῦλοι εἰσὶν οἱ ἱερεῖς, τὰ αὐτῶν πάντα ἐργάσεται, καὶ πέμψει τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. σὺδὲ γὰρ ἐκαθαιρέσ ἀπὸ τῆς οἰκείας ὑπο-
α. Cor. 3. κ. σπᾶται αὐτὸ καθαιρέτητος, ἀλλὰ χήρις ὅτι καὶ τὸ παρ' ἑρμαζομένῳ. Πάντα γὰρ, φησι, διὰ ὑμᾶς, εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλὼς, εἴτε Κηφᾶς. ἂν γὰρ ἐγκαχρείσεται ὁ ἱερεὺς, Θεοῦ μόνον ὄντι δωρεᾶσθαι· καὶ ὅσῳπερ ἂν ἡ ἀνθρωπίνη φιλοσοφία, ἐλάττων τῆς χάριτος ἐκείνης φανεῖται. καὶ ταῦτα λέγω, οὐχ ἵνα ῥᾳθύμως ἐαυτῶν βίον οἰκονομῶμεν, ἀλλὰ ἵνα μὴ, ῥᾳθυμοῦντων ἡμῶν τῶν προεχόντων, ὑμεῖς οἱ ἀρχόμενοι ἑαυτοῖς πολλάκις ὑπισωρεύητε τὰ κακά. καὶ τί λέγω τὸν ἱερεῖς; ὅτι ἄγγελος, ὅτι ἀρχάγγελος ἐργάσασθαί τι δύναται εἰς τὰ δεδομένα παρὰ Θεοῦ, ἀλλὰ πατὴρ καὶ υἱὸς καὶ ἅγιον πνεῦμα πάντα οἰκονομεῖ· ὁ δὲ ἱερεὺς τὸν ἑαυτοῦ δωρεὰν γλῶτταν, καὶ τὸν ἑαυτοῦ παρέχει χεῖρα. καὶ γὰρ σὺδὲ δίκαιον ἐστὶν ἐμοὶ διὰ τὸν ἑτέρου κακίαν, εἰς τὰ σύμβολα τῆς σωτηρίας ἡμῶν τὸν πίστιν προσιόντας παραβλέπεσθαι. ταῦτ' οὖν ἅπαντα εἰδότες, καὶ τὸν Θεὸν φοβώμεθα, καὶ τὸν ἱερέας αὐτοῦ σεβώμεθα ἔχωμεν, πᾶσαι αὐτοῖς ἀποτέμνοντες τιμάς· ἵνα καὶ τῶν οἰκείων κατορθωμάτων, καὶ τῆς εἰς ἐκείνους θεραπείας πολλὴν λάβωμεν παρὰ Θεοῦ τὴν ἀμοιβὴν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ

ΠΕΡΙ ΤΑΠΕΙΝΟΦΡΟΣΥΝΗΣ.

Ὅτε μὲν ἀμέτρως συμβουλεύομαι τὴν ταπεινοφροσύνην, οὕτω τρέχω μετὰ βίας, ὡς δικαιοσύνην μὴ ἀπονοίας οὖσαν ὑποβολιμαίαν καὶ παρεισφρέουσαν· ὅταν δὲ μὴ δικαιοσύνης αὐτὴν στεφάνῳ, πῶς οὐκ ἀφίξεται; πόσους οὐ διέφθειρεν ὑγιεῖς; πόσους οὐκ ἐποίησε τοῦ Θεοῦ θεήλατον, ἀλλὰ μόσιν τὴν ἀγγέλων μὴ παρησίας πολλῆς. Εἰ δὲ καὶ οἰκεῖα ἐμολύνθησαν ἁμαρτήματα, τοσαύτην ἑαυτοῖς παρέξουσι τὴν παῤῥησίαν· καὶ τὰ πολλὰ μὲν ἑαυτοῖς στενωδότερα ἀγαθὰ, ταπεινοῦντες ἑαυτὴν τὴν ψυχήν, πόσων οὐκ ὑπερβύσονται τρυφῶν; ὥστε καὶ μυεῖα αὖθις οἰκοδομήσῃς, καὶ ἐλεημοσύνην, καὶ δάκρυα, καὶ νηστείας, καὶ πᾶσαν ἀρετὴν, ταύτης μὴ παρακαθημένης, πόρρω εἶναι μάτην ἐποίησε δόμον θέντα. Οὐδὲν γὰρ ὅτι, οὐδὲν τῶν ἡμετέρων κατορθωμάτων, ὃ χωρὶς αὐτῆς ζῆναι δυνήσεται· ἀλλὰ καὶ σωφροσύνην εἴπῃς, καὶ παρθενίαν, καὶ χρημάτων ὑπεροψίαν, καὶ οἱουδήποτε, πόρρω ἀκίβδηλα καὶ σαλπὴ καὶ βέλους, ταπεινοφροσύνης ἀπούσης. Διὰ γὰρ τοῦτο ὠκ δύο οὐσιῶν κατεσκεύασεν ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ἵν', ὅταν μὲν εἰς ὑπερηφανίαν ἐκπέσῃς, καταπίλῃσι σε ὁ βυθὸς τῆς ὀρχεως· ὅταν δὲ ἀναξίαν τῆς ἀγωνίας τῆς δοθείσης σοι παρὰ τοῦ Θεοῦ τιμῆς ἐπιτύχῃς, ἀναγάγῃ σε πρὸς τὴν οὐρανίων δωρεὰν μεσιτεύουσα ἡ τῆς ψυχῆς εὐγλωττία. μέγα γὰρ ἀγαθὸν τὸ οἰκείαν ὑπεισκρίνασθαι συγγνώμην, ἢ εἰδέναι πόθεν στενοχωρεῖται μόνον· ἡ γὰρ αὐτὴ διδάσκαλος ἀμφοῖν, ἡ τῆς φύσεως ὑπόκρισις, πόρρω τὰ πάθη καταπίλησι δυναμένη, ἢ ποιοῦσα γαλήνην ἐν ὀλιγοστίᾳ. ἀναλόγισαι τὸν φύσαντα σε καὶ τὸν κατασκευάσαντα, καὶ ὄρκος σοι τοῦτο πρὸς ὃ καταπάλθαι διηνεκῶς. Ἐπλάσθη ὁ Ἀδὰμ ἀπὸ [τῆς] γῆς, ἀλλ' οὐκ εἶδεν ὅπως ἐπλάσθη· οὐ γὰρ ἐχρῆν αὐτὸν μάρτυρα πλάσεως τῆς γενομένης, ἵνα μὴ ἐπαίρηται καὶ τοῦ Θεοῦ. Εἰ δὲ ἐσταύρωσε τὴν ταπείνωσιν ἐκείνου ἐπαίρεται, καὶ ἀγαθὸς καὶ κτίσαντα, καὶ ἀγαθὸς καὶ πλάσαντα, εἰ ἔλαβε τὸ ὑπὲρ τὸν φύσιν, τίς ἂν ἐχώρησεν αὐτὸν τῆς ὑπερφασίας τὸν ἀμετρίαν; Διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς πλάσας καὶ αὐθεντήσας, καὶ δυνάμεις μεγάλας ἐνέθηκε τῷ σκώληκι, καὶ ταπεινώσεις πολλὰς, ἵνα διὰ μὲν τῆς ἐγκειμένης δυνάμεως ἡ χάρις τοῦ πνεύματος θαυμάζηται, διὰ δὲ τῆς ταπεινώσεως τὸ φρόνημα τὸ ἀνθρώπινον καταπίλληται. ἔδωκεν αὐτῷ γλῶτταν φληνοιδῆ, θεοῦ ὑμνοῦσαν, καὶ θεῖα ἀδοῦσαν, ἑρμηνεύουσαν καὶ κάλλη τῆς κτίσεως. Διὰ τί δὲ σκιὰν καὶ γῆς μικρὰν ὀρχεῖται ἡ γλῶττα, οὐδὲ δύο δακτύλων ἔχουσα μέγεθος. καὶ τί λέγω δακτύλων; οὐδὲ ἄκρου ὄνυχος· ἀλλὰ τὸ ἄκρου ὀνυχος τὸ μικρὸν φθάσῃς πρὸς ἀφανῆ καὶ γῆς, καὶ ἵνα μὴ νομίσῃς ὅτι μεγάλη τις ὑπόστασις, καὶ ὑπὲρ τὸν ἑαυτῆς φύσιν ἐπαίρηται, πολλάκις ἡ φύμασι καὶ πταίσμασιν αὐτὴν περιπλέκει, ἵνα μάθῃ ὅτι ὀλίγη ἐστὶ πρὸς τὰ ἀνθρώπινα τὸ λαλεῖν, καὶ ὠφέλειαν γνωρίζειν, τίς μὲν ἡ τοῦ κηρυττοντος δυνάμις, καὶ τίς ἡ ἀνθρωπεία τοῦ κηρύττοντος. ἔδωκεν αὐτῷ ὀφθαλμὸν, τὸν μικρὸν σκεπάσαι κύτος, καὶ δι' αὐτῆς κατόρασιν πᾶσαν τὸν κτίσιν. καὶ ἵνα μὲν εὐλαβεῖσθαι πᾶσαν τὴν ὕλην τοῦ κτίσιν ἐπαίρηται, πολλάκις καὶ ὀφθαλμίαις, καὶ λύμῃσι, καὶ δάκρυσι, καὶ ὅσα ὀλοὸν τὸν ὀφθαλμὸν, ὑπαγάπαται, ἵνα δὲ μὴ τῆς ἀνθρωπείας ἑαυτὸν γνωρίζῃ, ἀπὸ δὲ τῆς δημιουργίας τὸν τεχνίτην σκοπάζῃ. εἰ οὖν τοιαύτην ἀνθρωπείαν προφέρων [ὁ] ἄνθρωπος, ὅταν τὸ ἰδίας βυθοῦ ὑπολαμβάνῃ, ὡς ἐν τῇ δημιουργῷ θρασυνόμενος· εἰ ταύτης πανταχοῦ ἀπήλλακται τὸ ἀνθρώπινον, τίς ἂν αὖθις ἰδεῖν ἐκπαγείη; Ἐπόησεν τὴν κατάνυξιν, ἀνθρωπε, φυσιοῦσθαι καὶ ἀναζοπυρεῖν ἐπαγόμενος. ἐν τῷ ξύλου τὸν ἀνθρωπείαν ὑπερηφανίαν ἐπαγχωνεύσας. καὶ πῶς τοῦτο γένοιτ' ἄν, φησι; Εἰ γὰρ βύθμης τις εἶη καὶ προφάσεως ἡ λαμπρότης ἡ βαπτισμος, αὖθις τῷ ξύλου πάλιν τὸν παλαιὸν

Ex τῷ λόγ. Ϝ περὶ τοῦ ἐκ ὀλίγων χρωμένους τῷ ἀποστολικῷ βίῳ, τῷ τοῦ λιμοῦ τε, εἴτε περιφέρειν, ἢ τὰ ἀλλά.

Ex Ϝ λόγ. τῶν περὶ Ϝ μὴ κεκτῆσθαι χρήματα.

Ex Ϝ λόγ. τῶν εἰς τ' περὶ εὐσεβείας νόμων.

δας; καὶ πῶς οὐκ αἰσχρόν; αἰσχρὸν μὲν οὖν τὸ μὴ νίπτεσθαι μᾶλλον ὅτι. καὶ γὰρ μυελώδης αὐτῶν τὸ ὑγρὸν ἐπάρης, καὶ τὴν εὐεφάπτειαν, καὶ τὴν λειμποψυχίαν, τῆς αὐτῆς μετέχει τῷ ναπλοϊδῶ φύσεως, καὶ συνδουλός ὅτι τῷ θραπτοειδοῦς, καὶ ὁμότιμος. εἰνόησον τὶς τῶν μαθητῶν τοὺς πόδας ἐνίψατο, ἢ παῦσαι αὐτὸν ὑγιείας ἀγαλεγόμενος. Τὸ γὰρ μὴ μέγα φρονῆσαι ὅτι τοῖς οὖσι, οὐ τοῖς τοῦ μέλλοντα μένει, ἀλλὰ καὶ τοῖς τὰ πρόσκαιρα ὑπερτιθεμένοις. οὕτω γὰρ οὕτως ὑπερφρονεῖ, ὡς αὐθέντης πλουτῶν· ὅταν δὲ καὶ ἀπόροις τοῦτο, διπλοῦς ὁ κρημνός. ὁ δὲ μετεκαίζων εἰδώς, τὸ τάπεινοφρονεῖν τῆς βασκανίας τὸν τυραννίδα, καὶ μετὰ ἀσφαλείας ἔχει ἄπερ ἔχει. τοιοῦτον δὲ μέτρον τοῦτο. οὐ γὰρ τοῖς τὰ μέλλοντα ἡμᾶς ὠφελῆσαι μένον, ἀλλὰ καὶ τοῖς τοῦτο πᾶν δίδωσι τὰ ἀμείβας. μὴ τοίνυν μέγα φρονῶμεν ὅτι πλούτου, ἀλλὰ μηδὲ ἐφ' ἑτέρῳ μηδενί. Εἰ γὰρ ὁ ὅτι τοῖς πνευματικοῖς μέγα φρονῶν αἴρεται καὶ ἀπόλωλε, πολλῷ μᾶλλον ὁ ὅτι τοῖς σαρκικοῖς. εἰνόησωμεν ἡμῶν τὸν φύσιν, ἀναλογισώμεθα τὰ ἁμαρτήματα, μάθωμεν τίνες ἐσμέν, καὶ ἀρκεῖ τοῦτο εἰς πάσης ταπεινοφρονήσεως ἡμῖν ἔνδυσιν. Οὗτος γὰρ μάλιστά ὅστις ὁ ἑαυτὸν εἰδὼς, ὁ μηδὲν ἑαυτῷ ὂν δοκῶν εἶναι νομίζων. οὐδὲν γὰρ οὕτω τῷ Θεῷ φίλον, ὡς τὸ μὴ τῶν ἐφ' ἑαυτῶν ἑαυτὸν ἀριθμῆσαι. Δεῦτε γάρ, φησι, μάθητε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ. Εἰ γὰρ μὴ ἥμην πρᾶος, τοῦ βασιλέως ὢν υἱὸς, δούλων ἐπιλεγόμην μητέρα; Εἰ μὴ ἥμην πρᾶος ὁ τῆς ἀφθάρτου καὶ φαιδρᾶς οὐσίας δημιουργὸς πρὸς ὑμᾶς ἐπεδήμουν; Εἰ μὴ ἥμην πρᾶος, φάτνης ἐδεχόμην πτωχὰν, ὁ τῆς κτίσεως ὅλης κεκτημένος πλοῦτον; Εἰ μὴ ἥμην πρᾶος, ὄνων μου πῶλος ἦρχον ἐπ' αἰχμαλώτων εἰς μάστιγας; τί δὲ μεῖζον οὐ λέγω; Εἰ μὴ πρᾶος ἦμην, ἄλλων δὲ παθεῖν χρεωστούντων, ὁ μηδὲν ὀφείλων ἐγὼ δὲ τὸν θανάτου χρέος ὑπὲρ ἁπάντων κατέβαλον; οὕτως εἰμὶ πρᾶος, ὅτι ἡμέρας σὺ, καὶ ἐμαστιγώθην ἐγώ. ὕστις εἰμὶ ταπεινὸς, ὅτι ἱκετεύων τὸν ἐμοὺς οὐκ αἰσχύνομαι δούλους· ἀλλ' ἀρνοῦμαι θεραπεῦσαι, ἵνα μὴ κολάζωμαι δικαίως. Ὅταν οὖν εἰς ἵππους ἔλθῃς θαυμάσαι σαυτὸν ὅτι ταπεινοφρονεῖν, εἰνόησον τὸ διαστόλιον σου πῶς κατέλθῃ, καὶ ὑπὲρ θαυμάσεως σαυτοῦ, ὑδὶ ἐπαρίσεως· ἀλλὰ δὲ καταγλάσεως σαυτοῦ, ὡς ὑδὶ πεπαιπότος. ταπεινὸς εἶ, ἢ πάντων ἀνθρώπων ταπεινότερος μᾶλλον δέ· ὕστε μέγα φρονῆσαι, μηδὲ ἑτέρως ἀνιδρύσῃς, μὴ ἀπολέσῃς ὃ κέκτησαι. δεῖ τοῦτο ταπεινοφρονῆσαι, ἵνα ἀπονοίας ἀπαλλαγῆς. ἀν τοίνυν δι' αὐτὸς εἰς ἀπόνοιαν ἐμπέσῃς, χρῆσον μὴ ταπεινοφρονῆσαι. Εἰ δέ τις λέγοι βέλτιον εἶναι κατορθοῦσθαι ἑαυτὸν, καὶ ταπεινοφρονεῖν, τολμᾷ τὴν τῆς ἀληθείας ἀγνοῶν τὸν ζημίαν, καὶ τῆς ταπεινοφρονήσεως τὸ κέρδος. δῆλον γὰρ ἴσθι σαφῶς, ὅτι ὁ θεσπὸς μὴ ἀπονοίας κατορθῶν (εἶπα ὅλως τοῦτο εἰ καὶ κατορθοῖ) ταχέως ἐμπεσεῖται εἰς τὸν ἐκάτερον ἀπώλειαν. ἢ ὁ μὲν ὀλισθήσας συγχωρηθείς, ἢ μετεκαίζεν μεγάλῃ δόσει τοῦ πλήματος, ἢ ἀναζήσεται ἢ ἀναχθήσεται ἑαυτὸν θαττον, εἴγε βούλεται· ὁ δὲ δοκῶν μὴ πεσεῖσθαι μὴ ἀληθοκρίας, μηδὲν ἔχων πάσχειν δεινὸν, οὐτε αἰσθήσεται τῆς οἰκείας ἀθλιότητος λήψεται τοπον, ἀλλὰ ἢ αὐξήσει τὸ δεινὸν, καὶ λύσει) τὴν ἐνδελεχεστέρας ἀπορρήξαντος. καὶ τί δέ ποτέ, φησι, τὰ ὀρθὰ βαδίζοντες πρὸς τὸν πειρασμὸν μὴ τοῦ πειρασμοὺς πολλάκις καταπίπτουσι; τίς οὖν ὁ κωλύων τοῦ τὰ ὀρθὰ βαδίζοντας ὑπτιάσθαι, πλὴν τῆς πλάσαντος καὶ ἁμάρτας τὰ καρδίας ἡμῶν, καὶ συνιέντος εἰς πάντα τὰ ἔργα ἡμῶν; πολλοὶ γὰρ πολλάκις τῶν δικαιοτάτων ἡμῶν εἰ) χρεῶν, πάντων εἰσὶ ποιητέστεροι. ἵνα ἢ τοῦτον τοιούτους ἀφέντες, ὑπὲρ τοῦτον ὄντας βιούντας ὀρθῶς ἔλθωμεν τὸν λόγον, τίς οἶδεν, εἰ τὰ μὲν ἄλλα αὐτοῖς κατόρθωται, ὃ ἢ κεφάλαιον ὑπέλιπεν τῶν ἀγαθῶν, ἢ ταπεινοφρονῆσαι, καὶ ὑπὲρ τοῦτο αὐτοῦ ἀφῆκεν ὁ Θεὸς, ἵνα μάθωσιν, ὅτι οὐ τῇ οἰκείᾳ δυνάμει κατόρθωσαν ἐκεῖνα, ἀλλὰ τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ. Επιπόνως γὰρ λέγεται, οὐχ ὅταν ἡμᾶς πρὸς τὸν ὑπεροψίαν ἀδικουμένους φέρῃ πρᾴως, ἀλλ' ὅταν καὶ τῶν νομιζομένων ὑπὸ δικαίων εἶ) ἐπηρεαζόμενος πρὸς χωρῇ. ὅσα γὰρ τοῦ τοῦ Θεοῦ φι-

Ex τ̃ λόγ. τ̃ εἰς τὸν αἰδεσιμώτατον.

Ex τ̃ ἁγίου τ̃ χρυσ. Ιωαν. (ἄλλ. Ματθ.) εὐαγγ.

Ex τ̃ λόγου τ̃ εἰς τὸ, μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι καὶ ταπεινός.

Ex τ̃ ἁγίου, τοῖς πρὸς φιλόσοφον ὁπτ.

Ex τῶν ἁ. λόγων τ̃ οἰς Σταγειρ.

Ex τ̃ ἁγίου μνημονίτ̃ εἰς ἑξαημ.

λανθρώπου,

λων Δεσπότην, καὶ οἶδεν ἕκαστος τοὺς οἰκείους αὐτοῦ δούλους ὑπὸ τοῦ κυρίου δεσπόζεσθαι. ἰδοὺ γὰρ Ἰσαὰκ τὸν τοῦ βασιλέως Γεράρων, καὶ τὸν πλοῦτον, καὶ τὴν ἐγχωρίων ἀθέσμως ἁπάντων τὴν ἰδίαν ποιοῦντα, οὐκ ἐδυσχέρανεν, οὐδὲ μακρόψυχον ἐπεδείξατο, οὐδὲ ἀπέδειξε τοὺς ἑαυτοῦ, οὐδὲ ἔλεγεν, ὅτι οὐδὲ ἄπορεύεσθαι φρενῖτιν θέλει πύελος. ἆρα μὴ ἔρημος γέγονα τῆς ἀνωθεν ῥοπῆς; ἆρα μὴ τῆς προνοίας ἀπεξέπεσα τῆς κρυφῆ τοῦ θεασθαι; οὐδὲ, ἐλεήσει, οὐκ οἰκτίρησι, οὐκ ἐλεγέσατο, ἀλλὰ μετ' ὀλιγωρίας πάντα ἔφερε. σχῆ τοῦτο καὶ πλείονος ἀπόλαυσιν τῆς πρὸς, καὶ τὸν ἄνωθεν συμμαχίας. ὤφθη γὰρ αὐτῷ Κύριος ἐν τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ, καὶ εἶπεν· Ἐγὼ εἰμὶ ὁ Θεὸς Αβραὰμ τοῦ πατρός σου, μὴ φοβοῦ, μετὰ σοῦ γάρ εἰμι, καὶ εὐλογήσω σε. θέλει γὰρ ἡ νίκην αἰσχυνόμενα, καὶ θαῤῥεῖν ἐν ἀγαθοῖς, ὅτι- Γεν. κς. κδ.

φάνεται αὐτῷ, καὶ φησὶν· ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς ὁ πατὴρ τοῦ σοῦ ὑπάρξαι ποιήσας, καὶ ἐν ταπεινῇ εὐδοξίᾳ κατατήσας, ἢ ζῆσι ὅπως τὴν ἐγχωρίων λαμπρότερον ἀπεργασάμενος· ἐγώ εἰμι σκῆπτρος, ὁ σώσων ὑπὸ ἐξηθλιωμένα ἐνδοσπουάσας. μὴ τόπου φοβοῦ, μετὰ σοῦ γάρ εἰμι· ἐπληθυνῶ τὸ σπέρμα σου διὰ Αβραὰμ τοῦ πατρός σου. πολλὰς γὰρ ὀφείλω ἐμοὶ δουλοῦσι σώσειν τῆς εἰς ἐμὲ ἀγαπῆς. ἐκεῖνε ἀνώστατος δίκαιος, ἐν αὐλείᾳ λειπόν ἢ· ὁ γὰρ εἶπεν, μετὰ σοῦ εἰμι, ἢ εὐλογήσω σε, ἢ πληθυνῶ τὸ σπέρμα σου, τοῦτ' ἐκεῖ τιμὴ αὐξηθήναι ἐμέλησεν. ὅρα πόσῃ τῆς ταπεινώσεως ἰσχύς. ἡ γὰρ πρὸ τοῦ ἐλάσσητις, πῶ ἐνδιαφέρουσι πρὸς ἡ δίκαιον, ἐ μόνον ἀπολαῦσαι τῆς ἐκ τοῦ θεοῦ μεγαλειότητος, καὶ συγγνώμην αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ εὐαρεστήσεσι. πῶς γὰρ αὐ ἔλεγε τότε ἰσχυρότερος, τῷ μὴ ἑαυτῷ ἡ Θεὸν ἔχοντος; Ἰδοὺ γὰρ, φησὶν, ἐωράκαμεν, ὅτι Κύριος μετὰ σοῦ. ἰδοὺ ἐμοὶ πῶς ἢ ὁ τότε υἱὸς Ἰακὼβ τοῦ ὑποδείξαι ποιεῖται διαπόνους. ἐ μικρὸν γὰρ "καὶ πᾶσι καρπωσόμεθα τοῦ ὠφέλειαν." Περβολὴν γὰρ εἰς χαρᾶς, ἐδὲ ὀλίγος, ἢ ἐλαύνει ἀπὸ τοῦ λίθου τοῦ τόπου, ἢ ἔθηκε πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἐ ἐνυπνιάθη. εἶδεν ἀφατον φιλοσοφίαν; εἶδες πῶς ὁ παλαιὸς ἐκ ἀδιαφορίας ἐποιεῖτο; ἀδὺ ἐν οἰκίᾳ πρᾴφυξε, πολλὴν ἀπολαύσασε θεραπείαν, λαβὼν λίθον, ἔθηκε πρὸς κεφαλῆς αὐτοῦ. ὅρα τὸ πειθὸς τοῦ ἀνδρός. τῷ λίθῳ αὐτὸ πρὸς κεφαλὴν ἐχρήσατο, ἢ ὅτι τὸ ἐδάφους ἐκαθεύδει. ἆρ' οὖν τοῦτο ἢ τῆς τοῦ διαπότου ὕβρεως κατεγίνωσκε; καὶ φησὶν· Ἐγώ εἰμι ὁ Θεὸς Αβραὰμ, ἐ ὁ Θεὸς Ἰσαὰκ τοῦ πατρός σου· ἐγὼ ἢ πατὴρ ἀφῆκα, ἢ πατὴρ ἢ σὸν εἰς τοσοῦτον τοῦ ἀφανείας αὐξηθῆναι πεποίηκα. μὴ τόπου φοβοῦ, ἀλλὰ πίστευε, ὅτι ἐγώ ὁ καὶ εἰς ἐμὲ ἀγάπης πλησθῆναι ἐποίησα, καὶ σε τῆς ἐμῆς ἀξίους ποιήσω· ἀλλὰ ἢ γὲ μετὰ σοῦ εἰμι, ἢ φυλάξω σε ἐν τῇ ὁδῷ, ἢ ἐὰν πορεύῃς. μὴ νομίσῃς, φησὶ, μόνον τοῦ ἐδαφίσειν ποιεῖσθαι· ἐμὲ ἐξῆς στενοδοπορεῖν, ἐμὲ ἐξῆς φύλακα ἐν πάσῃ ὁδῷ· μετὰ σοῦ γάρ εἰμι. Εἰ τοίνυν βούλῃ μεγάλα σε ποιῆσαι τὰ κατορθώματα, μὴ ὑβρίζε κἂν τὰ μεγάλα, ἀλλὰ χαρίτι ὁμολόγει σῴζεσθαι, ἵνα ὀφειλέτην ἑαυτῷ ἢ Θεὸν κατασήσῃ, ἢ τῶν κατορθωμάτων μίσει, ἀλλὰ ἢ τῆς τοιαύτης δίκης ἐκκυμοστεύσῃ. ὅταν γὰρ κατορθώσῃς, τῶν κατορθωμάτων ὀφειλέτην ἕξομεν μόνον· ὅταν ἢ μηδὲν ἡμαρτηκὼς κατορθώσῃς, ἐ αὐτὸ τοῦ ὑπὸ χρεωστεῖσθαι, ἢ μεῖζονος δίκης ἐκπίπτει. Εἰ δὲ ταπεινοφρονῶν βούλῃ, μὴ σὲ ῥήμασι, μηδὲ σὲ σχήμασι μίσει, ἀλλὰ καὶ τὸ πρᾶγμα, καὶ τὸ φθέγμασι τοῦ ἄρχοντος ὑπακούσῃ· καὶ μὴ πρὸς τοῦτο μόνον ταπεινὸς ᾖς ἢ ὑψοῦ θρασύνῃ, ἀλλὰ πρὸς πάντας ἔσῃ πατρὸς, καὶ φίλος ἢ, καὶ ἐχθρὸς, καὶ μέγας, καὶ μικρός· τοῦτο γὰρ ταπεινοφροσύνη. ἔστι γὰρ ταπεινοῦ μὴ ἐξίστασθαι ἢ ἀφίλου, ἀλλ' ἀεὶ φίλος· πατρὸς γὰρ ἔχει τῆς ὀργῆς κατηφῆ νόος πάντα ἀνέχεται καὶ πάλεται. τοῦτο γὰρ ἀναλαβὼν πατρικοφρονήσεις ἐστὶ δηλαδὴ μᾶλλον ἢ δίκαιος ἐν ἀνθρώποις τὸν πρωτεύοντα. Ἐλθόντες τοῖς Ἰησοῦ οἱ Καπερναούμ, προσῆλθον ἢ δίδραγμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ, ἢ εἶπον, ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὸ δίδραγμα; καὶ φησὶ, ναὶ· καὶ ὅτε εἰσῆλθε πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ οἴκῳ, προέφθασεν αὐτὸν ἢ λέγων, τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; εἰπόντος δὲ τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων· ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί; ἵνα μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβαίνοντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ. Ταπεινοφροσύνης ἐστὶν ἔργον καὶ τὸ μὴ ἀπαιτεῖν τὰ ὀφειλόμενα, ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἀπαιτουμένου ἐκπορίζειν τὸ ἀπαιτοῦν. ἐκεῖνος γὰρ ὁ τὸν ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ἰχθύος ἀπαιτούμενος στατῆρα, ἐκ τοῦ ἀπαιτουμένου ἐκπορίζει

λῆς τῆς σφοδρότητος, ἀλλ' ὑπεικέτω. Οὐδὲ γὰρ ἐγκαλοῦντος, ἀλλ' ἐρωτῶντος ἔλεγεν, ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελῶ τὰ δίδραγμα; τοῦτο μὲν γὰρ προσήκουσαν περὶ αὐτοῦ δόξαν οὐδέπω εἶχον, ἀλλ' ὡς περὶ ἀνθρώπου οὕτω διέκειντο· πολλοὶ ἀπόπειραν καὶ αἰδῶ καὶ τιμὴν ἔχοντες τὰ προλαβόντα σημεῖα. τί οὖν ὁ Πέτρος; ναί, φησὶ καὶ τούτοις μὲν εἶπεν ὅτι τελῶ· αὐτῷ δὲ οὐκ εἶπεν, ἴσως ἐρωτηθεὶς ὑπὸ τούτων αὐτῷ προσκρούσας. τί οὖν ὁ καὶ πρὸ τῶν σταυροῦ εἰδὼς Θεός; προλαβὼν αὐτὸς φησι· Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; ὁ βασιλεὺς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσι τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; ἔφη, ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· ἄρα γε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. ἵνα γὰρ μὴ τοσοῦτον ὁ Πέτρος, ὅτι πρὸς ἐκείνων ἀκηκοὼς λέγει, προλαμβάνῃ αὐτὸς, τοῦτό τε αὖθις δηλοῖ, καὶ παρρησίαν αὐτῷ παρέχων ἐκποιῶνται παρ' ἑαυτοῦ καὶ τούτων εἰπεῖν. ὁ δὲ λέγει τοῦτο ἔστιν· ἐλεύθερος εἰμὶ ἐγὼ τοῦ δοῦναι κῆνσον. Εἰ γὰρ οἱ τῆς γῆς βασιλεῖς παρὰ τῶν υἱῶν αὐτῶν οὐ λαμβάνουσιν, ἀλλ' οὐ παρὰ τῶν ἀρχομένων, πολλῷ μᾶλλον ἐμὲ ἀπηλλάχθαι δεῖ τῆς ἀπαιτήσεως ταύτης, ὃς οὐδὲ βασιλέως, ἀλλὰ τοῦ τῶν οὐρανῶν ὄντα με υἱὸν καὶ βασιλέα. καὶ ταῦτα εἰπὼν φησι· Ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς τὴν θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν αἶρον, καὶ εὑρήσεις τὸ αὐτῷ στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν, δὸς αὐτοῖς ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ σοῦ. ὅρα πῶς οὔτε παραιτεῖται τὸ φόρον, οὔτε ἁπλῶς καλύει δοῦναι, ἀλλὰ προτίθησι δίξας οὐκ ὄντα ὑπερβάθμιον, τοῦτο δίδωσι· τὸ μὲν, ἵνα ἐκείνοις μὴ σκανδαλισθῶσι· τὸ δὲ, ἵνα μὴ οὗτοι. Οὐδὲ γὰρ ὡς ὀφείλων δίδωσιν, ἀλλ' ὡς τὸν ἐκείνων ἀσθένειαν διορθούμενος. Ἐ τίνος ἕνεκεν οὐκ ἐξ ἀπεκαιμένων καλύει δοῦναι; ἵνα καὶ τὸ τούτου δίξῃ Θεὸν ἑαυτὸν ὄντα τῶν ὅλων, Ἐ ὅτι τῆς θαλάσσης κρατεῖ. Οὐδὲ γὰρ ἐμοὶ ἰχθὺς ἀπὸ τῆς βυθοῦ ἐκείνου προσῆλθε, ὅτι προσῆκος ἐμπέπαται ὁ φόρος τελῶν ἰχθύς, ᾗ ὥσπερ ἀμφίβληστρον εἰς τὸν ὠκεανὸν ἐκεῖνον ἀφεῖλα αὐτὸ τὸ πρόσταγμα, ἀναγαγὼν φαμίζοντα στατῆρα, Ἐ τὸν θαλάττιον οὕτω ποιήσας δωδεφορῆ, Ἐ πόντου τὸν ὑπερβαλὼν αὐτὸς ὑπεδείκνυται. Εἰ τοίνυν βούλει μέγα δίξαι σε ὁ καπηλεῖον, μὴ μέγα φρόνει, ᾗ τότε τοῦτο μέζον ἀπέφηνας. Εἰ γὰρ ὅταν ἀμάρτωλοι ὦμεν, δοῦλοι νομίσωμεν τοῦτο εἶναι ὅπερ ἐσμέν, δίκαιοι γενόμενοι, ὥσπερ οὖν ᾗ ἀπολούμεθα· ὅταν δίκαιοι ὄντες ἁμάρτωλοι ἑαυτοὺς εἶναι νομίζωμεν, πόσῳ μᾶλλον; δοῦλοι μὲν γὰρ εἶπεν σεαυτὸν εὐδόκιμον, γέεννας ἄξενος, καὶ εὐδόκιμος ἦς· δοῦλοι δὲ ἀχρεῖοι ὁμολογήσωμεν, γέεννας οὐκ ἔσμεν, καὶ εὐδόκιμοι ἐσόμεθα. ὡς γὰρ ἐναρμόνιος οἶδεν ὁ Θεὸς αὐτὸς ἁρμόσασθαι, οὕτω δίδοναι χάριν τοῖς ταπεινοῖς· ὅτι αὐτῷ πρέπει δόξα ᾗ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΥΠΟΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΜΑΚΡΟΘΥΜΙΑΣ.

Λογ. λε.

ΕΙ βούλεσθε, προθυμῶμεν ὑμῖν εἰς ἐπιστήμης προκοπὴν, ἀγαπητοὶ, τὰ τοῦ δικαίου Ἰὼβ δόγματα. Οὔτε γὰρ, οὔτε ὁ τοσαύτης ἀπολαύσας δόξης, ᾗ πρὸς πάντων θαυμαζόμενος, καὶ πάντων ἀρχόμενος, μυρίων πολλῶν δὲ ἀκηρυτοπόλεμος τῆς περιφανείας, εἰς ἀτιμίαν ᾗ βιοτὴν ἀθλίαν, ἀθέσμοις καὶ πικραῖς, πενίᾳ, ᾗ νόσῳ, Ἐ παίδων ἀπωλείᾳ, καὶ ἐχθρῶν ἐπιθυμασάσης, ᾗ φίλων ἀγνωμοσύνῃ, Ἐ λιμῷ, ᾗ ἕρπεσι ὀδύναις, καὶ λοιδορίαις, ᾗ συκοφαντίαις περιπεπάλαικε· ᾗ τὸ δὴ χαλεπώτερον, ὅτι ᾗ ἀμύητον ὄντα ἐκείνοις ἐπέθυτο. ἐ γὰρ ἐκ πυκτικῆς παιδὸς, ᾗ ἐκ οἰκίας παιδοτρίβου τραφεὶς, ἄτε γυμνασάμενος ᾗ μυηθεὶς, ῥᾳδίως δὴ ἐσήγαγε τὴν πενίαν τὸ βάρος· ὁ δὲ τοσούτοις περιῤῥεόμενος χρήμασι, ᾗ τοσούτῳ πλούτῳ κομῶν, εἶτα ἀθλίοις εἰς τὸ ἐναντίον μεταπεσὼν, οὐκ ἂν εὐκόλως ὑπομείνῃ τὴν τοιαύτην μεταβολήν, ᾗ ὁ παῖδας ἀπολέσας πάλιν, καὶ πτωχὸς ἀπολαλῇ, μὴ ἐν ἑνὶ

ἢ καιρῷ, ὃν λειπομένους τῶν ἀπολλυμένων ἔχει ἀθυμοῦντας· καὶ τῆς τῶν πρότερον πλουτησάντων τὰς πάλαι λυπούσας, αἱ ἡ τοῦ δοκοῦντος πρόσκλησις μὴ χρῆσθαι, τοῦτο αὐτὸ προσπίσεσθαι ποιεῖ τὸ πάθος. ὁ γὰρ νεανίας ὅτι ἐπείνα τοῦ ἔλκους, ἀλλὰ καὶ μεθύων ἥδετο ἢ ἀφαιρεθήσεται· ὅταν δὲ μὴ ἐλίγξῃ ὑποτιμήσεται τῆς ὀδύνης. ὃν δὴ ὁ ἀλάστωρ αὐτῷ ☧ χρόνῳ εἶδεν ὡς μιᾶς ἀναπαυσάσθαι καιρὸν ῥᾳστῃ, ἢ ἔξω φιλοτιμίας τοῦ πλουτεῖν, ἐς ὃ ὥρα συμπεσοῦσα, καὶ ἐν οἰκίᾳ τῇ τοῖς ξένοις ἀνεῳγμένῃ, ἢ πάφος αὐλῆς ὁ οἶκος ἐγένετο. τίς δ' αὖ εἶπεν ☧ λιμὸν ἐκβιάσῃ ☧ καθίστησι, ἢ ἐρημίαν βιάσεται μὴ δυνάμενον, ☧ ἑκούσιον, ☧ ἀκούσιον; οὐ γὰρ οἶδα πῶς αὖθις καλέσω. ἑκούσιον; ἀλλ' ἐβούλετο ἀπηλλάσσεσθαι τῶν παρεκειμένων. ἀλλ' ἀκούσιον; ἀλλὰ πρὶν ἢ εἶπα, ἢ οὐδὲν ὁ κωλύων ἦν· ἀλλὰ ἢ πρόσκειμένη ἀπέτεμνε τῆς τραπέζης, ἢ ὁρωμένων οὐκ ἦν ἔστιν τῶν σιτίων. τῶν γὰρ ἐκεῖ ὃ σῶμα παρεμάτων ἡ δυσωδία προαπέπεμπεν κατέλυε τὴν ἐπιθυμίαν, ἐς αὐτὴν ἐκκίμπλα τὴν τράπεζαν τῆς ἀηδίας. Βρέμει γάρ, φησι, ὁρᾷ τὰ σιτία μου. καὶ ἡ μὲν ἀνάγκη τὸν λιμὸν τῶν παρεκειμένων ἄπεσθαι ἐκίαζετο· ἡ δὲ ὑπερβολὴ τῆς δυσωδίας τῆς ἐκ τῶν ἔρκτων γινομένης οἰκία τὸν λιμὸν τὴν βίαν. πῶς δὴ ἐπιχειρήσειεν ἂν ὀδύνας, ἂν πηγὰς τῶν σκωλήκων, ☧ ἰχῶρα ☧ καταῤῥέοντα, πὰ σπλάγχνα τῶν φίλων, τὴν κατασφαγὴν τῶν οἰκετῶν; Οὐ γὰρ ἐφείσαντό μου, φησι, ☧ οἰκέται μου ἀπὸ παρασκευῆς ἐμπυσμάτων· ἢ ὃς οὐκ ἐπιχειρήσειεν ἀξίους εἶναι κύνας τῶν ἐμῶν νομάδων, ὅτι τιμῶ ὀλιγωρήσασί μου, ἢ ὑβρίσασί με ἐλέγχεσι. ἆρα οὐχὶ χαλεπὰ ταῦτα ἄπαντα εἶναι δοκεῖ; ἢ γὰρ ὄντι χαλεπὰ καὶ ἀφόρητα· ἀλλ' ὅμως ὅτε κατηξίωσεν ὁ φιλάνθρωπος Θεὸς εἰπεῖν αὐτῷ τῶν ἀγώνων τούτων τὸν ἀπόπαλον, ὅπως ἵνα διὰ παντὸς ἀσαφὴς ταῦτα συνεχωρήθη, ὅπως αἰσθήσεται, ὡς μηδὲν δόξαι πεποιηκέναι τῶν λυπηρῶν ἐκείνων. Ὡς γὰρ ἐν τῷ σκάμματι ☧ ἀθλητὴς ἢ ἱδρὼς ἢ κόνις ἢ θέρμη πολλὴ ἢ πόνος ἢ παλαιστρείας μάχεσθαι δεῖ· ὅταν ἢ ☧ δίκαιον ἐσθίειν πολλὰ ὑπομένῃ χρή, καὶ φέρῃ ἄπαντα ἡμιαίως, εἶτα μέλλοι λαμπρὸς ἀπολήψεσθαι τὸν στέφανον ἐκεῖ. Εἰ γὰρ δὴ σῶμα μακαρίζομεν ὃ δυσαρέστων ψυχὴν καὶ καῦμα ἀλύπως φέρειν, καὶ λιμοὺς καὶ ἕδρυσιν καὶ ἀδικίαν καὶ ταλαιπωρίας ἑτέρας· πολλῷ μᾶλλον ψυχὴν μακαρίζειν δεῖ τὸν δυναμένην καρτερεῖν καὶ ἡμιαίως ἀπάσας τὰς δίκας φέρῃ ταῖς παρούσαις, καὶ ἀμφοτέρῃ ἀδούλωτον αὐτὴν ἀμφιπατοῦσα τὸ φρόνημα. ὥσπερ οὖν ἡ ἀρετὴ καὶ ἀδικία ἀπολαύουσα ψυχὴ, βιάιοις ἀπὸ τῶν πυθῶν ἁλίσκεται, οὕτω καὶ ἡ διωκτικὴ τῆς ἀρετῆς βιαστείας ἀγῶσιν ἐγκαλεῖται, ὅταν ἀρετὴν ἀγαπήσασά ποτε, τῆς περὶ τὰ παλαίσματα μελέτης πόνων αὐτὸν ἀπαγούσης ἐκείνων. Οὐ γὰρ ὃ ποιῆσαί τι χρησὸν μόνον, ἀλλὰ καὶ ὃ παθεῖν τι κακὸν, πολλὰς ἔχει τὰς ἀμοιβάς. ἐς δείκνυσιν ὁ Ἰὼβ ἀπὸ τῶν παθημάτων μᾶλλον, ἢ ἀπὸ τῶν κατορθωμάτων βιδεκιμάσας. Οὐδὲ γὰρ ὅτε λαμπρὸς ἦν, ἰσοῖκα τὰ χρήματα ἐκέκτητο, ἢ τὴν οἰκίαν ἀνεῳγμένην τοῖς πᾶσι, καὶ τὰ ὅπλα ἐξεδίδυ, ὡς ὅτε ἀκούσας αὐτὸν καταπεσοῦσ' οὐκ ἀπεδυσπότησεν. οὐκ ἦν ὅτε λαμπρὸς, ὅτε ἀπὸ τῆς κουρᾶς τῶν προβάτων τὸν γυμνὸν πρεῖδεν, ὡς ἦν λαμπρὸς ἢ βιδέκιμος, ὅτε ἀκούσας, ὅτι πῦρ κατέπεσε ἢ πάντα ἀπώλεσεν, συγχεῖσθαι. τότε φιλάνθρωπος ἦν, νῦν ἐγένετο φιλόσοφος· τότε ἠλέει τὸν πάσχοντα, νῦν δὲ συγχεῖται τῷ διανοητῇ. καὶ οὐκ εἶπε πρὸς ἑαυτὸν, τί ποτε τοῦτ' ἔστι; τὰ ποίμνια ἀπώλοντο ἀφ' ὧν ἐτρέφοντο μυρίοι πάντες· ἐς εἰ δικαίως ἦμιν ἐγὼ ἀπολωλυῖα εὐπορείας, ἀλλὰ χρεὼν ἦν μετέχοντα ἑδέσθαι φείσασθαι. ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον ὠκ εἶπεν, οὐκ ἐνέπεσεν· ἀλλ' ἤδει τὸ Θεῖον πρὸς ὃ συμφέρον πάντα οἰκονομοῦντα. ἐς ἵνα μάθῃς ὅτι μείζονα ὕστερον ἔδωκε τὸν πλοῦτον ᾧ δίκαιόν ἐστιν, ὅτε ἀφαιρεθεὶς συγχεῖσθαι, ἢ ὅτε κεκτημένος ἠλέει, ἄκουσον. ὅτε ἐκέκτητο, καὶ ὑπερῆμον ἦσαν ἔχων εἰστήκει ὁ δίκαιος, ὅτι μὴ δωρεὰν σέβεται σε Ἰώβ; ἐστὶ δὲ πάντα ἔλαβε ἢ πάντων αὖθις ἐγύμνωσεν, ὁ δὲ τὸν αὐτὸν εὐποιὸν πρὸς ☧ Θεὸν διετήρησε, τότε λοιπὸν ἐνε-

φέρη

Ἰωϐ. λ. α.

Ἐκ τῆς λόγ. Ϛ. περὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως.

Ἐκ τῆς πρὸς Κορ. Ϛ'. ἐπιστ.

Ἐκ τῆς αὐθεντ.

φεύγη ὁ δυνάμενον αὐτὴν σῶσαι, καὶ οὐκ ἐπὶ τοῦτῳ ἔχει ἐξουσίαν. λαμπρότερος γὰρ ἡ ἀπὸ τῶν πατέρων ὁ δίκαιος ἰωβ. τῷ γὰρ ὄντι πλούτου ζωὴν πατὴρ ἐλεημοσύνην, ὃ πάντα ἀφαρπαζόμενα ἀσφαλῶς ἀναγκαῖον καὶ μετ' εὐχαριστίας, πολλῷ μᾶλλόν ἐστι. Τὸ μὲν γὰρ ὀφθῆναι ὑγείας φερομένων τῶν σωμάτων εὐχαριστεῖν τῷ Θεῷ, θαυμαστὸν οὐδέν· ὅταν δὲ πολὺ τὸ κλυδώνιον ᾖ, καὶ τὸ σκάφος ἀδιατρέπτως ἔχῃ καὶ κυβερνᾶται, τότε ἔστιν ἡ πολλὴ τῆς ψυχῆς μονὴ καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης ἐπίδειξις. Εἰ γὰρ οἱ μυρία συμβάντες ἑαυτοῖς κακὰ, δι' ὀλίγην χρηστότητα ἀπλέστως, καὶ τὸν πολλάκις ὀφθαλμὸν ἀρπαγῆς ἔχοντες, ἀδίωτον τὸν βίον ἡγοῦνται· πόσων οὐκ ἂν εἴη στεφάνων ἄξιος ὁ ἰωβ, τὰ οἰκοδομήματα συλλεγόμενα ὁρῶν ἁπλῶς, καὶ ὡς ἔτυχεν ἁρπαζόμενα· καὶ μὴ πάσης σκηνῆς μυρίας [περιεσμῶν] νηφάλιος, καὶ ἀφῆ πάντων ἀκίνητος μένων, καὶ πλὴν προσπαίουσαι ταῖς τούτων ἀναφέρων τῷ δικαστῇ εὐχαριστίαν; αἱ [μὲν] γὰρ μυρίαι τῶν ἄλλων μυριάδες εἶπη, τὰ τῆς γυναικὸς μόνον ῥήματα καὶ πέπτωκεν ἰωβ ἰκμάδα ἀφασταλεύσαν. Εἰ γὰρ οὐ εὐθυμίᾳ ὤφλε, καὶ μυρίαι πάσχουσαι ἀνδρὸς πολλοὺς πολλάκις ἔπεισαν [αἱ] γυναῖκες· ἀπόησον πῶς ἰωβ οἰκείαν ἀσαρκίᾳ ψυχὴ, ἣ μὴ τοσούτων ὅπλων αὐτὸν ἀποκρουσαμένη. ὅταν γὰρ γυνὴ ᾖ, καὶ ἐλεφαντιᾷ λέγῃ, καὶ καιρὸν ἔχῃ συμπαθείας, καὶ τὰ πεπομένα καὶ τὸν μέλλοντας, καὶ μυρία κύματα τῶν λογισμῶν, πῶς οὐκ ἂν ὑπὸ δικαίου ἀδάμαντος πάντως τιτρώτοιτο τὸν θεῖον πόνον τοσούτῳ χάμψας παθοῦσαν ψυχὴν ἀποφύγοι; δότε μοι μὴ παῤῥησίας εἰπεῖν, ὅτι καὶ τῶν ἀποστόλων εἰ μὴ μείζων, ἀλλ' οὐκ ἐλάττων ὁ μακάριος οὗτος ἰωβ. σὺν μὲν γὰρ τῷ Θεῷ καὶ Χριστὸν τῶν πάντων πρεμνιζόντων [καὶ] τούτης ἔρημος ἰωβ τῆς παῤῥησίας· καὶ τὸ δὲ μεῖζον, ὅτι οὐ πολλῇ πυρῇ πεφεὶς, οὐκ ὀξὺ ἀλιέων καὶ τελωνῶν καὶ τῶν εὐτελεστέρων ἐθνικοτάτων, ἀλλὰ τοσαύτης ἀπολελαυκὼς τῆς ὑμῶν ἔπαρχεν ἅπαντα. καὶ ὁ φορτικώτατον ὑπὸ τῶν ἀποστόλων εἰ ἐδόκει, αὐτὸς ὑπέμεινε πολλοὺς φίλων καὶ οἰκετῶν καὶ τῶν υἱῶν ποιητῶν, οὐ πολλοὺς τῶν ἐχθρῶν ὀνειδίζόμενος καὶ μισούμενος. Καὶ ὅτι ταῦτα τότον ἔχει τὸ ἔσπερ, φέρε λοιπὸν καταρτωμάτων καὶ παθημάτων ποιησώμεθα σύγκρισιν· ἵνα μαθητὰς σαφῶς, ὅτι οὐ καταρτώμασι μόνοι, ἀλλὰ καὶ παθήμασιν ἀμοιβαὶ κεῖνται, καὶ ἀμοιβαὶ σφόδρα μεγάλαι, καὶ καταρτώμασιν οὐκ ἐλάττους. καὶ εἰσαγάγωμεν, εἰ δοκεῖ, αὖθις τοῦτον μὲν τῆς κατὰ μόνης ἀθλητὴν ἰωβ, ἑκατέρους δὲ λαμπτῆρας τούτοις, καὶ ἰδωμεν συγκρίνοντες πότερος λαμπρότερος ἰωβ, ὅτι πλὴν οἰκίδιον αὐτὸν πᾶσι τοῖς προδοῦσιν ἀνέῳξεν, ἢ ὅτι καὶ τινες θύσιν αὐτῆς τοῦδε ἐφθέγξατο ῥῆμα πικρὸν, ἀλλ' εὐφήμησε μὲν Θεόν. πότερος φαιδρότερος ἰωβ, εἰπέ μοι; ὅτε ἔθυεν ὑπὲρ τῶν παίδων καὶ περὶ οἰωνοῦ αὐτοῦ ἤλγει, ἢ ὅτε καταχωσθέντων, καὶ τὸν πικρότατον ἑστῶτα τῆς πληθύος καταλυσάντων βίον, μετὰ πολλῆς τῆς φιλοσοφίας ἰωβ ἤνεγκε τὸ συμβαν; πότερος μᾶλλον ἔξέλαμψεν; ὅτε ἀπὸ τῆς κοπρίας τὸν ἀρχαῖον αὐτοῦ ἐθερμαίνησε τὸν γυμνὸν μῦν, ἢ ὅτε ἀκούσας ὅτι πῦρ ἐξ οὐρανοῦ ἔπεσε καὶ κατέφαγε πάντα τὰ ἀγέλαια μετὰ τῶν ποιμένων, ὑπὸ διεπτοήθη, οὐδὲ διεπαρέζη, ἀλλὰ φρένας ἰωβ ἔγνω πάντα συμφορᾶν; πότερος μείζων ἰωβ; ὅτε τῇ ὑγείᾳ τοῦ σώματος προσῆν πάντα τὰ τῶν ἀδικουμένων σκήπτρα προσῆσαν, στιγμὰς καὶ μώλας τῶν ἀδίκων, καὶ οὐκ μέσοις ὀδύνταις αὐτῶν ἐξαρπάζων ἁρπάγματα· ἢ ὅτε τὸ σῶμα τοῦτο αὖθις, τὸ τῶν ἀδικημάτων ὅπλον, ἐώρα κατιαθησόμενον ὑπὸ τῶν σκωλήκων, καὶ καθήμενος ὅπου τῆς κοπρίας αὖθις αὖθις κατίζανε λαβὼν ὄστρακον; Τήκω γὰρ βώλακας γῆς ἀπὸ ἰχῶρος ξέων, φησί. καίτοι σκῆπτα μὲν πονηρὰ καταρτώματα, ταῦτα δὲ παθήματα ἰωβ· ἀλλ' ὅμως ταῦτα αὖθις λαμπρότερα ἐκείνων ἀπέφηνεν. σκέπτωμαι μὲν γὰρ γνησίων, εἰ καὶ δικαιοτάτως σφόδρα ἐπαμᾶς, ἀλλ' ὅμως αὐτοῖς ἦν ὁ βλάβολος λέγων· Μὴ δωρεὰν σέβει ἰωβ τὸν θεόν; τούτων δὲ συμβαινόντων, ἐγκαλυψάμενος ἀνεχώρησε νῶτα δοὺς, καὶ οὐδὲ ἀναισχύντως πρὸς ἀπιλογίας σκιαὶ χεῖρα ἔχων προσβαλέσθαι. Τοιγαροῦν ὅταν ἴδῃς ἄνδρα δίκαιον μεγάλα καταρτούμενον, καὶ μυρία πάσχον-

τα

Εκ τῆς ἑρμίου τὸ πρὸς Ἰ. μ. ἐπιστ.

Εκ τῆς ἐπιστ. τοῦ χρυσ. Ματθ. εὐαγγ.

χ. ἐνδιδῶσι.

χ. πᾶσι.

χ συμπαθείας

χ. ἔτι τὸν.

χ. ἐπιστόμου λόγου.

ζ. πᾶσιν

Εκ τῆς πρὸς Ολυμπιάδα γ. ἐπιστ.

Εκ τῆς πρὸς Κορ. α. ἐπιστ.

τα δῆτα, μὴ θαυμάσῃς· τὸ δὲ θαυμαστὸν ἦν εἰ θαυμάζεν, εἰ πολλὰς λαμβάνων ὁ Δᾳβὶδ πληγὰς ἐμέλλεν ὑπομένειν, καὶ τραύμασι φέρειν τὰ πάθη. Οὐδὲ γὰρ, εἰ ὄφις κεντήσειεν σκληρὸς ἀγελαῖος, καὶ ἐφάλλοιτο τῷ κεντοῦντι, θαυμάζεται χρή· καὶ ⟨Θ⟩ ἐκ πολέμου ἢ μάχης καὶ σφαγῆς ἐπιόντα ἀνάγκη καὶ τραύματα ἔχειν. ὅταν τοίνυν ἴδῃς τινὰ ἐλεημοσύνας ποιοῦντα, καὶ ἄλλα μυρία ἐργαζόμενον ἀγαθὰ, καὶ ταύτῃ συγκόπτοντα τοῦ Δᾳβὶδ τὴν δυνάμιν, εἶτα πειρασμοῖς ἐκπιπτόντα καὶ κινδύνοις, μὴ Δᾳβὶδ τοῦτο θορυβηθῇς. Δᾳβὶδ γὰρ τοῦτο ἐξέπιπτε πειρασμοῖς, ὅτῳ σφόδρα ἔπληξε ⟨Θ⟩ Δᾳβὶδ· καὶ πῶς ὁ Θεὸς συνεχώρησε, φησὶ; ἵνα μᾶλλον τιθρωθῇ· ἵνα πλείονα τὴν πληγὴν λάβῃ ἐκεῖνος. μέγα μὲν γὰρ, καὶ ὄζ οὐσίας φερεμάχων τῶν πραγμάτων, καὶ ἐλεεῖν καὶ ἀρετῆς ἀντιποιεῖσθαι· πολλῷ δὲ μεῖζον, τὸ διὰ πάσχοντα ἀμεταστρεπτὶ καὶ μὴ πλείονος ἴχνεσθαι τῆς προθυμίας τῶν ὑπὲρ τῆς ἀρετῆς πόνων. Ὥσπερ γὰρ ὅτι τῶν ἁμαρτημάτων ⟨Φ⟩ μηδὲν παθόντες δεινὸν τὸ ζῆν, μείζονα ὑφίσαι [τὴν] τιμωρίαν ἐκεῖ· οὕτως ὅτι τῶν κατορθωμάτων ⟨Φ⟩ πολλὰ παθόντες τὸ ζῆν δεινὰ, πολλῆς ἀπολαύσονται ἐκεῖ τῆς τιμῆς. καὶ καθάπερ ἀμφοτέρων ὄντων δύο, ἀλλ' ὁ μὲν τὸ ζῆν καλὸν ἔχῃ, ὁ δὲ μὴ καλὸν ἔχῃ, μακαριώτερος ὁ καλὸν ἔχων τὸ μὴ καλὸν ἔχοντος ἐστὶν· οὕτω δὴ καὶ δικαίων τὸ ζῆν ὄντων δύο, ἀλλ' ὁ μὲν πλείους, ὁ δὲ ἐλάττους ὑπομονὴν τοῦ θλίβεσθαι, μακαριώτερος ὁ τοῦ πλείους ὑπομένων ἐστίν. Οἱ δὲ τοῦ τοῦ Θεοῦ παιδεύειν βουλήσεως μὴ φέροντες, ἀλλὰ δυσαναχετοῦντες, πρὸς ⟨Θ⟩ μηδὲν ὄζ αὐτῆς κερτόσασθαι καὶ ταῖς ἐχάταις ἑαυτὸν προβάλλουσι συμφοραῖς. Ἀλλ' ὁ πενία δεινὴ καὶ λιμὸς καὶ μυρίοις κινδύνοις; Ὁκοῖον ἀπὸ τῶν πενήτων μάθε βιοῦν ἡδέως διαπαντός. οὗτοι γὰρ πολλῷ ⟨Θ⟩ βίον ἑαυτῶν ὁ δὲ ἐπαρτὴν καταμαλίσχοντες οὐ βλασφημοῦσι, οὐκ ἀγανακτοῦσι, οὐδὲ δυσχεραίνουσι, ἀλλὰ βουλήσεως φέρουσι. Ἢ γὰρ τοιοῦτοι ἔπαθες, οἷ ἐκεῖνος; ὀξεχόπτης ⟨Θ⟩ ὀφθαλμὸς; ἀλλ' ἐκεῖνος δύο. ὁ σώσας νόσον μακρὰν; οὐδὲ ἕν· ἀπίδωκε δὲ παῖδας; ἀλλ' ἐκεῖνος ἢ τοῦ ὑγιείαν τοῦ οἰκείου σώματος. ἐζημιώθης ζημίαν μεγάλην; ἀλλ' οὐδέπω πρὸς ὃ ἑτέρων δεῖται καὶ τύχης. Ἀλλ' οὐκ ἀρκεῖ ταῦτα; εὐπόρησόν μοι ⟨Θ⟩ Ἰὼβ τὴν τῆς ὑπομονῆς ἀκρίτως ἐπιόντα πύργον. Οὗς γὰρ τότε πενίας ἐφόβησεν, οὓς ἢ τοῦ τὸ βαλανεῖον ἐρρίμμενον, ἢ τοῦ τὸ τῇ καμπαίᾳ τίφρα καθεύδοντας, ἢ πηλοῦ ἀπλῶς δόξαν πενίας ἰών. ὅτοι μὲν γὰρ καὶ ἱμάτιον εἶχεσι διερρωγὸς· ἐκεῖνος δὲ γυμνὸς ἐκάθητο· καὶ ὁ μὲν ἱμάτιον εἶχε διὰ τὴν φύσεως, τῆς ἀρχὴν τοῦ ἀβελτερίου, χάριν· ἐκεῖνος δὲ σπανίζων τοῦτο διέφθειρεν ὁ Δᾳβόλος. καὶ ⟨Φ⟩ μὲν πέντε καὶ ὑπὲρ ἑκάτον ἔτεσι πρεσβυλαίων τῶν τὸ τοῖς βαλανείοις, καὶ " καλάμην καλύπτοντα· ἐκεῖνος δὲ ἄθλιος Δᾳβὶ νυκτερινῶν ἀεὶ διετέλει, οὐδὲ τοῦ ἀπὸ ψιλῆς στέγης πλημμυρίδα ἔχων· καὶ τὸ δὴ μέγιστον, ὅτι ὅτοι μὲν πολλὰ ἑαυτοῖς συνίσασι τὰ δῆτα (καὶ οὐ μακρὰν τοῦτο εἰς πλημμυρίδα συμφορᾶς, τὸ συνειδέναι ἑαυτῷ δικαίως πεπραγυμένῳ) ἐκεῖνος δὲ καὶ ταύτης ἀπεστέρητο τῆς πλημμυρίδος, καὶ πολιτικῶν ὅτι δόξαν ἄμωμος ἀρετῆς γέγονεν, τὰ δὲ ἔγκλητα τετολμηκότων ὑπέμενε. καὶ ὅτοι μὲν ὠφελεῖ ἡ δόξα ἀρχὰς σωφρονίζεσθαι τῇ συμφορᾷ· ἐκεῖνος δὲ ἀμιγέστατον ὑπέμενε πενίαν, ἀδικον δόξαν ἄμωμος τοῦ ἐκ τοῦ πλούτου μεταβολοῦ. Εἶδες αὖθις πρὸς ἑκάστου ἐλάττονα πενίαν καὶ μὴ ἣν ἑτέρου οὐκ ἔστιν εὑρεῖν; τί γὰρ αὖ τοῦ γυμνοῦ δὲ μηδὲ στέγης ἔχοντος πένεσθαι δοκοῖ· αὖ, μηδὲ ἐδάφους αὐτῷ ὑπολειφθέντος; οὐ γὰρ ὅτι τῆς γῆς, ἀλλὰ καὶ ὅτι τῆς καρδίας ἐκάθητο. Ὁκοῖον ὅταν ἴδῃς σαυτὸν ἐν πενίᾳ θρυλλούμενον, ἐπίσησον τοῦ δικαίου τὸ πάθος, καὶ εὐθέως " Δᾳβὶ σήσῃ, καὶ πόνους ὑποκρούσῃ λογισμοὺς τῆς ἀθυμίας. Εἰ δὲ βούλει καὶ ⟨Θ⟩ τῆς φύσεως πόλεμον ⟨Θ⟩ μὴ πολλῆς τῆς ὑπερβολῆς τῷ ἡμεροῦν τοῦτο ὑπεπτηλωμένον " ἀκούειν, πρόσεχε μοι λέγω. δέκα παιδία ἀπώλεσε, καὶ δέκα ἀδελφοὺς, ἐν αὐτῷ τῷ ἄνθει τῆς ἡλικίας, καὶ δέκα σωλῆνας ἀρετῆς ὑπεδεδεγμένα, καὶ οὐδὲ τῷ κοπῷ τῆς φύσεως πόνῳ, ἀλλὰ βιαίῳ θανάτῳ καὶ ἐλεεινῷ. τίς δ' ἂν ἔχοι παιδοτίνων

Ex ℣ γ. λόγ. ℣ ὁ ὃ τὸν πάνσοφον καὶ ℣ Δάζ.

Ex τῆς α. λόγ. ℣ εἰς ℣ Σπαρ.

Ex ℣ ἑρμῆν. ℣ πρὸς Θεσ. α. ὑπερ.

Ex ℣ λόγ. ℣ ἐν ἐκ ῥᾳθυμίας ἢ κακίᾳ

τοιαύτην συμφορὰν ἐπάγῃ; ποῖος σιδηρᾶς δῶ θεμέλιος, ποῖος ἀδάμας τοσαῦτα αὖ ὑπενέγκῃ δεινά; οὐκ ἔστι τοιοῦτος, οὐκ ἔστιν. εἰ γὰρ καὶ ἑαυτὸ τούτων ἔκρινεν ἀφόρητον, ἐνόησεν ὡς ὁμοῦ πάντα συνελθόντα πάντα ἤνεγκε καὶ τὸν δήμιον. ὅταν τοίνυν ἀπολαύσῃς ἐμοῦ δικαίου κριτοῦ, καὶ πάντως εὑρήσεις πολλαχοῦ σαυτῷ τὴν ἀβδομηκοντάδα. Ἀναμνήσθητι τῶν ῥημάτων αὐτοῦ τοῦ ὅτι τῇ συμφορᾷ τῶν παίδων, ἃ μείζονα ἔφαινεν μᾶλλον ἀπέδησε τὸν ἀγῶνα καθυγρὸν ἐκείνου. λόγισαι δὲ μέγεθος τῆς συμφορᾶς, καὶ δὲ κρατῆρ ἐκεῖνο ναυάγιον, καὶ τὸν ξένον καὶ ἀβδόμην ἐκείνην τραγῳδίαν. σὺ μὲν γὰρ ἴσως ἕνα ἀπώλεσας, ἢ δύο τρεῖς· ἐκεῖνος δὲ τοσούτους καὶ τοσαύτας· καὶ ὁ πολύπαις ἐξαίφνης ἄπαις ἐγένετο· καὶ οὐδὲ κλαῦσαι μικρὸν αὐτῷ τὰ παραγγελλόμενα ἐνομίσθη, ἀλλ' ἀθρόον ἅπας ὁ καιρὸς αἰκιζόμενος, καὶ οὐδὲ πρῶτος, οὐδὲ δεύτερος ἐθάνατο, ἵνα, κἂν ἑκάτερον αἰκισάμενος τῶν ῥημάτων, ἔσχε τινὰ ἀβδομηκοντάδα τῆς οὕτω πικρᾶς τελευτῆς· ἀλλὰ πᾶσι μὲν ἐλπὶς πᾶσαι καὶ θάτερον ἐπαφρόμενον θατέρου τῷ λυπηρῷ. οὐ γὰρ ἄωρος θάνατος μόνον, ἀλλὰ καὶ δι' ὃ ὀργὴ πάντες εἰσὶ καὶ φιλίκοι· δι' ὃ πάντες ὁμοῦ· δι' ὃ φύσεως εἰσὶ ἕκαστος· δι' ὃ μὴ δι' ἕτερον νόμον ἡ φύσις· δι' ὃ τοσούτοις ζημίαν· δι' ὃ μηδὲν ἑαυτῷ συνειδότα πονηρὸν, μηδὲ ἐκείνοις, ταῦτα παθεῖν. τούτων γὰρ ἕκαστον ἱκανὸν μὲ καὶ καθ' ἑαυτὸ θορυβῆσαι· ὅταν δὲ καὶ ὁμοῦ φανῇ συντρέχοντα, ἐνόησον τῶν κυμάτων ὅσον τὸ ὕψος, ὅση τοῦ χειμῶνος ἡ ἐπαφρολή καὶ τῆς ζάλης. Θαυμαστὰ μὲν οὖν ταῦτα καὶ ἀπωλῶς ἀκουόμενα· δεῖ δὲ μὴ ἀκριβείας ἐξετάσῃς αὐτά, τότε μειζόνως ὀφλήσει τὸ θαῦμα. ἐνόησον γὰρ ὅτι οὐχὶ τοῦ νομίσαι ἔλαττον ὁ Ἀβραάμ, καὶ τοῦ νομίσαι ἀφῆκεν, οὐδὲ τοῦ πλείονας ἔλαβε, καὶ τοῦ ἐλάττους ἀφῆκεν, ἀλλ' ὁλόκληρον ἐτήρησε τὸν καρπόν, καὶ τὸ δένδρον ὑπέταξε· πᾶσαι ἐπήγαγε τὸν θαλασσαν μὴ τῶν κυμάτων, καὶ τὸ σκάφος οὐ καταπόντισεν· ὅλον τὸν δυνάμει ἐνέωσε, καὶ πύργον οὐκ ἔσεισεν, ἀλλ' εἰσῆκεν πανύστατον βαλλόμενος [καὶ] ἀκλινὴς μένων· καὶ νηφάλιος ἐφέρετο βελῶν, καὶ οὐκ ἐσαλεύετο, μᾶλλον δὲ ἐπήμειπτο μᾶλλον, οὐκ ἐπέτρωσκεν δέ. ἐνόησον ὅσον ὀδὶ τοσούτους παῖδας ἀπολωλέναι. τί γὰρ οὐκ ἐμὲ ἐκεῖνον δακρύειν; οὐχὶ τὸ πάντας ἀναρπασθῆναι; οὐχὶ τὸ πάντας ἀθρόους ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ; οὐχὶ τὸ ἐν αὐτῷ τῆς ἡλικίας τῷ ἄνθει; οὐχὶ τὸ πολλὰν ἀρετὴν ὑπὲρ ἐλπίδα γενομένην; καὶ τὸ ἔτι τῆς τιμωρίας ταύτης καταλῦσαι βίον; οὐχὶ δὲ μετὰ τοσαύτας πληγὰς ἑκάστην ἐπιτεθῆναι ταύτην; οὐχὶ τὸ φιλότεκνον εἰσὶ καὶ γενναιότατα; οὐ τὸ πολλοὺς εἰσὶ τοὺς ἀπολωλότας; ὅταν μὲν γὰρ πονηροὺς τις ἀπολέσῃ παῖδας, δάκνεται μὲν ἡ πάθη, πλὴν ἀλλ' οὐ μετὰ τοσαύτης τῆς σφοδρότητος· ἡ γὰρ πονηρία τῶν ἀπολλυμένων δριμυτέρα τὸν ἀφίησι γλυκάναι τὸν ὀδυνῶν. ὅταν δὲ καὶ ἀρετοῖ ὦσι, μᾶλλον τὸ τραῦμα γίνεται, οὐχὶ καὶ ἀπὸ τῆς φύσεως μόνον ὑπὲρ ἐλπίδα πάθοι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς βλασφημίας. πάλιν, ὅταν μὲν ἡμέρας ἀναρπάζων, ἔχει τινὰ ἀβδομηκοντάδα τὸ πάθος· ὅταν δὲ ὑπολειπόμενον τὸν ὑπὲρ τοὺς ἀπολλυμένους συσκιάζοντα ἀθυμίαν. ὅταν δὲ ὁλόκληρος ὁ χορὸς ἀπόληται, πρὸς τίνα δυνήσεται ἰδεῖν ὁ πολύπαις, ἀθρόον ἅπας γιγόμενος; εἰ γὰρ τὸ τεσσαρακοστὸν ἢ πέντε ἡμέρας ἀπολλύντων τινῶν, αἰ γοναῖκες καὶ οἱ προσήκοντες ἅπαντες τοῦτο μάλιστα πάντων ὀλοφύρονται, ὅτι ταχέως ἐξαίφνης ἀπῆρπάγη τῆς ἐκείνων ὄψεως ὁ τετελευτηκώς· πολλῷ μᾶλλον ἐπὶ δὲ πλείσσι, οὐκ ἐν ἡμέραις τέσσι καὶ δύο ἐν μιᾷ, ἀλλ' ἐν ὥρᾳ μιᾷ ἅπαντες ὑπὸ τοῦ ἀφαιρεθείς. ὃ γὰρ μόγις τὴν χρόνῳ λύσιν, καὶ σφόδρα ἀφόρητον ἦν, τῇ προσδοκίᾳ κουφότερον ἂν γένοιτο ῥᾳδίως· ὃ δὲ πρὸ ἐλπίδα συμβαὶ ἐξαίφνης, καὶ φύσει κουφότερον ἦν, τῷ πρὸ ἐλπίδα συμβῆναι καὶ ἐξαίφνης ἀφόρητον γίνεται. ὅταν οὖν τι ἐξ καθ' ἑαυτὸ χαλεπὸν ᾖ, καὶ τὸν ἐκ τοῦ πρὸ ἐλπίδα συμβῆναι λαβεῖν προσθήκην, ἐνόησον πῶς ἀφόρητον γίνεται καὶ πάντα ὑπερβαίνει λόγον. οὐδὲ γὰρ ὅτι κλίνης ἐξίδιον αὐτοῦ ἀποπνίγοντας καὶ ψυχορραγοῦντας, ἀλλὰ τῇ οἰκίᾳ κατηχοῦντας ἅπαντας. ἐνόησον τοίνυν, τίς [ἀρα] ἰδὼν αἰορύττοντα σκάφος ὃ χῶμα καὶ τὸ

Ex τ. ἑρμιν. τ. περὶ Κορ. α'. ὑπερ. ἐμιλ. κα.

Ex τ. λόγ. τ. ὁπ. τὸ, ἀεὶ δ τ. κεκοιμημένων.

χ. λυπούμενον χ. ἀσχημ. πάντες ἢ τοῦ ἑαυτ.

μὴ λίθοι, ἀλλ' ὦ μῆλος ἀνέλκων παιδίον, ἢ χέρσα ἰδὼν ἐπὶ φάλλαινα κατίχνοιτο, ἢ ὀξέως ἐπίοιεν
ἀπτεκαιδεκάπηχυ τῷ πήχει, ἢ αὖθις τῷ σώματος διεφθαρμένον τύπῳ ῥηξὶς στωτείοις, καθάλλης ἀγκλαδεύσης, ὀφθαλμῶν ἀφανισθέντων, ἐγκεφάλου διεσπαρμένου, πάσης ἁπλῶς τῆς μορφῆς διεφθαρμένης, ἢ τῆς τῶν τραυμάτων ποικιλίας σὺν ἀφύσει τὸ παράδοξον τῶν πεπηρωμένων ὄψεων ὑπερβαίνουσαν τύπον. στωμύλητε ταῦτα ἀκούοντες, ἢ δακρύετε; συνοήσατε τοίνυν τίς ἐκεῖνος ταῦτα ὁρᾷ. εἰ δὲ ἡμεῖς μὴ τοσοῦτον χρόνον ἢ δυσωπίδα ἀδάκρυτοι τῆς παραγωγίας ἐκείνης τὸν ἀκοὸν ὑπέχειν, ἢ ταῦτα ἀλλοτρίας ἀκούοντες συμφορᾶς, τίς ἐν ὁ αὐδάμας ἐκεῖνος; ἆρα μὴ ταῦτα τῶν βαλαμιδῶν, οὐκ ἐν ἀλλοτρίοις, ἀλλ' ἐν οἰκείοις φιλοσοφῶν κακοῖς; οὐδὲ γὰρ ἀνιᾶσθαι πάσχουσι, οὐδὲ εἶπε, τί ποτε τοῦτό ἐστιν; αὐτὴ μοι τῆς φιλοφροσύνης ἡ ἀμοιβή; ἆρά γε τοῦτο τοῖς ξένοις ἐπιδείκνυμι τὸν οἰκίαν, ἵνα πάθωσι τῶν παίδων γυμνάσιον αὐτοῦ βλέπωσι; ἆρά γε τοῦτο πᾶσιν ἐκεῖ αὐτοῦ ἀρετὴν ἐπιδείκνυμαι, ἵνα γένωσιν ἀπομείνωσι δικαίως; οὐκ εἶπε τοῦτο οὐδείς, οὐκ ἐνόησεν, ἀλλ' ἔφερε πάντα ἡμερώτερον, ἢ μὴ τοσαύτην ἐπιδειξάμενον αὐτῶν ἀφαίρεσιν. ἆρ' οὖν ταῦτα μετὰ αὐτῶν στενάζειν ἐστὶ δίκαιον; ἢ τὴν τῶν φίλων ἐγκατάλειψιν ἢ προδοσίαν, τὰ δὲ σκώμματα ἢ τὴν αἰσχροδείαν, ἢ τὴν χλευασίαν ἢ ὁ γέλως, ὃ δὲ κατὰ πάντων ἀφυσύρεσθαι, ἆρα φορητὰ ταῦτα ἢ τῆς μωρίας ἄξια; ταῦτα γὰρ οὐδὲν ἀκούσαι φορητὰ, μᾶλλον δὲ τῶν προσγελάτων αὐτῶν ἀπομείναι. οὐδὲ γὰρ ὅτως ἡ τῶν συμφορῶν φύσις, ὡς τὰ τοῦ συμφορᾶς ἡμῖν ὀνειδίζοντες, διδάσκειν ἐώθασιν ἡμᾶς τὸν ψυχήν. Θέα δὲ μοι καὶ ταῦθ' ἕτερον ὃ ὑπερεχὲς καὶ φιλόθεον τῆς ἡγιασμένης ἐκείνης καὶ ἀδαμαντίνης ψυχῆς. ὅπου γὰρ ἑαυτὸν μὲν ὑπὸ τοῖς ἐχθίστοις ὁρᾷ ἐώμενον πᾶσιν ἐπιλοιδόρητα προπηλακίζειν, ποιητὴν δὲ αὐθέντην καὶ δημιουργὸν βυθμιζομένους, οὐκ εἶπεν οὐδὲν τοιοῦτον, οἷς εἰκὸς ἦν τὸν ἀθυμοτέρων πάντων; ὅπου τούτοις ἔθρεψα τοὺς παῖδας, ἢ μὴ ἀκριβείας ἤσκησα πάσης; ὅπου τούτοις ἠνεῳξά μου τὸν οἰκίαν τοῖς προιοῦσιν, ἵνα μετὰ τοὺς πολλοὺς δρόμους ἐκείνους, οὐδὲ τῶν διαύλων, οὐδὲ τῶν γυμνῶν, οὐδὲ τῶν ὁρθίων, ταύτας ἀπολάβω τὰς ἀμοιβάς; ἀλλὰ διὰ τούτων πάσης ὑσίας κρείττονα ῥήματα αὐλοῦσγκει ἐκεῖνα εἰπών· Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο. Εἰ δὲ διέρρηξε παίδια, ἢ τὸν κόμην ἀπεκείραπο, μὴ θαυμάσῃς· κατὰ γὰρ ἰῶ, ἢ πατὴρ φιλότεκνος; ἢ ἐνθένδε διηθεῖται ἢ τὸν τῆς φύσεως συμπάθειαν, ἢ τὸ τῆς γνώμης φιλοσοφίαν· εἰ δὲ μηδὲ τοῦτο ἐποίησε, τάχα δ' ἂν τις ἢ δυαιθησίας ἐνόμισε τὸν φιλοσοφίαν ταύτην. Καὶ σὺ τοίνυν ὅταν χρήματα ἀπολέσῃς τὰ σά, καὶ μὴ δυαχερήνῃς, ἀλλὰ γηναίως εἰσεγκαὶ θυμερείσῃς τῷ Θεῷ, ἢ τὰ τοῦ Ἰὼβ ἀποφθέγξῃ ῥήματα· ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο, χέρδος τὸν ζημίαν ἀπὸ τούτων ἐποίησας. τί λέγεις; ὁ Κύριος ἀφείλετο; ὁ κλέπτης ἀφείλετο, ἢ πῶς δυνάσομαι εἰπεῖν, ὁ Κύριος ἀφείλετο; μὴ θαυμάσῃς. καὶ γὰρ ὁ Ἰὼβ ἃ ὁ διάβολος ἔλαβε, ταῦτα ἔφησεν ὅτι ὁ Κύριος ἀφείλετο. ἢ πῶς ἃ ὁ κλέπτης ἔλαβε, σὺ οὐκ ἐρεῖς ὅτι ὁ Κύριος ἀφείλετο; μὴ γὰρ εἴπῃς, οὐκ ἔχω χάριν· οὐκ ἐμῆς γνώμης ὃ προσγέλασα Ἰώβ· οὐκ εἰδότος, οὐδὲ βουλομένου ὁ λῃστὴς ἔλαβε· ποίας ἐξ αἰ μοι μαθὼς; οὐδὲ γὰρ τὸν Ἰὼβ εἰδότος, οὐδὲ βουλομένου ταῦτα ἐγένετο. πῶς γὰρ; ἀλλ' ὅμως οὐκ ἔλαττον ἔχει τῶν ἐλεημοσυνῶν δέντων ἐκεῖνος, ὁ μὴ δεὶς τότε. αὖ δ' ἢ προσέμαθέν σε προδιαπεσωσί τινες ἀπολέσαι, σὺ δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ φόβου, ὅπως κωλύσαι, εἶτα μᾶλλον μὴ λαβεῖν τὰ χρήματα, ἢ προδοῦναι τὸν Θεὸν, ἴσον ἔχεις μισθὸν τῶν εἰς πέπειραν αὐτὰ δεδωκότων, ὅτι ἀπολέσας ὑπερεῖδες, ἢ δυνάμενος προσέμαθέν ἀπολέσαι, ἵνα ἔχῃ μὴ λαβεῖν αὐτὰ μᾶλλον, ἢ οὕτω λαβεῖν. καθάπερ γὰρ ἐκεῖνος ἀφ' ἑαυτοῦ φόβου εἰς ἴσον δικαιοῦται ἐκείνοις, οὕτω καὶ σὺ ἀφ' ἑαυτοῦ φόβου, ἁρπασάντων ἐκείνων, οὐκ ἀπέλαβες. ἀπεστέρησέ σε χρημάτων ἐκεῖνος; σὺ σαυτὸν μὴ ἀποστερήσῃς τῆς σωτηρίας. ἀλλῶν γὰρ ἐφ' οἷς ἑτέρων κακῶς ἔπαθες, αὐτὸς πλείοσι σαυτὸν προσκάλλεις

πρὸς ἀλλήλους κακοῖς. ἐκεῖνός σε ἴσως πτωχὸν πρὸς ἑαυτὸν ἐποίησε· σὺ δὲ σαυτὸν τὸ τοῖς χρήμασι κολακεύεσθαι κακόδουλον. ἐκεῖνός σε ἀπεστέρησε τὰ ἑαυτοῦ σὺ δὲ καὶ τὰ ἀλλότρια σεαυτῷ ἐπιπορίσασθαι· σὺ δὲ τὸν αἰώνιον πλοῦτον σαυτῷ ἀφῄρησαι. ζημιοῖ σε ὁ διάβολος ἀφῃρημένος τὰ χρήματα· λυπήσει αὖθις δὲ σὺ διορθωσάμενος, καὶ μὴ διαφθείρας. δοῦ πρὸς μακρὰς ἀπόλαυσις, διαφθείρας· αὖ διορθωσάμενος τῷ Θεῷ, κτήσεται ἴδιον τὸν αὐτῷ τὸν πλοῦτον. καὶ ὅρα τὸ βάθος· ὅτι αὐτοῦ βρῆσις ἀπορρήτων πρὸς σὲν μακρός. καὶ γὰρ ὅστις ἐκείνων αἴτιος, εἰ δέ που καὶ ἄκουσι ὑπέπεσον, καὶ τὴν ψυχὴν προσαπώλεσαν, καὶ κατὰ τὴν ἀδελφὴν καταλωβήσηται τὴν σὴν, καὶ πάλιν αὐτὰ κακῶς ἀπώλεσε. ὁ γὰρ δαίμων εἰδὼς ὅτι ζημίαν οὐ φέρει, ἀλλὰ κατ' τούτων καὶ Θεὸν σε ἐρεῖ, πάλιν χρήματα δίδωσιν, ἵνα ἀφορμὴν σχῇ τοῦ πάλιν σε ἀπατῆσαι καὶ ἀπολέσαι. καθάπερ ἡμᾶς ἐκεῖνα τοὺς ἐμπόρους διαπέμπει, οἷς λυπούμενος αὖθις· αὖ δὲ ἰδόμενοι ὅτι οὐκ ἀληθῶς, ἀφιᾶμεν λοιπὸν, ὡς οὐκ ἔχοντες αὐτοὺς δακεῖν· οὕτω καὶ ὁ διάβολος, αὖ ἴδῃ κατηγορούμενα καὶ καταφρονούμενα τῆς αὐτοῦ ἐγχειρήσεως, ἀποστήσεται τῆς τοιαύτης ὁδοῦ, προσοχθίζων οὐκέτι. ἔξεστι οὖν σοι ταῦτα κατορθούμενα πρὸς τοὺς μαθεῖν, ὅσοι δοῦ εἰ ἐκὼν ἐρρίψας αὐτά. καὶ εἰκότως τοῦτο μᾶλλον θαυμάζομεν, ἐπειρίας διαφεύγειν φέροντα, ἢ εἰκότα δίδοντα. Πῶς δέποτε; ὅτι σκῆνος μὲν τοῖς ἐπαίνοις τρέφεται καὶ τῷ στεφάνῳ, καὶ χρῆσις ἐλπὶς ταῖς ἐλπίσι, καὶ προτρέπει θυμικῶς σπουδὴν τοῦ κτήσασθαι τὰ χρήματα, τότε αὐτὰ ἐρρίψαν· ὅτε δὲ ἐπροσδιδυμώσ ἀφηρέθη βία. οὐκ ἔστι δὲ ἴσον, προτρέπει παιδίοις ἀποστῆσαι χρημάτων, οὕτως αὐτὰ κτήσασθαι, καὶ ἐπ' αὐτοῖς πονοῦντα ἀποστερηθῆναι· οὐδὲ πάλιν ὁ πολλῷ χρόνῳ μογήσας καταφρονῆσαι τῶν χρημάτων, ὃ ἀθρόοις ζημίαις συμβᾶσαν ἀναγκαῖον. Ὁ μὲν γὰρ ἐπ' πρόσκαιρος ἐπὶ τοῖς ἀφνὰ, ῥᾴδιον δὲ ἐπίτηδες τῶν τούτων ἐπαγωγῶν· ὁ δὲ διαπεσὼν, καὶ τῶν φροντίδων ἀπολύσας τοὺς λογισμοὺς, δοῦ συμβῇ τι τοιοῦτον πάλιν, οὐ καὶ προσέσται, διπλῆ τὰ ἐκ τέχνης καὶ βιαίου τοῦ χάρωτος πῦρ, τῷ τε ἀπροσδοκήτῳ, καὶ τῷ δεδιέναι τὸν ἀπροσδιδύμως ἀφηρέθη βίᾳ. οὐκ ἔστι δὲ ἴσον, προτρέπει παιδίοις ἀποστῆσαι χρημάτων, οὕτως αὐτὰ κτήσασθαι, καὶ ἐπ' αὐτοῖς πονοῦντα ἀποστερηθῆναι· οὐδὲ πάλιν ὁ πολλῷ χρόνῳ μογήσας καταφρονῆσαι τῶν χρημάτων, ὃ ἀθρόοις ζημίαις συμβᾶσαν ἀναγκαῖον. Ὁ μὲν γὰρ ἐπ' πρόσκαιρος ἐπὶ τοῖς ἀφνὰ, ῥᾴδιον δὲ ἐπίτηδες τῶν τούτων ἐπαγωγῶν· ὁ δὲ διαπεσὼν, καὶ τῶν φροντίδων ἀπολύσας τοὺς λογισμοὺς, δοῦ συμβῇ τι τοιοῦτον πάλιν, οὐ καὶ προσέσται, διπλῆ τὰ ἐκ τέχνης καὶ βιαίου τοῦ χάρωτος πῦρ, τῷ τε ἀπροσδοκήτῳ, καὶ τῷ δεδιέναι τὸν ἀπροσδιδύμως ἀφηρέθη βία

σα μὴ μόνον· καὶ γὰρ πλανᾶσθε καὶ λῃστεύετε τόπου ἐκ τόπου, καὶ οἰκίας ἐξ οἰκίας μεταβαίνετε. οὐδὲ γὰρ τοσοῦτον μέτοικοι, ἀλλὰ καὶ πλημμυρίδες ἀλλοδαπῶν ἀλλοίας ξένιον καὶ κτῆσιν, πόντον μεταξὺ παρεισρέουσα, καὶ τὰ σύμβολα τῆς συμφορᾶς ἐκφέρουσα, καὶ πόλεις διδάσκουσα τὰ ἐμὰ κακά· καὶ ὁ πόντος ὅστις ἐλεεινότερον, τοσοῦτον ἡλίου κύτος δύσει, καὶ ἀναπαύσομαι τῶν μόχθων μου, καὶ τῶν ἀδικημάτων μου, ἃ με πάσχουσιν ἐργάζονται. ἀλλ' εἶπόν τι ῥῆμα πρὸς Κύριον, καὶ πλάνητα. τί οὖν ὁ μακάριος οὗτος καὶ ἀδάμαντος στερρότερος; βλέψας εἰς αὐτὸν πικροὶ (ὦ ἀμαθείας σώφρονος καὶ μανίας) καὶ πρὸς τῆς φωνῆς, ἀπὸ τῆς ὄψεως διεκρούσατο τὰ μηχανήματα. ἐκεῖνα μὲν γὰρ τοσοῦτον ἀνάχυσιν ἔπαυσαν πηγάς, οὗτος δὲ λέοντος σφοδρότερος γέγονε, θυμοῦ πληρωθεὶς καὶ ἀγανακτήσεως, καὶ φησι· Ἵνα τί Ιωϛ. C. 8.
ὡς μίαν τὴν ἀφορμὴν γυναικὸς ἐλάβομεν; εἰ δὲ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα παρὰ Κυρίου, τὰ κακὰ οὐχ ὑποίσομεν; αὐτὸς γὰρ ἐκεῖνα ἡμῖν ἔδωκεν ὁ Θεός; ποίαν ἐκπλήξεως ἀμοιβὴν; οὐδεμίαν· ἀλλ' ἐξ ἀγαθότητος μόνης καὶ φιλανθρωπίας. Γυμνὸς γὰρ ἐξῆλθον ἐκ κοιλίας μητρός μου, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι, φησι. Ὑπογράφατε τούτων τὸν ἀθλητὴν καὶ Εἰς τὴν αἰδῆ.
ὑμᾶς ἑαυτοῖς, καὶ νομίσατε βλέπειν καὶ τὸν χοροῦ τοῦ ἐκείνου, καὶ αὐτὸν ἐν μέσῃ τῇ χορείᾳ καθήμενον, τὸν διάδημα τὸν χρυσοῦν, τὸν ἁλουργίδα, τὸν πῶς εἶπον οὐκ οἶδα. οὐδὲ γὰρ ἔχω πυθέσθαι οὕτως ὕλην ὕβρεως, ὡς ἅπαντα παρελθεῖν τὸν ἡμαγμένον ἐκεῖνο σῶμα· ὅτε πάσης ὕλης ὑμίας ἐκ πολλοῦ τὸ πλείστου τῆς ὀργῆς ἐκείνης ἡ φύσις ἐδίκνυτο λαμπροτέρα, καὶ τὰ πεπάσματα τῶν ἁλιακῶν ἀκτίνων φαιδρότερα. αὗται μὲν γὰρ τῶν σωμάτων καταγλάζουσιν ὄψεις· ἐκείνη δὲ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν φωτίζουσι τὰ ὄμματα. τίς εἶδε, τίς ἤκουσε τοιαῦτα θαύματα παλαίσματα; οἱ γὰρ τὸ ἔξωθεν ἀγῶνα πύκτης, ἐπειδὰν καταχέωσι τὰς κεφαλὰς τῶν ἀντιπάλων, τότε νικῶσι καὶ στεφανοῦσθαι· οὗτος δὲ ὅτι κατέκλασε τὸ σῶμα τοῦ δικαίου, τότε ἐστεφανώθη δὲ ἀνεχώρησε. τί γέγονεν, ὦ διάβολε; τίνος ἔτυχες ἀναχωρῆς; οὐκ ἐθέλετο πάντα ὅσα ἠθέλησας; οὐκ ἀνῆκες αὐτοῦ τὰ ποίμνια; τὰ βουκόλια; τὰς ἀγέλας τῶν ἵππων, τῶν ἡμιόνων; ψυχὴ δὲ τοῦ χοροῦ τῶν ᾠδῶν ἀπώλεσας, καὶ τὴν σάρκα ἅπασαν κατέκλασας; τίνος ἔτυχες ἀνεχώρησας; ὅτι ἐθέλετο μᾶλλον ὅσα ἠθέλησα, φησὶν· ὃ γὰρ ἠθέλομεν μάλιστα ἐβουλόμεθα, καὶ διὰ τοῦτο πάντα ἐποίησα, τοῦτο οὐκ ἐθέλετο. οὐδὲ γὰρ ἐλυπησάμην. διὰ γὰρ τοῦτο πάντα ἐκεῖνα ἐποίουν, φησὶν, ἵνα τοῦτο ἐξέλθῃ· τοῦτο δὲ μὴ θέλοντος, οὐδέν μοι πλέον ἀπὸ τῆς ζημίας τῶν χρημάτων ἐθέλετο, καὶ τῆς τῶν παίδων ἀπωλείας, καὶ τῆς τοῦ σώματος πληγῆς· ἀλλὰ τοῦναντίον ὅταν αὐτὸν ἐβουλόμεθα ἐξέλθειν. λαμπροτέρους ἐποίησα τοὺς ἀγῶνας, φαιδροτέρους εἰργασάμεθα τοὺς ἀντιδίκους. ἔγνως ὅσης τῆς θλίψεως τὸ κέρδος ἔθελετο; καλὸν μὲν γὰρ τὸ σῶμα καὶ ὑγιαῖνον ἰδεῖν· πολλῷ δὲ σεμνότερον γέγονε κατατμηθὲν ὑπὸ τῶν τοιούτων ἐκείνων· ἐπεὶ καὶ ἕλκη καλὰ μὲν καὶ τὰ τῆς βαφῆς· ἐπειδὰν δὲ ἀλυρὰ γένηται, ἄφατον τὸ σχῆμα καλλύνει τὸ κάλλος, καὶ πολλὴν τὴν εὐπρέπειαν. Εἰ γὰρ μὴ ἀπέδυσεν αὐτὸν, οὐκ ἂν ἔγνω τὸν στεφανίτην τὸν εὐεξίαν. Εἰ μὴ διέτρησεν αὐτοῦ τὸ σῶμα ταῖς ὠπλαῖς, οὐκ ἂν ἀνέπλασαν ἔνδοθεν αἱ ἀκτῖνες. Εἰ μὴ ἐκάθισεν αὐτὸν ὅπου τῆς χορείας, οὐκ ἂν ἔγνωμεν αὐτοῦ τὸν πλοῦτον. οὐδὲ γὰρ οὕτω λαμπρὸς βασιλεὺς ὅπου θρόνου καθήμενος, ὡς ἐκεῖνος τότε ὅτε τῆς χορείας καθήμενος ὑπέστημεν ἡμῶν καὶ φανείς. μὴ μὲν γὰρ τὰ βασιλικὰ θρόνοι δαίματος· μὴ δὲ τὸν χορείαν ἐκείνην οὐρανοῦ βασιλεία. Διὰ γὰρ τοῦτο τὸν οὐσίαν αὐτοῦ ἐσύλα Ἐκ τῶν λόγων ὅτι
ὁ διάβολος, οὐχ ἵνα πένητα ποιήσῃ, ἀλλ' ἵνα βλάσφημον ῥῆμα ἐκβάλῃ βιάσηται· καὶ τὸ τὴν ἑαυτοῦ μὴ
σῶμα κατέτειμεν, οὐχ ἵνα ἀρρωστίαν ἐμβάλῃ, ἀλλ' ἵνα ἐπισκελίσῃ τὸν κατ' ψυχὴν ἀρε- ἀδικοῦντα ἀ-
τὸν. ἀλλ' ὅμως πάντα αὐτοῦ κατέσπασε τὰ μηχανήματα, καὶ πάντα αὐτὸν πλουτοῦντος ποιή- δικεῖν παρε-
σας (τοῦτο δὲ τῶν ἡμῖν φιλοσοφούντων ἐστὶ) δοκῶ· καὶ αὐτὸν σολυπαμδὸς ἄπαιδα, καὶ κατεξάνας αὐτοῦ τὸ σῶμα ἄπαν, τῶν ἐν δικαστηρίοις δημίων χαλεπώτερον (οὐ γὰρ ὕπνου ἀπορρύπτουσιν ἐκείνων οὗτος τοὺς πλευρὰς τῶν ἐμπιπτόντων αὐτοῖς, ὡς κατέξανεν αὐτοῦ τὸ

σῶμα τ̃ σκωλήκων τὰ σώματα) ἢ ὑχὶ τ̃ πόλεως ἐκβαλὼν μόνην, σὺν τ̃ οἰκίαις, ἢ εἰς ἄλλην μεταῤῥήσας πόλιν, ἀλλὰ τ̃ κώμαις αὐτῆ ἢ οἰκίαις ἢ πόλει καταῤῥήσας, ὑ μόνον σὺν αὐτοῖς ἐλυμήνατο, ἀλλὰ ἢ λαμπρότερον δι' ὧν ἐπεβούλευσεν ἐδαπέφηνε. Καὶ σὺ τοίνυν μὴ ἀφέλῃ σῶν ἔργων τὰ κτήματα, ἢ ἡμαίμου ἐπέγχῃς, τοῖς εἰς σὲ πεπραγμένα πάντα διὰ παντὸς ἐπὶ τ̃ αὐτοῖς λήμμασι μιαθόν. ὥσπερ γὰρ ἀσυνδάλωτοι, ἢ ἀπὸ τ̃ λυπούντων χαρδαίνομεν, οὕτω ῥᾳδίως μνήσκεσθε ἀπὸ τῶν ὠφελούντων ἀμείνους γινόμεθα. Εἰ γὰρ ὁ Ἰὼβ τοσαῦτα παθὼν σὺν ἠδίκηται, ἢ παθὼν οὐ σὺν δι' ἀρετὴν, ἀλλὰ σὺν τ̃ πρώτων αἰτίαν ποιησάμενος πονηροτέρου δαίμονος, τίς ἔξει λοιπὸν ἀπολογίαν τῶν λεγόντων· ὅτι ὁ θεὸς μὲ ἠδίκησε ἢ πρέσβλαψεν; Εἰ γὰρ ὁ Ἀβεσσαλὼμ ὁ τοσαύτης γέμων κακίας πάντα αὐτὸν κινήσας τὰ ὄργανα, ἢ πάντα ἀφεὶς τὰ βέλη, ἢ ὅσα ἰὼ σὸ αἰδέσιμε κακά, μ̃ πολλῆς τ̃ ὑπερβολῆς καὶ εἰς τ̃ οἰκίαν τ̃ δικαίου καὶ εἰς ὃ σῶμα κενώσας, σὺν ⟨illegible⟩ μόνον ἠδίκησεν, ἀλλὰ ἢ μᾶλλον ὠφέλησε· πῶς δυνήσονταί τινες τ̃ ἄλγα ἢ τ̃ δεινὰ αἰτιάσασθαι, ὡς πρὸς αὐτ̃, ἀλλ' ὑχ ὡς οἰκέται ἠδικημένοι; Θαυμάζεις σὺν τ̃ ἁγίας παῖδας; ἢ γὰρ κἀγώ· ὅτι κατεπόλμησε καὶ μόνου, ὃν κατεξανέστησαν τ̃ τυράννου, Τοῖς θεοῖς σου, λέγοντες, οὐ λατρεύομεν, οὐδὲ τ̃ εἰκόνι τ̃ χρυσ̃, ἣν ἔστησας, ὑ προσκυνοῦμεν. ἀλλὰ μαίνεσθε τοῦτο σὺν μόνον ἰὼ κύριε, ὃ σαφῶς εἰδέναι, ὅτι ἀρχὴ τ̃ Θεοῦ πάντα πάσχειν, ἅπερ ἂν παθεῖν. ὁ γὰρ μακάριος ἐκεῖνος οὐκ ἠγνόει ὅτι ἀγωνίσματα ἢ πάλη ἰὼ ἅπερ ἔπαθεν. εἰ γὰρ ἠγνόει, ὑκ ἂν ὅλως ἠθέτει τ̃ γινομένων. ὅτε γοῦν ἤκουσεν, Ἄλλως με οἴει κεχρηματικέναι σοι, ἢ ἵνα δίκαιος ἀναφανῇς; συνέπεσεν πῶς βλάσφημα ἀπὸ φιλοῦ ῥήματος ἀνέπνευσε, πῶς ἑαυτὸν ἐξευτέλισε, πῶς σὺν τ̃ πεπονθέναι σὸ ὁμοίσει ἅπερ ἔπαθεν, ἵνα λέγῃ· Τί ἔτι κρίνομαι ὑπὸ τοῦ κρίματος Κυρίου ἢ ἐλεγχόμενος, ἀκούων τοιαῦτα, ὑδὲν ὧν ἐγώ; Ζηλώσωμεν τοίνυν τὴν τ̃ ἁγίου τούτου βιλαβείαν ἕκαστος, μαθόντες ὅσα ἀπὸ τ̃ ὑποστάσεως βλασφήμει καλά. καθάπερ γὰρ σὸ κοπὼ θλίψεσι τ̃ οἰκουμένης ἐξῆς ὁ μακάριος ἢ γλυκαίος ἐκεῖνος ἀνὴρ, ἅπασι σχεδὸν τ̃ συμβεβηκότων αὐτ̃ παθῶν σχεδιάζει πάντα φέρειν καὶ συμπλέοντα γλυκαίως, ἢ τρὸς μηδὲν σκληρύνεσθαι τ̃ ὑπεύθυνον δεινῶν. ὑ γάρ ἐστι, σὺκ ἔστι σὺν ἀνθρώπινον πάθος, ὃ μὴ δυνάμενον σκέπην δέξασθαι. ἃ [μ̃] γὰρ σὸ πάσχειν τῇ οἰκουμένῃ σχεδιάσαντα, ταῦτα ὁμῶ̃ συνῳδόντα εἰς ἓν σῶμα κατέσκηψε ὃ ἐκείνῳ. τίς γὰρ ἔσται συγγνώμην ὃ μὴ δυναμένῳ ὃ μέρος τ̃ ἐπαχθέντων ἐκείνῳ δεινῶν μεθ' ὑπερβολῆς σκέπειν, ὃς μὴ μέρος μόνον, ἀλλ' ὁλόκληρον φαίνεται πάντων ἀνθρώπων φέρων κακά; Ἀλλ' ὁ δεῖνα τοσαύτας ἐλεημοσύνας ποιῶν, φησι, πάντων ἐγυμνώθη· ἕτερος, γενόμενός τις ἐμπορικός, πάντα ἀπώλεσεν· ἄλλοι ναυάγιοις περιέπεσον, καὶ εἰς πενίαν κατενέχθησαν· ἕτεροι πάλιν ὑπ' ἀῤῥωστίας καὶ νόσου, ἢ πρὸς σκληρὸς σκληρίας ἀπέλαυσε βοηθείας. καὶ τί τοῦτο; ἀναμνήσθητι τ̃ Ἰὼβ συμβεβηκότων, καὶ θυμηρέσησον ὃ διαύτῃ, ὃ δυναμένῳ κωλύσαι καὶ μὴ κωλύσαντι. ἀλλ' ὑπὸ πενίας ἀλγῶν καὶ λιμῷ ἢ μυρίοις κινδύνοις; ἀναμνήσθητι ὑ Λαζάρου τ̃ πενίας καὶ ἐρημίας καὶ μυρίοις ἑτέροις τοιούτοις πυκτεύοντος, καὶ ταῦτα μ̃ πολλὴν ἀρετὴν. ἀναμνήσθητι τ̃ ἀποστόλων, οἳ σὸ λιμῷ καὶ δίψῃ καὶ γυμνότητι δίηγον τ̃ σοφητ̃, τ̃ δικαίων· καὶ πρὸς τίνας αὐσὺν θυρήσεις, οὐ τ̃ πλουτούντων σὺν τ̃ πενωμένων, ἀλλὰ τ̃ πενομένων, τ̃ θλιβομένων, τ̃ στενοχωρουμένων. ταῦτα πρὸς ἑαυτὸν συλλέγων θυμηρέσησον τῷ διαύτῃ, ὅτι σε τ̃ μοίρας ταύτης ἐποίησεν, ὑχὶ μισῶν, ἀλλὰ ἢ σφόδρα φιλῶν· ἐπεὶ καὶ κἀκείνους οὐχὶ μισῶν ἠφίει τοσαῦτα πάσχειν δεινά, ἀλλ' ὅτι σφόδρα ἐφίλει, λαμπροτέρους αὐσὺν ἐκ τῶν δεινῶν τούτων εἰργάζετο. Εἰ γὰρ αἱ θεραπαινίδες σὺν ὑπὲρ αὐτῶν κάμνουσαν ὑκ ἀφιᾶσι χωρὶς μισθῶν ἢ ἀμοιβῶν ἀπελθεῖν, πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεὸς σὺν τοσαῦτα πεπονηκότας σὺκ ἂν ἔλαιτο τ̃ τῶν πόνων αὐτῶν ἀμοιβ̃ ἀποστερῆσαί ποτε· ἀλλ' ἀνάλογον κομιεῖται ἕτερόν τινα εἰ μ̃ τ̃ πλοῦτον, καθ' ὃν ἀπολήψονται καὶ ἀμοιβὰς τῶν σταλῶν πόνων. καὶ γὰρ πολλῶν ἥκουσα λεγόντων· ὁ δεῖνα μέτοχος καὶ ὑπέχυσε ἂν ὑφ' ἑτέρου

σκέπομαι

τοῦ δικαιότατος καὶ πατρὸς, καθ' ἑκάστην ἐις δικαστήριον ἕλκεται· ἕτερος συκοφαντεῖται μὴ εἰς ἀδίκως ἀπέθανεν· ἄλλος κατεπορνεύθη, φησὶ· ἕτερος κατεκρημνίσθη· καὶ ὁ Θεὸς ἡμᾶς ταῦτα συνεχώρησε. Διὰ τί; Διὰ τὸ μὴ ταχέως ἀρέσθαι εἰς ἀπόνοιαν τῷ μεγέθει τῶν θαυμάτων καὶ τῶν κατορθωμάτων, ἀφίησιν αὐτοὺς ὁ Θεὸς κακοῦσθαι· καὶ ἵνα μὴ μείζονα τῆς αἰθερίου φύσεως τοῖς αὐτῶν κατόρθωμα ἔχωσιν ἕτεροι, καὶ θεοὶ, ἀλλ' οὐκ ἀνθρώπους αὐτοὺς εἶναι νομίσωσι, καὶ ἵνα ἡ τοῦ Θεοῦ φανῇ δυνάμις διὰ τῶν ἐξουθενουμένων, διὰ τῶν δεσμωμένων κρατοῦσα καὶ βασιλευομένη, καὶ τὸ κήρυγμα αὔξουσα· καὶ ἵνα αὐτῶν ἐκείνων ἡ κατάνυξις φανερωτέρα γένηται, οὐκ ὅτι μισοῦσι τὸν Θεὸν ἀναθυμάτων, ἀλλὰ ἐκ τοσούτου ὅτι διαπύρως ἀγαπῶσιν, ὡς καὶ μὴ τοσαῦτα κακὰ τὴν οἰκείαν αὐτοὺς ὑπὸ δείκνυσθαι θύσιαν· καὶ ἵνα πάντες οἱ βασιλεύοντες τοῖς ἀνθρώποις, ἐκεῖνον ἔχωσι παράκλησιν καὶ παραμυθίαν, εἰς ἐκείνους ἀφορῶντες, καὶ τὴν συμβεβηκότων αὐτοῖς μεμνημένοι κακῶν· καὶ ἵν' ὅταν παρακαλῶμεν ὑμᾶς πρὸς τὸν ἐκείνων ἀρετὴν, καὶ πρὸς ἕκαστον ὑμῶν λέγωμεν, ὅτι μίμησαι Παῦλον, ζήλωσον Πέτρον, μὴ νομίζοντες ἀπὸ τῶν τοσούτων κατορθωμάτων ἀφορμὴν ἑτέρας αὐτοῖς μετανοίας Φύσεως, ἀποκρήσωσι πρὸς τὴν μίμησιν· καὶ ἵνα ὅταν δέῃ μακροθυμεῖν καὶ παλαίειν, μαθωμεν, τίνας ὑπὲρ χρὴ μακροθύμους ἡγεῖσθαι, τίνας δὲ ἀθλίους καὶ ταλαιπώρους. Εἰ δὲ βούλῃ μαθεῖν ὅτι οὐ τὸ ποιεῖν κακῶς, τοῦτο ποιεῖ δυναστείας, ἀλλὰ τὸ κακῶς πάσχοντας φέρειν, ἄκουσον μου Ἰακὼβ πόσα πέπονθε τὸν Λάβαν ἀδίκηται. τίς οὖν ἐμφορητέρας Ex τῆς ἑρμην. τῶ κτ Ματθ. ὀναγ. γένηται, ὁ λαβὼν αὐτὸν εἰς χεῖρας, καὶ μὴ πολλῶν ἁμαρτάνων, ἀλλὰ διδάσκων καὶ τρέμων· ἢ ὁ χωρὶς ὅπλων καὶ τραπέζης μυρίων αὐτῷ βασιλέων ἡδέως φορτικώτερος; οὐχί; καθάπερ γὰρ ὁ πῦρ πάντων ἑαυτὸν καταναλίσκει, καὶ ὁ ἀδάμας παίων ἑαυτὸν ἐπιπρασκει, καὶ ὁ πρὸς κέντρα λακτίζων ἑαυτὸν αἱμάσσει· οὕτως ὁ ἀδικεῖν μεμελετηκὼς ἑαυτὸν ἀδικεῖ, καὶ πηλοῦ πάντος ἀθλιώτερος. Ἐξέπεσε ποτὲ καὶ ὁ μακάριος Δαβὶδ τῆς πατρίδος, καὶ Ex τῶ β. λδ. τῆ εἰς τ θεσπ. Ασαν. εἰς τὴν ἀλλοφυλίαν καὶ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ κινδυνεύσας, καὶ τῇ τραπέζῃ πρὸς τὰ ἀκόλαστοι νεανίσκοι τύραννον ἐκφήνας καὶ παρανόμῳ μετατραπέντα, ἐπλανᾶτο κατὰ τὴν ἔρημον, καὶ οὐκ ἐδυσχέρανεν, οὐδὲ ἀπεδυσπέτησε πρὸς τὸν Θεὸν, οὐδὲ εἶπε, τί ποτε τοῦτο ἐστι; συνεχώρησε τῷ παιδὶ κατιδεῖν ἀναισθήτου τὸν γεγηθότος· καὶ τοι καὶ εἰ δίκαια ἐγκαλεῖν εἶχεν, ὑδὲ ὕστερον τοῦτο ἠρνήσατο ἔδηλ. νυνὶ δὲ μικρὰ, καὶ μέγα ἀδικημένος πρὸς ἡμᾶς, πρόσεχε πῶς ἀδιαφόρως καὶ ἀνεξικάκως ἀμύνεται τοὺς ἐπιβουλεύσαντας αὐτῷ· καὶ ὁ Θεὸς ταῦτα οὐκ ἐᾷ ὁρᾶν; ἀλλ' οὐδὲν τοιοῦτον εἶπε· καὶ δὴ μᾶλλον καὶ θαυμάσεται, ὅτι πλημμελοῦσι καὶ πάντων ἀκροτάτοις Σαμουὴλ πρὸς ἀνθρώπους πονηροὺς καὶ μιαροὺς ἐπέλθοντα, μιαφόνοις ἀποκαλοῦσι καὶ ἀνοσίοις, καὶ τὰ μυρία κακὰ β. Βασ. ια. καὶ οὐδὲν ὕστερον ἠγείλαντι, ἀλλὰ καὶ τραπέζης ἀξιοῦντος ὑπὲρ αὐτῶν δέησιν ποιῆσαι, καὶ τὴν κεφαλὴν ἀποτεμεῖν ἐκείνου, καὶ μόνον οὐκ ἐπίτρεψαι, ἀλλὰ καὶ ἐδυσχέρανε λέγων· Τί ἐμοὶ καὶ σοί, υἱὲ Σαρουία; ἄφετε αὐτὸν, καταράσθω, ὅπως ἴδῃ τὸν ταπεινοῦντα μου Κύριον, καὶ ἀνταποδώσει μοι ἀγαθὰ ἀντὶ τῆς κατάρας αὐτοῦ. ὁρᾷς πῶς οἶδεν ὁ δίκαιος, ὅτι ὃ φέρει ἡμιαίως ταῖς λοιδορίας ἀφορμὴ πλείονος ἀνδρεμήσεως γίνεται· καὶ γὰρ ὕστερος ἔχει ἐπιδοῦναι λοιδορηθέντες καὶ μυρία παθόντες δίκαια, οὐκ ὀνειδίζοντας φέρωμεν ἡμιαίως, μείζονα παρὰ τοῦ Θεοῦ τὸν βύσιον καὶ πολὺν ὑπεραποῦμεν. Ἠθέλησε καὶ ὁ Μωυσῆς ἀδικουμένου βοηθῆσαί τινι, καὶ Ex τῆ αὐθημαίτ. εἰς τὸν ἑαυτοῦ κινδυνεύσας, καὶ τῆς πατρίδος ἐξέπεσε· καὶ ὁ Θεὸς συνεχώρησεν, ἵνα σὺ μάθῃς τὸν ἀγῶνα τὸν κατορθωθέν. Εἰ γὰρ προειδότες, ὡς οὐδὲν πεισόμεθα δεινὸν, οὕτως ἁπλούμεθα τὸν πνευματικὸν προσχήματον, οὐδὲν μέγα παρ' ἐλπίδα ἔδοξεν ποιεῖν. τοῦτο καὶ ἡ τῆς παιδὸς ἔλεγεν· Ἐστι Θεὸς ἐν οὐρανῷ δυνατὸς ἐξελέσθαι ἡμᾶς [ἐκ τῆς χειρὸς σου.] καὶ ἐμὲ μὴ, γνώσομαι ἔγω σοι, βασιλεῦ, ὅτι τοῖς θεοῖς σου οὐ λατρεύομεν, καὶ τῇ εἰκόνι τῇ χρυσῇ, ἣν ἔστησας, οὐ προσκυνοῦμεν. καὶ σὺ τοίνυν ὅταν μέλλῃς τι ἐργάζεσθαι τὸν κατὰ Θεοῦ, πολλὰς πρόφασιν οὐκ ἐνδυόμενος, πολλὰς ἐξ ζημίας, πολλὰς οὐ θανάτους, καὶ μὴ

Σαρ.6.α. ξενίζου, μηδὲ θορυβοῦ, συμβαίνοντων τούτων. Τέκνον γάρ, φησιν, εἰ προσέρχῃ δουλεύειν τῷ Κυρίῳ, ἑτοίμασον τὴν ψυχήν σου εἰς πειρασμόν. ὀρθὴν πυκτεύων ἀγρυπνήθητι, χωρεῖς τε ἀνωμάτων προσδοκᾶν σε φόνον ἀναδίσασθαι. ὅταν οὖν αὐτὸς ᾖ ποιήσας ἀγαθόν, ἢ σωτηρίαν ἀπολάβῃς, ἢ ἕτερόν τινα παίδευσιν τούτου ἴδῃς, εὐφραίνου καὶ χαῖρε· μείζονος γὰρ ἀπολαύσεως ὁ πρόξενος γίνῃ. μὴ δὲ καταπίσῃς τῇ προθυμίᾳ, μηδὲ ὀκνηρότερος γένῃ, ἀλλὰ μᾶλλον ἐπιτήδευε μίαν πλείονος τῆς προθυμίας· καὶ μικρὰς ἴδῃς ἀφορμὰς πρόσεστί σε Κύριος ἀφέλεσθαι, μηδέποτε ἀπορῇς. ἐπεὶ καὶ οἱ Κύριοι ἀπόστολοι, ἰδόντες σκήνυπτοι μαστιζόμενοι, δισμωτήρια ζωντανῶς οἰκοδομοῦντες, οὐ μόνον μὴ τὴν τοῦ πόνου καταπλαγέντες, ἀλλὰ δὲ καὶ αὐτοῖς τοῖς κινδύνοις μᾶλλον μείζονος τῆς προθυμίας ὁ τῆς ἀληθείας κατηγγέλλοντο κήρυγμα. καὶ ἔστιν ἰδεῖν Παῦλον καὶ αὐτὸν τὰ δισμωτήρια, καὶ αὐτοῖς ταῖς ἀλύσεσι κατηχοῦντα, μυσταγωγοῦντα, καὶ τὸ δικαστήριον πάλιν ὅλον τοῦτο ποιοῦντα. Καὶ ἡμᾶς μὲν τὸν μακαρίτην ἐκεῖνον ψυχόν, τὸν τότε καιρὸν ἐκεῖνον· τὸ δισμοῖς, τὸ θλίψεσι, τὸ ἀλύσεσι, τὸ στίγμασι. Πορεύομαι γάρ, φησιν, εἰς Ἱερουσαλὴμ διακονῶν τοῖς ἁγίοις, τὰ τὸ αὐτῆς σεμνὰ πτήσσοντα μὴ εἰδώς· πλὴν ὅτι τὰ δεσμά μοι καὶ πόλις ὅλη μαρτύρεται λέγων, ὅτι δισμά με καὶ θλίψεις μένουσι. τί οὖν ἀπέρχῃ, εἰ δισμά σε καὶ θλίψεις μένουσι; ἵνα δισμευθῶ ὅλος Χριστοῦ, ἵνα ἀποθάνω οἰ αὐτοῦ. οὐ γὰρ μόνον δισθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν ἑτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος τοῦ Κυρίου μου. τί οὖν ὅτι τοῦτο; οὐκ αἰσχύνῃ, ὦ δίδυμε τὸν οἰκουμενικὸν δισμώτην ποιεῖσθαι; ὦ φοβῇ μή τις ἀθετήσῃ τοῦ Θεοῦ σε καταγνῷ; μή τις ὅλως τοῦτο οὐ μὴ προσέλθῃ; οὐ τοιαῦτά μοι, φησι, τὰ δισμά· οἷδε καὶ τὸ βασιλείους λάμπειν. Ὥστε τοὺς δισμούς μου, φησι, φανεροὺς γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ, καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν τῷ Κυρίῳ πεποιθότας τοῖς δισμοῖς μου περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως καὶ λόγον λαλεῖν. ὁρᾷς δισμοὺς ἰσχυροὺς μᾶλλον, ἢ κεκραυγὼς αἰκατάστους; ἐδισμεύθη τὸ Ῥώμῃ, καὶ τοὺς πλείονας ἐπιπαράσκευος· ἐδισμεύθη τὸ Ἱερουσολύμοις, καὶ διδυμάρχου δημηγοροῦντα βασιλέα κατέπληξε, καὶ τὰ ἀρχέτυπα εἰς φόβου ἤγαγεν· ἔμφοβος γὰρ γενόμενος ἀπέλυσεν αὐτόν. διδυμάρχους ἔπλευ, καὶ ὁ ναυάγιον ἔλυσε, καὶ τὰ χάρισμα ἐπέδωκεν. εἰ δισμοῖς ὄντος αὐτοῦ, ὁ θεῖος ἐκεῖνος κεφάλαιος, καὶ μηδὲν λυμηνάμενον ἐξέπεμψε. καὶ ἡμᾶς πολλαχοῦ τοῦτο γενόμενον. μεμαστίγωσο, καὶ μεμαστίγωσο ἰαχρώς. Πολλαὶ γὰρ αὐτῷ, φησιν, ἐπιθέντες πληγάς. καὶ ἐδέδετο, καὶ τοῦτο πάλιν ἰαχρώς. Εἰς γὰρ τὸν ἐσωτέρων φυλακὴν εἰσέδυσαν αὐτοί, καὶ μὴν πλείονος ἀσφαλείας. καὶ ὁ τοσούτοις ὢν κρείττων ὁ μισανθρωπότερος, ὅτε καὶ ὁ σφόδρα δικαιοσύνῃ καὶ θεοσέβειᾳ, ἤδη δὲ ὕμνει τὸν Θεόν. τί τοιούτοις γένοιτ' ἂν τῆς ψυχῆς ἀδαμαντινώτερον; ὁρατὸν ὅτι καὶ ὁ παῖδες ὁ πυρὶ ἥδοντο καὶ ὁ κάμινος· ἴσως ἐλογίζετο, ὅτι τοιοῦτον ἐγὼ πέπονθα. ἀλλὰ κἀγὼς ποιῶ ὁ λόγος, εἰς ἑτέρους πάλιν ἀξιόζηλα δισμούς, καὶ δισμωτήριον ἕτερον. τί πάθω; βούλομαι σιγῆσαι, ἀλλ' οὐ δύναμαι, ἕτερον δισμωτήριον οὖσαν σκεύη πολλῷ θαυμασιώτερον καὶ σκληκτικώτερον. βούλομαι ἀφικέσθαι καὶ λόγον, καὶ οὐκ εἰσέρχομαι. οὐ δύναμαι παύσασθαι, οὐ δύναμαι σιγῆσαι. πολλά με συνέχει. οὐκ οἶδα ποῖον πρῶτον εἴπω, ποῖον δεύτερον. δέδεμαι, ἀδελφοί, μὴ μου τάξιν τις ἀπαιτείτω· πολλὴ γὰρ ἡ τῶν πραγμάτων συγχύσις· μακρὰ ἡ τοῦ Παύλου γένοιτ' ἂν λύσις, καὶ ἀφ' οὗτος κατέχει ἡμᾶς. ἀλλ' ὁ δέδεμαι τοῦτο σιγήσομαι· εἰ γὰρ αὐτὸς τὸ δισμωτήριον οὐκ εἰσίγησεν, οὐδὲ τὸ μαστίζειν, ἐγὼ τί σιωπήσομαι καθήμενος ἡμέρας ὅσης ὁ μὴ πολλῆς αἰσίσεως φθεγγόμενος; ὁ πῶς αὖ ἔχοι τοῦτο λόγον; πολλὰ μὲ δεῖ πολλαχοῦ τῶν τοῦ Παύλου θαυμάτων τὰ σημεῖα τυγχάνειν, ἀλλ' οὐχ ὅτας ὅτι παθήματα, ὡς τὰ στίγματα· ὁ οὐχ ὅτω με τὸ γε φῶς τὸ φρικτὸν θαύματα ἐργαζόμενος, ὥσπερ κακῶς πάσχων, μαστιζόμενος, συρόμενος, λιθαζόμενος. Λιθάσαντες γὰρ αὐτόν, φησιν, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως. καὶ πάλιν· Δέδεμαι αὐτοῦ καὶ ἐμβληθέντες πληγὰς πολλὰς, ἔβαλον εἰς φυλακήν. πόσον κατάχυμα, πόση ἡδονή, πόση τιμή, πόση λαμπρότης εἰδέναι, ὅτι ἀφ' οὗ Χριστοῦ ἐδέθη;

ϑη; ἀλλ' ὅρα ϑαυμαστόν. Καὶ ἐσιώπα, φησί, ὁ δισμωτήριον, διδεμένου Παύλου, καὶ πολὺν χρόνον τὰ δισμὰ ἀνέῳγεν. Εἶδες δισμωτὴν φύσιν τὰ δισμὰ ἀνοίγουσαν; ἔζυπνος ἦν ὁ δισμοφύλαξ, καὶ ἰδὼν αἰφνιδίως τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἀπασπάμενος μάχαιραν ἔμελλεν ἑαυτὸν ἀναιρεῖν. τί οὖν ὁ Παῦλος; Ἐφώνησε φωνῇ μεγάλῃ λέγων· μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν, πάντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. ὁρᾷς αὐτὸν ὃ ἀκριβοδοξοῦσι καὶ ὃ ἄτυφοι καὶ ὃ φιλόσοφοι; οὐκ εἶπεν, ὅτι δι' ἡμᾶς ταῦτα γέγονεν, ἀλλ' ὡσανεὶ τὸν δισμωτὴν εἰς, φησὶ· πάντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. εἰ γὰρ ἐσίγησε, καὶ μὴ ἔδωκε τὸ μεγάλης φωνῆς κατέχειν σκεῦος ταῖς χερσίν, ὥφθησαν ἂν ἅπαντες ἅμα λαμπὰς ὁ ξίφος. ἐδόκησε γάρ, ὅτι εἰς τὸν ἐνδότερον φυλακὴν βεβλημένος καὶ σαυτὸν ὅτι πεπόηκας, φησίν, ἐνδοτέρω βαθὺν τὸν μέλλοντα σε ἐλευθεροῦν καὶ κινδύνου. εἶδες ὁ φιλάνθρωπον καὶ κηδεμονικὸν τοῦ Παύλου; εὔλετο διὰ ϑανάτου μᾶλλον καὶ κινδύνου αὐτοὺς, ἢ σκῆπτον ἀποβαλόμενον. πῶς οὐκ ἂν ἐκπλήξειεν ἡ τοῦ ἀνθρώπου ἀνδρία μᾶλλον δισμῶν δυνάμις, ὅτι τὸν δήσαντας εἰς τὸν πόδας ἦγε τοῦ δεδεμένου, καὶ τοσούτους ἐκείνους τότε ἐποίει; πεῖσόν με γάρ, φησίν, ὁ δισμοφύλαξ τῷ Παύλῳ, καὶ ὁ λελυμένος τοὺς τοῦ ποδὰς ἀπὸ τοῦ δεδεμένου· καὶ ὁ δήσας ἤξίου λυθῆναι τοῦ φόβου. οὐχὶ σὺ ἔδησας, εἰπέ μοι; οὐχὶ εἰς τὴν ἐσωτέραν ἔβαλες φυλακήν; οὐχὶ εἰς ὃ ξύλον ἠσφάλισω τοὺς πόδας; τί πέρας; τί ϑορυβῇ; τί δακρύεις; τί ὃ ξίφος ἀπειλεῖς; οὐκ ἤδειν, φησὶν, ὅτι τοσαύτη τοῦ τοῦ Χριστοῦ δισμίων ἡ δυνάμις. τί λέγεις; οὐρανοὺς ἔλαβεν ἐξοίσειν ἀοίκητα, καὶ δισμωτήριον οὐκ ἔμελλεν ἀοίκητα; τὸν τοσοῦτον δαιμόνων δεδεμένους ἔλυε, καὶ σιδήρεον ἔμελλεν αὐτὸν φυλάσσεσθαι; ὁ ψυχὰς τοίνυν δεδεμένας λύων, ὃ σῶμα ὃ αὐτοῦ οὐκ ἂν ἴσχυσε λῦσαι; ὁ δι' ἡμᾶς τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ ἐκδοὺς εἰς τοὺς δισμοὺς σκεύων λύων, καὶ τὴν δαιμόνων ἀπαλλάττων, αὐτὸς δι' ἑαυτὸν ἑαυτὸν οὐκ ἂν ἔλυσε; διὰ τοῦτο προῆκεν ἑαυτὸν, καὶ τοὺς δεδεμένους ἔλυσεν, ἵνα μάθῃς ὅτι ὁ τοῦ Χριστοῦ δοῦλοι δεδεμένοι πολλῷ τοῦ λελυμένων μείζονα ἴσχυσι τὸν ἰσχύν. οὕτω γὰρ λαμπρότερον ἡ ἰσχὺς τοῦ ἀγίου δείκνυται, ὅταν δὲ δεδεμένος τοὺς λελυμένους κρατῇ· ὅταν οὖν ὁ δεδεμένος μὴ μόνον ἑαυτὸν, ἀλλὰ καὶ τοὺς δεδεμένους λύῃ, τί τοῦ ποίων ὄφελος; τί ὃ πλέον ἀπὸ τοῦ εἰς τὸν ἐσωτέραν αὐτὸν ἐμβαλεῖν φυλακήν, ὅπου καὶ τὸν ἐξωτέραν ἀνέῳξεν; ἀλλ' ἀκούσωμεν αὐτοῦ ὃ αὖθις τοῦτο ἐγκαυχωμένου καὶ λέγοντος· Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ. καὶ γὰρ μέγα ἀξίωμα καὶ σοφρόνων, καὶ βασιλείας καὶ ἀποστολῆς καὶ πάντων μεῖζον, ὃ δεσμὸς Χριστοῦ δεδέσθαι. οὕτω γὰρ οὕτω λαμπρὸν ὡς δέσμιος Χριστοῦ, ὡς αἱ λύσεις αἱ τοιαῦται τῆς ἁγίας χειρὸς ἐκείνης. τοῦτο τοῦ ἀποστόλου ἐστὶ, τοῦτο διδάσκαλου ἐστὶ, τοῦ εὐαγγελιστοῦ ἐστὶ καὶ πολὺ λαμπρότερον καὶ σεμνότερον. τί γὰρ φίλος Χριστοῦ, ἔγνω τὸ λεγόμενον· εἰ γὰρ μισήσαι καὶ φιλήσαι τὸ διαφόρως, οἷον τὸν δυνάμεων τῶν δισμῶν· ἔλεγον δὲ δεσμὸς ἐστὶ δεδεμένος Χριστοῦ, ἢ τοὺς ἀγαπᾷν οἰκεῖν. πολλὰ γὰρ καὶ τοῦ καθίσαι ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, καὶ τὸ λαμπρότερον, καὶ τοῦ καθίσαι ὅτι δώδεκα θρόνων, τοῦτο σεμνότερον καὶ μακαριστότερον. Εἴ τις ἐμοὶ τὸ ἀγαπᾷν ἐπιζητεῖτο πάντα, ἢ τὸν ἄλεσιν ἐκείνων, ἢ ταῖς χερσὶν ὁ Παῦλος ἐδίδετο, ἐκείνων ἂν ἐγὼ προετίμησα. εἰ δὲ μὲ τοῦ ἀγγέλων εἶχε δῶρον, ἢ μὴ Παύλου δεδεμένου, ὃ δισμωτήριον δὲν ἐλόμην. εἰ δὲ μὲ ἐκείνων ἐποίει τὸ δυνάμεων, τὸ θρόνον, ἢ δισμώτων τοιούτων, ζοιοῦτος ἂν μᾶλλον ἐλόμην δισμώτης. ἡ γὰρ τοῦ βέλτιον τὸ κακῶς πάσχειν τι δι' τὸ Χριστοῦ. εἰ δὲ μοι τοσοῦτος ἔδωκεν ἀναξῆσαι τῶν, οὐκ ἂν τοῦτο ἐλόμην, ἀλλὰ τὴν ἄλεσιν· ἡ γὰρ τοῦ τῆς ἀλύσεως ἐκείνης μακαριώτερον. ἐβουλόμην τὸ τοῖς πόνοις ἡδέσθαι τῶν ἐκείνοις, τὸ οἷς ἔκλαιε τὰ δισμὰ κλάειν, καὶ ἰδεῖν ταῖς ἀλύσεις, ἃς δεδώκασι δαίμονες καὶ φειδόμενοι, αἰδούμενοι ἢ ἀγάλλειν. Εἰ τῶν ἐκκλησιαστικῶν φερτίδων ἐκτὸς ἦμεν, ἡ τὸ σῶμα ἔρρωτο ἦγεν, οὐκ ἂν πρὸς πᾶσαν ἀποδημίαν τοσαύτην παῖσαι τοῦ ταῖς ἀλύσεις μόνον ἰδεῖν, καὶ τὸ δισμωτήριον, εἶδε ὁ Παῦλος ἐδίδετο. ὦ μακαρίων δισμῶν, ὦ μακαρίων χειρῶν, ἃς ἐκόσμησαν ἡ ἄλυσις ἐκείνη ἡ προσπεθεῖσα τῷ Παύλῳ.

οὐκ

σὲν ἡς οὕτω τιμίας αἱ χεῖρες αὐτοῦ, τ̃ χωλὴν τὴν σὸν Λύστροις ἐγείρουσαν, ὡς τὰ δεσμὰ τῶν ἀδικημάτων. εἰ καὶ ἐκείνοις σὺν χρόνοις ἤμην ἐγὼ, τότε δὴ μάλιστα αὐτοῖς ἐπεπηδήκειν, ἡ ὅπως τοῖς κόρυζι ἔθηκα τοῖς ἐμοῖς· σὺν αὖ ἐπαυσάμην καταφιλῶν χεῖρας καὶ ἀξιῶν ἵστασθαι τὸν διαστάντα διὰ τὸν ἐμόν. οὐχ οὕτως αὖθις μακαρίζω, ὅτι εἰς τέλος οὐρανὸν ἁρπαγὴν καὶ εἰς Ⓦ παράδεισον, ὡς ὅτι εἰς τὸ δεσμωτήριον ἐνεβλήθη. οὐχ οὕτως αὖθις μακαρίζω, ὅτι ἠκούσθη ἄρρητα ῥήματα, ὡς ὅτι ἔστη ἐμοῦ τὰ δεσμά. καὶ γὰρ τούτων ἐκείνων πολὺ μείζονα. αἰρετώτερον γὰρ ἐμοὶ παθεῖν κακῶς ὑπὲρ τοῦ Χριστοῦ, ἢ τιμᾶσθαι παρὰ τοῦ Χριστοῦ. τοῦτο καὶ Παῦλος ἐνθυμούμενος ἔλεγεν, ὡς εἰκός· εἰ αὖθις δι' ἐμὲ ἐνθυμούμενος δοῦλος, καὶ τὴν δόξαν κατώσας, οὐχ ὕστερος ἂν δόξῃ εἶναι τοῦ ἐμοῦ, τί ἐμὲ παθεῖν οὐ δεῖ; ἄκουε γοῦν αὐτοῦ λέγοντος· Δόξασόν με, πάτερ. τί λέγεις; ὅτι τ̃ σταυρὸν ἀγαπᾷ μᾶλλον λῃστῶν καὶ τυμβωρύχων, τὸν τῶν ἐναντίων φύσασαν θάνατον· ἐμπύρευθαι μέλλεις καὶ ῥαπίζεσθαι, καὶ ταῦτα δόξαν καλεῖς; ναί, φησι· τοῦτο γὰρ τῶν φιλουμένων ἐγὼ πάσχω ταῦτα, καὶ εἰκότως αὐτὰ δόξαν ἡγοῦμαι. εἰ οὖν ὁ διαστὰς ὁ ἐμὸς σὺν οἰκέτης καὶ ταλαιπώρως φιλήσας, δόξαν τὸ παράγμα καλεῖ, καὶ τοῦτο τῆς εἰς τὸν πατέρα θεότητος δόξης μᾶλλον πείθησι, πολλῷ μᾶλλον ὀφείλω ἐγὼ ταῦτα δόξαν ἡγεῖσθαι.

Ιωαν. ζ. α.

Ἐκ τ̃ α. λόγ. τ̃ εἰς τὸν ἅγιον Παῦλον.

Ἐκπλήττομαι τὸν Ἰωὴλ ἅπαντες αὐθέντορι δικὴ τῶν ἀνομημάτων αὐτοῦ, δικὴ τῶν τῆς βίου καθαρότητα, δικὴ τῶν τῆς Θεοῦ μαρτυρίαν, δικὴ τῶν καρτερὰν μάχην ἐκείνην, δικὴ τῶν ξαυμασὴν νίκην τῶν μὴ τῶν μάχην· ἀλλὰ τῶν τῆς Παύλου ἀνομημάτων ποία δῆτα ἀδαμάντινη ψυχὴ δυνάμει· δῆτα ὅπως ἐξαθαι; σὺν γὰρ μυρίους πολλοὺς ἀγωνιζόμενος ὕστερον ἐδέξω, ἀλλ' ἕτερα πολλά· οὐχὶ τήκων βώλακας γῆς ἀπὸ ἰχῶρος ξένου, ἀλλ' εἰς αὖθις τὸ λέοντος τὸ νοητὸν σῶμα συνεχῶς ἐμπίπτων καὶ μυρίοις παλαίων πειρασμοῖς, καὶ σὺν πάθει φίλων τειχὴ ἢ τειχάρων, ἀλλὰ πάθει πάντων τῶν ἀπιστούντων ὀνειδιζόμενος, ἐμπτυόμενος, λοιδορούμενος, ἐν μυρίας ἐφάδας πειρασμοῖς ἀνομούμενος· καὶ νεῶ μὲ μάστιξι, νεῶ δ' λίθοις τὸ σῶμα καταπονούμενος, καὶ λιμῷ διϊνεκεῖ καὶ κρυμῷ τηκόμενος. ἀλλ' ἡ φιλοξενία τοῦ Ἰωὴλ μεγάλη; σὺν ἡμεῖς ἀντιφιλοῦμεν, ἀλλὰ τῆς Παύλου τοσοῦτον καταδιεστέραν εὑρήσομεν, ὅσῳ ψυχῆς σῶμα ἀφέστηκεν. ἀ γὰρ ὀκνηρὸς πρὸς σὲ τὸν σάρκα πεπηρωμένος ἐποίει, ταῦτα σοὶ πρὸς σὲ τὸν ψυχὴν λελωβημένος ἐπεδείκνυτο. καὶ ὁ μὲν, προβάτων αὐτῷ καὶ βοῶν ὄντων ἀπείρων, ταῦτα ἐπρεσβεύετο· σοὶ δ' σὺν πλέον κεκτημένος τὰ σώματος, ἀπ' αὐτῶν τούτων τοῖς δεομένοις ἐπήρκει, καὶ βοᾷ λέγων· Ταῖς χερσίμαις μου καὶ τοῖς οὖσι μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. τούτοις ζηλώσωμεν, τούτοις μιμησώμεθα ἅπαντες, ἵνα καὶ τῶν ὁμοίων αὐτοῖς ἐπαίων καὶ μισθῶν ἐπιτύχωμεν, σὺν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα εἰς σὺν αἰῶνας. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΦΘΟΝΟΥ.

Λογ. λς.

Ἐκ τῆς πρὸς Κορ. α. ὁμιλ. λα.

Ὅτι οὕτω μείζει καὶ βλασφημεῖν ἡμᾶς ἀπ' ἀλλήλων ἐθίσθη, ὡς φθόνος καὶ βασκανία, ὃ χαλεπὸν τοῦτο νόσημα, καὶ πάσης ἀπεστερημένοι συγγνώμης, καὶ τῆς τῶν κακῶν ῥίζης τῆς φιλαργυρίας καὶ πολὺ χαλεπώτερον. ὁ μὲν γὰρ φιλάργυρος τότε κλαίει, ὅταν αὐτὸς λάβῃ· ὁ δὲ βάσκανος τότε κλαίει, ὅταν ἕτερος μὴ λάβῃ, ἐνέργειαν οἰκείαν νομίζων τὸ ἑτέρων κακοπραγίαν· ἢ τί γένοιτ' ἂν μανικώτερον; τῶν γὰρ οἰκείων κακῶν ἀμύνου, ὅτι τοῖς ἀλλοτρίοις τίκτειν καλεῖς, ἄδικον ἑαυτὸν καταισχύνων Ⓦ σύνεσιν· καὶ τοῦτο ἔγκλημα δεύτερον, καὶ Ⓦ πρώτου βίου ἀζήμιον. σὺν γὰρ ὕστερον ξύλον καὶ ἕλος στὴς ἐγκαθήμενος καὶ σκώληξ δηκτικώτερον ἐθίσθη, ὡς ὁ τῆς βασκανίας πυρετὸς αὐτὰ κατατήκει τὰ

ὅσα

ὀξᾶ τῶν βασκαινόντων, ἢ τῆς ψυχῆς τὸ σωφρονιστήριον λυμήρεται. Οὐκ, ἀλλ' ὅσις ἁμάρτοι καὶ δαιμόνων χείρονας τοὺς βασκάνους τοῖς πονηροτάτοις. Εἰ μὴ γὰρ ἡ ζοφερὰ διάνοια, ἢ τοῖς ἐναντίοις ὑφ' ἡμῶν προσκρούσματα, τότε καὶ ἡμῶν καθοπλίζεται· ὅτι ἢ καὶ ἀνεργαστήτους πολλάκις τοὺς τῶν ἀδικουμένων εὐεργετήσας διέφυγεν. ἢ Ⓐ μὲν δαίμονες τοῖς μὲν ἡμᾶς ἀπαντιδοῦσιν ἔχουσιν ἐχθραν, τοῖς δὲ ὁμογνώμοσιν οὐκ ἐπιβουλεύουσιν· ὅτι δὲ οὐδὲ τὴν κοινωνίαν αἰδοῦνται τῆς φύσεως, οὐδὲ τῆς οἰκείας φείδονται σωτηρίας, ἀλλὰ τοῖς φθονουμένοις καὶ ἑαυτῶν ψυχαῖς κηλίζουσι, θορύβῳ πάντας καὶ ἀθυμίᾳ πληροῦντες αὐτοὺς καὶ εἰκῇ καὶ μάτην. Τοιοῦτον ἡ βασκανία, ἧς οὐκ ἂν γένοιτο κακία χείρων. ὁ μὲν γὰρ μοιχὸς καὶ ἁρπαγὴν καρποῦται ἡδονήν, καὶ τὸ βεβαιοῦν τὴν ἁμαρτίαν ἀπρεπίζει τὴν ἑαυτοῦ· ὁ δὲ βάσκανος τοῖς τὸ φθονουμένον ἑαυτοῖς κολάζει καὶ λυπεῖται, καὶ οὐδέποτε παύεται τῆς ἁμαρτίας, ἀλλὰ τὸ τῷ πάσχειν αὐτὴν ὅτι διηνεκής. καθάπερ γὰρ χοῖρος βορβόρῳ, καὶ δαίμων βλάβῃ χαίρει τῇ ἡμετέρᾳ· ὥστε καὶ οὗτος τοῖς τοῦ πλησίον Ⓐ χαίρων κακοῖς, καὶ ἡδόμενός τι ἀνιδεῖς, τότε διαπαύεται καὶ διαπνεῖ, καὶ ἀλλοτρίας συμφορᾶς οἰκείας θυμηδίας ἡγούμενος, καὶ οἰκεῖα κακὰ τὰ τῶν ἄλλων ἀγαθά. καὶ καθάπερ Ⓐ κριθάροις τρέφονται κύνες, ὥτω καὶ οὗτοι ταῖς ἑτέρων δυσημερίαις, κυνοί τινες ἔνδοθεν καὶ πολέμιοι τῆς φύσεως ὄντες. καὶ Ⓐ μὲν ἄλλοι ἄλλην στρατόπεδον ἐλεοῦσιν· οὗτοι δὲ μόνην ὁρῶντες εὐεργετούμενον, οὐκ ἠλεοῦνται καὶ τρέμουσι καὶ ὠχριῶσι. καὶ τί τούτης τῆς μανίας χεῖρον ἠμύητ' ἄν; Τί ὠχριᾷς, εἰπέ μοι, καὶ τρέμεις, καὶ ταραττῇ ἔσπερας; τί γέγονε δεινόν; ὅτι λαμπρὸς ὁ ἀδελφὸς καὶ περιφανὴς καὶ εὐδόκιμος; οὐκ οἶδα τί φθονοῦσθαί σε ἔδει. καὶ χαίρειν καὶ Ⓦ Θεὸν δοξάζειν, ὅτι δὲ μόνος σὸν ὁρᾷς λαμπρὸν καὶ περιφανές; ἀλλὰ σήμερον, ὅτι ὁ Θεὸς δοξάζεται; ὅσα πρὸ ὁ πόλεμος τίκτει. οὐχὶ τοῦτό μοι λυπεῖ, φησι, ἀλλὰ διὰ ἐμοῦ Ⓦ Θεὸν ἐβουλόμην δοξάζεσθαι. σὺν οἷς χαῖρε, εὐδοκιμοῦντος τοῦ ἀδελφοῦ, καὶ δοξάζεται διὰ σὲ πάλιν ὁ Θεός. Εἰ γὰρ καὶ πολέμιος ἦν καὶ ἐχθρός, ὁ γοῦν Θεὸς δι' αὐτὸν ἐδοξάζετο, φίλον ἔδει ποιήσασθαι διὰ τοῦτο. σὺ δὲ Ⓦ φίλον ἐχθρὸν ποιεῖς, ὅτι ὁ Θεὸς δοξάζεται δι' αὐτῆς εὐδοκιμήσεως ἐκείνου. καὶ πῶς δ' ἕτερος Ⓦ μᾶλλον Ⓦ Χριστὸν ἐπιδείξω πολέμιον; διὰ τοῦτο καὶ σημεῖά τινες ποιῇ, καὶ πρόγνωσίν, καὶ ἰατρείαν, καὶ χαμαιπίας ὑπεδείξατο, καὶ πρὸς τὸν ἀγγέλους διὰ τούτης φθάσῃ τῆς ἀρετῆς, ᾧ δὴ τῆς βασκανίας ἐκκεκλιμένος ἡ πάθη, πάντων ὄντι ἐναγέστερος. Εἰ γὰρ ὁ φιλῶν τὸν φιλοῦντας αὐτὸν ἡμᾶς πλέον ἔχει ἀφορμὴν τοῦ ἐμποδίζειν· ὁ τοῖς φιλοῦσι βασκαίνων πῶς ἕξεται; καὶ γὰρ τῷ πολεμεῖν χαίρειν ὅτι ὁ βασκαίνειν. ὁ μὲν γὰρ πολεμῶν, τῆς αἰτίας λυθείσης, δι' ἣν ὁ πόλεμος, καὶ τέλος ἔχοντα τὸν ἔχθραν ἐκκατέλυσεν· ὁ δὲ βάσκανος οὐδέποτε ἂν γένοιτο φίλος. καὶ ὁ μὲν φιλονεικῶν τὸν μάχιμον ὑπεδείκνυται, ὁ δὲ στασιαστικὸν σημαίνων· καὶ ὁ μὲν αἰτίαν ἔχῃ πολλάκις εἰπεῖν βούλεσθαι τὸ πολέμιον, ὁ δὲ οὐδὲν ἕτερον, ἢ μανίαν καὶ γνώμην Σατανικήν. Καὶ ὥσπερ ὁ ἀδικῶν οὐκ ἀδικεῖ, ἀλλ' ἀδικεῖται· οὕτω καὶ ὁ τῷ πλησίον ὑπερβαλλόμενος, ἑαυτὸν ἀδικεῖ. καὶ ὥσπερ εἰ ἀδικοῦμεν οὐ τοὺς πλησίον, ἑαυτοὺς ἀδικοῦμεν, ὥτως οὐ ποιοῦντες αὐτοῖς, ἑαυτοῖς οὐ ποιοῦμεν. Ὁ γὰρ κακῶς ἀκούων ψευδῆ, οὐ μόνον οὐκ ἠδίκηται, ἀλλὰ μεγάλα ἔχει μέγιστον. οὐ γὰρ ὁ πάσχων, ἀλλ' ὁ δρῶν κακῶς, οὗτός ἐστιν ὁ τῆς τιμωρίας ἄξιος, οὐ μὴ προθέμενος λαοὺς τῆς κακηγορίας αὐτὸν ἐλέγξοις ἂν. καὶ ὥσπερ ἀμήχανον οὐδὲ πάντων ἀκούειν καλῶς Ⓦ ἀρέσκειν, ὥτως ἀμήχανον οὐδὲ πάντων ἀκούειν κακῶς, οὐ μὴ πολλὰς πολλαχῆθεν αὐτὸς ἑαυτῷ οὐδέσῃ τὰς ἀφορμάς. αἱ δημόσιαι γνῶμαι κακηγορίαι πολλάκις ἰσταμεναι καὶ δραχμωτοῦσαι οὐ δυσθεώρητοι ποιοῦσιν. ἕως μὲν γὰρ οὐ ἴδωσιν Ⓐ πολλοὶ τὴν ἁμαρτάνοντα, ὅτι δυνατὸν αὐτὸν λαθεῖν, ἐπιμελεῖν ῥᾳδίως αἱρούμενοι· ὅταν δὲ τὸν οὐδὲ τὴν πολλὴν ἀπολέσωσι δόξαν, εἰς ἀπόγνωσίν τε ἐμπίπτουσι, καὶ εἰς δραχμοτόμον ὀλιγωρίαν. ἀλλ' ἠδικήθης τι περὶ αὐτοῦ; τί γοῦν καὶ σαυτὸν ἀδικεῖς; ὁ γὰρ ἀμυνόμενος, καὶ ἑαυτῷ τὸ ξίφος ὠθεῖ. Εἰ τοίνυν βούλει

Ex τῆς ἑρμην. τῶν χρ. Ιωαν. εὐαγγ.

Ex τῆς ἑρμην. τῶν χρ. Ματθ. εὐαγγ.

Ex τῆς ἑρμην. τοῦ περὶ Ἰωσ. λόγ.

βάλει καὶ σαυτὸν βύεργετῆσαι καὶκῶν ἀμυύασθαι, εἰπὲ καλῶς ⓦ ἠδικηκότα· ἀλλ' ὃ κακῶς εἶπας, οὐ πις θυήσῃ, τῆς ἕξρας τὴν ὑποψίαν δηχόμενος. Εἰ γὰρ ἔχθρα προσαπώμοσα ταῖς τῶν ἀκροάτων ψυχαῖς, οὐκ ἀφίησιν αὐτῶν ὅστις θιῶναι τὰς ἀκοὰς τὰ λεγόμενα. μὴ τοίνυν λέγε κακῶς, ἵνα μὴ σαυτὸν μολύνῃς· μηδὲ βόρβορον ὕφαινε μᾶλλον ἢ πλέγμα, ἀλλὰ τερφάνης ἀπὸ ῥόδων πλέκε, καὶ ἴων, καὶ τῶν λευκῶν ἀνθέων· μηδὲ κόπρον ἀπὸ τῆς τόματος φέρε, καθάπερ ⓓ κάνθαροι. τοῦτο γὰρ ⓓ κακηγοροῦντες, αὐλοὶ τῆς δυσωδίας ἀπολαύουσι τοιούτου. ⓦ μὴ γὰρ λοίδορον πόμπιμον ἀποτρέφοντας, ὡς σαπρὸν ὄζοντα, καθάπερ ἰοὰ βδίλλας ἢ κάνθαρος κόπρῳ προσφόμενοι τοῖς ἑτέρων κακοῖς· ⓦ ὃ θύφημον ἔχοντα τόμα, ὡς κοινὸν προσῳδὸν μέλος, καὶ ὡς ἀνθηφόρον γένεσιν.

Ex τῆς ἑρμῶν. τῶν κατ' Matθ. εὐαγγ. Τί γὰρ ⓦ Ἄβελ ἠδίκησεν ὁ Κάϊν; οὐκ ἄμεινον μὲν ταχύτερον ἄκων εἰς βασιλείαν πρεπέμψαι, ἑαυτὸν δὲ μυρίοις προσπείρειε κακοῖς; τί ⓦ Ἰακὼβ ἔβλαψεν ὁ Ἡσαῦ; οὐχ ὁμὲ ἐπλούτησε καὶ μείζων ἀπέλαυσεν ἀγαθῶν· αὐτὸς δὲ καὶ τὰ πατρῴας οἰκίας ἐξέπιπτε, καὶ εἰς τὰ ἀλλότρια ἐπλανᾶτο μετὰ τὴν ὀπιβουλὴν ἐκείνην; τί δὲ ⓓ παῖδες τότε ⓦ Ἰωσὴφ ἐπόησαν χεῖρον, καὶ ταῦτα μέλη αἵματος ἐλθόντες; οὐχὶ οὗτοι μᾶλλον καὶ λιμοὶ ἐπέμφθη, καὶ πρὸ τῶν ἑκατὸν ἐκπεδύσαι, σκῆπτρου δὲ βασιλέως τῆς Αἰγύπτου γέγονε πάσης; ὅσῳ γὰρ ἂν φθονηθῇς, τοσούτῳ μείζονα γάνη προσέρχεται ἀγαθὰ τῷ φθονουμένῳ. Θεὸς γάρ ἐστιν ὁ πομπεῖα ἐφορῶν· καὶ ὅταν ἴδῃ ⓦ σοὶ ἀδικουμένῳ ἀδικουμένου, μᾶλλον ἐπαίρει καὶ πείθει λαμπρόν, καὶ ταύτῃ σε κολάζει. Εἰ γὰρ τὰς ἐφημερίους τῆς ἐχθροῖς οὐκ ἀφίησιν ἀμωμήτους πρελθεῖν, πολλῷ μᾶλλον τὰς βασκάνους τοῖς σοὶ ἠδικηκόσιν. Εἰ γὰρ ὁ ⓦ φιλοῦντα ἀγαπῶν, σοὶ πλέον ἔχει πλωτῶν, ὁ ⓦ σοὶ ἀδικοῦντα μισῶν, ποίας τύχοιμι φιλανθρωπίας;

Ex τῆς χῆ Ioan. εὐαγγ. Τίνος οὖν ἕνεκεν ἀλγῶ, ἀνθρωπε, τοῖς τὸ πλησίον κακοῖς; Εἰ γὰρ ἀλγῶ ἁμαρτάνοντας, ἐφ' οἷς αὐτοὶ πάσχουσι κακοῖς ἀλγεῖν ἐχρεών, οὐκ ἐφ' οἷς ἕτεροι βουλόμενοι ὁρῶμεν. ἢ οὐκ οἶδας, ὅτι πάσης ἀπειρήκασι συνῳδίας τυχεῖν ὃ ἁμάρτημα; καὶ εἰκότως. ὁ μὲν γὰρ πόρνος ἐχθρὸν τὸν ὀπιθυμίαν εἶναι, καὶ ὁ κλέπτης τὸν πένητα, καὶ ὁ ἀνδροφόνος ⓦ θυμόν, ψυχρὰς μὲν καὶ ἀλόγους, ὅμως δὲ ἔχουσί τινας προφάσεις εἰπεῖν· σὺ δὲ ποίαν αἰτίαν ἔρεις, εἰπέ μοι; οὐδεμίαν, ἀλλ' ἢ πονηρὸν ὀπιτήδευμα μόνον. Εἰ γὰρ ἐχθροὺς ἀγαπᾶν καλὸν μέλλει, ὅταν καὶ τοὺς φιλοῦντας μισῶμεν, ποίαν ἴσομεν δίκην; εἰ γὰρ ὁ τοὺς φιλοῦντας ἀγαπῶν οὐδὲν ἄμεινον τῶν ἐθνικῶν ἐξεκαίσκαι, ὁ τοὺς μηδὲν ἠδικηκόσιν ἐπηρεάζων, ποίαν ἕξει συγνώμην; ὁ δαίμων φθονεῖ μὲν, ἀνθρωπαις δὲ, δαίμων δὲ οὐδενί· σὺ δὲ ἄνθρωπος ὤν, ἀνθρώποις φθονεῖς;

Ex τῆς ἑρμῶν. τῶν πρὸς Κορ. ϛ'. ὁπισ. Καὶ ποίας τυχεῖν συγνώμης; Δεινὸν γὰρ βασκανία, ἄφνω, καὶ τῆς οἰκείας ἀναπτῆναι καλιᾶς φερομένη σωτηρίας. οὕτω γὰρ ὁ Σαοὺλ δαίμονα πονηρὸν σκάλεσε κατὰ τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς· καὶ καλέσας, τῷ ἰατρῷ πάλιν ἐβόασε. ζημιοῦται γὰρ ὁ φθόνος. ἤδη ὅτι ἐσώθη, καὶ ἀπολέσθαι μᾶλλον ἤθελεν, ἢ ⓦ σώσαντα βιβλιοθεσίαν ἰδεῖν.

Ex τῆς ἑρμῶν. τῆς πρὸς Κορ. α'. ὁπισ. Καὶ, Εἰ βούλεσθε, διηγήσομαι ὑμῖν τινας εὐεργεσίας εὐεργέτησεν ὁ Δαβὶδ ⓦ Σαοὺλ, καὶ πῶς αὐτὸν μετὰ ταῦτα ἐκφανὸς ἠμείψατο. πολέμου ποτὲ τοῦ Ἰουδαίοις καὶ παλαιστάτου καὶ χαλεπωτάτου, καὶ πόλεων κατεπληγότων καὶ δεδοικότων, καὶ οὐδενὸς προσκύψαι τολμῶντος, ἀλλ' ἐν ἑκάστοις τῆς πόλεως ὕσης ἀπάσης, καὶ ⓦ θάνατον πρὸ ὀφθαλμῶν ἑκάστου βλέποντος, καὶ καθ' ἑκάστην ἀποθνῄσκειν τὴν ἡμέραν προσδοκώντων ἀπόλεων, εἰσιλθὼν εἷς ἀπὸ τῶν προβάτων ὅτι τὸν παράταξιν, ⓦ ἀπόλεων ἀνεδέξατο πόλεμον, καὶ οὐδεμίαν ὁρῶν ἀναγκαίαν ὀπεκειμένην αὐτῷ, ἀλλὰ καὶ πολλοὺς οὐκ κωλύοντας ἔχων (καὶ γὰρ ἐκ ὁ ἀδελφὸς ἐπέπιμα, ἐκ ὁ βασιλεὺς προὶς ὃ τῆς ἡλικίας ἄνεσιν ἀφορῶν κατέσχε καὶ μόνον ἐκέλευε) ὁλοθερμανθεὶς οἴκοθεν ὅτι τὸν βαρβάρου ἔτρεχε, καὶ τοσαύτην κηδεμονίαν προὶς ⓦ βασιλέα ἐπεδείξατο, ὡς καὶ προὶ τὸν πολέμιον καὶ τῆς νίκης ἐπ' ὄψιν αὐτὸν καθίσαι ἀναστάσης εἰπεῖν, Μὴ συμπιστέτω ἡ καρδία τοῦ κυρίου μου δι' ἀνδρός· ὅτι ὁ δοῦλός σου παρεύσεται καὶ πολεμήσει μετὰ τοῦ ἀλλοφύλου τούτου. ἆρα μικρὰν

τοῦτο,

τοῦτο, εἰπέ μοι, ὃ μεδιμίδη ἀναγκαῖον ἔχοντα τὸν ψυχρὸν ὑπιδοῦναι τῷ ἑαυτῷ, καὶ ὑπὲρ τῆς ἐκείνου ὠφελείας εἰς μέσους παθοῦσαι τοὺς πολεμίους, μηδὲν μηδέποτε πρὸς αὐτῶν δι' παθόντα; ἆρα οὐκ ἔδει αὐτοὺς μὴ τῶν τοιούτων αὐτοὺς ὑπιγράφεσθαι, καὶ σωτῆρας καὶ τῆς πόλεως ἀναγορεύειν, ⓜ καὶ τῶν ἀπάντων ζωὸν μὴ τὸν τοῦ θεοῦ χάριν διατηρήσαντα; τοία γὰρ τούτης ὑπερτείνας μείζων ἐπιφανεία; οὐ γὰρ εἰς χρήματα, οὐδὲ εἰς δόξαν καὶ δυναστείαν, ἀλλ' εἰς αὐτὸν αὐτὸ τὸν ψυχρὸν τὸν ὑπερτείνας κατέβητε, καὶ ἐξ αὐτῶν αὐτοὺς ἀνεκαλέσατο τῶν τῆς θανάτου πυλῶν· καὶ δι' ὅπλων ἔζη λοιπὸν ὁ βασιλεύς, καὶ ἀπόλλωνος τῆς ἀρχῆς. πόσῳ οὖν αὐτὸν μᾶλλον ἡμεῖς ἄρα; εἰ μὲν γὰρ αὐτὸν ὑπὲρ τῶν κατορθωμάτων ὁ μέγεθος ἴδοι, φησί· εἰ ⓜ τίφθονον ἀπὸ τῆς αὐτῆς λαβὼν κεφαλῆς ὅτι τὸν τῷ Δαβὶδ ἔθηκεν, οὐδέπω τὸν ἀξίωμα τοῦ ἀποδυσκόλου ἀμείβεται, ἀλλὰ ὃ πλέον ὀφείλει. ὀκτὼ μὲν γὰρ ἐζωὸν καὶ βασιλείαν αὐτῷ ἐχειρίσατο· οὗτος ὁ βασιλείας αὐτῷ ἀποχωρῶν ἕνδεκα μόνης. πλὴν ἀλλ' ἰδωμὲν αὐτὸ τοῦτο ἀμαλήκ. ὅπου τὸ βαρβαρικὸν τὸν κεφαλὴν ἔλαβε, καὶ τὸ λάφυρον ἔχων ἐπάνω, Ἐξῆλθον ἀχρεῖοι, φησὶν, ἀδύνατοι καὶ λέγουσι· ἐπάταξε Σαοὺλ α. Βασ. ιη. ζ.
τὸ χιλιαῖον, καὶ Δαβὶδ τὸ μυριαῖον· καὶ εἰργάσθη Σαοὺλ, ἕως ἀπωλετόμην ⓜ Δαβὶδ ἀπὸ τῆς ἡμέρας ἐκείνης. τίνος ἕνεκεν, εἰπέ μοι; εἰ γὰρ χρή τι θαυμαστὸν εἰπεῖν, τοῦ Σαοὺλ ἐχαρίσατο μᾶλλον, ἢ τοῦ Δαβὶδ; τοῦτο λέγουσι· καὶ ἀγαπᾷ αὐτὸν ἐκεῖνος, ὅτι τοὺς χιλιάδας καὶ ἔδωκεν αὐτῷ. τί οὖν ἀγανακτῇ, ὅτι ἔδωκεν τοὺς μυριάδας ἐκείνῳ; εἰ μὲν γὰρ ἐν τῷ στενοτέρας εἰς ⓜ πόλεμον, καὶ μικρὸν χρὼν ἦσαν μείζων εἰσηνεγκαίν, καλῶς τοῦτο ἐλέγετο, ὅτι Σαοὺλ τοὺς χιλιάσι, τοὺς Δαβὶδ τοὺς μυριάσι. νῦν δ' αὐτὸς ἀδιδικῶς καὶ πρόμων ἕσυ ἐκάθητο, καὶ ἐκεῖς ἐν ἡμέραν ἀποθανεῖσθαι προσεδόκων, οὗτος δ' ὃ πάνυ εἰργάσατο· ὥστε οὐκ ἄτοπον ἐν, ⓜ μᾶλλον εἰς τὸν κινδύνους συμβαλόμενον ἀγαπᾶσθαι, ὅτι μὴ ὃ πλέον τῆς εὐφημίας ἔλαβεν; εἰ γὰρ ἀγανακτῇ ἐκείνῳ, ⓜ Δαβὶδ ἀγανακτῇ ἔδει, ὅτι ὃ πάνυ αὐτὸς κατορθώσας, μείζονα ἕτερον ἔλαβε τῆς εὐφημίας. Ἀλλὰ τοιοῦτον ἡ βασιλεία· οὐκ ἀνέχεται ὁρᾶσθαι τὸν ἕτερον εὐδοκιμοῦντα· ἀλλὰ τὸν πλησίον εὐημερίας οἰκείαν δυστυχίαν εἶναι νομίζει, καὶ τίκτουσι τοῖς τὸ πλησίον ἀγαθοῖς, καθάπερ καὶ ὁ βασιλεὺς Γεράρων ἐποίμενον. ὁρᾶτε γὰρ τὸν Ἰσαὰκ καθ' ἑκάστην ἡμέραν αὐξανόμενον τὸν εὐπορίαν ἐδιδάσκει, καὶ μετανάστας ὄντας ἐκάθησε κατοικίζειν τὸν δίκαιον. ἄξιον γὰρ ἀκοῦσαι τοῦ αὐτοῦ τὸν ῥημάτων τῆς θείας γραφῆς, ἵνα δι' αὐτῶν μάθωμεν τὸ Θεοῦ τὸν θυμοειδῆ, καὶ πῶς ἐστὶ τὸν αὐτὸν οἰκτίρμονα ἐπιδιδόντα). ἐπορεύθη δὲ, φησὶ, Ἰσαὰκ εἰς τὴν γῆν ἐκείνην, καὶ Γεν. κϛ. ιϛ.
εὗρεν ἑκατοστεύουσαν κριθὴν ἐν τῷ ἐτείῳ τῷ ἐκείνῳ. Εἶδες φιλοτιμίαν διαστάσεως; εἶδες ἐπίτασιν εὐεργεσίας; ἀλλ' ἰδωμὲν καὶ τὸν βασιλέως τὸν ζῆλον, οἷος ἐγένετο ἀφορμὴν τὸν τῆς δικαίου εὐπορείας. Ἀπελθὲ, φησὶν, ἀφ' ἡμῶν, ὅτι δυνατώτερος ἡμῶν ἐγένου. ἡ ἀληθῶς δυνατώτερος ἐν, τὸν δοῦλον συμμαχίαν ἔχων τὸ ἄπαν, καὶ ὑπὸ τῆς τοῦ Θεοῦ δεξιᾶς φερομένου. πῶς τοίνυν ἀπελαύνεις ⓜ δίκαιον; οὐκ οἶδα ὅτι ὅπου δὲ αὐτὸν συμβαίη ἀπῆχθαι, οὐ τοὺς τῆς διαστάσεως τῆς ἑαυτῆς αὐτὸν ἀνάγκη; καὶ γὰρ εἰς αὐτὸν τὸν ἔρημον αὐτῆχθαι κατεπαγκάσης, ὕστερος εὐμεγέθων διαστάσεων ἐγένετο, ὡς καὶ κατὰ ἡμῶν πολλῷ πλέον περιφανέστερον ἀποδεῖξαι. ὀφθαλμὸν γὰρ τῶν ὁπάντων μάλιστα τὰ ὁπάντα πολλάκις οἰκτείρει. αὐτῷ πρέπει δόξα, κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ πατρὶ καὶ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

Λογ. λζ. ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ.

Εκ τ λόγ. τ εἰς τὴν κτὶ φύσιν νόμιν.

ΕΟίκασιν ⓦ ἔργοις κομῶντες ἀγαθοῖς, καὶ τὴν τοῦ ⓦ Θεοῦ πίστιν ἀγνοήσαντες, λευκαίνοις νεκρὸν κεκλημένοις, ἀῤῥησι δὲ δυσώδεσι, ἀῤῥησι δὲ τῶν καλῶν οὐκ ἔχουσι. τί γὰρ ὄφελος δὲ θεοῦ τῷ ψυχὴν μὲν ἔχειν νεκρὰν, τοῖς δὲ ἀγαθοῖς ἔργοις ἀποδεδειλημένον; τὰ ἔργα ἐπ' ἐλπίδι χρὴ ἀμοιβῆς καὶ σῴζεσθαι. εἰ δὲ ⓦ ἀγαπητὸν τὸν ἀγαθοῦ, ἐὰν τύχοις ἀθλητὴς ὥσπερ γὰρ τοῖς δι' ἀθετήσεως ἀποτυγχάνει τὸ ζῆν, καὶ οὕτω τὸ σῴζεσθαι· οὕτω δὴ ἀποτυγχάνομεν ἡμεῖς τῆς ζωῆς τὴν εἰς Χριστὸν ἐλπίδα, σῴζεσθαι δὲ καὶ τοῖς ἔργοις τοῖς ἀγαθοῖς. ⓦ γὰρ μὴ σῴζομένου ἐγχωρεῖ ζῆν πολλάκις, ⓦ δὲ μὴ ζῶντα οὐκ ἐγχωρεῖ σῴζεσθαι. καὶ διὰ μὲν ⓦ πίστεως ⓦ ἔργα ζόμενα ἔργα δικαιοσύνης οὐ δύναται ἀποδειχθῆναι ζήσαντα· διὰ δὲ ἔργων ⓦ πίστιν δυνάμενα δεῖξαι καὶ ζήσαντα, καὶ βασιλείας ἀξιωθέντα. ὑδρίας διὰ πίστεως εἵλκυσεν, ὁ δὲ ληστὴς παραδύσας μόνον ἐδικαιώθη. μὴ γάρ μοι λέγε, ὅτι ἔλαχε καιρὸν πολιτεύσασθαι· εἰ γὰρ ἐπίζησε τῇ πίστει, καὶ ἔργων ἠμέλησεν, ἐξέπιπτε τῆς σωτηρίας. μαρτύρεται καὶ Κορνήλιος ὅτι ἐλεημοσύναις καὶ προσευχαῖς, ἀλλὰ Χριστὸν ἠγνόει. καὶ ἐπεὶ εἶδεν ὁ τῆς ἀληθείας ὀφθαλμὸς, ὁ μόνας κρίνας, ὅτι καλὰ μὲν τὰ ἔργα, ἀνενέργητα δέ ἐστιν οὐκ ἔχοντα πίστιν, ἀπεστάλη βεβαιοῦντα τοῖς ἔργοις ἄγγελον, ὥστε ⓦ καλῶς ἀθλητὰ τεφρωθῆναι τῇ πίστει, ὃς φησι προσευχαί σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Εἰ τοίνυν εἰσηκούσθη ἡ δέησις, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι ἐδέχθησαν, τί μοι ὁ λῃστὴς εἰς δικαιοσύνην; ἀλλὰ πίμπλησι, φησὶν, εἰς Ἰησοῦν, καὶ μετακαλέσας Σίμωνα ⓦ ὑπακούσαντα Πέτρον, ὃς ἐλεύσεται σοι τὰ ῥήματα, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ ὅλος ὁ οἶκός σου. Εἰ οὖν ἐξ ὧν λέγει Πέτρος, σώζεται καὶ αὐτὸς καὶ ὁ οἶκος αὐτοῦ, οὐκ εἶχεν ἐντεῦθεν ἐκ τῶν ἔργων τὴν σωτηρίαν, ἕως ἂν αὐτὰ τοῖς ἔργοις ἐπεβεβαίωσεν ἡ πίστις. Λέγεται δὲ καὶ τῶν ἔξωθεν φιλοσόφων, εἰς οἰκίαν λῃστὰς εἰσελθεῖν, πολλῷ μὲν καταγαμπτομένου χρυσίῳ, πολλῷ δὲ ἀργυρώματι καὶ τῶν μυρίνων καὶ τῶν λιθίνων κάλλει· ὧν δὲ ὁ ἔδαφος εἶδε πάντα χοῦ παντὸς ἔχοντας ἐρωμένους, εἰς τὴν ὄψιν ἐμπίπλασαν τῆς οἰκίας διαστάσεως. Εἶτα ἐγκαθήμενος εἶπεν, ἆρά ὁ μεδεμιᾶς τῆς οἰκίας ἐτέρωθι τοῦτο ὄξηται ποιῆσαι, εἰς τὴν ὄψιν αἰσχυνθῆναι ὑβρίσαι τὴν ἐκείνου. ὁρᾶς πῶς καταγέλαστος ὁ τὰ ἔξωθεν καθωπίζων ὤν, καὶ τοῦ πάσῃ βύκτα φερόντος τοῖς νοῦν ἔχουσι; καὶ μάλα εἰκότως. ὅταν γὰρ σὺ μὲν τοίχους καὶ ὁ ἔδαφος, καὶ τὰ ἄλλα πάντα καθωπίζῃς, τὴν δὲ ψυχὴν παρορᾷς ῥαχῶδυτῶσαν, αὐχμῶσαν, πεπωδῶσαν, πραυμάτων γέμουσαν, ἐκτὸς μυρίων ἀπαραπομένων κυνῶν, παίδων ὄντων, εἰπέ μοι, ἐπαισχύνῃ τηνικαῦτα; Χρήματα μὲν γὰρ αὖ ἀπολέσῃς, δυνήσῃ δοῦναι χρήματα, καὶ οἰκίαν, καὶ αὐδράποδα, καὶ ὁποιωοῦν ἕτερον τῶν κτημάτων· ψυχὴν δὲ ἀπολέσῃς, ἑτέραν ὑπὸ δοῦναι ψυχὴν οὐ δυνήσῃ· ἀλλὰ, καὶ ⓦ κόσμον ἔχῃς ἅπαντα, καὶ βασιλεὺς τῆς οἰκουμένης ἦς, ἀχλοΐος τε ἔσῃ πᾶς τῆς οἰκουμένης ἅπαντα καταδεδὼν μὴ τῆς οἰκουμένης αὐτῆς ψυχὴν ἀγορασάμενος μίαν. Εἰ γὰρ ὅτι σώματος, καὶ μυρία ἀμφιάσματα ἐκεκαίμενος ἦς, σῶμα δ' ἔχῃς ὑπὸ φύσει, καὶ ῥοιάτως ἔχοι, οὐ δυνήσῃ, καὶ τὴν βασιλείαν ἅπασαν ὑπὸ δῶς, τὸ σῶμα διαφθῶσαν τοῦτο, καὶ μυρία σώματα ἀποδῷς, καὶ πολλὰ καὶ χρήματα· ὅτι δὲ ψυχῆς πόσῳ μᾶλλον; Πάντα διπλᾶ δέδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς τῇ φύσει, δύο ὀφθαλμοὺς, δύο ὦτα, δύο χεῖρας, δύο πόδας, ἵνα, ἐὰν δὲ ἕτερον τούτων βλαφθῇ, διὰ τοῦ ἑτέρου τὴν χρείαν ἀναμυθώμεθα· ψυχὴν δὲ μίαν δέδωκεν ἡμῖν· ἂν ταύτην ἀπολέσωμεν, μετὰ τίνος ἐμβιωτὸν ἔσομεν; Ψυχὴ γὰρ καθάπαξ ἐκτὸς φιλοχρηματίας ἀλοῦσα, οὐ ῥᾳδίως ἐκεῖθεν βιάσασθαι καὶ προσάξαι καὶ εἰ-

πεῖν

Εκ τ ἑρμην. τ πρὸς Ρωμ. ὁπτ.

Εκ τῆς ἑρμην. τῆς κτ Ματθ. εὐαγγ.

Εκ τῆς αὐτῆς.

Εκ τ ἑρμην. τῆς κτ Ιωαν. εὐαγγ.

χ. αὐτὴν

χ. ἐκεῖ

πεῖν τι τῶν προξενούντων Θεὸν, ἅτε ἐ ἑτέρου γνωμόνος διαφόντος δούλης, ἐ πόντα ἀπειναντίας ὑπιπάπτοντος τῷ Θεῷ. Ψυχὴ καθάπαξ τῆς οἰκείας ἀπηγμένη σωτηρίας, οὐδαμῶ τῆς μεμίας ἀφίσα), ἀλλὰ ταῖς ἰωίαις τῆς σωτηρίας αὐτῆς ἐνδοῦσα, ταῖς ἀλόγοις ὑπιθυμίαις πόντας ἐ φέρε), ἐ τοῖς ἀπόντως ὅτι ἀφόρητος, ἐ τοῦ φθηγόντων μὶ ἀπόντων, καταχεῖν ὁ πολμῶντος ὀδόντος, ἀλλὰ πόντας τ κακίας κατατέχ ταῖς χοιρείαις, ἕως ἂν εἰς αὐτὰ τῆς ἀπωλείας ταῖς βαράθρα φέρουσα, καταχρημίσῃ τ ἑαυτ σωτηρίαν. ψυχὴ καθάπαξ ἀμήρτια ἀπῳσαμένη, ἐ ἀθηγήτως ἐξατεθεῖσα, πολλοῖς πτέχ ὡροσόμασι τ ἐνθάκην. Ὥσπερ γὰ ἐς ἐκπαιδεύμενος βοῦρος ἥδε)· ὅταν ἐ ψυχὴ ἐκ τοῦ κακῆς στενοχωρίας καταχωθεῖσα, ὑδὲ ἀγάθοσι λαμβάνει τῆς τῶν ἀμήρτημάτων δυσωδίας. ἐ ὥσπερ γλὼ μὴ βρεχομένου οὐκ ἔστι καὶ μυεία τις βάλῃ σπέρματα, σάρκας ἐξενεγκεῖν· οὕτω ψυχὴ οὐκ ἔστι μὴ ταῖς θείαις γραφαῖς φωτισθεῖσαι ἐνθυμήσεσι, καὶ μυεία τις ἐγκρὴ ῥήματα, καρπόν τινα ἐπιδείξασθαι. ἐ καθάπερ ἡ γῆ, ὅταν μὴ σπαρῇ) μηδὲ φυτευθῇ), βοτανῶν αἰσθήσεσι ἁπλῶς· οὕτω ἐ ἡ ψυχὴ, ὅταν μὴ ἔχῃ τι ἐνθέσθαι τῶν ἀναγκαίων, ὅθεν ὠφελεῖν οὐ δυνάται, πάντως τῶν ἐνθάδε ἐπιθυμήσει, πτηνοῖς ἑαυτὴν ὀνείδεσι ἐνθήμασιν. ὥσπερ γὰ ὑπὸ τῶν σωμάτων φλεγμονὴ, οὕτω ἐ ὑπὸ τῆς ψυχῆς ἀπόνοια· εἶτα ἐκ ἀπονοίας ἐπιθυμία τῶν οὐ προσηκόντων ἐπανθλουθεῖν εἴωθε. Καὶ ὥσπερ ἐν τοῖς σώμασιν ἡ τῶν τραυμάτων καθαφεσήσαντες, πυρετοὶ ἔπονται, ἐ σηπεδόνας, ἐ θάνατον· οὕτω ἐ ὑπὸ τῶν ψυχῶν, ἡ τῶν μακρὰν ἐκπορευόντων ἁμαρτημάτων, τὰ μείζονα ἐπεισάγεσι. Διὰ τοῦτο ὁ σῶμα ἡμῖν ἔδωκεν ἀπὸ τῆς γῆς ὁ Θεὸς, ἵνα ἐ αὖθ εἰς οὐρανὸν ἀναγάγωμεν, οὐχ ἵνα δι' αὐτῶν ἐ τοῦ ψυχοῦ εἰς τοῦ γλυ" καταπατήσωμεν. ὦ τῶν θαύματος· πῶς πόντες εἰς τὰ πρόσω κεχήνασι πρόγματα, ἐ τῶν μωγάτων οὐδέποτε λαμβάνουσιν ἔπειτα· ἀλλ' εἰς μὶ ταῖς σωματικὰς ἀπολαύσεις ἀδιαλείπτως ἐπείγονται, ταῖς ὑ ψυχαῖς ἐῶσι τὸ λιμῷ καταπίπτειν· ἐ μυεία καθ' ἑκάστην ἡμέραν λαμβάνοντες τραύματα, οὐδέποτε ἀθηναι λαμβάνουσι τὸ οἷς ἀπ κακῶν· ἀλλὰ τ μὶ τῶν σώματος θεραπεύομεν ἑαυτοῖς πρεπιοιοῦντας, τὴν ὑ ψυχὴν ταφορῶσι αὐχμώσης τι ἐ ῥυπώσης, ἐ τοῦ μυείων ἐνοχλούσης κακῶν· ἐ ὃ δὴ χαλεπώτερον, ὅτι μὴ οὐδὲ πολλοὶ ἱδρῶτάς τε ἐ πόνους, οὐδὲ ὃ ἁπλῶς σῶμα θνατὸν κρήτην ἐργάζονται, ἀλλὰ ἐ τοῦ ἀθανάτου μὴ τῶν ἁπλῶς τοῦ ἀθανάτους τοῦτο βάλλουσι πλουτείας. δῆτα τοίνυν ὁλοφυρόμενος τοῦ πρεσβυτέρου δύοιας ταῖς τῶν ἀνθρώπων ψυχαῖς, ἐ τῆς ὑπερβαλούσης αὐτοῖς ἀχλύος τ πανύτητα, ἐβουλόμην ἂν σκηπτόν τινα ὑψηλόν, ἐ τοῦτο ἀφικνούσαί μοι πόντα τὰ τ ἀνθρώπων γένη· ἐβουλόμην ἂν ἐ φωνῆς τυχεῖν πόντα πρεσβεύοντα τὰ πρέποντα, ἐ πᾶσι ἀρχούσης ταῖς ὑπὸ γῆς, ἐ σπαν ἐ βοῶσαν, ἐ τοῦ Δαυιτικοῦ σκοπὸν ἀναπηδῆσαι φωνοῦ· Υἱοὶ ἀνθρώπων, ἕως πότε βαρυκάρδιοι; Πῶς γὰρ οὐκ ἄτοπον, ὅτι μὲ τῶν σώματος καὶ ὃ τυχὸν καταλείψει πάθος, ἐ ἰατρεῖς καλεῖ, ἐ χρήματα ἀναλίσκειν, ἐ καρτερεῖν ὑπιδείκνυται, ἐ οὐ προτρέπει ἀφίσα θαι ἁπόντα προσάττοντας, ἕως ἂν ἀποθάνωμεν ὃ λυπεῖ· τῆς ὑ ψυχῆς καθ' ἑκάστην ἡμέραν κειτηριάσης, χρημιζούσης, ἐ πόντα ἐάσαν ἀπολλυούσης ἑαυτοῦ, οὐδὲ βραχὺ ἔχει λόγον; Οὐ γὰρ ἔχοντα σπεδόνα θρίωβ ἁπλῶς ὀλῇ, ἀλλὰ ἔχοντα ἐ ἐλκὴ χείμωνι, ἐ μὴ τυγχάνοντα ἰατρικῆς χειρός. ὑ τιμωμένων ἐ καμόντων, τῶν μάλιστα φαίνεσθαι προτρέπει ὑγιάναι ὁδούσιν, οὐ τοῦ ἀπὸ τῆς ὁμῆς ὁδόντος βλέποντας, ἀλλὰ τοῦ ἀπὸ τῆς ὁδόντος ὑγιάναι. οὕτω ἐ ὑπὸ τῆς ψυχῆς ὀφείλεσθαι χρὴ, οὐχὶ τὰς κολαζομένους (οὔπω γὰρ πρὸς ὑγίειαν ἦλθον)) ἀλλὰ τὰς ἀμήρτωλους ἀπειρηκότι πτήσει ὀφλισκούσας. Ὁ γὰρ χρηστὸς στενοχωρούμενος ἐλπίσι, ἐ πρὸ τῶν μωγάτων χαίρων, ἀπτεύδει ἤδη τῆς βασιλείας ἐγεύσατο. οὕτω γὰρ οὔτω ψυχοῦ ἔνθεν ἀνακτᾶσθ ἐ ἀμείνω ποιῆσι, ὡς ἡ χρηστὴ τῶν μωγάτων ἐλπίς. ἡ μὲ γὰρ ἄπασαν τοῦ κοσμοῦ εἰς θρ καταπλαγὼν κειμένους τῆς ἑ-

Ex τῶν γ. λόγ. τῶν εἰς Οζίαν.

Ex τ ἁγίων τ. εἰς ἓξαημ.

Ex τ ἁγίων. τῶν προς Ιαλατ ἐπιστ.

Ex τῶν ἁγίων. τῶν προς Τιμοθ. ἀ ἐπιστ.

Ex τῶν λόγ τ προς Δημήτ. μεσό.

Ex τ ἁγίων τῶ ζ. Ψαλμ.

Ex τῶν λόγ τ εἰς τὸν αὐξησιν.

αυτῶν οἰκίας, ἐν τοῖς ἔξω πλουτοῦντες, ἀμελήσωσι τῶν ἔνδον, καὶ ἕρημοι ἐξ αὐχμῶσαν καὶ ἀφαχίαν γένωνται παντελῶς ἑαυτῶν ψυχικόν· διὰ τοῦτο τῶν ἔξωθεν ἀμελήσαντες, εἰς τὴν ἑαυτῶν ἀβασίαν τὴν παρὰ θυμίαν καὶ τὴν ἁλωσιν ἅπασαν, πάντα γένηται αὐτοῖς καλλωπίζοντες, καὶ παγῶσιν ἐς αἰ τῶν Χειρῶν τῶν τοιούτων αἱ δεήσεις ἡ ψυχή. τοῦτο γὰρ ὁ Χριστὸς ἔλεγεν ἔτοιμον τί γένοιτ' ἂν μαχαιρίσεως; τίνα οὖν ἔξομεν ἀπολογίαν, ποίαν συγγνώμην, ὅταν μὴ, τὰ σώματος νοσοῦντες, ἴαθαι καὶ δεχόμενοι ὅτι καὶ παλαιὰ, καὶ ἰάσεις παρακαλέσαι, καὶ ὀδυνῶν ἀπαλλαγαὶ πολλαὶ, τοσαύτην ποιούμεθα παρόησιαν· ψυχὰς δὲ καταφθειρούσας, ἃ ταῦτα μήτε δεχόμενοι καὶ παλαὶ μέλλοντες, μήτε ἑτέρους διεκλαῖ, μήτε ὀδύνας ὑφίσταται· ἀλλὰ χωρεῖς τούτων πάντων, διὰ τὸ παρελέαλ καὶ βουλήθημεν μόνον, πᾶσαν αὐτοῖς δωρεὰν μόνοι ποιήσαι τὴν διόρθωσιν, καὶ ἀκριβῶς εἰδότες, ὡς, εἰ μὴ τοῦτο ποιήσαιμεν, τίνα ἐκ τίνων ἀπαιτήσομεν δίκην, καὶ ἃ ἀπαραίτητος κολάσεις καὶ τιμωρίας; Καὶ καθάπερ ὁ δεσμωτήριον οἰκοῦντες, ἀεὶ μὲν σκοτεινὰ καὶ ταφεία καὶ ὀδύναις εἰσὶ, μάλιστα δὲ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην, καθ' ἣν δι' μέλλωσιν ἐξάγεσθαι, καὶ πρὸς αὐγὰς καὶ τοῦ δικάζοντος ἀγαθὰς θύρας, καὶ παρὰ τῶν κηγκλίδων ἐξιόντες, καὶ τῆς τοῦ κρίνοντος φωνῆς εἰσδέχεται ἀκούοντες, ἀπορρηγνυμένης τῷ φόβῳ, καὶ τῶν νεκρῶν σφόδρα ἀμήνοι διάκεινται· οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ μάλιστα μὲν καὶ σὺν αὐτῷ τῷ καιρῷ τῆς ἀμαρτίας ὀδυνᾶται καὶ στενοχωρεῖται, πολλῷ δὲ πλέον, ὅταν σκυθῇ ἀπαραπαύστως, πρὸς καὶ βυθιώδης καὶ σκοτεινὸν ἀπάγεσθαι μέλλῃ δικαστήριον. Διὰ τοῦτο πολλάκις δύαδύεται, καὶ πρὸς ὃ βάθος κάτω χωρεῖ, καὶ δέδοικε, καὶ φεύγει, μέλλουσα τῆς ὀργῆς ἀφίστασθαι. τότε γὰρ εἴτε πρᾶσίς τις, εἴτε ἐπλεονέκτησεν, εἴτε τινὰ ἐπηρέασεν, εἴτε ὅλως ἐξαρὸς γέγονεν ἀδίκως, εἴτε ἄλλ' ὁποιῶν εἰργάσατο δεινὸν, ἅπας ὁ τῶν ἁμαρτημάτων χορὸς αἰσθήσεται, καὶ πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν φανήσεται πικρὸς ἐγκλείς τὰ συνειδότος κατήγορος. Διὰ τοῦτο δὲ ἀθάνατος ἡμῖν γέγονεν ἡ ψυχὴ, καὶ ὁ σῶμα ἐξ ἀθάνατοι, ἵνα τῶν ἀτελευτήτων ἀπολαύσωμεν ἀγαθῶν. διὸ δὴ καὶ πρόσπλωμός ἐστι, τῶν οὐρανίων παρεκτείνων, σύνεσιν ὅση δίδοται ἐκ θεοῦ· ὅταν σκῆνος μὲν τὰ νῦν σαπρεύηται, σὺ δὲ πάλιν αὐτῶν ποιούμενος λάβῃς, τίνα γνῶ ἀπαλλάσσῃ τῶν οὐρανίων· ὧν γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΚΑΤΑΦΡΟΝΕΙΝ ΤΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ἐκκλησίας, καὶ τῶν ἁγίων μυστηρίων.

Λογ. λη.

Ἐκ τοῦ λόγου τοῦ εἰς Πέτρον καὶ Ἠλίαν.

Λέγει ἡμῖν σήμερον ὁ θεσπεσιώτατος, ἀγαπητοί. ἆρα τί ὃ αἴτιον; μισθὸν μαρτύρων ὑπεσχημένου μου, καὶ οὐδεὶς ἡμῖν ἀπωλώτησεν· ἀλλὰ τὸ ἀφίσημα τῆς ὁδοῦ εἰς ῥᾳθυμίαν αὐτοῦ ἐσκέλε· μᾶλλον δὲ τὸ ἀφίσημα τῆς ὁδοῦ, ἀλλ' ἡ ῥᾳθυμία αὐτοῦ ἐσκόδιον. ὥσπερ γὰρ οἱ σπουδαῖοι καὶ διεγηρμένοι τῇ προαιρέσει οὐδὲν διώκοντα κωλῦσαι· οὕτω οἱ ῥᾳθυμοι καὶ ἀναπεπωκότα πάντα διώκοντα κωλῦσαι. οἱ μάρτυρες δὲ ἴδιον αἷμα ἐξέχεον ὑπὲρ τῆς ἀληθείας· καὶ σὺ ὅτι βεβηχείας ὁδοῦ ἀφίσημα καὶ ταφρεύουσαν διώδασας; ἐκβῆναι τὸν καφαλέα ἀπέδωκε· διὸ καὶ Χριστὸς· σὺ δὲ ὅτι μακρὰν ἀπεστῶσαν θέλεις ἀφ' οὗ διαστείλω; ὁ διαστείλας ἀφ' σὲ ἀπέθανε, καὶ σὺ δι' αὐτὸν ἔχεις; μισήσας μάρτυρα, καὶ σὺ ῥᾳθυμεῖς, καὶ ἀναπαύσεσθε; διὸ ὅτι σε θαλπέσθαι καὶ ἰδεῖν ἀφίσεσιν ἐπιθυμοῦντα, καὶ μάρτυρα πιόντα, καὶ Θεὸν δοξάζοντα, καὶ ἐκκλησίαν τεφθαμμένην. ἀλλὰ ἁμάρτωλός εἰμι, φησι, καὶ οὐ δύναμαι ἀπαρτῆσαι. ὅπου ἁμάρτωλος εἶ, ἀπάντησον, ἵνα γένῃ δίκαιος. πῆς γὰρ τῶν ἀναθεμάτων ἀνθρώπων ἁμαρτίας, εἰπέ μοι; ἢ οὐκ οἶδας ὅτι καὶ αὐλοὶ ὁ τοῦ θυσιαστηρίου παρεστηκότες ἁμαρτίας εἰσὶ παρεσπλωμέ-

μοι; σάρκα γάρ εἰσι καὶ διδυμωμένοι καὶ σώματι συμπεπλεγμένοι· καὶ ὑμεῖς αὖθις ⓐ ὅτι θεόν καὶ θυμωθέντες καὶ διδάσκοντες, ἁμαρτίας συμπεπλέγμεθα· ἀλλ' οὐκ ἀποτινώσκωμεν τῆς τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας, οὐδὲ ἀπομανθάνομεν αὐτῆς πειράσθωμεν. Διὰ γὰρ τοῦτο καὶ αὐτὸν τὸν ἱερέα πάλαι ἠλάθυνεν προσκύσασθαι ὁ Θεός, ἵνα ὅτε ὧν αὖθις πάσχωσι, καὶ τοῖς ἄλλοις συγγνώμην δίδωσι. Πόσης οὐκ αἰνέσεως ταῦτα ἀποπληξίας καὶ ἀλογίας, ὅπου δοῦλοι μὲν χειροτονοὶ καὶ ὀρχησής, καὶ ἄλλος τις τῶν τοιούτων ἡμᾶς καλέσῃ, μετὰ σπουδῆς ἀπάντων τρέχομεν, καὶ χαρᾶ αὐτῷ τῆς κλήσεως ἴσμεν, καὶ ἡμέρας ὁλοκλήρου ὃ ἥμισυ μέρος διαλίσχομεν ἐκείνῳ προσέχοντες μόνῳ· τοῦ δὲ Θεοῦ Διὰ προφητῶν καὶ ἀποστόλων ἡμῖν Διαλεγομένου, χασμώμεθα, κνώμεθα, καὶ ἀλιγωροῦμεν; καὶ σὲ μὲν ἱπποδρομίας, οὐκ ὀφθῆναι ἐκκλησίαν τὸν ⓦ ὑετὸν φέγγος, ⓐ πλοῖος, πολλῶν ὁμόρων καταφερομένων, καὶ δοῦναι τὸ ὕδωρ εἰς τὰ ὀφθαλμῶν ῥιπίζοντος, εἰσήκασι μηνίσθαι, καὶ ψήχοις, καὶ ὑετῷ, καὶ μάχης ὁδὸν καταφρονοῦσι, καὶ οὐδὲν αὐτοῖς οὔτε οἰκοι κατέχει, οὔτε ἐκεῖ κωλύει Διαβαλεῖν· εἰς δὲ τὸν ἐκκλησίαν ἀπελθεῖν ὁ ὑετὸς ἡμῖν καὶ ὁ πηλὸς κώλυμα ἔσται. καὶ μὴν ἐρωτηθῶσι, τίς ἐστιν ὁ Αμὼς, ἢ ὁ Αβδίας, ἢ ποῖος τῶν προφητῶν ὁ Ἀριθμοὶ, ἢ τῶν ἀποστόλων, οὐδὲ χεῖρας δύνανται· ἀκριβῶς δὲ ἱππων καὶ ἡνιόχων, καὶ σοφιστῶν καὶ ῥητόρων διανίστασι τὰς ἀπολογίας σεσωπηθεῖσι. καὶ πῶς ταῦτα δύνασαι, εἰπέ μοι; Παρῆσα πολλάκις εἰς θέατρα μὴ ἀκάθαρτον. ἤκουσας, οὐκ ἐπαίσθης; δούλους εἰς δὲ θέαν; προῆκουσας μου τοῦ λόγου; μὴ ἀμαθὴς πάλιν εἰσελθεῖν καὶ ἀκοῦσαι. ἤκουσα, καὶ οὐκ ἐτήρησα, φησὶ· πῶς δυνάμην εἰσελθεῖν δὲ ἀκοῦσαι; πόθεν αὖθις τοῦτο οἶδας, ὅτι οὐκ ἐτήρησας, πόθεν αἰχμώμενος, πόθεν ἐρυθριᾷς, πόθεν μηδενὸς ἐλέγχοντος, ⓦ χλωρὸν ὄπτοφέρεις, πόθεν ⓦ λόγον μου ἔχεις ἐρριζωμένον, πόθεν μὴ φαινομένου μου, ἡ διδασκαλία μου καθαρῶς σε. οὐκ ἐτήρησας; μᾶλλον εἰσελθε, ἵνα πάλιν ἀκούσας τηρήσῃς. φαρμακοτέον ὅπου σοι. δὲ μὴ καθαίρῃ σε, τῇ ἄλλῃ ἡμέρᾳ οὐκ ὀπτήσῃς αὖθις πάλιν; ἕως τις δρυτόμος, ὦ αὐθάδες, καὶ θέλετω τεμεῖν δρυῶν· λαμβάνει ἀξίνην, εἶτα κόπτει τὸν ῥίζαν· ἐὰν δῷ μίαν πληγὴν, καὶ μὴ πέσῃ ὁ δένδρον, δίδωσιν ἄλλην πληγὴν; οὐ τετάρτην; οὐ πέμπτην; οὐ δεκάτην; οὕτω καὶ σὺ ποίει. Ταῦτα λέγω, οὐχ ἵνα ὑμᾶς ῥᾳθυμοτέρους ἐργάσωμαι, ἀλλ' ἵνα ἀσφαλεστέρους καταστήσω. Εἰσῆλθες εἰς τὴν ἐκκλησίαν, αὐθάδες, ἤκουσας τοῦ Χριστοῦ σωτηρίας· ἐὰν μὴ ἀπολυθῇς, μὴ ἐξέλθῃς. ἐὰν γὰρ προσευχὴ ἀπολύσεως ἐξέλθῃς, ὡς δραπέτης φανήσῃ. τὸ ὅλον ἡμέρᾳ σὺ τοῖς σωματικοῖς ἀναλίσκῃς, καὶ δύο ὥρας σὺ τοῖς πνευματικοῖς οὐκ ἀναλήψεις θέαν πολλάκις ἀπῆλθε, καὶ ἕως τὴν ἀπολύσιας οὐ κατέρχῃ· καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσέρχῃ, καὶ προσευχὴ τὸν θείων μυστηρίων ἐξέρχῃ; φοβήθητι τὴν εἰρηκότα, Ὁ καταφρονῶν προσώπατος, καταφρονηθήσεται ὑπ' αὐτοῦ. Καὶ βασιλεῖ μὲν πρέπει, οὐδὲ ἁπλῶς μεῖδιάσαι ἀνέχῃ· παρὰ δὲ τῶν ἀπόντων δεσποτῶν πρέπει κἀκεῖνος, οὐχ' ἵνα σαι μετὰ φόβου καὶ δέους, ἀλλὰ γελᾶς, αὐτὸν πολλάκις ὀργιζόμενον; οὐκ ἐννοεῖς ὅτι τῶν ἁμαρτημάτων ταύτην μείζονας προξενεῖς αὐτοῖ; οὐ γὰρ ὅταν οὐδὲν ἁμαρτάνωσι, ὡς οὐδὲν μὴ μετὰ τοῦ ἁμαρτίας συγκαλυπτόμενος ἀπορρίφεσθαι εἴωθεν ὁ Θεός. τί ποιεῖς, αὐθάδες; ἡ ἐκκλησία ἴσως κἄλλη γυναικὶ προσεργάζῃ, καὶ οὐ φείδῃ οὕτως ἐνυβρίζων εἰς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ; πρέπει σοι δοκεῖ εἶ) ἡ ἐκκλησία, καὶ τῆς ἀγορᾶς ἀτιμοτέρα; ἡ ἀγορᾷ μὲν γὰρ δέδοικας καὶ αἰσχύνῃ φανῆναι γυναῖκα προσεργαζόμενος· ἐν δὲ τῷ ναῷ, τῷ Θεοῦ αὐτὸν Διαλεγομένου ἔσι καὶ ἀπιλεωτος ὄντα τούτων, τοιούτων καταλιμᾶς κατ' αὐτοῦ κραγῇ, καὶ δὲ ἀκούεις μὴ ταῦτα ποιεῖν, καὶ οὐ φείδῃ, οὐδὲ ἐξέστηκας, ἐργασήριον ποιούμενος τὴν καρδίαν ἀπατεῶν, καὶ τὸν ὀφθαλμοὺς; βέλτιον τοιούτους πηρὸς εἶ), ἢ εἰς ταῦτα κεχηνέναι τοῖς ὀφθαλμοῖς. Ἐπόησον τίνος πλησίον ἔστηκας ἐν τῇ ἱερᾷ καὶ φρικώδει μυσταγωγίᾳ, ἄνθρωπε, μετὰ τίνων μέλλεις καλεῖν ⓦ Θεόν· μετὰ τῶν χαροβίμ, μετὰ τῶν σεραφὶμ, καὶ τῶν ἄλλων οὐρανίων δυνάμεων. ἀναλόγισαι σου τὸν

Ex τῆς ἑρμην. τῶ χῡ Ισαΐ. εὐαγγ.

Ex τοῦ λόγ. τῆ μετανοίας ἢ ἡ ἀρχη, Εἰ καὶ χθὲς ἐμέθυ ἀπ.

Ex τοῦ λόγ. τῆ εἰς τὸν Λίμμιον Γεννησαρετ, καὶ εἰς Πέτρον τὸν ἀπόστολον.

Παροιμ. ιγ. ιγ.

Ex τῆ ἑρμην. τῶ χῡ Ματθ. εὐαγγ.

Ex τοῦ γ. λόγ. τῆ περὶ ἀνατολίπτω.

τοῦ συγχορεύσαι. ἔχει σοι τοῦτο εἰς νῆψιν, ὅταν ὀδυρμηθῇς, ὅτι σῶμα προσκείμενος, καὶ σαρκὶ συμπεπλεγμένος, μὴ τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων καταξιώθης ἀνυμνεῖν ⟨W⟩ χοροὶ διαπαύτιον ἀπαύστων. μὴ τοίνυν ἀφαλευμένος τὴν προθυμίαν τῶν ἱερῶν χαίρωμεν, καὶ μυστικῶν ὕμνων ἐκείνων, μὴ βιωτικοὺς κατ' ἐκφυγὼν ⟨W⟩ χαρὰν ἔχε λογισμούς· ἀλλὰ πάντα τὰ γήϊνα τῆς ἀφανοῦς οὐσίας, καὶ πρὸς ⟨W⟩ οὐρανὸν ὅλον ἑαυτὸν μεταθεὶς, ὡς αὐτὸ πλησίον ἐσῶ τοῦ θεάτου τῆς δόξης, καὶ μὴ τῶν στεφανιτῶν ἀθλημάτων, οὔτε τῷ Θεῷ ⟨W⟩ πομπάγιον ὕμνον ἀναφέρε. Διὰ γὰρ τοῦτο ἐσάπαξ καλῶς καὶ τὰ τῆς θείας μυσταγωγίας χαρὰ καλυβώμεθα, ἵνα σὺν χαρᾷ συνεγκύπτοντες λογισμοὺς ἀπορθώσωμεν, ἵνα τινὰ ἐκλείσῃ τινὰ ἐκ τῶν βιωτικῶν γινομένων ἡμῖν προσχημάτων ἐκβαλόντες, ὀρθὸν ἐμπορεύσωμεν τῷ Θεοῦ ἀναπαύσῃ δυνηθῶμεν ἡμῶν τὸν ψυχῶν. οὐ γὰρ πρὸς χάριν καὶ γοητείαν λέγω τῶν τοῦ σώματος (οὐδὲ γὰρ δρομεῦσιν ἀνθρώποις, οὐδὲ παγκρατιασταῖς ἀγαλλόμεθα) ἀλλὰ τὸν ἰσχνὸν τῶν ἔνδον λογισμῶν προκαθεβληκότων τῶν πιεσμάτων ἀναπαύσῃ ἀφὸ τῶν ῥημάτων τούτων παρελθόντα. Καθὰ γὰρ ⟨W⟩ τῆς θείας στωμύλεως χαίρει, ἀδελφοὶ, οὐκ ἂν θεῖποι μόνον βοῶσι τὸν φερωνυμέστατον ἐκείνου βοῶν, ἀλλὰ καὶ ἄγγελοι προσαπτόμενοι τῶν διαπαύτων, καὶ ἀρχάγγελοι δίοπται· ἔχεται γὰρ καὶ ⟨W⟩ χαρὰ αὐλῆς συμμαχούσης, καὶ τὸν προσφερῆ βοηθοῦσαι. καὶ καθάπαξ δὲ θεῖποι κλάδους ἐλαίας ἐκκόψαντες ὀπαδίσουσι τοῖς βασιλεῦσι, ἀφὰ τῆς φυτῆς ἐλέους καὶ φιλανθρωπίας αὐτοῦ ἀναμιμνήσκοντες· ὅτω δὲ καὶ ⟨W⟩ ἀγγέλοι τότε δώσι κλάδων ἐλαίας αὐτὸ τὸ σῶμα τὸ διαπτύον προσπτόμενοι, ⟨W⟩ διαπαύσιν προκαλοῦσιν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, μονονοὺ λέγοντες, ὅτι ὑπὲρ τούτων διόμεθα, ὃς αὐτοὺς φθάσας ὅτως ἀγαπήσας κατηξίωσας, ὡς τὸν ψυχὸν ὀπαδοῦναι τὸν ἑαυτοῦ· ὑπὲρ τούτων ἐκχεόμεθα ἱκετηρίας, ὑπὲρ ὧν αὐτὸ τὸ αἷμα ἐξέχεας· ὑπὲρ τούτων προκαλούμεθα, ὑπὲρ ὧν τὸ σῶμα τοῦτο κατέθυσας. Ἕκαστος τοίνυν ἀναλογιζέσθω πρὸς ἑαυτὸν, ποῖον ἐλάττωμα διώρθωσε, ποῖον κατόρθωμα προσεκτήσατο, ποίαν ἁμαρτίαν ἀπεπίφατο, καὶ τί βελτίων ἐγένετο. καὶ μὴ θύρῃ πλέον τι γλυκάνοι ἀπὸ τῆς ἡσυχίας αὐτοῦ πρὸς τὸν κόσμον ταύτην ἐμπορίαν, καὶ σωσίδην ἑαυτὸν πολλὴν πεποιημένον τῶν προσαγμῶν ὀπτομένον φλέγεσθαι, προσερχέσθω· εἰ δ' ἡμελημένος ἔμεινε, νηστείαν μὲ ἔχων ὀπτιδεῖξασθαι μόνην, τῶν δ' ἄλλων οὐδὲν κατωρθωκώς, ἔξω μενέτω, καὶ τότε εἰσίετω, ὅταν ἀπαρνήσασθαι καὶ ἁμαρτήματα. ⟨W⟩ μὴ γὰρ μὴ νηστεύομεν, εἰκὸς καὶ συγγνώμης τυχεῖν, σώματος ἀσθένειαν προβαλλόμενοι· τὸ δὲ μὴ διορθώσαντα ἑαυτοῦ τὰ πλημμελήματα, ἀδυνάτου ἀπολογίας τυχεῖν. τὸ γὰρ σὲ τὸ σωμάτιον ῥᾳδιουργίας ἕνεκα ἀπαιτήσῃ τὰς βύβινας ὁ Θεὸς, τί ποιήσομεν; ἴστε γὰρ ὅτω δ' ὅτο, ὅτι πολλάκις αὐτὸ ἀφαλευόμενον πρὸς πάντας ἡμᾶς ἀγαθὸν τὸ προφήτου, πολλοὺς καὶ μακροὺς ποιεῖσθαι πρὸς τὸν πλησίον λόγους διὰ τὸ ὑδὺ ἡμῖν προσκόπτον πραγμάτιον. διὸ τοίνυν, πολλὰ πρὸς καὶ ἄλλα, ταύτης τὰ ἁμαρτίας θελήσῃ δίκαιον ἀπαιτῆσαι ἡμᾶς, ποία σωτηρίας ἔσται ἡμῖν ἐλπίς; μὴ γὰρ δὴ μικρὸν εἰ νομίσῃς τὸ πλημμέλημα, ἀγαθὲ, εἰ βύβλῃ τὸ μέτρος αὐτοῦ καταδῇ, ἐπ' ἀνθρώπων τὸ αὐτὸ ἐξέτασον, καὶ τότε εὑρήσεις τὰ ἀτοπίας τὸ μέτρος. τολμήσω, ἄρχοντος προσὶς σὲ φθεγξομένου, ῥᾴων ἢ φίλε πιὸς τῶν ὀλίγῳ σεμνοτέρων, ἀφεὶς αὐτὸν, πρὸς οἰκείαν ἀσχολίαν τὰ σαυτοῦ, καὶ τότε σὺν ἡλίκοις τολμᾷς ὅτι Θεοῦ τὸ προσῆν. ἐὰν γὰρ ἡ τις τῶν ὑπερφανεστέρων ἐκφύσῃ, καὶ δίκαιον σοι ἐχθὲς ἀπαιτῆσαι τὰ ὕβρεως· ἀλλ' ὁ Θεὸς προσαύτα καὶ πλείονα τούτων καθ' ἑκάστην ὑβρίζόμενος [τὸν ἡμέραν] καὶ πρὸ ἑνὸς καὶ δύο καὶ τρισὶν ἀνθρώποις, ἀλλὰ προσὶ πάντων ἡμῶν χρεοῦν, ἀνέχεται καὶ μακροθυμεῖ. Καὶ βασιλέως μὲ ὀργὴν ὑπερβὰν καταλῦσαι βουλόμενοι, μὴ τὰ παίδων καὶ γυναικῶν σωστέον ἐστὶ πάντες, καὶ τὰ βασιλικῆς ὀργῆς πολλάκις ⟨W⟩ καταδίκαι ἐξαρπάζεται· ⟨W⟩ ὃ δὲ θεῖον βασιλέα μέλλοντες ἵλεων ποιῆσαι, καὶ ἐξαρπάσαι τῆς ὀργῆς αὐτοῦ οὐχ ἕνα, οὐδὲ δύο, καὶ τρεῖς, καὶ ἑκατὸν, ἀλλὰ πάντας σὺν μὴ τὰ οἰκουμένου ἁμαρτωλοὺς, ἔξω καθεζόμεθα, καὶ οὐ σωστέον ἐστὶ κοινῇ πάντας, ἵνα ὁ Θεὸς τὸν

Ἐκ τῶν αὐτῶν.

Ἐκ τῶν αὐτῶν.

Ἐκ τῶν λόγ. πρὸς τὸν αὐδριάντ.

χ. παραμίων

χ. γραμμάτων

Ἐκ τῶν γ. λόγ. τῶν περὶ ἀκτημοσύνης.

τὴν συμφωνίαν ὑμῶν αἰδεσθεὶς, καὶ εἰς ἀφῆ τὴν κόλασιν, καὶ ἡμῶν συγχωρήσῃ τὰ ἁμαρτήματα; Εἰ γὰρ ἐπ' ἀγαθῆς τύχης ὢν ὁ Θ̄ς κατεγίνωσκεν, εἰ γὰρ ὅτι τῆς οἰκίας, εἰ γὰρ ὅτι ἀπροσωπολήπτοις προσώποις, οὐκ πάντως λέοντος σφοδρότερον ἅπαντα διαῤῥήξας τὰ δεσμὰ, πρὸς τὴν κοινὴν ἱκετηρίαν αὐτομολήσεις; καὶ ποίαν ἕξεις σωτηρίας ἐλπίδα;

5 Τί γὰρ τῆς τῆ Θεοῆ ἐκκλησίας δυνατώτερον γεγονέναι δοκεῖ; μή μοι λέγε τίχη καὶ ὅπλα· τίχη μὲν χρόνῳ παλαιουμένη, ἐκκλησία δὲ οὐδέποτε γηρᾷ. τίχη βαρβάροις καταλύοιτο· ἐκκλησίας δὲ οὐδὲ δαίμονες προσίστανται. Ἐπὶ οὐ κόμπος τὰ ῥήματα, μάρτυρες τὰ πράγματα. πόσοι ἐπολέμησαν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πολεμήσαντες ἀπώλοντο, αὐτὴ δὲ ὁ Θ̄ς οὐρανὸν διαβεβηκε; τοιοῦτον ἴσχυ μέγεθος ἡ ἐκκλησία· πολεμουμένη νικᾷ, ἐπιβουλευομένη προσίσταται, ὑβριζομένη λαμπροτέρα καθίσταται. συνήκατε τὴν ἡμέραν ἐκείνην, ὅσα ἐκηδε καθ' ἡμῶν ἔπλασε, καὶ θυμὸς γραπτοῖς πυρὶ σφοδρότερος, καὶ ἡμᾶς πρὸς ταῖς βασιλικαῖς αὐλαῖς ἀπηγμένους, καὶ θάλασσαν ἐκινοῦμεν τῇ οἰκουμένῃ; ἀλλὰ δέδοται τὸν τῆ Θεοῆ χάριν ὑπὲρ ἡμᾶς ἐκείνων κατισχύσαι. δέδοται; ὅτι ὑπὲρ τὴν πρώτων δυνατόν. τί γὰρ ὄντι δυνατόν; θάνατος; ἀλλ' οὐκ ἔστι δεινόν· ταχέως γὰρ ὅπνῳ τὰ λυπηρὰ ἀπορρέομεν. ἀλλὰ δήμευσις; Γυμνὸς ἐξῆλθον, γυμνὸς καὶ ἀπελεύσομαι. ἀλλ' ἀξοεία; Τοῦ Κυρίου ἡ γῆ, καὶ ὁ πλήρωμα αὐτῆς. ἀλλὰ συκοφαντία; Χαίρετε ὅταν εἴπωσι πᾶν πονηρὸν καθ' ὑμῶν ῥῆμα, ὅτι μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Εἰ γὰρ καὶ ἀπηγμένοι, ἀλλ' οὐκ ἐκ ὑμεῖς μοι ὁ γενόμενον· ὑμεῖς γὰρ ἔτι μένον, ἁμαρτία· καὶ ἡ οἰκουμένη σε ὑμείσῃ, σὺ δὲ σαυτὸν μὴ ὑμείσῃς, οὐκ ὑμείσθης. προδοσία μόνη ἡ τῆ συνειδότος· μὴ προδῷ σε ὁ συνειδὸς, καὶ οὐδείς σε προδώσει. ἀπηγμένοι, καὶ εἴρων καὶ πρόγματα, μᾶλλον δὲ τὰ ῥήματά μου πράγματα γενόμενα, καὶ τὴ προσομιλίαν μὲν τὴν διὰ τῆ ῥημάτων, ὅτι τὰ ἀγαθὰ διὰ πραγμάτων χρυσοτερόν. Ἐκκλησίαν τοίνυν εἰδέναι, ποῦ διατείνουσι ⟨Ⓐ⟩ τὰ σωφρόνως καταφρονήσαντες, καὶ τὰ ἱερᾶς ταύτης ἀπολειφθέντες τραπέζης. μᾶλλον δὲ οἶδα σαφῶς. ἡ γὰρ πρὸ αὐτῶν καὶ καταισχύνη πραγμάτων διαλέγεται, ἡ βιωτικῆς εἰσι προσπλωθροι φροντίσι· ἀμφοτέρων δὲ ἡ διατεινὴ συνιστώμενος ἀπιστέρηται, καὶ κόλασιν ἕξει τὴν ἑκάστην. ἐπὶ πρὸ μὲν τὰ πρόσεχε σοὶ λέγων ἦν, πρὸς ἀπόδειξιν· ὅτι δὲ οἱ τὰ τῆ οἰκίας ἡμῶν προσηνέμενοι πράγματα, καὶ τὰ ἀφόρητον ἐκφύειν ἀνάγκην λέγοντες, πρὸς ὅτι δυνατὸν συγνώμης τυχεῖν, μὴ τὰ πνευματικὰ τῶν γηΐνων προτιμῶντες πράγματα, πόθεν που δῆλον. τῆς γὰρ οἰκέτης, εἰπέ μοι, πρὶν ἢ διαστολικὸν πληρῶσι δέκατον, τῆ κῦ τὴν ἰδίαν οἰκίαν ἐπιμελήσονται ποτε; πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον, ἐπ' ἀλλοτρίων μὲν, οὗπερ φιλεῖ ὄνομα ἡ διαστολὴ, τοσαύτην τοῖς κυρίοις πρόσεχον τὴν αἰδῶ καὶ τὴν ὑπακοὴν τὴν ἢ ἀληθῶς διαστείλαν, οὐχ ἡμῶν μόνον, ἀλλὰ καὶ τῶν ἄνω δυνάμεων, μηδὲ τῆς αὐτῆς τοῖς ἡμετέροις σπουδούσης ἀξιοῦν θεραπείας; Εἶτα ἐμοὶ δυνατὸν δέξαι τοῖς ὑμετέροις ὀφθαλμοῖς τὴν ἐκείνων ψυχὴν, καὶ εἶδεται ἀλλοτρίωσις, αὐχμῶσαν, κατηφοῦσαν, τεταπεινωμένην καὶ ἀπερίπαστον. ὥσπερ γὰρ τὰ βαλανεῖων οὐκ ἀπολαύοντα σώματα αὐχμοῦ καὶ ῥύπου γέμει πολλοῦ· οὕτω καὶ ψυχὴ διδασκαλίας οὐκ ἀπολαύουσα πνευματικῆς, πολλῷ τῷ ἀμαρτημάτων ἔχει περικείμενον αὐτῇ τὸν κηλῖδα. Εἶτα ἐμοὶ δυνατὸν αἰσθανθῆναι τὰς καρδίας τῶν ἀπολιμπανομένων τῆς ἡδίας ζωῆς; Εἶτα ἐμοὶ δυνατὸν ὑμῖν εἰς ὃ ζωῆς αὐτῶν εἰσπλευσθῆναι, καὶ τότε εἶδεται ἀκριβῶς πόσων τραυμάτων γέμουσι, ὅσας ἀχθηδόνας ἔχουσι. καθάπερ γὰρ γῆ γεωργικῶν οὐκ ἀπολαύουσα χειρῶν, χέρσωται καὶ ὑλώδης· οὕτω καὶ ψυχὴ πνευματικῆς οὐκ ἀπολαύουσα διδασκαλίας, ἀχθηδόνας καὶ πενθόλοις ἐκπίμπλαται. Εἰ γὰρ ἡμεῖς ⟨Ⓐ⟩ καθ' ἑκάστην ἡμέραν τῆς τῶν προφητῶν καὶ ἀποστόλων μετέχοντες ἀκροάσεως, καὶ στενοχωρίας ἐπαφθὰς ταῖς ἀπὸ τῶν θείων γραφῶν ἐπαδόντες τοῖς ἡμετέροις πάθεσι, μόλις κατέχομεν θυμὸν, μόλις χαλινοῦμεν ὀργὴν, μόλις ἐκβάλλομεν τηκεδόνα φθόνου, μόλις καταπαύομεν ἐπιθυμίαν, μόλις καταστέλλομεν τὰ

Ἐκ τῆ λόγ. ὅτι τὴ ἐκκλη. ἕξει δ' ῥᾳδίως Εὐθύτ. ἀπαιδ.

Ἰωὴ α. κα. Ματθ. ε. ιϛ.

Ἐκ τῆ λόγ. τῶν ἐπιτιμησις χῆ τῶν ἀπολειφθέντων, καὶ ὡς τὸ σοφὸν τῆ ἐκ Κορ. ἐπι.

δυάιχμωτα θηρία· ὀκφιοι ⓐ μηδέποτε ταύτης ἀπολαύοντες τῆς ἰατρείας, μηδὲ τῆς θείας
Ἐκ τῆς ἱρμίω. τοῦ ιϛ. ψλγ. "ὥσπερ ἀκούοντες διδασκαλίας, ποίαν ἐλπίδα σωτηρίας ἕξουσιν; Ὥσπερ γὰρ ὁ τοῦ λιθμὸς ἐξελθὼν πάντα τὸν πλανᾶται, καὶ ὁ τοῦ φωτὸς ἀποστερηθεὶς πολλοῖς προσπταίει· οὕτω δὲ ὁ εἰς λήθην ἐμπεσὼν τοῦ φόβου τοῦ Θεοῦ, φαντασίαις καὶ μεμήναις καὶ ὀδύναις ἀνιδίοις ⓑ διηνεκῶς. καὶ καθάπερ ἀντιχριθρόου τοῦ Θεοῦ καὶ μὴ ὄντος, τὰ λυποῦντα ἀκροδὼν γίγ· οὕτως ἀφισαμένου καὶ ὑπολαμβανομένου, καὶ ψυχὴ ἀμαχόητος, καὶ καρδία ὀδυνᾶται, καὶ ⓐ λυποῦντες ἐπεμβαίνουσιν, ὥστε δοκεῖ πάντων δακνομένης τὸν ῥαθυμοτέρους ταπυδαιό-
Ιερ. ϛ. ιθ. τερον ἐπάνω ἐλθεῖν, ὅθεν ἐξέπεσεν. Παιδεύσει γάρ σε ἡ ἀποστασία σου, φησι, καὶ ἡ κακία σου ἐλέγξει σε. ὥστε καὶ ἡ ἐγκαταλειμψία τοῦ Θεοῦ πρὸς οἰκείας εἶδός ἐστιν. ὅταν γὰρ πρὸς τοῦν καὶ κηδόμενος καταφρονῆται, ἀφίησι μικρὸν καὶ ἐγκαταλιμπάνει, ἵνα τότε, τῆς ῥαθυμίας
Ἐκ τῶν γ. λογ. ϖ καὶ Δαυὶδ καὶ ϖ Σαούλ. σκληρείσης, ταπυδαιότερον ⓐ ὀλίγωρον ἡμῶν ⓑ. Πολλοὺς οἶμαι τῶν πρόσθεν καταλιπόντων ἡμᾶς, καὶ πρὸς τὰ θέατρα τῆς πανδημίας αὐθομολησάντων πρόσφατα σήμερον· καὶ ἐβουλόμην εἰδέναι τούτους σαφῶς, ὥστε αὐτοὺς τῶν ἱερῶν σκαλεῖν πρόθυρον, οὐχ ἵνα μόνον ἔξω διατρέχοντες ἐπανέλθωσι πάλιν. ἐπεὶ καὶ πατέρες παῖδας σφαλλομένους τῆς οἰκίας σκάλλουσι, καὶ τῆς πατρίδος ἀπείργουσι, οὐχ ἵνα ἀφανεῖς τούτων σκιρτήσωσιν, ἀλλ' ἵνα [ϖ] βελτίους τῇ παιδεύσει ταύτῃ γενόμενοι, μὴ τῆς προσηκούσης δόξης πρὸς ⓜ πατρῷον ἐπανέλθωσι κλῆρον. τοῦτο δὴ καὶ παιδεύσεις ποιοῦσι· τὰ ψώρας ἐμπεπλησμένα πρόβατα τῶν ὑγιαινόντων εἴργουσιν, ἵνα ἀπολαύσωμα τὴν ἀῤῥωστίαν, μὴ ἀσφαλείας πρὸς τὰ ὑγιαίνοντα ἐπανέλθῃ πάλιν, καὶ μὴ νοσοποιῶσι τὴν ἀγέλην ἅπασαν ἐμπλήσῃ τῆς ἀῤῥωστίας ἐκείνης. δοκεῖ τοῦτο καὶ ἡμῖς ἐβουλόμεθα τούτους εἰδέναι. ἀλλ' εἰ καὶ μὴ τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοὺς ἀκριβῶς δυνάμεθα, ὁ λόγος αὐτοὺς ὑπογράψει πάντας, καὶ τὸ σαφὲς εἰδότας αὐτῶν ὑπολαβόμενος, πείσει ῥᾳδίως ἐκόντας αὐτοὺς ἐξελθεῖν· διδάσκων ἔτι δοκεῖ ἕνδον ὄντι μόνον, ὁ τῆς σωτηρίας ἀκριβεστέρας ἀξίαν πρέχων τὴν γνώμην· ὡς ὁ μετὰ πολιτείας διεφθαρμένης τοῦ ἱεροῦ τούτου μετέχων συλλόγου, καὶ ὃ σῶμα σωτηρίας εἰσάγῃ, ἐκβέβληται, καὶ τῶν ἀπεκκλησιασθέντων ἔξω καὶ μὴ δυναμένων τῆς ἱερᾶς μεταλαβεῖν τραπέζης μᾶλλον ἀπολήλαται. ὀκφιοι μὲν γὰρ τοῦ τοῦ Θεοῦ νόμους ἐκβληθέντες καὶ μόροντες ἔξω, τίνας χρησταὶς ἔχουσιν ἐλπίδας, καὶ ἐθέλωσι τὰ πεπτώματα διορθῶσαι δεῖ τῆς ἐκκλησίας, ἧς ἐξέπεσον, δυνήσονται μετὰ καθαρὸν τὸν σωτῆρα πάλιν ἐπανελθεῖν· ⓐ ὃ μολυσθέντες ἑαυτοῖς, καὶ καλυβδύντες μὴ πρότερον ὑπολύσωμαι, ἕως ἂν ἀποκαθαίρωνται τὴν κηλῖδα τὴν ἐκ τῆς ἁμαρτημάτων, εἶτα δυσιχμωτιῶντες, χαλεπώτεροι ὁ τραῦμα ἐργάζονται. οὐ γὰρ οὕτω ὁ ἁμαρτάνων χρήσιμον, ὡς ἡ μετὰ τὴν ἁμαρτίαν αἰσχυντία. Πολλοὶ τῶν μυστηρίων ἅπαξ μεταλαμβάνουσι τὸ σωτῆρος, ἕτεροι δὶς· ἄλλοι πολλάκις. τίνας οὖν τούτων ἀποδεκτέον; τὸν ἅπαξ, ἢ τὸν πολλάκις, ἢ τὸν ὀλιγάκις; οὔτε τὸν ἅπαξ, οὔτε τὸν πολλάκις, οὔτε τὸν ὀλιγάκις· ἀλλὰ τοὺς μετὰ καθαρὸν συνειδότος, τοὺς μετὰ καθαρᾶς καρδίας, τοὺς μετὰ βίου ἀνεπιλήπτου· ⓐ τοιοῦτοι ἀεὶ προσέστωσαν· ⓐ ὃ μὴ τοιοῦτοι, μηδὲ ἅπαξ. κρίμα γὰρ ἑαυτοῖς λαμβάνουσι καὶ καταίκριμα. ὥσπερ γὰρ ἡ θεφὴ φύσει οὖσα θρεπτική, ἐὰν εἰς κακόσιτον ἐμπέσῃ, πάντα ἀπόλλυσι καὶ διαφθείρει, καὶ γίγ νόσον ἀφορμὴν, οὕτω δὴ καὶ τὰ τῶν φρικτῶν μυστηρίων. τραπέζης ἀπολαύεις πνευματικῆς, τραπέζης βασιλικῆς, καὶ πάλιν φύρεις βορβόρῳ; τὸ σῶμα μύρῳ χρίεις, καὶ πάλιν δυσωδίας πληροῖς; μετὰ σεαυτὸν τῆς μεταλήψεως μετέχων, οἴει ἀρκεῖν σοι πρὸς καθαρισμὸν τῶν ἁμαρτημάτων τοῦ πάντος χρόνου, καὶ πάλιν ἑβδομάδος παρελθούσης σκιδίως σαυτὸν τοῖς προτέροις; εἶπε δή μοι· ἐὰν ὑγιαίνῃς εἰς πεντεκαίδεκα ἡμέρας ἀπὸ νόσου μακρᾶς, πάλιν σαυτὸν σκληρῶς τοῖς νοσοποιοῖς σκεύεσι, καὶ οὐχὶ ϖ πρότερον κόπον ἀπόλεσας; Εἰ τοίνυν
Ἐκ τῆς πρὸς Κορ. Α. ἐπιστ. τὰ φυσικὰ μιβίζεται, πολλῷ μᾶλλον τὰ τῆς προαιρέσεως. Καὶ μὴ ὄζῃ τὸ σῶμα, σὺ δὲ

γίγ

τῶν κηπων μετέχεσι σπιῶν· τοσαύτης ὑ δυσωδίας ὕσης ἐν τῇ ψυχῇ, μυσηρίων τελμᾶς καινωσῆ, εἰπέ μοι; ἢ ποίας πύξη συγχώμης; Φησὶ γὰρ ἅγιος ἀπόστολος, Ὁ ἐσθίων ἢ πίνων ὃ ποτήριον τῦ Κυρίυ ἀναξίως," ἔνοχός ὅστι τῦ σώματος ⸂καὶ⸃ τῦ αἵματος τῦ Κυρίου· τυτέστι, τ αὐτ δῶσι δίκιν, ὅσιν ⸂ποσῆσιν⸃ τιμωρίαν οἱ ταυρώσαντες τ Χριστ. καθάπερ γὰρ ἐκφνοι ⸂οἱ⸃ σφαγεῖς ἔσοχοι ἐγίνοντο τῦ αἵματος, ὕτω ἢ ὅτι ⸂οἱ⸃ ἀναξίως κοινωνοῦντες τῶν μυσηρίων. ὥσπερ γὰρ αὐτὸ ⸀ἁγνὸν ἦν τὸ παρθενεῖον τὸν βασιλικόν, δῦτε μολυσῆ βορβόρῳ, ⸀ἁπλῶσ εἰς ⸂οἰ⸃ σὐδυπτα αὐτὸν σύβεσι βασιλεῖα· ὕτω δὴ ἢ σὺ ταῦτα, οἵ τε ἀνελῆτες ὃ σῶμα ὃ διασοτικόν, οἵ τε ἀκαθάρτῳ διαθήκῃ τῇ ⸀ἁγιοσύνῃ, ὁμοίως ἐμπαροῦσι τῷ σὐδύματι τῷ βασιλικῷ. διέρρηξεν μὲν οὖν αὐτὸν ⸂ὁ⸃ Ἰουδᾶς τῷ ταρῷ, μολυσῆ βορβόρῳ ⸂ὁ⸃ ἀκαθάρτῳ διαθήκῃ αὐτὸν τῇ ψυχῇ. ὥστε εἰ ἢ ⸀ἁφέσεως τῆς ⸀ἁμαρτιῶν, ἀλλὰ τὰ τῆς ὕβρεως ἴσα. τῦτο πολλοὶ καθῆψαντο, τῦτο πολλοὺς ἐθορύβησεν, "ἔδακε δ στεινυδὸς τῶν ἀκυσάντων, μᾶλλον δ ἢ τῶν ἀκυόντων μόνον, ἀλλὰ ἢ ἐμὲ ὃ λέγοντος, πρὸ ὑμῶν. κοινὴ γὰρ ἡ διδασκαλία, κοινὰ ⸂καὶ⸃ τὰ σώματα· διὸ ἢ κοινὰ ⸂καὶ⸃ φάρμακα ὀπτέμνομεν. τῦτο τῆς τῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας ἐνῆμεν ἔργον, ὥστε ⸂ὁ⸃ λέγοντα ἢ σὲ ἀκούοντας τοῖς αὐλοῖς ⸂συνεχεῖσθαι⸃ νόμοις, τῆς αὐτῆς κοινωνεῖν φύσεως, ὁμοίως ἕκαστον ⸂εὐθυνον εἶ⸃ ⸀ἁμαρτάνοντα. ⸀ἁφ τί; ἵνα μὴ συμμετοχίας ποιῆται τὸν ὀπτέμνοντα· ἵνα συνδιωμοτικὸς γένηται τοῖς ἁμαρτάνουσι· ἵνα ἀναμιμνησκόμενος τῆς οἰκείας ἀναθειείας, μὴ ἀφόρητον ποιῆται ⸂ὁ⸃ ἔλεγχον. Αἰ τοίνυν ἴδῃς ἄνα τῶν μὴ σὺ στεναγμοῖς θορύβοντα, ἢ μυσηρίοις ⸂προσερχόμενον⸃, εἰπὲ τῷ ⸀ἁφοσιουμένῳ τὸν τάτην ⸀ἁφοσιμένον· ὁ σῆμα ἀνάξιος μυσηρίων, κώλυσον τὸν βέβηλον τῶν ἁγίων. Εἰ γὰρ μηδὲ δικαίσθαι τὰ δικαιώματα τῦ Θεοῦ ὁ ἰουδαῖος ἄξιος, σὺ τοσῆσον" οἱ ⸂προβάντες⸃ τὰ τῆς κολάσεως αὐτῷ, "ὅταν ἢ τῆς ἱερᾶς ἀπῆ⸃ τραπέζης· οὐκ αὐτὸ ὃ μέσον, ἀλλὰ ἢ σὺ τῷ συσκλίζοντι. οὐ γὰρ εἶπε, Καὶ ἐμοίχευες, ἀλλά, Μετὰ μοιχῦ τὸν μοιχὸν σε ἐπῆλθε. βαβαί· πλίκον ὅστι κακὸν ⸂εἰσελθὸν⸃ τῶν ἄλλων ⸂σε⸃ παθῶν. κοινωνὸν γάρ σέ φησι εἶ⸃ τῆς ὀπὶ τῷ πλημμελήματι πικρείας. καὶ εἰκότως. ὁ μὲν γὰρ ἔχθρα ὃ παῖς εἰς πῦν, εἰ ἢ ἀσύγγνωστος ἡ ⸂προφάσις· σὺ δ⸃ σὸν τῦτο. πῶς [οὖν] ἔσεσθε τῆς ἡδονῆς οὐκ ἀπολαύοντες, τῆς κολάσεως κοινωνὸς ⸂σε⸃ μελησῆς γένῃ; μὴ γάρ μοι σκῆπτρον ὃ ῥῆμα λέγε," τῆς πολλῆς γέμον ἀνθυγησίας· τί δέ μοι μέλει; τὰ ἐμαυτῦ μελήσω. τότε γὰρ μάλιστα μεμνήσεις τὰ σά, ὅταν τὰ σὰ ζητῆς ⸂ἐν⸃ τῷ τῦ πλησίον συμφέροντι· καθὰ ⸂ὁ⸃ Παῦλος ἔλεγε, Μηδεὶς ὃ ἑαυτῦ ζητείτω, [ἵνα ἕνῃ ὃ ἑαυτῦ.] ὅταν γὰρ ὁ ἡμέρτηκὼς πρὸς ⸀ἁποστροφὴν ἀνῆ τὸν ἀγῶνα τὸν ἐπὶ ἐμοὶ ἐγείρεσθαι· ἀν ἢ μὲ μόνον μὴ ἀνθυμαχτῆται μηδὲ δυσχεραίνοντα πάσχειν, ἀλλὰ ἢ ταχέως φέροντα ἢ στεναγμοὺς, ⸂ἐν⸃ ὃ ὃν τῷ στεινυδότος ⸀ἁφ ἕλκει δικαιεῖον, τῆς τ πολλὰ ψήφυ συμπαραπέσης αὐτῷ τῇ διεφθαρμένῃ γνώμῃ. Πολλοὶ ὃ βαρὺς τ πρὸς ὑμᾶς ἐγκλήμασιν ἐλέγχων οὐκ ἐνεγκόντες, μὴ τὸν αἰσχρὸν ⸂προσελθόντες⸃ ἐδυσχέραναν, ἢ ναύκτην, ἀπάγης ἡμᾶς, λέγοντες, τῆς ἱερᾶς τραπέζης, ἢ τῆς κοινωνίας ἀποσοβῆς. ⸀ἁφ τῦτο ὃ ταῦτα ἰσάγκαθεν εἰπεῖν, ἵνα μάθητε ὅτι οὐκ ἀπάγω, ἀλλὰ στεναγμῶ μᾶλλον· οὐδὲ ἀποσοβῶ, οὐδὲ ἀπείργω, ἀλλ' ὀπτασῶμαι ⸀ἁφ τῶν ἐλέγχων πλέον. ὁ γὰρ φόβος τῆς τιμωρείας, καθάπερ πῦρ εἰς χηνὸν, ὕτως εἰς ὃ στεινυδὸς τῶν ἁμαρτημάτων ἐμπέπτωκεν, λύει μὲν ἡμῶν ἢ τὴκει τὰ πλημμελήματα διλωσαῶς ἐγκαθήμενος, καθαρὸν ὃ ἀποστλεῦν ἐργαζόμενος τὸν ⸀ἁγνοῖσιν, πλέονα τὸν πρόσθεν ἡμῖν ἐνσπείρει. ἢ καθάπερ ὁ πικρὸν φάρμακον τοῖς κακοσίτοις διδύς, ⸂εἶτ⸃ ὀπαρὸς ⸂ἐπὶ⸃ καθαίρων χυμοὺς, διεπέρα τὸν καταβεβληκότα ὄρεξιν, ἢ μὴ πλέονος ⸀ἁσχολίαν ⸂ἐν⸃ τῆς ⸀ἁθυμίας τῆς στεινυδὸς ἀπολέσθαι ⸂ἐν⸃ φῆς· ὕτω δὴ ἢ ὁ πικρὸς λόγων ῥήματα, ἢ καθαίρων ⸂σὲ⸃ πονηρὰς λογισμοὺς τῆς ⸀ἁγνοίας, ἢ ⸂ὁ⸃ βαρὺς τῶν ἁμαρτημάτων ἀποσκυβαζόμενος φορτίον, δίδωσιν ἀναπεῦσαι τῷ στεινυδῆ,

Ex ϓ λόγ. ὅτι ὀπτικόν ἐστιν ἢ τοῖς λόγοις ἢ τοῖς ἀκύουσι τὸ ταρὸν χάσκειν δημηγορεῖν.

a. Κορ. ια. κζ.

Ex ϓ ὁμιλ. τῦ μθ. Ψαλμ.

Ψαλμ. μθ. ιθ.

a. Κορ. ι κδ.

Ex ϓ λόγ. ὅτι ὀπτικόν ἐστιν ἢ τοῖς λόγοις ἢ τοῖς ἀκύουσι τὸ ταρὸν χάσκειν δημηγορεῖν.

στωειδότι, ϗ μὴ πολλῆς τῆς ἡδονῆς ἀπογλύσασθαι τὸ σώματος τῷ διασκυάζει τὸ διανοητικόν. Εἰκότως ἄρα ὁ μακάριος Παῦλος ἔλεγε· Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες. σὺ μὲν γὰρ ἐαυτὸν μελέτας, καὶ ταῦτα ἀφ' ἡδονῆς καλῶς, σὺ δὲ σοὶ τῶν ἄλλων ἕνεκα λόγος λειπόσι· ὁ δὲ ἱερεύς, καὶ ⳩ εἰκὸς οἰκονομήσῃ βίου καλῶς, τοῦ δὲ σοῦ μὴ μετ' ἀκριβείας ἐπιμεληθέντος, μετὰ τῶν πατρῴων εἰς τὸν ἅδην ἄπεισι· ϗ πολλάκις ἀπὸ τῶν οἰκείων ὁ πρόδηλος, ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων ἀπόλλυται. Ἀλλ' ὅπως σφοδρότερον τὸ δικαίου μεταλαμβανόντων μυρεψείου· καὶ ἡ φλόξ, ἀναγκάσει ϗ πρὸς ὑμᾶς τοὺς ἀφ' ἡδονοῦντας ἀφ' ἑκάστης ὥρας λοιπόν, ὥστε μὴ πολλῆς τῆς ἀσωτίας ἀφ' ἑκάστης ταῦτα παθεῖν δίκην· οὐ μικρὰ γὰρ κόλασις ὑμῖν ὅδε ἐστίν. Εἰ γὰρ στωικότερον πως ἐπιεικείας, συγχωρήσατε ταύτης μεταλαβεῖν τῆς τραπέζης, ὃ αἷμα αὐτῶν ἐκ τῶν χειρῶν ἐκζητηθήσεται τῶν ὑμετέρων. καὶ γραπτὴς ἡ, καὶ ὑπέρθυρος, καὶ αὐλὸς ὁ δι' ἡδύσματα πρεσβύτερος, δικαίως ἂν πρόφασιν κωλύσει. μείζονα ἐκείνου τοῦ ἐξουσίαν ἔχεις. μὴ προξενοῦσι ⳩ διαστολὴν, οὐκ ἐκκαθαίρουσι τὸ σῶμα τοῦτο. μὴ ξίφος δ' ὡς ἀντὶ τῆς ῥομφαίας· ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἀδυνείας ἐκβιάζεται μαθεῖν, κωλύσει μὴ φονεύσῃς. φονεύσῃ τὸ διαστολὴν Θεοῦ, μὴ ⳩ δι' ἣν ἔφησεν. αἱ γὰρ δι' ἣν ἔφησεν φονεύσῃς, ϗ ὑπ' αὐτοῦ καταγελασθήσῃ, ϗ τὸ διαστολὴν προξενεῖς· δι' ἣν γὰρ τὸν Θεὸν, ⳩ δι' ἣν ἔφησεν ἀβέβαιος ἔσῃ, ϗ τῷ Θεῷ φίλητος. Εἰ δ' αὖθις ὁ πολεμᾷς, ἐμοὶ πρόσαγε, οὐ συγχωρήσω ταῦτα πολεμᾶσθαι· τῆς ψυχῆς ἀποκόψομαι πρότερον, ἢ τὸ αἵματος μεταδώσω τῷ διαστολικῷ πρὸς ἀξίαν, ϗ ὃ αἷμα ὃ ἐμοιγε πρόσεστι πρότερον, ἢ μεταδώσω αἵματος οὕτω φειδόδεις πρὸς ὃ προσῆκον. κρεῖττον γὰρ στρατηλατῆσαι τῷ βίῳ μᾶλλον ἀφ' ἑαυτοῦ, ἢ ἀφ' ἑαυτὸ βίου αὐτὸ τῷ Θεοῦ. ᾧ πρέπει δόξα ϗ κράτος, νῦν ϗ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. λθ. ΠΕΡΙ ΤΟΥ, ΟΤΙ ΠΟΛΛΑΣ ΘΔΟΥΣ ΗΜΙΝ Ο ΘΕΟΣ

ἔδωκε πρὸς ὃ μὴ ἁμαρτάνειν, ἐαὶ θέλωμεν· ϗ ὅτι τοῦ μέλλοντα ἐπιτυγχάνειν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν πάσας ἀφ' ἑαυτοῦ φυλάττειν ταῖς ἐντολαῖς· τοὺς δέ τινα μὴ καταρθοῦντα, τινὰ δ' ὑπολαμβάνοντα ἐν τῇ μέσῃ γενέσθαι ὅτι τῶν ἀφορισθέντων πρὸς τοὺς ἄλλους.

Ἀλλὰ ἀναγκάζομαι, ἀγαπητοὶ, κατηγορῆσαι τῶν πλησίον τῶν πρόσθεν ἁμαρτημάτων. ϗ τί πάθω; οὐκ ἐβουλόμην, ἀλλ' ἀναγκάζομαι. Εἰ μὲ γὰρ ἐᾶν σιγήσαντα ϗ μηδὲν εἰπόντα τῶν ἡμαρτημένων, ἀφανίσαι ἀφ' ἑαυτῆς τὰ γινόμενα, ἐδόκουν σιγᾶν· εἰ δ' ὅτι ἀναγκαίως (οὐ γὰρ μόνον οὐκ ἀφανίζεται, ἡμῶν σιγώντων, ἀλλὰ ἐξ ἐναντίας) ἀναγκάζομαι εἰπεῖν. ὁ γὰρ κατηγορῶν τῶν ἁμαρτημένων, εἰ ϗ μηδὲν ἕτερον, οὐκ ἀφίησι πρόσω τὸ ἑλθεῖν. οὐδαμοῦ γάρ ἐστιν οὕτως ἀναίσχυντος ψυχὴ ἐξίσταται, ὡς συνεχῶς ἀκούουσα κακιζόντων αὐτὸ πάντων, μὴ οὐκ ἐπιστῆναι, μηδὲ καθυφῆναι τῆς κακίας τῆς πολλῆς. ἔνι γὰρ, ἔνι ϗ τοῖς ἀναισχύντοις μικρόν τι αἰδοῦς· ὁ Θεὸς γὰρ οὐ κατέστησε τὸν αἰδῶ τῇ φύσει τῇ ἡμετέρᾳ. ὅπως γὰρ ὁ φόβος οὐκ ἦρκει ῥυθμίσαι ἡμᾶς, καὶ πολλὰς ἑτέρας κατασκευάσειν ὁδοὺς τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν· οἷς, ὃ κατηγορῆσαι δι' ἣν ἔφησεν, ὃ διδοικάσαι τοὺς ἁμαρτάνοντας, ὃ δέξασθαι, ὃ φιλίας ἀντιποιῆσαι. πᾶσαι γὰρ αὗται αἱ ὁδοὶ τοῦ μὴ ἁμαρτάνειν εἰσί. πολλάκις γὰρ ἃ ἀφ' ⳩ Θεὸν οὐκ ἐβούλετο, ἀφ' ἑαυτῶν ἐβούλετο. ὃ γὰρ ζητούμενον τοῦτο ἐστί· πρότερον μὴ ἁμαρτάνειν μαθεῖν, εἶτα ὃ ἀφ' ⳩ Θεὸν τοῦτο ποιῆσαι ὕστερον κατορθῶσαι μόνον. ἐπεὶ ἀφ' οὗ Παῦλος τὸν μέλλοντα κρατεῖν τῶν ἐχθρῶν οὐκ ἀπὸ τοῦ φόβου προτρέπει τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ τῆς ἐκδικίας ἀναμιμνήσκει;

Τοῦτο

Τοῦτο γὰρ ποιῶν, φησιν, αὐθράκης πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτῦ. τίνος γὰρ τῦτο βούλεται, κατορθωθῆναι τὴν ἀρετήν. ὅπερ οὖν ἔλεγον, ἔνεστί τι ἀγαθὸν παρ' ἡμῖν. πολλὰ φύσει ἐγκείμθα ἀγαθὰ πρὸς τὴν ἀρετήν· οἷς, πρὸς ἃ ἐλέγθη ἀπὸ φύσεως κινούμθα πρὸς τὰ θεῖα ἐσμὲν, & σοφοὶ, & σώφρονες οὕτως ἀγαθοὶ ἐσμὲν τῇ φύσει ἡμῶν ὄντες, ὡς τῦτο ὀφθῆναι ἂν τις εἰκότως ἀξιπίστως, εἰ μὴ τῦτο μάλιστα τῇ φύσει ἡμῶν ἐναντίον ἦν, τὸ καταλαλεῖσθαι, διάκρισιν, τὸ ὑπερηφανεῖσθαι, τὸ ἐπαίρεσθαι. σοφὸς φύσει ἐστὶν ἄνθρωπος, σοφὸς φύσει ἐστὶν ἀκατάδοξος, σοφὸς φύσει ἐστὶ ζῆλον κρεῖττων· ἀλλὰ τὸ ἐλεεῖν πᾶσιν ἔγκειται φύσει, κἂν ὠμὸς τις ᾖ, κἂν ἀπάνθρωπος. τί γὰρ μαστὸν; θηρία ἐλεοῦμεν· οὕτως ἐν πολλοῖς ἡμῖν ὁ ἔλεος ἔγκειται, κἂν σκύμνον ἰδωμεν λέοντος, παρελθεῖν τι· ὅτι ὁμοφύλου πολλῷ πλέον. ὄρνεα πόσοι αἰκάπτουσι· τί τῦτο ἰχθύων εἰς ἔλεον ἡμᾶς ἀγαγεῖν. σοφὸν τοῦτο τὸ θεῖον, ὡς ἐλεημοσύνη. διὸ ⓐ ἱερεῖς τύπτω ἐχρίοντο, καὶ ⓐ βασιλεῖς, τί ⓐ προφῆται. τῆς γὰρ τῦ Θεοῦ φιλανθρωπίας εἶχον σύμβολον τὸ ἔλαιον. πάλιν ἐμνήσθημεν ὅτι ⓦ ἀρχιερεῖα πλέον ἐλέου ἢ ἔχει· ἐδείχθη ὅτι & τὸ πνεῦμα εἰς δι' θεφποι δι' ἔλεον μέλλει ἐρχεσθαι. διὸ ὁ Θεὸς ἐλεεῖ τοὺς αἱ θεφποις τῇ φιλανθρωπεύεται, διὰ τῦτο ἐλαίῳ ἐχρίοντο. τῇ γὰρ τῶν ἱεροσυλίων ἀπὸ ἐλέους ἐποίησι· τῇ βασιλεῖς ἐλαίῳ ἐχρίοντο. Ελεεῖς γάρ, φησι, πάντας, ὅτι πάντα δυνάσαι· καὶ ἀρχοντά τις ἐπαινῇ, οὐδὲν οὕτως αὐτῷ πρέπει ἐρεῖ, ὡς ἔλεος. ὕστερος γὰρ ἀρχῆς ἴδιον, τὸ ἐλεεῖν. σύνοπσον ὅτι διὰ ἔλεον ὁ κόσμος σεσωσμένος ἐστὶ, καὶ μίμησαι ⓦ δεσπότην. Ελεος δὲ θεφπευτὴς ὅτι ⓦ πλησίον αὐτῦ, ἔλεος ἦ Κυρίου ὅτι πᾶσαν σάρκα. καὶ ἀμάρτωλοὺς εἶπε, καὶ δικαίους εἶπε, πάντες ⓕ ἐλέους τῦ Θεοῦ δεόμθα· πάντες ἀποκαλύπτω αὐτῷ, καὶ αὖθις ἡ Παῦλος, καὶ Πέτρος, καὶ Ἰωάννης. τί ἄκουσον αὐτῶν λεγόντων· σοὶ δεῖ λόγων τῶν ἡμετέρων. τί γὰρ φησιν ὁ μακάριος οὗτος; Αλλ' ἠλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα. Ἵνα οὖν; μὴ ζωῦν σὲ ἐδεῖτο ἔλεος; ἄκουσον τί φησι· Πεισάτω ἐν αὐτῷ πάντων ἐκτείσασα· σὺ ἐγὼ ᾖ, ἀλλ' ἡ χάρις τῦ Θεοῦ ἡ σὺν ἐμοί. τί περὶ Επαφροδίτου φησί· Καὶ γὰρ ἠθύμησε θανάσιμον ἦλθε· ἀλλ' ὁ Θεὸς αὐτῷ ἠλέησεν, σὺ αὐτῷ ἦ μόνον, ἀλλὰ τί ἐμὲ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπῃ σχῶ· καὶ πάλιν, Εδυνάσθημεν, φησιν, ὑπὲρ δύναμιν, ὥστε ἐξαπορηθῆναι ἡμᾶς & τῦ ζῆν. ἀλλ' αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς τὸ ἀπόκριμα τῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὦμεν ἐφ' ἑαυτοῖς, ἀλλ' ἐπὶ τῷ Θεῷ, ὃς σὺ τηλικούτων θανάτων ἐρρύσατο ἡμᾶς, καὶ ῥύσεται. & πάλιν· Ἐρρύσθην σὺ στόματος λέοντος· & ῥύσεταί με ὁ Κύριος. τί πόθεν αὐτοῦ θορήσομεν τῦτο αὐτοὶ καυχήσωμεν, ὅτι ἐλέῳ ἐσώθην. τί Πέτρος ἦ ἀπὸ τῦ ἐλεηθῆναι τοιοῦτος ἰσῦ. ἄκουε γὰρ τῦ Χριστοῦ πρὸς αὐτὸν λέγοντος, Οτι ἠθέλησεν ὁ Σατανᾶς σινιάσαι ὑμᾶς, ὡς ⓦ σῖτον, καὶ ἐδεήθην περὶ σῦ, ἵνα μὴ σὺ λίπῃ ἡ πίστις σου. καὶ Ἰωάννης σὺ ἐλέῳ ζωοῦτος ἰσῦ· καὶ πόθεν ἦ ἁπλῶς. ἄκουε γὰρ τῦ Χριστοῦ λέγοντος· Οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς. πάντες γὰρ διόμθα τῦ ἐλέους τῦ Θεοῦ· Ελεος γὰρ Θεοῦ, φησιν, ὅτι πᾶσαι σάρκα. Εἰ ἦ οὗτοι ἐδέοντο τῦ ἐλέους τῦ Θεοῦ, τί αὖ ἂν εἴποι περὶ τῶν λοιπῶν; πόθεν γὰρ, εἰ πᾶ μοι, ⓦ ἥλιον ἀνατέλλει ὅτι πονηροὺς & ἀγαθοὺς; πῖ ᾖ, Εἰ μόνοις σεαυτὸν ⓦ υἱὸν ἐπίστευε, οὐκ ἂν ἅπαντα ἀπώλεσε; πῖ ᾖ, Εἰ ἐπομβρείαν Εἰργάσατο; πῖ ᾖ, Εἰ ἐκφέρεσθε; Ἰνᾶ ᾖ, Εἰ μίαν ἔπιμψεν; ἀλλὰ τί λέγω; Εἰ ὕστερος ἐποίησεν, οἷον πρῶτον, οὐκ ἂν ἅπαντες ἀπώλοντο; Τί ὅτι ἂν θεφπευτὴς, ὅτι μιμήσκη αὐτῦ, ὑγιαίνειν Εἰσφέρων. ἂν ἀπειλήσῃ τῇ γῇ μόνον, πάντες εἰς ἐλμὸν ζάφος. Ως σταγὼν ὕδατος ἀπὸ κάδου, φησὶν, οὕτω ζα ἔθνη ἐνώπιον αὐτῦ· ὡς σιαλὸς λογισθήσονται· ὡς ῥοπὴ ζυγοῦ. ὡς βύκολον ἡμῖν τὸν τεττιγομήτην κτῆσαι, οὕτως αὐτῷ πάντα ἀπολέσαι, & ποιῆσαι πάλιν. ὁ τοίνυν τοσαῦτον ἔχων ἐξουσίαν ἡμῶν, & ὁρᾷ ἡμᾶς κατ' ἐκάστην ὥραν ἁμαρτάνοντας, & μὴ καλάζων, οὐχὶ ἐλέῳ ἀγαθαίζει; ἐπεὶ & ζα κτίσιν ἐλέῳ ὄντι. Αἰθεφπους γὰρ & κτίσιν σώσεις, Κύριε. Εἶδεν ὅτι τὸν γλῶ, & ἔπλησεν αὐτὸν ζώων. δέχῃ τί; δέχῃ σέ. σὲ

Ρωμ. ιϛ. κ.

Ζοφ. ια. κλ.

Σαμ. ιη. ιϛ.

α. Τιμ. α. ιγ.

α. Κορ. ιβ. ι.

Φιλιπ. β. κζ.

β. Κορ. α. η.

β. Τιμ. δ. ιζ.

Λυκ. κϛ. λα.

Ιωαν. ιε. ιτ.

Ησ. μ. ιβ.

Ψαλ. η. ε.

Ψαλ. λε ζ.

ὴ ἀφ' τί ἐποίησε; δι' ἀγαθότητα. ὥσθ' ἐλαίου κρεῖττον· φωτὸς ὄντι αὐτοῦ, ᾧ οὐκ ἔστι φωτὸς
Ησ.πη. ι'. αὐτοῦ. Καὶ ἀπατηλεῖ, φησιν ὁ προφήτης, σφόδρα μοι δοκεῖ φῶς σε, ἐὰν πτύσῃς ἔλεον εἰς Ⓦ
πλησίον. καθάπερ δὲ ἔλαιον τοῦτο δοκεῖ φῶς κατέχειν· οὕτως ἡ ἐλεημοσύνη οὐκ ἔστι φῶς μέγα
ἡμῖν χρήζεται δὲ θαυμασίου. πολλοῦ τοῦ ἐλέους τούτου ὁ λόγος τοῦ Παύλου ἐστίν. ἄρχουσι γὰρ
Γαλ.ε.ι. αὐτοῦ λέγοντος· Μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν· ἄλλοτε ἴσως, ἐάν ᾖ ἄξιον τοῦ καιροῦ προ- 5
Τιτ.γ.ιδ. ρεύεσθαι. καθάπερ γοῦν ἄνω καὶ κάτω δεῖ τούτου ὁρᾶς αὐτοὺς μεμεριμνῶντα. δὲ πάλιν· Μεμ-
Τιτ.γ.η. νήσθωσαν δὲ καὶ Ⓐ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προΐστασθαι. καὶ πάλιν· Ταῦτα γάρ ἐστι
καλὰ καὶ ὠφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις. ἄρχουσι καὶ ἄλλου τινὸς λέγοντος· Ἐλεημοσύνη δὲ θα-
Ψαλμ.ρμε.ε. νάτου ῥύεται. ἐὰν δὲ Ⓦ ἔλεος ἀνέλῃς, Κύριε, τίς σταθήσεται; Καὶ ἐὰν εἰσέλθῃς, φησίν, εἰς
κρίσιν μετὰ τοῦ δούλου σου. μέγα πρᾶγμα ἀνθρώπου, καὶ τίμιον ἀνδρὸς ἐλεήμονος. τοῦτο γὰρ δὴ ἀνθρω- 10
πος ἐλεήμων· μᾶλλον δὲ τοῦτο ὁ Θεός, ὁ ἔλεος. ὁρᾷς ὅσον τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ ἡ ἰσχύς; τοῦτο
πρῶτα ἐποίησε· τοῦτο Ⓦ κόσμοι εἰργάσατο διὰ ἀγαθότητα μόνον· ἀφ' οὗτος καὶ γέεννάν πο-
πτίλλουσι, ἵνα βασιλείας τύχωμεν. βασιλείας δὲ τυγχάνομεν διὰ ἔλεον. ἀφ' τί γὰρ μόνος
ὢν τοσούτους ἐποίησεν; οὐ διὰ ἀγαθότητα; οὐ δῆτα· ἀφ' φιλανθρωπίαν; ἂν ἐρωτήσῃς, ἀφ' τί τόδε
κἀκεῖνο τόδε; πρωταρχὴ τὴν ἀγαθότητα εὕρησις. ἐλεήσωμεν οὖν πλησίον, ἵνα ἐλεηθῶμεν αὐ- 15
τοί· οὐκ ἐκείνοις μᾶλλον, ἢ ἡμῖν αὐτοῖς σπουδάζομεν τὸ ἔλεον τοῦτον· ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὅταν
σφοδρὰ ᾖ τοῦ πυρὸς ἡ φλόξ, ὃ ἔλεον τὸ τοῦ πυρὸς ὄντι σωτήριον, ἡμῖν δὲ φωτὸς αἴτιον. οὕτω τοῦ
πυρὸς τὸ γεέννης ἀφ' τούτου ἀπαλλαγησόμεθα· ἐπεὶ, πόθεν ἀπολαγχανήσει ἢ ἐλεήσει; ἀπὸ τῆ
Εκ τῶν ὁμιλ.* ἀγάπης ὁ ἔλεος γίνεται. ὥσθ' οὕτω προέχουσι τὸ Θεὸν, ὡς δι' ἐλεημοσύνη τοῦ). Ὥσπερ δὲ αἱ-
δ. τῶν ἑρμ. πρὸς Εφεσ. ὅπερ. θήσεις ἡμῖν πάντα εἰσί, καὶ πάσας εἰς δίοδον χαλεπὴν ἀφῆκε, οὕτω δὲ πάσας τὰς ἀρετὰς. Εἰ δέ τις
σωφρονοίη μὴ, ἀνελεήμων δὲ εἴη· ἢ ἐλεήμων μὲν ᾖ, πλεονεκτοίη δέ· ἢ ἀπέχοιτο μὲν τῶν ἀλ-
λοτρίων, τῶν δὲ αὐτοῦ μὴ μεταδοίη· πάντα εἰκῇ γένοιτο. οὐ γὰρ ἀρκεῖ μία μόνον ἀρετὴ
προσῆσθαι τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ μὴ παῤῥησίας ἡμᾶς, ἀλλὰ πολλῆς δεῖ καὶ ποικίλης καὶ
Ματθ.κη.ιθ. παντοδαπῆς καὶ παντὸς αὐτῆς. ἄρχουσι γὰρ αὐτοῦ λέγοντος τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς· Πορευθέντες
μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. καὶ
Ματθ.ε.ιθ. πάλιν· Ος ἐὰν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ
βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· τουτέστιν, ἐν τῇ ἀναπαύσει. οὐ γὰρ δὴ εἰς βασιλείαν εἰσελεύσε-
ται. οἶδε γὰρ καὶ αὐτοὶ Ⓦ καιρὸν τῆς ἀναπαύσεως βασιλείαν καλεῖν. μίαν ἐὰν λύσῃ, φησὶν,
ἐλάχιστος κληθήσεται· ὥστε πασῶν ἡμῖν δεῖ. καὶ ὅρα πῶς οὐκ ἔνι χωρὶς ἐλεημοσύνης εἰσ-
Ματθ.κε.μα. ελθεῖν, ἀλλὰ καὶ αὕτη μόνη ἐλλείπῃ, εἰς τὸ πῦρ ἀπελευσόμεθα. Ἀπέλθετε γάρ, 30
φησιν, Ⓐ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγ-
γέλοις αὐτοῦ. τίνος ἕνεκεν καὶ διὰ τί; Οτι ἐπείνασα, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐ-
δίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με. Εἶδες πῶς οὐδὲν ἕτερον ἐγκληθέντες, διὰ τοῦτο μόνον ἀ-
πώλοντο; καὶ αἱ παρθένοι διὰ τοῦτο μόνον ἐξεβλήθησαν τοῦ νυμφῶνος· καίτοιγε σω-
Εζρ ιε.ιδ. φροσύνην εἶχον. Εἰρωνεύεται, φησὶ, μὴ πάντων διώκειν, καὶ Ⓦ ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς 35
ὄψεται τὸν Κύριον. σύνοισι τοίνυν, ὅτι χωρὶς μὲν σωφροσύνης οὐκ ἔστιν ἰδεῖν τὸν Κύριον· ὁ
πρώτως δὲ μὴ σωφροσύνης δυνατὸν ἰδεῖν. πολλαχοῦ γὰρ ἕτερα συνέπεσε. πάλιν, δι' πάν-
τα κατορθώσωμεν, τοὶ δὲ πλησίον οὐδὲν ὠφελήσωμεν, οὐδὲ ὅτως εἰσελευσόμεθα εἰς τὴν
βασιλείαν· πόθεν ἄλλην; ἀπὸ τῶν τὰ ἄλλοτα πιστευθέντων οἰκετῶν. ἐκεῖ γὰρ ἡ ἀρετὴ
πᾶσα ἀκέραιος ἐστὶν, καὶ οὐδὲν ἐλέλειπτο. ἀλλ' ὅπερ δεῖ τὴν ἐργασίαν ἀκμηρὰν γένεσιν, εἰ- 40
Ματθ.ε κε. κότως ἀξιοπαίνετο. ἔστι καὶ ἀπὸ λιποψυχίας μέτριος εἰς γέεννα ἐμπεσεῖν. Ο γὰρ λέγων, φησὶ,
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, μωρὲ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέεννα τοῦ πυρός. καὶ ἀπόπτωσις μὲν κατορ-
θώσεως, ὑβρεισὴς δὲ ἡ, οὐκ εἰσελεύσεται. καὶ μή τις ὠμότητα καταγινωσκέτω τοῦ Θεοῦ, εἰ
οὗτος τοῦτο ἐπαπειλοῦντος ἐκβάλλει τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν. Εἰ γὰρ ἐστὶ μὲν ἀνθρώπων, καὶ

ἐπειτα

ὁποιῳοῦν τῶν ἀδικούντων ἐργάσηται βλάβης, ἀξίαν ποιεῖται τῆς τοῦ βασιλέως ὀργῆς, καὶ ἕνα νόμον τῶν πάντων ἀδικεῖ· καὶ συκοφαντήσῃ κατηγορῶν, ἀπώλεσε τὸν ἄρχοντα· καὶ μαχέσῃ τῷ ἀλλοτρίῳ, δικαίως γέγονε· καὶ μοιχεία ἢ κατορθωκώς, ἀπόλλυται· καὶ φόνον εἰργάσατο καὶ ἁλῷ, καὶ τοῦτο ἱκανὸν αὐτὸν ἀφανίσαι. Εἰ δὲ τῶν αἱρετικῶν νόμοι τοσαύτης ἀπολαύουσι τῆς φυλακῆς, πολλῷ μᾶλλον δεῖ τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἀγαθός ἐστι, φησί. μῶν ἕνεκα τούτου λέγειν βλασφημοῦμεν; μωρὸν γὰρ εἶπον, οὐχ ὅτι οὐκ ἀγαθός ἐστιν, ἀλλ' ὅτι τὸν ἀγαθότητα αὐτοῦ νομίζομεν εἰς τοῦτο χρησίμην ἡμῖν εἶναι, καὶ μοιχεία πολλάκις ἀφαιρεθέντων ἡμῶν τοῦτο. ἄκουε γὰρ τῆς γραφῆς λεγούσης· Μὴ εἴπῃς, ὁ οἰκτιρμὸς αὐτοῦ ὁ πολὺς ὃς πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν μου ἀφελεῖται. Σιρ. ε, ς. οὐχὶ κωλύει λέγειν ἡμᾶς, ὁ οἰκτιρμὸς αὐτοῦ πολύς (οὐ τῦφος· ἀλλὰ βούλεται ἡμᾶς καὶ συνεχῶς λέγειν τοῦτο, καὶ ἀφ' ὧν πάντα κύριος Παῦλος) ἀλλὰ μᾶλλον τὰ ἑξῆς· μὴ ὅτι τοῦτο, φησί, θαυμάζετε τοῦ Θεοῦ τὸν φιλανθρωπίαν, ὅτι κἂν ἁμαρτάνωμεν καὶ λέγῃ, ὃς πλῆθος τῶν ἁμαρτιῶν μου ἀφελεῖται. ἀφ' ὧν γὰρ τοσαῦτα ἔχει ἀγαθότητος ἀφορμάς, οὐχ ἵνα ταύτῃ θαρρῶμεν τῇ πρόφασει πάντα πράττωμεν (ἐπεὶ καὶ ἡ ἀγαθότης ὅτι λύμη ἐσμὲν τῆς ἡμετέρας σωτηρίας) ἀλλ' ἵνα μὴ ἀπογινώσκωμεν ἑαυτοὺς τοῖς ἁμαρτήμασιν, ἀλλὰ μετανοῶμεν. ὃ γὰρ χρηστὸν τοῦ Θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγῃ, οὐκ εἰς πλείονα κακίαν. Εἰ δὲ μοχθηρὸν ἡμῖν ἀφορμὴν τὴν χρηστότητα, σὺ ἀφανάλλως μᾶλλον αὐτὴν ἀπὸ τοῖς ἀνθρώποις (πολλοὺς γὰρ ὁρῶ κατηγορουμένους τῆς μακροθυμίας τοῦ Θεοῦ) ὥστε δίκην δώσεις, οὐκ εἰς δέον αὐτῇ χρησάμενος. φιλάνθρωπος ὁ Θεός, ἀλλὰ καὶ δίκαιος κριτής· συγχωρῶν ἁμαρτίας, ἀλλ' ἀποδίδωσιν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. διαφθείρει ἀδικίας, ἀφαίρει ἀνομίας, ἀλλὰ καὶ ἀφίστησι ποιήσας. πῶς οὖν οὐχ ἁμαρτία; οὐκ ἁμαρτία, ἀλλ' ἐπὶ τοῖς χρόνοις αὐτὰ διέλωμεν. ἀφαίρει ἀνομίας οὐ τοῦτο καὶ ἀφανάλλως, καὶ ἀφανάστασιν ποιήσας τῶν πεπραγμένων οὐκ ἀφανάγκην καὶ βασάνων. ἀλλ' οὐ τούτων καὶ ὧν μοιχεία, φησίν, ἐργασάμενος κακά, καὶ δίκην ἀφανάλλων αὐτῶν σκεδάλωμεν, καὶ τῆς βασιλείας σκηπτῶν, ἵνος ἕνεκεν οὐκ ἐργάζομαι πάντα τὰ κακά; ἀγνώμονος οἰκέτου ὁ λόγος, ἀλλ' ὅμως καὶ τοῦτον ὑπολυσόμεθα τὸν λόγον. μὴ ἐργάζου τὰ κακά, ἵνα σαυτὸν ὠφελήσῃς. βασιλείας μὲν γὰρ πάντες ὁμοίως σκηπτούμεθα, οὐ μὴν γείτνη οὐ τοῦ αὐτοῦ δώσομεν δίκην πάντες, ἀλλ' ὁ μὲν μείζονα, ὁ δὲ ἡμαρτηκώς. εἰ μὲν γὰρ σὺ καὶ κλέπτης κατέφαγες, καὶ ὁ τὰ πολλά, καὶ ὁ τὰ ὀλίγα, ὁμοίως σκηπτοῦσθε τῆς βασιλείας. εἰ δὲ οὐχ ὁμοίως κατέφαγες, ἀλλ' ὁ μὲν μείζον, ὁ δὲ ἔλαττον, οὐ τῇ γείτνῃ τῆς ἀφορᾶς ἀμαθήσεσθε. τί οὖν, φησίν, ἀπειλῇ τοῖς ἐλεημοσυνίοις μὴ διδοῦσιν εἰς τὸ πῦρ ἀπελεύσεσθαι, οὐχ ἁπλῶς εἰς τὸ πῦρ, ἀλλ' εἰς τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ; πῶς ἔνεκεν, καὶ διὰ τί; οὐδέν ὕστερον τοῦ Θεοῦ προέχουσι, ἀλλὰ πάντων ἀδόκητοι προσπέσωσι τῶν δεινῶν. εἰ γὰρ σοῦ ἕτερος φίλτερος ἦν· ὁ καὶ σοῦ φίλτερος ἀφανέλοιτο, καὶ τῶν ἐλλείψεων καὶ τοῦτο χαίρων ὤν, πῶς οὐκ ἔσται κολάσεως ἄξιος; ὥστε σκοπεῖσθαι τὸ μέγεθος τοῦ ἁμαρτήματος καὶ τοῦ διαβόλου ἕνεκεν ἀδόκητοι ἀπειλῶν. Οὐαὶ γὰρ τοῖς ἐλεημοσυνίοις μὴ ποιοῦσι. Εἰ δὲ ὅτι τοὺς παλαιοὺς τοῦτο ἐῶ, πολλῷ μᾶλλον ὅτι τῆς χαρᾶς· Εἰ ἔνθα συγχαίρειν χρεμάτων κτῆσις καὶ ἀπόλαυσις καὶ ὑπερμέλεια, τοσαύτη προσοχὴ γίνεται τῆς εἰς σοῦ πίστεως βοηθείας· κἂν ᾧ μᾶλλον ἔνθα κολυβόμεθα πάντα ῥίπτας; τί γὰρ οὐκ ἐποίουν ἐκεῖνοι; δικάζει, καὶ πάλιν δικάζει παρῆν, ὀρφανοῖς, χήραις, προσπλύτοις ἐπήρκουν. ἀλλά μοί τις θαυμάζων ποιᾷ, ἔλεγε, δικάζει δίδωσιν ὁ διάβολος. πόσης αἰχμῆς τοῦτο γέμει, εἰ ὁ ὑπὲρ τῶν Ἰουδαίων οὐκ ἂν θαυμασμοῦ, τοῦτο ὑπὲρ τῶν χριστιανῶν θαυμαστὸν γένηται εἰ τότε κίνδυνος ἦν, ὃ δικάζει ἀπολιπεῖν, ἐνταῦθα ὅσον ὑπὲρ νοῦ. ἤκουσα πάλιν οὐ κολασθήσομαι τοῦ βασιλέως. ἀλλὰ τίς ὁ τῶν πολλῶν λόγος; οὐκοῦν εἰ καὶ ὁ καὶ ἐκεῖνος ἐν τοῖς ἀνοήτοις, οὐ μικρὰ βλάβη. τί οὖν; μᾶλλόν μοι, οὐ τῆς αὐτῆς σὺ καὶ ἐκεῖνος ἀπολαύσετε τιμωρίας, ἄλλως δὲ, σοὶ βλάβη τοῦτο ἐστί.

τότε

τότε γὰρ ἡ χαρὰ τῶν παθῶν ἔχει τὴν μωλύσαν, ὅταν συμμετρα ἡ τὰ δεινά· ὅταν δὲ ὑπερβαίνῃ ἡ τὸ σκοτίσαι ἡμᾶς ποιῇ, οὐκέτι ἀφίησι λαβεῖν τὴν μωλύσαν. εἰπὲ γάρ μοι καταψιχιζομένῳ, ἢ εἰς τὸ πυρὶ ἐμβεβηκότι, ὅτι ἡ ὀδύνα τοῦτο πάσχει· ἀλλ' οὐδὲ αἰσθάνεσθε τῆς τὴν μωλύσας. ἢ οὐχὶ πολλοὺς ὁμοῦ ἀπώλεσεν ὁ Ἰσραηλίτης; πόθεν τοῦτο αὐτοῖς τὴν μωλύσαν ἔφερεν; οὐχὶ μᾶλλον αὐτὸ τοῦτο αὐτοὺς ἐλύπει; δῆλα γὰρ ἔλεγεν, ἀπολώλαμεν, ἐξολώλαμεν, τὴν μωλυόμεθα. ποία τοίνυν αὕτη μωλύσα; μάτην ἑαυτοὺς μωλύομεν τούτοις τοῖς ἐλπίσι· μία μόνη μωλύσα ἐστὶ, τὸ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς τὸ πῦρ ἐκεῖνο τὸ ἄσβεστον· ἐμπεσόντας δὲ οὐκ ἔστι μωλύσας τυχεῖν, ἔνθα ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, ἔνθα κλαυθμὸς, ἔνθα σκώληξ ἀτελεύτητος, ἔνθα πῦρ ἄσβεστον. ἐννοήσεις γὰρ ὅλως πικρὰ, εἰπέ μοι, μωλύσαν, τὸ θλίψις ἢ στενοχωρία ὦσι; τὸ σαυτῷ γὰρ ἔσῃ λοιπὸν; μὴ, δέομαι καὶ μωλύσαν, μὴ ἐμαυτοὺς εἰκῇ ἀπατῶμεν, καὶ τούτοις τοῖς λόγοις μωλυόμεθα· ἀλλὰ τούτων μεταποιώμεθα, ἵνα μᾶς σῶσαι δυνήσῃ. συγκαθίσας τῷ Χριστῷ μετέχειται, ἢ σὺ μόνος τούτων ἀκριβολογῇ; εἰ γὰρ μηδὲν ἕτερον ἦν ἀμάρτημα, ἀρκεῖ τῶν ῥημάτων τούτων πόσοι κόλασιν ἐποίησαν ἂν ὑμᾶς ἐχρῆν, ὅτι οὕτω κωφεῖς, ὅτι οὕτω παλαίπωροι καὶ ῥᾳθυμοί ἐσμεν, ὡς, μηδεμιᾶς τοσαύτης τιμῆς, ταῦτα λέγειν; ὅταν δὲ ἐπιορκήσῃς τότε σὺ καταρωμένος, οὐ τάχα πλέον; ὅταν ἴδῃς ἀπὸ δούλων καὶ ἀπὸ δυσχερῶν ὀλίγα καμόντας τὰ ταῦτα, καὶ τὸ θεάτρου μετέχοντας ἐκεῖ τὸ βασιλικοῦ, οὐχὶ τῆς κολάσεως σοι ταῦτα χείρονα ἔσται; εἰ γὰρ νῦν ὁρῶν ἀδημονοῦσι, κἂν τοῖς πάσχουσι κακοῖς, πάσης τιμωρείας χείρονι, τί τούτου μόνου ἀφεθήσῃ, ἐπιθεὶς σαυτὸν καὶ δακρύων, καὶ μυρίων ἕνεκα χρημάτων ἀξίων, τί τότε ὑποστήσῃ; εἰ γὰρ μὴ γέενα ἦν, αὐτὸ ἡ ἔννοια τῆς βασιλείας οὐκ ἦν ἱκανὴ ἀπολέσαι καὶ ἀφεθῆναι; ἐπὶ τούτῳ οὕτως ἔχει, ἵνα μοὶ ἀπὸ τῆς πίστεως τῶν πραγμάτων μαθεῖν. μὴ τοίνυν εἰκῇ ψυχαγωγῶμεν ἑαυτοὺς τοῖς τοιούτοις ῥήμασιν· ἀλλὰ προσέχωμεν καὶ φειδώμεθα τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας, καὶ ἀρετῆς ἐπιμελώμεθα, καὶ πρὸς τὸν τῶν καλῶν ἐργασίαν ἑαυτοὺς διεγείρωμεν, ἵνα καταξιωθῶμεν τυχεῖν τῆς τοσαύτης δόξης, τοῦ Χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, κράτος, δόξα, τιμὴ, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. μ. ΠΕΡΙ ΤΟΥ, ΟΤΙ ΔΕΙ ΠΑΝΤΑ ΠΟΙΕΙΝ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΕΥΕΣΘΑΙ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν· καὶ ὅτι μέγα ἀγαθόν, ὃ συγχωρῆσαι τοῖς εἰς ἡμᾶς πλημμελοῦσι τὰ ἁμαρτήματα· τοῦτο δὲ μᾶλλον ἐλεημοσύνης ἐστίν.

Ἐκ τῆς ὁμιλ. κγ. τοῦ ἁγίου. πρὸς Ἑβρ. ἐπιστ.

ΓΝΩΝ τῶν ὑπὸ τυγχανόντων τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν μακαριώτερον, ἀδελφοὶ, ὥσπερ οὖν τῶν ἀποτυγχανόντων ἀθλιώτερον. εἰ γὰρ πατρὶδος τις ἐκβεβλημένος, ὑπὸ πάντων ἐλεεῖται, καὶ κληρονομίαν ἀπολέσας, δοκεῖ πᾶσιν ἐλεεινὸς εἶναι· ὁ δὲ οὐρανοῦ ἐκπεπτωκὼς καὶ τῶν ἀποκειμένων ἀγαθῶν ἐκεῖ, πόσους ὀφείλει δάκρυσι δακρύεσθαι; μᾶλλον δὲ οὐδὲ δακρύεσθαι; δακρύεται γάρ τις, ὅταν τι πάθῃ ὧν οὐκ αὐτὸς ἐστιν αἴτιος· ὅταν δὲ ἐξ οἰκείας γνώμης ἑαυτὸν ἐκπέσῃ τῆς καλῆς, οὐδὲ δακρύων, ἀλλὰ θρηνῶν ἐστὶν ἄξιος· μᾶλλον δὲ καὶ τοῦτο πένθους. ἐπεὶ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τὸν Ἐσαῦ ἐκάλεσε πόρνον, καίτοι οὐ σφόδρα, ἐπεὶ θῆτα καὶ ἐδάκρυσεν, ὅπου καὶ μυρίων ὀδυρμῶν ἄξιοί ἐσμεν, μυρίων θρήνων, ἐὰν πᾶσα ἡ οἰκουμένη λαβοῦσα φωνὴν, καὶ λίθοι, καὶ ξύλα, καὶ δένδρα, καὶ θηρία, καὶ ὄρνεις, καὶ ἰχθύες, καὶ ἁπλῶς πᾶσα ἡ οἰκουμένη, ἐὰν λαβοῦσα φωνὴν, ἡμᾶς ὀδύρηται τοῦ ἐκπεπτωκότος τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, οὐδὲν καὶ ἄξιον ὀδυρθῆται, οὐδὲ θρηνήσει. πῶς γὰρ

Λκκ. ιθ.

γὰρ λέγεις, ὦ δέσποτα δυνήσεται, ποῖος ποιεῖν τὴν μακαριότητα, ἢ τὴν ἀρετὴν ἐκείνην, τὴν ἡδονὴν, τὴν δόξαν, τὴν ἀφθαρσίαν, τὴν λαμπρότητα; Α ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οἷς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη. οὐκ εἶπεν, ὅτι ὑπερβαίνει ἁπλῶς, ἀλλ', οὐδὲ ἐνεθυμήθη ποτέ τις ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. ὧν γὰρ ἐτοιμασὴς ὁ δικαιοκρατὴς ὁ Θεὸς ἀγαθῶν, ποῖα εἰκὸς ἐστὶ ταῦτα; Εἰ γὰρ ποιήσας ἡμᾶς βούλεως, οὐδενὸς πρὸς ἡμῶν συμπραγμένου, τοσαῦτα ἐχαρίσατο, δόξαν, ὁμιλίαν τὴν μετ' αὐτοῦ, ἀθανασίαν ἐπαγγέλτο, βίον μακάριον καὶ φερεπίδοτον ἀπολλαγμένον· τοῖς τοσαῦτα ποτοποιήσι δὲ καὶ ἀθληκόσι καὶ ὑπὲρ αὐτοῦ ὑπομείναι τί οὐ χρεὼν ἦν; τῦ μισοῦντος οὐκ ἐφείσατο διὰ ἡμᾶς, ἀλλὰ υἱὸν ἴδιον γνήσιον εἰς θάνατον ἔδωκε δι' ἡμᾶς ἐχθροὺς ὄντας· πῶς οὐ καταξιώσει ὁμοιοτρόπους φίλους; πῶς οὐ μεταδώσει, καταλλάξας ἑαυτῷ; ἢ πλούσιός ἐστι σφόδρα καὶ ἄπειρος, καὶ ἐπιζυμεῖ ἢ συσυδάζειν τῆς ἡμετέρας φιλίας τυχεῖν· ἡμᾶς δὲ οὐ συσυδάζομεν οὕτως, ἀγαπητοὶ, ἐπιτυχεῖν. καὶ τί λέγω, οὐ συσυδάζομεν; ἃ θέλομεν ὑπὲρ τυχεῖν αὐτοῦ τῶν ἀγαθῶν, ὡς αὐτὸς θέλει. καὶ ὅπου πλέον θέλει, δι' οὗ ἐποίησεν ἔλαττον. ἡμεῖς μὲν γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν μόλις ὀλίγου καταφρονοῦμεν χρησίου· αὐτὸς δὲ ὑπὲρ ἡμῶν ἢ υἱὸν ἴδιον ἔδωκε αὐτοῦ. χρησώμεθα εἰς δίον τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ· ἀπολαύσωμεν αὐτοῦ τῆς φιλίας. Ὑμεῖς γὰρ φίλοι μού ἐστε, φησὶν, ἐὰν ποιῆτε ἃ λέγω ὑμῖν. βαδίζωμεν ἐχθροὶ, οὐδ' ἀπείρως αὐτοῦ διεσηκότες, ὡς ἀσυγκρίτως τῇ ὑπερβολῇ τῆς πάντα διενεγκόντος, τοὺς φίλους αὐτοῦ κλῆσαι. τί οὖν οὐχ αἱρετὸν παθεῖν ὑπὲρ τοιαύτης τῆς φιλίας; ὑπὲρ οὗ δέσποτα φιλίας πολλάκις καθυβρίσθημεν· ὑπὲρ ἧς τοὺς τοῦ Θεοῦ οὐδὲ χρήματα προϊέμεθα; πόθους οὕτως ἄξια τὰ ἡμέτερα· πόθους δὲ δακρύων καὶ ἐδυρμῶν καὶ ἐλεφυρμοῦ μεγάλου καὶ κοπετῶν. τῆς ἐλπίδος ἡμῶν ἐξεπέσαμεν· ἐταπεινώθημεν ἀπὸ τοῦ ὕψους ἡμῶν· οὐκ ἀξιοι τῆς τιμῆς ἐφαινόμεθα τοῦ Θεοῦ· ἀγνώμονες καὶ μὴ ζητοῦντες διαφορὰς γνησίας καὶ ἀμαθεῖς. ἐγύμνωσεν ἡμᾶς πάντων ὁ δεσπόζων τῶν ἀγαθῶν. ἢ καταξιωθέντες εἶ ὑπὲρ ἧς οἱ ἀδελφοὶ ἢ συγκληρονόμοι, τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ οὐδὲν διενεγκόμεθα τῷ ὀνείδει ὄντων αὐτῶν. τίς ἡμῖν ἔσται μυθία λοιπὴ; αὐτὸς ἡμᾶς ἐκάλεσε πρὸς ἢ συνεργίαν· ἡμεῖς δὲ ἑαυτοὺς πρὸς τὴν γέενναν ὠθήσαμεν. ἀρὰ ἢ ψυδρὸς καὶ κλοπὴ ἢ μισητὰ κέκτηται ὅπου τῆς γῆς· ἢ αἵματα ἐφ' αἵμασι μεμύσασι, ἢ ἢ πρόσταγματα πρὸς ποίησιν αἱμάτων χείρονα. πολλοὶ τῶν ἀδικουμένων, πολλοὶ τῶν πλεονεκτουμένων μυρίας θέλοντας θανάτους, ἢ ταῦτα παθεῖν· ἐπὶ, εἰ μὴ ἢ τοῦ Θεοῦ φόβοι ἐδεδοίκεσαν, ἐπὶ διεχρείσαντο αἱ ἑαυτοὺς, οὕτω φονεύοντες καθ' ἑαυτῶν. ταῦτα δῶν οὐχ αἱμάτων χείρω; οἴμοι ψυχὴ, ὅτι ἀπόλωλεν βύλεσθε ἀπὸ τῆς γῆς, ἐπὶ ὁ κατορθῶν ἐν ἀνθρώποις οὐκ ἔστιν ἀρχή. νῦν ἢ ἡμᾶς βοήσωμεν ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῶν προφῆται. ἀλλά μοι τῦ θρίνου συλλάβεσθε. πάλαι πάντες ἢ οἰωνίζονται, ἢ γλῶσσι. Δεῖ γὰρ τῦτο ὑπομένειν χρὴ ἢ θρίνοι, ὅτι οὕτω μαθόμενα ἢ ἀνάπαιόμεν, ὅτι οὐδὲν, εἰ μὴ νόμεθα, ἴσμεν, ἀλλ' ἐφ' οἷς ἐχρῆν ἔσεσθαι γελάσμεν. Ἀποκαλύπτεται, ἀνθρωπε, ὀργὴ ἀπ' οὐρανοῦ ὅτι πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων. Ὁ Θεὸς ἐμφανῶς ἥξει, πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ κύκλῳ αὐτοῦ καταγὶς σφοδρά· πῦρ ἐναντίον αὐτοῦ καυθήσεται, ἢ φλογὶξ κύκλῳ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. ἡμέρα Κυρίου ὡς κλίβανος καιόμενος· ἐπὶ οὐδεὶς ταῦτα εἰς νῦν βάλλει), ἀλλὰ μύδων μᾶλλον καταπίφειν) τὰ φεικώδη ταῦτα δόγματα ἢ φοβερά, ἐπὶ πεπάτη), ἢ ὁ ἀκύλων οὐδείς. ἢ ὦ γλῶττες ἢ χλευάζοντες πάντες. πῆς ἔσται πόρος ἡμῖν; πόθεν σωτηρίαν εὑρήσομεν; ἀπολώλαμεν, ἀνθαιμωλώμεθα, γεγήναμεν τοῖς ἐχθροῖς ἡμῶν καταγέλως, ἢ χλευασμὸς τῶν ἐλλιπόντων ἢ τῶν δαιμόνων. μεγαφρονῆς νῦν ὁ δεσπόζων, γαυροῦται καὶ χαίρει· ἐν ἀκμῇ ἢ πίστευθέντες ἡμᾶς ἄγγελοι πάντες καὶ κατηφεία· οὐδεὶς ὁ ὑπερφρέφων, εἰ ἐκ πάντα ἡμῖν ἀπάλωται, ἢ ἡμᾶς ὑμῖν δοκοῦμεν λυπεῖν; βύνασθε ἢ νῦν καλέσαι τοὺς οὐρανοὺς, ὅτι οὐδεὶς ὁ ἀκύλων, δεῖται μάρτυρα θαι τὰ στίχια. Ἀκυε, ὑπερηφ, ἢ

Ro. a. 18.

Ps. μθ. γ.

Is. a. β.

χὴ σώπιζου γῆ, ὅπι Κύριος ἐλάλησι· δότι χρεία, ὀρίζατι ⓐ μηδὲπω καταζαπιδέντις τοῖς ἐπὶ τῆς μέλης ἀπολωλόσι, ⓐ ὑγιαίοντις τοῖς κάμνουσι, ⓐ πίφοντις τοῖς μεγομένοις χὴ τοῖς ἀξιφερεμένοις. μηδὲις τοίνυ χάρι τῆς σωτηρίας τὺ φίλυ πνεῦμάτο. καὶ ἡ ὕλεος, χὴ ἡ ὑπομονὴ, εἰς ἓν ὀφείλυ μένυ, αὐτὸ τὶν ὠφέλειαν. ὅτεν πυρετὸς καταλάβῃ, χὴ δοῦλοι κρατῦσι διαφόρως· ὅτεν γὰρ ἅγιος μὲν ὑπομένηται, τὺ ψυχικὺ συγχέαι, δράπόδων ἢ ἐσμὸς πρεσβύει, σὺδὲν ἔχει, σὺδὲ ὑπομένυσκι τὸν νόμον τὸν διαφόρων ἐν τῇ βλάβῃ τῦ διαφόρυ. συγκέχωμαι ἐαυτόν, πρὸς καλῶ. πόλεμοι καὶ θημεγοὶ, καὶ ἀποπτισμοὶ, ἀπώλειαι μυρίαι κύκλω, χὴ πρόπολοι ἡ ὀργὴ τῦ Θεοῦ ἐπεστηκέναι· ἡμᾶς γὰρ, ὡς ὑαρεσωῦντες, ὕτως ἐσμὲν ἐν ἀδεία. πάντες γὰρ χρείας εἰς πλεονεξίαν ὑπερπίπτομεν, σὺδὲνὶς εἰς βοήθειαν. πάντες εἰς ἁρπαγὴν, σὺδὲνὶς εἰς πρόσταξιν. ἕκαστος ὅπως πλείονα ποιήσῃ ἃ ὅπερ ἐκαυτὸν δοκεῖ, σὺδὲνὶς ὅπως βοηθήσῃ τῷ πλησίον. ἕκαστος πῶς προσθῇ τοῖς χρήμασι, πολλῷ μᾶλλον τὴν μέριμναν, σὺδὲνὶς ὅπως τὴν ψυχὴν τὴν ἑαυτῦ σώσῃ. φόβος εἰς ἔχει πάντας, μὴ πενιχροί, φησι, γενώμεθα, μὴ εἰς ἔσχατον ἐμπέσωμεν, σὺδὲνὶς ἀγωνιᾷ χὴ πρέμφ. ταῦτα θρήνου, ταῦτα κατηγορίας, ταῦτα ζημίας ἄξια. ἀλλ' οὐ ταῦτα ἐβουλόμην λέγειν, ἀλλ' ὑπὲρ τῆς ὀδυνῆς βιάζομαι. σύνιστε, ὑπὲρ πάντων ἀναγκάζομαι· πολλὰ χὴ ὧν ὐ βούλομαι, φθέγομαι. χάριτι ὁρᾷ τὴν πληγὴν, ἀπροσμύθητον τὸ συμφορᾶ, πρὸς ἀκλησίαις μείζονα τὰ καταλαβόντα ἡμᾶς δικά. ἀπολώλαμεν· Τίς δώσει τῇ κεφαλῇ μὺ ὕδωρ, χὴ τοῖς ὀφθαλμοῖς μὺ πηγὰς δακρύων, ἵνα θρήνησω; κλαύσωμεν, ἀγαπητοὶ, κλαύσωμεν, στενάξωμεν. πάλα τινὲς εἰσι οἱ ταῦτα λέγοντες, πάντα θρήνους ἡμῖν λέγει, πάντα δάκρυα. Οὐκ ἐβουλόμην, πιστεύσατι, οὐκ ἐβουλόμην, ἀλλ' ἐξκώμια χὴ ἐπαίνους διεξιέναι. νυνὶ δ' οὐ τύτων καιρός· οὐ γὰρ θρήνου, ἀγαπητοὶ, χάριτι ὁρᾷ, ἀλλὰ γὰρ θρήνων ἄξια ποιῶ· οὐ γὰρ ὀδύρεσθαι ἀπρεπέστατον, ἀλλὰ γὰρ πάντων ἀξίων ἀπέχειν. μὴ κολακεύῃς, φησὶ, μὴ ἀπατᾶσθε, χὴ μὴ κλαίω. ἀλλ' ἐάν μοι γὰρ τὸ σῶμα κόπτων νεκρὸν, πάντας ἀναπείθω σωφρονεῖν, χὴ ἀσυμπαθῆς ἦναι τοῖς μὴ πενθοῦσιν· τὴν δὲ ψυχὴν ἀπολλυμένην, λέγεις μὴ πενθῶ; ἀλλ' οὐ δύναμαι. πατὴρ εἰμι, χὴ δακρύω· πατὴρ εἰμι φιλόστοργος. ἀκούετε οἷα βοᾷ ὁ Παῦλος· Τεκνία μυ, οὓς πάλιν ὠδίνω. ποία μήτηρ κύουσα ὕτω πικρὰς ἀφίησι φωνὰς, ὡς ἅγιος; Εἶδε γὰρ αὐτὸν τῆς ἀγνοίας τὸν πυρὰν ἰδῶν, χὴ εἶδεν ἀν, ὅτι πάσης γυναικὸς καὶ κόρης χαρπὸν ἄωρον ἔσται πλέον καίομαι. οὐχ ὕτως ἐκείνη ⓜ ὕδρα πυγνὶ ⓜ ἑαυτῆς, ὑδὲ πατὴρ υἱοῖ, ὡς ἐγὼ ὁ πλῆθος τῦτο ὁ πρὸ ἡμῶν. σὺδὲμίαν ὁρῶ προκοπὴν· πάντα εἰς ἀγαθολάς χὴ κατηγορίας· σὺδὲνὶς ἔργοι τίθεται ἀρίσκειν Θεῷ· ἀλλὰ ⓜ ἁμαρτία, φησι, εἴ ποιῶμεν κακῶς, χὴ ⓜ ἁμαρτία· ὁ δεῖνα δόξαν τῦ κλήρυ, ὁ δεῖνα ἀσέμνως βιοῖ. ἐφείλοντες γὰρ ἡμέτερα πνεῦμα, κακὰ κρίνομεν ἑτέρους; σὺδὲ ὅτε καθαροί ἐσμεν ἁμαρτημάτων ὀφείλομεν τῦτο ποιῆν. τίς γάρ σε διακρίνει, φησί; Τί δ' ἔχεις, ὃ σὺκ ἔλαβες; Εἰ δὲ χὴ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; σὺ δὲ τί κρίνεις ⓜ ἀδελφόν σου, μυρίων ὠδὲ τίμων κακῶν; ὅτεν εἴπῃς, ὁ ἁμαρτία ποιητής ὅστι γε λυμεών, χὴ μοχθηρός, σὺνόησον σαυτόν, γε δεῖξαι ἀκριβῶς γὰρ σαυτῦ, χὴ μετανόγεσον ὅπι τοῖς λεχθεῖσιν. Εἰ δέ τις ὅτι σὺ σκληρία, ὥσπερ τὸ διηκόντις σαθμοῖς, σὺδὲ λέγεις ἡμῖν ῥῆσιν ὑπομφήσει· τὸ μυρίοις γὰρ λόγοις βιωτικῶν μάλις εὑρήσει δύο ἀρία ἑκατὸν ῥημάτων πνευματικῶν, ἢ μᾶλλον σὺδὲ ὁλοκλήρους δέκα. Εἰ δὲν ὁ Θεὸς ταῦτα προσκαρτήσει, τίς ἐπιστήσῃ); Ταῦτα σὺνοοῦντες οἰκτίρμονες ὦμεν, συνιστομενικοὶ πρὸς σὺ ἁμαρτάνοντας εἰς ἡμᾶς. ἕκαστον δὲ ἁμαρτία ὅστιν ὁ ταῦτα, ἃ εἰς ἡμᾶς ἁμαρτήματα· ἃ δ' εἰς ⓜ Θεὸν πρὸ ἡμῶν, μυρία ἁλαστα. ἴσι γὰρ ὅτε καὶ τῇ ποιότητι τῦ προσώπου ἃ ἁμαρτήματα κρίνομεν. οἷον ἃ λέγω· ὁ ⓜ ἰδιώτης ὑβρίσας ἁμάρτει, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως, ὡς ὁ ⓜ ἄρχοντα, καὶ μείζονος τύπου ὁ ⓜ μείζονα ἄρχοντα, ἀλλ' οὐχ ὁμοίως ὡς ὁ ⓜ ἐλάττονα·

Ιερ. θ. α.

Γαλ. δ. ιθ.

α. Κορ. δ. ζ.

Εκ τ ὁμιλ. α. τ ἐρμ τ πρὸς Φιλημ. ἐπ.

ἐλάττονα· ὁ δὲ θεὸς βασιλεὺς, πολλῷ πλείων. καὶ ἡ μὲν ὕβρις ὕβρις ἐστὶν ἀεὶ τὴ δὲ ὑπεροχὴ τοῦ πρόσωπου μείζων ἔβλ. εἰ δὲ ὁ βασιλεὺς ὑβρίζων, ἀφῆρται ἐκεῖνου τιμωρίαν διὰ τοῦτο τοῦ προσώπου ἀξιοπιστίαν· ὁ δὲ θεὸς ὑβρίζων πόσων ἂν εἴημεν ὑπεύθυνος ἁμαρτιῶν; ὥστε καὶ τὰ αὐτὰ εἰς θεὸν ἁμαρτάνωμεν, ἅπερ εἰς τοὺς δούλους, οὐδὲ οὕτω τὸ ἴσον ἐστίν· ἀλλ' ὅσον μέσον θεοῦ καὶ δούλου, τοσοῦτον τῶν ἁμαρτημάτων ἐκείνων καὶ τούτων. πῶς δὲ ἡ πλείονα ὑβρίσκω τὰ ἁμαρτήματα οὐ τῇ ὑπεροχῇ τοῦ προσώπου μεγάλα γινόμενα, ἀλλὰ καὶ αὐτῇ τῇ φύσει. καὶ φοβερὸς μὲν ὁ λόγος καὶ φοβερὰ ὄντως, πλὴν ἀνάγκη λεχθῆναι, ἵνα κἂν διὰ τοῦτο ἀφέσεως τύχωμεν καὶ συγγνώμης· δεινὸς ὅτι πολλῷ σπλάγχνα ἀνθρώπου φοβοῦμαι, ἢ θεόν, καὶ τιμῶμεν ἀνθρώπους, ἢ θεόν. σύνισον· ὁ μισθωτὸς οἶδεν, ὅτι θεὸς αὐλοῖ· ὁρᾷ, καὶ τούτου μὲν καταφρονεῖ· ἂν δὲ ἄνθρωπος ᾖδῃ, κατέχει τοῦ ἐπιθυμίαν. οὐκοῦν προτιμᾷ ἀνθρώπους μᾶλλον, οὐκ ὑβρίζει θεόν, ἀλλὰ δὲ ὃ πολλῷ χαλεπώτερον, ἐκείνους διδάσκων, τούτου καταφρονεῖ. ἂν μὲν γὰρ ἐκείνους ᾖδῃ, κατέχει τοῦ φλόγα τῆς ἐπιθυμίας. μᾶλλον δὲ πείραν φλογὸς ἐκείνη φλόξ, ἀλλὰ ὕβρις. εἰ μὲν γὰρ μὴ ὀξέως γυναικὶ κεχρῆσθαι, εἰκότως φλὸξ ὁ πρᾶγμα τοῦ· νυνὶ δὲ, ὕβρις καὶ ῥιψοῦς. ἂν μὲν γὰρ ἀνθρώπους ᾖδῃ, ἴσα παθεῖν τῆς μανίας· τῆς δὲ τοῦ θεοῦ μακροθυμίας ἐλαττοῖ φερούσης. πάλιν, ἕτερος ὁ κλέπτων συνοίσειν φησὶν ἁρπάζει, καὶ ἀνθρώπους μὲν πείθεται ἀπατῶσαι, καὶ ἀπολέσαι πρὸς τοῦ ἐγκαλοῦντας, καὶ ζημίαν ἀξιοῦσθαι τῆς ἀπωλείας· θεὸν δὲ θεοῦ μὴ δυναμένους πεῖσαι, οὐ φείδεται, οὐδὲ αἰδεῖται, οὐδὲ πρᾷ. καὶ μὲν ὁ βασιλεὺς κελεύσῃ ἀπέχεσθαι τῶν ἑτέρων χρημάτων, μᾶλλον δὲ καὶ τὰ αὐτοῦ δοῦναι, πάντες ἑτοίμως ἐποίσομεν· τοῦ δὲ θεοῦ κελεύοντος μὴ ἁρπάζειν, μηδὲ τὰ ἑτέρων λαμβάνειν, οὐκ ἀνεχόμεθα. ὁρᾷς ὅτι προτιμῶμεν ἀνθρώπους τοῦ θεοῦ; φορτικὸν δὲ ῥῆμα καὶ ἐπαχθὲς· ἀλλὰ δεῖξαι ὅτι φορτικὸν, φύγωμεν δὲ ἔργον. εἰ δὲ δὲ ἔργον οὐ διδάσκει, πῶς ὑμῖν πιστεῦσαι δυνάμεθα λέγουσιν, ὅτι τὰ ῥήματα διδάσκομεν, καὶ βαρεῖς ἡμᾶς; ὑμεῖς ἑαυτοὺς τῷ ἔργῳ βαρεῖτε, καὶ οὐδεὶς λέγει· ἐγὼ δὲ ἂν τὰ ῥήματα εἶπον, ὧν ὑμεῖς τὰ πράγματα πράττετε, ἀγανακτεῖτε; καὶ πῶς οὐκ ἄτοπον; ἡδέως ἂν εἰδείην τὰ παρ' ἐμοῦ. βούλεσθαι αὐλοῦ λοιδορίας δέξασθαι λαβεῖν καὶ ἐκείνῳ τῷ ἡμέρᾳ, ὡς εἰκὸς καὶ μαίνεσθαι ὑμᾶς, ἢ ἰδίᾳ τοιούτων ἐγκαλουμένους. οὐ μόνον δὲ αὐλοὶ ἀνθρώπους προτιμᾶτε τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ ἕτερες ἀναγκάζετε. πολλοὶ πολλοὺς οἰκέτας ἀνάγκασαι καὶ παῖδας· ἢ μὴ εἰς γάμου ἐλκύσασθαι μὴ βουλομένους, ἢ ὑπηρετήσασθαι ἀκολάστους ἀνάγκης ἀπόπους, καὶ ἔρωτι μαρᾷ, καὶ ἁρπαγαῖς, καὶ πλεονεξίαις, καὶ βίαις, ὥστε διαπλεῖν ἔξω τὸ ἔγκλημα, καὶ μηδὲ ἀπὸ τῆς ἀπάλης συγχωρεῖσθαι αὐτοῦ βυρίσθαι. εἰ γὰρ αὐλὸς ἄκων πρόσταξε τὰ ποιεῖν καὶ ἄχθεσθαι τὸ ἐπίταγμα τοῦ ἄρχοντος· μᾶλλον μὲν οὐδὲ οὕτως ἰσχύει ἡ ἀπολογία, πολλῷ ὑπερτέρα ἔβλ ἡ ἁμαρτία, ὅτῳ καὶ ἑκόντες ἀναγκάζῃς τοῖς αὐτοῖς πρόσκοπον. ποία γὰρ ἂν εἴη ἐκ τούτου τῷ συγγνώμη λοιπὸν; ἆρα φήσει, οὐχὶ κατακείναι βουλόμενος ὑμᾶς, ἀλλὰ δεῖξαι πόσων ἐσμὲν ὀφειλέται τῷ θεῷ. εἰ γὰρ καὶ ἐξ ἴσου τιμῶντες ἄνθρωπον τοῦ θεοῦ, ὑβρίζομεν τὸν θεόν· πολλῷ μᾶλλον, ὅτῳ προτιμῶμεν ἀνθρώπους. εἰ δὲ ταῦτα τὰ ἁμαρτήματα τὰ εἰς δούλους γινόμενα εἰς θεὸν πολλῷ μείζονα δείκνυται· πόσῳ μᾶλλον, ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ ἁμαρτία τῇ ποιότητι μείζων ἢ καὶ χαλεπωτέρα; ἀξεταζέτω ἕκαστος ἑαυτὸν, καὶ εὑρήσει πρώτα δὲ ἀνθρώπους ποιῶν. σφόδρα ἡμῶν μακάριοι, εἰ τοσαῦτα ἔχοντες τὰ θεῖα ἐπορίσαντο, ὅσα δὲ ἀνθρώπους, καὶ τιμῶν πρὸ τῶν ἀνθρώπων δόξαν, καὶ φόβον, καὶ τιμήν. εἰ τοίνυν τοσούτων ἐσμὲν ὑπεύθυνοι, ἀφιλόνικον μὴ πάσης προτιμίας ἀφίεσαν τοῖς ἀδικοῦσιν ἡμᾶς καὶ πλεονεκτοῦσι, καὶ μὴ μνησικακεῖν. οἶδα γὰρ ὅτι λύσεως ἁμαρτημάτων οὐδὲ πόνων διορθώσεως, οὐδὲ δαπάνης χρημάτων, οὐδὲ ἄλλου τοιούτου, ἀλλ' ἁπλῶς προαιρέσεως. οὐκ ἀποδημίαν χρὴ τελεῖσθαι, οὐκ εἰς τὴν ὑπερορίαν ἐλθεῖν, οὐ καθυφεῖναι

ὑπος ιῶαι ϗ πόσις, ἀλλα ϑελῆσαι μόνον. ποίαι, εἰπέ μοι, συγκωμίων ἔξομεν τὸ τοῖς δικαίοις εἶ) δυσχόλοις, ὅταν ϗ τοσοῦτον πεῖται ἔχοι κέρδος, ϗ τοσαύτην τὴν ὠφέλειαν, ϗ τοσάδε πόνοι, μὴ τοσοῦτον ὦμεν; οὐ δυνάσαι χρημάτων καταφρονῆσαι; οὐ δυνάσαι τὰ ὄντα διαπωλῆσαι εἰς τοὺς πτωχούς; ϑελῆσαι οὐ δυνάσαί τι ἀγαθὸν; ἄφσαι τῷ ἠδικηκότι οὐ δυνάσαι; εἰ γὰρ μὴ τοσούτων κατὰ βάθους ἦς, ἐκέλευσε ἂν μόνον ὁ Θεὸς ἀφῆσαι, οὐκ ἔδει; πῶς ἂν τοσούτων κατὰ βάθους ὢν οὐκ ἀφῆς; ϗ ταῦτα ἂν ἀφ' ὧν ἤγλις αὐτῷ, ἀπαιτῇς. αὖ μὲν οὖν ἡμᾶς χρὴ ὀφειλέτην ἐλθόντα ἡμέτερον, ἁπλοῦν εἰδότα τοῦτο, ϑεραπεύειν, καὶ κατὰ λόγον, ϗ ἡμᾶς, ἐν πᾶσιν ὑπὲρ δίκαιον φιλοφρονούμενος μὴ δαψιλείας, ἐν ταῦτα, οὐκ ἀπὸ τῶν δικαίσματος ἀφελούμενος, ἀλλ' ἡμέρους ἡμᾶς ϑέλεον καταστῆσαι πρὸς τὸ ἀπαίτησιν· σὺ δὲ τῷ Θεῷ ὀφείλων τοσαῦτα, ϗ κελεύόμενος ἀφῆναι, πάλιν ἵνα σὺ λάβῃς, οὐκ ἀφῆς; τί δήποτε, ϑαυμάζω; οἶμαι, πόσης μὲ ἀπολαύομεν φιλανθρωπίας; πόσου δὲ ὑπερδιακρύμβα κακίδι; πόσοι ὕπνοι; πόσου κοπιάσι; πῶς εὔκλοι ἡ ἀρετή; ἐν ταῦτα οὐ σώματος ἰσχύος χρεία, ϗ πλούτου χρημάτων, ϗ δυνατείας, ϗ φιλίας, οὐκ ἄλλου τοιούτου· ἀλλ' ἀρκεῖ ϑελῆσαι μόνον, ϗ ὃ πᾶν ἰῶνται, πρᾶγμα πολλοῦ ἔχοι ὠφέλειαν. ἐλύπησέ σε ἀδικία, ϗ ὕβρισε, ϗ ἠσχημόνησε; ἀπόκρινον, ὅτι ϗ σὺ πολλὰ τοιαῦτα εἰς ἑτέρους ποιεῖς, ϗ εἰς αὐτοὺς ⓐ διαπαντὸς· ἄφες ϗ συγχώρησον· ἀπόκρινον, ὅτι λέγεις· Ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφλήματα ἡμῶν, καθὼς ϗ ἡμεῖς ἀφίεμεν. ἀπόκρινον, ἅτι εἰ μὴ ἀφῆς, οὐ δυνήσῃ μὴ παῤῥησίας τοῦτο εἰπεῖν· αὖ δὲ ἀφῆς, ὀφειλὴν ὃ πρᾶγμα ἀπαιτεῖς, ϗ ἀπὸ τὴν τοῦ πράγματος φύσιν, ἀλλὰ ἀπὸ τὴν τοῦ διδασκάλου φιλανθρωπίαν. ϗ πεῖσον, τὰ εἰς σὲ ὁμοδούλους ἀφιέντα τὸν εἰς ⓐ διαπαντὸς ἡμῖν ἠμπληκότων τὴν ἄφεσιν λαβεῖν; ἀλλ' ὅμως τυγχάνομεν τῆς τοσαύτης φιλανθρωπίας, ὅτῳ πλουσίως ὄντι τὸ ἐλεεῖν ϗ οἰκτίρμειν. ἵνα δέ σοι δείξω, ὅτι ϗ χρεὶς τούτων ϗ χρεὶς τῆς ἀφέσεως, ἀπὸ τοῦ ἀφεῖναι μόνον τὸ καρπώσαι ὃ κέρδος· ἀπόκρινον πόσους ὁ τοιοῦτος ἔχει φίλους, πῶς πάντα χορὸν ἐγκώμια τῷ τοιούτῳ ἅπαντες διεξέρχονται. ἀγαθὸς ἀνήρ, βωμοπάλλακτος, οὐκ οἶδε μνησικακῆσαι, ἅμα ἐπλύνη, ϗ ἅμα ἰάθη. ⓐ τοιοῦτον ἀπειρήσει τοὶ ἀπειπόντα τίς οὐκ ἂν ἐλεήσῃ; τίς οὐ συγγνώσεται) ἀμήχανόν τι; τίς οὐ δώσει χεῖρα ἀναβάτην ἑτέρῳ ἀζιοπίστῳ; τίς οὐ ϑελήσει φίλος εἶ) ϗ δοῦλος ψυχῆς οὕτως ἀγαθῆς; ναί, ϑαῤῥαλέως, πάντα ἀναβαίνω ταῦτα πράξομεν, μὴ ποιὸς φίλους, μὴ ποιὸς συγγενεῖς μόνον, ἀλλὰ ϗ ποιὸς τοῦ οἰκέτας. Ἀνιέντες γάρ, φησι, τὸν ἀπιστοῦντα, εἰδότες, ὅτι ϗ ὁ Κύριος ὑμῶν ἐστι τὸ οὐράνιος. αὖ ἀφίωμεν τοῖς πλησίον τὰ ἁμαρτήματα, δι' ἐλεημοσύνας πρέχωμεν, αὖ ταπεινοὶ ὦμεν (ϗ γὰρ ϗ τοῦτο ἀφαιρεῖ ἁμαρτίας. Εἰ γὰρ ὁ τελώνης, ἵνα μόνον εἴπῃ, Ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, κατῆλθε δεδικαιωμένος, πολλῷ μᾶλλον ϗ ἡμεῖς, ἐὰν ταπεινοὶ ὦμεν ϗ συντετριμμένοι, δυνησόμεθα πολλῆς φιλανθρωπίας τυχεῖν) αὖ ὁμολογῶμεν τὰ ἑαυτῶν ἁμαρτήματα, ϗ καταισχύνωμεν ἑαυτούς, ὃ πλείστου ἀποσμήχομεν τὸ ῥύπου. πολλαὶ γὰρ αἱ ὁδοὶ αἱ καθαρεύουσαι. πάντοθεν τοίνυν πολεμῶμεν δι' ἀγαθόν. ϗ δεῦρο εἶπεν δύσχολοι, δεῦρο δυσχερεῖς. ἄφες δὴ λελυπηκότι· ἐλέησον ⓐ δεόμενον· ταπείνωσον σεαυτὸν τοῦ ψυχοῦ. καὶ σφόδρα ἡ ἁμαρτάλος, δυνήσῃ ϗ τῆς βασιλείας ἐπιτυχεῖν, ἀγαθὰ τοίνυν αὐτὰ ἐκκαθαίρων τὰ ἁμαρτήματα, ϗ ἀποσμήχων τὸν κηλῖδα. γένοιτο δὲ πάντας ἡμᾶς τὰ τοῦτα ἀπολαβηκυμένους ἅπαντα τῶν ἁμαρτημάτων ⓐ ῥύσαι ἀγαθῆς τῆς ἐξομολογήσεως, ἐκεῖ τυχεῖν τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν, χάριτι ϗ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· μεθ' οὗ δόξα πατρὶ, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα, κράτος, τιμή, νῦν ϗ ἀεὶ, ϗ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ματθ. ϛ. ιϛ.

Ἐφεσ. ϛ. θ.

Ἀκτ. π. ιγ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ, ΟΤΙ ΔΕΙ ΜΙΜΕΙΣΘΑΙ ΗΜΑΣ ΚΑΝ ΤΟΥΣ ΟΙΚΕΤΑΣ ΗΜΩΝ, ΟΠΟΣΑ ΕΚΕΙΝΟΙ ΔΙΑ ΤΟΥΣ ΕΞΩΘΕΝ ΦΟΒΟΥΣ ΠΕΡΙΠΟΙΟΥΝΤΑΙ, ΙΝΑ ΚΑΙ ΗΜΕΙΣ ΔΙΑ ΤΟΥ ΘΕΟΥ ΦΟΒΟΥ ΤΑΥΤΑ ΠΕΡΙΠΩΜΕΘΑ· ΚΑΙ ΟΤΙ ΤΩΝ ΑΝΕΚΔΙΗΓΗΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ ΤΩΝ ΤΟΙΣ ΑΓΙΟΙΣ ΗΤΟΙΜΑΣΜΕΝΩΝ. Λογ. μα.

ΕΙ τοῖς οἰκέταις ὁ Παῦλος, ἀγαπητοὶ, πολλῆ χαίρεσθαι τῇ ὑπακοῇ τοῖς κυρίοις, Τιμοθέῳ γράφων, ἐπέτασεν· εἰπὼν ὅπως ἡμᾶς χρὴ διακεῖσθαι πρὸς τὸ δουλαγωγοῦντα ἡμᾶς, καὶ πτίφοντα, καὶ σκληρύνοντα. Εἰ καὶ μηδαμοῦ οὕτω ἕτερος, καθὼς ὁ οἰκέτης ὁ ἡμέτερος, ἀνελεύθερον ἡμᾶς ἐποίησε τοῦ δουλεύειν αὐτῷ· οὐχὶ πᾶσαν τὴν ζωὴν εἰς τοῦτο καταναλίσκουσιν οἱ δοῦλοι, εἰς τὸ ἀρέσαι τοῖς δεσπόταις αὐτῶν, καὶ τοῦτο ἔργον αὐτοῖς ὄν, καὶ σκοπὸς βίου, τὸ τὰ δεσποτικὰ μελετᾶν; οὐχὶ τὰ τοῦ δεσπότου πᾶσαν τὴν ἡμέραν μελετῶσι, τὰ δὲ αὐτῶν πολλάκις μικρὰν ἐπιστροφὴν ποιοῦνται; ἡμεῖς δὲ τοιοῦτοι, τὰ μὲν ἡμέτερα ἀφέντες, τὰ δὲ τοῦ δεσπότου σπουδῇ μικρὰ μέρη· καὶ ζῶμεν, οὐ διορθοῦντες τὰ ἡμέτερα, καθάπερ ὁ δεσπότης τὰ ἀλλότρια, ἀλλὰ καὶ τούτων αὐτῶν πάλιν εἰς ἡμέτερον πρόσχημα τῶν κερδῶν. ἐκεῖ μὲν γὰρ ἡ ἀμέλεια τοῦ οἰκέτου τὸν δεσπότην ὠφελεῖ· ἐνταῦθα δὲ ἡ ἀμέλεια τοῦ ἀλλοτρίου τὸν μὲν δεσπότην οὐδὲν, πάλιν δὲ αὐτὸν τὸν οἰκέτην οἴσει. Τῶν ἀγαθῶν γάρ μου, φησὶν, οὐ χρείαν ἔχεις. Εἶπε γάρ μοι, τί δὲ Θεῷ χέρδος, ἐὰν ἐγὼ δίκαιος ὦ; ποία δὲ βλάβη, ἐὰν ἄδικος; οὐχὶ ἀκήρατος ἡ φύσις ἐκείνη; οὐχὶ ἀζημίωτος; οὐχὶ πάντοτε ἀνωτέρα πάσης; ὁ οἰκέτης οὐδὲν ἴδιον ἔχοντες, ἀλλὰ πάντα διαπονηκὼς, καὶ μυριάκις πλουτοῦσιν· ἡμεῖς δὲ πολλὰ ἴδια ἔχομεν. ἀλλ' ἁπλῶς τοσαύτης τιμῆς ἀποστερούμεθα παρὰ τοῦ τῶν ὅλων Θεοῦ. ποῖος δεσπότης γὰρ οἰκέτῃ ἡμῖν ἔδωκε ἑαυτὸν; οὐδείς· ἀλλὰ πάντες ἀντέλαβοντο τοῦ οἰκέτας γὰρ τῶν παίδων δωρεᾶς. ἐνταῦθα δὲ τοιοῦτον, τοῦ ἰδίου υἱοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτὸν, ὑπὲρ πάντων τῶν ἐχθρῶν, τῶν μισούντων αὐτόν. ὁ οἰκέτης, καὶ βαρέα πολλάκις ὑβριστὴς ὤν, οὐδὲν οὕτω δυσχεραίνουσι, καὶ μάλιστα, ἂν ὦσιν δυγενόμενοι· ἡμεῖς δὲ ἀποδυσάμενοι μυρία. τοῖς οἰκέταις οὐδεὶς ἐπαγγέλλεται τοιοῦτον, οἷ ἡμῖν ὁ Θεός. ἀλλὰ τί; ἐλευθερίαν, φησὶ, τὴν ἐνταῦθα, τὴν πολλάκις τῆς δουλείας χείρονα; πολλάκις γὰρ καὶ τέλεια λιμὸς, καὶ πικροτέρα δουλείας αὕτη ἡ ἐλευθερία γέγονε· καὶ ὃ δῶρον τοῦτο ὃ μέγιστον. οὐδὲ ὁ τῷ Θεῷ οὐδὲν ὑπέχων, οὐδὲν φθαρτόν. ἀλλὰ τί; Οὐ λέγω ὑμᾶς δούλους, φησὶν· ὑμᾶς φίλους μου ἐρῶ. ἀφίημι ὑμᾶς, ἀγαπητοὶ, φοβηθῶμεν· καὶ ὡς ὁ οἰκέτης ἡμῖν δουλεύσωμεν ἡμεῖς τῷ δεσπότῃ· μᾶλλον δὲ οὐδὲ πρὸς ὃ πολλοστὸν μέρος τὴν δουλείαν ἡμεῖς ὑπομένομεν. ἐκεῖνοι δέχε τὴν ἀνάγκην φιλοσοφοῦσι, σκεπάσματα μόνον ἔχοντες καὶ σῶμα· ἡμεῖς δὲ ὑδρίζομεν εἰς τὴν τρυφήν. εἰ μηδαμόθεν ἄλλοθεν, καὶ πρὸ ἐκείνων δεῖ μᾶς τῆς φιλοσοφίας τοῦ κυρίου. οἶδε γὰρ ἡ γραφὴ οὐχὶ πρὸς οἰκέτας, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἄλογα πέμπειν τοὺς ἀνθρώπους· οἷς, ὅταν τὴν μέθην, ὅταν τοὺς μύρμηκας κελεύῃ μιμεῖσθαι. ἐγὼ δὲ καὶ τοὺς οἰκέτας μιμήσασθαι παραινῶ· ὅσα ἐκεῖνοι διὰ τὸν φόβον ἡμῖν τὸν ἐξωθεν περιποιοῦνται, καὶ τοσαῦτα διὰ τὸν τοῦ Θεοῦ φόβον ἡμᾶς περιποιώμεθα· οὐ γὰρ εὑρήσομεν παρεχόντας ὑμᾶς. ἐκεῖνοι διὰ τὸν φόβον τὸν ἡμέτερον ὑδρίζονται μυριάκις, καὶ πάντες φιλοσόφου μᾶλλον ἐσήκασι σιγῶντες· ὑδρίζονται καὶ δικαίως καὶ ἀδίκως, καὶ οὐκ ἀντιλέγουσιν, ἀλλὰ παρακελεύονται, ἀδικουμένοις οὐδὲν πολλάκις· οὐδὲν πλέον τῆς χειρὸς λαμβάνοντες, πολλάκις δὲ καὶ ἔλαττον, τίτρωσι· καὶ ὅτι σιδήρου καὶ θυμοῦ ὄντες, καὶ αὐτὸν μόνον πληρούμενοι, ἐν τὸν ἀλλήλων πᾶσαν διαιτῶν ἔχοντες θυμὸν, οὐκ ἐγκαθοῦσι, οὐδὲ δυσχεραίνουσιν. ἐκεῖνοι διὰ τὸν

Ex τ ὁμιλ. ιε. τ ἀρμ. πρὸς Τιμ. ὅτις. a. Τιμ. ε. a.

Ψαλ. ιη. β.

Ιωαν. ιε. ιε.

Παροιμ. ε.

πρὸ ἡμῶν φόβοι ἐμπίπτουσιν θέλοντες χρήματα πάντα ἀποδιδόασι (μὴ γάρ μοι τοῦ μαθητοῦ εἴπῃς τὸν οἰκέτην, ἀλλὰ τοῦ μὴ λίαν κακοῦ) οὐ ἀπειλήσωμεν, εὐθέως συστέλλονται. ἆρα οὐ φιλοσοφίας ἔργα; μὴ γάρ ὅτι ἀνάγκη ἔστι εἴπῃς, ὅτι καὶ ὅτι σοὶ ἀνάγκη τῆς γαστρὸς ὑπόκειται, καὶ οὐδὲ οὕτω σωφρονεῖς, οὐδὲ πατρώτιμον πρέπει τιμᾶν τῷ Θεῷ, ὅσπερ ἀπολαύει καὶ τοῦ οἰκέτου. ἕκαστος τῶν οἰκετῶν οἴκημα ὃ νενομοθέτηκεν, καὶ οὐκ ἐπιβαίνει τῷ τοῦ γείτονος, οὐδὲ λυμαίνεται τῇ ὑπηθυμίᾳ τοῦ πλησίον. καὶ ἔργα ἴδοι τις ἂν οἰκέτας ἀπὸ τῶν δεσποτῶν φόβον φυλαττόμενα. καὶ πανταχοῦ ἂν ἴδοις οἰκέτην καὶ τὸν οἰκέτου ἁρπάζοντα, ἢ λυμαινόμενον· ἀλλὰ καὶ αἱ θεήσεις καὶ εὐωχίαι τούτων ἔνι. ἀλλήλους δακνόμεν, καὶ κατεσθίομεν, οὐ διδοίκαμεν τὸν δεσπότην· τὰ τῶν συνδούλων ἁρπάζομεν, κλέπτομεν, τύπτομεν, ὀρώντος αὐτοῦ. τοῦτο δὲ οὐκ ἂν ποιήσειεν οἰκέτης, ἀλλὰ καὶ τύπτῃ, μὴ ὀρῶντος τοῦ δεσπότου· καὶ ὑβρίζῃ, μὴ ἀκούοντος· ἡμᾶς δέ, τοῦ Θεοῦ πάντα καὶ ὁρῶντος καὶ ἀκούοντος, πολεμοῦμεν. φόβος ὁ τοῦ δεσπότου τοσοῦτον τῶν ὀφθαλμῶν ἐκείνων ἀφαιρεῖται· ἡμῶν δὲ οὐδὲ οὐδέποτε. ἀφ' οὗτο πάντα ἄνω καὶ κάτω γέγονε, πάντα συγκέχυται καὶ διέφθαρται, καὶ αὐλοὶ μὲν οὐδέποτε εἰς νοῦν λαμβάνομεν τὰ ἡμαρτημένα· οὐδὲ δὲ οἰκέτας οὐδὲ ἡμετέρους ἁμαρτάνοντας ἅπαντα ἐξεπάζομεν μετ' ἀκριβείας καὶ τὰ μικρότατα. ταῦτα λέγω, οὐχὶ τοὺς οἰκέτας ὑπείσης ποιῆσαι βουλόμενος, ἀλλὰ ὃ ἡμετέρους ὑπνους ὀπτιρέψαι, ὃ ῥᾳθύμους διεγεῖραι· ἵνα καὶ οὕτω δουλεύωμεν τῷ Θεῷ, ὡς ἡμῖν οἱ οἰκέται· οὕτω τοῦ πεποικότος ἡμᾶς, ὡς ἡμῖν οἱ ὁμοούσιοι, καὶ μηδὲν τοιοῦτον ἔχοντες πρὸς ἡμᾶς.

Γεν. α. κς. ἐλεύθεροι τῇ φύσει ἐσμὲν καὶ ὑπ' οὐδενὸς εἰσιν. Ἀρχέτωσαν τῆς ἰσηγορίας, καὶ τούτου ἐπιτρέπω. οὐκ ἔστιν αὕτη φύσεως ἡ ἀγαθία, ἀλλ' ἀξίας ὀφλεῖ καὶ κακοήθους· ἀλλ' ὅμως πολλοῦ ἡμῖν πρόκειται τιμωρίου. ἡμεῖς δὲ τούτοις μὲν μετὰ πάσης ἀκριβείας ὀπτιπεπλήμμεθα τῆς ἡμετέρας ἔτεκεν ἀφαγκείας· τῷ δὲ Θεῷ οὐ δὲ πολλοστὸν πρόκεμαι μέρος, ἐν ταῦτα πάλιν εἰς ἡμᾶς τρεφομένης τῆς ὠφελείας. ὅσῳ γάρ αὐ ἀπαιδαγώγητοι δουλεύσωμεν τῷ Θεῷ, τοσούτῳ μᾶλλον ἑαυτοῖς ὀνήσομεν, καὶ αὐλοὶ μᾶλλον κερδησόμεθα. μὴ δὴ τοσαύτης ἀποστερήσωμεν ὠφελείας ἡμᾶς αὐτούς. ὁ μὲν γὰρ Θεὸς αὐτάρκης ὢν καὶ ἀενάους· ἡ δὲ ἀμοιβὴ καὶ ὁ κέρδος

Εκτῆς. ἐμολ. τ ως ΕΘρ. ἐπτ. πάλιν εἰς ἡμᾶς διατείνει. Εἰ δὲ δεῖ φιλοσοφῆσαι καὶ περὶ τῶν ἀποκειμένων τοῖς ἀγαθοῖς ἀγαθῶν, ἀληθῶς ἐκεῖνό ἐστιν ἡ ὄντως ἀνάπαυσις, ἔνθα ἀπόνοια ὀδύνη καὶ λύπη καὶ στεναγμός· ἔνθα οὐδὲ φροντίδες, οὐδὲ πόνοι, οὔτε ἀγωνία, οὔτε φόβος κατατρίβει καὶ στέφει τὴν

Γεν. γ. ιθ. ις. ψυχήν, ἀλλὰ μόνος ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος ἡδονῆς πλήρης ὤν. οὐκ ἔστιν ἐκεῖ, Ἐν ἱδρῶτι τοῦ προσώπου σου φαγῇ ἄρτον σου, οὐδὲ ἄκανθα καὶ τρίβολοι. οὐκ ἔστιν, Ἐν λύπαις τέξῃ τέκνα, ἐν δὲ προσὼ ὕδρα σου ἡ ἀποτροφή σου, καὶ αὐλός σου κυριεύσει. πάντα χαρά, εἰρήνη, εὐφροσύνη, ἡδονή, ἀγαθοσύνη, μακαριότης, ἀγάπη. οὐκ ἔστι σκῆνος ζητητικόν, οὐδὲ βασκανία, οὐ θάνατος ἔνι ὁ τοῦ σώματος, οὐκ ἐκεῖνος ὁ τῆς ψυχῆς, οὐκ ἔστι σκότος, οὔτι νὺξ· πάντα ἡμέρα, πάντα φῶς, πάντα λαμπρά. οὐκ ἔστι καμεῖν, οὐκ ἔστι κόποι λαβεῖν, ἀεὶ δὲ ὀπτιθυμία τῶν ἀγαθῶν ἀφαπλέσομεν. βούλεσθε δῶ πια καὶ εἰκόνα ὑμῖν τῶν ἐκεῖ κατασάσεως; οὐκ ἔστι δυνατόν. πάλιν ἀλλ' ὅμως, ὡς δυνατόν, περιάσομαι δοῦναι ὑμῖν ἴσως εἰκόνα. ἀναβλέψωμεν εἰς τὸν οὐρανόν, ὅταν, μηδενὸς ἐνοχλοῦντος πέφυκε, φαιδρὸν καὶ αὐγῆ τέρπουσι· εἶτα περὶ τὸ κάλλος τῆς ὄψεως αὐτὸν πάλιν ἀφατεύσαντες χρόνον, ἐνθυμήσωμεν, ὅτι καὶ ἐδαφος ἔχομεν οὐ τοιοῦτον μὲν οἷον, ἀλλὰ τοσούτῳ γεώμετρον κάλλιον, ὅσῳ τῶν πάλαι ἐρεφῶν ὁ χρυσὸς ἐν τῷ μετ' ἐκεῖνον πάλιν, τὸν δεύτερον ἔρεφον, εἶτα τοῦ ἀγγέλου, τὸν ἀρχαγγέλου, τὰς ἀπείρους δήμους τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων, αὐτὰ τοῦ Θεοῦ καὶ βασίλεια, τὸν θρόνον τὸν πατρικόν. ἀλλ' οὐκ ἰκανά, ἅπερ ἔφην, ὁ λόγος παραστῆσαι τὸ πρᾶγμα· πείρας χρεία, καὶ τὸ ἀκριβὲς πείρας γνώσεως. πῶς οἴεσθε, εἰπέ μοι, τὸν τοῦ παραδείσου πολὺ βελτίων ἐστὶν ἐκείνης αὕτη ἡ ἀναγωγή, ὅσῳ τῆς γῆς ὁ οὐρανός. πάλιν ἀλλὰ ἐπ-

εσι

εσαι εἰκότα ὑπιζητήσωμεν. Εἰ συμβαίη Ⓦ βασιλεύοντα τῶν πάσης τῆς οἰκουμένης κρατῆσαι, εἶτα μήτε ὑπὸ πολέμων, μήτε ὑπὸ φροντίδων ἐνοχλεῖσθαι, ἀλλὰ πιμᾶσθαι μόνον τὲ πυθᾶν, καὶ πολλοὺς μὲν ἔχειν δορυφόρους, πόθεν ἢ ὅ χρήσιον αὐτῷ ὑπάρξει, καὶ ἀπόλεστοι εἶεν; πόθεν οἴεσθε ἔχειν ψυχὴν αὐτοὺς, εἰ τὰς πολέμους τὰς πάντα χοῦ τῆς γῆς πεπαυμένους ἑώρα; τοιοῦτόν τι ἔσται. μᾶλλον ἢ οὔπω τὲ τῆς εἰκόνος ἐφικόμενον ἐκείνης, δεῖ χρὴ καὶ ἑτέρων ὑπιζητῆσαι. ἐνόησον δή μοι. ὥσπερ γὰρ παιδίον βασιλικὸν, ἕως μὲν ἂν τὸ τῆ μητρὶ ᾖ, οὐδὲν ἐπαμφαίνεται· εἰ δ' συμβαίη ἄφνω ἐξελθεῖν ἐκεῖθεν ὑπὸ Ⓦ θεῖον ἀνελθεῖν Ⓦ βασιλικὸν, μὴ ἠρέμα, ἀλλ' ἀθρόον πάντα ποιῆσαι θέλειν· οὕτως ἔστιν ἡ κατάσασις αὕτη καὶ ἐκείνη· ἢ εἴ τις δεσμώτης μυρία παθὼν κακὰ, ἀθρόον ὑπὸ Ⓦ βασιλικὸν ἁρπαγείη θεῖον. ἀλλ' οὐδὲ οὕτως ἐφικόμενον ἀκριβῶς τῆς εἰκόνος. ἐνταῦθα μὲν γὰρ ὧν αὐτὸς ὑπιτύχῃ καλῶν, καὶ αὐτὸν ἐλπὴς τὸν βασιλέα, πᾶς μὲν τὸν παρόντων ἡμέραν ἀκμάζοντα ἔχει Ⓦ πόθον, ἡ πᾶς δὲ τὸν δευτέρου, ἢ τρίτου· χρόνου ἢ παρόντος, ὑφεὶς μὲν ἡ ἐπιθυμία, οὐ τοσαύτη δέ· λήξει γὰρ ἐπὶ τῆς συνηθείας αὐτοῦ, οἵα ἂν ᾖ· ἐκεῖ δ' ὑ μόνον ὑ μειοῦται, ἀλλὰ καὶ ὑπιδίδωσιν. ἐνόησον ὅσοι ὄντες ψυχὴν ἀπελθοῦσαν ἐκεῖ μηκέτι τέλος παρασδοκᾶν τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, μηδὲ μεταβολὴν, ἀλλ' ὑπίδοσιν, ἢ ζωὴν τέλος οὐκ ἔχουσαν, ἢ ζωὴν πάντος μὲν κινδύνου, πάσης δ' ἀθυμίας καὶ φροντίδος ἀπηλλαγμένην, μεστὴν δὲ θυμίας καὶ μυρίων ἀγαθῶν. Εἰ γὰρ εἰς πεδίον ὀξιόντες, εἶτα σκηνὰς ὁρῶμεν γραπτὰς ἐκ παντασμάτων πηγυμένας, καὶ δένδρα καὶ κρήνη καὶ ὀμφαλοὺς ἀστέρων λάμποντας, μετέωροι γινώμεθα τῷ θαύματι· εἰ δ' καὶ Ⓦ βασιλέα συμβαίη μέσην ἰδεῖν τὴν χοντα, ἢ καὶ ἵππον ἐλαυνόντα μὴ ὅπλων χρυσῶν, ὃ πάντ' ἐκπλησσόμεθα· τί οἶει, ὅταν τὴν ἀγίων ἴδηται σκηνὰς τὰς αἰωνίους τῷ οὐρανῷ πεπηγυίας; (Δέξονται γὰρ ὑμᾶς, φησιν, εἰς τὰς αἰωνίους αὐτῶν σκηνάς) ὅταν αὐτὴν ἔκστασιν ὑπὲρ τὰς ἀκτῖνας τὰς ἡλιακὰς ἴδηται ἀπολάμπουσαν, οὐκ ἀπὸ χθονὸς καὶ σιδήρου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς δόξης ἐκείνης, ἧς τὰς μυριάδας αἱ θεῖαι ὀφθαλμοὶ οὐ δυνάται ἰδεῖν; καὶ ταῦτα μὲν ὑπὲρ τῶν ἀοράτων. τί δ' ἂν πις εἶπει τὰς χιλιάδας τῶν ἀγγέλων, τῶν ἀρχαγγέλων, τῶν χερουβὶμ, τῶν σεραφὶμ, τῶν θρόνων, τῶν κυριοτήτων, τῶν ἀρχῶν, τῶν ἐξουσιῶν, ὧν ὁ κάλλος ἀμήχανον, πάντα νοῦν ὑπερβαῖνον; ἀλλὰ γὰρ μέγει τίνος οὐ φησομεν διώκειν ἀκίνητα; Οὔτε γὰρ ὀφθαλμὸς εἶδε, φησιν, οὔτε οὖς ἤκουσεν, οὔτι ὑπὲρ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Ὅσκυον οὖν ἐστὶν οὔτε ἐλεεινότερον τῶν ἀτυγχανόντων, οὔτε μακαριώτερον τῶν τυγχανόντων. ζηλώμεθα δὴ τῶν μακαρίων καὶ ἡμεῖς, ἵνα ὑπιτύχωμεν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. Λουκ. ιε. θ. α. Κορ. β. θ.

ΠΕΡΙ ΤΟΥ, ΟΤΙ ΟΥ ΧΡΗ ΘΟΡΥΒΕΙΣΘΑΙ ΟΡΩΝΤΑΣ ἡμᾶς τὺς μὴ ἀγαθοὺς δυσπραγοῦντας, τοὺς δὲ πονηροὺς ἐν ἀφθονίᾳ τυγχάνοντας· καὶ ὅτι οὐδὲν διαφέρει ὁδὸς νεκροῦ ὁ ἐν ἁμαρτίαις ζῶν. Λογ. μβ.

ΜΗδεὶς ὁρῶν πονηρὸν βίον πορευόμενον, ἀγαπητὲ, θορυβείσθω. Οὐκ ἔστι γὰρ ἐνταῦθα ἡ κατὰ πόδοσις, ὅτι τῆς πονηρίας, οὔτε τ' ἀρετῆς. Εἰ δέ τῶν μὲν καὶ τῆς πονηρίας ἕνεκα τῆς ἀρετῆς, ἀλλ' οὐχὶ κατ' ἀξίαν, ἀλλ' ἁπλῶς, ὡσανεὶ γνῶμα τῆς κρίσεως, ἵνα Ⓐ τῇ ἀναστάσει δικαιοκριθῶσι, καὶ τοῖς ἐνταῦθα σωφρονίζωσι). ὅταν οὖν ἴδωμεν πονηρὸν πλουτοῦντα, μὴ καταπίπτωμεν· ὅταν ἴδωμεν ἀγαθὸν κακῶς πάσχοντα, μὴ θορυβώμεθα. Ἐκ τῆς ὁμιλ. ἑβδόμης τῆς εἰς Ἐφεσ. ὑπόμν.

ζώμθα. ὀκ ἔχ γὰρ ⓐ τί φασιν, ὀκ ἔχ αἱ κολάσεις, ⓒ ἄλλως ἢ ὀκ ἔστιν ὅτι κακὸν πάντη ἐστὶ κακόν, ἀλλ' ἔστι τινὰ ἔχοντ ἀῶλον τὸ ἀγαθόν· ὅτε ἀγαθὸν πάντη ἐστὶ ἀγαθόν, ἀλλ' ἔχον τινὰ τὸ ἀμαρτήματα. ὅταν οὖν βλέπωμεν ὁ ποιητὴς, ὅτι κακῷ τῆς αὐτοῦ κεφαλῆς. ἵνα γὰρ ἐκείνων τῶν ὀλίγων ἀγαθῶν τὴν ἀνάδοσιν ἐσόμθα λαβόντες, ἐκεῖ λοιπὸν τέλεον κολάζηται, τοῦτο μέχρι ἐσόμθα ἀπολαμβάνει. τὸ μακάριος ἐκεῖνος μάλιστα ὅτι, ὁ ἐσόμθος κολαζόμθος, ἵνα πάντα ἀπολάμθος καὶ ἀμαρτήματα, εὐδόκιμος τὸ καθαρὸς ἀπὸ τὸ ἀθύθυνος. τὸ τοῦτο διδάσκων ὁ Παῦλος ἡμᾶς, φησὶ· Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἄῤῥωστοι καὶ ἀσθενεῖς, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί· καὶ πάλιν, Παρέδωκε τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ. καὶ ὁ προφήτης φησὶν, Ὅτι ἐδίξατο ἐκ χερὸς Κυρίου διπλᾶ ἐπὶ ἁμαρτήματα. καὶ πάλιν ὁ Δαβίδ· Ἰδοὺ σὺ ἐῤῥύσω μου, ὅτι ἐπληθύνθη ἡ ὑπὲρ τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς μου, καὶ μῖσος ἄδικοι ἐμίσησέ με· καὶ, Ἄφες πάσας τὰς ἁμαρτίας μου. καὶ πάλιν ἕτερος· Κύριε, ἐξιλεώθη δός μοι· πάντα γὰρ ἀπέδωκας ἡμῖν. ἀλλὰ ταῦτα μὲν δηλονότι ὅτι σοῦ κελεύει τὰς ὑπὲρ τῶν ἁμαρτημάτων δίκας ἐκτίνοντα ἀπολαμβάνοντας. πολὺ δὲ τὰ ἀγαθὰ πρεσβεῖα ἀπολαμβάνοντες ἐσόμθα, ὅταν πέλεον κολάζονται, ἄκουε τοῦ Ἀβραὰμ λέγοντος πρὸς ⓑ πλούσιον· Ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου, καὶ Λάζαρος τὰ κακά. ποῖα ἀγαθά; ἐσόμθα γὰρ τὰ, ἀπέλαβες, ἀλλὰ μή, ἔλαβες, εἰπὼν, δείκνυσι χρὴ ὀφειλὼν ἑκατέρους παδόντας, καὶ τοὺς μὲν ἐν βασιλείᾳ, τοὺς δὲ ἐν δυσωπραγίᾳ γινόμθους· καὶ φησι, Διὰ τοῦτο ἐκεῖ ἐσόμθα παρακαλῆται (ὁρᾷς γὰρ ὠῶν καθαρὸν ἁμαρτημάτων) καὶ σὺ ὀδυνᾶσαι. μὴ ποιῶν ἀλύωμθα, ὅταν βλέπωμθα ὁρῶμθα ἐσόμθα σοῦ ἁμαρτάνοντες, ἀλλ' ὅταν κακῶς πάσχωμθα αὐτοὶ χαίρωμθα. ἁμαρτάνει γὰρ ὅτι τὸ πρᾶγμα ἔκπτωσις. μὴ ζητῶμθα δόξαν· ἠλίφη γὰρ ἐπαγγείλατο τοῖς αὐτοῦ μαθηταῖς ὁ Χριστός. καὶ φησιν ὁ Παῦλος· Πάντες ⓒ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν Χριστῷ, διωχθήσονται. σοὶ δὲ ἰς γυναῖος ἀθλητὴς ἐν τῷ σκάμματι λουτρὰ ἐπιζητῇ, καὶ πάπτζῃ πλήθουσαι σιτίοις καὶ οἴνῳ· τοῦτο οὐκ ἔστιν ἀθλητοῦ, ἀλλὰ βλακός. ὁ γὰρ ἀθλητὴς μάχεται κόνει, ἐλαίῳ, ἀκτῖνος θερμότητι, ἱδρῶτι πολλῷ, θλίψει καὶ χειροχωρίᾳ. ἀγῶνος ἐστὶν ὅτι καὶ τοῦ πυκτεύειν ὁ καιρός· ἐκνοῶ καὶ τὰ πνεύματα λαμβάνειν, καὶ αἱματίζεσθαι, ⓓ ἀλγεῖν. ἄκουσον τί φησιν ὁ μακάριος Παῦλος· Οὕτω πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων. πάντα τὸν βίον σκαγώνιον εἶναι νομίσωμθα, καὶ σοὶ ποτὲ μὲν ζητήσωμθα, σοὶ ποτὲ θλιβόμθοι ξεπαθήσωμθα· εἴπερ μηδὲ πύκτης, ὅτι σὸ ἀγῶνί ὅτι, ξεπαθᾷ. ἔπειτα ὅτιν ὁ τῆς αἱρέσεως καιρός. Δεῖ θλίψεως ἡμᾶς πλεισθῆναι δεῖ. Εἰ καὶ μὴ διωγμός ὅτι; μηδὲ θλῖψις, ἀλλ' εἰσὶν ἕτεραι θλῖψις, αἱ καθ' ἑκάστην ὥραν συμπίπτουσαι. Εἰ δὲ ταύτας οὐ φέρομθα, ὀλίγη γε ἐκείνας ὑπέγκαμθα αὖ. Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἰλήφει, φησὶν, εἰ μὴ ἀνθρώπινος. βουλόμθα μὲν οὖν τῷ Θεῷ μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν· εἰσελθόντες δὲ φέρωμθα γενναίως. σκῆπτρον μὲν γὰρ σωφρόνων ἀνδρῶν, τὸ μὴ καταδύσοις ὑπερρίπτειν ἑαυτόν, τοῦτο δὲ γενναίων καὶ φιλοσόφων. μήτε οὖν ὑπερρίπτωμθα ἑαυτὸν ἁπλῶς· θρασύτητος γάρ· μήτε ἀγένμθοι καὶ τῶν πραγμάτων καλούντων ὑπεξάγωμθα· δειλίας γάρ. ἀλλ' ἐὰν μὲν ὁ κήρυγμα καλῇ, μὴ παραιτώμθα· ἁπλῶς δὲ αἰτίας μὴ οὔσης, μήτε χρείας, μήτε ἀνάγκης τῆς κατὰ θεοσέβειαν καλούσης, μὴ ὑπεξίωμθα· ὑπόδειξις γάρ ὅτι τὸ πρᾶγμα, καὶ φιλοτιμία περιττή. ἐὰν δὲ ἕτεροι τὴν εὐσέβειαν προδεδωκότων λίπτας, καὶ μυρίοις ὑπὸς ὦσι θανάτοις δῦναι, μὴ προδιδῶμθα μηδέν. μὴ προσκαλοῦ σοὶ πειρασμούς, ὅταν σοι καὶ κατὰ τὴν εὐσέβειαν προχωρῇ, ὡς πολλοῖς. τί περιττὸς ὑπομένοντας κινδύνους οὐδὲν κέρδος ἔχοντας; ταῦτα λέγω, βουλόμθος ὑμᾶς φυλάττειν σοὶ νόμους τοῦ Χριστοῦ κελεύοντος μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν, καὶ κελεύοντος ⓔ φανερὸν ἀδοῦσας ἀκολουθεῖν αὐτῷ. ταῦτα γὰρ ὀκ ἔστι σωτηρία, ἀλλὰ καὶ σφόδρα συναδόντα. σὺ μὲν γὰρ ὕτω προσκυνήσας, ὡς γραπτώτης γενναῖος σὺ τοῖς ὅπλοις, ἔσω διηνεκῶς

νήφων,

a Κορ ιϛ λ.
a Κορ ε. ε.
Ησ. μ. β.
Ψαλ λθ. ιζ.
Ψαλ. κδ. ιθ.
Ησ. κϛ. ιϛ.
Λκ ιϛ. κδ.
β. Τιμ γ.
a. Κορ. θ. κϛ.
a. Κορ ι ιγ.
Ματθ. ϛ.
Μαρκ. ια.

πάφων, ἐγκηπορῶς, ἀεὶ τὸν πολέμιον προσδοκῶν. πολέμιος μὲν τοι μή τινα τῦτο γε ὄντα ἔστι γραπτὸν, ἀλλὰ σκοτεινόν. ἐαν ἢ τῆς εὐσεβείας σάλπιγξ καλὴ, εὐήκως ἔχῃ, καὶ καθαφθέγηται τῆς ψυχῆς, ἢ ἔμφρων μὴ πολλῆς τῆς προθυμίας εἰς τὸν ἀγῶνας ῥᾴδιον τὸν φάλαγγα τῶν ἐναντίων, σύγκλυδον δὲ προσιόντα τὸ ἄθροισμα, ῥᾳθύμως φέρειν. ἐὰν δὲ μηδὲν ἡ εὐσέβεια προβλαπῇ), μήτε παρδῇ τις τὰ ἡμέτερα δόγματα (λέγω δὲ τὸν ψυχικὸν) μηδὲ ἀναγκάζῃ τι ποιεῖν τῶν μὴ δοκούντων τῷ Θεῷ, μὴ φειδὸς ἔσο, αἱματώδη σὴν γέμειν τὸ χειρίστου βίου· αἱμᾷν, οὐκ ἐστὶ τὰ ἄλυπτα σκληρὰ, ἀλλ' ἐστὶ τὰ ἕτοιμα ἐν ἑαυτῷ σκληρὰ. μὴ τοσαύτης τοίνυν προθυμίας ὁ αἷμα σκληρύνῃ ὁ ἱδρὼς, ὅταν γὰρ Χριστὸν τῦτο ᾖ, μὴ ὅσης αἱ ὕδωρ τις σκληρὸν (ἢ γὰρ ὕδωρ ὅτι ὁ αἷμα φιλόψυχον ὁ σῶμα) ἢ μὴ τοσαύτης δυσκολίας ὁ σῶμα ἀποδυώμεθα, μὴ ὅσης ἀν ἐκ ὁ ἱμάτιον. τῦτο γὰρ ἔστω, ἐὰν μὴ χρήμασιν ὦμεν προσδιδεμένοι, ἐὰν μὴ οἰκίαις, ἐὰν μὴ προσπαθείαις, ἀν μὴ πάθεσιν ὦμεν ἀπηρτημένοι. εἰ γὰρ ⁂ τὰ γραπτὰ τῦτον βίον ζῶντες πᾶσι ἀποβαίνοντα, καὶ εἴθα ἀν ὁ πόλεμος καλὴ, σκῆ προθυμήσονται καὶ ὀδιπορήσουσι, καὶ πάντα μὴ προθυμίας ἀποδύσονται· πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς χρὴ τὰ Χριστοῦ γραπτὰ οὕτω προσκυβαίζειν καὶ ἐκ προπαίδευσθαι προς τὸν ⁂ πόλεμον τῶν παθῶν. οὐκ ἔστι διωγμὸς τῦτο, μηδὲ γένοιτο γένεσθαι ποτε· ἀλλ' ἕτερος πόλεμός ἐστιν, ὁ τῆς τῶν χρημάτων ἐπιθυμίας, ὁ τῆς βασκανίας, ὁ τῶν παθῶν. τῦτον ⁂ πόλεμον διηγούμενος ὁ Παῦλος, φησιν· Οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη προς αἷμα καὶ σάρκα. ἀεὶ γὰρ ὁ πόλεμος σύνεστηκε. Διὰ τῦτο ἀεὶ ὡπλισμένοις ἡμᾶς ἐσεσθαι βύλεται· Στῆτε δῦν, φησι, περιζωσάμενοι· ὅταν γὰρ αὐτὸ συνεχῶς ἐστι κρεμασθέν. Εφεσ. ς. ιϚ. ιδ.

καὶ ἐνέφλωσεν, ὅλη ἀεὶ δεῖ ὁπλίζεσθαι. πολεῖς γὰρ ὁ πόλεμος διὰ γλώσσης, πολεῖς δι' ὀφθαλμῶν· τῦτον τοίνυν κατέχωμεν· πολεῖς ὁ τῶν ἐπιθυμιῶν. διὰ τῦτο ἀναγκαῖον ἀρχέτυπα καθοπλίζειν ⁂ γραπτὰ τὰ Χριστοῦ. φησὶ γὰρ περιζωσάμενοι, φησὶ, τὰν ὀσφῦν ὑμῶν, ἐν ἀληθείᾳ· τὸ ἀλήθεια; ἐμπαιγμός γὰρ ὅστι καὶ ψεῦδος ἡ ἐπιθυμία. διὰ φησιν ὁ προφήτης· Αἱ φόαι μου ἐπλήσθησαν ἐμπαιγμάτων. οὐκ ἔστιν ἡδονὴ τὸ πρᾶγμα, ἀλλὰ σκιὰ ἡδονῆς. περιζωσάμενοι, φησι, τὰν ὀσφῦν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ· τυτέστι, τῇ ἀληθινῇ ἡδονῇ, τῇ σωφροσύνῃ, τῇ κοσμιότητι. διὰ τῦτο ταῦτα προλαμβάνει. Εἰδὼς τῆς ἀμαρτίας τὰν ἀποπλάνην, ἢ βυλόμενος ἡμῶν πάντα τὰ μέλη περιφέρεσθαι (Θυμὸς γὰρ, φησι, ἄδικος οὐκ ἀγωνιεῖται) ἢ γράφει ἡμᾶς περιζώσασθαι βύλεται. ἢ ἀσπίδα. Ψαλ. λϚ. ζ. Σειρ. α. ιθ.

θηρίον γὰρ ὅστιν εὐκόλως ἐμπιπτῶν ὁ θυμὸς, ἐν μικρῷ δρεπανίῳ ἐν ἀμφιβολῇ ἡμῖν δύσασθαι πρὸς τὸ περιγενέσθαι ἢ κατασχεῖν. ἢ διὰ τῦτο ἡμῖν τῦτο μάλιστα τὸ μέρος, ὥσπερ ἔκ τινων λίθων τῶν ἐσίων ὠκοδόμησεν ὁ Θεὸς ἕρεισμα ἀπὸ περιλῇς, ὥστε μὴ ἀμφίβολόν ποτε, μήτε ἀμάτιμον, εὐκόλως τὸ πᾶν λυμήνασθαι ζῶον. πῦρ γὰρ ὅστι, φησι, ἢ ζάλη μεγάλη· ἢ οὐκ ἂν ἕτερον μέλος ταύτην τὴν βίαν ἀνάσχοιτο. λέγουσι δὲ ἢ ἰατροὶ παῖδες τῦτο χαρὰν ὑπάρχειν ⁂ τὸ θυμοῦσθαι τῇ καρδίᾳ, ὥστε εἰς ἀπαλὸν αὐτὴν οὖσαν καθάπερ εἴς τινα αὐτόχθονα ἀναλομβάνειν ἀμαυρώσεως τὴν καρδίαν· ἀλλὰ μὴ εἰς ὃ δυπίτυπον ἢ σκληρὸν τὸ χόρτον καταλήψεως τῇ ῥύμῃ τῶν ἁλμάτων. διὰ τοίνυν ἡμῖν χώραχος ἰσχυρὰ, ὥστε διαπεμπτὸς ὁ ἡσυχία τῦτο τὸ θηρίον διατηρεῖν. δεῖ δὲ ἡμῖν ἢ περικεφαλαίας. ὅπου γὰρ ὁ λογισμὸς τυγχάνει, ἢ ἀπὸ τῦτο ἡ σωθεῖσα δυνατὸν, ὅταν τὰ δίοπτα γένηται, ἢ ἀπολέσθαι ἔνι, διὰ τῦτό φησι, ἢ περικεφαλαίαν σωτηρίου. ὁ γὰρ ἐγκέφαλος φύσει μόνον ἐστὶν ἀπαλὸν. διὸ ἢ αὖθις, καθάπερ πρὶ ὀφράσω, τὸ βρέγμα πανταχόθεν ἀμῶσθαι· πάντων δὲ ἡμῖν αἴτιος διὰ τὴν ἀγαθῶν ἢ τὴν κακῶν, εἴτε τὰ δίοπτα γένοις, εἴτε τὰ μὴ τοιαῦτα. ἢ ⁂ πόδες δὲ αἱ χεῖρες ὅπλων ἡμῖν δίοπτα. ὃ χ αὗται αἱ χεῖρες, οὐδὲ οὗτοι ⁂ πόδες· ἀλλὰ πάλιν ⁂ τὰς ψυχὰς, αἱ μὲν μηγεπῶσαι τὰ δίοπτα, ⁂ δὲ, ἵνα πορεύωνται ἔνθα χρή. Ex ϯ ἡ. ὁμιλ. ϯ φὼς Θεσσ. α'. ὅσος.

Παῦλα τοίνυν, ἀγαπητοὶ, διὰ ταῦτα προτίθημι τὰς μηγούσας ζωὰς· πάντα προς ἐκείνων

ἐκείνων ὁρῶντες ἐργαζόμενα. σκότος ἐστὶν ἡ κακία, ἀγαπητὸ, δεινόν ἐστι, νύξ ἐστι, σὺν δὲ ὁρῶμεν τῶν δικαίων, σὺν δὲ περιπατοῦμεν τῶν περιπατούντων. καθάπερ ⓐ νεκροὶ δυσειδεῖς εἰσὶ καὶ ὀδυδεῖς· οὕτω καὶ αἱ ψυχαὶ τῶν ἐν κακίᾳ πολλῆς εἰσιν ἀκαθαρσίας μεσταί. μύωπες αὐτῶν τὰ ὄμματα, τὸ τέμος συνειλημμένον, ἀκίνητοι μένουσιν ἐν τῇ κλίνῃ τῆς κακίας, μᾶλλον δὲ τῶν ζώντα παθόντων ἐλεεινότεροι. οὗτοι μὲν γὰρ περὶ ἑκάστου νεκροί· σκῆνος γὰρ περὶ μὲν ἀρετὴν ἀναίσθητοι, ζῶντες δὲ περὶ κακίαν. νεκρὸν καὶ πλύνῃ τις, οὐκ αἰσθάνεται, σὺν δὲ ἀμύσσεται, ἀλλ' ἔστιν ὥσπερ ξύλον εἶναι· οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ εἶναι ὅταν ὅλη ἀποδυσαμένη τὸν ζωλόν. μυεῖα καὶ ἰκὰς ἂν ἡμέραι λαμβάνει τὰ πεπαμένα, καὶ οὐκ αἰσθάνεται, ἀλλ' ἀναλγήτως περὶ πάντα διάκειται. οὐκ αἰ πὶς ἀμφότεροι τοῖς μεμηνόσι αὐτὸν προβάλλων, τοῖς μύωσι, τοῖς προπαίουσι. πάντα δὲ τούτων ἔχει ἡ κακία, καὶ πάντων ὅλη χαλεπωτέρα. ὁ μὲν νόμος ἔχει πολλὴν συγγνώμην πρὸς τὸ ἁμάρτημα· οὐ γὰρ ὅλη προαιρέσεως ὁ τόσημα, ἀλλὰ φύσεως μοῖρα· ὁ δὲ τῆς κακίας διάβολος, πόθεν συγγνωσθήσεται; πόθεν οὖν ἡ κακία; πόθεν οἱ πλείους κακοί, εἰπέ μοι; πόθεν ἡ κακία τῶν τοσημάτων; πόθεν φρενίτις; πόθεν ὕπνος βαρύς; οὐχὶ ἐξ ἀπροσεξίας; εἶτα φυσικὰ τοσήματα ἀπὸ προαιρέσεως ἔχει τὸν ἀρχὴν, πολλῷ μᾶλλον. ἡ μέθη πόθεν; οὐχὶ ἐξ ἀκρασίας ψυχῆς; ἡ φρενίτις οὐχὶ ἀπὸ χολῆς πυρετῶν; ὁ δὲ πυρετὸς οὐχὶ ἀπὸ τῶν πλεοναζόντων τὸ ὑμῖν συμφέρον; ἡ πλεονεξία δὲ τῶν τὸ ὑμῖν συμφέρον οὐχὶ ἐξ ἀπροσεξίας; ὅταν γὰρ ἡ ἐνδεὴς, ἡ πλεονεξία εἰς ἀμετρίαν ἡ τῶν τὸ ὑμῖν ἐξαλαίνομεν, ἀνάπλεως ἐκείνου ὁ πῦρ. πάλιν, ἀπὸ τῆς φλεγμῆς ἀναφαίνεται ὀπτιμόμενον καταφρονοῦντες, καὶ ἑαυτῶν ἐργαζόμεθα πυρετὸν, ἵνα σὺν σώσωμεν δυνάμεθα. οὕτω δὲ ὅτι τῆς κακίας ἐστὶ, ὅταν ἀρξαμένην αὐτὴν μὴ κωλύωμεν, μηδὲ ἐγκόπτωμεν, σὺν δὲ ἐφικέσθαι δυνάμεθα τῆς πίστεως λοιπὸν, ἀλλὰ μείζων ἐστὶ τῆς ἡμετέρας ἰσχύος. διὰ, παρακαλῶ, πάντα πράττωμεν, ὥστε μηδέποτε ἀπονυστάξαι. οὐχ ὁρᾶτε τοὺς φύλακας, ὅτι πολλάκις μικρὸν ἑαυτοῦ δόντες τῷ ὕπνῳ, σὺν δὲ ἀπώναντο τῆς πολλῆς φυλακῆς; διὰ σκαιόν γὰρ τὸ μικρὸν τὸ πᾶν διέφθειρε, τῷ βουλομένῳ κλέψαι πολλὴν δόντες τὴν ἄδειαν. καθάπερ γὰρ οὐχ οὕτως ἡμᾶς τοὺς κλέπτας ὁρᾶμεν, ὡς σκότος ἡμᾶς ὁρᾷ· οὕτω καὶ ὁ διάβολος μάλιστα πάντων ἐφέστηκε καὶ ἐφεδρεύει καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας. μὴ νυστάξωμεν τοίνυν· μὴ ἐπιτρέψῃ τοῦτο σὺν δὲ, πρὶν σκότος σὺν δὲ ὅλον οὐ προσεδεξάμεθα, πολλάκις εἰσῆλθεν. οὕτω καὶὅτι τῆς κακίας· ὅλον δ' προσεδεξάμεθα, ἀπωλόμεθα. πάντα ἀκριβῶμεν ἀκριβῶς. μὴ μεθυσκώμεθα, καὶ οὐκ ἀναισώσομεν· μὴ πυφώμεθα, καὶ καθυβρίσομεν· μὴ μαινώμεθα πρὸς τὰ ἔξω, καὶ σὲ ἡμᾶς ἀφανίσομεν· ῥυθμίζωμεν ἑαυτοὺς πάντων. καὶ καθάπερ σὺν ὅτι ἀρίστου τετραμένης βαδίζοντας σὺκ ἔστι ῥαθυμῆσαι μικρὸν (ὁ γὰρ μικρὸν μέγα ἐργάζεται καὶ κακόν· ἀφίστησι γὰρ βλάβος καὶ τὸν ἐν δὲ ἀπώλετο) οὕτως σὺν δὲ ἡμᾶς ῥαθυμεῖν δυνατόν. σταθμὸν βαδίζομεν ὁδόν, ἀπὸ κρημνοῦ ἑκατέρωθεν ἀπειλημμένον, ὁμοῦ δύο πόδας ἢ διχομένων. ὁρᾶς πόσης ἡμῖν ἀκριβείας δεῖ; οὐχ ὁρᾶς σὺν τοὺς τοιούτους ὁδοιπορεῖν οὐδεὶς, πῶς ἢ σὺν πόδας ἀσφαλίζεται μόνον, ἀλλὰ καὶ σὺν ὀφθαλμούς; αἱ γὰρ δεξιὰ ἑτέρωθι προσέχει αὐτοῦ, καὶ ὁ πούς βεβαίως εἰσῆκεν, ὀλισθήσας ἀπὸ τοῦ βάθους ὁ ὀφθαλμὸς, ὃ πᾶν κατεπόγκεν. ἀλλ' ἑαυτῷ δεῖ προσέχειν καὶ τῇ βάσει. ὅρα τοῦτό φησι, μήτε δεξιὰ, μήτε ἀριστερά. πολὺς ὁ βυθὸς τῆς κακίας ὅτι, μεγάλοι ⓐ κρημνοὶ, πολὺ κάτω σκότος. τῇ φυγῇ προσέχωμεν μᾶλλον φόβου, μᾶλλον ζήμιον ἀπεπατῶμεν. σὺν δὲς τοιούτων ὁδῶν ὁδὸς ἀπιφέρεται ἢ τῶν ἀρετῶν. ἀγαπητὸν γὰρ βίζωσιν ὅταν δυνηθῶμεν βαδίσαι. σὺν δὲς συμπαίζει σὺν πόδας σὺν ἑαυτῷ, ἀλλ' ἀλύτους ἀφίησι· ἡμεῖς δὲ μυείαις φερτίσι ἑαυτοὺς καταδησάμενοι, καὶ μυεία φορτία βιωτικὰ ἀπιφερόμενοι κεχηνότες καὶ σκοτούμενοι, πῶς τὸν φυγὴν προσδοκῶμεν βαδίζειν ὁδόν; οὐχ ἁπλοῦς εἶπεν, ὅτι φυγὴ ἐστὶ, ἀλλὰ μὴ φαντασθῶμεν. ἡ φυγὴ ἡ ὁδός; τουτέστι,

σφόδρα

σφόδρα γενή· τοῦτο καὶ ἡμᾶς ποιοῦμεν ὅτι τοῖς πολλοῖς ἀναπαιζομένοις. καὶ παλιμμείνη, φησίν, ἡ ὁδός, ἡ ἀπάγουσα εἰς τὸν ζωήν. καὶ καλῶς εἶπε γενή· ὅταν γὰρ ἡ ῥημὶς καὶ σπουδὴ τῆς τροπῆς καὶ πάντων ὀφείλωμεν βαθμούς ὑπερέχειν, γενή ὀπίσω δεῖ. γνοτέρους οὖν αὐτοὺς ποιοῦμεν ἡμᾶς, πλατυνόντες ἑαυτοὺς καὶ βρίσκοντες, καὶ σὺν πόδας ἀκχέοντες. ἡ γὰρ γενή πάντα δυσχερῆ, μάλιστα ὅταν τὴν λιπαρολογίαν· ὡς ὅταν κατάκωνται ἑαυτοῖς, σὺν αἰσθάνεται τῆς γενοχωρείας· ὥστε ὁ μεμψιμοιρικὸς θλίβεσθαι, σὺν ἀπολυπαιτήσει πρὸς ὃ πιέζεσθαι. μὴ τοίνυν μὴ αἰσχύνως προσδοκᾶτε ἡμᾶς Θεοῦ ὑφεῖναι· ἡ γὰρ ἔνι· μηδεὶς μὴ πνεῦσῃ ἐλπιζέτω τὸν γενὸν ὁδοῦσιν ὁδόν· οὐ γὰρ δυνατόν· μηδεὶς τὸν βύρυχα ἐν βαθίζοι, τὸν ζωὸν ἐλπιζέτω. ὅταν οὖν ἴδῃς λυσιτελῆ, πατρίδα πολυπλῆ, ἢ δορυφορίας ἐπιφανὲς σπουδῶντα τὸν δῆμον, μὴ ζαλαίσῃς σαυτόν, ὡς ὁ μετέχων τούτων, ἀλλὰ γενάξον σχῆσον, ὅτι τὸ ἀπολυμοῦν οὐδὲν οὐδόν. τί γὰρ ὄφελος ταύτης τῆς ὁδοῦ, ὅταν εἰς θλῖψιν τελευτᾷ; ποῖον βλάβος ἀπ' ἐκείνης τῆς γενοχωρείας, ὅταν εἰς αἴσιον ἔρχηται; εἰ πᾶσι, εἰ μὲν εἰς ζωὴν βασίλεια καλούμενος, καὶ δεῖ γενώσωσιν θλιβερῶν καὶ ἀπορημένων βαθίζοι, ἕτερος δέ τις τὸν ὑπὲρ θανάτου ἀγώνισμα, δεῖ μίσους τῆς ἀγάπης ἔλκοιτο· τίνα, εἰ πᾶσι, μακαριοῦμεν; τίνα γενάξομεν; οὐχὶ τὸν δεῖ τῆς βύρυχος βαθίζοντα; ὥστε καὶ ἐμὲ μὴ σὺν πνεῦσαι μακαρίζωμεν, ἀλλὰ σὺν μὴ πνεῦσαι. ὅτι πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀπευθύνει, ἐκεῖνοι πρὸς τὸν γένεσιν. καὶ ἴσως μὲ αὐτῷ πολλοὶ γελάσονται ἐπὶ τῷ ἡμῶν λεγόμενα· ἐγὼ δὲ οὐσὸν μᾶλιστα δεῖ τοῦτο ὀδύρομαι καὶ θρηνῶ, ὅτι σὺν ἴσασιν ἐφ' οἷς χρὴ γελᾶν, ὑπὲρ ὧν χρὴ μᾶλιστα πενθεῖν, ἀλλὰ πάντα συγχέουσι καὶ ταράττουσι καὶ θορυβοῦσι, δεῖ ταῦτα αὐδεὶς ἐγὼ θρηνῶ. τί λέγῃς, αὐθέντα; μέλλων δυνατόν ἐστιν ἐφ' ὑφέξειν τῷ σοι πεπραγμένων, καὶ τὸν ἑκάστου ἐπανιστάσθαι δίκαιον, τούτων μὲ σὺν ἕνα λόγον ποιῇ, χαίρειν ἐᾶσθαι ἢ μηδενὰς καὶ μηδένα; καὶ πρὸς τούτοις ἡδᾶς; ἀλλ' ἐγώ σε θρηνῶ, καὶ μᾶλλόν σε κακὰ ὀπτασάμενος, τὸν δεδοξομένον σε πνεύματι· καὶ δεῖ τοῦτο θρηνῶ μᾶλιστα, ὅτι γελᾶς. πένθησον σὺν ἐμοὶ, θρήνησον μετ' ἐμοῦ τὰ σὰ κακά. εἰ πᾶσι, ἐδόθης σοι τῷ οἰκείων ἀποδημίαν τὸ Χριστῷ, οὐχὶ σὺν μὲ γελᾶν ὅτι τῇ πλάνῃ καὶ ἀπατρέφῃ, καὶ ἐχθροὺς ἀγῇ, σὺν δὲ δακρύειν καὶ συμπενθεῖν φιλεῖ; εἶπα τῆς μὲ γυναικὸς προκειμένης νεκρᾶς, Ⓐ θέλω ἀποτρέψῃ τῆς ψυχῆς σοι τεθνατοποιόν, Ⓐ δακρύσατε ἀπατρέφῃ, γελᾶς δὲ αὖος; ὁρᾶς πῶς ἡμᾶς διδάσκει ὁ Χριστὸς ἐχθροὺς ἑαυτοῖς εἶ καὶ πολεμίους; ἀναπνεύσωμεν ποτε, ζαλέψωμεν, χαρήσωμεν, ὅτι λαβόντες τῆς αἰωνίου ζωῆς, Ⓐ πολὺ ὕπνον ἀποτινάξωμεν. κρίσις ὅδε ἐστὶν, ἀνάστασις ὅδε ἐστὶν, ὀξέτασις τῷ πεπραγμένων. ὁ Κύριος ἔρχεται σὺν ἐφέλαις, πῦρ σὺν αὐτοῦ καυθήσεται, καὶ κύκλῳ αὐτοῦ καταγὶς σφοδρά· ποταμὸς πυρὸς σύρεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ, σκώληξ ἀτελεύτητος, πῦρ ἄσβεστον, σκότος ὀξύτερον, βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. καὶ μυριάκις ὅτι τούτοις δυσχεραίνητε, ἐγὼ λέγων ὑμῖν παύσομαι. εἰ γὰρ λιθάζομαι Ⓐ προφῆται σὺκ ἐσίγων, πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς ἀπιστίας δεῖ φέρειν, καὶ μὴ προὶς χάριν ὑμῖν ὁμιλεῖν, ἵνα μὴ ἀπατήσαντες ἡμᾶς αὐδὲ δηλητομηθῶμεν. ἐκεῖ κόλασις ὅδε ἀθάνατος, ἀκοίμητος, ὁ προσκρούσμενος σεσεῖς. Τίς ἐλεήσει, φησὶν, ἐπαοιδὸν ὀφιοδήκτου; ὅταν ἡμεῖς ἑαυτοὺς μὴ ἐλεήσωμεν, τίς ἡμᾶς ἐλεήσει, εἰπέ μοι; ἐάν τις ἴδῃ τινὰ ξίφος ἐλαύνοντα δι' ἑαυτοῦ, τοῦτο δυνήσῃ φείσεσθαί ποτε; οὐδαμῶς. πολλῷ μᾶλλον, ὅταν πρὸ ἢ κατορθώσαι, μὴ κατορθώσωμεν, τίς ἡμῶν φείσεται; σὺν δὲς. ἐλεήσωμεν ἑαυτούς. ὅταν βοῶμεν τῷ Θεῷ λέγοντες, ἐλέησόν με, Κύριε, τοῦτο λέγοντες πρὸς ἑαυτοὺς, καὶ ἑαυτοὺς ἐλεήσωμεν. ἡμεῖς ἐσμεν κύριοι τοῦ Ⓐ Θεοῦ ἡμᾶς ἐλεῆσαι. αὐδὲ ἡμῖν τοῦτο ἐχαρίσατο, ἐὰν ἄξια ἐλέους πεπράπωμεν, ἐὰν ἄξια φιλοσοφίας τῆς πρὸ αὐτοῦ, ἐλεήσει ἡμᾶς ὁ Θεός. ἐὰν δὲ ἑαυτοὺς καὶ ἐλεεῖσθε, τίς ἡμῶν φείσεται; ἐλέησον Ⓐ πλησίον, καὶ ἐλεηθήσῃ παρὰ τοῦ Θεοῦ. πόσοι καθ' ἑκάστην ἡμέραν προσέρχονται λέγοντες, ἐλέησόν

Ζαρ 16. κ.

με,

με, ϗ σὺ δὲ ὑπερέφῃ; πόσοι γυμνοὶ, πόσοι ἀσθενεῖς, ϗ οὐκ ἐπισκεπτόμεθα, ἀλλὰ προσπεμπόμεθα αὐτοῖς διὰ ἱκετηρίας; πῶς οὖν ἀξιοῖς ἐλεηθῆναι, αὐτὸς οὐκ ὢν ἄξιον ἐλέους ποιῶν; ῥυώμεθα οἰκτίρμονες, ῥυώμεθα ἐλεήμονες, ἵν' οὕτως εὐαρεστήσωμεν τῷ Θεῷ, ϗ ἐπιτύχωμεν τῆς ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν, χάριτι ϗ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· μεθ' οὗ τῷ πατρὶ, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι δόξα, τιμὴ, κράτος, νῦν ϗ ἀεὶ, ϗ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. μγ. ΠΕΡΙ ΤΟΥ, ΟΤΙ Ο ΤΩΝ ΠΑΡΟΝΤΩΝ ΚΑΤΑΦΡΟνῶν, ἀμφοτέρων ὀξυοπιάζει· ϗ ὅλη πάμπολυς βορβόρου ϗ ἀκαθαρσίας ἡ πλεονεξία χαίρων.

Ἐκ τῆς ἐμπλ. κεφ. τ' ἐμπλων. τ' ὀφεῖς ΕΘρ. ὀπῆς.

Πᾶσι μεγάλη τις ἐξ ἀρχῆς ἔμφυτος δέδοται χάρις, ἀγαπητὲ, τοῖς ἀνθρώποις, βουλόμενος ὁ Θεὸς μὴ χάριτι τοῦτο ποιῆσαι, ἀλλ' ὡς ὀφειλὴν προσκαλεῖν, προσκυνάζει προσῆκον αὐθρώπῳ ἡγεῖσθαι ἑαυτῷ ὀφειλὴν εἶναι τοῦ προστάγματος τοῦ Θεοῦ· ἵνα μηδεὶς δόξῃ μέγα ποιεῖν ἐαυτῷ ὀφειλὴν ἡγούμενος εἶναι, εἶπε καὶ ἄνθρωπος πρὸς αὐτὸν τοῦτο ἐποίησεν· ἵνα μὴ χάριτι μόνον νομισθῇ τοῦτο ποιεῖν, ἀλλὰ καὶ ὀφειλήν. Ὡς γὰρ ἀνθ' ἑαυτοῦ φιλάνθρωπος, ἐκ τούτου αὐτοῖς χρείζεσθαι βουλόμενος, ὃ δοκεῖ πρὸς αὐτὸν τι προσφέρειν λαβόντας μικρὸν, οὕτως αὐτοῖς ὃ πάνυ δίδοναι, ϗ καυχώμενος ὑπὲρ τὴν λήψιν μᾶλλον, ἢ ὑπὲρ τὴν δόσιν, ϗ οὐ λέγομεν τόδε ἐδώκαμεν αὐτῷ, ἀλλὰ, τόδε ἐλάβομεν πρὸς αὐτόν. Οὗτω αὐτοῖ, φησι, ϗ ὁ μακαρίτης ἐνομίσατο, τυτίσῃ, ὡς ὁ αἰγίλωψ. ὥσπερ γὰρ μακαρίτης ὁ κριὸς τοῦ Ἰσαὰκ, ἢ ὡς ὁ τύπος. ὅπερ γὰρ ἀπήρτισε ἡ θυσία, ϗ ἔσφαξε ὁ Ἰσαὰκ τῇ προαιρέσει, τοῦτο αὐτοῖ χρείζεται τῷ πατριάρχῃ. ὁρᾷς ὅ, τι αἰεὶ λέγω, τοῦτο δὲ νῦν δείκνυται; ὅταν μακαρίσωμεν ἡμῶν τινὰ ἀπηρτισμένον, ϗ δείξωμεν ὅτι ὑπερφέρομεν τῶν γνήσιον προσκυνητῶν, τότε ἡμῖν καὶ τὰ γήπεδα χρείζεται, πρός τι φησὶν οὐχ, ἵνα μὴ δόλῳ λάβωσιν ἡμᾶς προσδεδεμένους ἐν προσδήσει. λύε, φησὶ, σαυτὸν τῆς δουλείας, ϗ τότε λάβε, ἵνα μηκέτι ὡς δοῦλος λάβῃς, ἀλλ' ὡς δεσπότης. καταφρόνησον πλούτου, ϗ ἔσῃ πλούσιος· καταφρόνησον δόξης, ϗ ἔσῃ ἔνδοξος· καταφρόνησον τῆς ὑμετέρας τῶν ἐχθρῶν, ϗ τότε αὐτῆς ἐπιτεύξῃ· καταφρόνησον μερίσεως, ϗ τότε αὐτὴν λήψῃ· ἵνα λάβωσι μὴ ὡς δίσημος λάβῃς, μηδὲ ὡς δοῦλος, ἀλλ' ὡς ἐλεύθερος. καθάπερ γὰρ ὅταν τῶν παίδων τῶν μικρῶν, ὅ-ταν μὲ ἐπιθυμῇ ὁ παιδίον παιδικῶν ἀθυρμάτων μὴ πολλῆς ἀσουδῆς σκῦλα κρύπτομεν, οἷς, σφαῖραν, ϗ ὅσα τοιαῦτα, ἵνα μὴ ἐμποδίζηται τῶν ἀναγκαίων· ὅταν ἢ αὐτῶν καταφρονήσῃ ϗ μηκέτι ἐπιθυμῇ, ἀδεῶς αὐτὰ μεταδιδόαμεν, εἰδότες ὡς ὁπόταν βλάβῃ λοιπὸν αὐτῷ ὁπωσδήποτε ἔχῃς, τῆς ἐπιθυμίας σκώπτης ὁπόταν ἰσχύουσα ἀπάγῃ αὐτὸν τῶν ἀναγκαίων· οὕτω ϗ ὁ Θεὸς, ὅταν ἴδῃ μηκέτι ἐπιθυμοῦντας τῶν σαρκικῶν λοιπὸν, ἀφίησιν αὐτοῖς χαρᾶσθαι. ὡς γὰρ ἐλεύθεροι ϗ ἄνδρες αὐτοὶ ἔχουσι, οὐχ ὡς παῖδες. ὅλη γὰρ ἐὰν καταφρονήσῃς τῆς ὑμετέρας τῶν ἐχθρῶν, τότε ἐπιτεύξῃ, ἄκουε τί φησι· Ἐὰν πεινᾷ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτὸν, ϗ ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· ϗ ἐπάγαγε· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἀνθρακιὰς πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. ἐκ πάλιν, ὅλη, ἐὰν καταφρονήσῃς τοῦ πλούτου, τότε αὐτοῦ ἐπιτεύξῃ, ἄκουε τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Οὐκ ἔστιν ὃς ἀφῆκε πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ οἰκίαν, ἢ ἀδελφοὺς, ὃς οὐχὶ ἕξει τοὐπαλιν πολλαπλασίονα λήψεται, ϗ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. ϗ ὅλη, ἐὰν καταφρόνησης δόξης, τότε αὐτῆς ἐπιτεύξῃ, ἄκουε πάλιν αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Ὁ θέλων ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἐχέτω ἑαυτὸν ἀπαρνήσασθαι, ϗ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, ϗ ἀκολουθείτω μοι. ϗ πάλιν· Ὃς γὰρ ἂν ταπεινώσῃ ἑαυτὸν, οὗτος ὑψωθήσεται. τί λέγεις; ἐὰν ποτίσω τὸν ἐχθρόν, τότε αὐτὸν κολάζω; ἐὰν ἀφῶ τὰ τοῦ πλησίον ἁμαρτήματα, τότε αὐ-

Ἐξ. ια. ιδ.

Ρωμ. ιε. κ.

Ματθ. ιθ. κθ.

Ματθ. κ. κε.

Ματθ. κγ. ιε.

τὰ

καὶ ἔχω; ἐὰν καὶ πτωχεύσω ἑαυτοῦ, τότε ὑψηλὸς ἔσομαι; ναί, φησὶ· ταύτην γὰρ ἡ ἐμὴ δύναμις, λέγω τῶν ἐκείνων τὰ χρήματα περιέχειν. εὔπορός εἰμι καὶ εὐμήχανος· μὴ δείσῃς· ἔστω ἐμῷ θελήματι ἡ τῶν πραγμάτων ἀκολουθοῦσα φύσις, οὐκ ἐγὼ τῇ φύσει ἕπομαι· ἐγὼ πολλάκις ἐργάζομαι, οὐκ ἐγὼ κατ' ἐκείνων ἄγομαι. διὸ καὶ μεταπλάττειν καὶ μεταῤῥυθμίζειν αὐτὰ βούλομαι. Εἶτί θαυμάζεις ἐπὶ τούτοις; ὃ αὐτὸ γὰρ καὶ ἐπὶ τοῖς ἄλλοις ἅπασιν εὑρήσεις. ἐὰν ἀδικήσῃς, ἠδικήθης· ἐὰν ἀδικηθῇς, τότε οὐκ ἠδικήθης. ἐὰν ἀμυνῇ, τότε οὐκ ἠμύνω, ἀλλὰ σαυτὸν ἠμύνω. Ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὴν ἀδικίαν, φησὶ, μισεῖ τὸν ἑαυτοῦ ψυχήν. ὁρᾷς ὅτι οὐκ ἠδικήθης, ἀλλ' ἀδικεῖς; Διὰ τί οὖν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι; a. Κορ. ε. ζ. Εἶδες ὅτι οὐκ ἔστι τοῦτο ἀδικεῖσθαι; ὅταν ὑβρίσῃς, τότε ὑβρίσθης· καὶ τοῦτο οὐκ μέσης ἴσασιν ⓐ πολλοί, ὡς ὅταν λέγωσι πρὸς ἀλλήλους, ἄγωμεν σὺν τοῦτον, μὴ ὑβρίσῃς σαυτόν. διὰ τί; ὅτι πολὺ τὸ μέσον τοῦ κακεῖνο. ὅστε γὰρ δι' ὑβρίσῃς, ἐκεῖνος δόξαν κτᾶται. τοῦτο ὅτι πολλῶν ἕνεκα λέγω, καὶ ἵνα μανθάνωμεν ὑψηλότερον τὴν ὕβριν. πῶς; ἐγὼ λέγω. αὐτὸς πρὸς αὐτὸν ⓦ τὸ ἀλυσιτελὲς ἔχοντα μᾶλλον ἔχωμεν, τὰ ὑβρίζειν αὐτὸν ἡμᾶς κύριον ὑβρίζειν ἡγώμεθα. τοῦ γὰρ πλεονεκτεῖσθαι ἄξιοι ἡγώμεθα. Τί λέγεις, εἰπέ μοι; τῶν οὐρανῶν πολίτης ὤν, καὶ τὸν ἄνω φιλοσοφίαν ἔχων, καὶ τὰ γήϊνα φρονοῦντος πλουτεῖν σαυτόν; καὶ γὰρ μυρία χρήματα κέκτηται, καὶ τὸ δυναστεία ἡ, οὔπω οἶδα ὃ καθ' ὃ σύ. μὴ ὑβρίσῃς σαυτόν, ἐκεῖνον ὑβρίζων· σαυτοῦ φεῖσαι, μὴ ἐκείνου· σαυτὸν τίμησον, μὴ ἐκεῖνον. οὐχὶ παροιμία τοιαύτη ἐστὶν, ὁ ἀμῦσαι, ἑαυτὸν τιμᾷ; Εἰκότως. οὐ γὰρ ἐκεῖνον τιμᾷ, ἀλλ' ἑαυτόν. ἄκουε σοφοῦ τινος λέγοντος· Ποίησον τὴν ψυχήν σου τιμίαν καὶ τὸν ἀξίαν αὐτῆς. καὶ τὸν ἀξίαν αὐτῆς, τί ἐστι; Σειρ. ι. λα. εἰ ἐπλεονέκτησέ, φησι, μὴ πλεονεκτήσῃς, εἰ ὑβρίσῃ, μὴ ὑβρίσῃς. εἰπέ μοι, ὦ διδάσκαλε, εἴ τις πένης πλουσίου ἁρπάσαντος ἀπὸ τῆς αὐλῆς ἔλαβε τῆς σῆς, ἆρα ἂν ἐπὶ τούτῳ δικαστήριον συνεκρότησας; οὐδαμῶς. διὰ τί; ἵνα μὴ ὑβρίσῃς σαυτόν, ἵνα μὴ πάντες σου καταγνῶσι. διὸ καὶ πάνυ φησί. πένης γάρ ἐστιν ὁ πλούσιος, καὶ ὅσῳ πλουτεῖ, τοσούτῳ πένης ἐστὶ τὸν ὄντως πενίαν. πλήρης ἐστὶν ὁ ζημιούμενος τὴν αὐλὴν ἐρριμμένος, οὐκ ὁ τὴν οἰκίαν σου κείμενος. ἡ γὰρ οἰκία σου ἔξωθέν ἐστιν. ἐπεὶ τοίνυν οὖν συγκρότησις δικαστήριον, καὶ οὐ καταγνώσονταί σου ⓐ ἄνω πολῖται; οὐκ ἐκβαλοῦσί σε τῆς ἑαυτῶν πατρίδος ⓦ οὕτω ταπεινόν, ⓐ οὕτως βύτελη, ὡς ἐπὶ ὀλίγου πηλοῦ μάχεσθαι αἱρεῖσθαι; Εἰ γὰρ ὁ κόσμος ἰδὼν σὲ, εἶτα αὖθις τις ἔλαβεν, ὑβριστὴν φιλῶν ἐκρίνεν; οὐκ οἶδας ὅτι δικαίως τὸν οἰκουμενίου ἐὰν θῇς, καὶ ἑκατοντάκις, καὶ μυριάκις, καὶ δὶς τοσοῦτον, οὐδὲν πρὸς ὃ πολλοστόν τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἐστὶν ἀγαθῶν; ὁ τοίνυν καὶ ἐν τοῦτοις θαυμάζων, ἐκεῖνα ὑβρίσειν. Εἶτα ὅσων αὐτὰ ἄξια κτησώμεθα νῦν, τοσοῦτον ἐκείνων ἀπολιμπάνεται, μᾶλλον δὲ οὐδὲ θαυμάσαι ἐκεῖνα δυνήσεται. πῶς γὰρ, πρὸς τοῦτα ἐπιποθοῦμεν; διὰ τί μεμνώμεθα τὰ χρήματα καὶ τὰς πλεκτὰς. τοῦτο γὰρ τὰ γήϊνα πρόγραμματα· μέχρι ποτὲ κάτω κύπτομεν; μέχρι τίνος ἀλλήλοις ἐπιβουλεύομεν, καθάπερ τὰ θηρία, καθάπερ ⓐ ἰχθύες; μᾶλλον δὲ τὰ θηρία οὐκ ἐπιβουλεύει ἀλλήλοις, ἀλλὰ τοῖς ἀλλοφύλοις· εἷς, ἄρκος ἄρκου οὐ κρέως ἁρπάσῃ, οὐδὲ ὄφις ὄφιν οὐκ αἱρήσῃ, ὃ ὁμόφυλον αἰδούμενος. σὺ δὲ μετὰ τοῦ ὁμοφύλου καὶ μυρία ἔχων δικαιώματα, ὃ συγγενές, ὃ λογικὸν, ὃ ⓦ Θεὸν εἰδέναι, μυρία ἄλλα ἔτερα· τῆς φύσεως τὸν ἰσχυρὸν, ⓦ συγγενῆ, καὶ τῆς φύσεως κακοηθέστερον, τοῦτον ἁρπάσῃ καὶ μυρίοις πρόσεστι κακοῖς; τί γὰρ εἰ μὴ ὁ ξίφος ὠθεῖς, καὶ βαπτίζεις εἰς τὸν πλησίον τὸν δεξιάν; ἕτερα χαλεπώτερα τούτου ποιεῖς, λύπας ἀνωφελεῖς πρόσεστι. ἐχθρὸν γὰρ εἰ ἐποίησας, ἀπώλεσας αὖ αὐτὸν φεύγοντος· καὶ ὃ λοιπὸν ἀνωφελεῖς, ἀπόδυσαντήσουσι, ἁμαρτίας πολλάς. ταῦτα λέγω, καὶ λέγων οὐ παύσομαι, οὐχὶ φοβῶν ὑμᾶς ἀπαγορεύω, οὐδὲ ὡς ὀλίγον ἐκείνου κακὸν ἐργάσασθαι πρόκειται πόλεμος, ἀλλὰ μὴ θαῤῥῆτε, ὡς μὴ μέλλοντα δώσειν δίκην. Φοβοῦμαι γὰρ, φησὶ, Σειρ. λδ. κδ. ⓦ πλησίον ὁ ἀφαιρούμενος συμβαίνειν. κατάγνωθι ἐμαυτοῦ χεῖρας ποτὲ· μᾶλλον

ὃ μὴ κατάχωμεν, ἀλλ' ἐκτίνωμεν αὐτοῖς καλῶς· μὴ τοὺς πλεονέξωμεν, ἀλλὰ τοὺς ἐλεημοσυνώμεν. μὴ ἁρπαγὴν ἔχωμεν τὴν χεῖρα, μηδὲ ξηρὰν. ἢ μὲν γὰρ μὴ ποιοῦσα ἐλεημοσυνώμεν, ξηρά· ἡ δὲ καὶ πλεονεκτοῦσα, μιαρὰ καὶ ἀκάθαρτος. μηδεὶς μὴ τοιούτων ἐαυτὸν ποιήσῃ χθρῶν. οὗτος γὰρ τῷ κακοδαίμονι τοῦτο. Εἰπὲ γάρ μοι, εἴ τις ὑπὲ παππῶν καὶ τρωμπῆς ἀπαλῆς καὶ χρυσοπάγων σανδάλων καταλύσας ἡμᾶς τὸ οἴκῳ λαμπρῷ καὶ μεγάλῳ, καὶ πολὺ πλῆθος ἀργύρου καὶ χρυσοῦ, καὶ πολλὰ ἐμπλήσας ἐδεσμάτων, καὶ πολυτελῶν καὶ πάμποδαπῶν, ἰνὰ ἀγκάζει ἐαυτὸν, εἰ μόνον δυνηθῶμεν αὐτοῦ ταῖς χερσὶν εἰς βόρβορον χεῖσται, ἢ καὶ κόπρον δυσθεσπίτου, καὶ οὕτω συγκαταλιποιμεθα· ἆρα δοῦλος ταύτην ἰδοίμεθα τὴν κόλασιν, ἀλλ' οὐχ οὗτος ὃ πρᾶγμα ἐσόμεθα αὐτῷ; ἔγωγε οἶμαι, καὶ δικαίως δὲ ἀπεπήδησε. νῦν ὃ βορβόρου τοῦ ὕστερος ὑ- χὶ ταῖς χερσὶ σῴας ἐμπλησμένας, ἀλλὰ καὶ αὐτὰ τὰ ἐδέσματα, καὶ οὐκ ἀπεπηδᾷς; οὐκ ἀποφεύγῃς; οὐκ ὑπερπηδᾷς; ἀλλ' ἐαὶ ἡ δυναστεία ἡ, μέγα ὃ πρᾶγμα πήξας, καὶ τὴν ψυχὴν ἀπολλύεις τὴν σαυτοῦ τοιαῦτα σιτούμενος; πάντες γὰρ βορβόρου πλεονεξία χείρων. ψυχὴν γάρ, οὐ σῶμα μολύνει, καὶ ποιᾷ δυσέκπλυτον. σὺ τοίνυν ὁρᾷς τοῦ βορβόρου τοῦτο ἀναχαζωσμένον μὲν καὶ καταλιπόμενον καὶ ταῖς χερσὶ τὴν ὄψιν, ἐμπεπλησμένων ὃ καὶ τὴν οἰκίαν καὶ τὴν τραπέζαν (βολεῖται γὰρ καὶ ἐπὶ τούτων ἀκριβαρτέρα σάρξ καὶ μιαρώτερα ταῦτα ἐδέσματα) ὡς δὲ τιμηθεὶς ἀφίκεται, καὶ ὡς μέλλει τρυφᾶν; καὶ σὺ δὲ τὸν Παῦλον δίδαι- χας, εἰς μὲν ἐλλιπῶν τραπέζαν, εἰ βουλοίμεθα, ἀκωλύτως συγχωροῦντα ἀπέρχεσθαι, εἰς ὃ
a Kορ. 9. ια. πάς τις πλεονεκτῶν δὲ βουλόμενος ἐσθίειν; Ἐὰν γάρ τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ, φησι, πόρνος ἀδελφὸν ἐν ζῷῳ λέγων, πόρνα τὴν πιστὴν ἀπωλῶς, καὶ τὴν μοιχάλιδα. τί γὰρ ὄφελος τὸ πιστὸν τὴν ἀ- δελφότητα; ὃ λυθεὶν τῆς παλιγγενεσίας, ὃ δωρησθεῖσαν καλέσαντα πατέρα τὸν Θεόν. ὥστε ὁ μὲν μοιχὸς ὢν, δοῦλος ἢ, οὐκ ἀδελφός· ὁ δὲ πιστὸς, καὶ κοσμικὸς ὤν, ἀδελφός ἐ- στιν. Εἰ τὶς, φησι, ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος. οὐδὲ γὰρ ἴσχυε μοιχάλιδος τότε ὢν, ἀλλὰ πάν- τας τοὺς κοσμικοὺς διελέγετο ὁ μακάριος οὗτος. ἐὰν τὶς, φησι, ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος ἢ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ μέθυσος, τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. ἀλλ' οὐκ ὑπὲ τῶν ἐλλι- πῶν ὕστερος, ἀλλ', Ἐὰν ὑμᾶς καλέσῃ τῶν ἀπίστων (τοὺς ἐλλιπεῖς λέγων) καὶ θέλετε πορεύ- κ. Κορ. ι. κζ. εσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε. ἐὰν δέ τις ἀδελφὸς ὀνομαζόμενος, φησι, μέθυ- σος. βαβαὶ, πόση ἡ ἀκρίβεια; ἡμεῖς ὃ οὐ μόνον ὑφιέμεθα τοὺς μεθύσους, ἀλλὰ καὶ ἀπαρ- γέλλομεν τοῖς αὐτοῖς, μαθεῖν τὴν πρὸ αὐτῶν. Ἀλλὰ τῶν πόλεων αὖ καὶ κάτω γελῶμεν, πόλεις συγχέχυται, καὶ διατέτριπται, καὶ ἀπόλωλεν. Εἰπὲ γάρ μοι, Εἰ καλέσει σέ τις τῶν τοιούτων ὑπὲ εἰσιάσει, σὺ μὲν πάντα καὶ βύτιλα νομιζόμενα, εἶτα ἀκύστιε πρὸς σὲ· ὅτι ὑπὲρ ἀπὸ πλεονεξίας ὄντα τὰ παρατιθέμενα, οὐκ ἀμίξομαι μολυσμῷ τὴν ἐμαυτοῦ ψυχὴν, οὐκ αὖ ἡδιάθη; οὐκ ἂν εἰσέτρεπε; οὐκ ἂν κατηχμώθη; τοῦτο μόνον ἰσχύσει ἰνὰ διορθώσαι, καὶ ποι- ῆσαι ταλαντίσαι μὲν ὑπὲ ὃ πλοῦτον ἑαυτὸν, θαυμάσαι ὃ ὑπὲ τῇ πενίᾳ σι, εἴτι εὖ ἐν ἐαυτὸν μὴ τοσαύτης ἀπουσίας καταφρονήσωμεν πρὸς σοῦ. ἀλλὰ γεγόναμεν δοῦλοι αὐθεσπῶν, οὐκ οἶδα
a. Κορ. ζ. κγ. πόθεν, τοῦ Παύλου λέγω καὶ κάτω βοῶντος, Μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. πόθεν οὖν γεγόναμεν δοῦλοι, εἰπέ μοι; ὅτι πρὸ τοσούτου χαρᾶς γεγόναμεν δοῦλοι, καὶ χρημάτων, καὶ δόξης, καὶ τῶν ἄλλων ἁ- πάντων· προεδόκημεν τὸ ἀληθεύειν, ἵνα ἐλευθερώσῃ ἡμᾶς ὁ Χριστός. τί δὲ μάρει τὸ ἡμόμεθα
Ιωαν. θ. λε. δοῦλοι, εἰπέ μοι; ἄκουε τοῦ Χριστοῦ λέγοντος· Ὁ δοῦλος μὲ μάρει εἰς τὴν οἰκίαν εἰς τὸν αἰῶνα. ἔχεις
Ιωαν. ιδ. β. ἀπόφασιν ἀνωτέλη, ὅτι οὐδέποτε εἰς βασιλείαν εἰσέρχεται. ἡ γὰρ οἰκία τοῦτό ἐστιν. Ἐν τῇ οἰ- κίᾳ τοῦ πατρός μου, φησι, μοναὶ πολλαί εἰσιν. ὁ τοίνυν δοῦλος μὲ μάρει εἰς τὴν οἰκίαν εἰς αἰῶνα. δοῦλον σκῆνος λέγει, τῆς ἁμαρτίας δοῦλον. ὁ δὲ μὴ ὢν εἰς τὴν οἰκίαν εἰς αἰῶνα, εἰς τὴν γεέννην μάρει εἰς αἰῶνα, οὐδαμόθεν ἔχων ἀναμονήν. ἀλλὰ γὰρ εἰς τοσοῦτον κακίας καὶ πράγματος ἦλθον, ὡς ἐλευθερώσεως αὐτοὺς ἀπὸ τούτων ποιῆσι, καὶ πολλοὺς

δίκαιους.

δέχεσθαι. διὰ τῦτο ἡ πρόνοια ἡμῶν σκληνοτέρας, καὶ οὐδὲ ὅπως τιμῶσαι δυνατόμεθα. ἀλλ' ὅμως κἂν ἀπὸ τῦ παρόντος φιλοσοφῶμεν πλεῖον, ὑμᾶς τι; ἢ τὸν βόρβορον τῦτον ἀνελθόντες, παύσασθε τῆς τοιαύτης λύμης. Ὥσπερ γὰρ τὸ νεκρὸν σῶμα πρὸς οὐδὲν χρήσιμον, ἀλλὰ καὶ λυπῆ τοὺς πλησιάζοντας· ὅταν καὶ ἡ ἁμαρτία βύθιος τὸ λογιστικὸν πλήττει, καὶ οὐκ ἀφίησιν οὐδὲ αὐτὸν τὸν ἔχοντα ἡρεμῆσαι, ἀλλὰ θορυβῆ καὶ ταράττει. λέγεται γὰρ καὶ λοιμὸς πικτόμβους ἀμφοτέρων τῶν σωμάτων. διαῦτα ὅτι καὶ ἡ ἁμαρτία, λοιμῦ οὐδὲν διαφέρουσα πρὸς ταῦτα, εἶτα τὰ σώματα, ἀλλ' εὐθέως εἰς τὴν ψυχὴν εἰσπηδῶσα. οὐχ ὁρᾶς τοὺς λοιμοπλήκτους, πῶς φλεγμαίνουσι, πῶς παραφρονοῦσι, πῶς δυσωδίας εἰσὶν ἐμπεπλησμένοι, ὥστε αὐτὸν αἱρεῖ ἡ ὄψις, πῶς ὀλίγοι ἀκαθαρτοι; τοιοῦτοί εἰσι καὶ οἱ ἁμαρτάνοντες, καὶ μὴ βλέπωσι. εἰπέ γάρ μοι· πόσους πυρέσσοντας οὐκ ἔστι χαίρων ὁ τῇ ἐπιθυμίᾳ τῶν χρημάτων, ἢ τῶν σωμάτων ἀλγεῖ; οὐχὶ ἀκαθαρτότερος τούτων πάντων ὅστις, πάντα τὰ δυσώδη καὶ ποιῶν καὶ πάσχων; ἢ γὰρ αἰσχρότερον ἀνδρὸς χρημάτων ἐρῶντος; ὅσα αἱ ἑταιρίζουσαι γυναῖκες, ὅσα αἱ ὑπὸ τῆς σκηνῆς οὐ προῆκται ποιῆσι, τοσαῦτα καὶ οὗτος. μᾶλλον δὲ ἐκείνας εἰκὸς ὅστι προήκεσθαι, ἢ τοῦτον, καὶ δουλοπρεπῆ προσήκοντα κολακεύοντα οὐ δεῖ, πάντα χοῦ ἀνώμαλος· πονηρὸς ἀνδρὸς καὶ γέροντος πολλάκις διεφθαρμένους, πολλῷ καὶ πονηρότερος αὐτοῦ καὶ ὑπολειπόμενος προῆκται κολακεύων, καὶ ἑτέρους ἀγαθοὺς καὶ πάντοθεν σωφρονοῦντας ὑβρίζων καὶ θρασυνόμενος. εἶδες ἑκατέρωθεν τὸν ἀμφισβητοῦντα; τὸν ἀναίσχυντον; καὶ ταπεινὸς ὅστι πρὸς τὸ μέσον, καὶ ἀλαζών. ἀλλ' ἐρήσεταί τις ὅτι οἰκήματος αἱ πορίαι. καὶ τοῦτο ἔστι τὸ ἔλλημα, ὅτι τὸ σῶμα πωλοῦσι χρημάτων ἕνεκεν. ἀλλὰ πενία, φησί, καὶ λιμὸς καταναγκάζει. εἰ δὲ τὰ μάλιστα, οὐδὲ τοῦτο ἱκανὸν εἰς ἀπολογίαν. ἔξεστι γὰρ ἐργαζομένους μὴ πτέφεσθαι. σῴζεσθαι δ' ἔφησεν ὁ πλεονέκτης, οὐκ ὅτι οἰκήματος, ἀλλ' ὅτι τῆς πόλεως μέσης· οὐ σῶμα, ἀλλὰ τὴν ψυχὴν παραδιδοὺς τῷ διαβόλῳ, ὥστε καὶ συγκλείεσθαι καὶ εἰσέρχεσθαι πρὸς αὐτοὺς, ὥσπερ ὄντως πρὸς πόρνην· καὶ τὴν ὑπὲρ αὐτῦ πᾶσαν πληρώσας, ἐξέρχεται· καὶ ὁρᾶσι πᾶσα ἡ πόλις, οὐ δύο ἀνδρες καὶ τρεῖς. καὶ τοῦτο δ' ἐστὶν ἰδεῖν ὅστι, ὅπου τὰ ὄντα χρείσσονα διδόντες εἰσὶ, καὶ δοῦλος ἢ, καὶ μισαρὸς, καὶ ὀσίσιων, παρεστὶν ἢ τιμαθοὶ, καταδίχονται· ὅταν δ' ἐλευθέρους, καὶ πάντων ὧσι δυνάμεσι χρεῖς τὰ ἀργυρίου οὐ παρέσονται. τοῦτο καὶ σῴζεσθαι ὕστοι πιοῦσι. ὅταν δὲ ὀρθοὶ λογισμοὶ, ὅταν ἀργύριον μὴ ἔχωσι, ἀπεστράφονται· ταῖς δ' μιαροῖς καὶ ὄντως θεομάχοις συγγίνονται μᾶλλον ὁ χρυσίον, καὶ ἀκμιαίως συγγίνοι), καὶ ὁ κάλλος ἀπολλύουσι τῆς ψυχῆς. καθάπερ γὰρ σκῶληκες, φύσει μὲν εἰδεχθεῖς, καὶ μέλανες, καὶ ἀγεγικίδες, καὶ ἄμορφοι, καὶ κακόπλαστοι, καὶ πάντοθεν αἰσχροί· ὅταν αἱ τῦτον γένοιντο ψυχαὶ, ὅταν τοὺς ἔξωθεν ὑπερβάλλωσι τὸν ἀμορφίαν συγκαλύψαι δυνάμεναι. ὅταν γὰρ ἐκάστη ἡ δυσειδία, ὅσα αὐ ὑπονοήσωσι, ὅταν κρίνασθαι δύνανται. ὅπου γάρ δυσχρωτία πορίας ποιῆ, ἄκουσον τῦ προφήτου λέγοντος· Απηνησμώτησας πρὸς πάντας, ἕνεκεν πόρνης ἐγένετο σοι. τοῦτο καὶ πρὸς τὸν πλεονέκτην ὅστι εἰπεῖν· ἀπωσμώτησας πρὸς πάντας· οὐ πρὸς πορνοὶ, καὶ ποιεῖ, ἀλλὰ πρὸς πάντας. πῶς; οὐ πατέρα, οὐχ υἱόν, οὐ γυναῖκα, οὐ φίλον, οὐκ ἀδελφόν, οὐκ ἀνεψιόν, οὐδὲν ἁπλῶς αἰδεῖται ὁ τοιοῦτος. καὶ τί λέγω φίλον καὶ ἀδελφὸν καὶ πατέρα; ἀλλὰ οὐκ αἰδεῖται Θεόν, ἀλλὰ πάντα μῦθος εἶναι δοκεῖ, καὶ πλάσμα τὸν τῆς πολλῆς ἐκείνης μακαριότητος μῦθον, καὶ οὐδὲ τῇ ἀκοῇ προσδιαλέγεται τῶν ὠφελιμῶν ἀκοῦσαι. ἀλλ' ὦ τῆς ἀπονοίας, καὶ ὅσα φθέγγονται; ἀεί σοι, μαμωνᾶ, καὶ τὸν μισθὸν ἔχοντι σου. ὀρθῶς ἀμφισβητοῦσι σου τῷ θυμῷ. ἀεὶ γὰρ τοῖς τοιαῦτα λέγουσι, καὶ ὁ γέλωτα λέγων. εἶτα γάρ μοι, οὐ τοιοῦτόν ἐστιν ἀπειλῆσαι ὁ Θεός; λέγει· Οὐ δύνασθε δυσὶ κυρίοις δουλεύειν; σὺ δὲ ἀκούεις τὸ ἀπειλεῖν; ἐγὼ θέλω λαλῆσαι αὐτοῖς φησὶν ὁ Ἰωάννης, καὶ τὸν πλεονέκτην θέλω λαλῆσαι

Ex τῆς ὁμιλ. ιη. τῦ ὁμιλ. τῦ πρὸς ΕΒ. ἐπιστ.

Isa. γ. γ.

Matt. ς. κδ.

λάτζιον καλῆς; σὺ δ' ἔσηκας γελοῖα καὶ ταῖς βιωτικαῖς γυναιξὶν, γελωτοποιοῖς καὶ ταῖς ἐν τῇ σκηνῇ; τοῦτο πάντα ἀνέτρεψε ὁ κατάγελως. γέλως γάρτοι τὰ ἡμέτερα ἐν πολιτισμοῖς καὶ ἀγοραῖς· ἐνθάδε εὐτραπελία, ἐνθάδε βαρύ. ἐν τοῖς τοῦ βιωτικοῖς ἀνδράσι λέγω μόνον ταῦτα, ἀλλ' οἶδα ὃς ἀμίτομεν. γέλωτος γὰρ ἐμπέπλησται ἡ ἐκκλησία. διὸ ὁ δεῖνα ἀξιοῖ εἰπεῖν, γέλως εὐθέως ἐκ τῶν καρδιῶν ἥκει. καὶ ὃ θαυμαστὸν, ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ τῆς εὐχῆς οὐ παύονται πολλοὶ τοῦ γέλωτος. πάντα χορεύει ὁ ἀγαθὸς λόγος, πάντας ἐκδύσατε, πάντων κρατεῖ. ἁπλᾶται ὁ Χριστὸς, πλέκεται, ἐν ἐκκλησίᾳ ὄντι μέρει ἡ ἐκκλησία. οὐκ ἀκούετε Ἐφεσ. ε. δ. Παύλου λέγοντος· Αἰσχρότης καὶ μωρολογία καὶ εὐτραπελία ἃ οὐκ ἦκεν πρὸς ὑμᾶς· μετὰ τῆς αἰσχρότητος τὴν εὐτραπελίαν πέπαικεν, σὺ δὲ γελᾷς; πῶς ὅτι μωρολογία; ἐὰν μὲν ἐγκώμιον ᾖ χρήσιμον. γελᾷς δ' ὅλως καὶ διαχεῖς ὁ πορνοβοσκὸς ὁ μαστίζων, ὁ ἐξαπορνιδίους, ὁ πιπράσκων; γελᾷς, εἰπέ μοι; παρὰ τοῦ Χριστοῦ τοῦτο πεπαιδεύσεως ἤκουσας; οὐδαμοῦ· ἀλλὰ κατηφοῦντος μᾶλλον πολλάκις. ἐν γὰρ ὅτε τὸν Ἱερουσαλὴμ εἶδεν, ἐδάκρυσε· καὶ ὅτε τὸν πεπλανημένον εὗρεν, ἐλυπήθη· καὶ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐγείρει ἔμνησεν, ἔκλαυσε· σὺ δὲ γελᾷς; εἰ δέ τι τοῖς ἑτέροις ἁμαρτήμασιν ὁ μὴ ἀλγῶν κατηγορίας ἄξιος, ὁ δὲ τοῖς αὐτοῖς ἀναγκαίοις διαχείμενος καὶ γλῶσσαν ποίας ἕξει συγγνώμης ἄξιος; πόθεν ὁ κρημὸς καὶ ἀλίψεως, ἀσωτίας μοῦ καὶ δουλαγωγίας, ἀγώνων καὶ ἱδρώτων, σὺ δὲ γλᾷς; οὐχ ὁρᾷς πῶς ἐπετιμήθη Σάρρα; οὐκ ἀκούεις τοῦ Χριστοῦ λέγοντος, Οὐαὶ ὑμῖν γελῶντες, ὅτι κλαύσετε; ταῦτα φαλλὲς καὶ ἐκείνη ἡμέρας; τί γὰρ λέγεις, εἰπέ μοι; ὅτι ἐπίλεψεν; οὐδαμῶς. ἀλλὰ τί; σκοπίασον τὸ τῆς ἐπιταγμάτος μου. ἀλλὰ ταῦτα τινές εἰσιν ὕπνου βεβαρυμμένοι καὶ χαμαῖοι, ὡς καὶ ἐν τῇ ὑπερτιμήσει ταύτῃ γλᾶν, ὅτι δεῖ γέλωτος ταῦτα λεγόμενα. ἐν γὰρ τοιοῦτόν ἐστιν ἡ διαφορά, τοιαύτη ἡ διαπλεκία· ἐνθὲν ἀφαίνεται τῆς ὑπερτιμήσεως. ἔσηκεν ὁ ἱερεὺς τοῦ Θεοῦ τὸν πάντων εὐχὴν ἀναφέρων, σὺ δὲ γλᾶς ἐνθὲν διδοικώς; ἐκφυσᾷ μὲν γὰρ σοῦ τὰς βύκας ἀναφέρει, σὺ δὲ καταφρονεῖς; οὐκ ἀκούεις τῆς γραφῆς λεγούσης· Οὐαὶ οἱ καταφρονηταί; οὐ φρίττεις; οὐ συγκλᾷς σαυτόν; καὶ εἰς μὲν βασιλέα εἰσιόν, καὶ σχήματι καὶ βλέμματι καὶ βαδίσματι καὶ πᾶσι τοῖς ἄλλοις κοσμεῖς σαυτόν· ἐνταῦθα δὲ, εἴθα τὰ ὅλων εἰσὶ βασιλέα, καὶ τοιαῦτα, οἷα τὰ οὐράνια, γλᾶς; σὺ μὲν οὖν οἶδα ὅτι οὐχ ὁρᾷς· ἄκουε δ' ὅλη ἀγγέλοι πτέρυσι πετόμενοι, καὶ μάλιστα ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Θεοῦ πτερυσσόμενοι τῷ βασιλεῖ, καὶ πετόμενοι ἐμπέπλησται τῶν ἀσωμάτων ἐκείνων δυνάμεων. οὗτος ἐμοὶ καὶ πρὸς γυναῖκας ὁ λόγος, οὐ ὅτι μὴ τῶν ἀνδρῶν οὐ βαλλόμεθα τοῦτο ποιεῖν ταχέως· καὶ ποιοῦσι δὲ, οὐκ ἀεί, ἀλλὰ πρὸς ἐν καιρὸν τῆς ἀνέσεως· ἐνταῦθα δ' ἀεὶ καταχεόμενος, εἰπέ μοι, τὸν κεφαλαιῶν, καὶ γλᾶς, ὦ γύναι, ἐν ἐκκλησίᾳ καθημένη; εἰσπλήσσεις ἐξομολογησαμένη τὰ ἁμαρτήματα, πρεσβεύσειν τῷ Θεῷ, δεηθεῖσα καὶ ἱκετεύσασα· καὶ τῶν κακῶν σοι πεπλημμεληκότων, καὶ μετὰ γέλωτος τοῦτο ποιεῖς; πῶς οὖν αὐτὸν ἐξιλεώσασθαι δυνήσῃ; καὶ τί κακὸν ὁ γέλως, φησί; οὐ κακὸν ὁ γέλως, ἀλλὰ κακὸν ὃ ἐκ τούτου μέλλει, ὃ ἄκαιρον. ὁ γέλως ἔγκειται ἐν ἡμῖν, ἵνα, ὅταν φίλοις ἐντυγχάνωμεν ἀφ' ἑσπέρας χρόνῳ, τότε ποιῶμεν· ὅταν πένητας καταπεπλημμελημένους καὶ δεδοικότας, αὐτῶν τῶν μειδιαμάτων· οὐχ ἵνα ἀνακεχαλάζωμεν καὶ ἀεὶ γλαῶμεν. γέλως ἔγκειται τῇ ψυχῇ τῇ ἡμετέρᾳ, ἵνα ἀνῆταί ποτε ἡ ψυχὴ, οὐχ ἵνα διαχέηται· ἐπεὶ καὶ ὀπτανία ἡμῖν ἔγκειται σωμάτων, ἐν οὐ πάντας ἀνάγκη διαχεῖ ὁ ἐγκείμενος ἐν αὐτῇ χρῆσθαι, ἢ μὴ χρῆσθαι ἀμέτρως· ἀλλὰ καὶ κεκτόμεθα, αὐτῆς, καὶ οὐ λέγομεν, ὅτι οὐκ ἔγκειται, χρησόμεθα. μὴ δακρύων δούλευε τῷ Θεῷ, ἵνα δυνηθῇς ἀπολαῦσαι τῶν ἀμυρτημάτων. οἶδα ὅτι πολλοὶ διαμωκῶσί με ἡμᾶς λέγοντες, εὐθέως δάκρυα. διὰ τοῦτο δάκρυσον καιρός. οἶδα ὅτι καὶ οἰονίζονται οἱ λέγοντες· Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. Ματαιότης ματαιοτήτων, 1 Κορ. ιε. λε. πάντα ματαιότης. Ἐκκλησ. α. ε. οὐκ ἐγὼ λέγω, ἀλλ' αὐτὸς ὁ τῶν ὅλων τῶν πραγμάτων καὶ ἡ. δ. πάντων λαβὼν ταῦτά φησι· Ωκειώθησάν μοι οἰκίαι, ἐφυτεύσα ἀμπελῶνας, κλυμ-

ζῆν, θρᾶς ὑδάτων, ἐποίησα μοι οἰκήσεις καὶ οἰκοδόμησας. καὶ τί δὲ μὴ ταῦτα πάντα; ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης. πεινήσωμεν τοίνυν, ἀγαπητοί, πεινήσωμεν, ἵνα ὦμεν γελάσωμεν, ἵνα ὦμεν κλαύσωμεν τὸ τῷ κυρίῳ τὰς χεῖρας τὰς ἐλεημοσύνας. ταύτῃ μὲν γὰρ τῇ χειρὶ πάντως λύπη δεδάμασται, καὶ σφόδρα κεῖται ἀοτίως ὅτι εὑρεῖν· σκαιὰ γὰρ ἐλεημοσύνης τίς ὅτι καὶ ἄδολος, καὶ σφόδρα ὕπουλον ἔχουσα, σφόδρα δεδαμασμένον. σκαιώσωμεν τὴν χεῖρα, σκαιώσωμεν μεταδιώξωμεν· ἄλλως γὰρ οὐκ ἔστι ταύτης ἐπιτυχεῖν, ἢ μὴ τῷ σώματι μὴ τὰ ἡδέα, ἀλλὰ τὰ ὠφελοῦντα αἱρεῖσθαι, καὶ μικρὸν θλίβεσθαι ἑκόντας, & μὴ βιαζομένους ἀπάντων φέρεσθαι. οὕτω γὰρ δυνησόμεθα καὶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν ἐπιτυχεῖν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀξιωθῆναι τῇ χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἡ δόξα, ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν καὶ ἀεὶ, & εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΠΕΡΙ ΚΑΤΑΝΥΞΕΩΣ ΚΑΙ ΥΠΟΜΟΝΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΘΥΜΙΑΣ ΤΩΝ ΜΕΛΛΟΝΤΩΝ ἈΓΑΘΩΝ, ΚΑΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ ἩΜΩΝ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ. Λογ. μδ'.

ΠΑΡΑΚΑΛΩ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, μὴ μόνον ἀπὸ τῶν παρόντων περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ φαφίζεσθαι προνοίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν μελλόντων. τὰ μὲν γὰρ παρόντα, ἀγαθά ἐστι, καὶ σκάμματα, καὶ ταλαιπωρίαι· τὰ δὲ μέλλοντα, ἔπαθλα, & στέφανοι, καὶ βασιλεῖα. ὥσπερ γοῦν τοῖς ἀθλητικοῖς οἱ & σκάμματι, & ἱδρῶτι, καὶ κόνει, καὶ θέρμῃ πολλῇ, καὶ πόνοις, καὶ ταλαιπωρίαις μάχεσθαι δεῖ· οὕτω & τοῖς δικαίοις ἐνταῦθα πολλὰ συστέλλειν χρὴ, καὶ φέρειν ἅπαντα γενναίως, εἰ μέλλει λαμπρεῖς ἀπολήψεσθαι τοὺς στεφάνους ἐκεῖ. διὸ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος συνεχῶς ἡμῖν τὸν περὶ τῆς ἀναστάσεως λόγον λέγει, καθάπερ ἠκούσατε αὐτὸν βοῶντος καὶ λέγοντος· Πίστοιδα γὰρ ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον, καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν, φησὶ, μεγίστην παράκλησιν ἔχοντες ἐν τοῖς ἀγῶσι, τὴν τῶν μελλόντων ἐλπίδα. καὶ οὐκ εἶπε πρὸς αὐτούς, διὸ μὴ ἐκκακεῖτε, ἀλλά τί; διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν· δίκαιος καὶ ἑαυτοῦ ἐν τοῖς ἀγῶσι ὄντα διλογεῖν. Ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. Πῶς ἀνακαινοῦται; τῇ πίστει, τῇ ἐλπίδι, τῇ προθυμίᾳ, ᾗ καταπαλαίει τῶν δεινῶν. ὅσῳ γὰρ αἱ μυεία πάσχει & σῶμα, τοσούτῳ χρηστότερας ἔχει τὰς ἐλπίδας ἡ ψυχὴ, καὶ λαμπροτέρα γίνεται, καθάπερ χρυσίον πυρούμενον ὅτι τι λέγει. καὶ ὅσα πῶς καθαιρεῖ τὰ λυπηρὰ τοῦ παρόντος βίου. Τὸ γὰρ παντελῶς ἀλυπον εἶναι τῆς θλίψεως, φησὶ, καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται, μὴ σκοποῦντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· εἰς τὴν ἐλπίδα δὲ τὸ πρᾶγμα καταλείσας. καὶ ὅπερ ἀλλαχοῦ ἔλεγεν, Ὅτι τῇ ἐλπίδι ἐσώθημεν· καὶ, ἐλπὶς ἡ βλεπομένη, οὐκ ἔστιν ἐλπίς· τοῦτο καὶ ἐνταῦθα κατασκευάζων, τί φησι; παρέλιπε τὰ πρόντα τοῖς μέλλουσι, τὸ παντελὲς εἰς τὸ αἰώνιον, τὸ ἐλαφρὸν εἰς τὸ βαρύ, τὴν θλῖψιν εἰς τὴν δόξαν. καὶ οὐδὲ τούτοις ἐσχήκατε, ἀλλὰ καὶ ἑτέραν πάλιν λέξιν, δι' ἧς παραμυθεῖται ταύτην, καὶ λέγει· Καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολήν. εἶπε καὶ ἕτερον δύναται, εἰ πάλιν πῶς ἐλαφρὸν τῶν τοιούτων θλίψεων. πῶς οὖν ἐλαφρόν; μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα. οὕτω καὶ τοῦτο καλόν τὸ πρόσκαιρον, καὶ λίαν μέγα τὸ μέλλον, ἂν τῶν ὁρωμένων ἀπαγόμεθα εἰδῶν. τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα· οὐκοῦν καὶ αἱ θλίψεις τοιαῦται· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια· οὐκοῦν καὶ ἡ δόξα τοιαύτη. καὶ οὐκ εἶπε μόνον, αἱ θλίψεις τοιαῦται, ἀλλὰ καὶ, τὰ βλεπόμενα ἀ-

Ps. Θρᾶς ὑδάτων, ἐποίησα μοι οἰκήσεις καὶ οἰκοδόμησας.
Eccl. Ματαιότης ματαιοτήτων, τὰ πάντα ματαιότης.
Isa. Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν.
Ps. Ἵνα ὦμεν γελάσωμεν, ἵνα ὦμεν κλαύσωμεν τὸ τῷ κυρίῳ τὰς χεῖρας τὰς ἐλεημοσύνας.
Ps. Ἐπιτυχεῖν, ἢ μὴ τῷ σώματι μὴ τὰ ἡδέα, ἀλλὰ τὰ ὠφελοῦντα αἱρεῖσθαι, καὶ μικρὸν θλίβεσθαι ἑκόντας, & μὴ βιαζομένους ἀπάντων φέρεσθαι.
Ps. Ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἀξιωθῆναι τῇ χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.
Ps. Παρακαλῶ ὑμᾶς, ἀδελφοὶ, μὴ μόνον ἀπὸ τῶν παρόντων περὶ τῆς τοῦ Θεοῦ φαφίζεσθαι προνοίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν μελλόντων. τὰ μὲν γὰρ παρόντα, ἀγαθά ἐστι, καὶ σκάμματα, καὶ ταλαιπωρίαι· τὰ δὲ μέλλοντα, ἔπαθλα, & στέφανοι, καὶ βασιλεῖα. ὥσπερ γοῦν τοῖς ἀθλητικοῖς οἱ & σκάμματι, & ἱδρῶτι, καὶ κόνει, καὶ θέρμῃ πολλῇ, καὶ πόνοις, καὶ ταλαιπωρίαις μάχεσθαι δεῖ· οὕτω & τοῖς δικαίοις ἐνταῦθα πολλὰ συστέλλειν χρὴ, καὶ φέρειν ἅπαντα γενναίως, εἰ μέλλει λαμπρεῖς ἀπολήψεσθαι τοὺς στεφάνους ἐκεῖ. διὸ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος συνεχῶς ἡμῖν τὸν περὶ τῆς ἀναστάσεως λόγον λέγει, καθάπερ ἠκούσατε αὐτὸν βοῶντος καὶ λέγοντος· Πίστοιδα γὰρ ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν Κύριον, καὶ ἡμᾶς διὰ Ἰησοῦ ἐγερεῖ καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. 2. Cor. δ. ιγ.
διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν, φησὶ, μεγίστην παράκλησιν ἔχοντες ἐν τοῖς ἀγῶσι, τὴν τῶν μελλόντων ἐλπίδα. καὶ οὐκ εἶπε πρὸς αὐτούς, διὸ μὴ ἐκκακεῖτε, ἀλλά τί; διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν· δίκαιος καὶ ἑαυτοῦ ἐν τοῖς ἀγῶσι ὄντα διλογεῖν. 2. Cor. δ. ιε.
Ἀλλ' εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ' ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται ἡμέρα καὶ ἡμέρα. Πῶς ἀνακαινοῦται; τῇ πίστει, τῇ ἐλπίδι, τῇ προθυμίᾳ, ᾗ καταπαλαίει τῶν δεινῶν. ὅσῳ γὰρ αἱ μυεία πάσχει & σῶμα, τοσούτῳ χρηστότερας ἔχει τὰς ἐλπίδας ἡ ψυχὴ, καὶ λαμπροτέρα γίνεται, καθάπερ χρυσίον πυρούμενον ὅτι τι λέγει. καὶ ὅσα πῶς καθαιρεῖ τὰ λυπηρὰ τοῦ παρόντος βίου. 2. Cor. δ. ιζ. ιη
Τὸ γὰρ παντελῶς ἀλυπον εἶναι τῆς θλίψεως, φησὶ, καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται, μὴ σκοποῦντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· εἰς τὴν ἐλπίδα δὲ τὸ πρᾶγμα καταλείσας. καὶ ὅπερ ἀλλαχοῦ ἔλεγεν, Ὅτι τῇ ἐλπίδι ἐσώθημεν· καὶ, ἐλπὶς ἡ βλεπομένη, οὐκ ἔστιν ἐλπίς· τοῦτο καὶ ἐνταῦθα κατασκευάζων, τί φησι; παρέλιπε τὰ πρόντα τοῖς μέλλουσι, τὸ παντελὲς εἰς τὸ αἰώνιον, τὸ ἐλαφρὸν εἰς τὸ βαρύ, τὴν θλῖψιν εἰς τὴν δόξαν. καὶ οὐδὲ τούτοις ἐσχήκατε, ἀλλὰ καὶ ἑτέραν πάλιν λέξιν, δι' ἧς παραμυθεῖται ταύτην, καὶ λέγει· Καθ' ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολήν. εἶπε καὶ ἕτερον δύναται, εἰ πάλιν πῶς ἐλαφρὸν τῶν τοιούτων θλίψεων. πῶς οὖν ἐλαφρόν; μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα. οὕτω καὶ τοῦτο καλόν τὸ πρόσκαιρον, καὶ λίαν μέγα τὸ μέλλον, ἂν τῶν ὁρωμένων ἀπαγόμεθα εἰδῶν. τὰ γὰρ βλεπόμενα, πρόσκαιρα· οὐκοῦν καὶ αἱ θλίψεις τοιαῦται· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια· οὐκοῦν καὶ ἡ δόξα τοιαύτη. καὶ οὐκ εἶπε μόνον, αἱ θλίψεις τοιαῦται, ἀλλὰ καὶ, τὰ βλεπόμενα ἀ-

πομπα, καὶ κόλασις ἡ, καὶ ἀνάπαυσις, ὥστε μηδὲ σκῆνει χαιρόνδαι, μηδὲ σὺν τοῦτον βασιλίζειν. Διὰ τοῦτο οὖν δεῖ τῶν μελλόντων εἶπει, βασιλεία αἰώνιος, ἀλλὰ, τὰ μὴ βλεπόμενα, αἰώνια, καὶ βασιλεία, καὶ κόλασις ἡ πάλιν, ὥστε μὴ σκῆνει φοβῆσαι, μὴ σὺν τοῦτον προσηλοῦσθαι· ἐπεὶ οὖν τὰ βλεπόμενα, προσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα, αἰώνια· πρὸς σκῆνα βλέπωμεν, τὰ αἰώνια. ποίαν γὰρ ἔχομεν ἀπολογίαν, τὰ προσκαιρα ἀντὶ τῶν αἰωνίων αἱρούμενοι; Εἰ γὰρ μὴ ὃ πρὸν ἦν, ἀλλ' οὐ διαιωνιεῖ· ὃ μὲν τοι ὀδυνηρὸν αὐτῷ, διαιωνιεῖ μὴ αὐτῷ. ποίας γὰρ ἔχουσιν ἀπολογίας ⓐ πνεύματος ἁγίου καταξιωθέντες, μὴ τοσαύτης ἀπολαύσαντες δωρεᾶς, χαμαιζήλοι γινόμενοι, καὶ καταπίπτοντες εἰς τὸν γλῶ; καὶ γὰρ πολλῶν ἀκούω λεγόντων τὰ καταγέλαστα τοῦτα ῥήματα· δὸς μοι τὸν σύμβιον, μὴ λαβὲ τὸν αὐλόν. Εἰ μὲ γὰρ τοιαῦτα ἦν, φησιν, οἷα μὴ φατὶ τὰ σκῆ, εἷς ἀνὴρ ἐπὶ γέγονεν· ἀνὴρ μηδὲν ὅλως ἦν, δύο ἀντ' οὐδενός. τί τῶν ῥημάτων τούτων ἀνανεώτερον; τί λιμώδεστερον; ἡμᾶς δεῖ ὑγιαίνειν διαλεγόμενα, μὴ τῶν ἀπρεπῶν ἀγαλμάτων σκιαῖον, μὴ σὺ τὰ τῶν ἱπποδρομίων ἡμῖν ἄγαλμα εἰς μέσον, μὴ σὰρκ αἰχμώμην, οὐδὲ ἐγκαλύπτη τοιαῦτα φθεγγόμενος, ἃ τῶν ἀνθρωπίνων ὄντων; Οὐκ ἐρυθριᾷς οὕτω προσπλεγμένος τοῖς πρόσωσιν; οὐ παύσῃ ἀναφέρων, μὴ ὀξέσηκώς, μὴ σὸ νεύτητι λυμῶν; μὴ ὃ μὲ ἔλλιωας "τοιαῦτα λέγει, οὐδὲ θαυμασόν· ὃ γὰ πίστεις ἀνθρώπους "τοιαῦτα λυμᾶ, ποίαν ἂν ἔχοι συγγνώμην; ὅλως γὰρ ὑποπτεύω τὰς ἀθανάτους σκηνὰς ἐλπίδας· ὅλως νομίζεις ἀμφίβολα ταῦτα; μὴ πῶ ταῦτα ἄξια συγγνώμης· ἀλλ' οὐχ ὁρᾷς τὰ ἐκεῖ; ὁρᾷ γὰρ τὸ Θεῖον βλέπεις. ἆρα δὲ οὐχ ἡγήσῃ εἶ) Θεὸν, ὅταν μὴ ὁρᾷς Θεόν; μὴ σφόδρα νῦν μοι, φησίν. ἂν δέ τις ἔρῃ) τίς σε πάλιν, καὶ τίς ἦλθεν ἀπὸ τοῦ μέσου, καὶ ταῦτα ἀπήγγειλε; τί ἐρᾷς; πόθεν οἶδα ὅτι ὄντως Θεός; ἀπὸ τῶν ὁρωμένων, φησὶ, ἀπὸ τῆς ὑπερβαλλούσης τῆς τῶν ὅλων διακοσμήσεως, καὶ τῆς τῶν ὅλων ἁρμονίας, καὶ τῆς τῶν ἀνθρώπων ἀσθενείας, καὶ τῆς τῶν ἀγγέλων δυνάμεως, καὶ τῆς τῶν ἀοράτων φύσεως, καὶ τῆς τῶν ὁρωμένων ἀνάγκης, καὶ τῆς τῶν ἀοράτων ἐξουσίας, καὶ τῆς τῶν ὁρωμένων ἀσθενείας, καὶ τῆς τῶν ἀοράτων ἰσχύος

πλουτῆσι, τῷ πλουτῆσι ἥδεται· καὶ ὃ μὴ γῆμεν, τῷ γῆμεν· καὶ ὃ μὴ κτεοδοξῆν, τῷ κτεοδοξῆν· καὶ ὃ μὴ πυθῆται, τῷ πυθῆται· καὶ ὁτεοῦν ἄλλο ὃ πλέον ἔχεισι ⸋ τοῖς πρόσθεν μὴ πεφυκόσι. καὶ οὕτω λέγω, ὑγιέος μὲν καὶ μυρίοις βασάνοις καταπίπτει, ἐχθρὸ τοῦ χρηστοῦ ἐλπίδα ἀμβλαστάζουσαι αἱδοί, οὕτως ἢ καὶ μυρίας ἀπολέσῃ πυθῆς, ἔχει τὸν φόβον τῶ μέλλοντος ὑπολαμβάνοντα αὐτῷ τοῦ ἡδέος· καὶ συγχύσεται· καὶ γὰρ καὶ ὀδὲ οὐ μικρὸς ἔσται κολάσεως, ὥσπερ οὖν ὁ σαπρὸς πυθῆς καὶ ἀνίσεως. ἓ τέτρες ἢ μᾶ τοῦτο ὅσι ἔσται. ποῖος δὲ ὀδὲ; ὅτι τὰ μὲ τῆς πυθῆς τῆς βιωτικῆς ὀδὲ, ἰωΐκα ὅσι, φαίνεται, τῇ τε φύσει καὶ τῷ χρόνῳ ἐλεγχόμενα· ὑγιὰ ἢ οὐ μόνοι ὅσι, ἀλλὰ καὶ ἀκίνδυνα μόνοι. ὅσα ὅτι οὐ δύο αὐτοῦ ὀδενὸς μόνοι, ἀλλὰ καὶ τρία, ἓ πέντε, ἓ δέκα, καὶ μυρία αὐτοῦ ὀδενὸς διωνομάδα εἴη). ἵνα ἢ καὶ ὅτι ὑποπομπῆς αὐτὸ τοῦτο μάθῃς, προέσχε. ὁ πλούσιος καὶ ὁ Λάζαρος, ὁ μὲ τῶν πρώτων, ὁ ἢ τῶν μετρίων ἀπήλαυσεν. ἆρα οὖν ⟨οἱ δοκεῖ εἶ εἶ⟩ καὶ ὃ σὺ πρωΐ χρόνῳ κολάζεσθαι, ἓ ὃ σὺ βραχεῖα ὥρα πονεῖν; ὃ νοσεῖν σὺ φθαρτῷ σώματι, καὶ ὃ ἀθάνατα ἀποτυγχάνεσθαι χθεσταῖς; ὃ στραφεῦσθαι καὶ ὃ πυθῆται ἀθάνατα μᾶ τοῦ μικρὰ ἀρρωστίαν ἐκείνου, καὶ ὃ βασανίζεσθαι ἀπέραντα μᾶ τοῦ βραχεῖαν τῶν παρόντων ἀπόλαυσιν; καὶ πῶς ἂν ταῦτα εἴποι; τί γὰρ βούλει εἴπωμεν; τοῦ πλουσίου; τοῦ πενήτος; τοῦ ποιότητα; τοῦ ποιότητα; τοῦ κατ' ἀξίαν τῶ Θεοῦ ὀδὲ ἑκατέρων ψῆφον; μέχρι ἔσος τὰ χαμαιτάρων φθέγξεσθε ῥήματα, τῶν βορβόρῳ διωκτὰς ἐγκαλινδυμένων; ὀδενὶ γὰρ ἀνθρώπων ταῦτα λογικῷ ψυχῇ οὕτω ὑμέαν αὐτοῦ ὀδενὸς πρέσθαι, δίκη ὀλίγου πόνου σὺν οὐρανοῖς λαβεῖν. βούλει σε καὶ ἑτέρωθι διδάξω, ὅτι ἔστι σαφῶς κριτήριον φοβερόν; ἀνοιξόν σου ταῖ ὠρεᾶς τῶ στωμύδος, καὶ βλέπε τὸν ὁ τῇ Δαυϊδικῇ σε ἐγκαθήμενον δικαστήν. εἰ δὲ σὺ σαυτὸν καταχρίνεις, καίτοι φίλαυτος ὤν, καὶ οὐκ ἂν ἀπάγοιο μὴ δικαίαν τὴν κρίσιν ὑπεγκλῆσι, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὁ Θεὸς πολλὴν ποιήσεται τῶ δικαίου τὴν πρόνοιαν, καὶ τὴν ἀδίκαστον ὀδὲ πάντων οἵοσι ψῆφον, ἀλλ' ἁπλῶς καὶ εἰκῇ πάντα φέρεσθαι, ἐάσει; καὶ τίς δῆ ταῦτα εἴποι; οὐκ ἔστι ὀδείς. ἀλλὰ ἢ ἐλλίμνες, ἢ βαρβαροι, ἓ ποιμαί, καὶ φιλόσοφοι, ἢ πᾶν ὅμως δικαστήρια ὑπὸ ἀΐδᾳ οὕτω φασεσὶ καὶ ὁμολογημένον ὃ πρᾶγμά ὅσι. ἢ ἴσως ἔνεχεν ὑπὸ γῆν οὐκ βύθιος κολάζομένα, φησι; ἵνα τὴν μακροθυμίαν ὑπερδείξηται τὴν ἑαυτῦ, καὶ τὴν οὐ μετάνοιαν ἡμῖν πρόσχῃ σωτηρίαν, ἢ μὴ ὃ ὅμως ἡμῶν αἰσχρὰ ἔργα ζηται, τύς τε οὐ μεταβολῆς δρίσης δυναμένους σωθῆναι, μὴ πρεξαρπάσῃ τῆς σωτηρίας. εἰ γὰρ βύθιος ἐκόλαζε πρὸ αὐτῶν τὰ ἁμαρτήματα καὶ αἰῶνα, πῶς ἂν εἰσάθη Παῦλος; πῶς ἢ Πέτρος, ⸋ χρυσοῦν τῆς οἰκουμένης διδάσκαλοι; πῶς ἂν ὁ Δαυϊδ τὴν ἀπὸ τῆς μετανοίας ἐξαρπάσατο σωτηρίαν; πῶς ⸋ Γαλάται; πῶς ἕτεροι πλείονες; ἀλλ' ὀδὲ ταῦτα ὀδενὶ πάντως ὀσταθῆναι ἀπαρτῇ δίκαιον, ἀλλ' ἐκ πάντων οἰκτίους· οὕτω ἐκεῖ πάντως, ἀλλὰ τὰ μὲ ὀσταθῆναι, ⸋ ἢ ἐκεῖ, ἵνα καὶ σὺν σφόδρα δυναθέντες διεκπέρᾳ δι' ὧν κολάζει, καὶ τὰ μέλλοντα πρόσδικα ποιήσῃ δι' ὧν οὐ κολάζει. ἢ οὐχ ὁρᾶς πολλοὺς ὀσταθῆναι κολαζομένους, ὡς ὀδὲ τῷ πύργῳ καταχωσθέντας; ὡς ἐκείνους, ὧν ὃ αἷμα ταῖς θυσίαις ἔμιξεν ὁ Πιλάτος; ὡς ὀδὲ ἀώρῳ θανάτῳ τῷ ὑπὸ Κορινθίοις τελευτήσαντας. ἀλλ' ὃ τῶν μυστείων δυσκόλως μεταφέρῃ; ὡς ⸋ δῆμοι τῶν Ἰουδαίων ὑπὸ τῶν βαρβάρων καταφθαρέντα; ὡς ἑτέρους πολλοὺς ἢ τότε καὶ νῦν διωκτάς; ἢ ἕτεροι ἢ πολλὰ ἀμβλύτερα ἀπήλθον μὴ δόντες ὀσταθῆναι δίκην, ὡς ὁ πλούσιος ὑπὸ τοῦ Λαζάρου, ὡς ἕτεροι πολλοί. ταῦτα ἢ ποιῆ, ἢ ὀδὲ ἀπιστοῦντας τοῖς μέλλουσι διεκπέρᾳν, ἓ ὀδὲ πιστεύοντας ἐργαζόμενος πρόθυμοτέρους, ἓ ὀδὲ ῥᾳθυμοῦντας ἀσυνδαμοτέρους ποιῇ. ὁ γὰρ Θεὸς, δίκαιος κριτὴς καὶ ἰσχυρὸς, καὶ μακρόθυμος, καὶ μὴ ὀργὴν ἐπάγων καθ' ἑκάστην ἡμέραν. ἀλλ' ἢ τῇ μακροθυμίᾳ εἰς ῥᾳθυμίαν χρησόμενα, ἔσται καιρὸς, ὅτι ὀδὲ βραχὺ μακροθυμήσει λοιπὸν, ἀλλ' βύθιος ἐπάξει τὸν δίκαιον· μὴ τοίνυν,

ἵνα

ἵνα μίαν ῥοπὴν τευφήσωμεν (τοῦτο γὰρ ὁ πρέσβις) ἀτειρῶν αἰώνων ὑπαπαυσώμεθα κόλασιν, ἀλλὰ ῥοπὴν ποιήσωμεν, ἵνα διὰνεκῶς σεφανωθῶμεν. οὐχ ὁρᾶτε ὅτι καὶ τοῖς βιωτικοῖς ὄντως ⓐ πλείους τῶν δεσποτῶν ποιοῦσι, καὶ ⓐ ὀλίγον πόνον αἱροῦνται ὑπὲρ τῆς μακρᾶς ἀναπαύσεως, εἰ καὶ τυραννικὸν αὐτοῖς ἐκβαίνει· ἐνταῦθα μὲν γὰρ ἰσομοιρία καὶ πόνων καὶ κέρδους, πολλάκις δὲ καὶ ἔμπαλιν· ἐνταῦθα δὲ τῆς βασιλείας, ἀντιτρόφως· ὀλίγον μὲν τὸ ὑπόπονον, πολὺ δὲ τὸ ἡδὺ καὶ ἄπειρον. σκόπει δὲ· ὁ γεωργὸς δι' ὅλου πονήσας τὸν ἔτους, καὶ πρὸς αὐτῷ δὴ τέλει τῆς ἐλπίδος σκάπτει πολλάκις τὸ καρποῦ τῶν πολλῶν πόνων. ὁ κυβερνήτης πάλιν, καὶ ὁ στρατιώτης, μέχρις ἡλικίας ἑκάστης ὁ πολέμιος ἢ πόνος, καὶ πολλάκις ἐκάστοις αὐτῶν ἀπέλθοι κακὸς, ὁ μὲν τὸ πλούτου τῶν φορτίων, ὁ δὲ πρὸς τῆς νίκης καὶ τῆς ζωῆς αὐτῆς σκήπτων. ἵνα οὖν ἔχωμεν ἀπολογίαν, εἰπέ μοι, οἱ μὲν τοῖς βιωτικοῖς τὰ ὑπέρογκα προσπίπτοντες, ἵνα μικρὰν ἀναπαυσώμεθα, ἢ οὐδὲ μικρὸν (καὶ γὰρ ἄδηλος ἡ ἐλπὶς) οἱ δὲ τοῖς πνευματικοῖς ἀντιτρόφως πονοῦντες, καὶ ἄφατον κόλασιν ὑπαπαυσώμενοι ἀφ' μικρᾶς ῥᾳθυμίας; διὰ τοῦτο καλῶ πάντας ὑμᾶς, οὐκ ἐγὼ ποτε ἐκ τῆς ἀναπλήξεως ταύτης αἰσθήσομαι. οὐδεὶς γὰρ ἡμᾶς ἐξαιρήσει ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ· οὐκ ἀδελφὸς, ἢ πατὴρ, ἢ παῖδες, ἢ φίλοι, οὐ γείτων, οὐκ ἄλλος οὐδείς· ἀλλ' ἐὰν ἀπὸ τῶν ἔργων" ἀποδῶμεν, πάντα οἰχήσεται καὶ ἀπολαύσομεν πάντων. πόσα ὁ πλούσιος ἐνθρήνησεν ἐκεῖνος, καὶ ⓐ πατριάρχου προσκέλευσε, καὶ πεμφθῆναι ⓐ Λάζαρον ἠτήσατο; ἀλλ' ἄκουσόν τι πρὸς αὐτοῦ ἔλεγεν ὁ Ἀβραάμ· Χάος μέγα μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν, ὥστε μηδὲ βουλομένοις ἐξεῖναι διαβαίνειν. πόσα προσκέλευσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι τὰς ὁμήλικας ἐκάστης ὀλίγου ἐλαίου; ἀλλ' ἄκαιρον αἱ ἐκείναις τὸ λίαν. Μήποτε οὐκ ἐξέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· ἢ οὐδεὶς αὐταῖς ἴσχυσεν εἰς τὸν νυμφῶνα εἰσαγαγεῖν. ταῦτα δὴ λογιζόμενοι καὶ ἡμεῖς ὑπομνώμεθα τῆς ἡμετέρας ζωῆς. ὅσους γὰρ δὴ εἶπῃς πόνους, καὶ ὅσας δὴ προσοικείωσης τιμωρίας, οὐδὲν ἅπαντα ταῦτα ἔσται πρὸς τὰ μέλλοντα ἀγαθά. τίθημι γοῦν, εἰ βούλει, πῦρ, καὶ σίδηρον, καὶ θηρία, καὶ εἴ τι τούτων χαλεπώτερον· ἀλλ' ὅμως οὐδὲ σκιὰ ταῦτα πρὸς ἐκεῖνα τὰ βασιλικήρια. ταῦτα μὲν γὰρ ὅτανπερ ὑπομονῇ σφοδρότερα, τότε μᾶλλον καῦσα, ταχέως ποιοῦντα τὸ ἀπαλλαγῆναι, τὸ σώματος οὐκ ἀρχαίου καὶ εἰς σφοδρότητα καὶ εἰς μῆκος κολάσεως· ἐκεῖ δὲ οὐχ ὕπνος, ἀλλ' ἀμφότερα συνέρχεται, καὶ ἀθάνατος καὶ ὑπερβολὴ καὶ ἐν τοῖς ψύχεσι, καὶ ἐν τοῖς λυπηροῖς. ἕως οὖν ὅτι καιρός, προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐν ἐξομολογήσει, ἵνα ἥμερον αὖθις ἴδωμεν τότε καὶ γαληνιῶντα, ἵνα ταῖς ἀπειληφόρεσι δυνάμεις ἐκείνας δυσωπήσωμεν. οὐχ ὁρᾶς τοὺς ἐνταῦθα γραπτῶς, τοὺς τῆς ἀρχῆς δεχομένους, πῶς ἐλκύουσι, πῶς δεσμοῦσι, πῶς μαστίζουσι, πῶς ταῖς πλευραῖς διορύττουσι, πῶς ταῖς λαμπάσι ταῖς βασάνοις προσαίρουσι; ἀλλὰ ταῦτα πάντα παίγνια καὶ γέλως πρὸς ἐκείνας ταῖς τιμωρίας. καὶ γὰρ προσκαιροι αὗται αἱ κολάσεις· ἐκεῖναι δὲ ὅτι ὁ σκώληξ τελευτᾷ, ὅτι τὸ πῦρ σβέννυται. καὶ γὰρ τὸ σῶμα πάντως ἄφθαρτον ἔσται τὸ δικαιαμένον τότε. ἀλλὰ μὴ γένοιτο ποτε πεῖραν ταύτην ἡμᾶς μαθεῖν, ἀλλὰ μᾶλλον ῥήματος ζῆσαι ἡμᾶς καὶ φόβου σοῦ, μηδὲ πεῖραν θεῖναι τοῖς βασανισταῖς ἐκείνοις, ἀλλ' ἐντεῦθεν σωφρονισθῆναι. πόσα τότε ἐρεῖμεν ἑαυτοῖς κατηγορούντες; πόσα ὀλοφυρούμεθα; πόσα οἰμώξομεν; ἀλλ' ὑδὲν ὄφελος λοιπόν. ἐπὶ τοῦτοις ταῦταις, τῷ πλούτῳ δεδεμένοις καὶ καταδύτοις, ὠφελῆσαι δυνήσεται λοιπόν, ὅτι ἀγαθοί, τῷ κάμνοντος ἀπηλθότος· ἀλλ' ἐρεῖ μοι πολλάκις, ὅτι ὃ, ἐγὼ ὃ ἐκρεῖν ποιῆσαι· πάντα ἦν εἰκῇ ἐμοὶ μάτην. ἕως μὲν γὰρ ἐκ τῆς διορθώσεως ἐλπίδες μένουσι, καὶ λέγει ἄπαντα, καὶ ποιεῖ χρεία· ἐπειδὰν δὲ μηκέτι κύριοι μηδενὸς ὦμεν, ὃ πάντος δεδεμένοι, εἰκῇ ἡμῖν λέγει πάντα, καὶ ψεῦδος. καὶ γὰρ καὶ Ἰωάννῃ ἐρῶσι τότε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, ἀλλ' οὐδὲν ὠφελοῦνται ἐντεῦθεν ἀπώσασθαι δυνάμενοι τὴν φωνὴν εἰς τὸ τέλος δεδεμένοι. ὅτι γὰρ ἔδει εἰπεῖν, οὐκ οἶδα. εἰ οὖν μὴ ἐν ἡμῖν ὄντα πάθωμεν, ὀντεῦθεν ἤδη μεταβαλώμεθα, καὶ σπουδάσωμεν εἰς ἐκείνου εὐσπλαγχνίαν τὴν κατάπαυσιν, καθὼς εἶπεν ὁ ἀπόστολος.

Λουκ. ιϛ. κε.

Ματθ. κε. θ.

Ἰωαν. ιβ. ιγ.

Οτιως

Οὔτως γὰρ ἐκεῖνοι ὅτι μὲν ἀπαυσις, ἔνθα ἀπέδρα ὀδυνη, λύπη, & στεναγμός· ἔνθα ὕπνοι φροντίδες, οὔτε πόνοι, οὔτε ἀγωνία, οὔτε φόβος καταστλήσων καὶ σώων τὸν ψυχὴν· ἀλλὰ μόνος ὁ τοῦ Θεοῦ φόβος, ἡδονῆς πλήρης ὤν. οὐκ ἔστι δὲ ἱδρῶτι τὸ πρόσωπον φαγεῖν Ⓜ αὖτοι ἐκεῖ, οὐδὲ ἄχθεσθαι καὶ πένεσθαι· οὐκ ἔστι δὲ λύπαις ἢ πικροῖς τίκτειν τέκνα, οὐδὲ, Πρὸς Ⓜ ἄνδρα ἡ ἀποστροφή σου, καὶ αὐτὸς σου κυριεύσει· πόνοι εἰρηνῶν, χαραὶ, εὐφροσυνῶν, ἡδοναὶ, ἀγαθωσυνῶν, ἀφάτου. οὐκ ἔστι ἐκεῖ ζηλοτυπία, οὐδὲ βασκανία, οὐ φθόνος, οὐ μῖσος τῶν ἀδελφῶν, οὐκ ἐκεῖθεν ὁ τοῦ σώματος, οὐκ ἐκεῖθεν ὁ τῆς ψυχῆς. οὐκ ἔστι ἐκεῖ σκότος, οὐδὲ νύξ· πάντα ἡμέρα, πάντα φῶς, πάντα λαμπρότης. οὐκ ἔστι καμεῖν, οὐκ ἔστι κόπῳ λαβεῖν, ἀεὶ δὲ ἐπιθυμία τῶν ἀγαθῶν ἔχει τελείαν. βούλεσθε δῶμεν ὑμῖν τῆς ἐκεῖ καταπαύσεως; οὐκ ἔστι δυνατόν· πάλιν ἄλλο ὅμως, ὡς δυνατὸν, περιάσομεν δοῦναι ὑμῖν τινα εἰκόνα. ἀναβλέψωμεν εἰς Ⓜ οὐρανὸν, ὅταν, μηδενὸς ἐνοχλοῦντος πόθους, φαίνῃ Ⓜ ἑαυτῷ τότε φαιδρὸς. εἶτα τοὺς ὁ κόλπος τῆς ὕλης αὐτὸν πάλιν ἀφαιρεῖται χρόνος, ἐνοήσωμεν ὅτι ἡ ἔδαφος ἔξωθεν, ἡ οὐ τοιοῦτον μόνον, ἀλλὰ τοσοῦτον χαλεπώτερον κάλλιον [ἰδώμεν,] ὅσον τῶν πηλίνων ἐδάφων ὑπερέχει ὁ χρυσὸς· καὶ μετ' ἐκεῖνον πάλιν, Ⓜ ἀνώτερον ἔδαφος. εἶτα τοὺς ἀγγέλους, τοὺς ἀρχαγγέλους, τοὺς ἀπείρους δήμους τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων, καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ βασίλεια, Ⓜ θρόνους Ⓜ παντεπόπτην. ἀλλ' οὐκ ἰκανά, οὐδ' ἔφθασε, ὁ λόγος δηλῶσαι τὸ πρᾶγμα. πείρας γὰρ χρεία καὶ τῆς ἐκεῖ πείρας γνώσεως. πῶς οἶδας, εἰπέ μοι, Ⓜ Ἀδὰμ ὁ πρωτόπλαστος εἶ; πολὺ ἐκείνης βελτίων ἐστὶν ἡ ἐκεῖ ἀγωγὴ αὕτη, ὅσῳ τῆς γῆς οὐρανός. πάλιν ἑτέραν εἰκόνα ἐπιζητήσωμεν. εἰ συμβῇ Ⓜ βασιλέα τινὰ πάσης κρατῆσαι τῆς γῆς, εἶτα μήτε ὑπὸ πολέμων, μήτε ὑπὸ φθορᾶς ἐνοχλεῖσθαι, ἀλλὰ πᾶσαν μόνην, & τρυφᾶν, καὶ πολλοὺς ἔχειν φόβους, πάντων ὧν ὁ κρατοῦσι αὐτοῦ ὑπάρχων, καὶ ἀπόλαυσιν εἶ· ποίαν οἶσθα ἔχειν ἀνὴρ ψυχὴν, εἰ τὸν πολέμους τὸν πάντα τῆς γῆς πεπαυμένους ἴδοι; τοιοῦτόν τί ἐστι. μᾶλλον δὲ οὔπω τῆς εἰκόνος ἐφικόμεθα ἐκείνης, δεῖ καὶ ἑτέραν ἐπιζητῆσαι. ἐνθύμησον δή μοι. ὥσπερ γὰρ παῖδες βασιλικοὶ, ἕως μὲν ἂν ἐν τῇ μητρῷᾳ ᾖ, οὐδὲν εἰς παιδαγώγους· εἰ δὲ συμβῇ ἄφνω ἐξελθεῖν ἐκεῖθεν, καὶ ὅτι Ⓜ θρόνον ἀναβεβηκὼς Ⓜ βασιλικὸν, μὴ ῥήμα, ἀλλ' ἀθρόον πάντα προσλαβεῖν, οὕτως ἐστὶν ἡ καθαίρεσις αὕτη καὶ ἡ εἰς τὸν δισμύριαι μυρίαι παθῶν κακαὶ, ἀθρόον ὅτι τὸν βασιλικὸν ἁρπαγῆ θρόνον· ἀλλ' οὐδὲ οὕτως ἐφικόμεθα ἀκριβῶς τῆς εἰκόνος. ἐνταῦθα μὲν γὰρ ὧν ἄν τις ὑπερτύχῃ καλῶν, καὶ αὐτὸν εἴπῃς τὸν βασιλέα, πρὸς μὲν τὸν πρώτου ἡμέρᾳ ἀκμάζοντα ἔχει τὸν πόθον, & πρὸς τὸν δευτέραν, καὶ τὸν τρίτον· χρόνου δὲ προϊόντος, ἀμβλὺς μὲν ὁ πόθος, ὑφ' ἑτοιμότητος δέ. λήξει γὰρ ἀπὸ τῆς συνηθείας, οἶμαι δὴ ἡ. ἐκεῖ δὲ οὐ μόνον οὐ μέτεστι, ἀλλὰ καὶ ὑπερβάλλουσι. ἐνόησον γὰρ ὅσοι ὅτι ψυχὰν ἀπελθοῦσαι ἐκεῖ, μηκέτι τέλος προσδοκᾶν τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, μηδὲ μεταβολὴν, ἀλλ' ὑπάρξουσι, καὶ ζωὴν τέλος οὐκ ἔχουσαν, καὶ ζωὴν πάντος μᾶλλον καὶ πάσης ἡδυμίας καὶ φαιδρότητος ἀπολαμπούσαν, μᾶλλον δὲ ὑπερβαλλούσης ἡδυμίας καὶ μυρίων ἀγαθῶν. εἰ γὰρ εἰς πεδίον ἐξίοντες ἐντεῦθεν, εἶτα σκηνὰς ὁρῶμεν στρατιωτῶν ἐκ πορφυρᾶς πεποικιλμένας, καὶ δόρατα, καὶ κράνη, καὶ ὀφθαλμοὺς ἀστράπτοντας, μετέωροι ἠρόμεθα τῷ θαύματι· εἰ δὲ καὶ τὸν βασιλέα συμβῇ εἰς μέσον ἰδεῖν πρέποντα μὴ ἁπλῶν χρυσῶν, ὃ πρῶ ἔχει νομίζομεν· τί οἶει, ὅταν τὴν ἀγίαν ἴδωμεν πόλιν καὶ σκηνὰς τοὺς αἰωνίους ἐν τῷ οὐρανῷ πεπηγυίας (Δέξονται γὰρ ἡμᾶς εἰς τοὺς αἰωνίους, φησὶ, σκηνάς) ὅταν αὐτὴν ἔκαστον ἐκεῖ τοὺς ἀκτῖνας τοὺς ἁλιακὰς ἴδωμεν ἀποπεμπόντα, οὐκ ἀπὸ χρυσοῦ καὶ σιδήρου, ἀλλ' ἀπὸ τῆς δόξης ἐκείνης, ἧς τοὺς μυριάδας αἰσθησόμεθα ἀδυνάτους ἀφθάλμοις ἰδεῖν; καὶ ταῦτα μὲν ὅτι τῶν αἰσθητῶν τί δ' ἂν τις εἴποι τοὺς χιλιάδας τῶν ἀγγέλων, τῶν ἀρχαγγέλων, τῶν χερουβὶμ, τῶν σεραφὶμ, τῶν ἀρχῶν, τῶν ἐξουσιῶν, ὧν ὁ κόλπος ἀμὴ χάσμα, πόντα τοῦ ὑπερβαίνει; ἀλλὰ γὰρ μέχρι τινος ἀνθρώπινα ἀκί-

Ex i. ὁμιλ. τριακοστ. τῆς ἐπ. ἐπιστ.

Λεκ. ιε. 9.

λητα;

χητα; Οὔτε γὰρ ὀφθαλμὸς εἶδεν, φησι, σὸν ἦκουσεν, οὔτε ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἀνέβη, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. Τί τοίνυν μακαριώτερον τῶν ἐπὶ τυγχάνων τῆς δόξης ἐκείνης; τί τῶν ἐπὶ τυγχάνων ἀθλιώτερον; Εἰ γὰρ πατρίδος τις ἐκβεβλημένος νῦν πρώτον ἐλεύσεται, καὶ ὁ κληρονομήσων ἀπολέσας, δοκεῖ πᾶσιν ἐλεεινὸς εἶναι· ὁ δὲ τοῦ οὐρανοῦ ἐκπεπτωκὼς καὶ τῶν ἀποκειμένων ἀγαθῶν, πόσους ὀφείλει δάκρυσι καταρράπτεσθαι; δακρύει γάρ τις, ὅταν τι παθὼν τῶν ἀνοήτων, ὧν οὐκ αὐτὸς ἐστιν αἴτιος· ὅταν δὲ ἐξ οἰκείας γνώμης ἑαυτὸν ἐκπέσῃ τῆς κακίας, οὐδὲ δακρύων, ἀλλὰ θρηνῶν ἐστιν ἄξιος, μᾶλλον δὲ καὶ τότε πένθους· ἐπεὶ δὲ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς τῶν Ἱεροσολύμων, καίτοι ἀσεβούσαν, ἐπένθησε καὶ ἐδάκρυσεν. ὅπου μυρίων ἐδυρμῶν ἄξιοι ἐσμεν καὶ μυρίων θρηνῶν. ἐὰν πᾶσα ἡ οἰκουμένη λαβοῦσα φωνὴν, καὶ λίθοι, καὶ ξύλα, καὶ δένδρα, καὶ θηρία, καὶ ὄρνιθες, καὶ ἰχθύες, ὀδύρηται ἡμᾶς τὸν ἐκπεπτωκότας τῶν ἀγαθῶν ἐκείνων, οὐδὲ καθ' ἑνὸς ὀδυρῆται, οὐδὲ θρηνήσει. ποῖος γὰρ λόγος ἀξιοπενθήτους δυνήσεται, ποῖος τοὺς ἐκείνων τῶν μακαριότητα, καὶ τῶν ἀρρήτων ἐκείνων, τῶν δόξαν, τῶν εὐφροσυνῶν, τῶν λαμπρότητα, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη; οὐκ ἔστιν, οὐκ ἔστιν ἁπλῶς, ἀλλ', οὐδὲ εἰσέτι ποτέ τις, ἃ ἡτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. ὧν γὰρ ἐπιμελητὴς καὶ δημιουργὸς ὁ Θεὸς ἀγαθῶν, οἵων εἰκὸς ἐστὶ ταῦτα; Εἰ γὰρ ποιήσας ἡμᾶς οὐδένας, οὐδὲν ἡμῶν προϋπηργμένου, ταῦτα ἐχαρίσατο, τοσαῦτα δέδωκεν, ὁμιλίαν τὴν πρὸς αὐτὸν, ἀθανασίαν, βίον μακάριον καὶ φερτίδων ἀπηλλαγμένον· τοῖς τοσαῦτα πεποιηκόσι καὶ ἀθλιωτάτοις καὶ ἐχθροῖς αὐτοῦ τί οὐκ ἐργάσεται; τὸν μισοῦντας οὐκ ἐφείσατο δι' ἡμᾶς, τὸν ἴδιον τὸν γνήσιον εἰς θάνατον ἔδωκε δι' ἡμᾶς, τὸν ἐχθροὺς ὄντας· πῶς οὐχ ἁξιώσει ἡμοιβάδας φίλους; πῶς δὲ μεταδώσει καὶ ἀλλαξάμενος ἑαυτὸν, καὶ πλουτίσει ὅτι σφόδρα ἀπείρως, καὶ ὑπερθυμῶς καὶ σπουδάζει τὴν ἡμετέραν φιλίας τυχεῖν, ἡμᾶς δὲ σπουδάζομεν ὅπως, ἀγαπητοί. καὶ τί λέγω, δὲ σπουδάζομεν; δὲ θέλομεν οὕτω τυχεῖν αὐτοῦ τῆς ἀγαθῶν, ὡς αὐτὸς θέλει. καὶ ὅπερ θέλει ἡμῶν θέλειν, ὃ ἐποίησεν ἕνεκεν ἡμῶν μὴ γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν αὐτῷ μόλις καταφερόμεθα ὀλίγου χρησίου, αὐτὸς ὑπὲρ ἡμῶν καὶ τὸν ἑαυτοῦ ἔδωκε τὸν αὐτόν. χρησώμεθα εἰς δίοι τῇ ἀγάπῃ τοῦ Χριστοῦ· ἀπολαύσωμεν αὐτοῦ τῆς φιλίας. Ὑμεῖς γὰρ φίλοι μού ἐστε, φησὶν, ἐὰν ποιῆτε ἃ λέγω ὑμῖν. βαβαί· τὸν ἐχθρὸν, τὸν ἀπείρως αὐτοῦ διακείμενον, ὧν" ἀσυγκρίτῳ τῇ ὑπερβολῇ κτᾶται πρᾶξις διευθύνοντα, τούτους φίλους" ἐποίησε, καὶ καλοὺς φίλους. τί οὖν οὐχ αἱρετὸν πάθος ταύτης τῆς φιλίας; τί δὲ, οὐχὶ καὶ θέσπιον φιλίας πολλάκις κινδυνεύομεν· οὐχὶ ἢ τῆς τοῦ Χριστοῦ ἀγάπης οὐ χρήματα προσηκόμεθα; πένθος ὅταν ἄξια τὰ ἡμέτερα, πένθος, καὶ ὀδυρμὸν, καὶ ὀλοφυρμὸν μεγάλον, καὶ κοπετόν. τῆς ἐλπίδος ἡμῶν ἐξεπίσαμεν, ἐπαπιπώθημεν ἀπὸ τοῦ ὕψους ἡμῶν, ἀναξίοι τῆς τιμῆς ἐφαινόμεθα τοῦ Θεοῦ, ἀγνώμονες καὶ ταῖς εὐεργεσίας γεγενήμεθα καὶ ἀχάριστοι. ἐγύμνωσεν ἡμᾶς πάντων ὁ ἁμάρτολος τῶν ἀγαθῶν. καταξιωθέντες εἶεν ἀδελφοὶ, καὶ κληρονόμοι, τῶν ἐχθρῶν αὐτοῦ οὐδὲν διεύκολον ἐχόμεθα τῶν ὑβριζόντων. Ὃς ἡμῖν ἔσται μυθία λοιπὸν; ἆρα ἡμᾶς ἐκάλεσε πρὸς οὐρανὸν, ἡμεῖς δὲ ἑαυτοὺς ἐκ τῶν γήινα ἐθίσαμεν. ἀρὰ καὶ φόβος καὶ κλοπὴ καὶ μοιχεία κέχυται ὅπου τῆς γῆς. καὶ μὴ αἵματα ἐφ' αἵμασι συίσγουσι, καὶ τὰ φάσματα πράττουσι αἱματώδη χείρα. πολλοὶ γὰρ τῶν" πλεονεκτημάτων μοιχοὶ θνήσκουσι θανάτου, ἢ ταῦτα παθόντες. ἐὰν δὲ μὴ τοῦ Θεοῦ φόβον ἐπεδείξασθε, καὶ διεχείσατε ἑαυτοὺς, οὕτω" φονεύσατε καθ' ἑαυτῶν. ταῦτα δῆτα οὐχ αἱρετὰ χείρω· οἶμαι ψυχὴ, ὅτι ἀπόλωλεν ὀλέθρου ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ ὁ καταρθῶν ἐν ἀνθρώποις οὐχ ὑπάρχει· νῦν δὲ ἡμεῖς βοήσωμεν πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς. ἀλλὰ μοι τὸν θρήνου στόμαχεσθε. ταχὺ πινὰς ἐν ὀνειδίζουσι καὶ γλώσσι. δέδοικε γὰρ τὴν ἐπιτίμησιν ἡ θρῆνος, ὅτι ὅταν μαινόμεθα καὶ πλανώμεθα, καὶ οὐδ', ὅτι μαινόμεθα, ἴσμεν, ἀλλ' ἐφ' οἷς ἑκόντες γινόμεθα, γελῶμεν. Ἀπεκαλύφθητε, ἀδελφοὶ, ὀργὴ ἀπὸ

Θεοῦ,

a. Κορ. C. 8. Ex τ κγ. ἰσμλ τῆς ἰρμλω. τ ως ECp. ἐπτ.

a. Κορ C. 8.

Ιωαν. ιε ιδ.

Ρωμ α ιη.

χ. -χρίτου

* χτ ὑπόμ. σν

χ. ἀδικιῶν.

χ. χωσιῶντες

Θεοῦ, ὅτι πᾶσαι ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων. Ὁ Θεὸς ἐμφανὴς ἥξει, πῦρ ἐνώπιον Ψαλ. 49. γ.
αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ φλογιεῖ κύκλῳ τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ καυθήσεται, ἐνωτ' ιη'
καὶ κύκλῳ αὐτοῦ καταιγὶς σφοδρά. Ἡμέρα Κυρίου, ὡς κλίβανος καιόμενος, καὶ ὀφθὶς ἔσται Μαλαχ. δ. α.
εἰς τοὺς βαλλέτας, ἀλλὰ μᾶλλον καταπιόμενα τὰ φρικώδη καὶ φοβερὰ πρά-
γματα ταῦτα. Ἐὰν ὁ ἀκούων ὀφθὶς, καὶ ἡ γλῶττες ἐλλυάζοντες πάντες. Τίς ἐστιν ἡμῖν
πόρος; πόθεν σωτηρίαν εὕρομεν; ἀπολώλαμεν, ἐδιπλώθημεν, γεγόναμεν τῶν ἐχθρῶν ἡ-
μῶν καταγέλως, καὶ χλευασμὸς τῶν ἐλλιπῶν καὶ τῶν δαιμόνων. μέγα φρονεῖ νῦν ὁ ἀντίπολος, καὶ
γαυριᾷ, καὶ χαίρει ἐν τῇ αἰχμῇ ἡμῶν. ἐδ πῖς ὀφθὶς ἡμᾶς ἄγγελος πάντως ἐν κατη-
φείᾳ, ὀφθὶς ὁ ὑπερφέρων, εἶχε πάντα ἡμῖν ἀνάλωτ), καὶ ἡμεῖς ὑμῖν δοκοῦμεν λυπῆσ. οὖ-
κουν καὶ νῦν καλέσαι ἐδ ὑμᾶς οἱ, ὅτι ὀφθὶς ὁ ἀκούων, ἁλμύρτυραται τὰ στοιχεῖα· Ἀκουε, Ησ. α. β.
οὐρανέ, καὶ ἐνωτίζου, [ἡ] γῆ, ὅτι Κύριος ἐλάλησε. χάρα ὀρίζατι ἐδ μηδέποτε καταπαυ-
όντες τοῖς ἐπὶ τὰ μέλη ἀπολωλόσι, ἐδ ὑλαίοντες τοῖς κάμνουσι, ἐδ πάφοντες τοῖς μα-
νομένοις, ἐδ ἀσυδαῖοί τε ἐδ ἱδραῖοι τοῖς ἀσφαλεσμένοις. μηδὲς, ἀδιακαλῶ, χάρι τῆς
σωτηρίας τοῦ φίλου πρᾶγματος, καὶ ἡ ὕβρις καὶ ἡ ὑπερήφανος εἰς ἐν ὀφείτω μέτον, αὐτὸ τιμὼ
ὠφέλειαν. ὅταν πυρετὸς καταλάβῃ, ἐδ δοῦλοι κρατοῦσι διαπαντῶν. ἐπὰν γὰρ σκῆνος ὑπερκαίῃ
τὴν ψυχικὴν συγχύσει, ἀνύδραπόδωτ ἡμᾶς πνεῦμα, οὐκ ὑπερπώσκει ἐδ νόμοι ἐδ δι-
αποτήσει ἐπὶ τῇ βλάβῃ τοῦ διαπότου. συγχέωμεν ἑαυτὸν, ἀδιακαλῶ. πόλεμοι καθημε-
ρινοί, καταπατήσεις, ἁρπάλειαι μυρίαι κύκλῳ. καὶ πάντοθεν ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἡμᾶς ἀφιστει-
χίζεται· ἡμεῖς δὲ ὡς βδελυκτοποῖοι, ὅταν ἐσμὲν ἐπ' ἀδίας. πάντες ἐπὶ χάρας εἰς πλουτεξί-
ζειν ὑπερεπίζομεν, ὀφθὶς εἰς βοήθειαν· πάντες εἰς ἁρπαγὴν, ὀφθὶς εἰς ἀφυσίαν. ἕ-
καστος πλείονα τὰ ἴδια ἀσυδαίζει ποιῆσαι, ὀφθὶς δὲ ὅρος ὁ βοηθήσαι ἢ διοικῆσ. ἕκα-
στος πῶς ἀφελήσῃ τοῖς χρήμασι, πολλὰ ἔχει τὰ μέλλοντα, ὀφθὶς δὲ πῶς τὸ ψυχικὸν αὐτοῦ σῶ-
σῃ. φόβος ἐκ ἔχει πάντας, μὴ πάντες, φησι, ἀπολώμεθα· μὴ εἰς χάος ἐμπέσωμεν, ὀφθὶς
ἀγωνίας ἢ τρόμου. ταῦτα θρῆνοι, ταῦτα ἀντίπολος ἄξια· ἀλλὰ ταῦτα οὐκ ἐθελήσομεν λέ-
γειν, ἀλλὰ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ βιάζομεν. δεῖ σύνεσιν. ἐπὶ γὰρ τῶν πάντως ἀναλογίζομαι πολ-
λάκις ἐγὼ ἃ ἐβουλόμην φθέγξασθ. καλὸν πρᾶγμα ἡσυχία, ἀκαταμάχητον τὸ συμφέρον,
ἀδιακλόνητος μείζονα τὰ κατὰ λόγον ἡμᾶς διπλᾶ· ἀπολώλαμεν, Τίς δώσει τῇ κεφαλῇ Ιερ. θ. α.
μου ὕδωρ, καὶ τοῖς ὀφθαλμοῖς μου πηγὰς δακρύων; κλαύσομαι, ἀγαπητοί, κλαύσομαι, ἐνδίξομαι.
πάλαι τινὲς εἰσὶ σὺ ταῦτα λέγοντες, πάντοτε θρήνους ἡμῖν λέγεις; πάντοτε δάκρυα; οὐκ
ἐθελήσομεν, πίστευσατε, οὐκ ἐθελήσομεν, ἀλλ' ἐγκώμια καὶ ἐπαίνους διεξιέναι· νῦν δὲ τάπτων
ὁ καιρός. οὐ δὲ θρηνῶ, ἀγαπητοί, χάριν, ἀλλὰ δὲ θρήνων ἄξια ποιῶ. οὐ δὲ ὀδύρεται
ἀπολόμενον, ἀλλὰ δὲ τὰ ὀδυρμῶν ἄξια πεπόνθεν. μὴ κολακεύῃς, ἐδ ὑ πείθῃ· μὴ ἀπο-
δαίνῃς, ἐδ ὑ κλαίω. σὺ δὲ μὲ δὲ σῶμά σου ἀλυπῆ, πάντως ἀδιακαλῶ σου ἀκοῦσαι, ἐδ ἀσυμ-
παθεῖς ἡγῇ δὲ μὴ σου ἀκοῦσαί σοι· τὰς δὲ ψυχὰς ἀπολλυούσης, λέγεις μὴ πείθῃ; ἀλλ'
ὑ δύναμαι. πατὴρ γάρ εἰμι, ἐδ πατὴρ φιλόστοργος. ἀκούετε οἷα βοᾷ ὁ Παῦλος; Τε- Γαλ. δ. ιθ.
κνία μου, ὃς πάλιν ὠδίνω. πῶς γὰρ μήτηρ κύουσα ὕστερον δύναται ἀφίκτου φωνάς, ὡς ἔκφυος;
Εἶδε σὺν ἐμοῦ πῶν αὐτῆς τῆς ἀμοιρίας τοῦ πυρὸν ἰδεῖν, ἐδ ἔδιδε δὲ, ὅτι πάσης γένεως κακὸς καὶ
χόρτος χρείαν ἄνωθεν ἐπιστάσης πλέον κτίσωμεν. οὐχ ὅταν εἰκῆ δὲ ὁδὸν πεινᾶ ἐκ ἑ-
αυτὸν, οὐδὲ πατὴρ γίνῃ, ὡς ἐγὼ δὲ πλῆθος τέκνον δὲ πᾶν ἡμῖν. οὐδεμίαν γὰρ ὁρᾷ πρόφα-
σιν· πάντα εἰς ἀμοιβὰς ἐδ κατηγορίας, οὐδὲν εἰς ἔργον πάντα ἀρέσκειν Θεῷ, ἀλλὰ
ἐδ ἀφιᾶ, φησι, λέγεται κακῶς, ἐδ ἐδ ἀφιᾶ· ὁ δεῖπα ἀπάξιος τοῦ κλήσου, ὁ δεῖπα ἀσύμφωνος
βιοῖ· ὀφείλοντες τὰ ἡμέτερα πεπόθη, καὶ κρίπολλα ἑτέρως· οὐδὲ, Εἰ καθαρεῖ ὤϊδη ἁμάρ-
τημάτων, ὀφείλομεν τοῦτο πεῖσ. Τίς γὰρ σε ἀμαρτάνει, φησί; τί ἔχεις, ὃ οὐκ ἔλαβες; Εἰ α. Κορ. δ. ζ.
ἔχεις ἃ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβών; τί κρίνεις ἐδ ἀδελφόν σε μυρίων γάμων καθῆκ;

ὅταν

ὅτε μὲν εἶπας, ὁ δεῖνα μεμέθυκε δεῖ, ἢ λυμαίνεται, ἢ πεπαίδευκε, σὺ ἐποίησας σαυτὸν, καὶ ἐξέπασας τὰ σαυτοῦ ἀκεραίως, ἢ μεταμεληθὴς ὅτι τοῖς λεχθεῖσιν. ἢ γὰρ ἔστι, οὐκ ἔστι πρὸς ἀρετὴν προκοπή τις τοιαύτη, οἵα ἀμύητα τῶν ἀμαθῶν. ἐπεὶ τοίνυν τὰ δύο τρέφωμεν περὶ ἑαυτοῖς, δυσπαθοῦμεν τυχὸν τὴν ἐπαγγελμένων ἀγαθῶν, δυσπαθοῦμεν καθαρὰν ἑαυτὸν ἢ ἀπροσκόπτως· μᾶλλον λάβωμεν ἕποιδόν ποτε, μεμεμνήσωμεν τὸ παράγγελμα, ἀγαπητοὶ, ἀλυπήσωμεν τὸν λογισμὸν, ἵνα μὴ ἀλυπήσωμεν ἐκεῖ τὴν καρδίαν, ἀλλ' ἵνα ἀπολαύσωμεν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν, εἴθα ἀπάθεια ἀδυσώπητος ἢ λύπη ἢ στεναγμός· ἵνα τύχωμεν τῆς ἐπαφρισαρίστου ἀπολαύσεως τοιούτων ἀγαθῶν, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, ἅμα τῷ πατρὶ καὶ τῷ ἁγίῳ πνεύματι, νῦν ἢ ἀεὶ, ἢ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. με. ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΜΗ ΠΕΝΘΕΙΝ ΣΦΟΔΡΩΣ ΤΟΥΣ πλουτοῦντας.

Ἐκ τ' ἐπιλ. μεγ. τ' ἐπιφ. τῆς ἐπιστ. Κορινθ. α. ὅλης.

ΜΗ πενθῶμεν περαιτέρω, ἀγαπητοὶ, τὸν πλουτοῦντας καὶ τὸν ὀφείλοντα ἀπιέναι· ἀλλὰ μᾶλλον θρηνήσωμεν ἢ κλαύσωμεν τὸν κακῶς ἑαυτῶν βίον καταστήσαντας. ἐπεὶ ἢ γεωργὸς, ὅταν ἴδῃ σῖτον ἀφαλυόμενον, οὐ θρήνῳ, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἐπὶ τῇ γῇ μένοντα, δίδωσι ἢ τρέφει· ἐπὰν ἴδῃ ἀφαλυότητα, χαίρει. ἔχει γὰρ τῆς μελλούσης καρπὸν, ἡ ὀφέλειαν. οὕτω ἢ ἡμῖς τότε χαίρωμεν, ὅταν πέσῃ ἡ οἰκία ἡ φθαρτὴ, ὅταν ἀσθενῇ ὁ ἄνθρωπος. ἢ μὴ θαυμάσῃς, εἰ καρπὸν τινὰ τὴν φθορὰν ἀπάλειαν. ἢ γὰρ αὕτη βελτίων ἡ καρπός. ἐκείνου μὲν γὰρ ἀφανίζεται θάνατον, ἢ πόνοι, ἢ κίνδυνοι, ἢ φροντίδες· ταύτην ἴδῃς, ἂν ὀρθῶς βιώσωμεν, στέφανοι ἢ βραβεῖα· ἢ τινὰ μὲν φθορὰ ἢ θάνατος, τινὰ δὲ ἀφθαρσία ἢ ἀθανασία ἢ τὰ μυρία ἀγαθά. ἐπὶ ἐκείνης τὸ καρπὸς συμπλοκὴ, ἢ ἡδοναὶ, ἢ ὕπνος· ὅτι ταύτης ἴδῃ φωτὸ μένον ἐκ τῆς εὐφροσύνης καταβαίνουσα, ἢ πόνου ἀφεῖσα τελεσφορήσαν· ἢ ὁ δικαιούμενος ἐκεῖ λοιπὸν ὅτι βίοι ἁλῶ πολυμερῶν, ἀλλ' ἔθνα ἀπάθεια ἀδυσώπητος ἢ λύπη ἢ στεναγμός. εἰ δὲ ἢ πρεσβεύσῃν ὅτι ζητῇς, ἢ δεῖ τοῦτο θρηνῆς ἂν ὑμᾶς, ὅτι ἂν κοπὸν πόνων πρεσβεύειν ἢ σωτῆρα ἢ ἀγεννήτων καταλλάγητε Θεῷ, ὅτι τὸν ἁμαρτίαν συμμαχεῖν χάριν, ὅτι τὸν ἀκόλαστον βοήθειαν, ὅτι τὸν ἀσεβῆ σκέπτειν, τὸν πόνον παῦσαι πρᾶσσοντα, ἢ πόνων ἐπάξει ἡμᾶς πιεζοῦντα. ἀλλ' ἡ σκυθρωπὸν πρόσωπον ἢ ἐπίφασιν. εἶδα καγώ. ἀλλ' ἐὰν ὀρθοτομήσῃς τῷ λογισμῷ τὸ πάθος, ἢ λογίσῃ πρὸς ἑαυτὸν, τίς ὁ λόγος, καὶ ὅτι ἡμαρτον ἐλεγχῶν, θυσίαν τὸν γνώμιον ἀναφέρεις τῷ Θεῷ, καὶ τοῦτο τὸ κῦμα διώκῃ· ἢ ὅπερ ὁ χρόνος οὐκ ἐργάζεται, τοῦτο ἡ φιλοσοφία ποιήσει. ἂν δὲ καταμεγαλοφρονῇς, λέγε μὲν τῷ χρόνῳ τὸ πάθος, σὺ δὲ σεαυτὸν μαθὸν εἶσει. μὴ δὲ τῶν λογισμῶν τούτων ἢ συνθημάτων σύμεσα, πάντα τῷ πρότερα βίᾳ, καὶ τὰς ἡδονὰς γραφάς. σύνοισον ὅτι ὁ Ἀβραὰμ κατίσχυσε ἐμοῦ ἐμαυτοῦ, ἢ ὅτι ἐδάκρυσεν, ὅτι πικρὰν ἔννοιαν ἐξέλαμψεν. ἀλλ' ἐκεῖνος Ἀβραὰμ, φησὶν, ἦν. ἢ μᾶλλον σὺ ὅτι μείζονα σκληρότητος σκάμμαλλα. ὁ δὲ Ἰακὼβ ἔλαγνεν μὲν, τοσοῦτον δὲ, ὅσον εἰκὸς πατέρα φιλόπαιδα ἢ σφόδρα καρδιάσαντα τὸν ἀπολλύοντων· ὡς ἄρα πάντων πεισθῶμεν ἡμᾶς, ἐλθοῦσι ἢ πολεμίων ὄντι. σὺν γὰρ, εἴ τινες εἰς βασίλεια ἀπερχόμενοι ἢ στεφανωθέντες, ἐκπλήττες σεαυτὸν καὶ ἐθρηνοῦσες, φίλτατε μὲν τὸ στεφανωθέντες ἔφευ ἄν), ἀλλ' ἐμοὶ σφόδρα καὶ πολέμιον. ἀλλ' οὐδὲ ἐκεῖνος θρηνῶ, φησὶν, ἀλλ' ἐμμανῆ. ἀλλ' οὐδὲ τοῦτο φιλοπαθῶς, ὃ θέλω ἵνα εἰπεῖν ἄν) ἐκεῖνος δεῖ σεαυτὸν, καὶ ἐπαισχύνεσθαι τὴν ἀδηλίαν τῶν μέλλοντος, πρὸν στεφανοῦσθαι καὶ πρεσβεύειν, ἢ πολεμῆσαι σαλθῆναι, ἔξεν σε λυθῆναι ἄν). ἀλλ' οὐκ οἶδα πῶς κεχαρηκέ, φησι. δεῖ τί οὐκ οἶδας,

οἶδας, εἰπέ μοι; εἴτι γὰρ ὀρθῶς εἶδες, εἴτι ἑτέρως, δῆλον ποῦ χωρήσει. δι' αὐτὸ γὰρ τοῦτο κόπτομαί, φησιν, ὅτι ἀμαρτωλὸς ἀπῆλθε. σκῆψις ταῦτα καὶ προφάσεις. εἰ γὰρ ἔλεγε τοῦτο ὅτι ἀπιλθόντα ἐνθρώνδε, ζώντα διαπλάσαι ἐκέλευε καὶ ῥυθμίσαι. ἀλλὰ τὰ σαυτοῦ σὺ πόμπαζε σκῆπτις, οὐ τὰ ἐκείνου. εἰ δὲ καὶ ἁμαρτωλὸς ἀπῆλθε, καὶ διὰ τοῦτο δεῖ χαίρειν, ὅτι ἐσκέπτη τὰ ἁμαρτήματα, καὶ οὐ προσέθηκε τῇ καρδίᾳ, καὶ βοηθεῖν, ὡς αἱ οἰόντε ἦν, οὐ τῷ δακρύειν, ἀλλὰ δεήσεις καὶ ἱκετηρίας καὶ ἐλεημοσύνας καὶ προσφορᾶς. οὐ γὰρ ἀπλῶς ταῦτα ὑπεύθυνα, οὐδὲ εἰκῇ μυήμιλλα ποιούμεθα τοῦ ἀπιλθόντος ὅπως τῶν θείων μυστηρίων, καὶ γὰρ αὐτοῦ προσέσιμεν διόλυσιν τοῦ ἁμαρτεῖν, ἢ λαβόντες τὸν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου· ἀλλ' ἵνα τις αὐδὶς ἐστιδήτ ἡμῖν παῤῥησία· οὐδὲ μάτην ὁ πρεσβύτερος τῷ θυσιαστηρίῳ τῶν φρικτῶν μυστηρίων τελουμένων βοᾷ, ὑπὲρ πάντων τῶν ἐν Χριστῷ κεκοιμημένων, καὶ τῶν ἁγίων ὑπὲρ αὐτῶν ὑπιπλεσιώτων. εἰ γὰρ μὴ ὑπὲρ αὐτῶν αἱ μυῆαι ἐγίνοντο, οὐδὲ ἂν ταῦτα ἐλέγετο. οὐ γὰρ ὅτι σκιὰν τὰ μυστήρια (μὴ γένοιτο) πνεύματος δὲ διαπαντὸς ταῦτα γίνεται. βοηθῶμεν πάντα αὐδὶς, ἡ μυῆαι ὑπὲρ αὐτοῦ ὑπιπλεσθῶσιν. εἰ γὰρ τοὺς παῖδας τοῦ Ἰὼβ ἐκάθαιρεν ὁ τοῦ πατρὸς θυσία, τί ἀμφιβάλλεις, εἰ ἡ μνήμη ὑπὲρ τῶν ἀπιλθόντων προσφερόντων, δῆλον πῶς αὐδὶς παῤῥησία; εἰ ὧδε γὰρ ὁ Θεὸς ἡμᾶς ἐτίμησε ὑπὲρ ἑτέρων χρείζεσθαι, ἡ τοῦτο ἐδιδάχθητο ὁ Παῦλος λέγων· Ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ἡμῶν. μὴ δὴ ἀπεκάμωμεν τοῖς ἀπιλθοῦσι βοηθοῦντες, ἐκ προσφέροντες ὑπὲρ αὐτῶν εὐχὰς τελείας. ἐκ γὰρ τὸ κοινὸν τῆς οἰκουμένης καὶ πᾶν καθαίρεται, διὰ τοῦτο θαῤῥοῦντες ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης διόλλυμι τοῦτο, ἡ μὴ μάρτυρα αὐδὶς καλέσωμεν, μὴ ὁμολογητῶν, μὴ ἱερέων. ἡ γὰρ εἰ σῶμα ἔσμεν ἅπαντες, καὶ λαμπρότερα μᾶλλον μᾶλλον· ἡ δυνατὸν πάντα ὅλον συνελθόμενα αὐδὶς σωτηρίαν ἀπὸ τοῦ βίου, ἀπὸ τῶν ὑπὲρ αὐτῶν δώρων, ἀπὸ τῶν μετ' αὐτῶν καλουμένων. τί τοίνυν ἀλογεῖς, τί δ' ἀθρόως, ὁπότε τοσαῦτα δυνατὸν συνελθόμενα σωτηρίαν τῷ ἀπιλθόντι; ἀλλ' ὅτι σὺ μόνος ἔρημος, ἡ προστάτην ἀπώλεσας; ἀλλὰ μηδέποτε τοῦτο εἴπῃς. οὐδὲ γὰρ Θεὸν ἀπώλεσας· ὥστε, ἵνα δὴ τοῦτον ἔχῃς, καὶ αὐδὶς ἐς αἰ σοι μείζων ἡ παῤῥησία, ἡ παιδὸς, καὶ κηδεστοῦ. ἡ γὰρ ἡ ζώντων ἐκείνων, οὕτω καὶ τῶν πάντα ποιεῖ. ταῦτα τοίνυν ἐπεύει, καὶ λέγε κατὰ Δαβὶδ· Κύριος φωτισμός μου, ἡ σωτήρ μου, τίνα φοβηθήσομαι; εἶπε, σὺ εἶ ὁ πατὴρ τῶν ὀρφανῶν, ἡ κριτὴς τῶν χηρῶν, ἡ ὑπίστασαι αὐτὸν τὸν βοηθεῖν, καὶ μᾶλλον αὐδὶς ἔξεις τὸν προστατοῦντα, ἢ προστήσει, ὅσον τὸ μείζον κατέχης ἀπειρία. ἀλλὰ παιδίον ἀπώλεσας; οὐκ ἀπώλεσας· μὴ λέγε· ὕπνος ὁ προσῳμά ἐστιν, οὐ θάνατος· μεταβάσεως, οὐκ ἀπώλεια· ἀποδημία ἀπὸ τῶν ἐλαττόνων ἐπὶ τὰ βέλτιον. μὴ δὴ πρόῃξιν Θεοῦ, ἀλλ' ἴλεων πίθι. αὐ γὰρ εὐέγκλητος ἡμαίως, ἐς αἰ τις καὶ τοῦτον τὸν ἀπιλθόντα ἐκ στὶ προθυμία· αὐ δ' τοιοῦτον ποιῇς, μᾶλλον ἐξάπτεις τὸν ὀργὸν τοῦ Θεοῦ. ἡ γὰρ εἰ, παιδὸς μετεῤῥύτος ὑπὸ τοῦ διαπάντος, σὺ πρήσεως εὐθυμέρειας, μειζόνως δὲ πρόῃξιν καὶ σαυτοῦ Θεὸν διαπάντων. μὴ δὴ ποίει τοῦτο, ἀλλ' ἀνάστειλε, ἵνα σοι ἡ τοῦτο σκεδασθῇ τὸ νέφος τῆς ἀθυμίας. εἰπὲ κατὰ μακάριον ἐκεῖνον· Ὁ Κύριος ἔδωκεν, ὁ Κύριος ἀφείλετο. σκόπησον ὅσοι μᾶλλόν σε βλάπτειν ὠθοῦντες, οὐδὲ ἔλαβον τὸν ἀρχὸν παῖδας, οὐδὲ πατέρες ἐκλήθησαν. οὐδὲ γὰρ ἐγὼ, φησι, ἐβουλόμην. ἡ γὰρ βέλτιον ἦν μηδὲ πεῖραν σχεῖν, ἢ μετὰ τὸ γλυκάναι τῆς ἡδονῆς ἐκπεσεῖν. μὴ, πρὸς καλοῦ, μὴ λέγε ταῦτα, μὴ παροργίσῃς ἡμῖν τοῦτον διαπάντων, ἀλλ' ὑπὲρ ὧν ἔλαβες, βλάστησον, ὑπὲρ ὧν οὐκ εἰς τέλος ἔσχες, δόξασον. οὐκ εἶπεν ὁ Ἰὼβ, ὅτι βέλτιον ἦν μὴ λαβεῖν, τοῦτο σὺ λέγεις ἀγνωμόνως· ἀλλὰ ἡ ὑπὲρ ἐκείνων πυθόμενος λέγων· Ὁ Κύριος ἔδωκε· ἡ τοῦτον πυλάσσει, λέγων· Ὁ Κύριος ἀφείλετο· εἶπε δὲ ὅσον ἐκ Κυρίου βλαστημῆσαι εἰς τὸν αἰῶνας. ἡ τὴν γυναῖκα, οὕτως ἐπιτιμήσας διακωλυόμενος πρὸς αὐτὸν, ἡ τὰ θαυμαστὰ ἐκεῖνα φθεγγόμε-

β. Κορ. α. ια.

χ. Συνμάσπε

Ιωϛ C. 1.

νος ῥήματα· Εἰ τὰ ἀγαθὰ ἐδεξάμεθα ἐκ χειρὸς Κυρίου, τὰ κακὰ οὐχ ὑποίσομεν; κεφάλαιον μὴ τοῦτο χαλεπώτερος γένηται ὁ πειρασμός, ἀλλ' ἐκεῖνος οὐδὲ οὕτως ἐξελύετο, ἀλλ' ὁμοίως ἔφερε γενναίως, καὶ ἐδόξαζε. τοῦτο δὲ σὺ ποίει καὶ λογίζου πρὸς ἑαυτὸν, ὅτι οὐκ ἀδέσποτος ἔλαβεν, ἀλλ' ὁ Θεὸς ὁ παιδεύσας, ὁ μᾶλλον σὲ κηδόμενος, καὶ ὃ συμφέρει εἰδώς, καὶ πολέμιός τις, οὐδὲ ὁπόσους ἐβλαβεν. ὅσα πάσχουσι ζῶντες ἀνίατοι τῇ βίᾳ τῆς γεέννης ἐπαίσχυναν. σοὶ δὲ γενναίοις οὐχ ὁρᾷς, φησὶ; ὁρῶ καὶ τούτους, ἀλλὰ καὶ τούτων ἀσφαλέστερα τὰ σὰ παίδια σοί. Εἰ γὰρ καὶ βιάσκιμοί εἰσι, ἀλλ' ἐκ ἀλλοτρίων τὰ τῆς πίστεως αὐτῶν· ὑπὲρ δὲ ἐκείνου λοιπὸν οὐ δέδοικας, οὐδὲ τρέμεις, μήτι πάθῃ, οὐ μεταβολήν τινα δέξηται. ζῶντα καὶ ὄντι γενναιικὸς λογίζου καλῶς καὶ οἰκουρεῖν, ὡς ὑπὲρ πάντων βιαζομένῳ τῷ Θεῷ. κἂν ἀπολέσῃς γενναῖκα, δόξαζε. ἴσως σε εἰς ἐγκράτειαν προάγαγεῖν βούλεται ὁ Θεὸς, καὶ ὅτι μείζονα καλῶν σκάμματα, ἐλθυπρῶσαί σε τὸν δεσμὸν ἠθέλησεν. Εἰπέ μοι, εἰ κατηφιῶσι ἡμῶν ἐπεμφαν ὁ βασιλεὺς, τίνα καλῶν εἰς τὰ βασίλεια, κλαίων ἔλθῃ καὶ θρηνῶν, εἰπέ μοι; ἆρ' ἐλεεῖν πάρεσι ἐξ οὐρανῶν ἀπεσταλμένοι, καὶ κεῖθεν ἥκοντες, πρὸς αὐτὸν πεμφθέντες τὸν βασιλέως στρατηλατοῦντα καὶ λέσαι αὐτῷ, καὶ σὺ κλαίεις, εἰπέ μοι; οὐκ οἶδας οἷς μυστήριοι ὅσοι γενόμεθα; πῶς φεικτοὶ καὶ φοβεροὶ καὶ ὕμνων ἄξιοι ὄντες καὶ αἰνῶν; βούλῃ μαθεῖν, ἵνα εἰδῇς ὅτι οὐχὶ δακρύων ὁ καιρός; τῆς γὰρ τοῦ Θεοῦ σοφίας μείζονι ὄντι μυστήριοι. ὥσπερ γὰρ οἱ καὶ ἀφέσα πρόεισιν ἡ ψυχὴ πρὸς αὐτὸν ἑαυτῆς ἐπιφημίζη διαπύτιλον· σὺ δὲ πείθῃς; οὐκοῦν καὶ λυκτομένου παιδίου τὴν παιδοτρόφον ἐλεῶ. καὶ γὰρ τοῦτο τόκος ὅστις ἐκείνου πολλῷ βελτίων. πρόεισι γὰρ ἐφ' ἕτερον φῶς, ἀπολύεται, ὥσπερ ἀπὸ δεσμωτηρίου λαός, ὡς ἀπὸ ἀγῶνος ἔξεισι. καί, φησὶ· ὅτι μὲν ἡδὺ βιάσκιμον καλῶς ταῦτα λέγεις. τί οὖν πρὸς σὲ, ἀδέσποτε, ὅτι οὐδὲ ὅτι βιάσκιμον τοῦτο πείθῃς; Εἰπέ γὰρ μοι· τί τὸ παιδίου καταγέλασμα ἔχοις ἂν τοῦ μικροῦ; λίνος ἔτεκεν πενθεῖς αὐτό; τί τὸ νεοφωτίσου; καὶ γὰρ καὶ ἐκεῖνος εἰς ὃ αὐτὸ ἀπέρχεται. τίνος ἕνεκεν πενθεῖς, εἰπέ μοι; καθάπερ γὰρ ἅλιος καθαρὸς δύεται, οὕτω καὶ ψυχὴ σῶμα ἀπολείπουσα μὴ καθαρὸν σωτηρίου λάμπει φαιδρόν. οὐχ οὕτω βασιλέα ὑποδέχονται πόλεως μὴ τοσαύτης σιγῆς ὄντι ἰδιῶτι, ὡς ψυχὴν ἀφέσαι σῶμα, καὶ μετ' ἀγγέλων ἀπιοῦσαι. σκόπησον τίς ὅστις ἡ ψυχὴ, ὁπόσα τότε ἐκπλήττει γῆς, ὁπόσα θαύματι, ὁπόσα πόθῳ. τί πενθεῖς, εἰπέ μοι; ἀλλ' ὅτι ἁμαρτωλῶν τοῦτο μέσον ποιεῖς; Εἶδε τοῦτο ἐγὼ, καὶ οὐκ ἂν ἐκώλυσα καὶ πέπαυμαι· εἶδε τοιοῦτος ὁ σκηπτὸς ἐγώ. ἔστι ὁ θρῆνος ἀποστολικὸς, ἔστι ὁ θρῆνος διαπυρικός. ἔκλαυσεν γὰρ καὶ Ἰησοῦς τὸν Ἰερουσαλήμ. ἐβουλόμην τούτῳ διηρπαθαι τὰ νόμῳ καὶ πέπαυμαι· ὅταν δὲ ἀναλυομένου ῥήματα λέγῃς, καὶ στυγνάζειν, καὶ προσχάσκειν, οὐχὶ ἀλγεῖ τοῦτο πειθεῖς, ἀλλὰ σκήπτῃ. πέπαυσο, φιλάνθρωποι ἁμαρτωλοί· καὶ ἐγὼ κατάρχω δάκρυα, καὶ ἐγὼ σοῦ μᾶλλον, ὅσῳ καὶ μείζονι πημονείᾳ ὑπάρχουσιν ὁ τοιοῦτος. ἐγὼ θρηνήσω μὴ τοιούτου σκηπτοῦ. οὐ σὲ δὲ μόνον τοιοῦτον δεῖ θρηνεῖν, ἀλλὰ καὶ πᾶσαν καὶ τὴν πόλιν ἅπασαν καὶ τὸν ἀπημοτοῦντας, καθάπερ τοῦ ὅτι θανάτου ἀπαγωγέως. ὄντως γὰρ θανάτου ἐστὶ ὅστις πονηρός, ὁ τὰ ἁμαρτωλῶν. ἀλλὰ τὰ ἄνω κάτω γεγόνασι. ἔστι ὁ θρῆνος καὶ φιλοσοφίας ὅστις, καὶ διδασκαλίας ἐγκωμίου, ἐκεῖνος δὲ μικροψυχίαν. Εἰ ἐθρήνουν θρῆνον τοῦτον ἀπήμοτις, ζοῦσαν αὐτὸν διορθώσασθαι μου. ὥσπερ γὰρ εἰ χύμος ἦς φαρμακὸν ἐπενεγκεῖν κωλύοντα θάνατον ἐκεῖνον σωματικὸν, ἐπαίσας δὲ οὕτω καὶ τινα, εἰ τοῦτον ἐθρήνεις θάνατον, ἐκώλυσας ἂν καὶ ὅτι σοῦ καὶ ἐπ' ἐκείνου τοῦτο γενέσθαι. τινὰ δὲ ἀριθμὰ ὅστι ὁ γενόμενον, χυμοὺς μὲν ὄντας μὴ συγχωρῆσαι τοῦτο ἐπιλαβεῖν, ἀφεῖναι γενέσθαι, γενόμενον δὲ πιεῖν. οὕτως θρήνων ἄξιοι· ὅταν πορευθῶσι τῷ βήματι τοῦ Χριστοῦ, οἷα ἀκούσονται ῥήματα; οἷα πείσονται πράγματα; Εἰκῇ ἔζησαν οὗτοι· μᾶλλον δὲ οὐκ εἰκῇ, ἀλλὰ κακῷ. καὶ ὅτι τούτων οὐκ ἐρεῖ Χριστός· Συμφέρει σοὶ ἵνα εἷς ἀπόληται. τί γὰρ ὄφελος, εἰπέ μοι, τοσούτου αἱμάτων χεόντος ὅτι κακῷ τῆς ἑαυτοῦ κεφαλῆς; Εἰ γὰρ εἰκῇ μόνον ἀπόλωλε, οὐκ ἂν ἦρ-

Ex τῆς καθ. ὁμιλ. † ὁμιλ. † οἷς πρέπει σοὶ ἄπτε.

Marc. 10. κα.

χεσεν

χεσιν ἡ ζημία; Εἰπέ μοι· Εἰ τις μισθωτὸς ἡμῶν ἔλεγεν Εἴκοσι ἔτη καταχόσμου Εἰκὴ, οὐ κλαύσονται καὶ θρηνήσεις, καὶ δόξει πάντων ἐλεεινότερος εἶ; τοῦτ' οὖν πᾶσαν τὴν ζωὴν Εἰκὴ κατικόπη. σὺ δὲ μίαν ἡμέραν ἔζησε ἑαυτῷ, ἀλλὰ τῇ τρυφῇ, τῇ ἀσελγείᾳ, τῇ πλεονεξίᾳ, τῇ ἀμαρτίᾳ, τῷ διαβόλῳ. τοῦτον οὖν οὐ θρηνήσομεν, Εἰπέ μοι; οὐ πιεσόμεθα τὴν κηδεμόνων ἁρπάσαι; ἔστι γάρ, ὅστις. ἐὰν μέντοι θέλωμεν, ἡμεῖς αὐτὸν ἡμᾶς θάπτειν τοὺς κόλασιν. δύνασαι γὰρ αὐτὸν πεῖσαι μὴ ζωοτροφεῖν, ἐλεημοσύνην διδόναι, καὶ ἐκεῖνος μυριάξιος ἦν, ἡμᾶς ὁ Θεὸς δυσωπήσεται. Εἰ γὰρ Παῦλος ἕτερον ἤλεησε, καὶ δι' ἄλλους ἄλλοι ἐφείσατο, πολλῷ μᾶλλον ἡμᾶς τοῦτο δεῖ ποιεῖν. ἐκ τῶν ἐκείνου χρημάτων, ἐκ τῶν σῶν, ὅθεν μὲν θέλῃς, βοήθησον, ὅπως ἄξιοι ἴλαμεν, μᾶλλον δὲ ὕδωρ. οὐκ ἔχεις ἐλεημοσύνας οἰκείας ὑπεδέξασθαι; καὶ συγγενικάς. οὐκ ἔχεις αὐτὸν γεγυμνωμένον; καὶ γὰρ αὐτὸν, ἵνα μὴ πρόφασιν ἀμαρτιῶν ἔχωσιν οἱ ἔχοντες τοῦτο τὸ γυμνὸν, λύσεις γὰρ αὐτὸν καὶ ἁμαρτημάτων. ὅσῳ πλείονων γέγονεν ἁμαρτημάτων ἄξιος, τοσούτῳ μείζονος αὐτὸν δεῖ τῆς ἐλεημοσύνης. οὐ δεῖ τοῦτο μόνον, ἀλλ' ὅτι οὐδὲ ἴσως ἔχει τιμωρίαν, ἀλλ' ἐλάττω πολλῷ. οὐ γάρ ἐστιν ἴσον ἁμαρτεῖν τινα ποιῆσαι, καὶ ἕτερον γὰρ αὐτὸν. ὡς οὖν ἐλεήσεως οὔσης, οὕτω καὶ τῇ πλείστῃ μετάσχωμεν αὐτοῦ. μὴ σεμνὰ σήματα, μὴ σεμνὰ ἐπιτάφια ἀναλώσωμεν· ὅτι ἐπιτάφιοι μέγιστοι· πεῖσον χέρας, Εἰπέ τοῦτο μοι, πάσας κάλυψον γὰρ αὐτὸν πεῖσαι δέησις καὶ παράκλησις· δυσωπήσει τοῦτο ὁ Θεός. Εἰ δὲ μὴ γὰρ αὐτὸν γεγύμνωται, ἀλλὰ διὰ αὐδοὶ ἕτερος γύμνος ἄξιος τῆς ἐλεημοσύνης· ἐκ τούτου τοῦ Θεοῦ φιλοτιμίας ἔσῃ. χέρας πλείονας ὑπὲρ δακρύουσαν, οὐχὶ τοῦ πρώτου, ἀλλὰ καὶ τοῦ μέλλοντος ἴσασιν ἁρπάσαι ταῦτα. πολλοὶ καὶ τῶν ὑφ' ἑτέρων δι' αὐδοὺς γεγυμνωμένων ἐλεημοσυνῶν ἀπώλοντο. Εἰ γὰρ ὁ μὴ τέλεσον, ἀλλ' ἁπλῶς παραμυθίας ἔδει ἦσαν. Εἰ μὴ τοῦτο ἔστι, πῶς καὶ παιδία σώζεται; καίτοιγε ἐκεῖ οὐδὲν αὐτὰ εἰσφέρει, ἀλλ' ὁ γενέσθαι τὸν πατέρα. ἐγὼ γοῦν ἔξεστιν ἐνθάδε παιδία πολλάκις, οὐδὲν αὐτὰ εἰσενεγκόντα. πολλὰς ἡμῖν ὁ Θεὸς τοῦ σώζεσθαι δέδωσιν ὁδούς, μόνον μὴ ἀμελῶμεν. τί οὖν αὖ πάντες ἦ, φησι; πάλιν ἐρῶ, ὅτι πολὺ τῆς ἐλεημοσύνης οὐκ ἐν τῷ διδομένῳ κρίνεται μόνον, ἀλλὰ ἐν τῇ προαιρέσει· μόνον μὴ ὅλως ἐλαττῶμεν τῆς δυνάμεως, ἐν ὃ πολλοὶ ἔξεστιν. Τί οὖν, φησι, ἂν ἔρημος ἦ, ἐν ξένος, ἐν μηδὲν ἔχῃ; Διὰ τί γὰρ μηδὲν ἔχῃ, Εἰπέ μοι; τί τοῦτο αὐτῷ δίδως δίκιον, ὅτι μηδὲν ἔχεις σαυτῷ φίλον οὕτως ἐστάρεται. τοῦτο οὖν γίνεται, ἵνα, καὶ αὐδοὶ μὴ ὦμεν ἐστάρεται, ἀσυδαίζωμεν ἑαυτοῖς καὶ φίλοις ἐστάρετος ἔχῃ, καὶ γυναῖκα, καὶ υἱόν, καὶ φίλον, ὡς καρπούμενοί τι ἐξ αὐτῶν· μικρὸν τι, καρπούμενοι ὅμως. ἂν ἀσυδαίσῃς μὴ πλουτοῦσαν, ἀλλὰ βλαβῆν γυναῖκα ἀγαγέσθαι, ταύτης ἀπολαύσῃ τῆς παραμυθίας. ἂν ἀσυδαίσῃς μὴ πλουτοῦντα υἱὸν κατάμπ φι, ἀλλὰ βλαβῆν, καὶ ζυγάτειον σιμόν, καὶ ταύτης ἀπολαύσῃ τῆς παραμυθίας. ἂν ταῦτα ἀσυδαίσῃς, καὶ αὐδοὶ ἔσῃ τοιοῦτος. καὶ τοῦτο μέγας ἀρετῆς, τοιούτους αἱρεῖσθαι καὶ φίλους, καὶ γυναῖκα, καὶ παιδία. οὐκ Εἰκὴ προσφορὰ γὰρ τὴν ἀπολλύντων γίνονται. οὐκ Εἰκὴ ἱκετηρίαι, οὐκ Εἰκὴ ἐλεημοσύναι. ταῦτα πάντα τὸ πνεῦμα διέταξε, δι' ἀλλήλων ἡμᾶς ὠφελεῖσθαι βουλόμενον. ὅσα ὠφελεῖται ἐκεῖνος διὰ σοῦ, ὠφελῇ σὺ δι' ἐκείνου. καταφρόνησας χρημάτων προαιρεῖ ἐργάσασθαι τὰ γυναῖον, καὶ σὺ αὐτὴν τῆς σωτηρίας, καὶ αὐδοὶ σοι ἡ ἐλεημοσύνη γένηται αἰτία. μὴ ἀμφίβαλλε, ὅτι καρπώσιμα τὰ χρήσιμα. οὐχ ἁπλῶς ὁ ἱκέτης βοᾷ, γὰρ τὸ Χριστῷ κεκτημένων, καὶ τὰ ἐκ μυείας γὰρ αὐτῷ ὑπιτελούμενα. οὐχ ὁ ἱκέτης ὅστις ἐστὶν ὁ ταύτην ἀφιεὶς τὴν φωνήν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ ἐνθύμια λέγω. Τί λέγεις; ἡ χαρὰ ἡ θεία, καὶ πάντα πρόκειται τετειμημένα, πρεῖσι ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι, πρεσβύτεροι ὁ ὑὸς τοῦ Θεοῦ, μετὰ τοσούτων φρικτῶν ἐξήκασιν ἄνθρωποι, πρεσβήκασι ἐκεῖνοι βοῶντες πάντων σιγάντων, καὶ τίνη ἀπλῶς γίνεται ἐκ λεγόμενα; οὐκοῦν τὰ ἄλλα ἁπλῶς, καὶ τὰ γὰρ τῆς ἐκκλησίας, τὰ ὑπὲρ τῶν ἱερέων προσφερόμενα, τὰ ὑπὲρ

τῆ πληρώματος; μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ πόθεν μὴ πίστεως ἔχῃ. τί οὖν ὃ ἐὰν μὴ τύχωσι προσφέρεσθαι; ὃ κληθῆναι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, καὶ μὴ τυγχάνωσιν, καὶ ἐὰν μὴ τύχωσι, μεγάλη μοι ἡ ὠφελεία, τὸ διαπαντὸς πρόσωπος, τῆς μυείας ὁπτασίας ἐκείνης, τῆς φρικτῆς θεσίας, τῆς ἀφάτου μυστείων. καθάπερ γὰρ καὶ ἐπὶ τοῦ βασιλέως, ὅσα μὲν ἡ βουλὴ, μόνοι, ἐφορῶσι, ὅσα δὲ λέγῃ, εἰκῇ ἐρῇ· οὕτω δὲ κἀνταῦθα ἔστι μὲν ἃ τοῖς μυστηρίοις, πᾶσι μοι μεγίστη, τὸ μετέχειν ἀξιοῦσθαι. ὅσα γὰρ καταγγέλλεται τοῖς τὸ μυστήριον τὸ φρικτὸν, ὅτι ἐὰν τῆς οἰκονομίας ἔδωκεν ἑαυτὸν ὁ Θεός· μὴ τὸ θαύματος ἐκείνου βυθῷ ἐπαναμετρήσεις αὐτὸν τῇ ἀνθρωπίνῃ. καθάπερ γὰρ ὅταν ὁπτικὰ τῶν βασιλέων ἄγηται, τότε δύφημοῦνται μὴ ἐξῇ ὅσοι τῆς τύχης ἐκποδὼν ἔστωσαν, ἀφίεται δὲ ἐξ ὅσον ὁ δεσμοῖς ἔστι δεδεμένος ἢ τὸ κτείνειν ἐπελθόντος ἢ τὸ κτείνειν, ὁ μὴ τυχὸν ἐκεῖνο ἐξὸν ἀπολαύειν, οὕτω δὲ ἐξ ἐκείνου. τὸν ὁπτικὸν οὖν ὁ κτείνων. Ὅσοις γὰρ δώ, φησι, ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε. μηδὲ ἁπλῶς προσίωμεν, μηδὲ ὡς ἔτυχε ταῦτα γίνεσθαι νομίζωμεν. ἀλλως δὲ μάρτυρα μεμνήμεθα, ἐξ οὗτος εἰς πίστιν, ὅτι ἀπέθανεν ὁ Κύριος· ἐξ τοῦτο τὸ πάθημα τοῦτο τὸν θάνατον σημαῖνον, τὸ νεκρὸν αὐτοῦ γλυφῆναι. ταῦτα εἰδότες, ὑπισχνώμεθα ὅσας δυνάμεθα προθυμίας ταῖς ἀπιλθούσαις, αὐτὴ δακρύων, αὐτὴ θρηνῶν, αὐτὴ μνημείων ταῖς ἐλεημοσύναις, ταῖς βίβλοις, ταῖς προσφοραῖς· ἵνα κἀκεῖνοι ἐξ ἡμῶν τύχωμεν τῆς ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν, χάριτι δὲ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν ἐξ ἀεὶ, ἐξ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. μς'. ΟΤΙ, ΕΙ ΚΑΙ ΠΑΝΤΩΝ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ἐσμὲν ὑπόδικοι, δυνάμεθα ἐξ δι' ἐξαγορεύσεως σωθῆναι, ἐξ ὅλη ἕκαστος ἡμῶν τῶν πιστῶν ἄγγελος ἐστὶ φύλαξ, ἐξ πρὸ τῶν ἱερέων.

ΠΑΝΤΩ δὲ θεσπέσιον, ἀγαπητὲ, ᾧ μὲν ἐξ τοῦτο κολάζονται ἐξ ἐκεῖ, ᾧ δὲ τοῦτο μόνον, ᾧ δὲ ἐκεῖ μόνον, ᾧ δὲ καὶ τοῦτο, καὶ ἐκεῖ. τοῦτο μὲν δὲ ἐκεῖ, ὡς ᾧ ταυρωταὶ τοῦ Χριστοῦ. δὲ γὰρ ἐξ τοῦτο εἴδος δίκης, ἵνα ἐπάθοι τὰ δύσκεστα ἐκεῖνα, τῆς πόλεως ἀλώσεως· δὲ ἐκεῖ χαλεπώτατον ὑπομένουσι, ὡς ᾧ Σοδόμων πολῖται, ὡς ἕτεροι πολλοί· ἐκεῖ δὲ μόνον, ὡς ὁ πλούσιος ὁ ἀποτυγχανίζομενος, καὶ καὶ ταῦτα χίλιος ὤν· τοῦτο δὲ, ὡς ὁ πεπαρθυκὼς τὸν Κορινθίου· ὅτι δὲ τοῦτο, ὅτι ἐκεῖ, ὡς ᾧ ἀπόστολοι, ὡς ᾧ προφῆται, ὡς ὁ μακάριος Ἰώβ. οὐ γὰρ δὴ κολάσεως ἐπάθοι, ἀλλ' ἀγώνων ἐξ παλαισμάτων. ἀσυνδάσωμεν τοίνυν τὸ τούτου εἶδος· εἰ δὲ μὴ τοῦτο, καὶ τῶν τοῦτο ἀποδυομένων τὰ ἁμαρτήματα. καὶ γὰρ φοβερὸν ἐκεῖνο τὸ κριτήριον, καὶ ἀπαραίτητος ἡ ὠμωρία, καὶ ἀπήχητος ἡ κόλασις. εἰ δὲ βάλω μηδὲ τοῦτο δοῦναι δίκιλον, σαυτῷ δίκασον· ἀπαίτησόν σε ταῖς θύραις· ἄκουσον Παύλου λέγοντος, Ὅτι εἰ ἐκρίνομεν ἑαυτοὺς, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. ἀλλ' τοῦτο ποιῶ, ἐλῶ προσάγων ἐξ ὅπου σέφουσι ἥκεις. καὶ πῶς ἀπαιτήσομεν δίκιλον, φησὶ, ἑαυτούς; πόθησον, σύναξον πικρὸν, τὰ πίνωσον σαυτὸν, κάκωσον, ἀράμησον τῶν ἁμαρτημάτων κατ' εἶδος. οὐ μικρὰ τοῦτο βάσανος ψυχῆς. εἴ τις γένηται σὺ κατηνυξέν, οἶδεν ὅτι μάλιστα πόνων ἡ ψυχὴ τούτῳ κολάζεται· εἴ τις γένηται σὺ ἁμαρτίας μνήμη, οἶδε τὸν σπόδον ὀδυρόν. ἐξ τοῦτο δικαιοσύνῃ ἔπαθλον ἔθηκεν ὁ Θεὸς τὴν τοιαύτην μετάνοιαν, λέγων· Λέγε σὺ πρῶτος τὰς ἁμαρτίας σου, ἵνα δικαιωθῇς. οὐ γάρ ἐστι, οὐκ ἔστι μακρὰν εἰς δόξαν τὸ πρόσωπα στυγαζομένας τὰ ἁμαρτήματα, κατ' εἶδος αὐτὰ τρέφειν συνεχῶς, δὲ αἰσχύνεσθαι. ὁ γὰρ τοῦτο ποιῶν οὕτω κατηνυγήσεται, ὡς μήτε τοῦ

ζῆν

ζῆν ἑαυτὸν ἄξιον εἶναι νομίζῃ. ὁ δὲ τοῦτο νομίζων, κηδεμὼν πάντως ἀπαλώτερος ἔσται. μὴ γάρ μοι τοιαύτας εἴπῃς μόνον, μηδὲ ταῦτα καὶ δῆλα· ἀλλὰ καὶ τοὺς λῃστρικοὺς ὀπίσω λάβε, καὶ τοὺς συκοφαντίας, καὶ τοὺς κακηγορίας, καὶ τοὺς κενοδοξίας, καὶ Ⓐ φθόνου, καὶ πάντα τὰ τοιαῦτα στενάγμου χωρίς· οὐδὲν γὰρ τούτων μικροὺς οἴσει κόλασιν. καὶ γὰρ καὶ ὁ λοίδορος εἰς γέενναν ἐμπεσεῖται, καὶ ὁ μίσουν οὐδένα κεκτημένος ἐχθρὸς τοῦ βασιλέως, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν Ⓐ πλησίον ὅταν προσκρούσῃ τῷ Θεῷ, ὡς μηδὲ μαρτυρουμένου αὐτοῦ ὠφελῆσθαι, καὶ ὁ τῶν οἰκείων ἀμελήσας τοῦ πίστιν ἥρνηται, καὶ ὁ πένητας παρορῶν εἰς τὸ πῦρ πέμπεται. μὴ τοίνυν μικρὰ ταῦτα εἶναι νόμιζε, ἀλλὰ σπουδάζωμεν πάντα, καὶ ὡς ἐν βιβλίῳ γράφε. σὺ γὰρ σὺ γράψῃς, ὁ Θεὸς ἐξαλείφει, ὥσπερ ἔφην, ἐὰν μὴ σὺ γράψῃς, ὁ Θεὸς ἐγγράφει, ἃ δίκαιον ἅπαντι. πολὺ τοίνυν βέλτιον ἡμῖν αὐτὰ γράφειν, καὶ δηλῶσαι ἐξαλείφειν, ἢ τοῦναντίον, ἡμῶν ὑπολαμβανόντων, Ⓐ Θεὸν αὐτὰ παρὰ τὴν ὀφθαλμὸν ἐνεγκεῖν τὴν ἡμετέραν καὶ τὴν ἡμέραν ἐκείνην. ἵν' οὖν μὴ τοῦτο γένηται, πάντα μὴ ἀκριβείας ἀναλογιζώμεθα, καὶ θρηνοῦμεν πολλὰ ἑαυτοὺς ὑποδίκους ὄντας. τίς γὰρ πλεονεξίας καθαρός; μή γάρ μοι δὸς μέτρον εἴπῃς· ἀλλὰ καὶ τὸ μικρὸν τοῦ αὐτοῦ δύσκολον δίκιον. τοῦτο οἰκοῦ, καὶ μετανόει. τίς ὕβρεως ἀπήλλακται; τοῦτο δὲ εἰς γέενναν ἐμβάλλει. τίς λῃστρικὸν Ⓐ πλησίον οὐ κακηγόρησε; τίς οὐκ ἀπειρόπλουτος; οὗτος δὲ πάντων ἀκαθαρτότερος. τίς δὲ οὐκ εἶδεν ἀκολάστοις ὀφθαλμοῖς γυναῖκα; οὗτος δὲ μοιχὸς ἀπερισκόπου. τίς οὐκ ὠργίσθη ποτὲ ἀδελφῷ εἰκῇ; οὗτος δὲ ἔνοχος τῷ στενεδρίῳ. τίς οὐκ ὤμοσεν; οὗτος δὲ τῷ πονηροῦ. τίς οὐκ ὑπερώρκησε; οὗτος δὲ τῷ πονηροῦ πλέον. τίς οὐκ ἐδυσώλησε τῷ μαμωνᾷ; οὗτος δὲ τῆς γνησίας ἀξιόπιστος τοῦ Χριστοῦ δουλείας. ἔχω καὶ ἕτερα πλείονα τούτων εἰπεῖν· ἀλλ' ἔρχεται καὶ ταῦτα, καὶ ἱκανὰ Ⓐ μὲν λίαν ὄντα, μηδὲ σφόδρα δυσάθλητον εἰς κατάνυξιν ἀγαγεῖν. Εἰ γὰρ ἕνα τούτων εἰς γέενναν ἐμβάλλει, πάντα ὁμοῦ συνελόντα τί οὐκ ἐργάσεται; Οὐκοῦν, φησί, μὴ καταφρονήσωμεν ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων. Ⓐ καὶ ἄγγελοι μὲν τῶν ἀναπαυομένων βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ παιδὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ἕκαστος γὰρ πιστὸς ἄγγελον ἔχει. ἐπεὶ καὶ ὅς ἀρχῆς ἕκαστος δύο τῶν δωδεκάμων ἀγγέλους εἶχε, καθὼς φησιν ὁ Ἰακώβ· Ὁ ἄγγελος ὁ τρέφων με, καὶ ὁ ῥυόμενός με ἐκ νεότητός μου. Εἰ τοίνυν ἀγγέλους ἔχομεν, πεφωτίμεθα, καθάπερ παιδαγωγῶν τινων ἡμῖν πρώτων. πρῶτοι γὰρ καὶ δαίμονες. ὅταν τοῦτο εὐχόμεθα καὶ λέγωμεν, Ⓐ ἄγγελοι εἰρηνικοὶ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ πάντα χορὸν Ἐκκλησίαν αἰτούμεθα (οὐδὲν γὰρ ταύτης ἴσον) ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις Ἐκκλησίαν, ἐπὶ ταῖς εὐχαῖς, ἐπὶ ταῖς λιταῖς, ἐπὶ ταῖς προσρήσεσι· καὶ ἅπαξ καὶ δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις αὐτὸν δίδωσιν ὁ τῆς ἐκκλησίας προεστώς. Εἰρήνη ὑμῖν. Διὰ τί; ὅλη αὕτη μήτηρ πάντων τῶν ἀγαθῶν ἐστιν, αὕτη τῆς χάριτος ἐστὶ δόσις. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς εἰσιὼν εἰς τὰς οἰκίας τοῖς ἀποστόλοις τοῦτο λέγει προστάττων εὐθέως, καθάπερ τι σύμβολον τῶν ἀγαθῶν. Εἰσερχόμενοι γάρ, φησὶν, εἰς τὰς οἰκίας λέγετε, Εἰρήνη ὑμῖν. Ταύτης γὰρ οὐκ ὄντος, πάντα περιττά. καὶ ὁ Χριστὸς τοῖς μαθηταῖς ἔλεγε· Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν. αὕτη τῇ ἀγάπῃ προοδοποιεῖ. καὶ ὅταν λέγῃ ὁ τῆς ἐκκλησίας προεστὼς, εἰρήνη ὑμῖν ἀπλῶς· δηλονότι, εἰρήνη πᾶσι. τί γάρ, ἂν μὴ τύχωσι μὲν εἰρήνης ἔχωμεν, μὴ ἐτέρᾳ δὲ πόλεμοι καὶ μάχη, τί τὸ κέρδος; ὅταν γὰρ εἰς ἓν σῶμα, ἂν τὰ μὲν πονηρίζῃ τῶν μελῶν, τὰ δὲ διαφυσιάζῃ, δυνατὸν ὑγιάζειν σπουδάσαι ποτέ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἁπάντων εὐταξίας καὶ συμφωνίας καὶ εἰρήνης. καὶ μὴ πάντα πονηρίζῃ, καὶ ὅτι τῶν οἰκείων ὅρων μένῃ, πάντα δυνατὸν ἁπλῶς· καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ δὲ τῇ ἡμετέρᾳ, ἂν μὴ πάντες πονηρίζωσι Ⓐ λογισμοὶ, εἰρήνη ἔσται. τοσοῦτόν ἐστι καὶ ἀγαθὸν ἡ εἰρήνη, ὡς ἴσους Θεοῦ καλεῖσθαι τοὺς αὐτῆς ποιητὰς καὶ δημιουργούς. Εἰκότως· ἐπεὶ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ὅτι τοῦτον ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, εἰρηνοποιῆσαι τὰ ἐν τῇ γῇ, καὶ τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Εἰ δὲ Ⓐ εἰρηνοποιοὶ υἱοὶ Θεοῦ, Ⓐ νεκροστασιοῦσι υἱοὶ διαβόλου. τί λέγεις; ἔρις καὶ μάχας ἐμβάλλεις; καὶ τίς οὗτος ἀθλιός, φησὶν; εἰσὶ γὰρ πολλοὶ χαίροντες ὅτι

Εκ τῶν ἁγ. ὁμολ. τῶν ἐν νικαίᾳ καὶ τῶν ἐν Κωνστ. Matth. 18. 10. Gen. 48. 16.

Matth. 10. 12. Isaiah. 58. 8.

τῆ πληρώματος; μὴ γένοιτο. ἀλλὰ πόθεν μὴ πίστεως ἦ. τί οὖν ὁ ἀπὸ μάρτυρων προσφέρεσθαι; ὁ καθαίρων τὸ ἐκεῖνη τῆ ὥρα, καὶ μάρτυρες ὦσι, καὶ ἀπὸ μάρτυρων, μεγάλη μὲν ὁ ὠφελεσθῶν, τῆ διαστάσι πρόντος, τῆς μιᾶς ὅλης πολυμόρφης ἐκείνης, τῆς φερεπῆς θεσίας, τῶν ἀφάτων μυστηρίων. καθάπερ γὰρ, καθημένου τῆ βασιλέως, ὅσα δὲ ἂν βούληται, δύναι, ἐξαρθέντος ἦ, ὅσα δὲ λέγη, θέλη ἐρᾶ· οὕτω δὲ τότε· ἕως δὲ πρόκειται τὰ τῶν μυστηρίων, πᾶσι μὲν μεγάλη, τὸ μνήμης ἀξιοῦσθαι. ὅσα γὰρ καταγγέλλεται τότε τὸ μυστήριον τὸ φερεπόν, ὅτι ἀπὸ τῆς οἰκουμένης ἔδωκεν ἑαυτὸν ὁ Θεὸς· μὴ τῆ θαύματος ἐκείνου θηκάμενος ἀπομνημονεύει αὐτὸν τῶν ἡμαρτηκότων. καθάπερ γὰρ ὅταν ὀπτάνια τῶν βασιλέων ἄγηται, τότε θύφημοῦνται μὴ ἦ ὅσοι τῆς νίκης ἐκλοιπόντες, ἀφίενται ἦ ἦ ὅσοι τὸ δεσμοῖς εἶσι· ἀλλὰ καὶ ὁ χειρὸν προελθόντος ἦ τῆ χειροῦ, ὁ μὴ τυχὸν ἐκέπι ἰσχὺς ἀπολαύει, οὕτω δὴ ἦ τὰ τῶν. τῶν ὀπτανίων τοῦτ' ὁ χειρός. Ὅσάκις γὰρ δύ', φησὶ, ἐσθίητε τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ πίνητε τὸ ποτήριον τοῦτο, τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου καταγγέλλετε. μηδὲ ἁπλῶς προσίωμεν, μηδὲ ὡς ἔτυχε τῶν τοιούτων γίνεσθαι νομίζωμεν. ἄλλως ἦ μάρτυρων μεμνήμεθα, ἦ τῶν· Εἰς πίστιν, ὅτι ὑπέθηκεν ὁ Κύριος· ἦ τῶν· τὸ πάσχα τοῦτο τὸν θάνατον σημαῖνον, τὸ νεκρὸν αὐτοῦ γενόμενον. ταῦτα εἰδότες, ὑπεροδύμεθα ὅσας δυνάμεθα προθυμίας τῆς ἀπολυθῆναι, αὐτὴ διακρύσει, αὐτὴ θρηνώσει, αὐτὴ μνημείων τοῦ ἐλεημοσύνας, τοῦ βίβλους, τοῦ προσφορᾶς· ἵνα καθίσωμεν ἡμᾶς τυχόμεν τῶν ἐπηγγελμένων ἀγαθῶν, χάριτι τοῦ φιλανθρωπίᾳ τοῦ μονογενοῦς ἡμῶν, μεθ' οὗ τῷ πατρὶ ἅμα τῷ ἁγίῳ πνεύματι, δόξα, κράτος, τιμὴ, νῦν ἦ ἀεὶ, ἦ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Λογ. μς΄. ΟΤΙ, ΕΙ ΚΑΙ ΠΑΝΤΩΝ ΑΜΑΡΤΗΜΑΤΩΝ ἐσμὲν ὑπεύθυνοι, δυνάμεθα ἦ δι' ἐξαγορεύσεως σωθῆναι, ἦ ὅλη ἕκαστος ἡμῶν τῶν πιστῶν ἄγγελον ἔχει φύλακα, ἦ περὶ τῶν ἱερέων.

Ὦν ἀδελφοὶ, ἀγαπητοὶ, ὦ μὴ ἦ τὰ τοῦτα κολάζονται ἦ ἐκεῖ, ὦ ἦ τὰ τοῦτα μένει, ὦ ἦ ἐκεῖ μένει, ὦ ἦ οὐδὲ τὰ τοῦτα, οὐδὲ ἐκεῖ. τὰ τοῦτ' μὲν δὲ ἐκεῖ, ὡς ὦ φαυρύνεται τῆ Χριστοῦ. δὲ γὰρ ἦ τὰ τοῦτ' ἔδοξε δίκαιον, ἵνα καὶ ἔπαθον τὰ δυνάμενα ἐκεῖνα, τῆς πόλεως ἀλῶσης· δὲ ἐκεῖ χαλεπώτατον ὑπομένουσι, ὡς ὦ Σοδόμων πολίται, ὡς ἔτι μείζονες· ἐκεῖ ἦ μένει, ὡς ὁ πλούσιος ὁ ἀποτηγανίζόμενος, καὶ οὐδὲ ταγήνιος κύριος ὢν· τὰ τοῦτ' ἦ, ὡς ὁ παραβυχὼς τοῦ Κορινθίους· ὅτι ἦ τὰ τοῦτα, ὅτι ἐκεῖ, ὡς ὦ ἀπόστολοι, ὡς ὦ προφῆται, ὡς ὁ μακάριος Ἰωάν. οὐ γὰρ δὴ κολάσεως ἕνεκεν ἔπαθον, ἀλλ' ἀγώνων ἦ παλαισμάτων. ἀσυνδιάσωμεν τοίνυν τ τούτοις εἰ μείζονες· Εἰ ἦ μὴ τούτων, καὶ τῶν τὰ τοῦτ' ἀποδυομένων τὰ ἁμαρτήματα. καὶ γὰρ φοβερὸν ἐκεῖνο τὸ κριτήριον, καὶ ἀπαραίτητος ἡ ἡμερία, καὶ ἀπήχητος ἡ κόλασις. Εἰ ἦ βούλει μηδὲ τὰ τοῦτ' δοῦναι δίκην, σαυτῷ δίκασον· ἀπαίτησόν σε ταῖς βύθυσις· ἄκουσον Παύλου λέγοντος, Ὅτι Εἰ ἐκρίνομεν ἑαυτοὺς, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. ἂν τοῦτο ποιῆς, ἐλαφρὰν προσβαίνων ἦ ὑπὲρ σὲ φόβου ἡ ἔξις. καὶ πῶς ἀπαιτήσομεν δίκην, φησὶ, ἑαυτούς; πάθησον, σύναξον πικρὸν, καὶ πίνωσον σαυτὸν, κάκωσον, δράμησον τῶν ἁμαρτημάτων κατ' εἶδος. οὐ μικρὰ τοῦτο βάσανος ψυχῆς. εἴ τις γένηται τὸ καταμύξαι, οἶδεν ὅτι μάλιστα πάντων ἡ ψυχὴ τούτῳ κολάζεται· εἴ τις γένηται τὸ ἁμαρτίας μνήμην, οἶδε τὸν ὀστοῦν ὀδυνᾶν. διὰ τοῦτο δικαιοσύνην ἔπαθον ἵνα θῶσιν ὁ Θεὸς τῇ τοιαύτῃ μετανοίᾳ, λέγων· Λέγε σὺ πρῶτος τὰς ἁμαρτίας σου, ἵνα δικαιωθῇς. οὐ γάρ ἐστι, οὐκ ἔστι μακρὰν εἰς ὀρθωσιν τὸ πάθος συναγαγόντας τὰ ἁμαρτήματα, κατ' εἶδος αὐτὰ τρέφειν συνεχῶς, καὶ ἀνανεάζεσθαι. ὁ γὰρ τοῦτο ποιῶν οὕτω κατανυγήσεται, ὡς μήτε τοῦ

ζῆν

ζῆν ἑαυτὸν ἄξιον εἶναι νομίζῃ. ὁ δὲ τοῦτο νομίζων, κηδεμὼν πάντως ἀπαλώτερος ἔσται. μὴ γάρ μοι παρρησίας εἶπῃς μόνον, μηδὲ ταῦτα τὰ δῆλα· ἀλλὰ καὶ τὰς λεληθούσας βασάνους, καὶ τὰς συκοφαντίας, καὶ τὰς κακηγορίας, καὶ τὰς κενοδοξίας, καὶ Ⓦ φθόνους, καὶ πόλεμα τὰ τοιαῦτα στεναζούσης ἐστὶ ταῦτα μικρὰ οἴεται κόλασιν. καὶ γὰρ καὶ ὁ λίθος εἰς γέενναν ἐμπεσεῖται, καὶ ὁ μόνον τὸν κύριον ἔχων εἰς τὸν βασιλέα, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν Ⓦ πλησίον ὅτι προσκρούει τῷ Θεῷ, ὡς μηδὲ μάρτυρας ἔτι ὠφελήσεσθαι, καὶ ὁ τῶν οἰκείων ἀμβλὺν τὸν πόδα πίστει κρίνας, καὶ ὁ πένητας ἀδικούμενος εἰς τὸ πῦρ πεμπόμενος. μὴ τοίνυν μικρὰ ταῦτα εἶναι νόμιζε, ἀλλὰ σὸν ἀγαγὲ πόνον, καὶ ὡς ἐν βιβλίῳ γράφε. ἂν γὰρ σὺ γράψῃς, ὁ Θεὸς ἐξαλείφει, ὥσπερ ἔθος, ἐὰν μὴ σὺ γράψῃς, ὁ Θεὸς ἐγγράφει, καὶ δίκαιον ἅπαντες. πολὺ τοίνυν βέλτιον τῷ κριτῇ αὐτὰ γραφῶμεν, καὶ ἀλῶναι ἐξαλειφθῆναι μᾶλλον, Ⓦ θεὶς αὐτὰ πρὸς τὴν ὀφθαλμὸν ἐστηκὼς τὴν κρίσιν ἐκείνην. ἵν' οὖν μὴ τοῦτο γένηται, πάντα μὴ ἀκριβείας ἀπολογιζώμεθα, καὶ βιαζώμεθα πολλῶν ἑαυτοὺς ἀναθεμάτων ὄντας. τίς γὰρ πλεονεξίας καθαρεύει; μὴ γάρ μοι τὸ μέγα εἶπῃς· ἀλλὰ καὶ τὰ μικρὰ τίνα αὐτὸν δώσομεν λόγον. τοῦτο σοὶ δοκεῖ, καὶ μετρεῖ. τίς ὕβρεως ἀπήλλακται; τοῦτο δὲ εἰς γέενναν ἐμβάλλει. τίς λεληθρᾷ Ⓦ πλησίον οὐ κακηγορήσει; τίς οὐκ ἀπειρόθη; τοῦτο δὲ πάντων ἀκαθαρτότερος. τίς δὲ οὐκ εἶδεν ἀχολάστους ὀφθαλμοὺς γυναῖκα; τοῦτο δὲ μοιχὸς ἀπερισκέπτως. τίς οὐκ ὠργίσθη ᾧ ἀδελφῷ εἰκῇ; τοῦτο δὲ ἔνοχος τῷ συνεδρίῳ. τίς οὐκ ὤμοσεν; τοῦτο δὲ τῷ πονηροῦ. τίς οὐκ ὑπισχνήσατο; τοῦτο δὲ τῷ πονηροῦ πλέον. τίς οὐκ εὐθὺ λέβυσι τῷ μαμωνᾷ; τοῦτο δὲ τῆς γεηρᾶς ἀξιώσεως τῷ Χριστοῦ ἀλλοτρίας. ἔχω καὶ ἕτερα πλείονα τούτων εἰπεῖν· ἀλλ' ἔρχει καὶ ταῦτα, καὶ ἰχθὺς Ⓦ μὴ λίθον ὄντα μηδὲ σφίδρα δριμύθητον εἰς κατάνυξιν ἀγαγεῖν. Εἰ γὰρ ἕκαστον αὐτῶν εἰς γέενναν ἐμβάλλει, πάντα ὁμοῦ συνελθόντα τί οὐκ ἐργάσεται; Οὐκοῦν, φησί, μὴ καταφρονήσωμεν ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων. Ⓐ γὰρ ἄγγελοι μὼν τοῦ ἀγαθοῦ βλέπουσι τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. ἕκαστος γὰρ πιστὸς ἄγγελον ἔχει. ἐπεὶ καὶ ὅς ἐὰν ἕνα τῶν μικρῶν τούτων σκανδαλίσῃ, καθὼς φησιν ὁ Ἰακώβ· Ὁ ἄγγελος ὁ τρέφων με, καὶ ὁ ῥυόμενός με ἐκ νεότητός μου. Εἰ τοίνυν ἀγγέλους ἔχομεν, πεφώτισμεν, καθάπερ παιδαγωγῶν τινων ἡμῖν πρέπτων. πρέπει γὰρ καὶ δαίμων. ἀλλὰ τοῦτο εὐχόμεθα καὶ λέγομεν, Ⓦ ἄγγελοι αἰτούμενοι τῆς εἰρήνης, καὶ πομπαγοῦ εἰρήνου αἰτούμεθα (τοῦτο γὰρ ταύτης ἴσον) ἐν ταῖς ἐκκλησίαις εἰρήνην, ἐν ταῖς εὐχαῖς, ἐν ταῖς λιταῖς, ἐν ταῖς προῤῥήσεσι· καὶ ἄπαξ καὶ δὶς καὶ τρὶς καὶ πολλάκις αὐτὴν δίδωσιν ὁ τῆς ἐκκλησίας προεστώς. Εἰρήνη ὑμῖν. Διὰ τί; ὅλη αὕτη μήτηρ πάντων τῶν ἀγαθῶν ἐστίν, αὕτη τῆς χάριτος ἐπίθεσις. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Χριστὸς εἰσιὼν εἰς τὰς οἰκίας τοῖς ἀποστόλοις τοῦτο λέγει προστάττει εὐθέως, καθάπερ τι σύμβολον τῶν ἀγαθῶν. Εἰσερχόμενοι γάρ, φησι, εἰς τὰς οἰκίας λέγετε, Εἰρήνη ὑμῖν. Ταύτης γὰρ οὐκ ὄντος, πάντα πρέπει. καὶ ὁ Χριστὸς τοῖς μαθηταῖς ἔλεγε· Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν. αὕτη τῆς ἀγάπης προοδοποιεῖ. καὶ οὐ λέγει ὁ τῆς ἐκκλησίας προεστώς, εἰρήνη ὑμῖν ἁπλῶς· ἀλλ', εἰρήνη πᾶσι. τί γάρ, ἂν μὴ τὴν ἐμὴν εἰρήνην ἔχωμεν, μὴ ἐτέρᾳ πόλεμοι καὶ μάχη, τί δὲ κέρδος; καὶ γὰρ εἰ ἓν σῶμα ἐσμεν, ἀλλὰ πολλὰ μέλη τὸ σύστημα, πολλὰ τὰ στοιχεῖα, πολλὰ διάφορα ἀλλήλοις στενοχωρίας ποιεῖ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀπάντων εὐταξίας καὶ συμφωνίας καὶ εἰρήνης. καὶ μὴ πάντα συνέχῃ, καὶ ὅτι τὸ οἰκεῖον ὅρον μένῃ, πάντα διαφθείρεται· καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ τῇ ἡμέρᾳ, ἂν μὴ πάντες συνέχωσι Ⓐ λογισμοί, εἰρήνη οὐκ ἔσται. τοσοῦτόν ἐστι καὶ ἀγαθὸν ἡ εἰρήνη, ὡς υἱοὶ Θεοῦ καλεῖσθαι οὐκ αὐτὸς ποιεῖ καὶ δημιουργεῖ. εἰκότως· ἐπεὶ καὶ ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ διὰ τοῦτο ἦλθεν εἰς τὴν γῆν, εἰρήνην ποιήσων ἐν τῇ γῇ, καὶ τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. Εἰ δὲ Ⓐ εἰρήνης ποιοὶ υἱοὶ Θεοῦ, Ⓐ νεκτάρεος ποιοὶ υἱοὶ διάβολου. τί λέγεις; ἔρις καὶ μάχας ἐμβάλλεις; καὶ τίς οὗτος ἀθλιός, φησίν; εἶσι γὰρ πολλοὶ χαίροντες ὅτι τοῖς

Εκφ. ὁμιλ. τῶν ἑνὸς. φασὶ Κολοσσ. Ματθ. ιη. ι. Γεν. μα, ιε.

τοῖς κακοῖς, ἢ ὃ σῶμα τῦ Χριστοῦ ἀφαπῶντες μᾶλλον, ἢ ⟨Ⓐ⟩ γραπίω τῇ λόγχῃ διέτεμον, ἢ Ἰουδαῖοι τοῖς ἥλοις διέκοψαν. σκῦλα τὰ τῦτο ἔλαβον τὸ κακόν. σκῦλα δ' ἁγία μαθήτια τὰ μέλη πάλιν σωθῆναι· ζῶντα γὰρ ἀπόστολα ἐστί, καὶ οὐδὲ μὰ σωθῆναι, οὐκέτι συναφθήσεται, ἀλλὰ μᾶλλον τῦ πληρώματος ἔξω. ὅταν βύλῃ τοῦ ἀδελφῷ πολεμῆσαι, σκόπησον ὅτι τοῖς μέλεσι τῦ Χριστοῦ πολεμεῖς, καὶ παύσαι τῆς μανίας. τί γὰρ εἰ ἀφ' ἡμῶν μέρος ἐστί; τί γὰρ καὶ βύκεφαλος ἐστι; Οὕτως οὐκ ἔστι θέλημά, φησιν, ἔμπροσθεν τῦ πατρός μου τῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἷς τῶν μικρῶν τύτων. καὶ πάλιν· Οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἁγαπῶντος βλέπουσι τὸ πρόσωπον τῦ πατρός μου τῦ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. ὁ Θεὸς δὲ αὐτοῦ καὶ σε καὶ τοὺς ἑλκυσε, καὶ ἐσφάγη· σὺ δὲ οὐδὲ αὐτοῦ ⟨Ⓐ⟩ νομίζεις; οὐκοῦν μάχη καὶ κρῖσις τῦτο τοῦ Θεοῦ, ὅτι σὺ μὲν τὰς ἁμαρτίας αὐτῷ φέρεις ἀφθόις· ὅταν εἰσέλθῃ ὁ τῆς ἐκκλησίας πρεσβύτερος, βύλομαι λέγω· Εἰρήνη ὑμῖν· ὅταν ὁμιλῇ, Εἰρήνη πᾶσιν· ὅταν ἡ θυσία τελεσθῇ, Εἰρήνη πᾶσι· καὶ μεταξὺ πάλιν, χάρις ὑμῖν καὶ Εἰρήνη. πῶς οὖν οὐκ ἄτοπον, εἰ ζοσταταχὺς ἀκούοντες Εἰρήνην ἔχε, σκῶπτε πολεμοῦντα πρὸς ἀλλήλους; λοιδορεῖσθε καὶ αἱματοδόντες, τῷ διδόντι τὴν Εἰρήνην πολεμοδοκεῖτε; λέγε, καὶ τῷ πνεύματί σε, καὶ ἁγιοπαλλεῖς αὐτοῦ ἔξω; οἴμοι, ὅτι τὰ σεμνὰ τῆς ἐκκλησίας χρήματα γέλωτος ὑπεκρυμάτων μέσον, οὐκ ἀληθῆ τίς. οἴμοι, ὅτι μέχρι ῥημάτων τὰ σύμβολα μένει τῇ γραπτῇ καὶ τύτῳ· ὅθεν καὶ ἀγνοῦσι ἁγιοφῦσι πολλοί, Εἰρήνη πᾶσιν. ἀλλ' ἀκούετε τὰ ἑξῆς. τί φησιν ὁ Χριστός; Εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν, ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάζετε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστι· καὶ ἐὰν μὲν ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἡ Εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ἡ ἀξία, ἡ Εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἀποστραφήτω. ἁγιοφῦσι τῦτο οὐκ ἴσμεν, ὅτι τὰ πνευματικὰ τῶν νομίζομεν ζῶντα εἶναι, καὶ σωματικῆς ὕλης ὄντα. μὴ γὰρ ἐγὼ δίδωμι τὴν εἰρήνην ὁ Χριστός δι' ἡμῶν φθέγγεται καὶ πάντων. εἰ δὲ ⟨Ⓐ⟩ ἄλλοι ἀπόντα χρείαν ἔχοντα κατὰ τῆς χάριτος ἴσμεν, ἀλλ' ἀφ' ἡμῶν δι' ὑμᾶς. Εἰ γὰρ εἰς ὅσον ἐνέργησε καὶ εἰς μάτην ἡ τῦ Θεοῦ χάρις δι' οἰκονομίαν, καὶ τὴν τῶν Ἰσραηλιτῶν ὠφέλειαν· οὐδηλον ὅτι οὐδὲ εἰς ἡμᾶς ⟨Ⓐ⟩ δωρητὴς ⟨Ⓐ⟩ ἐνεργεῖ, ἀλλὰ δι' ἐκεῖνο καὶ τῦτο δι' ἡμᾶς. μηδεὶς τοίνυν εἴπῃ, ὅτι βύτηλός ἐγὼ καὶ ζαπινὸς καὶ οὐδενὸς ἄξιος λόγου, καὶ ἅτ' ὢν μεγαυχήτω· εἰμὶ γὰρ τοιῦτος. ἀλλ' ἀεὶ ἐγὼ τῷ Θεῷ ἁγὼ σὺν πολλοὶ καὶ τοῖς τοιύτοις ἐφίσασθαι· καὶ ἵνα μάθητε, τῷ Καὶν καὶ τῇ ξίφει λαλήσαι ἁγὼ ⟨Ⓐ⟩ Ἀβελ, τῷ ἁγκύλῳ ἁγὼ Ἰώβ, τῷ Φαραὼ ἁγὼ ⟨Ⓐ⟩ Ἰωσήφ, ᾧ Ναβυχοδονόσορ ἁγὼ τὸν Δανιήλ, τῷ Βαλτάσαρ ἁγὼ τὸν αὐτόν. ⟨Ⓐ⟩ μάγοι δ' ἀπεκαλύφθησαν ἔτυχον, καὶ Καϊαφᾶς προεφήτευσε χριστιανὸς ὢν καὶ δυάξιος, ἁγὼ ὃ τῆς ἱερωσύνης ἀξίωμα. λέγε ⟨Ⓐ⟩ Ἀαρὼν ἁγὼ τῦτο μὴ λεγέσθωσαν. ἁγὼ τί γὰρ, εἰπέ μοι, ἀμφοτέρων καταλαλησάντων, ἐκεῖνα μόνα τὸν δίκαιον ἐκάμνετε; μὴ θαυμάσῃς. εἰ γὰρ ἐγὼ τοῖς ἔξωθεν ἀξιώμασι, καὶ μυρία τις κατηγορήσει, ἃ πρότερον εἰς δικαστήριον ἄγεται, ἕως δὲ ἀπόδῳ τὸν ἀρχὸν, ἵνα μὴ ἐκεῖνα μετ' αὐτοῦ ὑβρίζηται; πολλῷ μᾶλλον ὅτι τῆς ἀρχῆς τῆς πνευματικῆς, καὶ ἐστίσοιν ἢ, ἐνεργεῖ ἡ τῦ Θεοῦ χάρις· ἐπὶ πάντα ἀπόλωλεν· ὅταν δ' αὐτὸν ἀπόδῳται, εἴτε ἀπολῇ, εἴτε καὶ σταθῇ, τότε δή, τότε χαλεπώτερα δώσει τὸν δίκαιον. μὴ δὴ νομίζετε παρ' ἡμῶν ταῦτα λέγεσθαι· ἡ τῦ Θεῦ χάρις ἐστὶν ἡ καὶ εἰς ἀναξίους ἐνεργοῦσα, ἃ δι' ἡμᾶς, ἀλλὰ δι' ὑμᾶς. ἀκούσατε οὖν τί φησιν ὁ Χριστός· Ἐὰν μὲν ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν. πῶς δ' ἀξία γίνῃ; Ἐὰν δέξωνται ὑμᾶς, φησιν· Ἐὰν δὲ μὴ δέξωνται ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσι τῶν λόγων ὑμῶν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρας ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. τί οὖν ὄφελος ὅτι δίκαιοι ἡμᾶς, καὶ οὐκ ἀκούετε τῶν παρ' ἡμῶν λεγομένων; τί δὲ κέρδος ὅτι θεραπεύετε, καὶ οὐ πρόσεχετε τοῖς λεγομένοις ὑμῖν; ἐκεῖνο ὄφελος τιμὴ ἡμῖν· ἐκεῖνο θεραπεία καὶ χαμαιπὴ καὶ ὑμᾶς ὠφελοῦσα, καὶ ἡμᾶς, ἐὰν ἡμῶν ἀκούητε. ἀκούετε δὲ τῦ Παύλου λέγοντος· Οὐκ ἤδλφ, ἀδελφοί, ὅτι ἀρχιφὸς ἐστιν. ἄκουε δὲ καὶ τῦ Χριστοῦ λέγοντος,

Πέτρα

Ματθ. ιπ. 10. κ. ι.

Ματθ. ι ιε.

Ματθ. ι ιγ.

Περὶ κγ. ε.

Πλάνα, ὅσα ἂν λέγωσιν ὑμῖν τοῦτον, τοῦτον ἐν πίστει. Οὐκ ἐμὸν καταφεύγειν, ἀλλὰ τῆς ἱε- Ματθ. κγ. γ.
ρωσύνης. διὸ ἵνα τῆς ταύτης γνώμης, τοῦτο καταφεύγει τοῦτ᾽ οὐδὲ ἐγὼ δύναμαι ὑπιστεῖν. ἕως
δ᾽ ἂν ὑπὸ δεσμὸν τοῦτον καθήμαι, ἕως ἂν τὸ προσδρίαν ἔχω μόνον, ἔχομεν καὶ τὸ ἀξίαν ἐν τῷ ἰσχύν,
εἰ καὶ ἀναξίοι ἐσμεν. εἰ ὁ Μωυσέως δεσμὸς οὕτως ἐν ἁγίοις ἅγιος, ὡς δὴ ἐκεῖνοι ἀκριβεῖς, πολλῷ
μᾶλλον ὁ τοῦ Χριστοῦ δεσμός. ἐκεῖνοι ἡμᾶς διεδέξαντο, ἀπὸ τοῦ φθέγγεσθαι ἀφ᾽ οὗ ὁ Χρι-
στὸς ἔλεγεν ἡμῖν τὰ διδασκαλίας τὰ καταλλαγῆς. Ⓐ προσοῦσι, οἱοὶ τοῦ αἰῶνος, δέχ᾽ ὁ τῆς προσόδου ἀ-
ξίωμα πολλῆς ἀπολαύουσι τὴν τιμήν. ὁρᾶτε γάρ, ὡς μέσῳ βαρβάρων ἐρρίπται τὸ ἐμὸν μέτοι
μετ᾽ ἐκεῖνο τοσούτων πολεμίων. καὶ ὅπως μεγάλα ὁ τῆς προσόδου ἰσχύει μέσος, πάντες αὐ-
τὸν ζητοῦσι, πάντες εἰς αὐτὸν ἀποβλέπουσι, πάντες μὴ ἀσφαλείας σκιρτῶσι. ἡ
ἡμεῖς τοίνυν προσόδου ἀπεδόξαμεν λόγοι, καὶ πεπόμφαμεν τὰ τοῦ Θεοῦ (τοῦτο γάρ ἐστι
ὁ τῆς ὑπισχνῆς ἄξιωμα) πεποίμνα προσόμοιοι, ἀξιοῦντες καὶ ἀλύσεσι Ⓐ
πολεμεῖ· καὶ λέγομεν ὅτι πᾶσι, οὐ πολεῖς ἐπαγγελλόμενοι δώσειν, οὐδὲ σίτου μέτρα τόσα καὶ
τόσα, οὐδὲ ἀνδράποδα, οὐδὲ χρήσιον, ἀλλὰ βασιλείαν οὐρανῶν, ζωὴν αἰώνιον, σωτηρί-
αν τὴν μὴ Χριστοῦ, οὐκ ἄλλα ἀγαθὰ, ἃ μηδὲ εἰπεῖν ἡμῖν δυνατὸν, ἕως ἂν ἐν τῇ σαρκὶ
ταύτῃ ὦμεν καὶ τῷ πνεύματι βίῳ. προσόδομεν τοίνυν, ἀπολαύειν ὃ βουλόμεθα ἡμᾶς· οὐ
δι᾽ ἡμᾶς (μὴ γένοιτο. ἴσμεν γὰρ ἡμᾶς ὁ ἀνάξιος) ἀλλὰ δι᾽ ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς μὴ ἀπορρῆξ
ἀπ᾽ ἡμῶν ἀκούητε, ἵνα ὑμεῖς ὠφελῆσθε, ἵνα μὴ μὴ ῥαθυμίας ἢ ἀπροσεξίας κατίσχητε
ἃ λεγόμεθα. οὐχ ὅρατε τοὺς προσόδους, πῶς πάντες αὐτοὺς ἀποδείκνυσι; ἡμεῖς Θεοῦ προ-
σόδους ἐσμεν πρὸς ἀνθρώπους. Εἰ ὃ προσαντίς ὑμῖν τοῦτο, οὐχ ἡμεῖς, ἀλλ᾽ αὐτὸ τὸ ὑπι-
σχνῆται, οὐχὶ ὁ δεῖνα, ἀλλ᾽ ὁ ὑπίσχνος· μηδεὶς ἐμοῦ ἀκούετω, ἀλλὰ τοῦ ἀξιώματος. παύ-
σατε τοίνυν πολεμοῦντες τῷ Θεῷ δεκόντι, ἵνα εἰς δόξαν Θεοῦ ζήσωμεν, καὶ καταξιωθῶμεν τῆς
ἐπηγγελμένης ἀγαθῶν τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτὸν ἐν Χριστῷ καὶ φιλοῦσι δεσπότην τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰη-
σοῦν Χριστόν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΕΙΣ ΤΟ ΜΗ ΑΝΑΞΙΩΣ ΠΡΟΣΕΡΧΕΣΘΑΙ ΤΟΙΣ ἁγίοις μυστηρίοις. Λογ. μζ.

Πειδὴ ἐμνήσθημεν τῆς θυσίας ταύτης, βούλομαι πρὸς ὑμᾶς μικρὰ Ἐκ τῶν λόγ.
εἰπεῖν τοὺς μεμνημένους· μικρὰ μὲν τῷ μέτρῳ, μεγάλου δ᾽ ἕνεκα οἷς τ᾽ ἐκείνοις καὶ ἀμφοτέροις
τοῦ ἐμοῦ καὶ τοῦ ὠφελεῖν. οὐ γὰρ ἡμέτερα εἰσὶ τὰ λεγόμενα,
ἀλλὰ τοῦ θείου πνεύματος. τί οὖν ἐστι; πολλοὶ τῆς θυσίας ταύτης ἄ-
ξιας μεταλαμβάνουσι τῇ [πίστει] σὺν αὐτῇ· ἔστι δ᾽ οἷς, ἀλλοι
πολλάκις. πρὸς ἀπόμαζας οὖν ὁ λόγος ἡμῖν ἐστι χρήσιμος, καὶ φρὸς
αὐτὸν τὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ καθεζομένους. ἐκεῖνοι γὰρ ἄξιας τῇ σὺν αὐτῇ μετέχουσι, πολλά-
κις δὲ καὶ δίχα δύο ἔτῶν. Τί οὖν; πίνας ἀποδεξόμεθα; οὔτε τὸν ἄξιας, οὔτε τὸν πολλάκις,
ἀλλὰ τὸν μεταξὺ καὶ μὴ καθαρῶς σωφρόνως, μὴ καθαρᾶς καρδίας, τὸν μὴ βίῳ ἀμόλυντον. Ⓐ τοιοῦτοι ἀεὶ προσιέντωσαν· Ⓐ δὲ μὴ τοιοῦτοι, μηδὲ ἁπάξ. Ὁ γὰρ ἐ- 1.Κορ. ια. κθ.
σθίων καὶ πίνων ἀναξίως, κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, ὡς φησιν ὁ ἀπόστολος. ταῦτα δὲ
δόσθαι τοῖς ἁγίοις· τοῦτο καὶ ὁ δεσπότης ὑπισχνεῖται, τοὺς ἁγίους καλῶν δι᾽ ἧς φωνῆς ἐ-
κείνης φωνῆς. ὅπου γὰρ οὐκ ἔστι δυνατὸν ἀνθρώπῳ εἰδέναι τὰ τοῦ πλησίον, εἰ μὴ τὸ
πνεῦμα τὸ ἐν αὐτῷ, αὐτὸν ἀφίησι πρὸν φωνὴν, τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις. Εἴ τις οὐκ ἔστιν ἅ-
γιος, μὴ προσιέτω. οὐχ ἁπλῶς φησιν, ἀμαρτημάτων καθαρός; ἀλλ᾽, ἅγιος. Τὸ γὰρ
ἅγιον οὐχὶ τῶν ἁμαρτημάτων ἀπαλλαγὴ ποιεῖ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἡ τοῦ πνεύματος πα-
ρουσία, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων ὁ πλοῦτος. τί δ᾽ ἐστὶ τὸ ἁμάρτημα; τὸ μὴ μὴ φρίκης
προσιέναι,

προσοίσας, ἀλλὰ τύπους τοὺς ἐκεῖθεν, καὶ ἀλληγορίας, καὶ τὰ λοιπά. ταῦτα πολλάκις εἶπον, καὶ λέγω οὐ παύσομαι. οὐχ ὁρᾶτε ὅτι τῶν Ολυμπίων, ὅταν ὁ ἀγωνοθέτης ὑπὲρ τῆς κεφαλῆς ἔχῃ, πῶς ἡ εὐταξία τὸν κήρυκα βοᾶν ποιεῖ; πῶς οὐκ ἄπορον, ἔνθα μὲν ὁ ἀγώνοθέτης παρὰ πόδας, πολλὴν τὴν ἡσυχίαν εἶναι· ἔνθα δὲ ὁ Χριστὸς πρὸς ἑαυτὸν συλλαλῶν πολὺν τὸν θόρυβον; μᾶλλον δὲ παλαιὰ ταλαίπωρα, καὶ τὰ λιμφαρικώματα. τί θορυβῇ, εἰπέ μοι; προσμάτων ἀνάγκη καλῶς πεῖν. ἔλεως γὰρ οἶδας, ὅτι προσμαθὰ ἔχῃς. ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ; μέμνησαι δ' ἔλεως, ὅτι ὑπὲρ γῆς εἶ; καὶ πῶς οὐχὶ τοῦτο λίθινος ἀγνοίας, ὃ νομίζειν χρὴ κρεῖττον ἐκεῖνον ὑπὲρ γῆς εἶναι, καὶ μὴ χιλίων τῶν ἀγγέλων χορεύειν, μᾶλλον δὲ καὶ ὁ μυστικὸς ἐκεῖνος μέλος ἀνίπτοις χείλεσι τῷ Θεῷ, ὑπνώσειν ᾠδήν, ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος; Διὰ τοῦτο αἰσθάνεσθαι ἡμᾶς ἐκάλεσεν ὁ Χριστὸς εἰπών, Ὅπου ἐὰν τὸ σῶμα, ἐκεῖ καὶ οἱ ἀετοί, ἵνα συναθροισθῶμεν, ἵνα ὑψηλὰ πτώματα, τοῖς πτερυγίσι τοῦ πνεύματος κουφιζόμενοι· ἡμᾶς δὲ κύριε σὺν ὀφείλομεν καὶ συνεγείρειν, καὶ γὰρ ἐσμεν. βούλεσθε εἶπω, πόθεν ὁ θόρυβος ἦν; ὅτι οὐ δίκαιοι τοῖς δικαίοις ὑμῖν ἀπεκλείομεν, ἀλλὰ συγχωρεῖν ἐμοῦ τῆς ἐκάστης βιαζομένης ἀναχωρεῖ. τοῦτο πολλῆς καταφρονήσεως δεῖ. τί ποιεῖς, ἄνθρωπε, τὸν Χριστοῦ πρόπους, τῶν ἀγγέλων πρεσβύτερον, τῆς τραπέζης προκαθήμενον, ἄνθρωπε καταλείπεις καὶ ἀναχωρεῖς, καὶ ὅτι διὰ σὲ ἀναχωρῶ; βούλεσθε εἶπω τίνος ἕνεκεν ποιοῦσι καὶ προσβιάζονται; ὅτι σκοπιώτης ὁ ἕκαστον λέγει Ιούδας τὸν τελώνην ἐν νυκτὶ σκοτίᾳ, τῶν ἄλλων πόρρωθεν ἀπεχόντων, ἄνθρωπε προσπηδήσας ἐξέβη. ἐκεῖνον μιμεῖσθαι καὶ τοιοῦτοι. εἰ μὴ γὰρ ἐξῆλθεν, οὐκ ἂν ἐλέγετο προδότης, οὐκ ἂν ἀπώλετο· εἰ μὴ τὸ ποιμένος ἑαυτὸν ἐχώρισεν, οὐκ ἂν θηριάλωτος γένοιτο. ὁρᾶς ὅτι ἡ ἐκάτερα ἐν τοῦ θυσιαστηρίου βῆμα κατ' ἐκεῖνον τύπον; ἐκεῖνος γὰρ μὴ Ιουδαίων, οὕτω μὴ τὸν διαστήσαντες ἐξῆλθεν. ταῦτα λέγω, οὐχ ἵνα θορυβῶσι καὶ κραζητε, ἀλλὰ μὴ πολλῆς σιγῆς καὶ εὐκοσμίας τῆς ἱερᾶς ταύτης ἀφώμεθα θυσίας, ἵνα καὶ τοῦ φοβεροῦ ἐκκαθαίρωμεν, καὶ τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν ἐπιτυγχάνωμεν. μὴ προσέχε, ὅτι ἄρτος φαίνεται καὶ οἶνος ἐστί. σῶμα γὰρ καὶ αἷμα κατὰ τοῦ δεσποτικοῦ τυγχάνει ἀπόφασιν. μὴ ἀπὸ τῆς γεύσεως κρίνῃς τὸ πρᾶγμα, ἀλλ' ἀπὸ τῆς πίστεως πληροφορεῖσθαι ἀνεπιδιαστάτως. προσιὼν δέ, μὴ τεταμένοις χερσὶν, ἀλλὰ τοῦ ἀριστερᾶ δεῖσθαι ποιήσαι τὴν δεξιᾶν, καὶ χαλάσας τοῦ παλαιμοῦ, ὡς μέλλων βασιλέα ὑποδέχεσθαι, μετὰ πολλοῦ φόβου τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ ὑποδέξαι, ἵνα μή τις μάγειρίτης σκώπτῃ σε τῆς χάριτος σου, καὶ ζημιωθῇς ἐν τῷ μέλλοντι σου. ὁμοίως προσέρχου δὲ τῷ ἁγίῳ αἵματι, μὴ αἰσχύνων τὰς χεῖρας *** λέγω δὲ ἀμελῶ. ἔτι δὲ τῆς νοτίδος οὔσης ἐπὶ τοῖς χείλεσι, ταῖς χερσὶν ἐπαφῶμεν τοῦ ὀφθαλμοῖς, καὶ τὸ μέτωπον· καὶ τὰ λοιπὰ αἰσθητήρια ἁγιάζεται· καὶ βυσσείσῃ τῷ Θεῷ τῷ ἀξιώσαντί σε τηλικούτου μυστηρίου. καὶ πῶς, φησι, ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου ὄντι σωθῆναι; τί λέγεις; Βούλει συντόμως δείξω μὴ τόποι εἶναι σώζοντα, ἀλλὰ τρόποι, καὶ τοῦ προσὶς Θεὸν προαίρεσι; Αδὰμ ἐν τῷ παραδείσῳ ὤν, ὡς ἐν λιμβῷ, ἑστὼς ἐν παραδείσῳ· ὁ δὲ Λὼτ ἐν τοῖς Σοδόμοις, ὥσπερ ἐν πελάγει, διεσώζετο· ὁ Ιωὴδ ὅτι τῆς χαρίας ἐδικαιώθη. ὁ δὲ Σαοὺλ ἐν τοῖς ταμείοις ὢν τῆς βασιλείας, τῆς ἐντεῦθεν δὲ τῆς ἐκεῖθεν ἐξέπεσεν δόξης καὶ πηρᾶς. οὐκ ἔστι τόπος ἀπολλύμενος, ἀλλὰ ταῦτα πάσχομεν ἐκ τοῦ μὴ ἐν ταῖς ψυχαῖς καὶ διαίαις συναίξεσι σχολάζειν ἡμᾶς. οὐκ ὁρᾶς τοὺς βουλομένους ἀξιώματα λαβεῖν ἐκ τῆς ὑπατικῆς βασιλέως, πῶς πρεσβεύουσι, καὶ ἑτέρους εἰς προσκλησιν καλοῦντες, ὅπως μὴ ἐκπέσωσι τῆς ζητουμένης; ταῦτά μοι πρὸς τοὺς ἀπολιμπανομένους τῆς ἁγίων συναίξεως εἰρήκαμεν, καὶ πρὸς τοὺς ἐν τῇ φοβερᾷ τῆς μυστικῆς ὥρᾳ εἰς συντυχίαν δὲ καταφοιτῶντας ἀσχολουμένους. τί ποιεῖς, ἄνθρωπε; οὐκ ἐπέχου τῷ ἱερεῖ εἰπόντι, ἄνω τοὺς καρδίας, καὶ εἶπας, ἔχομεν πρὸς Κύριον; οὐκ ᾄδεσαι καὶ ἐρυθριᾷς εἰς ταῦτα τὰ ῥήματα, καὶ τὸν ὦρον φθεγγὴς βιαιοπαθούμενος; βαβαί, τῆς βασιλικῆς

Ex τῇ ε. λόγ. τ. ἐκεῖ μετὰ.

λικῆς τραπέζης ἐξηρτυμένης, τοῦ ἀμνοῦ τοῦ Θεοῦ τοῦ σφαγιαζομένου, τοῦ ἱερέως τοῦ ἀγωνιζομένου, τοῦ στεφέως προτεθέντος, τοῦ ἐξαστεροῦντος τὰ πρόσωπα κλινάντων, πασῶν τῶν ἀσωμάτων δυνάμεων μετὰ τοῦ ἱερέως προσδυόντων τοῦ, τοῦ πυρὸς τοῦ πνευματικοῦ καταρχομένου, τοῦ αἵματος ἐν τῷ κρατῆρι τῆς ἀγαθότητος πλυνομένου, οὐδὲ ὃ στενωδὸς σε καταπλήσσει, ὦ δέσποτα; ἑκατὸν ἑξήκοντα ἑκτὼ ὥρων ἐχούσης τῆς ἑβδομάδος, μίαν ἢ μείζω ὥρας ἀφώρισεν ὁ Θεός· ἢ αὐτίκα ἐν εἰς πρόγραμμα βιωτικὸν ἐν στενοχωρίᾳ καὶ γαλεπῇ ἀνάγκῃ, μετὰ παίας λειτουργίας τοῖς ἁγίοις μυστηρίοις προσέρχῃ, μετὰ ποίας στενάδος; ἆρα εἰ κόσμον ἔχαις ἐν ταῖς χερσὶν, ἐπέλμας προσαγγείλας τῷ κρατοῦντι τοῦ βασιλέως; οὐδαμῶς. μήτι ὅτι ἄρτος ἐστὶν ἁγνὸς, μήτι ὅτι οἶνος. οὐ γὰρ ὡς αἱ λιπαραὶ καὶ βρώσεις εἰς ἀφεδρῶνα χωρεῖ. ἄπαγε, μηδὲν τοιοῦτον νομίσῃς τοὺς. διὸ καὶ προσερχόμενοι, μὴ ὡς ἐξ αἰῶνος ἀθάνατοι, ἀλλ' ὡς ἐξ αὐτοῦ τοῦ στεφέως τῇ καρδίᾳ τοῦ πυρὸς, ἵνα Ἡσαΐας εἶδε, μεταλαμβάνωμεν τοῦ θείου σώματος τοῦ σωτῆρος. διόπερ καὶ μὴ ἀπολείπωμεν τὴν ἐκκλησίαν· στενοχωρούμενοι δὲ, μὴ εἰς στενοχωρίαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἀγόμεθα, ἀλλὰ ζῶμεν ἐμφοβοι δὲ ἐσμεν, καὶ τὸ ὅμμα νύσσοντες, καὶ τὸν ψυχὸν ἔχοντες· ξενάζωμεν τὴν καρδίαν. ἢ οὐχ ὁρᾷς τὸν φθαρτὸν καὶ προσκαίρου βασιλέως παρισταμένους, πῶς εἰσὶν ἀμεταχείπτοι, μηδὲν φλεγμένοι, μηδὲ τὸν ὀφθαλμὸν ὠδὶ καὶ ἐκεῖσε περιφέροντες, ἀλλὰ ζυγοὶ καὶ κατηφεῖς, ἐμφοβοι; δέ ἑαυτῷ, δέσποτα, τὸ ἔλεγχον λαβόν, καὶ ὡς ὃ ὀπτίμου βασιλέως, προσέλθε καὶ τῷ ἐπουρανίῳ Θεῷ. ταῦτα πολλάκις λέγω, καὶ λέγων οὐ παύσομαι. εἰσερχόμενοι εἰ εἰς ἐκκλησίαν, ὡς Θεῷ πρέπει, εἰσέλθωμεν, μὴ μυησικακίαν ἐν τῇ ψυχῇ σου ἔχοντες, ἵνα μὴ, λέγοντες, ἄφες ἡμῖν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν, κατακριθῶμεν. φοβεροὶ γὰρ ὄντι ὃ λεγόμενοι καὶ χεδὸν τοῖς δαίμοσι Θεὸν βοᾷ ὁ τοῦτο λέγων· ἄφηκε, διάστασα, ἄφες· συνεχώρησα, συγχώρησον. ταῦτα οὖν εἰδότες, καὶ ὃ πῦρ ἐκφύσι, καὶ ὃ φοβερὸν δικαστήριον, ἀπερίφρονα λοιπὸν ἐκ τῆς πλάνης τῆς οἰκείας ἡμᾶς. ἐλήλυθεν γὰρ ἡμέρα, ὅτι ὃ θέλων τοῦ βίου ἀπαλλαγῆναι, καὶ οὐδεὶς λοιπὸν ἐκκέκριται ἀγαπῆσαι. ἔστι ὁ καιρὸς τῆς μετανοίας, ἐκφύσις τῆς χρίσεως· ἔστι τὸ ἀγώνισαι, ἐκφύσις τὸ στεφάνου. διεγερθέντες, ἀδελφοί, καὶ τὰ λεγόμενα προθύμως ἀκούσατε. ἐζήσαμεν τὴν ἀρχὴν, ζήσωμεν λοιπὸν καὶ τὸ μέσον ἡμῶν. ἐλλύσωμεν τὰ πεπλεγμένα· ἐζήσαμεν τὴν ἀμέλειαν, ζήσωμεν λοιπὸν τὴν μετάνοιαν. τί φυσᾶσαι, γῆ καὶ σποδὸς, ὦ ἄνθρωπε; τί ὑπερηφανεύῃ; τί μεγαλαυχῇς; τί ἐλπίζῃς ἐκ τοῦ κόσμου δόξης καὶ πλούτου; ἀξέλθωμεν ὅπου σὺν Χριστῷ, ἀδελφοί· ἴδωμεν τὰ ἐκεῖ μυστήρια· ἴδωμεν τὴν φύσιν διεσταυρωμένην, σταυρὸν βαστάζοντα, σώματα στεφανούμενα. ὁπλίσεσθαι, καὶ σοφὸς εἶ, καὶ φρόνιμος. εἰπέ μοι, ἐκεῖ τίς ὁ βασιλεύς, καὶ τίς ὁ ἰδιώτης, τίς ὁ βυρσεύς, καὶ τίς ὁ δοῦλος, τίς ὁ σοφὸς, καὶ τίς ὁ ἰδιώτης, ποῦ τὸ κάλλος ἐκεῖ τῆς νεότητος, ποῦ ἡ πρεσβυτικὴ ὄψις, ποῦ οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλεπτικοὶ, ποῦ τὸ ἀποστίλβον πρόσωπον; οὐ πάντα κόνις; οὐ πάντα τέφρα; οὐ πάντα σποδός; οὐ πάντα σκότος; ἢ πάντα βρῶμος καὶ δυσωδία; ταῦτα ἐννοοῦντες, καὶ τῆς ἐφάτης ἡμέρας ἐνθυμούμενοι, ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργασώμεθα τὸ ἀγαθὸν, ἵνα τῆς μελλούσης ἀτελευτήτου γαλήνης ἀπολαύσωμεν, καὶ τῆς τοῦ ὑρανοῦ βασιλείας ἀξιωθῶμεν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΑΠΑΝΘΙΣΜΑ ΕΝ ΕΙΔΕΙ ΛΟΓΟΥ ΕΚ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ συλλεγὲν παρὰ Θεοδώρου· Τί προσφέρω ὁ χριστιανὸς κληρονομήσαι ζωὴν αἰώνιον; Λογ. μη.

χ. Τὸ ἐν ἀγ. τ ἁμ Ιω. Ἀρχ. Κων. λόγ. Τί προσφέρω

Αγαπᾶν Θεὸν ὅλης τ̃ ψυχῆς αὐτ̃ ⁊ τῆς δυνάμεως, ⁊ φυλάσσειν τὰς ἐντολὰς αὐτ̃, καὶ πλησίον ἀγαπᾶν, ὡς ἑαυτὸν, ⁊ τὴν τ̃ Κυρίου φωνὴν εἰπόντος· Ἐὰν τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μένετε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου· ⁊ πάλιν, Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες, ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· ὁ ταπεινῶν τὴν ψυχὴν αὐτ̃ ἐὰν τύχοι τ̃ Θεοῦ, ⁊ μηδέποτε καταπαυόμενος τ̃ πλησίον αὐτ̃· Καρδίαν γὰρ συντετριμμένην ⁊ τεταπεινωμένην ὁ Θεὸς οὐκ ἐξουδενώσει· ὁ συνθλιβόμενος ὅτι τῇ τ̃ πλησίον ἁμαρτίᾳ, ⁊ πτηχῶν τὰς ἰδίας ἁμαρτίας, καὶ χαίρων ὅτι τῇ τ̃ πλησίον εὐφροσύνῃ, ⁊ μὴ φθόνῳ τηκόμενος· ὅτι τῇ τούτ̃ εὐδαιμονίᾳ· ὁ ἐν παντὶ πάθει δεχόμενος ⁊ παιδεύων τὸν αὐτοῦ διάπλασμα, ⁊ ὑπομένων ἀεὶ ⁊ δικαιῶν τὴν δικαιοσύνην τ̃ Θεοῦ ἐργάζεσθαι· τοῦτο γὰρ τηρεῖ ⁊ τὸ καθαρὸν τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς· ὁ ὑπὸ καμπόμενος ἐλέῳ εἰς τὸν χρήζοντας ⁊ ἔλεον, ⁊ ὑπὲρ τ̃ ⁊ τ̃ Θεὸν εἰρωνίας ἔλαι διδοὺς ἑαυτὸν, ⁊ ἀγωνιζόμενος κληθῆναι υἱὸς Θεοῦ ⁊ ὄφελος τούτων τῶν ἐργασιῶν, ἐπὶ ᾧ ⁊ ὑβριζόμενος ⁊ κατηφορούμενος ⁊ διωκόμενος, ⁊ ἀποθνήσκων ἔτεκεν τῆς δικαιοσύνης τ̃ Θεοῦ, ⁊ τῆς ὁμολογίας τῆς εἰς Χριστὸν, ὅπερ τοῦτο ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωή· ὁ πᾶσαν ἐκτρεπόμενος αἱρετικὴν βλασφημίαν, ⁊ ὀρθῶς ὁμολογῶν τὴν τῆς ἁγίας τριάδος ὁμολογίαν· ὁ ἀληθείαν μισητὴν ⁊ τῇ καρδίᾳ αὐτ̃, καὶ μὴ δόλῳ τὴν ἑαυτ̃ γλῶτταν ⁊ φυσῶν, ⁊ μὴ πάσῃ κακίᾳ τῷ πλησίον, ⁊ ὃ γεγραμμένον· ὁ μὴ καταγνώσῃ, μὴ λοιδορήσῃ, μηδὲ ἄλλο τι τ̃ τοιούτων ἐργαζόμενος, ἀλλὰ τηρῶν ὑπομόνως πάσας τὰς ἐντολὰς τ̃ Χριστοῦ, καὶ πάσῃ αὐτάς· ἐκτείνων τὰς χεῖρας εἰς ἐλεημοσύνην, ἀποτεθυμένος, καὶ μὴ ἁρπαγὴν· μεταδιδοὺς τῷ μὴ ἔχοντι κατὰ τὰ λοιδορούμενος ⁊ βλασφημούμενος ⁊ ἀνεξικάκως· μηδὲν αἰσχρὸν ἢ βλάσφημον ἐκ τῷ στόματι προφέρων ῥῆμα, ἢ ὅρκον παραιτούμενος, ἀλλὰ ἵνα ὄρκον γνώσκων, τὴν ἀλήθειαν, ⁊ μισητὸν πάντοτε τοῦτον, νύκτα ⁊ ἡμέραν, ⁊ πλείω τ̃ ναί, ⁊ τ̃ οὒ, χάριν τ̃ τ̃ Κυρίου παραίτησιν μὴ λέγων πρὸ τ̃ πρὸς ἀπολογίαν αὐτ̃· χεῖλη τε τὰ γλωσσαλγοῦντα παρὰ τὰς ὑμνῳδίας, καὶ γόνατα καὶ τὰς χεῖρας σὺν δάκρυσι πρὸς δέησιν, ἀκάκρυτον παρὰ τὴν κατάνυξιν ἐκχέων σὺν πόνῳ τ̃ Θεοῦ· μεμνημένος παντὸς τοῦ θανάτου αὐτ̃, καὶ τὴν μέλλουσαν κρίσιν, καὶ τὴν ἀπολογίαν τῶν ἔργων αὐτ̃, πάντοτε ἀναλογιζόμενος ἃ ἥμαρτεν, παρὰ αὐτῷ προσφέρων τὰς αἰτήσεις τῷ Θεῷ· τὰς δὲ ἀγαθὰς παρέξεις ὑπομόνως ἐργαζόμενος, καὶ μὴ ὑπαφέρων αὐτὰς, ὑπὸ δεικνύμενος [ὕσιν], ἢ μεγαλαυχούμενος τὰ αὐτ̃ς, ὥσπερ ὁ Φαρισαῖος, ἀλλὰ τῷ Εἰδότι Θεῷ καταλιμπάνων τὴν γνῶσιν αὐτῶν, ὃς ἀποδώσει ἑκάστῳ ⁊ τὰ ἔργα αὐτ̃· φεύγων μᾶλλον, φεύγων ὑπερηφάνειαν, γαστριμαργίαν, ἀκαιρολογίαν, φθόνον, ἔριν, κακίαν, πλεονεξίαν τ̃ δυτέρων εἰδωλολατρείαν, θυμὸν, ὀργὴν, πορνείαν, μοιχείαν, ⁊ πᾶσαν ῥυπαρίαν σώματος· μὴ ποθῶν φαρμακείαν, ἢ μαντείαν, ἢ ἐπαφρόδιτα, μηδὲ ἀγρύπνων ἑαυτ̃ νυκτὸς καὶ ἡμέρας πρὸς τὸ ἀμέριπτως μεταλαμβάνειν τ̃ τιμίου σώματος ⁊ αἵματος τ̃ Χριστοῦ· προϊστάμενος ὀρθρινῶν, ἐπὶ ᾧ ⁊ χαρᾶν ὁμοίως ⁊ προσπλύτων· μὴ ἀποτρεφόμενος ἐκ τ̃ αἰτούντος, ἢ τ̃ θέλοντος δανείσασθαι, ἀλλὰ ⁊ πᾶσιν ἁπλῶς συλλαφθῶν· εἰ ᾧ ⁊ δικαίαν κέκτηται, μὴ ὑπαφέρων ἢ ὑπὸ δεικνύμενος πῶς ἄπαξ τ̃ Θεοῦ ὤν, ⁊ τ̃ Θεοῦ ἔχων, εἴπερ πέλει δικαίως ἐξ αὐτ̃, ⁊ αὐτῷ προσέχων τὰ ἴδια, ⁊ ἐκ τ̃ Θεοῦ ζητῶν τὸ ἑλλιπὸν· ⁊ δοξάζων τὸν δοξάζοντας Θεὸν, ⁊ τιμῶν τὸν δούλους αὐτ̃· τὸν ἐχθροὺς τ̃ πίστεως ἐλεῶν ἐκ τῶν τύφλωσιν, ⁊ πάσῃ δυνάμει πειρώμενος ὑπερφέρειν, τὸν ᾧ ὑπομένοντας ἀποτρεφόμενος, ⁊ τέλειον μῖσος μισῶν τὸν μισοῦντας Κύριον· τὸ πάσῃ ἀγαθωσύνῃ, τὸ πάσῃ εὐσεβείᾳ, τὸ πάσῃ ἁγνείᾳ ἀποτρεφόμενος, ὡς ἔλαι ἔχων τὸ ἑαυτ̃ Θεὸν, καὶ ὅλως ὑπάρχων τ̃ Θεοῦ, ἐκ τῆς μνήμης αὐτ̃, ⁊ τ̃ ἐντολῶν αὐτ̃ ἀεὶ ⁊ χαίρων, καὶ σαλευόμενος,

Ιωαν. ιδ. ι.

Ψαλ. ρ.

χ. ὡς

χ. αὐτῶν

χ. θεῖ ἀπορρεμένων

χ. αὐτὸν

σαλευόμενος, ἢ κοπαζόμενος, καὶ αἰσχαλόμενος, ἢ ἑαθίων ἢ πίνων ἢ διμεριζόντων τὸ γεγραμμένον· Περιφρώμεν τὸν Κύριον ἐνώπιόν μου διαπαντὸς, ὅτι ἐκ δεξιῶν μού ἐστι, ἵνα μὴ σαλευθῶ· ἢ φοβηθήτω πᾶσα ἡ γῆ, ἀφ' αὐτῆς οἱ σαλευθήτωσαν πρόσωπα οἱ κατοικοῦντες τὴν οἰκουμένην· μὴ μνησικακήσῃ, ὅτι οὐδὲ μνησικάκησεν εἰς θάνατον, ἢ ὁ ἀφεὶς τῷ πλησίον τὸ ἁμάρτημα, ἀφίεται καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ἁμαρτήματα αὐτοῦ. ἐὰν δὲ μὴ μνησθῶμεν τῶν ἁμαρτημάτων, ὧν εἰς ἡμᾶς ἥμαρτον ἕτεροι, οὐδὲ ὁ Θεὸς τῶν ἡμετέρων μέμνηται, ὧν εἰς αὐτὸν ἡμάρτομεν. χρίνειν δὲ δικαίως οὐ φόβος Θεοῦ. ἡ γὰρ κρίσις τοῦ Θεοῦ ἐστι, μὴ καταχρίνειν ἑτέρους τὰ ἁμαρτήμασιν, ἅπερ ὠφελοῦνται ἐθέλουσι, καὶ ἐπιτηρεῖν τὰ τοῦ πλησίον κακὰ, καὶ ἑαυτὸν δικαιοῦν, καὶ μὴ βλέπειν τὰς τοῦ ἰδίας ἕλκους, ἀλλὰ τὰ κάρφη τοῦ πλησίον, ἤγουν τὰ μικρὰ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν ἐλαττώματα προφέρειν· ὅπερ μεγάλως προσκλίζει τὸν Θεόν. ὁ γὰρ δίκαιον κρίνειν ἀλλότριον οἰκέτην· τοῦ γὰρ Θεοῦ πᾶς ἄνθρωπος. Τὸ δὲ κρίνειν καὶ διαβάλλεσθαι τὸ ἀγαπᾷ, καὶ ἀγελαίεσθαι ἀδικούμενον ἢ χλευᾶς τοῦ ἀδικοῦντος αὐτὸν, καὶ γλύεσθαι ἀδυνάτων πατέρα, καὶ ὀφθαλμὸν εἶναι τυφλοῦ, καὶ πόδα τῶν χωλῶν, καὶ ὁ εἰρηνεύειν, βύσσεσθαι δὲ δίκαιον μὴ τῆς προσηκούσης νουθεσίας καὶ παιδεύσεως γλυόμενον· καθὼς ὁ μακάριος ἀπόστολός φησι· Τελείαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυσάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἕνα ἕκαστον ὑμῶν· φθάνει δὲ τὸ χρηστὸν τὰ αἰχμὰ κέρδη, καὶ εἰ μᾶλλον βλαβῆ καὶ ὄσιον, καὶ προσέχειν τῇ ἀναγνώσει, καὶ τῇ παρακλήσει, καὶ τῇ νουθεσίᾳ, καὶ τῇ διδασκαλίᾳ τοῦ εἰρηνεύειν· Διδάσκων καὶ νουθετῶν ἑαυτὸν ψαλμοῖς καὶ ὕμνοις καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, καὶ χάριτι ᾄδοντες καὶ τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ· πρῶτος καὶ τὸν γλωσσοκόμας ἡμᾶς, ἵνα γλωσσεύωμεν ἀκροχορδίοις ὅτι τῆς γῆς, καὶ μὴ καχηλαγεῖν πατέρα ἢ μητέρα, ἀλλὰ προσέχειν καὶ τῶν ἰδίων, καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων τῆς πίστεως. καὶ ὁ μὴ ἀπολιμπανόμενος τῶν ἐκκλησιαστικῶν συλλόγων, ἤγουν τῆς κοπετώδους ἀναβάσεως καὶ βύσσου, ἀλλὰ καὶ δημοσίους ἐναντίον πάντος τοῦ λαοῦ διδοὺς τῷ Θεῷ ᾠδὰς, καὶ μὴ ἐξουδενῶν παιδεύσεις σοφὰς, ἢ γλυπτὰ διδάγματα· ἢ ἄπιστα κρίνων, ἢ ἀδυνάτα τὰ τοῦ Θεοῦ θαύματα καὶ ἔργα, κατὰ γλῶσσαν ὑπερηυλημένα, μὴ λογιζόμενος τοῦτο. οὕτως ἄνθρωπος προκόπτων, καὶ οὕτως ἔχων τὸν Θεὸν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐν φρονήσει, τὴν ἡτοιμασμένην κληρονομήσει τοῖς ἁγίοις βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, τὴν μηδέποτε τέλος ἔχουσαν· ἧς γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν, χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ORATIONES ALIQVOT CHRYSOSTOMI, QVAS DIV ET FRVSTRA QVÆSITAS GRÆCE, NE QVID AD OPERIS perfectionem deeſſet, Latinè *damus.*

Quum Saturninus & Aurelianus acti eſſent in exilium, & Gainas egreſſus eſſet è civitate, & de avaritia.

Incerto Interprete.

MVlto tempore ſilui, & poſt longum temporis ſpatium ad charitatem veſtram reverſus ſum. Quanquam id non accidit ullâ vel animi ſocordiâ, vel corporis deſidiâ, ſed abfui tumultus componens, fluctus ſedans, tempeſtatem corrigens, eoſque, qui iam demergi cœperant, ad portum & in tranquillum porrectâ manu reducere ſtudens. Sum enim communis omnium pater, eóque neceſſe eſt curam agere non tantùm eorum qui ſtant, ſed eorum quoque qui collapſi ſunt : non illorum tantùm qui ſecundis navigant ventis, ſed & illorum qui tempeſtate jactantur : non eorum modò qui in tuto ſunt, verumetiam illorum qui periclitantur. Harum ſanè rerum gratiâ reliqui vos ad temporis ſpatium, obambulans, exhortans, obteſtans, ſupplicans ut à domino ea calamitas diſſolveretur. Poſteaquam autem inamœnis illis ac triſtibus finis eſt impoſitus, denuo me ad vos recepi, ad vos, qui in tuto eſtis, qui multâ cum tranquillitate navigatis. Ad illos profectus eram, ut tempeſtatem ſedarem : ad vos reverſus ſum, ne qua tempeſtas exoriatur. Ad illos deceſſeram, ut eos à moleſtiis liberarem : ad vos redii, ne in ſimiles moleſtias incidatis. Quemadmodum enim oportet habere curam, non eorum modò qui ſtant erecti, ſed eorum quoque qui lapſi ſunt : ita rurſus non lapſi tantùm nobis debent eſſe curæ, ſed & ſtantes : illi quidem ut erigantur, hi verò ne cadant : illi ut ab urgentibus malis liberentur, hi ne incurrant in moleſtias imminentes. Nihil enim eſt in rebus humanis ſtabile, nihil inconcuſſum, ſed hominum vita imitatur mare veſaniens, quotidie parturiens naufragia, naufragia, inquam, tum nova, tum periculoſa. Omnia tumultuum ac turbarum plena ſunt, omnia ſcopuli & præcipitia, omnia rupes ſub aquis latentes, & ſinuoſæ cautes. Omnia terrores, diſcrimina, ſuſpiciones, tremores & angores. Nemo cuiquam fidit, à ſuo quiſque proximo metuit. tempus fortaſſis illud in propinquo eſt, quod Propheta depinxit his verbis : Ne fiduciam habeatis in amicis, & in principibus nolite ſpem ponere, à ſuo quiſque proximo cavete, à conjuge tuâ cave, ne quid illi credas. Quid ita tandem ? Quia tempus malum eſt, quia omnis frater inſidiatur calcaneo ut ſupplantet, & omnis amicus doloſè incedit. Non eſt amicus tutus, non frater firmus. Sublatum eſt charitatis bonum, civile bellum habet omnes, ac ne id quidem apertum, ſed obumbratum. Innumerabiles ubique perſonæ, ſimulatæque facies. Multa ovium vellera, innumeri ubique lupi ſub his occultati : ut jam inter hoſtes aliquis tutiùs vixerit, quàm inter hos qui videntur amici. Quj heri adulabantur, qui

Mich. 7.

qui blandiebantur, qui manus exoſculabantur, hodie repentè comperti ſunt eſſe lupi, abjectiſq; perſonis, facti ſunt omnibus accuſatoribus acerbiores. Pro quibus heſterno die gratias agebant, pro his nunc incuſant & calumniantur. Quæ eſt igitur horum omnium cauſa? Pecuniarum amor, veſana divitiarum cupiditas, morbus inſanabilis, fornax quæ nunquam extinguitur, tyrannis quaquaverſum per totum orbem terrarum diffuſa. Hanc ob cauſam & nos quæ priùs dicebamus, nunc denuo dicimus, nec dicere deſinemus, tametſi heri complures incuſabant nos, talia loquentes: Itâne nunquam deſines adverſùs divites armatam habere linguam? Non deſines cum his aſſiduè belligerari? Num ego cum illis bellum gero? Num adverſus illos armor? An potiùs pro illis cuncta tum dico, tum facio? Imò ipſi adversùs ſeipſos gladios accuunt. An non id declaravit ipſa rerum experientia? Quo, inquies, pacto? Ego quidem increpans & aſſiduè objurgans, quærebam illorum commodum: ſed illi veriùs ſunt hoſtes, qui nobis hæc loquentibus culpam impingent. Vidiſtis eventus rerum cum oratione noſtra congruere. An non ſemper dixi, fugitivas eſſe divitias, ab hoc ad illum tranſeuntes? Atque utinam tranſiſſent ſolùm, non etiam occidiſſent: utinam diſceſſiſſent tantùm, ac non è medio quoque ſuſtuliſſent. Nunc autem prætérquam quòd deſerunt ſuam protectionem, etiam gladio tradunt, & in barathrum pertrahunt, eò quòd ſunt periculoſæ proditrices, cúmq; his potiſſimùm bellum gerunt, à quibus amantur. Ingratę ſunt, fugitivę, homicidę, crudeles & implacabiles, beſtię incicurabiles, pręcipitiſq; undequaq; præruptum, ſcopulis aſſiduis plenæ & fluctibus, mare innumeris ventis agitatum. Tyranni acerbè imperantes, dominæ quovis barbaro ſæviores, inimicæ irreconciliabiles, hoſtes implacabiles, quæq; nunquam erga eos, à quibus poſſidentur, remittunt ſimultatem. At non hujuſmodi paupertas, ſed his quæ dicta ſunt contraria. Ea ſiquidem eſt tutum aſylum, portus tranquillus, perpetua ſecuritas, delicię periculorum expertes, voluptas ſincera, vita turbationum neſcia, vita fluctuum ignara, copia inexpugnabilis, philoſophiæ parens, frænum intemperantię, ſupplicii ſublatio, radix modeſtię. Quamobrem igitur rogo, hanc fugientes, illas perſequimini? illas hoſtes, illas homicidas, illas quâvis beſtiâ ſęviores? Talis enim eſt pecuniarum amor, tale veſanum auri ſtudium. Cur hoſtem tibi domeſticum & perpetuum convictorem tibi facis? Cur beſtiam irritas, quam delinire oportuit? Et quo pacto, inquis, fiet manſueta? Si vel nunc mea verba toleretis, dum delicta fervent, dum calamitas viget, dum omnes in tumultu ſunt ac mœrore. Ergo quî fieri poſſit, ut beſtia non ſit beſtia? Equidem poſſum illam immutare, ſi vos velitis. Nam ea ſermonum vis eſt. Quo pacto igitur à feritate ſua mutabitur? Si didicerimus quomodo fiat ſæva, more leonum, more pardorum, more urſorum, qui dum includuntur coërcentúrq; in tenebris, erigunt animos, acuúntque iras. Itidem & divitiæ dum includuntur & defodiuntur, acriùs rugiunt quàm leones, perturbántque omnia. Quòd ſi eas è tenebris eduxeris, & in egenorum ventres diſſemines, ex feris beſtiis fiunt oves: quæ fuerant inſidioſæ duces, pro ſcopulis fiunt portus, pro naufragio tranquillitas. Quandoquidem hoc & in navigiis videre licet, ſi quando onus eſt juſto gravius, demergit cymbam: rurſum cum eſt moderatum, proſpero fertur curſu. Idem uſuvenit in noſtris ædibus. Quum ultra quàm uſus poſtulat, congeris pecunias, exigui venti procella, & quivis rerum inexpectatarum incurſus demergit cymbam. At ſi tantum reponas, quantum poſtulat neceſſitas, etiamſi vehemens turbo ingruat, facilè percurris undas. Noli igitur plus concupiſcere, quàm exigit neceſſitas, ne totum amittas. Noli quæ ſuperant uſum congregare, ne perdas etiam neceſſaria. Noli præfinitos terminos prætergredi, ne facultatibus univerſis exuaris: ſed quod ſupereſt reſeca, ut neceſſariis diteſcas. An non vides quòd agricolæ vitem putant, ne vim omnem in pampinis & palmitibus, ſed in radice proferat? Idem & tu facito. Amputa folia, omnéque ſtudium huc intende, ut quamplurimum fructus ferat. Quod ſi facere recuſes rebus proſperis, expectes adverſas. In tranquillitate tempeſtatem expecta, in ſanitate morbum expecta, in divitiis paupertatem ac mendicitatem expecta. Memento, inquit ſcriptura, tempus famis in tempore abundantiæ: mendicitatem & egeſtatem in diebus opulentiæ. Ad hunc modum ſi fueris affectus, tum & divitias multa cum ſobrietate adminiſtrabis: & egeſtatem, ſi incidat, fortiſſimè perferes. Malum enim inexpectatum perturbat animum, ſi incidat: quod autem expectabatur, ſi accidat, non mul-

Syrach. 18. 25.

tum adfert perturbationis. Ita duo commoda lucrifeceris, alterum, ne prosperitas te reddat ebrium & insolentem: alterum, ne commoveasimilis ac perturberis, rebus in diversum commutatis: maximè si semper expectatione contrariorum pendebis, sufficerit pro experientia expectatio. Tale est quod dico: dives es, expecta quotidie paupertatem. Quare & quamobrem? Quoniam ista expectatio tibi maximam adferre poterit utilitatem. Etenim qui in divitiis expectat paupertatem, non indiget deliciis, non extollitur, non diffluit, non concupiscit aliena. Nam expectationis metus qui illi adest, pædagogi cujusdam vice cohibet ejus mentem, nec patitur mala avaritiæ germina subnasci, dum ea metu contrariorum, veluti falce quadam, prohibet crescere, amputárq; Hoc igitur unum est è maximis bonis quæ lucrifacies. Alterum autem non est isto minus, videlicet ut si accesserit paupertas, non expaveſcas. Assumatur igitur rerum tristium expectatio, nequando veniat ipsa tristium experientia: ob hoc enim venit experientia, quòd non adsit expectatio. Quòd si illa correxisset hominem, hac non erat opus admodum. Hujus rei testis Ionas Ninivitis prædicens interitum. Siquidem illi dum expectant quod Propheta prædixerat, eis imminere calamitatem insanabilem, expectatione malorum venturorum fregerunt iram numinis. Rursus Iudęi non credentes prophetę prædicenti Hierosolymorum excidium, acerba perpessi sunt. Sapiens enim metuens declinavit malum, insipiens fiduciâ suâ involvitur. Qui expectat paupertatem dum versatur in divitiis, haud facilè fiet pauper. Nam quod ab expectatione lucrari noluisti, id ab ipsa experientia pulchrè disces. Proinde quum in divitiis es, expecta paupertatem: quum in affluentia, expecta famem: quum in gloria, expecta ignominiam: quum in sanitate vivis, expecta morbum. Assiduè perpende rerum humanarum naturam, quæ nihilo meliùs habet, quàm amnium defluxus, & fumo in aërem evanescente fugacior est, & umbra prætercurrente inanior. In his si philosopharus fueris, nec suavia te poterunt inflare, nec molesta dejicere: si præsentibus bonis non admodum hæreas, neq; absentibus diseruciaberis. Consuefacias animum ad diversorum expectationem. Sæpe quidem fiet, ut diversa non accidant: sed si acciderint, non vehementer te commovebunt. Atque ut intelligatis me hæc non ex conjectura loqui, volo vobis narrare veterem quandam historiam. Fuit vir quidam admirabilis & magnus, & ubique per orbem terrarum celebratus, beatus ille Iob, ille pietatis athleta, ille totius mundi victor & coronifer, qui per omnia certaminum genera transivit, qui innumera trophæa erexit devicto diabolo. Hic erat dives & pauper, glorioſus & contemptibilis, multorum liberorum pater, & orbus. Hic versatus est in aulis regalibus, sed idem fuit in sterquilinio. Hic fuit in splendida veste, sed post illam in morsu tinearum. Hic possedit innumera ministeria, sed idem sustinuit innumeras contumelias, à familiaribus in ipsum insurgentibus, ab amicis convitiantibus, ab uxore insultante. Omnia illi priùs velut è fonte affluebant, pecuniarum copia, potentiæ magnitudo, gloriæ accessio, pax & securitas, honores & obsequium, corporis sanitas, & filiorum opulentia, nec erat in his quicquam molestum. Aderant illi divitiæ cum securitate, prosperitas stabilis. Atq; optimo quidem jure. Deus enim illum undique vallaverat. Sed post illa omnia recesserunt, móxq; innumeræ tempestates migrárunt in domum illius, omnes, inquam, ac sibi viciſſim succedentes ac perpetuæ: denique supra modum, supráque fidem omnes. Siquidem universæ facultates illi semel ereptæ sunt, famuli, liberiq; præmaturâ violentâq; morte oppressi sunt, ad mensam & ipso in convivio mactati, non quidem securi aut gladio, sed à malo spiritu, qui domum concussit. Tum uxor in illum armabatur, suásq; machinas admovit justo. Famuli porrò & amici, partim expuerunt in faciem ejus, quemadmodum *Iob. 30.* ait ipse, Non pepercerunt faciem meam conspuere: partim irruerunt in eum, & ex tota domo ejectus est, ac deinceps in sterquilinio vitam egit, ac vermium fontes scatebant, undiq; sanguine & sanie diffluebat ille pretiosus adamas. Et acceptâ testâ absterſit saniem, ipse sibi factus carnifex: dolor dolorem excipiebat, & cruciatus intolerabiles, & *Iob. 7.* nox die molestior, & dies nocte terribilior, sicut ipse dicit: Quum obdormiero, dico, quando erit dies? Cùm surgo, rursum dico, quando erit vespera? Plenus dolorum sum à vespera usque ad diluculum. Omnia præcipitia, omnia scopuli, nec est ullus qui consoletur, qui insultent, innumeri. Attamen in tanta tempestate, tant ísque fluctibus adeo intolerandis, constitit adversùs omnia generoso animo & illabefactabilis. In causa fuit

id

id quod dicebam: nimirum quòd quum dives esset, expectabat egestatem: quum sanus esset, expectabat ægrotationem: quum tot liberorum esset pater, expectabat ut subitò fieret orbus. Atque hunc timorem semper apud se fusce pit, & hanc anxietatem semper apud se aluit, intelligens rerum humanarum naturam, momentariámq; volubilitatem negotiorum considerans. Eóq; dixit: Timor quem timebam, evenit mihi: & periculum quod metuebam, occurrit mihi. Semper enim cogitatione spectabat ad illum timorem, operiens eum, sperans expectánsq;: eóq; quum advenisset, non perturbavit illum. Neque silui, inquit, neque quievi, sed mihi venit ira. Non dixit, Non silebo, neque quiescam, præsenti tempore: sed, Non quievi, præterito tempore. Neque enim rerum prosperitas attulit arrogantiam, sed expectatio tristium non sinebat me quiescere. Quanquam affluentia vehementer hortabatur ad delicias, sed asperitas eorum quæ expectabantur, profligabat securitatem. Et licèt præsens fælicitas cogeret frui rebus, tamen futurorum solicitudo voluptatem interrupit. Ideóque quoniam præmeditans in animo suo hæc ventura prospexerat rebus lætis, hæc certamina postea quam acciderunt, fortiter & animosè pertulit, utpote jam olim ad illa exercitatus: & quoniam eâ expectatione præceperat, non est perturbatus, quum cerneret illa adesse: quoniam ne tum quidem, quum adessent læta, vehementer illis adhæsit. Audi quid dicat: Quòd si delectatus sum, quum mihi multæ affluerent divitiæ, si reposui copiosam auri vim mihi, si fiduciam habui in lapidibus pretiosis, si ad innumerabilia posui manum meam. Quid ais, homo? non delectatus es divitiis affluentibus tibi? Nequaquam, inquit. Quid ita? Quoniam videbam illarum instabilem fluxámq; naturam, videbam possessionem haud durabilem. An non video quidem, inquit, solem orientem ac deficientem, lunam verò intereuntem? non enim in eodem manet statu. Quod autem dicit, tale est: Si stellæ, quæ sunt in cœlis perpetuóq; lucent, recipiunt nonnullam mutationem, sol deficiens, luna interiens, an non extremæ dementiæ sit, terrena pro stabilibus fixisq; ducere? Eóq; nec præsentibus magnopere delectabar, nec discedentibus vehementer contristatus sum: quoniam probè nóveram earum rerum naturam. Hæc nos audientes, chariſſimi, neque paupertate dejiciamur, neque divitiis intumescamus, sed in rerum permutatione animum immutabilem retinentes, Philosophiæ fructum metamus, ut & hîc voluptate perfruamur, & futura assequamur bona: quæ contingat nobis omnibus adipisci, gratiâ & bonitate domini nostri Iesu Christi, &c.

Iob. 3.

Iob. 31. 25.

Iob. 31. 26.

In Ioseph de continentia.

INCERTO INTERPRETE.

MIhi quidem semper utiliſſimus videtur, & Christi servis dignus sermo de continentia, maximè autem tempore hoc, quando Christum induti pueri ecclesiæ præaliis bonis continentiam possidere maximè debent. Nemo idjustè vel intempestivè de fortitudine & certamine factum dixerit sermonem, cùm athletæ juxta Olympicas leges exercentur. Itaque & nos nunc, athletas Christi, quos vidimus accepisse virtutem à spiritu propter divina sacramenta, ad agonem spiritualem missuri, meritò de continentia disserimus. In mundanis enim certaminibus post victoriam coronæ, in Christi autem stadiis ante victoriam coronæ. Quare autem coronatos in agonem mittit nos Christus? ut metum incutiat adversariis, sensúsq; nostros erigat, ut ad honorem à Deo nobis datum spectantes, nihil indignum Domino vel loquamur, vel faciamus. Nam si rex aliquis purpurâ amictus, coronâque caput ornatus, & victus naturæ affectionibus, indignum quiddam regiâ majestate fecerit, mox ut in regiam stolam aspexerit, emendat se, operámque dat ne posthac à fœdis vincatur cupiditatibus. Et tu quoque indutus Christum, vitatâ turpis animæ concupiscentiâ, ad divinam statim stolam respice, meliórque statim eris, neque maligni artibus offenderis. Igitur pulchrum quidem continentiam commendare laudibus, pulchrius autem possidere. Et sanè non parum ad continentiam illiciuntur, qui multum de ea loquuntur & audiunt. Atque eam ob rem virtutis

virtutes ſanctorum celebrare ſacris ſcripturis voluit Deus, ut omnes homines in illorum trahantur imitationem, veſtigiáq; illorum diligenter ſequendo, perſuaſi continentiam parent. Etenim ſi in gymnicis certaminibus pleríque viſis athletis coronatis, accenſi, etiam ipſi ſe exuerunt, & multos ſudores laboréſque pertulerunt, ut ramis vel oleæ, vel lauri coronarentur: quanta ergo nos convenit alacritate pro continentia ſudores ferre, quando alios à Deo coronatos videmus, ut cœleſtibus redimiamur coronis, propter bona ſalutariáq; facinora? Quomodo non grave, & multâ irâ dignum, ſi athletas allectet folium lauri vel olivæ, & gloria tranſitoriæ hujus vitæ: nos autem nihil moveant Chriſti munera, ut omnem voluptatem amoveamus, & timorem Dei præferamus concupiſcentiis? Porrò non in ſolis hominibus videmus ſimilium imitationem, ſed & in brutis. Nam & columbæ ſæpe viſâ unâ avolante, ſtatim ſequuntur omnes: & pullus generoſus in equorum armento exiliens, ſecum rapit omne armentum. Et inter vos, ut in armento Chriſti, bonus eſt pullus Ioſeph continentiſſimus, cœleſtibus exultationibus ad ſui imitationem nos conſervos vocans. Saltemus igitur cum bono adoleſcente ſpirituale choream, laudantes ipſius continentiam, non verbis ſolùm, ſed & operum imitatione. Ille igitur, ille erat diligens & perpetuus continentiæ cuſtos, cùm poſſet reginæ ipſi imperare, & in deliciis atque luxu divitem & voluptarium agere. Verùntamen quamvis talium & tantorum Dominus futurus, cùm cogitâſſet quòd divitiæ quidem, & potentia ac gloria cum præſenti vita tranſeant, & temporalium lucrum duntaxat habeant, ſolius autem virtutis nullus ſit finis, ideo voluptatibus timorem Chriſti, ut frænum quoddam injecit. Divitias autem & delicias, ac promiſſiones dominæ deriſit, miſeriam in carcere dulciorem cenſens præclaris domiciliis, tametſi his qui excellenter formoſi ſunt, difficile eſt imperare voluptati. Hic autem tantum ſpecimen exhibuit continentiæ, ut pulchritudine animæ pulchritudinem corporis occultaret, ſtellæ cuidam pulchræ formóſitate corporis, angelis autem venuſtate animæ conferendus. Nos autem decet admirári, non ſolùm adoleſcentis continentiam, ſed & pericula, quæ pro illa ſuſtinuit; qui morte gravius ac terribilius judicavit ſervire voluptatibus. Admirabitur autem, qui virtutẽ ipſius diligenter cognoverit, & tempora expenderit in quibus animam puram ſervavit. Nam priúſquam in terra & Dominus & opifex univerſi apparuit, libertatem cuſtodivit mentis. In domo impiorum educabatur, multos habebat ad deteriora adhortantes, calebat continentiæ magiſtro. Omnes voluptati ſerviebant, ventri indulgebant, nihil pium, nihil ſanctum faciebant: attamen in tantorum taliúmque impiorum corona, videns dominam intemperantem jacêre, cœleſtium theſaurorum proditor non eſt factus, ſed ſpiritus templum indeprædabile cuſtodivit, malens mori, quàm ſervire voluptatibus. Non audierat Paulum dicentem, Corpora noſtra membra Chriſti eſſe: & priúſquam audiret vocem divinam, non minor apparuit his qui cœleſtibus promiſſionibus honorati ſunt, docens nos in eccleſiis quàm oporteat nos certare, & incorruptam ſervare animam. Nam ſi ego, dicere poteſt Ioſeph, qui ante natum Chriſtum fui, nec audivi excelſum Apoſtolum Paulum clamantem, Corpora noſtra membra eſſe Chriſti, putavi Dei ſervos decere ut imperent voluptati: nec inventus ſum continentiæ decoctor, quamvis multa pericula parata viderem: quantum vos convenit cum timore & tremore vivere in continentia, ut ne appareatis indigni honore, & ne membra Chriſti fiant membra ſcorti? Hoc verbum poteſt omnem animam continentiâ munire, hoc verbum ardentes concupiſcentias facilè reſtinguit. Neque imber in ignem cadens, ita facilè flammam deprimit, ut malas concupiſcentias marceſcere facit ſermo ille in animam admiſſus. Eoſdem ſermones nobis loqui & magnus Iob poteſt, qui non ſolùm diligens continentiæ fuit exercitator, ſed & legem oculis ſuis poſuit, ne in virginis viderent faciem, ne forte mentem illius irradians raperet pulchritudo: quamvis quis non admiraretur & obſtupeſceret, videns virum hunc cum diabolo quidem viriliter certare, & omnes maligni machinas vincere, virginis autem faciem fugere, & à formoſæ puellæ aſpectu oculos ſubducere? Diabolum quidem videns accedentem non fugit, ſed manſit ſicut leo viribus fidens: virgine autem viſâ non ſtetit, neque moratus in conſuenda pulchritudine, ſed ſtatim ſeceſſit. Cenſebat nimirum in prælio contra dæmones virili & audaci animo opus: in continentiæ autem præparatione victoriam concedi, non ex virginum conſuetudine, ſed ſeceſſu. Quiſquis igitur promittit

1. Cor. 6.

Iob. 31.

mittit virginitatem, accipiat consilia continentissimi omnium hominum, qui & ipse ante Christum incarnatum tam diligens continentiæ fuit custos. Neque enim negligenter audiendum, quòd ante Christum incarnatum apparuerint justi tantum continentiæ specimen exhibentes. Non enim erat quod tantâ vi ad virtutem illam urgeret, neque virginibus crimen erat neglecta continentiæ possessio. Quomodo autem hoc? quia hujus causæ gratiâ Deus excelsus universorum opifex nostram accepit formam, ut angelorum sanctimoniam ex cœlo deduceret. Quando igitur homines post tantum honorem voluptatibus se mancipant, dici nequit temeritatis magnitudo, qua membra Christi membra meritricis facientes, Domini misericordiam afficiunt, & quantum in eis est, vanam reddunt. Audiunt dæmones, & timent, quia Deus non connivet ut conjungantur sibi, nos autem sibi adjungat. Et audent fidelium quidam abscindere se à Christo, & jungere meretricibus? Non tantum est malum è cœlo in lutum cadere, quantum malum fuerit membrum Christi factum à divino honore excidere, & membrum fieri scorti. Quando igitur concupiscentia mala inflammat animam, statim recordare Christi, cogita astare tibi Paulum adhortantem, ac dicentem: Nescitis quòd corpora vestra membra sunt Christi? Gerens membra Christi, faciésne membra scorti? Si illorum verborum fueris recordatus, statim fugientem videbis voluptatem. Nam si ancillas domina casta & pudica turpitudini deditas statim solo aspectu pudicas facit: quid mirum, si titillantem voluptatem Christi memoria statim sopit? Semper crucem habe ante oculos tuos radiantem, & purus à peccatis per id temporis abibis. Nam sicut columna nubis figura nostræ crucis, Hebræorum multitudinem protegebat, ne quid mali ab Ægyptiis pateretur: ita crux ante oculos visa, omnem statim abigit malam voluptatem. Hæc enim salus est animæ, fœdarumque concupiscentiarum salubre antidotum. Etenim infirmitates corporis medicorum artes sanant, animam autem ægrotam curant statim eloquia Christi. Eapropter & eos qui peccârunt, & adhuc carnis serviunt voluptatibus, oramus & precamur, ut excitentur ac resipiscant, ne omnino ab affectionibus vincantur, néve impetu ferantur, néve in amaram servitutem sponte se subjiciant, sed se in acie opponant, & timore Christi mentem corroborent, ac ejiciant ex arce gravem dominam: ut abjectâ omni maculâ, & peccantium turbâ, cum sancta & incorrupta anima possimus accedere ad divina & reverenda sacramenta magni Dei & salvatoris Iesu Christi: cui gloria & imperium in secula seculorum. Amen.

1. Cor. 6.

Cùm de expulsione ipsius sancti Iohannis ageretur,

HOMILIA.

MUlti quidem fluctus, & undæ immanes, sed submergi non vereor: quia supra petram sto. Insaniat licet mare, petram non potest commovere: insurgant quantumlibet fluctus, navis Iesu obrui non potest. Sed quid putant? Ne mortem verear, cui vivere Christus est, & mori lucrum; ne exilium pertimescam, qui noverim domini esse terram, & plenitudinem ejus; sed bonorum proscriptionem metuam, qui sciam quòd nihil intulerim in hunc mundum, sed neque auferre quid possim; Quicquid terroris habet mundus, contemno: quicquid delectabile habet, rideo. Divitias non cupio, paupertatem non horresco, mortem non timeo. Vita enim mihi ad vestrum profectum tantummodo ducitur, sed charitatem vestram precor, ut æquo animo feratis. Nemo enim nos à vobis poterit divellere. Quos enim Christus conjunxit, homo non separabit. Quod si de muliere & viro dicitur, Propter hoc relinquet homo patrem suum & matrem, & adhærebit uxori suæ, & erunt duo in carne una: & si hujusmodi nuptiarum conjunctio ab homine non potest separari, multò magis ecclesia non potest à pastore divelli. Sed impugnas me. Quid mihi nocebit impugnatio tua, nisi quia me quidem clariorem impugnationibus tuis reddes, tuas verò conteras vires? Durum enim tibi erit adversum stimulum calcitrare: quia non stimulum retundes, sed pedes calcitrans vulnerabis: neque fluctus, qui saxo illiduntur, amplius aliquid proficient, quàm ut

Genes. 3. Ephes. 5.

semetipsos fracti dissolvant, & in spumas extenuati depereant. Christi ecclesia nihil fortius, si quis eam impugnare proponit, vires atterat necesse est: tale est enim, velut si cœlo bellum meditetur inferre. Homini si bellum inferas, fortasse vinces, aut fortè vinceris: ecclesiam vincere nulla vis poterit. Dei est ecclesia, qui est omnibus fortior.
1. Cor. 20. Aut æmulamur dominum. Nunquid fortiores illo sumus? Deus fundavit hoc, quod la-
22. befactare conaris. Aut experiri vis potentiam domini? Ipse est qui respicit super terram,
Psal. 103. & facit eam tremere: & iterum qui jubet, & tremor ejus solidatur. Aut non vidisti, tre-
32. mentem civitatem tuam quoties stare fecit? Multò magis ecclesiam suam trementem poterit confirmare: fortior enim ecclesia multò quàm terra, imò & fortior cœlo. Cœ-
Matt. 24. lum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt. Quæ verba? Tu es Petrus, &
35. super hanc petram ædificabo ecclesiam meam, & portæ inferi non prevalebunt in eam.
Matt. 15. Quòd si non credis verbo, rebus ipsis & operibus crede. Quanti tyranni aggressi sunt
18. impugnare ecclesiam Dei? quanta tormenta, quantas cruces adhibuerunt, ignes, fornaces, feras, bestias, gladios intendentes, & nihil agere potuerunt? Ubi nunc sunt illi qui hæc fecerunt, & ubi illi qui hæc fortiter pertulerunt? Nunc ij æternis pœnis premuntur, & isti æternis gaudiis eriguntur: fulget enim ecclesia super splendorem solis, & persecutores ejus perpetuis tenebris conteguntur. Non legis scriptum, quia undecim soli erant, & vinci non potuerunt? Nunc ubi orbis terrarum repletus est piorum multitudine, quomodo poterunt vinci? Cœlum & terra transibunt, verba autem mea non transibunt: & meritò: charior enim ecclesia Dei, quàm cœlum. Non enim ecclesia propter cœlum, sed propter ecclesiam cœlum. Nihil enim, quæso, perturbet vos eorum quæ agi videtis. Ponamus ante oculos nostros Petrum super aquas incedentem, & parum quid hæsitantem, atque ob hoc paululum periclitantem, non propter potentiam fluctuum, sed propter infirmitatem fidei. Nunquid humana voluntate huc venimus, aut propter hominem huc producti sumus? & hæc non arroganter loquor, neque jactantia agitatus, sed animos vestros, qui fortè turbantur, cupio confirmare. Intuemini ergo quomodo commota est & contremuit terra, & tamen non corruit civitas. Quomodo, impurissime diabole, ecclesiam te putas posse dejicere, qui trementes parietes dejicere minimè valuisti? Non est in parietibus ecclesia, sed in multitudine piorum. Ecce quàm fortes, quàm immobiles statis, non ferro, sed fide vincti. Et quid de tanta multitudine loquor? Unum fidelem vincere non potes. O diabole, nescis quæ tibi fecerint martyres? Quomodo frequenter ingressa est puella ætate tenera, annis immatura, & inventa est ferro fortior? cum latera ejus scinderes, fidem tamen ejus movere non posses. Defecit frequenter caro in tormentis, & robur fidei non defecit. Consumptum est corpus, & mens non potuit inclinari. Interiit substantia, & perstitit patientia. Si ergo frequenter ab una puella victus es, quomodo speras tantæ hujus & tam fidelis multitudinis fidem te posse evincere? Non audis domini vocem dicentis:
Matth. 8. Quia ubi duo aut tres sunt congregati in nomine meo, ibi sum & ego in medio eorum? Quid, ubi tanta fidelium multitudo est charitatis nexibus vincta? Non ego propria virtute confido, habeo scripturam domini mei, manum ipsius teneo, illa mihi cautio satis tuta est, illa me securum reddet & intrepidum: etiamsi orbis terræ commoveatur, ego cautionem domini mei teneo. Lego manum ejus, ipsa mihi murus est inexpugnabilis. Vultis vobis recitem domini cautionem? Ecce, inquit, vobiscum sum omnibus diebus usque
Matt. 28. ad consummationem seculi. Christus mecum est, quem timebo? Etiamsi fluctus insur-
20. gat, etiamsi totum pelagus adversum me conturbetur, etiamsi principum furor, omnia mihi illa araneæ erunt, & araneis fragiliora. Et nisi propter fragilitatem vestram, hodie non dubitarem ire quò vellent. Semper enim dico: Domine, voluntas tua fiat: non quod ille vult, vel ille, sed quod tu vis: tua voluntas mihi turris fortissima, & petra stabilis, & baculus fidus. Si tu vis permanere mecum hîc, habeo gratiam: si non vis, similem refero gratiam. Nemo vos conturbet, fratres, orate tantùm: hæc enim diabolus movet, non aliam ob causam, quàm ut religiosa studia vestra disrumpat, & exercitia vestra, quæ in orationibus & vigiliis gerebatis, extinguat. Sed non obtinebit, nec eripiet à vobis studia religiosa: nisi quia solicitiores vos inveniet, & fervidiores efficiet. Crastina vobiscum exibo ad orationes: & ubi ego sum, ibi & vos eritis: & ubi vos estis, ibi ero & ego. Unum corpus sumus, neque caput à corpore, neque corpus à capite separabi-

tur:

tur: etiamsi loco dividamur, sed charitate conjungimur, ego à vobis nec morte divellar. Nam etsi corpus meum moriatur, anima mea vivit, & memoriam vestri tenebit. Vos estis mihi patres, vos mihi mater, vos mihi vita, vos mihi gratia: si vos proficitis, mihi placebit. Vos estis corona mea, & divitiæ meæ, vos estis thesaurus meus. Ego millies pro vobis immolari paratus sum: & nec gratia mihi in hoc est, sed debitum reddo. Bonus enim pastor debet animam suam pro ovibus suis ponere: hujusmodi enim mors immortalitatem parit. Non enim propter divitias mundi, insidias patior: quodsi esset, utique contristari deberem. Nec propter aliquod peccatum, sed propter charitatem, quam erga vos habeo: quia omnia ago ut vos proficiatis: & ne subintroëat conturbare gregem bene institutum, sed ut permaneatis in simplicitate fidei. Hæc est causa periculorum meorum, & hæc sufficiant mihi ad coronam. Quid enim non patior pro vobis? Vos mihi oves, vos mihi fratres, vos mihi filii, vos mihi membra, vos mihi corpus, vos mihi lux, imò & ista luce dulciores. Quid enim mihi tantum præstant radii solis, quantum charitatis vestræ splendor acquirit? Ecce pro charitate vestra corona mihi paratur in futuro seculo, hoc mihi solis hujus splendor præstare non poterit. Hęc autem dico in auribus audientium. Et quid ita ad audiendum solicitum & paratum, quàm aures vestræ? Ecce quot dies sunt quòd vigilatis, & nullum vestrum somnium inclinavit, nec temporis spatium frangit, nullum timor, nullum minæ deterrent, sed terror eorum fortiores vos reddet. Video in vobis quod semper optavi, ideo quòd contempsistis mundi negotia, renuntiâstis omnibus: nihil jam de terra, neque de terrenis actibus cogitatis. Ad cœlestia vos migrâsse jam cerno, absoluti estis vinculis corporis, ad beatam illam & cœlestem contenditis philosophiam. Hoc mihi sufficit vidisse de vobis, hæc mea consolatio, ista me in agonibus meis velut unguenta quædam corroborant, & fortiorem me agonibus reddunt, & ad gaudia immortalia atque æterna transmittunt: pro his gratias agamus Deo, cui gloria in secula seculorum. Amen.

Post reditum prioris exilii, HOMILIA.

Quid dicam? quid loquar? Benedictus Deus, hunc egrediens dixi sermonem: hunc iteravi revertens, & illic constitutus hunc in ore volvebam. Puto vos meminisse, cùm ante hoc beatum Iob adduxissem in medio dicentem: Sit nomen domini benedictum. *Iob. 1.* Hanc vobis historiam dereliqui, has gratiarum actiones iterabo regressus. Sit nomen domini benedictum in secula. Diversæ rerum causæ, sed una glorificatio: & cùm expellebar, benedicebam, & reversus iterum benedico. Et si variæ quidem causæ, sed una definitio. Super hyemem & æstatem unus est finis: culturæ fertilitas subsequens campi. Benedictus Deus, qui concessit exire: benedictus Deus, qui redire præcepit. Benedictus Deus, qui permisit hyemem: benedictus Deus, qui dissolvit hyemem, & fecit tranquillitatem. Hæc dico admonens vos, ut semper benedicatis. Si evenerint mala, benedicite, & dissolventur mala: si prospera venerint, benedicite, & perseverabunt prospera. Siquidem Iob cùm in prosperis esset, benedicebat: & cùm pauper esset effectus, glorificabat: neque tunc ingratus fuit, neque postea blasphemavit. Diversa quidem tempora, sed una voluntas gubernantis actum. Nec tranquillitas resolvit, nec tempestas hyemis demergit. Benedictus Deus, & cùm à vobis sum segregatus, & cùm iterum recepi vos. In utróque Dei providentia est, separatus à vobis corpore, sed anima non sum a vobis divisus. Et ex vestro affectu meum metimini animum. Et quid dicam? Non sum separatus à vobis, sed magis accensus sum desiderio vestri, quod etiam de vobis confido: nihil nobis nocuere insidiæ, nihil læsit invidia, sed magis augmentum præstitit charitati, & multiplicavit discipulorum numerum. Ante hoc enim diligebar à meis, nunc verò honorificabor à Iudæis. Sperabant me à meis filiis separare, sed magis mihi extraneos adjunxerunt. Non illis agam gratias: sed Dei misericordiæ gloriam referam, qui conatus illorum malos in melius commutavit. Nam & Iudæi crucifixerunt Christum. & illius morte humanum salvatum est genus. Non illis gratiæ, sed crucifixo. Considerent quid boni pugna eorum præstitit, insidiæ eorum qualem nobis lætitiam

præpara-

præparaverunt. Ante hoc quidem ecclesia replebatur, sed nunc & in plateis ecclesię factæ sunt. Et unanimes, & conjuncti psallentes, Dei in vos provocatis aspectum : voces vestræ cœli secreta penetrârunt, ut omnis ætas vestras psalmodias miraretur attenta. Cursus equorum hodie, & pauci illuc, imò cuncti in ecclesia, quasi torrens quidam ac fluvius vestra facta est multitudo. Voces vestræ elevantur ad cœlum, amorem, qui ad patrem est, ostendentes. Orationes vestræ meum coronaverunt caput. Oratio omni monili præclarior viri & mulieris. In Christo enim Iesu non masculus, neque fœmina. Qualiter enarrem potentias domini, aut mirabilia ejus recensęam ? Videtis quia quod dico, verum est. Quoniam si quis tentationem viriliter tulerit, magnum ex ipsa vindemiat fructum. Ideo vos ad Apostolos invitavi, ut ad eos, qui aliquando persecutionem passi fuerant, veniremus. Et nos quidem insidias passi, illi verò impugnati. Sed inimici illis nihil nocuerunt : quia isti orbem terrarum lucraverunt. Veniamus ad sancta corpora, quæ Christi stigmata portaverunt. Veniamus ad Timotheum novum Paulum, & Andream alterum Petrum. Credimus juvari nos illorum meritis. Si virilem animum geris, non timeas tentationes. Omnes sancti per ista transierunt. Multa tribulatio corporum, sed majus refrigerium animarum. Præstet vos dominus semper augeri, & celebres conventus agere. Gloria quippe pastoris est ovium multitudo. Quid faciam ? quid loquar, incultum ubi seminem non habeo agrum ? Extensa est propago vitium, perfectum est templum, & præ multitudine piscium rumpuntur retia mea. Quid faciam ? laborandi locum non habeo, gaudendi habeo tempus, ideo loquor : non quia indigetis doctrinâ, sed ut meam voluntatem vobis ostendam, ubique spicæ comant. Tantæ oves & nusquam lupus : tot spicæ, & nusquam lolium : tantæ vineæ, & nusquam vulpes. Ubi nunc latent lupi ? quò abierunt vulpes, quæ eos persecutæ sunt ? O rem inauditam. Pastor quievit, & oves luporum rabiem abegerunt, insidias vulpium oppresserunt. O ovium sapientia, ô filiorum affectus, ô discipulorum charitas, ô pulchritudo sponsæ, absente viro abegit adulteros, ostensæ sunt ejus divitiæ, apparuit pulchritudo. Latrones confusi ierunt, & aufugerunt. Dicite mihi, quo modo persecuti estis lupos ? quo modo pepulistis latrones ? Frequenti, inquit, oratione ad Deum. Quo modo despexistis adulteros ? Continuis, inquit, lachrymis, ex desiderio viri. Non accepi arma, non sumpsi lanceas, non arripui scutum : solummodo ostendi eis pulchritudinem meam, quâ perspectâ, vulnerati fugerunt. Ubi nunc illi ? Proculdubio in confusione. Ubi nos ? in lætitia. Ubi nunc illi ? conscientię suæ malo tabescunt. Ubi verò nos ? in magna exultatione glorificamus Deum. Quid dicam ? quid loquar ? Adjiciat dominus super vos, & super filios vestros : & allevet dominus vultum suum, & misereatur vestri in Christo Iesu domino nostro, cum quo est Deo patri, & Spiritui sancto honor, gloria & potestas, per immortalia secula. Amen.

Galat. 3.

De regressu sancti Iohannis de Asia Constantinopolim, HOMILIA.

Moses magnus ille Dei famulus, caput Prophetarum, maris viator, aëris agitator, mensæ apparator, qui à genitrice projectus est, & ab impugnatrice salvatus : genuit quidem eum mater, abstulit autem eum Ægyptia, & enutrivit : & qui in Ægypto nutriebatur, in cœlis conversabatur : qui tantum ac tale statuit trophæum, iste talis ac tantus vir, qui quadraginta dies reliquerat populũ, invenit eum idola fabricantem, & seditiones commoventem. Ego autem non quadraginta dies tantùm, sed & quinquaginta & centum, & amplius, & inveni vos lætantes, & philosophantes, & in Dei timore perseverantes. Nunquid ego Mose altior sum ? Absit : hoc enim dicere extremæ dementię est. Sed quia populus iste illo populo sublimior, propterea & ille de monte descendens increpabat Aaron ob seditionem populi, & irascens invehebatur in eum, cur acquieverit voluntati eorum. Ego autem adveniens præconia vestra, & coronas contexam. Ubi enim prævaricatio, ibi reatus subsequatur necesse est, & objurgatio : ubi autem correctio, ibi laudes & præconia & coronæ : ideóque etsi ampliori tempore demoratus sum foras, non me pœnitet, quia confidebam de vestræ charitatis affectu, & integritate fidei :

dei : sciebam enim uxorem mihi desponsatam castitate esse munitam, sicut in seculari conjugio assolet evenire. Etenim vir quando impudicam uxorem habere se novit, nec prospicere ei de domo permittit : qui etsi peregrinari aliquando coactus fuerit, cogitur citò reverti, quasi quodam suspicionis aculeo stimulatus : qui autem sobriam & castam habet, foras securus moratur, sufficientes pro curatorum munimine mores relinquens uxoris : hoc ego & Moses passi sumus, ille quidem, quia inemendabilem synagogam habebat uxorem, reliqvit eam, & fornicata est, & compellit eum Deus, dicens : Exurge, descende : impiè enim fecit populus tuus. Sed ego nullam hujusmodi jussionem accepi. Et cùm paululum mihi infirmitas corporis accidisset, non me inquietavit vestra absentia, sed securus de vobis ægrotationis meæ expectavi medelam. Non enim opus habent sani medico, sed qui malè habent. Nam etsi tardavi parumper à vobis, non hoc ad detrimentum vestri, sed ad divitias puto proficere vestras : quæ enim per me, imò magis per gratiam Dei correcta sunt, vestra corona est, vester profectus est. Et ideo gaudeo & tripudio, & tanquam volitare me credo, & gaudii hujus magnitudinem effati non queo. Quid ergo faciam ? quo modo indicabo exultationem mentis meę ? In testimonium voco conscientiam vestram, quoniam video ex adventu meo gaudio esse repletam : quod gaudium corona & laus mea est. Si enim mea unius viri præsentia tantam plebem tali replevit voluptate : quantum putatis mihi ex visione vestra gaudium cumulatum ? Et Iacob quidem unum filium videns Ioseph, gaudebat senex, & recreabatur spiritu : ego autem non unum Ioseph, sed omnes vos illi similes video, & gaudeo, quia Paradisum meum recepi illo Paradiso meliorem : & ibi quidem serpens erat insidians, hîc autem Christus mysteria celebrans : ibi Heva erat seducens, hîc autem est coronans ecclesia : ibi Adam seducebatur, hîc autem populus adhæret Deo : ibi arbores diversæ, hîc autem donationes variæ : in Paradiso arbores marcescentes, in ecclesia arbores fructificantes : in illo Paradiso unumquodque genus sementis in suo perseverat statu, in isto verò Paradiso si invenero labruscam, vitem uberem efficiam : si invenero oleastrum, veram olivam efficiam : talis etenim est terræ istius natura : propter hæc gaudeo, prætermitto satisfactionem : quo modo verò vos abduxit tanti temporis longitudo, suscipite satisfactionem meam, charissimi. Si servum alicubi derigatis non revertentem, exigitis causas ubi moratus sit, ubi tantum expenderit temporis : & ego servus sum vestræ charitatis : emistis enim me, non pecuniam conficientes, sed charitatem ostendentes. Gaudeo quippe tali servitio mancipatus, nec unquam hoc famulatu opto me solui : etenim istud servitium mihi libertate elegantius : istud servitium in illud tribunal beatum collocavit mihi sedem : istud servitium non est necessitatis, sed voluntatis. Quis enim non libentissimè serviat dilectioni vestræ tam elegantissimis amatoribus ? quod etsi lapideam haberem animam, cerà fecissetis molliorem. Quid dicam desiderio vestro, & favori, quem hesterna ostendistis die, quo modo voces vestræ cum gaudio cœlum penetrârunt ? ipsum sanctificantes aërem, civitatem fecistis ecclesiam : honorabor ego, & Deus glorificabatur : hæresici confundebantur, ecclesia verò coronabatur : quia magna lætitia est matri, cùm exultant filii : & grande gaudium pastori, cùm exultant agni gregis. Veni ad gaudia virtutum vestrarum, audivi quia cum hæreticis colluctari estis, & quia iniquè egerunt in baptismo, redarguistis : nunquid incassum dicebam, quoniam casta uxor absente vitio repellit adulteros, absente pastore abigit lupos, sine gubernatore nautæ salvaverunt navem, sine duce milites victoriam reportaverunt, sine doctore discipuli profecerunt, sine patre filii roborati sunt ? imò magis non sine patre : vester enim profectus meum gaudium, vestra glorificatio mea corona est. Sed desiderabamus, inquitis, vobiscum facere Pascha. Satisfacio dilectioni vestræ, quippe cùm jam jucundiam vestro dissolvemini aspectu. Nam si pater prodigum suscipiens filium statim reconciliavit, neque pœnas exegit ab eo, sed illico amplexus est : multò magis filii patrem suscipientes. Sed tamen & ad hoc respondeo : Pascha mecum in vobis facere habebatis, nemo prohibet hodie vos mecum facere Pascha : sed forsitan dicetis, Nunquid duo Pascha facturi sumus ? Non, sed unum, & ipsum multipliciter. Sicut enim semper sol exoritur, & non dicimus multos soles, sed est sol quotidie oriens : sic & Pascha semper consummatur, & cùm semper celebretur, unum est solennitatis nostræ. Iudæorum similes non sumus, non servimus loco, nec

Exod. 32.

Matt. 9. 12.

subditi

subditi sumus necessitati temporis dominicâ voce firmati. Quotiescúnque, inquit, 1. Cor. 11. 26. manducaveritis panem istum, & hunc biberitis calicem, mortem Domini annunciabitis. Annunciamus namque hodie mortem Christi. Sed tunc quidem festivitas. Et hodie festivitas. Ubi enim charitas gaudet, ibi est festivitas: & ubi recepi lætantes filios, maximam celebro festivitatem. Etenim & illa festivitas charitas est. Sic enim, Ioh. 3. 16. inquit Apostolus, Deus dilexit mundum, ut filium suum unigenitum daret pro eo. Sed multi, inquiunt, te absente baptizati sunt. Et quid tum? nihil minus habet gratia, non claudicat donum Dei, præsente me baptizati non sunt, sed præsente Christo sunt baptizati. Nunquid homo est qui baptizat? Homo dexteram porrigit, sed Deus manum gubernat. Noli de gratia dubitare, charissime, quia donum Dei est. Attende diligenter quæ dicuntur, si fortè aliqua de causâ sacra explicanda est, cùm obtuleris preces, & subscriptam acceperis sacram, non requiris quali calamo subscripserit rex, neque in quali charta, neque quali, quóve atramento, sed unum solummodo quæris, si rex subscripserit: sic & in baptismo, charta, conscientia est: calamus, lingua sacerdotis: manus, gratia est Spiritus sancti. Sive ergo per me, sive per illum qui officio fungitur sacerdotis, ipsa manus scribit, nos ministri sumus, non authores. Et Paulus minister 1. Cor. 4. est: Sic enim, inquit, æstimet nos homo, tanquam ministros Christi, & dispensatores mysteriorum Dei. Quid enim habes, quod non accepisti? Si quid habeo, accepi: si autem accepi, non meum, sed ejus qui dedit donum est. Noli ergo dubitare, charissime: gratia enim Dei perfecta est, locus non prohibet, sive hic baptizeris, sive in navi, sive in itinere. Philippus baptizavit in via, Paulus in vinculis, Christus in cruce latronem ex vulnere, & statim Paradisi meruit januam reserare. Propter hæc gaudeo & exulto, & orationes vestras exigo, cum quibus ad Asiam perrexi, cum quibus reversus sum, cum quibus pelagum transfretavi, & adjutus vestris orationibus fæliciter navigavi: nec enim navim citra vos ingressus sum, nec exivi citra vos, non in civitate citra vos, aut in ecclesia sine vobis, sed avulsus quidem eram corpore, connexus autem charitate. Videbam namque ecclesiam vestram & in pelago, & in exultatione gaudebam. Tale enim quid significat charitas, quæ nescit angustari: intrabam in ecclesiam, adstabam altari, orationes offerebam, & dicebam: Domine, conserva ecclesiam, quam mihi tradidisti. Ego quidem corpore absens sum, sed tua misericordia præsens est, quæ me illuc perduxit, & plusquam merebar, concessit. Et quia amplificavit, multitudo testatur præsentium. Florere video vineam, & nusquam spinæ, neque sentium ulla vestigia: exultant oves, & nusquam lupus. Quòd si etiam alicubi repertus fuerit, demutatur, & fit ovis. Tanta enim vestra est fides & charitas, ut æmulatione vestra cæteros provocetis. Ipse dominus vos conservavit, & ipse me reduxit, & in infirmitate positus orationum vestrarum sensi auxilium, quas mihi quotidie in suffragium postulo. Peregrinatio mea coronavit civitatem vestram. Et quia diligebatis ex intio, nunc omnibus manifestum est. Sic enim me absentem, tanquam præsentem habuistis. Nam in Asia cum essem ad corrigendas ecclesias, hinc illò venientes nunciabant nobis, dicentes: Inflammâsti civitatem. Et certè charitas tempore solet marcescere, vestra autem dilectio quotidie augmentabatur. Et quem ita absentem diligebatis, præsentem credo quòd meliùs ametis. Iste meus thesaurus, hæ sunt meæ divitiæ. Et ideo vestras orationes requiro. Orationes vestræ murus mihi, & munimen sunt. Noli dicere, Ego languidus sum, quo modo potero pro sacerdote orare? Audi scripturam dicentem: Oratio autem fiebat continua. Et ecclesiastica oratio solvit vincula Petri, & Act. 12. Pauli dilatavit prædicationis fiduciam. Oratio caminum ignis extinxit, oratio conclusit ora leonum, oratio seditionem compescuit, oratio paradisum aperuit, oratio cœli cardines reseravit, oratio sterilem fœcundavit, oratio Cornelii cœlos penetravit, oratio publicanum justificavit. Tale à vobis munimen requiro, talem gratiam postulo: & Deus gloriæ suscipiens orationes vestras, det mihi in apertione oris mei sermonem, quo possim creditum mihi populum instruere ad salutem per Christum dominum nostrum, cum quo est Deo patri cum Spiritu sancto honor, gloria, & potestas in secula seculorum. Amen.

De

De recipiendo Severiano, HOMILIA.

Icuti capiti corpus cohærere neceſſarium eſt, ita eccleſiam Sacerdoti, & Principi populum: útq; virgulta radicibus, & fontibus fluvii, ita & filii patri, & magiſtro diſcipuli. Hęc autem non ſuperfluò ad charitatem veſtram præfati ſumus: ſed quoniam dicenda mihi ſunt quædam apud vos, ut nemo turbetur, neque ſermoni noſtro aliqua oriatur interruptio, ſed ut obedientia diſcipulorum creſcat in vobis, & quantum affectum patri deferatis, appareat. Adornate me filii, & imponite mihi obedientiæ veſtræ coronam, facite me apud omnes beatum judicari, & doctrinam meam magnificate per obedientiam veſtram ſecundum Apoſtoli monita, dicentes: Obedite præpoſitis veſtris, & obtemperate eis, quia ipſi pervigilant pro vobis, quaſi pro animabus veſtris rationem reddituri. *Heb. 13.* Hæc ergo præmoneo, ne quis ſuperbiat in commonitionem noſtram. Pater enim ſum, & neceſſe eſt me filiis conſilium ſuadere: quod enim in carnalibus patribus natura carnis, hoc in nobis gratia Spiritus agit. Pater ſum, & pater nimis ſuper filios tremens, ita ut ſanguinem meum pro vobis fundere paratus ſim. Et in hoc non eſt mihi gratia. Apoſtolica enim lex eſt, & domini præceptum dicentis: Paſtor bonus animam ſuam ponit pro ovibus ſuis. *Ioban. 10.* Sed & vos eadem facite pro nobis: ſimili nâmq; erga nos devincti eſtis affectu. Nam & Paulum audite quid dicit. Salutate, *Rom. 16.* inquit, Priſcillam & Aquilam adjutores meos in Chriſto, qui pro anima mea ſuas cervices poſuerunt. Sicut enim pulchrum eſt paſtorem pro ovibus immolari: ita rurſum pulchrum eſt & oves à paſtore nec morte ſejungi. Cùm enim inſeparabiles fuerint ab eo, lupum diabolum non timebunt. Murus enim charitatis firmior eſt adamante. Et frater cùm adjuvatur à fratre, erit ſicut civitas munita & firma. Hæc autem præmitto, ut cum omni affectu, quæ dicimus, audiatis, neque aliquis veſtrum incipiat perturbari. Loquimur rem, quam dignum eſt in eccleſia loqui, & quam dignum eſt libenter audiri. Pro pace loquimur ad vos. Et quid ita conveniens, quàm ſacerdotem Dei pacem populo perſuadere? Contradictio nulla eſt, ubi & legatio ſancta, & legatus acceptus eſt. Pro pace loquimur, pro qua filius Dei deſcendit ad terras, ut pacificaret per ſanguinem non ſolùm quæ in terra ſunt, ſed & quæ in cœlis, & terrena cœleſtibus ſociaret. Pro pace loquimur, pro qua filius Dei paſſus eſt, propter quam crucifixus eſt & ſepultus, quam nobis pro omni hæreditatis ſenſu reliquit, & velut murum eccleſię dedit, quam ſcutum adverſum diabolum poſuit, quam gladium adverſum dæmones dedit, quam portum tranquilliſſimum fidelibus collocavit, quam repropitiationem ad Deum dedit, quam delictorum abſolutionem conceſſit: pro hac ergo legatus ad vos miſſus ſum. Nolite mihi incutere pudorem, nolite legationem meam fœdare, acquieſcite mihi, quęſo vos. Multa dudum triſtia geſta ſunt in eccleſia, Deum confiteor, ſed non laudo perturbationes, ſeditiones non amplector. Sed omittamus jam hæc, deſinite, conquieſcite, cohibete animos, refænate iracundiam: ſufficit jam quòd laboravit eccleſia, finis ſit, deſinat turbatio: hoc enim & Deo placitum, & piiſſimo principi acceptum eſt. Oportet enim & regibus obedire, maximè cùm & ipſi obtemperent eccleſiaſticis legibus. Dicit enim Apoſtolus, Principibus & poteſtatibus ſubditi eſtote: quantò magis religioso principi, & pro eccleſia laboranti? Si ergo præparavi animos veſtros ad ſuſcipiendam legationem meam, recipite fratrem noſtrum Severianum epiſcopum. Habeo gratiam quòd ſermonem meum laudibus proſecuti eſtis. Dediſtis mihi fructus obedientię: nunc me ſemen bonum gratulor ſeminâſſe. Ecce enim ſtatim frumenti manipulos colligam. Retribuat vobis dominus præmium benignitatis, & obedientię mercedem. Nunc enim veram hoſtiam pacis obtuliſtis Deo, quia nemo turbatus eſt audito hoc nomine, ſed cum charitate *ſuſcipitis: ſimul ut ſermone locuti ſumus, omnem ex animo fugâſtis iracundiam. Suſcipite ergo eum pleno pectore, apertis manibus. Si quid triſte geſtum eſt, omittite: quia ubi tempus pacis, recordatio diſſenſionis nulla eſt, ut ſit gaudium in cœlo, gaudium in terra, lætitio & exultatio ſpiritualis in eccleſia Dei. Et oremus de reliquo, ut pacificam Deus cuſtodire dignetur eccleſiam, pacem fixam & perpetuam dare, in Chriſto Ieſu domino noſtro, cum quo eſt gloria Deo patri, unà cum Spiritu ſancto, in ſecula ſeculorum. Amen.

Susceptiſtis: *Tit. 3.*

Sermo ipſius Seueriani de pace, cum ſuſceptus eſſet à beato Iohanne epiſcopo Conſtantinopolitano.

IN aduentu Domini & Saluatoris noſtri atq; in præſentia eius corporali, angeli ducentes choros cœleſtes euangelizabant paſtoribus, dicentes: Annuntiamus vobis hodie gaudium magnum, quod erit omni populo. Ab ipſis enim ſanctis angelis etiam mutuatam nos vocem, annuntiamus vobis hodie gaudium magnum. Hodie enim in pace Eccleſia eſt, & hæretici in ira. Hodie Eccleſiæ navis in portu eſt, & hæreticorum furor jactatur in fluctibus. Hodie Paſtores Eccleſiæ in ſecuritate, & hæretici in perturbatione ſunt. Hodie oves Domini in tuto, & lupi inſaniunt. Hodie vinea Domini in abundantia, & operarii iniquitatis in egeſtate. Hodie populus Chriſti exaltatus eſt, & inimici veritatis humiliati ſunt. Hodie Chriſtus in lætitia, & diabolus in luctu. Hodie Angeli in exultatione, & dæmones in confuſione. Et quid opus eſt multa dicere? Hodie Chriſtus, qui eſt Rex Pacis, cum ſua pace procedens, fugavit omne diſſidium, diſſenſiones depulit, diſcordiam perturbavit. Et ſicut cœlum ſplendor ſolis, ita eccleſiam fulgor pacis illuminat. O quàm deſiderabile nomen Pacis, quàm religiouis Chriſtianæ ſtabile fundamentum, & altaris dominici cœleſtis armatura. Et quid poſſumus de Pace proloqui? Pax nomen eſt ipſius Chriſti, ſicut dicit & Apoſtolus: Qui eſt Chriſtus pax noſtra, qui fecit utráq; unum, quæ nequaquam fide, ſed invidia diaboli diſſidebant. Verum ſicut procedente rege & plateæ mundantur, & tota civitas diverſis floribus & ornatibus coronatur, ut nihil ſit quod minus dignũ vultui regis appareat: ita & nunc procedente Chriſto rege Pacis, omne quod triſte eſt, auferatur è medio, & illucęſcente veritate fugetur mendacium: fugiat diſcordia, reſplendeſcente concordia. Et ſicut frequenter fieri vidimus, ubi regum vel fratrum tabulæ pinguntur, ut in utriſq; unanimitatis declarentur inſignia, artifex picto fœmineo habitu poſt tergum utriuſq; concordiam ſtatuit, brachiis ſuis utrúmq; complectentem, indicans quòd hi qui videntur corporibus ſeparati, ſententiis & voluntate conveniant: ita nunc ipſa Domini media aſſiſtens, & utrúmq; noſtrum gremio palpante connectens, diſcretæ corpora in unum convenire animum, ulnis jungentibus docet. In qua ſine dubio completur ſermo propheticus, qui ait: Et erit conſilium pacificum inter utróſque. Et heſterno quidem die pater noſter communis, evangelico pacem ſermone præfatus eſt: hodie verò nos verba pacis exponamus. Ipſe nos ſieri reſupinis manibus in verbo pacis excepit, & nos hodie dilatato pectore, ulniſq; patentibus ad dominum cum muneribus pacis occurramus. Jam bella deſtructa ſunt, pulchritudo pacis obtinuit. Nunc in luctu eſt diabolus, & in lamentatione omnis dæmonum turma, nunc in cœleſtibus lætitia, & in angelis exultatio, quibus ſpecialis familiaris pax. Hoc enim etiam cœleſtes admirantur virtutes opus, quas fons ejus habet perennis, ex quo etiam terrena hæc noſtra guttis quibuſdam exinde ſtillantibus irrorantur. Et ideo etiamſi in terris pax, laudis ejus ſplendor redundat in cœlum, laudant eam cœleſtes angeli, & dicunt: Gloria in excelſis Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Vides quomodo cœleſtes omnes & terreſtres invicem ſibi munera pacis emittunt? Cœleſtes angeli pacem terris annuntiant, ſancti in terris Chriſtum, qui eſt pax noſtra, collaudant in cœleſtibus poſitum, & myſticis choris acclamant, Oſanna in excelſis. Dicamus ergo & nos, Gloria in altiſſimis Deo, qui humiliavit diabolum, & exaltavit Chriſtum ſuum. Gloria in altiſſimis Deo, qui diſcordiam fugat, & pacem ſtatuit. Dico enim vobis artem diaboli, cujus neq; vos aſtutiam ignoratis. Vidit ſatanas firmitatem fidei, ſtabilitatem in ea pietate dogmatum ſeptam, vidit & operum bonorum fructibus abundantem: & ideo pro his omnibus ad inſaniam venit, & rabie furoris exarſit, ut ſcinderet amicitiam & evelleret charitatem, ut diſrumperet pacem: ſed pax Domini ſemper ſit nobiſcum, in Chriſto Ieſu Domino noſtro, cum quo eſt Deo Patri & Spiritui ſancto gloria, in ſecula ſeculorum. Amen.

Luc. 2. 10.

Eph. 2. 14.

Luc. 2. 14.

Matt. 21. 9.

ETONÆ, *Excuſum in Collegio Regali.*
1612.